

VI. 1170

1994

VI. 1700.

1G 119/85

543-1

JOHANNIS MOLLERI
FLENSBURGENSIS

CIMBRIA LITERATA.

TOMUS PRIMUS.

SCRIPTORES universos INDIGENAS, hisque immistos complures, quorum Patria explorari necdum potuit, comprehendens.

JOHANNIS MOLLERI
FLENSBURGENSIS

IMBRIA LITERATA

SIVE

SCRIPTORUM DUCATUS UTRIUSQUE SLESVICENSIS
ET HOLSATICI,

QUIBUS ET ALII VICINI QUIDAM ACCENSENTUR,

HISTORIA LITERARIA TRIPARTITA,

CUJUS

TOM. I. comprehendit SCRIPTORES universos INDIGENAS,
hisque immistos complures, quorum Patria explorari necdum
potuit.

TOM. II. ADOPTIVOS five EXTEROS complectitur, in eis-
dem Ducatibus Urbibusque vel officiis functos publicis, vel
diutius commoratos.

TOM. III. exhibet quadraginta sex insignium SCRIPTORUM,
partim INDIGENARUM, partim ADOPTIVORUM, Hi-
storias multo longiores: quæ, ob ingentem de iis dicendorum co-
piam, Tomis præcedentibus, (in quibus tamen breviter iidem
celebrati sunt,) inferi non potuerunt.

IN SINGULORUM PAULO CELEBRIORUM ELOGIIS MEMORANTUR:

1. Patria, ætas, officiorum aut vitæ genera, annique & dies, quoties investigari po-
tuerunt, emortuales. 2. Scripta, tam edita, in classes secundum lingvarum diversi-
tatem distincta, adjectisque utplurimum integris titulis enumerata, quam inedita,
affecta, promissa, nec non falso quibusdam attributa. 3. Eruditorum, de Auctori-
bus, ac de Libris illorum, Judicia, tam honorifica, quam sequiora; una cum alio-
rum, qui de iisdem consulendi sunt, Indicibus. 4. Controversiarum, quibus impli-
citi fuere, sacrarum aut literariorum, Historia accuratior; nec non Continuatorum,
Exegetarum, defensorum, Adversariorum &c. Notitia: atque alia cognata, de
non unius generis memorabilibus, monita.

OPUS

*magno quadraginta annorum labore & studio confectum, diuque
desideratum:*

HISTORIÆ LITERARIÆ, ECCLESIASTICÆ ET CIVILIS

Imo omnium Disciplinarum studiosis utilissimum.

CUM

PRÆFATIONE

JOANNIS GRAMMII.

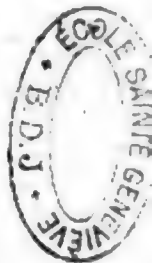
NEC NON

INDICE NECESSARIO.

104

104

HAVNIÆ, Anno MDCCXLIV. Sumptibus & typis Orphanotroph huius Regii
Excudit Gottmann. Frid. Kiesel, Orphanotroph, Reg. Typographus.

AUGUSTISSIMO POTENTISSIMOQVE
REGI AC DOMINO,
DOMINO
CHRISTIANO VI.

DANIÆ, NORVEGIÆ, VANDALORUM GOTHORUMQVE REGI HEREDITARIO,

*DUCI SLESVICI, HOLSATIÆ, STORMARIÆ
AC DITMARSIAE,*

COMITI IN OLDENBURG ET DELMENHORST,

PIO, SAPIENTI, FELICI,
DOMINO SUO CLEMENTISSIMO,

CUI

in fedes & Patriam

Fortissimæ CIMBRORUM Gentis,

omnium Septentrionalis Europæ,

quantum ad Famæ celebritatem,

Antiquissimæ,

deductum per longissimam Majorum seriem,
supra universa fere exempla orbis memorabilem,

Imperium

DEUS dedit:

CUIque

ut in hoc ipso

Religione & Pietate firmando,

Iustitia & Legum sanctitate custodiendo,

Morum innocentia ornando,

Litterarum omniumque Elegantiarum cultu

replendo,

atque adeo

ex Sapientiæ Divinæ & humanæ studiis,

CIMBRIÆ

et ceterarum ditionum suarum Populis

Famæ immortalitatem,

Vetusta illa immensum quantum nobiliorem,

conficiendo,

Majorum suorum merita,

Et Optimorum quorumvis Principum exempla

supergradiatur,

Idem SUPREMUM NUMEN largitur:

Tali Tantoque REGI,
Tot cœlestium donorum Possessori,
Tot maximarum Virtutum Exemplari,
Artium Propagatori,
Litteratorum Spei,
Orbis Delicio,
Danorum Norvegorumque Amori,
Veræ & unicæ CIMBRORUM Gloriæ,

Hanc

CIMBRIAM LITTERATAM,

qva

MMMCCCC & amplius Scriptores enarrantur,
sub Augustissimorum Daniæ Norvegiæque Regum auspiciis
magnam sui partem nobilitati,
Librorum vero & omnis scientiæ ac disciplinæ monumentorum
infinita fere multitudo
recensetur, dijudicatur, illustratur,
Opus posthumum Cl.V. JOHANNIS MOLLER/Flensburgensis,
dicat, consecrat:

Sicqve
devotissimi cultus fui,
quem inæstimabilis vereqve REGIUS erga sese,
& erga omne, quodcunqve a litteris nomen habet,
exposcit favor,
officio,
hac publica alieni operis nuncupatione,
donec propria maturuerint,
utcunqve defungi gestit

SACRÆ REGIÆ MAJESTATI

omni religione, obsequio & fide devinctissima
SOCIETAS BONIS ARTIBUS PROMOVENDIS DEDITA.

AD LECTOREM.

Historiam litterariam ornare, est eruditioni consulere. Ornant autem, publicæque studiorum rei optime ii consulunt, qui ad instrumenta illius recensenda, simulque Viros, per quos excultæ artium disciplinæ amplificatæque sunt, enarrandos, easdem virtutes adferunt, easdem in negotii tractatione leges sibi dictas putant, quas sapientissimi olim mortales omnibus generatim historicis maiorem in modum commendarunt. Censuerunt illi, vix fieri posse, ut, qui provinciam adeo gravem aggrediatur, dignè eam administret, nisi duarum inprimis rerum subsidio, prudentiæ & exercitationis. Hanc vero utramque facultatem nequaquam sine longo studio, continuoque & multiplici usu acquiri, quis non perspicit? Voluerunt deinde, ut ne alius scriptiorem id genus suscipiat, quam qui in apto studiis ac necessario collocatus otio, sedulitatis & diligentiae nihil in se requiri faciat; idemque ut sic existimet, quanto ampliores tractationis suæ fines descripserit, tanto intentiore cura incumbendum esse, universas & singulas rite ut partes impleat, neque in ulla earum languentis industriæ signum edat. *Historia*, inquit Cicero, *neque institui potest, nisi preparato otio, nec exiguo tempore absolvi*. Quod si enim multi laboris res est, in quacunque alia scriptione ita te gerere, ut possis dignum aliquod seculo tuo procudere, & posteritatem demereri; nonne tibi multo major subeundus, quando ad hoc genus converteris, in quo studiosi homines maximos jamdudum progressus habent? Nempe in quo oportebit nova plurima & incognita, & quæ oppressa hucusque latuerunt, exquirere, inque lucem ad communem usum proferre, eademque convenientibus argumentis certa atque explicata reddere. Tertium, quod postularunt, est, ut historiarum scriptor consideret, siue in civili argumento, siue in litterario versetur, quid præsertim publicæ rei expediat, atque unde, in instituto semel laboriosoque perfecto opere, plus legentium multitudini commodi, plus emolumenti existat. Ad hoc autem quantum non tantummodo usus, verum & solertiæ sagacitatisque adhibendum sit, longum nimis foret exponere; resque haud parum iudicatu & pronunciato est difficilis, maxime ob discrepantes circa utilitatem illam doctorum Virorum sententias. Tandem, quod summum constituerunt & palmarium, est, ut veritatis & fidei in omnibus rationem habeat, idque penitus sibi persuadeat, hanc primam, hanc maximam legem esse, in historia, omnium eruditorum hominum consilio, sancitam, ne quid falsi dicere audeat, ne quid veri non audeat. Nam ea potissimum de causa historica monumenta legimus, ut res gestas, non fictas, cognoscamus, quarum cognitione ad providentiæ Divinæ admirationem, nec non ad rectæ rationis usum, & veram laudem excitemur. Si etiam historia (ut verbis utar non incelebris artis huius præceptoris (*),) est speculum rerum, quale speculum illud erit, quod reddet imagines dissimiles & tortuosas? Si est lux veritatis & imago; quænam lux ista putanda est, quæ veritati tenebras offundit? aut quæ imago, quæ difformis est, & rerum commentitiarum potius simulacrum, quam verarum effigies? Neque vero solum falsa non dicet historicus, sed ne vera quidem, ullius metu vel amore occultabit; & simplicem veritatem pluris æstimans, quam cuiusquam mortalium gratiam vel offensionem, res ipsas, siue male siue bene sint actæ, siue ab amicis aut civibus, siue ab inimicis, nihil vel addendo, vel

a

dissimu-

(*) Joh. Ant. Viperan. de scribendo Hist. cap. X.

diffimulando, ingenue & sincere commemorabit. Ad summum, putabit se iudicis integri & incorrupti sustinere personam, quam summum sit scelus, affectu aliquo perturbatum aliquando non tueri.

Ista ergo cum ita sint comparata, cumque tanta ac tam gravia conditoribus omnis generis historiarum incumbant munia, num mirari amplius possumus, qui fiat, ut in vasta illorum ac immensa propemodum multitudine, qui monumenta rerum, sive per universum orbem gestarum, sive certorum temporum regnorumque spatiis conclusarum, litteris prodiderunt, tam pauci ab omni ævo numerentur, ex administrata hac provincia plenam & perfectissimam laudem consecuti? Cum profecto nihil aliocui tam commune, quam historici nomen, non vulgi solummodo sed doctorum suffragiis adipisci, nihilque tam contritum, quam augusto historiae titulo quamlibet festinatam narrationem, summaque non modo negligentia, verum etiam infidelitate exstructam, conspiciere præfulgentem. Quod cum in civili historia obtineat, tamque cognitum & apertum sit, ut iniquum nimis foret, fidem à nobis dictorum, aut exempla aliqua, haud facile citra invidiam proferenda, postulare; credemus melius hucusque actum cum litteraria, vel ea, quæ de Divini cultus progressu, religionisque fatibus ac vicissitudinibus erudimur? Minime vero. Etenim si ad calculos reverti, & comparisonem facere velimus, vix dubium haberi poterit, toto eos cælo aberrare, qui putant maiorem in hac classe optimorum, & quales sanctissima præcepta, dignitas rerum, communes utilitates poscunt, scriptorum proventum extitisse; cum, nisi admodum ego fallor, sit tenuior. Quasi vero heic ampliore libertati, seu licentiæ potius, campum apertum esse, commodiorem negligentiae locum concedi, plus privatis opinionibus, plus affectuum intemperici indulgeri posse, inter mortales convenisset. Non loquor de antiquissimis eisque temporibus, à quibus longe maxima pars monumentorum, unde plenior fuisset lux historiae disciplinarum infundenda, jam olim inter amissa deploratur; maxime cum quæcunque compertum est, ex infinita, quæ quondam extabat, subsidiorum segete, factorum injurias dirumque illud naufragium evaluisse, postea, neque ita dudum, in ejusmodi homines inciderint, quorum nunquam satis deprædicaveris solertiam, fidem, industriam. Ubi tamen postquam tres quatuorve perlustraveris, nulli non absque indicio meo cognitos, nulli humanitatis cultori non laudatos, de reliquis parcius existimo laborandum esse. Neque magis mihi sermo de illis est, qui singularibus libris, modo brevi, modo diffuso ambitu elaboratis, unum vel alterum desumerint, ex vetusto aut recentiore ævo, sive Philosophum, sive Medicum, seu Jurisconsultum, aut Historicum, Ecclesiæve doctorem, celebrandum. Quis enim inficiabitur, ab hujusmodi vitarum scriptoribus egregie sæpenumero fuisse navatum istud studium, tantoque plus inde accellionis litterariæ rei fieri, quanto curiosius versati in colligendis dijudicandisque argumentis suis animadvertantur? Eos intelligo, qui à duobus amplius sæculis, quæ deesse utique non potuit subsidiorum copia, utpote quam in infinitum propemodum fecit impressoria ars excrecere, minus angusta ingressi spatia, vel integram immensi ausu Historiam Ecclesiæ & Litteraturæ, vel partes ejus grandiores complexi, Annales, Centurias, Apparatus, Bibliothecas, Theatra, Introductiones, Patrologias, Hæresiologias, Monastica, Ordinumque sacrorum Commentarios, Bibliographias, Scholarum, Academia-rum, Presbyteriorum notitias, Vitarum aut Elogiorum Syllogas, totque id genus alia concinnarunt. Quorum quidem omnium ut conatus laboresque nemo ex omni parte, quippe cum eximio sæpe fructu conjunctos, damnaverit, quin potius multorum ex numero isto grege industriam omnes meritisima laude debemus prosequi; ita, si accuratius excutere & ad genuinæ historiae præcepta æstimare velis, apparebit, quam pauci illi sint, quamque exiguo numero, qui, non perfectionem dicam, sed ne susceptionem quidem habeant earum virtutum, ad quas auctori historico incumbendum sit, quibusque oporteat eum maximè spectari. Venit in mentem usurpare heic illud junioris Plinii: *Historiam quoquo modo scriptam delectare*; etiamsi is sermonis respectu & eloquentiæ istud dixit, non illo, quo nos referimus, rerum, earumque tractationis. Nempe haud profiteri velle, ex plerisque omnibus, quos indicabam, multum non solum ob-

lecta-

lectamenti, sed, quod majus est, non parum usus & adjumenti fructuosæque cognitionis hauriri, sane ingrati foret hominis, aut saltem imprudentis ac imperiti. Quid? quod rarum propemodum fuerit, offendere in illo genere auctorem, qui errores & vitia quantumvis gravia non insigniore quadam dote compenset. *In Poëtis*, ait Cicero, *non Homero soli locus est, aut Sophocli, aut Pindaro: sed horum vel secundis, vel etiam infra secundos.* Ne multis morer; Eadem illorum ratio, ac metallorum est nummorumque. Qvis enim vel plumbum abjiceret, tanti in ædificiis & ad varia in vita communi instrumenta usus? qvis nummorum avidus, etiamsi ex auro fabricatos pluris æstimat, idcirco non æreos suo relinqvat pretio, aut carere iis velit gratuito? Colligit segetem agricola, sæpe etiam in agro difficili, ac inter tribulos & vepres progeneratam; Idem tamen repurgatam terram & uberem benignoque sinu opes suas effundentem oculo lubentiore adspicit.

Jam vero causas investigare differentiarum, atque animadvertere, quid sit, quare tam pauci auctorum in Religionis & Litteraturæ memoriis describendis excellant, plurimique tam longe à perfectione absint, ut vix mediocritatem attingant, non magni, ut credo, laboris est. Redeamus solummodo ad illud, quod initio dicebamus, de legibus bono historico observandis, atque hac sanæ rationis regula totum, quodcunque fuerit, metiamur. Videmus grave negotium & perarduum nonnunquam suscipi, editisque libris & commentariis procurari ab eis, quibus ne quidem per ætatem satis ad hoc esse vel prudentiæ queat, vel exercitationis. In quo utique nullo modo damnandum, quod mature suscipiatur labor, vasti præsertim ambitus & longinquæ inquisitionis; sed quod in publicum vix affectus sæpeque vix institutus protrudatur. Quam præposteram velocitatem quo alio te rogo vocabulo, quam temeritatis appellabis, aut saltem juvenilis imperitiæ? quum ea nondum sint cognitione & intelligentia, qua bona à malis, præclara ab obscuris, excellentia à minutis, exulta à trivialibus discernere; nondum eo rerum usu instructi, quo, quid votis ac sciendi aviditati doctiorum tribuendum sit, quid in disciplinis singulis commoda exposcant studiosorum, unde artes & doctrinæ aliquid augmenti acceperint, atque his contraria, perspicere aut dijudicare valeant. Itaque factum esse intelleximus, ut initia haud sane contemnenda, exitus consecuti sint dissimiles, quia progressu ad maturitatem caruerant. Qualia si auctores in animum inducere potuissent eo usque premere, donec experientiæ satis, nec non doctrinæ virium accrevisset, nonne & melius consultum litteris & ipsorum existimationi esset hodie? Neque adeo insolitum in operibus, unde multa litterarum, multa Ecclesiæ rebus lux promittitur, videre fundamenta pulcherrime esse jacta, sed ob causas, quas indicabam, ipsa longe abesse à fastigio. Quamvis falsus fuero, si dicam, easdem ubique causas esse, vel scriptores illos semper prudentiæ aut eruditionis vitio laborasse. Interdum enim in doctissimos viros cadit, mediocria de istis argumentis scripta, aut sane fama illa, quam occuparunt, minora ex officinis suis emittere. Quo certè non negandum peccari insigniter in alterum illud præceptorum, de quibus in principio referebam: Ubi nimirum cautum, ut in scriptione historica ne docti quidem & periti aliquid indiligenter exstructum promant. Atque hujus tamen gratiam sibi facere nonnulli usque adeo religioni haud duxerunt, ut neque verbis abstinuerint, quibus in exordio librorum idem ipsum sint professi, exigua, ut videtur, cum seculi sui tum posteritatis reverentia. Defuit scilicet illis otium, neque adfuere cuncta curiosius scribendi adjumenta. At quis, rogo, admovebat stimulum? quis invitis à tergo imminebat? quis exturbabat foras? Num fortassis ille, quo aliæ communiter solent cupiditates obtegi, patriæ, litterariæ rei, & studiosæ juventutis amor? Quorum tamen omnium magis è re fuisset, tantisper expectare, donec vel à vobis, vel aliis, quorum luminibus fortasse nunc celeritas obstruxit vestra, absolutiora darentur. Nunc erroribus vestris, totque oblivionis, incuriæ & omissæ disquisitionis peccatis id effectum, ut suspicentur homines, illum, qui voluntatem vestram incendit, qui alas ingeniis addidit, calamos incitavit, non tam fuisse publicæ rei amorem, quam privatæ; imo talium quoque rerum, quarum abesse à doctis viris studium sapientes omni ævo optavere. Possem adjicere, tales, quales vos estis, scriptores obtinere nullo modo posse, ut in veracium, & qui commentis ac fabulis inimicitiam indixerunt, historico-

rum censum referantur. Gravis, fateor, accusatio, & quam bonis viris conflata quis audire potest vel legere sine indignatione? Verum hanc ipsam consilio suo imputent, quod argumenti id genus elegerint scriptioni suæ, in quo nisi summa & accuratissima diligentia, & multorum annorum studium consumatur, erit hoc ipsum minuendæ magis quam augendæ existimationi Virorum, qui in eodem se exercuerint. Quod si enim sibi persuaserint, historias, quia facillime intelliguntur, utpote quorumvis captui accommodatæ, etiam puerorum, idcirco facillime quoque contexi; idque ad litterariam quoque historiam trahant & ecclesiasticam, (de pragmatica, ut vocant, loquor, & quali ad studia litterarum præcipue opus,) næ ingenti versantur in errore. Aut enim ab aliis jamdudum dicta, atque centies narrata denuo nobis vis repetere; quod mihi videtur fieri commode potuisse repetitis veterum editionibus: Aut id agis, ut præcedentium errores configas, novisque illorum collectanea animadversionibus augeas. Qui conatus, si modo dextre adnitaris, magnam profecto laudem habet. Sed utrimque, nisi permultum temporis contriveris, plurimum laboris & vigiliarum impenderis, res omnino agitur veritat s. Nam si pr ora, hoc est, ab aliis jam sæpe dicta, retineantur, unde certum tibi, nihil e s falsi admix um esse, nisi post sedulam cunctorum anxiamque recognitionem? Si substituan urn nova, aut inferantur, quanta in singulis cautio adhibenda, & quidem in minutissimis, antequam sententiam tuam videre possis in tuto collocatam? Quanta vero ex una alteraque parte voluminum multitudo evolvenda? quot colligendæ rationes? quot calculi supputandi? quot auctores consulendi, eorumque nunc auctoritates ponderandæ, nunc pugnantis & contrarie dicta concilianda? Sane infinitum est dicere, quam multa in hoc stadio decurrentem distinebunt confragosa, obscura, corrupta, inquinata: quam multa animadvertentur à præcuntibus nimium properando præterita, in quibus consistendum, alia confuse permista, in quibus digerendis sudandum. Ques ubi tandem arbitreris præclare te omnibus perfunctum esse, offeret aliquando casus, etiam non cogitanti, quædam alia, multo istis, quæ prius labore tanto constiterunt, rectiora, tamque evidentia, ut nisi in veritatem illudere nihil pensi habeas, tunc necesse sit locum ultimis istis dare, bonamque ædificii jam extructi partem, multarum noctium & dierum opus, è fundamento evellere, & posteriores tuas curas ad novum excitandum convertere. Scio (quæ enim nescire possum?) hæc cujuslibet non esse stomachi; paucosque dari scribingentium, qui perferre illam possint tam laboriosam, tamque difficilem contentionem, vel tot annos vota & desideria lectorum suorum suspendere, sese autem insigni famæ incremento privare. Scio etiam, non novum hoc esse, hujusmodi rigidam ac morosam cautionem fastidire; cum Thucydides jam suo tempore conquestus est, multos ἀταλαιπύρους fuisse in veritate pervestiganda. Sed quid delicatis & fastidiosis auctoribus, aut quid imperitæ multitudini placeat, nunc non quæritur. Quæritur, quid à cordatis & sanis probari debeat, veramque adjunctam utilitatem habeat. Itaque illorum sententiæ non accedam, qui solos fabulatores, & qui dedita opera mentiuntur, ex veracium scriptorum numero eliminant, nec non illos, qui vel metu veritatem occultant & opprimunt, vel affectuum pravitate abrepti, falsa venditant. De talibus enim inter omnes puto convenire. Nam & inter sapientes arbitror rem confessam & contestatam esse, veritatem non minus infringi ab eo, qui festinatum opus, laborisque & sollicitæ investigationis fugam singulis in paginis indicans litterario orbi offert, quam ab eo, qui vel invidia & odio vel amore assentationeque à veri studio distrahitur.

Cur autem hæc omnia nunc disputo? Non sane, quod ad me pertinere existimem, censuram agere, judicisve partes sumere de historicis, quorum nec ullius nomen refero, nullius merita vilipendo, nullius famæ claritudini vel minimum detractum cupio; certus insuper, omnia generatim quæ dixi, quippe ad turbam, non ad unum alterumve pertinentia, neutiquam diversa ab iis esse, quorum etiam uberius multo notatio in libris historiæ scribendæ magistrorum, summa & doctrina & auctoritate hominum,prehenditur. Hoc tantummodo specto, ut quantum inter levia & deproperata opera, in historico illo genere, præsertim litterario, atque alia, solerti studio, exquisita industria, intentissima plurium annorum cura elaborata, intersit discriminis, cognoscatur. Quid enim de æquitate fieret ac justitia, quid de juventute nostra,

stra, ad arduam laboriosamque virtutem præstantibus exemplis excitanda, si illorum ignavia & incredibilis istorum diligentia in eadem æquatione dignitatis, famæ & gloriæ constituerentur? Jam, si universum illud collustrare agmen volumus scriptorum, perque omnia, quæ hodie florent, exculta doctrinarum studiis regna oculos nostros circumferre, dubito profecto, num in ullo eorum tale diligentiae documentum, aut laboris ab uno viro in Historia litteraria insumti & exantlati exemplum in hunc diem ostendi queat, simile huic, quod nunc producimus, a JOANNE MOLLE-RO *Flensburgensi* relictum. Ad quod scilicet perficiendum concurrerunt, & amico quodam consensu conspirarunt virtutes illæ, quas in historico sapientes viros requirere, quasque hujusmodi monumentis summum decus conciliare, ab initio ac identidem dictitavi: Prudentia, exercitatio, diffusa & fere immensa lectio, in perquirendo sedulitas, in judicando solertia, in exponendo fides, denique invictus veritatis amor, dissimulandi odium. Offerunt sese illæ atque adeo eminent & effulgent in toto opere, cunctasque ita exornant partes, legentibus ut appareat, fixum constitutumque fuisse auctori, nunquam ex animo eas aut oculis ut dimitteret: Nisi potius dicendum, alia neutiquam potuisse ratione agere, ipsamque in hos mores naturam cum finxisse. Est hoc scilicet illud ipsum CIMBRIÆ LITERATÆ opus, cujus postquam exemplar apud se, admodum juvenem, informarat, ita deinceps auctor per integros quadraginta annos in eo elaborando, effingendo, expoliendoque perstitit, donec in hanc formam, qua nunc sistitur, quamque ipse olim animo comprehensam habuerat, rede-gisset. Solent in eis, qui ad hoc nati videntur, ut in aliqua re excellant, arcani quidam impetus perquam mature se exferere, queis ad illius præcipue rei studium, non secus, atque acerrimo genii alicujus impulsu, ferantur. Quod cum in Philosophis ac Poëtis passim observatum, quorumcunque scilicet ingeniorum vigor clarius ceteris exsplenduit inque admiratione fuit, nec non in aliarum artium cultoribus, ita ut de ipsis non minus opificibus prædicetur; non video rationem ullam, quæ impediat, eandem, si quæ est, laudem cum universis, ad progressum eruditionis aliaque communis vitæ ornamenta rarum & singulare quicquam conferentibus, communicare. De JOANNE utique MOLLERO annotatum est, ostendisse in eo naturam ac præsignificasse satis tempestivis argumentis, cui eum vitæ & occupationis generi destinasset. Et enim vix duodecimum excefferat ætatis annum, cum emicare jam illi inciperent ardoris ad litterariam rem igniculi, jam inclinatissimus ille animus ad librorum auctorumque cognitionem sese prodere. Tuncque etiam litterarias opes struere, materiam undecunque poterat colligere, adversariorum codices parare, in quos quodcunque paternum librarium, cui nempe omne impendebat vacuum à magistris tempus, suppeditaret, superante ætatem industria, stipabat. Et vero nullius ista auctoritate, nulloque impellente moliebatur & agebat; neque quisquam reperiebatur in ea urbe, quem in constituendo illo studio sibi ad imitandum proponeret, aut cujus gloria incenderetur. Hæc primordia erant, hæc lineamenta doctrinæ jam tum nascentis. Talia ubi initia tam dextre habentur posita, raro evenire solet, quin cetera eodem modo consequantur. Itaque postquam è ludo emissus, in Academiis Kiloniensi & Lipsiensi, magnorum virorum institutione & consiliis fuerat usus per quinquennium, illic quidem Christiani Kortholti, Danielis Georgii Morhofii, & Christophori Franckii, hic vero Jacobi Thomasi & Joannis Adami Scherzeri, facile judicabitur, quanti ex eorum convictu, qui omnibus litterariæ rei copiis circumfluebant, ad nostrum fructus redundaverint. Præsertim si consideretur, nihil eximios viros habuisse adeo in studiis suis reconditum, quod Mollero occultatum vellent; Quippe quem ipsis ut modice adhuc cognitum sua conciliarat docilitas, ita deinceps propius adjungebant perspectæ non minus animi dotes quam ingenii, integritas vitæ, mens candida, mores nullo involucri obtekti, judicium acre, memoriæ vis eximia, perseverantia in labore, proficiendi studium intentissimum. Quæ nobis ideo commemorare visum est, & ex vita ejus repetere, non tantum ut cognoscatur, quo tramite, quorumque ductu & auspiciis primi illi aditus nostro ad doctrinam fuerint patefacti, verum præcipue ut appareat, nihil temere ac fortuito, in studiorum ejus dispositione

tiōne contigisse ; Verum ordine, ac certa quadam ratione, (quam si Divinæ dispensationi adscripserimus, ne utique, credo, peccabimus,) cuncta & suscepta fuisse, & deinceps præclare constituta, ad optatum exitum pervenisse. Fateor equidem, varias & multiplices dari vias, quibus animus disciplinarum capax atque ad propositum suum intentus, magnas in studiis progressiones possit facere. Tamen, qui paulo attentius doctorum virorum memorias evolverunt, iis etiam observatum, haud raro contingere, ut singulari Numinis providentia, (sic enim potius quam benignitatem fati appellabimus,) quædam aperiuntur viæ, ad adipiscendum quod cupimus, multo aliis patentiores, minusque difficiles aut implicite. Atque hæc felicitas fuit nostri. Cujus cum ad litterariæ rei historiam propenderet animus, in meliores incidere magistros nunquam poterat, quam quos nactus fuit. Qui enim tum temporis alibi inveniendi fuissent, in hoc studio, cum Morhofio, Christiano Kortholto, & Jacobo Thomasio comparandi, haud promptum nobis est dicere. Neque etiam noster se abstrahi ab eorum consuetudine est passus, prius quam tantum sibi acquisitum esse in Divinis humanisque disciplinis, nec non in antiquitatis sacræ pariter & profanæ cognitione vidisset, ut nullo ejusmodi gubernatore, ad tradendum se vasto eruditionis mari, atque in quæcumque vellet portum navem suam dirigendam, indigeret. Alterum, quo adjuvabatur, quoque sua studia mirifice sublevata fuisse & provecta semper prædicabat, fuit librariæ illud rei subsidium, cujus subinde largam suppeditarunt facultatem duæ urbes, in quibus aliquot annos est commoratus, Hamburgum videlicet, atque hæc nostra Hafnia. Jam si commercium addideris & frequentia cum doctis Viris colloquia ; jam si in nostro solers expiscandi studium, & ad arcana è latebris suis extrahenda sagacitatem admirandam, & denique si cogitare velis vix imitabilem cuiquam sedulitatem, in nulla re prætermittenda, modo connexa cum instituto suo aliqua ratione esset, quin statim in adversaria referret ; quid opus erit pluribus explicare verbis, quam exaggeratos tandem electorum thesauros illos, quos in ipsa, ut diximus, pueritia inchoatos postea assidue cumularat, cum Hafniæ tum Hamburgi reddiderit ? Ceterum vehementer falluntur, qui existimant, Mollerum hoc solum egisse, quorundam ut morem exprimeret, qui litterariæ rei notitiam professi, vel unice librorum titulis & editionibus cognoscendis, vel, antiquis præteritis, illorum duntaxat auctorum, quos à renatis optimarum artium studiis ultima duo aut tria tulerunt secula, recensione vacant. Utrumque vero ut concedimus partem quidem aliquam istius negotii constituere, ita minus æquum censemus, eorum consilium improbare, qui aut aliis de causis, aut quia viribus suis diffidunt, modicis adeo regionibus conatus suos circumscribunt. Hoc saltem affirmamus, diffusius multo fuisse institutum Mollerum, atque ita tum captum in juventute, tum & semper servatum, ut ne alios agnosceret limites, quam quos ingenio ejus, totam atque omnem, quæ patet, historiam, sive ecclesiasticam, sive litterariam, nec non civilem, imo magnam naturalis partem comprehendendi avido, natura ipsa posuisset. Quanquam enim agnoscendum, fuisse ad litterariam Nostrum historiam naturali quadam inductione animi incitatum, eidemque industriam suam tantum non omnem perpetuo quasi addictam & consecratam habuisse, fieri tamen non potuit, quin, cum illam universam perlustraret, atque ejus singulas tanquam oras non videret modo & inspiceret, quod plerique faciunt, sed in unaquaque regione, in omnibus seculis ac ætatibus pari commoraretur studio ; quin, inquam, illud assequeretur, nihil ut in tota historia, ita copiosa & varia, tam esset reconditum, quod diligentiam ejus fugeret. Ejus nobis rei eximium jam olim dedit specimen in notissimo *Homonymoscopiæ* volumine, per quod primus Nostro quasi gradus & aditus ad ingentem eruditionis famam jactus. Istud enim libri quicumque in hac re intelligens non invidio animo evolverit & expenderit, (etsi in eo multa emendari, plura etiam adjici & suppleri posse ignorat nemo,) facile judicio nostro suffragabitur, haud perfici potuisse ab eo, qui in historiæ una tantummodo parte, eaque litteraria, versatus, ceteras non nisi leviter attigisset. Nec minora sane ad hoc ipsum confirmandum capere documenta possumus in præsentia, ex opere, quod nunc editur, CIMBRICÆ LITTERATÆ ; quippe cujus omnia illa capita, quæ ex monumentis mediæ, ut communiter appel-

appellatur, ævi desumpta Noster eo intulit ac intexuit, tanta videmus tamque exquisita elaborata cura, sedulitate, perspicacia, ut ad eorum etiam labores, qui in historiis diversarum gentium & regnorum, tum & religionis, conscribendis permultos annos consumserunt, non parum illustrationis afferant. Inspiciantur modo, quæ istic auctor de Ansario, Adaldago, Adalgario, Ebbone Remensi, Remberto, Willebrodo, Svidberto, Vicelino, Clemente II. Papa, Helmoldo, (& hoc diu antea luculenta & omnium calculos promerita *Diatribæ* Nostri descripto,) Arnoldo Lubecensi, Burchardo Episcopo Lubecensi, ut alios multos prætereamus, est commentatus; & futuros tum paucos credimus, qui hec aliquid à nobis exaggeratum queant dicere.

Nuncque cum nos ipsum ad se opus quasi vocat, & ad nonnulla, propius eo quæ spectent, differenda invitat, videamus, quo illud primum consilio aggressus MOLLE-
RUS & auspicatus sit, quibusque adminiculis perfecerit. Ubi sane haud dubitamus, quin pietati in patriam & laudabili imprimis voluntati civium suorum immortalitatem procurandi primæ partes tribuendæ sint. Verum & aliud putamus quiddam accessisse. Nempe quando nonnulla diligentiae ejus documenta intuemur, nec tantum in illam, nuper laudatam *Homonymoscopiam* oculos conjicimus, sed & insuper consideramus prædivitem excerptorum atque annotatorum copiam, excitandis tot aliis monumentis destinatam, (quorum in schedis adhuc latentium aliqua a filiis commemoratio, etsi, ut accepimus, imperfecta, in vita ejus exhibetur,) cum, inquam, ea omnia cogitamus, parte in eam opinionem adducimur, aliquid in mente ipsius agitatum fuisse multo grandius, illique forsitan non absimile instituto, quod Lambecius in suo *Prodromo* adumbravit. De isto autem quicquid alii sibi fingere aut suspicari possint, hoc tamen certissimum, longe plures Mollerum historiae litterariae partes non solum animo informatas, sed descriptas etiam habuisse, imo aliquas plane confectas reliquisse. Interim prudentiae ejus adscribendum, quod, cum ejusdem electi semel & adamati semper studii immensos esse fines intelligeret, statuerit arctiori illud spatio includere, eosque præcipue imitari, qui istiusmodi labores, aut saltem potissimam eorum partem, ad ornamentum suæ ipsorum patriæ & utilitatem Ecclesiæ contulerunt. Hocque tanto magis mirandum est, quod in flore adolescentiæ constitutus, (sicut mox dicetur,) quæ ætas ut plurimum audacium fecunda consiliorum est, tanta tamen in subducendis rationibus suis moderatione esset. Prostabant jam tum, ac eruditorum elogiis celebrabantur de variarum Europæ gentium viris doctis conditi Commentarii; licet, quando paucissimi excipiebantur, ceteri adhuc dum cogniti vix tales censerentur, ut curiosorum votis satisfacerent. At vero cunctorum gloriam obscurabat, & quodcumque in isto genere tentatum unquam fuerat publiceque expositum, longissimo post se intervallo relinquebat Nicolaus ille Antonius, de Hispaniæ, patriæ suæ, scriptoribus, immortaliter meritis. Ejus pereximii operis pars illa, quæ ad recentius ævum, ab anno Christianæ Salutis MD. deductum, spectat, jam in publica versabatur luce, aliquot ante annis, quam cogitare Mollerus aut saltem consilium inire poterat de monumento quodam simili in Cimbriorum suorum gloriam apparando. Sed quin ejusdem Nic. Antonii exemplo, postquam de illo cognovit, non secus ac acerrimo quodam stimulo concitatus fuerit, nullus dubito: hocque ipse postea in epistola ad Marquardum Gudium non obscure profitebatur. Decurrebat ad exitum suum annus seculi præteriti primus & octogesimus, (quo tempore Mollerus vigesimum ætatis suæ annum egressus erat,) cum ex Lipsiensi Academia rediret, Hamburgum concederet, ibique primos illos impetus in animo suo sentiret ad litterariam Cimbriæ historiam adornandam nasci. Itaque de colligendo apparatu sollicitus, constituit in ejus urbis Bibliothecis quasi habitare, omneque illud tempus, quod subtrahere a quibusdam aliis negotiis sibi que vindicare poterat, illi potissimum curæ tribuere. Quod idem exacto Hamburgi triennio, deinceps Hafniæ factitatum. Verum, cum hæc supra attigimus, licebit nunc tota opera superfedere eadem amplius repetendi; præsertim postquam illud omne in sua de vita & scriptis Nostri commentatione duo ipsius filii persecuti sunt, neque minus diligenter, quam diserte exposuere, quantum negotiorum istius studiorum, contentionis, vigiliarumque laboriosissimus vir insumserit, quam ubi-

que in bibliothecis assiduus, in Soliorum tabernis frequens, in excerptis voluminibus tam impressis quam manu exaratis sedulus, imo indefessus fuerit, quantum denique in doctorum congressibus, sive consilii & admonitionis perceperit, sive ex eorundem forulis lucis, subsidii copiarumque litterariorum collegerit. Ubi haud prætereundum ducimus unum aliquod in illa commentatione intactum, videlicet Hafniæ, inter præcipuos operis hortatores, quique non verbis solum exstimulabant, sed & plurimum sufficiebant facultatis, extitisse Joannem Mohtium, S. Reg. Maj. Dan. & Norv. à Consiliis & secretis Cancellariæ Germanicæ, virum eruditum, insignisque Bibliothecæ possessorem, Mølleri præterea civem, & amicum multis benevolentia signis probatum (*). Et habebat jam Noster Vitas elaboratas Cimbrorum litteratorum tantum non quadringentas, præter ingentem materiam pluribus conficiendis aptam, cum in patriam revocatus, ad scholasticum in natali urbe munus capeffendum, quod, licet admodum tenue, non dubitavit oblato non semel sacerdotio anteferre, Hainiam relinquere cogeretur. Constitutus itaque hic loci, atque in officio, quod proposito suo haud inopportunum fore, neque tantæ curarum, sollicitudinum & gravissimarum occupationum moli, atque est sacerdotium, si modo rectè administrare velis, objectum, satis sapienter prævidebat; aliud tamen sensit incommodi, ex eo, quod librariis opibus ceterorumque ingenti parte adjumentorum, quæ prius adfuerant, destitutus, tardius procedere laborem illum, reprimique haud parum animadverteret. Neque enim multum illud erat, quod aut domi inveniri, aut ex vicinia suppeditari, aut per amicorum officia conquiri poterat. Quocirca, re animo agitata, in eam demum cogitationem deductus est, ut publico quodam scripto significaret orbi litterato institutum suum, expolitoque tum quantum profligatum sibi esset affectumve, tum quæ desiderarentur, auxilia totius eruditorum cœtus imploraret. Id vero antequam faceret, circumspiciendum sibi putavit de patrono, cujus sub nomine & auspiciis invitationem emitteret; opinatus quippe tanto plus ponderis habituram, quo præstantioris viri auctoritate videri posset res probata. Succurrebat ante alios MARQUARDUS GUDIUS, magnæ inter Cimbros auctoritatis, majoris etiam in republica litteraria vir nominis. Ejus igitur gratiam, ad quam aditum jam sibi patefactum esse acceperat commendatione Jo. Mohti, litteris accurate scriptis aucupatus, responsum mox tulit omni benevolentia plenum, ex quo etiam perspexit, fore adventum suum illustri viro optatissimum, si quando Slesvicum excurrere, (id enim & Noster petierat,) ac thesauros ejus librarios perlustrare vellet. Ivit ergo, comiterque admodum exceptus, non solum oculos animumque per aliquot dies pavit ingenti admirabilium rerum copia, quæ bibliotheca illa, inter optimas privatorum hominum celebrata, abundabat; verum & ex sermonibus magni hospitis, rarâ atque varia refertis eruditione, uberrimos percepit fructus, nonnullaque de viris doctis arcana addidit, quorum & postea in scriptis suis grata meminisse mente observatur. Quid? quod animadvertens de instituto suo talem Gudii existimationem esse, ut meliorem ne quidem concipere votis posset, censuit sibi persistendum esse in proposito, publice illud declarandi, omnesque non tantum patriæ, sed & aliarum regionum cives, quotquot rei litterariæ amore & studio ducerentur, suppetias rogandi. Idque executus est, non multis post diebus quam à patrono illo suo reversus esset, per aliam schedam, quam *Prodromi CIMBRIÆ Litteratæ* inscriptam titulo, anno MDCLXXXVII. evulgavit. Neque ad irritum cecidit spes ista. Etenim vix in publicum evolarant pagellæ, desideriorum Mølleri, ut diximus, & luculentæ molitionis interpretes, cum permultorum ex erudita turba oculos in se converterent, multorum etiam secundos provocarent plausus. Et jam, cujuscunque in facultate aliquid earum rerum esset, quicumque singulari quadam notitia excelleret, quicumque in Museis suis servatas, sive aliorum opera, sive suapte industria collectas annotatasque habebat de doctis Slesvicensibus & Hollatis memorias, certatim ad nostrum mittere; parum quippe justum, minime etiam officiosum esse arbitrati, conatibus tantis non favere, aut honestissimæ viri invitationi morem non gerere. Animabat insuper unumquemque, ut id faceret, judicium Morhøffii, idonei, si quis-

(*) Vid. ejus memoria *Tom. I. pag. 419. & 420.*

quisquam fuit, talium æstimatoris, postquam eodem fere illud tempore, in prima Polyhistoris parte publice lectum animadversumque erat. Ceterum, quod plures deinde nostro conciliavit approbatores, plus decoris & commendationis confecit, fuit *Isagoge* ejus in *Historiam Cbersonesi Cimbrica quadripartitam*, cujus primam partem anno MDCLXXXI. Hamburgensibus typis fecit imprimi. Opus doctum, locuples, laboriosum, utile, omnibus, qui virtutes auctoris & doctrinam prædicare volent, pro argumento futurum, omnibus, qui ad regionum istarum res solide cognoscendas recta deduci via cupiunt, necessarium. Tunc enim patuit manifesto, quantæ in homine adessent vires, ad illud quod moliebatur, imo ad plura, quam erat pollicitus, & majora, modo sufficeret ætas, absolvenda. Patuit præterea ex illis, quæ ibi præfatus est Noster, quousque in *Cimbria Litterata*, per quadriennium istud, à *Prodromi* editione, profectum esset; jam nimirum sese in promptu habere enarrata plusquam duo scriptorum millia; integras autem vitarum descriptiones, quas vel ipse condidisset, vel ab aliis confectas possideret, sexcentesium numerum excedere. Et istamen, quem plerique tunc admirabantur, numerus, quantulam earum partem, quas insequentibus annis collegit, tandemque in scriniis reliquit prælum expectaturas, fecerit, licebit ex his voluminibus æstimare. Nempe in eadem præfatione *Isagoges* suæ, postquam studia laudaverat nonnullorum, qui jampridem exorati, materiem ad apparatus illum larga manu submiserant, iterabat invitationem suam, doctosque, quorum interesse res posset, aut qui communis patriæ, qui celebritatis civium suorum vel propinquorum, qui litterariæ utilitatis curam non omnem exuissent, multis precibus, maximaque obtestatione urgebat, ne pietati suæ ulterius deesse, neve aut propriam aut suorum gloriam, adeoque petitionem ejus, qui tantum negotii nullo privato suo sustineret commodo, frustrari vellent; verum ut tanto promptius auxilia sua expedirent, quod coram ipsos compellare locorum intervallo prohiberetur, scripta autem, quibus eruditum orbem demererentur, *rarius in extimum hunc* (sic loquebatur) *ejusdem angulum* pervenirent. Subjungebat ibidem quædam, de methodo & divisione operis, nec non de consilio illud ad finem usque Seculi XVI. è quo ultimum tunc decennium, neque hoc totum, restabat, deducendi: istum enim terminum plane sibi præfinivisse. At in utroque postea aliquid immutavit. Ordinem enim non eundem servavit; neque eadem omnino, quam in *Prodromo* indicaverat, & ejus Morhofius inde meminit, ratione usus est in distributione partium. Viderat fortassis, (quod conjicere licet,) si præstantiores scriptores ordine chronologico, aliosque postea *minorum meritorum*, ut vocabat, *alphabetico* exhiberet, non unum ex eo incommodum oriturum; inter alia hoc, ut materiem præberet pestibus illis hominum, qui aliena laude dolentes, haud omittunt candidissimum quemvis historicum invidiose criminari. Et quid putas hos dicturos fuisse? quanta eorum odia in se convertisset Noster, si nonnullos, quibus parum faverent, in priore classe conspicuos & præfulgentes quasi, contra vero sese vel amicos suos ad posteriorem deprehendissent reiectos? Sive autem hæc causa Mollero, sive alia fuerit immutandi, satis eum convenienter egisse credimus, quod ubique, hoc est in singulis tribus Partibus, quarum *prima* Indigenas, *altera* Adoptivos, *tertia* selectos quosdam ex utrisque uberius multo atque operosius descriptos sistit, seriem observavit primis cognominum litteris, sicuti hodie mos obtinuit in *Lexicis*, quæ vocant, *historicis*, respondentem. Neque minus opportune egit, lectoresque mirifice devinxit sibi, quod, cum ad finem præcedentis seculi pervenisset, non abrumpere tamen laborem, verum eo usque continuare decreverit, donec vires ad laborandum sufficerent, dumque tantillum sibi reliquum foret spei de apparatu illo undecunque locupletando. Crescebat nempe hic in dies, & cumulator fiebat, ex parte quidem per amicorum observata, longe vero magis incredibili assiduitate auctoris, quippe qui sine intermissione, nisi quam scholastica injungerent munia, huic uni præsertim rei inhærebat, atque dum tot libros vastaque persæpe volumina, ex variis bibliothecis subministrata, tot manu exaratas chartas, pervolutabat, calamum fere nunquam dimittebat è manu. Neque dissimulandum, interdum fortunam tales ei aditus aperuisse, easque præbuisse occasiones, quibus, ut ipse agnoscebat, haud inveniri meliores, aut optatæ sibi contingere, potuissent. Ita enim, præter Slesvicenses bibliothecas & Hol-

faticas, in quibus adeo nihil ei clausum, ut etiam ad tabularia Monasteriorum & Conventuum admitteretur, vix quicquam sibi meminerat opportunius accidisse, quam cum ab amico Hamburgensi, urbis ejus bibliothecæ, quæ Senatoria appellatur, præfectorogaretur, ut asservatorum ibi manuscriptorum conficeret indicem: quæ scilicet potitus commoditate Noster, si facultates suas litterarias, si annotata de rebus, cum ecclesiasticis, tum civilibus egregiè locupletaret, quis mirabitur? Cumque in Hafniensium thesauris singularia multa adhuc latere minime dubitaret, quæis penitus excutendis annum illud spatium, nec quidem totum, apud nos transactum haud suffecerat, præsertim cum & plura ex eo tempore in bibliothecam Academicam illata essent, pariter hic votis suis respondentem fortunam habuit; dum vix tale quid expectanti hominem offerebat eisdem studiis deditissimum, & ad eruenda, si judicium diligentiamque spectes, istiusmodi cuncta peridoneum, & ad communicanda illa cum Mollero, quem & civem suum & cognatum, ac, ni fallor, præceptorem quoque venerabatur, sponte suainclinatum. Erat is *Andreas Kellinghusen*, juvenis doctus & industrius, qui Hafniæ ad aliquod tempus apud propinquos suos commoratus, non intermittebat per litteras cum Nostro colloqui, semperque novi aliquid, ac tum primum animadversi, misissitare. Et hujus quidem viri, in aliis hinc inde scriptis suis laudati, memoriam Mollerus vitæque, tunc quidem superstitis, partem aliquam inseruit *Tomo I. Cimbr. Litter. (*)* Nunc autem, quando hæc scribimus, quinquennium est vel amplius, ex quo meritissimus vir Dublini in Hibernia, ubi cœtus Germanici, Confessioni Augustanæ addicti, pastorem magna pietatis agebat fama, in vivis esse desiit. Quid vero attinet dicere de aliorum ejusdem generis meritis, hoc est, collatis ad exornandam *Cimbriam Litteratam* officiis, postquam in eadem nullum non eorum prædicavit Noster, nulla non suis accepta tulit auctoribus? quorum quæ nomina atque laudes frequentius ceteris sese obtulerunt nobis, sunt *Ottonis Sperlingii* nostratis, *Vincentii Placcii* & *Ulrici Winckelii* Hamburgensium, & *Christophori Krabei* Præpositi Hatherslebiensis. At sane, si quæ hujusmodi adjutoribus debentur, cuncta etiam subductis calculis pergensenda forent, quantillum putabimus numerum effectura esse, comparata cum illis, quæ haud alii, quam stupendæ & incredibili auctoris ipsius industriæ, pertinacique tot temporum & annorum labori unice assignanda? Possumus addere, eorum, quæ aliunde accedebant, suggesta, ut diximus, ab amicis suppeditataque, majorem partem ita constitutam esse, ut raro ullum illustrius paulo nomen, nisi in momentis quibusdam vitæ scriptove uno aut altero indicandis, attingant. Reliqua ad minorum gentium scriptores, interdum obscuros adeo, ut cum aliis, tum etiam, quod summum dixeris, Mollero in ipsa ignorarentur patria, fere pertinent. Talium autem ut ratio haberetur, atque ut ob unam tantum editam concionem, unam in Academia disputationem habitam, vel ob puerile quoddam compendium Grammaticæ aut Arithmeticæ, versionem alicujus libelli precum, similiaque minuta scripta, quando nullam alias doctrinæ famam acquisivissent, in litteratorum referrentur censum, abfuit omnino ab instituto Mollerii, quemadmodum ab initio illud habebat captum inque suo animo formatum. Itaque, licet cuncta, quorum ad se notitia indiciumve deferretur, perquam sedulo colligeret, annotataque in memorialibus libris servaret, tamen multi effluxerunt anni, antequam monitis amicorum consiliisque victus, impetrare a se posset, ut exempta ex collectaneorum tenebris, quæis damnata habebat, ad lucem & claritatem protraheret, hancque adeo auctorum plebeculam cum præstantium virorum splendore permisceret. Destinarat quidem, sicut diximus, utque ex *Prodromo* apparet, ordinem peculiarem illis, quorum haud multum insignia in doctrinam artesque extarent merita, minime vero hoc spectans, ut unusquilibet, qui levicula quadam scriptione in auctoris titulum invasisset, in eodem conspiceretur, quippe obscuritati suæ potius relinqvendus. At vero cum intelligeret, non idem plerorumque, quos in consilium adhibebat, judicium esse, horum argumentis, quæ erat docilitate, atque auctoritati cesit. Tumque primum, quod ipsorum ex sententia aggressus est, fuit, ut omnem illam inter magna nomina & mediocria distinctionem tolleret, universaque continua serie, & quidem litterarum illa, ex recepto jamdudum in talibus more, complecteretur: Deinde, ut in eundem ordinem ad-

m tie-

(*) pag. 290.

mitteret haud paucos, quos antea, ut exiles nimis, ex mediocrium quoque numero excludere, hoc est, delere ex litteratorum albo, statuerat. Atque in hoc nihil videmus quodammodo vituperandum, aut quod acerrimus etiam censor improbare queat: siquidem, quocunque demum modo id concipere, quocunque sub oculisposito simulacro considerare & civitatem litterariam intueri velis, nihil dedecoris consequetur, quando conspicuis viris & in orchestra eminentibus humiles nonnulli ex ultima interponuntur cavea; contra, quærelæ & accusationis non poteris non plurimum excitare, si in contrarium tuopte arbitrato iveris. Neque enim stellarum illi globi, quibus cælum videmus exornatum, omnes æque illustres & perlucidi; verum obscuri iis multi & quasi caliginosi sunt admixti. Neque in sylvis arbores natura facit ad eandem proceritatem excrecere; quid? quod earundem sub umbra luxuriantes persæpe frutices, virgultaque internata, & myricæ humiles observantur. Facit ad horum amoenitatem, quod non idem ubique nitor conspiciatur in floribus, quippe quorum multiplex varietas diversique gradus pulchritudinis multo magis blandiuntur oculis. Denique, sicut ineptissimum foret, si quis animo sibi fingeret civitatem sine plebe, aut exercitum ex triariis solis compositum, ita ex contrario minime est culpandus, qui in scribenda gentis alicujus historia litteraria judicat non solos heroes, aut his secundos, sed & infimum litteratorum vulgus ad curas suas pertinere. Interim quid istud quantumque esset discriminis, quod tandem Mollerus sibi constituendum inter eximios viros & mediocres, aut his etiam inferiores duxit, hoc, quantum perspicere possumus, apertissimum ipse reddidit, non solum illa, quæ in plurimorum memoriis usus est, brevitate, verum & disertis judiciis, quæ alias cum de ipsis auctoribus, tum de eorum scriptis apposuit. Hocque ut plurimum fecit, quando tales sese offerebant, qui, etiam si minime possent adscribi in præclarorum optimeque meritorum numerum, aliquid sibi tamen inter homines existimationis adscripsissent, famamque, licet non plane gloriosis actibus, confecissent, in memoriam litteratæ orbis sparsam disseminatamque. De iis enim, & quidem maxime, si Ecclesiæ noxii, atque in ea noxii, vel, quarum hæc non rara exempla, monstrosis turbanda scitis occupati; si in scholis inutiles, in Academiis despiciati existissent; non breviter, sed distincte copioseque commemoravit; quippe ita efflagitare naturam conditionemque rei reputabat. Dextre vero & utiliter sic sensisse, innumeri nobiscum dicent, multumque hoc ipso lucis in historiam ecclesiasticam simul invexisse. Ut nunc alteram prætereamus causam, quæ scriptori tam provido & sagaci, quam Mollerus fuit, tamque a tractanda injuriosius cujuscunque mortalis fama alieno, necessitatem quandam imposuerit, de ejusmodi omnibus, quos judicia jamdudum premebant publicæ, magna solitudine inquirendi, summamque adhibendi cautionem, ne quid in eorum historiis relinquere inexploratum, aut quod jure argueretur partium studium redolere. Igitur ista ratione factum, ut ex eodem numero non pauci, quorum alioquin facta & nomina haud in magna versantur laude, permultum temporis, attentionis & curarum Nostro absumserint, descriptionesque interdum haud multo breviores, imo longiores sint sortiti, quam qui meritorum suorum gloria totum eruditum orbem impleverunt. Verum in his particulatim adeo exponendis nunc nimis fortasse progredimur; idque eo veremur magis, quod talia etiam, ut accuratissime explicentur, tamen nunquam sui speciem animo tam perfecte repræsentent, quam ubi in ipsis his voluminibus, ex lustrato hinc inde comparatoque inter se numero aliquo exemplorum, cognoscantur. Etenim sic demum apparebit, quam sincerum & circumspectum, ausim quoque dicere infinitum, illud studium fuerit, quod in contemptissimis æque atque optimis, in sinistra non minus quam prosperæ famæ scriptoribus ad posteritatem enarrandis Mollerus noster collocaverit. Patebit, quam incorruptum se præstiterit in colligendis aliorum hominum judiciis, quæ scilicet, sive ad laudem sive ad vituperationem spectantia, vitarum descriptionibus subjecit amplo numero, diligentiam in eo Magiri, Eybenii, Thomæque illius Pope-Blountii immane quantum supergressus. Videbitur, quantam adhibuerit curam, in omnium, quos celebravit, scriptis, inventis aliisque operibus, ma-

gnis & parvis, etiam ad minutissima usque, non solum enumerandis, sed & interdum, ubi argumentorum dignitas hoc poscebat, uberius paulo recensendis: atque insuper, quam solertem se ubique dederit, in scriptis auctorum singulisque libris, disputationibus, aliisque ingeniorum foetibus ordinandis, ut nempe proprii ab alienis, editi ab ineditis, absoluti prae loque parati ab affectis, Latini a vernaculis distincti, omnesque in suas distributi classes, temporum in cunctis servato ordine, cernerentur. Posset vero in iisdem librorum titulis, ubique integre adductis, hoc fortassis desiderari, quod Germanicos Latinis verbis non reddiderit, in aliarum nationum gratiam, quemadmodum fecisse videmus in Danicis. At in illo profecto ipsum credimus constituisse non tam labori suo parcere, quam chartae, cuius quanta non fuisset copia absumenda, ad voluminum augendum pretium, legentium commodo certe perlevi, si tot Germanica, infinito prope numero occurrentia, latine fuissent repetenda. Adde, quod haud adeo magni esse faciendam existimarit unius forte & alterius curiositatem in illis oris, ubi Germanica rarius intelliguntur, ut ea propter opus suum efficeret spissius; gavisurus utique, si ex illo, sicuti nunc habetur, ad Septentrionis sui, adque Germaniae populorum usum, eruditionem atque gloriam, tantum fructus & incrementi perveniret, quantum ipse spe sua omnibusque votis & desideriis percepisset.

Tantum autem quum & temporis, & curarum, conjunctique summa animi contentione laboris MOLLERUS in hac sua *Cimbria Litterata* contriverit & insumserit, candoris & integritatis ubique observans, minime mirum est, si opus, quod demum exegit, perquam egregium extiterit, atque ubi ad historiae illas leges, de quibus initio dicebamus, exigatur, excellens & probatissimum. Prudentiam non sane desideraveris in auctore nostro, uti neque exercitationem. Quippe maturo illud consilio aggressus est, & quamvis vastae comprehensionis molestiaeque prope infinitae esse facile intelligeret, nihil tamen viribus suis majus, nihil, cui se perferendo non suffecturum fore, si modo annorum satis & valetudinis supremus arbiter largiretur, sese in humeros suos sustulisse, ut initio sibi visus est, ita in laboris decursu deprehendit. Sicque res se habet profecto: Neque enim Noster temerarius aut injustus rerum suarum ratiocinator fuit; à cunctis praefertim, quae ad sustinendum tantum onus requirerentur, instructus, & suarum experientis facultatum, & aliorum judiciis, cognitus. Aestimabant has dotes ejus, inque summo habere pretio didicerant clarissimi quique eruditorum, jamdudum ex *Homonymoscopiae* specimine, postea ex *Isagoge ad Historiam Cimbricam*, tandem ex *Diatriba de Helmoldo*, atque eximiis ad Alberti Bartholini & Schefferi Indices *Hypomnematis*, in eam opinionem adducti, paucissimos posse dari in republica litteraria, vixque duos aut tres praeterea homines, si vel ubique gentium velles quaerere, reperiendos esse tunc temporis, pari, ac nostrum, aptitudine, ad litterariam, non unius sed plurium populorum & aetatum, historiam contexendam. Certe doctrinam cum respicerent, cum diligentiam, miramque in singulis accurationem, facile eodem omnes sententiae concurrebant, praecipuas has esse virtutes & maxime exoptandas, si cui unquam homini provincia demandanda foret universae eruditi orbis historiae litteris tradendae, sique ea non mortalis unius vires superaret longissime. At Mollerus Cimbriae suae contentus finibus, in eo quoque prudentiae experimentum dedit haud vulgaris, nimirum quod perspiceret, plus satis negotii exhibituram vel laboriosissimo virorum fore hujusmodi provinciam, etiam in unica duntaxat, eaque haud magna gente, susceptam. Et crederes potuisse haec tria volumina, quae nunc edimus, quibus, etiam si MMMCCCXXX. scriptorum vitas comprehendunt, si necdum centesimam partem historiae orbis litterarii contineri dixeris, nimium tamen de iis dixeris; crederes, inquam, potuisse industria unius viri ista confici, atque ad talem perfectionem perducere; nisi eidem viro, praeter cetera, quae diximus, subsidia, etiam hoc contigisset, ut in sanitate ad seniles usque annos incorrupta, praeterquam quod ab oculis laboraverit, spatiis unica potissimum rei vacandi fuisset minus destitutus, quam alii doctorum plurimi? At nihilo minus conquestum identidem deprehendimus de exigua nimis temporis usura, qua fruebatur, quaeque in munere scholastico non nisi per intervalla ordinariae functionis concedi poterat. Optavisset

visset equidem, saltem primis officii illius annis, si fortunam ad arbitrium fingere suisque res suas ordinare auspiciis licuisset, impedimentis istis relaxari aut plane exolvi; hasque animo cogitationesolvebat, ut in magnam bibliothecam aliquam, præfecti aut custodis nomine, receptus, stationem quasi inveniret ad negotia illa sua prorsus accommodatam. De quo in epistola ad Marquardum Gudium, Kal. Novembr. anni MDCLXXXVI. scripta, cujus & supra meminimus, usum eum legimus his verbis: "Otium etiam optaverim paulo liberius, nec enim in hoc munere scholastico, quo hic loci stipendio satis tenui fungor, tantum illud suppetit, quantum perficiendo operi (Cimbriæ Litteratæ) requiritur. Sacra quidem sparta aliquoties mihi oblata, sed ab eo vitæ genere, uti dixi, genius meus abhorret, & potius per omnem ætatem in hoc pistrino desudabo, quam istud ambiam. Summum autem votorum apicem me attigisse, & cum Jove ipso de felicitatis prærogativa me contendere posse putabo, si forte bibliothecæ cuidam præfici & in istiusmodi *laurea* consensescere possem." Verum progredientibus annis pistrini illius, ut vocabat, assuetudine ita obduruit Nostri animus, & percalluit, ut ne quidem, cum exoptata tantopere conditio, in una celeberrimarum toto orbe bibliothecarum, inque florentissimo studiis regno proponeretur, avelli potuerit à ludo & officina sua; haud dubie, postquam ad successus nunquam non lætos ac jucundos, quibus in expolienda juventute utebatur, animum advertisset. Insuper assuescendo non minus expertus fuerat, quemadmodum ex guttulis alveos, ita ex temporis particulis, modo ea recte dispensentur, spatia tandem magna effici: Unde & nullam temere prætermittebat, sed quæcunque ab officio illo relinquebantur momenta, singula intercipiebat, & quæ plerumque alias animi relaxationi solent dari, cuncta lectioni & scriptioni, maximam vero partem *Cimbriæ Litteratæ* vindicabat. Ea itaque ratione otium, cujus compotem se non factum esse antea conquerebatur, sua sibi industria comparabat, hoc duntaxat discrimine, quod in labore illo, ob quem tantopere otium desideraverat, duplicatum videret annorum numerum; jamque in colligendo, examinando, componendo, denique & transcribendo, (quod ultimum bis terve, propter magnam accessionum sylvam, necessitate impulsus, fecit,) amplius quadraginta annos impenderit; cum dimidium istius temporis haud dubie viro suffecisset suo arbitratu viventi, nullique tam ærumnoso muneri, quam scholasticum est, mancipato. Erunt, de quo nullum nobis est dubium, inter lectores horum voluminum, quibus nimium hoc putabitur, neque tam singulare, quam parum viro sapiente dignum, in hujusmodi scriptione partem ætatis humanæ longe maximam conterere, atque adeo in coacervando, quæ de aliis in sua gente bonæ & malæ notæ mortalibus sciri possint, inque catalogis librorum conficiendis, consensescere. Sed hi erunt, quibus haud satis Historia litteraria perspecta; ejusque utilitas explorata est; qui ingentes, quibus obsepta est, difficultates non intelligunt, qui ad vastos cognitionis istius ambitus nondum adverterunt animum, nescientes scilicet, ut unius populi res litterarias perscruteris, quanta non auctorum tantum notitia, sed artium & disciplinarum copia, quantus quamque diffusus in immensum fere apparatus, quantæ ex aliarum nationum omnium bibliothecis rei librariæ facultates requirantur. Hi denique erunt, qui istud genus scriptionis, non sapientiæ regula, sed suo ingenio metiuntur, nihil habentes pensi, quid ex properatis laboribus suis veræ utilitatis ad publicum emergat; modo sibi quæstus paretur & gloriola. Verus autem & solidus ille fructus quomodo emergere potest ex labore, cui & tempus & reliqua defuerint, quæ enumeravimus, ad veritatis indagationem plane atque omnino necessaria? Vidimus hac nostra ætate, a nonnullis, qui disciplinam sapientiæ profitentur, disputationes conscriptas, *de eo quod nimium est* in hoc vel illo studio: Quorum ut instituta & rationes ne utique reprehendimus, (multa enim commode ab iis dici posse quis negaverit?) ita si qui illud *nimium* cogitent ad veritatis historicæ studium applicare, nempe ut huic fines mediocris industriæ præscribantur, habeant sibi elegantem philosophiam suam, & ignaviæ, quam commendatum eunt, laudem reportent, quam merentur. Nam ignavis, ut ille ait, quicquid egerint, videtur nimium: Vere autem diligens in negotio nunquam sibi satisfacit, semperque videt aliquid, operi quod addendum, aut ulteriore cura

investigandum sit. Mollerus id genus disquisitionibus pæne a puero innutritus, totque excellentium virorum lapsibus & erratis, quorum non parvum numerum detexerat in *Homonymorum* libro, nec non propriis suis, doctior, jam antequam grandis sui operis molitionem inchoaret, in eam se consuetudinem adduxerat, nullius ut auctoritate niteretur, nullius adoptaret narrata, neque alienum testimonium pro suo unquam usurparet. Itaque alii alios dum transcribunt, suamque in illorum sive falsa sive verè dicta fidem temere interponunt, Noster perpetuo quoscunque haberet auctores laudando, religioni habuit de suo quicquam adjungere inexplorati. Hoc vero egit, ut, si quæ vel ad confirmanda, quæ sic adduxerat, testimonia & narrata, vel ad elevandam eorum fidem, aut quocunque ea demum modo variarentur, alicubi deprehendisset, talia eadem integritate proferret, nullo nationum, sectarum, religionum, nullo sive apud doctos, sive in vulgo secundæ adversæve famæ respectu. Quantos vero putamus labores sustinuisse, quantum vitæ suæ partem exhausisse in istis omnibus, ex infinita voluminum, libellorum, schedarum multitudine eruendis, excerptis, notandis, adde etiam dijudicandis? Neque enim magis putavit sibi esse negligendum illud historici officium, quod personam ei iudicis imponit. Noverat, ex ipsius doctrina Artis, minime mutam esse oportere historiam, vel laude, vituperatione, censuraque eorum, quorum in ea fiat mentio, carere: Siquidem, ut recte nonnemo ait (*), in describendis viris, qui memoratu dignum aliquid gesserint, eorumque factis, interponendum est sæpe a scriptore iudicium, ut in iis laudet alia, alia vituperet, nihilque aut odio, aut benevolentia, aut cupiditate ambitione dicat; sed tanquam iudicis integri probique personam induat, omnia sincere & pure examinata commemoret. Quæ quidem genuina historicæ functionis præcepta, ex sapientiæ fonte hausta, nulliusque non cordati assensu hominis comprobata, vel nemo ex iis omnibus, quotquot in argumento quodam historicæ litterariæ fuerunt occupati, vel Mollerus servavit, omnesque officii istius partes magna sanctimonia diligentiaque implevit. Etenim, qui ab ineunte ætate Deo se consecravit, nihilque non pium honestumque in omnibus suis studiis, consiliis, laboribus cogitabat; qui charitatem, quæ cuncti in universum homines, maxime vero Servatoris humani generis ipsum nomen professi, conjungi debent, primam sciebat & præcipuam esse virtutem, ab auctore religionis ipso injunctam; quique natura pariter & disciplina homo lenissimus, pacisque percupidus, nihil magis detestabatur, quam certaminum illam feritatem, in Christianorum cœtibus sub splendido fere semper nomine, sed persæpe ementito & adulterino, grassantem; qui, inquam, his moribus, hocque vitæ instituto ætatem egit, cumque eandem suprema illa hora terminaret, animi a terrenis averfi, & cœlestia tantum anhelantis pulcherrimum exemplum reliquit, (**) analiter credemus versatum esse in hoc opere, quam innocenter & candide, atque ita, ut a veritate, quantum eam cognoscere sibi datum, ne latum quidem unguem discederet? Egregia sane virtus, & in quocunque demum historiarum genere spectetur, omnium præstantissima atque maxima; in litteraria autem historia, præsertim recentiore, oppido singularis. Ideoque, utut inveniri possint, quibus cætera hujusmodi scriptionis ornamenta paria cum hoc Nostro fuerint, de quo tamen, si tantummodo stylum exceperis, merito dubitamus, in hoc certe, quod principale censetur, ubi haud magis utique de nullo proferendo falso, quam de nullo occultando vero agitur, primum Mollerus tenere locum judicandus. Potest quidem fieri, (et si certo illud affirmare nolim,) ut hanc nonnulli parum decoram rationem judicent honori patriæ suæ consulendi, quando inter cives ejus offendunt tam multos, doctrina quidem conspicuos, nonnunquam etiam officiorum amplitudine insignes, tamen mediocriter admodum laudari, si præconia nimirum, illorum meritis tributa, comparentur cum gravibus notis atque maculis, queis subinde memoriam eorundem à Nostro intuentur adpersam. Præferrent illi ipsi, opinor, Historiam gentis suæ litterariam contextam in eum modum, cujus olim exemplum dedit Tritthenemius Abbas Spanhemensis in *Catalogo Scriptorum Ecclesiasticorum*, ubi universi, hæreseos labe infamatos si

exce-

(*) Seb. Foxius *de institut. histor. p. m. 793.* (**) Vid. *Commentatio de vita & scriptis Jo. Molleri, à Filiis edita, pag. 14. & 15.*

exceperis, invidendis laudibus afficiuntur. Quod etiam exemplum in nostris *Danicis* plane imitatus fuit Claudius ille Lyschander; utpote cui nullum fere nominatum habes, nisi qui simul *doctrina & sapientia & morum integritate fulgentissimus, in Divinis litteris eruditissimus; virtute & humanitate spectabilis, ingenio acutus, consilio promptus, lingua excellens, Philosophia egregie instructus, in rebus expediendis industrius & alacer, vita & moribus devotus, universis disciplinis cultissimus, in revolvendis veterum scriptis assiduus, doctorum virorum conversatione clarissimus, & infinitis id genus titulis celebretur*; haud unus vero noscatur vel exiguo doctrinae, morum, opinionum, aut ingenii vitio laborasse. Quem libellum, ut id obiter dicam, etiamsi in quibusdam, ut videmus, absurdum, tamen ob multorum jam deperditorum notitiam, isto conservatam, neutiquam abjiciendum, è manuscriptis codicibus, in quibus diu circumferebatur, nuperrime publico bono eruit, illustrissimus atque de patriæ cum suæ tum nostræ rebus præclarissime meritis Dn. de Westphalen, *tertioque tomo Monumentorum Cimbricorum & Megapolensium* inseruit. Possem eqvidem plures adjungere ex aliis nationibus, simili usos instituto, hoc est, in litteratis suis civibus recensendis eadem perpetuo oberrantes chorda; quandoquidem neminem nobis sistunt aut producant, in quo non omnia sint egregia, atque ne minimum quidem ullo modo accusandum: quamvis neque in eam classem compingerem Cardinalium, Jesuitarum, & quorundam Ordinum Monasticorum Bibliothecas; neque elogia duntaxat professos, & deletum quendam ex variis gentibus exhibentes huc referrem. Nullum tamen, quantum nunc memini, æque similem deprehendi Lyschandro nostro, atque est Michael Pocciantius Servita in *Catalogo Scriptorum Florentinorum*, cum suo continuatore Luca Ferrinio: Nempe quia hi duo, pariter ac Danus ille, in eadem, ut apparet, Abbatis Trithemii vestigia incurrerunt. Sed de istis satis. Et eorundem si quis excusare pietatem aut prolixam erga suos liberalitatem velit, ei minime repugnabimus. Nonne enim licitum auctoribus, arbitrato suo agere? & quemadmodum unus prægrandes, alii minutos libros de iisdem argumentis edunt, ita & in hoc genere liberum fuerit cuidam scriptori majorem, alteri autem mediocrem aut perparvam, lectorum utilitatem sibi proponere; imo etiam ridendi simul materiam eis præbere? Verumenimvero Molleri satis extolli nequit virtus, quod in magno suo non minus animose suscepto, quam feliciter absoluto, opere fixum hoc destinatumque habuerit, nihilque tantopere animo suo spectaverit, quam ut longe maxima utilitas ex eo consequeretur. At hæc minime unquam existeret potuisset tanta, si historiam ex meris laudibus & elogiis compositam, nisi ubi in quæncquam incideret vel communi opinioni improbatum, vel odio certæ & potentis aliqujus partis afflictum, excudisset. Potuisset in illam, incredibili sane temporis sui & laboris compendio, haud parvos, quos tot annis conquissiverat, programmatum & funebrium orationum acervos, iisque similia monumenta, constipare, neque adeo his quicquam de suo addere, sive ad confirmanda, quæ ex vero prodita, ab aliis vocata fuissent in dubium, sive ad supplenda, quæ deficerent, sive etiam ad convellendam narrationum, quas de aliquibus reperisset, falsitatem. Verbo, licuisset ei Melchioris Adami, totque aliorum, eandem viam non sine laude, insistentium, imitatore agere. Sed quæso te, an dignam potes talem æstimare operam, quæ viro occupato & gravi, aut non potius adolescenti cuidam, nondum satis virium ad majora assecuto, injungatur? Aut qualem ex hujusmodi farragine construi historiam putas litterariam, nisi mendosam & corruptam? Quod enim M. Tullius olim ac T. Livius serio ac prudenter sunt conqvesti de Romana sua historia, ille quidem, *laudationibus eam factam esse mendosiores* (*), hic vero, *memoriam rerum funebribus laudibus vitiatam* (**); mihi omnino persuasum, æque, imo meliore fortassis jure pronunciandum esse de historia litteraria. Unde valde optaturos credo multos fore, ut in unaquaque Europæarum gentium emergant scriptores Mollero nostro similes, paribusque animis instructi. Cui voto ac desiderio nostro num plane sit satisfactura erudita Religiosorum societas ex Ord. Benedictinorum a S. Mauro, a qua luculenti operis *de statu Galliae litterario*, aliquot partes

(*) Cicero *Brut.* cap. 16. (**) Liv. *lib. 8. c. ult.*

conspeximus magno studio elucubratas, tum demum, ut puto, cognoscetur, quando in eodem ad hanc nostram ætatem, vel potius ad ultima duo secula fuerit perventum. Ceterum ad ubertatem quod attinet, observationumque multitudinem, nihil mirandum fuerit, si integra eruditorum Societas superare possit unius solummodo hominis, finibus certe angustis, quocunque tandem modo consideretur, circumscripti, copias. Nunc de fidelitate duntaxat, sinceroque veri perscrutandi atque divulgandi instituto loquor. Qualem equidem laudem (ne quis hanc uni propriam esse putet Petro Bælio,) existimabo aliquo esse modo impertiendam Joanni Petro Nicerono, Barnabitæ, in plerisque, quas ex omnibus fere Europæ collegit populis, doctorum vitis, mire accurato & candido. Qualitiam nemo facile defraudabit operam illustris Marchionis Scipionis Maffei, in scriptoribus patriæ suæ collocatam, quamvis ad severas illas leges, quæ singula ad memorias eorum spectantia exponere & considerare jubent, non adstrictam. De Leonardi Nicodemi uberibus *Additionibus ad Toppi Bibliothecam Neapolitanam* parco dicere, à sola diligentia commendandis. Iis, si judicandi facultas doctaque sagacitas requiratur, Francisci Dionysii Camusati illæ, etiamsi non tanto numero, ad *Bibliothecam Alphonfi Ciacconi*, quemadmodum & ejusdem observata de nonnullis *Eruditorum Ephemeridibus*, facile præferentur. Adriani Bailleti, scriptorum numero & præstantia inclyti, Bernardi Monetæ, Caroli Ancillonii, quanta sint, quamque omnium prædicatione digna de hoc genere merita, neminem nescire puto. Doctum etiam & operosum satis est opus, quo *Lugdunenses* suos illustravit Dominicus de Colonia S. J. memorabilia multa de litteris & litteratis curiose eleganterque persecutus, utrum vero sincera ubique fide, dispiciant alii. Hanckii de eruditis *Silesis*, Hartknochii & Lilienthalii de *Borussis*, Czwittingeri de *Hungaris*, commentationes tuentur quidem locum suum, & institutis auctorum pulchrè respondent; sint licet scriptionis modo & ratione dispares, neque multi reperiantur, qui ad illam exqvilitæ accurationis laudem cum Rev. Lilienthalio partiendam facile possint aspirare. Peccarem haud dubie, si conjungere cum jam enumeratis vellem Prosperi Mandolii, Augustini Oldoini, similiumque plurium scriptiones, utpote indignas hac societate multisque partibus inferiores. De *Germanorum, Belgarum, Britannorum, Hibernorum, Suecorum*, nostrorum denique, seu veteribus sive novis conatibus, quicquam in medium ut proferam, nemo à me nunc exigat: neque enim id ago, ut cunctorum nomina, Nicolai Antonii exemplo in eleganti illa præfatione, colligam. Non possum tamen, quin verbi aliquid hic injiciam de egregia illa spe, cujus, ut accepi, compotes *Magna Britannia* nos faciet: siquidem ex ea intra breve tempus conspecturi sumus amplissimam quandam, postque imperfecta illa Balei, Lelandi, Pitsei, Antonii Woodi, Waræi pluriumque molimenta, diu desideratam *Bibliothecam Britannico-Hibernicam, sive Scriptorum, qui in Anglia, Scotia & Hibernia vel nati fuerunt, vel munerata aliqua obierunt, ab ultima antiquitate usque ad Seculum XVII, notitiam, quam magnis olim impensis, summoque labore congestam à Thoma Tammero, nuper Episcopo Assavensi, ex MSS. ejus desumptam, alphabetico ordine dispositam, nec non locupletibus prolegomenis ornatam, publicis typis subjiciet, aut subjectam nunc, ut credo, habet vir illustri jamdudum fama ob immortalia sua scripta potitus David Wilkins. Referentur in ea cujusque auctoris patria, ætas, res gestæ, obitus: Enumerabuntur scripta, genuina, dubia atque spuria; Eorum, quæ impressa sunt, varix editiones, manu verò scriptorum, ubi asservantur, loca, indicabuntur. Et injustum profecto foret, de præclara adeo accessione non gratulari velle orbi litterato, pietatemque Reverendi illius viri, cui acceptam feremus, grata celebratione prosequi. Tandem inter eos, qui Academicarum Memorias, Professorumque vitas condiderunt, quorum neque parvus est numerus, post laudatissimam Antonii olim Riccoboni in *Patavina*, Jo. Launoji & Guil. Bulæi in *Parisiensi*, atque Antonii Woodi in *Oxonienti* industriam, non memini ullos (saltem eos non novi,) quorum merita exæquari possint cum ea laude, quam optimo jure affecuti sunt & reportarunt, ex Academia quidem *Altorfina* egregie descripta Zeitnerus, Bayerus, Apinus, ex *Ultrajectina* vero Calparus Burmannus; nisi & his forte adjiciendus Jo. Christoph. Becmannus, *Francosurtensis ad Oderam* historicus, satis in multis*

multis locis copiosus. Verum, ut ad propria revertamur, ex omnibus modo enumeratis etiam qui habendi sunt præstantissimi, quod eadem rem illam dexteritate, quam in Mollero animadvertimus, pertractarint, neque audemus dicere, neque possumus; minime etiam verentes, ut ab ullo eorum hic Noster superatus industria, fide, ingenuitate demonstretur. Ac, ne nobis Nicolaum Antonium quis opponat, alioquin facile in hac palæstra principem, utut libenter, & merito quidem, largiamur, egregium scriptorem nihil reliqui fecisse, quod ad boni historici virtutes pertinet, audacter profiteamur, Nostri ne huic quidem, præterquam in una illa dicendi facultate, concedere. Tametsi in eis, quæ antecellit Hispanum Noster, quædam non tam auctori imputanda esse, quam illius, in qua constrictus vivebat, religionis impedimentis, novimus. Annon vero autumas, illa, quæ Nicolaus conscripsit, capita de nonnullis patriæ suæ viris, per orbem cognitissimis, ex. gr. de Dominico de Soto, Didaco Hurtado de Mendoza, Bartholomæo de las Casas, Constantino Fontio, Joanne Mariana, Joanne Genesio Sepulveda, Antonio Perezio, exilio & scriptis nobili, ut plures præteream, non fuisse aliâ & multo luculentiore forma proditura, si in manus Molleri, apparatu Antoniano instructi, incidissent elaboranda? Styli quidem nitorem, quippe qua parte Antonius regnat, eundem neutiquam offendisses; (hoc enim quidni fatebimur?) at, quod plus certe utilitatis habet, multa scitu & memoratu digna percepisses, modò leviter illic attackta, modò strictim & quasi titubanter prolata, imo in quibusdam certo consilio tacita prorsus & suppressa. Sed quo rapimur? & quam tantam habemus causam Nicolaum Antonium accusandi? Quali ille in Romanensium tantummodo cœtibus, vel apud Hispanos, mos vigeret, neque idem sese aliis jamdudum probasset, ut veritas tegetetur, certorumque hominum facta, ne ad posteritatis notitiam perventura sint, quasi quibusdam velis obtenderentur? Percuperem equidem in eo falli opinioneque mea decipi. Sed, nisi admodum sit mutata indoles & natura quorundam ex eo ordine, cujus est normam & puritatem credendorum custodire, ac ne in ullo varietur puncto, curam agere, vix aliter mihi persuaderi patiar, quam nonnullos eorum valde iniquis oculis intuituros fore quasdam in hac *Cimbria Litterata* infectiones, narrationesque, & multa ut fuissent ex iis sublata funditus ac deleta, optaturos. Ad me quod attinet, fateor hinc inde mihi, præsertim (ut ex pluribus duos nominem,) in Georgii Calixti vita, fusissime omnium *Tomo III.* descripta, inque Joannis Henrici Horbii illa, *Tomo II.* de hostibus illorum virorum, spectatis, dum vivebant, magnæque adhuc famæ Theologis, talia sese obtulisse, ad quæ totus mihi animus cohorrui. Nam etiam si jampridem ea ipsa maximam partem haberem cognita, quum tamen in unum cumulum congestam & comportatam, invictisquæ confirmatam heic documentis tantam adspicerem seriem calumniarum, mendaciorum, perjuratorum, vexationum, pluriumque aliorum scelerum, quibus in fratres suos personati illi Divinæ gloriæ defensores fuissent grassati, (quali armorum genere vel paganos & atheos oppugnare nemo non summum nefas duxerit, nisi perfecte impius;) non poteram non graviter commoveri, tamque pudendorum memoriam exemplorum, tanquam auspicia mala, detestari. Et jam videor mihi audire quosdam, nobiscum expostulantes & conquerentes de nimia Molleri libertate, partiumque, sicut ipsi appellare solent, studio; quod auctorum non optimæ notæ noxiisque opinionibus adhærescentium sæpe tutari causam, summorum autem hominum, incredibilibus de Ecclesia Dei meritis venerandorum, quævis peccata detegere, notissimi illius ante quinquevagina aliquot annos scriptoris exemplo, non erubuerit. Annon enim rectius fuisset, de illis manifestè jampridem improbatis, quippe quæis, etiam dum inter mortales supererant, communionem piorum, imo ipso cœlo, in tot puriorem spirantibus doctrinam libris, interdictum fuit, parum sollicitum se ostendere; horum autem ardorem ferventissimosque in propugnanda religionis arce animos potius admirari, quam, sicubi moderationis leges excessissent, ut solent heroici illi spiritus justo interdum acius incallescere, invidiose traducere, & quæsitis criminationibus infamare? Ita scilicet cum bonis & præclare meritis viris agitur! Ita parentum turpitudine obtegatur, ac dissimulantur nævi; quod tamen pietatis divinæ humanæque leges jubent! Verum qui sic loquuntur aut sentiunt, eo, in quanta ipsi versentur injustitia, nobis dicunt. Illi enim ipsi sunt, qui nobiscum

nihil cuperent potius, quam ut eodem candore eademque libertate, quæ Mollerus usus, conscriptæ haberentur historiæ de iis gentibus & ecclesiis, in quibus à nostrorum dogmatum puritate ingens illa viget dissensio, multisque jam seculis viguit: nuncque in Romanensibus atque aliis quod culpant, sæpe non levia suorum probra, multa etiam ad catalogum veritatis confessorum ampliorem efficiendum apta, silentio prætereuntibus, illud ipsum a nostris observatum vellent, quasi in eo pietatis & religiosi officii res versaretur. Vellent forsitan, ut quæcunque a sinceris, quos vocant, doctoribus asperere in eos, quos oderant, & ferociter, falso etiam & sine ulla veritatis specie, dicta essent, rata noster auctor habuisset, hoc est, ut in illa diligentissima disquisitione ne quidem oculis suis credidisset. Ostendant vero nobis, ubi ille & quo loco errantium peccatis aut pravarum opinionum commentis patrocinator sit; aut ubi non potius serium peccatoris sui dissensum ab omni eo, quod cum revelata ac per Christum & Apostolos tradita religione non congrueret, ut erat in istis rebus constantissimus, sit testatus. Etenim, quæ mens illi, & quis sensus de dogmatibus & officiis Christianorum fuerit, tum in multis Theologorum aliis, tum præcipue in Henrici Mulleri Rostochiensis vita (*), nec non in Georgii Stampelii illa (**) declaratum ivit. Pacis & tolerantiae commendatricem quod maiore aliquanto favore, quam pugnacem sine omni mansuetudine Theologiam complexus sit; & quod abesse non tantum a sacri ordinis viris, sed ab humana omni societate lupinos ac leoninos mores desiderarit, ut inficiari non possumus; ita si hoc aliis criminis loco habeatur, per nos licet reprehendant, scriptisque suis ulciscantur, quantum velint. Illud nos vicissim postulamus, ut ne aliæ historiis ecclesiæ aut litterarum, quantum ad veritatis libere proferendæ studium, præscribantur leges, quam quibus civilis historia utitur & adstricta est. In hac enim novimus præceptis, quibus obrogari nunquam potest, sancitum esse, atque a scribente requiri, ut eadem, quæ optimorum mortalium, etiam malorum actiones, integritate narret, tam in prioribus, sicubi a virtute declinaverint, castigandis, quam in alteris, quoties cum iustitia sint conjunctæ, prædicandis, incorruptus. Legimus, & in omnibus fere historicorum monumentis offendimus Principum vitia, consiliariorum errores, ducum frustrationes, civium peccata, vivis sæpenumero coloribus depicta: ita ut Polybio, sapientissimo auctori univere ex principibus, qui eam unquam artem tractaverunt, magnæ gloriæ ducatur, ne parenti quidem proprio, aut aliis, quos amicissimos habebat, pepercisse; adeoque maluisse in historia veritatis amicum se probare, quam peccatis paternis aut civium conjunctissimorum indulgentem. Et nos homunculi stomachabimur, atque, Christiani cum simus, veroque & iusto æterna sponsione obligati, ob detecta in quodam alicujus famæ doctore perversæ mentis indicia, litem movebimus historico innocenti & extra omnem malæ fidei suspensionem posito! Ego interim persuasum omnino habeo, Mollerum ex talium narratione nihil jucunditatis sensisse, haud magis quam Sozomenum, utpote qui similia fere suorum temporum dedecora probraque aggressurus, invidiam prius omnem deprecatur, neque enim se nisi invitiſſimo ea animo narrare, quum si alio modo ageret, historiæ legitimæ jura corrumpereſſentur, ac veritas, cui dum obsequendum, cuncta postponenda essent cetera, proderetur. Pariter in toto opere, quod hic editur, simplex istud elucet, rectumque ingenium auctoris nostri, usque adeo a dissimulatione alienum, ut, quemadmodum neque a se potuerit, in erratis eorum ac nævis, quos etiam maxime venerabatur, aliquid ut sileret, impetrare, cujus moris exempla in Antonio Reifero (*), Erasmo Sarcerio (**), Joanne Balth. Schuppio (***), aliisque magno habemus numero; ita de illis vicissim, quorum, cum aliter non liceret, haud levia interdum flagitia exposuerat, minime unquam intromiserit, quæ essent egregie laudabiliterque præstita, commendare, idque ut plurimum facere exquisitisſime. Perlegatur modo longum satis caput, quo Joannem Mullerum, celebrem Hamburgensium sacerdotem enarravit (****), & videbitur, quam effusus Noster ac prolixus in afferendis doctorum de illo viro judiciis, nimium sæpe faventibus omnemque supergressis modum, fuerit, quamque contra in censuris adducendis parcus. Possent similia, & quis dubitat? multò plura indicari: faceremque id profecto, si rem ita postulare crederem. Tametsi rectius fortassis inquisitionis ista opera

(*) *Tom. III. p. 489. & 490.* (**) *Tom. II. pag. 859.*

(*) *Tom. 2. p. 708.* (**) *Tom. 2. p. 760. 761.* (***) *Tom. 2. p. 794.* (****) *Tom. 3. p. 499. sq.*

opera fuerit relinqvenda iis, quibus aliquando volupe erit, aut qui interesse sua arbitrabuntur, paria, si possint, auctori nostro reddere, atque eorum, quos læsos existimabunt, honorem & innocentiam vindicando, peccata Nostri & errores, & inflicta, si quæ deprehensa fuerint, veritati ipsi vulnera, æque validis fortibusque, atque ille usus est, documentis coarguere.

Nunc de fructu & utilitate, quanta ex his *Cimbriæ Litteratæ* libris expectari possit, aliquid adjungendum foret, nisi arrogantiae crimen extimescerem, quasi lectorum judicia sermone cogitarem meo præoccupare. Itaque video me hac posse, tanquam supervacua, superfedere opera. Quis enim doctrinarum studia usque adeo iratis proficitur Musis, ut vel infinitum historiæ, quocunque nomine considerata, usum, vel speciatim ingentia litterariæ historiæ ignoret commoda, & quas hæc ipsa reliquis studiorum generibus opportunitates adferat? Ita ut inter adjumenta disciplinarum & subsidia, quibus nostram in primis ætatem providentia Divina abundare fecit, nullum temere nominaveris, quo carere difficilius, ut res hodie constitutæ sunt, possimus, quodque etiam gravius sui ulciscatur contemptionem. Quod quidem in proclivi esset, per scientias cundo, ingenti argumentorum exemplorumque vi firmare, nisi jamdudum alii peculiaribus illud fuissent scriptis executi, atque, ut quod res est dicam, mihi persuasum haberetur, vix præter tyrones esse, & in disciplinis bonarum artium fere hospites, qui de ea re dubitent. Ceterum, ut in plerisque operibus, adeo amplæ circumscriptionis, atque est hæc *Cimbria Litterata*, præsertim si in iisdem non jejune, sed quemadmodum hic, plenius res tractentur, multa ubique in rem suam omnium fere studiosi artium reperiunt, ita in his voluminibus ubertatem & copiam, omni opinione sua majorem, iidem deprehendent. Est enim, atque in quovis volumine sese offert, etiam non quærentibus in conspectum incurrens quasi, unde thesauros suos locupletabunt Theologi, Jurisconsulti, Philosophi, Historiæ naturalis amatores, Medicorum tota & Mathematicorum natio, denique Grammatici & Antiquarii, & quocunque aliquam eruditionis ab humanitate appellatæ partem colunt. Sed quæ in tota doctrinarum classe maximam hinc sibi accessionem gratulari queat, Ecclesiastica sine dubio est historia, non solum propter intimum ejus cum Litteraria illa nexum, nemini ulli, ut credo, ignoratum, verum etiam propter prævalentem illorum numerum, qui ex sacra illa eruditione aliquid nominis consecuti, aut muneribus præfecti ecclesiasticis, hic comparent. Atque eorum sive memorias amplissimasque vitam descriptiones intuearis, ubi nihil in eorum gestis præteritum, nihil in agitis cum aliis doctoribus controversiis non enucleatum habes, imo longe majore studio & fidelitate, quam ab ullo alio cujuscunque nominis auctore, singula explicata; sive scriptorum recensionem spectes, & quæ eorundem occasione Mollerus, incredibiliter diligens, ad lectorem plenius edocendum necessaria duxit ut proferret, nunc ex propriis observatis, nunc ex aliorum judiciis, sæpe etiam, ut enatas auctoribus inde lites narraret, vel similia, nusquam profecto deerit ad historiam sacri & religiosi argumenti instruendam uberrima materiarum seges. Quemadmodum neque desiderabit historiæ civilis cultor suo usui inservitura, in tot vitis summorum hominum; quos inter eminere maximos quosdam videmus Principes, ut regali sanguine editos, ita augustis undequaque meritis non tantum in ditionibus suis regendis, sed etiam in disciplinarum artiumque, strenue ab ipsis excultarum, amplificandis commodis proferendisque finibus, fulgentissimos. Offerent sese ex Politicorum, ut vocantur, ordine, in omnibus tribus Partibus, viri, familiarum vetustate & amplitudine, officiorum splendore, doctrinæ, quam ornaverunt, gloria, illustrissimi. Conspiciuntur exercituum Duces, Phœbea illa non minus, quam imperatoria lauru decorati. Occurrunt alii, & quidem majore numero, præcipuis, dum vivebant, togæ ornamentis adscripti, exque negotiorum publicorum, partim in legationibus, quas foris gesserunt, partim in patria, apud Principes suos aut cives, administratione immortalem adepti famam, egregiis, quæ publicarunt, monumentis, nec non in Musarum alumnos beneficiis haud parum adauctam extensamque. Omittam dicere de illo, quod præterea in hujusmodi solet commentationibus spectari, quodque ad notitiam lectoribus de disciplina-

rum progressu & incrementis aperiendam pertinet : nempe ut, quibus auspiciis in regiones illas, quarum clari ingenio & scriptis viri percrederentur, introducti olim fuerint, quibusque auxiliis propagata, ad præsentis felicitatis habitum pervenerint, constare queat. Id enim haud minus præstitum esse a Mollero, ex ratione terrarum ambitus atque finium, quibus ei placitum fuit ut *Cimbriam* suam *Litteratam* includeret, arbitramur. Neque existimare possumus, curiosis istius scientiæ hoc admodum obstare, quod auctor, mutata, quam antea instituisse ipsum diximus, dispositione, non amplius seculorum seriem ac ætatem, quibus floruerunt scriptores, sed alphabeticam, vulgo appellatam, adoptavit. Cum præterquam quod in his terris, etiam si haud nulli plane, minime tamen multi floruerint, qui seculum ab hoc nostro tertium, ad quod communiter fere doctrinæ per Germaniam reflorescentis refertur ætas, præcesserint, laboris non magni res fuerit, ex reliqua multitudine quosdam præstantiores, & in promovendis artibus feliciores seligere, suasque in classes, non modo temporum, quibus vixere, sed & disciplinarum, quas illustrare, distribuere. Atque tunc auctor forem, ut postquam luculentus magnorum hominum numerus, tam indigenarum ex *primo Tomo*, quam alienigenarum ex *altero*, excerptus esset, quocumque scilicet ad quandam doctrinarum partem, sive profanam sive sacram, eximii aliquid contulissent, ad *tertium* demum *Volumen* cum perventum esset, ex eo nullus fere prætermitteretur. Equidem cum hoc primum in manus sumerem, per facile animadverti, propositum auctori fuisse, nullos ibi commemorare, nisi præstantiores, quorumque actiones & monumenta edita plurimum celebritatis habuissent : etiam si haud dicere possumus, pari istos omnes vel eruditionis vel aliarum virtutum gloria præstitisse, aut omnia in eorum gestis fuisse Mollero magis, quam aliis multis approbata. Attamen tales heic reperientur forte pauci, iisdemque singularibus quibusdam dotibus, ac in ecclesiam remve publicam meritis labem unam alteramve compensantes. Sunt vero ex utroque genere, tum in Cimbriæ partibus natorum, tum ex aliis gentibus ad illustrandam eam translatorum, præcipui quidam, ut dixi, & selectissimi. Non sane, quod in prioribus duobus Tomis permulti non æque celebres excellentesque hinc inde observentur ; (secus enim qui sentit, contra auctoris mentem, imo præter veritatem sentit ;) sed quia de singulis, quorum nunc meminimus, adeo ipsi locuples & vastus ad manum erat collectaneorum apparatus, ut, postquam delibatum inde tantum, quantum ad vitas sufficeret adstrictius, ut solebat, enarrandas, præcedentibus Tomis inseruerat, reliqua studiose duxerit tantisper seponenda esse, novique extructionem operis ex affluente materiarum copia seorsim molientdam. Itaque priores duas partes cum ordinasset, quasi liberio rem campum nactus, tertiæ, de qua nunc agimus, ita elucubrandæ incubuit, tantumque in eam observationum de eruditorum quacunque in vitæ parte memorabilibus, de controversiis, de operibus editis ac ineditis, aliorumque de iis sive benignioribus sive sinistris judiciis, profudit incredibili uberitate & congeffit, ut tunc penitus videatur nihil voluisse relinquere ad perfectæ in eo genere narrationis absolutionem. Atque sic factum, ut, quamvis de multis, in hac *Tertia Parte*, qui descripti sunt, peculiare jam antea commentarii haberentur, sintque iidem non raro ab illis, qui familiarius viros cognovere, profecti, (ne orationes funebres, & programmata, quorum honore pauci caruerunt, his annumerem ;) tamen in nullo eorum satis diligenter esse actum, nullum ea cura adornatum esse, aut sive in scriptorum recensu, sive in factis & actionibus, ad historiæ leges directum, Nostro fuerit deprehensum, quin multiplex ubivis argumentum, atque, ut appellabat, spicilegium, emendationum, correctionum, supplementorum, sibi paratum invenerit. Quid plura ? Vix aliud mihi opus nominaveris, de quo excitata opinio, spesque jam diu multorum animis concepta feliciorem magisque congruentem exitum sit sortita, quam hoc ipsum. Ita ut fidem plane jam habeat prædictio Morhofii, quam præclarus ille vir, suo, omnium primo, ni fallor, qui a vulgato Nostri ipsius *Prodromo*, orbi litterario afferebatur, de *Cimbria Litterata* nuntio, his verbis subjungebat : *Ea vero ἀνεξέσται, fide, industria, in hoc opere versabitur* (Johannes Mollerus,) *ut ceteris in hoc genere scriptoribus palmam facile prærepturus sit.* (*)

Quant-

(*) Polybist. Tom. I. lib. I. cap. 18. §. 47.

Qvanta illa igitur præstantia, qvanta utilitas voluminum, qvæ exhibemus, fuerit, quantusque inde non ad auctorem tantummodo, sed potius multoque magis ad universam gentem, cui dicata fuerunt, gloriæ & immortalitatis fructus emerfurus sit; tantumne judicabimus damnum fuisse & dedecus, cum reipublicæ litterariæ, tum & huic ætati nostræ contrahendum, si per hujus negligentiam fata iisdem ea tenebris, qvæ octo-decim jam æstates parente suo orba involverunt, porro, ne dicam perpetuo, contexissent? Et nunc integrum fere elapsum est decennium, ex quo in pulcherrima *Commentatione*, quam de *Joannis Molleri vita & scriptis* filii ejus publicaverunt, post accuratam hujus *Cimbriæ Litteratæ*, multasque implentem paginas descriptionem, (in qua neque pauca extant, lectoris attentionem qvæ merentur, festinantibus nobis hic præterita,) postque enarrata, qvæ & ipsi hæredes & auctoris defuncti frater, vir plurimum reverendus Franciscus Mollerus, Præpositus Flensburgensis, magna, sed etiam tum irrita sollicitudine pro editione ejus procuranda suscepissent, expositus solenni modo thesaurus fuit, cum publica hortatione, qua universa bibliopolarum natio compellabatur, adque ferendas tam utili negotio, tamque honorifico, suppetias legibus invitabatur honestissimis. Verum & hæc inanis sumebatur opera. Ita ut, procedentibus in numerum annis, minui magis spem illam conqvererentur, quotquot præclare de opere existimantes, jamdiu illud videre, ejusque potiri usu atque fructu votis omnibus expetierant. Quid? qvod pertimescere non pauci, ne qvod infinitis aliis nullo non ævo monumentis accidit, improvisa aliquando calamitas, dum ita premeretur, funditus omnem ejus expectationem tolleret, totque annorum labores adversus unius momenti casus extingueret. Tandem, qvod aliunde frustra desideratum, atque ab iis, quorum in istiusmodi rebus qvæstus vertitur, speratum fuerat, apud nos auxilium Divina qvadam dispensatione obtigit. Attulit hoc, & peropportune, qvod successus docuit, remedium laboranti negotio invenit, ac præstitit, adeoque *Cimbriæ Litteratæ* benefici instar sideris illuxit incomparabilis virtus Illustrissimi & Excellentissimi Herois, Dn. JOANNIS LUDOVICI DE HOLSTEIN, Domini in Lethra, Equitis Aurati, S. Reg. Maj. Danicæ & Norvegiæ Consilarii privatæ Conferentiæ & Consilii Sanctioris Intimi, ex ordine Clavigerorum Cubicularii, Supremi Cancellariæ Danicæ Secretarii, Universitatis Regiæ Hafniensis Patroni, Præsidis Collegii de Cursu Evangelii promovendo, Ecclesiarum per utrumque regnum & ditiones omnes Regias Inspectoris generalis &c. &c. Is scilicet, inter tot tantaque Senatus, Ecclesiæ, regnorum negotia, qvorum consummatissima cum laude pondus sustinet, quandoquidem illam, qvam excelsior ipsi indoles in sevit, usus vero ac doctrina confirmavit, mirificam in Musas beneficentiam exferendi omnes occasiones amplectitur, hoc etiam ad suas oppido singulares de studiis optimarum artium amplificandis curas pertinere voluit, ut relictum ab omnibus, tamque diu neglectum Mollerianæ industriæ partem susciperet. Ejus igitur Herois nunquam satis prædicando beneficio adscribendum, quod e tenebris suis protractum, & quali ab interitus periculo vindicatum, dignissimum luce opus ac perpetuo victurum, nunc tandem cognosci magnoque rei litterariæ bono usurpari queat. Magnum profecto hoc est & admirandum, inter tot occupationes, nunquam intermittere illam generosæ in elegantiores disciplinas voluntatis consuetudinem, eamque, sicut Mæcenas hic noster facit, nulla non die novis meritorum speciminibus, domi atque in proximo declarare: Sed majus est, & supra seculi hujus morem, alibi, & e longinquo, & qvidem ex illis rebus, qvarum jam animis fere cunctorum memoriam effluxisse crederes, gloriæ istius materiam fructumque colligere. Etenim cum certior Patronus de Molleriano opere esset factus, atque illud in veteri adhuc loco, ubi de editione ejus nihil erat etiamnum constitutum, aut, sicuti videbatur, constitui poterat, hædere, sartumque & tectum esse comperisset, excitatum sese illico sensit ad agendum cum auctoris filiis, ut ad se transmitteretur. Est autem major natu filiorum, BERNHARDUS MOLLERUS nomine, Pastor in Ducatu Slesvicensi Drelsdorfenfis, ubi, postquam in Academiis Hafniensi atque aliis solidam litterarum humaniorum & Divinarum cognitionem acquisivisset, ab anno 1741. qvo ad sacram functionem vocatus fuit, promovendæ animarum salutis insigni integritatis

ceterarumque sacerdotalium virtutum laude invigilat. Atque ei tunc nullus poterat lætior optabiliorque nuntius advenire, quam de paternis laboribus tam pias apud nos tamque benignas cogitationes suscipi. Quapropter & nihil habuit antiquius, quam ut eosdem ita ut reperiebantur, hoc est, illo ipso, quo ab auctore olim relictī fuerant, statu Hafniam curaret perferendos. Optavisset eqvidem vir reverendus, licuisset ut sibi pariter huc accedere, editionique operis, quod luce & oculis suis habebat carius, & cuius ipse olim, in patre adjuvando sedulus, bonam partem descripserat, manum porro suam & ministerium commodare. Verum obstabat sanctius illud, cui admotus nuper erat, officium, a quo tantum abesse temporis ne utique sibi integrum. Ideo, quam sibi interclusam vidit, mox tanto lubentiore animo accepit, provinciam fratri suo demandandam esse, perquam opportune hic præsentī, & nobiscum ab aliquot annis commoranti. Scilicet destinatum jam erat in animo illustrissimi Domini de HOLSTEIN, ex quo exempli manuscripti compos factus, singularem ejus utilitatem magis propria ex inspectione quam aliorum judiciis perceperat, protinus typographo illud tradere, sumptusque ut ex Orphanotrophéo Regio, cui laudatissimus Heros præest, sufficerentur, jubere. Idque ut tanto felicius procederet, nihilque esset, quod auspiciatissimæ rei cursum retardaret, negotium admodum volenti atque adeo exoptanti dedit OLAO HENRICO MOLLERO, (is alter, quem modo indicabam, filius,) de recognoscendo diligenter exemplari, omnibusque illis apparandis ac digerendis, quæ ejusmodi aliquam curam, priusquam in operarum manus perveniret, viderentur efflagitare. Effecit illud brevi tempore juvenis plane egregius: neque ea solum, quæ aliis simili ex mandato in mentem venissent exequi, strenue effecit ac peregit, verum ad plura omnino laborem operamque suam obtulit. Nam primum cum animadverteret, *Additamenta* illa, quibus Pater, *Appendicum* nomine, peculiares classes, *primo & secundo Tomo* subjungendas destinaverat, (de quibus & ipse in *Prodromo*, & filii in vita ejus (*) mentionem fecerant,) non multum ornamenti operi, minus autem jucunditatis lectori paritura esse; quippe cum nemo non potius optaret, omnia suis locis habere inserta, quam post docti alicujus viri memoriam in contextu *primæ* aut *secundæ Partis* lustratam perlectamque, deinde ad *Appendices* illas se conferre; in quibus sæpe vel nihil additamenti, vel exiguum, rarius magni momenti aliquid repieriendum foret; universa quæcunque erant, adeoque totas *Appendices*, nullo alias in verbo aut apice immutatas, ad loca sua transtulit, ipsique operi intexuit. Deinde, dum typis describebatur, assidue typographo præsto fuit, singulorumque foliorum specimina, ingenti & pertinaci labore, a capite ad calcem perlustrando, ut sublatis operarum mendis quam castigatissimum prodiret, providit. Interim istis curis intentus, nunquam ex animo dimisit paternam admonitionem, quam suopremo is vitæ tempore heredibus reliquerat, graviterque & severissime præceperat, ne *Cimbria Litterata* ulla in parte aucta, vel truncata, vel mutata foras daretur: tanta etiam religione illi inhærendum legi ratus, ut neque in stylo, quamvis potuisset nonnunquam, nec quidem in interpunctionibus vel minimum sibi hujusmodi libertatis permiserit. Quid? quod compertum jamdudum habens, in *Tertia Parte*, quæ longiores illas vitam expositiones comprehendit, quatuor aut quinque desiderari, quibus elaborandis auctor nondum manum admoverat, quando ultimo oppressus morbo ad cœlestem vitam demigravit, filius neque hanc sibi existimavit sumendam esse operam, ut defectum suppleret talem, utque ex apparatu illo, qui, sicuti ad ceteras, ita ad istas quoque aderat a parente relictus, novas biographias extrueret. Ita ut nunc necesse sit, iis ut acquiescamus, quæ in *prioribus Partibus* adumbratæ extant; quamvis uberiorum de iisdem in *tertia* exhibendarum narrationum spes facta. Sunt vero, de quibus ejusmodi promissæ descriptiones in *Tertia Parte* non apparent, *Augustus Hermannus Francke*, *Joannes Fridericus Mayerus*, *Henricus Mublius*, *Joannes Wilhelmus Petrus* (aliis Petersenius nominari solitus,) ejusque conjux *Jobanna Eleonora de Merlau*. Erant insuper, & haud raro offerebantur occasiones filio, paternos labores supplendi, novisque e sua penu observatis hinc & inde interpolandi. Verum abstinebat prudens manum, atque a defun-

(*) pag. 50. v. & Morhof. *Polyb.* l. 6.

defuncti præceptione ne in minimis quidem discedendi certus, in aliud ea tempus reservabat: quo adauctum aliquanto pluribus, uti sperat, accessionibus istum cumulum, una cum ampliore *Cimbriae Litteratae*, per omnes partes, usque ad nostra tempora *Continuatione*, proferre in medium, orbique litterario impertiri queat. Quod sane doctissimi juvenis consilium, nobis omnibusque, præclare de utilitate laborum patris sententibus, perjucundum, tanto magis officii nostri duximus publico significare, quanto perspectiores eruditio, diligentia, aliæque multæ virtutes ejusdem *Olai Henrici*, & in hoc ipso studiorum genere exploratiores sunt: quantoque magis nobis persuasum est, *Joannem Mollerum*, si nunc revivisceret, aut potius, si ipsi fata in hoc tempus vitam produxissent, agniturum facile fuisse veram sui imaginem, multasque ex illis dotibus, quibus instructus ipse tanta olim aggressus est & perfecit, in animo istius ex se nati ingenioque admirabiliter expressas. Quapropter & nihil lubentius facimus, nihil justius loc loco fieri posse opinamur, quam ut laudatissimo proposito prosperos successus voveamus; ac deinde ut simili, (utinam haud minus quoque efficaci,) obsecratione, atque illi, quæ parenti tot quondam insignia adjumenta conciliavit & arcessivit, universos & singulos patriæ, eruditionis & litterariæ historiæ amatores rogemus, velint filii conatibus favere, suppeditando benevole & humaniter, tum quæ supplendis, sicubi esse opus animadverterint, huius *Cimbriae Litteratae* partibus, tum quæ eisdem continuandis inservitura, sive in schedis & scriniis suis iamdudum habent, sive posthac erudita observatione collegerint; inque eo exempla imitentur illustrium clarissimæque famæ hominum, quorum opibus & subsidiis & propensa benignitate suffultus piæ memoriæ *Joannes Mollerus* hoc tam eximium & in secula duraturum monumentum & civium suorum gloriæ & eruditi orbis emolumento excitavit.

Diximus, quæ ad laudem censuimus præstantissimi operis jure merito pertinere; & fortasse sic diximus, quibusdam ut videri queat hæc tota præfatio ad illum duntaxat finem instituta, ut lectori non nisi panegyricum & laudationem meram repræsentet. Verum qui ita sentiunt, iidem neque, ut credimus, ignorant, laudationis esse, rei, de qua agitur, virtutes exquisitissimis verbis exaggerare, sæpe etiam quædam non admodum verisimilia affingere; vitia autem vel studiose suppressere, vel dicendo elevare ac minuire. Jam in eorum altero quandoquidem nos hunc modum tenuisse arbitramur, ut omnia, quæ nunc scripsimus, quam minimum laudationis, nihil certè e mentis, habeant; neque enim vel operis augere vel artificis virtutes fuit institutum nobis, sed tantummodo judicii nostri testimonium proferre: in altero, ut parciores verborum videamur, non nos, sed res ipsa, adeo paucis, quæ reprehensionem incurrant, aspersa, efficiet. Namque hoc dicere & pronunciare, inter eos, qui libris componendis dederunt operam, adeo *Joannem Mollerum* excelluisse, ut nihil ei perfectionis defuerit, nihil ad expletam formam boni historici possit adjici, sicuti à nostra cogitatione procul abfuit, ita, quod neque ex verbis hæc in præfatione prolatis consequatur aut exculpi queat, certissimum. Neque sane ullo in loco prædicatione nostra vel ipsum vel hanc *Cimbriam Litteratam* sic extulimus, ut omnibus absolutum numeris opus diceremus. Quæ enim id nos possemus? qui, etiamsi non raro animadvertimus, valde liberaliter agi in hoc titulo profundendo, sive id scientiæ in quibusdam vitio, sive seculi assentantis adeoque sæpe ineptientis labi adscribendum, tamen adhuc dubitamus, an ullum in toto orbe scriptum opus aut monumentum existat, humano ex ingenio, & mortalis alicujus vel consummatissima industria proculsum & elucubratum, quod elogii istius amplitudinem impleat? Etenim, quod dictum innumeris est satisque habetur inculcatum, ea naturæ nostræ est conditio, ut inter mortales omnes, nemo, qui possit omnia, inveniatur; inter libros etiam, qui nævis auctorisque peccatis, etiam sæpe alteri, qui immane quantum illo scientia sit inferior, deprehendendis, omnino careat, nullus adhuc prodierit. Mollerus noster, licet permagnis virtutibus præditus, licet admirabili memoriæ judicii que vi pollens, industria invictaque laboris patientia nulli hominum secundus, integritate, fide, libertate antefereendus plurimis; licet, inquam, tot boni scriptoris facultatibus instructus & ornatus, exque etiam in *Cimbria Litterata* agnoscantur, ne utique tamen possedit omnes.

nes. Caruit præsertim una, quam quidem haud ignoro tanti ab eis, qui præcepta historica artis condiderunt, aestimari, ut nonnulli an ultimo loco ponenda sit, videantur fere dubitare, ego vero illis, quarum initio mentionem feci, quibusque auctorem *Cimbria Litterata* enituisse certum est, nullo modo comparandam reor. Est illa dictionis nitor, stylique latini elegantia, cuius noster, plus quam scriptori historico esse permissum plerique volunt, fuit incuriosior. Neque hoc tantummodo animadvertitur vitium in vocabulis & verbis, quæ usurpat, veteri Latio improbatis, atque ex vulgi inquinatè ut plurimum loquentis & scribentis ulu tractis; sed etiam in orationis ambitu sententiarumque conclusionem, ubi sæpissime aliquid offendemus, cui inassuetum se dicet Romanis auctoribus innutritus. Adde quod brevitatis illud, multarumque narrationem rerum in paucos compingendi versus studium, perspicuitatem orationi interdum adimit, ita ut scriptor, etiam si nihil minus quam tenebras caliginemque affectans, tamen quibusdam in locis (non certe omnibus, uti neque nimis multis) ob parentheses crebas & conglomeratas, structuram sermonis involutam, periodosque adeo modum excedentes, & alienorum quasi fardura turgidas, ut ex una, non duo aut tria, sed plura etiam incisa possis facere, obscuritatis omnino labe haud immunis sit. Non equidem nescimus, quid Reimmanno, inter heroas historiae litterariae sine controversia collocando, & præterea latinitatis censori valde oculato, talia quondam exprobranti (*), ipse Mollerus (**) reposuerit. Neque illud nunc repetere quicquam juverit: cum ejusmodi excusationes, utcumque ab aliis accipientur, nunquam diluendæ isti fuerint deformitati, quam abesse à Nostri scriptis, ceteroquin longe optimis utilissimisque, non pauci, ut credo, nobiscum optarent. Nunc vero, cum illa adsit, neque adeo possit non cadere in conspectum, supervacaneam omnem puto excusationem esse; adeoque haud multo magis necessariam, quam si matronam quis laudaturus, prudentia, sanctitate, multarumque & maximarum virtutum decore spectatissimam, facie autem invenusta præditam, tamen insistere omnino vellet in refutando omnes alios, quicumque, post animi illa ceteris excellentiora ornamenta congruentibus verbis celebrata, nolissent parem oris gratiam ac splendorem, quasi nulla posset absque hoc laus constare, eidem attribueret. Attamen hoc simul non dubitamus affirmare, parcius in hac *Cimbria Litterata*, quam in ceteris viri scriptis, conspicienda se præbere ejusmodi dictionis vitia, imo integra sæpe folia ab eis vacua, perspicuo & nullarum admittance sordium, satis casto sermone decurrere: tertium quoque volumen aliquanto attentiores auctoris curam circa eas res loqui. Et ponamus, incomtum adhuc magis fuisse, quam agnoscitur, minusque elegantem: quid tum? Tantine scriptoris atque in tali quidem argumento pretium ac dignitatem censebimus imminui multum posse, vel augescere, tam leviculæ rei causa, quam est stylus, cum ceteris præsertim bonæ historiae virtutibus in contentionem adductus? Mihi sane non videtur: utpote qui apertè etiam profiteor & præme fero, quantacumque sit mea, non secus ac civium meorum omnium, ad Saxonis Grammatici eloquentiam, seculi illud sui prodigium, admiratio, tamen pluris facturum fuisse, imo longissime supra hujus æstimationem habiturum, si benignius quoddam factum, præter Grammaticum hunc, aliquem ex remotiore ævo Danicarum rerum scriptorem excitasset, à quo superiora Saxone tempora, tot fabulis ab eo conspurcata, melius illustrata extarent, talemque ad nos sive superstitem pervenire, quamvis styli & elocutionis majore etiam barbarie, quam quisquam in ullo hucusque auctore accusaverit, infuscatum. Igitur, quibus in animo erit ob eam rem *Cimbriam Litteratam* carpere, atque ne quid Latinitatis honori decedat, in notandis hinc inde voculis, & periodorum numeris metiendis, censoriam suam virgulam exercere, eos vehementer rogatos volumus, in altero aliquo potius exemplum imitentur laudati modo Reimmanni, quem (ne & hoc sileam,) vix molestiorem Mollerus habuit olim adversarium atque æmulum, quam post fata sua æquum adeptus est laudatorem (*): nempe ut, quemadmodum ille varia à Nostro præterita sublegit, adque augendam de *Homonymis* commentationem dextre eruditeque animadversa contulit, ita etiam, qui posthac aliquam

otii

(*) In *Præfat. Introductionis ad Histor. Litter. Germ. P. III.* & alibi. (**) In *Epistola ad auctores des Ausführlichen Berichts von neuen Büchern, P. VII, p. 690. seq.*

(*) *Biblioth. Histor. Litter. f. Carol. Bibliotheca Reimmanniana Tom. 2. pag. 558. seq. & p. 580.*

otii sui partem in hoc opere collocabunt, censuram illam suam omneque animadver-
tendi studium ad detegenda potius in rebus, quam in verbis, peccata Molleriana con-
vertant. Hac enim ratione poterunt pergratam & expetibilem omnibus studiosis o-
peram, nec non defuncti auctoris heredibus benevolentiae significationem præbere:
Unde etiam constare queat, non falsum augurio expectationeque sua fuisse piæ memo-
riæ Mollerum, qui confectum n demum, post tot annorum vigilias & lucubrationes, o-
pus, defatigatus, & exhausti instar gladiatoris ex arena egressurus, cum seponeret, tam
procul à se remotam opinionem absolutæ perfectionis habuit, ut potius de supplemen-
tis & emendationibus identidem lectores suos in his ipsis voluminibus compellaverit.
Nam, quod in tali argumento sufficere unius hominis vel longissima vitæ spatia, vel
humanam propemodum fidem superans industria, vel litterarii, uni aperiendi homini,
thesauri, queant, ad extruendum opus, nullius accessionis indigum, dubito an etiam
pueris persuaderi queat. Expertus id fuit nostra quoque ætate vir incomparabilis dili-
gentiæ, summæque & admirandæ doctrinæ Joannes Albertus Fabricius: expertus in
Dictionario suo iisque etiam capitibus, quæ ad unguem castigata crediderat sese in per-
fecta luce constituisse, Petrus Bælius: experti alii. Quin imo Nicolaus Antonius,
tanta subsidiorum affluens copia, tantique, in secessibus suis, primo Hispalensi, ac dein-
de Romano, otii opportunitate per ingentem annorum numerum gavissus, quantam
tamen aliis ejusdem gloriæ occasionem reliquit post se apertam! Quam eandem spes
est aliquando occupaturum esse, multorumque in hac parte desideria impleturum illu-
stre virum Gregorium Majansium; sicut ex haud una epistolarum ejus edocti sumus.
Ubi neque prætermittere possum, vidisse me olim ac manibus meis tractavisse Antoni-
anæ Bibliothecæ exemplar, plurimis ad paginarum oras adscriptis supplementis & ani-
madversionibus refertum, manu possessoris, Gerhardi Ernesti de Franckenau, amplis-
simi eruditissimi que Viri: qui, cum in Hispania ageret, tunc juvenis & S. Reg. Maj.
Daniæ Legato à secretis, adeo locupletem scriptorum istius gentis cognitionem acqui-
siverat, postea quoque duobus egregiis monumentis, altero de *Jure Hispanico*, deque
Historicis Hispanorum genealogicis & heraldicis altero, publice orbi declaratam.
Illud vero exemplar, tunc cum abhinc viginti amplius annis possessor Vindobonam
Austriæ discederet, ubi etiamnum negotia Augustissimi Regis nostri curat, Hafniæ in-
ter alias res ejus relictum, in fatali illo incendio, quod anno MDCCXXVIII. cum magna ur-
bis parte tot Hafniensium librarias opes delevit, eisdem, quibus fratris ejus, Medicinæ
apud nos Professoris, ædes conflagrarunt, feralibus flammis absumptum est. Verbo:
Inexhausta res est historia, quamcunque ejus intueri partem velis; semperque aliquid
restabit sequentibus deprehendendum, atque è tenebris oblivionis extrahendum, quod
priorum investigationem, etiam supra omne quod dici possit exquisitam accuratam-
que, fugerat. Adde, quod litterariam ad historiam, & ejusmodi præsertim opera, qua-
lia Antonii in Hispanicis, Mollerianumque est in Cimbricis, effingenda, haud parum
instituto officiat auctorum, quod plerumque in uno loco se tenentes, pluteisque affixi
suis, quæcunque auxilia sibi aliunde submissa vident, nunquam fere tam plena adipi-
scantur tamque integra, quam si eisdem in locis præsentibus illam perquisitionis curam
subirent ipsi. Ita vero necesse est plurima ut eorum notitiæ subtrahantur. De Anto-
nio ajunt Hispani, ideo multa ipsum latuisse, quia commovere se domo, & in provincias
excurrere, ad plures bibliothecas excutiendas ipsi non vacavit. Et quæ in Flensbur-
geni suo Museo Joannes Mollerus sedens, frustra tot annos quæsierat, aut ab amicis
expectarat, eorum nonnulla jam filio ejus Hafniæ, dum in scrutandis & pervestigandis
talibus est assiduus, sese obtulerunt. Quorum iste omnium, ut supra diximus, atque
aliorum, quæ inceptavit strenueque molitur, rationem publico redditurus est, maxime
si sperato illo favore non destituatur. A nobis, qui hæc scribimus, utique optandum
foret tam multa subministrari posse in eo genere, quam de voluntate nostra egregios hos
conatus juvandi, parum esse ambigendum existimamus. Sed ut verum fateamur, adeo
imperitis aut certe nimis modica præditis cognitione earum rerum, quæ his *Cimbriæ*
Litteratæ partibus inserviverint sive supplendis sive corrigendis, atque nos sumus,
haud adeo aptum videbitur, voluntatem in eo magnam ostentare. Loquimur hæc,

convicti experimento quod cepimus suppellectilis nostræ, nimis profecto curtæ, tunc cum præfationis officium suscepturi, temporis nonnihil impenderemus inquirendo in rationem operis, atque si errati forte aliquid in oculos incurreret, de quo admonere lectorem conveniret. Verum in eo transcurso uti occasionum affatim, & ubivis fere, Mollerianam diligentiam admirandi, ita nihil nobis facultatem periclitandi nostram sese ostendebat. Duo enim aut tria loca, in quibus duntaxat hallucinatum egregium Virum, vel ab aliis in errorem deductum, vel indiguissæ certa quædam notitia observavimus, tanti quidem haberi nostro iudicio non poterant, ut, postquam a nobis Olao Henrico indicata essent, aliqua eorum hoc loco extaret mentio. Attamen, re deinceps pensitata, putavimus, nihil impedire, quo minus pagellam in præfatione hac implerent; saltem ad fidem faciendam, nihil nobis temere aut imprudenter in accusando de tam paucis etiam auctore nostro cogitatum esse.

In *TOMO I. pag. 18.* offendimus CHRISTIANUM ANDREÆ ARREBOE, sive ARROENSEM, Pastorem Nebbelundi in Lollandia: qui nullo jure aut nomine ad *Cimbriam Litteratam* pertinere potest: quique nec locum in ea fuisset sortitus, nisi Mollerum decepisset *Catalogus Bibliothecæ Resenianæ*. Erat scilicet Christianus ille filius præclari apud nos viri, Andreæ Christiani Arraboensis, cujus memoriam Mollerus celebrat postea, *pagina 93.* ab eoque cognomen *Arroensis* (vernacule *Arrebo*) retinuit: natus vel in Norvegia, cum pater Episcopus esset Nidrosiæ, vel, postquam isto munere privatus fuerat, in Dania; minime certe in Cimbria. Neque ullius scripti, quantum mihi compertum, auctor extitit, sed tantummodo editor paternorum; in quibus & hoc *Torcular Christi*, quod in *Catalogo Reseniano* per errorem adscribitur nomini editoris filii: cum tamen & ipse libri titulus, & duplex præfatio vero eum auctori, Andreæ, attributum eant. Nempe tria posthuma parentis opera filius ab interitu vindicavit: quorum primum fuit nobile illud *Hexaëmeron*, poema Danicum pro ætate ista excellens; alterum *Torcular Christi*; tertium *Offa rediviva*, sive *XV. Conciones funebres*; omnia Danicè. Quorum ultimum non anno 1681. (uti Noster *pag. 93.* perperam habet,) sed 1680. Hafniæ evulgatum.

Pag. 500. referuntur BARTRAMI POWISCHI, Holsati Equitis, Pontificiæ religioni addicti, scripta Germanica: quæ, post primam editionem Coloniensem an. 1594. in octava forma, postea prodiisse Mollerus memorat sine mentione loci & anni; hunc tamen suspicatur fuisse 1599. Ubi neque omittam, vel propter libri raritatem, indicare, exemplar ejus penes me esse, quod in titulo alteram auctioremque editionem profitetur, habetque adscriptum annum MDC. in fine autem voluminis hæc: *Getruckt zu Hedebo, Anno 600.* millenario omisso. Est vero illud ipsum in meliore charta, satis nitidum, formæ quartæ: neque aliter typi persuadent, quam Slesvici impressum esse. In eo primum locum obtinet *Warer Gegenbericht*. Sequuntur reliqua hoc ordine: 2. *Hamer wieder die Ketzer.* 3. *Triumpff der Warbeit wieder die Secten &c.* 4. *Triumpff der Warbeit wieder Lucam Osiandrum, durch Georgium Scherer S. J.* 5. *Triumpff der Warbeit wieder die Lutbristen und Calvinisten, durch Sigismundum Ernboffer Soc. Jes. Theol.* 6. *Grund der Warbeit wieder die neuen Scribenten und Superintendenten.* 7. *Wieder Doctor Johan Winckelman Antwort:* rhythmis hinc & inde germanicis inspersis.

Pag. 604. Ad illa de MARQVARDO SCHULDORPIO, rectissime & absque ullo errore Nostro enarrata, haud ingratum lectoribus futurum puto, si hoc adjiciam, libellum, qui *Tom. II. Autographorum Lutheri & coetaneorum in Ducis Brunsvicensis Bibliotheca, pag. 152.* dicitur prodiisse anno 1529. haberi impressum etiam in quarta forma anno 1526. sic enim clare in titulo extat, sed absque loci mentione. Comprehenduntur eo, 1. Declaratio Nicolai Amsdorfii, qua profitetur sese die 13. Septembris (anni 1525. ut apparet,) nuptiis Marquardi cum sororis filia benedixisse, easque nunc ampliter contra quosvis calumniatores defendere, ac porro defensurum esse; 2. Lutheri de eadem re Epistola ad Marquardum Schuldorp, data Wittebergæ 5. Januarii 1526. 3. Marquardi ipsius Epistola apologetica ad lectorem.

In

In *TOMO. II.* occurrit *pag. 25.* FOPPIVS AB AITZEMA; quem a doctrina instructum & eruditorum amicitia florentem haud immerito laudavit Noster. Sed quod tantopere deinde succensuit Joanni illi Seifferto, prodicionis viro crimen impingenti, fecisset utique parcius, si perspectum habuisset, eadem opinione imbutos per ea tempora longe plurimos fuisse in Fœderato Belgio: scilicet quod iste Foppius, ad Austriacas nimium propendens partes, mandatorum fines subinde transgredi, communemq; sociorum causam, Gallorum & Batavorum, in discrimen adducere, videretur. Arguebatur quoq; de aliis, non æque magni momenti; sicut ex Leonis Aitzemæ *libro XVII.* ubi defendere & excusare hunc patrum suum studet, cognoscitur. Quid? quod eo usque accusationes processere, ut publico decreto lato, ex Hamburgensi receptaculo in carcerem, Hagæ Comitum ei assignatum, abstrahendus esset. Quod præsentiens, atque si in patriam reverteretur, de capite & fortunis sibi dimicandum fore, ad aulam Vindobonensem aufugit; scriptis antea ad dominos suos litteris, quæ cum apud Leonem, tum & in *Theatro Europæo* integre leguntur. Vtrum autem tunc primum Romana sacra, an potius, quod suspicor, cum Viennæ prioribus annis ageret, amplexus sit, adque hoc usque temporis (circa ætatem anni 1637.) id celaverit, non dixerim. Mutasse vero religionem, certissimum. Neque ex Grotii tantum epistola, quam subdubitanter citat Mollerus, sed ex aliis idem patet. In quibus Pufendorfius *Rerum Suecicarum libro IX. §. 33.* ait, Foppii circa pacem inter Austriacos & Svecos conciliandam conatus ludibrio fuisse, *quem præsertim post suscepta sacra Romana gratiæ Cæsaris omnibus modis adrepere constabat.* Neque dissimulavit Leo Aitzema, commemorans, Viennæ brevi post extincto, (mense Octobri an. 1637.) sepulchrum contigisse in templo Patrum Dominicanorum: quo honore vix impertivissent boni Patres in Reformatorum professione mortuum.

Pag. 57. Conjecturæ subleste Petri Lucoppidani, viri haud ineruditi, Pastoris in Tossingia (quæ insula est Fionia adjacent,) nimis facile assensit Noster, adscribendo ANDRÆ BARBY, Regis Christiani III. Cancellario, & postea Episcopo Lubecensi, versionem Danicam libelli Spangenbergiani de *Milite Christiano.* Et miror potuisse huc induci virum tam oculatum, quam Mollerus fuit, ut *Barsby* & *Barby* idem nomen crederet; quum *Barsby* est vocabulum vici in insula Barsoa, prope sinum Apenradensem: Vnde num cognomen traxerit auctor versionis istius, idemque studiosus, nisi memoria fallor, sacrarum litterarum, qui Wittebergæ eam fecit imprimi, haud affirmaverim. Visam mihi olim istam libelli editionem reperire nunc non licuit. In Catalogo Reseniano vocatur *Andreas Barsbyl*; recte, ut persuasus sum. Sed quod in *indice Catal. Resen. tertio* (non ab ipso Resenio, sed sub ejus nomine opera Joannis Jacobi Bircherodii, tunc Professoris, postea Episcopi Aalburgensis, confecto,) dicatur, Barsbyllium virum fuisse nobilem, vellem mihi ostendi, quippe qui id nusquam invenire potui.

Ad *pag. 255.* breviter tantum annoto, de JOHANNIS PETRI GRUNDITHII *vita & obitu* Orationem suam Andream Severini Welleium neutro annorum, quos posuit Mollerus, edidisse, sed 1567., eodem scilicet, quo conscripserat, sicut ex epistola eidem præfixa, inscriptaque Jacobo Matthiæ Wellejo, apud Ripenses verbi Divini Ministro, est liquidum. Subjecit scilicet hanc eandem narrationem, plane nitidam & varia cognitu digna comprehendentem, *libro posthumo Similitudinum Grundithii*; cujus & hic mentionem Mollerus subiungit, omisso tamen, quod in titulo extat de auctoris *vita*, editioni addita.

Pag. 269. GOTTLIEBII AB HAGEN ignoravit prius coniugium, parum felix, cum filia naturali Johannis Frederici, Archiepiscopi Bremensis & Episcopi Lubecensis, Ducis Slesvici, Holsatiæ &c. Christina ab Holstein dicta; cuius mater, nec non duorum præterea filiorum, fuerat Anna Dobbelia. Contractæ istæ fuerunt nuptiæ anno 1623. docentibus id pactis dotalibus, quorum exemplar vidi, & quorum ratione Gottliebii, ab obitu Archiepiscopi an. 1635. varia reposcebat sibi debita; interque ea prædium Tedinghusanum, cuius & Mollerus mentionem injicit. Ceterum plurimis eum vi-

rum a Rege glor. mem. Christiano IV. adhibitum negotiis fuisse, multasque legationes obiisse, res notissima.

Pag. 486. De GEORGIO LORICHIO *Marpurgensi Hasso*, multo plura potuisset referre Noster, longioremque hunc articulum efficere, si *Enchiridion* ejus *Arrestorum & Repressaliorum*, cujus deinceps inter scripta viri meminit, oculis usurpasset atque evoluiet. Qvippe in quo auctor talia, cum de suis tum de aliorum rebus, memorabilia inseruit, qualia non in cuiusvis litterati hominis vita expectaveris. Sane, quicquid ibidem de adversariis suis nos doceat Lorchius ille, prodit sese ipse hominem notæ haud optimæ. Unde & propemodum crediderim, eundem, neque alium Lorchium esse, quem Jacobus Typotius in *Notis de regno Sveciæ* (pag. 36. seq.) memorat, jubente Joanne Rege, Gedani in suburbio comprehensum, raptumque in navim fuisse & in Sveciam aVectum: Ubi *fractus membra, exectus lingua, cæsus dextra, suspensus collo ad ludibrium modo, & e vestigio, soluta reste, truncatus capite est*. Et *Holfatum* facile appellare poterat Typotius, diu apud Holfatos commoratum, ubi & plures eodem usi sunt cognomine.

Pag. 807. v. 28. levissimi generis est error, quo in longa enumeratione eorum, qui virginem SCHURMANNIAM admirati fuerunt, ex omnibus fere Europæ gentibus, censuit Italis annumerandam esse Ludovicam Mariam Gonzagam, Poloniæ Reginam. Non animadvertit Noster, ex Gonzagæ cognomine nihil posse concludi: cum etiam pater istius Reginæ, Dux Mantuanus & Nivernensis, non minus quam filia, in Gallia natus & educatus fuerit, sero tandem, multisque a nativitate Ludovicæ Mariæ annis, ad vacantem Mantuæ Ducatum in Italiam profectus. De quo non necesse est, ut vel Michaelis Marolli, prolixè Principem illam & parentes ejus, in suis *Memoriis* celebrantis, vel plurium aliorum testimonia adferam.

Pag. 822. (v. 17. a fine textus) dicit Suecos non solum Georgium Krabbium, sed & Casparum Weiserum, Pastorem & Professorem Lundensem capitis supplicio affecisse. De Krabbio res certa est. Non vero itidem de Weisero. Iste enim, placatis qualicunque deprecatione Svecorum animis, cum tamen minus se tutum crederet, in Daniam sese recepit. Ubi aliquot annis Regis liberalitate sustentatus, tandem Lectoris Theologiæ munus obtinuit Christianiæ in Norvegia; ibique vitam cum morte commutavit anno 1686. teste *Catalogi Reseniani indice*.

Pag. 877. aliquid se offert maioris sane momenti, si modo in litterariis quicquam rebus appellationem hujusmodi meretur, lectori indicandum. Scribit ibi Noster, (id quod & olim in *Spicilegio Hypomnematum ad Albertum Bartholinum* pag. 42. dixerat,) sese ab Andrea Kellinghusio certiorè factum, de scholio marginali ad Jani Minoris Suecensis *Retorsionem calumniarum Petri Parvi*, ubi notissimus ille liber Petri Parvi Rosfontani Joanni Magno oppositus, tribuatur JOANNI SVANINGIO, Regis Daniæ olim historico & Ripensi Canonico. Eam autem *conjecturam* profitetur Noster sibi *non videri fide dignam*. At unde novit *conjecturam* esse, ac scholii istius auctorem non ex certa id cognitione retulisse? Equidem hæc professio indicat, veterem & vulgarem opinionem de Petro Parvo, (quam & Willichius Westhovius, in *Expositione historice veritatis contra Janum Suemensem*, nondum edita, tuendam suscepit,) adeo firmis rationibus niti ac esse fundatam credidisse, ut ne quidem solita sua diligentia, (quod bona manium ipsius venia dixerim,) esse opus censuerit, ad sollicitius de re ista inquirendum. Nam si attentiore voluisset animo perlegere *Historiam Joannis Regis*, in eodem Petri Parvi volumine, ac deinde cum Svaningiana *Regis Christiæ II. Historia* conferre,prehendisset eundem utrobique styli dictionisque characterem, cunctaque in duobus istis libris persimilia. Observasset præterea loca in posteriore opere, ubi auctor suam *de vita Joannis Regis* commentationem citat, quæque exacte congruunt cum illa, Petri Parvi nomen præferente. Qualia recensere quidem possem in præsentia; verum labore superfedere isto me posse arbitror, lectoremque ablegare ad *Historiæ Christiæ II. lib. I. cap. IV. §. 1. Cap. V. §. 1. Lib. II. cap. I. §. 1. & cap. ultimi §. 14.* Paginarum numeros non adscribo, quia duæ ejus libri editiones extant, (etiamsi de hoc quoque Mollerus sub du-

bitavit,) quarum altera, in nostris oris communior, habet pagellas 504. altera vero, aliquanto nitidior, 539. Denique dubitasset omnino de illis verbis, quæ in ultimis paginis *Refutationis Calumniarum Joannis Magni* leguntur, (pag. M. 2. seq.) ubi auctor dicit, sese a Cancellario Joanne Friis de Hefleiager *ad continuandum gentis nostræ historiæ, quæ a temporibus Saxonis ad hanc nostram ætatem a multis desideratur*, impulsurum & continuis hortatibus instigatum fuisse: Cum illa unice tunc temporis in Joannem Suavingium quadraverint; minime in Petrum Parvum, nulla historicarum rerum scientia insignem: siquidem &, quæcunque Erasmus Vindingius in *Historia Academiæ Hafn.* & Mollerus in *Hypomnem.* aliive de eo tradiderunt, istuc pertinentia, nullis aliis testimoniis nitantur, quam inscriptionis libri, qui sub nomine ejus, jam anno antea factis functi, publicatus fuit. Ceterum longe simpliciore, imo invicto argumento, quæ neque Mollero, neque nostro ævo aliis, haberi ad manum potuit, mihi in promptu est quivis id desideranti rem demonstrare, oculisque adeo subicere. Cujus ecce tibi historiæ. Qui Arnæ Magnæ cognoverunt, eruditissimum illum virum & supra omnes historicarum septentrionis peritos nostræ ætate eminentem, (a cujus obitu jam quatuordecim anni elapsi,) nonnoverunt etiam, in more ipsum habuisse, ad auctiones librarias frequenter ventitare, librorum non tantum emendorum aut, quæ alii ratione solent, inspiciendorum causa, sed etiam ut eorundem tegumenta collustraret. Narrabat enim sibi contigisse, ut in his nonnunquam membranæ aliquod folium ex veteri quantivis pretii volumine avulsum, interdum quoque diploma, aut simile quid minime contemnendum, offendisset. Accidit ergo, ut in quadam auctione, anno, si recte memini, 1719. in ejusmodi nescio quid voluminis incidens, quod membrana vetustam scripturam præferente obductum erat, quum illud sibi vindicasset (& nullius fere pretii erat liber,) illico domum reversus ad discerpendum idem se accingeret. Tumque facturam chartaceam, quæ membraneum involucrum fulciebat, deprehendit ab utroque latere constare ex meris foliis unius ejusdemque libri typis descripti, quem primo statim intuitu agnoscebat esse Petri Parvi illum contra Joannem Magnum. Folia vero, leviter tantum conglutinata, postquam adhibito liqore disjunxisset, pertinere cuncta ad unam libri plagulam, littera, indicis loco, M. inferius signatam, atque in ejus illa pagina (est hæc M. 3. averfa,) ubi *Refutatio*, prior scilicet libri pars, desinit, loco verborum, quæ in omnibus hodie exemplis habentur: *Datum Anno ab ortu Salvatoris nostri 1560. Celsi. R. T. Deditiss. Petrus Parvus Rosfontanus, Eques Danus*; sic impressum extare: *Data Ripæ mensis Januarii die 18. Anno 1560. Celsi. R. T. Deditiss. Joannes Suavingius*. Cetera plane consentiebant, eademque erant cum vulgatis, nisi quod in proxima pagina, titulum *Chronici Joannis Regis* exhibente, non conspiceretur illud symbolum Petri Parvi, *Tempus fert rosas*. Servo adhuc geminum foliorum, sic ut exposui inventorum, exemplar, cujus me participem continuo fecit vir egregius. Jam vero in causas inquirere & rationes, quæ nostrates, vel, ut puto, unicum operis suasorem, Joannem Friisum Cancellarium, permoverint, ut excuso demum libro & absoluto, consilium de vero ejus auctore celando caperetur, Petroque illo Parvo, qui superiore Anno 1559. e vita excesserat, ei substituendo, cum non hujus arbitror loci esse, prætermitto.

In TOMO III. pag. 117. desiderare posset aliquis, distinctius ut pro more suo egisset Noster de commentatione JOANNIS BUGENHAGII in *Psalium XXIX.* ejusque additamentis & appendicibus, quæ in trina revisione, prima scilicet anno 1551. (Mollero præterita,) altera an. 1552. ac denique anno 1557. a Bugenhagio ipso accesserunt. Etenim nihil istarum appendicum, (in quibus haud pauca de ritibus baptismalibus, eorundemque tum temporis varietate, notatu occurrunt digna,) Joannes Pauli Resenius latinæ versioni, apud nos excusæ, adjungendum voluit, professus etiam ad calcem, prorsus eam Hafniæ an. 1632. sic redditam, ut *Wittebergæ olim germanice, apud Josephum Klug, anno 1542.* Verum in Tomo operum Lutheri XII. germanico *Wittebergensi*, omnia habentur plenissime: quænamadmodum & in peculiari editione ejusdem opusculi *Wittebergensi*, an. 1575. in 8. sic inscripta: *Von den ungeborn Kindern, und von den Kindern, die wir nicht teuffen können, und wolten doch gern, nach Christus Befehl, Und sonst*

von der Tauffe &c. geschrieben durch Johannem Bugenhagen Pomern, D. und nu zu lezt wieder übersehen durch denselbigen. Gedruckt zu Wittenberg, durch Lorentz Schwencken Erben. 1575. Quem titulum integrum hic inferre placuit, saltem ne quis, cum in *Catalogo* quodam offendens, aut aliquando libri illud obiter inspiciens, credat omissum esse a Mollero, in Bugenhagii scriptorum enumeratione; cum profecto nihil sit aliud, quam quod in *duodecimo*, ut dixi, *Tomo Lutheri Operum Wittebergenfi*, à fol. 179. ad fol. 200. editionis non tantum anni 1603., quam citavit Noster, sed & primæ, anno 1559. publicatæ, legitur.

Pag. 444. In iis, quæ de MARCO MEIBOMIO referuntur, nullo quidem loco hallucinatum esse Joannem Mollerum animadvertimus. Unum tantummodo nodum, in quem ex varietate narrationum incidit, expedire, officii nostri duximus. Dicit Noster (*pag. cit. v. 18.*) nescire se, quomodo conciliari queat testimonium Thomæ Bartholini, Meibomium referentis etiamnum anno 1662. Bibliothecæ Regiæ præfuisse, cum altero *Novorum Litterariorum Lubecensium*, ubi in Helsingorano munere vectigalia curandi Oresundica, scribitur jam anno 1658. successorem fuisse nactum Andreæ Guntherum; siquidem certo constat, Meibomium, abdicata vectigalium præfectura, Daniam statim reliquisse. Sed hæc satis explicata erunt, omnisque sublata difficultas, postquam monuerim, in anno 1658. merum erratum esse typographicum, quod Lubecenses transcripserunt ex Programme Academiae Hafnienlis, in obitum Andree Guntheri anno 1699. publicato. Hoc enim inspicientes, idem ipsum mendum offendimus. Certe autem Meibomius Bibliothecarii munus cum Vectigaliarii illo commutavit annodemum 1664. Ad cuius posterioris administrationem parum idoneus vir eruditissimus habebatur, quippe imprudens, morosus, inque rebus minimi momenti difficillimus, in gravioribus negligentior. Abscessitque eodem officio post quadriennium, anno scilicet 1668. die 19. Junii: pro quo vitiose Programma Guntherianum habet 1658. Quod & ipsi facile suboluisse Mollero, si modo recordatus fuisset litterarum, quas a Meibomio ad Marquardum Gudium scriptas exhibet Gudianarum Sylloge, Ultraj. 1697. edita, *pag. 56.* Ex enim datæ sunt Helsingoræ XIV. Cal. April. 1667.

Pag. 453. v. 20. In HENRICI MOLLERI vita magnopere miratus fui, Nostrum in vulgari adhuc errore perstitisse, quo hymnus in Ecclesiis nostris usitatus, *Hilff Gott, daß wirs gelinge*, Mollero illi Wittebergentium Theologo adscribitur, postquam ipse Noster, uti ex *pag. 458.* liquet, tam probe excussa, inspecta atque cognita ex aliorum disputationibus habuerat propemodum omnia, quæ ad configendam fabulam, nescio a quo olim excogitatam, aut cujusex conjectura (ob verba nimirum Lutheranis haud consentientia, nec non mentionem carceris,) ortam, debebant facere. Cur autem dubitavit Noster de fide Georgii Serpili, diserte testantis se hymnum illum anno 1527. excusum possidere? Vel quidni saltem inter dubia scripta retulit, quemadmodum (*pag. 458.*) *Methodicam Dissertationem de Cæna Dominica?* Ego vero, quamvis nulla etiam, siue Serpilio, siue cuiquam alii in Germania, visa aut observata fuisset editio hymni, de quo agitur, captivitate Henrici Molleri Torgensi, hoc est, anno 1574. antiquior, tamen omnes credo mihi largituros esse, sufficere ad conjecturam illam (nihil enim aliud est, aut fuit,) fallitatis plane convincendam, quod in Danicum translatus sermonem a capite ad calcem habetur in hymnariis nostris, annis 1569. (*) & 1573. (**) impressis, nullique fere nostratum incognitis. Ubi ultima ejus verba, hoc modo a nostris reddita: *Hafver Christi Martyr siunget, Der band i Fængsel sad*, i. e. Sic cecinit in carcere sedens Martyr Christi, (non nominato Henrico Mollero) me vehementer inclinare faciunt ad sententiam eorum, qui Henricum Mollerum Zutphaniensem verum esse hymni auctorem affirmarunt.

Ceterum ad hujusmodi disquisitionem, qualem de his modo perpaucis locis institui, vocare nequiquam visum fuit communes quasdam & inveteratas sententias, quibus auctor,

(*) Joannis Thomæ illo, (vernacule *M. Hans Thomassøns Danske Psalmehog*) Hafniæ excuso apud Laurent. Benedict. 1569. in 8. *pag. 61. seq.*

(**) per Nicolaum Caspari, Superintendentem Fionensem, ex mandato Regis Friderici II. in usum Ecclesiarum Danicar., vulgo *Niels Jespersøns Gradual*, in folio, *pag. 172. seq.*

auctor, in antiquioribus rebus nostræ patriæ, sese adhærere declaravit, quibusque interdum observatur, haud levibus, ut putavit, argumentis, patrocinatus. Qvales præcipue animadverti in capitibus, quibus ADALDAGUS(*), ANSCHARIUS(**), UNNO(***), ac forte unus alterque alii, commemorati. Etenim cum istas Mollerus haud aliunde hauserit, quam ex communi errorum fonte, hoc est, ex historia nostra, in *seculis* a Christo nato *nono* illudque sequente *decimo*, hinc per Saxonem Grammaticum, illinc per Adamum Bremensem similesque, misere turbata obscurataque; nihilque ad stabiliendum eas expromserit, quod non plurium assensionem sortitum, & vulgatum esse satis agnoscatur, minime eadem ipsi imputari, nulloque adeo jure in erratorum ejus numero debent poni. Adde, quod neque existimavi hunc aptum esse locum talibus examinandis, quippe quæ & extra littérariæ historiæ excurrunt fines, & præterea longiores subinde dissertationes, quam præfationis ferant leges, videntur postulare: Quum & insuper majorem operæ huic opportunitatem partim jam alibi habuerim, partim & me postea sperare possim, nisi vis quædam improvisa impediverit, habiturum esse.

Tollerem nunc de charta manum, finemque scriptioni, ultra modum fortassis productæ, imponerem, nisi in mentem venisset suspicari, imo certa ex cognitione præsentire, esse in hoc opere, ipsoque adeo ejus titulo, quod nostratium multos offensus sit. Inscríbitor ab auctore Cimbria Litterata; quippe de iis tantummodo agens, qui ad regiones pro veterum Cimbrorum sedibus habitas, vel natalium jure, vel fortunarum & domicilii, illic sive ad breve sive longum tempus collocati, pertinuerint. Has vero regiones statuit Joannes Mollerus, Jutiæ australis, (quam & ab urbe in ea sita Slesvicensem Ducatum appellant,) item Holsatiæ, Stormariæ & Ditmarsici finibus contineri; neque ex aqvilonali Jutia, a Coldingæ oppido usque ad Scagense promontorium protensa, quicquam Cimbriæ accensendum voluit, saltem in hujus institutione operis. Eoque factum, ut in *primo* ejus *Tomo* nullis omnino Jutis, nisi qui ultra Coldingam, in Ripensi tractu aut ulterius, essent editi, locum dederit; in *secundo* autem, alienigenas complectente, his annumeratos collocarit Jutos Wiburgi, Wedelæ, alibive in aqvilonariis natos partibus, quando eos scilicet comperisset in australes sese partes transfuisse. Qua ratione Matthiam Porcium, Ripensem olim Præpositum & Canonicum, haud in *prima parte*, ubi omnes natalibus Ripenses comparent, enarravit, sed in *secunda*, propterea quod Hottersnensis, adeoque ejus ex sententia Danus, non Cimber, fuerit. Unde & iste Porcius proxime eadem in pagina sibi adjunctum sortitus est Æmilium Portum Ferrariensem Italum. Atque hoc illud est, quod concoquere omnino non possunt populares nostri, vellentque rationem aliquam edidisset Mollerus tam singularis, & quemadmodum loquuntur, insolentis & parum æquæ opinionis; qua nimirum Cimbriæ appellationem a Chersonesi maxima parte abjudicatam, solis Slesvicensibus suis & Holsatis vindicare tanquam propriam sustinuerit. Equidem potuissent ferre, neque tam gravem haberent causam succensendi, si iisdem, quos sibi constituit auctor, sese continendo finibus, tamen in Cimbrici communionem nominis aqvilonales æque ac ceteros admisisset; neque ad Danos, quemadmodum hic interdum fecit, magis illos rejecisset, quam Ripenses, Slesvicenses & Flensburgenses suos. Sane quum olim præstantissimus idem vir suam in lucem emisisset *Isagogen ad Historiam Chersonesi Cimbricæ*, etiam si ne minimum quidem in ea de Jutia septentrionali extabat, attamen nemo cogitabat ad iniquitatem trahere, vel aliter quam benigne interpretari, postquam in ipso exordio diserta hæc verba auctoris essent observata: *Cimbricæ Chersonesi nomen quamvis a Geographicis haud ignoremus tribui toti illi Peninsula, quæ ab Albi ad Promontorium Jutiæ Scagense porrigitur, partem tamen illius hoc loco tantum dimidiam, sive australem, eodem designamus; quam a Germania Albis atque Trava, fluvii non ignobiles, a Dania autem amnes Coldingenses atque Schodtburgicus, sejungunt. Jutia enim Borealem, Vitbis, illius incolis, uti spero, non invitis, ab hac tractatione exclusimus. Et quis igitur mortalium hodie sic mutatum Nostrum, & à tolerabili, quam olim lovebat, sententia tam aversum credidisset? Eum videlicet, qui in Hypomnematum libro ad*

Albertum Bartholinum, longe aliud institutum tenuit, ubi quicquid Jutorum ab amne usque Coldingensi ad confluentia in angulo Scageni duo maria recensitum nobis dedit, totum & universum Cimbrico adscripsit nomini? Istic enim animadvertimus *Wiburgo-Cimbros* appellatos Christianum Ostenfeldium, Johannem Jani, Nicolaum Aagardum; & ex Tormia *Salingorum in Cimbria* Ericum Olai Tormium; *Aarbusio-Cimbros* Jacobum Matthiae & Olai Wormium; *Randrusio-Cimbros* Johannem Olavium, Johannem Thomæum Paulsen, Nicolaum Benzonum, Petrum Lassen; *Hottersnesia-Cimbrum* Johannem Svaningium; *Aalburgo-Cimbrum* Christianum Stephani Bang; ac denique *Scagæ Cimbrorum*, (ultra quam nihil terræ peninsula septentrionem versus habet,) natum Laurentium Martini Scavenium. Satisne igitur fuit omnes illos viros nunc ex Cimbriae Litteratæ opere eliminare, siquidem in eo constitutum esset agere tantum de Slesvicensibus & Hollatis, eorumque vicinis orientem & austrum versus; nisi & manifesta illa, quæ notavimus, conceptæ opinionis signa de ævilonalibus Cimbris, tanquam alia & diversa natione, neque ad Cimbrorum appellationem juris aliquid habente, accessissent? Ego vero optassem, ut talia Mollero objecta fuissent vivo, neque in præsentia opus esset ab aliis rationes & argumenta ad hanc causam dilucidandam quærere? Negari enim vix videtur posse, doctissimum virum sese in ea exhibuisse varium, atque post *Isagogen* & *Hypomnemata* illa edita, ad opinionem declinasse eorum, qui Cornelio Tacito inhærentes, Cimbro ad Germaniæ finem, Chaucis & Cheruscis conterminos, quasi adfigunt, neque eos patiuntur interius, hoc est, in ipsam Chersonesum sese diffudisse. Ad quam sententiam, conjicio, etiamsi dubitanter, illum deductum fuisse ab Ottone Sperlingio, amico suo; utpote quem suas credibile est de Cimbris cogitationes cum Nostro communicasse, tunc cum earundem aliquando in lucem emittendarum, in epistola anno MDCCXCIX. scripta, spem faceret (*). De Sperlingio autem constat & certissimum est, peculiarem eum opinionem animo suo descripsisse; cujus identidem expositionem ab ipso audivi, eò maxime tendentem, ut in Taciti illam *parvam civitatem*, ad oceanum & ostia Albis in angulo quodam quærendam, ubi Hadelensis hodie regiuncula, Cimbrorum universum populum, quantus Romanorum evasisset arma, concluderet. Negabat etiam vir ille eruditissimus, Chersonesum à Cimbris dictam fuisse, tanquam incolis, quippe cum accolæ tantum essent: ratus, quia Taciti Ptolemæique ætate Cimbris cis Albim habitantibus esset proxima, ideo *Cimbricæ Chersonesi* nomen à Ptolemæo aliisque fortitam. De *Promontorio* deinde *Cimbrico*, contendebat minime sibi obstare locum Plinii: neque enim intelligi illud ultimum Peninsulæ, versus Norvegiam excurrentis, sed promontorium quoddam ad Albim, quod in septentrionalem oceanum protendatur, eo loco, ubi desinerent Cimbrici, hisque proprium fuisse in illo angulo, sedibus eorum apud Romanum historicum, eumque oculatum testem, assignato. Quærentibus tandem, cujus nominis & appellationis populo Chersonesus, siquidem Cimbrici extra eam incoherent, infesta tunc esset, respondebat Sperlingius, Svevos, trans Albim atque in septentrionem effusos, regionem omnem tenuisse, idque ex Tacito pariter liquere; ac præterea eodem trahendum esse nomen *maris Suevici*, quod nunc Balticum vocamus. Verum ignorent manes Sperlingiani, quod nunc istis ejus rationibus, ceterisque modò brevitatis causa omiſſis, neutiquam liceat acquiescere; quamvis non diffitear, illo me tempore, cum à doctissimi mei que, grato quod animo agnosco, peramantis senis ore, non aliter quam oracula quædam, exciperentur, plurimum iis tribuisse. Memini præterea, quid aliquando, re in disceptationem vocata, non ego quidem viro, sed alii, me provectiores, opponebant, Tacitum scilicet, cui sententiam suam paradoxam superstruebat, nullos ejusmodi fines posuisse civitati illi, quam *parvam* dixit, ut omnino ad angulum quendam inter Oceanum & Albim adstringenda esset; *parvam* vero appellasse, quod ex vasta & innumerabili fere multitudine, Romanis olim cognita, nunc mirum in modum decrevisset; partim quia tam pauci domum post ingentes in excursionibus illis acceptas clades, redissent, partim ob peninsulam ex inundationibus multo jam magis imminutam, arctioremque redditam. Quæ sane quando nunc recogito,

(*) vid. *Index scriptor. ineditor.* Sperlingii, *Cimbr. Litter.* Tom. 2. pag. 255.

gito, apte satis convenienterque opposita fuisse arbitror. De inundationibus utique res certa est, ac, præter veterum auctorum testimonia, tot aliis recentiorum seculorum tristibus documentis firmata, recte id animadvertente Pontano nostro; ita ut Strabo, in Clitarcho & aliis hoc nomine tantam ineptis refutandis, ipse multo ineptiorem se præbuerit. Urgebat quidem Sperlingius silentium Taciti de Chersoneso; hocque insuper, quod Promontorium Cimbrorum, cuius Plinius *lib. iv. cap. 13.* meminit, neutiquam diversum fuerit ab illo, de quo idem auctor alio commemoravit loco, Augusti classem, Germaniæ oras circumvectam eo usque navigando pervenisse; Hanc autem minime ultra Albim, certè nunquam ad Scagense promontorium devectam fuisse, ex Vellejo Paterculo & Suetonio constare. Et hoc ultimum fateor mihi fortissimum argumentorum ejus adhuc videri. In ceteris enim revera, dum expedire sese voluit, induebat. De Chersoneso tacuit Tacitus. At non taciti eam præterierunt alii, Ptolemæus & Marcianus Heracleota; quorum insignes Peninsulæ Cimbricæ descriptiones in angulum Sperlingii Hadelensem, vel alium ad Albis ostia, minime profecto quadrent. Ad Ptolemæum succurrit quidem quid responderit: potuisse fieri, ut in illo inter hunc scriptorem & Tacitum intervallo, vel etiam ante illud, colonia quædam à Cimbris prope Albim habitantibus egressa, in Peninsulæ fundum penetraverit. Quamvis & alia obverti possent contra designationem Ptolemæi, qui Germaniam nunquam viderat; neque forte communicatos sibi pinaces eo, quo par esset, delectu & accuratioe secutus sit. Ex Marciani autem Periplo quomodo se expediverit, jam observatum: siquidem nihil in eo esse asseverabat opinioni suæ obfistens, cum cognomentum *Cimbrica* inditum, sua sententia, à Cimbris haud incolentibus, sed vicinis, esset: Marcianumque ulterius testari, cervicem Peninsulæ Saxonibus, ipsam vero peninsulam gentibus pluribus habitatam (*), in quibus nulla extaret Cimbrorum mentio. At, si nominasset auctor illas plurimas, crederetne Sperlingius, Cimbrorum fuisse gentem omissurum, quem satis perspicuum est Ptolemæi vestigiis hoc toto loco insistere? Ceterum, si dicendum quod res est, accidit eximio illi viro idem, quod multis eruditorum aliis, paradoxas sententias amplexis, nempe ut in uno auctore, ex quo illas primum derivatas inque animum suum inductas habent, omnia videant, & plerumque nimium, in ceteris nihil. Tacito qui tantum, imo omnia, deferbat Sperlingius; cum tamen ille Cimbrorum civitatem nulla alia ratione nominaverit *parvam*, quam comparatè & per oppositionem, quasi diceret, Cimbrorum, ut tunc essent, neque loca neque multitudinem respondere incredibili illi rerum à Cimbris gestarum gloriæ, licet ingentis eorum famæ manusque vestigia in ipsis iis locis cernerentur; is in Ptolemæo & reliquis quid aliud, quam, quod pace ejus manium dixerim, tricabatur? *Cimbrica* vocabulum quomodo fingere sibi potuit aliud significare, quam Tauricæ illud, quam Cretensis, itidem *Peninsulis* adjectum? quam Segusianorum, Bibalorum, Limicorum, in *Foro*? quam Menapiorum & Morinorum, in *Castello*? Intemelium & Ingaunum in utroque *Albio*? Omnia nempe, non ad accolæ, sed ad incolas populos respicientia. Atque si à proxime habitantibus dicenda fuisset Chersonesus nostra, cur non potius *Saxonica* vocata, cum Saxones, testantibus Ptolemæo & Marciano, cervicem ipsius implerent; mirumque nimis haberetur, si ab exigua Cimbrorum manu, ultra Albim (in Dania hæc scribo,) sedente, archissimisque spatiis conclusa, nomen accepisset Peninsula, non vero à valentiore populo, inter Cimbro Sperlingianos & Peninsulam ipsam interjecto? Vele etiam, cur non *Svevica* nuncupata, quandoquidem eam Svevos tenuisse putabat Vir eruditissimus, arbitratus id ex Tacito defendi posse; de quo ego tamen maximè addubitandum reor? Novi generale oppidò fuisse Svevorum nomen, in varias minores gentes divisum; ex quibus potuit fieri ut aliquæ in Chersonesum sese insinuarint, per Cimbrorum aut maximæ eorum partis in diuturna illa expeditione absentiam; ita ut fortassis istuc referendi Sigulones, Cobandi, Charudes &c. hucque etiam pertinuerint *Svevi Angli* Ptolemæi, sintque ex his *Angli* nostri prope Flensburgum oriundi, licet

(*) κατοικεῖ δὲ τὸν μὲν αὐχένα τῆς χερσονήσου τὸ ἴδιον τῶν καλεμένων Σαξόνων. αὐτὴν δὲ τὴν χερσονήσον ἴθνη πλείους. alia

alia eorum sedes hodie, ac apud Tacitum & Ptolemæum, agnoscatur. Verum, quod Tacitus nos docere de Peninsula nostra sive non potuit, seu neglexit, id præclare mihi videtur præstitisse Ptolemæus, illo sexaginta circiter annis posterior. Cujus unici auctoris ductu ad veras Cimbrorum sedes, tam ante celeberrimam excursionem, quam post Mariana tempora, cognoscendas, nec non ad alia de iis tradita intelligenda, rectius quam ab ullo alio deducimur. Retulerat quidem Strabo, Ptolemæo centum & viginti annis antiquior, fidem, ut apparet, secutus vetustiorum, de peninsula quadam, Cimbrorum sede; sed in situ ejus aberrarant, cum à sinistra Albis ripa nulla peninsula extiterit, tantæ multitudinis, quanta omnibus auctoribus celebratur, capax. Ptolemæus autem, eoque multo junior Marcius, rectissime illam indicarunt. Deinde inundationes Oceani Cimbris inter causas fuisse egressionis, memoravit post alios antiquiores Strabo; memoravit etiam Florus: Tales autem tamque miserandæ clades nescio cui alii peninsulæ crebriores incubuerint, quam nostræ; unde etiam Cluverio, Pontano, hosque secuto Jac. Car. Spenero, ratiunculæ Posidonii & Strabonis merito exploduntur. Tertio, testatur Strabo, Cimbro suo tempore eandem plane regionem tenuisse, eademque insidere loca, quæ prius, hoc est, ante excursionem habitassent (*); Neque poterat in eo falli auctor, sub Augusto vivens Imperatore, ad quem legati illi à Cimbris, lebetem offerentes, veniamque expetentes, venerant. Sed neque in hoc deest nobis Ptolemæus; quippe qui Cimbro in veteri sua Peninsula etiamnum collocat; etiam si non per totam, sicuti olim, dispersos, sed extremam & maxime borealem partem occupantes. Quam partem, Vendiliæ nunc provinciam (vernacule *Wendssyssel*) appellatam, cum à ceteris natura per interfluentem sinum Lymicum divideret, peninsulamque & hanc effecerit, verosimile mihi fit, tunc cum à ceteris magnæ Chersonesi incolis consilium egrediendi caperetur, initio ab australibus factò, (queis etiam in partibus maxima deprehenduntur inundationum vestigia,) ex borealibus haud multos sese illis adjunxisse; remansioneque illa suâ Cimbricum nomen usque ad Antonini Pii ætatem, qua floruit Ptolemæus, & forsan ulterius aliquanto conservasse. Unde & eruditissimus Cellarius (*) Tacitum cum Ptolemæo hac ratione componendum censuit, ut illius *parva civitas* Cimbrorum, in *Germaniæ sinu*, sit omnino de Cimbris interpretanda istis, qui domi, ceteris egredientibus remansissent, & qui in septentrionali peninsulæ sinu (παύλιον αἰχμήσων ἑσπερ) Ptolemæo auctore, collocentur. Quarto, facit Ptolemæus ad Pomponii Melæ subobscurum de *Cimbris & Teutonis* locum (**) dilucidandum: ubi utrosque populos per insulas *Codani maris* dispersos sine discrimine legimus. Discriminavit enim Ptolemæus, constituendo Cimbro in sua peninsula, magnæ scilicet Chersonesi maxime aqvilonari, Teutonos autem circa Chalufum fluvium, qui nunc Traua appellatus, in Codanum mare effunditur. Potuerint nempe Teutoni eo usque se effudisse per integrum illud seculum, quod à Melæ descriptione, (is sub Claudio vixit Cæsare,) ad Ptolemæum elapsum est. Potuerit etiam ante Melam pars Teutonum, ex nostris egressa insulis, circa Chalufum habitasse. Propriæ tamen ipsorum sedes in insulis erant Codanicis, seu, ut postea sunt vocatæ, Danicis: in quibus illa, *ut magnitudine alias, ita fecunditate antestans*, Melæ (*) *Codanonia* nuncupata, à Cluverio pariter ac Cellario, omnium, qui heic aliquid viderunt, principibus, habetur pro nostra hac Sælandia. Nam *Scandinaviam* ibi legere, quernadmodum olim jubebat Isaacus Vossius, atque Jacobum Gronovium, nec non ipsum Cellarium (**) seducebat, inclinante & istuc, ut videtur, Salmasio ad Solinum, non tantum contra omnes est editiones veteres probatissimasque, sed & contra multitudinem manu exaratorum optimæ notæ codicum: ex quibus, per Cll. viros Eduardum Bernardum, Joannem Reynoldum & Abrahamum Gronovium Jac. fil. collatis, procuratæ sunt duæ Pomponii Melæ editiones, omnium, quæ hucusque visæ sunt, præstantissimæ, Anglica scilicet ante annos triginta, & Batava Lugdunensis proximè superiore anno MDCCXLIII. Itaque Cluverius & Cellarius in

core-

(*) καὶ γὰρ νῦν ἔχουσιν τὴν χώραν, ἣν ἔχον πρότερον. lib. VII. p. 202.

(*) Geogr. ant. lib. 2. cap. 5. pag. 477. edit. 1701. (**) lib. 3. cap. 3.

(*) lib. 3. cap. 6. (**) Dissert. de Cimbris & Teutonis §. 7.

eo rectissime consenserunt, ut Teutonorum, (sive Teutonum·mavis dicere) primas, quæ reperiantur, origines in nostris quærendas esse insulis, plane & citra hæsitacionem affirmant, atque a nobis exeuntes Teutonos, serioribus demum seculis Germaniæ suum nomen imposuisse toti. Conspicimusque eandem sententiam esse tuitos laudatissimos illos viros in *Tabulis geographicis*, quas libris suis inferuerunt, adque Melæ & Ptolemæi textus depinxerunt; ubi Sælandia, Fionia ceteræque insulæ Teutonis, Vendilia autem nostra, ultima versus septentrionem Cherfonesi regio, ipsaque peculiaris, ut dixi, Cherfonesus, *Cimbrorum reliquiis*, (sic Cellarius vocat,) assignatæ (*). Ac jam satis, ut puto, disseruimus de veterum Cimbrorum locis, ex iis auctoribus, quorum fide aliquid de iis certi & explorati constare queat. Conjecturis autem agere, aut recentiorum commentis, sive Rudbeckii illa sint, sive Suffridi Petri, aut aliorum, præter necessitatem persequendis tam pretiosam rem, quam est tempus, impendere, hominis parum prudentis esse iudicamus. Quod si tamen plura quis desiderarit meliorum auctorum loca de *Cimbris* collecta & exposita, ei sufficere possunt, præter Pontanum nostrum (+), nec non laudatos sæpius Cluverium (++) & Cellarium (+++), illa, quæ plerisque recentiorum haud paulo studiosius executus est Jacobus Carolus Spenerus in *Notitia Germaniæ antiquæ* (+++). Nuncque ad Mollerum nostrum ut revertamur, interrogabimus omnes, quicumque hæc à nobis prolata in tam longa digressionem legerint, num ipsis, sive Sperlingiana paradoxa, sive nostra, communem viam insistentium, observata præferenda duxerint, quicquam in his omnibus animadversum aut deprehensum, quod Mollerum iuverit, ejusque consilium, in abscindenda à Cimbriæ corpore tota septentrionali parte, ab omnibus Coldingensi & Schodburgico ad Scagensia usque littora, stabiliat. Sanè quando à me dicta nunc revolvō, poenitet propemodum suspicionis meæ de Sperlingio, quod eo auctore fuerit in consilio isto confirmatus Noster. Aut enim non rectè intellexerit opiniones Sperlingianas, aut nunquam ille Mollero eas impertiverit, vel saltem apertas satis reddiderit. Omnino autem tales erant, sicut eas ego exposui, qui ab ulla vel minima re sive mortuis sive vivis affingenda alienissimus sum. Jam Sperlingius ne quidem in Holsatia, aut australi, ut nunc nominatur, Jutia, Cimbrōs agnovit, verum ultra Albim, ubi Ducatus hodie est Bremensis, rejecit. Ex quo tractu nihil prorsus accitum ad opus suum adspicimus à Mollero; qui etiam, (ut ex scheda quadam à filio nobis ostensa comperimus,) veniam à lectoribus petendam voluit, quod indigenis Cimbris annumerare, ob viciniam, litteratos viros Mollenses, Bergerdorpeneses, & quatuor insularum scriptores Lauenburgicos, nec non Tremsbüttelenses & Steinhorsenses, haud esset veritus. Ergo videmus, Sperlingium, ipsi quondam amicissimum, & cujus excellentem eruditionem multaque in historiam & antiquitates merita jure optimo venerabatur, ne quidem à partibus ejus stetisse, imo potius planè adversatum. Quem ergo, quæso, ducem habuit, quemque in definiendis Cimbriæ limitibus auctorem? Nullum profecto ex veteribus: nisi peculiare sibi effinxerit de Taciti *parva civitate* placitum, à Sperlingiano diversum. Sed neque ex recentioribus aliquem nominatu, ut credo, dignum; antequam Henricus Kanzovius ejusque clientes, ac dedita quasi opera Erpoldus Lindenbrogius (+), talem finium descriptionem excogitassent, neutiquam tamen, puto, exclusa septentrionali Jutia: atque eos postea ingens secuta turba. At quod Stormariam quoque Mollerus & Hamburgum, in illa situm, Lindenbrogii eique simili exemplo, Cimbriæ inclusit, fecit non tantum invito Alberto Krantzio, ut ex omnibus ejus viri scriptis liquet, sed etiam maximè refragante historicorum Hamburgensium principe Petro Lambecio; qui disertis verbis affirmavit istam urbem,

i 2

imo

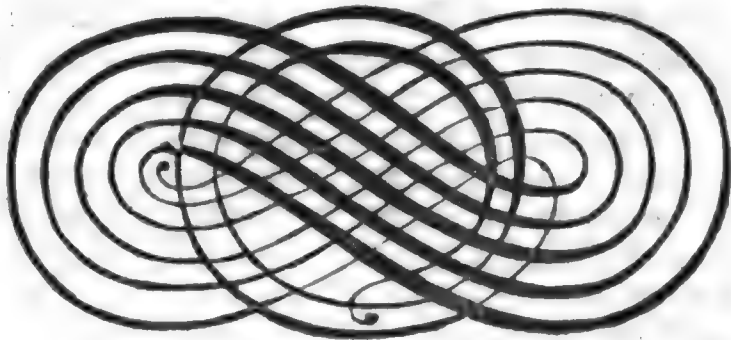
(*) Cluver. *Germ. ant.* ante lib. 3. pag. 111. Cellar. *Geogr. ant.* lib. 2. cap. 5. pag. 448. Confer. etiam C. S. Schurtz-Heischii *Not. in Vitam Alberti III. Animosi*, pag. 102. ut plures nunc omittam. (+) *Chorograph. Dan.* à pag. 630. ad 651. & *Histor. Dan.* à pag. 1. ad p. 11. (++) *German. ant.* lib. 3. cap. 22. à p. 91. ad p. 195. (+++) *Geogr. ant.* lib. 2. cap. 5. p. 477. & p. 492. & 493. item *Dissert. de Cimbris & Teutonis*, inter ceteras ejus, à pag. 488. ad p. 521. (++++) lib. V. cap. 1. toto, & cap. 2. usque ad pag. 22. it. lib. IV. cap. 1. §. 6. pag. 151. seq. (+) cum primis in *Historia Belli Cimbr.* Hamburgi Germanicè edit. an. 1589. nunc latine versa in Tomo III. *Monumentor. Cimbricor. & Megapol. Dn. Cancellarii de Westphalen*, pag. 399.

imo universam Holsatiam extra Cherfonesum Cimbricam sitam esse, & Saxoniam adscribendam. "Cimbrica enim (verba illius sunt (*)) "Cherfonesus partim Oceano "cingitur, partim Isthmo M. P. xvi. sive quatuor milliarius Germanicorum cum "dimidio à reliqua continente separatur. Hic vero Isthmus non, ut vulgo creditur, "inter *Lubecam* & *Hamburgum* est, sed inter oppida *Slesvicum* & *Hufem*, ut recte "monet accuratissimus Geographus Philippus Cluverius lib. 3. cap. 21. & 22. pagg. "589. 590. 591. Quicquid ergo est terrarum intra jam indicatum Isthmum, id à "Claudio Ptolemæo Geograph. lib. 2. cap. 11. αὐτὴ ἡ χερσόνησος, hoc est, *ipsa peninsula* "vocatur; in cuius ultimo maximeque septentrionali recessu *Cimbri*, propriè & κατ' "ἐξοχὴν ita dicti, habitarunt. Cæterum quæ extra jam indicatum Isthmum est regio "usque ad *Chalusum* sive *Travam*, & confluentes *Albis* atque *Bille*, ea appellatur à "Ptolemæo ὁ ἀυχὴν τῆς Κιμβρικῆς χερσονήσου, h. est, *cervix Cimbrica peninsula*, & , eodem "Ptolemæo teste, sedes fuit *Saxonum*." Hæc Lambecius. Cui idcirco, ut videmus, nunquam probavisset Mollerus suum illud de Henrico Ranzovio pronunciatum, ipsum in *Cherfoneso natum*, scilicet in *Stormaria*, fuisse (*), uti neque aliquem Holsatorum, Wagriorum &c. inter Cimbrorum relatum; quemadmodum & illud à Ranzovio ipso tot in libris ac monumentis assertum, atque in *Belli Ditmarsici descriptione*, nec non in *Genealogia Ranzoviana*, tam sollicitè inculcatum, de Holsatia & pluribus regionibus ad Cherfonesum Cimbricam pertinente, quasi illud Tacitus, Plinius, Strabo & Ptolemæus testarentur, totum, Lambecio iudice, corruisset. Sed hæc alii curiosius posthac discutiant. Etenim quousque, ante egressionem & Mariana tempora, populi Cimbrorum se extenderint extra suam peninsulam, & quantum terrarum occupaverint habitationibus suis, neque Ranzovio, neque Lindenbrogio, neque Mollero, neque ulli mortalium patefactum. Quemadmodum est quoque in obscurissimis, quo tempore nomen *Cimbricum* in Septentrione desierit, funditusque extinctum sit, quod sanè, quantum mihi in promptu est colligere, vix ultra illam ætatem, quæ Marcianus Heracleota *Cimbricam Cherfonesum* descripsit, (hoc est, ex calculo Dodwelli ante seculum Æræ Christianæ quartum,) in nostris regionibus perduravit; forsàn & diu jam tum abolitum. Ceterum ad condonandum pietati meritis viri hunc errorem quidni erimus faciles? maximè cum, quantum ad nos attinet, nihil gratius nobis, nihil iucundius aut acceptius fuisset in præsentia, quam, quocunque etiam sub titulo, tam excellens, tamque egregie elaboratum, quam hoc est, opus, de longè plurium terrarum & regionum litteratis viris aspexisse. Scribebam Hafniæ

pridie Calend. Martii Anno MDCCXLIV.

(*) Chronol. & Auclor. lib. 1. Rerum Hamb. pag. 327. prim. edit.

(*) Tomo III. pag. 67.

A.

ag. SEVERINUS AAGARDUS, Ripensis, Christiani, Theol. Lectoris Ripensis; *Tomo II.* celebrandi, ex Metta, M. Séver. Velleji, Pastoris Ripensis, gnata, Filius, A. 1654. in lucem editus, Acad. Hafn., ab A. 1671., Alumnus, Scholz patriz, ab A. 1676., Præceptor, vicinæ autem Insulæ Rømmensis, ab An. 1677., Pastor, in urbe natali, febri tertiana scorbutica, d. 14. Jul. A. 1693. æt. 39., septem Liberorum parens, decessit. Vitam ejus fusius exposuit, mihiqve transmisit, Pet. Terpagrius, Theol. Lect. Rip. Confer ejusdem Appendicem Inscriptionum Ripensium p. 63.

Vita Christiani Parentis, ab eo scripta, *Pœmatis ejusdem, Tom. I. Delic. Pœt. Danor.* Leidæ A. 1693. a Frid. Rostgaard editis, p. 341-348., est præfixa.

Inedita, Terpagrio teste, hæc reliquit:

Concordantias V. T. Hebræo-Danicas, sed affectas tantum, & ultra literam N non perductas.

Hymnos in Canticum Canticorum Danicos, *natura elegantia, nec invita Minerva, compositos.*

Jos. Halli Meditationum Sacrarum Versionem Danicam, e Latina expressam.

GEORG. (LAURENTII F.) AASKOU, (Lat. *Amnisylvanus*), Ripensis, Pagi in Seelandia Danica Sollervödiensis, circa A. jam 1668., Pastor. Vixit A. 1681.

Evangelia Adaravla; Siælens Mændelige Muldtiæde, sive Sententiæ & Meditationes Danicæ, timori mortis opponendæ. Hafn. A. 1677. in f. par. & 1681. in 8.

Catechismi Borns Mændelige Mæll og Eggemad, sive Qq. & Responsiones in Catechismum Lutheri Danicæ. Hafn. 1679. & 1687. in 8.

M. Andr. Romdorphii, Rect. Ripensis, Decachordum Jubilæum, seu Decas Hymnorum de nativitate Christi Danicorum, cum Præfat. ab illo edita. Hafn. 1668. in 8.

R. SAMUEL ABATZ, Hambutgensis, Doctor Judæus. Vixit A. 1670.

R. Bechai Senioris חבכה הלככה, sive Obligatio Cordium, Liber Theologico-Moralis, ab illo e lingua Hebræa in Hispanicam translatus, prædiit Amstelodami A. M. 5430. (sive A. C. 1670.) in 4. V. Joh. Christoph. Wolfii *T. I. Biblioth. Hebr.* p. 237.

JACOBUS ABENDANA, Hamburgensis, Josephi, Mercatoris Lusitani, Filius, Isaaci autem (de quo mox dicetur), & Davidis, Negotiatoris Hamburg., Frater, Doctor Judæorum celebris atque eruditus, & L. Hebr. imprimis, Dialecticæ Rabbinicæ, peritissimus, Amstelodami doctrina pariter atque scriptis inclaruit. Hinc, post A. 1670., in Angliam digressus, Cætus popularium Sacri Londinensis, ad Annum usque (cujus indicium Davidi Fratri debeo) emortualem 1685., fuit Archisynagogus.

A Professoribus Acad. Lugduno-Batavæ (in Censura Libro *Michlol Jophi* præfixa) *Hebræus vocatur eruditissimus, a Joh. Frischmuthio autem (Disp. I. de Fædere novo p. 16.) baud obscuri bodie nominis Hebræus, & rigidus erigimus in Belgio Judæismi propugnator, nec non (in Diss. de gloria Templi Secundi p. 24.) Vir doctissimus, & ex iiterata, Spicilegioque aucta, Libri Michlol Jophi editione celeberrimus.*

SCRIPTA EDITA.

מכלל יופי (i. e. *Perfectio Pulchritudinis*), seu Comm. in loca selecta; vocæque & res difficiliore V. T., a R. Salomone Ben Melech conscriptus, ab ipso autem, post Editionem Constantinop., denuo publicatus. Accessit ipsius שלחן ערוך, seu Spicilegium rerum in isto præteritarum, cum Epist. Dedic. ad Ordd. Belgii Fœderati. Amstelod. A. Jud. 5421. (i. e. Chr. 1661.) in fol. Recusus ibid. A. Jud. 5445. (sive Chr. 1685.) in fol. In frontispicio Operis comparent: 1. Abr. Heidani, Joh. Cocceji, Jac. Golii & Alardi Uchtmanni, Professorum Leidensium, Censura, in qua, *Commentarii id illustrissimi & exactissimi in totum V. T. loco haberi posse*, pronunciant; 2. Joh. Buxtorffii Jun. ad Isaacum, Nostri fratrem & in hoc labore סגפגור, Epistola, Basileæ d. 12. Mart. A. 1660. scripta, in qua Opus is hoc *Commentarium vocat literalem & Historicum in Libros Biblicos, qui magno usui esse, non tantum Judæis, sed etiam Christianis, possit*, studium, ab utroque fratre editioni impensum, laudat, &, ut ambo alios etiam libros suos, bono publico profuturos, absolvere qveant, exoptat. Versionem Latinam totius Operis (in quo, & R. Salomon, & Abendana, Observationes tantum Grammaticas, Historicas, Criticas & Antiquarias, in Libros V. T. Canonicos exhibent, Disputationibus autem Theologicis abstinent), Esdræ Edzardi, Th. Lic., ductu, Auditores ejus frustillatim Hamburgi concinnarunt, quam editum ab illo iri, Joh. Eberh. Busmannus, in *Observ. Sacris*, Helmst. A. 1674. excusis, §. 9., frustra speravit. Sed nec M. Josias Henr. Opitius, Kiloniensis, qui (in *Catal. Nund. Vern. A. 1706. Lips.*, p. 5.) Operis itidem integri, nec Dav. Clodius, Theol. Giessensis, qui (in *Catal. A. 1671. Lips. Autum.*, p. 37.) solius in Genesin Commentarii ac Spicilegii, nec Anonymus, qui (in *Catal. A. 1705. Autum.*, p. 4.) Parasc hæ tantum Geneseos primæ, sive Capitum quinque priorum, Explanationis, Versiones sunt polliciti, promissis hætenus satisfecerunt. Plagiarius Abendanam, ob Spicilegium suum, accensent Ant. Hulsius, qui (in *Ps. II. 6.*, teste Theod. Jansonio, in *Syllabo Plagiariorum, Ammanitibus Theologico-Philologicis adjecta*, p. 1.), omnia eum ex Kimchio furatum esse, Joh. Chr. Wagensteilius, qui (in *Comm. in Soram* p. 216.), & Joh. Alb. Fabricius, hunc secutus, qui (in *Centuria Plagiariorum*, num. 67.), illum, contra Judæorum morem, R. Bechai, suppreffo nomine, exscripsisse, perhibent, ac Aug. Pfeifferus (in *Progr. Invis. ad Prælect. in Jonam, Dissertationi de Mollerii Cimb. Lit.* Tom. I.

Masora adjecto) ita scribens: *Transcripsit idem, ut plura alia, ex Abarbenele R. Jac. Abendana, in suo, quod, sine* *men. e & judicio, R. Salomonis Ben Melech Commentario Literali in S. Script., seu εἰσὸς πολυχιδες, assuit, Spicilegio.*

CUZARY, Libro de grande sciencia, y mucha doctrina: Discursos, que passaron entre el Rey Cuzar, y un singular Sabio de Ysrael, il amado R. Yshach Sangveri. Fue compuesto ette Libro, en la Lengva Arabiga, por el doctissimo R. Yeuda Levita, y traduzido en la lengva sancta por el famoso traductor, R. Yeuda Aben Tibon, en el Anno de 4927. de la Criacion del mundo, y agora nuevamente traduzido del Ebraico en Espannol, y commentado, por el Hacham R. Jacob Abendana, con estilo facil y grave. Amstelod. A. Jud. 5423. (sive A. C. 1663.) in 4. Versionem hanc libri Cosri Hispanicam Latinæ J. Buxtorfii præfert Rich. Simon T. I. de la Nouvelle Biblioth. choise, c. 21. f. 13. *luculentam & Notas adjectas mentem Scriptoris egregie illustrantes, vocat Wolfius loc. citand. p. 578. 443.*

Disceptatio Epistolaris Hebraica Ant. Hulsii, Theologi Leidenfis, cum Abendana, de loco Hagg. II. 9., quinque Epistolis Hulsianis, & tribus Abendanz (qui ultimæ Hulsii nihil reposuit), comprehensa, & cum Versione Latina, seorsum Lugd. Bat. A. 1669. in 4. edita, deinde vero Hulsii Nucleo Prophetiæ, ibid. A. 1683. in 4. excusæ adjectæ. V. de illa *Acta Erud. Lips.*, M. Sept. A. 1683., p. 407.

Inter INEDITA (a J. Buxtorfio l. c. commendata) eminet Versio Hispanica (Latinam Mischnæ Versionem ἀνέδοξον, ab Isaac fratre concinnatam, nostro perpetam tribuit Bartoloccius, a Wolfio propter ea merito castigatus.) Mischnæ Thalmudis integræ, Mosiqve Maimonidis & R. Obadiæ Bartenoræ in eam Commentariorum, quam Franc. Mercurius Helmontius (in *Præfat. Delineat. Alphab. Natur.*), Gvilh. Surenhusius (in *Præf. P. I. Versionis ejusd. Latine*), & J. Chr. Wagenfeilius, ad manum sibi fuisse sunt testati. V. Rud. Mart. Meelführeri *Accessiones ad Tb. Janssonii Biblioth. Promissam* p. 129. 130., Lud. Neocori *Biblioth. Libr. Nov.*, M. Nov. & Dec. A. 1698., p. 846., & J. Groningii *Biblioth. Jur. Gent.*, Lib. I., c. 3., §. 20., p. 75. In Notis ad Huls. Libri Cosri versionem p. 50. 63. *Instructio in fide Judaica* ab illo promissa perhibetur a Wolfio.

Conf. de Jac. Abendana ejusque scriptis Chr. Hendreichii *Pandect. Brandeb.* p. 12. Joh. Christoph. Wolfii *Tom. I. Bibliotheca Hebrææ* p. 578. 579. 443. 1075.

ISAACUS ABENDANA, Hamburgensis, Med. Doctor, Josephi, Mercatoris Judæi, Filius, ac Jacobi frater, felici adeo successu hujus eruditionem æmulatus, ut non solum, inter Doctores suæ gentis modernos, nomen consecutus sit haud ignobile, sed munus etiam L. Hebr. Prælectoris sive Interpretis, in Acad. Oxoniensi, auctorum licet sacrorum tenacissimus; obtinuerit, A. 1690. in ea fuit superstes. Theod. Dassovio (in *Catal. MSS. suorum* p. 7.) *Judeus audit doctissimus, qui Anglis erat in amoribus*; Mart. Jac. Owmauno (in *Præf. Tr. de Lotione manuum Judaica*) *Judeus doctissimus, quem Anglia tanto complexa est amore ac dignitate, ut Oxoniensis Academia & Cantabrigiæ, de familiarissimo ipsius usu, magnis inter se certarent præmiis, & a quo Th. Dassovius se cognitionem suam in Antiq. Hebr. haud vulgarem accepisse gloriatur*; Andr. Ad. Hochstattero autem, Prof. Tubingensi (in *Or. de utilitate peregrinationis Anglicanæ* p. 30. 31.), *Vir supra gentis suæ morem doctus, ac Latine dicendi facultate instructus*. Addo his Joh. Wülserum, qui (in *Notis ad Zelman Zevi Theriacam Judaicam* p. 45.), eum, ob insignem animi erga Christum ac Christianos moderationem, vehementer sibi placuisse, seque ex ejus colloquio summam semper Oxoniæ letitiam hausisse, testatur. Conf. de illo Joh. Christoph. Wolfii *T. I. Biblioth. Hebr.* p. 627.

Editionis geminæ *Michlol Jophi* R. Salomonis Ben Melech Amstelodamensis, A. 1661. & 1685, a Jacobo Fratre, & ipso, hujus οὐνύργου, publicatæ, Historiam in Fratri Vita jam exhibui.

E reliquis ejus Scriptis, quæ Joh. Buxtorfius Jun., in Epistola ad ipsum d. 12. Mart. A. 1660. exarata, & Operi isti præfixa, *bono publico profutura* censuit, absolviqve optavit, ἀνέδοξον, sola mihi innotuit Versio totius Mischnæ Thalmudicæ Latina, Anglorum hortatu (uti in *Actis Erud. Lips.*, T. I. *Supplem.*, *Seç. VII.*, p. 364., traditur) elaborata, quam MStam, & sex in forma quarta Voluminibus comprehensam, in Biblioth. Academica, non Oxoniensi (uti falso Scriptor nuperus credidit), sed Cantabrigiensi, asservari, Hochstatterus (*opus insigne* appellans) l. c. testatur, & ex ista propediem editum iri, J. Chr. Wagenfeilius (in *Diff. de Infundibulo suo Noribergensi*) A. 1693. jam speravit. Commendatur eadem a Gvilh. Surenhusio (in *Præf. Partis I. suæ Operis ejusdem Mischnici Translationis Latinæ*, Amstelod. A. 1698. *evulgatz*), & R. M. Meelführero ac J. Gröningio ll. cc.

ADALDAGUS, gente (testibus Adamo Bremensi, Alb. Stadenfi, Henr. Wolthero, Alb. Krantzio, aliisque) ortus illustri, nobilissimæ ac vetustissimæ Meinstorfforum familiz Cimbricæ, si Henr. Ranzovium, Andr. Angelum, Hier. Hemmingium, Joh. Ad. Cyprzum & Casp. Dancwerthium, Historicos nostrates, audias, natales suos debuit. Canonicus initio fuit, & juxta Woltherum, Præpositus etiam Ædis Cathedralis Hildesienfis, deinde vero trium Ottonum, Imperatorum Romanorum, ab A. circiter 936., per lustra decem, & quod excurrit, Cancellarius, simulqve, eodem A. 936., Archiepiscopus, post Unnonem, Hamburgensis & Bremensis. Obiit d. 28. Apr. A. C. 988., & Archiepiscopatus 53. Fusius atqve accuratius Vitam ejus Tomus Operis hujus nostri ultimus exponet. Conscripti interim de illo poterunt M. Adamus Bremensis, L. 2. *Hist. Eccl. Hamb.*, c. 1. 9. 14. 20., p. m. 41. 55., Alb. Stadenfi in *Chronico*, ad A. 936. 948. 961. 971. 984. & 988., Autor Anonymus *Hist. Archiepp. Brem.* (inter *Scr. R. Germ. Lindebrog.*) num. 12., p. 74., Henr. Woltherus in *Chronico eorundem* (Tom. II. *Rev. Germ. Meibom.*) p. 28. 29. 30., Alb. Krantzio L. 3. *Metrop.*, c. 16. 17. 20. 23. 26. 29. 38. 39., P. Lambecius in *Orig. Hamburg.* p. 30. 31. 32. 33. 36. 37. 38. 41., ac in *Append. Libri II. Rev. Hamb.* p. 452. 502., & alii, ibidem enumerandi.

Epistola ejus Consolatoria ad Flodoardum, Canonicum Rhemensem, Tomo XVII. *Biblioth. Patrum Maxima* inserta, Lugduni Gall. A. 1677., teste Ittigio (in *Tr. de Biblioth. Patrum* p. 221.), prodit.

Diploma de Monasterio Buccensi in Henr. Woltheri *Chronico Archiepp. Brem.*, l. c. p. 29., ferme integrum legitur.

His adde Diplomata Ottonum I. II. & III., Imperatorum Romanorum, ab ipso, Cancellario illorum, sicut ab Adamo etiam Bremensi (L. 2. *Hist. Eccl.* c. 14., p. 52.) & A. Krantzio (L. 4. *Saxon.* c. 23., & L. 3. *Metrop.* c. 38.) est observatum, conscripta, quorum plurima, ab Erp. Lindebrogio, Melch. Goldasto, Henr. Meibomio Sen., P. Lambecio, Joach. Joh. Madero & Casp. Sagittario, edita, supersunt, & l. c. a nobis recensentur. *

ADALGARIVS, e gente itidem Meinstorffia (juxta H. Ranzovium, Andr. Angelum, aliosque) oriundus, e Monacho Corbejæ Westphalicæ Benedictino Remberti, Archiepiscopi Hamburgensis secundi, ab A. 866., Convictor familiaris, postea vero in Archiepiscopatu Coadjutor, & tandem A. 988. defuncti Successor, cum viginti huic annis præfuisset, d. 9. Maji A. C. 909. vivis excessit. Accuratio Tomo ultimo Vitz ejus a nobis exhibebitur Historia, e M. Adamo Bremensi (Lib. I. *Hist. Eccl.*, c. 32. 38. 39. 40. 41. 42. 43.), Alb. Stadenfi (in *Chron.*),

Henr.

Henr. Wolthero (*l.c. p. 26. 27.*), Alb. Krantzio (*L. 2. Metrop., c. 2. 11. 19. 20. 21. 24.*), & Scriptoribus aliis, vetustis pariter atque recentioribus, congesta.

Antecessoris sui, Remberti, Archiepiscopi Hamburgensis, Vitam ipse *claro stylo*, sed ligata oratione, teste Henr. Wolthero, quinque illius recitante Hexametros, conscripsit. Sed dudum illa periit, planeque diversa est a Vita ejusdem Remberti, Latine, sermone soluto, per Monachos (quibus Ad. Brem., *L. 1. c. 32.*, eam asseruit) exarata Corbejenses, quam, post Jac. Meierum, mutilam Laur. Surius (*in Vitis SS., Vol. I., ad d. 4. Febr.*), integram vero, e MSto antiquo Hamburgensi, A. 1643. Phil. Casar (*in Triapostolatu Septentrionis*), hujusque editionem secuti Joh. Bollandus (*in Actis SS. M. Februar., ad diem illius quatum*), Joh. Mabillonius (*in Actis SS. Ord. Benedictini, Sec. IV., P. II., p. 471. ac seqq.*), & novissime Joh. Alb. Fabricius (*Vol. II. Memoriar. Hamburgensium p. 718-763.*), publicarunt. Hanc enim Adalgario a Phil. Casare, Editore, falso vindicari, *P. II. Isag. ad Hist. Cimbr., l. 3., §. 11., p. 64. 65.*, breviter jam est ostensum & in Elogio Nostri ulterius confirmabitur Biographico. *

JOHANNES ADAMI, cujus Theatrum Nobilitatis Cimbrica a Dan. Bornemannno, Parocho Eckernfordensi (*in Serm. Fun. Germ., Margaretae Lucie Brocktorffiae A. 1656. habito, p. 57.*), allegatur, Scriptor mihi, & aliis, ignotus.

JOHANNES JACOBUS ADAMI, Rendesburgensis, J. U. D. (Kilonii A. 1708., Kal. Maji, creatus), & causarum forensium in suprema Curia Glückstadensi Patronus.

Disp. Inaug. de Judicio Virginitatis Sanctimonialium monastico, occasione §. 24. & seqq. Ordinationis Monasticæ (qvæ in *Ordinat. Provinc. Slesvigo-Holsaticæ, P. IV., Tit. 32.*, habetur), Præfide D. Sim. Henr. Musæo, proposita, Kilonii 1708. in 4. V. *Nova Lit. Lubec. A. 1708., M. Jun., p. 158., & M. Jul. p. 189.*

WOLFGANGUS HENRICUS ADELUNG, Hamburgensis, Scholz pauperum trivialis Catharinæ in patria Præceptor.

Theſaurus Historiarum, oder Neueröffnete Schatzkammer rarer und auserlesener Historien, unter 150. Titeln. Hamburgi 1695., & denuo (cum duplici Appendice novisque Indicibus) ibid. A. 1706. in 8. Commendatur a Nic. Christoph. Lynckerō, *Lib. II. Inſtructorii Forensis, P. I., c. 2., lit. S. 2. b.*

Kurze Historische Beschreibung der ubralten Insel, Kauf- und Handelsstadt Hamburg, aus vielen Scribenten, alten Urkunden und Annalibus, zusammengetragen. Hamb. 1696. in 4. Continentur: 1. Annales Urbis, ab ævo Caroli M. ad A. C. 1696. passim, non inepti solum, sed & manci ac mutili; 2. Descriptio ejusdem Topographica & Archæologica; 3. Consulum & Senatorum (ab A. 1189. ad 1696.) Series, ex Ad. Tratzgeri Jun. de iisdem Scripto verbotenus fere compilata; 4. Catalogus Secretariorum, ab A. 1406. ad 1696.; 5. Index Ministrorum Ecclesiæ (ab A. 1521. ad 1696.) Lutheranorum, & Catalogis vulgaribus, sed, quoad nomina & tempora, admodum mendose, descriptus; 6. Similes Urbis XVvirorum (ab A. 1528.), & Tribunorum Centurionumque Militarium (ab A. 1619. ad 1696.); Catalogi. *Industrie, laude dignæ*, quam J. Alb. Fabricius (*in Præf. Vol. II. Mem. Hamburg.*) Autori tribuit, paucissima in Scripto hoc Rhapsodico observavi vestigia. *Ἀνερίαι* potius hominis illiterati, in congerendis narrationibus ἀλλοτρίαι, leviculis, ac sæpe ineptis, majoris autem momenti negotiis (Turbis v. g. adversus Joh. Henr. Horbium, Antistitem Nicolaitanum, & Senatum, ei patrocinarum, a plebe, ejusque Demagogis, excitatis) silentio involvendis, aut obiter tantum attingendis, aliisque erroribus, proditam, ubique deprehendi, &, post *Dialogorum* Anni 1696. Vernaculorum Menstruorum Scriptorem, in recensu illius Critico (*M. Mayo, p. 416-442.* obvio) jactantiam etiam ejusdem merito castigantem, in *Præfat. nova Isag. ad Hist. Cimbr. p. 59. 60.*, paucis A. 1699. notavi. Augustissimi Danicæ Regis in Civitatem Hamburgensem jura, contra Scriptorem hunc, in illa injuriam, Edictum peculiare, Tychopoli d. 12. Mart. A. 1696. promulgatum, asseruit.

Hamburgische Curiositäten-Calender. Hamb. A. 1697. 1698., & seqq., in 4.

LAURENTIUS ADTSEN, sive (uti ipse, in Epist. ad D. Paulum ab Eitzen, A. 1582. se appellavit) ADDI, e Rectore Scholæ Tonningensis Parochiz in Eiderstadia Wizwortensis Pastor A. 1582. factus, & A. 1603., teste Ant. Heimreichio (*in Chronico Frisicæ Borealis, c. 4., p. 64. 65.*), defunctus.

Annales Eiderstadienses ἀνέκδοτοι, ab Heimreichio in Autorum Indice, *Chronico* isti præfixo, laudati.

VII. Epistolæ ad Joh. Pistorium, Præpos. Eiderstad., in Epistolarum ad hunc Volumine MSto, quod Pet. Axenius asserabat, obviz.

BARTH. CHRISTIANUS ÆGIDIUS, Bulderupa (Pago Tractus Tunderensis) Cimber, Parochus, circa A. 1704., in Præfectura Apenradensi Warnissensis.

Æhren-Pyramide Petri Zitscheri, Probsten zu Tundern, oder dessen Lebens-Beschreibung. Hafn. 1700. in 4.

M. JOHANNES ÆGIDIUS, (Danis audit Jens Gøddissen, Claud. Lyschandro autem (1.) *Johannes Gedeonis*), Ripensis, Juventuti Scholasticæ annis quinque præfuit, deinde Hafniæ Arcis Regis Ecclesiastes, & Ædis Nicolaitanæ Pastor, per annos fuit duodecim, ac tandem, M. Alberto Johannis A. 1595., in Episcopatu Jutic Aarhusiensi, datus Successor, sexque lustris diutius hoc functus, d. 11. Dec. A. C. 1626., & æt. 76., vivis excessit. E Coniuge Magdalena Valentina, præter liberos alios, Ingeburgem etiam sustulit, D. Matthiæ Jacobæo, Archiatro Danico, A. 1614. elocatum.

V. de illo Inscriptionem Epitaphii, Aarhusi in xde Cathedrali erecti, Cl. Lyschandrum *l.c.*, Har. Huitfeldium in *Chronico Episc. Dan. p. m. 102.*, Joh. Pauli Resenium in *Ep. Dedic. Lutheri triumphantis*, A. 1617. illi inscripti, Alb. Bartholinum in *Tr. de Scr. Dan. p. 62. 63.*, meaque ad illum *Hypomnemata p. 256.*, ac *Spicilegium p. 20.*, Pet. Resenium in *Inscr. Hafn. p. 143.*, & *Indice III. Biblioth. sue*, Henn. Wittenium *T. I. Diar. Biograph. Sec. XVII., ad A. 1626.*, Chr. Hendreichium in *Pand. Brandeb. p. 45.*, & *Nova Lit. Lubec., M. Jan. A. 1708., p. 32.*

SERMONES FUNEBRES DANICOS EDIDIT SEQUENTES:

In obitum Georg. Roskrantzii, Regni Senatoris, e Pf. XC. Aarhusi 1596. in 8.

In obitum Christinæ Lungiz, e Pf. XIII. (sub titulo Remedii & Consolationis contra omnem dolorem & tristitiam spiritualem Filiorum Dei). Hafn. 1609. in 4.

In obitum Annæ Roskrantziz, Virginis, e Sirac. XLI. (sub tit. Solatii Christianorum contra timorem mortis). Hafn. 1610. in 4.

In obitum Petri Styggii, ex Ef. LVI. 13. Hafn. 1612. in 4.

In obitum Christinæ Scheeliz, ex Hebr. XIII. 1. 2. Hafn. 1612. in 4.

In obitum Doroth. Langiz, e Pf. LXXI. (sub tit. Institutionis de Homine Christiani & Ecclesiæ Senectæ). Hafn. 1613. in 8.

In obitum Christiani Scheelii, e Sap. VII. 3-10. Hafn. 1617. in 4.

A 2

In obitum

(1.) in Catal. MS. Scriptorum Danicorum.

In obitum Georg. Kaasii, e Joh. III. 13. 14. 15. Hafn. 1619. in 4.

In obitum Pet. Munkii. Hafn. 1623. in 8.

Ineditz (sicut a Viro doctissimo, Petro Jani Lucoppidano, Pastore Thasingensi, sum edoctus) supersunt variz ejus Prælectiones Theologicæ, in Auditorio habitæ Aarhusiensi, & has inter Expositio Symboli Athanasii, A. 1598., atque Expositio Cantici Ambrosii & Augustini, A. 1600. proposita.

FRIDERICUS ÆPINUS, Hamburgensis, D. Joh. Æpini, primi Superintendentis Ecclesiæ Hamburgensis Lutherani (cujus vita *Tom. II.*, fusc est enarrata), filius, studiis A. 1555. (qvo Joach. Westphalus, Pastor Hamburgensis, Joh. Ritzenbergii, urbis ejusdem Secretarii, *Epiaphium* Parentis, sive Poema de illo Epicedium, Rostochii in 4. excusum, præfatione ipsi inscribat peculiali) in Academia incubuit Rostochiensis. In aulam deinde Francisci I. Ducis Saxo-Lauenburgici, delatus, Secretarius hujus fuit intimus & Cameralis, tandemque Confiliorum Præfæs Ratzeburgensis. Vixit A. 1570. Filium habuit Franciscum, Ratzeburgi primum in Monte pastorem, & Ecclesiasten simul Francisci II. Principis aulicum, Parochumque postea in Holsatia Barchtheidensem, parentem Johannis, Præfectorum Adolphi Friderici II., Ducis Strelitzio-Megapolitani, Inspectoris supremi, avum vero Francisci Alberti, Doctoris Theologi, & Philosophiz nunc in Academia Rostochiensis Professoris. V. Andr. Dan. Habichthorstii *Rostochium anni 1699. literatum* p. 363. 364.

Edidit, cum Præfationibus suis, sive Epistolis dedicatoriis, D. Joh. Æpini, Parentis, tum Enarrationem in Psalmum LXVIII. Francofurti A. 1553. in 8., tum Enarrationes in Decadem II. Psalmorum, sive Psalmos undecimum ac novem sequentes, ibidem A. 1556. in 8. De quibus plura, in Vita Parentis, l. c., sunt relata.

DETHLEVUS ALARDUS, Brunsbüttela Dithmarsus, Lamperti (de qvo paulo post dicetur) Filius, Scholæ Itzehoensis, ad A. usque fatalem 1694., Conrector.

Disp. de ritu precandi Veterum Hebræorum, Præfide D. Joh. Sauberto Jun. proposita, Helmstadii 1663. in 4.

De MSSis Lamperti Parentis, quorum editionem frustra est molitus, hujus Vitam consule.

FRANCISCUS ALARDUS Junior, Senioris, Pastoris Wilstriensis (*Tom. II.* locum inventuri), Filius, Parochiz D. Margaretz in Stormaria ruralis, circa A. 1618., Ecclesiastes, Filii cognominis, Parochi itidem Wilstriensis, parens. (1.)

Superstes (uti a Joach. Morfio, in *Albo suo MS. Fol. 799.*, est annotatum) *Conciones aliquot edidit piissimas, mihi non visas.*

Post obitum ipsius, duo ejus de Passione Christi Sermones Germanici, a Progenere, Joh. Pflugio, Diacono Neodorsensi, octo suis ejusdem argumenti adjectis, sub *Decadis Concionum Passionalium* titulo, publicati sunt Hamburgi A. 1672. in 4.

FRANC. ALARDUS, Süderovia Stormarus, Wilhelmi Junioris, vici istius Pastoris, Filius, Parochus in vicinia Neuenkirchensis, cujus Tabulas Biblicas, librorum sacrorum scriptores, scopum, ordinem, &c., exhibentes, luceque dignas, MSS. a se asservari nepos e fratre, Nicol. Alardus, mox memorandus, in *præfat. Decadis Alardorum* p. 11., testatur. Vixit 1690.

GVILHELMUS ALARDUS, Wilstriz in Stormaria d. 22. Nov. A. 1572. est natus. Fallitur enim; uti in *Homonymyscopia* (2.) jam monuimus, Gvilh. Crowzus (3.), qvi, cum Alardo Amstelredamo, Lit. Human. Prof. Lovaniensi (4.), eum confundens, Amstelodami in lucem esse editum tradidit. Parentes habuit Franciscum Seniore, Bruxellensem, Pastorem Antwerpiensem ac Wilstriensem, & Gertrudem Benigiam, A. æt. 94. mortuam. Patre sexennis orbatu, studiorum fundamenta in ludo Itzehoensi, & Gymnasio (qvod A. 1588. adiit, ac lustro frequentavit integro) Lüneburgensi, jecit, indeque A. 1593., liberalitate Mercatorum aliquot Lutheranorum Amstelodamensium, ob rem domi angustam, sublevatus (5.), in Acad. transiit Witebergensem. In hac, triennio continuo, Sam. Rosenbohmium popularem, Vatem elegantissimum, nactus contubernalem (6.), studia humaniora cum sacris conjunxit, & specimen illorum Oratione Metrica, publice recitata, exhibuit, A. 1595. in patriam reversus. Crempz Conrectoris Scholæ publicæ suscepit officium, & per octennium, simul vices Pastoris grandævi, in Sermonibus sacris habendis, obiit, donec A. 1603., unanimi Civium consensu, illi adjungeretur, & in defuncti locum A. 1608. subrogaretur. In hac statione, quæ erat æt. æque, ad obitum usque perstitit, & nec a Flensburgensibus, A. 1600. Scholæ suæ Reçtoratum, munere concionum in aula Bened. Alefeldii, Præfæti Regii, habendarum adauctum, nec a Prezensibus Vici sui, Brocktorfianis & Oldenwürdensibus Parochiarum ruralium, Stadenibus & Edis in Urbe sua A. 1602. Nicolaitanz, Brunsvicensibus Templi A. 1626. Martiniani, aut Roterodamensibus tandem Cætus apud se Lutherani, functiones Ecclesiasticas offerentibus primarias, inde se passus est abstrahi. Duas habuit Uxores, Walburgim, Lamberti ab Ancken, Senatoris Crempensis, filiam, A. 1598. ductam, octennioque post defunctam, & quam huic A. 1608. subrogavit, Annam, Nicol. Bohtio, Cive ejusdem Urbis, progenitam. E priore quinque Filios (& hos inter Lampertum, Th. Lic. ac Pastorem in Dithmarsia Brunsbüttelanum, Wilhelmum, Parochum Süderoviensem, & Franciscum, Ecclesiasten Crempensem), duasque filias, e posteriori autem, sibi superstiti, undecim nobilioris, duosque seqvioris sexus liberos, sustulit, nepotesque XLII., ac binos pronepotes, Senex animo pariter atque corpore vegetus, spectavit. Morte tandem (quam in votis semper habuerat) subita, A. C. 1645. (æt. 72.), nocte diem 8. Maji secuta, vivis est ereptus, Munusque sacrum genero, M. Joh. Hudemanno (Cimbrix postea Regiz Superintendenti), reliquit. Gvilh. Crowzus, Annum 1541., qvo nondum natus erat, emortualem illi fuisse, falso (l. c.) perhibens, inepte denuo cum Alardo Amstelredamo eum confundit. Eloquentiam nostri sacram Monumenta posteris commendant Homiletica quamplurima, toties cusa & recula, venam autem Poeticam, facilem & venustam, non tam laurea, ultro ei A. 1617. a Christ. Theod. Schoffero, M. D., Com. Pal. Cæf., & Elect. Brandeb. Historiographo, cum nobilitatis insignibus, ad posteros etiam transitoris, donata (7.), quam tot Carminum Sacrorum volumina. In quibus si Centores forte rigidi dictionis interdum Poeticæ vices phalerasque desiderabunt, cogitanto, res sacras (quibus decantandis Musas suas unice interservire noster voluit) simplicitate gaudere infucata, & a verborum abhorre lenociniis, ac maluisse proinde Alardum (8.) *Davidem ac Salomonem, quam Horatium aut Martialem, imitari.*

Fufius

- (1.) Conf. de illo Nicol. Alardi *Præf. Decadis Alardorum* p. 12. (2.) *Sed. II.*, c. 7., §. 3., p. 645. 646. (3.) In *Eleuco Interpretum S. Script.* p. 159. (4.) V. de illo Melch. Adami *Vitæ Philof. Germ.* p. 122. 123., Jos. Simleri *Biblioth.* p. 30., Val. Andr. Diefelii *Biblioth.* Belg. p. 14. 15. 36., Franc. Swertii *Athenas Belgicas*, & Aub. Mirzi *Elogia Belgica* p. 109. 110. (5.) V. ipsius *Ep. Dedic. Alphabeti I. novissimum, Christianis in S. Cod. tributorum.* (6.) V. ejus *Phaleucus* ad Alardum, L. 3. *Poet.* p. 164. (7.) Diploma Schofferi Lamp. Alardus, Filius, sub finem *Poematis* sui Regii Davidici, Hamburgi A. 1659. excudi curavit. (8.) V. *Præfat. Decadis I. Hymnorum Sacrorum*, A. 1597. edita.

Fufius Vitz ejus enarrat Historiam M. Vitus Barbaroffa, Przpos. Itzehoenfis, in Sermone de illo funebri vernaculo, e quo Henn. Wittenius, in *Centuria memorie Theologorum renovate*, Dec. XI., p. 1473-1479., Latine eandem repetiit.

Confer de illo ejusd. Wittenii *T. I. Diar. Biogr. Sec. 17.*, ad A. 1645., lit. Tr. 3. a., Erdm. Uhsei *Vitas Theologorum Sec. 16. & 17. Germanicas* p. 434. 435. 436., Phil. Fabricii Elegiam ad eum, in *Epicediis Nannianis* (lit. D. 6. D. 7.) obviam, C. Hendreichii (Indicem Scriptorum ejus imperfectum, minusque accuratum, e Wittenio incaute describentis) *Pandeß. Brandeb.* p. 77. 78., Joh. Casp. Wezelii (Superintendentem eum falso vocantis) *P. I. Hymnopoëgraphie* p. 27. 28. 29., & Nicol. Alardi *Decadem Alardorum*, in *Prefat.* p. 10. 11. 12., ac Num. II., p. 8-21.

ELOGIA.

Henr. Meibomius Sen. (in *Carminibus Cent. I. Excub. piarum prefixo*) Vatem eum vocat *cultissimum*, Gerh. Joh. Vossius (*Cent. I. Ep. 109. ad Joh. Meursium* p. 145.) *Virum bene eruditum*, D. G. Morhofius autem (*Or. VIII. p. 243.*) illustribus Orbis Literati e Cimbria Sideribus accenset.

Joh. Ristio (in *Kriegesund Friedenspiegel*, lit. Q. 1. b.) audit Ein um die Kirche Gottes wolverdienter alter Theologus.

Joh. Miczlius (*P. III. Syntagm. H. E. p. 348.*) Hymnos ejus *elegantissimos*, & *plenos devotionis*, appellat. De iisdem ita Paulus Flemmingius, in *Epigr. ad Autorem* (*Lib. IV. Epigr. Lat. lit. E. 4. b.*):

Gvilb. Alardo, divino Spiritui.

Delicias, Gulielme, meas, tua carmina, vidi,
Carmina Pegaseis ebria tota favis.
Ut vidi, ut salis! totis & hians labellis
Mella bibi, Jovis eximiora scyphis.

Aurea sopitos ligat hæc mihi crapula sensus;
Somnia Ambrosiam mens epulata meram.
Ne mihi tam dulcem, secii, rogo, rumpe somnum,
Denuo dum similes mittat Alardus opes.

Duplex Anagramma in eum, Elegis explicatum, M. Jos. Clauderi, Rect. Altenburg. (a quo in *Pref.* etiam *Psalmodiæ novæ*, Hymnopoëis Lutheranis Noster accensetur potioribus), Wittenius, l. c. p. 1476. 1477. exhibuit. Ego tertium Sam. Rosenbohmii (e *P. I. Poem.*, L. 3., p. 165.) cum *ἑρμῆσιν* sua addo Sapphica:

Gvilhelmus Alardus, Pastor.

ἀναγέ.

A filo laurum geris; plaudes.

O sacerdotum mere flos piorum,
Et Poetarum decus elegantum,
Quem stupet Carmen Latium ore docto
Svave canentem.
Scripta vulgantur tibi multa passim,
Quæ voluptatem pariunt legenti,

Ob styli dulcis genus, & sacrarum
Pondera rerum,
Est tibi tersus stylus endo versu,
Quem Dei in laudem meditaris; unde
A filo laurum geris, ergo plaudes
Laude Jehovah.

Solus iniquius de illo judicat Ant. Sotomajor, Inquisitor Hispaniæ Generalis, Scriptoribus eum vetitis, in *Indice Librorum prohibitorum Hispanico*, Madriti A. 1667. in fol. edito, p. 444. 462., annumerans.

SCRIPTA EDITA.

I. LATINA.

Decas prima Hymnorum Sacrorum, ad Deum Opt. Max., cum brevicula Coronide. Hamb. 1597. in 8. (Lipenius tres *Hymnorum Sacrorum* memorans centurias, Lipsiæ A. 1623. & 1630. in 8. excusas, *Excubias* cum his *pias* confudit.)

Commeatus sacer, seu Epitome biblica, quæ singulorum Capitum summa, singulis inclusa Distichis, proponitur. Rostochii 1599. in 8., Lipsiæ 1624. in 12., & (juxta Bolduanum, Draudium, Lipenium & Hendreichium) Rostochii etiam 1596. in 8. Pars hujus, Pentatevchum spectans, cum simili Joh. Blocii Scripto, sub hoc Magdeburgi A. 1618. in 8. prodiit Titulo: *Pericope Pentatevchi Biblica Triglossa-Metrica, quæ singulorum capitum V. Librorum Moysi Hypotheses Distichis inclusa proponitur, Autoribus G. Alardo & Joh. Blocio.*

(De hoc *Commeatu*, quem Hendreichius, in *P. B.* p. 78., perperam, & *Commentarium* vocat, & ab *Epitome Biblica* distingvit, ita Mich. Waltherus in *Officina Bibl.* p. m. 469. In concentrando S. Codice utilem Ecclesiæ operam prestitit Casp. Eurymachera, in *Parvis Bibliis, utiliore autem adhuc, meo & quorumvis bonorum Judicio, Dn. Wilh. Alardus, in sua Epitome Biblica, A. 1599. publicata, quæ singulorum utriusque Testamenti Capitum summa, singulis item inclusa Distichis, perspicua brevitate proponitur.*)

Jesus, Nomen Servatoris nostri amabilissimum, centum versiculis centies explicatum. Hamburgi A. 1601. Recusa est hæc Oda in *prima Excubiarum piarum Centuria* (num. 1.), & uti Autor in Epilogo hujus queritur, a Magistro quodam Witebergensi, impudenti plagario, sub suo etiam nomine, ne apice quidem unico mutato, Witeb. A. 1604. publicata.

Excubiarum Piarum, quibus, SS. Patrum, Ambrosii, Aug., Bernh., Fortun., Greg., Prudent., Sedul., Flaminii, aliorumque, imitatione, Hymni de rebus sacris, suspiriorum pleni, producuntur, Centuria Prima, una cum Copiis succenturiatis, meris maxima parte Jambis. Francof. 1607. in 12., Lipsiæ 1623. in 12., & (juxta Wittenium & Hendreichium, quibus duz posteriores Centuriæ ignotæ fuere) *ibid.* 1643. in 12.

Centuria Secunda, cum Copiis Succent., Carmine Jambico Rythmico Dimetro. Lipsiæ 1628. in 12.

Centuria Tertia, cum Copiis Succent., Carm. Jamb. Rythmico Dimetro. Lipsiæ 1630. in 12.

Titulo *Excubiarum* Autor, in *pref.*, se ad prænominis sui Anagramma (GVILIELMUS * VIGILEMUS) alluisse, fatetur, laudatus ob hunc laborem in præfixis Matth. Clodii, H. Meibomii, Frid. Taubmanni & G. Rosenbohmii, carminibus, e quibus Taubmannianum, in *Schediasmatis* etiam ejus, L. 3. *Sacr.*, p. 196., obvium, adjicio:

Excubias, Gulielme, sacras te cogere vidi,
Atque in centurias quasque secare suas.
Tesseram militiæ gemina est, vocalis JESUS,
Mutator morum Domini, vinclum utriusque fides.

Vexillo inscriptum est: DURI PATIENTIA VICTRIX;
Victori merces parva corona poli.
Agmina centuriata, Wilhelme, repente moveto,
Nobilis insigni milite Centurio.

Turnæ Sacræ, seu Anacreon Latinus, idemque Christianus, amoribus pudicis suspiriisque plenus. Hamb. 1613. in 8., & (juxta Catal. Nundin., Draud. Lipen. & Hendr.) *ibid.* 1624. in 12. Borrichio (in *Dissert. de Poetis* p. 105.) judice, hæc *Anacreontica* Alardi Latina naturali quadam suavitate ubique sunt perfusa.

Triariorum Chilias, i. e. Epigrammatum piorum, seu Meditationumcularum, ex Evangeliiis anniversariis, & SS. Patrum

Mollerii Cimb. Lit. Tom. I.

Patrum dictis, Libri III. priores, Goslariz 1617. in 12. Libri IV. posteriores, Lipsf. 1626. in 12. Elogium illorum Metricum V. in Christoph. Vortmeieri *Primis Carminum Sacrorum* p. 230.

Tyrocinium sacrum, seu Pædiz Christianæ Libri IV., ad imitationem dulcissimi Servatoris Jesu, XII. annos nati, vario genere carminis adornati. Lipsf. 1622. in 8.

Sagittæ parvulorum, seu Precationes mille perbreves, quales olim, B. Augustino teste, Fratres in Ægypto, sagittarum instar, crebro in cælum vibrare soliti fuerunt, e pharetra pectoris pii depromptæ, & nervo veræ fidei & amoris divini, ab arcu devotionis missæ. Lipsf. 1632. & 1638. in 12.

Christianus; h. e. de nomine, ortu, augmento, fide, vita, moribus, cruce, persecutione, confessione, fortitudine, constantia, patientia, morte, retributione, dignitate & gloria Christianorum, deque Pseudo-Christianorum hypocrisis, horumque, & omnium Christiani nominis hostium, pœna, aliisque huc spectantibus, insuper de omnibus fere doctrinæ Christianæ, juxta Catechismi seriem, partibus, ex solis Patribus Orthodoxis, & Hist. Eccl. Scriptoribus, paucisque aliis religiosis Autoribus, ita, ut in quolibet vel dicto, vel Historia, vox Christianus, vel Christianismus, vel Christianitas, vel Christicola, reperiatur, ad veri Christianismi studium resuscitandum, editi Libri IX. Lipsf. 1637. & 1640. in 8. Quæ Editio altera, cum minus esset vendibilis, primo tantum folio mutato, sub hoc ibidem A. 1672. (in 8.) denuo comparuit titulo: *Specimen antiquitatis Orthodoxæ, quo, Libris IX., & Veterum Patrum monumentis, quicquid Christianorum nomen & rem ipsam, atque doctrinam, tangit, juxta Methodo digestum exhibetur.* Quod ignorans Hendreichius, *Specimen*, velut a Christiano diversum, seorsim, l. c. p. 78., perperam memoravit.

Micæ Evangelicæ, seu Sylloge Meditationuncularum ex Evangeliiis anniversariis.

Reliquiarum Evangelicarum Partes II.

Carmen de SS. Trinitate.

Meditationes Metricæ de dicto D. Augustini: *Inter Brachia Salvatoris mei, & vivere, & mori, cupio.* Glückstadii 1633. in 8.

(Equatour his Scriptis ultimis, mihi non visis, duo priora Wittenius, & alii, allegant, duo posteriora vero produisse Nepos Autoris, Dethl. Alardus, significavit.)

II. SAXONICA & GERMANICA.

Söß Christlike Predigten, nömlich IV. Arendypredigten uß Pf. 65., eene van Donner uß Pf. 18., eene van groten Binden uß Sir. 40. A. 1603. in 8. (Sax.) (Conciones de messe seorsim Germanice in 4. produisse tradit Wittenius.)

Panacea Sacra, das ist: Heilsame wolbewehrte Seelenarñnen gegen die Pestilentz, auß der Apotheck des H. Geistes; samt einem Trostbriefe von eben der materie. Hamb. 1605. in 4., Lipsf. 1633. in 8.

Ein nütze Handbüchchen, darinn: 1. De Söndaglike unn Fest-Evangelia, unn Episteln, mit Gebeden, so de börsnehmste Lehren jedes Textes vermelden; 2. De Historie des Lebens Christi, mit Gebeden; 3. Lutheri Catechismus, mit Gebeden; 4. Morgen-Avend-unn andere Gebede. Hamb. 1609. in 8. (Sax.)

Jesus, Nomen super omne nomen, oder XI. Predigten von dem Heltichen, wundersamen und trostreichen Nahmen Jesus, samt 300. Acrostichis, 2. Titanen, und einem A. B. C., über denselben. Lipsf. 1613. in 8., ibid. 1624. in 4. Hendreichius Editionibus hisce duabus 4. alias Chimæricas adjungit, & in locum XI. Homiliarum XCIX. substituit. De Acrostichis Hymnisque adjectis vere Erdm. Neumeisterus (in *Diff. de Poet. Germ.* p. 6.): *Rythmos isti redolent antiquatos, nec magis ab elegantia, quam pietate, collaudari merentur.*

Der fürnehmsten Lehr- und Trostreichen Nahmen unsers Heilandes, auß dem A. und N. T., Erstes Gildnes A. B. C., in 22. Predd. erkläret. Altenb. 1615., Lipsf. 1622. 1626. & 1647., Jenz 1659., in 4.

Anderes A. B. C. derselben, in 21. Predd. Halz 1619., Lipsf. 1624. & 1636., Jenz 1674., in 4.

Drittes, in 20. Predd. Lipsf. 1621. 1625. & 1640. in 4.

Vierdtes, in 17. Predd. Lipsf. 1626. & 1634. in 4.

Fünftes, in 18. Predd. Lipsf. 1632. & 1649. in 4. Nominum singulorum indicem sistit Anonymus, qui Alphabetum, cum Observv. variis, Germanice A. 1694. publicavit, p. 126-132.

Praxis Catechismi, Christlicher Seelen Brautschmuck, oder ordentliche Erklärung der V. Hauptstücke des Catechismi, auß H. Schrift, den Patribus und Luthero, mit angehangten Geußern und Gebeten. Lipsf. 1617. in 4. Von neuen übersēhen, und mit bequemen Exordius zu Catechismus-Predigten verbessert. Lipsf. 1627. in 4.

Jubilzi Evangelici Festivitas, Evangelisches Jubelfest; das ist: III. Jubelpredigten auß Pf. LXVI., samt der Historie des Lebens Lutheri, und Beschreibung des grossen Zammers unter dem Pabstthm. Hamb. 1618. in 4.

Seelenapothek; das ist: Kräftiger beständiger Trost für alle mühselige und angefochtene Personen. Lipsf. 1620. in 8. Danice versa a Joach. Moltkenio, Bibliopola Hafniensi, cum præfat. D. Casp. Er. Brochmanni, Theol. Prof., Hafn. 1643. in 8. Pastoribus, afflictos consolaturis, commendatur a Joh. Ben. Carpzovio Sen., in *Hodegetico sacro* p. 39. Laudavit etiam Frid. Taubmannus carmine peculiari, in *Schediasm.*, Lib. 3. Sacr., p. 209.

Evðavasia, oder die edle Kunst Christlich und selig zu sterben, in 7. Predd. über den Gesang: Wenn mein Sündlein verhanden ist; gezeigt. Lipsf. 1623. in 4.

Athanasia; das ist: Seliger Trost, und kräftige Herßstärkung, wider des Todes Bitterkeit, auß dem B. G., und mehr denn 100. alten und neuen Scribenten, zusammengetragen, und mit Reimsprüchen, Gebetlein, und feinen Gleichnissen, gezieret. Hamb. 1607. in 8. Von neuen übersēhen, und mit vielen Capitteln vermehret. Lipsf. 1625. in 8. Præ aliis artis bene moriendi Scriptoribus commendatur a Joh. Hülsemanno in *Methodo studii Theol.* p. 247., & Abr. Calovio *L. 2. Isag. Theol.* p. 318.

Poenentialium Propheticarum Triades I. II. & III., oder IX. Bußpredigten, auß Esaia, Jeremia und Ezechiele. Lipsf. 1627. in 4.

Triades IV. V. VI. & VII., auß Daniele, Hosea, Joel und Amos. Lipsf. 1628. in 4.

Triades VIII. IX. X. & XI., auß Obadia (der ganz erkläret wird), Jona, Micha, und Nahum. Lipsf. 1629. in 4.

Triades XII. & XIII., auß Zephania und Habacuc. Lipsf. 1629. in 4.

Triades XIV. XV. & XVI., auß Haggai, Zacharia und Malachia. Lipsf. 1630. in 4.

Junctim XVI. hz Triades, totidem Prophetarum dicta Poenentialia selectiora, & tria quidem singulorum, Homiliis, quas Autor Crempæ feriis rogationum solennibus recitavit, XLVIII. vernaculis explanantes, sub Titulo generali *Poenentialis Prophetici*, recusæ sunt Lipsiæ A. 1630., Jenz A. 1658. (cum nova Ep. Dedic. Lamperti Filii ad Augustum, D. Brunvic.), & Gießz A. 1677. in 4to. Editio, quam Hendreichius memorat, Lipsiensis Anni 1606., plane est chimærica.

Concionum

Concionum Eucharisticarum Triades VI., oder XVIII. Christliche Dancksagungspredigten, vor die Wiederbescherung des edlen Friedens, zu Exempe an öffentlichen Dancktagen gehalten. Lips. 1631. & 1649. in 4.

Sittendes Turteltaublein, oder Andächtige Gebetlein, Bußpsalmen und Klaglieder, auß Gvilh. Alardi Buß- und Danckpredigten zusammengezogen. Rintelitz 1631. & 1633. in 12., Lips. 1635. in 24. Editio prior Rinteliensis a D. Joſua Stegmanno, Theologo Rinteliensi, posterior atque auctior Lipsiensis ab ipſo Alardo est publicata.

Der fürnehmsten Lehr- und Trostreichen Rahmen der rechtgläubigen Kinder Gottes, und Christen, auß dem A. und N. T., Erstes Büchdes A. B. C., in 22. Predigten erkläret. Lips. 1632. in 4.

Anders Büchdes A. B. C. derselben, in 21. Pred. Lips. 1635. in 4.

Drittes, in 20. Pred. nach des Autoris Tode von seinem Sohne, Lamperto, aufgegeben. Lips. 1650. in 4.

Junctim tria hæc Alphabeta recusa sunt Lipsiz A. 1659. 1673. & (juxta Catal. Nund.) 1689. in 4.

Precationes Jaculatoriz; das ist: Geistliche Schnellbolzen, andächtige feurige Stößgebetein, und kurze Herzenskußer, an allen Orten, zu allen Zeiten, und in allen Geschäften, nach eines ieglichen Beruffe, von allerhand Standes-Personen, Alten und Jungen, auch bey der Beicht und Communion, zu gebrauchen, in kurze Reimen verfaßt. Lips. 1634. in 12.

Der gekreuzigte Christus, oder Erklärung der Historie des Leidens und Sterbens Christi, wie dieselbe aus den IV. Evangelien zusammengezogen ist, in 18. Predigten. Lips. 1634. & 1671. in 4.

IV. Wetterpredigten, vom schrecklichen Donner und Blize, starken Sturmwinden, hohen schädlichen Wasserfluten, und unzeitigen langwierigen Regen, damit Gott seinen Zorn gegen uns, in verwichenen Jahren, geoffenbahret hat, über Ps. XVIII. 14. 15., Sir. XL. 33. 34., Sir. XVI. 16., und Es. XXX. 30. Lips. 1636. & Francof. 1675. in 4. (Hendreichus, l.c. p. 78., IV. hæc Homilias in unam transmutat.)

Herzpsalle; das ist: Kurze Andächtige Gebetein, damit, auß einem Christlichen Gläubigen Herzen, zu dem liebevollen Herzen Jesu, unsers Heilandes, gezelet wird. Lips. 1635. in 24. Non vidi. Ab aliis tamen memorantur, & eadem forte sunt cum Precationibus Jaculatoriis, vel Sagittis parvulorum Latinis.

Poenitentialium Mosaicarum Decas I., oder X. Bußpredigten, auß dem I. Buche Moſis, insonderheit über die Historie der Sündflut, und der Verheerung Sodomæ und Gomorrhæ. Lips. 1636. in 4.

Derselben Decas II., oder X. Bußpredigten auß dem II. Buche Moſis, insonderheit über der Kinder Israel Drangsaalen in Egypten und Erlösung. Lips. 1636. in 4. Utraque Decas, si Lipenio (P. I. Bibl. Theol. p. 377.) fides habenda, A. 1647. est recusa.

Concionum Poenitentialium Quaternio, oder IV. Bußpredigten, über das Gebet Josaphats 2 Chron. XX., den LXXXIV. Psalm, die Borbitte Abrahams vor die Sodomiten Gen. XVIII., und die Buße der Niniviten Jon. III. Hamb. 1639. in 4.

Nucleus Biblicus; das ist: Biblische Kernsprüche, in 8. Büchern, nach Ordnung des A. B. C., auß dem A. und N. T., zusammengebracht. Lips. 1640. in 8. (ut. juxta Wittenium, ibid. A. 1649. & 1672., juxta Catalogos Nundinales vero A. 1636. & 1676. in 8., de quibus tamen editionibus dubito.)

Biblisches Lustgärtlein. Lips. 1672. in 8. Tribuitur ei a Catalogo Nundinali & C. Hendreichio, sed idem est, me judice, cum Nucleo præcedenti.

Homiliz aliquot vernaculæ, seorsim diversis annis editæ.

Hymnus Germanicus: Christus wird mich nicht lassen; laudatus a Joh. Christoph. Oleario im Entwurffe der Pieder-Bibliothek p. 32., & Erdm. Neumeistero in Diss. de Poet. German. p. 6.; aliique plures, in Hymnologis etiam nonnullis recusæ, & a Joh. Casp. Wezelio P. I. Hymnopoëographia p. 28. 29. enumerati.

INEDITA, quæ apud Hæredes superfluis Biographi (Vitus Barbarossa & Wittenius) testantur:

Homiliz DCXXX. in Psalmos Davidicos.

LXXXIV. in Jonæ Prophetiam.

LXXX. in Danielelem.

Memoria Justorum, seu Conciones Funebres.

Quaterniones aliquot Concionum.

Anagrammata Germanico-Latina.

FALSO EI TRIBUUNTUR:

1. Conciones Poenitenciales Davidicz, Lipsiz in 4. editæ, sed nulli alii memoratæ, a Lipenio, P. I. Biblioth. Theol. p. 377. (Non forte diversæ a D. Conr. Dieterici, Antistitis Ulmenſis, Homiliis in VII. Psalmos Poenitenciales, sub hoc Titulo, Witeb. A. 1624. & Francof. A. 1660. in 4., teste Wittenio, excusis).

2. Lamp. Alardi, Filii, Pathologia N. T. Sacra, a Gvilh. Crowzo in Elencho Interpretum S. Script. p. 159. (Conf. Homonymosc. nostram p. 645. 646.)

3. Ejusd. Tr. de Musica Veterum, Schleusingæ A. 1636. in 12. editus, a Joh. Alb. Fabricio, Lib. III. Biblioth. Græcæ, c. 10., p. 271., & in Bibliogr. Antiq. c. XI., p. 372.

4. Ejusd. Praxis Christianismi Apostolica, a Chr. Hendreichio in Pand. Brandeb. p. 78.

5. Alardi Amstelredami, Prof. Lovan. (supra jam laudati), Selectæ Similitudines ex S. Bibliis, Venet. A. 1589. in 8. editæ, a Crowzo l.c.

6. Hadriani Saraviz, Theologi Bataviz & Angliz Reformati, Defensio Translationis de diversis Ministrorum Evangelii gradibus, contra Responſionem Theod. Bezae, Francof. A. 1600. in 4. publicata, a Georg. Draudio (in Biblioth. Classica), & hunc temere secutis Joh. Micralio (P. III. Syntagm. Hist. Eccl. p. 348.), Georg. Matth. Königio (in Biblioth. Vet. & Nova), Mart. Lipenio (P. II. Biblioth. Theol. p. 287. 288.) & Chr. Hendreichio (l.c. p. 78.), nec non Nic. Alardo (licet dubitante) in Decade Alardorum p. 21.

LAMPERTUS ALARDUS, Crempa Stormarusus, Wilhelmi, modo laudati, & Walpurgis ab Ancken, Filius, d. 27. Jan. A. 1602. in lucem est editus. Postquam scholis, patriæ ac Soltqvellenſi, Gymnasioque Hamburgenſi, valedixerat, Lipsiam A. 1621. adiit, & Prædagogus Henningi Grossii, Bibliopolæ, factus est domesticus. Ubi cum egregiis, in literatura sacra pariter atque profana, profectibus Magistri titulum, a Phil. Müllero, Acad. Mathematico (1.), d. 29. Jan. A. 1624. collatum, nec multo post lauream Poeticam, a Matthia Hoeo, Aulz Dresdensis Theologo, & Com. Pal. Cæs., eodem Anno transmissam, impetrasset, crebris disputationibus, Orationibus, Collegiis (quibus Joh. Mich. Dilherrus etiam & Andr. Kunadus, Theologi postea clarissimi, interfuerunt (2.)) privatis, & publicis de Praxi Analytica prælectionibus, Philosophorum permisso habitis, ad Professoriam, sed frustra, aspiravit dignitatem. Spe hujus, quam ab Ordine factam esse Philosophico, & ipse (3.), & Matth. Hoeus (4.), testantur, dejectus, exeunte A. 1624. domum rediit, ac sequenti 1625. Academiam (in qua itidem munus docendi,

B 2

ante

(1.) V. ejus Or. de Comitibus Secularibus Politia cælestis, in Acta promotionis habitæ, p. 24. (2.) V. ipsius Ep. Dedic. Libri II. Poematis regii Davidici. (3.) in Epist. ad Joh. Meurſium, A. 1623. scripta. (4.) in Diplomate, mox allegando.

ante biennium, ambire ausus erat publicum (1.) Daniz Soranam, ab Holgero Rosenkrantzio, regni Senatore, Filii sui, Georgii, præfectus studii (2.), accessit, Justinumque Hoegium, ejus Præsidem, Christ. Matthiam, Joh. Meursium, & Professores alios, sibi conciliavit. Ecclesiz deinde patriz Crempensis Diaconatum eodem A. 1625. consecutus, Collega Parentis fuit ad A. usque 1630., quo Vici Dithmarsiz ad Albim Brunsbüttelenfis Pastoratus a Christ. IV., Rege, ipsi conferebatur. Hoc per annos 42. est functus, & Licentiar interea Theologia, sed Bullati, titulo absens a Matthia Hoco, Patrono veteri (non istud solum, sed & Doctores Axioma, ab Academiis Saxonis sæpius jam olim oblatum ei fuisse jactante), A. 1643. 8. Aug. peculiari ornatus Diplomate. Quod & seorsim, Anno eodem 1643., Glückstadii (3.), cum adjectis Applausibus amicorum metricis, ab ipso, sub *Facis Heliconia, quam Lamp. Alardi Licentia in Theologia sincerior affectus Theologorum, Poetarum & Philologorum, accendit*, publicatum est titulo, & *Praxi* deinde *Christianismi Apostolica* A. 1648. præfixum. Tres duxit Uxores, Annam, M. Dethlevi Wolderi, sui in Diaconatu Crempenti Antecessoris, viduam, Margaretam, Corn. Stenhuffii, Senatoris Flensburg., filiam, & Margaretam alteram, patre natam Joh. Hintzio, Architecto Heidenfi, & in triplici hoc conjugio, A. 1626. 1654. & 1658. inito, Liberos XVI. pater evasit. Senex tandem d. 29. Maji A. 1672. obiit septuagenarius, Vir laude sua, ob literarum elegantiorum peritiam, & Venam Poeticam, paternæ æmulam, haud defraudandus, sed a *κενοδοξίας & περιουσιολογίας*, quam Epistolæ imprimis Dedicatoriz quinque, totidem *Poematis Regii Davidici Libris* A. 1659. præfixæ, abunde produnt, ineptæ vitio haud immunis. Non minus certe arroganter, quam ridicule, in istarum quarta, *totum Literatorum ordinem Monumenta sua avide excepisse, gratanterque legisse*, e mentione duorum a Georg. Draudio (qui *Dauderstadii* ab ipso perperam appellatur), *Bibliotheca Classica Scriptore*, & quorundam allegatione, ab Alstedio, Dülherro, Bulzo, J. Conr. Dieterico, aliisque, facta, collegit. Symboli loco verbis usus est Petrinis, Joh. XXI. 17. obviis: *Domine scis, quod amem te* (4.) Plura de Vita ejus Diploma Matth. Hoci, & Epistolæ, quas modo memoravi, Dedicatoriz, suggerent. Vitam ejus atque scripta enarravit etiam Nicol. Alardus Junior, Past. Steinbeccensis, in *Decade Alardorum* Hamb. A. 1721. edita, num. 3. p. 21-32.

Conf. Alb. Bartholini *Lib. de Script. Dan.* p. 95., meaque in hunc *Hypomnemata* p. 323. 324., & Chr. Hendreichii (in Scriptorum recensu sæpe impingentis) *Pandectas Brandeb.* p. 78., & Anonymi (a quo perperam Ecclesiastes fuisse traditur Hildesienfis) *Gelehrten-Lexicon* p. 65.

Holgero Rosenkrantzio (in *Epist. ad J. Meursium*, jam allegata) *Patris audit optimi non degener filius*, Steph. Joh. Stephanio (in *Not. ad Lib. 10. Saxonis Grammaticæ* p. 205.) *Vir clarissimus*, Christoph. Bulzo autem, Poeseos in Acad. Lips. Professore (in *Jambis, Pathologie N. T. præfixis*),

*Mel merum
Phæbi, voluptas utriusque Palladis,
Orator & Vates, sed baud gregarius,*

*Sed lectus, & facundus, & doctissimus
Musas Latinas atque Musas Doxicas,
Artes profanas & scientias sacras.*

SCRIPTA EDITA.

(Horum ipse quoque Indicem, sed parum accuratum, solaque edita, sine loci ac temporis indicio, enumerantem, in *Ep. Dedic. Libri III. Poematis Regii Davidici*, A. 1659. exhibuit.)

I. GRÆCA & HEBRÆA.

Hymnus Græcus de Angelis. Lips. 1620. in 4.

Μελῆν μελῶν de stupenda nativitate, & salutifera incarnatione Christi, ductu Henr. Rumpii, Prof. Hamburg., elaborata, & in Gymnasio Hamburg. recitata. Hamburgi 1621. in 4.

Joh. Posselii Sen. Evangelia Dominicalia Græcis versibus reddita, ab illo correctæ & notis illustrata. Lips. 1622. in 8.

Heraclitus Saxonicus, in Deorum concilio, Charitum, h. e. trium Statuum Hierarchicorum, miseram hoc tempore conditionem carmine Græco exponens. Lips. 1624. in 12. (it., juxta *Catal. Nund. & Lipenium*, ibid. 1627. in 12.).

Deliciz Atticæ, seu Carmina Græca. Lips. 1625. in 12. *Erudita* sunt, judice Joh. Friderico, Prof. Lips. (in *Censura præfixa*), & *lectu digna*.

Græcia in nuce, seu Lexicon omnium Lingvæ Græcæ vocum primigeniarum, ita ad memoriam dispositarum, ut Declinationes & Conjugationes una opera addisci possint. Præfixa est Dan. Heinsii ad Autorem Epistola. Lips. 1628. & 1632. in 12. Commendant J. Henr. Alstedius (ab ipso Autore, in *Ep. Dedic. Lib. 4. Poem. David.*, allegatus) in *Encyclopædia*, Lib. V., p. 201. b., & Aug. Pfeifferus (Radices illud Græcæ 3259. sistere perhibens), in *Critica Sacra*, c. 3., p. 94., & in *Introd. ad Orientem* p. 25.

Carmen Hebræo-Latinum (*paucarum linearum, & quaternionis dimidii*) de vera sapientia, ejusque usufructu. Hamb. 1643. in 4. Mentionem ejus omissem, nisi ipse hac in suo illud dignatus esset Catalogo.

II. LATINA.

Jupiter pluvius, seu Diss. Physica de pluvia. Lips. 1622. in 4.

Disp. de Philotimia. Lips. 1623. in 4.

Disp. de Methodo. Lips. in 4.

Disp. de Cælo. Lips. 1624. in 4.

Or. de Calumniæ, quæ Calumniatorum genius ad vivum depingitur, Lipsiz seorsim edita, recusa vero, sub finem *Epiphyllidum Philologicarum*, Schleusingæ A. 1636. in 12.

Laurifolia, seu Poematum Latinorum Juvenilium Apparatus, complectens Odarum Libros III., Epodon Lib. I.; Phalæcorum Lib. I., Miscellorum Lib. I., Epigrammatum Libros III., Atticorum, seu Græcorum, Lib. I. Lips. 1627. in 12.

C. Valerii Flacci Argonauticorum Libri VIII. Lamp. Alardus perpetuo Commentario illustravit, Lud. Carrionis errores detexit, ad Apollonii Rhodii, aliorumque, Argonautica contulit, ac copiosissimis rerum & verborum Indicibus auxit. Accessere M. Joh. Weitzii Collectanea, Observationes & Notæ, ac Christoph. Bulzi Schediasmata in Eisdem. Lipsiz A. 1630. (non 1636., quem Alb. Bartholinus & Chr. Hendreichius in locum illius substituerunt) in 8. Editionem hanc C. Val. Flacci, Academiæ Lipsiensis, magistræ suæ, ab Alardo inscriptam, cæteris omnibus palmam prætipere judicant Ol. Bortichius *Diss. II. de Poetis* p. 61., & in *Conspectu Scriptorum L. Lat.*, §. 29., p. 14., ac Thom. Popeblount in *Censura Autorum* p. 118., commendant autem Steph. Joh. Stephanus (in *Annot. ad Lib. X. Sax. Gramm.* p. 205. ob *notas doctissimas*), Thom. Crenius (*P. X. Animadv.*, c. 1., §. 3., p. 68. 69., vel ob *solum omnium Flacci vocabulorum Indicem, magno labore concinnatum*), & J. Alb. Fabricius (in *Biblioth. Latina*, p. 94. 95. *Ed. prime*, ac *Lib. 2., c. 14., p. 420. Ed. secunde*.) Indicem ejus in Flaccum *laudem mereri*, post Crenium, judicavit J. G. Walchius in *Historia L. Lat. Critica*, c. 5., p. 256. Plagii contra Literarii, tum ex aliis, tum imprimis e Justo Zinzerlingi

(1.) in *Ep. cit. ad Meursium*. (2.) Testis est ipse Rosenkrantzio, in *Epist. MS.*, ad Joh. Meursium A. 1615. exarata. (3.) in 4. (4. *plag.*) (4.) V. *Proleg. in Valer. Flaccum*, & Ed. Geisleri *Diss. de Symbolis* p. 1.

zerlingi *Promulgate Criticorum juveniliū* (Lugd. Gall. A. 1610. in 12. edita, locaque Flacci plurima illustrante), Notas suffragantis, Commentarum ejus non pauci accusant, & hos inter præsertim, Joh. Bernh. Zinzerlingus, Justi Fil., Poet. Prof. Rostoch. (quem Vindicias etiam Observationum Parentis contra Alardum, si supervivisset, fuisse edicturum, Morhofius, *T. I. Polyhist.*, Lib. 4., c. 13., p. 194., testatur), in *Indice*, Cassiodori *de Amicitia Libello*, Rostochii A. 1664. a se publicato, sub finem adjecto, ita scribens: *Quid si præcedentibus Plagiariis accenseri mereatur is, cujus evanidum acumen & gloriationem tangit Gronovius, in Diatriba in Sylvas Statii p. m. 411. Hic si Notas in Val. Flacci Argoonautica, quas pro suis temere venditat, veris Autoribus, utpote parenti meo Justo, Carrioni (in quem tamen sæpius præter meritum invehitur), utrique Commentatori, Kirchmanno de Fun. Rom., Barthio in Adversariis, Dempstero in Rosinum, aliisque, quorum illaudatorum verba transcribit, restituere cogeretur, instar cornicula Æsopice, plumis ornata alienis, apparet.* Prolixior hac est Jani Broukhufii (in *Notis ad Propertium*, Lib. 2., *Eleg. 7.*, n. 17., p. 108.) in Alardum invectiva, sigillatim plagia ejus e Gvilh. Cantero, J. Rutgerio, J. Meurfio, J. Wouwerio, Casp. Barthio, Jac. Nicol. Loensi, Jano Parrasio, Phil. Jac. Maussaco & Joh. Brodzo, locis, & ipsius, & horum, indicatis, detegens, cujus (a Thoma Crenio, *Diff. I. de Furibus Librariis*, p. 14. 15. 16., repetit) pauca tantum recitabo: *Mirificam, ait is, institit Alardus commentandi rationem. Nam, quum quædam bona, & juventuti utilia, hinc inde corrasisset, neque attulisset de suo quidquam; nunquam tamen vel tralatitio nominandi honore dignatus est eos Scriptores, quos non dicendis latrocinis pudendum in modum expilaverat. Maxime autem in Belgas nostros exercuit istam suam crudelem piraticam. - - - Et tamen, quod merito mireris, fefellit hic Autolycus eorum omnium industriam, qui de Plagio literario aliquid in vulgus emisserunt. Uberrimam ego illis messem indicavi. Interim videre te velim, quæ de nostro isto graculo insignis ille Barthius notavit ad Papin. L. I. Silv. 2., v. 177., p. 78., & ad Lib. 10. Thebaid., v. 787., p. 1256. Contra alios, ob plagia hæc Nostro insultantes, Casp. scil. Barthium locis a Broukhufio jam indicatis, Joh. Frid. Gronovium (quem idem laudat) dissimulato nomine in illum, Lib. I. *Observ.*, c. 2., p. 9., invecum, Pet. Burmannum in Val. Flacci, Trajecti A. 1701. a se editi, *Præfatione*, a Fabricio allegata, & Th. Crenio II. cc.*

Pathologia sacra N. T., continens (ordine Alphabetico) significantiora ejusdem & cum Emphasi usurpata loca; Lips. 1635. & 1663. in 12. Exemplum ejus, tertia vice ab Autore revisum, & 566. vocibus auctum, apud se supersse, Filius illius, Dethlevus, Corrector Itzehoensis, mihi olim significavit, e quo nova Editio, in *Catal. Nund. Lips. A. 1674. Autumnali*, p. 22., uti credo, est promissa. A Gvilh. Crowzo (in *Elencho Interpr. S. Scr. p. 159.*) Gvilh. Alardo, Lamperti parenti, perperam tribuitur. Chr. Hendreichius (in *P. B. p. 78.*) duo ex illa scripta, errore non minori, effinxit, *Pathologiam* sc. N. T., & *Theologiam* N. T. chimæricam. Commendant illam Joh. Conr. Dietericus (*librum vocans, qui omnibus debet esse commendatissimus*) in *Antiqq. Bibl. p. 96.*, Christoph. Bulxus in *carmine præfixo*, & Aug. Pfeifferus in *Progr. ad Prælect. de Critica sacra* in vitorio, Witeb. A. 1666. edito, p. 8.

Amorum Piorum Libri I. & II. Lips. 1636. (non 1631., quem Hendreichius substituit) in 12. Libri III. & IV., quos simul prodidisse Matth. Hœus (in *Diplomate supra laudato*) falso tradidit, ævando adhuc delitescunt.

Epiphyllides Philologicæ, comprehendentes varias vocum, rerum & rituum, tam sacrorum, quam secularium, observationes. Accedit Oratio, qua Calumniatorum genius ad vivum depingitur. Schleusingæ 1636. in 12.

De Veterum Musica Liber singularis. Accessit Pselli sapientissimi Musica Græce, cum Latina ejus versione. Schleusingæ 1636. in 12. (Gvilh. Alardo, nostri parenti, memoriæ lapsu facili, a Joh. Alb. Fabricio, *Lib. 3. Bibl. Gr. c. 10.*, p. 271., & in *Bibliogr. Antiqu. c. XI.*, p. 372., adscribitur.)

Disp. de *Genese* Jesu Christi omnipræsentia, jussu D. Matthiæ Hoei, pro consequendo Licentiæ gradu, edita. Hamb. 1643. in 4.

Nordalbingæ (de qua in *ævando* dicetur *Indice*) Præfatio & Dedicatio. Glückstadii 1643. in 4.

Poema Regium Davidis, in laudem Jesu Christi, Metro Latino Alcaico donatum, & in Libros V. distinctum, Accedunt VII. Psalmi Poenitentiales, puris Jambis redditi. Hamb. 1659. in 12.

Poematis Marbodei de gemmarum lapidumque Virtutibus editio curiosa, Scholiis aucta, a solo ei tribuitur Ol. Borrichio, in *Dissert. de Poetis* p. 87. Mihi illa ignota est, nec, vel ab ipso, in Scriptorum suorum *Indice*, vel ab aliis, memoratur.

III. GERMANICA.

Triades VI. Concionum Eucharisticarum, oder XVIII. Dankpredigten, vor und nach erlangtem Frieden. Lips. 1630. in 4.

Des Holsteinischen Memorials Erster Theil, oder drey Kriegs-predigten, in und nach der Belagerung der Stadt Crempe, auß Ps. CXXX. 7. 8., Luc. II. 1-8., und Ps. CXXVI., gehalten. Lips. 1631., & Cellz 1640., in 4.

Andert Theil, darinn enthalten: 1. Crempische Valet-Predigt, auß 2 Cor. VII., d. 30. Mart. A. 1630.; 2. Braunsbüttelsche Prob-Predigt, auß Matth. XX., M. Sept. A. 1630.; 3. Braunsbüttelsche Antritts-predigt, auß 1 Cor. IV., d. 14. Apr. A. 1631. gehalten. Lips. 1635. & Cellz 1640. in 4.

Dritter Theil, oder III. Bußpredigten, auß Josaphats Historie, 2 Chron. XX., Abrahams Vorbitte, Gen. XVIII., und den Worten Joh. IV. 48. Cellz 1640. in 4.

Vierdter Theil, oder drey Leichpredigten; über Boien Ammen, Willas Boien und Boien Peters, auß Rom. VIII. 18., Eccl. XLIX. 14. 15., und Ps. LXVIII. 21. Hamb. 1640. in 4.

Corona Anni, Predigt auß Ps. LXV. Hamb. 1632. in 4.

Asylum Christianorum, oder bedrängter Christen bester Schutz und Trutz, in IV. Predigten über den XXVII. Psalm; vorgestellt. Lips. 1634. in 4.

Zeichen- und Wunderpredigt, darinn berichtet wird, worob die Zeichen, so neulich bey uns geschehen, zu achten, was sie mitbringen und bedeuten, und wie man sich dabey verhalten solle, auß Joh. IV. 48. Hamburgi 1636. in 4. Ex unica hac Homilia (*Parte III. Memorialis Holsatici recusa*) Hendreichius (in *P. B. p. 78.*) plures effingit.

Assaphs höchste Freude, oder Leichpredigt über Herm. Helm, auß Ps. 73. Glückst. 1639. in 4.

Rahelis Puerperium, oder Leichpredigt, auß Gen. XXXV. 10. Hamb. 1639. in 4.

Zungen-Tyranny, oder Predigten über den LII. Psalm, vom Greuel der Aferredet, und Troste der Angefochtenen unter ihrer Tyranny. Lüneb. 1643. in 4. (*it., juxta Catal. Nundin. & Lipen.*, Lips. 1641. in 4.)

Praxis Christianismi Apostolica, oder Apostolische Übung des wahren Christenthums, auß den Sontags-Episteln, in 2. Theilen. Francof. 1648. in 4. Vermehret mit dem dritten Theile über die Fest-Episteln, Francof. 1664. in 4. (& juxta alios, *ibid.* 1666. & 1669. in 4.). Hendreichius, *l. c.* p. 78., perperam, & Gvilh. parenti, & Lamperto filio, eam adscribit, falsoque cum Periochis Epistolicis etiam Evangelicas explanare perhibet.

Molleri Cimb. Lit. Tom. I.

C

Septena-

Septenarius, oder VII. Hiobitische Trübsaalen, als 1. Theurung, 2. Krieg, 3. Geißel der Zungen, 4. Pest, 5. Hunger, 6. Wilde Thiere, 7. Grab oder Todt, auß dem V. Cap. v. 19 - 27., in VII. Predigten, erkläret. Jenz 1649. in 4.
Ephraims Klage und des Herren Antwort, oder Leichpredigt über Margareta Nolten, auß Jerem. XXXI. 10. Glückstadt 1653. in 4.

Judicium divinum de fortuna spuriorum. Hamb. 1658. in 4.

Addantur his Scripta Gvilhelmi Parentis, ab eo, cum Praefationibus suis, edita:

1. Das dritte güldne A. B. C. der Nahmen rechtsaläubiger Christen. Lips. 1650. in 4.

2. Poenitentiale Propheticum, oder 48. Busspredd. auß den Propheten. Jenz 1658. in 4.

INEDITA VEL AFFECTA.

Nordalbingia, seu Historia rerum praecipuarum, in Nordalbingia (i. e. Holfatia), a temporibus Caroli M., usque ad A. 1637., gestarum, A. 1634. & 1638., in *Catalogis Nund. Lips. Vernalibus*, promissa, sed, praeter *Dedicationem & Praefationem*, Glückstadii A. 1643. in 4. excusas, haecenus avandorō, & in Musæo Broderi Enewaldi, Diaconi prope Itzehoam Neuenkirchensis, delitescens. Falluntur certe Lipenius & Hendreichius, qui, *Catalogo Nundinali* creduli, Opus hoc, ordine dispositum Chronologico, Lipsiæ A. 1638. in 8. prodisse referunt. Autor Alardus, in Epistola ad Joh. Meursium A. 1629. exarata, venales huic obtulit *Historias* (antiqui forte Autoris) *Nordalbingicas MSas*, gesta in *Holfatia a Caroli M. temporibus continentes*, & nemini adhuc visas. Qvas an in hoc opere publici facere juris voluerit, alii viderint. Conf. de illo P. I. Isag. nostræ ad *Hist. Cimbr.*, c. 6., p. 90., & c. 7. p. 134.

Notæ in Harpocratonis, Sophistæ Alexandrini, Dictionarium in X. praecipuos Græcæ Rhetores, in *praefat. Græcæ in nuce* promissæ, qvas, teste Filio, Pet. Axenius, Jctus Slesvic., sibi communicatas edere parabat.

Pathologia (*de qua jam dictum*) N. T., 566. vocibus Græcis Emphaticis auctior reddita.

Poematum variorum opus, cum Appendice adoptivorum.

Amorum piorum (quorum duo Libri priores A. 1636. jam prodire) Libri III. & IV.

(*Quinque MSa*, haecenus enumerata, Filius Autoris, Dethl. Alardus, quoad vixit, asservabat, & editioni, sed frustra, destinabat.)

Obfidionis Crempensis Cato Christianus, obstetrice Minerva, vario carminum genere in proscenium productus, quem A. 1634. (in *Catal. Nund. Vern. Lips. p. 36.*) promissit.

Animadversiones in Horatium, qvas apud amicum se vidisse, Joh. Christianus, Baro a Boyneburg (*Ep. 98. ad J. Conr. Dietericum p. 322.*), testatur.

Tr. de Hebraïsmis & Chaldæo-Syriasmis N. T., quem, in *praefat. Val. Flacci*, a se, testibus Joh. Mich. Dilherro (*Vol. I. Dissp. Philol. p. 281.*) & Joh. Sauberto Jun. (in *Or. Auspic. de studio L. Hebr. p. 3.*), jussit expectari, Filius Autoris, Dethlevus, nihil tale superesse, mihi retulit, & Dilherum mentem parentis, *Pathologiam N. T.* illic tantum polliciti, non esse assecutum, conjecit.

VII. Epistolæ ad Joh. Meursium Sen., Prof. Soranum, qvas in Volumine Epistolarum ad hunc ἀνὴρ, quod Joh. Mohtius, Consil. Danicus, Hafniæ asservabat, ipse olim perlegi.

Partem Poematum illius secundam ἀνέκδοτον & ἀνὸς γράφον, a D. Jo. Alb. Fabricio sibi donatam, possidere se indicat Nic. Alardus Jun., Pastor Steinbeccensis in *Decade Alardorum*, Hamburgi A. 1721. edita, p. 33. Continentur ea:

1. Odarum Libri II.
2. Epodon Liber.
3. Phalæxiorum Liber.
4. Elegiarum Liber.
5. Epigrammatum Liber.
6. Amorum Libri III.

7. Epicorum Libri III.
8. Epicorum Libri II.
9. Eteosticha maximam partem metris inclusa.
10. Adoptiva.
11. Nicod. Frischlini Sched. de auctoritate, officio & vocatione Poetarum.

M. LAMPERTUS ALARDUS Jun., Brunsbüttela Dithmarfus, Senioris, vici illius Pastoris, filius, Parochus ruralis primum in Dithmarsia australi Windbergenfis, & deinde, circa A. 1721., in Stormaria Süderovienfis, cujus extat Panegyricus Carolo XII., Svecorum Regi, A. 1701., 8. Id. Febr., in Gymnasio Wiburgensi dictus. V. Nicol. Alardi *Praefat. Decadis Alardorum p. 11. 12.*

NICOLAUS ALARDUS, Willstienfis, Med. D. & in Patria Practicus.

Disp. Inaug. de Angina. Lugd. Bat. 1640. in 4.

NICOLAUS ALARDUS, Süderovia Stormarfus, d. 17. Dec. A. 1644. natus, Wilhelmi, Parochi Süderovienfis, Filius, Wilhelmi autem, Crempensium Antistitis, nepos, Theol. Doctor Kilonii A. 1679. creatus, Pastor, ab A. 1675., Tönningensis, simulque, ab A. 1682. (d. 7. Febr.) Eiderstadis Praepositus (1.), deinde vero Comitatum Oldenburgici & Delmenhorstani (post M. Gregorium Michaelis), ab A. 1686., Superintendens, Hamburgi d. 3. Oct. A. 1699. defunctus, & in 2da Cathedrali sepultus. Conf. de illo Val. Ern. Löscheri *Unschuld. Theol. Nachr., Sect. I. A. 1716.*, p. 160.

Vita ejus fusius est exposita a filio ejus ἐμμενίμω Nic. Alardo, Past. Steinbeccensi, in *Decade Alardorum num. 4. p. 32 - 41.*

SCRIPTA.

Disp. de materia & forma, atque ortu animæ humanæ, præfide Kil. Rudrausio. Gieß. 1665. 4.

Disp. de christiana morum doctrina, præf. D. Gerh. Titio. Helmst. 1668. 4.

Idea Theologiz, succinctis definitionibus methodicis, in filiorum gratiam proposita. Oldenb. in 8.

Tabulæ, Gram. Hebraicam, Chronologiam &c. exhibentes in usum filiorum. Oldenb. in fol.

Christus ὁ ἀνθρώπος, ex Cap. I. Ep. ad Hebr. Disp. Inaugurali, Præfide D. Christ. Kortholto, demonstratus, Kilonii 1679. in 4.

Oldenburgische Catechismus-Lehre, oder Erklärung der V. Hauptstücke des Catechismi Lutheri, Oldenburgi 1689. & 1707. in 12.

Handbuch vor die Prediger. Oldenb. 1690. & 1719. in 12. Ἀντιόχως prodit. Autorem tamen literæ N. A. D., præfationi adjectæ, subinducant.

Theologisches Bedencken über den von einigen des Hamburgischen Ministerii publicirten Religions-Eid. Novam juramenti Ecclesiastici formulam Hamburgensem improbat, & cum similibus de eadem Phil. Jac. Speneri, Barth. Meieri, Superint. Brunsvico-Gvelfherbytani, Joh. Fischeri, Livoniz Episcopi, & Jcti Anonymi, Judicium, A. 1690. in 4.

(1.) V. Ant. Heimreichii *Hist. Eccl. Slesvic. p. 206.*, & Pet. Aug. Siveri *Append. der Lönningischen Ranzelpredigt p. 62.*

in 4. prodit, & in *Actis Pietisticis*, Francof. A. 1691. in 4. publicatis, num. 16., est recufum. Occasionem & argumentum illius P. IV. Ifag. ad *Hift. Cimbr.*, c. 10., p. 603. 604. 605., expofui. Joh. Frid. Mayerus, Formulæ patromus, in *Apologia Ord. Eccl. Hamb. contra Spenerum vernacula*, p. 13. 14., faftu ingenti, Alardi & Meieri *Judicia Scripta inepta & indocila* (ungeschickte und ungelahrte Schriften), Autores autem *homines exigui in Ecclesia Autoritatis* (Leute die noch nicht in groffer confideration bey der Kirchen), appellare aufus, ob hunc, non tantum in Speneri responfo, five *Tr. de Libertate fidelium Germanico*, p. 32. 33., cordate est objurgatus, fed & a Chrifto Frid. Palmio fcripto refutatus peculiari, A. 1691. (in 4.) sub hoc Titulo excuso: Die erlangte Ehr in der unverdienten Schmach, an D. Nic. Alardum und B. Meierum, als dieselbe A. 1691. von einigen Eiferern des Hamburgischen Ministerii, unverschuldeter weise, zu ihren Ehren, schimpflich angegriffen worden. Cui, per *Ψευδώνυμον* Nicolaum de Pio Zelo, seu potius, teste Schelgvigio (P. III. *Pietismi Secularii* p. 183.), per Nathaneelem Falckium, Dantiscanum (Th. postea Doctorem & Past. Stertinensem), Invektiva quidem alia (sub tit. der wolgemeinten Abfertigung Chr. Frid. Palmii, mit seiner Schmachschrift) Hamburgi (in 4.) A. 1692. mox est reposita, sed, prater convitia, Theologo indigna, parum solidi regessit.

Warnung vor der gefährlichen Nachfolge des Abfalls des zu den Calvinisten übergetretenen Oldenburgischen Predigers, Marci Steffens. Oldenb. 1691. in 8.

Gottes freundliches Trost-Wort an Ephraim oder Leichpredigt über M. Henr. Bröckelmann, Past. zu Wedersdatt aus Jer. XXXI. 20. Oldenb. 1691. 4.

Feststehende Warnung vor der Nachfolge des gefährlichen Abfalls Marci Steffens, wider sein derselben A. 1693. entgegengesetztes Büchlein, Herzensgrund genandt. Samt einem kurzen Verweise der gesamten Evangelischen Lehre, welche von den Reformirten wird in Zweifel gezogen. Hamb. 1693. in 12.

Verderbter Zustand der Reformirten Kirche aus Veranlassung eines A. 1693. gedruckten Briefes Modesti Veridici vorgestellt. Oldenb. 1694. 12.

Verfall der Reformirten Kirche, auf Veranlassung eines, von Marco Steffens, A. 1694. seiner feststehenden Warnung entgegengesetzten Büchleins, genandt *Silentium post clamores*, vorgestellt. Oldenb. 1696. in 8.

(Scripta Steffenii contraria infra, ubi ad nomen ejus perventum fuerit, a nobis enumerabuntur.)

Oldenburgisches Gesangbuch und Gebethbuch, mit seiner Vorrede. Oldenb. 1590. in 12.

Die Deutsche Bibel, D. Mart. Lutheri, mit seiner Vorrede. Goslariz 1696. in fol.

NICOLAUS ALARDUS Junior, D. Nicolai, e Pastore Tonningensi Praepositoque Eiderstadiensi Superintendentis tandem Oldenburgici, filius, Tonningz, uti conjicio, natus, Parochia primus ruralis in Dithmarsia boreali Neofanensis Diaconus, & deinde Steinbeccensis, in Praefectura Holsatia Reinbeccensis, circa A. 1721., Pastor.

Decas Alardorum scriptis clarorum. Hamburgi 1721. in 8.

Bibliotheca Harmonico-Biblica, Scriptores, Indicem & supplementa Antilogiarum Biblicarum exhibens, quam in praefat. *Decadis Alardorum* est pollicitus.

ALBERTUS II., e gente, si Chrifto Kelchium (1.) audias, Saurbeeria oriundus, Archiepiscopus Rigenfis, A. 1229., qvo Albertus I. Antecessor, qvi armis Livonos ad Sacra Christiana adegerat, vivis excessit, Ecclesiz Bremensis Canonicus erat & Scholasticus, ac isti, in Episcopatu Rigenfi. successor a Gerhardo II., Praefulz Bremensi, Livoniz Ephoriam suæ sedi vindicante, destinabatur, cum interim a Clero provinciz Nicolaus quidam jam esset electus. Controversia, hinc nate, decisio Pontifici Romano est commissa, a qvo constituti judices, post longam causæ disceptationem, Bremensibus silentium imposuerunt, & Nicolai electionem confirmarunt. Acquiescere isti sententia oportebat Albertum, qvi Lubecz interea confedit, *expectans*, uti ait Krantzius, *ex Romana curia literas*, & *ex Livonia responsa molliora*. Innocentius interim IV., Papa, ut Viro, qvem mitra sacra judicabat dignissimum, aliquod jaeturæ istius solamen asferret, A. 1246., Lugduni Gallorum, Legationem sedis Apostolicæ ad Prussos, Livonos, & reliqvas gentes Hyperboreas, ei commisit. A. seqv. 1247., cum inter Canonicos Lubecenses, de successore Johanni I., Episcopo suo, subrogando, non conveniret, Albertus, cujus prudentia & virtus omnibus erat perspecta, ab iis, accedente Pontificis consensu, *Sedis Lubecensis Provisor temporarius* (quanquam ipse in Juramento Episcopum se appellet), retento simul Metropoleos Rigenfis titulo, est electus, & a Gerhardo Bremensi, praefito Kal. Dec. ejusd. Anni juramento, confirmatus. Per sexennium sacro huic muneri cum laude praefuit, & (uti Krummendikius ac Krantzius fufius exponunt) Ecclesiz reditus non parum auxit, bona oppignorata redemit, decimasque tractus in Wagria Aldenburgerfis, a Johanne ac Gerhardo, Comitibus Holsaticis (qvi gravem de his controversiam Episcopis moverant), amica compositione, cum foenore recepit. A. 1254. (falluntur enim & Chrifto Kelchius (2.), qvi A. 1234. substituit, & Contr. ab Höveln (3.), Anno praeced. 1253. Lubecz Albertum obiisse per falsus) sedem Rigensem, morte Nicolai, æmuli sui, vacantem, occupavit, & paulo post (cum Equites Teutonici Ord. Mariani in Borussia, ac Eniferi Livoniz, in istum haud ita pridem recepti, pacto mutuo (4.), regimen utriusque provinciz Poliricum Teutonici Ordinis apud Borussos Magistro, Ecclesiasticum autem Rigenfi detulissent Antistiti) Metropolitanam reddidit, Primus Livoniz pariter atqve Borussia Archiepiscopus ab Innoc. IV., Pont. Rom., designatus. Numeravit proinde (qva felicitate nemo IV. Antecessorum erat gavisus) octo deinceps Episcopos Ecclesiz suæ Suffraganeos, Revaliensem, Curonensem seu Pilteniensensem, Dorpatensem ac Oesiliensem, in Livonia, Varmiensensem autem, Pomezaniensem, Sambiensensem & Culmensensem, in Borussia. Qvo spectant versus Poeta Anonymi Livoni, a Casp. Dancwerthio (5.) allegati:

Pontificis dono summi, Latique Senatus,

Albertus praeclit hic Archiepiscopus omnes.

Hunc caput agnoscunt septem Livonide terra

Mitrati Patres, rogat hinc sua jura Magister,

Iusque cadit dominum nobis tibi, Brema, creandi.

Vivis excessisse traditur circa A. 1272., & Johannem a Lühnen in Archiepiscopatu nactus esse Successorem (6.), Alb. Stadenfis (7.), & Anonymus *Historiae Archiepiscoporum Bremensium* Autor (8.), qvi Primatem eum in Hybernia factum esse tradunt, in manifesto versantur errore.

V. de illo Alb. Stadensem, & Incertum *Historiae Archiepp. Brem.* Scriptorem, U. cc., Alb. Krummendikium in *Chronico Episc. Lubec.* (T. II. *Rer. Germ. Meibom.*) p. 397., Incertum Autorem *Chronici Slavici prioris* (inter *Lindebr. Scr.*

C 2

rer.

(1.) P. II. *Historiae Livonica*, p. 73. 74. 80. (2.) l. c. p. 74. (3.) in *Wegliedten Lübeck* p. 150. (4.) V. de isto Krantzii L. 7. *Vandalia* c. 26., Contr. Sam. Schurtasseichii *Diff. de Ordine Eniferorum*, Witeb. A. 1685. editam, §. 7. 8. p. 11. & fratris ejus, Henr. Leonh. Schurtasseichii, *Historiam ejusd. Ord. Eniferorum*, Witeb. A. 1701. in 8. publicatam. (5.) P. III. *Chronogr. Cimbr.*, c. 8., p. 227. (6.) V. Kelchium l. c., P. III. p. 64. (7.) in *Chronica*, ad A. 1229., fol. 208. b. (8.) c. 29., p. m. 97. (inter *Lindebrogii Scripti. rer. Septentr.*)

rer. Septentr.), c. 38., p. 204., Alb. Krantzium L. 8. Metrop. c. 10., L. 7. Vandal. c. 14. 22. & 26., ac L. 8. Saxon. c. 4., Dav. Chytrzum in Chronico Sax., Lib. I. p. 18., & Lib. 10. p. 293. 294. ed. Lips., Henr. Pantaleonem P. II. Prosopograph. p. 234., Melch. Neofanium in Elegia de Episcopis Lubec. p. 5., C. Dancwerthium l.c., Herm. Bonnum L. 2. Chron. Lubec., lit. C. 8. a. b., Joh. Petrzum P. II. Chron. Hols. p. 71., Jac. a Mellen in Histor. Lubec., Disp. III., c. 2. §. 7., & c. 3. §. 8., ac Christ. Kelchium in Historia Livoniae Germanica, A. 1695. edita, P. II. p. 73. 74., & P. III. p. 89. 92. 96.

Alb. Krantzium eum, L. 8. Metrop. c. 10., Virum vocat insignem & magnae in diebus suis autoritatis, Lib. 7. Vandalie vero, c. 14., Virum omni literarum genere doctissimum.

Alberti huius, Episcopi Lubecensis, Livoniae, Esthiae & Pruciae Apostolicae sedis Legati, Diploma de Juramento duplici, a se Gerardo II., Archiepiscopo Bremensi, praestito, ab Erp. Lindebrogio, inter Privilegia Ecclesiae Hamburgensis, in Syntagma Scriptorum rerum Septentr. (Francof. A. 1609. in fol. edito), p. 199., est publicatum.

Utrum ei quoque, an vero Alberto Krummendikio, Praefuli Sec. XV. Lubecensi (A. 1489. defuncto), Copia debeatur Indulgentiarum de institutione &c., quam Jos. Simlerus ac Joh. Jac. Frisius (in Biblioth. Univers. p. 20.) eosque secutus Chr. Hendreichius (in Pand. Brandeb. p. 85.), sub Alberti, Lubecensis Episcopi, nomine, allegarunt, avēnau dispiciant ac definiant.

M. DANIEL ALBINUS, Satorpia (in Agro Praefecturae Slesvicensis) Cimber, Melchioris, Parochi istius, Filius, & post Praedagogi filiorum Friderici, Ducis Holsatiae, spattam in arce aliquamdiu ornatam Gottorpiensi, in munere hoc sacro, ab A. 1658., Successor, M. Mart. A. 1691. extinctus, Vir, teste Georg. Henr. Burchardo (1.), praecclare doctus, V. de illo Joh. Christoph. Andreæ, Parochi Cappelenensis, Sermonem Parentalem Germanicum, in exequiis ejus habitum, & (sub titulo des weissen Ehrenkleides) Slesvigz A. 1691. in 4. excusum.

SCRIPTA EDITA.

Dissertationum Historico-Geographico-Exotericarum de Novo Orbe Prima, Jenz 1653. in 4.

M. Joh. Meieri, Conrect. Bordesholmenensis, Vindiciae posthumae pro Orthodoxia D. Joh. Reinbohtii, contra Diss. Apologeticam D. Andr. Kühnii, ab eo, cum Praefat. sua, edita, Slesvigz 1661. in 4.

C. Sallustii Crispi & Schriften von der Catilinishen Zusammenrottung, und Jugurthischem Kriege, durch ihn verteutschet: Samt des Obristen Wilhelm Calchum von Eohausen Kriegsdiscursen über dieselbe. Hamb. 1662. in 8. De hac Versione ita Justus Georg. Schottelius, in Opere de Lingua Germ., Lib. V., Tr. IV., p. 1182.: Sein Sallustius ist recht und wol geteutscht.

INEDITUM.

Apparatus Historicus Quadripartitus, continens: 1. Manuductionem ad lectionem Historiarum, ubi de natura & usu Historiz, ordine item, delectu & judicio, in legendis Historiis, disseritur; 2. Introductionem in Geographiam veterem & novam, cui Digressio de migratione gentium annexitur; 3. Chronologiz Canonice Compendium; 4. Synopsis Historiz Universalis, ab O. C. ad A. C. 1668. Appendicis loco subiungitur Genealogia maxime illustrium familiarum. Hamburgi A. 1668. (quo Titulus solus Slesvigz est excusus) in 4. prodiiisse, a Cornelio a Beughem (in Bibliographia Histor. p. 4. 5.) & Chr. Hendreichio (in P. B. p. 89.), falso perhibetur. Avēnau; enim etiamnum est, licet praelo jam feratur fuisse paratus.

JACOBUS ALBINUS, Hamburgensis, Med. D. (Basileæ A. 1614. creatus), & (post diuturnam in Germania, Gallia, Italia & Hispania, peregrinationem, comite Bernh. Müllero, Kiloniensi, susceptam (2.)) in patria Practicus, Vixit A. 1620.

Disp. de praeservatione a peste, Praefide D. Henn. Arnisro proposita, Francof. ad Viadr. 1611. in 4.

Praedicanea de Scorbuto, loco Disp. Inaug. proposita, Basileæ 1614. in 4. Recusam Decade IV. Disput. Med. Basileensium (edita ibid. A. 1620. in 4.), num. 8.

LAURENTIUS ALBRECHT, Bibliopola Lubecensis suo ævo praecipuus, Joh. Hallervordii, non incelebris itidem apud Rostochienfes Bibliopolæ, Socer, Homo, teste Dav. Chytrzo (3.), valde πλεονήμων. Vixit A. 1600.

Catalogus librorum Bibliopolii sui, Lubecæ 1599. in 4.

Lutheri, und anderer geistreichen Männer, ausserlesene Lieder, und Geistliche Gesänge, von ihm zusammengetragen; mit den fürnehmsten Psalmen D. Corn. Beckers. Lub. 1610. in 8.

Praefationes & Epistolæ Dedicatoriae, Scriptis alienis praefixæ compluribus, summa suo publicatis. & hæc inter, M. Ant. Mureti Juvenilibus (Bardi 1590. in 8.), Historia Vulpeculae Saxonica (Rost. 1592. in 4.), ac Joh. Petrazi Chronico (cujus etiam, si subsidia obtineri possent necessaria ab aliis, continuationem, ad finem usque Sec. XVI. perducendam, est pollicitus) Holsatiae Germanico (Lub. 1599. in fol.).

JACOBUS ALDEY, Artis Nauticae in Urbe Lubecensi Magister.

Böckchen vom Instrument umm Declination der Sünnen, umm ool, wor de Nordstern, up den Instrumenten, so darto deenen, to fangen sy, &c. Lubecæ 1592. in 4. (Saxonice).

BENEDICTUS ab ALEFELD, Eques Holsatus, Toparcha Haereditarius in Anglia Cimbrica Geltingensis, A. 1506. natus (4.) est patre Nicolao, Frid. I., R. Dan., Consiliario (5.), matre vero Druda Ranzovia, Henrici, Praefecti Steinburg., filia, ac Joh. Ranzovii, Archistrategi & Proregis Cimbrici, sorore (6.), Neposque fuit Bened. Alefeldii, Dynastæ Borghorstenfis, A. æt. 105. defuncti (7.). Vix ex ephebis egressus, A. 1519. Witebergam studiorum gratia adiit (8.), & ex istius Athenæo, præter Lit. Human. artiumque insignem peritiam, doctrinam etiam de justificatione fidei, a Luthero haustam, primus forte omnium (uti ipse gloriatur (9.)), A. 1524. in patriam reportavit. Quam vitæ, post reditum, secutus sit rationem, his ipsemet verbis exposuit (10.): Witeberga discessi nostra A. 1524. Inde vix librum, praefertim Latinum, vidi, nedum legi. A. 1552. contigit me tutorem praefici patrueli meo in Satorp. Ex eo primum tempore capi Musas, invisas mihi & insensas, ut videbatur, revivere. Repetundarum ego cum poculis; Sed ea, ut mala nomina, solvendo non erant. Assidua tamen lectione reliquias quasdam exiguas manu violenta adserui & recuperavi. Septuagenario proximus (circa A. 1576.) Prezensis Virginum nobilium Cænobii constitutus est Praepositus, octuagenarius autem, vel d. 13. Apr. A. 1586., si Janum Gruterum (11.), vel M. Apr. A. 1587., si Henningium & Angelum

(1.) in Append. Animadversionum in errores Ant. Bourignonis p. 235. (2.) V. Pet. Musæi Progr. Kiloniense, in exequiis Mülleri A. 1692. praefatum. (3.) in Epistolis p. 658. (4.) V. Hier. Henningii Genealogias Familiarum nobilium Saxonicarum, & quibus Episcopi prodierunt, p. 45., & Andr. Angeli Lib. 1. der Holfsteinischen Adel Chronica p. 34. (5.) V. Angelum l.c., & C. Dancwerthium P. II. Chorogr. Cimbr., c. 10., p. 130. (6.) V. Genealog. Ranzovianam, & Henningium ac Angelum l.c. (7.) V. Henningium & Angelum l.c. (8.) V. Goifr. Svevi Acad. Witeb., lit. H. 4. a. (9.) Ep. V. ad P. ab Eitum. (10.) Ep. I. ad Eitum. (11.) Lib. 2. Chronici Chronicon, sub sig. Joh. Gualtheri nomine editum.

gelum (1.) audias, vivis exentus. Ex Uxore, Margaretha Ranzovia, Benedicti, Dynastæ Qvarnebeckensis, filia, A. 1561. d. 25. Nov. mortua, Filios reliquit meritis in patriam conspicuos, Henricum Satorpholmiz, & Nicolaum Geltingz, Toparchas, utrumque Frid. II., R. Dan., Consiliarium, & Præfectum Flensburgensem, quorum prosapia, hodiernum florentis, recensum Dancwerthius exhibet (2.) Pet. Lindebergio, ad diem 13. Apr. A. 1586., obitum ejus, cum Grutero, referenti (3.), *Vir audit antiqua nobilitate & præclara eruditione inclutus.*

Quinque ejus Epistolæ Latinæ, stylo eleganti, ad D. Paulum ab Eitzen, Superint. Holfaticum, A. 1566, 1569. 1572. & 1573. perscriptæ, in Volumine, quod perlegi, Epistolarum ad hunc Theologum *avvædæ* supersunt, quarum prima ebrietatem detestatur, secunda & quinta Bonorum Operum necessitatem cordate astruunt, tertia autem & quarta causas matrimoniales, præsertim conobrinorum, discutunt. In prima harum, cum alia sacra pollicetur est Meletemata, tum Declamationem in Ebrietatem, Eitzenii a se hortatu adornatam, & sub hoc edendam titulo: *Vita-peratio Ebrietatis, ad sedules & commilitones Witebergenses, ejusdem quondam Academiæ alumni.*

BENEDICTUS ab ALEFELD, Equ. Hols., Toparcha Haseldorfsiensis, Friderici Filius, & Hansii, Linæ Alefeldiorum Haseldorfsianæ Autoris, Nepos (4.), in Acad. Witeb., studiorum causa, commigravit. Inde redux, Adolphi, Ducis Holsatæ-Gottorpiensis, Consiliarius fuit Intimus, & Canobii simul Prezensis (circa A. 1565. & 1571.) Præpositus, tantaque polluit auctoritate, ut nihil paulo majoris momenti in negotiis sine eo gereretur publicis, & Controversiarum etiam illustrium inter Frid. II., Regem Danicæ, ac patruum Johannem, Ducem Holsatæ, de finibus, A. 1576., ac inter Regem eundem, Principemque suum Adolphum, de ditionum Johannis divisione posthuma, d. 19. Sept. A. 1581., Arbitrator ipse, cum aliis Ord. Equestris Proceribus, deligeretur (5.). Filium reliquit Dethlevum, Dynastam Haseldorfsensem & Osterradensem. Reliquos posteros & consanguineos Dancwerthius (6.) recensuit.

Scriptoribus *b. l.* accensetur ob operam, quam, jussu Adolphi Ducis, cum Ad. Trathigero, ejus Cancellario, nec non Henr. Ranzovio & Er. Kistenio, Friderici II. Regis, ac Sigfrido Ranzovio & Hier. Oelgardio, Joh. Senioris, Principis Holsatæ, Consiliariis, conscribendis A. 1573. impendit Ordinationi Judicii Provincialis Slesvigo-Holsatæ Germanicæ (7.), cujus Historia, in *Isägoge ad Hist. Cimbr.* (8.), jam a nobis est exposita.

CHRIST. ALBERTUS ab ALEFELD.

Gebrauch des Proportions-Cirkels. Hafn. 1694. in 4. (V. *Catal. Bibl. O. Sperl.* p. 191.)

DETHLEVUS ab ALEFELD, Equ. Hols., Benedicti Fil., Dethlevi Nepos, Benedicti laudati (Toparch. Haseld.) Pronepos, Dynasta Haseldorfsii, Haseloviz & Kagenz, Hæreditarius (9.), Frid. III. ac Christ. V., Regum Danicæ, Consiliarius Intimus & Provincialis, Præfectus, ab A. 1652. (*Kül. Mss.*), Flensburgensis, Commissarius, tempore belli Svecici, A. 1657. & seqq. in patria gesti, Militaris Supremus, & Legionis Equestris Tribunus, transacta in hisce muneribus, crebrisque legationibus, parte vitæ potiori, A. 1680. lis se abdicavit, & senectam reliquam otio negotioso, sive literario, in Urbe oblectavit Hamburgensi, ibidem M. Nov. A. 1686. mortuus.

In secessu Hamburgensi complura *Memoriarum Historicarum* scripsisse fertur volumina, & hæc inter, Tr. de Spectris Germanicum, exempla plurima singularia, sibi ipsi observata, recensentem; e quo XX. de illis narrationes Pet. Goldschmidtus excerptit, & *Morpheu suo Infernali*, Hamburgi A. 1698. in 8. L. Germ. edito, cap. 4., p. 145. 146. 162-198., inseruit.

Briefe und Berrichtungen am Brandeb. Hofe, wegen des Schwed. Kriegs. ed. A. 1658. in 4. (*Catal.*)

Bedenken, warum Friderich Wilhelm, Kurfürst von Brandenburg, unerwartet der Polnischen und Hungarischen Völker, in Schwedisch Pommern einbrechen solle, A. 1658. geschrieben, recusum est tomo 2. der *Europäischen Staats-Consilien* Joh. Christ. Lünigii, Lipsiæ A. 1715. in fol. edito, num. 117.

FRIDERICUS Comes primus ab ALEFELD, Langeland & Rixingen, Bæro a Moersburg, Dynasta Gravensteinii, utriusque Seegardiz, Ballgardiz ac Wilmisse, Hæreditarius, Friderici Alefeldii, Toparchæ Seegardensis, ex Birgitta, Gregorii Alefeldii, Dynastæ Seegardensis, Gravensteniensis & Stoltelundensis, Gnata, Filius, Friderici, Consiliarii Holsatæ, Præfecti Apenradensis, ac Toparchæ Seestermiienensis, Nepos, & Johannis, Christiani III., Regis Danicæ, Consiliarii, ac Supremi Copiarum Ducis, Pronepos (10.), primam A. 1623. lucem aspexit. Ex itinere Politico & Literario, post jacta domi egregia studiorum fundamenta, per regna Europæ celebriora fere omnia instituto, in patriam redux, Socero suo, Christiano, Comiti a Ranzou, A. 1663. defuncto, in Præregis Ducatum Cimbricorum dignitate, Tractusque Steinburgensis, & Dithmarsicæ Australis, Præfectura, a Friderico III., Rege Danico, est subrogatus, & ab eodem non solum in Senatorum Provincialium atque intimorum adscitus numerum, sed & A. 1668. Comitatus ornatus titulo. Quem paulo post Leopoldus Imperator sua etiam auctoritate confirmavit, locumque ei inter S. Rom. Imperii Comites attribuit (11.). Post Friderici Regis obitum, Christianus V., Filius ejus & Successor, non pristinis solum dignitatibus porro fungi illum voluit, sed & Equitibus Ordinis Elephantini Auratis adscripsit, Comitem Langelandiz A. 1671. creavit (12.), & tandem, d. 13. Maji A. 1676. (13.), Magnum regni Danici Cancellarium, Consilii sanctioris, ac Collegiorum Status atque Cancellariæ, Præsidem, & Academiæ Hafniensis Conservatorem, electum, ad supremum dignitatum aulicarum culmen evexit. Nec sine dignior tot tantisque honoribus, sive genus ejus atque fortunas, sive prudentiam incomparabilem, sive doctrinam consummatam atque multiplicem, sive dotes & virtutes alias, intuearis, quisquam inveniebatur. Bibliothecam Librorum, in omni literarum genere, præstantissimorum atque rarissimorum, nullis parcens sumptibus, collegit instructissimam; sed ignis, a quo xdes ipsius magnificæ Hafniensis d. 9. Jan. A. 1682. sunt consumptæ, Musis etiam infesti, amisit injuria; nec tamen animo fractus aliam, quæ in Arce Gravensteniana superest, in usum suum pariter atque posterorum, denuo condidit. Anno tandem 1686., magno ætatis suæ Climacterico (non 1691., quem Scriptor Anonymus (14.) in hujus locum substituit), d. 7. Julii (15.), Heros hic togatus perillustis, doloribus Podagricis, aliisque morbis, confectus, Hafniæ vitam cum morte commutavit, nihilo tamen minus in Danorum pariter atque Cimbrorum suorum,

quos

- (1.) *l. cc.* (2.) *l. c.* (3.) in *Comm. rerum memorab., Lib. I., p. 17.* Conf. de Alefeldio hoc Ad. Henr. Lachmanni *Or. de meritis Ord. Equ. Cimbrici in rem Christ.* p. 18. 28. (4.) V. Andr. Angeli *Lib. I. der Holfst. Adel.* Chronica, p. 36. 37., & C. Dancw. *P. III. Chorogr. Cimbr., c. 14., p. 281.* (5.) V. Angelum *l. c. p. 32. 32.,* & Jonz ab Elverfeld *Claff. II. de Holfatia, lit. I. 4. b. K. 1. a.* (in *Annot. H. Ranzovii.*) (6.) *l. c.* (7.) V. Angelum *l. c.,* & Ranzovii *Annot. ad Cl. II. Elverf., lit. I. 4. b.* (8.) *P. I., v. 25., p. 276. 277. 278.* (9.) Majores ejus & Cognatos V. in C. Dancwerthii *Chorogr. Cimbr., P. III., c. 14., p. 284.* (10.) Reliquos ejus Majores & Consanguineos V. enumeratos in C. Dancwerthii *Chorogr. Cimbr., P. II., v. d., p. 94.,* & Pet. Ambrosii Lehmannii *Historischen Remarques A. 1699., annu. 20., p. 153-156.* (11.) V. Lehmannum *l. c. p. 156.* (12.) V. Joh. Laurentii *Tageregister des Lebens Kön. Christ. V. p. 55.* (13.) teste Joh. Laurentio *l. c. p. 87.* (14.) in *den Bemeynen Christlichen Souverainen von Europa p. 406.* (15.) teste Joh. Laurentio *l. c. p. 207.*

qvos immortalibus sibi meritis devinxit, æternum victurus animis. Primas A. 1657. (non 1642., ad quem Jac. Wilh. Imhofius (1.) perperam eas, cum Sponsæ ille potius fuerit natalis, retulit), d. 26. Dec., nuptias celebravit cum Margareta Dorothea, Filia Christiani, Comitis a Ranzou, Proregisque Cimbrici, unica, Itzehoz d. 16. Aug. A. 1665. defuncta (2.), duosque ex hac nobilioris, & quatuor sequioris sexus sustulit Liberos, e quibus Parenti utriusque superstites fuere:

1. Fridericus, Eqves Ord. Eleph., Prorex Cimbricus, Tractus Steinburgici Dithmarsizque Australis Præfectus, & Dux Copiarum in Hungaria Danicarum bellicus supremus, Flensburgi d. 21. Apr. A. 1662. natus, & Ratisbonæ d. 10. Jun. A. 1708. ætate mortuus.
2. Christianus, Hafniæ d. 10. Oct. A. 1663. natus, & eodem cum Patre Anno 1686. extinctus.
3. Christiana, nata Glückstadii d. 11. Apr. A. 1659., Leopoldo Georgio, Landgravio Hassio-Homburgico, ante nuptias mortuo, tantum desponsata, Friderico Ludovico autem, Comiti Nassovico, A. 1678. elocata, & Orwileriz A. 1695. vivis erepta.
4. Dorothea Friderica, Glückstadii d. 16. Dec. A. 1661. nata, & Joh. Friderico, Comiti Leiningensi Hartenburgico, Novercz suæ Fratri, A. 1685. nupta.
Conjux altera, Maria Elisabetha, Friderici Emiconis, Comitis Leiningensis & Dachsburgici, Filia, A. 1668. priori subrogata, tres illi enixa est Liberos:

1. Carolum, Hartenburgi prope Wormatiam A. 1670. natum, Caroli, Principis Regii, & Acad. Equæstris Hafniensis Ephorum, Aulæ Danicæ Supremum Mareschallum ac Stabuli Præfectum, tandemque Friderici IV. Regis Ministrorum, ab A. 1710., Principem, ac Proregem Cimbricum.
2. Charlottam Sybillam, A. 1672. natam, Ludovici, Comitis Solmensis, ab A. 1696., conjugem.
3. Sophiam Æmiliam, A. 1674. natam, & Friderico Wilhelmo, Duci Holstato-Sunderburgico, A. 1694. elocatam. (3.)
Confer de Heroe hoc, præter Autores jam allegatos, Joh. Franc. Buddæi *T. I. Lexici Historici Germanici* p. 93., & *Partem I. Isagoges* meæ ad *Hist. Cimbr.*, c. 14., p. 238. 239., nec non Epistolas Dedicatorias, quibus illi Thomas Bartholinus A. 1677. *Volum. III. & IV. Actorum Medicorum Hafniensium*, Ol. Borrichius A. 1683. *Dissertationes de Poetis* (Elegiam etiam ad illum venustam, in Frid. Rostgaard *Deliciis Poetarum Danorum*, T. II., p. 574-575., recusam, in frontispicio exhibentes), Joh. Dan. Major A. 1677. *Genium Errantem*, & Greg. Michaelis A. 1676. *Curiostates* Jac. Gaffarelli *Inauditas*, a se cum *Notis* editas, inscripserunt, duoque Henr. Harderi ad illum Epigrammata, in Rostgaard *itidem Deliciis*, T. II. p. 275., obvia.

Ab Athanasio Kirchero (*Lib. VIII. Mundi Subterranei*, Sect. II., c. 2., p. 63. b.), ob dotes incomparabiles, utcumque (teste Majore *l.c.*) est commendatus.

Ol. Borrichius, in *Ep. Dedic. Dissert. de Poetis præfixa*, eum *Eruditionis omnigenæ Principem, Musarumque Artium beneficium Mæcenatem, & indefessum Atlantem*, salutatur, & in *Elegia*, isti subiecta, his metris celebrat:

*Ille est, qui, dudum virtutibus altus avitis,
In patriam meritis altius ire parat.
Quod prius ad solium regnantis Osiridis Hermes,
Quod catus ad Troje mania Nestor erat,*

*Quod rebus aubiis Ithacensis Homericus olim,
Quod Gallo nuper Richeliana toga,
Illud in Heroa florens Alefeldius aula est,
Illoque Artium nomine fulcit ebur.*

A me Nomen hoc perillustre Scriptorum nostratium inseritur Catalogo, quod in Hugonis Grotii, sive *de Jure Belli & Pacis* (uti Ministrorum ejus nonnemo retulit), sive potius *de Veritate Religionis Christianæ* (sicut a Filio ejus, Patris Prorege, sum edoctus), Libros insignem concinnasse feratur Commentarium, luce quidem publica dignissimum, sed hanc, cum in ferali Bibliothecæ Autoris sui A. 1682. perierit incendio, nunquam visurum.

GODSCHALCUS ab ALEFELD (cui Ranzovii cognomen ab Har. Huitfeldio (4.) & Joh. Svaningio Jun. (5.) perperam tribuitur), Eqves e linea familiæ Alefeldicæ Saxtorfiana Holstæticus (6.), Filius fuit Godschalci, Toparchæ Stubbenensis (7.), frater autem Georgii, Dynastæ Saxtorfiani, a quo linea eadem est propagata (8.). Ecclesiastico vitæ generi a parentibus destinatus, studia adeo tractavit feliciter, ut Decret. Doctoris reportavit titulum (9.), ac deinceps doctrina ævo isto rariori, non Canonici solum & Præpositi Ædis Cathedralis Slesvicensis (10.), sed Cancellarii etiam Ducalis (11.), promeruerit dignitates. In Episcopatu tandem Slesvicensi, Dethl. Pogwischio, d. 15. Jan. A. 1507. defuncto, suffragiis Canonorum concordibus, eodem A. 1507. (12.), non autem 1517. (quem Henr. Ranzovius (13.), Andr. Angelus (14.), Huitfeldius (15.), Nic. Heldvaderus (16.), J. Svaningius (17.), istosque secuta nostra *ad Hist. Cimbr. Isagoge* (18.), male substituunt), est susceptus, a Julio II., P. R., confirmatus, & Lubecæ, A. 1508., a Johanne, Episc. Ratzeburgensi, Wilhelmo Lubecensi, Petroque Sverinensi, inauguratus (19.). Spartam, quam naactus erat, Cypræ (20.) teste, ornavit concionando, rem divinam faciendo, Ecclesias visitando, Librosque Dioceseos suæ Ecclesiasticos, per homines idoneos, publicando. Episcopatum 24550. Marcis, vel, ut ipse annotavit, 20000. Florenis Rhenensibus, obæratum adeptus, ad æris dissolutionem, prædia Stubbenensia, aliaque, vendidit, contradicentibus quidem initio, quod venditio se infcis esset facta, Canonicis, sed postea tamen, urgente necessitate, & accedente Johannis, R. Dan., consensu, eandem approbantibus (21.). Leges quoque tulit sumptuarias, quibus impensis convivorum nuptialium ac natalitiorum in Diocesi sua modum præscripsit, & luxu incolis interdixit (22.). A Christiano II., Danicæ Rege, ad conjugium Isabellæ Austriacæ, Philippi, R. Hispan., filiz, sibi impetrandum, A. 1514., una cum Magno Gise, Aulæ Magistro, & Alb. Jepsonio, Lincium Austriz, ad Maximilianum I. Imp., ejus Avum, & deinde Bruxellas, ad Carolum V., Fratrem, ablegatus, sponsam hanc, Regis nomine, non Oratione solum Latina, coram Cæsare, aliisque Principibus, habita, ambiit, sed &, ex voto ejusdem, exambiit (23.), domumque redux, Rege ac Pontifice consentientibus, Monasterium Reinfeldenfense A. 1517., neglecto Episcopo Lubecensi, impetravit (24.). Temporibus, quibus in Christiani II., exulis, locum Fridericus I., ejus patruus, substituebatur, & Sacra Pontificia in Dania ac Cim-

(1.) in *Notitia Proc. rum S. Rom. Imp.* p. 1450. 991. (2.) V. de illa Steph. Klotzii Sermonem e Pf. XVI. 6. funebrem (*Dec. IV. Conc. Fum.*, num. 2), & D. G. Morhofii Epicedium (*P. II. Poem. German.* p. 177-184.) (3.) De Conjugibus Liberisque illius confer Autorem *des Souverainens von Europa*, p. 496. 497., & Pet. Ambr. Lehmannum in *Appendice Paris I. des jects herschenden Europa* p. 71. 72. 73. (4.) in *Chronico Episc. Danicæ* p. 14. (5.) in *Chronol. Danicæ* p. 98. (6.) V. C. Dancwethii *P. II. Chorogr. Cimbr.*, c. 10., p. 121., & Ant. Heimreichii *Lib. 3. Hist. Eccl. Slesvic.*, c. 1., p. 127. (7.) V. Hier. Hennigii *Genealogias familiarum Saxonie, quæ Episcopos protulerunt*, p. 45. & And. Angeli *L. 1. der Holst. Adel: Chron.* p. 35., & Dancw. *l.c.* (8.) *Genealogiam posterorum V. ap. Dancw. l.c. p. 131.* (9.) V. Joh. Ad. Cypræ *Annales Episc. Slesvic.*, Lib. 3., c. 5., p. 414., & Heimr. *l.c. p. 117.* (10.) V. Cypr. p. 414., Huitf. p. 14., Dancw. p. 123., Heimr. p. 118. (11.) V. Cypr. p. 415. (12.) V. Cypr. p. 400. 414., Dancw. *P. II.*, c. 9., p. 123., Heimr. p. 117. (13.) in *Not. ad Elefeldii Class. II. de Holst.*, lib. I. 4. a. (14.) *l.c. p. 30.* (15.) *l.c. p. 14.* (16.) *P. II. Sylva Chronol.* p. 15. 122., & in *Encyclopedio*, (17.) *l.c. p. 98.* (18.) *P. I.*, c. 14., p. 238. (19.) V. Cypr. p. 414., Dancw. p. 123., Heimr. p. 118. (20.) *l.c. p. 415.* (21.) V. Cypr. p. 400. 401. 415., Dancw. p. 123., Heimr. p. 117. 118. (22.) V. Cypr. p. 416., Heimr. p. 118. (23.) V. Huitfeldii *T. VII. Chronici Danici* p. 1105., Cypr. p. 415. 416. Dancw. p. 123., & Heimreichium (qui legationem male ad A. 1512. refert) p. 118. (24.) V. Cypr. p. 416.

ac Cimbria abrogabantur, turbulentis, ipse quidem his constanter adhæsit, sed tranquillitatis tamen publicæ studio-
sus, nec Lutheranis se hostiliter opposuit, nec Politicis regni Danici ingessit negotiis. Hinc factum, ut, cum ceteri
Daniz Episcopi a Christiano III., Friderici filio, A. 1537., ob πολυπραγμοσύνην, quæ suam in regno successionem im-
pedire conati erant, Politicam, & animum in Protestantem hostilem, sacris orbatu dignitatibus in vincula conjiceren-
tur, ipsi soli Episcopatus, ejusdemque reditus (sacrorum tantum reformationis cura D. Nicol. Kragio, Lutheranis,
commendata), a Rege, ad obitum usque, relinquerentur (1.). Cum vero Episcopatus suo idem, quod Danicis, ex-
tinctis jam & Fisco regio addictis, fatum, se defuncto, imminere prævideret, A. 1538., testibus Heldvadero (2.) &
Huitfeldio (3.), bona illius complura, partim vendendo, partim cognatis & amicis donando, abalienavit, ab Hier.
Cyprzo, Canonico, & Tetraſtichorum de Episcopis Slesvicensibus Scriptore, his ideo notatus Elegis:

Lutherus dum sancta docet mysteria Christi,

Errore infulso contenebrata nimis,

Godſchalcus vendit templi bona, dulcia Clero,

Et tristis spargi dogmata vera caver.

Quod Patru Lutherani Tetraſtichon Joh. Adolphus Cypræus (4.), post Apostatiam ad Pontificios, abalienatione
istâ dissimulata, audacter ita immutavit:

Ut sacra Lutherus temeras mysteria Christi,

Atque errore Dei taminas ipse gregem,

Ultimus his sacrum Godſchalcus Præsul in oris

Sustinuit vera religionis opus.

A. 1526. a Protodicaſterio Imperii Germanici Spirensi, in Noſtrum, quod, nomine Episcopatus Slesvicensis, in
Matriculam Imperii A. 1521. temere relati, Fisco Imperiali jussus non satisfecisset, ab hujus Advocato accusatum, la-
teſt, & valvis Aedis Slesvicensium Cathedralis affixa, privationis Regalium sententia. Verum hanc ipso jure nullam
atque irritam fuisse, & Godſchalcus tunc peculiari ad Judices Spirenses Epistola, quæ Ducatum panter atque Episco-
patum Slesvicensem Feuda esse Imperii, non Germanici, sed Danici, huic seculis jam compluribus subiecta, solide
ostenditur, a Joh. Adolpho Cypræo, in *Annalibus Episcoporum Slesvicensium*, Coloniz A. 1634. (in 8.) excusis (5.),
edita, & a nobis alibi (6.) commendata, docuit, & eventus demonstravit. Cum enim, mortuo jam Godſchalco,
Christiano III. & Friderico II., Daniz Regibus; Episcopatum e matricula postulantibus expungi, a Fisco Imperiali pa-
trono lis eadem denuo moveretur, contra hunc, in ipso foro Spirensi, lata est sententia, ab Adr. Gylmanno, in *Deci-
ſionibus Cameralibus* (7.), recitata. Obiit Godſchalcus, Præsul pro xvi sui genio eruditus, & Pontificiorum (Suc-
cessorem enim habuit Lutheranum, D. Tilemannum ab Hufen (8.)) ultimus, Bollingſtadii, prædio familiaris suæ hæ-
reditario, Slesvigæ vicinæ (9.), die, quæ tumuli indicat Epigraphe, 25. Januarii, non autem 26to, quæm Hier. Hen-
ningius (10.) & Andr. Angelus (11.), nec 27mo, quæm Cypræus (12.), sibi ipsi contradicens, perperam substituit,
Anno æræ Chr. 1541. Ecclesiæ suæ annis, non tantum 24., uti Ranzovius, Huitfeldius, Angelus, Heldvaderus, Sva-
ningius, & *Isagoge* mea, istos, Episcopatus initium ad A. 1517. referentes, temere secuta (13.), falso tradiderunt, sed
33. continuis, juxta computum Joh. Ad. Cypræi (14.) accuratiorem, ab A. 1507. inchoatum, præfuit. Exuviz de-
functi, in ædæ Civitatis Slesvicensis Cathedrali, choroque illius medio, ante altare, suo illatæ sunt sepulchro (15.), la-
pidique istius hæc inſculpta Epigraphe:

Anno 1541., die 25. Januarii, obiit Reverendus in Christo Pater & Dominus, Godſchalcus de Alevalde, Episcopus Sles-
vicensis.

Vitz ejus Historiam profixe Joh. Adolphus Cypræus, in *Annalibus Episcop. Slesvic.*, L. 3. c. 4., p. 400. 401., & c. 5.,
p. 414. 415. 416. 423. 424. 425. 426., brevius vero Hier. Henningius, in *Genealogiis Familiarum Nobilium Saxonica-
rum*, quæ Episcopos protulere, p. 45., Haraldus Huitfeldius, in *Chronico Episcoporum regni Danici Danico* p. 14., Casp.
Dancwerthius, in *Chorograph. Cimbr.*, P. I., c. 4., p. 25., P. II., c. 9., p. 116. 123., & c. 10. p. 131., ac Ant. Heimreichius, in
Hist. Eccl. Slesvic. Germanica, Lib. 3., c. 1., p. 117-120., & L. 4., c. 1., p. 176., enarrarunt.

Confer, præter Ranzovium, Angelumque, jam allegatos, Georg. Calixti *Digress. de Arte nova* p. 303., Ant. Heim-
reichii *Nordſtiffische Chronica*, c. 5., p. m. 101. 102., Greg. Michaelis *Ep. Dedic. Gaffarelli Curioſitt. Inaud. præfixam* p. 13.,
& *Isagogen* meam ad *Hist. Cimbr.*, P. I., c. 14., p. 238., P. II., c. 3., p. 80-83., & P. III., c. 1., p. 230. 231., & Ad. Henr. Lac-
manni *Or. de meritis Ord. Equ. Cimbrici in rem Christianam* p. 7. 8. 26. 27.

ELOGIA.

Joh. Ad. Cypræus, l. c., c. 5., p. 416., cum vocat Episcopum pium ac religiosum, p. 414. 415., autem ita de illo scribit:
*Vir, tam natalium splendore, & nobilitate generis, quam pietatis ac virtutum decore, illustris ac conspicuus, procera
ac elegantissime staturæ, summi consilii ac acerrimi judicii, popularis noster honorandus, patriæ nostræ Holsatiæ singu-
lare decus, & Cancellarius Ducalis, in jure Civili & Canonico multum versatus; quod adhuc ejus libri, qui ad manus
meas venerunt, testantur. In quibus manum ejus singulis pene paginis adscriptam cernere licet. Unde de insigni ejus
eruditione, summaque diligentia, judicium fieri potest.*

Nicol. Heldvadero (P. II. *Sylvæ Chronol. Circuli Baltici* p. 35.) audit ein sehr hochgelehrter Edelmann, Casp. Danc-
werthio autem (l. c. p. 123.) eine seine ansehnliche Person, mit Gaben des Gemüthes nicht weniger von Gott ausgezieret, der
wohl hat studiert gehabt.

SCRIPTA PROPRIA.

Epistola Latina ad Adamum, Comitem a Beichling, Cameræ Imperialis Judicem, cæterosque Assessores, de Epi-
scopatu Slesvicensi, A. 1526. scripta, & a Joh. Ad. Cypræo, in *Annalibus Episc. Slesv.*, A. 1634. edita, de qua plura
paulo ante diximus.

Oratio Latina, quam Christiani II., R. Dan., Legatus, ad conjugium Isabellæ Hispanicæ ei conciliandum, A. 1515.
coram Maximiliano I. Imp. habuit, Cypræo (qui Mstrum ejus se possedisse, sed ab Haraldî Huitfeldii, Cancellarii Da-
nici, cui istud utendum dederat, hæredibus nondum recepiſſe, l. c. p. 416., refert) judice satis elegans & concinna.

ALIENA, sive EPISCOPATUS SLESVIC. PUBLICA,

ejus cura auspiciisque edita.

Rosarium, sive Liber Agendarum, secundum ritum ac consuetudinem Ecclesiæ, & Diæceseos Slesvicensis, divino-
rum rectoribus utilis & necessarius, ejus cura ac jussu Parisiis A. 1512. in 4. (teste Calixto), & deinde Rostochii A.

D 2

1522.

- (1.) V. Dancw. P. I., c. 4., p. 25., & P. II., c. 9. p. 116., ac Heimreich. L. 3. c. 1., p. 119. 120., L. 4., c. 1., p. 176. (2.) l. c. p. 116. (3.) in
Chron. Episc. Dan. p. 14. (4.) l. c., L. 3., c. 5., p. 414. (5.) Lib. III., cap. 5., p. 423. 424. 425. (6.) P. I. *Isag. ad Hist. Cimbr.*, c. 1.,
§. 1., p. 23. Conf. Heimreich. l. c. p. 119. 120. (7.) Lib. I., Decis. XI., ubi & Acta alia, hæc spectantia, invenies. Conf. H. Conringii
Lib. de finibus Imper. Rom., c. 15., p. 222. 223., Christ. Gastelii *Comm. de statu publico Europæ novissime*, c. 18., p. 178., & P. III. *Isag. meæ*
ad Hist. Cimbr., c. 1., §. 4., p. 230. 231. (8.) V. Dancw. P. I., c. 4., p. 25., & P. II., c. 9. p. 116. (9.) V. Cypr. p. 420. & Heimr. p. 123.
(10.) l. c. p. 45. (11.) l. c. p. 30. 35. (12.) pag. ead. 420., quæ tumuli recitat inscriptionem, (13.) locis num. 10-15. allegatis.
(14.) l. c. Lib. 3., p. 400., & c. 5. p. 426. (15.) V. Cypr. p. 416., & Huitfeldium l. c. p. 14.

1522. in 4. (cujus Editionis exemplum in Biblioth. Kiloniensi superest), excusus. Commendatur a Cyprzo l.c. p. 315. & Georg. Calixto (Anselmi formulam moribundos interrogandi, in illo obviam, Pontificis de justificatione doctrinae *καὶ ἀνσῶν* opponente) in *Digress. de Arte Nova Nibussi* p. 303. ubi etiam, Godschalcum exempla ejus inter Parochos distribui, & in templis reponi, curasse, testatur.

Liber Breviarius, secundum ordinarium ritum ac consuetudinem Ecclesie & Dioceseos Slesvicensis, Parisiis A. 1512. in 8. In *Præfat.* refertur, Godschalcum, defectui Breviarii in sua Diocesi mederi cupientem, ea, secundum Ordinarium ejusdem correctâ & impressâ, autoritate ordinaria approbasse & confirmasse, omnibusque, ex illis horas recitaturis Canonicas, 40. dierum indulgentias esse impertitum. Clausula libri hæc est: *Explicit feliciter (faustumque existat) Opus Horarum Canonicarum, secundum Ordinarium & ritum Ecclesie Slesvicensis, expensis venerabilium Virorum, Dominorum & Magistrorum, Johannis Tetens, S. Theol. Baccalarii formati, Lectoris ordinarii, ac Andreæ Frederici, Præpositi Wyda in dicta Ecclesia, Canonicorum ibidem, nec non providi Wesseli Goltshmedes, Incolæ Husenensis, cura pervigili Dn. Beszeconis Beszeconis, Presbyteri, medullitus perspectum, ac per venerabiles Viros ac Magistros, Wilhelmum Mercatorem, & Thomam Kees, Civem, in urbe Parisiensi impressum, & regione Collegii Italorum; Cathedræ Episcopalis Slesvicensis præsidente Rev. in Christo Patre ac Domino, Dn. Godschalco de Alevelde, sub Anno Domini 1512. die 16. Mensis Julii.* Continet Breviarium istud, hodie (teste Cyprzo, *Lib. I., c. 15., p. 104.*) inventu rarissimum, mihi autem a Viro Cl. M. Trogillo Arnielio, communicatum: 1. Preces & formulas in Missa usurpandas; 2. Tabulam, seu Calendarium, ad inveniendâ festa mobilia; 3. Lectiones, preces & meditationes, in totius anni Dominicas & Festa, Periochasque illorum Evangelicas; 4. Librum Horarum Canonicarum Dioceseos Slesvicensis, cui totum Psalterium est insertum; 5. Hymnarium, seu Syllogem Hymnorum Ecclesiasticorum, potissimum Jambicorum, & Veteribus Poetis Christianis; 6. Officia communia omnium Sanctorum; 7. Officia in singulorum Sanctorum festis peragenda, cum brevi vitæ illorum Historia, istis inserta, ac Hymnis in laudes eorundem. Lectu dignum est, non ob preces solum devotissimas, Hymnosque & meditationes sacras elegantes, quorum numerus in illo ingens occurrit, sed ob Vitas etiam (quas ex eodem peti posse, *P. II. Isag. ad Hist. Cimbr., c. 3., §. 16. & 17., p. 80-83.,* jam monui) Sanctorum nostratium. Quarum specimina prolixa de his, uti & exteris quibusdam, illius ἀποσπασματῶν, a Joh. Ad. Cyprzo, idem simul passim commendante, in *Annalibus Episc. Slesvic., Lib. I., c. 1., p. 2. c. 15., p. 104. 105., c. 16. p. 111. 112., c. 19. p. 120-126., c. 23. p. 149-152., c. 26. p. 182. 183., c. 28. p. 204. 205., & Lib. II., c. 4. p. 227-239., c. 21. p. 358-362.,* exhibita, suppeditabunt.

Diurnale, secundum Ordinarium, & consuetudinem ac ritum insignis Ecclesie & Dioceseos Slesvicensis, revisum per M. Radulphum Sutorem & M. Wilhelmum Mercatorem, Parisiis 1513. in 12.

HENRICUS ab ALEFELD, Eques Holsatus, & Toparcha arcis, in Præfectura Slesvicensi, Lindovienfis hæreditarius. Vixit Sec. XVII.

Poetische Wälder, sive Sylvæ Poeticæ Germanicæ ἀνέκδοτῶν. (*Catal.*)

WOLFGANGUS ab ALEFELD (non Alefert, quod modo ab Hendreichio (1.) nomen hoc scribitur), Equ. Hols., Erasmi Dynastæ Hüttenfis, Filius.

Historia Schola Principum, seu Disp. hujus argumenti, Præside Joh. Henr. Boeclero proposita, Argentinz 1640. in 4. Recusa sub finem *Historiæ Universalis* Boecleri Præsidis, Argentinz 1680. in 8., nec non in *Dissertationum* ejusdem *Academicarum* Editionis secundæ *Vol. I.,* ibidem A. 1701. in 4. excuso, num. 40., p. 1105-1156.

FRANCISCUS ALGERMANN, incertum cujus, Hamburgi commoratus.

Ephemeris Hymnorum Ecclesiasticorum; das ist: Geistliche Kirchengesänge, aus den Lehrern zusammengelesen, und in bekandte Melodeien gesetzt. Hamb. A. 1596. in 8.

Similische Cantoren; das ist: der Psalter Davids gesangweise, auf bekandte gemeine Melodeien, nach dem teutschen Texte und Version D. Luthers, übersetzt, durch Fr. Alg.: Samt beigefügten gebräuchlichsten und besten Melodeien, durch die 4. Organisten zu Hamburg in 4. Stimmen componirt, und einer Vorrede Dav. Wolderi, Predigern daselbst. Hamb. 1604. in 8.

An diversus ab hoc nostro (in Hendreichii etiam *Pand. Brandeb. p. 114.* memorato) sit Franc. Algermann, Fisci Provincialis in Ducatu Brunsvico-Guelpherbytano Patronus, Autor des *Verichtes von Erbauung der Stadt Braunschweig* (ed. A. 1605. in 4.), & Vitæ Julii, Ducis Brunsvicensis, ἀνέκδοτῶν, Principis ipsius jussu A. 1598. scriptæ, ac a Phil. Jul. Rithmeiero (*P. III. Hist. Eccl. Brunsvic., c. 8., p. 315.*) allegatæ, hærese me fateor.

ALMIRIUS & CLASIUS, Hamburgenses, Naucleri famosi, quibus exactiorem tractuum Orientalium indagacionem, Atlantibus Geographicis augendis quondam inservituram, esse commissam, Franc. Placentia, Neapolitanus, J. U. D. & Geogr. Prof. Mutinensis, in Opere testatur de *Ægei maris Insulis Italico*, Mutinz A. 1688. in 4. (sub titulo: *L'Egeo Redivvo, ossia Chorographia dell' Arcipelago*) edito. In quo etiam relationes eorum plurimas, de Insularum Maris *Ægei* situ, incolis, ritibus, antiquitatibus, Inscriptionibus Græcis, &c., ex Itinerariis ipsorum nauticis haud dubie depromptas, exhibet. V. Lipsiensium Recensum hujus operis, in *Actis Erud., M. Oct. A. 1688., p. 510-523.* Amicis meis Hamburgensibus de neutro illorum quicquam in sua urbe licuit expiscari. Vixere circa A. 1680.

JOH. WILHELMUS ALRUZ, Med. D. & Practicus Hamburgensis.

Disp. Inaug. de Arthritide a causa frigida. Lugd. Bat. 1702. in 4. (*V. Lehmanni Hamburgum Literatum A. 1704. p. 2.*)

JOHANNES ALTHORST.

Kurze Deduction von geistlichen Gütern. Hamb. 1643. in 4.

JOHANNES HENRICUS ALTMANN, Glückstadensis, J. U. D. & Practicus, circa A. 1716., Hamburgensis. V. *Hamburgum anni 1716, literatum p. 23.*

Disp. Inaug. de Alea & aleatoribus. Groningæ 1716. in 4. Recensionem ejus invenies *Parte LIX.* der gelehrten *Fame p. 349-352.*

DAVID AMBSING, Hamburgensis, Rudolphi, Senatoris, ex Elisabetha Hertoghia Filius, Juris utriusque (cujus studio Jenæ, Ultrajecti, inque itineribus Belgico, Anglico & Gallico, vacaverat) Doctor Tubingæ a Cive suo, Joh. Gravio, A. 1653. creatus. Civitatis Hannoveranæ Syndicus. V. *Programma Tubingense, in promotione ejus propositum.*

Disp. Inaug. de Inofficiosa donatione, Tubingæ 1653. in 4. Recusa *Volum. secundo Disp. Jurid. Præside Wolfg. Ad. Lauterbachio habitatum, ibid. in 4.*

ZIMMER-

(1.) in *Pandect. Brandeb. p. 103.*

ZIMBERTUS AMBSING, Hamburgensis, J. U. Lic., A. 1696. in patria mortuus.

Disp. Inaug. de Obligatione ex literis commendatitiis. Argentinz 1674. in 4. Recusa in *Decuria III. Dissp. Inaug. Argentin. Jurid.*, ibid. A. 1676. in 4.

M. ANDREAS AMDERS, Tunderensis, Rostochii A. 1646. Magistri adeptus titulum, Scholz patriz Tunderensis eodem Anno jam Rector, & deinde Pastor in vicinia, ab A. 1650., Buekarkenfis.

Der Tunderschen Unsterblichen Sterblichkeit Erster Theil. Slesv. 1649. in 4.

Ander Theil derselben, oder Grabschriften vornehmer daselbst ruhenden Herren, Matronen und jungen Leute, von ihm in Versen aufgesetzt. Slesvigz 1675. in 4.

M. CHRISTIANUS HENRICUS AMDERS, e Duc. Slesvic. Cimber, Præsidii militaris Gottorpiensis, circa A. 1700., Ecclesiastes.

Disp. de Imaginibus Fluviorum antiquis, Præfide Joh. Georg. Neumanno proposita. Witeb. 1691. in 4.

Disp. de Imaginibus Regionum, quibus illæ in nummis, aliisque monumentis antiquis, designantur. Witeb. 1691. in 4.

Danckpredigt wegen des zu Travendahl d. 19. Aug. A. 1700. wiederhergestellten Friedens, am 19. Cont. nach Trin. gehalten. Hamb. 1701. in 4. V. *Nova Lit. Lubec. A. 1701.*, p. 124.

ADRIANUS ALBERTUS ANCKELMANN, Hamburgensis, J. U. D. & Judicii in patria inferioris, circa A. 1716., Assessor. V. *Hamburgum anni 1716. literatum* p. 20.

Disp. Inaug. de Relaxatione a Juramento. Lugd. Bat. 1705. in 4.

DIETERICUS ANCKELMANN, Hamburgensis, J. U. D. (Halæ d. 30. Jun. A. 1695. creatus) & in patria Practicus.

Triga Casuum, ex regulis Jurisprudentiæ examinatorum & decisorum, Præfide Christ. Thomasio proposita. Halæ Sax. 169., in 4.

Disp. Inaug. de Pactis dotalibus, ad P. II. Tit. XI. Art. XI. Juris Statut. Hamburg., Præfide Chr. Thomasio habita. Halæ 1695. in 4.

Gegenvorstellung und Ehrentretung gegen Mich. Weber, an die Hamb. Bürgerschaft. A. 1707. in 4.

DIETERICUS JOHANNES ANCKELMANN, Hamburgensis, J. U. D.

Disp. Inaug. de Officio Liberatorum erga Parentes. Basileæ 1711. in 4. V. *Hamburgum anni 1716. literatum* p. 22.

EBERHARDUS ANCKELMANN, Hamburgensis, Eberhardi, Mercatoris, ex Anna Catharina, Zach. Crameri, Senatoris Lipsiensis, gnata, Filius, Caspari, Senatoris Hamburg., Nepos, d. 7. Maji A. 1641. natus, Gymnasium patriz, ab A. 1659. ad 1662., frequentavit, & in Lingvis simul Orientis, Biblicaque Theologia, ab Esdra Edzardo, Th. Lic., est institutus. Cujus hortatu & exemplo Lingvam etiam Lusitanicam, ut controversias eo feliciter tractaret Judaicas, jam tum addidit. Ab A. 1662. Witebergæ Calovium, Meisnerum & Deutschmannum, ab A. 1664. autem Argentinz Danhauerum, Schmidium & Bebelium, studii sacri per quadriennium duces habuit, & Basileæ etiam in Joh. Buxtorff Jun. (se præfente mortui), Gieszæque in Pet. Haberkornii aliquamdiu hæsit convictu. In patriam redux, graduque Licentiati Theologiæ (post Disp. in Jerem. XXIII. 5. 6. Inaug.), d. 29. Mart. A. 1671., Rostochii ab Aug. Varenio ornatus, in Lusitaniam Hispaniamque trajecit, ut plura, ad statum religionis spectantia Judaicæ, cognosceret, & præsidio lingvarum illarum sibi adjuncto; ad redarguendos emendandosque, in Colloquiis, quæ tunc Hamburgi frustra sperabantur, publicis, Judæos patriz Lusitanos, instructior accederet. Biennio, quod istic exegit, Textum Originalem Clericos quosdam & Doctores Lusitaniz Pontificios, & hos inter, Joh. Svarezium, Doctorem Jubilatum, docuit (1.), & Bibliothecam sibi paravit insignem, celebrioribus Europæis, ob rariorem, in LL. Orient. ac Lusitanica, Controversiisque Judaicis, Scriptorum copiam, a Rud. Capello (2.) annueratam. A. 1675., a patriz Senatu, Professio illi Lingg. Orient. in Gymnasio publica, post Egid. Gutbierium, Præceptorem, ante 8. annos jam defunctum, commendante Edzardo, d. 11. Jan. est collata, quam d. 18. Mart. Oratione de studiis S. Lit. necessitate est exorsus, & magna cum sedulitatis, pietatis & integritatis, laude, per 29. annos, perpetuo, ob corporis infirmitatem, cælebs, ornavit. Quinquies Gymnasii Rector fuit, & Rectoratui ultimo, cum Ordinis Professorii, ab A. jam 1699., fuisset Senior, immortuus, morbo pectoris, tussique vehementiori, a quibus per biennium fuerat exagitatus, nocte Kal. Nov. secuta, A. C. 1703. (æt. 63.), succubuit. Symboli loco verba Jer. XXIII. 6. (יְהוָה צְדָקָה), Disp. Inaug. a se olim illustrata, usurpavit. Defunctum, *Programmate* de Vita ejus *Funebris* (in Georg. Henr. Götzii *Elogiis X. Philologorum Hebræorum*, Lubecæ A. 1708. editis, p. 73-81., cum Joh. Alb. Fabricii in eum Choliambis, recuso), ob doctrinam insignem, singularem, tum in auditoribus instituendis, tum in Judæis, præeunte Esdra Edzardo, Præceptore, Christo lucri faciendis, dexteritatem & diligentiam, largam in Profelytos, aliosque egenos, benignitatem, candorem, pietatem, humilitatem, aliasque virtutes, celebravit Collega Georg. Eliezer Edzardus.

Conf. de illo Pet. Ambr. Lehmanni, Vitam e Progr. Edzardino repetentis, *Nova Lit. Germ., M. Dec. A. 1703.*, p. 480., Aug. Varenii, eandem ad A. usque 1671. recensentis, *Programma ad Disp. Inaug. Invitatorium*, Mich. Kirstenii *Programma Orationi Auspicali A. 1675. præmissum*, & *Monumenta Gymn. Hamb. instaurati* p. 5., Joh. Henr. Maji Ep. Dedicat. *Vite Joh. Reuchlini*, A. 1687. ei inscriptæ, Casp. Lindebergii (iter illius Lusitanicum commendantis) *Epist. de Utilitatibus L. Hispan. Theologicis* (in *Novis Lit. Lub. A. 1702.*) p. 309., & Joh. Alb. Fabricii P. II. *Memor. Hamb.* p. 1093.

Joach. Felleri (in *Poem. de Brabeis Philosophicis*, Lit. D. 3. a.) bifrons audit orbis Hebræi Janus, Rud. Capello (l. c.) *Vir doctissimus simul & optimus*, Vinc. Placcio (T. I. *Theatri Scriptt. Anon.*, c. 11., p. 432.) *Collega longe honoratissimus*, atque, ut meretur sane pietate, candore doctrinaque sua, *charissimus*, Georg. Eliez. Edzardo autem (in Progr. cit.) *Vir de patria pariter atque Ecclesiâ bene meritus*.

SCRIPTA EDITA.

Disp. de *Θεωριαις*, contra Socinianos, Præfide D. Joh. Deutschmanno. Wit. 1664. in 4.

Disp. de S. Scriptura *ἱερατικῆς* accepta, seu Libris Canonicis, e 2 Pet. II. 19. 20. 21., Præfide D. Seb. Schmidio proposita. Argentinz 1665. in 4.

Disp. Inaug. de persona & officio Christi, e Jer. XXIII. 4. 5. 6., Præfide D. Aug. Varenio, Socinianis præsertim opposita. Rostochii 1671. in 4.

(1.) V. ejus Or. *Auspic.* p. 84-90. (2.) in *Sciographia Nummophylactii Lüdoviani*.

Molleri Cimbr. Lit. Tom. I.

E

Genesis

Genesis Hebraice, cum Versione Latina Xantis Pagnini, & Notis in hanc, veritatem Hebraicam indicantibus, ἀναγνώμης edita, Hamb. 1675. in 8. maj. (V. Placcii *T. I. Theatri Scr. Anon.*, c. 2., p. 120.)

Tabulæ Hebraicæ in Cap. I. Geneseos. in fol. (V. *Catal. MS. Biblioth. Placcianæ*).

Oratio Auspicalis de studii S. Literarum, præsertim Hebræarum, necessitate, cum professionem L. Hebr. A. 1675. Hamburgi adiret, habita, & a Georg. Henr. Götzio, in *Elogiis X. Philologorum Hebræorum*, Lubecz A. 1708. in 8. excusis (p. 82-104.), publicata.

Programmata Funebria, Hamburgi A. 1678. in Nicol. Jarrii, J. U. L. & Consulis, A. 1684. in D. Rud. Capelli, Professoris, A. 1690. in Henr. Meureri, J. U. L. & Consulis, A. 1696. in Dan. Butneri, Professoris, & A. 1703. in Jul. Surlandi, J. U. L. ac Consulis, exequus publicata (in fol.). Ex his tria, Consulum sacra memoriz, in Joh. Alb. Fabricii *P. I. Memor. Hamburg.* (ed. Hamb. A. 1710. in 8.), quartum de Butnero A. 1711. *Parte III. earundem*, p. 530-550., secundum autem de Capello, in G. H. Götzii *Elogiis Theoll. X. German.* (ed. Lub. A. 1708. in 8.), p. 180-184., sunt recusa.

Scriptum etiam quoddam Lusitanicum (propriumne, an alienum, ignoro) edidisse perhibetur.

INEDITA.

Loca de Fide V. T.

Nachricht auß dem N. T. vom Messia. (Utrumque in Biblioth. Placciana, Hamburgensi publicè donata, teste illius *Catalogo*, superest.)

THEODORUS ANCKELMANN, Hamburgensis, J. U. (cui Helmstadii & Lipsiæ vacaverat) Licentiatum titulum Heidelbergæ A. 1664. adeptus, ejusdem, post reditum ex itinere ad externos, Christ. Mart. Dornio (Consil. postea Danico) comite peracto (1.), Practicus in patria celebris. Vixit A. 1706.

Disp. Inaug. de Dominio, Præside D. Henr. Dav. Cunone propofita. Heidelbergæ 1664. in 4.

Inscriptiones antiquissimæ & celeberrimæ Urbis patris Hamburgensis. Heidelberg. A. 1663. in 4to. Præfixa sunt Elogia Seb. Rampeckii, Sam. Pufendorfii, & aliorum, Metrica, Secunda illarum Editio, novo Auctario (116. Inscriptionibus, ab Anckelmanno collectis, 79. recentiores adjiciente) locupletata, a Joh. Alb. Fabricio *Scriptoribus rerum Germanicarum Septentrionalium* Erpoldi Lindebrogii, denuo a se Hamburgi A. 1706. in fol. publicatis, est subjuncta, & Anckelmanno ipsi inscripta. Recensum ejus in Wilh. Ern. Tenzelii *Biblioth. Curiosa vernacula*, Sect. IV. A. 1706., p. 272-277., invenies. Conf. *P. IV. Isagoges mex ad Hist. Cimbr.*, c. 8., §. 14., p. 549.

M. PAULUS ANCKERSEN, Ecclesiæ, in Præfectura Hatherslebiensi, ruralis Starupensis, circa A. 1614., Pastor, M. Petri Hegelundii, Episcopi Ripensis, gener.

Ei forte debetur MStum, quod Catharinam Braheam, Virginem nobilem, possedisse *Catalogus Biblioth. Resenianæ* p. 353. testatur, Theologicum Danicum:

Paul Anders Kommerste Goliath; det er: Bornuffiens Triumpf og Geyervinding.

CHRISTIANUS ANDRÆ ARREBOE, sive Arroensis, Pastor Nebelundensis & Sedingensis in Lollandia, diversus ab Andrea Christiani Arreboe in Arroa, Ducatus Slesvic. insula, itidem nato, Poeta, quem loco suo celebrabimus, Danicè vernaculo. V. Pet. Resenii *Catal. Biblioth. suæ* p. 153., & in *Indice III. (lit. A.)*

Torcular Christi, sive Passionis, Mortis ac sepulturæ Christi Historia, XV. Homiliis, Danico sermone, explicata. Hafn. 1670. in 4.

GEORGIUS ANDERSON, sive **ANDRÆ**, Tunderensis, Homo illiteratus, sed judicio insigni & tenaci memoria, teste Ad. Oleario (2.), præditus, peregrinandi flagrans amore, A. 1644. e patria in Bataviam, ac inde in Asiam, trajecit, Turciamque, Persiam, Palæstinam, ac provincias ejus alias, perlustravit, imo ad Indos usque penetravit extremos. Eam autem, in locis singulis lustrandis, & incolarum moribus, sacris ac ritibus, notandis, adhibuit diligentiam, quam ab illiterato vix expectes, & sæpe in eruditis peregrinatoribus desideres. Sexennio in regionibus Asiaticis, varios inter casus & rerum discrimina, transacto, A. 1650. in patriam est reversus, & a Friderico, Duce Holsato-Gottorpiensi, Nomarchiæ in Agro Slesvicensi Croppensis incolis Judex præfectus, sæpiusque ad colloquia de gentium Orientis rebus curiosa in aulam evocatus. Nolebat is initio, ab amicis licet monitus, Historiam sui scribere itineris; donec pertinaciam ejus Princeps, & auctoritate sua, & astu sequenti, expugnaret. Postulavit is scilicet a nostro, ut quotidie per horam in Bibliotheca sibi adesset, & apud externos observata viva voce exponeret. Has ejus narrationes V. Cl., Ad. Olearius, in loco Bibliothecæ secretiore, ignaro Andersono, abditus, exponeret. Has ejus narrationes V. Cl., Ad. Olearius, in loco Bibliothecæ secretiore, ignaro Andersono, abditus, exponeret. Jussu Principis, calamo excepit. Postea ipsi etiam injunctum est, ut iter suum scripto comprehensum exhiberet. Quod Autographum ubi Olearius cum annotationibus suis, ex ore dicentis exceptis, consentire deprehendit, adjecit simili Volqvardi Ivaridis, Hufensis, Itinerario, in Libros IV. (quorum tres priores Anderfoni, quartus autem Ivaridis iter, enarrant) divisum, & figuris æneis, ab ipso peregrinatore delineatis, ornatum, sub hoc A. 1669. evulgavit titulo:

Orientalische Reißbeschreibung Jürgen Andersens und Volqvard Iversens (aus welchen iener A. 1644. auß Holland außgezogen, und A. 1650. wiedergekommen, dieser aber von Amsterdam A. 1655. außgereiset, und A. 1668. in Holslein wieder angelanget, beyde aber respectivè durch Ostindien, Persien, Sina, Tartarien, Türcken, Arabien und Palæstina, gezogen; zu Wasser und Lande viel merckwürdige Dinge gesehen; auch erbärmliche Schiffbrüche erlitten); auß welcher mit Lust und Verwunderung zu vernehmen die Beschaffenheit und heutiger Zustand der Inseln, festen Länder, und Städte, wie auch der Einwohner Leben, Sitten und Lehre: Aufgegeben durch Ad. Olearium, mit seinen Noten, und etlicher Dertter Erklärungen, auch vielen Kupfern. Slesvig A. 1669. in fol. Recusum est utrumque Hodoeponicum Germanice (una cum *Itinerario Olearii Persico*) Hamburgi A. 1696. in fol. Belgice autem (Interprete Joh. Henr. Glasemakero), uti Corn. a Beughem (in *Bibliogr. Hist.* p. 522.) testatur, Amstelodami A. 1670. in 4.

JACOBUS ANDERSON, Holsatus, Theol. Studiosus, Aug. Herm. Franckii in Acad. Lipsiensi (uti credi voluit) Auditor.

Sendschreiben aus Hamburg an einen vornehmen Freund, von den Leipziger Collegis Biblicis, und daher so genandten Pietisten. A. 1690. in 4. Hanc unici quaternionis Epistolam, æquius de illis judicantem, & in *Actis Pietisticis*, Francof. A. 1691. in 4. editis (num. 1.), recusam, Theologi Lipsienses (in *Relatione Anti-Franckiana ad Elect. Sax.* p. 57.), Laur. Normannus (apud Placcium *T. II. Theatri Anon. & Pseudon.* p. 53.), & Autor der ausführl. Beschreibung des Unfugs der Pietisten zu Halberstadt (ed. A. 1693., c. 2., p. 19.), sicutum esse Christ. Thomasi, J. C. Lipsiensis & Halensis, Ψευδώνυμον, perhibent, contradicente, sed Epistolam simul ipsam commendante, Thomasio (in der Abfertigung der

(1.) V. Vinc. Placcii ad eos Propempticon, *Lib. III. Poem. Juven.*, p. 294. 295. 296.

(2.) in *Præfat. Hodoeponici* ejus, cui hanc vita nostri

debemus notitiam.

der aufführt. Beschreibung des Pietisten-Anfugs p. 6.). Cui credendum esse, cum Placcio (*l. c.*), merito arbitramur, & verumne, an fictum, Autoris nomen sit, haud definimus.

JOHANNES ANDERSON, J. U. D., Civitatis Hamburgensis, ab A. 1698., Advocatus, ab A. 1702. (d. 18. Oct.) Secretarius, ab A. 1708. (d. 19. Nov.) Syndicus, & ab A. 1723. (5. Febr.) Consul, Gener Petri a Lengerke, J. U. L. & Consulis. V. de illo J. Alb. Fabricii *P. I. Memoriarum Hamburgensium*, peculiari etiam Epistola ei A. 1709. inscriptam, p. 442. 590., P. A. Lehmanni *Hamb. Lit. A. 1701. p. 3.* & Seelenii *Memor. Staden. c. 5. p. 158. 159.*

Jo. Georg. Eccardus in *Historia Studii Etymologici Linguae Germ. c. 10. p. 107.* Virum in his studiis insigniter doctum vocavit & reliquias Glossarii Saxonici, Grammaticaeque Germanicae, D. Gerh. Meieri, Theol. Brem., ab eo jussit expectari.

Disp. Inaug. de Juramento Zenoniano. Lugd. Bat. 1697. in 4.

JOH. CHRISTOPH. ANDREÆ, Vici in Anglia Cimbrica Cappelenfis Parochus.

Weisses Ehrenkleid, oder Zeichabbandung über M. Dan. Albinum, Past. zu Satorp. Slesvigz 1691. in 4.

Leichpredigt über Margaretam Luciam Martininn, M. Joach. Zwergii, Past. zu Cappel, Wittve. Slesvigz 1697. in 4.

PETRUS ab AENGELEN, Anglo-Cimber, Ecclesiae in Batavia Lutheranae Mönchendamensis primum, ac deinde Leerdamenfis, Minister, a Consistorio Lutheranorum Amstelodamensi ab officio (quo jure, quave injuria, incertum) deturbatus, vitam deinceps privatam muneribus publicis prae tulit, & in civitate Alcmariensi, horticulaturae vacans, pie ac placide transegit. Vixit 1662.

Veritas contra Christianismum degenerem testibus annumeratur a Frid. Breclingio in *Fridrico resurgente p. 13.* & suo illorum Catalogo, *Tom. IV. Hist. Eccl. Gotfr. Arnoldi (Sect. III., num. 18.) inserto, p. 763.*, ipsoque Arnoldo *Tom. III. ejusd. operis, c. 15., p. 149.*

SCRIPTA BELGICA.

Horticultura, cujus Versio Germanica, a Georg. Greflingero concinnata, hunc praefert titulum: *Verständiger Gärtner auf die XII. Monate des Jahrs, nebst beigefügter nützlichen Speculation über die Grösse des Himmels, der Sonnen, des Monden, und der Planeten.* Prodiit hac Versio Hamburgi A. 1655. 1663. & 1666., Hannoverae 1667. 1673., 1677., & Francofurti (cum Capuccini Anonymi *Regulis hortensibus*) 1684. in 12., nec non Hannoverae A. 1692. 1695. & 1703. in 8.

De Verresfende Engel (*i. e. Angelus procul remota videns*); Geestlike Bergesichte. Amstelod. 1661. in 12.

Ungelückte Jerusalemsche Reise, five Versio Belgica Historiae itineris IV. Nobilium Germanorum (in eo a Barbaris captorum, variisque modis afflictorum) Hierosolymitani infelicis, a Seydlitzio, uno illorum, Germanice scripta, Amstelod. 1662. in 4. (*V. Beughemii Bibliogr. Hist. p. 582. 583.*)

Herbarius. Amst. 1663. in 8. (*Juxta Catal. quendam*).

Tractat von der wandelnden Seele, die, rechte Christen suchend, gar wenige im verborgenen gefunden, cujus Breclingius *l. c.* injectit mentionem.

Medicus Samaritanus, ab eodem Breclingio alibi illi tributus.

(In *Catalogo* quodam Belgico N. ab Engeln *Tractatus de Praedestinatione* Belgicus, Roterod. A. 1649. in 8. editus, Autoris praenomine non addito, memoratur. An huic is sit adscribendus, alii dispiciant.).

HENRICUS ANGELUS, Praeza Hofstus.

Oratio Valedictoria pro studiorum humaniorum praereminentia & principatu, in Gymnasio Hamburgensi recitata. Hamburgi 1625. in 4.

MATTHIAS ANSGARII, vel **ANCHERSEN**, Coldingensis, d. 16. Mart. A. 1682. natus, D. Ansgarii Ansgarii, oppidi hujus Pastoris Filius, in Civitate Ripensi ab eodem, ad illius evecto Episcopatum, educatus, Scholae in Jutia Fridricianae, ab A. 1701. ad 1705., Rector, & deinde, post reditum ex itinere ad Belgas & Anglos literario, Professor, ab A. 1709. Mathem. Infer. Hafniensis ordinarius, Theologiae autem designatus, & Academiae simul ab A. 1711. ad 1720. Notarius. Professione tandem relicta, Pastor factus est in Amagria vicina Tornebyensis. Plura de ejus Vita V. in Alb. Thurz *Idea Hist. Lit. Dan. p. 195. 196.* Vir Lingvarum Orientalium peritissimus.

Spicilegium defectus Lexicorum Rabbincorum variorum, potissimum utriusque Buxtorfiani, Dissertatione Academica coarctatum, Hafn. 1704. in 4. Vocum Phrasiumque, de quibus in eo disleritur, Indicem *Nova Literaria Lubecensis, M. Febr. A. 1705., p. 55.* exhibent.

Poema Tograi Arabicum, Arabice (*sed sine vocalibus*), cum Versione Latina Jac. Golii, haecenus inedita (*quam Hadr. Relandi Bibliotheca suppeditavit*), Praefatione Notisque suis aucta, editum. Trajecti ad Rhenum A. 1707. in 8. Novae hujus Editionis, Erpeniana & Pocockiana posterioris, cujus exempla (quingvagina exceptis) omnia, cum Hafniam & Batavia transportarentur, naufragio periere, Historiam, recensum & laudes, V. in *Actis Erud. Lips., T. IV. Supplem., Sect. IV., p. 156. 157.*

Versionis Latinae Libri *Ikkarim*, five Fundamentorum, R. Josephi Albo, a Joh. Steenbuchio, Prof. Hafniensi, inchoata, sed abrupta, Continuatio atque Editio, in *Spicilegio p. 9.* promissa (V. *Nova Lit. Lubec., M. Sept. A. 1704., p. 271.*, & *M. Febr. A. 1705., p. 56.*) Versionis hujus Latinae plagulam primam ante aliquot jam lustra Amstelodami, teste ipsius ad me Epistola, curavit excudi.

Lexicon Coranicum affectum, expectari ab illo jubet Bernh. Raupachius in *Commentat. de praesenti rei sacrae & literariae in Danica statu, p. 104.*

XL. Haditz, seu Fragmenta Concionum Mohammedis, Arabice, cum versione latina ac notis; it. Tractatus quosdam Thalmudis Gemaricos. Arabicaque & Persica nonnulla luci destinavit.

CONRADUS ab ANTEN (quem Georg. Abr. Merclinus (*l. c.*) *Conradum Anen* perperam appellat), J. U. Lic. & Practicus Lubecensis.

Γυναικός λουσις, seu Mulierum lavatio, quam purgationem per aquam frigidam vocant, itemque vulgaris de potentialium opinio, quod utraque Deo, naturae, omni juri, & probatae consuetudini, sit contraria, candida, brevis & dilucida Oratio, Joh. Adolpho, Duci Hols., inscripta. Lubecz 1590. & 1593. (*non 1563., quem Merclinus l. c. substituit*) in 8. Solide, judice Gerh. Joh. Vossio (*Lib. 3. de Theol. Gent., c. 47., p. 981.*) judicium γυναικός λουσις refutavit.

HENRICUS ab ANTEN, Hamburgensis, J. U. D., patre cognomine, templi curatore, d. 14. Jun. A. 1592. natus, Aedis Cathedralis, ab A. 1622. (d. 10. Aug.), Canonicus, ab 1625. Scholasticus, & ab 1639. Senior, Filii unius,

triumque filiarum, ex Angelica Morfia, A. 1636. ducta, parens, d. 7. Jun. A. 1645., æt. 53., mortuus. V. *Epicedia Joh. Ristii* (im Poetischen Schauplatze p. 284-289. recusum), atque aliorum, & confer J. Alb. Fabricii *P. II. Memor. Hamb. p. 613.*

Historicus fuit, teste Joach. Morfio (in *Albo MS. fol. 869.*), *egregius.*

Disp. de Republica & jure majestatis. Lips. 1612. in 4. (O. Sperling.)

Disp. de jure Connubiorum, Præfide D. Joh. Linderhusio proposita. Lugd. Bat. 1615. in 4.

Disp. Inaug. de prioritate & concursu Creditorum. Basileæ 1625. in 4.

GEORGIUS CHRISTIANUS ARBO, Slesvicensis, Parochus in vicinia patriæ ruralis.

Die Befreyung von aller Qvaal, und der Eingang zur sichersten Ruhe, im seigen Ende, bey Absterben Fr. Ida Rumohrinn, geböhret von Qvaalen, A. 1719. vorgestellt. Hamburgi 1719. in fol. V. *Catal. nundin. Lips. A. 1719. autumn. p. 7.*

ARNOLDUS HENNINGUS ARENDS, Tunderensis, J. U. C.

Disp. de Officio Præfeti Castelli, ad extrema obligati, Præfide D. Joh. Joach. Schöpfero, ab ipso (vero, sicut Præfdis Epistola testatur, Autore) proposita. Rostochii 1701. in 4.

BALTHASAR AREND, Glückstädiensis (1.), Caji (statim memorandi) Filius, in Academiis, ab A. 1661. ad 1667., commoratus Jenensi, Lipsiensi, Giessena, Argentinenfi, Lugduno-Batava & Hafniensi, Oppidi, ab A. circiter 1668., Delmenhorstani, & Ecclesiæ deinceps, circa A. 1676., in Ostfrisia Beerdensis, Pastor, Annæ, Filiz D. Matthiæ Cadovii, Comitatum Oldenburgici & Delmenhorstani Superintendentis, ab A. 1668. (d. 9. Sept.), maritus (2.), Beerdz A. 1687. (uti Parens mihi indicavit) defunctus.

SCRIPTA EDITA.

I. LATINA.

Disp. de Angelis, Præfide Joh. Christoph. Hundeshagio Jenæ 1661. in 4.

Disp. Historico-Theologica de resurrectione Christi, adversus Hæreticos, & hostes alios, ex 1. Thess. IV. 14. Præfide D. Balth. Bebelio. Argentinz 1664. in 4.

Laudatio funebris, memoriæ Theod. Reinkingii, J. U. D. & S. Reg. Maj. Dan. in Ducatibus Slesvic. & Hols. Consiliarii & Cancellarii, Argentinz d. 10. Mart. A. 1665. habita, & cum Programmate Invitatorio Sam. Schallesii, Rhetoris publici, bis eodem A. 1665., tum seorsim Argentinz, tum, inter reliqua Scripta de Reinkingio Parentalia, Glückstädi, in 4., excusa, in Henn. autem Wittenii *Memoriæ JCorum renovatæ Decade III. (p. 397-431.)*, Francofurti A. 1676. in 8., recusa.

Joh. Valentini Andreæ, Theologi Württembergici, Vox libera (de statu Ecclesiæ Lutheranae corruptissimo), ad Augustum, Ducem Brunsvic., privato quondam calamo missa, nunc, sub auspiciis Frid. III., Daniz Regis, omnium piorum auribus infusa a B. Arndio. Glückstädi 1667. in 12. Versione illam Germanica Ant. Reiserus, Theol. Hamburg., est dignatus, dissimulato nomine suo, Francofurti A. 1678. in 12., sub hoc edita titulo: Freye Feder J. V. Andreæ vom Uebelstande der Kirchen Gottes. Conf. de illa V. Placcii *T. I. Theatri Scr. Anon., c. II., p. 413.*

II. GERMANICA.

Geistlicher Krieg, das Himmelreich mit Gewalt zu stürmen, oder Predd. aus Joh. XI. 12. Glückstädi 1671. in 12.

Geistlicher Friede mit Gott, oder Predd. aus Luc. II. 14. Glückst. 1671. in 12.

Gürbittendes und Danksagendes Delmenhorst. Glückst. 1672. in 12.

Des Leibes und der Seelen Zustand nach dem Tode, oder Leichpred. über Ant. Gänth. von Reinkingen, aus Eccl. XII. Glückst. 1676. in 4.

INEDITA (a Cajo Parente indicata):

Chronicon Ostfrisiæ, oder Ostfrisischer Zeit-Zaher-und Tagweiser. (in fol.)

Topographia Harlingensis, oder Beschreibung des Harlinger Landes. (in fol.)

(Hæc duo, Autore mortuo, in Archivum Ostfriscum Auricense sunt translata.)

Exilium mortis, oder Todesvertreiber; das ist: MMCCC. lehrreiche, tröstliche, scharfsinnige, kluge Sprüche, denkwürdige Historien, und angenehme Gleichnisse vom Tode, in II. Theilen. (in 4.)

CAJUS AREND, Hanroviz, Arce Holfatiæ, Kal. Dec. A. 1614. natus, Georgii, Administratoris illius ac Prætoris regii, ex Catharina Bojenia filius, Johannis autem, Civis Flensburgensis, nepos, Joach. Gerdesium, Philologum insignem, Præceptorem habuit domesticum, & Scholas deinde Rendesburgensem, Embdensem, Kiloniensem ac Stralsundensem, frequentavit. A. 1633. in Acad. professus Rostochiensis, Pet. Laurembergium, Prof. Cl., Hospitem, Wilh. autem Wirtendorffium (postea Th. D. & Superint. Bardovic.) contubernalem, habuit, hujusque ductu ita profecit, ut Logicam & Metaphysicam alios privatim jam tunc doceret. Gryphiswaldiæ deinceps aliquamdiu commoratus, cum Hafniam A. 1636. tenderet, in itinere a Cive urbis in Svecia Gothoburgensis, ut hanc secum adiret, liberosque suos per triennium institueret, est persuasus. Imo & sedem illic fortunarum, ducta A. 1639. uxore Maria, Joh. Braunii, Senatoris Gothoburg., filia, constituere, spartamque geminam, in æde Germanorum sacra ludoque literario, sibi oblatam, adire decreverat. Verum, cum patriam ante, hæreditatis paternæ causa, repeteret, a matre vidua, & Marqv. Ranzovio, Stratego Danico, ut in ea subsisteret, & Parochiæ in Stormaria ruralis Neodorsienfis susciperet Diaconatum, est permotus. Hoc, ab A. 1639. per lustra tria functus continua, octo e Coniuge sustulit liberos, & hos inter, Balthasarem modo laudatum, Joh. Georgium, Med. D. & Poliatrum Wismariensem, ac Dorotheam, M. Statio Menckenio, Scholæ Oldenburg. Rectori, elocatam. A. 1645., cum Sveci Holfatiam invasisent, calamitatis publicæ partem toleravit haud exigua, M. Febr., hebdomadis (quam Hiobiticam appellabat) unice spatio, tribus liberis (quorum unum, ab aliis destitutus, ipse sepeliit), domo a militibus incensa, bonisque omnibus, orbatus, & cum uxore tandem, auditoribus universis jam ante dilapsis, exulare coactus. A. 1654. ex agro Neodorsienfi in urbem evocatus Glückstädiensem, Ecclesiæ oppidanæ per septennium fuit Diaconus, deinde vero, ab A. 1661., Arcis regiæ, per annos XVII., Pastor. A. 1678. tandem a Christ. V., R. Dan., Dithmarsiz Australis Præpositus & Pastor Meldorsienfis, in Alexandri Christiani locum, constitutus, secundas A. 1582. cum Magdalena Schönfeldia celebravit nuptias, nullaque ex ea prole suscepta, calculo vesicæ, carnifici corporis sui a multis annis intestino, d. 14. Mart. A. C. 1691. (ætatis 77., munerumque sacrorum 52.), succubuit. Vitæ Historiam mihi suggessit M. Henr. Hahnii, Successoris, Sermo vernaculus, e Jobi XIX. 25. 26., Funebris, cum Armilii ipsius sacris in b. 7. Meditationibus, Glückstädi A. 1691. in 4. (sub tit.: Hiobs einiger Trost in Noth und Todt) excusus.

(1.) Ab Ant. Teiserio, in *Catal. Catal. p. 36.* in locum cognominis patriam substituente, male Balth. Glückstädius vocatur, Conf. Ern. a Linden, Diac. Delmenhorst., Sermonem. qui prodit, in nuptiis ejus Germanicum.

(2.) V. Joh.

Conf. M. Joh. Christ. Blumii (d. 15. Apr. nostrum obusse perperam credentis) *Jubilaum Theologorum emeritorum*, c. 3., p. 47. 48.

Symboli loco dieterionus est Germanico: Gedult frist den Teufel.

M. Gregorio Michaelis, Antistiti Oldenburgico (in *Jambis ad eum, scripto cuidam praefixis*), audit
Dithmaria Siren, altera Hippocrenidum
Thalia, delibatus flos facundiae.

SCRIPTA GERMANICA.

Jesus Aarons Brustgeschmeide, oder zwey Trostpredigten vom holdseligen Kramnahmen Jesu. Glückst. 1641. in 4.
Predigt vom wahren Christenthume, aus 2. Pet. I. 5. 6. 7. Glückst. 1642. in 4.
Einfältige Handleitung zur täglichen Prüfung sein selbst, nach dem Catechismo. Glückst. 1648. in 12.
Übung des kleinen Catechismi, durch Frage und Antwort vor die Kinder. in 12.
Der Herrscher des Lebens und Todes, oder Leichpredigt über Claus Johansen, Hardsvögten zu Schwabstede, auf Rom. XIV. 8. Glückstadt 1653. in 4.

Freudenkrone oder VIII. herrliche Seligkeiten des ewigen Lebens, in einer Leichpr. über Tabea Ramminn, auf Apoc. VII. 14-17., vorgestellt. Glückst. 1658. in 4.

Sechs Trostquellen vor traurige Herzen, oder Leichpr. über Fr. Catharina Reinkinginn, auf 2 Cor. IV. 17. 18. Glückst. 1661. in 4.

Sterbeschule, oder Leichpr. über Nicol. Meinert, J. U. L., und Gräfl. Kanjowischen Rast, auf Pl. XXXI. 6. Glückst. 1661. in 4.

Dreysache Seligkeit, oder frommer Christen seliger Zustand in der Welt, noch seligerer Zustand im Tode, und allerseigster Zustand im ewigen Leben, in einer Leichpredigt über Joh. Ram, Königl. Amtschreiber zu Panrou, auf Apoc. XIV. 13. vorgestellt. Glückst. 1661. in 4.

Der XCI. Psalm, in diesen gefährlichen Sterbensläufen, und pestilentiſcher Seuche, als ein bewährtes Präservativ oder Arznei, im wahren Glauben zu gebrauchen, einfältig und kürzlich aufgelegt. Glückst. 1665. in 12.

Gekrönte Ehrenkrone, Herrn Theodoro Reinking, Königl. Danischem Kanclern, auf Marci II. 17., aufgerichtet. Glückst. 1665. in 4.

Goldhaus Christlicher und von Gott gesegneter Ehefrauen; das ist: Tröstlicher Unterricht, 1. von schwangern und gebährenden Frauen; 2. von derselben todt gebornen Kindern; 3. von solcher Seligkeit und Begräbniß. Glückst. 1666. in 12.

Sterb-Lection auf Pl. XXXIX. 5. 6., oder Leichpr. über Liborium Henricum Schlaffen, Königl. Kriegs-Commissarium. Glückst. 1667. in 4.

Die rechte Glückstatt und sicherste Bestung; das ist: Der Bund des Friedens, oder Leichpr. über Christ. Paulsen, Obr. Lieutenant, auf Es. LIV. 10. Glückst. 1667. in 4.

Begleiter Christlicher Communicanten, was ein Christe vor, bey, und nach dem H. Abendmahl in acht zu nehmen habe. Lüneb. 1668. & 1679. in 12., ac (*juxta Catal. Nundin.*) Weissenfels 1704. in 18.

Kurze und andächtige Gebetein auf die fürnehmsten Stücke der Leidensgeschichte unsers Heilandes J. C. Glückst. 1668.

Die Krönung und Krone der Gerechtigkeit, oder Leichpr. über Ericum Mauritium den ältern, Königl. Dan. Vice-Kanclern, auf 2 Tim. IV. 7. 8. Glückst. 1670. in 4.

Freudiges Sterben, oder Leichpredigt über Gothard von Höveln, Königl. Vice-Kanclern, auf Es. LVII. 1. Glückst. 1671. in 101.

Heilspflaster verwundeter Herzen, oder Leichpr. über Frid. Helm, J. U. D. und Königl. Dan. Regierungsrath, auf Sap. IV. 7. 10. 14. 15. Glückst. 1673. in 4.

Der Gloxininn Bestand im Leben und Sterben, oder Leichpr. über Sophia Augusta Schachtinn, Frid. Joh. Gloxins, Königl. Raths, Eheliebste, auf Pl. LXXIII. 25. 26. Glückst. 1674. in 4.

Trostquellen Leidtragender Eheherren, oder Leichpr. über Margareta Bruhninn, Conradi Wasmers, Königl. Raths, Eheliebste, auf Ezech. XXIV. Glückst. 1675. in 4.

Hochbegnadetes Alter, oder Leichpr. über Christoph. von Schauenburg, Vicarium des Thums zu Hamburg, auf Pl. LXXI. 20. 21. Glückst. 1677. in 4.

Drey schöne Amaranthen auf den Garg D. Christiani von Stöcken, Königl. Gen. Superintendenten, gestreuet, in einer Leichpred. über die dritte Bitte des Vater Unser, Matth. VI. 10. Glückst. 1685. in 4.

Geistreiche Anmerkungen über seinen eigenen Leichen-Text Hiob XIX. 25. 26. 27., in seinem Leben aufgesetzt, und nach seinem Begehren, der ihm gehaltenen Leichpred. M. Henr. Hahnii über eben denselben beygedruckt. Glückst. 1691. in 4.

EBERHARDUS ARENDS, Hamburgensis, Ecclesiaz ruralis in Anglia Cimbrica Grundhoffensis A. 1715. factus est Diaconus.

Gastpredigt an die Gemeine zu Westlingburen, von der fleischlichen Sicherheit der heutigen Welt, über das Evangelium am X. Sontage nach Trinit. (Luc. XIX. 41. & sq.). Hamb. 1705. in 4.

Erbärmliche Niederlage Christiani Mothes in Erwekung der Schulischen Friedens Gedanken, in Eil vorgestellt. A. 1703. in 4. De qua Schedi, Hamburgi A. 1711. in *Actis Krumholzianis* p. 155-159. recusa, qvz sub Dan. Sev. Sculteti nomine sunt relata, possunt consuli.

Jesus der wahre Lehrer der geistlichen Gerechtigkeit, sowol des Glaubens als des Lebens, in einer Antrittspredigt über das Evangelium am XVIII. Sontage nach Trinitatis A. 1715. zu Grundhoff vorgestellt. Hamb. 1717. in 4.

Rationales de virginis partu cogitationes, Praeside Gerh. Meiero defendit Hamburgi 1695. in 4.

JOH. GEORGIUS ARENS, Caji Filius, Glückstadiensis, Medicinz Doctor (post operam illi, in Gymnasio Bremensi, Academiis Jenensi, Altorfina, Patavina & Oxoniensi, ac itinere per Germaniam, Italiam, Angliam & Bataviam, literario, navatam) Leidz creatus, Poliater Wismariensis. Vixit 1691.

Triga medicamentorum illustrium, fermentantium, sedantium, praeipitantium, Praeside D. Joh. Theod. Schenckio. Jenz 1671. in 4.

Disp. Inaug. Medica. Lugd. Bat. in 4.

JOH. JOACH. ARENDS, Tunderensis, Pastor, ab A. 1714., in vicinia, Rifumenfis.

Disp. de Problemate: An Aristoteles fuerit Atheus? Praeside D. Zach. Grapio Jun. Rostochii 1703. in 4.

Disp. pro studio Theologiae Polemicz, contra Fanaticos & Novatores, ac nominatim Gotfr. Arnoldum, Praeside D. Joh. Fechtio (*qui ab Arndio eam esse conscriptam, in Epist. praefixa, sancte affirmat*), Rostochii 1704. in 4. Recensum ejus V. in *Novis Lit. Lub.*, M. Aug. A. 1704. p. 230. 231. 232.

Diff. de utili mulieribus eruditione, quam ab eo expectari jubet M. Franc. Alb. Epinus, in *Epistola Disp. praecedenti annexa*.

Præter Gnomologiam Biblicam Germanicam, Versionem quoque publicavit Libri Franc. Gastrelli pro veritate Relig. Christianæ Anglicæ Teutonicam, Lipsiæ A. 1716. in 8. sub hoc excusam titulo: *Franc. Gastrell Tractat von der Wahrheit, Gewisheit und Nothwendigkeit der Religion überhaupt und insonderheit der Christlichen, aus dem Englischen verteutschet*. Honorifica de ista tulerunt judicia Lipsienses in recensu libri, Actis Eruditorum Germanicis, Parte XLII. p. 443 - 445. inserto, Autor der Gelehrten Famæ P. XLIX. p. 77. 78. & J. G. Krausius in den Neuen Zeitungen von Gelehrten Sachen 1715. p. 296. ubi hoc ornatur elogio: Diese Version ist besser, als in langer Zeit keine gerathen.

PETRUS AREND.

Zwey nützliche Tractatein: 1. Sententiæ Schuppianæ, oder geistliche Sprüche, welche, auf D. Joh. Balth. Schuppi Anordnung, zu Hamburg, in S. Jacobi Kirche, gemahlet stehen; 2. Biblia Sacra Metrico - Mnemonica, oder kurze Gedächtniß Bibel, vermittelt bequemer Gedächtnissein zusammengetragen. Altona 1661. in 12.

(An idem hic sit cum Petro Arnds, quem a Lutheranis ad Quakeros esse transgressum, & postea, his itidem desertis, Separatistam factum, Frid. Brecklingius, in *Catal. Test. Verit.*, Tomo IV. *Hist. Eccl. Gotfr. Arnoldi* inserto, p. 769., testatur, mihi non constat.)

FRIDERICUS ARNKIEL, Apenradensis, M. Trogilli Arnkielii, Oppidi illius Pastoris & Præpositi, filius, patrisque, e Theologiz Cultore, Advocatus, ac, ab A. circiter 1723., Consul.

Richtung des ersten Nordischen Christenthums, wider H. Gottfried Arnolds vielfältige Verstellungen und Verdrehungen in der Kirchen- und Reges-Historie. Glückstadt 1712. in 4. An ipse verus eruditi hujus Scripti Autor sit, dubitat M. Joh. Melch. Krausius in dem zwenfachen 200. jährigen Jubel-Gedächtnisse p. 177.

M. TROGILLUS ARNKIEL, Tollstedt in agro Præfecturæ natus Apenradensis, in prima pueritia in aquas rurs paterni prolapsus in his periisset, nisi Pater, in foribus stans ædium, periculique ipsius ignarus, ut pecora, quæ fruges agri ejusdem conculcantia falso sibi cernere videbatur, abigeret, divino quasi instinctu illuc accurrisset, & cum morte jam luctantem servasset (1.) Studiorum gratia in Schola Lubecensi, & Academiis Lipsiensi, Dorpatensi & Kiloniensi (supremam ei Philosophiæ lauream, Brabevta Cæfione Grammio, d. 3 Oct. A. 1670. largita), per lustra versatus complura, Cænobii primo Kiloniensis, et si ritu *χρησθισίας* nondum inauguratus, annis aliquot egit Ecclesiasticis, donec A. 1672. Pastor & Præpositus Apenradensis, in Georg. Hübschmanni locum, a Christiano Alberto, Duce Holsato-Gottorpiensi, constitueretur. Muneribus quidem usus A. 1684., temporibus bellicis, quod Holsatium Regi Danicæ, invito Principe suo, præstare solus ferme ex omnibus ditionum ejus, in Slesvicensi Ducatu, detrectaret Ecclesiasticis, excidit, sed A. 1686. a Principe suarum in Ducatu Holsatico Ecclesiarum Antistes vicissim est designatus, & pace restituta, dignitatem Apenradæ A. 1689. recuperavit pristinam. Conjugem A. 1673. elegit Mariam Elisabetham, M. Theodori Niemanni, Pastoris Slesvicensis, filiam, Georgique Volchardi, Ecclesiasticæ Aulici Hufensis, viduam, utriusque sibi sexus liberos enixam. Obiit 1713. Vir doctissimus, qui horas succisas, inter crebra cum Diaconis suis, Confirmationis Catechumenorum ritui, A. 1682. per ipsum instaurato, diu adversatis, certamina (2.), in ambone pariter atque foro, imo & Scriptis publicis, iterata, Libris, non sacris solum, sed patriam etiam, cujus perquam erat peritus, Historiam illustrantibus, elucubrandis, studio, per lustra complura, impendit laudabili. Cui nostrum etiam hoc Opus haud pauca debere subsidia, grati profiteamur.

ELOGIA.

Joh. Dan. Major (in *Epist.*, Joh. Crusii *Dissertationi de aurea Jovis catena* A. 1685. adjecta) ita de illo: Ipse totus quantus eruditio, labor & pietas, est.

Phil. Jac. Spenero (in *Epist.* ad ipsum, *Tractatui de Confirmat. præfixa*) audit ein Mann, der das Zeugniß hat von heftigem Eifer vor Göttliche Ehre, und Treue zu der Erbauung der Kirchen.

Conr. Sam. Schurtzfleischio (in *Diff. de Druidarum institutis*, §. 2., p. 6.) Vir in Cimbrica antiquitate versatus.

Jacobo a Mellen (in *Nov. Lit. Lubec.*, M. Sept. A. 1699., p. 286.) Vir antiquitatum patrum callentissimus.

Georg. Henr. Götzio (im *Schiffer-Catechismo* p. 69.) ein berühmter und wolbelesener Mann.

Joh. Alb. Fabricio (in *Præf. Partis II. Memor. Hamburg.*) Antiquitatum septentrionalium solers indagator.

Joh. Mich. Heineccio (in *Syntagm. de sigillis*, P. II., c. 3., p. 201.) Vir doctissimus.

Erico Benzelio Jun. (in *Notis ad Joh. Vastovii Comm. de Sanctis gentis Svedicæ* p. 38.) Vir diligentissimus.

Jo. Fechtio (in *Lectiombus in syllogem suam controversiarum Disp.* 24. p. 306. 307.) Vir doctissimus, piensissimus & ob varia scripta celeberrimus.

Jo. Andr. Schmidio (T. II. *Introd. Sagitt.* in H.E. p. 336.) vir doctissimus: & Chr. Dethl. Rhodio (in *Nov. Lit. Lub.*, M. Dec. 1699. p. 375.) Vir magni inter Antiquarios nominis.

SCRIPTA EDITA.

I. LATINA.

Disp. de officio redemptionis Christi, Præfide D. Christ. Kortholto. Kilonii 1668. in 4.

Disp. de Paradiso terrestri, Præfide eodem. Kil. 1668. in 4.

Disp. Physica de stella Regis Judæorum, pro gradu Magisterii consequendo, Præfide D. Cæfione Grammio, propofita. Kil. 1670. in 4.

Tr. de Philosophia & schola Epicuri. Kil. 1671. in 4. IV. constat Disputationibus, quarum I. Philosophi hujus vitam ac Philosophiam in genere, II. Canonicam seu Rationalem, III. Naturalem, IV. Moralem, exhibet, singulæ autem placita ejus, vulgo literatorum invisa, quoad licet, defendunt ac commode interpretantur. *Eruditus* vocatur a Georg. Paschio in *Tr. de variis moralia tradendi modis*, P. II., c. 5., §. 8., p. 690.

II. GERMANICA.

Himlische Weinachtgedanken, bey der Krippe Christi, in gebundener Rede, abgefasset, samt etlichen Anmerkungen. Kil. 1669. in 4.

Die Seligkeit der reinen Herzen im klaren Anschauen Gottes, oder Leichpred. über Cathar. Marg. von Sallern, auß Matth. V. 8. Slesvig 1676. in 4.

Die Abwechselung unserer Freude und Traurigkeit, oder Leichpred. über Doroth. Hegelundinn, auß Joh. XVI. 22. Slesv. 1677. in 4.

Theolo-

(1) V. ipsius *Præf.* Soliloquiorum Biblicorum ad Christum.

(2.) Historiam illorum V. in *Tr. de Confirmatione vernaculo*, cap. ult.

Theologische Betrachtung des grossen schreckhaften Cometen, der A. 1680. und 1681. gesehen ist, in 2. Predigten über Gen. I. 14. und Luc. XXI. 25.: Mit einigen Anmerkungen. Slesv. 1681. in 4.

Das güldne Horn, A. 1639. bey Lunden gefunden, auß dem darunter verborgenen Heidenthum unserer Vorfahren Cimbrischer nation, als eine denckwürdige antiquitat, und höher als Gold geschätztes monument ihrer Heidnischen Abgötter, erkläret, und wieder die anderswoher genommene Erklärungen vertheidiget: in 2. Theilen. Kilonii 1683. in 4. Recusum in der ausführlichen Eröffnung der ubralten mitternächtschen Völcker ihres Lebens, Thaten und Bekehrung (Parte II.) Hamburgi A. 1703. in 4. Plura de illo V. in *Ifagoge mea ad Hist. Cimbr.*, P. I., c. 3., §. 12., p. 28. 29. 30., & P. II., c. 1., §. 3., p. 4. Commendatur a J. Alb. Fabricio in *Bibliogr. Antiqu.*, c. XI., p. 373.

Catechismus Lehre, in 3. Theile unterschieden, vor angehende, zunehmende, und geübte Catechismus-Schüler. Slesvigz 1684. in 12.

Einfältige Catechismus-Fragen, auß dem Texte des Catechismi beantwortet, und in der Apenradischen Kirchen gewöhnlich. in 12.

Cimbrische Heidenreligion, was unsern Vorfahren Cimbrischer nation, die Sachsen, Gutthen, Wenden und Fresen, nebst ihren Religions-Verwandten, den teutschen und mitternächtschen Völkern, für Götter, Opfer, Götzendienst, Gevet, Feitage, Altäre, Haine, Kirchen, Priester, Obrigkeit, Estand, Schulen, Zaubereyen, Weissagungen, Oraculen, Taufe, Leichbegangnisse und Begräbnisse, gehabt: Desgleichen, was sie von der Welt Schöpfung und Regierung, von guten und bösen Engeln, von Landstraffen und Trübsaalen, vom Tode und der Seelen Unsterblichkeit, von Auferstehung der Todten, der Welt Untergange, der ewigen Seligkeit und Verdammniß, geglaubet; beschrieben, überall mit Zeugnissen bereicherter Autorum beleuchtet, und mit Kupfern der Heidnischen Götter gezieret. Hamburgi 1691. in 4., & denuo (Parte I. der ausführlichen Eröffnung von der mitternächtschen Völcker Leben, Thaten und Bekehrung.) ibid. 1703. in 4. maj. Opus hoc, multis digressionibus de Idolomania gentium aliarum novantiqua refertum, a Tenzelio (cui *Antiquitatum Ebnicarum, præcipue Borealiæ, audit promptuarium*) in *Dialogis A. 1691. mensibus, M. Dec.*, p. 1026., Casp. Saggittario (in *Introd. in Hist. Eccl.*, c. 19., §. 26., p. 445.) & Joh. Frid. Mayero (in *Hamburga Evangelica* p. 171.), *Librum vocantibus eruditum*, J. C. Wolfo (in *not. ad Casauboniana* p. 307.) cui audit *Commentarius pereruditus*, meque ipso P. I. *Ifag. ad Hist. Cimbr.*, c. 3., p. 23., & P. II., c. 1., p. 3. 4.), merito commendatur. Dissensum tamen meum, circa Deorum Græcorum atque Romanorum cultum, Cimbris veteribus perperam ab Autore tributum, & illic (P. II., c. 1., §. 6., p. 9. 10. 11.), adjectis rationibus idoneis, sum professus, & hic denuo profiteor.

Haupt-Summa Ebristlicher Religion, mit Biblischen Sinnbildern beleuchtet, und seinen Pfarrkindern zu Apenrade eintältig vorgetragen, von Ministro Testamentorum Altissimi (i. e. M. Trog. Arnkiel). Hamb. 1692. in 12.

Ebristische Confirmation der Catechumenen, von der Apostel Zeit an bis her, auß der H. Schrift, und Antiquität der Kirchen, beleuchtet. Slesv. 1693. in 4. In Tractatu hoc sacro Confirmationis ritui, a se A. 1682. in Ecclesiam Apenradensem rursus introducto, contra Diaconum illius, a quo impugnabatur, est patrocinatus. Præfixæ sunt Epistolæ ad Autorem Christ. Kortholtri, Phil. Jac. Speneri (qui suam Parte IV. der Theol. Bedencken, Art. II., Sect. XXI., p. 255-260., curavit recudi), Heft. Gotfr. Maffi, Justi Christoph. Schomeri, Aug. Pfeifferi, Joh. Diecmanni & Joh. Gvilh. Baieri, Theologorum celebrium, eundem approbantes. Auctior recusus est Slesvigz A. 1698. in 4. Commendat hunc Tr. I. A. Fabricius (Arnkielium eo reductionem ritus confirmationis persuasisse tradens) in *Bibliographia antiquaria* c. II. p. 392.

Soliloquia Biblica; Biblische Seelengespräche mit Gott, in 3. Theile der Gebete, Dank- und Lobfagungen, unterschieden, mit Worten der H. Schrift verfasst, und nach Ordnung des Catechismi eingerichtet: Samt dem Sleswig-Holsteinischen alten Gesangbuche, durch den Autorem emendiret, vermehret, und mit steten Anmerkungen erleutert, wie auch den Königlichen und Fürstlichen Kirchengebeten. Slesv. 1696. in 12. obl. (Hymnologio complures etiam Hymnos inseruit proprios.)

Christi zweyfaches Mitter oder Erlösungssampt, nach der Zweytheilung seines Priesterlichen und Königlichen Amptes, mit Gründen der H. Schrift, und Zeugnissen der ersten Kirchen A. und N. E., der Altväter, Lutheri, der Augspurgischen Confession, derselben Apologiz, und unserer meisten Theologorum, wegen Zündhtigung der Widersacher, behauptet. Hamb. 1701. in 4. Oppositum hoc Scriptum est Johanni Corvino, Diacono Apenradensi, Andreæ (a quo Confirmatio erat impugnata) Filio & Successori, publice e suggestu Arnkielium, quod Christo non triplex, cum modernis Theologis Lutheranis, officium (Sacerdotale sc., Propheticum & Regium), sed duplex tantum, Sacerdotale nempe (Propheticum etiam suo comprehendens complexu) & Regium, cum antiquioribus, tribuisset, criminato. Conf. de hac contro. Jo. Fechtius in *Lectonibus in syllogem suam Controversiarum* p. 306. 307., ubi scriptum hoc commendat.

Der Ubralten Mitternächtschen Völcker Leben, Thaten und Bekehrung, oder ausführliche Eröffnung von selbigen, in 4. Theilen; mit vielen Kupfern beleuchtet. Hamburgi 1703. in 4. maj. Continentur:

1. Die Cimbrische Heidenreligion, seorsim jam ante Hamb. A. 1691. in 4. edita.
2. Das Cimbrische güldne Heidenhorn, Kilonii itidem jam olim in 4. A. 1683. excusum.
3. Cimbrische Heiden-Begräbnis, darinn, in IV. Büchern, unsern Vorfahren Cimbrischer nation, der Sachsen, Gutthen, Wenden und Fresen, und der von denselben herstammenden Mitternächtschen Völcker, 1. Begräbnis-Gebräuche, 2. Todtengräber, 3. Grabkrüge, 4. Grabchriften, beschrieben, erkläret, und mit vielen Kupfern beleuchtet sind. Opus, teste *Prefatione*, a Pet. Lagerlöfio, Prof. Upsaliensi, A. jam 1691., sub finem *Disp. de supremo humanitatis officio*, desideratum, cujus Capitulum Syllabus Slesvigz A. 1694. in 4. seorsim prodierat.

4. Cimbrische Heiden-Bekehrung, wie unsere Vorfahren Cimbrischer nation, die Sachsen, Gutthen, Wenden und Fresen, und die von denselben herstammende Mitternächtsche Völcker, durch das H. Evangelium sind bekehret, und, in diesen Ländern, das Heidenthum außgeroutet, die Kirche Gottes gepflancket, und das Christenthum eingebürgelt. Sex constat Libris, quorum I. de Cimbrorum in genere, II. de Frisiorum, III. de Saxonum, IV. de Guthorum & Danorum, V. de Venedorum, VI. autem de Svecorum, Norwagorum, Islandorum, Gronlandorum, Finnonum & Livonorum, conversionis commentatur Historia.

Totius hujus operis quadripartiti recensum *Alta Erud. Lipsiensia*, M. Jul. A. 1704., p. 332-335., *Nova Lit. Germanicæ Hamburgensia*, M. Jul. A. 1703., p. 279., & Val. Ern. Löscheri *Unschätzliche Nachrichten*, Sect. VII. A. 1703., p. 413-416., exhibuerunt. Joh. Alb. Fabricius (in *Prefat. Partis II. Memor. Hamb.*) *præclarum* illud vocat, B. G. Struvius autem (in *Biblioth. Histor.*, c. 24., p. 620.) *multa cura elaboratum*. Errores ejus quosdam Thormodus Torfæus, in *Pref. Trifolii Historici*, Hafniz A. 1707. editi, notavit. Commendat illud Schmidius *T. II. Introd. Sagitt. in H. E.* p. 336. & J. C. Löfcher *Fasc. II. Obs. Select.*, Obs. V. p. 41.

Gründl. Prüfung, ob die heutige Reformirten nicht beynahe mit den Lutheranern übereinstimmen im Artikel von der Gnadenwahl. Dantisci A. 1707. Tribuitur ei a Chr. Feustelio in *Miscell. Sac. & erud.* p. 593. Mihi non est visa.

INEDITA.

Theatrum Theologicum, universam Theologiam Positivam Acroamaticam, LXXXIV. Articulis fidei comprehensam, Tabulis Methodicis exhibens.

Theatrum Panfophicum, Logicam, Rhetoricam, Physicam, Metaphysicam, Ethicam, Politicam, Geographiam & Historiam universalem, Tabulis Synopticis repræsentans.

Cimbrische Kirchengeschichte, darinn, in VIII. Theilen, beschrieben werden: 1. Die Cimbrische Heidenbelehrung, 2. Die Cimbrische Kirchenverfolgung, 3. Das Pabstthum dieses Landes, 4. Die Cimbrische Reformation, 5. Die Cimbrische Bischöffe und Lehrer, 6. Die Cimbrische Concilia, 7. Die Cimbrische Gotteshäuser, Kirchen, Capellen, Klöster und Schulen, 8. Allerhand Kirchengeschichte, so unter gewisse Titel nicht können gebracht werden. Systematis hujus Historiæ Cimbrorum Ecclesiasticæ octimembris egregii, a me, P. II. *Isagoges ad Hist. Cimbr.*, c. 2., §. 1., p. 13. 14., & a Casp. Sagittario, hanc secuto, in *Intrud. ad Hist. Eccl.*, c. 19., p. 445., it. J. A. Schmidio (*T. II. Intrud. Sagitt. in H. E.* p. 336.) & Joh. Casp. Löschero (*Fasc. II. observat. Select. Obs. V.* p. 41.) jam commendati, Pars I. in Tetratevcho vernaculo, paulo ante laudato, Hamburgi A. 1703. in 4. prodiit, Secundæ autem, in VII. Libros divisæ, Capitulum tantum Index, eodem A. 1703., sub hoc excusus est titulo: Cimbrische Verfolgung, wie die Cimbrische Völkler, unsere Friesen, Sachsen, Guthen und Wenden, und die von denselben herstammende Winternächte Völkler, in diesen Landen, wie auch unsere Gothen, Longobarder, Angelsachsen, Nordmänner und Wandalen, in fremdden Landen, die Christen und Christl. Religion verfolget, und wegen derselben verfolget sind, und anbey so vieler Märtyrer Blut vergossen, die Verfolger aber Gottes Straffe empfunden: In VII. Büchern.

Teutsche Theologie, darinn die reine Evangelische Lehre, in 200. den Widersachern entgegengesetzten Lehrsätzen, ordentlich verfaßt, und mit Sprüchen der H. Schrift befestiget wird.

Catechismus-Lehre der ersten Kirchen.

Büchlein von den vergöteten Heiligen der Papisten, in teutsche Reimen verfaßt, de quo V. die Cimbr. Heidenreligion; c. 4., §. 10., p. 38.

Die angefochtene Confirmation, sive Tr. prolixus, Historiam certaminis de hac, inter se & Diaconum suum, Andr. Corvinum, orti, exhibiturus, & ritum simul istum defensus, in Scripto de eodem vernaculo, jam edito, *cap. ultimo*, passim promissus.

M. DANIEL ARNOLDI, A. 1595., d. 21. Jun. Bergerdorfii, ditionis Hamburgensis oppido, natus (1.), Scholæ Hamburgensis, ab A. 1623., Conrector, ac ab A. 1641. Rector, simulque Præbendæ quartæ minoris, in xde Cathedrali, ab A. 1631., Possessor (2.), d. 18. Jun. A. 1651. defunctus, cujus se Vinc. Fabricius (3.) proficitur discipulum. V. de illo Joh. Alb. Fabricii P. II. *Memor. Hamb.* p. 616. 1121. 1125., ac P. III., p. 551. & *Partem IV. Isagoges mez ad Hist. Cimbr.*, c. 10., §. 24., p. 611.

Sententiæ proverbiales, præter lectiones quotidianas quotidie inculcandæ, in usum Scholæ Hamburgensis selectæ. Hamburgi A. 1651. 1666. 1674. 1685. 1700., Helmstadii 1687. & 1702., in 8., & prima vice, Hamburgi A. 1642. in 8.

ARNOLDUS Lubecensis, Scriptor mihi ignotus, & Chimæricis forte accensendus. De hoc ita Morhofius (in cujus verbis σφάλμα suspicor μνημονικὸν occurrere) *T. I. Polyhist.*, Lib. V., c. 2., p. 230.: *Ant. Bossi & Pauli Aringhi Romam subterraneam, binis voluminibus in fol. editam, vel Germanice vertit, vel saltem in Epitomen redegit, Arnoldus aliquis Lubecensis, hoc titulo: Unterirdisches Rom, in 12., cum Iconibus contradietibus. In mente forsitan habuit Alb. Reimari, Lubecensis (suo loco memorandi), Versionem Germanicam Romæ Veteris ac Novæ, Italice antea editæ, Arnheimii A. 1662. in 12. excusam.*

PETRUS FRIDERICUS ARPE, Kiloniensis, Petri Consulis filius, J. U. C., in aliis etiam Polymathix partibus præclare versatus, & professioni, in Academia patria, A. 1721. admotus Juridicæ.

SCRIPTA EDITA.

Disp. Juridica de Feriis & dilationibus, Præside D. Nicolao Martini proposita. Kilonii 1702. in 4.

Decas Epistolarum, quibus Bibliothecæ Scriptorum de Divinatione exhibetur delineatio; Operis majoris Prodromus. Sine mentione loci & Autoris (quem tamen præfixæ literæ nominis initiales P. F. RP. designant) A. 1711. in 8. prodiit.

Pyrrhonismi Historici (*operis affecti*), seu Observationum de Historia & Historicis, Argumentum; sine loci mentione A. 1711. in 8., iisdem literis P. F. RP. præfixis, editum. Schediasmatis hujus pariter atque præcedentis *Συναγωγή in Actis Eruditorum Lipsiensibus*, M. Majo A. 1711., p. 236. 237. 238., Joh. Clerici Tomo XXIV. *Bibliothèque Choise*, P. II., p. 451. 452., & *Parte IV. der Gelehrten Famæ* p. 278. 279. 280., invenies.

Pyrrho, seu Operis de dubia & incerta Historiæ & Historicorum veterum fide Argumentum. Kilonii 1716. in 8. *Συναγωγή* est secunda Operis istius, in præcedenti jam delineati Schediasmate, præloque parati, singulorum Capitulum argumenta exponens, ac D. Joh. Alb. Fabricio inscripta. V. *Sed. 57. des Neuen Bücher-Saals* p. 704.

Theatrum Fati, sive Notitia Scriptorum de Providentia, Fortuna & Fato. Roterodami 1712. in 8. Prodromus est Operis de Fato, necessitate, casu & Providentia, in præfatione promissi. Recensus ejus exhibuerunt Lipsienses, in *Actis Eruditorum Latinis*, M. Nov. A. 1712., p. 526. 527., & in *Germanicis* (sententias Autorum singulorum, scriptorumque argumenta, in illo, quæ par erat, diligentia, haud exponi monentibus), *Parte V.*, p. 435. 443., Parisienses in *Diario Eruditorum Gallico*, M. Mart. A. 1713., p. 277. 287., & Joh. Clericus *l.c.* p. 455. 456.

Apologia pro Julio Cæsare Vanino. Cosinopoli, typis Philalethis, A. 1712. in 8. maj. Scriptum *αἰδωμένον*, Vaninum ab Atheismi absolvens crimine, cujus recensensus in *Actis Erud. Lipsiensibus Latinis*, M. Apr. A. 1713., p. 173. 174., occurrit. Arpium, causæ minime bonæ patrocinantem, hoc non serio, sed ostentandi ingenii gratia, concinnasse, testatur Anonymus ejus adversarius (qui est Dn. Durand, Ecclesiastes Londinensis Gallicus), illud refutans, in *la Vie & les Sentimens de Lucilio Vanini* (ed. Roterod. A. 1717. in 12.) p. 4. V. *Acta Erud. Lips.*, M. Majo A. 1718., p. 230. 231., & J. G. Krausii *Neue Zeitungen von gelehrten Sachen*, num. 82. A. 1717., p. 662.) Joh. Franc. Buddeo (in *Theibus de Atheismo*, c. 1., p. 122.) judice, tam erudite, tamque ingeniose, hac in re versatur, ut pessima etiam causa nunquam meliorem habuisse defensorem jure dici queat.

(1.) V. Joh. Gerhardsi *Disp. VII. de studio pietatis per Hæreticos lapsa*, Jenæ A. 1620. ab eo defensam, Hamb. p. 616. (3.) in *Epistolis* p. 27. Ed. Lips.

De V. Fabricii P. II. *Mem.*

De Prodigiosis naturæ & artis Operibus, Talismanis & Amuleta dictis, cum recensione Scriptorum hujus argumenti, Liber singularis. Hamburgi 1717. in 8. Delineationes argumenti illius invenies in Lipsiensi (quibus Auditor audit *doctissimus*) *Actis Erud. Latinis*, M. Febr. A. 1717., p. 79. 80. 81., Halensium (a quibus ein artiges *Werkgen* vocatur) *Neuer Bibliothek*, Sect. 56., p. 488. 489. 490., & Batavorum *Republyk der Geleerden*, M. Mart. & Apr. A. 1717.

Laicus veritatis vindex, seu de Jure Laicorum, præcipue Germanorum, in promovendo Religionis negotio, Commentarius. Kilonii 1719. in 4. Hujus laudes pariter atque censuram in *Diario eruditorum Parisiensi Gallico*, M. Jul. A. 1721., num. 11., invenies.

Programma Lectionibus publicis de Jure Pontificali Romæ veteris & novæ præmissum. Kil. 1717. in 4.

INEDITA ET PROMISSA.

Pyrrhonismus Historicus, sive Opus de dubia & incerta Historiæ ac Historicorum Veterum fide, prælo paratum, de cujus Sciagraphia duplici, A. 1711. & 1716. edita, paulo ante diximus.

Opus de Fato, necessitate, casu & Providentia, cujus spem A. 1712. fecit in *Theatri Fati præfatione*.

Bibliotheca fatidica, sive Scriptorum de Divinatione, quam delineavit in *Decade Epistolarum* hujus argumenti, A. 1711., uti jam indicatum, excusa, & A. 1717., in *Lib. de Talismanibus & Amuletis* p. 70., denuo est pollicitus.

Tractatus de Numerorum mysteriis, & hujus argumenti Scriptoribus, in eodem *Libro de Talismanibus* p. 180. promissus.

Themis Cimbrica, seu Historia Juris Cimbrorum, quam A. 1723., in *Novellis Holsaticis Schiffbeckensibus*, a se jussit expectari.

JOHANNES AURIFABER, Thomæ Fil., Hufensis, A. 1517. in lucem editus, sumptu Christiani III., Daniæ Regis, Lubecz, Hamburgi, Lüneburgi ac Lovanii, in scholis vixit publicis, & ab eodem deinde Hafniam, ut Casmerz, quod vocant, Collegio adscriberetur aulico, A. 1544. est revocatus. A. 1554. a Patribus ibidem Academicis Magistri titulum, A. 1556. Professionem Pædagogicam, & A. 1562. Rhetoricam, obtinuit, Decanatuque Philosophico quinquies, Rectoratu ter (A. 1575. 1576. & 1588.), Templi B. Virg. Ædilitate per annos novem (ab 1584. ad 1593.), & Bibliothecz regiz Præfectura, per tria lustra, simul est functus. Obiit d. 29. Jan. A. C. 1602., æt. 85., Helenamque uxorem, A. 1577. ductam, superstitem reliquit. Plura, ad vitæ ejus spectantia Historiam, e D. Andr. Christiani, Prof. Medici, *Programmate funebri*, Erasmus Vindingius, in *Academia Hafniensi* p. 103. 104., exhibuit.

Conf. de illo Er. Michaelii Læti (honorifica eum dignati mentione) *Lib. XI. Rev. Dan.* p. 503., & *Homonymoscopiam* nostram (a IV. aliis Viris ejusdem nominis eruditissimis illum distingventem), *Sect. I., c. 3., §. 6., p. 51. 52.*

Scriptorum ejus nihil mihi innotuit, præter unicum idque breve Programma, ad exequias Agnetis, D. Joh. Maccahzi, Theologi Hafn., viduæ, invitans, A. 1589. excusum.

PETRUS AXENIUS, Hufensis, Titi, Consulis, Filius, cum in Academiis Germaniæ, Lipsiensi inprimis & Jenensi, studiis, & Juridico, & elegantioribus, annos aliquot invidendo impendisset successu, Galliam, Belgium, Angliam & Italiam, in Baronis Frisii Ducisque Holsatici comitatu, illius Ephorus, hujus autem Secretarius, A. 1665. & seqq., peragravit, & Viris illarum eruditissimis familiariter innotuit. In patriam redux, Slesvigz, Anna Catharina Bojenia, D. Joh. Boethii, Prætoris Dithmarsiz borealis, filia, A. 1670. uxore ducta, confedit, & inter Causarum forensium, non in aula solum vicina Gottorpiensi, sed universa etiam Cimbria, patronos, doctrina Juridica accuratiori emittit, simulque nomen inter Philologos, Criticos & Historicos, cum in Polymathia elegantiori universa esset versatissimus, & Bibliotheca gauderet instructissima, a Rud. Capello (1.) Europæis annumerat celebrioribus, perennaturum facile sibi paravit. Amissa A. 1687. Uxore, utriusque sibi sexus enixa liberos, lustra vitæ quatuor residua viduus exegit, & annis ante mortem, quæ A. 1707. patriz est ereptus, compluribus, tanta pedum, Podagricis antehac enervatorum doloribus, laboravit infirmitate, ut, cætera licet sanus, sine aliorum ope, ingredi non potuerit, & publicis proinde hominum congressibus abstinere sit coactus.

Conf. de illo D. G. Morhofii *Ep. Dedic., Satyræ* Joh. Laurembergii, a se A. 1684. illi inscriptæ, præfixam, binasque ad eum carmina, in *Operibus Poeticis*, *Lib. 3. Manium*, p. 555. 556. 557., obvia, Chr. Hendreichii *Pand. Brandeb.* p. 364., Theod. Janfonii *Biblioth. promissam & latentem* p. 2. 3., & Andr. Lud. Königsmani *Paradoxon Philosophicum de morte neutiquam omnium horribilium natura, sapienti inprimis, horribilissimo*, Kilonii A. 1707. (in fol.) memoriz ejus consecratum, filioque Joh. Adolpho Axenio, Advocato Slesvicensi, inscriptum, Magni Grufii, Slesvicensis, *Historia Vitæ illius*, excusa quidem est, sed juris haud facta publici, nec mihi visa.

ELOGIA.

Joh. Georg. Grævius, in *Epist. ad D. G. Morhofium* A. 1678. exarata, & in hujus *Dissert. Acad. Appendicæ adoptivæ*, p. 43. 44., obvia, ita de illo: *Hujus vitæ tedia minuit suavissima consuetudo Viri præstantissimi & eruditissimi, Axenii; quem dudum suspicio, nunc in oculis fero.*

D. G. Morhofius, in *Ep. cit. Dedic.*, eum vocat *Œcrum, Philologum, Polyhistorum, omnium elegantiarum Virum, omnium literarum ornatum amoenitatibus, omnibus artibus copiosum, qui, etiam inter fori strepitus ac tedia, per orbem tamen literatum vigiles oculos circumfert, & quicquid elegantiarum in omni studiorum genere occurrit, quicquid librorum præstantiorum in lucem editur, felicissima solertia indagat; it. (in *Stentore Tadandæ* p. 212.) Virum amicissimum, ut Juris scientia, ita elegantiorum literarum cultura, laudatissimum; in Phæucis autem nuptialibus (quos *Pœmata*, L. 2. *Venerum*, p. 385-391., legendos exhibent) ita compellat:*

Patriæ decus meumque,
Omnium decus elegantiarum,
Ocelle o Themidos, reconditarum,
Quas vel Hellas habet, vel ipsa Roma,
Scrutator sacer belluorumque rerum.

Stephano le Moine (in *Ep. ad J. And. Bosium*, *Appendicæ mutuarum Reinesii & Bosii* p. 440. inserta) *Vir audit eruditissimus.*

Joh. Andr. Bosio (in *Exerc. ad Periocham Josephi de Christo* p. 12.) *Vir eleganti ingenio, moribus commodis, non vulgari doctrina.*

Christ. Frid. Franckensteinio (in *præfat. Hist. Gall. Benj. Prioli*) *Vir juvenis elegantissimi ingenii.*

(1.) Sub finem *Indicis Nummographorum, Nummophylaciæ Ludovici* inserti.

Molleri *Cumb. Lit.* Tom. I.

G

Joach.

Joach. Rachelio (in *Notis ad Panegyrim Menippeam* p. 208.) *exquisitissimæ eruditionis & ingenii juvenis, cujus egregias dotes nulla afflavit insolentia.*

Thom. Crenius, in *Notis ad Tractatus varios de Philologia*, A. 1696. editos, p. 403., eum *Jurisconsultum eximium*, & *P. V. Animadv.*, c. 1., p. 21., *Virum multa eruditione insignem*, appellat, in *Præf. autem Volum. II. The-sauri Libror. Philol.*, A. 1701. publicati, p. 18. 19., *Viris accenset eruditis, qui, privatam agentes vitam, præclare, in humanioribus, de studio juvenute sunt meriti.*

SCRIPTA EDITA.

Historia de vita & obitu Illustr. Dominæ, Helenæ a Kerffenbrug, Viri Ill. & Excell., Adami & Pfuel, Militis Svecicæ Præfecti Generalis, viduæ. Jenæ 1662. in 4.

Disp. Feudalis de Fidelitate, Præfide D. Ern. Frid. Schrötero. Jenæ 1663. in 4.

Elogium Sepulchrale Catharinæ Einsidelæ. Dresdæ 1667. in fol. (V. *Beugh. Bibliogr. Hist.* p. 26.)

Galeatii Gvaldi, Comitæ, *Historia pacis*, inter Ludov. XIV. Galliz, & Philippum IV. Hispaniz, Reges, A. 1659., ad montes Pyrenæos, arbitris Emin. Card. Mazarino, & Illustri Petro Mendez de Haro, initæ, ex Italico in Sermonem Latinum ab eo traducta, & Indicibus necessariis ornata: Accedit Instrumentum pacis, ad exemplar Parisinum, in regia Luparæ Typographia excusum, & Declaratio Regis Hispanici, quæ Regi Galliz, pro injuriis, Legato Gallico Londini illatis, satisfecit. Lipsiæ 1667. in 8. Recula in Volumine variorum pacis Instrumentorum, Francos, A. 1710. in fol. junctim editorum. (V. *Acta Erud. Lips.*, M. Dec. A. 1710., p. 523.)

Nova & tertia illius Editio, Halberstadii proditura, promittitur in Anonymi *Bibliotheca nova* vernacula, Halæ A. 1710. edita, *Sæc. IV.*, p. 361. 362. Stylum in ea Axenii Latinum Jac. Thomasius, ipsius postulatæ, ante editionem, passim emendavit. V. B. G. Struvii *Fase. VII. A. L. Literar.* p. 53.

Phædri Fabularum Æsopicarum Libri V., cum Notis prioribus ac posterioribus Nicol. Rigaltii, novisque in Lib. primum Pet. Axenii, ex ejusdem recensione. Hamburgi 1671. (non 1664., quem Hendreichius l. c. substituit) in 8. (Notas Axenii, cum aliis Virorum Eruditorum, Pet. Burmannus, in sua etiam Phædri Editione, Amstelod. A. 1698. in 8. excusa, *Libri I.* Textui substravit.) Commendarunt Editionem hanc Axenianam, & Notas residuas non produsse doluerunt, nostrum vivis jam tunc ereptum fuisse falso persuasi, Joh. Alb. Fabricius *P. I. Biblioth. Latine*, A. 1697. editæ, p. 54. 55., & Thom. Crenius *P. V. Animadv.* (A. 1700. publicata), c. 1., p. 21. Notas Mart. Fogelius, in præfixo carmine, *Rigaltianis omni eruditionis gloria comparandas esse* censuit, Marqv. Gudius, ob diligentiam in locis Parallelis coacervandis, olim laudavit, Joh. Andr. Bosius autem (in *Exerc. ad Periocham Josephi de Christo* p. 12.) *eruditas ac elegantes*, & Thom. Crenius (in *Notis ad Tractatus varios de Philologia* p. 403.) *oppido elegantes*, vocarunt. Solus Jac. Gronovius, novus in Criticorum senatu Tyrannus, in suis, Editioni A. 1703. Lugduno-Batavæ adjectis, passim in eas, sed immerito, virgulam solita acerbitate strinxit censoriam.

Sex Epistolarum, A. 1665. & seqq., ad Joh. Andr. Bosium, de Josephi, quam is moliebatur, Editione, scriptarum, excerpta, in *Appendice Epistolarum Thomæ Reinesii & Bosii mutuarum* (Jenæ A. 1700. in 12. excusarum), p. 374-379., publicata.

Epistola ad Gabr. Schreiberum, J. U. D., generum suum, Gratulatoria. Slesv. in 4. A. 1705.

INEDITA ET PROMISSA.

Notæ in IV. Libros Fabularum Phædri posteriores.

Notæ ad Caji Institutiones.

Tr. Historico-Juridicus de Assassiniis.

Diatriba de Expositione Infantum & Brephotrophiis.

Vitz Joh. Vinc. Pinelli, a Paulo Gvaldo, Vicentino, scriptæ, nova Editio.

Nova versio Latina Historiæ Phil. Cominzi, traducta ex Editione ejus Gallica, jussu Ludovici XIV., R. Galliz,

Typographia Luparæ, a Theod. Gothoffredo, Confiliario & Historiographo Regio, evulgata.

(*Sæc. hec Scripta ipse, in præfatione Phædri, A. 1671. promissit.*)

Mythographorum Latinorum reliquorum, Phædro juniorum, & hos inter, Rufi Festi Avieni, Editio nova.

M. Terentii Varronis Librorum de re rustica nova Editio, Notis & Emendationibus (ab ipsomet, paulo ante obitum, mihi ostensis) illustrata, cujus honorifica a Joh. Alb. Fabricio, *Lib. I. Biblioth. Lat.*, c. 7., p. 79., *Ed. sec.*, facta jam est mentio.

Bernhardi Geystensis Palponista, cum MSSis collatus Hafniensi, Gottorpiensi & Gudiano, e quibus versus plurimi, in Christ. Daumii Editione omitti, restituuntur.

Pauli Flemmingii Poëmatum Germanicorum Editio nova auctior, & ab innumeris mendis, quibus omnes aliz, hætenus excusæ, statent, repurgata.

Joh. Barclaji Argenidis Editio nova, Vita Autoris, nova Clavi nominum obscuriorum, & Notis, illustrata.

B.

ANDR. GEORG. BABBE, J. U. D. & Practicus Hamburgensis, Vixit 1706.

Fasciculus Quæstionum controversarum, e J. Nat., Can., Civ., Feud. & Publico, depromptarum, pro gradu Doct. consequendo, Præfide D. Diet. Wilh. Matthiz, propositus. Erfurti A. 1694. in 4. (V. *Lehm. Hamb. Lit. A. 1701. p. 4.*)

GEORG. FRID. BACHMANN, Insulz Arnissensis, prope Slesvigam, circa A. 1690., Parochus, & oppidi deinde Eckernfördenensis, ab A. 1699., Diaconus, A. 1702. defunctus.

Panegyricus, gloriæ Christiani Alberti, Ducis Slesv. & Holsatici, regimini Ducatus Slesvic. A. 1689. restituti, ipsis Kal. Jan. A. 1690., strenz loco, consecratus. Kilonii 1690. in fol.

JOH. BACHMANN, Scholz Vici in Holsatia Neomonafteriensis Moderator.

Ecloga in Natalem Christi, ordientem Annum Christi MDCLXXXIV. Kilonii 1684. in 8.

ARNOLDUS BACKHUSIUS, Lubecensis, Poeta & Philologus, Symbolo hoc usus, literas nominis initiales exprimente: *Amore Beati Laus est.*

Teste Joach. Morfio in Annot. ad Album suum (cui ille nomen suum, cum Symbolo, Lubecæ, M. Dec. A. 1635., inscripsit) MStis, fol. 810., edere voluit:

1, Opuscula

1. Opuscula Philologica propria diversa.

2. Vitam Jani Gulielmii, Lubecensis, Philologi celeberrimi, a se descriptam.

3. Ejusdem Gulielmii Carmina atque Epistolia posthuma, a se collecta.

In eodem Albo Morfiano Carmina ejus passim & Epigrammata leguntur plurima, tum ad ipsam Joach. Morfium, tum in Viros alios, quorum Autographa aut effigies in eo comparent, illustres ac eruditos, scripta, hisque adjecta.

An idem cum hoc sit Arn. Backhusius, cujus *Clavicula ad Lamb. Sebenckelii Gazophylacium artis memorie* edita a Morhofio (*T. I. Polyhist.*, Lib. 2., c. 6., p. 370.) laudatur, ignorare me fateor.

HENRICUS BACMEISTERUS Junior, Lubecensis, Patre cognomine, Jcto & Reip. Lüneburgensis Consiliario, matre autem Sara, Henr. Reiseri, J. U. D. & Archiepiscopi Bremensis Consiliarii, filius, A. 1618. natus, jam in schola patria studiorum fundamentis, in Academiis, ab A. 1636., vixit Colonienfi, Lugduno-Batava, Trajectina, Oxonienfi, Parisienfi, Aurelianenfi, Salmuriensi & Sorana. Castra deinde Svecorum in Germania per sexennium est secutus, & officiis militaribus functus haud infimis. Quibus cum se abdicasset, ad studia rediit, ac a Duce Würtembergico Praefectus primum Neopyrgensis, ac postea Heidenheimensis, est constitutus. A. 1655., in Lucæ fratris defuncti locum, Tubingenfis Academiae electus est Secretarius, nec multo post Consiliarius adscriptus Ducis Würtembergici, Annoque 1671. J. U. D. Tübingæ a Joh. Andr. Frommanno creatus. Cujus *Programmati*, quæ hætenus de vita ejus sunt relata, debentur. Superstes fuit A. 1676., & proxime hunc secutus, quibus trium Imperii Germanici Circulorum (Svevici, Franconici & Bavarici) Conventus diversis, ob rei monetariæ institutos emendationem, Principis sui Legatus accessit (1.). Filii forsan ejus sunt Henr. Bacmeisterus, Ducis Würtembergici Consiliarius & Commissarius bellicus, circa A. 1705., supremus (2.), ac Joh. Bacmeisterus, Consiliarius, circa A. 1706., Aulicus Cæsareus, simulque Würtembergicus, cui Joh. Christ. Nevius suam ad Degorei Wheari *Relektionen Historicas Hyemales* inscripsit *Manuscriptam*.

Delibata Juris ex Lib. 48. Digestorum. Tübingæ 1653. in 4.

Disquisitionis Inauguralis de Palmario Advocatorum. Ibid. 1671. in 4.

Utraque Diatribe recula est *Volum. primo Dissp. Juridicarum*, Præfide D. Wolsf. Ad. Lauterbachio habiturum, Tübingæ in 4., & a Chr. Hendreichio (*in Pandect. Brandeb. p. 379.*) Parenti ejus cognomini, Henr. Bacmeistero, Rostochienfi (qui *Tomo II.* locum inveniet), perperam tribuitur.

JOHANNES BACMEISTERUS Travemunda Wagnus, d. 24. Oct. 1680. natus, Sebastiani, oppidi illius Pastoris filius, Theol. in Acad. Rost. A. 1701. (quo Bernh. Krechtingio, Ord. Eccl. Lubec. Seniori, publica illic d. 8. Mart. Oratione parentavit (3.)), & Medicinæ deinceps in Lipsiensi cultor (4.), Doctoris hujus titulo Tübingæ A. 1707. potitus, Poliater ab A. 1708. & Professor Medicus ab A. 1710. Tübingensis. A. 1719. fuit Consiliarius & Archiater Marchionis Durlaco-Badenfis. Pleniorum vitæ ipsius historiam exhibet Programma Rectoris Academici Tübingensis, Orationi illius auspicali Anno 1710. præmissum, & a Jo. Henr. a Seelen A. 1721. *Parti III. Athen. Lubec.*, p. 180-190., additis quibusdam, insertum. Conf. de illo Ott. Frid. Schützii *Lib. II. de vita Dav. Chytræi p. 67. 68.*

Diss. Inaug. de Historia Lienosi, Præfide D. Rud. Jac. Camerario. Tübingæ 1707. in 4. In hac ipse afflictam suam ateneris, usque ad Annum æt. 14., valetudinem adumbravit.

Acta Philippica, sive Pacificationis inter Phil. Melancthonem & Matthiam Flacium, per Theologos Saxonie Inferioris ac Megapolitanos tentata, ab illo, cum Præfatione & Observationibus suis, Tübingæ A. 1719. in 4. sunt edita. V. Recensum horum Encomiasticum in V. E. Löscheri *Unschuldigen Theologischen Nachrichten Sect. 3.* A. 1719. p. 454-456.

Promissit se editurum:

1. Consilia & Responsa Theologica Rostochiensia Dav. Chytræi, Sim. Pauli, Lucæ Bacmeisteri utriusque, Pauli & Joh. Tarnoviorum, Val. Schachtii, Dav. Lobeckii, aliorumque, cum Epistolis Lutheri, Brentii, Justi Jonæ & Melancthonis nonnullis. (*V. Catal. Nund. autumn. A. 1703. Lips. p. 45. & Götzium l.c.*)

2. Lucæ Bacmeisteri Sen., Theologi Rostoch., Comm. in omnes Prophetas, majores & minores, Daniele excepto, cum tribus Indicibus. (*Vid. Catal. cit. p. 45.*)

3. Sebast. Bacmeisteri, Parentis sui (de quo *Tomo II.* consulatur) Historiam Academiae Rostochiensis, & Annalium Herulorum ac Vandalorum Nicol. Mareschalci Continuationem, a se perficiendas. (*V. Nova Lit. Lubec. M. Jan. A. 1701. p. 31.*)

4. Antiquitates Rostochiensæ, sive historiam urbis, Academiae & Ecclesie Rostochiensis, ab A. C. 1160. ad 1700. productam. (*V. Cat. Nund. Lips. A. 1711. vern. p. 66. & die Unsch. Nachr. l.c. p. 456.*)

5. Vitam Maximiliani II. Imperatoris. V. die Unsch. Nachr. l.c.

HERMANNUS BADENHAUPT, Chori Musici in templo Arcis Glückstadiensis Director.

Choragium Melicum, bestehend in VII. Büchern, als Violin 1. & 2., Cant. 1. & 2., Bass. Vocal., Bass. Instrum. vel Violon, und Basso Continuo, worinn XL. Dances und Lobs, Communion- und Buß-, Fest- und Contag-Musiken, mit 1. 2. 3. Vocal-, und 2. 3. Instrumental Stimmen, samt dem General Basso pro Organis. Glückstadt 1674. in 4.

BENEDICTUS BAHNSEN, Eiderstadiensis, Homo illiteratus Fanaticus ac *Phariseus*, Amstelodami Arithmeticam professus & mortuus, cujus labor præcipuus erat, ut Fanaticorum aliorum chartas, disjectas hinc inde & cum tuncis luctantes, colligeret, & orbi legendas obtruderet. Post obitum illius, Bibliothecæ ejus, auctione publica distrahendæ, Amstelodami A. 1670. in 4. prodit Catalogus, qui *Scriptorum Enthusiasticorum, Chymicorum & superstitionis, thesauri* elogio Morhofiano (1.), cum sine omni ordine, judicio & accuratione, sit congestus, mihi, qui pro thesauro carbonem in eo inveni, indignus videtur.

Veritatis, sive potius erroris Chilastici, testibus a Joh. Willh. Petro in *Nube illorum, Lib. 3., p. 97-98.*, annumeratur.

SCRIPTA ALIENA, ab eo edita.

Anti-Christenthum. Amstelod. 1660. in 12. Librum hunc de Christianismo xvi nostri degenerare, a Joach. Betkio, Berolinenfi, Pastore Linumensi, Amstelodami A. 1650., nomine Autoris veri præfixo, publicatum, eo adhuc supersistere, Bahnsius, cum a Frid. Breclingio, ut recudicaret, sibi esset traditus, plagio impudenti, omisso nomine Betkiano, tanquam suum, Duci Holfatico, in *Ep. Dedic.* præfixa, obtrusit, uti non a Breclingio solum sum edoctus, sed Henn. Wittenjens.

G 2

(1.) V. Leonh. Willib. Hofmanni *alten und neuen Wünschelstiel* (ed. Francof. A. 1684. in 4.), in *Append. Diplomatica*. (2.) V. de isto *Nova Lit. Germ., M. Apr. A. 1702., p. 121. 122.* (3.) *V. Nova Lit. Lub. M. Apr. A. 1701. p. 97-98.* (4.) V. G. H. Götzii *Ep. ad Frechtium in N. L. Lub., M. Jan. A. 1704., p. 9. 10.* (5.) *T. I. Polyhist., Lib. I., c. 18., p. 104.*

Wittenius etiam (in *Catalogo Autorum*, quem *Repertorio* adjecit *Homiletico*) & Abr. Calovius (in *præf. Anti Bohmii*) observarunt.

Julii Sperberi, Silesii, Geheimer Tractat von drey Seculis, oder Hauptzeiten, vom Anfang bis zum Ende der Welt, darin insonderheit auf Gottes Worte klarlich dargethan wird, daß noch eine güldene dritte Zeit hinterstellig sey, und was derselben Zustand seyn werde: Mit einer Vorrede Ben. Bihnßen. Amst. 1660. in 8. Recensum ejus V. in Gottfr. Arnoldi *Tomo III. der Kirchen- und Ketzer-Historie*, c. 2., p. 14. 15.

Ejusd. Sperberi *Mysterium magnum*, von Gott, seinem Sohne, und der Seele des Menschen. Amst. 1660. in 8. Recensum ejus elenchticum invenies in Val. Ern. Löfcheri *Unschuld. Theol. Nachrichten*, Sect. 2. A. 1719., p. 243-250.

Ejusd. Sperberi Tractat von vielerley wunderbahelichen, vormahls unerhörten, oder auch ungewöhnlichen, Dingen und Sachen, so sich nicht allein sonst vor dem Ende, und nach dem Anfange einer jeden neuen Hauptzeit, sondern auch vornehmlich diese 100. Jahre, von 1500. bis 1600., verlaufen und zugetragen: Samt kurzer Anzeige von einer noch künftigen letzten und güldnen Zeit. Amst. 1662. in 8. Recensum V. apud Arnoldum l. c. p. 15. 16., censuram vero apud Löfcherum l. c. p. 250-256.

Prodromus Conjunctionis magnæ, A. 1663. futuræ; das ist: Von dem Vorlauf und Congress aller Planeten im Schützen d. 1. Dec. A. 1662., darauf die große Zusammentunft Saturni und Jovis in selbigem Schützen, folgendes Jahres im Octobri, eintreten wird, ein kurzes und einfältiges, doch in H. Schrift, und Astrologischer Naturkundigung, gegründetes Bedencken, was der Welt nechstens fürhalten möchte, durch Gottfr. Fürchtenicht geschrieben, und durch Ben. Bihnßen aufgegeben. Amst. 1662. in 4. (Belgice etiam ibidem, A. eod. 1662., in 4. prodit, teste *Catalogo Biblioth. Oizeliana*, P. IV., p. 369.)

Göttliche Offenbarungen, so einem einfältigen Manne auf Seyleßen, Christophoro Cottern, von A. 1616. bis 1624., wiederfahren, aufs neue aufgegeben von B. Bihnßen. Amst. 1664. in 8. (Ipsi Bahnsio, tanquam Autori, male tribuuntur in Chr. Hendreichii *Pandect. Brandeb.* p. 386.)

(Ne præfationes quidem, scriptis, hæcenus recensitis, præfixas, ab ipso Bahnsio, homine ex mera incitia & aversaia constato, sed, sub illius nomine, a se atque aliis, esse exaratas, Frid. Breclingius me per Epistolam docuit.)

Nihil hæcenus, ab ipso scriptum Bahnsio, mihi innotuit, præter Gnomonicam avénde, in *Bibliotheca* ei tributam *Catalogo*.

BENEDICTUS (quem Königius (1.) *Danielem* falso appellat) **BAHRIUS**, Eutimo Wagnus, neutiqvam autem (qui error est Wittenii) Pomeranus, Urbis Stralsundensis Gymnasii initio Rector, ac deinde, cum J. U. D. Gryphiswaldiz A. 1655. esset creatus, Senator ac Camerarius, d. 25. Aug. A. 1670. mortuus (2.).

Conf. de illo Vinc. Fabricii Epithalamion ei scriptum (P. II. *Poet.*, in *Opp. Lipsiæ editis*, p. 726.), & Chr. Hendreichii *Pandect. Brandeb.* p. 386.

Christoph. Schradero (in *Progr. Publ. Helmstadi.*, n. 48., lit. P. 2. a.) *Vir audit exquisita doctrina, & eruditissimus peritissimisque studiose juventutis magister.*

SCRIPTA EDITA.

Disp. Ontologica de duratione, Præfide Abr. Calovio, Autore illius, defensa. Regiom. 1635. in 4.

Oratio pro pace exulante. Accedunt duæ aliz de Artibus in schola tradendis, & modestia ac probitate discipulorum, nec non Diss. de Virtute paranda. Lugd. Bat. 1644. in 4. *Recusa* (juxta *Catal. Nund.*, Lipen. & Hendreichium) *Rostochii* A. 1647. in 4. Vinc. Fabricii, in Carmine in eas peculiari (l. c. p. 723. 724.), hoc illas ornat Elogio:

Tua est facundia, candida Bahri,

Ornata rebus, dictione splendida.

Non hic ingenii turgentia commata vani,

Non Minica, non fuitiles argutæ,

Diss. de Virtute paranda, seorsim edita. Helmstadii 1642. in 4.

Orationes illustrium Historicorum, ex Sallustio, Livio & Curtio, ab eo selectæ. Stralsundz 1653. in 8. (& si *Catal. Nund. fidem meretur*, Ulmæ 1654. in 8.).

Oratio in funere Bogislai XIV., Ducis Pomeraniz, d. 25. Maji A. 1654., jussu Senatus Stralsundensis, habita. Stralsundz 1654. in fol.

Disp. Inaug. ad Edictum Prætoris; *Quod quisque juris in alium, &c.*, Præfide D. Petro Stephani. Gryphiswaldiz 1655. in 4.

Sententiæ ex Autoribus Classicis. (V. *Wittenium* l. c.)

Epistola de obitu Hug. Grotii, ad Christ. Cassium, a M. Steph. Rammio, in Apologia pro Parente suo, contra M. Ant. Hofmannum, Vernacula (excusa Glückstadii A. 1671. in 4.), teste C. Kraheo, publicata.

HIERONYMUS BAHR, Hamburgensis, Theologiz in Acad. Witeb. Studiosus.

Höchstverderbliche Aufzuehung der Kinder bey den Pietisten, durch Gelegenheit des von M. Aug. Herm. Francken canonisirten jehnjährigen Kindes, Christian Leberecht Exters, vor Augen gestellet: Samt eingefügtem Bericht von Arthur Dents zu Halle, mit A. H. Franckui Vorrede, aufgegebenen Bußpredigt. Sine mentione loci A. 1709. in 4., & Francofurti ac Lipsiæ A. 1713. in 8. Opposita est Exteri illius Lebens-Laufe, Tractatlein, Briefen und Liedern, ab Aug. Herm. Franckio, Theologo Halensi, paulo ante Halz in 12. editis, & in hunc pariter ac cæteros, quos vocant, Pietistas, nec non in Orphanotropheum Halense, stylo perquam mordaci ac maledico debacchari; quem Val. Ern. Löfcherus, Autori ἐμὲψηφός, prolixoqve scriptum exiguum recensu (in den Unschuldigen Theologischen Nachrichten, Sect. 10. A. 1709., p. 609-611.,) dignatus, frustra excusat. Derestati illud contra sunt, velut libellum famosum, mendaciis, calumniis, scommatis atqve ἀπολογίας scurrilibus, scatentem, Joach. Langius in den Aufrichtigen Nachrichten von der Unrichtigkeit der Unschuldigen Nachrichten, Part. IX., Sect. I., p. 55. 56., & cujus investiva ab hoc ibidem p. 28-33. recitatur, Scriptor Apologie pro Orphanotropheo Halensi vernaculæ. Ex professio idem refutavit, præter schedam ἀδιστολογον, Halz excusam, D. Johannes Eberhardi ab Exter, Medici Servestani, puerulique istius parentis, Nachricht wegen der unter dem Nahmen Hier. Bahrens herumbackflogenen charteqve, Servestz A. 1709. in 4. impressa; cujus itidem mentionem, sed minus benignam, apud Löfcherum, l. c., Sect. 12. A. 1709., p. 731. 732. 733., invenies. Utrique a Bahrio, in Appendice Tractatus sequentis, quædam sunt regesta.

Johannes Arndius Anti-Pietista, nebst einer Vorrede wieder Gottfr. Arnolds Ketzer-Historie, und einem Anhang wieder zwey zu Zerbst und Halle herausgeflogene Lästerscharteqven. Francofurti 1712. in 8. V. de illo Löfcherum l. c., Sect. 2. A. 1712., p. 296-303.

(1.) in *Biblioth. Vet. & Nova* p. 75.

(2.) V. H. Wittenii *Append. Tom. I. Diss. Biogr. Sec. XVII.*, ad A. 1670.

JOH. CHRISTIANUS de **BAHR**, Ludolphi (*statim memorandi*) Filius, Tunderensis, patris Advocatus, & ab A. 1708., Consul., J. U. Licentiat.,

Panegyricus, memoriz Dethlevi ab Alefeld, Consilarii Ducalis, Praefecti Tunderensis, & Dynastae Heiligensta-
diensis ac Krummenteichensis, dictus. Kilonii 1667. in fol.

Disp. Inaug. de Exceptione non numerata pecuniae, Praefide D. Henr. Rud. Redekero. Rostochii 1677. in 4.

LUDOLPHUS de **BAHR**, Senior, Tunderensis, Bernhardi, Senatoris (qui Majores suos ex illustri Urli-
norum gente Romana ortos esse credebatur (1.)), Filius, J. U. Licentiat. (Rostochii d. 18. Jun. A. 1646. promotus),
& Urbis patris, Judicii Provisialis, Advocatus. Vixit 1686.

Disp. de Fidejussoribus, Praefide D. Joach. Schnobelio. Rostochii 1643. in 4.

Disp. Inaug. de Cautionibus, Praefide D. Henr. Rahnio. Rost. 1644. in 4.

M. LUDOLPHUS de **BAHR**, Junior, praecedentis filius, Tunderensis, Lipsiae d. 30. Jan. A. 1673. laurea
ornatus Philosophica, Pastor in Schwanzia, Duc. Slesvic. provinciae, Schwanzensis. Vixit 1684.

Tentamen primum Theologicum de statu Exinanitionis nostri Servatoris, ex Phil. II., Praefide D. Aug. Varenio.
Rostochii 1670. in 4.

WOLFGANGUS **BAHRIUS**, Parochus in tractu Wagriz Plöneri Süsselensis.

Apodemica Christiana, Christliche Reiseskunst auf diesem Jammerthal nach dem ewigen FreudenSaal, oder Leichpred.
über Dethlef Pogwisch, Erbfaßen auf Doelgönne, auß dem Verle des Kirchengesanges: So fahr ich hin zu Jesu
Christ, &c. Lubecz 1644. in 4.

ALBERTUS **BALEMANN**, Senior, Lubecz, d. 13. Maji A. 1615., patre Henrico, Senatore, matre vero
Engelia, Alb. Ritteri, Mercatoris, filia, natus, Aedis in patria Marianz, ab A. 1643. (F. Joh. Bapt.), Diaconus, &
ab A. 1668. (post Jac. Stolterfohtium), Pastor, Mariz Rephuniz (A. 1644. ductus, & post filios 4., ac 5. filias, ut
lucem editos, A. 1669. defunctus), & Margareta Rademacheriz impolis, maritus, aliquot post nuptias cum hac
secundas mensibus tantum elapsis, d. 25. Jun. A. C. 1672., æt. 57., decessit. E filiis, Georgius & Franciscus Eccle-
siaz Lubecensis Marianz, Albertus vero Insulz in Albi Kirchwerderanz, admoti sunt ministerio. E filiabus Gesam
A. 1669. Lucz Steinio, Ecclesiastz Lubec. Jacobzo, Mariam vero A. 1670. M. Gerh. Wichmanno, Collegz Ma-
riano, elocavit. V. Herm. Nottelmanni, Rectoris Lubec., *Programma de Vita ejus funebre* (in G. H. Götzii *Elo-
giis* 80. *Theoll. Germ.*, p. 426 - 432., Lubecz A. 1709. recusum), *Epicedia*, & J. H. a Seelen *P. I. Athen. Lubec.* p. 270. 271.

Sermo ejus Germanicus in Periocham Dom. VIII. post F. Trinit., e Matth. VII. 15 - 23., Evangelicam, Trave-
mundz A. 1669. habitus, a D. Georg. Henr. Götzio suz in eandem Concioni, A. 1705. ibidem recitatz, subjectus, pro-
diit in hujus Travemündischer Kirchenarbeit, Lubecz A. 1705. in 4. V. N. L. Lub., *M. Febr. A. 1706.*, p. 64.

ALB. **BALEMANN**, Junior, Senioris Filius, Lubecz Id. Maj. A. 1656. natus (2.), Insulz Albis Kirch-
werderanz, circa A. 1701., Pastor. V. Casp. Lindebergii, Past. Lubec., *Epist. ad illum de loco Thalmodico*, in
N. L. Lub., *M. Jan. A. 1701.*, p. 28. & sq.

Disp. de Parallelismo Calvino-Nestoriano, Praefide D. Joh. Ad. Scherzero. Lips. 1679. in 4.

M. FRANCISCUS **BALEMANN**, Lubecensis, Alberti Senioris item Filius, Aedis in patria Marianz
Diaconus, in fratris Georgii locum, d. 15. Aug. A. 1689. (3.) electus, Georg. Ritteri, Past. Petrini, Gener. obiit
d. 10. Dec. 1712., æt. 51.

Disp. de Circumcisione spirituali, e Col. II. II. 12., Praefide D. Seb. Schmidio. Argentinz 1684. in 4.

(Vitz ejus historiam En. Svantenius in Programme funebri, & ex isto, J. H. a Seelen, *P. I. Athen. Lubec.*
p. 271. 272., fusius enarrarunt.)

FRIDERICUS **BALEMANN**, Lubecensis, Henrici, Urbis Protonotarii, ex Catharina Pöppingia Filius,
d. 20. Maji A. 1645. natus, ab A. 1662. ad 1674. in Academiis Gießena, Kiloniensi & Argentineni, impetratisque
in hac supremis Juris honoribus, quadriennio sequenti in regionibus versatus exteris, Christinz Charlottz, Ducis
Ostfriscz viduz, ab A. 1678., & Caroli deinde Wilhelmi, Ducis Anhaltino-Servestani, ab A. 1692., Consiliarius,
simulque Urbis & Dynastiaz Jeveranz Judex Provincialis. Vixit A. 1698.

Disp. Inaug. de Melioratione, competente emptori ex pacto revendenti. Argentinz 1674. in 4.

M. GEORGIUS **BALEMANN**, Alberti (*paullo ante memorati*) Filius, Kal. Febr. A. 1647. Lubecz natus,
Gießz A. 1667. Magistri adeptus titulum, Ecclesiaz in patria Marianz Diaconus d. 3. Apr. A. 1673. electus, febrique
continua d. 13. Aug. A. C. 1688., æt. 41., extinctus, septem liberorum e Justina Eleonora, M. Joh. Reichii II., Pa-
storis Egidiani, filia, A. 1673. sibi nupta, parens. V. Enochii Svantenii, Rect. Lubec., *Programma de Vita ejus
funebre*, in G. H. Götzii *Elogiis* 80. *Theoll. Germ.*, n. 68., p. 635 - 641., recusum, Jac. a Mellen *Catal. Eccl. Lubec. MS.*,
& J. H. a Seelen *P. I. Athen. Lubec.* p. 271.

Nubilis Splendor virtutis Mariz Elisabethz Hoffaticz, Ludovici, Hassiz Landgravii, Conjugis, brevi Oratione
exhibitus. Extat in *Theatro Principalis pulchritudinis*, quinque in memoriam jam dictae Principis Orationes conti-
nente, & cum Praef. Phil. Lud. Hannekenii, Gießz A. 1665. in fol. edito.

Disp. Inaug. Philosophica. Gießz 1667. in 4.

HENRICUS **BALEMANNUS** III., Lubecensis, Henrici, Protonotarii urbani, ex Catharina Pöppingia
filius, Henrici autem Senatoris nepos, d. 8. Febr. A. 1643. natus, post curriculum studiorum scholasticum in patria &
Halz Saxonum, Juridico-Academicum vero Witebergz, Gießz & Kilonii, absolutum, perlustratasque cum Belgio
Galliam & Britanniam, J. U. D. Kilonii a Magno Wedderkopffo A. 1673. creatus, patris initio Secretarius, deinde, ab
A. 1675. (d. 17. Aug.), Syndicus, & ab A. 1680. Senator, ad Panegyrim Irenicam Neomagensem A. 1678. (4.), ad
Comitia Circuli Sax. Infer. Lüneburgensia A. 1682., & in aulam Danicam A. 1691., ablegatus, ac quingvagenarius
d. 20. Jul. A. 1693. (non 1694., quem nonnemo substituit (5.)) defunctus, Filii cognominis unici, patris Secretarii,
et Elisab. Reuteria, A. 1676. ducta, Parens. V. Enochii Svantenii, Rect. Lub., *Progr. funebre*, ei scriptum, & confer
D. G. Morhofii in laudes ejus Epigramma, *Lib. II. Epigramm. p. 9.* Epitaphium ejus in xde Marians Lubecz specta-
tur, cujus Epigraphen Joh. Henr. a Seelen, *P. I. Athen. Lubec.*, p. 228 - 235., Vitz ipsius subjunxit.

(1.) V. D. Steph. Kenkelii *Sermonem de illo Funere*. (2.) V. H. Nottelm. *Progr. cit.* (3.) V. Jac. a Mellen *Lubecum A. 1698. Litera-
tem p. 1.*, & *Catal. MS. Ecclesiast. Lubec.* (4.) Diploma, quo legatio huc, nomine Civitatum Hanseaticarum, ipsi. & Collegis, est
commissa, exhibet Joh. Christ. Lünigius in *Sylog. negotiorum publicorum*, A. 1694. edita, p. 421. 422. (5.) Im beglückten und geschmück-
ten Grab p. 12.

Disp. Inaug. de transmissione hereditatis, Præs. D. Magno Wedderkopffio habita, & Kilonii A. 1673. in 4., tum seorsim, tum in Selectarum Disput., sub Wedderkopffii præsidio propositarum, Fasciculo, excusa.

HENRICUS BALEMANNUS IV., Lubecensis, tertii, modo laudati, filius, J. U. Lic., post reditum ex itinere per Germaniam, Italiam, Galliam & Bataviam, literario, Groningæ A. 1701. creatus, patriæ autem Secretarius A. 1702., Senator A. 1717., & Consul A. 1724., electus. V. *Nova Lit. Lubec.*, M. Febr. A. 1702., p. 58., & J. H. a Seelen *P. I. Athen. Lubec.* p. 235-238.

Disp. Jurid. de Literis Dimissoriis, Præs. D. Joh. Christoph. Donauero. Altorfii 1698. in 4.

Disp. Inaug. de Jure Interpellationis (vom Annahmungsrechte). Groningæ 1701. in 4.

M. GEORGIUS BALTHASAR, Lubecensis, Ædis Georgianæ Wismariensis, ab A. 1632., Ecclesiastes, A. 1660. mortuus. V. Dan. Springinsguthii *Catalogum Ministrorum Ecclesiæ Wismariensis*.

Exegesis dicti Apostolici 2. Thess. II. 3. 4., Præs. D. Wilh. Lysero. Witteb. 1630. in 4.

M. THOMAS BALTHASAR seu **BALTZERS**, Lubecensis, Ædis Marianæ Wismariensis, ab A. 1655., Diaconus, & ab A. 1660., Archidiaconus. V. M. Dan. Springinsguthium l. c.

Prædestination; das ist: Drey Predigten über die Worte Eph. I. 3. 4. & sq., darinn der schwere und wichtige Artickel von der Gnadenwahl, so wol nach der Reformirten, als der Evangelischen Lehre, samt den vornehmsten Ein- und Gegenwürfen, gründlich erkläret und vorgetragen wird. Wismariz 1663. in 8.

Fides Jobi, Hiobs Glaubensbekänntniß, oder Leichpred. über M. Christ. Cothenium, Predigern der Wismarschen Heil. Geistes Kirche, auß Job. XIX. 25. 26. 27. Wismariz 1668. in 4. Huic sermoni adjectus est M. Dan. Springinsguthii, Diaconi itidem Mariani Wismariensis, Catalogus Ecclesiastarum Wismariensium vernaculus Chronologicus.

Leichpr. über Hans von Scharfenberg, Maioren. Wism. 1671. in 4.

Votum mortis, oder der seligste Mensch im Leben und Tode, in einer Leichpred. über Dorothea Eggebrechts, auß Pf. LXXIII., vorgestellt. Wism. 1672. in 4.

M. HARTWIGUS BAMBAMIUS Junior, Hamburgensis, Johannis (J. U. D. & Practici) filius, Zelotes immodestus & maledicus, fervore juvenili ferociens, & promiscue in omnes sibi suspectos, sive fontes, sive insontes, brutis fulminibus sæviens, cujus nomen fictum esse Joh. Wilh. Petrus & Val. Ern. Löschnerus, mox allegandi, falso opinantur.

Disp. contra Spencerianam de Zabiis Hypothesin, Præs. M. Joh. Chr. Wolfio, illius Autore, defensa. Witteb. 1706. in 4.

Pietistischer Catechismus, Coloniz (uti fingitur) 1706. in 12., & auctior sine loci mentione, A. 1709. in 12. Libellus, Pietistis, quos vocant, oppositus, usque manifesta satis *Catechismi Papistici*, a D. Joh. Frid. Mayero editi, imitatione, dogmata pariter atque facta erronea, absurda & horrenda quamplurima, ordine Catechetico digesta, tribuens, nec raro Sophistice affingens. Censoria eum Virgula Civis Autoris, Barth. Feindius, J. U. L., tum in *Relationibus Historicis*, tum in Epigrammate notavit Satyrico, *Parti I. Poem. German. p. 629.* inserto. Joh. Wilh. Petrus Apologemata, quibus suis dogmatibus, in eodem, notatis, conatus est patrocinari, passim offendens in der Oeconomie der Liebe Gottes in Christo, A. 1707. in 12. edita. Conf. de illo Val. Ern. Löschneri Unsch. Theol. Nachr. A. 1717., p. 613-618.

Catechismi hujus Pietistici verum autorem esse M. Sebast. Edzardum, Prof. Log. & Metaph. Hamb., perhibet J. C. Dippelhus in *Cogitationibus contra Theologi Svecici Narrationem de Pietistis*, p. 89. teste D. Joh. Fabricio *P. III. Histor. Bibliothecæ suæ* p. 157. Ubi etiam p. 161. idem e Pezronii *Vindice. Tradit. pro Pane inuicem* p. 9. confirmatur. Joh. Wilh. Petrus, metris Bambamii ulto insultus (*Lib. XIV. Vranidos* p. 404.) ille audit

- - - *Lurco stygiis educus ab undis,*

Dux Bombomachides, Bambamius ille petulcus,

Gurgustidonio e campo Pyrgopolinices

(*Sic Plauti licet ore loqui*) *bella horrida spirans.*

Verhädigung des Pietistischen Catechismi, wider den unvereschämten und recht furiosen Relations-Schmid Bartholdum Feind. A. 1706. & 1709. in 12.

Auszug einiger merckwürdigen Historien bey den Religions-Streitigkeiten mit den Reformirten. A. 1706. in 8. De hoc opusculo, Reformatorum adversus Lutheranos fraudulentiz pariter atque violentiz exempla congerente, V. Val. Ern. Löschneri Unschuld. Nachrichten von Theol. Sachen, *Seit. IV. A. 1706.*, p. 220-223.

Observationum Sacrarum exegeticarum Centuria Enthymemata Moscaica continens. Hamburgi 1723. in 8. Pollicetur in ea XII. alias Centurias Observationum talium sacrarum Enthymematico-exegeticarum, przlo paratas.

ALBERTUS a BARDOWICK, e celebri apud Lubecenses gente patritia, quæ cum ipso expiravit, ortus, Reip. patriæ Senator, juxta Gotsch. Kirchringium (1.) A. 1308. superstes, testeqve Bernh. Middendorpio (2.) A. 1316., juxta Autorem vero, sive interpolatorem, *Lubeca felicitis* Hövelianæ (3.) A. 1325., mortuus.

Jus maritimum sive nauticum, quo Mercatores Hanseatici, aliiqve Maris Balthici accolæ, in Flandria olim sunt usi, ab ipso, (teste Kirchringio l. c.) concinnatum.

Annales Lubecenses *avéxdsor*, Senatus jussu A. 1298. scripti, & Libro Privilegiorum Civitatis annexi, quos a D. Joh. Marquardo, Consule Lubecensi, in *Chronico suo Lubecensi* MS., allegari, Jac. a Mellen, Vir doctissimus, A. 1698. per Epistolam me docuit, simulqve, Albertum in iis *Reip. Lubec. Cancellarium* (qua dignitate ævo isto functi proximum a Consulibus & Camerariis in curia locum occupabant) appellari, monuit. Conf. de illis *Præf. novam Isagoges ad Hist. Cimbr.* p. 55.

MATTHIAS BARTELS, Hamburgensis, Matthiæ Senatoris filius, J. U. Lic. & in patria Practicus. Vixit A. 1706.

Disp. Inaug. de Juramentis. Aureliæ 1681. in 4.

Biblionomia Historico-Politico-Geographica, continens, secundum seriem Alphabeti, omnium fere Autorum nomina, qui de Imperiis, regnis, rebuspublicis, provinciis, urbibus, insulis, montibus & fluminibus, scripserunt. Venetiis 1682. in 12. (Nec plena est, nec accurata).

Medicina animi, (*quæ in Ott. Sperlingii Jun. Indice MS. Scriptt. Hamb. ei tribuitur*).

Die heilige Historie des Lebenslaufes unsers Herrn Jesu Christi, auß den IV. Evangelisten ordentlich zusammengetraggen; und nach Ordnung Herrn Dethlevi Becmanns Erklärung der Historie des Lebenslaufes Christi eingerichtet: Wobey einem jeglichen Theile die darauf deutende Sprüche des A. T., und davon handelnde verlickel geistlicher Gesänge, sind beygefüget. Samt einer weilkünftigen Vorrede, viersachtem Register, und Censur der Theol. Fac. zu Rostock. Hamburgi 1699. in 8.

PETRUS

(1.) in *Comp. Chron. Lub.* p. 75.

(2.) in der Lübeckischen Stadtlinie.

(3.) V. das beglückte und geschmückte Lübeck. (ed. A. 1697.) p. 55.

cio in Academia publico, per annos 43., & Rectoratu ejusdem quinqvies, non sine laude perfunctus, biennio ante obitum in Hemiplexiam & Paralyfin incidit, iisque jam debilitatus, febri tertianæ, tussi & calculo, junctum se aggressus, d. 3. Nov. A. 1639., æt. 68., succubuit. Falluntur enim Joh. Micrzlius (1.), & And. Carolus, hunc secutus (2.), qui Anno 1634. cum jam obiisse tradiderunt. E priori conjugē, Emerentia, Joach. Schwartzii, Senatoris Gryphiswaldensis, filia, A. 1597. ducta, & A. 1623. sibi erepta, quatuor liberos, & hos inter, Abrahamum, Doctorem item, ad A. usque fatalem 1674., Acad. Gryphicæ Theologum primum, & Pomeranix Svedicæ Superintendentem (3.), ex altera autem, Juditha, gnata Joh. Parovii, Mercatoris Stralsundensis, A. 1638. pariter amissa, nullos sustulit.

Vitam ejus laudesque fufius exposuerunt:

1. M. Nicol. Vismarus, Ecclesiastes Gryphiswald. (postea Th. D. & Superint. Oldenburg.), tum in Sermone Germanico in Pf. CXXX. funebri, tum in *Batto na* *seu* *Φινμηνε*, seu *Orat. parentali*, utroque Gryphisw. A. 1639. in 4. edito.
2. Matthæus Stephani, Antecessor Gryphisw., in *Programmate Funebri*, sub finem Concionis Wismarianæ, & in Henn. Wittenii *Dec. IV. Memor. Theol. renov.*, p. 484-490., recuso.
3. Herm. Querinus, Stettinensis, J. U. D. & Archidicasterii Wolgastensis Advocatus, in *Orat. Funebri*, d. 9. Nov. habita, & edita Gryph. 1639. in 4.
4. M. Dav. Scharfius, Hamburgensis, Superint. Bardovicensis, in *Theologo a facultatis præstantia commendato, seu Poemate in obitum Bartholdi Krakevitzii & Bartholomæi Batti, Theologorum Gryphiswaldensium, Panegyrico*, ibidem A. 1644. in 4. excuso.

Confer de illo *Epicedia*, *Sermoni Funebri* Wismariano adjecta, Joh. Micrzlium & Andr. Carolum II. cc., Paulum Freherum in *Theatro Erud.* p. 482. 483., Henn. Wittenium *T. I. Diar. Biogr. Sec. 17.*, ad A. 1639., Erdm. Uhseum in *Vitis Theologorum Sec. 16. & 17. vernaculis*, p. 484. 485., Gvillh. Crowzum in *Elencho Interpretum S. Script.* p. 75., Christoph. Hendreichium in *Pandect. Brandeb.* p. 453., Sam. Rosenbohmium *P. I. Poem.*, Lib. 3., p. 197. 198., Georg. Nicol. Erasmi *L. 2. Anagramm. Emmetr.*, num. 38., & Steph. Hahnium in *Threnologia Elegiaca de obitu Theologorum*, p. 10. 11.

Matthæus Stephani (in *Progr. cit.*) *Theologorum*, audit, quos Germania hac ætate videt, facile princeps, qui quantus fuerit, illi soli ignorant, qui Theologiam ignorant, cujus memoria, ob multa & magna in rempublicam merita, omnibus, qui doctrinam salutis perpurgatam gaudent, singularis & sempiterna esse debet, de cujus denique virtute nihil ita præclarum dici potest, quod illa non superavit, saltem aequavit.

Joh. Micrzlius, Theol. Stettinensis, ejus discipulus (in *Antwortschreiben an Erhard Ferdinand, Graffen von Truchseß*, (lit. D. 4. a.), ob vitæ illum sanctitatem commendat, vocatque eine fromme Seele, dessen untadeliches Leben und Wandel bilich ein ieder ihm solte zum Fürbilde vorstellen, imo Sanctis Ecclesiæ Lutheranæ annumerat.

A Theologis contra Hispanix Pontificiis scripta ejus prohibitis, in *Indice Expurg. Hispanico* p. 86., accenseri, Chr. Hendreichius *l. c.* testatur.

SCRIPTA EDITA.

I. LATINA.

- Doctrinæ de Baptismo Capita præcipua, Præfide D. Dav. Rungio proposita. Witeb. 1596. in 4.
 Disputationes VIII. de S. Scriptura. Gryphiswaldia 1605. 1606. & 1607. in 4.
 Disputt. III. de Electione, seu æterna salvandorum prædestinatione. Gryph. 1605. in 4. Oppositæ sunt, jussu Philippi, Ducis Pomeranix, errori Sam. Huberi de universali omnium hominum prædestinatione, in *Disp. etiam IV. in Ep. ad Ephes.*, Th. 58-66., & Epistolis ad Lucam Bacmeisterum & Phil. Nicolai privatis, cum is de consensu suo gloriatus esset, refutato. V. Nicol. Wismari *Or. parentalem*. Casp. Er. Brochmannus, Theol. Hafn. (teste Herm. Querino in *Or. Fan.*), has se Disputationes auro contra caras habere, est professus.
 Collegium Theologicum, XXI. Disputt. comprehensum. Gryph. 1606. 1607. 1608. in 4.
 Disp. de Cœna Domini Gryph. 1608. in 4.
 Disp. de S. Scripturæ perspicuitate & obscuritate, ib. 1609. 4.
 Disp. de ritibus Ecclesiasticis seu adiaphoris, ib. 1611. in 4.
 Orat. de Christo Salvatore, contra hujus temporis Neophotiniandæ, inprimis Faustum Socinum, publicæ pronuntiata. Gryph. 1606. in 4. Recusa A. 1611., cum *Libris III. de Justificatione*.
 Collegium in Confessionem ynnocentii Augustinæ, XXVI. Disputt. comprehensum. Gryph. 1611. in 4.
 De Justificatione hominis peccatoris coram Deo Libri III., Hæreticorum hujus temporis, imprimis Pontificiorum, erroribus, & istorum præcipui Promachi, Rob. Bellarmini, Libris V. de Justificatione, oppositi. In præfatione, & subiecta Oratione, refelluntur Fausti Socini, & complicum, blasphemix contra causam Justificationis meritariam. Gryph. 1611. in 8. Iidem Disputationibus publicis denuo ventilati a D. Abr. Batto, Autoris filio, Gryph. 1656. in 4. (*Editio Hamburgensis* A. 1612. in 8., quam Draudius & Lipenius memorant, ni fallor, est chimerica). Aureos eos vocat Joh. Micrzlius *P. III. Syntagm. H. E.* p. 353., publice commendarunt Joh. Gerhardus in *Methodo studii Theol.* p. 197., Joh. Olearius in *Continuatione Isagoges Carpozovianæ in Libb. Symbol.* p. 1279., Abr. Calovius *L. 2. Isag. Theol.* p. 248. 263., & Thom. Crenius *Exerc. I. de libris Scriptorum optimis* p. 31., privatim vero (teste Nicolao Wismaro in *Or. Parent.*) multis laudibus ornarunt Wolfig. Franzius, Balth. Menzerus & Balth. Meisnerus.
 Disputt. XX. in Epistolam ad Galatas. Gryph. 1613. in 4. Tertiam harum, a Sebast. Benefieldo, Theologo Oxoniensi, impugnata, ipse, sicut paulo post morebitur, in *Libris II. de Apostasia Sanctorum*, A. 1621. vindicavit.
 Disputationes de Antichristo. Gryph. 1617-1620. in 4. (Ad finem, teste Wismaro *l. c.*, non sunt perductæ. Mentio illarum in Lud. Jacobi a S. Carolo *P. II. Biblioth. Pontificie* p. 456. occurrit.)
 Comm. in Epist. ad Ephesios, Disputt. XXI. exhibitus. Gryph. 1619. in 4. (Draudius & Lipenius Edit. Rostochiensis Anni 1620., mihi suspectam, adjungunt.)
 Antapologia, i. e. de possibilitate Apostasiz sanctorum, sive amissionis intercessionisque gratiæ in renatis & electis. Libri II., Synodo Dordrechtanæ, & in specie Sebastiano Benefieldo, Theol. Doctori ac Professori Oxoniensi, qui editis II. Libris, de perseverantia Sanctorum male inscriptis (quorum priore, in aliquot Scripturæ locis, & exemplis *ἀνεναντίας* Sanctorum, pro V. Cl. Gvillh. Whitakero Apologiam, contra D. Battum, se dare profiteretur), magno quidem, at non minus vano irritoque conatu, illam ivit impugnatum, veritatis vindicandæ gratia, oppositi. Gryph. 1621. & 1625. in 8. (quas duas Editiones, ob leve tituli discrimen, Wittenius *l. c.*, velut libros diversos, seorsim memo-

(1) *l. c.* (2) in *Memorabilibus Hist. Eccl. Sec. 17.*, L. 4., c. 19., p. 89.
 nebre, in Wittenii *Cent. Memor. Theol.* p. 1817-1840.

(3) V. de illo Christoph. Helwigii, Profeß. Med., *Progr. su-*

memoravit). Impugnaverat Gvilhelmus Whitakerus, Theol. Cantabrig., in *Cantione Cygnea, sive ultima ad Clerum Concione*, cum *Prælectionibus de Ecclesia* Genevæ A. 1610. edita, Lutheranam de Apostasia Sanctorum doctrinam. Cui cum Battus A. 1614., in *Disp. III. in Ep. ad Galatas*, respondisset, Seb. Benefieldus, Theologus Oxoniensis, (A. 1630. mortuus), hanc confutare, & Whitakerum simul Præceptorem vindicare, duobus *Prælectionibus de perseverantia Sanctorum Libris*, Francof. A. 1618. in 8. editis, est conatus, iisque Nostro Antapologiam hanc extorsit.

Theses de Myſterio Trinitatis. Gryph. 1620. 4.

Disp. de Justificatione Evangelica hominis peccatoris coram Deo, Resp. M. Andr. Virginio (postea Theol. Prof. Dorpatensi). Gryph. 1621. in 4.

Pia Meditatio salutiferæ passionis D. N. J. C., Thesis comprehensa. Gryph. 1621. in 4.

Disp. de myſterio Unionis Hypostaticæ duarum naturarum in J. C., Salvatore nostro, Resp. Balth. Rhawio (Theologo postea Gryphico). Gryph. 1624. in 4.

Disp. de Baptismo. Gryph. 1624. in 4.

Comm. in Epist. ad Colossenses. Rost. 1627. in 4. (*Solus hunc allegat Lippenius P. I. B. T. p. 341.*)

Comm. in Epist. ad Philippenses, Disp. XVII. exhibitus. Rostochii 1628. in 4.

Disp. de abominabili Miffæ Pontificis sacrificio. Gryph. 1629. in 4.

Disp. de personalitate Spiritus Sancti, a Deo Patre realiter distincta, Resp. Mich. Behmio (Theologo postea Regiomontano). Gryph. 1633. in 4.

Disp. contra vanam Calvinisequarum de Orthodoxia gloriationem. Gryph. in 4.

Disp. de Causis peccatorum (*a Wittenio memorata*).

Homiliæ Academicæ, ab Abr. Calovio, L. 2. *Isag. Theol. p. 316.*, laudatæ.

Dav. Rungii, Theologi Witeb., Prælectiones in Genesin, cum Præfat. illius editæ, Witeb. 1614. in 8.

II. GERMANICUM.

Leichpredigt über Simon Gadebusch, J. U. Stud., auß Phil. III. 20. 21. Gryph. 1626. in 4.

INEDITA.

Prælectiones in Locos de Baptismo & S. Cæna, quas MSS. habuit D. J. F. Mayerus, V. *Catal. Biblioth. p. 714.*

Commentaria in omnes Locos Compendii Theologici Jac. Heerbrandi.

Comm. in Apocalypsin.

(*Hæc duo, post mortem ejus, supervisse, Herm. Qverinus, in Or. Fun., testatur.*)

AUG. FRID. BAUCHIUS Eutimo Wagrius, Med. Doctor.

Disp. Inaug. de Dysenteria alba in puerpera, Præfide D. Joh. Her. Fürstenavio. Rint. 1723. 4.

JOHANNES CHRISTOPHORUS BAUTZMANN, Hamburgensis, Christophori, Doctoris Medici, Practicique Hamburgensis & Otterndorfensis, Archiatri Sverinensis, ac Poliatri tandem Stadenſis, e Margareta Gerdesia filius, d. 5. Oct. A. 1645. natus, post studia Scholastica & Academica supremos Medicinæ honores Leidæ d. 9. Jun. A. 1673. reportavit. Italia deinde & Germania spatio peragratis annuo, praxi artis suæ, ab A. 1674. Stadæ (ubi Parenti d. 16. Sept. A. 1679. in Medici munere subrogabatur regi), posteaque, circa A. 1716., Hamburgi (1.), inclaruit. Pleniorẽ vitæ ejus (ad A. usque 1711.) historiam Joh. Hentz, a Seelen *Stada anni 1711. literata, p. 9-12.*, exhibet.

Disp. Inaug. de Peste. Lugd. Bat. 1673. in 4.

Observationes XXIII. Medico-Physicæ, in *Miscellaneis Academiae Naturæ Curiosorum Germanicæ, Decurie II. Anno IV.*, n. 38., p. 95. & sq., ac *Anno VIII.*, n. 43-52., p. 115-134., *Decurieque III. Annis VII. & VIII.*, p. 39-53., ac *Annis IX. & X.*, p. 416-421., publicatæ, quas J. H. a Seelen l. c. p. 11. 12., ac Corn. a Betûghem in *Syllabo recens in re Medica & Physica exploratorum p. 6.*, sigillatim enumerant.

Eiſertige Gedanken, betreffend die ieho häufig im Schwange gehende Fieber. Stadæ 1679. in 4.

Demüthiges Urtheil von tödtlichen Wunden, zum Nutzen der Chirurgorum gestellet, Stadæ A. 1711. in 12., & *juxta Catal. nundin.*) Liplitz 1716. in 12.

BARTHOLOMÆUS BAXEN, Strandfriseur.

Carmen Græcum de flagellatione, crucifixione, morte, & gloriosa resurrectione Christi. Rostochii 1594. in 4.

JOACHIMUS BECCAU, Burga Femariensis, Scholæ Vici Neomonaſterienſis publicæ, ab A. 1720., Rector.

Zuläßige Verführung müßiger Stunden, bestehend in allerhand geistlichen und weltlichen teutschen Gedichten, in II. Theilen. Hamburgi 1719. in 8.

Teuſcher Gedichte dritter und vierter Theile, enthaltend Ehren-Gedichte, die bey verschiedenen Gelegenheiten entworfen, wie auch Theatralische Gedichte, und Uebersetzungen. Hamburgi 1720. in 8.

HIERONYMUS FRANCISCUS BECCELER, Hamburgensis, J. U. Lic.

Disp. Inaug. de Societate. Lugd. Bat. 1705. in 4. V. *Hamburgum anni 1716. literatum p. 33.*

JOHANNES BECHER, Urbis Hamburgensis incola.

Trost der Armen, oder Anleitung, wodurch allen verarmeten, und anderen nothlosen Leuten, ein sicherer Weg gezeigt wird, nach Capo de bonne esperance zu reisen, und daselbst lebenslang ihren reichlichen Unterhalt zu finden: Samt curiöſer Beschreibung dieses Africanischen Vorgebirges. Hamb. 1698. in 8.

DIETERICUS BECKER, Senatus Hamburgensis Fidicen, *Musicus*, teste Ott. Sperlingio Jun. (in *Indice Scriptorum Hamburgensium MSto*), excellentissimus.

Musicalische Frühlingsfrüchte, bestehend in 3/4- und 5stimmiger Instrumental Harmonie, nebst dem Basso Continuo. Hamb. 1668. in fol.

Zweyſtimmiger Sonaten und Sviten, nebst einem gedoppelten Basso Continuo, Erster Theil. Hamb. 1674. in 4. Ander Theil, ibid. 1579. in fol.

JACOBUS BECKER, Slesvicensis, Joh. Adolphi, Confulis, Filius, Aula Danicæ Secretarius & Advocatus Hafnensis, circa A. 1682. defunctus. Bibliothecam habuit, Actis MStis, Ducatum Cimbricorum Historiam, inprimis Ecclesiasticam recentiore, illustrantibus, par Fabricios, supremos Ducalium Ecclesiarum Antistites, majores suos,

(1.) V. *Hamburgum anni 1716. literatum p. 24.*

suos, collectis, instructissimam, Hafniz A. 1685., Catalogi ibidem A. 1683, impressi, & A. 1685. recusi, ductu, me præsente, auctione distractam publicæ.

Larve deracke Frid. Geisleri, Jcti Lipsiensis, seu *Expositioni nominum, sub quibus Scriptores aliquot Pseudonymi latere voluerant*, ἀνώνυμος Venburgi A. 1670. in 12. editæ, tresque tantum illorum exhibenti Decadas, XX. alias ἀνώνυμοι, in suo, quod possideo, adjecit exemplari. E quibus Vinc. Placcius, quæ suam, in *Tractam de Scriptoribus Anonymis & Pseudonymis*, A. 1674. edito, effugerant diligentiam, a me sibi communicata, *Theatro* eorundem majori posthumo inseruit. Mentio illarum in Ant. Teiserii etiam *Catalogo Catalogorum*, P. II., p. 116., occurrit.

JOHANNES BECKER, seu PISTORIUS, Holfatus, Parochus ruralis in Stormaria Haseisdorffensis.

Disp. de Justificatione hominis peccatoris coram Deo, Præs. D. Valent. Legdzo. Rost. 1633. in 4.

Geistliche Lehrmeisterin aller wahren Christen und Christinnen, Sara; das ist: Gründlicher Unterricht, woran man in dieser Welt einen Menschen recht erkennen kan und sol, ob er in der Wahrheit ein rechter Christe sey, oder nicht; auß Tob. III. 22. 23., in einer Predigt, vorgestellt. Hamb. 1642. in 4.

Sermo Germanicus, in nuptiis Wolfii Henrici a Kretitz, Centurionis, & Magdalenz Christinz Königsmarkiz, habitus, & postea editus, de quo V. Carmen Joh. Ristii im teutschen Parnasso p. 563. 564. 565.

JOH. ADOLPHUS BECKER, Consul Slesvicensis, & Generalis Ecclesiarum Cimbriz Holfato-Gottorpiensium Commissarius, Annæ primum Fabriciz, Jacobi Senioris, Superint. Gen. Holfatici, filiz (1.), ac deinde (ab A. 1654.) Salomes Hanseniz, Petri Dancwerthii, Pastoris Hufensis, viduz (2.), maritus, socer Georgii Holmeri, Ærii Ducalis Gottorpiensis Archigrammatei.

Matriculam, quam vocant, *Ducatum Slesvicensis ac Holfatici*, A. 1652. excusam, jussu Regio & Ducali, cum aliis Viris præstantibus, ex ordinibus Equestri ac civico delectis, revidit ac emendavit, V. C. Dancwerthii P. II. *Chorogr. Cimbr.*, t. 3., p. 70.

Relationem ejus (incertum cujus argumenti) MStam Ant. Heimreichius, in *Catalogo Auctorum, Chronico Frisie Borealis* præfixo, laudavit.

BARTHOLDUS BECKMANN, Hamburgensis, J. U. C.

Oratio de Carolo Magno, primo Germaniz Imperatore, in Acad. Marpurgensi recitata. Marpurgi 1643. in 4. Recusa, inter Orationes Joh. Balch. Schuppil (cujus ductu scripta erat), Giesz 1658. in 4. & Francofurti 1659. in 12.

Exerc. præliminaris ad Bernh. Sutholti Dissert. de autoritate Juris Civilis & Canonici, Præs. D. Joach. Hagemei-ero, illius Autore, defensa. Marpurgi 1643. in 4.

BARTHOLDUS BECKMANN Junior, Hamburgensis, J. U. D. & in patria Prædictus. Vixit 1704.

Disp. Inaug. de Alimentatione personarum, ad successionem feudi inhabilium. Altorfii 1681. in 4.

DETHLEVUS BECKMANN, Tunderensis, Patre Henningo, Pistore, A. 1645. natus, Diaconus Urbis Itzehœnsis d. 6. Jan. A. 1673., Ædis autem Nicolaitanz Hamburgensis d. 5. Sept. A. 1680., electus, & cælebs d. 18. Julii A. 1684., æt. 39., defunctus: Vir, ob singularem pietatem, morum innocentiam, raram in officio obeundo fidem atque industriam, & effusam in pauperes (quibus pecuniam, a privatim peccata confessis Hamburgi oblatam, quam ne accipere quidem initio volebat, postquam, ut acciperet, a Collegis erat persvasus, confestim distribuebat (3.)) benignitatem, Auditoribus (quorum nonnulli mortuo splendidum, suis sumptibus, in Templo Nicolaitano, erexerunt Epitaphium (4.)), bonisque omnibus, gratissimus, mihiqve olim amicissimus.

Conf. de illo Henn. Wittenii T. I. *Diar. Biograph. Sec. XVII.*, ad d. 18. Jul. A. 1684., Joh. Alb. Fabricii P. II. *Memor. Hamburg.* p. 874., & Jac. le Long P. II. *Biblioth. Sacra* p. 379. 604.

ELOGIA.

Phil. Jac. Spenerus, in *Tract. von Freyheit der Gläubigen* p. 19., eum vocat einen Mann, desgleichen treue Diener die Hamburgische Kirche vielleicht nicht gar zu viel gehabt haben mag, und dessen Gedächtniß, vor vielen andern, bey frommen Seelen, im Segen immer blühen wird, ia dessen Leben, wo es möglich wäre, von manchen mit einem Theile des ibrigen wieder erkauft werden würde.

Idem, in *Siege der Wahrheit* wider D. Mayern, t. 2., §. 8., p. 30., ita de illo scribit: Ich habe von ihm so viel, wegen seines ungemeinen Fleißes in seinem Ampte (das er sich einig in der Welt, ohne andere Sorge, angelegen seyn ließe), gehöret, daß ich mich selbst oft geschämet habe, wie weit ich, ob wol auch gerne treu in dem Ampte erfunden zu werden verlanger, von seinem exempel noch zurdere wäre.

Joh. Henr. Horbio (in *Apologia* p. 35.) audit ein umb die Kirche J. C. treuverdienter Prediger, dessen Andenken bey uns im Segen bleibet.

Joh. Wilh. Petrazo (in *Historia vitz suæ* p. 64.) Ein sehr frommer Prediger, dessen gleichen Hamburg wenige gehabt hat, noch haben wird.

SCRIPTA GERMANICA EDITA.

Predigt von des wahren Messia Person, Erhöhung und Reichs Beschaffenheit, auß Hebr. I. 5-9., zu Hamburg d. 28. Jul. A. 1680., in S. Nic. Kirche, gehalten. Hamb. 1681. in 4.

Valettrede an die Gemeine Gottes zu Jechoe, auß Act. XX. 17-38., d. 30. Sept. A. 1680. gehalten. Hamb. 1681. in 4.

Hamburgische Antrittspredigt, auß Pl. XL. 10. 11. 12., d. 17. Nov. A. 1680. gehalten. Ib. 1681. 4.

Die lieblichste und wehrteste Historie des Lebenslaufes unsers Herren Jesu Christi, auß den IV. Evangelisten, frommen Christen zur Erbauung, in eine herköffentlich richtige Ordnung, mit einer kurzen Erklärung, gebracht. Mit einer Vorrede D. Christ. Kortholti, Kielischen Theologi. Hamburgi 1684. in 8. Recusa, additis figuris æneis, Lindaviz Svevorum A. 1691., & Durlaci A. 1702., in 4., ac in alias quoque lingvas, teste J. Alb. Fabricio, *pulcherrimam* eam vocante (P. II. *Memor. Hamb.* p. 874.), translata. A Jacobo le Long, Oratorii Parisiensis Presbytero, P. II. *Biblioth. Sacra*, t. 14., p. 379., in *Harmoniarum Evangelicarum* refertur numerum. De Matthiz Bartels, Hamburg., J. U. L., Scripto in eam ἑρμηνεύω, Germanice Hamburgi A. 1699. in 8. publicato, supra jam dicta relegantur.

JOHANNES BECKMANN, Hamburgensis, J. U. D.

Disp. de Verborum obligationibus, Præs. D. Joh. Borcholto. Helmstadii 1579. in 4. Recusa cum sequenti ibid. A. 1609. in 4.

(1.) V. Ant. Heimreichii *Hist. Eccl. Slesv.*; L. 1. c. 2., p. 192. (2.) V. Epithalamia in nuptias secundas, a G. H. Burchardo, aliisque scripta, & Morhofii Odam in obitum Hanseniz, in *Poem. Germ.* p. 291. 292. 293. (3.) V. Phil. Jac. Speneri P. I. der Theol. Bedenken, c. 2., Art. 4., Sect. 3., p. 313., & Sect. 38., p. 324. (4.) Inscriptionem Epitaphii Germanicam exhibet Joh. Alb. Fabricius, in *Andarto Inscript. Hamb.* Theod. Anckelmanni, num. 144., p. 45. 46.

Disp.

Disp. de Transactionibus, cum præcedenti impressa. Helmst. 1609. in 4. (Utriusque notitiam Joh. Teclenburgio, JC. Hamburgensi, debeo.)

LUCAS BECKMANN, Hamburgensis, Joachimi, Ædis Petrinæ ztario præfecti, & Annæ Thammæ, Henrico, Mercatore primario, natæ, Filius, M. Dec. A. 1570. natus, studiis Juridico & Politico Helmstadii, Rostochii, Leidæ, Oxoniæ, Witebergæ (quam A. 1594. (1.) adiit) & Lipsiæ, operam impendit sedulam ac felicem, titulumque Doctoris Basileæ A. 1597. reportavit. Witebergæ postea Professor Juris, ab A. 1599., fuit Extraordinarius, nec multo post, & per annos quidem 26. continuos, Ordinarius, simulque, non Academix solum totius ternis vicibus (A. 1603. 1609. & 1619.) Rector (2.), sed & Christiani II., Electoris Saxonici, in supremo Appellationum judicio, Senator, Regii per Lusatiam inferiorem judicii, Curixque Provincialis & Ecclesiasticæ Witebergensis, Assessor, Hedwigis autem Danicæ, Christiani viduæ, & Magdalenz, Ducis Anhaltinæ, Cancellarius (3.). Assiduis tot munerum laboribus, crebrisque itineribus nocturnis, confectus, cum tussî vehementissima aliquamdiu laborasset, d. 7. Febr. A. 1624., æt. 54., finem vivendi fecit, & e sex liberis, quos e conjuge, Elisabetha, Johannis Grûnewaldii, Prætoris ac Senatoris Lipsien-sis, filia (A. 1597. ducta, & A. 1627. extincta), sustulerat, duos reliquit superstites, Lucam, sibi cognominem, & Annam Elisabetham, Nicolao Schafshusio, Livono, J. U. D., Advocato Hamburgensi, & Cancellario Lauenburgico, e-locatam.

Fusus vitam ejus & laudes enarrat Aug. Buchnerus in duobus Programmatibus funebribus, ipsi A. 1624., & Viduæ A. 1627., scriptis, ac Volum. secundo *Dissertationum Academicarum*, p. 66-75. 155-160., insertis, Epitaphi autem, in Æde Parochiali Witebergæ ab hæredibus erecti, Inscriptionem Gotfr. Svevus (in *Acad. Witeb.*, lit. Tit. 3. b.) & Andr. Sennertus (Lib. 2. *Athen. Witeb.*, p. 235. 236.) recitant.

Conf. de illo Pauli Freheri *Theatrum Erud.* p. 1038. 1039., Henn. Wittenii *T. I. Diar. Biograph. Sec. 17.*, ad A. 1624.; Wolfz. Franzii *Ep. Dedic. Scholæ Sacrificiorum ad Senatam Hamburg.*, Frid. Taubmanni *Schediasmata*, L. 2. *Epico-rum*, p. 315. 316. 317., Chr. Hendreichii *Pandect. Brandeb.* p. 475., Joh. Henr. Bergeri *Or. de JCtis Sec. XVII. Witeber-gensibus* (in *Actis Sacri Secularis Anni 1702. Witebergensis*) p. 163., & Georg. Henr. Götzii *Or. de doctis Lucis* p. 6.

ELOGIA.

Henr. Meibomius Sen., in *Or. de Acad. Julæ primordiis & incrementis* (*Opusculis Historicis inserta*), p. 537., eum *JCIum* vocat præstantem, virisque celebribus, ex Acad. Julia progressis, annumerat.

Aug. Buchnerus (in *Progr. Fun.*) ita de illo: *Exemptus est rebus mortalium Lucas Beckmannus; Vir clarissimus, non modo amplissimi JCtorum ordinis, sed totius Academiæ, ingens decus; quem & melioris naturæ indoles, & arduarum doctrinarum prudentia felix, eo promoverant, quo plurimorum ne vota quidem aspirare sustineant. Sane ipsius virtus non per doctorum modo subsellia secundo semper rumore vincta est, sed & in ipsi Magnatum palatiis celebrata. Ibi doctrina ejus atque solertia, hic consilium industriaque, admirationi fuit. Quapropter, quantum ille vivus vidensque splendo-ris ac ornamentis Academiæ nostræ attulit, tantum nunc luctus squalorisque ex ejus obitu accedit.*

Gotfr. Svevus, JC. Witeb., in *præf. Historiæ Acad. Witeb.*, præcipuis hujus eum accenset ornamentis.

SCRIPTA LATINA EDITA.

Disp. de tutela & cura, Præside D. Frid. Dasypodio. Helmst. 1592. in 4.

Theses ex difficillima L. Transigere 18. C. de Transact. desumptæ, Præside D. Julio a Beyma. Lugd. Bat. 1593. in 4.

Theses de jure dotium, pactis dotalibus & repetitione dotis. Witeb. 1604. in 4.

Disp. de Jurisdictione. Witeb. 1604. in 4.

Theses de acqvirenda, retinenda & amittenda possessione. Wit. 1606. in 4.

Collegium Disputt. Juridicarum, quarum sextam de Pignoribus & Hypothecis vidi, editam Witeb. 1607. in 4.

Disp. de Deposito, receptis & sequestratione. Wit. 1607. in 4. (V. Hendreich l. c. p. 475.)

Disp. de privilegiis Studioforum. Wit. 1616. in 4.

Disp. de Monetis. Wit. 1618. in 4.

Dup. de Censibus (Resp. pro Doctoratu Joh. Strauchio, Acad. Witeb. JCto). Wit. 1618. in 4.

Disp. de Juramentis. Wit. 1620. in 4.

Disp. de jure detractionis. Wit. 1621. in 4.

Disp. de Laudemiis, a Wittenio l. c. memorata.

LUCAS BECKMANN Junior, Hamburgensis, J. U. Lic. & in patria Præcticus. Vixit 1704.

Disp. Inaug. de jure dotium. Basileæ 1666. in 4.

NICOLAUS BECKMANN, Heida Dithmarus, nec literarum humaniorum in scholis, nec Juris, ejusque subsidiorum, in Academiis, accurata cognitione imbutus, multum in his temporis saltationibus arti-que gladiatoriz impendit. Cujus ut peritiam, Professione jam fungens Londinensi, Studiosis ostenderet, cum Lanista circumforan-cto, frequenti spectatorum corona cinctus, congregi non dubitavit. Ex Acad. Regiomontana a Gabriele, Comite Ochsenstirnio, evocatus, filium hujus, Gustavum Adolphum, Holmiz per sexennium instituit. E Svecia deinde A. 1662. in Acad. Juliam, ædesque Conringianas, nec multo post in Marpurgensem, profectus, utrobique Juri vacare perrexit, ac in Gallia, quam A. 1665. adit, Doctoris titulum Aurelius A. 1666. præfente sibi paravit pecunia. Hinc e- dita Parisiis *Medulla* (quam plagio sibi vindicasse fertur) *Justinianeæ*, Carolo XI., Regi Sveciæ, inscripta, ut ei hanc of-ferret, Holmiam A. 1667. reversus, vix elapso quatrinduo, Juris Romani in Academia Scanorum Londinenti novella professionem, Ochsenstirni commendatione, obtinuit, inaugurationi (in qua Josæ Schwartzio, Theologo, ab eo, *περί τῆς ἀπορίας*, mota est controversia) A. 1668. interfuit, secundusque ejusdem, semestri elapso, Rector creatus, puellam, loco natam sordido, nec famæ satis integræ, lotricis hæctenus in aula Reginz munere functam, cui, ante sex-ennium, fidem conjugii Holmiz dederat, duxit uxorem. Triennio post, ob turbas datas, & defraudatos mola manu-aria domestica reditus regio, 100. multatus Joachimicis, salarioque privatus, vectigalium exactori, a quo accusatus erat, peculatum, furtum, homicidium, aliaque flagitia, publice, vindictæ studio, objecit, sed, cum probare hæc non posset, turpi Palinodia, scripto exhibita, satisfacere est coactus. Londinum interea Vir Illustris, Samuel Pufendorfius, cujus vocationem frustra, & Cancellario Academico eam dissuadendo, & Pufendorfio ipsi secessionem in aulam (va- dendo regiam, impedire erat conatus, velut novus novæ Scholæ Phosphorus, pervenerat, & cum Juris naturæ ac gen- tium professione, locum inter Collegas Ordinis Juridici adeptus principem, coetum juvenum nobilium universum, glandium Beckmannianarum, post fruges inventas, pertæsum, sibi conciliabat. Hujus fulgorem, suis obstruentem lu- minibus, ferre is nefcius, calumniis insontis famam multiplicibus lacerare cepit, & ne prætextus his deesset, suam Ju-

(1.) V. Gotfr. Svevi *Acad. Witeb.*, lit. Bb. 2. b. (2.) V. Svevum l. c., Lit. Ll. 1. a, Mm. 2. a. 29. 3. a., & And. Sennerti *Lib. I. Athen. Witeb.* p. 72. 73. 75. (3.) V. D. Pauli Helmreichii *Ep. Dedic. Scelæ Jacobææ*.

nis Romani professionem ab illo indignam esse vocatam, ridicule & conque 'us, cum, indignum sibi videri, Ulpiani de-
cretis omnia pulpita resonare, Creatoris autem leges incultas obsolescere, Vir summus tantum scripisset. Inprimis an-
tem opus illius de Jure naturæ & gentium incomparabile, A. 1672. juris factum publici, antequam in lucem prodiret,
jam est adortus, & ob loca aliquot, perperam intellecta, Atheismum (solenne his temporibus in eos, qui ultra vulgus
sapiant, convitium) Autori impexit, factique cum Josua Schwartzio, Theologo, ac aliis, adversus illum conspiratio-
ne, ex edito *Indicem novitatum, in eo contra Orthodoxie fundamenta contentarum*, plurimas illi hæreses falso objicien-
tem, per Schwartzium, ut odia privata sub religionis velo laterent, Clerusque regni Svedici universus contra adversa-
rium irritaretur, curavit congeri. Hujus editionem, cum conjurati ceteri, triplici interdicto regio, Holmia transmissa,
territi, diffugissent, & aliquamdiu quiescerent, solus Becmannus, ipsa clade factus animosior, est aggressus, & a se stylo
barbaro interpolatum, nomine suo dissimulato, Giesæ Hassorum A. 1673. clam jussit imprimi, impressum autem qua-
quaversus, præsertim tamen in Academiis Saxonicas, cum literis, sub Veridici Constantis larva exaratis, classicumque
adversus Pufendorium, pari dictionis fœditate, canentibus, ablegavit. Ex Epistolis istis nonnullæ, & has inter, quæ
Frid. Gefenio, Parocho Gurdelegensi, destinata in Pet. Dunxi *Epistola ad Becmannum* ψευδώνυμο (1.) prodiit, a Pufen-
dorii amicis sunt interceptæ, quædam a Viris, ad quos data erant, doctis, facinoris atrocitate motis, ipsi Pufendorfo
transmissæ, cæteræ vero sperato caruere successu. Licet enim e Germaniæ Theologis Joh. Ad. Scherzerus, Val. Alber-
ti & Frid. Gefenius, e Philosophis autem & Jctis, Val. Velthemius, Sam. Strimesius, Joh. Joach. Zentgrafius, Sleevog-
tius, Scharfchmidius, & alii, contra Pufendorfium itidem insurgerent, cum Becmanno tamen, ejusque causa, pleri-
que horum commune sibi nihil esse voluerunt. Pufendorfius, cum, Becmannum Indicis esse editorem, certis indi-
ciis, & ex ipso Autographo, Giesæ remisso, cognovisset, actione forensi proterviz hominis obicem voluit po-
nere. Quod ille subodoratus, Holmiam repente abiit, & in aula missionem petiit, istaque literis Adversarii præver-
tentibus impedita, cum Autographum suum coram Magistratu jam esse prolatum, seque postridie in vincula con-
jectum iri, rescivisset, inde, M. Nov. A. 1673., nocte concubia, Comitum se in itinere per hospitia professus,
Hafniam aufugit, ac falso proinde postea, in *Defensione*, se Sveciam, ob justitiæ & pietatis in ea neglectum, reli-
quisse, perhibuit. Hafniam delatus, Pufendorfium, scripta M. Decembri Epistola, ad μουμαχίαν, prope Ham-
burgum instituendam, provocavit, seque ipsum *mediate ac immediate, cum salutis etiam æternæ dispendio*, esse ag-
gressurum, criminibusque atrocissimis publice objectis in odium omnium adducturum, stolidè est minatus. Lata
interim in profugum, quod Collegæ famam enormiter læsisset, & interdicta regia sprevisset, a Senatu est Londinensi
Academico sententia, qua ipsi relegationis perpetuæ, cum infamia conjunctæ, pena decernebatur, libellusque fa-
mosus, in lucem ab eo protrusus, in foro medio a carnifice jubebatur comburi. Cujus, a Rege, veniam tamen cri-
minis, si idonea deprecatione Adversario satisfaceret, simul pollicito, confirmatæ, cum mitigationem obtinere hoc
pactò is detrectaret, & Synedrio Academico, daturum se id precibus uxoris, ut lis utrinque sopiatur, salutis autem
potius jacturam æternæ facturum, quam culpam deprecaturum, minis de incendio contra Pufendorfium in Germa-
nia excitando adjectis, significaret, M. Apr. A. 1675. sententia publice in foro est promulgata, & Diplomate relega-
tionis affixo, Index infamatus, Schwartzio Autore frustra per vulnera J. C. intercedente, Vulcano ibidem a carnifice
consecratus. Becmannus interim, in Germania exul, cum Patronos e Lutheranis nullos inveniret, in Pontificiorum
castra transiit, & Cæsaris Cardinalisque Badensis Consiliarius (si Pufendorfium audias, *jocosus*), ac Cancellariæ Cœ-
nobii S. Michaelis, Bambergæ vicini, Director, est constitutus. Non deposuisse autem eum, mutata religione,
odium, quo Pufendorfium prosequabatur, Vatinianum, Conatus affinis ejus, Cohortis Danicæ Optionis, Londi-
num, cum sicariorum manu, ut hunc, Malmogiam jam elapsum, trucidaret, in bello paulo post Scanico, ingressi,
ac in prælio postea Londinensi occisi, docuit frustraneus. Hæc sunt, quæ de Vita hominis (neglecto Symbolo suo:
Pie & prudenter, sincere & constanter) ambitiosi ac πολυπράγματος, veræ eruditionis expertis, culpaque propria,
cum impar Achilli esset congressus, infelicis, & ex ὀρθοδοξίας, tantopere jactatæ, zelota in Apostatam subito mu-
tati, Vitæ (de morte enim nihil constat) curriculo nobis hæctenus innotuerunt. Deprompta ea sunt, partem ex ipsi-
us *Defensione legitima*, partem vero, & quidem, ne quid dissimulem, maximam, ex Adversarii illustris, Sam. Pu-
fendorfi (eum *Afinii Tenebrionis* nomine perpetuo fere designantis, & dum justî licet doloris impetui licentius ob-
sequitur, nimia styli Satyrici acerbitate omnibus deridendum propinantis), Scriptis (in quibus nihil de vita ejus tradi
affirmat, quod non in omnium, inter quos scribat, versetur notitia, & Actorum publicorum, literarumque Authen-
ticarum, fide possit probari) contra illum Apologeticis. Sunt autem ea sequentia, in *Eride Scandica* (cujus Præfatio,
a Julio Rondino ψευδώνυμο adjecta, non minus duriter in nostrum debacchatur) junctum Francofurti A. 1686. in 4.
recusa:

1. Apologia pro se, & Libro suo de Jure Naturæ & Gentium, contra Autorem famosi Libelli, cui Tit.: *Index qua-
rundam novitatum*, &c. Lips. 1674.
2. Epistola ad amicos per Germaniam, super libello famoso, quem Nicol. Becmannus, mentito nomine Veridici
Constantis, superiori anno disseminavit. A. 1676. in 12.
3. Joh. Rolleti, Palatini, Discussio Defensionis Becmanni, Manhemii 1678. in 8.
4. Epistola ad Virum famosissimum, Nic. Becmannum, totius Germaniæ convitiatorem & calumniatorem longe im-
pudentissimum, super scriptis ipsius contra Pufendorfium novissimis, sub falso Pet. Dunxi, Acad. Carolinæ Pe-
delli secundarii, nomine scripta, Londini Scanorum 1678. in 8.
5. Specimen Controversiarum, circa jus naturæ ipsi nuper motarum. Osnabrugæ 1678. in 8.

Historiam Certaminum ejus cum Pufendorfo Latine etiam exhibuit Jac. Frid. Ludovici, Jctus Saxo-Halenfis, in
Delineatione Historiæ juris divini & naturalis, §. 50. & 51., p. 31. 32., Germanice vero Petronius Hartewigus Adle-
mansthal, Scriptor ψευδώνυμος, in *Historia Vitæ & satorum literariorum Pufendorfi* Versioni Libelli ejus de statu
Imperii Germanici Germanicæ, Lipsiæ A. 1710. in 8. excusæ, subjunctæ, §. 9-27., p. 670-696.

Taceo *Historiam controversiarum, circa jus naturæ Pufendorfo motarum*, ab Immanuele Webero, Prof. Gieslenfi,
A. 1702. (in *Catal. Nund. Autumn. Lips. p. 36.*) promissam.

Conf. de Becmanno Christoph. Hendreichii *Pandect. Brandeb. p. 475.*, & Corn. a Bettinghem *Bibliographiam Juri-
dico-Politicam p. 14.*

SCRIPTA EDITA.

I. LATINA.

Medulla Justinianeæ, sive dilucida totius juris Civilis, juxta Digestorum methodum, Explicatio. Parisiis, apud
Viduam Allioti, A. 1665. in 4. (De hac ita Joh. Galloesius, in recensu ejus, *Diario Eruditorum Gallico Anni 1666.*,
n. 38., inserto, p. 530. 531. *Edit. Lat.*, cum Methodum ejus Aphoristicam ante commendasset, judicavit: *Opus illud
utile*

utile erit iis omnibus, qui Jurisprudencia operam navare cupiunt. Principales enim Juris definitiones & divisiones clare & exacte ibidem sunt explicatae. Autor enim Juris Civilis cursui Juris Canonici decisiones magis necessarias, una cum illo, quod in Jure Germanico magis notatu dignum est, immiscuit. Verum plagio surreptam esse JCro cuidam Marpurgenfi, Pufendorfius, in Epist. ad amicos p. 9., hisce verbis, ad Nobilis Sveci, Marpurgi aliquamdiu versati, provocans testimonium, contendit: Marpurgi dicitur Becmannus Medullam suam Justinianeam ex privato Collegio MSto Professoris cujusdam compilasse, vel potius id, paucis in locis interpolatum, praefixo suo nomine, Parisiis post edidisse. — Id certe patet, eam Medullam alium praeferre genium a Commentario ad Instituta, aliquot post annos scripto, nec eam spirare ruditatem & vesaniam, qua hic scetet. Quibus gemina sunt ista Pet. Dunai in Epist. ad Becm. p. 7.: Ex Medulla Justinianea nihil tuum est, praeter lacinosum titulum, & praefationem ad Lectorem. Dedicationem amicus quidam composuit: ipsum opus plagio subductum, quod cuius ex stylo patere potest. Conf. Pufendorfi Epist. ad Joh. Ad. Scherzerum p. 8. 9., & Placcii T. II. Theatri Anon. & Pseudon. p. 114.)

Disp. Inaug. de Judiciis, Aureliae A. 1666. proposita, & ab ipso in Defensione memorata. Commentarius ad fundamenta Juris prima, seu Institutiones. Londini Scanorum 1672. in 4. Hunc Pufendorfius, in Ep. ad amicos (p. 12. 13.), equatorem vel quinque aliorum Commentariis, in mensa dispositis, esse conscribendum, ac (p. p. 33. 34.) ruditate & vesania usque adeo scetere, judicat, ut ex illo nostra aetas videre possit, quid in stoliditate sit ultimum.

Index novitatum, in Sam. Pufendorfi Libris de Jure Naturae & Gentium, contra Orthodoxiae fundamenta, contentarum, a D. Josua Schwartzio conscriptus, a Becmanno autem interpolatus, & diverfus, sine loci (Giosse Hassorum) mentione, editus A. 1673. in 4. Historia ejus, in Vita Becmanni, paulo ante est exposita. Conf. Placcii T. I. Theatri Anon. & Pseudon. c. 8. p. 344.

Libellus (nescio quis) contra Pufendorfius, sub ficto Veridici Constantis nomine, A. 1675. editus, & ab hoc, A. seqv. 1676., in Epistola ad amicos per Germaniam, paulo ante memorata, confutatus.

Doctrina Juris, ex Jure Naturae, Gentium, Canonico, Divino, Civili Romano, Feudali, Recensibus Imperii, & principiis Philosophicis, in omnium Facultatum Studiosorum utilitatem, sic hausta & typis mandata, ut nihil quicquam ad essentialem juris scientiam necessarium in illa sit omisum. Noribergae 1676. & (primo tantum quaternione, sub novo titulo Lexici Juridici Alphabetici, Leopoldo Imperatori dedicati, recuso) ibid. 1678. in 4. Opus (si Christoph. Lud. Dietherri, Advoc. Norib., carmini credas praefixo) auro magis aureum, & tale, quod ipse Leges virgines, ob puritatem & elegantiam rarissimam, venerantur & adorant. Longe aliud de illo Pufendorfius, larvam Pet. Dunai indutus, tulit judicium, in Epist. ad eum p. 15. 16., ita alloquens: In Doctrina Juris, si removeas ridiculam Dedicationem, & nefaria maledicta in nationem Svecicam ac Pufendorfius, quid tuum est? Nisi id omne pro tuo haberi vis, quod ex aliis ad verbum descripsisti.

JCti Nicolai Becmanni Legitima Defensio, contra Magistri Sam. Pufendorfi execrabiles fictitias calumnias, quibus illum, contra omnem veritatem & justitiam, uti carnatus Diabolus, toti orbi malitiose exponere voluit. A. 1677. in 4. Apologiz huic contra Pufendorfi Epistolam ad amicos, aliaque Opuscula Apologetica, in ipso jam titulo styli sui proclama barbariem (de qua Christ. Thomaeus, in der weiteren Erläuterung der Wissenschaft anderer Leute Gemüther zu erkennen, c. 5., p. 269., non male judicavit, Becmann habe sich darinn, durch die allenthalben hervorguckende affecten, selbst viel heftlicher abgebildet als Pufendorf jemahls gethan), reposita est Joh. Rolleti, Palatini, Discussio calumniarum, quas absurdissimas de illustri Viro Sam. Pufendorfo, relegatus e Svecia Nequam, Nicol. Becmannus, per causam defendenda fame, non ita pridem in vulgus sparsit. Quod scriptum, Manhemii A. 1678. in 8. publicatum, & in Pufendorfi Eride Scandica (p. 154. 174.) recusum, Jac. Frid. Ludovici (in Delineat. Historiae juris div. & nat., §. 51., p. 32.) Klingero cuidam, Studioso Jenensi, in carcerem Academicum, quod Valent. Velthemii etiam scripta in eo acius notasset, conjecto, alii vero ipsi Pufendorfo, tribuunt.

II. GERMANICUM.

Aufführlicher Bericht vom seligen Gebrauche des H. Rosenkranzes, oder Pater Noster. Würzburgi A. 1677. in 4. (V. Catal. Nund. Autumn. A. 1677. Lips. p. 17.) Ob hoc Opusculum, in Pontificiorum gratiam, a Becmanno, jam Apostata, publicatum, proximum a S. Marculpho, inter Divos, locum eum manere, Pufendorfius, in Epist. ad illum, sub larva Pet. Dunai edita, p. 21. jocatur.

(Supposita Becmanno est, quae sub illius nomine prodiit, Epistola ad V. C. Severinum Wildschütz, Malmogiensem Scandum, in qua huic cordiculus de devicto & triumphato Pufendorfo gratulari fingitur, Hamburgi A. 1688. in 4. excusa, & stylum Becmanni barbarum studiose, ut Pufendorfi Antagonistae, Schwartzius, ejusque privignus, Wildschützius, Satyra eo acriori, sub commilitonis pristini larva, exaggerantur, imitans atque exprimens. Verus Autor, teste Petronio Hartwigo Adlemansthalio, Biographo supra allegato (§. 27., p. 696. 697.), fuit ipse Pufendorfius, Joh. Reuchlinus & Ulr. Huttenus, quibus Epistole Obscurorum Virorum Monachis, Reuchlini adversariis, affictae, debentur, in hoc scribendi genere zmulatus.)

NICOLAUS BECKMANN, Tundera (non autem Tönninga, uti a Spenero falso (1) est traditum) Cimber, Dethlevi (supra laudati) Frater, hujus svasu, post studia Academica, Francofurti ad Mœnum domestica D. Phil. Jac. Speneri, hospitis sui, in Theologia Practica institutione spatio usus annuo, deinde autem Hamburgum reversus, ibique M. Dec. A. 1689. defunctus. Dogma de perfectione vere regentium, & impletionem legis exacta, his possibili, erroneum amplexus esse, & aliis in cœtibz privatis inculcasse, illoque Ordinis Ecclesiastici Hamburgensis adversus se indignationem provocasse, rumore publico traditur. Cujus veritatem Spenerus, ob vitz, Theologiz studioso digna pietatem eum commendans, in Tr. de Libertate fidelium vernaculo (2.), in dubium quidem vocavit, sed, certiora edoctus, in Epistola ad Studiosum Hamburgensem, d. 13. Mart. A. 1689. exarata, & Part. III. Consiliorum Theologorum Latinorum (3.) inserta, his verbis agnovit: Becmannum meum talia de se fassum esse doleo, quae ab ipso non expectassem; quamvis, ut soleamus ex amore omnia nobis polliceri, in viam rediturum non desperem, & quosdam Deum orem. In Actis Erud. Lips., M. Sept. A. 1687., p. 501. Studiosus pius & doctus vocatur.

Ei duo Phil. Jac. Speneri Scripta Sacra sequentia, ipso Spenero (in praefat. posterioris, & in Tr. de Libertate fidelium, t. 1., p. 19.) fatente, magnam partem debentur, ab illo quippe ex ore differentis, in Collegio Pietatis Francofurtano, excepta, ab Autore autem, ex ejus MStis, a se revisis, publicata:

1. Tr. vom innerlichen und geistlichen Frieden, oder dem Frieden mit Gott. Francof. in 12.
 2. Natur und Gnade; oder der Unterscheid der Werke, so aus natürlichen Kräften, und aus den Gnadenwirkungen des H. Geistes, herkommen, und also eines äußerlichen ehrbaren, und wahrhaftig Christlichen Gottseligen Lebens, nach der Hege des Göttlichen Wortes untersucht. Francof. 1687. in 12. Recensum Posterioris V. in Actis Erud., Lc., p. 500. 505.
- (1.) in Tr. von der Freyheit der Gläubigen, c. 1., p. 29. (2.) l. c. (3.) p. 62.

JOANNES BEIERUS, Artifex Hamburgensis Mechanicus, ingenio (uti Lipsienses, mox allegandi, judicant) pollens, Observatorii Hamburgensis Astronomici conditor (1.)

Beschreibung einer Himmels- und Erd-Kugel, von einer ganz neuen invention. Hamburgi 1718. in 4. Globorum horum, ab illo inventorum & constructorum, in quibus stellæ intra concavitatem, sicut in ipso cælo, non vero, (quod hæc tenus, cum tyronum confusione, factum erat) in convexitate, spectandæ exhibentur, Scriptiq; de iis præsentis, ac Appendicis illius de Machina Systematis Copernicani nova, Beierum inventorem pariter agnoscante, delineationem sistunt Lipsienses in *Actis Eruditorum*, M. Oct. A. 1718. p. 471. 472.

Ausführliche Beschreibung eines neuen Globi terrestris, oder Erd-Kugel, welcher nach der neuesten und besten Eintheilung der Geographie iekiger Zeit eingerichtet. Hamb. 1722. in 4.

M. OTTO BEIER Flensburgensis, qui, quod Jenz Magistri titulo potitus, post reditum in patriam, cum spe numeris in æde Mariana Ecclesiastici A. 1693. excidisset, mercaturam in ea exercuit, Senatorque tandem A. 1710. electus, A. 1720. 5. januar. obiit, *Mercatoribus eruditis* a Georg. Henr. Götzio (in *Addit. ad Diss. de illis*, §. 12. p. 9. 10.) est annumeratus.

Disp. historica de originibus & incrementis Flensburgi, ad præsentem usque statum. Ien. 1684. 4. quam Burc. Gotth. Struvius (in *Biblioth. Histor.*, c. 24. p. 624.) & Io. Christ. Neuman (P. II. *Accessionum ad Degorei Wheari Relectiones byemales historicas* p. 337.) commendatione sua sunt dignati.

HENRICUS CONRADUS BEKENDORP, Hamburgensis, J. U. D., Electoris Brandenburgici Consiliarius, & Consul Magdeburgensis, d. 22. Mart. A. 1690. defunctus, & eodem cum uxore, Anna Helena Storria, biduo post mortua, funere d. 2. Apr. elatus (2.)

Disp. Inaug. de renunciatione Sortis, Præfide D. Burchardo Bardili. Tubingæ 1672. in 4.

OSWALDUS BELING (qui *Belnig* in Erdm. Neumeisteri *Diss. de Poetis Germanicis* (3.), facili literarum Metathesi, vocatur), Bonifacii Filius, Slesvicensis, A. 1625. natus, castraq; Patris exemplo, secutus, Copiarum Holsatogottorpiensium fuit Centurio, & Casselis Hassorum variolis, A. 1646. æt. 22. obiit. In memoriam Filii hujus unici, mater Elisabetha, suis A. 1650. sumptibus, Templum suburbii Slesvicensis Fridrichsbergense, SS. Trinitati sacrum, dirigente structuram Ad. Oleario, Mathematico Ducali, curavit extrui. V. Olearii, modo laudati, Ehrengedächtniß Oswaldi Belings, seorsim Slesvigæ A. 1646. in Fol. editum, & A. 1649. Versioni *Bucolicorum* Virgili Belingianæ subjunctum, nec non ejusdem *Compendium Chronici Holsatici* p. 296. 297.

Pyramis, Hertzog Fridrichen zu Schleswig Holstein, in Deutschen versen, aufgerichtet; mit Anmerkungen. Slesvigæ 1643. in 4.

Verdeutschte Waldlieder, oder die X. Hirtengesprache des Virgili, in Deutsche verse übersetzt; mit Anmerkungen und Kupfern. Aufgegeben von M. Adamo Oleario, dessen Grab- und Ehrengedächtniß des Aukoris beygefüget ist. Slesvigæ 1649. (2.) juxta Catal. Nund., 1665. etiam) in 4. obl.

JOHANNES BELITZ, Holsatus, J. U. D., & Judicii Provincialis Jenensis, circa A. 1661. Urbis vero in Misnia Pirnensis, circa A. 1683. Advocatus, Toparchiaque Hæreditarius Reitbrokenensis (teste D. Joh. Mich. Straussio, in *Sermone quodam funebri*).

Disp. Inaug. de Processu Judiciario, Præfide D. Georg. Ad. Struvio. Jenz in 4.

Processus Judiciarius in Tabulas redactus, & Notis Quæstionibusque illustrioribus, subinde adjunctis, illustratus. Jenz 1661. & Rudolstadt 1676. in fol. (Quæ editio tertia est, & auctior).

Processus augustissimi Cameræ Imperialis Judicii, in Tabulas redactus, cum Annotationibus & Quæstionibus nonnullis Practicis. Jenz 1661. in fol. Auctior recusus ibid. A. 1676. in fol. Locum etiam invenit in *Limnae enucleati*, a Phil. Andr. Oldenburgero Genevæ A. 1670. in fol. editi, *Addimento XV.*, p. 193-214. Commendatur ab Er. Maurilio in *Introd. ad Praxin forenses*, §. 18. p. m. 363., & Joh. Deckhero, in *Introd. ad notitiam Juris rei que Cameralis*, c. 10. p. 67. 68., ita scribente: *Instituto suo satisfacit. Laudem, & ab externa facie, & de internis libri viribus, eximiam aufert. In plerisque novum Rodingum & Julianum Magenhorstium sequitur. Processum ex recentioribus limare satis & bene trahit. Hinc, inter augmentatores Bibliothecæ Cameralis novissima, sedem, juste non denegandam, æquissime impetravit.*

Processus Criminalis in Tabulas redactus, stylo & foro hodierno conformis, Notisque & Quæstionibus illustrioribus, ubique adjunctis, auctus. Jenz 1665. & 1676. in fol.

(Triplices Belizii de processu triplici Tabulas, hæc tenus memoratis, Vinc. Placcius, in *Consilio de studio Juris privati*, *Musis inserto Juridicis*, p. 199., commendat.)

Idea Juris Publici, modernum Imperii Romano-Germanici statum, tam secularem, quam Ecclesiasticum, ex variis variorum Auctorum lucubrationibus & sententiis, Historiarum face illuminatis, deductum, & succincta illustriorum controversiarum enodatione illustratum, exhibens. Jenz 1665. & 1676. in fol.

Confer de scriptis hisce Cornelii a Beughem (titulos, justo prolixiores, exhibentis integros) *Bibliogr. Jurid.* p. 14. 15., & Chr. Hendreichii *Pandect. Brandeb.* p. 490.

JOHANNES BENEKE, Zeesteræ Holsatus.

Nuptiæ mysticæ, oder Predigt von der Hochzeit zu Cana in Galilza, geistlich betrachtet. Hamburgi 1658. in 12.

RICHARDUS BENNICHIUS, Rinkenissa (Præfecturæ Tunderensis pago) Cimber, patre Johanne, Præfatore Ducali, d. 23. Aug. A. 1596. natus, studiis in Schola Flensburgensi, Gymnasiis Hamburgensi & Lüneburgensi, & Academiis Rostochiensis ac Giessensæ (in qua Balth. Menzeri Sen. per triennium fuit convictor), innutritus, Parochus ruralis Borlumentis (in Præfectura Flensburgensi), ab A. 1621., Urbis autem Tunderensis ab A. 1622., Diaconus, ac tandem Vici in Holsatia Prezensis, ab A. 1633., Pastor, Kal. Sept. A. 1641., æt. 45., defunctus, Generumque, Tychonem a Jessen, nactus Successorem. V. Joh. Scheelii, Parochi Schönebergensis, Sermonem Germ. Funebrem, ei habitum, & Hamburgi A. 1653. in 4. excusum.

(Symb.: *Robur Beatum Humilitas*.)

Disp. de Peccatis Infantum actualibus, Præfide D. Justo Feurbornio. Giessæ 1618. in 4.

Endlicher und seliger Glaubenskampf aller rechtschaffenen Streiter J. C., oder Leichpred. über Catharina Widouinn, auf 1. Tim. VI. 12. Hamb. 1624. in 4.

Leichpred. über Thomam Hansen, Bürgern zu Tundern, auf Ec. XXVI. 19. Lubecz 1632. in 4.

Terminus

(1.) Confer de illo, ejusque scriptis & inventis, Joh. Goul. Kraußi *Neue Zeitung von gelehrten Sachen*, num. 78. A. 1722. p. 759. 760.

(2.) teste Misandro I. II. *Theatri Tragici*, n. 219. p. 158. 159. (3.) p. 14.

Terminus vitæ declaratus, & animarum defunctorum status, oder Schriftmäßige Erklärung von bestimmter Zeit und Ziele des menschlichen Lebens, auch dem Abschiede und Zustande der Seelen der Verstorbenen, in fünf Predigten vorgetragen. Lubecz 1635. in 4.

Πολλὰ ἑρμηνεία Christianorum; Rechtgläubiger Christen Bürgerschaft, oder Leichpred. über Wolf von Buchwald, Probst in Presb., Königl. Landrath, und Erbherrn auf Rastorf, auß Phil. III., A. 1637. gehalten. Lubecz 1638. in 4.

NICOLAUS JOHANNES BENNICHIUS, Tunderensis, Richardi, modo memorati, ex Margareta Hansenia filius, Theologiz initio, deinde vero Juris, cultor, & Commissarius Danicus, Pauli Mohtii, Archiatri Regii, Genér. Vixit 1671.

Theses de mysterio S. Coenz D. N. J. C., Præfide D. Jacobo Martini. Witeb. 1647. in 4.

Hittengespräche Volkinz und Perez, von Verfolgung der Unschuld durch die Verleumdung. Sorz 1648.

Europæ aufgedeckte Bunden, nebst LX. hochwichtigen, und in diesen gefährlichen lästigen höchnötigen, Politischen Unterredungen von Staatsachen, auß dem Lateinischen verdeutschet durch N. I. B. Francof. 1653. in 12. Versio (teste Placcio T. I. Theatri Anon., c. 8., p. 338.) est Germanica Disquisitionum Politicarum, sive LX. Casuum Politicorum, ex omni Historia selectorum, a Marco Zuerio Boxhornio ἀναρτυσας Hagz A. 1650. in 12. editorum, in titulo solas nominis Interpretis literas initiales, sub præfationis vero finem illud totum, exhibens, quam Corn. a Bèughem (ab Alb. Bartholino, in Tr. de Scr. Dan., p. 103., sine mentione Idiomatis, Latine eam allegante, deceptus) Scriptis Latinis perperam, in Bibliogr. Jurid. p. 17., annumeravit.

NAAMANUS BENSEN, Volgsbulla Strandfrisius (1.), patre Bennone Nummensen, Commissario, Capiteo & Senatore Nordstrandix Provinciali, ipsi superflite, matre vero Christina, Boethii Laurentii, Aggerum ejusdem Præfecti, filia, d. 14. Jun. A. 1622. natus, post jacta studiorum in Schola Hufensi, Gymnasiisque Bordsesholmenli ac Hamburgensi, fundamenta, per octennium (ab A. 1645. integrum, in Acad. Julia, Herm. Conringii, & Collegarum, fuit Auditor, & J. U. D. A. 1652. est creatus. Sex deinde mensibus Rintelii exactis, Comitibus A. 1653. accessit Ratisbonensia, & in istis, a Christ. Ludovico, Duce Brunsvico-Cellensi, Secretarii Cameralis titulum adeptus, Germaniam, Hungariam, Bohemiam, Italiam, Galliam & Belgium, itinere lustravit literario. Missionem a Principe hoc impetrata, in patriam reversus, Italiam, Galliam, Angliam & Belgium, Joh. Adolphi Kielmanni, Cancellarii Holfatici, præfectus filiis, denuo adiit, & post reditum, a Carolo Gustavo, Rege Sveciz, Status quidem publici, in Provinciis suis Germanicis, designatus est Secretarius, sed, antequam munus hoc auspicaretur, Tonningz morbo acuto, d. 14. Mart. A. C. 1659., æt. 37., extinctus. V. M. Georg. Sylmii, Past. Tonningensis, Sermonem, quem in exequiis, e Pl. XXIII. 4., habuit, Germanicum, Slesvigz A. 1659. in 4. excusum.

Herm. Conringio (in Epist. ad ipsum, mox alleganda) juvenis audit doctrina & virtute præstantissimus.

SCRIPTA.

Exerc. Politica de summa potestatis subjecto, Præfide Herm. Conringio proposita. Helmstadii in 4. Hanc Joh. Figlovius, Borussus, ex Acad. Julia in 12. annos relegatus (quem, postea J. U. D., Elect. Brandenburgici Consiliarium, Judicii aulici Criminalis Præfide, factum, A. 1678. obiisse, Wittenius, T. I. Diar. Biogr., testatur), odio Conringii, quem loco Benseni, veri Autoris, est adortus, in Libro de Imperio absolute & relate considerato, contra hunc (non autem curante Conringio, uti Lipenius, in Biblioth. Jurid., falso tradidit) Lipsiz A. 1651. in 4., cum Joh. Hulsemanni, Theologi, & Bened. Carpzovii, Jcti, approbatione, edito, velut Monarchis nimium tribuentem, & in Democratas injuriam, impugnavit, ac Monarchomachorum contra dogmata audacter defendit. Ob quam audaciam a Bensenio, Diatribes suæ vindice, scripto sequenti est castigatus.

Exercitatio Politica de Summa potestatis subjecto, a Joh. Figlovii, aliorumque, ineptiis & calumniis, quas Liber de Imperio absolute & relate considerato, H. Conringio oppositus, parturit, vindicata. Helmstadii 1651. in 4. Præfixa est Conringii, de eadem controversia, ad Bensenium Epistola, in Volumine Epistolarum ejusdem, Helmstadii A. 1666. publicato, num. 36., p. 212-225., recusa.

Excerpta quædam ex Discursu de modo agendi in Judiciis in genere, & in specie de Processu Reip., tam Romanæ, quam nostræ Germanicæ, ejusque incommodis & remediis, pro gradu Juris supremo consequendo, Præfide D. Henr. Hahnio, proposita. Helmstadii 1652. in 4.

SIGFRIDUS BENTZEN, Schönefelds Holfatus, Ecclesiæ initio in agro Rendesburgensi patris, & deinde, ab A. 1703., Meldorpiensis in Dithmarsia Australi, Pastor, simulque cæterarum in hac Regiarum Præpositus, morte subita, A. 1709. ineunte, extinctus; Hect. Gothfr. Masii, Theologi Hafniensis, in certamine cum Christ. Thomasio, Jcto Halensi, & Josuæ Schwartzii, Antistitis Cimbriz Regii (inter quem tamen, & ipsum, simultates tandem enatz sunt haud exiguz (2.)), in Controversia cum Henr. Muhlio, supremo Ducalium Chersonesi nostræ Ecclesiarum Ephoro, Parastata, ob nimiam styli Scriptorum Polemicorum dicacis atque maledici acerbis, Theologo parum dignam, idem exustionis illorum publicæ, ob quod Thomasio antehac insultaverat, passus infortunium.

Vernunftgegründeter Bericht, was von einem Scribenten zu halten, dessen Schriften durch den Hencfer öffentlich sind verbrandt, weil ehlicher Leute guter Nahme darinnen von ihm verleset worden: dem rechtsgegründeten Bedencken Artiz Friderich Fromholds (i. e. Christ. Thomasi, de quo Placcius T. II. Theatri Anon. & Pseudon. p. 89. consulendus) entgegenesetzt von Aetio Dieterich Ehrenhold (i. e. Siegf. Benzenio). A. 1692. in 4.

Christianus minime Christianus; oder das Ebenbild Christ. Thomasi, darinn desselben unchristliche und leichtfertige Critique über vieler vornehmen und gelehrten Leute, insonderheit D. Hect. Gotfr. Masii, Person und Schriften, auß desselben Monatsgesprächen und lieberlichen Gedanken, entworfen, auch zugleich die beyden Fragen: 1. vom Vorzuge der Evangelischen religion vor andern, in der Lehre vom Gehorsam gegen der hohen Obrigkeit, und 2. ob Gott eine unmittelbare Ursache der Malesität sey, erörtert, und wider Thomasi Sophismata vindiciret werden. Ratzeburgi 1692. in 4. Hunc Thomasi (in der kurzen Abfertigung der aufsehrlichen Beschreibung des Pietisten-Anfugs p. 2. vocat einen formalen pasquill, und giftvolle, mit den größten scurrilitäten angefüllte, Schrift.

Chiliasienfreund und Sabbathsfeind, welcher sich in einem Gott-und eh-vergessenen Pasquille (unter dem Titul: Eines Freundes Schreiben, an einen seiner guten Freunde, von denen in den Schleswig-Holsteinischen Kirchen entstandenen Troublen, gedruckt A. 1701.) hervorgethan, nach der Wahrheit geprüft und eingetrieben. Altonz 1702. in 8. In hoc scripto D. Josuæ Schwartzii Præfatio, de suis cum Casp. Herm. Sandhagis, & Henr. Muhlio, Theologis Holfato-Gotthorpiensibus, Controversiis, Libro Vernaculo de Sabbatho A. 1701. præfixa, non contra Epistolam solum, quam titulus memorat, ἀδελφῶν, & alteram A. 1702. hanc secutam (Jac. J. S. Sendschreiben aus Hamburg), s. d. &

K 2

(1.) V. Ant. Heimreichii Chronicon Frisie Borealis, c. 13., p. 324.

(2.) V. de iis Anonymi Wohlthringende Anrede an D. Josuam Schwartzzen

Muhlī ipsius Literas ad Joh. Mafium, *Disputationi suae quartae de Apodixi Scripturaria* A. 1701. adjectas, summa styli vehementia & acrimonia defenditur. Responsum ei est a Joh. Jac. Schwelavio, Studiofo Kiloniensi, maledicentia uso non minori, im Aufgefangenen Briefe, darinn er seinem Freunde den von Siegf. Bentzen erregten Fortgang der in der Holstemschen Kirchen entstandenen Troublen unparteyisch berichtet (A. 1702. in 4.), & Liber præterea Bentzenii ipse, iussu Friderici, Ducis Holstato-Gottorpiensis, Kilonii, d. 5. Maji A. 1702., publice in foro (testibus Literis ea de re Principis & Senatus Kiloniensis ἀποδείξεις, eodem A. 1702. in 4. excusis) combustus.

Vindiciæ Tractatus D. Jos. Schwartzii in Cap. VII. Michæ Vernaculi, Casp. Herm. Sandhagio oppositi, contra Phil. Blechium, quas Schwartzius ipse, in *Præfat. modo citata* (lit. c. 4. b.), ab eo expectari iussit, non prodierunt.

ALBERTUS BERENS, Hamburgensis, J. U. D., Toparcha Wandesbeckensis, Filius Alberti Balthasaris Berens, Hafniensis, Commissarii in urbe Hamburgensi Danici atque Holstatici, A. 1652., d. 20. Aug. (teste Joh. Ristio, in Epicedio illi scripto), mortui (1.).

Disp. de Venatione Ferarum, Præside D. Jac. Brandmüllero. Basileæ 1660. in 4.

Disp. Inaug. de Regalibus. Basileæ 1662. in 4.

PAULUS BERENS (ab Hendreichio bis, sub vero hoc cognomine, & falso *Bergens*, memoratus), Hamburgensis, J. U. D., in Acad. Rostochiensis A. 1611., & sequentibus, commoratus, Dicafterii deinde Comitum Ostfrisiæ aulici Auricensis (uti Otto Sperlingius Junior & Ulr. Winckelias, J. U. L., me docuerunt), circa A. 1622., Assessor, & circa A. 1644., Vice Præses.

Conf. de illo Chr. Hendreichii *Pandect. Brandeb. p. 518.*, & Joach. Meieri (Juris cum Professore fuisse Academicum falso credentis) *Drausfeldiana, c. 3., p. 54.*

Disputationes X. Feudales, A. 1611. in Acad. Rostochiensis habitæ. Rostochii 1611. & 1623. in 4. (*Editiones Stettinensis A. 1612. in 4., & Rostochiensis A. 1613. in fol., quas Draudius, Lipenius & Hendreichius addunt, sicut & Rostochiensis A. 1649. in 4., in Catal. Nund. memorata, mihi non sunt vise, nec unquam forte prodierunt.*)

Dissertationes Academicæ, ad Institutionum Imperialium seriem accommodatæ, generalia Textus, eidemq; convenientes quæstiones, firmissimis Juris rationibus stabilitas, cum objectionibus & responsionibus solidioribus, continentes, ab eo Præside propositæ. Rostochii 1613. 1621. (*quo Anno tertia prodit Editio*) & 1637. in 4. (*Editio Stettinensis A. 1612., cujus Draudius, Lipenius & Hendreichius, ac Rostochiensis A. 1623., cujus Catal. Nund. & Lipenius sunt testes voreor ne itidem sint chimericæ.*)

SEBASTIANUS a BERGEN, Jacobi Fil., Hamburgi A. 1554. in lucem editus, & e Schola patria, ut studio daret operam Juridico, in Academiis profectus, Leidæ Eberh. Bronchorstii, Rostochii, ab A. 1578. J. Jac. Bordingi Junioris, & paulo post (2.) Witebergæ, per integrum quadriennium, Matth. Wesenbecii, Mich. Teuberi, Eberh. Weyhei & Joh. Limmeri, fuit Auditor. His ducibus adeo brevi profecit, ut A. 1583. non Licentiatum solum titulum, sed & commilitones publicis docendi prælectionibus potestatem, A. 1584. autem Institutionum Professionem ibidem consecutus sit extraordinariam. Quam Ordinaria haud dubie exceperet, nisi A. 1585. a patris Senatu inde ad Secretarii esset advocatus officium. Hoc per XVI., insigni fide pariter atque industria, annos functus continuos, dignitatem A. 1601. Senatoriam, A. 1605. Prætoriam, & A. 1614. tandem, ob merita in republ. ingentia, Consulare, obtinuit (3.). Legatus patris, A. 1588. Pragæ, ad Imperatorem, A. 1593. in Angliam, A. 1596. Bruxellas, ad Gubernatorem Belgii, A. 1598. Hagam ad Ordd. Fæderatos, A. 1599. in aulas Gallicam & Anglicam, A. 1600. Lubecam & Brunsvigam, ad urbium Hanseaticarum conventus, A. 1604. denuo ad Belgas, Anglos ac Gallos, A. 1607. in aulam Danicam, & tandem A. 1608. Ratisbonam, ad Comitum Imperii, & Viennam, ad Rudolphum II., Imperatorem, uti Diaria singulorum itinerum *ἀνέκδοξα*, Bibliothecæ relicta publicæ, testantur, abūt. Summam ejus, in legationibus his obeundis, dexteritatem non patria solum agnovit, sed & Elisabetha, Angliæ Regina, commendavit, ob insignem eum facundiam *Oratorem Germanicum καὶ ἱερέην* appellare solita (4.), imo, teste Joach. Mortio (5.), dignum arbitrata, qvī non unius tantum urbis, sed totius Orbis Europæi, Oratorem ageret. Senex tandem septuagenarius, d. 24. Oct. A. 1623. (non autem 1630., qvī in meum olim *Cimbriæ Literatæ Prodromum* irrepsit), est mortuus. Laudem præcipuam amor ejus meretur summus in literas, harumque cultores, qvos ornandi nullam elabi passus est occasionem, maximus scholæ patris Patronus, Præceptorum fautor, Bibliothecæ, publicis instructæ sumptibus (cui suam moriens legavit), fundator, hominumque eruditum (e quibus Joh. inprimis Wouwerium & Domin. Baudium dilexit) Evergetes. Bonorum, qvæ, *ἀπαις* defunctus, reliquit, hæredes, præteritis agnatis, sacras patris scriptas ædes, scholas ac Prochotropea, ejusdemque Duodecimumvros, ac Templorum Curatores, Testamenti hujus executores esse voluit. Contra qvos Fridericus quidem Lindebrogius, JCrus πολυμαθὴς, cui defuncti Vidua, Gertrudis, Joach. Mollerī filia, nupserat, jus suum lite forense conatus est persequi, eoqve sine Responsa Collegiorum Juridicorum, Colonienfis, Tubingenfis, Marpurgensis, Altorfni, Ingolstadiensis & Lugduno-Batavi, nec non JCrorum magni nominis exterorum, Hug. Grotii, Car. Labbei & Nicol. Rigaltii, sibi faventia, A. 1630. edidit. Sed prævaluit tamen piz, quam vocant, causæ favor, & Testamenti, Sententia Senatus Hamburgensis, & Antecessorum in tribus Academiis Saxonis (Lipsienfis, Witebergensis & Jenensis) Decisionibus, Scripto pro eodem Apologetico A. 1633. adjectis, confirmati, autoritas inconcussa perstitit. Scripti Lindebrogiani hic est Titulus: *Facti Species eines auf Papier gebrachten, aber unvollkommenen, Testaments S. v. R., und darauf unterschiedlicher Universitäten Rechtsbelehrungen, nebst andern Fragen* (A. 1630. in 4.) Apologetici autem pro Testamento sequens: *Consilium pro pia causa decisivum, auch zwey auf die ganze Nieder- und Obergerichtliche Acta eingeholte Urtheile, mit andern Beylagen; darinn aufgeführt wird, daß, der wiederrechtlich angemessenen Appellation ungeachtet, das am Hamburgischen Niedergerichte ergangene Urtheil zu exequiren sey: in Sachen der Oberalten und Diaconen zu Hamburg, Kläger, wieder Frid. Lindebrog, J. U. D., beklagten* (Hamb. 1633. in 4.). Plura de eius Testamento & controuersia de illo forense invenies in Nic. Wilckenii *Vitis Lindebrogiorum Germanicis*, p. 23-27.

Symboli loco Bergius Versu hoc usus est Jambico:

Deo valente, nil valet livor malus.

Monumentū Epitaphii, in Æde Hamburgensi Nicolaitana, ipsi a patris XII. viris, Templorum Curatoribus, & Agnatis, A. 1634. erecti, inscriptionem Ad. Tratigerus Jun. l. c., & Theod. Anckelmannus, in *Inscriptionibus Hamburgensibus*, num. 73., p. 27., exhibent.

Joh. Wouwerii XVI. ad eum Epistolæ, in *Centuria I. Epistolarum* illius, a Gev. Elmenhorstio A. 1618. publicatarum, prodierunt, plures autem ducentis ineditæ, & ἀνέγνωται quidem, in Biblioth. Johanna Hamburgensi asservantur.

Dominici

- (1.) Epicedion illud Ristianum in *Parnasso Teutonico*, p. 707-808., invenies. (2.) V. Gotfr. Svevi *Acad. Wissb., lit. r. 3. b.*, ubi & alterius Seb. a Bergen Marchici, sit mentio. (3.) V. Ad. Tratigeri Jun. *Seriem Chronol. Senatui Hamb. p. 40.* (4.) V. D. Pauli Holzapfchil verba, paulo post rectimenda. (5.) in *Albo MS. fol. 104.*

Dominici Baudii Carmen, in honorem ejus scriptum, *Lib. II. Poematum Jambicorum*, Leidæ A. 1616. editorum p. 124. Henn. Conradini autem in nuptias cum Gertrude Mollera Epithalamium, *Lib. I. Elegiarum* hujus p. 158. legitur. Conferri de illo possunt Reinh. Heimreichii, Scholz Hamb. Præceptoris, *Soteria in ejus e Comitibus Ratisbonensibus reditum, Orationi de laude frugalitatis*, Hamburgi A. 1608. editæ, adjecta, M. Georg. Fabricii, Conrektoris, *Gratulatio de Consulatu*, ibid. A. 1614. in 4. excusa, Joh. Alb. Fabricii Elogium breve Biographicum, *P. I. Memor. Hamburg* p. 153. 154. 155., obvium, Dom. Baudii *Epistole* p. m. 202. 487. 566., nec non (quorum notitiam Joach. Morlii *Albo MS.* (f. 304.) debeo) Christ. Theod. Schöfferi *Pœmata*, ac Frid. Lindebrogii *Epistola Dedicatoria Comm. de crimine læse majestatis*.

ELOGIA.

Dominico Baudio (*Cent. III. Ep. 32.*) *Vir audit eximius, & prudentissimus Senator.*
 Joh. Wouwerio (*Cent. I. Ep. 2. & 5.*) *Vir magnus, & (Ep. 13.) Flos populi Svadeque medulla.*
 Paulo Helmreichio, Theol. Doctori (*in Ep. Dedic. Scæle Jacobæ, Senatui Hamburg. A. 1623. inscriptæ*) *Ciceronianæ facundie excolende artifex, ejusdemque in Acad. Witeb. quondam Prof. publicus*, (Fallitur Helmreichus. Nomen enim non Eloquentiæ, sed Juris, Witebergæ fuit Professor.) *magne Regine Britannorum, Elisabethæ, oraculo Orator Germanicus dictus, quem magna illa Regina, ad se legationes nobilissimas conficientem, semper audivit, venerata fuit, inter columina Orbis Oratorum collocavit.*
 Joh. Alb. Fabricio (*in Pref. ad Ep. Lindebrogii Scriptt. rer. Germ. Septentr.*) *Consul magnis in Remp. Hamburgensem meritis.*

SCRIPTA EDITA.

Disp. de statu hominum, Præside D. Eberh. Bronchoritio. Lugd. Bat. in 4.
 Disp. de pluris minorisque petitionibus, Præside eodem. Ibid. in 4.
 Enunciationes XLI. de pœnis, Præside D. Eberh. a Weyhe. Witeb. 1582. in 4.
 Theses XXXII. Inaugurales de Jure Testium, ad gradum Licentiæ consequendum; ab eo, & Abr. Rockenbachio, Zeopolitano, Id. Mart. A. 1583., propositæ. Witeb. 1583. in f. pat.
 Or. de Vita Alexandri Severi, Imperatoris laudatissimi, recitata in Collegio Juridico, cum, ex decreto Facult. Jurid. Witeb., lectiones publicas, M. Jan. A. 1583., auspicaretur. Witeb. 1583. in 4.
 Disp. duæ de Tutela & cura. Witeb. 1583. & 1584. in 4.
 Disp. de SCtis Macedoniano & Vellejano. Witeb. 1584. in 4.
 Disputationes, prælectionem Institutionum subsecutæ (*quarum tertiam de donationibus, & quartam de Testamentis, vidi*). Wit. 1584. in 4.
 Programma invitatorium ad Orat. auspicalem Professionis Institut. Extraordinariæ. Witeb. 1584. in f. pat.
 Progr. invitatorium ad Lectiones de rerum divisione & qualitate. Wit. 1585. in f. pat.
 Epithalamium in nuptias Joach. Brandii. Hamb. in 4.

INEDITA (quæ in Bibliotheca Urbis Hamburgensis

Johannæa supersunt).

Or. de amplitudine & utilitate Oratoris facultatis. A. 1579. recitata.
 Carmina juvenilia. sacra, moralia, &c., a vena profecta haud spernenda, in quorum Sylloge Metaphrasæ Latinæ Metricæ Psalmorum VI. XV. XXII. XXXVII. LXVI. LXVIII. XCI., Capituli LIII. Esaiæ, Carminum Pythagoræ & Phocylidis, & Fabularum aliquot Æsopicarum, cum Epicediis, Epithalamiis, Epigrammatis, aliisque plurimis, occurrunt.
 Observationes in IV. Libros Institutionum, Rostochii A. 1577. & 1578. scriptæ.
 Methodica Explicatio vocabuli Juris seu Jurisprudentiæ, Rostochii A. 1579. scripta.
 Tr. in usus Feudales, qui ab Interpretibus vocantur Jura beneficiorum militarium.
 Epitome Commentariorum Franc. Duareni in Consuetudines Feudorum, A. 1583. concinnata.
 Explicationes Canonis unici Ext. de plus petit., & L. Omne verbum C. communia de Legat., it. L. Rem majoris 2. Cod. de rescind. vendit., A. 1583. M. Mart., cum Licentiæ gradum ambiret, scriptæ.
 Prælectiones Inaugurales in L. Si pro ea 10. C. Mandat.
 Prælectiones in Lib. I. Instit., & partem Secundi, Witebergæ A. 1583. & 1584. habitæ.
 Tr. de Emphyteusi.
 Disp. de fide Instrumentorum.
 Axiomata de constituta pecunia.
 Tr. de Pœnis.
 Tractatio de Testamentis.
 Tr. prolixus de Testibus.
 Or. de privilegiis Scholasticorum, ex Authentica Friderici Imperatoris.
 Collectanea in Codicem Justinianum.
 Loci Communes Alphabetici, ex Jure Civili & Canonico, ejusque Interpretibus, collecti.
 Legationum, quibus functus est, omnium Ephemerides Historicæ, sermone conscriptæ Germanico, de quibus in Vita jam illius est dictum.

(Taceo, cum hujus fori non sint, XXIV. Actorum Urbis Hamburgensis publicorum ac judicialium, Epistolarumque, jussu Senatus ad exteros scriptarum, Volumina (in fol.) grandia, ab eo, cum Secretarius adhuc esset, diligentia insigni collecta atque exarata, quæ in eadem Bibliotheca asservantur.)

M. MICHAEL BERN, Diaconus, circa A. 1693., in Dithmarsia Wesselburenensis, & Pastor deinde, circa A. 1703., prope Hamburgum, Wandesbekensis.

Altar der Atheisten, der Heiden und der Christen, entgegengesetzt den drey Erzbettigern, Edvardo Herbert, Thomæ Hobbes und Bened. Spinozæ darinn in 3 Büchern bewiesen wird: 1. daß ein Gott sey; 2. daß solches von allen Völkern werde bekräftiget; 3. daß allein die Christliche die wahre Religion sey. Hamb. 1693. in 8. Commendatur a Christ. Theoph. Gravio in der Hochteutschen Grund- und hohen Landes-Unterrichtung p. 142.

Dreysache Welt, der Christen, der Phantasten (dem Chiliasmo, Naturalismo, Enthusiasmo und Quakerismo entgegen gesetzt), und der bezauberten (wieder D. Balth. Beckers bezauberte Welt), in 3. Büchern vorgestellt. Hamburgi 1698. in 4. Cum minus esset vendibilis, novo tantum titulo der Wiederlegung der bezauberten Welt D. Balth. Beckers præfixo, nomenque, Autoris (quem sola litera M. designat) in isto expuncto, denuo venum est exposita Hamburgi A. 1708. in 4. Recensum V. in Val. Ern. Läscheri unschuldige Nachrichten, Sect. IV. A. 1708., p. 243. 244. 245.

Molleri Cimb. Lit. Tom. I.

L

Das

Das Recht der Natur, auß der Natur so aufgeföhret, daß kein Heide, Jude oder Türcke, auch selbst kein Atheiste, und also kein Mensch, sich dessen vernünftig kan begeben. Hamb. 1703. in 4. V. *Nova Lit. Germ.*, M. Mayo A. 1703. p. 195., ubi Autorem in ea esse sententia, quod Lex naturæ imperium requirat Monarchicum, observatur.

Entdeckung des Grauelwesens, welches die so genannte neue Christen, mit ihren zu Bannesbeck gedruckten Bibliis Pentaplis vorhaben: Hamb. 1710. in 4. Recensum ejus V. in V. E. Löscheri ungeschuld. Theol. Nachrichten, Sect. I. A. 1711., p. 126-136., & Parte II. der gelehrten Famz p. 114. 115. 116.

Göttliches Licht und Recht Hamb. 1718. in 4. de quo Scripto, vindicias mysterii Trinitatis, & divinitatis S. Scripturæ exhibente, consuli possunt V. E. Löscheri Unschuldige Nachrichten von Theol. Sachen Sect. 2. 1718. p. 350. 351.

Cabinet der Pietisten. Hamb. 1724. in 4.

In *Prefat. Alaris triplicis* idem Scriptor sequentia promissit:

Die Kunst sich beliebt zu machen, oder der Christen Politick und Ratio Status, auß Prov. XXVIII. 20.

Tractat vom natürlichen Geseze, und darauff fließenden Verweisthume des Göttlichen Wesens.

Tract. vom Gewissen, und darauff fließenden Verweisthume des Göttl. Wesens.

Tract. von der Seelen, und ihrem Wesen, Wirkungen und Unsterblichkeit.

Tract. vom grossen Weltgebäude, wieder Cartesium.

Wiederlegung der Materiz primæ, des Goldmachens und Lapidis Philosophici.

Tract. von der subtilen Zauberey, die unter der Böhmischen und Fanastischen Prüfung der Geister vorgehet.

Tract. von der Wahrheit der Christlichen Religion, wieder alle Feinde derselben.

In *prefat. Mundi triplicis* Libros III. contra Bened. Spinozæ Ethicam, & dogmata hujus Atheismum promoventia, a se indem jussit expectari.

M. HENRICUS BERNDES, Lubecensis, Templi initio Cathedralis Ratzeburgensis, deinde, ab A. 1593. Mariani Wismariensis, & tandem, ab A. 1596., Mariani Lubecensis, Diaconus, d. 20. Sept. A. 1597. mortuus. V. M. Dan. Springinsguthii *Catalogum Ecclesiastiarum Wismariensium*, & Jac. a Mellen *Indicem MS. Lubecensium*.

Doctrina de reali Communicatione Idiomatum in persona Jesu Christi, plenè & perspicuis Thesis orthodoxe exposita, & verbali seu sctitiz Calvinianorum communioni opposita. Witeb. 1596. in 4.

Reichpred. über Christophorum, Herzog von Mecklenburg, Administratorem des Stiftes Ratzeburg, auß Pl. CXXX. Lubecz 1592. in 4.

Reichpred. über Anna Dreierinn, D. Conr. Schlüsselburgii Ehefrau, auß Pl. XXXIX. s. 6. 7. Lub. 1592. in 4.

Versio Germanica Librorum III. priorum Theologiz Calvinistarum D. Conr. Schlüsselburgii, Superint. Stralsundensis (*Latine antea Francof. A. 1594. in 4. editorum*). Francof. 1596. in 4. Interpretem, cujus in titulo nulla sit mentio, Schlüsselburgii detegit Epistola Dedicatoria: Librum quartum, supplementa exhibentem precedentium, & Francofurti A. 1610. demum in 4. editum, transferre Berndesius, tunc jam defunctus, non potuit.

Tractat, ob Christus, nach beyden Naturen, in der Person, allenthalben almächtig sey? Rostochii 1598. in 4. (*juxta Catal. quendam*).

JOHANNES BERNDES CARLINUS, in Civitate Flensburgensi, aut ejus vicinia, natus, e Scholz ejusdem Alumno, Lucz Lossii in Gymnasio Lüneburgensi, per quinquennium, & deinde Joach. Camerarii ac Phil. Melancthonis, in Academia Lipsiensi & Witebergensi (quam A. 1549. accessit, Auditor, Luczque Bacmeisteri (Theologi postea Rostochiensis) commilito; Ecclesiæ Ruralis Broackeranz in Sundevithia, ab A. 1554., Pastor, simulque, ab A. 1566., ceterarum, non in hac solum Cimbriz provincia, sed & Insulis Alseni & Arroensi, Dorothez, Christiani III., Daniz Regis, Viduz, subiectarum, ab A. 1571. autem, Reginz emortuali, Sundevithensium solarum (insularibus M. Nicolao Casparo, Episcopo Fioniz, a Friderico II., Rege, restitutus), Przpositus, A. 1588. superstes; Liberos u. triusque sexus complurium, in conjugio duplici, parens, socerque M. Nicolai Gerhards, Hamburgensis, Przpositi & Ecclesiæ Aulici Sünderburgensis.

CCCXVI. Epistolæ ejus ad Amicos (& hos inter, Dav. Chytrzum, Lucam Bacmeisterum, Nicol. Hemmingium, &c., Theologos, Vitumque Winshemium & Nicol. Theophilum, JCos celebres), ac Diocesium suarum Parochos, Latinæ, stylo puro, & non ineleganti, scriptæ, a Willehado Fabricio, Ecclesiæ Loydtenensis Antistite, Viro erudito, MSScz peculiari asservantur Volumine, mihi antehac communicato. Carmina, quæ passim his immiscuit, trivialia sunt, & parum laudis merentur.

JOH. BERNDES, Parochiz D. Margaretz, in agro Stormariæ Wilstriensi, Pastor.

Korte und tröstliche Erklaring über Pl. CXVIII. 15. 16. 17. 18. Hamb. 1601. in 8. (*Saxoniæ*).

M. NAAMANUS BERNHARDINUS, Husensis, Bernhards Naamani, mercatoris, ex Ingeburga Petrzæ, D. Nicol. Petrzæ, Superint. Ratzeburgensis, sorore, filius, A. 1591. natus, Ratzeburgi, in Avunculi (cui secretorum quorundam Chymicorum notitiam debuit) ædibus, per quinquennium, ac deinde in Gymnasis Lüneburgensi atque Stettinenensi, Academiisque Francofurtana & Witebergensi, studiis incubuit. Witeberga, quæ illum (ab A. 1612.) integro detinuerat sexennio, & A. 1618. Magistrum creaverat, in patriam redux, Pastor A. 1619., in ejus vicinia, electus est Hattstediensis, ac postea A. 1634. Meldorpiensis in Dithmarsia, simulque D. Joh. Cluveri, in Ecclesiis hujus Regiarum Ephoria, successor. Obiit, si Joh. Alb. Prætorium, (qui ipsi successit, & sermonem in exequiis, e Devr. XXXIV. s. 6. 7. 8., habuit vernaculum, Glückstadii A. 1670. excusum) audias, d. 20. Dec. A. 1669., si vero Epicediorum credas titulo d. 20. Jan. A. 1670., æt. 79. E liberis ejus, e Catharina Ottonia (A. 1619. ducta, & A. 1659. mortua) susceptis, Marcus Mathematicum & Poeseos professionem in Academia obtinuit Gryphica, filiz autem M. Alexandro Christiani & M. Joh. Crügero, illi Dithmarsiz Regiz, huic Ducalis Antistiti, sunt elocatz.

V. de illo M. Joh. Alb. Prætorii *Serm. funebrem*, modo allegatum, & Ant. Heimreichii *Chronicon Dithmarsiz*, Lib. III., c. 5., p. 256.

Oratio in obitum Augustæ, regiz Danorum stirpe progenitz, Joh. Adolphi, Ducis Holsatici, viduz, in Synodo Meldorpiensi recitata, Hamburgi 1639. in 4.

Sermo Germanicus, in exequiis Bruhni, J. U. D., habitus. in 4.

Poema de Germania Græcum ἀνέκδοτον, aliquot versuum continens Chiliadas, a Joach. Morfio (*in albo suo MS. f. 573.*) laudatum.

M. MARCUS BERNHARDINUS, Naamani, modo laudati, filius, Dithmarsus (juxta Wittenium), vel potius forte Hattstediensis, A. 1622. in lucem editus, Meldorpii Dithmarsorum educatus, Rostochii A. 1647. creatus Magister, Poeseos & Mathematicum, in Acad. Gryphiswaldensi, ab A. 1652., Professor, coelebs d. 10. Dec. A. 1663., æt.

zt. 41., defunctus, cujus nullam in Georg. Christoph. Gebhardi *Memoriis Mathematicorum Gryphiswaldensium*, A. 1693. editis, miror occurrere mentionem.

V. de illo Henn. Wittenii *T. I. Diar. Biogr. Sec. 17.*, ad A. 1663. (*lit. Sff. 3. b.*), Joh. Alb. Prætorii *Serm. Fun.*, *Parenti habitum*, Joach. Meieri *Dransfeldiana*, c. 3., p. 50., & Chr. Hendreichii *Pandect. Brandeb.* p. 524.

Sacrum publicum, seu Poema Heroicum, quod immortalis memorie Christiani IV., Regis Daniz, XIII. Kal. Dec. A. 1648., in Acad. Rostochiensis statuit. Rostochii in fol.

Poema Heroicum ad Car. Gust. Wrangelium. Gryphiswaldiz 1652. in 4.

Poema memorie æternæ Bogislai XIV., ultimi ex regia Gryphorum stirpe Principis, Academie Gryphiswaldensis nomine sacratum. Gryph. 1654. in fol.

Carmen in Carolum Gustavum, Sveciæ Regem. Gryph. 1655. in fol.

Poema de prolapsis literarum Humaniorum studiis. Gryph. 1656. in fol.

Satyricon de artibus hujus seculi. Gryph. 1656. (*V. Cat. Nund. Vern. A. 1656. Lipsf. p. 38.*)

Disputationes de Juramentis veterum, a Wittenio l. c. ei tributz.

Carmina complura, seorsim excusa.

M. ARNOLDUS BERNINCK, Hamburgensis, *Callophili* in Societate Cygnæa Ristiana donatus agnomine.

Primum & ultimum; Erstes und letztes, bey St. Mariæ, M. Michaelis von Oppenbusch, Hamburgischen Predigers, Ehe-
Frauen, Tode, auß Pf. XXXVIII. 22. 23. aufgesetzt. Stadz 1674. in 4.

M. JOH. WILHELMUS BESELIN, Tonningensis, Parochia ruralis Vollerviganz in Eiderstadia Pastor, & cæterarum simul ejusdem Ecclesiarum, circa A. 1709., Præpositus.

Pyramidalische Traur- und Ehrenseule, Achatio Majo, Eiderstättischem Probst, in einer Leichabhandlung, aufgerichtet. Slesvigz 1698. in 4.

LAURENTIUS BALTHASAR BESELIN, Slesvicensis, J. U. D.

Disp. Inaug. de Delictis, & inprimis de furtis, Præfide D. Joh. Mehlbaumio. Helmstadii 1651. in 4.

NICOLAUS BESELIN, Slesvicensis, a Christoph. etiam Hendreichio (*in Pandect. Brandeb. p. 547.*) me-
moratus.

Disp. Juridico-Geographica de Insulis, Præfide D. Sam. Reyhero. Kilonii 1676. in 4.

Disp. Jurid. de Syndicis. Lipsiz 1678. in 4. (Præfide D. Godofr. Schiltero.)

BESZECO BESZECONIS, Ecclesie Slesvicensis, circa A. 1512., Presbyter, Ecclesie hujus *Breviarium*, A. 1512., jussu Godschalci Alefeldii, Episcopi, Parisiis in 8. editum, *cura pervigili* (teste Libri clausula) *medullitus perspexit*, i. e. revidit ac emendavit. Vide quæ de illo, sub Godsch. Alefeldii nomine, diximus.

M. BARTHOLDUS BEVER, Hamburgensis, Gymnasii Bordsesholmenfis, circa A. 1643., Subrektor, in li-
teris humanioribus versatissimus.

Carmina varia, non inveniusta, seorsim edita.

Carmen de peste Hollandica *avinda*, Vinc. Fabricii scriptum exemplo; cujus ipse, in Epistola ad hunc A. 1636,
missa (quam Hafniz, in Joh. Mohrtii, Consiliarii Regii, Bibliotheca, MStam offendi), iniecit mentionem.

WERNERUS BEUSTIUS, Hamburgi commoratus.

Lobgesang auf die Geburt Christi. Hamb. 1642. in 4.

ARNOLDUS CHRISTIANUS BEUTHNERUS, Hamburgensis.

Disp. de Sententia media, in Dissertationem nuperam de Libertate Cogitandi Anglicam, Præfide D. Corn. Diet. Ko-
chio proposita. Helmstadii 1714. in 4. V. *Partem XLIV. der Gelehrten Fame* p. 616. 617., & Nova literaria, *Tomi VI. du*
Journal littéraire Paris I. subjuncta, p. 247. Ubi ea Beuthnero quidem, tanquam Autori, tribuitur, sed hæc censura
additur: *Il fait paroître plus de lecture, que de jugement.*

Miscellanea Anglicana, als: 1. zwölf Gespräche von den Gesehen, Münden, Gebäuden, &c., des Königreichs Engelland;
2. vom Englischen Gewicht und Maasse; 3. Sieben seine Briefe; 4. Wechselbriefe, Assignment, Frachtbrief, Obligation
und Abrechnung; 5. Sechs Historien; 6. drey Auszüge aus dem Register der nassführlichen Geseze der Stadt Amsterdam; 7.
Einige Loca aus Epicteti Handbuche; 8. zweyhundert sinnreiche Sprichwörter; Mit einem kleinen Englischen Vocabulario.
Jenz 1713. in 8.

Englisches Lexicon der vornehmsten Wörter, Jenz in 8. edendum, quod promittitur, in *Catal. nund. Lipsf. A. 1714.*
vern. p. 53.

JOHANNES HENRICUS BEUTHNERUS, Hamburgensis.

Disp. de Præstantia quadam Poeseos Germanicæ præ Gallica & Italica, Præfide D. Corn. Diet. Kochio proposita.
Helmstadii 1715. in 4. V. *Partem XLVI. der gelehrten Fame* p. 770.

Kurz und Gut, oder Handleitung zur Italiänischen Sprache, samt einigen Miscellaneis Italicis, zum Nutzen der Lyrbes-
gierigen dargereicht. Jenz 1713. in 8. V. *Catal. nund. Lipsf. A. 1713. autumn. p. 43.*

M. JOH. GVILHELMUS BIEDERMANN, Lubecensis, Oppiduli Misniz, in Diocesi Annæbergenfi,
Geierani, ab A. 1699., Diaconus. V. D. Christ. Lehmanni *Nomenclatorem Ecclesiastarum Dioceseos Annæbergenfis* p.
46., & *Nova Lit. Germ. A. 1703. M. Febr. p. 56. Vix. 1708.*

Disp. de Luthero Lutheranæ ante Lutheranismum, Præfide M. Joh. Gottlieb Mollero. Rostochii 1693. in 4.
Lübeckische Gastpredigt, am dritten Pfingstfeiertage A. 1701., aus der 5ten Epistel Act. VIII. 14-17., gehalten. Chemni-
cii 1702. in 4.

JOACHIMUS BIESTER, Hamburgensis, Med. D. (Trajecti ad Rhenum A. 1672. creatus) & in Metropoli
primum Angliæ Londinensi (1.), deinde vero in urbe patria, Præficus felicissimus ac celeberrimus, Poliater ejusdem,
ab A. 1689., inferior, & post Joh. Garmeri obitum, ab A. 1700. (d. 5. Jul.), supremus ac primarius (2.), simulque So-
cietatis in illa Anglicanæ Medicus, maritus Annæ Mariæ, M. Joh. Daffovii, Archidiaconi Petrini, Filiz, & D. Mich. Kir-
stnii, Medici Professorisqve Hamburgensis eximii, viduz (3.).

A. Joh. Nicol. Pechlino (*Lib. II. Observo. Medico-Physf., Obs. 9., p. 222.*) *Præficus vocatur Hamburgensium præci-*
puus,

L 2

(1.) V. C. H. E. D. *Relationem de itinere suo Anglicano & Batavo*, A. 1710. editam, p. 20. 21. (2.) V. *Nova Lit. Lubec., M. Aug. A. 1700., p.*
256., & Joh. Alb. Fabricii P. II. Memor. Hamb. p. 1044. (3.) V. *Conr. Sam. Schnitzfleischii Differs. Acad., Progr. 200., p. 543. 544.*

puns, a C. H. E. D. autem, Archiatro Polon. & Saxon. (l.c.), *Præficus famigeratissimus, Vir omni vultu & gestibus ad humanitatem compositus.*

Disp. Inaug. de Epilepsia. Trajecti ad Rhenum 1672. in 4.

Wahrhafter Gegenbericht der letzten Krankheit und vermeinten Schläges, wie auch erfolgten Todes, auf einem von D. Dieterich eingebil deten, und also curirten, Steckflusse, an der Person Valentin. Heinsii, Rectoris an der Michaelis Schule in Hamburg, D. Andr. Christ. Dieterichs Berichte entgegengesetzt. Hamburgi 1705. in 8. Schediasma sub Collegii Hamburg. Medici nomine editum, de quo V. *Nova Lit. Germ.*, M. Dec. A. 1705., p. 478. 479. 480., & sub Dieterici nomine, suo loco dicenda.

Disquisitione de Peste, oder Untersuchung Pestilenzialischer Seuche. Hamburgi 1713. in 4.

Or. inedita de Theriaca Andromachi, ante præparationem ejus, d. 19. Nov. A. 1700., habita. V. *Nova Lit. Lubec.*, M. Dec. A. 1700., p. 380. 381.

JOHANNES MATTHIAS BIESTERUS, Hamburgensis, J. U. Licentiatu s & in patria Practicus. Vixit 1716.

Disp. Inaug. de Probatione Sponsaliorum, Præfide D. Joh. Sam. Strykio proposita. Halz 1711. in 4. V. de illa *Partem VI. der gelehrten Fame* p. 401. 402.

JOH. PETRUS BIESTER, Hamburgensis, Matthiz, Ecclesiastæ Catharinzi, Filius, Med. D. & in patria Practicus. (V. *Lehm. Hamb. Lit. A. 1701. p. 4.*) Vixit A. 1704.

Disp. de Notis gravidarum, Præfide D. Georg. Wolfg. Wedelio. Jenz 1690. in 4.

Disp. Inaug. de natura & usu Acidorum, Præfide eodem. Jenz 1692. in 4.

MATTHIAS BIESTER, non Hamburgensis, uti Joh. Alb. Fabricius (*P. II. Memor. Hamb. p. 282.*) tradidit, sed (uti ipse in Carmine quodam proficitur) Dithmarsius, Johannisque, Pastoris in Dithmarsia Australi Burgenfis, filius, d. 30. Apr. A. 1635. natus, Ædis Hamburgensis Catharinæ, ab A. 1668., Diaconus, & ab A. 1704., Archidiaconus, simulque totius Ordinis Ecclesiastici Senior. V. de illo Fabricium l. c. Officio se A. 1711. abdicavit, & A. 1713. obiit.

Neujahreswunsch und Neujahresgeschenke, der Christlichen Gemeinde zu S. Catharinen in Hamburg mitgetheilet. Hamb. 1710. in 8.

PETRUS BIESTER, Hamburgensis, Med. D.

Disp. Inaug. de Phthisi. Lugd. Bat. 1654. in 4.

ANDREAS BILDERBECK, Lubecensis, d. 23. Oct. A. 1643. natus, & Juris, cui Jenz & Leidz vacaverat (post iter Literarium per Belgium, Galliam & Germaniam, finitum), Licentiatu s titulum Heidelbergæ A. 1672. adeptus, vitam postea in patria egit privatam, & d. 14. Mart. A. 1701., æt. 58., decessit. Plura de vita ejus in *Novis Lit. Lubec.*, M. Apr. A. 1701., p. 124. 125., invenies. Conf. J. H. a Seelen *P. III. Athen. Lubec. p. 3.*

Juris Lubecensis patrii a communi Romano-Germanico differentia, nova eaque luculenta serie digesta, & pro gradu Licentia consequendo, Præfide D. Georg. Gisberto Glöcknero, proposita, Heidelbergæ 1672. in 4. Hanc Diatribam (quam suo esse ductu scriptam, Nicol. Christoph. Lynckerus, in *Scriptorum Catalogo*, A. 1696. edito, & *L. II. Instructorii forensis, Sect. 2., P. I., c. 2., lit. d. i. b.*, proficitur) cæteris, qui J. Civ. & Lubec. differentias concesserunt, omnibus Burch. Gotth. Struvius (Giesfl., Præfide Lynckero, propositam esse falso tradens), in *Biblioth. Juris Selecta, c. 3., §. 70., p. 194.*, prætulit, & Morhofius etiam, *T. III. Polynst., Lib. 6., Sect. 10., p. 112.*, commendavit.

DANIEL MATTHIAS BILDERBECK, Theol. Studiosus Hamburgensis.

Fest- und Sonntägliche Evangelische und Epistolische Fragen, nebst Biblischen Kernsprüchen auf dem A. und N. T. Hamburgi 1707. in 8. (V. *Lehmanni Historische Remarques A. 1707., n. 52., p. 416.*) Vixit A. 1716.

Die XXIV. Artikel der Augsburgischen Confession, in kurzen Fragen und Antworten, mit Biblischen Sprüchen, versehen. Nebst einem Anhange von allerhand Zugaben, vor die Jugend. Hamb. 1707. in 8. (V. *Lehm. l. c., n. 11., p. 88.*)

Eines Christen Morgen- und Abendgespräch mit Gott, und tägliche Mittagsandacht. Hamb. 1707. in 8.

JOACHIMUS GÜNTHERUS BILDERBECK, J. U. Lic. & Practicus Hamburgensis, in patria, Templique cathedralis Vicarius, ac Vicariorum, ab A. 1716., Decanus.

Theses variz Inaugurales, Coloniz Agrippinz 1703. in 4. (V. *Lehm. Hamb. Lit. A. 1704. p. 5.*)

MARTINUS BILDERBECK, Lubecensis.

Oratio de dignitate Literarum humaniorum, in Academia Francofurtana habita, Francof. ad Viadr. 1607. in 4.

CHRISTIANUS BILEFELD, Lubecensis, Hermannii, Scholz publicæ Præceptoris, filius, ex hac digressus Academiis adiit Rostochiensem, Regiomontanam (in qua triennio commoratus integro titulum Magistri, Brabevta Mich. Eisler, d. 9. Jul. A. 1643., obtinuit), & tandem, cum stipendio donatus esset Schabbeliano, Witebergenfem. In hac XII. annos exegit continuos, & cum suam in juventute privatim erudienda sedulitatem Professoribus approbasset, A. 1646. Ordinis Philosophici adscriptus est Adjunctis, A. 1654. Decanus ejusdem electus (1.), & sequenti 1655., cum a Comite Stolbergico, ad Ecclesiarum Comitatus sui Ephoriam, & Oppidi Wernigerodani Pastorum, avocaretur, Theologiae Doctor a Joh. Meisnero creatus (2.), Wernigerodæ, ducta A. 1656. uxore Christina Elisabetha, D. Joh. Hülsemanni, Theologi Witeb. & Lipsiensis, Præceptoris sui, filia, per quinque lustra substitit, A. 1680. in Misniam, Oppidi ejus Delitiani Pastor & Superintendens constitutus, migravit, & istic, Filium Johannem Christophorum (Theologum postea aulæ Hasso-Darmstadinæ & Acad. Gieslenæ primarium) A. 1691. nactus Coadjutorem, vivis A. 1695. excessit (3.).

Confer de illo Chr. Hendreichii *Pandect. Brandeb. p. 575.*, & J. H. a Seelen *P. I. Athen. Lubec. p. 273. 274.*

SCRIPTA EDITA.

I. LATINA.

Disp. Metaph. de ejusdem & Diversi natura, divisione & proprietatibus, Præfide Joh. Scharfio. Witeb. 1645. in 4.

Disputationes Ethicæ. Witeb. 1646. in 4.

Disputt. XV. in partem Metaphysicæ generalem. Wit. 1650. 1651. 1652. in 4.

Disputt. in partem Metaphysicæ specialem. Wit. 1652. in 4.

Disp. de Substantia & Supposito. Wit. 1652. in 4.

(1.) V. Gotfr. Svevi *Acad. Witeb., Lit. I. i. a.*, & A. Sennerti *L. I. Athen. Witeb. p. 110.* (2.) V. *Svevum Lit. Fff. 3. b.*, Sennertum *l. c. p. 104.* 103., & Abr. Calovii *Progr. Invis. ad Disp. Inaug.* (3.) V. Val. Erv. Löschneri *Appendicem der letzten Worte an die Gemeinde zu Delitzsch* p. 22. 23.

Disp.

Disp. de Unitate. Witeb. 1652 in 4.
 Disp. de Causa & causato. Wit. 1652. in 4.
 Dispp. dux in Cap. III. & XIV. Johannis, Præfide D. Wilh. Lyfero. Wit. in 4.
 Disp. Theol. de Conversione hominis, Præfide D. Joh. Scharfo. Wit. 1652. in 4. Hanc Phil. Jac. Spenerus (in der Allgemeinen Gottesgelahrtheit p. 279.) commendat, D. Joh. Musæus autem, Theologus Jenensis (cujus illa *Tractatus de Conversione* impugnatur), fuisse, sed dissimulato Autoris nomine, refutavit in der Erklärung der XCIII. Religionsstücken, wider Joh. Reinhardum, Jenz A. 1677. in 4. edita (Loc. VIII. de Libero Arbitrio). Contra quem Abr. Calovius, T. X. System. Theol., illam vindicare est conatus.
 Disp. de Fœdere inter diversæ religionis homines. Witeb. 1654. in 4. (Catal.)
 Disputationes Pneumaticæ. Wit. 1654. in 4.
 Fides Veterum, & imprimis fidelium mundi antediluvianii, in Christum, verum DEum & hominem, deque ejus passione meritoria, adversus pestilentem Novatorum, maxime Georg. Calixti, hæresin, e Scripturæ testimoniis, & Ecclesiæ consensu, asserta, & ad Titulum Doctoris consequendum, Præfide Abr. Calovio (vero illius Autore), ab illo defensa. Witeb. 1655. & 1700. in 4.

II. GERMANICA.

Wahrer Christen gedultiges Schweigen, und vertrauliches Reden zu Gott, in ihren Nöthen; oder Reichpred. über Phil. Ern. Forsterum, J. U. D. und Stolbergischen Rangleru, auß Pf. XXXIX. 11. Gothæ 1659. in 4.

Gründlicher Beweis und Vertheidigung etlicher nothwendigen Klagen, so die Lutherschen wieder die Reformirten führen, dem Büchlein eines namlosen Calvinisten (dessen Titel: Klage und Antwort, oder Gründl. Verantworung der Klagen, welche die Lutheraner wider die Reformirten führen, darauf zu vernehmen, was der Reformirten ein genlicher Glaube sey) entgegengesetzt. Lipsiæ 1660. in 4.

JOHANNES ADOLPHUS BILHARD, Slesvicensis, Med. Doctor & in patria Practicus.

Disp. Inaug. Medica curiosa de Cuscuta (dem Giltstraute), Præfide D. Georg. Wolff. Wedelio proposita. Jenz 1715. in 4. V. de illa *Partem XLVII. der Gelehrten Fame* p. 354.

JOHANNES BLANCKIUS Parochiæ ruralis in provincia Duc. Slesv. cognomine Schwanfensis, per annos 27., teste Schurtzleischio (in *Dissert. Acad., Progr. 182., Joach. Filii A. 1685. dicato exequiis* p. 469.) Pastor. Ehrenstule des alten Adlichen Geschlechtes derer von Brömsen, Herrn Hans Brömsen, als er den 8. Martii A. 1677. entschlafen, zu Ehren aufgerichtet A. 1677. in 4.

OTTO BLANCKIUS, Schönkircha (ditionis Prezensis pago) Wagrius, Templi, in civitate Lubecensi; D. Mariæ Magdalenz Burgenfis Ecclesiastes d. 5. Febr. A. 1685., Petrini autem Diaconus d. 30. Jun. A. 1687., electus, d. 11. Nov. A. 1692. mortuus, & in xde Catharinæ humatus. V. Jac. a Mellen *Catal. MS. Ecclesiastarum Lubecensium*.

Carmen de Vita propria Germanicum, a moribundo conscriptum, jussu ipsius, post obitum, paucis insertis, excusum, & in exequiis distributum, recusum autem Lubecz A. 1716., in Joh. Hilmeri von Gott gewürdigter Lobred, cap. 5., p. 86-92. Conf. de illo Georg. Henr. Götzii *Prefationem* A. 1709. *Elogiis* 80. *Theologorum Germanorum præmilia* p. 5.

GERHARDUS BLASIUS, Leonhardi, Supremi Joachimi Ernesti, Ducis Holfato-Plönensis (cui Diatribe Nostri de Cordis Principatu A. 1646. est inscripta) Architecti, in Aulam postea a Christiano IV., Rege, Danicam ad idem evocati officium (1.), Filius, Johannis Blasii, J. U. Doctoris & in Urbibus Lugduno-Batava atque Amstelodamensi Practici, suo a nobis loco celebrati, Frater Germanus, & Christiani Longomontani, Mathematici Academiæ Hafniensis Incliti, Affinis (2.), πολύπαιρος, Homeri instar, credi voluisse videtur, cum in Scriptis diversis, modo Holfatum (3.), modo Amstelodamensem (4.), ipsemet se appellaverit, Medicinæ, cujus Sacris in Acad. Hafniensi Simon Pauli (5.), in Lugduno-Batava autem Alb. Kyperus (qvo Præfide A. 1646. publice disputavit), & Collegæ, ipsum initiaverant, Doctor creatus, Praxi hujus Amstelodami ita brevi inclaruit, ut a Senatu A. 1660. ejusdem in Gymnasio Illustri Professor (6.), nec multo post Nosocomii Urbani Medicus, ac Bibliothecz Publicæ Præfectus, constitueretur. Senex Locum inter Academiæ Naturæ Curiosorum Germaniæ Imperialis Collegas, cum *Podalirii Secundi* Agnomine, A. 1682. obtinuit, & eodem paulo post vivis excessit (7.), Filium relinqvens *εὐδὲξρον*, Abrahamum, a qvo Jobi a Meeckren, Chirurgi Amstelodamensis, *Observationes Medico-Chirurgicæ* e Sermone Belgico in Latinum sunt transfusæ, & hoc ipso Anno Parentis emortuali (8.) Amstelodami editæ. De singulis ferme Studii Medici partibus, non viva solum voce, in Gymnasio & Auditorio domestico, sed Scriptis etiam haud paucis, bene mereri studuit, imprimis tamen de Anatomico, novis etiam aliquot Inventis (e quibus *Tunicam Arachnoidem*, *Medullam Spinalem investientem*, ab ipso primum notatam, Casp. Bartholinus Junior (9.), & rationem medullam eandem, e theca sua, integram, sine laceratione ulla, eximendi, in *Anatome* ejus A. 1666. fufius expositam, Henr. Oldenburgius (10.), celebrant) locupletato. De Ductus Salivalis in maxilla superiori exterioris, Amstelodami A. 1660. in ædibus ejus detecti, Invento, inter ipsum, & Nicol. Stenonium, Hafniensem, Auditorem domesticum, ac Anatomicorum postea Principem (cui ab omnibus hodie istud tribuitur), enata est Controversia, Scriptis etiam agitata publicis, cujus Historiam accuratorem Adversarii reservamus Elogio, & paucis hic tantum delibabimus. Ipse diu, antequam Stenonius Amstelodamum advenisset, a se, nihil tale cogitante, forte fortuna notatum, & huic deinde superficiali primum demonstratione, in Collegio privato Anatomico, ac mox soli, cum id a se petivisset, accuratiori, ostensum esse, contendebat (11.). Stenonius contra, a se primo ac solo ductum hunc, d. 7. Apr. A. 1660., in ovillo capite, in ædibus Blasiani, esse observatum, & Hospiti, qui istius inquisitioni manum nunquam admoverat, nec sententiam rogatus certi quid respondere de illo poterat, ostensum, paucisque post diebus in Capite canino, ac Leidæ tandem in humano, itidem deprehensum, affirmabat, ad ipsius Joh. Blasii, JCo, Hospitis sui Fratris, qvi, Amstelodami eodem commoratus tempore, omnibus sectionibus fraternis interfuerat, ac in Literis nihilominus ad Henr. Eyssonium, Professore Acad. Groningensis Medicum, datis, inventionis gloriam sibi tribuerat, provocans testimonium (12.). Quem cum Amste-

lodamo

(1.) V. de Parente hoc Epistolam Nostri Dedicatorem ad Frid. III., Regem Daniæ, Editioni suæ *Synonymis Anatomicis* Joh. Veslingii præfixam. (2.) V. *Epist. ejus ad Thom. Bartholinum, Cent. III. Epistolarum hujus Medicinalium, num. 49. obviæ*, p. 184. (3.) V. *Titulum Disp. de Principatu Cordis*, A. 1646. editæ. (4.) V. *Titulus Impetus Jac. Primicerii refusi*, quem A. 1659., & *Orationis Inauguralis Amstelodamensis*, quam A. 1660. publicavit. (5.) Hunc Præceptorem suum vocat in *Prefat. Synonymis Anatomicis Veslingianis*. (6.) V. *Orat. Inauguralem*, cujus in Scriptorum Catalogo occurrit mentio. (7.) V. *Catalogum Collegarum Acad. N.C. Germanicæ, Anno I. Decurie III. Miscellaneorum illius A. 1694. adjectum*. (8.) A. 1682. in 8. (9.) in *Specimine Historiæ Anatomicæ* p. 239. (10.) in *Actis Philof. Anglicæ*, M. Febr. A. 1666., p. 327-328. *Edit. Latina Lipsiæ*. (11.) V. *Epist. ejus ad Thom. Bartholinum, num. 2. allegatam*, p. 160. 161. 162. 163. (12.) V. Stenonii Epistolam ad Thom. Bartholinum, d. 22. Apr. A. 1661. scriptam, in hujus *Cent. III. Epist. Med.*, num. 24., p. 97-98.

Iodamo Leidam digressum Vasculi hujus Salivialis nov. in Cadavere etiam Humano demonstratione, Collegii privati Sylviani Membri. in Nosocomio facta, applausum Doctorum Medicinæ publicorum, Francisci de le Boe Sylvii & Johannis ab Horne, meruisse, Horniumque idem, a se deinceps in publica observatum Anatome, Stenoniani nomine aliquoties insignivisse, Blasius rescivisset, per Literas ad Fratrem datas, duobus Professoribus, modo laudatis, & paulo post in *Medicina Generali*, A. 1661. editæ, Proœmio, Eruditis omnibus, sibi illius inventionem deberi, non Stenonio, significavit (1.). Iste Stenonius, post Literas privatas Eristicas inter utrumque aliquamdiu reciprocatas (2.), tum Epistolam ad Thom. Bartholinum, Præceptorem, prolixam, d. 22. Apr. A. 1661. exaratis, & ab hoc *Centurie Medicinalium* suarum A. 1667. insertam Tertiz (3.), tum *Disputationem de Glandulis oris, & nuper observatis inde prodeuntibus Vasis*, eidem inscriptam, & Leidæ A. 1661., Præside Johanne ab Horne, publice defensam, opposuit, Ductusque controversi Invento sibi vindicato, Blasium, in *Medicina Generali*, nec ortum, nec egressum verum, ei assignare potuisse, & ipsam, e qua tam eleganti copiosissimorum rivulorum confluxu prodit, glandulam usui destinasse ignobili, præsertim inculcavit. A Blasio ipso publice nihil est repositum; sed in privata tamen ad Bartholinum Epistola, d. 16. Jul. A. 1661. scripta, & eidem, cui Stenoniana, qua longe est prolixior, *Centurie Bartholinianarum* inserta Tertie (4.), & Exercitatio Leidensis operose examinata atque impugnata, & Autor ejus plagii ac ingratitude in Præceptorem pristinum acerbè insimulatus, Bartholinus, Blasii amicus, & Stenonii Præceptor, sed in hujus partes, licet dissimulare id conetur, pronior, in Responsoriis ad hunc d. 10. Maji, ad illum autem Kalendis Septembris, Hafniæ A. 1661. exaratis (5.), utrumque ad concordiam serio hortatus reconciliare, sed frustra, quod, Stenonio licet obsequium pollicente (6.), Blasius iratior ad sibi transmissas sileret (7.), allaboravit. Prodit autem A. 1662., loco illius, in arenam, Præceptoris & discipulo Hyperaspistes, Nicol. Hobokenus, Medicus Ultrajectinus, qui, in Corollariis Disputationis Inauguralis, Ductus etiam Salivales maxillæ inferioris Whartonianos Blasio perperam vindicare conatus, sed a Bartholino (8.) erroris convictus, edito Ultrajecti A. 1663. (9.) *Novo Ductu Salivali Blasiano in lucem protrahito*, controversi in maxilla superiori primum illum fuisse Inventorem, Stenonium autem hunc plagio ipsi surripuisse, animose asseruit. Sed ab Achille hoc Anatomico, cui impar erat congressus, reposito *Prodrómo* (in quo, uti Ephemerides Gallorum testantur Literariz, Blasium in *Medicina* Idiotam esse, neque, ut novi aliquid detegere possit, idoneum, Ductum autem Salivalem, huic ab illo asserum, a suo plane differre, monstravit), facile ad silentium est reductus (10.), & toti tandem Certamini, minus certe (cum jam olim ductus iste Abensinz, Haly Arabi & Isaaco, teste Bartholino (11.), innotuerit, & a Julio quoque Casserio, sub Musculi licet nomine, fatente ipso Stenonio (12.), sit observatus) necessario aut glorioso, publicato A. 1664. intigni *Observationum de Musculis & Glandulis Specimine*, finis impositus. Novo Certamini, quod Nostro, Medicinæ hæcenus usu receptæ Patrono, cum Hoste illius & Novatore nostris temporibus inclyto, Cornelio Bontekovio, in Disputationis de *Idero*, Amstelodami habitæ, Actu publico acris a se notato, imminere videbatur, Mors interveniens Senem eodem A. 1682. opportune subduxit, quo hujus *Nostæ Provocatorie in Corollaria, Disputationi suæ de Idero a Gerb. Blasio appositæ* (quibus ad calumnias, quas ille in conspectu nupero effudit, respondetur, & ex Jure & Jurisconsultis, quæ sit Medicorum imperitia, & quam ea culpabilis & poena digna, ostenditur, imprimis autem Blasii mendacium, quo Autæris Libros de Chirurgia & Febribus famosos Libellos esse dixerat, refutatur), ibidem (13.) in lucem prodierunt.

Conferri de Nostro, præter Epistolas Ipsius, Thomæ Bartholini & Nicol. Stenonii, de Certamine cum hoc Anatomico, mutuas, *Centuriis Tertie & Quartæ Medicinalium* Bartholini, Hafniæ A. 1667. excusis, insertas, cætera item Scripta Partis utriusque, quæ modo memoravimus, Eristica, & Autores alios, hæcenus allegatos, possunt Thomæ Bartholini (*Lib. II. Carminum* p. 59. 60.) duo in laudem ejus Epigrammata, & Ol. Borrichii unicum, in *Deliciis Poetarum Danicorum* Frid. Roostgardi, *T. II.*, p. 453. 454., occurrens, nec non Catalogi Scriptorum ipsius imperfecti, a Joh. Anton. von Linden *Lib. I. de Scriptis Medicis* p. 213., Georg. Abr. Merclino in *Lindenio Renovato* p. 348. 349., Corn. a Beughem in *Bibliographia Medica & Physica novissima* p. 32. 33. 388. 428., ac *Conspectu I. Apparatus ad Hist. Liter. novissimam* p. 52., & Christoph. Hendreichio in *Pandect. Brandeb.* p. 598. 599., exhibiti.

ELOGIA.

Lipsiensibus (in *Actis Erud.*, M. Jan. A. 1682., p. 11.) Vir audit, cujus famam diversa Scripta Medica atque Anatomica notissimam reddiderunt.

Th. Bartholino, in Epigrammate in Institutiones Medicas (*Lib. 2. Carm.* p. 59.) *Decus Amstelii, & Pars clara Sororum*, ac *Cent. IV. Epp. Med.*, Ep. 4., p. 17., Vir doctissimus & laude dignus. (Conf. Epigramma ejusdem in effigiem Blasii, (*Lib. 2. Carm.* p. 60.)

Conr. Viët. Schneidero (in Carmine Editioni *Syntagmatis Anatomici* Joh. Veslingii Blasianæ A. 1666. præfixo) *Medici Luxque Decusque chori*.

Ol. Borrichius, in Carmine, paulo ante allegato, in *Instit. ipsius Medicas* (*T. II. Delic. Poet. Dan.* p. 453. 454.), & has, & cætera ipsius Scripta, Anatomica, Chemica, Practica, commendat.

SCRIPTA EDITA.

I. LATINA.

N. PROPRIA.

Disp. Physica de Principatu Cordis, Præside Alb. Kypero proposita, Lugd. Bat. 1646. in 4to.

Impetus Jac. Primerosii, Doctoris Medici, in Vopiscum Fortunatum Plempium, Amstelodamensem, Professore Medicinæ Lovaniensem, retusus. Amstelod. 1659. in 4to. Oppositum est hoc Scriptum Primerosii *Destructioni Fundamentorum Medicinæ Plempii*, Roterodami A. 1657. in 4to. editæ.

Oratio Inauguralis de noviter inventis, Amstelodami, sub initium Prælectionum Medicarum, d. 7. Oct. A. 1659. habitæ. Amstelod. 1659. in 4to. Partem ejus maximam Corn. a Beughem, in Prolegomenis *Syllabi sui recens in re Medica, Physica & Chymica, exploratorum*, Amstelod. A. 1696. in 12. excusi, curavit recudi.

Oratio Inauguralis de iis, quæ Homo Naturæ, quæ Arti, debeat, in Athenæo Amstelodamensi, d. 5. Oct. A. 1660., cum Medicinæ Professionem ordiretur, recitata. Amst. 1660. in fol. Subjuneta ei sunt Carmina Joh. Christenii, J. Cri. Henr. Eyssonii & Joach. Borgessii, Professorum Medicorum Groningensium, Joh. Bapt. a Lamzwerde, Med. D., & Joh. Blasii, Fratris, Encomiastica.

(1.) V. Stenonii *Epist.* modo laudatæ, p. 87-92., & Blasii *Epist.* ad Barthol., ibidem *Cent. III.*, n. 43., p. 108. 109. (2.) V. Blasii *Epistolam* l. c. p. 103. (3.) *num. 94.*, p. 80-95. (4.) *num. 43.*, p. 158-184. (5.) Responsoria ad Stenonium *Cent. III. Epp. Med.*, num. 25., p. 95-98., altera autem ad Blasium, *num. 44.*, pag. 134-182., legitur, Conf. *Centurie IV. Ep. 4.* ad Nie. Hobokenum, p. 18. (6.) *Ep. I. Cent. IV.*, A. 1662. *scripta*, p. 3. (7.) V. Barthol. *Cent. IV. Ep. 27.*, p. 116. (8.) in *Epist.* ad illum A. 1662. data, *Cent. IV. Epp. Med.*, num. 4., p. 17. 18. (9.) *impr.* (10.) V. Du. de Sallo *Ephemerides Eruditorum Gallicas Anni 1665.*, num. 12. (d. 23. Mart.) p. 114. Edit. Lat. Nit-schiana. (11.) *Cent. IV.*, Ep. 4., p. 18. (12.) in *Ep.* ad Bartholinum, *Cent. III. Epp. hujus Med.*, num. 24., p. 87. (13.) Amstelod. 1682. in 8.

Medicina Generalis, nova accurataque Methodo fundamenta exhibens. Amstelod. 1661. in 12. Auctior, sub Titulo *Medicine Universalis, Hygieines & Therapeutice fundamenta exhibentis*, ibidem A. 1665. in 4to, recusa. In huius Prefatione Ductus salivialis in Maxilla superiori inventionem vindicare sibi, contra Nicol. Stenonium, conatus, Disputationi huius, illi A. 1661. opposita, de qua paulo ante in Vita est dictum Historia, occasionem praebuit.

Disp. de Corde. Amstelod. 1661. in 4to.

Disp. de Ventriculo. Amst. 1661. in 4to.

Disp. Anatomica de Abdomine. Amst. 1661. in 4to.

Disp. de Calido Innato. Amst. 1661. in 4to.

Disputationes II. de triplici Coctione. Amst. 1661. in 4to.

Disp. Dux de Valetudine conservanda. Amst. 1661. in 4to.

Disp. de Pleuritide. Amst. 1661. in 4to.

Exercitationes Medicæ de Humoribus (Chylo, Sangvine, &c.). Amst. 1662. in 4to.

Disp. de Hepate. Amst. 1662. in 4to.

Disp. de Pulmone. Amst. 1662. in 4to.

Disp. dux de Hydrope. Amst. 1662. in 4to.

Disp. de Dysenteria. Amst. 1662. in 4to.

Medicatio Cataleptici. Amst. 1662. in 4to.

Anatome Contracta. Amstelod. 1666. in 12.

Anatome Medullæ Spinalis, & Nervorum inde provenientium, Figuris aliquot illustrata. Accedit Observationum Selectionum Collegii Medici Privati Amstelodamensis Pars Prima. Amstelod. 1666. in 12. Recensum Libelli novique Inventi, de ratione Medullam Spinalem integram, e Theca sua, sine laceratione ulla, eximendi, in eo propositi, exhibent Henr. Oldenburgii *Acta Philosophica Anglicana*, M. Febr. A. 1666., num. 22., p. 327. 328. Ed. Lat. Lips., & *Ephe-meris* (quam Corn. a Beughem, in *Conspectu I. Apparatus ad Hist. Lit. Noviss.* p. 52., allegat) *Eruditorum Italica* Anni 1675. Tertia.

Institutionum Medicarum Compendium, Disputationibus XII., in Athenæo Amstelodamensi, publice ventilatis, absolutum. Amstelod. 1667. in 12. Carminibus illud Encomiasticis commendavit Thom. Bartholinus (*Lib. II. Carm.* p. 59.) & Ol. Borrichius (*T. II. Delic. Poet. Danorum Frid. Roostgardii* p. 453. 454.). Quorum ultimus ita de illo: *Ecce Machaonias inter viatuta Charybdes, Vix Ariadneum certius isset opus.*

Observationum Anatomicarum Collegii Privati Medici Amstelodamensis Pars Altera, in quibus præcipue de Piscium Pancreatē, ejusque Succo, agitur, Figuris elegantioribus illustrata. Amstelod. 1673. in 12. (Pars Prior *Anatome Medullæ Spinalis* A. 1666. erat adjecta.)

Miscellanea Anatomica, Hominis, Brutorumque variorum, diversam structuram maxima ex parte exhibentia. Amstelod. 1673. in 8.

Observata Anatomica in Homine, Eqvo, Simia, Ove, Vitulo, Testudine, Echino, Glire, Serpente, Ardea, variisque Animalibus aliis. Accedunt Extraordinaria in Homine Reperta Præxin æque ac Anatomien illustrantia. Cum Figuris. Amstelod. 1674. in 8.

Zootomia, seu Anatomies variorum Animalium, Pars Prima. Amstelod. 1676. in 8. (*Memorata in Corn. a Beughem Bibliogr. Med.* p. 33.)

Observationes Medicæ rariores. Accedit Monstri triplicis Historia. Amst. 1677. in 8. Recensum earum Joh. Galloesius (contineri illis *les Choses les plus rares*, i. e. *res rarissimas*, judicans), in *Diario Eruditorum Gallico*, *Ephem.* 24. A. 1678. (ad d. 11. Jul.), p. 295. 296. exhibuit.

Medicina Curatoria, Methodo nova conscripta. Amstelod. 1680. in 120. V. de illa Galloesium, modo laudatum, *Ephem.* 25. A. 1680. (ad d. 2. Dec.), p. 342. 343.

Anatome Animalium variorum, Terrestrium, Volatiliū, Aquatiliū, Serpentum, Insectorum Ovorumque, Structuram naturalem, ex Veterum, Recentiorum, propriisque Observationibus, proponens, Figuris variis illustrata. Amstelod. 1681. in 4. Maximam partem ex aliis congesta est Autoribus, & in Quinqve divisa Partes, quarum Prima (cui Sciagraphia etiam Nutritionis Animalium, ex Theodori Aldes, sive Matthæi Sladi, accessit Opusculū) Brutorum variorum Terrestrium (Bovis scil., Tauri, Vaccæ, Cameli, Canis, Castoris, Chamæleontis, Echini, Felis, Felis Zibethici, Histricis, Leonis, Ovis, Porci, Simiæ, Tigridis, & Ursi), Secunda, Ovi & Pulli, huiusque Generationis, Historia (quam ex Aquapendente, Harzo, & aliis, collegit) aucta, Volatiliū (Aquilæ & Psittaci), Tertia Aquatiliū (Acus Marini, Aftaci, Canis Carchariæ, Crocodili, Gammari, Lampetræ, Lucii, Phocæ, Phocæ, Ranæ & Rajæ), Quarta Insectorum (Bombycis, Ephemeris &c.), & Quinta tandem Serpentis, Dissectiones Anatomicas, modo singulas, modo binas, ternas, quaternas, pluresve, a diversis Anatomicis, præsertim tamen Parisiensibus, Amstelodamensibus, M. Aug. Severino, Thoma Bartholino, Nicol. Stenonio, Ol. Borrichio, Car. Drelincurtio, Justo Schradero, Laur. Wolffrigelio, & Blasio ipsoinet, institutas, complectitur. Recensum eius invenies in Lipsienſium (quibus *Anatomies animalium diversorum Comparative Specimen audit illustre*) *Actis Eruditorum*, M. Jan. A. 1682., p. 11., Abb. Roqvii *Diario Erud. Gallico* A. 1682., *Ephem.* 20., & (quas Beughemius *Conspectu I. Appar.* p. 52. his addit) Londinensium *Memoriis Ingenioforum Anglicis Anni* 1682., num. 3. Commendatur a Günth. Christoph. Schelhammero (*Anatomen tamen cum brutorum enarrare, non a se institutam, sed prout ab aliis accepit*, simul monente) in *Addit. ad Conringii Introd. in Art. Med.* p. 177.

Disp. de Lethero. Amstelod. 1682. (De Notis Provocatoriis, quas Corn. Bontekoe huius *Corollaris* eodem A. 1682. opposuit, in Vita Nostri jam dictum est.)

Epistola prolixa, ad Thom. Bartholinum d. 16. Jul. A. 1661. scripta, qua (uti in Vita Historia fusius exponitur) Ductus Salivalis controversi inventionem sibi vindicare, & Nicol. Stenonii *Disp. de glandulis Oris*, & nuper observatis inde procedentibus vasis, A. 1661. sibi oppositam, refutare est annixus. Prodit in Thomæ Bartholini *Epistolarum Medicarum Centuria III.*, Hafniæ A. 1667. in 8. excusa, num. 43., pag. 158 - 184., una cum Responsoria Bartholini, *Ibidem* 44., p. 184 - 188., subjuncta.

2. ALIENA.

Joh. Hieron. Pulverini, Medici Neapolitani, Medicina Practica de curandis, juxta hodiernum usum, singulis humani Corporis Morbis. Editio Septima, ex ejus recensione. Lugd. Bat. 1649. in 8. (Alias Editiones Lindanus *Lib. I. de Scr. Med.* p. 369. recenset.).

Joh. Beguini Tyrocinum Chymicum, Notis perpetuis illustratum & auctum. Accedit Zach. Brendelii *Chymia*. Amstelod. 1658. & 1669. in 12. (V. Lindanum *l.c.* p. 213. 332., Betugh. in Bibliogr. Med. p. 27. 32., & Borrich. in *Carm. supra citato*.)

Joh. Veslingii, Mindani, Prof. Medici Patavini, Syntagma Anatomicum, publicis dissectionibus aptatum, a Gerh. Blasio, cum Commentario suo, recensitum. Amstelod. 1659. in 4. Recusum deinde emendatius & auctius, cum eodem Commentario atque Appendice, ex Veterum, Recentiorum, propriisque Observationibus illustratis, ibidem A. 1666. in 4. & Ultrajecti (juxta *Acta Erud. Lips.*, M. Nov. A. 1695., p. 535.) A. 1695. in 4. An Patavina illius, ac Commentarii Blasiani, Editio, quam Pet. Maria Frambottus, Typographus Patavinus, A. 1677. est meditata, cuique Georg. Hieron. Welschius (teste Luca Schröckio Jun. in *Memoria Welschiana* p. 49.) augmenta quorundam suppeditavit, in lucem prodierit, ignoro. Commendatur a Thoma Bartholino & Conr. Vict. Schneidero, in prae-
fixis Encomiis Metricis, nec non ab Ol. Borrichio, in Carmine in *Institutiones* ejus *Medicas*, supra jam allegato, ita canente:

Sen fabre incisus libet excurrere per artus,

Atque Orbem humano querere in orbe novum:

Miratur positam Veslingius ipse fenestram,

Seque os mortali majus habere super.

Durius contra de illo tulit Judicium Günth. Christoph. Schelhammerus, in *Addit. ad Conringii Introd. in Art. Med.* p. 175., eum *Utilissimum Veslingii laborem, Commentario suo, potius sedasse, quam ornasse*, pronuncians, &, in *Introd. in Physiologiam* p. 20., istud verbis hisce repetens: *Joh. Veslingii Syntagma Anatomicum, in Compendii usum conscriptum, prolixo & inutuli Commentario fadavit nuper Blasius, utut Additamentum rerum noviter inventarum, quod subjunctum, non contemnendi sit usus; nemo enim hactenus ea collegit in unum, ac juventuti legenda exhibuit.*

Pet. Morelli Methodus praescribendi formulas Remediorum, cum annexo Systemate Materiae Medicae, Methodo medendi, & formulis Medicamentorum praescribendis, accommodato; revisa, aucta & Commentario illustrata, a Gerh. Blasio. Amstelod. 1659. 1665. & 1680. in 12.

Phil. Mülleri Miracula & Mysteria Chymico-Medica, Libris V. enucleata, ab ipso denuo, cum Notis suis, edita. Amstelod. 1656. & 1659. in 12. (V. Betugh. *Bibliograph. Med.* p. 33. 186.)

Thomaz Bartholini Spicilegia duo ex Vasis Lymphaticis, ubi Virorum Clarissimorum, Glissonii, Pecqueti, Backii, Catterii, le Noble, Tardy, Whartoni, Charletoni, Bilsii, &c., sententiae expenduntur & examinantur (quorum prius A. 1657., posterius autem A. 1660., Hafniae in 4. seorsim prodierat), junctim a Blasio edita. Amstelod. 1661. in 12. (V. Thomaz Bartholini *Catal. Scriptorum suorum* p. m. 44., Ejusd. *Diff. de Incendio Bibliothecae* p. 93., & Alb. Bartholini *Lib. de Scriptis Danorum* p. 140. 141.)

Fortunii Liceti, Prof. Patavini, de Monstrorum Causis, Natura & Differentiis, Libri Duo (*Venetis antea A. 1624. excus.*). Gerh. Blasius recensuit, & Monstra quorundam nova & rariora, ex Recentiorum Scriptis, addidit. Editio novissima, Iconibus Monstrorum praecipuorum adornata. Amstelod. 1665. in 4. Gallicam ejus, a Blasio illustrati, Versionem, cum Anatomica sua Descriptione, tum Partium Mulieris Genitalium, tum Monstri Gandavensis, Joh. Palfyn, Anatomicus & Chirurgus Gandav., A. 1708. Leidæ in 4. edidit. V. *Acta Erud. Lips.* M. Sept. A. 1708., p. 414-417.

Laur. Bellini, Prof. Pisani, Exerc. Anatomica de Structura & Usu Renum, ab ipso denuo edita, Exemplisque Renum monstrorum additis aucta. Amstelod. 1665. in 12. Recusa, & altera Bellini Exercitatione de Gustus organo aucta, Lugd. Bat. A. 1711. in 4.

Thomaz Willisii Opera, cum Notis Blasii edita. Amstelodami 1682. in 4. (Memorantur in *Biblioth. Carpzoviana*, P. II., p. 529. & Chr. Hendreichii *P. B.* p. 599.)

II. GERMANICA ET BELGICA.

Ontleding des Menscheliken Eichaems bescreven, en in verscheydene Figuren afgebeelt. Amst. 1675. in 8. Scriptum ipsius Belgicum, in praefixo Joh. Svammerdamii, Med. D., Carmine itidem Belgico commendatum, & a Versione *Syntagmatis Anatomici Veslingiani Belgica*, sub eodem publicata Titulo, & jamjam memoranda, uti Betuighemius (in *Bibliogr. Med.* p. 428.) testatur, diversum.

Joh. Veslingii Syntagma Anatomicum, oder künstliche Zerlegung des Menschlichen Leibes, durch G. Blasium aus dem Lateinischen ins Deutsche übergesetzt. Mit Figuren. Lugd. Bat. 1652. in 4. (V. *Beugh. l.c.* p. 388. 418.), Noribergæ 1676. in 8., it. A. 1688. in 8.

Joh. Veslingii Konstige Ontleding des Menscheliken Eichaems, opt het Latijn in 't Nederduyts vertaelt. Lugd. Bat. 1661. in 8. (V. *Beugh. l.c.* p. 428. 444.)

INEDITA.

Anatomia Monstrorum Generalis, cum Figuris Aeneis; Hanc, Amstelodami in 4. edendam, in *Catalogo Nundinarum* A. 1682. *Vernalium Lipsiensis* p. 36., est pollicitus.

JOHANNES BLASIUS, Leonhardi itidem Filius, & Gerhardi, modo laudati, germanus, si non patria (cum Lugduno Batavum se alicubi (1.) appelleret) ortu tamen Cimber, J. U. D., & Advocatus in Urbibus Bataviae Leidensi ac Amstelodamensi haud incelebris, Medicinæ etiam (ad quam animum olim adjecerat (2.)) & literarum elegantiorum peritus, nec in Poesi infelicitè versatus. Vix. 1677.

Thom. Bartholinus, in Ep. ad eum, paulo post alleganda, ita ipsum alloquitur: *Parem te ubique monstras, sive orationem pedibus certis constringas, sive libere per argumentum decurras.*

Ol. Borrichio (in *Poem.* p. 454.) *Ibemidos audit & Apollinis delirium.*

SCRIPTA EDITA.

I. LATINA.

Disp. Inaug. Jurid. de Adulterio, carmine peculiari a Rob. Keuchenio (in *Libro Heroicorum, Musis juvenilibus inferto*) commendata.

Eberh. Bronchorstii, Jcti Leidenensis, Comm. in Tit. Digest. de diversis Regulis juris antiqui, ab eo recognitus, & subinde auctus. Amst. 1677. in 12. (V. *Beugh. Bibl. Jur.* p. 22. 31.)

Epistola ad Thom. Bartholinum, de Lud. Bilsii, & Asseclarum, adversus ipsum scriptis ac calumniis, d. 25. Mart. A. 1661. scripta, & Bartholini responsoria, d. 10. Apr. A. eod. exarata, junctim Hafniae A. 1667., in *Censura Epp. Med. Bartholini Tertia*, num. 19. & 20., p. 73-76., prodierunt.

II. BELGICA.

Pet. Laurembergii Acerra Philologica, oste 400. nüttelike Historien, opt het Hoogduits vertaelt. Lugd. Bat. 1640. & 1656. in 8., it. (Juxta *Beugh. in Bibliogr. Hist.* p. 527.) Amstelod. 1661. & 1666. in 8. Qyz Editiones posteriores 600. exhibent Historias,

(1.) In Carmine, Gerhardi Fratris Orationi Inaugurali adjecto.

(2.) V. Ep. ejus ad Thom. Bartholinum, mox memorandam.

De Glachtboom der Goeden en Goedinnen. Lugd. Batav. 1661. in 12. (*Catal.*)
Thomæ Bartholini Responsio ad novas Observationes Billianas contra Zassium, una cum Castigatione Epistolæ maledicæ Lud. Bilsii, in qua Bilsianæ artes deteguntur, & dignitas Professoria vindicatur; a Blasio e Serm. Lat. (qvo Hafniz A. 1661. prodit) in Belgicum translata. Amstelod. 1661. in 12. (*V. Th. Barthol. Catal. libror. suorum, & Alb. Barthol. Tr. de Scr. Dan. p. 142.*)

Fidamantis Klachten en Berymen aan Celestina. Amst. 1663. in 12. *Opusculum Erotico-Metricum, de quo V. Epigrammata Th. Bartholini (L. 2. Germ. p. 97.) & Ol. Borrichii (T. II. Delic. Poet. Dan. Rastgaard, p. 454. 455.) Enco-*

maistica.
De verliefde Mercurius, beladen met hondert Minne-Brieven. Amstelod. 1663. in 12. (*Catal.*)

INEDITUM.

Editio Poematum Aufonii curiosa, ab eo (*teste Borrichio in Dissert. de Poetis p. 74.*) promissa.

HERMANNUS FRIDERICUS BLATZEN, Lubecensis, Templi in patria Cathedralis Diaconus A. 1705. d. 3. Dec., electus, & d. 20. Dec. inauguratus, V. *Nova literaria Lubecensia, M. Apr. A. 1706., p. 124., & J. H. a Seelen P. I. Arben. Lubec. p. 274. 275.*

Biographiz Germanicæ Georg. Ritteri, Pastoris Petri Lubecensis, A. 1706., Ant. Wincleri, J. U. D. & Consulis, A. 1707., Christoph. Wendii, Templi Cathedralis Antistitis, A. 1719., Lubecæ in fol. editæ, & similes forte aliorum plurim. V. *Nova lit. Lubec., M. Dec. A. 1706., p. 369., & M. Mart. A. 1707., p. 95.*

NICOL. BLEIER, Senatus Lubecensis, per annos 37., Musicus & Cornicen, d. 3. Maji A. 1658., æt. 68., mortuus.

Erster Theil neuer Paduanen, Galliarden, Canzonen, Synfonien, Balletten, Volten, Coufanten, und Sarabanden, mit 5. Stimmen und Basso Continuo. Lips. 1642. in 4.

ANTONIUS BLIERSTORP, Colmaria Hofstus, Ecclesiæ in Kedingia Asselenfis, circa A. 1681., Parochus, Arithmet-Geometr - Quadrat- und Cubic-Cosifche Exercitstunden, in sich fassend CXX. lustige scharfsinnige Quadrat- und Cubic-Cosifche Kunst- und Scherzfragen, nebst XIII. nach Poetischer Art entworfenen Aufgaben, nach den Regeln Cardani über die Cubic-Coss; Glückstadt 1670. in 8. Recusa sunt hæc Problemata, cum Christ. Vogtii, Scholæ Stadenfis Præceptoris, Solutionibus illorum, Hamburgi 1681. in 4.

In præfat. Edit. prioris, ipse Autor, cum solutionem horum Problematum, tum gründlichen Unterricht von der Quadrat- und Cubic-Coss, nebst einem Anhang von numeris Polygonalibus, promisit; in posterioris autem Proemio promissum, muneris Ecclesiastici occupationes prætexens, retractavit.

ALBERTUS BLOK, Hamburgensis, J. U. D. & in patria Practicus, gener Mart. Bäckeli, Aula Hofstato-Gottorpiensis Cancellarii, Vixit A. 1704.

Disp. Inaug. de unico Teste nullo teste, Præfide D. Burch. Bardilio. Tubingæ 1681. in 4.

JACOBUS BLOK, Hamburgensis, J. U. Lic.

Juris Civilis & Canonici ab Hamburgensium Statutis differentiz principes, Præfide D. Wolfg. Ad. Lauterbachio ad disputandum propositæ. Tubingæ 1656. in 4.; recusa postea in *Volum. II. Dissp. Jurid. Tubingensium*, sub Lauterbachii habitatum præfidio, ibidem, sine anni mentione, in 4. Commendantur a Nic. Chr. Lynckero, *Lib. H. Instructio-ri forensis, Sect. II., P. I., c. 2., lit. d. 1. b., & Vinc. Placcio, in Idea Juri Hamburg. perfecti, Musis Juridicis inserta, c. 5., p. 162.*

Disp. Inaug. de Actione Pauliniana. Basileæ 1657. in 4.

JOHANNES BLOMIUS, Hamburgensis, Anno circiter 1620. in lucem editus. Vir eruditus, & ob *καλὴν* suam haud vulgarem, & vita longiori, & morte meliori ac placidiori, dignissimus, Henricum se Vegetium, Gymnasii Professore, in Juventute, non Præceptorem solum, sed & parentem alterum, habuisse, in præfat. *Nox & Synagoga Caselliani*, testatur. A. 1657., a Senatu patriz, Georg. Schumachero, primo Bibliothecæ publicæ Præfesto, datus successor, per tria huic lustra præfuit, horasque succisivas, partim Juvenum ingenuorum in Historia Literaria, aliisque Polymathiz partibus, institutioni, partim vero librorum eruditorum scriptioni, impendit. Tanta ejus in studiis fuit sedulitas, ut sæpius integrum *καλὴν* in Musarum, cui præerat, sacrario, libris affixus, pervigil solusque transegerit, & vita hac sedentaria profundam contraxerit melancholiam, quæ animum tandem, sui impotentem, vitæque ob inimicorum pertusum calumnias, ut, monito Senecæ (*Ep. 70.*) obtemperans, exitum ex hoc domicilio, ante noxæ fatalis adventum, circumspiceret, adegit. Cum enim, d. 9. Apr. (in cujus locum 12. Martii a Wittenio perperam substituitur) A. 1672., intra Bibliothecæ mœre suo se abdidisset parietes, inter preces ac suspiria, non sine lachrymis effusa, e trabe scalæ Bibliothecariz infelici, annos 53. natus, se ipsum suspendit, & amicis, qui, per aliquot dies, jam mortuum in urbe frustra quæsierant, tecto ædificii Senatus jussu aperto, d. 12. Apr., tristissimum, flexis genibus, & complicatis precantis instar manibus, pendulus, exhibuit spectaculum, biduoque post in Edis Michaelitanæ cœmeterio, sine pompa funebri, est sepultus. In mensa cœtelavis schedula fuit inventa, cui moribundus sermone hæc inscripserat vernaculo: *In superiori MSSorum repository mille Marce Lubecenses asservantur, & quibus census Orphanotropheo destinavi, reliquas autem cognatis egestate presis relinquo. Vita hac excedo, calumniarum, quibus homines improbi famam meam lacerant, per-tasus. Dominus Iesus, qui me redemit, mei, animæque meæ, misereatur! Bibliopego libros aliquot incompactos tradidi. Valete: DEus mei vestrumque misereatur.* Hanc mortis ejus Tragicæ historiam Henrico Heldio, J. U. Lic., ejus Ci-vi, debeo.

Confer de illo Henn. Wittenii *T. I. Diar. Biogr. Sec. XVII. (ad d. 12. Mart. A. 1672.)*, Joh. Alb. Fabricii *P. II. Me-mor. Hamburg. p. 119.*, & Chr. Hendreichii *Pund. Brandeb. p. 602. 603.*

Vinc. Fabricii dux ad illum Epistolæ, A. 1659. & 1660. exaratz (in quarum priore *Virum solida eruditione instru-ctum eum appellavit*), in Fabricii *Operibus*, Lipsiæ junctim editis, p. 379. 380. 405., leguntur.

SCRIPTA EDITA.

Joh. Caselli *Nox & Synagoga*, seu Carmen Heroicum de ratione studiorum nocturna & diurna, prolivo Henn. Vegetii, Professoris Hamburgensis, Commentario illustratum, hujusque moribundi jussu a Blomio editum. Accedunt ipsius Blomii Oratio de Vita Henr. Vegetii, & Epistola de morte ejusdem ad Vinc. Fabricium, A. 1659. scripta. Hamburgi 1659. & (cum Hexametro Blomii) 1673. in 8. Oratio & Epistola de Vegetio seorsim recusa sunt in M. Reinh. Henr. Rollii *Decade II. Memor. Philos. renov.*, Rostochii A. 1710. in 8. edita, p. 188. 251.

Dissertationes dux: 1. de Navigatione Salomonis in Ophir, ad 1 Reg. IX. 26.; 2. de Purpura & cocco, ad Matth. XXVII.

Molleri Cimb. Lit. Tom. I.

N

XXVII. 28. Accedit vera Hierosolymæ veteris descriptio, juxta mentem Joh. Bapt. Villalpandi. Hamb. 1660. & 1667. in 8.

Hexaemeron, sive Indicis Historico-Philosophici, omnes omnium rerum, & Controversiarum maxime celebrium, quæ ad usum, tum Philosophiæ, tum etiam Historiæ, pertineant, fontes, secundum successionem omnium seculorum, ab initio mundi, ad nostram ætatem, aperientis, Pars Prima, in qua admirandum opus Creationis, sex dierum intervallo absolutum, continetur. Hamb. 1664. & (cum Joh. Casellii Nox Ὀνυξ, ac H. Vegetii Comm. in istud) 1673. in 8.

Monumentum nobilitatis, Georgio a Schrötering a Leopoldo Imp. collatæ. Hamb. 1667. in 4.

Orator reformatus. Hamb. 1668. in 12.

Mercurius Evhodium, vulgaris Grammaticæ monstrans negligentiam, ex Gerh. Joh. Vossii diligentia æstimatam. Hamb. 1668. in 12. (Verbis Vossii plerumque utitur.)

Epistolæ ejus & Stanisl. Lubienicij, Equ. Poloni, de Cometis Annorum 1664. & 1665., mutæ, in Lubienicij Theatro Comæico, Amst. A. 1668. in fol. excusæ, T. I., p. 895-907., obviæ.

Alitophilus, Novantiqua Comædia, nunquam antehac edita, quæ omnium, in urbe Mexico ante actarum, comparationem amplitudine vincit, nunc primum a Luca Escarboto, Mexicano, luce donata & Latine versa. A. 1668. in 4. & 12. Satyra est ψευδύρμιος, contra D. Mich. Kirstenium, Gymn. Hamb. Professore, ejusque amicos quosdam, Blomii adversarios. Cujus cum D. Rud. Capellum, Collegam suum, Autorem esse falso suspicaretur Kirstenius, innocentem virulentis Scæzontibus (quos Vindicias Philæthæ & Sociorum, contra Lucam Caprimulgum Rudentem Escarboto inscripsit) acerbè admodum est insectatus, uti in Capelli & Kirstenii Vitis narrabitur. Conf. Placcii T. II. Theatri Anon. & Pseudon. p. 257. 258. 497. 498.

Apopalmsation integri operis de Causis corruptarum Scholarum. Hamb. 1669. in 12.

Tr. de nobilis juventutis institutione, a Wittenio & Hendreichio II. cc. ei tributus.

Tr. de educationis ratione & temporis collatione. in 4. (In Catal. MS. Biblioth. Placciana memoratur, & a præcedenti forte non est diversus.)

Joh. Blumii Tr. de Paradiso, Hamburgi, teste Lipenio (P. II. Bibl. Theol. p. 415.), editus, mihiqve haud visus, an huic debeatur, dubito.

INEDITA ET AFFECTA.

Index Catholicus, non librorum, sed rerum & argumentorum in iis præcipuorum, additis Autorum nominibus, libris & capitulis, servata successione omnium seculorum, ad nostram usque ætatem: Opus vastum, cujus Pars prima est Hexaemeron, A. 1664. editum.

Observationes in universa Ciceronis opera, quarum partem, libros illustrantem Rhetoricos, Henr. Heldius, J. U. L., possedit.

Philosophus Eclecticus, universæ eruditionis, a diversis Autoribus diffuse sparsimque traditæ, Compendium IV. Voluminibus exhibens, quo, vel Indicis loco in præcipuos Scriptores, vel Locorum Communium instar, in quavis re dubia, eruditus Lector uti potest, cujusque Volumen I., de iis quæ in natura sunt & fiunt, MSum (in 4.) in Biblioth. Hamburgensi publica superest.

Collectanea in Platonem & Aristotelem.

Manu ductio ad Joach. Jungii Logicam Hamburgensem, quæ, una cum quatuor Scriptis præcedentibus, in Pref. Hexaemeri, A. 1664. est promissa.

Tractatus de Philosophis, Græcis, Scholasticis, & eorum Commentatoribus, qui MS. in Biblioth. Placciana, Hamburgensi publicæ donata, privata Henr. Heldii, J. U. L., aliisque, asservatur.

Opus de Causis corruptarum Scholarum, cujus Ἀποπαλμςιον A. 1669. prodiit.

Tract. de Baculis Veterum, quem editum Wittenius & Hendreichius II. cc. falso perhibent.

Joh. Casellii Epistolarum Helmstadiensium Editio, quam, ab Henr. Vegetio promissam, a se, in Or. de vita Vegetii, jussit expectari.

REINHOLDUS BLOMIUS, Hamburgensis, J. U. D., Vir πολίτης & interioris prudentiæ civilis laude florentissimus, simulque literarum elegantiorum peritissimus, Joach. Jungii, Joh. Ad. Taslii & Henr. Vegetii, in patriæ Gymnasio, Herm. Contringii autem & Jctorum, in Acad. Helmstadiensi, fuit Auditor. Ex itinere redux literario, Ostfrisiæ initio Principis, circa A. 1653., Consiliarius fuit intimus, deinde vero juris in Acad. Heidelbergensi Professor. Academico postea huic muneri, Caroli Ludovici, Elect. Palatini, jussu, valedixit, Aulæ ab eo suæ Procancellarius, Judicii quæ supremi Præses, A. 1665. constitutus (1.). In odium eum illic Subditorum, quod, exhausto Principis consilii acrio, nova tributorum ac onerum vocabula illi suggestisset, chartæ quæ sigillatæ monopolium in Palatinatum introducere satagisset, incurrisse, Phil. Andr. Oldenburgerus publice (2.) tradidit, ab ipso Blomio, in Defensione Epistolica, A. 1669. refutatus. Gratia interim Electoris, teste Pusendorffio (3.), excidit, & a Rege deinceps Sveciæ, non quidem ad munus (uti Oldenburgerus (4.) credidit) Præsidis Pomeraniæ Svedicæ, sed ad aliud officium dignitatis præcipue in provinciis Germanicis Politicum, est evocatus, regiæ quæ simul ad Comitæ (quæ jam ante etiam Palatini jussu adierat) Ratisbonensia legatione perfunctus, ac Bremæ tandem, in otio vitæ privatæ literario (5.), consenuit. Qui cum tot muneribus publicis, iisque non infimis, in aulis Germaniæ, multos per annos, sit gavissus, suspecta mihi non immerito est Autoris Anonymi, qui Scripto Joh. Wigandi de Neminiis Germanico, A. 1693. recuso, Præfationem adjecit, Christ. Thomasio oppositam, narratio sequens de illo vernacula (6.): Ich teifete, vor 12. Jahren, durchs Lüneburgische, und kam in Compagnie mit einem vornehmen Theologo, der den R. Blumen bey sich hatte. Dieser führte einen ziemlich vernünftigen Discurs, daß ich den Theologum veranlaßet wurde zu fragen, wer der wäre? da er denn selbst bekandte, daß er das Glück nie haben können, zu einer gewissen rechtschaffenen Civil-Bedienung zu gelangen, und könnte er nicht anders denken, denn daß die Ursach, daß er sich zu Helmstatt den Pasquill wider D. Scharfium zu machen verleiteten lassen. Vixit A. 1689.

Vinc. Fabricius, in Epist. ad Henr. Vegetium A. 1659. scripta, & in Operibus p. 385. obvia, eum elegantis vocat ingenii juvenem, & in Scæzontibus in Exerc. illius Academicæ (ibid., in Lib. Poem. Miscell., p. 621.), ita alloquitur:

Venuste Blomi, corculum juventutis,
Quem laudis ardor, morbus eruditorum,
Honestæ labes mentis igneæ; magnæ,

Ultra profanæ plebis extulit sordes;
Qui sacra Phæbi, masculamque doctrinam,
Amoenitates cum scientiis jungit.

Phil.

(1.) V. Phil. Andr. Oldenburgeri Itinerarium Germaniæ Politicæ, sub ficto Constantini Germanici nomine editum, p. 307. 302. Morhöfti T. I. Polyhist., Lib. I., c. 25., p. 314., & Sam. Pusendorffii Epist. ad amicos per Germaniam p. 46. (2.) l. c. (3.) l. c. (4.) l. c. (5.) 30-
ste Christoph. Schrödero Jun., ap. Placcium T. I. Theatri Anon., c. 9., p. 354. (6.) p. 14.

Phil. Andr. Oldenburgero (l. c.) *ICrus audit, qui in summo gradu regnandi artes calluit.* Christoph. Schradero Jun., Duc. Brunsv. Confiliario (apud Placcium l. c. p. 354.) *Vir doctrina & prudentia eximius.*

SCRIPTA EDITA.

Disp. de Physicis quibusdam Syllogismis, demonstrationis speciem prae se ferentibus, Praefide D. Joach. Jungio. Hamb. 1637. in 4.

Disp. Jurid. de Compensationibus, Praefide D. Joh. Lorichio. Helmstadii 1644. in 4.

Anselmi Janfonii Judicium Peripateticum, sive *Ereolus* (*Satyra Pseudonymos, qua Joh. Scharffii, Theologi Witebergensis, stylum Barbarismis Soloecismisque scatentem facete exagitavit*). Sine loci & anni mentione in 12. primum, typis (teste Calixto) Belgicis, deinde vero Germanicis in 4. (& Jacobo quidem Wellero, quem Calixtus allegat, iudice Helmstadii), prodit. Editionem duorum quaternionum ultimam ipse vidi, & circa A. 1647. excusam esse iudico. Blomium Satyrarum hujus (qua Scharffii, Praeceptorem suum, Joach. Jungium, Philosophum excellentem, temere, sed infeliciter, aggressi, audaciam ulcisci, nisi fallor, voluit) verum esse Autorem, Morhofius jam olim mihi retulit, & Placcius deinde (*T. II. Theatri Anon. & Pseudon. p. 373.*) Christoph. Schraderi Jun. testimonio confirmavit. Vindicias contra eam Scharffius, in *Appendice Responsi, Georg. Calixto redditus*, ac Witeb. A. 1649. in 4. impressi, exhibuit, & ab omnibus pro libello voluit haberi famoso, sed nihil tamen ad rem faciens respondit. Mitius contra de eadem Georg. Calixtus, in *Programmate Anti-Scharffiano, Dissertationis de duabus Quaestionibus Appendici A. 1650. subiecto* (*lit. L. 1. b. L. 2. a.*), huiusce verbis tulit iudicium: *Afferebatur mihi scriptum quoddam Satyricum, oppido falsum, in quo Scharffius, sub Ereoli titulo, Barbarismi & Soloecismi accusabatur. Nec iniuriam ei faciam, exempla, ibi producta, testantur. Quibus, in Editione iterata, adduntur sequentia: Aegre fert Scharffius, quod oblatum a Studio paucarum pagellarum Ereolum inspexerim, & Autorem libelli vocat scurram Satyricum, & maledicum Sycophantam. Sed quum, quae producantur, in scriptis Scharffianis omnia deprehendantur, ut mihi certo affirmant, qui consulerunt, num cum iure meritoque scurram & maledicum Sycophantam appellaverit, aliorum esto iudicium. Quem si fata virum servant, si vescitur aura aetherea, famam forte suam vindicabit. Solent videlicet cultiores homines in barbaras Prisciani perduelles Satyris interdum ludere. Confer ejusdem Refutationem Calumniarum Jac. Welleri vernaculam, §. 121., & hujus Appendicem, §. 15., ac Epistolae Joh. Christ. Boineburgii de illa Excerpta in B. G. Struvii Fasc. III. Ad. Liter. p. 13.*

Franc. Hotomanni Anti-Tribonianus, seu Diff. de studio Legum, ad Mich. Hospitalii, Cancellarii Gallici, mentem A. 1567. scripta, Juris Justiniano-Romani vitia, & usum in Gallia exiguum, ostendens, quam, ex editione Anni 1603. Gallica posthuma, e Biblioth. Frid. Lindebrogii sibi suppeditata, Latine a se versam, ἀντιτύπος publicavit Hamburgi A. 1647. in 8. Blomium interpretem esse, Joh. Eisenhartus, in *Programmate de ratione docendi Pandectas*, Helmstadii A. 1697. edito, p. 6., & Vinc. Placcius (ad Pet. Axenii provocans testimonium) *T. I. Theatri Anon. & Pseudon., c. 3., p. 201. 202.,* testantur. De ipso Hotomanni libello *Observationes selectae Halenses, ad rem Lit. spectantes* (quarum prolixum ejus exhibent recensum), *T. I., Obs. IX., §. 1-17., p. 93-108.,* Rolandi Marefii (*vere aureum vocantis*) *Lib. II. Epp. Philol., Ep. 18., p. 331. 332.,* Adr. Bailleti *Tr. Gall. des Satyres personnelles, T. II., p. 156-162.,* Frid. Jac. Leikherri (Corpori Juris Justiniano contra illum qualitercunque patrocinati) *Vita X. ICtorum, p. 236-241. 261.,* Dan. Gvilh. Mollerii *Disp. de Franc. Hotomanno, §. 59., p. 36. 37.,* & Placcius l. c., possunt consuli. Recusus est, curante D. Georg. Beyero, Lipsiae A. 1704. in 8., praemissa Chr. Thomae Delineatione Hist. Juris Rom. & Germanici.

Defensio per Epistolam ad amicum, sub literis nominis initialibus R. B. edita. in 12. (*1. pl.*) Scripta est Francofurti d. 16. Apr. A. 1669. (in cuius locum A. 1696. a Placcio substituitur), & Constantini Germanici, sive Phil. Andr. Oldenburgeri, falsis de ipso (in *Itinerario Germaniae Politico p. 301. 302.*) narrationibus opposita. V. Placcium l. c., *T. I., c. 9., p. 354.*

Tr. de formis Rerumpublicarum, sub ficto Julii Flori nomine, curante Joh. Christiano, Barone a Boineburg, editus, quem, mihi non visum, Blomio deberi Morhofius mihi retulit. Diversus is haud dubie est a Julii Formosi *Thefibus de Formis rerumpublicarum*, A. 1680. in 8. editis, & plagulam vix implentibus unicam, tantoque Viro indignis.

Velitatio adversus quendam Metaphysici regni assertorem, in 4. excusa, & in *Catalogo MS. Biblioth. Placcianae* illi tributa.

Carmina varia, sparsim edita, nitida & ingeniosa, e quibus mihi se obtulerunt:

1. Epithalamium in nuptias Vinc. Fabricii, *Appendici Operum hujus adoptivae p. 790. 791. insertum.*
 2. Epicedium in obitum D. Georg. Calixti, Helmstadii A. 1656. in 4. excusum.
 3. Inscriptio manibus ac tumulo D. Joh. Stuckii, Cancellarii Sveco-Bremensis, consecrata, & in Gebh. Theod. Meieri *Monumentis ICtorum Acad. Juliae, p. 124-130.,* recusa.
 4. Iambi in obitum Jac. Lampadii, JC. & Cancell. Brunsvic., *ibid. p. 149. 150. 151. obvii.*
- [De Epistolarum Frid. Lindebrogii, JC. & Polyhistoris Hamburg., Centuriis aliquot, & Volumine Epistolarum, a Viris doctis ad eundem scriptarum, quarum in Biblioth. sua Blomius asservabat, V. Morhofii *T. I. Polyhist., Lib. I., c. 25., p. 314.,* & Vitam Lindebrogii, suo a nobis loco exhibendam.]

M. BERNHARDUS BLUMIUS, Lubecensis, Scholae in Thuringia Numburgensis, circa A. 1613., Rector (i.), Templi postea patris Cathedralis Diaconus Kal. Aug. A. 1614., & Pastor d. 13. Apr. A. 1626., in Matthxi Crumbingeri locum, electus, dieque 4. Januarii A. 1631. mortuus (2.); e quo duos Chr. Hendreichius (3.) effinxit Scriptores.

Tyrocinium de mysterio S. Trinitatis, horrendis contra illud blasphemis, cum omnium Photinianorum, tum imprimis Fausti Socini in *Tr. de Deo, Christo & Sp. S.,* oppositum. Jenae 1614. in 4. (*J. Catal. Nund., & Bold. ac Lipen. B. T.*)

Poenitentiarium Christianum, oder Christliches Beicht- und Communicantenbuch, in Predigten, Andachten und Gebeten, verfasst. Gryphiswaldiz 1619. in 8., & (*juxta Catal. quendam*) Lubecae 1659. in 8.

Sanctitas Ecclesiae Romano-Catholicae; das ist: Gründl. Bericht von der gerühmten Heiligkeit der Römisch-Catholischen Kirche, darinn gezeigt wird, daß die Päpstliche Kirche unheilig und zu meiden sey. Lubecae 1629. in 12. V. de illa Val. Ern. Löscheri *Unschuldige Theol. Nachrichten, Sect. V. A. 1718., p. 781-784.*

Christi. Fried- und Friedenspredigt, von schuldiger Friedfertigkeit aller Menschen, nach dem zwischen dem Keyser und Königen Dennemarck geschlossenen Frieden, auß Ps. CXXXIII., gehalten. Lub. 1629. in 4.

Christi. Dank- und Jubelpredigt vom verlorenen und wieder gefundenen Gesezbuche, zum Andencken der Übergebung der Augspurgischen Confession, auß 2. Reg. XXII., d. 24. Jun. A. 1630. gehalten. Lub. 1630. in 4.

N 2

EMMA-

(1.) V. Wollg. Heideri, Profess. Jen., Epithalamium in nuptias ejus cum Elisabeth. Kochia, *L. 2. Poem., p. 400. 401.*

(2.) V. Jac. a Mellen

Catal. MS. Ecclesiastiarum Lubec. (3.) in *Pandect. Brandeb. p. 64.*

EMMANUEL BLUMIUS, Hamburgensis.

Disp. de dolore Hypochondriaco, vulgo, sed falso, putato splenetico, Præs. D. Mich. Entmüllero proposita. Lipsiæ 1671. in 4. Illi, tanquam Autori, ab Hendreichio *l. c.* p. 606. tribuitur.

JOACHIMUS BLUTING Senior, Judicii Provincialis Slesvigo-Holsatici Advocatus, Hartwigi, in eadem arena versati, parens, Slesvigæ commoratus. Vixit A. 1630.

Glossæ oder Gründliche Erklärungen des Jütischen Ertobuchs und aller drey Theile desselben, Blasii Eckenbergeri Versioni Nomo-Canonis Jutici Saxonice, in novissima hujus editione, Flensburgi A. 1717. in 4. excusa, ab Editore Eman. Wölselio, Advocato Flensburgensi, sunt adjectæ, atque ita lucem tandem viderunt. Eadem esse videntur cum *Mevio Cimbrico*, auctore illius a me annumerato in *præf. nov. Isag.* p. 47., deque istis intelligenda sunt verba sequentia *Erici Mauriti*, in *præf. Speciminis Consill. Kilon.* obvia: *Mistum Commentarium Anonymi, sed qui fertur esse Blutingii, in quodam juris Jutici Articulis quoque vidimus. Ferunt, Autorem illum typis destinasse, sed prohibitum Christiani IV., Regis, auctoritate, qui id fieri noluerit.*

Observationum ejus IX. de Nomocanone Jutico Argumenta, in Nic. Pet. Sibberi *Bibliotheca Historica Dano-Norvegica*, c. 8., p. 286. 287.: Caput vero 38. Tractatus vom Erbgaunge, nach dem Jütischen Recht, in Sam. Reyheri *Historia juris universali* c. 45. p. 358-364. fuscè enumerantur. MSSa ejus de Emptione & venditione Prædiorum, ac jure Retractus (von Buspræf), idem Reyherus p. 364. allegat; aliud autem von mancherley Todtschlägen im Jütischen Ertobuch und von der Mann-Busse und Aus-sühne, deren allen Process und Verfolgung und was dem mehr anhängig, Franc. Ern. Vogtius in *Appendice Commentationis in Leges Juticas de Homicidio* p. 137. ubi hoc, & de illo, & de scriptis nostri cæteris, additur judicium: *Perlectis hisce, præter textus recensionem, nihil singulare & notatu dignum, quin potius errores quosdam, deprehendimus, qui Blutingio ideo obrepserunt, quoniam, ceteris ex scriptis ejus patet, præfice quidem datus, sed Germanici Juris antiqui non adeo peritus fuit; sicuti etiam non raro Conclusiones, Jus Romanum, Canonicum, vel Glossatorum opiniones, redolentes format, quæ juris Jutici principiis directe adversantur. Ut proinde fallantur maxime, qui, post hunc Homerum Iliades scribere velle, supervacaneum arbitrantur esse.*

Conf. etiam de ejus MSS. *Isagoges mez ad Hist. Cimbr.* P. I., c. 15., §. 14., p. 271. & *Præf. novum* p. 47., *Plac. ciique istam secuti T. I. Theatri Anon.* c. 11. p. 459.

CONRADUS BOCHOLT, ex equestri forte Buchwaldiorum in Cimbria gente oriundus, in Præpositura Cœnobii Virginum Ord. Bened. nobilium Prezensis, Conrado I. (Monacho antea Cismariensi, ob jura Monasterii defensa ab hostibus illius exccato), post A. C. 1282., est subrogatus. Oeconomi diligentis, & providi reddituum Monasterii dispensatoris, laudem illi vindicat non *Constitutio* solum de *vicu & amicu monialium annuo, & sumptibus in sacra publica quotannis impendendis*, A. 1286., die 6. Agnetis, ab illo, Antistita Adelheidi, cæterisque virginibus, Burchardo, Episcopo Lubecensi (qui suo illam Diplomate eodem die confirmavit), præfente, condita, cujus Autographum in Cœnobii Archivo superest, sed *Registrum* etiam *Præposituræ & Conventus in Poretz*, quod ibidem asservatur, summa A. eod. 1286. diligentia concinnatum, foliis 37. (in 4. maj.) constans membranaceis, & hanc præferens inscriptionem: *A. D. MCCLXXXVI., M. Majo, Pontificatus Dn. Burchardi in Ecclesia Lubecensi Anno XI., procuratum est Registrum præfens, procurante Dn. Conrado, dicto Bocholt, tunc Præpositus nostro, pro se & suis Successoribus, omnia continens Privilegia, & universas Præposituræ, sive Conventus Monasterii in Poretz, possessiones, nominatim expressas, deinde singulares Causas & Causarum conditiones, sive negotiorum dispositiones, quæ locum istum tangere reputantur.* Exhibet autem illud: 1. Genealogiam Christi, ab O. C. deductam; 2. Pontificum Romanorum, Imperatorum, & Episcoporum Aldenburgo-Lubecensium, Catalogos, ad A. 1286. perductos, & ab alio recentiore ad seculi usque XVI. initia continuatos; 3. Numerum & titulos Cardinalium; 4. Indicem VII. priorum Cœnobii Prezensis Præpositorum Historicum; 5. Diæceseos Episcopatus Lubecensis in IV. partes distinctionem (*a me, P. IV. Isag. ad Hist. Cimbr., c. 3., §. 2., p. 420. 421. 422., jam editam*); 6. Villarum, quas Cœnobium Prezense A. 1286. possedit, & reddituum e singulis, notitiam; 7. Syllogen XXV. Privilegiorum, eidem, ante A. 1286., a Pontificibus, Frid. II. Imp., & Principibus Ecclesiasticis atque Polincis, concessorum, aliorumque xvi istius Diplomatum, de quæ hoc in præfatione compilata, quibus non minus fidei adhibebis, quam ipsi sigillatis primariis Instrumentis. Quippe, cum nec unum apicem subtractum, nec unum fota superadditum, in præfenti volumine valeas repperire.

Confer de illo *Isagogen* nostram ad *Hist. Cimbr.*, P. I., c. 14., §. 12., p. 240., & P. IV., c. 2., §. 1. II. 12. 15., p. 382. 404. 412.

CORNELIUS BÖCKELIUS, Joh. Bokelii, Poliatri Hamburgensis, filius, Hamburgi vel natus, vel educatus; Philos. autem Magister Helmstadii A. 1588., Brabevra Henr. Meibomio, ac deinde Med. D., creatus, Urbis Hildesienfis Physicus, V. de illo Gebh. Theod. Meieri *Monumenta Theologorum Acad. Julæ* p. 23. Disputationes Phylilogicæ. Helmstadii 1596. in 4.

HIERONYMUS BÖCKELIUS, Hamburgensis, J. U. Lic. & Judicii superioris in patria Procurator. Disp. Inaug. de jure Mulierum Hamburgensium circa contractum connubialem, Fræneqv. 1689. in 4. Extant etiam ejus I. In jure & facto molègründete Exception. Schrift gegen des Fiscalis, L. Justi Theod. Münchking, Klage wider D. Christ. Krumholz, Pastorem ju S. Petri in Hamburg, von ihm, als dessen Defensore, am 10. Maji A. 1709., dem Unter-Richte überliefert, mit Beplagen, quæ prodit in Protocollo & Actis der peinlichen Sache wider D. C. Krumholz, Hamburgi A. 1711. in fol. editis, p. 119-363. II. Fernere Ausföhrung der ungegründet continuirenden so genandten Criminal-Klage wider D. C. Krumholzen, loco Duplicarum des Fiscalis Replicis am 20. Sept. A. 1709. entgegengefehet, *ibidem* p. 424-523. obvia.

CHRISTIANUS OTTO a BÖCKELN, Lubecensis, Martini, Syndici Lubecensis, & Cancellarii Holsato-Gottorpiensis, e Juditha Christina Tanckia filius, Regis Sveciæ, ab A. 1672., in Cancellaria Stadenfi, per triennium, Secretarius, deinde vero Ducis Saxo-Lauenburgici, ab A. 1675., Consiliarius Aulicus & Feudalis, A. seqv. 1676., d. 8. Jun., in flore ætatis extinctus. V. de illo Epicedia Joh. Georg. Pelliceri & Herm. Lebermanni venusta, Henna. Wittemi *T. I. Diarii Biogr. Sec. XVII., ad A. 1676., & Chr. Hendreichii* (bis eum memorantis) *Pandect. Brandeb.* p. 617. Disp. de veterum Jurisconsultorum sectis, seu diversis familiis, Præs. D. Joh. Rebhanio. Argentinz 1666. in 4. Recusa A. 1678. in *Opusculis*, & a Morhofio (*T. III. Polyhist., Lib. 6., p. 83.*) *Dissertationis doctissima*, a B. G. Struvio autem (*in Biblioth. Juris selecta, c. 1., §. 2., p. 6.*) *Opusculi elegantissimi*, titulo ornata.

Commentatio de æmulationibus Imperiorum. Holmiz 1667. in 4. (*V. Catal. Resen. p. 325.*) In *Opusculis* A. 1678. denuo prodit.

Opuscu-

Opuscula de diversis Familiis veterum Jctorum, Orationibus Principum in Senatu Romano, Exceptionibus tacitis in pactis publicis, & amulationibus Imperiorum. Lugd. Bat. 1678. in 12. Recensum illorum *Ephemeris XI. Eruditorum Italica Anni 1678.*, teste Beughemio (*Consp. I. Appar. ad Hist. Lit. noviss.* p. 55.), exhibuit. Adiecta etiam sunt Georg. Schubarti *Historie Juris Civ. Rom. ante Iustinianum constituti*, curante D. Christ. Godofr. Hofmanno, Lipsiz A. 1721. 4. recuz, teste *Car. nund. Lips.*

(Falso ei a Wittenio & Hendreichio, *ll. cc.*, Martini parentis *Tr. de Jure protectionis clientelaris* tribuitur, uti *Homonymosopia nostra, Sect. II.*, c. 7., §. 14., p. 653., jam monuit.)

GUSTAVUS CHRISTIANUS a BÖCKELN, Martini itidem filius, Lubecensis, J. U. D. & Canonicus Hamburgensis, d. 3. Nov. A. 1707., teste J. Alb. Fabricio (*P. II. Memor. Hamb.* p. 610.), mortuus. Conf. Chr. Henr. Amthorij Epicedium ei scriptum, in *Poetischen Versuche.* p. 273 - 278.

Disp. Inaug. de Vagabundis (vom Hertenlosen Gesinde.) Lugd. Bat. 1682. in 4.

MARTINUS a BÖCKELN Junior, Martini Senioris itidem filius, Lubecensis, Christiani Alberti & Friderici, Ducum Holstato-Gottorpiensium. Consiliarius, per lustra aliquot, aulicus, M. Apr. A. 1701. defunctus.

Disp. Juridica de Prodigiiis, & eorum cura, Præfide D. Joh. Eichelio. Helmst. 1678. in 4.

ARNOLDUS BODDEKER, Lubecensis, M. Jan. A. 1587. natus, Juris tutiusque, cui, ab A. 1606., Rostochii, Gieslz, Jenz & Altorfii, decennium impenderat integrum, Doctor a Joh. Kitzelio, in Acad. Gieslena, A. 1616. creatus, & in Rostochienfi deinde iterum A. 1619. commoratus, de cujus vita Joh. Kitzelii *Discursus de Jure habendorum Judeorum*, in ejus, ac Competitorum, promotione recitatus, Gieslzque A. 1617. in 4. editus, plura suggeret.

Disp. de Servitutibus realibus & personalibus, ab eo Præfide proposita. Rostochii 1619. in 4.

GERHARDUS BODE, Matthiz Fil., Hamburgensis, J. U. C., in Gallia, Italia, Anglia, Germania & Belgio, cum Fratre Matthia (teste Ristio, mox allegando), peregrinatus, cui Pet. Lambecius A. 1660. *Orationes & Programmata*, Andr. Frisius autem, Bibliopoa Amstelod., A. 1664. Hier. Magii *Librum de Equuleo*, denuo a se editum, inscripsit.

Exerc. de Urbibus Germanicis, ex Herm. Conringii privatis præcipue discursibus concinnata, & Præfide eodem proposita. Helmstadii 1641. & 1652. in 4. Hanc, sibi inscriptam, Hugo Grotius, in Epistola de illa ad Bodium A. 1642. exarata (*num. 1572. p. 709.*), opus vocat *exacte diligentie, limatis finique judicii, in quo plane vera scribantur.*

Oratio de singularibus quibusdam & extantibus gentis Romanæ, Helmstadii A. 1641. recitata, nec forte edita, V. de illa Christoph. Schraderi *Programmata Helmstadiensia privata*, num. 25.

MATTHIAS BODE, Matthiz Fil., Hamburgensis, Juris & literarum elegantiorum cultor, in Academiis Lugduno-Batava & Marpurgensi, industrius, Gerhardique Fratris, in itinere per Europam cultiorem literario, comes, post reditum autem ex illo mercator patriæ eruditus, cui Pet. Lambecius A. 1660. *Orationes & Programmata*, ac Andr. Frisius A. 1664. Hier. Magii *Tr. de Tintinnabulis*, inscripserunt. V. de illo Joh. Ristii Epithalamium in nuptias ejus cum Anna, Gothardi Kerckringii, Mercatoris Amstelodamensis, Filia, vernaculum, in *Parnasso Teutonico* p. 722-727. obvium, & Chr. Hendreichii (duos ex eo fabricati Scriptores) *Pandectas Brandeb.* p. 613.

Disp. Jurid. de Cambiis, Præfide D. Joh. Gvalthero. Marpurgi 1646. in 4. Recula sub finem der Einleitung zum gründlichen Verstande des Wechselrechtes, a Jcto Anonymo scripta, & a Joh. Jac. Heidigero, Not. Publ., edita, Francof. 1676. ac Coloniz A. 1715. in 4.

M. JOHANNES BODECKERUS, Hamburgensis, Witeberga in patriam, M. Jan. A. 1552., ad templi Jacobzi Pastoratum revocatus, & cum in disidiis temporum istorum sacris, Zelotarum rigidiorum, Philippistas molliores impugnantium, numerum auxisset, d. 26. Nov. A. 1564. peste (qua & uxor, post dies XIV., obiit) extinctus. V. de illo Joach. Degeneri *Catal. MS. Ecclesiastarum Hamburgensium*, Joh. Alb. Fabricii *P. II. Memor. Hamb.* p. 883., & Joh. Crispini, Past. Hamb. Petri, Epicedii, quod ei ac conjugii scripsit, Elegiaci prolixioris Excerpta, a Fabricio *ibid.* p. 923-926. exhibita. Joh. Frederus Jun., Theol. Rostoch. (*sub finem Epicedii, Joach. Westphali memorie consecrati*), hoc eum Epitaphio est dignatus:

Clara salutiferi patriæ qui buccina Christi,
Qui virtute fuit vera decoratus & arte
Eximia, quem laude vebit suavissima morum
Gratia, Johannes Bodecherus grata quietis
Dona sub hoc tumulo capis: alii gratia cali
In Christi amplexus animam suscepit ostantem.
O quantum est Christo servire fideliter uni!

Brevis comprehensio fundamentorum orthodoxæ doctrinæ & fidei de Cæna Domini, in *Confessionibus Ecclesiarum Saxonicarum de S. Cæna*, a Joach. Westphalo Magdeb. A. 1557. in 8. editis (*lit. P. 1. b. Q. 1. b.*), obvia.

Bericht vom H. Abendmahl des H. Erren Christi, wieder die Sacramentschänder. Hamburgi 1557. in 4.

JOHANNES BOETHIUS, sive **BOYE**, Dithmarsus, J. U. D. & Practicus initio in patria Heidenfii, Dynastaque Tybenfeensis hæreditarius, deinde vero Dithmarsiz Arctoz Prætor (post Joh. Viti obitum), ab A. 1646., Ducalis, cum, ob morbum Podagricum, muneri administrando solus impar esset, Georg. Vitum, Antecessoris filium, suumque generum, in isto Coadjutorem, ac postea Successorem, adeptus. V. Ant. Heimreichii *Lib. 3. Chron. Dithmars.*, c. 4., p. 250., Dancwerthii *P. III. Chorogr. Cimbr.*, c. 16., p. 300., & Lamp. Alardi (in virtutum ejus laudibus prolixi) *Ep. Dedic. Libri III. Poematis regii Davidici*, A. 1656. ei inscripti. Obiit d. 4. Jun. A. C. 1668., ætatis 56. Socer fuit Pet. Axenii, Jcti Slesvicensis.

Disp. de Politico, Præfide Joh. Gryphiandro, J. U. D., Jenz proposita, & in Dominici Arumæi *Volumine V. Discursuum de Jure Publico* (Jenz A. 1623. in 4. edito), num. 4. p. 243-259., recusa.

MARTINUS BOETHIUS, Wiltstriensis, in oppidi patrii Pastoratū Michaelis, Parentis sui, Successor.

Leichpredigt über Mart. Fabricium, Med. D. und Practicum zu Wiltst. Hamburgi 1641. in 4.

MATTHIAS BOETHIUS, Strandfrisius, Petri, Ecclesiastæ Nordstrandici, ob Elenchum Ecclesiasticum ab auditore impio noctu, cum iter faceret, lethaliter vulnerari, filius, ipse etiam Pastor in eadem insula Hersbüllensis, ac deinde, ab A. 1614., Emtensis sive Evensbüllensis, Scriptor eruditus, cordatus & diligens, deque patria, & Frisia Boreali reliqua, præclare meritis. Vix. A. 1623. V. de illo Ant. Heimreichii, ob candidam de effrazni popularium suorum improbitate querelam, a C. Dancwerthio (*P. II. Chorogr. Cimbr.*, c. 5., p. 92., & c. 12. p. 145.) Germanice exhibitam.

Molleri Cimb. Lit. Tom. I.

O

bitam, immerito ei indignantis, *Chronici Frisiae Borealis vernaculi praefationem*, & c. 13. p. 335., *Isagogen meam ad Hist. Cimbr.*, P. I., c. 7. §. 13., p. 132., & P. III., c. 2., §. 1. & 3., p. 237. 240., ac J. M. Kraffii *Weylaches Jubel-Ge-dächtniß*, p. 406.

Commentariorum de Cataclysmo Nordstrandico Libri III., Scholiis illustrati. Slesvigz. 1623. in 8. Exhibetur in iis inundationum, quæ Nordstrandiam A. 1612. 1613. 1614. & 1615. affixerunt, Historia, simulque antiquitates Frisiae Borealis, fabulis de illa vulgaribus (quod præcipue laudandum) explosis, erudite explicantur. Subjuncta est Georg. Radigini, Slesvicensis, *περὸς Φύρρως* ad Autorem Encomiastica.

Annales, seu Chronicon Holsaticum *ἀνέκδοτον* atque imperfectum, quod in Biblioth. sua Pet. Axenius, J. Cus Slesvicensis, asservabat.

MICHAEL BOETHIUS, Licent., & Syndico Dithmarsiz, adhuc liberz, provinc. Adolphi, Ducis Holsato-Gottorpiensis, Consiliarius, & una cum D. Paulo ab Eitzen, Theologo, ad Conventum Protestantium Numburgensem, ac Comitum Circuli Saxonici Inferioris Brunsvicensia, A. 1561. Legatus, cujus ipse olim habui Relationem omnium in Conventu Numburgensi actorum Germanicam *ἀνέκδοτον*, decem comprehensam plagulis, amico postea donatam. Idem is est cum Michael Boien, seu Boethio, Dithmarso, Harderi Filio, J. U. Lic. & Dithmarsiz Regiz, ab A. 1567., Praefecto (quem A. 1572. obiisse Dancwerthius, P. III. *Chorogr. Cimbr.*, c. 16. p. 299., perhibet, A. 1574. autem, ob peculatus reatum dignitate sua excidisse, & peste A. 1601. demum, d. 3. Oct., decessisse, Heimreichius, L. 3. *Chron. Dithmars.*, c. 4., p. 237. 238., testatur). Plura de illo invenies in J. H. a Seelen *Specim. IX. Select. liter.* p. 2. 3. 4.

WILHELMUS (quem *Willebadum* alii vocant) **BOETHIUS**, patria (teste Alb. Bartholino) Flensburgensis. Diss. de Encomio Glottico, sine loci mentione A. 1600. in 4. excusa, & (juxta Alb. Bartholinum in *Tr. de Scr. Dan.* p. 147.) Aarhusiz A. 1654. in 4. recusa.

JOHANNES DANIEL BOHME, Theol. Stud. Altonaviensis Reformatus.

Der saustinnigste Christe, oder Predigt über Matth. V. 5. zu Altona gehalten. Hamburgi 1704. in 4. (V. N. L. Germ., M. Mart. A. 1704., p. 119.)

BRODERUS BOISEN, Broderi Fil., Strandfrisius, Joh. Adolphi, Ducis Holsato-Gottorp., Consiliarius Aulicus, Cameræ Secretarius, Commissarius Ecclesiasticus generalis, & Pragæ ad Rudolphum II. Imp. Legatus. Vixit A. 1604. V. de illo Ant. Heimreichii *Chronicon Frisiae Borealis*, c. 10., p. 224., & c. 13. p. 333., ac *Hist. Eccl. Slesvic.*, L. 4., c. 2., p. 192.

Ejus Descriptio Chron. MSta ab Heimreichio, in *Catalogo Autorum, Chronico Frisiae Borealis prefixo*, allegatur. Quale id scriptum sit, ignoro.

BRODERUS BOISEN junior, Husensis, præcedentis nepos, & Petri, Scholæ Husensis Subrectoris, ex Anna Levia filius, d. 29. Maji A. 1640. natus, & post curriculum scholasticum in patria, Hamburgi & Hildesiz, Academicum autem Helmstadii, Lipsiz ac L. idæ, absolutum, Juris utriusque Licentiatum titulum Rinteliz A. 1678., Doctoris vero Kilonii A. 1681., consecutus, urbis patriæ, ex Advocato, ab A. 1681., Consul, Martiniqve Holmeri, Pastoris, gener, M. Apr. A. 1685., æt. 45., febri acuta extinctus. Integræ vitæ Seriem Sim. Recheli, Parochi Husensis, Sermo (e Rom. VIII. 38. 39.) funebris vernaculus, Slesvigz A. 1685. in fol. impressus, exhibet.

Disp. Inaug. de Fideicommissis, Præside D. Engelb. Wippermanno, Rintelii 1678. in 4.

HENRICUS JULIUS BOKELIUS, Johannis, Poliatri Hamburgensis, filius, Hamburgi vel genitus, vel saltem educatus, Med. D. autem Helmstadii A. 1616. creatus, rei tormentariæ in exercitu Svecico (1.) aliquamdiu Præfectus.

Disp. Inaug. de Hydrope, Præside D. Joh. Sigfrido. Helmstadii 1616. in 4.

Carmina duo, Heroicum & Elegiacum, in Augusti, Ducis Brunsvicensis, in arcem Gvelfpherbytanam reditum, A. 1643. scripta, & Mart. Goskii *Arbusto Augusto*, A. 1650. & 1693. excuso (fol. 225. 226. 227.), inserta.

NICOLAUS BOLDEWIN, Scholæ Lubecensis, circa A. 1573., Præceptor & Arithmeticus, V. Henr. Bangerti *Catalogum Præceptorum Scholæ Lubecensis*.

Reckenboeck up allerley Koepmanns-handeltunge. Lubecz 1573. & 1593. in 8. (Saxonice).

JOHANNES BOLDICHIUS, Sünderburgensis, d. 15. Julii A. 1597. natus, urbis patriæ Ecclesiastes, ab A. 1630., vespertinus, ab A. 1636. autem Aulicus, simulque Præpositus, A. 1667. a Friderico III., Rege Daniz, rude donatus, & d. 4. Apr. A. 1674., æt. 77., defunctus, Jacobinz Hergeriz, Civis Augustani, ob religionem exulis, filiz, maritus, & Ernesti Christiani, Pastoris Helsingorensis (mox memorandi), ex hac parens. Conf. de illo *Nova. Lit. Lubec.*, M. Dec. A. 1704., p. 380. 381.

Leichpred. über Dorothea, Herzoginn von Holstein-Sünderburg, auß 2. Tim. IV. 7. 8. Hamburgi 1639. in 4.

Lutetus Sünderburgicus, oder Leichpred. über Joh. Christian, Herzogen zu Holstein-Sünderburg, auß Sap. V. 16. 17. Lubecz 1653. in 4.

Ultimum & optimum veri Christiani desiderium, oder *Leichpred. über M. Joh. Brandes, Pastorem zu Sünderburg, auß Phil. I. 24.* Rostochii 1655. in 4.

Das Haus Gottes, oder Einweihungspredigt der von Anna, Herzoginn zu Holstein-Sünderburg, auß ihrem Leibgedinge Gammelsgaard, neuerbauten Kirche, d. 26. Jul. A. 1665., auß Gen. XXVIII. 17., gehalten. Slesvigz 1666. in 4.

Leichpredigt über Maria Balthasarinn. Slesv. 1670. in 4.

M. ERNESTUS CHRISTIANUS BOLDICHIUS, Johannis, modo memorati, filius, Sünderburgensis, d. 9. Nov. A. 1647. natus, Scholarum patriæ ac Lubecensis, & deinde, ab A. 1669., Academiæ Jenensis (in qua supremam Philosophiæ d. 15. Febr. A. 1672. impetravit lauream), Kiloniensis & Hafnienensis, alumnus, simulque in ultima liberorum Henrici a Stöcken, Consiliarii & Quæstoris regii, per triennium, Præceptor, D. Justi Valent. Stemanii, templi Germanorum in Seelandia Helsingorensis, Arcisqve regiz Coronæburgensis, Pastoris, Soceri sui, ab A. 1677., Coadjutor, & ab A. 1687. (quo ad Ecclesiæ Holsatiz regiz is vocabatur Ephoriam), Successor, A. 1706., æt. 59., mortuus. Fusius vitam suam ipse, in *Novis Lit. Lubec.*, M. Dec. A. 1704., p. 380. 381., descripsit. Conf. de illo Chr. Hendreichii *Pandect. Brandeb. p. 629.*, & Joh. Henr. a Seelen P. I. *Athen. Lubec. p. 275. 276.*

Aug. Pfeifferus (in *Scepticismo Speneriano*, P. I., c. 10., p. 200.) eum vocat einen wolverdienten Lehrer unserer Kirchen.

SCRIPTA EDITA LATINA.

Theses miscellaneæ, Præfide M. Franc. Wolfio, Jenæ 167.. in 4.
 Disp. de Qvæstione: An unum Corpus possit esse simul in pluribus locis? Præfide eodem. Jenæ 167.. in 4.
 Disp. de Pontifice maximo Hebræorum. Jenæ (*sine mentione anni*) in 4.
 Facti Q. Mutii Scævola Ethica consideratio. Jenæ 1673. in 4.
 Disp. de Concurſu causæ primæ cum secundis, contra Adr. Heerebordum. Jenæ 1673. in 4.

GERMANICA.

Christliche Entdeckung der Calvinischen Betriegligkeit, nebst gründlicher Wiederlegung der Calvinischen Irrthümer, wie dieselbe in dem also genandten Ausführlichen Berichte, dessen Anhänge, und beygehenden Schriften von der Calvinischen Friedbietung, enthalten und versteckt sind. A. 1684. in 8.

Schlechte Hoffnung besserer Zeiten der Kirchen, einer grossen Belehrung der Juden, und gänzlischen Unterganges des Antichristlichen Babels, vor dem jüngsten Tage, wieder D. Phil. Jac. Speners Behauptung besserer Hoffnung aufgegeben. Lipsiæ 1695. in 8. Commendarunt hanc, e Speneri adversariis, Aug. Pfeifferus, l. c., & Joh. Georg. Neumannus, in *Chiliasmo subtilissimo*, Disp. IV. p. 46., ac Disp. V. p. 27. Responsum ei est ab Anonymo, in *Halcyoniis Ecclesiæ certo futuris*, oder der Gewissheit der durch D. Spenern behaupteten Hoffnung besserer Zeiten, libello Speneri ipsius præfatione ornat, & Francof. A. 1696. in 12. excuso.

Sabbathum animæ sanctum, oder Anweisung zur heiligen Seelenruhe, in der Unruhe dieses Lebens und der Welt. Hildburghausen 1703. in 8.

Des Ewigen Vatters, Jesu Christi, liebreiches Testament, zur Vorbereitung zum H. Abendmahl. Hafnia 1704. in 12. maj. (V. Nova Lit. Lubec., M. Dec. A. 1704., p. 380.)

Sermones aliquot funebres.

M. PAULUS BOLHORN, Hamburgensis, Theol. Stud., A. 1717. mortuus;

Disp. de moralitate Stratagematum. Lipsiæ 1685. in 4.

Disp. de precibus publicis, Psalmorum cantu, & sacrorum ordine. Wit. 1686. in 4. (*Catal.*)

JOACHIMUS BOLTHENIUS, Hamburgensis, A. 1558. natus, Parochiz, in Præfectura Holfatiæ Tritto-vienti, Radelftetensis, circa A. 1590., & Cœnobii deinde Utersensis, circa A. 1599., Pastor, senex septuagenarius A. 1628. (quo Holfatia ab exercitu erat occupata Cæsareo) in patria exulavit.

Triumphus Christi, carmine Heroico descriptus. Slesvigæ 1586. in 4.

Warhafter und gründlicher Bericht von durer Eidt, in 10. Predigten über Levit. XXVI. 16. tosamengesatet. Hamburgi 1599. in 8. Opusculum Saxonicum pium pariter atque eruditum.

Unterricht vom unfehlbaren endlichen Untergange der Welt, durch was Mittel er geschehen, wann, und welche desselben Zeichen und Ursachen seyn werden, und denn von dem einigen wahren Rachte, der zu wissen, daß man durch der Welt Ende keinen Schaden nehme. Hamburgi 1628. in 4.

Matthias, oder Prediger-Wahl. Hamb. 1607. in 8. (*Catal.*)

(Eitertrost über den Abschied ihrer Kinder, Scriptum Boltenio, absque prænominis mentione, tributum, & in 8. excusum, quod Catalogus quidam memorat, an huic, vel alteri, debeatur, ignoro.)

JOHANNES BOLTEN, Willstriensis, urbis patriz Pastor.

Emblematisch-Grab- und Gedendmahl des den 15. Sept. A. 1669. in der Stör ertrunkenen Dethlevi Dreiers, Past. zu Krummentich, oder Leichpredigt über ihn, auß Eccl. IX. 12. Glückstadii 1670. in 4.

Magisterium Perlarum Margareta Rhederianæ, oder edle köstliche Herrstärkung, auß Thren. III. 24., in einer Leichpr. über Margareta, D. Joh. Rhederi Ehefrau, vorgetragen. Glückst. 1676. in 4.

Grab zu Modin, oder Leichpr. über Joh. Rhedern, J. U. D., auß dem dritten Artickel des Apostolischen Symboli. Glückst. 1677. in 4.

M. VOLRADUS BONHOVIUS, Hamburgensis, Parochus in tractu Comitatus Oldenburgici Butjadiensi Vorhovens. Vixit 1663.

Disp. Politica ex integro Libro II. Aristotelis de Republica, Præfide D. Christ. Woldenbergio, Rostochii 1652. in 4.

Gerh. Joh. Vossii Büchlein von der Selbsterkänntniß, verdeutschet. Hamb. 1658. in 12.

PETRUS BONNICIUS, Parochiz natalis in Præfectura Duc. Slesv. Tunderensi Leccensis, ab A. 1604. (1.), Pastor. A. 1647. defunctus, Poeta sravis ac venustus, cui Zach. Lundius *Libri I. Poematum juvenilium Elegiam inscripsit septimam, & Libro III. (2.), ad Jambica & Anacreontica sua edenda, hoc calcar addidit Epigrammate:*

Ergo tibi laudem, nobis sic eximis usum,

Dum finis oppressis illa latere libris?

Ede, quod edendum vel Anacreon ipse probabit,

Quod lectu dignum judicet Archilochus.

Invidus oclusa si quis sua suppressis arca,

Plurima cum faciat carmina, nulla facit.

Falcululus Carminum, amoris ac honori Joh. Breclingii, Pastoris Breclumensis, Affinis sui, diversis vicibus sacratorum. Rostochii 1641. in 4.

Epithalamia, Epicedia, aliæque carmina, diversis annis sparſim edita.

Jambica & Anacreontica *avædoſa*, a Zach. Lundio l. c. commendata.

ARNOLDUS BONNUS, Lubecensis, Hermanni, primi urbis istius Superintendentis, filius, Anno circiter 1542. natus, Reip. patriz Senator d. 6. Miji A. 1578., & Consul d. 19. Dec. A. 1594., electus, ad Johannem, Regem Sveciæ, A. 1579., & ad Christiani IV., Monarchæ Danici, inaugurationem A. 1596., ablegatus, tandemque d. 16. Jun. A. 1599., æt. 57., mortuus, ac in xde, in qua Epitaphium ejus superest, Petrina sepultus: Pater filiarum quatuor, Catharinæ, Margareta, Elisabethæ & Magdalenz, e quibus tres priores totidem fratribus Kerckringius, Henrico & Paulo, Senatoribus, Fridericoque, quarta vero Laur. Müllero, J. U. D. & Consuli Lubecensi, nupserunt. V. de illo Henr. Bangertii *Appendicem Catalogi Præceptorum Scholæ Lubecensis, & Epitaphium Elſabe Franckie (lit. A. 4. a.)*, *Oronicon Lubecense Kirchbringio - Mollerianum* p. 241. 242. 255., Jacobi a Mellen *Seriem MS. Senatus Lubecensis*, Csp. Henr. Starckii *Vitam parentis ejus, Herm. Bonni, vernaculam* p. 76-83., & J. H. a Seeien *P. I. Athen. Lubec.* p. 117.

Dux ejus Epistolæ ad Suffridum Petri, Jctum Acad. Colonienſis, de Jani Gulielmii, Philologi celeberrimi, sui olim pupilli, Castigationibus Ciceronianis posthumis MStis, A. 1585. exarata, inter *Epistolas Virorum illustrium*, a Simone Abbes Gabbemah, Ordd. Frisiz Historico, collectis, & Harlingz A. 1664. in 8. editas, *Cent. II., num. 82. & 87.*

p. 439. 440. 441. 453. 454. 455., tres vero Suffridi ad illum, A. 1581. 1587. & 1595. scriptz, *ibidem*, num. 73. 85. ac 93. p. 404-410. 445-450. 466. 467., prodierunt.

Excudi præterea, additis Præfationibus suis, curavit:

Herm. Bonni, Parentis, Enarrationem locorum insignium, quæ diebus Dominicis, præsertim ex Epistolis Paulinis & Apostolicis, proponuntur, & Librum de Oratione vera ac Christiana, Basileæ A. 1571. in 8. (V. *Starckium l. c. p. 18. 76. 77. 126. 127.*)

Ejusdem Farraginem præcipuorum exemplorum de Apostolis, Martyribus, Episcopis & Sanctis Patribus veteris Ecclesiæ (jam ante A. 1539. editam), A. 1579. in 8. (V. *Bangertii Append. cit.*)

M. IACOBUS BONNUS, Ripensis, patre Nicolao, Urbis Consule, A. 1574. natus, ex Acad. Hafnienſi in Witebergenſem profectus, & Magistri illic donatus titulo, Ecclesiæ in agro patris Darumenſis, ab A. 1595., Pastor, & Nomarchiz simul Giördingensis, annis vitæ ultimis, Præpositus, Petrique Hegelundii, Episcopi Ripensis, gener, d. 19. Mart. A. 1649., æt. 75. sacrique muneris 54., defunctus. (P. *Terpagr.*)

Analysis Historica vaticinii Laetantii de imperio Occidentis in Orientem transferendo, carmine contexta. Witeb. 1596. in 4.

Oratio quædam, a Frid. Taubmanno (in *Melodæſis, L. 3. Epigr., p. 437.*) hoc commendata Disticho, Epigramma ad Bonnum Encomiasticum claudente:

*Cuique oculi pectusque valent, heic cernet apertas
Artis & ingenii, judicique, notas.*

Anagraphe, seu Discursus de Uxoris Intaphernis voto (apud Herod. L. 3.) metricus. (V. A. Thura *Ideam H. L. Dan. p. 356.*)

DANIEL BOOTS, Hamburgensis, J. U. D.

Disp. Doct. de Solutionibus, Præfide D. Georg. Wernero. Helmſt. 1657. in 4.

M. WERNERUS MICHAEL BORCHOLT, Hamburgensis, Rostochii A. 1707. Magistri ornatus titulo; Gymnasii equestris Lüneburgensis, circa A. 1719., Professor, & Superintendens deinde, ab A. 1723., Bardovicensis. Disp. Philoſ. de causis ad executionem voluntatis divinæ (sive virtutum exercitium) moventibus. Rostochii 1707. in 4. (V. *Nova Lit. Lubec. A. 1708., M. Febr., p. 1.*)

Disp. de Qv.: An & quantum, in moralibus, ex signis liceat argumentari? Lipsiæ 1708. in 4. (V. *Nova Lit. Germ., M. Mayo A. 1708., p. 188.*)

Die in heitiger göttlicher Schrift deutlich gegründete wahre Lehre des seligmachenden Christenthums, oder teutsches Compendium Theologiæ &c. Hamb. 1720. 8.

Dan. Sev. Sculteti, Theologi Hamb., Paraphrasis continua in integrum N. T. textum, ab ipso Observationibus aucta & cum istis edita. Lüneb. 1720. in fol. V. *Catal. Nund. Lips. 1719. aut. p. 49. & Catal. A. 1720. aut. p. 5.*

M. ANDREAS BORDINGUS, Ripensis, Patre D. Christ. Bordingo, Poliatio, matre autem Ingeburga; Andr. Klynii, Senatoris, filia, d. 21. Jan. A. 1619. natus, e Schola patris in Acad. migravit Hafnienſem, & istic insignes in literatura, cum sacra, tum elegantiori, fecit progressus. Per annos deinde complures juvenum Prædagogus fuit nobilium, supremisque Philosophiz honoribus in Academia d. 19. Febr. A. 1653. reportatis Sorana, a Tagone Totio, Equ. Aur., regni Danici Senatore, & Toparcha in Scania Erichsholmenſi, in aulam suam evocatus, in Mæcenatis hujus, Viti Beringii, Poetæ eximii, & aliorum hominum doctorum, convictu lustra aliquot exegit, vadumque famæ speciminibus vix, in Poesi Romana pariter atque Danica, haudquaquam plebejæ numerosis feliciter tentavit. A. 1664. Lectoris quidem Theologi, in schola patria Ripensi, officium, post mortem Christ. Aagardi, obtinuit, sed eodem, quod annexo illi Ecclesiæ ruralem Westerwedstedenſem docendi muneri, in sacris minus exercitatus Homileticis, imparem se sentiret, A. seqv. 1665. se abdicavit, & Hafniam repetiit. Illic a Friderico III., Rege, Poetæ primus aulici donatus titulo, singulisque mensibus, quæcunque aliunde afferrentur, aut in patria contingerent, nova metris jussus edisserere Danicis, Poeti, inprimis vernaculæ, in qua vix cuiquam erat secundus, quod reliquum erat vitæ dicavit, & Mense tandem Mayo A. 1677., æt. 58., vivere simul ac carmina scribere desiit. Vitæ ejus Historiam M. Pet. Terpagrius, Theol. Lect. Rip., mihi communicavit, cujus etiam *Inscriptiones Ripenses p. 20.* de illo possunt conferri.

ELOGIA.

Thom. Bartholinus, in *Dissert. de Medicina Danorum Domestica p. 522.*, ita de illo: *In vernacule lingvæ Poesi, post Arraboensem, Andr. Bordingus hodieque triumphat.*

Ol. Borrichius, sub finem *Dissert. de Poetis p. 174.*, de vatibus Danicis differens vernaculis, his cum verbis commendat: *Severinum Torchillium, non tam facilitate, quam coloribus & robore, supergressus est Andr. Bordingus, firmavitque etiam in aula patrii carminis majestatem.*

Joh. Olavius, in *Elegia de Poetis singularum gentium præcipuis*, Pet. Syvii *Grammaticæ Danicæ* A. 1685. præfixa, decus ejus in Poesi Danica æternum esse judicat, & *Epigr. 40. ad Poetas Danicæ* ita de illo canit:

*Bordingus Danæ castissima Gratia Svade,
Quem vatem Boreas dixerit esse suum.*

Sever. Lintrupius (in *Programmate quodam Hafnienſi, A. 1709. publicato*) Maronem eum vocat Danicum; Pet. Terpagrius (in *Seculo illustri p. 68.*) Poetis Danicis præcipuis accenset vernaculis, Autor vero Anonymus *Defensionis Danicæ*, L. Gall. A. 1696. editæ, c. 16., p. 187., in carminibus ejus Danicis robur stylique majestatem commendat.

SCRIPTA EDITA.

Carmina varia, Latina pariter atque Danica, sparsim diversis annis edita.

Alerisfrands, sive Sertum honoris ad Paulum Tscherningium, Carmine Danico. Hafn. 1664. in 4. (V. *Catal. Bibl. Resen. p. 183.*)

Mercurii Historici menstrui, Rythmis Danicis, Jussu regio, concinnati, & a M. Julio A. 1666., ad M. Majum A. 1677., continuati. Hafniz 1666-1677. in 4. Commendantur a Thoma Bartholino *Vol. II. Act. Med. Hafn. p. 374.*

Den Cimbriske Nordens Taare (i. e. Luctus Septentrionis Cimbrici), sive Epicedion in obitum Friderici III., Regis Danicæ, Danicum. Hafn. 1670. in 4. Typis Latinis, curante Frid. Rostgaard, ibidem A. 1700. in 8. recusum.

Den Cimbriske Nordens Frydensfrug (i. e. Jubilum Septentrionis Cimbrici), sive Poema Danicum in Christiani V., Regis, unctionem. Hafn. 1671. in fol.

Odæ Danicæ, sacre ac profane.

INEDITA.

Hymni Danici in Periochas dierum Dominicorum & festorum Evangelicas anniversarias. Poema Danicum in Heroínas Daniz literatas, a Joh. Olavio, in *Epigrammatis ad Poetas in Dania eminentes*, A. 1650. editis, num. 40., commendatum.

Poematum ejus Danicorum omnium Editio, quam initio Pet. Terpagrius (duabus illa partibus, quarum prima Carmina varii argumenti miscellanea, altera vero *Mercurius Historicus*, erat exhibitura, complexus), in *Dan. Pauli Mercario Librorum Danicorum* A. 1679. p. 7., promisit, deinde autem, consentiente & sua illi tradente Terpagrio, a se, typis Latinis nitidioribus excudendam, expectari jussit Frid. Rostgaardus, Consiliarius & Archivarius Danicus, tum in Carminum illius, a se jam collectorum, Indice Danico, Hafn. A. 1703. in 8. excuso, tum in *Novis Lit. Lubec.*, M. Jul. A. 1704., p. 216.

JACOBUS BORDINGUS Junior, Senioris, Poliatri initio Hamburgensis, deinde vero Archiatri Megapolitani ac Danici, simulque Professoris Rostochiensis & Hafnienfis, Medici longe celeberrimi, suo fufius loco celebrandi, & Francisca Nigrona, Thermi, Patricii Genuensis, gnata, filius, Hamburgi, d. 27. Jan. A. 1547., primam lucem aspexit. Studiorum rudimentis, tum a Pædagogis domesticis, tum a Parente ipso, imbutus, duodecennis, hoc Rector, A. 1559. Hafniz albo inscribatur Academico (1.), eoque A. 1560. orbatus, & cum matre vidua Rostochium A. 1561. reversus, apud Professores universos spem de ingenio suo concitabat maximam. Rostochio Antwerpiam, ad cognatos paternos salutandos, profectus, horum svasu Lutetiam perrexit, & istic, cum Melch. Junio, Rhetore deinceps Argentinensi (2.), aliisque commilitonibus Germanis, præter literas elegantiores, Jurisprudentiæ etiam auspicio dare coepit operam, reliquam etiam Galliam peragraturus, nisi bellum civile recrudescens, & rumor de Protestantium exercitu, copiis Joh. Casimiri Palatini Germanicis aucto, Lutetiam obsessuro, studiosos Germanos, in haud exiguo versatos periculo, hac subito coegissent excedere. Ipse, Lovanium clapsus, cum nec istic tuto, ob Ducis Albani in Protestantes sævitiam, studiis liceret incumbere, Juridici curriculum Heidelbergæ, Rostochii ac Lipsiæ, absolvit, Annoque 1574. Rostochii, non Licentiati solum titulum, d. 2. Maji, Brabevta D. Joh. Borcholto, una cum Henr. Camerario, Collega postea Academico, in Panegyri, cui Joh. Albertus, Dux Megapolitanus, intererat, splendidißima, sed Ulrici etiam, Ducis itidem Meclenburgici, beneficio, Juris Feudalis professionem, locumque inter Consiliarios ejusdem, obtinuit. Utamque spartam non summa solum ornavit diligentia & dexteritate, sed singulari etiam, quotiescunque de jure erat respondendum, aut causæ forenses disceptandæ, religione & integritate, a Joh. Kirchmanno, in *Orat. Parentali*, fufius deprædicata. A. 1579., d. 13. Aug., J. U. Doctor, cum eodem Henr. Camerario & Bartholom. Clingio, Collegis, & Marco Luschovio, Decano, est creatus (3.), & in ipsa inauguratione, torqve aureo, per Mart. Bollrasium, Legatum suum & Senatorem primum, ab Ulrico Duce donatus. Qui deinceps non in aulam tantum suam adeo eum frequenter Rostochio evocavit, ut rarius juventutem docere nostro liceret, sed in itineribus etiam Augustano, ad Comitæ Rudolpho II. Imp. indicta, & Danico ad Fridericum II., Regem, Generum suum, comitem adscivit. Utrique in his Monarchæ dotes suas ita Bordingus approbavit, ut Rudolphus Comitæ Palatii Cæsarei, ei decreta, cum hanc deprecaretur, Collegii, uti petierat, Juridici Rostochiensis Decanum in ipsius ornaret gratiam (4.), & aliquot post annis, illi, aureo torqve donato, nobilitatis Germanicæ privilegia, sed, ob modestiam nostri, incassum, offerret, Fridericus autem eum, frustra jam ante A. 1578. ad Professionem Academicæ Hafnienfis Juridicam invitatum (5.), Consiliariis suis, absentem licet, adscriberet. Qua dignitate Christianus IV. etiam, Friderici successor, quamdiu in aula vixit Megapolitana, gaudere illum voluit. Redux Academiæ, & docendo, quoad per negotia publica licuit, & salutem ejus, Professorumque, inprimis Philosophicorum, commoda promovendo, inservire perrexit, non solum, quamdiu Rostochii est commoratus, sed etiam, cum in aulam inde Güstroviensem, ad Cancellarium munus, A. 1586. ab Ulrico esset evocatus. Quanta hoc administraverit diligentia, dexteritate & integritate, Kirchmannus fufè exposuit, nec affirmare dubitavit, tam sancte, tamque innocenter, vitam Bordingum aulicam transegisse, ut eos, qui omnem ab aulis virtutem & pietatem exulare clamitant, suo verissime refutarit exemplo. In jure dicendo, uti rara in quovis, præsertim tenuiores, comitate utebatur, ita a προσηγορία & δωροφιλία adeo abhorrebat, ut Dicasterii ac Cancellariæ aulicæ parietibus, diversis in locis, gnoman hanc jussisset inscribi: *Qui pretio est bonus, idem pretio est malus*. Rabulas, jura malitiose pervertentes, tantopere detestabatur, ut aliquoties sit professus, si liberi sibi essent, non permissurum se, ut quisquam eorum juris studio daret operam, quod hujus ævi Jctos plerosque non recta ad virtutem & pietatem incedere videret (6.). Legationes gravissimas, Controversias Principum ipso arbitro compositas, aliaque negotia ingentis momenti publica dextre expedita, Kirchmanni secutus exemplum, prætereo. Tot laboribus fessus, vitæque pertæsus aulicæ, post amissam conjugem priorem, Elisabetham, Arn. Burenii, Acad. Rostochiensis non Professoris solum Philosophi, sed & instauratoris, filiam, singularis exempli fæminam, a Joh. Caselio Oratione *Επιτάφια* peculiari, Helmstädi A. 1593. (7.) edita, laudatam, quacum per annos 19. suaviter vixerat (8.), & nuptias secundas A. 1594. Lubecæ, præsentibus Regum, Ducum atque urbium, Legatis, cum Anna Horstmannia, Henr. Wedemhofii, Senatoris Lubec., vidua (9.), celebratas, in urbem hanc domicilium transferre, Deo Musisque vitæ partem vindicare reliquam, & privignorum simul Wedemhofiorum, Bernhaldi & Henrici (patris postea Consulis), quos ipse *παῖς*, velut ex se natos, diligebat, educationi vacare, constituit. Quod desiderium cum Ulrico Principi exposuisset, ægre missionem obtinuit, & hac lege, ut absens etiam Consiliarii gauderet titulo, in aulam vocatus consiliis sibi præsto esset, & Judiciis Megapolitanis solennibus quotannis quater præfideret. Nec adduci potuit Ulricus, quoad superstes erat, licet invidi atque æmuli, ad odium Principis absenti conciliandum, nullas non adhiberent machinas, ut alium ei Cancellarium subrogaret. Quam ob causam Bordingus illi mortuo sigillum, dignitatis aulicæ insigne, in exequiarum solennibus prætulit, iisque peractis fractum Carolo tradidit Successori, a quo non sine donis est dimissus. Lubecam postquam commigraverat, a Senatu confestim est rogatus, ut partes legationum, ad Reges & Principes vicinos obeundarum, nonnunquam a Republica hospita imponi sibi pateretur, & aliquot post annis, cum duo Consules, Diet. Brömsius & D. Herm. Warneburgius, uno eodemque mense vivis excessissent, maximo omnium consensu, præter animi sui sententiam, ad supremum hoc honorum civicorum culmen d. 22. Dec. A. 1600. evectus (10.); Consulatam hunc, post habitis aliis, quæ a Principibus

(1.) V. Er. Vindingii *Acad. Hafn.* p. 66. (2.) V. Junii *Ep. Dedic. Partis I. Oq. Politicarum*. (3.) V. Val. Schachtii *Serm. Funebrem, Camerario habitum*, p. 36, Christoph. Sturcii *Or. Fun. de eodem* p. 16., & O. F. Schüttii *L. 2. de Vita Dav. Chytræi* p. 583. (4.) V. Thomæ Lanßii *Tr. de Academicis* p. 80., & Joh. Frid. Hekelii *Lib. de corona Poetarum* p. 69. (5.) V. Vindingium *l. c.* p. 66. 67. 444. (6.) V. Georg. Schedii *Or. Fun. D. Lucae Bacmeisteri Jun. habitum* p. 17., & ex ea Jac. a Møllen *Notitiam Majorum* p. 56. (7.) *in 4.* (8.) Nath. Chytræi in nuptias Bordingi cum illa Epithalamium V. L. I. *Epithal.* f. 240. (9.) V. Epithalamia in nuptias has secundas, tum Professorum Rostochiensium, Rost. A. 1594. in 4. excusa, tum Pet. Lindebergii, P. II. *Juvenilium*, Lib. 2., p. 103. 104. (10.) V. *Chronicon Lubecense Kirchringio-Møllerianum* p. 293., & Jac. a Møllen *Seriem MS. Senatus Lubecensis*.

Principibus offerebantur, dignitatibus, auspicio aggressus, laudem industriæ, pietatis, prudentiæ, justitiæ, comitatus, cæterarumque virtutum, eximiam, in aula partam Megapolitana, non conservavit solum, sed & auxit, dissidia inter Senatum & cives, ingens urbi minitanti discrimen, feliciter sopivit, binisque vicibus A. 1604., & tertia A. 1610., in Daniam Legatus abiit (1.). Qva postrema legatione, in qva Seni totos novem dies in navierat pernoctandum, cum valetudinem suam admodum debilitatam sentiret, condito Testamento (in qvo studiosis tenuioris fortunæ Rostochiensibus annuos quosdam legavit redditus), electoque, qva transeundum quotidie erat, sepulchri in æde Marianæ loco, imagine postea defuncti, & inscriptione, ab ipsomet composita (2.), exornato, ad mortem se paulatim comparavit, eamque, sexennio post, d. 28. (vel, juxta Epigraphen modo laudatam, 21.) Februarii A. 1616. (non 1617., qvi in *Judice* substituuntur *Chronologico* Bucholzeriano), septuagenario proximus, mente placida & tranquilla oppetiit.

Symboli loco, teste Ern. Cohtmanno (3.), hoc usurpavit Distichon:

Nobile vincendi genus est patientia, vincit

Qui patitur: si vis vincere, discite pati.

Vitz ejus historiam, ex aliis subinde auctam, Joh. Kirchmanni, Rectoris Lubecensis, *Orationi* debeo *Funebri*, Lubecz Anno 1616. in 4. excusæ, e qva eandem in compendium etiam contraxerunt Melch. Adamus in *Vitis Jctorum German.* p. 482-488., Paulus Freherus (Adamum exscribens) in *Theatro Eruditorum* p. 1008., J. Franc. Budæus *T. I. Lexici Historici* p. 408., & Jac. a Mellen in *Notitia Majorum suorum* p. 55. 56. 57.

Conf. de illo Nath. Chytræum in *Præfat. Deliciarum Itinerum Europæorum*, Melch. Junium l.c. Melch. Adamum in *Vitis Theol. Germ.* p. 681., Magnum Pegelium, Med. D. & Math. Prof. Rostoch., in *Or. de vita activa & contemplativa*, Rostochii A. 1594. in 4. edita, ipsique inscripta, Pet. Lindebergium *L. 5. Chron. Rostoch.*, c. 11., p. 172., & Frid. Thomæ in *Append. Analektorum Güstroviensium* p. 77. 78.

Joh. Casellii XIII. ad eum Epistolæ, ab A. 1584. ad 1588. scrip. ptz., inter *Epistolas illius Rostochienses*, ab Henr. Vagetio Hamb. A. 1641. in 8. editas, prodierunt, dux autem, A. 1598. & 1613. exarata, ab Henr. Ernsthio (teste ejus *Catalogo Scriptorum Casellii* p. 6. 23.), & tres aliæ ἀποστροφæ, mihiqve vizæ, a Marqv. Gudio, asservabantur. Quarum una tantum, de turbis Brunsvicensibus, Helmstädti d. 14. Apr. A. 1606. scripta, in Gudianarum, Ultraj. A. 1697. publicarum, *Appendice*, num. 194., p. 266. 267. 268., locum invenit.

ELOGIA.

Ern. Cohtmannus, Cancellarius Megapol., l.c. ita de illo: *Jac. Bordingus fuit organum divinarum actionum, verbum Dei optimum consiliarium & lucernam pedibus suis constituit, Deum mentis sue opulentiam veram censuit, in officio ad miraculum diligens & sedulus, in juribus Ducum Megap. tuendis, & in privilegiis Acad. conservandis, cæterisque rebus agendis, fortis & magnus, in dictis & factis sincerus, prudens & verax, in audiendis legis & pressis facilis & humanus, in sermone placidus, in amicitia constans, in moribus gravis ac suavis, in justitiæ administratione munera detestabatur. - - Denique, ut alia mittam, omnium vitiorum, & inprimis adulationis, superbiæ, avaritiæ & invidiæ, hostis acerrimus.*

Joh. Christoph. a Jasmund, Eqv. & Consil. Megapol., in *Or. Gratul. ad Adolphum Fridericum & Joh. Albertum, Duces Megapolitanos*, Gryphisw. A. 1609. edita, huc verbis (teste Kirchmanno l.c. p. 51. 52.) superstitem commendavit: *In aula Ulrici Principem obtinuit locum Jac. Bordingus, Cancellarius, nunc Consul Lubec. dignissimus, maxime omnium, quos cognovimus, bonus Jctus & Politicus, integritate & fide in omnem Megapolitanam rem conspicuus, Servio Sulpitio non absimilis. Neque enim ille magis Juris consultus, quam justitiæ, fuit. Itaque, quæ proficisciebantur a legibus & jure civili, semper ad facilitatem æquitatemque referebat. Neque instituire litium actiones malebat, quam controversias tollere. Cujus viri in consiliis ac factis, nec nimium, nec parum, unquam fuit animadversum. Igitur summis & infimis æque gratus.*

Joh. Casellius, *Ep. 87. Rostochiensis*, ita eum A. 1588. compellavit: *Magnum geris munus, primum & omnium primum, neque non eidem par es. Nemo enim in te desiderat doctrinam, integritatem, industriam, quibus ista, nec paucioribus, recte administrantur.*

Joh. Kirchmanno in *Or. Funebri* (laudibus ejus scatente) p. 19. 48., *Flos audit illibatus populi, Svadaque medulla, quem Senatus Lubec. columnen, & totius urbis quasi fulcrum, fuisse, livor ipse fatetur.*

Georg. Remo, Reip. Norib. Consiliario, in *Ep. ad Kirchmannum* (in *Append. Gudianarum*, n. 132., p. 215., obvia), *magnum Reip. Lubec. ornamentum, vir omni laude major, Politicus & Jctus excellens, Consul, quo Lubeca merito gloriatur, & fortunatam natam se hoc Consule jactat, Nestor alter, Nestorea a Kirchmanno commendatus facundia.*

Jano Grutero, in *Ep. ad Kirchmannum* (ibid. n. 121., p. 205.), *Vir perpetua vita dignus, & amicus suus non e multis. Christoph. Sturzio, Prof. Rostochiensis* (in *Or. Fun. de Dav. Chytræo*, lit. D. 2. b.), *Vir magni consilii, integerrimi animi & acerrimi judicii, vere καὶ ἀγαθὸν Ἀκαδημία & Provincia Megapolitana.*

Thomæ Lindemann, Jcto Rostoch. (in *Progr. de Vita Marci Hassæi*, L. Hebr. Prof.), *Politicorum bonorum Phoenix. Melch. Adamo* (in *Vitis Jctorum* p. 487. 488.) *Politicus quidem excellens, sed religionis tamen studio nemini secundus, & Sulpitius Megapolitanus.*

Alb. Wichgrevio (in *Carminibus*, qvo ei *Centuriam I. Anagrammatum* A. 1602. inscripsit) *Teutonice decus, flos primus Lubecæ, grægisque Pierii ductor & tutor inclutus.*

Jac. Stolterfohtio (in *Or. Fun. de Joh. Kirchmanno*) *Vir non nisi publico commodo natus.*

SCRIPTA.

Ex his mihi tantum innotuerunt:

Responsum quoddam Juris, in Ern. Cohtmanni *Responsis Academicis*, num. 22., obvium, quod Casp. Thurmannus, in *Biblioth. Acad.* p. 110., allegat.

Dux ad Joh. Kirchmannum Epistolæ, quas ἀποστροφæ in *Biblioth. Gudiana* olim inspexi.

LAURENTIUS BORDINGUS, Ripensis, Christiani, Medici urbani, Filius, Andreæ autem (paullo ante celebrati) germanus, Pastor in patris vicinia Uldborgensis & Rostedensis, Nomarchizque Uldborgensis Præpositus, Poeta (teste Pet. Terpagrio) excellens, atque in fingendis pingendisque Emblematis ingeniosissimus, quem Ol. Wormius, *Monumentorum Danicorum* (Hafniæ A. 1643. in fol. editorum) *Libro V.*, p. 439., *Juvenem ingenium, ut sacrarum literarum, ita rerum naturalium, studiosissimum, picture etiam baud imperitum*, appellavit.

VI. Monumenta Dirceseos Ripensis vetusta, literis exsculpta Runicis, ab eo collecta, libique transmissa, Ol. Wormius, l.c. p. 439 - 449., cum suo exhibet Commentario.

Ex

(1.) V. *Chronicon Lubecense Kirchbringii - Möllerianum* p. 287. 302.

p. 54.

(2.) Inscriptionem istam exhibet Jac. a Mellen in *Notitia Majorum*

(3.) in Fragmento Epistolæ, a Kirchmanno *Orationi funebri* p. 50. 51. subjuncto, Conf. Th. Crenii *P. XI. Anecd.* c. 2., p. 127.

Ex *avvδo* ejus, Filius atque Successor Emblemata varia, egregie delineata, Pet. Terpagrius autem, Theol. Lector Ripensis, Odas ac Cantiones sacras Danicas, editioni destinatas, asservat.

(Probe distingvendus hic noster est a Laur. Bordingo, Jani Filio, Aarhusiensi, Historiarum in Acad. Daniæ Sorana, circa A. 1652. Professore, & Theologiz deinceps in Gymnasio Jutiz Aarhusiensi Lectore, d. 30. Apr. A. 1677., æt. 68., defuncto, *Dissertationis de utraque Historia recte legenda ac intelligenda*, Sorz A. 1652. in 4. excusæ, Autore, de quo *Index Biblioth. Resenianæ tertius*, Alb. Bartholini *Tr. de Scr. Dan.* p. 95., & Henn. Wittenii *Appendix Tomi I. Dier. Siger.*, ad A. 1677., possunt consuli.)

JOHANNES GODOFREDUS BORGEHLIUS, Lubecensis, D. Joh. Borgehlii, Poliatri, ex Anna Elisabetha, D. Gothofr. Acidalii, Archiatri Elect. Brandenburgici & Holsato-Plönensis, gnata, Filius, d. 18. Jan. A. 1672. natus, literis in schola patria, Philosophiz autem & arti Medicæ, ab A. 1692., in Academiis Jenensi ac Lugduno-Batava, vacavit, & in posteriori A. 1695. Doctoris obtinuit titulum. Ex itinere deinceps per Belgium, Italiam & Germaniam, literario in patriam redux, praxin A. 1698. exorsus est Medicam, hujusque Poliater d. 18. Maji A. 1718. constitutus, A. C. 1720., ætatis 49., die 12. Apr., in conjugio sterili, ætatis obiit. V. Joh. Henr. a Seelen *Programma de vita ejus funebre, & Partem III. Atben. Lubec.* p. 194-197., ac M. Mart. Christ. Gödelii, Conrect. Lubec., *Memoriam illius Germanicam.*

Disp. Inaug. de Sterilitate. Lugd. Bat. 1696. in 4.

COSMUS BORNEMANN, Philippi Julii, Christiani IV. & Friderici III., Regum Daniæ, Secretarii Germanici, Canonicique Roeschildensis & Londinensis, ex Hedwige Zoega, Filius, Henrici autem, Doctoris & Professoris Theologi Hafniensis, Seelandizque Episcopi, & M. Joh. Adolphi, Pastoris ac Præpositi Hafniensis Mariani, Frater germanus, Hatherslebix Cimbrorum d. 28. Dec. A. 1637., lucem hanc cepit intueri. Hafniz educatus, & civibus d. 17. Maji A. 1652. adscriptus Academicis, Baccalaurei titulum A. 1656., Brabeuta avunculo, Joh. Zoega, Logices & Metaph. Professore, reportavit. Rostochium hinc eodem A. 1656. abiit, & Joh. Georg. Dorschei, Theologi celeberrimi, fuit convictor, Hafniam autem non multo post, ob morbum matris fatalem, revocatus, triennio sequenti illic sublit, & sedem hanc regiam, a Svecis obsessam, cum cæteris commilitonibus Academicis, fortiter, tyrocinio militiæ haud inglorio, defendit. Pace Daniæ restituta, A. 1659. Dantiscum, & inde A. 1660. in Bataviam, cum Ordd. fæderatorum ad Danos Legatis, trajecit, lustratisque hujus urbibus, studio Juridico Franeqverz (ductu Joh. Jac. Wissenbachii, Laur. Bankii & Ulr. Huberi) annos aliquot, Lugduni autem Batavorum ætatem integram, impendit. Annum sequentem 1665., viso in itinere Belgio Hispanico, in Gallia, Academiisque illius Parisiensi & Salmuriensi, exegit, & per Bataviam atque Cimbriam, M. Dec. Hafniam est reversus. Istic, a Frid. III., Rege, tertius Academiæ Jurisconsultus, d. 21. Aug. A. 1667., primus omnium designabatur, & Doctoris gradu ipsi a Collega, Petro Scavenio, M. Nov. A. 1668., collato, ejusdem, per octennium, simul fuit Secretarius, & A. 1684. ac 1689. Rector. Muneri huic Professorio Christ. V., Daniæ Monarcha, Præfecturam Bibliothecæ Academicæ vicariam A. 1670., & primariam, post Ol. Borrichii obitum, A. 1689., urbis Hafniensis Consulatum A. 1684., locumque in tribunali supremo A. 1685., adjecit, & in Cancellariæ Collegio sibi tandem A. 1689. eum voluit esse a consiliis. Paralyti demum interna oppressus, d. 3. Sept. A. 1692., æt. 55., decessit, duosque nobilioris & totidem seqvioris sexus liberos, e Dorothea, Ol. Wormii, Prof. Medici celeberrimi, filia, d. 7. Oct. A. 1668. ducta, susceptos, reliquit superflites. Plura de Vita ejus suggeret *Programma Funebre D. Casp. Bartholini Jun.*, Prof. Medici Hafniensis, cui *Vir audit bono publico natus & educatus, quem summe ornabant virtutes, & omnes decorabant Gratia, virtutum amator, malorum hostis acerrimus, Academiæ decus, curia fulcrum, pauperum columen, affluorum solatium, verus Astrææ antistes, serius Minervæ cultor, & quod omnia momenta superat, æterni Numinis fidus amator.*

Conf. de illo Thomæ Bartholini Sen. *Diff. VI. de legendis Libris* p. 205., Chr. Hendreichii *Pandect. Brandeb.* p. 664., & Alb. Thurz *Ideam Hist. lit. Dan.* p. 158. 159.

Disp. Historico-Politica de Ostracismo, Præfide D. Ulr. Hubero. Franeqverz 1663. in 4.

Disp. Inaug. Juridica de Hæreditate peregrinorum. Hafniz 1668. in 4.

Mytus Academica, Carolo, Principi Electorali, & Comiti Palatino ad Rhenum, Wilhelminam Ernestinam, Friderici III., Danorum Regis, filiam, ducenti, ad thalami ipsius fores erecta, seu Oratio in nuptias illius Panegyrica. Hafniz 1672. in fol.

DANIEL BORNEMANN, Oppidi Eckernfördensis, circa A. 1656., Diaconus, & deinde, ab A. 1693., Pastor.

Par Soliloqviorum, ein paar Seelengesprache, oder Leichpredigt über 3. Margareta Lucia Brocktorffinn, aus Pf. CXVI. 7. & 9. Slesvigz 1656. in 4.

BOECKELIUS PAULUS BORNEFELD, Lubecensis, postquam Lipsiz, Witebergæ, Rostochii, Altorffii, Tubingæ & Jenz, studiis incubuerat, in Silesiam delatus, & Caroli Friderici ac Christiani Ulrici, Ducum Württembergico-Oelsnensium Juniorum, circa A. 1704., quo in Academiam illi migrabant Viadrinam, Aulæ supremus factus Magister (1.).

Or. Panegyrica de Leopoldi Imperatoris contra Turcas victoria, in Acad. Witeb. A. 1686. recitata. Witeb. 1686. in f.

Disp. Juridica de Justa ætate, Præfide D. Pet. Müllero. Jenz 1690. in 4.

(Conf. de illo, C. S. Schurtzschii *Orationes & Allocutiones*, P. II., n. 99., p. 91. 92. & T. I. *Epist. arcan.* n. 305., p. 498. 499., n. 312., p. 506. 507.)

MATTHIAS BORNHOLT, (quem Matthias Knutzius, Empæta Eiderstadiensis famosus, in *Dialogo cauponis triumque convivarum vernaculo*, scoptice *Dornholtium* appellavit), Urbis Crempensis Archidiaconus, A. 1695. defunctus.

Leichpred. über Nicol. Woldenberg, Archidiaconum zu Cremppe, auß Apoc. XIV. 13. Rostochii 1665. in 4.

Leichenrede über Fr. Anna Sophia Kronhelmin. Rendesburgi 1681. in 4. (*Sub finem Serm. funebris D. Christiani Stöcken, eidem habiti*).

Leichpred. über M. Joh. Hudemann, Königl. Superintendenten in Holstein, auß Gen. XXXII. 10. Glückstadli 1685. in 4.

CLAUDIUS BORRICHIUS, in Borchensi (a qua cognomen, una cum fratre celeberrimo, Olao, adscivit) Dioceseos Ripensis Parochia, patre Olao Claudii, ejus Pastore, natus, Parochus & ipse, in Scania, ab Anno circiter 1646., ruralis. V. Olai fratris Epithalamium A. 1646. ei scriptum, in Rostgaardi *Deliciis Poet. Dan.*, T. II. p. 414-417.

Poemata ejus, quorum nullum haecenus meis se oculis obrulit, Olaus frater, *Diff. V. de Poetis* p. 106., verbis hisce commendavit: *Huc referrem Claud. Borrichium, fratrem, Heroico, Elegis, sed imprimis Lyrico, expeditum, & ceterum quondam ingenii Beringiani, nisi cum a cura Parnassi ad Sionis delicias munus sacrum deflexisset.* Quorum secuti nondum Lipsienses, in *Actis Erud.*, M. Jul. A. 1683., p. 284., Petrum & Claudium Borrichios, inter *Daniae Poetas Latinos, velut stellas, effulgere, judicarunt.*

OLAUS BORRICHIIUS, Olai filius & Claudii frater, a pago Dioceseos Ripensis Borchensi, in quo primam A. 1626. lucem aspexit, cognomen itidem suum mutuatus, Ludi oppidani Hafniensis, ab A. 1650., Praeceptor, per quinquennium, classicus, per totidem annos sequentes filiorum Joach. Gerstorffii, Ministri aulae Regiae Principis, moderator, eorundemque, in itinere per Europam cultiorem literario sexennali, ab A. 1660., Ephorus, post reditum vero Philologiz, Chemiz & Botanicis, in Acad. Hafniensi, ab A. 1666. ad obitum usque, Professor, simulque Collegii Philosophici, per 12. annos continuos, Decanus, Archiater regius, Medicus urbis Hafniensis felicissimus, &, ab A. 1686., Tribunalis supremi, Consistorii Cancellarizque Regiae, Assessor, Collegii, in eadem Academia Danica, Medicei splendidissimi fundator inclutus, calculi vesicae ingentis cruciatibus, post executionem frustra tentatam, summa patientia toleratis, d. 3. Oct. A. 1690., æt. 64., extinctus. De hujus Polyhistoris consummatissimi, Chemicorum ævi sui principis, Medicorum autem, Philosophorum, Philologorum, Criticorum & Poetarum, vix cuiquam secundi, Vita, scriptis, inventis, meritis, quæ suis eruditissimi quique certatim deprædicarunt elogiis, in Medicinam & literas elegantiores immortalibus, ac Certaminibus cum Ant. Deusingio, Herm. Conringio & Christoph. Cellario, literariis, fulius Tomo commentabimur ultimo. Consili interim, præter Historiam vitæ propriæ, ab ipso met concinnatam, ac scriptis præfixam posthumis, possunt, qui eandem accuratius enarrant, Oligerus Jacobæus in *Programmate funebri*, Paulus Vindingius in *Oratione Parentali*, M. Joh. Adolphus Bornemannus in *Sermone funebri Danico*, Lipsienses in *Actis Erud.*, M. Jan. A. 1694., p. 32. 33., & M. Apr. A. 1697., p. 179. 180., Wilh. Ern. Tenzelius in *Dialogis Mensuris vernaculis*, M. Nov. A. 1694., p. 940-947., Pet. Bælius T. I. *Dictionary Historico-Critici* p. 656. 657. Edit. secunda auctioris, & (ut Clarissimum, similesque Scriptores plebejos, taceam) Joh. Franc. Buddæus T. I. *Lexici Historici Germanici* p. 412. 413. Confer etiam *Hypomnemata nostra ad Alb. Bartholini Lib. de Script.* Dan. p. 353. 354., & *Spicilegium* (in quo Scriptorum editorum indicem exhibuimus), his subjunctum, p. 36-39.

ANDREAS BOSTEL, Hamburgensis, J. U. Lic., urbis patris Senator d. 21. Dec. A. 1702. electus, & d. 9. Sept. A. 1707., æt. 36., mortuus. V. Joh. Alb. Fabricii P. I. *Memor. Hamburg.* p. 494.

Disp. Inaug. de Legato ad pias causas jure Hamburgensium irrevocabili, ad Arr. XX. Tit. I. Part. III. Statut. Hamburg. Lugd. Bat. 1698. in 4.

D. LUCAS BOSTEL (quod cognomen majores ejus, gentilitio Teufeliorum spreto, a pago natali *Bosfel* adscivisse, Aug. Wigandus, vehementer ipsius, & Senatus Hamburgensis, adversarius, in Scriptis Apologeticis (1.), criminatur), Hamburgensis, Basilii, Senatoris, filius, A. 1649. d. 11. Oct. natus, patriæ, ab A. 1687. (d. 11. Jan.), Syndicus, post Legationes ad Reges Principesque, nec non ad Panegyrim Anni 1697. Irenicam Ryswicensem, plurimas, ad Consularem, d. 26. Nov. A. 1709., erectus dignitatem; Poeta in idiomate vernaculo venustus pariter atque argutus, V. de illo Joh. Alb. Fabricii *Epistolam ad eum Dedicatariam*, iteratæ *Prodromi Historiæ Literariæ*, a Petro Lambecio scripti, editioni A. 1710. præfixam, in qua doctrinam ejus, & Poemata Germanica, hoc ornavit elogio: *Quotacunque pars est laudum tuarum, quod tot gentium calles lingvas, quod doctissimus es & eloquentissimus, totumque moves Heliconem arguta carminum, quæ aliud agenti tibi exciderunt, dulcedine, adeo ut urbium Silesiæ regina, quæ illustri Præsidente quondam suo Hofmanno jure merito superbit, jam in te habeat, quod possit Hamburgo subinvdere.* Obiit d. 15. Jul. A. 1716., æt. 67. Plura de vita ejus ac laudibus suggeret Georg. Eliez. Edzardi, Prof. Hamburg., *Programma funebre*, A. 1723. *Volum. V. Memor. Hamburg.* J. A. Fabricii, una cum Epicediis Fabricii, Mich. Richey, &c., p. 298-320. reculum.

Disp. Inauguralis ad L. Cogitationis 18. ff. de Poenis. Lugd. Bat. 1674. in 4.

Dramata Germanica Metrica, e Lingvis Exoticis translata, ac ἀναρτύματα, in usum Theatri Hamburgensis, edita, e quorum (a Menante ψυδωνύμα, ob metri inprimis facilitatem, suppresso Autoris nomine, commendatorum (2.)) numero mihi innotuerunt:

1. 2. 3. Croesus, Vespasianus & Diocletianus: e Serm. Ital. translati; in 4.

4. Theseus, e L. Gall. in Germ. transfusus; in 4.

5. Der glückliche und unglückliche Cara Mustapha, türkischer Großbeyler, auß dem Französischen übersehet, in 2. Theilen. in 4. In quo Dramate loca quædam iusto, uti censent, lasciviora, & scandalo materiam præbentia, Theologi Witebergenses, in suo de ludis Scenicis Hamburgensibus responso, A. 1692. publicato, deprehendisse sibi videntur.

BARTHOLDUS BOTSACCUS Lubecz d. 24. April. A. 1649. natus, patrem habuit Conradum, mercatorem & Templi Cathedralis Vicarium (neutiquam vero Joh. Botsaccum, Theologum Gedanensium celebrem, sicut Christ. Daumius (3.) falso credidit), Bartholdi, J. U. Licentiatum ac Vicarii filium, matrem autem Rosinam Classeniam. A mercatura ad studia transit (4.) & e schola patria A. 1668. in Academiam abiit Gießenam, in qua Philosophicarum pariter atque Theologicarum scientiarum curriculum, Petri Haberkornii (soceris postea sui) & Professorum aliorum ductu feliciter est emensus. A. 1672. (quo in Borussia quoque & Daniam excurrebat) Lubecz locum inter Alumnos Schabbelianos, & Gießæ Magistri titulum obtinuit. Ecclesiastes ibidem A. 1676., Theol. Licentiatum A. 1678., Doctor autem A. 1683. est creatus & sumtu quidem publico urbis Brunsvicensis, cujus (postquam ab A. 1676. Gießæ munere jam functus esset Ecclesiastico) A. 1678. electus erat Pastor Catharinæ, & A. 1683. die 12. Julii Superintendens. Brunsvico A. 1693. in Academiam luliam, ut eodem Superintendens, simulque Theologi Academici munere & Coenobii Marienthalensis Præfectura fungeretur, abiturus (5.), cum Hafniam paulo post avocaretur, hanc illi prætulit & Templo Germanorum Petrino, post D. Joh. Lassenium, Pastor, (non autem officio, quod Scriptor Anonymus (6.) falso utrique tribuit, Protecclesiastæ regii aulici) præfectus, festoque D. Jo. Baptistæ docendi fecit initium. In Academia simul Metropoleos istius Danicæ, jussu regio, Theologiz Professore ab A. 1693. egit extraordinarium & ab A. 1702. honorarium, donec A. 1709. die 16. Aprilis subito sexagenarius catarrho expiraret suffocativo. E conjugæ Anna Dorothea, D. Pet. Haberkornii, Theologi Gießensis primarii, filia, A. 1676. ducta, liberos XII., sed gnatum tantum unicum, sustulit, & ex his Corneliam Magdalenam D. Zach. Grapio juniori, Professori Theologo Rostochiensis, A. 1707. superstes elocavit.

Symboli

(1.) V. den Vortrag wider den Nach zu Hamburg, & den entsetzten Vortrag, ed. A. 1696. (2.) In den Theatralischen Gedichten p. 204. 205. (3.) Ep. 80. ad Joh. Frid. Hebelium p. 144. (4.) Vid. G. H. Götzii *Addit. ad Diss. de mercatoribus eruditio* §. 8. (5.) V. ejus *Disp. I. de fide in Christo* §. 40. p. 31. (6.) In den heutigen Christlichen Souverainen Europe p. 485.

Symboli loco hoc usus est Hemistichio : *Ut fert divina voluntas.*
Bibliothecæ ejus, satis numerosæ, Hafniæ auctione distractæ publicæ, Catalogus s. t. quaternionum spissus ibidem A. 1709. in 4. prodit.

Fusus Vitæ ejus enarrarunt Severin. Lintropius, in Programmate funebri Hafniensi, A. 1709., sub Christ. Reitzeri, Rectoris Academici, edito nomine, & Phil. Jul. Rietmeierus in Historia illius Germanica, Parte IV. der Braunschweigischen Kirchen-Historie c. 10. p. 696-718.

Confer de illo Christoph. Jac. Blumii Braunschweigisches Prediger Gedächtniß p. 9. 28., Heft. Gotfr. Masii, Theologi Hafniensis, *Epistolam contra Sam. Andreæ Apologeticam*, ipsi A. 1690. inscriptam, Bernh. Raupachii *Or. de utilitate itineris Danici* p. 32. 33. Jo. Henr. a Seelen, P. I. Athen. Lubec. p. 278-281., & Georg. Henr. Götzii *Specimen Bibliothecæ Anti-Pontificiæ clarorum Lubecensium* p. 8. 9. ac *Bibliothecam Anti-Calvinianam Lubecensium* §. 3. p. 5. 6. 7.

Lipsiensibus (in *Actis Erud. M. Aug. A. 1713.* p. 386.) *Magnus audit Danicæ Theologus*; Joh. Fechtio (in *Lectionibus in syllogem Controversiarum*, Disp. 16., p. 234.) *Vir solidissima eruditione & singulari pietate conspicuus*; Heft. Gotfr. Masio (l. c. p. 4.) *Veritatis christianæ acerrimus vindex, & Athleta Christi fortissimus, in quo crues Brunsviconses redditum sibi esse Chemnitium merito existimant*; ac Sever. Lintropio (in *Prefat. supplementi L. Lat. Christ. Falseri* p. 26. 27.) *Vir profundæ eruditionis atque immensæ fere lectionis.*

SCRIPTA EDITA.

I. LATINA.

Theses miscellanæ, pro gradu Magisterii, Præfide M. Henr. Phasiano, Eloqv. Professore, propositz: Giesß 1672. in 4.

Vindicæ boni transcendentalis, publica Disp. exhibitæ, Giesß 1673. in 4.

Disp. de *Μετὰ τὴν ὕλην*, Resp. Heft. Gotfr. Masio (Theologo post Hafniensi), ib. 1674. 4.

Disp. de *Ἀποξενία*. Giesß 1674. in 4. (*Exquisitam hanc vocat Ant. Iterus in Synopsi Philos. Mor., L. 3., c. 2., p. 152.*)

Disp. de origine Animæ Christi, contra Nic. Arnoldum. Hafniæ 1694. in 4.

Vindicæ Feurbornianæ seu Disp. Doctoralis, quæ Justî Feurbornii, Theologi Giesßensis, argumenta pro reali corporis & sanguinis Jesu Christi in S. Coena præsentia, ex Verbis Institutionis, & loco 1. Cor. X. 16., petita, Præfide D. Phil. Lud. Hannekenio, ab exceptionibus D. Joh. Heinii, Professoris Marpurgensis, vindicantur. Giesß 1676. in 4. Commendata ab H. G. Masio l. c., Heinium illa ad silentium esse redactum gloriant.

Disp. duæ de fide in Christo subjectiva. Hafniæ 1693. & 1694. in 4.

Disp. de Argumento Theologico, quo, ex mutabilitate status institutionis, arguitur mutabilitas status restitutionis (*seu fidei & gratiæ Dei in renatis*), Nicol. Arnoldo, aliisque, opposita. Hafniæ 1695. & 1708. in 4.

De formula Liturgica : *Sursum corda*, Disp. I. A. 1696., II. A. 1698., III. A. 1700., & IV. A. 1701., Hafniæ in 4. excusa. V. de iis *Nova Lit. Lubec., M. Aug. A. 1698., p. 140., M. Mart. A. 1700., p. 84. 85., & M. Jul. A. 1701. p. 207.*

Vindicæ Feurbornianæ, seu Disp. D. Justî Feurbornii argumenta pro reali corporis & sanguinis Christi in S. Coena præsentia, ex 1. Cor. XI. 27. 29. petita, ab exceptionibus nonneminis (D. Joh. Heinii, *Theol. Marp.*) vindicans. Hafn. 1697. in 4.

Disp. de Omnipræsentia Christi hominis, in exinanitionis statu considerata. Hafn. 1699. in 4. Recensum V. in *Nov. Lit. Lub., M. Apr. A. 1699., p. 108. 109.*

Medulla Theologiæ Moralis, seu Tr. de Irreprehensibilitate fidelium. Francof. & Lips. A. 1701. ac 1703. (*quorum titulus solus est recusus*) in 8. Recensum exhibent Lipsienses, in *Actis Erud., M. Oct. A. 1701., p. 477-480.* Parisienses (nimiam in Autorum citationibus *ἀναξία* in eo notantes) in *Diario Erud. Gallico A. 1702., T. II., P. II., add. 28. Aug., p. 276. 277. 278., & Lubecenses in Nov. Lit., M. Nov. A. 1701., p. 345-348.*

Disp. de Clavibus Petri, ad illustranda loca Matth. XVI. 19., Joh. XX. 23., & affinia; cum Manipulo oppositionum adversus Autorem Lutheri ante Lutheranismum. Hafniæ 1707. in 4. Recensum V. in *Nov. Lit. Lub., M. Febr. A. 1708., p. 25. 26. 27.*

II. GERMANICA.

a. PROPRIA.

Der Frommen Vergnügen im Unvergnügen, oder Leichpred. über Christina Elisabetha, Herzogin zu Braunschweig Wolfenbüttel, aus Ps. XXXVII. 4. 5. Brunsvigæ 1681. in 4.

Die tapfere Resolution zur christlichen Beständigkeit aus Psal. LXXIII. 23. 24. ed. 1683.

Das Leben im Tode A. 1683.

Wahrer Christen Last und Lust aus Ps. XXV. 17. 18. A. 1684.

Triumphlied der gläubigen Sieger, oder Leichpr. über Herm. Mahlern, Bürgermeister zu Braunschweig, aus Psalm. LXVIII. 20. 21. Brunsv. 1684. in 4.

Lux ex tenebris: Abendlicht, oder Denckmah! der Wahrheit des Evangelii, wie dieselbe, durch D. Mart. Lutherum, aus der Finsternis des Bapstthums wieder ans Licht ist gezogen, aus Zach. XIV. 7., in zwey Predigten, A. 1685. vorgestellt. Mit Anmerkungen. Brunsv. 1685. in 4. De hac ita Mart. Dieffenbachius (in *Diff. Götziana de conversis Pontificis* p. 68. allegatus) in *Homilia de Quietismo Sanctorum Biblico*, A. 1699. edita: *Hic egregius præstantissimi Theologi liber locupletes admodum Indices complectitur Controversiarum tantum non omnium Papisticarum, adjecta singulis optimorum Autorum allegatione, qui illas pertrastarunt, ut optimo jure Catalogus Bibliothecæ Anti-Papisticæ audire queat.*

Das gute Theil aus Ps. LXXIII. 25. 26. A. 1685.

Geistlicher Denck- und Dankaltar, oder Leichpr. über Henricum Bergmann, J. U. Lic. und Bürgermeister zu Braunschweig, aus Gen. XXXII. 10. Brunsv. 1685. in 4.

Wunderspiel Gottes im verstecken, und des Glaubens im entdecken, oder Leichpred. über Dorothea Sophia Bergmannin, aus Hiob X. 13. Brunsv. 1685. in 4.

Das weisse Herbe zur rechten, oder Leichpred. über D. Joh. Lechel, Medicum zu Braunschweig, aus Phil. III. 13. 14. Brunsv. 1686. in 4.

Hofnung aufs künftige, oder Leichpr. über M. Joh. Möring, der Schule zu S. Martini in Braunschweig Rectorem, aus Dan. XII. 2. 3. Brunsv. 1686. in 4.

Gottes gnädiges Andenken, oder Leichpr. über Joh. Herm. Hoffmann, Predigern zu S. Blasii in Braunschweig, aus Apoc. III. 10-13. Brunsv. 1687. in 4.

Die heilsame Sünden-Sorge aus Ps. XXV. 6. 7. A. 1688.

Das in der höchsten Ehre der Gott ehrenden Ehrengedächtnis aus 2. Tim. IV. 7. 8. A. 1689.

Ruhm der zukünftigen Herrlichkeit aus Apoc. VII. 14-17. A. 1690.

Molleri Cimb. Lit. Tom. I.

Unüber

Unüberwindliche Liebesburg, oder Leichpr. über Hedwig Dorothea Jordaniun, Christophori Gerckens, Bürgermeisters, Ehefrau, aus Rom. VIII. 38. 39. ib. 1690. in 4.

Abschiedsrede aus Braunschweig, aus Act. XXI. 14. Hafniae 1693. in 4.

Frommer Schaffterin Hretens Trost aus Pl. XXIII. 1. 2. 3. A. 1693.

Die Freude über dem besten Kleide aus Ef. LXI. 10. A. 1693.

Geistliche Kaufmannschaft, oder VIII. Predigten über den H. Catechismus, nebst III. Predigten vom alleredelsten Gewinne, über Phil. III. 7. 8. Brunsv. 1696. in 8.

Veröhnliche Hochzeit des Sohnes Gottes, aus dem Evang. am XX. Contage nach Trinit. Hafniae 1697 in 4.

Die Sünde in den H. Geist, in 4. Predigten erläutert. Brunsv. 1702. in 8.

Commonitorium triplex, Evangelicum, Epistolicum, Catecheticum, de fugiendo Papismo, oder Warnung für dem Abstuhm, in unterschiedlichen Predigten vorgetragen, und mit vielen Anmerkungen, sonderlich die Historie der Lutherschen Reformation in Dennemarch betreffend, erläutert. Brunsvici 1703. in 8. Commendatur a G. H. Götzio in *Diff. de controversis Pontificis* p. 68.

Unverwerfliche Zeugen der Wahrheit über die Frage: Ob ein bestallter Prediger, wenn er, bey seiner Gemeine, eines und anderes, nach seinem Kopffe, nicht mögen erhalten, ohne gesuchte dimission und anderwertige vocation, unvermuthlich dürfte seiner ordentlichen Predigt eine Valerrede anhängen, gleich darauf aus der Stadt und dem ganzen Reiche ziehen, und also sein Amt gänzlich niederlegen und davon lauffen? zum Unterrichte der Einfältigen, und Gewissenswecker des flüchtigen, zusammengetragen. A. 1703. in 4. Scheda, Sigism. Wilh. Toppio, Collegz, qui hoc pacto officium Hafniense deseruerat, *avarius* opposita, deductionem facti ubiorem, sub finem, promittens, de qua V. *Nova Lit. Lub.*, M. Jun. A. 1703., p. 136. Vindicata est, contra Toppii Apologiam, scripto alio *videtur*, sub hoc titulo A. 1703. in 4. excuso: Sig. Wilh. Toppii Einwürffe wieder die unverwerfliche Zeugen der Wahrheit, verworffen durch M. C. T. H. K. L. Vide eadem *Nova, M. Aug. A. 1703.*, p. 186. Huc quoque pertinet M. C. T. H. K. L. Sendschreiben, betreffend den An- und Abzug Sigism. Wilh. Toppii an der teutschen Kirche S. Petri in Kopenhagen ed. A. 1703. in 4. cui eodem A. 1703. in 4. Toppio opposita est höchstabenöthigte Ehrentrettung wieder das Sendschreiben des Mitgliedes der teutschen Kirche S. Petri, betreffend seinen An- und Abzug von Kopenhagen.

Catechesis, sermone Germanico edita, sub titulo eines teutschen Christ-Catechismi. Brunsvici A. 1689. & Hafniae A. 1695.

3. ALIENA, ab eo cum Praefationibus suis edita.

Johannis Boys, Th. D., Pastoris und Decani im Erstfiste Rantelberg, Stern und Kern aller Contage- und Fest-Evangelien und Episteln, durchs ganze Jahr, aus der Englischen Sprache verdeutschet; Mit seiner Vorrede von des Autoris Methodo und Eobe. Brunsvici 1683. & (*Juxta Catal. Numd.*) 1706. in 4.

Ejusdem Boysii Christ-Laterne, angezündet bey Erklärung unterschiedlicher absonderlicher Biblischen Sprüche, aus dem Englischen verdeutschet; Mit seiner Vorrede, darinn die Calvinische und andere Irthümer des Autoris widerlegt werden. Brunsvici 1685. in 4. (Versionum utriusque scripti Boysiani ipsarum Autor esse fertur Christoph. Jastram, Lubecensis, Scholz Aegidianz Brunsvicensis Reëtor.)

Casp. Crustii, Fürstl. Braunschweigischen Hofpredigers, und Inspectoris der Kirchen in der Stadt Braunschweig, Templum honoris Justorum Brunsvicensium, oder Braunschweigische Leichpredigten, von D. B. Botfacco, mit seiner Vorrede, und über den Autorem, aus Pl. LXXIII. 23. 24., von tapferer Resolution zur Christlichen Beständigkeit, gehaltenen Leichpredigt, ausgegeben. Brunsvici 1687. in 4.

SCRIPTA INEDITA.

Auctaria & Supplementa Moraliurn Gedanensium D. Joh. Botfacci, Theologi Gedanensis, ab Autore relicta, & ab ipso editioni 1500. Imperialium Pretio, uti fertur, oblata.

Scripta complura Polemica, quæ Heët. Gotfr. Masius (*in Epist. supra allegata* p. 4.) sibi esse visa testatur, ob *axi-* *beia* commendat, & Orthodoxiz, si edantur, multum esse profutura judicat.

Ineditorum ac promissorum numerum augebunt sequentia, a Riethmeiero, *l. c.* p. 708. 709. 716., indicata:

1. Moralia Brunsvico-Hafniensia, ab ipso collecta, quibus D. Joh. Botfacci, cognati sui, Auctaria & Supplementa Moraliurn suorum Gedanensium, e MSto, adjungere decreverat. Commendavit hæc, & editionem illorum optavit, sed eam, post fatâ Autoris, ob *taxvvea* ipsi familiarem, & compendiarium excerpti rationem, haud facile sperandam esse monuit, Sever. Lintrupius *in Prefat. Supplementi L. Lat. Christ. Falsteri* p. 26. 27.

2. Præcepta Hermenevticz sacrz, in Catalogo Lectionum Acad. Juliz A. 1693. promissa.

3. Christologia alphabetica, oder Wochen-Predigten über die in H. Schrift vorkommende, und in alphabetischer Ordnung erklärte Rahmen unseres Heylandes; de quibus ipsius Abendlicht p. 52., & Denck- und Dankaltar p. 32., possunt consuli.

4. Commonitorium Catecheticum de fugiendo Calvinismo, oder Catechismus-Predigten wieder die Calvinisten.

Quibus addantur etiam Velitationes ipsius, & D. Heët. Gothofr. Masii, Theologi Hafniensis, de Baptismo Profelytorum, & Baptismo super mortuos, epistolicz, quarum mentio in Bernh. Raupachii *Notis ad Or. de utilitate Itineris Danici* p. 34. occurrit.

ANDREAS BÖTTICHER, Hamburgensis, Judiciorum patriz Procurator. Vixit Anno 1682.

Disp. Juridica de Prodigio, Jenz A. 1648. in 4. edita, quæ illi in D. Ott. Sperlingii Junioris *Indice Scriptorum Hamburgensium* MSto tribuitur.

HULDARICUS BÖTTICHER, Kiloniensis, J. U. D.

Disp. Inaug. de Usucapionibus vel Prescriptionibus, Præfide D. Ern. Cohtmanno Rostochii 1611. in 4.

Oda prolixa Alcaica, *Tomus I. Operum Theolog.* D. Phil. Nicolai, Hamb. A. 1617. in f. edito, præfixa.

MARTINUS BÖTTIGER, Gymnasticus in urbe Hamburgensi Magister.

Neut Frisier-Trenchier- und Obtschneidkunst. Hamb. 1687. in forma obl.

JOHANNES BOUKIUS, Hamburgensis, J. U. D., Edis initio in patria Cathedralis Canonicus, simulque Senatus Urbani, ab 1556. (1.), Syndicus, deinde vero Ducum Megapolitanorum Consiliarius, Academiæque Rostochiensis, circa A. 1560. (quo Controversia, inter D. Joh. Draconiten, Theologum, & Ecclesiastas urbanos enatz, cognitio ei, Dav. Chytrzo, ac aliis, a Principibus est commissa (2.), Antecessor Ordinarius, & A. 1564. Rector, post uxorem, Gertrudem ab Holten, & liberos quatuor, Rostochii A. 1565., aliquot hebdomadam spatio, lue sibi creptos pestifera

(1.) Juc

(1.) V. Joh. Alb. Fabricii *P. I. Membr. Hamb.* p. 440. (2.) V. Nicol. Gryfi *Vitam Joach. Slatari, ed. A. 1560.*

(1.), ut luctum acerbissimum quotidiana cognatorum, veterumque amicorum, consuetudine levaret, Hammopolin suam repetiit, & in illa A. 1571. adhuc fuit superstes.

Programmata V., in Academia Rostochiensis Rectoratu A. 1564. ab eo proposita, & a Joh. Posselio Sen. *Parti II. Scriptorum publicorum Rostochiensium*, junctim a se Rostochii A. 1567. in 3. editorum *fol. 294-330.*, inserta.

Orationes duæ de autoritate & officio Magistratus, recitatae, cum magistratum Scholasticum Rostochii A. 1564. gereret, quarum altera explicatur populariter *Cap. Regum 23. Qv. 1.* Adjiciuntur Intimationes & Epicedia in obitum carissimæ Conjugis & quatuor liberorum Autoris, scripta a Joh. Bocero, cum Præfatione ad Henricum, Archiep. Bremensem. Francof. 1571. in 4.

Tres Epistolæ ad D. Paulum ab Eitzen, Superint. Holsaticum, A. 1560. 1567. & 1568. scriptæ, quas in Volumine Epistolarum ad hunc olim legi *αὐτοῦ δῶκεν*.

MICHAEL BOYE, Willstienensis, patris Archidiaconus.

Stand und Lobrede, bey der Leichbegängniß Jt. Margaretx Johannx Rhederinn, D. Joh. Matthix Sommers Eheleichen. Glückstadt 1684. in 4.

JOH. CHRISTOPHORUS BOYTIN, Holsatus, J. U. D. & Practicus, circa A. 1684., Hamburgensis, circa A. 1701. vero (*teste Lehmanno in Append. Hamb. Lit. A. 1701., p. 48.*) Itzehoensis, & deinde, circa A. 1716., iterum Hamburgensis.

Disp. Inaug. de Jure detractionis & emigrationis. Lugd. Bat. 1676. in 4.

Discursus Juridicus de Mero Imperio. Hamb. 1678. in 4.

Delibata ex Politicis & Jure: 1. de Principe, ejusque Consiliariis; 2. de Imploratione nobilis officii Judicis. Hamb. 1706. in 4.

HENRICUS BRAKERUS Flensburgensis, ex pædagogico illustri Marquardi Gudii, Præceptor scholæ patris ab A. 1690. infirmus, biennio post, officio isto abdicato, Berolinum, in Theologi clarissimi. D. Phil. Jac. Speneri, convictum domesticum, ut hoc duce in Theologia verâ ac practica proficeret, concessit. A quo, & Sandhagio, Antistite Holsatico, cum opiniones, Theologis plerisque Lutheranis invilas (de Regno Millenario, fatisque melioribus Ecclesiæ, Judæorum atque Ethnicorum conversione insigni atque catholica, Novaque Babylonis Romanæ ruina, etiamnum imminentibus), hausisset, ob istas post reditum in patriam A. 1694. Chiliasmum, in Augustana Confessione improbatum, & Pietismum, quem inepte vocant, Fanaticum, a suspiciosis quibusdam insimulatus, coram D. Josua Schwartzio, Superint. Regio, in Collatione de plerisque Controversiis Pietisticis Epistolica, privatim, publice autem coram Synodo Rendsburgensi, M. Sept. A. 1695. & 1696. se purgavit, nec multo post istis etiam opinionibus misit nuncium. A. 1699. die 18. Julii Ecclesiæ in patria Nicolaitanæ electus est symmystes, A. 1703. d. 13. Octob. ejusdem Diaconus, A. 1707. autem d. 15. Julii Pastor.

Quomodo collegas suos Flensburgenses aliosque heterodoxos temere insimularit V. relatum in Ott. Laur. Strandigeri *Briefe an Joh. Tresslundium p. 8.*

Transitum ejus a Pietistis ad horum adversarios subitum satyricè describit & exagitat Autor Anonymus *Strigilis Schwartziane A. 1705. Germanice in 4. editæ p. 14. 15. 16. 17.*

Quomodo officio sacro per matrimonium cum antecessoris filia, quod amico tanquam illicitum dissuaserat, sit positus V. Joh. Moscheroschi *Afsnium percussum p. 21. 22.*

Invectivas in turbulentam ejus indolem, zelum præcipitem turbasque varias Ecclesiasticas, πολυπραγμοσύνη sua & temeraria contendendi, collegasque & alios errorum falso accusandi, libidine in patria ab illo excitatas V. in Ott. Laur. Strandigeri, Adversarii Separatistæ, Confessionis vernaculæ A. 1708. in 8. editæ (*Bekentnisse vom Kirchlichem so genannten Gottesdienste im Luthertum*) *Ep. dedic. p. 10. 11. 12. 21.*, in ipsa Confessione *p. 5.*, in Epistola ad Brakerum, d. 29. Aug. A. 1707. scripta, illius *Εξήγησις* publicam Periochæ Evangelicæ (Dominica VII. post Festum Trinitatis) Matth. VII. 15-23. refutante, Confessionem *p. 142-176.* subjunctâ (in primis *p. 142. 153. 167. 168. 172. 173. 175. 176.*), ac in Epistola tandem ad Mich. Gerkenium, huic adjectis, *p. 179. 193. 194. 195. 196. 197. 207. 209. 214.*

Elogium Bibliothecæ ejus locupletis V. in Alb. Thurz *Idea Hist. Lit. Dan. p. 234. 235.*

SCRIPTA EDITA.

I. PROPRIA.

Responsa ejus ad quæstiones de controversiis modernis Chilastico-Pietisticis, sibi a Georg. Stuhrio, Ecclesiæ Flensburgensi, & D. Josua Schwartzio, Superint. Cimbriz Regiæ, propositas, per Epistolam d. 8. Jul. A. 1695. repõsita, cum Schwartzii de illis Censura prolixa, ipsi in synodo Rendsburgensi, die 2. & 3. Septembris A. 1695., prælecta, Responsa item illius ad hanc ulteriora, tum illic viva voce, tum in literis ad Consistorium Flensburgense, die 3. Jun. A. 1696., reddita, Epistolæque binæ ad Schwartzium argumenti cognati, d. 26. Nov. A. 1696. & die 21. Jan. A. 1697. exaratae, in quibus opiniones suas retractavit, Germanice (sub tit. *Einer Theologischen Handlung, etliche Chilastische Lehren betreffend*) occurrunt in D. Josuæ Schwartzii gründlicher Wiederlegung der Chilastischen Außlegung des VII. Cap. Michæ, Cæsp. Herm. Sandhagens, ed. Glückst. A. 1697. in 4., sub finem, p. 136-196., in append. peculiari.

Billiges Lob des H. Ehestandes (Oda prolixa haud inelegans in nuptias Henr. Strickeri, Senatoris Flensburgensis). Slesv. 1698. fol.

Die seelige Entleidung; oder Ode über den Tod Frau Catharinæ Mariz Lobetantzin. Schleswig 1699. fol.

Odz quinqve sacrz Germanicz seorsim excusæ. Flensburgi 1704. 8.

II. ALIENA, quæ recendi curavit.

M. Frid. Damii abgedrungene Relation des Colloqvii mit denen von Flensbürg entwichenen Enthusiasten. Flensburgi 1706. 8.

Decades IV. Epistolarum de Syncretismo hodierno damnabili & noxio, occasione controversiæ, D. Christ. Grossio per Josuam Schwartzium motæ, ab A. 1661. ad 1665. a Theologis doctissimis scriptarum & Zirickse A. 1664. & 1665. excusarum, Decade quinta e Scriniis Schwartzii a se auctæ. Flensb. 1706. 8. & (titulo tantum immutato) Hamb. 1710. 8.

Friderici IV., Königes in Dännemarc Erntliches Edict wieder die heimliche Zusammenkünfte und gottlose Jtr-Lehren der Pietisten, A. 1706. publicirt; abermahl von ihm mit einer Zuschrift an L. Theod. Dasslovium aufgegeben. Flensb. 1711. 4.

Q 2

INEDITA.

(1.) V. Programmata funebria, & Epicedia, cum Joh. Boceri, *Orationibus nostri subiecta*, tum Joh. Posselii Sen., *Parte II. Scriptorum Rostochiensium, p. 354. 358.*, obvia, & confer Joh. Boceri Carmen in Legationem ejus anni 1564. Polonicam, *Libro IV. Carm. sacr. f. M. a insertum.*

INEDITA.

Vidi Syllogen ineditam Poematum ejus vernaculorum juveniliū, elegantium & luce publica non indignorum. Gegen Anmerkungen wieder einiger so genannten Diener des Worts Anmerkungen, worinnen dieser, D. Henr. Muhlen Chiliaismus zu behaupten, weiter aufgezogene falsche Lehren, unwahre Berichte und böse Aussagen gezeigt werden. Flensburgi 4. Promissz in *Catal. Num. Lips.* A. 1706. vern. p. 13. Scriptum maledicum, styloque plane ἀθελογῶν, & perpetuis λογομαχίαις atque sarcasmis scatente, concinnatum, & cujus Partibus III., primæ tantum Sectionis Partis I. capita tria, cum quarti initio, A. 1707. ineunte, 27. plagulis erant excusa, cum illud, impressione sufflaminata, supprime retur. Scripti hujus Prolegomena, jam antequam prodiret, stylo satis mordaci confutata sunt.

I. von einem freidliebenden Bertheidiger der Wahrheit in der Nothdringenden Anrede an D. Josuam Schwartz, wegen des offenbaren Unrechts, so derselbe, theils durch ärgerliche Anhebung einer unnöthigen Controvers mit D. Henr. Muhlio, theils durch deren Erneuerung mit H. Brackers Laster- und Zantschrift begangen. Slesvigz A. 1707. 4. edita, tum alibi, tum imprimis p. 1-5. 92. 93-97. 101-112. 116.

II. a Joh. Moscheroschio Ψυδωρίμω, Vindice Strigilis suæ Schwarzianz contra Brakeri præfationem amarulento, in *Asino Percusso* oder dem wegen seines zuweit aufgethanen Laster-Maules unter dem Bilde eines Esels nach Würden abgeprügelten Henr. Brakern, scripto Satyrico famoso, A. 1707. 4. publicato, & a Val. Ern. Löschero, una cum priori, in den Unschuld. Nachrichten, Sect. VII., A. 1708. p. 431. 432. memorato.

Adulatoriam in laudes ejus Digressionem Joh. Henr. a Seelen A. 1717. *Commentationi suæ de Vita Joh. Christoph. Wolfii* p. 49. attexit, edique in ista optavit sequentia illius ἀνέκδοτα:

1. Documenta Theologica, quibusdam non levis momenti controversiis, præsertim Holfaticis, lucem allatura.
2. Annotationes in Sacram Scripturam, potissimum ex Autoribus profanis.
3. Observationes in Aristophanem & Svidam Küsteri, Philostratos Olearii, Horatium Bentleji, aliosque Autores veteres.
4. Supplementa ad Lamb. Bos Mysterium Ellipseos Græcæ.
5. Tr. affectum de Baptismo Infantum.
6. Carmina Græca, Latina, Germanica.

De Supplemento ejus Lexicorum Græcorum e Scriptoribus Ecclesiasticis affecto V. Alb. Thurz *Ideam Hist. Lit. Dan.* p. 329.

CANUTUS BRAMTIUS, Andreæ (Stubkopix in Dania A. 1539. mortui, & in *Nenlis* p. 23. laudati) Filius, Hatherslebiensis, Parochus ruralis in Diœcesi patriz Osbyensis.

Epithalamium in nuptias M. Joh. Thomæ Kipensis, Past. Halmiensis. Hafniz 1563. in 4.

Næviz in obitum Virorum Academiz Halmiensis celeberrimorum, aliorumque amicorum suorum, M. Georg. Boethio, Superintendenti, inscriptæ. Witebergæ 1569. in 4.

ADAMUS BRAND (quem *Adamum Isbrandum* Christ. Gryphius (1.), cum Legato eum, cujus comitatum auxit, Rusfico confundens, perpetam appellat), Lubecensis, juvenis ex urbe patria, mercaturæ causa, Moscoviam profectus, illic Lingvæ Rusficæ, Eberhardi vero Isbrandi, magni Moscorum Ducis in Chinam Legati, Comes in itinere isto A. 1692. ac triennio sequenti, præcipuus, Perficæ, Tartaricæ ac Sinicæ insignem sibi paravit peritiam. Lubecam ex isto redux, mercatorum patriz, per annos aliquot fuit haud infimus, & a G. H. Götzio (2.) eruditus annumeratus; quem Rusfi, teste Gotfr. Gvilhelmo Leibnitio (3.) Anno 1697. ad novum iter Chinesem, Principis sui suscipiendum auspiciis, invitarunt. Inde vero a Friderico III., Rege Pruslico, in aulam suam evocatus, illi, Berolini pariter atque Regiomonti, a Commerciorum erat consiliis, imo Legationi ab eodem destinabatur Perficæ, quam, omnibus, huic necessariis, jam præparatis, mors Regis augustissimi, A. 1713. extincti, impedivit. V. Pauli Jac. Marpergeri (ob scientiarum variarum, linguarumque Orientis complurium, eum commendantis peritiam) *Erstes Hundert gelehrter Kaufleute*, num. p. 3. p. 27. 28. 29. Ubi is non tantum Itinerarium illius Orientale sive Chinesem, ab Autore auctum, suaque præfatione de Itinerum in Orientem, ab Europæis susceptorum, fructu ornatum, sub prælo jam sudare retulit, sed aliud etiam argumenti similis scriptum a Brandio verbis jussit expectari sequentibus: *Er arbeitet zu Königsberg in Preussen aufs neue an einigen curiösen Observationibus, die er seither dem, aus einigen sicheren Memorialen eines seiner dalmahligen Reistegefahrten auf besagter Chinesischen Reise gezogen, um solche gleichfalls mit einem annehmlichen Commentario der gelehrten Welt mitzutheilen.*

Descriptio itineris sui Sinici Latina brevior, a Gotfr. Gvilh. Leibnitio, in *Novissimis Sinicis*, A. 1697. in 8. excusis, p. 164-168., publicata.

Orientalische Reise, oder selbsterfahrne Nachricht dessen, was sich, bey der Szaarischen Gesandtschaft nach China, so, A. 1692. 1693. 1694. und 1695., durch den Ambassadeur Eberhard Isbrand (von Glückstatt bürdig), über Rußland, Groß Ustiga, Siberien, Dauren, und die Mongulsche Tartarey, geschehen, hat begeben. Hamburgi 1698. in 12. & Lub. 1723. sub tit.: *Neuer vermehrte Beschreibung der grossen Chinesischen Reise* ad quam edic., ni fallor, Marpergeri verba respiciunt. Versiones Itinerarii hujus Legationis in Chinam Rusficæ Germanicæ prodierunt:

1. Belgica, Tielz A. 1698. in 8.
 2. Gallica, Nicol. Witsenii, Consulis Amstelodamensis, Tabula itineris Legationis istius Geographica, & Anonymi Epistola de statu Moscoviz præfenti, aucta, Amstelod. 1699. in 8.
 3. Anglica, in Syntagmate Hodoeporicorum (*the Collection of Voyages*), Londini A. 1704. in fol. excuso, Vol. II., sicut Lipsiensis (in *Actis Erud.* A. 1705. p. 154.) testantur, obvia.
- Recensus ejus exhibuerunt, e textu Germanico Wilh. Ern. Tenzelius, in *Dialogis Menstr.* Germ., M. Apr. A. 1698., p. 350-367., e Versione Belgica Pet. Rabus in *Boekzaal Europe*, M. Sept. & Oct. A. 1698., p. 306-316., e Gallica autem Cousinus *Ephem.* 33. *Erud. Gall.* A. 1699., p. 634-644., & Jac. Bernhardus in *Novis Resp. Lit. Gallicis*, M. Febr. A. 1699., p. 212-222. Commendarunt idem G. G. Leibnitius (*relationem vocans amplam & argumento dignam*) in *Præf. Novissimorum Sinicorum*, Lubecenses, in *Nov. Lit. Septentr.*, M. Jan. A. 1698., p. 16., & M. Mart. A. 1699., p. 86. 87., Leonh. Christoph. Sturmii (*multa illud notatu dignissima, & mapparum correctioni inservientia, promere judicans*) in *Tr. de nat. & conslit. Math.*, Sect. II., c. 10., p. 286., & Chr. Gryphius ac G. H. Götzius II. cc. Cont. de illo Corn. a Beuighem *Appar. ad Hist. Lit. noviss.*, *Consp.* IV., p. 45.

ADOLPHUS BRANDIUS, Hamburgensis, J. U. Lic. & in patria Practicus. Vixit A. 1704.

Disp. Inaug. de Bancruptoribus, Aureliz 1684. in 4.

FRIDERI-

(1.) in *Diff. Isag. de Ser. Hist. Sec. XVII. c. 13. p. 566.* (2.) in *Diff. de Mercatoribus errandis*, §. 10. p. 10. (3.) in *Novissimis Sinicis* p. 174.

FRIDERICUS BRANDIUS, in pago Alſia, Inſula Cimbrica, Eckenſi, d. 13. Aug. A. 1632. (1.), patre Nicolao, ejus Paſtore, natus, poſt abſolutum in Gymnaſio Stertinentſi, & Academiis Francofurtana, Lipſienſi ac Witebergenſi, ſtudioſum curriculum (2.), Parochus primum, in Fionia, ab A. 1658., ruralis Schwendingenſis ac Glorupenſis, deinde vero, ab A. 167., Falſtrix Auſtralis Præpoſitus, & oppidi in inſula hac Danica Nicopienſis Paſtor, liberis XV. e Sophia Eliſabetha, M. Bonaventuræ Rehfeldii, Eccleſiarum in Ducatu Slevicenſi regiarum Superintendentis, filia, A. 1664. ducta, ſuſceptis (3.), Anno circiter 1690. mortuus.

Confer de illo Henr. Harderi in nuptias ejus, & *Sylvam meditationum ſacrarum*, Epigrammata, *Lib. II. Epigr.*, n. 21. 22. 23. 24., p. 248. 249. 250. Ed. Roſtgaard., & Chriſtoph. Hendreichii (ter cum memorantis) *Pandeb. Brandeb.* p. 703. 706.

SCRIPTA EDITA.

I. LATINA.

Maſpiter Leucoreus. Holmiz 1655. in 4. (*V. Biblioth. Reſen. p. 280.*)

Sermo, in introductione M. Sim. Petri, Scholæ Nicopienſis Vicereſtoris, habitus. Hafn. 1678. in fol.

Epicedium in obitum Henrici a Stöcken, Conſilarii & Quæſtoris Regii. Hafn. 1681. in fol.

Fragmentum Epiſtolæ ejus, A. 1675. ſcriptæ, de Sandalio & lapide, *Voluminis III. Adorum Medicorum Hafnienſium*, A. 1677. edito (num. 60., p. 99. 100. 101.), inſertum.

Carmina quædam, ſparſim excuſa.

II. GERMANICA.

Sylva Soliloqviorum ſeu Meditationum ſacrarum, oder Luſtwald heiliger und gottſeliger Betrachtungen: Decas prima, Hamburgi 1663. in 12. Danica ejus Verſio, ab Henr. Andrez Herſtadio concinnata (cui Brandii etiam *Felix permutatio*, mox memoranda, & *Minutia piarum cogitationum*, Centuriam verſuum ac Gnomarum Latino-Danicarum exhibentes, acceſſerunt), Hafniz A. 1681. in 12. prodiit. Commendatur a D. Georg. Witzlebio, Theologo Hafnienſi, in præſatione præfixa, & Henr. Hardero, in Epigrammate eleganti, *Lib. 2. Epigr.*, n. 21., obvio.

Troſtſchrift an Herrn Jacob Beckern, über den Todt ſeiner Eheſtrauen. Hafniz 1672. in 12.

Margareta, Königin zu Dennemard, Norwegen und Schweden, und was ſich, bey deren Regierung, merckliches jugen tragen. Hafn. 1672. in 12. (*Quod ſcriptum, editis in Catal. Nund. Vern. A. 1672. Lipſ., p. 26., annumeratum, an revera prodierit, dubito.*)

Felix permutatio: Guter Wechſel, Welt und Unruhe verlohren, Himmel und ewige Zuſriedenheit gefunden; oder Leichpredigt über Joh. Frid. Branden, LL. Stud., auß Pl. CXVI. 7. 8.: Auß dem Dänischen verdeutsch. Hafniz 1674 in 4. Danice prodiit, tum ſeorſim ibid. A. 1674. in 8., tum, *Sylvæ Soliloqviorum* verſioni Danicæ ſubjecta, A. 1681. in 12.

Die allerlieblichſte Wilddahn, der heilige Eheſtand. Hafn. 1674. in 4.

Glänzende Taubenflügel, oder außführlicher Bericht vom Leben und Tode Frid. Taubmanni, Profeſſoris zu Wittenberg. Hafniz 1675. in 8. (*Commendatur à J. G. Eccardo im Monat. Aufzuge auß allerhand Büchern, M. Aug. A. 1702., p. 38.*)

Bacillai, oder Chriſtliches Grabmahl und Ehrengedächtniß Hans Bergeshagens, eines achtzigjährigen Alten. Roſtochii 1679. in fol.

Leichrede über Margareta Maria Schwartzinn, Königl. Hofmeiſterinn. Hafn. 1685. in fol.

Thomæ Kingo, Biſchoffen zu Odensee, Morgen- und Abendopfer, oder XIV. geiſtliche Geſänge, auß dem Dänischen in Deutſche Verſe überſetzt. Francof. 1685. in 12. obl. Præfixa ſunt Elogia Metrica Kingii ipſius, D. Chriſt. Kortholti, D. G. Morhofii & D. Joh. Laſſenii. Quorum ultimus, Brandium *Maronem noſtrorum temporum* ſalutans, nimis de illo benigne judicavit.

M. JOHANNES BRANDIUS, Sûnderburgenſis, patre Matthia, Senatore, A. 1589. natus, e ſcholis patria ac Lubecenſi A. 1605. Roſtochium, & A. 1607. Witebergam, proſectus, A. 1612. & 1613. reliqvas Germaniæ pervagatus Academiis, A. 1614. in Roſtochienſi Magiſtri ornatus titulo, ducta A. 1615. uxore Margareta Bocatia, M. Pauli Petri, Profeſſoris Theologi Roſtochienſis, vidua, recuſata vero hujus Profeſſione, in civitatem A. 1617. reverſus patriam, ejusque conſeſſim Eccleſiaſtes, & A. 1622. Paſtor, electus, tandemque d. 21. Apr. A. 1654., æt. 65., in eadem deſunctus. V. Joh. Boldichii, Conc. Aul. Sûnderb., *Sermonem funebrem vernaculum*, & *Phil. I. 24. ei habitum*, & Roſtochii A. 1655. in 4. excuſum.

Theoremata Philoſophica, Præſide M. Thoma Rhædo, Scoto. Roſtochii 1609. in 4.

Quæſtiones aliquot illuſtres de Lege naturæ & Prædicationibus inuſitatis. Roſt. 1614. in 4.

Diſput. IX. Phyſicæ. Roſt. 1614. in 4.

Collegium Diſputationum Metaphyſicarum. Roſtochii in 4.

Heptalogus Chriſti crucifixi, oder VIII. Predigten über die VII. Worte Chriſti am Kreuze. Roſt. 1617. in 4. (Hæ Concionες a Chriſtoph. Hendreichio, in *Pand. Brandeb. p. 703.*, falſo tribuuntur M. Joh. Brandeſio, Eccleſiaſte Iſlebienſi, *Homiliarum de Sacramentis* vernacularum, Lipſiz A. 1612. & 1618. editarum, Autori.)

Sors pie mortuorum optatiſſima, oder Leichpredigt über Lorenz Lorenzen, Raths Herrn zu Sûnderburg, auß Apoc. XIV. 13. Roſt. 1650. in 4.

Viva mortis piorum delineatio, oder Leichpred. über Hans Jebſen, Fürſtl. Sûnderburgiſchen Amptsverwalter, auß Luc. II. 29. ſqq. Roſt. 1650. in 4.

JOHANNES BRANDIUS, Lubecenſis, A. 1677. natus, Artisqve Medicæ, cui Lipſiz ab A. 1698. vacaverat, Doctor Roſtochii d. 20. Sept. A. 1701. creatus. V. *Nova Lit. Lub. A. 1701.*, *M. Sept. p. 258. 259.*, & *M. Oct. p. 291. 292.*, D. Joh. Ern. Schapero *Propemicon ad eum inaugurale*, & J. H. a Seelen *P. III. Athen. Lubec. p. 197. 201.* Obiit in patria quadragenarius d. 21. Apr. A. 1717.

Diſp. Inaug. de Variolis. Præſide D. Joh. Ern. Schapero. Roſtochii 1707. in 4.

JOH. BOGISLAUS BRANDIUS, Eckena Alſenſis, Johannis, Parentis, in Parochiæ natalis Paſtoratu, ab A. 1690., Succellor, & reliqvarum ſimul tractus Norburgici Eccleſiarum, ab A. 1694., Præpoſitus. Vixit A. 1704.

Denckſpruch Gottſeliger Chriſten, von ihrem mühseligem Leben, und ſeligem Sterben, oder Leichpredigt über Auguſtum, Herogen zu Holſtein-Norburg, und Chur-Brandenburgiſchen General Feldzeugmeiſter, M. Oct. A. 1699., auß Pl. CXVI. 7. 8. 9., gehalten; excuſa im wolverdienten Ehrengedächtniſſe Herzogs Auguſti, Slevigz A. 1704. in fol.

(1.) V. Pet. Reſenii *Indicem III. Biblioth. ſua.* (2.) V. ejus *Præfat. Verſionis Metricæ Hymnorum Thomæ Kingii.* (3.) V. eandem *Præfat.*

Mollerii Cimb. Lit. Tom. I.

R

MICHAEL BRANDIUS, Med. D. (Groningx A. 1722. creatus) & Practicus Hamburgensis. *Sichere Cur wieder die, auß einem Tartaro entstehende, fast unerträgliche Schmerzen vom Podagra, den Patienten, in einem besondern Arcano, offeriret.* Hamb. 1723. in 8.

Glückliche Steinscur, oder neu-erfundene Kunst den Stein im Menschen, ohne Pein und Schmerzen, zu zermalmen und zu vertreiben. Hamb. 1724. in 8.

NICOLAUS BRANDIUS, Lubecensis, J. U. Lic. Vixit A. 1666.

Disp. de officio & jure obsequentium, Przfide Jac. le Bleu, Prof. Polit. Gießz 1658. in 4.

Disp. de Contractibus realibus, Przfide Mart. Mullero, Jcto. Gießz 1658. in 4.

Disp. de Confrontatione, Przfide D. Joh. Ott. Tabore. Gießz 1663. in 4.

Disp. Inaug. proluxa de legitima maleficos & fagas investigandi ac convincendi ratione. Gießz 1662. in 4. Adjecta deinceps Justi Oldecopii *Observationibus Criminalibus*, Francof. ad Viadr. A. 1698. in 4. recusa.

Conf. de illo C. Hendreichium in *Pand. Brandeb.* p. 703.

M. NICOLAUS BRANDIUS Junior, Sünderburgensis, Senioris filius (d. 17. Jul. A. 1650. natus) &, in urbis patriæ Pastoratu, cum per quadriennium Ecclesiasten jam egisset vespertinum, ab A. 1680., Successor, d. 3. Nov. A. 1693., æt. 43., defunctus.

Exerc. ad Oraculum de Messia Pf. LXIX. 5., Przfide D. Joh. Ad. Scherzero defensa. Lipsiz 1672. in 4.

Die Ruhe mitten in, und nach der Unruhe eines Gläubigen, oder Reichpred. über Johannem Brand, Norburgischen Probsten und Pastorem zu Effen, auß Pf. CXVI. 7. 8. 9. Lubecz 1679. in 4.

OTTO BRANDIUS, Sünderburgensis, Parochiz Hackenbergensis, in tractu insulæ Alsenis Norburgico, Pastor, ad quem C. S. Schurtz fleischii Epistola, T. I. *Epp. arcandarum*, n. 204., p. 340., legitur. Vixit A. 1696.

Panegyricus Jacobo II., Magnæ Britannix Regi, sub regni auspiciis, Metrice scriptus.

PAULUS BRANDIUS, Sünderburgensis, Med. Doctor, Medicus initio Exercitus Daniæ in Scania, circa A. 1678., castrensis, deinde vero urbis in Norwagia Bergensis Poliater, A. 1687., cum moerore, ob uxoris obitum, se excruciasset immodico, extinctus.

Conf. de illo Chr. Hendreichii *Pand. Brandeb.* p. 703. 708., & Corn. a Beughem *Bibliogr. Med.* p. 42.

SCRIPTA.

Disp. de malo Hypochondriaco, cum Sim. Pauli & Ol. Borrichii Gratulationibus Epistolicis. Hafniz 1676. in 4.

Disp. de Ovo humano. Hafniz 1677. in 4. (*V. Biblioth. Resen.* p. 357.)

Dissertatio ad Norwegiz Curiosos. Hafniz 1681.

Manuductio salutaris. Amstelod. 1681.

Orat. Parentalis in obitum Joh. Olssonii, Medici Bergensis, quam in Batavia A. 1683. esse editam, Frid. Breclingius in *Catal. Test. Verit.*, n. 160. (*T. IV. Hist. Eccl. Gotfr. Arnoldi* p. 778.), testatur.

Querela de obitu uxoris suæ (*cujus ab amico mihi factum est indicium*).

Observatio de Dysenteria castrensi, ejusque causa verminosa, & curatione, *Volumini V. Actorum Medicorum Hafniensium* (num. 32., p. 96. 97. 98.) a Thoma Bartholino A. 1679. inserta.

PETRUS BRANDIS, Antonii Fil., Lubecensis, J. U. Doctor, in Acad. Rinteliensi, d. 22. Nov. A. 1703., creatus, &, A. seqv. 1704., a Friderico IV., Rege Daniz, Legati sui in civitate patria Ordinarii dignitate ornatus, simulque postea Consiliiarii Justitiæ adscriptus ac A. 1724. Status publici. Plura de Vita illius narrat J. H. a Seelen *Parte II. Athen. Lubec.* p. 123.

Disp. Inaug. de eo, quod justum est circa Consensum minoris partis, ut non teneatur stare majori, nec major minori præjudicare valeat, Przfide D. Conz. Lüdekingio. Rintellii 1703. in 4. V. de illa *Nova Lit. Germ.*, M. Mart. A. 1704., p. 115. 116., & N. L. Lub., M. Mart. A. 1704., p. 94.

M. PETRUS BRANDIUS, Sünderburgensis, Nicolai Senioris, Oppidi hujus Pastoris, filius, ejusdem, ab A. 1678., Ecclesiastes & Archidiaconus, M. Leonh. Pegmanni, Præpositi, gener, M. Sept. A. 1707. morbo contagioso, cum domesticis quibusdam, extinctus. Plura de vita ejus in *Novis Lit. Lubec.*, M. Nov. A. 1699., p. 347., invenies.

Disp. Physica de Terræ motibus, & seorsim illis, qui in morte & resurrectione Christi acciderunt, Przfide Casp. Posnero, Prof. Phys., defensa. Jenz 1672. in 4.

Disp. de usu Accentuationis geminz, in genuina divisione Decalogi, Przfide Henr. Opitio, ad gradum Magisterii consequendum, defensa. Kilonii 1677. in 4.

Diss. Theol. de passionibus corporis Christi Mystici, ad Col. 1. 24. Jenz 1701. in 4. Recensum V. in *Novis Lit. Lubec.*, M. Nov. A. 1699., p. 347., & M. Febr. A. 1702., p. 48.

JOHANNES BRASCHE, Lubecensis, d. 3. Aug. A. 1671. patre mercatore natus sibi cognomine, Med. Doctor (Jenz A. 1697. creatus) & in patria, ab A. 1698., Practicus. Obiit d. 10. Jan. A. C. 1720., & æt. 48. Vitam ejus fusius enarrarunt D. Joh. Hadr. Sleevogtius in *Progr. de ligatura artuum* ejus Disp. inaugurali præmisso, Joh. Henr. a Seelen in *Programmate funebri latino & Biographia Germanica* (der Vorstellung eines recht Gottsfürchtigen Medici) Lubecz A. 1720. in fol. editis, nec non P. III. Athen. Lubec. p. 201-205. Conf. etiam, quas is allegat, Christ. Polyc. Leporini *Vitas Eruditorum Germanicas* P. V. p. 450. & seqq.

Disp. Inaug. de Inflammatione renum, Przfide D. Georg. Wolff, Wedelio. Jenz 1697. in 4.

M. JANUS Olai BRASENIUS, Cimber, Scholz Ripensis Conrektor M. Martio A. 1688., & Insulæ deinde Fanøensis Pastor, M. Augusto A. 1698., constitutus. V. Pet. Terpagtii *Inscriptiones Ripenses* p. 150., ac *Appendicem illarum* p. 3., & Alb. Thura *Ideam Hist. lit. Dan.* p. 70. Vixit 1722.

Diss. Philol. de Etymologia. Hafn. 1679. in 4.

FRANCISCUS BRASSER, Arithmeticus Lubecensis, ob artis suæ peritiam, circa A. 1590., celeberrimus, quem Gerh. Joh. Vossius (*in Lib. de Scient. Mathem.*, c. 52., §. 7., p. 323.) præcipuis ejus annumeravit scriptoribus, & Otto Wefelovius, Interpres Compendii ipsius Latinus, teste eodem, *communem totius Saxonie, ac maritimarum vis Germaniae urbium, Præceptorem* appellavit.

Arithmetica, edder *Rekenboek*, up alle Roepmannshandling. Dialecto Saxonica prodiit Lubecz 1590. & 1644., ac Hamburgi A. 1600. & 1611. in 8., Misnica autem Lubecz 1657. 1663. 1670. 1674. 1697. & 1710., Hamburgi 1659. 1662. & 1682., ac Plönz 1677., in 8. Editionibus hñce, mihi visis, Hendreichius (*in P. B.* p. 709.) Stettinensem A. 1619., Lipenius

Lipenius Hamburgensem A. 1622., Beüghemius (*in Bibliogr. Mathem.* p. 310.) Lubecensem A. 1656., Catalogus Fui-
renianus Gryphiswoldensem A. 1661., & Bahnsianus alias A. 1610. & 1631., in *p.* excusas, adjiciunt, Ottonis Wese-
lovii Versio ejus Latina Bremæ A. 1619. & Amstelodami A. 1622., in 8., lucem aspexit.

(Diversus ab eo est J. R. Brasser, de cujus *Algebra*, Belgico sermone Amstelod. A. 1663. & 1673. in 4. edita, Beüghemius *l. c.* p. 404. 405. potest consuli.)

JOHANNES BRAUER, Kiloniensis, Concionator copiarum Archiepiscopi Bremensis, ab A. 1643., castren-
sis, deinde autem, ab A. 1645., Civitatis patriz, post M. Christ. Freymanni obitum, Diaconus, & tandem Archidiaconus,
d. 8. Sept. A. 1669., æt. 57., mortuus. V. D. G. Morhofii *Programmum* de vita ejus *funebre*, in *Orationum ac Pro-*
grammatum Syntagmate, n. 44., p. 683-687., recusum, & confer Georg. Nicol. Erasmi *Lib. IV. Anagramm.* num. 59.

Ehrstlicher in Kindesnöthen schwebender Matronen Ehrenkrone, oder Leichpredigt über Catharina Ursula Köhlschöbder
ign. D. Sam. Rachelii, Prof. Juris, Ehefrau, auß 1. Tim. II. 15. Kilonii 1667. in 4.

JOHANNES BRAUN, Kiloniensis, J. U. D.

Disp. Inaug. de Domiciliis pauperum, von Hospitälern. Tübingæ 1676. in 4. Recusa *Volum. IV. Disput. Jurid. Tu-*
bingensium, Præside D. Wolfg. Ad. Lauterbachio habitatum, ibidem, sine mentione anni, in 4.

SALOMON BRAUNIVS, Kiloniensis, Med. D., & Reip. initio Biberacensis in Svevia Poliatæ, deinde ve-
ro Marchionis Brandenburgico-Barutini Archiater, Collegio Naturæ Curiosorum Germanico A. 1672. adscriptus,
& d. 30. Nov. A. 1675. mortuus. V. *Catalogum Collegiarum Academiæ naturæ Curiosorum*, A. 1694. Anno I. Decurie
III. *Miscellaneorum* illius præfixum, & Georg. Wolfg. Wedellii *Progressum ejusdem Academiæ*.

Observationes IV. de Monorchite, facundo Iride lunari, cerevisia e mamma excreta, ac uvulæ usu, *Annis IV. & V.*
Decurie I. Miscellaneorum Acad. Nat. Cur. (Lipsiæ A. 1676. in 4. editis), num. 13. 14. 15. 16., insertæ.

Teutscher Jordan, oder Beschreibung des Biberacher Bades, so der Jordan genandt wird; nebst einer schönen Vergleich-
ung der grossen und kleinen Welt, &c., in zwey Theilen. Augustæ 1673. in 8. wieder nachgedruckt, mit D. Ludov. Mülle-
n, Physici zu Biberach, Anmerkungen, unter dem Titel des neueröffneten teutschen Jordans, Ulmæ A. 1688. in 8.

Conf. de illo C. Hendreichii *Pand. Brandeb.* p. 712., & Corn. a Beüghem *Syllabum recens exploratorum* p. 9.

(Diversus ab eo est, & forte filius ipsius, Salomon Braunius, Nerolinga Rhætus, Med. D., cujus Disp. Inaug. de ca-
su, in qvo menses p. n. emanentes per Menagoga ciendi non sunt, Præside D. Elia Rudolpho Camerario proposita,
Tübingæ A. 1690. in 4. prodit.)

M. FRIDERICUS BRECLINGIUS, Handevitha (pago Præfecturæ Flensburgensis) Cimber, patre M. Joh.
Breclingio, ejus Pastore, A. 1629. natus, hujus, post decennium integrum in omnibus ferme Germaniæ Academiis
transactum, in Parochia natali, ab A. 1659. ad 1680. Symmystes, Zwollensis autem Ecclesiæ in Transilvania Luthera-
næ, ab A. 1661. ad 1666. Pastor, ab utroque munere sacro, ob Chilianæ patrociniæ, & acriorem vitiæ Ordinis
Ecclesiastici Elenchum, deturbatus, & Amstelodami deinde, ac tandem Hagæ, privatim commoratus, Senex octuagena-
rio major, A. 1711. mortuus. De Vita ejus, Scriptis & Certaminibus, fusius Tomo commentabimur ultimo, & coi-
sali interea possunt, qvz Gotfr. Arnoldus, *Tomo III. Historiæ Ecclesiasticæ vernaculæ*, c. 15., p. 145. 146., & ipsemet, in
Catalogo Testium veritatis, *Tomo IV.* ejusdem Operis Arnoldini, *Sectioni III.* (num. XVIII.) inserto, p. 773. 774., jam
narrarunt, Scriptorum *ἀνέκδοτα* atqve affectorum Indicem ipse itidem, in *Compendio Apocalypsis referatæ Germa-*
nice, A. 1678. edito, p. 8-14., exhibuit.

HERMANNUS BRECLINGIUS, Brecluthia (Præfecturæ Flensburgensis vicō) Cimber, Johannis Brec-
lingii, Pastoris illius, filius, Collegii aulici Hafniensis, commerciis promovendis a Christiano V., Daniz Rege, destina-
t. Assessor, circa A. 1708. mortuus.

Opus grande Arithmetico-Mercatorium *ἀνέκδοτον*, duobus majoribus (*in fol.*) comprehensum voluminibus, qvo,
in Gallia vivens, Rationes cambiorum, qvz e Belgio in Angliam & Galliam, ex Anglia in Galliam & Belgium, &
e Gallia in Belgium & Angliam, transmittuntur, pro monetæ in singulis locis diversitate, accurate computatas exhibuit.

M. JOHANNES BRECLINGIUS (quem *Breclingium* Chr. Hendreichius (1.) minus accurate appellat),
Breclumiz, Pago Dioceseos Flensburgensis Parochiali, A. 1589., M. Febr., natus, patrem avumque habuit cogno-
mines, Parochiæ istius Pastores, matrem vero Christinam Nanniam. Post Studiorum in scholis Flensburgensi, Lüne-
burgensi & Hildesienfi, tyrocinia, Academiam Rostochiensem A. 1612., Regiomontanam vero A. 1614., adiit, &
inde rediit, Richardi, Parochi Borlumenfis, morbo laborantis Chronico, vices in munere sacro per integrum obiit
biennium, hoc autem finito A. 1618. Witebergam, & titulo Magistri illic impetrato (2.), Rostochium, denon se contu-
lit, Johannisque Qvistorpii, Theologi, usus est convictu. Hinc a Borlumenfis ad curam Parochiæ suæ, spe succes-
sionis in Pastoratu facta, revocatus vicariam illi, ad A. usque 1623., præfuit, qvo cum ad Ecclesiæ Aulici, in Arce sua
Husensi, dignitatem, ab Augusta Danica, Joh. Adolphi, Ducis Holsatæ-Gottorpiensis, vidua, & ad Parochiæ in Præ-
fectura Flensburgensi ruralis Handevithensis Pastoratum, ab ejus incolis, eodem invitaretur tempore, hunc illi prætu-
lit, & per annos XLI., qva par erat, fide ac sollicitudine, administravit. Senex tandem decrepitus A. 1664., munere
sacro, ob valetudinem infirmam, abdicato, Flenopolin vicinam petiit, & in ædibus generi sui, Olai Molleri, Pasto-
ris Nicolaitani, Parentis mei, quod reliquum erat vitæ transegit, annoque 1672. (æt. 84.), d. 15. Maji, pie est defun-
ctus. E conjugæ Agathæ, M. Friderici Damii, Præpositi Flensburgensis, filia, A. 1622., ducta, filios quatuor (& hos inter
Fridericum, antea memoratum, ac Johannem primogenitum, statim memorandum), totidemque gnatas, sustulit,
& hac A. 1645. amissa, viduus consenuit, nepotesque XLV. ac tres pronepotes, superstes numeravit.

Conf. de illo Chr. Hendreichium *l. c.*, & Fridericum filium in *Catalogo Testium veritatis*, *Tomo IV. Hist. Eccl. Gotfr.*
Arnoldi inserto, num. 127., p. 773.

SCRIPTA GERMANICA EDITA.

Paradisus referatus: das eröffnete Paradies Gottes, oder süsse, anmuthige und heilsame Erklärung des überaus grossen Ge-
heimnisses von der Vereinigung Gottes mit der Seelen, darinn der Christen Hehl und Seligkeit besteht. Rostochi 1641.
in 12. (In eo, judice Friderico Filio *l. c.*, plene, e verbo divino, exposuit & persecutus est, qvz Joh. Arndius, in *Tr. de*
unione cum Christo, tantum adumbraverat.)

Anstegung über die VII. Bußpsalmen Davids, in LXVIII. Predigten verfasst, darinn alle Texte von Wort zu Worte
Evangelisch expliciret, mit bequemen Dispositionibus zertheilet, und mit süßlichen Exordiis, aus dem A. T. gezieret wer-
den, nur allein aus dem Zeughaufe des H. Geistes vorgetragen: Nebst einer Bußpredigt aus Eph. V. 14., und Vortrede an Frid.
III.,

R 2

(1.) in *Pandect. Brandeb.* p. 741. (2.) Sermo, qvo Aug. Buchnerus Ordinis eum Philosophici, in promotionis ætate, commendavit Decano,
in Buchneri *Epistolarum Parte* legitur *Secunda*, Dreitz A. 1680. edita, num. 101., p. 479. 480. 481.

III., König in Dänemark, von den zwölf Stufen der Himmelsleiter, und Ursachen der Nothwendigkeit guter Werke, Rostochii 1649. & *juxta Catalogos quosdam* 1652. in 4. Oratoriz Ecclesiasticz studiosis commendatur a Gerh. Meiero, Theol. Professore Bremensi, *Lib. II. Biblioth. Theol. contraße, c. XI.*, p. 250., ab Hendreichio autem, *l. c. p. 715.* Friderico filio perperam tribuitur.

INEDITA, a Friderico Filio *l. c.* enumerata.

Völlige Erklärung über die Klaglieder Jeremias.

Buch von der Gelassenheit in allen Dingen, innerlich und äußerlich, mit gründlicher resignation sein selbst in Gott zu bewahren.

Tract. von der Gerechtigkeit des Glaubens und Lebens in Christo.

Tract. vom seligmachenden Glauben.

Tract. vom ewigen Leben.

(Falso illi ab Hendreichio, *l. c. p. 715.*, adscribitur Friderici filii *Tractatus de libertate & potestate Ecclesie Germanicus.*)

JOHANNES BRECLINGIUS Junior, Senioris, modo laudati, filius, Handevitha Cimber, Parochus, ab A. 1650., in tractu Praefecturæ Tunderensis Frisco, Lindholmienfis, octuagenario major M. Jan. A. 1705. mortuus.

Exercitium sacrum, continens difficiliorum quorundam locorum & vocum S. Scripturæ Hebraicæ enodationem, Præfide D. Aug. Varenio propositum. Rostochii 1647. in 4.

Observationes de Frisia Borealis, sive Cimbricæ, rebus & antiquitatibus *avædesi*, quarum editionis, ab Autore promissæ, ab Ant. Heimreichio, in præfatione Chronici sui ejusdem Frisie Borealis Germanici, facta est mentio.

JOHANNES BREDEFELD, Vici Neumonasteriensis in Holfatia, ab A. 1704., Diaconus.

Neumünstersches Bethesda, oder wahrhaftige Beschreibung der dreyfachen, bey Neumünster entsprungenen, Deyls Quelle, ed. A. 1712.

Catechetische Unterredungen, zwischen einem Lehrer, und seinem Zuhörer. Plönz 1720. in 8.

ADAMUS a BREMEN, Lubecensis, J. U. D., & Fiscus in Tribunali regio Wismariensi, circa A. 1700.; Advocatus. V. *Novæ Lit. Lubec.*, M. Apr. A. 1700., p. 97.

Disp. Inaug. de Usuris, Præfide D. Joh. Pomereischio. Gryphiswaldia 1666. in 4.

FRANCISCUS a BREMEN, Hamburgensis, J. U. D. & in patria Practicus, & disqve Cathedralis, ab A. 1692.; Vicarius (1.), deinde vero, circa A. 1704., Adolphi Friderici, Ducis Strelitzio-Megapolitani, Consiliarius (2.).

Disp. Inaug. de Jure gratificandi. Aurelii 1680. in 4.

M. CHRISTIANUS BREMERUS (qui a Chr. Hendreichio (3.), quater eum in Theatrum suum producente, modo *Bramerus*, modo *Bramerus*, modo *Bruemerus*, perperam salutatur), Lubecensis, Friderici, Mercatoris, & Catharinæ Bartholdi, Botfacci, J. U. L. ac Aedis Cathedralis Vicarii, gnatz, filius, d. 7. Nov. A. 1635. in lucem editus, Flensburgi, fratris sui, Johannis Bremeri, Ecclesiasticæ Mariani, convictor, pueritiam exegit, scholamqve frequentavit publicam. Eundem, ad Concionatoris aulici, a Friderico III., Rege Daniæ, avocatum dignitatem, A. 1648. Hafniam est comitatus, & in Gymnasio postea Lüneburgensi ac Lubecensi, Academiisque Rostochiensis, Witebergensis, Jenensis, Lipsiensis ac Belgicis, studiorum gratia, per annos commoratus complures. Ex istis Hafniam A. 1660. reversus, Aedis Germanorum Petrinæ Diaconatum d. 14. Dec. A. 1662., Magistri titulum A. 1663., & Parochiz tandem suæ Pastorum A. 1676., obtinuit, sed Collegas in hoc sibi postea, dignitate æquales, Gerlacum Siasium, D. Joh. Lassenium & D. Barth. Botfaccum, adiungi, cum *προεδριαν* frustra affectaret, haud æquo tulit animo. Obiit tandem d. 4. Jan. A. 1701., æt. 66., cum, in gemino cum Ursula Catharina, D. Thomæ Lindemanni, Pastoris Petri Hafnienfis, filia, Johannisqve Tarnovii, Diaconi, vidua, & Hedwige Ursula, D. Herm. Meieri, Consilarii Megapolitani, gnata, conjugio, sex sustulisset liberos. Totam vitæ ejus Historiam *Programma exhibet funebre* D. Heft. Gotfr. Masii, Theologi Hafnienfis, in Henr. Pippingii *Triade Decadum Memor. Theol. Renov.*, Dec. IX., p. 1449-1457., A. 1707. recusum.

Conf. de illo Chr. Hendreichio *ll. cc.*, Thom. Bartholinum Sen. *Cent. III.*, *Epp. Med.* p. 428., Lubecenses in *Novis Lit. Septentr.*, M. Febr. A. 1701., p. 53., Siegf. Benzius in *Christiano non Christiano* p. 153., & Joh. Henr. a Seelen *P. II. Athen. Lubec.* p. 135. 136. 137.

Joh. Tarnovii, Theologi Acad. Rostochiensis, Comm. in Psalmos XV. Graduum, nec non in Psalmum XXIII. & XXIV., ab eo editus Noribergæ 1667. in 4. Hunc cum e MSto Joach. Henningii, Conrectoris Hamburgensis, suæ concredito fidei, illo invito atqve ignaro, publicasset, sibi ejus editionem Henningius, & superstes, & in *Catalogo Bibliothecæ suæ* posthumo p. 27., vindicavit. Commentarios ejusdem Tarnovii in Deuteronomii Cap. XXXII. XXXIII. & XXXIV., Esaiam, Jonam ac Micham, nunquam antehac editos, sub *Tarnovii redituri* prodituros, se curante, titulo, Bremerus, in *Catalogis nundinarum* A. 1691. & 1692. vernalium *Lipsiensibus*, promisit quidem, sed promisso, nisi fallor, haud satisfecit.

Der Gläubigen Seelen wahrer Ruhe, oder Leichpred. über Frid. Jessen, J. U. Stud., auf Ps. CXVI. 7. 8. Hafn. 1669. in 4.

Kurze Eitelkeit des Menschlichen Lebens, oder Leichpr. über Augusta, Dethlevi Rumohren, Königl. Obr. Lieut. und Erbherren zu Röst, Ebfrau, auf Ps. XXXIX. 7. Hafn. 1670. in 4.

Trepstätt der Sünder, oder Leichpr. über M. Hier. Bueck, Pastorem der Deutschen Kirche in Kopenhagen, auf 1 Tim. I. 15. 16. Hafn. 1674. in 4.

Der Himmelsbürger Glückseligkeit, oder Leichpr. über Augusta Elisabeth von Osten, auf Apoc. VII. 14-17. Hafn. 1675. in 4.

Werk aufschließende Gerechtigkeit, oder Leichpr. über St. Anna Ziemers, auf Rom. III. 28. Hafn. 1676. in 4.

Einfältige Catechismus-Fragen. Hafn. 1679. in 12., ibid. 1687. in 8.

Arbeitender Christe. Ratzeburgi 1680. in 12. Zum andernmahl vermehret gedruckt, mit einem Discurse von der Kürze des Menschlichen Lebens. Hafn. 1696. in 12. (Ab Hendreichio, *l. c. p. 721.*, Christiano Brehmio, Elekt. Sax. Consiliario & Bibliothecario, falso tribuitur.)

Redlicher Christe, oder Leichpr. über D. Simon Pauli, Königl. Dän. Leib-Medicum, auf Ps. XV. 1. 2. Plönz 1680. in 4.

Himmelsgedanken, auf dem Berge Thabor verfaßt, und bey Erklärung der Verkörperung Christi entdeckt. Hafn. 1690. in 8., & (*J. Catal. Nund.*) 1694. in 12. (Has etiam Hendreichius, *l. c. p. 721.*, Christ. Brehmio perperam vindicavit.)

Der verstorbenen Gerechten seliger Zustand, oder Leichpr. über D. Joh. Lassenium, Prof. Theol. und Past. zu Kopenhagen, auf Eccl. LVII. 1. 2. Hafn. 1693. in 4.

Sermo

(1.) V. J. Alb. Fabricii *P. II. Mem. Hamb.* p. 624. (2.) V. Lehmanni *Hamb. Lit. A.* 1704., p. 10.

(3.) in *Pandect. Brandeb.* p. 699. 701. 724. 743.

Sermo Funebris in locum Pf. LXX. 25. 26. Germanicus, ab Hendreichio *l.c.* p. 699. memoratus. (Alter, qvem Idem addit, in locum Baruch IV. 23., Johanni Bremero, fratri, debetur).

Schriftgegründete Gottesgelehrtheit, welche alle Lehrpunkte des Christlichen Glaubens mit klaren Sprüchen der H. Schrift erleuchtet, und die von den Wiedriglehrenden übel angeführte kürzlich und deutlich erklärt. Promissa in *Catal. Nund.* A. 1692. *Vern. Lipsiensi* p. 45. 50., sed nondum edita.

M. CHRISTOPHORUS BREMERUS, Hamburgensis, Gymnasii Uratislaviensis Elisabethani, ab A. 1651., Præceptor, Edisque simul D. Christophori Cantor, dein vero Scholæ ibidem Neapolitanæ, ab A. 1674., Rector, simulque Bibliothecarius Bernhardinus, d. 10. Jan. A. 1696., æt. 75., defunctus. V. Mart. Hanckii *Propagatores eruditio- nis Uratislavienses* p. 33. 39. 67. 68. 71.

Exerc. Philologica ad Cant. III. 1. 2. 3. 4. 5. Witeb. 1646. in 4.

M. JOHANNES BREMERUS, Lubecensis, patre Friderico, Mercatore, matre vero Catharina, Bartholdi Botfacci, J. U. L. & Templi Cathedralis Vicarii, filia, d. 24. Apr. A. 1616. natus, studiisque sacris ac profanis, in schola patria, Gymnasio (cui D. Joh. Botfaccus, Theologus, ipsius cognatus, tunc præerat) Dantiscano, & Academiis Regio- montana, Rostochiensis ac Julia, imbutus, A. 1642. (qvo Rostochii etiam Magister creabatur) Templi Mariani in Urbe Flensburgensi Diaconatum obtinuit. A. 1648., Friderici III., Regis Danici, qvem, Flensburgi annis aliquot commo- ratum, sacra sibi conciliaverat eloquentia, jussu, ex urbe hac, cum auditoribus d. 23. Jul. valedixisset, Hafniam, ut illic sibi, ad regiam nuper dignitatem evecto, a Concionibus in posterum aulicis primariis, sacrisque confessionibus, esset, commigravit. Officio hoc in aula sacro, qvoad Fridericus imperio præfuit, per annos 22. functus, Canonicatum qvo- que, illius beneficio, in Norwegia impetravit Asloensem, pesteqve Hafniæ A. 1654. sæviente, permisso ejusdem, in Belgium trajecit fœderatum, hujusque provincias, per menses aliquot, cum Coniuge Dorothea, M. Joh. Mohtii, Past. Flensb. Mariani, filia (A. 1642. ducta), lustravit. Hafniam, peste liberatam, post aulae reditum, ipse etiam repetiit, & per tria adhuc lustra superstes, Regem suum ne in ipsa quidem morte deseruit, eodem, qvo ille, A. C. 1670. (æt. suæ 55.), d. 25. Dec., febris quartana duplici ætate extinctus. Bibliothecæ, quam congesserat, locupletis, auctione, post obitu possessoris, distractæ publicæ, Catalogus (in fol. excusus) prodit. Plura de vita ejus suggeret *Programma fune- bre* D. Georg. Witzlebi, Theologi Hafniensis, d. 4. Jan. A. 1671. propositum, & in Georg. Henr. Götzii *Elogiis* LXXX. *Theoll. German.*, Lubecæ A. 1709. editis, num. 41., p. 390-397., recusum.

Conf. de illo Christ. Franc. Paulini Epicedion Germanicum, ei Studioforum Acad. Hafn. Germanorum scriptum nomine, & in den *Poetischen Erntlingen*, P. III., p. 173-176., recusum, Henn. Wittenii *T. I. Diar. Biograph. Sec. XVII.*, ad A. 1670., Christoph. Hendreichii *Pandeß. Brandeb.* p. 699., Pet. Resenii *Indicem III. Biblioth. suæ*, Georg. Nicol. *Erasmii Lib. I. Anagramm. Emmetr.*, n. 52. & 53., & P. I. *Ifag. mee ad Hist. Cimbr.*, c. 12., §. 9., p. 191. 192.

ELOGIA.

D. Georg. Witzlebio (in *Progr. cit.*) pius audit & ad prisce sanctitatis imaginem factus Aristes, Andr. Tscherningio (in *Paneg. memorie D. Jac. Fabricii dicato* p. 53.) Vir rare pietatis & eloquentie, Theod. Petzso autem (in *Ep. Dedic. Homilia Esbiopica de nativitate Christi*, illi inscriptæ), Theologus omnigenæ eruditiois & virtutis laude eximius.

SCRIPTA EDITA.

I. LATINA.

Disp. de natura Exponibilium. Rostochii 163. in 4. (V. *Progr. Fun.*)

Disp. de Trinitatis mysterio, Præside D. Conr. Hornejo. Helmstadii 164. in 4. (V. *Progr. Fun.*)

Joh. Hermannii, Pastoris Kōbensis, Labores sacri in Evangelia Dominicalia ac Festivalia, cum consensu Autoris, e L. Germ. in Lat., bono exteriorum, Methodice a Bremero transcripti, & præfatione D. Nicol. Hunnii, Superint. Lubec., exornati, Lubecæ 1641. in 8. Recusi, cum D. Nicolai Vismari Delineatione Concionum in Pericopas totius anni Epistolicas, iis adjecta, Lubecæ 1645. & 1652., ac Francof. 1663. & 1678., in 8.

II. GERMANICA.

König Davids einziges und allerbestes, oder Leichpredigt über Catharina Wölmanninn, auß Pf. LXXIII. 25. 26. Hamb. 1643. in 4.

Davids Hirte, oder Leichpr. über Dieterich Faustens, Bierundzwanzigern der Stadt Flensburg, auß Pf. XXIII. Slesvigz 1647. in 4.

Girtendes Fäublein des Königs I. Eskæ, oder Leichpr. über Peter Hacken, auß Es. XXXVIII. 10-18. Hamb. 1647. in 4. Apostolische Lesung auß Act. XX. 32., mit welcher er, d. 23. Jul. A. 1648., seine Zuhörer in S. Marien-Kirchspiel in Flensburg gesegnet hat. Hafniæ 1649. in 4.

Ebelob, oder Preis des Eheslandes, bey Vermählung Ernst Günthers, Herzogen zu Holstein-Günderburg, mit Augu- sta, Herzoginn zu Holstein, auß Marth. XIX. 5. sqq., gezeigt, darinn auch vom Scheide-Briefe gehandelt wird. Hafn. 1651 in 4.

Himmlische Hochzeit, oder Leichpr. über Christian von Ancken, Kön. Dän. Kammerdiener, auß Apoc. XIX. 7. Hafn. 1651. in 4.

Glaubensschild wider die feurige Anfechtungspeile des höllischen Bösewichts in der Todesstunde, oder Leichpr. über Jo- hanna Elisabetha von Reichou, der jungen Königl. Herschaft Hofmeisterinn, auß Job. XIX. 25. 26. Hafn. 1652. in 4.

Geistlicher Läufer, oder Leichpr. über Claus Krögers, Kön. Dän. Kammerdiener, auß Job. IX. 25. Hafn. 1654. in 4.

Himmlisches Bürgerrecht der Auserwählten, oder Leichpr. über Augusta Margaretha Marschalckinn, Herrn Dife Scha- den, Hochprincklichen Hofmeisters, Ehefrau, auß Phil. III. 20. 21. Slesvigz 1655. in 4.

Glückliche Wahl der Kinder Gottes, oder Leichpr. über Maria Elisabeth von Haxthausen, Königl. Hofmeisterinn, auß Pf. LXXIII. 25. 26. Hafn. 1664. in 4.

Trost im Scheiden, oder Leichpr. über Anna Margareta Mohrinn, M. Pet. Sartorii, Königl. Hofpredigers, Ehefrau, auß Baruch IV. 23. Hafn. 1666. in 4.

Dreifacher Segenswunsch, bey Joh. Georgii III., Churprinzen zu Sachsen, und Annæ Sophiæ, Königl. Dänischer Prinzessin, Vermählung, auß Pf. CXXVIII. 5. 6., abgelegt. Hafn. 1666. in 4.

Lob und Lohn der wahren Gottseligkeit, im Leben und Sterben, oder Leichpredigt über Fridericum III., König in Denne- mark, auß Act. XIII. 36., d. 3. Maji A. 1670. gehalten. Hafn. 1670. in 4.

Das zutroffene Rohr und glimmende Foch des Glaubens, welches der Herr nicht zubrechen noch auflösen wird, den Schwachen zum Troste, und den Starcken zur Erinnerung, gezeigt. Francof. 1670. in 8. Ratzeburgi 1678. in 12. Tu- bingz 1712. in 8. (juxta *Catal. nundin.*)

Molleri Cimb. Lit. Tom. I.

S

NEDI-

INEDITUM.

Scriptum de Cogitationibus humanis Germanicum imperfectum, quod in scrinio defuncti repertum esse, Affinis ejus, Joh. Mohtius, Consiliarius Danicus, mihi retulit.

JOHANNES BREMERUS, Hamburgensis, J. U. D. & in patria Practicus, A. 1723. mortuus.

Disp. Inaug. de Jurejurando, vi & metu extorto. Basileæ 1683. in 4.

M. NICOLAUS BREMERUS, Hamburgensis, Classis infimæ in schola patriæ Johanna Præceptor, circa A. jam 1683., mortuus A. 1714.

Bartholdi Feindii Portula Lingvæ Latinæ nova, seu Florilegium sententiarum proverbialium, ex optimis Autoribus Latinis collectum, & in centum Decurias distributum, cum ejus Continuatione: Latine & Germanice. Hamburgi 1697. in 8.

Kurze, doch schriftmäßige Erklärung der ersten ungeänderten Augspurgischen Confession. Hamb. 1680. in 8.

WOLTHERUS BRËNNER, Civis & Typographus Slesvicensis, qvi A. 1534. Jus urbis suæ municipale, ex aliquot MSSis, sedulo collatis, concivium rogatu, Idioma Saxonico, cum Præfatione sua, sub hoc edidit titulo:

Der Stadt Sleswick Stadtrecht, angesetzt umm befestiget durch den grotmächtigsten Herren, Swen, Rönning to Dens nemarck. Slesvig 1534. in 4. Recusum est illud ibidem A. 1603. in 4. Confer de illo P. III. *Isagoges mez ad Hist. Cimbr.*, c. 4., §. 1., p. 310. 312.

BENEDICTUS BROCKTORFIUS, Eqves Hollatus, cum Ova Brocktorfio, patrueli, A. 1641. & sequentibus, in Academia commoratus Argentinenfi, & Joh. Christophoro Marci, Lipsiensi (J. U. postea Doctore, Elect. Sax. Consiliario, & Scabinatus in patria Seniore), gavissus Ephoro. Utrumque Joh. Georg. Dorscheus, in *Ep. Dedic. Parallelorum Monasticorum & Academicorum*, A. 1644. iis inscriptorum, fule laudavit, Joh. Henr. Boeclerus autem, in *Programmate* illorum præmisso Orationibus, verbis hæc commendavit: *Dum nobiscum vivere, ita vitam studique sua gratissimi hospites instituerunt, ut inter ornamenta Academice juventutis præcipua, communi suffragio, amarentur, prorsusque judicarentur implere Sallustianum illud: Non divitiis, aut superbia, sed bona fama, factisque egregiis, nobilis ignobilem antecire debet.* V. Boecleri *Programmata Academica*, Orationibus adjecta, num. 9., p. 45-51.

Orationes duæ, quarum altera Alexander, ut pacis bellique laudibus Magnus, sic rerum successu major, ab Ova Brocktorfio, altera idem, ut, postquam degeneravit, pacis bellique vitis magnus, sic successus felicitate minor, a Bened. Brocktorfio, ex Historia Curtii, breviter est delineatus, in Acad. Argent. recitatz. Accedit Programma Joh. Henr. Boecleri. Argent. 1642. in 4.

Disp. in Cap. I. & II. Libri I. Annalium Taciti, Præside J. H. Boeclero defensa. Argent. 1642. in 4.

Disp. Jurid. de Dotulitio, Argentinz A. 1644. in 4., a Brocktorfio, teste Catalógo quodam, edita. Qvz an Benedictum hunc, vel Ovam, agnoscat Autorem, *avíðo/a* definiant.

CAJUS BROCKTORFIUS, Dethlevi filius, Eqv. Hollatus, Toparcha hæreditarius Roelstorfensis & Seftermühlenfis. Vixit A. 1692.

Disp. de Scientiæ naturalis constitutione, in Gymnasio Hamburgensi, Præside Dan, Bütnero, proposita. Adjecta est Epistola D. Joh. Frid. Mayeri Gratulatoria. Hamburgi 1690. in 4.

CHRISTIANUS DETHLEVUS BROCKTORFIUS, Eqv. Hollatus. Vixit A. 1700.

Positiones juris, rationibus subnexis breviter illustratz, Præside D. Sim. Henr. Muszo. Kilonii 1698. in 4.

Oratio de nuptiis auspiciatissimis Friderici IV., Ducis Hollato-Gottorpiensis. Kilonii 1698.

ELEONORA BROCKTORFIA, Henrici, Dynastæ in Ducatu Slesvicensi Windebyensis, filia, Virgo Nobilis, in Coenobio, cujus monialis erat, Prezensi, A. 1680. exeunte, defuncta, ab Ott. Sperlingio Jun. (in *Tr. MS. de foeminis doctis*, num. 336.) eruditionis fama in Chersoneso patria perhibetur inclaruisse, binaque reliquisse in obitum Virginum aliarum gentis Brocktorfiæ Epicedia Germanica *avíðo/a*, nec arte, illo judice, nec ingenio, carentia, publiceque legi digna.

DETHLEVUS BROCKTORFIUS, Eqves Hollatus, Toparcha Sachstorfiensis Roelstorfiensis, Gartzensis, Rosenhofensis & Manhagenfis, Ducumque Hollato-Gottorpiensium Consiliarius Provincialis.

Disp. de prudentia peregrinandi, ab eo conscripta, & Præside Herm. Conringio proposita. Helmstadii 1663. in 4. Recusa, tum inter Conringii *Dissertationes Academicas selectiores*, Leidæ (sive potius alicubi in Germania) A. 1686. & 1692. in 8. impressas, tum seorsim (juxta Catalogos quosdam) Erfurti A. 1671. in 4. Commendatur a Constantino Germanico, sive Phil. Andr. Oldenburgero (Brocktorfio eam, tanquam Autori, iidem tribuente), in *Itinerario Germaniæ Politico* p. 46. 47.

OVA BROCKTORFIUS, Joachimi, Dynastæ Rixtorfiensis & Depenoviensis, filius (1.), Eqves Hollatus, in Acad. Argentinenfi, cum Benedicto, patrueli, & Joh. Christophoro Marci, Ephoro (sicut supra jam dictum), ab A. 1640., integro commoratus quadriennio, deinde vero, hoc comite, triennio sequenti, Belgium, Britanniam & Galliam, itinere pervagatus literario, & A. 1647. in patriam reversus (2.), quem insignia a J. G. Dorscheo & J. H. Boeclero elogia reportasse jam narravimus.

Oratio de Alexandro, ut pacis bellique laudibus magno, sic rerum successu majore Argentinz 1642. in 4. (*V. quæ de illa jam diximus in Elog. Dethl. Brocktorfi.*)

Disp. in Cap. 8. & 9. Libri I. Annalium Taciti, Præside Joh. Henr. Boeclero defensa. Argent. 1643. in 4.

WOLFIUS (quem Hendreichius perperam *Wolfgangum* vocat) **BROCKTORFIUS**, Joachimi, Dynastæ Wensinenfis, Gartzensis & Roelstorpiensis, filius, Eqves Hollatus, Toparcha Wensinenfis, Nöhrenfis & Lindovienfis, in Academiam A. 1670. missus Erfurtinam, tantos in studio Juridico brevi fecit progressus, ut, anno æt. 21., universum Jus privatum, VII. a se comprehensum Disputationibus, publico examini, sub Ephori sui, Dan. Bütneri, exposuerit præsidio, septimæque ipse egerit Præsidem. In patriam hinc A. 1672. reversus, illi etiam simile profectuum suorum, Disputatione de Fide Juridica sine Præside, in Lyceo Kiloniensi, proposita, specimen exhibuit, istisque, post finitum iter literarium, Christianum V. & Fridericum IV., Daniz Reges, ita sibi conciliavit, ut in Consiliariorum, non Provincialium solum (d. 30. Sept. A. 1682.), sed & Status publici ac Intimorum, numerum ab utroque allegeretur. V. de illo Joh. Andr. Röderi, Prof. Erfurtini, *Programma Disputationi Inaug. Juridica* Dan. Bütneri A. 1672. præmissum, & Christoph. Hendreichii *Pandect. Brandeb.* p. 742. Vixit A. 1710.

(1.) Reliquos ejus Majores V. in C. Danewerthii *P. III. Chæogr. Cimbr.* c. 6., p. 309. 312., enumeratos. (2.) V. *Programma Lipsiens.*, in exequiis D. Joh. Christoph. Marci A. 1672. propositum.

Disp.

Disp. de jure Armorum & Armandiarum, Præfide D. Joh. Schmidelio. Erfurti A. 1671., & auctior A. 1672., in 4.
Nucleus Juris Pandectarum Justinianzi, sive Selecta juris privati super universum jus Justinianum, juxta ordinem Pandectarum, VII. Exercitationibus Erfurti A. 1672. proposita; cum triplici Indice. Erfurti 1673. in 4. Præfixæ sunt, præter Carmina Professorum Acad. Erfurtinæ, Gratulationes Collegii ejusdem Juridici, nec non Joh. Brunne-
manni & Joh. Strauchii, Antecessorum in Academiis Viadrina ac Jenensi celeberrimorum, Encomiasticæ.
Disp. Juridica de Fide, sine Præfide, singulari Principis indultu, proposita. Kilonii A. 1672. in 4.

BRODERUS ὁ ἀνεπώνυμος, cujus, in Bibliotheca Hamburgensi publica, aliisque privatis, Chronicon superest Slesvicense MStum, collectanea de rebus Holsato-Slesvicensibus, inprimis autem Episcopatus Slesvicensis, exhibens, multaque cum Joh. Adolphi Cypræi *Annalibus Episcoporum Slesvicensium* habens communia. De Autoris vita certi nihil mihi est exploratum. Conjecturam enim meam de Brodero Boisenio, Strandfriso, Joh. Adolphi, Ducis Holsato-Gottorp., Consiliario (1.), ejus scriptore. *P. I. Isag. ad Hist. Cimbr., c. 7., §. 13., p. 132. 133.,* propositam, nemini me velle obtrudere, ibidem sum professus. Vixit sub init. sec. XVII.

BARTHOLDUS HENRICUS BROKES, Hamburgensis, J. U. Licentiatus, Senator patriz d. 13. Aug. A. 1720. electus, Poeta Germanicus πολλῶν ἄλλων ἀνῳχέιος, & Societatis Philo-Teutonicæ Hamburgensis (der Teutschliebenden Gesellschaft) Collega.

Disp. Inaug. de Cambiis. Lugd. Bat. 1704. in 4. *V. Hamburgum anni 1716. literatum p. 33.*
Schuldigstes Beyleid über das frühzeitige Absterben des erstgebohrnen Töchterleins Herrn B. H. Brokes, J. U. L., ihres wertheften Mitgliedes, abgestattet von den Gliedern der Teutschliebenden Gesellschaft (N. Triewald, D. Joh. Alb. Fabricio, Mich. Richey und Joh. Ulr. König), und, mit Beybehaltung der Reimschlüsse, beantwortet von obbenanntem Mitgliede, B. H. Brokes. Hamburgi 1715. in 4. (1. pl.)

Verdeutschter Bethlehemitischer Kinders-Mord (*la Strage de gli Innocenti*) des Ritters Joh. Bapt. Marino, in eben so viel Versen, samt dem Italianischen Texte, und etlichen von des H. Übersetzers (B. H. Brokes) eigenen (Teutschen, Französischen, Italienischen und Holländischen) Gedichten, mit dessen Genehmigung an das Licht gestellt von Joh. Ulr. König, mit seiner Vorrede, Leben des Marino, und einigen Anmerkungen. Hamburgi 1715. in 8. maj. Syntagmatis hujus Poematum Brokelianorum, Carolo VI. Imperatori inscripti, figurisque zneis elegantissimis exornati, recensione, quales utique merebatur, encomiasticas, perquam honorificas, invenies in Lipsientium (nostrum *Autorem* vocantium *doctissimum elegantissimumque, qui non modo vertit in vernaculam feliciter exoticorum carmina, verum & ipse Gallica, Italica, Belgica, non inelenter composuit*) *Actis Eruditorum*, tam Latinis (*M. Aug. A. 1716., p. 385. 386.*), quam Germanicis (*Parte XLIII., p. 491-500.*), & Halensium (versionem scripti Mariniani ein Meistersstück einer Poetischen Übersetzung appellantium, sed in vocibus tamen quibusdam & phrasibus Germanicis, nec non versibus ac rhythmis, nonnulla, ut ipsi fatentur, leviora virgula notantium censoria) *Neuer Bibliothek, Seit. 54., p. 272-286.* Confer de eodem *Parlem L. der Gelehrten Fame p. 153. 154. 155.,* & Joh. Gottl. Kraußi *Neue Zeitungen von gelehrten Sachen, num. 47. A. 1716., p. 374. 375.*

Grædisches Vergnügen in Wit, bestehend in verschiedenen auf der Natur und Sitten-Lehre hergenommenen Gedichten; nebst einem Anhange etlicher hieher gehörigen Übersetzungen von des Herrn la Motte Französischen Fabeln: auf des Verfassers Vergünstigung durch C. F. Weichmann, mit seiner Vorrede, aufgegeben. Hamburgi 1721. in 8. Denuo prodit duplo auctior, cum duplici præfatione Weichmanni, ibidem A. 1724. in 8. Carminum horum sacrorum eximiorum, sicut & Autoris, laudes plurimas in Præfationibus Weichmannianis invenies. Conf. die *Historie der Gelehrsamkeit, P. III., n. 6.*

Untersuchung von den ganz verschiedenen Reim-Arten, sonderlich der Ober- und Nieder-Sachsen, und wie man hierin eine Vereinigung treffen könne: adjecta C. F. Weichmanni Poesie der Nieder-Sachsen, Hamburgi A. 1721. in 8. excusa.

Ein grosses Physicalisch-Poetisches Werk, daran der Autor lebenslang fortzuahnen gedencet, und in welchem, nebst der Betrachtung Gottes auf der Natur, die vier Elemente, und unsere fünf Sinne, nebst einem ziemlichen Theile von den dreien Reichen der Natur, schon völlig abgehandelt sind. V. C. F. Weichmanni Præfationem, ejus Grædischem Vergnügen in Wit præmissam, *lit. c. 2. a. b.*

HENRICUS BROKES, Hamburgensis, J. U. Lic. & in patria Practicus. Vixit A. 1673.

Disp. Inaug. de Sportulis. Duisburgi 1668. in 4.

Schedæ Alphabeticæ MStæ, varia de Autoribus plurimis collectanea exhibentes & eruditorum judicia, e quibus, a moribundo sibi donatis, Analectisque propriis, Tob. Magiri *Eponymologium Criticum* plus decuplo auctius a se esse redditum, Vinc. Placcius A. 1689., in *Epist. de Excerptorum suorum Historia, Libro de Arte excerptendi* adjecta, p. 223. 224. & seq., publice significavit.

JOHANNES BROKES, Lubecensis, J. U. D. Kal. Maji A. 1708. Kilonii creatus. Vixit A. 1721. Vitam illius exhibet J. H. a Seelen *P. III. Athen. Lubec. p. 5. 6. 7.*

Disp. Inaug. de selectis ex Jure Naturæ controversiis, Præfide D. Sim. Henr. Musæo. Kilonii 1708. in 4. *V. Nova Lit. Lubec., M. Jun. A. 1708., p. 157., & M. Jul. p. 189.*

ANTONIUS GÜNTHERUS BRÖMSE, Juris Cultor, incertum an e Patritia Brömsiorum Lubecensium familia oriundus.

Discurfus de Jure Naturæ & Gentium, exhibens duo eaqve infallibilia principia (*amorem sui ac societatis*), secundum quæ quilibet obveniens casus moralis e vestigio, a quolibet, etiam indocto, moraliter examinari ac determinari potest. Hamburgi, sine mentione temporis (*circa A. 1680.*) in 8. Recensum & Censuram Schediasmatis hujus quoad partem, in quo Autor, Juris se Naturalis doctrinam, velut accuratiorum præceptorum haud indigam, uno quali haustu plebi etiam indocto esse propinaturum, temere promisit, in Vinc. Placcii *Epistola curiosa super Questionibus de tempore*, sub larva *Nicetæ Spilii* A. 1681. edita, p. 61-71., & *Epitome Consilii de studio Philos. Præcl. p. 4.*, invenies.

NICOLAUS BRÖMSE, Lubecensis, Henrici Brömsii, Luneburgensis, J. U. Licentiar. & Consulis, ad A. usque fatalem 1502., Lubecensis (2.), ex Elisabetha, Wilhelmi Westphali, Episcopi Lubecensis, sorore, filius, J. U. Doctor, ad Senatoriam in patria dignitatem A. 1514. (3.), ad Consularem autem A. 1524., erectus, clavum ejus difficillimis temporibus tenuit. Cives enim, Lutheri doctrinam cupide amplexi, ut hanc, Senatui invisam, in urbem inveherent, seditiose contra illum, ducibus Georg. Wollenwebero, & LXIII. aliis (quos in regiminis societatem Senatus A.

S 2

1529.

(1.) *V. de illo supra Chronicon p. 111.* (2.) *V. de illo Godschalei Kirchringii & Godschalei Mülleri Chronicon Lubecense Germanicum p. 115.* (3.) *V. idem*

1529: admittere cogeatur) Demagogis, insurrexerunt; & sacra omnia atque profana nefarie misceverunt. Non contenti enim liberum Lutheranae Religionis in templis omnibus exercitium, Praeconum hujus ejectorum revocationem, & sacrorum Ecclesiarum Romanarum abrogationem, illi, spreto interdicto Caesareo, A. 1530. extorisse, monachosque horum tenaces, partim carceri inclusisse, partim vero urbe expulisse, Reipublicae etiam statum convellere, imperium ejus, Senatui ereptum, sibi vindicare, & reditum ab hoc, falsis, ut multitudinis malefanz incureret odium, onerato criminibus, publicorum rationes exigere, coeperunt. Praeter ceteris autem Brömsio, ejusque in Consulatu Collegae, Herm. Plönnisio, quod sacris pristinis nuntium nollent mittere, & perniciosae factionis suae consiliis animose resisterent, erant infesti, & exilium in circulis suis palam minabantur. Quod, praesentissimumque simul periculum, spontaneo illi discessu praeverterunt, & Caroli V., Imp., in aulam eos suam evocantis, mandato obsecuti, d. 8. Apr. A. 1531., ante solis exortum, clam Gadebuschiam, Ducatus Megapolitani oppidum, ac inde, post breve cum Alberto Duce colloquium, Bruxellas, ad Caesarem, discesserunt. Is utrumque, clementer exceptum, magnis profecutus est honoribus, praesertim vero Brömsium, quem non Equitem solum A. 1531. creavit Auratum (Diploma de dignitate equestri Carolinum, Bruxellis d. 14. Aug. A. 1531. scriptum, in J. H. a Seelen *Memoria nostri* p. 4. s. recitatur) sed Consiliarii etiam Imperialis titulo, & hereditariis Aquilae imperialis bicipitis ornavit insignibus. Patriz interim afflictissimae Duumviri hi neutiquam sunt obliti, sed, de turbarum remediis assidue solliciti, literis ad Senatum misis, & scripto typis excuso, valvisque templorum omnium proximo post festum Trinitatis die affixo, causas clandestini sui e Civitate abitus exposuerunt justissimas, a Caesare autem geminum, quo reip. turbatoribus, uristius abstinerent imperio, omniaque in integrum restituerent, severissime injungebatur, edictum impetrarunt. Utrumque Cyclopes isti nihil morati, duce Wollenwebero, ad Consulatam a se evecto, non majores solum indies in patria turbas excitant, sed & universam iisdem involvere viciniam, bello Danis ac Holsatis temere ac infelicitate illato, sunt conati. Ultimum tandem & peremptorium Imperatoris edictum, M. Aug. A. 1535., absente Wollenwebero, allatum, gravissimae in immorigeros animadversionis nuntium, fatali, quod civitatem sexennio affligerat integro, finem imposuit dissidio, civibus perterrefactis reconciliationem cum Magistratu pervasit, & post Wollenweberum ac complices Senatu ejectos, Brömsio, soli in patriam, e suo (in quo Plönnisius ante biennium jam decesserat) exilio, per plebiscitum revocato, dieque 28. Aug. reverso, dignitatem Consularem restituit. Qua integro adhuc functus octennio, & Patriz Patris titulum, cum ob merita in eam eximia, tum ob comitatem affabilitatemque singularem, a Civibus, saniora jam sequentibus consilia, adeptus. Anno tandem 1543., vel Kal. Nov., sive Festo omnium Sanctorum, pro quo Kirchringius (1.), vel die conversionis Pauli, pro quo Epitaphii militat inscriptio, neutiquam vero Anno, quem Bernh. Middendorpius (2.) substituit, sequenti 1544., religionis Pontificiae ad obitum usque tenacissimus (3.), vivis excessit. Tumulum, cui, cum uxore Margareta Berckia (4.), in x. de illatus est Cathedrali, Hæredes monumento ornarunt Epitaphio, cujus geminam hanc inscriptionem Nathan Chytræus (*Henricum eum perperam appellans*) (5.) exhibet:

*Stemmata preclaro, Doctore Proconsule, natum
Doctorem Juris atra sepulchra tenent.
Perfidia vulgi patrie dum sedibus exul*

*Imperii Consul, Caesaris & sit Eques,
Sicmundi curis tandem fessusque senecta
Fugitur invictus mortis agone DEO.*

Strenuo ac nobilitatis splendore spectabili Viro, HENRICO (leg. Nicolao) BRÖMSEN, Equiti Aurato, & J. U. Doctori eximio, Inviectissimique ac potentissimi Caroli V., Imperatoris, quondam Consiliario fidelissimo, amplissimaque Civitatis hujus Patritio, Agnati, gratæ memorie causa, insignia hæc poni curaverunt. Obiit anno humane salutis 1543. die Conversionis Pauli, cum vixisset annos 67., dies 17.

De Nummo Unciali Anni 1537. Lubecensi, crabrone insignito, qui Caroli V., Imp., in uno latere exhibet effigiem, in altero autem Brömsii, sub Equitis Cataphracti schemate, sistere imaginem, sed falso, creditur, Pet. Ambr. Lehmannus, in *Observationibus Historicis Anni 1702. Germanicis, num. III.*, p. 17. 18., & quem is allegat, Jac. a Mellen, in *Specimine Sylloges nummorum uncialium, A. 1696. edito, possunt consuli. Addatur his Johannis Henrici a Seelen Memoria Nicolai a Brömsen, e Thaler Lubecensi, A. 1537. auspiciis ipsius cuso, instaurata, quæ Lubecæ A. 1723. in 4. prodit.*

Conf. de Brömsio Joh. Blanckii (*supra memorati*) Ehrenseule des adelichen Geschlechts derer von Brömsen, A. 1677. in 4. editam, Jac. a Mellen *Notitiam Majorum* p. 124., & turbarum sub Consulatu ejus Lubecensium Historiam, in Davidis Chytræi *Chronici Saxonie Parte II.*, p. m. 147-151, 166. 167. 227. 238., & *Chronico Lubecensi Kirchringio-Molleriano*, p. 144-191. 200-207., fusius expositam.

Nicolai Brömsen und Hermann Plönnies, Bürgermeister der Stadt Lübeck, Schrift, worinn sie die Ursachen ihrer Wege teise anzeigen, und über die aufrührerische Unternehmungen der CLXIV. Deputaten sich beschwerten, ed. A. 1531. in f. pat. Huic scripto (de quo paulo ante jam dictum) a factionis adversæ Demagogis opposita est, Billige Antwort der verordneten Bürger der Keyserlichen Stadt Lübeck, gegen die grundlose Schmähschrift der beyden vorgeschlagenen Bürgermeister, Nic. Brömsen und H. Plönnies, Lubecæ A. 1531. excusa, & in Joh. Regkmanni *Chronico Lubecensi Germanico, Lib. III.*, p. 138-140., recusa. De utroque Scripto V. *Chronicon Lubecense Kirchringio-Mollerianum* p. 188., & P. IV. *Isagoges mea ad Hist. Cimbr.*, c. 4., §. 9., p. 445. 446.

GEORGIUS BRONNER, Organædus ædis Spiritus Sancti Hamburgensis.

Vollständiges Musicalisches Choral-Buch, nach dem Hamburgischen Kirchen-Gesangbuche eingerichtet, nach allen Moden in 3. Stimmen componiret, wie auch mit einem choral-und obliganten Orgel-Basse versehen. Hamb. A. 1716. in 4.

LEONHARDUS BRUCKE, Arithmeticus Hamburgensis.

Geistliches Hand- und Reisebüchlein, darinn der Heidenische, Jüdische und Christliche Glaube gegen einander werden gehalten: nebst beygefügter einfältigen Erklärung des ganzen Catechismi. Hamburgi 1581. in 8.

DAVID a BRUGGE, Lubecensis, Scholæ patriz, ab A. 1664. (d. 6. Maji), Subrektor, & Bibliothecæ Praefectus publicæ, d. 19. Apr. A. 1688. defunctus; Poeta in effundendis versibus Latinis (sed justo citius, nulla lima adhibita, sæpe deproperatis) perquam expeditus. V. de illo Henr. Bangerti *Catalogum Praeceptorum Scholæ Lubec.*, Henn. Wittenii *T. II. Diar. Biogr. Sec. 17.* p. 149., Jo. Henr. a Seelen *Athenæ Lubecenses P. I.*, p. 17. 104. 105. 106. & P. IV., c. 16., p. 445. & D. G. Morhofii *Epicedium ei scriptum (in Opp. Poet., L. 3. Manium, p. 179. 180.)*, in quo salutatur

*Vates disertus, cujus ore tot quondam
Fluxere versus, patrii decus Pindi,*

*Cui tota sese Castalis propinatis
Indulsi undis.*

(1.) l. c. p. 131. 216.

(2.) in *Serie Senatus Lubecensis vernacula*. Majorum p. 124. Conf. de uxore & liberis Seelenium l. c. p. 7.

(3.) V. Kirchringium l. c. p. 188. 216.

(4.) V. Jac. a Mellen *Notitiam*

(5.) in *Deliciis variorum Europæ itinerum* p. 344.

Joach. etiam Fellerus, in *Italia erudita in Misnia; Carm. 38.*, Musam ejus priscis Poetis, judicio suo, nimis benigno, agere est ausus, & in *Epistola contra Frid. Ulr. Calixtum*, Philologum illum vocavit *eximium*. Versus quoque illius prastantes a Joh. Wilh. Petro, in *Historia vite sue p. 9.*, vocantur.

SCRIPTA LATINA EDITA.

Carmen Heroicum, excubias nocturnas Pastorum, gregem suum in Bethlehemiz oris custodientium, continens. Lubecz 1652. in 4.

Lessus Heroicus, manibus Christ. Cassii facer. Lubecz 1676. in fol.

Eternitatis Album, memoriz perennaturz eorum, qui Bibliothecam Lubecensem, vel vivi, vel mortui, libris, legatis, ornamentis, locupletarunt, illustrarunt, sacrum, Lubecz A. 1678. in 4. excusum, in quo de Bibliothecarum utilitate & necessitate differitur.

Epicedia, Epithalamia, aliaque carmina, Latina pariter atque vernacula, ferme innumera, seorsim diversis editis temporibus, e quibus Inscriptiones forte, satis nonnunquam ingeniosz, laudem merentur precipuam.

INEDITA & AFFECTA,

(in *Catalogo Nund. Lips. Anni 1679. Vernali p. 50.*, nec non *Vernali A. 1682. p. 42.*, promissa, & ex istis a Chr. Hendreichio, in *Pandect. Brandeb. p. 752.*, enumerata).

Poemata, Inscriptiones, Epistolz & Oratiunculz selectiores.

Spicilegium in Novum Testamentum.

Notz Philologicz in Acta Apostolica.

Hugonis Grotii Orationis Dominicaz Paraphrasis.

Diff. de Bibliotheca Lubecensi.

Artificium ex Poetis antiquis.

Observationes & Variæ Lectiones in Cebetis Tabulam, & Epicteti Enchiridium.

Sirenes Terentianæ.

Orationum Virgilianarum resolutiones.

Scientia Regia ex Virgilio.

Observationes & Notz Philologicz in Epistolas Ciceronis, a Melch. Junio collectas; una cum imitandi ratione.

FRIDERICUS CHRISTIANUS BRÜGGEMANN, Glückstadio Holfatus, Juris & Politices Cultor non inglorius, qui, castra tandem secutus, in Belgio occubuisse perhibetur.

Tractatus Juris publici de statu & scopo Reip. Germanicz, de illius tranquillitate ac securitate domi forisque tuenda, potissimis tuitionis mediis, ejusque tum æquo, tum iniquo fato: Cum Parergo contra Severini de Monzambano novam Hypothesin de statu Imperii Germanici. Jenz 1667. in 4. Recusus in *Additione XI. Limæi enucleati*, a Phil. Andr. Oldenburgero (nitidissimum eum vocante in *Proleg.*) Genevæ A. 1670. in fol. editi, p. 128-169. Formam Imperii Romano-Germanici magis ad Aristocratiam, quam ad Monarchiam, inclinare statuit, & Hippolyti a Lapide Scripto de *Ratione status*, B. G. Struvio (qui Hippolytum a Nostro *veritate quidem, sed non æque judicio, vinci*, in *Biblioth. juris selecta, c. XI.*, §. 12, p. 384, judicat) observante, est oppositus. Parergo ejus breviter a Sam. Pufendorfio, Scripti sui de *statu Imperii Germanici*, sub Severini de Monzambano larva editi, vindice, in *Disquisit. de Republ. irregulari*, §. 17, est responsum.

Conf. de illo Chr. Hendreichii (ex unico hoc Scriptore duos, F. C. Briggemannum & F. C. Brüggemannum fabricati) *Pandect. Brandeb. p. 733. 752.*

NICOLAUS BRÜGGEMANN, Hamburgensis, Scholz Stralsundensis in Pomerania Conrector, A. 1656. (teste *Habichtshorstio in Rost. Lit. p. 101.*) superstes.

Ex *Opuscula* in felicem novi anni ingressum, feliciorum progressum, & felicissimum egressum, Carmine Hexametro scripta, & in Gymnasio patrio recitata. Hamburgi 1626. in 4.

CHRISTIANUS BRUHN, Henstedæ Dithmarsus.

Pseŭdo-Elias, seu Diff. Chronologico-Historica de Chronico domus Eliz, ab eo conscripta, & Præfide D. Eg. Strauchio Jun. proposita. Witteb. 1662. in 4.

M. CHRISTOPHORUS BRUHN, Christophori (Parochi initio Föhrensis, & deinde Lugomonasteriensis) filius, Gymnasii Holfatici Bordesholmensis Subrektor, & postea, circa A. 1643., Conrector.

Disp. de Ecclesia Christi, Præfide D. Valent. Legdæ. Rostochii 1633. in 4.

Disp. prior de Electione, seu prædestinatione, *ὁρματισμῶν* ejus exhibens, ab ipso conscripta, & Præfide D. Coelestino Misenta proposita. Regiomonti 1636. in 4.

M. CHRISTOPHORUS BRUHN, Ecclesiz Lugomonasteriensis in Diocesi Ripensi Pastor, qui an idem forte sit cum præcedenti, alii dispiciant.

Thesaurus Evangelii honorificus, oder Reichpredigt vom Ehrenschatze des Evangelii, ausi Matth. XIII., über Ericum Winde, Pastorem zu Brede. Kilonii 1673. in 4.

HANSIUS BRUHNS, Civis Lubecensis & Concivium Procenturio (Bürgerleutnant).

Chronica der Stadt Lübeck, umbs Jahr Chr. 1652. geschrieben. Opus *ἀνέκδοτον*, aliquot Tomis (in fol.) comprehensum, cujus notitiam Viro Cl. Jacobo a Mellen, debeo.

HENRICUS BRUHN, Dithmarsus, J. U. D., & Dicasterii provincialis in Dithmarsia Australi Meldorpiensis, circa A. 1640., teste Lamp. Alardo (in *Dedic. Partis IV. Memorialis Holfatici*), Assessor.

Disp. Inaug. (seu *Tractatus potius 48. quaternionum integer*) de Pactis, quæ privatis, quæ publicis, cum Digressionem ad statum Reip. Romano-Germanicz, & præfixa Oratione, in actu promotionis habita; Præfide D. Joach. Weccio. Helmstadii 1638. in 4.

HENRICUS BRUMMER, Hamburgensis, Magister Jenz, Theol. autem Doctor Giesz A. 1659., creatus, Pastor initio aulicus & Superintendens Comitatus Palzo-Leiningensis (1.), deinde Adolphi Johannis, Com. Pal. & Archistrategi Svedici, Ecclesiastes in Polonia (e cujus Bibliothecis Monasticis Autographum Actorum Colloqvii Thornnienis, & MSSa alia, Bibliothecz urbis patriz donata, licentia militari eruit), A. 1656. & seqq., Castrensis, Superin-

(1.) V. J. Christoph. Rumetschii *Schedasma de Historia Theol. Evang. p. 72.*
Molleri Cimb. Lit. Tom. I.

Superintendentens Prussiz Polonicz sive (juxta alios) Tractus in ea Culmenfis, a fratre hujus, Carolo Gustavo, Rege Sveciz, non multo post, sed, ob subitum Svecorum e provincia hac discessum, frustra, designatus (1.), tandem vero Oppidi in Eiderstadia Tonningensis, ab A. 1661. (d. 10. Jul.), Pastor, M. Sept. A. 1674. mortuus (2.). Variis eum Scomatis exagitavit Matthias Knutzius, Emprecta Eiderstadiz famosus, in Dialogis duobus vernaculis, a D. Joh. Muszo suz illorum Confutationi vernaculz A. 1675. annexis. In quorum priore Brummerus ipse cum Scriba militari, in posteriore vero Caupo Altonavienfis cum tribus hospitibus, Ursino Pontificio, Brummero Lutherano, & Bahrio Reformato, colloqui fingitur.

Hexas Qzestionum Physicarum de Stellis, Præfide Joh. Zeifoldo, PP. Jenz 1648. in 4.

Disp. Philosophica, ab ipso Præfide proposita. Giesz in 4.

Exerc. Theologico-Historica de Concilio Niceno, Præfide D. Balth. Menzero Jun. Giesz 1652. in 4. Recusa, in Append. Tomi VIII. Disput. Theol. Giesz in sum, ibid. A. 1655. in 8.

Disp. Theol. Inaug. de Libero Arbitrio, Præfide D. Pet. Haberkornio. Giesz 1659. in 4. Recusa Tomo IX. Disput. Giesz Theolog. (num. 7.), ibidem A. 1671. in 8.

Dolorosus virorum plantus, oder Leichpredigt über Carolum Gustavum, Rönig in Schweden, auß Thren. V. 15. 16. 17., zu Hamburg, in der Gräf. Königs-marckischen Behausung gehalten. Hamb. 1660. in 4.

Certissima fidelium salus, oder Leichpred. über Dorothea-Hellauerinn, Herrn Hans Walthern, Commendanten in Tönningen, Ehefrau, auß Pf. LXXIII. 23. 24. Slesvigz 1670. in 4.

BRUNO, Doctor religionis Christianæ, inter primos Wagriz nostræ Apostolos, eximius, & Vicelini, triumtye ejus in Episcopatu Aldenburgo-Lubecensi successorum, Geroldi, Conradi I. & Henrici, in conversione Slavorum, *συνεργος* fidelis, Civitati Lubecensi a Vicelino, circa A. 1136., una cum Ludolfo (Præposito postea Segebergensi) & Hermanno (Antistite deinceps Neomonasterienfi), datus est sacerdos (3.), ejusque incolis, triennio integro, verbum Dei, Pribislai, Slavorum principis, permissu, annuntiavit. A cujus ex eadem gente hoste ac æmulo, Race, cum urbs ista A. 1139. devastaretur, Noster, cum Collegis, in arundinetis aliquamdiu delinuit, ac ægre in Monasterium Falderense, sive Neomonasterium, ad Vicelinum evalit (4.). In isto A. 1152. etiamnum vixit, ac Thietmaro, Abbati Segebergensi, moribundo, extremæ unctionis officium, cum Eppone, Cænobii Præposito, exhibuit (5.). Anno seqv. 1153. Villz in Episcopatu Lubecensi Bosovienfis ædi sacræ, a Vicelino conditæ, præfuit (6.), sed, post hujus obitum, A. 1154. Falderam confestim repetiit (7.). E Cænobio isto A. 1156. a Geroldo, Vicelini successore, evocatus, & Aldenburgo, Wagriz Metropoli, Sacerdos (8.), non vero (uti Georg. Casp. Kirchmaierus (9.) falso tradidit) Episcopus, præfectus, ingenti officium administavit diligentia, & eo quidem promptius, quod, sacros suos in convertendis Paganis labores haud fore frustraneos, visione nocturna arboris proceræ, & Chrismatothecz suæ operculo enatæ, sibi videretur edoctus. In urbe hac, ejusque vicinia, non solum lucos, & alias Ethnicismi reliquias, funditus extirpavit, sed & post coloniam Saxonum, petiu ipsius, ab Adolpho II., Holfatiz Comite, eo deductam, in antiquæ ædis Cathedralis, a Slavis A. 1066. exustæ, locum, novam, anno post excidium istud nonagesimo, extruxit, librisque & utensilibus sacris copiose instructam a Geroldo, præfente Adolpho, inaugurari, ac D. Joh. Baptistæ dedicari, curavit. Hac in æde, non Saxones solum, sed & Slavos, istam diebus sacris ac festis invisere, suprumque cadavera in ejusdem sepelire atrio, ab Adolpho jussos, in religione Christiana instituit, & lingua quidem, ut facilius ab iis intelligeretur, Slavica, quæ *Sermo-nes eum habuisse conscriptos, quos populo opportune pronunciaret*, Helmoldus, ipsi *συνεργος*, testatur (10.). Ob quos, injuria licet temporum dudum amissos, sicut Scriptoribus lingvæ Slavico-Sorabice Bruno a M. Abrah. Frencelio, Parcho in Lusatia Schönaviensi, in *Præfat. Libri I. de Lingvæ Sorabice Originibus*, A. 1693. jam est annumeratus, ita Cimbricis etiam a nobis h. l. accensetur. Abrogavit insuper, Adolphi ope ac auspiciis, tum alias Slavorum pravæ consuetudines, tum crucis, cui Danum quendam nuper affixerant, supplicium, ac juramenta per arbores, fontes & lapides, iisdem solennia, inque horum locum reos judicia ferri candentis, ac vomerum ignitorum, se præfente, subire, communi ævi sui superstitioni indulgens, est passus (11.). Superstes fuit Aldenburgi, circa A. 1170., quo Dani, ductu Christophori, Ducis Slesvicensis, urbem illam, & tractum Wagriz vicinum, depopulati, nec templo, quod ipse considerat, novello, nec bonis ejus, teste Helmoldo (12.), quicquam attulerunt detrimenti.

JOHANNES BRUNO, Rendesburgensis, Urbis Crempensis Pastor, de quo V. Sam. Rosenbohmii in nuptias ejus secundas Epithalamium, P. I. Poem., p. 126-129.

Leichpredigt von dem höchsten Troste aller bedröbden Christen, in Kranckheit unn Dode, über Anna Luhtkens, uff 1 Pet. I., gehalten. Hamburgi 1594. in 4. (L. Saxon.)

D. JOH. BRUNO vel **BRAUN**, Kiloniensis, Med. D. & in patria Practicus patrem habuit Jacobum, civem Kiloniensem, uxorem Saram, Hénr. Bacmeisteri, J. U. D. & urbis Lüneburgensis Consiliarii, filiam, gnatam vero Saram, Joh. Casp. Adolphi. Consulis Kiloniensis, conjugem, A. 1641. in lucem editam, & A. 1714. mortuam. V. Programma Kiloniense, hujus A. 1714. præmissum exequiis. Filii ejus fuisse videtur Salom. Braunius, Med. D. & Archiater Brandenburgico-Baruthinus, de quo dictum est supra.

Theses Medicæ Inaugurales de Epilepsia. Lugd. Bat. 1612. in 4.

ANTONIUS BRUNS, seu **BRUNO**, Slesvicensis, patre cognomine, matre autem Nicolai Kupferschmidii, Consulis Slesvicensis, filia, Paulique Cypræ, Consiliarii Holfatici ac JCræ celeberrimi, sorore, natus, Scholæ Flensburgensis, non ab A. 1583. (uti Ant. Heimreichius, nepos, falso credidit), sed (uti a Jona Hoyero, rerum Flensburgensium Scriptore vernaculo, *Antonium Cramerum* illum vocante, sum edoctus) ab A. 1569. ad 1582., quo officio hoc excidit, Conrector, deinde vero Parochus in Nordstrandia, ab A. 1583. (V. D. Pauli ab Eitzen a quo ob pietatem & eximiam eruditionem commendatur Testimonium ordinationis, ab Henr. Muhlio, *Diff. I. Historico-Theol. p. 197.*, exhibitum.) ad fatalem 1623., Evensbüllensis; Gener M. Henrici Dinggreuii, Superintendentis Wismarensis, Henrici, Successoris, & Magdalenz, Joh. Heimreichio, Nordstrandiz Præposito, nuptæ, parens, avus autem maternus Ant. Heimreichii, Pastoris in eadem Mohrensis, a quo, in *Chronico Frisicæ Borealis Germanico*, L. 2., c. 4., p. 97., & L. 3.,

(1.) V. Christoph. Hartknochii L. 5. *Hist. Eccl. Prussica*, c. 3., p. 1024. 1025. (2.) V. Pet. Aug. Siveri Appendicem der Tönningischen Rangelpredigt p. 62. (3.) V. Helmoldi *Chron. Sluv.*, L. I. c. 54. & 93., p. 130. 212., Alb. Stad. *Chron.*, ad A. 1136., *Poema de Vicelino* (inter *Ser. Germ. Lindebr.*) p. 120., Presb. Breth. *Contin. Helmoldi*, c. 14., p. 24., & Krantzii L. 6. *Metrop.* c. 16. (4.) V. Helmoldum L. I. c. 55., p. 132., Krantzium l. c., & Joh. Petrum in *Chron. Holfat.* c. 45. 46. (5.) V. Helmoldum L. I. c. 73., p. 108. (6.) V. Helmoldum L. I. c. 75., p. 170. (7.) V. Helmoldum L. I. c. 83., p. 188. (8.) V. *Poema antiquum de Vicelino* (inter *Ser. rer. Germ. Lindebragianos*) p. 122., & *Chronicon Slavicum*, c. 25., ibid. p. 199. (9.) in *Diff. de origine, jure & utilitate lingvæ Slavonicæ*, c. 2., §. 4., p. 16. (10.) L. I. c. 83., p. 188. Memorat eodem etiam Krantzius, Helmoldi verba exscribens, L. 4. *Vandalia* c. 26., p. 95. (11.) V. de hisce Actis Brunonis Aldenburgensibus Helmoldum L. I. c. 83., p. 188., Krantzium L. 4. *Vandal.* c. 25. & 26., Joh. Petrum l. c. p. 52. 53., & C. Daucwerthium P. III. *Glorogr. Cimbr.*, c. 8., p. 225. (12.) L. 2., c. 13., p. 237.

L. 3., c. 3., p. 223., (Ed. secunda) celebratur, locoque priore (ubi *Virum eum doctum & diligentem* appellat), sicut & in *Catalogo Auctorum, Chronico Dithmarfia præfixo*, scripta reliquisse perhibetur ἀνέκδοξα sequentia:

Locos Communes Theologicos:

Speculum Historiarum, ab O. C. ad sua tempora.

Seriem Principum Germaniæ præcipuorum, a Carolo M. ad sua tempora, sive Statum Imperii Romano-Germanici. Conf. de illo *Sched. nostrum de Scholæ Flensb. historia Germanicum* p. 16.

(Mentionem ejus observo etiam in Pauli ab Eitzen, Superint. Holsatici, Epistola ad Joh. Pistorium, Przpos. Eiderstad., M. Dec. A. 1582. exarata, his verbis esse factam: *Spero, tibi notum esse Virum solide doctum, Ant. Brunonem, Servicensem, qui nunc est Conrector Scholæ Flensburgensis.*)

JOH. ERNESTUS CHRISTOPHORUS BRUSER, Scriptoribus Hamburgensibus, in D. Ott. Sperlingii Jun. *Indice* illorum MSto, annumeratus, ἀνέκδοξα reliquit, quæ in Bibliotheca Vinc. Placcii, Hamburgensi publicæ junctæ nunc asservantur:

Journal seiner Reise nach Gvinea, A. 1664. geschrieben.

Beschreibung des grossen Mogols.

M. ANDREAS BUCCHIUS, Coldingæ Cimbrorum, patre Andrea Michaelio, Urbis hujus tunc Pastore ac Przposito, deinde vero Episcopo in Norwagia Bergenfi, d. 9. Aug. A. 1589., teste Pet. Resenio, natus, Pastor, circa A. 1621. (qvo & supremam Philosophiæ lauream Hafniz, Brabeyta Wolfg. Rhumanno, post defensionem hujus de *Congressu vulgi Disputationem*, obtinuit), in Norwagia Vossensis, Przpositusque Hardangriensis, d. 28. Jun. A. 1623., æt. 34., juxta eundem Resenium, defunctus. V. de illo Alb. Bartholini *Lib. de Script. Dan.* p. 4., *meumque ad hunc Spicilegium* p. 2., Pet. Resenii *Indicem Bibliothecæ suæ tertium, Nova Literaria Lubecensis, M. Majo* A. 1708., p. 114., & præsertim, quam hæc allegant, M. Gerh. Milzovii *Presbyterologiam Norwegico-Voss-Hardangrianam*, p. 31. & seqq. D. Joh. Georgii Sigwarti, Theologi Tubingensis *Compendium Locorum Theologicorum Communium*, e lingua Germanica in Danicam translatus. Hafniz 1622. in 12. Denuo, opera R. N. K., emendatius editum, adjecta veriorne Confessionis Augustanæ Danica, ibidem A. 1688, & 1703. in 8.

M. HENRICUS BUCHOLZ, Hamburgensis, Ædis in patria Nicolaitanz Diaconus d. 20. Mart. A. 1653. est electus, & d. 16. Jan. A. 1660., æt. 42., defunctus. V. *Catalogum MS. Ministrorum Ecclesiæ Hamburgensis* ἀπόστορον. Falluntur Wolfg. Henr. Adelungius (in *suo eorundem Indice* p. 8.), & qvi sequi hunc videtur, Joh. Alb. Fabricius (P. II. *Memor. Hamb.* p. 873.), *Buchwaldi* ei tribuentes cognomen, & ad A. 1659. obitum ejusdem referentes. Gener fuit Henr. Scheidemannii, Musici Hamburgensis celeberrimi.

Oratio de Peste, in Acad. Jenensi recitata. Jenæ (sine mentione anni) in 4. Præfixum est Judicium de illa Joh. Mich. Dilherri honorificum.

Der Prediger Salomo, Poetisch aufgesetzt: Mit einigen Anmerkungen. Hamburgi 1648. in 4.

ANNA a BUCHWALD, sive BOCKWOLD, familiz apud Cimbros nobilissimæ, uti splendorem natalium debuit, ita virtute sua, & ingentibus in Cænobium Monialium Benedictinarum Prezense meritis, lucem haud exiguam est sænerata. Antistitem se illius (quam *Priorissam* vocant), in Heilwigis Splietiz locum, A. 1484. (*Die Jovis post Domin. Miseric. Domini*) esse electam, ipsa testatur. Adeo autem egregie munere illo est functa, tantaque sollicitudine Cænobii commoda promovit, ut, quotquot illi successerunt, quid sui esset officii ab ea discere potuerint. Monialibus, quas assiduus cantus, atque lectionis sacra, maximam non diei solum, sed & noctis, partem sibi vindicantis, laboribus plus justo dolebat onerari, mitigationem illorum ab Alb. Krummendikio, Episcopo Lubecenti, Prezam A. 1486. delato, flexis impetravit genibus. Cujus jussu, e *Libro* illarum *Ordinario*, quæcunque superflua videbantur, ab Henrico, Abbate Cismariensi, sunt expuncta. Moniales novitias, sive *Scholares*, onere cantionum *Antiphonarum* gemini atque *Gradualis* memoriter ediscendarum liberavit, & ut istas recitatur Codicem inspicerent, permisit. A. 1493., qvo Bartholdus Stenhagius Cænobii Przpositura se abdicabat, nec quisquam, ob 25 3700. Marcarum alienum, qvo ejus, & sex Antecessorum, negligentia gravatum istud erat, obtrudi hanc sibi patiebatur, Buchwaldia, Theodorici, Episc. Lubec., mandato, & monialium, Equitumque Holsatorum, precibus, obtemperans, administrationem illius est aggressa, summaque prudentia Politico-Oeconomica, quadriennii unius (ab A. 1493. ad 1497.), spatio, omnibus istis (si 400. Marcas excipias) debitis Cænobium liberavit, & quicquid a VII. Przpositis peccatum aut neglectum erat, sola refarsit. Przposituram hanc vicariam A. 1497., munus autem Antistitz, per annos XXIV. summa cum laude administratum, A. 1508., Cænobio resignavit, & in illa Dethlevum Seeftadium, Equitem Holsatum, ac Christ. II., R. Dan., Consiliarium, in hoc autem Annam a Qvalen, virginem nobilissimam, sibi auspicator vidit subrogari. Przcipuam in Virgine hac generosa laudem meretur gemina, eaque seria, de cultu divino rite peragendo, & Cænobii sui historia ad posterum transmittenda, sollicitudo. Utriusque testis est luculentus Codex, quem Monasterio Prezenfi reliquit, membranaceus formæ (in fol.) majoris bipertitus, ab ipsa, atque sorore Dilla, ejusdem moniali, labore indusso, A. 1471. (*Vigilia omnium SS.*) ceptus colligi, A. 1487. (*Profesto Michaelis*) absolutus, Thomæque Schröderi manu exaratus. Hujus enim Pars I. *Rituale* exhibet Cænobii, cultusque divini, & Cantus in eodem, singulis totius anni Dominicis, festis, aliisque diebus, publici, Latinum; Secunda vero Evergetarum illius, quorum memoria quotannis recolebatur, recensum Historicum, & miscellas de Przpositis, Antistitis, ædificiis, aliisque rebus, observationes, partim Latinas, partim Saxonicas. Accedit Appendix ejusdem argumenti, manibus partim ipsius Buchwaldiz, & Dillæ sororis, partim aliarum, quæ post illam Cænobio præfuerunt, Virginum nobilium, exarata. Prologum libri Rythmicum adjicio:

Hunc librum edidit per se Diva Priorissa;
Anna de Bockwold noviter conscripsit eundem.
Utilis est cunctis; plurimos nam aufert errores,
Qui sepius per graves evitabantur labores.
Contulit juvamen Dilla, soror Priorissa:
Ad opus inceptum fertur hæc multa fecisse.

Proprio non scripsit ex sensu, sed seniorum,
Ab his quæstis, & ex verbis relatorum.
Ut error vitetur, hic liber legi jubetur;
Monstrat nam cuncta, qualiter tibi sunt facienda.
Si ipsum legeris, nunquam tu decipieris.

Επιφώνεμα sunt, sed & paulo forte ambitiosiora, verba Epilogi sequentia: A. D. 1487., in profesto Michaelis, iste liber est completus & finitus, qvi A. 1471. a me, Anna de Bockwolde, inchoatus fuit. Non est æstimandum, quod hunc librum ex Codicibus aliis scripsi sive collegi, sed ex gratia & infusione altissimi. Minima enim syllaba in hoc libro contenta, non prius fuit scripta in aliquo libro, qvi in usum Conventus veniebat. Quantum laborem, & quam diligentiam, in colligendo, quærendo & conscribendo, feci, leviter non credit homo, sed soli constat DEO, qvi pro tanto labore sit merces mea.

Cui hunc offero librum, pro usu & necessitate Conventus, & totius Comitatus. Rogo ergo omnes, isto libro utentes, Deum fideliter pro me orent, ut tale mihi det præmium, quale ego desidero, scil. coronam eterne glorie. Amen. Orate pro dilecta sorore mea, Dilla, quæ fideliter dimisi scribere hunc librum. Scriptus & finitus per me, Dominum Thomam Schröder.

Conf. de illa P. I. *Isagoges mex ad Hist. Cimbr.*, c. 14., §. 12., p. 240., & P. IV., c. 2., §. 1. 14. 15., p. 382. 383. 409. 414. 415., atque, ex ista, Ott. Sperlingii Jun. *Tr. MS. de Fæminis doctis*, num. 687.

CASPARUS a BUCHWALD, Nicolai Filius, Eqves Holfatus.

Disp. de tutelis & curis, Præfide Bonavent. Gauero, Thuringo, J. U. Lic. Wireb. 1607. in 4.

Disp. Juridica de Duello. Argentinz 1609. in 4. (*Tribuitur illi in Thoma Hydii Catal. Biblioth. Bodlejane, Lipenii Biblioth. Juridica, & Hendreichii Pand. Brandeb.*, p. 613.)

(An idem hic sit cum Casparo a Buchwald, Dynasta Pronstorfiensi ac Helmstorfiensi, Christ. IV. & Frid. III., Regum Daniz, Consiliario Provinciali, Præfettoque Segebergensi, A. 1669. defuncto, & in Epicedio D. G. Morhofii vernaculo, P. II. *Poem. Germ.* p. 196. & seqq., celebrato, certo resciscere nondum licuit.)

DANIEL a BUCHWALD, Eqves Holfatus.

Conclusiones Legales patrocinium Pupillorum exhibentes, Præfide Jac. Burchardo, J. U. D. & Oratoriz Professore, propositæ, Basileæ 1618. in 4. *Recusæ Volum. III. Dispp. Jurid. Basileensium*, A. 1619. edito.

DILLA a BUCHWALD, Virgo Nobilis Holfatica, & Monialis Cænobiæ Prezensis, exeunte Seculo XV., Benedictina, Annæ, ejusdem Antistitz (*supra celebratæ*), Soror, & in conscribendo illius, tum Rituali, tum Historiz & antiquitatum recensu, adiutrix, de qua Elogium sororis, plura suggeret, Pallæ atque antependii (quod vocabant), ex holoserico rubro confectorum, ac cænobio ab ipsa A. 1495. donatorum, in Libro isto sit mentio, additurque, Dillam 133. Marcas, in geminam hanc vestem sacram impensas, mendicando collegisse.

GODSCHALCUS a BUCHWALD, Caspari Filius (1.), Eqves Holfatus & Dynasta Oelpnicensis, Friderici III. ac Christiani V., Regum Daniz (a quorum postremo, d. 31. Dec. A. 1680., numero Equitum auratorum Ordinis adscriptus est Elephantini), Consiliarius Provincialis ac Intimus, & sæpe ad externos Legatus, Cænobiorumque Itzehoensis & Utersensis Præpositus, Mettæ Alefeldiz, Friderici, Toparchæ Seegardensis, filiz, Fridericique, magni Daniz Cancellarii, sororis, maritus: Vir ingentis in corpore exiguo spiritus, prudentizque eximie, de patria præclare meritis, & Hamburgi tandem d. 27. Nov. A. 1700. defunctus, qui Symboli loco aureum illud usurpabat: *Recte faciendo neminem time.* A. Dan. Georg. Morhofio, in Epicedio conjugii ejus scripto (2.) salutatur:

Die Zierde dieser Zeit, ein Mann vom hohen Geist
Und aller Eresligkeit, den Fürst und König liebet,
Und dem das ganze Land das Lob der Klugheit giebet.

Conf. de illo Christ. Noldii, Theologi Hafniensis, *Ep. Dedic. Historiæ Idumææ*, A. 1660. ei inscriptæ, *Nova Lit. Lubec.*, M. Mart. A. 1701., p. 91. 92., & P. I. *Isag. mex ad Hist. Cimbr.*, c. 14., §. 12., p. 240. 241.

Legatione Batavica fungens A. 1660., cum Ottone Kragio, Collega, edidit:

Proposition, faite dans l'Assemblée des États Généraux, le 10 Janvier, A. 1660. in 4. recusam Germanice Hafniæ eod. A. 1660. in 4. Cui cum Anonymus, pro Svecis, *Discursum* opposuisset *super Oratione Legatorum Danicorum*, d. 10. Jan. in *Ordd. Fæd. habita concessu* (A. 1660. in 4.), mox eodem Anno reponebantur: 1. *Epistola Amici ad amicum, continens censuram super Discursum, adversus Orationem Legatorum Danicorum editum* (in 4.); 2. *Response a un certain Discours sur la Proposition des Ambassadeurs Extraordinaires de Danemarck* (in 4.).

Memoire, donné aux États Généraux des Provinces unies le 13. Fevr. A. 1660. Hagæ 1660. in 4., Germanice recusam.

Trois Memoires, présentées aux États Généraux le 3. de Fevrier, & le 1. & 20. de Mars, A. 1660. Gallice Hagæ, & Germanice Hafniæ, A. 1660. in 4.

Memorias alias complures, Ordinibus Fæderatis, eodem A. 1660., d. 7. Apr., 11 Maji, & mensibus sequentibus, exhibitæ, Svecis non minus, quam præcedentes, oppositæ, & Hagæ, partim Gallice, partim vero Belgice, in 4. excusæ.

JOHANNES de BUCHWALD, Meldorpio Dithmarsus, patre Dethlevo, Scriba Dithmarsiz Australis regio, d. 7. Apr. A. 1658. natus, Hafniæque a cognatis educatus, & artem edoctus Chirurgicam, hujus & Medicinæ accuratius excolendæ gratia, Prussiam, Germaniam, Belgium & Galliam (in qua Friderico IV., Regi Daniz, peregrinanti, a ministeriis fuit Chirurgicis), peragravit. Hafniæ, cum ab eodem Rege Archi-Chirurgi sui aulici, Copiarumque marinarum Medici, dignitates obtinuisset, Med. Doctor, M. Martio A. 1700., est creatus. Constitutus deinde Professor ejusdem Academicus A. 1717., Fridericoque IV., Daniz Regi, a Justitiæ consiliis fuit.

Plura de Vita ejus V. in Nov. Lit. Lub., M. Majo A. 1700. p. 147. 148. & Alb. Thurz Ideam *Hist. Lit. Dan.* p. 173. 174.

Disp. Inaug. de Pleuritide & Peripnevmonia, Præfide D. Casp. Bartholino Jun. Hafn. 1700. 4.

Herbarium vivum Plantarum Daniz domesticarum, sed Medicinalium tantum, latino sermone ordineque alphabetico, plantis iptis exsiccatis ei agglutinatis, Hafniæ A. 1720. in 8. maj. sub speciminis Medico-Præctico-Botanicæ, edidit, titulo. V. de illo Lipfientium *Acta Erud.*, M. Jul. A. 1721., p. 315. 316. Germanice illud translatus ab Autoris Filio Balth. Joh. de Buchwald, Med. D., quæ Versio Hafniæ itidem A. 1720. in 8. prodit.

Diff. Medico-Præctica de Pillulis Aloëticis, earumque genuina præparatione & usu, Latine & Gallice ibid. 1717. in 4.

JOHANNES ADOLPHUS a BUCHWALD, Eqv. Holf. Dynasta Gersbeckenensis & Stegenensis, a Joh. Georg. Dorstheo, Theologo Argentinenfisi, in *Ep. Dedic. Sceletomanie Pontificiæ*, A. 1643. ei inscriptæ, fuisse commendatus.

In Constitutionem Holfaticam Provinciale de Jure Obstagii Hypomnemata fortuita, Præfide D. Joh. Ott. Tabore. Argentinz 1644. in 4. *Haud parum*, judice Erico Mauritio (in præfat. *Consil. Kilon.*), *Constitutioni illi lucis attulerunt.* Commendat etiam ea Morhofius, *T. III. Polyhist.*, lib. 6., p. 114., & *Librum vocat utilissimum.* Censuram contra asperiores, sed veram, in Casp. Henr. Amthori *Tr. de Obstagio*, c. 1., §. 3., p. 4. 5., invenies.

NICOLAUS 1

&

2 a BUCHWALD, Eqvites Holfati, communi nomine edidere

WOLFGANGUS 1

Allocutionem ad Potentissimum & Serenissimum Principem, Fridericum III., cum Rex Daniz ac Norwagiæ, & vicinarum gentium Princeps salutaretur, Lugd. Bat. 1648. in fol.

M. HIERO.

(1.) Genealogiam ejus V. in C. Dancwerthii *P. III. Chæogr. Cimbr.*, c. 20., p. 246.

(2.) *P. II. Poem. German.* p. 186-186.

M. HIERONYMUS BUEKIUS, Lubecz, d. 19. Sept. A. 1630., patre Mercatore cognomine natus, Joh. Kirchmanni in schola patria discipulus, ex hac in Academiis A. 1647. projectus Lipsiensis (in qua studium Juridicum, matris moribundæ precibus obtemperans, cum Theologico commutavit), Marpurgensem, Giessenam, Jenensem, Leucoream & Rostochiensis, post reditum, functionibus Civitatum Rigentis & Dantiscanæ, quæ offerebantur, Ecclesiasticis amore patriæ recusatis, Ædis Germanorum Hafniensis Petrinæ A. 1661. Diaconus, & A. 1664. Pastor, electus, istoque munere una cum vita, d. 18. Sept. A. 1673., æt. 43., defunctus: Maritus (ab A. 1661.) Annæ, Henrici Würgeri, negotiorum Regis Danici in urbe Lubecensi Curatoris, filix, post obitum suum D. Henr. Bornemannus, Seelandiæ Episcopo, ac Professori Theologo Hafniensi, A. 1675. iterum nuptæ, Annoque 1698., M. Majo, extinctæ. Fufius Vitæ ejus exposuit M. Christ. Bræmerus, Collega, in Sermone Funebris (ex 1. Tim. I. 15. 16.) Germanico, sub titulo der Freystätte der Sünder Hafnia A. 1674. edito. Conf. de illo D. Joh. Wandalini *Programma in funere uxoris ejus A. 1698. propositum*, Pet. Resenii *Inscript. Hafniensis* p. 213. 214., Henn. Wittenii *T. I. Diar. Biogr. Sec. XVII., ad A. 1673.*, Thomæ Bartholini Sen. *Lib. 8. Carm. p. 237.*, & Chr. Hendreichii *Pand. Brandeb. p. 780.*

Summum veri Doctoris & pii Auditoris lacrum ac bonum, oder Leichpredigt über M. Dan. Pfeiffium, Prof. Theol. und Pastorem der Peterskirche in Kopenhagen, aus Phil. III. 8. 9. 10. Hafnia 1664. in 4.

Leichpred. über Theod. Lente, Königl. Dän. Rathslen. Hafn. 1668: in 4.

Ritterlicher Glaubenskampf eines rechtschaffenen Christenhelden, oder Leichpr. über Nicolaum Held, Königl. Dän. Vice-Admiral, aus Ps. LXXIII. 25. 26. Hafn. 1668. in 4. (Unicam hanc Concionem Lipenius, *P. II. Bibl. Theol. p. 594.*, & Hendreichius *l.c.* in Homiliis complures in Ps. XXIII. XXIV. XXV. XXVI. LXXIII. perperam transmutant.)

Leichpredigt über Rert Henrich Wierckern. Hafn. 1672. in 4.

ALBERTUS HENRICUS thio BUEREN, Hamburgensis, J. U. D. & in patria Practicus. Vixit 1716.

Disp. de jure natural. Disputationum, Præfide M. Georg. Raphaelio, Silelio, Rostochii 1698. in 4. Recensum ejus V. in *Nov. Lit. Lubec.*, M. Jun. A. 1698., p. 89.

Disp. Inaug. de Testamentis Hamburgensium, Præfide D. Joh. Sam. Strykio. Halz Sax. 1700. in 4.

HENRICUS thio BUEREN, Hamburgensis, J. U. Lic.

Disp. Inaug. de Hereditatis petitione. Argentinz 1672. in 4. Recusa *Decade II. Disput. Inaug. Jurid. Argentinen-sium*, ibidem A. 1673. in 4.

M. HARDERUS BULICHIUS, Crempa Stormarus, Scholarum Soltqvellenfis in Marchia Brandenburgica (ab A. 1602.), Itzehoenfis in patria (ab A. 1619.), & tandem Michaelitana in urbe Lüneburgensi (circa A. 1628.), Rector, Margaretæ Degetoviz, A. 1603. ductæ, Maritus, & Petri, Friderici III., R. Dan., Archiatri & Consiliarii, Præfidisque Hafniensis, ex hac Parens obiit d. 26. Jun. A. 1639. V. de illo Sam. Rosenbohmii *P. I. Poem., Lib. 3., p. 202.*, Lamp. Alardi *Delicias Atticas p. 47.*, Carmina vialia, Itzehoam abituro A. 1619. ab amicis scripta, & Caleb. Trygophori Jambos ad eum, Magistri titulo Francofurti ad Viadrum a se ornatum, *P. I. Orat., lit. K. 4. 5.*

Ulrici Hutteni Arminius, Dialogus posthumus, res Arminii in Germania gestas continens, in usum scholæ Itzehoenfis denuo correctior ab eo editus. Lubecz 1623. in 4.

TITUS BULICHIUS, patria, ni fallor, Flensburgensis, Petri, e Civitatis hujus Medico Archiatri Danici, urbisque Hafniensis Præfidis, modo memorati, e Margareta Franckia filius, Civitatis itidem Hafniensis Consul, simulque Consiliarius commerciorum regius, & Tribunalis supremi Assessor, d. 9. Aug. A. 1684., æt. 45., mortuus. V. de illo Henn. Wittenii (Hafniensem eum fuisse falso tradentis) *T. II. Diar. Biogr. Sec. XVII. p. 133.*, & Alb. Bartholini *Tr. de Scr. Dan. p. 145.*

Oratio de regno Daniz. Hafnia 1656. in fol. (V. Barthol. *l.c.*)

CHRISTIANUS BULLEN, Femariensis, remex nauticus, illiteratus quidem, sed ingenio & judicio (uti Christ. Kortholtus, Theologus celeberrimus, popularis ejus ac condiscipulus, mihi retulit) a natura instructus fuit egregius. Is effreni morum licentia, quæ in Ecclesiis Lutheranis, non Cimbriz solum, sed & Sveciz, aliarumque regionum, coram spectaverat, offensus, de reducendo in eas pristino disciplinæ Ecclesiasticæ rigore cogitare, & consilia sua passim cum Theologis communicare, cœpit. Hoc fine A. 1664. Stralsundiz etiam D. Bernh. Gosmannum, Urbis Antistitem, adiit, & factio peccatorum enormium, ab auditoribus ejus, ipsisque Ecclesiasticis, commissorum, indicio, ut in ea animadverteret, est hortatus. Obtemperavit Gosmannus, & in scelera ista graviter ex ambone sacro est invecus, sed Elencho tamen nominali abstinuit. Cujus necessitatem cum Bullenius paulo acrius urgeret, & Anathematis fulmen in immorigeros postulare vibrari, a Gosmanno, παρρησία ejus irritato, coram Synedrio compatere jussus Ecclesiastico, non minori illic animi præsentia, quæ contra impios & negligentes verbi divini ministros privatim ad eum scripserat, publice defendit, nec a Magistratu, ob ἀλλογενιστικονίαν, carceri inclusus, lignaque deinde Brasiliana in Ergasterio coactus comminuere, a sententia sua, per Ecclesiasticos, subinde eum invisentes, potuit dimoveri. Urbe tandem, Synedrii postulatū, ejectus, Rostochium, ac inde Amstelodamum, migravit, ubi A. 1668. adhuc fuit superstes, & integritatis atque pietatis, zeli licet laborantis ἀμείβη, laudem a secum conversatis reportavit. Plura, de actis ejus & pænis Stralsundensibus, in Epistola Anonymi, ipsius *Voci clamantis in deserto* adjecta, fuisse narrantur. Christoph. Hendreichius, in *Pandeb. Brandeb. p. 785.*, bis ejus iniecit mentionem, & sub vero Bulleni, & sub depravato Bulleri cognomine. Testibus veritatis contra Christianismum degenerem a Gottfr. Arnoldo, *T. III. Hist. Eccl., c. 15., p. 49.*, & Frid. Breclingio, in suo illorum *Catalogo* (T. IV. ejusdem operis Arnoldini inserto), num. 69., p. 766., annumeratur.

Vox clamantis in deserto, oder Stimme Johannis des Tãufers an alle Sünder, sie in ihrem Gewissen zu überzeugen, damit sie demableins folgen mögen dem Exempel des verlobten Sohns, und der bekehrten Hure Joh. VIII.: von Gott ausgegangen durch Christian Bullen, Layen und Schiffsknecht von Femern, weiland einen öffentlichen grossen Sünder, nun aber durch die Stimme Johannis zur Buße gebracht, und zu Gott bekehrt, &c.: Nebst eines ungenannten Theologi Epistolischen Erinnertung an D. Bernh. Gosmann. Darinn eine Erzählung enthalten desjenigen, was sich in Stralsund mit dem Auctore zugetragen. Amsterdam, bey Bened. Bahnsen, 1668. in 8. Hujus scripti locum aliquem impugnant D. Georg. Henr. Götzii, Superint. Lubec., *Vindiciæ formulæ Baptismalis contra Christ. Bullum, Laicum & Helciarium, Lubecz A. 1707. in 4.* editæ, de quibus V. *Nova Lit. Lubec.*, M. Nov. A. 1707. p. 352.

Volumen ingens ἀνέκδοτον, quo omnia Stralsundiz a D. Bernh. Gosmanno, & Collegis, secum acta, singulaque Erotemata & responsa, verbatenus annotavit, quod editioni cum destinasse Auctor Epistolæ, scripto præcedenti annexæ, testatur.

Scriptorum ejus omnium Editio, ab Henr. Bethio, Bibliopola Amstelodamensi, in officinæ suæ promissa Catalogo. Molleri Cimb. Lit. Tom. I. GERHAR.

GERHARDUS BULLEN *zur Burg*, ita dictus, non quod Burgam, Femariæ nostræ oppidum, patriam agnovit, (uti perperam olim *P. IV. Isagoges ad Hist. Cimbr.*, c. 4., §. 1., p. 431., conjeci, errorem meum, in *prefat. ejusdem nova* p. 35., postea falsus), sed quod Lubecz in monasterio sit commoratus Burgenfi, Scriptor ætatis mihi ignotus. *Chronicon Lubecense* MStum, a Conrado ab Höveln (in *prefat. der Lüneburgischen Vortrefflichkeit*) allegatum.

NICOLAUS BULLENIUS, Ecclesiastes in Ditmarsia Australi Meldorpiensis.

Leichpredigt über D. Joh. Claverum, Königlichem Superintendenten im Süder-Dithmarschen, auß Zach. XIII. 7. Glückstadt 1635. in 4.

CONR. FRID. BULO, Faber Hamburgensis ferrarius, factionis Stielckio-Krumholzianæ affecta, ista A. 1708. oppressa ex urbe profugus, & absens M. Oct. A. 1710. proscriptus.

Hochstrabgedungene geziemende Provocation an dem Magistrat zu Hamburg ihre Beschuldigungen gegen ihn zu beweisen. A. 1708. in 4.

CHRISTIANUS BUNCKEN, Hamburgensis, insignes, quos in Philosophia & Mathesi juvenis jam fecerat, progressus Joach. Jungio & Joh. Adolpho Tasio, Gymnasii patrii debuit Professoribus, qui quanti eum æstimaverint, inde haud difficile conjicies, quod uterque primore semper illum loco inter discipulos suos diligentissimos nominaverit (1.), ac Jungius Testamenti sui, vere Philosophici, Executorem constituerit (2.). Studii Medici curriculum, Civium clarissimorum, Gverneri Rolfinckii & Christoph. Schelhammeri, Professorum illius, ductu, in Academia inchoavit Jenensi, absolvit autem in itineribus ad externos, Gallico imprimis, e quo, præter eruditionem præclaram, elegantem etiam rerum Exoticarum apparatus domum reportavit (3.) A. 1550. (quo Doctoris titulum Jenæ, d. 12. Oct., Brabevta Schelhammero, obtinuit) Medicus jam erat thermarum Embsenium Ordinarius, & a Georgio ac Johanne Hassiz Landgraviis, ad Archiatri vocatus officium. A. 1651. Professioni in Acad. Hassiz Gießena admotus est Medicæ (4.), sed ex illa, mox A. seqv. 1652., in patriam revocatus, & D. Joh. Placcio A. 1656. in Poliatri secundarii substitutus munere (5.), quod ipse vicissim, A. 1659. mortuus, D. Joh. Alb. Huswedelio reliquit. E conjugē, Catharina Spreckelsen, Hartwigi, Senatoris Hamburg., Filia, Filium sustulit unicum, Hartwigum, tristi fato, cum Leidæ A. 1681. arti in-cumberet Medicæ, in amne submersum (6.).

Confer de illo, præter Scriptores jam laudatos, Joh. Ant. & Einden *Lib. I. de Script. Med.* p. 110., Georg. Abr. Mercini *Lindenium renovatum* p. 167. 168., Joh. Ern. Gerhards *Ep. Dedic. Fasciculi Disput. Theol. Jubilæarum*, Jenæ A. 1658. editi, & Chr. Hendreichii *Pand. Brandeb.* p. 789.

SCRIPTA EDITA.

I. LATINA.

Disp. de Febre ardenti, Præfide D. Christoph. Schelhammero. Jenæ 1645. in 4.

Disp. Inaug. de Rheumatico affectu Præfide D. Gothofr. Mæbio. Jenæ 1649. in 4.

Speculum optimi ac perfecti Medici, Oratione Inaugurali Gießæ exhibitum, ex conditionibus in Studio arti Medici, in Tirone Medico ad Praxin jam accessuro, & in Medico ad ægrum præsentem jam adhibito, requisitis. Gießæ 1651. in 4.

Anatome Principis cujusdam Hassiaci, ab eo instituta, & a Joh. Dan. Horstio *Decadis suæ Observationum & Epistolarum Anatomicarum*, Francof. A. 1656, in 4. editæ, *Observationi tertiæ* (teste Segero l. c.) inserta.

II. GERMANICA.

Poetische Christund Weihnachtsgedanken, oder Lobgesang über die gnadenreiche Geburt und Menschwerdung des ewigen und ewigen Sohnes Gottes, unsers Herren und Heylandes Jesu Christi. Jenæ 1641. in 4.

Carmina alia Germanica plurima, seorsim edita, neutiqvam contemnenda.

INEDITA.

Der Jugend Thorheit; das ist: Poetische Gedichte und Lieder von allerhand Erfindungen und materien, five Sylloge Carminum vernaculorum αὐτόγεαρος, A. 1644. congesta, quam Ulrichus Winckelius Jun., Hamburgensis, J. U. L., dono filii, seposidere, sed pleraque seorsim jam produisse, mihi significavit.

Mart. Fogelius (in *Annot. ad Joach. Jungii Doxoscopias Physicas*, P. II., *Seß. III.*), eum, in ipsis curis & conatibus, quicquid Joach. Jungius de plantis conscripserat, in publicum proferendi, vita, præclare quidem, sed mature nimis, functum esse, testatur.

M. ANTONIUS BURCHARDUS, Lubecz, A. 1584., patre Mercatore cognomine, matre autem Margareta Schraderia, est natus, studiis humanioribus & Philosophicis in Schola patria & Gymnasio Stettinensi (7.), sacris autem in Academia, quæ & Magistri illi titulum A. 1602. contulit, initiatus Wittebergenfi, Pædagogique Stettinensis Conrector, & Eloquentiæ in eodem Professor, A. 1606. constitutus. Inde in patriam A. 1613. ad ædis Marianæ revocatus Diaconatum, illo, ob Zeli αἰμύλια, mox excidit. Cum enim sædus, eo ipso tempore, a civitatibus Hanseaticis, & harum principe Lubeca, cum Belgii Fæderati Ordinibus, mutuæ συμμαχίας causa, initum, ob religionis paciscentium diversitatem improbare, & impium verboque DEI contrarium esse, cum in sermonibus sacris, tum in scriptis, Georg. Stampelio, Superintendenti, patrono illius, oppositis, contenderet, a Senatu, ob πολυπραγμοσύνην, & pertinaciam in sententia sua Auditoribus inculcanda; A. seqv. 1614. loco est motus (8.). Exul Rostochium abiit, & biennio post, A. 1616. ad Pastorum urbis vocatus Kilonienfis, in hac A. 1628., æt. 44., vivis excessit. Uxores duas habuit, ac e posteriore, Ursula, Andr. Matzii, Civis Kilonienfis, filia, filios quatuor, & hos inter, Matthiam, Pastorem Kiloniensem, ac Georgium Henricum, Præpositum Segebergensem, reliquit superstites.

V. de illo Georgii Henrici, Filii, *Lacrymas super obitum Fratris, Andrea Burchardi*, Slesvigæ A. 1657. in 4. editas, & confer D. G. Morhofii *Programma Matthiæ Filii dicatum exequiis*, Henn. Wittenii *T. I. Diar. Biogr. Sec. XVII.*, ad A. 1628., Christoph. Hendreichii (bis eum in scenam, sub falso *Burchardi*, & vero *Burchardi* cognomine, producentis) *Pandeclæ Brandeburgicæ*, p. 774. 792. 793., Joh. Micralii *P. III. Syntagm. Hist. Eccl.* p. 360. 361. 330., Frid. Taubmannii

(1.) teste Mart. Fogelio, sub initium *Annotationum ad Doxoscopias Jungii Physicas*. (2.) V. Mart. Fogelii *Vitam Jungii*. (3.) V. Pauli Marqv. Slegelii *prefat. Comm. de motu sanguinis*. (4.) V. Joh. Justi Pistorii *Propylæum Athenæ Hassiaci* p. 14. (5.) V. Pistorii *l. c.* Georg. Segerum in *Epist. ad Thom. Bartholinum* A. 1656. scripta (*Cent. II. Epp. Med. Bartbol.* p. 67 & Joh. Alb. Fabricium *P. II. Memor. Hamb.* p. 1044. (6.) V. Ulr. Winckelii Jun., J. U. L., *Laudationem Hartw. Bunckii funebrem*, Leidæ A. 1681. in fol. editam. (7.) V. *Dedic. Disp. VIIma Dav. Rungii de Calvinismo, Wittebergæ* A. 1604. ab eo defensa, & *Præceptoribus inscripta Stettinensibus, Dan. Gramero ac Chr. Baselio*. (8.) V. Joh. Micralii *P. III. Syntagm. H. &.* p. 360. 361. 330., & Joh. Kirchmanni *Or. de Vita G. Stampelii* p. 47. 48.

Taubmanni Schediasmata, *Lib. 3. Epigramm.* p. 792., Willichii Westhovii *P. II. Poem.* fol. 29. b., Jac. a Mellen *Catalogum MS. Ecclesiastiarum Lubecensium*, ac *P. IV. Isagoges* mez ad *Hist. Cimbr.*, c. 5., §. 13., p. 478. 479. 480.
 Autoribus prohibitis, in *Indice librorum prohibitorum Hispanico*, Jussu Ant. Sotomajoris, Inquisitoris Generalis, Madriti A. 1667. edito, accensetur.

SCRIPTA EDITA.

I. LATINA.

Aphthonii Sophistæ Progymnasmata Eloquentiæ, libris III. evoluta. Stettini 1607. in 8. Recusa (testibus Bibliothecariis scriptoribus, Catalogisque variis) Lubecz 1609. in 8., Stettini A. 1612. in 4. & tandem (*cum Sylvula Disputationum adjecta*) Francof. ad Viadr. 1614. in 4. Commendantur a Joh. Micrælio (qui Autorem Aphthonii *Progymnasmata* feliciter judicat enucleasse) l. c. p. 360., D. G. Morhofio (*Commentarium* eadem vocante *luculentum*, & *præclarum doctrinæ specimen*) in *Programmate jam allegato*, & J. H. Alstedio *Lib. IX. Encyclopæd.*, Sect. 2., p. 508.
 Aristotelis Ethicorum Libri X., perspicue & compendiose XXIV. Disputationibus explicati Stettini 1609. in 8.
 Fontes Consolationum sacrarum, in quibus indicantur loci quidam communissimi, unde consolationes Theologice deriventur. Witebergæ 1611. & Rostochii 1625. in 12. Commendantur a Wolsig. Franzio, Theologo Witebergensi, in *præfatione Encomiastica*, & Joh. Henr. Hottingero *P. IV. Biblioth. Quadrip.*, c. 3., p. 407.
 Officina tyrocinii Oratorii, sive Institutio compendiaria ad artificium formandi orationem, per utilissima veterum Oratorum exercitamenta, recentiorumque nobilissima documenta, instituta. Lubecz 1612. in 8.
 Disputationes variz. Francof. ad Viadr. 1614. in 4. (*V. Hendreichium* l. c. p. 703.)
 Articulus fidei Apostolicæ de descensu Christi ad inferos, in novem pugnantes opiniones, verbis Autorum relatas, a Zwinglianis Interpretibus distractus. Rostochii 1616. in 4.
 Tr. de solvendis Sophismatis, cum Stettini viveret, ab eo (testibus Georg. Henrico Filio & Hendreichio ll. cc.) editus.

II. GERMANICA.

Leichpredigt über Balth. von Alefeld, Ammann zu Rendesburg, aus Pf. XXXI. Lubecz 1627. in 4.
 Leichpred. über Gerhardum Ranzou, Königl. Hofsteinischen Statthalter aus 1. Tlm. I. 18. A. 1629. in 4.
 (Falso ei a Georg. Draudio, in *Biblioth. Classica*, tribuitur Condolentz- und Trostbüchlein vor Ehrliche Eltern, so wegen frühzeitigen und tödtlichen Abganges der lieben Kinder, traurig und betrübt seyn. Quid opusculum, Magdeb. A. 1617. in 8. excusum, Hendreichius, l. c. p. 792., M. Aaroni Burchardo, Pastori Magdeburgensi, recte vindicat.)

INEDITA.

Scripta plurima de Fœderibus, occasione Controversiæ de iis Lubecensis, paulo ante memoratz, elaborata, quæ se vidisse Joh. Micrælius (l. c. p. 361.) testatur, Georg. Stampelius autem, Superintendens Lubecensis, Tractatu refutavit itidem *avædß*, licere cum iis, qui non eandem nobiscum profitentur religionem, societatem civilem ac fœdera inire, soli de demonstrante, de quo Stampelii ipsius Epistola ad Hug. Grotium, A. 1616. exarata, & inter *Epistolas Remonstrantium Ecclesiasticas* (num. 262., p. 436. 437. Edit. sec.) publicata, & Joh. Kirchmanni *Or. de vita Stampelii funebri* p. 38., merentur consuli.

Opera quædam contra Calvinianos grandia, quæ Matthiæ Pletziø, Ecclesiæ Aulicæ Haaburgensi, ab hæredibus esse commodata, sed nunquam ab eo restituta, Georg. Henr. Burchardus, filius, l. c. testatur.

ANTONIUS BURCHARDUS, Kiloniensis, Matthiæ, Pastoris urbani, filius, J. U. D. & Advocatus Hufensis. Vixit A. 1700.

Classicum belli sacri contra Ottomannos fortiter pieque remoliendi, Oratio in Schola Slesvicensi recitata. Slesvigæ 1684. in fol.

Or. de Buda recepta, Kilonii d. 17. Sept. A. 1686. habita, quæ an edita sit ignoro. (V. Morhofii *Programma* illi præmissum, in *Sylloge Programmatum. Orationibus* subjuncta, v. 94., p. 965. 966. 967.)

Theses Juridicæ Inaugurales miscellanæ, Præside D. Nicolao Martini, Kilonii 1694. in 4.

BERNHARDUS BURCHARDUS, Kiloniensis, Matthiæ itidem filius, ædis in patria Nicolaitanz, ab A. 1680., Diaconus, & ab A. 1694., Archidiaconus, d. 28. Mart. A. C. 1716., & æt. 61., mortuus. Vitz ejus historia fufius, nec sine laudibus defuncti A. 1716. in *Programmate* Academiæ Kiloniensis enarrata est funebri.

Lechter Wille und Testament des Sterbenden Christi, oder Leichpredigt über Catharina Clausinn, D. Christoph. Franckii, Prof. Theol., Ehefrau, auß Joh. XVII. 24. Kilonii 1698. in 4.

Gnädiges Aufsehen Gottes auf seine Auserwählten, oder Leichpred. über Anna Margareta Johansen, Henningi Wedderkopfs, Landgericht-Notarii, Ehefrau, auß Pf. XXXVII. 18. Kilonii 1700. in 4.

Die eröffnete Todeschule des grossen Gottes, oder Leichpr. über Georg. Paschium, Theol. und Philos. Prof., auß Pf. XC. 13. Kilonii 1708. in fol.

Glaubiger Christen süßer Trost und Labaal bey bitterem Todesfall, oder Leichpredigt über Anna Lobedantzin, Sebastiani Kortholti, Kielschen Professoris EheLiebste, auß 1. Thess. IV. 14. edita Kilonii A. 1711. in fol.

CHRISTOPHORUS MARTINUS BURCHARDUS, Kiloniensis, Matthiæ itidem, ex Anna Catharina Marchia, conjuge secunda, filius, Med. Doctor & Professor in Acad. patria, ab A. 1708., Extraordinarius. A. 1716. avocatus est Rostochium, & Prof. Medicinæ ordinarius constitutus. Plura de vita ejus V. in Günth. Christoph. Schelhammeri *Programmate, Disp. ejus Inaugurali* A. 1704. præmissa, & *Novis Lit. Lubec.*, M. OB. A. 1704., p. 309. 310.

Exerc. V. de Thesis selectis Medicæ, Præside D. Günth. Chr. Schelhammero defensæ. Kilonii 1700. 1701. 1702. in 4.

Disp. de illo Plinii: *Morbus est aliquis per sapientiam mori*; Præside D. Wilh. Huld. Waldfchmidio. Kil. 1703. in 4.

Disp. Inaug. de Morbis Magicis, Præside D. G. C. Schelhammero. Kil. 1704. in 4. Recensum V. in *Nov. Lit. Lubec.*, M. OB. A. 1704., p. 307. 308. 309.

Disp. de secretionibus Humoribus in genere. Kil. 1708. in 4. Recensum V. in *Nov. Lit. Germ.*, M. Mart. A. 1709., p. 106. 107. 108. Disp. II. de secretionibus Humoribus, & bilis in specie. Kil. 1709. in 4.

Disp. de passione hysterica. Resp. pro gradu Georg. Sebast. Neuhausio, Flensburgensi. Rost. 1718. in 4.

M. GEORGIUS HENRICUS BURCHARDUS, (quem *Bucholzium* Christoph. Hendreichius (1.) perperam appellat), Kiloniensis, Antonii (*supra laudari*) ex Ursula Matzenia filius. Anno circiter 1624. in lucem editus, quadrimulus patrem amisit, & studiorum deinde gratia, post prima in ludo patriæ rudimenta, in Gymnasio, quod A. 1645.

U 2

(1) in *Pandell. Brandeb.* p. 777., in quibus tamen & sub vero Burchardi cognomine, p. 793., iteram ejus occurrat mentio.

1645. adiit, Stettinensi, & Academiis Julia atque Rostochiensis, est commoratus, laureamque Philosophiæ supremam in hac A. 1654. consecutus. In patriam redux Pzdagogum aliquandiu in urbe Slesvicensi egit privatum, nec, publicis deinde adnotus muneribus, juvenes ingenuos literis, quarum peritissimus erat, elegantioribus domi horis successivis imbuere, in seram usque senectutem, destitit. Aedis initio Cathedralis Slesvicensis Diaconatum A. 1655. post sacerdotii sui, M. Petri Mülleri, obtinuit obitum, & per Sex ferme lustra administravit continua, triennioque simul ultimo, ab A. 1682., Scholam Cathedralem publicam, nuper instauratam, Rector ejus a Christiano Alberto, Principe, constitutus, gubernavit. A. 1685., abdicato Rectoratu, & Diaconatu in generum translato, in Wagriam migravit, & Ecclesiarum Dioceseos Segebergensis Præpositura, atque addito huic A. 1686. oppidi Hilgenhavenensis Pastoratu, a Christiano V., Daniz Rege, donatus, in sacro hoc portu suaviter consenuit, nec, cum A. 1690., filium natu majorem, Petrum Antonium, in utroque munere sacro nactus coadjutorem, negotia in hunc devolvisset Ecclesiastica, ad labores redire juveniles dubitavit, senectamque vegetam erudiendis pueris, undique confluentibus, impendere. His laboribus, quibus per omnem vitam assueverat, Senex præclare doctus, & paucis Philologorum Poetarumque patriæ coævorum, in condendis præsertim Inscriptionibus æmuli, ingeniosis, secundus, sub seculi xix Christianæ XVIII. initium, A. 1701. est immortalus.

Conf. de illo Chr. Hendreichium II. cc., & Pet. Ambr. Lehmanni *Observationes Historicas Anni 1702. vernaculas*, num. 20., p. 160.

D. Balth. Bebelius (in *Epistola Animadversionibus ejus contra Bourignoniam præfixa*) eum *Holfatiæ ornamentum, & præsidium Ecclesiæ singulare*, salutatur, M. Greg. Michaelis (in præf. *Curiosit. Inaud. Jac. Gassarelli p. ult.*) celebrioribus Germaniæ annumerat Philologis, D. Joh. Fächtijs autem (in *Ep. ad Heß. Gofr. Masum*, filii ejus natu minoris, Matthiæ Henrici, *Disputationi in Epist. Jude* A. 1696. adjecta) *Theologum* appellat, non ingentibus tantum meritis, sed *canna etiam senectute, vere venerabilem, sanctum caput, fanatici spiritus Bourignoniani domitorem, stylumque ejus tersum, viridum, & in ipsa etiam senectute juvenili quodam flore enitescens*, deprecatur.

Pet. Poiretus contra, Antoniz Bourignonia vindex, in *Vita* hujus Gallica, ἀντιμαχία edita, ipsum & Wolfg. Ouwi-um, magistræ suæ in Cimbria Antagonistas, Scoptice, c. 2., §. 9., p. 387., *les deux Jannes & Jambres de notre siècle* vocavit.

SCRIPTA EDITA.

I. LATINA.

Theses de Justificatione hominis coram judicio divino, Præfide D. Casp. Mauritio. Rostochii 1651. in 4. Fraternalis lacrymæ super obitum Andreæ Burchardi, Kalonienfis, quas sanguis fecit, & pietas (oratione soluta) expressit. Slesvigæ 1653. in 4.

Epigraphe in illustrem Cimbriæ Panegyrim, sub Encænâ novæ Academiæ Kalonienfis III. Non. Oct. A. 1665. institutam. A. 1665. in fol. Recusa, cum Vocibus publicis, quas in Panegyri inaugurationis collegit, in *Appendice Historiæ inaugurationis Acad. Kilon.* Alex. Jul. Torqvati, A. 1666. in fol.

Liber index operarum scholasticarum, quas, in Schola Cathedrali Slesvicensi restaurata, Indi hujus moderatores semestri proximo moliantur, & quas in futurum intendunt, ἀντιμαχία editus Slesvigæ 1682. in fol.

Programmata aliquot scholastica. Slesvigæ 1682. & 1683. in fol.

Inscriptiones plurimæ, præsertim funebres, seorsim diversis temporibus excusæ, dignissimæ, quæ, ob argutias, & styli ἀρχαϊσμός licet, elegantiam, junctim recudantur.

II. GERMANICA.

Christliche Gründliche Anmerkungen über die groben Irrthümer und Lehren Antoniz Bourignon, so Insonderheit in dero *Bezeugniß der Wahrheit, und auch anderen Schriften*, gefunden werden. Slesvigæ 1674. in 4., & Hamburgi eod. A. 1674. in 8. Utrique Editioni præfixæ sunt: 1. *Epistola ad Christ. Alb., Ducem Holf., de Regum Sveciæ, Ducumque Holfaticorum, in religione Zelo Dedicatoria*; 2. *Epistola ad Frid. Christ., Bar. a Kielmanseck, de Scriptis hominum illiteratorum ac sceminarum*; 3. *Narratio de vita, scriptis & erroribus Bourignoniz*. Posteriori accesserunt D. Seb. Niemanni, Superint. Holfaticæ, *Judicium de Bourignoniz erroribus vernaculum*, & *Epistolæ* D. Pet. Musri, D. Balth. Bebelii, D. Matthiæ Wasmuthi, M. Greg. Michaelis & M. Dan. Albini, Theologorum, ad Autorem Gratulatoriæ atque Encomiasticæ. Præter hos eas commendantur Sam. Pomarius in *Præf. Partis I. scripti contra Ammersbachium Apologetici*, Aug. Pfeifferus in *Anti-Enthusiasmo*, c. 4., p. 267., Jos. Schwartzius in *Præf. des Berichts vom Saßbath* (lit. a. 6. a.), & J. Henr. Feustkingius in *Gynæceo Hæretico-Fanatico* p. 193. Impugnant contra: I. Anonymus (quem Pet. Poiretus esse Gofr. Arnoldus, T. III. *Hist. Eccl.*, c. 16., p. 154. 160., testatur) in *Epistola de libello Burchardiano adversus Antoniam Bourignon*, in qua ejus idea & artificia breviter exponuntur, A. 1677. in 8. excusa. II. Antonia Bourignonia ipsa, in *Tractatu Gallico* A. 1675., jussu Ducis Holfatiæ, Ministrique ejus primarii, Joh. Adolphi Kielmanni, (sicut in præf. refertur), evulgato: *La Pierre de Touche, Traite Apologetique, oppose au libelle d'un calumnieux Lutherien, qui, pour la faire persecuter & exterminer, luy imputoit malignement les heresies du Socinianisme, &c.*; Quod scriptum, Gallice, inter *Opera Bourignoniz*, Tomis XIX. Amstelod. A. 1686. in 8. junctim impressa, recusum, Latine etiam (sub titulo *Lapidis Lydii ad aurum veræ caritatis ab ere inaurato charitatis fucate discernendum*, &c.) Amstelod. A. 1676. in 8., Germanice ibidem A. 1676. in 4., & Belgice eodem anno, prodit. III. N. H. B. (quem civem Flensburgensem profugum, Bourignoniz assecclam, esse Burchardus asserit) in *Appendice*, scripti hujus Bourignoniani *Versioni Germanicæ* sub titulo adjecta sequenti: *Wiederlegung der 76. puncten und vermeinten Irrthümer, die M. G. H. Burchardus zusammengerafft und aufgegeben wieder J. Ant. Bourignon: denn auch eine unparteyische Probe der durch ihn vertheilten und fälschlich angezeigten Deter, so wol auß der H. Schrift, als J. Bourignon Schriften, womit er seine Anmerkungen über die gemeldete 76. puncten zu behaupten gemeinet.* *Appendici* huic, ipsique Bourignoniz *Lapidi Lydio*, sequens a Burchardo repolita est *Apologia vernacula*.

Wiederholte nothwendige Erziehung dessen, was mit der bekandten Schwärmerinn, Antonia Bourignon, in den Landen Schleswig-Holstein vorgegangen: nebst klarer Erweisung, daß dieselbe, in ihren Schriften, wieder alle Theile des Christlichen Glaubens, und die allgemeine Symbola der Kirchen, insonderheit aber gegen die Ehre, Person und Verdienst Jesu Christi, Lehre, und Wiederlegung ihrer Irrthümer, ihrem Probiersteine entgegenesetzt. Mit Censur der Kielschen Theologischen Facultät. Slesvigæ 1677. in 8. Huic paucis tantum Bourignonia respondit in duabus tribusve paginis, editioni *Lapidis Lydii* Gallicæ adjectis, fustus autem forte *Parte II. Testimonii veruatis*, Apologiam contra Ecclesiastas in Holfatia exhibente Lutheranos, ac *Semestri XVII. Catalogi Jansoniani Amstelodamensis* promissa. Ambo scripta adversus Bourignoniam Burchardina (de quibus *Part. II. Isag. mez ad Hist. Cimbr.*, c. 6., §. 7., p. 158-161., potest conferri) virgula notarunt censoria Pet. Poiretus, illius Hyperaspites (plus ducenties Autorem verba magistræ suæ detorsisse ac mutilasse affirmans), in *Vitæ Sibyllæ hujus Flandricæ, Sermone a se Gallico Amstelod. A. 1683. in 8. editæ, Proæmio*

Apolo-

Apologetico, nec non c. 25. §. 9. p. 387. c. 26. p. 401-414. c. 27. p. 414-425. ac cap. 28. & Gotfr. Arnoldus (multos iidem illum Bourignoniz errores, verbis ejus in sensum detortis alienum, affinxisse contendens) *T. III. Hist. Eccl.*, c. 16. p. 160. 161.

Leichpredigt über Bened. Martini, Thum†astorem in Schleswig. Slesvigz 1686. in 4. (V. Catal. Biblioth. Gnd. p. 20.)
INEDITA.

Analec̃ta de Nummis Romanorum, a Viro illustri, Frid. Ad. Hansenio ab Ehrenkron, ejus discipulo, in *Disp. de Nummo*, c. 7. §. 3., allegata.

M. JANUS BURCHARDUS, Ripensis, D. Joh. Burchardi, Episcopi Ripensis, Filius, Pastor in Samsoa, Insula Danica, Tranbiergenensis, edidit Danice (testibus Matthiz Rostochii, Ecclesiastiz Ottoniensis, ad me literis):

Daafalderens-Rilde (i. e. Fontem invocationis), Hafniz 1676.

Begviisning til Himmelen (i. e. Hodegum cœli), Hafn. 1679. in 8.

De Singis aandelige Salver-Olie (i. e. Egtorum spirituale oleum), Hafn. 1681.

M. JOHANNES BURCHARDUS, Gardinga Eiderstadianus, Parochiz Grødensis, in Præfectura Ducatus Bremensis Ritzbüttelana, Pastor.

Disp. de natura prudentiz, germanisqve secundum eandem prudentibus, Præfide Bernh. Werembergio, PP. Hamb. 1627. in 4.

Herliche Seelenliebe, und sehnliches Verlangen nach dem himmlischen Bräutigam, Jesu Christo, oder Leichpredigt über Gefa. Henr. Caplii, Pastoris zu Gröden, Ehefrau, auß Cant. I. Hamb. 1649. in 4.

MATTHIAS BURCHARDUS, Kiloniensis, Antonii (*supra laudati*) & Ursulæ Matzeniz filius, d. 22. Aug. A. 1619. in lucem editus, Scholz initio patriz, deinde vero Gymnasii, ab A. 1635., Bordesholmenensis, & Academiæ, ab A. 1639., Rostochiensis, Alumnus Ducalis, urbis patriz Diaconus A. 1645., Archidiaconus A. 1669., & Pastor tandem (invito licet Principe, qui D. Christ. Kortholto, Professori Theologo, munus hoc destinaverat) A. 1677., a Senatu electus, liberorum XIV. e conjuge priore Anna, Johannis Langemakii, Antecessoris, filia, IV. autem e posteriore, Anna Catharina, patre nata D. Casp. Marchio, Prof. Medico Kiloniensi & Archiatro Brandenburgico, parens, & Bibliothecz insignis possessor, cum labores in Hymnos Davidis Homilericos ad nonagesimum usque perduxisset, & in ultimo sermone sacro, e versu hujus XIII., de *Evangelio* diservisset, sexagenarius, d. 29. Aug. (sacri olim muneris auspiciis) A. 1679., Paralyti extinctus. Filios ejus supra enumeratos invenies. Plura de vita ejus docebunt D. G. Morhofii *Programma funebre*, in Sylloge *Programmatum, Orationibus annexa*, n. 49., p. 721-730., & Georg. Henr. Götzii *Elogiis 80. Theologorum Germanorum*, Lubecz A. 1709. editis, n. 57., p. 557-563., reculum, ac M. Joach. Giesii, Successoris ejus, sermo, quem de Jesu fonte vitz, c. Joh. IV. 10-15., in exequiis habuit, vernaculus, Kilonii A. 1679. in 4. (cum D. Joh. Dan. Majoris, aliorumqve, Epicediis) impressus.

Ehrenaltar, dem G. Otte unsers Lebens aufgerichtet, oder Leichpredigt über D. Bernhard Müllern, Kielischen Medicum, auß Sap. III. 9. Kilonii 1672. in 4.

Erstliches Adieu und letztes Christliches Angedenken J. Margaretz Sultzbergerinn, auß Cant. III. 4. Kil. 1672. in 4.

Der Kinder Gottes rechter Himmel auf Erden, und der Weltkinder schndes Paradeiß der Eitelkeit, oder Leichpr. über Marquard Wolf Brocktorfen, Erb-Herrn auf Hornstorf, auß Pf. XXXIX. §. 6. 7. 8. Kil. 1673. in 4.

Herlicher Brautſchmuck einer gläubigen Seele für G. Ott, oder Leichpr. über Marg. Kanyouinn, Christoff Hans von Bülow, Fürstl. Rkhtes und Amptmanns zu Tremsbüttel, Wittwe, auß El. LXI. 10. Kil. 1673. in 4.

Der bald vollkommenen Gerechten frühzeitige Ehrenkrone, oder Leichpr. über Laur. Oheim, Th. Stud., auß Sap. IV. 13. 14. Kil. 1673. in 4.

Der betrübten und sterbenden Herzen bewehrtes Cordial, oder Leichpr. über Claus von Alefeld, Rdn. Dän. Obr. Leutenant und Erbherren auf Gellingen, auß Joh. III. 16. Kil. 1674. in 4.

Nubila Jubila; der Christen traurige Fasten und fröhliche Oftern, oder Leichpr. über Fr. Emerentia von Buchwald, auß Pf. CXXVI. §. 6. Kil. 1674. in 4.

Tabula Smaragdina; der Christen glückselige Heil- und Lebenstafel, oder Leichpr. über D. Matthiam Clausen, Fürstl. Hoffl. Leib-Medicum, auß Pf. LXVIII. 20. 21. Kil. 1675. in 4.

Eins ist Noth; oder das gute Theil aller Gläubigen Herzen, in einer Leichpr. über Fr. Sophia Sultzbergerinn, auß Pf. XXVII. 4., vorgestellt. Kil. 1675. in 4.

MATTHIAS HENRICUS BURCHARDUS, Slesvicensis, Georgii Henrici (*supra celebrati*) filius natus minor, Theol. Studiosus, post reditum ex Academiis Kiloniensi & Rostochiensi, verno A. 1697. tempore, Lubecz, unde Hafniam trajicere constituerat, morte immatura extinctus. V. Epicedia Encomiastica Joh. Fechtii & Joach. Lindemannii, Professorum Rostochiensium, e quibus Fechtius, in *Prolegomenis etiam Philocalia sacra, Juvenem eum ad magna, si supervivisset, natum appellat.*

Laurus Cimbrica arefcens, ad busta Danielis Georgii Morhofii, solenni Panegyri, in ipsis Vertumnalibus Kiloniensibus, XIV. Kal. Febr. A. 1692. sparſa, sive Oratio parentalis illi habita, Lubeczqve 1695. in 4., & seorsim excusa, & secundz *Polyhistoris* Morhofiani Editioni præfixa.

Theses ex univerſa Theologia Biblica, Præfide D. Joh. Fechtio. Rostochii 1695. in 4. Recuz in Fechtii *Philocalia sacra* ibidem A. 1708. in 4.

Disp. Exegeticam Epistolæ D. Judæ Catholicæ expositionem complectens, in qua simul recentissimorum Scriptorum, circa interpretationem ejus, errores deteguntur & confutantur, Præfide D. Joh. Fechtio (cujus Epistola Burchardi ad Heët. Gotfr. Masium, Theol. Hafn., commendatitia accedit) proposita. Rostochii 1696. in 4.

PETRUS ANTONIUS BURCHARDUS, Slesvicensis, Georgii Henrici (de quo antea dictum) filius natus major, & in Præpositura Segebergenſi, Oppidique Hilgenhavenſis Pastoratu, ab A. 1690., Coadjutor, & ab A. 1701., Successor, A. 1711. Hilgenhaviø Segebergam, ad Pastoratum, evocatus, ac A. 1714. mortuus.

Tumulus P. Decii Sminthz Pficharpacis, musculi a rana submersi, ex batrachomyomachia, ejusdemqve Testamentum, ad imitationem veteris illius Grunnii porcelli confectum. Slesvigz 1678. in fol. Inscriptio juvenilis ingeniosa, *αὐτὸν ἔγραψε* edita.

M. Minutii Felicis Octavius, non octavus Arnobii, seu elegantissimus Minutii pro veritate Religionis Christianæ *Dialogus* in *Theses digestus*, Præfide D. Christ. Kortholto. Kilonii 1685. in 4.

Exerc. Historico-Ecclesiastica de Communione ægtorum, Jac. Benigni Bosſveti, Episcopi Meldensis, Tractatui de Communione sub utraqve opposita, Præfide D. Heët. Gotfr. Masio, qui præfationem adjecit encomiasticam. Haf-

Mollerii Cimb. Lit. Tom. I.

X

112

niz 1687. in 4. Hanc Joh. Corn. de la Crose (*T. XI. Biblioth. Univ. Hist. Amstelod., M. Od. A. 1688., p. 70.*), Soudiosi quidem tantum Theologiz esse factum, sed talem, quem ne precipui quidem Ecclesiz Romanæ Doctores solide queant confutare, judicat.

Orationes duæ in natales Augustissimi Danicæ Regis, Christiani V., & Filii ejus cognominis, ab eo conscriptæ, sed sub discipuli, Joh. Adolphi Ringelmanni (qui publice illas recitavit) nomine editæ. Hafniz 1687. in fol.

Der vereinigete Götterstreit (Comœdia elegans in Christiani V., Regis Danicæ, laudem Germanico-Metrica). Hafn. 1689. in 4. Alternæ hanc Hafniensium commendabit memoriz luctuosus plus quam 200. ejus spectantium, subito, quod in theatro ortum erat, incendio, d. 19. Apr. A. 1689., una cum arce regia Amalienburgensi, consumptorum, interitus, cujus historiam in Misandri *Theatro Trægico, T. II., n. 234., p. 171-179.* invenies.

Carmina varia Germanica, seorsim diversis excusa temporibus.

Or. *avindolos* de veterum Philosophorum sectis, in Acad. Kilon. d. 15. Febr. A. 1683. recitata, de qua D. G. Morhofii *Programmata, illi præmissum (in Sylloge Programmatum, n. 91., p. 956-959.)* consulatur.

HENRICUS BURDELIUS, Hamburgensis, J. U. D.

Disp. Inaug. de Successione. Lugd. Bat. 1679 in 4.

Pacis Scalz, J. Cti Patavini, de Consilio Sapientis in forensibus causis adhibendo Libri IV., & de Contractuum atque ultimarum voluntatum compositione, ad sensum Sapientis, Liber unus, ab eo denuo, cum Præfatione (*in qua Addimenta ad illos est pollicitus*), editi. Hamburgi 1669. in 8. Hi Libri (Venet. A. 1560. & Francos. A. 1603., in 8., jam ante editi) Burdelio ipsi, tanquam Autori, a Georg. Matth. Königio, in *Biblioth. Vet. & Nova p. 143.*, falso tribuuntur.

M. NICOLAUS BURSTORPIUS, Canonicus Hamburgensis, & Ecclesiastes in civitate ista, ab A. circiter 1497., Pontificius, inter sacerdotes, qui Steph. Kempio, Joh. Zegenhagio & Joh. Fritzio, primis ejusdem Concionatoribus Lutheranis, A. 1521. & seqq., se opposuerunt, haudquamquam fuit postremus, sed prudentia & moderatione Theologica destitutus. Fervore enim contentionis longius, quam par erat, provectus, dum zelo suo, spreto Senatus mandato, convitiis e suggestu mutuis utrique parti interdicente, licentius indulget, exeunte Anno 1526., non solum in præcones Lutheranos, velut Antichristi Prodromos, Salvatori contradicentes, est invehctus, sed damnationis etiam reatum incurrere, quovis utroque Symbolo uterentur Eucharistico, Christumque pro solo peccato satisfecisse originali, non autem pro Mortalibus, post suam commissis passionem, & ab homine quolibet bonis operibus propriis expiandis, publice docuit. Adversarii confestim, ut *ἀντιμαρτυροῦν* istorum *Φοβητῶν*, in Colloquio secum habendo, rationem redderet, postularunt, & cum ipse hoc subterfugeret, ac Epistola tantum ad Joh. Zegenhagium, Parochum Nicolaitanum, Apologetica concionis suæ Orthodoxiam conaretur ostendere, rem ad Senatum detulerunt, istoque litem hanc sacram negligente, post bimestre spatium, dogmata Burstoppii erronea Elencho, ex ambone, notarunt publico. Hoc facto, certamina, paulo ante sopita, vehementius recruduerunt, & Senatus A. 1527. Colloquium in curia indixit publicum, in quo pars utraque de capitibus controversis, præsentibus D. Barth. Mollero, Theol. Lectore, aliisque Viris doctis, mentem suam clarius explicaret. In isto Burstoppius, 30. se jam annos munere Concionatoris esse functum, recteque docuisse, præfatus, disputationem cum adversariis detrectavit, & hujus cupidos ad Sorbonam ablegans Parisiensem, Mollerum, ceterosque arbitros, ut causæ suæ subvenirent, imploravit. Hi, a Consule suum de illa exponere jussi judicium, verba de satisfactione Christi, si dextre, velut ad deterrendos a peccatis auditores prolata, accipiantur, tolerari posse, nec se ambigere eam esse Burstoppii sententiam, quæ autem contra Symboli utriusque Eucharistici usum dixerit, Ecclesiz sanctionibus, quibus obtemperare fideles teneantur, esse congruam, responderunt. Huic judicio Lutheranum haud acquiescentes Mollerum per conscientiam suam obtestati, ut suam de doctrina Burstoppiana, in meritum Christi injuria, sententiam ingenue exponeret. Tum Mollerus, eam, si *κατὰ τὸ ἐνὶ* accipatur, manifeste hæreticam esse, est confessus, sed, rectius haud dubie sentire Burstoppium, quam sit locutus, simul monuit. Coactus est ergo Burstoppius doctrinæ istius polliceri Palinodiam, sed, antequam promisso satisfaceret, A. 1528., cum aliis IV. Sacerdotibus Pontificiis, quod, in disputatione publica solenni, civium postulatu instituta, dogmata sua S. Codicis testimonium confirmare nequiverit, urbe plebiscito ejeetus. Quinquennio post (A. 1533.) potestatem in urbem redeundum cum Palinodiam errorum Dom. II. Quadrag., in Templo Cathedrali, cecinisset, doctrinamque Lutheranam se in posterum, promississet, haud esse impugnaturum, obtinuit, imo, si Joh. Alb. Fabricium (*P. II. Memor. Hamb. p. 902. 903.*) audias, Pastor ædis Cathedralis Lutheranus, ac Theol. in eadem Lector secundarius, A. 1540. obiit.

Relationem hanc de illo (brevius *P. IV. Isag. ad Hist. Cimbr., c. 10., §. 6., p. 573-574.*, propositam,) Steph. Kempii, Pastoris Hamburgensis Catharinæ, *Historiæ Reformationis Hamburgensis* debeo Germanicæ, *Hamburgæ suæ Evangelicæ* (quæ Hamb. A. 1694. in 12. prodit) a Joh. Frid. Mayero præfixa, ac Dav. Chytræi (a Kempio sua mutuati) *Chronici Saxonie Partit.*, p. m. 628. 629. 630., Hermannique Hamelmanni *Parti II. Historiæ Ecclesiasticæ Evang. renati, in Opp. Hist.*, p. 948-962. 973.

Epistola ejus, pro suis de communione sub utraque, & Christi pro solo P. O. satisfactione, Assertionibus, Apologetica Latina, ad Joh. Zegenhagium, Past. Nicol. Hamburg., A. 1526. scripta, styloque exarata barbaro, ac pietatem quidem spirans supersticiosam, sed doctrinæ solidioris expertem, in Kempii libello modo laudato, Latine p. 53-71., Germanica autem ejusdem translatio *ibidem p. 18-52.*, exhibetur. Latine etiam legitur apud Hamelmannum l. c. p. 948-954.

BERNHARDUS BUSCHIUS, Hamburgensis. Vixit A. 1600.

Oratiuncula de Pacis commodis, belli que exitu incerto, Argentinz recitata, & *Tomo II. Orationum Argentinenfium*, ductu Melch. Junii habitatum (Argentinz A. 1620. in 8. excuso), p. 16-19., obvia.

ERICUS BUSCHIUS, Hamburgensis. J. U. D. & in patria Practicus. Vixit A. 1716.

Disp. de materia pacis. Francos. ad Viadr. 1681. in 4. (*J. Tecl.*)

Theses Inaugurales miscellaneæ. Aureliis in 4. (*V. Lehm. Hamb. Lit. A. 1701. p. 7.*)

M. GEORGIUS BUSCHIUS, Hamburgi Anno seculari 1600. in lucem edictus, Philos. & Medicinæ, in Aca-
demiis Rostochiensis, Witebergensis (cui Magistri debuit titulum) & Lugduno-Batava, cultor, ab A. 1620. ad 1628., sedulus, ab A. 1628. autem ad 1670. (quo rude ob senectutem donabatur) Scholæ patriz, per annos 42. continuos, Subrektor, novem liberorum (& hos inter, Joh. Francisci, Doctoris Medici), e duabus uxoribus, Elisabetha Rudovia & Margareta Hardkopia (Nicolai, Ord. Eccl. Senioris, filia), parens, Vir Hebrææ inprimis lingvæ, quæ cum Rabbinorum doctissimi sermones cedere non dubitavit, peritissimus, die 16. Jun., anno & Seculi Christiani XVII., & ætatis suæ, 77., mortuus. V. de illo M. Henr. Elmenhorstii, Ecclesiastæ Hamburg., Epicedion vernaculum, Henn. Witteni *T. I. Diar. Biogr. Sec. XVII., ad A. 1677.*, Chr. Hendreichii *Pandect. Brandeb. p. 205.*, & J. A. Fabricii *P. III. Mem. Hamb. p. 622. & seqq.*

Compendium Grammaticæ Græcæ, in duas classes dispartitum, subjunctis exemplis omnium Declinationum, Conjugationum, &c., ex Isocratis Oratione ad Demonicum selectis; in usum Scholæ Hamburgensis. Hamburgi 1642. in 8.
Der Hamburgischen Lateinischen Grammatica von A. 1658. Erster und anderer Theil, verdeutschet: Samt angehangenen Erinnerungen von etlichen Vortheilen im Lehren. Hamb. 1668. in 8.

JOHANNES FRANCISCUS BUSCHIUS, Hamburgensis, Georgii, modo laudati, ex Elisab. Rudovia filius, Med. D. & in patria Practicus, d. 31. Dec. A. 1690. vivis exemptus.

Disp. Chirurgica de Trepanatione, Præside D. Joh. Arnoldo Friderici. Jenæ 1663. in 4.

SIMON BUSCHIUS, Hamburgensis, J. U. Lic. & in patria Practicus, cœlebs d. 30. Dec. A. 1690. extinctus.
Disp. Inaug. de Legatis Aureliis in 4. (7. Trcl.)

M. ERASMUS BUSINGIUS, Hatherslebæ Dom. Palm. A. 1632. natus, Pastor Christianhafniensis, in Metropoli regni Danici, ab A. 1654., Danico-Germanicus, d. 7. Jan. A. 1686., æt. 54., mortuus. V. Pet. Resenii *Inscriptiones Hafnienses* p. 431., & *Indicem III. Biblioth. sue*, ac Henn. Wittenii *T. II. Diar. Biogr. Sec. XVII. p. 137.*

Bau der Seligkeit, oder Leichpredigt über Osbe Schaden, Dänischen Reichsrath, auß Rom. VIII. 38. 39. Produit, tum Germanice, tum Danice, Hafniæ A. 1666. in 4.

M. MATTHIAS BUTZER, Kiloniensis.

Disp. de Perpendiculo, Præside D. Sam. Reyhero. Kilonii 1705. in 4.

Disp. de Insufficiencia Ethicæ Aristotelicæ circa Summum Bonum, ad consequendum Magisterii gradum, Præside Sebast. Kortholto, exhibita. Kil. 1706. in 4.

Disp. de Concurſu Dei Universalis, & quod is libertati non officiat, ab ipſo Præside proposita. Kil. 1707. in 4. Recensum V. in *Novis Lit. Lubec.*, M. Jul. A. 1707., p. 215. 216.

C.

D. GEORGIUS CALIXTUS (ſive KALLISON), Theologorum patris æviqve ſui vere καλλιστος, Medeleboz, pago Præfecturæ in Ducatu Slesvicenſi Tunderenſis, d. 14. Dec. A. 1586., patre Johanne, Pastore illius (nup. ſeqv. laudando), matre vero Catharina, Nicolai Stickerti, Conſulis (nui Titius perhibet) Flensburgenſis, filia, natus, Lycei noſtri Flensburgenſis, ab A. 1598., Academiæ autem Juliz, ab A. 1603. ad 1609., alumnus, hujusqve (poſt Jenenſem) A. 1609. itidem ſalutatam, & Germaniam, Bataviam, Angliam Galliamqve, ſequenti perluſtratas quadriennio) Profeſſor, ab A. 1614., per 42. annos, Theologus, & ab A. 1625. quidem primarius, ſimulqve, ab A. 1636., Abbas Regio-Lotharienſis, Ordinum Ducatus Brunſvicenſis Provincialium Primas, & Auguſti, Ducis Brunſvico-Guelpherbytani, Principum ſibi coævorum eruditiffimæ, Conſiliarius Eccleſiaſticus, febri tandem ſeptuagenarius, d. 19. Mart. A. 1656., extinctus. Hujus Cimbriz univerſæ Phœnicis, cum tanta ſit doctrinæ, ſamæ, & meritorum in Eccleſiam pariter atqve Remp. Literariam immortalum, magnitudo, ſcriptorumqve & certaminum ſerorum multitudo, ut hiſtoria illorum in librum facile excreſcere poſſit integrum, Tomo hanc ſervamus operis noſtri ultimo, & conſuli interea de illo jubemus Chriſtoph. Schraderi, Rhetoris Academicæ Helmiſtadienſis, *Programma funebre* (in Syntagmate *Programmatum ipſius ſelectiorum*, P. I., num. 43. Gebh. Theod. Meieri *Monumentis Theologorum Acad. Juliz*, num. 15., p. 32. 45., & Henn. Wittenii *Dec. IX. Mem. Theol. renov. p. 1132. 1150.*, reſuſum) & *Orationem Parentalem* (Helmiſt. 1658. in 4.), D. Gerh. Titii, Collegæ Theologi, *Laudationem funebrem* (ib. 1656. in 4.), D. Balth. Celiarii, Theologi itidem Helmiſtadienſis, *Sermonem ſacrum*, e Matth. V. 9. 10. 11. 12. Germanicum, in defuncti habitum exequiis (ib. 1656. in 4.), Frid. Ulr. Calixti, filii ac ſucceſſoris, *Catalogum ſcriptorum Parentis* (ib. 1658. in 4.), Virorum doctorum in obitu ejus Epicedia, junctim reſuſa (ib. 1658. in 4.), *Acad. Julia Piſtatem, adverſus Ag. Strauchii, & aliorum, calumnias*, ſcripto ejus A. 1668., Latine pariter atqve Germanice aſſertam publico, Pauli Freheri *Theatrum Erud.* p. 386. 387. 388., Joh. Fabricii Jun., Theologi Helmiſtadienſis, *Memoriam Frid. Ulr. Calixti, filii ejus*, p. 6. 9., Joh. Franc. Buddzi *T. I. Lexici Hiſtorici Germanici* p. 492. 493., ac Gotfr. Arnoldi *T. II. Hiſt. Eccl.*, Lib. 17., c. 4., p. 460., & c. 11., p. 331. 337.

JOHANNES CALIXTUS, ſive KALLISON, Georgii, Sutoris honeſti, Filius, Apenradæ A. 1539. in lucem editus, Philippi Melanchthonis in Acad. Witebergenſi, ac deinde, ab A. 1561., Dav. Chytræi & Sum. Pauli in Roſtochienſi, ſuit Auditor. In patriam redux, A. 1564. Vici Bredſtadienſis Ludimagiſter, A. 1565. Diaconus Bordlumenſis, & A. 1568. Parochiz ruralis, in Præfectura Tunderenſi, Medeleboenſis Pastor, eſt electus. Cui cum, per annos 56., præſuiſſet, octuagenarius d. 27. Oct. A. 1618. vivis exceſſit. Uxores duas habuit, e quarum prima, Cæcilia Lütkenia, A. 1567. ducta, & d. 17. Aug. A. 1583. peſte defuncta, ſex Filios ſuſtulit, Samuellem ſcil., S. Lit. Studioſum (d. 20. Jun. A. 1594., æt. 23., in Academia Witebergenſi denatum (1.)), Johannem, Civem Flensburgenſem (M. Sebaſt. Schröderi, Præpoſiti, generum, A. 1634., æt. 60., mortuum), Albertosqve duos, Jacobum & Georgium, in ætate tenera extinctos. Poſterius cum Catharina Stickertia, vidua, Nicolai Stickerti, Conſulis, Gerh. Titio (2.) teſte, Flensburgenſis (Faſtis noſtris ignoti), filia, d. 23. Maji A. 1585., Flensburgi, in Gerh. Meerfeldii, affinis, ædibus, contractum ab eo eſt matrimonium, prole quidem adeo numeroſa haud inſigne, ſed ob filium tamen unicum, Georgium, καλλιστον, Theologum Acad. Juliz incomparabilem, ſeculorum omnium memoria digniſſimum. *Ingens*, teſte filio hoc patriſſante (3.), ſuit *Erasmophilus & Melanchthonicola, qui manſuetiores ac leniores Præceptorum ſuorum, Melanchthonis ac Chytræi, virtutes plane induerat*, vitæqve integritate, & morum ſvavitæte, omnes in amorem ſui pertrahabat. Amœniorum præterea literarum, præſertim vero Poæſeos, cultor ſuit non infelix, & eximius Chronoſticktorum artiſex, quorum numerum ingentem Abr. Saurii *Diario* ab eo αὐτοῦ ἀποφάσει adjectum vidî *Hiſtorico*, una cum nonnullis de vita ſua annotationibus, e quibus pleraqve, hætenus relata, deprompſi. Conf. de illo Gerh. Titium l.c., Chriſtoph. Schraderum in *Programmate funebri*, *Georgii Filii dicato memoria*, & C. Dancwerthium *P. II. Chorogr. Cimbr.*, c. 5., p. 87.

Epitaphia, uxori ſuz Cæciliz, filiisqve duobus, Jacobo & Georgio I., peſte A. 1583. defunctis, ſcripta: Accedunt Eteſtickia, annos ac dies natales & emortuales reliquorum filiorum indicantia. Magdeburgi 1590. in f. pat.

Carmen gratulatorium ad M. Frid. Johannis, Scholæ Flensburgenſis Rectorem designatum. Slesvigæ 1597. in f. pat.

Elegia in nuptias Joh. Mauritiæ, Præpoſiti Tunderenſis. Slesvigæ 1598. in f. pat.

X 2

Volumen

(1.) Epitaphii ejus inſcriptionem V. in Gotfr. Svevi *Acad. Witebergenſi*, lit. Zæz. b. (2.) in *Laudatione funebri Georg. Calixti* p. 8. (3.) V. Titium l.c. p. 7.

Volamen Carminum *avido*, q. mediocre, sacra praeferim complectens, q. *avdyra* in templo Parochiz Lindholmienfis aservari. Pastor illius, Joh. Breclingius, me docuit.

Chronodistica, Abr. Saurii *Diario Historico* (Francof. A. 1582. in f. excuso) *avdyra* adjecta, q. v. Andr. Reyherus Jun., Ecclesiastes Flensburg. Johannicus, possidebat.

DANIEL a CAMPEN, Hamburgensis, Paridami, Civitatis Protonotarii, Filius, d. 8. Mart. A. 1631. natus; Aurelius J. U. Licentiatu consecutus titulum, Urbis patriæ Senator A. 1663. electus, & d. 24. Sept. A. 1676. æt. 45. mortuus; Nicol. Jarrii, J. U. L. & Consulis, gener V. Ad. Trattigeri Jun. *Seriem Senatus Hamb.* p. 55, & breve illius Elogium, a Joh. Alb. Fabricio, *P. I. Memor. Hamburg.* p. 540. 541., exhibitum.

Disp. de Testamentis. in 4. (7. Tecl.).

EBERHARDUS a CAMPEN, Hamburgensis, patre Joachimo, J. U. L. & Senatore; matre vero Gesa, Eberh. Twestringii, Consulis, filia, d. 18. Maji A. 1619., teste Kirstenio (*Fibigius d. 30. Maji A. 1621. substituit*), natus, postquam, patriæ schola Gymnasioque relictis, Jun. ab A. 1639., in Academiis Julia, Lipsiensi & Jenensi, integro vacaverat sexennio, & Licentiatu titulo, in ultima d. 12. Oct. A. 1646. impetrato, Belgium, Galliam, Italiam & Germaniam, Bernami Alefeldii, Equitis Holstati, comes ac Ephorus, peragraverat, in patriam redux, A. 1657. Dicasterii inferioris Assessor, A. 1658. (d. 21. Febr.) Senator, & tandem, post legationem (in qua Nobilium ordini a Leopoldo Imp. adscriptus est) Ratisbonensem ac Vindobonensem A. 1665. expeditam, Scholarcha, electus, d. 28. Febr. A. 1675. æt. 56. moriens, e gemino cum Gesa Molleria & Agnete Langwedella (D. Bernhardi, Modici, gnata) conjugio, Joh. Joachimum, J. U. L., duosque filios reliquit. V. de illo D. Mich. Kirstenii *Programma funebre* (A. 1710. in J. Alb. Fabricii *P. I. Memor. Hamburg.* p. 529-540., recusum), Gottfr. Fibigii, Jcti Jenensis, *Programma Disp. Inaugurali* A. 1645. præmissum, Kirstenii, modo laudati, *Gratulationem ad V. Vinc. Garmerum, Syndicum & Legatione Viennensi donum reduces*, Hamb. in fol. A. 1665. excusam, & Ad. Trattigeri Jun. *Seriem Senatus Hamb.* p. 54.

Disp. de Servitutibus realibus, Præfide D. Gottfr. Fibigio. Jenæ 1642. in 4.

Disp. de Syndicis, Præfide D. Andr. Ramdohrio, Jur. Prof., Syndicoque Brunsvicensi designato. Jenæ 1643. in 4.

Disp. Inaug. de Regalibus, Præfide D. Rud. Wilh. Crausio. Jenæ 1645. in 4.

EBERH. a CAMPEN, Junior, Hamburgensis, J. U. L. & in patria Practicus.

Disp. Inaug. Resolutiones quorundam Casuum Practicorum exhibens. Helmst. 1714. 4. V. Hamb. 1716. Lit. p. 35.

JOHANNES JOACHIMUS a CAMPEN, Hamburgensis, Eberhardi, laudati, filius, d. 13. Jan. A. 1658. in lucem editus, quinquennio Lipsiæ & Altorfii exacto, J. U. Licentiatu titulum Aurelius, M. Aug. A. 1683., adeptus, ac in patria, Agnete Rumpia A. 1685. uxore ducta, variolis d. 20. Dec. A. 1690. æt. 33. extinctus.

Disp. de Reditu vitalino (von *Leibrenten*), Præfide D. Henr. Linckio. Altorfii 1682. in 4.

Disp. Inaug. de Ejuratione bonæ copiz, Altorfii 1683. in 4.

LUCAS a CAMPEN (quem *Petrum Nova Literaria Lubecensis*, M. Febr. A. 1700., p. 62. perperam appellant), Hamburgensis, Petri (J. U. L. & Protonotarii) filius, J. U. D. (Aurelius A. 1685. creatus) & Basilicæ patriæ ab A. 1680. Canonicus, ac, circa A. 1723., Senior; cui Joh. Georg. Kulpisius, Jctus (quem in Acad. Giesseña habuerat, Præceptorem), *Disp. suam de studio Juris publici recte instituendo*, sub J. G. Sulpitii larva A. 1688. editam, inscripsit.

Disp. Inaug. de Assuranceionibus. Aurelius 1685. in 4.

PARIDAMUS a CAMPEN, Hamburgensis, Paridami, Senatoris, filius, & Joachimi, Consulis, nepos, cum fratre Joachimo (postea itidem Senatore) A. 1605. Wittebergam (1.), & inde in Galliam, aliasque regiones profectus, exteras (2.), J. U. Lic. Heidelbergz A. 1615. creatus, patriæ A. 1628. electus Secretarius, ac deinde Protonotarius, tandemque Kal. Jul. A. 1650. mortuus; Danielis (*antea memorati*) parens. (Anagramma nominis ejus V. in Nic. Scribonii L. 4. *Lusum Gottorp.* p. 101. 102.)

Questiones juris controversæ Inaugurales, Præfide D. Dionysio Gothofredo. Heidelbergz 1615. in 4.

PETRUS a CAMPEN, Hamburgensis, J. U. Lic. patriæ, ab A. 1668., Secretarius, & ab A. 1683., Protonotarius, d. 5. Mart. A. 1693. æt. 71. defunctus; Lucz, J. U. D. & Canonici, parens.

Disp. de Hereditate, quomodo ex testamento & lege deferatur, Præfide D. Joh. Mehlbaumio. Helmst. 1648. in 4.

Disp. Inaug. de Mandato, Basilicæ 1651. in 4.

HENRICUS CAMPHERBACH, Lubecensis, Med. Doctor.

Disp. Inaug. de renum & vesicæ Calculo, Præfide D. Joh. Bacmeistero Sen. Rostochii 1606. in 4.

BURCHARDUS CAMPHOVENER, Apenradensis, d. 21. Jul. A. 1683. in lucem editus, ac J. U. Licentiatu titulum Rostochii, A. 1705. exeunte, consecutus. Plura de Vita ejus, e *Programmate Inaugurali* D. Joh. Joach. Schöpferi deprompta, V. in *Novis Lit. Lubec.*, M. Jan. A. 1706., p. 3. 4. Vixit 1706.

Disp. de usu Logices, Præfide D. Henr. Ast. Engelke. Rostochii 1702. in 4.

Disp. de Constantino M., legitimo patris successore, contra Gottfr. Arnoldum, Præfide M. Joh. Joach. Weidnero, Rost. 1702. in 4. (V. de illa *Nova Lit. Lub.*, M. Febr. A. 1703. p. 25. 26.)

Disp. Jurid. Inaug. de Declaratione honoris (von der *Ehrenerklärung*), Præfide D. Joh. Joach. Schöpfero. Rostochii 1705. in 4. Recensum V. in *Nov. Lit. Lub.*, M. Jan. A. 1706., p. 4. 5. 6.

M. THOMAS CANUTI, Presbyter in Civitatis Ripensis vicinia Hygumenfis, e Pontificio Lutheranus, parens M. Joh. Thomæ, Pastoris & Præpositi, ad A. usque emortualem 1573., Hafniensis Mariani, Hymnos scripsit varios Danicos, quorum pars maxima Hymnologio filii hujus inserta est Danico. V. Claud. Lyfchandri *Catalogum Scripturum Danicorum avdyra*, lit. T.

JODOCUS CAPELLUS, Lubecensis, Scholz initio Stadenfis, ab A. 1619., per sexennium, Reëtor, & Mich. Havemannii in munere hoc Scholastico Antecessor, deinde vero Insulæ Albis Billmanz (des *Billwerders*), ab A. 1625., Pastor, ac Georgii tandem Dedekenni, focii sui, in Diaconatu ardis Catharinæ Hamburgensis, ab A. 1629. (d. 24. un.), successor, d. 28. Febr. A. 1660., æt. 58., defunctus; Pater, ex uxore secunda, Christina de Looße, tum filii unici Rudolphi, Th. Doctoris, Gymnasiique Hamburg. Professoris, tum filiarum aliquot, e quibus Elisabetha M. Franc. Simoni, Suburbii Georgiani Ecclesiastæ, est elocata. Inscriptionem Epitaphii, ei, in choro ardis Catharinæ, a Rudolpho filio A. 1676. erecti (e qua solum nominis Anagramma: *Jodocus Capelle * Oculo Dei placet*; addemus), Joh. Alb.

(1.) V. Gottfr. Svevi *Acad. Wiscb.*, lit. L L. 3. a. p. 477. 472.

(2.) V. Frid. Taubmanni ad eos *Propempticon*, in *Libro Lyricorum, Schrediamatis inserto*.

Alb. Fabricius, in *Auclario Inscriptionum Hamburgensium Theod. Anckelmanni*, num. 152., p. 47. 48., exhibet. Conf. de illo ejusdem P. II. *Memor. Hamb.* p. 881.

Disp. de Dicto Joh. I. 14., carmine Heroico elaborata, & Præfide D. Balth. Menzero propofita. Gießæ in 4. Recusa Tomo VII. *Disputt. Theol. Gießensium*, ibid. A. 1620. in 8. edito.

Schematismus lectionum & exercitationum, in schola Stadenſi A. 1621. instituendarum. Hamburgi 1620. in 4.

RUDOLPHUS CAPELLUS, Hamburgensis, Jodoci modo laudari & Christina Loofia filius, d. 24. Jan. A. 1635. natus, & schola & Gymnaſio patriæ A. 1653. in Acad. Wirebergenſem, & A. 1654. in Gießenam, migravit, Magistriſque in hac titulum, Brabevta Joh. Conr. Dieterico, d. 30. Mart. A. 1655., obtinuit. Salutatis deinde Lyceo Argentinienſi, aliisque Germaniz celebrioribus, in patriam redux, A. 1660. (qvo & Doct̃or Theologiz Gießæ, d. 29. Nov., a Pet. Haberkornio creabatur), d. 17. Febr., Professionem in Gymnaſio illius impetravit, & d. 3. Apr. Declamatione de ſumma boni Oratoris neceſſitate auſpicatus eſt, Oratorium (1.), ſed cum Græca poſſet ac Hiſtorica A. 1675., qvo Gymnaſium inſtaurabatur, permittit, ejusdemque ſimul Reſtoratu A. 1676. & 1682. eſt functus. Quinquagenarius tandem vitæ, pie atqve integre tranſactæ, ſimilem, febri conſumptus acuta, & ſcripto, qvod edebat, de Chriſti cruce immortalus, d. 20. Apr. A. 1684., finem impoſuit, filiamque & conjugio cum Anna, Joh. Berenbergii, mercatoris, filia, priori, A. 1661., & filium, Hermannum Matthiam, e poſteriori, cum Eliſab. Surmannia, A. 1671. inito, reliquit ſuperviventes. Symboli loco hoc uſus eſt Acroſticho: *Redemptor Coronabit*. Memoria, naturæ beneficio, gaudebat admodum felici, ſed, cum ingenium ſaltem mediocre eſſet nactus, & illorum, quos venerabatur, autoritati ſerviliter addiſtum, judiciique infirmitate laboraret, cum ſcribendi pruritu conjuncta, nihil, præter centones, ex variis ſcriptoribus, multæ lectionis ope, ſed abſque delectu, confarcinatos, maleque coherentes, in lucem protulit. Controverſiæ cum Mich. Kirſtenio, Collega, Medico & Profefſore Gymn. Hamburg. celeberrimo, abſque ulla ſua culpa, implicitus eſt acerbiffimæ, occasione *Alitophilii*, Scripti (de qvo ſupra in Elogio Joh. Blomii jam diximus) Satyrici, A. 1668. a Joh. Blomio, Bibliothecæ Hamburg. publicæ Præfecto, ἀντιφύλλος, contra Kirſtenium, ejusque amicos, editi. Cujus cum Autorem Capellum eſſe Kirſtenius falſo crederet, Scazonibus elegantiffimis, ſed & ſimul maledicentiſſimis, ſub *Alitophilii* ἀντιφύλλος, ſive *Vindictiarum Philalethæ & ſociorum, adverſus Lucam CAPrimulgum RUDentem Eſſe ſcorborum Alitophilum Mexicanum*, ἀντιφύλλος, titulo, ἀντιφύλλος itidem, Mexici (ſicut is ſingit) A. 1668. (vel potius 1670.) in 4. & 12., publicatis, tanta ſtyli virulentia in Noſtri non doct̃rinam ſolum, ſtudia & ſcripta (in quibus alii etiam cordatiores quædam deſiderant), ſed natales etiam, vitam, religionem & mores (quorum ſanctitatis ille & integritatis patriam univerſam teſtem habuit), falſiffimis & horrendis oneratos criminibus, eſt debacchatus, ut Jambos Archilochi, quibus ſocerum Lycamben ad ſuſpensionem adegiffe perhibetur, mitiores fuiſſe mihi perſuadeam. Vere Capellus ipſe (2.) judicat, *impietates, fraudes, libidines & audacias, in iis deſcribi, non humanas, non tolerandas: nihil ſere flagitii aut convitii excogitari poſſe, qvod Autor non in chartam, plenis pluſtris & horreis, convexerit, quæ in Petronio, Ovidio, Martiali, ac aliis, ſparſim ſæda ac noxia leguntur, in ſelici diligentia anxie conquiſita, in acervos converrens; ſeque vix credere, tam perditum & ab omni humanitatis ſenſu remotum nebulonem, qualis illic deſcribitur, reperiri unquam poſuiſſe, id autem pro certo affirmare, nunquam extiſſe. Retorſione forenſi Noſter, recte faſtorum conſcientia, & honeſta concivium de ſe exiſtimatione, fretus, ne in leges Chriſtianæ peccaret charitatis, abſtinuit, vindiſtam vero, & Autoris, tunc nondum cogniti, inquisitionem, patriæ commiſit magiſtratu. A qvo licet indici præmiun 100. Imperialium, edicto publicæ affixo, promitteretur, nemo tamen, qui illum proderet, eſt inventus. Ut proinde aliquatenus ſuæ Noſter conſuleret exiſtimationi, *Pſeudo-Philalethæ* ἀντιφύλλος, a Theologis & Juriconſultis approbatum Jenentibus, A. 1672. Jenæ edidit, inque illo ſanctiſſime, ſe nec *Alitophilii* eſſe Autorem, nec ad editionem ejus quicquam conſilii vel opis contuliſſe, imo ſchedam iſtam nunquam conſpexiſſe, adeoque imminente tot tamque horrendis proſeindi convitiis, eſt proteſtatus. A Senatu inſuper Hamburgenſi petiit, ut Choliambos Philalethæ larvati famoſos publice per carnificem juberet cremari, patibuloque affigi. Cui deſiderio ne ſatiſfieret, amicorum Kirſtenii contrariæ impediverunt molitiones.*

De vita ejus Eberh. Anckelmanni, LL. Or. Prof. Hamb., *Programma conſulatur funebre*, A. 1684. publicatum, & inter *Elogia X. Theologorum Germanorum*, junctim a Georg. Henr. Gotzio Lubecz A. 1708. in 8. edita, reſuſum, de cujus præſentia autem cum Kirſtenio Vinc. Placcii *Tomus II. Theatr. Anon. & Pſeudon*, p. 257. 258. 497. 498.

Conf. de illo Henn. Wittenii *T. I. Diar. Biogr. Sec. XVII.*, ad A. 1684., Joh. Alb. Fabricii *P. II. Memor. Hamburg.* p. 1076., Thomæ Crenii *P. VII. Animadv.* p. 226. 227., & P. IV. *Iſagoges meæ ad Hiſt. Cimbricam*, c. 10., §. 26., p. 617. & C. S. Schurtzſchleiffchii *Epist. ad eum, T. I. Arcanarum*, n. 63., p. 106 - 108.

Eſdras Edzardus, Theol. Hamb., hoc eum A. 1655. commendavit Diſticho:

*Non lauro tantum, vitula tu dignas & bædis,
Eſtque capella poli tota, Capelle, tua.*

Joh. Dan. Majori (in *Deſiderio de nummis Rhedigerianis* p. 43.) *Vir audit diligentiffimus & ingenuus.*

SCRIPTA LATINA EDITA.

I. PROPRIA.

- Disp. Theol. in Gal. IV. 8. 9., Præfide D. Pet. Haberkornio, Gießæ 1655. in 4. Recusa Tomo IX. *Disputt. Theol. Gießensium* (num. 1.), ibid. 1671. in 8.

Diſcurſus Hiſtorico-Theologicus de Johann. VIII., Papiffa, in qvo antiqva veritas hujus hiſtoriz, adverſus Bellarmini, Baronii, Onuphrii, Cottonii, Serarii, Florim. Ræmundi, aliorumque contradicentium, ſtrophas, demonſtratur, Præfide Joh. Conr. Dieterico propoſitus, Gießæ 1655. in 4. Commendatur, tanquam Capelli ſævus, a Præfide Dieterico in *Breviario Pontificum* p. 155., & Joh. Frid. Krefſio in *Tr. de mutatione nominum Pontificum Romanorum* p. 212., acri autem cenſura, velut *gerris vanis, fabulisque ridiculis*, oppletus, nec cujusquam, non docti ſolum, ſed vel mediocriter judicio valentis hominis, opera dignus, perſtringitur a Joh. Chriſtiano, Barone a Boyneburg, tota ſerme *Ep. L. I. ad Dietericum Præſidem*, p. 233 - 240.

Schediasma Theol. Doct̃orale, Jeſum de hoſtibus ſuis triumphantem exhibens, Præfide D. Pet. Haberkornio, Gießæ 1660. in 4., Reſuſum ibid. A. 1671., *T. IX. Diſp. Theol. Gießæ*, n. 12.

Programma prolixum, qvo indicuntur diverſæ perſonarum fictarum inductiones, quas Græci ἀνέκδοτα vocant, ad vitam Davidis pertinentes, & Or. ligatæ recitandæ. Hamb. 1660. in 4.

Epistolæ ejus ac Stanislai Lubienitzii, Eqv. Poloni, de Cometis Ann. 1664. & 1665., mutæ, in hujus *Theatro Cosmometrico*,

(1.) V. Pet. Lambecii *Programma*, Orationi huic præmiſſam, in *Orationum Syntagmate* p. 102-104., & Joh. Alb. Fabricii *Vol. III. Memor.* Hamburg., p. 126-132. (2.) in *Pſeudo-Philalethæ* ἀντιφύλλος p. 4. 5.

Mollerii Cimb. Lit. Tom. I.

metico, Amstelod. A. 1668. in fol. excuso, T. I., p. 889-894., publicata. (Unam Capelli ad Lubienitzium de Mithridate, d. 7. Dec. A. 1665, exaratam, Thomas Crenius Lugd. Bat. A. 1700., in *Partis VII. Animadversionum* edidit *Appendice*, p. 224-227. Qvz an has inter etiam occurrat, non recordor.)

Pleudo-Philalethes cum miseris sociis *Ἐλεγχόμενος*. Accedit Germanice Hochnöthiger Extract von Pasquillen und Pasquillanten, aus den Reichsabschieden, Policeyordnung, peinlichen Halsgerichtsordnung, Hamburgischen Statuten, &c.; samt zweyen A. 1670. und 1671., wieder den Pasquillanten, ergangenen Decreten des Raths zu Hamburg, und Supplication D. Capelli umb öffentliche Verbrennung des Pasquills Philalethz. Jenz 1672. in 4. Qvz ad historiam hujus spectant, e vita Autoris possunt repeti.

Programma de Logicz laudibus ac usu, Joh. Vegetii, Prof. ejus, Or. inaugurali pramissum, Hamb. 1676. in 4.

Nummophylacium Lüderianum Hamburgense (*a Georg. Lüdero, civis, collectum*) antiquum & recentius, horis curisque subdivisum in sciagraphia exhibitum, & usui accommodatum. Hamburgi 1678. in fol. Continentur in hoc Syntagma: 1. Claud. Chifletii, Acad. Dolanz Antecessoris, Liber posthumus de Nummo antiquo, & præcipue Romano; 2. Capelli Index Nummographorum veterum & recentiorum, aliorumque Scriptorum Antiquariorum, annotationibus brevibus auctus, & in usum Catalogorum Nummophylacii Lüderiani, a D. Mart. Fogelio, Prof. Hamb., tribus congestorum voluminibus, concinnatus; 3. Ejusd. *Νυμμογραφία συνοπτική*, ad nummorum 8500., veterum recentiorumque, Nummophylacii Lüderiani accuratus examen *σύντομος*; 4. Tres Catalogorum ejusdem præfationes, quarum prima a Capello est scripta, dux autem reliquæ a D. Mart. Fogelio nummorum veterum & recentiorum præmissæ Indicibus; 5. Compendiaria exhibitio 1117. nummorum Lüderi antiquorum Hebræorum, Græcorum, Familiarumque Romanorum; 6. Antiquariorum Series Chronologica Imperatorum Romanorum, a Julio Cæsare ad Leopoldum, ex Edit. A. 1655. Antverpiensi recula, cum enumeratione 5789. nummorum Lüderiani Nummophylacii Imperatoriorum; 7. Index Alphabeticus 1504. Nummorum ejusdem recentiorum pretiosorum ac selectorum; 8. Dispositio V. partium & CXLVIII. seriniorum illius; 9. Conclusio de re nummaria. De tota hac farragine, rudi atque indigesta, vere ipse in Epilogo judicavit, esse eam *qualemcunque* *ἀναρ.* & *subcisa* opera consutum centonem, ex meris *Ἀναλεκτοῖς* constantem, in quibus non pauca desiderari possint; conscriptam esse sine ordine, & subito natam, imperfectam, & subitanis *Διερρηγμένους* *ὑποπλάταις*, sæpius intrusis, interruptam, neglecta interdum distinctione Autorum, scriptorum & literarum. Gemina huic Judicia in B. G. Struvii (accurationis defectum & *ἀπὸδοτικὸν* in ea culpantis) *Biblioth. Numism. antiqu.*, c. 1., p. 13. 14. 95. 96., ac P. IV. *Isagoges* meæ ad *Hist. Cimbr.*, c. 8., §. 15., p. 150. 551., invenies. Nummographorum Indicem maximam partem e Phil. Labbei *Biblioth. nummaria*, plagio manifesto, ordineque nil mutato, esse descriptum, & interpolationibus aliquibus, hinc inde additis, satis quidem interdum magnis sed ab instituto plane alienis, auctum, Collega Capelli, Vinc. Placcius, T. II. *Theatri Anon. & Pseudon.* p. 159., vere monuit, sed satis frigide furtum hoc literarium excusavit. Eundem Indicem Ansh. Bandurius (in *Bibliotheca nummaria*, n. 100., p. 86. 87.) tum ob nimiam, in omnibus, qvz vel minimam cum re nummaria affinitatem habere videbantur, operibus congerendis, diligentiam, tum propter *ἀλγία*, fusius culpavit.

Natalitia Messiz veri, unici & nostri, Hamb. 1681. in fol. (Syllogen exhibent Odarum in Christi incarnationem variarum, Græcarum, Latinarum, Germanicarum, partim propriarum, partim alienarum, Notis etiam subinde auctarum.)

Triumphus Messiz ascendens, Hamb. 1681. in fol.

Lectionum Bibliothecariorum memorabilium Syntagma, Dissertationes variorum de Bibliothecis, libris, literis & literatis, continens. Hamb. 1682. in 12. Exhibentur in Sylloge hac Rhapsodica, sine judicio & selectu congesta: 1. Anonymi Commonefactio Germanica ad Senatum Hamburgensem, de Biblioth. publicæ fundatione, ante annos 50. scripta; 2. Miscellanea de Bibliothecis, ex H. Conringii *Diff. de Biblioth. Augusta*, Franc. Mariz Grapaldi *Lib. de paribus ædium*, aliisque Autoribus; 3. Onomatologia Bibliothecaria, e lingvarum præcipuarum Glossariis & Lexicis; 4. Diff. de voce Bibliorum S. Literis tributa; 5. Jac. Acontii Epistola de ratione edendorum librorum; 6. Henr. Vegetii Diff. de descriptione & editione librorum; 7. Plinii, Melch. Gvilandini, Jos. Scaligeri, Jac. Dalechampii, & aliorum, de Papyro Diatribæ; 8. Capelli *Ἐπιμύθεον* de chartis, membranis, Chirographia, Typographia, & arte libros compingendis; 9. Rein. Reineccii Diff. de Bibliothecis & libris, præsertim Historicis; 10. Excerpta e Thomæ Bartholini *Diff. de Bibliothecæ incendio*; 11. Epistola de Incendio ædium Joh. Hevelii Gedanensis; 12. J. H. Alstedii, B. Keckermanni & Pet. Firmiani, de Bibliothecis *ἀπορρηματίζα*; 13. D. Georgii Königii, Theol. Altorf., Or. de studiis Virorum illustrium in Bibliothecis condendis; 14. Excerpta e Franc. Ridderi *Historia eruditionis*; 15. Theoph. Spizelii Catalogus felicium & infeliciū Literatorum; 16. Oct. Ferrarii Prolusio de literatorum infelicitate; 17. Dan. Bartoli locus de vitiis literatorum; 18. Excerpta ex Ahasv. Fritschii Diff. ejusd. argumenti; 19. Alphabetum hostium Bibliothecariorum; 20. Io. Henr. Bæcleri *Historia Literaria Ante-Monarchica*; 21. Capelli *Historia Literaria & libraria Ante-Monarchica*, antediluviana, postdiluviana & ante-Mosaica.

Sylloge Hymnorum de SS. Angelis, Hamb. 1682. in fol.

Programma de Vita & Scriptis Ciceronis, Hamb. 1682. in fol.

Progr. de Vita, laudibus & scriptis M. Lutheri, contra P. D. Huetium, Hamb. 1682. in fol.

Diff. de Alcorano seu Alfurcano Muhammedis, Hamb. 1683. in fol.

Diff. de festo exaltationis Crucis Christi, Hamb. 1684. in fol.

Rariora Becceleriana (*Georg. Becceleri, Senatoris Hamb., & filii ejus, Ludovici*), prout se obtulerunt, extemporanea opella consignata. Hamb. 1684. in fol. Scriptum posthumum imperfectum, cui Colophonem Joh. Vegetius, Collega, imposuit.

Byzantina, sive Schema Corporis Historiz Byzantinæ, vel Constantinopolitanæ, posthumum, a Constantino M. ad Constantinum ultimum, sumptu Wichmanni Cordesii, ab Augustino Vegetio, Verdensi, editum, Hamb. 1686. in 4.

Diagramma Historiz Universalis & Particularis posthumum, a Joh. Vegetio, Collega, editum Hamburgi A. 1686.

Schediasma de locis sacris Terræ sanctæ, & peregrinationibus ad sepulchrum Christi, in fol.

Schediasma de origine & incremento Hæresium in Britannia, in fol. (*Catal.*)

Schediasma de Martinianis & Ganzaliis, in fol. (*Catal.*)

Miscellanea varia in festa totius anni præcipua, diversis edita temporibus.

Programmata complura, tum funebria, tum orationibus discipulorum præmissa. E quibus funebre de vita M. Herrn. Petkum, Past. Hamb., recusum est A. 1711. in J. Alb. Fabricii *Vol. III. Mem. Hamb.*, p. 397-318.; Aliud de L. Gottfr. Vogtio, Rect., ib. p. 567-577.

His addo, qvz sub Auditorum prodire passus est nominibus:

1. Georg. Ern. Cravelii, Osterodani, Historiam vitæ & scriptorum Cl. Galeni, cum Epistola ejus præfixa editam Hamb. A. 1682. in fol. (V. Placcii T. II. *Theatri Anon. & Pseudon.* p. 204.)

2. Joh. Kressii, Hamb., *Διερρηγμένους* de D. Mart. Luthero, & divino reformationis opere, Hamb. 1683. in fol.

3. Hen-

3. Henningi Lochovii, Hamb., Ciceroniana, sive Protheoriae utilem de Ciceronis vita & scriptis, lectioni ejus prae-
mittendam. Hamb. 1683. in fol. (V. *Placcium l.c. p. 420.*) Sub Capelli hac nomine allegat J. G. Walchius in *Histo-*
ria L. Lat. Critica, c. 8., p. 356.

II. ALIENA.

Philippi II., Pomeranorum Ducis, Comm. in nummum aureum Zenonis Isaurici Graeci Imperatoris, ex Autogra-
pho editus. Hamb. 1667. in 4. (Epistolam Anonymi de eodem nummo, illi adjectam, D. Ott. Spertlingio Jun. deberi,
Placcius, l.c., T.I., c. 9., p. 378., docuit.)

Historia navigationis Mart. Forbissieri, Angli, Praetoris seu Capitanei, A. 1577. jussu Elisabethae Reginae, in Septentrio-
nis & Occidentis tractum susceptae, Ephemeridis more conscripta, a Joh. Thoma Freigio & L. Gall. in Lat. translata, &
Noribergae A. 1594., cum praefat., Observationibus aliquot, & Appendice, excusa; denuo edita Hamb. A. 1675. in 4.

Gvilh. Cave, Angli, Th. D., Tabulae, quibus Doctores & Scriptores Ecclesiastici, eorumque patria, ordo, aetas &
obitus, in *synopsi*, a tempore *israele*, filii Dei, ad A. 1519., exhibentur, post Editionem A. 1674. Londinensem
iterum publicatae, & indice auctae, Hamb. 1676. in fol.

Clementis Alexandrini Hymnus Catecheticus, Graece, cum Interpretatione Latino-Germanica & notis, editus.
Hamb. 1681. in fol.

Balth. Menzeri Sen., Theologi Giesiensis, expositio doctrinae de S. Coena D. N. J. C., versibus Heroicis compre-
hensa; denuo edita Hamb. 1682. in fol. (Antea *Tomo VII. Dispp. Theol. Giesi.*, Giesae A. 1620. excusa, *num. 21.*,
prodierat.)

Hymnus Ambrosii & Augustini: *Te Deum laudamus*; cum variis versionibus Metricis, Graecis & Germanicis, no-
tisqve Philologico-Theologicis, editus. Hamb. 1683. in fol.

SCRIPTA GERMANICA EDITA.

I. PROPRIA.

Umfständliche Verzeichniß derer von alten und neuen Lehrern den Arrianern, Photinianern, Antitrinitariis und Soci-
narianern, entgegen gesetzten Schriften, welche er in seiner Theologischen Bibliothek verwahrt. Hamb. 1668. in 4. (Com-
mendatur ab Ad. Tribbechovio in *Historia Naturalismi, c. 8., p. 40.*)

Kurze Beschreibung der Glaubens- und Lebensart des wahren Christenthums, darinn ein lebendiger Glaube und ein
gläubiges Leben eines wahren Christen vorgestellt wird, welche weit herrlicher und höher ist als die Heidenische Cebetische, &c.;
it. Cebetis, des alten Philosophi, Simm und Kunstreiche Lebensart der Menschheit, worinn ein Kern der Practischen
Philosophie zu finden: Samt beyder Tafeln Kupferschnitten. Appendicis loco adjectae sunt Reinholdi Derschovii Sen.,
Juri & Consilarii Prussico-Brandenburgici, *Hodosophiae viatoris Christiani*, oder Christlicher Wanderschaft eines Christl.
Wandersmanns auf dem Wege des Lebens, in einer Tafel bildnißweise vorgestellt und erkläret, quae a filio ejus cogno-
mine, Th. Lic. & Ecclesiastae Rastenburgensi, aucta, Francofurti ad Moenum A. 1675. & 1684. in 8. prodit.

Vorstellungen des Norden, oder Bericht von einigen Nordländern, insonderheit Grönland, auf unterschiedenen Scriben-
ten zusammengezoget. Hamb. 1675. & (solo titulo mutato) 1678. in 4. Partium hujus Syntagmatis (quod *opus curio-*
sum a Gottf. Zeünern, in *Parnasso A. 1692. vernali p. 46.*, vocatur) prior XI. Capitibus, de regionibus Arctois, navi-
gationibusque in eas institutis, in universum, posterior vero V. Capitibus, de sola Grönlandia, Scriptorum Hodoepo-
ricorumque variorum relationes coacervat. Sub finem accedunt: 1. Relatio de ortu & progressu rei nauticae, e L.
Belg. in Germ. translata; 2. Capelli ipsius Commentatio de conversione infidelium, per Pontificios, Reformatos &
Lutheranos, facta.

Achtmahlige in Deutsche Versen unterschiedlich geschene Übersetzung und heilsame Betrachtung des XCI. Psalms, samt
andern Liedern in Psestien zu gebrauchen. Hamb. 1682. in fol.

Freudenvolle und lustreiche Rede von des Messias glorwürdigster und siegreichster Auferstehung von den Todten. Hamb.
1683. in fol. Carmen Germanicum. Programmata quaedam vernacula.

Praefationes praefixae: 1. Wilh. Joh. Mülleri Beschreibung des Landes Fetu in Africa, Hamb. 1676. in 8.; 2. Eberh.
Gvern. Hapellii verdeutschtem Valerio Maximo, *ibid.* 1678. in 8.

II. ALIENA.

Freugemeinte Erinnerung eine öffentliche Bibliothek anzurichten, zu erhalten und zu vermehren, an die Stadt Hamburg,
von einem hochgelahrten Manne, vor etwa 50. Jahren, gethan. Hamb. 1682. in 12. Inscritta etiam eodem Anno *Lectio-*
num Bibliothecariorum Syntagmati.

Pauli Flemmings, in der Passions-Zeit, in nachdenklichen Reimen, auf seinem Todtbette, aufgesetztes Ebn und Leiden
Christi, so er bey seiner Leichbegängniß auszutheilen befohlen; icht von D. Capellen geändert, gebessert, und in 444. Reimen
aufgeführt. Hamb. 1682. in fol.

Joh. Andrex, eines bekehrten Mohren, Confusio sectae Muhammedanae, oder nachdenkliches Buch wider den Maho-
med, und die Mahometische falsche Lehre, von neuen von ihm verdeutschet, und, nach seinem Tode, von Joh. Vagelio aufgegeben.
Hamb. 1684. in 12.

INEDITA ET PROMISSA.

Testimonia Auctorum Pontificiorum de veteris Ecclesiae Scriptoribus, & Librorum, ab iis relictorum, *zu den* auf
Protestantium de iisdem sententia *ἐμὸς ἡνὶ*, XVII. tabulis, pro seculorum numero, inclusa. V. *Praef. ad Gvilh.*
Cavii Tabulas Scr. Eccl.

Hemerologium, Menologium & Martyrologium Hamburgense, in *Schediasm. de conversione infidelium*, paulo
ante memorato (*lit. E. 3. a.*), promissum.

Anonymi vetus Chronicon rerum Hamburgensium Prosaico-Metricum, Lingva Saxonica, ab A. C. 810. ad 1270.,
perductum, cujus, notis suis illustrandi, editionem A. 1667. aggressus quidem est, sed, Epistola ad Joh. Schröteringi-
um, Consulem, Dedicatoria jam excusa, a Senatu Hamburgensi in ea pergere prohibitus, cujusque MStum Bibliothecae
postea donavit publica. V. P. IV. *Isag. mex ad Hist. Cimbr., c. 8., §. 3., p. 530.*

Christoph. Bernhardi, Chori Musici Hamb. Directoris, Versiones Germanicae Historiae augustae Imperatorum, a
Franc. Angelono Italice numismatis illustratae, Librique Nummographici, Joh. Pet. Bellorio (sub tit. *II. Bonino*) edita,
quas a se, in *Sciagraphia Nummophylacii Lüderiani*, jussit expectari.

JOHANNES CARNARIUS Junior, Med. Doctor, Parentis sibi cognominis, aulæ Gottorpiensis Archiatri,
quem inter Scriptores celebrabimus adoptivos, in dignitate ista Successor, Dorothea conjuge d. 5. Jun. A. 1608. orba-
tus, ut luctum leniret, librum integrum de Christianorum contra mortem solatio (von der Christen Troste wider den
Tode) conscripsit Germanicum; & beatis uxoris manibus praefixo consecratum Epigrammate Slesvigae A. 1617. edidit,
teste Joach. Rachelio, Parocho Wesselsburensi, in *praefat. Regine Arabicae.*

MATTHIAS CARNARIUS, Slesvicensis, Joh. Carnarii Senioris, Archiatri, Holfato-Gottorpensis, itidem filius, Medicinæ, ductu Bernh. Paterni (cujus animum in se vere paternum, in *Ep. Dedic. Disp. Inaug.*, ei inscriptæ, deprædicavit), cæterorumque Hygiez Mystrarum, Patavii excultæ, Doctor Basileæ, M. Mayo A. 1589., creatus, Praxi ejus, in eodem, quo Parens erat functus, officio aulico Gottorpensi, a Joh. Adolpho, Duce Holfatico, sibi commissio, circa A. 1620., inclauit. Moribundus Bibliothecam, scripta sua Medica, & pecuniarum partem haud exiguam, forori; nepoti, sibi *ἐμὸν νόμον*, Matthiæ Clausenio, Kiloniensi, Medico urbis patris & Holfatiz totius deinceps eximio, ut sibi *ἐμὸν νόμον* arti animum applicaret salutarerz, auspicio legavit. V. Matth. Burchardi, *Sermonem in obitum Clausenii funebrem* p. 76.

(D. Andr. Libavii, Medici Coburgensis, Epistola ad eum in *Parte Epistolarum Libavii Medico-Chymicarum tertis* occurrit.)

Theses Inaugurales de forma & qualitate victus Febrium putridarum in genere, d. 22. Maji propofitz. Basileæ 1589. in 4.

ANDREAS CASSIUS Senior, Slesvicensis, Andreæ, Secretarii Ducalis, & Sophia Vesteria, Flensburgensis, filius, & Christiani, Ministri aulae Eutinensis primarii (*infra celebrandi*), frater, Med. Doctor (Leidæ A. 1632. creatus) & Practicus in urbe Hamburgensi felicissimus, simulque Johannis, Ducis Holfatiz & Episcopi Lubecensis, Archiater, Testamenti sui a Joach. Jungio, Philosopho Hamburgensi, A. 1657. designatus Executor (1.); Filii cognominis, Medici itidem Lubecensis, ex uxore Gertrudi, M. Nicol. Staphorstii, Ecclesiastæ Petrini, gnata, parens. Ex inventis ejus, quibus non minus, quam singulari morbis medendi peritia ac felicitate, famam sibi peperit insignem, Medico-Chymicis, Essentiam Bezoardicam Joh. Dan. Major (nunquam hanc se, in peste curanda, fefellisse perhibens) (2.), Vitrum autem rubrum, sive Rubinum artificialem, ope auri stannique confectum, Gotfr. Gvilh. Leibnizius (filio nostri hoc inventum perperam tribuens) (3.), Joh. Joach. Becherus (4.), Car. Frid. Lochnerus (5.), aliique, publice deprædicarunt.

Joh. Dan. Major his eum ad filium versibus (*sub finem Disp. de febre artificiali*) celebrat:

O generosa tui, veneror quem, Patris imago,

Quemque Hamburga potens, ob sua facta, colit;

Facta pereunanti merito tradenda papyro,

Ut Medicum tantum noscat uterque polus.

Miscellanea Medico-Chymica, Præfide D. Georg. Mochingero. Liptiz 1629. in f. pat.

Disp. Inaug. de Miscellaneis Medicis, Lugd. Bat. 1632. in 4.

ANDREAS CASSIUS Junior, Hamburgensis, Senioris, modo laudati, filius patrissans, Med. Doctor & Practicus Lubecensis celeberrimus.

Disp. de Febre artificiali, Præfide D. Joh. Dan. Majore. Kilonii 1666. in 4.

Disp. Inaug. de Triumviratu intestinali, cum suis effervescentiis. Groningæ 1668. in 4. Huic Matthias Paissenius, Hamburgensis, Med. D., ut *Disp. suam Inaug. de vitiis Humorum*, A. 1666. editam, & in illa, uti credebatur, impugnata, vindicaret, dissimulato nomine, *Epistolam Amici ad Amicum*, qua *Cassiana Disputatio de Triumviratu intestinalium examinatur*, Amstelod. A. 1668. in 4. excusam, reposuit. V. Placcu *Tr. de Scr. Anon.*, c. 3., p. 39. 40., & *T. I. Theatri Anon. & Pseudon.*, c. 4., p. 243.

De extremo illo & perfectissimo naturæ opificio, ac principe terrenorum fidere, Auro, & admiranda ejus natura, generatione, affectionibus, effectis, atque ad operationes artis habitudine, Cogitata, experimentis illustrata, Hamburgi 1685. in 8. A Georg. Ern. Stahl (T. I. *Observ. Lit. Halensium*, Obs. 18., p. 275.) *Tractatus* vocantur admodum eleganti, & ab Autore quoque *Catonis Chymici*, A. 1690. editi (J. L. Hannemann, *quædam tamen non ad normam Philosophiæ Adeptæ conscripta*, in iis deprehendisse sibi visio), c. 3., p. 18., commendantur.

ANDREAS CASSIUS, Joh. Fil., Slesvicensis.

Tumulus Johannis, Episcopi Lubecensis, Ducisque Slesv. & Holf., Poemate Heroico celebratus, Lubecæ 1655. in fol.

Disp. de Æquitate, Præfide Sam. Rachelio. Helmstadii 1662. in 4.

ANDREAS CASSIUS, Hamburgensis, Med. D. & in patria circa A. 1716. Practicus,

Disp. Inaug. de Pleuritide exquisita. Groningæ 1706. in 4.

CHRISTIANUS CASSIUS, Slesvicensis, d. 8. Jul. A. 1609. in lucem editus, Patrem habuit Andr. Cassium, Półnavia Pomeranum, Joh. Adolphi, Ducis Holfato-Gottorp., Secretarium (d. 6. Aug. A. 1618. mortuum) (6.), Matrem vero Sophiam Vesteriam, Flensburgensem; quo pari conjugum se nullum, vel pietatis infusæ studiosius, vel verbi divini amantius, unquam vidisse D. Christ. Sledanus, Past. Slesvic., fatebatur. Post finita studiorum in ludo patrio Gymnasioque Hamburgensi tyrocinia, A. 1628. Lutetiam profectus, non linguam solum addidit Gallicam, sed in Philologia etiam, Historia & Politica, insignes, duce Pet. Bertio, fecit progressus. Hujus commendatione Hugoni Grotio *τὸ πᾶν* innotuit, qui in familiam suam adscitum integro illic detinuit quadriennio, & affectu vere paterno profectus, ad interiora literarum adyta Hodegum se ei adeo præbuit fidelem, ut potissimam se eruditionis partem Grotiano debere convictui noster nunquam dissimularit. E domo tanta, communi orbis literati oraculo, Leidam digressum cupide sunt amplexi uterque Heinsius, Barlaeus, Scriverius, Cunz, Hugenius, & Claudius inprimis Salmasius, qui, in literis ad Grotium, patriam repetenti A. 1633. commissis (7.), his ejus verbis iniecit mentionem: *Cassius vester, & jam noster, tibi plura referet*. Reducem Johannes, Dux Holf. & Episcopus Lubecensis, Princeps eruditus, ministris confessim suis adscripsit, frater autem hujus, Fridericus, Dux Holfato-Gottorp., Dresdensis comitem elegit itineris, in quo Witebergæ Aug. Buchnero familiariter noster innotuit, sed Professionem, quæ offerebatur, Academicam recusavit (8.). Witeberga, permissu Principis, Leidam, & inde, post menses aliquot in amicorum veterum transactos convictui, Hafniam, Fridericum denuo comitatus, A. 1634. excurrit, & pompam nuptiarum Christiani V., regni Danici hæredis, diserte paulo post sermone a se descriptam vernaculo, coram spectavit. Hinc reversum Johannes, Episc. Lubec., aulae suæ postliminio vindicavit, & A. 1634. ad finem vergente, Cameræ Secretarium, A. 1638. ejusdem Consiliarium, ac tandem A. 1644., post Mart. Gerdesii (cui in thoro quoque noster successit) obitum, Cancellariæ Directorem & Consiliarium intimum, constituit. Suprema hæc dignitate aulica, post Johannis etiam, A. 1655. defuncti, excessum, successorum, Christiani Alberti & Augusti Friderici, Ducum Holfaticorum, beneficio, in urbe Eutinensi

(1.) V. Mart. Fogelii *Vitam Jungii*. (2.) in *Defensione Chirurgiæ infusoria* p. 269. (3.) T. I. *Miscellaneorum Acad. Scientiarum Berolinensium* p. 94. (4.) in der *Hamburgischen Weisheit* p. 42. 50. (5.) in *prefat. Tr. vom seltenen Alter*, lit. c. 3. a. (6.) V. D. Christ. Sledani *Serm. Fun. Germanicum*, ex *Ep. LVII. 1. 2. ei habitum*, ed. Slesvigæ A. 1618. in 4. (7.) V. eum in *Append. Epistolarum Grotii ad Gallos* p. 457. (8.) V. Versus, & Zach. Lundii ad eum *Elegia* mox recitanda.

(cujus Aedis Cathedralis Decanatum itidem obtinuerat), quoad vixit, est gavisus, & a singulis, ob fidem & dexteritatem, magno habitus in pretio. Inter legationes, quas obiit plurimas, eminent Osnabrugensis ad Panegyrum A. 1647. & 1648. Irenicam, Ratisbonensis ad Comitium A. 1653. Imperialia (in qua Episcopis Lubecensibus jus sedis ac suffragii in Senatu Principum, contra adversariorum molitiones, asseruit, & a Ferd. III., Imp., ad colloquia aliquoties est admissus, Comitibusque Palatii Lateranensis, & S. Rom. Imperii Exempti, dignitatibus ornatus), Salisburgensis A. 1653, ad Paridem Archiepiscopum, Brunsvicensisque & Lüneburgenses ad comitia Circuli inferioris Saxonici, A. 1649. 1652. 1654. & 1663. indicta. Domi, in judiciis, quibus praeerat, publicis, litigantibus concordiam & mutuam offensarum oblivionem plerumque suadebat, saepiusque facundis & gravissimis sermonibus persuadebat (1.). Eruditionem ejus multiplicem (quam monumentis librariis ambitiose ostentare noluit) qui propius cognoverant, Cassii cognomen, Appollini a Menandro tributum, optime ei convenire judicabant (2.), & xmulum quid portentose Grotii (e cujus disciplina prodierat) doctrinae in illo venerantur: qui autem munificentiam illius in literarum cultores rarissimam erant experti, alterum Mecenatis adjungendum isti esse arbitrabantur. Joh. Wilh. Petrus (3.) certe affirmare non dubitavit, si omnes, quorum studiis xgris toties suis ille beneficiis animam inspiraverat, e variis locis in Cimbriam confluerent, novam excitatum iri Academiam Cassianam. Tres habuit conjuges, e quarum prima, Margareta Elisabetha, D. Theod. Bussii, Cancellarii Cimbriz provincialis, filia unica, A. 1638. ducta, geminam quidem sexus utriusque prolem sustulit, sed, intra bimestre spatium, A. 1641., cum matre, amisit, & secunda autem, Anna, Hier. Lüneburgii, Senatoris Lubec., gnata, & Mart. Gerdesii, Antecessoris, vidua, A. 1644., tertiaque Margareta, Hieronymi a Dorne, Consilarii Elect. Brandeb., Praefectique Möllensis, filia, A. 1674. in thorum adscita, nullos plane suscepit liberos. Ultimo vitæ tempore, omni librorum profanorum lectione sibi interdixit, & in Evchologiis unice occupatus, Hymnum Davidis XXXIX. (cujus comma XIII. sermoni funebri, sibi habendo, destinaverat) quotidie recitavit, cumque hoc pacto ad mortem se prae parasset, & bonorum partem templis, scholis ac Prochotrophæis, legasset, reliquorum autem vitam ex asse scripsisset hæredem, d. 6. Oct. A. 1676., æt. 67., xvi sui terminum fatalem attigit. Plura de illo suggeret Syntagma monumentorum in defuncti honorem parentalium, Plönz A. 1676, in fol. excusum, in quo exhibentur: 1. Christoph. Rodazii, Past. Eutin., *Ενοπλιον* piorum, seu Sermo Fun. e Ps. XXXIX. 13. Germanicus, vitæ auctus historia; 2. D. Christ. a Stöcken, Conc. Aul. Eutinensis, *Was ist? oder Cassisches Ehrengedächtniß* (seorsim Glückstadt A. 1679. in 12. recusum); 3. Frid. Cogelii, Conrect. Eutin., Melpomene Cassiana Præfica, seu Poema de vita nostri Choliambicum; 4. Joh. Georg. Pelliceri, J. U. L. & Consil. Lauenburgici, Elegia funebris; 5. D. Joh. Wilh. Petri, Lubec., Inscriptio sepulchralis perelegans; 6. Dav. a Brügge, Subrect. Lubec., Lessius Heroicus; 7. Herm. Lebermanni, Ecclesiastæ Lubec., Carmen funebre vernaculum; 8. Epicedia aliorum complura.

Altare magnificum, suis ab eo sumptibus in templo erectum Eutinenti, D. G. Morhofius, in *Hecatombe Phaleucorum ad aram Cassianam* (in *Horis subserviis Poeticis* p. 7 - 10. obvia), & Frid. Cogelius, in *Facie aræ novæ, a C. Cassio in æde Michaelitana Utini erectæ, Metrice delineatæ*, Lubecæque A. 1668. in fol. edita, celebrant.

Conf. de illo D. G. Morhofii *Cassium Christianum*, Poema de sui ipsius tyrannicidio Jambicum, ad nomen ejus alludens (in *Autosched. Poet.* p. 2 - 6.), Vinc. Fabricii varia ad eum carmina (*L. 4. Eleg.*, n. 2. 7. & 12., p. 82. 89. 99., in *Miscell.* p. 144. 145. 148., & alibi), Justii a Vondel Epigrammata duo Belgica, albo ipsius, cum Hug. Grotii adhuc esset minister, inscripta (in *Poematis Belgicis, Leovardie A. 1658. editis*, p. 503.), & Frid. Cogelii *Cassius Musarum Urbini-dum primitias*, in laudem ejus Ratzeburgi, A. 1671. in 12. publicatas.

Hug. Grotii Epistolæ (quarum numerum in Bibliotheca ejus delituisse majorem nonnemo retulit) tres solæ, ad eum d. 10. Sept. A. 1638., 1. Jun. A. 1640. & 12. Dec. A. 1642., scriptæ, in Editione Grotianarum Amstelodamensi, A. 1687. in fol. excusa, num. 1024. 137. & 1582., p. 462. 623. 711., sunt publicatæ. (Epist. 1579., quæ ead. p. 711. occurrit, nonnemo Cassii perperam præfert, ad Dionys. Petavium est exarata.)

Marqv. Gudii una ad illum, inter Gudianas (Ultraj. A. 1697.), num. 11., p. 13., prodit.

Addantur his Epistolæ Encomiastico-Dedicatoriæ, quibus ei inscribere Joh. Henr. Meibomius *Schediasma de usu flagrorum in re Medica & Venerea* (paulo post memorandum), & C. Pedonis Albinovani duas in obitum Mecenatis *Elegias, cum notis*, ad calcem Mecenatis sui, Lugd. Bat. A. 1653. in 4. editas, D. Dan. Lipstorpium *Copernicum reditorem* (Lugd. Bat. 1653. in 4.), Joh. Dan. Major *Hadriam gloriosam, seu spicilegia duo de laudibus Venetiarum* (Kil. 1666. in 4.), D. G. Morhofius, *Librum Funerum* (Kil. 1667. in 8.) & *Manes Fabricianus* (ib. in fol.), ac Christ. Kort-holtus *Papam Schismaticum* (ib. 1669. in 4.)

ELOGIA.

Vinc. Fabricius, in Elegia ad eum nuptiali (*Lib. IV. Eleg. n. 12.*), ita de illo:

*Virtute emeruit fortunam Cassius omnem;
Cedat, & hic livor nil sciat esse suum.
Grotius ingenium produxit, & omnia fecit,
Illustrem juvenem prætulit ille facem:*

*De laribus tantis egressum provocat aula;
Non aliam poterat dignus inire domum.
Occurrit Princeps, meritisque æquavit honores;
Crescere non alio debuit ille modo.*

Zachar. Lundius, in Elegia, Relatione ejus de nuptiis præfixa regiis, & *Lib. II. Elegiarum Vinc. Fabricii*, p. 72., recusat, his illum compellavit Elegis:

*Cassi, cui præ me ridet fortuna beato
Sidere, & egregiis Pallas amica viris,
Cum patre Grotiade natus quem Grotius arsit,*

*Et pater Heimsiades, Heimsiadesque minor,
Quem Franci Belgæque sibi, Cimbrique, reposcunt,
Quem primum voluit Leucoris esse suum.*

D. G. Morhofius autem (in *Hecatombe cit.*) sequentibus Hendecasyllabis:

*Cassi splendide, magne, docte Cassi,
Cui nomen pietas & ipsa Virtus,
Et Phæbus dedit, & novem sorores,
Aureasque Charis benigna mores,
Consilique animam, reconditeque*

*Mentis robur & indolem, Minerva;
Quem natum placidis tuens ocellis
Augustis Themis impedivit ulnis,
Et majoribus educavit ausis.*

Joh. Henr. Meibomio (in *Ep. Dedic. Elegiarum Pedonis*) *Vivorum audit summus, & literis elegantioribus inter pri-mos imbutus*; Aug. Buchnero (in *Ep. ad Matth. Hocum*, P. IH. Epp., n. 11., p. 69.) *Juvenis non modo egregie jus civile, sed & humaniores literas cum paucis, doctus*, Marqv. Gudii vero (in *Ep. cit. ad eum*) *Vir maximus*. Joh. Dan. Major (in *Ep. Dedic. Hadriæ gloriose*) *animum illi tribuit celo deductum, & consummata rerum selectissimarum peritia imbutum.*

(1.) V. Joh. Wilh. Petri *Inscript. funebrem*. (2.) V. Chr. a Stöcken *Cassisches Ehrengedächtniß* p. 42. (3.) l. c.

SCRIPTA PAUCULA PROPRIA.

Oratio, in Augusti Friderici, Episc. Lubec., inauguratione, A. 1666. habita, quam edere, a multis licet rogatus, noluit.

Epistola brevis Encomiastica ad D. Christ. Kortholtum, Theol. Kilon., ab hoc *Tr. suo de Calumniis Paganorum in veteres Christianos*, Kil. A. 1668. in 4. edito, præfixa.

Relation von dem Hochfürstl. Beylager Christiani V., Prinzen zu Dänemark, mit Frau. Magdalena Sibylla, Herzogin zu Sachsen, was, bey wehrendem solchem hohen Freudenfeste, M. Oct. A. 1634., zu Kopenhagen, auf dem Königl. Hause, und in der Stadt, ist vorgegangen. Hamb. 1635. in 4. Schediasma Epistolicum ἀδελφῶν, cujus Cassium esse Autorem, literæ nominis initiales C. C., præfationi subjectæ, præfixaque amicorum, And. Cassii, Henr. Vagetii, Zach. Lundii & Vinc. Fabricii, carmina (e quibus Fabricianum in *Libro ejus Poem. Miscell.*, p. m. 148. 149., etiam legitur), ostendunt, & Placcius etiam (*T. I. Theatri Anon.*, c. 11., p. 464.) observavit.

ALIENA, AB EO EDITA.

Augusti Buchneri in laudes Gustavi Adolphi, Regis Sveciæ, Oratio. Lugd. Bat. A. 1634. V. Vinc. Fabricii carmen in eam, *Libro Miscell.* insertum, in *Operibus* p. 608. 609. Factam autem esse hanc editionem infcio & invito Buchnero, dux ejus docent Epistolæ, ad Henr. a Frisen & D. Matth. Hoeum A. 1634. scriptæ (*P. I. Epp.*, n. 17., p. 40-43., & *P. III.*, n. 31., p. 69. 70. 71.), Cassio fuscè indignantes, quod Or. istam, quæ Dresdæ in sanctiore Consistorio, ne in profanos oculos incurreret, asservabatur, omnibus legendam exhibuerit.

D. Joh. Henr. Meibomii, Poliatri Lubec., Epistola ad Christ. Cassium, de usu flagrorum in re Medica & Venerea, Kal. Sext. A. 1639. scripta, & a Cassio, Autore ignaro, Lugd. Bat. A. 1643. in 4. edita. V. Henr. Meibomii Jun. *Epistolam ejusd.* argumenti, huic in Edit. Hafn. A. 1670. adjectam, p. 98.

CHRISTIANUS CASSIUS Junior, Holstæus, Eloquentiæ initio & Poeseos, in Academia Scaniæ Londinensi, circa A. 1670., Professor, castra deinceps Christiani V., Danorum Regis, aliquamdiu sectatus, & ab hoc tandem filii sui primogeniti, Friderici IV. (Regis postea Augustissimi, circa A. 1684., præfectus studiis. V. de illo Joh. Schefferi *Sveciæ Literatæ Appendicem* p. 311. 312., & mea ad hanc *Hyponnemata* p. 470.

Panegyricus de vita Caroli Gustavi, Regis Sveciæ, carmine Heroico, ad Magnum Gabr. de la Gardie, regni Cancellarium, scriptus. Holmiz (fine anni mentione) in fol.

Oratio Gratulatoria in adventum Illustriss. Dominorum, Johannis Guldenskiærna & Claudii Rohlamb, Regni Svecici Senatorum, rerum per Scaniam constituendarum causa. Londini Scan. 1670. in fol.

JOHANNES CASSIUS, Hamburgensis, Med. D. & in patria Practicus: (*V. Lehm. Hamb. Lit. A. 1701. p. 7.*) Vixit A. 1716.

Disp. Inaug. de Scorbuto. Groningæ 1677. in 4.

BENEDICTUS (sive Hebraice BARUCH NEHEMIAS) a CASTRO, Hamburgi, A. circiter 1597., patre Rodrico a Castro, Lusitano, Medico Judæo longæ celeberrimo, in lucem editus, hoc superstite, A. 1615., cum fratre Andrea (uti ab Ott. Sperlingio & Esdra Edzardo, Viris doctissimis, mihi est relatum), nuncio sacris avitis misso, religionem amplexus est Christianam, baptismique undis lustratus urbis patriæ frequentare cepit Gymnasium. Postea tamen, si-ve Parentis & cognatorum hortatu, si-ve alias ob causas, in castra Judæorum deserta rediit, & in iis ad obitum usque perseveravit. Artis Medicæ, cujus sacris, cum a Parente, tum ab Academicarum exterarum Professoribus, probe erat initiatus, Doctor A. 1620. Patavii (1.), vel, uti alii tradunt, Franeqveræ Frisiorum, est creatus, & gradus hujus fiducia locum sibi superiorem a Doctore Christiano, Altorfii A. 1624. eundem consecuto, concedi Hamburgi deinceps postulavit (2.). Praxi ejusdem, in patria, ab A. 1622. (3.), satis ampla gavissus, ingenti hanc cum laude, & multorum applausu, patris exemplo, exercuit, Principibus etiam Christianis acceptissimus. E quibus Christina, Svecorum Regina, Archiatri cum sui ornavit titulo, & cum imperio abdicato, Hamburgum pervenisset, hospitem, spreto publico, quod Senatus offerebat, hospitio, elegit (4.), ac de conversione ejus, si-ve serio, si-ve per jocos potius, sollicita, ad religionem Christianam verberibus, per ministros suos quater inflictis, adigere ridicule est conata (5.). Sveciam tamen ipsam nunquam noster vidit, & Scriptoribus proinde illius a Joh. Scheffero perperam annumeratur (6.). Præter artis Medicæ peritiam, Lingvæ etiam Latine cognitione accuratiori, eleganterque illa & loquendi, & scribendi, facultate, inter Appellatissimas, privatim quondam a Viro Illustri, Marqv. Gudio, publice autem a Joh. Mochingerò, Rhetore Dantiscano (7.), deprædicata, inclaruit. Cum re familiari satis gauderet luta & copiosa, senex tamen, eodem Gudio teste, ad extremam, vel culpa propria, vel sortis inclementia, redactus est paupertatem, cui supellestilis & Bibliothecæ venditione fuit succurrendum, tandemque, liberis aliquot superstitiis, extra thorum susceptis legitimis, d. 7. Jan. A. 1684., æt. 86., sicut a fratre accepi, defunctus, in Cæmeterio Judæorum Altonaviensi tumulum invenit, Epigraphæ hac insignitum Lusitanica:

Do Bemaventurado muy insigne Varao o Douçlor, Baruch Nabomyas de Castro, faleceo em 15. Sebat Anno 5444. Sua Almagoreda gloria.

Symbolo hoc delectatus est, Monomachiæ præfixo: *Castrum & fortitudo mea DEus.*

Conf. de illo Joh. Schefferum *I. c.* p. 288., & mea ad eum *Hyponnemata* p. 453., Joh. Jac. Baierum (Medicis eum æquebiscis annuerantem celebrioribus) in *Diff. Epist. de longevitate Medicorum* p. 10., Jac. Martini, Med. Hamb. (Judæorum de peritia ejus Medica gloriati scoptice, *Castelli* nomine ipsi attributo, illudentem), in *præf. Appelle Medicastri Bullari*, A. 1636. editi, *P. II. Isag. mez ad Hist. Cimbr.*, c. 5., §. 2., p. 95. 96., & *Homonymoscopia Sect. III.*, c. 4., §. 16., p. 824. 825.

ELOGIA.

Hugo Grotius, in Epist. ad Gvillh. fratrem d. 27. Jun. A. 1643. scripta (in *Append. Operis Epistolici*, n. 619., p. 915.), ita de illo: *Benedictum a Castro, virum humanum, novi Hamburgi, & ex conjectura dixi ei nomen Hebræum esse Baruch, quod verum esse testatus est.*

Herm. Mylius, Friso, in Epigr. Encomiastico peculiari, ita cum compellavit:

Homerum vivem ter menia terna salutant,
Es gentes totidem te peperere sibi.

Hispanus genus, at Lusitanus membra, cerebrum
Germanus, venam, sanguen & ossa, dedit:

Italus

(1.) V. M. Casp. Mülleri, Ecclesiæ Hamburg., *Disq. de nonnullis religionem concernentibus controversiis*, Witeb. A. 1640. editam, p. 110., & Joh. Balth. Schuppii *teutschen Zerstörer* (in *Append. Opp.*) p. 198. Quorum uterque adversus Professores Christianos, a quibus gradus Academici Judæis conferuntur, declamat. (2.) V. Schuppius *I. c.* (3.) V. ejus *præf. Monomachie.* (4.) V. *Vitam Christianæ Germanicam* p. 8. (5.) V. Joh. Balth. Schuppii *Calendarium*, in *Opp.* p. 591. (6.) in *Append. Sveciæ Literatæ* p. 288. (7.) in Epist. ad R. Menassen Ben Israel, Pauli Felgenhaueri *Bene Nuncio Israelis*, Amstelodami excuso, inserta.

*Italus os, Gallus linguam gravitate modestam;
Et mores poluit Belgica Nympha tuos.*

*Delicias tibi Roma suas, tibi Grecia Grajas,
Indidit: Hebraei congenere suas.*

D. Mathæo Slutero, Senatori Hamb. (im Tr. von den Ethen in Hamburg, P. IV., Tir. 3., p. 695.), audit ein grundges
lehter und durch seine Schriften weitberühmter Medicus, der, zur Pestzeit, der Stadt Hamburg, mit seinen glücklichen Cu-
ren, viele Dienste gethan.

SCRIPTA LATINA.

Flagellum calumniantium, in quo Anonymi cujusdam libelli adversus Medicos Hebræo-Lusitanos calumniæ re-
futantur, legitima illorum Methodus commendatur, Empiricorum inscitia & temeritas damnatur, sub fictitio *Philotheri*
Castelli nomine editum, non Antwerpiz (uti *Placcius*, T. II. *Theatri Anon.* p. 167., tradidit), sed Amstelodami (uti ti-
culus fingit), vel potius Hamburgæ, quam typi produnt, A. 1631. in cuius locum 1651. in G. A. *Mercelini Lindeno* reno-
vato p. 922. irrepfit) in 8. Præfixa est Epistola Encomiastica Abr. Zacuti, Medici Lusitani Amstelodamensis. Auto-
rem, ante me, Laur. Normannus, apud *Placcium* l. c., derexit. Scriptum ipsum a D. Jac. Martini, Medico Hamb., in
Apella Medicaastro bullato, Germanice Hamburgi A. 1636. in 4. edito, in præfat., p. 31., & alibi, vellicatur.

Monomachia, sive Certamen Medicum, quo verus, in febre Syncho putrida, cum cruris inflammatione, medendi
usus, per venæsectionem in brachio, demonstratur, præposterus autem ejus abusus, per sanguinis missionem in pede,
tanquam perniciosus, improbat. Ad Christinam, Svecorum Reginam. Hamb. 1647. in 4. Opposita est hæc *Mono-*
machia (in præfixa Epist. gratulatoria Isaaci Semach Aboab, Phil. & Med. D. Amstelod., commendata) D. Georg. Frid.
Laurentio, Medico Hamburgensi, cujus jussu Chirurgus, in hujusmodi febre, venam pedis infelici eventu secuerat;
confutata vero mox ab illo in *Defensione Venæsectionis, qua demonstratur, in febre acuta, continua & maligna (cui tor-*
tio morbi die, in crure dextro, erysipelas, & tuberculum cum rubore supra genu, supervenerant), venæsectionem prope
pedis dextri pollicem, longeque sub inflammationis loco, quinto die, ac in progressu morbi, cessante fluxione, in casu viri
supra quinquagenarii, institutam, fuisse regularem, exemplarem, Canonicam & Methodicam (Hamb. 1647. in 4.)

Epistola Encomiastica, in honorem Abrah. Zacuti, Lusitani, Med. D., præfixa hujus *Historiarum Medicarum Libro*
I. Amstelod. A. 1637. in 4. excuso), sed. A. 1629. jam exarata.

GVALTHERUS CHRIST, Hamburgensis, J. U. L. Vixit A. 1622.

Oratio, utrum melius sit fontes & capitis reos capitali supplicio afficere, an vero in vivis relinquare, & perpetua ser-
vitate ad opera publica damnare? Gryphiswaldiz 1612, in 4.

JOHANNES CHRISTENIUS, Stormarsus, Martini, Parochi in Crempensis oppidi vicinia ruralis, filius, e
disciplina Præceptorum domesticorum privata in scholam A. 21. missus Hamburgensem, Geverhardo Elmenhor-
stio, Philologo longe celeberrimo, ingenti studiorum suorum innocuit emolumento, qui, in describendis, quæ prælo
parabat, ejus usus opera, viam illi primus regiam ad literas elegantiores veramque eruditionem commonstravit. Hu-
jus commendatione adjutus, in Academia Julia (in qua, Conr. Hornejo Præfide, *Compendii Philosophiæ Moralis Di-*
sputatio X. ab illo est defensa), aliisque, Jurisprudentiæ animum serio applicuit, & Lubecz, quam studiis suis sedem
destinabat, Canonicatum obtinuit. Exteros tamen ante adire gestiit, & Winterfeldio, alterique Juveni generoso, svasu
Ægidii a Lancken, Præfecti Gottorpiensis (cujus ad ipsum *de educatione Nobilium* Epistola, hac scripta occasione, a
Joach. Morfio A. 1636. est edita, & Gabr. Naudæ *Bibliographiæ Politicæ* ab H. Conringio, in Francfortana Anni
1673. editione, adjecta), A. 1627. præfectus, Leidæ aliquamdiu substitit, ac Cunæ Heintziqve sibi paravit amicitiam,
indeqve in cultiora Europæ regna iter instituit. E Gallia in Bataviam A. 1629. redux, in hac, quod Germaniam bello
oppressam sedem studiis suis quietam largiri posse desperaret, fortunam experiri constituit, sed, Typographia Amste-
lodami erecta, parum sensit benignam, itamque infelicitatem suam Joach. Morfio, in Epistola *avvδo7o*, d. 21. Jun.
A. 1634., hisce verbis exposuit: *In Belgio manere animus obnixè desiderat; sed fortuna hæcenus parum prospera obiste-*
re videtur. Tentaveram cum Siegfride Sacco aliquid in Typographia, sed successu admodum infelici, qui ultra 1000.
Florenas, ita me DEus amet, ibi perdidit; quæ res me adhuc non parum premit. Et inde edoctus sum, melius esse, ut quis-
que sue vocationis officiis vacet. Sed & his vacare, Collegiaque Juridica privata Amstelodami, Gerh. Joh. Vossii &
Caspar. Barlzi svasu, aperire, A. 1632. aggressus, ne tantum quidem, uti in eadem conqueritur Epistola, lucri percepit,
quantum inopiz depellendæ sufficeret, Morfioque proinde benignitatem nummorum indigus aliquoties imploravit,
ac de Professione insuper apud Batavos obtinenda, religionis, quam profitebatur, Lutheranz intuitu, A. 1634. adhuc
desperavit. Postquam vero ad Reformatos tranlierat, & Doctoris titulo erat potitus, Juris professionem in Gymnasio
primum Amstelodamensi, teste Henr. Ludolpho Benthemio (1.) (ipse enim in vitæ suæ historia nullam muneris hu-
jus iniecit mentionem), ac deinde A. 1637. in Daventriensi, Mart. Schieckardi successor d. 3. Jul. electus, impetravit,
formulæque consensus in religione d. 8. Aug. subscripsit. Cujus cum Rectoratu, decennio post, A. 1647. fungeretur,
in novellam inde Academiam Hardervicenam a Geldriz evocatus est Ordinibus, ejusque M. Martio A. seqv. 1648.,
& Antecessor constitutus primarius, & Rector Brabevtaque Candidatorum Doctoratus Juridici primus, electus. Super-
stes illic JCrus hic, in elegantioribus etiam præclare versatus studius, fuit A. 1669., sed non multo post, uti credo, vivis
excesit. Quæ de illo hæcenus narrata sunt, ipsiusmet de vita sua relationi, in Jac. Revii *Daventria illustrata* p. 706.
707. exhibitz, & Epistolis duabus ad Joach. Morfium *avvδo7o*, paulo post memorandis, debentur.

Conf. de illo Franc. Martini *Epistolas ad amicos* p. 524., Corn. a Betighem *Bibliograph. Juridico-Politicam* p. 45.,
ac præsertim Appendicem Vitæ Joh. Frid. Gronovii Germanicæ, Hamburgi A. 1723. *avvδo7o* a D. Nicol. Wilckenio
editæ, p. 112-124.

De Ægidii a Lancken ad illum Epistola jam est dictum.

Joh. Kirchmanni Syntatica ad Gerh. Joh. Vossium, qua huic nostrum A. 1627. commendavit, in Syntagmati Epi-
stolarum Vossianarum Londinensis *Appendice*, num. 79., p. 47. 48., Vossii autem ad Christenium unica, A. 1640.
exarata, in ipso Syntagmate, num. 273., p. 277. 278., occurrit.

Caspar. Barlzi in nomen ejus Tetraſtichon in *Albo* Joach. Morfii MS., fol. 601., offendi.

SCRIPTA LATINA EDITA.

Tabulæ Institutionum Imperialium, Amstelod. 1632. in fol.

Collegium Juridicum, XVIII. Disputationibus Institutiones fufius explicans. Daventriæ 1638-1643. in 4.

Exercitationes XVI. Juridicæ ad IV. Libros Institutionum Imperialium. Accesfit, in usum tyronum, Elementorum
Juris Compendium, & Or. de ortu ac progressu Jurisprudentiæ. Daventriæ 1640. in 8.

Tr. de Obligationibus in genere. Daventriæ 1640. in 4. (*Catal. Elzev.*)

Z 2

Insigniores

(1.) P. II. des Holländischen Kirchen- und Schulstaats, c. 1., p. 29.

- Insigniores ex Jure universo Positiones, Daventr. 1643. in 4.
 Disp. de Traditione, frequentissimo acquirendi modo. Dav. 1643. in 4.
 Disp. de quereela inofficiosi Testamenti, & Legitima. Dav. 1644. in 4.
 Disp. de Usufructu. Dav. 1644. in 4.
 Disp. de Pignore & Hypotheca. Dav. 1645. in 4.
 Disp. de Usucapionibus & longi temporis prescriptionibus. Dav. 1645. in 4.
 Disp. de acquirenda vel amittenda Hereditate. Dav. 1645. in 4.
 Disp. de Donationibus. Dav. 1645. in 4.
 Disp. ad L. *Contractus XXIII. de Reg. Jur.* Dav. 1646. in 4.
 Disp. de Inutilibus stipulationibus. Dav. 1646. in 4.
 Philomathia, seu Or. Inaug. de discendi cupiditate, quæ sola est optima ratio vivendi, ad nobile illud Pomponii censuram, L. 20. D. de fideicom. libert., habita Daventrix, cum A. 1647. Rectoratum subiret, Dav. 1647. in 4.
 Disp. de Commodato & deposito. Dav. 1647. in 4.
 Disp. de Fidejussoribus. Dav. 1647. in 4.
 Disp. de Sponsalibus & matrimonio. Dav. 1648. in 4.
 Disp. de Locatione ac conductione, & jure Emphyteutico. Dav. 1648. in 4.
 Disp. de Tutela & curatione. Dav. 1648. in 4.
 Disp. de modis tollendi obligationes. Dav. 1648. in 4.
 Oratio in Acad. Hardervicensi inauguratione habita, cum duabus aliis Georg. Hornii & Corn. Tollii (sub tit. *Inaugurationis Academiae Ducatus Geldriae*), excusa Hardervici 1648. in 4.
 Disp. de Transactionibus. Hardervici 1648. in 4.
 Oratio Hardervici recitata, cum primum Rectoratum d. 13. Apr. A. 1649. deponeret. Ib. 1649. in fol.
 Disp. de Usufructu. Harderv. 1650. in 4.
 Dissertationes de jure Matrimonii, quibus selectæ aliquot quæstiones de Sponsalibus, nuptiis, jure dotium, pactis mortalibus, communione bonorum inter conjuges, & divortiiis, ad hodiernum usum illustrantur. Hardervici 1651. in 12.
 Recursz (juxta Catalogos quosdam) Arnheimii 1653. & 1668. in 8.
 Matthæi Wesembecii Commentarii seu Paratitla in Pandectas & Codicem Justinianum, ab Arn. Vinnio aucta, ac Reinhardi Bachovii in illa Notæ & Observationes, nec non Wesembecii Tr. de Feudis; junctim ab illo edita. Amstelod. 1669. in 4.
 III. Epistolæ ad Gerh. Joh. Vossium, A. 1640. & 1641. Daventria scriptæ, in *Epistolarum* Vossii, Londini A. 1690. in fol. editarum, *Appendice*, num. 302. 305. 319., p. 202. 204. 205. 214. 215., obviæ.
 Epistolæ duæ ad Joh. Kirchmannum, Leida A. 1628. & Andegavo A. 1629. scriptæ, & in *Appendice Epistolarum* Marqv. Gudii (Ultraj. A. 1697.), num. 227. 228., p. 291. 292. 293. editæ.
 Carmina varia, seorsim (teste Joach. Morfio in *Albo MS. f. 661.*) publicata.

INEDITA.

Dux Epistolæ, Carmenque Jambicum elegans Encomiasticum, A. 1634. ad Joach. Morfium scripta, quæ in *Albo* hujus MS. (apud V. Cl., Jac. a Mellen, Past. Lubec., mihi visæ), f. 660-664., supersunt.
 Opus Harmonicum insigne, ex diversis Sophorum scriptis, de illorum lapide, ejusque Praxi ab ipso collectum, & a Morfio *ibid. f. 661.* commendatum.

ANDREAS CHRISTIANI, (Andreas Christophorus perperam vocatur in Joh. Rhodii *Bibliotheca Medica*, H. Conringii *Introductioni in Art. Med.* adjecta, p. m. 151.) Ripis Cimbrorum A. 1551., patre Christiano Severino, matre vero Catharina Andree, natus, in schola patria annos sedecim, in Academia autem Hafnienfi octo exegit, non Præceptoribus tantum suis in arte Medica, Joh. Pratenfi & Joh. Francisco, sed & cæteris gratissimus Professoribus, qui laurea ornato Philosophica Regiæ Communitatis *Æglæ* contulerunt, & ad externos deinde abeunti stipendium a Friderico II., Monarcha Danico, liberale impetrarunt. Hoc instructus, Witebergæ (quæ Magistri eum ornavit titulo) biennio, Jenæ (quæ Joh. Schröteri illum vidit Auditorem) totidem annis, ac denuo Witebergæ, ob exercitia repetitæ Anatomica, altero vixit biennio. Hinc in Italiam profectus, Professoribus Acad. Patavinæ Medicis, & hos inter, Viætori præsertim Trincavellio (cujus scripta quædam lucem, eo curante, viderunt), se applicuit, ac tandem, gradu Doctoris Basileæ A. 1583. potitus, in patriam, ut, in Professione Medica Hafnienfi, jussu Nicol. Kaasii, Cancellarii, Professorum literis reliquorum sibi oblata, Joh. Francisco, Civi suo ac Præceptori, succederet, post iter decennale, A. 1584. rediit. Munere hoc per annos XVII., ac simul Rectoratu Academico A. 1590. 1591. & 1600., regiæque Communitatis Oeconomia ab A. 1595. ad 1602., præclare functus, ipsum Jacobum VI., Scotiæ Regem, Principum eorum eruditissimum, Hafniam A. 1590. profectum, Lectionum suarum habuit auditorem. Exercitia Anatomica, publice instituta cadaveris virilis dissectione, primus in Daniam introduxit, sed eventu, ob finistram popularium (hæc, quorum palmam reliquis aliquando gentibus erant prærepturi, tunc averfatorum) de iis opinionem, adeo infelici, ut a conviviis honestiorum, ad sectiones istas inepte nauseantium, ferme sit exclusus. A. 1602., Kal. Maji, Hafnia relicta, Præfecturæ in Seelandia Soranz, & Scholæ Cænobii Sorani illustris Ephoriz, a Christ. IV., Rege, admotus, utraqve quadriennio diutius administrata, d. 26. Nov. A. 1606., æt. 55., Soræ morbo obiit Pleuritico, & exuvias suas templo reliquit oppidano. In quo ab uxore superstite, Abigaele Svaningia, Johannis filia, Monumentum illi erectum est Epitaphium, cujus inscriptionem, præter Vindingium, mox laudandum, Laur. Afferous (1.) exhibuit. Vitæ ejus Historiam Erasmi Vindingii *Academia Hafnienfis* p. 152. 153. 154., & Thomæ Bartholini Sen. *Cista Medica Hafnienfis*, Lot. XV., p. 146-151., suppeditarunt.

Conferri de illo possunt Claud. Lyschandro *Catalogus Scriptorum Danicorum ævædoles*, lit. A., Pauli Freheri *Theatrum Erud.* p. 1320. 1321., Henn. Wittenii T. I. *Diar. Biogr. Sec. XVII.*, ad A. 1606., Ant. Verdieii *Supplem. Biblioth. Gesneri* p. 7., Contr. Aslaci *Chronologia*, *Orationi Jubilee* addita, ad A. 1584., Thom. Bartholini *Dissert. de Med. Dan. Domest.* p. 365. 370., Alb. Bartholini Tr. de Ser. Dan. p. 4., meaque ad hunc *Hypomnemata* p. 118. Joh. Ant. a Linden *Lib. de Ser. Med.* p. 26., & Georg. Abr. Merclini *Lindenius renovatus* p. 41. 42.

E quibus Lyschandro *Vir audit in seculari Philosophia, & utraqve Medicina, longe doctissimus, in perscrutandis & investigandis simplicium & herbarum naturis omnium facile sææ etate sagacissimus, ingenio excellens, vita & moribus mansuetus, in Politicis insuper industrius & circumspexius; Vindingio autem (J. C.) Vir experientia inclytus, doctrina celebris,*

(1.) in Inscriptionibus Seelandicis, lit. G. 1. a.

celebris, morum facilitate omnibus gratus, prudentia civili spectatus, artis Medicae usu felix, quodque ille exoritur, Anatomis exercitiis deditissimus.

SCRIPTA LATINA.

Disputationes duæ: 1. de Somno & vigilia; 2. de Comate seu Cataphora: Cum adjuncta Quæstione: Sitne pe-
stis morbus contagiosus? Basileæ 1583. in 8.

Enchiridion Medicum de cognoscendis curandisque externis & internis humani corporis morbis, ex Viçt. Trincavelli Prælectionibus de compositione Medicamentorum atque morbis particularibus confectum. Basileæ, ap. Opori-
num, 1583. in 8. Recusum (*restibus, præter Catal. Numd., Isr. Spachio in Nomencl. Scr. Med. p. 96., Drandio in Bibl. Class., & Lindano ac Vindingio l. c.*), cum Tractatu de febribus, decerpto e Trincavelli Prælectis, in Galenum de differentiis febrium, & Lib. I. Curativæ ad Glauconem, opera Joh. Frid. Werdenbergii, ibidem, ap. Lud. Königium, A. 1607. in 8. Expungi ex eo nonnulla jubet Ant. Sotomajoris *Index Expurgatorius Hispanicus* p. 14.

Theses de Medicina. Hafniz 1588. in 4.

Theses de Sanitate. Hafn. 1590. in 4.

Programmata in exequiis Pet. Haggzi, Log. Prof., A. 1591., D. Andr. Kragli, Phys. Prof., A. 1600., Chr. Valken-
dorni, Aulæ Magistri, A. 1601., & Joh. Aurifabri, Philos. Prof., A. 1602., proposita, & a Vindingio l. c. p. 164-165-
166-167. allegata.

Oratio Parentalis Friderico II., Daniz Regi (*resse Vindingio l. c. p. 12.*), habita, sed haud edita.

M. ANDREAS CHRISTIANI ARRABOENSIS, Kiöbingz, Arroæ, Ducatus Slesvicensis Insulæ, a
qva agnomen addidit, oppido, d. 2. Jan. A. 1587. natus, Concionator initio Christiani IV., Daniz Regis, in arce Haf-
nienti fuit aulicus, deinde Pastor, ab A. 1616., in urbe eadem Nicolaianus, & ab A. seqv. 1617., Isaaci Gronbecii, in
Episcopatu Norwagiz Nidrosiensis, Successor. Quo cum, A. 1622., M. Augusto, sententia Ordinum Norwagicorum,
in Comitibus Bergenibus, Christiano IV., Rege Danico, præsentē, lata, & deinde excusa (V. Nicol. Heldvaderi, a quo
Andreas Erbo vocatur, P. II. *Sylvæ Chronologicæ Circuli Balthici*, ad A. 1622., p. 316. 317.) excidisset, Oppidi in See-
landia Danica Wordingburgensis potitus Pastoratu, istic d. 7. Mart. A. C. 1637., æt. 51., vivis excessit. Multum ei
Dania debet, ob Poësin lingvæ vernaculæ a pristina simplicitate ac squallore vindicatam, metrisque venustis ac con-
cinnis eidem, qvem reliqvæ gentes Europæ suis conciliarunt Idiomatis, nitori affvesctam. In quo perquam sine
ludabili instituto Torchillius postea, Bordingus, Kingovius, Wormius, aliqve, vestigiis ejus feliciter insisterunt. V.
de illo Pet. Resenii *Inscriptiones Hafnienses* p. 143., & *Indicem III. Biblioth. suæ*, Alb. Bartholini *Tr. de Scr. Dan.* p. 4.,
meaque in illum Prolegomena, S. 35., p. 51., & *Hypomnemata* p. 153. 159., Henn. Wittenii *T. I. Diar. Biogr. Sec. XVII.*,
ad A. 1637., Conr. Asiaci *Chronologiam*, *Orationi Jubilææ additam*, ad A. 1617., & *Nova Lit. Lubecensia*, M. Jan. A.
1708., p. 32.

ELOGIA.

Thom. Bartholinus Sen. (*in Additt. ad Dissert. de Med. Dan. Domest. p. 522.*) ita de illo: *In vernacule lingvæ Poe-
si, post Arraboensem, Andr. Bordingus hodieque triumphat.*

Ol. Borrichius (*in Dissert. de Poetis* p. 174.) illi laudem Poëseos Danicæ primum excultat, & locum inter Poetas pa-
triz recentiores principem, tribuit.

Joh. Olavius (*in Elegia de Poetis gentium singularum vernaculis potioribus*, Pet. Syvii *Grammaticæ Danicæ* A. 1685.
præfixa) hoc eum versu celebrat:

Arraboensis ovat magna olim laude cotubnus.

Henn. Wittenio (l. c.) *Poeta audit in patria lingua facundissimus, Lubecensibus autem (l. c. p. 32.) Poeta vernaculæ
lingvæ excellens, qui in hac arte faciem reliquis præferebat.*

SCRIPTA DANICA EDITA.

Relatio de Christiani IV., Regis Danici, Victoriæ de Svecis Smalandicæ, Pæmation Danicum, A. 1611. in 8.

Epicedion in obitum Annæ Catharinæ, Reginæ Danicæ, Hafn. 1612. in 4.

Song Davids Psalter sangviis udsat, sive Metaphrasis Psalmorum Davidicorum Danico-Rythmica, ad 100. Melodias.
Hafniz 1623. in 12., lb. 1627. in 18., lb. 1650. in 8. & 1673. in 12. Commendat hanc Borrichius l. c., *Psalmos felici-
ter ab eometris illigatos esse Danicis* judicans.

Sermo Funebris in exequiis Elisab. Rosenfparriæ habitus. A. 1627. in 8.

Gvith. Sallustii Bartasii Hexaemeron, seu sex dierum Creationis opera insignia, Metris Danicis reddita. Hafn. 1641.
& 1661. in 4. De his ita Borrichius l. c.: *Hexaemeron Bartasii Arraboensis majestate nostratis dictionis promemodum vi-
cir. Heptaemeron*, seu Supplementum ac Continuationem hujus Hexaemeri, Nicol. Andreæ, Nidrosiensis, Danicæ,
testibus aliqvot Catalogis, Hafn. A. 1676. in 4. edidit.

Offa rediviva, seu Homilia XV. Danicæ in Cap. XXXVII. Ezechielis. Hafn. 1681. in 4.

Carmina Danica complura, præsertim Sacra, diversis seorsim temporibus edita.

FRIDERICUS CHRISTIANI, Sünderburgo Alsenfis, d. 9. Dec. A. 1642. natus, oppidi patrii, ab A. 1671.,
Rector Scholasticus, & ab A. 1682., Ecclesiastes, quinqvagenarius M. Nov. A. 1692. æt. 50. defunctus.

Disp. de Secta Loquentium apud Arabes, ad Mosis Maimonidis *Moreh Nevochim*, P. I., c. 71. & seqq., Præside
Joh. Ad. Scherzerø, PP. Lips. 1654. in 4.

Disp. de Habitibus naturalibus Intellectus & Voluntatis, ac influxu eorum, Præside M. Casp. Habermanno, Frisio.
Rostochii 1663. in 4.

Schediasma de Gerundiis (*Constructionem illorum cum Accusativo, e probatis Scripseribus, astruens*). A. 1680. in 4.

Leichpredigt über Eleonora, geborne Fürstinn von Anhalt-Zerbst, Herzog Fridrichen zu Holstein-Norburg Wittve,
auf 1. Tim. I. 15. Plönz 1681. in 4.

M. LAGO CHRISTIANI, Ripensis, Christ. IV., Regis Danici, Alumnus, qvem lingvarum Hebraicæ, Chal-
daicæ, Syriacæ & Arabicæ, sapientizque Philosophicæ omnigenæ, peritissimum fuisse, Joh. Rud. Lavaterus, Tiguri-
nus (*in Carmine Theobis ejus adjecto*), testatur.

Theses Philosophicæ miscellanæ, pro gradu Magisterii, Præside Rodolpho Goclenio, propositæ. Marp. 1600. in 4.

CHRISTIANUS AUGUSTUS, Dux Slesvici & Holsatiz, &c., Friderici, Ducis Holsato-Norbur-
gensis, ex Eleonora, Rudolphi, Principis Anhaltini, gnata, filius (1.), Norburgi in Insula Alsenfi d. 20. Apr. A. 1639.
(1.) in

(1.) Reliquos ejus majores paternos V. in C. Dancwerthii *Chorogr. Cimbr.*, P. I., c. 2., p. 8-10., & P. II. c. 7. p. 101., ac Phil. Jac. Speneri *Syl-
loge Historico-Generologica* p. 173. 174., maternos vero in eadem *Sylloge* Speneriana p. 211-214.

Mollerii Cimbr. Lit. Tom. I.

Aa

(1.) in lucem editus, castra initio Musarum, circa A. 1657., in Acad. Danica Sorana, deinde vero, cum, e peregrinatione duplici, non Europa solum, sed & Asiatica ac Hierosolymitana, redux, in Anglia, ducta uxore ignobili, confedisset, ac inter Caroli II., Regis, Navarchos locum obtinuisset, Martia & Neptunia, in bello Batavis A. 1673. illato, secutus, Annoque tandem 1684. (2.) (in cujus locum Chr. Ern. Hübnerus (3.) & Henr. Lud. Gudius (4.) M. Junium Anni 1685., alii autem (5.) Annum 1687., substituunt) extinctus. Confer de illo, præter Scriptores Genealogicos, aliosque, jam allegatos, Phil. Jac. Spenerum *l. c. p. 156.*, Ant. Wilh. Schowartum in *Observationibus Historico-Genealogicis p. 110.*, & den *Dänisch-Holsteinischen Geschichte-Calender p. 44. 99.*

SCRIPTA.

Palladis Simulacrum, Oratione publica, in Academia Sorana, d. 21. Novembris A. 1657. memoriter recitata, exhibitum. Accedunt Adolphi Johannis ab Holstein, Nobilis Holstati, Studiorum ipsius Academicorum Ephori, Minervalia Sorana, seu Inscriptio votiva, honori ejus eloquentiaque auguste dicata. Soræ 1657. in fol.

Hodoeporicum, historiam suorum per Orientem & Palæstinam, bis perhastratam, itinerum, accuratius expositam, comprehendens, quod *avendo* in Anglia superesse, a Dethlevo Cluvero, V. C., Societatis Regiæ Anglicanæ Assessoris, ejusque Populari, sum edoctus, sed, quanam lingua sit conscriptum, ignoro.

CHRISTIANUS LUBECENSIS, Erasmo Roterodamo studiorum Hodego gavisus, eundem postea ac Rud. Langium, Literarum in Germania instauratores, lisset a Musis, quibus a Parente, Crive Lubecensi, erat consecratus, cum insignem sibi jam parasset doctrinam, ad Mercurium, Negotiator patriæ, circa Sec. XV, & XVI. confinia, eruditus, transisset, amicos habuit ac familiares. Tres ad eum Erasmi, in Sylloge *Epistolarum hujus familiarium*, Antwerpæ A. 1552. in 8. excusa (fol. 44. 132. 133. 134. 273. 274.) superiunt Epistola, 1496. & A. 1499. exarata. In harum secunda, Entetæ A. 1499. scripta, & seorsim, inter scripta Autorum variorum *de stylo ac studiorum ratione Philologica*, M. Nicol. Glasero collecta, Hamburgi A. 1614. recusa, Erasmus illi, mercaturæ jam vacanti, studiorum instituendum rationem, sicut perierat, præscripsit, in tertia autem, jocosa & facetiis scatente, eundem, scripta quædam sua, sive serio, sive assumi gratia, pollicitum, verbis hisce exagitavit: *Quæ seria tecum, hoc est cum homine tam ridiculo, poterunt regi? Nulla opinor. Typographi tua opera vehementer expectant. Nam es tu quidem perdoctus; nec rideo tamen. Epistolæ tuæ jam excuduntur? Augustinus interpretationem parat. Faustus eandem ambit provinciam, & Augustino palam invidet. Audium est, te istuc jam pridem excudere, verum liberos credo, non libros. Frater Christiano fuit Henricus, quem, illo digresso, Lutetiæ Erasmus itidem instituit, & Parenti A. 1497., Epistola peculiari (l. c. fol. 44.), ob singulare magnæque spei, commendavit, ingenium, imo tanto profecutus est amore, ut, in ultima ad germanum (ibid. f. 274.), juvenem non dubitaverit appellare, cujus moribus nihil adhuc in vita viderit vel integrius, vel candidius, unicæque vite sue delicias.*

JOHANNES CHRISTIERNI, Ripensis, Chirurgus, a Thoma Bartholino (in præfat. *Dissert. de Med. Dan. Domest.*) Vernaculis artis Medicæ in gente sua annumeratus Scriptoribus.

SCRIPTA DANICA EDITA.

Liber de morbis variis. Slesvigæ 1596. in 4.

Liber, quomodo pestis tempore sit vivendum. Slesvigæ 1596. in 4., & jam ante (teste Alb. Bartholino in *Tr. de Scr. Dan. p. 68.*) ibidem A. 1578. in 12.

JOACHIMUS CLAENIUS, Hamburgensis, Davidis filius, 6. Id. Oct. An. 1566. natus, studiorum gratia A. 1585. Witebergam, A. 1592. Helmstadium, A. 1593. Coloniam, A. 1595. Lipsiam, & A. 1596. Spiram, profectus, & J. U. Licentiatitulum Basileæ d. 16. Aug. A. 1597. promeritus; post reditum in patriam Secretarius Collegii Canonicorum d. 2. Febr. A. 1600., Urbis vero ipsius d. 6. Mart. A. 1601., ac deinde ejusdem Senator d. 21. Febr. A. 1616., Prætor d. 24. Febr. A. 1618., & tandem Censul A. 1622., electus, post munera autem hæc præclare administrata, & plurimas ad Regem Danicæ, Ducem Holstatiæ, Archiep. Bremensem, Ordines Belgii fœderatos, Conventusque Civitatum Hanseaticarum Lubecensem ac Brunsvicensem, legationes, d. 16. Febr. A. 1632., æt. 66., defunctus. Duarum Conjugum fuit Maritus, Margareta Molleræ, Hamburgensis, D. Henr. Molleræ, Theologi Witebergensis, filiz, undecim sibi enixa liberos, & Margareta Lentæ, Lüneburgensis, Henr. Bekendorpii, Patricii Hamburgensis, viduæ. Epitaphii, in æde ipsi Nicolaitana erecti, Epigraphen Biographicam Theod. Anckelmannus, in *Inscript. Hamb.*, n. 75., p. m. 27. 28., & Ad. Tratfigerus Jun., in *Serie Senatus Hamb.* p. 42. 43., exhibent.

Plura de illo suggerent, præter alios Epicediorum scriptores, Encomiastæ duo pietatis ejus, justitiæ, integritatis, aliarumque virtutum, posthumi, Joh. Angelius a Werdenhagen, Consil. Magdeb., in *Idea boni Regentis sive Politici*, in eo delineata, Joach. Bekendorpio, defuncti privigno, inscripta, & Lugd. Bat. A. 1632. in 12. edita, ac Christoph. Schwanmanus, Syndicus Buxtehudensis, in Carmine de vita & laudibus ejus Elegiaco, A. 1710. Parte I. *Memoriarum Hamburg.* Joh. Alb. Fabricii, p. 155-162., recuso.

Disp. Inaug. Juridica. Basileæ 1597. in 4.

Observationes ineditæ ad Jus Statutarium Hamburgense, quas, ob multa, quibus illustratæ sunt, *Præjudicata forensia, notatu digna*, Vinc. Placcius, illarum possessor, in *Acto Hamburgensi perfecto*, Musis inserto *Juridicis*, cap. 3., p. 161., commendavit.

M. HENNINGUS CLARIUS, quem Frid. Taubmannus, mox allegandus, ejus in Acad. Witeb. Præceptor, Dithmarsium fuisse testatur, & Henn. Wittenius proinde Hildesiam habuisse patriam perperam, ni fallor, tradidit, ac Henricum simul falso appellavit, Urbis Hildesientis, circa A. 1604., Pastor Martinianus, & circa A. 1630., Superintendens, d. 14. Jul. A. 1638., æt. 67., & officii Ecclesiastici 40., mortuus. V. Wittenii *T. II. Diar. Biogr. Sec. XVII.* p. 47. Frid. Taubmanno, in Epigrammate ad eum, in *Melodæsis*, Lib. I. Epigr., p. 344-345., obvio, *Euphrosynes audit compræssima proles, digna vel a Clario nomen habere Deo.*

Strena, oder Neuahrsgeſchenke aus dem schönen Freudenkraut und Ehrenkrone des LXV. Psalms, damit Gott der Herr das Jahr zieret, insonderheit aber das vergangene 1604. herzlich hat gezieret, nach mancherley Aerschöner Kräuter und Blumen. Magdeburgi 1605. in 4.

Ähnlicher Umschlag und Wechsel, dazu die Gottseligen, nach ihrem Absterben, befördert werden, oder sich predigt über Armgard Rottorffin, aus Sap. III. 1. Magdeh. 1606. in 4.

Vale Martinianum, oder Valetypredigt zu S. Martini in Hildesheim, über Luc. XXIV. 29. 30., gehalten. Helmst. 1622. in 4.

Concio-

(1.) testibus Jac. Wilh. Imhofio in *Notitia Procerum S. R. I.* p. 632., & (quoad solum annum natalem) Autore *Tabb. Genal. Tubing.*, Tab. 3. (2.) juxta Peg. Ambr. Lehmannum P. I. des jetzt herrschenden Europa p. 90. (3.) *Tab. G. Genal.* (4.) im Staate von Holstein p. 55. (5.) V. Autorem des *Dänisch-Holsteinischen Geschichte-Calenders* p. 99., & Anonymum (qui in Batavia eum obiisse credit) in den *heutigen Christl. Souverainen von Europa* p. 264.

Conciones funebres Germanicæ plurimæ, a Wittenio l. c. memoratæ.
[Diversus ab illo est Henningus Clarius, Regis Svedici metator bellicus, qvi Bellicas aliquot Qvæstiones, e L. Belg. in Germ. translatas, A. 1632. edidisse, in *Catal. Nund. Vern. Anni istius* p. 30., perhibetur.]

ALEXANDER HIERONYMUS CLASEN, Lubecensis, Petri, civitatis istius Jcti, Ducisque Saxo-Lauenburgici & Saxoniz Electoris Consiliarii, Filius, J. U. Licentiati titulum Jenæ A. 1702. adeptus, Eleonora Charlotte primum, Principis Holfato-Franzhagensis, viduæ, ab A. 1704., Consiliarius, & Advocatus deinde, ab A. 1705., Bero-linensis, & ab A. 1707., Lubecensis, simulque Collegii Canonicorum Lubecensium Secretarius & aliquamdiu Vicè-Syndicus; Comitum tandem Palatini Casarei, ac paulo post Jenæ A. 1719. J. U. Doctõris, dignitate ornatus.

V. de illo Joh. Henr. a Seelen P. III. *Athen. Lubec.* p. 10 - 24.

Disp. inaug. de autoritate Juris Canonici, Præfide D. Gvilh. Hieron. Brücknero. Jen. 1702. in 4.

Kurze Acten-mäßige Facti Species, in Sachen der Knochenhauer zu Lübeck, wegen der frischen Fleisch-Accise. A. 1713. in fol.

In facto & jure wohlgegründete Causales, warumb das vom Rathe und Bürgerschaft der Stadt Lübeck, vor einigen Jahren, angerichtete Reige-Brauen, Bier-Probe- und Verkauf-Haus, auf blosses Andringen der Aempter und Handwerker das selbst, nicht wieder abzustellen, sondern vielmehr beyzubehalten sey; im Rahmen der Brauer-Zunft zu Lübeck ausgegeben. A. 1713. in fol.

An die Respective Majestät, in Antwort auf der Ehonens-Jahrer & Consorten eingegebene Gegen-Remonstrations, allerunterthänigste Refutations-Schrift, cum adjunctis; abseiten der Brauer-Zunft, und der samtlischen Aempter in Lübeck, in puncto liberi commercii, oder der freyen Handlung über See und Land. A. 1713. in fol.

Introductio in Prudentiam forensem, in qua, præmissis Discursu præliminari de Theoria & Praxi in genere, ac sepositis maxima ex parte illis, quæ ad præcepta Processus spectant, regularum Prudentiæ forensis primæ lineæ, maturiori meditationi antiam suppeditantes, exhibentur: Scriptum ἀνέκδοτον, cujus ἀποσπασματῖα quædam a J. H. a Seelen, l. c. p. 14 - 24., recitantur.

PETRUS CLASEN, J. U. D., Ducis initio Saxo-Lauenburgici (1.), & Electoris deinde Saxonici, Consiliarius, in Civitate A. 1702. superstes Lubecensi (2.), ac A. C. 1711. ætatisque 78. mortuus. V. Anonymi Biographiam Germanicam, & J. H. a Seelen P. III. *Athen. Lubec.* p. 8. 10. 11.

Disp. Inaug. de distractione pignorum, Præfide D. Joh. Volcm. Bechmanno. Jenæ in 4.

[Diversus ab eo, ni fallor, est Pet. Classenius, in cujus lucubratiunculam *de rebus creditis* carmen Jac. Wallii, in hujus *Poematis* p. 375., occurrere Morhofius, T. I. *Polyhist.*, L. 3., c. 12., p. 143., testatur.]

PETRUS BERNHARDUS CLASEN, Petri modo laudati filius, Lubecensis, d. 22. Jul. A. 1675. in lucem editus, & supremos Juris honores Academicos, quos Gryphiswaldiz A. 1702. Disputatione ambierat Inaugurali, Jenæ d. 29. Jul. A. 1703. consecutus (V. *Nova Lit. Lubec.*, M. Oß. A. 1702. p. 288., & *Nova Lit. Germ.*, M. Oß. A. 1703. p. 386.). Advocatus Lubecensis M. Febr. A. 1708. æt. 33. obiit. V. Enochii Svantenii Programma funebre, & J. H. a Seelen P. III. *Athen. Lubec.* p. 8. 9. 10.

Disp. Doct. de præscriptione Feudi, Præfide D. Pet. Mascovio. Gryph. 1702. in 4. Recensum ejus V. in *Nov. Lit. Lubec.*, M. Oß. A. 1702., p. 285 - 288.

CLASIUS, Naclerus Hamburgensis, Vixit A. 1680. de quo, sub *Almirii* nomine, iam dicta relegantur.

BERNHARDUS CLAUSEN a CLAUSENHEIM, Kiloniensis, D. Matthiz Clausenii, Medici (*infra celebrandi*), ex Ursula, D. Bernh. Mülleri, Poliatri itidem Kiloniensis, gnata, filius natus major, A. 1673. (quo cum Anna etiam Maria Becmannia, Patricia Hamburgensi, nuptias celebravit), d. 4. Sept., Canonicatum Ædis Cathedralis Hamburgensis, a D. Joh. Justo Stuckio resignatum, A. 1674. Doctõris Juris utriusque titulum, in Academia sibi collatum Franeqverana, A. 1694. Senioris inter Canonicos Hamburgenses dignitatem, & locum tandem etiam inter Consiliarios Status publici Holfato-Gottorpienses adeptus. Epitaphii, quod vivus, in Templo Cathedr. Hamb. sibi erexit, Epigraphen V. in J. Alb. Fabricii *Auctario Inscript. Hamb. Theod. Anckelmanni*, num. 125., p. 39. Obiit A. circiter 1715.

Disp. Inaug. de Foro competente. Franeqveræ 1674. in 4. (V. *Lebm. Hamb. Lit. A.* 1701. p. 7.)

JOHANNES CLAUSENIUS, Kiloniensis, Matthiz (*mox celebrandi*) filius natus minor, Philosophiæ Magister Rostochii A. 1674. creatus, Metaphysices ab A. 1676. (quo de origine Animæ Sermonem habuit auspicalem), simulque Logices ab A. 1689., in Academia patria Professor, deinde vero, ab A. 1699. (gemino hoc munere Academico abdicato), Æarii Ducalis in aula Holfato-Gottorpiensi Consiliarius; Gener D. Gottfridi Schneideri, Consiliarii itidem Holfatici, & Bibliothecæ Philosoph. insignis, Kiloniensi Academicæ A. 1709. donatæ, possessor. V. Seb. Kortholti *Programma de Bibliotheca hac peculiare*, Kilonii A. 1709. editum. M. Majo A. 1720. Hamburgi obiit.

Disp. Atheum convictum exhibens, Præfide D. Christoph. Franckio, affini, defensa. Kilonii 1672. in 4.

Specimen Controversiarum cum Remonstrantibus, Præfide eodem Franckio, illius Autore, exhibitur, Kilonii 1673. in 4.

Disp. de Dubitatione morali. Jenæ 1675. in 4.

JOHANNES CLAUSEN KOTTE (cui *Roltwagii* etiam agnomen ab Ant. Heimreichio (3.) tribuitur), Anabaptista sectæ Mennoniticæ Eiderstadiensis, patre Nicolao Petri Kottio, Belga, incola Oldenswortensi, Eiderstadiæ, ob Anabaptismum, A. 1588., die Viti, Judicii provincialis sententia, cum aliis, ejecto, natus, in Tonningensi vixit oppido, & a Johanne Adolpho, Duce Holfato-Gottorpiensi, aggerum in ditionibus suis maritimarum præfecturam obtinuit. Quo diligenter functus officio, non aliis solum aggeribus refarciendis ac consolidandis operam impendit strenuam, sed A. 1610. etiam Siversstethanum in Eiderstadia, ac A. 1617. Srintebullensem & Brunockensem in Strandia, auspiciato Fluctibus marinis, velut nova, opposuit, propugnacula (4.). Sectæ suæ asseclarum in Eiderstadia fuit Promachus, dogmatum illius peritissimus, & in sacro etiam Codice versatissimus, ac, quotiescunque illi de religione sua ab Ecclesiasticis compellabantur, Hyperaspistæ omnium publici functus est partibus. A. 1607. Herm. Hoyerø, Eiderstadiæ Præfidi, & M. Georg. Crusio, ejusdem Præposito, a Mennonitis, cum numerum horum ingentem in Ecclesiarum visitatione passim deprehendissent, fidei suæ, quam postulabant, Confessio, a Clausenio scripta, sermone exhibita est Belgico, sed talis, quæ verbis obscuris & ambiguis illorum abscondebatur potius, quam detegebat, sententiam. In Colloquio Tonningensi, ad hanc accuratius explorandam, d. 31. Aug. instituto, coram Hoyerø ac Crusio (cujus narrationem de illo vernaculam ἀνέκδοτον possideo), ipse Clausenius, cum Simone Lamberti & Petro Adriani Bawens, incolis

A a 2

(1.) V. *Nova Lit. Lubec.*, M. Oß. A. 1702., p. 288. (2.) V. Jac. a Mellen *Lubecam Literatam* A. 1698. & 1702. (3.) in *Chronico Frisia Bo-realis*, c. 17., p. 434. 442. 443. 444. Ed. prime. (4.) V. Heimreichium l. cc.

Oldenswortensibus, Bawioque Adriani, cive Tonningensi, comparuit, ac, cæteris silentibus, seque omnia, quæ ipse crederet, amplecti voce ac scripto profeslis, solus ad Erotemata Crusiana non inepte respondit, sectæque suæ dogmata e S. Codice defendere est conatus (1.). Dimissi sunt eo ipso die, sed, cum paulo post, de Ecclesiasticarum invecivis in se, tanquam Hæreticos, ex ambonibus publicis, querelas ad Joh. Adolphum, Principem, libello detulissent supplice, novam magisque perspicuam doctrinæ suæ exhibere iusti Exomologesin. Hanc, a se meris ferme Scripturæ verbis contextam, ac de iis tantum fidei agentem capitibus, in quibus cum Lutheranis Anabaptistæ consentiunt, controversa autem omittentem, Clausenius Crusio d. 22. Jul. A. 1608. de manu in manum tradidit. Quæ cum in aulam esset delata, Mennonitæ ad Colloquium in curia Slesvicensi solenne, d. 13. Sept. inchoandum, de iis sunt evocati. Comparuerunt illic, coram Ministris Ducalibus, D. Jonacha Gutslofio, Cancellario provinciali, Herm. Hoyer, Præfecto Eiderstadiensis, ac Wilh. Schaffenrahtio, Senatore aulico, Clausenius noster, Simon Lamberti, Petrus Adriani Bawens, & Chilianus Curius, Tonningensis, fidei suæ ac sociorum, in placida cum Theologis Lutheranis, M. Jac. Fabricio Seniore, Superintendente Holsatico, ac M. Georg. Crusio, Antistite Eiderstadiensi, collatione, rationem reddituri. Triduo istic integro, ad diem usque 17. Septembris, de omnibus articulis inter Lutheranos & Anabaptistas controversis. e solo S. Codice, magna utrinque animorum moderatione, a Fabricio & Clausenio, cum cæteri *ἡσυχῇ* essent *πρόσωπα*, est disputatum, & nec ab illo, cuius harum Controversiarum scriptori palmam facile reddidit dubiam, nec ab hoc, Sectæ suæ Promacho audaci ac disertio, quicquam, quod ad rem faceret, prætermisum, sed nemo tamen Anabaptistarum, ut suis nuncium mitteret erroribus, persuasus. Actorum Colloquii, a Notariis fideliter & accurate consignatorum Ducalibus, penes me est Apographum, Fabricii notis passim auctum marginalibus, dignissimum sane, quod typorum beneficio pluribus innotescat (2.). Post collationem hanc, Clausenius per aliquot adhuc lustra fuit c. 1618. superstes, & quoniam gratia apud Johannem Adolphum, Principem, valebat, Mennonitis, non sepulturam solum in Coemeterio Tonningensi, sed privati etiam sacrorum, publicique commerciorum civilium exercitii, libertatem, ac Edicti, quo A. 1608., d. 10. Nov., e ditionibus proscripti erant Holsatici, mitigationem, Kal. Nov. A. 1614. impetravit (3.).

Conferantur de illo, duplicique ejus Colloquio, præter Ant. Heimreichium (*ll. cc. nostrum*, cæterosque Mennonitas, cum Davidis Georgii affectis subinde confundentem), *Isagoges mex ad Hist. Cimbr. narrationes*, P. II., c. 6., §. 7., p. 111-114., obviz, & quæ ex istis Wilh. Ern. Tenzelius, in *Dial. Menstr. Germ.*, M. Mart. A. 1694., p. 240. 241., Casp. Sagittarius in *Intrud. in Hist. Eccl.*, c. 33., *Secl.*, p. 829. 830., ac Vinc. Placcius *I. I. Theatri Anon. & Pseudon.*, 4.2., p. 70., repeterunt.

Schediasmata ejus Belgica ac Germanica, quibus publico nomine causam Mennonitarum egit Eiderstadiensium, apud me supersunt sequentia, in Vita ejus paulo ante allegata, omnia hæcenus *ἀνέκδοτα*:

Der Eiderst. Mennoniten Overantwortinge oecce Verstandes unnn Ehrstliken Geloofs, schriftlic fortom in der Summa verfatet. A. 1607.

Andere Bekantnisse oecce Geloofs, in 16. Artickeln verfatet, unnn M. G. Crusio, Prævesten, d. 22. Jul. A. 1608. overantwoordet. Supplication an Herzog Joh. Adolf, wieder die Schmäbungen und Lästungen der Priester in Eiderstätt.

Supplication an denselben, wegen der Begräbnis auf dem Kirchhofe zu Tönningen; nebst dem Fürstlichen, solche geschickten Rescripto. A. 1608.

MATTHIAS CLAUSENIUS, Kiloniensis, patre Johanne, cive honesto, matre vero Margareta, Andreæ Matzii, Mercatoris, filia, & D. Joh. Carnarii Senioris, Archiatri Holsato-Gottorpiensis, nepte, d. 10. Apr. A. 1610. natus, finitis studiorum in scholis patria ac Lubecensi tyrociniis, ad artem Medicam animum applicuit, exempla secutus, cum proavi modo laudati, tum filii hujus, D. Matthiæ Carnarii, aviz suæ maternæ germani, & Medici iudem Ducalis Holsatici. Qui moribundus, ut eo feliciter illam noster excoleret, non Bibliothecam solum & scripta sua Medica, sed pecunias etiam necessarias, in supremæ ei voluntatis tabulis legavit. Lubeca hoc fine Regiomontum A. 1631. trajecit, & auditis illic per quadriennium Georg. Lotho, Dan. Halbachio & Dan. Beckero, Professoribus publicis, Rostochium A. 1634. profectus, studii Anatomiæ Ducem elegit Pet. Laurenbergium (cujus etiam *Collegii Anatomiæ Dissput. tertia de Musculis abdominis* anno seqv. 1635. ab eo est defensa), Practici autem & Chymici Jac. Fabricium, Archiatrum postea Danicum. Leidam inde A. 1636. delatus, Collegia ipsemet Chymica, magno cum Studioforum applausu, aperuit, Therapevticæ accuratioris quotidianis in Nosocomio publico, per triennium, fuit spectator, & cum Doctoris titulum A. 1639. reportasset, sequenti 1640. Urbem tandem repetiit patriam. In hac, sede fortunarum perpetua, admiranda Praxeos Medicæ felicitate brevi ita inclauit, ut communis totius Chersonesi Cimbricæ audiret Æsculapius, Medicisque, cæteris prælatus, in pleraque ejus ac viciniaz loca, velut Hercules morborum domitor, ad ægros, ab aliis derelictos, sanitati restituendos, felici haud raro successu, sapissime evocaretur. Nec enim Medicus hic vere *χαρίσας*, omnes comitate & affabilitate singulari sibi devincire, ac egenis medicinam gratis facere, assvetus, solis civibus erat in deliciis, sed equestris etiam ordinis magnatibus, quorum plurimi annua ei stipendia, valentes licet ac vegeti, ne præsentia ejus in morbis carerent, persolvebant, ipsique Principi, Christiano Alberto, a quo Archiatri suis Anno jam 1661. abiens est adscriptus. Praxi hac ampla, & adeo numerosa, ut, solo primo ejus duodecennio (ab A. 1640. ad 1652.), 8000. hominum, ope sua usorum Medica, in Ephemeridas retulerit, tantas sibi paravit divitias, ut Joachimo Vito Wigando (sive potius Joh. Valent. Willio) (4.) locum inter Medicos, artis suæ locupletatos beneficio, mereri visus sit principem, cum jam ante (5.) celebrioribus Saxoniz inferioris Practicis ab eodem esset annumeratus. Hæredes harum reliquit sex liberos, e novem, in conjugio felici, cum Ursula, D. Bernh. Mülleri, Poliatri Kilonientis, filia unica, d. 19. Oct. A. 1646. inito, susceptis, sibi, Diarrhoea fatali Non. Nov. A. C. 1675., & æt. 65., extincto, superstitibus, tres nempe filios, Bernhardum, J. U. D. & Canonicum Hamburgensem, Johannem, Aulæ Holsato-Gottorpiensis Consiliarium, ac Gothofredum, totidemque filias. E quibus Margareta Steph. Klotzio Jun., Scribæ Dithmariz Regiz Provinciali, Catharina D. Christoph. Franckio, Theologo Acad. Kilon. primario, & Sophia D. Joh. Casp. Pfenningio, Medico urbis ejusdem celebri, est elocata. Bibliothecam 148. tantum voluminum Medicam, filius usui haud futuram, A. 1674. Academicæ civitatis patriæ legavit, in qua imago ejus, dono adjuncta, etiamnum spectatur (6.). Famæ literariæ scriptis parandæ, ob occupationes assiduas, iusto incuriosior, nec in lucem quicquam, præter solam *Dissputationem de Scorbuto inauguralem*, Lugduni Batavorum A. 1639. propositam, & (7.) excusam, edidit, nec observa-

(1.) Conf. de Colloquio hoc Tonningensi Ant. Heimreichii *Hist. Eccl. Slesvic.*, L. 4. c. 4., p. 237. 238. (2.) Confer Heimreichii de hoc Colloquio narrationem, L. 4. *Hist. Eccl. Slesvic.*, c. 4., p. 238. 239. 240. (3.) V. Heimreichium *l. c.* p. 240-241. (4.) *Diss. II. de Phylatriorum Germanorum itineribus* p. 109. (5.) *ibid.* *Diss. L.* p. 45. (6.) V. Seb. Kortholii *Diss. de Biblioth. Acad. Kilon. p. 6.*, & *Progr. de eadem* p. 5. (7.) *in 4.*

tiones ullas rariores, quarum haud dubie plurimas Praxis quotidiana, ampla adeo ac diuturna, suppeditarat, in char-
tam, uti a D. Christoph. Franckio, genero, sum edoctus, coniecit, suisque reliquit.

Fusus vitæ ejus exhibuerunt historiam D. Matthiz Wasmuthi, Theologi Kiloniensis, Programma Academicum,
illius dicatum exequiis, & Matthiz Burchardi, Pastoris oppidani, Sermo Funebris e Ps. LXVIII. 20. 21. vernaculus;
sub *Tabule Smaragdine* titulo Kilonii A. 1676. in 4. impressus.

Conf. D. G. Morhofii Odani in obitum ejus, P. II. *Poem. Germ.* p. 270-274. recusam, Epicediorum reliquorum
Syllogem, Georg. Nicol. Erasmi L. 4. *Anagramm.*, num. 26., & Georg. Matth. Königii (*a multis cum laudari vere
merentis*) *Biblioth. Vet. & Novam* p. 195.

ELOGIA.

D. Joh. Dan. Major versu hoc unico, sed nervoso, ei parentavit:

Dux Medicum, Medicusque Ducum, prob Cimbria! vixit.

Ol. Borrichio (*in Sapientia Hermetis & Chemicorum vindicata* p. 310.) *Kiloniensium audit decus, Vir a salutaris,
quam aegris offert, ope Medica commendatissimus.*

Paulo Sperlingio, Theol. Kiloniensis (*in Epicedio*), *Lumen sue artis.*

Joh. Nicol. Pechlino (*in Carm. funebri*) *Medici luxque decusque chori, nec non ipsa Charis, miserumque voluptas.*

Seb. Kortholto (*ll. cc.*) *Princeps Medicorum sui temporis, & Medicus Principum.*

THOMAS CLAUSENIUS, Flensburgensis, natus d. 29. Apr. A. 1677., Scholæ patriæ ab A. 1706. (26.
Mart.) Præceptor Quartus & ab A. 1709. (9. Dec.) Conrector, Concionator aulicus ab A. 1712. regius & ab A. 1714.
Theologiz Doctor. A. 1721. Superintendens regius Slesvigo-Holsaticus, simulque Præpositus Gottorpiensis &
Rensburgensis, ac 1722. Eiderstadiensis, constitutus. Obiit d. 23. Apr. A. 1724., æt. 47.

Inscriptis ei Jo. Christoph. Wolfius Tomum III. *Averdy* grecorum. Hamb. A. 1723. in 8. editum.

*Erstlinge der unterthänigsten Pflicht, Friderico IV., Könige in Dännemarc bey glücklichet Zurückkunft auß Weisch- und
Teutschland überreichet.* Flensb. A. 1709. in fol. (3. pl.)

*Die Wahrheit der dem David vormahls geschwornen Gnade, oder Predigt bey der Taufe einer Jüdin, am Feste der
Verkundigung Mariæ, A. 1720. über das ordentliche Evangelium gehalten.* Hamb. 1721. in 4.

CLEMENS II., *Suidgeri* ante Papatum gavius nomine, nobili, testibus Adamo Bremensi, Alb. Stadenfi
& Alb. Krantzio, ortum debuit familiæ, quam Meinstorfiæ Cimbriz fuisse, traditionem *ωα/γοναγάδο/ov*, & Henr.
Ranzovii, Proregis Cimbrici, autoritatem, cum Historicis nostratibus, Jona Elversfeldio, Casp. Danwerthio & Ad.
Oleario, Exterisque celebrioribus, Hier. Henningio, Andr. Angelo (Marchicorum populari) ac Henr. Ansh. Zieglero
(ad Chronicon vetus Holsaticum, in *Theatro suo temporis, ad d. 9. Off.*, etiam provocante), secutus, locis mox alle-
gandis asserui. Fusius etiam postea eidem, occasione certaminis cum Celeb. Tenzelio amici, contra hunc, Mart. Frid.
Seidelium, Joh. Chr. Becmannum & Joh. Schilterum, Meiendorfiæ Marchiz Brandenburgicæ tractusque Halbersta-
diensis, nec non contra Anonymum *Chronici Ducum Brunsvicensium*, a Madero editi, Scriptorem, & Chronogra-
phum alium Sec. XII. verustum, ab Illustri Leibnitio (*T. I. Scr. rer. Brunsvic. p. 577.*, & in sua ad hunc *Introduct.*,
p. 24.) priori subsidio missum, gentem Dynastarum Marsleviz & Hornburgi Halberstadiensem (applaudente, præter
Leibnitium, Cl. Joh. Mich. Heineccio, *Lib. I. Antiqq. Goslar. p. 40. 41.*), in Meinstorfiæ locum substituentes, argu-
mentis probabilibus, κατ' ἀνθρπον, sum patrocينات. Herm. Contractus, Scriptor coævus, &, qui hunc secuti sunt,
recentiores, Saxonem eum appellantes, utrique parti æque favent, Henr. Pantaleon autem, Civitati vindicans Bam-
bergenfi, ab omnibus merito exploditur. Post curriculum studiorum, pro ævi illius genio, sive in Goslariensi Basilica,
sive alibi, absolutum, & doctrinam Christianam Slavis, Henningio, famam secuto, teste, annunciata, Hermannii in-
itio, Archiepiscopi Hamburgensis, circa A. 1032., fuit Diaconus, deinde vero Henrici III. seu Nigri, Imperatoris, Can-
cellarius, ac Episcopus, ab A. circiter 1042., Bambergenfi, tandem vero A. 1046., d. 21. Dec., in Synodo ab Impe-
ratore, adversus tres Antipapas, Sutrii prope Urbem congregata, Pontifex Romanus, invitus licet atque reluctans, est
electus. Quod dignitatum sacrarum culmen cum, adscito Clementis II. nomine, per IX. tantum menses ac dies XIX.
tenuisset, in Germania, quam in comitatu Imperatoris repetierat, veneno, clam ipsi per æmulos propinato Italos, d. 9.
Oct. A. 1047., periit, & tumulum in Basilica invenit Bambergenfi. Epistola ejus ad Johannem, Archiepiscopum ex
Episcopo Pestano Salernitanum, qua translationem hanc ejus 12. Kal. Mart. A. 1047. confirmavit, *Tomo XI. Annal.
Eccl. Baronii, ad A. 1047., n. 11. 12., p. 165.*, & in plerisque Conciliorum Editionibus, Rescriptum autem Synodale,
quo Archiepiscopo Ravennati locus in Conciliis a Pontifice proximus A. 1046. est decretus, in sola Labbeana, *Tomi-
que illius IX. Appendice, p. 121.*, ac Ferd. Ughelli *Italia Sacra Tomo II. p. 300.*, prodit. Ob quæ lætissima literaria, li-
cet minutiora, a Lud. Jacobo a S. Carolo (*Lib. I. Biblioth. Pontificia p. 47.*) & Gvillh. Cuvio (*in Chartophyl. Eccl. p. 221.*,
& *Hist. Lit. Scr. Eccl. p. 422.*), jam ante me, Scriptoribus annumeratus est Ecclesiasticis. Fusius de singulis vitæ ejus
actibus, magnam partem controversis, Tomo operis nostri commentabimur ultimo. Conferri interim poterunt, præ-
ter innumeros Historiz Pontificum Scriptores, & pauciores Episcoporum Nomenclatores Bambergensium, Casp. Ba-
ronii *Tomus XI. Annal. Eccl., ad A. 1046. & 1047., p. 160-167.*, Ferd. Ughelli *T. I. Italia Sacra p. 32. 33.*, Jac. Heer-
brandi *Or. de VII. Clementibus, Episcopis Romanis*, Tubingæ A. 1580. edita, Bernh. a Mallincrot *Tr. de S. R. I. Archi-
cancellariis, Lib. I., p. 8., Lib. II. p. 128. 137. 227. 236. 240.*, Joh. Schilteri *Lib. III. de libert. Eccl. Germ., c. 11., §. 15-
18., p. 450-453.*, Joh. Chr. Wagenfelli *Diff. de Pontificibus Romanis, & Germanorum gente creatis*, Altorfii A. 1683,
excusa, p. 21-24., Henr. Ansh. Ziegleri *Theatrum temporis Germanicum, ad d. 9. Off., p. 1213. 1214.*, J. Fr. Buddxi
T. I. Lexici Historici p. 671., &, quæ, in certamine de patria ejus, prolixè a me (*P. I. Isag. ad Hist. Cimbr., c. 14., §. 4.
5., p. 212-218.*, in *Proleg. P. III. ejusdem, & in Homonymis*, P. II., c. 5., §. 15., p. 431-441.), ac Viro Celeberrimo,
Wilh. Ern. Tenzelio (*in Dialogis Menstr. Germ., M. Jan. A. 1692., p. 57-61.*, *M. Mart. A. 1694. p. 209-234.*, &
M. Oct. A. 1698., p. 929. 930., nec non *T. I. Biblioth. Curiosa, A. 1704. edito, Sess. IX., p. 905-911.*), in utramque par-
tem sunt disceptata.

MICHAEL CLENOVIUS, Senior, Hufa Cimper, Scholz initio Hamburgensis Præceptor, deinde vero
templi in eadem civitate Petri, ab A. 1564., Diaconus, d. 8. Jan. A. 1588. vivis excessit. V. Anonymi *Catalogum MS.
Ministorum Ecclesiæ Hamburg.*, Dav. Schulteti *Hamburgischen von der Schule beruffenen Prediger p. 79.*, & J. Alb.
Fabricii, hunc secuti, P. II. *Memor. Hamb. p. 865.* E quibus duo posteriores, Scholz eum Hufenis patriæ Rectorem
fuisse perhibentes, apud me fidem vix inveniunt. Horum vestigia tamen premit J. M. Kraftius (ab A. 1562. ad 1564.
eum Scholz Hufeni præfuisse perhibens) in der *Hufenschen Kirchen- und Schul-Historie p. 325.*

Christliche Tragtücke vor de Kinder und Eensoldigen, uib dem Catechismo. Hamburgi 1627. in 12. (L. Saxon.)

Molleri Cimb. Lit. Tom. I.

Bb

ML

MICHAEL CLENOVIUS Junior, Senioris, modo memorati, filius, Hamburgensis, Henrici Ranzovii, Pro-regis Cimbrici, circa A. 1588., Ecclesiastes aulicus & Bibliothecarius (1.), deinde vero, circa A. 1604., Parochus in praefectura Rendesburgensi Schönefeldensis (quam, *μὴταφάει* nominis Hebraea Capernaitanam appellavit) Pastor, simulque templi in patria Cathedralis Vicarius (2.) Vixit A. 1622.; Poeta non inelegans, quem, a Frid. Taubmanno sibi commendatum, Joh. Georg. Godelmannus, Com. Pal. Cxf. & Elect. Sax. Confiliarius, laurea ornavit, ac, prater hos, e doctioribus exteris, Nath. Chytræus, Joh. Major, Domin. Badius, Ad. Theod. Siberus, Henr. Meibomius, Eilth. Lubinus, Dav. Herlicius, e popularibus vero Sam. Rosenbohmus, Wilh. Alardus, Nicol. Thodenus, Henr. Rumpius, Paulus Sperlingius, aliique plures, amicitia sua & Elogius (quæ *Tyrociniurum Poeticorum Myrmecia*, in *Epiphora* inprimis *Laurea Cesarea adoptiva*, exhibent) Metricis sunt dignati.

Frid. Taubmanno, in Carmine ad eum (*Schediasmatis, Lib. I. Epigr.*, p. 66., inserto), *Autor audit*

Carminis igne Dei, Musisque & Apolline, pleni,

Quale sua ingenium Palladis esse velit;

Sam. Rosenböhmius autem (in Applausu, *Myrmecis* praefixo) *Vir doctissimus, optimus Poeta*, & (*P. I. Poem.*, L. 3., p. 191. 192.) *Vatum cultissimus.*

Pectus Apollinea quod totus ab arte madescit.

Nomen ejus (*Michael Clenovius*) idem (*J. c. p. 194. 195.*) hoc dignatus est Anagrammate: *Ha! Cleius mel vinco*; alijs autem sequenti: *Obic lumen seculi.*

Conf. Christoph. Vormeieri *Primitias Carminum* piorum p. 232., Ad. Theod. Siberi *Epigramma Vol. II. Dialect. Acad. p. 622.* Barth. Bilovii *Lib. V. Anagramm.*, f. 48. a., & Gerh. Culemanni *Serm. fun.* in obitum Elisabethæ, uxoris ejus, A. 1614. Hamburgi edidit.

SCRIPTA EDITA LATINA.

Exultatio Metrica de filiolo Benedicti ab Alefeld recens nato. Hamb. 1588. in 4.

De brevitate & fugacitate Vitæ humanæ, juxta ordinem Alphabeti, Elegiaci aliquot versiculi, & Elegiæ tres ejusdem argumenti. Slesvig. 1606. in 4.

Honores parentales beatis manibus Caji Ranzovii, Toparchæ in Hanrou & Holtenklincken, exhibiti. Hamburgi 1607. in 4.

Panegyricus in reditum Hieron. Vogleri, Senatoris Hamburgensis, ex longo & periculoso itinere. Hamb. 1608. in 4.

Threnus publicus in quinque illustrissimorum Poetarum, Pauli Melissæ, Nicod. Frischlini, Nicol. Reüsneri, Salom. Frencelii & Frid. Taubmanni, solennem & sanctam memoriam. Hamb. 1613. in 4.

Tyrociniurum Poeticorum Myrmecia. Hamb. 1614. in 8. (Continentur: 1. Memoriz fugacitatis vitæ humanæ; 2. Micæ Anagrammatum; 3. Enigmatum primitiæ; 4. Diales cum amicis Nugæ; 5. Corollarium, seu *Epiphora laureæ Cesareæ*, cum votivis acclamationibus & judiciis amicorum.)

Genethliacon in natalem Jesu Christi. Hamb. 1616. in 4.

Triga Charitum, Scriptum Poeticum, carmine peculiari a Sam. Rosenböhmiolo (Lib. 3. Poem. p. 191-194.) commendatum.

SAXONICA.

Ensfoldige und Christliche Betrachtung des bitteren Lydendes Jesu Christi, und soner hitigen Wunden, rimwiß in Latinißchen und Ditschen versen: Samt angehengder Klageschrift over de grote Verachting des Wortes Gades, und eere grüßte Straffe. Hamb. 1604. in 4.

Leipredigt über Kay Ranzou, Erffatten up Hanron. Hamb. 1608. in 4.

Beer Christlike Worrenbergspredigten van dem unschuldigen Lydende unn Sterbende unsers Heilandes J. C., über de Passions-Historie, und Ef. LIII. f. Hamb. 1611. in 4.

JACOBUS de CLERICE, Hamburgensis, Magistri titulum Witebergæ, Doctoris autem Medici Kilonii, in prima promotione Academica (teste Morhafio in *Athorum hujus Historia* p. 9.) d. 22. Jan. A. 1666., adeptus, cui, ob Lingg. Orient. amorem ac peritiam, R. Dav. Cohen de Lara locum inter cultores harum, quibus *Lexicon* suum A. 1668. inscripsit *Thalmudico-Rabbinicum*, industrios attribuit.

Disp. Philol. de Epulo Belzaris, fatali scriptura illustri, ex cap. V. Danielis. Witeb. 1662. 1667. & 1677. in 4. *Re-cusa etiam est Tomo I. Thesauri Theologico-Philologici Dissertationum in loca V. & N. T. illustriora,* Amstelod. A. 1701. in fol. excusi, p. 883. & seqq.

Disp. in Cap. I. & II. Cantici Canticorum. Wit. 1663. in 4. (*Catal.*).

Disp. in Cap. III. & IV. Cantici Canticorum. Witeb. 1663. in 4.

Disp. Med. Inaug. de Dysenteria, Præfide D. Joh. Dan. Majore. Kilonii 1666. in 4.

DAVID CLODIUS, Hamburgensis, Esdræ Edzardi in Hebraicis & Rabbinicis discipulus, Theol. Doctor & Professor in Acad. Gießena Extraordinarius, Lingvarum autem Orientalium, ab Anno circiter 1669., ordinarius, simulque Ecclesiastes oppidanus, Gener D. Joh. Nicolai Misleri, Ordinis Theologici Senioris, Rectoratu A. 1677. functus est Academico, &, decennio post, d. 10. Sept. A. C. 1687. & æt. 43., vivis excessit (3.). Theologus fuit in Philologia Orientali, & Rabbinorum Scriptis, versatissimus, & Bibliothecz, horum copia exuberantis, a Theod. Dassovio (4.) commendatæ, possessor. Vitæ ejus Historiam promissit Rüdigerus, infra citandus.

ELOGIA.

D. Johanni Dieckmanno (in *Præfat. Edit. Bibliorum Lutheri Stadenfis* A. 1690. excusa, p. 35.) audit ein berühmter Theologus und Philologus.

D. Joh. Henr. Majo (in *Examine Hist. Crit. N. T. Rich. Simonis*, c. 26., p. 344.) *Vir doctissimus, & non sine ingenti reip. Lit. damno, prematura morte nobis ereptus.*

D. Mich. Bernh. Valentino (*Diff. IX. Epistolica de nova Morbone & matricis muliebris Anatome* p. 206.) *Vir πολυμαθής.*

Gerhardus de Vries (in *Or. Fun. in obitum Joh. Leusdenii* p. m. 58.) *Professoribus eum meritis atque fama celeberrimis, Leusdenii amicis, annumeravit.*

SCRIPTA EDITA.

I. PROPRIA.

Disp. de Cherubinis. Gießæ 1672. in 4.

(1.) V. ejus *Exultationem de nato Bened. Alefeldii filiolo.* (2.) V. J. Alb. Fabricii *P. II. Memor.* Hamb. p. 621. *Diav. Biogr. Sec. XVII.*, T. I., ad A. 1687., et T. II. p. 142., & Jac. le Long *Biblioth. Sacram.*, P. II., p. 620. 621. *mortuorum ex Judæorum sententia* p. 1.

Disp.

(3.) V. Henn. Wittenii (4.) in *Tr. de Resurrect.*

Disp. Inaug. Theol. de Parallelismis S. Scripturæ. Gießæ 1678. in 4. Hanc commendarunt Joh. Dieckmannus (1.) & Joh. Henr. Majus (2.), & simul operis integri de locis S. Scripturæ Parallelis, in illa promissi, jacturam deplorarunt.

Disp. de Artibus liberalibus. Gießæ 1682. in 4.

Disp. de Synagogis Judæorum. Gießæ 1682. in 4.

Πρωταρχον Philologicum, seu Quinarius Thematum Philologicorum (Resp. M. Abr. Calovio Jun., Wirebergensi). Gießæ 1682. in 4.

Theses Rich. Simonis novæ Historiæ Criticæ V. T. oppositæ. Gießæ 1682. in 4.

Disp. an speranda sit insignis quædam Judæorum conversio? ex Hof. III. 4. 5. (*Questionis hujus amplectens affirmativam*). Gießæ 1685. in 4.

Grammatica Lingvæ Hebrææ brevis & succincta. Gießæ 1684. in 4.

Disp. de Philosophiæ Antediluvianæ existentia & propagatione, Resp. Nicol. Bergio, Magisterii Candidato. Gießæ 1684. in 4.

Disp. de Prophetia & Prophetis. Gießæ 1685. in 4.

Disp. de Conceptu & partu virgineo, ex Ef. VII. 14. Gießæ 1685. in 4.

Disp. de Messia sedente ad dextram DEI, ad Ps. CX. 1. (Resp. Henr. Muhlio, Antistite postea Holsatico). Gießæ 1687. in 4.

Disp. de Ritibus precandi veterum Hebræorum. Gießæ in 4. (*V. Witt. T. I. D. B., ad A. 1687.*).

Disp. de Pace Ecclesiastica. Gießæ in 4. (*V. Witt. T. II. D. B. p. 143.*).

Disp. de tribus maxime controversis Quæstionibus: 1. An עֲמָלִים pluralitatem personarum in divinis inferat? 2. de עֲמָלִים Gen. XXX. 14. 3. de voce Καμυλός Matth. XIX. 24. Gießæ in 4. (*V. Witt. l. c.*).

Propositiones Philologico-Philosophicæ. Gießæ in 4. (*V. Witt. l. c.*).

II. ALIENA.

Samuelis Bocharti Geographia sacra, Partibus duabus comprehensa, quarum prima, quæ de dispersione gentium & terrarum divisione agit, *Phalæg*. posterior, quæ de coloniis & sermone Phœnicum tractat, *Canaan* inscribitur. Accesserunt in Editione hac secunda Clodiana, ejusdem Epistola de Ænea, & alia de Presbyteratu ac Episcopatu (*quæ in prima Anni 1651. Cadomensi non comparere*). Francof. ad Mœnum 1674. in 4.

Sam. Bocharti Hierozoicon, seu Opus bipartitum de Animalibus S. Scripturæ, cum Indice septuplici; Revifum, & ab innumeris mendis, quibus Editio Anni 1663. Londinensis scatebat, purgatum a Dav. Clodio. Francof. 1675. in fol.

Biblia V. T. Idiomate Authentico, sive Hebræo, expressa, Versibus, Capitibus & Parachajoth, intertexta, Masoretarum Kri, Kith, & quæ sunt ejus generis, notis, instructa, Variantibus Lectionibus Orientalium & Occidentalium, Ben Ascher & Ben Naphtali. & quæ præterea in Editionibus Plantini, Bombergi, Basileensi, Hispanica, Regia & Anglicana Polyglotta, deprehensæ fuerunt, adaucta, Latinisqve Summaris vel Lemmatibus illustrata. Francof. A. 1677. in 4. & 8. maj. Recognita denuo a D. Joh. Henr. Majo, Prof. Theol. Gießensi, ultimoque revisa a Joh. Leusdenio, Prof. Trajectino, Francof. A. 1692. in 8. maj. Commendatur hæc Editio, Leusdeniana, quam potissimum secuta est, longe emendatior, a R. Leone, Judæo Francofurtano, ejus correctore, in Elogio Hebræico, illi præmisso, & Aug. Pfeiffero (*accuratissimam & Hebræizanum studiis commodissimam* vocante) in *Critica Sacra*, c. 2. p. 38. Henr. Opitii, neglectum accuratioris accentuum collocationis in ea culpæ soliti, Censuram, cum Canones de his Wasmuthio-Opitiani Canonici nondum obtinuerint auctoritatem, pauci morabuntur. Majoris momenti est novissima Dan. Ern. Jablonskii, in *pref. Editionis suæ Bibl. Hebr.* hoc de eadem ferentis Judicium: *Quamvis D. Clodius aliquot Paroramatum centurias in Ashiana feliciter correxerit, Bibliorum tamen Clodianorum Paroramata (quibus secunda cum primis Editio ad nauseam scateat) Ashiana aliquot millibus vincunt.* Conf. de illa Jac. le Long P. I. *Biblioth. Sacra*, c. 2. p. 119. 120.

Ludovici de Dieu Grammatica Lingvarum Orientalium, Hebrææ, Chaldaicæ & Syriacæ, inter se collatarum, ab eo recensita. Francof. 1683. in 4.

D. Menonis Hannekenii, Superintend. Lubec. Grammatica Hebræa, a Clodio, cum Notis suis, in 4. edita, quæ a Joh. Jac. Schudtio, in *Deliciis Hebræo-Philologicis* p. 219. laudatur.

Jac. Golii Lexici Arabici in fol. editi curam eum tanquam correctorem gessisse testatur Joh. Conr. Zeltnerus in *Centuria Correctorum Eruditorum*. p. 45.

INEDITA & PROMISSA.

Editio Librorum V. T. Apocryphorum, juxta Codices accuratissimos lingua Græca expressorum, Novique Testamenti Græci, locis Parallelis illustrati, ac Variis Lectionibus, Codicumque in quibus illi sunt inventæ, indicio, instructi, promissa in *Catal. Nund. Lips. A. 1675. Autumn.* p. 33.

Concordantiæ Syriacæ Novi Testamenti, quas expectari a se jusfit in *Catal. Nund. Lips. A. 1671. Vern.* p. 37. Witte-nius autem (*T. I. D. B. ad A. 1687.*) Lipenits (*P. I. Bibl. Theol.* p. 384.) & Jac. le Long (*P. II. Biblioth. Sacra*, c. 15. p. 402.), editas esse falso tradiderunt.

Versio Latina Commentarii R. Salomonis Ben Melech in Genesin. V. *Catal. eundem Nund.* p. 37.

Opus de Locis S. Scripturæ Parallelis, de quo paulo ante jam est dictum.

Systema Theologicum MS., a Joh. Vegetio, Bremensi, in *Disp. de Secta Mennonitarum*, Præfide D. Casp. Löschero Wirebergæ A. 1688. habita, p. 44. allegatum.

Disputationes de Gentium & lingvarum origine ac propagatione, quarum notitiam Epistolæ Linerii cujusdam, Gießæ A. 1683. scriptæ, & Prolegomenis *Tomi II. Atlantica* Ol. Rudbeckii insertæ, debeo. Conf. de iis J. G. Eccardi *Hist. Stud. Erymol. L. Germ.*, c. 8. p. 83.

Dissertationum Clodianarum editionem D. Joh. Balth. Rüdigerus, Theol. Gießæ in *pref. Protheoriae theoriae Theologicæ* D. Kil. Rudraufii, A. 1711. reculsæ, a se jusfit expectari. V. *Partem XI. der gelehrten Fame* p. 790.

N. CLODIUS, Slesviga Cimber, Johannis Clodii, Hortulani aulici Gottorpiensis, filius, ob interiorem prudentiæ civilis scientiam a Cive clarissimo, Dethl. Cluvero, mihi commendatus, in Angliâ, teste eodem, Anno 1688. fuit superstes, & scriptum de Ratione status Politicum edidit.

An diversus is sit a D. Klodio, Medico, circa A. 1656. Londinensi, Chymicoque insigni, cujus mentio in D. Joh. Christ. Agricolæ ad Thom. Bartholinum Epistola (*Cent. II. Epp. Med. Bartholini*, num. 71. p. 632.) occurrit, alii dispiciant.

DETHLEVUS CLUVERUS, Slesvicensis, Petri filius, Johannis, Theologi Dithmarsicæ illustris, nepos, ac M. Theod. Niemannii, Basilicæ Slesvicensis Pastoris, privignus, perperam & a Pet. Ambr. Lehmanno (3.) *Daniel* est

Bb 2

(1.) l. c. (2.) in *Introd. ad studium Philologicum*, c. 6. p. 46. & in *Exim. Hist. Crit. N. T. Rich. Simonis*, c. 26. p. 344. (3.) in *Hamburgo Anni 1698. Literato* p. 5.

vocatus, & a Chamberlainio, Societatis regiz Anglicanz recentente Collegas, Angliz annumeratus indigenis (1.). Post absoluta studiorum in ludo patrio tyrocinia, Theologia, Literis elegantioribus, ac Philosophiis, imprimis vero scientiis Mathematicis, in Academia Jenensi (in qua, ab A. 1663. ad 1666., Erhardum Weigelium harum habuit doctorem (2.)), atque aliis, annos, successu felici, impendit complures, Magistrique titulum Kilonii A. 1673., Brabeuta D. Casone Grammio, Professore Physico, obtinuit. Iter deinde per provincias Europæ cultiores aggressus literarium, illarum, & Galliz præsertim atque Italiz (in qua triennio, Romæ potissimum ac Venetiis commoratus, hæsit integro), Philosophis & Mathematicis, aliisque Viris eruditis, familiariter innotuit, & reliqua etiam sublimioris eruditionis parandæ subsidia studiose conquisivit. In Angliam delatus, Metropolim hujus, Urbem Londinensem, sedem fortunarum elegit, dotesque ingenii sui eximias, & interiorum Matheseos ac Philosophiæ peritiam, ita omnibus approbavit, ut non jura solum indigenarum, sed & locum inter Societatis Regiz Philosophicæ, cui A. 1678, adscriptus est, Collegas, impetraret. Scriptorum illic suorum, nova scientiis & Mathematicis, & Philosophicis ferme universis, incrementa pollicentium, molitus editionem, Typographiam hoc fine, in ædibus suis, Londini privatam sumptibus instruxit propriis, & frustra adversantibus Theologis, ne Heterodoxa quædam spargeret, veritis, potestatem ingenii sui monumenta, nulli cujusquam censuræ subjicenda, pro lubitu publicandi, cum nihil in iis propositum iri, quo præsens reip. Anglicanz status turbari aut convelli posset, pollicitus tantum esset, a Jacobo II., Rege, haud difficulter obtinuit. His intentum laboribus, post annos duodecim in Anglia exactos, in Chersonesum patriam A. 1688. retraxerunt lites de matris (A. 1681. jam defunctæ) hereditate ac testamento, quas fratri (Scribæ publico Hatherslebiensi), Affinique, D. Nicolao Martini, J. C. Kiloniensi, a quibus aliquot se Imperialium millibus putabat esse defraudatum, inauspicato moverat, & coram Judicio Gottorpiensi aulico præsens, ejus jussu, persequi cogebatur, intricatissimæ ac diuturnæ, ad Protodicastrum tandem Germaniæ Westphaliense, provocatione ejus forensi, devolutæ. Quibus, ultra decennium, quo patria invitum detinuit, integrum, summo ipsius cum tædio, fructuque nullo, protractis, cum partem reliquarum facultatum maximam impendisset, & interea Typographiæ etiam, Supellectilis, Bibliothecæ & Scriptorum, quæ Londini reliquerat, domo absentis, in turbis civilibus, ab adversariis dolose spoliata, passus esset jacturam (3.), tot infortuniorum pertæsus, in Civitatem tandem, Anno circiter 1698., se recepit Hamburgensem. In hac decennium vitæ ultimum, privatus, & penlis Philosophematum suorum hebdomadariis vernaculis, aliisque scriptio- nibus, victum quaritans in otio quidem literario, sed re satis tenui, exegit, & morte tandem subita, Anno 1708. exeunte, cæles bes decessit. (V. *Nova Lit. Germ.*, M. Feb. A. 1709., p. 104. A. M. Andr. Charitio. in *Tr. de Viris eruditiss. Gedani oris* p. 26., A. 1709., Kal. Jan., Hamburgi obiisse perhibetur.) Eruditorum certe infelicitium numerum auxit, qui meliori forte dignissimus erat, Vir ingenii acerrimi, & doctrinæ in plerisque Polymathiæ partibus eximie, Physicorum & Mathematicorum ævi sui nemini facile secundus, & in scientiis istis ab errorum inveteratorum fermento purgandis, novorumque, quæ partim in lucem protulit, partim vero expectari a se jussit, inventorum quamplurimorum, inauditorum hætenus atque admirandorum, imo captum humanum superare creditorum, ope instaurandis ac locupletandis, solertissimus. Vel sola Infiniti scientia, cujus, a se repertæ, notitiam generalem eruditis, magno cum eorum applausu, communicavit, si opera inchoata & promissa ei licuisset perficere, & demonstrationibus, quas jactabat, certissimis complurium, & hos inter, Mathematicorum etiam insignium, incredulitati subvenire, omnium admirationem merito provocasset, & locum ei inter Philosophorum principes parasset haud infimum. Hujus enim beneficio se difficillimum de Quadratura Circuli Problemæ certis astrictionibus & demonstraturum esse legibus, stellatum in cælo Genesin, a priori deducturum, ex data lineâ mundum divinæ menti ἀνάλογον constructurum, omnes transpositiones, generationes ac conjugationes rerum, quæ per naturam fieri possunt, universali cuidam Ideæ Geometricæ inclusurum, & per novam, denique, quandam infinitorum similium seriem, divinam spatii Synthesin atque Analysin, sive veram cujuslibet spatii magnitudinem, hætenus nondum exploratam, exhibiturum, istoque invento accuratiori universæ Geometriæ instaurationi viam straturum, publice professus est & pollicitus. Taceo alia, quæ ab eadem expectari jussit, admiratione omnium dignissima, non privatim solum doctissimis Europæ Mathematicis, sed publice etiam toti orbi erudito, A. 1692., in Fragmento *Philosophiæ divinæ* vernaculo, A. 1698. in *Schediasmate de nova infinitorum scientia Geometrica*, *Novis Septentrionis Literariis Lubecensibus* inserto (4.), ac A. 1701. *Tomo II. novæ temporum Criseos* (5.), fusc exposita. Cum quibus ipsius Schediasmatis Societatis Philosophicæ Anglicanz Relatio, quæ scientiæ hujus infiniti, a Collega suo inventæ, primum eruditis fecit indicium, peculiaris, Oxoniæ, teste Pet. Batio (6.), excusa, Lipsiensi duo de eadem Monita, in *Actis Eruditorum* A. 1686. & 1687. (7.) publicata, & descriptionem prolixiorum, a Cluvero jam transmissam, simul, sed incassum, pollicita (8.), simileque Lubecensium, A. 1698. evulgatum (9.), Cluveri etiam Vitæ, Scriptorumque & inventorum reliquorum, σμάργματα exhibens, merentur conferri.

ELOGIA.

Lubecensibus (I. c., M. Jul. A. 1698., p. 123.) Vir audit, qui, peragratis præcipuis Europæ regionibus, sublimioris Philosophiæ inquisitioni jam a multis vacavit amittis, & a quo amplissima novitatum seges, in omni disciplinarum genere, est expectanda.

Ludovico Compeigne de Veil, Tractatus Mosis Maimonidis de consecratione Calendarum, & ratione intercalandi, cum versione sua & Notis Londini A. 1683. in 4. excusi (ad cujus numeros corrigendos se frequenter nostrum consuluisse fatetur), Editori, in Præfat. illius, Vir in Astronomia excellentissimus (V. *Acta Erud. Lips.*, M. Jan. A. 1684., p. 13. 14.)

Georg. Ern. Stahlio (in *Præf. Physicæ subterraneæ Joh. Joach. Becheri*) Vir doctissimus.

Val. Ern. Löschero (in den Unschuldigen Nachrichten von Theol. Sachsen, Sect. VIII. A. 1703., p. 462. 463.) Clarissimus Hofrathur Mathematicus, Virque eruditissimus, solertissimus, & inter exteros etiam celeberrimus.

Joh. Lud. Hannemannio (in *Agricola, seu Diss. de Metallis* p. 25. 26.) nostræ ætatis Mathematicorum princeps.

M. Bernh. Pet. Karlius (in *Diss. de Germania literis artibusque nulli regioni secunda*, p. 26.) cum, ob profunda in Geometricis inventa, & profundissima imprimis, circa circuli quadraturam, nova plane methodo demonstrandam, cogitata, summa peritissimorum Mathematicorum admiratione & applausu excepta, celebrat.

CENSURÆ.

Lipsienses (in *Actis Erud.*, M. Oct. A. 1687., p. 386.) ita de illo: Ex eorum videtur esse numero, qui non tam altis, quam sibi, philosophantur.

(1.) in *Notitia Angliæ*, P. II., p. 1147. Ed. Germ.

(2.) V. T. I. *Nova Criseos temporum*, u. 4., p. 30.

(3.) V. *Nova temporum Criseos* Tomum II., sive Annum 1701., Semestri II., num. 22., p. 176.

(4.) M. Sept. A. 1698., p. 167-171., & M. Oct. p. 188-195.

(5.) Semestri I., num. 1-9., p. 1-72., & Semestri II., u. 1., p. 38. 39. 40., inque Appendice ejusdem peculiari, p. 209-219.

(6.) in *Novellis Reip. Lit. Gallicis*, M. Dec. A. 1685., p. 1350.

(7.) M. Jul. A. 1686., p. 300. 370. 171., & M. Oct. A. 1687., p. 385-388.

(8.) I. c., M. Oct. A. 1687., p. 380.

(9.) in *Novis Lit. Septentrionis*, M. Jul. A. 1698., p. 117-124.

Bernh. Niewentydt, Mathematicus Batavix, in *Analyſi infinitorum*, A. 1694. edita, *Monito* Lipſienſium de Cluveriana Infiniti ſcientia, ad Geometras, poſteriori, in *Actis Erud. M. Od. A. 1687.* publicato, nonnulla oppoſuit, quibus a Cluvero, in *Novae temporum Criſeos Tomo II.*, ſive Anno 1701., P. I., num. 5., p. 36. 37. & ſeqq., eſt reſponſum.

Jac. Hermannus, Baſileenſis, Med. D., in *Reſponſione ad Bernh. Niewentydt Conſiderationes ſecundas circa calculi differentialis principia*, Baſileæ A. 1700. publicata, cap. 6., Jac. Bernoullii, Acad. Baſil. Mathematici, de Cluveri quadratura Parabolæ, per infinita ſimilia, Epicriſin, ex illius ad hunc Epistoſta, exhibuit, ac ipſe ſimul Cluverianam quadrandi ſpatia curvilinea methodum, perſtrinxit. V. *Acta Erud. Lipſ.*, M. Jan. A. 1701., p. 29. Huic etiam Hermannio, ſive ipſi, quem ſub larva ejus deliteſcere credit, Bernoullio (qvi, in Epistoſtis ad ſe A. 1695. & 1697. Gallice exaratis, *Monita* de ſcientia ſua infiniti Lipſienſia ænigmata vocat & myſteria ſibi incomprehenſibilia) complura Noſter, peculiarem quoque ſcripti ejus pollicitus refutationem, reſpoſuit, tum in *Tomi Criſeos temporum II. Semestri I.*, num. 8., p. 63. 64., & *Semestri II.*, n. 5., p. 38. 39. 40., tum in *Appendice ejusdem ſingulari*, p. 209-212.

SCRIPTA EDITA.

I. LATINA.

Tabulæ Aſtronomiæ in R. Moſis Maimonidis Librum de conſecratione Calendarum & ratione intercalandi, Ludovici Compeigne de Veil Editioni hujus Hebræo-Latinæ, Londini A. 1683. in 4. excuſæ, ἀνωρύτως additæ, quas ipſemet ſibi, in *Novae temporum Criſeos Tomo II.*, ſive Anno 1701., P. I., n. 22., p. 176., vindicavit, & *Pandectis Aſtronomiæ ἀνωρύτως*, Appendicis inſtar, denuo adjungere voluit.

Fragmenta duarum, quas ad Joh. Hevelium A. 1679. & 1680. ſcripſit, Epistoſtarum, a Joh. Er. Olhoffio, Secretario Gedanenſi, in *Excerptis Literarum ad Hevelium* (Dantiſci A. 1683. in 4. publicatis), num. 162. & 180., exhibitæ.

Schediaſma Geometricum de nova Infinitorum ſcientia, qvo (ſepoſitis tñ Veterum, quam recentiorum, heterogeneis atque erroneis Methodis) genuina & maxime univerſalis de comprehensione ſpatii doctrina, atque exactiſſima dimetiendi figuras curvilineas ratio, clariſſime exponitur; *Novis Septentrionis Literariis Lubecenſibus*, M. Sept. A. 1698., p. 165-171., & M. Od. p. 188-195., inſertum.

Schediaſma de arte Mnemonica, in laudem Collegii Mnemonici M. Joh. Henr. Döbelii ſcriptum, qvod in *Novis Literariis Germanicis Hamburgeniſibus*, M. Od. A. 1705., p. 304-309., legitur.

Obſervatio de conjunctione Solis & Mercurii, d. 5. Maji A. 1707. viſa, in iſdem *Nov. Lit. Germ.*, M. Jun. A. 1707., p. 216., obvia.

II. GERMANICA.

Philosophia divina; oder ausführlicher Bericht von den neuen Erfindungen und demonstrationibus, menſuram infiniti betreffend, und wie dadurch alle natürliche Wiſſenſchaften, von Irthümern und Mängeln geſäubert, zu einem höheren grade der Vollkommenheit führen gebracht werden. Hamburgi A. 1692. in 4. Scriptum, qvo ſcientiarum complurium, inprimis Mathematicarum, errores emendare conſtituerat, imperſectum, cujuſque decem tantum plagulæ priores ſunt excuſæ. V. *Nova Lis. Lubec.*, M. Jul. A. 1698., p. 120. 121. Recuſa eſt Lipſiæ A. 1712. in 4. cum præfat. A. Eudoxi.

Cælum Cæſaris; oder kurze Erklärung der Himmelsfigur, wie auch Benennung der Sterne, Linien und Circeln, ſo auf der, durch ihn inventirten und publicirten, Geburts-medaille Keyſers Leopoldi befindlich ſind; editum (ſub literis nominis initialibus D. C.) Hamburgi 1698. in fol. Recenſum ejus, cum Eſtypo Nummi ipſius, qvem illuſtrat, Genethliaci Leopoldini, V. in *Novis Lit. Lubec.*, M. Jul. A. 1698., p. 117-124.

Geologia, ſive Philoſophemata de geneſi ac ſtructuræ globi terreni; oder natürliche Wiſſenſchaft von Erſchaffung und Bereitung der Erdfugel, wie nemlich, nach Moſis, und der älteſten Philoſophen, Berichte, auß dem Chao, durch Mechanische Geſetze der Bewegungen, die Erde ſey herfürgebracht worden; da inſonderheit die neueſte Theorie und Lehre, betreffend die Vereinigung der H. Schrift mit der Vernunft, die Erſchaffung der Welt in Zeit von ſechs Jahren, den Ausgang der Sonnen im Weſten, die Erregung der Sündfluth, wie auch die Verbrennung der Erden durch einen Cometen, neſt vielen andern Paradoxis und ungemeynen Sachen, auß den beſten Engliſchen Autoribus (Wilh. Whiſton, Rich. Bentley, W. Nicols, Thom. Burnet, Woodward, Jſ. Neuton, &c.) ſurgeſtellt, und zur ferneren Cenſur den Curioſis ausgegeben wird. Hamburgi 1700. in 4. Recenſum hujus Operis (cujus Continuatio ulterior, cenſuram Philoſophematum Anglicorum, in illo proſitorum, exhibitura, in præſatione promittitur) V. in *Novis Lit. Lubec.*, M. Mayo A. 1700., p. 155. 156., & Autoris ipſius *Novae temporum Criſeos Tomo I.*, ſive A. 1700., num. 23., p. 181-184. Cenſores Paradoxa ejus (de hiſtoria creationis Moſaica principiis congrua Philoſophicis, de Chao, ſphæra vaporum Cometicorum, terram ſolam, non autem corpora cæleſtia, complexo, de Chao & corporibus cæleſtibus ante creationis ſextiduum conditis, de Chao e Cometa in Planetam mutato, de Hexacmero creationis per ſex annos explicando, de Sole Planetisqve ante lapſum verſus occidentem ortis, de terra duplici, de Cometa diluvium cauſato mundiſque interitum olim cauſaturo, &c.) repere-runt: I. Zachar. Grapium Jun., Prof. Roſtochiſem, *Diſput. Philoſophicæ, placita quædam Geologie examinantis*, qvæ Roſtochii A. 1700. in 4. prodiit, Autorem, cui, Atheiſmi, Chiliaſmi & Fanaticiſmi ſuſpicionem ſe oneranti, Clu-verus, Phyſicæ, Matheseos & Mechanicæ, imperitiæ illi viciffim exprobrans, ſeqve, in *Geologia Anglorum novas opi-niones Hiſtorice tantum recenſuiſſe*, non vero defendiſſe, inculcans, in *novae temporum Criſeos Tomo I.*, ſive A. 1700., num. 55., p. 435-440., ac T. II., *Semestri II.*, n. 5., p. 39. (ubi ſe actionem adverſus illum forenſem jam inſtituiſſe, teſtatur), ſatis vehementer & Scopice reſpondit; II. Chriſt. Franc. Paulinum, Med. Iſenacenſem, *Parte II. der Philo-ſophiſchen Luſtſtunden*, Francof. A. 1707. publicata, num. 1-9., p. 1-30., ſigillatim eadem examinantem, & (p. 1. 2.) Chiliaſtica, Phantaſtica, abſurda, hæretica & fanatica, eſſe judicantem; III. Nic. Hier. Gundlingium, Prof. Halenſem, in *Otiis, Sed. I., c. 4., p. 195-198.*, ſolum de Cometa diluvium cauſato commentum explodentem.

Nova Criſis temporum, oder curioſer Philoſophiſcher Zeitvertreiber, worinn die merckwürdigſte und ſchwerſte Sachen, ſo in der Weltweiſheit zu ergründen ſtehen, auf eine leichte und verſtändliche Art erkläret zu finden ſind; inſonderheit was die Natur und Kunſt, und deren groſſe Geheimniſſe, betrifft, ſo wol in der Phyſick und natürlichen Magie, als den Mathematiſchen Wiſſenſchaften. Woben verſchiedene Anmerkungen über neue Bücher von dergleichen Materien hinbeygefüget ſind. Wochentlich bogenweiſe ausgegeben. Der erſte Jahrgang des Jahres 1700. Hamburgi 1700. in 4. Scripti hujus ἀνωρύτως initium, ac XIII. quaterniones priores ſerme integri, exceptis pauculis, qvæ a Cluvero adjecta ſunt, Mathematicis, Barth. Joh. Ottonem Hannemannum, Kilonienſem, Med. D., Autorem agnoſcunt. In quibus cum ſabuloſa & ridicula complura a nonnullis obelo eſſent notata, non ſolum a Cluvero, in locum iſtius a Bibliopola ſubrogato, XLIII. quaterniones ſequentes, maximam operis partem abſolventes, ſunt elaborati, ſed & VI. primi, titulis ſolis re-tentis, ſub anni finem, immutati, ſuzqve de iſdem argumentis commentationes in Hannemannianarum locum ſub-ſtitutæ. Septem his proximorum, nullam paſſorum mutationem, Meletemata Cluverus pro ſuis non agnovit, ſed Hannemannio defendenda reliquit. V. ejus monita, iudici hujus Tomi præfixa & ſuffixa.

Mollerii Cimb. Lit. Tom. I.

Cc

Eben

Eodem deſſelben anderer Jahrgang des Jahres 1701. Hamb. 1702. in 4. Tomo huic Secundo (cujus præfationi ſubjētz literæ D. C. Autorem detegunt) Titulus novus des curioſen Philoſophiſchen Welt; Mercurii eſt præfixus, opusque ſub iſto, niſi fallor, deinde etiam aliquamdiu continuatum. E Cenſoribus ejus mihi innotuerunt: I. Franc. Klingius, J. U. D. & ex Conſule Witebergensi, Legatus in aula Brandeburgica Megapolitanus, im richtigen Begreifer zu der einzigen Wahrheit in Erforſchung der verborgenen Heimlichkeiten der Natur, libello Chymico, Berolini A. 1701. edito, loca quædam Chymica Tom. I. impugnare, & Autorem ſimul Atheiſmi temere incuſare, auſus, ſed ab illo viciffim, Tomo II., Semeftri I. num. 17., p. 134, 135, 136., & Semeftri II., n. 25., p. 200. (ubi peculiaris etiam adverſus eum promittitur Apologia), refutatus. Repoſita eſt Cluvero Franc. Clingii Antwort an Theod. Candidum, wegen D. Cluvers ſameuſer Charteque wieder den Begreifer zur Wahrheit, Berolini A. 1701. in 8. II. D. Val. Ern. Löſcherus, in den Unſchuldigen Nachrichten von Theol. Sachen, Sept. VIII. A. 1703., p. 462-465., in monito peculiari, Opus hoc Cluverianum, ob Autoris quidem ingenii acumen, doctrinam, diligentiam & zelum contra Atheos, Naturaliſtas atque Fanaticos, commendans, ſed nimium ſimul ſtudium Philoſophiæ de proportionibus & rationibus quantorum, a materia abſtractis, Pythagorice, opiniones de mundo Spirituum mundum viſibilem animante, commercioque cum Spiritibus iſtis inſtituendo (T. I. p. 146. 147.), Hypotheſin de creatione mundi Whiſtonianæ conformem, Cantici Canticorum, & aliorum S. Codicis locorum, ad Chymiam applicationem, & quæ de remediis mortem proſus avertentibus (T. I. p. 60.), ac religione Chriſtiana per Antichriſtum ad internecionem ferme redigenda (T. II. p. 181.), traduntur, virgula notans cenſoria.

Acta Juridica Vernacula Proceſſus (de quo in Vita Autoris jam dictum eſt) contra Fratrem & Affinem forenſis diuturni, in fol., incertum quo anno, edita. An integra prodierint, ignoro, cum tres tantum priores plagulas, a Cluvero, cum imprimerentur, ſine titulo ullo mihi tranſmiſſas, inter chartas meas invenerim.

Aureum Vellus, oder gülden Schaf und Kunſtammer Chymiſcher Tractatein Salomonis Trismoſini (Theophraſti Paracelſi Præceptoris), und anderer Scribenten; vormals gedruckt, theils zu Rohrschach am Bodensee A. 1598., theils zu Baſel A. 1604., in V. Theilen: Jetzt wieder aufgelegt, und in ein Volumen gebracht. Mit einer Vorrede Dethl. Cluveri. Hamb. 1708. in 4. Cluveri Præfatio, quænam proceſſus Chymici, in volumine hoc (de quo Nova Lit. Germ., M. Febr. A. 1709., p. 104., conſulenda) deſcripti, aliis præferri mereantur, indicat.

INEDITA & PROMISSA.

Pandeſtz Aſtronomiæ, ſive Ephemerides CXX. annorum cæleſtes, nova geminaque ſpecie ex ſolis ac terræ centro designatz, ac Tomis III. comprehenſæ; quibus, ab Anno MDCLXXXI., ad finem uſque ſeculi XVIII., Stellarum in cælo progreſſus diurni, & naturalia ad Solarem & terreſtrem zodiacum loca, tum variz earum diſtantiz & harmoniz, revolutiones, ſtationes, Syzygiæ Eclipticæ, Parallaxes, Phaſes, & quæ ſunt alia deſinita mundi ſidereî Phænomena, prompte, atque unico velut intuitu, in numerato habentur; calculo ad meridianum Uraniburgicum, qui mediam fere Europam tranſit, ſtabilito. Cujus fundamenta, & totius Aſtronomiæ principia, quo clariſus innotescant, de neceſſario & permagno ſcientiarum, Obſervationum atque Hypotheſium, Apparatu, quo Philoſophiæ Uranicæ Syntagma amat perſici, generatim primum diſſeritur. Variis deinde exploratis indaginum viis, quibus motuum cæleſtium regulæ, Orbiumque inclinationes, Eccentricitates & magnitudines, determinandæ ſunt, ea imprimis explicantur Problemata, quæ Theoriam Planetarum Eclipticam, in Tabulis Rudolphinis expreſſam, atque harum Ephemeridum Logiſticam, cælo quam proxime reddunt conſonam. Adducta demum univerſæ computationis demonſtratione Algebraica, ac Canonica per Trigonometriam Syntheſi. Quam operis firmitatem ne temporis adſcripti exceſſus, velut effectam, tandem deſtituat, oſtenditur inſuper, quomodo, per orbis Cyclici procuſum perpetuum, hujus Diarii mundanæ ambitus non tantum CXX., ſed multa annorum millia, ſuis expleat numeris, ita ut conſtanter quibusvis ſeculis (elapſis & venturis) aſtrorum ſitum facillima Analogia referre poſſit. Hanc ratiociniorum amplitudinem, cæli Pandeſtis debitam, promouent itidem iſtis ſubinde annexa ſpecimina Ephemeridum Ecſtaticarum, quibus, ultra ſolis & terræ limites, ex reliquis etiam Stellarum globis, mundi ſtructuram admirari licet. Quandoquidem vero de uſu ſiderum cæleſtium potiſſima eſt mortalium cura, hinc documentis evidentiffimis ſumma eorum in omni vitæ genere beneficia declarantur, ac præſertim illa, quæ rerum futurarum negotiorum expediunt, rejeſtis atque eliminatis vulgaris Aſtromaniz Judiciis, quæ pravitate humanæ incitamenta, atque omnis mali primordia, divinis eorum radiis ſoveri improbe contendunt, expoſito vero contra atque aſſerto, quod penes ſtellas eſt, mundi regimine. [Operis hujus, quod, in Catal. etiam Nund. Lipſ. A. 1682. Vern. p. 54., titulo abbreviato, promiſſum, M. Bernh. Pet. Karlius, in Diſſ. ſupra cit. p. 20., Andr. Argoli Ephemeridibus longe fore perfectius merito judicavit, ſed 200. annis ſatiſfacturum eſſe falſo credidit, Tomus I., Anno jam 1680., in fol. Londini, typis Antonii Godbid & Johannis Plagford, ceptus erat excudi. Verum labor hic, lentius juſto aliquamdiu continuatus, ac tandem, ædibus abſentis Londini ſpoliatis, ita interruptus, ut poſtea, niſi ſe certi de publicatione poſſe polliceri, niſi Magiſtratus Londinenſis æquitate res ablatz ex orco reducerentur, in Novis Lit. Lub., M. Jul. A. 1698., p. 121., haud diſſimulaverit.]

Liber de Infiniti Scientia, in Actis Erud. Lipſ., M. Jul. A. 1686., p. 369., & Novis Lit. Lubec., M. Sept. A. 1698., p. 166., ab eo promiſſus. De invento ſcientiæ hujus uſe ſupra diſſerui. Addam nunc ſolum Pet. Bælii de illa judicium, in Novellis Reip. Lit., M. Dec. A. 1681., p. 1349. 1350., obvium: La nouvelle ſcience de l'infini inventée & démontrée par Mr. Clüver, de la Société Royale d'Angleterre. C'eſt une maniere admirable de conſtruire des Idées pour comprendre l'infini. Les plus grands myſteres de la nature, & les plus difficiles Problemes de Mathematiques, comme la quadrature du cercle, & la dimension de toutes ſortes de lignes & de figures courbes, tirent leur perfection de cette Methode. La Société Royale en fait imprimer la Relation à Oxford: nous en parlerons un jour. Il faudra dire deſormais, que rien n'eſt impoſſible à l'eſprit de l'homme, puis qu'il ſe rend maître de l'infini, & qu'il peut déterminer ce qui eſt ſans bornes. Nihil mortalibus arduum eſt: cælum ipſum petimus induſtria.

Philoſophia divina novis intelligentiis conſpicua, in qua ex unica Propoſitione: Eſt DEUS; omnia naturæ Phænomena deducuntur, omnes figuræ Mathematicæ demonſtrantur, rerumque omnium compoſitio ac reſolutio oſtenditur; Liber nobile quidem exiguus, ſed pondere rerum magnus, quem in Batavia propediem editum iri, Autor per literas, Kal. Sept. A. 1690, mihi ſignificavit, in Novis autem Lit. Lub., M. Jul. A. 1698., p. 119., ſub titulo Novi Syſtematis divinæ mundi Geneſeos, in quo Intelligentiæ formatrices Univerſi in XII. claſſes ſint reductæ, denuo videtur eſſe pollicitus.

Chronometria nova, de emendatione temporis & Calendarii, A. 1700., T. I. novæ temporum Criſeos, n. 4., p. 20., promiſſa.

Sylloge ænéides, quam ipſemet mihi monſtravit, Epistoſarum ſuarum ac D. Matthiæ Wasmuhti, Theologi Kilonienſis,

nienſis de dubiis Operi hujus Chronologico a ſe oppoſitis, mutuarum, quarum Excerpta nonnulla, ſed mutila & manca, mentemque ſuam plane non exprimentia, nec proinde pro ſuis habenda, Waſmuhtum A. 1684. *ſciagraphie Annalium caeleſtium* inferuiſſe ac reſutalſſe conquerebatur, ac ſcripto ſimul brevi ſe totius Chronologicæ Waſmuhtianæ fundamenta eſſe everſurum minabatur.

Schediaſmata varia de novis ſuis in Algebra & Geometria inventis, machinis Opticis, quæ cominus & eminus inſenſibilia ſunt, *ἀσθητὰ* reddentibus, natura & legibus reſractionum, correctionibus Staticis & Muſicis, argumentisque nauticis & Geographicis, de quibus V. *Nova Lit. Lub.*, M. Jul. A. 1698., p. 123.

Apologia adverſus Jac. Hermannum, de qua ſupra inter Cenſuras dicta relegantur.

Gloria vel Perfectio ſeculi venturi, oder Abbildung der Dinge, ſo, in allen Wiſſenſchaften, inſonderheit den Mathematiciſchen und der Chymie, künſtig werden ans Licht gebracht werden. V. de illa T. I. *novæ temporum Criſeos*, n. 11., p. 82., & *Catal. Nund. Lipſ. A. 1703. Autumn. p. 46.*

Himmelsbuch oder Sternentrolle, Volumen Aſtronomicum, in quo unico intuitu, absque moleſtia calculi, loca Solis & Lunæ, Planetarum ac ſtellarum fixarum, ad quodvis tempus, promte inveniri poſerunt, novæque plane Hypotheſes motuum caeleſtium (abrogatis tot Eccentricis, Equantibus & Circellis Anomalisticis, imò ipſis Ellipſibus Keplerianis reſormatis), per lineas curvas Meſographicas, mundi genitricis dictas, proferentur, Aſtronomiæque cum Aſtologia (itidem reſormata & a ſuperſtitionibus Aſtromanticis repurgata) connubium, hætenus divuſum, redintegrabitur. V. *Nova Lit. Lub.* (ſuſius illud Autoris verbis delineantia), M. Jul. A. 1698., p. 121. 122. 123.

Orbis Imperialis, oder die Erdfugel, mit denen darauf befindlichen Dertern, und deren wahrhaften, nach den Regeln der Geometrie ſchund erſtlich abgezeichneten, diſtancen, (ſo, ohne weitaufſtiges Meſſen, ex ſola inſpectione werden wahrzunehmen ſeyn), in 2. großen Karten, deren jede zum wenigſten 7. oder 8. Fuß hoch iſt: vorgeſtellt. V. T. I. *novæ Criſeos temporum*, n. 31., p. 248. Meſura infiniti Cyclici, Keyſer Leopoldo dediciret, und durch etliche 100. Propositiones erläutert. V. T. II. *ejuſd. Criſeos*, n. 1., p. 8.

Nova principia Magiz Optica, oder künſtliche Verfaſſungen der Lichtſtralen, wie dieſelbe, auf eine neue ſonderliche Art, dahin zu bringen und zu vereinigen ſind, daß man ſo wol die Wunderdinge, ſo oben am Himmel in den Sternen, als hier unten auf Erden, in den herumſtehenden Körpern, anzutreffen, ſichtbarlich ſonne darſtellen. V. *Catal. Nund. Lipſ. A. 1703. Autumn. p. 46.*

Geologicæ Continuatio Germanica, de qua ipſius *Geologie* relegatur hiſtoria. Apologie vor ſeint novam Criſin temporum, wider Franc. Clingium, de qua itidem in *Criſeos* recenſu jam eſt dictum.

Nummi Genethliaci, Regum, Electorum & Principum quorundam, Themata Genethliaca caeleſtia, metallo inſculpta, exhibituri, & Schediaſmatis peculiaribus, eadem, qua in *Cælo Cæſaris* id factum eſt, methodo, illuſtrandi, quos in eodem *Cælo Cæſaris* eſt pollicitus, V. *Nova Lit. Lubec.*, M. Jul. A. 1698., p. 118.

Novum Systema Artis Rabuliſticæ, cujus editionem A. Eudoxus, in præſar. editionis ſecundæ Lipſienſis *Philosophiæ illius divine*, A. 1712. publicatæ, ſperari juſſit. V. *Partem XXI. der gelehrten Fame* p. 677.

JOHANNES CLUVERUS, Crempz Stormarſorum, d. 16. Febr. A. 1593., patre Michaele, Sartore, matre vero Margareta Meitzendorſia, natus, Ordinis Philoſophici Roſtochienſis, ab A. 1613., Adjunctus, Scholz patriz, ab A. 1614., Reſtor, & paulo poſt Diaconus, eodem Anno, in Dithmarſia Meldorpienſis, Paſtor, ab A. 1621., in Dithmarſorum itidem provincia Marmenſis, Theol. Profeſſor & Antiſtes, ab A. 1623., in Zeelandia Danica Soranus, Dithmarſiæque tandem regiz, ab A. 1630., Superintendens, Parochusque ſimul Meldorpienſis, Theologus pariter atque Hiſtoricus πολλὰν ἀλλων ἀν' ἀξίως, Doſtoris titulo ab Ordine Acad. Hafnienſis Theologico A. 1626. ornatus, & Meldorpii, d. 25. Dec. A. C. 1633., ætatisque 41., morte immatura extinctus. Pleniorẽ Vitz ejus, meritorum in literas, ac ſcriptorum, Hiſtoriam Tomo reſervamus operis noſtri ultimo, ac conſuli interea de illis jubemus Nicol. Bullenii, Diaconi Meldorpienſis, Sermonem vernaculum in exequiis ejus, e Zach. XIII 7., habirum, Glückſtadüque A. 1635. in 4. excuſum, M. Mich. Cluveri, filii, Præſationem *Diluculo* ejus *Apocalypſico* A. 1647. præfixam, Theoph. Spizeli *Templum honoris Theologorum reſeratum*, Imag. 16., Henn. Wittenii *Dec. III. Memor. Theol. renov.* p. 356-360., Pauli Freheri *Theatrum Erud.* p. 454. 455., Caſp. Sagittarii *Introd. in Hiſt. Eccl.*, c. 12., §. 19., p. 167. 168. 169., Joh. Franc. Buddæi *T. I. Lexici Hiſtorici* p. 683., Albertique Bartholini *Lib. de Scriptis Danorum* p. 69., & noſtra ad illum *Hypomnemata* p. 264. 265.

M. MICHAEL CLUVERUS, Meldorpio Dithmarſus, Johannis, modo laudati, ex Anna Roggia, conjuge, filius, ſtudiis, quibus Parens eum conſecraverat, poſt hujus obitum deſertis, caſtra, uti a Dethl. Cluvero, V. C., fratris ejus filio, accepi, aliquamdiu eſt ſecutus, & contra Svecos militavit. Captus vero ab his, & per meſes aliquot duriter habitus, cum libertatem recuperaffet, Theologiæ denuo in Acad. Regiomontana ſe conſecrayit, & in Dithmarſiam re-dux Auſtralem, Parochiæ ruralis Süderhardſtedenſis Paſtoratum obtinuit. Vixit A. 1653.

E ſcriptis Parentis lucem, eo curante, viderunt:

Computus Chronologicus, Regiomonti 1642. in 4.

Harmonia Evangelistarum, Regiom. 1642. in 4.

Orthotomia Apoſtolica, Roſtochii 1643. in 4.

Diluculum Apocalypſicum, ſeu Comm. in Apocalypſin poſthumus (cui *Epistolam ad Chriſt. IV.*, Regem Daniz, & Præſationem de vita ac ſcriptis Parentis, præfixit), Stralſundiz 1647. in fol.

Tuba Sionis Evangelica, ſeu Expoſitio Periocharum Evangelicarum, Lubecz 1647. in 4.

[In Catalogo quodam præterea memoratur Michaelis & Nicolai Cluverorum Relation, was Joh. Piſtorius und Johann Adolf Becker, beide Bürgermeiſtere in Sleswig, an Seel. Peter Clüvers todtem Körper bewieſen, A. 1653. in 4. edita.]

GEORGIUS COCIUS, Flensburgenſis, Medicinæ Cultor, & Scholz Slesvicenſis, circa A. 1605., Conreſtor. Diſp. Medica de Signis in genere, & in ſpecie inſalubribus Diagnosticiis, Præſide D. Duncano Liddelio, Helmſtadii 1598. in 4.

Carmina in obitum Annæ, D. Nicol. Jungii, Cancellarii Holſatici, conjugis. Slesvigz 1605. in 4.

DAVID COHEN de LARA, magnæ inter Judæos exiſtimationis Rabbiniſ, Hamburgi primam, patre natus Iſaaco, Mercatore, M. Sept. A. 1625. deſuncto, lucem, Seculo XVII. ineunte, aſpexit, ortu autem, quod e ſcriptoribus Hebræis, Luſitanico ab eo donatis Idiomate, Nicol. Antonium (1.) collegiſſe etiam video, vel Hiſpanus fuit, vel Luſitanus. Philologiæ, naturæ inſtinctu, amantiſſimus, præter gentis ſuæ Theologiæ ac linguam, variasque hujus Dialectos, & cæteras eruditionis Rabbiniæ partes, a Synagoga patriz hauſtas doſtoribus, Lingvas etiam gentium, tum Orientalium, tum Occidentalium & Chriſtianarum, pleraſque cæteras, raro inter ſuos exemplo, perquam familia-

res sibi reddidit, & πολυγλωσσας hujus insignia in scriptis suis documenta orbi dedit erudito. Synagoga patris anno jam 1627. (1.), vix quinque vitæ suæ lustris exactis, fuit Antistes, & cum valde esset φιλόπονος, horas subcivitas partim librorum scriptioni, partim juvenum, non Hebræorum tantum, sed & Christianorum (e quibus, ut alios taceam, Christoph. Schraderus, Rhetor Acad. Juliz inclutus, & Esdras Edzardus, civis eximius, Præceptorem eum sunt venerati), fidei ad interiora Thalmudis ac Rabbinicæ doctrinæ adyta manu ductioni, successu impendit felicissimo. Synagoga Hamburgensi diu admodum, ad illud usque tempus, præfuit, quo rumores de Pseudo-Messia, Sabbathai Zevi, Constantinopoli ad Judæos delati Europæos, multos illorum, & Hamburgensium etiam quosdam haud infimos, abitu jam parantes, in spem novi regni, Palaestinaeque recuperandæ, adducebant irritam. Quorum vanam credulitatem cum Noster (uti ab Ott. Sperlingio, V. C., sum edoctus) in publico cordate objurgasset congressu, verique Messia characteres in impostore illo non apparere demonstrasset, tantam Appellarum incurrit indignationem, ut senem optime de se meritum Synagoga ejicere, & ab officio deturbare, non sint veriti. Injuria hac affectus Hamburgo Amstelodamum secessit, & complures illic commoratus annos, in patriam natu grandior tandem rediit, & d. 10. Oct. A. C. 1674., ac æt. 72., sicut a Caffrio, Hebræo urbis Hamburg. incolæ, accepti, expiravit. Moribundus, & de veritate religionis ævitæ dubius, Esdras Edzardus, discipulum veterem, jussit accersi, & cum illo, sibi assidente, sermones hujus argumenti miscuit. Quod ubi Judæis est nunciatum, 30. ex præcipuis, tanti gentis suæ Doctores veriti Apostasiam, ad decumbentem se contulerunt, & disputationem pro religione sua amicam, ut ejus ab hac defectionem impedirent, cum Edzardo sunt exorsi. A quo nonnullis, Christum veteri convitio משיח, sive suspensum, appellantis, omnem generis humani salutem ex isto pendere suspendio, animose est responsum. (Confer de hoc Colloquio, cujus Edzardus ipse mihi exposuit historiam, Eberh. Anckelmanni *Orat. auspicialem*, G. H. Götzii *Philologorum Hebræorum* insertam *Elogiis*, p. 109. 101., Joh. Jac. Schudtii *Compendium Historiæ Judaicæ* p. 564., Joh. Christoph. Wolfii, hunc allegantis, nostrumque pertinaciter accusantis, *Historiam Lexicorum Hebræorum* p. 70. 71., & ejusdem Schudtii *Partem II. der Jüdischen Merckwürdigkeiten*, Lib. VI., c. 29., p. 123.) Nondum finita hac collatione, senex doctissimus, & præcipuis hujus seculi in literatura Orientali Philologis, gentisque suæ luminibus, accensendus, dum illi auscultat, placide expiravit, incertum relinquens, cuiusnam religioni sit immortalis. Lapidem ejus sepulchræ, in cæmeterio Judæorum Altonaviensi, verba hæc paucula sunt insculpta: *Do Illustrissimo & docto Habam, Rabbi David Coen de Lara, falece A. 5435. (i.e. 1674. Æræ Chr.)*

Confer de illo, præter jam allegatos, Menassis Ben Israel Catalogum Judæorum, qui Hispanice scripserunt, *Libro de Resurrectione mortuorum præfixum*, Nicol. Antonii, hunc citantis, *T. II. Biblioth. Hispan.* p. 320. 656. Jul. Bartolocci (a Wolfio laudati) *T. II. Biblioth. Rabbinicæ* p. 276. 277., Theoph. Spizellii *Coronidem, Sacris Bibliothecarum arcanis adjectam*, p. 380., *Partem II. Isagoges mex ad Hist. Cæmbr.*, c. 5., §. 2., p. 97., Joh. Christoph. Wolfii (Bartoloccium, quod duos ex uno hoc fabricatus sit scriptores, castigantis) *T. I. Biblioth. Hebrææ* p. 310 - 319., & quæ is allegat, R. Sabbathai Ben Joseph *Lavia dormientium*.

ELOGIA.

Marqv. Gudrio (*Ep. 13. ad Pet. Blackium* p. 14.) *Homo audit literis varis eruditus.*

Melch. Schmidio (*l. c.*) *Antistes Synagoge Hamburgensis, qui scriptis plane eximiis æternam nominis sui famam condidit.*

Matthiæ Fridericko Beckio (*in Corollariis Diss. II. de nomine Edom*) *Eruditissimus Lexicographus Judæus.*

Joh. Wulfero (*in Notis ad Salman Zevi Theriacam Judaicam* p. 32.) *Vir doctissimus.*

J. Chr. Wolfio (*l. c. p. 70.*) *Judæus eruditissimus.*

Theoph. Spizellus (*l. c.*) ita de illo: *Variis Scriptis editis nostra ætate famam haud exiguan sibi comparavit R. David Cohen de Lara, mihi, cum Amstelodami degerem, notissimus.*

Bened. Hopferus, Prof. Tubing. (*in Epistola* A. 1673. scripta, & Rol. Marefii *Philologicis adjecta*, p. 681.) his eum verbis celebrat: *Lugduni vidi Rabbini Cohen de Lara, qui domicilium habuit Amstelodami, & post extinctum Menassen Ben Israel, præcipue nunc est apud illos existimationis.*

SCRIPTA EDITA.

I. HEBRÆA ET LATINA.

עיר דוד, Urbs Davidis, seu Tractatus de convenientia Vocabulorum Rabbinicorum cum Græcis quibusdam, & aliis lingvis Europæis. Amstelodami 1638. & 1648. in 4. Editiones Hamburgensis Anni 1650. in 4., cujus in *Catal. Nundinali* & Lipenii *Biblioth. Philosophica*, & Basileensis in 8. impressa, cujus in ejusdem *Biblioth. Theol.*, P. II. p. 631., occurrit mentio, haud dubie sunt chimæricæ. Collectæ sunt in scripto hoc, quod Autor, post annos XII. illi impenfos, Joh. Salvio, Ministro Svecico, A. 1638. inscripsit, ordine Alphabetico, 1440. voces peregrinæ, in lingvam Hebræam admixtæ. Conf. de illo Christoph. Græfii *Dyotam Sacram* p. 9., & J. Chr. Wolfium *l. c.* A quorum ultimo error J. H. Hottingeri, Lexicis illud Hebræicis, in *Biblioth. Orient.*, c. 1., p. 48., annumerantis, merito notatur.

Enigma doctissimi & celeberrimi Viri, sagacissimi inter Hebræos Rabbini, R. Abrahami Ben Ezra, de literis ארבע (præfationi Commentarii in Pentateuchum insertum), jam demum explanatum, ac versione Latina & notis illustratum. Lugd. Bat. 1658. (imo, si Thom. Hydii *Catal. Biblioth. Oxon.*, & Lipenium, audias, jam ante A. 1648.) in 4., & Hebræice tantum (sub tit. דברי דוד) ibid. 1658. in 8. (Egregie hoc ab eo est explanatum, judice Th. Spizelio, *l. c.*, & in *Specim. Biblioth. Univers.*, sub nomine *Aben Ezra*.)

כתר כהונה (*Ceter Cehynna*), i. e. Corona Sacerdotii, seu Lexicon Alphabeticum Thalmudico-Rabbinicum amplissimum & locupletissimum, de convenientia vocabulorum Thalmudicorum ac Rabbinicorum cum Lingvis Chaldaica, Syriaca, Arabica, Persica, Turcica, Græca, Latina, Italica, Hispanica, Lusitanica, Gallica, Germanica, Saxonica, Anglica, Belgica; Opus XL. annorum, CXVI. Christianis Lingvarum Orientalium Professoribus ac cultoribus inscriptum, Rabbinicæque Dialecto editum. Hamburgi, sumptibus Autoris, typisque Jac. Rebenlini, A. 1668. in fol. Prodiit autem Tomus ejus tantum prior, ad literam ך perductus, de quo ita Joh. Chr. Wolfius (ad literam hunc ך pertinere, & Lugduni Batavorum excusum esse, perperam credens) *l. c. p. 70.*: *Lexicon Rabbinicum amplissimum דברי כהונה i. e. Coronam sacerdotii, inscripsit, occasionem procul dubio subministrante דוד, i. e. Sacerdotis, quo appellatus est, nomine. In illud tot vocabula, magno studio & exquisito labore, congestit, ut duo millia fere in hoc libro numerentur, quæ in R. Nathanis עירי frustra quæras. Imo Buxtorfii quoque diligentiam superavit, quem etiam passim hallucinatum esse non sine ratione suspicatur, & re ipsa confirmat. Quo magis dolendum est, quod opus egregium non integrum ad nos pervenerit, sed tantum usque ad literam ך excusum sit Lugd. Bat. 1668. in fol. Commendatur a Leusdenio p. 54. Philologi Hebræo-mixti, & Beckio ad Targum libri Chronicorum. Tomus posterior adhuc latet ineditus.*

(1.) V. Melch. Schmidii *Or. de Vita Christoph. Schraderi* p. 12.

II. LUSITA-

II. LUSITANICA.

Trattado del Temor divino, seu Tr. de Timore divino, e L. Hebr. translatus. Amstelodami, apud Menassen Ben Israel, A. 1633. in 4. (*Memoratur in Catal. Nund. Lips. A. 1634. Vern., Nic. Antonii T. II. Biblioth. Hissp. p. 320., & J. C. Wolfii T. I. Biblioth. Hebr. p. 319., ubi e libro Reschit Chochma excerptus esse traditur R. Eliz Ben Mosis de Vidas.*)

R. Mosis Maimonidis Trattado de los Articulos de la Ley divina, Amstelodami, Anno 222 Judaica 1412. (*seu forte potius 5412., i. e. A. C. 1651.*), in 4., teste Catal. Mohitiano, circa annum errante, editus. Mentionem ejus in aliis etiam observavi Catalogis, sed omissa anni mentione. Wolfius, *T. I. Biblioth. Hebr. p. 319., A. M. 5414., sive C. 1654.; illic eum produisse testatur.*

Trattado de Moralidad, y Regimiento de la vida, de celeberrimo y mui docto Sennor Rabenu Mose Maimon, de Egypto; Qy' en summa contiene XI. Preceptos, V. Affirmativos, y VI. negativos, &c.: Traducido de la lengua Hebræa a nuestro Romance, por David hño de Ischac Cohen de Lara, Hamburgi, apud Jac. Rebenlinum, A. M. 5422. (i. e. A. C. 1662.) in 4.

Ejusd. Maimonidis Tractatus de Poenitentia versio. Lugd. Bat. A. C. 1660. in 4. V. Wolfium *l. c. p. 319.*

INEDITA ET PROMISSA.

1. מצודת ציון, Venatio Zionis, seu Pars II. עיר דוד, in hoc libro omissa supplens.
2. פרחי כרונה, Flores sacerdotii, seu Florilegium sententiarum moralium.
3. תאוצ רב, Thesaurus copiosus vocum novarum, quibus librorum Interpretes utuntur, etiam Arabicarum, quas Maimonides aliique adhibent.
4. מחל מועד, Tentorium conventus, sive Synonyma Rabbinica; quæ, uti & tria præcedentia, cum in Admonitione, in calce Lexici obvia, esse pollicitum, J. C. Wolfius, *T. I. Bibl. Hebr. p. 319., testatur.*
5. Tomus II. Lexici Thalmudico-Rabbinici, paulo ante memorati, a lit. י ad ת.
6. בית דוד, Domus Davidis, sive Nomenclator Rabbinicus, omnia cujusque rei Synonyma complectens, in præfat. Libri עיר דוד promissus, & a Christoph. Arnoldo etiam, in *Epist. de Nomenclatoribus*, J. G. Seyboldi *Tyrociniis Nomenclatoris Latino-Germanici* A. 1673. præmissa, laudatus.
7. כסא דוד, Thronus Davidis, seu opus Adagiorum omnium, quæ in utroque Thalmud, Tanchuma, Rabbos, Jalkut, & aliis præcis, continentur, Alphabeticum, in eadem præf. Libri עיר דוד promissum, quod sub prælo jam gemere A. 1658., in *Proemio Enigmatis Aben Ezræ*, retulit, imperfectum autem Hamburgi, in Bibliotheca Esdræ Edzardi, superfluisse Rud. Mart. Meelführerus, in *Accessionibus ad Theod. Jansonii Biblioth. latentem* p. 51., & J. Chr. Wolfius, *l. c. p. 71., testantur.* E quibus tamen Wolfius, ab Edzardi filio contrarium edoctus, relationem hanc *T. I. Biblioth. Hebr. p. 319., retractavit.*

[Diversus ab illo haud dubie est David Cohen, cujus דוד דוד, sive Clypeus Davidis, in Catalogo librorum Rabbinicorum, ab Ant. Legero Constantinopoli allato, & *Bibliotheca Rabbinica* Joh. Buxtorfii A. 1640. subjuncto, p. 453., memoratur.]

NICOLAUS COLBRAND, Hamburgensis, J. U. Lic. & Urbis initio Imperialis Wormatiensis Syndicus; deinde vero, post hanc a Gallis excisam, patriz Advocatus, M. Januario A. 1717. mortuus.

Disp. Jurid. Inaug. de Montibus pietatis, Argentinz 1670. in 4. Recusa *Decade I. Disput. Inaug. Jurid. Argentinenfium*, ibidem A. 1671. in 4.

Dreysache unparteyische Rechtsbelehrung, wegen einer Holländischen, auf 600000. Gulden sich belaufenden, Erbschaft, pro Anna Müllers, contra Peter von Rheden, samt Specie facti, und Beysagen, von ihm aufgegeben. Altona 1696. in fol.

JONAS (Joh. Fil.) COLDINGENSIS, ab Urbe Cimbrica natali cognomen hoc mutuatus, Scholæ illius initio Pædonomus (1.), deinde vero Pastor in agro Juticæ, circa A. 1584., Andstensis & Gestensis, tandemque, circa A. 1594., Gamstadiensis, Scriptor de regni Danici Historia & Chorographia non male meritis. V. de illo Claud. Lyschander *Catalogum Scriptorum Danicorum ἀνιδοῖον*, lit. I., Alb. Bartholini *Tr. de Scr. Dan.* p. 93., & P. I. Isagoges *inæ ad Hist. Cimbr., c. 1., §. 7., p. 7. 8.* Professoribus Acad. Hafniensis falso a Frid. Lucæ, *P. III. Helic. Europ., c. 5., p. 261., annumeratur.*

Eclogæ ad Joh. Paludanum. Hafniz 1572. (*V. Lyschanderum l. c.*)

Iconismus Friderici II., Regis Danicæ, Hafniz A. 1576., teste Lyschandro, primum editus, ac deinde in *Carminum libello*, mox memorando, A. 1594. recusus.

Coronarium, brevem descriptionem Danicæ, simulque regni situm & statum, continens, ad Christ. IV., Regem Slesvigæ 1584. in 4. Ex hoc opusculo, svasu Nicol. Kaasii, Cancellarii regii, & Henr. Belovii, Viri nobilis, duplo auctiori reddito, aliæque facie induræ, enatum est scriptum ejusdem argumenti sequens prolixius.

Danicæ Descriptio nova, insularum ac partium præcipuarum hujus plagæ Arcticæ Theatrum repræsentans, Christiani IV., regnum ineuntis, auspiciatissimæ inaugurationi consecrata. Accedit libellus Carminum. Francofurti ad Moenum 1594. in 8. Descriptio hæc, quam Steph. Joh. Stephanus (*in Notis ad L. 2. Sax. Gramm. p. 71.*) sub *Theatri orbis Arctici*, J. H. Boeclerus autem (*in Bibliographia Curiosa Lit. K. 2. a.*) sub *Genealogiæ Regum Danicorum*, allegavit, titulo, sola, resecto Carminum libello, inter *Tractatus de regnis Danicæ & Norwegiæ varios*, in unam Syllogem a Stephano modo laudato congestos, & Lugd. Bat. A. 1629. in 16. publicatos, p. 172-266., est recusa. Duabus constat partibus, quarum prior originem & appellationem gentis Danicæ persequitur, posterior vero singulas regni partes, cum præcipuis earum dotibus, fatis, locis & antiquitatis monumentis, recenset, tandemque causas belli inter Danos & Svecos postremi, ac Sigismundi, Regis Sveciæ, exautorati, annectit. Perpetuam ea, judice Joh. Svaningio (*in Scriptorum de rebus Danicis Catalogo, Chronologiæ Danicæ præfixo*), Autori suo promissit memoriam. Libellus Carminum, in priori illi editione subjunctus, præter Iconismum verum Friderici II., Regis Danicæ, Epicedion in obitum illius, & Genethliacori Johannis, ejusdem filii, Poematia ad Nicol. Kaasum, Christ. Holckium, Tych. Braheum, Nicol. Hemmingium, Pet. Severinum, aliosque viros Danicæ nobiles & doctos, varia complectitur.

Liber I. rerum Danicarum, quem Francofurti esse excusum, sed, ob invectivas in Svecos, vendi prohibitum, Lyschander *l. c.* testatur. An diversus sit a præcedenti, ἀνιδοῖον dispiciant.

Plura de rebus Danicis, sermone Latino publicanda, in præfat. *Descript. Danicæ* est pollicitus,

(1.) V. *quæ Descript. Danicæ p. 221. Ed. Stephan.*

CANUTUS PAULI COLDINGIUS, Coldinga Cimber, Parochus, in Ventsissellia, Jutix provincia, Barbergenfis.

Oikonomia divina, sive Sermo funebris Danicus, in Malthii Seestadii, Toparchæ Ryhavenfis, Præfectique Ventsissellæ regii, exequiis, e Pl. LXXIII. 24., habitus. Hafniz 1661. in 4.

PAULUS JANI COLDINGIUS, Coldingæ Cimbrorum, d. 27. Mart. A. 1581., patre Jano, Senatore & Publicano regio, matre vero Magdalena, Arn. Falencampi, mercatoris Westphali, filia, natus, e schola Sorana, quam per sexennium, Rectore Joh. Stephanio, ipsemet privatus Palæmonis Rosekrantzii, Consiliarii postea Danici, simul Prædagogus, frequentaverat, A. seculari 1600. in Academiam migravit Hafniensem. Anno seqv. 1601. ineunte Germaniam petiit, & Pragæ Bohemorum, in Tychonis Brahei, Astronomorum principis, popularisque sui, cujus mortem coram inspectavit, & Lessu deploravit Elegiaco (1.), familia aliquamdiu commoratus, Bohemia, Germania ac Italia peragratis, Witebergæ ac Ferrariæ studiis diutius incubuit, & Hafniam tandem A. 1604. reversus, supremam Philosophiæ lauream d. 6. Dec. reportavit. A. 1605. Scholæ Aalburgensi, A. 1608. autem (qvo de illo Hafniam, ad professionem, revocando, Prædagogicam, consilia itidem agitabantur frustranea) Parochiz in Seelandia Vindingensi, est præfectus, A. 1615. Ecclesiæ fori Flackebergensis Præpositus constitutus, ac denique A. 1622. Herloviam, ad Ecclesiæ Pastoratium, & Scholæ illustris (quam ædificiis & redditibus egregie auxit) Ephoriam, a discipulo vetere, Palæmone Rosekrantzio, Scholarcha supremo, evocatus. Utrique, per duo fere lustra, simul præfuit, ab A. 1631. autem, scholæ administratione abdicata, sacro tantum vacavit muneri, eidemque sexagenario proximus, d. 18. Oct. A. 1640., cum morbo gravi per annum decubisset integrum, est immortalis. E conjugē, Johanna Petra, Malmogiensi, octiduo post se defuncta, eodemque secum elata funere, in diuturno annorum 32. convictu, liberos utriusque sexus sustulit complures. Ex his Janus Theologiæ in Gymnasio Ottoniensi fuit Lector, Petrus, peragratis Europæ plerisque provinciis, & uxore ducta Genoveva Ignatia, Erycii Puteani, Professoris inclyti Lovaniensis, filia, Nestadioli decessit, Ivarus Regis Polonici Architectus evasit bellicus, Anna D. Joh. Barskero, Episcopo Viburgensi, est elocata, & Erasmus tandem, Vindingii cognomen a patria mutuatus, Academiz, in qua Græcas docuit literas, Hafniensis insignis extitit ornamentum, hujusque Historiæ, a se editæ, Vitam Parentis, cui nostra debemus, *inimicus* instar (2.), attexit.

Confer de illo Joh. Isacii Pontani *Chorographiam Daniæ, Historiæ additam*, p. 787., (ubi præcipuis Daniæ accensetur Viris eruditis, tunc superstitionibus), Willichii Westhovi ad eum carmina, P. I. *Poem.* p. 149., & P. II. p. 53., obvia, Alb. Bartholini *Lib. de Script. Dan.* p. 115., meaque ad hunc *Hypomnemata* p. 372. 373., & Henn. Wittenii *T. I. Dier. Biograph. Sec. XVII.*, ad A. 1640.

SCRIPTA EDITA.

I. LATINO-DANICA.

Etymologicum Latinum Alphabeticum, in qvo singulis vocibus interpretatio Danica adjicitur. Rost. 1612. in fol.
Dictionarium Herlovianum Danico-Latinum, ex Etymologico Latino P. J. C. (i. e. Pauli Jani Coldingii) desumptum. Hafniz 1626. in 8.

II. DANICA.

Kirkes Historie, oc sandne Beskrivelse om den store og underlige Religions-Forandring, som stede udi stor Forældres Tid, udi di Diøcesse Rige, formede det sande Evangelii Obenbaring og Prediken i sine rette Mening: fra første Begynnelsen, indtil alting kom til en visse Fred og Roilighed. (Historia Ecclesiastica mutata per Lutherum, & assecclas, in Germania, religionis, a primo reformationis initio, ad A. usque 1555., qvo pax religionis est stabilita). Hafniz 1614. in 4.

Sermo funebris in obitum Wilhelmi Dresselbergii, Judicis Seelandiæ provincialis, e Pl. CXXXI. Hafniz 1621. in 8.

Sermo funebris in obitum Mettæ Dresselbergiæ. Hafn. 1640. in 4.

M. ANDREAS COLERUS, Lubecensis, in Svecia A. 1688. commoratus.

Disp. Theol. de Terminis vitæ, Præfide D. Joh. Gvilh. Baiero. Jenæ 1686. in 4.

Schediasma de *ἑξάδικον* Circumcisionis, cum aliorum, tum maxime Joh. Lightfooti, quem (in *Horis Hebr. & Thalmud. in I. Ep. ad Cor.* p. 196. Ed. Lips.), in pervertendo loco Pauli Rom. IV. 11. laborans, prodidit. Kil. 1688. in 4.

ANTONIUS COLERUS Junior, Toparcha Bleystorffensis, Lubecz, d. 30. Maji A. 1585., familia natus patritia, patrem habuit cognominem, Alberti, Marchionis Brandeburgici, primique Borussia Ducis, Procancellarium & Consiliarium intimum, abdicato, ob turbas Osiandrinæ, A. 1552. hoc munere, ex aula in patriam, ut otio in ea fruere-
tur literario, reversum, Annoque 1589. defunctum, matrem vero Agnetem, Christoph. Todii, Consulis Lubecensis, filiam. Avum Henr. Colerum, Senatorem Lubecensem, proavum Hansium, Consulem Stadthagensem, cæterosque majores, in Tabula Genealogica, Henr. Bangerti de vita nostri Commentario præfixa, enumeratos, prætereo. Cum fratrum sororumque omnium ipse natus esset minimus, patrem quadriennis amisit, sed matris tamen cura puer, & Prædagogis privatis (e quibus Andr. Fritzius, J. U. D., Syndicus postea fuit Oldenburgensis), & Scholæ publicæ Rectori, D. Ott. Gvaltperio, cæterisque Præceptoribus, commissus, in Lingvis, eloquentia utraqve, & Philosophia, egregie profecit, Joach. Jungio, Philosopho Hamburgensi eximio, commilitone gavissus. Matheleos insuper, Historiarum & Jurisprudentiæ, rudimenta privatim a fratre Henr. Colero, Consule postea Lubecensi, hausit, & tot jam instructus præfidiis, A. 1605. in Acad. Juliam, ad studia hæc continuanda, auspicio migravit. Hospitem illic elegit Gvilh. Boeckelium, JCrum urbisque Syndicum, Præceptores vero habuit, e JCris, Joh. Barterum, Andr. Clodium, Henr. Andr. Cranium, Eberh. Speckhanum, Theod. Adamium, & Andr. Fritziū, Prædagogum suum olim domesticum, e Philosophis autem Corn. Martinum, Ovenum Güntherum, Dunc. Liddelium, Henr. Meibomium, & reliquorum principem Joh. Caselium, a qvo filii loco est habitus, & ad quotidiana admissus colloquia. Triennio Helmstadii exacto, Jenam A. 1608., in convictum D. Andr. Gerhardi, JCræ, abiit, fratrique hujus, Johanni, Theologo inclyto, familiariter innotuit, ex Antecessoribus autem Joh. Svevo & Frid. Hortledero se applicuit, horumque beneficio, non Ephoriam solum Christiani & Francisci Wilhelmi Vitzthumiorum, juvenum nobilium, sed & Collegium Juridicum privatum, in qvo præcipue Juris quæstiones, sub *Jurisprudentiæ* postea *Isagogicæ* titulo editæ, disputando ventilabantur, A. 1610. aperiendi potestatem, obtinuit. Jena, metu pestis, A. 1611., cum Vitzthumiis, in arcem Parentis illorum Kannewurfensem digressus, huic & Cognatis suam in studiis illorum formandis diligentiam ita approbavit, ut, gratiam meritis relaturi, locum ei, A. seqv. 1612., inter Canonicos impetraverint Brunsvicensis. Eodem tempore, cum Praxi forensi per totam jam inclaruisset viciniam, & trimestre denuo Jenæ in Hortlederi exegisset convictu, iter ad externos est meditatus, sed morbo diuturno, qvi Lipsiam hoc fine A. 1613. profectum corripuit, ab isto advocatus. Brunsvigam ergo rediit, & otium suum, partim studiis sacris ac literariis, partim vero negotiis Collegii sui controversis, causisque Vitzthumiorum

(1.) Invenies hunc in Pet. Resenii *Synopsi vite Tych. Brahei*, apud Henn. Wittenium *Dec. I. Mem. Philos. renov.* p. 15. (2.) p. 457. 458.

thumiorum (qui eum Advocatum A. 1614. stipendio conduxerant annuo ordinarium), & Nobilium aliorum, foren-
sibus, impendit. A. 1615. Helmstadii Doctoris titulum, quem, biennio ante, *Dissertatione de Jure Imperii Germanici*
Inaugurali jam exambierat, d. 10. Aug., Brabevta Joh. Bartero, reportavit, & paulo post Canonicis Halberstadiensibus
Lutheranis cepit esse a consiliis. Quibus cum Christianum, Ducem Brunsvicensem, ac Episcopatum aspiran-
tem, Friderici Ulrici, fratris, postulatu, commendasset, ab hoc etiam, re ex voto ejus confecta, non torqve solum do-
natus est aureo, sed Consiliariis etiam intimis, ac Protodicafterii Gvelfherbytani Assessoribus, A. 1616. adscriptus.
Taceo Advocati munus perpetui, quadriennio post, a familiis equestribus, Asseburgia & Schulenburgia, cum amplo,
ei collatum, stipendio. Tot honoribus conspicuo perquam molesta fuerunt itinera crebra, modo Lubecam (sedem
uxoris & familiar), modo Brunsvigam, modo Gvelfherbytum, instituenda. Horum pertzsus, ut patriz esset propior,
oblatam A. 1622. ab Augusto, Saxoniz inferioris Principe, cum oppidi Ratzeburgensis pzfectura, Consiliarii digni-
tatem suscepit, ejusqve jussu confestim motus incolarum Hadeliz, defectionem ad Archiepiscopum Bremeensem
molientium, singulari consopivit prudentia. A. 1623., Canonicatu Brunsvicensi spartaqve Halberstadiensi
abdicatis, & missione a Frid. Ulricico, Duce Brunsvico-Gvelfherbytano, zgre licet, impetrata, ab eodem
Principe Saxo-Lauenburgico Consiliariis Aulicis & supremi Judicii Assessoribus, A. 1624. autem Camera &
Consistorii Consiliariis, est adscriptus, & A. 1629. tandem ad Procancellarii munus, summumqve dignitatum aulica-
rum culmen, evectus. Qua fide, industria & prudentia, officiis hisce, difficillimis ob bellum Germanicum temporibus,
per lustra quatuor, simulqve, ab A. 1628., Collegii Canonicorum Lubecensium Syndicatu, sit functus, quoties
item ad Czfarem & Imperii Ordines, Ratisbonz congregatos, Regem Daniz, Archiep. Bremeensem, Principes vicinos,
Wallensteinium & Tillium, Strategos Czfareos, Circuliqve Saxonici inferioris Comitibus, magni momenti legationes
obierit, aliqve negotia ardua, sibi commissa, feliciter expediverit, fufe a Bangerto est narratum. Vitx tandem aulicz
pertzsus, urbis patriz, in qua jam ante domicilium fixerat, Lubecensis, cum a Senatu, in locum fratris natu majoris,
Henrici Coleri, A. 1641. extincti, Consul ejus, d. 19. Febr. A. 1642., esset electus, votis, quamvis in loco jam
sublimiore versaretur, lubens assurrexit. De rebus ab eo in Consularu hoc pzclare gestis, tribus legationibus, Gluck-
stadensi ad Christianum IV., Regem Daniz, A. 1643., Hafniensi, ad filii hujus atqve Successoris, Friderici III., co-
ronationem, A. 1648., & Gottorpiensi ad Fridericum, Ducem Holsticum, A. 1650., e patriz voto expeditis, & sin-
gulari, qua eum tum Principes alii, tum Ferdinandus III., Imperator (a quo nobilitatis, in posteros transtulit, privile-
gia ultro ei, Diplomate, Ratisbonz 1653. exarato, sunt collata), & Christianus IV., Monarcha Danicus, colloquiis ad
se missi delectatus quotidianis, prosequi sunt, favore, & Civium deniqve, omnes eum optimi Consulis partes egregie
implevisse uno ore professorum, amore, Bangertum denuo jubemus consuli. Utrumqve virtutibus sibi conciliavit
vitx, & publicz, & privatx, eximiis, fufe ab eodem celebratis, prudentia, humanitate, candore, pacis concordiazqve
studio, larga in egenos benignitate, & qvz magistratum inprimis ornant, pietate ac justitia. Sacrum Codicem summa
qvotidie cura & attentione legebat, qvascumqve sex lustris vitx ultimis audivit conciones domi, vel integras, vel qvoad
capita potiora, describebat, de vitis, qvz verbi divini pzfones notaverant, emendandis, post concionem, quoties
opportune id poterat fieri, ad Senatum referebat, festorum solenniorum Periochas anniversarias propriis meditatio-
nibus ac suspiriis, in chartam conjectis, illustrabat, & vitx tandem morumqve sanctimonia, qvique e theoria rerum
divinarum didicerat assidua, studebat exprimere. De majoris momenti negotiis non ex tempore dicebat sententiam,
sed domi prius diligenter pensitata, & post rationum utriusqve partis contentionem, scripto comprehensa, publice
proferebat. Justitiz autem adeo tenax fuit, ut, magno qvondam principi, conscientiz & muneris ratione, in causa ali-
qua constanter adversatus, eum, strieto in se irruentem gladio, mortemqve, si resistere sibi pergeret, minantem, hisce
verbis compellaverit: *Occide, si id licere tibi putas; Ego tamen a vera sententia nunquam discedam.* Studiis, non so-
lum Juridico-Politicis, sed & Sacris, Historicis ac elegantioribus, qvique vacui temporis a curis dabatur publicis, &
horas szpe, in ipsa etiam senectute, antelucanas, in Antoribus variis legendis atqve excerptis assiduus, impendit,
testesqve diligentiz hujus binos sacrorum Excerptorum Codices, cum quinque crassis Analectorum Juridico-Político-
Historicorum (de quibus plura Bangertus (1.) suggeret) Voluminibus, reliquit. Φιλοπονίας hujus in studiis indefessz
beneficio tantam sibi Theologiz, etiam Polemicz, paraverat peritiam, ut, szpius cum doctinz Lutheranz adversa-
riis non infelicitis congressus, unum ex istis, Clodoveum Gereusium, Nobilem Gallum, ad eam amplectendam A.
1612. permoverit, alios vero argumentorum suorum robore obmutescere coegerit. In studio Historico itidem excel-
lebat, & patriz pzfertim initia ac vicissitudines, seculiqve sui res gestas, ita habebat in numerato, ut proclive ipsi esset
multorum ejusdem Historicorum errores ac mendacia, cum detegere, tum corrigere. Duas habuit conjuges, quarum
prior Anna, Thomz Hebbii, Mercatoris Lubecensis, filia, cum dote insigni domum A. 1619. deducta, & A. 1634. mor-
tua, quatuor ipsi liberos (e quibus Augustus Antonius & Margareta, Dieterico Brömsio, patriz Senatori, ac Consilia-
rio Imperiali, nupta, utrique parenti fuere superstites) est enixa. Altera, quam, post quinque viduitatis annos, in hu-
jus locum A. 1639. subrogavit, Magdalena Brömsia, Virgo Lubecensis patricia, filii unius, Henrici Dieterici, & sex fili-
arum (quarum natu maxima, Agnes, Thomz Henrico a Wickedem, Senatoria itidem dignitate conspicuo, est eloca-
ta), parentem eum reddidit. Senecta ingruente, sanctiori Philosophiz, quam mortis esse meditationem Plato doce-
bat, mature assvevit, & hoc sine, valens ac vegenis, sacellum sibi suisqve sepulchrale, in zde Mariana, extrui, parietes-
qve istius Christi resurgentis, in cælum ascendentis, & ad judicium redeuntis, picturis, dictisqve Biblicis, mortis ri-
mori opponendis, exornari, curavit. His meditationibus, cum morbo lento paulatim conficeretur, immersus, die 12.
Sept. A. C. 1657., & zt. 72., inter pios, qvos cum adstantibus miscebat, sermones, e vita hac caduca in meliorem tran-
siit. Cujus pzfugium, aliquot ante obitum horis, jam cepisse videbatur, cum Deo plenus, & extra se raptus, subinde
has voces ingeminaret: *O sanguinem! o sanguinem dulcissimum! sanguinem, quo redemptus sum! sanguinem sordes*
omnes ablucem! *o viam floribus stratam, per quam mihi est eundum!* In terris quoqve posthuma hæc ei obtrixit felici-
tatis, qvoad laudatorem nactus est se dignum ac eloquentem, Henricum Bangertum, Scholz Lubecensis Rectorem
eruditissimum, cujus *Commentatio de illius ortu, vita & excessu*, Panegyrica, mediocri comprehensa volumine, cum
ejusdem & Justii Tribbechovii, Collegz, Epicediis, Lubecz A. 1662. (m. 4.) prodiit, nobisque Elogii hujus, sive Com-
pendii fufius ab eo narratum, suggessit materiam.

Confer de illo ejusdem Bangerti *Or. de vita fratris ejus*, Henr. Coleri, lit. B. 4. b. C. 1. a., Henn. Wittenii T. I. *Diar. Biograph. Sec. XVII.*, ad A. 1657., M. Christoph. Sam. Martini *Sched. de Coleris doctrina scriptisqve claris*, n. 4., p. 8. 11., J. Fabricii P. IV. *Hist. Bibl. Fabric.* p. 150., Gotfch. Kirchringii & Gotfch. Mülleri *Chronicon Lubecense Germanicum* p. 305. 312., M. Christoph. Sommeri *Epilogos pie demortuorum* p. 167. 168., ac pzfertim Joh. Henr. a Seelen (Vitx nar-
rationi Epitaphii in zde Mariana Lubecensis epigraphen adjicientis) *Partem I. Ashen. Lubec.* p. 142-157.

ELOGIA.

Henr. Meibomio Sen. (in *Notis ad auream Bullam Andronici Imp.*, p. 185. *Opusc. Histor.*) Homo audit, cum utrinque Juris, tum antiquitatis omnis, peritia optime instructus.

Joh. Henr. Meibomio (in *Epist. de novo Poesia* p. 3.) Jurisconsultus clarissimus.

Joh. Strauchio, Acad. Giessenz Antecessori (in *Epist. ad H. Bangertum*, *Commentationi hujus de vita nostri præfixa*), Vir ad publicum egregium factas, & omnium notissimas, imo aliter Pomponius Atticus, b. e. is Horos, qui de presentibus recte expediteque judicare de futuris solerter conquire poterat: in rebus suscipiendis honesti observans, tenax justis, illudque solum rationem habere censens, quod religionem haberet & justitiam; in gerendis, usu vite, officiis, studiisque civilibus, exercitatus & efficax; in expediendis successu felix; penetrabilis atque pervicax; denique in iis etiam, quorum æsum non habuerat, tam dextre judicans, ut, quo facto opus, quo vitato, nemo perspiceret rectius, certiusque provideret.

SCRIPTA EDITA.

I. GRÆCA & LATINA.

Carmina aliquot Græca, in Juventute edita. (V. *Bangertum* l. c., lit. E. 2. b.)

Jurisprudentia Isagogica, præcipuas Juris quæstiones, illo Præfide Disputationibus privatis in Acad. Jenensi A. 1610. ventilatas, complexa. Jenæ 1611. Luculento eam elogio non Jctos solum Jenenses, sed & ELReusnerum, Historicum insignem, cohonestasse, Bangertus (fol. I. 3. a. b.) testatur.

Disp. Inaug. de Jure Imperii Germanici, S. Cæzare Majestati, Electoribus & principibus viris, singulari, & hoc maxime seculo controverso, Præfide D. Eberh. Speckhanio. Helmstädi 1613. in 4. Recusa seorsim, curante D. Henr. Hahnio, Acad. Juliz Jcto, ibidem A. 1660. 1669. & 1675. in 4. & in *Volumine quoque Dissertationum de Jure publico Imperii Romano-Germanici variarum bipertito*, Hanoviz A. 1614. in 4. edito, ac *Volumine IV. Dispp. Jurid. Basileensium*, Basileæ A. 1620. in 4. excuso, obvia. Bangertus (l. c., lit. L. 1. b.) eam *Disputationem* vocat nobilem, argumenti raritate & dignitate, rerum varietate, ordinis etiam perspicuitate, ita commendatam, ut inter celebriora Juris publici monumenta semper sit numerata. Commendat etiam Phil. Andr. Oldenburgerus, P. III. *Discursuum ad Instrum. Pacis*, Disc. I. p. 2.

II. GERMANICUM.

Kurzes gegründetes Bedenken, ob die Erbz, hohe, und andere Enfte, im H. Römischen Reiche, beständig in ihrem esse zu erhalten? Scriptum, Quæstionis hujus affirmativam amplectens & defendens, ævovvµµs primum Halberstädi A. 1617. in 4. & deinde præfixis literis nominis initialibus A. C. C. L. (Ant. Colerum, Consulem Lubecensem, designantibus), Brunsvici A. 1651. in 4., ab eo editum. Scriptum huic contrarium, Colero ipsi (qui suum concionis illius contra Canonicos occasione concinnaverat) dedicatum, ejus rogatu, opposuit M. Frid. Petri, Ecclesiæ Brunsvicensis Coadjutor, & Pastor Andreanus, cujus (sine mentione loci A. 1618., Magdeburgi A. 1629. & Francofurti A. 1643., in 4. excusi) hæc est inscriptio: Censura Canonica, das ist: Heilsamer und gründlicher Bericht von Canonicis, oder Thumbbetten, und ihren Adjuncten, ob sie in einem Gott wohlgefälligen Stande sitzen, und wie sie ihrer Enstis lehn genießen; aus unvies detreiblichen Gründen, und vielen Zeugnissen Göttliches Wortes, ausgeführt. De utroque confer Bangertum l. c., lit. N. 1. b. N. 2. a., Vinc. Placcium T. I. *Theatri Anon. & Pseudon.*, c. 11., p. 456., & Phil. Jul. Rietmeierum *Parte IV. des Braunschweig. Kirchen-Historie*, c. 4., p. 271-276., ubi etiam memorantur Valent. Molleri, J. U. D. & Decani Brunsvicensis Blaliani, Vindiciz Canonicorum Germanicæ, quas *Censuræ* Petrinæ A. 1618. reposuit, sed non edidit.

INEDITA.

Catalogus summorum Ecclesiæ Judaicæ Pontificum, a reditu ex Babylone usque ad Hierosolymorum excidium, concinno ordine A. 1617. congestus. (V. *Bangertum* lit. N. 4. b.)

Historia Principum Maccabæorum, e S. Lit. & Josepho A. 1617. collecta (V. *Bang. lit. N. 4. b.*)

Genealogia Christi, ex utriusque fœderis libris concinnata, in qua Evangelistarum, qui discrepare inter se primo intuitu videntur, in illa enarranda consensum erudite demonstravit. (V. *Bangertum* lit. N. 4. b. O. 1. a.)

Consolatio super beato filiz suæ, Agnetis, excessu A. 1640. scripta. (V. *eundem* lit. Bb. 1. b.)

Homiliz Latinæ in textus Evangelicos & Epistolicos, qui diebus Dominicis explanantur. (V. *Bangertum* lit. Bb. 2. b.)

Modus ad salutarem usum S. Cœnæ, per veram pœnitentiam, se se præparandi, Meditationibus IV. A. 1641. expressus. (V. *eundem* lit. Bb. 2. b.)

CHRISTIANUS COLERUS, Hamburgensis, Edis Petrinæ Ratzeburgensis Pastor, & vicinarum in Saxoniz Interioris Ducatu Superintendens specialis.

Leichpredigt über Karsten Clausen, Bürgermeister in Ratzeburg, aus Es. LVII. Lubecz 1620. in 4.

Leichpred. über Martin Marggraven, Bürgermeister in Ratzeburg, aus Apoc. XIV. 13. Lubecz 1621. in 4.

Carrus Crucis, Unseres H. Erren Gottes Kreuzwagen, worauf er seine heilige und auserwählte Kinder wunderbarlich führet; darinn die Lehre vom Kreuze der Kinder Gottes wird erklärt, und Trost in demselben, aus Gottes Worte, verfertigen. Hamburg 1623. in 8.

HENRICUS COLERUS Junior (ab Avo cognomine, Senatore Lubecensi, Collegiique in Academia Rostochiensis Coleriani, ac quatuor Stipendiorum literariorum, fundatore, distingvendus), Patritius Lubecensis, Parentibus ac Majoribus cum fratre Antonio, in cujus Elogio enumerati jam sunt, iisdem gavifus, diem 6. Aprilis A. C. 1576: natalem habuit. Puer, cum scholam frequentaret patriam, non æquales solum, sed & aliorum de se expectationem, brevi superavit, & vix tria ætatis lustra egressus, sermonis Latini facultati tantam jam Græci junxerat peritiam, ut illo publicas in templis Demegorias contestim chartæ illineret, Pindarumque, Sophoclem, Æschylum, & ceteros Poetas Græciz difficiliores, absque interprete legeret (1.). Octodecim natus annos, Scholz Oratione publica valedixit, & ab Ott. Gvaltperio, Rectore, cum hoc dimissus est præfagio, magnam spem reip. Lubecensi in Juvene isto esse repositam. A. 1594., ut, præter literas elegantiores, Philosophiam ac Historiam, studia etiam tractaret Juridica, in Academiam profectus Rostochiensis, Christoph. Sturcium præcipuum illorum elegit Hodegum, defensaque publice Disputatione Juridica in Coloniensem & Argentinensem, eodem fine, perrexit. Spitz deinde, ut Praxi forensi assvesceret, aliquamdiu commoratus, in Italiam A. 1599. excurrit, in Acad. Patavina (cujus Nationis Germanicæ Ordo Juridicus Secretarii dignitate ipsum ornavit) Matheos universæ & Theoriam, & Praxin, addidit, Romam ipso anno Julii 1600. salutavit, sequentique biennio Galliam, Angliam & Belgium Hispanicum, itidem perlustravit. Ex itinere hoc literario, comparata sibi, præter Lingvarum Italicæ, Hispanicæ, Gallicæ & Anglicæ, peritiam, doctrinam & prudentiam insigni, A. 1602. in patriam redux, ab Henrico Julio, Duce Brunsvicensi, de controversia, quæ cum Urbe sibi intercedebat

(1.) V. Henr. Bangertii *Comm. de Vita Ant. Coleri*, lit. E. 1. a.

Barbrunsvicensi, mox consulebatur, & cum scripto, quid, ad restituendam concordiam, utrique faciendum, accurate ac solide ostendisset erudito, aulico destinabatur Senatui. Verum Colerus aularum splendori otium vitæ in patriæ privatæ literarum sapienter prætulit, eoque per tria lustra gavissus, tanto fervore studiis omnium ferme scientiarum incubuit, ut nunquam ultra tertiam matutinam somno indulserit, nec ante multam noctem quieti se dederit. A. 1617., d. 18. Jan., in Ordinem patriæ Senatorium est alleetus, Alex. Lüneburgio, Consule, se majorem in illo deprehendisse: & prudentiam, & rerum scientiam, quam polliceri sibi quisquam de ipso ausus fuisset, publice affirmante, &, septennio sequenti, plusquam vices, legationibus præclare functus gravissimis. Ad Consularem tandem d. 21. Dec. A. 1624. e-
vectus dignitatem, omnium de se expectationem superavit, &, in bello Germaniæ tricennali, prudentiæ singulari, pa-
trix ita moderatus est gubernacula, ut, neutri belligerantium parti addicta, saluti suæ quam optime prospexerit. In cor-
pore exiguo animus habitabat ingens, qui, & vera rectaque facile perspiciebat, & singulari, quod nullius fraudis aut se-
quioris consilii sibi esset conficius, sed Hypocritarum osor, pietatis candorisque cultor, justitiæ tenacissimus bonique
publici studiosissimus, *non paria ac autoritate tuebatur*. Laborum ita tolerans fuit, ut omnium causarum forensium ac
conventuum Senatoriorum acta domum reversus accurate annotaret, inque ferendis sententiis adeo circumspēctus, ut
graviore causas, non nisi domi probe meditatus, ac in utramque partem disceptatas ac elaboratas, in Senatum afferret.
Quicquid a reipublicæ negotiis supererat temporis, Vir extra controversiam doctissimus nunquam minus otiosus,
quam cum esset otiosus, libris, in senili etiam ætate, tribuebat & literis. Juris & Politices cognitioni, eximie, Symboli
sui, *Sursum corda* tolli jubentis, memor, accuratam junxerat Theologiæ universæ, præsertim Hermenevticæ, circa sen-
sum S. Lit. genuinum occupatæ peritiam, solidamque Philosophiæ, & diffusam historiæ omnium gentium ac tempo-
rum, studii in primis Genealogici, scientiam. In lingua Hebræa eos fecerat progressus, ut versionum Biblicarum
fidem ad fontes ipsos posset examinare, in Græca autem & Latina adeo exquisitè erat versatus, ut, Critici illi laudem de-
beri accurati, Joh. Kirchmannus, Vir in literis hisce maximus, sæpe sit professus. Matheseos adyta, & ingenii, & intru-
mentorum, quæ affabre confecta secum ex Italia attulerat, ope, penetrarat. Tabulas Europæ Geographicas vulgares,
multas accuratius dimensus, correxerit, & nova subinde quarundam provinciarum schemata Marte delineavit propriis,
quantumque in Architectura profecisset militari, bellicis patriæ temporibus, cum omnium admiratione, ostendit. Ab
ostentatione tamen doctrinæ adeo erat alienus, ut nihil plane scriptorum suorum in lucem prodire pateretur, quorum
omnis notitia nos fugeret, nisi Henr. Bangertus, Encomiastes posthumus, mentione aliqua hand esse destrandam
recte judicasset. Mortem violentam, cum A. 1625. Militum, qui, ipsum interfecturi, Nobilem Holsatum globo traje-
cerunt, cum Coniuge ac liberis, in suburbio Lubecensi, feliciter declinasset insidias, divino evitavit beneficio. Naturali
tamen, tæbe diuturna, d. 27. Mart. A. C. 1641., & æt. 65., tandem confectus, suum persolvit debitum, & Consulatum
fratri Antonio, a Senatu in locum suum A. seq. successore, reliquit. Defuncto tres filii fuerunt superstites, Agnes, Ca-
tharina & Elisabetha, e Coniuge priori, Elisabetha Gundelfingeria, (Petro, Ducum Holsaticorum nata Consiliario, A.
1608. sibi nupta, ac A. 1625. extincta), susceptæ, quarum primam Johanni a Werle, J. U. Doctori, alteram Thomæ a Wi-
ckeden, Patritio, tertiam vero Adriano Mollero, Senatori, ante obitum, elocaverat. Coniugium secundum, d. 22.
Febr. A. 1627. cum Margareta, Hieronymi Lüneburgii, Senatoris ac Camerarii, gnata, contractum, proles fuit expers,
& vidua hæc, ab ipso, marito alteri, Godichalco a Wickeden, itidem Consuli, relicta.

Plura de vita ac laudibus ejus suggereret, quam & nos hæcenus secuti sumus, Henrici Bangerti, Scholæ Lubecensis
Rectoris, *Laudatio illius funebri*, Lubecæ A. 1644. in 4. excusa, cui Epicedia etiam Joh. Ang. Werdenhagii, Joh. Kirch-
manni, Seb. Meieri, Jac. Kockerti, & aliorum, accesserunt. Ex illa Vitæ Synopsin exhibet Io. Henr. a Seelen *Parte I.*
Athenarum Lubecensium, p. 132. - 142. illique subjungit Epitaphii Inscriptionem.

Confer de illo *Chronicon Lubecense Kirckbringio-Müllerianum* p. 295., Nicol. Scribonii *Lib. IV. Lufuum Gottorp* p.
55. & *P. IV. Isagoges meæ ad Hist. Cimbræ*, c. 6., §. 7., p. 503. 504.

ELOGIA.

Joh. Kirchmannus, in *Ep. Dedic.*, quæ suos de *Romanorum funeribus* libros Senatui denuo A. 1625. inscripsit Lube-
censi, his eum verbis compellavit: *Tibi, Amplissime Dn. Henr. Colere, istam Consulatus dignitatem, in qua te nuper
præclaratua virtus, & accurata, non Juris solum publici privatique, sed & omnis honestæ disciplinæ, variarumque lin-
guarum, cognitio, collocavit, per hanc occasionem gratulor.* In Epicedio autem hisce metris celebravit:

*Non erat ille quidem titulo ac insignibus auctus,
Diva Astræa, tuis, sed multos ille tiara
Insignes inter variarum laude micabat
Disciplinarum, velut inter clara minores
Luna micat stellas, quando sua lumina terris*

*Explicat, & toto pernox jam corpore læcet.
Quicquid enim in doctis positum est memorabile chartis,
Quas vel Romulide præsci, vel Græca vetustas,
Edidit, ille avida perceptum mente tenebat.*

Henr. Vegetius (in *Dedic. Epistolarum Rosstochiensium* Joh. Caselii, ad Senatum Lubec. A. 1641. scripta) eum Virum
vocat literis egregie excultum, & peregrinationis usu insignem, cujus summa virtutis, eximie & spectatæ Juris & Po-
liticarum rerum scientiæ, excellentisque ac inusitatæ in omni liberalium disciplinarum genere eruditionis, admiratio, a-
nimum suum sæpe subeat.

Henr. Bangertus non in *Laudatione* solum *Funebri* effuse eum ubique celebrat, sed passim etiam, in *Commentatione
de vita fratris ejus, Ant. Coleri*, in qua Vir audit acerrimi judicii, multa scientia, virtute & prudentia, illustris (in *Tab.
Geneal. præfixa*); Vir, omnium Prædicatione, exquisita multarum rerum doctrina, imprimis in Mathematicis, Histori-
cis, Græcis & Jure, pollens (lit. E. 4. b. F. 1. a.); ac tandem (lit. Bb. 3. b.) Vir excellentissimi ingenii, doctrinæ summæ, con-
summatæque per omnia prudentiæ, qui laudes orationis suæ excedat.

In Epitaphio, ipsi defuncti in æde Mariana, erecti Inscriptione, hoc celebratur Disticho:

*Non major Romæ nec visus Consul Athenis:
Gaudet in hoc tanto clara Lubeca viro.*

SCRIPTA EDITA.

E Constitutionibus Nomico-Politicis Reipublicæ Lubecensis vernaculis, teste Bangerto (in *Or. Fun.*), revisæ ab eo
sunt, emendatæ, supplementis auctæ necessariis, & publico nomine denuo editæ:

- Die revidirte Obergerichts-Ordnung. Lub. 1631. in 4.
- Die revidirte Niedergerichts- und Cancellery-Ordnung. Lub. 1639. in 4.
- Die Wacht-Ordnung. Lub. 1628. in 4.
- Die Feuer-Ordnung. Lub. 1624. in 4.
- Die Pest-Ordnung.
- Die Armen-Ordnung;
- Molleri Cimb. Lit. Tom. I.

Ee

INEDITA

INEDITA (ab Henr. Bangerto, in *Or. Fun.*, laudata.)

Notæ in omnes Psalmos Davidis, in quibus ad veritatem Hebraicam examinavit, & cum LXX. Interpretum versione accurato iudicio contulit, quæ discedere in aliorum translationibus ab origine ipsi videbantur.

Notæ similes in multa alia loca Biblica.

Harmonia Paraphrastica IV. Evangelistarum, sive Narratio una & perpetua, ex iis, inter se collatis, concinnata, dictione quidem pura & castigata, ordine autem historiarum studiose, & summo cum iudicio, observato.

Scriptum, quo accurate docuit, quæ ratione omnis doctrina Juris commodissime disponi & tractari possit, simulque in legum ac Juris principia inquisivit.

Consilium ad Henricum Julium, Ducem Brunsvicensem, de controversia ipsius cum civitate Brunsvicensi, A. 1602. Scriptum, cuius supra jam facta est mentio.

Epistolæ ad Viros doctos Philosophicæ, in quibus in Philosophiæ divisionem, ejusque partium constitutionem, aliasque Controversias Philosophicas, subtiliter & accurate inquiruntur.

Opus Genealogicum, methodo plane nova, labore improbo, diligentia admirabili, in tabulas redactum, in quo illustres Europæ familias ab ipsa prima origine arcessivit, commonstrans, quæ ipsarum vel consanguinitas sit, vel affirmata, quomodo quæque aucta sit & imminuta, quæ provinciarum & regna, per quas successiones, vel, in sua familia, ad filios & nepotes devoluta, vel ad alios translata.

Tabulæ novæ Geographicæ quarundam Europæ provinciarum.

JOHANNES COLERUS Lubecensis, (quem Georg. Matth. Königius in *Biblioth. Veteri & nova* p. 202. *Medicine peritissimum* vocat & Ecclesiasten A. 1678. fuisse testatur Berolinensem: sed cum alio absque dubio confundit) Rector scholæ Germanorum Holmiensis (1.) & deinde Pastor Ecclesiæ Germanicæ in Sveciæ Norrøpensis.

V. de illo Jo. Schefferi *Sveciam Literatam* p. 317. G. Ludovici & C. M. Martini II. cc.

Diff. Philologico-Physica de Bombyce ab eo conscripta & sub Adami Tribbechovii præsidio proposita. Gieslæ 1665. in 4.

Programma Actus fabulosi, Parnassum de studiorum impedimentis perorantem representantis. Holmiæ 1668.

Programma Orationi in annum ætatis XIII., exactum a Carolo XI., Rege Sveciæ, præmissum ib. 1668.

Ordo Garterius, i. e. Actus Narrationis solennis, cum Carolus XI., Rex Syeciæ, illius societatem adiisset, a Carolo II., Rege Angliæ cooptatus. Holmiæ 1669. in fol.

Styli exercitationes de naturæ mirandis, in quibus agitur: 1. de Cometarum natura; 2. de Aquila; 3. de Fonte S. Erici Upsaliensi; 4. de Leone; 5. de Noctambulonibus; 6. de Tabaci natura, usu & abusu; 7. de Digitis; 8. de Etesiiis. Holmiæ 1670. in fol.

Sacra ars navigandi, sive Concio Germanica in Evangelium diei Circumcisionis Domini ex Luc. II. 21. A. 1679. habita. Holmiæ in 4.

M. LUCAS a COLLEN Senior, Hamburgensis, Vici primum Elmeshornensis, in Comitatu Pinnebergico, Parochus, deinde, cum ab hoc deturbatus esset officio, navium, Hamburgo in Islandiam missarum, Ecclesiastes, ac tandem, ab A. 1595., Johannis Hennichii in Pastoratu urbis patris Jacobo Successor, simulque templi Cathedralis Vicarius (2.), hoc etiam sacro munere, d. 24. Oct. A. 1609., vel ipsemet, ob senectam, se abdicavit, vel, uti alii tradunt (3.), ob rixas cum M. Bernh. Vegetio, Ordinis Ecclesiastici Seniore, adulterii a se accusato, Magistratus sententia excidit. Jacobumque Fabricium nactus successorem, biennio post, d. 11. Sept. A. 1611., vivis excessit. V. *Catalogum Ministrorum Ecclesiæ Hamb. MS. ἀδελφότητος*, & Joh. Alb. Fabricii P. II. *Memor. Hamb. p. 383.* D. Phil. Nicolai (in Ep. *Dedic. Comm. de Christo omnipresente*) eum *Lucam de Colonis* appellavit, ac *Antistitem Ecclesiæ Jacobæ vigilantissimum, & maxime sinceri*, dignatus est elogio. De filiis ejus, Luca ac Stephano, mox dicetur.

Dedicatio templi S. Gertrudis Hamburgensis, oder Einweihungspredigt der Capellen S. Gertrud in Hamburg, d. 16. Apr. A. 1607. gehalten. Hamburgi 1609. in 8.

LUCAS a COLLEN Junior, Senioris, modo memorati, filius, Hamburgensis.

Aussführliche Lehrschrift vom leiblichen und geistlichen Segen derjenigen, so in Erbauung der Kirchen und Schulen geistlich seyn, und die Kirchendiener versorgen, auf Haggæ II. Hamburgi 1609. in 4.

Warnungspredigt, wie Gott die Ungehorsamen und Halsstarrigen, die ihm nicht gehorsamen, und in Erbauung seines irdischen und himmlischen Tempels nicht Fleiß anwenden, gestraffet, auf Hagg. II. Hamb. 1609. in 4.

Predigt vom Kreuze und Anliegen der Menschen, wie man selbiges auf den Herren solle werfen, auf Ps. LVI. Witebergæ 1610. in 4.

M. STEPHANUS a COLLEN, Hamburgensis, Lucas senioris item filius, Witebergæ (quam A. 1615., teste Gotfr. Svevo (4.), adierat) suprema Philosophiæ laurea A. 1618. ab Ambr. Rhodio, Matheseos Professore, ornatus, Pastor, circa A. 1626., in Ducatu Bremensi Horneburgensis.

Neujahrspredigt, wie die rechten Herrn-Christen das neue Jahr wol und Christlich anfangen sollen, damit es glücklich und selig hinaußlaufen möge. Hamburgi 1626. in 4.

M. ERNESTUS CONRADI, Hamburgensis, templi in patria Cathedralis, ab A. 1696., Vicarius. (V. J. Alb. Fabricii P. II. *Memor. Hamb. p. 628.*)

Disp. de Surdorum enunciationibus, Præside D. Gerh. Meiero. Hamb. 1698. in 4.

Finitor Physicus, scientiæ naturalis limites & confinia dirigens, Præside D. Joh. Bapt. Röschelio defensus. Witeb. 1703. in 4. V. *Nova Lit. Germ.*, M. Aug. A. 1703., p. 287.

Disp. Witebergensis (ab Hamburgensi diversa) de Surdorum enunciationibus, ab eo Præside proposita. Witeb. 1703. in 4. V. *N. L. Germ. I. c.*

JOACHIMUS CONRADI, Hamburgensis, J. U. Lic. & in patria Practicus.

Disp. Jurid. Inaug. de Retorsione. Argentinz 1630. in 4.

Anti-Mylius, seu Spongia adversus aspergines, criminationes & calumnias, quibus D. Mylius, Advocatus Hamburgensis, in scheda quadam excusa, famam ejus læserat. A. 1630. in 4.

M. JOHANNES CONRADUS, Parochiæ Bovenfis (quæ *Hawstedensis* in antiquo Ecclesiarum Episcopatus Slesvicensis appellatur Catalogo), in agro Flensburgensi, Pastor.

(1.) Ut M. Dan. Müllerus, ejus in munere hoc Successor, in Epistola ad Joh. Andr. Gleichium retulit, testibus Gothofredo Ludovici, *Parte III. Historia Rectorum & Scholæ p. 175.* ac M. Christoph. Sam. Martini in *Sched. declaris Coleris, num. 32. p. 24.* (2.) V. Joh. Alb. Fabricii P. II. *Memor. Hamb. p. 620.* ubi perperam *Lucas von Cösten* vocatur. (3.) V. Dav. Schultens *Hamburgischen von der Schule beruffenen Prediger p. 87.* (4.) in *Arch. Witth., lit. N.º. 1. b.*

Spiegel des zukünftigen Standes derer, die im Herten sterben, oder Leichpred. über Anna, Lorentz Niffens, Königl. Hurdeshogt, Ehefrau, auß Apoc. XIV. 13. Lubecz 1655. in 4.

HENNINGUS CONRADINUS, Hamburgensis, non J. U. Doctor (quem ei titulum Andr. Angelus (1.) affigit), sed Philos. Magister, & P. L. C. A. 1566. Scholz Staderis Rector fuisse a Jac. Saxio Flensb., in Annot. MSS. ad Calend. Hist. Eberi (d. 4. Apr.), traditur. Domesticus filiorum Pauli Ranzovii, Adolphi, Ducis Holsatiz, Consiliarii, in oppido Svavelstedensi, circa A. 1570., fuit Præceptor (2.), deinde vero Scholz patriæ Hamburgensis, ab A. 1575., Conrector, templique simul Cathedralis Vicarius (3.). Munere hoc scholastico, ob morbum lentum ac diuturnum, d. 2. Nov. A. 1584. (quem fatalem ei fuisse Joach. Henningius (4.) & Joh. Alb. Fabricius (5.) falso opinantur), se abdicavit (6.), &, sexennio post, d. 3. Oct. A. 1590. (uti ab Ulr. Winckelio, Viri Consultu., sum edoctus), vivis tandem excessit. Poematis argutis atque elegantibus patronum superstes sibi conciliavit Henr. Ranzovium, Cimbriæ Proregem ac Mecenatem, laudesque meruit posthumas, tum Ol. Borrichii (7.), non infeliciter cum in Elegis judicantis esse versatum, tum Casp. Conradi (8.), hoc illum celebrantis Disticho:

*Holsatiz Henningus descripsit carmine gesta,
Saxonas exuperans laudis honore suos.*

SCRIPTA LATINA EDITA.

Brevis Narratio, una cum Epitaphiis nonnullis, de vita, præcipuis rebus gestis, & obitu Dan. Ranzovii, copiarum Friderici II., Regis Daniz, contra Svecos ductoris primarii, qui in expugnatione arcis Warpurgz occubuit; Querela item Daniz, & responsio Cimbriæ, de obitu ejusdem. Hamburgi 1570. in 4.

Epigrammatum Liber Historicus, continens Encomia Imperatorum, Heroum & Ducum, superioribus & nostro seculo virtute bellica maxime illustrium, quos in arce sua Bredenberga depingi, & versibus, partim a seipso compositis, partim hinc inde collectis, ornari, curavit Henr. Ranzovius; item de fortibus & claris aliquot Viris antiquæ & nobilis familiæ Ranzoviz, qui quadringentis hucusque annis pace & bello floruerunt. Antwerpiz, apud Christoph. Plantinum, A. 1581. in 4. Sub Ranzovii ipsius nomine a Pet. Lindebergio (in *Hypotyposi etiam Ranzoviana*, c. 3., p. 35., eidem Heroi hunc perperam tribuente) Poematis suis juvenilibus, Hamburgi A. 1592. in 8. excusis, postea est adjunctus. Fallitur Henn. Wittehius, qui (in præf. *Memor. Theol. renov. p. 9.*) Conradinum, ob Epigrammata hæc, Imperatores celebrantia bellicos, Scriptoribus Historiæ Imperatorum Romanorum Augustæ accensuit.

Epithalamion in nuptias Johannis Kleyen, J. U. L. & Canonicorum Hamburgensium Senioris. Marpurgi 1582. in 4.

Elegiz aliquot & Epigrammata in obitum Patris, fratris & liberorum Henr. Ranzovii, Epitaphiis illorum, ab ipso Ranzovio publicatis, adjecta. Lipsiæ 1584. in 4.

Poemata omnia, uno volumine comprehensa, & sumptibus Eberh. Twestrengii, J. U. L. ac Consulis Hamburgensis, a Theod. Glazero, Dithmarso, edita, Rostochii 1607. in 8. Ex Editione hac (cujus recensio a Joh. Alb. Fabricio, *P. II. Memor. Hamb.*, p. 1126-1129. exhibetur) expungi nonnulla jubet Ant. Sotomajoris *Index Expurg. Hispanicus* p. 480. Antiquiorem ista Hamburgensem, A. 1599. in 8. excusam, quam Henn. Grossius, G. Draudius & Paulus Bolduanus (in *Biblioth. Philos. p. 582.*), memorant, non vidi, nec produisse credo. Selectiora quædam e Poematis hisce Pet. Lindebergius, in *Hypotyposi Ranzoviana*, Hamb. A. 1591. in 4. impressa, Janus Gruterus in *Deliciis Poetarum Germanorum*, Francof. A. 1612. in 8. evulgatis, Tomo vel primo (*juxta Ind. Expurg. Hisp. l. c.*), vel secundo (*juxta Königium in Bibl. V. & N.*), & Casp. Dornavius Tomo I. *Amphitheatri sapientiæ jocoseriæ*, Hannoviz A. 1619. in fol. edito, exhibuerunt.

Carmen Epicum de situ urbis Hamburgæ, & studiis suis, ad D. Burch. Mithobium, in Joh. Alb. Fabricii *Parte I. Memoriarum Hamburgensium* (Hamburgi A. 1710. in 8. publicata), p. 409-414., recusum.

INEDITUM.

Ranzovias, Poema de Ranzoviorum rebus gestis Heroicum, ab ipsomet, in *carmine precedenti* p. 412., memoratum. (Confer de Conradino Joh. Jac. Frisii *Biblioth. Univers. p. 321.*, J. Alb. Fabricium *ll. cc.*, & *P. I. Isagoges meæ ad Hist. Cimbr.*, p. 222. 223. 236., ac *P. IV.*, p. 524.)

HENRICUS CORDES, Lubecensis, Scholz Germanorum, in Civitate Hafniensi, trivialis Ludimagister, ab Anno circiter 1691., substitutus, & Orphanotrophei deinde Lubecensis, circa A. 1696., Præceptor, Societatis Arithmeticæ Hamburgensis, A. 1690. fundatæ, Collega, *Continuantis* insignitus agnomine, d. 14. Jul. A. 1707. Lubecz obiit. *V. Nova Lit. Lubec.*, *M. Oct. A. 1707.*, p. 319.

Renangelegter Historischer und Algebraischer Gartenbau, von 26. curieusen Historien, als zu einem neuen Garten gehörigen Bäumen; auß deutlichste resolviret. Hafniz 1691. in 8. Commendatur a W. E. Tenzelio, in *Dial. Menslr. Germ.*, *M. Jan. A. 1693.*, p. 22.

Anderer Theil desselben, auß 26. curieusen Historien bestehend. Ratzeburgi 1696. in 8. Utraque pars recusa est Lubecz A. 1708. in 8.

Historisch-Algebraische Nebenstunden, in sich fassend 51. curieuse und amnußige Historien, in die edle Algebra verfasst, und deutlich resolviret. Ratzeburgi 1698. in 8. Editio secunda, centuriam historiæ exhibens integram, Lubecz A. 1707. in 8. prodiit. De scripto hoc, uti & præcedenti bipertito, ex elegantibus, quibus numerorum aliquid inest, historiis problemata formantibus & solventibus Arithmetica atque Algebraica, *V. Nova Lit. Lubec.*, *M. Mart. A. 1698.*, p. 48., & *M. Jul. A. 1707.*, p. 224.

Algebraisches Ehegedächtniß M. Bernhards Krechtings, des Ministerii zu Lübeck Senioris. Lubecz 1700. in fol.

Historisch-Arithmetische und Algebraische Übungslust; Scriptum in *Nov. Lit. Lubec.*, *M. Jul. A. 1707.*, p. 224., promissum.

JOACHIMUS CORDES, Lubecensis, Med. D.

Exerc. de Chyli motu, Præfide D. Gerh. Blasio. Amstelod. 1664. in 4.

Disp. Inaug. de Phitisi. Ultrajecti 1664. in 4.

M. PAULUS CORDES, Henrici Fil., Hamburgensis, d. 20. Oct. A. 1613. in lucem editus, & e schola patris A. 1633. in Acad. Rostochiensis, A. 1635. in Witebergensium, & A. 1638. in Jemensem, profectus, tres in hac.

Ee 2

Præfide

(1.) in *Catal. Autorum* quem *Chronico* adjecit *Holsatiz*. (2.) teste Joach. Degenero, *Past. Hamb.*, in *Ep. MS.*, A. 1570. ad eum missa. (3.) V. J. Alb. Fabricii *P. II. Mem. Hamb. p. 621.* (4.) in *Præf. Paradisum Horatianum*. (5.) *l. c. p. 1124.* (6.) V. *Anonymi Catal. MS. Ministrorum Eccl. Hamb.* (7.) *Diff. IV. de Poet. Lat. p. 118.* (8.) in *Musen. I. Prosopographia Medica* p. 40.

Præsides Salom. Glasio (in Genesin, Epist. ad Rom. ac Pl. CX.) habuit Disputationes, ac A. 1639. Magistri titulum obtinuit. In patriam redux, ex illa A. 1641. Amstelodamum, ad officium in xde Lutheranorum sacra, advocatus est, Ecclesiasticum, & hoc per 33. annos administrato, d. 16. Dec. A. C. 1674., & æt. 61., defunctus, cum e prima conjugē, Catharina, Mich. Engelli, Mercatoris Hamburgensis, gnata, A. 1647. ducta, & A. 1651. mortua, filium unicum, Henricum, Ecclesiasten Lutheranum Hagensen (A. 1678., æt. 29., extinctum) (1.), ex altera autem, Gertrude Flamingia, A. 1653. in locum illius subrogata, nullos sustulisset liberos. Fusius vitam ejus exponunt Sermones duo in Luc. II. 29. & Apoc. XIV. 13. funebres, memoriz ejus a Reimero Ligario, Ostfrisis, Collega, ac M. Henr. Cordesio, filio, dicati, Hagæque A. 1675. in 4., cum Epicediis, excusi, brevissime autem H. Wittenius *T. I. Diar. Biograph. Sec. XVII.*, ad A. 1674.

Disp. de Baptismo, Præsides D. Joh. Cohnmanno. Rostochii 1634. in 4.

Disp. de Cælo, Præsides M. Joh. Musæo. Jenæ 1638. in 4.

Bibelsche Catechismus. Scheel. Amstelod. 1671. in 8. (I. Belg.)

Erklärung des Liebes: Wacht auf, ruffe uns die Stimme. Amstelod. 1655. in 8. Quod scriptum, in Catalogo quodam memoratum, idem esse credo cum *Voce e Septentrione, tribus Homiliis in Cap. 25. Matth. Belgicis explicata*, quam Wittenius *L. c.* ei tribuit.

WICHMANNUS CORDES, Hamburgensis, Med. D. & in patria Practicus. Vixit A. 1704.

Disp. Inaug. de Bilis natura & usu Medico, Præsides D. Henr. Christoph. Alberti. Erfurti 1698. in 4.

JOHANNES DIETERICUS CORDT, Med. D. & Practicus Hamburgensis. Vixit A. 1704.

Disp. Inaug. de Peripnevmonia. Ultraj. 1692. in 4. (V. *Lehm. Hamb. Lit. A. 1701. p. 14.*)

SIMON CORFINIUS, Hamburgensis, Johannis, Pastoris Catharinzi, filius, Med. D. & in patria Practicus. Vixit A. 1716.

Exerc. de Morte in undis, contra Servium & Synesium, Præsides Jac. Thomasio (*illius Autore*) defensa. Lipsiæ 1667. & 1672. in 4.

Disp. Inaug. de Catalepsi. Ultraj. 1669. in 4.

M. HERMANNUS CORNERUS (quem solus *Martinum* perperam vocavit Joh. Reiskius (2.)), Lubecensis, Cœnobii Ord. Dominicani, in patria, Lector & Monachus, Historicus diligens & pro seculi genio eruditus, deque Saxonia inferiore ac Cimbria nostra, quarum res, in *Chronico*, ad A. C. 1435., quo vixit, perducto, aliis persecutus est diligentius, præclare admodum meritis. Plura haud dubie A. 1720. de eo attulit Joh. Henr. a Seelen in *specimine Selectorum Literaturarum tertio*, de illo agente, quod, mihi nondum visum, ipsemet *Parte II. Athenarum Lubecensium p. 5.* allegat. Conferantur de illo Gothofr. Gvilh. Leibniti in *Introduç. in Tomum II. Scriptorum de rebus Brunsvicensibus, num. 46., p. 51. ac seqq.*, & qui hanc laudat, Gothofr. Hechtius in *Germania sacra & literata, P. II., Lib. 16., c. 18. p. 719. 720.* nec non Joach. Frid. Fellerus *Trimestri I. monumentorum variorum ineditorum p. 39. 40.*

Chronici ejus novelli, Universalis Latini, etiamnum *avéndeja*, & a N. C. ad A. C. 1435. (juxta Bangertum & Meibomium Juniores), vel 1438. (juxta Anonymi, a quo, cognomine omisso, *F. Hermannus Ord. Præd.* appellatur, Catalogum Autorum, *Metropoli Krantzianæ præfixum*), perducti, bina MSta membranacea, duobus Tomis nitide exaratis, comprehensa, in Bibliothecis Civitatum Lubecensis & Lüneburgensis publicis asservari, Bangertus & Henr. Meibomius Jun. testantur. MStum tertium (quod Meibomio non innotuisse miror) in Acad. Juliz, sub *Fratri Kœrneri* nomine, superest Bibliotheca, sed haud dubie in fine mutilum, cum, teste Georg. Calixto (locum ejus de sede Pontificum recitante stercoraria, sexui horum explorando destinata) (3.), in *conditu Romæ incipiat. & in Concilio Constantensi (A. 1414. ac 1415. habito) finiat*. Secutus in eo Autor est scriptores alios vetustiores, & hos inter, Helmoldum ac Arnoldum Lubecensem, quorum *Chronici Slavorum* omnes fere narrationes suo illum operi, sæpe vix vocula mutata, inseruisse, Bangertus & Meibomius junior, aliquoties jam laudati, observarunt. E quibus tamen posterior, non pauca in eodem, addit, singularia, ubi ad sua tempora pervenit, circa Historiam præcipue Saxoniz inferioris ac Transalbianæ, inveniri. Illud vicissim consuluerunt, & subinde allegarunt, præter Franc. Irenicum, in *Exegesi Germanie* (4.), teste Meibomio, Autorem, sub *Hermanni, Scriptoris Saxonum*, frequenter adducentem nomine, & in rebus plerumque secutum Saxonis, Alb. Krantzius nostras, & qui utroque est antiquior, Autor *Chronici Slavici prioris*, ab Erpoldo Lindebrogio inter *Rerum Germanicarum Septentrionalium Scriptores* editi (5.). Loca Helmoldi & Arnoldi Lubecensis, in Chronico ejus citata, quæ in illorum *Chronico Slavorum*, vel plane non, vel aliter, legantur, G. G. Leibniti hinc, *Tomo II. Scriptorum de rebus Brunsvicensibus*, Hannoveræ A. 1710. in fol. edito, subjunxit. V. Lipsiensium *Acta Eruditorum, M. Febr. A. 1712., p. 13.* Cujus etiam Operis *Tomo III.*, Hannoveræ A. 1711. in fol. excuso, excerpta ejusdem Chronici Corneriani, ab A. C. 1371. ad 1435., de urbe Lüneburgensi, sunt inserta, testibus Lipsiensibus, *L. c., M. Mart. A. 1712., p. 139.* Novissime tandem Chronici Corneriani Pars posterior, a Caroli M. temporibus ad A. C. 1435. perducta (omissa priori, historiam, ab O. C. ad Carolinum usque imperium, antiquiorem complectente), integra, & Codice MS. Bibliothecæ Senatoriz Lüneburgensis, *Historia novelle* gaudente titulo, & Lubecensi atque Helmstadiensi multo antiore, a Joh. Georg. Eccardo, *Tomo II. Corporis Historici ævi medii*, Lipsiæ A. 1723. in fol. excuso, est edita. V. eosdem Lipsienses, *M. Oct. A. 1723., p. 440.*

Consule de illo, præter jam allegatos, Hier. Henningii *Præf. Operis Geneal. Saxon.*, Henr. Meibomii Sen. *Bardovicum*, in *Opuscul. Histor. p. 119. 131.*, & *Vindicias Billingas ibid. p. 309. 310.*, Henr. Bangerti *Præf. Chronici Slavorum Helmoldini*, & *Notas ad illud p. 113. 296.*, Henr. Meibomii Jun. (plura cæteris suggerentis) *Introd. in Histor. Sax. Infer. p. 101. 102. 105.*, Casp. Sagittarii *Histor. Bardovic., c. 7., §. 10.*, Joh. Hallervordii *Biblioth. Curiosam p. 127. 128.*, & *Spicilegium de Historicis Latinis p. 92.*, Mich. Hertzii *P. IV. Biblioth. German. lit. O. 4. b.*, Sev. Walth. Sluteri *Propyleum Hist. Christ. p. 60. Ed. postea.*, nostramque *Isagogen ad Hist. Cimbr., P. I., c. 6., §. 14., p. 87. 88.*, ac *Diatriben de Helmoldo, §. 25. 29.*

MARTINUS CORNETUS (nescio quis) *avéndeja* reliquisse fertur, quæ in multorum versantur manibus, mihi nondum visa:

Epitaphia Nobilium Slesvigo-Holsaticorum; das ist: Erschreckliche Todes-Fälle, die sich unter etlichen vom Adel der Herzogthümer Sleswig und Holslein, von A. 1575. bis 1680., zugetragen, und wie sie, unvermuthlicher Weise, durchs Schwerd, Erschießen, Gift, und andere Fälle, sind umbkommen.

M. NICOL.

(1.) V. de illo Joh. Scheelhammer Jun., Collegæ, Sermonem Funebrem Germanicum, la ejus habitum exequia. (2.) Exerc. II. de Imaginibus Christi, c. 1., §. 2., p. 60. (3.) in Tr. de Conjugio Clericorum p. 317. (4.) Lib. III. c. 39. 41. 42. 105., & ibi sæpius. (5.) c. 36. & 17., p. m. 204., ut alibi passim.

M. NICOLAUS CORNOPOEUS, Kiloniensis, scholz patriæ, circa A. 1590., Rector, ac Pastor deinde ruralis, circa A. 1603., in Holsatia Woldenhornensis; *γνώσις Ecclesiæ doctoribus* ab Æg. Hunnio (in præfat. *Traſſatui ejus de norma in controu. relig. præfixa*), Autoribus vero prohibitis ab Ant. Sotomajore, Inquisitore Hispaniz Generali (*Biturigem illum inepte vocante*), in *Indice Librorum prohibitorum & expurgandorum Hispanico*, Madriti A. 1667. edito (p. 800.), annumeratus.

SCRIPTA EDITA LATINA.

Oratio funebris, memoriz Philippi, Ducis Slesv. & Holſt., in arce Gottorpiensi d. 18. Oct. A. 1590. defuncti, Kilonii habita. Lubecz 1590. in 4.

Traſſ. de Normajudicii in controuerſiis religionis dirimendis, cum Præfat. D. Ægidii Hunnii. Witebergz 1603. in 4. (*Lipenius, P. II. Bibl. Theol. p. 353., Annum 1607. in locum 1603. male ſubſtituit.*)

D. Mart. Lutheri Hymnus in natalem Chriſti: Gelobet ſeyſtu Jeſu Chriſt; verſibus Græcis & Latinis redditus. Hamburgi 1616. in 4.

Epistola Paracletica ad Henr. Ranzovium, A. 1591. ſcripta, inter *Conſolatorias ad Ranzovium Epistolas*, a Georg. Lud. Frobenio Francof. A. 1593. in 8. junctim editas, p. 198. & ſeqq., obvia.

GERMANICA.

Aufſlegung des IX. Capittels Eſaiz von der Menſchwerdung Chriſti, wie auch des LXV. Pſalms. Witeb. 1603. in 8. (*Draud., Bold. &c.*)

Hier. Welleri Antidotum, oder Geſteſte Arſtedie vör de Chriſten, de Anſechtinge und geſteſte Dröſniſſe hebben, int Saſſiſche öbergſetzt. Hamburgi 1603. in 8. (*L. Sax.*)

Filius prodigus, oder Aufſlegung der ſchönen Gleichniß vom verlohrenen Sohne, beydes nach dem Buchſtaben, und der Allegoriſchen Deutung, in 5. Predigten verfaſſet. Hamburgi 1614. in 4.

Aufſlegung des XLVI. Pſalms, in 4. Predigten. Hamburgi 1627. in 4.

M. MARTINUS CORONÆUS (ſive **KREYE**) Senior, Holsatus, filiorum Henr. Ranzovii, Proregis Cimbrici, A. 1564. & ſeqq., fuit Pædagogus, deinceps vero Civitatis Kilonienſis, ad A. uſque fatalem 1586. (1.), Paſtor. Præter Theologiam Chymiz etiam fuit ſtudioſus, ejusque myſteriis, ſicut Epistolæ illius ad D. Paulum ab Eitzen, Eccleſiarum Holsaticarum antiſtitem, docent, initiatus, ac literarum præterea elegantiorum peritia inſigni conſpicuus. Librum Concordiæ, Eitzenii (cujus de illo Cenſuram ſuo d. 21. Sept. A. 1572., cum reliquis Cimbriz Ducalis Paſtoribus, approbavit Chirographo (2.)) exemplo, conſtanter rejecit ac impugnavit, ob ſuam adverſus hunc παρρηſίαν Andr. Pouchenio, Præſuli Lubecenſi, ac Georg. Stammichio, Paſtori Hamburgeni Catharinæ, aliquot in eum Demegoriis contumelioſe inveſto publicis, exoſus. Quorum ultimus, & alii Parochi Hamburgeniſes ἀλλοτριεπίσκοποι, cum ab ipſo, A. 1579. in urbem ſuam delato, ut coram ſe compareret, ac recuſatæ libri iſtius ſymbolici ſubſcriptionis rationem redderet, audacter poſtulaſſent, acri viciffim reſponſo, qvo animi impotentia & πολυπραγμοσύνη iis expoſtularatur, ſicut ex Epistola ad Eitzenium, ſuſe hanc ſύμψαζιν exponente, didici, ſunt excepti.

(Confer de illo Mich. Clenovii Jun. *Tyrociniurum Poeticorum Myrmecias* p. 120., P. I. *Iſagoges mex ad Hiſt. Cimbr.*, c. 14., §. 8., p. 223, 224, 225., & ex illa Vinc. Placcii *Tſi. Theatri Anon. & Pſeudon.*, c. 9., p. 333, 334.)

Elogia bina Joh. Ranzovii, Equ. Aur., & trium Daniz Regum Archiſtrategi, ſive Narrationes duz de ejus vita ac rebus geſtis, quas Coronæus, Biographiam ejusdem meditant, in Bibliotheca Bredenbergenſi forte fortuna (uti perhibet) inventas, adjuncta Epistola eleganti, Joachimo, Abbati Reinfeldenſi, M. Dec. A. 1565. tranſmiſit, hic autem, cum eadem, & præſatione ſua, excudi curavit, ac poſtea Georg. Lud. Frobenius A. 1593. *Sylogæ Epistoliarum ad Henr. Ranzovium Conſolatoriæ*, aliquoties Francofurti recuſæ (p. 1-24.), Simonque Schardius *Tomo III. Rerum Germanicarum* (Baſileæ A. 1574. in fol. edito), inferuerunt. Autorem illorum, quamvis videri nolit, ipſum eſſe Coronæum, ſtyli, in iis, & Epistola hujus præfixa, nitidi, terſi gravisque, mira ſimilitudo mihi perſuadet. Accedit, qvōd vidiffe recorder *Vitam & res geſtas Joh. Ranzovii*, M. Mart. Coronæi, Holsati, nomen in ipſo præferentes titulo, Francofurti A. 1567. (imo, juxta Catalogum qvendam, Roſtochii etiam A. 1566.) in 4. excuſas, quas cum Elogiis his eaſdem eſſe conſicio. Juſtus Lipſius, in Epistola ad Henr. Ranzovium A. 1587. exarata, & Sylogæ Frobenianæ modo laudatæ, p. 182. 183., inſerta, ſequenti *Elogio* hæc Latiniffima dignatus eſt elogio: *Elogia illa ad æternæ famæ virum, Parentem tuum, proſecto preſſo & rotundo ſtylo ſcripta. Quisquis is Autor, ſcio non inuſum vixiſſe melioribus Muſis. Doctrina vetus, nec affectata, in iis apparet, & judicium ante omnia directum quoddam in togatis ſagatisque rebus. Uno verbo, præco ille non indignus eo Achille.*

Epitaphium Elegiacum in obitum Dan. Ranzovii, Archiſtrategi Danici, A. 1569. ſcriptum, qvōd in M. Georg. Cruſii *Appendice Descriptionis Bredenberge*, Witeb. A. 1570. in 4. editæ (*lit. Z. 4. & 5.*), occurrit.

Epistola III. ἀνένδοſοι, de controuerſiis Eccleſiæ Lutheranz inteſtinis, ad D. Paulum ab Eitzen, Superintend. Holsaticum, A. 1579. & 1580. exarata, quas in Volumine Epistoliarum ad Eitzenium MSto inveni.

MARTINUS CORONÆUS (ſive **KREYE**) Junior, Kilonienſis, Gymnaſii Bordesholmenſis, & Academiæ deinde, circa A. 1599., Roſtochienſis, alumnus, templi hinc atque Cænobii Bordesholmenſis, ad A. uſque 1608., Aedituus, & Parochiz tandem ruralis Flintbeckenſis, in agro Kilonienſi, Paſtor, A. 1637. ſuperſtes; diſtingvendus a cognomine ſibi ac coevo Diacono Itzehoenſi, qvi Præpoſito ſuo, M. Dethlevo Meiero, de Chriſti ad inferos deſcenſu, A. 1632. movit controuerſiam.

SCRIPTA GERMANICA INEDITA.

Opera ſupererogationis militum Pontificiorum, Überflüſſige gute Werke der Papiftiſchen Kriegeſleute, nachdem ſie das Land Holſtein A. 1627. überfallen und ausgeplündert, und viele unmensliche Thaten begangen: Inſonderheit, was ſie vor hoſtilitäten und Schandthaten, in den neutralen Fürſtlichen Landen, wieder gegebene aſſecuration und Salvagvardie, verübet. MStum 12. qvaternionum, qvōd Hafniz in Jac. Beckeri, Secretarii regii, Bibliotheca inſpexi. Confer de illo P. I. *Iſag. ad Hiſt. Cimbr.*, c. 8., §. 6., p. 142.

Antiquitates des Kloſters Bordesholm, darinn beſchrieben werden deſſelben Foundation und geiſtliche Perſonen, ſo demſelben, im Paſtthum, und nach der Reformation, gedienet, imgleichen die Amptleute und Schulbedienten von A. 1566., und andere merckwürdige Dinge. Scriptum 7. qvaternionum non inelegans, & luce dignum publica, P. IV. *Iſag. ad Hiſt. Cimbr.*, c. 1., §. 7., p. 377., itidem jam commendatum. Seriem hiſtoriz Cænobii ad A. 1637. perduxit.

PETRUS CORSCHWANT, J. U. D. & Practicus Lubecenſis. Vixit A. 1673.

Diſp. Inaug. de Monopoliis, Præſide D. Frid. Gerdeſio. Gryphiswaldiz 1671. in 4.

(1.) V. Henr. Langemakii *Serm. Funerem, M. Dethero Maurizio, ejus Succęſſori, habitum.* (2.) V. Rud. Hopiniuzi *Concordian Diſcordem ſol. 71.* (ubi perperam Mart. Coronæus vocatur.)

Molleri Cimbr. Lit. Tom. I.

Ff

M. GER.

M. GERHARDUS CORTHUMIUS, Hamburgensis, Lipsiz d. 26. Jan. A. 1660. Magister a Joh. Ad. Scherzero creatus (1.), M. Joh. Corthumii, parentis, in oppidi Bergerdorfensis, (Parochis familiæ Corthumianæ, a Reformationis tempore, serie non interrupta, gavisi (2.) Pastoratu, Successor, A. 1704., teste Georg. Henr. Götzio, eruditus cum hortorum cultoribus, in Diatriba de his, A. 1706. edita (3.), annuerante, defunctus.

Exerc. Philosophico-Philologica de Angelis, Præfide Joh. Ad. Scherzero. Lips. 1659. in 4.

Christliche Drang- und Labaal, oder Reichpred. über Dorothea Trappinn, aus Ps. XXV. 17. 18. Hamburgi 1673. in 4.

Eine vielbedeutende geistliche Stundenbetrachtung, aus der Epistel des ersten Advent Sonntages (Rom. XIII. 11-14.) vorge-
stellt; wie auch eine vielbedeutende geistliche Tagebetrachtung, am Neujahrstage. Hamb. 1674. in 8.

M. JODOCUS (quem alii *Jacobum* perperam appellant) **CORTHUMIUS** (ab Herm. Hammelmanno, P. II. Hist. Eccl. Ev. ren. (in Opp. Hist.) p. 976. Rurumb vocatus) Hamburgensis. Magister creatus Rostochii d. 20. Sept. A. 1552. teste O. F. Schütz. L. I. Comm. de Vita Dau. Chytræi p. 74. templi in patria Jacobæi Diaconus A. 1562., festo Pascharis, electus, & Phthilid. 6 Sept. A. 1580. extinctus, V. Anonymi Catal. MS. Ministrorum Ecclesiæ Hamburg., & Joh. Alb. Fabricii P. II. Memor. Hamb. p. 887.

M. Joach. Westphali, Superintendenten zu Hamburg, Christliche Gebete auf die Evangelien und Episteln der Sonntage und Feste, von ihm, mit seiner Vorrede, ausgegeben. Hamburgi 1597. & 1634. in 8.

(Ipse etiam, nisi omnino fallor, idem est cum Jodoco Methodio, sub lit. M. memorando, qui Orationem de vita & obitu ejusdem Joach. Westphali Rostochii A. 1575. in 4. edidit. Cognomina certe, Germanicum Cortummii, & Græcum Methodii, quoad significationem, conspirant.)

LUCAS CORTHUMIUS, Hamburgensis, J. U. Lic. & in patria Practicus.

Disp. de Libera facultate in eligendo vitæ genere Liberis permittenda, Præfide D. Joh. Balth. Wernero proposita. Witebergæ 1715. in 4. V. de illa Partem XLVIII. der gelehrten Fame p. 969. 970.

Disp. Inaug. de Exheredatione, quatenus jure civili rite facta esse dicitur, Præfide D. Gebhardo Bastinellero proposita. Witebergæ 1716. in 4. V. de illa Partem LVI. der gelehrten Fame p. 580. 581. 582.

M. JESSENS CORVINUS, Hatherslebenensis, Rostochii A. 1630. Magistri ornatus titulo, Scholz initio patris Rector, simulque arcis regis Ecclesiastes, deinde vero Parochus, in agro vicino, Moltrupentis, Bierningensis, ac tandem Biertensis. Vixit A. 1664.

Carmina Latina varia, diversis edita temporibus.

Reichpredigt über Christlina, M. Joh. Beuerlini, des Königl. Dänischen Prinzen, Christiani V., Hofpredigers, Ehefrau, aus Ps. XXXI. Hamb. 1634. in 4.

JOHANNES COSTERUS a Rosenberg, quem Henn. Wittenius Gadebusch, Ducatus Megapolitani oppido, Joh. Schefferus autem, & alii, Lubecz, primam aspexisse lucem testantur, Medicinæ Doctor, ex Academia Regionum montana Wismariæ A. 1649. ad Polatri evocatus, est officium, ac deinde Ordinis Esthoniæ Equestris, urbisque Revaliensis, Physicus integro fuit quinquennio. In aulam hinc Svecicam a Carolo Gustavo, Rege, accersitus, & nobilitatis donatus privilegiis, Archiatri titulo, & illi, & post ejus obitum, quem præfens spectavit, Viduæ ejusdem, Hedwigæ Eleonoræ Holsatæ, inservit. E Svecia in Russiam delatus, magno illius Duci, per annos complures, a cura fuit valetudinis, ac rude tandem donatus Revaliam rediit, annoque istuc 1685. d. 22. Febr., septuagenario major, obiit. V. de illo Joh. Schefferi Sveciam Literatam p. 305., meaque ad istam Hypomnemata p. 465., Henn. Wittenii T. I. Diar. Biograph. Sec. XVII. ad A. 1685., Corn. a Beughem Bibliogr. Medicam p. 66., Georg. Abr. Merclini Lindenium renovatum p. 161., & Joach. Viti Wigandi (sive Joh. Val. Willii) Diss. I. de Philiatrorum Germanorum itineribus p. 78.

Disp. de Dysenteria, ab eo Præfide proposita. Regiomonti 1646. in 4.

Affectuum totius corporis humani præcipuorum Theoria & Praxis, Tabulis exhibitæ. Accesit Relatio Medica morbi & obitus Caroli Gustavi, Regis Sveciæ. Francof. 1663. in 4. Lubecz 1675. in 4. (Relatio hæc criminationibus illorum est opposita, qui, teste Sam. Pufendorfio, Lib. VII. de rebus Car. Gust. §. 2., p. 662. Ed. Germ., febris, quæ Rex obiit, maligna, pro scorbutica saltem habita, curationem illi imperitam exprobant.)

Opera Medica, Lubecz A. 1666. in 4. (teste Catalogo Nund. Lips. A. 1666. Vern. p. 10.) edita, quæ cum scripto eadem esse credo præcedenti.

CONRADUS ANDREAS CRAMERUS, Lubecensis, Med. Doctor, & Practicus primo Lubecensis, deinde in Duc. Megap. Rhenensis. V. J. H. a Seelen P. III. Athen. Lubec. p. 210. Vixit A. 1721.

Disp. Inaug. de Usu Corticis Chinæ febrifugo cauto ac suspecto, Præfide D. Henrico Henrici proposita. Halz 1713. in 4. V. de illa Partem XXXII. der gelehrten Fame p. 608. 609.

DANIEL PARIDAMUS CRAMERUS, Hamburgensis, Med. D. & in patria Practicus, simulque Confiliarius, circa A. 1704., Würtembergicus (V. Lehm. Hamb. Lit. A. 1704. p. 14.) Vixit A. 1716.

Disp. Inaug. de Hydrophobia. Lugd. Bat. 1688. in 4.

JOHANNES CRAMERUS (quem *Craserum* alii vocant), Hamburgensis, J. U. D. Vixit A. 1689.

Disp. de Antinomiis Juris Civilis, in genere & in specie, Præfide D. Joh. Frid. Böckelmanno. Heidelbergæ 1660. in 4.

Disp. Inaug. de Navi & navigatione, Præfide eodem proposita. Heidelbergæ 1661. in 4. (Laudatur a Burgoldensi P. III. Discursuum ad Instrum. Pacis, Diss. XII., p. 87.)

MAURITIUS CRAMERUS, Meldorpio Dithmarsus, vici in provincia natali Marnensis Pastor, Poeta & Hymnographus Germanicus eximius.

Heilige Andachten, bestehend in etlichen geistlichen Liedern. Glückstadii 1683. in 8.

Nothwendig erachtete Christliche Warnung vor dem ungeschmackten Quacker-Quackse, an die Gemeine zu Marne in Dithmarschen. Hamb. 1688. in 8.

Die Wiederbringung der Evangelischen Wahrheit in Teutschland und anderen Ländern, insonderheit in Dithmarschen, in zwey Historischen Bußpredigten vorgestellt: samt einer beygefügten Catechismus-Predigt. Glückstadii 1699. in 8. V. de hoc scripto Nova Lit. Lubec. M. Nov. A. 1699., p. 349. 350.

PETRUS CREISBACHIUS, Dithmarsus, Johannis Creisbachii, Ecclesiæ Wördanz Pastoris, & cæterarum, quæ Johanni Seniori, Duci Holsatice, subjectæ erant, Dithmarsicarum Præpositi (de quo Ant. Heimreichii Chronicon Dithmarsicum, Lib. 3., c. 6., p. 257., & c. 7., p. 274. 275., consulendum), haud dubie filius, venæ mediocris Poeta, Rostochii A. 1574. Magister creatus.

(1.) V. Scherzeri Programmata p. 55. (2.) V. Joh. Frid. Mayeri Progr. Inuit. ad Disp. Inaug. Joh. Alb. Fabricii p. 19. (3.) 57. 6.

Libri

Libri duo Christiadam, ad Johannem Seniore, Ducem Holfatiz, Matthæi & Marci historiam sacram, carmine expositam Heroico, complectentes. Rostochii 1575. in 8.

FRIDERICUS JOACHIMUS a CREÜTZ, Segeberga Holfatus, J. U. D. & Protodicafterii Gottorpiensis, ac Judicii Provincialis, Advocatus, Consiliarius, circa A. 1723., Holfato-Gottorp.

Disp. de amissa possessione agri inundati, Præside D. Sim. Henr. Musæo. Kilonii 1703. in 4.

Disp. Inaug. de Intercessionibus fœminarum nobilium Slesvicensium & Holfaticarum, Præside eodem proposita. Kilonii 1708. in 4. V. *Nova Lit. Lubec. A. 1708.*, *M. Jun. p. 157.*, & *M. Jul. p. 189.*

Refutatio Germanica Apologiæ Joh. Ludovici, Bar. a Königstein, jussu Ducali, ut ferunt, edita.

FRIDERICUS CROCHEL, Gaiebullæ Strandfrisi, patre natus Johanne (*statim memorando*), filiorum Friderici, Ducis Holfato-Gottorpiensis, circa A. 1651., Informator, natuque inter hos maximi, Friderici Junioris, Patris A. 1654. extincti, in itinere ad externos fatali, Secretarius, post reditum vero Insulæ natalis Nordstrandicæ, ab A. 1655., Inspector, d. 17. Maji A. 1667. defunctus; Vir eruditus, & Poeta elegans atque ingeniosus. V. de illo Ant. Heimreichii *Epist. ad eum Dedicatorium, Chronico Frisia Borealis A. 1666. præfixam, & cap. 12. ejusdem, p. 304.*

Carmina & Epigrammata vena nobilioris complura, sparsim edita.

JOHANNES CROCHEL Senior, Lubecensis, Pastor initio, ab A. 1612., in Nordstrandia Gaiebüllensis, & Archidiaconus deinde, ab A. 1618., Hufensis, A. 1652., æt. 74., d. 22. Jul. denatus. V. M. Mart. Holmeri *Præfat. Homilie de incendio Turris Hufensis Germanicæ. Ueberiorem vitæ ejus sistit historiam J. M. Kraftius in der Hufsumschen Kirchen-Historie p. 241-244. 278.*

Leichpredigt über Marcum Lüders, Fürstl. Holstein. Rast und Amptsverwalter zu Husum, auß Pf. LXVIII. 20. 21. Slesv. 1651. in 4.

M. JOHANNES CRÖCHEL Junior, Gaiebullensis, Senioris, modo laudati, filius, Rostochii A. 1643, Magistri adeptus titulum, Gymnasii Bordesholmenfis, ab A. 1646., Conrector, Diaconus, ab A. 1648., Flensburgensis Marianus, & Archidiaconus deinde, post parentem. ab A. 1653., Hufensis, simulque Ecclesiastes, ab A. 1661., Maritiz Elisabethæ Saxonicæ, Friderici, Ducis Holfato-Gottorpiensis, viduæ, in arce urbis, aulicus, quinquagenarius d. 25. Apr. A. C. 1665. obiit. V. Holmerum *l. c. p. 11. 12.*, & J. M. Kraftium, vitam ejus fufius enarrantem, *l. c. p. 245-252. 307.*

Disp. de Imagine Dei in homine ante lapsum, Præside D. Abr. Calovio. Regiom. 1641. in 4.

Disp. Theol. de Juramentis, Præside D. Joh. Qvistorpio Sen. Rostochii 1643. in 4.

Herstärkendes Reminiscere aller Krancken, oder Leichpr. über Anna Kallisen, auß Job. XIX. 25. 26. Slesv. 1649. in 4. Vier Ehren- und Gedächtnisfeulen einer Gotseligen Frauen, oder Leichpr. über Margareta Klöckerinn, auß Luc. II. 36. 37. Rostochii 1649. in 4.

Des Heiligen Geistes Troststimme vor alle selig sterbende, oder Leichpr. über St. Elisabeth Holländerinn, auß Apoc. XIV. 13. Hafniz 1652. in 4.

Bey GDu ist Rast und That; oder Leichpr. über Elisabeth, Johannis Meieri, Pastoris zu Husum, Wittve, auß Pf. LXXIII. 24. Slesv. 1656. in 4.

Fürstliche Abschlusungspredigt, auß Gen. L. 7-14. Slesv. 1662. in fol.

Kurzes, stürmiges und mühseliges Leben, oder Leichpr. auß Pf. XXXIX. 6. 7. 8. Slesv. 1665. in 4.

Leichpred. über Anna Lorenzen. in 4.

M. JOH. CROCHELIUS III., secundi, Ecclesiastæ Flensburgensis atque Hufensis (de quo modo dictum est), filius, Flensburgi A. 1651. natus, Hufæque educatus, studiis Kilonii, Lipsiæ, & in itinere per Germaniam, Belgium & Angliam, literario, incubuit, Parochiz prope Husam Simensbergenfis, ab A. 1680., egit Pastorem, illaque inundata Husam reversus, istic d. 24. Martii A. C. 1723., æt. 72., obiit. Plura de vita ejus iuggeret Joh. Melch. Kraus *Hufsumsche Kirchen-Historie p. 249. 250. 251.*

Disp. de vario Demonstrandi modo in Mathesi, Physicis, Metaphysicis, Ethicis & Politicis, Præside M. Dan. Lipio, Lubecensi, proposita. Kilonii 1670. in 4.

Uß- und Trost-Predigt über Pf. LXII. 8. 9., A. 1719. edita. V. Kraftium *l. c.*

M. NICOLAUS CROLLIUS, Hamburgensis, Parochus in Hadelia Ludingwortensis, A. 1661. superstes.

Disp. de natura & proprietatibus Repugnantium, Præside M. Thoma Rhædo, Scoto, Rostochii 1609. in 4.

Oratio de exaltatione Christi, ejusque gradibus. Rost. 1616. in 4.

Exercitationes Academicæ de exaltatione Christi, ejusque gradibus, & de bonis Angelis, eorumque officio. Rost. 1616. in 4.

Disp. de Christo, Præside D. Joh. Affelmanno. Rost. 1617. in 4.

Scholz seu Disputationes Academicæ, de Clavibus regni cælorum, solvente & ligante (Præside D. Paulo Tarnovio), & de Christo (Præside D. Joh. Affelmanno); in Acad. Rostoch. habitæ. Rost. 1617. in 4.

Leichpredigt über Hedwig, Joh. Herlicii, Pastoris zu Altenbruch, Ehefrau, auß Job. XIX. Hamburgi 1661. in 4.

DAVID CROLLOVIUS, Civis Hamburgensis literatus, & Deputatorum, quos vocabant, civitatis, ab A. 1684. ad A. 1686., haud infimus, cum reliquis factionis Jastramio-Schnitkerianæ infelicitas affectis in vincula A. 1686. est conjectus, ac A. 1687., præstito prius de non offendenda urbe Hamburgensi juramento, in exilium abire jussus. Exul eodem A. 1687. Acta Processus contra se Hamburgensis judicarii (sub tit. der Hamburgischen Wärrerpen), Germanice (*in 4.*), cum præfatione Senatui opposita, ad innocentiam suam ostendendam, juris fecit publici. Quibus a Senatu Hamburgenti, præter formulam citationis, qua, tanquam perjurus, ad causam dicendam incassum revocabatur, A. 1688. publice affixam, nihil est repositum.

CLARA MARIA CROMMERIA, Holfata, Poetria, in utroque sermone, Latino & Germanico, elegans, cui cum Joh. Ristio, Paulo Tscherningio, Consiliario Regis Danici bellico, & Conrado ab Höveln, frequens, & sermone quidem maximam partem ligato, literarum intercessisse commercium Christ. Franc. Paulinus, qui Lubecz eandem compellavit, & fœminis annumerat eruditæ, testatur. V. ejus *Hochgeliebtes teutsches Frauenzimmer p. 33.* Vixit A. 1670.

M. JOHANNES CRUGER, Lübecensis, Witebergæ Magistri positus titulo, Pastor, ab A. 1653., in Præf. Hufensi, Milstedensis, ac deinde in Dithmarfia Boreali Heidenfis, cæterarumque simul Ecclesiarum provinciæ hujus Ducalium, ab A. 1679., Præpositus, A. 1681. defunctus; Gener M. Naamani Bernhardini, Ecclesiarum Dithmarfiæ regis Antistitis. Confer de illo Ant. Heimreichii *Chronicon Dithmarficum p. 259.*

Disp. de Tyrannicidio, Præfide M. Joh. Meisnero, Autore, defensa, Witeb. 1642. in 4.

Disp. Philos. de Conscientia, ab ipso Præfide proposita, Witeb. 1648. in 4.

Guldener Gedendring Nehemiz, oder Reichpredigt über Moriz Wildhagen, auß Nchem. XIII. 31. Slesvigz 1669. in 4.

M. PETRUS CRUGER, Lubecensis, Pastor, ab A. 1619. ad 1629., in Wagria Eutinensis (1.), & deinde Kiloniensis; Gener, tum M. Joh. Stolterfohtii, Antistitis Mariani Lubecensis (cujus filiam Saram A. 1619. duxit uxorem (2.)), tum M. Erasmi Stockmanni, Professoris Physici Rostochiensis.

Reichsermon über Egidium von Laucken den Jüngern, Fürstl. Holst. Oberhofmeistern, auß 2. Tim. IV. 6. 7. 8. A. 1632. in 4.

Reichsermon über Bernh. Oldermann, Med. D. und Fürstl. Holst. Leibs-Medicum, auß Exod. XV. 26. Lubecz 1632. in 4.

Reichpredigt über Dorothea Reventlouinn, geböhre Vogtschunn, auß 1. Tim. V. 5. Lubecz 1636. in 4.

JODOCUS CRULLIUS, Hamburgensis, Med. C.

Disp. de Medicamento Veterum universali. Lugd. Bat. 1679. in 4. (O. Spertl.)

NICOLAUS CRULLIUS, Hamburgensis, ex Ædis Jacobæ curatore patriz XIIvir d. 4. Nov. A. 1667., ac postea Senator d. 18. Oct. A. 1676., est electus, sed Senatu, A. seq. 1677., d. 15. Nov., quod repetundarum, una cum XIIviris reliquis, accusaretur, plebiscito exclusus, frustra que deinceps, actione forensi, coram Judicio Imperatoris instituta aulico, & impetratis ab hoc mandatis ac Commissariis Cæsareis, dignitatem amissam recuperare conatus, plebis tandem, molitionibus his irritate, furori, ac inimicorum insidiis, cedens, ultra quadriennium in Ducatu exulavit Lüneburgico, & in patriam reversus, paulo post, d. 27. Mart. A. 1698. (æt. 78.), obiit.

Kurze, doch gründliche Erzählung und Betrachtung der Ursachen, warum er, d. 15. Nov. A. 1677., ganz unvermuthet und plötzl., ab officio suspendiret worden; auß denen bey dem Keyserlichen Reichs-Hofrathe eingebrachten Acten, und dabey befindlichen Documenten, gezogen und in Ordnung gebracht. A. 1682. in 4. Opposita huic est, Civitatis nomine, a D. Joh. Slutero, ejus Consiliario, Gründliche, auß kürzeste gefassete, Wiedertlegung der Schmachschrift Nicolai Crullen, suspendierten Rathmanns, auß Gutbefinden des Raths und der Bürgerschaft außgegeben, Hamburgi A. 1684. in 4., cum Crulliana Narratione, sub finem ejus recusa, juris facta publici. Cui Crullius, octennio post, sequentem reposuit Apologiam:

Nicolai Krullen feststehende Wahrheit und Unschuld, augenscheinlich gemiesen und bewiesen, in einigen gründlichen Anmerkungen über D. Joh. Sluters grundlose Wiedertlegungschrift seiner kurzen Erzählung und Betrachtung der Ursachen seiner suspension ab officio. Lipsiz 1692. in 4.

M. VINCENTIUS CRULLIUS, Hamburgensis, D. Joh. Ern. Gerhards, Theologi Jenensis (qui *Disputationum suarum, in Acad. Jenensis habitatum Jubileo*, A. 1658., ei inscripsit *Fasciculum*), circa A. 1646., in D. Wilh. Lyseri, Prof. Witebergenfis, ædibus, contubernalis, Ecclesiæ in patria Jacobæ Diaconus d. 18. Jun. A. 1651. electus, & d. 15. Nov. A. C. 1675., æt. 53., mortuus. V. (præter Epicedia) Anonymi *Catal. MS. Ministrorum Ecclesiæ Hamb.*, & Joh. Alb. Fabricii *P. II. Memor. Hamb. p. 889.* Studium ejus, explicandis hymnis Ecclesiasticis impensum, D. Joh. Balth. Schuppius, Collega, in *Explanatione Litaniæ vernacula, Operibus inserta Germanicis, p. 894.*, commendavit.

Jesus meine Liebe; oder das geistreiche Lied D. Phil. Nicolai: Wie schön leuchtet der Morgenstern, &c., in XII. Predigten erkläret: Mit Anmerkungen, Hamburgi 1659. in 12.

Geistliches Hirtenlied, oder Predigten über den XXIII. Psalm. Hamb. 1660. in 12. (V. Lipenii *P. II. Bibl. Theol. p. 194.*)

Das Eöbliche Fischeramt, auß der Evangelischen Historie vom reichen Fischjuge Petri, in 3. Predigten, als ein schweres, nähriges und ehrliches Amt, vorgestellt; sampt beygefügtens darauf gerichteten Gesängen und Gebeten. Glückst. 1660. in 24.

Jesus sey willkommen; oder das Advent-Lied Lutheri: Nun komm der Heiden Heyland, &c., in der Advent-Zeit A. 1668., in vier Predigten erkläret. Hamb. 1670. in 24.

MATTHÆUS (quem *Matthiam* alii vocant) **CRUMBTINGER**, Lubecensis, Templi in patria Cathedralis, ab A. 1598., Diaconus, & ab A. 1614. (d. 7. Jul.), Pastor, cui cum civibus seditiosis, & illorum Promacho, Henr. Reifero, J. U. Doctore, gravia A. 1601., ob sacras, quibus illos objurgaverat, Demogorias, intercesserunt certamina (3.), d. 15. Apr. A. 1625. vivis excessit (4.).

Oratio de SS. Trinitate in unitate veneranda, & SS. unitate in Trinitate credenda, in Auditorio Theologico Lubecensi habita. Lubecz 1595. in 4.

Epistola Latina ad D. Dav. Herlicium, de quinque Parheliis, Lubecz d. 3. Apr. A. 1610. visis, Herlicii scripto de iisdem Germanico, Stettini A. 1610. in 4. impresso, adjecta.

CASPARUS CRUSIUS, Hamburgensis, J. U. Lic.

Theses de Procuratoribus, Præfide D. Eberhardo a Weyhe. Witeb. 1582. in 4.

Conclusiones Inaugurales de Senatusconsulto Macedoniano. Basileæ 1586. in 4.

CHRISTIANUS CRUSIUS, Crempensis, Henrici, Atriarii sive Diartarchæ regii, ex Margareta Ostendorfia filius, d. 25. Apr. A. 1637. in lucem editus, & Gymnasio Hamburgensi (in quo Poemation de Herodis recitavit infanticidio) in Academiam, ut studio vacaret Juridico, A. 1655. profectus Witebergensem, Febrique in hac maligna, d. 30. Nov. A. C. 1658., & æt. 21., extinctus. Plura de ejus vita ac laudibus V. in D. Abr. Calovii Sermonem de *beneficiis mortis premature Genethliacis* (e. *Sap. IV. 1-24.*) funebri Germanico, D. Joh. Meisneri, Theologi, Programme exequiali, & Professorum cæterorum Epicediis, junctim Witebergæ A. 1659. in 4. impressis.

Geistlicher Abschied vom irdischen Vaterlande, sive Hymnus ejus cygnus Germanicus, isque prolixus & haud inelegans, in eadem Sylloge monumentorum funebrium editus.

Diff. *diversos* de Chymia, ab eo conscripta, & examini destinata Academico, quam (testibus Calovio & Meisnero II. cc.) Joh. Sperlingius, Prof. Witeb. Physicus, ob eximiam eruditionis copiam commendavit, sed præsidio suo, ne fallacem in Medicorum immisisset messem videretur, tueri noluit.

JOHANNES CRUSIUS, Apenradæ, d. 14. Jan. A. 1661., patre cognomine, Commissario Ducis Holsaticæ bellico, natus, post jacta studiorum in schola Flensburgensi & Gymnasio Dantiscano fundamenta, Medici cultor, ab A. 1682. in Academiis Kiloniensi (Joh. Dan. Majorem non Præceptorem solum, sed & hospitem, alterumque fere parentem, ipsi largita), Hafniensi & Lugduno-Batava, ac itinere per Belgium, Angliam, Germaniam Italianque, duorum annorum literario, industrius, Doctor ejusdem Patavii, d. 18. Mart. A. 1690., ab Alexandro Borromæo creatus; Urbis Slesvicensis, ab A. 1691., simulque aulæ Gottorpiensis, ab A. 1693., Medicus, A. circiter 1712. mortuus.

SCRIPTA

- (1.) V. Frid. Cogelii *Uthmisch Stadtgedächtnis*, c. 8., p. 49. (2.) V. Jac. a Mellen *Notitiæ majorum* p. 42. (3.) V. Chron. *Lube. Kirche-
ringio-Mollerianum* p. 28. 294. (4.) teste Jacobo a Mellen in *Catal. MS. Brevisiarum Lubecensium*.

SCRIPTA EDITA.

Disp. Medica de Aurea catena Jovis, cælo demissa, Præfide D. Joh. Dan. Majore proposita, Kilonii 1685. in 4. Exhibet illa, sub titulo obscuriore, Specimen *Microcosmologie* Præfidis, D. Joh. Dan. Majoris, *curiosæ, sive Systematis Anthropologici Mathematico-Polytechnici, quo longe lateque diffusi stupendorum Dei operum campi, compendio quasi ad mappam redacti Sciagraphicam, contra quosvis Atheos, erant exhibendi, Anthroposophia experimentalis plane nova sistenda, & Homo, ut Microcosmus, imo Macrocosmus scibilium, omniumque artium Medico-Mathematico-Mechanicarum exemplar archetypum palpabile, ac spirans earum fundamentum, in theatrum orbis eruditi, ductu Anatomes reformatæ Thomæ Bartholini, statuendus. Quod Opus, cæteraque Scripta sua affecta, Disputationis formam excedentia, se Crusio elaboranda esse traditurum, Major ipse, in Applausu ad eum Epistolico, huic Disputationi subiecto, est pollicitus.*

Elegia in obitum D. Joh. Dan. Majoris, Prof. Medici Kiloniensis, Slesvigæ 1693. in fol.

Carmen Panegyrico-Elegiacum in exequias Friderici IV., Ducis Holsatæ-Gottorpiensis, Slesvigæ 1702. in fol.

Abgenöthigter Bericht wegen eines Hermaphroditen, von welchem D. Car. Frid. Luther, Prof. Med. in Kiel, in einer, A. 1704. gehaltenen, Disputation de Pericardii, pulmonis & partium genitalium, Anomaliis, eine ungegründete Censur gegeben hat, in einem Sendschreiben an einen guten Freund kürzlich entworfen. Slesvigæ 1705. in 4. Huic Crusii Epistolæ, relationem ejus de Hermaphrodito controverſo, illiusque ad generandum impotentia, Medicam, Judicio aulico Gottorpiensi A. 1703. exhibitam, contra Lutheri, in *Disput. cit.* (§. 13-18.), censuram (in *Nov. Lit. Lubec.*, M. Mart. A. 1704., p. 91. 92., compendiose exhibitam), defendenti, Lutherus Prodromum Apologiæ Latinæ prolixioris sequitur Germanicum, Kilonii A. 1705. in 4. editum, reposuit, in Doctoris cujusdam Theologi (*Christ. Gottl. Kochii, Past. Apenrad.*) Bedenken von der Ehe eines Zwitters, oder so genaudten Hermaphroditen, M. W., Slesvigæ A. 1706. in 4. excuso, vicissim impugnatum.

INEDITA.

Relationes de itinere suo literario, rebusque memorabilibus, in eo visis,

Anatomia, Chirurgia & Botanica tabularis.

Perspectiva.

MAGNUS CRUSIUS, Slesvicensis, Viri Illustris, Magni Wedderkopfi, Cognati sui, Bibliothecæ Ephorus & deinde, ab A. 1724., Gothofredi, ejus filii, Legati ad Gallos Danici, Ecclesiastes Lutetiæ domesticus.

Disp. de Legibus divinis, Præfide Alb. Feldenio defensa, Kilonii 1716. in 4.

Henrici Zutphanienſis Propositiones, Archiepiscopo Bremensi oblata, Præfide D. Henr. Muhlio defenz. Kil. 1717. in 4.

Commentario de Senectute heroica veterum Christianorum, Viri Illustris Magni a Wedderkopf, Consiliarii Intimi Holsatici, consecrata memoriz. Hamburgi 1721. in 4.

Carmen Latinum heroicum de Religionis emendatæ historia, usque ad obitum Lutheri, festo Lutheranorum Jubilæo secundo, M. Nov. A. 1717., in Academia recitatum Kilonienti, sed haud editum, V. *Programma Jubileum anni 1717. Kiloniense* p. 6. 7.

Commentatio de Vita Magni a Wedderkopf, Consiliarii Intimi Holsatici, A. 1723., in *Novis Holsaticis*, promissa.

Singularia Plessiaca, sive Memorabilia de Vita, meritis, fati, controversiis, scriptis ac laudibus Philippi Mornæi de Plessis. Hamburgi 1724. in 8.

Historia vitæ Petri Axenii, Jcti Slesvicensis, excusa quidem, sed juris haud facta publici.

NICOLAUS JOHANNES CRUSIUS, Holsatus.

Panegyricus, Johanni Wouwerio, olim Johannis Adolphi, Ducis Holsatici, Cameræ Consiliario, dictus, Slesvigæ 1657. in fol. (V. de illo P. II. *Isag. ad Hist. Cimbr.*, c. 3., §. 3., p. 209.)

MARTINUS CUHMANN, Hamburgensis, J. U. C.

Disp. de Contributione propter jactum, vulgo Avaria, Præfide D. Georg. Wernero proposita, Helmstädi 1665. in 4.

M. GERHARDUS CULEMANNUS Senior, Pastor & Præpositus, circa A. 1599. (uti Carmen, Sam. Meigerii *Nucleo Historiarum* præfixum, docet), Rendesburgensis.

Leichpredigt über Sr. Gundel, Sam. Meigerii, Pastoris zu Norderthor, Hausfrau, auß 1 Cor. X. 13. Hamburgi 1602. in 4.

GERHARDUS CULEMANNUS Junior, Rendesburgensis, Senioris, modo memorati, filius, Parochus initio, ab A. 1605., in vicinia Husenſis oppidi, Simensbergenſis (1.), deinde vero Parentis, in Pastoratu ac Præpositura Rendesburgensi, successor, A. 1634. superstes; Abigaelis Gudix, Christ. Scriveri, Civis Rendesburgensis, viduæ, maritus, hujusque filii, Christ. Scriveri Junioris, Antistitis Magdeburgensis ac Quedlinburgensis, ob suam sacram, ac pietatem eruditam, celeberrimi, vitricus; Vir doctrinæ ac pietatis eximie, Chymicæ secretionis apprime, & studiosus, & gnarus, Johanni que Arndio (cujus Epistola ad eum pro suis de vera Christianismo libris Apologetica, Latine Cellis d. 28. Nov. A. 1617. exarata, a Gottfr. Arnolde (2.) allegatur) & Joach. Morſio, ejusdem amatoribus, familiarissimus. E quibus Morſius non solum Nuncium suum *Olympicum, sive Catalogum CCXXVIII. Mistorum Theosophicorum, Cabalisticorum, Magicorum, Chemicorum, Medicorum & Philologicorum, clarissimi cujusdam Theosophi & Medici, sub Anastasii Philaretæ larva a se A. 1626. publicatum, illi inscripsit, sed & eodem anno, Relationem ejus de prodigio sanguineo cum suo ad Henricum a Qvalen edidit Proœmio, inque isto Culemannum Virum vocavit, ob variam & reconditam doctrinam, virtutesque rarissimas, & nixum animi candorem, utrique carissimum. Confer in laudem ejus Mich. Clenovii Jun. *Tyrociniarum Poeticarum Myrmecias* p. 118., & Nicol. Scribonii *Lib. I. Lusuum Gottorpiensium*, hoc p. 23. nominis ejus exhibentem Anagramma:*

GERARDUS CULEMANNUS, * RE MAGNUS, UNDE CLARUS.

SCRIPTA EDITA.

Acrostichon octo distichorum de Lapide Philosophico Chymicum, Joachimi Morſii nomen literis versuum exprimens initialibus, quod Corn. Drebbelii *Opusculis*, a Morſio Hamburgi A. 1622. in 8. editis, est subjunctum.

Leichpredigt über Hans Grimmerstein, Bürgermeistern zu Rendesburg, auß Apoc. VII. Hamburgi 1621. in 4.

Leichpr. über Elisabetha, Mich. Clenovii, Past. zu Schönfeld, Ehefrau, auß Job. I. Hamb. 1614. in 4.

Tædium hujus vitæ & æternæ desiderium, oder Leichpredigt über Anna Seestädtrinn, auß 2 Cor. V. 1-5. Lubecæ 1626. in 4.

(1.) V. Jac. Fabricii Sen. *Agonum Theol. Generalium* 29. (2.) In den Leben der Gläubigen p. 580.

Molleri *Cimb. Lit.* Tom. I.

Gg

Gründe

Gründlicher wahrhaftiger Bericht von einem übernatürlichen Wunderzeichen, da A. 1620. viele und grosse Stücke Blutes, unter dem Eise, auf der Ober-Eider, vor der Stadt Rendesburg, etliche Tage lang, mit grossem Schrecken, sind angesehen: Mit einer Vorrede aufgegeben von Joachimo Morfio. Philadelphia 1626. in 8.

GREGORIUS CULEMANNUS, Scholz in Stormaria Wilstriensis, circa A. 1698., Rector, & urbis Wilstriensis, circa A. 1713., Archidiaconus.

SCRIPTA.

Der nach den vornehmsten Eigenschaften und Werken vorgestellte Gläubige Christe, in XI. Lehrfäßen, nach Anleitung der ersten Epistel Johannis entworfen. Glückstadii 1713. in 12. Tractatus hic a Collegio Theologico Rostochiensis jam A. 1698. luce dignus judicatus. V. *Nova Lit. Lubec.*, M. *Majo A. 1698.* p. 69. 70.

Der nach den vornehmsten Eigenschaften und Werken vorgestellte gläubige Christe, in fünf Lehrfäßen, insonderheit nach Anleitung der Epistel Jacobi, entworfen, und mit D. Mart. Luthers erbaulichen Zeugnissen erläutert. Stadz 1717. in 8.

SCRIPTUM INEDITUM GERMANICUM.

Doctor Evangelicus & ejusdem præcipua Opera ac proprietates, sive Manuductio in S. Literas V. & N. T., operaque Lutheri, rationem & apparatus in cathedra docendi publica suppeditans. V. *Nov. Lit. Lubec.*, M. *Febr. A. 1701.* p. 58.

PETRUS CULMANNUS, Hofrath. Vixit A. 1600.

Oratiuncula contra Civium lustrationem, & de militibus, inter *Orationes Argentineses*, ductu Melch. Junii habitas, VII. Editionis *Argentinesis A. 1603.* (in 8.), p. 188-194., Tomo I. Editionis *ibidem A. 1606.* excusa p. 1058-1062., & Tomo II. *Argentinesis A. 1620.*, p. 775-779., obvia.

HENRICUS CUNIGUND, Urbis in Stormaria Wilstriensis Arithmeticus.

Beller Arithmetischer Lehrspiegel, darinn zu sehen etliche gewisse und gar kurz verfaßte Lehrarten die Rechenkunst zu fassen. Glückstadii 1666. in 4.

MAURITIUS CUNO, Bancz, quam vocant, Hamburgensis Promus condus (Cassirer).

Der gar zu gemein werdende alte und neue Betrug unter den Reichsthalern entdeckt: Erster Theil, mit 34. in Kupfer gebrachten guten, und eben so viel falschen Reichsthalern. Hamburgi 1702. in 8.

Zweiter Theil desselben. Hamb. 1704. in 8.

De scripto hoc bipertito, Thaleros sive nummos unciales adulterinos, cum genuinis comparatos, detegente, V. Pet. Ambr. Lehmanni *Historische Remarques A. 1702.*, n. 49., p. 392., & *A. 1704.*, n. 21., p. 168.

ANDREAS CURTIUS, Lubecensis, J. U. D., Herm. Conringii olim in Acad. Julia auditor, ac Baronis postea Limpurgici, in Altorfina, A. 1656. (quo Georg. Calixto elegantibus parentavit Hendecasyllabis) Ephorus, a Gustavo Adolpho, Duce Megapolitano, in aulam A. 1662. evocatus Güstroviensem, locum inter Contiliarios Justitiz atque intimos initio obtinuit, ad Comitum Ratisbonensium A. 1676. Legatus abiit, in Cancellariæ Directoris dignitate D. Joh. Slutero, spero suo, Hamburgum avvocato, A. 1678. successit, & post septem lustra vitæ aulicæ, die tandem 14. Maji A. C. 1697., & æt. 68., vivis excessit. E conjugio cum Maria Anna Sluteria posteriori (prius enim cum Sophia, D. Joh. Henr. Meibomii, Poliatri Lubecensis, filia, prolis fuit expers) tres filios, Joh. Andream, J. U. D., Michaellem, Henricum & Gustavum Adolphum, filiamque unicam, Joachimo Friderico a Dunckern, Consiliario Principis sui aulico, elocatam, reliquit superstites. Plura de vita ejus in Friderici Thomæ (quo teste insignem in rebus Politicis prudentiam, ac multiplicem in sacris æque ac profanis literis eruditionem, universis probavit) *Analektorum Güstroviensium Appendice*, p. 84. 85. 86., invenies. D. Joh. Fechtius, in Carmine funebri, ibidem allegato, Metrico hoc illum ornavit elogio:

*Curtius ingenti, dum vixit, nomine clarus,
Æterno pia quod patria honore colet.*

E scriptis ejus sola mihi innotuit Dissertatio Politica de Regno, Præside Herm. Conringio proposita, ac Helmstadii A. 1650. in 4. excusa.

JOACHIMUS CURTIUS, Hamburgensis, d. 26. Febr. A. 1585. in lucem editus, Medicinæque Doctor Basileæ A. 1613. creatus, in urbe patria (in qua A. 1622. etiam Catharinam Muleniam, Joachimi, ejus XIIviri, filiam, duxit conjugem) Praxi istius, & singulari simul Matheos peritia, inclaruit, & d. 7. Apr. A. C. 1642., æt. 57., obiit. V. Henr. Vagetii, Prof. Hamb., *Epithalamium & Epicedium*, ei scripta, & Nicol. Scribonii *Lib. V. Lusuum Gottorp. Anagrammat.* p. 111. 112.

Oratio ad imitationem Ciceronianæ pro Quintio conformata, qua, tanquam actu judiciali, credentes coram tribunali divino sistuntur rei, & a Satana accusati defenduntur. Witebergæ 1610. in 4.

Disp. Med. Inaug. de Causa exquisito. Basileæ 1613. in 4.

Commentatio de certitudine Matheos & Astronomiæ; Cum Decisione Quæstionis Astrologicæ: utrum aliquid certi ex astrorum cursu præcognosci possit & prædici, cum stellarum numerus respectu nostri sit infinitus? Basileæ in Actu Doctorali recitata. Accedit Modus ratioque studendi eorum, qui Medicinæ operam suam consecrarunt. Hamburgi 1616. in 4.

Tychonis Brahei Oratio de disciplinis Mathematicis, in qua simul Astrologia defenditur, & ab objectionibus dissentientium vindicatur, ab eo cum suo edita Præloquio. Hamburgi 1621. in 4.

[*Tractatum de Sensu & sensibilibus*, Witeb. A. 1567. & 1572. in 8. editum, quem Gisb. Voetius, *Lib. II. Biblioth. Stud. Theol.* p. 369., Joachimo Curtio perperam tribuit, nostrum haud agnoscere Autorem, sed Joach. Curzo, Freistadiensis, Medico in Silesia Glogoviensi eximio, A. 1573. extincto, debere, in *Homonymoscopia*, Sect. 2., c. 7., §. 34., p. 665. 666., jam est monitum.]

HENRICUS CUSELIUS, Lubecensis, J. U. Lic., & circa A. 1626., in Cimbria Practicus, Poeta non infelix. Vixit A. 1635.

Carmina ejus & Epigrammata in Viros zvi sui illustres & eruditos quamplurima, in Albo Joach. Morfii, V. C., MS. eximio (quod Lubecæ Jacobus a Mellen, Antistes Marianus doctissimus, asservat), imaginibus illorum Autographis-que adjecta supersunt.

M. HIERONYMUS CYPRÆUS (sive KUPFERSCHMIDT) Senior, Slesvicensis, Edis in urbe patria Cathedralis Canonicus, Archidiaconus & Cantor, Gymnasii-que, in eadem ab Adolpho, Duce Holstætico, A. 1576. fundati,

fundati, primus Rector & Professor (1.), Maritus Petronellz, D. Tulemanni ab Hufen, Episcopi Slesvicensis Lutherani, viduz (2.), & Socer M. Hildebrandi Emingz, Canonici. Eum A. 1565. cum duobus collegis, quod jura Canonicorum nueretur Slesvicensium, ab Adolpho, Duce Holst., Ad. Trätigeri, Cancellarii, hortatu, in carcerem esse conjectum refert Dau. Chytræus *Lib. 19. Chronici Saxonie* p. 146. V. de illo Nic. Heldvaderum II cc., Claud. Lyschanderum (cui Poeta & Philosophus audit excellens) in *Catal. MS. Scriptorum Danicorum*, lit. H, *Isagogen meam ad Hist. Cimbr.*, P. I. c. 13., §. 1., p. 194. 195., ac P. III. c. 1., §. 3., p. 229., c. 4., §. 1., p. 350., istamque secutum Ant. Teiserium P. II. *Catalogi Catalogorum* p. 112.

Oratio in funere Friderici, Ducis Holstæ, Episcopi Hildesienfis ac Slesvicensis, habita, fratrique ejus, Johanni Seniori, inscripta. Witebergæ 1557. in 8.

Epitaphium Poeticum in obitum ejusdem Friderici. A. 1559. in 4.

Epigrammata, sive Tetraſticha, de XXXVI. Episcopis Slesvicensibus, qui, ab Erico usque ad Adolphum, Ducem Holstæ, Ecclesiæ illi præfuerunt, seorsim (teste Pet. Resenio in: præfat. *Verf. Germ. Nemocanonis Jurici Krabbiane* lit. c. 4. e.) Lubecz A. 1560. excusa, deinde vero, tum Haraldi Hvitheldii, Cancellarii Danici, *Catalogo Episcoporum Slesvicensium* (in *Chronico Episcoporum Danie Danico*, Hafniz A. 1604. in 4. & 1653. in fol. impresso), tum Joh. Adolphi Cypræi *Annalibus Episcoporum Slesvicensium*, Coloniz A. 1634. in 8. editis, inserta.

Scriptum de Vitis eorundem Episcoporum Slesvicensium plenius ac prolixius, in præfat. *Epigrammatum* (teste Resenio l. c.) promissum, sed nunquam editum.

HIERONYMUS CYPRÆUS Junior, Slesvicensis, Pauli, Juri ac Consilarii Holstæci (*inferius celebrandi*), filius, studium & ipse Juridicum amplexus, Theoriam ejus in Germaniz & Galliz Academiis, Praxin autem in Protodictasterio, quod A. 1605. adiit, Spirensi, addidit, ac J. U. Licentiatum titulum juvenis reportavit. In Sveciam postea delatus, Caroli IX., Regis, aliquamdiu fuit Consiliarius, ac in Germaniam legatus, sed, uti Autographum ipsius (in quo hos sibi tribuit titulos), Albo Joach. Morſii MSto (*fol. 848.*) d. 23. Oct. A. 1642. inscriptum, docet, illi, A. 1611. jam defuncto, diu, & in Chersoneso quidem patria, quam post Monarchæ hujus obitum mox repetuisse videtur, superstes. Quam præclare de illo senserit Herm. Vultejus, Acad. Marburg. Antecessor, ex his Epistolæ, ad ipsum A. 1605. exarata, & Pauli parentis de Connubiorum Jure Tractatui præfixæ, verbis perspicies: *Non fallit me, mi Hieronyme, quam de te concepi, opinio. Magnus eris in republica, magnusque tui usus, quem Academia Germania atque Gallia, ad magna præparatum, ad augustum illud atque incorruptissimum Imperii Romani SS. justitiæ tribunal, quod est Spira, miserunt, eundem illud, ad longe majora factum, reddet patriæ Holstæ, imo Imperio.*

Notæ ejus ad Helmodi *Chronicon Slavorum* ineditæ a fratre, Joh. Adolpho Cypræo, in *Annalibus Episc. Slesvic.*, *Lib. I.*, p. 8., allegantur.

Prodierunt præterea, illo curante, Pauli parentis:

1. Tractatus de Jure Connubiorum, cum præfixa D. Herm. Vultæi Epistola, quam modo allegavimus, ad ipsum Gratulatoria, Francofurti A. 1605. & Lipsiz A. 1622. in 4.
2. *Ἀποστασία* de origine, nomine, priscis sedibus, lingua, priscis moribus, rebus gestis ac migrationibus, Saxonum, Cimbrorum, Vitharum ac Anglorum. Hafniz A. 1622. in 4.

JOHANNES ADOLPHUS CYPRÆUS (quem Johannem Adamum G. G. Leibnitiis (3.) perperam appellat), Pauli item filius, Slesvigz A. 1592. natus, & idem cum Patrino suo, Joh. Adolpho, Duce Holstæ - Gottorpiensi, in baptismo nomen adeptus (4.), post tyrocinia studiorum scholastica, in Academia primum Giesſenti, circa A. 1610. (quo Disputationes aliquot sacræ. Balth. Menzero Præside, ab illo sunt habitæ), & deinde in Witebergensi, insignes in Theologico fecit progressus. In patriam redux, post sermones sacros, in sacello etiam aulico, coram ipso Principe, Johanne Adolpho, frequenter habitos, ædis Michaelitanz Slesvicensis Pastorum obrinuit, & per annos complures, ad 1631. usque, administravit. Hoc, febri quartana gravi & diuturna correptus, dubiis, quæ religionem Lutheranam suspectam sibi jam ante reddiderant, licentius indulſit, & calcar addente currenti Nicolao Jansenio, Missionario Ordinis Dominicani Pontificio, cui, Slesvigam, ope amici, Fridricopoli clam ad se evocato, suam de sacris mentem scripto prolixo, inter insultus elaborato febrile, exposuerat, Pontificiam, antiquitatis & continuæ Pontificum Doctorumque successionis gloriantem prærogativæ, avitæ prælatæ, amplecti decrevit. Hoc sine, morbo remittente, venia itineris, quod Medici, aeris mutationem ægotanti salubrem fore arbitrati, svadebant, longinquioris a Georgio a Wisch, Præfæcto Gottorpiensi, & Jac. Fabricio, supremo Ecclesiarum Ducalium antistite, impetrata, Hamburgum, & inde Amstelodamum, excurrit. Ubi cum quotidiana Leonh. Marii, Theol. Doctoris, & cætuum in Belgio Federato Pontificiorum moderatoris, consuetudine in proposito esset confirmatus, hujus svasu Coloniam, Epistolæ ejusdem ad Academiam, aliosque præcipuè dignitatis viros, instructus commendatitiis, A. 1633. abiit, nuncioque Slesvicensibus suis remisso, ac doctrina Lutheri publice ejurata, in castra Ecclesiæ Romanæ illic transiit (5.). In eadem populares etiam alios traducere pro virili studuit, editis A. 1634. *Episcoporum Slesvicensium Annalibus*, a Paulo parente, Ducum Holstæ Consiliario, collectis ac scribi ceptis, a se vero ad Seculi usque XVII. initia continuatis, & Digressionibus hujusmodi, in Pontificiorum gratiam, passim interpolatis. Quo libro cum cætera nihil doctius, nihilque accuratius, in Cimbriz nostræ hætenus prodierit historia, omniaque in illo (fraude honesta, dum, Episcoporum tantum annales pollicitus Slesvicensium, in universam Ducatum Slesvicensis ac Holstæci Historiam se diffundit, Lectoribus imponente) summa fide & diligentia enarrentur, ac veterum testimoniis, aliisque monumentis fide dignissimis, confirmentur, summas merito utrique Autori incolæ Chersonesi hujus universi debent gratias. Præter Cypræos sane vix quisquam nostratum, superiori tempore, quæ par erat industria, in rebus gestis patris enarrandis est versatus, & qui inter modernos paulo fuere diligentiores, Danewerthius, Olearius, Heimreichius, & alii, ex illorum fontibus arcolas suas large irrigarunt. Merito proinde noster a Pet. Lambecio (6.) *Vir salutat est doctissimus*, a Sam. Rachelio autem (7.) *Scriptor rerum patriarum peritissimus*, alioque in loco (8.) *Scriptor in monumentis antiquis versatissimus, cujus unius auctoritas pluris facienda est, quam multorum aliorum.*

Confer de illo *Isagoges meæ ad Hist. Cimbr.* P. I., c. 7., §. 7., p. 124-127., istamque secutos Casp. Sagittarium in *Introd. in Hist. Eccl.*, c. 20., §. 122., p. 519. 520., Herm. Diet. Meibomium in *Or. de genuinis Hist. Germ. fontibus* p. 72., B. G. Struvium in *Biblioth. Hist.*, c. 24., p. 622., & Joh. Chr. Nevium P. II. *Accessionum ad Degorei Wheavi Relectio: nes Historicas Hyemales* p. 329.

G g 2

SCRIPTA

- (1.) V. Nicol. Heldvaderi P. II. *Sylva Chronol. circuli Baltici* p. 159. 202. (2.) Teste Joh. Bernhardo, Præpos. Sülnderburgensi, in *Epist. MS.*, A. 1569. exarata. (3.) In præfat. Tomi I. *Accessionum Historicarum*. (4.) V. ejus *Annales Episc. Slesvic.*, L. I., c. 6., p. 429. (5.) Pleraque, hætenus de Vita ejus relata, Epistola ipsius ad Fridericum, Ducem Holstæ, Dedicatoria, quibusdam *Annalium Episc. Slesvic.* exemplis præfixa, nobis suggestit. (6.) In *Notis ad Vitam Ansgarii, Originibus Hamburgensibus annexam*, p. 341. (7.) In *Paſſis non paſſis Rendsburgensibus*, ἀναγνώμης editis, lit. D. 4. e. (8.) In *Apologia causa & Scriptorum Gottorpiensium*, item *ἀπολογία*, p. 54.

SCRIPTA.

Disp. de dicto Salvatoris Matth. XXVIII. 18., Praefide D. Balth. Menzero Sen. Gießæ 1610. in 4. Recusa *Tomo V. Dispp. Theol. Gießensium*, ibidem A. 1616. in 8. edito, num. 8.

Disp. de praesentia Christi *Ἰανῶν* apud creaturas, in regno potentiae, gratiae & gloriae, eodem Menzero Praefide habita, *Tomo V. Dispp. Gieß.*, n. 15., itidem obvia.

Annales Episcoporum Slesvicenium, unius, veræ, sanctæ, Catholicæ & Apostolicæ Ecclesiæ statum, quoad ejus originem, propagationem ac mutationem, in regno Danicæ, ac finitimis Slesvici & Holfatiz Ducatibus, aliasque res quovis seculo in Ecclesia ac Politia admirandas, vereque memorabiles, illic gestas & perpetratas, Libris III. breviter & dilucide complectentes & explicantes: inserta simul brevia & rotunda Regum Danicæ, & Ducum Slesvici ac Holfatiz, Genealogia, Colonia Agrippinæ, sumptibus Autoris, typis Hartgeri Worringen, A. 1634. in 8. Annales hos (quorum nonnullis exemplis Epistola Dedicatoria ad Fridericum, Ducem Holfato-Gottorpiensem, plerisque vero alia ad Anshelmum Casimirim, Archiep. Moguntinum, Franciscum, Episc. Bambergensem & Herbipolensem, ac Franc. Gvilhelmum, Episcopum Osnabrugensem, est præfixa) primus molitus est, & Apparatu necessario ex Autoribus vetustis, MStis variis, ac Archivis, diligenter congesto, scribere coepit Paulus Cypræus, JC. & Consiliarius Holfaticus, sub cuius, tanquam Autoris, nomine illi a Phil. Cæsare (in *Notis ad Triapostolatum Septentrionis* p. 223.) & Ant. Heimreichio (in *Praef. Hist. Eccl. Slesvic.*) idcirco allegantur. Id quod nec filius, quamvis in titulo mentionem ejus omiserit, in *Ep. Dedic. p. 6.*, & *sub finem Libri III. p. 467.*, dissimulavit. Continuavit vero eosdem, auxit, & ad Seculi XVII. initium perductos edidit, Joh. Adolphus noster, Pauli filius haud degener. Quanto in pretio habendi sint, paulo ante jam monuimus, & aliorum hominum eruditorum confirmavimus suffragiis. Quibus nunc unicum addimus Herm. Diet. Meibomii, l. c., p. 72., opus eos vocantis *egregium* *cujus Auctores diligentia & acuratione reliquis Cimbrica Historia scriptoribus præstant.* Examen illorum, fidem Autoris, in percensenda Ecclesiarum Cimbricarum reformatione non adeo tutam, excusurum, pollicetur Henr. Muhlius, in *Progr. de Ecclesiæ Evang. Martyribus. V. ejus Dissert. Historico-Theol. p. 399.*

Editionem quoque Continuationis *Chronici Slesvorum* Helmoldini, per Anonymum Diæceos Bremensis Presbyterum ab A. 1164. ad 1448. perductæ, e MSto Bibliothecæ suæ, Noster, in *Annalibus Episc. Slesvic.*, Lib. I. p. 26. 27. 138., & Lib. II. p. 311., est pollicitus, sed promisso non satisfecit. V. de illa Godfr. Gvilh. Leibniti *Tomi* (in quo lucem ea postea vidit publicam) *Accessionum Historicarum Primi*, Lipsiæ A. 1698. in 4. excusi, *praefationem*, & *P. I. Isagoges nostræ ad Hist. Cimbr.*, c. 6., §. 9., p. 80. 81., *Diatribamque de Helmoldo*, §. 34-38.

PAULUS (quem Index Hisp. Expurgatorius, infra allegandus, *Petrum* falso appellat) CYPRÆUS, Slesvigæ d. 16. Apr. A. C. 1536., ipso Paschatis festo, natus, patrem habuit Nicolaum Kupferfchmid, Civitatis Consulem, hujusque cognomen vernaculum cum Græco Cypræi, eruditissimorum xvi sui virorum exemplo, commutavit. Literarum & artium in patria probe imbutus rudimentis, ad externos abiit, & Lovanii triennium, inque Academiis Anglicis totidem ferme annos, commoratus, utrobique & Viris doctissimis familiariter innotuit, & egregio, in Juris, Politices ac lingvarum studiis fecit progressus. Ex Angliâ, cum Londini etiam aliquamdiu, in Armigilli Vadii, Angliæ Legati, familia, illi, Justo Jonæ, magni sigilli Secretario, aliisque proceribus atlicis, gratissimus, hæssisset, in Galliam trajecit, ac in Acad. Aurelianensi, Nationis hujus Germanicæ Advocatus a Parlamento, sive Senatu constitutus regio, quinquennium, cum Gvilh. Fornerio, cæterisque Antecessoribus, audiendis, tum studii vicissim Juridici tyronibus instituendis, causisque forensibus agendis, impendit integrum. Supremos in eadem Juris honores consecutus, Italiam quoque ac Hispaniam peragravit, multijugæ tandem eruditione, & varia rerum cognitione, instructus, patriæ, ejusque Principi, Adolpho, Duci Holfato-Gottorpiensi, se stitit reducem. Qui non Canonice solum Basilicæ cum donavit Slesvicensis, sed & A. 1565. Aulae suæ Consiliarium, supremique Dicasterii Assessorem (neutiquam vero Cancellarium, ut Phil. Cæsar (1.), Joh. Andr. Qvenstedius (2.) ac Phil. Andr. Oldenburgerus (3.), falso crediderunt), constituit, gravissimisque ad Danicæ & Hispaniæ Reges, Principes Germanicos, Belgii federati Ordines ac Civitates Imperiales, expius fungi voluit Legationibus (4.). Pari gratia isdem gaudentem dignitatibus, post Cimbrici hujus Achillis obitum, constanter profecti sunt filii ejus ac Successores, Fridericus, Philippus & Joh. Adolphus, Principes egregii, a fati patriæ tantum ostensi, & non multo post erepti. In Gymnasio etiam, quod Adolphus A. 1576. in civitate erigebat Slesvicensi, Juris, cuius nemo in Cimbrica ipso erat peritior, Professorem iussus agere, publice illud, per annos aliquot, cum applausu, docuit. Hafniam A. 1578., post D. Alb. Knopperi obitum, ab Academia regia, ad ejusdem Professionem (5.) ac postea ab ipso Rege Danicæ, per Haraldum Hytfeldium, Cancellarium, ad officia alia splendidiora, evocatus, quidem est, sed hæc non minus, quam dignitatem in aula Cæsarea, per Hubertum Giphanium, in Gallia quondam sibi familiarem, oblata, tum quod valetudine minus firma uteretur, tum quod civitatem deserere noller patriam, deprecatus. Slesviga ergo, quæ nascentem viderat, inter cives suos d. 2. Jun. A. C. 1609., & æt. 73., defuncti (6.) ossa etiam in sepulchro templi Cathedralis asservat, altari vicino, cui hæredes monumentum junxerunt Epitaphium, hoc, quod ipse composuit, Pentasticho memoriam ejus posteris commendans:

*Cretus humo, Cypræus, humi hic in pulvere pulvis
Dormio, & expecto postremi classica status;
Corpore sed tantum: putrida navi carne solutus
Spiritus ad Dominum rediit, calaque receptus
Numinis aspectu fruitur, vivitque fruendo.*

E duplici cum Etta, Wabii Jvari, Strandstris, gnata (7.), & Gertrude, D. Pauli ab Kitzzen, supremi Ecclesiarum Holfato-Gottorpiensium Antistitis, filia, conjugio, præter sequioris sexus liberos, filios reliquit quatuor, eruditos omnes, & de patriæ præsertim historia bene meritos, Hieronymum scilicet, Philippum, Johannem Adolphum, & Nicolaum, J. U. Doctorem. Nemo tamen eorum, vel fama, vel doctrina, Parentem æquavit, qui & in Jurisprudentia, xvo suo, palmam optimis quibusque reddidit ambiguam, & in literatura elegantiori, patriarumque antiquitatum cognitione, paucos nostratrum pares habuit, & (teste Joh. Adolpho filio, vitæ ejus scriptore) *egregiam ac fere absolutissimam admirandamque lingvarum Latine, Græce, Hebraice, Chaldaice, Syriace, Gallicæ, Anglicæ, Italice ac Hispanice, quas ad unguem quasi callebat, sibi paraverat notitiam*, & commercii in singulis literarij, cum viris instituti eruditiss, testes plurimas in Bibliotheca sua hæredibus reliquit Epistolas. Plura de ejus vita, ingenijque dotibus eximjis, Elogium suppeditabit defuncti Biographicum, quod Johannes Adolphus filius, Bibliothecæ paternæ possessor, *Annalibus illius*

Episco-
(1.) In *Ep. Dedic. Triapostolatus Septentrionis*. (2.) In *Dialogo de patriis Virorum illustrum* p. 202. (3.) In *Indice Auctorum, Collegio ad Borgoldensis Discursum Instrumentum pacis subnexo*. (4.) V. ipsius *Ep. Dedic. priorem Tr. de Jure communiorum*, ad Joh. Adolphum, D. Holfatiz. (5.) V. ipsius *Ep. Dedic. posteriorem ejusdem Tractatus*, ad Acad. Hafniensem, & Er. Vindlingii *Hist. Acad. Hafn.* p. 444. (6.) X. Phil. Cæsaris *Triapostolatus Septentrionis* p. 223. (7.) V. de hac Ant. Heimreichii *Chronicon Frisia borealis*, c. 10., p. 224.

Episcoporum Slesvicensium, a se auctis & continuatis, *sub finem libri III.*, c. 6., p. 463-467., attexuit, & nos haecenus potissimum sumus secuti.

Conferantur de ipso Theod. Eberti *Elogia C. JCrorum & Politicorum*, qui linguam Hebraeam, aliasque Orientales, propagarunt (Lipsiz A. 1628, in 8. edita) p. 281., Phil. Cafaris *Notæ ad Triapostolatum Septentrionis* p. 223., Joh. Andr. Qvenstedii *Dialogus de patriis Virorum illustrium* p. 203., Alb. Bartholini *Tr. de Script. Danicis* p. 115., *Itaque ad hunc Hypomnemata* p. 370., G. M. Königii *Bibliotheca vetus ac nova* p. 231., *Isagogæ mea ad Hist. Cimbr.*, P. I., c. 7., §. 7., p. 124-127., c. 15., §. 11., p. 271. 272. 273., & P. III., c. 4., §. 1., p. 350., ac Sam. Reyheri *Historia Juris Universalis*, c. 41., p. 342. 343.

ELOGIA.

Gvilh. Fornerio, JCrto Aurelianensi, *Lib. 2. Select.* p. 74. (teste Joh. Ad. Cyprzo l. c.) *Vir audit acutus.*
Phil. Cafari (l. c. p. 223.) *Vir summus, & diligens Annalium Episcoporum Slesvicensium Scriptor.*
Casp. Barthio (quem Königius l. c. allegavit) in *Observ. ad Claudianum* p. 1287., *JCrus non inhumanus, sed doctissimus.*
Salom. Glasio (in *Infamia Ebrietatis* p. 41.) *ein vornehmer Juriste.*
Herm. Vultejus (loco paulo post recitando), *ei & ingenium fuisse, censuit, & facultatem ingeniem de studiis Juris prudentiæ bene merendi.*
Theod. Ebertus, L. Hebr. Prof. Francof. (l. c.), JCrus Lingvarum Orientalium peritissimis eum annumeravit.
Casp. Dancwethius (P. I. *Chorogr. Cimbr.*, c. 3., p. 22.), de Viris Cimbriz doctrina agens illustribus, & Theologis Georg. Calixtum, & JCrus P. Cyprzum, & e Medicis Thom. Finchium, velut πολλὰν ἀλλὰν ἀνὰ γὰρ, solos celebrat.
D. G. Morhofius (*Or. VIII.* p. 243.) illustribus eum orbis literati & Cimbriz sideribus accenset.

CENSURA.

Autoribus prohibitis, in *Indice Expurgatorio Hispanico*, ab Ant. Sotomajore, Inquisitore Generali, Madridi A. 1667. publicato, p. 826., est annumeratus.

SCRIPTA LATINA EDITA.

Tractatus de Connubiorum jure, a multis desideratus, Quæstiones plerasque omnes, quæ in hac materia moveri possunt, cum variis casus, qui circa eam quotidie in Consistoriis occurrunt, a nemine haecenus tractatos, dilucide explicans & decidens, exemplis insuper, ex antiquitatis historia summo labore conquisitis, & sententiarum, in diversis Germanicæ Academiis & Consistoriis pronuntiatarum, formulis, passim illustratur: Editus a filio Autoris, Hieronymo Cyprzo, Francofurti A. 1605. & Lipsiz 1622. in 4. Præfixa est, præter duas Epistolas Autoris ad Johannem Adolphum, Ducem Holsatiæ, & Academiam Hafniensem, Dedicatorias (in quarum priore, causas matrimoniales, in Consistorio Slesvicensi, se præsentem, discussas, scriptioni hujus operis anam præbuisse, testatur), Herm. Vultej, JCr Marpurgenis, Epistola de illo ad filium Editorem Encomiastica, & qua hoc addo judicium: *Ita Pater tuus omnia pertractat accurate & solide, ut, quid illis addi possit, equidem non videam; dictione vero tam eleganti & commoda, ut ea nihil elegantius; ordine vero tam justo, ut, qui alium desideret, non intelligat modum rei suo & legitimo disponendi ordine.* Cum primis autem jucunda est illa, quæ in Autore elegantiores excurrit, ex patiatia, quæ rei gravitatem mira jucunditate contemperat, ut, quem semel admisit lectorem, non facile dimittat. - Ego profecto id scriptum in Bibliotheca mea pro thesauro habeo. - - Video, Patri tuo & ingenium esse, & facultatem ingeniem de nostris studiis bene merendi, ut ipsi optem ætatem vegetiorem & valetudinem meliorem; quam utramque cum noverim, hoc magis ego miror, quod id præstare potuerit. Commendant eundem Gisb. Voetius *Lib. 2. Biblioth. Stud. Theol.* p. 614., Joach. Hildebrandus (*Tractatum* vocans *eruditum*) in præf. *Libri de Nuptiis veterum Christianorum*, Nic. Chr. Lynckerus *Lib. 2. Instructorii forensis*, Sect. 2., P. I., c. 2., lit. c. 1. b., & B. G. Struvius (*Cypræum præcipuum esse inter Scriptores de jure matrimonii Protestantes judicans*) in *Biblioth. Jur. Sel.*, c. 3., §. 42., p. 133. E quibus tamen Hildebrandus (lit. M. 3. a.) rigorem simul Autoris, sine benedictione sacerdotali matrimonium simpliciter nullum admittentis, improbat.

De origine, nomine, priscis sedibus, lingua, priscis moribus, antiquissimis rebus gestis & migrationibus, Saxonum, Cimbrorum, Vitharum & Anglorum, *Ἀποσπασμα* posthumum, a filio, Hier. Cyprzo, J. U. Lic., editum, Hafniæ 1622. & (juxta Alb. Barthol. l. c., ac Lipenium) 1637. in 4. Commendavi illud Historiæ patriæ studiosis P. I. *Isag.* ad *Hist. Cimbr.*, c. 3., §. 2., p. 17.

Annales Episcoporum Slesvicensium, Libris III. comprehensi, quos ipse, & congesto a se totius Operis apparatu, conscribere cepit, Joh. Adolphus autem filius pertexuit, auxit atque edidit, Colonia 1634. in 8. Titulum illorum integrum, historiam ac laudes, in præcedenti filii quære ac relege Elogio.

INEDITA.

Historia Slesvicensis MSta, in Catalogo Auctionis cujusdam Kilohiensis, A. 1666. edito, memorata, quam eandem esse cum *Annalibus Episc. Slesvic.*, modo laudatis, aut *ἐκτίσις* potius illorum imperfectum, arbitror.

Commentarii in Leges & consuetudines patrias sive Slesvicenses, in Acad. Aurelianensi conscripti, & cum in Italiam abiret, apud Gvilh. Fornerium, JCrum Aurelianensem, depositi, quos postea Jac. Bongarsius, rogatu Autoris, a Fornerii filio A. 1595. repoposcit, & Cyprzi, jam defuncti, hæredibus, cum Epistola de iisdem perquam honorifica, & Gallia Slesvigam transmisit. Alia ejusdem Epistola, qua Cyprzo ipsi, Kal. Oct. A. 1595., se eos a Fornerio juniore recuperasse, significavit, inter Bongarsii & Georg. Mich. Lingelshemii mutuas, Argentinz A. 1660. in 12. excusas, p. 37. 38., legitur, sed crasso laborat sphalmate, quo leges *Brunsvicensis* in locum *Slesvicensium* substituuntur. Editionem Joh. Ad. Cyprzi, filius, in *Annalibus Episc. Slesvic.*, L. 3., c. 6., p. 464. 465., est pollicitus, simulque hoc eos a Gvilh. Fornerio, *Lib. II. Select.* p. 74., reportasse testatus elogium: *Es hoc acutus Vir vidit, Paulus Cypræus, Slesvicensis, auditor Aureliæ, cujus immortales in patrias leges Commentarios expectamus.* Confer de illis P. I. *Isagoges meæ ad Hist. Cimbr.*, c. 15., §. 15., p. 271. 272. 273.

Notæ Germanicæ ἀνέγνωται, Nomocanonis Jurici Editionis Germanicæ, a Blasio Eckenbergero A. 1603. publicata, margini adscriptæ, quas in sua asservari Bibliotheca Pet. Axenius, JCrus Slesvicensis, mihi olim retulit.

Epistolæ lingvis variis (Gr., Lat., Hebr., Chald., Syr., Gall., Angl., Ital., & Hisp.) ab ipso ad Viros eruditos, & ab his ad illum, perscriptæ, quas in Bibliotheca sua superfuisset Joh. Adolphus filius, l. c. p. 464. 465., testatur. Duo harum (sed Latinarum tantum & Germanicarum) volumina (in 8.) exigua, eaqve ἀνέγνωται, a Morhofio etiam (*multa in iis de patriæ rebus memorari perhibente*), T. I. *Polyhist.*, Lib. I., c. 25., p. 313., laudata, possessor istorum Balth. Heldius, J. U. L. & Cancellariæ aulicæ Assessor, Slesvigæ mihi quondam ostendit.

Molleri Cimbr. Lit. Tom. I.

Hh

PHI.

PHILIPPUS CYPRAEUS, Slesvicensis, Pauli, modo celebrati, filius, quem Ministrum Johannis Adolphi, Ducis Holsato-Gottorpiensis, aulicum fuisse Joh. Adolphus frater (*in Ep. Dedic. , Amalibus Episc. Slesvic. praefixa*) testatur.

Genealogia Regum Daniae Christianorum, & antiquorum Ducum Slesvicensium, ex familia Danica oriundorum, usque ad Margaretæ obitum, nec non cæterorum Regum & Ducum familiarum Oldenburgicæ, ex probatis Autoribus collecta, & Hafniz A. 1622. in quatuor foliis patentibus edita. Laudatur ab Ol. Wormio *L. I. Monum. Danicorum, c. 8., p. 58.*, Steph. Joh. Stephano *in Notis ad Lib. 10. Hist. Dan. Sax. Grammatici p. 200.*, meque ipso *P. I. Isag. ad Hist. Cimbr., c. 10., §. 2., p. 162., acc. 11., §. 4., p. 176.* Cujuslibet Regis Ducisque nomini narrationem vitæ ejus ac rerum gestarum compendiarum Autor, in ea, addidit.

D.

M. JACOBUS DAKENDORF, Lubecensis, Hermannii, Ecclesiastæ Petrini (A. 1671. defuncti), filius, Pastor ruralis, in Ducatu Megapolitano, Retschoviensis.

Schola Biblica, Meditationes quasdam sacras, seu brevem & dilucidam locorum aliquot S. Scripturæ explicationem, & hinc deducta quædam moralia, tabulis Schematicis delineata, exhibens, & ad Homileticorum Praxin inserviens. Rostochii 1710. in 8. Liber hic, cum minus esset vendibilis, a Bibliopola, fraude insigni, novo titulo *Manipuli Sacrarum Observationum* præfixo, novoque & chimærico Autore, Joh. Schultzio, Th. D. & P. P. O., in isto ei affecto, denuo Francof. & Lipsiæ A. 1717. venum est exposita. Quam fraudem Halenses Sect. 59. der neuen Bibliothek, p. 706. 707. 708. detexerunt.

JOACHIMUS a DALE, Lubecensis, Dynasta hæreditarius in Brandenbaum, natus d. 7. Sept. A. 1651. J. U. D. creatus Giesz A. 1676., deinde per quinquennium in Germania, Italia, Hungaria, Helvetia, Gallia, Belgio, Anglia & Dania, peregrinatus, inque itinere isto Viennæ A. 1677. a Leopoldo Imperatore nobilium donatus privilegiis. A. 1695. d. 20. Febr. Lubecæ in ordinem electus Senatorium, & A. 1708., post munus istud d. 14. Apr. abdicatum, Legati sui in civitate hac patria ordinarii, Commerciorumque Consiliarii, Dignitatibus a Georgio Ludovico, Electore Brunsvico-Hannoverano, Regeque postea Britannico, est ornatus. Gener fuit D. Bernh. Diet. Braueri, Consulis. Vitæ ac familiaris præsertim nobilis Italico-Belgicæ, majorumque, historiam prolixam Jo. Henr. a Seelen, *Parte II. Athenarum Lubecensium p. 8-29.* exhibuit. A quo, sicut & ab Andr. Langio, in Introduct. in notit. Legum nauticarum, c. 2., p. 19., Bibliotheca quoque illius celebratur instructissima.

Disp. de Legitimatione, Præfide D. Frid. Geislero. Lipsiæ 1675. in 4.

Disp. de negotiis gestis, ad L. ult. C., Præfide D. Joh. Strauchio. Giesz 1676. in 4.

Disp. Inaug. de subscriptionibus Principum. Giesz 1676. 4.

BERNHARDUS DAMBKE, (Barnabas Dambkii perperam a J. G. Oleario, *T. I. Biblioth. Scr. Eccl. p. 110.*, vocatur.) Hamburgensis, Joachimi, Ecclesiæ Nicolaitanæ Diaconi, ex Agnetæ Langermannia, Bernhardi, Mercatoris primarii, gnata, filius, anno ætatis quinto studiis a parente initiatus est elegantioribus, eoque hæc animi ardore, in patria & Academia Lugduno-Batava, excolere perrexit, ut, Hug. Grotii, Gerh. Joh. Vossii, fratrum Lindebrogiorum, Joh. Huswedelii & Joh. Frid. Gronovii, amicitiam exiunia in istis eruditione promeritis, insigne profectuum suorum specimen, pulcherrima Agapeti editione, Orbi literato, annum vix egressus vicesimum, exhibuerit. Theologiæ deinde, & paulo post, mente mutata, Jurisprudentiæ, se addixit, ac, ut in hac indidem proficeret, Academias, tam Germaniz, quam Galliz, adiit florentissimas, cumque Aureliæ A. 1636., M. Aprili, ob suspensionem criminis, e sodalitate maiorum ortam, in vincula esset conjectus, Hugonis Grotii, Legati tunc in Gallia Svedici, intercessionem (1.) libertatem recuperavit. In patriam A. seqv. 1637. rediit Parentem amisit, & Rigam tandem Livonorum delatus, Henningo Wittenio (2.) teste, illic causarum patronum egit forensium, dieque 8. Martii A. 1656. vivis excessit. Quæ de mortis tempore locoque relatio an satis sit certa, dubito, cum idem Wittenius, in literis ad me d. 6. Oct. A. 1691. exaratis, Rigæ eum, ad A. usque 1658. vixisse, & ante obsidionem, qua Moschi paulo post urbem hanc cinxerunt, inde aliorum discessisse, mihi retulerit. Vitæ ejus narrationem brevem vernaculam invenies etiam in D. Nicol. Wilckenii *Vite Joh. Frid. Gronovii Germanicæ, ἀνθύμνος* Hamburgi A. 1723. editæ, *Appendice, p. 104-112.*

Confer de illo Hug. Grotii tres de captivitate ejus Aurelianensi Epistolas, tum ad ipsum, tum ad Judicem rerum criminalium Aurelianensem, & Nationis Germanicæ Assessores, (quibus causam ejus commendavit), Lutetiz d. 5. Apr. A. 1636. scriptas (*in Syntagmate Grotianarum omnium Amstelodamensi, num. 169. 570. 571., p. 225.*), & Gerh. Joh. Vossii unicam ad eum, de locis quibusdam Agapeti & Basilii Imp., VII. Id. Maj. A. 1632. exaratam (*in Editione Vossianarum Londinensi, A. 1690. publicata, num. 169., p. 199. 200.*). A. Joh. Frid. Gronovio, in Carmine Agapeto illius præfixo, *stos juvenum, gentisque sue*, est salutatus.

Agapeti Diaconi ad Justinianum Imperatorem, & Basilii Macedonis, Imperatoris, ad Leonem Philosophum, filium, Adhortationes de bene administrando imperio, Græcæ & Latine ab illo recensitæ, notisque illustratæ. Basilicæ 1633. in 8. In hac Editione, Joach. Dambkio parenti inscripta, Hug. Grotii svasu suscepta, ac ejusdem, uti & Joh. Huswedelii, Henr. Vagerii, Joh. Frid. Gronovii & Corn. Grotii, carminibus ornata Encomiasticis, Textum Græcum Dambkii quam fieri potuit emendatissimum exhibuit, e veteri versione Agapeti Latina, justo prolixiore, & recenti, aliam, quæ plane nova possit videri, concinnavit, Frid. Morelli translationem Basilii, nullo verbulo mutato, retinuit, & utriusque Paræneseos præcepta, in notis, similibus Autorum aliorum illustravit ac confirmavit. Insignem ejus, in his Scriptoribus illustrandis, industriam Jac. Bruno, Prof. Altorfinus, in præfat. Agapeti, a se Lipsiæ A. 1669. in 8. denuo editi, deprædicat, Notas autem Casp. Barthius (*a Königin, in Bibl. V. & N. p. 234., allegatus*) in *Comm. ad Sylvas Statii p. 377.*, Dan. Nesselius (*eruditissimas eas vocans*) in *Catal. MSS. Græc. Biblioth. Cæsareæ p. 334.*, & Vinc. Placcius (*eruditus appellans*) in *Tr. de Scr. Anon. & Pseudon. p. 280.*, commendant.

Lessus Heroicus in obitum M. Joach. Dambkii, parentis sui. Hamb. 1637. in 4.

Epistolæ IV. ad Gerh. Joh. Vossium A. 1632. scriptæ, & una ad eundem A. 1642. exarata, quæ in Vossianarum, Londini A. 1690. editarum, *Appendice adoptiva, num. 139. 147. 148. 149. & 332., p. 91. 92. 96. 97. 98. 99. 223. 224.*, leguntur.

M. FRIDERICUS DAME, Holsatus, patre Henrico, Friderici II., Regis Danici, Ministro, matre vero Agatha Levia, nobili inter Cimbro genere orta, est gavissus, & d. 22. Jul. A. 1567. in lucem editus. Puer scholam, ab A. 1576., Flensburgensem, & deinde, ab A. 1578., Herlovianam Seelandicæ Danicæ, frequentavit, ex Academiis autem Rostochien-

(1.) V. Grotii *Epistolæ*, paulo post allegandas. (2.) *Tomo II. Diar. Biograph. Scr. XVII., p. 74.*

chensem (in qua Dav. Chytrum & Simonem Pauli Studii duces habuit Theologici (1.)) A. 1585., & Francofurtanum ad Viadrum (in qua D. Christoph. Pelargi fuit convictor) A. 1588., adiit, Magistrusque in hac titulum A. 1590. reportavit. In patriam redux, Scholæ Itzehoenis Rectoratum A. 1592. obtinuit, in templi autem Nicolaitani Flensburgensis Diaconatu focero suo, Laurentio Jacobi, A. 1594., in Pastorum ejusdem M. Henrico Johannis, A. 1600., & in Præpositi tandem dignitate, huic adjecta, M. Thomæ Schattenbergio A. 1604., successit. A. 1627., cum exercitus Cæsareus Cimbriam occupasset, a Christiano IV., Danicæ Rege, iussus in Seelandiam se recepit, Justinumque Hægium & Ott. Scheelium, regni Senatores, ac Joh. Pauli Resenium, Episcopum hujus insulæ, magnos habuit patronos, a Canonicis autem, quibus exulis sustentatio a Rege demandata erat, Roeskildensibus, sumptus prætextentibus in structuras publicas impendendos, nihil opis subsidiique impetrare potuit (2.). Pace A. 1629. patriæ restituta, Flensopolin ad sacra rediit officia, hisque, teste Lapide ædis Nicolaitanæ sepulchrali, d. 18. Dec. A. 1635. (in cujus locum sequentem 1636. meus *Cimbriæ Literatæ Prodrum*, & Henn. Wittenius, hunc secutus, perperam substituerunt), septuagenario proximus, liberis octo (& hos inter, avia mea materna, Agatha, M. Joh. Breclingii, Pastoris Handevithensis, conjugis) & Margareta Jacobæ, uxore, sublati, est immortalis, ac D. Joh. Reinbohtium nactus Successorem. Theologum hunc, ob doctrinam & vitæ sanctimoniam Cimbriis suis commendatissimum, Scripta, sacraque cum Heterodoxis certamina exteris etiam haud passa sunt esse ignotum. Primum horum ei cum Nicol. Tetingio, Husensi, Cive Flensburgensi, & quem ille seduxerat, Hartwigo Lohmanno, Urbis Secretario, intercessit. Qui cum fanaticis de carne Christi cælesti, & unione Dei ac fidelium essentiali, imbuti opinionibus, insuper habitis suis aliorumque admonitionibus, quam obtulerant, confessionem tueri pergerent, publicum cum utroque, in arce regia, A. 1622. instituit Colloquium. Quod cum irritum itidem fuisset, & illi urbem relinquere, quam mentem mutare, etsi a nemine ejecti, maluissent, ac Husz postea multa de Ordine Ecclesiastico Flensburgensi contumeliosa voce ac scripto sparsissent, non Retorsionem solum injuriarum, Consuli transmissam Husensi, paulo acriorem, sed Relationem etiam Colloqvii, & refutationem errorum, quos defendebant, vernaculam (a Tetingio mox impugnata), iis A. 1625. opposuit. Certamini huic (in Tetingii vita fusius enarrando) novum mox A. 1626. successit cum M. Jac. Netibauero, Lemgovia Westphalo, Scholæ Correctore, qui, piis resurrectionem morte ac resurrectione Christi esse partam, scripto negarat publico, & cum a sententia hac, exteris quibusdam probata Theologis, nec privatim, nec in Ordinis Ecclesiastici conventu, a Damio potuisset dimoveri, Colloquium oblatum detrectabat, ac, controversia de injuriis mutuis forensi a Senatu d. 30. Apr. A. 1627. amica transactione jam composita, officio se sponte abdicabat Scholastico. Cujus novellæ opinioni cum Dogmatis recepti vindicias nihilominus opponendas esse noster judicaret, Dialogo eam peculiari, Christiano IV., Regi, inscripto, refutare est aggressus. Nec tamen soli vacabat Theologiæ Polemicæ, sed vitia etiam atque peccata ipsius Ecclesiæ Lutheranz epidemia pari zeli ardore extirpare conabatur, illorumque emendationem ingenti, quam vel sola Relationis Anti-Tetingianæ abunde ostenderet præfatio, *παρηγορία*, sed incassum, urgebat. Cujus utinam zelotas omnes reliquos haberet æmulos, quorum pauci de vitiis his Ecclesiæ domesticis, speciosum eam deserturis suggerentibus prætextum, tollendis sunt solliciti, complures vero doctrinæ, quam tuentur, puritatem zeli intemperie, aut vitæ morumque licentia, dehonestant ac polluant.

Confer de illo Henn. Wittenii *T. I. Diar. Biograph. Sec. XVII., ad A. 1636.*, Ant. Heimreichii *Lib. 4. Hist. Eccl. Slesvic. p. 198.*, Frid. Breclingii, nepotis, *Catalogum testium veritatis* (Gosfr. Arnoldi *Tomi IV. Hist. Eccl. Sæc. III., num. 18., insertum*), *num. 126., p. 773.*, Joh. Chr. Becmanni *Catal. Biblioth. Francof. p. 139.*, & *Isagoges nostræ ad Hist. Cimbr. P. II., c. 6., §. 3. & 5., p. 136-139. 142., c. 7., §. 5., p. 188. 189., ac P. III., c. 3., §. 29., p. 333. 334.*

ELOGIA.

D. Christ. Sledano, Theologo Slesvicensi (in Epist. MS. ad Pet. Sinnknechtium A. 1635. exarata), *Senex audit venerandus, & a multis annis exercitatissimus.*

Autori der Nothdringenden Anrede an D. Josvam Schwartzem, *p. 6.*, ein umb die Kirche Christi Hochverdienter und Ruhmwürdiger Flensburgischer Probst.

Frid. Breclingius (*l. c.*) Veritatis adversus Christianismum degenerem cum accenset testibus, Scriptisque suis, in primis vero *libris de veteri ac novo homine*, Joh. Arndio successisse suppetiasque tulisse judicat.

SCRIPTA EDITA.

I. LATINA.

Disputationes Logicæ. in 4. (*Catal.*)

Disp. de Philosophia Peripatetica, ejusque germana divisione. Francof. ad Viadr. 1590. in 4.

Theses Meteorologicæ de Tonitru, fulguratione & fulmine. Ibid. 1590. in 4.

Theses Meteorologicæ de Vento. Ibid. 1590. in 4.

Contra Mundi æternitatem Creationis demonstratio, Dispp. II. proposita. Ib. 1591. in 4.

Quæstio: An anima humana rationalis sit immortalis? Apodictica *κατάφασις*. Slesvigæ 1607. in 12. Recusa, cum Exerc. de Voluntate Dei, Gieslz A. 1612. in 8.

Exercitationes III. de Voluntate Dei erga genus humanum, & universali Salvatoris merito, hostibus gratiæ oppositæ. Gieslz 1611. in 4. Et, cum Apodixi de Animæ immortalitate, Ibid. 1612. in 8. (*V. Bolduani Bibl. Theol. p. 198. b., & Supplem. ejus p. 47. 93., ac Lipenii P. I. Bibl. Theol. p. 51.*)

Dialogus (*Theophili & Justini*) de Resurrectione mortuorum, an ad legem, an vero ad Evangelium, pertineat; oppositus heterodoxæ opinioni (*M. Jac. Neubaueri, Correct. Flensb.*), quod ne pii quidem, Christi membra, merito & efficacia mortis & resurrectionis ejus, vitam, in Adamo amissam, recepturi & resurrecturi sint. Hamburgi 1627. in 8. Quæ ad historiam hujus Dialogi, nomen adversarii supprimentis, spectant, paulo ante jam sunt allata.

Exerc. moralis, quod Animæ, quam corporis & fortunarum, potior habenda sit ratio, & quod, in rebus mortalibus, nulla animæ quies, nullaque beatitudo sit solida. Hafniæ 1628. in 8.

II. GERMANICA ET SAXONICA.

Ede, unde Bootvermahninge, edder Erindering van Eeden et Meneeden. Rostochii 1604. in 8. (*L. Saxon.*)

Abgedruckene Relation des Colloqvii, und was sonst mit denen von Flensburg entwichenen Enthusiasten, Nicolao Knutzen und Hartwig Lohmann, gehandelt; auch gründliche Refutation ihrer greulichen Schwermerey, auf Gutachten des Ministerii zu Flensburg gestellet. Rostochii 1625. & Flensburgi 1705. in 8. Insertz illi etiam sunt, tum Confutatio Confessionis Tetingio-Lohmannianæ, a Damio Anno jam 1622. scripta (*lit. B. 7. b. C. 4. a.*), tum Retorsio ejusdem a Ministrorum Flensburgensium, d. 30. Aug. A. 1624. dem wahrhaften Berichte Tetingii repolita (*lit. D. 2. b - D. 6. a.*) Commendatur a Val. Ern. Löschero in den Unschuldigen Theol. Nachrichten *Sæc. V. A. 1711., p. 602. 603.* Relationem

Hh 2

hanc

(1.) V. ejus *Dialogum de resurr. mort. p. 40.* (2.) V. *Ep. Dedic. Exerc. Moral. de ratione animæ habenda.*

hanc vicissim impugnant: 1. Ipse Nicolaus Tetingius sive Knutzenius, in *Prodromo Apologetico* auf des Ministerii zu Flensburg abgedruckte Relation &c., an die Begehrende und Liebhabere der Wahrheit immittet zum Zeugnisse abgesetzt, bis nun bald, am Tage des Gerichts, alles mit mehreren wird erörtert werden: In quo; sine loci mentione, A. 1627. in 4. excuso, & historicas Damii narrationes corrigit, omisissaque supplet, & suum de carne Christi caelesti errorem defendere conatur; 2. Anna Ovena Hoyeria, Poetria Eiderstadiensis, a Tetingio seducta, im Schreiben von J. O. T. A. an die Herren Titul-Träger von hohen Schulen, M. F. J. (i. e. M. *Fridericum Johannum*, *Diac. Flensb. Nicolaitanum*) und M. F. D. P. (i. e. M. *Frid. Damium*, *Pisepositum*), auf das Büchlein wieder Nic. Teting, *Poematio pro Tetingio & Lohmanno*, contra Relationem hanc, Apologetico, quo, cum in ceteros Ecclesiastas Flensburgenses, tum in hos praesertim duum viros, acerbè debacchatur, inter Poemata ejus Germanica, Amstelod. A. 1650. in 12. impressa, p. 67-74, obvio.

Judex sincerus, ein rechtschaffener Richter und fromme Obrigkeit, auf Exod. XVIII. beschrieben, oder Leichpredigt über Marcum Schrödmern, Bürgermeistern zu Flensburg, Hamburgi 1627. in 4. (Hujus Autore, Frid. Damium nostrum, Lipenius, *P. II. Biblioth. Theol.* p. 147., insigni & *Δελφία Daniele* *Friderici* appellavit.)

Vier Büchlein vom Alten und Neuen Menschen; woher dieser Unterscheid entstanden, und daß allein die neue Menschen die wahre Kirche Gottes sind; welche die Kennzeichen und Seligkeit des neuen Menschen, seine Gewissheit, Verderben, davor er sich hüten sol, Kampf, Streit, Sieg, die Mittel des Sieges, und endlich die Übung des wahren Christenthums, welche darinnen stehet, daß der Mensch sich selbst verleugne, und wie solches, beides gegen Gott und Menschen, geschehen muß. Lubecz 1632. in 8. Commendatur a Presbyterius Lubecenti, Hamburgensi ac Lüneburgensi, in der Warnung von dem Schandbuche El. Pratorii p. 332., & Frid. Breclingio, loco *supra* allegato.

Vitz sapientia vera, höchste und wahre Weißheit dieses Lebens, Christlich leben, und selig sterben, oder Leichpredigt über St. Elisabeth Rumohrinn, auf Rom. XIV. 7. 8. Hamburgi 1634. in 4.

Leichpr. über Otto von Qvalen. Glückst. 1640. in 4. (*Satal.*)

Matrona (L. Saxon.) Lubecz in 12. (V. G. *Draudii Biblioth. Class. libb. Germ.* p. 432.)

Bußpredigt auf Märcc. XIII. Lubecz in 12. (V. *Bolduani Bibl. Theol. fol. 181. a.*, & *Complementum ejusdem* p. 151.)

INEDITUM.

Scriptum breve Latinum, quo Epistola ad Hebræos auctoritatem Canonicam, contra Nic. Tetingium & Hartw. Lohmannum (qui argumenta, e locis illius, fux de Carne Christi caelesti sententia opposita, rejiciebant), vindicavit, eamque Apostolicam esse, & a Luca Evangelista conscriptam, e styli similitudine, & testimonio Eusebii (*L. 3. Hist. Eccl. c. 38.*), probare est conatus. V. de illo ipsius *Relationem Colloquii Flensburg.*, *lit. D. 1. a. b.*

M. HENRICUS DAME, Flensburgensis, Friderici, modo laudati, filius, Ecclesiz ruralis Oeverseensis, in patriæ vicinia, Pastor, d. 12. Jun. A. 1676. defunctus, veritatisque contra Christianismum degenerem testibus, a Frid. Breclingio, in illorum Catalogo (*quem G. Arnoldi Tomus IV. H. E., Sect. 2. n. 18., exhibet*), num. 102., p. 769., itidem annumeratus.

Kurzer und in Gottes Worte gegründeter Unterricht vom Saufen und Trunkenheit, was sie vor eine Sünde sey, was dar gegen die Welt einzuwenden hat, und warum dieselbe zu meiden sey: dabey ein kurzer Dialogus, ob auch deren Buße gültig sey, und sie sich ihrer Seligkeit zu getrösten haben, die etwas unredtmäßiger Weise an sich gebracht, oder ihrem Nechten heimlich oder öffentlich entwendet haben, und solches alles, so viel ihnen bewußt ist, nicht wieder erstatten. Gellx 1640. in 4. Commendatur a F. Breclingio l. c.

CASPARUS DANCKWERTH, Hansii, Consulis Hufensis, filius, Oldensworta Eiderstadiensis (1.), Medicinæ Doctor (in Academia A. 1633. creatus Basileensi) & Practicus Hufensis, simulque Urbis istius, ab A. 1641., per sex lustra, & quod excurrit, Consul, tandem d. 25. Jan. A. 1672. lectioni sacri codicis vacans, in sella, cui insidebat, subito apoplexiæ insultu extinctus. Vir fuit patriæ amantissimus, & de Cimbria universa opere insigni Chorographico, quo singulas ejus provincias, insulas, præfecturas, nomarchias, civitates, arces, vicos, pagos ac prædia, diligenter & accurate recensuit, simulque historiam illius, antiquam pariter ac recentiore, non parum illustravit, præclarè est meritis, dignusque, cui grates a nostratibus, officii sui vel ipso ejus commonefactis cognomine, ob industriam istam, perpetuo perfolvantur posthumæ. Ipsi hanc hostes e Svecia nostri, cum A. 1658. Chersonesum nobis natæ ferme totam occupassent, sunt admirati, eaque, summo cum Autoris, etiamnum superstitis, dolore, ad loca illius omnia, etiam penitissima, depopulanda, tribunsque oneranda, abusi (2.). Generum habuit Sim. Rechelum, Pastorem Hufensem.

Confer de illo Mart. Zeileri *Collectanea de Historicis*, P. III., p. 63., Joh. Dan. Majoris *Bevölkerettes Cimbrien*, c. 4. 5. 6. 7., p. 3-10., ac c. 21. & 22., p. 26-30., *Isagogen meam ad Hist. Cimbr.*, P. I., c. 1., §. 7., p. 5. 6., ac c. 14., §. 1., p. 208. 209., Joh. Chr. Nevii P. II. *Accessionum ad Degorei Wheari Relektionen byemales Historicas*, p. 333. 334. 335., aliosque Scriptores, paulo post allegandos.

Aug. Giesius, Secretarius Hufensis cordatissimus (in *Historia MS. Vitæ propriæ*) ob probitatem, candorem virtutesque varias, nec non ob ingenium acre ac πολυμάθειαν, Elogio eum ornavit insigni ac prolixo, a Jo. Melch. Kraftio in der *Hufjumschen Kirchen-Historie* p. 258. 259. 260. inserto.

SCRIPTA EDITA.

I. LATINA.

Disp. Med. Inaug. de Lue Hungarica cognoscenda & curanda, Basileæ 1643. in 4.

Specimen Chronologiz veræ, sacre imprimis, per spacia quædam temporis insignia breviter & dilucide propositæ; ubi simul vera ætas mundi, quæ nostro tempore, quo vivimus, convenit, demonstratur. Slesvigz 1671. in 4.

II. GERMANICUM.

Neue Landsbeschreibung der zwey Herzogthümer, Sleswig und Holstein, samt 40. dabey gehörigen Landkarten, so, auf ihrer Königl. Majest. zu Dennemarc, und Fürstl. Durchlaucht. zu Holstein, Befehl, von dem Königl. Mathematico, Joh. Meiero, Chorographice sind elaboriret: Worinn auch das alte Teuschland kürzlich beschrieben und begriffen ist. Prodiit, sine loci mentione, A. 1652. in fol. reg. Nova Editio Amstelodamensis, Mappas Geographicas colorum varietate distinctas, Danckwerthii autem Exegesein earum Genealogiz Danico-Hollaticæ, ad nostra usque tempora, continuatione, Indice accurato, ac Apologia Ducum Holfato-Sunderburgensium, Autori opposita, locupletatam, exhibitur, quam Catalogus nundinarum A. 1686. vernalium est pollicitus, lucem nondum vidit publicam. De exemplo operis Danckwerthiani ipsius, per Politicum *Ἀνάγνωτον* doctissimum multis Diplomatis, aliisque Documentis, ex Archivis depromtis, & Indice egregio alphabetico MSto locorum atque rerum, illustrato atque aucto, quod,

(1.) V. ipsius P. II. *Chorograph. Cimbrica*, c. 11., p. 150.

ad *Hist. Cimbr.*, c. 1., §. 5., p. 6.

(2.) V. Chr. Weisii *Sched. de lectis novellarum*, c. 1., p. 5., & P. I. *Isagogen meam*

una cum Chorographia Comitatum Oldenburgici & Delmenhorstani inedita, ad modum Dancwerthianæ concinnata, sed itidem ad æt. 1700, Lubecæ, in D. Balth. Krüsingii, Medici eruditi, Bibliotheca asservatur, Jo. Henr. a Seelen, *Parte III. Athen. Lubec. p. 265. 266. 267.*, meretur consuli.

Occasionem laboris hujus Dancwerthio præbuit Joh. Meierus, Christiani IV. & Friderici III., Regum Danicæ, Mathematicus, qui, cum mapparum Ducatus utriusque Chorographicarum, generalium & specialium, horum atque Friderici, Ducis Holsatæ-Gottorpiensis, jussu, a se concinnatarum (de quibus in illius plura dicuntur elogio), edendarum obtinisset potestatem, nostro, quem in historia patria noverat esse versatissimum, ut narrationes vernaculas, cujusvis mappæ tergo inscribendas (quæ postea, ob copiam dicendorum, angusta adeo spatia dedignate, in vastum hoc opus excreverunt), adjiceret, curamque totius in se susciperet operis, perſuasi. Inscriptum illud ab utroque est Friderico III., Regi Danicæ, & Friderico, Duci Holsatæ-Gottorpiensi, inque tres partes divisum; quarum Prima de Cimbria universa, & utroque ejus Ducatu Slesvicensi ac Holsatico, in genere (addita proluxa de Germania veteri, ejusque populis, Digressionem), commentatur; Secunda Chorographiam Ducatus Slesvicentis, partiumque & locorum ejus singulorum, exhibet Historicam, Tertia vero Holsaticum eadem ratione illustrat, & in *παρὰ πᾶσι* de urbe Hamburgensi (Capit. XII. inserta), Ducum Holsatæ in eam jura recenset & vindicat. Mappæ, quæ adduntur, XL. omnes (exceptis secunda Orbem veterem in Nox posteros distributum, tertia Germaniam veterem septentrionalem, & quarta partem ejusdem Australem, sistentibus, ac a Dancwerthio, ingenio hic suo & conjecturis plus justo indulgente, adjectis) Joh. Meierum Autorem agnoscunt, ob accuratorem illarum laudem promeritum eximiam, æri autem eleganter insculptæ sunt a Matthia & Nicolao Petris, fratribus, aurifabris Holsensibus.

Toti operi Epigraphæ pulcherrima V. C., Georg. Henr. Burchardi, est præfixa, in qua *amplum luculentumque* illud merito appellatur, & arguta hæc, sub finem, ad Cimbriam additur *ὑποφώνιος*:

Quid debes patria? coronam civicam,
Ob patriæ vindicatam memoriam;
Ut futuro consilet orbi,
Olim Cimbriam dedisse, qui immortalia facerent,
Nunc dare, qui scribant immortalia.

Præter hunc & alii certatim suis idem ornarunt laudibus. Henr. Meibomius Jun., *T. II. Rer. Germ. p. 412.*, Dancwerthium scriptorem salutat diligentem, & hoc, in *Introd. ad Hist. Sax. Infer. p. 56.*, de volumine ejus fert judicium: *Doctissimi Casp. Dancwerthii Holsatæ descriptio omnibus aliis Topographiis merito suo multum est præferenda.* D. G. Morhofius, *T. II. Polyhist. Lib. 4. p. 507.*, non facile inventum iri censet accuratam adeo ullius provincie delineationem, ut cum hac possit conferri. Joh. Dan. Major, in *Beobachtungen Cimbrien, c. 21. p. 27. 28. 29.*, librum vocat *egregium*, & contra geminam accusationem, quæ relictus Cimbriz, locaque, vias & anfractus singulos, exteris temere detexisse ac prodidisse perhibetur, pro virili defendit, Autoremque, *c. 3. p. 3.*, *Virum de his provinciis bene meritum* appellat. Joh. Alb. Fabricius, *P. II. Memor. Hamb. p. 804.*, Elogio D. Joh. Dancwerthii, Decani Hamb. (nostri e fratre Johanne, Senatore Hamburgensi, nepotis), hoc ejus inseruit Encomium: *Nemini, nisi qui in cognitione rerum Cimbriæ plane sit hospes, ignotum esse potest nomen D. Casp. Dancwerthii, doctissimi Viri, Consulis Hufumensis, cujus & Joh. Meieri Descriptione Chorographica Slesvici & Holsatæ nihil perfectius elaboratusque sol aspexit.* Henr. Muhlius in *Dissertationum Historico-Theologicarum ultime, sive Historiæ Cænobii Bordesholmensis proæmio, p. 476. 477.*, ita de eo judicat: *Dancwerthii opus de utraque & Slesvicensi & Holsatica regione & insigne & luculentum est, ac decus Historici ac Chorographi exquisitè servat, & erudite & graviter adeo tutatur, ut vulgares omnes Topographos magno post se intervallo relinquat.* Paullo post illam denuo Librum vocat *limatum & ad amussim expolitum.* Addantur hinc Rutgerus Hermannides, in *Descript. Holsatæ* (cujus pleraque nostro debet) mox memoranda, *p. 799.*, opus hoc vocans *elegantissimum*, Wilh. Ern. Tenzelius (cui *Chronicon audit eximium*) in *Dial. Menstr. Germ. M. Aug. A. 1691. p. 625.*, Christ. Gryphius (*luculentum esse judicans*) in *Diff. Isag. de Scr. Hist. Sec. XVII. c. 2. p. 41.*, Leonh. Christoph. Sturmius in *Tr. de natura & constit. Matheſeos, Sect. 2. c. 10. p. 272.*, & qui laudes, a me (*P. I. Isag. ad Hist. Cimbr. c. 1. p. 5. 6.*) illi tributas, repetendo approbarunt, Herm. Diet. Meibomius in *Or. de genuinis Hist. Germ. fontibus p. 72. 73.*, B. G. Struvius in *Biblioth. Histor. c. 24. p. 618. 619.*, & Joh. Christ. Nevius, *P. II. Accessionum ad D. Wheari Relict. p. 333. 334. 335.*

Opposita est illi, jussu Ducum Sûnderburgensium, Plönensium, cæterorumque ex eadem familiz Holsaticæ descendentiæ linea, quibus Autor in hanc iniquior, Regiz autem & Gottorpiensis justo studiosior, fuisse videbatur, *Apologia des Fürstl. Hauses Sleswig-Holstein Sûnderburgischer Linie samt und sonders, wieder den, zum prâjudiz desselben, durch D. Casp. Dancwerth, in seiner Landesbeschreibung der Fürstenthümer Sleswig und Holstein, angeführten falschen Bericht, Lubecæ A. 1614. in 4. excusa.*

Inter Censores ejus reliquos Joh. Dan. Major eminet, qui (*l. c. c. 4. 5. 6. 7. 8. & 21. p. 3. 10. 26. 27.*) Dancwerthii de origine Cimbrorum sententiam fuscè impugnat, & (*c. 22. p. 29. 30.*), ob assertiones aliquot parum certas, & digressiones de gentibus Germanicæ antiquis ἀποδοῦναι, juste quidem eum reprehendit, sed, dum ἀπεδοῦναι, neglectumque Juticæ Borealis, & mentionem arcium equestrium complurium nominatenus tantum factam, eidem exprobat, nondum in scripto quætere videtur. Quid de Christ. Weisii, in *Schediasmate de lectione novellarum, c. 1. p. 5.*, Chorographiam hanc Holsaticam *Svecis, bello irruentibus, vicem manu ditoris, imo pene proditoris, præstitisse*, tradentis, narratione sit judicandum, supra jam a nobis, & a Majore, *c. 21. p. 27. 28. 29.*, est expositum. Sam. Rachelium, a quo (*in Apologia pro causa & scriptis Gottorpiensibus, ἀναμνησ. A. 1677. edita, p. 54.*) Dancwerthius, quod, in narratione de feudo Slesvicensi Canuto Duci collato, magis sui temporis morem, quam veritatem, sit secutus, accusatur, partis suæ studio abripi, & hujus ἀποδοῦναι δολέων, nemo non videt. Rectius alii, ingenio cum suo, in primis gentium ac Cimbrorum etiam nostrorum, originibus, propriorumque nominum (quæ ab aqvis plerumque, Phyticam Thaleris & Orphei, de aqua rerum omnium materia, hypothesin in foro secutus Philologico, derivat) Etymologiis, parum sæpe feliciter vestigandis, nimium indulgere, mecum observarunt. V. *Isagogen meam ad Hist. Cimbr., P. I., c. 1., §. 1., p. 6., c. 3., §. 1., p. 15., & P. IV., c. 1., §. 1., p. 362.* Muhlius *l. c.* in eo virgula censoria notat præsidii, quod Historiæ & diplomatis, tabulis ac membranis accedit, neglectum, & ortos ex hoc crebros errores, a me in Cænobii Præsentis, a se autem in Bordesholmensis historia detectos.

De Compendiis Operis Dancwerthiani, a Mart. Zeilero, Gymnasii Ulmenſis Inspectore, in *nova Regnorum Danicæ & Norwagiæ, Ducatumque Slesvici & Holsatæ, Descriptione* (Latine Amstelod. A. 1655., Belgice ibidem A. 1656., & Germanice Ulmæ A. 1658., in 12. publicata), ac Rutgero Hermannide, J. U. D. & Hist. Prof. Harderviceno, in *Descriptione eorundem Regnorum ac Ducatum bipartita Historico-Chorographica*, (Amstelod. A. 1669. in 12. edita, sed minus accurata), exhibitis, *Isagogen* ejusdem *Part. I., c. 1., §. 6., p. 6. 7.*, consulatur, Novam illius Epiomen germanicam

Mollerii Cimb. Lit. Tom. I.

II

manicam Anonymus, in *Catalogo nund. Lips. A. 1716. autumn. p. 61.* promissit, Hamburgi sub hoc proditura titulo: *Kern und Stern der Danckwerthischen Land-Beschreibung; oder kurze Fragen aus der Schleswig-Holsteinischen alten und neuen Geographie und Historie, nebst Anweisung, wo ein mehrers von der materie in besagtem Buch zu lesen, und angeheugtem nöthigem Register; mitgetheilet von einem Wohlmeinendem Lande-Mann.*

INEDITUM.

Chronicon der Geschichte, so sich, von den Zeiten Caroli M. an, in den Herzogthümern Schleswig und Holstein, so dann auch in den Königreichen Dänemark, Schweden, &c., begeben. in fol. Opus hoc, ordine dispositum Chronologico, sed quoad Partem tantum l. absolutum, & ab ævo Carolino ad A. C. 1459., sive initia Dynastiz Oldenburgicæ, perductum, MS. in Biblioth. Ducali Gottorpiensi asservatur V. qvz, a Joh. Nicol. Pechlino, hujus Præfecto, edoctus, P. I. Isag. ad Hist. Cimbr. c. 7. §. 14., p. 133. 134., & P. IV. p. 639. 640., monui.

CHRISTIANUS GOTHOFREDUS DANCKWERTH, Holsatus, Med. D., Circulique initio Stolpenis & Uckermarchici, in ditione Brandenburgica, Physicus, deinde vero Practicus, circa A. 1684., Hamburgensis, in urbis hujus vicinia, A. 1687. (sicut a Consultiss. Winckelio accepi), morte, una cum uxore & filio, subita, post jusculum, quod ipsemet præparasse credebatur, haustum, extinctus.

Unwiderprechlicher Beweis, daß das Podagra zu curiren sey. Stettini 1683. & Lubecz 1684. in 4.

Astrosophia cæli terrestris iatrologica, oder das gestirnte Erdreich, nach seinen Medicinischen Wirkungen insgemein, aus dem Grunde der Vernunft, und Lichte der Natur; und in demselben besonders ein Medicinalisches Siebengestirn, nach seinen special-Kräften, aus eigener Erfahrung beschauet und betrachtet. Semel tantum excusa, sed, mutato subinde titulo, emptoribus ter venalis oblata, Hamburgi A. 1684. & 1689., ac Lubecz 1683. in 4.

Tr. de natura dura, & cura matura, in Podagrica tortura, Theoretico Practicus, in Catal. Nund. Lips. A. 1684. vern. p. 36. promissus.

FRIDERICUS JOHANNES DANCKWERTH, Holsatus, Dynasta hæreditarius Westenseensis, Canonicusque Magdeburgensis, in Architectura militari versatissimus.

Tentativ pour le renfort de la Fortification moderne (i. e. Tentamen Fortificatorium, munimenta assultu inexpugnabilia reddere laborans, ad Leopoldum Imp.) Vindobonæ 1677. in 4.

Supplement pour le Tentativ du renfort de la Fortification moderne. Hamburgi 1679. in 4.

Supplement III. pour le Tentativ du renfort de Fortification moderne. Hamb. 1680. in 4.

GEORGIUS DANCKWERTH, Hamburgensis (Johannis, laudandi, filius), J. U. Lic. & in patria Practicus. Vixit A. 1716.

Theses Inaugurales, ex utroque Jure selectæ. Patavii 1695. (V. Lehm. Hamb. Lit. A. 1701. p. 8., & Fabricii P. II. Mem. Hamb. p. 308.)

JOHANNES DANCKWERTH, Hamburgensis, patre cognomine, urbis Senatore, Casparique (*supra celebrati*) germano, matre autem Gertrude Langia, d. 12. Maji A. 1643. natus, Juris utriusque (cui Coloniz, Basileæ & Altorfi, vacaverat) Doctor A. 1666. in Academia Delphinatus Gallici renunciatus Valentina, & post reditum ex itinere Gallico atque Italico, Praxinque in patria A. 1667. inchoatam, Basilicæ hujus Cathedralis Canonicus eodem Anno, ac postea Decanus d. 19. Maji A. 1686., electus, tandemque (biennio post compositionem inter Senatum & Canonicorum Collegium Stadensem, suis d. 14. Maji A. 1692. sancitam auspiciis) d. 27. Sept. A. C. 1694., & æt. 52., defunctus. Tres ex Anna conjugæ, Georgii Kellinghusii, XII. viri Hamburgensis, gnata, A. 1667., M. Aug. ducta, sustulit liberis, Georgium scil., J. U. L., Joh. Joachimum, Mercatorem, filiamque unicam, Margaretam Gertrudem, Ulrico Winckelio Jun., J. U. Licenciato, Amico nostro (cui hanc vitæ Societati notitiam debemus), A. 1689. elocatum. Confer Joh. Alb. Fabricii Elogium illius, *Parti II. Memor. Hamburg. p. 304-308. insertum, & pag. 605. augendum.*

Positiones Inaugurales ex utroque Jure miscellanæ. Valentiz Gall. 1666. in 4.

SAMUEL DANCKWERTH, Hufensis, A. 1615. natus, Petri, Pastoris primarii, filius, Scholz illustris Bordesholmenensis, circa A. 1656., Subrektor; Poeta egregius, sed Bacchi non minus quam Musarum, Anacreontis & Ennii exemplo, cultor, A. C. 1667., ac æt. 52., mortuus. V. de illo J. Melch. Krafftii *Hufsumsche Kirchen-Historie p. 160.*

Carmina Latina haud pauca, sparsim diversis edita temporibus, elegantia pariter atque ingeniosa.

JOHANNES DANIELIS, Scholz oppidi in Wagria Neostadiensis, circa A. 1637., Rector. *Kreuzschifflein, mit allerhand Elend, Jammer und Noth, womit fromme Christen Herzen heimgesucht werden, betrachtet und beladen. Lubecz 1637. in 12.*

M. JOHANNES DASSOVIUS Junior, Hamburgensis, Johannis, Archidiaconi Petrini, filius, Pastor Insulæ Albis, in vicinia patriæ, Kirchwerderanz. Vixit A. 1670.

Disp. de Summo Bono morali, ad gradum Magisterii obtinendum, Præside Joh. Weissio, Prof. Publ., proposita. Gießæ 1662. in 4.

M. JOHANNES CHRISTOPHORUS DASSOVIUS, Hamburgensis, Scholz Hufensis, ab A. 1666., fuit Conrektor, deinde vero Diaconus in Eiderstadia, ab A. 1669., Coldenbüttelanus, tandemque Oldenswortensis. V. Io. Melch. Krafftii *Hufsumsche Kirchen-Historie p. 350.*

Diff. de Idololatria, ejusque ortu & in ultimis his temporibus progressu, ab eo conscripta, & Præside D. Mich. Siricio proposita. Gießæ 1664. in 4.

NICOLAUS DASSOVIUS, Hamburgi d. 11. Dec. A. 1639. in lucem editus, Patrem habuit M. Joh. Dassovium, Ædis Petrinæ Archidiaconum, matrem vero Gertrudem, Joh. Uppendorffii, templi Jacobæi Curatoris filiam. E Schola D. Valent. Löberi (Poliatri postea Verdenfis) domesticæ, & urbis patriæ Gymnasio, dimissus, in Acad. transiit Gießenam, sedulusque, per annos complures, tam Theologorum, quam Philosophorum illius (a quibus Magistri A. 1662. reportavit titulum), fuit Auditor. Germania deinde & Belgio peragratis, & lustris aliquot, inter crebra exercitia Homiletica, Hamburgi, Lubecz, & Güstroviz, in D. Mich. Siricii, sui olim Gießæ Præceptoris, convictu exactis, hujus hortatu Licentiatum Theologiæ gradum, in Academia Pomeranorum Gryphicæ, ambiit, & d. 30. Oct. A. 1682. obit. Hoc potius, sedem illic fortunarum fixit, & eodem A. 1682. Theologiæ Professor Extraordinarius, simulque Ecclesiastes urbis Marianus, A. 1685. (cum Annam Ludovicam Catharinam, Mich. Siricii modo laudati, Protecclesiastæ aulici Güstroviensis, filiam, præcedenti 1684., d. 19. Jun., duxisset uxorem) Professor S. Lit. Ordinarius, A. 1687. Pastor Marianus, A. 1688. (quo Doctoris etiam titulus ei est collatus) Consistorii regii Assessor, ac A. 1704. tandem,

post

post D. Jac. Henningii obitum, Ordinis Theologici Senior, evalit. Vivis, biennio post, nocte diem 8. Aug. A. 1706. secuta, medios inter tonitruum fragores, ignesque fulguris assiduos, Gryphiswaldi, 67. natus annos, excessit. Unde collegæ ejus, D. Joh. Frid. Mayero, occasio est nata cum Elia, cælo inter fulgura recepto, in funebri ipsum comparandi Programme. E quo, Excerptisque ejus, in *Nova Literaria Lubecensi* (M. Oß. A. 1706., p. 308. 309. 310.) relatis, nec non D. Augustini Baltharis, Theologi Gryphiswaldensis, Programme Disputationi Inaugurali A. 1682. præmissio, uberior vitz illius peti potest historia. Celebratus etiam est a M. Io. Conr. Böckmanno in *Schediasmate de doctis Nicolais* p. 17. 18. 19.

SCRIPTA EDITA.

Disp. de Actionum moralium principiis, Præside Joh. Weissio. Gießz in 4.
Disp. de persona Christi, Præside D. Pet. Haberkornio. Gießz in 4.
Disp. de prima persona Trinitatis, Præside D. Mich. Siricio. Gießz in 4.
Disp. Inaug. Philosophica de variis quæstionibus Philosophicis, Præside Casp. Ebelio. Gießz 1662. in 4. (*Tribunum-ur ei Disp. de IV. in D. Aug. Baltharis Progr. cit.*)
Disp. Theol. Inaug. de prisca Nicolaitarum hæresi, Apoc. II. 14. 15. descripta, ad gradum Licentiz obtinendum, Præside D. Augustino Balthare, proposita. Gryphiswaldi 1682. in 4.
Progr. de Vento Pentecostali. Gryph. 1690.
Theses Theologicæ, e variis fidei articulis, Præside illo, a M. Georg. Frid. Niehenckio, Rostochiensis, propositæ. Accedit Dassovii Programma Amnestiz sacræ, seu abstinentiz ab Elencho Hæreticorum, in controversiis fidei, oppositum, & Lectionibus Niehenckii in locum 1 Joh. IV. 1. cursoriis præmissum. Gryphisw. 1701. in 4. V. de us Nova Lit. Lubec., M. Oß. A. 1701. p. 297. 298., & M. Nov. p. 324.
Disp. Inaug. de Matzologia Terministarum, sub ejus præsidio, ab eodem Niehenckio, pro Licentiz gradu, proponenda, sed publice ventilari a D. Joh. Frid. Mayero, Acad. Cancellario, uti ferunt, prohibita. Gryphiswaldi 1701. in 4.
Disp. de Hæresi Berengariana. Gryph. 1702. in 4. (V. de illa N. L. Lub., M. Majo A. 1702., p. 134.)
Disp. de glorificatione Christi, e Joh. XVII. 5. Gryphisw. 1704. in 4. (V. N. L. Lub. M. Febr. A. 1705., p. 44.)
Der letzte Stral eines grossen Kirchentlichtes im Artickel von der Erbsung, oder Leichpredigt über D. Jac. Henningium, Theol. Prof. zu Greifswalde, aus 1 Timoth. I. 15. 16. Gryphisw. 1705. in fol.

INEDITA.

Sequentia ejus ἀνέκδοτα ἀνέκδοτα, prælectiones ferme tantum exhibentia Academicas, in *Catalogo Bibliotheca* possessoris illorum, D. Joh. Frid. Mayeri, Collegæ Auctoris, p. 738. enumerata:

1. Notæ MSS., Bibliis Hebræis, Genevæ A. 1618. in 4. impressis, adjectæ.
2. Annotationes in tres priores libros Moïsis.
3. Theses in universam Theologiam.
4. Collegium Theticum in totam Theologiam.
5. Collegium Systematico-polemicum.
6. Collegium Distinctivum Theologicum, cum Appendice de Theologia morali.
7. Catalogus Hæreticorum, articulos omnes christianæ religionis pervertentium.
8. Collegium Anti-Papisticum.
9. Collegium Patrologicum. 2. Volumm.
10. Responsa quædam Theologica.

Præter quæ, in Bibliotheca quoque defuncti, publice distracta (teste Böckmanno l. c. p. 19.), superfuerunt.

11. Observationes in utriusque Testamenti Libros Biblicos.
12. Collegium in Epistolam ad Romanos.
13. Collegium Anti-Calvinianum.
14. Conciones in Evangelia Dominicalia & textus pœnitentiales.

THEODORUS DASSOVIVS, Hamburgensis, Johannis, Archidiaconi Petrini & Gertrudis Uppendorff, itidem filius, Avo paterno, M. Theod. Dassovio, Lubecensi, Pastori & Superintendenti, per annos 34. (ad fatalem usque 1617.) Buxtehudano, ἐμμενους, in patria Mich. Kirstenium, affinem, Rudolphumque Capellum, Gymnasii Professores, ac Esdram simul Edzardum, fidelem in studiis Hebræo-Rabbinicis Hodegum, in Acad. vero Gießena Pet. Haberkornium, Kil. Rudraufum, Dav. Clodium & Joh. Weissium (a quo Magister A. 1672. est creatus), Præceptores habuit. Ex hac in Academiam, Anno circiter 1674., digressus Witebergensem, A. 1676. locum inter Ordinis Philosophici Adjunctos, A. 1678. (post reditum ex Itinere, in quo, Oxoniz assidua Isaaci Abendanz, Judæi doctissimi, consuetudine gavissus, multum in Archæologia profecerat Hebraica, Belgico & Anglicano (1.)) Professionem Poeseos ordinariam & Lingvarum Orientalium extraordinariam, tandemque A. 1689., post Andr. Sennerti obitum, harum itidem ordinariam, obtinuit. Witeberga A. 1699., post supremos honores Theologiz Academicos, Brabevta Phil. Lud. Hannekenio, illic reportatos, in Athenas Cimbriz evocatus est Kiloniensis, & Henr. Muhlio, in aulam inde migranti Gottorpiensem, non in Theologiz solum, ac Lingvarum simul Græcæ atque Orientalium, Professione tergemina, sed Ecclesiæ etiam urbanæ Pastoratu, datus successor, illamque d. 8. Jun. *Oratione de Joh. Clerici in Philologia Hebræa & Theologia erroribus* solenni, hunc autem d. 28. Jun. sacro in 1 Reg. VIII. 57. sermone, auspiciatus (2.), nec multo post, d. 5. Oct., ad Rectoratum quoque evehctus Academicum. Quo cum post decennium denuo fungeretur, huic etiam Academiz d. 15. Dec. A. 1709. valedixit, & Ecclesiarum in Ducatibus Siesvicensi ac Holsatico regiarum Superintendens, Diæceseosque Rendesburgensis Præpositus, a Friderico IV., Rege Danico, constitutus, in urbem vicinam Rendesburgensem & familiam, & Bibliothecam librorum præsertim Rabbinicorum, eorumque rariorum, numerosam (3.), Academiz, uti ferunt, legatam Witebergensi, transtulit. De Certaminibus, quibus se immiscuit, Theologicis, infra in Scriptorum ejus agetur Catalogo. Uxorem, Witebergæ cum viveret, elegit Dorotheam, Balth. Stolbergii, Professoris literarum Græcarum inclyti, viduam, ac Pauli Zinckii, Prætoris Dresdentis, filiam, sed, quem ex hac susceperat, filium unicum, Johannem Paulum, septendecim jam annos natum, Kilonii morte immatura A. 1705. amisit (4.), & conjugem A. 1720. orbatus (5.), ipse sequenti 1721., M. Januario, Rendesburgi obiit.

Confer de illo Lubecenses, (in Scriptorum ejus præsertim recensu occupatos) in *Nov. Lit. Septentr.*, M. Jul. A. 1699., p. 210. 211. 212., & M. Mart. A. 1705. p. 86-93., Casp. Dan. Morhofium in *Ep. Dedic. Orationum* D. G. Morhofii

li 2

- (1.) V. quæ supra, de Abendanz sunt dicta. (2.) V. *Nov. Lit. Lubec.*, M. Jul. A. 1699., p. 210. (3.) V. de illa M. Mart. Jac. Ouwmanni, Auditoris ejus, *Diff. de diris Sanguinibus*, in *Proœmio* p. 50. (4.) V. Georg. Henr. Götsil den bey dem Grabe seiner Kinder in *meinen Vater* p. 51., Chr. Henr. Anthoria *Epicedium* in illius obitum, in *Pœtischen Versuche* p. 245-248. (5.) V. Martini Chladenii, *Theol. Wit.*, *Epistolam* ad illum, *Viduum moestissimum: παρρησιαὶ*, de Ecclesia sub Episcopo viduo non vidua. *Witob.* A. 1720. in 4.

parentis sui, illi A. 1698. *in scriptarum*, & Rud. Mart. Meelführerum *in Accessionibus ad Th. Janssonii Biblioth. promissam* p. 23.

ELOGIA.

Lubecensibus (l. c., M. Mart. A. 1705., p. 93.) *Vir audit de re literaria praeclare meritis.*

Cour. Sam. Schurtzfeldchio, in Propemptico, quod Kilonium abituro scripsit (*in Poematis* p. 172. 173.);

Egregius puri vates sermonis Eoi,

Gloria Saxonici, Dassovius, intima catus.

Aug. Herm. Franckius (*in Observ. Bibl. Germ. mensuris*, M. Jun. A. 1695., p. 613.) eum *Virum* salutavit longe lateque celebrem, seque (Mense etiam Augusto eandem, Dassovii licet ad se Epistolae opposito) eum, ob Linguae Hebraeae, & reliquarum Orientalium, peritiam insignem, venerari passim est professus.

A Gerardo de Vries (*in Or. Fun. in obitum Joh. Leusdenii* p. m. 58.) *Professoribus meritis atque fama celeberrimis, Leusdeni amicis*; a Joh. Christoph. Wencelio autem (*in Epicedio Germ. Joh. Frischmuthii manibus sacro, in Cypressen-walde* p. 11.) praecipuis LL. Or. in Germania doctoribus, est annumeratus.

Georg. Henr. Götzio (*in Principe Commentatore Biblico* p. 7.) *Clarissimus audit Philologus. Magno Ronnovio, Sveco (in praef. Codicis Thalm. de Aestimationibus, Trajecti A. 1690. a se editi), Vir & humanissimus, & in literis Orientalibus, supra quam dici potest, excellentissimus, Philologus consummatissimus, ac (p. 3.) Ornamentum Germaniae.*

D. Joh. Joach. Weidnero (*in Diss. de Christo resurgente causa Jobae resurrectionis* p. 2.) *Imcomparabilis S. Codicis interpret.*

Rud. Mart. Meelführeris (*Disp. I. de Jesu in Thalmude* p. 2.) eum *Virum* vocat ex literis Thalmudicis, earumque intima cognitione, celeberrimum, ac (*in Accessionibus ad Theod. Janssonii Biblioth. promissam* p. 23.), ob diffusissimam intimationem in Judaicis antiquitatibus cognitionem, commendat.

Encomiasticis ejus addendus Mart. Chladenius in *Epist. ad eum*, supra p. 127. not. 5. citata.

Sever. Lintrupius in *praef. Supplementi L. Lat. Christ. Falstori* p. 20. 21. tribuit ei principatum quendam in abstrusioribus Hebraeorum literaturae.

Phil. Jac. Spenerus, (Parte III. des letzten Theologischen Bedenken, c. 6., artic. 2. p. 347.) eum vocat einen Mann, der fundamental gelehrt ist in Orientalibus und sehr treuen Gemüths, auch vor andern in homileticis mag excelliren.

SCRIPTA EDITA.

Crux Metaphysicorum, seu Diss. de Causa per accidens, Praefide D. Kiliano Rudrausio proposita. Giesse 1672. in 4. Recusa in *Volumine altero Disquisitionum Philosophico-Theologicarum, Praefide Rudrausio habitatum*, ib. A. 1672. in 4.

Decas Quaestionum illustrium, ad gradum Magisterii obtinendum, Praefide M. Joh. Weissio proposita. Giesse 1672. in 4.

Disp. Theol. de religionis Christianae fundamento, vera & aeterna Salvatoris Deitate, καὶ ἀείδιον & ἀνίδιον, Praefide D. Pet. Haberkornio. Giesse 1673. in 4.

Disp. principum Rabbiorum de Resurrectione mortuorum sententiam exhibens. Giesse 1673. in 4. Quadruplo deinde auctior, & in librum mutata integrum, sub titulo *Diatribe, quae Judeorum de Resurrectione mortuorum sententia, ex plurimis, usque magne apud illos auctoritatis, Rabbis, tam veteribus, quam recentioribus, copiose explicatur, examinatur & illustratur*; cum praemissa Epistola, de Scriptis Rabbiorum, recentiorum praesertim, rarioribus haud paucis, Dedicatoria, Witebergae A. 1675., & denuo A. 1693., in 4., prodiit. Recensum ejus exhibet Pet. Rabus (falso, editioni nunc, A. 1675., uti credit, tantum coepit, & A. 1693. demum absolutum, XX. fere annos impensos esse, persuasus), in *Bibliotheca Europa Belgica*, M. Jan. & Febr. A. 1694., p. 63-71., vocatque een doorgeleerdes Werk, met verbaardel veel Hebreewws doorspekt, en met grote Moete by een gebracht, overwaardig voortwaart, dat het den Geleerden vertoont werde, omme sig te konnen bedienen van zulc een Wenigje van Rabbiinsche gevoelens. Commendatur etiam a Christoph. Arnoldo (accuratissimam appellante) in *Spicilegio ad Soram J. C. Wagenfeili* p. 1158., Joh. Ben. Carpzovio Jun. (articulum fidei Judaicae de resurr. mort. ita in ea, judicante, esse illustratum, ut nihil amplius desiderari possit) *Disp. XIII. Acad. de Articulis fidei Judaicae*, c. 2., p. 492., & Andr. Beiero (qui doctissima audit) in *Fascic. dictorum & Script.* p. 51.

Diss. Thalmudico-Rabbinica de ritibus Mesuzae. Witeb. 1674. in 4. Ibid. 1714. in 4.

Disp. de Christo oleo laetitiae uncto, ad Ps. XLV. 8., Praefide D. Joh. Deutschmanno. Witeb. 167.. in 4.

Rabbinismi Philologiae sacrae ancillantis Specimen, in loco Jerem. XXIII. 5. 6., Disputationibus duabus exhibitum. Witeb. 1674. in 4. Recusum Tomo I. *Theologico-Philologici Thesauri Dissertationum in loca V. & N. T. illustriora*, Amstelod. A. 1701. in fol. editi, p. 823. & seqq.

Diss. Philologica de jure finium, ex Pandectis Thalmudicis, titulo *Hammecabbel*, aliisque Hebraeorum JCrus, eruto, pro loco in Ord. Philof. proposita. Witeb. 1676. in 4.

Disp. de Novi Anni ritibus apud Hebraeos. Witeb. 1689. in 4.

Programma auspical Professionis Lingvarum Orientalium ordinariae. Witeb. 1690. in fol.

Disp. de Pontificis Hebraeorum summi ingressu in Sanctum Sanctorum, ad Levit. XIII. & Hebr. IX. Witeb. 1692. in 4.

Disp. de Lustratione Hebraeorum, ad Ps. LI. 9. & Hebr. IX. 13. 14. Wit. 1692. in 4.

Disp. de Herm. Witsii Panibus facierum, in *Miscellaneis Sacris*, ad p. 417., delineatis, ad Exod. XXV. & Lev. XXIV. Wit. 1692. in 4.

Disp. de Suspendio hominis lapidibus obruti, ex Historia Hebraea, ad Deut. XXI. 22. & Gal. III. 13. Witeb. 1694. in 4. Recusa Tomo II. *Thesauri Theologico-Philologici Dissert. in loca V. & N. T. illustriora*, Amstelod. A. 1702. in fol. edito, p. 614. & seqq.

Disp. de S. Codicis Interpretibus Vinariensibus. Witeb. 1694. in 4. (*Erudita vocatur a G. H. Götzio in Principe Commentatore Biblico* p. 7.)

Disp. de Coma Hebraeorum licita & interdicta, ad Lev. XIX. 27. &c. Wit. 1695. in 4.

Signa Crucis Hebraeorum gentis, partim ex Judaeorum descriptione eruta, partim Judaea manu picta. Wit. 1695. in 4. (*Diatribe hujus recensum & laudes V. in Trog. Arankiellii L. J. von der Cimbrischen Heidenbekehrung*, c. 5., p. 30. 31.)

Disp. de Hebraeorum veterum modis seminandi diversa semina, ad Lev. XIX. 19. & Deut. XXII. 9. Wit. 1695. in 4.

Epistola ad M. Aug. Herm. Franckium, Theologum Halensem, quae, sua in Libros V. T. Biblicos Collegia, ab illo (*M. Junio Observ. Bibl.*) adversariis suis opposita, non Lutheri versionem, sicut ille credidit, corrigendi, sed cum textu Hebraico conciliandi, scopum habuisse praefixum, ostendit. Witeb. 1695. in 4. *Franckii Observationum Biblicarum*

Grimm-

Germanicarum Mensi Augusto, eodem A. 1695. huic opposito, ab ipso A. 1696., in *Consensu* jam memorando, est responsum. (Duas hujus argumenti Epistolas ei tribuit, & una cum *Consensu*, commendat, Joh. Frid. Mayerus in *Historia Versionis Lutheri Bibliorum Germanicæ*, c. 9., §. 4., p. 111.)

Consensus Judæorum cum mente Lutheri, in locis S. Scripturæ, M. Junio *Observationum Biblicarum* Aug. Hetm. Franckii recensitis, ubi, quæ ex aliorum petuntur chartis, ab iis Luthero non opponi luculenter ostenditur. Witeb. A. 1696. in 4.

Disp. de Hebræorum veterum rebus in agris relictis. Witeb. 1696. in 4.

Ad Titulum *Celim* nonnulla, ex Hebræorum Magistris, commentata & disputata. Witeb. 1696. in 4.

Altare exterius templi Hierosolymitani, ad mentem Hebræorum veterum delineatum. Witeb. 1697. in 4.

Disp. de Sepultura animalium Hebræis usitata. Witeb. 1697. in 4.

Disp. de Ave ungve secta, inque sacrificium oblata, ad Lev. I. 14. & sq. ac V. 7. & sq. Witeb. 1697. in 4.

Disp. de Accubitu ad agnum Paschalem Hebræorum veterum, ad illustrandum Salvatoris cum discipulis accubitu. Witeb. 1698. in 4.

Infans Hebræus liberaliter educatus. Wit. 1698. in 4.

Disp. de Vidua Hebræa. Wit. 1698. in 4.

Disp. de Victimis Hebræorum gravidis. Witeb. 1698. in 4. Ibid. 1714. in 4.

Disp. Theol. Inaug. de Mysterio varix unionis in S. Cæna, Præfide D. Phil. Lud. Harmekenio. Witeb. 1699. in 4.

Disp. de Imaginibus Hebræarum rerum, quæ nostra ætate circumferuntur, ex parte recensitis & emendatis. Kilonii 1701. in 4. Ibid. 1714. in 4.

Disp. quæ ostenditur, Missam Malach. L. II. non indicari. Kilonii 1701. & 1711. in 4. V. de illa Nova Lit. Lubec., M. Jan. A. 1702., p. 18.

De Emphati sacrarum vocum, ex veteri historia Hebræa repetenda, Disputationes III., sigillatim editæ Kilonii A. 1702. 1703. & 1704. in 4., junctim vero recusæ ibidem A. 1707. in 4. V. de iis Nova Lit. Lub., M. Aug. A. 1702., p. 240., & M. Nov. A. 1703. p. 257.

Disp. de dissidio Pontificis Romani & Hebræi. Kil. 1703. 1714. 4. Recensum V. in N. L. Lub., M. Jul. A. 1703., p. 106.

Disp. Vota Monastica & Nasiræorum inter se conferens, & quantum differant, exponens. Kil. 1703. in 4. V. de illa N. L. Lub., M. Nov. A. 1703., p. 262. 263.

Catalogus Manuscriptorum suorum Hebræarum Græcarumque rerum, propediem in lucem edendorum: Sequuntur Manuscripta rerum Theologicarum, imprimis Exegetica, ut novis Interpretibus eatur obviam. Kilonii 1705. in 4. Recusatus est maximam partem in *Novis Lit. Lubec.*, M. Mart. A. 1705., p. 86-93., & Joh. Alb. Fabricii *Bibliographia Antiquaria*, c. 1., §. 7., p. 10-14.

Disp. quo sensu Fides sine operibus mortua a Jacobo dicatur. Kil. 1705. in 4. V. de illa N. L. Lubec., M. Jul. A. 1706., p. 210. 211.

Scholia Criticorum in Leviticum, in Anglia & Belgio edita, ad veterem Historiam Hebraicam revocata & examinata. Kil. 1707. in 4. V. N. L. Lub., M. Febr. A. 1708., p. 30.

Disp. de Initio actualis beatitudinis gloriose in hac vita, illud verissime negari ostendens. Kilonii 1709. in 4.

Præfatio præmissa M. Mart. Jac. Owmanni Tractatui de Lotione manuum, Judæis usitata, Hamburgi A. 1706. in 8. edito.

Dassovius, uti erga Spenerum, Encomiasten suum post fata multiplicis acerbe sæpiusque, in Schediasmatis polemicis, insinuatam *επεποδία*, minus fuit gratus, ita delideria Lintrupii aliorumque, de scriptis suis, Hebræorum literaturæ & antiquitates illustrantibus, atque exegeticis sacris, publicandis, superites neglexit, contraque certaminibus Ecclesiæ Lutherana domesticis, triumphos nullos habiturus, nimio zeli fervore se immiscuit, ac tandem est immortalis. In Academia vivens Kiloniensi, ac Joh. Henr. Majum, Theologum Giesensem, in eandem vocatum, Collegam recusans, indicem errorum ejus e libris congescit variis, Collegiorumque Germaniæ Theologicorum & rigidiorum Academicorum de istis conquisivit Censuras, a Majo vicissim, ob conatum hunc hostilem, A. 1708., in *Præfat. Oeconomie temporum N. T.*, ceu novus Hæreticæ pravitatis Inquisitor, virgula notatus cenforia. V. *Cordatorum Virorum Vindicias orthodoxie & fame J. H. Maji* (A. 1712. excusas) p. 49. 50. Kilonio Rendesburgum A. 1709. digressus, non solum Spenero, & Theologis huic *ἐμψύχους*, *Alloquium fraternum*, ejusque Vindicias, opposuit, sed & controversiam patrono istorum, D. Henr. Muhlio, Ecclesiarum Cimbriz Ducalium Antistiti, velut Chuliasmi, Coccejianismi, aliorumque errorum, reo, a D. Josfa Schwartzio, Antecessore suo, motam, ad obitum usque, continuavit. Quo in certamine nec illi Muhlius pepercit, cujus, præter *Fraternam ad eum de zelo & κατ' ἐκτίμωσιν ponendo Admonitionem*, quæ A. 1716. demum prodit, consuli potest *Proæmium*, Casp. Crucigeri *Orationi de Puritate doctrine conservanda*, Kilonii A. 1709. denuo editæ, præmissum. In quo, p. 12-20., suppresso licet nomine, fuisse in Dassovii zelum nimium, & clandestinas contra se molitiones, est invecus, eumque p. 13. *Virum, cui nec ingenium, nec judicium suppetit*, vocare haud veritus. Similem invecivam, eidem, sed nomine itidem dissimulato, animum Præceptoribus serviliter addidit, zelumque præcipientem, vera destitutum scientia Theologica, exprobrantem, invenies in Alberti zum Felde, Theologi Kiloniensis, *Parænesi ad lectionem Augustanæ Confessionis*, *Analectis Disquisitionum sacrarum* inserta, p. 78. 79. Scripta, in hisce certaminibus, a Dassovio edita sunt sequentia, ab adversarius impugnata ac refutata compluribus:

De Pura doctrina sanctissime custodienda, ad Cimbriz Regiz Præpositos, Seniores, Pastores & Sacerdotes, fidei suæ commissos, cœlestis veritatis statores & assertores laudatissimos, *Fraternum Alloquium*. Hamburgi 1713. in 4. Schediasma Phil. Jac. Spenero & Pietistis præcipue oppositum, cujus *καταγὰς* Val. Ern. Löscherus in *den Unschuldigen Theol. Nachrichten*, *Seit. I. A. 1713.*, p. 136-140., & Autor *der Gelehrten Famz*, *Parte XXVI.*, p. 79. 80., exhibuerunt, quodque refellere aggressus est Cordatus Evangelicus, V. D. M., in *Cordata Responsione* ad v. Dassovii *Fraternum Alloquium*, Francofurti & Lipsiæ A. 1713. in 4., a Lamb. Gedickio Ecclesiasta Berolinensi, uti ferebatur, vel ab alio Speneri hyperaspista, publicata. Cui vicissim responderunt Val. Ern. Löscherus in recensu illius elenchico, l. c., *Seit. II. A. 1714.*, p. 343-348., & ipse Dassovius in Antilogiis duabus, mox memorandis. Præter Cordatum idem *Alloquium* variorum errorum, ipsumque Dassovium ruditis in Theologia, accusavit M. Joh. Christ. Klemmius, Ecclesiastes Tubingensis, in *Præfat. Speciminis Moderationis Theologicæ laudabilis in controversiis modernis, inter ipsos Augustanæ Confessionis fratres agitata*, Tubingæ A. 1715. Præfide Joh. Wolfig. Jägero propositi, teste Autore *der Gelehrten Famz*, *Parte L.*, p. 92. 93.

Fraternum Alloquium defensum, adversus Lucifugam Cordatum Evangelicum sic dictum. Flensburgi 1714. in 4. Schedia

Scheda Cordato, ante visam ejus *Responsionem*, opposita, & *Animadversioni* sequenti præmissa. V. de illa Löschnerum l.c., *Seß. 3. A. 1714.*, p. 348-351.

Iusta Animadversio in Cordati Evangelici inanem loqvacitatem temere effusam. Hamburgi 1716. in 4. Recensum ejus V. E. Löschnerus (in *τεσπινειν* nonnulla in ea desiderari posse monens, & speciatim defensionem *Stromveise*, cujusdam Librorum Ecclesie Lutheranz Symbolicorum, p. 31. obviam, improbens), l.c., *Seß. I. A. 1716.*, p. 122. 123., exhibuit. Rigidiori & illam, & ipsum *Fraternum* Dassovii *Alloqvium*, examini fusc subjecit, qvi, una cum Spenero, in utroque schediasmate, passim, sed suppresso nomine, vellicatus erat, Henr. Muhlius, Superint. Holfat. & Theologus Kilon., in *Fraterna Admonitione ad Th. Dassovium de zelo & πῶς ἐκπύρωσιν*, pravoqve adversus B. Spenerum ejusque amicos affectu, ponendo, in *Schediasmatis de eo quod iustum est circa Param doctrinam custodiendam*, Kilonii A. 1716. in 4. impressis, juris facta publici, & in Dassovii *Veritate victrice* A. 1719. vicissim impugnata. Utrique etiam factui Dassoviano, *Alloquio sc. fraterno*, & Animadversioni huic, oppositus esse videtur Zorobabel, seu B. Spenerus, quem Th. Dassovius, cen Leonem mortuum, cujus umbram, dum vixit, horruerat, post fata juveniliter adortus est, defensu a Speneri Amico Holfato; qvi *ἀνταποδῶν* suis a D. Joh. Wilh. Petzxo, in *Historia Vitæ propria Germanicæ* p. 393., annunatur.

Veritas victrix, opposita Libello de Zelo, qvem D. Henr. Muhlius divulgavit. Flensburgi 1719. in 4. Huic (de qua Löschneri relatio, l.c., *Seß. 3. A. 1719.*, p. 354. 355., potest consuli) reposita mox est Caroli Ferdinandi Lebeji τῷ *Ψευδωνύμῳ* (sive Alberti zum Felde, Theologi Kiloniensis, veri, uti ab Amico illius edoctus sum, Autoris) *furte* *Umgeige*, warumb D. Henr. Muhlius sich mit Lic. Theod. Dassovio in seinen ferneren *Schriftwechsel* einzulassen habe, Francofurti & Lipsiæ A. 1719. in 4. publicata. Dassovio tamen nihilominus certamen continuare, suumqve opusculum sequenti defendere, libuit. Ab Henr. Muhlio opposita est *abgenöthigte Bertheiligung der Evangelisch-Lutherischen Wahrheit, in seiner am Sont. Judica A. 1711. gehaltenen Predigt*, Hamburgi A. 1721. in 4.

Veritas victrix sua luce radians, sive liberata a nebulis, quas offundere eidem conatus est obscurus Vir, Car. Ferd. Lebejus sic dictus. Rendesburgi 1720. in 4.

Orthodoxia immortalis, opposita Cordato Libertino (sive Joh. Conr. Dippelio), Orthodoxiam jacere in agone opinanti, Flensburgi 1720. in 4. V. de hac *Diarium Erud. Paris.*, M. Apr. A. 1722., n. 7.

Ereuberige Warnung vor die Quäckerische und Enthusiastische Lieder, welche im Hallischen Gesangbuche häufig enthalten sind. Flensburgi 1720. in 4.

INEDITA ET PROMISSA.

Historia Hebræa in fol. publicanda, in quolibet de singulis Antiquitatibus Hebraicis capite, sex exhibitura Sectionibus: 1. Historiam prolixam & accuratam; 2. Casus conscientiar, circa illas a Judæis motos; 3. Loca de iis V. & N. T. explicata; 4. Emendationes errorum, apud Theologos & Philologos varios obviorum; 5. Emendationem versionum veterum & novarum, in locis de iisdem Biblicis; 6. Conciliationes dictorum S. Scripturæ *ἐναρξίς* *ἑαυτῶν*, ex ipsa derivatas historia: Opus e Thalmude & Rabbinis optimæ notæ congestum, rerumqve Hebræarum, tum imaginibus veris satis numerosis, e scriptis Hebræorum depromendis, tum vestigiis in Græcis Latinisque Autoribus obviis, forsitan augendum. Hanc, ab ipsomet etiam *Disp. I. de Emphasi sacrarum vocum* allegatam, laudant Lubecensis in *Nov. Lit. Septentr.*, M. Jul. A. 1699., p. 212., Georg. Finwetterus (sive potius D. Gotfr. Wegnerus) in *Pio Desiderio* p. 35., J. Alb. Fabricius in *præfat. Thysiaſterologie* Gotfr. Vogtii p. 10., Val. Ern. Löschnerus in *den Unschuld. Nachrichten* A. 1702., p. 334., & Frid. Ern. Ketnerus in *Exerc. de Religionē prudentum* p. 74.

Versio Latina Codicis Thalmudici *Menachos* de Muneribus frugum Deo oblatis, totiusqve Gemaræ in eum Babylonice, ductu Isaaci Abendanz in Acad. Oxoniensi elaborata, postea vero ita revisa, notisque aucta, ut clavis totius Thalmudis vocari possit. Mentionem ejus honorificam fecerunt W. E. Tenzelius in *Dial. Menstr. Germ.*, M. Jun. A. 1689., p. 651., Magnus Ronnovius in *Cod. Thalm. de æstimationibus præfat. & p. 3.*, ac Rud. Mart. Meelführerus (in *Programmate* jam, A. 1689., Auspicali promissam eam a Dassovio esse tradens) in *Accessionibus ad Theod. Jamsonii Biblioth. promissam & latentem* p. 23., & *Disp. I. de Jesu in Thalmude* p. 3.

Lexicon vocum Hebræarum Emphaticum, Emphases illarum, & loca, in quibus hæc occurrunt, Biblica, ordine Alphabetico, ex Antiquitatum Hebræarum Historia explicans. Specimen ejus Autor, in *Triga Disputationum de Emphasi sacrarum vocum*, paulo ante memorata, jam exhibuit. Laudant illud, ediqve optant, Aug. Herm. Franckius in *Observ. Biblicis* p. 480., & Val. Ern. Löschnerus l.c. p. 329., ac im Vorschlage seiner Theol. *Schriften* p. 14.

Versio Latina Commentarii R. Salom. Jarchii in Exodum & Leviticum, ex Interprete ejus, Elia Orientali, per Parentheses, illustrata.

Codices nonnulli Mischnici (*Baba Metzia*, *Baba Bathra* & *Cod. de Sacrificiis*), Latine, ductu Isaaci Abendanz, versi, luci suæ restituti, & per Parentheses, textui interjectas, e Doctores Hebræis illustrati.

Versiones duorum R. Mosi Maimonidis titulorum de Oblationibus & Siclis, Scholiorumqve Josephi Karo & Abrahami Ben David in eos, cum emendatione versionis tituli prioris, Ludovici Compeigne.

Versiones Commentariorum R. Jom Tobh in Titulos Thalmudicos de jugi sacrificio & festo expiationis.

Holocausta, Victimæ pro peccato & pro reatu, Victimæqve salutare, e Libro *Siphra* recensitæ.

Tituli duo Thalmudis Hierosolymitani de festis & primitiis, cum tota Gemara Hierosolymitana, Latine versi & e Rabbinis illustrati.

Versiones libri *Michlol Jophi* R. Salomonis Ben Melech, quoad Genesin, Esaïam, Ezechielem & Prophetas minores.

Versiones Commentariorum R. Dav. Kimchii in Esaïam, Aben Efræ in Genesin, & Isaaci Abarbenelis in Malachiam.

Judicium de novis Versionibus Mischnicis, quomodo clavi, vel rerum, vel vocum, possint illustrari, aliisque præteritis versionibus augeri.

Judicium de rerum Hebræarum, quæ circumferuntur, imaginibus, Judæis suspectis.

Exegetica varia, ut novis Interpretibus obviam eatur, publicanda.

Balth. Stolbergii, L. Gr. Prof. Wittebergensis, Scripta posthuma, ab eo luci sistenda publicæ; 1. Antiquitates N. T. Græcæ, ordine illustrata Alphabetico; 2. Tr. de Philologia usui in interpretandis Scriptoribus sacris & profanis; 3. Explicatio Matthæi Philologica; 4. Prælectiones Philologicæ in Epistolâ Pauli ad Galatas, Ephesios, Philippenſes, Colossenses, Theſſalonicenses & Philemonem; 5. Scholia Græco-Latina in totum N. T. Elenctica; 6. Exercitationes, quibus Sebast. Pſochenii *Diatribæ de lingvæ Græcæ N. T. puritate*, & Thomæ Gatakeri *Tr. de stylo N. T.*, conferuntur & examinantur; 7. Supplementum Lexici Græci Joh. Scapulæ, Phrases N. T. ex Autoribus Græcis defendens; 8. Orationes de selectis rebus Græcis Academicæ; 9. Labores in Grammaticam & particulas lingvæ Græcæ; 10. Labores in Nonnum & Cebeſis *Tabulam*. (E quibus sextum, ni fallor, idem est cum Stolbergii *Opere de puritate styli N. T. Græci*, sive *Animadversionibus in Hebraismos N. T. Græci scilicet*, quarum editionem Joh. Henr. Majus in *Examine*

mine

mine Historiae Criticae N. T. Rich. Simonis, c. 28. p. 383., D. G. Morhofius *T. I. Polyhist., Lib. 4., c. 6., p. 75, 76.*, & Lintropius *I. c. a Daffovio, illarum possessore, flagitarunt.*

Haftenus enumeratis, quæ ipsemet, in *Catalogo MSS. suorum*, A. 1705. excuso, propediem in lucem a se editum iri est pollicitus, sequentia addantur ejus *Avendojæ*, quæ alii laudarunt, & expectari ab illo jufferunt:

Commentarius in Leviticum, de quo Tenzelius ac Magnus Ronnovius *locis supra citatis*, nec non Rud. Mart. Meelführerus in *Accessionibus ad Theod. Jansonii Biblioth. promissam p. 23.*, & Joh. Alb. Fabricius in *Bibliogr. Antiqu.* c. 1., p. 2., consulendi.

Prælectiones Academicæ in Libros V. T. complures, versionem Lutheri cum fontibus conferentes Hebræis: quas Aug. Herm. Franckius (e Prælectionibus in Jeremiam, Threnos & Prophetas Minores. emendationes translationis Lutheri haud paucas, perquam accuratas, in *Observationibus Biblicis Anni 1695. mensuris vernaculis*, M. Junio & Julio, exhibens) commendavit, edique optavit.

Formularum Gemaræ Thalmudicæ omnium explicatio, e Libro *Halichos Olam*, per Constantinum I. Imperatorem (qui paucas earum saltem illustravit), sub titulo *Clavis Thalmudicæ*, Lugd. Bat. A. 1634. in 4. edito. V. Tenzelium & Meelführerum *l. cc.*

Consensus Versionis Bibliorum Hebræo-Germanicæ Athiæ cum versione Lutheri, in *Addit. ad Consensum Judeorum cum mente Lutheri* A. 1696. promissus. V. Meelführerum *l. c.*

Refutatio maledictorum Hadr. Brendelii in Lutheri versionem Bibliorum Germanicam, quæcumque pollicitum esse Joh. Frid. Mayerus, in *Historia versionis Lutheri*, c. 10., §. 6., p. 135., testatur.

Oratio invitatoria ad studium Philologiæ Hebrææ, a Mart. Jac. Owmanno, in *Proamio Diss. de diris sanguinum*, p. 8. allegata.

Oratio auspicalis de Joh. Clerici in Philologia Hebræa & Theologia erroribus, Kilonii d. 8. Jun. A. 1699. habita. V. *Nova Lit. Lubec.*, M. Jul. A. 1699., p. 210.

HIERONYMUS DATHE, Hamburgensis, Andreæ, mercatoris, e Margareta Musmannia filius, d. 4. Febr. A. 1667. natus, post prima studiorum in schola ac Gymnasio patris, Athenæoque Lubecensi, tyrocinia, A. 1687. in Acad. Gießenam (Magistri titulum A. 1689. ipsi largitam), & hinc in Witebergensem, est profectus, hujusque Ordinis Philosophici A. 1692. adscriptus Adjunctis. A. 1694. inde, cum Theologiæ ante Doctor esset creatus, Kembergæ Saxoniæ migravit, & D. Joach. Weikmanno, in oppidi hujus Pastoratu ac Præpositura, successit (1.), octennio autem (intra cuius decursum, matre illic, socru, fratre, liberis & uxore, orbatu (2.), secundas A. 1696. cum Johanna Maria, Mich. Strauchii, Acad. Witeb. Mathematici, filia, celebravit nuptias (3.)) elapso, d. 3. Dec. A. 1702. Superintendens in Misnia, in Georg. Henr. Götzii locum, constitutus est Annæbergensis, Annoque 1706. defunctus, ac D. Andr. Kunadam nactus successor (4.). V. de illo, præter jam allegatos, Historiam vitæ prolixiorem, *Novis Lit. Germ.*, M. Febr. A. 1703., p. 44., insertam. D. Joh. Deutschmanni *Programma*, Witebergæ A. 1694. *Disputationi inaugurali*, præmissum, M. Joh. Christoph. Genselii, Archidiacon. Annæberg., *Sermonem exequialem*, M. Christoph. Frid. Willischii, Rect. Annæberg., *Programma funebre*, & qui hos secutus est, Joh. Henr. a Seelen, *P. I. Athen. Lubec.* p. 284-291.

Disp. de Terræ immobilitate, Præfide Balth. Menzero III., Prof. Math. Gießæ in 4.

Disp. de Sacramento Baptismi, Præfide D. Phil. Lud. Hannekenio. Gießæ in 4.

Disp. de Peccato, Præfide D. Kiliano Rudraufio. Gießæ in 4.

Positiones XIII. miscellanæ ex humanitate Poetica, Præfide D. Joh. Georg. Neumanno propositæ, Wit. 1690. in 4. Recusæ in Neumannii *Primitiis Dissertationum Academicarum* (Witeb. A. 1700. in 8. editis), num. XI., p. 446-449.

Dissertationes de Geniis veterum. Witeb. 1692. in 4.

Disp. de liberarum Imperii Civitatum potestate, majestatis æmula, pro Loco in Ord. Philos. habita. Wit. 1692. in 4.

Disp. Inaug. Theol. de Consensu Orthodoxorum Orthodoxo, in Loco de Christo, Præfide D. Casp. Löschero, illius Autore, defensa. Witeb. 1694. in 4.

Disp. Synodalis de Ritibus Ecclesiasticis, ad Art. XV. Aug. Conf. & Art. X. Form. Conc. Accedit *Programma Invitatorium* ad Col. II. 19. A. 1705. in 4. *V. N. L. Germ.*, M. Oct. A. 1705., p. 378.

Or. de Statu tristissimo devastati Palatinatus. Gießæ in 4. (*Seel.*)

JOHANNES DAVORDEN, Hamburgensis, Dicasterii Electoralis Brandenburgici, in urbe Berolinensi, Advocatus.

Oratio de aureo illo dicto Angeli (in *L. I. ff. de servitutibus urbanor. prædior.*): *Vivere sub jussu Principe summa est libertas*. Magdeburgi 1601. in 4.

CHRISTOPHORUS DAURER, Hamburgensis, Georgii, mercatoris, & Jacobinz Erndliæ filius, d. 4. Febr. A. 1633. in lucem editus, e Gymnasio patrio, studio operam daturus Juridico, Helmstadum A. 1651., & biennio post, Lipsiam abiit. Ephorus A. 1656. Dethlevi Reventlovii, Cancellarii Danici, adjunctus filio, Germaniam & Galliam, ad A. usque 1659., peragravit, quo Elisabetha Brahea, Comes Palatina, aulæ cum suæ Præfectum constituit. Munere isto A. 1661. abdicato, & Licentiatu titulo Tubingæ d. 28. Apr. A. 1664. impetrato, Adolpho Johanni, Comiti familiaris Bipontinæ Palatino, ab aulæ fuit consilius, & in aulam ab eo Cæsaream A. 1671. est ablegatus. In patriam tandem redux, Cæcilia a Ronnen (duos sibi enixa filios) A. 1673. uxore ducta, partes civium, Senatui, ducibus Hier. Schnitkero & Conr. Jastramio, adversantium, est amplexus. A quibus cum denuo Vindobonam, ad Imperatorem, A. 1682. esset ablegatus, Noribergæ, in reditu, febri acuta, d. 29. Dec. A. 1683., quinquagenario major, decessit. An Aug. Wigandi hostilis, de veneno, ipsi per Senatus Hamburgensis propinato emulsarios, mortem ipsius causato, relatio (5.) fidem mereatur, alii dispiciant. Plura de vita ejus suggerent *Programma* Tubingense ad Disp. Inaug. invitatorium, & M. Pauli Weberi, Ecclesiastæ Noribergensis, *Sermo* funebris de illo, in Prov. XVI. 9. vernaculus, A. 1684. in 4. excusus (sub tit.: *Menschliches Denken und Göttliches Denken*).

Disp. Jurid. de Solutione, Præfide D. Joh. Philippi, Lipsi. 1555. in 4.

Disp. Inaug. Jurid. de Denunciatione sagarum, Præfide D. Erico Mauritio (Autore illius) proposita, Tubingæ 1664. in 4. Recusæ in *Volumine Dissertationum Mauriti*, Francof. A. 1692. edito, p. 1035-1109.

Kk 2

JOHANNES

- (1.) V. Conr. Sam. Schurtzsteischii *Allocutionem ad eum nuptialem*, in *Orationibus Panegyricis & Allocutionibus* p. 142. 143. (2.) V. Joh. Henr. Feußkingii *Append. Serm. Germ. de Vita Haribei Bernhards* p. 91. (3.) V. C. S. Schurtzsteischii *Dissert. Acad.*, Progr. 223., p. 604. (4.) V. D. Christ. Lehmanni *Nomenclatorem Ministrorum Dioceseos Annæberg.* p. 9. 10., & Val. Ern. Löscheri *Unsichtbige Nachrichten* A. 1707., p. 204. (5.) in der Unümbgänglichen Vorstellung wider die ihm angehängte Memorialen (ed. A. 1696.) p. 10.

JOHANNES HENRICUS DAURER, Hamburgensis, Med. Doctor & in patria Practicus, c. 1680., quem D. Joh. Garmerus, ejusdem Poliater, *Elogio funebri*, in lucem edito, celebrasse perhibetur. Deberi huic conjicio, quam sub solo Daureri cognomine alicubi allegatam inveni.

Disp. Med. Inaug. de Febre castrensi maligna.

HERMANNUS LAURENTIUS DECKER, Hamburgensis, templi in patria Cathedralis, ab A. jam 1672., Vicarius, V. Joh. Alb. Fabricii *P. II. Memor. Hamb. p. 626.*

Disp. de Visitatione gratiae divinae, in Luc. XIX. 44., ab eo conscripta, & Praefide D. Joh. Gvilh. Baiero defensa, Jenz 1687. in 4.

M. JOHANNES HENRICUS DECKER, Hamburgensis.

Exerc. de Christo crucifixo Judaeis scandalo, Gentilibus stultitia, credentibus autem Dei potentia ac sapientia, in 1. Cor. I. 18-24., Praefide D. Christ. Kortholto (*Antore illius*) defensa. Kilonii 1686. in 4.

Disp. Theol. de jure & privilegio primogeniturae, ex Gen. XLIX. 3., Deut. XXI. 17., Praefide D. Joh. Gvilh. Baiero. Jenz 1687. in 4. (Conscripta est ab ipso occasione suae inter XVIII. eorundem parentum, ejusdemque conjugii, liberos primogeniturae.)

Spectrologia, h. e. Discursus ut plurimum Philosophicus de Spectris, succinctis Thefibus illorum existentiam, essentiam, qualitatē, &c., varias apparitionum formas & fallacias, exhibens. Hamburgi 1690. in 12. Libellus exiguum Autoris sui satis prodens judicium, styli illius, a Viris doctis ante editionem jam culpatum, in praefatione frustra contra hos defendentis.

JOHANNES HENRICUS DECKER, Hamburgensis, Med. Doctor & in patria, circa A. 1698., Practicus.

Disp. Inaug. de Arthritide vaga Scorbutica. Lugd. Bat. 1691. in 4.

Unpassioniertes Untersuchen des Bergerdorfer Gesundbrunnen, in Entgegenhaltung des Saumfers, oder so genannten Schwarzenbeckischen, des Hamburger Gesundbrunnen, und des gemeinen Springwassers; der Hamburgischen Medicinischen Societät zur Censur übergeben von einem Mitgliede derselben. Hamburgi 1703. in 4. Schediasma ἀνώνυμος editum, vim fonti Bergerdorferensi Medicam denegans, cujus recensum exhibent *Nova Lit. Germanica*, M. Oct. A. 1703., p. 399.

M. ULRICUS DECKER, Hamburgensis, suprema Philosophiae Rostochii A. 1656. ornatus laurea, Orphanotrophei urbis patris, ab A. 1671. (d. 6. Aug.), Ecclesiastes, templique simul Cathedralis, ab A. 1647., Vicarius, d. 17. Nov. A. 1684. defunctus. V. Joh. Alb. Fabricii *P. II. Memor. Hamb. p. 624. 912.*

Disp. Metaphysica de Bonitate, Praefide M. Conr. Oldio. Rostochii 1654. in 4.

Gaudium Paschale de gloriosissima Christi resurrectione. Rostochii 1657. in 4.

Quäcker Quäkeley; das ist: Elende Lumperey, Hümplerey, Stümplerey und Biberen, welche die neue Schwärmer, die man Quäcker nennet, in ihrer letzten Charteck, unter dem Titel der Ältesten Wahrheit, an den Tag gegeben, kürzlich entworfen, und gründlich widerleget; Libellus Scriptoris Anonymi, ab ipso tantum editus. Hamburgi A. 1663. in 8. Recusatus est (teste J. G. Eccardo in *Excerptis A. 1702. mensuris*, M. Majo, p. 21. 22.) in *Anabaptistarum & Enthusiatarum Pantheo*, sive Tractatum adversus hos Germanicorum volumine, A. 1702. in fol. impresso, P. II., Lib. IV. Commendatur a D. Joh. Gvilh. Baiero, in *Diff. Tractatus Chiliasitico de regno Ecclesiae glorioso opposita*, c. 1., §. 21., relictatus autem est a Wilh. Catono, *Qvaker*, A. 1664., in der Beschirmung der Unschuldigen wider die Kästermauler, Scripto quinque Libellis, sectam suam impugnantibus, reposito, de quo T. II. (*sub Christ. Pauli nomine*) plura afferentur.

M. GEORGIUS DEDEKENNUS, Lubecz A. 1564. (Wittenius, in hujus locum, perperam Annum 1574. substituit) natus, cum patrem, cujus filius erat unicus, mature amisisset, a matre mercaturae initio, deinde vero, mente, rogatu ipsius svasuque amicorum, mutata, Theologiae consecratus est studio, & post rudimenta literarum a domesticis hausta Praeceptoribus, in Academiis huic Germanicis insigni vacavit diligentia. A. 1590. e Francofurtana ad Viadrum (in qua Magistri etiam titulum, quadriennio post, Brabevta Dav. Origano, Mathematico celebri, impetravit (1.) ad Diaconatum Parochiae in Diocesi Ratzeburgensi Schönebergensis, & inde A. 1595. ad oppidi in Wagria nostra Neostadensis Pastorum, est advocatus. In quo cum iustis duo transegiisset, Hamburgum tandem A. 1606., Aedis Catharinae Ecclesiastes, in locum Joh. Meieri, praeter expectationem electus, commigravit, & d. 29. Oct. sacro huic muneri a D. Philippo Nicolai est praefectus (2.), Antistite ejusdem inclito, quem & superstitem maximopere coluit, & defunctum adeo est veneratus, ut ad pedes ejus in Epitaphio pingi, cineresque suos sub terra quiescere, Joh. Frid. Mayero (3.) teste, voluerit. Valde autem sibi noster gratulabatur, quod, in tot migrationibus Dei solius ductum secutus, nullo ambitu, aut indecora praefatione ipse Ecclesiis se obtulisset, istamque legitimae vocationis conscientiam sibi, & animum, ad peccata auditorum, publice & privatim, singulari παρηγορία, ἀποστολικῶς notanda, addidisset, & in persecutionibus, quas hanc ob causam toleravisset, gravissimis, summo fuisse solatio, saepe testabatur. Munere in xde Catharinza Ecclesiastico, & templi simul Cathedralis Vicariatu (4.) per annos XXII. gavissus, die 29. Maji A. 1628. expiravit, cum Climactericum aetatis magnum vix superasset, & ab aliquo jam tempore Sarcophagum sibi parasset funebrem, ei que hoc jussisset inscribi Distichon:

Hunc Dedekennus ego loculum mihi construo, mortis
Dum memor, & vitae spem melioris alo.

Quid quod & Sermonem sibi ipsemet, in locum Apoc. VII. 13., funeris proprii, cygni instar, cantator, ante excessum conscripsit parentalem. E scriptis, quae publicavit, plurimis, famam ei conciliavit praecipuam *Theaurus Consiliorum & decisionum de quaestionibus casibusque variis Theologicarum*, summam, in Theologia, quam vocant, Casuali, apud Germanos, adeptus auctoritatem. Quem ut eo magis locupletaret, non e scriptis solum Theologorum editis Consilia & Diatribas hujus argumenti sedulo collegit, sed a Doctoribus etiam Academicis superstitibus novas variorum casuum, quos ipse saepius effingebat, decisiones sumptibus convulsivit haud exiguis (5.). Praeter libros autem liberos etiam reliquit complures, e quibus mihi Josias, J. U. D. & Consiliarius Holfaticus, ac filia, Successori ejus, Jodoco Capello, elocata, innotuerunt.

Vitz ejus *συμμεταφύξιν*, Sermoni, quem paulo ante memoravimus, funebri ab ipsomet annexam, ex hujus MSto Henn. Wittenius (quem secuti nos sumus), *Decade VII. Memor. Theol. renov.*, p. 920-924., exhibuit, Epitaphium autem, in xde illi erectum Catharinza, Theod. Anckelnannus *Inscriptionibus suis Hamburgensibus*, num. 94., p. 32., inseruit.

Confer de illo Henn. Wittenii *T. I. Diar. Biogr. Sec. XVII.*, ad A. 1628., Joh. Franc. Buddei *T. I. Lexici Historici*

(1.) V. Carmina Gratulatoria, Francof. ad V. A. 1594. in 4. excusa. (2.) V. Anonymi *Catal. MS. Ministerium Ecclesiae Hamburg.* (3.) in *Bibliotheca Theologiae Muralis* p. 6. (4.) V. Joh. Alb. Fabricii *P. II. Memor. Hamburg.* p. 600. (5.) V. Praefat. *Theauri illius*.

p. 816., Erdm. Uhlei *Vitas Doctorem Sec. XVI. & XVII. Ecclesiasticorum Germanicas* p. 581. 582., Joh. Miczlii *P. III. Synagm. Hist. Eccl.* p. 367., J. C. Becmanni *Catal. Biblioth. Francof.* p. 142., J. A. Fabricii *P. II. Memor. Hamburg.* p. 880. 881., & Joh. Fabricii *P. II. Historie Biblioth. sue* p. 360. 361. 362.

ELOGIA.

Joh. Conr. Danhauero (*in Memoria Thomaſiandri Lutheri* p. 46.) *Theologus audit longo rerum usu atque experientia exercitatus.*

Hieron. Kromayerus, *in Hist. Eccl.* p. 683., *Theologis illum Seculi XVII. celeberrimis, & de Ecclesia meritissimis, Frid. Breclingius autem Veritatis contra Christianismum degenerem testibus, in horum Catalogo (apud Gotfr. Arnoldum, T. IV. H. E., Sect. 3., n. 18., p. 760.), accenset.*

Steph. Hahniius, Conc. Aul. Gústrov., *in Threnologia de obitu Theologorum* p. 50., hoc eum celebrat Disticho:

*Hellus librorum; Dedekennus, honore vivebit,
Dum cælum, tellus, vesper & ortus, erit.*

Joh. Frid. Mayero, (*in Biblioth. Theol. Moralis* p. 6.) *Theologus audit magni laboris & judicii.*

Henn. Wittenio (*Dec. VII. Mem. Theol.* p. 920. 922.) *Theologus perquam inclitus, deque Ecclesia Orthodoxa optime meritus, qui ingentem eruditionis famam, & Theologi sine furo & bile ideam, reliquit.*

Joh. Alb. Fabricio, (*J. c. p. 881.*) *Vir præstantissimus.*

SCRIPTA EDITA.

I. PROPRIA.

Tr. de Peccatorum causis, qvo demonstratur, non esse scelorum & iniquitatis causam DEo, sed Diabolo, & depravata hominum natura, adscribendam, diluunturque præcipua, qvz ab adversariis ad contrariæ sententiæ defensionem afferri solent, argumenta: Cum Præfatione D. Phil. Nicolai. Hamb. 1611. in 8.

Neue Tragödie von Jephtha dem Gileaditer, wie er wieder die Ammoniter streitet. und in seiner Wiederkunft seine Tochter aufserf, aus Judic. X. und XI. Rostochii 1595. in 8.

Grund der H. Schrift von dem allgemeinen Gnadenwillen, und daraus entspringenden Gnadenwahl Gottes, darinn bewiesen wird, daß Gott der Allmächtige von Herzen aller Menschen Seligkeit wolle, und niemand, weder zur Verdammis erschaffen, noch mit einem blossen unwandelbaren Willen, ohne alle Vorbetrachtung des Unglaubens, bey sich verstoßen habe: Mit etlichen Fragen und Einreden, so dabey können gereget werden, und einer Vorrede D. Phil. Nicolai. Hamburgi 1608. in 8. Huic Bolduanus, Draudius & Lipenius, *Catalogum nundinalem temere secuti, Hamburgensem Editionem Anni 1610. in 8., alius vero Catalogum longe recentiorum ibidem A. 1662. in 8. excusam, perperam adjungunt.*

Kleinod der Seefahrenden; das ist: Grund aus Gottes Worte von Kaufmannschaft und Schiffahrt, samt Unterrichte, wie man sich darinn zu Wasser und Lande, im Glücke und Unglücke, christlich verhalten solle. Hamb. 1608. in 8.

Leichpredigt über Philippum Nicolai, Th. D. und Pastorem zu S. Catharinen in Hamburg, aus Apoc. XIV. 13. Hamb. 1608. in 4. Recusa sub finem Tomi II. *Operum Germanicorum* Phil. Nicolai, a Dedekanno Hamburgi A. 1617. in fol. editorum.

Der Kaufleute Schackammer, darinn auß Gottes Worte erwiesen wird, daß ihr Stand eine löbliche Göttliche Ordnung, und sie in demselben, zu Wasser und Lande, im Glücke und Unglücke, Gott gefallen und selig werden können. Hamburgi 1610. (non 1601., quem Draudius & Wittenius substituunt) in 8.

Freudenparadeß der Gnaden für angefochtene, schwermüthige, traurige Herzen, auß Gottes Worte, und den Schriften Lutheri, und anderer alten Lehrer. Hamb. 1612. in 8.

Herzenstrost gegen plöbliche Todesfälle frommer Christen. Hamb. 1614. in 12.

Fürnehmster Religionsstreit der Luthcraner und Calvinisten, nach der H. Schrift, in Frage und Antwort beschrieben, in solcher richtigen Verständlichkeit, daß auch ein Laye der Lutherschen Grund und Calvinisten Ungrund darauß wird vernehmen können. Hamburgi 1614. in 8. (& juxta Draudium ac Wittenium, Rostochii 1617. in 8.)

Praxis Conscientiarum; das ist: Gründliche Beschreibung, nach allem Unterrichte, Lehre und Troste, wie mit zuschlagenen Gewissen, und betrübten Herzen, in Ansechtungen und geistlichen Nöthen, zu handeln, auf alle fürnehmste Fälle, sie seyn ins gemein, oder in geistlichen und leiblichen Ansechtungen insonderheit, auß Gottes Worte, und der Väter und Lutheri Schriften, gerichtet: in drey Theilen. Hamburgi 1616. in 4., Halberstadii 1668. in 8., Islebix 1668. in 8.

Praxis vitæ æternæ: Beschreibung des ganzen Geheimnisses von Christlicher Uebung, auch rechter Fahrt und Wandel zum ewigen Leben, von D. Philippo Nicolai, in der Vorrede der Theoria Vitæ æternæ verheissen, von M. G. Dedekanno aber in fünf Büchern aufgearbeitet. Hamburgi 1619. 1620. & 1629. in 4.

Christliche Beantwortung des Tractateins M. Joh. Lampadii, Professoris zu Bremen, von der Gnadenwahl, und ihren angehengten Fragen; darinn zugleich desselben, und D. Dav. Parei, erschreckliche Lasterungen, so iener in gemeindtem Buche, dieser aber in den Colloquiis Svalbacensibus, wieder den seligen D. Phil. Nicolai ausgegossen, mit sattem Grunde abgelehnet werden. Hamburgi 1622. in 8.

Thesaurus Consiliorum & Decisionum; das ist: Bornehmer Universitäten, hochlöblicher Collegiorum, wolbestalteter Consistorien, auch hochgelehrter Theologen und Juristen, Riht, Bedencken, Antworten, Belehrungen, Erkantnisse, Bescheide und Urtheile, in und von allerhand schweren Fällen und wichtigen Fragen, belangend so wol Religions-Glaubens-Gewissens-Kirchen-Ampts- und Ehes, als Bürgerliche und andere Sachen, wie dieselbe täglich fürfallen und gereget werden mögen: theils auß vielen Archivis erhalten, theils von ziemlichen Jahren biß daher aufgenommen, theils auß andern Schriften mit grossen Fleisse zusammengebracht, in gewisse titulos, sectiones und numeros, abgetheilet, und, mit approbation der Theologischen Facultäten zu Leipzig, Greifswalde und Wittenberg, in III. Theilen oder Voluminibus, aufgegeben. Unter welchen das erste von geistlichen und kirchlichen, das andere von weltlichen und Politischen, das dritte von allerhand bürgerlichen, insonderheit aber Ehsachen, handelt. Samt einem Anhange, welcher die zu spät eingeschickte Responsa, so an gedrücktem Orte nicht haben können eingerückt werden, darstellt. Hamburgi 1623. in fol. Nachmahls in richtigere Ordnung gebracht, mit ganzen Sectionen, und vielen qvæstionibus remissoriis und responsionibus, vermehret, und mit vollkommnen Indicibus verbessert, durch Joh. Ern. Gerhardum, Th. D. und Prof. zu Jena. Samt M. Christ. Grubelii, Fac. Philol. Jen. Adjuncti, Neuem Appendice, in sich begreifend, was, von A. 1623. biß auf iezige Zeit, an Consiliis, von den dreyen Sächsischen Universitäten, den Ministeriis zu Lübeck, Hamburg und Lüneburg, und andern Theologis und JCris. ist aufgearbeitet, in richtige titulos, sectiones und numeros, verfasst, und mit Indicibus vermehret. Jenz 1671. in fol. Editioni huic secundæ (chimæricæ enim sunt, quas Lipenius, malz fidei more suo secutus Catalogos, Hamburgi A. 1619. 1624. 1646. 1649. & 1663. prodiisse, P. I. *Bibl. Theol.* p. 241., perhibet) Joh. Ern. Gerhardus titulos, qui in priore desiderabatur, & probatis Autoribus adicere, novosque casus addere, decreverat. Postea Vero, mutato, ne in nimiam illa molem cresceret,

cresceret, consilio, quæstiones saltem potissimas, quæ alibi decise inveniuntur, additis Autoribus, locis suis, una cum Appendice veteri, inseruit, & cum vix partem primi Voluminis dimidiam hac ratione illustrasset, labori est immortalus. Continuavit tamen eadem hunc Methodo, & ad finem perduxit, M. Christianus Grubelius, a quo novæ etiam Appendix est adjecta. Opus hoc Dedekennianum (cujus Ludov. Duntius, Past. Reval., in *Decisionibus suis MVI. Casuum conscientie, fidelis*, D. Joh. Georg. Simone in *Disp. de Juribus poculorum* p. 74. iudice, Epitomator est, si non exscriptor) commendant Joh. Hülsemannus (in familiaribus tamen Colloquiis ei *Epistolæ & Consilia* Phil. Melancthonis, a Christophoro Pezelio A. 1600. Neostadii edita, quod plus in his sapientie, prudentie & ingenii, reperiatur, præferre, teste Joh. Ad. Scherzero, in *Præf. MSS. Bibliothecarius*, solius in *Methodo studii Theol.* p. 246., Abr. C. Jovius *Lib. 2. Isag. Theol.* p. 331. 332., Joh. Frid. Mayerus (Autorem isto *Ecclesiæ Christi commoda insigniter juvisse auxisseque judicans*) in *Biblioth. Theol. Moralis* p. 87., & Thom. Crenius (an Thesaurum hoc Theologus carere possit, dubitans) *P. VI. Animadv.* c. 3. p. 146. Conf. de illo Joh. Fabricii *P. II. Historie Biblioth. sue*, p. 360. 361. 362.

II. ALIENA.

D. Philippi Nicolai, Theologi Hamburgensis, Opera Latina, partim ante edita, partim posthuma, ab ipso collecta, in ordinem redacta, & Tomis II. publicata. Hamburgi 1617. in fol. Tomo I. noster Epistolam ad Senatum Hamburgensem Dedicatariam de Antichristo, & Theologorum Academicorum judicia de Autore honorifica, a se conquisita, Tomo II. autem præfationem de Regno Dei, præmisit.

D. Philippi Nicolai teutsche; so wol vorhin publicirte, als noch nicht aufgegeben, *Schriften*, von ihm in 4. Tomos gesamlet, und mit seinen Vorreden aufgegeben. Hamburgi 1617. in fol. In Præfatione Tomi I. Dedekennus de prærogativa N. T. præ Vetere, circa voluntatis divinæ revelationem, differit, in præfatione T. III. Reformatos, quod conscientia reclamante errores suos tueantur, insinuat, & in Tomi IV. Proæmio Theologiz Polemicæ necessitatem defendit.

INEDITUM.

Sermo funebris Germanicus in Apoc. VII. 13., sibi ipse ante obitum scriptus, e quo Henn. Wittenius Vitz illius historiam, uti jam ante dictum, deprimis.

(Falso ei ab eodem Wittenio, *Dec. VII. Mem. Theol. renov.* p. 923., tribuitur *Enchiridion Dominicale* vernaculum (Feyertägliche Handbüchlein), Lubecz A. 1605. in 12. editum, cujus Autor est M. Frid. Dedekindus, Pastor Lüneburgensis.)

JOSIAS DEDEKENNUS, Hamburgensis, Georgii, modo celebrati, filius, Philos. & J. U. Doctor, ac Consiliarius Ducalis Holsaticus, Præbendæque simul minoris in Basilica patriz Cathedrali possessor, d. 26. Jun. A. 1651., teste Joh. Alb. Fabricio, defunctus. V. Fabricii *P. II. Memor. Hamb.* p. 615.

Explicatio mysterii electionis, Præfide D. Luca Osiandro proposita. Tubingæ 1623. in 4. (V. M. Lud. Melch. Fischeini *P. II. Memor. Theol. Würtemb.* p. 49.)

Disp. Inaug. Jurid. de Matrimonio, Præfide D. Frid. Gerschovio. Gryphiswaldiz 1626. in 4.

M. JOACHIMUS DEGENER, Hamburgensis, A. 1549. Hildesia (ubi Scholæ Rector fuerat Evangelicæ, teste H. Hamelmanno, *P. II. Hist. Eccl. Evang. renati*, in *Opp. Hist.* p. 942.) in patriam, ad munus in xde D. Mariz Magdalenz Ecclesiasticum, est revocatus, & a D. Joh. Epino, primo Superintendente, d. 13. Maji, una cum D. Paul ab Eitzen, templi Cathedralis antistite, magnique nominis Theologo, ritu ordinationis inauguratus. Quicum A. 1555. Epino in Suprema Ecclesiarum Hamburgensium subrogaretur Ephoria, nostrum vicissim, in templi Cathedralis Pastoratu, & secundaria Theologiz professione, successorem Kal. Maji A. 1556. est adeptus. Nec desuere, qui illum eidem Eitzenio, in aulam avvocato Holsaticam, optionem in Superintendendis A. 1564. destinarent officio, Theologum quippe, & eruditione solida, & mansuetudine ac lenitate erga errantes Christiana, huic simillimum, & ob istam Joach. Westphalo, cæterisque Zelotis rigidioribus, exosum. Verum ipse, quæ erat *ἀνταρτία*, illud haud affectabat, lubensque Westphalo, æmulo suo, relinquebat (1.) A. 1580. tandem, d. 16. Aug., M. Nicol. Staphorstio Sen., Petrinæ Antistiti Ecclesiæ, suffectus, lustro huic saltem unico præfuit, & postrid. Kal. Apr. A. 1585. vivis excessit. Filius ejus, ni fallor, fuit Wernerus Degenerus, ejusdem postea xdis Petrinæ Ecclesiastes. Catharinam filiam M. Dav. Vegetio, Diacono Nicolaitano, elocavit: e quo conjugio nepotes ei nati sunt posthumi Joachimus & Henricus Vegetii, Philologi celeberrimi, suis deinceps locis celebrandi (2.).

Confer de illo ipsius *Catal. MS. Ministrorum Ecclesiæ Hamburg.*, Joh. Blomius l. c., Georg. Haccii Appendicem *der Hamburgischen Zuchthauspredigt*, Henr. Knaustini (eum commendantis) *Encomium Habsburgi*, Partem IV. *Isagoges meæ ad Hist. Cimbr.*, c. 10., §. 10., p. 179., Joh. Alb. Fabricii *P. II. Memor. Hamburg.* p. 862. 903, 905, 1127., & quæ is allegat, Henningi Conradini varia ad Nostrum carmina, in *Poematis* p. 86. 107. 150. 170. 215. obvia.

SCRIPTA INEDITA.

Commentarii in Evangelium Lucæ, & Epistolas Pauli ad Romanos, Corinthios ac Galatas, quos sibi a nepote ejus, Henr. Vegetio moribundo, donatos esse, Joh. Blomius, *Biblioth. Hamb. Præfectus*, in *Or. cit.*, testatur.

Prælectiones publicæ in Acta Apostolica, quarum editionem, in Epistola ad D. Paulum ab Eitzen, A. 1571. est pollicitus.

M. Steph. Kempii, Past. Hamb. Catharinzi, Historiæ reformationis Ecclesiæ Hamburgensis Continuatio Germanicæ *ἀδελφολογ*, Ministrorum hujus, ad sua usque tempora, sistens Catalogum, ab aliis deinde ulterius pertextum, quam Joh. Alb. Fabricius, in *Præf. P. II. Memor. Hamburg.* p. 12., ei vindicavit.

Epistolæ LXIII. Latinæ de Certaminibus Ecclesiæ Lutheranz, & Presbyterii Hamburgensis, xvo suo intestinis, ad D. Paulum ab Eitzen, ab A. 1562. ad 1583., exaratz, & a me in Epistolarum ad Eitzenium, de quo alibi dicitur, *ἀνέκδοτ* perlectæ volumine.

FRANCISCUS DEHNIUS, Lubecensis, J. U. D. & in patria Prædictus, cujus defuncti Bibliothecam, a Senatu emptam, publicæ accessisse, D. Achilles Daniel Leopoldus, Jctus Lubec., ejus filia nepos, me edocuit.

Conclusiones Juridicæ Inaugurales de Restitutionibus in integrum. Basileæ 1602. in 4. *Recusæ Volum. VI. Disput. Juri. Basileensium*, ibidem A. 1624. in 4. impresso, num. 17. (tit. Ffff. 4. & seqq.)

HENRICUS DEHNE, PETRUS HENRICHS, & CORNELIUS ROELOFS, Incolæ Hamburgenses, Quakerorum sectæ addicti, & ob pertinaciam in defendendis hujus erroribus, carceri civico A. 1660. inclusi, in illo scriptum concinnarunt *ἀνέκδοτ*, a Ministris Ecclesiæ Hamburgensis (in *Catalogo librorum hujus sectæ*, dem *Quakergeuel* præfixo) & Joh. Henr. Ottrio (in *Annalibus Anabapt.*, ad A. 1660., p. 348.) sub titulo allegatum sequenti:

Schrift an die Obrigkeit, Richter und Regierer, insonderheit Bürgermeister und Rath der Stadt Hamburg, auf dem Boome A. 1660. geschrieben.

PETRUS

(1.) V. ejus & Franc. Baringii *Epistolæ MSS.*, ad D. Paulum ab Eitzen A. 1564. exaratas.

(2.) V. Joh. Blomii *Or. de vita Henr. Vegetii*.

PETRUS DEHNS, Lubecensis, Francisci (*supra memorati*) filius, d. 10. Apr. A. 1620. natus, Med. Doctor (in Acad. A. 1653. creatus Basileensi) & in patria Practicus, d. 25. Jun. A. 1675. ætatis 55. defunctus, V. *Epicedia* Conf. J. H. a Seelen P. III. *Athen. Lub.* p. 211. 212. (ubi A. 1671. obiisse traditur).

Theses Inaugurales inter Medicos controversæ. Basileæ 1653. in 4.

JOACHIMUS DELIUS, Hamburgensis, Matthæi Delii, Scholæ publicæ Rectoris, optime de illa meriti, filius, A. 1563. in Academia commoratus Witebergensi (1.), Henrico Julio postea, Duci Brunsvicensi, fuit a consiliis, & ab eo Pragm. ad Rudolphum II., Imperatorem, in re ablegatus ardua, illic, negotiis, sibi mandatis, fideliter expeditis, Joh. Caselio (a quo *Vir integerrimus, & non minus fide & doctrina præstans*, vocatur) teste (2.), in fata concessit.

Oratio de arte Juris, cum nonnullis Epigrammatis. Hamburgi 1571. in 4.

Epistola Propemptica ad Salom. Frencelium, Professore Helmsladiensem; Rigam discessurum, Gvelfherbyti A. 1599. scripta, cum Epigrammate ad eundem, in *Sylloge Epistolarum, a Viris clarissimis ad Frencelium missarum*, quæ Helmsladii A. 1599. in 8. prodit, (lit. E. 1. 2. & 3.), publicata.

MARTINUS DELIUS, Hamburgensis, Matthæi itidem filius, A. 1538. in lucem editus, cum in Academia Theologiæ & bonis literis operam aliquamdiu dedisset Witebergensi, A. 1563., jussu Parentis (*Epistola hujus ad D. Paulum ab Eitzen, modo allegata, teste*), domum rediit.

Carmen de causis mortis Christi. Witebergæ 1563. in 4.

MATTHÆUS DELIUS, Junior, sive Secundus, Hamburgensis, A. 1523. in lucem editus, eundem cum fratribus, jam laudatis, parentem habuit, sibi ὁμώφυλον, Scholæ Hamburgensis Rectorem, ob singularem doctrinam, & in docendo dexteritatem, amplissima Phil. Melanchtonis, Joh. Caselii, & aliorum, elogia meritum, Annoque 1565., d. 30. Sept., extinctum. Ab hoc literarum rudimentis egregie imbutus, Witebergam migravit, & Luthero, Melanchtoni, aliisque Academicis luminibus, familiariter innotuit. Hi, exploratis præclaris ejus in literatura elegantiori & Poësi profectibus, diligentique in Theologiæ studio haud vulgari collaudata, juvenem hunc præ aliis admirari, & summa quoque de illo Ecclesiæ, patriæ ac Germaniæ universæ, polliceri cæperunt. Horas subsceivas Musis tribuebat, miraque facilitate carmina scribebat elegantissima, quæ, si cum ætate judicium accessisset maturius, locum ei inter Poetas Germaniæ principes haud postremum vindicassent. Sed gloriam hanc patriæ fata inviderunt, juvenemque præcoci ingenii Witebergæ, d. 12. Aug. A. C. 1544., & æt. 21., Phili paulatim absumptum, terris morte immatura eripuerunt. Ad decumbentem Phil. Melanchton sæpe accessit, ipsumque Lutherum aliquoties secum adduxit, voces has præfatus, quibus eventus respondit, addens, ipso extincto mox docentium ac Principum γρηγοράσιας esse secuturas. Vi- tæ ejus mortisque historiam, laudibus præclaris additis, Phil. Melanchton, in *Præfatione Librorum illius de Arte Jo- candi*, a se A. 1555. editorum, & Joh. Saxoniæ nostras, Acad. Witeb. Rector, in *Programmate funebri* (quod *Scripta Acad. Witeb.*, ab A. 1540. ad 1553. publice affixa, ad A. 1544., lit. M. 2. a. b., exhibent), fusius enarrant.

Confer Alexii Naboth *Epicedium*, Witebergæ A. 1544. in 4. excusum, Joh. Jac. Frisii *Biblioth. Univers.* p. 590. & G. M. Königii *Biblioth. Ver. & Novam, lit. D.*

ELOGIA.

Phil. Melanchton, in *præfat. cit.*, ita de illo ad Parentem scripsit: *Præsertim dolendum fuit, Matthæum in ipso flore adolescentiæ extinctum esse, cum spes esset, magno eum usui & ornamento Ecclesiæ futurum esse. Nam & ingenium ejus omnium doctrinarum capax erat, & rectitudo judicii erat eximia; deinde virtutum, quas in eo natura inchoaverat, justitiæ, pietatis erga parentes, veritatis, candoris, modestiæ, castitatis, verecundiæ & temperantiæ, pulchrum decus erat. Sed multo ille pulchriores erant, quas filius Dei voce Evangelii & Spiritu sancto incenderat; vera Dei agnitio & invocatio, ardens fiducia Mediatoris, studium inquirendi fontes doctrinæ & amor veritatis, alacritas in celebrandis Dei beneficiis, tolerantia in morbo, spes firma dulcissima consuetudinis cum celesti Ecclesiæ. Talis cum esset Matthæus, gratulabamur & ipsi hoc ingens bonum, quod templum Dei esset, & nobis, quod in nostro cætu tale Ecclesiæ mem- brum esset, quod & precibus, & propagatione doctrinæ, nos juvaret, & exemplo ceteris præluceret; & optabamus ei divinitus tribui longa vitæ spatia.*

Joh. Saxonio (in *Progr. Fun.*) *Juvenis audit honestissimus & egregie eruditus, cujus industria, si vixisset magno usui & ornamento Ecclesiæ futura erat.*

SCRIPTA.

De Arte jocandi Libri IV., carmine scripti Elegiaco, & a Phil. Melanchtone, cum sua ad parentem ejus, Matth. De- lium Seniore, præfatione, de tribus in sermone Virtutibus, veritate, comitate, & ὑπερηβολῇ, editi Witebergæ A. 1555. in 8. Recusi, cum Vinc. Opsopoei *Libris III. de Arte bibendi*, Francof. A. 1578. & 1582. in 8., cum Libro Epigram- matum jocularium Eilhardi Dudovii, Hamburgensis, illo curante, Hamburgi A. 1602. in 8., & (testibus Ant. Sotoma- joris *Indice Expurg. Hispan.* p. 325. & seq., ac Königio l. c.), in *Deliciis Poetarum Germanorum*, a Jano Grutero col- lectis, Tomo II., Francof. A. 1612. in 8. impresso, p. 110. & seqq. Prodiit etiam in *Facetiis Facietiarum*, Franco- furti ad Mænum sive (potius Amstelodami) A. 1715. in 12. recusi. V. T. VI. du *Journal littéraire*, P. I., p. 198. 199. De his Melanchton, in *præfatione* (Tomo etiam IV. *Declamationum Witebergensium*, p. 626. 641. Ed. Argent. A. 1558., obvia), ita judicat: *Unicus hic liber de arte jocandi quasi ex funere raptus est, quem apparet scriptum esse, ut defati- gatum ingenium feriis operis quasi hac hilariore materia recrearet. Quamquam autem hæc aliter a grandioribus natu scribuntur; aliter ab adolescente, tamen edidi, ut specimen ingenii ipsius extaret; & a candidis lectoribus peto, ne mo- rose judicent, ac non solum ætati condonent quæ desiderant, sed etiam cogitent, nondum accessisse limam. Commendan- tur etiam ab Erycio Puteano (*Delium in jocos non esse invenustum scribente*) *Cent. IV. Missuum Secundorum*, Epist. 58., p. 399., Ol. Bôrrichio (*altius eundem se erigere judicante*) *Diff. IV. de Poet. Lat.* p. 128., & Joh. Alb. Fabricio (libros hosce *festivos* appellante, sed Nostri, Autoris veri, Parenti ὁμώφυλον perperam tribuente) in *Præfat. P. I. Memor. Hamburg.* p. 11.*

Scripta quædam argumenti sacri affecta, de quibus ita Melanchton l. c.: *Inchoarat jam utiles quasdam lucubratio- nes, quibus sese & ad cogitationem de Deo excitavit, & contra hostes puræ doctrinæ armaverat. Sed hæc quia non perrexerat, nemo chartas diligenter collegit.*

MATTHÆUS DELIUS Tertius, Hamburgensis, primi ni fallor, itidem filius, & secundi, modo celebrati, frater, utriusque ὁμώφυλος, Mich. Beutheri, aliorumque Virorum doctorum, in Acad. Argentinenfi, circa A. 1568., in Jure, ac Polymathia reliqua, auditor, ac deinde (A. 1571. & seqq.) Philippi Ludovici, Comititis Hannovici, in itinere per Ger- maniam,

LI 2

(1.) Teste Parentis Epistola ad D. Paulum ab Eitzen MSta. (2.) In præfatione *Læci πνεῦμα* Val. Schindleri, A. 1611. scripta.

maniam, Italiam, Galliam & Helvetiam, Ephorus, a Nicod. Frischlino, in Epistola, qua Comiti huic Hymnos Callimachi, versione & notis a se illustratos, A. 1571. inscripsit, sequenti ornatus elogio: *Habet G. T. D. duos vitæ morumque magistros, tanquam Nestorem & Phanicem, Joh. Sylvagium, Dn. a Conbeke, & Matth. Delium, Hamburgensem. Ex quibus hic optimarum artium, Philosophiæ, Poeticæ, Musicæ, linguarum & Juris Civilis, doctrina ita est ornatus, ut nihil de eo tam magnifice dici possit, quod virtus ejus non superet. Sive enim linguam causis acuit, seu civica jurare respondere parat, seu condit amabile carmen, primâ feret hedere victoris præmia.* Huic alterum addo Viri docti ævum, a quo, in Epist. ad Greg. Bersmannum A. 1580. exarata, & *Poematum Bersmanni Partis II.* Appendici A. 1591. inserta Epistolice, *Vir idem salutatur vere pius, & excellenter in jure, in tota Philosophia, in omnibus studiorum partibus, eruditus.*

Mich. Beutheri, Carolopolitæ, Commentariorum de rebus in Europa, & aliis quibusdam orbis terrarum illustrioribus regnis, Carolo V. Imperatore, gestis Libri VIII., ex variis diversarum gentium, partim Latine, partim Italice, Germanice, Gallice & Hispanice, editis Annalibus decerpti, qui complura, a Joh. Sleidano prætermissa, complent, multa, breviter ab eo tantum annotata, copiosius exponunt, quædam etiam paulo aliter, quam ille, commemorant; e L. Germ. in Latinam conversi a Matth. Delio, Hamburgensi: Appendix item rerum memorabilium Ferdinandi I. & Maximiliani II., Imperatorum, ad hanc nostram usque ætatem gestarum, Autore & Interprete eisdem. Excusi cum Joh. Sleidani Libris XXVI. Commentariorum de statu religionis & reipublicæ, Carolo V. Cæsare, Argentina, apud Theodof. Rihelium, A. 1568. & 1572. in fol. Præfixa est Delii Epistola ad Senatui Hamburgensem Dedicatoria, A. 1568. exarata, in qua, se versionem hanc, Beutheri rogatu, esse aggressum, & illius etiam sæpe in eadem usum judicio, significat.

illi etiam debetur, uti conjicio, Meditationum de Historia mundi Liber I., qui, sub Matth. Delii nomine, Francofurti A. 1584. in 4. prodit, teste *Parte I. Bibliothecæ Kielmannseggianæ p. 446.*

[Diversus a tribus Matthæis Deliis, Hamburgensibus, hætenus celebratis, est Matthæus Delius, Danus, inclytus Sec. XVI. Astrologus, qui A. 1551. Oeniponte, e Thematis Genethliacis, Philippi II., R. Hisp., & Caroli, hujus filii, ab Archiatro Caroli V., Imperatoris, sibi oblatis, illum potentia suæ, quando maxima foret, decrementsa passurum, hunc vero, post maximas adversitates, in flore adolescentiæ moriturum, vere prædixit. Thema prius Joh. Wolfius *Centenario XVI. Lætionum Memorabilium p. 628.*, utrumque vero Henr. Rantzovius, in *Exemplis Astrologicis p. 107.* exhibuit, & tertium insuper, ab eodem Delio, Oeniponte Adolpho, Duci Holitiæ, cujus nomen ignorabat, suo erectum rogatu, secutusque temporibus ab eventu itidem comprobatur, p. 299. 300. 301. adjecit. A Joh. Il. Pontano etiam (*Deliusne, an Dalius, appellandus sit, ambigente*), in *Descript. Daniæ Chorographica p. 735.*, Viris hujus doctrina illustribus idem annumeratur, & *Astronomorum sui ævi vocatur clarissimus.*]

MARCUS HENRICUS DENCKER, Tellingstadio Dithmarsus, Med. Doctor.

Disp. Inaug. de crepatura Viscerum, Præside D. Joh. Hadr. Sleevogtio. Jenz 1699. in 4.

M. HENRICUS DETHARDING, Eiderstadiensis, supremis Philosophiæ honoribus Rostochii A. 1652. potius.

Oratio de necessaria Virtutis cum literis comparatione, Rostochii 1653. in 4.

JOHANNES DETHLEVUS, Windberga Dithmarsus, Incola patriæ illiteratus. Vixit A. 1634.

Dithmarsche Historische Relation, van erer Aankunft, Religion, Seden und Krieger-Handlung, uth gloriwürdigen Historien, Reden, geschrevenen Chronicis, olden Breefen, Privilegien, Verdragen, und anderen egentliken Bortecknissen und Monumenten, tosamengetragen, oec eens Deeles nu eerstlic angefoet. Chronicon est Dithmarsicæ Saxonice *avendsoy*, A. 1634. exaratum, de quo, præter Ad. Henr. Lacmanni (titulum recitantis) *Orat. de Ordinis Equestriis Cimbrici in rem Christianam meritis p. 30.*, Henricus Muhlius *Diff. I. Historico-Theol. de Reformatione religionis Cimbrica p. 41. 42.*, & in *Præfat. Orationis de Henrico Zusphaniensi, ibid. p. 406.*, ac Nicol. Pet. Sibbern (ejus possessor) in *Bibliotheca Historica Dano-Norwegica, c. 6.*, p. 172. 189., possunt consuli. Quorum ultimo (*l. c. p. 172.*) teste, *Autor, licet in præfatione illiteratus & indoctus se vendideret, singula tamen egregio studio, & insigni æmulatione, tradidit, usus ad id, ut ipse sciretur, schedis Joh. Adolphi (al. Neocori), Pastoris quondam Büsani.*

REINHOLDUS DETHLEFS, Dithmarsus, J. U. D. Rostochii A. 1623. creatus: (*V. Seb. Bacmeisteri Syllabum Rostochii promotorum, in Nov. Lit. Lubec., M. Jul. A. 1701., p. 213.*, & Phil. Fabricii *Epicedia Nanniana, lit. B. 7. b. E. c. a. b.*) Vixit A. 1629.

Disp. Jurid. de Matrimonio, Præside D. Ern. Cohtmanno. Rostochii 1623. in 4.

DETHMARUS, Ordinis Minoritarum, in Cænobio Lubecensi Catharino, circa A. 1368. 1374. & 1380., teste Jacobo a Mellen, ad documenta provocante idonea (1.), fuit Lector. Unde idem satis conjicit probabiliter, Autorem illum esse Chronici Lubecensis, lingua Saxonica, A. 1385., jussu & auspiciis Thomæ Moerkerkii ac Herm. Langii, Prætorum Lubecensium, a Lectore Ord. Min., nomine suo, ne vanæ studiosus videretur gloriæ, dissimulato, conscripti, cujus MS. membranaceum, Tomis II. (*in fol.*) comprehensum, in curia Lubecensi asservatur. Cui conjecturæ aliquid ponderis accedere, monet, e donatione V. Marcarum Lubecensium, a Prætorum istorum altero, Herm. Langio, biennio post (A. 1387.), Dethmaro in ultimæ voluntatis facta tabulis. De Chronico ipso plura, sub nomine Thomæ Muerkerkii (quem Contr. ab Höveln ejus fuisse scriptorem falso credidit), monebitur. Fusius de eodem, & Dethmaro Autore, disseruit Joh. Henr. a Seelen in *Selectorum Literariorum Specimine IV.*, *notitiam illius exhibente*, & Lubecæ A. 1720. in 4. edito. In quo Tomus I., ab A. C. 1101. ad 1400., Tomus II. autem Continuatoris incerti, ab A. 1400. ad 1482., historiam Lubec. exponere traditur.

BRANDANUS DETRIUS Senior, Arithmeticus, sub Sec. XVII. initia, Hamburgensis industrius, Theologi cognominis (*statim celebrandi*) parens, A. 1626. mortuus.

Arithmetica, eddet Resenboeck, in *Neddersächischer Sprache*. Hamburgi A. 1602. 1608. 1630. (curante Nicolao, Autoris filio) & 1640. in 8. (*Draudius & Lipenius, eandem Hamburgi A. 1616. in 4. etiam produisse, perhibent.*)

BRANDANUS DETRIUS Junior, Senioris, modo memorati, ex Anna, Bernh. Brinckii, Mercatoris Verdenfis, gnata filius (cujus cognomen a voce Græca *δαίμων*, coqvum denotante, an recte ab Herm. Gerh. Welando (2.) derivetur, dubito), primam Hamburgi, d. 4. Jun. A. 1607., lucem aspexit. E scholis urbis patriæ, in Academiam se contulit Juliam, & Georg. Calixto, Theologo ejus primario, Viro incomparabili, per octennium integrum, hospite, & altero ferme, sicut ipse fatetur (3.), parente, gavissus, hujus, Contr. Horneji, cæterorumque Professorum, ductu, cum *Φιλομαθία* esset, præclaros, in studiis sacris pariter atque profanis, fecit progressus. A. 1633. Georgii Calixti, Præceptoris

(1.) In *Notitia Malorum suorum p. 86. 87.* (2.) In *Diff. Epistolica ad Joh. Niecampium, A. 1706. edita p. 28.* (3.) In *Epicedio, ei, A. 1656. scripto.*

ceptoris sui, Gotham ab Ernesto Pio, Duce Saxonico, evocati, in itinere isto fuit comes, & a Principe hoc lauto trium annorum donatus est stipendio. Primitiz munerum ejus sacrorum singulares fuerunt. Hugoni enim Grotio, seculi sui Phœnici, Legato tunc in aula Gallica Svecico, Ecclesiasten Lutheranum e discipulis Calixti desideranti domesticum, ab ipso Calixto, Jac. Lampadio, Confiliario Gvelfico, & Frid. Lindebrogio, JCo Hamburgensi, A. 1636. commendatus (1.), ejus jussu, per Ahalverum Matthesium, Hamburgi, ad officium istud vocabatur, his tamen legibus, ut in sermonibus suis verbis de Eucharistia mysterio uteretur generalibus, ejusque Symbola Grotio, illiusque uxori & familiæ, privatim, more Reformatorum, in Gallia etiam, & apud Lutheranos quosdam Principes, recepto, distribueret (2.). His conditionibus in Viri summi familiam, M. Oct. A. 1636. (3.), Parisiis admissus, & munere in ea sacro, non sine ingenti aliorum, qui illic vivebant, Lutheranorum confusu, in annum usque functus alterum, initio se illi, & doctrina, & moribus, & sententiis in religione moderatis, mirum in modum probavit (4.), eumque non assiduam solum sermonum suorum auditorem, sed & communionis Eucharisticæ, quæquam in forma orbiculari, & sine fractione panis, administratæ, devotum, cum omnibus signis animi in ipsum, & cum ipso sentientis, æquisimè, spectatorem habuit (5.), doctissimasque in N. T. Annotationes describendas ab eodem accepit (6.). Verum, cum paulo post Detrius Lutheranam, quam Grotius (7.) vocat, *intemperiem* in Demegoriis suis proderet, & modo Pontificios, modo Calvinianos, publice infectaretur (8.), inprimis autem Lutheranorum de controversia Eucharistica sententiam frequententer inculcasset, Thesesque pro illa, Helmstadii a se editas, ac *πολυσηλον* corporis Christi defendentes, omnibus distribueret (9.), Grotius, contrariæ addictus sententiæ, alieniori ab eo esse cepit animo. Promissorum is nostrum suorum amice primo commonefecit, & a tractandis publice controversiis abstergere est conatus (10.). Cum vero hac via nihil proficeret, ac Zelum illius, non solum conatibus suis in religionis negotio Irenicis esse impedimento (11.), sed odia etiam, cum Reformatorum, tum aulæ regis, sibi victum & annua ipsi præbentis, conciliare sibi (12.), cerneret, æruscandique præterea aviditatem (13.) & ingratitude (14.) deprehendisse sibi in eo videretur, a multis monitus, asperiora adhibenda censuit remedia. Abstinuit ergo ejus sermonibus, & monita negligere pergenti, silentio imposito, declamatoria ista in zdibus suis interdixit vehementia, tandemque M. Sept. A. 1637. officium abrogavit (15.), datam tamen potestate ad vernum usque sequentis anni tempus in sua subsistendi familia (16.), vitæque Christianæ, in literis ad Calixtum Syllaticis, testimonio (17.). E Gallia in Ducatum noster reversus est Brunsvicensis, & Pastor initio Cœnobii Wehndensis A. 1638. (18.), sequenti autem 1639., a Georgio, Duce Brunsvicensi, Aulæ suæ Calenbergicæ Concionator, Senatorque Ecclesiasticus, Hannoveræ constitutus. Ex hac, A. 1643., post supremos Theologiæ honores Helmstadii, Id. Mart., ipsi Justoque Gesenio, Competitori, a Calixto, Præceptore, collatos, in aulam Ulrici, Officiæ Comitis, Auricensem, iisdem illic functurus dignitatibus, migravit (19.); inde autem, triennio post (A. 1646.), in urbem est evocatus Brunsvicensis, miroque omnium illius ordinum consensu Jac. Wellero in Superintendentis subrogatus munere (20.). Huic dum præest, singulari eum gratia & amore Augustus, Dux Brunsvico-Gvelferbytanus, Principum ævi sui eruditissimus, cepit complecti. Is Theologi, sibi charissimus, in vicina licet urbe, non terens absentiam, Anno tandem 1662. in aulam eum suam pertraxit Gvelferbytanam, & non solum hujus Protoclesiasten, ac Confiliarium sanctiorem Ecclesiasticum, sed Consistorii etiam Directorem, supremum Ecclesiarum Ducatus totius Antistitem, Cœnobiique Riddagshufani Abbatem, constituit. In dignitatibus hisce, ab Augusti (A. 1667. extincti) filio & successore, Rudolpho Augusto, sibi prorogatis, Theologus hic semisecularis, non ob doctrinam solum, facundiam sacram insignem & vitæ sanctitatem, sed cunctam etiam & merita in Ecclesiam, venerabilis, pacisque & tranquillitatis illi restituendæ, maturiori præsertim ætate, Calixti sui exemplo, cupidissimus, consenuit, & ob senectam, a laboribus curisque gravioribus, in D. Justum Cellarium, Successorem designatum, translatis, vacationem A. 1685. impetravit. Vivis tandem, octuagenario major, d. 22. Nov. A. 1688. exemptus, corporis exuvias Cœnobio aservandas concedidit Riddagshufano. Tres habuit uxores: α. Elisabetham, Henr. Grobbeckii, Senatoris Helmstadensis, gnatam, filii unici, & Annæ Sophiæ filiz, Henr. Meibomio Juniori, Polyhistori eximio, Artisque Medicæ & Historiarum in Acad. Julia Professori, d. 30. Aug. A. 1664. elocatz, matrem, Hildesiz A. 1642. mortuam; β. Margaretam Hackmanniam, Gerhardi ædis D. Mariz Magdalenz in civitate Hamburgensi Pastoris, filiam, Hamburgi d. 22. Apr. A. 1645. ductam, & sex liberis, quorum nullus Patri fuit superstes, in lucem editis, A. 1654. extinctam; γ. Claræ Kohlmanniam, Joh. Drosmeieri, Parochi Elzensis, viduam, Hackmanniz A. 1660. subrogatam, e quo conjugio tres filios, Augustum, Canonicum Halberstadensem, Brandenburgum, Canonicum Brunsvicensis Blasianum, & Christianum, Medicinæ cultorem, cum matre, reliquit superstites.

Vitæ ejus, fufius haud dubie in D. Justo Cellari, Successoris, Sermone in Matth. VII. 13. 14. funebri vernaculo, Helmstadii A. 1689. in fol. excuso (quem non vidi), expolita, *συνοψηφία* elegantem Gener. Henr. Meibomius Junior, Appendici Chronici Riddagshufani, ab avo sibi cognomine scripti, A. 1688. (socero adhuc superstiti), Tomo III. *Rev. German. p. 417. 418.*, inseruit. Cui, uti & Epistolis Grotianis, aliisque Autoribus, jam allegatis, hæctenus de illo relata debentur. Vitæ ejus Historiam uberiores Phil. Jul. Riethmeierus, *Parte IV. Historie Ecclesiastice Brunsvic. Capite VIII., p. 558-559. 618. 619. 632-638.* exhibuit.

Confer de illo Anonymi (qui Joh. Joach. Maderus esse fertur) *Duodenarium Sacrum Præsulum Brunsvicensium, Magdeburgi A. 1654. in 4. editum; num. 12., p. 23.*, Henn. Wittenii *T. II. Diar. Biogr. Sec. XVII. p. 18. 119.*, Zach. Lundii ad eum Elegiam, *Libro II. Elegiarum Vinc. Fabricii, num. 10., p. 38. 39.*, insertam, D. Gerh. Titii *Ep. Dedic. Theſium suarum Theologicarum, A. 1660. illi inscriptarum, Franc. Irenici Indicem Autorum, Collegio ad Burgoldensem annexum, p. 31.*, Chr. Wilh. Eybenii *Eponymologium Criticum Tob. Magiri auctum p. 258.*, Christoph. Jac. Blumii *Braunschweigisches Prediger-Gedächtniß p. 7. 8.*, Georg. Henr. Götzii *Theologum Semiseculare p. 27.*, & Joh. Frid.

Hekelii

- (1.) V. Grotii Epistolæ ad illos, d. 18. & 20. Oct. A. 1636. scriptas, in Syntagmate Epistolarum ejus Amstelodamensi, n. 606 607, 674., p. 272. 275. (2.) V. Grotii Epistolæ ad Gvilh. fratrem A. 1637. exaratas, l. c. in Append., n. 408. 410., p. 871. 872. (3.) V. Grotii Epistolæ ad Gvilh. fratrem, d. 25. Oct. A. 1636. scriptas, in Append., n. 382., p. 862. (4.) V. Ep. ad fratrem, d. 12. Dec. A. 1636. scriptam, in Append., n. 383., p. 864. (5.) V. Ep. ad fratrem, d. 16. Oct. A. 1637. datam. (6.) V. Ep. ad fratrem, d. 29. Dec. A. 1636. exaratum. (7.) in Ep. ad fratrem, d. 8. Aug. A. 1637. scripta, in Append., n. 405., p. 870. (8.) V. Ep. ad fratrem, d. 18. Sept. & 16. Oct. A. 1637. datas, & aliam ad G. Calixtum d. 4. Oct. A. 1637. scriptam, num. 840., p. 369. (9.) V. Epp. ad fratrem, d. 16. Jun. & 18. Sept. A. 1637. exaratas, in Append., n. 402. & 403., p. 860. 871. (10.) V. Ep. ad Calixtum d. 4. Oct. A. 1637., & aliam ad fratrem d. 18. Sept. A. 1637. scriptam. (11.) V. eandem ad fratrem Epistolam. (12.) V. Ep. ad fratrem, d. 16. Oct. A. 1637. datam. (13.) V. Ep. ad fratrem d. 18. Sept. A. 1637. scriptam. (14.) V. Ep. ad fratrem, d. 3. Oct. A. 1637. exaratum, in Append., n. 409., p. 872. (15.) V. Epp. ad fratrem d. 8. Aug., 18. Sept. & 16. Oct., & ad Calixtum d. 4. Oct. A. 1637., scriptas, & confer Alexi Mori *Calvinum p. 65.* (16.) V. Epp. ad fratrem, d. 18. Sept. & 3. Oct. A. 1637. scriptas. (17.) V. Epist. d. 4. Oct. A. 1637. exaratum, num. 840., p. 369. (18.) V. Christoph. Jac. Blumii *Braunschweigisches Prediger-Gedächtniß p. 7.*, & H. Wittenii *T. II. Diar. Biogr. Sec. XVII. p. 158.* (19.) V. ejus *Ep. Dedic. Disp. Inaug. de Baptismo, D. Joh. Fabricii Jun. Annuitates Theol. p. 780.*, & Blumium l. c. (20.) V. Anonymi *Duodenarium Præsulum Brunsvicensium, num. 12., p. 23.*

ELOGIA.

Hugo Grotius, in Epistola ad Gvilhelmum fratrem d. 25. Oct. A. 1636. exarata (in *Append.*, n. 382., p. 863.), *Juvenem* eum vocavit *optimum ex Calixti disciplina*, & in alia ad eundem, d. 12. Dec. A. 1636. (ibid., n. 383., p. 864.), huius verbis commendavit: *Brandanus, & moribus, & moderatis sententiis, mirum in modum se mihi probat.*

D. Joh. Balch. Schuppianus (im Ninivitischen Bußspiegel p. 146.) ita, nomine suppresso, de illo scripsit: *Es lebet in Deutschland ein vornehmer Theologus, der ein Hamburger Kind ist, umb welchen sich Fürsten, Herren und grosse Städte, gleichsam janken, und wil ihn ieder gerne bey sich haben. Sie thun ihm präsenten, die ihm seine lebtage nicht in seinem Vaterlande wiederfahren wären, und sind in der opinion, sie haben ihre lebtage seines Gleichen nicht gesehen. In Hamburg aber achten sie nicht groß auf ihn, und reden fast von ihm, wie die Nazarener von Christo: Ist dieser nicht des Zimmermanns Sohn? Ein vornehmer regierender Fürst hat ihn zu seinem Oberhofprediger und Superintendenten vociret, ihm eine hochansehnliche Bestallung angeboten, und unter seiner Hand und Siegel versprochen, ehe er ihn mit Bezahlung seines Salarii aufhalten wolte, ehe wolte er an seiner Tafel entrichten.*

Herm. Conringius (in *præf. ad Georg. Cassandri & Georg. Wicellii scripta Irenica*, teste Eybenio l. c.) *Theologum* eum appellat *eximium, qui summa pietate & prudentia Ecclesiæ inclytæ urbis Brunsvicensis ἐπισκοπὴν administrat.*

Reſtori Acad. Juliz (in *Programmate*, *Generis ejus, Henr. Meibomii, exequiis A. 1700. consecrato*, p. 21.) *Vir audit, & dignitate, & doctrina, & pietate, venerabilis.*

Joh. Reiskio (in *Ep. Dedic.*, *Exercitationibus de Oraculis Sibyllinis A. 1688. præfixa*) *Senex longo annorum & meritorum in Christianam Ecclesiam numero Venerandus.*

Joh. Werthofius (in *Epistola Disputationi nepotis ejus, Herm. Diet. Meibomii, de Principum in dispensando potestate A. 1695. adjecta*) *pietatem illius celebrat sinceram & non fucatam.*

Henr. Meibomius tandem Junior, gener illius (l. c.), suum hoc Epigramma in ejus exhibuit imaginem:

*Hæc vera est pietatis, & hæc gravitatis imago,
Si facit ad laudes frontis & oris honos.
At, quas corporeo hoc Deus abdedit intus in antro,
Non potuit solers promere pictor opes.
Vis magna ingenii, & doctrine rara supellex,*

*Judicii robur nobile, suada potens:
Infucatus amor pietatis, & ardor honesti
Masculus, & Domini pro grege cura vigil.
Dotibus his placuit Ducibus, placuitque Dynastis,
Sed semper studuit plus placuisse Deo.*

SCRIPTA EDITA.

I. LATINA.

Theses de Corpore & sanguine Domini, reapse præsentibus in sanctissima Eucharistia, Præfide D. Georg. Calixto. Helmstadii 1636. in 4. Has Hugo Grotius, in *Ep. ad Gvilh. fratrem*, d. 18. Sept. A. 1637. scripta (in *Append. Edit. Epp. Amstelod.*, n. 408., p. 871.) in eos esse judicat *contumeliosissimas, qui καλὴν ἐκκλῆσαν non agnoscunt.*

Disp. Inaug. de Baptismo, seu sacro regenerationis ac renovationis lavacro, Præfide D. Georg. Calixto, vero illius (uti ipsemet P. I. Responsi contra Moguntinos, §. 103., testatur) Autore, defensa. Helmstadii 1643. in 4. Impugnavit eam, e Pontificiis, Barth. Nihufius, Apostata, in der *Missive von der Taufe Johannis*, wider G. Calixtum und Br. Detrium, Moguntiz A. 1644. in 8. edita.

Epistola de Judicio extremo, ad Justum Georg. Schottelium, Consil. Gvelfhicum, prolixa, quam Schottelius der Vorstellung des Jüngsten Gerichtes, a se A. 1668. Brunsvigz in 4. publicat, præmit.

Andr. Hyperii, Theologi Marpurgensis, *Tractatus tres Theologici* (1. *Diff. de feriis Bacchanalibus, quodque apud Christianos locum habere nullo modo debeant*; 2. *Historia, quæ legitur 2. Macc. XII., de donariis Hierosolymam missis ad sacrificium, pro expiandis mortuorum peccatis*; 3. *Verba 1. Cor. XV. 29. de Baptismo pro mortuis aliter, atque hætenus, distincta & explicata*), junctim denuo ex Biblioth. Gvelfpherbytana publicati. Gvelfpherbyti 1664. in 8.

Desid. Erasmi Roterodami *Diff. de Bello nunquam bello, ad vetustissimi adagii: Dulce bellum inexpertis; enodationem scripta, & operi Adagiorum inserta, nunc vero seorsim, cum Epistola Detrii Parænetica ad Augustum Fridericum, Ducem Brunsvic., edita. Brunsvigz 1672. in 8.*

Judicia & Responsa D. Mart. Lutheri, Phil. Melanchtonis, aliorumque de Personis in certis gradibus, matrimonio jungi divina lege prohibitis; speciatim, quod non liceat Viro uxoris suæ defunctæ sororis filiam ducere, & vice versa. Brunsvici 1677. in 4. V. Chr. Matth. Pfaffii *P. I. Intrad. ad Hist. Lit. Theol.* p. 385.

II. GERMANICA.

Leichpred. über Friderich von Wisberg, aus Es. XXVI. 20. Rinteliz 1642. in 4.

Der treue und kluge Haushalter, oder Leichpred. über Henningum Janum, Schul-Rectorem in Braunschweig, aus Luc. XII. 42. 43. 44. Brunsvigz 1654. in 4.

Hiobs fröhliche Hoffnung und Gedult, oder Leichpr. aus Job. XIX. 25. Ibid. 1656. in 4.

Heilsames Gedächtnis des von den Todten auferstandenen Jesu, oder Leichpr. über Andr. Ramdohr, J. U. D. und Synd. zu Braunschweig, aus 2 Tim. II. 8. Brunsvigz 1656. in 4.

Leichpr. über Justum Hellen, Predigern zu S. Cathar. in Braunschweig, aus Ps. XXV. 13-16. Brunsvigz 1657. in 4. (V. Blumium l. c. p. 27.)

Weste in der Noth, oder Leichpr. über M. Joh. Callenium, Past. zu S. Mart. in Braunschweig, aus Nahum I. 7. Brunsv. 1658. in 4.

Leben und Sterben des Apostels Pauli; oder Leichpred. über Jac. Amfort, Predigern zu S. Andr. in Braunschw., und Ministr. Seniore, aus Phil. I. 21. 22. 23. Ib. 1659. in 4.

Leichpred. über D. Casp. Klockium, J. C. in Brunsvigz in 4.

Ehrengräue Augustus-Krone, aus Thren. V. 15. 16. 17., und Gvelfphischer Schwanengesang, aus Luc. II. 29-32., oder zwey Leichpredigten über Augustum, Herzog von Braunschweig-Wolfenbüttel, gedruckt im Gvelfphischen Traurgetzte über dessen Todt. Gvelfpherbyti 1667. in 4.

Leichpr. über Hier. Imhoff, Fürstl. Braunschw. Rht. A. 1668. in 4.

Leichpr. über Maria Konerdinginn, aus 2 Cor. IV. 17. 18. Gvelfpherb. 1668. in 4.

Himlische Hochzeitfreude und Ehrenschnuck einer Witt verlobten Seelen, oder Leichpr. über August Friderich, Herzogen von Braunschweig, aus Es. LXI. 10. Gvelfpherb. 1676. in fol.

König Davids stetige Lust zum Lobe Gottes, oder Leichpr. über Sophia Elisabeth, verwittwete Herzoginn von Braunschweig, aus Ps. XXXIV. 1-8. Gvelfpherb. 1676. in fol.

Grundlehre des Heilighums von der väterlichen Vorforge und Regierung Gottes, oder Leichpred. über Justum Georg. Schottelium, J. U. D. und Fürstl. Braunschw. Rht., aus Ps. LXXIII. 20-28. Gvelfpherb. 1676. in 4. Him,

Himmel auf Erden, oder Reichpr. über Fr. Christina Elisabeth, Herzoginn zu Braunschweig-Wolfenbüttel, aus Pf. XXXVII. 4. 5. Brunsvigz 1681. in 4.

Vier-spitzige Himmelsleiter Jacobs, oder Einweihungspredigt der Bergkirchen auf dem Zellerfeld. Brunsv. 1684. in 4.

His addantur, qvz, mihi non visi, Wittenius,

Tomo II. Diar. Biogr. Sec. XVII., p. 158. 159., memorat:

Evchologia Christiana, ex Pf. XX.

Philadelphia Christiana, ex Pf. CXXXIII.

Conciones funebres in Mich. VII. 9., Pf. XXV. 17. 18., Pf. LXVIII. 20. 21., Pf. XXXVIII. 20-23., Joh. III. 16., Pf. LI. 12. 13., Pf. XVI. 5. 11., Pf. XLII. 12. 1 Tim. I. 15. 16., Pf. XC. II., Ef. XLIII. 1. 2. 3. Pf. XXXI. 17-21., 1 Cor. I. 30., Pf. XCII. 13-16., & loca alia Biblica.

Sermones funebres Germanici circiter triginta, inter tria, qvz Brunsvici exegit iustia, ab A. 1646. ad 1662., per eum singulatim juris sunt facti publici, teste Riethmeiero c. I. p. 632.

NICOLAUS DETRIUS, Hamburgensis, Brandani Senioris (*supra memorati*) itidem filius, & urbis patriz, post illum, Arithmeticus.

Arithmetica, oder Rechenbuch, ed. Hamb. A. 1654. in 8., in *Catalogo ei tribuitur Biblioth. Hafn. Fuirerianae*. An sit diversa hac ab Arithmetica Parentis Saxonica, Hamburgi A. 1630. in 8. denuo ab eo publicata, alii dispiciant.

JOHANNES DIECKE, Studiosus Theologiz Hamburgensis, visu orbatus, A. 1719. superstes. Potestatem concionandi, ab Ordine sibi jam concessam Ecclesiastico, ab eodem deinde, ob cœcitatē, immerito esse denegatam, scheda (cujus recensum in *Nov. Lit. Lub. M. Aug. A. 1702.*, p. 247. 248., invenies) ostendere conatus est sequenti.

Kurze und warthastige, zur Befriedigung des Gewissens abzielende, Relation dessen, was zwischen dem Ministerio in Hamburg, und ihm vorgegangen, betreffend die ehemahls theurst versprochene, hernachmahls aber abgeschlagene, Vergünstigung zu predigen. A. 1702. in 4.

JOHANNES DIECKHOF, Not. Publ. Cæsareus, templique Eckernfördenensis Organoedus, A. 1695. defunctus.

Breviarium Arithmeticum, oder kurzer Unterricht und Anleitung zum Rechnen. Slesvigz 1678. in 12.

Horticultura, propriè ductu experientiz Germanice conscripta, atque ἀνέκδοτος, nec non MSSa alia Arithmetica, Geometrica, Poliorcetica, similiaque Mathematica, sermone itidem elaborata Germanico, qvz filium Autoris, Ottomem, Præd. in Fionia Egeschovienfis hortulanum, asservare, V. C., Pet. Jani Lucoppidanus, A. 1700. per literas me edocuit.

HENRICUS DIENER, A. 1635., qvo nomen suum, cum Symbolo (*Officio mihi officio*), Joach. Morfii albo inscripsit, in civitate commoratus Hafnienfi.

Descriptio itineris Legatorum Friderici, Principis Holstatz, in Moscoviam & Persiam ἀνέκδοτος, a Joach. Morfio, in *Annot. MSS. ad Album suum. f. 926.*, laudata.

JOACHIMUS DIETERDT, Hamburgensis, Theol. Cultor, Lingvarum amassius Orientalium a R. Davide Cohen de Lara, in *Lexici Talmudico-Rabbinici*, A. 1668. his inscripti, *Epistola annumeratus Dedicatoria*.

Exerc. Historico-Theologica de Henrico Zenonis Imp., qvoad apud Evagrium L. 3. c. 14., & Nicephorum L. 4. c. 12., habetur, Præfide D. Balth. Bebelio (qvi præfationem ei adjecit Encomiasticam) proposita Argentinz 1673. in 4.

M. CANUTUS DIONYSIUS, Hatherslebiensis, Pastor in exercitu Danico castrensis.

Amores Balthici, seu Carmen nuptiis Friderici III., tunc Principis & postea Regis Danici, consecratum. A. 1643. in 4.

CONRADUS DIONYSII, Hatherslebiensis.

Elephas carmine descriptus, ad Virum ill., Georg. ab Alefeld, Hafniz 1640 in 4.

MAURITIUS DISDORP, Holstatz.

Gluckwünschung zu den hochzeitlichen Ehren und Freuden Ernesti, Graffen von Mansfeld. Argentinz 1589. in 4. (*K. Nic. Bassai Collect. libror. Germ.*, p. 310. 360.)

HENRICUS DOBBIN, Lubecensis, Med. Doctor.

Ein nützlich Regiment, und kurze Instruction von der Pestilenz, wie sich ein ieder Mensch in solcher schwachen Zeit præserviren, halten und verwahren, und wie man denen solle helfen, so mit pestilenzischem Gifte überfallen sind; zu Dienste der Städte Lübeck und Lüneburg gestellet. Lubecz 1577. in 8.

JUSTUS DOCCEMIUS, Hamburgensis, Johannis, Doctoris Theologi, & Interpretis *Janus lingvarum Comenianæ* Germanici, filius, Friderici III., Regis Daniz, Consiliarius & Legatus in Archiepiscopi Colonienfis aula ordinarius, Ἰσχυρὸς πολύγλωσσος, atque eruditus, A. 1669. superstes, qvem, ob Lingvarum Orientis peritiam, Joh. Henr. Hottingerus hoc celebravit Epigrammate, in *Appendice Enneadis Dissertationum Heidelbergensium*, Tiguri A. 1662. editz, p. 39., obvio:

An possint lingue & jura una in sede morari,
Discepiunt veteres, & bona magna negent:
Bartolus & Baldus, rutilantia sidera legum,
Contemnant Græcos Abramidasque viros:
Pergat & ingeminare suis Accursius: Eia!

Invia (quid tentem?) Græcia tota mihi est.
At tibi, Doccemi, mundi præcordia finxit
Conditor omnipotens de meliore luto.
Jura tenes, linguas calles; quid restat, ut omne,
Jusse, feras punctum, quam pietatis amor.

Dissertationem eum unam atque alteram edidisse, M. Christoph. Kraheus, Præpos. olim Hatherslebiensis, cui primæ ejus debeo notitiam, per literas me, sed nulla argumentorum mentione facta, edocuit.

M. SAMUEL DOGIUS, Eiderstadiensis, laurea Philosophiz suprema Lipsiz d. 26. Jan. A. 1662., applaudente Vinc. Placcio (1.), potitus, Parochiz in provincia natali Oldenswortensis, ad A. usque fatalem 1690., Pastor, a D. Joh. Musæo (2.) laudatus.

Οὐρανολογία, seu Disp. Physica de Cælo, Præfide D. Joh. Ad. Scherzero proposita. Lipsiz 1661. in 4.

Disp. Metaphysica de Creatione in actu signato, ab ipsomet Præfide proposita. Lipsiz 1662. in 4.

ACHATIUS DORINCK, Arithmeticus Sec. XVI. Hamburgensis.

Arithmetica, edder künstliche Rechnunge mit Linien und Ziffern, up allerley Roophandel, sammt der Welschen Practica, und

M m 2

Exem-

(1.) in *Poematio peculiari, Lib. 3. Carminum*, p. 217-220., reculo. (2.) in der *Ablehnung der Gewissener-Sache*, p. 19. & seqq.

Exempeln der eddelen Regel Cosa. Hamburgi 1549. & (cum nova præfatione Joh. Wemheieri, Scholz Templi Cathedralis Arithmetici) 1578. in 8. (L. Saxon.)

STEPHANUS DORING, Civis & Pistor Lubecensis, qui, trium initio viduarum maritus, quartis sibi A. 1615; nuptiis Elisabetham Wesseliham, Virginem (D. Joh. Franckii, J. C. & Consilarii Saxo-Gothani, in conjugio cum Hansio Franckio posteriore, deinde matrem), sociavit, sed, sexta post eas hebdomade, septuagenarius obiit. Homo fuit illiteratus, sed pius, & in Codicis Biblici, aliorumque librorum sacrorum & Historicorum, lingua editorum Germanica (quorum Bibliothecam satis amplam congeserat), lectione probe versatus, hujusque ope, teste Henr. Bangeri (cui notitiam ejus debeo) *Sermone* in obitum Wesseli, ultimæ ejus conjugis, *Epitaphio*, Lubecz A. 1664. edito, ipsemet eodem idiomate scripta elucubravit, & *avendo* reliquit, sequentia:

Chronicon Lubecense, non indiligenter compilatum.

Seriem Consulum ac Senatorum Reip. Lubecensis, ab U. C. ad suam usque ætatem; cum singularum familiarum insignibus, colorum varietate distinctis.

Confessionem fidei suæ de omnibus doctrinæ Christianæ capitibus.

Volumina aliquot precum eximiarum, dictorumque Biblicorum.

Congeriem locorum ex Patrum Lutherique scriptis selectissimorum.

Rythmos plurimos Germanicos, admodum devotos, legibusque Poeseos vernaculæ satis congruos.

(*Conf. de illo P. IV. Isagoges mæ ad Hist. Cimbr., c. 4., §. 5., p. 439.*)

HERMANNUS HENRICUS a DORNE, Patritius Lubecensis, ac Toparcha Gallini & Weslohe hæreditarius, Hieronymi a Dorne, Consulis Lubecensis, filius e Gefa, Henr. Wedemhofii, Senatoris, gnata, unicus, d. 11. Aug. A. 1681. natus, supremis se Juris honoribus (quos tamen ambire noluit) esse dignum, exantlatis, in Acad. Rostochiensis, Anno seculari 1700. (ætatis vero suæ 19.), omnibus Candidatorum examinibus, ostendit, & ex itinere ad externos in patriam redux, ducta A. 1704. uxore Margareta Brömliæ, otio fruitur literario. Plura de ejus majoribus, vita ac studiis, *Nova Lit. Lubecensis, M. Nov. A. 1700., p. 326. 327.,* suggerent.

Disquisitione Juridica solennis de Inobedientia impuni, ab eo conscripta, & Præfide D. Joh. Kleinio defensa. Rostochii A. 1700. in 4. Recusa, in *Volumine Dissert. Juridicarum Kleinii, Güstrovie A. 1706. in 4. V. de illa Lubecenses l. c.*

HIERONYMUS a DORNE, Patricius Lubecensis, Toparchaque hæreditarius Weslohenfis ac Gallinenfis, Hermanni Consulis e Margareta Wetkenia filius, Hermanni Senatoris nepos, Hermanni Consulis pronepos, & Hermanni Senatoris abnepos, d. 24. Jul. A. 1646. est natus, & post reditum ex Academiis Giesseña ac Leidensi, itinereque ad Belgas, Gallos, Anglos, Germanos, Italos atque Hungaros, literario, ob doctrinam & prudentiam, patris item Senator d. 12. Jun. A. 1680. (1.), & Consul d. 20. Febr. A. 1695. (2.), electus, multis eam legationibus, curioso antiquitatum illius scrutinio, aliisque meritis, sibi obstrinxit. In triplici cum Margareta Gothardi ab Hövelen, Consulis, Gefa Henr. Wedemhofii, Senatoris, & Dorothea Elisabetha D. Ant. Coleri, Consulis, filia, vixit conjugio, sed filium tantum unicum, in secundo susceptum, Hermannum Henricum, Jurisconsultum, cum tertio viduus d. 12. Oct. A. C. 1704., ac ætatis 58., vivis excederet, reliquit superstitem. Plura de vita laudibusque illius narrant Enochus Svantenius, Rect. Lubec., in *Progr. funebri*, & qui istud sequuntur, Lubecenses in *Novis suis literariis, M. Nov. A. 1700., p. 326. 327., & M. Nov. A. 1704., p. 347. 348. 349.,* Pet. Ambr. Lehmannus in *den Historischen Remarques des Jahres 1704., n. 40., p. 356-359.,* ac Joh. Henr. a Seelen (*Epitaphii etiam, in æde Mariana a filio erecti, Nummiquæ funebres, recitans inscriptiones*) *Parte I. Athen. Lubec. p. 157-163. (3.).* Conr. Sam. Schurzleischii *Epistola ad eum, A. 1685. scripta, Tomo I. Epp. arcanarum, Halz A. 1711. edito, num. 265., p. 436. 437.,* legitur.

Reliquit Opus MS. Germanicum de Familiis Lubecensibus, a J. H. a Seelen *Parte IV. Athen. Lubec. p. 622. allegatum.*

CHRISTIANUS MARTINUS DORNIUS, Wilstrienfis, filius Reimari, Consilarii Danici, unicus, diem 18. Martii (4.) habuit natalem, e Gymnasio Lüneburgensi, ut Juris studio vacaret, in Academiis abiit Lipsiensem atque Heidelbergensem, Doctoremque illius in hac A. 1665. creatus, iter in exterarum regiones, comite Theod. Anckelmanno, Hamburgensi, instituit literarium (5.). Domum ex hoc reversus, Consilium in Cancellaria Glückstadienfis Cimbrica regii dignitatem obtinuit, illaque, per septem lustra, & quod excurrit, gavissus, Anno, ni fallor, 1705. obiit. Bibliothecz, quam collegerat, locupletis, Hamburgi distraetz, Catalogus Glückstadii A. 1706. (6.) prodiit. Confer de illo Vinc. Placcii, tum *Epistolam Dedicatariam Tractatus de Scripturis Anonymis ac Pseudonymis detectis, & Propempticon jam allegatum, tum Epistolam aliam ad eum jocofam Metrico-Prosaicam, Carminibus puerilibus ac juvenilibus, Amstelodami A. 1668. editis, subjunctam.*

Ethnarchia; h. e. Trium priorum Monarchiarum Reges, cum annis regiminis & successionis, regnorum mutationes, Historia sacra ab O. C. ad N. C., & res gestæ nobiliores, ductu M. Joh. Bunonis, in Gymnasio Lüneburgensi memoriter recitatz. Hamburgi 1660. in 4.

Disp. Jurid. de Salviano interdicto, Præfide D. Amadeo Eckolto. Lipsiæ in 4.

Disp. Inaug. de Conditione ex lege, Præfide D. Henr. Dav. Cunone. Heidelbergæ 1665. in 4.

REIMARUS DORNIUS, Wilstrix Stormarforum d. 14. Jul. A. 1594., patre Wolfgango, civitatis Consule, matre vero Catharina Finckia, natus, puer scholas patriam ac Lubecensem frequentavit, adultior vero Juris sibi, ab A. 1611., in Academiis Witebergenfis, Rostochiensis, Marpurgensi, Giesseña & Julia, paravit peritiam, tituloque Doctoris A. 1621. in ultima impetrato, causarum forentium in Chersoneso nostra patronum sequenti egit decennio. A. 1630. tandem a Christiano IV., Rege Danicæ, Cancellariæ suæ Slesvigo-Holsaticæ adscriptus est Consiliarius, & quadiennio post, Canonicatu Templi Cathedralis in urbe donatus Slesvicensi. In quam cum A. 1655., ad negotia quædam expedienda, se contulisset, morbo illic fatali correptus, d. 20. Junii, sexagenario major, expiravit, filiumque, quem modo laudavimus, unicum, Christianum Martinum, e conjugio Margareta, Nicolai Bruhni, Dithmarsiz regis Præfidis, filia, susceptum, reliquit superstitem. V. Historiam vitæ ejus, M. Joh. Garbrotii, Parochi Wilstrienfis, Sermoni in Ef. LVII. 1. 2. Germanico, in exequiis habito, & Glückstadii A. 1656. in 4. excuso, adjectam, & confer de illo Nicol. Scribonii *Lib. I. Lusum Gottorp. Anagramm. p. 14.,* Georg. Nic. Erasmi *Lib. II. Anagramm. Enumetr., n. 56.,* & Casp. Dancwerthii *P. I. Chorogr. Cimbr., c. 2., p. 6.*

Disp.

(1.) non 1676., quem J. H. a Seelen substituit. (2.) non 1693., uti idem Seelenius tradidit. (3.) Conf. etiam de illo Lüneburgii Munchardi *Monumenta Nobilitatis Bremensis* (in Genealogia Dorniana) p. 348. c. d. e., & Jac. a Mellen *Lubecam A. 1698. literatam p. 4.* (4.) V. Vinc. Placcii *Ep. Dedic. Tractatus de Scripturis Anonymis & Pseudonymis, A. 1674. ci inscripti, sub pseud.* (5.) V. Vinc. Placcii *Propempticon ad eos, Lib. III. Carminum, p. 204. 205. 206.* (6.) in 8.

Disp. de rerum divisione, & modis acqvirendi jure gentium dominii, Præfide D. Christophoro a Lippe, Rostochii 1613. in 4.

Disp. Inaug. de difficillima Interdictorum, sive remediorum possessoriorum, materia. Helmstadii 1620. in 4. Retorsion wider D. Christoph. Krauthof, Sand-Syndicum. Glückstadii 1651. in 4.

CORNELIUS a DOUBLER, Hamburgensis, Theodori, mercatoris, e Catharina Sophia filius, d. 6. Dec. A. 1646. in lucem editus, Helmstadii per quadriennium, Tubingæ vero biennio sequenti, commoratus, ac J. U. Licentiat A. 1672. adeptus titulum, Galliaque deinde, Italia ac Germania, perlustratis A. 1675. in patriam reversus, ac febri tertiana, d. 28. Aug. A. C. 1679. ætatisque 33., extinctus. V. Historiam vitæ ejus, Lanne a P. B., affini, editam.

Disp. Inaug. de Statu obligationis dividuz, post mortem potissimum primi debitoris, Præfide D. Joh. Andr. Frommanno. Tubingæ 1671. in 4. Recusa, in Volumine Exercitationum Juridicarum, Præfide Frommanno habitatum, ibidem A. 1682. in 4.

DIETERICUS de DOUBLER, Hamburgensis, privatus in patria d. 4. Martii A. 1718. obiit, teste Joh. Alb. Fabricio, a quo, in præfatione Tomi II. Operum Hippolyti, Vir salutatur linguarum, omnisque rei Mathematicæ, perissimus, seqve, in Commentariis Chalcidii in Timæum Platonis (isti Tomo inserti) locis Mathematicis emendandis ac illustrandis, non parum adjuvissè perhibetur (1.). Idem Fabricius, Libro Bibliothecæ Græcæ quarto, Parte II. (2.), duas illius in Porphyrii Vitam Plotini adducit emendationes, & alibi (3.), eum, ante se Jamblichi Chalcidensis Protrepticum ad Philosophiam, sive Commentariorum Pythagoræorum Librum secundum, expolivissè, testatur.

Der Göttliche Rathschluß das Haus Chur-Braunschweig auf den Groß-Britannischen Thron zu erheben, durch D. D. Hamburgi 1715. in 4. Scriptum sub solis literis nominis editum initialibus, in quo Familix Brunsvico-Hannoveranz, & Georgio Ludovico, istius Electori, regnum Britannicum, in Christoph. Cotteri & Christinz Poniatoviz Revelationibus, Vaticanisqve Mich. Nostradami, prædictum jam esse, ostendere est conatus, & sub finem, quodnam medium situm Longitudinem maris inveniendi, docere simul aggressus. V. Joh. Gottl. Krausium l. c., Supplem. II. A. 1715., p. 497., & Val. Ern. Löfcherum (ineptias illius neopropheticas yirgula merito notantem censoria) in den unschuldigen Theologischen Nachrichten, Sect. I. A. 1716., p. 138. 139. 140.

DIETERICUS de DOBBELER (a præcedenti haud dubie diversus), Hamburgensis, J. U. Lic. & in patria Practicus.

Disp. Inaug. de negata Mobilibus seqvela. Groningæ 1718. in 4. V. Hamburgum anni 1719. literatum p. 35.

HENR. de DOBBELER Hamburgensis, J. U. D. & Basilicæ patris ab A. 1718. Canonicus, V. Anonymi Hamburgum anni 1719. literatum p. 23.

Disp. Inaug. de variis Qvæstionibus de materiæ Tutelari. Groningæ 1718. in 4.

EBERHARDUS DRAING, Hamburgensis, J. U. D., Curiz supremæ Württembergicæ Tubingensis Advocatus, ac deinde, circa A. 1719., in patria Practicus.

Disp. Usus Theoretico-practicum distinctionis Rerum in mobiles & immobiles concernens, Præfide Autote Joh. Gottlieb Hærlino, J. U. L. & Prof. extraord., defensâ. Tubingæ 1715. in 4. V. de illa die gelehrte Famam, P. LI. & LII., p. 235. 236.

Disp. de Autoritate publica ad Pignoris seu hypothecæ publicæ constitutionem necessaria, Præfide D. Gabr. Schwedero proposita. Tubingæ 1716. in 4. V. Partem LVI. der gelehrten Famæ p. 579. 580.

Disp. Inaug. de Amicitia ac reverentia, in effectibus suis Juridicis considerata, Præfide D. Mich. Grassio proposita. Tubingæ 1716. in 4. V. de illa Partem LX. der gelehrten Famæ p. 924. 925. 926.

PAULUS DRAING, Petri filius, Hamburgensis, J. U. Lic. & in patria Practicus, Senatoria dignitate, d. 2. Nov. A. 1702. sibi collata, ob plebis tumultum, cum Collegis pluribus, d. 7. Febr. A. 1708., se abdicavit, sed eidem mox d. 14. Junii est restitutus. V. Joh. Alb. Fabricii P. I. Memor. Hamb. p. 494., & Ep. Dedic. Partis alterius Libri IV. Biblioth. Græcæ.

Disp. Inaug. Jurid. de Pœnitentia, Argentinz A. 1671. in 4., tum seorsum, tum in Decuria I. Dispp. Inaug. Jurid. Argent., excusa.

M. GEORGIUS DREBBENSTED, Lubecensis, d. 21. Sept. A. 1599. natus, Academiæ Rostochiensis, Gryphicæ, Wittebergenis ac Lipsiensis, alumnus, Ducis initio Saxo-Lauenburgici Ecclesiastes, per 17. annos, anticus, deinde Pastor & Inspector, ab A. 1643., in Marchia Brandenburgica Wittstochiensis, tandem vero ædis in patria Petrinæ, ab A. 1648., Diaconus, & ab A. 1654. (d. 11. Maji) Antistes, d. 27. Dec. A. 1662. (Joh. Hilmerus, loco mox citando p. 80., perperam diem 5. Junii anni 1663. substituit, ab Epitaphii, quam subjungit, epigraphe dissentiens) detunctus & in Collegam Epicedius, ob insignem Lingvarum, Græcæ, Hebrææ, Chaldææ, Syriacæ & Arabicæ, commendatus, peritum. E quibus Jac. Stolterfohtius ita de illo canit:

Tu tantum extuleras caput inter sacra docentes,
Quantum Sol inter sidera celsa solet.
Eloquio duras facili qui flectere mentes
Noras, & dulci corda movere sono:

Ebræis & Cecropiis qui labra rigaras
Pontibus, & nulli cedere fueras
Doctrina, gravitate, fide, pietatis amore,
Doctus constanter tristia quæque pati.

Epitaphii inscriptionem recitat Joh. Hilmerus in der von Gott gewürdigten Lobred p. 81. 82.

Disp. de Deitate Christi, contra Valent. Smalcium, Præfide D. Val. Legdzo. Rost. 1622. in 4.

Primitivæ Theologicæ, oder Predigt über Gal. VI. 8., in S. Jacobs Kirche in Lübeck A. 1643. gehalten. Lubecæ 1644. in 4. Explicatio dictorum quorundam S. Scripturæ selectionum, in Catal. Nund. Autumn. A. 1643. Lipsiensium p. 26. promissa.

HENRICUS DREIERUS, Lubecensis, J. C. Vixit A. 1640.

Disp. Jurid. de præscriptis verbis, & in factum actionibus, Præfide D. Valent. Riemero. Jenæ 1630. in 4.

Tr. de Præscript., a Joh. Marquardo, in Catalogo Autorum, Operi de jure Commerciorum adjecto, ei tributus, qui an a Disp. præced. sit diversus, dubito.

M. JOACHIMUS DREIERUS, Lubecensis, Classis in schola patria primæ, per integrum septennium, raro exemplo, fuit auditor, in Academia Rostochiensis Laur. Mülleri, J. U. postea Doctoris & Consulis Lubecensis, Ephorus, Henrici, D. Sim. Pauli, Theologi, filii, Professione deinceps potitæ Medicæ, Præceptor, ac familiaris, cum aliorum Professorum,

(1.) Conf. J. G. Krausii Neue Bestungen von gelehrten Sachen, num. 11. A. 1718., p. 122. (2.) cap. 26., p. 121. 126. (3.) ibid. c. 28., p. 129. Molleri Cimb. Lit. Tom. I. Nn

Professorum, tum Joh. Cafelii atque Henr. Brucii, Medici atque Mathematici, quem Lingvæ Græcæ, in juventute neglectæ, amore jam incensum acriori, in perlegendis illius scriptoribus adjuvabat. Tubingæ hunc studiorum Henr. Brokesii (ad Consulatum deinde Lubecensem evecti), ab A. 1586., erat moderator, donec, sequenti 1587., M. Nov. Scholæ patriz Lubecensis Conrector, in locum M. Nicol. Vorstii, eligeretur, commendantibus eum, tum aliis, tum Joh. Cafelio. Officio hoc, in quo Græcarum imprimis literarum inclavit peritia per 43. annos, dexterrime functus, M. Febr. A. 1630. obiit, & in successoris, M. Sebast. Meieri, inauguratione, d. 18. Apr., a Joh. Kirchmanno, Rectore, Oratione laudatus est funebri, modo relata fufius exponente, & A. 1721. a Joh. Henr. a Seelen, Parte III. *Athenarum Lubecensium* p. 416-426., juris facta publici. Confer de illo Henr. Bangerti *Catalogum Præceptorum scholæ Lubec.*, & *Progr. funebre Seb. Meiero scriptum*, Jac. a Mellen *Indicem MS. Præceptorum Lubecensium*, M. Georg. Meisneri *Carm. ad eum, Rostochii a Nath. Chytræo, V. Id. Sept. A. 1585. supremis Philof. ornatum honoribus, gratulatorium*, & J. H. a Seelen, c. I., P. IV., cap. XI. p. 203. 204.

Symboli loco hoc usus est Hemistichio : *Non est mortale, quod opto.*

ELOGIA.

Joh. Kirchmanno (in *Or. de vita Georg. Stampelii* p. 12.) *Vir audit doctissimus.*

Joach. Morfio (in *Albo MS. fol. 713.b.*) *Græcus insignis.*

Joh. Cafelio (in *Ep. ad Herm. a Dörne, Consulem Lubec.*) *Vir vita & moribus integris, bonis literis egregie eruditus, & Græcis potissimum, industrius & fide præstans.*

Henr. Bangerto (in *Progr. fun. Meickiano*) *Vir clarissimus, & de schola Lubecensi optime meritis, ac in pangendis Græcorum metris imprimis felix, cujus, in instituenda juventute, fidem & sedulitatem nunquam sine grata recordantur memoria, quicunque ex illis, qui docentem audivere, in vita supersunt; nec non (in Programmæ alio, Joh. Henrici, Secret. Lubec., A. 1664. dicato exequiis) Vir ut ceteras artes, quæ ad humanitatem pertinent, probe callens, sic Græcam linguam ita edoctus, ut & recte eam doceret, & quoties usus postulabat, expedite illa loqueretur, atque carmina in illa docta, quorum multa ad nostras manus pervenerunt, pangeret.*

SCRIPTA.

Carmina Græca plurima, partim sigillatim edita, partim ἀνέκδοτα, quæ Bangerti modo verbis commendavimus.

Cebetis Thebani Tabula, Græce, cum interpretatione Hieron. Wolfii, notisque suis, ab eo (*testibus Catalogis alib. quot*) edita A. 1592. in 8.

MATTHIAS DREIERUS, J. U. D. & Canonicus in patria circa A. 1698. Hamburgensis, de Vinc. Placcii *Theatro Anonymorum & Pseudonymorum*, auspiciis ejus ac sumptibus A. 1708. in lucem edito, egregie meritis, obiit anno circiter 1718.

Disp. an requiratur bona fides in præscript. Act. Person. ? A. 1692. in 4.

Disp. Inaug. : Utrum Exceptio restitutionis in integrum, ex capite minorænnitatis, sit perpetua? Groningæ 1693. in 4.

Prælatio de summa & scopo Theatri Anonymorum & Pseudonymorum Vinc. Placcii, illi, Hamburgi A. 1708. in fol. suis edito sumptibus, ab eo præmissa.

M. PETRUS DREIERUS, Lubecensis, Opificis filius, Scholæ primum Læbenichenfis Regiomonti Præceptor, & deinde, titulo Magistri Witebergæ impetrato, Ecclesiastes patriz, ab A. 1596. ad fatalem 1649., (quo d. 25. Dec., Servatoris natali, æt. 87. obiit) per annos 54. continuos, Jacobus, & totius Presbyterii Senior. Præter duas uxores, novem liberos, & quinque nepotes, superstes extulit, ante obitum oculorum lumine est privatus, V. Joh. Henr. a Seelen (Epitaphii etiam, illi in æde Jacobæ Lubecæ erecti, epigraphen recitantis metrico-prosaicam) *Partem I. Athen. Lubec. p. 293. 294. 295. Jac. a Mellen Seriem MS. Ecclesiastarum Lubecensium, & G. H. Gözium Theologum Semiseculare* p. 15.

(Symbolum : *Ab uno, & ad unum, omnia.*)

Harmoniam Psalmo-Evangelicam anniversariam, ac Psalmo-Catechesin, edidit teste Seelenio c. I.

Carmen Heroicum in adventum Joh. Sigismundi, Elect. Brandeb. Regiomonti A. 1593. in 4.

Liber Sententiarum, edder *Sprockboock*, darinn uthersesene forte *Sprocke der Evangelien und Episteln. Rostochii 1617. in 8. (V. Draud.) L. Sax.*

Fragestücke, up den kleinen und groten Catechismum Lutheri gerichyet. Rost. 1617. in 8. (*L. Sax. V. Draudum in Biblioth. Class.*)

M. PETRUS DREIERUS, Hatherslebiensis, Magistri titulum Rostochii A. 1643. adeptus, Urbis deinde patriz Archidiaconus, A. 1670. superstes.

Disp. de S. Cæna, Præfide D. Joh. Qvistorpio Sen. Rostochii 1643. in 4.

Disp. de Virtutibus Homileticis, veracitate, humanitate & urbanitate, Rostochii 1643. in 4.

Disp. de natura Metaphysices. Rost. 1645. in 4.

Disp. de natura Logices. Rost. 1646. in 4.

Disp. de illustribus quæstionibus Philosophicis. Rost. 1646. in 4.

JOHANNES DRESEMANN, Scriba molarum civitatis Hamburgensis publicus, simulque Templi Cathedralis, ab A. 1624., Vicarius, & Collegii Vicariorum, ab A. 1657. (d. 19. Aug.), Decanus, d. 3. Jun. A. 1671. mortuus. V. J. Alb. Fabricii *P. II. Memor. Hamburg. p. 619. 623.*

Kurzer Bericht vom Ursprung und Erfindung der Mühlenkunst, auch derselben Nutzen und Nothwendigkeit. Hamburgi 1640. in 4.

Politischer Discurs von Regenten und Oberherren. Hamb. 1653. in 4.

Kurzer Historischer Bericht vom Anfange der IV. Monarchien, und derselben Königen, wie auch von ihrer Regierung, Leben und Tode; samt etlichen Annotationibus. Jenz 1668. in 4.

Wunderspiegel Göttlicher Werke und Geschöpfe, worauf des maiestätischen Gottes Heiligkeit und Kraft, Allmacht und Weisheit, Güte und Gnade zu erkennen. Hamburgi 1671. & 1675. in 12. Commendatur a Joh. Frid. Mayero P. II. Musæi Ministrorum Ecclesiæ, Sed. II., p. 77.

Bericht vom Ursprunge und Erfindung des Bierbrauens. Hamb. in 4. (Catal.)

SAMUEL DRESEMIUS, Dithmarsus, Kal. Jun. A. 1578. in lucem editus (1.), P. L. C. & Philof. Magister in Academia, circa A. 1606., creatus est Francofurto-Viadrina, lustroque illic ferme integro Hodegus juvenum studiorum ad artium & lingvarum adyta fuit privatus, & Præceptor simul Knefbeckiorum, Equitum Marchicorum, in adibus

(1.) V. Gasp. Conradi *Mikrologium II. Prosopographia Melice* p. 16.

adibus D. Christoph. Pelargi, Theologi celeberrimi, domesticus (1.). Gymnasii tandem Electoralis, in urbe Berolinensi, Joachimici Rector a Johanne Sigismundo, Electore Brandenburgico, designatus, huic, per quinque circiter lustra, summa tum laude praeuit, & inter Germaniae Philologos ac Poetas 2vo suo praecipuos locum haud infimum promeritus, d. 3. Oct. A. 1638. vivis sexagenarius (2.) excessit.

Confer de illo praeter jam allegatos, Alb. Wichgrevii *Cent. I. Anagrammatum, Dec. IV., n. 4., p. 43.*, Willichii Westhovii *P. I. Poematum p. 140. 141.*, & G. M. Königii *Biblioth. Vet. & Novam, lit. D.*

ELOGIA.

Calp. Conradus (l. c.) hoc eum commendat Disticho:

Dressemius Vates, duce natura, arte magistra, est:

Digne illum laurum ferre quis ergo neget?

D. G. Morhofius (*Or. VIII. p. 243.*) illustribus orbis literati e Cimbria accenset sideribus:

Jac. Thomasio (*in Diff. de Plagio Lit. §. 56.*) & Joh. Christoph. Becmannus (*in Notitia Universit. Francof., c. 7., p. 130.*) Virum vocant doctissimum.

Alb. Wichgrevius (l. c.) Carmina ejus culae, terse & polite, scripta esse, judicat, nominisqve Anagrammata hoc exhibet: *Samuel Dressemius * Seve Musis laudem.*

SCRIPTA EDITA.

I. PROPRIA.

Epithalamium in nuptias M. Harderi Bulichii, Rect. Soltqvell., prolixum. Francof. ad V. 1603. in 4.

Quaestiones aliquot Philosophicae, ad disp. propositae. Francof. ad Viadr. 1610. in 4.

Disp. de Voce, ejusque natura, causis & incrementis. Ibid. 1610. in 4.

Disput. III. Ethicae: 1. de justitia universali; 2. de justitia particulari & talione; 3. de Jure & aequitate. Ibid. 1610. in 4.

Disp. de Virtutibus boni Principis. Ibid. 1610. in 4.

Carmen παρὰ γὰρ μάλιστα de nativitate Jesu Christi. Ibid. in 4.

Carmen Panegyricum in laudes Joh. Sigismundi, electoris Brandenburgici. Ibid. 1610. in 4. (*V. Becm. Catal. Bibl. Francof. p. 150.*)

Oratio super funere filii Joh. Voiti. Ibid. 1611. in 4. (*Catal.*)

Orationes duae; prior de Industria & studio laboris; altera de Aeris salubritate, & studiorum commoditate, in valle Joachimica. Ibid. 1617. in 4.

Jesuitarum Carmina, in nupera Dixta Francofurtana, ubi maxime Reip. vulnera sanare opus erat, a viperina claudii illius, & mente, & corpore, militis, Ignatii Lojolz, progenie, ad magis inflammanda & exulceranda eadem vulnera, passim disseminata. Cum Carminibus, Jesuiticis huic libellis famosis oppositis. Junctim ἀντιόμως A. 1619. prodierunt. Posteriora vero Antijesuitica Dressemio jam, D. Gotfr. Wegneri indicio, per Vinc. Placcium, *T. I. Theatri Anon. & Pseudon., c. 10., p. 404. 405.*, sunt vindicata.

Epigrammata XIV. elegantissima, partim Graeca, partim Latina, in obitum D. Christoph. Pelargi, Academici ad Viadrum Francofurtanum Theologi, A. 1633. edita, & postea a Joh. Chr. Becmanno *Notitia suae Universitatis Francofurtanae* (Francof. ad V. A. 1707. in fol. excusae), c. 7., p. 130. 131. 132., inserta.

II. ALIENUM.

Josephi Iscani de Bello Trojano Libri VII., carmine Heroico scripti, & aliquoties sub Cornelii Nepotis nomine editi, Autori suo a Dressemio restituti, & Notis illustrati. Francof. ad Viadr. 1620. in 4. Recusi, cum Notis Dressemianis, in Ludovici a Smids, Med. D., Editione Historiae Dietyos Cretenensis & Daretis Phrygii de bello Trojano geminae, notis variorum, gemmisque & numismatis, illustrata, quae Amstelodami A. 1702. in 4. prodit. Priorem Dressemii ipsius Editionem commendarunt, aliisque praeulerunt, Ol. Borrichius *Diff. II. de Poet. Lat. p. 88.*, Lipsienses in *Actis Erud.*, *M. Jul. A. 1691., p. 335.*, & D. G. Morhofius *T. I. Polyhist., Lib. 4., c. 11., p. 148.* Notae Dressemii a Lipsiensibus, in *Actis iisdem, M. Febr. A. 1702., p. 16.*, erudite, & a Jac. Thomasio, in *Diff. de Plag. Lit. §. 56.*, scitissime, vocantur, Jac. Bernhardus, in recensu Editionis posterioris, *Novis Reip. Lit. Gallicis* inserto, *M. Febr. A. 1702., p. 207. 208.* easdem, in hac in meliorem redactas ordinem, bonas itidem esse fatetur, sed Dressemii praefationem affectationis in stylo Latino, ob voces phraesque, non solum obsoletas, sed & Graecas, ubique immixtas, ridiculae infimulat, & ob hoc Cacoethes, Autorem un terrible savant jocosae appellat. (De ipso Poemate, ejusque Scriptore, Josepho Iscano, Anglo Episcopo Sec. XIII. Burdigalensi, lectu digna, praeter Editores, suggerent Joh. Lelandus *T. I. de Scriptt. Britann., c. 217., p. 236-239.*, Gvillh. Cambdeni *Britanniae Epitome p. 118.*, Joh. Prince in the *Worthies of Devon*, & ex eo, Lipsienses in *Actis Erud.*, *M. Jul. A. 1702., p. 289. 290.*, Gerh. Joh. Vossius *L. 2. de Hist. Lat., c. 16., p. 450. 451.*, Tob. Magirus in *Eponymol. Crit. p. 64. 65.*, Ol. Borrichius & Jac. Thomasio *II. cc.*, Vinc. Placcius in *Tr. de Scr. Anon. & Pseudon. p. 184.*, inque *Theatro eorundem, T. II., p. 222. 223.*, ac Joh. Alb. Fabricius *Lib. I. Biblioth. Lat. p. 72. 73. 74.*)

CHRISTIANUS DRUELÆUS, Parochiz ruralis, in Praefectura Rendesburgensi, Kellinghusanae Pastor.

Postilla Epistolico-Evangelica Harmonica; h. e. Dispositio Epistolarum Dominicalium & Festivalium Logica secundum concordantiam & Harmoniam Evangeliorum summaria. Stadz 1656. in 8. (*3. Pl.*)

Des Ersten Theils Psalmodiz Davidico-Ecclesiasticae Erstes Zeñ, welches 29. Concertlein, auß den zehn ersten Psalmen Davids, mit 1. 2. 3. und 4. Stimmen, begreiffet. Hamburgi 1650. in 4. Partes reliquae non prodierunt.

Promptuarium Biblicum, seu Commentarius totius S. Scripturae amplissimus, in *Catal. Nund. Lips. A. 1652. Vern. p. 45.* promissus, & (sicut a V. Cl., Trog. Arnkielio, accepi) ad umbilicum ab Autore perductus, sed ἀνέκδοτος.

EILHARDUS DUDOVIVS, *Brahmugensis* (i. e., per ἀνὰ γράμμα, *Hamburgensis*), cum praefationibus suis, denuo edidit:

1. Joh. Frederi Sen., Past. Hamburg. & tandem Superint. Wismar., Encomion Hamburgi, carmine scriptum Heroico, & Witebergae antehac A. 1537. publicatum, Hamburgi 1602. in 8. Cui tamen Editioni Epigrammatum Libri II. (quorum prior memoriz Virorum clarissimorum, & de Ecclesia & republ. Hamburgensi optime meritorum, consecratus fuisse perhibetur), in fronte licet promissi, non accesserunt.

2. Matthaei Delii Junioris, Hamburgensis, Libros IV. de arte Jocandi, juxta editionem Anni 1555. Witebergensem reclusos, & Libro Epigrammatum jocularium auctos, Hamburgi A. 1602. in 8. (*De his supra jam est dictum sub nomine Delii.*)

V. de illo Joh. Alb. Fabricii *Praefat. Partis I. Memor. Hamb. p. p. 10. 11.*

Nn 2

ANNA

(1.) V. Frid. Taubmauni Carmen ad eum, in *Schediasmatibus, Lib. I. Epigramm. p. 691. 692.* (2.) V. Hem. Wittenail *T. I. Diet. Biograph. Sec. XVII., ad A. 1698.*

ANNA REGINA DUHLIA, quam circa A. 1600. vixisse, & in urbis Crempensis vicinia vivis excessisse, Christ. Franc. Paulinus, mulieribus eam eruditis annuerans, testatur, ἀνέκδοτον reliquit Volumen (in 4.) mediocre dictorum e singulis Periochis dierum dominicorum festorumque Evangelicis insigniorum atque ἐμψαύων/ἑργων, a se selectorum atque illustratorum. V. Christ. Franc. Paulini hoch und wohlgelabtes teutsches Frauenzimmer p. 40.

HENRICUS DÜRKOPIUS, Lubecensis, Templi in patria Jacobzi, ab A. 1695., Petrini autem Germanorum Hafniensis, ab A. 1706., Ecclesiastes & ab A. 1709. Pastor, simulque Professor in Academia aliquamdiu Catecheticus, Theol. Doctor Gryphiswaldi a Joh. Frid. Mayero, d. 23. Apr. A. 1711., creatus; Gener Georg. Ritteri, Pastoris apud Lubecenses Petrini.

V. de illo *Testimonium* Ordinis Ecclesiastici Lubecensis, quo Hafniam discessurum commendavit, Lubecæ A. 1706. in 4. excusum, & ex isto, *Nova Lit. Lubec.*, M. Oct. A. 1706., p. 319. J. H. a Seelen P. I. Athen. Lubec. p. 295. 296. 297.

Orium *Quadragesimale*, seu Meditationes de passione Jesu Christi, III. Disputationibus propositæ. Hafn. 1709. in 4. (V. N. L. Lub., M. Jun. A. 1709., p. 269.).

Disp. Inaug. de Concurſu divino in Sphæra naturæ, Præſide D. Joh. Frid. Mayero. Gryphisw. 1711. in 4. cujus Scia-graphiam exhibet Pars XIII. der gelehrten Famæ p. 10. 11. 12.

Ägliche Hausſchule vor sich und seine liebe Beichtkinder, aufgerichtet. Ratzeburgi 1698. in 8. Libellus Catecheticus, u-xori inscriptus, de quo V. N. L. Lub., M. Sept. A. 1698., p. 172.

Erste Milch, nicht nur den jungen Kindern, sondern auch den erwachsenen, vorgeſetzt. Hafniz 1707. & 1710. in 8.

Christl. Vorbericht an die deutsche Gemeine in Kopenhagen, wegen des öffentlich zu haltenden Catechismus - Examinis. Hafn. 1707. in 8. (V. N. L. Lub., M. Maj. A. 1707., p. 148. 149.).

Der feste Grund der seligmachenden Religion, wie er, aus H. Schrift, nach Anweisung des Catechismi Lutheri, zu legen und zu befestigen. Hafniz 1707. & 1717. in 8.

Einige feurige Kohlen von der unendlichen Blut Göttlicher Liebe, nach Anleitung zweyer Sprüche heiliger Schrift, (Pl CXVIII. 5. und Rom. VIII. 14.) zusammen gelegt. Hafn. 1712. in 8.

Erster Milch erster Theil, worinn, bey zulanglicher Erklärung der 5. ersten Gebote, zugleich ein und ander Spruch und ma-terie umständlich ist angesehen, quæ Hafniz A. 1713. in 8. teile Cat. nund. produt.

Promittuntur præterea ab illo, teste Seelenio l. c. p. 297. sequentia, hæcenus ἀνέκδοτα:

1. Disputatio Barbarismis Anti-Barbari Langiani opposita, de qua Præfatio Disputationis Inaug. consulenda.
2. Orium quadragesimale continuatum.
3. Concurſus divinus in Sphæra gratiæ.
4. Quæſtio, utrum Impii etiam vi meriti Christi resurgant?
5. Lectiones cursoriæ in Joh. XX. 17.

JOHANNES OTTO DÜRKOPPIUS, Glückstadiensis, Caroli Rudolphi, Ducis Württembergici, Copiarum in Brabantia & Flandria Danicarum Archistrategi, Secretarius, in iisdem provinciis, bellicus, & post reditum ex istis, Friderici IV., Regis Daniz, Consiliarius Cameralis, A. C. 1712., & ætatis 48., Hamburgi defunctus, ac in Cœnobii Itze-hoenſis templo ſepultus; Poeta Germanicus, etſi literis operam non dedisset, haud contemnendus. V. de illo Dan. Sasſii *Præfationem* ſcripti ſequentis.

Poetiſche Ueberſetzung der heiligen Psalmen Davids, meistens nach den Melodien der Evangelisch-Lutherischen Kirchen-Gesänge; nach des Autoris Tode von Dan. Sasſio, Predigern zu Altona, mit seiner Vorrede, ausgeſetiget. Hamburgi 1715. in 8.

WILHELMUS a DUTHEN, Hamburgensis, J. U. D.

Concluſiones Juridicæ Inaugurales Theoreſico-Præctiæ. Altorſii 1677. in 4.

E.

JOHANNES EBELINGIUS Senior, Hamburgensis, Medici filius, Artis itidem Medicæ Doctör (Marpurgi A. 1617. ab Henr. Petrizo creatus) & in urbe patria Practicus, Poliater ejusdem A. 1621. (1.), & deinde Protophysicus, est electus, simulque templi Cathedralis fuit Vicarius, & ab A. 1652. (d. 19. Febr.), Collegii Vicariorum Decanus. Quo Decanatu cum Kal. Mart. A. 1657. se abdicasset, anno ſequenti 1658., d. 8. Jul., est defunctus (2.), Filiumque ἐμψαύων pariter atque ἐμψαύων, Joh. Ebelingium Juniores, ex Elifabetha, Ant. Cautii, Consiliarii Holſatici, filia (A. 1619. ducta & A. 1656. mortua), ſuſceptum, ſupremisqve A. 1647. Patavii artis Apollinæ ornatum honoribus (3.), reliquit ſuperſtitem.

Disp. Inaug. de Scorbuto, ſine Præſide habita. Marpurgi 1617. in 4. Recuſa in D. Henr. Petrizi, Prof. Medici Mar-purgi. *Agoniſmatis Medicis Marpurgensibus*, ibidem A. 1618. in 4. publicatis, p. 386-408.

Idea Loimodes; das iſt: Kurzer und einfältiger Bericht, wie man ſich, in den ieſo ſchwebenden Peſtilenzzeiten und Ster-belaufen, mit der Præſervation oder Verwahrung, wie auch Curation und Heilung der Peſtilenz, und etlicher ihrer Acci-dentien und Zufälle, verhalten ſolle; Auf Anordnung des Raths der Stadt Hamburg ausgegeben. Hamburgi 1628. in 4.

JACOBUS EBERHARDI, Parochus ruralis, in præfectura Tritoviensi, Barchſtedenſis.

Neue Bergſtädtiſche Kirchen- und Schul-kuſt, bey renovirung der Kirchen, in etlichen Predigten vorgetragen. Hamburgi 1686. in 8.

JOHANNES VOLBERTUS EBERS, Slesvicenſis, J. U. D. & Supremi Dicasterii Gottorpienſis, Judiciique Provincialis, Advocatus.

Disp. Inaug. de differentiis Juris Civilis & Jutici, circa ſucceſſionem ab inteſtato, Præſide D. Sim. Henr. Muſſro. Ki-lonii 1708. in 4. (V. *Nova Lit. Lubec.*, M. Jun. A. 1708., p. 157. 158., & M. Jul. p. 189.

JOHANNES DANIEL EBERUS, Academiz Kilonienſis, circa A. 1685., Secretarius, ac Vice-Bibliothecarius ſimul Gottorpienſis.

Genealogia familiæ Nobilium Dominorum a Thienen. Kilonii 1670. in fol.

Opus de familiis Nobilibus Holſaticis Genealogicum, in Ep. Dedic. *Genealogia* Thieniorum promiſſum. (Conſf. P. I. Iſag. ad Hiſt. Cimbr., c. 14., p. 211. 241.)

(1.) V. Joh. Alb. Fabricii P. II. *Memor. Hamburg.* p. 1046. *Patavinum*, Lib. I., c. 57., p. 195-199.

(2.) V. Fabricium l. c. p. 612. 1046.

(3.) V. Jac. Phil. Tomaſini *Gymnaſium*

(Si idem

[Si idem hic est cum Ebero, quem Svinfurtum, Franconia civitatem, Kilonio dedisse Gothofr. Ludovici, P. I. *Historia Rectorum & Scholarum* p. 65., perhibet, Scriptoribus Cimbriz adoptivis rectius accensetur, & in Tomum rejicietur sequentem.]

EBERHARDUS EBIO, Husensis, Matthiz (statim memorandi) filius, Parochus in Eiderstadia Tatingensis. *Kinder-Bibelbüchlein*, darinn 1000. außerselene Sprüche der H. Schrift, theils auf den Catechismus, theils auf die ordentlichen Evangelia, gerichtet, nebst einem Appendice etlicher schönen Reimgebetlein, zu finden. Slesvigz 1663. in 12.

Christ-Biblishe Spruch-Catechismus-Schul, darinn enthalten: 1. Die fünf Hauptstücke des Catechismi, mit der Auflegung Lutheri; 2. Biblishe Catechismus-Ubung, oder Erklärung des Catechismi durch Biblishe Sprüche; 3. Kurze Catechismus-Fragen, vor die Jugend. Hamburgi 1690. in 12.

MATTHIAS EBIO, Husensis, Scholz patria Cantor, ab A. 1616. ad 1673., d. 20. Dec. A.C. 1676., ac ætatis 86., mortuus. V. de illo J. M. Kraffii *Husumische Kirchen-Historie* p. 360.

Isagoge Musica, oder gründlicher Unterricht, wie ein Knabe, in kurzer Zeit, die Musicam, mit geringer Mühe, lernen köny: *Wobey*, zur Übung, XXII. teutsche Kirchengesänge fugesweise in unisono gesetzt sind. Hamburgi 1651. in 8.

Prodromus Cationum Ecclesiasticarum, in Decades tres distributus; das ist: Vortrab geistlicher Kirchengesänge, deren etliche noch nie in die Musick gekommen, samt etlichen Psalmen Davids; mit 2. Stimmen, concertweise, nebst dem Basso Continuo, in ein Corpus füßlich zu gebrauchen gesetzt. Hamburgi 1651. in 4.

MATTHIAS EBIO, Curovia Holfatus.

Disp. de notitia Dei naturali, Præfide D. Christ. Kortholito. Kilonii 1679. in 4.

Diff. in Ebionem sub hoc titulo: Ebio in Ebionem, Hæresiarcham primum primi seculi, abnegatorem divinitatis Christi; i. e. Ebionismus breviter descriptus & refutatus. Plön. 1685. in 4. V. J. A. Schmidii *T. II. Inrod. Sagistar. in H. E. p. 682.*

Catechismus-Fragen auß der Bibel, worinn die ganze Christliche Lehre deutlich vorgetragen. Lubecz 1702. in 12.

BLASIVS ECKENBERGER, Lubecensis, (non vero Flensburgensis, uti perperam tradit Franc. Ern. *Vogtius in Commentat. in Leges Juticas de homicidio* §. 2. p. 3.) cum, A. 1594. se septuagenarium fuisse, & Scribz Præfecturæ Flensburgensis regii, per annos jam 46., functum officio, ipsemet (1.) testetur, A. 1524. natalem haud dubie habuit, &, post reditum ex Academia Lipsiensi, ac Jus civitatis a Magistratu, sicut ipse refert, impetratum Flensburgensi, A. 1548., Christiano III. Rege Danis imperante, tractus scriba evasit suburbicarii. Quo in munere illi, & Successoribus, Frederico II. ac Christiano IV., fidem suam ac diligentiam ita probavit, ut, una cum Adolpho, Duce Holsat-Gottorpiensi, Grammatei simul publici, in supremo Judicio provinciali, munere eum fungi voluerint, & A. 1559. præterea Dithmarsiz, armis suis subactæ, leges corrigere, ac ad præsentem mutatæ reipublicæ statum accommodare, jussent (2.). Octuagenarius A. 1603. adhuc fuit superstes, cum, triennio ante, Anno seculari 1600., sepulchro in æde Nicolaitana Flensburgensi contiguum parietem imagine sua, & hoc in eam Tetrasticho, vivus exornasset:

Ingens Lubecum genuit me, Lipsia culta | *Qualis erat facies, cum septuagesimus annus*
Formavit mores, Flensopolis thalamum. | *Septimus effugeret, picta tabella refert.*

Insignem, qua plerosque ævo suo superavit, Juris Danici ac Cimbrici peritiam, summa industria, ac assiduo rerum forensium usu, comparatam, abunde ostendit *Versio Nomocanonis Jutici Saxonica* eximia, in gratiam incolarum Ducatus Slesvicnsis (qui cum Jure hoc omnes teneantur, non omnes tamen linguam callent, quæ conscriptum est, Danicam), hortatu Henr. Ranzovii, Proregis Cimbrici, aliorumque Consiliariorum Rectorum & Ducalium, juxta exemplar illius Danicum, Christiani IV., Regis, jussu, a Senatoribus aulicis revisum, emendatum, auctum, & a Nicolao Kaasio, Regni Cancellario, Hafniæ A. 1590. publicatum, concinnata, bis edita, & *Repertorio* illustrata utilissimo. Quam cum, verbum verbo fideliter reddens, &, ubicunque hoc fieri, ob diversum linguæ utriusque genium, non poterat, ipsa Prototypi Danici verba versionis suæ, Canuti, Episcopi Wiburgensis, Interpretis Latini (cujus eum vestigiis pressè insinuisse a Pet. Resenio (3.) est observatum), exemplo, adjiciens, absolvisset, Rectorum Consiliariorum censuræ Anderschoviz in Seelandia subjecit, &, post revisionem Georg. Schomakeri, J. U. D., accuratam, albos horum meritam calculos, hortatu Nicol. Kaasii, Cancellarii (a quo regio ei de indemnitate prospectum est *Diplomate* (4.)), sub titulo A. 1593. edidit sequenti:

Das rechte Jütische Lombboock Waldemari II., Könings in Dennemard, A. C. 1240. gestreben, und A. 1590. übersehn, corrigiret, unde in dem Dänischen verbessert, to Kopenhagen in de Druck utgegaen: Nu uth dem Dänischen in de Holsstenische Sprake, van Worde to Worde, also dat beyden Spraken am nechsten best geschehn mögen, up dat trimlichste gebracht, unde ummegeisset. Slesvigz 1593. in 4. Versioni, nomen interpretis Eckenbergeri, in priori hac Editione, non in titulo, sed sub finem Epistolæ ad Christ. IV., Regem, Dedicatoriz, indicanti, seorsim paulo post accessit *Repertorium*, Joh. Adolpho, Duci Holf., dedicatum, & hanc præferens inscriptionem:

Repertorium Alphabeticum, darinn die Dänische Wörter, so in dem Lombboock etwas fremdd und schwer zu verstehen mit unterlauffen, nach Ordnung des Alphabets erkläret zu finden seyn, und mit den Concordantiis Thordonis Deghn, Daniz Legiferi, und aller anderen, Waldemaro II. gefolgten, Könige, Constitutionen, Reccessen, Gaardsrecht, Handvesten, Privilegien, und allen andern Rescripten, Confirmationen, Erbveremigungen und Verträgen, zwischen dem Reiche Dennemard, und beyden Fürstenthümern, Sleswig und Holstein, aufgerichtet, imgleichen mit der A. 1573. publicirten Landgesichtsordnung, verglichen werden: Es ist auch hinzugehan die Conciliation oder Vergleichung des Textes des Jütischen und Seeländischen Lombboocks. Slesvigz 1594. in 4.

Secunda & Versio (denuo revisæ), & *Repertorii*, Editio, nomen Eckenbergeri in ipso præferens titulo, sine mentione loci, A. 1603. in 4. prodit. Non vidit vero lucem, quam adjicere illi Nolter parabat, Pars altera, Idiomate Saxonico (uti Index ejus, primæ præfixus, testatur) exhibitura: 1. Synopsis tabularem Nomocanonis Jutici; 2. Synopsis ejusdem Mnemonico-Poeticam; 3. varias de Juramentis commentationes; 4. Constitutiones Waldemari Regis, & Articulos ac correctiones Legum Thordonis Deghn, Daniz Legiferi; 5. Tr. de emptione agrorum; 6. Admonitiones de processibus singularium alivot casuum; 7. Erici Glipping, Regis Daniz, Jus fundi particulare (*Birtrecht*), Neoburgi in Fionia A. 1269. promulgatum; 8. alia hujus generis plura, in Indice illo enumerata. MSta hæc pars, teste Pet. Resenio, l. c., lit. d. 1. a., & in *Bibliotheca sue Catalogo* p. 121., superest in Bibliotheca, a se Academiz Hafniensi, donata, nec differt, uti credo, ab Eckenbergeri Glossa oder Erklärung des Jütischen Lombboocks, quam Thomam Bartholinum Junorem *ἀνέκδοτον* asservasse Bibliothecæ ejus Index posthumus, p. 46., me edocuit.

Versio Saxonica Nomocanonis Jutici & Repertorium in hunc alphabeticum, tertia vice, curante Emanuele Wölffli, Mollerii Cimb. Lit. Tom. I. O o

(1.) In Ep. Dedic. Editioni prioris *Repertor.*, *Nomocanonis Jutici* A. 1594. præfixa. (2.) V. eandem Ep. Dedic. *Repertorii*. (3.) In *Prolog. Versionis Germ.*, *Kraßiana Nomocanonis Jutici*, lit. d. 1. b. (4.) V. Ep. Dedic. Editionis prioris.

lio, Advocato Flensburgerli (qui Joach. Blüttingu Glossas etiam in eundem Nomocanonem, ineditas hactenus, adjecit), sub hoc Flensburgi A. 1717. in 4. prodierunt titulo: *das Jüdische Torobuch*, so in diesen Landen, vornemlich im Herzogthum Schleswig, introducirt und gebräuchlich ist, vor diesem zwey mahl, A. 1593. und 1603., von Blasio Eichenbergern in Holsteinischer Sprache herausgegeben, ameyo aber, zum dritten mahl, wiederum in selbiger Sprache, samt dem vermehrten und verbesserten Repertorio oder Register, wie auch Joach. Blüttings Glossa oder Erklärung über obgedachtes Torobuch, zum Drucke befördert durch E. W. Repertorium Wölielii, teste Praefatione, multis auxit vocibus, meliori ordine disposuit, & omisissis allegationibus Nomocanonis veteris Seelandici, jam abrogati, aliis ad Codicem novum Danicum Christianeum locupletavit remissionibus. De versione Eckenbergeri Joach. Blüttingus, in *Glossa sua ad Pol.*, Tit., p. 1. 2., asperius hoc tulit judicium: In der translation oder Ueufegung aus der Dänischen in die Holsteinische Sprache, hat Bl. Eichenberg viel grosse Fehler begangen, Zufüge gemacht, auch an vielen Orten den Text sehr verdunkelt. Quod a Vogtio in *Commentat. in Leges Juricas de homicidio*, §. 2. p. 3. est repetitum, & ni fallor, approbatum.

Confer de Eckenbergero quz, a me partem sibi maximam communicata, Pet. Resenius, Acad. Hafniensis JCrusabique Præses, cum effigie ejus, in *Prolegomenis Versionis Germanicæ Nomocanonis Jurici*, ab Erico Krabbio concinnata, & a se Hafniæ A. 1684. in 4. editæ (lit. d. 1. & 2.), attulit, nec non *Partem I. Isagoges meæ ad Hist. Cimbr.*, c. 15., §. 12. & 14., p. 266-270., & Ant. Heimreichii *Lib. III. Chronici Frisicæ Borealis*, c. 8., p. 283. Edit. sec.

GEORGIUS EDERUS, Lubecensis, Ecclesiastes aulicus Saxo-Lauenburgicus, simulque Ædis sacre in monte S. Georgii, civitati vicino Ratzeburgerli, Pastor.

Fidelium crux & lux, aller Gläubigen Trübsal und Helligkeit, oder Leichpredigt über August Friderich von Göhren, aus 2 Cor. IV. 17. Lubecz 1650. in 4.

Pauli refrigerium & desiderium, Trost und Lust, oder Leichpr. über Thom. von Göhren, Fürstl. Nieder-Sächsischen Oberhofmarschall, aus Phil. I. 21. 23. Lubecz 1655. in 4.

Justi tribulationes, DEI miserationes; der Gerechten Herzeleid, und Gottes Hülffe und Barmherzigkeit, oder Leichpred. über Margareta Reichelinn, aus Ps. XXXIV. 20. Hamburgi 1655. in 4.

ESDRAS EDZARDUS, Hamburgensis, Jodoci, primi novæ ædis Michaelitanæ Pastoris, filius, d. 28. Jun. A. 1629. in lucem editus, & cum, decennio ferme integro, Lingvis Orientalibus, præsertim vero Hebrææ, ejusque Dialectis, & Theologiæ, operam, in Academiis Germanicis, sedulam pariter atque felicem impendisset, Licentia hujus titulum in Rostochienli, d. 2. Sept. A. 1656., Brabeuta D. Joh. Georg. Dorscheo, adeptus, omnem vitam reliquam in urbe patria & otio transegit literario, sed valde, etsi a muneribus abhorreret publicis & librorum scriptione, negotioso. Integro enim hoc semiseculo, & quod excurrit, omne ferme tempus suum domesticæ & gratuitæ Studioforum, in literis lingvisque sacris, & studiis Thalmudico-Rabbinicis, ac puerorum in Catecheseos rudimentis, institutioni, potissimum vero Judæorum ad sacra Christiana conversioni, eo dicavit successu, quem non patria solum aut Germania, sed gentes etiam extere cultiores, sunt admiratæ, hisque laboribus Kal. Jan. A. C. 1708., & æt. 79., est immortalis. Fusus de his, scriptisque (pauculis licet atque exiguis), & aliis ad vitam ejus spectantibus, Tomo commentabimur ultimo. Consulatur interim, præter vitæ Historiam, *Novis Literariis Germanicis*, M. Febr. A. 1708., p. 76-80., insertam, & a Joh. Alb. Fabricio, P. II. *Memor. Hamburg.* p. 1032-1044., repetitam, Joh. Georg. Dorschei duo Programmata, & Oratio solennis, quibus promotioni ejus A. 1656. prælusit Academicæ, in *Sylloge semestri Miscellaneorum Historico-Theologicorum* (Rostochii A. 1669. edita), p. 77-104. 187-209. 236-246., J. Fr. Buddæi *Appendix Lexici Historici* p. 9., & Chr. Woltereckii auctibilibet Bericht von allerhand neuen Büchern, *Seit. I. A.* 1708., p. 125-128.

GEORGIUS ELIEZER EDZARDUS, Hamburgensis, Esdræ, modo laudati, ex Angelica Lessia filius, Lingvæ Græcæ & Historiarum in patriæ Gymnasio Professor, d. 18. Jun. A. 1685., in Rud. Capelli locum, electus, hujusque Rectorati A. 1710. quinta vice functus. A. 1717. professione Græco-Historica Mich. Richzo cessit & in munere vicissim Lingvas docendi orientales Jo. Christoph. Wolfio successit.

V. de illo Vinc. Placcii (cui filius audit *Esdræ Edzardi plane patrisfilius*) *Invitationem super Symbolis ad Anonymos & Pseudonymos detectos promissis*, p. 34. 35. 60., Joh. Alb. Fabricii P. II. *Memor. Hamburg.* p. 1094., & Magni Ronnovii, Sveici (a quo *Musarum Orientalium ac Græcanicarum delictum, Vir maximi ingenii, inque literis Orientalibus aliisque solidissime versatus*, appellatur), *Notas ad Cod. Thalm. de estimationibus*, A. 1690. a se editum, p. 11. In literis Thalmudicis hodie Princeps & Labores ejus Gemarici eruditi audiunt J. A. Fabricio in *Bibliogr. antiq.* p. 4. 5.

SCRIPTA EDITA.

Programmata funebria Hamburgensia, sigillatim scripta & in fol. edita, in exequiis: 1. D. Alb. Schweiningii, Syndici, A. 1688.; 2. Casp. Westermanni, J. U. L. & Senatoris, 1688.; 3. Jac. Sylmii, J. U. L. & Senatoris, A. 1693.; 4. D. Joh. Theod. Schafshuffii, Consulis, A. 1697.; 5. Vinc. Placcii, J. U. L. & Gymn. Prof., A. 1699.; 6. Eberh. Anckelmanni, Th. Lic. & LL. Or. Prof., A. 1703.; 7. Pet. Meieri, J. U. L. & Senatoris, A. 1703.; 8. Joh. Winkleri Ord. Eccl. Senioris, A. 1705.; 9. Joach. Lemmermanni, Consulis, A. 1704.; 10. D. Lucæ a Bostel Consulis, A. 1716. 11. Georg. Heldii, J. U. L. & Senatoris, A. 1716. 12. Ludov. Becceleri, Consulis, A. 1722. 13. D. Gerh. Schröderi, Consulis, A. 1723.

(Ex hisce primum, secundum, tertium, quartum, septimum & nonum, Joh. Alb. Fabricius Hamburgi A. 1710., *Parte I. Memoriarum Hamburgensium*, sextum Georg. Henr. Götzii Lubecz A. 1708., in *Elogiis Philologorum Hebræorum* p. 73-80., & octavum Casp. Büßingius Hamburgi A. 1705., sub finem Sermonis sui in Winkleri, memoriam funebri Germanici, ac J. A. Fabricius A. 1711., P. III. *Mem. Hamb.* p. 351-365., reliqua P. V. p. 295-312. 352-365. 371-387. 398-412. curarunt recudi.)

Tractatus Thalmudici *Avoda Sara*, five de Idololatria, Caput Primum, e Gemara Babylonica Latine redditum, & Annotationibus illustratum. Præmissa est Praefatio, qua usus capitis hujus contra Judæos ostenditur. Hamb. 1705. in 4.

Ejusdem Tractatus Caput II., versione Latina & Annotationibus itidem illustratum. Hamburgi 1710. in 4. Recensum A. 1711. exhibuit Anonymi *Neuer Büchersaal*, *Seit. 6.*, p. 470-494.

Gabr. Groddeckii, LL. Or. Prof. Dantiscani, Spicilegium librorum Anonymorum & Pseudonymorum, qui lingua Rabbinica, partim impressi, partim MSSi, reperiuntur, ab eo Notis suis hinc inde firmatum atque auctum, & Vinc. Placcii *Theatri Anonymorum & Pseudonymorum posthumi*, Hamburgi A. 1708. in fol. excusi, Tomo I., Appendicis instar (p. 679-726.), adjectum. In Notas hæc Edzardus Schediasmatis de eodem argumento integri, quod Vinc. Placcius (in *Invitat. II. cc.*) in gratiam suam ab eo jam esse concinnatum retulit, materiam congestisse videtur.

Tractatus Thalmudici Berachot, five de Benedictionibus & precationibus, Caput primum, e Gemara Babylonica, Latine redditum, annotationibusque illustratum. Hamb. 1713. in 4. cujus Recensus honorificos Lipsienses in *Actis Erud. Germanicis*, P. XIII. p. 23-34., & Val. Ern. Löscherus in den *Unschuldigen Theol. Nachrichten*, *Seit. 6.* A. 1713. p. 989. 990. exhibuerunt.

INEDITA.

INEDITA.

Codicis Thalmudici *Avoda Sara* Gemara utraque, Babylonica & Hierosolymitana, ab eo juvene (teste Ronnovio l. c.) Latine translata, cujus capita tantum duo priora hæcenus prodierunt.

Versio Latina Alcorani, ab ipso met in *Notis ad c. 1. hujus Tr. Thalm.* p. 184. allegata.

Or. auspicalis, quæ, in Gymnasio Hamburgensi, d. 9. Jul. A. 1685., a Lingvæ Græcæ Professore, ut officio suo satisfaciat, literaturæ etiam Hebrææ cognitionem requiri, ab eo est ostentum. V. J. A. Fabricii *P. II. Mem. Hamb.* p. 1094.

Codicis Thalmudici Berachot (cujus Cap. 1. tantum edidit) Capita quinque reliqua, eodem studio translata & illustrata. V. Jo. Massonii *Hist. crit. de la Republ. des Lettres* p. 452.

JOHANNES ESDRAS EDZARDUS, Esdræ filius, Hamburgi d. 23. Junii A. 1662. natus, cum studiis facris, in Academia Giessena, aliisque Germaniæ & Helvetiæ, vacasset, Rostochiiqve eorundem tyrones docere cœpisset, Templi S. Trinitatis, in Metropoli Angliæ Londinensi, Lutherani Pastor A. 1686. est electus, & Gerh. Martens, Stadeni, primo ejusdem Antistiti, in munere hoc subrogatus. Obiisse Londini perhibetur d. 15. Nov. A. C. 1713., & ætatis 52., in *Appendice Lexici Eruditorum compendiosæ Germanici Lipsiensis* p. 2625., M. Majo A. 1714. a Joh. Jac. Schudtio *Parte I. der Jüdischen Merckwürdigkeiten, Lib. V., c. 8.*, die autem 10. Maji A. 1714. a Christ. Grundmanno in *Urnis Literarum, A. 1714. defunctorum* (Tomo IV. *Miscellan. Lips.* p. 289.

Mariz gutes Theil, als das Theil der Gerechten, oder Reichpredigt über Mariam II., Königin von Großbritannien, auß Prov. XIV. 32., d. 10. Mart. A. 1695. gehalten. Hamburgi 1695. in fol. (*Catal.*)

Historia Angliæ Ecclesiastica *avind. 75c*, sed prælo parata, quæ a Joh. Chr. Wolfo (in *Diff. de Carcere eruditorum Musæo* p. 24.) laudatur. conf. *appendic. Lex. Erud. Lips.* p. 2625.

M. SEBASTIANUS EDZARDUS, Hamburgensis, Esdræ filius natu minimus, e parentis ac Vinc. Placcii disciplina dimissus, Anno æt. 18. Belgium ac Angliam, indeqve redux Academiam Witebergensem, adiit, & in hac, spatio annuo vix elapso, Magistri titulum (1.), locumqve deinceps A. 1696. inter Ordinis Assessores Philosophici, nentiquam verò Professionem (uti Joh. Clericus (2.) credidisse videtur) Philosophicam, obtinuit. Hac enim, & Logico-Metaphysica quidem, in Gymnasio ei urbis patriæ Hamburgensis, Anno demum 1699., Prid. Non. Martii, cum beneficio fortis D. Joh. Alb. Fabricio, numero suffragiorum pari gaviso, esset prælatus, obtigit, & d. 30. mensis ejusdem Oratione de accessionibus Metaphysicis solenni ab illo est inchoata (3.). Parente & fratribus longe scribaciore, Scriptis minutionibus adversus Theologos, non Reformatos solum, sed & Lutheranos, Heretodoxiæ a se accusatos, Polemicis quam plurimis inclarescere hæcenus studuit, sed eo, cum & Zeli præcipitis nimia, in controversiis etiam minoris momenti, *quæstis*, & acrimonia styli maledica, frequenter peccaret, eventum, ut, ex ingenti Virorum, quos lacecessit, celebrium numero, vix unus aut alter (sicut ab Anonymo Ad. Rechenbergii *Hyperaspista* (4.) jam est observatum) responso adversarium hunc sit dignatus, Reges autem Principesqve Germanici, publica autoritate in fontes pariter atqve infontes promiscue sævientis audaciam intolerabilem coercendam esse, judicaverint. Hos inter Fridericus, Rex Prussiz, ab Academiæ suæ Halensis (quam vernaculo ille sermone, maligna literæ unius mutatione, *die Hölische*, sive Tartaream, vocaverat) Professoribus, in *Cohortis fanaticæ impietate* acerbè traductis, d. 10. Mart. A. 1703. imploratus, suas de illa querelas, eodem mox anno, & postea aliquoties, per Legatum ordinarium, summa cum indignatione, ad Senatum detulit Hamburgensem. A quo, post causæ cognitionem, & Scriptum istud vendi est prohibitum, & Autor, quæ par erat, severitate obiurgatus, officii etiam publici, si Dramatis de Parochiæ Hamburgensis Jacobæ turbis Scriptori Satyrico, ipsum sub *Philomaris*, ob eundem libellum, exagitantî nomine (5.), tuto credi potest, jacturam, nisi Dux pro eâ Brunsvico-Lüneburgicus intercessisset, passurus. Quæ de re Academiæ Halensis ad Regem suum, Regisqve ad Senatum Hamburgensem, Epistolæ Germanicæ, typis excusæ publicis, & Edzardi Apologia ad senatum patriæ, quæ styli sui excusare eodem A. 1703. conatus est maledicentiam, itidem vernacula, possunt consuli. Quæ Magistratus sui censura cum nihilo ille redditus moderatior, & Reformatos, & propriæ Doctores Ecclesiæ, sibi suspectos, lacecessere Diatribis plurimis pergeret, quinque ex his, *de fugienda cum Reformatis unione, de causis Unionis a Calvinianis quæsitæ, de Cæna Domini contra Spenerum, adversus Joh. Fabricii Jun. Considerationem controversiarum, & de Calvinianorum Pelagianismo*, intra triennium publicatæ proximum, d. 23. Febr. A. 1705., ejusdem Monarchiæ Prussici jussu, velut in *Deum blasphemæ, Principes inter se committere laborantes, didisqve refertæ injuriis ac violentis*, Berolini publicè igni sunt addictæ (6.). Verum nec hac contumelia, nec decreto, quo Ordines Germaniæ Principesqve Evangelici universi A. 1707., in Comitibus Ratisbonensibus, Zelum ejus turbulentum, importunum & maledicum, damnarunt, coercendumqve judicant, publico, absterri potuit, quo minus censuram in Scripta aliorum Theologica pari deinceps etiam exerceret licentia, imo ipsi huic Decreto, eodem A. 1707., scheda obstitereperet vernacula (*der Ablehnung der Auflagen der Reformirten Theologorum*), & in illa styli sui maledicentia, maledictis Reformatorum aliquot, tum in Lutheranos, tum in fidei ejusdem socios, similibus, undiqve coacervatis, patrocinaretur. Vehementiam ejus in scriptis polemicis, contra Reformatos præsertim, maledicam anno jam 1706., in Comitibus Ratisbonensibus, decreto damnatam esse, coërceriqve jussam, Ordinum Imperii Germanici Evangelicorum publico, bis deinceps, cum nihilo minus in illa pergeret, repetito, tradunt Halenses *Seit. 48. der Neuen Bibliothek* p. 675, 676. Ubi additur, fufius de Decreto isto dictum esse in dem *Monatlichen Staats-Spiegel, M. Nov. A. 1706., p. 20.*, *der Staatss-Kanzellen, T. XIII., p. 106. & seqq.*, ac dem *Bücher-Cabinete, T. V., p. 232. & seqq.* In eandem ipsius contra Reformatos maledicentiam Fridericus Wilhelmus, Rex Borussia, exemplo parentis, A. 1719., in *Epistola ad Magistratum Civitatis Hamburgensis pro Reformatis hujus incolis Germanica* p. 8., graviter est invehctus, illamqve pœnis compesci, ac libellum famosum adversus eosdem nuperum supprimi, serio, minis adjectis, flagitavit. Non displicuit tamen ista Theologis aliquot Lutheranis, & hos inter, Joh. Fechtio, in *Lectonibus posthumis in Syllogem suam Controversiarum, Disp. III., p. 9-66.*, Schediasmata ejus polemica fufse enumeranti & commendanti, Autoremqve p. 85. *Virum vocanti longe eruditissimum, qui, non obstante, quod religionis nostræ adversarii extremo probri genere in ipsius scripta grassati fuerint, omnium bonorum judicio, non exiguam laudem commoverunt.* Quam laudem meruisse etiam visus est Joh. Frid. Mayero (in *Disp. de Nova Pietistarum Trinitate* p. 10.), elogio *Viri pietatis insuata & magne eruditionis* illum dignato, Joh. Henr. Feustkingio (in *Stbed. de Palmodia sacra, §. 64., p. 114.*) *Virum de puriori Ecclesia meritissimum*, & (in *Gymæco Heretico-fanatico* p. 151.) eimen in vielen Wissenschaften hochgelahrten Hamburgischen Professore, salutanti, ac in Epistola, quæ Nic. Hunnii *Principia Theologiæ fanaticæ* A. 1704. ei inscripsit, dedicatoria, itidem celebranti, aliisque patris Zeli encomiastis.

— O o 2

Confer

- (1.) V. Joh. Christoph. Wolfii *Or. de præcociis* (quibus Præceptorem hunc suum annumerat) *Eruditis* p. 18. (2.) P. J. Porrbasionorum p. 400. 401. (3.) V. Joh. Alb. Fabricii *P. II. Memor. Hamb.* p. 1096. (4.) in Joach. Langii *Ansprichtigen Nachrichten, P. VI., p. 12.* (5.) V. Drama *ad 1707*, cui tit.: *Das verwirrte Haus Jacob*, A. 1703. in 4. editum. (6.) V. *Neue Lit. Germ., M. Apr. A. 1705., p. 129. 130.*

Confer de illo, præter jam allegatos, Justum Henn. Böhmerum, Jacum Halensem, zelum ejus importunum, inopiz judicii testem, in *Diff. de Injustitia vocationis factæ ad clamorem populi*, §. 23., p. 28., suppresso perstringentem nomine, & Autorem der Rohdringenden Antrede an D. Josvam Schwartzem p. 116. 117. 118., ut alios, qui sale longe mordaciori ulcera ejus, & Cacoethes inprimis litigandi de sacris insanabile, perficant, taceam.

SCRIPTA EDITA.

(Sub nomine proprio; quæ enim larvatus, sub alienis discipulorum, M. Hartwigi Bambamii, Aug. Esmarchii, Joh. Arn. Pragemannii, & forte plurium, publicasse creditur, critica, suis locis recensita, hic prætereo.)

I. LATINA.

Disputationes IV. de rebus in Hispania gestis. Witebergæ 1695. & 1696. in 4.

Disp., utrum Pentateuchus a Samaritano Sacerdote sit conscriptus? Witeb. 1695. in 4. (Opposita est *Judicii de Rich. Simonis Historia V. T. Critica* Gallici Scriptori, qui Joh. Clericus esse creditur.)

Disp., utrum nomen מלך a profano Cananzorum errore originem ducat? contra Autorem *Judicii de Rich. Simonis Historia V. T. Critica (eundem Joh. Clericum)* Witebergæ in 4. Recusa cum *Diff. de Schilo Gen. XLIX. 10.*, Hamburgi A. 1697. in 4. In Anglia eam etiam denuo produisse, & a Rich. Kiddero, Episc. Bathoniensi & Wellensi, *Parte III. Demonstrationis Messie*, Anglice Londini A. 1700. publicata, esse commendatam, Lipsienses, in *Actis Erud.*, M. Dec. A. 1700., p. 542., testantur.

Disp. ex Philologia Hebraica & Judæorum Magistris. Witeb. in 4. (*Catal.*)

Cap. XI. Esaiæ Christo vindicatum, adversus Hug. Grotium, & Sectatores ejus, imprimis Hermannum ab Hardt, Prof. Helmstadiensem. Hamb. 1696. in 4.

Jacobi Patriarchæ de Schilo vaticinium (*Gen. XLIX. 10.*), a depravationibus Joh. Clerici assertum. Accedit *Diff. utrum nomen מלך a profano Cananzorum errore originem ducat?* Witebergæ antehac edita. Hamburgi 1697. in 4. & (teste Catalogo quodam) Londini 1698. in 8. Commendata est (uti Lipsienses l. c. p. 542. testantur) a Rich. Kiddero, in *prefat. Partis III. Demonstrationis Messie*, a Joh. Clerico autem (cui eam Autor opposuit), *Tomo I. Paraphrasiorum* (Gallice, sub Theod. Parthasii larva, Amstelod. A. 1699. in 8. edito), postquam p. 373. Joh. Henr. Majum atque Edzardum *deux Lutheriens tres-empoyez contre tous ceux, qui ne sont pas de leur sentiment*, vocaverat, & hanc posterioris Diatriben responso se dignaturum negaverat, Censura notata sequenti (p. 400. 401.): *Mr. Edzard, Professeur en Philosophie à Wittemberg, Academie d' où l' on ne doit attendre rien de raisonnable, ni de modéré pendant que l' esprit de Calovius y regnera, a écrit une Dissertation fort aigre contre une explication, que Mr. le Clerc a donnée de la Prophétie du Schilo, sans rien assurer, a cause de l' obscurité du passage. Mais le Docteur Allemand, qui ne trouve de difficulté en rien, a fait un recueil indigeste de choses très-communes, & d' injures, qui lui sont particulieres; sans se mettre aucunement en peine de raisonner conséquemment, ni d' entendre celui qu' il critique, a dessein de le rendre odieux, &c.* Cui invectivæ verbis paucissimis, & Syllogismo unico, obiter, eodem A. 1699., ab Edzardo, in *Corollario, Examinis Logices Joh. Clerici* subjuncto, est contradicendum.

Theses XLVIII. Logica & Metaphysica, cum professionem scientiarum istarum ambiret Hamburgensem, d. 7. Febr. A. 1699. proposita. Hamb. 1699. in 4.

Disp. Joh. Clerici Logicam sub examen vocans. Hamb. 1699. in 4.

Diff. Philologico-Theologica de Verbo substantiali, Autori Anonymo (*qui Guilb. Henr. Vorstius est*) *Bilibre veritatis & rationis*, A. 1700. edita, æternam Mesia oppugnantem Deitatem, opposita. Hamburgi 1700. in 4. Recusa (juxta J. C. Wolfium in *Notis ad Casauboniana* p. 291.) Londini Anglorum in 8. Commendant eam Lubecenses, in ejus recensu, *Novis Lit. Septentr.* inserto, *M. Off. A. 1700.*, p. 313-316., Lipsienses in *Actis Erud.*, M. Dec. A. 1700., p. 542., & Rich. Kidderus (a Wolfio l. c. allegatus) in *prefat. Partis III. Demonstrat. Messie*.

Disp. de Enunciationibus Contradictoriis, adversus Val. Weigelium. Hamb. 1701. in 4.

De Terminis gratis ante mortem consensu Theologorum destituto Schediasma, quo fere 200. loca Theologorum illustrantur, & (*contra D. Ad. Rechenbergii Auctarium VII. Anti-Itigianum*) vindicantur. Hamburgi 1702. in 4. Oppositum huic est M. Joh. Vinitoris, Franci, *Specimen Vindiciarum adversus Schediasma Seb. Edzardi*, Magdeburgi A. 1702. in 4. executum.

Demonstratio luculentissima, Rechenbergianum clientem (*i. e. M. Joh. Vinitorem, modo laudatum*) solidæ disputationis regulas turpiter neglexisse, & proinde seipsum responsione prorsus indignum reddidisse. Hamburgi 1702. in 4. Ei Vinitor *Edzardum ex Demonstratione sua ineptiarum & mendaciorum, nec non male conscientia convictum*, A. 1702. in 4., cum M. Tob. Wormschneideri ad eundem, editum, *Epistolio*, reposuit.

Stimuli conscientia Rechenbergianæ, ex propriis hujus Viri Scriptis ostensi. Hamburgi 1702. in 4. Responsum & istis est a Vinitore in scripto modo memorato, p. 24-40.

Reservationes mentales Terministarum commonstratæ (cum brevi Admonitione de famoso effrontissimi scurræ, verminosi illius Vinitoris, libello. Hamb. 1702. in 4.

Confutatio Terministici erroris, ex verbo Dei ita instituta, ut pii cordatique lectores vel primo conspectu intelligere queant, Speneri, & Sectatorum ejus, portentosam & Barclajo conformem sententiam non solum falsam esse, sed & fundamento fidei repugnare. Hamb. 1702. in 4. Recensum ejus V. in *Nov. Lit. Lubec.*, M. Sept. A. 1702., p. 274-277.

Impietas cohortis fanaticæ, ex propriis Speneri, Rechenbergii, Peterseii, Thomæii, Arnoldi, Schützi, Böhmeri, aliorumque fanaticorum, scriptis, plus quam Apodicticis argumentis ostensa. Hamburgi 1703. in 4. *Avvrius* eodem anno Dantisci, & Germanice Witebergæ, in 4. recusa. Libellus ob maledicentiam effrontem fata parum fausta, quorum historia supra jam est delibata, expertus.

Disp. de Synonymis. Hamb. 1703. in 4.

Disp. de Repugnantibus. Hamb. 1703. in 4.

Disp. de Enunciationibus reduplicativis. Hamb. 1703. in 4.

Disp. de Sorite. Hamb. 1703. in 4.

Disp. de Argumentatione ab exemplo. Hamb. in 4.

Disp. de Problemate. Hamb. 1703. in 4.

Disp. de Responsione per comparisonem. Hamb. 1703. in 4.

Diff. de Unionem cum Reformatis hodiernis fugienda: Accedunt Animadversiones in Winkleri, Diaconi Magdeburgensis, Arcanum regium de Lutheranorum cum Reformatis conciliatione. Hamb. 1703. in 4. Recensum ejus V. in *Novis Lit. Germ.*, M. Off. A. 1703., p. 399. 400., & Val. Ern. Löscheri Unschuld. *Nachrichten von Theol. Sachen*, Sect. 12. A. 1703., p. 730. 731. 732.

Diatriba

Discribere de causis unionis, a Calvinianis Doctoribus quæsitæ: Cum Epigramate de Gvilh. Forbesii, Episcopi Edinburgensis, Considerationibus modestis & pacificis controversiarum de justificatione, purgatorio, invocatione Sanctorum, Christo mediatore & Eucharistia, nuperrime A. 1704. iterum Helmstadii a D. Joh. Fabricio Jun. editis. Hamb. 1704. in 4. V. de illa *N. L. Germ.*, *M. Jul. A. 1704.*, p. 279.

Animadversiones ad D. Joh. Fabricii Jun., Theologi Helmstadiensis, Considerationem Controversiarum cum Reformatis, quibus ea, quæ Autor in gratiam Calvinianorum disseruit, ordine coniunguntur. Hamburgi 1704. in 4. V. de illa *N. L. Germ.*, *M. Jul. A. 1704.*, p. 279. 280. Responsum illis est in Fabricii *Defensione ad objectiones contra Considerationem Controversiarum*, Helmstadii A. 1707. in 4. edita, sed ab Edzardo, in *Vindiciis adversus Defensionem* hanc, eodem A. 1707. in 4. publicatis, & has ipsas *Animadversiones* recusas simul exhibentibus, denuo impugnata.

Cæna Domini a corruptelis Phil. Jac. Speneri vindicata: Accessit Spenerus in Controversia Terministica seipsum refellens, una cum consideratione quæstionis: Num homo sibi ipsi terminum gratiæ ante mortem constituere queat? Hamb. 1704. in 4. Recensum V. in *N. L. Germ.*, *M. Oct. A. 1704.*, p. 400.

Pelagianismus Calvinianorum commonstratus, cum Appendice, in qua ostenditur, Sam. Strimesium nuperrima scripta sua Henotica (*Delineationem concordia, Tr. de consensu Sendomiriensi, & Hexadem Annotationum in Frid. Spanhemii Protheoriam Controversiarum cum Aug. Conf. Theologis*) meris entibus rationis superstruxisse, & præterea violentis consiliis delectari. Witebergæ 1705. in 4. De hoc scripto, una cum quatuor præcedentibus, jussu Friderici, Regis Prusæ, Berolini d. 23. Febr. A. 1705. publice exusto, V. *N. L. Germ.*, *M. Apr. A. 1705.*, p. 129. 130. & Val. Ern. Löscheri, illud laudantis, *Unschuld. Nachrichten*, *Seit. 13. A. 1704.*, p. 814. 815.

Manichæismus Calvinianorum commonstratus: Una cum Confectario, nullum esse Ecclesiasticæ cum Calvinianis unioni locum. Hamb. 1705. in 4. Recensum V. in *N. L. Germ.*, *M. Apr. A. 1705.*, p. 159. & apud Löscheri *l. c.*, *Seit. 5. A. 1705.*, p. 303. 304. 305.

Vindiciæ librorum Symbolicorum, oppositæ Joh. Mich. Langii, Theologi Altorfni, cavillationibus, quibus (in scripto pro Joh. Georg. Rosenbachio Apologetico) Libros Symbolicos, contra proprii jurisjurandi fidem, adoriri, ac Indifferentismo & Libertinismo viam sternere, conatus est. Hamb. 1705. in 4. Recensum V. in *N. L. Germ.*, *M. Apr. A. 1705.*, p. 159. 160. & apud Löscheri *l. c.*, *Seit. V. A. 1705.*, p. 283. 284.

Admonitio de Ceremoniis in gratiam Calvinianorum nequaquam mutandis. Hamb. 1705. in 4. XXVII., quibus mutationem istam dissuadet, rationes enumerant *Nova Lit. Germ.*, *M. Jun. A. 1705.*, p. 237. 238.

Excerpta Anti-Syncretistica ex Confessionibus Ministeriorum Saxoniarum de S. Cæna, a Joach. Westphalo A. 1557. editis, cum brevissimis annotationibus. Hamb. 1705. in 4. V. de illa *N. L. Germ.*, *M. Jun. A. 1705.*, p. 237.

Diff. de Benedictione Ecclesiastica toti auditorio (*non solis fidelibus*) impertienda. Accessit Consideratio Tractatus Henotici (*Neugebahnter Weg zum Evangelischen Kirchenfrieden*), Lutheranorum & Reformatorum statum illustribus Legatis, Ratisbonæ comitiorum causa commorantibus, a Calviniano Autore nuperrime inscripti. Hamb. 1705. in 4. Et Germanice versa (sub tit.: *Ursachen, warum die Kirchenfegen über die ganze Gemeine zu sprechen sey, &c.*) A. 1706. in 4. Recensum V. in *N. L. Germ.*, *M. Sept. A. 1705.*, p. 359. 360.

Defensio Exorcismi adversus Georg. Polium. Hamb. 1705. in 4. V. de illa *N. L. Germ.*, *M. Jan. A. 1706.*, p. 47. 48.

Satisfactio Christi a cavillationibus Sociniantis Fanatici vindicata: Cum Appendice contra Joh. Mich. Langii, Theologi Altorfni, Diff. de herba Borich. A. 1706. in 4. Recensum V. in *Parisiensium Diario Erud. Gallico A. 1708.*, *M. Dec.*, *Ephem. 50.*, p. 450. 451. & in Löscheri *Unschuld. Nachr.*, *Seit. V. A. 1707.*, p. 344.

Terminismus solatii expers, contra nuperam D. Ad. Rechenbergii Dissertationem de officio Paracletico. A. 1706. in 4.

Confutatio scripti Sam. Strimesii de ratione & natura Unionis. Accedit Appendix Dissertationum nonnullarum. A. 1706. in 4.

Vindiciæ adversus Joh. Fabricii Jun., Theologi Helmstadiensis, Defensionem Considerationis suæ controversiarum cum Reformatis. Præmittuntur Animadversiones ad hanc Considerationem (quibus Defensio est opposita) recusa: A. 1707. in 4.

Matæologia Romelingiana (*Christ. Ant. Romelingii, ab officio Haaburgensi Ecclesiastico, ob heterodoxiam, remoti*) confutata. A. 1711. in 8. Opposita est Romelingii *Völliger Herausführung auß Babel*, Recensum V. apud Löscheri *l. c.*, *Seit. 3. A. 1711.*, p. 384. 390.

Disp. de Signo & signato. Hamb. 1717. in 4.

Disp. quantum Reformatio B. Lutheri profuerit Logicæ. Hamb. 1717. in 4.

Disp. in S. Ambrosii dictum, Piscatoribus credi, non Dialecticis. Hamb. 1717. in 4.

Dispp. III. de usu Logicæ in Emphasibus sacris. Hamb. 1717. in 4.

Regulæ Logicæ de Confessione Adversariorum, exemplo Gvicciardini, B. Lutherum memorantis, illustratæ. Hamb. 1717. in 4.

Tractatus de fundamentali Dissensu inter Ecclesiam Evangelicam Lutheranam & Anglicanam (in *Articulo de S. Cæna*). Francofurti 1718. in 8. V. de illo *Parisiensium* (candorem Autoris in hac laudantium controversia) *Ephemeri-des eruditiorum Gallicas*, *M. Sept. A. 1719. num. 5.*, & V. E. Löscheri *Unschuldige Theol. Nachrichten Seit. 31. A. 1718.* p. 447. 448. 449.

Animadversiones ad Christ. Eberh. Weismanni Historiam Ecclesiasticam N. T. & Joach. Langii Dilucidationem Historiæ Ecclesiasticæ novissimæ: Accedit Machiavellus Pietificus, seu commentatio de ratione Status Pietistarum. A. 1719. in 4. V. de his Autores *der fortgesetzten Sammlung von Theol. Sachen*, *Seit. 2. A. 1720. p. 262. 263. 264.*

Disputationes 5., a J. H. a Seelen in Or. de Luthero optime de scholis merito p. 28. & P. I. Aiben. Lube. p. 45. allegatæ:

1. Encomia Dialecticæ e Lutheri Comm. in Genesin collecta.
2. Admonitio B. Lutheri de Argumentis violentis.
3. Sententia B. Lutheri de vero & falso.
4. Argumentatio deductiva, ingeniosissimo exemplo B. Lutheri contra Jac. Hofstraten illustrata.
5. Disp. de statuto Gymnasii Hamburgensis de Philosophia Ramæa.

II. GERMANICA.

Ihrer Königl. Majest. in Preussen höchstpreiſliches Edict, wieder allerhand schwärmerische Bücher, samt seiner, auf selbstgem. derivirten, Beantwortung auf die gedruckte Supplique der Professorum in Halle an den König, wieder seine Impietatem cohortis fanaticæ: Dem Rathe der Stadt Hamburg d. 4. Maji A. 1703. eingeschickt. Hamb. 1703. in 4.

Kurze Erinnerung an den sich also nennenden Nicolaum Mayern, samt beigefügter Wiederlegung der heulich herausgegebenen Lügen- und Lasterbriefe. Hamb. 1703. in 4. De hac paulo post iterum dicitur.

Behauptung des Artickels von der Rechtfertigung, wieder D. Joachimum Justum Breithaupt, Profess. Theol. zu Halle. Hamb. 1705. in 4. Hanc Schedam (cujus recensum Val. Ern. Löscherus, in den Unschuldig. Nachrichten, Sect. XI. A. 1705., p. 886-889., exhibuit), ab Anonymo in der Untersuchung, & Joh. Alhardo Aulternuß in der Vertheidigung Breithauptii, A. 1705. refutatam, in Appendice sequentis de S. Cena defendere est aggressus.

Beweis, daß D. Joach. Justus Breithaupt, in seinen Predigten über 1 Cor. X. und XI.), im Artickel vom H. Abendmahl, den Calvinisten geheuchelt habe. A. 1705. in 4. V. Lösch. l. c., Sect. XIV. A. 1705., p. 821. 822. 823.

Anmerkungen über Barth. Mayeri Sendschreiben an D. Joh. Wilh. Petersen die Erfurter Pietisten-Sängerin und D. Joach. Just. Breithaupt betreffend A. 1706. in 4.

Entdeckung des höchstgefährlichen Irrthums, als ob der Menschen Gebet, vor der Ergreifung Christi, Gott gefallen möge, welcher in D. J. J. Breithaupts Thecibus fundamentalibus p. 131. verborgen liegt. A. 1706. in 4.

Erdörterung der Frage: Ob die wahre Besserung vom Verstande, oder Willen, angehe? A. 1706. in 4. Schediasma iudicium Anti-Breithauptianum, de cuius Appendice, tribus Christ. Neubaueri, Praefecti Militaris Bremensis contra Edzardum Epistolis, A. 1707. editis, opposita, Löscherus l. c., Sect. 14. A. 1707., p. 927. 928., potest consuli. Ceterum Schediasmatis V. Edzardi praecedentibus, Breithauptio oppositis, a Discipulo hujus & Vindice, Joh. Conr. Keslero, Correctore Gothano, reposita est die gründliche Rettung der Orthodoxie Herren D. Breithaupts, wieder die ungegründete Beschuldigungen, und zum Theil offenbare Sophistereien, M. Seb. Edzardi, Gothae A. 1707. in 4. excusa. Quam vicissim non Löscherus solum, fidelis Edzardi sui Parastata, in recensu ejus Elenchtico, in den Unschuldigen Nachrichten, Sect. 2. A. 1707., p. 138-144., exhibito, sed ipse etiam Edzardus scripto impugnavit sequenti.

Abfertigung des groben Fanatici zu Gotha, der in einer unverschämten Schmähschrift, D. Breithaupts heterodoxien zu vertheidigen sich unterstanden. A. 1707. in 4. Hanc cum Keslerus, in der verlobnen Sache Edzardi, aus seiner Abfertigung gezeigt, A. 1707. (in 4.) refutasset, paucis ei Edzardus, in Appendice der Erwekung der Motiven der Reformirten zu B., A. 1708. regeßit, sed a Keslero, eodem mox Anno, in der Kraft der Wahrheit, wieder Herren Edzardi (Gothae 1708. in 4.), discussa. V. Lösch. (hujus Censore) l. c., Sect. I. A. 1708., p. 71. 72., & Kesleri Responsum Löschero repositum, in Joach. Langii aufrichtigen Nachrichten, P. VIII., Sect. 2., p. 5-10.

Untersuchung der von Alb. Joach. Krakevitz, Th. D. & Prof. Rostoch., in der Erwekung wieder Christ. Democritum gethanen Vereinigungs Vorschläge (wegen der Union der Lutheraner mit den Reformirten). A. 1706. in 8. Oppositum huic Krakevitzius den Vorschlag wegen der Union zwischen den Lutheranern und Reformirten erläutert, und wieder Seb. Edzard und Christ. Democritum gerettet, Schediasma Rostochii A. 1707. in 8. editum, sed Edzardino sequenti itidem impugnatum.

Ausführlicher Beweis wieder D. Alb. Joach. Krakewitz, daß die Reformirten, bey ihren Friedensworten, lauter Verfolgungsgedanken hegen. A. 1707. in 8. Cui satisfactum est a Krakevitzio in der kurzen und endlichen Anzeige, daß der Prof. Edzardi zu Hamburg ohne Ursache wieder ihn streite, Rostochii A. 1707. in 8. impressa, & frustra ab Edzardo, in Appendice der Erwekung der Motiven der Reformirten zu B., A. 1708. denuo vellicata. Conferri de scriptis his Edzardi & Krakevitzii contrariis possunt Löscheri narrationes, l. c., Sect. 14. A. 1706., p. 777. 778. 779., Sect. 3. A. 1707. p. 184-188., & Sect. 5. ejusd., p. 351.

Wiederlegung der abscheulichen und höchstärgerlichen Sacrament-Schänderen, welche ihre Götter-vergessene und Verworfene Priester (ein Lutherscher und ein Reformirter), im Wapfenhause zu Königsberg mit gemeiner Haltung des H. Abendmahls, öffentlich ausübten. A. 1707. in 8. Recusa, mit einem Anhang nach der Genfer Theologen Schreiben an den König von Preussen, von der Union mit den Lutherschen, A. 1708. in 8. Recensum V. apud Lösch. l. c., Sect. 2. A. 1708., p. 111. 112. 113.

Schriftmäßige Abhandlung der Frage: Ob die Calvinisten dasjenige von Herzen glauben, was einem einfältigen Menschen zu glauben geböhret? zur Beantwortung des von Bremen eingelassenen abermahligen Schreibens (Christ. Neubauers, Obr. Leut.). Samt einem Anhang wieder die, zu Bremen gedruckte, und aus der Heidelbergischen Theologen Schriften gegen die Württenberger genommene, Ursachen, warum es die Reformirten, im Punkte vom H. Nachtmahl, nicht allerdings mit D. Luther halten können, ob sie schon nicht so weit von einander seyn, als viele Leute meinen. A. 1707. in 4. V. de illa Lösch. l. c., Sect. 13. A. 1706., p. 749. 750.

Ablehnung der Auflagen, mit welchen die Reformirte Theologi seine Confutationem Scripti Strimesiani anzuschwärzen sich unterstanden. A. 1707. in 4. De hac, occasione Decreti adversus se Ratisbonensis, ab eo scripta, supra jam dictum. Confer Lösch. l. c., Sect. 8. A. 1707., p. 531. 532. 533.

Vertheidigung der Christl. Lehre vom Bindschlüssel, wieder das unchristliche Bedenken D. Christ. Thomasi: Samt einem gründlichen Beweise, daß der Abfall zum Papstthum die ewige Verdammnis nach sich ziehe. A. 1707. in 8. Huic Scripto, in Car. Rud. Rustii, J. U. Candidati, Vertheidigung des Bedenkens Christ. Thomasi vom Gebrauche des Bindschlüssels wieder seinen Landesherren, gegen Seb. Edzardum, A. 1708. in 8. edita (de qua Lösch. l. c., Sect. 6. A. 1708., p. 384-385. consulendus), refutato, Justini Meyeri, Diaconi Otterndorffensis, Beweis das der Bindschlüssel noch fest stehe, Schedia Hamburgi A. 1709. in 4. excusa, patrocinatur.

Untersuchung der Ursachen, derenthalben Christoph. Donauer, Prediger zu Regensburg, die Calvinisten auf öffentlicher Kanzel nicht verdammen wollen: Nebst einigen Anmerkungen über D. Joh. Franc. Buddzi Dissertation de moderamine inculpatz tutelz. A. 1708. in 8. V. de illa Lösch. l. c., Sect. 3. A. 1708., p. 171. 176. Quz Buddzo in Appendice opponuntur, discussere Frid. Gottwaldus, (i. e. M. Gottlieb Stollus, tette Joh. Fabricio P. III. Historie Biblioth. suae p. 104.) in der Wiederlegung der Anmerkungen S. E. wieder die Dissert. Buddzi, A. 1707. in 8., & Anonymus, in den unpartheyischen Gedanken über S. E. Refutation des Moderaminis inculpatz tutelz D. J. F. Buddzi, eodem A. 1708. in 4. publicatis.

Erwekung der Motiven, mit welchen die Reformirte zu B. eine Luthersche Kirche an sich zu ziehen trachten: Samt einem Anhang wieder D. Alb. Joach. Krakevitzens kurze und endliche Anzeige, und Joh. Conr. Kesleri verlobne Sache Edzardi A. 1708. in 8. V. Recensum Lösch. l. c., Sect. I. A. 1708., p. 56. 57. De Kesleri scripto, Appendici reposito, supra jam dictum est.

Der Geist des Irrthums in den Römelinischen Behauptungen klärl. gezeigt. A. 1711. in 8. Refutatur in eo Apologia Römelingii, Ecclesiastz Haaburgensis, officio ob isagodoxiā privati, de qua supra jam dictum.

[Sex etiam Scripta sequentia ψευδώνυμα, ad renovationem vocationis D. Joh. Frid. Mayeri ad Pastoratum adis Jacobae, sponte relictum, tempore turbulenti de illa certaminis, Hamburgensibus persvadendam, in plebis, eandem urgentis, A. 1703. edita, gratiam, & a Philothe itidem larvato (quem nonnulli Henr. Hintschium, J. U. Lic., alii vero M. Ern.

M. Ern. Mushardum, Ecclesiasten Hamburgensem, esse crediderunt) refutata, Edzardo ab hoc aliisque tribuuntur ad-
versariis, scoptico scribendi genere cum illo certantibus:

I. Erzählung eines Discurses oder Gespräches zweyer Gelehrten, Antisthenis und Philomathis, über der jetzt streitigen Kir-
chensache in Hamburg. A. 1703. in 4. Cui, præter Philalethæ Schediasmata, hæc etiam quatuor sunt opposita: 1. Chri-
stiani Gottholds Theologisches Bedencken über die Hamburgische Controvers: Ob der Veruff eines Evangelischen Leh-
rers, nach Göttlichen Rechten, renoviret werden könne? Freibergæ 1703.; 2. der Schulsüchische Gaudler Philomathes,
welcher, in seinem, mit dem Antisthene geführten, Discurse, über der jetzt streitigen Kirchensache, sich auf dem Hamburgischen
Chavott dargestellt, unparteyisch zur Raison gebracht, 1703.; 3. Examen Anatomicum, oder gründliche Zergliederung des
Gesprächs Antisthenis und Philomathis, angestellt von Androculo und Philotheo, A. 1703.; 4. Androculi Untersuchung
Speciminis artis Sylogisticæ des Philomathis, A. 1703.

II. Der dargelegte Beweis, daß die renovatio vocationis, so, in dem Discurse zweyer Gelehrten, auf Göttlichen und welt-
lichen Rechten wol gegründet, den Platz behalten, wieder Christ. Gottholds untheologisches Bedencken. A. 1703.

III. Philomathis Examen Examinis. A. 1703.

IV. Philomathis Seiltänzer. A. 1703.

V. Philomathis Flagellum honoris. A. 1702.

VI. Christiani Mothis Beurtheilung einiger Schriften, insonderheit des Philalethis. A. 1703.

Cui schedæ ultimæ cum Philalethes, nova Nicol. Mayeri, J. U. Lic., larva absconditus, die Rettung der Ehre des
Philalethis, gegen die falsche Auslagen des unter der Larve eines so genandten Christiani Mothis versteckten Philomathis, A.
1703. (in 4.) opposuisset, & p. 2. Edzardo hanc pariter atque præcedentes attribuisse, ab illo sub proprio veroque re-
posita est nomine Kurze Erinnerung an den sich also nennenden Nicolaum Mayern, samt beigefügter Wiederlegung der
neulich betaufkommenen Eügen und Lasterbriefe. In qua, A. 1703. (d. 11. Apr.) publicata, & supra jam memorata, se
scriptum ullum, vel *Ψευδώνυμον*, vel aliud, pro renovatione vocationis Mayerianæ edidisse, inficiatur.]

PAULUS EGARDUS, Kellinghusæ, vico præfecturæ in Holsatia Rendesburgensis, patre (uti ab amico acce-
pi) Organoedo, natus, Parochiæ, in eodem tractu, ruralis Norttorpiensis, Anno jam 1621., Pastor, & Samuelis Mei-
gerii, qui *Historiarum* inclaruit *Nucleo*, Successor, A. 1643. illic etiamnum fuit superstes. Huic Cimbriz nostræ Arn-
oldi locum, licet Parochus tantum extiterit ruralis, inter Theologos ejus principes, vereque Apostolicos, haud infi-
mum, unanimi cordatorum omnium consensu, jampridem asseruerunt, tum sanctimonia vitæ, plane ἀντιλήπῃς, sin-
gularis, & in exemplum aliis verbi divini proponenda præconibus, tum Scripta eximia, solam Theologiam veram at-
que Practicam summa dexteritate proponenda atque illustrantia, spirituque divino plenissima. In his ille, felix Apo-
stolicæ simplicitatis æmulus, missis inutilium ac superfluarum quæstionum ambagibus, omnibusque λογομαχίαις, sty-
lo perspicuo & ad lectorum captum atque οἰκονομῇν unice accommodato, phaleratas autem verborum ampullas exolo,
ipsum salutis ἰδρύμα, τίςιν δὲ ἀγάπης ἐννευσμένην, ubique, tanta πνεύματος καὶ δυνάμεως ἀποδείξει, inculcat, ut nihil ad
veram pietatem legentium animis instillandum magis inveniri queat idoneum, ac merito proinde ista omnibus hujus
studiosis, præsertim vero Theologiæ cultoribus atque doctoribus, præ aliis, sint commendanda.

Conferri de illo possunt Joh. Micrælius P. III. *Synagm. H. E.* p. 369., G. M. Königius in *Biblioth. V. & N.* p. 208.
209., Phil. Jac. Spenerus in *Præfationibus, Tomis Scriptorum ejus tribus præmissis*, Gotfr. Arnoldus *Hist. Eccl. Germ.*
Tomo II., L. 17., c. 5., p. 467., Frid. Breclingius in *Catalogo Testum veritatis*, Tomo IV. ejusdem operis inserto A-
noldini, *Secl. III.*, n. 18., p. 760., & Joh. Fabricius P. IV. *Hist. Biblioth. Fabric.* p. 479. E quibus Micrælius, & qui
hunc, licet non allegatum, sequitur, Königius, ex unico hoc Scriptore duos, *Paulum Egardum & Paulum Egidiū*, ef-
fingunt, interque illos Scripta nostri æqua lance, sed inepte, partiuntur.

ELOGIA.

Salom. Glassius (a Georg. Weisio, in *Pseudoprophetonia* §. 5., allegatus), T. I. *Exegeseos textuum Evangelico-E-*
pistolico p. 1109., hujus viri pii & doctissimi scripta, devotionem & pietatis ardorem mire spirantia, omnium Christi-
anorum lectione digna esse, judicat.

Joh. Henr. Alstedius, sub finem *Libri XXV. Encyclopædiæ de Theologia*, p. 1690. b., fatetur, se in Theologia morali
Egardum cumprimis esse secutum.

Phil. Jac. Spenerus (cujus etiam præfationes, modo allegatæ, consuli de laudibus Egardi merentur) eum, in *titulo*
Tom. I. Scriptorum illius Germanicorum, vocat einen weiland unverdächtigen, vortreflichen und geistreichen Lehrer; it.,
in der allgemeinen Gottesgelahrtheit p. 38., einen Gottseligen, nach seiner Manier zwar einfaltig, doch nachdrücklich, schreibens-
den, Theologum, nec non P. I. *Consil. Theol. Lat.*, c. 2., Art. I., n. 23., p. 278., pientissimum Egardum, *Arudii sum-*
ma estimatorum & Hyperaspisten. De scriptis ejus hoc, P. III. *eorundem Consil.* p. 170., tulit judicium: *B. Egardi*
omnia magnifico. - Meretur illud Viri ratio scribendi plana, accurata & spiritu plena: Et p. 300. sequens, magis
etiam luculentum: *Plurimum viri illius μαχαρίῃ scriptis tribuo, quæ pia simplicitate sua plerisque eruditissimis seculi*
nostri voluminibus, si usum ad edificationem animarum, unicum librorum sacrorum scopum, intuearis, palmam præ-
ripiunt.

Chilobertus Jonas, Westphalus, sive potius (qui sub larva ista delitescit) Joh. Angelus Werdenhagius, Jctus (in den
zwey nützlichen Erinnerungs-Tractatein, ed. A. 1622., p. 98.), illum appellat einen vornehmen, treuen und recht geistreich-
gen Ehesten, der es heute mit dem wahren Christenthume gut meiner, auch ziemlich, nach seinem talente, sich dahin bearbeitet,
daß es auß dem leidigen Heidenthume, und schandlosen Babylonischen Gefängnisse, befreuet werde.

Gotfr. Arnoldus, l. c. p. 467., eum salutem einen frommen Theologum in Holstein, der wegen seiner Aufrichtigkeit, wie
andere, leiden müssen, &c., ac, in *Descript. & Historia Theol. Mystica*, c. 12., §. 12., p. 216., & c. 24., p. 371. 374.,
cultoribus scriptoribusque Theologiæ Mysticæ potioribus accenset.

Frid. Breclingius, l. c. p. 760., Veritatis contra Christianismum degenerem illum annumeravit testibus, & in *Speculi*
seu Lapidis Lydis Pastorum præfatione, scripta ejus so geistreiche, als scharfe und ernste, p. 63. autem auß dem Geiste und
Liechte Gottes geflossene Schriften, appellavit.

Joach. Justo Breithauptio (*Programm. VII.* p. 86.) *Vir audit de regno Christi præclare meritis,*

Joh. Fabricio (*l. c.* p. 479.) *Vir religiosissimus, & utilissimis scriptis celebris.*

Aug. Herm. Franckio (P. II. *der Christl. Gedancken über Biblische Sprüche* p. 119.) & Wolsf. Domin. Beerio
(P. II. *der Zergstärckenden Erquickstunden*, n. 21., p. 219.) ein erleuchteter Lehrer.

Joach. Langio (T. I. *Anti-Barbari Orthodoxiæ* p. 61.) *Vir eruditus, & de Ecclesia Christi meritisissimus.*

Ame ipso (P. II. *Isag. ad Hist. Cimbr.*, c. 6., §. 10., p. 170.) *elogio ornatus est incomparabilis studii pietatis, & vere*
Christianismi præceos, Ergodiocæ, per Casp. Sagittarium (in *Introd. in Hist. Eccl.*, c. 33., *Secl. 22.*, p. 920. 921.) &
Gotfr. Arnoldum (T. II. *Hist. Eccl.*, L. 17., c. 5., p. 467.) repetito & approbato.

SCRIPTA EDITA.

I. LATINA.

Agonia Christi, seu Passio Christi Practice ac Paraphrastica explicata. Hamburgi 1621. in 4. Germanice ab Anonymo translata Tomo III. Editionis scriptorum Egardi Germanicorum Spenerianæ, A. 1683. Giesß excuso, locum invenit.

Medulla Theologiae, seu Meditationes in Catechesin piz & utilissimæ, propositæ Logice, Mystice, Practice, Paraphrastica, petitorie, & unice directæ ad hominem Christianum excitandum, ædificandum, consolandum & roborandum. Additus est Index necessarius, cum brevissima Theologiae Synopsi. Hamburgi 1622. in 4. (*An Lüneburgi etiam A. 1619. sicut in Indice-Biblioth. Brochmannianæ, Rostochii A. 1620. sicut a Draudio & Lipenio & Francofurti A. 1634., uti in Catalogo Nundinali traditur, in 4., prodierit, cum nullam harum editionum viderim, alii dispiciant.*) Excerptis ex illa Anonymus, & Lüneburgi A. 1626. in 12. (*teste Catalogo Nund. Lips. A. 1626. Autumn. p. 47.*) publicavit, *Soliloquia*; das ist: XXXVIII. schöne andächtige Bekantnisse, Beichten und Gebete, auf die Stücke und Artikel des Catechismi Lutheri, aus der Medulla Theologiae P. Egardi genommen.

Ἰνσὺς μικροκόσμου: seu Homo Microcosmus, naturalis & supernaturalis, secundum naturam & gratiam, in Adamo & Christo, expositus Theologice, Physiologice, Methodice & Practice, insertis perpetuis suspiriis & subnexo Indice. Hamburgi 1622. in 4. Duabus constat partibus, quarum prior hominem in Adamo, seu secundum naturam, posterior vero hominem in Christo, seu secundum gratiam, considerat.

Theologia Practica sapientissimi Regis Israelitarum, seu Salomon Ecclesiastes, exhibens Microcosmum, describens totum hominem, qualis olim fuerit, jam sit, esse debeat DEO, proximo, sibi, & tandem futurus sit; in lucem per lucem expositus, Logice, Mystice, Practice, Paraphrastica. Hamburgi, & A. 1624., & sine anni mentione, in 4. (*Quam Draudius & Gvilb. Croweus, in Elencho Interpp. S. Scr. p. 284., memorant, Editionem antiquiorem, Hamb. A. 1622. in 4. excusam, non vidi.*)

II. GERMANICA.

Horum partem maximam D. Phil. Jac. Spenerus, ὁ μακαρίτης, Theologus celeberrimus, in tres Tomos digestam, junctim, sub hoc recudi, præfationibus suis adjectis, curavit titulo: Pauli Egardi, eines weiland unverdächtigen, vortreflichen und geistreichen Lehrers, auserlesene Schriften, worinn, der H. Schrift und den Symbolischen Büchern der Lutherschen Kirchen gemäß, die hohe Geheimnisse des Reiches Gottes Christenmäßig vorgetragen, die lebendige Thätigkeit des gerechten und seligmachenden Glaubens herlich erwiesen, die treuherzige Dienstwilligkeit der Christlichen Liebe statlich bewähret, die sorgfältige Uebung der wahren Gottseligkeit nachdrücklich eingeschärft, das edle Leben, Fürbild und Exempel unsers Heilands des vor die Augen gemahlet, und also das rechtchaffene Gottgefällige Christenthum, aus Christi Herzen, Sinn und Geiste, sehr deutlich und ordentlich, beschrieben und getrieben wird: Abermahl mit sonderbarem Geiße ans Licht gegeben. Tomus hujus Editionis primus, cui Speneri præfatio de Qv.: An, una cum S. Codice, alia etiam scripta sacra sint legenda? præmittitur, Francofurti ad Mœnum A. 1679. in 4. publicatus, exhibet:

1. Præxin fidei salvificæ, aus den Sontags- und Fest-Episteln.
2. Den Schatz der Himlischen Weißheit, oder Erklärung der Epistel an die Römer.
3. Christenthum des himlischen Adlers, oder Erklärung der ersten Epistel Johannis.

Tomus Secundus, Francofurti A. 1681. in 4. publicatus, complectitur:

1. Göttliches Heiligtum, oder Tractat vom edlen Leben Jesu.
2. Das Geheimniß des Reiches Gottes im Menschen.
3. Christenthum Davids, aus Ps. CXIX.
4. Christenthum Salomons, aus den IX. ersten Capiteln seiner Sprüche.
5. Ehrenrettung Joh. Arndii.
6. Mundum immundum.
7. Erklärung des XII. Psalms.

Tomus III. autem Giesß A. 1683. in 4. (cum Præfat. de fundamento salutis Speneriana) impressus:

1. Hellen klaren Spiegel der iewigen Zeit, aus H. Schrift und dem Exempel der Juden.
2. Spiegel dieser gegenwärtigen Zeit, aus Matth. XXIV.
3. Paradeiß-Schlange; aus Gen. III.
4. Informatorium Christianum.
5. Agoniam Christi (*de qua paulo ante dictum*), Germanice translata.
6. Die wahre Weißheit zur Seligkeit.
7. Fundament der Seligkeit.
8. Das geistliche Königlich Priesterthum Christi.

Seorsum, & Scripta ista singula, & sex alia, quæ in Tomis hisce desiderantur, Asterisco a nobis notata, hoc antea prodierant ordine:

* Historia Genes. in 7. Liedern. Witebergæ 1608. in 8. (*Hanc, mihi non visam, Catalogus nostro tribuit Zeidlerianus.*)

Göttliches Heiligtum; das ist: das edle Leben Jesu Christi, in 10. Hauptstücken, allen rechtchaffenen Christen zur Nachfolge beschrieben. Hamburgi 1621. & Rostochii 1627. (*imo, juxta Catalogos nundinales, A. etiam 1621. & 1634. in 8.*)

Wahres Christenthum Davids; das ist: das wahre Christliche Leben des Könighchen Propheten Davids, welches er in seinem Herzen erkandt, im Munde und Geiste gerühmet, im Werke und Leben geübet, und allen Nachfolgern Christi, in dem glüklichen A. B. C. seines Psalters, oder dem CXIX. Psalm, hat vorgestellet, erkläret. Hamburgi 1622. (*& juxta alios, Goslariz 1624.*) in 8.

Wälden Christenthum des himlischen Adlers, oder Erklärung der ersten Epistel Johannis, Goslariz 1623. in 8. *Insigniter hanc sibi probari* Phil. Jac. Spenerus (*P. I. Consil. Theol. Lat., c. 2., Art. I., n. 23., p. 278.*) est professus.

Helker klarer Spiegel der iewigen Zeit, des iewigen Christenthums, Glaubens, Lebens und Wesens, im Neuen Testamente, so mit dem Judenthume im A. T. gar richtig übereinstimmt: den Gotteskindern zur Unterrichtung und Liechte, den Weltkindern zur Warnung und Gerichte, aufgegeben von P. E. N. H. 1623. in 8. Scriptum αὐτοῦ publicatum.

Mundus immundus; das falsche Christenthum der Welt, zu dem Ende beschrieben, daß das wahre Christenthum desto besser erkandt werde, und einiegllicher an ihm selbstn könne sehen, was er vor ein Christenthum führe. Es sind hiebengefüget:

1. Erklärung des XII. Psalms;
2. Eigentliche Abbildung der gegenwärtigen Zeit, aus H. Schrift und dem Exempel der Juden;
3. Alphabetum Christianum Latino-Germanicum, darinn das ganze wahre Christenthum kürzlich begriffen. Lüneburgi 1623. in 8., Goslariz 1623. (*ac, juxta Becm. in Catal. Biblioth. Francf., etiam 1623.*) in 8. Commendatur a Frid. Breclingio in *Christo redivivo* p. 40. 119., & Gotfr. Arnoldo *T. II. Hist. Eccl., L. 17., c. 5., p. 407.* Ubi hoc fertur

ferat iudicium, Egardus habet darinn das äußerliche Scheinwesen des vermeinten Gottesdienstes gar weißlich entdeckt, und das wahre innere Wesen des Geistes überall entgegenesetzt.

* *Posaune der Göttlichen Gnade und Liechts*; das ist: Offenbarung und Entdeckung des Göttlichen Geheimnisses in Apocalypsi von den 1000. Jahren, darinn die lebendig gemachte Heiligen mit Christo sollen herrschen, oder Erklärung des XXsten Capittels der Offenbarung Johannis, dessen wunderbare Geheimnisse von Erscheinung eines grossen Gnadenlichtes, wie auch vom Ende und Aufgang aller Dinge, auf Göttlichem Liechte eröffnet werden. Hamburgi 1623. in 8. Lüneburgi 1623. (imo, si Lipenio P. I. Bibl. Theol. p. 68. credendum, jam ante A. 1620.) in 8. Prz scriptis Egardi ceteris hoc, Chiliasmum (uti P. II. Isag. ad Hist. Cimbr., c. 6., §. 10., p. 170., jam monui) ei arrisisse ac probatum esse ostendens, multos habuit Censores. Sententia ejus, quod Apoc. XX. 1., per Angelum Satanam ligantem, & veterem hominem in abyssum perditionis projicientem, non Christus, sed Joh. Arndius, sit intelligendus, a D. Joh. Cluvero, populari, in Diluculo Apocalypico, ad h. l. (teste Aug. Pfeiffero c. 5. Anti-Chiliasmi, p. 201.), jam est refutata. Eandem, sicut & alteram, qua, Annos Apocalypicos de tribus annis novemque mensibus pro lubitu exponens, initium horum ad Annum retulit 1652., istoque Johannem Baptistam, Paulum Apostolum, Taulerum & Kempisum, in spiritu esse reviventes, verumque Christianismum potenter propugnatos, statuit, obelo notantur, somniique Chiliasici delineationem in Tuba hac reperiri judicant, Abr. Calovius T. XII. System. Theol. p. 178. & seqq., ac, qui illum ducem sequuntur, Chr. Laur. Meelführerus in Disp. Inaug. de Chiliasmo Veterum & recentiorum p. 43., & Joh. Christoph. Nungesserus, Superint. Tremoniensis, in Spe desperata meliorum temporum, ex Luc. XVIII. 8., Francofurti A. 1698. edita, p. 41. Imo ipse Spenerus, sibi illam displicere, verbis P. III. Consil. Theol. Lat. p. 170.) haud dissimulavit sequentibus: Ex omnibus Egardi scriptis, fateor, nullo minus me affectum fuisse, quam explicatione Cap. XX. Apoc. In eo enim videbatur nimium sibi indulgere, & pro arbitrio textum a nativa significatione flectere. Sed & eventus conjecturam refellit. Potest tamen venia facilis dari labenti in argumento difficili.

Christenthum Salomons; das ist: Summa der Himmlischen Weisheit, und Göttlichen Lebens, nach den ersten IX. Capiteln der Sprüche Salomons, durch Christi Geist beschrieben. Goslarix 1624. in 8. (A Lipenio & Catalogo Nundinali Editio etiam Anni 1623. Lüneburgensis memoratur.)

Ehrenrettung Johannis Arndi; oder Christliche und in Gottes Worte wohlgegründete Erinnerung, was von D. Lucz Osiandri Censur und Urtheil über Joh. Arndts Wahres Christenthum zu halten sey; allen Gottesfürchtigen zur nothwendigen Nachrichtung, auf Liebe der Wahrheit, beschrieben. Lüneburgi 1624. in 8. Commendatur, una cum aliis Dan. Dilgeri, Henr. Varenii, Melch. Breleri, Joh. Val. Andreæ & Joh. Georg. Dorschei, pro eodem scripto Arndiano Apologus, in ejus historia, a Joh. Dicemanno in Prefat. illi pramissa (T. II. Script. Germ. p. 220.), Joh. Christoph. Becmanno in Diff. de Judiciis Dei, c. 4., §. 6., & Joach. Justo Breithauptio Progr. VII. p. 86.

Das Geheimniß des Reiches Gottes in dem Menschen; das ist die tröstliche Lehre vom Reiche Gottes, was es sey, wie es komme, wo es zu finden, &c., aus Luc. XVII. 21., in Frag und Antwort, erklärt. Lüneburgi A. 1625. (& juxta Lipenium P. II. Bibl. Theol. p. 643., etiam 1646.) in 8. Doctrinæ de unionæ Christi & fidelium mystica, contra eandem Lucz Osiandri, Theologi Tübingensis, de Scripto Arndiano censuram, patrocinatur.

Schat der himmlischen Weisheit, oder Christenthum des hocherleuchteten Apostels Pauli, nach der Epistel an die Römer, darinn die Haupt-Summa der ganzen christlichen Lehre, aus hohem Geiste und Göttlichem Lichte beschrieben wird; aus Göttlichem Lichte erklärt, zu Ueberweisung der Welt, daß ihr Christenthum falsch und erlogen sey. Lüneburgi 1625. in 8.

Parabeln der Schlange; das ist: Nützliche Lehre von der Hölischen Schlangen Anfang, Natur, Ausgang, Verführung, Erbildung und Wirkung, oder Erklärung des III. Capittels des ersten Buches Moysis, darinn Adams Fall durch Verführung der Schlangen, und desselben Wiederbringung durch des Weibes Samen, wird beschrieben. Lüneburgi 1626. in 8.

Praxis fidei salvificæ, Uebung des seligmachenden Glaubens, und Erneuerung des inneren Menschen durch die Früchte des Geistes, aus den Sonntags- und Fest-Episteln beschrieben. Lüneburgi 1627. in 4.

Informatorium Christianum, oder kurze und nützliche Erinnerung von der dreifachen Schule, der Göttlichen, Menschlichen und Teuffelschen, zu dem Ende gerichtet, daß Gott, Mensch und Teuffel, desto besser erkannt werden. Lüneburgi 1628. in 8. Commendatur a D. Phil. Jac. Spenero in der allgemeinen Gottesgelahrtheit p. 124.

* *Gnadenmahl Jesu Christi*; das ist: Christliche und in Gottes Worte wohlgegründete Erklärung der hochwichtigen und tröstlichen Lehre von Jesu Christi Abendmahl, welches ist ein Siegel und Pfand, nicht allein seiner Gnade und Liebe gegen uns, sondern auch seiner Gnadenreichen Gegenwart unter uns, und in uns, und seiner liebevollen Gemeinschaft mit uns: Samt einer kurzen Erklärung des XXIII. Psalms, in welchem die reichen Wohlthaten Christi, so im Worte und Sacramenten uns werden aufgetragen, wie auf einer Taffel werden vor Augen gesetzt. Hamburgi 1630. (& juxta Catal. Nund., etiam 1651.) in 8.

* *Pharisäismus Evangelicus, oder der heutigen Welt Christenthum*. Zwicavix 1640. in 8. (Juxta Ephr. Prætorii Biblioth. Homilicam) & Lüneburgi in 8. (Juxta Lipenii P. II. B. T. p. 485.)

* *Theologische und schriftmäßige Gedanken und Auslegung über das wunderbare, köstliche und kunstreiche, güldene Horn Christi V.*, erwählten Bringen in Dennemarck, zu dem Ende ausgegeben, daß Gottes wunderbare Werke erkandt, und viele Menschen gebauet und gebessert werden. Lüneburgi 1642. in 4. De hoc scripto (cujus Theologicam Iconum cornu illius aurei Danici vetustissimi interpretationem, tanquam minus congruam, M. Trog. Arndkielius, in Loco de eodem Tractatu, Archæologicæ merito posthabuit) Confer P. I. Isagoges meæ ad Hist. Cimbr., c. 3., §. 12., p. 29., & Joh. Fabricii Partem IV. Historia Biblioth. Fabricianæ p. 478. Judicium de eo tulit asperius Herm. Conringius in Conringianis Epistolicis p. 171. edit. secundæ obviunt: Inspexi non nisi semel P. Egardi conjecturas: neque libuit amplius. Quis enim sine nausea sustineat ejusmodi ineptias legere?

Speculum hujus seculi; Spiegel dieser gegenwärtigen Zeit, nach der Weissagung Christi Matth. XXIV. 2-14., da betrachtet wird, was das vor eine Zeit sey, warum sie sey, und wie wir uns darinn schickten sollen. Hamburgi 1649., & Lüneburgi sine anni mentione, in 8. Svecica versio Nicolai Erici Vendalii, Jacobi, Comitæ de la Gardie, Ecclesiastæ aulici, Rigæ A. 1627. (teste J. Scheffero in Svec. Lit. p. 144.) prodit.

Fundament der Seligkeit; das ist: die edle, süsse, hochtröstliche und lebendige Hauptlehre von der Rechtfertigung eines Menschen für Gott, durch Gnade des H. Geistes, nach der Göttlichen Wahrheit, zur Lehre, Trost, Freude und Vermahnung, beschrieben. Lüneburgi sine mentione anni, & Hamburgi A. 1649., in 8.

Wahre Weisheit zur Seligkeit, oder wahre Erkenntniß Gottes und des Menschen, nach der H. Schrift, in Frag und Antwort vorgestellt. Jenæ & Hamb. 1654. in 12.

Geistlich Königlich Priesterthum Christi, nach der H. Schrift, an welches Erkenntniß und Übung zum höchsten ist gehalten. Amsterdam 1678. in 12. Commendatur a Spenero P. I. der Theol. Bedencken, c. 2., Art. 3., Sect. 9., p. 40.

* *Epistola Germanica de Johanne Engelbrechto*, cive & opifice Brunsvicensi, ejusque revelationibus, d. 22. Aug. A. 1624. exarata, qua pietatis pariter atque ædodætiæ testimonium ei, contra adversarios, a quibus Enthusiasmi accusabatur, Molleri Cimb. Lit. Tom. I.

fabatur, perhibuit egregium. Adjecta illa est Engelbrechtii Wahrhaftiger Geschichte und Gesichte vom Himmel und Hölle, sine loci mentione A. 1625. ac 1640., nec non Amstelod. A. 1690., in 4. excusa, ejusdem Operum omnium Editionibus, cum Germanicæ Vesaliensi A. 1686. in 4., tum Belgicæ Amstelodamensi A. 1697. in 8., publicatæ, Anonymi item (quem Egardum esse Val. Ern. Löscherus, in den Unschuldigen Theol. Nachrichten Anni 1702., p. 718., temere suspicatur) Christlichem wunderreichem Bindbrieffe von Hans Engelbrechts Leben, in Editione non prima A. 1639., sed secunda, A. 1684. in 8. impressa, Gotfridi Arnoldi Vitz Engelbrechtii, in den Leben der Gläubigen der letzten 200. Jahre, (Halz A. 1701. in 4. editis), p. 621-683., obvix, & tandem A. 1723. Jo. Melch. Kraftii zweyfachem Jubels Gedächtniß p. 488-492. Argumentum ejus (ab Arnoldo etiam Tomo III. Hist. Eccl., c. 17., p. 211. 212. & Kraftio l. c. p. 168-170. expositum) Tomo II., ubi de Engelbrechtio erit dicendum, enarrabitur.

Erläuterung des Buches Hiob, oder Schule der leiblichen und geistlichen Anfechtungen, an dem Bilde Hiobs dargestellt: Jetzt erst auf dem MSto des Autoris herausgegeben, sammt Joh. Henr. Michaelis, Hallischen Professoris, vorhergesetzter Einleitung ins Buch Hiob. Halz 1716. in 4. Eine gar erbauliche Arbeit audit Val. Ern. Löschero in den Unschuld. Theol. Nachrichten, Sect. 4. A. 1717., p. 657.

INEDITA.

Ex his (quorum complura apud nonnullos superesse Spenerus, in præfat. Tomi III. Scriptorum ejus Germanicorum, testatur) mihi innotuerunt:

Liber contra Nicol. Tetingium, Hufensem, Civem Flensburgensem fanaticum, ab ipso Tetingio (responsio se illum nolle dignari iactante) A. 1635., in der Beantwortung auf des Predigants zu Lübeck, Hamburg und Lüneburg, aufführlichen Bericht, p. 115. 116., allegatus.

Eine herrliche Psalter-Erläuterung, wovon doch die 23. erste Psalmen, bey einem Zufalle, im 30. Jährigen Kriege, weggenommen. V. Kraftium l. c.

Epistola Germanica ad Pet. Dancwerthium, Pastorem Hufensem, d. 4. Sept. A. 1624. scripta, Joh. Arndii scripta extollens ac defendens, Nic. Tetingii autem & Hartwigi Lohmanni, Secretarii Flensburg., errores de incarnatione Christi, & essentiali fidelium cum eodem unione, refellens, quam ipsemet possideo.

Epistola Latina ἀνίστασθαι ad Joach. Morfium, Philologum Hamburgensem, d. 22. Maji A. 1622. exarata; quam in Albo Morfiano MSto (quod V. C. Jac. a Mellen Lubecæ asservat) fol. 579. offendi.

JOHANNES EGENOVIVS, Hatherslebenensis.

SCRIPTA DANICA.

Siælens Lædrom (sive de morbis animæ). A. 1628. in 8. (Catal. Rosenkrantz.)

Gode Giestebud aff Kong Salomons Ordsprog (i. e. Convivium e Proverbiis Salomonis): Hafniæ 1629. in 8. (Biblioth. Resen.)

Andrez Celichii, Superintend. Megapolitani, Beretning om de Mennister, hvilke af Angst, Fortvivlelse, ellet andere Aarsager, sig selv dræbe og aflivde, fordansket (i. e. Institutio de hominum Melancholicorum & desperabundorum ἀνίστασθαι, e L. Germ. in Danicam translata). Hafniæ 1623. in 8.

PETRUS EGGE, Lubecæ commoratus, Versionem Germanicam Chronici Slavorum, ab Helmoldo, Presb. Bosoviensi, scripti, & ab Arnoldo, Abbate Lubecensi, continuati, Lubecæ in 4. edendam, in Catalogo Nundin. Lips. A. 1657. Vern. p. 36., promissit, sed promisso non satisfecit.

GEORGIUS FRIDERICUS EGGERS, Rendesburgensis, Joachimi Senatoris filius, Urbis patriz, circa A. 1707., Consul, & Tribunalis simul Regii Glückstadtensis Assessor, quem Casparum Fridericum Joh. Christ. Nevius (P. II. Accessionum ad Degorei Wbeari Relect. Hyem. Historias p. 337.) perperam appellat. Obiit d. 20. Jul. A. C. 1711., & ætatis 48. V. Epicedia, e quibus Germanicum Chr. Henr. Amthorui in ejus Poetischem Versuche p. 349-343., est recusum.

Historia inclytæ Civitatis Holsatiz Rensburgi, Præsides D. Casp. Sagittario, Hist. Prof., propoſita. Jenæ 1684. in 4. Suis hanc scriptis Præsides, in illorum Catalogo, A. seqv. 1685. publicato, ideo tantum, quod suo esset ductu concinnata, haud dubie annumeravit.

NICOLAUS EGGERS, oppidi in Wagria Plönensis Ecclesiastes.

Sturm- und Wetter-, Macht- und Kraft-, Zorn- und Bußglocke Gottes des allmächtigen. Hamburgi 1625. in 4. (V. Ephr. Prætorii Indicem Bibliothecæ suæ Homileticæ.)

JOHANNES EICHELIUS, Hatherslebenensis, Med. D. & in urbe regia Hafniensi, circa A. 1698., Practicus, ejusdemque simul, circa A. 1710., Consul, ac Consiliarius Justitiæ postea, Archiaterque regius, A. 1719. superstes.

Disp. Inaug. de punctura nervorum, Præsides D. Georg. Wolfg. Wedelio. Jenæ 1689. in 4.

MICHAEL EINSERG, Holsatus.

Oratio de nativitate Domini nostri Jesu Christi. Rostochii 1649. in 4.

Or. de glorioso ascensionis Christi triumpho. Rost. 1649. in 4.

Or. de Scholis publicis, & quod utilius sit, pueros ac juventutem publice informari, quam privatim. Rost. 1651. in 4.

Or. de Scholarum publicarum utilitate, ac discipulorum in iis maxime necessaria informatione, tam ex usu, quam exemplis, demonstrans, publicam semper privata potiore esse disciplinam. Rost. 1662. in 4. (An a præcedentibus diversa, haud recordeo.)

Christmäsiger Kreuz- und Trostspiegel. A. 1668. in 4. (juxta Catal. Rosenkrantz.)

JOHANNES EITEL BRENDDEL, Hamburgensis, e solo mihi cognitus Catalogo Nund. Lips. A. 1625. vernaculum, in quo p. 57. hoc ejus scriptum editis accensetur:

Des edlen Johann Eitel Brendels, von Hamburg, heilsames Kleinod, darinn aller Gläubigen Ritter Gefahr, Hülf und Schutz, in einer künſt- und lieblichen Metaphora, durch Gebet und Dancksagung, wird vorgebildet. Lüneburgi, apud Sternios, A. 1625.

Sed vereor, ne falso is Hamburgensis illic vocetur, & familiar nobili Rhenanz Brendeliorum ab Homburg (qvæ Daniele Sec. XVI. Ecclesiæ Moguntinæ dedit Archiepiscopum) potius sit vindicandus.

ALBERTUS ab EITZEN, Hamburgensis, Danielis, Senatoris urbani, & Margaretz Hackmanniz (Alb. Hackmanno, Consule, natæ), filius, d. 6. Sept. A. 1578. in lucem editus, e schola patria, Juridico vacaturus studio, A. 1600. in Academiis Rostochiensium, aliasque, transit, hujusque Licentiatum titulum, Gallia, Italia, Belgio & Germania, itinere jam peragratis literario, Marburgi Kal. Dec. A. 1608. obtinuit. In patriam redux, Senator ejus A. 1610. est electus, simulque A. 1617. postremus oppidi Bergerdorfensis Præsides constitutus, ac A. tandem 1623. Bartholdo Becmanno in Consulatu successit.

fit. Septennio post (A. 1630.), cum, 30. navibus, quas Hamburgenses contra Christianum IV., Daniz Regem, insurxerant, se temere praeferri passus, classi regis in Albi vicino audacter obviam iret, rem infelicitate gessit, navique metu mortis aut captivitatis relicta, linte in continentem est elapsus. Quae fuga summo ei apud hostes fuit dedecori, tantumque civium conciliavit invidiam, ut famae suae peculiari Apologia edita patrocinari, cladisque causam in ventos iniquiores transferre, sit coactus (1.). Reliquam ætatis partem in toga, cui aptior erat, exegit, & d. 4. Maji A. C. 1653., æt. 74., defunctus, quatuor filios (e quibus Güntherus Ericus, J. U. D., ædis in patria Cathedralis Canonicus fuit, & tandem Decanus), totidemque filias (quas inter Elisabetha & Margaretha, Bartholdo Möllero & Bartholdo Twistingio, J. U. Licentiatas, ad Consularem postea evectis dignitatem, A. 1630. ac 1642. sunt elocatae), & conjugio cum Gesa, Ludolphi a Schöningen, civis primarii, gnata, ac Joh. Ritzenbergii, Protonotarii, nepte, A. 1609. contracto, reliquit superstites. Quos inter de hereditate ipsius enata est controversia, scriptis, circa A. 1661., agitata publicis. V. de illo Epicedia defuncto scripta (e quibus unum M. Francisci Simonis, Ecclesiastæ Hamburg., Joh. Alb. Fabricius Parte I. *Memoriarum Hamburgensium*, p. 236-242., curavit recudi), Ad Tractatorem Jun. *Seriem Senatûs Hamburg. Chronologicam*, ad A. 1610., p. 41., & Inscriptionem Epitaphii, ab ipso, in æde Petrina, Parentibus, socero, socru & affinibus, erecti, ab eodem Tractatere, ad A. 1596., p. 37., & Theod. Anckelmanno, in *Inscriptionibus Hamburgensibus*, n. 19., p. m. 20., exhibitam.

SCRIPTUM.

Nothwendige Ehrenrettung, samt angehängter Retorsion und Vorbehalt, worinn die, bey wärendender Elbs-Unruhe, wieder ihn ausgesprengete hochbeschwerliche Auflagen des Ungrundes und Falsches überführet, den Eästerern heimgeschoben, und da gegen seine Unschuld, vermittelt derselben wahrhaftigen Berichtes, cröfnet und behauptet wird. A. 1633. in 4.

CHRISTIANUS ab EITZEN, Glückstadtio Holfatus.

Fridericus III. in Christiano V. redivivus, sive Applausus Academicus, quo Christiano V., Regi Daniz, publica oratione, ipso unctionis die, qui erat 7. Junii A. 1671., in Juleo Academiæ Juliz, est gratulatus. Helmstädi 1671. in fol.

Disp. de Jure arbitrario in genere, Præfide D. Sam. Rachelio. Kilonii 1673. in 4.

DANIEL ab EITZEN, Hamburgensis.

Disp. Jurid. de Usucapionibus. Groningæ 1635. in 4. (*O. Spertl.*).

HERMANNUS ab EITZEN, Hamburgensis, J. U. Lic.

Disp. Inaug. de Restitutione in integrum. Ultrajecti 1671. in 4.

JOHANNES ab EITZEN, e gente Eitzeniorum patricia. Hamburgensi, itidem, uti credo, oriundus, J. U. L.

Disp. de differentiis Juris communis & Hadelensis. Lugd. Bat. 1664. in 4. (*Catal.*).

PAULUS ab EITZEN, Patritius Hamburgensis, A. 1521. natus, Lutheri & Melanchthonis in Acad. Witteb. auditor, Gymnasio Marchiæ Brandenburgicæ ad Svevum Colonienfem, circa A. 1544., præfuit, & professione deinde, in Athenis Rostochiensis, aliquamdiu functus est Dialectica. Hamburgum revocatus, ædis Cathedralis, ab A. 1549., fuit Pastor, & Theologus in illa Lector secundarius, ab A. autem 1555. Ecclesiæ urbis patris omnium Superintendens, & Theologus (cujus etiam Doctor A. seqv. 1556. Witebergæ creabatur) Interpres primarius. E patria tandem A. 1562., ab Adolpho, Duce Holfato-Gottorpiensi, Slesvigam pertractus, septem lustris sequentibus, non hujus solum, triumque filiorum & Successorum, Friderici, Philippi & Johannis Adolphi, Protectecliaften, in arce vicina Gottorpiensi, egit aulicum, sed & supremum Ecclesiæ in utroque Ducatu, Slesvicensi ac Holfatico, Ducalium Antistitem, simulque Theologus, in Basilicæ Slesvicensis Cathedralis (cujus etiam Canonicus fuit) Gymnasio, ab A. 1576. ad 1580., Professore, & Dioceceos Nordstrandicæ, ab A. 1582. ad 1593. (quo rursus, ob senectutem, a Joh. Adolpho Principe, donabatur, & M. Jac. Fabricius Senior, in hoc aliisque officiis, optio ei adjungebatur), Præpositum. Vivis tandem Theologus hic longe doctissimus, & præclare de patris ac Cimbriæ universæ Ecclesiæ meritis, quem *ὁ ἁγὸς ὁ θεὸς ἡμῶν* esse ipsi & Zelotis Lutheranis rigidioribus fatebantur adversarii, ob moderationem pacis Ecclesiasticæ studiosam, & Melanchthonis, ab eo defensi, amorem, in illum iniquiores, excessit d. 25. Febr. A. C. 1598., & ætatis 77. Historiam vitæ ejus, Scriptorum, & certaminum cum Reformatis, præsertim Bremensibus, Collegis in urbe Hamburgensi rigidioribus. Confessionisque Lüneburgensis & Libri Concordiæ Autoribus, & hos inter, Jacobo Andræ, cæterorum Promacho, sacrorum, Tomo fufius exponemus ultimo. Confule interim *παρεχόμενος* de iisdem breviores, Parte II. *Ifagoges ad Hist. Cimbr.*, c. 7., §. 2. & 3., p. 176-185., & Parte IV., c. 10., §. 10. 11. 12., p. 579-583., a nobis jam exhibitas, Joh. Adolphi Cypræi *Annales Episcoporum Slesvicensium*, Lib. 3., c. 6., p. 447-463., & Leonh. Hutteri (adversariorum haud infimi) *Concordiam concordem*, c. 12., p. 366-401.

ALBERTUS ELSERS, Hamburgensis, Ulrici, Frisiz Orientalis Comitris, Ecclesiastes Aulicus A. 1648. (quo Theol. Licentiatu Helmstädi a Conr. Hornejo creabatur) vocatus, & Comitatus deinde ejusdem, circa A. 1652. (quo Doctoris titulum ibidem, Brabevta Georg. Calixto, d. 27. Jul., obtinuit), Superintendens. V. D. Joh. Fabricii Jun. *Amoenitates Theologicas* p. 787.

Disp. Theol. Inaug. de Resurrectione carnis, Socinianis præcipue, eandem numero carnem resuscitatam iri negantibus, opposita, Præfide D. Conr. Hornejo. Helmstädi 1648. in 4.

Voti summa; der seligste und beste Herrschenswunsch, oder Reichpredigt über Ulrich, Graffen von Ostfriesland, auß Pf. LXXIII., A. 1649. gehalten: Cum alio Engelberti Hoyer, Pastoris Nordani, sermone in ejusdem Comitris memoriam funebri (sub tit.: *Lehtes Ehrengedächtniß Ulrici, Graffen von Ostfriesland*) excusa Hamburgi A. 1649. in fol.

M. ANDREAS ELSERS, Hamburgensis, æditui Michaelitani filius, Vici initio in Comitatu Pinnebergico Elmeshornensis, & deinde, ab A. 1598., Parochiz, in Patriæ vicinia, Hammenfis atque Hornensis, Pastor. Vixit A. 1716.

Disp. de præstando Categorice in libros Symbolicos juramento, Præfide D. Valentino Alberti proposita. Lipsiæ 1690. in 4. Ei, tanquam Autori, tribuitur a Joh. Christ. Ittero in *Tr. de Honoribus Academicis*, c. 8., §. 15., p. 307.

JOHANNES FRIDER. ELSERS, Holfatus.

Oratio de Potentia Turcarum crescente ac decrescente, ejusque causis præcipuis, d. 2. Dec. A. 1716. recitata. Kiloni A. 1716. V. de illa P. LVIII. der Gelehrten Famæ p. 811, 812.

JOHANNES ELFRINGIUS, Itzehoa Stormarffus, P. L. C. & Parochus in Præfectura Hamburgensium Ritzbüttelensi Steinmarkensis, ob venam Poeticam haud plebejam a Nicol. Scribonio (hoc nominis ejus fabricato Anagramma: *Joannes Elfringius; Fili Nafonis, en urge*) (2.), Lamp. Alardo & Joh. Adolpho Fabricio (3.), Epigrammatis merito celebratus Encomiasticis.

Qq 2

(1.) V. Ad. Olearii *Kurzen Begriff der Holfsteinschen Chronicon* p. 236-240., & Andr. Hoyer *Dennemarschische Geschichte* p. 174.

(2.) Lib.

5. *Lufcum Anagramm. Gottorpiensium* p. 118, 119.

(3.) In *Albo Joach. Morffii MS. fol. 524. 525.*

Carmen memoriale ad Alb. ab Eitzen & Joh. Brandium, J. U. Licentiatos, Consulatam Hamburgi suscipientes. Hamb. 1649. in f. pat.

Quatuor Epigrammata in laudem Augusti Junioris, Ducis Brunsvicensis, in Mart. Goskii *Arbusto Augusto*, A. 1650. & 1693. in fol. edito, fol. 12. 57. 587., obvia.

Carmina alia complura, singulatim diversis publicata temporibus.

Carmina & Epigrammata haud pauca in Joach. Morfii, aliorumque Virorum xvi sui eruditorum, laudes ἀνέκδοτα atque ἀνέκδοτα, Musis scripta haud invitis, in *Albo Joach. Morfii Mstro* (quod Vir Clariss., Jac. a Mellen, Pastor Lubec., possidet) olim mihi lecta.

NICOLAUS JOHANNES ELFRINGIUS, qui modo Hamburgensem, modo Ritzbüttelensem, in suis se vocavit Schediasmatis, Johannis (modo laudari) filius, cum studiis sacris pariter atque profanis annos, in Gymnasio Bremensi, & Academijs Jenensi, Lipsiensi, Kiloniensi, Lugduno-Batava atque Trajectina, impendisset complures, Kilonium A. 1668. redux, tyrones privatim docendi potestatem a Principe & Professoribus, ac, inde A. 1670. discessurus, Testimonium a Prorectore Academico impetravit honorificum, typis excusum, in quo vitæ ejus ac studiorum fusius exponitur historia.

Disp. de Officio hominis circa notitiam futurorum contingentium, Præsidi Jac. Thomasio (*illius Autore*) defensa, Lipsiæ 1664. in 4.

Disp. Theol. de Traditionibus humanis, Præsidi D. Hier. Kromayero. Lipsiæ in 4.

Salvator exoptatissimus circumcisus, & nomine Jesu insignitus, tribus Soliloquijs depictus Anacreonticis, Kilonii 1669. in 12.

Disp. de Papa Utopico, Præsidi D. Christ. Kortholto (*illius Autore*) defensa, Kil. 1670. in 4.

Ἐγκώμια Panegyrica, seu Lacrymarum calidissimarum, in Friderici III., Regis Daniæ, excessum, metro alcaico effusa. Kilonii 1670. in fol.

Coronæ vere regis, Friderico III., Regi Daniæ, a Summo Brabevta, Jesu Christo, impositæ. Kilonii 1670. in 4.

SIDONIA ELLIA, Hamburgensis, teste Christ. Franc. Paulino, mulieribus eam annuerante eruditis, scripsit. Eine Catechismus-hohe Schule, darinn viele gottselige Sachen, zu guter Erinnerung, mit eingezeichnet sind. (V. Paulini) Hoch- und wolgelahrtes Teutsches Frauenzimmer p. 49.

ELISABETHA JULIANA, Friderici, Ducis Holfato-Norburgici, & secundæ hujus Conjugis, Eleonoræ, Rudolphi, Principis Anhaltino-Servestani, gnata, filia, Johannis Junioris, Ducis Holfato-Sunderburgici, neptis, Christiani autem III., Danorum Monarchæ, proneptis, in arce Insulæ Alsenis Norburgensi, d. 24. Maji A. 1634., in lucem edita. Virtutibus mature imbuta Principe dignis, in aulam A. 1650. a parentibus ablegabatur Augusti, Principis cognati Brunsvicensis, Germaniæque Nestoris, Guelpherbytanæ, hujusque filio, Antonio Ulrico, consobрино suo, A. 1654. desponsabatur, ac, post biennium, & peregrinatione reduci, d. 17. Aug. A. 1656., solennibus jungebatur nuptiis. Marito huic, virtutibus heroicis & eruditione eximia inclito, in conjugio ferme semiseculari, filios septem, & sex filias, est enixa. E quibus (ut ceteros brevioris ævi, a Scriptoribus enumeratos Genealogicis, taceam) matri, tredecim nepotum ante obitum jam avix, & quatuor pronepotum proavix, superstites fuerunt:

1. Augustus Wilhelmus, Princeps hæreditarius, d. 8. Mart. A. 1662. natus.
2. Ludovicus Rudolphus, d. 22. Jul. A. 1671. in lucem editus, & ab uxore, Christina Ludovica, Principe Oettingensi, A. 1690. ducta, quatuor parens redditus filiarum, e quibus Elisabetha Christina Carolo III., Regi Hispanico, A. 1708. nupsit, Carola Christiana Sophia autem Alexium, Imperii Russici hæredem, maritum A. 1711. obtinuit.
3. Anna Sophia, A. 1659. nata, & Car. Gustavo, Marchioni Durlaco-Badensi, A. 1677. elocata.
4. Henrietta Christina, A. 1669. nata, Cænobii Gandersheimensis, ab A. 1694., Abbatissa.

Septuagenaria tandem Guelpherbyti, d. 4. Febr. A. 1704., obiit, cum pietate erudita, vena in sermone vernaculo Poetica, insignique in Cænobium monialium nobilium Saltzdaense, A. 1701. a se fundatum, redditibus instructum, & Bibliotheca propria, templique totius ornatu, suis ipsius ac virginum aulicarum confecto manibus, donatum, Monasterium item Stederburgense, benigne restauratum, Ptochotropha Guelpherbytanæ, & pauperes alios, munificentia, bonorum omnium laudes promeruisse. Exequiæ Principi optumæ, d. 3. & 4. Apr. A. 1704., tum Guelpherbyti, tum in alijs Ducatus sui, factæ sunt, urbibus, nummusque funebri ejus consecratus memoriæ, cujus pars antica defunctæ imaginem, titulum, & annos nativitatæ atque obitus, postica vero coronam Ducalem, & arcem domumque Saltzdaensem, cum Icone ejusdem nube supra istas in caelos evectæ, exhibet, adjecta hac Epigraphe: DESERUISSE JULVAT. Quatuor numismata in obitum ejus funebria delineata exhibent die Historiæ Gedächtniß-Würden des XVIII. Seculi, Parte V. (five A. 1704.), Noribergæ A. 1713. edita, p. 347. & seqq.

Fulius celebrata est 1. in Alb. Frid. Knopii, Conc. aul. Guelpherbytani Sermonem in obitum ejus, ex Hebr. XII. 22. 23. 24., Germanico, Guelpherbyti A. 1704. in fol. excuso, de quo Joh. Fabricii *Historia Bibliothecæ sue* P. II. p. 236. 2. in Narratione vitæ vernacula peculiari, Christoph. Jac. Blumii, Pastoris Catharinæ Brunsvicensis, Christlichem Castro Doloris, sive Sermonem in Apoc. XXI. 5. 6. 7. funebri, & Joh. Frid. Katzleri, Syndici Brunsvicensis, Epicedio Germanico, Brunsvici A. 1704. in fol. excusis, istorumque, quæ in *Novis Lit. Germ.*, M. Majo & Dec. A. 1704., p. 189. 190. 476. 477., leguntur, Excerptis; nec non in Gotfr. Sigism. Megandri scripto, ejus consecrato nuptus, & sub titulo des Hochfürstlichen gedoppelten Zwißpiegels, von beyder Hochfürstlichen Personen Ankunft und Blutsfreundschaft, Gothæ A. 1656. in fol. edito. Conferantur cum his Scriptores de familijs Germaniæ illustribus Genealogici, Phil. Jac. Spenerus in *Sylloge Genealogico-Historica* p. 1. 6. 511., Pet. Ambr. Lehmannus P. I. des jetzt herrschenden Europa p. 62. 63. 90., Autor der heutigen Christlichen Souverainen Europa p. 333. 334. 364., & plures alii, nec non qui Saltzdaense Cænobium, ab ea conditum, celebrant (in *N. L. Germ.*, A. 1704. p. 419., A. 1705. p. 392. 393., & 1706. p. 43-46., memorati), Joh. Phil. Odelemius, Brunsvic., J. U. D., in *Monumento istius, seu Diss. de primitivæ Ecclesiæ monialibus*, A. 1701., & *Expositione numismatis argentei, in memoriam Palatii prope istud Ducalis cusi*, A. 1705. Brunsvici in 4., ac Joh. Rempius, Prof. Helmstad., in Oda in idem palatium Panegyrica Leonina, inque singulis simul strophis χρονοδραμα, Hildeslæ A. 1704. in fol., publicatis.

Preces, Ode & Meditationes sacræ Germanicæ, ab ea ἀνέκδοτα conscriptæ, & posteris relictæ, ob quas Poetriis illustribus a M. Joh. Christ. Blumio, Brunsvicensi, in *Diss. de Principibus Poetis posteriori*, Lipsiæ A. 1709. edita, jam est annumerata. V. *Nova Lit. Germ.*, M. Majo A. 1704., p. 190., & M. Sept. A. 1709., p. 384.

Ipsius quoque venam Poeticam in Mariti Serenissimi, Antonii Ulrici, Ducis Brunsvicensis, labore pium, Churfürstliches Davidisches Harfenspiel, Noribergæ A. 1667. in 8. editum, confluisse testatur Joh. Georg. Eccardus in *Historia studii Etymologici Lingvæ Germanicæ*, c. 12., p. 115.

GEVERHARDUS ELMENHORSTIUS, Hamburgensis, Everhardi, Senatoris, filius, cum Theologia pariter atque Polymathia elegantioris universae eximiam sibi, in Academia Lugduno-Batava, aliisque, Josephi Scaligeri, paterno ipsum amore profecti, ceterorumque Praeceptorum, ductu, peritiam acquisivisset, in patriam A. 1602., rediit, & lustra quatuor vitae reliqua, coelebs primum, ac deinde, ab A. 1610., maritus, in otio, quod muneribus prae-
rebat publicis, ad Annum usque fatalem 1621., exegit literario. Ipse tamen istud, fortunae in se benignitate sapien-
ter usus, maxime sibi reddidit negotiosum, & praeclaris, quibus in ipso ætatis flore, cum plura & majora moliretur, est
immortuus, Scriptorum veterum, tum Ecclesiasticorum, Arnobii, Minutii, Gennadii, Procli & Sidonii Apollinaris, tum
profanorum, Cebetis atque Apuleji, editionibus locum inter Criticos & Philologos ævi sui celeberrimos haud infimum,
inter Theologos autem Patrum vetustioris & sacrarum antiquitatum, in Ecclesia Lutherana, Mystas ac scrutatores fer-
me principem, simulque virorum, qui tunc fama florebant literaria, maximorum amicitiam & laudes, promeruit. Fu-
sus de singulis, in Elogio ejus, Tomo dissetur ultimo. Confer interim, quæ de illo, sed satis parce, congesserunt Pet.
Bælius in *Dictionario Historico-Critico*, T. I., P. II., p. 1037. Ed. prima, & T. II. p. 1119. Ed. secunda, Joh. Franc.
Buddæus T. II. *Lexici Historici* p. 28., Henn. Wittenius T. I. *Diar. Biogr. Sec. XVII.*, ad A. 1621., & Nicol. Wilcke-
nius in Appendice der Leben der Lindebrogiurum, A. 1723. Hamburgi ἀναγνώμης editarum, p. 57-71.

M. JOHANNES HENRICUS ELMENHORSTIUS, Hamburgensis, filius M. Henrici Elmenhorstii, Archidiaconi in patria Catharinzi, adoptivus (1.), sorore uxoris ejus genitus (2.), Pastor, post reditum ex Academia Lipsiensi ac Rostochiensis, circa A. 1704., castrensis primum (3.), ac deinde nauticus, a fluctibus marinis, in naufragio infelici, circa A. 1705., submersus.

Disp. Philosophica de Vita Dei, ab eo Præfide proposita. Lipsiæ 169.. in 4.

Disp. de carnali sacrarum literarum sensu, ab eo conscripta, & Præfide D. Joh. Fechtio defensa. Rostochii 1698. in 4.
Recusa ibidem A. 1707. in 4. V. de illa *Nova Lit. Lubec.*, M. Dec. A. 1698., p. 223. 224.

BERNHARDUS ELSNER, Slesvicensis, J. U. D. & Canonicus Magdeburgensis, universam fere Europam cultiorem pervagatus.

Disp. Jurid. Inaug. de Consuetudine. Basileæ 1657. in 4.

JOACHIMUS ELSTORPIUS, Hamburgensis, Med. D. & in patria Practicus, d. 20. Jul. A. C. 1644., & æt. 63., defunctus, XIII. liberorum e Gertrude, D. Nicol. Sandmanni, Poliatri Hamburgensis, filia, A. 1615. ducta, pa-
tens, a Zach. Lundio (in *Epist. Libri II. Poematum juveniliū Dedicatoria*) & Nicol. Scribonio (*Lib. 5. Lusum Got-
torp. Anagramm.* p. 111.) celebratus. Scribonius hoc nominis ejus Anagramma exhibet:

*Joachimus Elstorpius, M.D. * Io fortis almus Medicus.*

Disp. Inaug. de Arthritide. Basileæ 1614. in 4.

JOHANNES ab ELSWICH, Lubecensis, J. U. Cand., in Academia Tubingensi A. 1617., teste Mich. Pic-
carto, qui obitum ejus, in Epistola peculiari ad Joh. Kirchmannum, Rectorem Scholæ Lubecensis, illius cognatam,
Non. Maji A. 1617. (*non 1610.*) scripta, & A. 1697., in *Gudianarum Appendice* (num. 180., p. 258.) edita, acerbè luxit,
mortuus. Ab eodem Piccarto A. 1616., in alia ad Kirchmannum, Prid. Kal. Aug. exarata (*ib. n. 184.*, p. 256.), *adolescens
virtute & doctrina florentissimus*, a Georg. Remo autem, Reip. Norib. Consiliario (qui Kirchmanno etiam (*ibid. n. 132.*,
p. 216.), *se illum, ob ingenium summum, amare & deosculari*, significavit), in literis ad ipsum A. 1617. datis (*ib. n. 130.*,
p. 219. 220.), *Legum Mysta, Politicusque & Philologus politissimus*, est salutat.

Disp. de Civitate & Civibus, Præfide D. Azaria Sturzio, Hist. Prof. Rostochii 1614. in 4.

Conclusiones Historico-Politicae de Bello, ex optimis Politicis congestæ, & secundum modum procedendi in bel-
lo digestæ. Rostochii 1616. in 8. (*V. Bolduanum in Biblioth. Hist.* p. 273., *Draudium & Lipenium.*)

Commentarius affectus de Rerumpublicarum originibus, institutis, juribus, privilegiis & arcanis, ad quem per-
terendum Georg. Remus, in Epistola paulo ante laudata, A. 1617. illum est hortatus.

JOHANNES HERMANNUS ab ELSWICH, Rendesburgensis, Henrici, urbis illius Ecclesiastæ, filius, d.
19. Jun. A. 1684. natus, e schola patria in Lubecensem, & ex hac, impetrato Stipendio Theologico Schabbeliano, A.
1703. in Academiis profectus, in Rostochiensis, Lipsiensis, Jenensis & Witebergensis, lustra aliquot exegit. Witebergæ
Magister creatus, & Ordinis Assessoribus A. 1712. adscriptus Philosophici, juventutem Academicam, magno cum hu-
jus concursu atque applausu, privatim, per novem quotidie horas, & profana, & sacra, docuit, ad A. usque 1717., quo,
ibidem Theologiae Licentiatum ornatus titulo, recusata Seminarii Ilsenacensis ephoria, Stadam, Ducatus Bremensis ur-
bem, migrabat, & Pastor illic ædis SS. Cosmæ ac Damiani constituebatur. Stadæ d. 11. Junii A. 1721. æt. 37. obiit. Feli-
cis vitæ illius enarrarunt historiam duo superstitis Encomiastæ, D. Gottlieb Wernstorffius, in *Programmate Dispu-
tationi inaugurali* A. 1717. Witebergæ præmisso, & qui hoc secutus est, Joh. Henr. a Seelen *Parte I. Athenarum Lubecensium* p. 298-306. Conf. de illo J. G. Kraußi *Neue Zeitungen von gelehrten Sachen*, n. 98. A. 1721., p. 783. 784. Scripta,
quæ, elucubravimus, sunt sequentia, maximam quoque partem ab illis enumerata, nec non in der fortgesetzten Theol.
Samlung anni 1721. Appendice, p. 1096. 1097. 1098.

I. EDITA.

N. PROPRIA.

ישועה בן-יוסף; i. e. Jesus dolorum filius, quos, ut in tristissima crucis ara salutem repararet Adamigenis, re & ve-
re כְּנִיָּסָה, i. e. filius dextræ, sustinuit; sive Carmen versuum 650. Heroicum de acerbissima Christi passione, d. 26.
Mart. A. 1703. in schola Lubecensi recitatum: cum Notis Philologico-Theologicis. Lubecæ 1703. in 4. (*V. Nova Lit.
Lubec.*, M. Apr. 1703. p. 96.)

Breviarium Controversiarum Theologicarum præcipuarum ac modernarum, Præfide D. Mich. Förtichio proposi-
tum. Jenz 1706. in 4.

Melchisedecus ab injuria Pet. Jurixi (*cui Chamus fuisse videtur*) defensus, Præfide Joh. Christoph. Wichmanshau-
sio. Witeb. 1710. in 4.

Melchisedecus ab Henr. Hulsio minus feliciter in Henochæ detectus. Witeb. 1710. in 4.

Melchisedecus ab Henr. Hulsio in gentili Mythologia frustra quaesitus. Witeb. 1710. in 4. (Has de Melchisedeco
Disputationes ob eruditionem commendat Georg. Henr. Götzius in *Diff. de Reliquiis Patriarcharum* p. 15.)

Disp. de Recentiorum in Novum Fœdus Critica. Witeb. 1711. in 4.

(1.) *V. Nova Lit. Lubec.*, M. Dec. A. 1698., p. 223. 224., & And. Den Habichtsthorffii *Rostochium* A. 1699. *literarum* p. 431. (2.) *V. Nova Lit.
Germ.*, M. Jul. A. 1704., p. 280. (3.) *V. P. A. Lehmanni Hamb. Lit.* A. 1704., p. 39.

Molleri Cimb. Lit. Tom. I.

Rr

De

De Formula Concordiæ in Dania nunquam combusta, adversus quorundam, & in his Gothofr. Arnoldi, criminationes, Disputationes duæ. Witeb. 1712. in 4. Hz, multis auctiores accessionibus, ibidem A. 1716. in 4., junctim sub sequenti recusa sunt titulo: *De Formula Concordiæ, num in Dania sit combusta, Disquisitio Historica*. Schediasmatis hujus, in quo narratio Autorum non paucorum de Libro Concordiæ a Friderico II., Rege Daniæ, combusto falsitatis insinuat, recensum encomiasticum invenies in Val. Ern. Löffcheri *Unschuldigen Theologischen Nachrichten anni 1716.*, p. 711. 712. 713., Critico-elencticum in Lipsiensium *Actis Eruditorum Germanicis, Parte XLIV.*, p. 567-578., refutationem vero in Andr. Hoyerii *Kurtz-gefaßten Dänemärdischen Geschichten* (Flensburgi A. 1719. editis), p. 291-296. Cui J. H. a Seelen, Elswichii discipulus, l. c. p. 303., indignatus quidem est, sed nihil, præter scommata quædam, regessit.

Observationes Philologicæ sex super V. C. Bernh. Henn. Witteri, Pastoris Hildesienfis, Commentatione in Genesin (1. de Eloquentia Mosis, 2. de Scopo librorum Mosis, 3. de Lingva Hebræa non Cananæ, 4. de Auctore Cap. I. Geneseos, 5. de origine nominis מלך, 6. de מלך מלך). Witeb. 1712. in 4. V. de iis Val. Ern. Löffcherum l. c., *Secl. V. A. 1714.*, p. 843-846., Autorem der gelehrten Famæ, *P. XVII.*, p. 386. 387., & J. H. a Seelen l. c. p. 303. 304. Epistolæ Witteri, iis opposita, sequens ab Autore reposita est apologetica.

Epistola apologica ad Bernh. Henn. Witterum, in qua Observationes Philologicæ a criminationibus ejus & cavillationibus vindicantur. Witeb. 1713. in 4. V. & de hac, & de secunda Witteri Epistola, illam refellente (cui noster peculiari respondere scripto noluit, sed generatim tantum quædam A. 1715., in *Disp. de Philosophumenis* p. 21. & seqq., regessit), Seelenium l. c. p. 304., & Löffcherianum utriusque recensum, l. c., *Secl. V. A. 1714.*, p. 843-849.

Vindiciæ Diascepses D. Nicol. Hunnii de Fundamentali Dissensu doctrinæ Lutheranz & Calvinianæ, adversus D. Sam. Strimelii Ingenuam in controversias Evangelicorum Inquisitionem, Præfide D. Gottl. Wernstorffio propolita. Witeb. 1712. in 4. V. de illis Löffcherum l. c., *Secl. IV. A. 1712.*, p. 69., & *Partem XXIV. der gelehrten Famæ* p. 871. 872. Recusa sunt Lipsiæ A. 1714. in 4.

Diff. Historica de Palinodia Fanaticorum. Witeb. 1714. in 4. Argumentum ejus enarravit Löffcherus l. c., *Secl. 2. A. 1714.*, p. 336. 337., & in *Appendice anni 1715.*, p. 1149. 1141.

Disp. de Inscriptione Apocalypseos Johanneæ. Witeb. 1715. in 4.

Disp. de Philosophumenis Viris sanctis temere affectis. Witeb. 1715. in 4. V. *Partem XLVI. der gelehrten Famæ* p. 781.

Diff., qua communior de Magis stella duce Bethlehemum profectis sententia propugnatur. Witeb. 1716. in 4. Opposita est (teste Seelenio l. c. p. 304.) sententia Philologi Julii (i. e. Hermannii ab Hardt), Magos istos pro Judæis, aut Judæorum potius, in Persia aut Syria commorantium, legatis, habentis. Conf. de illa *Partem LX. der gelehrten Famæ* p. 998.

Sermo funebris, ad tumulum Jac. Woldicci, Cimbri, habitus. Witeb. 1716. in 4.

Disp. de Controversiis novis circa Atheismum. Witeb. 1716. in 4. Iis, quæ, in hac, suis quibusdam opposita sunt sententiis, Nicol. Hier. Gündlingius, Prof. Halensis celeberrimus, A. 1717. *Secl. XIV. Gündlingianorum* suorum respondit. Cujus responsionis capita præcipua in Halensium *Neuer Bibliothek, Secl. 62.*, p. 365-369., repetuntur.

Disp. de Controversiis de Anima recentioribus. Witeb. 1717. in 4.

Disp. Theol. Inaug. de Jure Episcoporum Galliz a Papa ad Concilium provocandi, Præfide D. Georg. Frid. Schroetero d. 27. Maji A. 1717. defensa. Witeb. 1717. in 4. V. *der gelehrten Famæ* *P. LX.* p. 998., & *P. LXIII.* p. 117. 118.

Das Bild und die Uberschrift rechtschaffener Lutheraner, am Lutherischen Jubel-Feste A. 1717., zu Stade, auß dem Evangelio des XXIII. Contages nach Trinit., in einer Predigt vorgetragen: Mit Anmerkungen. Stadæ 1717. in 4.

Commentatio de Reliquiis Papatus Ecclesiæ Lutheranz temere affectis. Hamburgi 1721. in 8. V. de illa Tubingenium *Älteste Historie der Theol. Gelehrsamkeit, M. Febr. A. 1722.*, n. 4.

Disquisitio de vero Autore Hymni: Hilf Gott, daß mirs gelinge, ad D. G. H. Götzium, Superint. Lubec., *Nuptialibus Götzianis* inserta, & a J. H. a Seelen, in *Sched. de Memorabilibus quibusdam Buxtehudensibus* p. 4., laudata.

3. ALIENA.

Maturini Simonii de Literis pereuntibus Libellus, ab ipso iterum editus, & præfatione atque annotationibus illustratus. Francofurti & Lipsiæ 1716. in 8. Recensum illius in Lipsiensium *Actis Erud. Lat.*, *M. Febr. A. 1716.*, p. 85-88., Halensium *Neuer Bibliothek, Secl. 52.*, p. 188. 189. 190., & *Parte XLVI. der gelehrten Famæ* p. 788. 789., invenies.

Epistolæ familiares varii, potissimum Theologici argumenti, ab eo nunc primum e MSS. editæ, Notisqve illustratæ: Fasciculus primus, Francof. & Lipsiæ A. 1718., & Witebergæ A. 1719., in 8. In quarum editionum priore, 12. constante octernionibus, XXVIII. tantum, in posteriore vero, 4. octernionibus aucta, XL. comparuerunt Epistolæ Theologorum quorundam Seculi XVII. Lutheranorum, de controversiis sacris, & potissimum Ecclesiæ suæ domesticis, V. Halensium (sigillatim istas enumerantium) *Partem LXXX. der Neuen Bibliothek, p. 902-905.*, & V. E. Löffcheri *Unschuld. Theol. Nachr.*, *Secl. 4. A. 1719.*, p. 648. 649. 650.

Joh. Launoji Liber de varia Aristotelis in Academia Parisiensi fortuna, & Joh. Jonssii Diff. de Historia Peripatetica: J. H. ab Elswich denuo edidit, & Schediasma proprium de varia Aristotelis in scholis Protebantium fortuna iis præmisit. Witeb. 1720. in 8. V. de illis Halensium *Partem XC. der Neuen Bibliothek* p. 886. 887. 888., & Schediasmatis Elswichiani recensum in *Actis Erud. Lipsi.*, *T. VII. Supplem.*, *Secl. IX.*, p. 405-411., ac *Diario Erud. Parisiensi*, *M. Mart. A. 1722.* n. 7.

II. INEDITA ET PROMISSA.

Historia Ecclesiastica Holfatiz, eadem ratione, qua Christoph. Hartknochius Prusicam est persecutus, exponenda. V. ipsius *Præfat. editionis anni 1716. secundæ Disquisitionis de Formula Concordiæ*, & J. H. a Seelen *P. I. Athen. Lubec.* p. 305. 306. Conf. de illa M. Joh. Melch. Kraftii (paucissima hujus argumenti, post obitum Autoris, esse inventa doctis) *Præfat. des zweyfachen 200-jährigen Jubel-Gedächtnisses, lit. c. 1. b.*

Historia Philosophica, A. 1716. in *Catalogo nundin. Lipsi.* promissa, & a Joh. Gottl. Krausio, in den *Neuen Zeitungen von gelehrten Sachen, num. 35. A. 1716.*, p. 277., ac J. H. a Seelen l. c. p. 306., commendata. Parshujus haud dubie est Historia Metaphysica, quam M. Sam. Frid. Bucherus, e MSto J. H. ab Elswich, Witebergæ A. 1723. in 2., edidisse, in *Catal. nund. Lipsi. A. 1723. autumn. p. 32.*, traditur.

Mich. Pfelli Liber de Operationibus Dæmonum, e MSS. emendatus, Notisqve illustratus. V. J. H. a Seelen l. c. p. 308.

Andr. Hyperii, Theologi Marpurgensis, Libri IV. de Theologo, seu de ratione Studii Theologici, elegantes plane & aurei, quos a se, cum accessionibus non paucis, denuo publicatum iri, in *Notis ad Concionem Jubilæam* p. 11. (teste Seelenio l. c. p. 306.), est pollicitus.

JOHAN-

JOHANNES ab ELVERFELD, idem haud dubie cum illo Joh. Elverfeldio, quem ab officio in xde Bre-
menfi Ansgariana Ecclesiastico A. 1562. esse remotum Henr. Flockenius (1.) narrat, ac oppidi postea in Dithmarfia
Meldorpiensis fuisse Pastorem, citaque & improvise morte decessisse, Sam. Meigerius (2.) testatur. Vixit A. 1570.

Gratulatio de transactione inter Regem Daniz ac Duces Slesvicenses. Slesvigz 1550. in 4. (Catal.)

JONAS ab ELVERFELD, Cimber (3.), A. 1592. (quo sua de statu & Ordinibus Holsatiae metra edebat)
Neomonafterii in Holsatia vixit, sexennio post autem (A. 1598.) Nomarchiz ac judicii Carhardensis, in praefectura
Ducatus Slesvicensis Tunderensi, Scriba fuit provincialis ordinarius (4.). Vixit A. 1609. Carminibus suis cultissimis,
& celebritatem nominis sibi paravit, & patronum conciliavit communem eruditorum xvi istius Maecenatem, Henr.
Ranzovium, Proregem Cimbricum, ejus in patriae provincias, civitates familiasque illustres, Epigrammatis Exegetis
soluta oratione adungere haud dedignatum Historicam. Cujus occasione in gravissimum errorem incidit, & Adria-
num Bailetum (5.) etiam induxit, Joh. Deckherus, in *Conjecturis de scriptis Adestotis* (6.), Jonz Elverfeldii nomen
fictitium esse, & latere sub istius larva Ranzovium voluisse, temere verbis asserens sequentibus: *Cimbriae Annales lau-
darissimos publici juris fecit Jonas ab Elverfeld, Eques Holsatus, qui non alius, quam Produx regius, Henricus Ran-
zovius, ob alia ab eo edita in eminentioribus studiis scripta illustris fame.* Vixisse enim, sub finem Seculi XVI., Poe-
tam hujus nominis Cimbricum (qui tamen Equitem Holsatum, qualis a Deckhero fuisse fingitur, nunquam se appella-
vit), Poematia ejus, quae mox enumerabimus, cetera evincunt. Autorem autem eundem esse Epigrammatum de
Cimbriz nostrae Ordinibus diversis, quae cum Ranzovii Exegeti copiosiore prodierunt Historica, ex libri patet inscri-
ptione, Ranzovium, hujus Autorem, ab Elverfeldio, illorum scriptore, disertis verbis distinguente. Symboli loco no-
ter hoc usus est Disticho:

In te anima vitaeque, Deus, spem pono, nec unquam
Confundar: fidei tanta columna meae es.

Confer de illo *Isagogen meam ad Hist. Cimbr.*, P. I., c. 1., §. 4., p. 4., & c. 13., §. 3., p. 193., istamque secutos Vinc.
Paccium T. II. *Theatri Anonymorum & Pseudonymorum* p. 210., ac Joh. Christ. Nevium P. II. *Accessionum ad Dege-
rii Wheari Relect. hyem. Historicas*, p. 332. 333. A Frid. Lucz, P. III. *Heliconis Europaei*, c. 5., p. 261., Professoribus
Academiz Hafniensis inepte accensetur.

SCRIPTA EDITA LATINA.

Sleias; Ecloga continens laudes Philippi, Ducis Slesvici & Holsatiz, nuper defuncti. Slesvigz 1590. in 4.
De Holsatia (sive potius utroque Cimbriae Ducatu, Slesvicensi & Holsatico), ejusque statu atque Ordinibus diversis;
Classes tres, nunc primum Elegiaco carmine in lucem edita a Jona ab Elverfeld; Quibus Magnifici Nobilissimi-
mini, Henrici Ranzovii, Produx regii, singulis fere in locis, historicis contextus, una cum typorum elegantia, ac-
cessit. Hamburgi 1592. in 4. Reculz sunt, praefixis veteri Elverfeldii Epistolae ad Christianum IV., Regem Daniz, &
Joh. Adolphum, Ducem Holsaticum, Dedicatoriz, Neomonafterii scriptae, literis K. B. F. (novum Editorem e non-
nullorum designantibus sententia), Hamburgi, sumptibus Frobenianis, A. 1606. in 4., sub novo hoc titulo, utrumque,
& Elverfeldii, & Ranzovii, nomen omittente: *Chersonesi Cimbricae, quae hodie Holsatia appellatur, Annales, ab ultima
ejus antiquitate, ex historiis fide dignis, ante haec tempora, a Viro magni nominis collecti, & nunc a quodam antiquitatis
studio auctiores in lucem editi.* Solum Contextum Ranzovii Historicum, sub Elverfeldii (cujus tamen Epigrammata
omissa sunt) nomine in suo Scriptorum de regnis Daniae & Norvagiae, Holsatiae & Ducatu Slesvicensi, variorum
Syntagmate, Lugd. Bat. 1629. in 16. excuso, p. 275-316., denuo exhibuit Steph. Joh. Stephanus, Hist. Prof. Soranus.
Commendatur hoc scriptum Metrico-Prosaicum, Classe I. de provinciis, lida de familiis, Regia, Ducali atque equestri-
bus, Tertia vero de urbibus Chersonesi agens Cimbricis, & sub finem varia de Cimbris sistens Epigrammata, a Pet. Lin-
debergio (illud Ranzovio, quod hujus Exegetis Prosaica maximam ejus partem sibi vindicet, omissa Elverfeldii men-
tione, tribuente) in Epigrammate peculiari, P. III. *Poem. Juvenil.*, Lib. 2., p. 191., obvio, Joh. If. Pontano (Elverfel-
dium praecipuis Daniz viris eruditus, sua xrate superstitibus, annuerante) in *Descript. Daniae Chorographica, Histo-
ria annexa Danica*, p. 787., & Joh. Deckhero, ob errorem de Autoribus paulo ante notato, l. c. p. 126. E fontibus illius,
& Contextus praefertim Ranzoviani, Andr. Angelus, alique Historici nostrates recentiores, frequenter suas irrigant
areolas. Mart. Zeilerus, qui (Parte II. *Collectaneorum de Historicis* p. 51.) duos ex illo Tractatus effingit, & Elverfel-
dio affingit, diversos, Designationem nempe nobilitatis Holsaticae, & Librum de urbibus Holsatiae, oculis istud nunquam
suis usurpasse videtur.

Elegiz & Epigrammata plurima in laudem Cimbrorum, incolarum Holsatiz, ac Nobilium praecipue ejusdem, hos-
que inter Henr. Ranzovii, partem occupantia maximam *Libelli de Cimbrorum origine, nomine, fortitudine & rebus ge-
stis*, a Ranzovio editi. A. 1594. in 8. (Duo ex istis, in laudem Ranzovii, in Appendice etiam adoptiva, Pet. Lindeber-
gii *Poematis Juvenilibus* subjecta, p. 230. 231. 232., leguntur.

Calliope, sive Carmen heroicum, continens encomia & laudes historicas Henr. Ranzovii. Slesvici 1591. in 4.

Elegia (nitida ac venusta) in Joh. Mauriti, Praepositi Tunderensis, & Annae Petrae, nuptias. Slesvigz 1598. in 4.

Carmen ad Fridericum II., Regem Daniz. (Catal.)

Carmen Sam. Meigerii *Nucleo Historiarum*, Hamb. A. 1599. in fol. edito, praefixum.

GERMANICUM.

Pharmaceutice Davidica; oder heilwuerige und bewehrte Stranepkunst aus dem Psalter Davids, womit der himlische Do-
ctor, der H. Geist, alle menschliche Leibes- und Seelengebrechen, auf funfserley weise, mit schoenen Tugendreichen Medica-
mentis, umbsonst heilet, mit lieblichen Reimspruechen gezieret, und auf uebliche Melodeyen Gesangsweise gestellet. Nebst etli-
chen andern, am Ende angehaengten, schoenen geistlichen Gesaengen. Slesvigz 1609. in 4.

LAURENTIUS ab EMBECK, Hamburgensis, J. U. Cand., Johannis, Principis Holsato-Gottorp., Epho-
rus, Gener. ab A. 1626., D. Herm. Latheri, Jcti Husensis.

Disp. Juridica, praeposteram Canonum Pontificiorum, cum primis a Jure Civili discrepantium, xqvitate exhibens,
Praefide D. Ortolpho Fomanno. Jenz 1608. in 4.

Disputationes Juridicae (quarum ego novendecim vidi), ad methodum Institutionum accommodatae, ab ipso Praefide
propositae, priores quidem Jenz A. 1608. & 1609., posteriores vero Giesz A. 1612. & 1613., ac utrobique in 4., excusae.

Rr 2

JONAS

(1.) in Catalogo Ministrorum Ecclesiae Bremensis, Prolegomenis Theologiae Catholicae p. 109. & seqq. inserto. (2.) in Nucleo Hist., L. 7.,
c. 2. p. 173. (3.) V. Carmen praefixum Sam. Meigerii Nucleo Historiarum. (4.) V. Epitaphium, Joh. Mauritis A. 1598. scriptum.
(5.) in Indice Pseudonymorum, Libro Gallico des Auteurs degoisse subjuncto, lit. E. (6.) p. m. 126.

JONAS EMMENIUS, Lubecensis, d. 28. Sept. A. 1626. natus, oppidi initio Travemündensis, ab A. 1654. & xdis deinde in patria Petrinæ, ab A. 1664. (d. 7. Jan.), Diaconus, d. 24. Sept. A. C. 1667., & æt. 41., extinctus. V. Episcopia, & Jac. a Mellen *Catal. MS. Ecclesiastiarum Lubecensium*.

Disp. de Spiritus sancti divinitate, personalitate & æterna processione, Præfide D. Joh. Scharfio. Witebergæ 1650. in 4.

JOHANNES FRIDERICUS EMMENIUS, Jonæ filius, Lubecensis, Ecclesiastes patris Jacobus d. 19. Maji A. 1681. electus, & ipfis Kal. Jan. A. 1695. mortuus. V. Jac. a Mellen *l. c.*

Memoria Joh. Georgii a Linzen, J. U. L. & Secretarii Saxo-Lauenburgici, Scripto lugubri celebrata. Lubecz 1678. in fol.

Charitas acerbitate probata, seu scriptum lugubre ad Joh. Nicolai, Pastorem Lubecensem, filio suo & Collegæ, M. Adamo Laurentio Nicolai, exequias parantem. Lubecz 1678. in fol.

Epicedia complura.

BRODERUS ENEWALD, Dagebülla (Præfecturæ Tunderensis insula) Frisius, Ecclesiæ ruralis in Stormaria Neuenkirchenensis, ab A. 1697., Diaconus.

Bigæ Concionum singularium, oder zwey Predigten von starcken Sturmwinden, aus Sir. XL. 33. 34., und von heftigen Wasserfluthen, aus Gen. VI. 17., durch Veranlassung eines A. 1701., d. 17. Oct., verspürten heftigen Sturmwindes, und hoher Fluth, gehalten. Glückstadt 1704. in 4.

Historia Inundationum, quibus provincie Ducatum Slesvicensis & Holsatici maritimæ, & reliquæ Europæ, inde a Caroli M. temporibus, ad nostram usque ætatem, sunt afflictæ, Chronologica affecta, Germanice edenda.

Opus de Familiis Ducatum Slesvicensis & Holsatici nobilibus Germanicum, iisdem affectum, una cum præcedenti, tum in præfatione Bigæ Concionum, tum in novis Lit. Lubec., M. Maji A. 1705., p. 154-157., & Pet. Ambr. Lehmanni *Observ. Hist. vernaculis A. 1704., p. 302.*, promissum.

MELCHIOR ENGELBRECHT, Hamburgensis, Med. D. & in patria Practicus, 1684. superstes.

Disp. Med. Inaug. de Asthmate. Ultrajecti 1663. in 4.

M. HENRICUS ENGENHAGEN, Senior, Lubecensis, patre mercatore cognomine, matre autem Anna Elversfeldia, d. 26. Apr. A. 1615., natus, post reditum ex Academiis Witebergenfi (in qua Magister A. 1637. est creatus) ac Rostochiensis, Bataviam, Angliam, Galliam & Helvetiam, peragravit, triennioque Argentinx substitit integro. In patria deinde ædis Jacobæ Diaconatum A. 1643., Pastorum ejusdem A. 1662., & Ordinis tandem Ecclesiastici Senioris dignitatem A. 1679., consecutus, filiis tribus, totidemque filiabus, ex Elisabetha Feldhusia uxore (A. 1643. ducta) susceptis, Apoplexia septuagenarius, Kal. Sept. A. 1685., in platea publica, cum exequias alteri irer, subito expiravit. A. Mart. Lipenio, Conrectore Lubecensi, in Programme, quo vitam ejus fufius exposuit, funebri (A. 1709., in *Elogiis LXXX. Theologorum*, a Georg. Henr. Götzio collectis (1.), Lubecz recuso), *Oratoris copiosi atque fævis, auditorum rationem exacte habentis, seduli, providi ac omnibus affabilis*, reportavit encomium, a Jacobo Taubio autem contra, in *Confessione Christiana*, Amstelodami A. 1668. edita, fastus immodici, & nimii in sacris sermonibus tumoris, est infimulatus. Contr. Sam. Schurtzleischii Epistola ad eum, de filii cognominis studiis, A. 1676. exarata, inter Schurtzleischianas, num. 343., p. 492. 493., occurrit.

Disputationes IV. de Causis, de Meteoris ignitis, de Calendario Gregoriano juste repudiato, ac de imperio & jure fæderum, sub aliorum præsidio, in Acad. Witebergenfi, A. 1636. & 1637. (teste Lipenio *l. c.*) defenit.

Disp. de Rerumpublicarum, & in specie Imperii Romano-Germanici, origine, ab ipso Præfide exhibita. Witeb. 1639. in 4.

Disp. Theol. de Agno Dei, in Joh. I. 29., Præfide D. Willh. Lysero, Witeb. 1639. in 4.

Vorſchmack der Evangelisch-Christlichen Religion und Lehre, oder Catechismus-Fragen. Lubecz 1652. 1658. & 1684. in 12.

Denck- und Dank-Rede, bey Abführung des Leichnams Fr. Margaretz Bülonian, gebornet Ranzouinn, auß Lübeck nach Kiel, gehalten. Kilonii 1673. in 4.

HENRICUS ENGENHAGEN Junior, Lubecensis, præcedentis filius, natus 1654., J. U. Licentiatu A. 1681., Doctor autem A. 1689., Rostochii creatus, obiit A. 1693. exeunte æt. 39. Vitam ejus fufius exponunt D. Joh. Sibrandus in Programme Disp. Inaug. A. 1680. Rostochii præmisso & J. H. a Seelen *P. III. Athen. Lub. p. 26-29.* V. de illo *Nova Lit. Lubec., M. Jul. A. 1701., p. 218.*, & Contr. Sam. Schurtzleischii tum *Epist. 343. ad parentem*, modo allegatam, tum Allocutionem ad eum disputaturam, *P. II. Orationum & Allocutionum, n. 56., p. 23. 24. 25.*, obviam.

Disp. Jurid. de Compendio naufragorum, Præfide D. Gothofr. Nicol. Schleensteinio. Witeb. 1677. in 4.

Disp. Jurid. Inaug. de Intercessionem mulieris pro marito, Præfide D. Joh. Sibrando, Rostochii 1680. in 4.

ANDREAS ERASMI, Ripensis.

Commentarius MS. in libros S. Scripturæ Apocryphos, qui in Bibliotheca Pet. Resenii, Academicæ Hafniensis donata, superest. V. *Catalogum hujus, in Appendice, p. 373.*

M. CHRISTOPH. ANTONIUS ERASMI, Lubecensis, Joh. Erasmi, Actuarii judicialis, e Johanna Juliana, D. Ott. Tancikii, Syndici, gnata, filius, d. 15. Oct. A. 1649. in lucem editus, post curriculum studiorum in Lyceo patrio, & Academiis Juliae ac Witebergenfi, absolutum, titulumque Magistri in hac M. Apr. A. 1670. impetratum, templi in patria Petrini Diaconus d. 27. Jul. A. 1676., ac Archidiaconus A. 1687., est electus, & sex liberis (e quibus Joh. Philippus Cænobii Lubec. Johannei A. 1707. factus est Ecclesiastes) e conjuge, Joh. Henrici, Secretarii, filia, A. 1677. ducta, susceptis, d. 28. Jan. A. C. 1703., & æt. 54., defunctus. V. Vitam ejus in Enochii Svantenii, Rect. Lub., Programme funebri (A. 1709., in *Elogiis LXXX. Theologorum*, a G. H. Götzio collectis, n. 77., p. 691-701., recuso), & Lubecensium (quibus *Vir audit optimus, atque judicii acrimonia, & candoris laude, valde conspicuus*) *Novis Lit. Sæpentr., M. Febr. A. 1703., p. 48.*, fufius enarratam, ac confer J. H. a Seelen *P. I. Athen. Lubec. p. 307. 308.*

Disp. de moralium Virtutum vitiorumque gradibus, Præfide M. Simi. Frid. Frenzelio. Witeb. 1670. in 4.

Disp. Theol. de Certitudine salutis, Præfide D. Joh. Andr. Qyestedio. Witeb. 1672. in 4.

Disputt. de Prædestinatione & Bonis operibus. Witeb. in 4. (A. D. L.)

GOTHARDUS OTTO ERASMI, Lubecensis, Chr. Ant. Erasmi, Archidiacon. Petrini, filius, d. 27. Mart. A. 1688. natus, & Med. D. A. 1714. Erfurti creatus.

Religio-

Bellidographia, seu Diss. Inaug. de Bellide, Præfide D. Joh. Phil. Eufelio propolita. Erfurti 1714. in 4. V. de illa *Partem XXXIV. der gelehrten Fame* p. 712. 713., & J. H. a Seelen *P. III. Athen. Lubec. p. 212. 213. 214.*

OTTO JOHANNES ERASMI, Lubecensis, J. U. Lic.

Disp. Inaug. de Compensatione delictorum. Argentinz 1675. in 4.

JOHANNES GEORGIUS ERHARDUS, Hamburgensis, J. U. Lic., A. 1683. superstes.

Disp. Inaug. Jurid. de Mora. Basileæ 1676. in 4. (*O. Spert.*)

[An diversus ab illo sit Joh. Georg. Erhardus, J. U. D., & Cameræ Imperialis Advocatus ab A. 1678., ac Procurator ab A. 1680., Spirensis, posteaque Wetariensis, A. 1700. superstes, cujus mentio in P. A. Lehmanni *Observat. Historicis A. 1700. vernaculis*, n. 46., p. 375., occurrit, alii dispiciant.]

JOHANNES ERHORNIIUS, Crempa Stormarusus, Johannis, Ecclesiæ oppidani, filius, d. 30. Mart. A. 1642. natus, Artis Medicæ (cujus studio, ab A. 1658., Jenæ, Leidæ ac Parisiis, vacaverat), post reditum ex itinere in Belgium, Galliam & Angliam, literario, in urbe Glückstadensi Practicus, Doctor ejusdem Kilonii d. 20. Sept. A. 1666. renunciatus, & a Joh. Dan. Majore, in *Programmate* de vita ejus *inaugurali*, ac *Oratione de fortuna Medici*, in promotionis actu recitata, ob *eruditionem lectionissimam, Polymathiamque laud vulgarem*, commendatus.

Disp. de Symptomatibus Sensuum interiorum ac exteriorum, facultatisque motricis, Præfide D. Gothofr. Moebio: Jenæ 1660. in 4.

Disp. de circuitu Sangvinis Hippocratico, Præfide D. Joh. Ant. a Linden. Lugd. Bat. 166. in 4.

Disp. Inaug. de Menocryptia, seu suppressione mensium, Præfide D. Casp. Marchio. Kilonii 1666. in 4.

JOHANNES ERHORN, Arithmeticus, e Christoph. Achat. Hageri disciplina, Hamburgensis, ut artis suæ ostenderet peritiam, edito A. 1664. *Memoriali Germanico*, Problemata complura resolvenda aliis proposuit. Resolvit Joh. Tangermannus, Orphanotrophei Arithmeticus, in der Erörterung der vornehmsten Posten auß Joh. Erhorns Memorial (Hamb. 1667. in 4.). Huic Erhornius, satisfactum sibi ab eo non esse prætexens, A. 1668. opposuit die Abgenöthigte Wiederlegung der Erörterung Joh. Tangermanns, reitutam paulo post in Tangermanni Nothwendiger Ab- und Niederlegung der vermeinten Abgenöthigten Wiederlegung (Hamb. 1669. in 4.). Plura de scriptis his Criticis sub nomine Tangermanni invenies.

M. GEORGIUS ERICHIUS, Hatherslebensis.

Oratio de fraterna concordia, Witebergæ 1570. in 4.

ERNESTUS ab ERLENCAMP, Hamburgensis, Hansii, civis opulenti, filius, J. U. Licentiati titulum Argentinz A. 1664. adeptus, deinde vero, circa A. 1683., cum ad Pontificios defecisset, Baro a Leopoldo Imperatore creatus, & ab Anshelmo Francisco, Electore Moguntino, Consilarii sui, ac Legati in Circulo Saxonico Inferiori, ut beque patria, ordinarii dignitate ornatus, Toparcha Vielistensis & Neuendorffensis. Vixit A. 1689.

Disp. Inaug. de simulatis Contractibus. Argentinz 1664. in 4.

Dux Epistolæ Germanicæ ad Mich. Siricium, Theologum Rostochiensensem, & Secretarium Gustavi Adolphi, Ducis Megapolitani, Colonia A. 1684. scriptæ, Siricii *Discursus de abominationibus Papatus Idololatricis* vellicantes, & ab eodem *Ostensionis suæ fundamentalis abominationum Papatus circa religiosum creaturarum cultum*, Rostochii A. 1687. in 4. editæ (in qua refutantur), p. 39. 40., præfixæ. Confer de iis Elogium Siricii, suo infra loco exhibendum.

GILBERTUS ab ERLENCAMP, Hamburgensis, Ernesti frater, simul cum illo (cum J. U. Licentiati titulum Argentinz A. 1660. itidem jam obtinuisset) a Leopoldo Imperatore in Baronum evectus ordinem. Superstes 1683.

Disp. de Fidejussoribus in genere, Præfide D. Wolfg. Ad. Lauterbachio. Tubingæ 1658. in 4. Recula Vol. II. Disp. Jurid., Præfide Lauterbachio habitatum, ibidem, sine mentione anni, in 4.

Disp. Inaug. de mero Imperio. Argentinz 1660. in 4.

JOHANNES ADOLPHUS ERYTHROPHILUS, Plöna Wagrius, Med. Doctor.

Disp. Inaug. de Cardialgia. Lugd. Bat. 1715. in 4. V. de illa *Partem XLIX. der Gelehrten Fame* p. 74. 75.

M. JOHANNES ESCHENBURGIUS Junior, Lubecensis, Archidiaconi ædis Petrinæ emeriti, sibi cognominis, & A. 1638. adhuc superstitis, filius, Theologiz in Academiis Rostochiensis ac Jenensi (in qua A. 1620. D. Joh. Gerhardi Disp. II. de studio veræ pietatis per Pontificios, Calvinianos & Photinianos, labefactato & D. Jo. Majoris Disp. de Pontificiorum, Calvinianorum & Photinianorum, communi symbolo, Mysteria fidei esse quidem supra, sed non contra rationem hominis publice defendit) cultor, & Ordinis in hac Philosophici, ab A. 1621., Adjunctus. V. M. Adr. Beieri Carmen in eum, in *Syllabi Professorum Jenensium Appendice*, p. 1063., obvium, in quo audit

- - - - - patriæ spes magna Lubecæ, | Delicium dulcis suadele, exemplar amicæ
Es deus annosi Parris pergrande; - - | Gratiæ, & Amicum non ultima fama.

Rector deinde Scholæ in Pomerania Stolpensis fuisse perhibetur. V. Georg. Henr. Götzii *Specimen Bibliothecæ Anti-Pontificiæ clarorum Lubecensium* p. 10.

Christus patiens, seu Oratio de cruento Christi sacrificio, in Acad. Rostochiensis A. 1618. recitata. Rostochii in 4.

NICOLAUS ESCHENBURGIUS, Lubecensis.

Arithmetica Logistica, Germanice Francofurti A. 1571. edita. (V. *Biblioth. Univerf. Gesnerianæ Continuatores*, Jos. Simlerum p. 519., & Joh. Jac. Frisium p. 624.)

AUGUSTUS ESMARCH, Flensburgensis, Pastor, ab A. 1721., in Anglia Ulfenissensis Cimbrica.

Quatuor Disquisitiones Historico-Philologicæ de Dagone, Colosso Nebucadnezaris, Artemide Ephesiorum, & Insigni Dioscurorum in navi Pauli Alexandrina. Hamburgi 1713. in 4.

XXXVI. Obstacula Unionis, quæ Calviniani prius remove tenentur, quam ulla cum iis de unione deliberatio institui queat. Accedit Confutatio Philadelphianismi regii Berentiani, nuperrime Regiononti excusi. Flensburgi 1713. in 4. Scripti hujus (quod, una cum sequenti Germanico, Sebastianum Edzardum, Præceptorem Hamburgensem, sub discipulilarya, Reformatorum metu, latere volentem, nostro supposuisse, nonnulli crediderunt) recensum invenies in Val. Ern. Löscheri *Unschuldigen Theologischen Nachrichten*, Sect. 4. A. 1713., p. 669-677.

Beweis, daß die Reformirten mit ihrer Lehre Christi Gnade von sich stossen, dem Calvinischen Prediger zu Königsberg, Ludolfo Meier-Ottoni, entgegengezet: Nebst beygefügtter Wiederlegung des, auß dem Baselschen Berichte grossen Theils genommenen, Tractatens, welches ein ungenannter Verfasser, unter dem titel ganz gewisser Mittel und unwieder-
Molleri Cimb. Lit. Tom. I. Ss

sprech,

ſprechlicher Gründe zur Vereinigung, herausgegeben. Sine mentione loci A. 1713. in 8. Hujus etiam recensionem V. E. Löfcherus, *l. c.*, *ſect. 2. A. 1713.*, p. 284-289., exhibuit.

HENRICUS CHRISTIANUS ESMARCH, Klixbülla Cimber, Johannis (*ſtatim memorandi*) filius, Medicinæ (cui Kilonii, Leidæ, & in Anglia atque Gallia, dedit operam) Licentiatuſ A. 1681., Doctör autem A. 1685., Kilonii renunciatus, ejusdem, per octo circiter hætenus luſtra, Practicus in urbe noſtra Flensburgenſi celebris ac dexterrimus.

Conſ. de illõ Nicolai Ludovici, fratris, Carmina in honores ejus Academicos, nuptiasque geminas, Germanica, in *Helicone* p. 11-14. 29-32. 88-91., & D. Joh. Nicol. Pechlini Programma de vita ac ſtudiis, *Diſp. Inaugurali* præmiſſum. *Diſp. Inaug.* de Phrenitide, Præſide D. Joh. Nicol. Pechlino. Kilonii 1681. in 4.

M. JOHANNES ESMARCH, Klixbüllenſis, d. 6. Dec. A. 1616. natus, & laurea Regiomonti d. 12. Apr. A. 1640. ornatus Philoſophica, Nicolai, parentis emeriti, in Parochiæ natalis, in præfectura ſitz Tunderenſi, Paſtoratu, ab A. 1652., Succellor, quinquagenarius M. Aug. A. 1666. extinctus. V. D. Steph. Kenkelii, Præpoſiti Tunderenſis, Serm. Fun. German. in exequiis ejus habitum, & Slesvigæ A. 1666. in 4. editum.

Diſp. Theol. de origine & cauſa Mali moralis, Præſide D. Cæleſt. Miſlenta Regiomonti propoſita. Dantiſci 1639. in 4.

M. MARCUS ESMARCH, Anglo-Cimber, Johannis, cognati ſui modo memorati, in Paſtoratu Klixbüllenſi pariter atque conjugio, A. 1666. factus Succellor, & A. 1699. defunctus. V. Nicol. Lud. Esmarchii, privigni, in obitum ejus Epicedium, in *Sione* p. 146. 147. 148.

Diſp. pro Authentia & integritate fontium Hebræorum, Præſide M. Matthia Wasmuhtio deſenſa, Witeb. 1653. in 4.

Trias Theorematum Phyſicorum (de Privatione, definitione loci, & animæ per traducem propagatione), Præſide Joh. Sperlingio, Phyſ. Prof., propoſita. Witeb. 1653. in 4.

Scriptum de ſcandalis, circa vocationes Miniſtrorum Eccleſiæ illegitimas, in Cimbria regia, a D. S. K. S. commiſſis, cujus editionem Studioſus promiſſiſſe, ſed officio deinde ſacro admotus neglexiſſe, in Frid. Breclingii *Catalogo teſtium veritatis* (Tomo IV. *Hiſt. Eccl.* Gotfr. Arnoldi inſerto), num. 107., p. 770., traditur.

NICOLAUS ESMARCH, Jacobi, Parochi in Anglia Cimbica Vahrenſtedenſis, filius, Generusque M. Joh. Luchtii, Baſilicæ Slesvigenſis antiſtitis, Eccleſiæ Klixbüllenſis, in tractu Tunderenſi, ab A. 1612. Paſtor, A. 1652. rude donatus, & Johannem filium nactus ſuccellorem.

Spirituale Chriſtianorum Jubilum, oder Leichpredigt über Andrean Andersen, Fürſt. Reichſichter in Gottesloeg, auß Pf. LXXIII. 28. Lubecz 1635. in 4.

Juſti gloria & triumphus, oder Leichpredigt über M. Eddonem Jacobi, Paſtorem zu Huntrup, auß Sap. V. Slesvigæ 1649. in 4.

NICOLAUS LUDOVICUS ESMARCH, Klixbülla Cimber, Johannis (*ſupra memorati*) filius, Paſtor, circa A. jam 1686., in Comitatu Pinnebergico, Hertzhornenſis, Poeta vernaculus elegans, M. Majo A. 1719. mortuus.

Exerc. Theol. de Libro vitæ, Præſide D. Abr. Calovio. Witeb. 1678. in 4.

Sion, worinn zu finden geiſtliche Gedichte, Begräbniß-Gedichte und geiſtliche Epigrammata. Glückſtadt 1707. in 8.

Helicon, worinn enthalten Hochzeit- und Glückwünſchungs-gedichte, und weltliche Epigrammata. Glückſtadt 1707. in 8. Utriusque hujus carminum ſacrorum & profanorum Sylloges recensum Encomiaſticum invenies in dem Anſführerſchen Berichte von allerhand neuen Büchern, *ſect. I.* (ed. A. 1708.), p. 118-121. Conf. *ſect. III.*, p. 298.

Gedanken über das andere Jubel-Jahr der Evangelisch Lutheriſchen Kirche, in Verſen entworfen, ſamt einer Cantata auß dem XLVI. Pſalm. Glückſtadt A. 1717. in 4.

Poemata lingua Saxoniz inferioris, ſive Cimbica, ab eo conſcripta, quorum editio ab Autoribus des Anſführerſchen Berichtes (Chr. Woltereckio & J. G. Krauſio), *l. c.*, *ſect. I.*, p. 121., deſideratur.

AUGUSTINUS HENRICUS ab Eſſen, Hamburgeniſis, J. U. Lic. & Aulæ Hoſſato-Gottorpienſis, circa A. 1692., Secretarius, ac deinde Conſiliarius, Tractusque Pilwörmienſis Inſpectör, A. 1706. mortuus. V. Joh. Frid. Wincleri Programma de vita Soceri ejus, Pet. Röveri, J. U. L. & Senat. Hamb., funebre.

Diſp. Inaug. de abuſu Remedii ex *L. Diffumari*, Præſide D. Joh. Sibrando. Roſtochi 1687. in 4.

MARCUS ESTERUS, Hamburgeniſis, J. U. L., in patria A. C. 1697., & æt. 31., defunctus.

Diſp. Inaug. de jure Commerciorum privilegiato. Baſileæ 1690. in 4.

CHRISTIANUS ab EULENOU, Flensburgeniſis, Andreæ ab Eulenou, Miſnici, Chriſtiani III., Danorum Regis, Scribæ aulici, ac Canonici Roſkildeniſis (d. 30. Apr. A. 1565. defuncti), filius, J. U. C., urbis patriæ Senator d. 27. Apr. A. 1624. electus, & d. 20. Oct. A. C. 1634., & æt. 71., mortuus.

(Symb.: *Chriſtus Vita Eſt Fidelibus*.)

Diſp. Jurid. de Legatis, & illorum ademptione, Præſide Henr. Bergio, J. U. Lic., deſenſa. Roſtochi 1587. in 4.

Hodeporicon Latinum itineris ſui, e patria Venetias & Patavium ſuſcepti, & ab A. 1589. ad 1591. continuati, quod Muſtum Flensburgi, in Bibliotheca Jebſeniana, aſſervatum eſt.

JOHANNES EYS, Hamburgeniſis.

Diſcurſus I. de Statutz proceritate, Argentorati exceptus. Hamburgi 1618. in 8.

F.

CHRISTIANUS FABRICIUS, Broackera (pago ditionis in Slesvigenſi Ducatu Hoſſato-Glücksburgicæ) Cimber, IV. Non. Jun. A. 1601. natus, J. U. & Medicinæ Doctör, hujusque Practicus Haſnienſis, d. 20. Nov. A. C. 1666., & æt. 65., cum in conjugio duplici cum Eliſa, Steph. Rhodii, civis Haſnienſis, filia A. 1641., & Magdalena Motzfeldia, D. Olai Wormii, Medici & Polyhiſtoris Acad. Danicæ inclyti, vidua, A. 1661. (1.), contracto, ſeptem ſuſtulſſet liberos, vivis exceſſit. Wormii exemplo naturam & ipſe in muſeo præſentem coluit, & quæ illa, per orbem univerſum, ſparſim viſenda præduxerat, curioſa indagine conquiſita, domi, teſte Thoma Bartholino (2.), aſſervavit. Medicus ab eodem (3.) urbis Haſnienſis ſalutatur præclarus, & in præſatione Diſpenſatorii Medici Haſnienſis, Haſniæ A. 1658. in 4. reſuſci, Poliatriſ illius accenſetur, qui ſecum, in revidendis ac recensendis ſcripti hujus publici claſſibus, deſudarunt. Alia ingenii ejus monumenta mihi non innotuerunt. Epitaphii, defuncto, in x de Haſnienſi Nicolaitana, erecti, Epigraphen (e qua de vita ipſius relata depromſimus) Pet. Reſenius, in *Inſcriptionibus Haſnienſibus* p. 172., exhibet.

M. GEOR-

(1.) V. Thomæ Bartholini *Cens. III. Epp. Med.* p. 51. 52.

(2.) *Diſp. H. de Medicina Danorum domeſtica* p. 47.

(3.) loco ann. 1. citato.

M. GEORGIUS FABRICIUS, Slesvicensis, Jacobi Senioris filius, suprema Philosophiæ laurea Rostochii A. 1613. a Joh. Kirchmanno est ornatus, ejusdemque commendatione Scholæ Lubecensis Subrektor, M. Aprili A. 1614., electus (1.). Lubeca A. seqv. 1615. Hamburgum avocatus, Joh. Huswedelio, V. C., Rostochium abeunti, in ludi Johannei d. 29. Nov. successit Conrektoratu, & uxorem A. 1617. duxit Elisabetham, Bernhadi Schröderi, Diaconi Hainb. Jacobari, filiam. Vitam tandem Scholasticam cum muneribus commutavit Ecclesiasticis, Archidiaconus, circa A. 1620.; in Dithmarfia factus Wesselburenfis, & ad Pastorum postea in Eiderstadia vocatus Poppenbullenfem, cui A. C. 1631., & xl. 41., teste Joach. Morfio (2.), est immortalis. Joh. Elfringius (3.) hoc eum commendavit Anagrammate: *Georgius Fabricius; * Fuit gregis os, jubar.*

Conf. de illo Joh. Alb. Fabricii P. II. *Memor. Hamb. p. 1125.*, Ant. Teiserii P. I. *Elog. Thuan. p. 368. Ed. sec.*, & J. H. Seelen P. IV. *Atben. Lubec., c. 14., p. 286. 287. 288.*

SCRIPTA LATINA EDITA.

Speculum boni Pastoris, seu Oratio Panegyrica (*nitida atque tersissima*), piis manibus M. Oswaldi Sledani, Pastoris ac Superintendentis Rostochienfis, scripta, & in alma Rosarum Academia 4. Jan. A. 1614. publice dicta. Accedunt 3. liorum Epicedia. Witebergæ 1614. in 4.

Oratio de suspitione, approbante Joh. Kirchmanno, Rostochii 15. Kal. Mart. A. 1613. recitata, & Senatui Lubecensi inscripta. Hamburgi 1614. in 4.

Gratulatio ad Sebast. a Bergen, J. U. L., & Joh. Wetichium, Consules, nec non Henr. Hartzwigium, J. U. Lic., Eberh. a Twestreng, J. U. L., Barth. Becmannum & Theod. Surmannum, Senatores, 14. Kal. Mart. A. 1614. Hamburgi creatos. Hamb. 1614. in 4.

Oratio, qua Georgium a Wisch, Friderici, D. Hoff, Consiliarium, & Præfectum Eiderstadiensem, de morte uxoris, Magdalenz Seestadiz, est consolatus. Slesvigæ 1626. in 4.

INEDITA.

Orationes (præter hæcenus enumeratas) complures *avéndoſi*, quas Joach. Morfius (*in Albo MS. fol. 786.*) *perpulchræ* appellavit.

Epistolæ ac Versus, *ad præcorum Autorum laudem haud infeliciter* (eodem Morfio iudice) *surgentes.*

Annotationes Historicæ, quas Ant. Heimreichius, *in Catalogo Autorum, Chronico Frisia Borealis præfixo*, allegavit.

M. JACOBUS FABRICIUS Senior, Patrem habuit Jac. Schmidium, (non vero Frothonem, fabrum ferrarium, a cuius opificio Fabricium cognomen adscivisse, amici mihi retulerunt) Vectigalis Rendesburgenfis regii ac ducalis exactorem, Geometrix peritissimum, Jacobi, Mercatoris Tunderenfis filium, & Jacobi, Civis Flensburgenfis nepotem, matrem vero Mariam, Jannichii Heichsenii, Senatoris Tunderenfis filiam; in oppido Tunderenfi (sicut præter Heimreichium, ipse etiam in *Vericht von der sonderbahren Wohlthat Gottes* testatur) d. 30. Jan. A. 1560. in lucem editus, cum in scholis patria, Flensb. ac Lüneburgensi, & Acad. Julia, studiis sedulo incubuisset, Magistri titulum Rostochii V. Id. Sept. A. 1585., Brabevta Nathane Chytræo (4.), obtinuit. A. seqv. 1586. inde ad scholæ cujusdam Cimbricæ Rectoratum, ab Adolpho, Duce Holstæico, avocatus, suscipere hunc quidem voluit, sed, cum mors Principis subita consilia ista turbaret, Tunderenſibus, qui Diaconi munus offerebant, suam eodem anno addixit operam, neq. multo post nuptias, d. 15. Oct. A. 1587., cum Agnete, Georgii Petri, Pastoris ac Præpositi Tunderenſis, filia, celebravit, A. 1588. Joh. Pistorius, Parochus Tetenbullenſis, & Præpositus Eiderstadiensis, a Philippo, Duce Holstæico, ad officium in aula Gottorpiensi invitatus Ecclesiasticum, modeste illud ob ætatem provectam recusavit, & Fabricium (quem juvenem vocabat *etate florentem, ingenioque pietate, modestia, eruditione, judicio, ac aliis corporis & animi donis, præstantem & excellentem*) Principi, ejusque ministris (D. Hier. Schultio, Cancellario, Casp. Hoyerero, Consiliario, & D. Paulo ab Eitzen, Superintendenti), velut ad spartam istam ornandam peridoneum, datis ad singulos literis, in Volumine Epistolarum ejus mihi lectis *avéndoſi*, commendavit. Obtemperatum est hujus consilio, & Fabricio, post habitum M. Dec. A. 1588. Gottorpii sermonem *δοκίμασις* non Ecclesiæ solum aulici dignitas, sed & Præpositura, quam vocant, Diœceseos Gottorpiensis, collata, A. 1593. D. Paulo ab Eitzen, Superintendenti Ecclesiarum Ducalium, ætate atque laboribus fracto, a Joh. Adolpho, Principe, Philippi fratre & successore, datus est Coadjutor, eique, ut, hujus loco, ministerii Sacri Candidatos examinaret & Parochus suis præficeret, Ecclesiasque Nordstrandiz, & alias longius distitas, visitaret, Diplomate, quod vidi, d. 28. Jan. inunctum peculiari (5.). Vicaria hac Ecclesiarum Cimbricæ Ducalium Ephoria functus est ad A. usque 1598., Eitzenio emortualem, hoc autem Successor defuncti constitutus, etiamen lege, ut & minore, quam ille, stipendio, & Præpositi generalis appellatione, contentus, Superintendentis titulo abstineret (6.). A. seqv. 1600., d. 26. Nov., ab Hamburgensibus ædis Catharinæ, in locum M. Georg. Stammichii, Antistes electus, cum dimissionem a Joh. Adolpho, Principe, obtinere non posset (7.), in aula perstitit, oblatamque sibi anno eodem Præposituram Itzehoensem, & quadriennio post, professionem, cui Dav. Chytræus præfuerat, S. Literarum in Acad. Rostochienſi primariam, iridem recusavit (8.). A. 1608. Slesvigæ Colloquium cum Anabaptistis sive Mennonitis Eiderstadiensibus publicum ab eo est habitum perquam memorabile, cujus, a d. 13. Sept., per triduum, continuati, historia, in Joh. Clauſenii Cottenii, Mennonitarum Promachi, vita, supra breviter jam est exposita, & illic potest reperi (9.). Certamine hoc dextre, & magna cum laude, vix exantlato, novo mox cum Reformatis est implicitus, qui in aula Gottorpiensem technis atque artibus clandestinis hæcenus irreperant, & ipsum Principem, Johannem Adolphum, in castra sua pertraxerant. Obstitit his noster, per annos aliquot, pro virili, donec, svasu Gnathonum aulicorum, ob concionem Studiosi cujusdam in locum de exaltatione Christi Paulinum (Phil. II. 9.) Calvinianam, quam is d. 29. Dec. A. 1609. coram Principe habuerat, postridie (*Dom. post festum Incarn. Christi*), occasione verborum Simeonis de gladio Mariæ animam penetraturo, in Periocha, quam explicabat, obviorum Evangelica, paulo vehementius confutata, ab officio est remotus, & Philippus Cæsar, Castellanus, Calvinii affecla, ei subrogatus (10.). Dimissus Rostochium se contulit, & inde A. 1610. a Joh. Friderico, Archiepisc. Bremensi & Episc. Lubecensi, Joh. Adolphi fratre, ad munus Concionatoris aulici & Ecclesiarum utriusque Episcopatus Ephoriam, a Duce Lüneburgico ad Superintendentis dignitatem, ab urbe Lüneburgensi ad Pastorum ædis suæ Michaelitanae (11.), & ab Hamburgensibus tandem, d. 17. Junii, ad Jacobzæum, in civitate sua, invitabatur. Ultimæ vocationi mo-

Ss 2

rem

(1.) V. ipsius Ep. *Dedic. Orationis de suspitione, Catalogusque Præceptorum Scholæ Lubecensis*, editum Henr. Bangerti, & ineditum Jacobi a Mellen. (2.) *in Albo MS. f. 780.* (3.) *in Albo MS. Morfio l. c.* (4.) V. M. Georg. Meisneri Poemation ad illum gratulatorium. (5.) Conf. Ant. Heimreichii L. 1. *Chronici Dithmarſci*, c. 5., p. 262. (6.) V. Casp. Danckwerthii P. I. *Chorogr. Cimbr.*, c. 4., p. 25. (7.) V. Anonymi *Catal. MS. Ministrorum Eccl. Hamb.*, ad A. 1600., & Joh. Alb. Fabricii P. II. *Memor. Hamb. p. 877.* (8.) teste *Sermone funebri*, Helmſtadii, in Eberh. Fabricii, nepotis ejus, habito exequiis. (9.) Confer de hoc Colloquio P. II. *Isagogæ max. ad Hist. Cimbr.*, c. 5., §. 7., p. 112. 113. 114., & Ant. Heimreichii *Hist. Eccl. Slesvic.*, L. 4., c. 4., p. 237-242. (10.) V. Heimreichii *Chron. Frisia Borealis*, c. 11., p. 317., *Chron. Dithmarſci*, L. 1., c. 5., p. 261., & L. 4. H. E. Slesv. c. 2., p. 189. (11.) teste *Sermone funebri*, n. 2., allegato.

rem gessit, & Rostochio Hamburgum profectus, docendi in æde Jacobæ d. 3. Aug. fecit initium (1.). Muneri huic (in quo M. Lucæ a Cöllen succellit) Ecclesiastico, quadriennio post, d. 22. Jan. A. 1614., adjecta est a Senatu Gymnasii, nuper aperti, Ephoria & professio Theologica, post M. Jac. Renecii, Antistitis Catharinæ, obitum ipsi commissa (2.). Tergemino hoc officio Hamburgi functus est ad A. usque 1616., quo Joh. Adolphi, nuper defuncti, vidua, Augusta Danica, & filius atque successor, Fridericus, ad pristinas eum dignitates, Phil. Cæsare deturbato, Gottorpium, misit, & ad ipsum, & ad Senatum Hamburgensem, ædisque Jacobæ curatores, literis, revocarunt. Desiderio huic Principum, patrizque (cui, a Calvinianis hactenus afflictæ, suo deesse nolebat auxilio) amoris, obsecutus, Hamburgensibus d. 11. Oct. A. 1616, publice valedixit, & Gottorpium reversus, Magistratus supremi auspiciis, Cimbriz Ducalis Ecclesiæ, per reformatores deformatis nuperos, faciem pristinam singulari prudentia restituit (3.). Nec ab hac statione deinceps potuit dimoveri, licet Stralsundenses Pastoratum ei A. 1617. offerrent Nicolaitanum, & Rostochiensis, promissa denuo A. 1613. professione Theologiæ primaria, ad se quoque pertrahere eundem conarentur (4.). A. 1622. a Friderico Principe, ut filius sibi cognominis, in arduis, quibusungebatur, officiis, adungeretur, parte aliqua laborum patrem levaturus senescentem, impetravit (5.), nec multo post in morbum incidit ancipitem, sed, divino tamen ex hoc eluctatus beneficio, sedecim adhuc annis fuit superstes, & Superintendentis interea Generalis titulo, eodem A. 1636., quo D. Steph. Klotzius, Cimbriz regiz præfectus Ecclesiæ, a Christiano IV., Monarcha Danico, hunc obtinuerat, a Principe suo est ornatus (6.). Theologus erat solide eruditus, prudens, moderatus, pacificus, & insignibus in patriam Ecclesiam meritis conspicuus. Hanc enim ille ingenti sollicitudine gubernavit, templorumque Scholarum, ac Gymnasii Bordscholmenis, svasu suo a Friderico Duce A. 1635. instaurati (7.), emolumenta promovit. Heterodoxos pro virili ab hac Chersoneso arcuit, & ne Remonstrantes, in ea commorandi, & Fridericopolin suam condendi, A. 1619. nacti potestatem, admitterentur, Scripto peculiari, d. 21. Sept. Principi exhibito, sed frustra, diffudit (8.). Laudem imprimis meretur eximiam diligentia ipsius, in Actis suæ ætatis Ecclesiasticis ahnotandis, atque ad posteros transmittendis, singularis, quam Volumina istorum MSSæ plurima, hæredibus relicta, sed incuria istorum turpiter dissipata, abunde testantur. Complura istorum in sua delitescere Bibliotheca, Otto Sperlingius Junior, Consiliarius Danicus, mihi significavit, qui inter meas etiam chartas quædam hujus generis *ἀνέγραψε* asservo. Obiit tandem noster, octuagenario major, die quinto (non sexto, quem Heimreichius substituit (9.)) Novembrii A. C. 1640. (10.), & munerum Ecclesiasticorum 540. Filios ex uxore priori, Agnete Petzæ, septem suscipiit, Parentis exemplo non lauream solum Rostochii promeritos Philosophicam, sed sacris etiam in Chersoneso patria functos muneribus, Jacobum scilicet, suum e Coadjutore successorem, Philippum item Ecclesiæ in Dithmaria Londinensis, Georgium, Poppenbullenis in Eiderstadiæ, Johannem Adolphum Jacobæ Hamburgensis, Johannem Steinbeccensis in Holfatiæ, & Petrum Witzwortensis in Eiderstadiæ, ministros, ac Ulricum tandem in juventute extinctum. Secundæ A. 1608. nuptias celebravit cum Sara, Danielis Foppii, Cameræ Ducalis Secretarii, vidua, duas ipsi filias, Agnetem, Justo Valepagio, Scribæ tractus Stapelholmenis provinciali, elocatam, & Annam, Joh. Adolphi Beckeri, Ecclesiarum Ducalium Commissarii, Consulisque Slesvicensis, conjugem, enixa, biennioque post maritum, d. 15. Jan. A. 1643., extincta.

Vitam ejus fusius exposuit M. Joh. Melch. Kraftius in Historia illius Germanicæ, dem *zweysachen zweyhundertjähri gem Jubel-Gedächtnisse* p. 366-431., Appendicis instar, A. 1723. adjecta.

Conferri de illo possunt, præter scripta aliorum jam allegata, *Homonymoscopia* nostra (sex ab eo Scriptores distinguens *ὁμωνύμους*), *Secl. II.*, c. 7., §. 40., p. 671-674., & *Isagoge ad Hist. Cimbr.*, P. II., c. 5., §. 7., p. 112-113. 114., ac P. IV., c. 10., §. 26., p. 613. 614. 618., istamque secuti Casp. Sagittarius in *Introd. in Hist. Eccl.*, c. 33., *Secl. 5.*, p. 829. 830., Wilh. Ern. Tenzelius in *Dial. Menstr. Germ.*, M. Mart. A. 1694., p. 240. 241., Joh. Alb. Fabricius in *Centuria Fabriciorum* p. 41. 42., ac P. II. *Memor. Hamburg.* p. 883. 884. 1067. 1070., & Joh. Christ. Blumius in *Jubileo Theologorum emeritorum*, c. 3., p. 79. 80., nec non D. G. Morhofius in *Veneribus novis* p. m. 58., ac Georg. Nic. Erasmi L. 2. *Anagramm. Emmetr.*, num. 81.

ELOGIA.

Joh. Pistorii de illo iudicium supra jam, in Vitæ historia, recitavimus.

D. Pet. Musæo (in *Programmate Disp. Inaugurali Pauli Sperlingii Jun. præmisso*, p. 6.) *Pater in Christo audit venerabilis, optime de hisce provinciis meritis.*

Marco Hassæo, Professore L. Hebr. Rostochienfi (in *Carminibus de Præceptoribus & amicis suis inævi*), *Chytraeus secundus.*

Henr. Muhlio (Diff. I. *Historico-Theol. de Reformat. relig. in Cimbria* p. 120.) *Vir de Ecclesiis Holfaticis bene insigniterque admodum promeritus.*

Nicol. Scribonius (Lib. II. *Lausum Gottorp.* p. 42. 43.) hoc in eum Anagramma sistit:

*Magister Jacobus Fabricius, Aula Gottorpensis Concinator, &
Ecclesiarum adjacentium Superintendens.*

*En Germaniæ, en totius orbis ingens nomen ac decus, Cimbriæ
Ducis pectus! Ita fatalis tua hora procul erit: O sis!*

SCRIPTA EDITA.

I. LATINA.

Progymnasmatum Theologicorum, sanctione & autoritate Johannis Adolphi, Ducis Holfatiz, pro Ministerii in Ducibus Slesvicensi & Holfatico Candidatis institutorum, Agones Generales XLI., Theses Theologicas, partim e Patrum scriptis, partim e Confessionibus & Actis aliis Sec. XVI. Ecclesiasticis, excerptas, disputationi publicæ subiectas. Slesvigæ A. 1603. 1604. 1605. 1606. & 1607. in 4.

Eorundem Progymnasmatum Agones speciales XXIV. Slesvigæ A. 1603 - 1607. in 4.

Litaniarum publicarum, jussu Joh. Adolphi & Friderici, Ducum Holfatiz, ab A. 1599. ad 1609., & ab A. 1616. ad

1640. (1.) V. Anonymi *Catal. MS. Ministrorum Ecclesiæ Hamburg.*, & Heimreichii L. 3. *Chron. Dithen.* c. 5., p. 169. (2.) V. Anonymi *Catal. cis.*, Pet. Lambecii *Orati.* p. 67., Rud. Capelli *præfat. Lectionum Bibliobecariarum*, J. A. Fabricii P. II. *Memor. Hamb.* p. 1067. 1070., & P. IV. *Isag. mez ad Hist. Cimbr.*, c. 10., §. 26., p. 614. 618. (3.) V. Heimreichium *locis num. 10. pag. præc. allegatis*. (4.) *teste Sermonis funebri p. 3. allegato*. (5.) V. Heimreichii L. 4. H. E. *Slesvic.*, c. 2., p. 192., & *Chronicon Frisicæ Borealis*, c. 13., p. 318. (6.) V. C. Dancwerthium P. I. *Chorogr. Cimbr.*, c. 4., p. 25., & Heimreichium *locis num. præc. allegatis*. (7.) V. Dancw. l. c. P. III., c. 4., p. 191. (8.) V. Heimreichii L. 4. H. E. *Slesvic.*, c. 3., p. 226. 227., & P. II. *Isag. mez ad Hist. Cimbr.*, c. 5., §. 5., p. 108. (9.) L. 4. *Hist. Eccl. Slesv.*, c. 2., p. 100. (10.) juxta Epitaphii, in æde Cathedr. Slesvic. erecti, inscriptionem, & Thomæ Sellii, Musici Hamb., *Memoriam ejus Musici*, Hamb. A. 1642. in 4. editam.

1640., quotannis institutarum, Diatypoſes, ſingulis annis ſeorſim editæ. Slesvigæ in 8. (Ex his ad manum jam ſunt *ſuſcitabulum converſionis*, A. 1621, editum, & *Analysi Theologica Pſalmi CXXX.*, A. 1623, publicata.)

Progymnaſmarum Theologicorum, *ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ γυμναſίας* Hamburgi propoſitorum, Agones XIV. Hamburgi 1615, in 4.

Sylvularum Theologicarum miſcellanearum, ex variis Scriptoribus paſſim ſparſimque collectarum, & ad *συζητή-
ται* ſacras propoſitarum, Indice autem præfixo, & notis marginalibus, ad ordinem certum, Locorumque methodum, revocandarum, Centuriæ dux. Hamburgi, ſine mentione anni, in 4.

Prælectiones Theologicæ, in Gymnaſio habitæ Hamburgienſi, quas, mihi non viſas, Catalogus quidam libris ac-
cenſet editis.

D. Pauli ab Eitzen Examen Catechiſmi, ſumma Chriſtianæ pietatis capita ſuccincte exhibens, pro ſchola illuſtri
Gottorpienſi denuo, cum præſatione Fabricii, reuſum, Slesvigæ 1605, in 8.

II. GERMANICA.

Summa Chriſtlicher Lehre, auß der Augſpurgischen Confession, und dem kleinen Corpore doctrinæ. Slesvigæ 1602, in 8.

Von Jeſu Chriſti heiligem und hochwürdigem Abendmahle gottſelige und chriſtliche Erinnerungen; in einer Gründungs-
ſonntagspredigt anfangs vorgeſtellt, hernach aber weiter ausgeführt. Hamburgi 1614, in 8. (*Jacobo Fabricio, Superinten-
denti Pomeranico, perperam tribuuntur a Joh. Alb. Fabricio in Centuria Fabriciorum p. 45.*)

Eines Chriſtlichen, alten, abgelebten Predigers wahrhafter Bericht, wegen eines ſonderbahren Wertes und Wohlthat, ſo
Gott der Herr an ihm gethan, aus erbeiſchender Gewiſſenſnoht, und geſchehenem Gelübde, in Druck gegeben. A. 1640, in 4.
Recudi ſcriptum hoc *ἀπὸ τῆς πίστεως*, quo divinum beneficium, ſibi, A. 1623., magno ætatis Climacterico, febre decumben-
tipericulola, vitæ in 15. annos prorogatione precibus ſuis conceſſa, præſtitum, Autor, ex voto, celebravit, Eucharisti-
cum, ſub noſtri, veri illius parentis (in præſat. ſua detecti), nomine, curavit Joh. Alb. Fabricius *Volum. III. Memor.
Hamburg.*, A. 1711. Hamburgi edito, p. 131-164. Legitur etiam in Joh. Melch. Kraſſii zweyſachen 200 jährigen Jubels-
gedächtniſſe (ed. Hamb. A. 1723.), p. 416-430.

INEDITA.

Das Geſpräch vom Grunde des Chriſtlichen Glaubens und Wandels, welches er mit den Wiedertäuſſern und Mennſten
aus Eiderſtadt, zu Schleſwig, A. 1608., den 13. 14. 15. und 16. Sept., gehalten; ſive Acta Colloqvii iſtius Germanica, a
Notariis fide & diligentia ſingulari excepta Ducalibus, quorum Apographum, (Notis Fabricii auctum marginalibus,
luceque publica digniſſimum, a me aſſervatur. V. quæ de iis, & iſtius Colloqvii hiſtoria, ſupra (ſub Joh. Clauſenii no-
mine) *Partesque II. Iſagoges ad Hiſt. Cimbr.*, c. 1., §. 7., p. 112. 113. 114., attulimus, atque ex hac Caſp. Sagittarius, W. E.
Tenzelius & J. Chr. Blumius (editionem optantes), locis paulo ante allegatis, repetiverunt.

Volumen de Eccleſiarum Hoſſaticarum virtus & defectibus, a ſe obſervatis, quod Mſtum in Biblioth. ſua ſupereſſe
M. Georg. Henr. Burchardus, Præpoſitus Segebergienſis, olim mihi ſignificavit.

Cauſæ, cur Remonſtrantes, e Batavia pulſi, in Ducatus Cimbricos non ſint admittendi, Friderico, Duci Hoſſatico,
d. 21. Sept. A. 1619, exhibitæ. V. Ant. Heimreichii *Lib. IV. Hiſt. Eccl. Slesvic.*, c. 3., p. 226. 227.

Appunſtation etlicher Artickel und Fragen, nach und von welchen mit denen, in Eiderſtadt, wegen der Wiedertäuſſerſchen,
und anderer Zerrhümer, verdächtigen Unterthanen zu handeln ſeyn möchte, aus der Wiedertäuſſer und andern Schriſten, in 16.
Artickeln verfaſſet. Schediaſma duarum plagarum, quod una cum Anabaptiſtarum Eiderſtadienſium Confessione
fidei, Friderico, Duci Hoſſatico, oblata, de ſingulis illius articulis horum exponente ſententiam, poſſideo.

Kurze Appunſtation etlicher Chriſtlichen Erinnerungen, warumb ein jedes gottfürchtiges Herze, welches dieſer Fürſten-
thümer Kirchenglied iſt, bey derſelben wohlhergebrachten Ceremonien ſolle beharren, und weder ſich, noch andere, damit,
oder daran, ärgern und irren. Schediaſma V. plagarum, novatoribus, ceremoniarum aliquot Eucharistiſcarum mu-
tationem, in aula Gottorpienſi, Friderico IV. Principe patriam jam gubernante, molitis, oppoſitum, quod itidem
aſſervo.

XV. Epistolæ Latinæ ad Joh. Piſtorium, Præpoſitum Eiderſtadienſem, ab A. 1586. ad 1602. ſcriptæ, & in Volumine
Epistolarum Piſtorii atque amicorum ejus mutuarum *ἀνταπόδοι*, in Pet. Axenii, Jcti Slesvic., Bibliotheca reliquo, mihi
olim lectæ.

M. JACOBUS FABRICIUS Junior, Slesvicenſis, A. circiter 1589. natus, Senioris, modo celebrati, ex Agnete
Petra filius, laurea Rōſtochii Philoſophica, cum fratrum triga, A. 1613. ornatus, Paſtor, ab A. 1614., in Dithmarſia
Boreali fuit Londinenſis, cæterarumque ſimul ejusdem provinciæ Eccleſiarum ab A. 1615. Præpoſitus, & ab A. 1616.,
Auguſtæ Danicæ, Johannis Adolphi, Ducis Hoſſato-Gottorpienſis, viduæ, Eccleſiaſtes in arce Huſenſi aulicus. Inde
A. 1622., a filio hujus, Friderico, Gottorpium, ut ſibi a concionibus itidem eſſet aulicus, Parentisque ſimul, in ſupre-
ma omnium Eccleſiarum Cimbricæ Ducalium Ephoria, Coadjutorem ageret & vicarium, eſt evocatus, eidemque dein-
de, A. 1640. extincto, in Proteccliaſtæ aulici & Superintendentis dignitatibus, ſubrogatus, ſed, cum luſtro vix unico
iis præſuiſſet, d. 24. Apr. A. 1645. itidem extinctus, ac D. Joh. Reinbohtium naſtus ſucceſſorem. E liberis ejus, e Ca-
tharina, Eberh. Recheſii, Senatoris Huſenſis, filia, d. 4. Sept. A. 1614. ducta, ſuſceptis, mihi innotuere M. Frid. Fa-
bricius, Paſtor oppidi Fridrichſtadienſis Lutheranus, duxque filiz, Agnes Catharina & Maria Dorothea. E quibus illa
D. Paulo Sperlingio Jun., Gymnaſii Bordesholmenſis Rectori, & Profeſſori deinde Theologo Kilonienſi, A. 1643.
a parente ſuperſtite, hæc autem M. Mart. Holmero, Paſtori Huſenſi, A. 1652. poſt ejus obitum, eſt elocata. Nicol.
Scribonius (*Lib. II. Luſum Gottorp. p. 46. 47.*) hoc eum commendavit Anagrammate:

Magiſter Jacobus Fabricius Junior, Aula Gottorpienſis Eccleſiaſtes.

Fabrici, esne gravis? Sic ſic, e voto, & magni & clari Patris viva ſoboles es.

Fuſius vitam ejus enarrat Joh. Melch. Kraſſius in der Huſumſchen Kirchen-Hiſtorie p. 293-301.

Confer de illo Sam. Roſenbohmii *P. I. Poem.*, *Lib. 3.*, p. 198. 199. 200., M. Phil. Fabricii, fratris, *Syllogen Epicedio-
rum Nannianorum*, *lit. D. 8. a. b.*, C. Dancwerthii *P. I. Chorogr. Cimbricæ*, c. 4., p. 25., Ant. Heimreichii *Chronicon
Friſiæ Borealis*, c. 13., p. 318., *Chronicon Dithmarſicum*, *L. 3.*, c. 5., p. 258. 269., & *Hiſt. Eccl. Slesvic.*, *L. 4.*, c. 2.,
p. 192., Georg. Nic. Erasmii *Lib. 2. Anagramm. Emmetr.*, n. 82., Joh. Alb. Fabricii *Centuriam Fabriciorum p. 42.*, &
Homonymoscopia meam (a ſex Scriptoribus eum diſtingventem *ὁμωνύμοις*), *ſect. II.*, c. 7., §. 40., p. 671-674.

Litaniz publicæ, textus Biblicos, in ſeriis poenitentialibus Annorum 1641. 1642. 1643. & 1644. propoſitos, expla-
nantes. Slesvigæ in 8.

Zeich- und Ehrenpredigt über Joh. Nannen, Bürgern zu Lunden, auß E. LVI. Hamburgi 1616. in 4.

Mollerii Cimb. Lit. Tom. I.

Ti

JACOBUS

JACOBUS FABRICIUS, Holfatus, Versionem Latinam *Ἀπολογητικῆς* Eunomii Hæresiarchæ, Episcopi que Seculo IV. Cyziceni, ἀνένδεον, Textui Græco, manu Frid. Lindebrogii, Ἰστορικῆς ἀπολογίας, e veteri Codice descripto, subjectam, Bibliotheca urbis reliquit Hamburgensis, mihi in ista olim perlectam. (Ejusdem Apologetici, tria alia MSSa Græca, in Bibliotheca Gudiana, teste *Catalogi ejus Appendice de MSSis Græcis in 4.*, n. 36. 37. 38., superfuerunt. Proœmium ejusdem atque Epilogum Gvil. Cavius, in *Historia Scr. Eccl. Literaria*, p. 121-125., Græco-Latine exhibuit. *Ἀντιγραφὴν* illi Basilii Magnus opposuit.) Versio hæc Latina unacum ipso textu Græco, e MSto Bibliothecæ Hamburgensis, juris haud ita pridem facta est publici a Joh. Alb. Fabricio (qui versionem passim emendavit, & notulas quasdam adjecit), *Volumine VIII. Bibliotheca Græca, sive Libri V. Parte IV.*, Hamburgi A. 1717. in 4. excusa, c. 23., p. 260-305.

JOHANNES FABRICIUS, Hamburgensis, cujus noticiam Ott. Sperlingii Junioris *Judici Scriptorum Hamburgensium* MSto debeo.

Oratio de damnanda simulatione & dissimulatione. Hamburgi 1603. in 4.

Oratio de beatitudine Rerumpublicarum. A. 1603. in 4.

M. JOHANNES ADOLPHUS FABRICIUS, Slesvicensis, filius Jacobi Senioris (*supra celebrati*) ex Agnæe Petra primogenitus, d. 29. Mart. A. 1592. in lucem editus, Rostochii A. 1613. a Joh. Kirchmanno, una cum tribus fratribus junioribus, Jacobo, Georgio & Philippo, Philosophiæ Magister est creatus, nec multo post lauream etiam consecutus Poeticam. Rostochio Witebergam abiit, & inde A. 1614. ad Parochiæ Arensburgensis in Ducatu Megapolitano avocatus Pastorum, hunc, cum vix semestri illi tempore præfuisset, cum Ædis Jacobæ Hamburgensis Diaconatu, d. 8. Jan. A. 1615. sibi decreto, & per Parentem, ejusdem tunc templi Pastorem, solenni inauguratione, prid. Kal. April. collato, commutavit. Per septem isto lustra functus, cum e conjuge, Anna Prætorii, Hieronymi, Mulich Hamburg. celeberrimi, filia, & M. Lamb. Langemacii, Antecessoris, vidua (d. 8. Sept. A. 1615. ducta, & F. Mart. A. 1637. amissa), quinque liberos, & hos inter, Jacobum, Parochum Grödensen, fastulisset, viduus ferme sexagenarius d. 28. Oct. A. 1650. vivis excessit (1.). Poeta fuit, in Jambicis imprimis Lyricisque carminibus, nec incultus, nec infelix, a Vinc. Fabricio, *Elegia Libri secundi decima*, nomini ejus inscripta, *varum gloria salutat non ultima*, & hac compellatus *περὶ Φωνήσευ*:

*Magne Dei Mystes, nec enim tua gloria sola est
Aonias sancte deperiisse Deas:*

*Qui sacra Musarum pietati jungeremonstras,
Utque queant recte numina bina coli.*

Confer de illo ejusdem Fabricii *Miscellanea Poetica* (in *Editione Operum Lipsiensi*) p. 605., Zachar. Lundii *Poemata juvenilia* p. 86. 108. 109., Nic. Scribonii *Lib. V. Lusuum Anagramm.* Gotsorp. p. 118. Georg. Nic. Erasmi *Lib. I. Anagramm. Enimetr.*, n. 100., Joh. Alb. Fabricii *P. II. Memor. Hamb.* p. 888. 889., & Joh. Elfringii in eum Epigrammata & Anagrammata, in *Albo Joach. Morfii MSto*, f. 787., obvia.

Vogleræum chartaceum, vitæ nunquam satis laudatæ, mortis æternum beatæ, Hieron. Vogleri, Consulis Hamburgensis, versibus Jambicis consecratum. Hamburgi 1642. in 4. Recusum ibidem A. 1710., in Joh. Alb. Fabricii *P. I. Memor. Hamburg.*, p. 163-175.

Carmen Jambicum in obitum Ulr. Winckelii, J. U. L. & Consulis Hamburgensis. Hamb. 1649. in 4. Joh. Alb. Fabricius id., l. c. p. 227-233., itidem curavit recudi.

Epicedia alia complura, memoriz Optimatum civiumque Hamburgensium consecrata, Carminaque & Epigrammata gratulatoria haud pauca, diversis sparsim edita temporibus.

Epigrammata & Anagrammata complura in Viros ævi sui doctos ἀνένδεον, Autographis & imaginibus illorum, in *Albo Joach. Morfii*, quod V. C. Jac. a Mellen possidet, MSto, passim adjecta.

David's güldnes Herstelein, gefasset in seinem güldnen Kleinode des L. VII. Pfälms, im 8. verse, oder Leichpred. über Jungf. Anna Margareta Köllerinn. Hamburgi 1623. in 4.

M. JOHANNES CHRISTIANUS FABRICIUS, Tunderz d. 23. Apr. A. 1624. natus, & post supremos Philosophiæ honores Rostochii A. 1649. reportatos, Parochiz in Præfectura Apenradensi Loydtenis Pastor constitutus primarius, Vir eruditus & lingvæ Hebrææ, cæterarumque Orientalium, longe peritissimus, d. 9. Jul. A. C. 1686., & æt. 62., cum per septem lustra, & quod excurrit, sacro præfuisset muneri, expiravit. Filios complures reliquit paternæ doctrinæ hæredes. E quibus natu maximus, Willehadus Fabricius, defuncti successor, in Polymathia elegantiori, sacra pariter atque profana, versatissimus, Observationum illius in S. Codicem universum Critico-Philologicarum, diligentia & judicio insigni congestarum, Volumina quinque, in Bibliotheca sua instructissima, sicut ab ipso edoctus sum, asservat ἀνένδεον.

LAURENTIUS FABRICIUS, Slesvicensis, J. U. C., & Poeta in sermone Germanico, pro ævi, quo vixit, genio, haud infelix, a Zachar. Lundio (2.), Vinc. Fabricio (3.), Nicol. Scribonio (4.); aliisque, commendatus.

Epigrammata ac Anagrammata quædam Latina, Carmenque Germanicum, in laudem Nicol. Scribonii, quinque hujus *Lusuum Anagrammaticorum Gotsorpensium Libris*, Slesvigæ A. 1634. in 8. excusis, subjecta.

Musa Germanica, seu Poematum vernaculorum Sylloge ἀνένδεον, Epigrammata (quæ in *Albo Joach. Morfii MSto*, fol. 921. 922., superfunt) ab Ad. Oleario, Tob. Mæbio (Jcto Liplienti), Mart. Neffelio, Moravo, M. Nicol. Glasero, M. Joh. Ad. Fabricio, Joh. Mautnero & Zachar. Lundio, celebrata Encomiasticis. E quibus Lundius his Autorem Metris compellavit:

*Omnia, Teutonica quæ condis, carmina, lingua,
Idalios omnes surripere sales.
Teutona Musa tua est longe conditior Umbra,
Peligna quamvis ipsa nec Umbra minor.*

*He bine binas, sapiat cum quolibet unam,
At tua sexcentas una sapit Veneres.
O digna, Laurens, dignum te gente Poetam!
O digno dignas vos quoque Vate nurus!*

MARTINUS FABRICIUS, Wilstriz Stormarforum, patre Michaeli, Pastore oppidano, matre vero Adelheidæ, Nicolai Hannemannii, Consulis, filia, d. 28. Aug. A. 1576. natus, literis humanioribus in scholis vacavit patria atque Hamburgensi, studio autem Medico in Academicis Witebergensi (in qua integro hæsit quadriennio), Lipsiensi, Tubingensi, Patavina, Ferrariensi, Bononiensi, Pisana, Florentina, Senensi atque Romana. Laurea ejusdem A. 1602. suprema (cui Poetica deinde a Christ. Theod. Schoffero, Com. Pal. Cæf., collata, A. 1617. accessit) Basileæ ornatus, utriusque artis Phæbez, Medicæ & Melicæ, Praxi, in urbe patria, & Stormaria reliqua, per 38. annos inclaruit, & post duplex cum Anna Rugia & Elisab. Prangeria conjugium, d. 3. Febr. A. C. 1640., & æt. 64., obiit, V. Mart. Boethii, Parochi

(1.) V. Epicedia ei scripta, & Anonymi *Catal. MS. Ecclesiastiarum Hamburgensium*, (2.) L. 4. *Poem. Juvenil.* p. 04. (3.) in *Carmino* in eum *ipsum*, L. 1. *Poem.* p. 71. Ed. prima, A. 1633. excusa. (4.) in quinque in eum Anagrammatibus, *Lib. 2. Lusuum Gotsorp.* p. 58. 59. 60.

Parochi Wilsnienſis, Sermonem de illo funebrem Germanicum, Hamburgi A. 1641. in 4. excuſum, & conſer Sam. Roſenbohmii, (cui *celebris audit noſtri temporis Machaon, pulluſque Pbabi generoſus*) Odam in laudes ejus Sapphicam, *P. I. Poem., Lib. 3., p. 186-189.*, obviam.

Diſp. Inaug. de Cancro non ulcerato, ſeu Apoſtemoſo, Baſileæ 1602. in 4.

Παραδοξον Λοιμωδες; das iſt: Eine abſonderliche Meinung, daß die Form, Natur und Eſſenz der Peſt, keinem Menſchen, ſondern Gott alleine, beſandt ſey, und daher noch keine gewiſſe und ſpecifica Remedia dagegen erfunden. Roſtochi 1633. in 4.

Satyræ ſetiſiſſimæ *avendoſi* in tonſores quosdam ac Pharmacopæos rudes & circumforaneos, a Mart. Boethio in *Vuſejus*, & Joach. Morſio (*Romano eas ſaleraſperſas eſſe, & a poſteris edendas*, perhibente) in *Albo MS. fol. 808.*, commendatæ.

Hippocratis Aphoriſmorum Verſio metrica, variis carminum Latinorum concinnata generibus, ſed itidem, teſte Boethio, inedita, quam Sam. Roſenbohmii, in Oda ſupra allegata, ſuſe commendat.

M. PETRUS FABRICIUS, Tunderæ, A. 1587. natus, in Acad. Roſtochiienſi (ſupremos ei A. 1608. Philoſophiæ largita honores), præter Theologicum, ſtudia etiam Mathematica, Pet. Laurenbergii ductu, feliciter tractavit, horumque peritiâ Ephemeridibus Aſtrotologicis, ſive Calendarum, annorum ſingulorum, ab A. 1605. (quo Laurenbergius peculiari huic ejus inſtituto applauſit Epigrammate), per ſemſeculum ferme integrum, ad obitum uſque, publicatis, oſtendit. In patriam redux, Paſtor A. 1613. ruralis, in Præfectura Tunderenſi, tactus eſt Bulderupenſis, nec multo poſt, in Apenradenſi, Warnenſis, ſuſcepiſque e Maria, M. Andr. Scerbecii, Parochi Scerbecenſis, filia, A. 1614. ducta, quinque filiis (e quibus eidem viciniſque Eccleſiis quatuor ſunt præfecti), A. C. 1651., & æt. 64., deluſus. M. Trog. Arnkielio, Antiftiti (cui hanc de vita ejus narrationem debeo) Apenradenſi, *Vir audit eximie doctus, ætiumque Mathematicarum peritiſſimus*. Epiftolarum, a Georg. Calixto, Jac. Fabricio Sen., aliſque Theologiſ & viris doctis, ad eum ſcriptarum, Faſciculus a Willehado Fabricio, Paſtore Loydtenſi, aſſervatur.

PETRUS FABRICIUS, ædis in civitate Slevicenſi Michaelitana, per annos 33., Paſtor. V. 1689.

Der Chriſten Wiſſen und Sehnen, oder Reichpredigt über Joſeum Langelott, Med. D. und Fürſt. Holſteinſchen Leib-Medicum, aus 2 Cor. V. 1. 2. 3. Slevigæ 1681. in 4.

M. PHILIPPUS FABRICIUS, Slevicenſis, Jacobi Senioris (*ſupra celebrati*) filius, &, poſtquam ex Academiis Roſtochiienſi (in qua Magiſter A. 1613. a Joh. Kirchmanno, cum fratrum triſga, creatus eſt) ac Witeberganſi redierat, Jacobi Junioris, germani (*de quo etiam ſupra dictum*), in ſacro vici in Dithmarſia Londenſis miniſterio, A. 1616. & ſeqq., collega, ante annum 1625. (quo vidua ejus, Anna, D. Jac. Thomæ, Medico nupſit Eiderſtadienſi) jam defunctus: Poeta venuſtus ac ingenioſus, ſed in verſibus ſuis *æxαῖστος*. Odam ad eum, Jacobumque fratrem & Collegam, Sam. Roſenbohmii ſcripſit Encomiaſticam, *P. I. Poem., Lib. 3., p. 198. 199. 200.*, obviam. A. jam 1618. obiſſe perhibetur a Joh. Melch. Kraſſio in Append. der Huſumſchen Kirchen Hiſt., p. 369.

SCRIPTA EDITA.

Carmen de Excidio Hieroſolymitano. Wit. 1612. in 4.

Publicum Sinceri cultus teſtamen, & amoris devotiſſimi monumen, ſacrum memoriæ Joh. Nannii, Londenſis Dithmarſi, Jcti & Theologi eximii, affinis & amici incomparabilis: Sine mentione loci A. 1617. in 8. excuſum. Quatuor exhibet Elegiarum, Odarum & Epigrammatum in Nannii obitum funebrium Decadas. Unde *Epigrammata XL.*, Hamburgi A. 1617. in 8. edita, qua Georg. Draudii *Bibliotheca* noſtro tribuit *Classica*, eadem cum ſcripto hpc eſſe conjicio.

Kurze Troſtſchrift über den betrübten und zeitigen Todesfall Herrn Johannis Nannen, an deſſen nachgeſſenen Wittbe. A. 1617. in 8.

Boni Principis imperium, & boni ſubditi obſequium; der Regenten Vaterherg, und der Unterthanen Kinderherg, in ei-
ner Predigt über Gen. XLI. 43., bey der Friderico, Herzogen zu Holſtein, A. 1616. geſchehenen Pulldigung, vorgeſtellt, Sine mentione loci in 4.

INEDITA.

Problemata Poetica, in libros aliquot digeſta, & Poemata diverſa, quæ relicta ab eo eſſe Joach. Morſius (*in Albo MS. f. 785.*) teſtatur.

TOBIAS FABRICIUS, Neuendorf Pinnebergicus, Parochiæ ruralis patriæ in Comitatu Pinnebergico Paſtor, d. 10. Aug. A. 1696. extinctus, de quo Georg. Richardi, Præpoſiti Pinnebergici, Paſtorisque Altonavienſis, Ser-
mo Fun. Germ., in exequiis ejus, e Matth. XXV. 21., habitus, & Altonæ A. 1696. in 4. excuſus, plura docere poterit.

Chriſtianorum Trophæum: Chriſtliches Siegeszeichen, oder Reich-Sermon über Magdalena, Herrn Gregorii Krögers, Königl. Dän. Raths und Pinnebergiſchen Amtmanns, Ehelebſte. Altonæ 1676. in 4.

VINCENTIUS FABRICIUS, Hamburgeniſis, Petri Schmidii, mercatoris, ex Eliſabetha Meleri filius, d. 28. Aug. A. 1612. in lucem editus, cum, poſt ſcholas patriam & Lüneburgenſem exiguo cum fructu frequentatas, domi privata induſtria *αὐτοδιδάκτος*, ſed Henrici Vagenii tamen, Gymnaſii Hamburg. Profeſſoris, ſubinde adjuſtus conſiliis, i eximio brevi in literis elegantioribus feciſſet progreſſus, hiſ, ac vena præſertim in fundendis verſibus Latinis Poetica ſeliciſſima, & Acad. Leidenſis (in quam A. 1631. delatus Juris initio, deinde Medicinæ, ac tandem iterum Juris ſtudio, ſe addixit) Batavique univerſit., & Angliæ Gallique, quas itinere poſtea luſtravit literario, viros quosque maximos in amorem ſui rapuit & admirationem. Juris utriusque Licentiatititulo in Acad. Bituricenſi A. 1640. ornatus, in patriam rediit, inque illa (ducta A. 1641. uxore Angela, D. Joh. Weſthovii, Medici, filia, ſex ſibi liberos, &, hoſ inter, Fridericum, Conſulem Gedanenſem, enixa) ſequenti hæſit triennio. A. 1643. in aulam ex ea mgravit Johannis, Ducis Holſatici, Episcopique Lubecenſis, qui Conſiliarium eum elegerat, Eutinenſem, & inde A. 1644. in urbem Boruſſæ Dantiſcanam, munere Syndici, a Senatu ſibi oblato, functurus. Loco & dignitate in Senatu Conſulari, huic A. 1666. adjectis, haud diu eſt gaviſus, ſed ſequenti 1667., d. 11. Apr., in triginta, quas obierat, Legationum Polonicarum ultima, ipſiſque regni comitiſ, Varſoviz, 55. natus annos, febr. expiravit. Plura de Jcti hujus, Politici Oratorisque celeberrimi, & Poetæ præſertim illuſtris, vixque Latinorum ulli, inter recentiores, ſecundi, vita, doctis, laudibus ac ſcriptis, Elogium ejus, Tomo exhibendum ultimo, ſuſe exponet. Conſulantur interim Carminum adoptivorum Syllogæ, cum *Poematum ſolorum* Editioni Amſtelodamenſi A. 1638., tum *Operum omnium* Lipſienſi A. 1685., adjectæ, D. G. Morhoſii *Manes Fabriciani* Poemate celebrati Elegiaco, poſteriori inſerto, & ſeorſim antea Kilonii A. 1667. in ſol. edito, *Alta Erud. Lipſienſia, M. Jun. A. 1686.*, p. 278. 279., Pet. Bzli *Tomus II. Diſtionarii Hiſtorico-Critici* p. 1212.

1213. Ed. sec., Henn. Wittenii *T. I. Diarii Biogr. Soc. XVII.*, ad A. 1667., Joh. Franc. Buddxi *Tomus II. Lexici Historici* p. 98., & Joh. Alb. Fabricii *Centuria Fabriciorum* p. 74.

WERNERUS FABRICIUS, Alberti, ædium sacrarum in urbibus Itzehoenſi atqve Flensburgenſi Organoedi, ex Elifabetha Michaelia, Paſtoris Itzehoenſis, gnata, filius, Itzehoz d. 10. Apr. A. 1633. eſt natus, Flenopoli autem educatus, & in ſchola publica, cum literarum rudimentis, tum Muſices ſcientia, a Paulo Mohtio, Cantore, eo imbutus ſucceſſu, ut vix undecennis ſuz in vocali pariter atqve organica peritiæ ſpeciminibus Chriſtianum IV., Daniæ Regem, alioſqve Principes, in conventibus Flensburgenſi, Glückſtadienſi & Norburgenſi, oblectare juſſus, omnium admirationem promeruerit. Hamburgum hinc delatus, Gymnaſiiqve civibus adſcriptus, ac variis a Senatu affectus beneficiis, majores in utraqve, Thomæ Sellii, Chori Muſici Directoris, & Henr. Scheidemannii, Organoedi Catharinæ percelebris, ductu, fecit progreſſus. Hamburgo in Academiam A. 1650. migravit Lipſienſem, & in Philoſophia Joh. Ad. Scherzerum (qui Senior poſtea, & Profeſſor jam Theologiæ primarius, diſcipulus viciffim noſtri, in arte organa pulſandi minutiora, uti *αὐτῶν* teſtari poſſum, eſſe non erubuit), ac in Jurisprudentia Johannem Philippi (a quo Notarii publici Caſarei reportavit titulum), alioſqve, Præceptores elegit, in Muſicæ vero, ad quam excolendam a natura deſtinatus videbatur, cum Theoria, conſuetudine Joh. Kuhnii, Mathematicum Profeſſoris, domeſtica, tum Praxi, ope conſervationis cum Muſicis urbanis celebrioribus aſſiduz, ita proſecit, ut brevi ipſemet hos inter emereret. Sexennio Lipſiæ exacto, a Senatu Academico Chori in templo Paulino Muſici Director, ſimulqve ab urbano, Ædis Nicolaitanz Organoedus, A. 1656. conſtitutus, ſubito per omnem inclaruit Saxoniam, & non in aulis ſolum ejus Electoralem ac Ducales, ad aures Principum oblectandas, Organaqve templorum dedicanda, ſed a Civitatibus etiam aliquot Germanicis ac Hanſeaticis ad munera lautiora, ſæpius eſt invitatus. Verum Lipſiam ille, tum quod valetudinis imbecillæ metueret detrimentum, tum quod Virorum in utraqve republica, urbana & Academica, ſummorum illic gauderet amicitia, relinquere noluit, ſed in urbe hac Muſicarum principe, licet cum Muſicis Germaniæ reliqve, & regionum exterarum, nobilioribus (præſertim vero Henr. Schützio, Aula Electoralis Saxonice Orpheo) literarium abſenti etiam intercederet commercium, ad finem uſqve vitæ perſiſtit. Hunc, Phili diuturna conſectus, d. 9. Jan. A. C. 1679., & æt. 46., attingit, cum e conjuge Martha, M. Joh. Corthumii, Paſtoris ad Albim Bergerdorſienſis, filia, A. 1665. ducta, & quinquennio ante ſe deſuncta, præter duas xvi brevioris puellas, filium ſuſtuliffet unicum, ſed πολλῶν ἀλλῶν ἀνδρῶν, Johannem Albertum, Theol. Doctorem, & Gymnaſii Hamburgenſis Profeſſorem, de republica præclare hæctenus meritum literaria. Plura de illo ſuggerent Programma Reſtoris Acad. Lipſ. funebre, Joh. Thilonis, Th. Liſt. & Archidiac. Lipſ. Nicolaitani, Sermo de Muſica Davidica, in Pf. LXXI. 19-23., Germanicus exequialis, Lipſiæ A. 1679. in 4. editus, D. Georg. Lehmanni, Superint. Lipſ., Homilia in Apoc. II. 10. ſimilis, memoriæ uxoris ejus conſecrata, & ibidem A. 1674. in 4. impreſſa, filiiqve Joh. Alb. Fabricii *Centuria Fabriciorum* p. 76. 77.

ELOGIA.

Imagini ejus, quam ipſemet, cum aliis ſeptendecim Muſicorum celebriorum, Bibliothecæ Academice Lipſienſis donavit Paulinæ, hoc adjectum eſt Tetraſtichon:

*Hic eſt Wernerus Fabricius, Orpheus urbis,
Vivus qui Pauli rexit in æde chorum;*

D. Val. Alberti, Theologus Lipſ., ita in eandem luſit:

*Fabricii facies hoc vivida ſiſtitur ære,
Neſcia ſed ſiſti fama per ora volat.*

*Mortuus aſt Muſis Pauli ſe Muſicus ipſum,
Ac alios ſeptem, tradidit, atqve decem.*

*Lipſia miratur dextramqve pedemqve ſonantem,
Orbem at per totum cantica ſcripta ſonant.*

In Programmate Funebri Lipſienſi *Muſicus* vocatur ad amuſſim factus, & penes exteras etiam celebratiſſimus; in Kilonienſi autem D. Joh. Frid. Mayeri, A. 1699. Diſputationi filii ejus Inaugurali præmiſſo, *Vir, qui cum Muſicis, & antiquiſſimis, & ætatis ſue, contendere poterat, atqve certo reportare palmam; literarum quoqve, Poſſeus cumprimis, peritiſſimus.*

Franc. Romanus, JCrus Lipſ., *Deliciis ejus Harmonicis* hoc præfixit diſtichon:

*Quem ſua non capiunt, Wernere, Melismata, nunquam
Dulcore hunc tetigit Muſica dia ſuo.*

Phil. Müllerus autem, Math. Profeſſor, ſeqvens Tetraſtichon:

*Quis novus hic Orpheus? nova quæ Symphonia noſtras
Ingrediens aures cor animumqve rapit?*

*Non ego ſim præco; ſibimet ſymphonia laudi eſt
Præfertur ſapido nulla corona mero.*

Wollg. Caſp. Prinzlius, Muſicus Soravienſis (in der Hiſtoriſchen Beſchreibung der Singekunſt, c. 12., p. 148.), Melopoëis eum modernis celebrioribus accenſet:

SCRIPTA.

Deliciæ Harmonicæ, oder Muſicaliſche Gemüths-ergetzung; das iſt: Allerhand Paduanen, Alemanden, Couranten, Balletten, und Sarabanden, von 5. Stimmen, nebst ihrem Baſſo continuo, auf Violon, und andern Inſtrumenten, ſüglich zu gebrauchen. Lipſiæ 1657. in 4. Præfixa ſunt Elogia plerorumqve Profeſſorum Lipſienſium metrica.

Geiſtliche Arien, Dialogen und Concerten, ſo zur Heiligung hoher Feſtstage, mit 4. 5. 6. und 8. Vocal-Stimmen, ſampt ihrem gedoppelten Baſſo continuo, können gebrauchet werden. Lipſiæ 1662. in 4.

Ernſt Chriſtian Homburgs Geiſtlicher Lieder zwey Theile, mit zweyſtimmigen Melodeien Wern. Fabricii. Jenæ 1659. in 8.

MSSca Muſica complura, quæ a ſe, & amicis aliis, aſſervari Joh. Alb. Fabricius, ejus filius, in *Centuria Fabriciorum* p. 75., teſtatur.

CHRISTOPHORUS FAHRENHORST, Lubecenſis, Eccleſiaſtes, circa A. 1638., Baſedovienſis (1.), & deinde, circa A. 1645., Teutewinkelienſis, in Ducatu Megapolitano (2.).

Suſpiria in obitum luctuoſum & præmaturum M. Georgii Stampelii, Superintend. Lubecenſis, fuſa, ſeu Oratio funebris, illi ſcripta. Regiomonti 1622. in 4.

Diff. de Bancorottorum peſſimo & horrendo ſcelere Practico. Regiomonti 1624. in 4., Roſtochi 1625. in 4.

Guldener Troſtbecher, darauf Chriſtliche Eltern, wegen frühzeitigen Hintrittes ihrer Kinder, erquicket und erfrifchet werden, auf dem lauterem Ströme Göttliches Wortes eingeſchendet: Mit einer Vorrede des Roſtochiſchen Miniſterii. Roſtochi 1628. in 8.

Neuiahreſpredigt auf Gal. III. 25. Roſtochi 1632. in 8. (Catal.)

Buß- und Hauß-Betſtunden. Roſt. 1640. in 12. (Catal.)

(1.) V. Epigr. ejus in D. Lucæ Baumeiſteri Jun. obitum, ap. Wittenium Dec. IV. Mem. Theol. p. 444. Invidia improborum, A. 1645. editum.

(2.) V. Scriptum Germanicum de Experto.

Expertus crede Ruperto; das ist: Nöthiger und sehr nützlicher Unterricht, mit welchem sich alle fromme Christen, wieder Neid, Feindschaft und Verleumdung böser gottloser Leute, kräftiglich können trösten. Rost. 1645. in 4.

Nacht gegen Unrath. Rost. 1648. in 8. (Catal.)

JOHANNES FARSENIUS, Ripensis, Oppidi in Iulia Vedulensis, circa A. 1595., Pastor, Scriptoribus Danicus a Claud. Lyschandro, in *Catalogo illorum auctorum* (lit. I.), ob Epithalamium in nuptias D. Andr. Lymvici, Prof. Med. Hafn., & Dorotheæ Petrzæ, Hafniz A. 1577. editum, annumeratur. Quod an tanti sit momenti, *ἀξιόπαι* dispiciant.

DAVID a FECHTE, Hamburgensis, J. U. D. & in patria Practicus, Bibliothecæ locupletis possessor, d. 13. Jul. A. 1682. vivis exemptus.

Positiones Inaugurales Juridicæ. Basileæ 1663. in 4.

HARRO FEDDERSEN, Civitatis Husensis Consul, circa A. 1680., eruditus, Augusti Giesii, Secretarii ac Senatoris ejusdem eximii, gener.

Tractatus ineditus vom Gütigefälligen Frieden, a Joh. Melch. Kraftio (in der Husenschen Kirchen-Historie p. 108.) commendatus.

NICOLAUS FEDDERSEN, Flensburgensis, Theol. Stud.

Index Græcus Scriptorum, a Sexto Empirico in suis memoratorum & allegatorum Operibus, editioni horum novissimæ Græco-Latinæ, Lipsiæ A. 1718. in fol. per D. Joh. Alb. Fabricium juris factæ publicæ, subjunctus; cujus illum (quem *Jarvenem* salutat *egregium*) Autorem esse Fabricius, *Volum. X. Bibliothecæ Græcæ* p. 92., testatur.

M. BARTHOLDUS FEINDIUS Senior, Classis in Schola Hamburgensi Johanna sextæ Præceptor, d. 6. Jan. A. C. 1691., æt. 58., defunctus, & ob fidem ac sedulitatem a V. Placcio (*T. I. Theatri Anon. c. 2., p. 197.*) commendatus.

SCRIPTA EDITA LATINA.

Antisophistica, sive solida & perspicua Sophismatum, e vulgaribus Logicorum regulis, enodatio, XV. Decuriis aboluta. Hamburgi 1667. in 12.

Gerrz Sociniani cujusdam de SS. Trinitatis mysterio dissipatz. Lubecz 1668. in 12. Oppositz sunt *Disquisitioni brevi inter duas de S. Trinitate disputantium partes, utri tandem, post longa certamina, victoria sit tribuenda*; per *Magnum Amicum Honesti* (i. e. Joach. Stegmannum Jun., Past. in Transylv. Claudiopolitani) A. 1649. in 8. editæ, de qua Chr. Sandii Jun. *Biblioth. Antitritit. p. 161. 162.*, & V. Placcius l. c. possunt consuli.

Portula Lingvæ Latinæ novæ, seu Florilegium mille selectissimarum brevissimarumque sententiarum, in X. Centurias digestarum. Hamburgi 1669. & (*j. Catal. Nund.*) 1691. in 12., it., cum Continuatione M. Nicol. Bremeri Latino-Germanica, ibidem 1697. & (*j. Catal. Nund.*) 1706. ac 1720. in 8.

Hortus Comicus; i. e. Phraseologia Comica locupletissima, ex Plauto & Terentio summo studio collecta, & in sex Partes (1. sc. de rebus Physicis, 2. de Oeconomicis, 3. de Politicis, 4. de Ethicis, 5. de Scholasticis ac 6. de Theologia Gentilium) divisa: Cum Indice duplici Titulorum atque capitum, & vocabulorum ac Phrasium. Hamburgi 1688. in 8. Commendatur a Nicol. Christoph. Lynckero *Lib. II. Instructoris forensis, P. I., c. 1., lit. O. 2. a.*, & D. G. Morhofio (hoc solum in eo desiderante, quod *verba Comica a pura Latinitate non sint sejuncta*) *T. I. Polybist., Lib. 3., c. 4., p. 624.*

Donatus Hamburgensis Latino-Germanicus. Hamb. 1688. in 8. (Catal.)

GERMANICA.

Astronomia Empirica; das ist: Gründliche Anweisung zur Sternkunst, wie nemlich einer, so der Lateinischen Sprache nicht kundig, auch in der Mathesi nicht erfahren, den Himmelslauf, vermittelst der Himmelskugel, aufs leichteste und kürzeste fassen könne, in 2 Theile verfasst, und mit Exempeln erkläret: der erste Theil begreift eine richtige Erklärung aller Wörter, so in der Sternkunst vorkommen, der andere 27. Aufgaben. Hamburgi A. 1665., & auctior ibid. A. 1683. 1690. 1707. in 12. Libellus ab Erh. Weigelio, Mathematico Jenensi, tanti, ut privatis eum explicaret prælectionibus, æstimatus, & a Christ. Theoph. Gravio, Philos. Prof. Herborensi, in *Demonstratione Paradoxa de Lingvæ Germ. in docendis artibus atque scientiis possibili usu*, Herborenz A. 1692. edita, p. 34., commendatus.

Geographia, oder gründliche Anweisung zur Beschreibung des Erdkreises, wie nemlich einer, so der Lat. Sprache nicht kundig, auch in Mathesi nicht erfahren, dessen Beschaffenheit, vermittelst der Erdkugel und Landkarten, aufs leichteste und kürzeste fassen könne, in drey Theile verfasst, und mit Exempeln erkläret: der erste Theil begreift eine richtige Erklärung der Wörter, so in Beschreibung der Erdkugel vorkommen, der andere eine kurze Beschreibung des Erdkreises, der dritte 43. Aufgaben auf der Erdkugel, und 17. auf Landkarten. Hamburgi 1682. 1690. 1696. & 1707., ac (*j. Catal. Nund.*) Erfurti 1690. in 12. Commendatur a C. T. Gravio l. c. p. 36.

Phraseologia Plautino-Terentiana, oder die ietlichste Redensarten des Plauti und Terentii, gesamlet, und ordentlich unter gewisse Titeln gebracht. Hamburgi 1698. in 8.

BARTHOLDUS FEINDIUS Junior, Hamburgensis, A. 1678. natus, Senioris, modo laudati, filius, J. U. Licentiatus, A. 1704., in Satyra adversus *Φιλαργυρίαν*, versibus aliquot, plebis Hamburgensis, a D. Christ. Krumholzio, Pastore Petrino, & Balth. Stülckio, opifice, adversus Magistratum concitat, rebellionem peritrix, & ex itinere rediit Italico, A. 1705. relationibus suis hebdomadariis Joh. Wincleri, Ordinis Ecclesiastici Senioris, qui cordate iactationi se isti opposuerat, Elogium inferuit funebre Prosæico-Metricum. Hac *παρρησία* Krumholzium adeo irritavit, ut non solum in duo hæc Schediasmata, tanquam chartas famosas, in suggestu acerbe sit invehctus, sed vulgi etiam tumultuantis importunitate, ut Satyra Relationumque duo quaterniones (IV. ac LI.), Autore in Gallia absente, inaudito, & ad causam dicendam ne quidem citato, Senatuque & XVviris frustra contradicentibus, d. 18. Mart. A. 1707., nocte intempesta, ante curiam, a Carnifice comburerentur, perfecerit. Cui processui injuncto cum Feindius, in patriam de novo reversus, d. 6. Jul. A. 1707., libellum ad Senatum supplicem, & paulo post Castigationem Krumholzii vernaculam, opposuisset, in Apologias etiam hæc, pari præcipitantia, a Demagogis, d. 5. Aug., igne est scivitum. Nec hac illi pœna, Autorisve relegatione, Senatui invito extorta, contenti, insuper habitis hujus monitis, mandatis Cæsareis, & Cancellariæ Svedicæ Stadenis protestationibus pro Feindio, Regis sui jam subdito, & ab Ottone, Barone a Welling, Stratego Svedico, filii sui, Ernesti Augusti, studii Stadæ præfecto, contrariis, absentis effugiem e patibulo suspendi importune, septem Senatoribus, quod in hoc consentire noluisent supplicium, dignitate sua privatis, sed frustra tamen, urserunt, donec A. 1708. rebus mutatis, Feindius patriæ, & Senatores Curiz, restituerentur, ipsi autem in vincula

Molleri Cimb. Lit. Tom. I.

Uu

conjecti

conjecti poenas insolentiz luerent. Fufius hæc in scriptis Feindii exponuntur Apologeticis, mox enumerandis, quibus cum Schedæ Eristicæ, ipsi non a Krumholzio solum, sed Henr. Kummerfeldio etiam, Frid. Christ. Feustkingio, aliisque partibus adversæ patronis, oppositæ, possunt conferri. A. 1710. d. 9. Maji Decreto Commissionis, quam vocant, Cæsareæ Hamburgensis, rescisis, velut irritis, quæ a plebe seditiosa hætenus contra ipsum erant acta, in integrum est restitutus, sed Fisci tamen Advocato, iterum se accusaturo, respondere simul jussus. V. Decretum illud in *Protocollo cause Krumholzianæ* p. 803. Cum deinde Svecis, bello inter Reges arctæos fervente, suam addidisset operam, schedasque pro his nonnullas edidisset, Slesviga, quo Hammopoli A. 1717. audacter in aulam excurrerat Danicam, jussu Friderici IV., Regis, Rendesburgum captivus abducebatur, & illic aliquamdiu detinebatur. Obiisse traditur A. C. 1721. æt. 43.

Venz, quæ præcipue hætenus inclaruit, in Sermone Germanico Poeticæ laudes suas Menantes *Ψευδώνυμος*, sive Chr. Frid. Hunoldus, ejus amicus, copiose admensus est in den Theatralischen Gedichten p. 101-113., & in præfat. der allerneuesten Art zur reinen und galanten Poesie zu gelangen, fol. c. 3. t. 4.

SCRIPTA GERMANICA EDITA.

Carmen Panegyricum, quo Vindobonz Leopoldi Imperatoris de Turcis celebravit victorias, a Contr. Sam. Schurtz-Heischio (in *Poem. Lat.* p. 347.) peculiari commendatum Epigrammate.

Geöffnete Schaubühne der vornehmsten Weltweisen, und deren Zünften, von Anfang der Welt bis auf unsere Zeit, in Deutschen Versen; mit Anmerkungen. Francof. & Lips. 1702. in 8. Poematis hujus (Stadz A. 1708., *Parte I. Carminum Germanicorum*, p. 168-199., sed absque notis, recusi) recensum Encomiasticum invenies in Joh. Georgii Eccardi Monatlichem Aufzuge auß allerhand Büchern, M. Mart. A. 1702., p. 27-30.

Das Lob der Geldsucht, eine Satyre, auß dem Holländischen des Herten von Deckers übersehet: Samt einer weitläufigen Vorrede vom Temperamente und Gemüthsbeschaffenheit eines Poeten. Hamburgi 1704. in 8. Recusa est hæc Satyra (de cujus fatis paulo ante dictum est adversis), Autore (sicut is passim in Apologia affirmat vernacula) ignaro, non multo post Colonia, ap. P. Marteau, A. 1709. emendatior, tutante editionem Ferdinando Gastone a Perlensee, & A. 1708. tandem, *Parte I. Poem. Germ.* sola illius de temperamento Poetico denuo exhibita. Præfatio, a M. Gotfrido Ludovici, Gymnasii Sleusingensis Rectore (cujus illa librum de Poesi vernacula aciori censura notaverat), in den bescheidenen Anmerkungen über die Satyre, Lob der Geldsucht, genandt, und deren Vorrede, quæ (uti in *Nov. Lit. Germ.*, M. Nov. A. 1704., p. 431., refertur) Schleusingæ A. 1704. in 8. prodierunt, impugnata.

Das verwirrte Haus; Jacob; Drama Satyricum contra turbas Jacobitarum Hamburgensium A. 1704. in 4. impressum, recusum in *Protocollo cause Krumholzianæ* A. 1711., tribuitur ei a D. Christ. Krumholzio in der Wiederlegung der Fiscalischen Replik p. 681. *Protocolli* modo laudati, ubi illud eine Schand-Comædie vocatur, additurque Frid. Christ. Feustkingium peculiare schediasma, Feindium ejus esse Autorem probaturum, a se jussisse expectari.

Denkwürdige Begebenheiten, sive Relationes Historica vernaculæ, hebdomadibus singulis A. 1705. edi ceptæ, & aliquamdiu continuatæ. Hamburgi in 4. De plebis Hamburgensis in eas sævitia paulo ante, de Hartw. Bambamii vero cujusdam Apologia contra easdem maledica supra p. 30., est dictum.

Schedæ quædam Eristicæ adversus Frid. Christ. Feustkingium. Hamburgi A. 1705. & 1706. in 4. editæ, in quibus, sicut & contrariis adversarii, nimia styli mordacis ac scopitici peccatum est licentia.

Die Römische Unruhe, oder die edelmüthige Octavia, Musicalisch Schauspiel, zu Hamburg d. 5. Aug. A. 1705. præsentiret. Hamb. in 4. (Commendatur a Menante in den Theatralischen Gedichten p. 88. 108. 113.)

Die flehmüthige Selbstmörderinn Lucretia, oder die Staats-Thorheit des Brutus, Musicalisch Trauerspiel, d. 29. Nov. A. 1705. præsentiret. Hamb. in 4.

Malagniello furioso, oder die Neapolitanische Fischer-Empörung, Musicalisch Schauspiel, int Junio A. 1706. præsentiret. Hamb. in 4.

La Constanza Sforzata, die bezwungene Beständigkeit, oder die listige Rache des Sveno, d. 11. Oct. A. 1706., am Geburtstage Friderici IV., Königs in Dänemark, in einem Singspiele aufgeführt. Hamb. in 4. (Dramæ hoc, triaque præcedentia, *ἀνωρύτως*, primum edita, cum reliquis Poematis suis vernaculis, Feindius, *Parte illorum prima*, Stadz A. 1708. curavit recudi.)

Der heldenmüthige Monarche von Schweden, Carolus der XIIIte, in einem Heldengedichte kürzlich beschrieben. Stadz A. 1707.

Memorial an den Magistrat zu Hamburg d. 6. Jul. A. 1707., wegen des unförmlichen Processes wieder ihn, übergeben. A. 1707. in 4.

Gelinde und sanftmüthige Züchtigung D. Christ. Krumholzen. A. 1707. in 4.

(De plebis Hamburgensis adversus utrumque hoc scriptum in *Protocollo Cause Krumholzianæ Germanico*, Hamburgi A. 1711. in fol. impresso p. 192-196. p. 197-209. *furor jam ante est dictum. Posteriori Krumholzius, sed ἀνωρύτως, reposuit die Beantwortung desselben*, A. 1707. in 4.)

Der sich selbst zum Tode verurtheilende D. Christ. Krumholz, wieder dessen gründliche Ablehnung erwiesen. A. 1708. in 4. Recusum in *Prot. caus. Krumh.* p. 508-522.

Abgeordnete, in jure & facto wolgegründete, Schutz und Vertheidigungs-Schrift, wieder die gewaltsame proceduren, und unerhörte Illegal- und Iniquitäten, einiger in der Hamburgischen Bürgerschaft sich aufgeworfenen Demagogen, worinn der klägliche und nunmehr ganz verfallene Staat von Hamburg entdeckt, des Autoris, auf Anstiften D. C. Krumholzen, verbrandte Schriften vindiciret, die prästendirt gekränckete Ehre gerettet, und den redlichen, unter dem Tyrannischen Joche, der Tumultuanten stehenden, patriotischen die Augen geöffnet werden: Samt gründlicher Beantwortung einer am 22. Sept. A. 1707. debitirten Schmach-Charteque (unter der Rubrique Eines, aus den Reichsabschieden, dem Hamburgischen Stadt-Buche und publicirtem Mandato, &c., hergenommenen, negativen und positiven Beweises, daß, wegen eines Pasquillanten, kein moratorischer noch ordinarer, sondern ein schleuniger und unverzüglicher *rigoreus executiver*, Process zu formiren, &c.; nebst techelicher Beantwortungsfrage: Ob, in allen Sachen, die gerichtliche Citation nöthig, und ohne selbe kein Delinquent verurtheilet werden könne?), und Anatomirung dreier Predigten D. Krumholzen, cum Notis & Animadversionibus, und Beylagen der hohen Keyserlichen Commission übergeben. A. 1708. (M. Jun.) in 4.

Teutsche Gedichte, bestehend in Musicalischen Schauspielen, Lob-Glückwünschungs-verliebten und moralischen Gedichten, ernst und scherzhaften Sinn- und Grabschriften, Saryren, Cantaten, und allerhand Gattungen: Erster Theil. Stadz 1708. in 8. Exhibentur *Parte hac prima*: 1. Vorbericht vom temperamente und Gemüthsbeschaffenheit eines Poeten; 2. Ungebundener Gedanken von den Opern; 3. 4. 5. 6. Octavia, Lucretia, Malagniello und La Constanza Sforzata, vier, schon schon

schon gedruckte, Musicalische Schauspiele; 7. L' Amore ammalato, die Kranckende Liebe, oder Antiochus und Stratonica, ein Musicalisch Schauspiel; 8. Ehren- und Glückwünschungsgeächte; 9. Vermischte Gedächte; 10. Ernst- und scherzhafte Sinn- und Grabschriften; 11. Anhang vermischter Gedächte.

Vorstellung an die Keyserliche hohe Commission in Hamburg. Hildesiz 1709. (Catal.)

Des Hamburgischen Fiscalis Peinlicher KlagsLibell wieder D. Chr. Krumholz, von Währmunden mit Anmerkungen erläutert. Hildesiz A. 1709. & A. 1711. in *Protocollo cause Krumholzianae*. Tribuitur ei hoc scriptum ab Hier. Böckelio, J. U. L. & Krumholzii Advocato, in *præfat. Duplicatum* p. 426. *eiusdem Protocolli*, imo & in *Decreto Commissionis Cesareæ de Feindio* ibid. p. 803.

Römischer April-Fest, oder Opera auf die Geburt des Keyserl. Prinzen Leopoldi. Hamb. 1716. in 4.

Unstreitiges Recht eines Fürsten, Staats oder freyen Republic, einen Gesandten vom ersten, andern oder dritten Range, bey Schändung seines sonst inviolablen Characters, zu arrestiren und zurück zu schicken; oder Befugniß seiner Königlichcn Hoheit, des Regenten in Frankreich, den Spanischen Ambassadeur, Prinzen von Cellamare, künfftig in Versicherung zu nehmen: Hamburg A. 1719. in 4.

INEDITA sive PROMISSA.

Satyræ complures Germanicæ. V. Præfat. des Lobes der Geldsucht.

Tractat von der nährischen Frage: Ob ein Niedersachse ein guter Poete seyn könne? V. *Præfat. P. I. Poem. Germ.* p. 72.

Singspiel vom verliebten Pedanten, oder dem galanten Aristoteles. V. *P. I. Poem. Germ.* p. 308.

Satyre vom Tartuffe, a Ferd. Gastone a Perlensee, in Ep. Dedic. Satyræ de *Philoppylos* ad Feindium, commendata.

JOHANNES DIETERICUS zum FELDE, Ecclesiastes Weddingstedenis in Dithmarfia Boreali.

Das redende Blut des Ermordeten, auß Gen. IV. 8-11., in einer schriftmäßigen Leichpredigt über den von seinem eigenen Bettern, d. 13. Jan. A. 1704., iämmerlich ermordeten Karsten Hargens, Dom. Qvinqvag. A. 1704., vorgestellt. Hamburg 1707. in 4. V. P. A. Lehmanni Historische Remarques des Jahrs 1707., n. 41., p. 328.

JOH. CHRISTIANUS FERBER, Arithmeticus Hamburgensis, agnomine Scrutantis (des Forschenden) in Societate ejusdem civitatis donatus Arithmetico-Technica.

Henr. Meisneri Arithmetisch-Algebraischer Kunstqvzationen Erster Theil; das ist: Alle Zufäße, Beschlüsse und Uebungs-Exempla, auß H. Meisners Arithmetischer Kunstschule, bis an den Appendicem, excerptet et solvitur. Hamburg 1699. in 8. V. *Nova Lit. Lubec.*, M. Mart. A. 1700., p. 96.

JOHANNES FESTINGIUS, Lubecensis, Ianii filius, Juris utriusque Doctor in Academia A. 1678. creatus est Rintelienis, ejusdemque & Politices, in Rostochienfi, A. 1682., Christiani Ludovici, Ducis Megapolitani, beneficio, obtinuit professionem, Consiliarii postea Ducalis, Consistoriiqve Assessoris, auctam dignitatibus. Rectoratu Academicum A. 1689. est functus, ac biennio post, A. 1691., & in urbe quidem patria, d. 6. Aug., teste *Chronici Holfatici Oleariani Continuatore*, defunctus. V. *Continuationem adiosnosæ Germanicam Chronici Holfatici Ad. Olearii* p. 71., D. Joh. Nicol. Qvistorpii *Programma de Acad. Rostoch. Sec. 17. Rectoribus* p. 24., & Joh. Henr. a Seelen *P. III. Athen. Lubec.* p. 29-31.

ELOGIA.

D. Joh. Fechtio (in *Progr. fun. de vita D. Justi Christoph. Schomeri*) *Jurifconsultus audit in omni doctrina genere consummatissimus.*

D. Joh. Nicol. Qvistorpio (l. c.) *ICrus optimus.*

D. Zach. Grapio Jun. (in *Rostochio Evangelico* p. 167.) *ICrus celebris.*

SCRIPTA LATINA EDITA.

Disp. I. de Jure Agrorum, exhibens agros Ecclesiasticos & religiosos, Præfide D. Mart. Gottschalco. Rintelii 1677. in 4. (In Tractatum deinde excrevit integrum, paulo post memorandum.)

Semicenturia Inauguralis controversiarum civilium, Præfide D. Engelberto Wippermanno proposita. Rintelii 1678. in 4.

Programma prælectioni Institutionum præmissum, qvo Doctorum vindicatur dignitas. Rostochii 1682. in 4.

Meditationes III. Academicæ de Disputationum utilitate, honoribus Jurisperitorum, eorumque infidiatoribus, numero auditorum in Academiis, Doctore juvene, &c. Rostochii 1682. in 4. (V. Casp. Thurmanni *Biblioth. Academicam* p. 6. 26. 28. 36. 38. 40.) Recusæ ibidem 1687. in 4.

Disp. Jurid. de Actione inani, ad dictærium Germanorum: Wo nichts ist, da hat der Keyser sein Recht verlohren; Resp. pro gradu Joach. Zinckio, Wismariensi. Rostochii 1686. & 1698. in 4.

Oratio Academica de Juce imperito, in præfatione Lectionum publicarum A. 1682. recitata. Rost. 1688. in 4.

Disp. de conscribendis Disputationibus Juridicis Inauguralibus. Rost. 1688. in 4. (V. Thurmannum l. c. p. 29.)

Disp. de artificiis Advocatorum, Resp. pro gradu Joh. Joach. Besselino, J. U. L. & Senatore Rostochienfi, Rostochii 1688. in 4.

Disp. de reddita e cælo terris Justitia. Rost. 1688. in 4.

Disp. de Domicilio. Rost. 1688. in 4. (Inauguralis Joh. Georg. Weidenkopffii Rostoch., J. U. D.)

Disp. de Successione ab intestato in genere. Rost. 1688. in 4.

Disp. de Motivis Studiorum, Cupidine lucri & honoris. Rost. 1690. in 4.

Epistola de Honoribus Doctoralibus ad Henr. Köneke, J. U. D. Rost. 1690. in 4.

Programma Disputationibus XVIII. Ludwellianis præmissum. Rostochii in 4. (Idem forte cum *Programmate ad Disputationes circulares*, A. 1690. edito, quod Thurmannus l. c. p. 28. allegat, & de arduo Rectoratus Academici munere est scriptum.)

Relatio casuum Matrimonialium, in Consistorio Ducali Megapolitano, nec non in Facultate Juridica Rostochienfi ventilatorum. Lipsiz 1691. in 4.

Tractatus de Jure Agrario, Seculari & Ecclesiastico. Lips. 1691. in 4. (Catal. Nund.)

Programmata, præter ea, qvæ jam memoravimus, alia complura.

INEDITA.

Meditationes de causis incrementum & decrementum Academicarum. V. Casp. Thurmanni *Biblioth. Acad.* p. 107.

Meditatio Academica de Professorum filiis, V. *eandem* p. 172.

FRIDERICUS CHRISTIANUS FEUSTKING, Stellovia Holfatus, Parochia ruralis Tolckensis, in Praefectura Slesvicensi, ab A. 1706. Pastor, a Thoma Ittigio (perperam, in *praefat. Selectorum Hist. Eccl. Sec. I. Caput. p. 82.*, & Theologiae illum salutante Doctorem, & *Arnoldi ἀντιμαχίας, sive Appendixis Gynacaei Heretico-Fanatici*, Autorem credente), huiusque erroris gemini Ittigiani plagiaro, Jac. Frid. Reimanno (*P. III. Introd. vernacule ad Hist. Lit. Germ., Sect. III., p. 69.*), cum fratre Johanne Henrico, de quo mox dicetur, confusus.

Disputatio, Gotfridum Arnoldum (*Hist. Eccl. Scriptorem*) *ἀνισογενσίας* in re sacra convictum exhibens, Praefide D. Phil. Lud. Hannekenio, Witeb. 1699. 17. 9. 4. Recensum ejus brevem invenies in Joh. Georg. Eccardi *Monathlichem Auszuge aus allerhand Büchern, M. Jun. A. 1700., p. 306.* Loca, quae in illa impugnantur, *Tomorum Hist. Eccl. Gotfr. Arnoldi Primi & Secundi, A. 1699.* editorum, p. iucula, ad priorum duorum *Aet. Christianae Seculorum* spectantia historiam, Arnoldus ipse, in *Additamentorum* ad istos, *Tomo III. (Francofurti A. 1700. in fol. edito)* praefixorum, ultimo sive undecimo, p. 17-24., vindicavit, & Vindiciis haece, p. 24. 25. 26., subjecit D. Joh. Wilh. Petzæ *προσφώνησις* ad Hannekenium Praefidem Germanicam, conjugis suae, Johanna Eleonora Merlaviz, famam, contra ejusdem §. 10., defendentem. De hac Disputatione Feustkingio litem movit, ejusque non ipsum, sed fratrem Johannem Henricum, fuisse Autorem affirmavit M. Gotfr. Balth. Schurhius, ad fratris provocans confessionem, & rumorem in Acad. Witeb. publicum, in *Monito contra in M. Io. Melch. Kraftium*, Val. Ern. Löscheri ungeschuldigen Theol. Nachrichten, *Sect. 2. A. 1711.*, inserto, p. 333. 334. Opposuit isti Feustkingius Epistolam, Hamburgi A. 1717. in M. Io. Melch. Kraftii *anderem Anhang des Prodromi continuati Historie Versionis Bibliorum Germanicae* juris factam publici, sibi quae ipsi Diatriben hanc asseruit Academicam. Sed reposita mox est a Scharfio Responsio, Johanni Henrico fratri eam denuo vindicans, multorumque eruditorum jactans consensum, in *der abgedrungenen und letzten Antwort gegen M. J. M. Krafts anderen Anhang des Prodromi continuati*, a Löscheri, *I. c. Sect. 4. A. 1717.* exhibita, p. 650-653.

Geschichte Calender vom Leben Philippi Melanchthonis. A. 1698. in 8. (Ανέμωμος prodit.)

Das Antiquitäten-journal von allerhand Antiquitäten, Inscriptionen, &c. Scriptum itidem *ἀνέμωμος*, *Parte II. des ersten Hefen Rittersplatzes*, Hamburgi A. 1702. & 1707. in 12. excusum.

Schedae complures contra Barth. Feindium Jun. & Menantem (sive Chr. Frid. Hunoldum), Poetas vernaculos, *Erstlich, Germanice Hamburgi A. 1705. & 1706. in 4. editae*, in quibus nimia Styli Scopitici licentia peccatum esse jam monui.

Der vom holden Glücke überschattete Baum, oder Leichyr. über Ove Lorentzen, Staller in Eiderstädt. Slesvigz 1705. in fol.

Tr. affectus de Eruditis infelicibus.

Bibliotheca librorum obscurorum, quam itidem a se jubet expectari, non omnium forte candidos reportatura calculos.

JOHANNES HENRICUS FEUSTKING, Stellovia Holfatus, Henrici, Parochi illic ruralis, e Dorothea Molsdorfia filius, & M. Joh. Feustkingii, Pastoris Elmshornensis, Nepos, d. 7. Mart. A. 1672. est natus. Puer tantum, novennis, A. 1681., Dom. II. post F. Pasch., loco Parentis xgroti, qui jocundus officium hoc ab eo exegerat, Homiliam de bono Pastore, e Io. Mich. Dilherri Explicatione Periocharum Evangelicarum memoriae mandata, illo invito, in templo recitasse perhibetur Stelloviensi, V. Anonymi *Sect. 52. des neuen Bücherkants p. 322. 323.* Literarum rudimentis in scholis Itzehoensi & Crempensi, Theologiae autem & Philosophiae dogmatis in Academiis initiatus est Rostochiensis ac Witebergensis. Et quibus posterior, industriam alumni honoribus gradatim remunerata scholasticis, Philosophiae eum A. 1692. creavit Magistrum, A. 1694. Ordinis Philosophici Adjunctum, & A. 1697. Theologiae Doctorem. Hoc titulo ornatus, Superintendens eodem anno in Saxonia Electorali factus est Jessensis, &, quinquennio post A. 1702., Kemberg D. Joach. Weickmanno, in eadem Ephori Ecclesiastici dignitate, templique simul Cathedralis Praepositura, subrogatus. Triennio hinc vix elapso, eidem Weickmanno, in civitatem patriam Dantiscanam ad sacrorum revocato Ephoriam, denuo successit, & a Carolo Wilhelmo, Duce Anhaltino, Aulae suae Servedastae Proteclesiastes, simulque etiam D. Bartholomaei urbanae Pastor, ac Ducatus Superintendens, A. 1705. est constitutus. A quo officio tergemino licet per Fridericum, Principem Saxo-Gothanum, ad Ecclesiarum Ducatus Saxo-Altenburgici Ephoriam, cum Consilarii Ecclesiastici & Concionatoris Aulici primarii dignitatibus, ei annexis, aliquoties oblatam, quod Anhaltinus dimittere se noller, haud potuisset abstrahi, in Academiam tamen Witebergensem A. 1710. revocatus, eodem permittente, cum hujus illud professione Theologica, duplicique munere, in templo arcis, & aula Annae Sophiae Danicz, Johannis Georgii III., Electoris Saxonici, viduz, Lichtenburgensi vicina, Ecclesiastico, commutavit. Quanti Gotham tandem delatum, & Proteclesiasten suum aulicum, Consiliariumque Ecclesiasticum, A. 1712. constitutum, Fridericus, Dux Saxo-Gothanus, fecerit, Numisma ostendit, hujus jussu, in superstitis honorem, paulo ante lata summa, a R. Wahllo cufum, in uno latere imaginem ipsius, vitaeque annos, exhibens, in altero autem Codicem Bibliicum, globo terrestri impositum, cum hoc elogio: *Pergratus Superis Principibusque viris.* Gothae vix per annum commoratus integrum, hydropneumoniae, d. 23. Mart. A. C. 1713., aetatis 41., expiravit. Uxori viduae, Magdalenae Elisabethae, Joh. Henr. Meyeri, Senatoris ac Bibliopolae Witebergensis, filiz, d. 22. Apr. A. 1697. ductae, & sex, quos e denario parique marium & foemellarum numero superstites reliquit, liberis, de certis, unde sustententur, redditibus a Friderico, Principe Saxo-Gothano, prospectum est annuis, Bibliothecaque defuncti instructissima iusto ab eodem redempta pretio, ac Ducali suae illata. Symboli loco vocibus his usus est Germanicis, easdem cum Nomine proprio literas habentibus initiales: *Jesu Hilf Ferner.*

Vitae ejus historiam fusius exposuerunt Joh. Frid. Sommerus, Concionator aulicus Saxo-Gothanus, in *Sermone e Luc. II. 49. exequiali*, & Joh. Andr. Planerus, Prof. Witeb., in *Panegyrico funebri* (seorsim Witebergae etiam A. 1714. in fol. excusum), cum Epicediorum sylloge, sub *Funeralium Feustkingianorum* titulo, Witebergae A. 1715. in fol. editis, Lipsienses (quibus *singulare audit Ecclesiae Lutheranae ornamentum, Theologus celeberrimus, & Orator ecclesiasticus facundissimus*) in *Elogio defuncti, Actis Eruditorum, M. Junio A. 1713., p. 284-288.*, inserto, Halenses *Sect. 41. der neuen Bibliothek p. 58-64.*, Autor *der gelehrten Fame, Parte XLIII., p. 494-499.*, & Christ. Grundmannus in *Ossibus & cineribus A. 1713. defunctorum (Tomo VII. Miscell. Lips.)*, p. 364-371. Conferri quoque de illo possunt *Nov. Lit. Germ., M. Jan. A. 1704. p. 10-13.* Joh. Chr. Becmanni *Historia Anhaltina vernacula P. VII. c. 3.*, Gvil. Turckii, hanc allegantis atque secuti, *Bibliotheca nova Germanica, Halz A. 1710. editae, Sectio VII., p. 591. 592.*, M. Gothofr. Wagneri, Scholae Witeb. Conrectoris, *Allocutio ad eum Nonis Martii A. 1711. genethliaca*, inter *Allocutiones* (Witeb. A. 1716. junctim editas), *num. I. p. 1-8.*, obvia, M. Joh. Christoph. Coleri, Ord. Philos. Witeb. Adjuncti, *Schediasma propempticum in ejus, Gotham vocati, abitum, de laude Theologi moderati*, Witebergae A. 1712. impressum, Joh. Klefkeri *Bibliotheca Eruditorum praecocum p. 91. 92.*, & D. Joh. Fabricii *Para V. Historia Biblioth. Fabriciana p. 138. 139. 140.*

Moro-

Morositatis eum inhumanæ, ob colloquium sibi conjugique, Joh. Eleon. Merlaviz, in *Gynæceo hevetico fanatico* contumeliose traductis, Servestæ denegatum, accusat Joh. Wilh. Petrus in *Hist. Vitæ propriæ Germanica* p. 322. 323. 324.

SCRIPTA EDITA.

I. LATINA.

a. PROPRIA.

- Disp. de distinctione Theologiæ in Archetypam & Ectypam. Præfide D. Casp. Löschero. Witeb. 1690. in 4.
 Disp. de Peccato veniali, Præfide D. Jo. Deutschmanno. Wit. 1691. in 4.
 Disp. de cognitione Dei naturali & revelata, Præfide eodem. Wit. 1692. in 4.
 Disp. de Achitophelismo, tum aliorum, tum maxime Nicol. Machiavelli. Witebergæ 1692. in 4.
 Disp. de Sufficientia demonstrationum ex hypothesi, ad convincendos *Στοιχάδας*. Witeb. 1693. in 4.
 Disp. de Deo, *ἀπὸ τῆς ἀπορίας*, ex mente Dionysii Areopagitz. Wit. 1694. in 4.
 Disp. de Gradibus cognitionis divinæ, contra Cartesianos. Wit. 1694. in 4.
 Disp. de tribus Hypostasibus Plotini, contra Helmontium. Wit. 1694. in 4.
 Disp. de Principio unitatis indivisæ divisibilis. Wit. 1694. in 4.
 Disp. de principiis Philosophiæ Spinosianæ. Wit. 1694. in 4.
 Disp. de diversificatione signorum rationis in Deo. Wit. 1695. in 4.
 Sermo feralis de vita, rebus gestis & fati Christiani Alberti, Ducis Holstati. Witeb. 1695. in 4.
 Disp. de Conversione Judæorum, ad Rom. XI. 25. & seqq., Præfide D. Joh. Georg. Neumanno. Witeb. 1696. in 4.
 Recusa ibidem A. 1700., in Neumannii *Chiliasmo subtilissimo*, num. 4.
 Disp. Theol. Inaug. de Reformatismo Ecclesiæ Lutherani intentato, Præfide D. Joh. Georg. Neumanno. Witeb. 1697. in 4. Recusa ibidem A. 1700., in eodem Neumannii *Chiliasmo subtilissimo*, num. 7.
 Hodegeticum Concordantiale; h. e. de recondito Concordantiarum M. Frid. Lankssii usu in arte Homiletica; *ἀπορρίπται* initio, sub literis F. G. S. S., Lipsiæ A. 1697. in 8., deinde vero auctius, præfixo Autoris nomine, cum Syllogæ Dispositionum in Pericopis Evangeliorum Dominicales & festales Ecclesiasticarum, ei subjuncta, ibidem A. 1699. in 8. editum, ac A. 1715. in 8. recusum.
 Historia Clerogamiæ Evangelicæ sive de primo Sacerdote marito Lutherano, Bartholomæo Bernhardi, Præpositi Kembergeni, Schediasma. Witeb. 1703. in 4. Recensum ejus exhibent *Acta Erud. Lipsiensia*, M. Jul. A. 1703., p. 334. 335. 336., *Ephemerides Eruditorum Parisenses Anni 1705. Gallica*, n. 15., p. 391. 398., & *Nova Lit. Germanica*, M. Nov. A. 1703., p. 417. 418.
 Disp. de Theologia unionis in Christo, in Synodo Kembergeni, e Ps. XLV. 8. proposita. Witeb. A. 1703. in 4. V. *N. L. Germ.*, M. Jan. A. 1704., p. 10.
 Historia Colloqvii Jeverensis, inter Lutheranos & Reformatos A. 1576. instituti, ex genuinis documentis adornata, Cui adjunguntur Colloqvii ipsius Acta, cum incerti Autoris annotationibus, e MSS. promulgata. Servestæ 1707. in 4. Recensum V. in *Actis Erud. Lips.*, M. Febr. A. 1708., p. 83. 87., *Diario Erud. Paris.* A. 1709. Gallico, M. Apr., *Ephem.* 14., p. 55. 56. 57., Val. Ern. Löscheri *Unschuld. Nachrichten von Theol. Sachen*, *Seit.* 14. A. 1708., p. 893. 894., & H. Basnagii *Hist. des ouvr. des Scav.*, M. Jun. A. 1708., p. 276. 277.
 Memoria M. Gregorii Michaelis, Superintendentis Oldenburgici, renovata, & Henr. Pippingii *Triadi Decadum Memor. Theol. renov.*, Lipsiæ A. 1707. in 2. editæ, Dec. VIII., p. 1162. 1163. 1164., inserta, amice cum iis, quæ mea *Act. Hist. Cimbr. Isagoge*, P. III., c. 3., p. 335. 336., jam ante de eodem tradidit, conspirans.
 Disp. Theol. de Synusia Ecclesiis nostris perquam inique imputata, Witeb. 1710. in 4.
 Examen libelli Joh. Georg. Wachteri de Hæresi circa mensas, Disput. peculiari propositum. Wit. 1710. in 4. V. de illo Val. Ern. Löscheri *Unschuld. Theol. Nachrichten*, *Seit.* 14. A. 1710., p. 873. 874.
 Disp. de Philippismo Henoticorum (in *Controv. Eucharistica*), novissimis Irenicorum consiliis opposita. Witeb. 1710. in 4.
 Disp. de legali sub peccatum conclusionem, ex Rom. XI. 32. Gal. III. 22. Witeb. 1711. in 4.
 Palmodia sacra seu Sched. de Retractionibus Theologorum in rebus fidei. Wit. 1711. 4. Recensum ejus exhibuerunt *Lipsiensis* (a quibus *Tractatus* vocatur *eruditus*) in *Actis Erud. M. Majo* A. 1712. p. 237. 239.
 Disp. de præpostera moralitate in rebus fidei. Wit. 1711. in 4.
 Disp. de Custodia mentis & voluntatis in praxi assidue conjungenda, ex Phil. IV. 7. Witeb. 1711. in 4.
 Disp. de Præfidiis Veritatis Evangelicæ, in Jure Canonico occurrentibus. Witeb. 1711. in 4. Hujus, & duarum præcedentium, *συμπαράστασις* Parte X. der gelehrten Famæ, p. 752. 756., invenies.
 Disp. de Radice verbi divini ad tenorem Hebraicæ veritatis Job. XIX. 28. Wit. 1711. in 4.
 Diss. de Theologia Ezechielis edita, quæ illi ab Ort. Frid. Schützio, *Libro I. Comm. de Vita Dav. Chytræi* p. 282., tribuitur.

β. ALIENA.

- D. Nicolai Hunnii Principia Theologiæ Fanaticæ, quam Paracelsus genuit, atque Weigelius interpolavit, ex editione Anni 1619. Witebergeni, denuo ab ipso, cum prætatione sua, & D. Theod. Thummi Judicio de Theologia Weigelii Fanatica generali, publicata. Dresdæ 1704. in 4. V. *N. L. Germ.*, M. Nov. A. 1703., p. 416. 417., & *N. L. Lubec.* A. 1704., M. Febr., p. 63. 64.
 D. Ægidii Hunnii Thesaurus Apostolicus, complectens Commentarios in omnes N. T. Epistolas & Apocalypsin Johannis, denuo editus, & novis, quæ antehac deficiebant, Commentationibus (D. Job. Winckelmanni sc. in *Epp. Jacobi ac Petri*, & *Apocalypsin*, suis ipsius autem in *posteriorem Epistolam ad Timotheum*, *secundam & tertiam Johannis*, *unicamque Jude*) auctus, Indiceque instructus, a J. H. Feustkingio, Witeb. 1705. in fol. V. recensum ejus in *Actis Erud. Lips.*, M. Jun. A. 1705., p. 241. 242., & Lösch. *Unsch. Nachr.*, *Seit.* 8. A. 1705., p. 479. 480.
 Thesaurus Evangelicus, Commentarios D. Æg. Hunnii in Mattheum & Johannem, D. Joh. Winckelmanni in Marcum & Lucam, & D. Dan. Arcularii in Acta Apostolica, complectens, ab eo editus. Præmittitur Æg. Hunni Liber de Majestate, autoritate, fide & certitudine S. Literarum, subjungitur autem Leonh. Hutteri Or. Fun. de vita Æg. Hunnii. Witeb. 1706. in fol. V. de illo *Acta Erud. Lips.*, M. Majo A. 1707., p. 205. 206., & Lösch. *Unsch. Nachr.*, *Seit.* 7. A. 1707., p. 437. 438.

D. Frid. Balduini Comm. in omnes Epistolas Pauli, denuo ab eo revisus, iusto ordine dispositus, & a multis mendis, quibus priores Editiones scatebant, repurgatus. Witeb. 1710 in fol. (*Cat. Nund.*)

M. Mich. Emmerlingii, Superint. Mansfeldici, Propylæum Historiæ sacre de statu Ecclesiæ Mansfeldensis, a tempore Reformationis, usque ad A. 1580., ex editione anni 1646. Islebienti denuo, cum præfatione, publicatum. Wit. 1710. in 8.

Urb. Regii Formulæ caute & citra scandalum loquendi de præcipuis doctrinæ Christianæ locis, in usum Prælectionum denuo editæ. Witeb. 1711. in 8.

II. GERMANICA.

a. PROPRIA.

Pastorale Evangelicum; oder kurzer Evangelischer Bericht, wie ein auferwehlter Prediger seine Gottgeheilte Arbeit wol verrichten, und sich in allem einen rechtschaffenen unsträflichen Arbeiter Gottes darstellen solle, in einer Introductionspredigt über Luc. V. 1-11., vorgestellt. Witeb. 1699. in 8.

Hyperaspistes Lutheri, oder Abgenöthigte Rettung einiger Stellen Lutheri, wieder das Ewige Evangelium eines leichtschennenden Mitgliedes der Philadelphischen Societät. Lipsæ 1699. in 8. Hunc Joh. Wilh. Petrus, *Evangelium istud æternum*, in *Mysterio apostolice doctrinæ* Germanico, A. 1700. ἀποστόλων edito, defendere aggressus, P. II. p. 69., responso se haud dignaturum esse est professus.

Heilige Sterbenslust, oder Uebung des Christenthums, auf Betrachtung der Sterblichkeit herfließend. Witeb. 1700. in 8., & (*juxta Catal. nund.*) ibid. 1719. in 8.

Jessensches Mordgewinsel, oder Leichpredigt über Erhard Henning, einen A. 1699. ermordeten Nahtsverwandten, auf 2. Sam. III. 32. 33. 34. Witeb. 1700. in 4.

Instructio Sacerdotalis, was von einem Prediger, bey Antretung und Niederlegung seines Amptes, erfordert werde. Wit. 1703. in 4.

Gynæceum Hæretico-Fanaticum, oder Historie und Beschreibung der falschen begeisterten Lehrprophetinnen, Quäckerinnen und Schwärmerinnen, auch anderer sectirischen und verdächtigen Weibespersonen, durch welche die Kirche Gottes verunruhiget worden: Samt einem Vorberichte und Anhang, entgegengesetzt den Adeptis Gottridi Arnoldi. Francof. & Lipsæ 1704. in 8. Scripti hujus, Gotthfr. Arnoldi potissimum *Historiæ Ecclesiastico-Hæreticæ*, & *Historiæ Theologiæ Mysticæ*, mulieres istiusmodi Theologas passim commendantibus, oppositi, recensum, & seminarum, in eo Fanaticis annumeratarum, indicem, V. in *N. L. Germ.*, M. Oct. A. 1704., p. 371-378. & in V. E. Löschers Theologischen Annalibus des ersten Decennii des XVIII. Seculi p. 157-160. Appendicem ejus, sive *Arnoldum idyryxόμενον*, fratri Autoris a Thoma Ittigio & Jac. Frid. Reimanno perperam tribui. *supra* jam monuimus. Impugnavit illud D. Joh. Wilh. Petrus im Unfuge zweyer Superintendenten, opusculo Berolini A. 1709. in 4. edito.

Vindicæ Encæziarum, oder kurzer Beweis, daß erbauete Kirchen, mit wolhergebrachten Christlichen Ceremonien, Gott zu Ehren, können consecrirt und eingesegnet werden: bey Einweihung der Kirche zu Rottau, auf Esræ VI. 16., am Michaelis-Feste A. 1704., wieder Gotthfr. Arnoldum, vorgestellt. Witeb. 1704. in 4.

Vindicæ Templorum, oder der Gott wolgefällige Tempelbau, bey Einweihung der Kirche zu Reihersb., am 22. Sontage nach Trinit. A. 1704., erwiesen. Witeb. 1705. in 4. (*Cat. Nund.*)

Das Leben des ersten verehrlichen Predigers, Barthol. Bernhards, Probstes zu Kemberg, in einer Gedächtnispredigt, auf Hebr. XIII. 7., am Tage Bartholomæi, vorgestellt: Samt einem Anhang derer, von Zeit der Reformation an, zu Kemberg gewesenem Probstes. Witeb. 1705. in 4. Recensum ejus invenies in W. E. Tenzels *Biblioth. Curiosa vernacula*, Sect. 9. & 10. A. 1705., p. 788-805., & Löschers jun. *Unschuld. Nachr.*, Sect. II. A. 1705., p. 672. 673. 674.

Das Bußfertige Bochum, d. 7. Apr. A. 1707., am Bußtage abgehandelt, auf Judic. II. 1-5. Servestz 1707. in 4.

Der Evangelisch-Lutherische Erlösungstag, am 22. Sontage nach Trin., oder dem 31. Oct., A. 1706., auf dem ordentlichen Evangelio, betrachtet. Servestz 1707. in 4.

Hophni und Pinehas; das ist: die Sünden der Kinder Eli, in einer ernstern Bußbetrachtung, auf 1. Sam. II. 23. 24. 25., am Jährlichen Bußtage, entworfen. Lipsæ 1708. in 8.

Orthodoxia Menzeriana, oder Erklärung der Lehre vom H. Abendmahl, auf D. Balch. Menzeri Schriften zusammengezoen. Servestz 1709. in 12.

Fünf Worte unsers thätigen Christenthums, bey Antretung des Hofpredigeramptes, in der Churfürstl. Schloß-Capelle zu Liechtenburg, am 4. Sontage nach Trin. A. 1710., abgehandelt. Witeb. 1710. & 1718. in 4.

Friedensteinische Anzugs-Predigt, am Sontage Lætare, auf Joh. VI., gehalten, von dem allerweisesten Nahte des Herren in Leitung und Regierung der Frommen. Gothæ 1712. in 4.

Chrematismus Evangelicus, oder die Trostvolle Lehre von der besondern Gnadenteichen Antwort und Zuspruche des H. Geistes. Gothæ 1712. in 4. (*J. Catal. nundin.*)

Tauf-Sermon von der Christen Geist und Feuer-Taufe, auf Matth. III. 11. Gothæ 1712. in 4.

Der nach seinem Wesen und Werken Verborgene Gott, in Gegenwart der Fürstl. Landes-Herrschaft und getreuen Stände, auf Es. XLV. 15., in der Schloß-Kirche zu Altenburg, erdeteret. Altenburgi 1713. in 4.

β. ALIENA.

Zerbstisches Gesangbuch, auf Fürstl. Befehl, vor die Lutherische Kirchen im Fürstenthum Anhalt-Zerbst, zusammengetragen. Servestz 1707. in 12. obl.

Pauli Gerhards Geistreiche Haus- und Kirchenlieder, nach des Autoris eigenhändigem revidirtem Exemplare, mit Fleiß übersehen, und, samt einem nöthigen Vorberichte, wieder aufgefertigt. Servestz 1707. in 12. obl., & (*juxta Catal. nund.*) Witebergæ 1717. in 12.

Matzologia Fanatica, oder der Prediger zu Lübeck, Hamburg und Lüneburg, ausführlicher Bericht von der neuen Propheten Religion, von ihm, mit seiner Einleitung, wieder aufgegeben. Witeb. 1708. in 8. Ibid. 1721. in 8.

M. Georg. Schimmeri, Diaconi zu Wittenberg, Threnologia Prophetica, oder Erklärung der Klaglieder Jeremias, mit seiner Vorrede. Francof. ad Viadr. 1708. in 4.

J. H. Bericht vom innerlichen und äußerlichen Kleiderschmucke der ersten und heutigen Christen, mit seiner Vorrede. Lipsæ 1708. in 4.

INEDITA ET PROMISSA.

Chronicon Ecclesiasticum. V. *Catal. Nund. Lipsæ* A. 1699. *Vern. p. 58.*

Historia Prophetarum cœlestium, sive Schediasma de primis Lutheranismi Sectariis, quod A. 1704. sub prælo fuisset in *N. Lit. Germ.*, M. Jan. A. 1704., p. 13., traditur.

Colle-

Collegium de Studiis Academicis, in *præf. Taubmannianorum*, A. 1703. editorum, allegatum.

Or. Synodalis de Fratribus Kalendaris Kembergenlibus, Symbolo Ephesino, & D. Joh. Fabricii Jun. Consideratione Controversiarum cum Reformatis, in Synodo Kembergenfi d. 26. Jun. A. 1704. recitata. V. N. L. Germ., M. Off. A. 1704., p. 372. 373.

Or. Synodalis de triplici contemtorum Conjugii genere, Kembergæ d. 14. Jun. A. 1703. recitata. V. N. L. Germ., M. Jan. A. 1704., p. 10.

Lutherisch Christenthum, oder Catholischer Gottesdienst der Reformirten Christen, in den letzten Zeiten des Evangelii. V. Carol. Nund. Lips. A. 1699. Vern. p. 60.

Nova editio Anabaptismi D. Joh. Bugenhagii, ab eo promissa. V. N. L. Lubec., M. Febr. A. 1704., p. 64.

Anhalt-Zerbstische Geistliche Annales, qui *avéndoſi* in Bibliotheca Ducali Gothana, teste Ern. Salom. Cypriano in *Catalogo Codicum hujus MSSorum* p. 117., asservantur.

M. ABEL FINCHIUS, Strandfrisius, Petri, Scribz provincialis Nordstrandici, filius (1.), Scholz Husensis, ab A. 1652., Conrector, deinde ab A. 1666., Rector, ad Lycei in urbe Slesvicensi Cathedralis gubernationem, post Joach. Rachelii obitum, A. 1670. avocatus, & muneri huic immortalus A. 1680. V. plura de illo apud J. M. Kraff in *der Husumischen Kirchen-Historie* p. 337.

Catechismus-Schäß auf alle Hauptstücke des Catechismi, wie auch die Haupttafel, auß den vornehmsten Sprüchen der S. Schrift hervorgehucht. Slesvigæ 1657. in 12.

THOMAS FINCHIUS, Flensburgensis, d. 6. Jan. A. 1561. patre natus Jacobo, matre vero Anna Thorsmeda, Consulum Senatorumque cognatis & posteris, post prima literarum in patriæ Lyceo rudimenta, studia elegantiora, Philosophica, Mathematica & Medica, ab A. 1577., decennio integro, in Academiis Argentinenſi, Basileenſi, Patavina (cujus Nationis, quam vocant, Artularum Germanicæ Procurator fuit & Consiliarius, primusque Bibliothecz ejusdem conditor), & aliis, tam Italicis, quam Germanicis, insigni & diligentia, excoluit, & successu. A. 1587., post titulum Doctōris Medici Basileæ reportatum, Praxin artis salutiferæ in patria est auspicatus, sed mox in aulam vicinam Gottorpiensem, ad Archiatri officium, a Philippo, Duce evocatus Holſatico. Hoc mortuo, Academia eum ad se pertraxit Hafniensis, cujus, ab A. 1590., fuit Mathematicus, ab A. 1602. Rhetor, ab A. 1603. Collegii Medici Professor primarius & Decanus perpetuus, simulque Communitatis regis Oeconomus, Christiani IV., Regis Danici, Archiater, ac Canonicus Roeschildepsis, & ab A. 1614. tandem, totius ordinis Professorii (per annos 42.) Senior. Post plurima in Academiam hanc, 3000. a se Imperialibus, stipendio Medicinæ studiorum inservituris perpetuo, & Theatro præterea Anatomico rerumque naturalium palatio, donatam, merita, Apollo hic Parnassi Danici, Medicusque & Mathematicus illustris, A. 1640. rude est donatus, & per tria adhuc lustra superstes, raro longævitatis Medicæ exemplo, Anno demum ætæ Christianæ 1656., ætatis 96., & muneris Professorii 66., d. 24. Apr., vivis exemptus, ac in Senioris Academici dignitate Jacobum filium, Physices Professore, in Collegii autem Medici Decanatu Thomam Bartholinum, nepotem, ob ætatis præ Collegis prærogativam, adeptus successores. Plura de Senis *Σαυμασις* (a cujus quinque liberis superstitibus, e Sistrata Ivaria, Eiderstadiensi, A. 1590. ducta, nepotibusque, pronepotibus & abnepotibus 79., quos vivus spectavit, quicquid deinceps eruditorum in Acad. Hafniensi, & Dania reliqua, fama præ aliis effloruit literaria, suam derivavit originem) vita, in literas meritis, ingenii monumentis, & utrorumque Encomiastis, Tomo fusiùs exponentur ultimo. Consulantur interim, præter nostra *ad Alb. Bartholini de Script. Dan. Librum* (Scripta edica p. 444. enumerantem) Hypomnemata (p. 446-449.), Biographi copiosius cæteris de illo commentati, Pet. Spormannus, Hist. Prof. Hafn., in *Programmate exequiali*, & qui huic suam vitæ ejus debent historiam, Thom. Bartholinus in *Cista Medica Hafniensi*, Loc. LVII., p. 584-590., Er. Vindingius in *Acad. Regiæ Hafniensis Historia* (Finchianæ inscripta familiæ, Musarum ejus propagini) p. 160-170., Henn. Wittenius *Dec. II. Memor. Med. renov.* p. 189-193., & Paulus Freherus in *Theatro Erud.* p. 1383. 1384. 1385., imprimis vero defuncti progener, in professione Medica successor, & laudator posthumus eloquentissimus, Christ. Ostenfeldius, in *Oratione in obitum ejus parentali*, Hafniæ A. 1656. in 4. excusa.

JOHANNES CONRADUS FIRNHABER, Hamburgensis, Philippi Friderici, Ecclesiæ templi Michaelitani, filius, J. U. Lic. & in patria Practicus.

Disputatio Inauguralis, Dominum a vindicatione rei exclusum, secundum Statuta Hamburgensia, exhibens, Præfide de D. Christ. Wildvogelio proposita. Jenæ 1715. in 4. V. de illa *Partem L. der gelehrten Fame* p. 126. 127.

ARNOLDUS FISCHERUS, Tunderensis, ædis Spiritus Sancti Flensburgensis Ecclesiastes, ab A. 1704., Danicus substitutus, Præpositusque deinde ac Pastor, ab A. 1715., Hatherslebiensis.

Die noch fest stehende unumbstößliche Wahrheit unserer Lutherischen Kirchen, von der Kindertaufe, und dem so genandten äußerlichen Gottesdienste, wieder Herrn Otto Lorenzen Strandingers Bekantniß von dem Kirchlichen, so genandten, Gottesdienste im Lutherthume, aufgesetzt. Flensburgi 1712. in 4. Responsum est illi in O. L. Strandingeri opusculo, A. 1714. in 8. sub titulo sequenti edito: *Sischer wiederleget von Fischern*.

Promissi sunt ab illo in scripto præcedenti: I. (in *Epist. dedic.*) Tractatus von dem Gnaden-Reiche Jesu Christi in seinen Gläubigen, samt einer Predigt von dem verborgenen Leben der Gläubigen mit Christo in Gott; II. (p. 64.) Tractatus de abusu & vero usu Chemiz in Theologia, Locisque hujus singulis.

BENJAMEN FISCHERUS, Lubecensis, Med. D. & in patria initio Practicus, deinde vero præfidi in Metropoli Livoniæ Rigenſi militaris Medicus, ante annum 1699. jam mortuus. V. *Nova Lit. Lubec.*, M. Jul. A. 1699., p. 206. Disp. Inaug. de Scorbuto. Lugd. Bat. 1680. in 4.

DANIEL FISCHERUS, Lubecæ patre cognomine, matre autem Anna Westhovia, natus, post literarum in ludopatriæ rudimenta, Studiis Philosophicis in Gymnasio Hamburgensi, duce Joach. Jungio (cujus discipulis a Mart. Fogelio (2.) annumeratur *ἑξωχῶ/ἑρως*), Juridico autem in Academiis vacavit Julia ac Argentinenſi, hujusque Doctor, finito itinere in Galliam, Angliam, Belgium, Germaniam, Italiam, Hispaniam, Poloniam, Daniam, Sveciam, Livoniam & Prusiam, literario, Rostochii A. 1671. (3.) est renunciatus. Rudolpho Augusto, Duci Brunsvicensi, in aula Guelpherbytana, ab Anno circiter 1665., fuit a Consiliis, deinde vero urbis Rostochiensis Consul d. 3. Aug. A. 1674. est electus (4.), & in hac A. 1690. defunctus, cum e conjuge Elisabetha Sophia, Martini Boeckelii, J. U. D. & Proto-syndici

X x 2

(1.) V. Ant. Heimreichii *Chronicon Frisicæ Borealis*, p. 295. Ed. Sec. (2.) sub initium Annot. ad *Daxoropias Physicas Jungii*. (3.) V. *Nova Lit. Lubec.*, M. Jul. A. 1700., p. 218. (4.) V. Zach. Grapii Jun. *Evangelisches Nostræ*, c. 4., p. 91. 105.

syndici Lubecensis, Cancellarii que postea Holfatici, filia, tum liberos alios, tum filium, Jctum Gryphiswaldensem, & Catharinam Christinam, D. Alb. Willebrando Jun., Acad. Rostochiensis Jcto, A. 1683, elocata (1.), sustinisset. V. de illo D. Christ. Woldenbergii *Programma Disputationi ejus Inaugurali* A. 1665, præmissum, & D. G. Morhofii *Venerem Piscatricem*, sive Inscriptionem in nuptias ipsius, cum duobus in easdem Elegidiis, in *Veneribus antiquis* p. 1-8., & *Operibus Poeticis* p. 257-263., recusam.

Disp. Inaug. de Favore ejus, quod publice interest, Præfide D. Christ. Woldenbergio proposita. Rostochii 1665. in 4. Scæzontas in eam Morhofii venustos V. in *Miscell. Poet.* p. 40. 41., & *Opp. Poet.* p. 732. 733.

Lucii Spinedæ Consulatus maris, quo omnia Statuta ac ordinationes, ab antiquis ad quæcumque casum commerciorum ac navigationis dispositæ, tam nautarum, quam mercatorum, commodo, una cum adjunctis Ordinationibus quibusdam, Classes maritimas, & securitatem, accessum discessumque navium, spectantibus, continentur: ex Editione Veneta Anni 1599. Italica Latine ab eo versus, notisque necessarius & summarius capitum illustratus. Opus etiamnum (sicet, in *Catal. Nund. Lips. A. 1699. Vern.* p. 7., Halæ produsse falso perhibeatur) ἀνέκδοτον, sed prælo paratum, de quo *Nova Literaria Lubecensis*, M. Nov. A. 1698., p. 199., possunt consuli. Plura de hac versione, satis luculenta & latina docebit Andr. Langii *Introductio ad notitiam Legum nauticarum*, c. 4., p. 34. 35.

M. HENRICUS FISCHERUS, Slesvicensis (uti, præter *Coronæum*, titulus *Disputationis testatur Academicæ*), ab Heimreichio Nordstrandæ suæ alumnis perperam annumeratus, post curriculum studiorum in Gymnasio Bordesholmensi & Acad. Rostochiensis absolutum, vici in Dithmaria Londinensis, circa A. 1637., Diaconus, ac deinde Pastor, cæterarumque simul Dithmaria Borealis, per aliquot annos, Præpositus Ecclesiarum, d. 26. Dec. A. 1679. defunctus. V. de illo Ant. Heimreichii *Lib. 3. Chronici Dithmarsici*, c. 5., p. 259., & Mart. Coronzi Jun. *Antiquitates Bordesholmensis* MSS.

Disp. de DEO trinuno, Præfide D. Steph. Klotzio. Rostochii 1635. in 4.

Sermo funebris in locum Ec. XXXV. 10. Germanicus. Slesvigæ 1670. in 4. (M. T. A.)

JOHANNES FISCHERUS, Lubecensis, post reditum ex Academicis, in Civitate aliquamdiu vixit Stadenfi, & controversiæ istic sacræ, ob versionem Germanicam Libelli Rich. Baxteri, de abnegatione sui ipsius, Anglici, a se concinnatam, & A. 1655. editam, cum quibusdam hujus Censoribus plus justo rigidis, juvenis adhuc mature est implicatus. Hujus occasione cum Christiano Augusto, Comiti ad Rhenum lineæ Sultzbacensis Palatino, innotuisset, ditionum ab eo suarum, non multo post, constitutus est Superintendens, ex his autem a Carolo XI., Svecorum Rege, M. Sept. A. 1673., Rigam Livonorum, ad supremi Ecclesiarum Livoniæ universæ Antistitis, & Synedrîi sacri Præsidis, & vocatus, dignitates. Quibus, d. 23. Jul. A. 1674., in solenni inauguratione, ipsi commissis, A. 1690. Academiæ etiam Dorpatensis, tunc instauratæ, & quadriennio post Pernaviam translatæ, Professio Theologica primaria, cum Procancellarii ejusdem conjuncta officio, ac A. 1693. Doctoris Theologi titulus, absenti, & haud ambeunti, in Jubilæo Sveciæ sacro seculari, d. 4. Mart., in Upsaliensi, jussu ac sumptu regio, a Pet. Rudbeckio collatis, accessere. Novi autem alle Livoniæ, quoad in ea vixit, Apostoli titulum (uti *Seß. I. Homonymoscopia* c. 3., p. 59. 60., jam est monitum) ob ingentem de rudibus incolarum illius, ac præsertim agricolarum, animis accuratore Christianismi, plerisque antea nomine tenus saltem cogniti, notitia imbuendis, & praxi ejusdem veræ affuefaciendis, sollicitudinem, meritis mihi esse videtur. Hoc enim fine, Caroli XI., Regis, auspiciis, plurima Ordinis Ecclesiastici & disciplinæ sacræ vitia saluberrimis commendavit constitutionibus, Scholas (præter novum Gymnasium Rigense regium) lingvarum genti huic vernacularum, ob causas Politicas hæctenus neglectas, aperiri jussit quam plurimas, & cum συνήγοις, tres, pro lingvarum istarum numero, totius sacri Codicis concinnavit Versiones, Letticam scilicet, Esthonicam-Dorpatensem, & Esthonicam, in usum Ecclesiarum Wyhriensium, Jervensium & Oesiliensium, alteram. E quibus duz priores, A. 1689. circiter, Rigæ prodierunt, tertia vero, ob Cleri dissensum, lucem haud aspexit. Cum Livoniæ Ecclesiæ, summa fide & industria, per quinque lustra, præfuisset, & rusticis etiam, fame, ob ingentem annonæ caritatem, ultimo istorum ferme confectis, de sustentatione in urbibus sollicite prospexisset, A. 1699. ex ea, nutum quali Numinis, calamitatibus temporum mox secutorum, πανολεθρον toti ferme allaturis regioni, servum hunc suum fidelem, Lothi instar, erepturi, secutus, in urbem patriam Lubecensem, in qua consilia tunc a Senatu, quamvis frustranea, de illo ad Superintendentis vocando dignitatem, agitabantur, discessit. A Friderico tandem, Rege Prussiæ, cujus postulatu Halam M. Majo A. 1700. profectus Magdeburgicam, Theologorum ejus Academicorum & Ecclesiasticarum urbanorum auspicio composuerat dissidium, supremus Ecclesiarum totius Ducatus Magdeburgici Ephorus, Consistorii sui Halensis Consiliarius, & Cænobii in urbe Magdeburgensi Mariani Præpositus, A. 1701. constitutus, quadriennio post, d. 17. Maji A. 1705., expiravit. Fusius de Theologi hujus eximii, & doctissimi pariter atque sanctissimi, ob *Zelum domus DEI*, & *merita in Ecclesiâ præclara*, a Kortholto etiam nostro (in *Tr. de variis Editionibus S. Scripturæ*, c. 30., p. 371.) commendati, vita (a nemine hæctenus iusto exposita studio), sacrisque laboribus, scriptis & certaminibus, Tomo differemus ultimo. Paucula interim, huc spectantia, Phil. Jac. Speneri *Consiliorum Theologicorum Latinorum Partes prima & secunda, variiis passim locis*, Christ. Kelchii *Historia Livonica*, P. V., p. 628. 629., & Jonz Joh. Phragmenii Riga literata, Rostochii A. 1699. edita, p. 12. 13., suggerent.

JOHANNES FISCHERUS, Musicus, ni fallor, Lubecensis, & Chori deinde in aula Sverinenfi Præfectus.

Triumphirende Helden-Music der beyden Helden, Eugenii, Prinzen von Savoyen, und Johannis, Herzogen von Marlborough, in der Hochstädtischen Schlacht (Germanice & Gallice). Lubecæ 1706. in fol.

Musicalische Fürstenthum-Lust, bestehend in unterschiedlichen Ouverturen, Chaconen, lustigen Sviten, &c. (Germanice & Gallice). Lubecæ 1706. in fol.

M. LUDOVICUS FISCHERUS, Pastor ruralis, per 40. annos, in Wagra Hansvenensis. V. Joach. Frid. Fabricii *Serm. funebrem in obitum nepotis ejus, Ludov. Lübbeckeri, Præpositi in Pomerania electorali Neugartenensis*.

Geistlich Perspectiv, wie Gott die Herzogthümer Slewig und Holstein vor Schaden gewarnet. Lubecæ 1635. in 4. V. Partem I. *Bibliotheca Kielmannseggiana* p. 531.

JOHANNES FITZMANNUS Senior, Lubecæ, d. 5. Jan. A. 1637., patre Chirurgo natus cognomine, Medicæ artis, cui, ab A. 1654., in Academicis Rostochiensis, Giessens, Tubingenfi ac Patavina, vacaverat, Doctor Giessæ A. 1659. est creatus, & Præxin ejusdem, Leida ante salutata, A. 1660. in urbe aggressus patria. Poliatri ejus ordinarii dignitatem A. 1676. obtinuit, & septem liberis e conjuge priori, Maria, Joh. Henrici, Secretarii, gnata, A. 1663. ducta & A. 1671. extincta, duodecim vero e posteriori, Margareta, D. Henrici Michaelis, Protosyndici, filia, illi A. 1674. subrogata & A. 1693. amissa, susceptis, ipse etiam d. 27. Mart. A. C. 1694., & æt. 57., vivis excessit. V. Enochii Svanténii, Rect. Lubec., *Programma de vita ejus funebre*, & J. H. a Seelen P. III. *Athen. Lubec* p. 214-217.

(c.) V. And. Dan. Habichthorstii *Rostochium A. 1699. Literarum* p. 110. & N. L. Lub., M. Majo A. 1700., p. 135.

Disp.

Disp. Physica de efficientia & dependentia Causarum secundarum, Præfide D. Georg. Balth. Metzgero, Prof. Physico. Gießæ 1655. in 4.

Disp. de Lacte, Præfide eodem. Gießæ 1656. in 4.

Disp. Inaug. de Phitisi. Gießæ 1659. in 4.

JOHANNES FITZMANNUS Junior, Lubecensis, Senioris, modo laudati, e conjuge priori filius, d. 30. Jul. A. 1664. in lucem editus, & Medicinæ Doctor, post reditum ex Academiis Julia, Lipsiensi & Altorfina, itinereque Italico, Trajecti ad Rhenum A. 1692. creatus, cum Praxin ejusdem in patria per annos exercuisset duodecim, & quinque ex Anna Juditha Kohlmetzchia, uxore, sustulisset liberos, qvadragenarius d. 16. Dec. A. 1704. obiit. V. Historiam vitæ ejus prolixiorē in *Novis Lit. Lubec.*, M. Jan. A. 1705., p. 31. 32., & apud Seelenium l. c. p. 217. 218.

Disp. Inaug. de Epilepsia. Trajecti ad Rhenum 1692. in 4.

NICOLAUS FITZMANNUS, Lubecensis, Johannis Senioris itidem filius, Kal. Apr. A. 1679. natus, Mod. D. & in patria, ab A. 1704., Practicus, V. de illo Seelenium l. c. p. 218.

Disp. Inaug. de Morbis Hydropicis, Lugd. Bat. 1703. in 4. V. *Nova Lit. Lubec.*, M. Mart. A. 1704., p. 94.

JOHANNES FLEGE, Lubecensis, Pastor, ab A. 1705., in Ducatu Megapolitano Kalkhorstenfis. V. N. L. Lub., M. Aug. A. 1705., p. 254. 255. & J. H. a Seelen P. I. *Athen. Lubec.* p. 312. 313. 314.

Status fidelium sub V. & N. T., oder die dreifache Föhrung der Gläubigen zum Geistlichen Canaan, in einer Menichres Predigt, auß Gal. III. 23. & sq., vorgetragen. Lubecz 1705. in 4. V. N. L. Lub., M. Jun. A. 1705., p. 188.

Messias Gott für uns, oder der seine Kirche schützende Messias, in einer Predigt, auß Ps. II. 7. 8., vorgetragen. Lubecz 1705. in 4.

Das Wollseyn einer bey Jesu beharrlich bleibenden Seele, oder Leichpredigt über Catharina von Bohten. Lubecz 1706. in fol. V. N. L. Lub. A. 1706. p. 383. 384.

Einweihungspredigt der neuen Kachel zu Kalkhorst, am Michaelis Feste A. 1714. auß dem Evangelio Matth. XVIII. 1-11. gehalten. Lubecz 1715. in 4. teste Cat. Nund.

SIMON FLORIS, Tonningensis.

Oratio Panegyrica Augusto Friderico, Episcopo Lubecensi, & Duci Holsatici, dicta. in 4. (Catal.)

BERNHARDUS FLORUS, Risumensis Frisius, Parochus in tractu præfecturæ Tunderensis Frisico, circa A. 1623., & 1629. Niebüllensis.

Scriptum Mathematicum, Johanni & Petro Fabriciis, Jacobi, Antistitis Holsatici, filiis, dedicatum. Slesvigæ 1617. in 4.

Supputatio oppositionis Eclipsalis, & deinde Eclipsis lunæ, ad d. 4. Apr. A. 1623., ex ipsis fundamentis eruta, Slesvigæ 1622. in 4.

Prognostica Astrologica in annos complures Germanica, e quibus vidi qvæ ad A. 1623. & 1662. spectant.

FRIDERICUS CHRISTOPHORUS FLORUS, e tractu Tunderensi Frisius, Med. D. & Practicus Husensis, circa A. 1692. mortuus.

Disp. de Colica, Præfide D. Justo Vestio, Erfurti 1690. in 4.

Disp. Inaug. de Febre Hectica, Præfide D. Georg. Christoph. Petri, Erfurti 1690. in 4.

OTTO FLORUS Senior, Hagiopoli Holsatus, Parochus ruralis in Wagnia Neuenkirchenfis.

Disp. de Inventione, Præfide M. Joh. Slekerø. Rostochii 1606. in 4.

Leichpredigt über Joach. Ranzou, Erbsassen auß Eoerstorp, auß Ps. XXV. Lubecz 1615. in 4.

OTTO FLORUS Junior, Neuenkircha Wagrius, Parochiz natalis Pastor.

Musa Pastorum lugentium obitum Nicolai a Qvalen, Consiliani Duc. Holsatici, Præfectique Cismariensis, Oldenburgensis & Femariensis. Lubecz 1669. in fol.

M. CRISPINUS FLUGGE, Diaconus, ab A. 1583., Lubecensis Jacobzus, A. 1599. (teste *Melleniano Ecclesiæ Lubecensium Indice*) mortuus; Pater forte Crispini Fluggii Jun., cætus Lutherani Leidensis, circa A. 1619., Ministri.

Epistola prolixa, ad M. Joh. Stolterfohtium, Lubecensem, d. 3. Maji A. 1588. scripta, qua illi, ut, munere Ecclesiastico Rostochiensis relicto, Diaconatum xdis in patria Marianæ acciperet, persvasit; edita a Jacobo a Mellen, in *Notitia Majorum*, Lipsiæ A. 1707. in 4. excusa, p. 34-39.

HENRICUS FOCKIUS, Lubecensis, Hermannii Senatoris filius, A. 1672. natus, J. U. D. & xdis in patria Cathedralis, ab A. 1698., Canonicus, simulque Friderici IV., Regis Danici, in Cancellaria Slesvigo-Holsatica Glückstadtensis, ab A. 1699., Consiliarius, ab A. autem 1711. Holsato-Gottorpiensis. Vixit A. 1721. Ubiorem vitæ illius exhibent historiam Joh. Henr. Bergeri *Programma Disp. Inaug. præmissum*, & J. H. a Seelen *Pars II. Athen. Lubec.* p. 29-38.

Disp. de regno Austrasiæ, Præfide Conr. Sam. Schurtzleischio. Witteb. 1693. in 4. (Recusa in *Volumine Disputationum Historicarum civilium* Schurtzleischii, Lipsiæ A. 1699. in 4. edito, num. 4.)

Disp. Inaug. Jurid. de Fructibus & impensis, qvoad bonæ malæque fidei possessorem, Præfide D. Joh. Henr. Bergero. Witteb. 1695. in 4.

NICOLAUS (Jani fil.) **FOEDERUS**, Kilonii Holsatorum A. 1511. natus, Bibliopola primus, post reformationem, Hafniensis, a quo Lutheranorum libri in Daniam sunt illati, Hafniæ d. 27. Apr. A. C. 1584. & æt. 73., mortuus. In Epitaphio, in xde Sp. S. erecto, *Vir salutatur pietate, eruditione, multiplice rerum usu & experientia, clarus*. V. Inscriptionem illius (in qua *Nicolaus Foerdt* appellatur), in Pet. Rosenii *Inscriptionibus Hafniensibus* p. 130. exhibitam, & confer ejusdem *Indicem Catalogi Biblioth. hæreticæ*, ac Alb. Thurz *Ideam Hist. lit. Dan.* p. 239.

Leonhardi Northusani Hortus Christianorum (de Christines Pustgaard), e lingua Germ. in Danicam ab eo translatus. Hafniæ 1579. & 1596. in 8., Christianiæ 1681. in 8. (V. *Catal. Biblioth. Resen.* p. 234. 280. 329. 381.)

CAROLUS JOHANNES FOGELIUS, Hamburgensis, Martini (de quo statim dicetur) filius, J. U. Lic. & in patria Practicus.

Disp. Inaug. de Emptione & venditione. Aureliæ 1702. in 4. (V. *Lehm. Hamb. Lit. A. 1704. p. 9.*)

Woleingerichtetes Register des Hamburgischen Stadtbuches, über alle Wörter und Materien, welche in den Hamburgischen Statutis, in 7. Theilen, una cum locis parallelis, sind enthalten, &c. Hamb. 1719. V. *Catal. nundin. Lipsiæ A. 1719.*

Molleri Cimb. Lit. Tom. I.

Yy

autumn.

autumn. p. 22. 23. Scriptum hoc idem haud dubie est cum illius Bibliotheca Juris Statutarii Hamburgensis, quam Hamburgi A. 1719. in fol. produsse tradit M. Joh. Christoph. Krüfickius in Carmine de D. Marth. Slutero funebri (Vol. V. Memor. Hamburg. Joh. Alb. Fabricii) p. 413. 462.

MARTINUS FOGELIUS, Hamburgensis, Civis honesti, sibi cognominis, e Juditha Gailkirchia filius, d. 6. Apr. A. 1634. in lucem editus, in Gymnasio patrio, ab A. 1650., auditor fuit, tum Professorum ceterorum, tum Joach. Jungii, Philosophi excellentis, inter cujus discipulos, amicos interioris admissionis, sectæque Philosophicæ affectus, deinceps extra controversiam eminuit. Studium Theologicum, cui A. 1653., & triennio sequenti, in Academiis se applicuerat Germanicis, cum Medico postea commutavit, & post quinquennium privatæ juventutis in scientiis Philosophicis institutioni, Jungii moribundi hortatu, in patria impensum, iter, Mart. Vevetzeri, civis sui, comes & Ephorus, in Germaniam, Italiam, Galliam, Hispaniam & Belgium utrumque, A. 1662. aggressus est literarium, inque isto, per quatuor annos continuato, supremos Medicinæ honores, d. 29. Jan. A. 1663., Patavii consecutus. Hujus Praxi, in patriam A. 1666. redux, non minus quam πολυγλωττία insigni, & eruditione, in Philosophia imprimis, Physica experimentalis, Mathesi, Philologia ac Historia literaria, rariore & multiplici, brevi inclauit, & cum privatæ simul juventutis in his institutioni per octennium denuo vacasset integrum, Gymnasii, a Senatu instaurati, Professionem Logico-Metaphysicam d. 11. Jan. A. 1675. obtinuit. Sed non diu huic Fogelii sui, a fati sibi tantum ostensi, & mox erepti, incomparabili & πολυμαθεία, & in docendo accuratiorne atque dexteritate, frui licuit. Ejusdem enim anni autumnio febris, quæ laborantibus aliis medebatur, purpuratæ infectus contagio, istius virulentæ d. 21. Octobris, sextum ætatis vix ingressus Climactericum, succubuit, & e quinque liberis, filium tantum ac filiam, cum matre horum, Gesa Rademania, A. 1669. ducta, reliquit superstites. Accuratus Medicus hic atque Philosophus πολυίστωρ, insignisque, non tantum Bibliothecæ (a Joh. Friderico, Duce Brunsvicensi, coemptæ & in Hannoveranæ translata), sed rerum etiam naturalium Musei, ac Nummophylacii, possessor, Tomo ultimo, Scripta etiam ejus, tam edita (quorum numerus est exiguus), quam inedita atque affecta longe plurima, enumeraturo, celebrabitur. Confer interim de vita ejus Mich. Kirkenii, Collegæ, *Programma funebre*, de monumentis vero ingenii ἀνecdόταις, *præfationem & Epilogum Catalogi Bibliothecæ*, Hamburgi A. 1678. in 8. excusi, D. G. Morhofii *T. I. Polyhistoris*, lib. I., c. 7., p. 66. 67., & hunc secuti Theod. Janfonii *Bibliothecam promissam & latentem* p. 20. 21. 22. 23.

M. DAVID FOGIUS, Georgii filius, e Fogiorum in urbe Ripensi familia, nī fallor, oriundus, Pastor in Diœcesi Ripensi Alsenfis. Vixit A. 1710. V. Alb. Thurz Ideam Hist. lit. Dan. p. 305.

Disp. de Ciconiarum hybernaculis. Hafn. 1692. in 4.

Disp. de Arcanis Fontium. Hafn. 1693. in 4.

Disp. de fluxu & refluxu maris. Hafniz circa A. 1696. in 4. V. Nova Lit. Lubec., M. Nov. A. 1701. p. 340.

Disp. de Loqvella Brutorum. Hafn. 1696. in 4.

ANTONIUS FOSSIUS, Ripensis, Davidis, Parochi Catharinzi, filius, Kal. Maji A. 1646. natus, scholæ patris, e qua A. 1669. in Academiam Hafniensem commigraverat, post reditum ex ista, ab A. 1673., Præceptor, & ab A. 1674., Cantor, tandem vero Parochiæ ruralis, in Hatherslebienfi præfectura, Aggerschovienfis, ab A. 1676., per quatuor lustra, Pastor, quinquagenarius d. 29. Apr. A. 1696. obiit. *Ἀνecdόταις* (teste V. C., Pet. Terpagio, cui vitæ etiam ejus debeo notitiam) reliquit

1. Metaphrasin Danico-Metricam Psalmorum Davidis, ad numerum cantionum Ad. Kriegeri, Andr. Hammerschmidii, Joh. Theilii, Joh. Pezelii, Joh. Rosenmülleri, aliorumque in arte Musica Rosciolorum, Appendice XLI. Hymnorum sacrorum auctam.

2. Tractatum de arte Musica.

ERASMUS FRANCISCI, Lubecz, in quam Parentes, e Ducatu Megapolitano, Wallensteniano hunc invadente exercitu, se receperant, d. 19. Nov. A. 1627. in lucem editus, pueritæ annos in eadem urbe exegit (1.) Patrem habuit Franciscum Finxium, Ducis Brunsvicensis, aliorumque Imperii Romani Ordinum (2.), Consiliarium, ac Vice-Droffetum Lauensteniensem & Lauenaviensem, matrem vero Margaretam, Erasmi Reutzii, Christiani IV., Danorum Regis, Consilarii intimi, matrisque ejus Sophiæ, ac fratris Ulrici, Episcopi Sverinenfis & Slesvicensis (neutrquam vero Ducis, uti Feuerlinus & Pippingius falso tradunt, Megapolitani), Cancellarii, ex Anna a Binsow, conjugæ, filiam, peste sibi, anno ætatis tertio, cum fratre natu maximo, ereptam (3.). Ipse, natu inter quinque parentum liberos minimus, & quoad prænomen, avo materno ἐμώνυμος, cognominis paterni ac gentilitii loco adultior, & ad externos delatus, sive, ut nobilitatem generis, quam tueri non poterat, occultaret (4.), sive, ut consuetudini nostratium, patronymica hujusmodi adamantium, obsequeretur, aliud, a Parentis derivatum prænomine, adscivit (5.). Qui cognomine eum non *Finxi*, sed *Mynsichtii*, gavissum esse gentilitio, & hoc cum *Francisci* patronymico commutasse, cum Christ. Daumio (6.) & Vinc. Placcio (falsum etiam illi prænomen, modo Georgii, modo Christiani, modo Erasmi Christiani, affingente) (7.), crediderunt, rumore mendaci, & infida aliorum relatione, sunt decepti. Studiorum suorum, intra lares Lubecz paternos, ac in scholis Lüneburgensi & Lauenburgensi, inchoatorum, in Gymnasio Lüneburgensi, ab A. 1641., & Stettinensi, ab A. 1644., gemino (quod tribus eruditorum lingvis, Historiæ, ac Philosophiæ, impendit) continuatorum triennio, & tandem, post justa sepulturæ Parenti, Hamburgi desuncto, Lubecz perfoluta (8.), in Academiis diversis, ab A. 1647., lustro (quod juris sibi publici pariter atque privati paravit scientiam, & superiorum permissu, populares in Poesi, Logica, Ethica ac Politica, Acroasibus instituit domesticis) sequenti, ad maturitatem perductorum, historiam, præter Biographos, ipsemet alicubi breviter exposuit (9.). A Joh. Ernesto Wallenrodio deinde, supremo Aula in Prussia Brandenburgicæ Magistro, patruelibus suis, juvenibus generosis, ad externos abituris, Ephorus est adjunctus, sed, cum in medio itinere morbo corriperebatur gravi ac diuturno, in patriam reverti, & provinciam hanc alteri committere, coactus. Post recuperatam tamen valetudinem plures regiones exteras, commoda se offerente occasione, perlustravit, & ex istis redux, conjugem A. 1659. duxit Mariam Hedwigem Sibyllam, Lucæ Friderici, supremi Teloniorum ad Albim Lauenburgicorum Ephori, e Cæcilia Sophia Dancwerthia filiam, & Joh. Manhofii, Centurionis in exercitu Danico Ranzoviani, viduam, præter vernaculam linguarum etiam

Latine

(1.) V. ipsius *Proteum infernale*, n. 97., p. 1062. 1063. (2.) V. D. Joh. Graftii, Theologi Tubing., *Carmen ten Cerenlabenden Rubesiniden* præfixum. (3.) V. de ejus morte, fideque canis domestici in dominam posthuma, *Proteum infernale*, num. 98., p. 1063. 1067. 1068., & num. 97., p. 1061. 1063. (4.) V. Joh. Frid. Kresbium in *Tr. de mutatione nominum Pontificum Romanorum* p. 31., & Joh. Steph. Plitzi-um in *der Eobredt* Er. Francisci p. 8. (5.) V. eundem, Tob. Winclerum in *Epigrammate funebri*, & Feuerlinum, Pippingium, ceterosque Biographos. (6.) in *Epist. ad Christoph. Graßmann*, A. 1670. scripta, & a Gosfr. Zeunero in *Nevelis Orbis Literati Germanicis*, M. Dec., A. 1695., p. 1004., allegata. (7.) in *Theatro Anonymorum & Pseudonymorum*, T. I. p. 465. 466., & T. II. p. 250. 252. (8.) V. *Programma ejus infernale*, n. 97., p. 1062. 1063. (9.) in *Confutatione* M. Joh. Mastbei, sive *Appendice Catalogi scriptorum suorum vernaculi*, p. 67. 68.

Latinæ, Gallicæ & Belgicæ, peritam (1.), sed nullam ex ea prolem sustulit. Hujus cum facultates, a debitoribus ei ingratiss & decoctoribus profugis subtraheretur, opesque simul, a Parentibus sibi relictas, sed calamitatibus bellicis, ac malitiorum fide, valde imminutas, recuperare, institutis eo fine, non sine ingenti sumptu, diversis in Saxoniam inferiorem itineribus, frustra aliquamdiu esset conatus, in Germaniam discessit superiorem, & Noribergæ, a Joh. Doppelmaiero Seniore hospitio exceptus, multisque cumulatus beneficiis, ob morbum plusquam annuum, substitit, vitæque tandem sedem sibi elegit perpetuam. In hac urbe, ut vitam (cujus ex eruditorum ordine amaliis a Casp. Henr. Starckio (2.) merito est annumeratus) privatam eo toleraret commodius, scripta aliquot vernacula, Endterorum impensis, juris cepit facere publici. Quæ cum ingenti exciperentur applausu, & brevi distraherentur, in hoc librorum scriptione & famam, & vitæ necessaria, sibi parandi instituto, Endterorum, & Bibliopolarum aliorum, liberalitate invitatus, ad obitum usque, perrexit, & abjecto pristino aulis (quarum ministeris vires corporis sui, post crurifragium duplex, morbosque complures acutos, observabat esse impares) sectandi proposito, otii literarii deliciis dignitates Secretarii intimi a Principe Germanico, & Consilarii Borussiae, cum domicilio victuque gratuito, A. 1677., Electoris Brandenburgici nomine, a Wallenrodio supra laudato, alias item ab aliis oblatas Magnatibus, posthabuit. A solo tamen Henrico Friderico, Comite familiarum Langenburgicæ Hohenloico, Consilarii sibi titulum, post concessam Noribergæ nihilominus porro habitandi potestatem, A. 1688. passus est obtundi. Licet autem πολύγραφος fuerit, & ætatis annos Scriptorum, quæ superstes edidit, ac A. 1691. peculiari ipsemet enumeravit Catalogo, LXIII. Germanicorum ferme æquaverit numero, non tamen suis illa caruere dotibus atque Veneribus, sed stylo, in vernaculi idiomatis oratione ligata pariter atque soluta, pereleganti & arguto lectores allicuerunt plurimos, & Autoris præterea sui eruditionem facram & profanam, insignemque inprimis rerum naturalium, & historiarum omnigenarum, cum antiquarum, tum recentiorum, & exoticarum non minus quam domesticarum, peritiam, lectione multiplici ac indefessa acquisitam, abunde demonstrarunt. Hinc factum, ut non pauca ex iis sæpius cusa sint atque recusa, nec sui Autori (quem Principes & Magnates commercio dignabantur literario, & peregrinatores curiosi, vel solam hanc ob causam Noribergam profecti, spectare ac compellere certatim gestiebant) æmuli defuerint atque obtrectatores, qui, gloriam his ingenii luctibus partam invidentes, prioribus parentem alium, Sigismundum a Bircken, Noribergæ itidem commoratum, affingerent, ac deinde, Conjugi nostri literarum, velut liberorum loco libros enixæ, magnam eorundem partem deberi, rumore spargerent publico. Cui temere credulus Joh. Jac. Zimmermannus, in *Orthodoxie Theosophicæ Teutonico-Böhmianæ*, sub M. Joh. Matthæi larva nostro opposita, Appendice (3.), censura sequenti in eum debacchatus est maledica: Herr Erasmus Francisci Fan, mit seinem Irwissh, womit er gegen die helle Stralen dieser Morgenröthe (*Jac. Böhmens*) aufzubrechen wollen, nicht ganglich übergangen werden: unerachtet dieser Schreiber, weder in der Scriptur, noch Natur, grosse Erfahrung hat, ia weder die Academische, noch Piscatorische (oder Fischers) Theologiam, gründlich einseheth; ob er gleich übrigeus, durch Operation seiner Gebulst, auß einiger fremdden Sprache allerhand Beltsachen, mit untermengter Ausschnideren, aufgeschriben, und im Teutschen herausgegeben; womit er sich bey einigen (die keinen leiblichen Umgang mit ihm gepflogen) in einige zeltme gebracht, *quia mundus vult decipi, & opinionibus regitur*. Hæc ille, cui a nostro, pari styli mordacis & scopici amarulentia, in confutatione libelli ejus (4.), est responsum, & falsitas rumoris istius ostensa, sed simul tamen significatum, inde eum ortum traxisse, quod MSSorum suorum, prælo committendorum, relectio, & sphalmatum, in iis ob calami festinationem obviatorum, emendatio, uxori a se, circa alia occupato, sæpe sit demandata. Virtutes, quæ in vita ejus enituerunt, præclaras, inprimis autem pietatem, patientiam, promptitudinem aliis inserviendi, & benignitatem in pauperes, Encomiastæ certatim celebrarunt posthumi. Ad mortem, post obitum uxoris, d. 7. Mart. A. 1692. æmisset (5.), sola fere deinceps meditatus cœlestia, mature se præparavit, & Odas hoc sine tres funebres concinnavit vernaculas, vere cygneas, & non minus pias quam elegantes, jussu moribundi excusas, & in exequiis Epicediorum loco distributas, in æde sacra decantatas, Sermonique deinde Feuerlini exequiali subjunctas. Asthmati tandem, quocum diu erat colluctatus, gravissimo, A. C. 1694. & æt. 68., nocte diem (quo in publicum adhuc prodierat, & cum Feuerlini, in templi Sebaldini choro, de Evthanasia, aliisque rebus sacris, erat collocutus) Decembris vicesimum secuta, morte subita, inter prædes ardentissimas, post recitatum Psalmum, quo delectabatur, CIII., spiritu intercepto, antequam Ecclesiastes Medicusque, jam accersiti, adesse possent, succubuit. Fusius celebratus est in Joh. Conr. Feuerlini, Ecclesiastæ Noribergensis Sebaldini, Sermone de Animarum fidelium cum Christo desponsatione, in Hof. II. 19. 20., exequiali Germanico, vitæ historia aucto, Wolsig. Christoph. Desleri Oratione parentali (sive dem *Contrefait* Christlicher Klugheit, nach dem Leben Er. Francisci), & Epicediis Sophiæ Eleonoræ, Comitissæ Limpurgicæ, M. S. Comitissæ de W. O., Conr. Feuerlini, Ordinis sacri Norib. Antistitis, Andr. Mühldorffii, Tob. Wincleri, Gotfr. Thomassii, W. C. Desleri, amicorumque aliorum, maximam itidem partem vernaculis, junctim, præfixa defuncti Icone, Noribergæ A. 1697. in fol. publicatis; nec non in Joh. Steph. Plitzii *Reueröfneten Schaubühne eines rechtschaffenen Christlichen und hochgelahrten Gemüthes, nach dem Leben Er. Franc.*, sive Oratiuncula de illo Panegyrica, Lipsiæ A. 1702. in 4. excusa.

Vitæ historiam, e Sermonis Feuerliniani Appendice (quam & ego secutus sum, ac subinde auxi), repetiverunt Henr. Pippingius in *Appendice Sacri Decadum Memor. Theol. renov. Septenarii p. 1078-1084.*, *Novorum Lit. Germ. Collectores, M. Apr. A. 1705.*, p. 144. 145., Joh. Franc. Buddæus *T. II. Lex. Histor. Germ. p. 144.*, Erdmannus Usherus in *Den Leben der Kirchenlehrer des XVI. und XVII. Seculi*, p. 637-641., ac *Parte III. des gelehrten Critici* (sub larva *Hermannus Studii Anagrammatica editi*), *Qu. 43.*, p. 181-186., Joh. Conr. Zeltnerus in *Centuria Correctorum in typographis eruditorum* (quibus nostrum annumerat) p. 194-202., & Joh. Casp. Wezelius (de vero inprimis nostri cognomine Finxiano, & Odis, quæ in Hymnologis leguntur, sacris vernaculis, consulendus) *P. I. Hymnopoëographie Germanicæ p. 227-233.* Scriptorum Catalogum ipse A. 1691. publicavit vernaculum, suo infra loco memorandum, sed plerisque editionis annos addere neglexit. Conf. de illo Vinc. Paravicini *Singularia de Viris eruditis, Cent. III.*, n. 39., p. 171. 172.

ELOGIA.

Phil. Jac. Spencero (in der *Freiheit der Gläubigen p. 102.*) audit ein rechtschaffener und wolmeinender Mann.

Barth. Botfacco (*Disp. I. de fide in Christo, §. 42.*, p. 31.) *Vir in Theologica eruditione non minus, quam polita, non vulgaris.*

Joh. Andr. Schmidio, in *Diff. de tumba Servatoris, §. 17.*, p. 28. (sicut & Timoth. Dan. Colbergio, in ipsius *Confus. Joh. Matthæi p. 83. 84.* allegato; *Nov. Lit. Germ. Collectores, M. Apr. A. 1705.*, p. 144., Joh. Lud. Hannemannus in *Ovo Hermetico p. 174.*, & Joh. Christoph. Oleario in *Entwurf einer Vieder Bibliothek p. 43.*), *Polyhistor celebris.*

Joh. Dan. Majori (in *Annot. ad Fab. Columnæ Tr. de Purpura p. 47.*) *Autor diligentissimus & politissimus*; it. (in der *Vorstellung der Kunstkammern, P. II.*, p. 9.) ein sehr fleißig curieuser Autor, & (P. III. p. 21.) ein fleißiger Scribent.

Y y 2

Chr.

(1.) V. eandem Confutationem p. 54. 55. 56. (2.) in *Tr. de Vita doctorem privata*, c. 2., §. 42., p. 101. 102. 103. (3.) p. 315. (4.) p. 49-50. (5.) V. *Epistolam ejus de Senectute rara ad M. Car. Frid. Lechnrum*, p. 7.

- Chr. Franc. Paulino (im Hochgelahrten Teutschen Frauenzimmer p. 9.) ein eifriger Scribente.
 Casp. Sagittario (in *Introduct. in H. E.*, c. 33., Sect. 10., p. 904.) *Vir ob varia ac erudita scripta clarissimus.*
 Georg. Casp. Kirchmaiero (in *Disp. de apparit. Spectrorum*, c. 1., §. 8.) *Vir famigeratissimus diligentissimusque.*
 Joh. Christ. Frommanno (Lib. I. de *fascinatione* p. 15.) *Vir politioris doctrinae.*
 Joh. Cypriano (in *Disp. de signif. vocis* *ἄνθρ* p. 6.) *Vir solertissimus, exterorum pariter ac imprimis civium amorem honoremque meritis.*
 Mich. Bernh. Valentino (Diff. IX. *Epist. de nova Matricis Anatome* p. 218.) *Vir multorum laborum, & omnium fere de rebus Indicis Scriptorum compendium.*
 Rud. Capello (in *Sciagraphia Nummophylacii Luderiani*) *Vir doctissimus & diligentissimus.*
 Joh. Wollig. Jägero (in *Examine Theol. Mystica* p. 402.) *Vir eleganter doctus.*
 Henr. Pippingio (l. c. p. 1078.) *Politicus pientissimus, & e Scriptis quoque sacris undiquaque notissimus.*
 Joh. Frid. Krebsio (in *Ti. de Mutatione nominum*, imprimis *Pontificum Romanorum*, p. 31.) *Vir multis doctissimis libris, Germanice in lucem editis, nostra etate celebris.*
 Gottfr. Zeünero (im *Frühlings-Parnass* A. 1692., p. 131.) ein aufrichtiger und accurater Scribente.
 Joh. Casp. Eberto (in *præfat. des Cabinets des gelehrten Frauenzimmers* p. 22. 30.) ein wackerer, seiner vielen Belesenheit, ja netten und galanten Schriften wegen, bekandter Mann.
 Thomaz Crenio (in *præf. Volum. II. Theauri Libb. Philol. & Hist.* p. 57., ubi libri etiam ejus *amantissimi & compiti* vocantur) *Vir egregie lectionis & doctrinae.*
 Sophia Eleonora, Comes Limpurgica, Epicedio suo in obitum illius vernaculo elegans defuncti inseruit Epitaphium, quod hoc inchoatur Tetrasticho:

Sie, lieber, liegt, der an Verstand und hohen Gaben
 Die meisten übertrifft, von welchem Iedermann

Gothofr. Thomasius, Med. Norib., Sequenti effigiem ejus ornavit Hexasticho:

*Qui Francisciade placidos in imagine vultus
 Suspiciis, hic nullo porro requirere modos.
 Hujus ab excessu squallet Parnassia collis,*

In Gottes Lieb' und Furcht ein Folgerempel haben,
 Aus dessen Lebenslauf die Tugend lernen kan.

*Cumque meris lachrymis Castalis unda fuisset.
 Ipse sacri vatia casu turbatus Apollo
 Jussum Musas jussit habere suas.*

M. F. L. D. (i. e. Mich. Frid. Lochnerus, Doct. Med. Norib.), in oda funebri Germanica eleganti, postquam nostrum den Cicero der Teutschen Erden, Eusebiens zweyten Guldennund, & paulo post, arguta ad cognomen ejus gentilitium alusionem, einen F. F. Stern der Gelehrten von der ersten Größe, salutasset, hac scripta ejusdem strophæ celebravit:

Der Frankmann lehrt aus seinen Schriften,
 Den Dritten sind sie Ruhmbekandt:
 In Holland hat de Vriesen Handt

Sein ewig Denkmahl müssen stiften.
 Erasmus hat unsterblich sich gemacht:
 Francisci hats so hoch als er gebracht.

Christ. Thomasius (in der weiteren Erläuterung wieder Tenzelium, c. 2., p. 86.) omnibus *Conversatorem*, quas vocant, sive Dialogorum hujus generis, Scriptoribus, tum antiquis (Platoni, Ciceroni, &c.), tum nuperis, ipsisque Gallis, verbis eum prætulit sequentibus: unter den Büchern, die ich gelesen, tragen in diesem Stücke, die Teutschen den Preis das von. Rists Monate, die Er. Francisci continuiert, sind disfalls sehr annehmlich; aber Er. Francisci selbst ist ein Meister hietinnen, und, unter vielen seinen Schriften, die er auf diese Art geschrieben, halte ich den ersten Theil seiner Schaubühne vor ein Meisterstück. So ungezwungene und artige Erfindungen hat er, den Leser von einer Materie auf die andere zu führen, und fouteniret den Charakter, den er den Personen gegeben, sehr wohl.

Erdm. Neumeisterus (in *Specim. Diss. de Poetis Germanicis* p. 34.) hoc de Carminibus ejus vernaculis tulit Judicium: *Erasmus Francisci, Noricus ille περὶ ῥυπαρῶν ἔργων, opera sua passim versibus, veluti stellas quibusdam, distinxit, quas inter ultima magnitudinis stellas numerare nefas esset.*

Casp. Neumannus, Antistes Uratislaviensis (a Plitzio l. c. p. 17. allegatus), in der Anleitung zu den Leichabbandlungen p. 27., ita de illo: der fleißige Francisci zu Nürnberg ist wie ein Auszug aus allem, was einer nur begehret zu wissen.

SCRIPTA GERMANICA EDITA.

Neu aufgerichtete Liebeskammer, darinn allerhand höflich-verliebte und annehmliche Sendschreiben an das Frauenzimmer abgerasset und beantwortet sind: Samt einer Zugabe etlicher Scherz- und Lustschreiben. Noribergz 1662. 1679. & 1694. in 12. Prodiit primum sub solis initialibus nominis Autoris sui literis E. F. De argumento illius ipse, in *Scriptorum suorum Catalogo* p. 6., consulatur. Censuram Gothardi Heideggeri, in *Myrbofopia Romantica*, Germanice Tiguri A. 1698. edita, scriptis eloquentia ad artem lenoniam abusus eam annuerantis; injustam esse, cum nihil in illa inhonestum, lascivum aut vituperio dignum, occurrat, Joh. Georg. Eccardus (im *Monatl. Auszuge*, M. Dec. A. 1700., p. 888.) & Nic. Hier. Gündlingius (in den neuen *Monatl. Unterredungen*, M. Mart. A. 1702., p. 262.) jampridem monuerunt.

Die herandringende Türckengefahr, oder wolgemeinte Erinnerung, in was hochbeforgtem und gefährlichem Zustande unser Teutsches Vaterland stecke, auch wie dem blutdürstigen Erb- und Erbschinde glücklich zu begegnen wäre, &c. (unter einem entliehenen Rahmen); A. 1663. in 4. V. *Catal. Script. ejus* p. 7.

Erschreden eines fürnehmen Türckischen Bassa mit einem Deutschen Connestabel, vom Türckischen und Deutschen Kriegesthöfen (unter entliehenen Rahmen.) in 4. V. *Catal. Scr.* p. 7.

Unterredung eines fürnehmen Ungarn und Teutschen Cavalliers, obs rahtsamer mit den Türcken Frieden zu schließen, oder den Krieg fortzusetzen? (unter entliehenem Rahmen). A. 1664. in 4. V. *Catal. Scr.* p. 7.

Türckische Staats- und Regiments-Beschreibungen. A. 1664. in 4. Titulum integrum, & contentorum recensum, V. in ejus *Catalogo Scriptorum suorum* p. 7. 8.

Discurs von den Ursachen des Geldmangels jetziger Läuften, &c. (unter entliehenem Rahmen). V. *Catal. Scr.* p. 8.

Neue und kurze Beschreibung des Königreichs Ungarn, und dessen fürnehmster Städte und Festungen, auch vieler Belagerungen: Mit kleinen Landkarten und Kupfern (unter den Rahmensbuchstaben E. M.) Norib. 1664. in 12. V. *Catal. Scr.* p. 8. 9., & ex illo, V. Placcii *T. I. Theatri Anon. & Pseudon.* p. 466.

Türckisches Städtebüchlein, darinn hundert und etliche der fürnehmsten Städte, Festungen und Schlöffer, Ottomannischer Herrschaft, beschrieben worden: (unter dem Rahmen Theophili Urbini). Noribergz in 12. V. *Catal. Scr.* p. 9., & ex illo, Placcium l. c., T. II., p. 612.

Historischer Vorbericht von der Christlichen Ritterleute, so in Siebenbürgen, Ungarn, Steyermark und Africa, für die Ehre Christliches Rahmens gestritten, zusammengeflochten von dem so genandten Erzehenden. Noribergz. V. *Catal. Scr.* p. 9., & Placcium l. c., T. L., p. 466.

Der hohe Trauersaal; oder Steigen und Fallen grosser Herren, fürstellend, aus allen vier Welttheilen, hoher Standes Staats- und Glückspersonen wunderbare und traurige Veränderungen, so in den nechsten anderthalb hundert Jahren, und zum Theil bey unsern heutigen Läufen, sich gefüget: deren etliche aus andern Sprachen sind übersehet, doch in Teutscher umständlicher und völliger erzehlet, etliche aber aus ganz eigener Arbeit ans Licht gebracht. Erster Theil. Noribergz 1665. 1669. 1676. & 1687. in 8.

Ander Theil. Noribergz 1669. 1676. & 1687. in 8.

Dritter Theil. ibid. 1672. 1677. & 1687. in 8.

Vierter Theil. ibid. 1681. in 8.

Neuer Polnischer Florus, oder kurze Beschreibung der Kriege, welche König Johannes Casimirus wider die Töskern, Tartarn, Moskowiter, Schweden, Chur-Brandenburg und die Confoederirten, geführt, in 4. Büchern (unter dem Namen des Unpartheyischen) Norib. in 12. V. Catal. Scr. p. 9. & ex illo, Placcium l. c. T. I. p. 465. ac Joh. Hübnerum Cent. 2. Biblioth. Histor. Art. 69. p. 251. 256.

Schauplatz denkwürdiger Geschichte, und seltsamer, mehrentheils aber trauriger, Fälle. Norib. in 8. V. Catal. Scr. p. 10.

Die alleredelste Rache der alleredelsten Gemüther, oder Heumonats-Unterredung. Francof. 1668. in 12.

Die alleredelste List der ganzen Welt, oder Augustmonats-Unterredung. Francof. 1669. in 12.

Die alleredelste Kunst der ganzen Welt, oder Herbstmonats-Unterredung. ib. 1670. in 12.

Das alleredelste Unglück der ganzen Welt, oder Weinmonats-Unterredung. ib. 1670. in 12.

Das alleredelste Weid der ganzen Welt, oder Wintermonats-Unterredung. ib. 1670. in 12.

Die alleredelste Veränderung der ganzen Welt, oder Christmonats-Unterredung. ib. 1671. in 12. De sex hisce Colloquiis semestris posterioris mensuris, ad totidem Joh. Ristii in prioris mensis (von dem alleredelsten Rasse, Leben, Thorheit, Belustigung, Erfindung und Zeitverführung), quæ Francofurti, ab A. 1663. ad 1668., in 12. prodierant, sed sui interrupta erant morte Autoris, continuanda, Methodo eadem, a Nostro concinnatis & editis, junctimque una cum Ristianis, Augustæ A. 1703. in 12. (sub titulo des curiösen Recreationsjahres) reculis, plura in Ristii vitæ & scriptorum suo locodocentur historia.

Ostund Westindischer, wie auch Sinelischer Lustund Staatsgarten, in 3. Büchern abgetheilet: Mit einem Vorgespräch von mancherley lustigen Discursen, Noribergz 1668. in fol. Liber I. de harum orbis partium floribus, plantis, arboribus, earumque fructibus, II. de Aere, terra & aquis, earumque partibus & speciebus, sicut & fossilibus variis, III. vero de imperio Politico & re militari, potissimum commentatur V. Catal. Scr. p. 10. Laborem, quo Autor, in vastissimis Voluminibus Germanicis (hoc scilicet, & dem Geschichts-Kunstund Sitten-Spiegel), ex itinerariis variis, Sinensibus inprimis & Indicis, omnia naturalia & artificialia collegit, ac sub unum conspectum produxit, utilissimum esse, & ob diligentiam laudandam, D. G. Morhofius, T. II. Polybist., Lib. II. P. I. c. 2. p. 161. & Lib. IV. p. 508., judicavit.

Geistliche Goldkammer der Bussfertigen, Gottverlangenden und Jesus-verliebten Seelen, deren Geschmeide und Juwelen durch klagende Reuebegierde, heilige Wünsche und inbrünstige Seufzer, denen Liebhabern der himlischen Schätze zu Theil werden; mit 49. gottseligen Betrachtungen (so meistentheils aus den alten Kirchenvätern überseht, theils aber aus anderer Lehrer Scheiften Perlenweise zusammengelesen, und mit einem Zusatz eigener Gedanken vermehret sind) bekleidet, und mit neuen Gebeten und Liedern ausgefertiget. Norib. 1668. & 1675. in 8. Magnam hujus scripti partem absolvere Hermannus Hugonis, Jesuitæ, P. desideria, a Joh. Henr. Ursino aucta, & Germanice a se versa, Autor in præfatione fatetur.

Gvineischer und Americanischer Blumenpusch, in 2. Theilen. Norib. 1669. in 8.

Die lustige Schaubühne allerhand Curiositäten, in einer Sprachhaltung einiger guten Freunde vorgestellt. Erster Theil. Norib. 1669. anderer 1671., und dritter 1673. in 8. Junctim denuo prodierunt ibid. A. 1690. in 8. Christ. Thomasi Elogium Partis I., inter judicia de Autore honorifica, jam est recitatum,

Neupolitzer Geschichte-Kunstund Sittenspiegel ausländischer Völker, fürnehmlich der Sineser, Japonier und Indostaner, in 6. Büchern vorgestellt. Norib. 1670. in fol. Continuatio est (teste ipsius Catalogo Scriptorum suorum p. 10. 11.) & Pars secunda des Ostund Westindischen, wie auch Sinelischen Lustund Staatsgartens, Libroque primo de historiis casibusque variis rarioribus, specubus item, montibus & fluviis admirandis, secundo de institutis politicis ac militaribus, virtutibus & vitiis, tertio de sacris & Idololatria, quarto de scientiis, artibus, opificiis ac ludis, quinto de feris ac venationibus, & sexto tandem de funeribus atque sepultura gentium variarum, commentatur. Joh. Christ. Frommanno (Lib. I. de Fascinatione p. 15.) Speculum audit politissimum, prudenti elaboratum industria.

Acerra Exoticorum, oder Historisches Rauchsaf, darinn enthalten mancherley frembde Fälle und Geschichte, nebst andern merkwürdigen Erzehlungen, &c.: Erster Theil von 100. Titeln. Francofurti 1672. in 8.

Ander Theil von 100. Titeln. Francof. 1673. in 8.

Des Andern Theils Supplementum oder Nachgabe. Francof. 1673. in 8.

Dritter Theil von 100. Titeln. Francof. 1674. in 8.

Erinnerung der Morgenröthe, oder Geistliches Hahnengeschrey, an die im Schatten des Todes vertiefteten Herzen, in 63. Aufmunterungen der Menschlichen Seele zur wahren Bekehrung, Glauben und gläubigem Wandel: Mit vielen Kupfern. Noribergz 1672. 1676. 1689. & 1699. in 8.

Acerra Historico-Tragica nova: das ist: Neue Historische Gesichts-Geschichts-Liebes- und Traurkammer, darinn ein wahrhaftiger Vortrag vieler Liebes- und Traurgeschichte, so sich in unterschiedlichen am Meere gränzenden Ländern zugetragen, ist enthalten. Francof. 1673. in 8. Avanti-prodiit, & 27. historias hujus generis, fusc admodum enarratas, exhibet.

Kurzer Bericht von mancherley Religionen der Völker, auß Bernh. Varenii Büchlein von ihm verdeutschet, und Alexandri Rossens Tractate von unterschiedlichen Gottesdiensten der ganzen Welt beygefüget. Norib. 1674. in 8. V. Catal. Scr. p. 12. 13.

Derer nach der ewigen und beständigen Ruhe trachtenden Seelenlabende Ruhestunden, in denen unruhigen Mühen und Thränen dieser Welt: Erster Theil, 50. Betrachtungen über unterschiedliche Deter der Schrift darstellend. Norib. 1676. in 8., Lipsiz 1678. & 1679. in 8.

Dieser Seelenlabenden Ruhestunden Fortsetzung, oder Anderer Theil. Lipsiz 1679. in 8.

Eben derselben Krone und völlige Aufführung, oder dritter Theil, darinn das falsche und wahre Christenthum beleuchtet wird. Lipsiz 1680. in 8.

Dreyfacher Anhang zu diesen dreyen Theilen der Ruhstunden, mit einem Spruchregister. Lipsiz in 8. (Junctim hz Partes deinde, testibus Catalogis Nundinalibus, & auctiores quidem, Lipsiz A. 1686. & 1699. in 8. sunt reculsæ.)

Das eröffnete Lusthaus der Oberund Niedertwelt, worinn vor diemahl, so wol von der Natur, Welt, Himmel, und dem Gestirne ins gemein, gediscurreet wird, als auch insonderheit von dem Mond, der Sonnen, und übrigen Wandelsternen, im Molleri Cimb. Lit. Tom. I.

gleichen von den Cometen, Einflüssen des Gestirns, Stufenjahren, Talismanen oder Kraftbildern, Wirkungen und Ver-
verkündigungen auf dem Gestirne, auf den Cometssternen und den Geburtzeichen, gar curiose Discurse geführt werden, und
zwar so deutlich, daß es auch diejenige, so der Sternkunst unkundig sind, gar leicht verstehen können. Mit Kupfern. Noriber-
ga 1676. in 4. *Mundi inferioris historia*, cujus in titulo itidem fit mentio, nondum prodit, & inter *avinda* nostri,
memorabitur.

Göttlicher Vergleich Apollinis und Mercurii, über die Vermählung der gloriwürdigen Gelehrtheit mit der hochschlimlichen
Kaufmannschaft, in der Person des edlen und hochgelahrten Zovicarpus: unter dem erdichteten Nahmen Freundlieb Ehren-
reichs von Kaufleben publiciret. A. 1676. in 4. *Schediasma hoc profaicum*, Frid. Bened. Carpzovii, Mercatoris, & de-
inde Senatoris ac Edilis Lipsiensis eruditissimi, nuptiis cum Anna Elisabetha Jägeria A. 1676. consecratum, ei, post-
quam id suum esse, in *Catalogo scriptorum* p. 14., jam erat professus, Casp. Thurmannus etiam in *Bibliorb. Acad.* p. 66.,
Vinc. Placcius *T. II. Theatri Anon. & Pseudon.* p. 407., & M. Ludov. Christ. Crellius, Scholz Lipf. Nicol. Rector, in
Orat. parentali, Carpzovio scripta, publice vindicarunt.

Glanz, Kraft und Wirkung, der geistlichen Wandelsterne, nemlich der sieben Haupttugenden des wahren Christen-
thums, nebst den entgegengesetzten Lasteren, in 64. Betrachtungen vorgestellt. Norib. 1678. in 8.

Brennende Lampen der Klugen, zu sorgfältiger Beleuchtung der Sterblichkeit, vorsichtiger Bewachung der Seelen, und
vorbereitlicher Rüstung des Gemüthes gegen den Todt, in 36. Betrachtungen und Sinnbildern, angezündet. Norib. 1679.
in 12. *Auctiores recusat* ibidem A. 1684. & 1701. in 8.

Der wunderreiche Überzug unserer Niedermelt, oder Erdaumgebene Luftkreis, nach seinem natürlichen Wesen, mannig-
faltigen Eigenschaften, Nutzen und Wirkungen, natür- und unnatürlichen, feuer- und wasserigen, Erscheinungen (als da sind
Wassersonnen, Regenbögen, Nacht- und Meerlichter, &c., Luftwunder, Wolken, Regen, Schnee, Wind, Stürme, Don-
ner- und Blitzstrahlen), in unterschiedlichen Discursen abgehandelt, und mit merkwürdigen Exempeln und Geschichten er-
kläret: Nebst einer vorübergehenden lustigen Spasier- und Tisch-Unterredung, und Anhang von dem Welt-Ort und Laufe,
oder Stillstand der Luftaumbfangenen Erd-Kugel. Mit Kupfern. Norib. 1680. in 4.

Die letzte Rechenchaft jeglicher und aller Menschen, abzulegen zu den Füßen der ewigen Majestät; in 64. Bedenckungen
des sonderbahren Seelengerichts, und all-menschlichen Endgerichts, und eben so viel Sinnbildern, vorgestellt. Norib. 1681.
& 1684. in 8.

Verwerfung des Cometen-Gespöttes, unter dem Nahmen Theophili Antiseptici aufgegeben. Norib. 1681. in 4. *V. Catal. Scr.* p. 14., & Placcii *T. II. Theatri Anon. & Pseudon.* p. 60.

V. D. B. Leben und tapfere Thaten der allerberühmtesten Seeschiffen, Admiralen und Landerfinder unserer Zeiten, ange-
fangen mit Christoph. Columbo, und geendiget mit dem Admiral Mich. Adr. de Ruyter, auß der Niederdeutschen Sprache
in die Hochteutsche überbracht durch Matthiam Kramer, in zwey Theilen: Samt Er. Francisci Anhang vieler Denckwür-
digkeiten zum Ersten Theile, welche der Niederländische Autor entweder aufgelaßen, oder nur kürzlich berührt. Sultzba-
1681. in 4. *Recensum scripti hujus brevem* listet Gotfr. Zelinus *Commer. Parnass.* A. 1694. p. 171. 172.

Bericht von der Lappländer Wahrsager-Pauken und Herereyen, auß Joh. Schefferi Lapponischer Beschreibung zusam-
mengezoget, und mit andern merkwürdigen Erzählungen vermehret: Beygefügt dem Aergertlichen Leben D. Joh. Faustii.
Norib. 1681. in 8. *V. Catal. Scr.* p. 14.

Unfehlbares Weh der Ewigkeit, für die Verächter der Gnadenzeit, in 51. Betrachtungen und Sinnbildern vorgestellt.
Norib. 1682. & 1686. in 8.

Ehre- und Freudenreiches Wol der Ewigkeit, für die Verächter der Eitelkeit, in 52. Betrachtungen erwogen: Mit Sinnbil-
dern. Norib. 1683. 1691. & 1717. in 8.

Die Waffen der Starcken am Thurne Davids; das ist: Allgemeine Gebete, in allen Anliegen zu gebrauchen, nebst einer
Christlichen Kinderlehre: Christlichen Seelen zur Ergetzung, auß bekandte Kirchen-Melodeyen, eingerichtet, und in kurze Ges-
änge, nebst etlichen Abend- und Morgenliedern, verfaßt. Norib. 1683. in 24. *An revera* (sicut in *Catal. Nund. Vern.* A.
1683. *Lipf.* p. 10. traditur) prodierint, dubito, cum, in *Scriptorum suorum Indice*, ab Autore non memorentur.

Der Ottomannische Welthammer abgebildet, 1. durch eine Beschreibung der heutigen Türckischen Militz; 2. durch einen
Unterredungs-Discurs vom vorigen Türckischen Kriege, und unsern damahligen Kriegesfehlern; 3. durch ein Schreiben von
drey Fragen: Ob die drey jüngsten Cometen diesen Türckenkrieg bedeutet haben? Ob die Propheceyung von Gog und Ma-
gog auß den Türcken gehe? und ob des Tekely igeige Actiones mit der Religion sich entschuldigen lassen? ed. circa A. 1683.
V. Catal. Scr. p. 14. 15.

Bernünftige Unterredung zweyer Freunde, von den wichtigsten Actionen des vorigen Türckenkrieges in Hungarn. Norib.
1683. in 4. *V. Catal. Scr.* p. 16.

Der sieghaft erkündete Adlerbliz, wieder den Glanz des Barbarischen Säbels. Norib. 1684. in 4.

Schau- und Ehrenplatz Christlicher Tapferkeit, darauf alle denckwürdige Belagerungen der Keyserl. Aufsitz-Stadt Wien,
und zwar die jüngste durch M. M. S. beschrieben, vorgestellt werden: Nebst einem Vorberichte vom Ursprung und Aufkom-
men dieser herrlichen Stadt. Norib. 1684. in 4.

Türckischer Gubernator und Vasall, oder glaubhafter Bericht von den heutigen Gubernamenten und Lehnfürsten des
Türckischen Reiches, imgleichen von ihren Rosschweifen und Standarten; zu mehrerer Erläuterung des so genandten Ad-
lerblizes. Norib. 1684. in 4.

Gegenstrahl der Morgenröthe Christlicher und Christmässiger Wahrheit, wieder das Sterngleissende Irthlicht der Ab-
sonderung von Kirchen und Sacramenten; in gründlicher Erdrerung der fürnehmsten Hauptfragen und Schein-Sätze der
heutigen Böhmißten, wie auch beygefügt Untersuchung, was von Jac. Böhmen Christen zu halten sey, hervorleuchtend.
Norib. 1685. & 1690. in 12. *Scriptum hoc* (cujus se verum esse Autorem, contra M. Joh. Matthazi, adversarii, Theo-
logo cuidam, ejus amico, partem illius debere potissimum, temere suspicati, calumniam, in hujus *Confutatione*, mox
memoranda, p. 69-77., noster asseruit) commendarunt Casp. Sagittarius (cui *Liber audit non inelegans*) in *Introd. in*
Hist. Eccl., c. 33., *Secl.* 19., p. 904., *Ministri Ecclesiz Lubecensis in Responso de nova Juramenti Ecclesiastici Hambur-*
gensis formula, Aug. Pfeifferus in *Anti-Chiliasmo*, c. 2., p. 64. 65., Sev. Walth Sluterus in *Propylaeo Historie Christi-*
anae p. 202. 203. ed. sec., Joh. Frid. Mayerus (Autorem fidei annumerans Ecclesiz, qui contra Jac. Bohmum scripsere,
doctoribus) in der Schuttschrift des Hamb. Ministerii, wieder D. Spenern, p. 72., & Joh. Wollg. Jägerus (a quo labor
vocat non contemnendus) in *Examine Theologiae Mysticae* p. 402., & *T. II. Hist. Eccl. Ser. XVII.*, P. I., p. 245. Im-
pugnarunt contra, e Jac. Böhmii patronis, præter Qvirinum Kuhlmannum, literis in Autorem (uti ipse in den *erbroche-*
nen Spott- und Lästerspößen M. Joh. Matthazi p. 90. testatur) invecum privatis, & Anonymum (cujus *ibidem* p. 7. in-
minit) Autorem der wolgemeinten Gegenklärung über Jac. Böhmens Theosophische Christen, Joh. Molleri, Parochi
Nohlebiensis, fanatistischem Atheisten A. 1685. oppositz, Frid. Breclingius locis *Anti-Calvii* sui, A. 1688. pro Böhmico

Germanice

Feuerlino habiti, ibidem A. 1697. in fol., excusa, Partique etiam tertiz des gelehrten Critici, ab Herm. Sudio Lipsiz A. 1706. in 8. editz, Qu. 43., p. 194-611.; insertz, de quibus in vitz plura diximus historia.

Ehrstliches Spazierbüchlein, in 2. Theilen (unter entliehenem Rahmen Georgii Mynsichts.) Noribergz 1668. in 12. V. Catal. Script. p. 31.

[E Scriptis nostri sacris M. J. H. K. P. R. concessit der vortreflichen Schriften Er. Francisci Galt und Kraft, oder herrliche Realia, und annuhtige Gleichnisse, auß denselben, unter gewissen Titulo, in alphabetischer Ordnung, zusammengetragen. Quid opus, Francofurti & Lipsiz in 4. edendum, promittitur in Catalogo Nund. Lips. A. 1718. Vern. p. 60.]

INEDITA.

Das irdische Lusthaus, darinn von allerlei curiösen Sachen des Erdbodens gediscutiret wird. V. Catal. Scr. p. 31. 32.

Tractat vom Münzwesen, darinn zuvorderst die Münzpfenninge der Alten, als der Hebräer, Griechen, Römer, alten Teutschen, hernach die Münzsorten der heutigen berühmtesten Nationen, beschrieben, und dann weiter ein ausführlicher Bericht vom Ursprunge und Verderbung der Münze abgestattet wird. V. Catal. Scr. p. 34.

Das tapfere und gelehrte Frauenzimmer, Tractatus, non minus quam duo præcedentes, eodem Catalogo p. 34. teste; prælo ferme maturus, quem mentione honorifica Casp. Thurmmanus in Biblioth. Acad. p. 85., Christ. Franc. Paulinus in Hochgelahrten Teutschen Frauenzimmer p. 9., Christ. Junckerus in Centuria seminarum eruditum p. 13. 14., & Joh. Casp. Ebertus (in Bibliopolz eum Noribergensis esse manibus, & ab hoc amico cuidam monstratum, referens) in præfat. des Cabinets des gelehrten Frauenzimmers p. 29. 30., publice jam sunt dignati.

Heterodoxia Böhmiana, oder Böhmistische Irreligion, durch unverwerfliche Beweisthümer, und exemplarische Gründe, vorgeleitet; promissa in eodem scriptorum Indice p. 33., & Catal. Nund. Lips. A. 1691. Autumn. p. 29. Sed hæc eadem forte est cum scripto similis argumenti, sed diversi tituli (den jetztohenen Spott und Lasterpfeilen M. Joh. Matthæi), A. 1692. jam edito.

FALSO EI TRIBUTA.

Diff. de præstigiis magicis, in Svecia septentrionali exercitis, sub nomine Theophili Sinceri, Germanice Noribergz A. 1677. in 4. publicata, quam Christ. Gryphius, in Diff. Isag. de Scr. Histor. Sec. XVII., c. 12., p. 153., ei vindicat, sed invito scriptorum ejus, in quo nulla istius mentio occurrit, Catalogo.

Anonymi Kriegshelm, & alia quædam Scripta vernacula, ab Autoribus suis sub fictis publicata nominibus, de quibus ipsemet, in præfatione Catalogi modo laudati p. 4. 5., consulendus.

JOHANNES FRANCISCI, Ripz Cimbrorum A. 1532. natus, fundamentis studiorum in patriz ludo, & Academia Hafniensi, feliciter jactis, Medico se imprimis addixit. In Germaniam, cum Alb. Beckio, Nobili, cujus Ephoria delata ipsi erat, Dano, A. 1556. profectus (1.), Witebergz Phil. Melancthonem, Paulum Eberum, Casp. Peucerum, & qui hinc discessurum carminibus commendarunt Propempticis, Joh. Majorem & Joh. Schofferum, Tubingz Leonh. Fuchsum, Jac. Schegkium & Joh. Seccervitum, Francofurti ad Viadrum Jodocum Willichium, Rostochii Nath. Chytræum (cujus ad eum superest Botanoscopium, carmen jocosum Heroicum (2.)), ac Heidelbergz Pet. Lotichium, Poetarum Germaniz Phœnicem, ingenii venæque Poeticæ præstantia, & morum amoenitate, amicos & Præceptoribus sibi conciliavit. Laurea ab horum postremo (qui, fraterno eum amore profectus, comitem in itinere ad Erasmum Neustätterum, patronum suum, Heribolitano adficerat (3.)) ornatus Poetica (4.), in Galliam discessit, iisdemque phultris, præter Viros eruditos alios, & Medicis principibus, Lutetiz Jac. Goupillum & Jac. Duretum, Monspelii Gvilh. Rondeletium, & Lugduni Jac. Dalechampium (cui Elegia de Præceptoribus suis in Germania & Gallia amicisque, hætenus laudatis, valedixit nitida (5.)), facile ad sui amorem pellexit. In patriam tandem, reportatis jam supremis artis Medicæ honoribus, redux, publicus ejusdem, ab A. 1561., Hafniz fuit Professor, simulque scholæ trivialis, ab A. 1562., cum Nicol. Hemmingio, Theologo, Inspector, & Rector ternis vicibus (A. 1565. 1573. & 1574.) Academicus. Peritia trium artium Phœbearum, Medicinæ, Musicæ ac Poeseos, inter populares excelluit, & parem ferme ævo illo habuit neminem, istisque dotibus amicitiam tum aliorum promeruit patriæ luminum, tum Nicol. Hemmingii, modo laudati, qui suum Institutionum Christianarum Syntagma ejus A. 1574. inscripsit nomini (6.), & Tychonis Brahei, Astronomi perillustis, defunctum carmine dignati Epitaphio. Valetudine ad annum usque ætatis quingvagesimum gavisus est integra, deinde autem in morbum incidit gravissimum, ejusque cruciatibus, quibus per menses aliquot ita excarnificabatur, ut nec videri, nec audiri, sine ὑπναδία, a piis posset hominibus, firma in Deum toleratis fiducia, d. 4. Jul. A. C. 1584., & æt. 52., succubuit. Effigies ejus Bibliothecæ Academicæ Hafniensis publicæ, extitit autem templo illatæ sunt Mariano, in quo monumentum etiam spectatur Epitaphium, ab uxore superstite, Maria Laurentia (A. 1561. ducta), erectum, & C. P. D. (i. e. Claudio Plumio, Doctore, Acad. Hafn. Antecessore, ipsiusque e fratre nepote) curante, A. 1624. restitutum. Inscriptionem hujus geminam, alteram ἀμύσσειν (in quâ Vir ornatissimus, doctrina, pietate, virtute atque prudentia, excellens, Facultatis Medicæ Doctor eximius, & Poeta atque Musicus summus, salutatur), alteram vero Tychonis Brahei Elegiacam (in Petri etiam Gassendi Appendix Vite Tychonis, p. 261. 262., obviâ), Laur. Afferous, in Inscriptionibus Seelandicis, lit. B. 5. b. B. 6. a., Pet. Resenius in Hafniensibus p. 76. 83. 84., & Er. Vindingius atque Thom. Bartholinus, locis mox allegandis, legendam exhibent.

Vitz ejus historiam, e Programme funebri, Thomas Bartholinus, in Cista Medica Hafniensi, Loc. VII., p. 69-77., & Er. Vindingius, in Acad. Regia Hafniensi, p. 110-114., exposuerunt, & ex hac Paulus Freherus, in Theatro Erud. p. 1281. 1282., repetiit. Præter quos conferri etiam de illo possunt Joh. Pet. Lotichius P. IV. Biblioth. Poetica, n. 24., p. 88. 89. 90., Conf. Aslacus in Chronologia, Orationi adjecta Jubilee, ad A. 1561. & 1584., Erasmus Michaelius Lætus Lib. XI. Rerum Danicarum p. 502., Æg. Perlander in Germania p. 562. 563. 564., Thom. Bartholinus in Diff. de Medicis Poetis p. 145., & in Tr. de Med. Dan. domest. p. 364., Alb. Bartholinus in Lib. de Script. Dan. p. 71., meaque ad illum Hypomnemata p. 268. 269., Joh. IC. Pontanus in Descript. Chorogr. Danicæ, Historia Danicæ adjecta, p. 784., & Ol. Bottrichius Diff. IV. de Poet. Lat. p. 136., ac Diff. V. p. 167.

ELOGIA.

Tychoni Braheo (in Epitaphio Elegiaco) Vir audit doctissimus & humanissimus, poeta & Musicus eximius, omnibusque bonis charus;

Quem Musæ & Charites adeo coluere, quod inter
Præcipuos vates nomen habere darent,

Et cui contribuit facundi cura Galeni,
Conspicuum Medicæ Doctor ut arte foret.

ERASMO

(1.) teste Epistola ipsius, ad Joh. Pistorium A. 1557. exarata. (2.) in Poematis, f. 310-322. (3.) V. Joh. Pet. Lotichii P. IV. Biblioth. Poet., p. 89. & seqq. (4.) V. Epigramma ejus, infra recitandum. (5.) Recusam illam exhibet Thom. Bartholinus in Cista Medica Hafniensi, f. Loc. VII., p. 75. 76. (6.) V. D. Sam. Andreæ Epist. Apolog. contra Danicam Orthodoxam Hæc. Guefr. Mafii p. 69.

Erasmio Michaelio Lato (l. c. p. 102.) *Vir ingenio præstante.*

Nathani Chytræo (in *Hocanoscopio supra allegato*, f. 319. b.) *Vir Musis bonis longe carissimus,*
qui Phoebi geminas intelligit artes,

Et Medicus Vatesque bonus, verique optimus idem.

Pet. Lotichius lauream ei hoc contulit Epigrammate, L. 2. *Carm.* p. 159. obvio:

Laure, Palatini quæ confita Principis borro
Ad Nicri liquidas immuba surgis aquas,
Cresce precor! non tu rigido violabere ferro,
Non in fumosos ibis adasta fœcos.

Aonio cinges juvenilia tempora vati,
Æternum servans fronde virente decus.
Hunc meus ingenio meruit Franciscus honorem,
Nobilius per quem Dania nomen habet.

Joh. Schöfferus, Acad. ad Viadrum Francofurtanz Professor, in Propemptico, ad eum, Witeberga Heidelbergam discedentem, scripto (*Eleg. 1. Lib. II.*), Nicrum ita alloquitur:

Nunc tua, Musarum stipatus, flumina, cœtu,
Magnus & ingenii dotibus hospes, adit:
Hospes adit, dulci quo Dania gaudet alumno,
Dania, quæ medias eminet inter aquas.
Leucoris ingenii culicis fuit: ipse Melanchton
Contulit huic animi nobilioris opes.

Unde simul faciles numeros & carmina fundis,
Atque Machaonia nomen ab arte refert.
Pectus habet cassum fūco; mens, fraudis iniquæ
Nescia; sincere, quod facit, omne facit.
Testor Apollinei numen venerabile fontis,
Hic mihi perpetuo cultus amore fuit.

Thom. Mauerus (in *Ep. Dedic. Libri III. Poematum*) præcipuis eum Sec. XVI. Poetis annumeravit.

Eg. Perianther, Brûxellenlis (in *Horto secundo Amorum* f. 156.), hoc illum celebravit disticho, ad patris nomen ad-
 iudicat:

Sub lauro satus, in ripa Permessidos umbræ
Unde nisi lauri spirat amore comas!

Casp. Conradus autem (*Millen. II. Prosopographia Melice* p. 70.) sequenti:

Phæbus utrumque dedit, medicamine tollere morbos,
Atque animum lepidis exultat are modis.

Joh. Uccio Pontano (l. c. p. 784.) Poeta audit simul & Medicus, Musicusque, omnibus suis numeris absolutus, ut vere
 eum Apollinis fuisse pullum dicere liceat.

Er. Vindingio (l. c. p. 110.) *Vir non egregie duntaxat literatus, sed pari prudentia, & candido animo.*

Thom. Bartholinus, in *Diff. de Medicis Poetis* p. 145., in horum eum numerum reulit: Ol. Borrichius autem (ob
 singularem etiam Musicz illum commet, dans scientiam), *Diff. V. de Poet. Lat.* p. 167., Vatribus Daniz accensuit potio-
 ribus.

SCRIPTA LATINA EDITA.

(pleraque a Bartholinis & Vindingio II. cc. memorata).

I. PROPRIA.

Elegiarum & Epigrammatum Libri duo. Witeb. 1554. in 8. (*Juxta Catal. Rosenkrantzianum & alios.*)

Carmen de Oculorum fabrica, quis illorum positus, partes, forma, color, &c.? Witeb. 1556. in 8.

Hodæporicon itineris Franconici, quod, Petro Lotichio comite, Herbiopolin, ad Erasmum Neustätterum, suscepit,
 carmine expressum Elegiaco, Tubingæ A. 1559. in 8. excusum, & a Petro Lotichio, *Libro 2. Carm.*, peculiari (quod in
 mea editione frustra quæsi) commendatum Epigrammate, uti Joh. Pet. Lotichius, *P. IV. Biblioth. Poet.* n. 24., p.
 89. 90., testatur. Recusum est hoc Hodæporicum, Friderico II., Regi Daniz, inscriptum, Basilæ A. 1580., *Libro VI.*
Itinerum Nicol. Reusneri, p. 486-496.

Carminum Liber (vel potius, Pontano l. c. teste, *Libri duo*), ad Fridericum II., Regem Daniz. Lugd. Gall., apud
 Gryphos, A. 1561. in 12.

Propositiones Medicæ de Temperamentis. Hafniz 1566. in 4.

Typus veri & sinceri amoris. Hafniz 1579. (vel, juxta Vindingium, 1575.)

De conservanda valetudine. Hafniz in 8.

Elegia de amoribus suis, ad Christiernum Ægelium, in Ægid. Periantheri *Horto secundo Amorum*, Francof. A. 1567:
 in 3. edito, f. 16 & 157., recusa.

II. ALIENA.

Hippocratis Liber de natura Hominis, Latine versus. Hafn. 1571.

Galeni de Curatione, seu ratione medendi, ad Glauconem, Lib. I. Hafn. 1572.

Ejusd. Liber de constitutione artis Medicæ. Hafn. 1573.

Ejusdem Liber de Ossibus, Latine versus. Hafn. 1579. (vel, juxta Vindingium, 1567.) [Hujus versionem Jac. Sylvio,
 a quo A. 1561. est edita, potius adscribendam esse, judicat Paulus Freherus. V. ejus *Theatrum Erud.* p. 1282., & V.
 Placcii *T. I. Theatri Anon. & Pseudon.* p. 290.]

[Tres Epistolæ *avéxdofoi*, ad Joh. Pistorium, Præpos. Eiderstadiensem, Witeberga A. 1557. & 1558. a nostro per-
 scriptæ, in MSto Epistolarum ad Pistorium Volumine, quod Vir Consultiss., Pet. Axenius, asservabat, supersunt.]

AUGUSTUS HERMANNUS FRANCKIUS, Lubecz d. 12. Mart. A. 1663. natus, patrem habuit Joh. Fran-

ckium, Consiliarium ex Jcto Lubecensi Saxo-Gothanum (*postea celebrandum*), matrem vero Annam, Davidis Glo-
 xini, J. U. Doctoris, Syndicique, & tandem Consulis Lubecensis, filiam. Post studiorum in scholis tyrocinia, Theolo-
 gicæ, & lingvis (quarum peritissimus est) sacris ac Orientalibus, stipendio urbis patriæ donatus Schabbeliano, operam,
 cum in Academiis Kiloniensi ac Lipsienti (Magistri ei titulum A. 1685. largita); tum Hamburgi in Joh. Wincleri &
 Esdræ Edvardi, ac Lüneburgi in Casp. Herm. Sandhagii, Collegiis, partim Hebræo-Rabbinicis, partim Biblico-Præcti-
 cis, impendit sedulam pariter atque felicem. Lipsiam reversus, cum A. 1688. Collegia pietatis familia Biblico-Præctica
 aperire cœpisset, suoque exemplo Magistros Academiz Philuræ, ad exercitia hæc sacra imitanda, provocasset com-
 plures, post rumores de instituto hoc seqviores, Controversiæ cum Theologis nonnullis, quibus invisa ista erant, A-
 cademicis (Joh. Ben. Carpovio Jun. & Valentino Alberti) est implicitus, ab his coram Protosynedrio Dresdensi (*Je-
 ðe Elias* A. 1689. accusatus aulico, & in Lipsienti, quæ, mandato Electoris instituta, rumori de nova Pietistarum secta
 publico, & diuturno adversus hanc, ansam præbuit, certamini, inquisitione, fidei suæ ac doctrinæ, cum *συνέργois* reli-
 quis, reddere jussus rationem. Cum in hac Phil. Jac. Spenero quidem, aulæ tunc Saxonicæ Architheologo, aliisque
 moderationibus, sed neutiquam adversariis satisfactum ab eo esset Lipsientibus, A. 1690. ineunte, templi Augustiani
 in Civitate Erfurtensi obtinuit Diaconatum, sed, biennio nondum elapso, A. 1691., ob eadem Collegia privata Pra-
 ctica, Collegis plerisque ingrata, a Magistratu, cum D. Joach. Justo Breithauptio, Ordinis Ecclesiastici Seniore, dimis-
 sus;

Molleri Cimb. Lit. Tom. I.

A 2 2

sus, Halam inde migravit Magdeburgicam. In hac urbe, a Friderico, Rege Prussico, A. 1691. Glauchensis Pastor sub-urbii, simulque A. 1692. Lingvarum sacrarum & Orientalium, A. 1698. autem Theologix, in novella Academia, Professor, constitutus, ac regis etiam Scientiarum Berolinensis postea adscriptus Collegis, inter crebra cum Presbyterio urbano, Theologisqve vicinis Witebergenfibus, ac aliis, certamina, non doctrina solum & scriptis qvamp plurimis, sed exercitiis etiam sacris Practicis strenue continuatis, & fundatione scholæ pauperum A. 1695., Orphanotrophei splendidi ac percelebris A. 1696., atqve Collegii XII. studioforum Orientalis, A. 1702. in suburbio eodem, auspiciis facta regis, per Europam universam hæcenus inclaruit. De quibus dicendorum copia cum angustos Elogiorum Tomi hujus primi dedigneretur limites, in ultimum Hittoria illorum necessario est rejicienda. Consuli interim de scriptis ejus poterunt *Catalogus scriptorum, a Professoribus editorum Halensibus, adscriptos*, A. 1704. (post primam Anni 1698. editionem) auctior retectus, p. 11-16., & Anonymi Relatio de urbe & Academia Halensi Germanica, A. 1709. publicata, c. 5., p. 81-85.; de Orphanotropheo, Scholisqve & Collegiis illi adjunctis, Narrationes variz ipsius ac aliorum, idem vernaculæ, sed in lingvas etiam Belgicam, Gallicam & Anglicam, translata; de sacris denique certaminibus, præter Schediasmata ejus Apologetica plurima, & Adversariorum contraria, *Protocolum*, quod vocant. *Inquisitionis Lipsiensis Germanicæ*, cum Christ. Thomæ de illa *judicio*, & Franckii *Apologia*, A. 1692. in 4. excusum, *Syntagma Adversariorum Pietisticorum*, Francofurti A. 1691. in 4. editum, Jac. Anderfoni (de quo p. 118. dictum) *de Collegiis Bibliis Lipsiensibus Epistola*, A. 1690. publicata, Relationes de duplici compositione controversiarum, inter Theologos Halenses Academicos & Ecclesiasticos urbanos agitarum, auspiciis A. 1692. & 1700. instituta regis, vernaculæ, Gerh. Cræfii *Historia Quakerorum*, Lib. III. p. m. 719-740., & qvæ hanc passim emendat, ac Francofurti A. 1697. in 12. Germanice prodit, Phil. Jac. Speneri Narratio de Pietismo (in præfatione etiam *Vindiciarum dicti Luc. XVII. 8.* Joh. Henrici Læptine A. 1696. exhibita), §. 26-40. 16. 17. 58., p. 54-94. 130-142., ejusdemqve Prolegomena Historica, Viti Lud. Sackendorfi *Berichte und Erinnerung auf das Ebenbild des Pietismi* A. 1692. præmissa, & Schediasmata judiciorum varia, huc spectantia, *Consiliorum Theologicorum Germanicorum Partibus tertia & quarta*, & *Latinarum prime tertiaque*, passim inserta.

BERNHARDUS MATTHIAS FRANCKIUS, Kiloniensis, Christophori, Theologi Acad. Cimbricz primarii, & Catharina Clausenia filius, diem 20. Aug. A. 1667. habuit natalem. Artis, cui Bernh. Mülleri, proavi, & Matthæ Claßeni, avi materui, Medicorum Kiloniensium, quibus *ἐπαύριμος* fuit, celeberrimorum, exemplo, in Academia Claßeni, & Germanicis, ut *ἐμολέγετο* etiam esset, ab A. 1685., studia sua dicaverat, Medicæ Doctor in Altorfina A. 1691. est creatus, & post triennium in Lugduno-Batava, Italia item, Anglia, aliisque regionibus exteris, transactum, Professor ejusdem, in patria Kiloniensi, d. 17. Sept. A. 1694., constitutus extraordinarius. Verum, septennio hoc munere functus tantum unico, morte subita ac immatura d. 3. Sept. A. C. 1701., & æt. 34., decessit, filiumqve, ex Anna Maria Franckia, Joh. Wolfgangi Franckii, Civis Noribergensis, gnata, A. 1695. ducta, susceptum, reliquit superstitem. Symboli loco hac usus est gnoma: *Nil temere, nil negligenter*. Plura de vita ejus suggerent *Nova Literaria Lubecensis*, M. Oß. A. 1701., p. 315. & Pet. Ambr. Lehmanni *Observationes Historice Anni 1701. Germanicæ*, M. Sept., n. 39., p. 311. 312.

Disp. de Gustu. Altorfii 1689. in 4.

Disp. Inaug. de Catarrho. Altorfii 1690. in 4.

Dissertatio de summa Theoriz Medicæ, ad morborum curationem recte instituendam, necessitate, Kilonii, cum professionem Medicinæ auspicaretur extraordinariam, d. 17. Sept. A. 1694. habita. Kilonii 1694. in 8.

Disp. de Venæsectionem indicantibus. Kilonii 1701. in 4.

JOHANNES FRANCKIUS, Lubecz, patre Pistore sibi cognomine, matre vero Elisabetha, Statii Wesseli, cerevisiarii, filia (A. 1664. defuncta, & ab Henr. Bangerto, Scholæ Lubec. Rectore, Panegyrico commendata funebri), d. 24. Febr. A. 1625., natus, & e novem horum liberis natus minimus, in pueritia, nec votis illorum, nec sua ipsius voluntate, studiis destinabatur, sed, nuncio istis misso, paterni tyrocinia jam auspicatus erat opificii. Mutavit tamen animum, cum a Joh. Kirchmanno, Scholæ patriæ Rectore, Latina ad literas revocaretur Epistola, nec invitis parentibus, quibus, ut studio se addiceret Theologico, desiderantibus, per vocis ac laterum infirmitatem, obsequi non potuit. Juridico, ei prælato, aliisque simul Polymathiz partibus, ut animum imbueret, e ludo urbis patriæ, A. 1641. in Gymnasium Dantiscanum, A. 1642., in Acad. Regiomontanam, 1643. in Rostochiensem, & biennio post, Dania prius salutata, in Lugduno-Batavam, abiit, Doctorisqve titulum, finito itinere in Angliam & Galliam literario, Basileæ A. 1648. reportavit. In patriam redux, Ordinum paulo post Saxoniz interioris, & Collegii Canoniorum Ratzeburgensium, factus est Syndicus, & hujus quidem (a quo A. 1650. Noribergam ad Imperii proceres, & Vindobonam ad Imperatorem, ablegatus Bohemiam lustrabat & Hungariam), decennio post, uti in Panegyri Irenica Monasteriensis inter partes convenerat pacificantes, extincti, omnium ultimus. Syndicis etiam Lubecensibus cum, in V. C., Jacobi a Mellen, Catalogo illorum *ἀνέκδοτα*, video annumerari, sed, cum Biographos, omnesqve alios, de munere hoc filere observem, per errorem id factum esse conjicio. Ratzeburgum e legatione reversus, Sibylla Hedvigi simul, Duci Saxo-Lauenburgicæ viduz, ejusqve sorori, Annæ Elisabethæ, per annos complures, fuit a consiliis, ab A. 1658. autem (quo Syndicatu se abdicabat Ratzeburgensi) causarum forensium Patronus, in civitate patria, omnium consensu integerrimus. Ex hac a Wilhelmo Christophoro, Landgravio Hassio-Bingenhemienfi, cui Anna Elisabetha nupserat, Bingenhemium A. 1665. ad Consiliarii advocatus est dignitatem, & post scripta quædam gravissima, jussu suo, illic & Francofurti elaborata, Gotham, ad Ernestum Pium, Saxoniz ablegatus Principem. Huic ita se approbavit, ut sibi vindictam Senatoribus A. 1666. adscriberet aulicis. Quæ in statione, quadriennio post, A. C. 1670., & æt. 45., noster expiravit, quinque filiis, tribusqve filiabus, ex Anna, Davidis Gloxini, J. U. D. & Consulis Lubecensis, gnata, d. 15. Jun. A. 1651. secundo sibi juncta matrimonio, Sexennio jam ante obitum, susceptis. E quibus parenti, præter alios, David Balthasar, J. U. D. & Advocatus Gothanus, Augustusqve Hermannus, Theologus Acad. Halensis celeberrimus, fuere superstites. Fusius vitam ejus exponunt Henr. Bangertus (ad A. usque 1664. ejus tantum pertexens historiam) in *Sermone Ἐπιταφίῳ*, memoriz matris ejus, Ellabæ Franckiz, A. 1664. scripto, ipsi inscripto, Lubeczqve in 4. edito, ac Casp. Sagittarius, in *Historia Gothana pleniore*, c. 16., p. 282. 283. Conset ejusdem *Memorabilia Historiæ Gothanæ*, c. 9., p. 72., & Joh. Henr. a Seelen P. II. *Athenarum Lubecensium* p. 38-42.

Disp. Jurid. de Legatis, Præside D. Henr. Rahnio. Rostochii 1644. in 4.

Disp. de Cumulatione actionum, Præside D. Bernh. Schotano. Lugd. Bat. 1647. in 4.

Disp. Inaug. de Stipulationibus. Basileæ 1648. in 4.

Planctus in funere Henr. Rahnii, J. Cti Rostochiensis. Lubecz 1662. in 4.

Elegia proluxa ad Henr. Bangertum, Scholæ Lubecensis admotum Reëtoratui, Gratulatoria, Præceptorem scholasticum

ficum cum Magistratu comparans Politico, Epistolaque ad eundem, Bangert. *Orationi muneris hujus auspicali*, qvæ Lubetz A. 1664. in 4. prodit, subjunctæ, recule autem *Parte II. Arbenarum Lubecensium* Joh. Henr. a Seelen (ed. A. 1720), p. 42-58.

WOLFGANGUS CHRISTOPHORUS FRANCKIUS, Kiloniensis, Christophori, Professoris S. Lit. pri-
marii, longe celeberrimi, filius, templi in patria Nicolaitani, ab A. 1694. ; Ecclesiastes, & Theologiz simul, in Acade-
mia, Professor, ab A. 1709. , extraordinarius, ac ab A. 1712. ordinarius. Conf. de illo Chr. Grundmanni *Offa & cin-
res* A. 1718. *defunctorum* p. 50. 51.

Diff. de Imputatione justitiæ Christi, Socinianis potissimum opposita, Præfide D. Christoph. Franckio, parente,
proposita, Kilonii 1691. in 4. (Hujus examen M. Frid. Grammius, adversarius Parentis pariter atque ipsius maledicus,
A. 1698. , in *Epistola ad Presbyteriam Lubecensem*, p. 8. , est minatus.)

D. Christoph. Franckii, Parentis, Brevis & liquida Demonstratio Deitatis Christi, ex immotis S. Lit. fundamentis
deducta, qvæ simul Jonæ Schlichtingii argumentis & exceptionibus occurritur; ab eo, cum Epist. sua Dedic. & præ-
fatione, edita. Kilonii 1705. in 4.

Disputationes de Scriptura Sacra. Kil. 1714. 1715. in 4.

Die an Gott bleibende Gotteskinder; oder Leichpredigt über M. Gabriel Wedderkopfen, Pastorem der Stadt Kiel
auf Pf. LXXIII. 25. 26. Kil. 1696. in 4.

Leichpred. über Joh. Wern. Fuhrsen von Hamburg, L.L. Stud., A. 1712. gehalten, in 4.

CONRADUS GEORGIUS FRANTZKE, Holsatus, J. U. C.

Disp. Jurid. de Testatore cauto, ab illo conscripta, & Præfide D. Joh. Kleinio defensa. Rostochii 1699. in 4. Redusa
ibidem A. 1707. in 4. Recensum ejus exhibent Parisienses (Præsidis mentione omissa) in *Diario Erud. Gallico* Anni
1707. , p. IV. , *Ephem. 50. , p. 417. 418. 419. , & Lubecensis in Nov. Lit. Septentr. A. 1699. , M. Nov. p. 328. , ac M. Dec.
p. 354.*

HENRICUS FREDELAND, Ecclesiæ initio Schluckupienensis in agro Lubecensi, & deinde Lubecensis Ja-
cobæ, aliquamdiu minister (1.), ab officio hoc, una cum Joh. Beato, Diacono Mariano, quod erroneam ejus (de qvæ
Tomus II. , in vita Beati, plura docebit) de Symbolorum Eucharisticorum consecratione sententiam, cum Lamp. Fre-
delando, Med. Licentiato, cognato suo, approbaret, A. 1568. deturbatus, Rostochium cum eodem commigravit, fi-
dusque ipsius, in controversia, ob errorem jam memoratum, ab urbis hujus ei mota Theologis, per annos aliquot, fuit
Parasita (2.). Illinc itidem A. 1569. cum Beato ejectus, diversis in locis vixit, donec, verno Anni 1575. tempore, Ham-
burgi Diaconatum Petrinæ obtinuit Ecclesiæ. Sed, biennio elapso, cum compertum esset, eum non Beati solum, sed
& Matthiæ Flacii (cujus præcipuis a Contr. Schiiffelburgio (3.) & Joh. Ern. Gerharo (4.) annumeratur affectis) ab-
surdo de peccato originis errore esse infectum, Senatus confestim remoto sua itidem urbe A. 1577. interdixit (5.).
Hamburgo in Bataviam migravit, & cœtui oppidi Wördensis Lutherano, una cum Joh. Beato, usque ad A. 1579. , præ-
fuit, quo ambo, post turbas datas, exautorationem metuentes, sponte sua hoc etiam munere se abdicarunt, & templum,
in quo docuerant, Reformatis occupandum reliquerunt (6.). Confer qvæ, de utroque, *Parte IV. Isagoges ad Hist.
Cimbr. , c. 5. , §. 11. , p. 475-478. , in certaminum sacrorum Lubecensium historia, a me jam sunt narrata.*

Scriptum Apologeticum, mihi non visum, cum Joh. Beato juris fecit publici, quod a se lectum nuper esse Joh. Bern-
hardi, Præpositus nostras Sünderburgensis, in Epistola MS. , ad Laur. Jacobi, Diaç. Flensburg. , Frid. Kal. Apr. A. 1570.
exarata, testatur.

JOHANNES FREDERUS Junior, in Civitate Hamburgensi, patre cognomine, & distunc illic Cathedralis
Antistite, & Theologo postea Pomeraniz celebri (*de quo fusius Tomo dicitur Secundo*), matre vero Anna, e gente Fal-
ckiorum in Misnia nobili oriunda, A. 1544. festo natus Epiphaniæ, scholas patriam ac Stralsundensem puer frequentavit.
Adultior Rostochium est missus, & hospitem nactus Dav. Chytræum, Theologum Academiz incomparabilem, Pa-
rentis amicum, vereque paterno se amore profecutum. Is, perspecta nostri indole, ab ipsa natura studiis destinata e-
legantioribus, valdeque egregia, autor ei, ut, cum Theologico, ista etiam, & Poesin imprimis, Parentis exemplo, con-
jungeret, extitit, & in versibus, cultis licet atque venustis, interperanter effundendis, juveniliter primum luxurian-
tem, ut non tam multitudine illorum studeret, quam pauca, & bene elaborata, bonisque & gravibus stipata noematis,
scriberet, prudenter est hortatus (7.). Idem studia ejus non dextre solum moderatus est, sed literarum etiam patronis,
urbisque præsertim patriz Senatui, & Consuli Eberh. Mollero, missis Hamburgum duabus Epistolis (8.), A. 1575. de
nota commendavit optima, & ut subsidiis proveherentur nummariis, facile impetravit. Ab eodem, a Maximiliano II.
Imperatore, aliisque Principibus, in regiones suas ac aulas sæpius evocato, minister comesque itinerum adscitus, Ger-
maniam in his superiorem, Saxoniam, Westphalam, Prussiam ac Poloniam, perlustravit, ac cum Viris illarum doctis-
simis amicitiam contraxit, commercio deinde confirmatam literario. Ejusdem commendatione A. 1568. Scholæ
Güstroviensis Rector (9.), & A. 1572. Eloquentiz ac Catecheseos in Acad. Rostochiensis Professor, constitutus, filiam
patroni hujus sui natu maximam, Margaretam, A. seqv. 1573. , d. 28. Apr., conjugem obtinuit (10.), novemque ex il-
la sustulit liberos, e quibus filiz quinque, & has inter, Margareta, M. Nicol. Rhodomanni uxor, & Anna, M. Henr. Va-
renio, Superintendenti in Ducatu Lüneburgico Ulzensi, Hyperaspistæ Joh. Arndii eximio, elocata, Augustumque Va-
renium, Theologum magni nominis Rostochiensis, enixa (11.), patri fuere superstites. In professione Theologiz
ordinaria, & sacra Ecclesiarum Dioceseos Rostochiensis Ephoria, Simoni Pauli A. 1592. successit (12.) cum quadrien-
nio ante, d. 13. Jul. A. 1587. , Brabevta Luca Bacmeistero Seniore, Doctoris reportasset titulum Theologi, a se vicis-
sim A. 1594. Val. Schachio & Dav. Lobechio, Collegis, Henricoque Heshusio, Antistiti Hildesienfi, ac A. 1595. Balth.
Masquedelio, aulæ Danicz Concionatori, collatum. Ordinis, & Philosophici, & Theologici, sæpius fuit Decanus, A-
cademiz autem totius A. 1584. Rector (13.), A. 1594. , Augusto Juniore, Duce Brunsvicensi, ad Rectoratum evecto,
Prorector (14.), & A. 1600. denuo Rector A. 1602. , jussu Ulrici, Ducis Megapolitani, *Ordinationem*, quam vocant, Du-
catus

A a 2

- (1.) V. Jac. a Mellen *Catal. MS. Ecclesiastorum Lubecensium*. (2.) V. Nicol. Gryfii *Historiam vita Joach. Sluteri Saxoniam*, ad A. 1569. lib.
R. 3. b. (1.) Lib. 2. *Catal. Harer. p. 3.* (4.) in *Diff. de Flacianismo*, §. 31. (5.) V. Anonymi *Catal. MS. Ministrorum Eccl. Hamb. , &
J. Alb. Fabricii P. II. Memor. Hamb. p. 865.* (6.) V. qvæ, e Matr. Schookii *Tr. de Bou. Eccl. p. 406.* Th. Crenius, P. XI. *Animadv. , c. 1. ,
p. 95. 93. , retulit.* (7.) in *Epistola ad eum*, inter reliquas Chytræi p. 444. obvia. (8.) In eadem Sylloge has qværit p. 171. 172. 205. 206. 207.
(9.) V. Frid. Thomæ *Appendicem Analektorum Güstrovienium* p. 62. , Nath. Chytræi Jambos ad eum, scholæ huic præfatum, in *Poematis*,
f. 340 b. 341. a. , & M. Gottfr. Ludovici P. III. *Historia scholarum*, p. 406. (10.) V. Dav. Chytræi, *loceri, Epist. ad Sev. Göbelium*, l. c. ,
p. 527. 528. , & Nath. Chytræi, fratris ejus, *Epithalamium*, in *Poem. , L. I. Epithal. , fol. 238. , & O. P. Schiltzii L. 2. de vita D. Chytræi* p. 246.
(11.) V. *Programma de vita Aug. Varenii*, in H. Wittenii *Centuria Memor. Theol. renov. p. 2142. 2143.* (12.) V. Dav. Chytræi *Epist. ad Er.
Marbachium*, l. c. , p. 308. 309. (13.) V. Nic. Gryfii *Catal. Rector. Acad. Rost.*, *Vita Joach. Sluteri adjectum*. (14.) V. *Oratiorum & E-
dicta, ab Augusto in Rectoratu illo proposita*, jussu Rostochii A. 1594. edita in 4.

tatus totius *Ecclesiasticam*, cum quinque Theologis aliis, revidit, & emendatam auctamque Rostochii, sermone Germanico, eodem anno curavit excudi. Lüneburgi postea A. 1650. (1.) recusam (2.). Dav. Chytrzi, foci, A. 1600., se Rectore, extincti, obitum adeo graviter tulit, ut, nunquam fere deinceps integra gavissus valetudine, quadriennio post, d. 4. Maji A. 1604., ipse etiam vivis sexagenarius excesserit, Professionemque Theologicam Eilhardo Lubino, Diacefeos autem Rostochiensis Ephoriam Luca Bacmeistero reliquerit Juniori (3.). Fufius celebratur a Collegis, D. Valent. Schachtio, in Sermone exequiali in Dan. XII. 1. 2. Germanico, Luca Bacmeistero Sen. in Programmate funebri (in Georg. Henr. Götzii *Elogiis LXXX. Theologorum Germanorum* (4.) Lubecz A. 1709. recuso), ac Joh. Posselio Jun., Eilh. Lubino & Joh. Simonio, in Epicediis. E quibus, junctum Rostochii A. 1604. (in 4.) editis, aliisque Scripto-ribus jam allegatis, hæc vitæ ejus congeffa est historia.

Conferri, præter istos, de illo possunt Dav. Chytrzi, foci, dux ad eum Epistolæ, inter Chytrianas, Hanoviz A. 1614. editas, p. 444. 710. 711. 712., obviæ, unaque Joh. Neovini, Superint. Sverinensis, Epicedio suo in Chytrzi obitum Græco, Rostochii A. 1601., cum aliis Monumentis de eodem funebribus, impresso, præmissa, Alb. Wichgrevii *Centuria I. Anagrammatum*, n. 55. p. 68. 69., Dan. Crameri *Chronicon Pomeraniæ Ecclesiasticum*, L. 4., c. 34., Joh. Miczlii P. III. *Syntagmatis Hist. Eccl.* p. 373., Steph. Hahnii *Threnologia de obitu Theologorum* p. 7., & Henn. Wittenii T. I. *Diar. Biograph. Sec. XVII.* ad A. 1604.

ELOGIA.

Dav. Chytrzo, in Ep. ad Senat. Hamb. A. 1575. scripta (l. c. p. 207.), *Vir audit virtute, ingenio ac doctrina eximia, præditus.*

Luca Bacmeistero Sen. (in Progr. fun.) *Vir, qui ingenio, memoria, & eleganti l. Lat. facundia, in prosa ac ligata oratione, ac fide & dexteritate in docendo, valuit, studiisque artium & linguarum Theologiæ cognitionem solidior em conjunxerat.*

Eilh. Lubino (in Programmate, Or. auspicali Joh. Slekeri, Phys. Prof. Rostoch., præmissa) *Theologus, Poeta & Orator insignis.*

Pet. Lindebergio (Lib. V. Chron. Rostoch., c. 6., p. 160.) *Vir pietate, eruditione & virtute, ornatisissimus, ardentiqve veritatis zelo; nec non (L. 5., c. 11., p. 171.) Vir maximi judicii & eruditionis.*

SCRIPTA LATINA EDITA.

I. PROPRIA.

Poema de vita Parentis sui, M. Joh. Frederi, Elegiacum, & Epitaphium Annæ Falekiz, matris, A. 1563. conscripta ac edita, & in Joh. Alb. Fabricii *Parte II. Memoriarum Hamburgensium*, p. 975-982., A. 1710. recusa.

Epicedion Heroicum in obitum Joach. Westphali, Superint. Hamburg., & Epitaphia alia, scripta Viris aliquot reverendis, & præclare de Ecclesiâ & Republica Hamburgensi meritis, qui superioribus annis obierunt: Excusa, cum Jod. Methodii *Orat. Funebris de vita ejusdem Westphali*, Rostochii A. 1575. in 4. Epitaphia sola Joh. Alb. Fabricius Hamburgi A. 1710., l. c. p. 915-922., recudi curavit. Epicedium Dav. Chytrzi, in Epistola de illo Id. Apr. A. 1575. ad Senat. exarata Hamburgensem (l. c. p. 207.), suo refert scriptum esse hortatu, *diligentiaque & fide singulari elaboratum* judicat.

Oratio de S. Augustino, in promotione Magistrorum, die Augustini, habita. Accedunt selectæ aliquot Sententiæ, in Locos Catecheticos distributæ. Rostochii 1578. in 8. Recusa inter Dav. Chytrzi *Orationes* (Hanoviz A. 1614. in 8. editas) p. 589-610. Conf. de illa Chytrzi Epist. ad Eberhardum, Episc. Lubec., inter *Epistolas* reliquas, p. 90. 91., obviæ, & Ott. Frid. Schützi (Chytrzo eam vindicantis) *Lib. 2. de Vita Dav. Chytrzi* p. 577. 578.

Theses de Philosophiæ moralis origine, præstantia & usu. Rost. 1578. in 8.

Or. de Sedulitate, carmine Heroico scripta, & in promotione Magistrorum, d. 13. Mart. A. 1582., recitata. Rost. 1582. in 4.

Or. de dignitate & præstantia doctrinæ cælestis, initio Prælectionum Catecheticarum habita. Rost. 1584. in 8.

Epicedion in obitum Elisabethæ, Ulrici, Ducis Megapol., conjugis. Rost. 1586. in 4.

Theses Inaugurales de Verbo Dei, seu S. Scriptura, Præside D. Luca Bacmeistero Sen. Rost. 1587. in 8.

Gratulatio, Johanni & Sigismundo Augusto, fratribus, Ducibus Megapolitanis, carmine de familiæ Megapolitanæ Genealogia Heroico facta. Rost. 1588. in 4.

Orationes & Edicta ab Augusto Juniore, Duce Brunsvicensi, A. 1594., in suo Acad. Rostoch. Rectore, proposita. Rost. 1594. in 4. (Hæc Frederico, Augusti Prorectori, magnam haud dubie partem debentur.)

Theses de Prædestinatione, Respondente M. Balth. Masquedelio, Regina Daniæ Ecclesiastæ, & Doctoratus Theologici Candidato. Rost. 1595. in 4.

Poema Heroicum de Ascensione Christi. Rost. 1604. in 4.

Periochæ Epistolarum, quæ diebus Dominicis præleguntur, singulis Tetraſtichis Elegiacis, Evangeliorum autem singulis Distichis, comprehensæ. Sine anni lociqve mentione in 4.

Orationes de Helizzo, de Joh. Chrysostomo, de D. Georgio, & Synodica, singulatim (teste Catalogo Zeidleriano) in 8. editæ.

Poemata duo de Johanne, Duce Megapolitano, & Gothardo, Duce Curlandiæ, funebria Heroica, in Dav. Chytrzi *Orationum illustrium Tomo*, Argentinz A. 1500. in 8. impresso, p. 223-228. & 350-353., recusa.

Carmina varii generis alia, sparsim diversis edita temporibus.

II. ALIENA.

Programmata in exequiis uxoris, liberorum & affinium D. Dav. Chytrzi, suorumque liberorum, Rostochii proposita, cum suis aliorumque in eorundem obitum Epicediis, collecta, & *Parti I. Libri Dav. Chytrzi de morte ac vita æterna*, Appendicis instar, subjecta. Witeb. 1581. in 8.

Dav. Chytrzi Summa doctrinæ de vera Dei agnitione, seu Descriptio Dei usitata, in Locis Theologicis Philippi explicata. Witeb. 1584. & Rost. 1588. in 8.

Ejusdem Explicatio Articulorum Symboli Apostolici de filio Dei, D. N. J. C., e Prælectionibus ejus collecta. Witeb. 1584. in 8.

Ejusd. Libellus de Sp. S. divinitate & beneficiis, e Prælect. collectus. Rost. 1584. in 8.

Ejusd. Prælectionum de Baptismo & Eucharistia Excerpta. Witeb. 1584. in 8.

Ejusd. Capita doctrinæ cælestis de patientia & consolatione in cruce. Rost. 1585. in 8.

Ejusd.

(1.) in 4. (2.) V. Zach. Græpi Jun. *Evangelisches Rostoch*, c. 10., p. 31. (3.) teste Joach. Cüstern in *Or. Fun. in obitum Bacmeisteri*. (4.) *num. 2., p. 5-11.*

Ejusd. Operum Tomus I., continens Enarrationes in V. Libros Moſis. Praefixa eſt Frederi ad Rudolphum II., Imperatorem, praefatio. Lipſiae 1598. in fol.

Ejusdem Operum Tomus II., continens Enarrationes in Hiſtoriam Joſeph, Judicum & Ruthae, Prophetas aliquot minores, Pſalmos aliquot, & Siraciden, ſimulque Onomaſticon Theologicum. Cum praefatiuncula Frederi. Lipſ. 1599. in fol.

GEORGIUS (Germanis Jürgen) FRESE, Heide, vico Dithmarſiae Borealis, d. 23. Apr. A. C. 1623., patre fabro natus ferrario, Scholam patriam, & deinde Itzehoenſem, frequentavit, ſed, ſuaſu Cantoris hujus, Thomae Sellii, ob ingenium ſtudiis (licet ſummo horum amore flagraret) minus idoneum, mature ab iis eſt abſtractus, & Hamburgum, ut mercaturae aſſueſceret, a parente ablegatus. Urbem hanc, relicta navi, A. 1639., ipſo die ingreſſus natali, triſolido Alexandri, Ducis Hoſſato-Sünderburgici, quo ſolo pater abeuntem, velut viatico, intruxerat, ſæminæ pauperi, ejusque tribus parvulis, ad ripam Albis ſibi obviis, non ſine indignatione nautæ, conſeſſim donato, duobus fideliter, per octennium, ſamulatus eſt Dominis, ob pietatem & probitatem utrique gratiſſimus. Exacto iſto, jureque civitatis A. 1647. Hamburgi impetrato, vaſorum poculorumque vitreorum ac fictilium venditione non vitam ſolum poſtea toleravit, ſed mediocres etiam honeſte ſibi acqviſivit divitias. Quorum cum apparatus conquiſiturus, die iterum natali A. 1647., ad officinas Hoſſatæ abiſſet vitriarias, diſcedens triſolidum eundem, quem mulieri ante octennium donarat pauperulae, in ſuis reperit loculis, & de pecuniis, ad merces coemendas neceſſariis, quas neca parente, ſua opes, abunde poſtea ei praſtitit, indigo, ſperare, nec ab aliis, ſubſidia antehac large pollicitis nummaria, ob illorum tenacitatem, impetrare, poterat, ſollicitus, aurgæ Hoſſatæ, adjutoris velut *εὐχρηστὴς* a numine ſubmiſſi, non 400. ſolum ſponte mutuo ipſi offerentis Imperiales, ſed praeterea ſe etiam fore mercium, mille conſtantium Uncialibus, promittentis, ſubitam expertus eſt benignitatem. Auxilio hoc inopino ſubleventus, mercaturam, propitio numine, inchoavit, & per 50. annos continuos, feliciter continuavit, tandemque, ſuſceptis e conjuge prior, A. 1649. ducta, & triennio poſt defuncta, filiis duobus, e poſteriori autem, A. 1653. iſti ſubrogata, tribus pueris ac quinque puellis (1.), M. Jan. A. C. 1697., & æt. 74., pie ac placide expiravit. Religionis, cui innutritus erat, Lutheranae fuit tenaciſſimus, a Pontificia autem, ſectisque aliis, & Fanaticorum ſomniis, alieniſſimus, uti, e ſcriptis ejus, a Chriſti Kortholtio (2.) fuſe eſt demonſtratum. Non autem ſolo fidei nomine & ſchemate externo gloriabatur, ſed ſingulari hanc virtutem ſanctitate, morumque integritate (cui falſo adulterii, quod publice eſt amolitus (3.), crimine maculam aſpergere calumniatores fruſtra ſunt annixi), beneficentia in egenos & Ptochotropheæ (quibus pecunia omnis, qua libri, ſumptu editi proprio, vendebantur, cedebat (4.)) Hamburgienſia inſigni, ſabbathi obſervatione religioſa (5.), aliisque virtutibus, quarum, praeter Kortholtum (6.), teſtes ſunt concives univerſi, ornat, & ἀντιπρόσωπον eſſe oſtendebat. Peccata omnis generis uti ipſe oderat, ita ab aliis, ſummis pariter atque infimis, commiſſa acriter, tum in congreſſibus quotidianis, tum in libellis ſuis, inſectabatur, Cenſor viciorum Magiſtratum, Eccleſiaſtarum, mercatorumque & opificum, urbis ſuae utrobique ſeverus ac intrepidus. Non dubitavit certe Ordinem Senatorium, in ipſa curia, aliquoties ſui admonere officiū, & M. Gothofredum Geſium, Antiſtitem Nicolaitanum, ex ambone ſacro, funera civium ditiorum atque honorationum multis verborum ambagibus, inferiorum autem vix tribus verbis, auditoribus ſignificantiem in actu Eccleſiaſtico, A. 1666., voce ſonora, ob προσωποληψίαν hanc, publice objurgare. Parem animi praſentiam in ſcriptis obſerves, ad animos populares movendos eloquentia quadam extemporanea ac demagogica dextre ſatis accommodatis, ſed in quibus nervos ac οὐράφειαν haud immerito quis deſideret. Imo tanta erat, in Heroe hoc Chriſtiano, animi imperterriti magnitudo, ut ne ipſum quidem formidaret Cacodæmonem, quem puer etiamnum, per mulierem *εὐρυμύτης*, rugita ſe horribili verbisque terrentem minacibus, ac in terram violenter proſternentem, reſponſo animoſo, & audaci digitorum in os ſæminæ immiſſione, ita irritavit, ut, ad Parentem converſus, eum conſeſſim filium abducere verbis hiſce juberet Saxonis: Du Schmitt nimn dinen Jungen, den Aeſtröten, ſtrax weg, edder ic ſelbſt ihn in ſtücken toriten. Quas minas cum hic itidem irrideret, & ſpiritu maligno ſuam exprobraret impotentiam, proverbium iſ de liberis patulantibus Saxonicis-Rhythmicum (Alſi de Ohlen ſungen, ſo pipen de Jungen: Daß iß et avern Hupen) irarum plenus reſeſſit, & paulo poſt hymni ſacri decantatione eſt fugatus (7.). Adultior, majori animi robore, hoſtem hunc Tartareum, A. 1652., poſt conjugis obitum, & A. 1666., die geſtationem annuli igniti innoxiam ſecuto, tumultibus praſtigisque nocturnis terrorem ſibi incutere conatum, audacter, ut, quascunque vellet, ſerarum monſtrorumque larvas inducus, ſecum congregaretur, ſibi que, ſi qua poſſet ratione, noceret, provocavit, & Lutheri tandem hymno (Eine ſte Burg iſt unſer Gott), aliisque telis myſticis, in fugam conjecit (8.). Fidem iſtam ac fiduciam in DEum heroicam Idiotæ hujus, quem Hierarchæ Romani, ſi ſuarum fuiſſet partium, ſanctorum coelorum albo jam pridem adſcripiſſent, alia comitata ſunt Charismata divina rariora *θαυμάσματα*. Duos enim ſpiritus impuros ex obſeſſis ejecit, alterum ex ancilla vici in Ducatu Megapolitano Rhenenſis (9.), alterum (d. 19. Mart. A. 1683.), cum ſannis ſibi ante protervis obſecris inſultatæ editos, e Catharina Grambeckia, puella Hamburgienſi. Poſterioris Energumene hiſtoriam ipſe publicavit vernaculam, cum duobus Chriſti Kortholti & Theologorum Kilonienſium judiciis, a temeritatis & ἀλλόπρωποπίας crimine gemino, per homines ſibi obſecto malevolos, ſuum hoc circa obſeſſos *χαρίσματα* (a Phil. Jac. Spenero (10.) etiam celebratum) abſolventibus. Alias ejus actiones miraculoſas taceo, ſola illa, reliquis celebrior, excepta, qua, Popponis, Danorum Apoſtoli, æmulus, d. 11. Jan. A. 1666., prunas candentes, annulumque ferreum ignitum, ſine ullo & doloris ſenſu, & manuum noxa, geſtavit. Carceri tunc civico honeſtiori (dem Winter Baume), ob παρρησίαν contra Virum præcipuæ dignitatis, per menſes aliquot, incluſus, in eodem degebat cubiculo cum Joh. Georgio Witzendorfio, Patricio Lüneburgienſi, ex Ergaſterio illuc publico, poſt hujus conflagrationem, deducto. Is fidem conjugii, virgini olim datam, chiographoque, ſuo ipſius exarato ſanguine, confirmatam, eam deſertendo violat, & moerore ob perfidiam hanc lethali conſectæ ſpectrum quavis nocte oculis ſuis obverſari, erat perſuaſus. Sera jam ſceleris ductus poenitentia, d. 11. Jan. A. 1666. maturius ſolito lectum relinquebat, & deſperabundus, voce ſonora, ſpiritus furiasque infernales, ut animam ſuam e corporis abriperent ergaſtulo, hortabatur, nulloque iſtorum adventante, cultro, forte fortuna reperto, ſemet ipſum interimere parabat. Inhibitus a Freſio, ſubito accurrente, &, cum reluctaretur, in terram proſtratus, quid piaculi commiſſiſſet, enarrabat, & peccatum hoc eſſe in Sp. S. perſuaſus, omnem veniæ ac ſalutis ſpem abjiciebat. Meliora a noſtro e ſacro edoctus Codice, ſolatiis tamen non acquieſcebat, ſeqve, remitti peccatum iſtud poſſe, non ante affirmabat crediturum, quam igni urendi, aquæ ignem reſtingvendi, telluri fruges proſerendi, aut aeri ſeſe movendi, facultas novo miraculo, ſpectante ſe, eſſet adempta. Freſius, temeritate hominis objurgata, fiducia

(1.) Hanc virtutem ſuae hiſtoriam ipſemet, in Conſpicilli Atheiſtici Appendice, p. 28-29., fuſius expoſuit. (2.) in Thaumaturgraphia p. 114-119. (3.) in der Anweiſung über die 10. Gebote p. 138-143. (4.) V. Korth. l. c. p. 234. (5.) V. die Anweiſung p. 87-93. (6.) l. c. p. 122. (7.) V. die Anweiſung p. 58-62. (8.) V. die Atheiſtiſche Briſte p. 104-107. 126. 127., die Europäiſche Friedenspoſaune p. 9. ac ſeqq., & Kortholti Thaumaturgraph. p. 41-44. (9.) V. Praefat. der Anweiſung p. 5-11. (10.) P. I. Conſil. Theol. Lat., c. I., Art. I., n. 57., p. 147.

fiduciam in Deum plenus, prunas initio e fornace vicino candentes, & anulum deinde ferreum ingentem ignitum, quem, e solo sublatum, eidem, ut candesceret, immiserat, animose tollebat, & spectantibus, præter Witzendorffum, hospita, ejusque filia, famulo, ancilla, & Joh. Mullenhauero, mercatore, conclave interea ingressis, manu sua, sine ulla (uti præsentis ocularis docuit inspectio) ejus latione, aut doloris sensu, spatio temporis gestabat haud exiguo, istoque desperabundum ad spem salutis erigebat miraculo. Annulus, in solum abjectus, limen janua lignum adussit, ac, Præfecti carceris, domum paulo post reversi, sputo madefactus, fumo & stridore, se etiamnum candere, demonstravit; Fresii autem manus postredie, cum instrumentum aliud ferreum ignitum incautus attrectaret, adusto digito, potentiam igni resistendi naturalem sibi non esse, est testata. Historia miraculi hujus plenior, ab ipso *Σαυμῶν*, A. 1672. in *Tuhs pacis Europæa* (1.), & A. 1673. in *Conspicilli Atheorum Appendice* (2.), est exposita, ac, in præfatione ejusdem, A. 1681. recusi, contra obtrectatores vindicata incredulos: A Christiano deinde Kortholto, Theologo Kiloniensi, de veritate ejus, tum ab ipso Fresio, tum a testibus cæteris ἀνθρώποις, & coram a se ipso, & denuo, rogatu suo, ab Ott. Sperlingio Juniore, JCro tunc Hamburgensi, ac M. Hermanno a Petkum, Antistite Pettrino (3.), accurate Hamburgi examinatis, edocto, A. 1677. eadem est repetita, & contra Atheos (Fresii temperamento singulari, affectuumque & imaginationis vehementiam Ecstaticam, ἀναιδουσίαν illius forte imputaturos) ac Pontificios, ulterius defensa, Tractatu peculiari vernaculo, Kilonii A. 1677. & 1698. (4.), cum annuli ipsius trilibris (Bibliothecæ Academicæ Kiloniensi, teste Gotfr. Arnoldo, illati) Icone, publicato, cujus hic est titulus: *Thaummatographia, oder umständliche Relation, was in Hamburg, mit einem glühenden eisernen Ringe, sich wunderbares und merkwürdiges zugetragen: Samt angezeigten Nutzen, wie man dessen, wieder die Atheisten und Papisten, wie auch bey angefochtenen Personen, sich zu bedienen habe.* Kortholto sua debent Autor Anonymus des kurzen gründlichen Berichts von zweyer Kaufleute, Johann Thamsen und Georg. Fresens, Wunderglauben, opusculi Lipsiæ A. 1691. excusli (5.); ac Hatz A. 1701., in Gotfr. Arnoldi *Viris fidelium Germanicis* (6.), recusi, Sectione secunda Fresiani narrationem silentis miraculi, & qui brevius idem celebrarunt, Phil. Jac. Spenerus (7.), Christ. Scriverus (8.), Eberh. Gvern, Happelius (9.), istumque allegans Gotfr. Arnoldus (10.). Naturæ illud vires excessisse merito jam olim (11.) affirmavi, suisque suffragiis confirmarunt contra Philosophos ejus obtrectatores (quibus D. Brandium, Chymicum Hamburgensem, Dethl. Cluveri fide, accenseo), Joh. Dan. Major, Prof. Med. Kiloniensis, scrutatorque arcanorum naturæ sagacissimus (12.), & Sam. Reyherus, ejusdem Academiæ Mathematicus, in *Mathefi Mosaica* p. 161. Conf. Matth. Nicol. Kortholti in Annum ejus ferreum Epigramma, *Libro I. Epigramm.* p. 30. obvium, & Joh. Wilh. Petri *Historiam vitæ suæ Germanicam* p. 64.

ELOGIA.

Phil. Jac. Spenero (*P. I. Confil. Theol. Lat.* p. 147.) pius audit mercator.

Christ. Kortholto (*l. c.* p. 122.) ein recht frommer, redlicher und Gottfürchtiger Mann, dessen Christenthum nicht in blossen eusserlichen Scheine, sondern in der That, bestehet, und durch vielfältige Früchte sich zu erkennen giebt, wie ganz Hamburg kan zeugen, und auch auf seinen Büchlein zu sehen.

Joh. Dan. Majori (*l. c.*) Vir certe probus & integer, sibi que quondam Hamburgi optime notus.

Frid. Breclingius, in Testium veritatis contra Christianismum degenerem Catalogo, Tomo IV. *Hist. Eccl. Gotfr. Arnoldi inserto*, p. 761., istis eum accensuit.

SCRIPTA GERMANICA EDITA.

Europäische Friedensposaune, oder Discurs zweyer Brüder vom iehigen Tumulte der Welt. Hamburgi 1672. in 12. (In opusculo hoc, sicut & sequenti, Autor, literis nominis retrogrado collocatis ordine, ESERF NEGRUI in titulo vocatur, uti a Vinc. Placcio, *T. II. Theatri Anon. & Pseudon.* p. 459., jam est monitum.)

Atheistische Brille; wobey eine Erinnerung der H. Sabbathseyr, eine Frage, welche icht die grössste und muhtwilligste Diebe in der Welt sind? und ein Anhang wieder die icht allzusehr einreissende Hoffahrt: durch Esert Negru, Bürgern in Hamburg, A. 1673. 1676. & 1681. in 12. Invektiva est in Atheos, sabbathi profanatores, fures, seneratores, monopolas monetarios, rabulas & litigatores forenses, Studiosos αἰσῶτες, & Pontificæ religionis affeclas. Præfatio Ordinum Politici atque Ecclesiastici, nec non mercatorum & opificum, urbis Hamburgensis acriter perstringit vitia, sed A. 1681., in Editione tertia, invektivis haud paucis expunctis, est mutilata.

Christliche einfältige Anweisung über die heilige Zehn Gebote Gottes, zu Uebung eines gottseligen Lebens und Wandels aufgesetzt. Altonæ 1679. & (nova præfatione auctior) Hamburgi 1688. in 12. In vitis istidem trium civitatis Hamburgensis Ordinum, Ecclesiastici (cui tamen passim adulatur), Politici & Oeconomici, frequentioribus παρρησιαστικῶς detegendis & objurgandis est occupata.

Kurze, doch wahrhaftige, Relation von einem in Hamburg d. 16-19. Mart. A. 1683. besessenen Wädglein, Catharina Grambecks: Samt einem Briefe D. Christ. Kortholts an den Autorem. Hamb. 1683. in 12. Seorsim ei accessit, der Theol. Facultät zum Kiel Beantwortung einiger Fragen, das in Hamburg vom Satan besessene Wädglein betreffend; quæ, a Kortholto itidem conscripta, A. 1683. in 12. Kilonii prodit. De utraque in vita nostri jam est dictum.

Ereubersige Warnung vor der neuen Secte, so noch keinen gewissen Rahmen hat, aber mit diesem 1689ten neuen Jahre aus Tageliche kommen. A. 1689. in 12. Hanc, simplicitatem Autoris sui, magis etiam ad scripta priora, miris modis arguere, vere Vinc. Placcius, *T. II. Theatri Anon. & Pseudon.* p. 459., judicat.

HIERONYMUS FRESE, Hamburgensis, J. U. Licentiatum titulum Basileæ A. 1631. adeptus, & A. 1641. in patriæ alleetus Senatam, cum diversis ad Strategos Casareos, nec non (A. 1645.) in aulas Danicam ac Svecicam, functus esset legationibus, d. 2. Aug. A. 1662. vivis excessit. V. Ad. Tratfigeri Jun. *Seriem Senatus Hamb. Chronologicam*, ad A. 1641., p. 49.

Disp. Inaug. de jure Ufusfructus. Basileæ 1631. in 4. Recusa ibidem A. 1658., *Volumine VIII. Disp. Jurid. Basileensium*, num. 35.

M. CASPARUS FREYTAG, Hamburgensis, Pastor, ab A. 1678., templi in urbe Stadenfi Johannei. Vixit A. 1680.

Disp. de officio Ministrorum Ecclesiæ Elenchtico, ex Ezech. III. 16. 17. 18., Præfide D. Joh. Ad. Scherzero. Lipsiæ 1670. in 4. Recusa in *Volumine Disp. Theol.* Scherzeri, ibid. 1682. in 4.

Der Gott und Menschen wolgefällige Prediger, im Leben und Tode, auf ECLVII., 1. 2. nach dem Muster D. Casp. Mauriti, Pastoris zu S. Jac. in Hamburg, vorgestellt. Hamburgi 1675. in 4.

JOACHIMUS

- (1.) p. 9. & seqq. (2.) p. 103-128. (3.) Horum testimonium in calce *Thaummatographiæ* Kortholti, p. 171-176., legitur. (4.) in 8. (5.) in 12. (6.) p. 1000-1121. (7.) *P. III. Confil. Theol. Lat.* p. 304. 412. 837. (8.) *P. II. des Serenissimes* p. 236. (9.) in *Relationibus curiosis*, P. I., p. 459-464. (10.) *T. III. der Kirchen und Keyser Historie*, c. 24., p. 242. (11.) *P. II. Isagogæ ad Hist. Hamb.*, c. 1., §. 14., p. 76. 77. (12.) in *Consideratione ferri radiantis*, c. 1., §. 13.

JOACHIMUS FREYTAG, Hamburgensis, J. U. D.

Disp. Inaug. de Successionibus ab intestato, Præfide D. Joach. Volfchovio. Gryphiswaldix 1639. in 4.

CHRISTIANUS HENRICUS FRICCIUS, Jctus.

Steinig-Holsteinisches Corpus Testamentorum, Contractuum, und was mehr dieselbst, insonderheit unter der Noblesse, gebräuchlich, in *Catalogo nundin. Lips. A. 1715. autumn. p. 56.* promissum.

JOHANNES FRICKIUS, Hamburgensis, patre Andrea, mercatore, d. 5. Nov. A. 1671. natus, artisqve Medicæ, cui, ab A. 1691., in Academiis Jenensi, Lipsiensi & Halensi, Chymiz imprimis addictus secretiori, vacaverat, Doctor in Kiloniensi A. 1701. creatus, ac Præxin deinceps ejusdem in urbe aggressus patria; cujus vita in D. Günth. Christoph. Schelhammeri, Præceptoris ac cognati, *Programmate Disputationi ejus Inaugurali præmissa*, autum, quod illa defendit, potabile impugnante, fufius exponitur.

Diatribe Inauguralis Medico-Spagyrica de Auro potabili Sophorum, & putabili Sophistarum, candidè *la/εεεεφαιε* proponens artis Spagyricæ subjectum genuinum, modum operandi legitimum, & Medicamentorum revera Poly-chrestorum præparationem secretissimam; Præfide D. Wilh. Huld. Waldschmidio exhibitæ Kilonii A. 1701. in 4. Tri-plomox auctior Hamburgi A. seq. 1702. in 4. est recusa, adjectis, præter alia Corollaria Chymica, Rami apud Virgili-um aurei evolutione Spagyrica, & Syllabo LIX., quæ, mox enumeranda, 30. tantum annorum juvenis, nimisque tor-te largus promissor, expectari a se jussit, Manuscriptorum suorum. Recensum Diatribæ *Ephemeridet Eruditorum Gallicæ Anni 1704. Parisiensis, num. 4. (ad d. 28. Jan.), p. 94-99.*, exhibuerunt.

INEDITA sive PROMISSA.

1. Summarium V. & N. T. Metricum, singulorum capitum argumenta singulis versibus Heroicis includens.
2. *Εὐαγγελία*; unum necessarium, sive Concordantia universalis S. Scripturæ, Christi, hominis & naturæ, &c.
3. Speculum majestatis divinæ in Medicina.
4. Medicus *ισθιός, ἡ δὲ δόξα* Hippocraticum recte intelligens, & agris inculcans.
5. *Τὸ Ὑρὶν & Θυμὸν* fabrica & usus.
6. Academia cœlestis, sive Christiana delineatio illuminatione divina perveniendi ad *Entyclopædiam* centalem, & scientiarum atque artium vivam featuriginem.
7. Cabala Arithmetico-Chymica, Specimen exhibens Philosophiæ per numeros Pythagoricæ, Methodumqve in arca-na secretioris Chymiz penetrandi.
8. Vera per ignem Philosophia Spagyrica.
9. Alchymiz virtus & virtus, sive dubiosa acquisitio, tardiosa possessio, periculosa professio, & omnium dulcissima fa-nior meditatio.
10. Resurrectio per naturam demonstrabilis, contra Atheos.
11. Cornu Copiz sive Pandocheum sapientiæ insipientis, sistens collectanea fabulosæ antiquitatis, ad seriâ veritatis indagationem coaptata.
12. Symbola aureæ mensæ XII. nationum continuata, sive Epitome Historiæ Chymicæ, notitiâ Autorum insinians, & inventa singulorum trutinans.
13. Curiosorum *εὐρημα*, decem exhibens inventiones, quæ sunt: 1. Lapis Philosophicus; 2. Liquor Alkahest; 3. Lu-men inextingvibile; 4. Vitrum malleabile; 5. Linea hyperbolica in speculo Caustico, sive sectio Parabolica; 6. Gra-dus longitudinis; 7. Quadratura circuli; 8. Mobile perpetuum; 9. Accurata temporis notitia; 10. Futurorum præscientia.
14. Lapis Physicus Panchrestus, seu Tincturæ Physicæ multifarius usus.
15. Majestas aurifica, sive Elogia Imperatorum, Regum, Principum & Comitum, qui seculis recentioribus Chryso-poeticam amarunt, exercuerunt & viderunt.
16. Specimen artis & Medicinæ auriferæ, per commercium literarium.
17. Elenchus Chymicorum aliquot Germanorum, qui Chrysopoeticæ insudarunt, inventiones illorum examinans, multorum errores notans, ac singulorum fata recensens.
18. Oedipus Basilianus, seu Clavis Clavium scriptorum & manipulationum F. Basilii Valentini, &c.
19. Lapis ignis Basilianus, sive artis Spagyricæ particulare regulinum.
20. Indagatio doctrinæ & excerptorum Philalethæ.
21. Tollius sapientiæ insipientis consultus, sive Demonstratio, exemplo Jac. Tollii, viri omnium literarum, quam fa-cile error obrepere possit in Theoria Chymiz sublimioris, ubi ingenio magis, quam judicio saniori, & praxi manus-ili, imprimis absque gratia divina singulari, confidere audeamus.
22. Epitome Laconica de reverberio Spagyrico, sive Practica Commentatio in Vitulum aureum Joh. Frid. Helvetii.
23. Collegium Practicum in Mich. Maieri Secreta naturæ Chymica, seu Emblemata.
24. Fimi Philosophici dignitas & utilitas.
25. Allegoria Chymica de gemma tergemina Medicinali, circa confinia Utopiz felicitis, in verticoso maris Erythræi gurgite, repertitia.
26. Syntagma de Tincturis gemmarum, Philosophica arte conficiendarum.
27. Tinctura coralliorum, Medica, Chymica & Spagyrica.
28. Aphorismi Acroamatici de Philosophia occulta, seu Alchymia.
29. Planetologia cœli Hermetico-Chymici, & Zodiacus Sophorum.
30. Artis Spagyricæ VII. requisita essentialia, sive VII. auri genera, ex sensu S. Scripturæ, Rabbitorum & Philoso-phorum.
31. Auri astrum *δραμα/τῆρον*, &c.
32. Brevis expositio Summarii summæ, sive Luminis luminum Gebri MSti.
33. Particularia Chymica, imprimis de arcano Chrysopoetico Venetorum.
34. Anatomia Microcosmica Subjecti Philosophici.
35. Medicina Podagra, homines & metalla infestantis.
36. Pharmakon *αδανασίας*, & de usu illius atque abusu.
37. De Vita morientium, & morte viventium.
38. Hippocrates redivivus, seu Comm. in Medicinam Antipestilentialem Hippocratis, juxta ductum Helmontii in Tumulo pestis.

39. Medicus Trismegistus, seu Exegetis triplicis Medicinæ, supernaturalis & Cabalisticæ, Astralis Magicæ, & Spagyrico-Chymicæ.
40. Solvens Catholicum quadruplex, five Explicatio IV. menstruorum Mercurialium universalium, Mercurii Sophici, Alkahest, Alembrot Paracelli, & Alembrot exiccati.
41. Quaternarius Medicus Paracelli, de ejus materia prima, lapide Philosophico, Mercurio vitæ, & arcano tincturæ.
42. Helmontius enucleatus, de ejus Theoriæ & Praxeos Alkahesticæ veritate & defectibus.
43. Diarium Chymicum, seu Praxis Alchymicæ & Spagyricæ, dietim perficienda.
44. Paradoxa Mathematica, per naturam facile explicabilia.
45. Consilium pro artibus deperditis restituendis.
46. Pharmacia Vitriolica, Medica, Chymica atque Spagyrica.
47. Strumarum curatio regia, Medica atque Chirurgica.
48. Vitrum Uromanticum; h. e. Sympathetica affectuum humani corporis cognitio, præservatio & curatio, per decoctionem Pharmaceuticam urinæ in vitro appropriato.
49. Decades aliquot Medicamentorum polychrestorum, facile parabilem.
50. Raphael, five Benedictio Medica matrimonii, continens præcepta & remedia contra Asmothi dominium, discordiam conjugum & sterilitatem.
51. Sancta Virginitas, de coelibatu & vita monastica.
52. Succincta probatio unitatis essentialis morbi & Medicinæ.
53. Monarchia Germaniæ triplex: 1. Politica & majestatis Imperialis; 2. Theologica Evangelicæ religionis, per rationem etiam naturalem, præ omnibus aliis, eligendæ; 3. Medico-Chymica adeptæ scientiæ, cujus vix alibi uberiora monumenta extant.
54. Seculi XVIII. præludium, de appropinquante Elia, & Prodro-mo illius atque vicario, tria maxima rerum momenta adunaturo.
55. Conjecturæ de venturo Noah & Johanne.
56. Incrementa & ornamenta Hamburgensia, quæ æternitati consecrant: 1. Epitome Chronologico-Historica, ab U. C. usque ad hæc tempora; 2. Series Consulium & Senatorum, in qua plurimorum insignia Gentilitia ex MS. vetustis eruuntur; 3. Anagrammata Patricia, viris in republica hac, a Sec. XVII. initio, illustribus dicata.
57. Paraphrasis Heroica Historiæ Tobiz, Canticum Moysi Deut. 32., Parodiæ Horatiæ, & Carmina alia Juvenilia; sacra & profana.
58. Crucis & lucis confinia, seu Commentationes de vita propria.
59. Nucleus Scriptorum primipilorum, per Indices & Collectanea olim digestus, nunc addita Syncrissi, & experientia propria, locupletatus.

Ohe, jam satis est! *Quid tanto dignum dabit hic promissor biatu?*

PAULUS FRICKIUS, Hamburgensis, Med. Doctor & in patria Practicus.

Disp. Inaug. de Medico obstetricante. Trajecti ad Rhenum 1707. in 4. V. *Hamburgum anni 1716. literatum p. 28.*

FRIDERICUS III., Dux lineæ Gottorpiensis Slesvigo-Holsaticus, Adolphi, istius Conditoris, Achillisque Cimbrici, e Christina, Philippi Magnanimi, Hassorum Landgravii, gnata, filius, Friderici I. autem, Danorum Regis, nepos, Gottorpi d. 21. Jun. A. 1568. lucem aspexit (1.). Præceptoris, quem parens ipsi, fratrique Philippo, præfecerat, Ant. Cautii, Nobilis Galli, ductu, in literis ita profecit, ut, 12. annos natus, Lingvæ Latinæ calleret, Gallicam non ignoraret, Græcæ addiceret, & alias etiam disciplinas, una cum historia omnium gentium novantiquæ, familiares sibi redderet (2.). Tredecennis, eodemque gaudens Ephoro, cum fratre Philippo, Academiam A. 1581. adiit Heidelbergensem (3.), & ex illa, post Reëtoratum ejus A. 1583. administratum (4.), in Argentinensem tran-siit, publiceque in hac recitata Oratione Latina omnium applausum promeruit (5.). In patriam hinc reducem fata, defuncto Kal. Oct. A. 1586. parente Adolpho, gubernationi quidem ejus admo-verunt, sed (quæ Virgili de præmature Marcelli excessu erat quærela) Chersoneso huic tantum ostensum ultra superesse haud siverunt. Post semestre enim imperium, vix 19. annos natus, morte præpropere, A. 1587., die Junii, non quinta (quæ in Cypræ *Annales* (6.), Nic. Heldvaderi *Sylvæ Circuli Baltici Chronologica* (7.), & Gvilh. Budæi, perperam illum, FRIDERICUM ERB, in *Norwegia, Ducemque & Episcopum Slesvicensem*, vocantis, *Thanatologiam* Sec. XVI. (8.), irrepsit), sed decima quinta, expiravit. Hanc enim & ipse Heldvaderus (9.) paulo post substituit, & Herm. Schröterus, Ecclesiastes Slesvicensis, sequenti in obitum Friderici Eteosticho, apud eundem (10.), designat:

Post bls qVlnqVe Dies Vhl qVInta reCessit IVnl,

En, FriDeriCe potens, CæLlCa teCta petls.

Defuncto a D. Paulo ab Eitzen, Theologo aulico, sermone in c. 4. *Libri Sapientiæ parentatum* est Germanico, Slesvig A. 1587. (11.) excuso. Conferri de illo, præter jam allegatos, possunt duo in obitum ejus Epigrammata, ob eruditionem eum etiam celebrantia, alterum Jonæ Elverfeldii, *Classæ II. Carminum de Holsatia, ejusque Ordinibus, lit. F. 2. a. b.*, obvivum, alterum Anonymi, ab Heldvadero, l. c., P. II., p. 231., exhibitum, Nicol. Heldvaderi ipsius *Sylvæ Chronologica*, P. I. p. 51. 52. 133., & P. II., p. 227. 231., Ad. Olearii *Comp. Chron. Holf. p. 98. 150. 151.*, Casp. Dancwerthii *P. I. Chorogr. Cimbr. c. 2., p. 13.*, Phil. Jac. Speneri *Sylloge Historico-Genealogica p. 161.*, M. Jerem. Kreutteri, Phor-censis, *Gratulatio in Reddorationem ejus Academicum Elegiaca*, Heidelbergæ A. 1583. in 4. edita, *Pars I. Isagoges mæx ad Hist. Cimbr. c. 13., §. 3., p. 197.*, & Henr. Muhlîi *Diff. I. Historico-Theol. de Reformat. relig. Cimbrica p. 118. 119. 202. 203. 204.*

ELOGIA.

Eberhardo a Weyhe, Parentis ipsius Consiliario, & Jcto deinde Witebergensi (in *Or. cit.*), Princeps audit omnibus virtutibus animi & corporis præstantissimus, qui non tantum linguarum, Latine & Gallicæ, cognitionem & usum reli-quis disciplinis exacte adjunxit, verum etiam, in hac nobilissima ætatis parte, omnium gentium res gestas promptissima memoria tenet, & sine cunctatione depositas reddit.

Pet. Lindebergio (in *Comm. rerum memorab. p. 15.*) *Magnæ eruditionis, probitatis & virtutis Princeps.*

Phil. Jac. Spenero (l. c. p. 161.) *Princeps eruditus & pius.*

SCRIPTA.

- (1.) V. Joh. Ad. Cypræ *Annales Episc. Slesv.*, L. 1., p. 427. (2.) V. Matthiz Paissii *Collationem hujus seculi cum antiquis*, A. 1595. editam, lit. E. 7. b., Eberh. a Weyhe *Or. de Jure Pontificio*, Witeb. A. 1588. excusum, & Nic. Cornopæi *Or. Fun.*, fratri ejus, Philippo, *babi-tam*, lit. B. 2. a. (3.) V. J. H. Horingeri *Collegium Sapientiæ Heidelb. restitutum* p. 84. (4.) V. Melch. Adami *Vitas Jctorum Germ.* p. 258. (5.) V. Cornopæum l. c. (6.) l. c. (7.) P. II. p. 227. (8.) p. 161. (9.) l. c. p. 231. (10.) P. I. *Sylvæ Chronol.* p. 52. 16. (11.) in 4.

SCRIPTA.

Oratio Latina, in Acad. Argent. recitata, quæ in Biblioth. Gottorpiensi (*teste ejus Catalogo*) MSta superest. Programma breve, in exequiis Nicol. Cisneri, JCTi & Consilarii Palatini. A. 1583. Heidelbergz propositum, & in Melch. Adami *Vitis Fictorum Germanorum*, p. 258. 259., recusum.

FRIDERICUS IV., Dux lineæ itidem Gottorpiensis Slesvig-Holsaticus, Joh. Adolphi (Friderici præcedentis germani) ex Augusta, Friderici II. Danorum Regis; gnata, filius, Adolphi nepos, & Friderici I., Monarchæ Danici, Pronepos (cujus majores cæteros Casp. Dancwerthius (1.), & alii Scriptores Genealogici, longa enumerarunt serie (2.)), in arce Gottorpiensi, d. 22. Decembris (non vero, quem Pet. Ambr. Lehmannus (3.) substituit, Novembris) A. C. 1597., sub eodem, quo Christus servator, si Nic. Heldvadæro (4.) credendum, signo natus est & horoscopo, a Mart. Horkio & Eman. Bocarro Commentationibus (quæ in Bibliotheca Gottorpiensi *avædæro* superant) illustrato Astromanticis. Lingvarum scientiarumque, non Principi solum necessariarum, sed & eruditæ propriarum, cognitione mature, in prima ætate, per magistros imbutus idoneos, iter in regiones instruit exteras, sed A. 1616., ob Parentis, d. 31. Martii, se absente, extincti, obitum, e Gallia a matre in patriam est revocatus (5.). In hanc M. Aug. redacti, finitroque brevi, quod sub tutela Christiani IV., Danicæ Regis, & Joh. Friderici, Archiepiscopi Bremensis, Avunculi illius, hujus autem patris sui, exegerat, tempore (6.); & feudo Ducatus Slesvicensis a Rege, d. 2. Dec. A. 1616., per Godschalcum Ventinium & Joh. a Wilsch, Legatos, Coldingz impetrato (7.); ditionum avitarum Holsat-Gottorpiensium universarum, jure primogenituræ, aggresso gubernationem, Ordines illarum ac subditi solenne A. 1617. præstiterunt homagium (8.). Summa his cum laude, in pace, cujus studiosissimus erat, quamque ipso promittebat nomine, tranquilla, primo præfuit decennio, & interea temporis multa in regimine prudenter emendavit Politico, Reformatosque, qui in aulam, aliæque patriæ loca, irrepserant, Theologos, & hos inter, Phil. Cæsarem, supremum Ducalium Ecclesiarum antistitem, a parente in Jac. Fabricii Senioris, Doctoris Lutherani, ab officio a se remoti, locum digne subrogatum, revocato in aulam Fabricio, ejecit. Unionem inter regnum Danicæ Ducatusque Cimbricos, A. 1533. functione stabilitam publicâ, A. 1623. ac 1637., cum Christiano IV., Rege avunculoque suo, renovavit (9.), arcemque avitam Gottorpiensem horto gemino ingenti ac pulcherrimo, ædificus compluribus splendidissimis, aliisque munimentis ac ornamentis eximiiis (10.), sumptibus nullis parcens, magnifice adeo ampliavit, instruxit & exornavit, ut regis etiam palmam possit reddere dubiam. A. 1619. Remonstrantes, e Belgio federatæ ferali Pseudosynodi Dor-dracenz decreto ejecti, potestatem novam, in qua libero sacrorum exercitio (Pontificiis deinde & Mennonitis etiam concessio), aliisque gaudent immunitatibus, ad Treni Eidoræque confluentem, in Stapelholmia, Ducatus Slesvicensis provincia, extruendi civitatem ab illo impetrarunt, & condidit A. 1621. ceptam a Principis hujus sui, cujus auspiciis pulcherrime exurgebat, & subita capiebat incrementa, nomine Fridericopolin appellarunt (11.). Quam cum 7. Id. Nov. A. 1623. prima Friderici vice inviseret, *Panegyricum* ei, nitidum sane & lectu dignum, *ad eam dicendum scriptum*, cum fieri hoc occupationes vetarent publicæ, incolarum nomine, obtulit, & paulo post Hamburgi (12.), permissu ejusdem, edidit, Marcus Gvaltherus, Scholz Remonstrantium moderator. In bello inter Ferdinandum II., Imperatorem, & Christianum IV., Danicæ Regem, ferali, cum copiæ Cheronesum hanc A. 1627. invasissent Cæsares, Fridericus, ab his, cum neutri adhærere parti frustra desiderasset, non in oppida solum reliqua, sed arcem etiam Gottorpiensem, præsidium admittere coactus, Regem ita irritavit, ut ab ipso, in arce hac, M. Aprili A. 1629., obsidione, sed, lito pacis nuncio allato, mox soluta, cingeretur (13.). Quæ tempestas bellicæ monibus etiam incolarum Nordstrandiz, milites recipere detrectantium Cæsares, adversus Principis mandata & ministros, occasionem præbuit seditiosis, ægre gemino ipsius in hanc insulam itinere, A. 1628. & 1629. suscepto, & carcere Demagogorum (quorum neminem morte naturali decessisse, Olearius, Heimreichio, popularium suorum patrono, contradicente, perhibet) Gottorpiensi diuturno, compressis (14.). In magno tunc Principem vitæ versatum esse discrimine, cum Oleario, Spenerus (15.) testatur, de suo insuper addens, eum, cum, obitum, ex insula recipere se cogeretur, ad indignationem commotum, diris, quibus rebellibus, ut, quantum undis jam eminent, tantum illis mergerentur, esse fertur imprecatus, illam devovisse, quinquennio post, maxima ejus parte d. 11. Oct. A. 1634. a mari absorpta, Iusto DEI judicio impletis, acceptoque hujus infortunii nuncio, & animo, post primum terrorem discussum, recepto, exclamasse: *Iustus est Deus, hæc ipse iis fuit imprecatus*. Pace Cimbriz A. 1629. restituta, Fridericus, hæcenus cælebs, ad conjugium animum appulit, & nuptiis cum Maria Elisabetha, Joh. Georgii I., Electoris Saxonici, filia (per quinque sibi lustra superstita, ac A. 1684. defuncta), Dresdz d. 21. Febr. A. 1630., pompa, quam, præsentia sua, præter Imperatoris, & Electorum aliorum, Legatos, complures etiam augebant Principes, celebratis magnifica (16.), octo ex hac mares, & totidem sæmellas, sustulit. E quibus lucem aspexere:

A. 1630., d. 15. Dec., Sophia Augusta, Johanni, Duci Anhaltino, A. 1649., d. 16. Sept., elocata, & d. 12. Dec. A. 1680. mortua.

A. 1631., d. 14. Nov., Magdalena Sibylla, Gustavi Adolphi, Ducis Gûstrovio-Megapolitani, ab A. 1654., marita, d. 20. Sept. A. 1719. extincta.

A. 1632., d. 29. Sept., Joh. Adolphus. A. seqv. 1633. defunctus.

A. 1634., d. 6. Jun., Maria Elisabetha, Ludovici, Landgravii Hasso-Darmstadini, ab A. 1650., conjux, d. 17. Jun. A. 1665. extincta.

A. 1635., d. 17. Jul., Fridericus, Lutetiz d. 2. Aug. A. 1654. vivis ereptus.

A. 1636., d. 23. Oct., Hedwigis Eleonora, Carolo Gustavo, Regi Sveciz, A. 1654. nupta, & A. 1710. mortua.

A. 1637., d. 1. Sept., Adolphus Augustus, eodem Anno, d. 20. Nov., juxta Dancwerthium & *Tabulas Geneal. Tubingenses*, sequenti autem, juxta Olearium, extinctus.

(1.) P. I. *Chorogr. Cimbr.*, c. 2., p. 8-13. (2.) V. Phil. Jac. Speneri *Syloges Historico-Generalogicæ*, Famil. II., p. 108-174., *Tabulas Geneal. Tubingenses*, & scripta hujus generis alia. (3.) P. I. *des tezt berchenden Europæ* p. 66. (4.) P. II. *Sylva Chronologica Circ. Baltici* p. 260. (5.) V. Ad. Olearii *Compend. Chron. Hols.*, L. 10., p. 180. 187., & Spenerum l. c. p. 167. (6.) V. Spenerum l. c. p. 162. (7.) V. Nicol. Heldvadæri Narrationem hujus, quam vocant, investituræ Germanicæ, Slesvigz A. 1616. ib. 4. excusam, Ad. Olearium (ad A. 1617. eam perperam referentem) l. c. p. 187., & P. I. *Isagoges inæ ad Hist. Cimbr.*, c. 8., §. 5., p. 142. (8.) V. Joh. Ad. Cypræi *Annales Episc. Slesvic.*, L. 3., c. 6., p. 432. (9.) V. Olearium l. c., L. 12., c. 22., p. 165. (10.) V. de his Dancwerthium, l. c., P. II., c. 9., p. 110. 141., & Olearium l. c., L. 12., c. 22. & 23., p. 166-172. (11.) V. de illa Cypræum l. c. p. 432., Dancwerthium l. c., P. II., c. 11., p. 136. 137., Olearium L. 10., c. 2., p. 189. 190. 191., Henn. Henningi *Or. Paneg. in obitum Friderici*, p. 9. 9., Mart. Zelleri *Descript. Dan., Norw. & Hols.*, P. II. p. 41. 42., Spenerum l. c. p. 169., & *Isagoges inæ ad Hist. Cimbr.* P. II., c. 5., §. 6., p. 108. 109. 110., ac P. III., c. 4., §. 5., p. 357-358. (12.) A. 1623. ib. 4. (13.) V. Spenerum, l. c. p. 169., 164., & Olearium, Lib. XI., c. 8., p. 230. 231. 232. (14.) V. Olearium Lib. XI., c. 6., p. 222-225., Ant. Heimreichium in *Chronico Frisia Borealis*, c. 15., p. 374-402., & Spenerum l. c. p. 167. 164. (15.) *ibid.* p. 167. 164. (16.) V. Cypræum l. c. p. 432. 433., & Olearium, Lib. XI., c. 8., p. 233. 234.

A. 1638., d. 8. Oct., Joh. Georgius, Episcopi Lubecensis Coadjutor, in regno, d. 25. Febr. A. 1655., defunctus Neapolitano.
 A. 1640., d. 18. Febr., Anna Dorothea, Abbatissa Quedlinburgensis Coadjutrix.
 A. 1641., d. 3. Febr., Christianus Albertus, Parentis in ditionum Holsato-Gottorpiensium imperio Successor, d. 27. Dec. A. 1694. vivis exemptus.
 A. 1642., d. 16. Mart., Gustavus Ulricus, d. 23. Oct. ejusdem anni mortuus.
 A. 1643., d. 11. Jul., Christina Sabina, A. seqv. 1644. extincta.
 A. 1646., d. 16. Maji, Augustus Fridericus, Episcopus, ab A. 1666., Lubecensis, d. 2. Oct. A. 1705. defunctus.
 A. 1647., d. 24. Aug., Adolphus & Elisabetha Sophia, gemelli, e quibus hæc eodem anno, d. 16. Nov., ille vero sequenti 1648., d. 26. Dec., expiravit.
 A. 1649., d. 6. Febr., Augusta Maria, Friderico Magno, Marchioni lineæ Durlacenzæ Badensi, A. 1670. elocata (1.).
 A. 1633. Dresdam ad focerum Fridericus iter instituit (2.), sequenti autem 1634. M. Oct., Christiani V., Danorum Principis, cum Magdalena Sibylla Saxonica, Conjugis suæ germana, nuptiis Hafniæ, Legatus Imperatoris, cum splendido comitatu interfuit (3.). Sub finem A. 1633., ut subditorum commercia in ipsam usque Asiam propagaretur ingentibus (qui debitis haud levibus provincias gravarunt (4.)) impensis, & nullo horum, ob Batavorum, aliarumque gentium, molitiones contrarias, cum emolumento, Phil. Crusium & Ott. Brüggemannum (capite, post reditum, ob perperam atque insolenter admissa, truncatum), Consiliarios suos, ad Mich. Fedrowizium, magnum Moscoviz Ducem, ac denuo A. 1635., ad eundem, & Schach Sefi, Persarum Monarcham, ablegavit, & post iter sexennale, in aulam suam, tum Legatis ad se Persico ac Russico, A. 1639. vidit reduces. Legationis hujus, a Joh. Joach. Bechero (5.), Commerciorum Holsatico-Persicorum difficultatem ostendente pene insuperabilem, stultitiz sapientis infimulata, historiam Ad. Olearius, Secretarii in illa munere functus, in grandi *Hodapariæ Moscovitico-Persici* Volumine Germanico, in linguas etiam Gallicam, Anglicam & Belgicam, translato, fusc exposuit, & Pauli Flemmingii, qui eidem interfuit, Poemata, Latina pariter atque Germanica, passim non parum illustrant (6.) A. 1640., Ottone, ultimo Comite Holsato-Schaumburgico, extincto, partem Comitatus in Stormaria Pinnebergici tertiam (duabus Regi Daniz, avunculo, relictis) suis quidem adjunxit ditionibus, sed paulo post, Johanne fratre, Episcopo Lubecensi, invito & indignante, Christiano, Comiti a Ranzou, Proregi Cimbrico, vendidit (7.). In bello Svecico priori, A. 1644., Tonningam suam, Eiderstadiz urbem, munit (8.). In posteriori, cum, ad regem licet se professus, Caroli Gustavi, Svecorum Regis, generi sui, partibus haud obscure adhæsisset, hujusque ope A. 1658., in pace Roefchildenfi, Friderico III., Danorum Monarchæ, ad incitas fere redacto, supremum suæ Ducatus Slesvicensis partis, a nexu feudali liberatæ, & Collegii Canoniorum Slesvicensis, imperium, Præfecturamque Svabstediensem, extorsisset, copius fœderatorum Friderici auxiliariis, post bellum a Svecis instauratum, suas invadentibus ditiones, ex arce Gottorpiensi (ab his paulo post occupata), in idem Eiderstadiz propugnaculum, cum aula universa, d. 14. Sept. eodem A. 1658., profugit (9.). Illic, cum, semestri vix elapso, in morbum, cui D. Joel Langellottus, Archiater, & D. Dortmundius, e Batavia accersitus, mederi frustra conabantur, aliquot hebdomadam incidisset gravissimum, testamento condito (10.), d. 16. Aug. A. C. 1659., ætatis autem non 63. (ut Henningius (11.) tradidit), sed 62., vivis est exemptus. Qui defuncto, jure primogenituræ (in ejus gratiari, familiæ Holsato-Gottorpiensi, cum Serenissimi titulo, aliisque privilegiis a Ferdinandis II. & III., Imperatoribus, concessæ (12.)), in ditionum omnium successit imperio, Christianus Albertus, filius e superstitibus natu major, exuvias parentis, Tonninga, post obsidionem ejus solutam, & pacem patriæ restitutam universæ, abductas, anno demum 1661., d. 30. Jan., sepulchro in civitatis Slesvicensis Basilica ducali, pompa funebri, intulit, splendidissima, ab Ad. Oleario, Biblioth. Gottorpiensi Præfecto, scripto peculiari enarrata Germanico (13.). Nummi unciales, memoriæ ejus in his consecrati exequiis, & defuncti exhibentis imaginem, Ectypon Per. Ambr. Lehmanni *Observationes Anni 1707. Historice* sistunt vernaculæ (14.). De Symbolo, quo delectatus est, gemino (1. *Virtutis gloria merces; 2. Non est mortale, quod opto*) Nic. Scribonius (15.) & Ad. Olearius (16.) consulantur. Virtutes quæ in illo effulserunt, Christianas, morales, Politicas, fusc complures celebrarunt, quos paulo post enumerabimus, tam superstitis, quam defuncti, Encomiastæ. Nos soli, quæ proprius nostrum spectat institutum, & ob quam A. 1642. in Ordinem illustrem Carpophorum Germanicum (die Fruchtbringende Gesellschaft), sub agnomine des *Hochyeachteten*, est receptus (17.), eruditioni paulisper adhuc immorabimur multiplici, Theologicæ, Medico-Chymicæ, Physicæ, Mathematicæ & Historicæ, cum linguarum variarum, Latinæ, Græcæ, Hebrææ (qua Codicem V. T. legebat Biblicum (18.)), Gallicæ & Italicæ, peritia conjunctæ (19.). Curiositati suæ in singulis incredibili præclara & plane eximia, sumptu ingenti, paraverat subsidia, Bibliothecam insignem, a Parente quidem funditam, sed a se quotannis liberaliter auctam, magnifice exornatam, & ordine, per Ad. Olearium, ei præfectum, meliori dispositam, quam omnibus, præter Gvelfherbytanam, Henningius, Encomiastes justo benignior, prætulit Germanicis (20.), & Museum rerum naturalium, artificiale & Exoticarum rariorum, isti contiguum, Enchusæ a Bernh. Paludano, Medico in Batavia percelebri (21.), collectum, ab hujus hæredibus, A. 1651. per Olearium, istuc ablegatum, grandi arce coemptum, accessionibus deinde locupletatum innumeris, ab eodem Oleario Volumine peculiari (quod Slesvigæ A. 1666. & 1674. (22.) prodiit) descriptum vernaculo, & ab eruditis certatim celebratum hominibus (23.). Chymicis ejus studiis, quorum amorem numismate etiam testatus est memorabili (cujus Iconem & descriptionem Wilh. Ern. Tenzelius,

(1.) De XVI. hisce liberis (e quibus XVIII. superstiti nati sunt nepotes ac nepes) V. Olearium *Lib. 12.*, c. 24., p. 373. 374. 375. Danewerthium, l. c., p. 1., c. 2., p. 13. Spenerum l. c., p. 166. *Tabulas Genealogicas Tubingenses*, P. A. Lehmanni *P. I. des kœniglichen Europe*, p. 95. 96. 97., aliisque Scriptores Genealogicos. (2.) V. Nic. Scribonii Elogium in reditu ex illo, *L. 2. Iustorum Gæstrop.*, p. 64. 69. (3.) V. Spenerum l. c. p. 164., & den curieusen Gesch. d. t. Calender Dänemarks und Holsstetns p. 8. (4.) V. Spenerum l. c. p. 165. Conf. de Legatione hæc, ejusque scopo, & fructus inde sperati impedimentis, Andr. Hoyer *Kurz gefasste Dänemärkische Geschichte* p. 367. 368. (5.) In der Rarischen Weisheit und Weisen Rarheit, P. II., n. 7., p. 103. 104. (6.) Confer de eadem legatione Olearium *Lib. XI.*, c. 10. 11. 22. c. 13., p. 241. 242. 245-257., H. Henningi l. c. p. 11., Spenerum, l. c., p. 164. 165., & P. I. *Isagoges mee ad Hist. Cimbr.*, c. 2., §. 7., p. 143. 144. 145. (7.) V. Spenerum l. c. p. 165. (8.) V. Olearium, *Lib. XI.*, c. 10., p. 278., Henn. Henningi p. 9., & Spenerum p. 165. (9.) V. Olearium, *Lib. 12.*, c. 17., p. 140., & Henn. Henningi l. c. p. 9. (10.) V. Henn. Henningi p. 17. (11.) in titulo *Orat. funebriæ Panegyricæ*. (12.) V. Olearium *L. 12.*, c. 21., p. 364. 365., Spenerum p. 164., & Heimreichium l. c., c. 10., p. 250. (13.) Conf. de illa ejusdem Olearii *Compend. Chron. Hols.*, *Lib. 12.*, c. 6., p. 302. 303. (14.) n. 29., p. 217-220. (15.) in Epigrammatis in illa Græco-Latinis, *Lib. 2. Iustorum Gæstrop.*, p. 64. 65. (16.) l. c., *Lib. 12.*, c. 21., p. 362. 363. (17.) V. Georg. Neumarchii *Neupressenden Dalmban* p. 276., & Christ. Gryphii *Entwurf der Ritterorden* p. 311. (18.) V. Olearium, *L. 12.*, c. 21., p. 303. (19.) V. H. Henningi *Orat.*, p. 4. 5., ejusque *Dedic.* p. 5. (20.) V. H. Henningi *Or.*, p. 6., Olearium *L. 12.*, c. 22., p. 308., & Danewerthium *P. II. Chorogr. Cimbr.*, c. 2., p. 110. (21.) V. de illo, Museoque ejus, Gotfr. Hegniti *Itinerarium Friso-Holland* p. 50-52. (22.) in 4. (23.) V. Olearium in *Comp. Chron. Hols.*, *L. 12.*, c. 22., p. 308., Danewerthium l. c. p. 110., Henningium p. 6. 7., Spenerum p. 165., Joh. Dan. Majoris *Carlsbad nach der neuen Welt*, *12. F. 1. b. F. 2. a.*, & *Bibliothecam sine libris* p. 14., Sam. Reyheri *Diff. de Rege Mathematico*, c. 2., n. 53., Casp. Seppitarii *Lib. de Janus Veterum*, c. 34., p. 245., M. Salom. Schlegelii *Diff. de Pinacothecis*, Lips. A. 1668. editam, §. 17., & P. III. *Isagoges mee ad Hist. Cimbr.*, c. 4., §. 2., p. 352. 353.

Tenzelius, in *Bibliotheca Curiose Anni 1705. vernacule Sect. VIII. (1.)*, exhibuit, sed perperam illud Friderico, Ducis Holstato-Norburgensi, Symbolo nostri de gloria Virtutis mercede, illi insculpto, reclamante, vindicavit), Laboratorium inservit instructissimum, cui Frid. Zobelius & Joel Langellottus, Archiatri, summam in iisdem adepti gloriam, praeferunt. Nec silentio sunt involvenda duo admirandae artis Automata Astronomico-Cosmographica, juxta delineationem ipsius ingeniosissimam, A. 1654. & seqq. ab Andr. Böschio, Lamburgensi, Mechanico Dadaleo, & in Mathesi versatissimo, dirigente laborem Ad. Oleario, Principis hujus sui etiam Mathematico, tabrefacta, quibus similia Europam, imo orbem majorem universum, non vidisse, praeter Olearium, Henn. Henningi & D. G. Morhofius (*pignora hanc imperii vocans Cimbrici, & fati iis aliquid subesse, arbitratus*) sunt pervasi (2.). Alterum horum est globus anceps & grandis cupreus, XI. pedum gaudens diametro, in horto arcis Gottorpiensis boreali, ejusque conclavi spatiofo, collocatus, & tympani ope circa axem assidue rotatus aqvarii, in cujus horizonte ambulantes telluris faciem, partes & loca praecipua, in superficie convexa, in ventre vero mensae, decem admittenti spectatores curiosos, assidentes caeli totius, ejusque linearum, circulorum & siderum singulorum, ex argento, praeter solem crystallinum, confectorum inaurato, non figuras solum, sed & motus, ortus atque occasus veros, in superficie concava, quae vultu contemplari. Alterum Sphaera est Systematis mundani armillaris orichalcea, longe maxima (IV. enim pedum habet Diametrum), & globum artificio superans admirabili, ad Nic. Copernici hypothesen stupenda accuratissime adornata, & mundum universum clandestinis ordinariisque, juxta illas, moribus agitatum, cum superimposita Ptolemaici sphaerula Systematis, stupentibus sistens oculis. Utrumque, praeter ipsum (qui & copiosam magis illorum descriptionem est pollicitus (3.)) Olearium (4.), fufius, partim adumbrarunt, partim celebrarunt, Sam. Reyherus (5.), Joh. Dan. Major (6.) & D. G. Morhofius (7.) globum solum Henn. Henningi (8.), Bernh. Varenius (9.), Joh. Dan. Major (10.), D. G. Morhofius (11.), Vinc. Coronellus (12.), Wilh. Ern. Tenzelius (13.), Eberh. Gvern. Hapelius (14.), Geogr. Paschius (15.), & Joh. Alb. Fabricius (16.): Sphaeram autem Copernicanam Joh. Dan. Major (17.), aliquoties jam laudatus. Curiositati denique, quae res gentium dignatur & cognoscere audebat exterarum, laudabili Hodæporica tot, de quibus suis locis est dictum, debemus egregia, Ad. Olearii Russico-Perficum, aliaque Joh. Alb. Mandelslovii, Georg. Anderfoni, Volqvardi Ivarii & Henrici ab Uchteriz, Ministrorum illius atque subditorum, Orientalia, jussu ejus partim conscripta, partim ab Oleario juris facta publici. Tanta literarum varii generis peritia tum alios Fridericus XVI sui Principes superaverit, Mæcenatem etiam eum fuisse Cimbricum, summoque amore & benignitate Musarum in ditionibus suis cultores amplexum rei, literarum incrementa sollicite promovisse, nemo mirabitur. Hoc sine A. 1635., Jacobis Fabriciis duobus, Patre ac filio, Theologis suis aulicis, hortantibus, Gymnasium illustre alumnorum Ducalium Bordsesholmense gratuitum, praefecto illi Paulo Sperlingio juniore, Viro longe doctissimo, instituit, & ab A. 1639., Juvenis XXXII., non in isto solum, sed & ex eo dimissos, & Ephori eruditi curae conceditos, in Academiis Julia ac Roskochiensis, triennio integro, donec ad maturitatem sua perduxissent studia, singulis de victu, amictu, sumptibusque ceteris necessariis, prospiciens, liberaliter sustentavit (18.). Imo in Academiam Gymnasium hoc immutare constituerat, & privilegia a Ferdinando III., Imperatore, jam obtinuerat necessaria, sed, paulo post, ingruente belli Svecici tempestate, ne effectum id daret, impeditus, & ante finem ejusdem mortuus, Academia hujus Kilonii A. 1665. condita gloriam Christiano-Alberto, filio & Successori, reliquit. In aula sua Gottorpiensi, praeter ministros ordinis Politici & scholasticos, quorum plerique, ad exemplum Principis sui, literas non solum amabant, sed & praeclare in iisdem erant versati, eruditos assidue aluit Ecclesiarum suarum Antistites, Oratores sacros, Archiatros, Mathematicos, Bibliothecarios, & liberorum suorum puerorumque nobilium Praeceptores, quorum permulti, famam ingenii monumentis meriti posthumam, suis a nobis locis sunt celebrati. Sed & commercium ei literarium, non cum Ferdinandis solum II. & III., Imperatoribus, aliisque Regibus & Principibus XVI sui potentissimis (19.), verum etiam cum Viris regionum exterarum ob doctrinam eximiam illustribus, intercescit perpetuum. Epistolarum ad eum, Hugonis Grotii unica (de rebus Lutetiae, d. 27. Mart. A. 1622., exaratae Gallicis, & in Gudianarum Appendice (20.) A. 1697. publicata), & Athanasii Kircheri quaternarum, ipse olim apud Virum illustrem, Marqv. Gudium, vidi & vasa. Complures ad se ab illo, & singulari quidem benevolentia ac humanitate, esse perscriptas, Pet. Joh. Faber, Ludovici XIV., Galliae Regis, Confiliarius & Archiater, in Dedicatoria MSti sui Chymici, voces Phraesque Chymicorum veterum obscuras explanantis, illi A. 1653. transmisit, & A. 1690., in Appendice Anni VIII. Decursu II. Miscellaneorum Acad. Nat. Curiosorum (21.), Noribergae a D. Gabr. Claudero, Aulæ Saxo-Altenburgicae Medico (a quo jam ante, in Diff. de Tinctura universali (22.), idem, ob curiositatem, & insolitam, in vocabulis ac terminis Chymicis explicandis, perspicuitatem, erat commendatum), editi, testatur. Praeter hunc, ut subditos ipsius & ministros (e quibus Joh. Ad. Cypræus A. 1634. *Annales Episcoporum Slesvicensium*, Ad. Olearius A. 1647. *Itinerarium Russico-Perficum*; Casp. Danwerthius A. 1652. *Chorographiam Cimbricam*, Joh. Vorstius A. 1658. *Philologiam Sacram*, Lev. Nicol. Moitkhus A. 1659. *Consolationem Socratis*, aliique plures alia, tutelæ ipsius Epistolis commendarunt Encomiasticis) taceam, & celebrioribus exteris A. 1651. Herm. Conringius *Librum de Purgatorio*, & Andr. Tacqvetus, Jesuita Antwerpensis *μαθηματικῶν, Cylindricorum & Annularium Libros IV.* (23.), nomini ejus, velut judicis de studiis suis, ob doctrinam multiplicem, maxime idonei, inscripserunt.

Fufius celebratur in Marci Gualtheri *Panegyrico* (de quo in vita jam dictum est); illi ad coram dicendum *Scripto*, & Hambucgi A. 1623. in 4. excuso, Oswaldi Belingii *Pyramide* cui Poemate erecta Germanico (Slesvigæ 1643. in 4.); Matthiae Wasmuhti, Theologi Kiloniensis, *Panegyrico*, eternitati ejus consecrato (Slesv. 1655. in fol.), Henningi Henningii. Hufensis, Sobolis ejus illustrissimæ Praeceptoris, *Oratione Panegyrica funebri Hebraea, Lessu Chaldaico, Epicedio Syriaco, Voto Arabico & Epitaphio Graeco*, addita versione singulorum Latina, junctim Lugd. Bat. A. 1660. in 4. maj. impressis, Pet. Musæi, Er. Mauriti, Casp. Marchii, D. G. Morhofii & Mich. Watfoni, Professorum Kiloniensium, *Orationibus*, in Acad. Kilon. inauguratione habitis, & Alex. Jul. Torqvati, Chiliarchæ Svedici, *Declamatione Panegyrica*, illis, in *Historiae suae ejusdem inaugurationis Appendice*, A. 1666. praemissa, Ad. Olearii *Historia exequiarum*

Ccc 2

il ius

(1.) in frontispicio ejus, Iconem sistente, & p. 749. 750. (2.) locis num. seqq. allegandis. (3.) in Praefat. der Beschreibung der Gottor. Kunstammer. (4.) in Comp. Chron. Holst., Lib. 12., c. 23., p. 369-372. (5.) in Diff. de Rege Mathematico, c. 2. §. 42. (6.) in der Beschreibung nach der neuen Welt. lib. F. 2. a. (7.) Or. I in Acad. Kilon. Inaug. p. 10. (8.) in Or. Fun. Paneg. in obitum Friderici §. 7. (9.) in Geographia generali, Lib. III., c. 32., p. 747. (10.) in Genio errante, lib. F. 2. & seqq. (11.) in tribus in illam Epigrammatibus Primitiis Pernassii Kilon., in Opp. Poet. p. 63. 64., insertis. (12.) Lib. III. Epitomes Cosmographicae, P. I., c. 3., in Adis Erud. Lips., M. Jul. A. 1694., p. 333., allegato. (13.) in Dial. Mensr. Germ., M. Jun. A. 1692., p. 443-447., ubi Latina etiam globi exhibetur inscriptio. (14.) Parte II. Relationum Curiosarum Germanicarum (a Tenzelio citata) p. 105. 106. (15.) in Tr. de curiosis hujus seculi inventis, c. 7., p. 555. 556. (16.) L. IV. Biblioth. Graecae, P. I., c. 14., p. 405. (17.) in Bibliotheca sine libris p. 14. (18.) V. Casp. Danwerthii P. III. Chorogr. Cimbr. c. 4., p. 192., H. Henningi l. c., p. 7. 8. 24., & P. IV. Usages mea ad Hist. Cimbr., c. 1., p. 377. (19.) V. Ad. Olearii Comp. Chron. Holst., L. 12., c. 22., p. 364., & c. 23., p. 372. 373. (20.) num. 97., p. 123. 124. (21.) p. 75-107. (22.) c. 1. & 6. (23.) V. Sam. Reyheri Mathesis regiam, a. 1., p. 12.

illius Germanica (Slesv. 1661. in fol. reg.), & Compendii Chronici Holfatici, iidem vernaculi, *Libris X. XI. XII. & XIII.* ferme integris, p. 186-394. Nicol. Scribonii variis in ejus nomen, titulos singulos, Symbola, natalem & reditum, Anagrammatis & carminibus, *Libro II. Lufuum Gottorpiensium*, p. 29-34. 64-70., exhibitis, & Joh. Ristii Carmine Encomiastico (quod in *Parnasso Teutonico*, p. 11-14., invenies) Germanico.

Conferri de illo, et tot aliis, ante allegatis, præsertim merentur Joh. Ad. Cypræus in *Annalibus Episcoporum Slesvicensium*, *Lib. III.*, t. 6., p. 432. 433., Casp. Danckwerthius in *Chorographiæ Cimbricæ Epist. Dedic.*, nec non P. I., c. 2., p. 13., & P. II. t. 9., p. 110. 111., Phil. Jac. Spenerus in *Sylloge Historico-Genealogica* p. 161-167. 173. 174., Sam. Reyherus in *Rege Mathematico*, c. 2., §. 40., & in *Diff. de Mathesi regis*, c. 2., p. 42., Jac. Wilh. Imhofius in *Notitia Procerum S. Rom. Imperii*, p. m. 639. 640. 641., Joh. Franc. Buddæus *T. II. Lexici Historici Germanici* p. 177., Pet. Ambr. Lehmannus in *den Historischen Remarques A. 1707.*, n. 28., p. 217-220., & *Parte I. des jêhr beschendenden Europæ*, p. 95. 96. 97., ac *Isagoges mez ad Hist. Cimbr.* P. I., t. 8., §. 7., p. 143. 144. 146., & c. 13., §. 4., p. 199-202.

ELOGIA.

(e plurimis paucissima, eruditionem ejus præcipue celebrantia).

Nicol. Scribonius (*l. c.* p. 29) hoc in eum exhibet Anagramma:

*Fridericus, Hæres Norwegiæ, Dux Schleswicensis & Holfatiæ, Stormariæ & Dittmarshiæ,
Comes Oldenburgensis & Delmenhorstensis, &c. &c.*

*En Here, si Ducum ingens decus & laus, es artis & Martis lux, Themidos Sol, in omni
scientia absolutus; es fortis Heros; i Here, adde, rite rege, ac ita cresce.*

Joh. Rutgerius, Consil. Syccicus, in Epistola æverdo jø ad Joh. Meursium A. 1622, exarata, ita de illo: *Princeps est, ut breviter dicam, in quem omnes & singule singulorum familie sue Principum virtutes confluerunt. Inter alia eruditione summa ipse & doctorum Mæcenas unicus magnanimus, liberalis, sobrius. Nullum otium a ipso, nisi honestissimis & Principe dignis exercitationibus, teritur.*

Pet. Joh. Faber, in Ep. Dedic. MSi sui (de quo paulo ante dictum) Chymici, ejus peritiam Chymicæ deprædicat.

Marcus Gvaltherus (in Paneg. cit., lit. d. 2. a. b.) ita eum alloquitur: *Tu, Princeps celsissime, non Latine tantum & Atticæ facundia penu instructus, sed & Theoricis Prædicisque disciplinis ita imbutus es, ut pauca in eo genere esse videantur, quæ acumen suum fugiant. Quæ jura legesque, ad probe administrandam humano generi justitiam, præscribere, nec ista a cognitione tua aliena sunt. Rerum vero præteritis seculis gestarum quanta notitia! quam fida memoria! quam apta cum præsentibus collatio? quam pulchre ex omnibus istis in officina mentis adornata ad omnes usus concinnatio? &c.*

Joh. Adolpho Cypræo (*l. c.* p. 432.) *Princeps audit heroici ac generosissimi animi, multarum linguarum ac diversarum regionum cognitione ac usu præclarus ac insignis, verum gerendarum peritissimus, justitiæ ac pacis amantissimus.*

Joh. Henr. Meibomio (in Ep. Dedic. Mæcenatis sui p. 5.) *Principum literatissimus, & literatorum Princeps.*

Bernh. Varenio (*L. 3. Geographiæ generalis*, c. 32., p. 747.) *omnis eruditionis, imprimis Mathematicæ & Physicæ, non tantum fautor & promotor, sed etiam peritissimus & diligentissimus cultor.*

Pet. Dan. Huetio (*dans l' Histoire du Commerce des anciens*, Prince plein de vertu.

Lev. Nicol. Moltkius (in Ep. Dedic., Consolationi suæ Socratis A. 1659. præfixa) *vastam illi tribuit, non quidem scholasticam, sed magno Principe dignissimam, eruditionem.*

Joh. Vorstius (in Ep. Dedic. Philol. Sacræ) ita ipsum compellat: *Non de literis tantum Latinis, verum etiam de ipsis Græcis atque Hebræis, raro inter viros principes exemplo, judicare vales, ipsosque adeo librorum sacrorum fontes Græcos atque Hebræos versas.*

Joh. Ristius (in Carm. ad eum Encomiastico Germanico, supra citato) eum vocat einen hochberständigen, und in allen fürsttreflichsten Wissenschaften viel und hochersfahrenen Herrn, und sehr grossen Fürsten, fuisseque, ob linguarum sacrarum, Physicæ, Chymicæ, Botanicæ & Matheseos, peritiam, extollit.

Henn. Henningii in Orat. Fun. Paneg. Hebrææ versione Latina p. 4. s.) ita de illo: *Lingvas calluit plurimas: lingua Latina, Gallica, Italica, expedite scivit loqui: lingua Græca & Hebræa ipsi quoque fuerunt nota, sicut & disciplina Philosophicæ, nec non facultates superiores, Physica, Astrologia, Astronomia, Medicina, Jurisprudentia. Cum Italo, sine interprete, norat loqui Italice, cum Gallo Gallice, & cum Latino Latine: cum Philosophis, cum Physicis, cum Astrologis, cum Astronomis, cum Medicis, cum JCis, egregie potuit conferre sermones. Non reperti sunt multi Principes seculis jam decursis, neque reperiuntur hodie multi, neque futuris reperiuntur temporibus, qui cum ipso, hoc quidem in genere, possint conferri atque comparari. Ita sectatus est literas, & ita, omni ex parte, per varias artes doctum extulit caput.*

Phil. Jac. Spenero (in *Sylloge Historico-Genealogica* p. 16.) *Princeps audit varia eruditione, Theologica, Politica, Chymica, & imprimis Mathematica, cultissimus.*

Sam. Reyhero, Principibus eum Mathematicis annueranti (in *Diff. de istis*, c. 2., §. 40., & in *Mathesi regia*, c. 2., p. 42.), *Princeps, qui, quemadmodum prudentia imperandi multos Reges superavit, sic acumine ingenii multis Mathematicis palmam præripuit.*

Gabr. Claudero (in *Diff. de Tinctura universali*, c. 5.) *Mæcenas tam in genere rei literariæ, quam in specie Medico-Chymicæ, incomparabilis.*

Jac. Wilh. Imhofio (*l. c.*) *Princeps clarissimus, atque elegans liberalium studiorum, omnisque doctrinæ, & auctor & admirator.*

Mart. Zeilero (in *Descript. Dan., Norw., Slesv. & Holf.*, P. I., p. 14. 15.) *Princeps laudatissimus; it. (P. II. p. 42.) Princeps virtutum omnium splendore eminentissimus.*

Georg. Henr. Götzius, in *Diff. de Principibus Græcæ doctis* p. 26., his eum, *Partem I. Isagoges mez ad Hist. Cimbr.* p. 199. secutus, accensuit.

SCRIPTA.

Sibyllæ Erythrææ Sortilegium; opusculum paucarum pagellarum Geomanticum, ἀνώνυμος in 8. excusum, quod, titulo destitutum, Joh. Mohtius, Consiliarius Danicus, Hainzæ mihi olim in sua ostendit Bibliotheca, & Principi huic debere affirmavit, Clavem ejus addens in Bibliotheca Gottorpiensi asservari. Quacum an eadem sit Geomantia ἀδίστοτος, quam inter Bibliothecæ Gottorpiensis MSSa delitescere ex horum Catalogo didici, alii dispiciant.

Nicolai Episcopi Methonenfis, Ἀναπύξτης τῆς θεολογικῆς σοφιστικῆς Περὶ τοῦ τῆς Λυκίης, πλατωνικῆς Φιλοσόφου, Editio Græco-Latina affecta, imo jam inchoata, sicut hæc Epitola Joh. Rutgerii, ad Joh. Meursium A. 1622. perscripta, & paulo ante laudatz, verba testatur: *Ut parens (Joh. Adolphus) Theologiam Procli dedit, ita ejus liberalitate Nico-*

laum

laum Methonensem expectamus, quem a suo Typographo Graece & Latine excudi curat, qui gentilia Procli deliria e fandum Jesu Christi confutavit.

Epistolæ, quas cum Athanasio Kirchero commutavit, prodierunt in *Reliquiis Manuscriptorum omnis ævi Diplomatum ac Monumentorum* Joh. Pet. Ludovici, *Tomo V.*, Francofurti & Lipsiæ A. 1723, in 8. edito V. *Acta Erud. Lips.* M. Mart. A. 1724. p. 131.

ANTONIUS FRIDERICI, Hamburgensis, Med. Doctor.

Disp. Inaug. de Hæmorrhagia uteri. Lugd. Bat. 1665. in 4.

(An idem ille sit cum Antonio Friderici, Med. Doctore & Archiatro Svecico, ante A. 1699. mortuo, ac in *Novis Lit. Lubec.*, M. Jul. A. 1699. p. 206. memorato, mihi haud constat)

JOHANNES FRIDERICUS, Flensburgensis, M. Friderici Johannis, Ecclesiæ Nicolaitani, filius, A. 1603. in lucem editus, in itinere ad externos, cui novennium, juvenum aliquot nobilium Ephorus, impendit integrum, vena Poeticæ præstantia Ferdinandum II., Imperatorem, sibi conciliavit, & ab eo, coram salutato, nobilitatis donatus est privilegiis, novisque insignibus, hoc ab ipso met descriptis Hexasticho:

*Dat galeam leibi simulacrum, laurea crissam,
Linteæ pro phaleris tensa MEMENTO MORI.*

Littera Pythagoræ clypeum portaque figunt:

*Si sapis, æternum si cupis, arcta subi.
Hæc mea nobilitas, studium virtutis & artis:
Mortis posthabui, fortis amore, notas.*

In patriam redux, laurea Poetica a Willichio Westhovia, Com. Pal. Casareo, Philosophica autem Hafniæ, A. 1633. Joh. Resenio, Logices & Metaphysices Professore, impetrata, Rectoris scholastici, in urbibus Danicæ Congiensi, Maltæ Mogienfi ac Roeschildensi, functus est officio, & in ultima, Gymnasii simul regii Professor suæ Poeticæ, ædisque Cathedralis Canonicus. Morte immatura, d. 9. Apr. A. C. 1641. & æt. 38., decessit, & e conjugio cum Maria Globia (a qua Epitaphium, gemina inscriptione, Prosæica, & huic addita Will. Westhovii Metrica, ornatum, mariti, in æde Cathedrali Roeschildensi, dicatum est memoriæ), filiam unicam, Annam, reliquit superstitem, Erasmo Bartholino, Medico & Mathematico Academiæ Hafniensis percelebri, A. 1661. elocatum (1.). Superest effigies ejus, æri eleganter A. 1636. insculpta, & sententiis Emblematisque compluribus, Epigrammate in insignia proprio, paulo ante recitato, Elogiis D. Ludovici ab Hornigk, Medici Francofurtensis, & D. Joh. Henitii, Poliatri Augustani (cui *Gratiarum corcum audit ac Hiantidum, dives eruditionis atque virtutis penu*), Metricis, ac Symbolis ipsius sequentibus, exornata, litteras nominis ac patris experimentibus initiales:

1. Jesu Favente	2. Justificante fide.
3. Jesu Favor Mea Gloria.	4. Jehova Fidelis:
	Ille Fidam:
	Ipse faciet.

Hymnus Latino-Danicus *αὐτοψα*, de nova æstate Vitæ æternæ. Hafniæ 1629. in 8.

Hymnus Litaneuticus, seu Pœnitentialis, Latino-Danico-Germanicus. Hafn. 1629. in 8.

Hymni hujusmodi complures alii Latino-Danici, adjectis, nominis omitti loco, Symbolis, sigillatim, diversis annis, in 8. editi.

Epithalamia, & carmina alia, non inelegantia, sparsim itidem publicata.

(An *Oratio Metrica in natalitia Jesu*, Hafniæ A. 1622. in 4. excusa, quam Johanni Friderico Cervino Alb. Bartholinus, in *Lib. de Script. Dan.* p. 71., & Ol. Borrichius, in *Dissert. de Poetis* p. 173., tribuunt, huic nostro, cujus alia vidi carmina, eodem anno Hafniæ edita, an vero alteri, debeatur, dubius hæreo.)

MICHAEL FRIDERICI, Wilsfria Stormarsus, A. 1624., d. 15. Jan., Medicinæ Doctor Witebergæ creatus (2.), & paulo post, eodem anno, urbis Flensburgensis (uti ex Actis hujus didici publicis) Pharmacopola constitutus ac Poliater.

Disp. de Febre quartana intermittente, Præfide D. Henningo Arnixo. Helmstadii 1618. in 4.

JOHANNES FRISCHIUS, Hamburgensis, Ecclesiæ urbis Altonaviensis vicinæ Lutheranz, per annos XXXI., Diaconus, Novellarumque Altonaviensium scriptor, M. Augusto A. 1692. exeunte defunctus.

Disp. Historico-Theologica de Waldensibus, Præfide D. Eg. Strauchio Jun. Witeb. 1659. 1663. & 1675. in 4.

Schauplag Barbarischer Schlawerey der 4. vornehmsten Kaubstädte, Algiers, Tunis, Tripoli und Salee (unter den ersten Nahmensbuchstaben J. F.) Altonæ 1666. in 8. durch einen andern Autorem sehr vermehrt, und zum andern mahl gedruckt, Hamburgi 1694. in 8. Recensum ejus exhibuit Pet. Rabus, in *Bibliotheca Europa Belgica*, M. Mars. & Apr. A. 1695., p. 214-217., Autorem vero, e symbola mea, detexit Vinc. Placcius, *T. I. Theatri Anon. & Pseudon.* c. 11., p. 463.

Christliche Neujahrsgedanken, in gebundener Rede seiner Gemeine A. 1672. vorgetragen. Altonæ 1672. in 4.

Des Historischen Tagweisers, oder der Umweisung dessen, was sich, in der Christenheit, von Tage zu Tage, zugehagen, Erstet Theil, begreifend die Jahre 1670. 1671. 1672. 1673. Altonæ 1675. in 8.

Erbaulicher Ruhstunden, oder Unterredungen, darinn allerhand nützliche und erbauliche Materien abgehandelt, zugleich auch die fürnehmsten Begebenheiten unserer und der vergangenen Zeiten mit Gelegenheit angeführt werden, fünf Theile. Hamburgi 1676. 1677. 1678. 1679. 1680. in 8. In Belgicum eas deinde sermonem, sed alio a se dispositas ordine, novisque locupletatas observationibus, traduxit Simeon de Vries, & junctim (sub titulo der Historischen, Philosophischen ende Politischen Rustupren) Amstelodami A. 1681. in 8. denuo edidit. Georg. Haccio (in præfat. des Biblischen Lebensbrunnens) Dialogi hi Frischiani utilissimi audiunt & doctissimi (sehr erbaulich und gelahrt).

Unvorgreiffliche Erörterung der Frage: Was von der Polygamie zu halten? Hamburgi 1677. in 4.

Historie der Erbtöchterin Falsette, so in diesen Landen neulich beandt worden. A. 1686. in 12. Scriptum *αὐτοψα* editum, quod, sub finem des Schauplazes der Betrieger, Hamburgi, A. sequ. 1687., in 8., est recusum.

Nützliche Seelenlust, oder das bittere Leiden und Sterben unsers Herren Jesu Christi, nach den 4. Evangelisten, in deutschen Versen und die Musick gebracht, durch J. F. H.S.A. (i.e. Joh. Frischium, Hamb., Sacerd. Altonav.) Hamb. 1688. in 8.

Gedenksprüche, in 12. (Catal.)

BERNHARDUS FRISIUS, Lubecensis, J.U.D. in patria M. Majo A. 1687. defunctus, cum annos 43. esset natas Vitam ejus enarrarunt Frid. Gerdesius, in *Progr. Inaug.* A. 1674. En. Svantenius in *Progr. funebri*, & J. H. & Seelen P. III. *Athen. Lubec.* p. 35. 36. 37.

(1.) V. de illa Er. Vindingii *Hist. Acad. Hafn.* p. 423. 424. (2.) V. Gotfr. Sveci *Acad. Witeb.*, lit. Hbb. 1. a., & Andr. Sennerti *Lib. I. Athen. Witeb.* p. 118.

Trauer-Nede, bey der zu Isehoe, d. 9. Febr. A. 1690., geschehenen Versepung Fr. Catharina Hedwig Brocktorffin, Gräfin von Ranzou, gehalten. Glückstadt 1690, (Allegatur a C. F. Paulino im Philof. Gevtrabend, c. 5., p. 107. 108. & im Hochgelahrten Teutschen Frauenzimmer p. 110.)

INEDITA five PROMISSA.

Exegesis Genealogico-Historica familiarum Slesvigo-Holsaticarum nobilium praezipuarum, inprimis autem Ranzoviz & Alefeldiz, quam se, ab aliquot jam annis, sub manibus habere, per literas, d. 7. Jan. A. 1690.; mihi significavit, uti P. I. *Isag. ad Hist. Cimbr.*, c. 14., §. 3., p. 201., jam est monitum.

Joh. Henr. Boeckler Notæ utilissimæ in Justo Lipsii Politicorum libros, Argentinz, e privatis illius prælectionibus, diligenter collectæ, quarum editionem D. G. Morhofius (*T. I. Polyhist.*, l. 2., c. 12., p. 464.) ab eo jussit expectari.

M. LAURENTIUS FRISIUS, Abela (præfecturæ Tunderensis pago) Cimber, & Matthiæ, istius Parochi (*infra memorandi*), filius, Magister Kilonii, d. 22. Jan. A. 1666., a Morhofio creatus, eodemque tempore Parochiæ tractus Ripensis præfectus Bredtroensi, M. Apr. A. 1684., filia Willehado Fabricio, Pastori Ecclesiæ Loidtensis doctissimo, elocata, vivis excessit. Lingvæ Hebrææ interiori præsertim excelluit atque inclauit peritia, ejusque ope non in S. Codicis solum, & Prophetarum imprimis, feliciter (admitto tamen doctrinæ, cui favebat, Chiliafticæ fermento), versatus est Exegesi, sed Poësin etiam ac Profodiam Hebræorum genuinam, tum in opere majori inedito, tum in *Epiromé* hujus juris facta publici, primus omnium commonstravit, ac sæculo nostro restituit. Cum enim observaret, vulgarem illam, quam Rabbini, & Grammatici, horum simii, tyronibus inculcant, non solum rudem esse, incultam atque imperfectam, sed & plane ridiculam, rejecta illa, & vestigiis Præceptorum desertis, ope collationis genuinorum Poëseos Græcæ, Latinæ ac Germanicæ, principiorum, naturæ Sermonis Hebræi, Musices genii, numerorum rationis, & Psalmorum canticorumque Propheticoorum constructionis, soleriter instituit, Poeticam Lingvæ sacræ novam adornavit, cultum suæ & elegantia omnium applausum merituram, qui glandibus, post fruges repertas, vesci stultum existimant. In hac, uti *Epiromes* fusius exponit *præfatio*, perspicue pariter atque methodice, regulis & exemplis ostendit plurimis, tum quænam Poëseos Propheticæ, hucusque ignotæ, & incassum a tot eruditissimis vestigatæ, vera sit ratio, tum quomodo facillime, ex eodem fundamento, plures quam CXXX. carminum μονοκύλων (πολύκυλλα enim indumenta sunt) species elegantissimæ & jucundissimæ queant exhiberi.

SCRIPTA EDITA.

Profodia Hebraica Epitome bipartita, methodo facili breviter ostendens: 1. Principia Accentuationis Hebraicae fundamenta, ejusque usum primum, praeceptum Analyticum; 2. Veram Poeseos Propheticae rationem, ac elegantem ex hujus fundamento, carminum Hebraeorum fabricationem. Hafniz 1671. in 4. Compendium hoc operis, de quo modo dictum, & mox iterum dicitur, majoris, præter Janum Bircherodium, Theologum Hafniensem (cujus Censura illi est præfixa), M. Joh. Henr. Hænerus, Philologus Jenensis eximius, in *Miscellaneis Philologico-Criticis*, num. 7., hæc verbis commendavit: *Carmina Rabbinica floccifacimus, utpote inducta contra genium linguae Hebraeae tempore illo, quo mas versus Leonicos faciendi invaluit. Ore rotundiore Musam Hebraeam canere non ita pridem docuit Laur. Frisius, in Epitome Profodiae Hebr. bipartita. Ab Adr. Baileto (T. IV. des Jugem. des Savans, P. I., p. 115.) Frisius præcipuis Poetices Hebraeae Scriptoris, ob istud, accensetur.*

Marthiz Frisii, parentis, Tabula Historiz N. T. Apocalypticæ Synoptica, Lüneburgi A. 1683. in fol. ab illo edita, cum præfatione, in qua suum ab ea in aliquibus dissentium, quem *Meditationes* olim *Apocalypticæ* fuit ostensuræ, est professus.

Der herzlich gekrönte und wol belohnte Kampf eines gläubigen Christen, oder Leichypredigt über Catharina Clausens, auf
2 Tim. IV. 7. 8. Slesvig: 1683. in 4.

Unmaßgebliche Druckfassung, was, nach dem geoffenbahrtten Worte Gottes, in der noch hinterstelligen Zeit der Welt, vor dem jüngsten Tage, sonderlich geschehen, und wie sich ein jegliches ordentlich nach einander zutragen werde; den Liebhabern der Historien und Prophezeiungen zu Lust und Dienst A. 1678. aufgesetzt von M. L. Fr. Amstelodami 1684. in 4. In scripto hoc posthumo, sub literis nominis edito initialibus, futuræ Papatus & imperii Turcici everisionis, Judæorum autem conversionis & in Palestinam reductionis, aliarumque, quas Chiliastrz subtiliores ante diem expectant Pantomatum mutationum, probabilitatem multis S. Codicis vaticiniis modeste astruit, &, in horum versione, a Lutherq., Accentuum & contextus ductu, se nonnunquam recessisse, fatetur. Chiliaismi subtilioris amasiis recentioribus, ob istud, a me, P. II. *Isagoges ad Hist. Cimbr.*, c. 6., §. 10., p. 170., & hanc secutus Casp. Sagittario, in *Introd. in Hist. Eccl.*, c. 35., Sect. 22., p. 922., ac Vinc. Placcio (Joh. Wilh. Petrizi, cui tunc nondum mota erat controversia, Hyperaspisten eum fuisse, ob phrasin Sagittarii ambiguum perperam intellectam, falso credente), T. I. *Theatri Avon.* & *Pseudon.*, c. 11., p. 422. 423., est annumeratus.

INEDITA

INEDITA.

Profodiz Hebraicæ Opus bipartitum, ultimam Autoris manum nondum expertum, cujus Parte prima Accentuationis doctrinam, Schindlerum, Helvicum, Bohlium, Ledeburium, Varenium & Wasmuthum, duces secutus, faciliore, quam illi, methodo, proposuit, & errores nonnullorum modeste notavit; secunda autem genuinam Poeseos Hebrææ rationem nemini hætenus exploratam, detexit, & invento hoc alios recte uti docuit. Plura de illo, præter jam ante a nobis allata, *Epitomes* ejus, A. 1671. editæ, *Epistola* suggeret *Dedicatoria*.

Apocalypsis Apocalypseos, oder Historische Erklärung der Offenbarung Johannis (qvz Rostochii A. 1706. proditiis, in Catalogo Nund. Lips. Anni illius vernali, p. 17., falso traditur).

Exegesis Apocalyptica. (Tria hæc scripta ultima Autor, in *Conjecturis de rebus futuris millennii temporibus*, n. 1684. editis, passim promisit atque allegavit.)

Reliquisse eum complura istius argumenti, duobus primæ [in fol.] magnitudinis comprehensa voluminibus, a Casp. Herm. Sandhagio etiam, Antistite Holsatico, accepi, qui sibi, in istis, suis subiectis censuræ, multa placuisse, nonnulla quoque displicuisse, profitebatur. Editonis illorum desiderium Frid. Breclingius, in *Catalogo testium veritatis* [Tom. IV. *Hist. Eccl. Gossæ. Arnoldi inserto*], n. 118., p. 772, est testatus.

MARCUS FRISIUS, Vici in Stormaria Colmarienfis Parochus.
Köſtliches bewehrtes Heilpflaſter vor betrübte Herzen, bey Abſterben der ichtigen, oder Leichpredigt über Siegfried Ranzon,
Erlaſſen auf Einſehen Edl. Dan. Baummann, aus Hof. II. 19. Hamb. 1629. in 4.

Erbsitten auf Eonstorf, Königl. Dän. Hauptmann, aus Hol. II. 19. Hamb. 1629. in 4.
 Reichspr. über Hans Horst, Adlichen Verwalter auf Colmar und Newendorf, aus Rom. XIV. 7. 8. 9. Glückstadt 1647.
 in 4. Ddd 4 MAT.

MATTHIAS FRISIUS, Cimber, & patria quidem (si Lipenium (i.) audias) Flensburgensis, A. 1605. in lucem editus, Diaconus Föhrensis fuit ab A. 1629. (V. Krafti mss. f. 401.) & deinde Parochiz in præfectura Tunderensi Abelenfis, ab A. 1636., Pastor (2.), Vir egregie doctus, & filiorum patristantium, hosque inter Laurentii (*supra laudati*), parens, Wilstrupiz, in ædibus generi, M. Apr. A. C. 1672., & æt. 67., mortuus (3.).

Disp. de Lingvæ sanctæ eximio usu, ejusque discenda remoris, Præfide M. Steph. Cindarso, Borussio. Gryphuswaldiz 1626. in 4.

Tabula Synoptica Historiz N. T. Apocalypticæ, qva, faciem prælucente M. Andreæ Romdorphii, Canonici Ripensis, Paraphrasi Apocalypica *αὐτῶν*, compendiarie ac Prophetica Historiarum N. T. Ecclesiasticarum, sub imperio cumprimis Romano, delineatio *αὐτῶν* exhibetur, a Laurentio filio edita. Lüneburgi 1683. in fol.

Leichpredigt vom geistlichen Kampfe, und darauf erfolgenden Freudenkrone, der christgläubigen Gottesfinder, über Sara, Christ. Braunii, Past. zu Eugum, Ehefrau, aus 2. Tim. IV. 7. 8. Hamburgi 1641. in 4.

M. Andr. Romdorphii, Canonici Ripensis, Paraphrasis Apocalypica, cujus, notis & se illustratz, editionem, in *Catalogo Nund. Lips. A. 1665. Vern. p. 38.*, pollicitus est, sed absque successu.

PAULUS FRISIUS, Lubocensis, idem, ni fallor, cum isto, qui, in Reformatorum castra transgressus, ab horum in aula Gottorpiensi patronis M. Enocho Svantenio, a Gymnasio Bordesbolmentis Receptoratu & Pastoratu remoto, in officiis istis A. 1612. datus est successor, sed nec ipse diu iisdem gavissus: V. Mart. Coronzi Jun. *Antiqq. Bordesbolmentis MSS.*, & P. IV. *Isagoges mee ad Hist. Cimbr.*, c. 1., §. 7., p. 379.

Tractatus brevissimus de tempore ministerii Christi, & ordine in lectione Evangelistarum observando. Witteb. 1604. in 4. (laudatus etiam ab exteris, Gvilh. Crowæo, Lutheranis Frisium æccensente, in *Elencho Interpretum S. Script. p. 285.*, & Jacobo le Long P. II. *Biblioth. Sacra*, c. 14., p. 38+.)

[Diversus a nostro est Paulus Frisius, Laubanensis Lusatus, *Comparationum Dialecticarum inter Ramum & Melanchtonem, Libris III.* Francofurti A. 1590. in 2. editatus, scriptor, & utriusque conciliator, quem, in Joh. Christoph. Becmanni *Catalogo Biblioth. Francof. p. 185.*, perperam cum illo confundi, in *Homonymoscopia, Sect. II.*, c. 7., §. 45., p. 676., jam est monitum.]

VINCENTIUS FRISIUS, Hamburgensis, J. U. Lic.

Disp. Inaug. de Legibus in genere. Basileæ 1636. in 4. Recusa in *Volum. novo Dissp. Inaug. Jurid. Basileensium*, a Georg. Deckero, Typographo, A. 1653. ibidem impresso, num. XI., p. 59-610.

Carmen Jambicum prolixum, Joh. Angeli Werdenhagii *Operi de rebus publicis Hanseaticis*, Francof. A. 1641. in fol. excuso, præfixum.

HENRICUS FROBENIUS, Hamburgensis, Georgii Ludovici, Typographi & Bibliopolz eruditi, *Tomeque II.*, celebrandi, filius, & in officina utraqve, Typographica & libraria, successor.

Cum præfatione sua Hamburgi A. 1644. in 12. publicavit D. Bernh. Svevi, Poliatri Winshemiensis, Chirurgischen Wundenbericht (*Compendium de inspectione vulnerum*), in 2. Bücher abgetheilet, und durch einen Liebhaber dieser Künste verdeutsch. Cujus versionis auctoritatem Autorem esse D. Bernh. Langwedelium, Medicum Hamburgensem, suo loco docebimus.

HIERONYMUS FROBENIUS, Hamburgensis, Georgii Ludovici itidem filius, J. U. Lic. & in patria Practicus, d. 19. Sept. A. 1639., sexennio ante parentem, extinctus. V. Epitaphium Parentis, in Theod. Anckelmanni *Inscript. Hamburg.*, n. 52., & Nic. Scribonii Phaleucos ad filium Anagrammatico-Encomiasticos, *Lib. V. Lufuum Gottorpiensium p. 103.*

Disp. Juridica miscellanea, Præfide D. Jac. Gothofredo. Genovæ 1625. in 4.

Disp. Inaug. de Homagio. Argentinz 1627. in 4.

GEORGIUS FROMMIUS, Hofgardiz, prædio Civitati vicino Hatherslebiensi, patre Johanne, matreque Cæcilia Georgiæ, V. Id. Oct. A. 1605. natus, studiis humanioribus in schola Hatherslebiensi ac Gymnasio Lüneburgensi, sublimioribus autem, & in his Mathefi, in Academiis Julia, Lipsiensi, Witebergensi, Francofurtana, Rostochiensis, & tandem Hafniensi, diligentia eximia, & non minori vacavit successu. Fratrum deinde Kragiorum, Ottonis ac Chilonis, studia in Athenæo, per annos aliquot, moderatus Sorano, natu ex his majoris (regni postea Danici Senatoris) & Christiani Scheelii, quinqueennio sequenti in Belgio, Anglia, Gallia & Italia, fuit Ephorus, istoque finito, a Casp. Erasmo Brochmanno, Episcopo Seelandiz incluto, ut filium suum unicum, Christianum, ad externos itidem deduceret, perſuſus, biennio Leidz ac Londini exacto, in metropoli hac Angliæ A. 1638. defuncti solas Hafniam reportavit exuvias. Quadriennio sequenti filiorum Christiani Frisii, Cancellarii regii, juniorum, partim Hafniz, partim vero Soræ, egit Præceptorem, hujusque commendatione adjutus, A. 1643. Academiz Hafniensis professionem Logicam, nec multo post Oratoriam, obtinuit, ac in Mathematica tandem Christ. Longomontano, Doctore suo, A. 1647. successit. Cui cum quadriennio vix præfuisse unico, & interea temporis bis Ordinis (a quo Magistri titulum A. jam 1641. impetraverat) Decanatu esset functus Philosophici, tresque e conjuge Eliza, D. Laur. Scavenii, Seelandiz Episcopi, filia, A. 1645. ducta, mares, & gnatam unicam, M. Petro Fossio, scholz urbanæ Hafniensis, elocatam, Reçtori, sustulisset, ipse etiam, morte immatura, d. 19. Aug. A. C. 1651., & æt. 46., est extinctus, Wilhelmumque Langium successorem nactus haud imparem. Fossius vitam Mathematici hujus eximii D. Joh. Müllerus, Academiz Hafn. Antecessor, in *Programmate funebri*, & Er. Vindingius, istud secutus, in *Acad. regie Hafn. Historia p. 359. 360. 361.*, exposuerunt. Epitaphii, in æde ei Mariana erecti, Epigraphen Pet. Resenius, in *Inscript. Hafn.* p. 87., exhibet.

Conferri de eodem possunt Pet. Gassendi *Lib. VI. de vita Tyeb. Brabei*, p. 206., Alb. Bartholini *Lib. de Script. Dan.* p. 47., meaque ad hunc *Hypomnemata p. 186. 187. 220.*, Henn. Wittenii *T. I. Diar. Biogr. Sec. XVII.*, ad A. 1651., & Pet. Winstrupii Jun. *Tetrastichon in cognomen ejus ominosum, Lib. III. Epigramm. p. 1072.*

SCRIPTA LATINA EDITA.

Diff. Astronomica de mediis ad Astronomiam restituendam necessariis, pro Christ. Longomontani Introductione in Theatrum Astronomicum Hafniense, cum Joh. Bapt. Morino, Math. Professore Parisino, instituta, ejusque Coronidi Astronomiz restitutz opposita. Hafniz 1642. in 4. Morini *Defensionis Astronomie restitutz, contra G. Frommii*, Parisiis A. 1644. in 4. excusa, ei que repositz, scripto responsum est sequenti.

(1.) P. I. *Biblioth. Theol. p. 38.*

(2.) V. *Effigiem ejus, Tabula præfixum Apocalypica.*

(3.) V. M. Andr. Amderi *Epicedium in obitum ejus Germanicum, P. II. der Tunderischen Hinfertigkeit*, p. 127. 128. 129.

Respon-

Responsio ad Joh. Bapt. Morini Defensionem Astronomiz restituta. Hatniz 1645. in 4. Hanc vicissim, teste Lud. Jacobo (in Bibliographia A. 1648. Parisina), impugnavit Anonymus, in Epistola castigatoria adversus G. Frommium, circa fundamentalem Astronomiz restitutionem, Morino inscripta, & Parisiis A. 1648. in 4. edita.

Disp. Philol. de legendis cum fructu Latinis melioris notæ Scriptoribus. Hafn. 1648. in 4.

Exerc. Physico-Mathematica. Hafn. 1648. in 4.

Exercitationum Sphæricarum Prima de principiis. Hafn. 1648. in 4.

Secunda de Terræ & maris superficie. ib. 1649. in 4.

Tertia de Terræ parvitate. ib. 1650. in 4.

Arithmetica Danica, seu brevis & perspicua Institutio Arithmeticz Astronomicæ, vulgaris & Geodæticæ, jussu regio, in usum Gymnasiorum & scholarum Daniæ, conscripta. Hafniz 1649. & 1660. in 4.

GERHARDUS FROST, Lubecensis, J. U. Doctor.

Disp. Jurid. Inaug. de Consuetudine, Præfide D. Frid. Gerdessio. Gryphiswaldiz 1623. in 4.

LAURENTIUS FUCHSIUS, Kiloniensis, Johannis, Jcti & Consulis urbani, filius, Joachimi ab Alefeld, Aug. & Holsato-Gottörpiensis tunc Præfidis, circa A. 1696., Secretarius.

Joh. Fuchsi, Parentis sui, Introductionem ad Processum Holsaticum, cum Epistola sua ad Alefeldium dedicatoria, Kilonii A. 1696. in 4. edidit.

JOHANNES FÜHRSEN, Hamburgensis, d. 23. Febr. A. 1606. in lucem editus, cum studio, cui a parentibus in prima consecratus erat infantia, Theologico operam Wirebergz, Rostochii & Gryphiswaldiz, navasset haud infelicem, primus Palzomonastrerii (des alten Klosters), in Archiepiscopatu Bremensi, Ecclesiastes Lutheranus A. 1634. hac lege est constitutus, ut, alternis eundem cum sacerdote Pontificio ambonem conscendens, moniales ejus a sacris Romanæ abducere conaretur Ecclesiæ. Quadriennio post (d. 23. Sept. A. 1638.) a Friderico III., Archiepiscopo tunc Bremensi, & Rege postea Danico, in ade ipsius civitatis Bremensis Cathedrali, Reformatis nuper erepta, religionis Lutheranæ publicum instaurare exercitium, primumque illius Antistitem agere, jussus, octodecim annis summa cum laude isti præfuit, & Lutheri doctrinam, voce pariter atque scriptis, adversus Conradum Belgium, aliosque Doctores Calvinianos, est tuitus. A. 1655. a Carolo Gustavo, Rege Sveciz, ad *ἐπισκοπὴν* Ecclesiarum Episcopatus Verdenensis vocabatur supremam, & cum honorem hunc, gregis, cui jam præerat sacri amore motus, detrectaret, d. 26. Oct. vel novam istam vocationem jubebatur amplecti, vel sacro apud Bremenses munere se abdicare. Hoc noster, quam illud, facere maluit, & ab auditoribus invitis in urbem patriam dimissus Hamburgensem, A. seqv. 1656., V. Kal. Jan., locum illic inter templi Catharinæ Ecclesiastas vicissim obtinuit. Sacro & hic officio singulari fide est functus & industria, strenuus pietatis & praxeos Christianæ Ergodioctes, censor vitiorum acerrimus, & Parrhesiastes, in probris & decoribus sui etiam ordinis cordate perstringendis & castigandis, imperterritus. Ex his illegitimam sacrorum munerum per connubia Simoniaca præstationem scripto peculiari detestatus est & improbavit vernaculo, adeo erudito, solido & nervoso, ut, quid ad *γυναικονομίας* istius Ecclesiasticæ, & successionis in parochiis hæreditariæ, patronis reponi possit, non videam. E patria tandem terrena in cælestem, d. 11. Sept. A. C. 1673., & æt. 68., translatus, filios illi virtutis suæ reliquit æmulos, ac, in his, Casparum Theodorum, Chrysostomum Hamburgensem, Petrinumque Ecclesiæ Archidiaconum, Johannem Henticum, Med. Doctorem, ac Johannem Fridericum, J. U. Licentiatum, cui vitæ paternæ debeo notitiam. Conf. de illo Joh. Alb. Fabricii P. II. *Memor. Hamburg.* p. 881.

Disp. prolixa de persona Christi, Præfide D. Paulo Röbero. Witeb. 1631. in 4.

Eobund Danckpredigt. Hamb. 1638. in 4. (*Catal.*)

Die Hoheit und Würde aller gläubigen Christen, oder Leichpred. über Ottonem Ascanium Fresen, des Stiftes zu Bremen Decanum, auß Röm. XIV. 7. 8. Bremz 1641. in 4.

Der hocherfreuliche Wechsel unserer Sünden mit Christi Friede, oder Leichpred. über Alb. Heckenberg, J. U. D. und des Stifts Bremen Syndicum; Ib. 1641. in 4.

Anima Davidis benedicens, oder Leichpr. auß Ps. CIII. in 4.

Vale Bremense, oder Christl. Valetpredigt, auß Phil. II. 12., in der Thumkirche zu Bremen, gehalten. A. 1656. in 4.

Christl. und gründl. Unterricht vom Beruffe zum Predigamte, wie, sowohl Patronen, als Candidaten, sich dabey gebühlich zu verhalten haben; insonderheit von der Frage: Obs recht sey, daß heutiges Tages die Predigerwahlen mit der Ehe also verknüpft werden, daß man fast keinen mehr zum Dienste befördern wil, er habe denn die Ehe vorher mit dieser oder iener Frau in person unwiederruflich versprochen? auß dem unschätzbaren Worte Gottes, und reiner Theologen Schreften, vorgestelt. It. Bremz 1673. in 4. Scriptum egregium, omnibusque ministerii Ecclesiastici Candidatis merito commendandum, quo promotiones hujusmodi 1. *ἀγροφύς*, 2. *ἀντὶρροφύς*, 3. Ordini Ecclesiastico ac conjugio noxias & ignominiosas, 4. ædificationi Ecclesiæ contrarias, & 5. conscientiis Patronorum, Candidatorum, Sponsarum, aliorumque, summo opere graves esse atque periculosas, solide ac *ἀναγίγνωσκοντες* ostenditur. Conf. de illo P. IV. *Isag. ad Hist. Cimbr.*, t. 10., §. 19. p. 196. 197.

Scripta complura de Controversiis Lutheranorum cum Reformatis Polemica *ἀπορίθμια*, ab eo, & Conrado Bergio, Th. D. ac Antistite ædis Angarianæ Bremensis Reformato, sibi invicem opposita, quæ Führsenius editioni quidem destinaverat, sed, cum inopina Adversarii morte *ἐκνήνοισ*, ad finem nondum perducta, interrumpere, imperfecta in lucem protrudere noluit.

(An Joh. Fürsenii Disp. de Officio Magistratus circa religionis & reip. defensionem, in 4., teste Catalogo quodam, edita, huic, an vero alteri *δουνύμω*, debeatur, mihi non est exploratum.)

JOHANNES FRIDERICUS FÜHRSEN, Hamburgensis, (Bremensis vocatur in *Hamburgo Literato Anno 1716. p. 30.*) Johannis, modo laudati, filius, J. U. Licentiatum titulum in Academia (cujus Universitatis Jctorum A. 1674., teste *Catalogo Lætionum anniversario*, erat Syndicus) adeptus Patavina, celebris postea causarum in patria forensium Patronus.

Theses Juridicæ Inaugurales. Patav. 1675.

Josiz a Rheden, metallifodinarum Anhaltinarum Administratori, mercatorum aliquot Hamburgensium, clientium suorum, nomine, scripta (de quibus *Nova Lit. Germ.*, M. Jun. A. 1704., p. 236. 237., plura docebunt) opposuit sequentia:

Stellionatus circa metallifodinas Anhaltinas famosissimus, oder auffführliche Relation von vielen, bey den Hochfürstl. Anhaltischen, zu Harggerode und Güntersberg gelegenen, Bergwerken, außgeübten erschrecklichen Betrieglichkeiten, welcher gestalt dieselbe, nachdem sie etliche hundert Jahre stille gelegen, A. 1692. wieder aufgenommen, reichlich gesegnet befunden, und

und mit grossen Kosten bis 1698. gebaut, nachmahls aber, wegen grosser in der Administration und Rechnungen verübter Betrügerey, wiederum ins stecken gebracht, und, durch gewissenlose Practiques, mit einer 300000. Rthlr. überstreichenden Schuldenlast, auch andern unerträglichen Oneribus, wiederrechtlich beschweret worden: Opus ingens, excusum Hamburgi A. 1703. in fol.

Apologia pro Stellionatu circa metallifodinas Anhaltinas famosissimo, oder kurze, jedoch gründliche, Vorstellung, daß die, A. 1703. gedruckte, Fürstl. Anhaltische Berg-Relation vor keinen Pasquill (wie Ogentheil denselben an hohen Orten angeben wollen) geachtet werden könne, &c. Hamburgi 1704. in fol.

JOHANNES WERNERUS FUHRSEN, Hamburgi die 10. Sept. A. 1694., patre Johanne Friderico, J. U. Licentiatu & Advocato celebri, natus, praecox ingenii, sed brevis ævi, juvenis, praeter Lingvarum Latinæ, Græcæ, Gallicæ, Italicæ Anglicæque, peritiam, Historiz etiam, ac literariz præsertim, Geographiæ, Politicæ atque Jurisprudentiæ, cognitionem sibi paraverat haud vulgarem. Verum, cum e Gymnasio urbis patriz, ac Joh. Alb. Fabricii, doctoris eximii, convictu, in Academiam M. Augusto A. 1712. vix migrasset Kiloniensem, mensibus tantum duobus elapsis, die 23. Octobris, eodem anno ætate Christianæ, ætatisque decimo nono ineunte, morte spem præclaram, de se conceptam, fefellit immatura. Vitam ejus, non sine laudibus plurimis, fusius exposuere Wolsig. Christoph. Franckii Sermo funebris Germanicus, Programma a Rectore Acad. Kilon. exequiis præmissum, & Andr. Ludov. Königsmanni Parentatio vernacula (sub titulo der Philosophischen Bewunderung einer unvergleichlichen Seele edita). Quæ una cum Joh. Burch. Maji Epistola ad Parentem, & Christoph. Henr. Amthorii (cujus Epicedia tria Germanica in obitu nostri encomiastica recusa sunt in illius Poetischen Versuche p. 361-379.), Joh. Alb. Fabricii, aliorumque, Epicediis, junctim prodierunt. Addatur, quæ suum Führsenii ex istis collegit Elogium, & Amthorii, Fabricii atque Königsmanni, encomia defuncti recitavit, Joh. Klefeker Bibliotheca Eruditorum præcocium p. 98-103.

Collectiones MSSæ de rebus Achaicis, de Servis, & de Capitulis veterum; Notæ in L. Ampelium; & Additiones ad Christoph. Cellarii Geographiam antiquam, e Scriptoribus ævi veteris & recentioris congestæ; quæ luce publica dignas esse Andr. Lud. Königsmannus in Parentatione judicavit. V. Joh. Klefekerum l. c. p. 100.

CHRISTIANUS FUNCCIUS, Lubecz d. 8. Apr. A. 1659, natus, cum studiis, in Schola patria, & deinde, ab A. 1681., in Academia Rostochiensis, per triennium, incubuisset, ab A. 1687. Sophiæ Catharinæ, Antonii Güntheri, Comitum Oldenburgicorum ultimi, v. duz, Ecclesiastes fuit aulicus, ab A. 1692. urbis in Ostfrisia Auricensis Diaconus, simulque, per annos aliquot, Concionator aulicus, tandem vero, ab A. 1697., civitatis ejusdem Pastor. Plura de illius, A. 1720. adhuc supersunt, vita, certaminibus adversus Pietistas, & scriptis, mox enumerandis, in Joh. Henr. a Seelen *Arbenis Lubecensibus*, Parte II., p. 137-144., narrantur.

SCRIPTA EDITA.

Disp. de Novatianismo, Praefide M. Arn. Paschio defensa, Rostochii 1682. in 4.

Poetische Beydenck-Expreßsen über die allerheiligste Traur- und Mord-Geschichte des erlösenden Mensch- Gottes, Oldenburgi A. 1686.

Entdeckung der Kennzeichen einiger Neulinge, die, unter dem Scheine der Gottseligkeit, sich bey den Gemeinen heutiges Tages einzudringen pflegen. Bremæ A. 1698. Cui scripto cum Enno Rudolphus Brenneisenius, J. U. Lic., & tunc Advocatus fisci, postea autem Procancellarius Ostfriscus, se illo ob Collegia pietatis domestica notatum ratus, opposuisset ein Abgenöthigtes Schreiben, reposita est illi sequens Responsio.

Abgenöthigte Antwort auf H. Lic. E. R. Brenneisen Unabgenöthigtes Schreiben, wegen seiner Schrift von den Kennzeichen einiger Neulinge. Embdæ 1698. in 4.

Eine in zwey Briefen verfaßte Ablehnung, so wol des ungebührlichen und unpriesterlichen Unternehmens, als auch der unwarhnen Beschuldigungen, M. Ennonis Lamberti, Predigers zu Aurich, ed. A. 1705. Opposita est hæc, una cum scripto sequenti, ab illo Collegæ sui, M. Enn. Lamberti, Parastatz Brenneiseniani, concionibus adversus se publicis.

Erörterung sechs Theologischer Fragen (von gottlosen Predigern, und deren Veruffe und Predigeth). A. 1705. in 4. Argumentum illius, additis laudibus, fusius exposuerunt Val. Ern. Löffcherus in den Unschuldigen Theologischen Nachrichten, Sect. 10. A. 1707., p. 654. 655. 656., & J. H. a Seelen l. c. p. 141. 142. M. Ennonis Lamberti Kurzer Absfertigung, sive Apologiæ contra illam posthumæ, in scripto responsum est sequenti.

Der wichtige Schirm und die falsche Zuflucht M. Ennonis Lamberti, ed. A. 1706.

Poetische Andachten über die Kern- und Denck-Sprüche, so in den gewöhnlichen Sonn- und Fest-Täglichen Evangelien und Episteln enthalten. Hamburgi A. 1713. in 8.

Das erneuerte Gedächtniß der Prediger in Aurich, die, von der Zeit der Reformation her, bis auf den heutigen Tag, allda das Evangelium geprediget haben. Oldenburgi 1717. in 8. Recensionem illius exhibuere Val. Ern. Löffcherus, l. c., Sect. 5. A. 1717., p. 887-893., & Bremenses in Bibliotheca Historico-Philologico-Theologica, Class. I., Fascic. I., p. 160-166.

Historischer Bericht von der Allerheiligen-Fluth, die A. 1570. viele Dörter und Länder überschwemmet hat. Prodiit cum Joh. Christ. Hekelii, generi ipsius, & Pastoris Resterhagensis, Beschreibung der beyden grossen Wasser-Fluthen in Ostfriesland, und anderen Orten, von A. 1717. und 1718., Halz A. 1719. in 4.

INEDITA, sed, Seelenio teste, prælo parata.

Chronica der Stadt Aurich, worinn die denkwürdigste Begebenheiten, die, von alten Zeiten her, so wol vor als bey der Hoch-Gräflichen und Fürstlichen Regierung, vorgefallen, beschrieben sind; Vastum primæ magnitudinis Volumen, VI. Tomis, in Libros XVIII. distinctis, constans, & historiam præsertim Reformationis Frisiz orientalis diligenter enarrans.

Der Ostfriesische Regenten-Stab, von wem, und wie, er von alters her geführt worden, sive Opus de vitis Comitum & Principum Frisiz Orientalis.

Das erneuerte Gedächtniß aller Ostfriesischen General-Superintendenten und Hofprediger, cujus spem fecit im Gedächtnisse der Prediger in Aurich p. 80.

Poetische Sabbath-Gedanken über die Sonn- und Fest-Tägliche Evangelia.

Poetische Sieges-Palmen über die Freuden- und Triumph-Geschichte des erlösenden Mensch- Gottes, sive Poema de Christi resurrectione, ascensione in cælum, & effusione Spiritus Sancti.

G.

JOHANNES GABELIUS, Hamburgensis, Martini, Secretarii urbani, ex Anna Wichmannia filius, Med. Doctor, post reditum e regionibus exteris, Helmstadii A. 1588. creatus, Poliater Stendaliensis, simulque Palzomarchiz Brandenburgicæ Physicus, d. 14. Mart. A. 1596. defunctus. V. Dan. Schalleri, Plaviensis, Past. Stendaliensis; *Serm. Fun. Germanicum*, in exequiis ejus, e Joh. XI., habitum, & Magdeburgi A. 1596. in 4. excusum.

Theses Inaugurales de Epilepsia, ab eo & Greg. Günthero, Torgensi, Præfide D. Joh. Bokelio, propolitz. Helmstadii 1588. in 4.

M. PHILIPPUS GABRIELUS, Slesvicensis, Parochus in vicinia Kalebyensis, 1628. superstes.

Modesta & accurata Docimasia IV. Conclusionum D. Christ. Sledani, Pastoris Slesvicensis, in Art. de persona Christi, Germanice instituta. MS. Vidi Hafniæ, in Biblioth. Beckeriana.

JOHANNES & GAILKIRCHEN, Hamburgensis, J. U. C., Wirebergz A. 1594. (1.), Jenæ autem A. 1599. & seqq., commoratus.

Selectæ Juris Civilis Quæstiones. Jenæ 1599. in 4. (Catal.)

Miscellaneorum Juris Quæstionum Centuria, ab eo Præfide propolita, Jenæ 1601. in 4.

(Diversus ab eo est Joh. Geilkircherus, Acad. Ingolstadt. Antecessor, cujus Disputationes Juridicæ complures, A. 1576. 1577. & 1578. Ingolstadtii publicatæ, in Nicol. Bassæi *Collect. Libb. Lat.* p. 355. enumerantur, ac *Tractatus de Testamento militari*, ibidem A. 1588. in 4. editus, a B. G. Struvio, in *Biblioth. Jur. Sel.*, c. 3., §. 48., p. 148., commendatur.)

JACOBUS GARBERS, Hamburgensis, Med. D. & in patria Præcticus, ac, ab A. 1722., Poliater.

Disp. Med. Inaug. de Diureticis, Lugd. Bat. 1693. in 4.

REINHOLDUS GARLINGHOF, Hamburgensis, J. U. Lic. & Judiciorum Hamburgensium, circa A. 1701. Procurator. V. Lehm. *Hamb. Lit. A.* 1704. p. 10. Vixit A. 1716.

Disp. Inaug. de Societate omnium, sive universaliter Bonorum. Fraheqveræ 1701. in 4.

JOHANNES GARMERS Senior, Lubecensis, J. U. D. Heidelbergz A. 1617. creatus, urbis Hamburgensis, ab A. 1626. (sive, juxta alios, a d. 21. Dec. A. 1625.), Syndicus, & ad Christ. IV., Regem Daniz, Ordines Belgicos, Principesque Germanicos, sæpe Legatus (2.), d. 8. Dec. A. C. 1638., & æt. 51., mortuus (3.); patris Vincentii, patris Syndici, Johannis, ejusdem Protophyfici, & Margaretz, D. Joh. Placcio, Poliatri inidem Hamburgensi, elocatz, avus autem Vinc. Placcii, Professoris Gymnasii patri celeberrimi. A quo in xde Cathedrali ei, Parentibusque, monumentum erectum est Epitaphium, in cujus inscriptione (4.), perpetam patris suz vocatur Syndicus, Nicol. Scribonius (5.) nomen ejus ita ἀναγράφεται:

Johannes Garmers, Juris utriusque Doctor.

Tu in odore rite carus, Jurisque magnus heros.

A. Vinc. Fabricio, in Epigrammate ad eum (6.), *Lumen Senatus, & civitatis antistes ingentis ingens*, salutatur.

Disp. Inaug. de Conventionibus successoris, Præfide D. Philippo Hofmanno. Heidelbergz 1617. in 4.

Notæ reformatorz ἀνέκδοτοι in Jus Statutarium Hamburgense, ex ejus (illarum haud dubie Autoris) Autographo a nepote Vinc. Placcio descriptæ, aliorum observationibus auctæ, & in *Idea Juri Hamburgensis perfecti, Musis inserta Juridicis*, c. 3., p. 161., laudatz. A D. Diet. Anckelmanno (in *Disp. Inaug. de pactis dotalibus, Sect. I.*, §. 5., p. 12.) eodem (sed sub falso Vincentii Garmeri nomine) allegantur, & nunquam licet promulgatz, vel autoritate publicâ confirmatz, sæpissime in praxi judiciorum Hamburgensium, perhibentur, observari.

JOHANNES GARMERS Junior, Hamburgensis, Senioris, modo laudati, filius, d. 19. Sept. A. 1628. in luz cemitus, & e Gymnasio patrio in Academiam dimissus Juliam, Herm. Contingium studiorum suorum ducem elegit, ejusque hortatu & exemplo, per integrum, quo illic hæsit, quadriennium, cum Medico Historico-Policum ea facilitate conjunxit, ut plus postea gloriæ scriptis hujus generis, quam Medicis, adeptus esse nonnullis videatur. In itinere, quo, A. 1651. & sequentibus, regiones exteræ, Galliam præsertim & Italiam, curiosus rerum in singulis, & civilium, & naturalium, explorator, perlustravit, literario, in civitate Parisiensi biennium, in Academia autem (quæ Syndicum eum & Consiliarium nationis elegit Germanicæ, Doctorisque Medici A. 1653. ornavit titulo) Patavina triennium ægexit integrum, & Lutetiz Dn. Vicqvesfortio ac Gvid. Patino, Romæ Paulo Zacchiz, Archiatro Pontificio, Ferd. Fürstenbergio (Episcopo deinceps Monasteriensi), Lucæ Holstenio & Athan. Kirchero, ac alibi Viris famæ haud minoris aliis, familiariter innotuit. In urbem (in cujus xde Cathedrali Præbendam, quam vocant, tertiam minorem anno jam 1651. obtinuerat (7.)) redux patriam, Praxi Medica, & in ista, & in aula Ducis Saxo-Lauenburgici, cujus Archiater fuit, vicina, brevi inclauit, Poliaterque a Senatu patris secundarius A. 1659. (8.), primarius autem A. 1672., post Joh. Alb. Huswedelii in Sveciam abitum, est constitutus, & ab Electore tandem etiam Brandenburgico Medicis, absens licet, adscriptus aulicis. Autoritate, quæ inter cives aliquamdiu polluit, eximia prudenter usus, Collegii Medici dignitatem feliciter asseruit, & Medicastro Agyrtasque Hamburgo penitus ejecit. Senex tamen complures, e primoribus etiam urbis, habuit adversarios, de quorum adversus se molitionibus, & Sycophantia, qui criminibus se oneraverit atrocissimis, ab illis, omnia ei auxilia, imo impunitatem, si hanc ob causam in judicium vocaretur, pollicitis, concitato, in Proemio Jungianæ *Vermium conqveritur historia*. Vivis d. 29. Maji anno seculari 1700., & æt. 72., exemptus, exuvias suas xdi Petrinæ, opes vero conjugii, quam A. 1669. duxerat, superstiti, Barbatz Schröteringiz, & cognatis, quod liberos omnes vivos jam extulisset, reliquit.

Vitz ejus τινὰ γράφας breviorē *Nova exhibent Literaria Lubecensis, M. Jun. A.* 1700. p. 185. 186., magis autem copiosam Pet. Ambr. Lehmanni *Observationes Historiæ Anni 1700, curiose vernacule*, num. 23., p. 183. 184.

Conferri de illo possunt Georg. Abr. Merclini *Lindenius renovatus* p. 587., & Vinc. Placcii *Epistola Libri II. Carminum ad avunculum hunc suum Dedicatoria, ac Epistola ad Anonymos suos augendos invitatoria* p. 33.

Ecc 2

ELOGIA.

- (1.) V. Gotfr. Svevi *Acad. Witeb., lit. Bb.* 2. a., ubi Joh. & Gailskirchen vocatur. (2.) V. Ad. Trattigéri Jun. *Seriem Senatūs Hamburg.* p. 47. (3.) V. Joh. Alb. Fabricii *P. I. Memor. Hamb.* p. 441. (4.) V. illam in J. A. Fabricii *Auctario Inscript.* Hamb. Tbeod. Anckelmanni, n. 126., p. 29., & Vita Vinc. Placcii, hujus *Theatro Anonymorum & Pseudonymorum A.* 1708. præfixa. (5.) L. g. Lufurum Gottorp. p. 68. (6.) in *Pœmaticis*, & quidem in *Libro Sylvarum*, p. 117. (7.) V. Joh. Alb. Fabricii *P. II. Memor. Hamb.* p. 610. (8.) V. Fabricium *l. c.* p. 1044.

ELOGIA.

Herm. Conringio (in *Tr. de prudentia civili*, c. 14., p. 358. 359) Medicus audit *Hamburgensium doctissimus*.
 Joh. Nicol. Pechlino (*Lib. I. Observat. Physico-Med.*, Obs. 37., p. 38.) *Proto-Medicus celeberrimus*, *Vir plurimorum*
amorum experimentis exercitissimus; it. (in *Ephemeride vulneris thoracici*, *Observationibus adjecta*, p. 4.) *celeberrimus*
in vicinia Protomedicus.

SCRIPTA EDITA.

I. LATINA.

a. PROPRIA.

Diff. de Venæsectione, Præside Herm. Conringio. Helmstadii 1651. in 4.
 Gratulatio ad S. P. Q. Hamburgensem, cum Nicolaus Jarre & Joh. Schröteringius, quorum primus LXVIIIum, alter LXXXIIIum annum ætatis excesserat, inaudito apud nos exemplo, reip. patriæ Præsides denominarentur. Hamburgi 1672. in fol.

Diff. I. de Theriaca. Hamb. 1678. in 4.

Diff. II. de Theriaca. Hamb. 1679. in 4.

Diff. III. de Theriaca. Hamb. 1689. in 4. (commendantur illæ a Joh. Jac. Stolterfohtio, in *Nov. Lit. Lubec.*, M. Dec. A. 1700., p. 381. 382.)

Elogium funebre Egid. Rulandi, Hamburgensis, Regi Poloniæ a negotiis. Hamb. 1680. in fol.

Diatriba de Quæstionibus quibusdam Physico-Medicis. Hamburgi 1683. in 4. Huic, Controversiam, a Medicis aliquot Hamburgensibus Garmero, occasione casus circa uteri procidentiam obitetricii periculosi, in quo ex ejus consilio omnia, sed eventu infelici, peracta erant, motam, ventilanti, D. David a Becke opposuit *Diff. Anatomico-Prædictam de procidentia uteri, ab erroribus V. C.*, Joh. Garmeri, vindicata, adjecta Garmeri Diatriba, Hamburgi A. 1683. in 8. editam, & ab illo sequenti impugnatam Auctario.

Auctarium Diatribæ de Qq. quibusdam Physico-Medicis, contra D. Dav. a Becke. Hamb. 1684. in 4. Reposuit isti Beckius, eodem A. 1684., *Garmerum ex Garmero ad vivum & verbum descriptum*. Quis e certamine hoc superior discesserit, *quæstio* dispiciant. Beckio victoriam adjudicat, & Garmerum erroris insinuat, D. Paulus Ammannus, Med. Prof. Lips., in *Irenico Hippocratis & Numæ Pompilii* p. 116. 117. 118. Garmero contra, adversus Beckium, procidentiam uteri, quam obstetrices crepare solent, seu falsam & imaginariam, cum Sylvio, Hornio & Kerckringio, explodentem, patrocinatur Joh. Nic. Pechlinus, Archiater Hollaticus, nomine licet utriusque suppresso, *Lib. I. Observ. Medico-Phys.*, Obs. 20., p. 46. 47. 48.

Elogium funebre Joh. Henr. Daureri, Med. D. & Prædici Hamburgensis.

Tres Epistolæ Dicatoriæ, Joh. Feldeni Elementis Juris universi, Francofurti & Lipsiæ A. 1664. in 4. editis, sub Feldeni ipsius nomine, præmissæ, quas stylo Garmeri nitidissimo esse exaratas V. Placcius, *T. II. Theatri Anon. & Pseudon.* p. 279., testatur.

β. ALIENA AB EO TRANSLATA ET EDITA.

Ludov. Septalii, Patricii Mediolanensis, de Ratione status Libri VII., ex Italico Latine versi. Accedunt breves Notæ, & accuratus rerum Index. Hamburgi 1659. (non 1669., quem *Beugbennius*, in *Bibliogr. Jur.* p. 89. 218., exhibet) in 8. Recusi, cum Jac. Thomalii, Prof. Lips., Tabellis in eos Synopticis, Lipsiæ 1680. in 8. Versionem hanc, Herm. Conringii elaboratam hortatur, & ab illo (in *Tr. de Prud. civ.*, c. 14., p. 358. 359., ac V. Placcio, *nitidissimam* vocante (in *Tr. de Scr. Anon.*, c. 8., p. 63.)), commendatam, sub larva primum *Ignatii Gratioli, Hammopolitani* (uti *Catal. Nund. Lips.* A. 1658. *Vern.* p. 28. ostendit), voluit edere, sed postea, mente mutata, verum illi nomen præfixit.

Franc. Rubei, Medici Genuensis, Exercitationes nocturnæ in Historias Medicas, quæ plurimum conducunt & artem prædicendi in morbis acutis, Genue A. 1622. excusæ; cum sua præfatione, Notis & Indice accurato, denuo ab illo editæ, & Collegio Medico Hamburgensi inscriptæ. Hamburgi 1660. in 8.

Ludov. Zuccoli, Picentini, Diff. de Ratione status, ex Italico Latine versa, & Notis aucta. Accedunt Acta & controversiæ inter Urb. VIII. & Innoc. X., Pontifices, & Odoardum Farnesium, Ducem Parmæ, de Ducatu Castri. Hamb. 1663. in 8.

Scipionis Claramontii, Cæsensis, Liber I. de Ratione status, ex Italico Latine versus. Hamb. 1679. in 4. In præfatione duorum etiam reliquorum librorum versionem promissit.

Joach. Jungii Historia vermium, e schedis Autoris Mstis a Joh. Vegetio, aliisque Viris præclaris, eruta, post mortem autem Vegetii erudito orbi, quantum per obvenientem calamitatem (*incendii ædium Vægetianarum, quæ pars illius perit ultima*) licuit, communicata a Garmero, cujus accessit Epistola Dedicatoria. Hamb. 1691. in 4.

II. GERMANICUM.

D. Joh. Alb. Huswedels und D. Joh. Garmers, *Hamburgischer Physicorum*, *fürher Bericht*, wie, bey einfallendes *Krankheit*, ein jeder sich verhalten solle. Hamb. 1663. in 4.

INEDITA.

Annales rerum Hamburgensium, ab A. C. 1645. ad 1688. deducti, quos, in *Catal. Nund. Francof. A. 1658. Autumn.* p. 27., est pollicitus. Horum quaternio unicus, Proœmium atque Synopsin exhibens, prodit, sed tantas Hamburgi dedit turbas, ut suppressere reliqua Autor fuerit coactus, uti ipse per literas, lucem ea tamen nihilominus aliquando esse visura comminatus, mihi significavit. Patet autem ex illo, factioni eum fraternæ & Meurerianæ, quæ patriam turbis implicuit plurimis, fuisse addictissimum, & hujus adversariis, in quos acriter invehitur, infensissimum. Unde, opus ipsum perpetuo partium laborare studio, facillimum est conjectu.

Versio Librorum II. & III. Scipionis Claramontii de Ratione status Latina, paulo ante memorata.

Acta Controversiæ, quæ inter Alexandrum VII., Pontificem, Ducemque Mutinensem, ob cōnvalles Comacenses, A. 1663. adhuc vigeat, in præf. *Actorum Controversiæ de Ducatu Castri*, eodem anno promissa.

VINCENTIUS GARMERS, Hamburgensis, Johannis Senioris, Syndici, filius, & Junioris, patriæ Poliatri, frater, J. U. D., post reditum e regionibus exteris, Duci primum Saxo-Lauenburgico fuit a Consiliis, deinde vero, d. 5. Jul. A. 1659., patriæ Syndicus, in Joach. Petri locum, a Senatu est electus (1.), & eodem Anno, ad Reges Daniæ & Sveciæ, nec multo post bis in Angliam (2.), ac A. 1662. & 1665. ad Leopoldum Imperatorem (qui Comitissa eum palatii

(1.) V. Mich. Kistnerii *Fausta ei, cum Syndicus crearetur*, dicta (Hamb. 1659. in f.), Vinc. Placcii *Pœma de Syndicatu gratulatorium* (L. 2. *Carm.* p. 122-127), Ad Tractigeri Jun. *Seriem Senatûs Hamb.* p. 54., & J. Alb. Fabricii *P. M. Mem. Hamb.* p. 441. (2.) V. Vinc. Placcii *Præceptum in legationem Anglicam Secundam*, L. 2. *Carm.* p. 127-128.

fil Lateranensis nobilitatisque donavit insignibus), atque Comitum Ratisbonensium, ablegatus (1.). Has legationes cum voto patriæ confecisset, haud difficulter summam sibi inter cives, variis usibus artibus Pseudo-Politicis, conciliavit auctoritatem, totamque ferme rempublicam, cum paucis aliis, eidem secum addictis factioni, pro lubitu gubernavit. Postquam vero, plus justo inolefcent, & versutia sua abusus, non in concives solum fuerat injurius, sed &, molitionibus adversus Christianum V., Monarcham Danicæ, vicinam, clandestinis ac nefariis, indignationem hujus provocaverat justissimam, diuturniorem ei felicitatis tantæ usuram divina Nemesis, ac animus sibi ipsius toror, inviderunt. Cum enim inter chartas Joh. Adolphi Kielmanni, Ministri aulæ Holstæ-Gottorpiensis primarii, jussu regio Hafniæ abducta, a Danis literæ ejus essent inventæ, quibus, Hamburgenses, adversus Regem Danicæ, cum Svecis & Holstæis fœdus esse in nituros, promittebatur, Senatus Hamburgensis, de istis compellatus, absque mandato aut consensu suo id factum esse, respondit, Garmerus autem, & hujus piaculi, & aliorum, sibi conscius, præ metu, d. 9. Mart. A. 1677., ex urbe patria clam aufugit (2.). In profugum, cum de culpa ejus omnibus constaret, plebiscito remotionis ab officio, quod deseruerat, publico, & perpetuo ex urbe relegationis, lata est sententia. Exul locum quidem, in aula Sverinensi, inter Christiani Ludovici, Ducis Megapolitani, obtinuit Consiliarios, sed ista etiam, cum turpe, ut fertur, patrasset flagitium, deinceps est ejectus, & privatus Bardovici, in Ducatu Lüneburgico, aliquot post annos, mortuus.

Vinc. Placcius, e sorore nepos, *Librum I. Carminum juvenilium, sive Atlantidem veterem*, illi inscripsit. De filio ejus, Johanne, J. U. C., eodem, quo ipse e patria aufugit, Anno 1677., M. Aprili, in duello Witebergæ trucidato, dux Conr. Sam. Schurtzschii ad parentem Epistolæ, M. Majo A. 1676. & M. Apr. A. 1677. exaratæ, ac in Schurtzschianarum Syntagmate, Witebergæ A. 1700. excuso (n. 340. & 391., p. 484 - 487. 178. 179. 580.), obviæ, *Theatrique Anonymorum & Pseudonymorum Placciani T. I.*, c. 8., p. 341., ac T. II. p. 335. 336., consulantur.

Disp. Jurid. de Collationibus bonorum, Præfide D. Joh. Mehlbaumio, Helmst. 1644. in 4.
Documenta immedietatis Hamburgensis, Germanice, sine Autoris annique mentione, edita, in 4.
Documenta ulteriora immedietatis Hamburgensis, bey iezigem Reichstage außgegeben, in 4. *Ανωρύμης* itidem, absque loci & anni (qui fuit 1663.) indicio, prodierunt. Utraque recusa deinde sunt in Phil. Andr. Oldenburgeri *Limneo nucleato* (Genevæ A. 1670. in fol. edito), *Lib. IV.*, c. 72., p. 240. & seqq.; ac Christ. Gastelii *Opere de statu Europe publico* (Norib. A. 1675. in fol. impresso), c. 32., p. 1096-1114., Garmeto autem vindicata a Vinc. Placcio T. I. *Theatri Anon. & Pseudon.*, c. 11., p. 457.

Stärkiges Antidotum gegen Johann von Spreckelsen, removirten Rathsverwandten zu Hamburg. in 4. (Catal.)
Unterricht, worumb Hamburg seine gehabte Neutralität, bey diesem Reichstage, nicht behalten, und der Syndicus Garmers daran gar nicht schuldig. R. 1677. in 4. Scriptum *ανωρύμης*, in Catalogo quodam memoratum, cujus ipsum Autorem esse conjicio.

VINCENTIUS GARMERS, Hamburgensis, Hieronymi, Senatoris, filius, J. U. D. & Basilicæ patriz, ab A. 1695., Canonicus. V. Joh. Alb. Fabricii P. II. *Memor. Hamburg.* p. 609. Obiit M. Oct. A. 1717.

Disp. Inaug. de jure Retentionis. Trajecti ad Rhenum 1692. in 4.
M. PETRUS GARPIUS, Itzehoenfis, Parochiæ ruralis in Stormaria Bejenstetanz, circa A. 1652., Pastor, ante A. 1669. (quo vidua ejus, Gesa Wildenia, D. Joh. Lassenio, Theologo Hafnienti, nupsit) defunctus.

Progymnasma Philologicum de perfectione, utilitate, necessitate & præstantia Lingvæ Hebrææ, quibus omnes omnino lingvas multis parafangis post se relinquit. Rostochii 1639. in 8.

Disputationes III. pro veris punctis nominis *παράγωμα* *ἡ δὲ ῥῆσις*. Rostochii 1641. in 4.
Quæstiones miscellanæ Philologico-Philosophicæ. Regiomonti 1642. in 4.
Disp. Physica de propagatione Animæ humanæ. Regiom. 1643. in 4.
Fasciculus Theſium Theologicarum, ex Conr. Dieterici Institutionibus Catecheticis, in Acad. Regiomontana XX. Disputationibus privatis propositarum. Thorunii 1643. in 4.

Lehrpredigt über Christianum IV., König in Dänemark, auf 1. Reg. II. 11. 12. 13. Glückstadii 1649. in 4.
Predigt über Luc. XXIII. 46. Glückst. 1647. in 4. (Catal.)
Predigt über das Evangelium am Contage Miseric. Domini. in 4. (Catal.)

DOMINICUS GARTZIUS, J. U. Lic. & Practicus Hamburgensis, A. 1703. mortuus. V. Lehmanni *Hamb. Liter. A. 1704.*, p. 37.

Disp. Inaug. de Donationibus. Aureliæ 1659. in 4.

GILIANUS GARTZIUS, Hamburgensis, Johannis, mercatoris opulenti, filius, Elia Schedio (Scriptore libri *de Dns Germanorum* erudito) Præceptore in pueritia gavifus domestico (3.), Medicinæ Doctör, & Practicus in patria primum, ac deinde in urbe Güstroviensi, illic, filia Lucæ Hagemesteri, Consulis, uxore ducta, A. 1653. est defunctus (4.). Hunc, e civibus *ἀριστέστερος*, & suis simul in Acad. Jenensi Præceptoribus, Gvernerus Rolſincius (5.) *Myſſam* salutavit artis *Medicæ præcellentissimam*, Paulus Marqv. Slegelius autem, in *Epistola sui de Sanguinis motu Commentarii*, A. 1650. ei inscripti, *Dedicatoria*, *Anatomicum* vocavit *exercitativissimum*, hortatusque est, ut *singulares ingenii dotes magis in publicum conferret, & in celebri Academia operam suam, in Anatomicis & Botanicis, egregie navaret.*

Disp. de Epilepsia, Præfide D. Paulo Marqvardo Slegelio. Jenæ 1642. in 4.

PETRUS GARTZIUS, Hamburgensis, J. U. Doctör Witebergæ A. 1653., primo inter octo competitores loco, creatus. V. Gotfr. Svevi *Acad. Witeb.*, lit. Ggg. 1. b., & And. Sennerti *Lib. I. Athen. Witeb.* p. 111.

Puritanischer Glaubens- und Regiments-Spiegel, darinn die Früchte gezeigt werden, welche auß prætendirter Freyheit in Religions-Sachen, nicht allein zu glauben, sondern auch öffentlich zu lehren, was man wil, und in Regiments-Sachen das Oberhaupt den unbändigen Gliedmassen zu unterwerthen, hervorzuſpreſſen pflegen; der gegenwärtigen und zukünftigen Welt zur Warnung dorgeſtellet. Lipsiæ, sine anni (qui 1650. fuit, *ſeſſe Catalogo nundinali*, non 1658., & *Lipenſio*, P. II. *Biblioth. Theol.* p. 620., *ſubſtitutus*) mentione, in 12. A Joh. Andr. Boſio (in *Introd. ad notit. rerum.*, c. 30., §. 89., p. 263. & in *ſubjecta illi Diſſ. III. de ſtatu Europe*, §. 19., p. 306.) ſcriptum hoc, velut, ad cognoscendam Puritanorum Angliæ doctrinam, ejusque in rep. noxam, perutile, præ aliis ejusdem argumenti, commendatur.

(1) V. Mich. Kirſtenii *Gratulationem ad eum de reditu e Comitibus Ratiſbonenſibus*, A. 1665. in fol. excuſam, & D. Joh. Garmeti, fratris, *Ep. Dedic. Diſſertationi Lud. Zuccoli de Ratione ſtatus*, A. 1663. ipſi inſcriptæ, præfixam. (2) V. J. C. *Memoires de Dänemark, & la vie de Roy Chriſt. V.*, traduit de l' Anglois, c. 5., p. 95. Edit. A. 1701. Ultrajectina. (3) V. Steph. Hahnii *Memoriam Schedii*, in G. H. Götti *Elogiis præcocium* p. 41. 42. (4) V. Frid. Thomæ *Append. Analeſtorum Güſtrov.* p. 140. (5) in *Carminibus Diſſertationi de Epilepsia adſeſſo.*

HENRICUS CHRISTIANUS GEBHARDUS, vena mediocris Poeta, in vico Comitatus Pinnebergici A. 1665, commoratus Uterfensi.

Theatrum Emblematicum, sive Similitudines CCXXXIV., res multiformes, nec lectu injucundas, ante oculos constituentes, diversorumque generum Metris Latinis concinnatz, ac, juxta seriem Locorum Communium, in XXXIX. capita distributz. Glückstadii 1665, in 8.

MICHAEL GEHLINGIUS, Theologiae Studiosus, idem, ni fallor, cum Judæo hujus nominis, religionis Christianæ Profelyto, de quo ita Hugo Grotius *Epist. 311.* ad Gerh. Joh. Vossium, Hamburgi d. 13. Mart. A. 1633. exarata (1.): *Est in hac urbe, Vir optime, Michael Gellingus, ex Judæo factus, ante annos hos XVII., bona fide, quantum judicare licet, Christianus. In Rabbiniis scriptis vertendis video cum feliciter versari. Et velim ab eo verti librum Josephi Albi de fundamentis. Hic non invenit, quæ illi, ad vitam mediocriter sustentandam, & ad labores sales, sunt necessaria. Nec multis illi opus est, ἀγάπη καὶ ἀγὼν. Annos habet ætatis XXXVI. Rogavit explorarem, an opera sua in Hollandia posset esse publico fructuosa, ipsi non plane sterilis.*

Hymnus Jambicus in nativitatem Jesu Christi. Hamburgi 1631. in 4.

JACOBUS GENCKE, Hamburgensis, ædis in patria Petrinæ, ab A. 1684. (M. Oct.), Diaconus, d. 14. Jan. A. C. 1693., & æt. 47., Colica subito extinctus. V. J. A. Fabricii *P. II. Mem. Hamb. p. 882.*

Der, nach seinem Kampfe, gekrönte Lehrer, oder Leichpredigt über M. Herm. von Petkum, Past. zu S. Petri in Hamburg. Hamburgi 1683, in 4.

Predigt von einem würdigen Prediger, bey seiner Einführung gehalten. Hamb. 1684. in 4.

Uterque sermo junctim ibidem A. 1686. in 4. est recusus, addita præfatione, cujus censura de *Theologia Germanica* admodum temeraria a Vinc. Placcio, *T. I. Theatri Anon. & Pseudon., c. 11., p. 445.,* castigatur.

M. PETRUS GENERANUS, a Gennera, pago in Lugumensi præfecturæ Apenradensis Parochia natali, cognomen mutuatus, Witebergæ, octennio, Christiani III., Danorum Regis, sumptu, vixit, Lutherique convictu usus est, integro, & ab hoc, Melanchtone, ceterisque Præceptoribus, d. 16. Febr. A. 1540., insigni præclarorum in Theologia, Philosophia & Philologia, profectuum instructus testimonio. Eorundem hortatu opuscula aliquot edidisse fertur propria, & Regi, ejusque fratribus, Johanni seniori ac Adolpho, Ducibus Holfaticis, inscripsisse, quæ quam grata sibi fuerint, Heroes hi, & literis ἀνέχοντο, & donariis luculentis, Witebergam transmissis, sint testati. A Johanne A. 1546. in aulam suam revocatus est Hatherslebiensem, ab Adolpho autem A. 1550. Hartwigo Fresio, in Pastoratu & Præpositura, successor datus, Apenradensi. Officio hoc dextre aliquamdiu functus in morbum incidit gravem ac diuturnum. Quo cum vox ejus ita esset hebetata, ut auditorio non amplius sufficeret, Adjuutores adjuncti ei sunt A. 1560. Fridericus Brunius, & hoc A. 1580. defuncto, Joh. Brunius, ejus frater, biennio post itidem mortuus, tandemque A. 1583. Joh. Generanus, filius, parenti, M. Martio sequentis 1584., prid. F. Pasch., defuncto, superstes. V. Ant. Heimreichii *L. 4. Hist. Eccl. Slesvic., c. 3., p. 209. 210. 211.* Cujus narrationes M. Trogillus Arnkielius, Præpositus Apenrad., in sua ad me confirmavit Epistola. Opusculorum, quæ ambo illi tribuunt, quorumque exempla omnia in Apenradensi Anni 1610. incendio Cl. Arnkielius ita refert esse abolita, ut ne titulorum quidem vel argumentorum ulla supersit memoria, nullum vel vidi, vel alibi memoratum reperi. Innotuerunt mihi contra:

Articuli (*Smalcaldici*), a D. M. Luthero A. 1538. scripti, ut Synodo Mantuanæ, quæ tunc indicta erat, proponerentur, a Pet. Generano Latine translati, ac, cum præfationibus Viti Amerbachii, ipsiusque Generani ad Joh. Hildebrandum, Ruris regii Abbatem, Witebergæ A. 1541. in 8. excusi, de quibus (XV. tantum Articuli Lutheri ipsius priores exhibentibus, quæ autem de potestate Papæ istis a Melanchtone sunt addita omittentibus) V. L. Seckendorffii Index scriptorum Lutheri, *Commentario de Lutheranismi historia* subjunctus, ad A. 1537., & Herm. Hardtii *T. I. Monum. Autograph. Rud. Augusti, Ducis Brunsvic., p. 412.,* sunt consulendi, hosque secutus Henr. Muhlhus *Diff. I. Historico-Theol. de Reformat. relig. Cimbrica, p. 43. 44.*

Epistolæ III. ἀνέχοντο ad D. Paulum ab Eitzen, Superintend. Holfaticum, A. 1569. 1570. & 1580. exaratz, quas in Volumine Epistolarum ad Eitzenium MSto inveni.

JOHANNES GENERANUS, Apenradensis, Petri filius, & in oppidi patris Pastoratu, ab A. 1583., Coadjutor, Annoque seqv. 1584. defuncti, in eodem, & Dioceseos vicinæ Præpositura, successor, d. 11. Mart. A. C. 1624., æt. 65. officiique sacri 41., extinctus; socer Georg. Hübshmanni, Flensburgensis, Præpositi itidem Apenradensis. V. Heimreichii *l. c., L. 4., c. 3., p. 211. 212.*

Leichpredigt über Claus Esmarch, Bürgermeistern in Alpentade. A. 1610. in 4.

HENNINGUS GEORGII, sive **JÜRGENS**, Itzehoenfis, J. U. Licenciati titulum Witebergæ A. 1665. adeptus (2.); diversus ab Henningo Georgio, Hamburgensi, cui de supremis juris honoribus, Rostochii collatis, Vinc. Fabricius venusto gratulatus est carmine (3.).

Disp. de Jure bestiali, Præfide D. Mich. Frid. Lederero. Witeb. 1663. in 4.

Disp. Jurid. de Appanagio, Præfide D. Wilh. Lyfero. Witeb. in 4. Recusa *Volum. III. Exerc. Juris publici*, ab Ahafv. Fritschio collectarum, Rudolstadtii A. 1670. in 4. edito, num. IX.

PAULUS GERBRAND, Hamburgensis, Dieterici, tabellariorum præfecti, e Gertrude Rotenburgia filius, d. 18. Jul. A. 1641. in lucem editus, J. U. Licenciati titulo Basileæ A. 1665. ornatus, & cum Italia, Gallia, Belgio, Britannia & Germania, peragratis, A. 1670. in patriam rediisset, illic M. Majore A. C. 1675., & æt. 34., vivis exemptus. V. Mich. Kirstenii *Programma de vita ejus funebre.*

Disp. Inaug. de Bonorum collatione, Basileæ 1665. in 4.

PETRUS GERBRAND, Hamburgensis, J. U. Lic. & in patria Practicus, 1705. superstes.

Disp. Inaug. de Venditione necessaria. Franquevæ 1696. in 4. (*V. Lehm. Hamb. Lit. A. 1701. p. 10.*)

THOMAS FRIDERICUS GERCKEN, Lubecensis, J. U. Doctor.

Disp. Inaug., quæ Juris Patronatus genuina repræsentatio sistitur, Præfide D. Just. Henningo Böhmero proposita. Halæ 1720. in 4.

GEORGIUS GERDESIUS, Lubecensis, VI. Kal. Maji A. 1620., patre Christophoro, J. U. D. & Consule, natus, ipse etiam J. U. D. Basileæ A. 1646. creatus, Augustique, Ducis Saxo-Lauenburgici, Consiliarius aulicus, d. 6. Maji A. C. 1655., & æt. 35., ante parentem, extinctus. V. Henr. Bangerti *Epicedium ei scriptum*, & M. Seb. Meieri *Orationem in obitum parentis funebrem.*

Disp. Inaug. de Altero tanto, cum præmisso usurarum jure, Basileæ 1646. in 4.

M. CHRI-

(1.) pag. 111. (2.) V. Andr. Scenerii *Lib. I. Athen. Witeb. p. 107.* (3.) in *Lib. Miscell., in Operibus p. 614.*

M. CHRISTOPHORUS GERDNERUS, Latino etiam **HORTENSII** (uti ipsius pariter atque Nath. Chytrzi ostendunt carmina) delectatus cognomine, patria (testibus, præter ipsius Elegiam, Dav. Chytræo & Mich. Neandro) Lubecensis, Chytrorum in Academia, circa A. 1563., Rostochienti fuit auditor, & in Tubingenfi deinde itidem commoratus (1.). Rostochium, circa A. 1568., redux, Professionem, aliquot post annis, Physicam obtinuit, & cum Anna Machenia A. 1572. nuptias celebravit. Aqva tandem intercute, sub initium Anni 1579. (in cuius locum 1575. a Georg. Frid. Neumanno (2.) perperam substituitur), teste Dav. Chytræo, in *Epistola* ad Frid. Stokium eodem scripta (3.), (vel d. 28. Dec. A. 1578., juxta Ott. Frid. Schützii *Lib. 2. de Vita Dav. Chytræi p. 578. 583.*) est extinctus; & Erazmum Stockmannum nactus successorem. V. de illo Dav. Chytrzi Epistolam modo allegatam, & aliam, qva A. 1563. ei (elogio *juvenis ingeniosi & modesti a se ornato*) suas *de studio Grammaticæ & Dialecticæ recte instituendo* inscripsit *Admonitiones*, in *libro de Ratione discendi* (4.) recusam, Mich. Neandri *Carmen de Luthero Græcum*, ei ac Mart. Lydio, concivi, inscriptum, *Catechesique Lutheri*, qvæ Basileæ A. 1564. in 8. prodiit, *Græco-Latinæ præfixum*; & *Poema de miseria Pædagogorum* (in quo illum *νέον ἀνδρα, juvenem summo ingenio, sibiqve, Mart. Lydio & Mart. Crusio, carum, appellavit*), *Tomo I. Operis aurei* insertum, p. 492.; Nathanis Chytrzi Epithalamium & Epitaphium, ei scripta, ad cognomen allegoria eleganti, e re deprompta hortensii, argute alludentia, in *Poematis* illius, Rostochii A. 1579. editis (*Lib. I. Amorum conjugialium*, f. 236. 237., & *Lib. I. Epitaphiorum* f. 286. b.); obvia, aliaqve Joh. Posselii, Matthiæ Flacii Junioris, Henr. Garberi & Dav. Penshornii, in nuptias ejus Carmina, junctim Rostochii A. 1572. in 4. excusa.

Monumentorum ingenii ejus nihil mihi innotuit, præter Elegiam in Nathanis Chytrzi, Professoris Rostochiensis, nuptias unicam haud invenustam, qvæ in Chytrzi *Poematis*, modo laudatis, *Lib. III. Amorum Conjugialium*, f. 271. b. 272. a., est recusa.

HENRICUS GERDOVIUS, Civis Lubecensis literatus, Janique Gulielmii, Philologi ac Critici celeberrimi, sororis maritus,

Epistola ejus ad Suffridum Petri, Jctum Coloniensem, de Jani Gulielmii, affinis sui, laboribus in Ciceronem posthumis *avixde 1016*, A. 1595. exarata, in *Centuria II. Epistolarum Virorum eruditorum*, a Simone Abbès Gabbema collectarum, & Harlingæ A. 1664. in 8. editarum, locum (num. 95., p. 472. 473. 474.) invenit. Præcedunt ibidem eam & sequuntur (num. 91. 92. 94. 98., p. 464. 465. 467. 472. 482. 483.) Suffridi Petri quatuor, de suo in MStâ hæc Gulielmiana jure, A. 1594. & 1595. ad Gerdovium perscriptæ.

GERHARDUS, Comes **HOLSATIÆ**.

Hujus Chronico MSto se esse usum, multaqve inde in libellum suum *de magnificencia civitatis Lubecensis* vernaculum, A. 1666. editum, transtulisse, Conradus ab Höveln, in *pref. Scripti de Urbis Lüneburgensis præstantia*, biennio post publicati, perhibet. Septem Comites, hoc nomine gavisos, Cimbriz celebrant Historici:

1. Gerhardum I., Adolphi IV. filium, mortuum A. C. 1281.
2. Gerhardum II., Gerh. I. filium, m. A. 1312.
3. Gerhardum III., Gerh. II. F., m. A. 1320.
4. Gerhardum IV., Gerh. III. F., mortuum ante A. 1330.
5. Gerhardum Magnum seu Calvum, Henr. I. filium, A. 1339. occisum.
6. Gerhardum, Henrici ferrei filium, Gerhardi M. nepotem, in Dithmarsia A. 1404. cæsum.
7. Gerhardum, hujus filium, Embricæ A. 1433. extinctum.

Quemnam istorum intelligat, haud indicavit Hövelius, Scriptor, & in stylo vernaculo, & in narrationibus ipsis, ineptiens, imo falso, Gerhardum Chronici istius Autorem esse, credidit. Reumarus enim Kockius, in *Scriptorum*, e quibus *Chronicon* suum *Lubecense* congeffit *avixde 1016*, Indice, verbis his illud describit Saxonice: *Eene olde, up Vergamene gestrevene*, Chronica, mit schönen Figuren unu golde geschmückt, welle eenem Greven, mit Rahmen Gerdt van Holsteen, thohörig gewesen; worinne, am vörsten Blade, mit güldenem Bostfaven, staan disse Worde gestreven:

Dith Doock is eenes Herren,

Dull Wijsheit, Eucht un Ehren;

Der is Grat Gerdt van Holsteen genandt.

Det best em eenes sluer Börger gefandt,

De heet Johann van dem Barge;

Wdu geve eenen beeden Herberge.

Indiget sic, wo de Bischof Rudolph van Meydenborch A. 1260. aver Disch gestorven sy.

E quibus, a V.C., Jacobo a Mellen, mihi communicatis, Gerhardum Chronici hujus, (non de solis suis rebus gestis conscripti, sed historiam, vel universalem, vel Germaniz aut Cimbriz particularem, complexi, sibiqve a Johanne van dem Barge, cive ac subdito, donati) possessorem tantum fuisse, neutiquam vero Autorem, nemo non agnoscit.

M. NICOLAUS GERHARDUS, Hamburgensis, Conr. Rhederi, Civis sui, in Acad. Rostochiensis, circa A. 1575., Ephorus (5.), deinde vero Johannis Junioris, Ducis Holsatæ-Sünderburgici, Ecclesiastes, ab A. 1585. (d. 8. Febr.), in arce Sünderburgensi, aulicus, ac ditionum ejusdem Præpositus; Johannis Bernhaldi, Pastoris Broeckerani, Antistitisqve Sundevithensis, gener, & M. Joh. Mohrii, Parochi Flensburgensis Mariani, socer, paulo post annum, quo superstes fuit, ætæ Chr. 1597., ætatis 53tio, uti in monumento traditur Epitaphio, defunctus.

Reichpredigt über Elisabetha, geborne Herzoginn von Braunschweig, Johannis des Jüngern, Herzogen zu Holstein-Sünderburg, Gemahlinn, aus Ezech. XXXVII. Rostochii 1586. in 4.

M. HENRICUS GERLACHIUS, Hamburgensis, Conradi, Ecclesiastæ, per annos XLIX., Catharinæ, Ordinisque sacri Senioris (d. 13. Jun. A. 1596. defuncti), filius, d. 25. Febr. A. 1557. in lucem editus, Academiam A. 1577. adiit Rostochiensem, & post insignes in literis, præsertim elegantioribus, progressus, lauream in ea A. 1581. Philosophiæ supremam, nec multo post Scholæ in urbe Brunsvicensi publicæ Rectoratum, obtinuit. Officio hoc scholastico, post annos aliquot, abdicato, Academiæ, Lipsiensis, Helmstadiensis & Rostochiensis, repetiit, & in hæc, cum studiis Udalrici, Friderici II., Danorum Regis, filii, Episcopique postea Sverinensis, ab A. 1592., esset moderatus (6.), Poeseos, cui excolenda ab ipsa destinatus natura vates videbatur eximius, professionem; M. Aug. A. 1595., reportavit publicam. Qvam cum vix trimestri ornasset spatio, morte immatura, ante parentem grandævum, M. Novembri ejusdem Anni 1595., in ipso ætatis flore, est extinctus. Ab Henr. Camerario, Acad. Rostoch. Jcto, in *Programmate* (cui hæctenus relata, & a Seb. Bacmeistero, Presbytero Travemundensi, nobis communicata, debentur) de vita ejus *funebri*, Vir salutatur, in quo cum pietate doctrina certavit, & ob venæ Poeticæ præstantiam, a Sam. Rosenbohmio (*P. I. Poem., Lib. 3., p. 215.*) Oda peculiari celebratur Anagrammatico-Sapphica.

Fff 2

Epicedia,

(1.) V. ipsius Elegiam, mox laudandam. (2.) in *Or. de favore Lubecensium in exteros* p. 20. (3.) V. illam in *Syntagmate Epistolarum Chytræi* p. 307. (4.) *lis. G. 1. & 2. Ed. Witeb. A. 1576. in 8.* (5.) V. Carmen ejus in discipuli obitum, D. Mich. Rhederi *Memorie Rhederianæ*, Rostochii A. 1581. in 4. excusæ, adjectum. (6.) V. Joh. Simonii *Jussa funebria, Udalrico facta*, p. 21.

Epicedia, Epithalamia, aliaque non unius generis carmina Latina, arguta ac venustissima, *συναγωγή* diversis editis temporibus, & quæ in unum colligantur fasciculum, dignissima.

IVARUS GERRITS, Eiderstadiensis, J. U. Lic. & in patria Practicus.

Disp. Inaug. de Collatione bonorum, Kilonii A. 1673. in 4., & seorsim, & in Pentade Disputt. Inaug. Jurid., Præfide D. Magno Wedderkopffio habiturum, excusa.

M. DAVID GERTMANNUS, Hamburgensis, Collegii Philosophici Witebergensis, ab A. 1701., Assessor V. Conr. Sam. Schurtz fleischii ad illum Epistolam, quæ studia ejus & merita delineantur, Witebergæ A. 1702. in fol. editam, & in Nov. Lit. Germ., M. Jul. A. 1703., p. 247., allegatam. A. 1716. munere Ecclesiastico in Misnia, prope Dresdam, est functus.

Disp. de Infante Hebræo liberaliter educato, Præfide Theod. Dassovio. Witeb. 1698. in 4.

Disputationes VII. de Hebræorum Altari suffitus, ab ipso Præfide exhibitæ. Witeb. A. 1699. 1700. & 1701. in 4.

Diff. de Theologia V. T., Habac. II. 4. proposita. Witeb. 1702. in 4.

Exerc. Anti-Tilliana, Salomonii a Til, Theologo Leidenf, opposita, quæ innocentia Lutheræorum a crimine, ab hoc ipsis imputato (quod revelationes rationi contradiçtorias statuunt), vindicatur. Bremz 1707. in 4. Recensum ejus Lipsiensis, in *Actis Erud.*, M. Aug. 1707., p. 347-351., Parisiensis, in *Ephem. Erud. Gall.* 1709., M. Apr., num. 16., p. 112-115., & Val. Ern. Löscherus, in den unschuldigen Nachrichten von Theol. Sachen, *Seß. XI.* A. 1707., p. 712. 713., exhibuerunt.

INEDITA.

Anabaptistarum Embdensium cum Socinianis & Remonstrantibus, Sim. Episcopo, Steph. Curcellæo, Phil. Limburgio & Joh. Clerico, in præcipuis fidei capitibus, Consensus, contra Corn. van Huyfen, Ecclesiæ Embdensium Ministrum, demonstratus, ac heterodoxiæ convictus. V. *Seß. 15.* des neuen Bücherfaals p. 552.

AUGUSTINUS a GETELN (qui Casp. Sagittario GÖTELIUS audit), Lubecensis (1.), Sacerdos, circa A. 1525., Hamburgi (2.), & post sacrorum in urbe hac reformationem, Lüneburgi, fuit Pontificus. A. 1530. comitia Augustana in comitatu Bremensis adisse videtur Archiepiscopi, & in XX. Doctorum Romano-Catholicorum, a quibus Confessionis Augustanæ conscripta est refutatio, ceterum locum obtinuisse. Quem enim *Defensio Pupilla Evangelicæ Saxonica* (3.) his accenset, Augustinum a Cottelin, Brema adductum, ab illo haud esse credo diversum. A. 1532. Lüneburgi etiam, quod doctrinam Lutheranam amplecti nollet, eieçtus, Urbanum Regium, Superintendentem, velut sui autorem exilii, inculcavit, nec difficile sibi fore pro religionis Pontificiæ veritate cum eo disputare est gloriatus. Quod ubi Regia, a quo paulo ante omnes illius in hac urbe doctores ad disputationem erant provocati, est nunciatum, literis is nostrum amicus, ut in civitatem rediret, & de articulis secum conferret controversis, saluum conductum sumptusque necessarios magistratus nomine pollicitus, invitavit. Ille vero, Lüneburgi se parum fore tutum causatus, Colloquio recusato, ad Cæsarem provocavit, & libellum tantum, pro dogmate quodam a se conscriptum Pontificio, cum responsoriis, per Joh. Colerum, Præpositum, Regio curavit exhiberi, ab hoc Epistola prolixiori, *Tomo III. Operum* obvia, d. 11. Jun. mox refutatum. Fuere etiam, qui Autorem illum (Regio licet dissentiente) crederent 33. *Propositionum de S. Synaxi, communionem sub una defendentium specie*, clam in æde Johannea Lüneburgensi affixarum, & *Tomo II. Operum* Regii (4.), cum ejusdem responsionibus (titulo *Libelli contra vespertilionem quendam, unam speciem Eucharistiæ tueri conantem*, donatis), pariter recusarum (5.). Plura de hoc certamine Herm. Hamelmanni *Historia Reformationis per Saxoniam inferiorem* (6.), istamque secuti Casp. Sagittarii *Memorabilia Historia Lüneburgicæ*, §. 112., p. 38. 39. 40., suggerent. Quorum ultimus an, e phrasi Regii, *Götelius ante se Lüneburgi in verbo Domini servasse scribentis, doctrinam eum Lutherani initio fuisse præconem*, sed ad Pontificios relapsum esse, recte collegerit, valde dubito.

Præter Opuscula Polemica, jam memorata, *ἀνέκδοτος* inter MSSa Bibliothecæ Academiæ Hafnientiæ Resenianæ (*teste hujus Catalogo p. 347.*) superest ejus Harmonia vulgaris IV. Evangelistarum, circa A. 1540. conscripta (*in 8.*)

CHRISTIANUS GHEVERDES de Hamburg, cujus libellum (incertum cujus argumenti), Moguntiz A. 1508. (*in 8.*) collectum, in Biblioth. Cæsareâ Vindobonensi MStum asservari Joh. Jac. Frisius, in *Epitome Biblioth. Gesneri aucta*, p. 143., testatur.

OTTO GIBELIUS, Burgz, oppido insulæ Femariensis, patre, ni fallor, Abrahamo, illius Pastore, & cæterarum Femariæ Ecclesiarum antistite, natus, Scholz in Westphalia Mindensis Cantor, choriqve Musici Director; *Musicus Theoreticus*, judice Wolfg. Casp. Printzio (7.), plane eximius.

Introductio Musicz Theoretico-Didacticz, in qua præcipua ejus principia, imprimis vero Mathematica, ad veram scientiarum methodum concinnata, summa perspicuitate ac brevitate proponuntur, nec tantum ad Monochordum, sed alia quoque hodie usitata & nobiliora instrumenta, tum secundum veterem, tum novam Musices rationem, accurate applicantur. Pars Generalis. Bremz 1660. in 4. (Partem ejusdem specialem, ob sumptuum penuriam, ab Autore publicari non potuisse, ex *Præf. Propos. ejus Mathematico-Musicarum*, refert, & indignatur, Printzcius l. c.)

Propositiones Mathematico-Musicz, A. 1666., teste Printzio l. c., editæ.

Seminarium modulatoz vocis; das ist: Pflanzgarten der Singekunst, darinn etliche Tyrocinia vor alle 4. Menschenstimmen zugerichtet. Bremz 1657. in 8. (*ist.*, juxta Catalogos quosdam fidei dubie, *Celle 1645. in 8. & Hamburgi 1648. in 4.*)

Kurzer, doch gründlicher, Bericht von den Vocibus Musicalibus, darinn von der Musicalischen Syllabication, oder (wie man gemeiniglich redet) Solmisation, gehandelt wird, &c. Bremz 1659. in 8.

Erster Theil geistlicher Harmonien von 1. bis 5. Stimmen, theils ohne, theils mit Instrumenten, nach heutiger Manier gesetzt. Hamburgi 1671. in 4. (V. *Catal. Numl. Aut. A. 1671.*, p. 10., & *Beügh. Bibliogr. Mathem.* p. 325.)

MOSES BEN GIDHON ABUDIENTE, Grammaticus & Poeta inter Judæos gentis Lusitanicæ Hamburgensis celebris, d. 24. Febr. A. 1688. Hamburgi, sicut gentilis ejus, Andr. a Castro, me edocuit, defunctus. Sermone Lusitanico edidit:

Grammatica Hebraica, Parte primeira: Onde se mostram todas as regras necessarias assim para a intelegencia da lingua, como para compor e escrever nella em proza e verso, com a elegancia e medida que convem. Em Hamburguo, 3. de Elul, Anno da criasam 5393. (*sive A. C. 1633.*), in 8. In Præfatione Partis hujus primæ (Applausibus Metricis Judæorum aliorum Hamburgensium, Latino scil. Jacobi Rosales, Med. D., ac Lusitanicis D. Benedicti a Castro, Danielis

(1.) *teste Catalogo Biblioth. Reseniana p. 347.* (2.) V. Steph. Kempii *Historiam reformationis Ecclesiæ Hamburg. Saxonica*. (3.) p. m. 153. (4.) fol. 81-89. (5.) Confer de his Vinc. Placcii T. I. *Theatri Anon. & Pseudon.*, c. 3., p. 174. (6.) P. II., in *Operibus Hist. & Geneal. recusa*, p. 300. (7.) in der *historischen Beschreibung der Singekunst*, c. 12., p. 145.

nielis Abudiente, Josephi Frances & Isaaci Abasio, commendatæ) Secunda, *Theſaurum Radicum Hebræarum admodum curiosum* exhibitura, ab Autore est promissa. Conf. de illa J. Chr. Wolfii *T. I. Biblioth. Hebr.* p. 316.

AUGUSTUS GIESE, Hufensis, Joachimi Senioris & Salome Moldenitia filius, d. 29. Sept. A. 1620. natus, huic in Secretarii Senatorisque urbis patriæ officiis A. 1644. successit, isque per annos 37. præclare functus, pietate singulari Zelo gloriæ divinæ veræque Christianismi Præcos promovendæ ardentissimo, ac meritis imprimis in pauperes (quibus de sustentatione a Senatu civibusque, hortatu ipsius, legibus prospectum est egregius) immortalibus, inter concives inclaruit. Senex Mart. Holmerum, Parochum Hufensem, habuit adversarium, liteque inter hunc & Senatum exorta, cognatorum illius ac Patronorum in aula Gottorpiensi artibus, a munere publico injuste, una cum Consulibus, deturbatus (1.), reliquam vitæ partem scriptis egregius, partim sacris, partim aliis, ob stylum nervosum pariter atque jucundum, Schuppianæque *πνεῦμα* feliciter æmulum, lectu dignissimis, in otio elucubrandis impendit literario. Pauca ex his prodire, reliqua a Joachimo filio, Archidiacono Hufensi, Holmerique successore, asservantur *ἀνέκδοτα*. Conf. de illo Frid. Breclingii (a quo veritatis contra Christianismum degenerem annumeratur testibus) *Catal. cit.*, & *Novæ Lit. Lubec.*, *M. Maj. A. 1699.*, p. 156. 157. Vitam Giesii filius ex ipsius Narratione hujus Germanica exposuit, eumque simul ob dotes ingenii eximias, doctrinam insignem & multiplicem, pietatem, aliasque virtutes plurimas, celebravit Joh. Melch. Kraßius in *der Hufumschen Kirchen-Historie* p. 256-266.

SCRIPTA EDITA.

Disp. de Legibus, Præfide Herm. Conringio. Helmstadii 1643. in 4.

Spiegel des heutigen Christenthums, an unsern elenden Mänsen, erstlich der Stadt Hufum alleine, nunmehr aber auch andern, vorgeſtellet; und was dafür und darsieder möchte gesagt werden, das eine aufgeführt, und das andere beantwortet. Hamburgi 1687. & Slesvigz 1699. in 8. Præfixæ ei sunt Epistolæ D. Christ. Kortholti & D. G. Morhofii, Professorum Kilonientium, fratrisque M. Joach. Giesii, Encomiasticæ. A Frid. Breclingio (*l. c.* p. 772.) *Speculum pulcherrimum*, & (*in Anci-Calovio, lit. G. 4. b.*) *Liber eximius*, appellatur. Scriptum hoc urbis Noribergensis Ecclesiæ auditoribus suis e suggestu, ac duo, hos inter, Feuerlini, Pater & Filius, etiam in der schuldigen Liebe und Barmherzigkeit in milder Vorſorge der Armen, libello A. 1699. edito, de nota meliore commendarunt. V. præf. der *IV. Tractaten* p. 3. 4.

Der Weichschneide Stein über den Greuel, daß man die Diener der Justiz bißher nicht zu Grabe tragen, und nun auch ihrer etliche Frauen in Kindesnöthen niemand helfen wil: Zu Hufum A. 1688. aufgerichtet von einem Haupt-Participanten der Leiden, die der Magistrat darüber eine gute Zeit aufgestanden hat. Libellus *ἀνέκδοτος*, sine loci mentione A. 1687., & deinde Slesvigz A. 1699., in 8. excusus.

Scriptis ejus addantur:

- I. Muster und Monſter einer mit alten und neuen Vätern durch und durch geſpikten Predigt und darinn grausamlich gemarterten und gerumpfrechten unschuldigen Tertes Joh. XIX. v. 32. 33. 34. an seiner Söhne Einen vorgeſtellet.
- II. Continuirt Vindiciæ des zur Seligkeit selbst-verständlichen und genugsamen und allem-kraftigen, lauterem, wahren und gewissen Wortes Gottes, abgegeben an einen vornehmen und gelahrten ihm vertrauten Prediger, und entgegen gestellt ein von demselben ihm communicirten Oration de Orthodoxia eines Mannes, dem Gott vergebe und ihn beſchre. A. 1687.
- III. Ein lebhaftes Conterfait des heiligen blinden Muns, auß der Antiquitz-Kammer zu Tripoli zu beſchauen und vieler solcher Dinge davon eine Probe zu nehmen aufgeſtellet.
- IV. Colloquium ihrer dreyer über ein ſeltſames Schmach- oder Hunger-Mahl, mit dem die alarmodischen Predigten verglichen werden, sub titulo: Die Beſchreibung eines ſeltſamen Gaſtmahls und deſſen Effects, in Form etlicher Colloquien vorgeſtellet.

Hæc quatuor scripta, sub titulo vier Tractaten, omiſſa D. Melch. Zeidlerii & D. Christ. Dreierii, Theologorum Acad. Regiomontanæ, quorum Schediasmaticis sunt opposita, mentione, junctim prodierunt *Plöne A. 1711. in 8.* Accedit ein Anhang eines, vom Autore, an seinen Sohn, A. 1688. abgegebenen, Sendschreibens, oder Wahrhafte Erzählung, deſſen, was ſich zu Hufum A. 1680. und 1681., mit dem so genannten freunden Väter, und vermeintem Wundermann, Johann Thamiem (mit dem rechten Nahmen Jonas Trellund geheissen), ungetragen, auf Begehren eines seinen vornehmen Theologi anderwärts, an seinen A. 1688. zu Helmstedt studierenden Sohn abgegeben. (Contra hanc Epistolam Thamiemio patrocinatus est Joh. Melch. Kraßius in *der Hufumschen Kirchen-Historie* p. 195-201.) Præfixa est: Der Giesischen Erben Vorrede, worinn dem, des Autoris wegen, von Frid. Brecling abgeſtatteten, und Gottfried Arnolds vierdem Theil der Kirchen- und Regier-Historie inserirtem unrichtigen Berichte gänzlich widerſprochen wird. In qua Narratio de fatis Giesii, quam supra allegavimus, & partim secuti sumus, Breclingiana, in sensu diviſo multa vera tradere, in composito autem fidem haud mereri, perhibetur, sed verior accuratiorque haud ſubſtituitur.

INEDITA, partim ab ipso, partim ab amicis, mihi indicata.

Erster Einführung zu der Wiſſenſchaft Chriſtlicher Lehre, durch Fragen und Antworten; erstes Hundert, von der Schöpfung an, biß zum Durchgange durchs Rohre Meer.

Schrift wider die falſche Bauchprieſter, und deſſelben ärgerliches Leben. (Commendatur a Frid. Breclingio in *Catal. Test. verit.*, *l. c.* p. 772.)

Paradoxa Scholaſtica, oder Discurs vom Schulweſen, an Herm. Nottelmann, Lübeckiſchen Rectorum.

Tractat von Eſtabilirung des Regiments.

Bericht vom Bierbrauen.

Bericht vom Brodtbacken, oder Anleitung zu einer richtigen Brodt-Kolle. (Hæc tria non sine delectatione lecta ſibi eſſe, Morhofius mihi retulit, & ultimi editionem ab Autore, in Epistola ſcripto de Eleemoſynis præfixa, A. 1687. eſſagitavit.)

Anzeige etlicher Mißbräuche im Teuſchreden und Schreiben, in Form etlicher Anmerkungen über Juſti Georg Schottels teuſche Sprachkunſt, an zwey seiner Söhne gerichtet.

Apud Kraßium *l. c.* ſcriptis ejus, *ἀνέκδοτοις*, adjunguntur ſequentia:

1. Diſſ. de Cauſalitate Jctorum triplici, Helmſtadii a Studioſo ſcripta, & ab Herm. Conringio approbata, ſed, ſvaſu ejusdem, ne univerſum Ordinem irritaret Juridicum, haud edita.
2. Vindiciæ eines aufrichtigen freyen Marck-Ganges, für die, welchen ein Gewiſſen darob gemacht wird, daß ſie für das ihre nehmen, was es geſten ſan.

(1) V. Frid. Breclingii de illo narrationem in *Catalogo teſtium veritatis*, n. 117., apud Gotfr. Arnoldum *T. IV. Hiſt. Eccl.* p. 772.

Molleri Cimb. Lit. Tom. I.

Ggg

3. Die

3. Die bittere Wahrheit in Feststellung unserer Verdammniß, und Vernichtung alles dawieder vergeblichen Trostes, so lange wir uns nicht bekehren.
4. Von dem wahren seligmachenden Glauben, und dessen Unterscheide von dem andern und gemeinen, so genandten, Glauben.
5. Judicium von den Collegiis pietatis, daß sie in einer wolbestalteten Kirchen nicht absolut nothwendig seyn.
6. Erforderetes Bedencken an Fridericum Petri, Predigern zu Biöl, auf etliche von ihm an seine Mit-Prediger übergebene Puncta.
7. Weitläufiges Sendschreiben an seine zwey, zu Lübeck frequentirende, Söhne, Christian Albert und Titum, von ihrem Studiren und Leben.
8. Sendschreiben, worinn erwiesen wird: 1. wie nützlich es sey, daß junge Leute, bey den studiis, beyzeiten auch etwas anders handhieren lernen; 2. daß auf die bekandte Sage von den drey Ständen viel ungeschmacktes Zeugnis bisher sey gebauet; 3. daß der Unterscheid zwischen dem so genandten geistlichen Stande, und dem Stande der gemeinen andern Christen, zur Unmasse in die Kirche, durch einen Mißverstand, eingeschlichen; 4. daß ein Prediger, im Nothfalle, sich ehrlich mit was anders möge nähren, und ein geschickter, aber in den Bürger-Stand und Nahrung getretener, Studiosus zum Prediger, vor andern, mit rechte könne erwählt werden.
9. Antwortschreiben an D. Christ. Kortholt, Kielschen Theologum, von etlichen teutschen Wörtern und Red-arten. Anmerkungen über etliche Jacob Böhmens halber in der Nachbarschaft zu Hamburg entstandene Fragen, und deren allzu gelinde Beantwortung. V. pref. der 4. Tractate p. 13.

M. JOACHIMUS GIESE, Husensis, Augusti frater, d. 4. Febr. A. 1631. in lucem est editus, patreque cognomine, urbis Secretario, matre vero Salome, Erasmi Moldenitii, qui a rationibus Eiderstadiz publicis Duci fuit Holsaticus, filia, gavisus. E Schola patris, alumnus adscriptus Ducalibus, A. 1645. in Gymnasium Bordsesholmense, & inde A. 1650. in Academiam se contulit Rostochiensis, Magistrique titulo in hac A. 1653. impetrato, sequens in Lugduno-Batava exegit biennium. In patriam redux, recufato A. 1656. munere Ecclesiastico Hatnienfi, A. 1657. Parochus in tractu Wagriae Segebergensis ruralis Koldenkirchenfis est electus, & Matthiae deinde Burchardo A. 1678. in Archidiaconatu, A. 1679. vero in Pastorum urbis successit Kiloniensis. Per tria hoc lustra functus, A. 1694., magno ætatis suæ Climacterico, d. 15. Mart., subita lateris dextri Paralyti, quæ pridie, post finem sermoni sacro impositum, eum corripuerat, & vocis usu privarat, expiravit, & e novem liberis, ex Elisabetha, Marci Hahnii, Senatoris Rostochiensis, filia (d. 18. Febr. A. 1658. ducta), susceptis, quinque reliquit superstites. Fufius vitam ejus exponunt M. Gabr. Wedderkopff, Collegæ & successoris, Sermo in Sap. V. 16. funebris vernaculus, Kilonii A. 1694. in 4. (sub tit: Treuer Lehrer herrlicher Lohn und Himmelskron) excusus, & Programma exequiale Prorektoris Academici, a quo Senex vocatur immortaliter de Ecclesia Kiloniensis meritis, & ob doctrinam, vitæ sanctimoniam, perspicuitatem & zelum in docendo, sedulitatem in omnibus boni Pastoris partibus peragendis, in egenos beneficentiam, candorem, aliasque virtutes, fufe extollitur. Testibus veritatis adversus Christianitum degenerem Frid. Breclingius, in Catalogi horum Prolegomenis (T. IV. Hist. Eccl. Gotfr. Arnoldi, Sect. III., n. 18., p. 760.), eum annumerat.

SCRIPTA GERMANICA EDITA.

- Dank- und Gedächtnispredigt vor Gottes Barmherzigkeit, so, im 1667. Jahre, in diesen Reichen und Landen erschienen, aus Sir. LI. 37. 38., in der Schloßkirche zu Glücksburg, gehalten. Hamburgi 1668. in 4.
- Aller Kinder Gottes beste Herztärkung; oder Leichpredigt über Catharina Polmanninn, aus Joh. III. 16. Hamb. 1668. in 4.
- Jesus der Brunn des Lebens; oder Leichpr. über Matth. Burchardum, Kielschen Pastorem, aus Joh. IV. Kilonii 1679. in 4.
- Christl. Dankseule, mit zugehörigen Bildern und Ueberschriften, Gott zu Ehren, und zum Andenken seiner Wohlthaten, an dem wegen des Friedens angestellten Dancstage (Dom. II. Epiph.), aus dem gewöhnlichen Evangelio Joh. II., aufgesetzt. Kil. 1680. in 4.
- Hiobs, und aller Gläubigen, Truß und Trost; oder Leichpr. über Joh. Phil. Rosmann, J. U. D. und Prof. Extraord., aus Job. XIX. Kil. 1680. in 4.
- Stadtrecht der Bürger Gottes; oder Leichpr. über Joh. von Lengerke, Kielschen Bürgermeister, aus Rom. XIV. 7. 8. Kil. 1681. in 4.
- Christlicher Freyer und Ehemann, aus G. W., nach Anleitung des Spruchs Prov. XVIII. 22., unterrichtet. Kil. 1682. in 8.
- Der Todt der Gerechten; oder Leichpr. über J. Margar. Seestädinn, Conventualinn zu Presb., aus Marci VII. 37. Kil. 1683. in 4.
- Der Himmelsgeflissenen Beforderung zum Himmel; oder Leichpr. über Joh. Adolf Rosmann, Th. Stud., aus Phil. I. 21. 23. Kil. 1683. in 4.
- Der Gläubigen Paß und Geleitsbrief ins ewige Leben, von unserm Hohenpriester J. C. ausgegeben; oder Leichpr. über Fr. Christina Kohlblattinn, aus Joh. XVII. 24. Kil. 1684., in 4.
- Tauf-Sermon, bey der Tauffe eines Mohren gehalten. Kil. 1686.
- Handbüchlein vor Dethlef Gottlieb, einen getauften Mohren, versertigt. Kil. 1687. in 8.
- Catechismus-Fragstücke. Kil. 1687. in 8.
- Die Himmlische Academie; oder Leichpr. über D. Matthiam Wasmuht, Theol. Prof. Kil. 1689. in 4. (Commendata a Joh. Frid. Mayero P. II. Musci Min. Eccl., Sect. II., p. 233.)
- Des H. Geistes, als Göttlichen Professoris, Himmlische Lection von der seligen Sterbekunst; oder Leichpr. über D. Georg. Ern. Heldberg, Log. und Eth. Prof., aus Apoc. XIV. 13. Kil. 1689. in 4.
- Der selig Sterbenden Himmelswagen; oder Leichpr. über Ursula Möllerinn, D. Matthiaz Claussens, Fürstl. Leib-Medic. Wittwe, aus 1 Tim. I. 15. 16. Kil. 1692. in 4.
- JOACHIMUS GIESE Junior, Husensis, d. 12. Oct. A. 1648. natus, Augusti (*supra laudati*) filius patrifians, Pastor solo A. 1680. Paledeckenfis: postea in urbe patria, Mariz Elisabethæ Saxonice initio, Viduz Ducalis Holsaticæ, ab A. 1681., Ecclesiastes aulicus, & templi deinde oppidani, ab A. 1691. ad 1709. (quo officio se sacro, ob valetudinem infirmam, abdicavit), Archidiaconus, d. 25. Jul. A. C. 1712., ætatis 64., mortuus. Fufius vitam Ecclesiastæ hujus pii, eruditæ ac fidelis, exposuit Successor ejus, M. Joh. Melch. Kraffius, in der Husumischen Kirchen-Historie p. 256. 265. - 271.
- Aug. Giesii Parentis IV. Tractätlein, mit seiner Vorrede ausgegeben. Plönz 1711. in 8.

Disp. de triga difficiliorum S. Scripturæ locorum (Gen. XXXVI. 24., Luc. I. 54. & Act. XIII. 48.), Præfide D. Joh. Sauberto Jun. proposita, Helmstadii 1671. in 4. Recusa in Sauberti *Palestra Theologico-Philologica*, Altorfii A. 1678. in 4. edita, num. XVII.

Catechismus-Stragen, MSS.

HENRICUS GILTERMANN, Lubecensis, Advocatus, circa A. 1624., Slesvicensis.

Tractatus de Interdictis, seu Actionibus extraordinariis, quæ pro his competunt. Slesvigæ 1621. in 8.

M. HENRICUS GLADOVIUS, templi Cathedralis Slesvicensis Archidiaconus, d. 28. Febr. A. 1645., æt. 57., mortuus; quem carminibus suis Willichius Westhovius (*P. II. Poem. f. 59. 60.*) & Nicol. Scribonius (*L. 2. Lufsum Anagramm. Gottorp. p. 12.*) commendarunt.

Deductio gravaminum wieder Christ. Sledanum, Th. D. und Ehem-Pastorem zu Eledwig, MS. in Biblioth. Jac. Beckeri, Hafnienfis Advocati.

THEODORUS GLAZERUS, Dithmarsus, JCrus & Reip. Lubecensis Secretarius, d. 27. Maji A. 1609. electus, æd. 3. Oct. A. 1617. defunctus. V. Jac. a Mellen *Seriem MS. Senatus Lubecensis*, Sam. Rosenbohmii Epithalamium ei scriptum (*P. I. Poem., Lib. II., p. 113-116.*), & Alb. Wichgrevii in nomen ejus Anagramma (*Cent. I. Anagramm., n. 38., p. 45. 46.*).

Carmen Panegyricum ad Vinc. Mollerum, J. U. L., Proconsulem Hamburgi A. 1599. electum, A. 1599. in 4.

Epicedium prolixum, Elisabethæ, Eberh. Twestrengii, J. U. L. & Senatoris Hamburgensis, filiz, scriptum. Marpurgi 1604. in 4.

Selectæ Juris quæstiones, juxta ordinem Institutionum, Disputationibus publicis propositæ. Rostochii 1608. in 4.

Henningi Conradini, Correctoris Hamburgensis, Poemata omnia, ab eo, sumptu Eberh. Twestrengii, Consulis Hamburgensis, cum Epistola sua ad hunc Dedicatoria, junctim edita. Rostochii 1607. in 8. (*V. de his p. III. jam dicta.*)

ANTONIUS HENRICUS GLOXINIUS, Lubecz, d. 16. Aug. A. 1645., patre Davide, Syndico, & tandem Consule, matre autem Anna, Jacobi Schabbelii, Consulis Wismariensis, filia, gavissus, lucem primam aspexit. Post studiorum in Athenis patrio rudimenta, Juridico vacaturus, cum Ephoro suo, Ad. Tribbechovio (Theologo postea celebri), Academiis Rostochiensem, Giessenam, Jenensem, Argentinensem ac Kiloniensem, adiit, Germaniæque deinde, Belgio, Britannia & Gallia, peragratis, & titulo Doctoris Altorfii impetrato, ad Comitum Ratisbonensia, & in aulam Cæsaream, a patris jussu Senatu, se contulit. In hac ad Leopoldi Imperatoris admissus alloquium, Comitum ab eo Palatini & Consilarii honores reportavit. Domum inde redux, vitam reliquam in otio transegit literario, & pietatis veræ, quam liberis etiam domesticisque suis, monitis & explanationibus oraculorum S. Codicis quotidianis, inculcabat, studio, ac singulari in S. Lit. studiosos, stipendio a se avito Schabbeliano, fide eximia, a Seb. Schmidio, Theologo Argentinenfi, in opusculi cujusdam inscriptione, publice celebrata, distributo, donatos, aliosque egenos, beneficentia, inclaruit. Cum Arthritide per annos complures conflictatus scorbutica, huic, Asthmatis accessione exasperata, d. 22. Jan. A. C. 1690., & æt. 45., succubuit, duosque mares, ac totidem puellas, in triplici cum Anna Catharina, Dan. Ern. Derenthalii, Procancellarii Mindensis, filia, A. 1672. ducta, Maria Juliana, Joh. Henr. Beckeri, JCr. Hannoverani, gnata, A. 1677. in thorum admissa, Annaque Margareta Stemia, Conrado, Senatore ac Scabino Francofurtano, patre gavisa, tertiusque A. 1682. sibi sociata nuptiis, conjugio susceptos, reliquit superstites. Ob pietatem singularem a Casp. Herm. Sandhagio (*Epist. 7. Theol. Part. I., p. 210. 211.*), ob eruditionem vero rariorem a Casp. Sagittario (*in Historia Gothana pleniori, c. 7., p. 190.*), commendatur, *grandisque* a Joach. Fellerio (*in Poem. de Brabeis Philosophicis p. 43.*) *Lubecz salutatur Mæcenas*. Plura de vita ejus V. in Enochii Svantenii, Rect. Lubec., *Programmate funebri*, & confer D. G. Morhofii in primas illius nuptias Epithalamion (*in Veneribus novis p. 42. 43. ac Opp. Poet. p. 371. 376.*), Casp. Herm. Sandhagii scriptum in memoriam conjugis secundæ, c. 1. Joh. IV. 5., funebre vernaculum (*im wortbeit Tode der Heiligen p. 233-310.*), & Epistolas, quibus Mart. Lipenius A. 1682. *Bibliothecam Philosophicam*, ac Aug. Herm. Franckius A. 1687. *Versionem Manuductionis spiritualis* Mich. Molinosii Latinam, ei inscribere, Dedicatorias,

Disp. Inaug. sistens materiam Appellationum ab interlocutoriis, imprimis iis, quæ vim definitivarum habent, breviter delineatam, Altorfii (sine anni mentione) in 4.

BALTHASAR GLOXINUS, Burgæ, oppido insulæ Femariensis, d. 10. Jun. A. 1601., natus, Davidis, istius Consulis, & Margarete de Hövenstein, fuit filius, nepos vero M. Balth. Gloxini, Pastoris & Superintendentis in Neomarchia Brandeburgica Arenswaldensis. Cum, per novennium, ab A. 1618., integrum, in Academiis commoratus esset Germanicis, & Praxi in patria forensi sequenti vacasset biennio; Tractui Archiepiscopatus Bremensis Neohusano, ab A. 1628. ad 1632., præfuit. A. sequ. 1633., reportato Rostochii J. U. Doctoris titulo, Judicii aulici Gottorpiensis Advocatis, A. 1644. autem Consiliariis suis aulicis & Provincialibus, a Friderico, Duce Holstato-Gottorpiensi, adscriptus est, nec multo post Canonicatu potitus Lubecensi. Obiit Kal. Aug. Anno & Seculi XVII., & ætatis suæ, 54., cum e Marg. Jügeritia, uxore (quæ octuagenaria A. 1683. vivis excessit), Fridericum Johannem, Consil. Holstato-Gottorp. & Danicum, ac filias aliquot (e quibus Dorothea Beata Henr. Schmidio, Consiliario in Cimbria regio, Hedwig Ursula Dethlevo Heldio ac Henr. Seedorffo, J. U. Doctoribus, & Margareta Agnes Bernh. Balth. Soltovio, J. U. D. & Advocato Slesvicensi, nupserunt), sustulisset. V. *Programma* de vita ejus, A. 1633. Disputationi præmissum Inaugurali, ac Epicedia defuncto scripta. Confer etiam C. Danckwerthii *P. I. Chorogr. Cimbr., c. 2., p. 6.* & *Anagrammata* in eum Nic. Scribonii *Lib. I. Luf. Gottorp. p. 45. 46.*, ac Georg. Nic. Erasmi *L. 2. Anagr. Emmerr., nam. 39.*

Disp. Inaug. de Renunciationibus successuum, Præfide D. Nicol. Schützio. Rost. 1633. in 4.

DAVID GLOXINUS, Burga Femariensis, iisdem cum Balthasare fratre, modo memorato, d. 16. Mart. A. 1597. natus parentibus, rudimentis studiorum domi, ac in Gymnasiis Berolinensi Joachimico Stettinensi que, absolutis, in Academia Witebergensi, ab A. 1617., & in Rostochienfi, ab A. 1619., duce Thoma Lindemanno, tantos in Juris scientia fecit progressus, ut Pogwischios, Nobiles Holstos, quorum A. 1622. Ephoria ipsi obtigit, aliosque, docere istud dextre satis paulo post potuerit. Doctor ejusdem Rostochii A. 1624. renunciatus, sequenti 1625. conjugem elegit Annam, Jac. Schabbelii, Consulis Wismariensis, filiam, a qua non pater solum novem liberorum (e quibus Antonius Henricus, supra laudatus, tresque filiz, &, has inter, Anna, Joh. Franckio, J. U. D. ac Consiliario Saxo-Gothano, & Margareta Elisabetha, Valent. Heidero, J. U. D. & Syndico Lindaviensi (1.), elocata, defuncto tantum fuere superstites), avusque 22. nepotum, sed & stipendii illustis Schabbeliani, cujus collatione de plurimis magni nominis præclare meruit Theologis, diribitor est redditus. Ducta jam uxore, & prole ex ea suscepta, A. 1626., generosis aliquot

Ggg 2

(1.) V. Pauli Freheri *Theatrum Eruditorum p. 1167.*

praelectus adolescentibus, Belgium, Angliam, Galliam, partemque Hispaniae, itinere peragravit literario, & ex isto in patriam redux, locum inter Friderici, Ducis Holsato-Gottorpiensis, Consiliarios obtinuit aulicos. Ex hujus aula Lubecam A. 1642. commigravit, & urbis istius inclitae (Foederisque simul Hanseatici) mox (d. 5. Mart.) Syndicus, Consistoriiqve Praefes Ecclesiastici, est creatus, deinde vero, legationibus plurimis ad Panegyrim (cui triennio, ab A. 1645., interfuit integro) Monasteriensem Irenicam, Ferd. III., Imperatorem (Consilarii ipsum sui & Comitis Palatini dignatum honoribus), Reges Daniae ac Sveciae, Principes Germanicos, Comitum Noribergensia & Ratisbonensia, Conventusque inferioris Saxoniae, dextre expeditis, in Consulum, d. 23. Jul. A. 1666., in medio dissidiorum civilium aestu, evectus ordinem. In hoc cum primum brevi, Collegis partim detunctis, partim vero magistratu se abdicantibus, locum obtinisset, die tandem Februarii 27mo (non 23., quem Wittenius (1.) substituit), A. C. 1671., & æt. 74., vivis excessit, temploque Cathedrali, in quo Monumentum ejus Epitaphium ac imago spectantur, corporis reliquit exuvias. Iconem illius, æri insculptam, Effigies etiam Legatorum ad Panegyrim Irenicam Monasteriensem exhibent, cum versu, quem Symboli loco usurpavit, Horatiano:

Est aliquid prodire tenus, si non datur ultra.

Fusius vitae ejus exponunt Historiam Herm. Nottelmanni, Scholz Lubec. Rectoris, *Programma funebre*, & M. A. T. P. (i. e. M. Adami Tribbechovii, Professoris tunc Kiloniensis) *Abbildung einer seligen Heimfahrt auß dem Zeitlichen ins ewige Leben, nach dem Exempel Simeons, bey Leichbegängniß D. Dav. Gloxins vorgestellt, quæ Lubecz A. 1671. in 4. prodit.*

Confer de illo Mich. Jansenii, Parochi Palzoo-gammensis, *Panegyrim Heroicam, Consulatui ejus consecratam*, & Hamb. A. 1668. in fol. editam, D. Joh. Ern. Gerhardi *Ep. Dedic. Patrologiae parentis sui*, D. Joh. Gerhardi, ei inscriptæ, A. 1653., præfixam, Henr. Wittenii *T. I. Diar. Biogr. Sec. XVII., ad A. 1671., Chronicon Lubec. Germ. Kirchbrin-gio-Mollerianum p. 305. 306. 308.*, Nic. Scribonii *Lib. V. Lusum Gottorp. Anagramma p. 110.*, M. Adr. Beieri *Syllabum Profess. Jen. p. 434. 435.*, *Nova Lit. Lubec.*, M. Majors A. 1700., p. 157., & Augustini Eberhardi *Valletreden der Stet-benden, num. 134.*

Disp. Inaug. de præferentiis & protopraxia Creditorum, Præfide D. Thoma Lindemannno. Rostochii 1624. in 4.

Oratiuncula, quæ d. 15. Mart. A. 1664. Henr. Bangertum Scholz Lubec. Rectorem renunciavit, excusa, cum Bangerti Orat. muneris hujus auspicali, Lubecz 1664. in 4.

FRIDERICUS JOHANNES GLOXINUS, Slesvicensis, Balthazaris (*supra laudati*) e Margareta Jügeria filius, d. 11. Maji A. 1635. in lucem editus, studiis humanioribus in schola patria & Gymnasio Bordesholmenfi, Juridico autem, ab A. 1652., in Acad. Julia, & ab A. 1654., in Altorfina, vacavit, tituloque Doctoris in Rinteliensi d. 6. Maji A. 1657. impetrato, annos aliquot Belgio, Angliæ & Gallia, perlustrandis impendit. Post reditum in patriam, non Canonicatum solum Lubecensem, sed & Senatoriam A. 1666., in aula Christiani Alberti, Ducis Holsatici, Gottorpiensi, dignitatem, istaque æmulum ipsi artibus erepta, Regii in Cancellaria Cimbrica Glückstadiensi Consilarii munus A. 1674., Christiani V., Monarchæ Danici, beneficio, obtinuit. Duas habuit conjuges, Sophiam Augustam, Eilhardi Schachtii, Secretarii Holsato-Gottorpiensis intimi, gnatam, A. 1661., & Mariam Elisabetham, Andr. Crameri, Consilarii itidem Holsatici, filiam, A. 1676. duetam, sed, prole e neutra suscepta, ætatis catarrho Glückstadii, d. 7. Jul. A. 1684., & æt. 49., expiravit. V. M. Nicol. Nothelferi, Ecclesiastæ Glückstadiensis, *Rühm und Klage, sive Sermonem parentalem de vita ejus Germanicum, Glückstadii A. 1684. in 4. excusum*. Joh. Dan. Majori (*in Ep. Dedic. Romæ innummis Augustalibus Germanizantis*) *magnus audit literarum fautor, vir ad sublimia quævis natus, & in nulla non parte historie novantiquæ versatissimus.*

Disp. Inaug. de Asylius, Præfide D. Dav. Pestelio Rintelii 1657. in 4.

Alloquium Encomiasticum ad Joh. Ad. Kielmannum Sen., Aulæ Holsato-Gottorpiensis Præsidem. Slesvigæ 1665. in fol. (*Autorem hujus verum fuisse M. Pet. Petraum, Scholæ Slesvic. Rectorem, V. C. Deibl. Cluverus per suadere mihi voluit.*)

PETRUS BALTHASAR GLOXINUS (Balthazaris itidem filius), Slesvicensis, J. U. Doctor.

Disp. de Tutela testamentaria, Præfide D. Huld. Eybenio. Gieslæ 1661. in 4.

Disp. Inaug. de Juribus venandi Principum imperii. Argentinz 1666. in 4.

JOHANNES GERHARDUS GOBELIUS, Hamburgensis, J. U. Lic. & in patria Practicus. Vixit A. 1716.

Disp. Inaug. de diverso jure Bonorum adquirentium & hæreditariorum, Præfide D. Joh. Petro Ludovici proposita. Halz 1714. in 4. V. recensum ejus *Parte XLII. der gelehrten Fame p. 442 - 445.*

JOHANNES HENRICUS GOBELIUS, Lubecensis, D. Joh. Melch. Göbelii, Medici, filius, A. 1694. natus, & Doctor itidem Trajecti ad Rhenum A. 1717. artis, creatus Medicus, ejusdem in patria Practicus A. 1721. superstes. V. de illo J. H. a Seelen *P. III. Athen. Lubec. p. 221. 222.*

Disp. Inaug. de Hæmorrhagia generatim, & speciatim Narium. Trajecti 1717. in 4.

JOHANNES GODENDORP, Aedis Cathedralis Lubecensis Vicarius, scriptor ætatis mihi nondum exploratæ.

Chronicon Lubecense ineditum, quo se, in congerendo scripto suo *de urbis Lubecensis magnificientia* (der Lübeckischen Herrlichkeit) vernaculo, usum esse Contr. ab Hæveln, in *pref. libelli de Civitatis Lüneburgensis præstantia* (der Lüneb. Vortreflichkeit), testatur.

PETRUS GOLDSCHMID, Hufensis, Aurifabri sibi cognominis filius, Scholz Hatherslebensis, circa A. 1690., Conrector, Parochus ruralis, ab A. 1691., in Diocesi Flensburgensi, Sterupensis, ædis in urbe Ducatus Megapolitani Güstroviensi Cathedralis, ab A. 1707., Ecclesiastes, Pastorque & Superintendens, in eodem Ducatu, ab A. 1709., Parchimensis. V. *Nova Lit. Lubec.*, M. Febr. A. 1708., p. 40., & *Nova Lit. Germ.*, M. Sept. A. 1709., p. 356. Munere Parchimensi, quod largitione impetrasse fertur Simoniaca, gemino A. 1711. iterum privatus, Hamburgi dignitatem Pastoris templi cathedralis frustra ambiit, grandique ære alieno contracto caupo tandem in vicinia esse factus, ac A. 1713. obiisse perhibetur. Conf. de illo M. Georg. Caspari *Prefat. Schediasmatis M. Joach. Mancelli de Superintendentibus Parchimensibus* §. 4 - 8.

Das nüglichste Augenweck der Seelen, oder heilsame Gedanken von der unendlichen Ewigkeit. Hamburgi 1689. in 12.

Die ewig erquickende Ruhe der Frommen, so da bestehet im seligen Anschauen Gottes, in III. Betrachtungen vorgestellt. Slesvigæ 1693. in 8.

D. Joh-

(1.) T. I. *Diar. Biograph. Sec. XVII., ad A. 1671.*

D. Joh. Lassenii, Prof. Theol. und Pastoris zu Kopenhagen, Siemischet, auf alle Tage des Jahrs gerichteten Etqvickstunde vollige Ausföhrung über die 6. letzten Monate des Jahrs, oder dritter und vierdter Theile. Hamburgi 1696. 1699. 1709. 8. In priori Editione Partibus hz five Trimestribus geminis, a Lassenio elaboratis, sub illius nomine, velut foetus ejus posthumus, insciis adjectz sunt hzredibus. Qvam audaciam Bibliopola Hamburgensis, cujus sumtu, sub hac larva, qvo magis essent vendibiles, prodierant, ab hzredibus Lassenianis coram magistratu suo accusatus, multa ingenti expiisse perhibetur. In posteriori Anni 1699. editione Goldschmidii nomen praterunt.

Höllischer Morpheus, oder Tractat von Erscheinungen der Gespenster und Völsgerister, wieder die Atheisten, Naturalisten, und nahmentlich D. Balth. Beckers Bejauberte Welt. Hamburgi 1698. & 1704. in 8. V. de illo *Nova Lit. Lubec.*, *M. Majo A. 1698.*, p. 82. 83.

Verworffener Heyen- und Zaubers-Advocat, oder wolgegründete Verrichtung des thörichten Vorhabens Christ. Thomassii (in der Disput. de crimine Magiz), und aller derer, welche dem Heyengeschmeisse das Wort reden wollen. Hamb. 1705. in 8.

Paulinisches Hahnengeschrey, oder Businwecker Stend. A. 1711. in 8.

Tödtende Siren, oder Abmahnung von aller zuerst schmeichelnden, hernach aber tödtenden, fleischlichen Wollust. Stend. A. 1711. in 8.

Diff. de Transitu Populi Israelitici per Mare rubrum. *quam Gistrovii quidem, sed absque titulo generali, imprimi curaverat, & in Academia Francofurtana, ad imperandum Theologie Doctoris titulum, ventilasse postea incerto rumore fovebatur* teste Georg. Caspari *c. l. p. 8.* Vidi ego secundam istius editionem, sine loci annique indicio sub hoc (in 4.) excusam titulo: *Pet. Goldschmidii, Hufensis, Th. D. & Superintendentis Parchimo-Sverinensis, Nova Demonstratio Transitus populi Israelitici per Mare rubrum, Schismate inaugurali proposita.* Epistola, quæ ei præmittitur, ad Fridericum, Prussiz Regem, dedicatoria A. 1711. est scripta.

Promittuntur a Scriptore hoc, exteris magis, quam civibus suis, accepto:

Bodinus triumphatus, sive solida Vindicatio gloriæ SS. Trinitatis, & Jesu Christi, atque omnis Philosophiæ sanioris, contra Joh. Bodini pestilentissimum Colloqvium Heptaplomeres de rerum sublimium arcanis; im *Heyen-Advocato*, c. 14., p. 412. 413., & in *Catal. Nund. Lips. A. 1702. Autumn. p. 37.*

Lucianus in D. Balth. Beckero, ejusque affectis, redivivus; in *Morpheo infernali*, c. 3., p. 82.

JOHANNES MART. GOSSELIUS, Femariensis, J. U. Doctor, & Advocatus Slesvicensis, A. 1721. superstes, Disp. Inaug. de eo, quod justum est circa Sigilla Universitatum. Giesæ 1711. in 4. V. recensionem illius, *Parte XI. der Gelehrten Fame* p. 791. 792. 793. obviam, & Matth. Nic. Kortholti in eam hexastichon *Lib. I. Epigramm. p. 16. 17.*

JACOBUS GOTSCHALCK, Joh. Adolphi, Ducis Holstato-Plönensis, Hortulanus aulicus.

Catalogus plantarum Horti Academici Lugduno-Batavi, Latino-Germanice ab eo editus. Lubecz 1698. & 1704. in 8., ac Lipsiz (teste *Catalogo nundin.*) A. 1718. in 8.

JACOBUS GÖTTENIUS, Anholdi filius, Lubecensis, d. 26. Jul. A. 1629. in lucem editus, post decennium in schola patria, annumque in Gymnasio Stettinensi, exactum, Rostochii, ab A. 1649., Casp. Mauritium, Lipsiz, ab 1650., Joh. Hülsemannum, Argentinz, ab 1652., Joh. Georg. Dorfscheum, & Batilez A. 1653. Joh. Buxtorhium juniorem, & hospites, & studii duces Theologico-Philologici, habuit. Belgium deinde utrumque pervagatus, Antwerpiz Jesuitas frequenter accedebat, & ab his, indolem ejus admirantibus, atque ad sacra eum sua traducere frustra conantibus, in conclavi eo sine custodiebatur obserato, e quo tamen, ope divina, feliciter evasit, & in patriam M. Jul. A. 1653. rediit (1.). In ista templi Johannei Ecclesiastes d. 10. Jun. A. 1658. electus, huic, ducta eodem anno uxore Anna Bülchenia, septem libi enixa liberos, ad fatalem usque 1671., qvo, Kal. Febr., febre quartana, cum mentis aliquamdiu non satis fuisset compos, est extinctus, præfuit. Vir fuit doctus, & plurimz, in antiquitatibus præsertim Ecclesiasticis, lectionis, & ob istam, *Polyhistoris & Antiquarii egregii* a Friderico Thomæ (in *Append. Analektorum Gistrovienisum* p. 51.) ornatus est elogio. Pontificis eum Scriptoribus Joh. Georg. Leuckfeldius, *P. I. Antiq. Walkenrederisum*, c. 6., p. 62., male annumeravit. Conf. de illo Epicedia, ab Amicis defuncto scripta, Henn. Wittenii *T. I. Diar. Biograph. Ser. XVII.*, ad A. 1671. Jac. a Mellen *Catal. MS. Ecclesiastarum Lubecensium*, & J. H. a Seelen *P. I. Athen. Lubec. p. 316-319.*

Observationum Historico-Theologicarum Decas. Lubecz 1655. in 4. Tota, & auctior quidem, *Libro earundem I.* A. 1661. est recula.

Observationum Liber I., in qvo, ex Patribus Græcis & Latinis, Conciliis, Antiquariis, Theologis, Historicis, Philologis, varia, ad condimentum studiorum graviorum, exhibentur. Lubecz 1661. in 8.

Observationum earundem Liber II. Lubecz 1667. in 8. (Tertius, in præfat. primi, & *Catal. Nund. A. 1660. Vern. p. 34.*, promissus, non prodit.)

Spaarsstunden gottseliger Betrachtungen, wie man gottselig gegen Gott, richtig gegen sich selbst, gerecht gegen den Nächsten, sich zu verhalten habe. Lubecz 1663. & Lipsiz 1691. in 12.

Der Spaarsstunden Ander Theil, wie man sich in der täglichen Übung des thätigen Christenthums zu verhalten habe; nach des Autoris Tode vollführet und aufgegeben von Franc. Wörgero, Lübeckischem Prediger. Lubecz 1671. & Lipz 1691. in 12.

JOHANNES GÖTZIGERODIUS, Slesvicensis, Med. D. & in Eiderstadia, circa A. 1625., Practicus, deinde vero Svecorum Reginz, circa A. 1639. (2.), Archiater.

Disp. de Elementis, Præfide M. Henr. Vulpio, Scholz Rostoch. Rectore, Rostochii 1671. in 4.

Anatome Cornu Cervi Philosophica, sive Tractatuli bini Physico-Medici, quorum prior de Cornu Cervi natura & causis, alter de ejusdem in Medicina usu, nec non de veteri & recentiori calcinationis ignitz & non ignitz modo, agit. Slesvigz 1625. in 4. (Epistola ad Fridericum, Ducem Holstatiæ, Dedicatoria Wolfsbyri ad Oyderam est scripta.)

Anatomia des Hirschgewerthes, quæ Msta in Biblioth. Gottorpiensi asservatur, & scripti forsan præcedentis verlio est Germanica.

JOHANNES GRAKE, Lubecensis, J. U. D. & in patria Practicus, cujus disceptationi, pro carnis Harengi piteis insalubritate, amicæ, in convivio secum institutz, D. Paulus Neucrantzius, Poliater Lubecensis, *Exercitationem de Harengo Medicam*, Lubecz A. 1654. editam, opposuit.

Disp. Inaug. de Remediis, quibus Creditoribus contra debitores contumaces succurritur, Præfide D. Nic. Schützin. Rostochii 1633. in 4.

(1.) Conf. Georg. Henr. Götzii *Diff. de Peregrinationibus periculosis ob doctrinæ Evangelicæ honestæ p. 10.*, & quam is allegat, Joh. Köhni *Descriptionem vitæ Gottenii*, A. 1671. editam. (2.) V. Joh. Schefferi *Sveciam Literatam*, in *Addendis*, p. 372.

Molleri Cimb. Lit. Tom. I.

H h h

Tracta-

Traſtatus de Concurſu & cumulatione actionum atque exceptionum. Lubecæ 1639. in 4.

Traſtatus Theoretico-Practicus de Autoritate privata, ſeu quando liceat unicuique ſe & alios, & bona ac jura ſua, ſine judice vindicare. Lubecæ 1652. in 4.

CÆSO GRAMMIUS, Tonninga Eiderſtadienſis, Chriſtiani, Mercatoris, & Catharina, Czſonis Haggii, Parochi Miſſledenſis, gnata, & Czſonis ab Eminga, Canonici & Theologiæ Profeſſoris Slesvicenſis, nepte, filius, die Margareta ſacro A. C. 1640. in lucem eſt editus. Poſt tyrocinia ſtudioſum in ſcholis Huſenſi ac Johannea Lüneburgenſi finita, Medicinæ daturus operam, cum Alb. Balth. Bernharditz, Toparchæ Wandesbeccenſis, filiis, condiſcipulis ſuis, Ephoroque iſtorum, D. Georg. Segero (Poliatro poſtea Thorunienſi celeberrimo), in Acad. Altorfinam, & Nicol. Rittershulii, Jcti hujus inclyti, convictum conceſſit domeſticum, Mauriniumque Hofmannum & Chriſtoph. Nicolai, Profeſſores ejusdem Medicos, cum Segero, Præceptores integro habuit biennio. Hinc, comitibus iisdem, poſt luſtratas urbes Germaniæ, Hungariæ, Bohemiæ & Helvetiæ, florentiſſimas, Baſileam commigravit, & Bauhino, Stupano atque Joh. Zwingero, per triennium auditis, Magiſtri titulum, Zwingero Brabevta, A. 1662., primo inter Competitores loco, reportavit. Gallia deinde, Lotharingia, & Germaniæ Belgiæque parte, peragratis, ſupremis Medicinæ Lugduni Batavorum ornatus honoribus, ex itinere (cujus omniumque rariorum, in eo ſibi viſorum atque obſervatorum, hiftoriam in peculiarem ſedulo retulerat commentarium) in patriam rediit literario, & Praxin Medicam, uxore ducta Dorothea Chriſtina, D. Frid. Jeſſenii, Paſtoris urbani, filia (gnatum ſibi unicum, Fridericum, mox memorandum, tresque puellas, enixa), in urbe Holſatiæ Kilonienti eſt auſpicatus. In novella hujus Academia primus A. 1665. geminam Phyſices & lingvæ Græcæ Profeſſionem obtinuit, & utraqve per octennium functus, in ſupremo magiſtratu ſcholæſtico ſemelti, A. 1673. ſibi delato, ſcorbuto, in ipſo ætatis flore, morte immatura, d. 21. Sept., ſuccubuit, primusque Rectorum purpuram, 33. tantum natus annos, tuncſtavit Academicam. Exequias viri hujus docti, Medicique inſignis, a Societate Naturæ Curioſorum Leopoldina, ob *περὶ Σπουδῶν* in obſervationibus rarioribus communicandis, ſuis annuerati Evergetis ac fautoribus (1.), d. 5. Oct. (quo magiſtratu ſuperſtes ſe iterum fuiſſet abdicaturus), præſente Principis Legato, celebratas, Academicæ Vice-Prorector, Joh. Dan. Major, Prof. Medicus, Programmate, cui noſtra debentur, de vitæ ejus indixit funebri, per D. G. Morhoſium conſcripto, ac in hujus *Programmatum Syntagmate*, *Orationibus* adjecto, num. 45., p. 687-697., Henningique Wittenii *Decade IX. Mem. Philoſ. renov.*, p. 566-572., reſuſo. In iſto *Vir ſalutatur, qui, paucorum annorum decurſu, ea doctrinæ ſuæ complevit ſpatia, ut in media etiam ætate grandæ æ artis gloriam præciperet.*

Conf. de illo Henn. Wittenii *T. I. Diar. Biogr. Sec. XVII.*, ad A. 1673., Joh. Dan. Majoris *Memoriam Sachſianam*, c. 31., p. 56. Georg. Abr. Merelini *Lindenium renovatum* p. 136. 137., Corn. a Beughem *Syllabum recens exploratorum* p. 41., & P. IV. *Iſagoges noſtræ ad Hiſt. Cimbr.*, c. 1., §. 3. & 4., p. 365. 370.

SCRIPTA LATINA EDITA.

Diſp. de Naturæ abortibus, ſeu Monſtris, Præſide Joh. Zwingero, PP. Baſileæ 1661. in 4.

Diſp. de rarioribus quibusdam Problematibus, ab ipſo Præſide propoſita. Baſil. 1662. in 4.

Diſp. Med. Inaug. de Syncope. Lugd. Bat. 1666. in 4.

Kilonium novus Holſatiæ Parnaffus, ſeu Deſcriptio (*Topographica, non Hiſtorica*) civitatis Kilonienſis, & tractus adjacentis, juffu Ducali (*cum Academia illic conderetur*) concinnata. Slesvigæ 1665. in 4.

Examen Problematis Hippocratici: An de liquido in fiſtulam ſpiritualem aliquid illabatur ſecundum naturam? ſecutus Problematibus præmiſſum. Slesvigæ 1665. in 4.

Anatomia Nivis, publica Diſp. propoſita. Kil. 1666. in 4.

Quæſtiones Phyſicæ de metamorphoſi Uxoris Lothi in ſtatuum ſalis. Kilonii 1669. in 4. Alibi deinde reſuſc.

Diſp. de Stella Regis Judæorum, Reſp. Trogillo Arnkielio, Apenradenſi. Kil. 1670. in 4.

Diſp. de eſu Sangvinis, Reſp. Joh. Uppendorſio, Tunderenſi. Kil. 1670. in 4.

Diſp. de definitione Temporis, Reſp. Henn. Huhtmannio, Halberſtadienſi. Kil. 1670. in 4.

Theſes ex univerſa Philoſophia, Reſp. Dan. Lippio, Lubecenſi. Kil. 1670. in 4. (*Hæ quatuor Diſputationes Reſpondentibus, Magiſterii Candidatis, vindicande videntur.*)

Diſp., quæ Aquæ ſupracæleſtes, a multis hæctenus Doctõribus ſupra cælum ſidereum locatz, legitimæ ſedi reſtituuntur. Kil. 1671. in 4.

Programma Pentecoſtale, ſacram Ventorum atque ignium ſpeculationem exhibens. Kil. 1673. in 4.

Obſervationes dux de Fortu putrefactõ, & per partes uſu vini Medicati expulſo, fonticulisque in abdomine & thorace naturalibus, Anno II. *Miſcellaneorum Acad. Nat. Curioſorum* (Jenæ A. 1671. edito), num. 256. 257., p. 352. 353. 354., inſertæ.

Obſerv. aliz dux de Fonticulis in capite, abdomine & thorace, naturalibus, calculoque veſicæ pullum anſerinum figura referente, Anno eorundem *Miſcell. tertio* (A. 1673. Francofurti excuſo), num. 18. 19. & 81., obviz.

M. FRIDERICUS GRAMMIUS, Kilonienſis, Czſonis, modo laudati, filius degener, juvenis ingenii turbulenti & contentioſi, qualicumque ſua Philoſophiæ & Theologiæ, quam Academicæ patriæ, una cum Magiſtri titulo, A. 1694. ſibi collata, debebat, peritia, ad infamiam ei conciliandam, Profeſſoresque illius Theologos & Philoſophos, Præceptores ſuos, Hæreſium & errorum plurimorum, Orthodoxiæ adverſantium Lutheranæ, ſchedis maledicis, audacter, ſed falſo, inſimulandos, turpiſſima impudentia pariter atque ingratitude, eſt abuſus: Nemini ex his magis erat infeſtus, quam Chriſtophoro Franckio, Theologo Athenæ hujus Cimbrici primario ac cordatiſſimo, perque Germaniam univerſam, ob ſingularem *ἀρετὴν*, & animum a rixis alienum, pacisqve Eccleſiaſticæ ſtudioſiſſimum, celeberrimo: Quem, tot juvenis protervi inſultus generoſo ultum contemptu ac ſilentio, cum ille, hoc irritatus, chartis famoſis laceſſendi finem non faceret, A. 1696. in vincula eſt conjectus, ſed ex iis, veſtes ſororis, ſe inviſentis, indutus femineas, auſugit. Abſens tamen nihilo minus poenam, ingratitude ſuæ & calamo maledico debitam, ſchedis iſtis inſicetis, Friderici, Ducis Holſato-Gottorpienſis, juffu, Kilonii, d. 13. Jul. A. 1697., palam a carnifice combuſtis, reportavit. Haſnæ, quo elapſus erat, cum inter cives Academicos locum quæreret, & Collegia aperienti licentiam, non tantum non eſt admiſſus, ſed & Rege mandante, a ſacris Muſarum Danicarum abeſſe, ſuasque ſibi res habere, juffus (2.), poteſtasque, quam a Caſp. Bartholino Juniore, Ordinis Decano Philoſophici, petierat, ſchedas ſuas Anti-Frankianas cum ipſius illic approbatione publicandi, itidem denegata. Quas cum nihilominus clam ederet ac ſpargeret, *Specimenque Heterodoxiæ Franckianæ quintum* A. 1698. ipſis Academicis Haſnienſis inſcripſiſſet Theologis, fronteque, in iſto, perſcripta, *hos, cum a ſe dogmata aliquot hæretica, & Franckii ſcriptis deducta, cenſuræ ipſorum eſſent ſubjecta, & candorem ſuum, & Academicæ Kilonienſis iniquitatem & Heterodoxiam, agnoviſſe, & ne illius*

(1.) V. Georg. Wolff. Wedelii *Progreſſum Acad. Nat. Cur.* p. 27. (2.) V. *Programma Haſnienſe, 1702. allegandum.*

illius contagio latius serperet, singulari Ecclesiarum Danicarum incolumitati prospexisse remedio, esset mentis, Collegio huic sacro Programma extorsit contrarium, d. 29. Oct. valvis affixum Academicis (1.). In illo Theologi hicor-
dati, cum Grammii, hominis ad fingendum nati, audaciam detestati essent & impudentiam, mendacioque de suo cum
illo consensu contradixissent, gravem hanc de libris ejus chartisque Eruticis tulerunt centuram: *Ingenue testamur,*
nemini nostrum in mentem unquam venisse, ut hunc scribendi ac cavillandi pruritum probaremus, ut potius toto ani-
mo atque pectore eundem detestemur. - - - Eum in finem consilia sunt omnia, ut Academiae matri, quæ ipsum tamen
formasse dicitur & aluisse, invidiam constaret, & celeberrimos ejusdem loci Theologos, præsertim Excellentiss. Dn. D.
Frankium, Universitatis suæ Procancellarium, Theologum grandævum, & de universa Christi Ecclesia voce & scri-
ptis præclare meritum, & quotidie adhuc merentem, in Heterodoxie suspicionem adduceret, & quantum in ipso est,
Academias cum Academicis, Theologos cum Theologis, committens, intestino bello Ecclesiam Evangelicam ulterius impli-
caret. Hanc vero mentem, a pietate & concordia alienam, quis ferre prudentior, non inter Theologos modo, sed &
Christianos, posset? Sane, cum intestina certamina jam satis aliquin lacerarint Ecclesiam, istæ lites magis etiam abo-
minande sunt, quæ, sine causa susceptæ, non veritati, sed affectibus, & juvenili ardori, originem debent. Exosa merito
cordatis est protervia, cum seni juvenis, Præceptoris discipulus, Patronocliens, & Viris bene meritis tyrones, insultare
non erubescunt. Procul a mea tuis sit furor omnis domo! Ab Ordine Ecclesiastico Lubecensi, quod in Epistola ad
Collegium suum vernacula, illi, una cum Septimo Heterod. Frankiane Specimine, A. 1698. inscripta, fabulam, de
Frankio, anno præcedente, per Aug. Pfeifferum, Superintend. Lubecensem, Collegarum nomine, ut, si pro Theo-
logo haberi vellent Orthodoxo, adversus justas Grammii accusationes doctrinam suam defenderet, monito, impuden-
ter gloriabundus sparsisset putidissimam, simili Programme Germanico, d. 29. Nov., eodem A. 1698., eit objurga-
tus, & mendacii publice infimulatus (2.). Ille, invecivas has justissimas haud moratus, furiosiorque istis redditus,
Theologorum Hafnienfium Programme literas ad illos (d. 8. Nov. A. 1698.) Latinas, in sensum illud alienum detor-
quentes, suæque contra Frankium causæ obscure favere falso jactantes, Lubecensi Epistolam secundam ad Ordinem
Ecclesiasticum Germanicam, Novorumque Literariorum Lubecensium de Hafnienfi verisimili relationi Protesta-
tionem adversus horum Collectorem, Jacobum a Mellen, maledicam opposuit. Theologos Rostochienfes, in Spec-
imine Heterodoxie Frankianæ octavo, A. 1699. iis inscripto, ejusdem cum Frankio accusavit *ἡρεσολόγος*, & Collegii
Hafnienfis Professorii, ne schedas suas, sine Censuræ approbatione Academicorum, edere pergeret, dehortatio-
nem, d. 4. Febr. A. 1699. factam, susque deque habuit. Tantam ne impune ferret ingenii turbulenti pertinaciam, po-
stulatu D. Henr. Bornemannii, Episcopi, d. 12. Mart., in carcerem a Prætoris Hafnienfis conjectus est urbanum, in isto,
cum atroces suas adversus Frankium calumnias serio monitus retractare nolle, per menses quatuor detentus, &, M.
Julio tandem A. 1699., a Christiano V., Rege Danico, urbe Hafnienfi intra horas 24., regno autem universo intra
octiduum, iussus excedere. Biennio sequenti incertis vagatus sedibus, clam A. 1701. Kilonium rediit, sed in aribus
mox maternis deprehensus est, & Friderici Principis mandato, per milites, inde in insulam, ut perpetuæ atque archio-
ri illic traderetur custodiæ, abductus Helgolandicam. In qua, novennio clapso, homo obstinatz malitiæ, suique ipso
faber infortunii, A. 1710. vivere pariter atque furere desit.

SCRIPTA EDITA.

I. LATINA.

Riga Quæstionum Theologico-Philosophicarum: 1. Sitne de ratione Creaturæ essendi novitas? 2. Possitne Crea-
tura per omnipotentiam divinam elevari, ut causa creationis sit principalis vel instrumentalis? Kilonii 1692. in 4.

Theses Ethicæ miscellæ, ad gradum Magisterii consequendum, Præside Georg. Paschio, propositz. Kilon. 1694. in 4.

Disp. de Cogitatione Cartesiana, nobilissimam quæstionem: Utrum huic Enthymemati: *Ego cogito, ergo sum*; ho-
nos demonstrationis, & primi principii cognitionis humanæ, sit deferendus? uberius explicatam & decisam, simul
cum nonnullis Scepticismi redarguendi modis, exhibens. Kil. 1694. in 4.

Disp. quæstionem: Possitne Deus creaturæ, quæ deliquit, citra præviam satisfactionem, & quidem ab ipso Deo præ-
standam, ipsiusque satisfactionis applicationem, peccatum remittere? e lumine naturæ decisam exhibens. Kilon.
1695. in 4.

Tractatus, D. Christoph. Frankii Atheo convicto, ejusque argumentis pro existentia numinis imbellibus, ac He-
terodoxiis aliis, oppositus, quem, Rostochii A. 1596. excusum, Theologi Rostochienfes, in Frankii gratiam, suppres-
serunt. V. ejus Specim. VI. Heterodoxie Frankianæ, §. 14., p. 13., & Sonnenklaren Berweih, §. 1. & 69.

Epistola ad Kilonienfes Theologos ἀντιρρήτως ipsorum clientis, quæ iis M. Frid. Grammii Censuram Theologicam in
dogma ipsorum, de cognitione divina hypothetice futurorum a re finita, non quidem effective, sed objective tamen
(juxta Chr. Frankii *Anti-Wendel.*, Exerc. I., §. 40., p. 58. 59.), procedente, intentam, exponit, illosque ad strenu-
am sui defensionem adhortatur. A. 1698. in 4. Autorem se illius esse, Specim. VI. Heterod. Frank. §. 14., p. 13., stylo
licet contradicente, negat. mentem tamen suam ac rationes in ea recte exprimi agnoscit.

Demonstratio, quæ ostenditur, quod Salvatoris nostri gloriosissimi corpus in cælo non sit localiter, Mathematica,
Methodo concepta, & D. Chr. Frankii *Exercitationi IX. Anti-Wendelinianæ*, & *nonæ Anti-Limburgianæ*, opposita.
Amstelod. 1698. in 4.

Specimen Quintum Heterodoxie Frankianæ, ex ipsius doctrina de Concurfu divino, quem, non secus ac Refor-
mati (*Exerc. II. Anti-Limburg.*, c. 6., §. 5., p. 122. 123.), in motione propria & Physica collocat, desumptum, & Col-
legio Theologico Hafnienfi inscriptum, Amstelod. 1698. in 4. (*De Collegii Theol. Hafnienfis Programme, ei oppo-*
sito, in vita jam dictum est Autoris.)

Epistola ad Theologos Hafnienfes, de illorum contra se Programme. A. 1698. (d. 8. Nov.) in fol. (*De illa itidem,*
supra jam est dictum.)

Specimen VI. Heterodoxie Frankianæ, ex *Exerc. IV. Anti-Wendel.*, §. 16., (humanæ Christi naturæ non alium,
per omniscientiam divinam, sibi communicatam, cognoscendi actum, quam productum, & ab omniscientia diver-
sum, tribuente), desumptum, & D. Joh. Frid. Mayero dicatum. A. 1698. in 4.

Specimen VII. Heterodoxie Frankianæ (Corpus Christi in S. Cæna, sine extensione interna, indivisibiliter, per
modum spiritus, existere), ex *Anti-Wendel. Exerc. IX.*, §. 14. 64. 87., & *Anti-Limburg. Exerc. IX.*, c. 4., §. 8. 9.,
desumptum; Ad Ministerium Lubecense. A. 1698. in 4.

Specimen VIII. Heterodoxie Frankianæ, quo magnum impietatis mysterium illius (dum *Exerc. II. Anti-Limb.*,
c. 7., §. 10., p. 153., personalitates divinas ratione quidem saltem ab essentia divina differre statuit, sed novam tamen
ei superaddere realitatem existimat), in venerandum SS. Trinitatis mysterium irruentis, revelat, & Facultati Theolo-

H h h 2

(1.) Conf. de illo *Novæ Lit. Lubec.*, M. Nov. A. 1698., p. 204. Autor ejus fuit D. Joh. Wandalius Jun., Th. Prof. primarius. (2.) Conf.

de illo *Novæ Lit. Lubec.*, M. Jan. A. 1699., p. 28. 29.

gicz Rostochiensis, eam ad errorem hunc, sibi cum Franckio communem, propugnandum provocans, proponit, A. 1699. in 4.

II. GERMANICA.

Sonnenflarer Beweissthum, daß D. Christoph. Francke, in Erklärung der Ewigkeit Gottes (*Exerc. II. Anti-Limb., c. 1.*) ein offenkundiger Socinianer sey. A. 1696. in 4.

Tr. Germanicus, quo adversus opinionem de cultu Christi hominis, summo quidem, sed cultui Patris subordinato, Franckio attributam, disputavit, A. 1696. vel 1697. editus, & cum scripto precedenti, Kilonii d. 13. Jul. A. 1697. a carnifice combustus. V. de illo *Spec. VI. Heterod. Fr., §. 13., p. 11.*

Send schreiben an das Ministerium Lubecense, worinn denselben ein gewisses irriges dogma D. Chr. Francken (daß der Leib Christi im Himmel räumlich, und umschriebener Weise, zugegen sey) vorgelegt, und dessen Judicium darüber ersucht wird. A. 1698. in 4. (*De Programme Ordinis Ecclesiastici Lubecensis, ei opposito, jam ante relata relegantur.*)

Zweytes Send schreiben, und abermalige Provocation, an das Lübeckische Ministerium, ihr Judicium von seiner Controvers mit D. C. Francken, und der Rickschen Academie, zu geben. A. 1698. in 4. (Franckianam loci Rom. VIII. 28. 29. 30. explicationem, *Exerc. VIII. Anti-Limb., c. 1., §. 12., p. 410.*, obviat, velut Calvinianam, impugnatur.)

Protestation wider die lügenhafte Zeitung, so M. Jac. von Mellen den Novis Literariis maris Balthici, M. Nov. A. 1698., vom Programme Hafnienli wider ihn, einverleibet. A. 1698. in f. pat.

INEDITA ET PROMISSA.

Collegium in Theologiam naturalem, Kilonii habitum. V. den Sonnenfl. Beweis §. 3.

Academia Kiloniensis, in suis Professoribus, partim Synergistica, partim plane Pelagianizans. V. *Epist. II. ad Minist. Lubec. p. 12.*

Exercitationes plus quam XXX., adversus totidem D. Christoph. Franckii dogmata haeretica, &c. V. *Spec. VI. Heterod. Franck., §. 14., p. 14., & Ep. I. ad Minist. Lubec. p. 2.*

Examen singularum Exercitationum Anti-Wendelinianarum & Anti-Limburgianarum D. Chr. Franckii, &c. V. den Sonnenfl. Beweis, §. 1. & 69.

Examen Disputationis D. C. Franckii de Justitiz Christi imputatione. V. *Epist. I. ad Minist. Lubec. p. 8.*

Specimen IX. Heterodoxia Franckianz, ad Presbyterium Hamburgense: Cum annexa, nomine Ecclesiz Lutheranz totius, Protestatione ad Academias Reformatas, Marpurgensem ac Viadrinam, de dogmatis Franckii haeticis, praecipue Calvinisticis, illi haud imputandis. V. *Spec. VIII. p. 16.*

Acre scriptum, quod se Ordinis Ecclesiastici Lubecensis Programmati contra se Germanico esse oppositum, *Spec. VIII. p. 16.*, est minatus.

Examen Disput. D. Henr. Opitii, Theologi Kilon., de *Jacobo dilecto ac Esauo odio habito, in Rom. IX. 10. & sq.*, & de *Viro a femina circumdato, in Jer. XXXI. 22.*, nec non Georg. Paschii, Philosophi, de *Principiis actionum humanarum.* V. *Spec. VI., §. 13., p. 11.*

PETRUS ANDREAS GRANNE, Arithmeticus, circa A. 1687., Hamburgensis, Societati ibidem novae Arithmetico-Algebrae A. 1690., attributo *Virentis* (des Grünenden) agnomine, est adscriptus, & decennio post (A. 1700.), artem suam in Emporio S. Michaelis Archangeli Russico professus. V. *Nova Lit. Lubec., M. Mart. A. 1700., p. 91.*

Speculum ignorantiz: Spiegel der Unwissenheit, darinn gewiesen wird, wie ein redschaffener Luduhagister auch in Arithmetica müßte fundirt seyn, und was von den selbstaufgeworfenen und untüchtigen Schulmeistern in Hamburg zu halten: Woben einige Proben und Qvzstiones Arithmeticz zu resolviren angehängt. Hamburgi 1687. in 8.

DANIEL GRANOVIUS, Plöna Wagrius, Johannis, oppidi illius Ecclesiastz, filius, A. 1638. in lucem editus, in patria ludi literarii, ab A. 1662., Praceptor, Parentisque, in Diaconatu, ab A. 1668., *ὀνεργος*, & ab A. 1674., Successor, d. 14. Aug. A. C. 1704., & æt. 66., defunctus; cujus vitæ historiam *Nova Lit. Lubecensis, M. Oct. A. 1704., p. 314.*, e Joach. Schmidii, Conc. Aul. Plönensis, *Sermone in Dan. XII. 13. funebri*, exhibent.

Dreysaches geistliches Heilpfaster, oder Leichpredigt über Wilhelm Venninghausen, Bürgermeistern in Plön, auß Apoc. III. 7. Plönz 1679. in 4.

GERHARDUS GRANSIN, Lubecensis, J. U. Lic. V. de illo J. Schnobelii *Progr. Inaug.*, & J. H. a Seelen *P. III. Ath. Lub. p. 37. 38.*

Decas Conclusionum Inauguralium de Cessione actionum & jurium, Praefide D. Joach. Schnobelio. Rost. 1645. in 4.

Disp. de Furto & rapina, Praefide D. Nic. Schützio. Rost. 1636. in 4.

HENRICUS GRASMULLER, Hamburgensis, A. 1632. natus, Aedis in patria Michaelitanz Archidiaconus d. 7. Aug. A. 1664. electus, & d. 12. Jan. A. 1683. mortuus. V. *Catal. MS. Ministrorum Ecclesie Hamburg.*, Georg. Haccii Michaelischen Eintritt *p. 46.*, J. Alb. Fabricii *P. II. Memor. Hamb. p. 893.*, & Hier. Pasmanni *Hamb. Dend. mahl p. 108.*

Theses de peccato, Praefide M. Ad. Spenglerb. Berolini 1650. in 4.

Kranckenbuch, oder Gebete und Trostsprüche vor die Kranken, in VI. Theilen; deren I. ein Communionbuch, II. ein Trostbuch, III. ein Gebetbuch, IV. ein Sterbebuch, V. ein Pestbuch, und VI. ein Dankbuch, enthält. Hamburgi 1681. in 8.

HERMANNUS GRASSOVIVS, Hamburgensis, Phil. & J. U. D.

Disp. Inaug. ex L. 2. Cod. de rescind. vendit. Basileæ 1586. in 4.

Collegium Disputationum Juridicarum, quarum quintam vidi de tutelis, ex *Lib. I. Instit. Tit. 13. 18.*, Francofurti ad Viadrum A. 1587. in 4. excusam.

M. MICHAEL GRASSOVIVS, Hamburgensis.

XI. Disputationes Ethicæ, ab eo Praefide propositæ. Rostochii A. 1605. & 1606. in 4.

CHRISTIANUS GRAVIUS (quis cujasque incertum), Hamburgi A. 1674. commemoratus, quo, in *Catal. Nund. Lips. Autumm. p. 21.*, editurum se promittit:

1. Julii Ant. Brancalassi Labyrinthum Aulicum, e L. Hisp. in Germ. translaturum, & si Chr. Hendreichio (in *Pand. Brandeb. p. 702.*) credas, revera jam ab illo editum.

2. Neues Briefgärtlein, aufgezühret mit allerhand schönen Materien: Nebst kurzen und nachdrücklichen Sittlichen und Hof-Schlusreden, wie auch einem aufführetlichem Vortrage und Gespräche vom Kriege; darinn die gebräuchlichsten Kriegs-Wörter und Redensarten enthalten sind; Teutsch, Franz., Ital. u. Spanisch.

[An diversus ab eo sic Christ. Gravius, Ling. Gall. Professor in Gymn. Lüneburgensi, ab A. 1654., Extraordinarius, a Casp.

a Casp. Sagittario, in *Memorabilibus Hist. Lüneb. §. 148.*, & Conr. ab Höveln, in der Lüneburgischen Vortreflichkeit p. 15., memoratus, dubito. Extat huius gründliche Anleitung zur Frantzösischen Sprache, Lüneburgi A. 1671. in 8. edita.]

JOHANNES GRAVIUS, Hamburgensis, Gerhardi, Cathedralis Basilicæ Pastoris, ex fratre nepos, reportatis Basileæ A. 1657. supremis juris honoribus, Professionem ejusdem (qva A. 1666. jam est functus) in Acad. Tubingensi obtinuit publicam, & in ista, cum Ordinis Juridici jam esset Senior, Juris Canonici & Præceos doctor, Ducisque Würtembergi Consiliarius, A. 1689. vivis excessit (1.): Circuli Svevici Ordines Cameræ, quam vocant, Imperialis Spirensis A. 1669. eum jam designarunt Assessorem, sed dimissionem illius a Principe haud impetrare potuerunt Würtembergico (2.).

SCRIPTA EDITA.

Disp. Inaug. de Cambiis, Basileæ 1657. in 4.
Facies Juris publici Hungarici, Resp. Joh. Andr. Lochnero, Sopronio Hungaro, Tubingæ 1666. in 4. (*V. de illa Diss. Czeittingeri Specim. Hungariæ literatæ p. 228.*)
Disp. de Investitura feudali. Tub. 1674. in 4.
Disp. de Felonia, Tub. 1676. in 4. (*V. Beugh. Bibliogr. Jur. p. 101.*)
Disp. ad *Can. Redintegranda*, selecta de indole Remediî possessorii exhibens (Resp. pro Gradu Joh. Langhansio, Hamburgensi,) Tub. 1684. in 4.

Disp. de Judicio Syndicatus (Resp. pro Gradu Godofr. Rulando, Düsseldorfienfi), Tub. 1685. in 4.

His addantur sine annorum editionis indicio a Wittenio *l. c.*, & Catalogis quibusdam, memoratæ:

Spicilegium Juris, ex VII. Digestorum partibus congestum. Tubingæ in 4.

Sylloge assertionum ex Jure Civ., Can., Feud. & Publico.

Selectæ Conclusiones ex Processu judiciario.

Disp. de Austregis.

Disp. de commisso Emphyteuseos.

Disp. de Judicio diffamatorio, Tub. 1686. in 4.

Disp. de Jure Sequestri.

Disp. de Receptatoribus.

Disp. de Condiotionibus.

Disp. de Reconventionem.

[Scriptores *ἀνωτάτοις*, Joh. Gravium, Lovaniensem, Jesuitam Sec. XVI. Romanum, & Joh. Gravius, Mathematicum sec. XVII. Oxoniensem, in *Homonymoscopia*, P. I., c. 3., §. 11., p. 62., ab eo distincti. Tertius his, ni fallor, est addendus Joh. Gravius, cujus *Disputatio de eo, quod justum est circa Nivem*, Tubingæ A. 1673. in 4., post obitum nostri produsse perhibetur.]

FRIDERICUS GRAWERT, Lubecensis, patriz, ab A. 1509., Senator, Archithalassi in bello cum Danis ac Batavis functus officio, actandem, ab A. 1521., Consul, A. 1539. vel (juxta alios) 1538., die S. Lucæ, mortuus, V. *Compendium Chronici Lubecensis* Kirchringio-Mollerianum p. 132., Jac. a Mellen *Nachricht von Lübeck p. 50.*, & alios Hist. Lub. Scriptores.

Supereft Lubecz Liber illius MS., ad Confraternitatem Circuli sive Patritiorum spectans, vulgo das *Einfelbuch* appellatus. V. J. H. a Seelen P. IV. *Athen, Lubec*, p. 621.

JOHANNES GREBBIN, quem Pastorem fuisse Lubecensem Augustinus Eberhardus (3.) perhibet, sed nec in ullis Ecclesiæ Lubecensis Ministrorum Catalogis, nec in Actis Presbyterii MSis, ullibi memorari V. C. Jac. a Mellen me edocuit.

IV. Predigten über den XLV. Psalm. Lubecz 1648. in 4. (*Catal. Zeidl.*)

Leichpred. über St. Elisabetha Roggenbachin. A. 1650. in 4. (*V. Aug. Eberhardum l. c.*)

GEORGIUS GREENIUS, Lubecensis, patre Johanne, mercatore primario, matre vero Emerentia, Joh. Kirchmanni, scholæ patriz Rectoris celeberrimi, filia, d. 13. Mart. A. 1631., natus, ex avi materni disciplina in Gymnasium Bordesholmenfæ, & inde, post quadriennium, ut juri daret operam, in Academiis Rostochiensæ, Altorfinæ & Juliam, transiit. Licentiati hinc titulo Rostochii A. 1660. ornatus, Argentina salutata, Lutetiæ per annum hæsit integrum, ac, Theodori deinde Lentii, Cancellarii Danici, præfectus filio, Galliam cum illo reliquam, Germaniam & Italiam, peragravit, in ipsum etiam migraturus Orientem, nisi A. 1669. a Lentio Seniore ad Archivarii & Prototonotarii Provincialis Slesvigo-Holsatici officium, nuptiasque cum Marci Kohlblattii, Antecessoris, filia celebrandas, fuisset revocatus. Muneri huic, sede fortunatam Kiloniæ fixa, per annos XIV., ob singularem morum probitatem & integritatem omnibus gratissimus, præfuit, & febre tandem maligna, d. 18. Jan. A. C. 1683. & æt. 52., expiravit. Plura de vita & laudibus ejus suggeret D. G. Morhofii *Programmata funebria*, in Sylloge *Programmatum, Orationibus* adjecta, num. 55., p. 765-771., recusum.

Disp. Inaug. de Sententia Judicis, Præside D. Henr. Rahnio. Rostochii 1660. in 4.

GEORGIUS GREENIUS, Treemsbüttæ Holsatus, d. 8. Jul. A. 1636. in lucem editus, patrem habuit Michaellem, scribam præfecturæ Treemsbüttensis Ducalem, matrem vero Margaretam, Herm. Ostendorffii, Præfecturæ Barmstedensis Administratoris, filiam. Patrem vix quatuor natus annos amisit, sed matris nihilominus, monitorum mariti moribundi, de filio vitæ a se destinato sacerdotali, memoris, ac vitrici, Franc. Ott. Crusii, Præfecturæ itidem Tremsbüttensis Notarii, cura, literis domi, & in Gymnasio (ab A. 1651.) Bordesholmenfi, imbutus est humanioribus, & in Academiam deinde A. 1654. ablegatus Wittebergenfem. In hac septennio commoratus integro, progressus in Philologia & Historia, Aug. Buchneri, Joh. Er. Ostermanni & Reinh. Franckenbergeri, in Philosophia Joh. Sperlingii & Mich. Wendeleri, in Mathesi Christoph. Notnagelii, Eg. Strauchii & Nicol. Pompeji, in Theologia autem Abr. Calovii & Joh. Meisneri ductu, fecit eximios, & Magisterii gradum, Brabevi Franckenbergero, d. 25. Apr. A. 1661., primo inter 28. Candidatos loco, obtinuit. Hoc reportato, eodem A. 1661., in Acad. Lipsienfem, nec multo post in Argentinenfem, abiit, & Seb. Schmidii, hospitis sui, Joh. Conr. Danhaueri ac Balth. Bebelii (quibus J. G. Dorſcheum, Argentina ante novennium digressum, & Rostochii biennio ante defunctum, Biographiæ Autor perpetuum adjungit vernaculæ), Theologorum, Bæcleri item Polyhistoris, & Balth. Scheidii, LL. Or. Doctoris, auditor aliquamdiu admissionis fuit

(1.) V. Hena. Wittenii T. II. *Diar. Biogr. Sec. XVII.* p. 175.

(2.) V. Joh. Deckheri *Notas Vindicis pro veritate & justitia rei Cameralis præmissæ* p. 177.

(3.) in den *Valerreden der Sterbenden*, num. 226.

fuit infimz. A. 1662. exeunte iter in Belgium & Angliam aggressus est literarium, & ex isto A. 1664. in patriam reversus, comite Bernh. Frisio, Lubecensi, suz commisso ephoriz, Rostochium, Gryphiswaldiam, Helmstadium & in Daniam; excurrit, ac Witebergam tandem A. 1666. repetiit. Illic juventutem studiosam, publico ei Rectoris Academici, D. Joach. Nergeri, Jcti, commendatus Programmate, praelectionibus aliquamdiu privatis instruit, & Ott. Pratorio, in professione Poetica, d. 5. Jun. A. 1668., Ag. Strauchio autem in Historica, d. 30. Apr. A. 1670., successit (1.), Ordinisque Philosophici A. 1673. fuit Decanus (2.). Witebergae Collegis (e quibus Abr. Calovius, Theologiae Prof. primarius & Superintendens, se illum, in utraque Cathedra, Academica & Ecclesiastica, successorem sibi exoptasse, in carmine testatus est Propemptico) invitit, A. 1678. a Joh. Georgio II., Saxonum Electore, Dresdam est evocatus, & Ecclesiastes aulae suae infimus, secundus autem ab hujus filio, Joh. Georgio III., A. 1681. constitutus. Hunc, deinceps, non in itineribus solum ad therinas Carolinas & Toplizenses Bohemicis, aliisque longinquis compluribus, sed in expeditione etiam Anni 1683., ad Vindobonam a Turcarum obsidione liberandam, Austriaca, & quatuor adversus Gallos Rhenanis, A. 1688. 1689. 1690. & 1691. institutis, est comitatus, laterique illius, in ipsis etiam praeliis, affecta adhuc sit individuis. Fide hac nostri insigni non minus, quam doctrina & facundia (quam humanitas etiam & vultus pulchritudo commendabant) singulari, permotus Elector, eum, post officium in civitate Hamburgensi Pastorale, Theologiae professionem Witebergensem cum Superintendentis Generalis dignitate conjunctam, muneraque in aulis Saxo-Gothana & Anhaltino-Servestana Ecclesiastica primaria, sui amore recusata, ad supremam sacrorum in Electoratu Saxonico, in locum Phil. Jac. Speneri, Theologi & Præfule Lipsientis, a se dimissi, A. 1691. evexit Ephoriam, & Proteclesiasten aulicum ac consiliarium designavit Ecclesiasticum. Verum, antequam in Misniam noster rediret, & munera hanc splendida posset aggredi, in ultima expeditione Rhenana, morbo (qui, tribus post septimanis, ipsum etiam Electorem Tubingæ, d. 12. Sept., enecavit) castrensi, per quatuor Medicos, ab Electore submissos, frustra oppugnato, Heidelbergæ, in ædibus M. Joh. Phil. Schlosseri, Pastoris Lutherani, d. 22. Aug. A. C. 1691., & æt. 56., est extinctus, & in æde Lutheranorum sacra sepultus. E Coniuge priori, Catharina Rebecca, D. Wolsf. Ern. Tunzelii, Superintendentis Torgensis, filia, A. 1669. ducta, puellam tantum ævi brevis unicam, e posteriori vero, Ursula Dorothea, patre nata D. Elia Sigism. Reinharto, Prof. Theologo & Præfule Lipsientis, & A. 1673. in thorum adscita viduum, septem sustulit liberos. E quibus tres filii, & hos inter, Georgius Sigismundus (Theologiae postea Doctor & Superint. Chemnicensis), duæque filiae, D. Joh. Gottlieb Lucio, Superintendenti Bornensi, & M. Joh. Andr. Gleichio, Ecclesiastæ Electoris Saxonici aulico, elocatz, Parenti defuncto fuere superstites.

Catalogus Bibliothecæ, a defuncto relictæ prodiit Dresdæ A. 1692. in fol.

Plura de illo suggerent Biographia vernacula, M. Joh. Phil. Schlosseri, Past. Heidelbergensis, Sermoni in Ps. XIII. 6. funebri, in exequiis habito, & (sub titulo des drayfachen Herzens der Kinder Gottes), cum Epicediis, Dresdæ A. 1692. in fol. excuso, subjunctæ, & qui hanc secuti sunt, Henr. Pippingius, in *Septenario Decadum Memor. Theol. renov. Dec. III., num. 8., p. 384-397.*, ac Erdmannus Uhseus, in *den Leben der Kirchenlehrer des XVI. und XVII. Seculi, p. 672-675.*

Confer etiam Conr. Sam. Schurtzleischii *Dissert. Academicas, Progr. 111., p. 236. 237. 238.*, & Carmina in nuptias priores, Professionemque Poeticam, Gratulatoria, in *Poematis Latinis p. 52. 53. 54. 72. 73. 74.*, Nic. Lud. Esmarchii Propempticon ad eum, Dresdam abiturum, Germanicum, in *Helicone p. 83-86.*, Georg. Henr. Götzii *Eclogam de Theologis sub auspiciis novorum officiorum demortuis, §. 9., p. 17.*, ac Joh. Andr. Gleichii *Diff. de Theol. Elect. Sax. p. 22. 23.*

ELOGIA.

Georg. Finwetterus (seu potius D. Gotfr. Wegnerus, Theol. Regiomontanus), in *Pio Desiderio p. 64.*, Viris cum in Patrum lectione versatissimis accenset.

D. Georg. Franco, Archiatro Danico (in *Epicedio*), Vir audit de vera Christi Ecclesia, & bonis literis, adprime meritis.

Conr. Sam. Schurtzleischio (*Epist. 258., p. 365.*) doctus sane modestusque rerum divinarum Interpres, nec non (in *Poem. p. 4.*) præsignis Vatum gloria.

Joh. Georg. Neumanno, in Epigraphe (quam Pippingius l. c. p. 393. 394. 395. exhibet) funebri, Geierus. (quocum fufius in eadem comparatur) alter, & in *Programmate*, Georgii Sigismundi, filii, *Disputationi Inaugurali A. 1700. præmissa, Vir de Academia Witebergensi, & Orthodoxa Ecclesia, in exemplum præclare meritis.*

SCRIPTA EDITA.

I. LATINA.

Disp. Ethico-Politica de Morum atque ingeniorum varietate, Præfide M. Joh. Mich. Straussio, Ord. Philos. Adjuncto, Witebergæ 1656. in 4.

Disp. de Subditorum in certas classes distinctione, Præfide D. Mich. Wendelero, Witeb. 1655. in 4.

Disp. de Imperatore Militari, Witeb. 1658. in 4. (*V. Lipenii Biblioth. Jurid.*)

Iusta parentalia in honorem Christophori Johannis a Bülow, Consilarii Holfatici, Præfectique Tremsbüttelensis & Steinhorsensis, sive Oratio funebris, illi dicta, Witeb. 1658. in fol.

Disputat. III. de Sibyllis, Witeb. 1661. in 4. Aliquoties deinde sunt recusæ, & commendatz a Nic. Christoph. Lynckero, *Lib. II. Instructorii forensis, P. I., c. 2., lit. R. 2. a.*

Disp. de Imperio Magnæ Britanniz, Resp. Bernh. Frisio, Lubecensi, Witeb. 1666. in 4.

Schediasma de Rusticatione & Villis veterum, Lipsiæ 1667. in 12. Commendatur a N. C. Lynckero l. c., *lit. R. 2. b.*, & Joach. Felleri (cui libellus audit *eximius*) in *Horatio ad Philosophiam exacto, Obs. 3. ad L. 3. Od. 6.* Recusum est *Tomo I. Novi Thesauri Antiq. Rom.*, ab Alb. Henr. de Salengre collecti, Hagz A. 1716. in fol. edito.

Disp. de natura Logicæ, Witeb. 1668. in 4.

Enheas Animadversio num in diversa Annalium Baronianorum loca, Resp. M. Joh. Dieckmanno, Stadenfi (*postea Th. D. & Duc. Brem. Superintendente*), Witeb. 1671. in 4.

Disp. de Carolo V. (non Carolo Magno, qui in *Indice scriptorum nostri Pippingiano, l. c., substituitur*), Imperatore, Witeb. 1672. in 4.

Disp. de Republica Veneta, Witeb. 1672. in 4.

Τὸν Μοναχὸν ἢ καὶ μοναχικὸν ἐκείνην, ex Patribus optimis eruta, & publica Disputatione proposita, Witeb. 1672. in 4.

Disp. de Ecclesia Bohemica, Witeb. 1673. in 4.

Exercc. II. Historicæ de rebus Herodis Magni, Wit. 1675. in 4.

Disp. de Ptolemæo Philadelpho, Egypti Rege, Wit. 1676. in 4.

Disp.

(1.) V. Andr. Sennerti *Lib. I. Arben, Witeb. p. 147. 152.* (2.) V. Sennertum l. c. p. 135.

Disp. de Sacris Quadagesimz. Wit. 1677. in 4.
 Disp. de destructione Imperii Occidentalis. Wit. 1678. in 4.
 Disp. de Hæresi veterum Prædestinatorum. Wit. 1678. in 4. Commendatur a Joh. Andr. Schmidio in *Consi-*
nat. Introduc. Casp. Sagittarii in Hist. Eccl. p. 1153.
 Disput. II. de Rugia insula, Resp. M. Georg. Christoph. Lemmio, Rugiand. Wit. 1678. in 4.
 Disp. de Vandalis.
 Disp. de Concilio Niceno. (*He due in Biographia ipsi tribuuntur Germanica.*)
 Theses miscellæ, e divite Historiarum penu depromptæ Wit. in 4.
 (M. Greenii Disp. Witebergensis de Aristophane, in *Nov. Lit. Germ.*, M. Nov. A. 1704. p. 413. allegata, an illi, vel
 filio, debeat, ambigo.)

II. GERMANICA.

Die schwere schwarze Balcken des Chur-Sächsischen Wapens, oder die schwere Regiments-Kast, in einer Leichpredigt
 über Joh. Georgium II., Churfürsten zu Sachsen, auß Num. XII. 1.; zu Freyberg, d. 10. Oct. A. 1680.; vorgestellt.
 Dresdz 1680. in fol. Commendatur a Joh. Frid. Mayero P. II. *Musei Ministr. Eccl.*, Sect. II.; p. 239.
 Der Erleuchtete, großmüthige und gerechte Chursächsische Ober-Hofprediger, oder Leichpredigt über D. Mari. Geierum,
 auß Phil. III. 7. 8. 9.; Samt D. Val. Alberti und M. Just. Gotfr. Rabeners Lateinischen Traur-Reden. Dresdz 1681. in 4.
 Die liebliche Schwärze der Gläubigen Gottes, oder Leichp. über Maria Rabinn, Hettin Diet. von Köttlinsky, Chur-
 Sächs. Kammer-Junkers, Gemahlinn. Dresdz 1683. in fol.
 Höchster Ruhm und Vollkommenheit eines rechtschaffenen Medici, oder Leichabhandlung über D. Theod. Bussium,
 Chur-Sächs. Leib-Medicum. Pirna 1683. in fol.
 Die Heiligkeit der Göttlichen Kammer, oder Leichpred. über Alb. Christ. von Kromsdorf, Chur-Sächs. Land-Kammer-
 Rath auß El. XXXVIII. 17. Dresdz 1684. in fol.
 Vergleichung Monica, Augustini Mutter, und der Frau Gumprechtinn, in einer Leichabhandlung. Dresdz 1684. in f.
 Die Göttlichen Lichter der Welt, oder Leichpred. über D. Joh. Andr. Lucium, Chur-Sächs. Ober-Hofprediger, auß
 3 Cor. IV. 5. 6. 7. Dresdz 1686. in 4.
 Davids gutes Aufkommen unter Göttl. Regierung, oder Leichp. über Joh. Georg. Butsky, Chur-Sächs. Rath, auß
 Ps. LXXI. 5. 6. 7. Dresdz 1686. in fol.
 Ehrengedächtniß Fr. Elisabeth. Sophien Arnimbs, Herrn Gotthelf Friderich von Schönberg, Chur-Sächs. Geheimen
 Raths, Eheleibsten. Dresdz 1688. in fol.
 Die Medicin eine edle Profession, oder Leichabhandlung über D. Henr. Boezium, Chur-Sächs. Leib-Medicum.
 Dresdz 1689. in fol. (*Conf. de Sermonibus hisce funebribus Pippingium l. c. p. 396. 397.*)

INEDITA.

Homiliz Germanicz in Epistolam ad Hebræos.
 Homiliz Germanicz de Filiis Dei (von der Kindschafft Gottes). Et hæc, & istas, cum *avæðe/u*; reliquisse, Biogra-
 phia testatur vernacula.
 NICOLAUS GREGORIUS, Holfatus, Phil. Mag. & Theol. Cand
 Disputationes VII. de S. Scriptura, Deo, persona Christi, creatione, invocatione Dei & Angelis, ab ipso Præside pro-
 positæ. Witeb. 1585. in 4.
 NICOLAUS GREGORII, Wilstria Stormarius, J. U. D. Jenz a Christoph. Phil. Richtero d. 12. Oct. A. 1658.
 renunciatus. V. M. Adr. Beieri *Syllabum Professorum Jenensium p. 1080.*
 Disp. Inaug. de Recompensatione strictæ dictæ, Præside D. Erasmo Ungepauero. Jenz 1658. in 4.
 M. ARNOLDUS GREVIUS, Hamburgensis.
 Diff. Historico-Critica περί τῶν ἀρχαίων εἰρημῶν, sive de Auctoritate unius Testis, Præside Joh. Gvilh. Bergero pro-
 posita. Witeb. 1722. in 4.
 Diff. Tertulliani testimonium de Ἀποδείξει, Christo a Tiberio decreta, adversus dissentientes, inprimis Joh.
 Clericum, defendens. Witeb. 1722. in 4.
 HANSIUS GRIMMENSTEIN, Rendesburgi in Holsatia die S. Catharinæ A. 1554. natus, post reditum
 e regionibus exteris Patriz Senator A. 1597., Consulque A. 1617., electus, ac, liberis octo in duplici susceptis conju-
 gio, d. 29. Sept. A. C. 1620., ætatisque 65., mortuus; qui, licet illiteratus, Hymnos sacros Germanicos concinnavit
 plurimos, partemque istorum libello edidit peculiari. V. Gerh. Culemanni Junioris, Præpositi Rendesburgensis (pie-
 tatem ejus, virtutesque alias, fuisse celebrantis), Sermonem Germanicum, in defuncti exequiis ex Apoc. VII. habi-
 tum, & Hamburgi A. 1621. in 4. excusum, Vitamque cum Epicediis isti subjunctam.
 JOHANNES FRIDERICUS GRONOVIVS, Senatus Critici ævo suo Dictator, Hamburgi d. 8. Sept. A.
 1611. in lucem editus, Patrem habuit Dav. Gronovium, Wismariensem, J. U. D., Joh. Friderici, Ducis Holf. & Ar-
 chiop. Brem., Consiliarium, Collegique postea Canonicorum Hamburgensium, & urbis tandem Bremensis, Syn-
 dicum, matrem vero Margaretam, Laur. Langermanni, Canonicorum Hamburgensium Senioris, & Consilarii Hol-
 satici, filiam. E schola domestica quindecennis A. 1626. (quo Canonicis etiam adscriptus est Hamburgensibus) in
 publicam urbis Bremensis transiit, & in Gymnasio deinde Bremensi pariter atque Hamburgensi eximios in studiis
 fecit progressus. Academiis jam maturus, Jurisprudentiæ simul & literis elegantioribus, in Altorfina, ab A. 1631., &
 cum Hugoni Grotio in patria A. 1633. familiariter innotuisset, in Groningenti, Lugduno-Batava, & Belgicis aliis, præ-
 sertim vero in Urbe Hagienſi, ab A. 1634., per integrum quinquennium, invidendo vacavit successu. Reformatam
 ibidem, deserta Lutheranâ, amplexus est religionem, & iter deinde aggressus literarium, A. 1639. in Angliam, & in-
 de in Galliam, trajecit, reportatisque Andegavi A. 1640. supremis honoribus juris Acadëmicis; M. Oct. in Italiam, &
 ex hac (cum Venetiis in Academiam receptus esset Incognitorum) A. 1641. in Germaniam, nec multo post iterum in
 Galliam, migravit, & ubique facilem ad Bibliothecas, Codicesque illarum vetustos excutieridos; invenit accessum,
 Principumque ordinis literarii meruit amicitiam. In Belgium, cum juvenibus, quibus hactenus præfuerat, generosis,
 reversus, Eloquentiæ & Historiarum, in Gymnasio Daventriensi, ab A. 1643.; Lingvæ autem & Historiæ Græcæ, ab
 A. 1658., in Academia (cujus etiam Bibliotheca curam gerebat) Lugduno-Batava, ingenti cum famæ, incredibili lite-
 rarum elegantiorum peritiâ, & immortalibus in tot scriptores antiquos partæ meritis, incremento; summoque homi-
 num per Europam universam eruditorum applausu, egit Professore, & post Salmasii obitum, solus ferme, in hisce
 studiis,

studius, sine x mulo, regnavit. Pari a summis etiam Principibus habitus est in pretio, quos inter Ludovicus XIV., Rex Galliarum, annuo eum donavit honorario, & Dux Megapolitanus abientem suis adscripsit Consiliariis. Finem vitæ sexagenarius d. 28. Dec. A. 1671. attigit, & e duplici cum Adelheide Tennulia ac Catharina Glagovia conjugio, filios duos, paternæ eruditionis ac famæ hæredes, Jacobum, Successorem in munere Leidensi Academico haud impari, & Laurentium Theodorum, reliquit superstites. Recentium Vitæ ejus (a nemine hæcenus iusto descriptæ studio), meritorum in literas Scriptoresque veteres eximiorum, monumentorum ingenii omnium, elogiorum, quæ ab eruditis reportavit, plurimorum, & literariorum quorundam certaminum, copiosum atque accuratum Tomo exhibebimus ultimo. Aliquam interim illorum suggerere notitiam poterunt Historia vitæ imperfecta, & ad A. 1650. tantum perducta, quam Jac. Revii *Daventrie illustrata*, Lib. VI., p. 712. 713., & Anonymi *Gloriæ Academiæ Incognitorum Italica*, p. 236-240., superstes passus est inferi, Joh. Franc. Buddai *Tomus II. Lexici Historici* p. 305., Thomæ Popeblount *Censura Autorum* p. 1016, 1017. 1058., Vinc. Placcii *Prodromus triumphi famæ Gronovianæ*, Libro III. Poem. *Juvenili*, p. 300-303., obviis, & (si addi Scriptor ineptiens his meretur) Adolphi Clarmundi *quædamque Vita Eruditorum Germanicæ*, P. I., n. 19., p. 160-163. Theod. Ryckii, Collegæ, Oratio funebris ab hæredibus est suppressa, nec unquam, uti Ant. Teiserius, P. II. *Catalogi Catalogorum* p. 251., fallò perhibet, lucem vidit publicam.

LAURENTIUS JOHANNES GRONOVIVS, Hamburgensis, Joh. Friderici, modo celebrati, ex Laurentio fratre, Centurione Hamburgensi erudito, nepos, J. U. Lic. & in patria Practicus, temp'que Cathedralis, ab A. 1665. (teste Joh. Alb. Fabricio P. II. *Memor. Hamb.* p. 625.), Vicarius. Vixit A. 1683.

Memoria Cæciliz Gronoviz, amitz suæ, Hamb. 1662. in f. pat.

Propositiones aliquot illustres ex Jure Civili privato, Præfide D. Dav. Pestelio. Rintelii 1670. in 4.

Disp. Inaug. diversa Juris themata exhibens. Aurelii 1671. in 4.

M. JOHANNES de GROOT, Hamburgensis, Theol. Studiosus, ob peccata juvenilia graviora, post reditum ex Academiis, Ergasterio patriæ inclusus publico, in isto A. 1697. etiamnum hæsit, & libello sacro, quem mox memorabimus, vernaculo, penitentiz teste, illius inscripto Ephoris, dimissionem petiit.

Quæstiones Selectæ, ex Philosophia Practica depromtæ. Rostochii 1676. in 4.

Die zu Gott täglich ruffende Seele, in Betrachtung sechs nöthwendiger Uebungen und wahren Andachten vom Christlichen Leben und Wandel. Hamburgi 1697. in 12.

GOTHOFREDUS GROSSIUS, Hamburgensis, Jacobi, Pastoris Catharinæ, filius, Legum Studiosus.

Oratio valedictoria de Mutationibus & everfionibus Rerum publicarum, Rintelii d. 24. Mart. A. 1651. habita. Rintelii 1651. in 4.

HERMANNUS GRUBE, Lubecensis, Joachimi, futoris, ex Anna, Herm. Hudemanni, Civis Neostadiensis, gnata, filius, d. 10. Oct. A. 1637. in lucem editus, cum scholam frequentaret patriam, Alexandri simul & Pauli, Godeschalci a Wicken, Consulis, filiorum, Prædagogus, ab A. 1652., fuit domesticus. Ex his Alexandrum A. 1655. in Gymnasium Bremenfe, & mox in Hamburgense, nec multo post Paulum in scholam Hannoveranam, & A. 1657. Alexandrum denuo in Academiam comitatus est Juliam, hujusque Medicos (Herm. Conringium, Jac. Tappium & Val. Henr. Voglerum) ac Philosophos sequenti audivit biennio. Ab A. 1659. Kilonii D. Matthæ Clausenii, Medici percelebris, filios, & ab A. 1661., Lubecæ Andr. Bilderbeckium (J. U. postea Licentiatum), privatum instituit. Huic, in Acad. A. 1663. abeunti Jeneñsem, Ephorus adjunctus, Gvern. Rostircii, & Collegarum, ductu, ultiores in Medicina fecit progressus, & Magistri titulo, locoque inter 27. competitores principe, impetratis, Disputationibus & Collegiis Philosophicis paulatim inclavit. Triennio Jenæ exacto, Leidam A. 1666. abiit, & Franc. le Boe Sylvio, Johanni ab Horne, cæterisque Medicis Academicis, ingenium suum atque doctrinam ita approbavit, ut Doctoris gradum & ultro, ipsi offerrent, & gratis, M. Octobri, conferrent. Hoc potitus, in Cimbriam rediit, & cum spes Flensburgi Poliatri munus obtinendi, a D. Matth. Clausenio ipsi facta, decollasset, Kilonii apud pristinum hunc hospitem, per aliquot menses, substitit, Praxique inchoata, cum, ad obtinendam a Collegio Medico privatum Medicinam docendi potestatem, Disput. de Venenis non venenis publicam meditaretur, Hatherslebiæ, ut in urbe hac, & vicinia, artem suam exerceret, a Cajo Alefeldio, Præfecto regio, A. 1667. est evocatus. Ex ista A. 1675. Flenopolin quidem discessit, sed, biennio post, Conrado, Comite a Reventlou, Præfecto eidem Hatherslebiensi, & Senatu urbano, annum promittentibus stipendium, eandem repetiit, Physicusque civitatis & Præfecturæ ordinarius a Christiano V., Rege Danico, est designatus. Horas illic succilivas Medicus hic doctissimus, in Academiam etiam Naturæ Curiosorum Germanicam A. 1685. receptus, & Palamedis donatus agnomine (1.), qui statim exigua damna dotibus rependebat ingenii, partim privatæ liberorum, aliorumque juvenum ingenuorum, in bonis literis ac arte Medica institutioni, partim vero librorum Physico-Medico, quibus famam promeruit insignem, impendit scriptioni. Laboribus his Hatherslebiæ, sexagenario paulo major, M. Febr. A. 1698., est immortalis, tresque ignatos, & puellas duas, e conjuge Beata Catharina, M. Joh. Baldovii, Lingvæ Hebrææ in Academiis Lipsienfi ac Julia Professoris, & Superintendentis tandem ad Visurgim Nienburgensis, filia, d. 19. Jun. A. 1677. ducta, susceptos, reliquit superstites.

Conf. breviorē meam de Vita ejus (cujus historiam hæredes communicarunt vernaculam) scriptisque narrationem, in *Novis Lit. Lubec.*, M. Mart. A. 1695., p. 37. exhibitam, Georg. Abr. Merclini *Lindemium renovatum* p. 409., & Corn. a Beughem *Bibliograph. Med.* p. 105. 106. Historia vitæ propriæ, Academiæ Naturæ Curiosorum Germanicæ d. 19. Jun. A. 1685. transmissa, a Joh. Henr. a Seelen *Parti III. Athenarum Lubecensium* (Lubecæ A. 1721. editæ), p. 222-237., additis Notis quibusdam, inserta est.

ELOGIA.

Joh. Christ. Frommanno (in *Tr. de Fascinatione* p. 211.) Vir audit doctissimus.

Günth. Chr. Schelhammero (falso, ante A. 1687. eum obiisse, per falso), in *Addit. ad H. Conringii Introd. in artem Med.* p. 350., Vir, dum viveret, non indoctus, fidusque eorum, quæ noverat, doctor.

Vito Riedlino (in *Centuria Observ. Med.*, Obs. 52.) Vir excellenter doctus.

Notionum Lit. Lubec. Collectoris (L. c. p. 37.) Vir non artis tantum Medica, sed elegantiorum quoque literarum, peritissimus.

SCRIPTA LATINA EDITA.

Disp. de Virtutibus in genere, Præfide D. Franc. Köhni. Bremæ 1656. in 4.

Disp. de primis Elementorum qualitatibus, Præfide M. Andr. Rudolphi. Helmstadii 1658. in 4.

Disp. de Qualitatibus occultis. Jenæ 1664. in 4. (Allegatur ab ipso in *Analyfi maliciæ* p. 58.)

Disp. de Odoratu. Jenæ 1664. in 4.

(1.) V. *Catalogum Collegarum Acad. hujus, Anno I. Decuria III. Miscellaneorum* (Lipsiæ p. 24.)

Disp.

Disp. de Vita & sanitate plantarum. Jenz 1664. in 4.
 Disp. Inaug. de Gonorrhœa. Lugd. Bat. 1666. in 4.
 Analysis Mali Citrei compendiosa, ad Botanices Philosophicæ juxta & Medicæ cynosuram redacta. Hafniz 1668. in 8. *Scriptum nervosum & eruditum* a Thoma Bartholino, in Censura præfixa, vocatur, Morhofio autem (*T. II. Polyhist. L. 2. p. 464.*) Epitome esse videtur *Hesperidum*, sive *Operis de Malorum aureorum ac citrei cultura & usu*, a Joh. Bapt. Ferrario, Jesuita, Romæ A. 1646. in fol. publicati.

Commentarius de modo simplicium Medicamentorum facultates cognoscendi; ad Praxin Medicam directus, & nonnullis observationibus illustratus. Præfixa est Thomæ Bartholini Epitola de Medicamentis inquilinis cognoscendis Hafniz 1669. in 8. Recensum ejus V. in Henr. Oldenburgii (*variis illum utilibus observationibus, in usum juniorum Medicorum, censentis esse locupletatum*) *Actis Philosophicis*, M. Jun. A. 1670. p. m. 230. & seqq. Thomæ Bartholino in præfat., & J. Chr. Frommanno (*in Tr. de fascinatione p. 811.*), Opus audit egregium, & a G. C. Schelhammero (*l. c. p. 350.*) hisce verbis laudatur: *Scriptum est præstans & doctum, unicumque fere, quod habemus ejus generis absolutum, quove ostenditur, non tantum, quid per rationem, sed & quid per experientiam investigandum sit, quomodo per odores præcipue & saporis innotescant pleræque Medicamentorum vires. Quare velim studiose nostra juvenus id scripti sibi commendatum habeat.*

De Arcanis Medicorum non arcanis Commentatio, ex inventis recentiorum Harvejanis, Bartholinianis, Sylvianis, Willisianis, & cæteris, breviter concinnata, Observationibus illustrata, & tota ad Praxin Medicam directæ. Præfixa est Epistola Thomæ Bartholini de transplantatione Morborum. Hafniz 1673. (*& juxta Beughemium & Lipenium, etiam 1676.*) in 8. Editio anni 1669., quam Beughemius addit, haud dubie est chimærica. Sectio (teste Thoma Bartholino *Vol. I. Act. Med. Hafn. p. 307.*) tantum est prima operis integri, ac de Medicamento universali, unguento armario, transplantatione morborum, amuletis, signaturis plantarum, ac curatione per literas, verba & characteres, differit.

De Transplantatione Morborum Analysis nova. Hafniz 1674. in 8. Recensum V. in *Dnario Erud. Gallico, Ephem. 2. A. 1677. (ad. d. 29. Nov.)*. Commendatur a Luca Schröckio Jun. (*libellum eruditum vocante*) in *Scholio ad Joh. Helwigii Observ. 162. Medico-Physicam*, & Salom. Reiselio in *Miscell. Acad. Nat. Cur. Germ., Decuria II. Anno IX., Observ. 33., p. 67.*

Conjecturæ Physico-Medicæ de icctu Tarantulæ, & vi Musices in ejus curatione. Accedit Erasmi Bartholini Diss. de Aere Hafnienfi. Francofurti 1679. in 8. Recensus illarum *Ephem. 7. Erud. Ital. A. 1680.* (teste Corn. a Beughem in *Apparatu ad Hist. Lit. noviss., Consp. I., p. 178.*) exhibetur.

INEDITA ET PROMISSA.

Tractatus de Usu & abusu Purgantium, ad Thom. Bartholinum, in *Catal. Nund. Vern. A. 1680. Lips. p. 41.*, & *Dan. Pauli Hafnienfi A. 1681.*, promissus, quem solum, e tot *avxδoγoις*, ante obitum absolutum ab eo esse, præloque maturum, ab hæredibus accepi.

Disp. de Venenis non venenis, de qua in vita Autoris jam dictum.
 Commentationis de Arcanis Medicorum non arcanis Sectiones residuæ.
 Observationes Medicæ, in *Analysi mali citrei p. 42.* promissæ.
 Phlebotomia a contemptu recentiorum vindicata, & cum rationibus, tum observationibus & experimentis, stabilita. V. *Catal. Nund. Vern. A. 1679. Lips. p. 46.*

Idea Febris Epidemicæ, quæ Hatherslebiz, & in vicinis locis, est grassata. V. *Catal. Nund. A. 1670. Vern. p. 29.*

Examen pulveris sympathetici. V. *Analysin mali citrei, p. 14.* & *Catal. Nund. A. 1668. Vern. p. 36.*

Comm. Physico-Medicus de Succino. V. *Catal. Nund. A. 1673. Vern. p. 33.*

Tr. de Umbra quarundam arborum noxia. V. *Catal. Nund. A. 1681. Autumn. p. 25.*

Tr. de Formulæ Medicamentorum præscribendis, quem Joh. Crusius, Med. Slesvic., asservat.

JOHANNES GERHARDUS GRUBE, Hatherslebiensis, Hermannii, modo laudati, filius, Medicus.

Disput. II. Chemico-Physicæ de natura & usu Salis. Hafniz 1704. in 4. Recensum V. in *Nov. Lit. Lubec., M. Nov. A. 1704., p. 344. 345.*, & *M. Dec. p. 369.*

Disp. Med. de legitimo usu Repellentium. Hafn. 1705. in 4. V. *N. L. Lub., M. Dec. A. 1705., p. 367.*

Disp. Med. de Theoria ex Praxi. Hafn. 1706. in 4. V. *eadem, M. Nov. A. 1706., p. 346. 347.*

JOACHIMUS GRUNDIUS, Lubecensis, J. U. Lic.

Disp. de Potentia absoluta & ordinata, Præfide Joh. Homborgio, Phys. Prof. Helmstadii 1650. in 4.

Disp. Jurid. Inaug. de Privilegiis Creditorum, Franeqveræ 1657. in 4.

M. JOHANNES GRUNDIUS, Lubecensis, patre, d. 4. Nov. A. 1586., mercatore natuæ cognomine, scholarum patris atque Brunsvicensis, & Academiarum Rostochiensis ac Regiomontanæ (quam A. 1608, adiit), alumnus, Regiomonti A. 1611. Magister, & A. 1615, templi Kniphoviani Diaconus. creatus, pesteqve post liberos tres e Catharina Harlemia, uxore, susceptos, d. 13. Aug. A. C. 1620., & æt. 34., extinctus. V. Rectoris Acad. Regiomontanæ *Programma de vita ejus funebre.*

Anagrammata duo in eum, in Barth. Bilovii Lib. VII. Anagr. fol. 102. b. 103. 2. invenies.

Disput. Anti-Calviniana de mysterio S. Cænz, ab ipso conscripta, & Præfide D. Joh. Behmio, Prof. Theol., propo-
 sita. Regiomonti 1614. in 4. Opposuit huic, e Reformatis, Joh. Montanus & *Πεδορύμος Virgas in Joh. Behmium & Joh. Ungrundium*, A. 1616. in 4. editas, sed a Behmio Præfide, in *Resolutione virgarum, quas personatus Joh. Montanus in D. Joh. Behmium & M. Joh. Grundium expedierat, in medio veritatis foro suscepta*, ac Witebergæ A. 1618. in 4. excusa, est refutatus. In qua *Resolutione* cum Behmius, sub *Montani larva* D. Joh. Bergium, Protecclesiasten Electoris Brandeburgici aulicum, latere, ob cognominum convenientiam, falso esset suspicatus, nova hinc inter eum & Bergium orta est controversia, de qua Joh. Christoph. Becmanni *Notitia Universitatis Francofurtanæ, c. 7., p. 135. 136. (Ed. sec.)*, est consulenda.

GERHARDUS GRÜNEWALD, Johannis filius, Lubecensis, d. 19. Jun. A. 1590. natus, J. U. D. & in patria Practicus, d. 15. Sept. A. 1671., octuagenario major, obiit. V. *Epicedia*, & Christoph. Schraderi *Programma LI. Helmstadiense publicum, in filii ejus, Martia, A. 1662. propositum exequiis.*

Disp. Inaug. de Familia herciscunda. Batilæ in 4. (*Catal.*)

PAULUS GRÜNEWALD, Lubecensis, J. U. D. & in patria Practicus, Consulque deinde (*juxta Georg. Frid. Neumannii Or. de favore Lubecensium in exteros p. 28.*), seu potius sorte Consiliarius Frisicus. Vixit A. 1677.

Disp. Jurid. Inaug. de Præjudiciis, Præfide D. Nicol. Martini, Kilonii 1674. in 4. (Autoritatem illorum in foro impugnat.)

Germania milite destituta, & literatis, sua ceu mole, laborans, Autore Germano, Germana fide, Germano in patriam amore, Germanos veteres redivivos sistente, modernos sopitos excitante. Cosmopoli, apud Theodorum Eleutherium, 1677. in 12. Opusculum ἀδελφολογ. in Batavia excusum, & in Henr. Andr. Groschufii *Novae librorum rariorum Confectionis Fasciculo II.*, Halæ A. 1709. in 8. edito, num. V., p. 283-331., recusum. Autorem, quoad solum cognomen, detexere Casp. Thurmmanus in *Biblioth. Acad.* p. 59., & H. A. Groschufius (eundem illum esse cum Grunewaldo, cujus in Mart. Ruari *Ep. III.* p. 15. 46. 47. fit mentio, perperam suspicatus) *l.c.* p. 284. Nostro id deberi ab Achille Dan. Leopoldo, Jcto Lubecensi, eive illius, sum edoctus. Opusculum ipsum commendarunt Wilh. Ern. Tenzelius (recensum ejus exhibens prolixiorum, & nonnulla etiam virgula notans censoria) in *Dialogis mensuris Germanicis*, M. Mart. A. 1692., p. 210-218.; Vinc. Placcius (*non inficere scriptum esse censens*, & Autoris cognomen itidem indicans) *T. I. Theatri Anon. & Pseudon.*, c. 8., p. 339., Gvillh. Saldenus *Lib. I. de Libris*, c. 2., p. 30. 31. 38., Christ. Franc. Paulinus in *den Philosophischen Luststunden*, Tit. 82., p. 538. 539., Joh. Christ. Iterus in *Lib. de Honoribus Academicis*, c. 7., §. 40., p. 264. *Ed. sec. A. 1698.*, & plures alii, numia literatorum multitudine literas ipsas, in Germania, in contemptum adduci, virtutemque gentis heroarum ac potentiam minui, vere arbitrati.

CYRIACUS GUDEWERTH, Pastor ruralis in Ducatu Slesvicensi Seestadensis.

Reichpredigt über Sam. Löschersum, 52jährigen Pastorem zu Hütten, auß Rom. VIII. 38. 39. Slesv. A. 1714. in 4. *Sermo valde doctus & luculentus* vocatur a Georg. Henr. Gotzio in *Diptrychis Exulum* p. 122.

HENRICUS LUDOVICUS GUDIUS, Michaelis, arcis Comitum Ranzoviorum Lindevithensis, Flensburgo vicinæ, Administratoris, filius, & Marquardi, Polyhistoris inclyti, e fratre hoc nepos, finito itinere in regna Europæ præcipua literario, Secretarii, in Cancellaria Regis Danici Cimbrica Glückstadiensi, aliquamdiu functus est officio. Hoc deinde atque patria subito relictis, in Belgium denuo abiit, & istinc in Academias Lipsiensem atque Halensem profectus, otium vitæ privatæ scriptis Historico-Politicis Germanicis, novissimam Imperiorum regionum, aularumque orbis ferme universi positorum faciem haud ineleganter adumbrantibus, elucubrandis atque sigillatim edendis, impendit literarium. Ex istis, quibus Halæ Saxonum d. 27. Nov. A. 1707. est immortalis (1.) A. 1703. & quinquennio sequenti, absque annorum locique, imo & Gudii Autoris (cui, præter *Statum Austria*, & *Introductionem Generalem*, factus Scriptoris alterius, post mortem ejus additos, omnia debentur), indicio, forma *ἐκ τῶν ὅλων*, seorsim prodierunt, & partim aliquoties sunt recusa:

SECTIO: 1. des H. Römischen Reiches teutscher Nation.

2. der Kaysertlichen und Erzhertzoglichen Oesterreichischen Erbländer.

3. von Oesterreich, Steyermark, Kärnten, Krain und Tyrol.

4. vom Königreich Böhmen.

5. von Schlesien.

6. von Mähren.

7. von Preussen und Chur-Brandenburg.

8. von Chur-Bayern.

9. von Chur-Weich.

10. von Chur-Sachsen.

11. der Fürstlichen Sächsischen Häuser Ernestinischer Linie.

12. der Chur- und Fürstlichen Häuser Braunschweig und Lüneburg.

13. der fünf teutschen Erzbischöffe, der Churfürsten zu Mayntz, Trier, und Cöllen, und der Erzbischöffe zu Salzburg und Befancon, wie auch des Hochmeisters des teutschen Ritterordens der Johanniter.

14. der Herzogthümer Eteswig, Holstein, und des Bisthums Lübeck, in 3. Theilen.

15. der Herzoge zu Mecklenburg.

16. der Landgrafen von Hessen-Cassel und Darmstadt.

17. der Herzogen von Württemberg. (In hoc scriptum Animadversiones extant Joh. Ulr. Pregizeri Jun., Consilarii Württembergici, adjectæ den Historischen Ephemeridibus des Hauses Württemberg, Ulmæ A. 1706. in 8. ἀνώνυμος ab eo editis, de quibus J. C. Nevius P. II. *Accessionum ad Degor. Wheari Relectr. Histor.*, p. 351. 352., consulendus.)

18. der Marggrafen von Baden-Baden und Baden-Durlach.

19. der Fürsten von Anhalt; samt einem Anhange vom Herzogthume Sachsen-Lauenburg.

20. von Frankreich.

21. von Spanien.

22. von Portugal.

23. von Groß-Britannien,

24. von Dennemarf.

25. von Schweden.

26. von Polen.

27. von Moskau.

28. von Hungarn.

29. von Siebenbürgen, Wallachen und Moldau.

30. des Römischen Papstes.

31. der Spanischen Provinzen in Italien.

32. des Herzogthums Savoyen.

33. von Florenz, Modena und Reggio.

34. von Mantua und Montferrat.

35. von Parma, Placenza, Mirandula, und anderen kleineren Ital. Fürsten.

36. des Malthefer oder Johanniter Ordens.

37. der Republiken Venedig und Ragusa.

38. der Republiken Genua, Luca und S. Marino.

39. der Schweizerischen Eidgenossen, und ihrer Verbundenen.

40. der vereinigten Niederlande.

(Confu-

(1.) Conf. de eo Joh. Gotfr. Gregorii (ob πολυγλωττίαν & eruditionem Politicam eum commendantis, sed ob ebrietatem & vitam dissolutam, pauperatis tandem causam, culpantis) *Curieuse Gedanken von Band Charten*, c. 9. p. 215. 216.

(Consultantur de his Anonymi *Beschluß der Europäischen Staaten, oder Einleitung, wie selbige mit Nutzen zu gebrauchen*, ed. Halz A. 1708. in 8., & hunc secuti Jac. Frid. Reimanni *Einleitung zur Hist. Lit. der Teutschen*, P. III., S. 8. III., p. 279-284., nec non Joh. Hübneri *Centuria II. der Historischen Biblioth.*, Art. 100., p. 334-366.)

Successere.

SENE: 41. der Türken.

42. von Persien.

43. von Sina, & plura hujusmodi scripta, sed qvz Autorem alium, qvam Gudium, agnoscere videntur.

Tribuuntur ei etiam, a nonnullis, sequentia itidem *ἀνώνυμος* edita:

Nachricht von des H. Röm. Reiches freyer Statt Nürnberg.

Nachricht von der Statt Bremen.

Nachricht von der Statt Lübeck.

Nachricht von der Statt Hamburg, in III. Theilen. (Qvz de Urbibus Germanicis scripta, Methodi præcedentium z-mula, Halz A. 1707. in 8., sed absqve loci & anni mentione, prodierunt.)

Die Europäische Fama, welche den gegenwärtigen Zustand der vornehmsten Höfe entdecket; cujus, A. 1702. edi cæptz, & singulis mensibus continuatz, sub initium Anni 1706., Sectiones jam XLVIII. Lipsiæ in 8. erant publicatz. Mühi, an horum Autor sit, certo nondum liquet.

MARQUARDUS GUDIUS, Rendesburgensis, Petri, Consulari functi dignitate, filius, lucem primam ipsis Kal. Febr. A. 1635. aspexit, & vastissimæ suæ, in literis inprimis elegantioribus, eruditionis rudimenta scholz patriz, ejusqve moderatori tunc inclyto, Joh. Jonsio, optime, ab A. 1649., de suis merito studiis, & Gymnasii, qvov A. 1652. adiit, Hamburgensis, debuit, Professoribus. Exacto in hoc triennio, Jenæ, ab A. 1655., pari temporis spatio, Lipsiæ autem ac Erfurti A. 1658., substitit, & in jure pariter atqve Polymathia universa progressus fecit incredibiles. Septimestri deinde integro Francofurti ad Mœnum, in Jonsii sui, Gymnasii illic urbani jam Prorektoris, iterum transaecto convictu, A. 1659. in Bataviam est profectus, & cum Leidæ ac Ultrajecti aliquamdiu hæssisset, Sam. Sciasii, Hagien-sis, juvenis nobilissimi, auspicio præfectus studiis. Hunc, mirifico sui, & elegantiorum, in quibus ipse excellebat, li-terarum, amore inflammatus, in itinere comitatus literario, A. 1660. & 1661. Belgium regium atqve Galliam, sequen-tivo biennio Italiam, perlustravit, & ubiqve locorum, non amicos solum sibi conciliavit Viros qvosqve eruditissi-mos, sed Bibliothecas etiam, privatas pariter atqve publicas, sedulo excussit, Codices Veterum Autorum MSS. vel de-scripsit, vel contulit, ingentemqve horum numerum emptione felici, sumptibus, qvos Sciasiana suppeditabat beni-gnitas, haud parcens, cum Nummorum antiquiorum apparatu eximio, sibi met ipsi vindicavit, & Inscriptionum simul, in Gruteriano Syntagmate, accurate a se emendato, haud obviarum, aliquot *ἀνώνυμος* collegit, luciqve publicæ desti-navit, Chiliadas. A. 1664. in Bataviam cum Sciasio rediit, Hagæqve, in ejus convictu, Professionibus, quas Duisbur-genses & Daventrienses offerebant, una cum Caroli XI., Regis Sveciæ impuberis, Ephoria, recusatis, sequens exegit sexennium. A. 1671. in patriam a Christiano Alberto, Duce Holsatæ-Gottorpiensi, retractus, & aulæ suæ Consiliarius adscriptus, illustriqve simul præfectus Bibliothecæ, Sciasium suum Slesvigam secum abduxit, & ab illo, cælibe in do-mo sua non multo post extincto, omnium ferme bonorum hæres ex asse est designatus. Qvz hæreditas lautissima, 70000 Imperiales excedens, accedente paulo post dote conjugis, Mariæ Elisabethæ Paulinæ, Petri Pauli, Consilarii Holsatici ac Tractus Hufenis Gubernatoris, filiz (qvinqve marito liberis enixæ), luculenta, fortunæ ejus, hæctenus mediocres, adeo auxit, ut omnes propemodum Chersonesi patriz homines eruditos non opum minus, qvam doctri-næ atqve famæ, amplitudine superaret. Aula Gottorpiensi A. 1678. relicta, sequens Hamburgi in otio literario exegit quadriennium, A. 1682. autem suam Christiano V., Regi Danico, vicissim addixit operam, & ab hoc non Cancellariæ solum Slesvigo-Holsaticæ, tam Glückstadiensis, qvam Slesvicensis, sed Status etiam non multo post publici, Provin-cialibusqve adscriptus est Consiliariis, Annoqve 1683. ad Ferdinandum Fürstenbergium, Episcopum Monasterien-sem eruditissimum (qvi Codices suos MSS. universos moribundus præsentî donavit), ablegatus. Muneribus hucce Politicis, curisqve illorum (qvæ, ne tot scripta eximia, propria pariter atqve aliena, sæpius promissa, in lucem proferre posset, obstitere) multiplicibus ac arduis, Glückstadu d. 26. Nov. A. C. 1689., & æt. 55., est immortalis. Jctus fuit ac Polyhistor ævi nostri plane eximius, Historiæ atqve Archæologiæ, non Ecclesiasticæ minus, qvam profanæ, peritissi-mus, in Scriptoribus utriusqve lingvæ vetustis versatissimus, neminiqve Criticorum, Philologorum & Poetarum ser-monis Latini pariter atqve vernaculi *συγγραφέας*, secundus. Bibliothecæ ejus locupletissimæ, libris rarioribus, ad lite-raturam inprimis elegantiore spectantibus atqve Historicam instructissimæ, ac, ob MSSorum veterum, ferme qvin-gentorum, copiam, plerisqve etiam publicis præferendæ, qvam Morhofius (*privatarum omnium reginam* appellare il-lam, T. I. *Polybist.*, Lib. I., c. 7., p. 70., haud veritus), ac tot alii homines eruditi, invidendis publice dignati sunt elogiis, a filio hærede, Catalogi, Kilonii A. 1705. in 4. excusi, ductu, Hamburgi A. 1706. auctione noxia distractæ, ja-cturam nostra etiamnum deplorat Cimbria, MSSa, tunc, qvov emptores satis liberales non invenirent, haud diven-dita, A. 1710. Bibliothecæ Augustæ Gvelfherbytanæ, 3000. Imperialibus ab Antonio Ulrico, Duce Brunsvicensi, re-demta, accesserunt, & in peculiari seorsim qvoqve recensita sunt Indice, A. 1706. (in 8.) publicato. Plura de Gudio nunc non addimus, cujus Vitæ, Scriptorum, in literas meritorum, ac Bibliothecæ, historia plenior Tomo a nobis refer-vatur ultimo. Qvædam, huc spectantia, interim suggerent Pet. Zitscheri, Arcis Glückstadiensis regis Pastoris, Sermo Exequialis de Eruditione, vanitatum nobilissima, Biographicus vernaculus, Glückstadu A. 1690. in fol. editus, D. G. Morhofii Epithalamion Germanicum (P. I. *Poem. Germ.* p. 55. 65.) & Epicedium Latinum Elegiacum (in *Opp. Poet.* p. 118-121.), *Acta Erud. Lipsiensia*, M. Mart. A. 1697., p. 139-146., Wilh. Ern. Tenzelii *Dialogi mensuarii Germanici*, M. Jul. A. 1690., p. 693. 694., & M. Ost. A. 1697., p. 805-803., Petri Burmanni *Præfatio Epistolarum* ejus, a se edita-rum, & Joh. Franc. Buddzi T. II. *Lexici Hist. Germ.* p. 315.

MICHAEL THOMAS GUDIUS, Rendesburgensis, patriz, circa A. 1707., Secretarius.

Discursus Docimasticus de sublimi futuræ Resurrectionis mysterio, Kilonii 167.. in 4.

PETRUS GUDIUS, Eiderstadiensis, Jctus & Ordinum Eiderstadiz, circa A. 1638., Syndicus, V. Joh. Ristii *Poetischen Lustgarten*, Lit. E. 7. a., & Vinc. Barfsicii *Anagramma in eum*, in *Florilegio Holsatico* p. 7.

Diff. de Consiliis, Præside D. Dominico Arumzo Jenæ proposita, & in Arumzi *Volumine V. Discursuum de Jure publico* (Jenæ A. 1623. in 4. edito), num. 3., p. 218-242., recusa.

M. PETRUS GUDIUS, Rendesburgensis, Parochiz ruralis in Dithmarsia Eddelakenensis, circa A. 1649., Pastor, A. 1669. superstes.

Disp. Ethica de principiis actionum humanarum, ab ipso Præside, Respondente Joh. Colbergio (Academiz postea Gryphiswaldensis Theologo), proposita. Regiomonti 1642. in 4.

Kkk 2

Oratio

Oratio de Octavii Augusti, Imperatoris, studio literarum, in Acad. Julia d. 28. Aug. A. 1639. recitata. V. Christoph. Schraderi *Programmata Helmstadiensia privata*, num. 18. An edita sit, ignoro.

JOHANNES PETRUS GUDIUS, Patria, ni fallor, Dithmarsus, J. U. C.

Disp. Juridica de Eventu consiliorum, Resp. Lud. Joh. Viethio proposita. Helmstadii 1701. in 4.

GVLHELMUS, Ecclesiae Hamburgensis Decanus, Scriptor incertae hactenus ætatis antiquus; qui an idem forte sit cum Wilhelmo Horburg, Decano circa A. 1366. Hamburgensi, *Parte II. Memor. Hamburg.* Joh. Alb. Fabricii p. 504. laudato, aliis definiendum relinquo.

Repetitio C. *Ad hæc, de Appellat.*, quam MStam asservasse Ant. Augustinum, Archiepisc. in Hispania Tanaconensem, Georg. Draudius (*in Biblioth. Classica* p. 66.), Matthæum Dræsserum vero, Prof. Lipsiensem, Continuatores *Epitomes Bibliothecæ Gesnerianæ* (Joh. Simlerus p. 256., & Joh. Jac. Frisius p. 304.) testantur.

JANUS GULIELMIUS, Lubecæ A. 1555., patre Senatus urbani apparitore, natus, sub tutela Arnoldi Bonni, Consulis, agnati sui, adolevit, & Medicinæ initio, deinde vero Juri, in Academiis Germanicis, Rostochiensis & Colonienfis (in quam A. 1579. est profectus), animus ita applicuit, ut, Musas utrique nexu indivulso jungens æmoeniores, literarum elegantiorum culturæ plus sermone, quam illis, temporis, fratrum Chytrorum, Joh. Casellii, & Suffridi Petri, J. Cti Colonienfis, ductu impenderet. Suffridi hujus, Collegii Coronarum Juridici Præsidis, & Critici haud ignobilis, per quadriennium, in isto, Colonia, post *ἀποστασιν* ad Pontificios, fuit Convictor, duceque illo Ciceronis operum e Codicibus MSSis aggressus emendationem, tanto huic deinceps, ad obitum usque, vacavit studio atque successu, ut editio illorum Hamburgensis, e schedis defuncti posthumis a Jano Grutero adornata, & A. 1618. demum (septem lustris a nostri excessu jam elapsis) juris facta publici, cæterarum omnium, communi eruditorum consensu, præstantissima censeatur atque emendatissima. Colonia, M. Mart. A. 1583., Jac. Cujacium in Academia auditurus Bituricensis, in Galliam abiit, & Lutetiæ, collationi Codicum Ciceronis Gallicorum, *Quæstionumque Plautinarum* editioni, intentus, omnibusque Literarum Mæcenatibus ac Mystis longe gratissimus, ad annum usque sequentem 1584., substituit. Ineunte illo Avaricum Biturigum est digressus, & humanissime quidem a Cujacio exceptus, sed perbrevis institutio ejus ac convictu gavisus tempore. Morte enim immatura juvenis hic præcocis ingenii ac doctrinæ πολυμαθὴς, inter Philologos, Criticos, Antiquarios & Poetas ævi sui principes jampridem merito relatus, & invidenda Lipsii, Thuani, Scaligeri, Casauboni, Douzæ, Gruteri, Casellii, Scioptii, totque aliorum reip. literarum procerum, meritis elogia, M. Junio anni ejusdem ætæ Christianæ 1584., ætatisque suæ 29., febri acutæ, ex nimis contrariis caloribus, potuque vini, Scaligero teste, exasperata, summo cum Musarum omnium luctu, succubuit. Consuli de illius, Tomo ultimo a nobis quoque longe copiosius celebrandi, Vita, scriptis & fama literaria insigni, merentur Jani Gruteri *Libellus Manium Gulielmianorum*, sive Carminum XXIV. in obitum ejus funebrium, in *Periculis* ejus *Poeticis* Heidelbergæ A. 1587. editus, & *Poematum* quoque Gulielmii, Lignicii A. 1603. excusorum, *Appendici adoprive* (p. 139-180.), cum aliorum, insertus, Epicediis, Isaaci Memmii, J. U. D., *Elegia ad Arn. Bonnum, de obitu illius*, Rostochii A. 1585. in 4. impressa, Melch. Adam *Vite Philos. Germ.* p. 317. 318. 319., Joh. Pet. Lotichii *P. IV. Biblioth. Poetica*, n. 32., p. 115. & seqq., Mart. Hanckii *Lib. I. de rer. Rom. Scripturibus*, c. 69., p. 243. 244., Ant. Teisleri *Par. II. Addit. ad Elogia Thuanæa Gallicorum* p. 31. 36. Ed. sec., J. F. Buddxi *T. II. Lexici Historici* p. 324., & B. G. Struvii *Biblioth. Antiquæ* A. 1705., M. Majors p. 223. 224. Quos inter quinque posteriores sua fere omnia Melch. Adamo debent. Addantur, qui varia ejus collegerunt Elogia, Thom. Popeblount in *Censura Auctorum* p. 830. 831., Chr. Wilh. Eybenius in *Eponymologia Critica* Tob. Magiri aucto p. 412., & Th. Crenius *P. XVI. Animadv.*, c. 2., p. 132. 133. 134.; nec non Epistolæ ipsius, Suffr. Petri, Arnoldi Bonni, Aug. Kockerti, & aliorum, XXII. mutæ, de Laboribus ejus Ciceronianis posthumis, inter *Epistolas Virorum illustrium*, a Simone Abbæ Gabbema Harlingæ A. 1664. editas, *Cent. II.*, n. 72. 73. 78. 79. 80. 82-98., obvix, unaque Hier. Grosloiti Lislæ, Eqv. Gallici, de obitu ipsius, ad Jac. Lectionum, Avarici V. Id. Jan. A. 1585. exarata, & a Melch. Goldasto, in *Centuria Philologicarum*, num. 89., p. 363-371. publicata.

M. TOBIAS GÜNDERMANN, Hamburgi commoratus.

Kurzer und einfältiger Bericht, auß Gottes Worte, von der Brüberlichen Liebe. Hamburgi 1655. in 4.

GUNNERUS, Episcopus Ripentis, & ante Episcopatum, Cænobii in Jutia Emmensis (quod *Insulam Chæram* Ericus, Rex Daniz, appellat), ab A. 1222., Abbas a Gunnero altero coevo, suo in Abbatia hac Antecessore, ad Episcopatum A. 1222. evecto Wiburgensem, & A. 1248. defuncto, probe est distingvendus (1.). In cathedra Ripentis Thuoni A. 1230., si Huittfeldium & Joh. Laurentium, vel A. 1231., si Pet. Resenium audias, successit, civitatis suæ Ripentis incendium 4. Non. Apr. A. 1242. spectavit, scholæque publicæ Ephoriam, ab Elia prædecessore Canonici A. 1148. collitam, Diplomate (quod Huittfeldius exhibet (2.)) 11. Id. Sept. A. 1245. confirmavit Danico. Celebrerrimus est ob laborem egregium, quem A. 1240., cum cæteris Daniz præsulibus (Offone Lundensi, Nicolao Roschildensi, Ivaro Othoniensi, Petro Aarhusiensi, Gunnero Viburgensi, & Johanne utroque, Aalburgensi ac Slesvicensi), aliisque magnatibus, in Nomocanone Jutico colligendo ac conscribendo, Waldemari II., Regis, jussu, in Comitibus exantlavit Wordingburgensibus (3.). Quo & mentionem, in Proemio Codicis istius Jutici, honorificam, & *Waldemari II., Regis, in condendis legibus Jurisconsulti* titulum ab Anonymo *Chronici Ecclesie Ripentis*, per Pet. Terpagium A. 1708. editi, Autore (4.), & Elogium hoc Joh. Laurentii, Episcoporum Ripentium Encomiastæ (5.), metricum promeruit:

Qui rata Pontificum decreta, Deique statuta,
Novit, Cæsarei strictaque jura fori,
Regis & ad placitum Waldmari condere leges,
Queis Cimbri justis stantque caduntque modis,

Ex Nemesis verna Gunnerum Ecclesia sensit
Patronum, studius & schola cepta suis:
Collegis curam cujus quoque postmodò sanxit,
Hinc sua membra LOCO contumulanda DEI.

Mortuus est, non A. 1245. (quod *σφάλμα* est *μνημονὸν* Huittfeldii (6.)), a Joh. Svaningio juniore incaute in *Chronologiam* suam translatus Danicam, sed 1249. (quo Esgerus ipsi successor obigit), sepultusque in Cænobio Diæcescos suæ Lugumensis, quod ab Odincaro juniore, secundo Episcopo Ripentis, fundatum esse veteres crediderunt, & LOCUM DEI vulgo appellarunt. Illic ipsi, ac duobus prædecessoribus, Homero atque Olao, Successori item Esgero, & Aalburgensium Præsuli Nicolao, in eodem contumulatis, Monumentum commune Epitaphium est erectum, in

cujus

(1.) De Gunnero, Præsule Wiburgensi, V. Erici R. Dan., *Narrat. de orig. & rebus gestis Danorum*, a. l. A. 1222., & Har. Huittfeldii *Chronicon Episc. Danicæ* p. 103. (2.) *l. c.* p. 22. 23. (3.) V. Huittfeldii *P. II. Chron. Danici* p. 206., & Pet. Resenii *Prolegomena versionis Nomocanonis Jutici Germanicæ Krabbiana*. (4.) p. 21. (5.) in *Serie Episc. Ripentium*, num. 14., p. 23. (6.) *P. II. Chron. Dan.* p. 214. Re-
Aius enim, ibidem p. 222., & in *Chronico Episc. Dan.* p. 23., Annum 1249. substituit.

tujus Epigraphe Epica, a Poeta scripta coztaneo, & ab Huitteldio (1.), Nicol. Heldvudero (2.) ac Casp. Dancwerthio (3.), exhibita.

. . . sapiens audit Gunnerus, pacis amator,
Gemma sacerdotum, cunctaque rei moderator.

V. de illo *Chronicon Ecclesie Ripensis* ad 1070 & Joh. Laurentium II. cc., Har. Huitteldium P. II. *Chronici Danici* p. 197. 206. 214. 222., & in *Chronico Episcoporum Danie* p. 22. 23., Casp. Dancwerthium P. II. *Chorogr. Cimbr.*, c. 4. p. 79., & Pet. Resenium in *Proleg. Versionis Nomocanonis Jutici Germanica Krabbiana*, lit. c. 3. b.

M. OVENUS GUNTHERUS, (4.) in scriptis Holfatum se professus publicis, ex Eiderstadia, regione Ducatus Slesvicensis maritima, cujus incolis Oveni nomen est familiare, sicut ex ipsius, & amicorum, att. Joh. Pistorium Ecclesiarum hujus Antistitem, colligo Epistolis, fuit oriundus. Philosophiz Magistri titulum in Academia Witebergensi A. 1557. (5.), professionem Physicam in Rostochiensis M. Majo A. 1566. (6.), Logicam autem in Jenensi A. 1570. (7.), obtinuit. Ex ista, ob veritatem doctrinz celestis defensam, uti ab Henr. Meibomio Sen. (8.) traditum video, ejectus, Helmstadii, Julii, Ducis Brunsvicensis, beneficio, in Acad. novella, ab hoc condita, Physicam denuo A. 1576., cum loco inter Philosophos primario (9.), impetravit, primusque istorum Decanus (10.), d. 16. Oct. anni ejusdem, promotionum Academicarum, laurea suprema Philosophica hujus ornando Candidatos, fecit initium (11.). Superstes illic fuit, non anno solum 1603, quo Georg. Calixtum, Theologum postea incomparabilem, auditorem habuit (12.) sed Anno etiam 1614., uti e *Programmate* de vita filii Spormanniano Hafnienti, aliisque monumentis didici. Mortis tempus nondum mihi innotuit. Conjugio vitam diu prætulit cælibem, Collegis Rostochiensibus jocundis incassum subinde versum hunc occinentibus:

O Vennus, o quando sponsus Ovenus eris?

Jenam tamen postea delatus mentem mutavit, & cum Sibylla, Bonaventuræ Theodorici, Johannis Friderici, Saxonia Electoris, filiorum Ephori, gnata, feras quidem, sed haud intecundas, celebravit nuptias, Nathanis Chytræi Carmine cohonestatus Epithalamio (13.) Ex hac enim conjugè Helmstadii, d. 17. Mart. A. 1581., natus ipsi est filius haud degener, Fridericus Oveni Güntherus, qui, Germania, Italia & Gallia, peragratis, Rupellæ in hac Græcia, ab A. 1607., per quinquennium, munere fungens Professorio, docuit literas, triennio sequenti, in aula Gvelfpherbytana, Annæ Sophiæ, Principi, fuit a consiliis, & in Danicam tandem A. 1615. evocatus, Cancellariæque initio Germanicæ, ac deinde Senatus Regii intimi, Secretarius, Canonicusque simul Lundensis & Roeschildensis, constitutus, perpetua Christiani IV. & Friderici III., Monarcharum augustissimorum, ad annum usque emortualem 1655. (æ. 75.), effloruit gratia (14.). Horum ille jussu, non solum plurima magni momenti negotia assidue expedivit publica, & legationibus ad Panegyrim Irenicam anni 1629. Lubecensem (15.), Belgii fæderati Ordines (16.), & Ferdinandum II., Imperatorem (qui invitum ferme nobilitatis privilegium, & Comitiva Palatina, donavit), est functus, sed scripta etiam pene omnia, quæ, intra annos, quos in Dania exegit, quadraginta, regio nomine, de bellis & controversiis temporum istorum illustribus, prodierunt, publica, prudentia & dexteritate singulari, concinnavit. Quanto idem in pretio, ob dotes ingenii præclaras, & insignem πολυμάθειαν, a Viris zvi sui eruditissimis fuerit habitus, Epistolæ ad ipsum Aug. Buchneri (17.) & Casp. Barlzi (18.), Carmina ejusdem Barlzi (19.), Willichii Westhovi (20.), Pet. Winstropii Jun. (21.), & Nicol. Scribonii (22.), & judicia If. Casauboni (23.), aliorumque, honorifica, abunde testantur. Joh. Cluvero sane (24.) exemplum audit maxime eruditionis, cum civili prudentia certantis, Aug. Buchnero (25.) homo civilis prudentia callidissimus, & plane πολυμάθετος, Pet. Winstropio (26.) Vir multijuga eruditione excellens, Casp. Barlzo autem (27.) regni Danici decus ac ornamentum. Quorum ultimus, in Carminibus etiam suis (28.), his eum metris venerabundus compellavit:

Maxime Vir, quem Gallorum stupere docentem
Pulpita, & antiquo Cecropis ore loqui.

Maxime Vir, cui Pegasei patuere recessus,

Cui Clariæ valles, totaque Cyrrha patet,
Græca Charis, Romane lepos, facundia cujus
Pro Cimbrum toties Principe verba facit.

Sed justo diutius filii, cujus memoria resuscitanda hoc loco & ab oblivione vindicanda videbatur, laudibus sumus immorati. Ad Patrem Ovenum revertimur, qui Philosophiz, præsertim Aristotelicæ, singulari inclaruit peritia, ejusque strenuus, non adversus Ramzæ solum, sed Collegam etiam, Daniele Hofmannum, Theologum Acad. Juliz primarium, fuit Hyperaspistes. Is cum in *Dissert. de Deo, Christique persona & officio*, A. 1598. a Collega, Casp. Pfafradio, M. Febr. ad titulum Doctoris obtinendum, defensa, ejusque inprimis Proæmio, S. Lit. asserere vellet auctoritatem, *ἡ ἀπὸ τῆς τῆς ἀνθρώπων ἀρετῆς* abreptus, plurima in *Στοιχειώδεις* naturalem, ac Philosophiam, perquam injuria, suisque ipsius scriptis prioribus, præsertim vero *Thesibus de notitiis Dei, & voluntatis ipsius, humanis animis natura insitis*, A. 1593., Respondente eodem Pfafradio propositis, e diametro contraria, incaute admiscebat. Philosophiam certe, velut hostem doctrinæ fidei omnium sevisissimam, heresum matrem, & in rebus sacris ac mysticis, secundum sua principia, alias landatissima, predatricem, traduxit, Sorbonamque, quod idem in Philosophia & Theologia sit verum, pessime definitivisse, & Dialecticam, seu Philosophiam, in sua sphaera relinquendam, nec ad articulos fidei disceptandos admittendam, e locis quibusdam Lutheri, inculcavit. Hisce thesibus Professores Acad. Juliz Philosophi, Joh. Caselius, Duncanus Liddelius, Corn. Martinus & Ovenus noster, cum, in publico conflictu, occasio dissensum suum profitendi defuisset, ejusque iteratio, per Collegas duos, frustra ab Hofmanno esset postulata, in Synedrio se paulo post Academico, & disputatione cum illo privata, hujus jussu instituta, acriter opposuerunt. Ovenus, cujus Exercitationem quandam Academicam *ἡ ἑσδοξία*, ante 20. jam annos, Hofmannus temere insinularat (29.), primus, in brevi, quo prælectiones d. 11. Mart.

A. 1598.

- (1.) in *Chronico Episc. Danie* p. 24. (2.) P. I. *Sylve Chronol. Circuli Balbici* p. 47. (3.) P. II. *Chorograph. Cimbr.*, t. 4. p. 39. (4.) in *Catalogo Biblioth. Jac. Galii*, p. 40., perperam Ovens Gvaternus vocatur. (5.) V. Adr. Beiteri *Syllabum Rectorum & Professorum Acad. Jm.* p. 289. 290. (6.) V. *Programma ejus auspiale*. (7.) V. Beiterum l. c. (8.) in *Or. de Acad. Julia primordiis*, Opusculis insertis *Historicis*, p. 334. (9.) V. *Descript. inaugurationis Acad. Julia*, A. 1576. facta, Helmst. A. 1579. in 4. editam, & Meibomium l. c. (10.) V. Christoph. Heidmanni *Or. de beneficii Ducum Brunsvic. in Acad. Julia*, lit. G. 1. 1., & Beiterum l. c. (11.) V. *Or.*, in hoc ætu habitam, & in *Descriptione*, unde allegata, obviam. (12.) V. Christoph. Schraderi *Programma de Vita Calixti funebre*. (13.) Legitur illud in Nath. Chytræi *Poematum Libris XVII.*, Rostochii A. 1579. editis, *Lib. I. Amorum Conjugatium*, f. 156. (14.) V. Pet. Spormanni, Prof. Hafn., *Programma de vitæ illius* (d. 30. Jun. A. 1655. defuncti) *funebre*. (15.) V. Joh. Cluveri *Lib. X. Epist. Hist.*, ad A. 1629., p. 670. (16.) teste Dav. a Willem in *Epist. MS. ad Joh. Meursium*, A. 1631. exarata. (17.) P. II. *Epistolarum*, n. 50., p. 160. 161. (18.) P. I. *Epistolarum* p. 505. 506. Confer Epistolas ad alios, P. II., p. 534. 623. 614. (19.) P. II. *Poem.*, L. 3. *Eleg.*, p. 113., & l. 2. *Miscell.* p. 460. (20.) P. II. *Poem.* p. 123. 124., & *Lib. 2. Epigramm.* (21.) *Lib. 3. Epigramm.* p. 1006. 1007. (22.) *Lib. I. Læsum Gvætorp*, p. 20. (23.) in *Epistolis* p. 440., & in *Notis ad Sveron*, p. 478. Quæ loca P. Colomæsi, in *Clave Epp. Casauboni*, Opusculis literariis inserta, p. 167., allegat. (24.) loco num. 15. citato. (25.) in *Ep. n. 17. citata*. (26.) loco num. 21. citato. (27.) in *Ep. ad Heam. Arniseum*, P. II. *Epp.* p. 534. (28.) loco num. 19. allegatis. (29.) V. Epistolam nostram ad Hofmannum, d. 15. Martii A. 1598. scriptam, & Declarationi *Programmatæ* subjunctam,

Molleri Cimb. Lit. Tom. I.

LII

A. 1598. indicebat Phylcas, Programmate, publice illi, suppresso tamen nomine, contradixit, & prae missa notitiarum naturalium ac Philosophiarum commendatione, hanc *criminantium*, & ex Ecclesiae territorio, ut *hostem celestis veritatis*, *eliminantium*, *assertionem* *Συδὸν* *ἔχειν* esse, & a Theodidactis Theologis non *in scitiam*, sed *furorem*, appellari, affirmavit. Velitationibus privatis, a Joh. Caselio, per Epistolas quatuor, & Corn. Martino, per scripta duo Eristica, totidem Hofmannianis, sibi transmissis, opposita, aliquamdiu A. 1598. continuatis, inprimis vero Oveni *Programmate* (quod *occasionem potissimam* adversario attulisse, ut Philosophos omnes *multarum accusaret haereticum*, praefatio Anonymi, illi adjecta, haud dissimulatur), Hofmannus indies magis irritatus, vehementius, quam antea, & in Philosophiam, & in Philosophos Acad. Juliz, cepit invehi. Hinc saepius, in Colloquiis, praelectionibus scriptisque iterata ab illo sunt *Φοβιστά* ista *ἀνὰ μὲν*: Philosophos patriarchas esse *Haereticorum*, pestilentiora dogmata per Philosophiam introducentes, quam ullus *Carpocratianismus*, *Mahometismus*, *Manichaeismus*, unquam sparserit; Philosophiam *Gal. V. 21. operibus carnis accenseri*; eandem, in vero, veriore, verissimo suo usu, & quando in suo officio est, in Theologia esse *mandandam*, & a Paulo Col. II. 8. *damnata*; Quando Philosophia docet, esse *DEum*, ipsum esse *justum*, *bonum*, *omnipotentem*, *aeternum*, *causam boni in natura*, &c., tum omnia haec in Theologia esse *mendacia*; Philosophos homines esse *non regeneratos*, ideoque omnia, quae de DEo Philosophia dicit, esse *mendacia*; duplicem esse *veritatem*, *Theologicam* & *Philosophicam*, hanc autem in Theologia *falsam*; *Diabolos* nescire esse *DEum*, & si vel maxime sciant, tamen *non credere esse Deum*; *sceleratissimo* totius orbis *nebuloni* tolerabilius fore in extremo iudicio, quam praestantissimo & modestissimo omnium Philosophos, *Logicam ex doctrina Ecclesiae ejiciendam*, & alia huiusmodi similia. Collegae Philosophi non solum *Caseliani*, a Joh. Caselio, *Coryphaeo ordinis sui in clyto* (tanto, uti in consensu Academico criminatus est, *Haeretico*, *quantus 1200. annis nemo extiterit*), ipsi audiebant, sed *Haeretici* etiam *sedulissimi*, *Pelagiani*, *Schwenckfeldiani*, *scelerati*, *sacrilegi*, *DEi inimici*, *Satanica docentes*, *opus redemptionis criminantes*, *Turcicam impietatem prae parantes*, *labes seculi postremi* & *Acad. Juliz flagitiosa ac abominanda*, per quos *Diabolus blasphemias seruit*, quorum Philosophia patrona sit omnium Ecclesiae *hostium*, qui Philosophiam *Satanicam* in scholam inducant, *causam omnium Ducatus Brunsvicensis malorum*, imo *Satanas ipse*, quem Dominus increpare debeat. Taceo alia foedissima zeli Theologici degeneris *ἐκπαγνύσασα* & *extremamenta*, a Corn. Martino (1.), aliisque, ut iuste *ἀνὰ δόξαν* viderentur, collecta. Praeter ceteris autem Oveno erat infestus, quem, d. 14. Mart. A. 1598., in fide haud sincerum esse, Corporique doctrinae Julio adversum sentire, nec aliquoties admonitum resipuisse, sed, ante 20. jam annos, suam & Collegae, *Tilem. Hesbusii*, admonitionem declinasse, in Senatu Academico publice, sed, si nostro credas, falso, est conquestrus, & speciatim, ob loca quaedam nuperrimi *Programmatis*, *causae peccati in DEum rejectae*, peccati originalis extenuati, totalis, quam vocant, hominum in spiritualibus mortis siue impotentiae negatae, ac plenae arbitrii libertatis iisdem, cum Pelagianis, attributa, accusavit, imo *hominem omnibus Turcis & Ethnicis nequiores* appellare non est veritus (2.). In nostri sane *Programmate* quidnam Theologis jure queat esse suspectum, praeter verba, in voluntate humana, etiam post lapsum, *libertatem*, vel, rationi sese jungendo, *aeterna & caelestia persequendi*, vel, appetitui indulgendo, ad *terrena, caduca & turpia*, descendi superesse, docentia, in Declaratione postea, per bona caelestia & aeterna, non Theologica & supranaturalia, sed Philosophica, animam hominis carnalis perficientia, habitus scilicet *intellectuales & morales*, intelligi, asserente, explicata & emollita, haec tamen non video. Cetera enim illius loca, ambiguitate aliqua verborum subinde occasionem suggerente, in alienum ab Hofmanno sensum esse detorta, & ipse demonstravit, & *ἀνὰ ψήφον* ostendit. Ne tamen pertinax noster, & monitoribus asper, videretur, sequenti mox die 15. Martii, missis Hofmanno, ad Principem se ipsius errores delaturum esse minato, literis, amice & humaniter scriptis, hos sibi metipsum indicari petiit, emendaturum se istos, & *flexis poplitibus revocaturum*, si legitime eorundem convinceretur, pollicitus, sed nec hac ratione placare adversarium potuit. Exulceratis ergo utrinque animis, Philosophi, die Bartholomaei A. 1598., Hofmannum coram JCtis & Medicis Academicis, iudicibus a Principe constitutis, libello exhibito, accusarunt, & ut ob injurias multiplices sibi satisfaceret, ac Philosophiarum, literarumque bonarum, dignitatem, atque in Theologicis utilitatem, declaratione publica juventuti commendaret, postularunt. Sed & ista actio fuit frustranea, nec controversiae finem imponere potuit, biennio sequenti longe vehementius scriptis partis utriusque Eristicis *ἀποβάλλει*, felle & veneno convivorum magnam partem imbutis, quibus extranei etiam alterutrius fautores sua admiscebant, publice agitatae, & Oveni quoque *Concordia Theologia ac Philosophiae mutua*, quae, huic plus justo tribuens, A. 1600., inficio Autore, prodit, & ab Hofmanno, cui opposita erat, notis mox est confutata Elencticis, haud parum exasperata. Litigiis his, & scandalis inde ortis, remedium allaturus Henricus Julius, Dux Brunsvico-Guelpherbytanus, A. 1601. ineunte, & controversiae ipsius, & actionis injuriarum reciprocae, cognitionem sibi metipsum, & Protodicafterio aulico Guelpherbytano, vindicavit, ac, parte utraque saepius audita, Actisque Processus accurate examinatis, imo Academiae quoque Rostochiensis transmissis, & iudicio hujus explorato, sententiam, die 16. Februarii anni ejusdem, definitivam, quam vocant, promulgavit, a se ipso conscriptam, proprioque chirographo & sigilli ectypo confirmatam. In hac Hofmannus, ceu primus certaminis noxii & scandalosi autor, scripto publico, a Principe ipso ante editionem revidendo atque approbando, verae Philosophiae, Logices & bonarum literarum, praestantiam & utilitatem juventuti commendare iussus est Academiae, & quae durius a se, adversus illas, in *Disp. de DEo*, atque alibi, scripta aut dicta erant, de abusu tantum Philosophiae, in Theologiam imperium affectantis, intelligenda esse, profiteri, cum IV. Philosophis, ab omni crimine obiecto absolutis, pacem posthac colere, *ἀμείνων* injuriarum mutua stabilitam, Joh. Caselio autem, gravissime a se laeso, publica deprecatione satisfacere. Oveno nostro in eadem inunctum est, ut *Programmatis* sui, A. 1598. publicati, locorum obscuriorum, quibus animi multorum essent offensi, *Declarationem*, privatim jam factam, scripto publico, Principis itidem censurae subjiciendo, repeteret, & in posterum verbis phrasibusque ambiguis & suspectis, in docendo pariter atque scribendo, abstineret. Huic ille mandato paulo post, *Programmate*, cum *Declaratione* ista, & Epistola d. 15. Mart. A. 1598. ad Hofmannum missa, iterum edito, obtemperavit, & sub finem *Declarationis*, monitum de *Concordia sua Theologiae & Philosophiae mutuae* peculiare adiecit. In isto, scriptum hoc a se luci publicae non esse destinatum, sed, cum immaturum adhuc furtim sibi fuisset subreptum, inficio se atque invito per *alienatorem*, post fugam frustra a se coram Prorectore accusatum Academico, mendosissime in eam protrusum, conquestrus, pro *factu* illud *immaturum*, *abortivum*, *lacero & male efformatum*, nec revisionem Autoris expecto, ab omnibus jubet haberi, sequae ea solum pro suis agnoscere, quae Philosophiam Theologiam, velut pedissequam Dominum, subjiciunt, cetera autem, si quae forte S. Literis vel Corpori doctrinae Julio repugnent, *pro abjectis & desertis habere*, & ut ab aliis itidem improbentur, serio cupere, profitetur. Hofmannus haud pari promptitudine sententiae, cujus executionem variis exceptionibus libellisque supplicibus sufflaminae per biduum est conatus, obsequium praestitit. Novo tamen eoque gemino Principis decreto, d. 18. Febr. publicato, ad istud adactus, eodem die, publica deprecatione, non ore solum prolata, sed scripto etiam exhibita, & chirographo suo atque sigillo confirmata, in curia archiepiscopali Guelpherbytanorum, non Caselio tantum, verum Johanni quoque Jagemanno, J. U. D. & Cancellario Ducali (quem

(1.) in Statibus liti Hofmanniana p. 32. 33. 37. 38.

(2.) V. Corn. Martinum l. c. p. 47.

missis d. 4. Febr. A. 1599. ad Principem literis, studii partium injusti, & collusionis cum Philosophis adversus veram doctrinam, insinulaverat), invitus, eaque verborum formula, quam Princeps ipse pręscripserat, uti iussus, satisfecit. Deprecationem geminam publica excepit de Philosophia asperius dictorum Declaratio, Programmate ad Studiosos Helmstadienses, Henricopoli d. 7. Mart. scripto, & biduo post valvis affixo Academicis, Autorisqve subscriptione & sigillo iridem munito, comprehensa. Quę, ut certamini infausto finem esse impositum publice innotesceret, cum Ducali sententia, geminoque Decreto, Latine pariter atque Germanice publicatis, duplici item Hofmanni deprecatione, & Oveni Declaratione Programmatissui, jussu Henrici Julii, Principis, e Typographeo aulico Gvelfherbytano, eod. m. A. 1601. (1.), in lucem prodit. Nos historiam hujus controversię partium Actus istis debemus Gvelfherbytano, partim scriptis utriusque partis, quorum pleraque ad manum sunt, Polemicis, editis pariter atque *avendo*/sic. E quibus Hofmanno, ejusque doctrinę de Philosophia sequiori, patrocinantur:

1. Hofmanni ipsius (qui longe diversa antea docuerat, in *Questione, quis sit vera ac sobria Philosophię usus in Theologia, non tantum legis, sed etiam Evangelii, respectu*, cum *Responsione* ipsius Helmstadii A. 1581. edita, & in *Thesibus de notitiis Dei, & voluntatis ipsius, humanis animis natura insitis, & disciplina excultis*, quę ibidem A. 1593. in 4. prodierunt):

a. Propositiones de Deo, & Christi, tum persona, tum officio, Respondente pro Doctoratu M. Casp. Pfafradio, Montensi, Theol. Professore. Helmstadii A. 1598. (M. Febr.) in 4. Recusę cum Joh. Caselii IV. Epistolis ad Hofmannum, contra easdem, & Hofmanni Responso, Magdeburgi 1601. in 4.

β. Consensus & Dissensus inter D. Dan. Hofmannum, & Philosophos Acad. Juliz, quorum partes defendendas M. Corn. Martini, Prof. Log., contra Hofmannum sibi sumpsit, huic M. Mart. A. 1598. transmissus. MS.

γ. Responso ad Corn. Martini Consensum & dissensum Hofmanni & Philosophorum Acad. Juliz, IV. Philosophis d. 3. Apr. A. 1598. transmissa. MS.

δ. Theses de Viribus humanis, seu libero arbitrio, in rebus spiritualibus per peccatum deperdito, illo Pręfide, pro gradu Doctoratus obtinendo, M. Majo A. 1598., defensę a M. Joh. Pandocheo, Past. Northufano, & M. Gotfr. Slutero, Past. Göttingensi. Helmst. 1598. in 4.

ε. Commentatio de Rationis loco in regno fidei. Cui accedunt Henrici Zutphanienfis, Martyris, Theses de habitudine Philosophię ad Evangelium. Magdeb. 1600. in 4.

ζ. Notę in Oveni Güntheri *Programma & Concordiam Theologię ac Philosophię*, Magdeburgi A. 1600. in 4., cum istis, editę.

η. Pro duplici Veritate Lutheri, a Philosophis impugnata, & ad pudendorum locum ablegata, Disputatio, ad Acad. vicinę Philosophum missa, quę de necessitate certaminis, adversus Caselianos suscepti, lectorem admonet. Magdeb. 1600. in 4.

θ. Tractatlein von des unschuldigen Adams, bergweisselten Cains, gerechten Abrahams, und verdammten Teufels, Glauben. MS. in 4.

2. D. Joh. Olearii Sen., Superint. Halensis, Apologia pro Dan. Hofmanno, cui oppositi sunt A. 1600. *Status litis Hofmannianę, & Corn. Martini Refutatione illius excerpti*.

Ejusd. Disp. Theol. de Philosophię pio usu, multipliciqve abusu, pro Dan. Hofmanno contra Corn. Martinum. Hal. Sax. 1601. in 4.

3. D. Gotfr. Sluteri, Superint. Göttingensis, Explicatio certaminis, quod de Philosophię in regno & mysteriis fidei actione & usu, deque Veritate duplici, humana & spirituali, inter Dan. Hofmannum aliosque Theologos, & inter Corn. Martini & Philosophos, in Acad. Julia est agitatum. Göttingę 1601. in 4.

4. Joh. Angelii a Werdenhagen, Helmstadiensis, Acad. patriz Professoris, Relatio hujus certaminis, quam *Appendici ad Psychologiam veram Jac. Böhmii*, Amstelod. A. 1632. in 24. editam, p. 110. & seqq., inseruit, & Oda Jambico-Rythmica pro Hofmanno, contra Philosophos, *ibid.* p. 129. & seqq., obvia; utraqve a Gotfr. Arnoldo, Odam integram recitante, T. III. *Hist. Eccl.* p. 463. 469. 470., commendata.

5. M. Jac. Olyenstedii, Burgensis, Scholz antehac Goslariensis Rectoris, Zeugnisse D. Mart. Lutheri von der Vernunft, und vero Meisterium Philosophia, wie sie sich beyderseits in Sachen, so Gott, Gottes Wort, und der Menschen Bekehrung, belangen, ihrer natürlichen angeborenen Art nach, haben und verhalten; auß seinen Schriften zusammengetragen, und mit d. Schrift bewähret und erkläret. Magdeb. 1600. in 4.

6. Gotfr. Arnoldi de hoc certamine Narrationes Germanicę, in *Hist. Eccl.*, T. II., Lib. XVII., c. 6., p. 483. 484., & T. III., Sect. III., num. 3., p. 468-471., obvix.

Pro Philosophis contra militant:

1. Philosophorum Acad. Juliz Accusatio contra Hofmannum, Commissariis Academicis D. Barthol. A. 1598. exhibitę, & edita A. 1600. in 4.

2. Oveni Güntheri: a. Programma pręlect. Physicis d. 11. Mart. A. 1598. pręmissum; β. Epist. ad Hofmannum d. 15. Mart. A. 1598. exarata; γ. Proposit. de Rerum causis, A. 1600. editarum, Corollaria; δ. Concordia Theologię & Philosophię mutua, A. 1600. excusa. De quibus jam dictum, & mox iterum dicetur.

3. Joh. Caselii: α. Carmen ad Laur. Scheurlium, Theologum Helmstadiensem.

β. IV. Epistolę ad Hofmannum, A. 1598. exaratz, quę *Accusationi* Philosophorum A. 1600. sunt pręfixę, & A. 1601. Magdeburgensi etiam *Disp. de Deo*, ab Hofmanno habitę, editioni, cum hujus *Responsō*, adjectę.

γ. Epistolę ad amicos variz, *Libro XIV. Dransfeldianę Caselianarum* editionis obvix. (V. Jac. Burchardi *Epist. de Caselii erga bonas literas meritis* p. 60.)

δ. Διαιμαρτυρίę adversus duos sycophanticos libellos, in contumeliam aliquot Acad. Juliz Philosophorum Lemgoviz editos. Helmst. 1600. in 4. (V. Henr. Ernstii *Catal. script. Caselii* p. 13., & Burchardum *l.c.*)

4. Corn. Martini: α. Consensus & dissensus Hofmanni & Philosophorum Acad. Juliz, Hofmanni scripto ejusdem tituli A. 1598. oppositus. MS.

β. Confutatio Responsoni Hofmanni ad scriptum pręcedens A. 1598. repolita. MS.

γ. Responso adversus Joh. Olearium. in 4. (V. *Becmanni Catal. Biblioth. Francof.* p. 298.)

5. Malleus impietatis Hofmannianę (quem *Becmannus l.c.* Corn. Martini tribuit, alii vero, tanquam *avérovpon*, allegant). Francofurti 1604. in 4.

6. Status litis Hofmannianę, quam movit Philosophis & studiis liberalibus, excerpti e scripto, quod Joh. Olearii pro Hofmanno Apologię Corn. Martinus opposuit. Helmst. 1600. in 4. Joh. Mullero, Helmstadiensi, a Becmanno *l.c.* p. 319. tribuuntur, cujus nulla in exemplo meo occurrit mentio.

7. D. Alb. Graueri, Theologi Jenensis, Libellus de una & simplici Veritate. Vinariz & Erfurti 1619. in 8.
 8. Ott. Calmanni: α. Philosophiz, & Christianiz, & verz, adversus infanos hostium ejus, & nonnullorum Hierophantarum, morsus & calumnias modesta Assertio. Francof. 1600. in 8. ; β. Disp. an Theologo Logica sit negligenda; an vero eidem utilis & necessaria? Hamburgi 1600. in 4.
 9. Pauli Slevogtii, Philos. Prof. Jenensis, Pervigilium de dissidio Theologi & Philosophi, in utriusque principiis fundato, Autore incerto L. N. S. D. editum. 1623. 4.
 10. Relationes de controversia hac Georg. Calixti, *Parte II. der Wiederlegung des Cryptopapismi Helmstädiensis* Statii Buscheri, p. 95-99. & quem is allegat, Leonh. Hutleri, in *Loci Theol.*, Art. X., c. 2., n. 3., p. 388. Medias partes amplexus esse videtur D. Wollg. Mamphrasius, Superint. in Misnia Wircensis, cujus *scriptum Conciliatorium de statibus controversis primi & accessorii, Helmstädi inter D. Hofmannum & IV. Philosophos agitat*, J. H. Hottingerus, L. 3. *Biblioth. Quodrip.*, c. 3., p. 405., allegat.
- De Oveno ipso, prater Adr. Beierum, aliosque, in Vitæ jam allegatos historia, conferri possunt Joh. Caselii tres ad eum Epistolæ, duæ scil. familiares, A. 1588: & 1614. scriptæ, ac una officiosa, quæ de nuptiis ei, præmissis Carmine de nummo amicitiz, gratulatus est, ab Henr. Ernstio, in *Catalogo scriptorum Caselii* p. 26. 34. 37., memoratæ. Prima haurum in *Mantissa Epistolarum Caselii Rostochiensium*, n. 32., p. 111. 112., ab Henr. Vagetio A. 1643. est edita. Adde hæc Joh. Casp. Zeumeri *Vitas Philoff. Jenensium* p. 23.

ELOGIA.

Nathan Chytræus, in *Epithalamio* supra allegato, ita eum alloquitur:

*Docte vir, & celebris non ultima fama Lycei,
Sala quod Aoniis alluit ædus ægis.*

Ad. Luchtenius, Prof. Med. Helmst. (in *Progr. de vita Franc. Parcovii, Collegæ, A. 1611. edito*) *Senem* eum vocat *clarissimum & doctissimum*; D. G. Morhofius (*T. I. Polyhist.*, L. 2., c. 7., p. 382.) *Virum doctissimum*, Henr. Jul. Scheurlius autem (in *Bibliographia Morali* p. 67.) præcipuis Scriptoribus Ethicis accenset.

CENSURÆ.

Autoribus ab Ecclesia Romana damnatis primæ classis annumeratur in Indicibus librorum prohibitorum, tum Romano Clementis VIII. p. 83., & Franc. Magdaleni in hunc *Elencho* p. 477., tum Hispanico Ant. Sotomajoris, Inquis. Gen., A. 1667. edito, p. 810.

SCRIPTA LATINA EDITA.

Programma Rostochiense Physicæ professionis auspiale, d. 6. Maji A. 1566. propositum, & *Parte II. Scriptorum Acad. Rostoch. publicorum*, Rostochii A. 1567. a Joh. Posselio editorum, f. 369. 370. 371., recusum.

Or. de dignitate Juris, ad Henr. Ranzovium, Vicarium Regis Daniz, & fratrem Paulum. Rost. 1567. in 8.

Disp. de Felicitate, seu fine hominis. Rostochii 1569. in 4.

Oratio, Helmstädi, in primæ Magistrorum promotionis actu, d. 16. Oct. A. 1576., habita, & *Descriptioni Inaugurationis Acad. Juliz*, ibidem A. 1579. in 4. editæ, inserta.

Propositiones Ethicæ, ordine ex Aristotelis libris ad Nicomachum desumptæ, & XII. Disputt. comprehensæ. Helmstädi 1582. in 4.

Disp. de Justitia. Helmst. 1583. in 4.

Ethicorum Aristotelis Libri X. ad Nicomachum, Latinis versibus, Disputationum exercitio accommodatissimis, comprehensi. Helmstädi A. 1585. (*juxta Bassæum ac J. C. Beermannum*) vel 1595. (*juxta Bolduanum & Draudium*) in 4.

Tractatus duo Methodorum, continentes totius artis Logicæ medullam, facultatem nimirum, seu animi δύναμις; omnium scientiarum & demonstrationum principia inveniendi, judicandi & veritatem: Sapientiz ac Philosophiz studiosis imprimis lectu utiles. Helmstädi A. 1587. in 8. Hanc Editionem vidi, non autem antiquiorem, quam ibidem A. 1585. Bassæus & alii, A. 1586. autem Morhofius (*l. c.*) produisse perhibet. De iis tale Barthol. Keckermannus, *Tr. II. Præcogn. Log.* p. 189., fert judicium: *A. 1587. M. Ov. Güntherus Helmstädi edidit Methodorum Tractatus duos, eruditionis Logicæ plenos, ex quibus fateor me, in doctrina definitionis ac divisionis, non parum profecisse. Fusius eodem D. G. Morhofius, T. I. Polyhist., Lib. II., c. 7., p. 382. 383., & T. II. Lib. V. p. 514. commendat, loco priore ita scribens: Ov. Güntherus, Vir doctissimus, & cui multa se debere ait in Præcognitis suis Logicis Keckermannus, Methodorum Tractatus duos scripsit, Helmstädi A. 1586. in 8. editos: qui mihi in hoc genere ita semper placuerunt, ut parum a Novatoribus hac in re novi præstitum existimem, nisi quod applicatione ad Mathematica ac Physica exempla negotium hoc optime illustrarint. Hæc est illa, quæ libris τῶν Ἀναλυτικῶν Aristotelis doctrina continetur. - Hanc partem Logices ἰσορροπία & ἀρμονία, ab usu non modo populari remotam, sed multis etiam parum erudite usurpatam, suis Methodorum libris illustrare conatus est Güntherus, junctis illis, quæ apud Platonem ac Galenum (cujus exstat de optimo genere docendi liber) occurrunt.*

Programma, Pet. Rami doctrinæ oppositum, incertum quo anno; cui Joh. Marianus, Neapolitanus, *Antigramma* reposuit, respondens *Programmati Oveni Güntheri*, quo P. Ramus legitime vindicatur, & Ovenus ad causæ disceptationem provocatur, editum Francofurti A. 1589. in 8. V. Nic. Bassæi *Collect. Libb. Lat.* p. 435., P. Bolduani *Biblioth. Philos.* & G. Draudii *Classicam*, Adr. Baileti *Tr. des Satyres personelles*, T. II., p. 337., & Nicol. Toppii (Marianum perperam forte e regno Neapolitano oriundis, cum nec Germaniz suæ desint Neapoles, accensentis) *Biblioth. Neapolitanam* p. 121.

Solida ac rationibus fundata Historiz explicatio, tribus Disputationibus comprehensa: Prima de fine hominis, ac Historiz speciebus & definitione, Secunda de ordine, quo in finem istum constituentibus disciplinis versandum sit, ab historicæ, an Philosophiz studio, exordiendum? Tertia de utilitate ac jucunditate ejus. Helmst. 1593. in 4.

Aphorismorum Ethicorum Libri VII., ita scripti, ut ad Politicam doctrinam aditum muniant. Francof. 1598. in 8.

Programma Prælectionibus Physicis d. 11. Mart. A. 1598. Helmstädi præmissum, & Dan. Hofmanni in Philosophiam convitiis oppositum. Recusum, cum *Concordia Theologie & Philosophie*, ac Dan. Hofmanni Notis marginalibus *Elenchitis*, Magdeburgi A. 1600. in 4. (sub titulo *Programmatibus publicis, e quo nati, aucti, & in hunc usque diem proutæsti*, in *Acad. Julia, certaminis initia & progressus conspiciuntur*); cum ipsius vero Autoris Declaratione locorum ejus obscuriorum atque suspectorum, Henrici Julii, Ducis Brunsvic., jussu scripta, Epistola ad Hofmannum, & Protestatione de *Concordia sua Theologie ac Philosophie*, Guelpherbyti, in Typogr. Ducali, A. 1601. in fol. & 4. Loca illius ambigua, dextra explicatione, Corn. Martinus etiam, in *Consut. MS. responsionis Hofmannianæ*, §. 52. & 53., indicat. Plura de illo in vita Autoris diximus.

Theologiz

Theologiz & Philosophiz mutua concordia (*contra Dan. Hofmannum*), ipso inscio edita. Lemgovix 1600. in 4. Recusa, cum *Programmate* modo memorato, & Dan. Hofmanni Notis in illud & hanc marginalibus Elencticis, Magdeburgi, eodem A. 1600., in 4. Qvz ad hujus, ab Autore ipso A. 1601. publica Protestatione improbatz, pertinent historiam, e vitz illius inidem repeti possunt narratione.

Propositiones Phyliz de Rerum causis. Helmst. 1600. in 4.

INEDITA.

Methodus Logica, quam MStam in Biblioth. Ducali Holsato-Gottorpiensi asservari Catalogus hujus testatur. An diversa sit a *duobus Methodorum Tractatibus* editis, *avšeršas* dispiciant.

Epistolæ aliquot ad Joh. Pistorium, Præpositum Eiderstadiensem, in Volumine Epistolarum ad hunc MSto, quod Pet. Axenius, J.C. Slesvic., asservabat, mihi olim lectz.

BARTHOLOMÆUS GUSTIUS, Parochiz ruralis Ralestedianz, in Præfectura Holsatiz Trittovienfi, circa A. 1585., Pastor.

Epistola Consolatoria ad D. Vitum Winshemium, Decanum Hamburgensem, & Consiliarium Danicum, super obitu filii ipsius Georgii, in Acad. Witeb. defuncti, scripta. Hamb. 1585. in 4.

FABIANUS GUSTMEIER, Eutino Wagrius, urbis Gedanensis circa A. 1669. Secretarius.

A Joh. Christiano, Barone a Boineburg, in Epistola ad Zach. Prűeschenckium, A. 1663. exarata (apud B. G. Struvium *Fascic. VIII. Ador. Literar. p. 63.*) Germanis annumeratur, *quibus nemo Historiarum peritior.*

SCRIPTA.

Fecialis Germanicus, seu Diss. de Summo regimine bellico Imperii Romano-Germanici, Carolo Emilio, Principi Brandenburgico, inscripta. Amstelodami 1662. in 12.

Epistola Mercatoris cujusdam ad Equitem Polonum, statum modernum rei monetariæ concernens. *Avavúawg* prodit A. 1669. in 4. Guttmeierum ejus esse Autorem testis est Gabr. Grodeckius in *Schediasm. de Scriptoribus Historiæ Polonicæ* §. 56.

M. JOHANNES GUTBROT, Oppidi in Stormaria Willstriensis Pastor.

Certitudo gratiz & salutis, oder Reichpredigt von Gewisheit der Gnaden und des Heils, über Abel, Alberti Francken, Bürgermeisters zu Wilsst, Witwe, auß Rom. VIII. 38. 39. Glückstadii 1649. in 4.

Gratuitum constantis fidei przymium, oder Reichpred. über Margareta, Reimari Dorns, J. U. D. und Königl. Dänischen Rahts, Ehefrau, auß Apoc. II. 10. Glückst. 1652. in 4.

Beata Justorum translatio, oder Reichpr. über D. Reimarum Dorn, Königl. Raht, auß Eccl. LVII. 1. 2. Glückst. 1656. in 4.

JOHANNES STEPHANUS GUTTURPHIUS, Gutturphiz, Parochiz Eckensis in Alsenfi insula pago, in lucem editus, oppidi Palzo-Landsbergenfi in Marchia Brandenburgica Pastor.

Ehrnennenpredigt Christi, auß Luc. XIX. 41. sqq. Berolini 1677. in 4.

Scharfe Zucht und süsse Frucht; oder Reichpredigt über Helena Dorothea von Schwerin, auß Eccl. XXXVIII. 17. Berolini 1677. in 4.

H.

HERMANNUS CONRADUS HACCIIUS, Hamburgensis, Georgii, Pastoris Michaelitani, filius, Med. Doctor, & in patria, circa A. 1716., Practicus.

Diss. Inaug. de Causis Morborum. Hardervici 1696. in 4. V. *Hamburgum A. 1716. literatum* p. 27.

Eröffnetes Chymisches Laboratorium, worinn die vornehmste wenig bekandte Medicamenta, insonderheit die Cur der Sympathie, welche vermittelst des Urins bißhero practiciret und verborgen gehalten worden, mit allen Handgriffen, imgleichen einige geheime Sachen und Original Briefe eines Adepti, von der Transmutation der Metallen und Verbesserung der Diamanten, nebst einem profitablen particular, dadurch man sein Aufkommen haben kan, aus Licht gestellt worden: Nebst einer Methode, wie man sich selbst, ohne Gegenwart eines Medici, vor der so gemeinen Galanterie-Geuche præserviren und curiren könne. Hamburgi A. 1716.

HEINO ab HACHTEN, Paridami filius, Hamburgensis, J. U. Lic., 1663. superstes.

Diss. Jurid. de Nuncio, Præfide D. Wolsf. Ad. Lauterbachio. Tubingz 1660. in 4.

Diss. Inaug. Jurid. de Epistola. Tubingz 1661. in 4. (Ambz recusz, sunt Vol. I. *Disput. Jurid.*, Præfide Lauterbachio habiturum, Tubingz in 4., sine anni mentione, edito.)

LAURENTIUS HAGE, Holstenius (i. e. *Holsatus*), Claudio Lyfchandro (in *Catalogo Scriptorum Danicarum avendøse, lit. L.*) teste, commentatus est:

1. de nativitate, vita & resurrectione Christi.

2. de Trinitate, ad M. Georg. Boethium, Præpos. Hatherslebiensem, A. 156..

(Qvo sermone hæc scripta sint, & an in lucem jam edita, ignoro.)

JOACHIMUS HAGEMEIERS, (in *Haginocinum* a Phil. Labbeo (1.) transformatus), Hamburgensis, Joh. Hagemei, Patritii Ulmenfi, civitate Hamburgensi donati, & A. 1634. mortui (2.), fuit filius, publicorum vero Scholæ ac Gymnasii Hamburgensis Doctorum, & hos inter, Joach. Jungii, utriusque Rectoris, in juventute auditor. Themidi litaturus, Rostochium A. 1636., ac inde, impetrato testimonio Professorum honorifico (3.), Witebergam A. 1637. commigravit, convictuque Dan. Sennerti, Germaniz Hippocratis, domestico, & consuetudine Aug. Buchneri, ejusdem Tullii, quotidiana, per biennium, est gavissus. A. 1639. in Belgium excurrit, proximumque biennium in Academia exegit Julia, luminibus hujus, Calixto & Conringio, uti Buchneri Epistolæ, ad eum tunc exaratz, ostendunt, per quam familiaris. Helmstadio Marpurgum digressus, defensa Justi Sinoldi Schützii, Acad. Procancellarii, *Disput. IV. de pace publica*, Collegiis privatis tyrones in utroque jure instituendi potestatem, nec multo post A. 1644. Doctoris titulum, obtinuit. Hoc ornatus, duobusque patritiis præfectus Hamburgensibus, iter, M. Sept. A. 1645., in Belgium, Galliam & Italiam, exorsus est literarium, & ex isto, post annos aliquot, redux, in aula Antonii Güntheri, Comitis Olden.

(1.) in *Maustissa supellestilis Antiquaria, Biblioth. Bibliothecarum adjecta*, p. 624. Ed. Lipsf. (2.) V. Inscriptionem Epitaphii, in zde Petrina illi erecta, in Th. Anshelmanni *Inscr. Hamb.*, n. 46., p. 19. (3.) Adjectum est illud *Legibus XII. Tab.*, Rostochii ab ipso A. 1637. publicatis.

Oldenburgici, & locum inter hujus Consiliarios (1.), & Conjugem Perpetuam Kopiam, Philippi, Consilarii itidem Oldenburgici, filiam, & Joh. Frid. Derrii, Quæstoris aulici, viduam, A. 1649. ductam (2.), invenit. Relicta deinceps aula Oldenburgica, tempus vitæ reliquum, ab Imperatore suis adscriptus Consiliarius, & a Comitum Wetteravicorum (qui Ratisbonam quoque ad Comitum eum ablegarunt (3.)) Collegio Procancellarii Syndicique sui ornatus dignitatibus, Francofurti ad Moenum transegit, & istuc, M. April. A. 1681., ætate, post Meditationem de statu animarum fidelium posthumo cygnæam paulo ante publicatam, vivis excessit. Hæredibus Jcti hujus, literarum quoque elegantiorum & historiarum peritia conspicui, Hamburgensibus cum Anna Ursula Faustia, Georg. Joach. Faustii ab Aschaffenburg filia, Coniuge ejus secunda, defuncto superstite, lites (uti ab Ott. Sperlingio Jun. sum edoctus) intercesserunt immensæ, A. 1689. demum sopitæ, & magnalautæ hæreditatis parte, viduæ huic, loco nobili natæ, relicta, redemptæ.

Confer de illo Aug. Buchneri sex ad eum Epistolæ, A. 1639. 1640. & 1641. exaratas, & *Parti II. Epistolarum*, Dresden A. 1680. excusæ, *num. 10-11. p. 86-82.* insertas, Joh. Ristii (laudes ejus fusc decantantis) Carmina vernacula, modo allegata, Henn. Wittenii *T. I. Diar. Biogr. Sec. XVII., ad A. 1681. & Corn. a Bèughem Bibliogr. Juridico-Polis. p. 108. 109.*

ELOGIA.

Aug. Buchnero, in Epistolis ad Joh. Ravium & Zach. Lundium, quibus eum his commendavit, A. 1637. scriptis (*P. I. Epp., n. 27. & 28. p. 87-88. 89.*), *juvenis audit eruditissimus, post ceteras eximias doses unimi, & moribus longè compositissimis, & si quis alius, modestus;* in carmine autem, *Inscriptionibus Witebergenfisibus eodem anno præfixo:*

- - - Themidos, cuncta regentis, amor,
Et pariter Musæ, quam multa laude fatigat;
Ingenii felix, & simul arte potens.

Joh. Christoph. Wagenheilio (in *Tr. de S. Rom. Imp. summis Officialibus & Subofficialibus, t. 9., §. 44., p. 120.*) *Vir insignis.*

SCRIPTA EDITA.

I. LATINA.

Disp. Logica de necessitate Propositionum nominalium, Præfide D. Joach. Jungio. Hamb. 1635. in 4.
Variz Lectiones & Notæ in Ciceronis Orat. pro Dejotaro, Frid. Lindebrogio inscriptæ. Witeb. 1636. in 4., Rostochii 1638. in 8.

Disp. de Regalibus, Præfide D. Joach. Lufchovio. Rostochii 1637. in 4.

Leges XII. Tabularum, cum Elogiis veterum, ab eo recensitæ. Rostochii 1637. in 4.

Inscriptiones Witebergenfes. Witeb. 1637. & 1638. in 4. (*Commendatæ in Carminibus Dan. Sennerti & Aug. Buchneri præfixis.*) Conf. de iis Joh. Hübneri *cent. 2. Biblioth. Hiftor., Art. 10., p. 77-80.*

Disp. Inaug. de Restitutionibus in integrum. Marpurgi 1644. in 4.

Exercitationes ad Bernh. Sutholti Dissertationes priores de autoritate Juris Civilis & Canonici. Marpurgi 1644. in 4.

Synopsis Juris Feudalis, qua universum hoc Jus e principis explicatur. Marpurgi 1644. in 12. Consensu Autoris, cum Additionibus & Indicibus, tænuo publicata a Casp. Qvestelio, Uratislaviensi, Consiliario Holsatæ-Plönensi, Jenæ 1681. & (*juxta Catal. Nund.*) 1699. in 12.

Comm. de Fœdere Civitatum Hanseaticarum. Francof. 1662. in 4. Hanc vasto de iisdem civitatibus volumini Werdenhagiano, *P. IV. Isag. ad Hift. Cimbr., c. 6., §. 12., p. 116.* prætulit.

Comm. de autoritate Juris Civilis & Canonici, ad Christianum, Comitem a Rantzou. Francofurti 1663. in 4. (Bèughemius, *l. c. p. 108.*; Anno jam 1655. ibidem illum produisse, perhibet, a *Catalogo nundinarum anni illius autumnali p. 9.* est deceptus.) Commendatur a D. G. Morhofio *T. III. Polybist., Lib. VI., Sect. IV., p. 81.*

De Imperio Maris variorum Dissertationes, junctim cum præfat. ejus editæ, Francofurti 1663. in 12. (Exhibentur in hoc Syntagmate: 1. Julii Pacii Diss. de Imperio maris Hadriatici, inter Regem Hispaniæ & rempublicam Venetam controverfo; 2. Hug. Grotii Mare liberum; 3. Jac. Gothofredi de Imperio maris Hypomnema; 4. Mart. Schoockii Imperium maritimum, in quo cuique genti, maxime autem Belgis fœderatis, suus honos vindicatur.)

Tractatus de Comitibus Imperii Germanici, Francof. 1676. in 4. (Hujus *Parti II.*, qua non pauca de singulis Statibus trium Imperii Romano-Germanici Collegiorum noviter explicantur, in *Catal. Nund. Lips. A. 1680. Autumn., p. 23.*, est promissa.)

JURIS PUBLICI EUROPÆI Epistola I., de statu trium Regnorum Septentrionalium, Daniæ, Sveciæ & Norvegiæ, ad Joh. Paulum Hocherum, Cancell. Aul. Cæsareum. Francof. 1677. in 4. (Bèughemius, *l. c. p. 262.*, & Catalogi aliquot, *Epistolam* memorant *Juris publici Europæi primam, de statu regni Daniæ*, Francofurti, Anno jam 1659., in 4., sed *diversius*, editam. An illa cum hac sit eadem, vel Hagemero debeatur, cum non viderim, haud definio.)

Epist. II. de statu Galliarum, ad Georg. Frid., Com. Waldeccensem. Francof. 1678. in 4.

Epist. III. de statu Angliæ, Scotiæ & Hybernæ, ad Nic. Jarre, Consulem. Hamb. ib. 1678. in 4.

Epist. IV. de statu Imperii Germanici, ad Sim. Henr., Com. a Lippe. ib. 1678. in 4.

Epist. V. de statu provinciarum Belgicarum, ad Joh. Frahe, Bar. a Landsee. ib. 1679. in 4.

Epist. VI. de statu Italiæ, ad Alb. Antonium, Com. Schwartzburgicum. ib. 1680. in 4.

Epist. VII. de statu Bohemiæ & Hungariæ, ad Frid. Casim., Com. Hanovicum. ib. 1680. in 4.

Epist. VIII. de statu Poloniæ & Imperii Moscovitici, ad Antonium, Com. Oldenburg. ib. 1680. in 4.

Epist. IX. de statu Hispaniæ & Portugalliæ. ib. 1681. in 4. (Post Erineada hanc Epistolarum editam, pensum istud Hagemeri morte est interruptum, sed non multo post tamen pertexi ceptum ab Henr. Günth. Thulemario, Acad. Heidelbergenfis Antecessore, qui, testibus *Catalogis nundinalibus*, A. 1681. Epistolam X. de statu Helvetiæ, A. 1682. Epist. XI. de statu Turciæ Europææ, & XII. de statu Tartariæ Præcopensis, ac A. 1686. XIII. de statu Rhatiæ ac Genevæ, nec non XIV., cujus argumentum haud exprimitur, Francofurti in 4. itidem publicavit.)

De statu Animarum, præcipue fidelium, postquam a corporibus discesserunt, Meditatio Sabbathina. Francof. 1680. in 4. Recusa (*juxta Catal. Nund.*) ibidem A. 1685. in 4.

Disputationes in Institutiones Juris, quas Henn. Wittenius *l. c.* ei tribuit.

Dissertationes variarum Juris materialium, Jenæ in 4. (teste Bèughemio *l. c. p. 109.*) editæ. (Quæ, sicut & præcedentes, an revera prodierint, dubito.)

II. GERMA.

(1.) V. Joh. Ristii Carin. Germ. de illo gratulatorium, in *Deutschen Parnasso*, p. 112-144. (2.) V. Epithalamium Joh. Ristii, *l. c. p. 162-172.* & similia Pauli Marqv. Slegelii, atque aliorum, carmina, seorsim excusa. (3.) V. die Verzeichniß der Gesandten nach dem Regensburgischen Reichstage, editum A. 1689., p. 19.

II. GERMANICUM.

Tractat von Reichsausfchüssen, Deputationen und Conventen. Noribergz 1691. in fol. Tribuitur illi ac commendatur in B. G. Struvii *Biblioth. Jur. Sel.*, c. 11., §. 20., p. 407.

INEDITA ET PROMISSA.

Tractatus de Comitibus Imperii Germanici Pars II., de qua paulo ante est dictum.

Syntagma Tractatum & Actorum publicorum nostri temporis, ad A. usque 1677. Latine excusorum, cujus editio, *Francosurti in fol. publicanda, in Catal. Nund. Vern. A. 1677. Lips.*, p. 39., est promissa.

Liber Jurisprudenz Practicz, seu Additamenta ad Classes VII. Actionum forensium Joh. Oldendorpii. V. *Catal. Nund. A. 1676. Autumn. p. 23.*

[Falso ei tribuitur a Gotfr. Zeunero, Professore etiam Lüneburgensem eum perperam appellante, in *Frühlings-Parnasso A. 1692. p. 115.*, Tabulæ Genealogicæ Principum Europæorum vernaculæ, sub titulo der Historischen und Genealogischen Erläuterung der Europäischen Reiche, a Georg. Lohmeiero, Gymn. Lüneb. Professore, Lüneburgi A. 1690. in fol. editz. V. J. F. Reimanni *Hist. Lit. de fatis Studii Genealogici p. 83. 84. 85.*, & Chr. Franc. Paulini *annuuntige lange weile, Tit. 107. p. 429.*]

M. HERMANNUS tor HAGEN, Insulz in Albi Neogammenfis, Hamburgo vicinæ, Parochus.

Versio Saxonica Euchologii Mifnici (des Chriftlichen Gebetbuchs) D. Joh. Habermanni five Avenarii, Egrani, Superintendentis Cizensis, Rostochii A. 1591., Lubecz A. 1608. & Hamburgi A. 1625., in 12.

NICOLAUS ab HAGEN, Eques Holfatus, Nübelz in Sundevithia (patre forte Henningo, Dynasta Nübelensis, Philippi, Ducis Holfato-Gottorpiensis, Consiliario & Praefecto Lugumenfi, A. 1590. superflite (1.)), die Jovis post festum Antonii A. 1566., natus, prædio hoc avito A. 1618. Johanni Juniori, Duci Holfato-Sünderburgensi, vendito, alia Cimbriz loca deinceps incoluit, & d. 5. Febr. tandem A. C. 1641., æt. 75., defunctus est, Henricique a Qvalen, Viri nobilis, sepulchro, in æde Parochiæ Flemhudensis, Kilonio vicinæ, sacra, d. 12. Febr. illatus (2.). Inter Poetas patriz Latinos Carminibus haud paucis locum ævo suo promeruit haud infimum, quæ, ob pietatem ac elegantiam, a Nicol. Scribonio (3.), gemino Epigrammate, vere & merito esse celebrata, complurium ejus ad Joach. Morfium, Hamburgensem, Philologum clarissimum, aliosque homines eruditos, Epigrammatum, in *Albo Morfii* (quod Lubecz a Jacobo a Mellen, Pastore Mariano, asservatur) *MS. f. 253. 416. 417. &c.*, obviatorum, argutis pariter atque venustate, cum ista olim legerem, abunde sum convictus. An in lucem publicam e Carminibus suis prodire quædam sit passus, mihi non constat.

GEORGIUS HÄGERUS, Neostadio Wagrius, oppidi natalis, circa A. jam 1610., Pastor, A. 1637. superstes.

Reichpredigt über Sigfrid Pogwischen, Erbherren auf Ovelgönne, auß Sap. IV. Rostochii 1610. in 4.

Rachael rediviva, oder Reichpred. über Elisabeth Sophia, geborne Herzoginn zu Holstein, und vermählte zu Sachsen-Lauenburg, auß Gen. XXXV. 16-20. A. 1628. in 4.

Horculus Natalitius, oder Chriftliche und annuuntige Erklärung der Historie von der gnadenreichen Geburt und Menschwerdung unsers Erlösers, Jesu Christi, unter dem Bilde eines Lustgartens, und der mancherley Blümlein desselben, vorgestellt, Hamburgi 1637. in 4.

JOHANNES HALCKE, Arithmeticus Utersensis, simulque Calendariographus, ab A. 1700., in Ducatibus Cimbricis Danicus, ac Societatis Arithmeticæ Hamburgensis (a qua agnomine des Hartenden, five *Expectantis*, est donatus), ab A. 1690., Collega. Superstes fuit A. 1720.

Speculum Mathematicum der grossen Sonnenfinsterniß, so d. 13. Sept. A. 1699. über ganz Deutschland zu sehen sehn wird; wie auch etliche Geographische und Astronomische Aufgaben, nach Trigonometrischer Rechnung calculiret und beschriben. Hamburgi 1699. in 8.

Calendaria vernacula, A. 1700. edi cæpta, & quotannis deinde continuata. Altonæ in 4. 8. & 12.

Kurzes, auß wahren Astronomischen Fundamenten eingerichtetes, Examen über D. Sam. Reyheri nothwendige Erinnerung, des verbesserten Calenders Beybehaltung betreffend. Altonæ 1703. in 4. V. *Nova Lit. Lubec.*, M. *Ob. A. 1703. p. 238. 239.*

JOHANNES de HAMBURGO, five Hamburgensis, RODII cognomine, teste Theod. Petrejo (4.), est gavius, & Ordinis Carthusiani, in Horto B. Mariz, Cænobio Bohemico, Pragæ vicino, circa A. 1403., fuit Monachus. Scriptor hic pius, devotus, & pro ævi sui gentio, non indoctus, inque Patrum monumentis versatissimus, horum Johannis de Dutterstätt, sodalis sui moribundi, Epistolam prolixam ad amicum illius, Henr. Olemannum, Canonicum Northunensem, sermone Latino, A. 1404. (in *octava Assumpt. B. Mar. Virg.*) scripsit Paræneticam. In hac, occasione obitus sodalis sui, de vitæ humanæ fugacitate initio differit, ejusque intuitu veræ pietati, morumque integritati, monet esse studendum, & abstinentiam imprimis in cibo ac potu, fugam consuetudinis mulierum, hominumque carnis obsequentium desideriis, assiduam lectionis Bibliæ & precum iterationem, ac *εὐσυνέτατον* tandem sedulam, fuisse omnibus commendat. Ad ordinem deinde progressus Ecclesiasticum, in eo viventibus, tum, quid officii sui sit, cordate inculcat, tum vitia ingenti Zelo exprobrat. Patrum, Scriptorumque ævi mediæ Ecclesiasticorum, loca allegat plurima, & nonnullas etiam Poetarum sententias, sed maximam partem adulterinas. Quis enim credat, e vena Ovidii, Juvenalis ac Prudentii, limpidissima, tria hæc profluxisse disticha male tornata, & farces ævi longè inferioris redolentia, quorum primum in illius *Metamorphoseos rerum historia*, alterum in istius *libro*, quem fingit, *Sexto*, tertium vero in hujus *de conflictu virtutum & vitiorum Poemate*, legi falso perhibetur?

Cruciat & terret summi nos judicis horror:

Nam dignum morte jam nostrum quisque peregit.

Gravida præscimus vite tormenta sequentis;

His uri poenis peccator horreat omnis.

Horreo peccare, quoniam torquentur amare

Qui peccaverunt, jamque dolore luunt.

Duz exstant Epistolæ hujus Editiones, quarum prior ante aliquot jam secula, sine anni mentione, prodiit. Hanc secutus Joh. Georg. Dorscheus, Theologus Argentinenfis, illam (una cum Joh. Raulini *Orat. de Religionum reformatione*),

M m m 2

(1.) V. de illo Jonæ ab Elverfeld *Class. II. de Holfatia, ejusque Ordinibus, lit. O. 4.*, & Andreæ Angeli Lib. I. der Holfteinischen Adel Chronica p. 54. (2.) teste Joach. Morfio in *Annnot. ad Album jam MS.*, f. 416. 417. (3.) L. 2. *Lufinum Anagr. Gottorp.*, p. 42. 43. (4.) in *Biblioth. Carthusiana p. 213.*

tione), sub finem *Parallelorum suorum Monasticorum & Academicorum* (p. 169-311.), titulo *Epistola de corruptissimis Ecclesiasticorum moribus* praefixo, Argentorati A. 1644. in 12. curavit recudi.

Præter hanc, dux alia ejusdem *Epistola notabiles* (ni potius libros appellare velimus) ad quosdam Ecclesiarum prælatos, nec non & Studiosos quosdam *Hamburgenses, lectu suaves, & inter cetera magis securitatem bonorum religionum inculcantes*, MSSæ in Bibliotheca Carthulæ Colonienfis, atque alibi etiam, impressæ, teste Theod. Petrejo (l. c.), reperiuntur.

HENRICUS HAMELOVIUS, *Hamburgensis*, J. U. D. & Practicus in urbe Slesvicensi, ejusdemque, ab A. 1694., Consul. Obiit 1724. in custodia obstagii.

Imperatores Cæsares Romano-Germanici, carmine perpetuo descripti & celebrati; Poema in Gymnasio *Hamburgensi* (Mich. Kirstenii ductu) recitatum. *Hamburgi* 1673. in 4., *Trajecti ad Rhenum* 1696. in fol. & 4., ac (cum *Historia Augusta Imperatorum Romanorum, Terrastichis Joh. Pet. Lotichii ac Joh. Jac. Hofmanni expressa, Supplementisque Henr. Christ. Henninii aucta*) *Amstelod.* 1707. & 1710. in fol. Recensum Artifius, in *Diario Eruditorum Hamburgensi Gallico*, T. IV. (ad d. 30. Mart. A. 1696.), p. 190. 191. 192., & Joh. a Gavern, in *Biblioth. Europ. Belgica*, M. Jan. A. 1707., p. 183., & M. Mart. p. 191. 218., exhibuerunt. Commendatur hoc Poema a Pet. Rabo, in eadem *Bibliotheca Europ. Belgica*, M. Nov. & Dec. A. 1695., p. 459-463., Artificio (versus tamen quosdam, legibus Metricis minus congruos, & mentionem restitutionis Christiani Alberti, Ducis Holsatici, in ditiones suas, sub finem ætæ factam, culpante) l. c., & M. Mich. Filizio (a quo Autor perperam Belgis accensetur, Poemaque nec illi, nec Musis, esse judicatur inficiandum, sed ob styli tamen inæqualitatem notatur) in *Specimine Analeclorum ad Ol. Borrichii Dissert. de Poetis* p. 25. 26.

Disp. Inaug. Jurid. de Assignmente. *Trajecti ad Rhenum* 1693. in 4.

Carmina quædam minora, seorsim diversis annis edita.

M. JOHANNES HAMERUS, cui Casp. Dancwerthius (1.) *Henrici* prænomen, Rud. Hospinianus autem (2.) *Jammieri* Cognomen, perperam affinxit, Hufæ, d. 7. Mart. A. 1529. est natus, patremque habuit Franciscum Hamerum, oppidi illius Diaconum, A. 1553. defunctum (3.). Juvenis (uti in *Epistolis ad Joh. Pistorium* ipsemet testatur) *Gymnasium* frequentavit *Lüneburgense*, & in *Witebergensi* deinde ab A. 1550. *Academia Phil. Melanchtonem* (cujus nomini & doctrinæ per omnem postea vitam erat addictissimus) audivit, ex hac autem A. 1552. in *Rostochiensem*, cum Joh. Taftio (Hermannii, Pastoris Hufensis, filio), discessit (4.). In patriam redux, templi initio oppidani, per complures annos, ab A. 1562. uti *Epistolæ* tam ejus, quam aliorum, me docuerunt, fuit Diaconus, ac in Diaconorum proinde Catalogo a Mart. Holmero (5.) male est omissus, in Pastorum vero ejusdem, Anno demum 1576. (quo Pauli etiam ab Eitzen Censura de Libro Concordiæ vernacula suis, per illum, & 76. Pastores alios Holsaticos, approbata d. 21. Sept. est chirographis (6.)), Petro Bockelmanno successit. Quo cum per 18. annos esset functus, d. 13. Jan. A. 1594., Apoplexia in sacro correptus ambone, ac rude paulo post, ob senectutem infirmam, a suis donatus auditoribus, M. Joh. Neocorum Successorem obtinuit, perque duo adhuc iustia superstes, A. C. 1604., & ætatis 76., eodem die 29. Aug., quo Neocori, munere sacro deturbati, ex urbe discessum per fenestras spectaverat, vivis subito excessit (7.). De filiis quibusdam, ex uxore Maria Petra, A. 1564. (uti *Epistolæ* testantur) ducta, susceptis, mox dicitur. Fusius vitam ejus exposuit M. Joh. Melch. Kraftius in *der Hufenschen Kirchen-Historie*, *Hamburgi* A. 1723., in zweyfachen Jubel-Gedächtnisse, edita, p. 130-141. 144. 145. 455-460. 277.

XII. ejus *Epistolæ* *avindæ* Latinæ, ad D. Paulum ab Eitzen, Superintend. Holsaticum, ab A. 1568. ad 1591., exarata, in Volumine *Epistolarum*, ad hunc Theologum a Viris doctis missarum, MSto, XIII. autem, ad Joh. Pistorium, Præpositum *Eiderstadiensem*, ab A. 1564. ad 1592., scriptæ, in simili *Epistolarum*, ad hunc datarum, Sylloge, quam Pet. Axenius, J. C. Slesvicensis, asservabat, olim mihi sunt lectæ. IX. harum ad Pistorium A. 1723. a Kraftio, l. c. p. 455-460., sunt editæ.

HENRICUS HAMERUS, Hufensis, Johannis, modo memorati, filius, Oppidi in *Wagria Eutinenfis* per decennium Diaconus, A. 1633., d. 28. Jun., una cum Pastore, Valent. Breitenhertio, ob similitudines diuturnas mutuas, a Joh. Friderico, Archiepisc. *Bremensi* & Episcopo *Lubecensi*, auditoribus invitis, & frustra pro eo, velut in fonte, intercedentibus, a sacro remotus officio.

Barbaftiger Bericht, wie und warum er von H. Joh. Friderich, Erzbischoffen zu Bremen, von seinem zehnjährigen Capellandienste zu Eutin entsetzt sey worden. (Apologia vernacula, quam MStam inter schedas meas inveni.)

PETRUS HAMERUS, Hufensis, Johannis itidem filius, Parochiz *Tetenbüllensis*, in *Eiderstadia*, ab A. 1605., Diaconus. V. Jac. Fabricii Sen. *Agonem Theol. Generalem XXIII.*

Epos Magorum, ex Persia Hierosolymam, quæsitum Salvatorem, venientium, historiam continens. *Rostochii* 1599. in 4.

CHRISTIANUS HAMERICH, *Rendesburgensis*, Johannis, scholz urbanæ Rectoris, filius, templi in patria *Palzopolitani* Diaconus, Archidiaconus, & tandem, ab A. 1690., Pastor, A. 1710. mortuus.

Der bald vollkommen gewordene Gerechte, aus Sap. IV. 13., in einer Leichrede über Ida Sophia, Laurentii Nüssens, Königl. Dänischen Justiz-Raths und Ober-Commissarii, Ehefrau, vorgestellt. Altona 1703. in fol.

Gläubiger Christen Gleichmüthigkeit gegen Leben und Todt, oder Leichrede über Christina Brunsfeldinn, Herren Andreæ Fuchsen, Kön. Dän. Geheimen Rathes, und Amtmanns zu Rendesburg, Eheleibste. Flensburgi 1704. in fol.

HENRICUS HAMERICH, Senior, *Rendesburgensis*, Johannis, scholz publicæ Rectoris, itidem filius, Johanni Jönfio, civi celeberrimo, in eadem scholz patriz gubernatione A. 1656. datus successor, & cum annis huic quinquaginta præfuisse, Anno 1705. exeunte defunctus; Vir doctus, Poeta elegans, & artifex præsertim Inscriptionum ingeniosus.

Smetius contractus, seu Spicilegium Poeticum, quantitatem Syllabarum, autoritate dignoscendam, exhibens; recensum Glückst. A. 1710. in 8.

Γλυνύπικρον matrimoniales, seu Carmen de Conjugii oneribus ac dignitate Heroicum. *Kilonii* 1675. in fol.

Eidora nuptiis D. Christiani a Stöcken, Superint. *Cimbricæ regii*, & Idæ Walteræ, applaudens. *Rendesburgi* 1683. in fol.

Inscriptiones ac Carmina alia complura, sigillatim edita.

Leichrede

- (1.) P. II. *Chorograph. Cimbr.*, t. II., p. 141. (2.) In *Concordia Discorde* f. 71. (3.) V. de illo Matt. Holmeri Præfat. der *Hufenschen* *Genyredigt* p. 11. (4.) Teste Georg Selmero, Hufensi, in *Epist. MS. ad Joh. Pistorium*. (5.) l. c. p. 11. (6.) V. Rud. Hospinianum l. c., falso A. 1572. factum id esse perhibentem. (7.) V. Holmerum l. c. p. 9. 10.

Leichenrede von der Unruhe des gegenwärtigen, und Ruhe des andern 3 ew. n-Lebens, über Fr. Margareta von Stöcken. Glückstadt 1682. in 4.

Klag- und Ehrentede bey Leichbestattung D. Christiani von Stöcken, Königl. Gen. Superintendenten, aus den Worten Marci VII. 37. *Er hat alles wol gemacht.* Glückst. 1684. in 4.

HENRICUS HAMERICH Junior, Rendesburgenfis, Henrici Senioris, modo laudati, filius, Henningi Petri, soceri, Ecclesiastz aulici ac Præpositi Ducalis Holsato-Glücksburgenfis, in utroque munere Coadjutor primum, & postea A. 1693. defuncti successor, d. 4. Apr. A. 1710. vivis exemptus.

Oratio de Officio boni ludimagistri, ἀντιμαχίας edita. in fol.

Die entlastete Kamelinn, oder eine, nach Anleitung des adelichen Wapens, gehaltene Leichenrede über Elisabetha, Frid. Augusti von Borgerm, Fürstl. Glücksburgischen Hofmeistern, Ehliche; der Leichpredigt Phil. Weyseri, aus 1. Tim. I. 15., beygedruckt. Plönz 1683. in 4.

Eliger Tausch Gottes mit den Menschen, oder Leichpredigt über Friderich Wilhelm, Holstein-Glücksburgischen Prinzen, aus dem Evangelio am IV. Adventsontage, Joh. I. 19-28., A. 1688. gehalten. Slesvigz 1689. in fol.

Das vor und nach dem Tode ungetrennte Fürstenpaar, oder Leichpred. über Christianum, Herzogen von Holstein-Glücksburg, und dessen Gemahlinn, Agnes Hedwig, geborne Herzoginn von Holstein-Plön, aus Rom. XIV. 7. 8. Plönz 1699. in fol.

Ein Kober, so vom Winde hin und her geweht wird, oder Betrachtung der weltlichen Eitelkeit, bey Leichbegängniß der adelichen Jungfer von Kober. Flensburgi 1705. in 4.

Verthädigte Kindertauffe, oder kurzer Extract, aus des Hamburgischen Ministerii A. 1561. edirten Quäckerkreuel, vort derselben, wieder Ottonis Laurentii Strandingers Bekänntniß vom kirchlichen so genandten Gottesdienste im Luthertum. Flensb. 1708. in 8.

Glücksburgischer Spruch- und Reim-Catechismus; oder kurze Anleitung, wie der kleine Catechismus Lutheri, durch bündige Schrift- und kernhafte Reimprüche, den Einfältigen könne eingeflossen werden, hievor, in öffentlichen Kinderlehren, der Glücksburgischen Gemeine erkläret. Flensburgi 1708. in 12. Libellus ἀντιμαχίας, de quo V. *Novæ Lit. Lubec.*, M. Jan. A. 1708., p. 132.

Carmina complura Germanica, venusta & arguta, sparsim excusa.

JACOBUS HAMPE, Civis Lubecensis, Chronici Lubecz Saxonici Reimari Kockii, Pastoris Petri, compilator & continuator, sed cujus Continuatio MS. delitescit, V. J. H. a Seelen P. IV. *Alben. Lubec.* p. 621.

CORNELIUS ab HAMSFORT Senior, qvem Cimbrum Claud. Oet. rnhialmius (1.) appellat, e Ducatu autem Slesvicensi fuisse oriundum multa mihi persvadent, ob Medicæ artis peritiam singularem a Christiano III., Daniz Rege, curz valetudinis suæ A. 1538. (2.) est admotus, A. 1539. Civibus Academiæ Hafniensis ab ejus Reçtore, Joh. Bugenhagio, adscriptus, A. 1544. Medicinæ Doçtor in eadem a Christierno Torchilli Moliano, hujus Professore, creatus (3.), Archiaterqve eodem circiter tempore primarius aulæ constitutus (4.). A. 1559. Regi suo, Coldingz in Julia mortuo, adfuit (5.), nec multo post Christiani II., Exregis, in arce Callundburgenfi eodem anno extincti, cadaver, cultro dissectum Anatomico, condidit, lapidemqve, teste Joh. Svaningio (6.), in fellis reperit vesicula. Coldingz deinde, biennio sequenti, ac forte diutius, subsistit, & aulæ tandem relicta, in Metropoli Fioniz Ottonienfi Praxi inclauit Medica, dieqve 8. Mart. A. 1580., teste Epitaphii, in æde ipsi Canutiana istic erecti, inscriptione, a Thoma Bartholino (7.) exhibita, vivis excessit. Dux in eadem ipsi tribuuntur conjuges, Maria A. 1560., & Anna Soltovia, A. 1578. defuncta. E priori non filiam solum sustulit, Hieronymo Thennero, J. U. D., & Friderici II., Monarchæ Danici, Cancellario Germanico (A. 1566., cum gratia excidisset regia, in vincula, testibus soceri ad Joh. Pistorium literis, conjecto), elocatam, sed filium etiam sibi cognominem ac superstitem, Medicinæ Licentiatum, urbisqve patriæ Ottonienfis Poliatrum, ipso Pentecostes festo A. C. 1627. denatum (8.), & a Claudio Lyschandro (cui *Antiquitatum Danicarum indagator audit sagacissimus*) in *avendo* 1° *Scriptorum Danicæ celebratum Catalogo* (9.).

Parentis (qvem Melch. Adamus (10.) *Cornelium Amisfortum* perperam appellat), a Thoma Bartholino (11.) antea me celebrati, & Medicis Daniz annumerati celebrioribus, a Claud. Lyschandro (12.) autem *Medici & Philosophi celeberrimi*, ac a Jona Coldingensi (13.) *Medici peritissimi*, elogius ornati, scriptorum nihil mihi innotuit, præter:

1. Consilium perbreve adversus Pestem Saxonicam, cum alio ejusdem argumenti, Hamburgi A. 1596. *in s.*, sub hoc excusum titulo: *Twæ forte eenfoldige Recepten tegen de Pestilens. dat eerste eenes velden, hochgelarden, woletsfahrnen der Königl. Maiestat to Dennenmarck Luf-Medici, D. Corneli van Hamsfort, obr den gespecien Mann gestellet; dat ander der Moiss Staffelsheimers, Joden-Medici, to Weimar wohnhaft.*
2. Tres ad Joh. Pistorium, Præpositum Eiderstadiensem, Epistolas, Coldingz A. 1553. 1561. & 1566. scriptas, mihiqve, in Volumine Epistolarum Pistorii (quod Pet. Axenius, JC, Slesvicensis, asservabat) MSto, cum hujus lectis responsoriis.

Filio cognomini debentur:

1. *Disquis. brevis de Menstruis*, Basileæ *in 4.* (teste Pet. Resenii *Appendice Catalogi Biblioth. suæ* p. 359.) edita.
2. *Historia Holsatiz & Dithmarsiz avendo*, A. 1579. scripta, quæ in Andr. Hoyeri *Dennemarck, Geschieden* p. 107. 193. 203. laudatur.
3. *Chronologia Danica* MS., quam Steph. Joh. Stephanus, Prof. Soranus, sui *Chronographorum Regni Danicæ Systematis avendo* 1° Volumini primo inseruit, hujusqve possessor, Claud. Öhrnhialmius, Historiographus Svecicus, *Lib. IV. Hist. Eccl. Svec-Goth.*, c. 1. & 3. pp. 385-418. 441. 448. 450. 458., & Claud. Lyschander (*Amialium Danicorum ei tribuens titulum*) in *Catalogo MS. Scripti. Dan.* (sub nomine M. Joh. Langii), honorifice allegant.
4. Series Episcoporum in Fionia Ottonientium, quæ MS. in Bibliotheca Hafniensi Academica, teste ejus Catalogo, asservatur, & ab Haraldo Huitfeldio (in præfat. *Chronici Episcoporum Danicæ*), Cl. Lyschandro (in *Catal. cit.*), Pet. Resenio (in *Append. ad Christierni. II. Regis, Leges Ecclesiasticas atque Politicas, Hafniæ A. 1684. Danicæ editas*), aliisque, est laudata.
5. Documenta Antiquitatum Danicarum, e congestis ab eo per Cl. Lyschandrum excerpta, quæ in Bibliotheca Acad. Hafn. itidem MSto superesse Catalogus MSSorum illius testatur.

(1.) L. 4. *Hist. Eccl. Svec-Gothicæ*, c. 1., p. 385. (2.) V. *Conr. Aslaci Tabulam Chronologicam, Orationi Judicæ hæctam.* (3.) V. Thoms Bartholini *Cistam Med. Hafn.*, Loc. VIII., p. 77. & seqq., ac Er. Vinclingli *Acad. Regiam Hafn.* p. 69. (4.) V. Bartholinus *l.c.* (5.) V. Jonez Coldingensis *Descriptionem Danicæ* p. 88. (6.) *Sub finem Historiæ Christi. II.* (7.) *l. c.* p. 78. 79. (8.) V. Pet. Resenii *Indicem III. Catalogi Biblioth. suæ.* (9.) *Lit. C.* (10.) *In Vitis Ibeol. Germ.* p. 789. (11.) *l. c.*, & *Diff. VIII. de Med. Dan. Dornesl.* p. 308. (12.) *l. c.* (13.) *l. c.*

M. BALTHASAR GERHARDUS HANNEKENIUS Junior, Lubecensis, parente d. 28. Apr. A. 1678. natus cognomine, ædis Marianz Pastore: Philosophiz Magister A. 1703. in Academia renunciatus est Witebergenli (1.), templi autem cathedralis in patria Ecclesiastes A. 1705. d. 8. Jan. & Pastor A. 1719. electus. *V. Nov. Lit. Lubec., M. Jan., A. 1705. p. 32., Enochii Svantenii Progr. de vita Parentis ejus funebre & Joh. Henr. a Seelen P. I. Athen. Lubec., p. 329. 330.*

Disp. de numero Sacramentorum N. T., & natura Sacramenti, Præfide D. Christoph. Franckio. Kilonii 1701. in 4. Disp. de Oraculo Johanneo i Epist. c. II. v. 1. 2., ab ipso conscripta, & Præfide D. Henr. Opirio proposita. Kilonii 1702. in 4. *V. de illa Nova Lit. Lubec., M. Jun. A. 1702., p. 176.*

M. MENO HANNEKENIUS Junior, Menonis, Superintendentis Lubecensis, filius e Justina Eleonora Menzeria natu minimus, Lubecz d. 28. Dec. A. 1646. natus, ac ibidem, post reditum ex Acad. Giesfena, Kal. Nov. A. C. 1673., ac æt. 27., denatus.

Maria certans, seu Oratiuncula in memoriam Mariz Elisabethæ Holsticæ, Ludovici, Hassæ Landgravii, conjugis, cum IV. Declamationibus commilitonum aliorum de eadem funebribus, in *Theatro principalis pulchritudinis*, cum fratris Phil. Lud. Hannekenii, Prof. Giesfensis, præfatione, edita, Giesfæ 1665. in fol.

MENO NICOLAUS HANNEKENIUS, Lubecensis, Nicolai, Poliatri primarii, & Mariæ, D. Pauli Neucrantzii, eodem munere functi, gnatz, filius, d. 17. Mart. A. 1682. natus, Med. Doctor Jenæ d. 8. Jan. A. 1704. a Georg. Wolfg. Wedelio creatus, Praxinque artis suæ in patria mox exorsus, & ibidem d. 14. Maji A. 1717. æt. 35. mortuus. Plura de vita ejus *V. in D. Rud. Wilh. Kraußii Propemptico Inaugurali*, istudque secutis *Novis Literariis Germanicis A. 1704., M. Apr. p. 152. 153., & M. Jun. p. 228.* Fusius eam ex Anonymi Memoria illius Latine pariter atque Germanice Lubecz A. 1717. in fol. publicata, J. H. a Seelen P. III. *Athen. Lubec., p. 344 - 250.* exposuit.

Disp. de Ventriculi per ætatem imbecillitate, ab ipso scripta, & Præfide Georg. Alb. Hambergero, Prof. Math., proposita. Jenæ 1702. in 4.

Disp. de Musco terrestri clavato, Præfide D. Georg. Wolfg. Wedelio. Jenæ 1702. in 4.

Disp. Inaug. de Cancro mammarum, Præfide eodem. Jenæ 1704. in 4.

Kurzer Begriff des wahren Christenthums aus dem Catechismo zu seiner Privat- und Haus-Andacht. Ratzeburgi.

Otorum Geographicorum tomos duos eum luci publicæ destinasse, aliæque sacri argumenti Scripta & Analecta *avixdofa* reliquisse, Seelenius, sigillatim ea l. c. enumerans, perhibet.

MENO PAULUS HANNEKENIUS, Lubecensis, D. Nic. Hannekenii, Poliatri, filius, d. 17. Dec. A. 1677. natus, e schola patria A. 1697. in Academiam profectus Witebergensem, Lugduni Batavorum Med. Doctor A. 1701. creatus, in Belgio, Gallia, Helvetia & Germania, sequenti peregrinatus biennio, & Lubecz, post reditum A. 1703. praxin exorsus Medicam; Musei rerum naturalium instructissimi, a Jacobo a Mellen (in *Diff. de Lapidibus figuratis a-gri Lubecensis* p. 44.) celebrati, possessor. Plura de Vita illius retulit J. H. a Seelen *Parte III. Athen. Lubec. p. 241-244.*

Disp. Inaug. de Febribus malignis, Lugd. Bat. 1701. in 4.

FRIDERICUS ADOLPHUS HANSENIUS, Grumbya (Præfecturæ Slesvicensis pago) Cimber. Toparcha hæreditarius Böhlenfis, Schubyensis & Grumbyhofensis, in Academia Rostochiensis A. 1672., in Kiloniensis A. 1673., & in Jenensi A. 1674., est commoratus, Belgiumque postea, Angliam, Galliam, & alias Europæ cultioris partes, itinere, in quo perquam curiosus, non rerum solum Politicarum, sed & naturalium, fuit scrutator, peragravit literario. Ex isto in Germaniam reversus, Carolo XI., Svecorum Regi, in Pomeraniz primum Ducatu, sede fortunarum Gryphiswaldiz fixa, aliquamdiu fuit a consiliis, deinde vero, cum a Christiano V., Monarcha Danico, in patriam esset revocatus, Cancellariæ Regiæ Slesvigo-Holsticæ curiæque supremæ Glückstadensis, ad obitum usque, Senator. Ab eodem deinceps Justitiæ, regiminisque & Status publici, adscriptus est Consiliarius, A. 1697. ad conventum de controversiis Holsticis Pinnebergensem, A. 1698. autem in aulam Svecicam, & paulo post in Hispanicam, ablegatus, nobilitatisque simul insignibus & EHRENKRONII donatus cognomine. In Hispania integram fere exegit quadriennium, & amissa illic priori conjuge, Walteria, Glückstadium A. 1702. redux, secundas cum Catharina Beata Heldia, Christ. Gudii, Consilarii Danici, Dithmarsicæque Australis Præfidis, vidua, A. 1704. celebravit nuptias Sublimiores, quæ a Friderico IV., Rege Danico, Viro huic, non Juris solum & Politices, sed Philosophiz etiam naturalis, Matheseos & Historiæ, peritissimo, insignisque Nummophylacii, ac Bibliothecæ libris rarioribus, in Hispania præsertim excutis, instructissimæ, possessori, destinabantur, dignitates mors omnibus luctuosa, quæ d. 19. Martii A. 1711. patriæ est ereptus, ei invidit. V. M. Sim. Gerckenii, Ecclesiastæ Glückst., *Leichabhandlung* ed. Glückst. A. 1711. in fol.

Bibliothecæ ejus locupletissimæ & selectissimæ duplex prodiit Catalogus, alter ab hæredibus defuncti, A. 1717. in 4., alter a Christ. a Lom, Bibliopola Batavo, a se emtam Hagæ auctione distracturo publica, Hagæ A. 1718. in 8. editus. *V. de posteriori Joh. Gottl. Kraußii neue Zeitungen von gelehrten Sachen*, num. 62., A. 1718., p. 492. 493.

Conf. de illo *Epistolas Dedicatorias*, quibus Christoph. Woltereckius A. 1709. *Electæ rei nummarie*, & Nicol. Lud. Esmarchius A. 1707. *Heliconem* suam Germanicum, ei inscripserunt, hujusque in nuptias illius secundas Epithalamia, in eodem *Helicone*, p. 40. 41. 42., & Woltereckianum in den *Holsteinischen Mufen*, p. 6-10. necnon Epicedium, ibidem p. 41-46. obvium.

Disp. Jurid. de Nummo, ejusque corruptione & reductione, ab ipso conscripta, & Præfide D. Henr. Rud. Redekero proposita. Rostochii 1673. (in *cujus locum 1663. in titulum irrepfit*) in 4. Commendatur a Sam. Reyhero in *Diff. de nummis e metallo Chymico factis*, c. 31., p. 114.

Disp. Jurid. de Revisione, Præfide D. Sam. Rachelio. Kilonii 1674. in 4.

Fragmentum Epistolæ Gallicæ de corporibus naturalibus Musæi Vischeriani Amstelodamensis rarioribus, ad Abbatem de la Roque Oxonio scriptæ, in hujus *Diario Erud. Gallico Anni 1681.*, m. 4. (ad. d. 17. Febr.), p. 50. 51., publicatum.

Fragmentum aliud Epistolæ ad eundem, de Anglo quodam plumbum, nummos, aliæque insolita, per vomitum rejiciente, Gallicæ, Londino d. 27. Mart. A. 1682. datæ, in *Diario Roqviano Anni 1682.*, n. 10. (ad. d. 13. Apr.), p. 147., editum.

MELCHIOR HANSENIUS, Slesvicensis, d. 3. Apr. A. 1633. in lucem editus, Juris utriusque, cui Helmstadii & Argentinz vacaverat, Licentiatus Rostochii A. 1658., Doctor autem A. 1664., est creatus, Augusto Friderico, Episcopo Lubecensi, ab A. 1666., fuit a consiliis, simulque Canonicus Eurenensis, dieque tandem 21. Febr. A. C. 1675., & æt.

(1.) V. Cong. Sam. Schurtzheischii Ep. gratul. & encomiast. ad eum, T. II. *Epistolarum arcanarum*, (Halz A. 1712. edito). num. 315. p. 475-476.

& æt. 42., obiit. V. Historiam vitæ ejus, Bened. Martini, Past. Slesvic., *Sermoni funebri vernaculo*, Slesvigz A. 1675. in 4. edito, adjectam.

Disp. Jurid. de Quasi Usufructu, Præfide D. Greg. Biccio. Argentinz 1654. in 4.

Disp. Inaug. Juridica. Rostochii 1658. in 4.

M. PETRUS HANSENIUS, Pastor in Wagnia, circa A. 1724., Plönensis (idem forte cum M. Pet. Hanse-
nio, Slesvicensi, cujus Disp. Philos. Inaug. de Intellectus humani æqualitate, & in demonstranda veritate certitudine,
Præfide Alb. Feldenio proposita, Kilonii A. 1709. prodit.)

Betrachtungen von einem tugendhaften Leben rechtgläubiger Christen, nach Vernunft und Schrift. Erster Theil von den
Tugenden und Pflichten gegen Gott. Plönz A. 1724. in 8. prodit, testibus Novellis Holfaticis. Sequuntur dux Partes
aliæ, de Virtutibus haud dubie & officiis erga seipsum & proximum.

HERMANNUS HARBART, Senator urbis Hamburgensis a Civibus, Senatu invito, d. 20. Junii A. 1698. e-
lectus, & d. 22. Sept. demum introductus, ob plebis tumultum d. 7. Febr. A. 1708. munere se abdicavit, sed die 14.
Junii illi est restitutus. Obiit d. 18. Junii A. C. 1709., ætatis 55.

Prætor edidit Speciem facti, & Acta Protocolli Testiumque examinis, von Wilhelm Adrian Bürgers (einem von den
tumultuierenden Bürgern der Stieleschen Partey), der, auf seinen Befehl, wegen der, bey seiner Auspfandung, an den
Gerichtsdienern verübten Gewaltthätigkeit, gefangen gesetzt worden, den Lasterungen der Stieleschen Partey entgegen ge-
setzt. V. Barth. Feindli Junioris Schußschrift p. 90.

M. BERNHARDUS HARDERUS, Hamburgensis Ecclesiæ initio Windaviensis, deinde autem Hasenpo-
tensis & Zyraviensis, in Curlandia, Pastor, ac Superintendens demum in eadem Piltenfis. A. C. 1639., & æt. 63., æte,
Henn. Wittenio (T. I. Diar. Biogr. Sec. XVII., ad A. 1639.), defunctus. Tribuuntur illi ab eodem Scripta quatuor se-
quentia, in lucem edita, non addito lingvæ, locique ac temporis, quo prodierunt, indicio.

Synopsis Controversiarum Theologicarum inter Calvinianos & Lutheranos. (Hanc Germanice Lubecæ A. 1615. in
4. esse excusam, Catalogus quidam testatur.)

Hortensia Passionalia, seu Conciones XII. in passionis Christi historiam (Germanice itidem Rigæ A. 1639. in 4., teste
Ephr. Prætorio, in Continuatione Biblioth. Homileticæ, publicatæ.)

Argumenta Biblica in singula Bibliorum capita, Poemate Heroico.

Reticula Spiritualis.

HENRICUS HARDERUS, Poeta præstantissimus, in Epicis gravis & numerosus, in Elegis tersus ac facilis,
& in Epigrammate inprimis argutissimus, nullique recentiorum, imo vix ipsi Martiali, secundus, Flenopoli (uti Frid.
Rostgaardus, in Vita ejus, Poematis præfixa, cum familiarium, tum ipsius, Epigrammate Libri II. 3imo, D. Joh. Mülle-
ro de consulatu illius gratulato, plus semel urbem hanc suam, civesque ejusdem municipales suos, salutantis, testimoniis
abunde demonstravit), primam A. 1642. lucem est intuitus, patreque Claudio, Friderici III., Regis Daniæ, Phrygione
gaviso aulico. Hafniam ab hoc Danorum (quam patriam ejus fuisse Ol. Borrichius (1.), Pet. Resenius (2.) & Henn.
Wittenius (3.), a Rostgaardio confutati, falso tradiderunt) puer A. 1652. deductus, scholam ejus, Rectore Georg. Hila-
rio, frequentavit publicam, & in Academia deinde studia inchoata feliciter est profectus, Circa A. 1663., in prædio
Pioniz Finstrupensi, Schultiorum, Juvenum nobilium, functus est Ephoria, & in Anglia deinde Christoph. Linde-
novio, Legato Danico, aliquamdiu fuit a secretis. Ab illo A. 1670. dimissus, alia regna externa peragravit, Hafniam-
que inde reversus, & Nicolao Frisio, Comiti, studiorum illic adjunctus moderator, morte immatura, d. 8. Jan. A. C.
1683., æt. 42., teste Rostgaardio, decessit, ædique Petrinæ suas reliquit exuvias.

Poemata ejus Latina (1. Hafnia arctiori obsidione liberata, Poema Heroicum, A. 1660. scriptum; 2. Panegyris He-
roica in honorem Petri, Comitis a Greiffenfeld, magni Daniæ Cancellarii, seorsim antea Hafniz A. 1675. in fol. edita;
3. Canum cum Cattis certamen, versibus, quorum voces singula a litera C. inchoantur, Hexametris, sub larva C. Ca-
tulli Camilli, descriptum; 4. Epigrammatum libri III., seorsim Hafniz A. 1679. in 8. excusi) junctim prodierunt in
Frid. Rostgaardii Deliciis VI. Poetarum Danorum, Lugd. Bat. A. 1693. in 12. publicatis, inque Actis Erud. Lipsiensibus
(M. Jan. A. 1694., p. 27-34.), & Wih. Ern. Tenzelii Dialogis Germanicis mensuris (M. Nov. A. 1694., p. 938,
939. 940.), recensu adumbratis prolixiori, Tomo II., p. 209-308. De his ita Ol. Borrichius l. c. Henr. Harderus, Hafni-
ensis, Heroici carminis gloria paucis hodie cedit, ut, quem nec in inveniendâ copia deficiat, nec facultas in eloquendo. Ar-
gumento est non modo ejusdem Hafnia arctiori obsidione liberata, sed & recentiores ejus Panegyrici, & Epici, & Elegia-
ci, ita nervis & spiritu colligati, ut clare manum Apollineam fateantur. Nec minus artis ingenique est in tribus ejus Epi-
grammatum libris. Epigrammatis idem hanc A. 1679. præfixit Censuram: *Levisima hæc Clarissimi viri, Dn. Henr.
Harderi, Epigrammata Musis propitiis nata sunt, & vibrantibus argutiis provocant lectores, digna, quæ publicis typis
in manus plurium perveniant.* Lipsienses, l. c. p. 31. 32., Epigrammata Harderi arguta profecto & tersa esse, elegantia-
que & ingenio nullis recentium Poetarum cedere, Epica autem, quorum gravitate non minus excelluerit, quam argu-
tiis Epigrammaticis, insignia numeros Poeticos argumenti æquæque dignitati, judicant. Confende laudibus eorun-
dem Pet. Resenium (cui noster Poeta audit insignis) l. c., Pet. Rabum (omnia ob inventionum & verborum copiam,
Epigrammata vero ob acumen, varietatem castitatemque, commendantem) in Bibliotheca Europæ Belgica, M. Sept.
& Oct. A. 1693., p. 275. 276., Anonymum (a quo une grande vivacité d'esprit dans ses Epigrammes celebratur) en la
Défense de Danemarck, ed. A. 1696., c. 16., p. 188., Præfat. nostram Bibliotheca Septentrionis eruditi, §. 31., p. 51.
& Sev. Lintrupii (cui Autor Martialis audit Danicus) Præf. Supplem. L. Lat. Falstieriani p. 33.

JOHANNES HARDERUS, Hatherslebienfis.

Threnodia Holfatiz in obitum Johannis Senioris, Ducis Slesvicensis & Holfatici, edita A. 1581. in 4. (M. C. K.)

DIETERICUS HARDKOPF, Hamburgensis, Nicolai, Pastoris Nicolaitani, filius, J. U. Lic. & in patria Pra-
etorius, superstes A. 1698.

Oratio, qua, personam Richardi, Electoris Trevirensis, indutus, Franciscum I., Regem Galliz, in Romanum Im-
peratorem eligendum esse svasit, cum duabus contrariis Henr. Ulneri, Castellani, & Joh. Phil. Wittenii, Waldecci
(quorum prior Legati, a Carolo V., Rege Hispanico, missi, posterior vero Alberti, Archiepiscopi Moguntini, perso-
nam sustinuit), sub titulo Consultationis de electione Caroli V., Imperatoris, edita Giesz A. 1651. in 4.

M. FRANCISCUS HARDKOPF, Hamburgensis, Georgii (*statim memorandi*) filius, laurea Witebergæ d. 13. Oct. A. 1681. potitus Philosophica (1.), Vici initio in Comitatu Pinnebergico Elmeshornensis. ab A. 1688., deinde autem templi Hornensis & Hammenfis, recens, in patriz conditi vicinia, ab A. 1693., Pastor, ac Diaconus tandem patriz ipsius, ab A. 1698. (d. 13. Maji), Jacobus, A. 1707., die 22. Dec., sibi olim natali, extinctus (2.).

Disp. de Messia, ut salvato Salvatore, ad Zach. IX. 9., Præfide D. Abr. Calovio. Witeb. in 4. (*Catal.*)

Heilige Passions-Gartenlust, in VII. Predigten, auß der Passions-Historie, vorgestellet. Hamburgi 1697. in 12.

GEORGIUS HARDKOPF, Hamburgi A. 1626., patre Nicolao, Antistite Nicolaitano, matre autem Anna Göhren, Dieterici mercatoris filia; in lucem editus, Edis Nicolaitanz in patria Diaconus d. 8. Jul. A. 1649. electus, ac d. 23. Jul. A. C. 1679., & æt. 53. (cum in duplici cum Anna Catharina, M. Francisci Simonis, Ecclesiastæ Georgiani, gnata, ac isti substituta M. Calp. Mulleri, Diaconi Petrini, vidua, vixisset matrimonio), defunctus. V. *Epicedia*, Anonymi *Catal. MS. Ministrorum Ecclesie Hamburg.* & J. A. Fabricii *P. II. Memor. Hamburg. p. 873.*

SCRIPTA EDITA.

I. PROPRIA.

Disp. de S. Scriptura, Præfide D. Joh. Qvistorpio Seniore. Rostochii 1648. in 4.

Gottselige Nachgedanken über die Worte Hiobs, c. VII. v. 31; *Elender Trübsen sind mir viel worden.* Hamburgi 1661. in 12.

Zwey Christliche Dankpredigten zu Gott; die eine vor erlangte Gesundheit, auß Jer. XXXIII. 11.; die andere zum Beschlusse des alten Jahres, auß Ps. CXVI. 12. 13. 14. Rostochii 1674. in 12.

Heilfließender Jacobsbrunn, nach Auseitung des wunderschönen Gesprächs Christi mit dem Samaritanischen Weibe Joh. IV. in XIV. Predigten eröffnet. Hamburgi 1676. in 12. (*Nicol. Hardkopfio, parenti nostri, perperam tribuitur ab Ephraimæ Prætorio, in Indice Autorum, Bibliotheca adjecto Homiletica.*)

II. ALIENA M. Nicol. Hardkopfii, parentis, cum suis ab illo publicata præfationibus:

Nachdenkender Leichengänger. Hamburgi 1664. in 12.

Christliche Fuß- und Warnungspredigt, auß Matth. XXI. 8. Hamburgi 1664. in 12.

Geistliche Kampf- und Siegeschule, auß Luc. II. 46. Hamb. 1668. in 12.

Geistlicher Brodtkorb, mit zwölf heilsamen Brocken angefüllt; oder XII. Lehr- und Trostreiche Predigten M. N. H., wieder von ihm überleben, und zusammen aufgegeben. Hamb. 1675. in 12.

GEORGIUS HARMINIUS, Musicus, circa A. 1580., Lubecensis.

Edidit Melismata sacra Musica, a Nath. Chytræ Epigrammate Encomiastico (*melles magis mellitæ mele ista appellante, Senatuique Lubecensi inscripto*) commendata. V. *Lib. II. Epigrammatum, in Poematis illius, f. 149.*

M. PETRUS HARRINGUS, Hattstedtia (Præfecturæ Husensis vico) Cimber (3.), Melanchthonis, & Collegarum ejus Calvinizantium, A. 1559. & seqq., Witebergæ fuit auditor, sententiæque eorundem, in Controversiis Eucharistica & Ubiquitaria, strenuus postmodum, cum ad Pastorum & Ephoriam sacrae urbis in Ducatu Anhaltino Cöthenensis esset evectus, assessor & defensor. A. 1570., M. Majo, Colloquio de temporis istius controversiis Servestano interfuit (4.). A. 1577. sequius Theologorum Anhaltinorum de Libro Concordiæ Judicium, cujus Articulo octavo doctrina de communicatione Idiomatum, una cum Ubiquitate, rejicitur, subscriptione sua Prid. Kal. Sept. approbavit (5.). A. 1578. autem Wolfg. Amlingi, Reformatorum in Ducatu Anhaltino Promachi, Parastata, M. Augusto, fuit, in Colloquio cum Libri Concordiæ Autoribus (Mart. Chemnitio, Nic. Selneccero, Andr. Musculo, Christoph. Cornero & Jac. Andreæ); de plerisque articulis controversiis, Hertzbergensis, in quo acriter ab utroque cum istis est disputatum (6.). Generos habuit Wolfg. Frantzius, Theologum Acad. Witebergensis celeberrimum (7.), & Andr. Ursinum, J. U. D. Curæque & Contistorii Elect., in eadem urbe Witebergensi, Advocatum (8.). Commendavit illum, nisi fallor, M. Phil. Fabricius hoc suæ ad Dithmarsiam Elegiæ (9.) Tetrasticho:

*Tu quondam Harringum gremioque sinuque fovebas, | Harringum illum, inquam, Latie Grajaque loquela
Prognatum antiqua stirpe Gougiadum, | Fovisti exundantem Oceanum in gremio.*

Carmen de causis amoris conjugalis, nuptus M. Petri Svelundii, Flensburgensis, & Margarete Hackmannæ, sacræ. Witebergæ 1563. in 4. (2. pl.)

MUMMIUS HARSEN, Parochus in Nordstrandia, circa A. 1587., Illegrosienfis, A. 1624. mortuus. V. J. M. Kraftii *Zweyfache Jubel-Gedächtniß p. 406.*

Canilena lugubris Saxonica de ingenti, qui magnam Nordstrandiz partem A. 1615. absorpsit, Cataclysmo, excusa A. 1616. in 4., & Slesvigæ A. 1617. in 8.

ISAACUS HARTWICH, Nor. Publ. Cæsurus, Scholæque in civitate Lubecensi Catharinæ Arithmeticus. Tyrocinium Arithmeticum, Lubecæ 1644. in 8. (*Germ.*)

Rechenkunst. Lubecæ 1646. in 8. (*Memoratur in Catalogis quibusdam, haud diversa forte a Tyrocinio precedenti.*)

Viva demonstratio in Arithmetica mercatoria, oder richtiger Wegweiser zu den Kaufmannsrechnungen. Lubecæ 1673. in 8.

M. PAULUS HARTWICH, Hamburgensis, Henrici, Ecclesiæ Petrinæ Diaconi, filius, & in sacro isto munere, ab A. 1565. (M. Oct.), Successor, abdicato illo, e patria Rigam Livonorum d. 30. Jul. A. 1572. migravit, triennio autem post Hamburgi denuo privatus vixit, & Ecclesiæ tandem in Hadclia, sive Otterndorffensi oppidanæ, live (quam Fabricius substituit) Oldebrocensi, præfectus A. 1593. vivis excessit. V. Anonymi *Catal. MS. Ministrorum Ecclesie Hamburgensis*, Joach. Degeneri & Ad. Lennisi *Epistolæ MSS. ad D. Paulum ab Hützen*, & J. A. Fabricii *P. II. Memor. Hamb. p. 861.*

Apocalypsin Johanneam compluribus illustravit Tractatibus *avverdesais*, e quibus *Commentarium in Cap. III. Apoc.*, & *Tractatum de novissima Ecclesie Dei, ante finem mundi, per Lutherum divinitus facta restauratione*, e *Cap. XII. Apoc.*, Hamburgi, A. 1682., in Bibliopoli Naumanniani angulo reperi obscuro. In posterioris præfatione in Theolo-

(1.) V. Cour. Sam. Schurtzheiselii *Carm. Gratulatorum, in Poematis p. 116. 117.* (2.) V. Joh. Alb. Fabricii *P. II. Minus. Hamb. p. 990.*

(3.) V. Titubon Carpinus ejus, *max. laudandi.* (4.) V. Val. Ern. Löscheri *Unschuldigen Nachrichten von Theol. Sachen, Sect. I. A. 1704.*

p. 26., ubi male Pet. Harringus vocatur. (5.) V. M. Dan. Sæchlii *Scrutinium Ubiquitatis, P. II., c. 8.* (6.) V. Joh. Forsteri Jun. *Hy-*

potyposin Colloquiorum Theolog., Tractatus de Conciliis præfixam, Ad. Contzenii Jubilum jubilarum p. 205-208., & Hier. Kromayeri *Hist.*

Eccles. Cens. XVI., p. 617. (7.) V. D. Jac. Martini *Progr. funebre Franzianum, in H. Wittenii Dec. III. Memor. Theol. renov. p. 512.*

(8.) V. Inscript. Epitaphii, in Gottf. Svevi *Acad. Wipch., f. Aaaa. 3. o. 6.* (9.) Legitur illa in Fabricii *Sylloge Epicediorum Joh. Nannii*

scriptorum, lib. B. f. 6. 7.

Theologos quosdam, laborum suorum contemptores, invehitur, sequē Hierophantarum horum judicia spernere, ac sperare, sua in Apocalypsin Meletemata plus emolumenti Ecclesiae esse allatura, quam omnes illorum Commentarios, arroganter profertur.

JOHANNES CONRADUS HASE, Altonaviensis, a Reformatis, cum matre Maria Tilemannia, ad cœtum asseclarum Antoniz Bourignoniz fanaticum transgressus, cum, jussu magistræ, A. 1674. ineunte, Epistolam ejus in Senatum Ordinemque Ecclesiasticum civitatis Flensburgensis invektivam, de scriptis suis violenter ablati, fiscoque addictis, expositulantem, Flenopolin attulisset, & Laur. Faustio, Consuli, exhibuisset, carcere audaciam hanc luit semestri, & ex isto d. 30. Maji in forum protractus, publicæ, & Epistolæ illius, & librorum Bourignoniz, exustionis, jussu regio per carnificem factæ, fuit spectator. Menstruo post tempore, d. 6. Jul., non urbe solum, & illius finibus, sed tota etiam Chersoneso Cimbrica, lata ejectus est sententia. Quam tamen a Christ. Vto, Rege Daniz, paulo post esse rescissam, Scriptor *Vita Antoniz Bourignoniz* Gallicus ἀνώνυμος (Pet. Poiretus), fata hæc ejus, c. 21., p. 380-401., fute enarrans, perhibet. Confer de iisdem Georg. Henr. Burchardi *Prefationem iteratæ editionis Anmadversionum in errores Bourignoniz vernacularum*, A. 1674. excusæ, lit. e. i. b. e. 2. a., ac *Wiederholten Bericht wieder Ant. Bourignon* p. 37. 38. 414. 415-420., Gotfr. Arnoldi (nomen illius supprimentis) *T. III. Hist. Eccl.*, c. 16., p. 162., & *Partem II. Isagoges meæ ad Hist. Cimbr.*, c. 6., §. 7., p. 155. 157. 158. 164. superstes fuit A. 1676.

Edidit, cum *prefatione* sua contra Ministros Ecclesiæ Reformatæ Altonaviensis Apologetica prolixa, Hufæ d. 20. Aug. A. 1673. conscripta, XXIV. Epistolas, & LX. alia Testimonia honorifica de vita, moribus, virtutibus librisque Bourignoniz, undique a se collecta, & Joh. Berkendalii, fabri cultarii Altonaviensis Reformati, *Wahrer Abbildung der Antonetta Bourignon*, auß ihren eigenen Schriften und Worten, ac *Nochmahliger Abbildung A. Bour.*, auß dem extract ihres neugebuckenen Sohnes, J. C. Hasen, auß einer unter der Drucker Händen schwebenden *Schmachschrift* seiner Mutter, &c., Altonæ A. 1672. & 1673. in 8. publicatis, opposita. Prodiit illa Germanice initio A. 1673. in 4., sub hoc titulo: *Gezeugniß der Wahrheit*, gegeben durch eine grosse Anzahl glaubwürdiger Leute, in unterschiedlichen Briefen und Testimoniis über das Leben, Sitten, Tugenden und Schriften J. Antonetta Bourignon, von der Kindheit biß auf jetzige Zeit; zur Vernichtung der Lügen und falschen Beschuldigungen Joh. Berkendals wieder dieselbe, in zwey, unter dem Titel *Wahrer Abbildung A. Bourignon*, zu Altona gedruckten *Schmachschriften*. Belgice deinde eadem sunt edita Amstelodami A. 1680. in 4., Gallice autem (sub tit.: *Le Temoignage de verité, touchant la Demoiselle Antoinette Bourignon*), tribus inclusa voluminibus, seorsim ibidem A. 1682., & cum reliquis Bourignoniz Operibus, in XIX. Tomos digestis, A. 1686., in 8. Reposita iis est a Joh. Berkendalio die dritte *Abbildung Antonettz Bourignon*, auß ihrem *Gezeugnisse der Wahrheit*, Altonæ A. 1674. in 8. excusa.

JACOBUS HASEBARDUS, patre Chirurgo Hamburgensi cognomine, matre vero Abigaele, Bonifacii filia, Lubecz (in cujus locum Claud. Lyschander solus (1.) Hatherslebiæ substituit) A. 1552. est natus, ac in Dania, quam pater, a Christiano III., Rege, evocatus, anno seqv. 1553. adiit, & hoc A. 1556. defuncto, Hatherslebiæ, ab Ant. Batto, Pharmacopola, vitrico suo, educatus. A. 1563. Dorothea, Christiani III., Regis, vidua, suis adscriptum alumnis domi initio curavit institui, & ad generum postea, Augustum, Saxoniz Electorem, profecta, ipsi, in comitatum assumpto, locum in schola Misniz Portensi gratuitum impetravit. Sexennio in hac ab Electore sustentatus integro, A. 1569., cum Paulo Matthiz, affini suo, Episcopatum Ripensem cum Roeskildensi, ac Professione Hainiensi Theologica, commutaturus, Acad. Hafniensem petiit, exemptumque illic studiorum Medicinæ ac Philosophiæ curriculum Rostochii, ac Witebergæ (A. 1580.) continuavit. In Italia, stipendio instructus regio, triennium, in Anglia autem, titulo Doctoris Basileæ jam ante A. 1583. impetrato, sexennium sequens exegit. In Dantiæ A. 1590. reversus, uxore A. 1591. Hafniz ducta Christina, Nicol. Paschasii, scribæ in arce regiæ primarii, filia, (septem ipsi liberos, & hos inter, Jacobum, Antistitem Hafniensem e Professore Matheseos Marianum, enixa), Archiatri dignitatem a Christiano IV., Rege, A. 1593. obtinuit, multisque in itineribus hunc comitatus periculosis, Slagsofiz tandem in Jutia, d. 3. Sept. A. C. 1607. (2.) (non vero 1606., qvi a Thoma Bartholino (3.) substituitur), ætatisque suæ 54., exspiravit. Vitam ejus fulius adumbravit M. Joh. Stephanus, Prof. Hafniensis, in *Programmate funebri*, A. 1607. excuso, ac in Thomæ Bartholini *Cista Medica Hafniensi. Loc. XIV.*, p. 141-142., recuso, indeque repetit Paulus Freherus in *Theatro Erud.* p. 1322. 1323. Conferantur de illo Cl. Lyschander, *Conr. Aslæus & Joh. Svaningius, ll. cc.*, Thom. Bartholinus *Diff. II. de Med. Dan. domest.* p. 41., Alb. Bartholinus in *Tr. de Script. Dan.* p. 60., meaque ad hunc *Hypomnemata* p. 251., Er. Vindingius in *Vita filii cognominis, Academiæ Hafniensi* p. 281. 282. 283. inserta, Pet. Resenius in *Inscriptt. Hafn.* p. 65. 66., & Henn. Wittenius *T. II. Diar. Biograph. Sec. XVII. p. 11.* Quos inter Lyschander *Virum magni ingenii, summæ eruditionis & excellentis judicii, Germaniæ & Gallie Doctoribus plurimis merito anteferendum*, Vindingius autem *Virum solide eruditionis*, eum appellavit.

Carmen in nuptiis Joh. Aurifabri, Prof. Hafn., & Helenæ. Hafniz 1577.
Epitaphium Mariz, Reginz Scoticz, ab Elisabetha, Angliz Regina, securi percussæ, Hafniz impressum. (*Ob duo hæc Poemata, mihi non visa, Scriptoribus Dantiæ, ab utroque Bartholino ll. cc. est annumeratus.*)

Panegyris in honorem Christiani IV., Regis Daniz, recens nati. Hafniz 1577. in 4. (*V. Catal. Biblioth. Resen. p. 235.*)
Epitaphia Georg. Hvitsfeldii, Absal. Rosenkrantzii & Erici Litle, Nobilium Danorum, lue epidemia extinctorum. Basil. 1582. in 4. (*Catal.*)

M. DANIEL HASENMÜLLER, Eutino Wagrius, Viti, Diaconi oppidani, e Margareta Franzia, Volcmar, Canonici Eutinenfis, gnata, filius, d. 3. Jul. A. 1651. in lucem editus, e scholis patria ac Lubecensibus A. 1670. in Acad. Kiloniensem, & A. 1675. in Lipsiensem, abiit, reportatoque illic Magistri titulo Kilonium reversus, in professione Græca A. 1682. Henr. Opitio, Præceptor, in Homiletica A. 1688. (qvo Reçtoratu etiamungebatur Academico) Joh. Georgio Wasmuthio, & in Hebræa tandem A. 1689. eidem Opitio, successit, sed biennio post, d. 29. Maji A. 1691., quadragenarius vivis excessit. V. *Programma* de vita ejus *funebre* Kiloniense, inter *Programmata* D. G. Morhofii, *Orationibus* A. 1698. adjuncta, num. 72., p. 892-899., & in *Elogiis Philologorum Hebræorum*, a G. H. Götzio Lubecz A. 1708. junctim editis, num. 6., p. 32-38., recusum, ac Joh. Henr. a Seelen *Partem III. Arben. Lubec. p. 426. 427. 428.*

Disp. Philol. de Lingvis Orientalibus. Lipsiz 1677. in 4.

Psalmi Poenitentiales Syriaci, cum versione Latina Thomæ Erpenii; punctis vocalibus, atque Latina interlineari expressione, in usum facilioris lectionis, ab eo instructi: Editi, cum seorsim, tum sub finem *Syriasm* Henr. Opitii, Lipsiz A. 1678. in 4.

(1.) In *Catal. MS. Scriptorum Danicorum, lit. I.* (2.) Testibus *Conr. Aslæo in Chronologia, Oratiõni adjuncta Jubilee*, & Joh. Svaningio in *Chronol. Danica.* (3.) in *Cista Med. Hafn., Loc. XIV.*

Biblia parva Græca V. T., ex versione LXX. Interpretum exhibentia omnia illa dicta, quæ Henr. Opitius ex textu Originali Bibliis suis parvis Hebræo-Latinis inseruit. Kilonii 1686. in 12.

Michaelis Pselli Dialogus Græcus περί τῆς ἐνέργειας τῶν δαιμονίων, sive de operatione Dæmonum, cum Versione Latina & Notis Gilb. Gaulmini, Molinensis, Regis Galliarum Consilarii, denuo ab illo recensitus. Kilonii 1688. in 12. Editionem hanc mendis plurimis & textum Pselli, & Notas Gaulmini, deformasse, Joh. Clericus, *T. XV. Biblioth. Univ. Hist.*, M. Oß. A. 1689, p. 117. 118., recte observavit.

Janua Hebraismi aperta, cujus Parte I. præcepta Grammatica breviter & solide traduntur, II. Vocabularium Buxtorfianum, sic satis plenum, exhibetur; III. Textus Biblici continentur, IV. difficiliora omnia accurate resolvuntur, V. denique Institutio Accentuationis succincte & clare, cum duplici Accentuatione Decalogica, proponitur. Kilonii 1691. in 8. obl. Eam, tanquam commode dispositam, Nicol. Christoph. Lynckerus, JC., *Lib. II. Instructorii forensis, Memb. I., Sect. I., P. I., Cap. I., §. 12., lit. I. 2. a.*, commendat.

M. VITUS HENRICUS HASENMÜLLER, Wagria Holfatus, morte immatura extinctus. V. de eo Jo. Henr. a Seelen *P. III. Athen. Lubec. p. 428. 429.*

Disp. Philologico-Historica de operibus Sabbathum depellentibus, ex mente Hebræorum. Jenæ 1708. in 4. V. Nova Lit. Germ., M. Oß. A. 1708. p. 389.

Epistola de Annis Ministerii Christi propemptica ad Joh. Ritterum, Ecclesiasten Lubecensem, Lub. A. 1711. in 4. in qua, IV. Paschata a Christo esse celebrata, probare est conatus.

Exerc. de Theologia Latronis Luc. XXIII. 42. Præs. D. Georg. Henr. Götzio, Lub. 1712. in 4.

NICOLAUS CHRISTIANUS HASSINGIUS, Ecclesiæ ruralis Brarupensis Holfato-Glücksburgicæ, Flensburgi vicinæ, circa A. 1610., Parochus, A. 1623. superstes.

Eroffschrift uth Gades Worde, an Johannis des Deideren (1.), Erven to Rorwegen, und Hertogen to Sleswig Holsteen, hochgebahnte Höfliche Kinder, Herren und Fräuln. Slesvigæ 1623. in 4. L. Saxon. (1. Alphab.)

CHRISTIANUS ab HATTEN, Segebergensis, Henrici, Cancellarii Provincialis Cimbrici, filius, J. U. D. (Gryphiswaldiæ A. 1633. creatus), Christ. IV. & Frid. III., Regum Daniæ, Frid. IV., Ducis Holfato-Gottorp., & Antonii Güntheri, Comitis Oldenburgici, Consiliarius, Oldenburgi d. 9. Jan. A. 1656. mortuus, V. D. Matthiz Cadovii, Superint. Oldenb., Bildnis des Todes der Gerechten, sive Sermonem ex Eccl. LVII. 1. 2. funebrem, ei habitum, ac Oldenburgi A. 1656. in 4. excusum.

Disp. Inaug. de jure Patronatus Ecclesiarum, Præs. D. Frid. Mevio, Gryphisw. 1633. in 4.

HENRICUS ab HATTEN Senior, Segeberga Holfatus, Christiani, arcis regis arriarii, filius, curriculo studii Juridici in Academiis Witebergensi (A. 1603. salutata (2.)), & Rostochiensis (Doctores ei largita titulum), absoluto, Christiani IV. & Friderici III., Regum Daniæ, Fridericique IV., Ducis Holfato-Gottorpiensis, per annos XXII. (3.), Consiliarius fuit intimus, & Cancellarius Slesvigo-Holfaticus provincialis, simulque Canonicus Slesvicensis, Ferdinandus II., Imperator, ad se ablegatum Comitem creavit Palatinum, & in S. Rom. Imperii Nobilium ordinem, una cum posteris, evexit (4.). Superstes fuit A. 1652., & defunctus, inque æde Cathedrali Slesvigæ sepultus, Christianum, modo memoratum, aliosque liberos, & filia Joach. Reichii, Consilarii Regii, susceptos, patriæ reliquit.

Dispnt. Juridica Inauguralis. Rostochii in 4.

Die Sleswige-Holsteinsche Policeyordnung Christiani IV., Königs in Dännemarc, und Friderici, Hertogen von Holstein. Glückstadii 1636. & 1665. in 4. De scripto hoc publico, cujus ille verus fuisse Autor perhibetur, V. P. I. *Isagoges mex ad Hist. Cimbr.*, c. 15., §. 19., p. 278.

Die revidirte Sleswige-Holsteinsche Landgerichtsordnung. Glückstadii 1637. 1665. & 1690. in 4., & Slesvigæ 1701. in fol. & 4. Ordinationis hujus, quam vocant, *judicii Provincialis Slesvigo-Holfatici*, cum A. 1573., Friderici II., Regis Daniæ, & Johannis Adolphique, Ducum Holfatiæ, jussu, congereretur primum ac publicaretur, Scriptorem præcipuum D. Ad. Tratligerum, Cancellarium Holfato-Gottorpiensem, revisionis autem ejusdem, cum A. 1636., Christiani IV., Regis, & Friderici IV., Ducis Holfato-Gottorpiensis, auspiciis, a nonnullis horum Consiliariis, Ordinumque patriæ Legatis, exornatis, quæ fori usus non amplius admittebat, additisque edictis recentioribus, & dubiorum, ab Ordinibus propositorum, decisionibus, emendaretur ac augeretur, factæ, Directorem Hattenium, fuisse, a Viro Illustri, Marqv. Gudio, sum edoctus, suisque locis fufius exponitur. Confer interim *Partem I. Isagoges ad Hist. Cimbr.*, c. 15., §. 18., p. 276. 277. 278.

MSSa complura de Legatione in aulam Cæsaream, quæ a se asservari. sed, ob ductus literarum intricatissimos, legi vix posse, nepos ejus, Henr. Georg. ab Hatten, mox laudandus, olim mihi retulit.

[Confer de Hattenio Anagrammata in nomen ejus Encomiastica Nicol. Scribonii *Lib. I. Lusum Gottorp. p. 12.*, & Georg. Nicol. Erasmi *L. 2. Anagramm. Emmetr.*, n. 57.]

HENRICUS ab HATTEN Junior, Christiani (de quo supra dictum) filius, Holfatus, Juris utriusque, cui, ab A. 1660., in sex vacaverat Academiis Germanicis, Licentiatum titulum in Rostochiensis A. 1668. adeptus.

Disp. de Inquisitione criminum, Præs. D. Henrico Michaelis. Kilonii 1666. in 4.

Disp. Inaug. de Contumacia, Præs. D. Georg. Radovio. Rostochii 1668. in 4.

HENRICUS GEORGIUS ab HATTEN, Tunderensis, Henrici, Consulis Urbis illius, filius, Henricique, Cancellarii totius patriæ provincialis, nepos, Jctus eruditus & per cultiorem peregrinatus Europam, qui, stationum hospitiorumque Legionis Daniæ equestris Bassanæ militarium metator supremus (Regiments- & Quartiermeister) a Rege suo constitutus, Flensburgi d. 23. Jun. A. 1694. vivis excessit.

Disp. de Jure majestatico Imperii Romano-Germanici, Præs. D. Gerardo a Stöcken. Argentinz 1671. in 4.

Disp. de Justitia, sine Præs. D. proposita. Argentinz in 4.

Disp. de Nuptiis & jure Virginum, sine Præs. D. itidem defensa. Basileæ in 4.

JOHANNES ab HATTEN, Rendesburgensis, J. U. D., & Christiani Alberti, Ducis Holfato-Gottorpiensis, Consiliarius, A. 1683. superstes.

Disp. Inaug. de Crimine læsæ majestatis, Præs. D. Joach. Schnobelio. Rostochii 1645. in 4.

FRIDERICUS HAUCKE, Gardinga Eiderstadiensis, Med. D. & Practicus, circa A. 1698., Hamburgensis, & A. 1716. superstes.

Disp. Inaug. de Vi Medicinali. Basileæ 1680. in 4. (*V. Hamb. Lit. A. 1716.*, p. 25.)

(1.) Johannis fr., Ducis Holfato-Sunderburgici, qui vulgo Junior rectius a nostratibus vocatur, ut distingvatur a Joh. Seniore, Christ. III. Regis fratre, A. 1580. Hatherslebæ mortuo. (2.) V. Gotfr. Svedi *Acad. Witeb. lit. I. 2. a.* (3.) Teste Matth. Cadovio in *Serm. fun. cis.* (4.) V. Casp. Danckwerthii *P. I. Chronogr. Cimbr.*, c. 3., p. 57.

HER-

HERMANNUS HAVEMANN, Lubecensis.

Virgilio cento de Angelodracontomachia, sive infelici Angelorum lapforum certamine (ex Apoc. XII.), publice in schola Lubecensi recitatus. Lubecz 1608. in 4. V. J. H. a Seelen P. IV. *Arben. Lubec.*, c. 13., p. 243. 244.

GEORGIUS HAUWELMEYER, Hamburgensis, J. U. Doctor, & in patria Practicus, A. 1716. superstes.

Disp. Inaug. ad Tit. Instit., quibus modis Testamentum infirmetur. Lugd. Bat. 1713. in 4. V. *Hamburgum anni 1716. literaturæ* p. 22.

M. HIERONYMUS HECHT, seu **LUCIUS**, Ecclesiastes oppidi in Stapelholmia Fridrichstadiensis, circa A. 1632. Lutheranus.

Christliches Bedenken und Erörterung zweyer Fragen: 1. Ob man einen wahren Christen zur Annahme falscher Lehre nötigen und zwingen könne? 2. Ob derjenige, so seinen Abfall mit einem Eidschwure bezeuget, hernach vor Gottes zu entschuldigen sey, wenn er sagt: Gezwungener Eid ist Gottes leid? Hamburgi 1635. in 12. (*Catall.*)

JOHANNES BAPTISTA ab HECKEN, Hamburgensis, J. U. Doctor, A. 1696. mortuus.

Theses Juris Inaugurales miscellanæ. in 4.

HIERONYMUS HEERE, Hamburgensis, J. U. Lic. & Collegii XIIvirovum urbis patriæ Secretarius, circa A. 1654.

Disp. Jurid. Inaug. de Legitima, Præfide D. Henr. Hahnio. Helmstadii 1644. in 4. Recusa in Volumine Disputt. Juridicarum, Præfide Hahnio habitatum, ibidem A. 1656. in 4.

JOHANNES CHRISTIANUS HEERE, Hamburgensis, J. U. D. & in patria, circa A. 1698. & 1704., Practicus.

Disp. Inaug. de jure connubiorum. Aureliæ 1672. in 4. (*V. Lehm, Hamb. Lit. A. 1701.*, p. 12.)

HEERTIE, sive **HERTHA**, Sibylla Frisiz nostræ Borealis decantarissima, A. C. 1400. ex uteri materni carcere ferri ope esse liberata, partuque Cæsareo in lucem edita, perhibetur. Patria ejus a plerisque fuisse creditur Nomarchia præfecturæ Tunderensis Widingica, ab aliis autem Nordgoesens Flenopolitana, in cujus vico principe, Bredstadia, & partem vitæ exegit potissimam, & vivis tandem post A. 1420. excessit. Scientia futurorum atque occultorum admiranda eam valuisse, vulgus Frisiz nostræ sibi perivadet. Cujus cum Principes periculum facturi in arcem illam Gottorpiensem evocassent, & sellæ, sub cujus pulvinari ova complura erant abcondita, insidere jussissent, honorem hunc, subdole sibi delatum, fertur recusasse, seqve ovis excludendis a natura haud esse destinatum, respondisse. Circumferuntur Vaticinia ejus plurima de futuris Frisiz Borealis inundationibus, & aggeribus contra istas exstruendis, aliisque rebus minoris momenti, a M. Alb. Meiero, Parocho Lindholmienfi, in Articulos XXV. digesta, sed etiamnum *avædo/a*. Nonnullis eorum eventus respondit; de cæterorum veritate secula futura posteros nostros edocebunt. V. de illa Ant. Heimreichii, quædam recitantis vaticinia, *Chronicon Frisiz Borealis Germanicum, Lib. II.*, c. 9., p. 156. 157. *Editionis posterioris*.

M. ANDREAS PETRUS HEGELUND, Ripensis, Petri (de quo mox dicetur), Diæceseos Ripensis Episcopi, nisi fallor, filius; Scholæ Slagsofianæ in Seelandia Danica, circa A. 1625. (quo Magister Hafniæ a Wolfg. Rummanno creabatur), ac deinde Hatnienfis, circa A. 1638., Rector, tandem vero Stegenfis in Monensi Insula Ecclesiæ Parochus. V. Pet. Resenii *Inscriptt. Hafnienses*, p. 254., & Alb. Thura *Ideam Hist. Lit. Dan.* p. 30.

Nucleus Terentianus, A. 1634. congestus, MS. in 8. Superest in Biblioth. Pet. Resenii, Academiæ Hafniensi donata. V. *Catalogum illius* p. 307.

M. PETRUS HEGELUND, sive **HEGELIUS** (1.), Ripis Cimbrorum d. 9. Jun. A. 1542. natus, patrem habuit Janum Hegelund, Wiburgensem, urbis Ripensis Consulem, matrem vero Mariam, Petri Ibsenii, Senatoris ejusdem, filiam, ac inter XI. horum liberos natus fuit maximus. E schola, quam M. Joh. Thomæ tunc moderabatur, patria A. 1561. in Academiam Hafniensem, & Nicol. Hemmingii, Theologi celeberrimi, convictum, digressus, insignes in doctrina sacra, Philosophia, & literis elegantioribus, triennio seqventi, fecit progressus. A. 1564. in Germaniam abiit, & Lipsiz biennium exegit integrum, Witebergæ autem, quo, Hafniam reversus, ab hospite pristino, Nicol. Hemmingio, cum filio degenere, Johanne (Professore postea Hafniensi), ceu Ephorus illius, ablegabatur, inque aliis scholis Germaniz illustribus, triennium. Inde, post impetratos Witebergæ, ab ipso pariter atque Hemmingio juniore, A. 1568. Magisterii honores, Hafniam A. 1569. denuo rediit, & Rectoratum scholæ patriæ Ripensis, eodem anno suscepit, per decennium, summa cum laude, administravit. Non enim solum reditus scholæ antiquos novis, a Frederico II. Rege, impetratis, auxit, sed ex illa etiam, tanquam eqvo Trojano, viros eruditos quamplurimos, ac, hos inter, Joh. Pauli Resenium, Theologum Daniz illustrem (2.), ad palæstram ablegavit Academicam. E Scholæ Rectore A. 1579. Lector ejusdem, post M. Laur. Egidium, factus est Theologus, A. 1584. 2dis Cathedralis Canonicus, A. 1588. (abdicato Lectoris officio) ejusdem Basilicæ, post M. Jacobum Matthiz Vellejum, Pastor, & A. 1595. tandem, d. 4. Mart., M. Joh. Lagonii, in totius Diæceseos Ripensis Episcopatu, Successor (3.). Episcopatu hoc, regia sibi autoritate, cum Parochi, Præfulem electuri, bis, re, ob discordiam, infecta, discessissent, & ipse ab iisdem, cum tribus aliis Pastoribus, Hafniam esset ablegatus, commisso, per lustra propemodum functus est quatuor, eodemque tandem, cum vita, d. 18. Februarii (Luthero etiam emortuali) A. C. 1614., & ætatis 72. (4.), defunctus, pedum sacrum successori suo, D. Ivaro Hemmetzxo, reliquit. Tres habuit uxores, quarum prima, Anna, M. Joh. Canuti Holmii, Theol. Lectoris & Canonici Ripensis, filia, A. 1571. ducta, puerpera A. 1573. decessit; secunda Margareta, Georg. Petri, Pastoris ac Propositi Tunderensis, gnata, A. 1579. in thorum admissa, tres ipsi mares (ac, hos inter, M. Georgium, ludi Ripensis moderatorem), ac quatuor puellas, est enixa, Annoque 1591. mortua; tertia vero Anna, Andreæ Severini, Senatoris Ripensis, filia, quæcum A. 1594. nuptias celebravit, mariti familiam sex nobilioris ac tribus seqvioris sexus auxit liberis, extinctoque superstes, A. 1640. demum obiit.

Vitæ ejus historiam Biographiæ Danicæ, a M. Pet. Terpagrio, V. C., Ripis transmissæ, maximam partem debeo, & ex aliis passim auxi Autoribus.

Conterri de illo possunt, præter Epitaphii Ripensis, in Æde Cathedrali ab ipso superstite A. 1608. sibi suisque erecti, Inscriptionem elegantem duplicem, Metrico-Prosaicam & Latino-Danicam, satis prolixam, a Pet. Terpagrio, in *Inscriptionibus Ripensibus*, p. 42-47., exhibitam, eadem *Inscriptiones* p. 3. 4. 7. 16. 17. 19. 148., Jonæ Coldingensis in nuptias ejus secundas Epithalamium, *Descriptioni Danicæ* A. 1594. adjectum, Har. Huitteldii & Henn. Wittenii scripta

000 2

jam

(1.) Ita se ipsum appellat in *Epicedio*, Christiani III., Regis, memoria sacro. (2.) V. Ex. Vindingii *Acad. regiam Hafniensem*, p. 176. (3.) V. Har. Huitteldii *Chronicon Episcoporum Danicæ* p. 35., & Pet. Terpagrii *Inscriptt. Ripenses* p. 3. 4. 7. (4.) Confer Henn. Wittenii *Appendicem Tomi I. Diarii Biographici Seculi XVII.*, ad A. 1614.

p. 240 - 244. 250. 251., ac P. IV., c. 12., §. 1., p. 627., fuisse jam dicta sunt, & partim a Calp. Sagittario, in *Introduc. in Hist. Eccl.*, c. 19., §. 49., p. 468. 469., repetita. Conferri etiam potest ipsius Epistola Latina de suo Historiz patriæ studio, ad Pet. Saxium, Senatorem Eiderstad., A. 1653. scripta, & A. 1721., in J. H. a Seelen *Parte III. Athen. Lubec.* p. 137-141., edita.

Symboli loco duabus his usus est voculis: *Tu* & *En*.

SCRIPTA GERMANICA EDITA.

Nordfriesische Chronica, darinn von denen, dem Sleswigischen Herzogthume incorporirten Friesischen Landschaften wird berichtet. Slesvigz 1666. in 12. Biennio post, sed alio in libros III. digesta ordine, ac quadruplo pene auctior, sub hoc recula est titulo: *Erneuerte Nordfriesische Chronica, darinn die Beschreibung derer dem Sleswigischen Herzogthume incorporirten Friesischen Landschaften, Heiligland, Eiderstede, Nordstrand, Süder- und Norgesharde, Ratt- und Böcklingharde, Fören, Silt und Amrum, und der in selbigen weiland gelegenen, längst zerstörten, auch neuerbauten, Städte, Fieden und Schlösser, und derselben hohe und niedrige Obrigkeit, Religion und Gottesdienst, Privilegia, Rechte, Geseze und Beliebung; wie auch, wie dieselben Dörter nach gerade aus der See geholet, nach abgeschafftem Heidenthume Kirchen und Klöster in denselben erbauet, und letztlich seyn reformirte worden; auch was sich in denselben, zu Friedens- und Kriegeszeiten, merckwürdiges begeben, und durch Wasserfluthen vor Schaden geschehen sey; mit Fleisse wird vorgestellt, und zugleich mit eingeführet die Genealogie der Könige in Dennemarf, der Schauenburgischen und Oldenburgischen Grafen, und Historie des benachbarten Dithmarschen Landes: Samt besondern Landtafeln.* Opus hoc, Slesvigz A. 1668. in 4. excusum, Libro I. Frisiz nostræ Borealis, sub Ducibus Frisicis adhuc Ethnicis, libro II. ejusdem, sub Ducibus Danicis ac Schauenburgicis Pontificis, tertio autem Lutheranz sub familiæ Oldenburgicæ Ducibus, faciem, statum atque historiam, exponit. Præfixa sunt carmina Encomiastica Ad. Olearii, & aliorum, e quibus Bernh. Laurentius, Ecclesiastes Fohrensis, hoc ad Autorem Tetraſtichon illud celebravit:

*Non labor in tenui fuit hic tibi: sed tenuis nec,
Quæ vel nolentem, fama, sequetur, erit:*

*Ut, quantum Emniada communis Frisia, tantum
Debeat ingenio Frisia nostra tua.*

Plura de illo loca *Partium Isagoges nostræ ad Hist. Cimbr. primæ & tertie*, paulo ante allegata, suggerent. Autographum Autoris, curis auctum tertius, M. Joh. Melch. Krafftus, V. C. MStum Hufz asservat.

Beschriebenes Landrecht des Nordstrandes, darinn Johannes der ältere, Herzog zu Sleswig und Holstein, die Unterthanen dieses seines Landes A. 1572. begnadet hat: Nunmehr, nebst kurgem Auszuge unterschiedlicher, zur Erklärung desselben dienenden, Königlich und Fürstlichen Constitutionen, Decreten, Sentenzen und Bescheide, und den neuen Nordstrandischen Gerichts-Executions- und zweiseitigen Vormundsordnungen, wie auch dem Spadelaundes- und Strandrechte, und Anfügung vieler alten Friesischen Geseze, auch unterschiedlicher neuen Beliebung und dencwürdigen Urtheile, ausgegeben. Slesvigz 1670. in 4. De jure hoc Strandiz provinciali, ejusque Autoribus & historia, P. III. *Isagoges ad Hist. Cimbr.*, c. 2., §. 6., p. 250. 251., jam est dictum.

Dithmarsische Chronica, darinn, nebst der Landesbeschreibung, die Geschichte, so sich vor erlangter, bey gehabter, und nach verlorener Freyheit des Dithmarscher Landes, begeben, in drey Büchern, auß allerhand glaubwürdigen geschriebenen und gedruckten Nachrichten, ordentlich verfaßt werden. Slesvigz 1683. in 12. Libro I. Dithmaria, ante libertatem impetratam, suis subjecta Comitibus, Illo sub Aristocratico regimine libera, ac Illio denique sub Ducum Holstatorum potestate, amissa libertate, redacta, exhibetur.

Sleswigische Kirchenhistorie, darinn die Abschaffung der Heidnischen Abgötterey, und Einführung der Römisch-Catholischen Religion, Stiftung des Bistums Sleswig, und der Bischöffe Leben, die Reformation und nach derselben entstandene Ketzereyen, samt andern Kirchenhandeln, auß glaubwürdigen Schrifften, in vier Büchern, sind verfaßt. Slesvigz 1683. in 12. In sacra hac Ducatus Episcopatusque Slesvicensis historia, julto brevior, Autor æta temporum, reformationem antecessorum, *libris III. prioribus exhibita*, pene omnia e Joh. Adolphi Cypræi *Episcoporum Slesvicensium de promissis Annalibus*, de recentioribus autem Libro IV. complura, Cypræo, aliisque, indicta attulit. V. P. II. *Isagoges ad Hist. Cimbr.*, c. 1., §. 2., p. 3., ac c. 2., §. 1., p. 12. 13., & C. Sagittarium L. C.

INEDITUM.

Ημερολόγιον, oder Tagbuch, darinn, nach Ordnung der Tage, verzeichnet wird, was ihm merckwürdiges, auf seiner Reise, in Niederland, Engelland, Frankreich, Italien, Teutschland, Hungarn, Böhmen, &c. ist vorgekommen. Promissum ab eo est, cum in *Prolegomenis Chronici Frisiz Borealis & Juris Provincialis Nordstrandici*, tum in *Catalogo Nundin. A. 1652. Autumn. Lipsiens.*

JOHANNES HEIMREICH, Flensburger, A. 1585., patre M. Henrico Johannis, Pastore Nicolitano, matre vero Angela a Bergen, Sebastiani, Consulis Hamburgensis, sorore, natus, studiorumque curriculum in scholis patriæ atque Hamburgensi, & Academiis Germanicis, emensus, in Nordstrandia Ecclesiæ Trundermarzensis, ab A. 1611., & Pilwormiensis, ab A. 1639., fuit Parochus, simulque totius insulæ Commissarius, ab A. 1637., Ecclesiasticus, & ab A. 1638. (d. 9. Mart.), Præpositus. Senex pene octuagenarius d. 3. Nov. A. 1664. obiit, filiumque Antonium (quem modo laudavimus), e Magdalena, Ant. Brunsi, Pastoris Evensbüllensis, filia, A. 1612. ducta, & post annorum 52. convictum conjugalem, sibi superhite, susceptum, Nordstrandiz suæ reliquit. V. Ant. Heimreichii, filii ipsius, *Chronicon Frisiz Borealis*, c. 13., p. 318., & c. 19., p. 491. 492. Edit. prima, ac *Hist. Ecclesiæ Slesvic.*, L. 4., c. 3., p. 207. 208., & J. M. Krafftii *zweiseitiges Jubel-Gedächtniß* p. 406.

Apologia Ulyssis, quæ arrogantem ac convinis Ajacis, quæ in ipsum effuderat, occurritur, ductu Lib. XIII. *Metamorph. Orulii* conscripta. Hamburgi 1608. in 4. Præfixa sunt Encomia Metrica, tum Thomæ Segethi, V. C., tum Autoris in schola Hamburgensi condiscipulorum, Henr. & Joach. Vegetiorum, Mart. Ruari, Joach. Mortii & Dathl. Wolderi, ob eximiam postea doctrinam celeberrimorum.

MSSa quædam & Annotationes Historica, quæ a filio, in *Catalogis Autorum*, libris modo laudatis præfixis, allegantur.

REINHOLDUS HEIMREICH, sive HENRICI, Flensburger, Johannis, modo laudati, frater natu major, iisdem, quibus ille, A. 1584. natus parentibus, Scholæ Hamburgensis publicæ, per annos 38., Præceptor, d. 26. Mart. A. C. 1647., & æt. 63., defunctus. V. Inscriptionem Epitaphii, in æde illi Nicolaitana erecti, in Theod. Anckelmanni *Inscriptionibus Hamburgensibus*, num. 77.

Oratio in commendationem Frugalitatis & temperantiæ, in schola Hamburgensi habita. Adjecta sunt Soteria in felicem reditum Sebastiani a Bergen, Senatoris Hamburgensis, e Comitibus Ratisbonensibus. Hamburgi 1608. in 4.

ANDREAS HEINEKE, Bredstadiæ (Præfecturæ Flensburgeris vico) Cimber, J. U. D.

Disp. Inaug. de Vindicta prætextu defensionis adumbrata, Præside D. Sum. Henr. Musæo. Kilonii 1702. in 4. Recensum V. in *Novis Lit. Lubec.*, M. Jun. A. 1702., p. 179. 180.

Molleri Cimbr. Lit. Tom. I.

PPP

MAT.

MATTHIAS HEINIUS, Hufenſis, Theologiæ initio in Academijs Roſtochiendiſi ac Tubingenſi, deinde vero Jurisprudentiæ, cultor, hujus Doctör Jenæ, d. 24. Aug. A. 1624., cum ædis jam Blaſianæ in urbe Brunſvicenſi eſſet Canonicus, eſt creatus (1.). A Sam. Roſenbohmio, in Epithalamio, nuptiis ejus & Magdalenæ Lappiæ dicato (2.), his compellatur Hendecaſyllabis:

*Tu, clariffima ſponſe, litterarum
Lumen, Theologiæ medulla Peithus,
Romane Themidos ſevere cultor,
Inſignis patriæ corona gentis,
Et jucunda mei lubido cordis, &c.*

Chriſtoph. Helvicus, Theologus Gieſſenſis (3.), cum SS. Theol. ſtudioſiſſimum, & lingvæ Hebrææ fidelem cultorem, appellat, Veneriſqve cum Rabbiniſ teſtatur eſſe converſatum.

Theoria Theologica de Chriſti hominis tum gratioſa, tum univerſali, præſentia, Præſide D. Joh. Georgio Sigwarto propoſita. Tubingæ 1610. in 4.

VALENTINUS HEINSIUS (ſive potius **HEIENS**), Hamburgeniſis, d. 15. Maji A. 1637. in lucem editus, Arithmetices & Theologiæ ſtudioſo in patria Doctör, ſcholzqve trivialis Michaelitanz, ab A. 1670., moderator, A. 1662. templi Cathedralis adſcriptus Vicariis, A. 1690. autem in novellam Societatem patriæ Arithmeticam receptus, *Sperantisqve* (des Hoffenden) agnomine, ac Con-Senioris titulo, ab ea donatus, d. 17. Nov. A. C. 1704., & ætatis 68., quindecim liberis in duplici ſublatis conjugio, expiravit. Quo morbi genere ſit extinctus, catarrhone Apoplectico, uti D. Andr. Chriſt. Dietericus, curationi adhibitus, opinabatur, an vero febre ardenti, uti Collegium Medicum judicabat Hamburgeniſe, ſcriptis inter hujus Præſidem, D. Joach. Biſterum, Poliatrum, illumqve vernaculis eſt diſceptatum, de quibus p. 141. jam eſt dictum, & prolixior *Novorum Liter. Germanicorum* narratio (M. Dec. A. 1705., p. 478. 479. 480.) poteſt conſuli. Plura de vita ac ſcriptis ejus *Nova eadem Literaria Germanica*, M. Dec. A. 1704., p. 480., *Nova Lit. Lubecenſia*, M. Mart. A. 1700., p. 91. 92. 93., & Pet. Ambr. Lehmanni *Obſervationes Hiſtorice Anni 1704. vernacule*, num. 50., p. 408., ſuggerent.

Gazophylacium Mercatorio-Arithmeticum, oder Schackammer der Kaufmannſrechnungen, darin allerhand, ieht bey der Kaufmannſchaft vorfallende, Rechnungsarten kurtlich und deutlich angezeigt werden. Hamburgi 1686. in 8. Abermahl gedruckt, und vermehret mit dem Hauptſchlüſſel derſelben, in welchem die ſchwerere Aufgaben aufgelöſet ſind. Hamb. 1701. in 8.

Dreſſaches Alphabet groſſer einjügiger Teuſchen, ſo wol ſo genandten Fractur-, als auß der laufenden Feder flieſſenden, Anfangsbuchſtaben. Hamb. 1689. in 4.

Groſſes ſiebenſaches Alphabet ſolcher Anfangsbuchſtaben, dergleichen vor dieſem im Römiſchen Reiche niemahls herauſſe gekommen. Hamb. 1689. in fol.

Informatorium Arithmetico-Problematicum, ex regula alligationis adornatum; oder gründliche Anweiſung, wie ein getreuer Informante, auß dem unerſchöpflichen Brummen der regulæ alligationis, ſeinen Diſcipulis allemahl diensame, und im Kaufhandel auß allerhand vorfallende Rechnungen ſich wol fügende, Problemata, ohne ſondere Mühe, zu berechnen außgeben könne. Hamburgi 1691. in 8.

Deliciz Mercatorio-Arithmetice, oder Appendix des vorhergehenden Informatorii, darinn, als im andern Theile, nach denen im Informatorio angegebenen Inventionibus, nur bloß allerhand, bey groſſen Handlungen, in allen Kaufmänniſchen Rechnungsarten, vorfallende Exempla außgegeben, und auß eine neue wunderſam-künſtliche Art beantwortet werden. Hamb. 1693. in 8.

Tyrocinium Mercatorio-Arithmeticum, oder ordentliche Grundlegung zur Kaufmänniſchen Rechnung. Hamb. 1694. in 8.

Abyſſus Mercatorio-Arithmetico-Problematica, oder eine ganz neue, auß der unerſchöpflichen regula alligationis flieſſende, Informations-Art in der Kaufmänniſchen Rechnung, &c. Hamb. 1698. in 8. Recenſum ejus ac laudes V. in Dethl. Cluveri *Nova Criſeos temporum Tomo I., ſive Anno 1700., num. 46., p. 366. 367. 368.*

GEORGIUS HEINZIUS, Hamburgeniſis, mercatoris ſibi cognominis ex Maria Eliſabetha, Edvardi Beckeri, Senatoris Lipſienſis, gnata, filius, d. 17. Mart. A. 1644. natus, ſtudiis humanioribus in patria, Juridico autem, aliisqve ſublimioribus, ab A. 1661., Jenæ, Wittebergæ, Argentinz (qvz Joh. Conr. Danhauerum, Theologum, ipſi dedit hoſpitem) & Lipſiæ, incubuit, & in Gallia deinde, Anglia & Belgio, Valeſiis, Bigotio, Bulialdo, aliisqve ſeculi luminibus, familiariter innouit. Lipſiam redux, in altera hac patria ſua, A. 1666. Baccalaurei; A. 1667. vero Licentiati & Doctöris titulos, ab Ordine Juridico, una cum Aug. Bened. Carpzovio & Frid. Geislero, ſuis in eodem deinceps Collegis, impetravit, Brabevtamqve ſuum, Georg. Tob. Schwendendorferum, ſenio preſſum, ſublevare triennio poſt, extraordinarius A. 1670. Juris Profeſſor designatus Canonici, ab Electore juſſus eſt Saxonico. A. 1676. locum in Scabinorum Lipſienſium collegio, A. 1679. profeſſionem Juris civilis ordinariam, & A. 1681. dignitatem Reſtoris Academici ſequeſtrem, Jctus hic, elegantiorum etiam literarum peritus, obtinuit, ſed, biennio poſt, die 24. Aug. A. C. 1683., ætatis autem ſuz non 41. (qui calculi eſt error Witteniani), ſed 39., morte immatura eſt extinctus. V. *Programma* de vita ejus *Lipſenſe* funebre, & D. Frid. Rappolti, Theologi Lipſienſis, *Themidem Pythagoræam*, ſive Poema in Academicam ejus, & Competitorum, promotionem Heroicum, ſeorſim Lipſiæ A. 1667. in fol. excuſum, ac A. 1679., inter reliqua ejus *Poemata*, p. 234-247., recuſum. Conſerri etiam de illo poſſunt Henn. Wittenii *T. I. Diarii Biographici ſeculi XVII., ad A. 1683.,* & Chriſtoph. Frid. Bucheri in eum Epigramma, in *Pietate in Profeſſores Lipſienſes privata* p. 9.

Diſp. de Simulatione, Præſide D. Balth. Bebelio, Ordinis tunc Philoſ. Witteb. Adjuncto. Witteb. in 4.

Annona Auguſtorum, ſeu Diſſ. de Annona ſub Imperatoribus Romanis, Præſide Joh. Henr. Bæclero. Argentinz 1662. in 4. Recuſa in Bæcleri *Diſſertationum Academicarum Tomo poſteriore*, Argentinz A. 1710. in 4. impreſſo, p. 512-541.

Diſp. de Comitibus, Præſide D. Jac. Schallero. Argentinz in 4.

Diſp. Jurid. de Solutione tutoribus & pupillis tuto facienda, Præſide D. Jac. Bornio. Lipſiæ in 4.

Diſp. Jurid. Inaug. de Actione funeraria. Lipſiæ 1666. in 4.

Oratio auſpicalis de Arbore conſanguinitatis & affinitatis. Lipſiæ 1670. in 4. (O. Sp.)

Diſp. de Lucro dotis & dotalitii. Lipſ. 1673. & 1703. in 4.

Diſp. de Tranſactionibus. Lipſiæ in 4. (Caſal.)

(Diven-

(1.) V. Wolfg. Heideri applauſum Metricum, Lib. III. Poem., p. 124. 125. *blivorum Paraphraſibus* p. 67.

(2.) P. I. Poematum, p. 167-170.

(3.) in Tr. de Chaldaicis Ri-

(Diversus ab illo est Georg. Hintzius, J. U. D., cujus *Diff. de Conjugio feudatilio* Jenæ A. 1689. in 4. prodit.)

BALTHASAR HELDIUS, Londino Dithmarus (Dethlevi, J. U. D. & Advocati, filius), J. U. Lic., Cancellarius in urbe Slesvicensi Danicæ, ab A. 1688., Assessor, ac Ducalis Holsatō-Gottorpiæ postea ibidem Consiliarius, A. circiter 1720. mortuus.

Disp. Jurid. Inaug. de Condominio, Præfide D. Jac. Lembkio, Rostochii 1683. in 4.

Dyas Orationum, in Acad. olim recitatarum Kiloniensi, de necessitate studiorum in republica, ac educatione populorum. Slesvigæ 1685. in 4. De prioribus V. D. G. Morhofii *Programma*, A. 1679. ei præmissum, & inter *Programmata* reliqua, num. 89., p. 950-953., recusum.

Pietas Heldiana, æternitati Friderici IV., Ducis Holsatō-Gottorp., sacra, sive Epigraphe in obitum ejus æmulo. A. 1702. in fol.

Analecta (incertum qualia) ad Nomocanonem Juticum, Ordinationem Judicii provincialis Slesvigo-Holsatici & Joh. Henr. Bæcleri Notitiam Sacri Romani imperii, quæ ante multos jam annos est minatus.

GEORGIUS HELDIUS, Hamburgensis, d. 28. Dec. A. 1644. natus, J. U. Lic., patriæ, ab A. 1690. (d. 29. Jul.), Senator, simulque Præfectus, ab A. 1694. Ritzbüttelenis, Gess Rademanniz, D. Mart. Fogelii, Medici & Professoris Hamburgensis celeberrimi, vidux, maritus, d. 25. Sept. A. 1716. mortuus. V. Georg. Eliez. Edzardi *Programma* de vita illius funebre, recusum Hamburgi A. 1723., *Volumine V. Memor. Hamburg.* Joh. Alb. Fabricii, p. 398-412.

Disp. Inaug. de Stipulatione. Aureliz 1672. in 4.

HENRICUS HELDIUS, Hamburgensis, J. U. Lic. & in patria Practicus, Vir doctus & in patriæ historia veritissimus.

Disp. de Successione liberorum in feuda, Præfide Nicol. Dan. Stemanno, J. U. C. Helmstadii 1666. in 4.

Disp. Jurid. Inaug. de Fructibus. Basileæ 1670. in 4.

Chronicon Hamburgense Germanicum *avéxdojev*, Chronicon Ad. Tractigeri ad nostra pertexens tempora, a D. Matth. Slutero (im Tr. von den Erben in Hamburg, P. III., Tit. II., p. 600.) laudatum, & mihi quoque olim ab Autore ostensum.

JOHANNES NICOLAI HELDVADERUS, Ecclesiarum in præfectura Ducatus Slesvicensis Apenradensi ruralium, Heldowattensis & Eckwattensis, ab A. 1561., per sex fere lustra, Pastor, undecimque liberorum, & hos inter Nicolai successoris, ex Metta, Laur. Dithmari, Antecessoris sui, filia, parens, Theologiz, Astronomiz, Astrologiz, Mechanicæ & Medicinæ, teste filio (1.), fuit peritissimus, & d. 24. Oct. A. C. 1590., ac æt. 56., defunctus, hoc reportavit Epitaphium, ab eodem recitatum (2.), elegans quidem & argutum, sed cujus sex versus priores e Regiomontano Ambrosii Lobwasseri, Lipsientis, Acad. Borussiae Jcti, A. 1585. mortui (3.), verbis plane iisdem, descriptos esse obfero:

*Expertus mundi vanas res esse nihilque,
Hic quoque nunc jaceo pulvis & umbra, nihil.
Sed, qui de nihilo cælum terramque creavit,
Me, cum carne mea, non sinet esse nihil.
Hac spe nil mortem feci, nihil omnia feci,*

*Nil nihili vermes posse nocere scio.
Quisquis es, humanis noli confidere rebus:
Tam magnum nihil est, quin queat esse nihil.
Vita quid est? ventus; quid ventus? stabilis umbra;
Umbra quid est? nihil est: Vita quid ergo? nihil.*

Inedita, teste Viri doctissimi, Petri Jani Lucoppidani, Pastoris in Thorfingia, insula Danica, Landensis, de illo ad me Epistola, reliquit:

1. Aeromanticam Astrologiam, sive Diarium, observationes aeris, cæli & ventorum, aspectusque Planetarum, ad dies singulos, cum monitis de cujusvis anni fertilitate & sterilitate, aliisque argumentis cognatis, studiose annotans, ab A. 1573. ad 1589. ab ipso perductum, & deinde aliquantisper a Nicolao filio continuatum; cujus se *avéxyaφov* possidere Lucoppidanus testatur.

2. MSSa varia Medica, quæ idem Lucoppidanus, cum juvenis esset, in Laur. Heldvaderi, nepotis ejus, Parochi in Fionia Svenoburgensis, Bibliotheca reperit ac evoluit.

NICOLAUS HELDVADERUS, Johannis, Parochi ruralis in tractu Apenradensi Heldowattensis & Eckwattensis, modo laudati, e Metta, Laurentii Dithmari, Antecessoris, gnata, filius, in Parochia hac, cui cognomen suum debuit, cuique avus maternus, parens ac ipse, continuo successionis ordine, per integrum, ab A. 1514., præfuerunt seculum (4.), primam d. 27. Oct. A. 1564. lucem aspexit (5.). Studiorum rudimentis in schola Hatherslebiensi, ab A. 1576., nec multo post in Lüneburgensi a Luca Lossio, deinde autem in Lubecensi, ab A. 1584., ac Rigenii Livoniz (cui M. Henr. Mollerus præerat), ad A. usque 1587., imbutus (6.), biennio sequenti (ab A. 1587. ad 1589.) in Academia transactō Rostochienſi (7.), Parenti, A. 1590. defuncto, in gemino munere sacro, sequenti 1591. successit (8.). Hoc dum fungitur, ipsi etiam Principi suo, Johanni Adolpho, Duci Holsatō-Gottorpiensi, se ac doctrinam suam, ita approbavit, ut sumptus is ad *Chronici*, quod noster moliebatur, *Ducum Slesvicensium* editionem necessarios benigne ipsi promiserit (9.), liberisque ejus successionis in officio paterno spem certam simul fecerit (10.). Veram spes ejus istas ac fortunas omnes Johannis Wouwerii, Hamburgensis, viri de literis ac orbe erudito optime, de ipso autem pessime, meriti, in aulam Gottorpiensem adventus plane subvertit. Ille enim, qui præcipua autoritate inter Principis pollebat ministros, & Synedrui Præses erat Ecclesiastici, ubi Heldvaderum Astrologiz intellexit esse peritum, ab eo, ut Thema sibi Genethliacum erigeret, nec quicquam se eorum, quæ ab astris portenderentur, quamvis sequiora essent, celaret, postulavit. Morem noster ejus gessit voluntati, & artus suæ securus principia, nonnulla Themati inferuit, ob quæ Wouwerius, vitia iis sua notari suspicatus, totus excaudit, odiumque in Autorem Vatinianum verbis hisce prodidit amarulentis: Heldvaderus hat mir meine Nativität gestellet; Ich sol und wil ihm eine wiederumb stellen: der Teufel sol ihn holen (i. e.: *Heldvaderus Thema mihi conscripsit Genethliacum; ego aliud illi condam, non admodum faustum: Dii deaque omnes eum perdent*). Quas minas haud frustraneas fuisse, exeunte eodem, quo hæc contigerant, anno 1609., Heldvaderus est edoctus. Appropinquante enim die Servatoris natali, indicta causa, Wouwerii jussu, sacro deturbatus est officio, domoque violenter ejectus, & Georgio Lundio, homini flagitioso, armisque magis, quam libris, assveto (qui, ipso illo festo, a Scriba præfecturæ, infcio Præposito, in ædem sacram introductus, Ecclesiæ

PPP 2

invire

(1.) in Annot. MSS. ad Abr. Buchholzeri *Chronologiam*. (2.) in der Beschreibung der Stadt Sleswig, lit. I. 1. b. (3.) Exhibet istud Melch. Adamus in *Vitis JCrorum Germaniæ* p. 200. (4.) V. ejus *Relationem Germanicam de remotione sua* p. 7. 8. 9. (5.) V. P. II. *Sylva ipsius Chronologica* p. 174. (6.) Echolis his solius Lüneburgensis, a se frequentatæ, ipsentet, P. II. *Sylva Chronol.* p. 80. 214., mentionem inje- cit. Reliquas, Lüneburgensi omiffa, Pater ejus, in *Diario* MSS., teste Viro admodum reverendo, P. J. Lucoppidano, enumeravit. (7.) teste Patre in eodem *Diario*. (8.) V. ejus *Relat.* cit. p. p. (9.) V. *Ep. Dedic. ad illum, Descriptioni urbis Slesvicensis præfixam*. (10.) V. *Relat. de remos.* p. 2.

invitz obtrudebatur), & hanc, & istud, coactus relinquere. Nollet injuriam, sibi factam, querelis Principi exposuit supplicibus, & in vitz atque doctrinæ suæ examine, jussu illius instituto, innocentiam suam, contra testes, adversus se productos, liquido demonstravit. Quorum præcipuus, Jac. Petrus, ædituus Heldovattensis, qui Pastorem hunc suum, velut nebulonem, mendacem, adulterum, sacrilegum & homicidam, A. 1607., in foro rustico, jam traduxerat, in jus autem idcirco coram Dicalterio Gottorpiensi vocatus, calumniarum poenam fuga M. Dec. evitarat, cum jam, afflicto insultaturus, criminationes istas, Wouwerii in adversarium fretus odio, actione forensi coram judicio Gottorpiensi iterasset aulico, sed probare non potuisset, lata d. 7. Nov. A. 1609. sententia (mihi lecta), criminum horum, lege talionis, reus, ac infamis, est declaratus, virgis a carnifice cæsus, poena relegationis affectus perpetuus, & si in Ducatus unquam reverteretur Cimbricos, capitale jussu expectare supplicium. Heldvaderus tamen, Wouwerio obnitente, supremoqve magistratui potestatem ministros suos, etiam sacri ordinis, pro lubitu dimittendi competere clamitante, recuperare officium tunc non potuit, sed mandatum Ducale tantum, quo rustici stipendia ipsi residua persolvere jubebantur, impetravit. Anno autem 1611., cum Lundius, in locum suum a Wouwerio, intrusus, non illegitimæ solum muneris sacri presentationis, sed homicidii etiam, in isto commissi, convictus, morte hoc piasset, restitutus quidem jussu Principis, præter expectationem, sacro est officio, sed haud diu eodem gavisus. Æs enim Lundii alienum a Wouwerio, contra fas omne, jubebatur confestim dissolvere, & cum tergiversaretur, instinctu ejusdem, a Matthia Simonio, agricola, coram judicio accusabatur pagano. Qui cum falso, Heldvaderum pecuniam, a se Lundio creditam, ab hoc accepisse, contenderet, mendacii a nostro publice est intimulatus, totaqve deinde causa coram Protodicalterio, ad quod idem provocarat, Gottorpiensi cecidit. Quod ubi Wouwerio est nunciatum, totus is in fermento jacens, Heldvaderum a tribunali Politico ad Ecclesiasticum, cujus ipsemet erat Præses, mox evocavit, & ob mendacium rustico objectum, velut criminis læsæ majestatis, in hunc commissi (si credere fas est), reum, lata sententia, munere suo, spreto D. Nic. Jungii, Cancellarii, & Consiliariorum Ducalium, intercessione, denuo privavit. Istam enim iteratæ remotionis causam, cum sibi non alia, quam Principis, dimittendi se potestate gaudens, voluntas, fuisset indicata, A. 1619. Christiano IV., Regi Danicæ, de ista cum Friderico IV., Duce Holstæ-Gottorpiensi, Walsbüllæ, d. 15. Aug., colloqui haud gravato, hujus jussu, a judicii Assessores, ex Actis forentibus, d. 28. Sept., per literas, Cancellariæ sigillo munitas, esse detectam, nollet, in scheda quadam ἀπογρᾶφῃ, perhibet. Ita Astrologus infelix, qui, Wouwerio infortunium prædicens, grande sibi meipsum conciliavit, M. Dec. A. 1611., libris suis denuo, in super habita Auditorum, testimonium doctrinæ vitzque ἀντιλήψῃ ei perhibendum, apud Principem intercessione, est ejectus, & his Georg. Boethius quidam, in ejus locum vicissim obtrusus. Exul ille, cum alia Wouwerii, aliquot post latam sententiam mensibus A. 1612. extincti, injurias ulciscendi ratio haud superesset, narrationem geminæ suæ per illum (in Epistola etiam Sylvæ Chronologicæ Dedicatoria A. 1623., acerbè, suppresso licet nomine, traductum) remotionis vernaculam, conviciis in eum scatentem, juris fecit publici, e qua, sicut & Danica, huic gemina, *Prognostici in Annum 1616. Astrologici præfationi ad Stenonem Braheum* inserta, & schedis quibusdam ἀντιδόχοις, quæ hætenus de eadem narravimus, sunt deprompta. Quorum si quis Wouweriani nominis cultorum fidem in dubium velit vocare, & Heldvaderi nimium vindictæ studium, aliarumqve remotionis causarum, ac, has inter, incuriæ, qua templum Heldovattense, columbas, in turri ejus nidulantes, fumo persequens, incendiis a Parochiæ suæ hodiernum perhibetur incolis, callidam objicere dissimulationem, per me id illi esto integrum. Nec enim diffiteor, ex quo publici, qui etiamnum circumfertur, de nimia vitz nostri licentia, in ordinis Ecclesiastici hominibus vix toleranda, sumaris, a Viro Clarissimo, Trogillo Arnkeliio (injustitiam tamen Wouwerianæ illius persecutionis simul agnoscente), mihi factum est indicium, fidem relationum istarum dubiam mihi, in nonnullis, videri cepisse atque suspectam. A sacro ille munere, ob πολιπραγμοσύνην ἀπομανηϊκὴν, aliasque forte causas, iterato sortis adversæ deturbatus insultu, relicta Chersoneso Cimbrica, Svenoburgum Fioniz migravit, & cum ingenio esset faceto, πολήμιος atque versatili, brevi favorem sibi conciliavit & gratiam non Magnatum solum regni Danici, sed & Regis ipsius, Christiani IV., qui Svenoburgo Hafniæ, Anno circiter 1616., evocatum, Astrologi sui & Calendariographi titulo, stipendioqve, donavit, annuæ Dignitate hac ad annum usque ætatis gavisus est septuagesimum, ætæque Christianæ 1634., quo Hafniæ d. 23. Aug. vivis excessit (1.), inque Coemiterio Nicolaitano, prope uxorem, Gertrudem Georgii, Slesvicensem (A. 1591. ductam, ac A. 1631., æt. 55., mortuam), est sepultus. Tres ex hac, in 40. annorum conjugio, filias, totidemqve filios, sustulit. E quibus Laurentius, Præpositus ac Pastor Svenoburgi in Fionia Nicolaitanus, d. 28. Mart. A. C. 1677., æt. 78., & officii 52., defunctus, pater fuit Nicolai, nobilitate & Silbersteinii cognomine a Friderico III., Danicæ Rege, donati, sed in Norwegia, nulla prole relicta, extincti. Arma nostri gentilitia, quibus frontem sui *Historiarum sacrarum* exornavit *Enkolpodii*, in spatia tria, novem decorata stellulis, distinguuntur, duosque sistunt canes latrantes, & anchoram ore suo mordicus prensantes, sermo cinctam rutaceo, cum hoc, quod ipse adjecit, disticho:

Ecce canes vigili latratu quolibet urgent:

Ergo tuum, quæso, Zoile, siste gradum.

Symbolis delectatus est duobus, Latino altero, altero Germanico, in calce *Morsus Diaboli* ab ipso exhibitis, & in albo etiam mihi lectis Morsiano. Sunt autem illa sequentia:

Optima sub tristis concepta dolore voluptas:

Rider dum, Satanas si quando irascitur atrox.

Grisch auf in Anlaß, und lache, wenn der Teuffel zornig ist.

Singulari inclaruit peritia, non Astrologiæ solum, a parente hausta, cui & infortunium suum in patria, & fortunam inter Danos, debuit, sed historiæ etiam rerum patriarum, sive Cimbricarum. Quarum Chronico, quod molitus est, majori licet careamus, suo tamen pretio æstimari etiam merentur observationes illæ προεραδικαί, quas, multa ἀξιωματικῶς, aliisque omissa, exhibentes, *Sylvæ circuli Baltici* inferuit *Chronologicæ*. In quibus, ut obiter hoc moneamus, uti de Pontificia religione, ejusque affectis, benignius Lutheranis aliis passim judicat (2.), Reformatis longe est infensior, eam forte ob causam, quod, hujus sectæ in aula Gottorpiensi Doctores exautorationem suam duplicem, cum Wouwerio, promovisse, sibi persvaderet.

Historiam vitz propriæ, quam ab ipso met esse conscriptam, & ἀντιδόχον a posteris Svenoburgi in Fionia asservari, a Petro Jani Lucoppidano, Thorlingæ, insulæ Danicæ, Pastore, sum edoctus, videre hætenus non licuit. Quæ hic sistitur, e Relationibus ejus de gemina suæ remotione, scriptisque aliis, ac amicis M. Trogilli Arnkeli, Præpositi Apenrædensis, Lucoppidaniqve doctissimi, modo laudati, symbolis, est congesta.

Confer de illo Clandii Lyschandri *Catalogum MS. scriptorum Danicorum*, lit. N., Willichii Westhovii *Partem II. Poematum*

(1.) V. Pet. Resenii *Indicem III. Catalogi Bibliothecæ suæ*, & Henn. Wittenii *T. II. Diar. Biograph. Sec. XVII. p. 43.* (2.) *Præfationem partium Pontificiarum studio sapientius adductum videri*, Henr. Muhlii suam, in *Or. de Henrico Zuphianensi*, inter *Dissertationes Historico-Theologicas* edita, p. 434. est conquestrus.

Poematum p. 134. 135., Alb. Bartholini *Tr. de Scriptoribus Danis* p. 104. 105., meaque ad illum *Hypomnemata* p. 340., Henn. Wittenii *T. II. Diar. Biogr. Sec. XVII.* p. 43., Wilh. Ern. Tenzelii *Dialogos menstruos*, *M. Jan. A. 1692.*, p. 63., ac, quam is (Wouwerium aulæ Holsatæ-Gottorpiensis fuisse Protecclesiasten falio tradens) secutus est, *Isagogen meam ad historiam Chersonesi Cimbricæ*, P. I., c. 7., §. 6., p. 122. 123. 124., & P. III., c. 4., §. 1., p. 348.

ELOGIA.

Claud. Lyschandro (*I. c.*) *Vir audit eruditione & morum suavitate clarissimus, in habendis ad populum declamationibus elegans, in rebus Mathematicis solers & industrius, & in antiquitatibus indagandis laboriosus & felix.*

Henr. Paschasio, Med. D. & Practico Hafniensi, (*in Carmine, Encolpodio ejus præfixo*),

Admirandus homo, cæli terreque peritus.

Willichio Westhovia (*in Carmine ad illum I. c.*) & Joh. Sebalst. Mitternachtio (*in Dissertt. ad Job. XXI. 22.*, p. 408.) *Mathematicus insignis.*

Matth. Zubero, in Epigrammate, *Sylvæ Chronol.* adjecto, plus justo ei, veritate invita, assentato, *primus in Holsatæ, fortassis & ultimus, ora Mathematicus.*

SCRIPTA (*) EDITA.

I. LATINA.

Amphitheatrum fidei Catholicæ & ceremoniarum Ecclesiæ Jesu Christi Hamburgi 1622. in 8. Germanice etiam (uti suo mox loco indicabitur) prodit.

Enigma sincere inventum anni melioris spei 1645. in 4. (*V. Catal. Bibl. Resen. p. 278.*)

II. GERMANICA.

Conciliatio Calendarii veteris ac recentis Astronomica. Slesvigæ 1597. in 4.

Tractat von den VII. Wunderwerken der Welt. A. 1598. in 4. (*Catal.*)

Kurze und einfältige Beschreibung der alten Stadt Sleswig, in Cimbrica Chersoneso gelegen, nebst kurzer Succession der Herzogen und Bischöffe zu Sleswig; aus allerhand Documenten zusammengefasst. Slesvigæ 1603. in 4. Recusa, juxta Catalogos nonnullos, ibidem A. 1615. & 1673. in 8.

Relation, warumb, aus was Ursachen, und welcher gestalt, Joh. von Wourvern, Holsteinischer Kirchen-Præfident, ihn aus seinem Pfardienste unschuldiger weise abgedrungen. Sine mentione loci ac anni in 4. (1 ½ pl.)

Kurze Relation, was sich bey der Fürstl. Lehnempfangniß zu Eoldingen, d. 2. Dec. A. 1616., zugetragen, &c. Slesvigæ 1616. in 4. De hac scheda quaternionis unici V. P. I. *Isag.* *Cimbr.*, c. 8., §. 5., p. 141.

Amphitheatrum fidei Catholicæ & ceremoniarum Ecclesiæ Jesu Christi; das ist: Herlicher Schaulplan der H. Christlichen, Apostolischen und Catholischen Kirchen, zu allen Zeiten; darneben die Zeit, Statt, Weise und Maß, wann, wo, wie, von wem, und warumb, dero Gotteshäuser, Kirchen und Klöster, bey den Christen, aufgerichtet und erbauet; Darnach die Ankunft und Stiftung aller Ceremonien und Kirchen-Agenden, auch Titul und Aempter der hochwürdigsten Priesterchaft; zuletzt vom Unterscheid der Lehre und Streit-Puncten der Lutheraner, Calvinisten und Papisten; in Frag und Antwort gestellt. Hamburgi 1622. in 8. (*De Latina ejus editione jam est dictum.*)

Sylvæ Chronologica Circuli Balthici; das ist: Historischer Wald und Umbtreiß des Balthischen Meeres, oder der Ostsee, in II. Theile unterschieden: In deren erstem, neben Beschreibung der umb die Ostsee gelegenen Länder und Oerter, und den vornehmsten in Dennemarc und Holstein befindlichen Grabschriften, die ordentliche Succession aller Könige in Dennemarc, und Herzogen zu Holstein, biß auf K. Christ. IV., und Herz. Frid. III. Gottorffischer Linie, richtig an den Tag gegeben; Im Andern aber die denckwürdigsten Geschichte, so sich in Dennemarc, Norwegen, Schweden, Liefland, Ehurland, Preussen, Pommern, Mecklenburg, Holstein, Sleswig, und dero anstossenden Ländern, Städten und Oertern, von A. C. 1500. biß 1623., zugetragen, beschriben sind. Hamburgi 1624. & 1625. in 4. (*Editio Hamburgensis Ann. 1623. in fol., a Mich. Hertzio, P. IV. Biblioth. Germ. lit. P. 4. a, allegata, haud dubie est chimærica.*) De libri hujus, (sub vitæ Autoris finem a nobis jam commendati) in Germania superiori raritate conqueritur Vitus Ludov. Seckendorffius, in *Comm. de Lutherismo*, Lib. I., Sect. 17., §. 149., p. 269.

Beschreibung aller Könige in Dennemarc. Hamb. 1641. in fol. (*Catal.*)

Tractat von der seligen Sterbekunst. in 8. (Hic, mihi non visus, in sola *Bibliotheca Libb. Theol. Germ.*, a Protestantibus editorum, *Enderiana*, p. 82., citatur. An ei debeatur, dubito.)

III. DANICA.

Prognostica Astrologica in annos singulos, Danice, ab A. 1590. ad emortualem 1634., Ripis (*teste Lyschandro*) ac Hafniæ edita in 4., pleraque etiam in linguam translata Germanicam.

Coronula Rosæ mortuorum omnium, pœnitentiumque peccatorum, ad Petronellam Guldensferniam, Jac. Rosenkrantzii conjugem. Hafniæ 1616. in 4.

Calendariographia sacra, in qua 1. Calendarium vitæ Jesu Christi, e IV. Evangelistis; 2. Vitæ Johannis Baptistæ & Apostolorum; 3. Narratio de Evangelii per orbem universum annunciatione; 4. Calendarium martyria sanctorum, quorum nomina in fastis comparent, enarrans; exhibentur. Hafniæ 1618. in 4.

Tr. Astrologicus de Cometa A. 1618. viso. Hafniæ 1618. in 4.

Liber novus Formularum (*Nye Formular-Boeg*), vocum glossarumque Juridicarum, Latinarum, Germanicarum ac Jutarum, sensum atque usum commonstrans. Hafniæ 1624. 1632. (*teste Alb. Bartholino I. c.*) & 1650. in 8.

Trifolium Theologicum de fide & doctrina Pontificio-Jesuitica, Lutheranæ Evangelicæ & Zwinglio-Calvinianæ. Accedunt Pontificum errores, Lutherique strigilis (*Pavens Sauter oc Lutheri Stratteborst*). Hafniæ 1626. in 8.

Morsus Diaboli, sive Veritas amara de Judæ Ischariotis, Christi proditoris, sodalitate. Hafn. 1629. in 8. Lingva etiam Svecica, in quam a Nicol. Krookio est translatus, Gothoburgi A. 1674. in 8. (*teste Catalogo Biblioth. Resen. p. 382.*), prodit. Scriptum est bipartitum, Parte I. calumniatores, adulatores, aliosque homines subdolos ac bilingves, vivis adumbrans coloribus, Ilda autem rationem eos cavendi, ac patientia superandi, ostendens.

XV. Meditationes in historiam vitæ passionis ac mortis Christi. Hafniæ 1629. (*V. Pref. Prognostici A. 1630.*)

Onomasticon Etymologicum de nominum propriorum, virilium ac muliebrum, originibus. Hafniæ 1630. in 8.

Tract. Physico-Theologicus de Terræ motu, in regnis Borealibus d. 29. Febr. A. 1632. observato. Hafniæ 1632. in 4.

Historiarum sacrarum Encolpodion, Vitas Christi, Apostolorum, Confessorum & Martyrum, annorum, mensium dierumque, ordine digestas, ac doctrinæ Christianæ per orbem universum annunciatæ, Regni Danici ad eam conversi, Danicorumque Episcopatum, historiam, exhibens. Hafniæ 1634. in 4. Liber hic (cui Will. Westhovii, Henr. Paschasii,

(*) Conferri potest Index, in quo ipsemet scripta sua pleraque, edita ac inedita, breviter enumeravit, Danicus, *præfationi Prognostici in A. 1630. Asthologici* insertus.

chali, aliorumque, Elogia præfixa sunt metrica), si non idem plane est, in eodem certe argumento occupatur, cum *Calendariographia sacra*, supra memorata.

Armamentarium Davidicum, arma suppeditans, quibus, absque peccato, adversus hostes ac persecutores uti quis potest. Hafniz A. 1641. in 8. (V. *Catal. Biblioth. Resen. p. 293.*)

Elucidarius Evangelicus, Evangeliorum totius anni Dominicalium ac festalium singulorum historiarum annos, menses ac dies, ordinisque eorum causam, exponens, quem editum a se esse ipse, in *præf. Prognostici in A. 1630. Astrologici*, testatur.

Paranymphus nuptialis, sive Liber de Societate conjugali, Hafniz, apud Salom. Sartorium, teste eadem *præfatione*, excusit.

INEDITA.

Chronicon magnum Slesvigo-Holsaticum, a temporibus æra Christiana prioribus, Germanice, ad A. C. 1624., perductum, quod se propediem in *fol.* esse editurum, A. 1624., in *Ep. Dedic. & Epilogo Sylve Chronol.*, & A. 1630., in *præf. Prognostici*, est pollicitus, hæredesque ejus Svenoburgi in Fionia MStum olim, teste Cl. Lucoppidano, asserunt, sed perire sua passi sunt incuria. A quo diversum haud esse credo Chronicon magnum Ducum Slesvicensium, cujus editioni sumptus necessarios a Johanne Adolpho, Duce Holsato-Gottorpiensi, esse promissos, ipsemet, anno jam 1603., in *Ep. Dedic.* ad illum, *Descriptioni Slesvigæ* præmissa, retulit. Confer *P. I. Isagoges nostræ ad Hist. Cimbr.*, c. 7., §. 24., p. 133.

Cantiones Germanicæ, e Psalmis concinnatæ Davidicis, modisque cantionum Germaniz profanarum usitatorum Musicis accommodatæ.

Sacra Eleusinia, seu Liber Danicus de Ceremoniis, in Ecclesiis Aug. Conf. receptarum, origine ac usu.

Stella navigantium, sacris illorum exercitiis Danice accommodata. (MStum hoc, duoque præcedentia, prælo A. 1630. jam fuisse matura, in *præf. Prognostici anni illius*, ipse testatur.)

Joh. Heldvaderi, parentis, Aeromantica Astrologia, ab A. 1573. ad 1589. perducta, & a nostro deinceps aliquamdiu continuata; de qua, sub Parentis allata nomine possunt relegi.

HERMANNUS HELMIUS, Dithmarsus, J. U. Licentiatus titulum Witebergæ A. 1653. adeptus, V. Gotfr. Svedi *Acad. Witeb.*, lit. Ggg. 2. b., & And. Sennerti *L. I. Athen. Witeb.* p. 106.

Disp. de Bello, Præfide Mich. Wendelero, Phil. Pract. Prof. Witebergæ 1649. in 4.

Disp. de Jure pangendi Fœdera, Præfide eodem. Witeb. 1650. in 4.

Disp. Jurid. Inaug. de Commercio navalium jure singulari, Præfide D. Augustino Strauchio. Witeb. 1652. in 4.

Disp. de Moneta, ab ipso Præfide proposita. Witeb. 1654. in 4.

JOHANNES HELMIUS Senior, Brunsbütteliz, Dithmarsiz australis vicô, d. 7. Nov. A. 1599., natus, patrem habuit cognominem, matrem vero Margaretam, Petri Tetenii, Parochi in Eiderstadia Witzwortensis, filiam. Jactis intra lares patrios studiorum fundamentis, Juridici sibi scientiam Gryphiswaldiz, Rostochii, ac Jenæ, paravit, titulumque Licentiatus ejusdem illic A. 1627., Brabevta Valent. Riemero, obtinuit. A. seqv. 1628. Joh. Friderici, Archiepiscopi Bremensis, factus est Consiliarius, & postquam Friderico III., hujus successori, in eadem statione, inservierat lustris compluribus, ab illo, ad regnum Danicæ evecto, A. 1649. Cancellariæ suæ Slesvigo-Holsaticæ Senatoribus adscriptus, hujusque Procancellarius A. 1661., Cancellarius autem A. 1665., post obitum Theod. Reinkingii, designatus. Vivis Cato hic Cimbricus, d. 6. Jun. A. 1678., Glückstadii, senex fere octuagenarius, excessit, cum tres conjuges, Margaretam Düppeliam, Annam Catharinam Gronoviam (Davidis, J. U. D. & Syndici Bremensis, filiam), ac Adelheidem Catharinam Kelleriam, duxisset, atque ex illarum secunda liberos quinque, & hos inter, Fridericum, J. U. D. Cancellariæque regiz Glückstadiensis Consiliarium, sexennio ante se extinctum, sustulisset. Symboli loco verba usurpavit Paulina L. Tim. VI. 6.: "Εστὶ πορτοῦ μύγας ἡ εὐσεβεία μὲν αὐτοκρατείας. V. de illo M. Nicol. Nothelferi, Ecclesiastiz Glückstadiensis, Parentationem vernaculam, Glückstadii A. 1678. editam, Ordinis Juridici Jenensis Testimonium, quo discendentem A. 1627. instruxit, Biographico-Encomiastico, typis idem excusum, Casp. Dancwerthii *P. I. Chorograph. Cimbr.*, c. 2., p. 6., & D. G. Morhofii Epicedium ei scriptum, ac in *Operibus Poeticis, Lib. II. Manium*, p. 514. 515., recusum. E quo hos in laudem ejus addimus Hendecasyllabos:

Vixit Helmius, ille juris Atlas,
Qui firmo stetit usque & usque iato,
Nunquam flexanimo reclinis auro:
Vixit Helmius ille, qui Catonem
Exprescit stabili Numamque vultu,
Nunquam jus scelere dedisse visus.

Vixit Helmius, Helmius suorum
Exemplum speculumque posterorum;
Cujus ipsa sonabat ore virtus,
Ipso pectore consecrata virtus;
Quo non castius ipsa sanctiusque
Falli nescia jus Themis locuta est.

Disp. Jurid. de Intercessionibus mulierum, Præfide D. Ant. Woltreichio, Dicast. Megap. Advocato. Rostochii 162. in 4.

Disp. Inaug. de Protopraxia Creditorum, Præfide D. Dominico Arumzo. Jenæ 1627. in 4.

JOHANNES HELMIUS Junior, Senioris, modo laudati, filius, J. U. Cand., Parisiis A. C. circiter 1669., & ætatis 28., defunctus. V. Caj. Arndii *Sermonem funebrem in fratris ejus, D. Frid. Helmi, exequiis habitum*, p. 52.

Disp. de præjudiciali Pacto remissorio majoris partis Creditorum, Præfide D. Wolfig. Ad. Lauterbachio. Tubingæ 1667. in 4. Recusa ibidem *Volumine I. Disput. Juridicarum, Præfide Lauterbachio habitatum*, sine anni mentione in 4. publicato.

HELMOLDUS, qui Scriptoribus Cimbriz indigenis, quamdiu de patria nihil nobis constat, probabiliter poterit accenferi, S. Vicelini & Geroldi, Episcoporum Aldenburgerensium, discipulus, posterioris, Seculo XII. declinante, in Holfatorum Slavorumque Wagriz nostræ ad sacra Christiana conversione, fidelis σύνεργος, Parochizque ruralis in Wagra Bosovienfis, ad lacum Plönensem, Presbyter, neutiquam vero (uti falso a plurimis est traditum) Canonicus A. C. 1164. (ceu e *Chronici ejus Lib. I. c. 94.* patet) adhuc fuit superstes, & sexennio post, A. 1170., obiisse ab Henr. Bangerto, aliisque, sed conjectura tantum incerta, perhibetur. Historici hujus Chersonesi nostræ eximii atque integerrimi, omniumque ferme cæterorum vetustissimi, *Chronicon Slavorum* (Wagriz præfertur nostræ), Geroldi scriptum hortatu, in libros duos, historiam illorum, civilem pariter atque sacram, a Caroli M. imperio, ad A. usque 1170., pertinentes, divisum, Canonicisque inscriptum Lubecensibus, ab Arnoldo, Abbate Cænobii Lubecensis Johanne Benedictino, in *sex Supplementi derelictorum Helmoldi libris*, ab A. C. 1171. ad A. 1209., ab Anonymo autem Dioceseos Bremensis Presbytero, in *Chronico Holfatie veteri* (per G. G. Leibnitium, *Tomo I. Accessionum Historiarum*,

ricarum, A. 1698. demum publicato), ab A. 1164. ad 1448., est continuatum. Quinque ejus existant Editiones; in quarum duabus prioribus, a Sigism. Schorckelio, Numburgensi, Med. Doctore, Francofurti A. 1555. & 1573. in 4. publicatis, *Lib. I. Supplementi* Arnoldini novem tantum capita priora, in tertia, a Reinero Reineccio, Acad. Juliae Prof. Historico, Francofurti A. 1581. in fol. evulgata, sex quidem ejusdem libri universi, sed quinque tamen ultimis sexti capitibus mutilati, in quarta autem, omnium accuratissima & elegantissima, ab Henr. Bangerto, scholæ Lubecensis Rectore, Lubecæ A. 1659. in 4. curata, Notisqve suis eruditissimis ac variis lectionibus aucta, & quinta, hanc secuta, ac, *Tomo II. Scriptorum de rebus Brunsvicensibus*, Hannoveræ A. 1710. a G. G. Leibnitio publicata, Libri VI. integri, simul prodierunt. Cætera, quæ tum ad Helmoldi ipsius, tum ad Chronicæ, notitiam spectant accuratorem, post Reineccium & Bangertum (in *Prolegomenis*), fuisse, *Parte I. Isagoges ad Hist. Cimbr.*, cap. VI., §. 1-9., p. 70-11., & in *Diatriba de Helmoldo, ejusque Chronico Sclavorum, & hujus continuatoribus atque editoribus, Historico-Critica* peculiari, Lubecæ A. 1702. in 4. edita, aliosque Scriptores etiam, de iisdem consulendos, enumerante, fuisse sum persecutus, ac Tomo hujus operis ultimo auctiora denuo exhibebo.

M. ADAMUS HELMSIUS, (Johannes perperam vocatus a Mart. Lipenio *P. II. Biblioth. Theol.* p. 419.) Lubecæ d. 18. Jul. A. 1579., patre Georgio, matre autem Sophia Mülleria, natus, e scholis patria ac Rigenfi, impetrata a Parente, qui mercaturæ cum destinaverat, studia prosequendi potestate, A. 1601. in Acad. Wittebergensem, & A. 1604. in Rostochiensē, abiit, Magisteriique in hac honores d. 22. Oct. A. 1607., Brabevta Joh. Simonio, Rhetore publico, reportavit. In patriam rediit, A. 1610. Diaconus Jacobæus, A. 1613. vero, d. 26. Aug., Pastor Petrinus, in locum Georg. Stampellii, Superintendentis, est electus, & cum Ordinis simul totius Ecclesiastici, per annos complures, fuisset Senior, rude ob senectutem donatus, paulo post, A. C. 1653., & æt. 74., nocte diem 27. Maji antegressa, exspiravit. Duas habuit conjuges, quarum prior, Sophia, M. Mart. Giambecii, Pastoris Jacobæi, filia, A. 1610. ducta, & A. 1626. defuncta, quatuor mares (& hos inter Georgium, Ecclesiæ in Holsatia Hagiopolitanz, ac Davidem, Lubecensis Jacobææ, ministros), totidemque filias (e quibus Sophia Johanni Nicolai, Pastori Petrino Lubecensi, Anna Justo Tribbechovio, scholæ publicæ Præceptori, Adamiqve Tribbechovii, Theologi Saxo-Gothani percelebris, parenti, Elisabetha M. Erasmo Möllenhofio, ædis Sp. S. Ecclesiæ, nupsit), est enixa. E posteriore, Christina Hagedornia, in locum prioris A. 1627. subrogata, quatuor itidem sustulit liberos, & ex his, Christianam Joach. Wendio, templi Cathedralis Antistiti, ac Dorotheam Joach. Schevio, Præceptori scholæ publicæ, elocavit. V. M. Sebast. Meieri, Rect. Lubec., *Programma de vita ejus funebre*, in G. H. Götzii *Elogiis LXXX. Theol. Germ.*, A. 1709. editis, p. 222-231., recensum, & confer de illo Will. Westhovi *P. II. Poem. f. 51.*, Henr. Bangerti (cui *Vir audit. & S. literarum, & omnis elegantioris doctrinæ, cognitione, non ut vulgus doctorum, instructus*) *Programma memoriæ M. Seb. Meieri sacrum* p. 18., Henn. Wittenii *T. I. Diar. Biograph. Sec. XVII.*, ad A. 1653., & J. H. a Seelen (Epitaphii recitantis epigraphen) *P. I. Arhen. Lubec.* p. 330. 331. 332.

Diff. de Conciliis. (V. Wittenium l. c.)

Ehrendächtniß und Bechpredigt über Fr. Anna Sophia von Fölschersamb, auß Ps. LXXIII. 25. 26. Lubecæ 1639. in 4. (V. Götzium l. c. p. 231.)

Conciones alix funebres, a Wittenio l. c. memoratæ.

Untericht und Trost vor schwanaere und gebährende Frauen, vor 30. und mehr Jahren, von M. Jac. Zadero, Pastore zu Zeit, in 5. Capitula verfasst und außgegeben, nun aber von M. Ad. Helmsio, biß auf 17. Capittel, auß Gottes Worte, und reimen Scribenten, vermehret. Lubecæ 1645. in 8.

MARTHA HELWIGIA, Fridricopoli, Ducatus Slesvicensis oppido, commorata, illic, teste Frid. Breclingio, descripsit, & postea, sub titulo der Augensalbe, edidit ihren Götlichen Glaubenskampf, wieder alle Hölleporten, biß zur frölichen Uebervindung. V. Breclingii *Catalogum testium veritatis* (in Gotfr. Arnoldi *T. IV. Hist. Eccl.*, Sect. III., n. 18.) p. 779.

CHRISTOPHORUS HEMMER, Ripensis, Castani Tonnisoni, sive Antonidis, Flensburgensis, Consulis Ripensis, e Margareta, Christoph. Hemmeri, Consulari itidem Aalborgi dignitate functi, gnata, filius, A. 1664. natus, & a Vitrico, Matthia Wormio, Præside urbis Ripensis regio, educatus, Medicinæ, ab A. 1684., in Academicis Hafniensi ac Lugduno-Batava, & itinere quinque annorum per Belgium, Angliam & Galliam, literario, incubuit, patrizque a Christ. V., Rege Danicæ, A. 1694. designatus Poliater, A. 1695. locum etiam inter ædis ejusdem Cathedralis Canonicos, Doctorisqve titulum (Hafniæ M. Julio sibi collatum), obtinuit. V. D. Oligeri Jacobæi, Prof. Med. Hafn., *Programma de vita ejus, Disp. Inaugurali premiffum.* Obiit A. 1715.

Disp. Med. Inaug. de Spina ventosa. Hafniæ 1695. in 4.

ERICUS HENNINGIUS, Kiloniensis, Johannis, urbis illius, ac quatuor Holsaticarum, Syndici, filius, & in officio hoc, ab A. 1694., Successor, J. U. D. Jenæ d. 7. Nov. A. 1699. creatus. Vixit A. 1699.

Collatio Processus judiciarii provincialis Holsatici cum Processu Juris communis & Saxonici, ad titulum Doctoris obtinendum, Præside D. Nicol. Christoph. Lynckero, proposita. Jenæ 1689. in 4.

FRIDERICUS HENNINGIUS (quem *Fridericum Han Val. Ern. Löfcherus* (1.) & Phil. Jul. Rietmeierus (2.) perperam appellant), templi in civitate Hamburgensi Petri (3.), non autem Cathedralis (in locum illius ab Anonymo Ministrorum Ecclesiæ Hamburgensis nomenclatore male, cum D. Barth. Mollerus tunc ei præfuerit, substitutus), Pastor Pontificius, inter Papatus illic hyperaspistas, sub reformationis Ecclesiasticæ initia, inclaruit. Cui cum incassum sepätrocinari, post disputationem inter partis utriusque Promachos publicam, A. 1528. institutam, & plerosque sacerdotes Pontificios, hac finita, urbe ejectos, cerneret, ipse etiam, cum Bartholdo Mollero, sponte sua eodem anno discessit (4.), & sequente 1529. ædi apud Lüneburgenses Nicolaitanz est præfectus (5.). Illic A. 1530. non ipse solum sacris Ecclesiæ Romano-Catholicæ misit nuncium, sed primus etiam Pastorum omnium in suo ea templo abrogavit, & cum civium applausu, Lutheri docere dogmata, Hymnosqve vernaculos in Latinorum locum substituere, initio aggressus, tandem etiam, Dom. I. Quadrag., plebem Christianam panis pariter atqve calicis Eucharistici fecit participem. In qua sacrorum mutatione Parasfatas mox nactus est Henr. Ottonem, Joh. Lampadium ac Hartwigum Eckenbergium, horumqve ope viam stravit omnium in tota urbe Ecclesiarum reformationi, ad quam paulo post a magistratu Steph. Kempius, Antistes Hamburgensis, eoqve digressq Urb. Regius, ex aula Cellenfi, est evocatus (6.). In Superintenden-

Q99 2

(1.) in den Unschildigen Nachrichten von Theol. Sachen, Dom. 27. A. 1702., p. 636. (2.) P. III. Hist. Eccl. Brunsvic., c. 6., p. 230. (3.) teste Dav. Chytræo, P. I. Chron. Sax. p. 631. (4.) V. Chytræum l. c., & Steph. Kempii *Historiam MS. Reformationis Hamburg.* (5.) V. Nicol. Gryfii *Vitam Joach. Sluceri vernaculam*, ad A. 1520. (6.) V. Dav. Chytræi *P. II. Chron. Saxon.* p. 157. 158. 159., Abr. Sculteti *Dec. II. Annalium Evangelii renovati* p. 321. 322., Casp. Sagittarii *Memorabilia Historia Lüneburgica*, §. 106. 108., Gotfr. Arnoldi *T. II. Hist. Eccl.*, L. 16., c. 7., p. 68., ac H. Hamelm, *Opp. Hist.* p. 900.

tendentis officio, cui Lüneburgi A. 1553., teste Presbyterii *de bonis operibus Confessione*, primo nomen ejus loco exhibente, jam erat adnotus, successit Christoph. Hegendorphino, J. U. Doctori, & ex Syndico Reipublicæ Ordinis sacri, Ambrosii exemplo, Antistiti (1.), istudque, cum ultra duo ei iustia præfuisset, d. 5. Dec. A. 1563. mortuus (2.), M. Joh. Eckenbergio reliquit (3.), in diuturno, quod Ecclesiam Lutheranam Seculo XVI. misere diltraxit, Theologorum molliorum atque rigidiorum dissidio, horum partes secutus, subscriptione sua A. 1557. octo Articulis, Interimistis atque Adiaphoristis oppositos, ac Melanchtoni transmissos, A. 1561. autem, in conventu Lüneburgensi, Anathematismos adversus Philippistas, sive molliores Lutheranos, approbavit, geminamque insuper, de Bonis operibus, contra Georg. Majorem, & de S. Cæna, contra Joh. Calvinum, confessionem, publico Ordinis Ecclesiastici Lüneburgensis, A. 1553. & 1557., conscripsit nomine. Doctrinæ de Bonorum operum ad salutem necessitate jam ante etiam in conventu se opposuerat Lubecensi, ad quem A. 1551., ut controversia, inter Laur. Mærskonium, huic patrocinatum, ceterosque Ecclesiasticas, exorta, componeretur, cum Theologis aliis (uti sub Mærskeni narrabitur nomine), erat evocatus. Lucas Lossius, Scholæ Lüneburgensis Rector, Epitaphium ei scripsit, & in *Epitaphiis Saxoniae inferioris* (4.) exhibuit, Elegiacum, in quo huc commendatur versibus:

*Vir gravis & doctus, multus venerandus ob annos,
Eloquio præstans, judicioque gravis,*

*Candidus & prudens, fastu semotus ab omni,
Pastoris Christi vera & imago, fuit.*

Confer ejusdem *Lüneburgam Saxoniae* p. 44. 45. 48., & J. G. Bertrami *Evangelisches Lüneburg*.

Presbyterii Lüneburgensis Confessio, seu Epistola Responsoria, A. 1553. scripta ad Matth. Flacium & Nicol. Galium, contra Georg. Majoris de Bonorum operum ad salutem necessitate doctrinam, cui ipse (illius haud dubie Autor) primo loco subscripsit: Inserta Conr. Schlüsselburgii *Catalogi Hereticorum Libro VI. de Majoristis*, Francof. A. 1599. in 8. excuso, p. 636-637.

Confessio de S. Cæna, publico Ord. Eccl. Lüneburgensis nomine, A. 1557. ab eo, postulari Joach. Westphali, Past. Hamburg., conscripta, & ab hoc, inter *Confessiones Ministrorum Saxoniae inferioris* de hoc Sacramento (fol. Q. 5. 6. 7.), Magdeburgi A. 1557. in 8. edita.

HENNINGUS HENNINGI, Hufensis, in Academia A. 1641. vixit Regiomontana, & Belgium deinde, Angliam, Galliam, Italiam, Hungariam ac Germaniam, peragravit, lingvarumque præsertim Orientalium eximiam, sibi peritiam in itinere hoc paravit literario (5.). Ex isto A. 1653. in patriam redux, filiorum Friderici, Ducis Holstati, studiis in aula Gottorpiensi, præfuit (6.), & Conrectoris deinde Gymnasii Bordscholmenensis functus est officio. Professionis Lingvarum Orientalium in Acad. novella Kiloniensi, a Christiano Alberto, Friderici filio & successore, suoque discipulo, aliquoties sibi promissæ, spe excidit, illamque Matthiz Wasmuhto, competitori suo, a ministro aulae principe commendato, videns esse collatam, Principum clientes Magnatum aulicorum cultoribus non raro posthaberi, damno suo est edoctus. Bordscholmia tandem Gottorpium remigrasse, & eruditioni eximie vitæ, in quam lapsus est, dissolutæ licentia, obituque infausto, hujus pedissequo, labem aliquam affricasse, perhibetur.

Georg. Matth. Königio, in *Biblioth. Veteri & nova* p. 531., *Vir audit Arabicarum literarum atque rerum callentissimus.*

SCRIPTA EDITA.

Oratio Panegyrica Hebræa, cum adjecto Lessu Chaldaico, Epicedio Syriaco, Voto Arabico & Epitaphio Græco, junctæque singulis versione Latina, in funere Friderici, Ducis Holstati-Gottorpiensis, Tonningæ d. 10. Aug. A. 1659. defuncti, conscripta. Lugd. Bat., typis Joh. Georg. Nisselii, 1660. in 4. maj.

Muhammedanus precans; i. e. Liber precationum Muhammedicarum Arabicus MStus, in illustri Bibliotheca (cui *Ad. Olearius, e Persia redux, eum, cum aliis similibus, intulerat*) Gottorpiana inventus, Latinitate nunc donatus, & Notis (*præcipua doctrina Muhammedanorum capita, aliaque ad eos, sectasque Judæorum & Christianorum, spectantia, exponentibus*) illustratus. Slesvigæ 1666. in 8. *Scriptum doctissimum* vocatur a Sam. Schulteto in *Hodonomia Muhammedana* p. 29., ab Aug. Pfeiffero autem, in *Exercitationibus Biblicis* p. 37., ob textus Hebræi corruptionem in loco Gen. XII. 45. concessam, virgula notatur censoria.

INEDITA, in præfatione Muhammedani precantis promissa.

Alii Precationum Muhammedico-Arabicarum libri, edito longe prolixiores, e Bibliotheca itidem Gottorpiensi, cum versione Latina & Notis, publicandi. *Conf. de his Ep. Dedic. & p. 6. Muham. prec.*

Harmonia IV. Evangelistarum Græca.

Decapla in Genesin, in quibus loca Geneseos difficiliora & dubia, e decem lingvis, Hebræa, Chaldæa, Syriaca, Arabica, Æthiopica, Græca, Latina, Italica, Hispanica & Gallica, ea Methodo explicantur & illustrantur, quam Joh. Vicsarsius, Anglus, in *Decaplis* suis in *Psalms*, est secutus.

JOHANNES HENNINGIUS, Föhrensis, Scholæ Flensburgensis, ab A. 1631., Cantor, & ab A. 1634., Conrector, tandemque Diaconus, in eadem urbe, ab A. 1635., Nicolaitanus, d. 21. Maji A. C. 1645., & æt. 44., defunctus, cui Symbolum hoc fuit familiare: *Jesus Hereditas Fidelium*. V. D. Steph. Klotzii Sermonem, e 2. Reg. XIII. 14., funebrem, in ejus habitum exequiis, ac in *Sertis* hujus *Cupressinis*, *Decade V.*, obvium, & *Schediasma* medium de *Schola Flensburg. historia Germanicum* p. 18.

Homiliæ Saxonicae in Threnos Jeremiz, & alia S. Codicis loca complura, MStz, quas, a B. Parente, Olao Mollero, ejus successore, relictas, asservo.

JOHANNES HENNINGIUS, Kiloniensis, J. U. D. (Rostochii A. 1655. creatus (7.)), Ordinis in Ducatu Holstati Equestri, ac quatuor ejusdem civitatum, jure utentium Lubecensi, hasque inter patriæ præsertim, per quinque lustra, & quod excurrit, Syndicus, Judicii provincialis Slesvigo-Holstati Advocatus, quinque liberorum a conjuge, Anna Margareta, Erici Mauriti Senioris, Procancellarii regii, filia (A. 1663. ducta, & A. 1685. extincta), parens est redditus. A. 1592. ineunte, ob æris alieni, cui dissolvendo impar erat, magnitudinem, Kilonio clam discessit, sed, non multo post reversus, anno circiter 1693. in patria hac sua obiit.

Confer de illo D. G. Morhofii *Programma LXIV. in uxoris ejus exequiis*, p. 821-828., & *Nova Lit. Germ.*, M. O. A. 1709., p. 391.

Discursus

- (1.) V. Chytræum & Scultetum l. c. Sagittarium l. c. 5. 113., & Henr. Meibomium Sen. in *Historia Bardovici, Opusculis Historicis inserta*, p. 250. (2.) testibus Luca Lossio in *Epitaphiis Saxoniae inferioris* p. 45., Joach. Degenero, Past. Hamburg., in *Epist. MS. ad Paulum ab Eitsem*, & H. Hamelmanno l. c. (3.) V. Meibomium & Sagittarium l. c. (4.) p. 46. 47., nec non in *Lüneburga Saxoniae* p. 44. 45. (5.) V. de illo ipsius *Muhammedanus precantem* p. 29., & *Ep. Dedic. Orationis Panegyricæ*. (6.) V. eandem *Ep. Dedic.* (7.) V. *Nova Lit. Lubec.*, M. Jul. A. 1701., p. 249.

Discursus Academicus de Duellis, & eo præcipue, quod detentionis gratia suscipitur, Præfide D. Jac. Mæstertio, Lugd. Bat. 1653. in 4.

Oratiuncula, publico Senatus Kiloniensis nomine, M. Oct. 1665., in Academia inauguratione, habita, & Alex. Jul. Torqvati *Historia Inaugurationis illius*, A. 1666. in fol. excusa, p. 70. 71. 72., inserta.

JOHANNES HENNINGS, Flensburgensis, Nicolai (de quo infra dicetur) filius, Civis in Borussia Regio-montanus, A. 1714. superstes.

Extract über die in seinem Handels-Memorial befindliche Handels-Posten, wie solche, nach dem Italiznischen Stylo, per Debet & Credit, zu journalisiren. Flensburgi A. 1704. in fol. In præfatione promissit Opus ejusdem argumenti majus, sub titulo der Licht- und Flarscheinenden dreymächtigen Comptoir-Lampe proditurum.

JOHANNES FRIDERICUS HENNINGSEN, Slesvicensis.

Oratio Panegyrica in nuptias Friderici, Ducis Holsatæ-Gottorpiensis, cum Hedwige Sophia, Svecorum principe hæreditaria, contractas, d. 6. Jul. A. 1698. in Acad. Lipsiensi dicta. Slesvigz 1698. in fol.

JOHANNES FRIDERICUS HENNINGSEN, Kiloniensis, patris Advocatus, J. U. Doctor in Academia illius Kal. Maji A. 1708. creatus. V. *Nova Lit. Lubec.*, M. Jul. A. 1708., p. 189.

Disp. Inaug. de Mutuo præsumpto, Præfide D. Nicolao Martini. Kilonii 1696. in 4.

NICOLAUS HENNINGSEN, patria, ni fallor, Rendesburgensis, Civis atque mercator urbis Flensburgensis, ab Antonia Bourignonia, in hanc A. 1673. delata, cum hospitio eam aliquamdiu excepisset, ut assecularum sectæ suæ augeret numerum, quod pietati serio studeret, sed in *δογματίζων πνευμάτων* minus exercitatus ab erroribus Magistræ sibi non caveret, brevi temporis spatio permovebatur. Hanc, cum ea Flensburgo aufugisset, Slesvigam postea A. 1675., uxore atque liberis desertis, est secutus, & in domesticorum illius admissus numerum, cum Flensburgi interim in castra Christiani V., Regis Danici, Wismariam obsidentis, ad mercaturam istic exercendam, svasu conjugis, abiisse crederetur. Vixit Slesvigz, in familia Bourignoniz, per menses tantum quatuor, & teste Poireto mox allegando, labores hortenses, aliaque servitia viliora, sponte ac promptissime, præ aliis, sibi deposcens, piarum ex istis meditationum arripuit materiam, & hoc pacto, medios inter labores, mentem ad Deum assidue elevavit. Quadrimestri illo nondum elapso, in febrem incidit continuam, & frustra adhibitis a D. Joh. Svammerdammio, Medico Batavo ejusdem sectæ celeberrimo, in Cimbriam tunc, ad Bourignoniam invensendam, profecto, remediis præstantissimis, die morbi duodecimo Slesvigz A. 1675. expiravit, cum decumbens assidua hymnorum eucharisticorum decantatione suam testatus esset lætitiā, seqve nec de uxore & liberis (quos accersi nolebat), nec de rebus mundanis aliis, sollicitum esse, professus, Mortuum Bourignonia insigni ornabat elogio, seqve duos jam filios, illum nempe & Christianum de Cordt, in cælos ad Deum præmisisse asserbat. Cadaver Slesviga Flensburgum ad viduam est deportatum, & illic, die 4. Novembris, in æde Mariana, non sine pompa exequiarum solenni sermoneque funebri, suo illatum tumulo. Longe fusius, quæ hæcenus narravimus, exposita sunt a Pet. Poireto, sectæ ejusdem doctore, in *Vita Antonie Bourignonie* Gallica, *avvismos* Amstelodami A. 1683. edita, cap. 25., §. 10., p. 389. 390. 391., & c. 28., §. 7., p. 433 - 436.

Wiederlegung der LXXVI. Punkten und vermeinten Trübheiten, die M. Georg. Henr. Burchardus, Prediger am Thron zu Sleswig, in seinen Anmerkungen über J. Antoniz Bourignon Schriften, und insonderheit das Gezeugniß der Wahrheit, wieder dieselbige hat zusammengerafft und ausgegeben: denn auch eine unparteyische Probe derer durch Burchardum verlehren und fälschlich angezogenen Dertter, so wohl aus der H. Schrift, als J. Bourignon ihren Schriften, womit er seine also genandte chrißliche gründliche Anmerkungen über die gemeldete LXXVI. Punkten zu behaupten gemeinet. Inscripta est ipsi Antoniz Bourignoniz, & *ἀντιρρησις*, præfixis tantum literis N. H. B., illius *Lapidis Lydii* contra eandem M. Georg. Henr. Burchardi *Animadversiones* Gallici (*La Pierre de touche*) Versioni Germanicæ, sub titulo des Probiertsteins Amstelodami A. 1676. in 4. publicatæ, Appendicis instar, adjecta. Respondit illi pariter atque *Lapidi* Bourignoniz ipsius *Lydii* Burchardus, in der nothwendigen wiederholten Erzählung dessen, welches mit der bekandten Schwertmerinn, der Antonia Bourignon, in den Landen der Fürstenthümer Sleswig-Holstein, biß hieher vorgegangen, &c., Slesvigz A. 1677. in 8. excusa. In quæ p. 37. 38. factus hic *ἀδισπώτος*, sive Appendix *Lapidis Lydii* Bourignoniani, Henningio haud obscure vindicatur, dum Autor illius esse traditur einer von den Leuten, die Antonia Bourignon zu Flensburg mit ihrer Schwertmerin angestreckt; der, nach der Zeit, das Flensburgische Sodom und die tausend Welten verlassen, wie er schreibt, umb dieselben Frauen zu folgen.

NICOLAUS HENNINGS, Dithmarsus, J. U. D. & Judicii in patria Meldorpiensis Advocatus.

Positiones CV. Inaugurales, ex universa Juris privati prudentia selectæ, Præfide D. Nicolao Martini. Kilonii 1706. in 4.

PETRUS HENNINGS, Meldorpii in Dithmarsia A. 1688. natus, & Medicinæ Doctor A. 1721. Kilonii creatus, ejusdem in patria Practicus. V. Wilh. Huld. Waldschmidii *Programma* de vita illius, Diatribæ sequenti Inaugurali præmissum.

Disp. Inaug. de Fractura Ossium, sine causa violenta externa, Præfide D. Wilh. Huld. Waldschmidio proposita. Kilonii 1721. in 4.

HENRICUS, Monasterii in Wagria Cismariensis Benedictini, Seculo XV. exeunte, Abbas, Albertum Krummendikium, Episcopum Lubecensem, cum cænobium monialium ejusdem Ordinis Benedictini Prezenſe A. 1486. visiteret, est comitatus. Ubi cum Anna Buchwaldia, virginum Antistita, flexis Episcopo genibus exposuisset, laboribus illas cantus nocturni atque diurni assiduus plus justo, supraque vires, esse oneratas, Henricus, ab isto jussus, *Ordinarium*, quem vocant, Cænobii revidit, & pro concessa sibi potestate, plurimis in locis, emendavit, immutavit atque mitigavit, nonnullaque superflua plane expunxit. Quem laborem, in gratiam sui exantlatum cænobii, ipsa Buchwaldia, in narratione de rebus istius inedita, sigillatim tum mutata, tum abrogata, enumerans, fusius deprædicat. Confer P. IV. *Isagoges ad Hist. Cimbr.*, c. 2., §. 14., p. 409.

HENRICUS LUBECENSIS, Ordinis Prædicatorum monachus, incertæ ætatis scriptor.

Quodlibetum ejus MSum in sua Seculo XVI. asservabat Bibliotheca Matthæus Dresslerus, Prof. Lipsiensis, testibus Josia Simlero, in *Epitome Bibliothecæ Contr. Gesneri aucta* p. 279., & Joh. Jac. Frisio, in tertia ejusdem Editione, a se continuata, p. 330. Memoratur etiam illud ab Ant. Possævino, Jesuita, ingrato utriusque compilatore, T. II. *Apparatus sacri* p. 19., sed, ne Hæreticum laudaret, absque possessoris indicio.

HENNINGUS HENRICHS, Lubecensis, Johannis, Secretarii urbani, filius, d. 14. Dec. A. 1616. in lucem editus, Juris, cui in Germaniæ, Belgii ac Galliz, vacaverat Academia, utriusque Licentiatum titulum Gryphiswaldiz A. Mollerii Cimbr. Lit. Tom. I.

1647. adeptus, & cum Praxi ejusdem in patria concivibus inservisset forensi, quatuorqve in conjugio duplici fustulisset liberos, d. 29. Apr. A. C. 1667., ac æt. 51., mortuus. Anagramma in nomen ejus a Georg. Nicol. Erasmi, L. A. *Anagr. Emmeur.*, n. 113., exhibetur.

Disp. de Injuriis & famosis libellis, Præfide Hermannno Hermes, LL. Lic. & Prof. Coloniz 1639. in 4.

Disp. Inaug. de Fidejussoribus, Præfide D. Joach. Volschovio. Gryphiswaldiz 1647. in 4.

M. HENRICUS HENRICI, Hamburgensis, Ecclesiarum Hadeliz Superintendens, Pastorqve simul in eadem Neuenkirchenfis.

Regentenspiegel des Königl. Propheten Davids, oder der Cl. Psalm von Gnade und Recht aufs einfürtigste erkläret: An Christinam, Königin von Schweden. Stadz 1652. in 4.

Der Christlichen Kirchenengel Amptswerk und Leiden, erforderter Treue, Trost, und heiliche Lebensstrone; oder Leids predigt über Nicolaum Freytag, Prediger zu Neuenkirchen, auß Apoc. II. 8. 9. 10. Hamburgi 1653. in 4.

JONAS HENRICHSON, Meldorpio Dithmarsus (qvem Alb. Bartholinus (1.) perperam *Johannem*, *Bibliotheca autem Thuanæ Catalogus* (2.) *Jo. Meldorpium* appellat), boni civis functurus officio, qvz in diuturna peregrinatione Italica expiscatus erat, Pontificiorum adversus regiones septentrionales, & Daniam præsertim, consilia, scripto detexit sequenti.

Relatio de ratione & via regiones Septentrionales ad cultum Romanæ sedis reducendi; item de causis, propter quas Daniæ suspecta esse debeat regnorum Poloniæ & Sveciæ conjunctio. Latine hæc seorsim initio (qvo anno locoqve incertum) prodiit, & recusa deinde est, tum in J. M. *Speculo Consiliorum Hispanicorum*, in qvo Regis Hispaniarum machinationes variæ contra Evangelicos, pro nova Monarchia fundanda, a diversis Autoribus, tanquam in tabella, representantur, Lugd. Bat. A. 1617. in 8. publicato, tum (teste *Bibliotheca Thuanæ Catalogo* p. 100. & 433.) in *Sica Jesuitarum tragica*. Svecica illius versio, jussu Caroli IX., Regis Sveciæ, a Johanne Thomæ Agniviillenti Burzo, Uplando, Secretario illius & Antiquario, concinnata, Holmiz A. 1604. & 1656. in 8. lucem vidit publicam. V. Joh. Schefferi *Sveciam literatam* p. 50.

PETRUS HENRICHS, Civis Hamburgensis, Qvakerorum sectæ addictus, de qvo supra, p. 134. (sub Henr. Dehnii, socii ejus, nomine), narrata possunt relegi.

An idem sit cum Petro Henrichs, Qvakero, qvi, teste Gotfr. Arnoldo (*T. II. Hist. Eccl.*, Lib. 17., c. 20., p. 686. 710.), Amstelodami A. 1674. edidit *Copiam vom Schlusse oder Urtheile des Raths zu Danzig, wieder die Qvaker*, Georg. Foxi etiam Epistolæ ad Senatum & Presbyterium Dantiscanum (sub tit.: *die Christliche Freyheit gerühmt, und die Verfolgung verurtheilt*), ibidem A. 1676. excusæ, annexam, mihi nondum est exploratum.

M. SIMON HENRICI, Kilonii d. 30. Jan. A. 1597., patre cognomine, Senatore, & IV. Civitatum Holsatiarum Syndico, matre vero Anna, Franc. Schröderi, Consulis Kiloniensis, filia, natus, in Academia, qvam A. 1621. addiit, Rostochienti Joh. Affelmanni, Theologi celeberrimi, non domesticus solum fuit, sed & eodem in Museo contubernalis, titulumqve Magistri A. 1625. reportavit. A. seqv. 1626., d. 5. Sept., Scholæ Flensburgensis Rector (sed annuus tantum, uti Acta civitatis testantur publica), in locum Joh. Mohrtii, electus, annoqve 1627., d. 15. Jan., in eam introductus, aliquot saltem illi præfuit mensibus, hisqve elapsis, exercitus Cæsarei metu, in Oesiliam, maris Baltici insulam, fuga delatus subita, Scholæ illic itidem præfecturam, cum munere Ecclesiastico conjunctam extraordinario, obtinuit. Pace Cimbriæ reddita, Flensopolin A. 1630. reversus, Joh. Mohrtio denuo in ædis Nicolaitanæ successit Diaconatu, &, quadriennio hoc tantum functus unico, A. 1634. exeunte vivis excessit. Conf. de illo *Schediasma nostrum de Historia Scholæ Flensburg. Germanicum* p. 13.

Lemmatum, Scemmatum, Pemmatumqve Ethicorum Hexas miscella, Præfide M. Jac. Breigero, Rostochii 1622. in 4.

Oratio de nobilissima consultandi dexteritate. Rostochii 1626. in 4. (*Catal.*)

Civis Christianus, oder Beschreibung eines rechtgläubigen Christen, und wahren Himmelsbürgers, auß dem XV. Psalm, in II. auf Desel A. 1630. gehaltenen Valet-Predigten verfaßet. Rost. 1634. in 12.

MICHAEL HENTSCHELIUS Junior, Lubecensis, Patre A. 1660. d. 21. Jun. natus cognomine, Cænobii Annzi Præceptore, ædis in patria Jacobæ Diaconus d. 24. Jul. A. 1690., ac Pastor deinde d. 30. Sept. A. 1706., electus (V. Jacobi a Mellen *Lubecam Anni 1698. Literatam* p. 6., & *Nova Lit. Lubec.*, M. Dec. A. 1706. p. 375.). Obiit d. 25. Jan. A. 1711.

Plura de eo docebunt Enochii Svantenii, Scholæ Lubec. Rectoris, *Programma de vita illius funebre*, Zach. Stampelli, Subrect., *Memoria ejus Germanica*, Lub. A. 1711. in fol. edita, & Joh. Henr. a Seelen, (Epitaphii etiam recitantis Epigraphen) *Parv. I. Athen. Lubec.* p. 333. 334.

Disp. de Melchisedeco, Præfide D. A. D. Habichthorstio, Rost. in 4.

Disput., qva de Presbyterorum & Clericorum dignitate, ac potestate ordinandi, & hac occasione, de Episcopis, Presbyteris, Chorepiscopis, differitur, Præfide D. Aug. Varenio proposita. Rostochii 1682. in 4.

Diff. de ceremonia Exorcismi. Wit. in 4. Allegatur a Dan. Hartnaccio P. III. des Anweisenden *Bibliothecarii* p. 345., & Seb. Edzardo (*Commentarium præclarum & pereruditum eam vocante*) in *Vindiciis contra D. Joh. Fabricii Defensionem* p. 120. Dubito vero an Autor hujus Disp. sit Hentschelius, si ea, teste *Catalogo* quodam, Witeb. A. 1670. (qvo docennis ille tantum erat) in 4. jam prodiit.

Dreysaches Wort Gottes, zu Jeremia, und allen getreuen Lehrern und Predigern, gesprochen, auß Jer. I. 7. 8., in Drey Predigten vorgestellt. Hamburgi 1683. in 4.

MICHAEL MARTINUS HENTSCHELIUS, Lubecensis, Michaelis, Pastoris Jacobzi, filius, d. 23. Mart. A. 1697. natus, Med. Doctor Jenæ A. 1721. creatus, & phthisi, A. seqv. 1722., d. 20. Jun., in patria extinctus. V. Joh. Henr. a Seelen, Rector Lubec., *Programma de vita illius funebre*.

Disp. de Potu frigido salubri, Præfide D. Joh. Jac. Fickio defensa. Jenæ 1718. in 4.

Disp. Inaug. de Plethora, Præfide D. Joh. Hadr. Slevogtio proposita. Jenæ 1721. in 4.

JOHANNES GEORGIUS HERMANNUS, Plöna Wagrius, Philos. & Med. Doctor, aulzqve Holsatoplönensis, circa A. 1722., Medicus.

Disp. Inaug. de Modo operandi Remediorum Physico-Mechanico, Præfide D. Frid. Hofmanno proposita. Halæ 1718. in 4. Recensum illius exhibet Halensium *Bibliotheca Academica*, Sect. VII., num. 7.

GVLHEL

(1.) In Tr. de Scr. Dan. p. 72. Confer mea ad illum Hypomnemata p. 270. (2.) p. 100.

GVILHELMUS de HERTOOGHE, Hamburgensis, J. U. Licentiatuſ (in Academia A. 1721. creatuſ Je-
nenſi) & in patria Practicuſ, Joh. Alb. Fabricio (1.) teſte, *exquiſita Juris pariter & elegantiorum literarum ſcientia*
commendatiſſimuſ.

Carmen Sapphicuſ ſeculare Latinuſ in Jubilæuſ Gymnaſii Hamburgeniſis, A. 1713. celebratuſ, quod legitur in
Joh. Alb. Fabricii *Jubileo Gymn. Hamb. primo* (Hamburgi A. 1715. in 8. excuſo), p. 93. 94. 95.

Choricii, Scriptoriſ ſeculi VI. Chriſtiani, Oratio funebris in ſummuſ Ducem militarem, Græce, cum illiuſ Verſio-
ne Latina, edita in Joh. Alb. Fabricii *Bibliotheca Græca Volumine VIII., ſive Parte IV. Libri V.* (Hamb. A. 1717. in 4.
impreſſa), cap. 31., p. 263-276.

Diſſ. de Privilegio Præſcriptioniſ centuſ annoruſ Eccleſiæ Romanæ non competente. Jenæ 1720. in 4. (V. J. A.
Fabricii *Vol. III. Biblioth. Lat. p. 220.*)

Specimen Juris Novellaruſ, compendio exhibiti. Hamburgi 1722. in 4. (V. Fabriciuſ loco n. citato.)

JOHANNES BAPTISTA de HERTOOGHE, Hamburgeniſis, J. U. Doctör, in patriæ Templo Cathedrali
Canonicuſ minor, ſimulque, circa A. 1723., Conſiliariuſ Juſtiæ Hoſſato-Gottorpienſiſ.

Diſp. Inaug. de Præſtatione doli, culpæ & caſuſ, in Contractibuſ. Trajecti ad Rhenuſ 1705. in 4. V. *Hamburguſ*
anni 1716. literatuſ p. 20.

THEODORUS PETRUS HERWEG, Hamburgeniſis, natuſ A. 1638., liberoruſ Antonii Ulrici, Ducis
Brunſvic. ab Anno 1667. fuit Præceptor, ædiſ autem D. Magno ſacræ, in civitate Brunſvicenſi, ab A. 1671., Paſtor, d.
16. Sept. A. 1696. defunctuſ. V. Chriſtoph. Jac. Blumii *Braunſchweigſcheſ Prediger Gedächtniſ p. 30.* E Chriſtiana Mag-
dalena, D. Joach. Lutkemanni, Superint. Gvelfpherbytani filia, in conjugio minime pacato, 8. ſuſcepit liberoſ. Vitam
ejuſ D. Chriſt. Lud. Ermſchiuſ in Serm. fun. e 2 Tim. IV. 7. 8. (in den *Leichpredd. p. 95. & ſeqq.* iſtuſque ſecutuſ
P. I. Rethmeieruſ, *P. IV. Hiſt. Eccl. Brunſv. c. 9., p. 690. 691.* ſuſiſ enarrarunt.

Leichpredigt über Georg. Ludov. Rahtgen, Paſt. zu Braunſchweig an S. Magni Kirche, auß Nehem. XIII. 31. Brunſvi-
gæ 1690. in 4. (V. *Blumiuſ l. c.*)

CONRADUS HESSE, Kilonienſiſ, J. U. D. Altorſii A. 1653. creatuſ, & poſt diuturnam cum Cornificio Trol-
lio, Nobili Dano, ſuæ commiſſo fidei, peregrinationem, Cancellariæ aulæque ſuæ Conſiliariuſ a Friderico III. ac Chri-
ſtiano V., Daniæ Regibuſ, adſcriptuſ; Dynaſta Uhrndſholmienſiſ, & Theod. Lentii, Cancellariuſ regii (qui Annam
Catharinam, filiam, ei elocavit), gener. A. 1686. ſuperſteſ.

Diſp. II. ad libroſ Digefforuſ, Præſide D. Henr. Ernſtio deſenſa. Soræ 1646. in 4.

Oratio de Republica Noribergenſi, in promotione Doctorali Altorſii A. 1653. habita. A. 1653. in 4. *Intimiori hæc*
eruditione eſt reſertiffima, judice Joh. Georg. Richtero, Reip. Norib. Conſiliario, in *Viſa parentiſ ſui, Georg. Richteri*
(*Dec. III. Memor. Fictoruſ renov. Henn. Wittenii recuſa*), p. 279.

M. PETRUS HESSELIUS, Hamburgeniſis, Martini, civiſ tenuioriſ, filiſ, d. 15. Dec. A. 1639. natuſ, e
ſchola patria in Academiis A. 1662. migravit, ſupremaque Philoſophiæ laurea Giſſæ A. 1667. reportata Hamburguſ
reduſ, Ptochei ſive Noſodochi ſuburbani Paſtoratuſ, A. 1671. ineunte, obtinuit, ſinem autem vitæ pariter atque per-
ſecutionuſ, a ſuperbiſ quibudam patriæ tolerataruſ Hierophantiſ, febri maligna correptuſ, d. 26. Dec. A. C. 1677.,
& æt. 38., attingit. Poſthumiſ civiuſ (quoruſ plureſ milleniſ ejuſ comitati ſunt exequiæ) Hamburgeniſuſ laudibuſ
etiãmuſ celebratur pietas ejuſ infuſcata, & ſingulariſ in paupereſ (quibuſ nummoſ etiã a peccata confeſſiſ oblatoſ
distribuēbat) benignitaſ, imitatione multoruſ, longe lautioribuſ ibidem ſtationibuſ gaudentiũ Eccleſiaſticis, di-
gniffima. Celebrantur etiã inſigniſ *avdæxia*, qua motuſ, tenuem iſtam in Ptocheo ſunctionem aliis ſplendidiõri-
buſ ac opulentioriſ, quinqvies ſibi oblatis, prætulit, & *Philoponia* atque diligentia in ſtudiis ſacriſ Hiſtoriciſque
aſſidua. Fuſiſ iſtaſ ejuſ virtuteſ deprædicavit ipſiuſ in choro pariter atque thoro ſucceſſor, M. Joh. Mich. Döleruſ,
in Sermone Patentali Biographico prolixo, Hamburgi A. 1678. (in 4.) excuſo, & titulo hoc ſuperbiente allegorico:
Arboretuſ, oder Geiſtlicher Baumgarten, in ſechs unterſchiedlichen Bäumen beſtehend, und, auß dem ſchönen Luſtgarten
deſ Königs Salomons (Prov. X. 17.), in den Baumgarten der Lazarethſ Kirche zu Hamburg, zum immerwährenden Ge-
dächniſſe M. Pet. Heſſelii, Paſtorſ deſſelben, verſeſet. Inferuit iſ huic Indicem ſcriptoruſ noſtri *avæððar* LXII., per-
quam prolixuſ, in quo, paulo poſt a nobiſ iſdem exhibendo, numeruſ illoruſ, quicquid homiliaruſ in ſuggeſtu
recitatuſ erat, luce publica dignuſ, cum multis ordinis ſui hominibuſ, ſtolide judicando, pluſ juſto auxiſſe mihi vi-
detur. Hiſtoria vitæ ejuſ, illi ſubjuncta, a Joh. Alb. Fabricio A. 1711. *Volumini III. Memoriaruſ Hamburgeniſuſ,*
p. 407-429., eſt inſerta. Aliam de eadem Narrationem vernaculam Altonæ A. 1685. in 4., teſto nomine, edidit
Otto Sperlingiuſ junior, J. C. celeberrimuſ, teſte B. Raupachio in *Notiſ ad Commentat. de præſenti rei ſacræ & litera-*
rie in Dania ſtatu p. 80. Hiſtoriam obituſ noſtri, e ſcripto Döleriano, repetiit Auguſtinuſ Eberharduſ in den *Valer-*
Neden der Sterbenden, num. 143.

Symboli loco ipſi fuit Acroſtichon hoc Onomaſticuſ: *Magnam Poſt hac Hereditatem Poſſidebo.*

A Joh. Alb. Fabricio (*P. II. Memor. Hamburg. p. 914.*) ſeduluſ vocatur *antiquitatuſ Hamburgeniſuſ indagator.*
In Societ. Liligera Zefiana der Flüſſende fuit appellatuſ.

SCRIPTA GERMANICA EDITA.

Herzfließender Betrachtungen vom Elbſtrome Erſter Theil; mit Kupfern. Altonæ 1675. in 4. *Meditationeſ haſ (qua-*
rum parteſ aliæ quinqvæ ſuperſunt ineditæ) Theologicæ potiuſ eſſe, quam Phyſicæ aut Hiſtoricæ, P. I. Iſag. ad Hiſt.
Cimbr., c. 2., §. 1., p. 11., jam monui.

Sancta Amatoria, oder Verliebte Gedancken der Jeſuſ-Liebhaber, auß dem Liebesgeſpräche Chriſti und deſ Apoſteliſ
Petri (Joh. XXI. 15. 16. 17.), in fünf Bildelein, vorgeſtellt. Hamburgi 1676. in 8.

SCRIPTA INEDITA ET AFFECTA,

a Dölero l. c. enumerata.

I. LATINA.

Vitæ illuſtriuſ Viroruſ, qui, in S. Bibliiſ, ab Adamo, uſque ad Apoſtoloruſ tempora, commemorantur.

Antiquitateſ ſacræ & profanæ, quotquot erudituſ orbis agnoſcit primariæ, compendiõſe & remiſſive tractatæ.

Chronicon nummarium.

Tr. de Armis veteruſ bellicis.

Aſtronomia ſacra.

Rrr 2

Diſſ.

(1.) *Vol. XII. Biblioth. Græca p. 402.*

Diff. Historica de Conversione gentium, ejusque medius legitimis.
Antiquitates Judaicae.

II. GERMANICA.

- Der Herzfließenden Betrachtungen vom Elbströme Anderer, Dritter, Vierdter, Fünfter und Sechster Theil.
Hamburger Palmbaum, oder Chronica der Stadt Hamburg; Opus, cui Autor, ab A. 1668. ad mortualem 1677., insudavit, *avendofov*, libris editis in *Catalogo Bibliothecae Ott. Sperlingii Junioris* (Altona A. 1674. in 4. id produsse perperam tradente), p. 219., falso annumeratum. De M. Joh. Mich. Döleri Continuatione illius, itidem inedita, fabulam verustam de Hamburgo Anno O. C. 2217. per Gambrevium condito, & a Jove Hammone nomen adepto, recoquente, & e tabula Orichalceae, per hortulanum, qui e terra illam effoderat, decrepitum Hesselio donata, inscriptione ridicule confirmante, *Tomo sequenti*, sub Döleri plura dicentur nomine.
Historia Ecclesiastica Hamburgensis oder Christliche Kirchen-Chronica des Ministerii zu Hamburg.
Evangelischer Magnetstein von den irdischen und vergänglichem zu den Himmlischen und Göttlichen Dingen, auf den jährlichen Evangelis.
Bewährte Herzstärkung vor alle betrübte und angefochtene Kreuzträger.
Reisepostill.
Patriarchen-Postill, auf dem ersten Buche Moses.
Eugen über Eugen deren, die in der Welt glänzen von aussen.
Der einheitliche Berichtstuel, mit Seufzen betrachtet, und mit lebendigen Farben, den heutigen Christen zum Denckmahle, abgemahlet.
Alte Gedächtnisse, auf H. Schrift zusammengetragen, und zur Uebung der wahren Gottseligkeit abgezeichnet.
Das Urtheil der blinden Welt, welches sie fället gerade gegen das Gute, auf Luc. XXIII. 18.
Seelenarbeit, die allen Christen auferlegt ist, bis zum Abend dieser Welt.
Biblischer Lustgarten.
Der Göttliche Sabbath.
Das Contrafait aller falschen Propheten, Keger und irrigen Lehrer.
Der geistliche Thiergarten, auf H. Schrift.
Das Königlich Priesterthum aller gläubigen Kinder Gottes.
Der geistliche Rosenstock des Kreuzes.
Himmlischer Vortschmack.
Die geistliche Kaufmannschaft.
Spiegel der Erkenntnis des höchsten Gottes, der bösen Welt, und unser selbst.
Die reiche Fundgrube des theuren Verdienstes Jesu.
Die geistliche Bürgerwacht in der Stadt Gottes.
Der Hamburger Festhof.
Die heilsame Baukunst eines Gottseligen Wesens, in den Herzen der Menschen.
Das Sündenreich des menschlichen Herzens.
Tägliche Bußglocke, die sich vom Himmel hören läßt.
Seelenpostill.
Der Aufreißer Kotte, Kore, Dathan und Abiram, die annoch im Leben sind, und das H. Predigamt, samt aller wahren Gottseligkeit, aufheben, eigentlich erkläret.
Biblischer Erquickstunden erster Theil.
Die geistliche Ethica und Tugendlehre.
Christi, und aller Christen, Marterwoche, auf dem Calender des Göttlichen Wortes hervorgefuchet.
Civitates Biblicae.
Cosmographia Biblica.
Das geistliche Kornhaus Göttlicher Güte.
Judas-Spiegel, oder die Historie vom Verräther Juda, allen, in welchen er noch lebet und webet, vorgebildet.
Biblisches Geschicht erklärt.
Christianismus agonizans, oder das todtkranke Christenthum, in dieser letzten Zeit.
Geistliche Wasserkunst der heiligen Andacht.
Ueberfluß alles Heils und Trostes im Rahmen Jesu.
Die Politick wahrer Christen.
Das herrliche Rahmenbuch aller Gläubigen, wie sie vom H. Geiste im Worte Gottes ausgezeichnet stehen.
Der sonderbare Lebenslauf Davids.
Das Himmlische Leben.
Das irdische Leben, eigentlich abgerissen.
Biblisches Apothek vor die Kranken.
Das geistliche und weltliche Münzwesen, mit ihren Schaupfenningen, betrachtet und umgegossen.
Der Heiden Blindheit, Historisch besichtigt.
Die geistliche Rarität-Kammer der H. Schrift.
Biblisches Sprichwörter.
Die irdische Weltkugel, mit ihrem ganzen Wesen, abgerissen.
Sonderbare Gedenckzettel, die uns vorgelegt werden in dem Leiden und Kreuzgange Christi, und zu desselben Nachfolge dienen.
Die wolklingende Seelen-Musick, auf Eph. V. 19. und Col. III. 16. beschrieben.
Chronicon admirabile, inprimis quoad res Germaniae, historiarum amatoribus exhibitum.
Astronomia Sacra; das ist: Himmelslauf, mit Sonne, Mond und Sternen, nach H. Schrift ordentlich beschrieben, und mit reichen Lehren abgemessen.
JOHANNES HESSIUS, Lubecensis, 2dis in patris suburbio Laurentianz Ecclesiastes d. 24. Nov. A. 1692., Petrinz autem in urbe ipsa Diaconus d. 3. Aug. A. 1693., & A. 1713. Pastor electus obiit d. 11. Nov. A. 1715. V. Jac. a Mellen *Lubecan A. 1698. literatam p. 6.*, & *Seriem MS. Ecclesiastarum Lubecensium*, J. H. a Seelen *P. I. Athen. Lubec. p. 335. 336.*, ac Enochii Svantenii *Programma funebre*.
Disp. de fluxu Sanguinis & aquae Christi laterali, Praeside D. Abr. Calovio, Witebergz 1679. in 4.

JOACHIMUS

JOACHIMUS HESTERBERG, *Hamburgensis, Theol. Candidatus, Vir, teste Joh. Conr. Danhauero, Præceptore (in præfat. Dissert. ejus), pietatis & eruditionis harmonia insigniter præcellens, qui e S. l. is. fontibus limpidissimis os sacrum proluit cupidissime, in studio Polemico ad bella sacra incaluit flagrantissime, Historiæ quoque Ecclesiæ hæc thesaurum sibi comparavit diligentissime.*

Ecclesiæ Waldensium, orthodoxæ Lutheranz testis & socia, sive Diss. Historico-Theologica de illa, ab ipso conscripta, & Præfide D. Joh. Conr. Danhauero proposita, Argentinz 1659. & 1668. in 4. Reculæ etiam in *Appendice Voluminis Disputationum Theologicarum J. C. Danhaueri, Lipsiæ A. 1707. in 4. excudi.* Commendatur a Danhauero Præfide (cui specimen audit, *passim rosos ungues, & industriam inusitatam, redolens, in præfatione, J. H. Hottingero P. IV. Bibliothecarii quadrupareit, c. 6., p. 448., & Elia Vejehlo (eruditam eam vocante) in Diss. Isagogica in Natalis Alexandri Selele Hist. Eccl. capita, Art. XI., p. 298.* Confer de illa Phil. Jac. Speneri læte Theol. Dedendæ, P. I., cap. 2., Art. I., Sect. 1., p. 328., ubi, eam a se, sub Hesterbergii nomine, esse conscriptam proficitur.

JOHANNES HENRICUS HEUBELIUS, Christiani Augusti, Ducis Holstiz, Episcopique Lubecensis, filiorum, in civitate Hamburgensi, circa A. 1717., Ephorus, Juris A. 1723., Professor in Acad. Kiloniensi, ac Historicus Holstato-Gottorpiensis, designatus, sed paulo post remotus.

Confer de illo J. H. a Seelen P. IV. *Athen. Lubec., c. 16., p. 448. 449., & Memoriam Stadenianam, c. 5., p. 163. 164.,* ubi etiam Societatis Scientiarum Borussicæ Collegis accensetur.

Bibliotheca Germanicæ Historica, seu Scriptorum Rerum Germanicarum omnium Notitia Chronologica & Geographica, in qua eorum Vitæ & scripta, edita, inedita vel perperita, exponuntur, dijudicantur, emendantur: Cui inserta sunt Fragmenta quædam Historici potissimum argumenti, maximam partem vel nunc primum in lucem prolata, vel auctiora, & Diplomatum, chartarum, sigillorum, nummorum, hinc inde dispersorum, vel etiam adhuc latentium, & Antiquitates atque res Germanicas illustrantium, Indices absoluti, una cum Disquisitionibus necessariis. Opus ineditum, Lipsiæ in fol. proditurum, & in Catalogo nundin. Lipsiæ A. 1720. autumn. p. 60. promissum.

Oratio auspicalis de Pedantismo Juridico, in Acad. Kilon. d. 14. Apr. A. 1723. recitata, ob cujus *παρρησία* professio- nem amisisse traditur.

ROBERTUS HEUSER, Bergerdorpiensis, Pastor, circa A. 1683. & 1701., in Eiderstadia, Tetenbüllensis, cujus uxoris Epitaphii in æde cathedrali Hamburgensis epigraphen vernaculam Joh. Alb. Fabricius, in *Auctario Inscriptionum Theod. Anckelmanni Hamburgensium (num. 130., p. 41.)*, recitat.

Jesus natus & datus, seu Meditatio Oratoria de Nativitate Christi, ejus certitudinem & effectum proponens, in Schola Ratzeburgensi A. 1666. recitata. Ratzeburgi 1667. in 4.

FRIDERICUS HEYE, Holstatis, Med. Doctor.

Disp. Inaug. de natura & dolore Dentium, Præfide Herm. Conringio. Helmstadii 1662. in 4.

PETRUS HEYLINGIUS (qui *Holingius* perperam in Grotiana ad illum vocatur Epistola), Lubecensis, probe, uti in *Homonymoscopia* (1.) jam monitum, a Petro Heylino, Burfordiensi Anglo, Th. D., aulæ regiz Ecclesiæ, ac Præbendario & Subdecano Westmonasteriensi, A. C. 1662., & æt. 63., d. 8. Maji, defuncto, Viro de historia regni patrii Ecclesiastica præclare merito (2.), est distingvendus. Patre natus est gemmario Lubecensi, & scholam frequentans publicam, simulque Joh. Feldhusii, Senatoris, privatim instituens liberos, invidendos brevi in literis fecit progressus. E Lyceo patriæ, anno circiter 1627., non in Academiis, uti nostrates solent, Germanicas, sed Parisios, IV. juvenibus præfectus patriciis, discessit, & Hug. Grotium, istic tunc exulem, ita sibi conciliavit, ut, in intimam admixtus familiaritatem, ejus rheda, equis ac famulis, tanquam suis, uteretur. Id quod Joh. Marquardus, Jctus, Civis ejus, & patriæ tandem Consul, quem, Lutetiam delatum, Grotianis comitatus pedisequis, nummisque abundans, ea, quæ loco natos illustri decet, pompa, salutavit, narrare amicis est solitus. E Gallia in Italiam digressus, inde in Melitam trajecit, & cum non ea, quæ antehac, nummorum copia suppetere, vestitu pristino splendido cum viliori, peregrinatoribus familiari religiosis, commutata, pompa omni abstinuit, monachos autem insulæ, homines rudes & indoctos, crebris disputationibus in sui sapiti admirationem, & cum pares ipsi haud essent, ut has intermitteret, se obtestari coegit. Ulterius deinde, ut peritiam linguarum Orientis eximiam, quam doctrinæ Theologicæ solidiori junxerat, in ipso Oriente augeret, Constantinopolin, & hinc in Palæstinam, est profectus, sepulchrumque Dominicum, cum Hieronymo a Dorne, cive suo, illic reperto, devote veneratus. In Egyptum A. 1634. pervenit, ac Memphi (unde ad Grotium d. 28. Aug. dedit literas) diutius commoratus, Coptitas illius Christianos pietate ac modestia brevi ita sibi conciliavit, ut maximi ab iis fieret, tituloque *Muallim*, sive Doctoris Petri, a plerisque ornatus Arabico, libris eorundem, etiam vulgo minus cognitis, facile potiretur. Quibus accurate perlectis, quænam illorum de duabus Christi naturis sit doctrina, Eutychianismi vulgo insinulata, perspexit, & quæ ejus in controversiis sacris erat moderatio, dissensum inter hos atque Europæ Christianos magis in metu sequelez, quam re ipsa, consistere, judicavit (3.). Incidit illic in novum Abyssinorum Patriarcham, a Rege horum, Basilide, qui Alph. Mendezium, Lusitanum, Antecessorem ejus Pontificium, cum Jesuitis suis, regno A. 1632. jusserat excedere, Alexandria, sicut antea moris fuerat, ut veterem in eodem religionem instauraret, evocatum. Huic, ad Abyssinos abituro, eodem A. 1634., comitem se junxit, & in transitu Svaquenz insulæ, cum Mendezio, illic reperto, disputatione congressus publica, dogmata Ecclesiæ Romanæ summa dexteritate impugnavit, Lutherana autem animose defendit, ac singula, quæ dicebantur, adstantibus Arabice est interpretatus. Quæ explicatione cum Mendezius, lingvæ ignarus Arabicæ, ac proinde sermones ejus cum auditoribus colloquii non intelligens, illum abstinere juberet, cordate, se hunc in finem, ut auditores instruantur, disputare, mox rege-
t. Finita disputatione, Mendezius, ad suos conversus Jesuitas, quantum ab Heylingio religioni immineret Pontificis periculum, gemebundus hisce verbis exposuit: *Si Doctor iste in Habessiniam pervenerit, in extremam hæresin illam præcipitabit* (4.). Noster, iras haud moratus adversarii, iter inchoatum continuavit, & ex eunte anno 1634., Germaniarum primus in Habessiniam pervenit. Eo delatus, eloquentia flexanima, cum singulari vitæ conjuncta sanctitate, non solum plurimos incolarum ad suam pertraxit religionem, sed summum etiam favorem meruit Procerum aulicorum, ipsiusque Monarchæ Basilidis, qui juvenum nobilium vacantem institutioni plurimis cumulavit beneficiis, tentorio, aliisque rebus necessariis, donavit (5.), imo, si Joh. Marquardi, Consulis Lubecensis, ad Æthiopis, qui, Lube-

(1.) *Seb. I., c. 4., §. 1., p. 84. 85.* (2.) V. Georgii Vernon *Vitam* illius, Anglice Lond. A. 1682. editam, Thomæ Popeblouatii, hunc allegantis, *Censuram Auctorum*, p. 1009. 1010. 1010., Ant. Woodii *Antiqq. Acad. Oxon.*, Pauli Freheri (*Woodium sequentis*) *Theatrum Eruditum* p. 612. 612. 613., & Henr. Lud. Benthamii (*Epitaphium etiam Westmonasteriense recitantis*) *Engeländischen Kirch- und Schul-Staat*, c. 5., p. 47. 48. (3.) V. Jobi Ludolphi *Lib. 3. Hist. Æthiop.*, c. 8., num. 48., & c. 14., n. 4. ac seqq. (4.) V. Ludolphum *Lib. 3. Hist. Æthiop.*, c. 14., n. 4. 11., & in *Comm. ad Hist. Æthiop.*, L. 1., c. 14., n. 135. (5.) V. Ludolphum *locis* num. 4. citatis.

eam delatus, Dn. Wesselum nostri verbis salutavit, provocantis testimonium, tuto credi potest relationi, cognatam suam ei dedit uxorem. Quamdiu deinde apud Habessinios fuerit superstes, quave fortuna gavisus, & quo tempore mortuus, diversae diversorum narrationes plane reddiderunt incertum. Chowagia Morad, Armenus, Abassinorum ad Gubernatorem in India Batavicum A. 1693. Legatus, in sua de rebus Abassinicis ad hunc relatione, a Ludolpho eodem anno edita (1.), superstitem fuisse nostrum apud Aethiops, tradidit, sub imperio etiam *Jaso Adjam Sagedi*, A. 1680. regno admoti, & cum controversia de duabus Christi naturis inter Theologos gentis indigenas acriter disceptaretur, sententiam orthodoxam nonnullos, ingenti Regis, eandem amplexi, in se favore fretum, docuisse, plures tamen in antiqua Coptitarum & sedis Alexandrinae, de una in Christo natura, perstitisse, Regemque tandem, litium pertusum, moderatioribus silentium injunxisse, rigidiores carcere multasse, Heylingio autem, ut e regno abiret, mandasse, illumque cum voluntati regis obtemperaret, in itinere esse defunctum. Sed merito de narrationis Moradi certitudine Ludolphus dubitat (2.), Petrum diu ante Regis modo dicti tempora vivis excessisse, ab aliis edoctus. Pari incertitudine laborant, quae Joh. Marquardus, de ipso Jesuitarum sublati insidiis, alii autem, vel de morte in Habessinia, vel de Europa, post dimissionem a Basilide Rege impetratam, ab eo, a latronibus Arabibus in itinere trucidato, in cassum repetita, vanis nixi rumoribus, retulerunt (3.). Notitiam vitae ejus partim locis scriptorum Jobi Ludolphi, Consilarii Casarei & Saxonici, jam allegatis, partim vero D. Joh. Marquardi, Consulis Lubecensis, Relationi MStz, Ludolpho transmissa, & ab hoc per literas amicas A. 1692. mihi communicata, debeo. Conferri de eadem possunt Joh. Mich. Vanslebbii, Erfurtenfis, Apostatae, Relatio in Anglia impressa, quam Ludolphus subinde allegat, & in *Comm. ad Lib. 3. Hist. Aeth.*, c. 14., n. 13., mire quidem Heylingium laudare, sed multa simul vana atque falsa tradere, testatur, nec non Excerpta e scriptis Ludolphi, tam Lipsientium, in *Actis Erud.*, M. Aug. A. 1691., p. 373., & M. Jun. A. 1693., p. 282., quam Wilh. Ern. Tenzelii, in *Dialogis mensuris Germanicis*, M. Jul. A. 1691., p. 566., & M. Jun. A. 1693., p. 492. 493., obvia. Ludolphus eum, *Lib. 3. Hist. Aethiop.*, c. 8., n. 48., *Virum salutat ex nostratibus insignem*, & *Lib. 3., c. 14., n. 4., insignem eruditione & probitate juvenem, Augustanae Confessioni addictum, qui Arabice communiter MUALLIM, i. e. Doctor Petrus, vocatus fuerat.*

Epistola ad Hug. Grotium, de Melchitarum & Jacobitarum in Oriente dissidiis, Memphi d. 28. Aug. A. 1634. scripta, & in Jobi Ludolphi *Commentario ad Historiam Aethiopicam*, Francofurti A. 1691. in fol. excuso, *Lib. III., c. 8.*, publicata. V. Tenzelium l. c., M. Jul. A. 1691., p. 154. In Grotii *Epistolarum* Volumine Amstelodamensi (quod eandem exhibere Ludolphus ad me perhibet Epistola) frustra illam quæstivi, duas autem Grotii ad Heylingium responsorias, unam de componendis dissidiis Ecclesiarum Orientalium & Occidentalium intestinis, & religione ritibusque Abyssinorum, Parisiis Kal. Aug. A. 1635. scriptam, num. 444., p. 165. 166., alteram vero de rebus inde Orientalium Ecclesiasticis, d. 11. Apr. A. 1637. exaratam, num. 748., p. 319., inveni.

CHRISTOPHORUS WILLEHADUS HILCKEN, Hamburgensis, J. U. Lic. & in patria Practicus, Judicii quoque simul inferioris, circa A. 1707., Assessor, a Vinea Placcio, Professore Hamburgensi celeberrimo, in testamenti sui Executorum A. 1699. allectus numerum; qui a C. H. E. D., in *Relatione de itinere suo Anglicano & Batavo*, A. 1710. edita, p. 13-20., fuisse laudatur, & A. 1716. etiam XV virorum patriæ fuit Secretarius. Obiit A. 1717.

Disp. Inaug. de Residentibus, eorumque Juribus, Præside D. Pet. Müllero, Jenæ 1690. in 4.

JOHANNES STEPHANUS HILDERMANN, Parochus ruralis, in Wagria, Altencrempensis. Conf. de illo J. H. a Seelen P. I. *Athen. Lubec.* p. 336. 337.

Jesussprüche, welche, nach Anleitung der Sonntäglichen Evangelien, das Erkänntniß Jesu Christi vorstellen, Plönz 1700. in 12.

Die Evangelische Glaubenslehre, aus Sprüchen H. Schrift, nach Anleitung der Fest und Sonntäglichen Evangelien, vorgestellt Lauenburgi 1702. in 12. V. *Nova Lit. Lubec.*, M. Dec. 1702., p. 378.

Die Pflicht der Zuhörer gegen ihre verstorbene Lehrer, in einer Leichenrede über Gottfridum Pohlen, Past. zu Schönewalde, vorgestellt. Lubecæ 1706. in 4. V. N. L. Lubec. A. 1706., p. 376.

Leichpredigt über Joh. Langemake, Past. in Neustadt ed. A. 1712.

Pauli Gewißheit von seinem Glauben und Seligkeit, oder Leichpred. über 2 Tim. I. 12. Lub. 1715. in 4.

JOHANNES CHRISTOPHORUS ab HILLEN, Johannis ab Hillen, Osnabrugensis, J. U. D. & Consilarii Danici atque Saxo-Lauenburgici, ex Elisabetha, Mart. Gerdesii, J. U. D. & Consulis Güstroviensis, gnata, filius, Lubecæ, teste Aug. Varenio (non autem Güstrovii, ceu a Seb. Bacmeistero (4.) perperam est traditum), primam, d. 27. Dec. A. 1620., lucem aspexit. Literis humanioribus, in scholis Güstroviensii, Lubecensi & Osnabrugensi, juris autem utriusque scientia, in Academiis Rostochiensii, Lugduno-Batava, Francqverana & Trajectina, imbutus, hujusque Doctor, post iter in Belgium, Galliam & Germaniam, literarium A. 1650. finitum, Rostochii creatus, ibidem, loco inter Dicafterii provincialis Megapolitani impetrato Advocatus, confedit, & in civitate tandem patria, in quam excurrerat, Lubecensi, M. Aug. A. C. 1665., & æt. 45., vivis excessit. Conjugem habuit Annam Elisabetham Cohtmanniam, Friderici, J. U. Doctoris, filiam, & Ernesti, Antecessorum Academicorum Rostochiensium celeberrimi, neptem, post obitum suum Casp. Thurmanno, Jcto celebri, ac Consilario Saxo-Lauenburgico, secundis A. 1666. sociatam nuptiis. Filiam ex hac suscipit, matri cognominem, Joh. Jac. Döbelio, Med. Doctori & Professori Rostochiensii, elocatum. V. D. Aug. Varenii, Theologi Rostoch., *Programma de vita ejus funebre.*

Disp. de Feudis, Præside D. Bernh. Schotano. Lugd. Bat. 1644. in 4.

Disp. Inaug. ad L. *Sancimus Fin. C. de reb. alien. non alien.*, sive de prohibitione alienationis, Præside D. Nicol. Schützio, Rostochii 1647. in 4.

JOHANNES HILMERS Lubecensis, oppidi Burgensis in Insula Femariensi ab A. 1702. Archidiaconus & Diaconus deinde ab A. 1720. Catharinæ Hamburgensis.

V. de illo *Nova Literaria Lubecensis* M. Majors A. 1704. p. 158. & Joh. Henr. a Seelen P. I. *Athen. Lubec.* p. 337. 338. ac P. IV. c. 13. p. 241.

Die von Gott gewürdigte Lob- & Eel, als die heilsame Reformation Lutheri, in der Keyserlichen freyen Reichs-Stadt Lübeck, im Jahre Christi 1529. einen wunderbaren Anfang genommen, jedoch in folgenden Jahre bertlich hinausgeführt: Nebst Benennung derer Lutherischen Prediger, von der Zeit an, bis auf den heutigen Tag. Lubecæ 1716. in 8. V. de hoc libello Val. Ern. Löscheri unschuldige Theolog. Nachrichten, *Secl. I. A. 1717.*, p. 89. 90.

Femaria Historica, oder Historisches Andencken der Insul Femern; Scriptum *αἰνῶδος*, cujus XXIV. Capitum argumenta a J. H. a Seelen l. c. sigillatim indicantur.

CHRI-

(1) in *Appendice Historiae Aethiopicae, & Commentarii in eam*, Francofurti A. 1691. in fol. excusa, p. 28. (2) in *Notis ad Append. cit.* p. 2032. (3) V. Ludolphum locis num. 4. pag. præc. citatis. (4) in *Syllabo Rostochii promotorum*, in *Nov. Lit. Lubec.*, M. Jul. A. 1701., p. 129.

CHRISTIANUS HILTEBRAND, Civitatis Hamburgensis fidicen.

Auserlesene liebliche Paduanen und Galliarden, mit fünf Stimmen. Pars harum secunda Hamburgi A. 1609. in 4. (*res Catalago Numd. Francof. A. 1609. Vern. p. 21.*) prodit.

DIETERICUS PETRUS HINNERKING, Arithmeticus, circa A. 1700., Hamburgensis, in Societate urbis huius Arithmetica Cumulantis (des Häuffenden) insignitus agnomine. V. *Nova Lit. Lubec.*, M. *Mart. A. 1700.*, p. 92.

Kurzes Probier- und Reperier-Rechenbüchlein, worinn sonderlich die Interesse-Rabatt- und Wechselrechnungen gründlich tractiret werden. Hamb. A. 1708.

CHRISTIANUS HINTSCHIUS, Hamburgensis, Ptochei patriæ (post sacros sermones, in Ergasterio ejusdem, per quadriennium jam habitos), A. 1701. (d. 23. Jun.), Pastor, ac Oppidi deinde in Wagria Plönensis, ab A. 1705., Ecclesiastes, A. 1719. mortuus.

V. *Pet. Ambr. Lehmanni Observationes Anni 1701. Historicas vernaculas*, n. 27., p. 216., *Nova Lit. Lubec.*, M. *Jul. A. 1701.*, p. 213., & *Nova Lit. Germ.*, M. *Mart. A. 1705.*, p. 120.

Das Göttliche Moral- und Sittengesetz, sofern es ist unser Spiegel, Regul und Kiegel, von Christo, nach dem Vten Gebote, im Evangelio des VI. Contages nach Trinit. (Matth. V. 20-26.), schön erklärt, und in einer Predigt, auf dem Hamb. Festhose vorgestellt: Samt einer Apologetischen Vorrede wider die Lasterer derselben. Hamburgi 1704. in 4. V. *Nova Lit. Germ.*, M. *Mart. A. 1704.*, p. 120.

Der geistliche Gnadenhimmel aller gläubigen Kinder Gottes hier auf Erden, worinn sie, nebst anderen himmlischen Heiligen, Gottes seliges Anschauen, zum Vorschein des zukünftigen Freudenhimmels, in gewisser Masse, haben, aus Biblischen Sprüchen betrachtet. Plönz 1710. in 8.

JACOBUS HINTZELMANN, Hamburgensis, J. U. L. & in patria Practicus circa A. 1716.

Disp. de dissonantia Juris Civilis & Hamburgensis, in contractibus, Præside D. Matthia Steinio. Rostochii 1703. in 4. V. *N. L. Lubec.*, M. *Jul. A. 1703.*, p. 146.

Disp. Inaug. de Pretio eminente. Leidz 1704. in 4.

BARTHOLDUS GÜNTHERUS HINTZIUS, Hamburgensis, J. U. Doctor & in patria Practicus, A. 1716. superstes.

Disp. Inaug. de Notium concurrentium antelatione, Giesßz 1710. in 4. V. *Hamburgum anni 1716. literatum* p. 21., & *Matth. Nic. Kortholti in eam Hexastichon Lib. I. Epigramm.* p. 9.

PETRUS ANDREAS HOECKIUS Flensburgensis.

Dissertatio Historica de Confessoribus veritatis in Papatu, ad D. Thomam Clausenium. Witebergæ A. 1721. in 4.

M. ANANIAS HOETENSLEBEN, Parochiz ruralis Steinbeccensis, in præfectura Trittovienfi, Pastor, generum suum Salomonem Petri, legationis in Persiam Holfaticæ antea Ecclesiasten, A. 1639. nactus successorem.

Leichpredigt über Augusta, Herrn Hildebrands von Horn Tochterlein, aus Sap. IV. Hamburgi 1629. in 4.

ANDREAS HOFFMANN, Med. D. & Practicus, circa A. 1704., Hamburgensis.

Disp. Inaug. de Phlebotomia. Halz 1701. in 4. (V. *Lehmanni Hamb. Lit. A. 1704.*, p. 13.)

CHRISTIANUS HOFFMANN, Joachimi Ernesti, Ducis Holfato-Plönensis, Ecclesiastes aulicus.

Rechtgläubiger Evangelischer Fürsten, und aller wahren Kinder Gottes, unsterblicher Ehrentum auf Eden, und unverwelkliche Lebenskrone im Himmel; oder Leichpredigt über Joachimum Ernestum, Herzogen zu Holstein-Plön, aus Rom. XIV. 8. Ratzeburgi 1672. in 4.

JOHANNES ADOLPHUS HOFFMANN, Plönensis Wagrius, Theol. Candidatus, Joh. Millio, Acad. Oxoniensis Theologo, cum in ista viveret, perquam familiaris, a Millio (1.), suppresso licet nomine, *Vir haud vulgaris in literatūra Coptica eruditionis, & incredibilis diligentie, qui edendis, & Latine reddendis, libris N. T. Copticis horas suas lubens infunderet*, teste Christ. Frid. Börnero, diligentie ejus, in describenda Oxonia, e Codicibus Bodlejanis, Versione ista N. T. Coptica, spectatore (2.), est appellatus. In Chersonesum patriam ex Anglia A. 1707. reversus, aliquot, Versionis ejusdem N. T. Copticæ capita, e MSis Bodlejanis descripta, secum attulit, & editioni, translatione Latina notisque illustrandæ, paravit. Vid. Joh. Alb. Fabricii *Lib. IV. Bibliotheca Græca*, P. I., c. 1., p. 192. Conf. *Lib. V.*, P. I., c. 2., p. 320. 321., ubi *Vir vocatur doctissimus*, & Ephremi Homilix, partim Syriacæ, partim Græcæ, e Codd. Oxoniensibus ab eo descriptæ, laudantur.

Thomæ quoque Watsoni Operum sacrorum Partes tertiam & quartam (cum duæ priores Hafniz jam ante, ab alio, ni fallor, interprete, Germanice essent publicatæ), e Lingva Anglica in Teutonicam a se translata, sub hoc Hamburgi A. 1705. in 4. edidit titulo: Thomæ Watsons Uebung der Gottseligkeit, begreifend mehr denn 176. Predigten, theils über alte Artikel der Gotteslehre, theils über den kleinen Catechismus; nebst einer Zugabe unterschiedener anderer Reden; und also seiner Schriften dritter und vierdter Theil, aus dem Englischen verdeutschet.

Observationum Politicarum, sive de Republica, Libri X. Trajecti ad Rhenum 1719. in 8. De eorum methodo atque argumento Lipsiensis (ob *exempla selectissima & dictionem comptam atque elegantem, eos commendantes*) in *Actis Erud.*, T. VII. *Supplem.*, Sect. 10. p. 472., Autores der *Republyk der Geleerden*, M. *Jul. & Aug. A. 1719.* num. 8. & der *Maendelyken Viretsels*, M. *Nov. A. 1719.* num. 2., hosque secuti Halenses, *Parte XCII der neuen Bibliothek* p. 127. 128. 129. & J. G. Krausius in den *neuen Zeitungen von gelehrten Sachen*, num. 75. A. 1719. p. 597. 598. plura docebunt. Versio ejus Germanica prodit Hamburgi 1725. in 8. sub hoc titulo: Politischen Anmerkungen über die wahre und falsche Staatskunst, worin aus den Geschichten aller Zeit bemercket wird, was einem Lande zuträglich oder schädlich sey.

Zwey Bücher von der Zufriedenheit, nach Anleitung der Vernunft und Glaubens-Gründe verfaßt. Hamburgi bis A. 1722. in 8. & tertia editio auctior Hamb. 1725. in 8.

M. Aurelii Antonini, Römischen Keyfers, erbauliche Betrachtungen über sich selbst aus dem Griechischen verteutscht und mit kurzen Anmerkungen und seinem Leben vermehret. Hamburgi 1723. in 8.

Operibus ejus promissis addatur nova Operum Justini Martyris omnium Editio Græco-Latina, textum Stephanianæ exhibitura, & Londini in fol. maj. cum plurimis proditura accessionibus, cujus, hortatu Joh. Ern. Græbii susceptæ, Συναρπαζα jam A. 1715. publicavit peculiarera. De hac, Anglorum invidia hætenus sufflaminata, præter Joh. Gottl. Krautii *Novellas anni 1716. literarias Germanicas Lipsiensis*, num. 2., p. 10. 11., & n. 40. p. 313., Halensium siebende *Nachlese der neuen Bibliothek* p. 643., & Joh. Alb. Fabricii (*Commentarios Hofmanni*, quibus, cum Oxoni versaretur,

tur, Justinum egregie illustravit, prælo paratos, sibi que visos, velut eruditos laudantis) *Bibliotheca Græcæ Vol. IX.*, *ſive Lib. V. P. V.*, c. 38., p. 414., conſuli poſſunt Lipſienſes, in *Actis Erud.*, M. Majo A. 1716., p. 237., verbis illam adumbrantes commendantesque ſequentibus: *Nunc omnium, quæ ſeruntur, Juſtini Martyris Operum editionem pleniffimam pariter & elegantiffimam parat Joh. Adolphus Hofmannus, Germanus, Fragmentis noviter repertis, Notisqve variorum & ſuis, nec non Diſſertationibus de Vita ac martyrio Juſtini, ejusque ſcriptis, variis eorum editionibus, Codicibus MSS., de interpretatione V. T. quæ uſus eſt, deſenſione item contra criminationes malevolorum, amplificandam. Scripta ſingula in Sectiones minores diſtinxit, argumentis inſtruxit, ordine chronologico diſpoſuit, verſionemque quadringentis amplius locis emendavit.*

Inedita ab Hofmanno adhuc aſſervantur:

1. Verſio Germanica Librorum Ciceronis de Officiis.
2. Comm. in Epift. ad Romanos.

3. 180. theils eigene, theils überſetzte moralifche Poefien in 4. Büchern. 1. von Gott und der Weiſheit. 2. von der Welt und ihrer Thorheit. 3. von dem Menſchen. 4. von der Selbfterkenntnis auch vom Guten und Böſen.

GEORGIUS JACOBUS HÖFFTIUS, Hamburgeniſis, J. U. Doct̃or & in patria Practicus, Societatisque Philo-Teutonicæ Hamburgeniſis (der teutſchliebenden Geſellſchaft) Collega. Vixit. A. 1716.

Diſp. de Ceſſione Literarum Cambialium, Præſide D. Melchiore Dethmaro Grollmanno propoſita. Gieſſæ 1711. in 4. Recuſa Lipſiæ A. 1718. in 4. V. Recenſum illius in Halenſium *Bibliotheca Academica anni 1718.*, *ſect. 2.*, p. 77-82., & conſer *Partem XI. der gelehrten Fame* p. 793-794.

Diſp. Inaug. de Virgine ſuprata a ſupratore non dotanda. Gieſſæ 1712. in 4. Matth. Nic. Kortholti in eam Hexaſtichon *Libro I. Epigramm.* p. 9. legitur.

M. JOHANNES HÖGELKE, ab Hamburgeniſibus A. 1541. ædis Georgianæ Eccleſiaſtes, A. 1542. Petrinæ Diaconus, & A. 1548. ejusdem (poſt Joh. Garæum) Paſtor, eſt electus, ac d. 5. Jul., non a Superintendente, Joh. Æpino, (quocum ſimilitates ei intercedebant graviffimæ), ſed ab Henr. Brockio, Conſule, Senatoribus, & templi curatōribus, exemplo hætenus inuſitato, in iſtam introductus. In ſacro de Chriſti ad inferos deſcenſu certamine, quod A. ſeqv. 1549. inter Eccleſiæ Hamburgeniſis exarſit miniſtros, Antagoniſtarum D. Joh. Æpini facile princeps fuit, nec tamen ab officio ſacro (quo Synaſpiſta ipſius, Joh. Garæus, Caſp. Hackrahtius & Tilem. Eppingius, hanc ob cauſam, A. 1551. privabantur) per eum potuit deturbari. Cum cæteris etiam Collegis lites ei ſuere perpetuæ, ad A. usque 1555., quo Senatus illas, Æpino (cui nunquam reconciliatus eſt) jam deſuncto, d. 27. Aug. conſopivit. A. 1557. Presbyterii Hamburgeniſis de Euchariftia conſeſſionem, a D. Paulo ab Eitzen conſcriptam, ſua approbavit ſubſcriptione, & ſequenti 58., Käl. Nov., extinctus, Joh. Cruſſum habuit ſucceſſorem. V. Anonymi *Catalogum MS. Miniſtrorum Eccleſiæ Hamburgeniſis*, & Joh. Alb. Fabricii *P. II. Memor. Hamburg.* p. 862. 864. 913.

Uiblegginge over dat Evangelium van des Könningſchen Amptmanns Gelooven, Joh. IV. Roſtochi 1546. in 8. L. Saxon. (*Catal.*)

ERNESTUS HOHENHOLZ, Vici in Wagria Neomonaſterienſis Archidiaconus.

Chriſtl. Valet. Predigt, bey Hochfürſtlichem Abſchiede Ludovici, Landgrafen von Heſſen, und deſſen Gemahlinn, Mariæ Eliſbethæ, gebührer Herzoginn von Holſtein, auß Tob. X. 11. 12. 13., gehalten. Slesvigz 1651. in 4.

Chriſtl. Troſtpredigt, bey der Leichbegängniß Fr. Magdalenz von Gallern, auß Cant. II. 10. 11. 12. 13. Hamburgi 1667. in 4.

M. JOHANNES ERNESTUS HOHENHOLZ, Gettorpio, pago Sylvz in Ducatu Slesvicenſi Danicz, Cimper.

Diſp. de veris Ideas dividendi diſtingvendique fundamentis. Kilonii 1718. in 4.

Oratio inedita de Anno Veteris Teſtamenti Jubilæo, Kilonii, anno Lutheranorum Jubilæo 1717., M. Nov., recitata. V. *Progr. Jubil. Kilon.*

HIERONYMUS HOHUSEN, Joh. Fil., Hamburgeniſis, J. U. Lic., patriz Senator d. 21. Febr. A. 1621., Prætor autem A. 1624., electus, & d. 10. Aug. A. 1626. deſunctus. V. Ad. Traſſigeri Jun. *Seriem Chronol. Senatus Hamburg.* p. 44.

Diſp. Jurid. de Urbanis ſervitutibus, Præſide D. Phil. Hoffmanno. Heidelbergz 1609. in 4.

M. JOHANNES HOLLÄNDER, Flensburgeniſis, Parochiz Sörupenſis, 3b A. 1667. in Anglia Cimbrica, patriz vicina, Paſtor, Senex eruditus, A. 1724., ætatisque 88., adhuc ſuperſtes.

Theologus erudiſſimus audit J. M. Kraſtio, in *Hiſt. Eccl. Huſenſi* p. 275.

Diſp. Hiſtorico-Philologica de חן נצח, ſeu filia vocis. Hafniz 1666. in 4.

JACOBUS HOLLANDUS STROZZÆUS, Flensburgeniſis (ſilius forte Petri Hollandi Strozzi, Med. Doct̃oris, & ex Archiatro Danico-Holſarico Poliatri Lubecenſis) J. U. Doct̃or.

Positiones Inaugurales de poſſeſſionibus, earumque acq̃virendarum, amittendarum & retinendarum, modis, Baſileæ 1628. in 4.

M. MARTINUS HOLMER, Slesvigz, patre Georgio, Senatore, d. 26. Maji A. 1619. natus, ſumtuque Ducali in Gymnaſio Bordesholmenſi, & deinde, ab A. 1642., in Academia Roſtochienſi (Magiſterii A. 1648. ei largita honores), ſuſtentatus, Civitatis Huſenſis, ab A. 1652. (quo nuptias etiam cum Maria Dorothea, M. Jac. Fabricii Jun., Superintend. Holſarici, filia, celebravit), Archidiaconus, & ab A. 1653. Paſtor, d. 10. Mart. A. C. 1685., & æt. 66., mortuus. V. Hiſtoriam vitæ ejus, *Sermoni* Sim. Rechellii, ſucceſſoris, e Gen. XXXII. 9. 10., *ſunebri vernaculo*, Slesvigz A. 1685. in fol. excuſo, ſubjunctam, ipſius præſationem der Feurpredigt, p. 11., & Joh. Melch. Kraſtii Huſumſche Kirchen-Hiſtorie, Hamburgi A. 1723., in dem Zweyfachen Jubel-Gedächtniſſe, editam, p. 181-203.

Diſp. de Intellectu & voluntate, Præſide M. Joach. Crellio, Rugiano. Roſtochi 1643. in 4.

Leichpredigt über Anna Maria Zimmermanninn, auß Pl. XXXI. 6. Hamb. 1656. in 4.

Feurpredigt, oder Chriſtlicher Bericht von dem, in der Nacht des 27. Apr. A. 1669., zu Huſum entſtandenen erſchrecklichen Donnerwetter, und gefährlichen Feuersbrunſt in der Kirchen, auß Amos VII. 4. 5. 6., den ſolgenden 30. Apr. vorge tragen. Slesvigz 1669. in 4. Accedit præſatio prolixa, Templi Huſenſis hiſtoriam, & miniſtrorum illius, a reformationis tempore, Catalogum, exhibens.

Gezeugniß der Unwahrheit Jungfer Antonettæ Bourignon, ſive Refutatio errorum hujus vernacula, publico Ordinis Eccleſiaſtici Huſenſis A. 1674. ſcripta nomine, & A. 1723. Hamburgi a J. M. Kraſtio, in *Hiſt. Eccl. Huſenſi*, modo citata, p. 507-563., edita.

ADOL.

ADOLPHUS JOHANNES ab HOLSTEIN, Nobilis Holstatis, A. 1649. Witebergam studiorum causa profectus (1.), & A. 1653. in Carpophorum Germaniz Societatem inclutam receptus, *Dilective* (des Geiebten) donatus agnomine (2.), A. 1657. Christiani Augusti, Ducis Holstati - Norburgensis, in Academia Daniz Sorana, præfuit studiis, ac a Friderico III., Daniz Rege, aulæ postea suæ adscriptus est Consiliariis. Uxorem d. 10. Nov. A. 1665. duxit Annam Margaretam, Dionysii a Pudewels, Christiani IV., Regis, Consilarii intimi, ex Catharina Hedwige Alefeldia filiam, d. 14. Aug. A. seqv. 1666. extinctam (3.).

Discurfus Juridico-Politicus de Religione, & summi magistratus circa eam jure & autoritate, ab ipso conscriptus, & Præfide D. Augustino Strauchio propositus. Witebergæ 1652. in 4.

Minervalia Sorana; seu Plausus votivus, honori eloquentiæque augustæ Christiani Augusti, Ducis Holstati, simulacrum Palladis publica Oratione memoriter illustrantis, datus dicatusque Soræ 1657. in fol. Inscriptio est *amæqve* prolixior.

CASPARUS HOLSTENIUS, ædis in civitate Lubecensi Petrinæ Ecclesiastes A. 1600. electus, & Rostochii, Senatu sic volente, ordinationis ritu inauguratus (4.), A. 1638. autem d. 9. Apr. mortuus (5.).

Jubilæus Evangelicus, seu Carmen seculare, in laudem Dei T. O. M., & memoriam Viri divini, Mart. Lutheri. Lubecæ 1617. in 4. Emendatius recusum Hamburgi A. 1618. in 4.

Einfaltige Trostschrift, auß Gottes Worte, einem, wegen schleunigen Abganges guter Freunde, und sonst, betrübten Herzen, bevorab armen verlassenen Witwen und Waisen, ganz tröstlich zu lesen. A. 1594. in 4. (V. Henn. *Grossii Indicem librorum ab A. 1592. ad 1600. editorum, lit. C. 4. a. b.*)

D. Leonh. Hutteri Compendium Theologicum, oder kurzer Begriff der vornehmsten Artickel Christlicher Religion, durch ihn verdeutscht. Lubecæ 1611. in 8.

Wolverdienter Ehrenschild, dem theuren Manne Gottes, D. Mart. Luthero, welcher, durch Göttliche Schickung, das Antichristliche Raub- und Mord-Schloß A. 1517. zu debelliren hat angefangen, und, ganze 29. Jahre, den geistlichen Scheinrieg ritterlich geführt, und A. 1545. triumphirend geendet hat, gegeben von Käyseren, Königen, Chur- und Fürsten, auch vielen hochgelahrten Theologis, so wol Freunden als Feinden; 160. zum Ende des ersten Evangelischen Jubel-Jahres, auß vielen Winkeln hervorgefuchet und gezeigt. Hamburgi 1618. in 4.

M. JOHANNES HOLSTENIUS, Lubecensis, Chirurgi cognominis filius, parente utroque mature amisso, 18. natus annos, Petroque Vincentio, civi suo, studiorum adjunctus moderator, in Acad. Witebergensem (in qua Just. Jonz, J.Cti, fuit convictor, Phil. ppoque Melanchthoni carissimus), ac deinde in Lipsiensem & Rostochiensem, commigravit. In harum ultima A. 1568. Secretarii munus Academicum, & A. 1593. professionem Lingvæ Latinæ, isti adjectam, obtinuit; ac, liberis aliquot (e quibus Elisabetha M. Georg. Dafenio, Mathematicum Professore, A. 1604. a superstite est elocata) ex Helena Cramayeria, uxore, A. 1573. ducta, susceptis, Peripnevmonia tandem pituitosa febrique acuta, d. 14. Jan. A. 1609., est extinctus. V. D. Joh. Ahasveri Ampsingii, Prof. Medici Rostochiensis, *Programma de vita ejus funebre*, in quo *Vir audit bonus, & si quisquam alius, antiquæ virtutis & fidei, ac eruditione virtuteque nulli secundus.*

Edidit, cum Epistola sua ad fautores quosdam Lubecenses Dedicatoria, libellum Autoris alterius (ob tituli, in exemplo, quod vidi, defectum mihi ignoti) de Medicina spirituali Germanicum, A. 1597. in 8.

LUCAS HOLSTENIUS, Hamburgensis, A. 1596. natus, Joh. Huswedelii, V. C., & Collegarum, in schola patria fuit discipulus, simulque, ob paupertatem, Præceptor Pauli Marquardi Slegelii, civis sui, Medicique postea celeberrimi, domesticus. Medicinæ initio animum applicuit, eique, & literis elegantioribus, in Academia, circa A. 1617., Lugduno-Batava, operam impendit, uti sedulam, sic admodum felicem, comiteque deinceps Phil. Cluverio, Geographo inclyto, post regiones Europæ alias jam ante peragratas, Italiam & Siciliam universam, ut locorum singulorum eo accuratius pervestigaret antiquitates, A. 1618. pedes est pervagatus. Inde redux, Leidæ, privigno præfectus Vosbergiano, sua continuavit studia, ad A. usque 1620., quo, muneris in ludo patris Johanneo scholastici repulsam, æterno huic futuram dedecori, sibi autem, non minus quam Catoni Romano, gloriosam, immerito passus, in Bataviam denuo A. 1621., in Angliam A. 1622., & in Galliam A. 1624., discessit. In hujus Metropoli, Lutetia, cum eruditione multiplici ac recondita orbis jam literati provocasset applausum, Bibliothecæ Henrici Memmii, curæ supremæ Præfidis, locupletissimæ, per aliquot annos, præfuit, & mutata deinde religione, sacra Romanæ amplexus Ecclesiæ, inque familiam Franc. Barberini, Cardinalis ac Legati in Gallia Pontificii, Nic. Claud. Fabricii Peirescii, cruditori in Mæcenatus, commendatione, receptus, cum isto Romanam A. 1627. commigravit. Novo huic patrono non a Bibliothecæ solum (cujus augendæ gratia in ultimam A. 1630. excurrit Sarmatiam) cura illic fuit, sed intinx etiam, præ ministris reliquis, admissionis, & consiliorum omnium particeps. Ab eodem Urbano VIII., Pontifici, cognato suo, commendatus, hujus beneficio, post dignitatem Præpoliti ædis in civitate patria Hamburgensi Cathedralis Diplomate sibi peculiari, A. 1628., sed frustra, Collegio Canonicorum Lutheranorum obnitente, collatam, Protonotarii Apostolici titulum, & Basilicæ D. Petri Vaticanæ Canonicatum, reportavit, jussuque ejusdem, ab A. 1639., Congregationi Theologorum, ad conciliationem Ecclesiæ Græcæ, cæterarumque Orientalium, cum Romana tentandam coactæ, interfuit, vel potius, cum Leone Allatio, præfuit, istamque, qua erat animi, in sacris etiam certaminibus, moderatione, mitioribus enixe studuit promovere consiliis. Successor Urbani, Innocentius X., ei, Bibliothecæ Vaticanæ a se præfecto, post disidia inter se & Barberinos auspiciato felici ipsius composita studio, purpuram etiam destinasse, paulo ante obitum, perhibetur Cardinalitiam. Alexander VII. tandem, Innocentio subrogatus, commensalem eundem elegit, Consultoribus Sacræ Indicis Romani Congregationis adscripsit, curisque aulæ implicitum altioribus A. 1655. Oenipontum, ad Christinam, Svecorum reginam, excipiendam, & in Ecclesiæ Romanæ gremium, religione Lutherana ejurata, recipiendam, ablegavit. Tot, tamque splendidis, per septem fere lustra, Romæ gavissus dignitatibus, & universi simul orbis eruditi, peritiam literaturæ sacræ atque profanæ omnigenæ, inprimis vero antiquitatum Ecclesiasticarum, Philosophiarum omnium sectarum veteris, Historiæ & Geographiæ antiquioris, Lingvarum Græcæ & Latinæ, ac studii circa Auctores utriusque Critici, incomparabili, scriptisque plurimis, in singulis hujus Polymathiæ partibus, plane eximius, summam meritis admirationem, die tandem secundo Februarii A. C. 1661., & ætatis 65., non sine publico Musarum omnium lætæ, expiravit. Facultatem omnium patronum suum, Franciscum Barberinum, Cardinalem (a quo exuvie detuncti sepulchro, in æde Germanorum Romana, solennibus illatæ sunt exequiis, & splendido cohonestatæ Epitaphio).

(1) V. Gotfr. Svevi *Acad. Witeb.*, lit. Yy. 2. a. (2) V. Georg. Neumarchii *Neusp. offenden Palmbaum*, p. 202. (3) V. Epitaphii, in uxoris memoriam, in æde Petrina Halniensi, erecti, Epigraphen, in Pet. Resenii *Inscriptionibus Hafniensibus* p. 225. 226. (4) V. Zach. Gropii Jun. *Evangelisches Nothb.*, c. 7., p. 104. (5) testis Jacobo a Mellen, in *Catalogo MS. Ecclesiasticarum Lubecensium*.

taphio, scriptaque complura deinceps publicata posthuma), ex asse, Petro Lambecio, Polyhistoro inclito, suoque ex sorore nepote, cujus moribus minus delectabatur, præterito, scripsit hæredem. Bibliothecam privatam (e qua, sicut & Vaticana atque Barberina, suæ commissis fidei, tot aliis hominibus erudit, qua erat humanitate, benignitate, ac omnibus inserviendi promptitudine, superstes crebro submiserat, nec raro sponte obtulerat, laborum suorum sublidia), longe instructissimam, & Codicibus MSSis, Græcis præsertim ac Philosophicis, abundantem, a quibusdam eidem Cardinali, ab aliis vero Bibliothecæ Collegii Sapientiæ Ordinis Augustiniani Romanæ, legasse perhibetur. Codices XXIX. majoris formæ ac molis MSSos, & maximam partem Græcos, moribundi in patriam, eriti turpiter olim in se ætæque, affectui Bibliotheca debet Hamburgensis publica. Hanc vitæ ejus, a nemine hæcenus ex professo justoque expositæ studio, Epitomen Historiæ ejusdem præmittimus prolixiori, e variis ipsius & aliorum congestæ scriptis ac Epistolis, Tomoque operis hujus, una cum Elogiis eruditorum plurimis, monumentorumque ingenii, tum editorum, tum ætæque atque affectorum, indice copioso atque accurato, exhibendæ ultimo. Consuli interim de illo, præ aliis, merentur Pet. Lambecius, in *Comm. de Biblioth. Cæsarea Vindobonensi*, Lib. I., p. 11. 12., *Additamentoque hujus secundo*, Lib. IV. p. 320., & Lib. VI. p. 231., Thom. Popeblount in *Censura Autorum* p. 1053. 1054. 1055., Leo Allatius in *Apibus Urbanis* p. 181. 182., D. G. Morhofius *T. I. Polyhist.*, L. I., c. 7., p. 68. 69. 70., Lipsienses in *Actis Erud.*, M. Nov. A. 1684., p. 487. 488., Parisienses in *Diario Erud. Gallico* A. 1709., M. Aug., *Ephem.* 34., p. 336-339., & Joh. Franc. Buddæus in *Appendice Lexici Historici* p. 14.

NICOLAUS ab HOLSTEIN, Centurio in Exercitu Christiani IV., Regis Danici, Holstæico, adversus Georg. Fridericum ab Hornberg, Argentinensem, Centurionem itidem regium, edidit:

Instrumentum insinuatæ retorsionis wider G. F. von Hornberg, injuriantem. A. 1631. in 4.

Antilogiam, oder wahrhaftige, in jure & facto wolbegründete, Hintertreibung der wider ihn, und sein Instrumentum insinuatæ retorsionis, von G. F. von Hornberg, A. 1631. in Deut. aufgestreuten, mit groben falschen Calumnien erfüllten, vermeinten Apologie. A. 1633. in 4. (Repositus huic A. 1634. ab Hornbergio est Cuneus Antilogicus wider die von Claus von Holstein seiner Apologie entgegen gesetzte Antilogie.)

HENRICUS HOLSTIUS gente Cimber fuit, uti *Epistola* Phædri ad Fridericum, Comitem ab Alefeld, Chersonesi nostræ Proregem, docet *Dedicatoria*, in qua hujus erga se, in eandem, patriam suam, A. 1663., negotiorum aliquot expediendorum causa, reversum, eximiam deprædicavit humanitatem. Taubio, nobili Dano, peregrinatore, præfectus, & cum illo, Heidelbergæ a Joh. Freinshemio, Professore honorario, Electorisque Palatini Consiliario, in convictum admissus domesticum, discipulo istic mortuo, in Palatinatu substitit, ductaque Freinshemii, hospitis sui (cui, Prid. Kal. Sept. A. 1660. expiranti, adfuit (1.)), vidua, Elisabetha, Matthiæ Berneggeri, Professoris Argentinenfis incliti, filia, Bibliothecæ ejusdem hæres evasit (2.), ac vel Heidelbergam ipsam, vel civitatem vicinam (in qua *Epistola*, quam modo laudabamus, *Dedicatoria* A. 1664. est exarata) Wormatiensem, fixam sibi fortunarum sedem elegit. Si Alb. Thuriæ *Idee Hist. lit. Dan.* p. 321. credas, in Norwagia, munere illic fungens publico, obiit. Ab Abrah. Freinshemio (3.) *Vir summe, & humanitatis, & doctrine*, salutatur.

Phædri Fabularum libri quinque, a Joh. Freinshemio emendatione textus, historiis parallelis, singularum fabularum calci adjectis, Notis, tum propriis, tum alienis, & Indice, illustrati, ab Holstio: utem e defuncti Bibliotheca editi, Argentinx 1664. in 8. Commendatur hæc editio ab Ol. Borrichio *Diff. II. de Poetis Latinis* p. 6., D. G. Morhofio (Indicem *luculentum* vocante) in *Prælectionibus Polyhistoricis MSS.*, c. 6., & *T. I. Polyhist.*, Lib. IV., c. 12., p. 171., ac Thoma Crenio *P. V. Animadvers.*, c. 1., p. 21.

JACOBUS HOLSTIUS, Tonninga Eiderstadiensis, Med. D. & initio Husæ, deinde in patria civitate, per quatuor circiter lustra, Practicus, interiori artis salutiferæ ac Matheseos peritia, partim Hafniæ, circa A. 1653., ductu Thomæ Bartholini & Wilh. Langii, partim vero apud externos, ab aliis hausta Præceptoribus, & proprio deinceps aucta studio, literarumque elegantiorum cognitione haud vulgari, famam, quam hæcenus habuit, majorem est promeritus. Magna certe & ardua quamplurima mente agitabat, & in his, ipsam Astronomiæ instaurationem, fretus cum singulari ingenii solertia, tum Heliolabio, aliisque machinis & instrumentis Uranometricis accuratissimis, a se ipso inventis, quorum nonnulla, una cum Observationibus, quas Heliolabio isto sagaciter venatus est, egregiis, fusius in *Etologiæ* vernaculi describuntur Prolegomenis. Fructum, quem, ex his aliisque conatibus, Medicina sibi & Astronomia pollicebantur, insignem mors, qua ante annum, ni fallor, 1680. patriæ jam est creptus, utrique invidit, omnesque illius turbavit circulos pariter atque calculos.

ELOGIA.

Thom. Bartholinus Senior, in trium ad eum (de quibus mox dicetur) Epistolarum prima (*Cent. III. Epp. Med.*, n. 71., p. 293. 294.), illum hominem appellavit *publico natum, cujus quæcumque calamus doctior adumbret, sibi perplaceant*; in tertia autem (*Cent. IV.*, n. 47., p. 312. 315.) *Virum eruditissimum, qui in Mathesi excellat*.

D. G. Morhofius (*T. I. Polyhist.*, Lib. IV., c. 12., p. 174., ac *T. III.*, Lib. VII., p. 116.) *Medicum doctissimum*.

D. Gotfr. Wegnerus, Theol. Prof. Regiomont. (in *Diff. de emendatione Calendarii*, §. 46., p. 56.) *Virum Astronomiæ valde peritum*.

SCRIPTA EDITA.

I. LATINA.

Exercitationes VII. Mathematicæ de annua emendatione & motu Apogæi Solis, &c., Præfide Wilh. Langio, Math. Prof., defensæ. Hafniæ 1653. in 4.

Epistola Medica de Lymphæ usu, ad Thom. Bartholinum, Husæ 3. Kal. Jan. A. 1656. scripta, & in Bartholini *Censura II. Epistolarum Medicinalium* (excusa Hafniæ A. 1663. in 8.), num. 68., p. 620-624., edita.

Protoprium doctrinæ novæ de Febribus. A. 1657. in 4. V. de hoc Thomæ Bartholini ad Autorem Epistolam, d. 4. Nov. A. 1661. exaratam, & *Cent. III. Epp. Med.* (Hafniæ A. 1667. publicatam), num. 71., p. 292-295., obviæ. In ea Bartholinus hoc istud ornat elogio: *Non possum non laudare ingentes, in re Medica promovenda & illustranda, conatus, tuis humeris pares, quorum specimen Protoprium exhibet. Ex ungve leonem cognovi, autorque sum, ut brevi in publicum emittas, quæ brevibus ibi signasti; ita certe optime de publico mereberis, cui natus es.* Impugnatur tamen ab eo sententia Holstii, calorem auctum signum febris esse Pathognomonicum, ac de illius essentia, statuentis, contrariarum Joh. Walzæ & Franc. Sylvii, id negantium, defenditur. Nata hinc est amica inter utrumque disceptatio, in Epistolis quatuor, mox memorandis, instituta, non de ista solum quæstione, sed & altera, huic cognata: An rigor & horror paræ febris sint? Quod Bartholinus, cum Walzæ, affirmavit, Holstius vero negavit.

(1.) V. Abr. Freinshemii *Laudationem Joh. Freinshemii posthumam*, in Hepp. Wittenii *Dec. VII. Memor. Philos. renov.* p. 358.
Schefferi *præf. suæ Fabularum Phædri editionis*, (3.) l. c.

Epistola
(2.) V. Joh.

Epistola ad Th. Bartholinum altera, Tönningæ d. 24. Febr. A. 1662. scripta, in qua sententia de Calore febrili defenditur, ac de flammula cordis, lienisque exectione, nonnulla addantur. Publicata est A. 1667. a Th. Bartholino, in *Centuria III. Epp. Med.*, num. 72., p. 295-303., cum sua ad illam responsoria, d. 7. Sept. A. 1662. data, ac ei, num. 73., p. 303-308., subjuncta.

Epistola ad Th. Bartholinum tertia, Kal. Dec. A. 1662. finita, in qua & Bartholinianæ, modo laudatæ, & Francisci le Boe Sylvii, Bartholino *ερωτησας*, *Exercitationi prima de febribus*, fuscè respondetur. Prodiit A. 1667. in Bartholini *Cent. IV. Epp. Med.*, num. 46., p. 262-292., præmissa Bartholini Contutationi illius Epistolice, d. 13. Mart. A. 1663. nostro transmissæ, ac ibidem, num. 47., p. 292-319., obvia.

Diff. de flammula cordis, cum Thomæ Bartholini Epistola ejusdem argumenti, & alia D. Dan. Puerarii, Prof. Med. Genevensis, de Carnibus lucentibus. Hafniæ 1667. in 8. Argumentum ejus ipse, in Epistola ad Bartholinum altera (l. c. p. 298. 299.), hisce verbis exposuit: *Hæc summa est, veram flammulam ex humore quodam cordis pingvi, quem Arabes Humidum radicale indignant, in sinistro cordis ventriculo, non aliter ardere, quam ex spiritu vini, in linteo quodam imbuto, flammam videmus lucem simul & calorem in sensus nostros emittere. Non meam hanc esse audeo dicere sententiam, quæ tota primi autoris, Hippocratis, est; a quo hæc in parte nullatenus dissentio, nisi quatenus in dextro ventriculo ille infirmiore inesse ignem vult, sinistro validiorem; cum ego nullum in dextro admittam, nisi calorem; qui iniquissimus solum est, & a sinistri igne per septum transpirat. Latius in Schediasmate hæc persecutus sum, primo ex Hippocrate omnia, quæ huc faciunt, deinde ex natura, ratione & experientia, in medium proferens.* Bartholinus Autori, suæ illam censuræ subjicienti, hoc (*Lib. VIII. Carm. p. 236.*) respondit disticho;

A me si poscis lumen, male fidis amico:

Lux mea sunt tenebræ; lux tua lumen habet.

Epistola ad Marqv. Gudium Critica de editione sua Corn. Celli affecta, in *Epistolarum Gudii*, quæ Trajecti A. 1697. in 4. prodierunt, *Appendice*, num. 21., p. 58. 59. 60., juris facta publici.

II. GERMANICUM.

Joh. Buch. Hamburgi 1665. in 4. Scriptum Astronomicum, in quo de vulgaris Anni defectibus, veraque, istis emendatis, quantitate (365. dierum, 5. hor., 49. min., 2. sec.) ei restituenda, disseritur, ac, in Prolegomenis, Autoris in Astronomia instauranda conatus, atque Observationes, Heliolabio, per ipsum invento, institutæ, exponuntur. Commendatur a D. Gotfr. Wegnero, in *Diff. de emendat. Calendarii*, §. 40., p. 56.

INEDITA.

Commentarius de Febribus, in quo, ex novis principiis succi nervei, & flammulæ cordis, febrium causas & symptomata deduxit, velut in *Prostropio* ejus, A. 1657. publicato, est monitum. Excudendum hunc Autor, anno jam 1662. (teste *Epistola ad Bartholinum tertia*, l. c., *Cent. IV.*, p. 290.), Amstelodamum ablegaverat, & cum istic Bibliopolæ spes ejus essent frustrati, Hafniam, ad Thom. Bartholinum, cujus inscriptus erat nomini, transmiserat, ut, cum hujus præfatione, imprimeretur. Asservatus illic aliquamdiu est in Bibliotheca Bartholini, sed, in tristi hujus incendio, igni A. 1670. consumptus. V. Bartholini (*titulum quidem illius fuisse triviale, sed nihil eum plebei continuisse*, judicantis) *Diff. de Bibliotheca sue incendio* p. 81. 82.

Cornelii Celli Libri VIII. de re Medica, ab eo emendati, & triplici Commentario, Medico, Philologico & Grammatico, illustrati. Labores hos ejus D. G. Morhofius, qui partem illorum aliquam penes se habuit, luce publica, licet Autor, ob MSSorum defectum, conjecturis & emendationibus suis scopum non semper attingat, censuit esse dignissimos, idemque Joh. Georg. Grævium, data inspicendi potestate, judicasse, ac editionem vehementer urfisse, est testatus. V. *T. I. Polyhist.*, L. 4., c. 12., p. 174., & *T. III., Lib. 7.*, p. 116. Grævius ipse, in Ep. ad Morhofium, Hamburgi d. 22. Jul. A. 1678. data, & in *Append. Dissert. Acad. Morhofii*, p. 43. 44., obvia, suam Autori operam, in promovenda Commentarii hujus apud Batavos editione, sponte obtulit. Plura de illo V. in ipsius Holstii Epistola ad Gudium, paulo ante laudata, nec non in altera ad Thom. Bartholinum (a quo Joh. Rhodii Meletemata in Cellum inedita sibi postulavit communicari), A. 1662. exarata (*l. c., Cent. III.*, n. 72., p. 302.) Emendationes criticæ librorum IV. priorum Celli, ex autographo Holstii accurato studio descriptæ, ac duo Alphabeta, & quod superest, implentes, in D. Barth. Krißingii, Medici Lubecensis, asservantur Bibliotheca. V. Joh. Henr. a Seelen (magnam Emendationum in Lib. I. partem, loco speciminis, e MSSo exhibentis) *Partem III. Athenarum Lubecensium* p. 267-290.

JOHANNES HOLSTIUS, Flensburgensis, A. 1652. natus, ædis in patria Johannæ, ab A. 1676., Nicolaitæ autem, ab A. 1680., Diaconus, hujusque tandem, ab A. 1703., Pastor, d. 4. Jul. A. 1707. æt. 55. mortuus.

Disp. Philol. de Corona Christi spinea, Præfide D. Casp. Sagittario (illius Autore) defensa. Jenæ 1672. in 4.

Des menschlichen Lebens Kürze und Mühseligkeit, oder Leichpredigt über Margareta, Joh. Jessenii, Pastoris zu Wiße, Thüne, auf Pf. XC. 11. Altonæ 1683. in 4.

Rechter Witwen Jugendfren und Gnadenlohn, oder Leichpred. über St. Lucia Meincinn, auf Matth. VI. 33. Slesvigæ 1686. in 4.

RUDOLPHUS HOLSTIUS, Kiloniensis, Henrici, Consulis, filius, J. U. Doctor.

Disp. Inaug. de Separatione, Præfide D. Wolg. Ad. Lauterbachio. Tübingæ A. 1653. in 4. Recusa Volum. II. Disput. Jurid., Præfide Lauterbachio habitatum, ibidem, sine mentione anni, in 4.

ALBERTUS ab HOLTEN, Hamburgensis, d. 13. Mart. A. 1637. natus, in Academiis, ab A. 1657., Rostochensi, Lipsiensi, Salana, Altorfina, aliisque pluribus, studiis incubuit sacris & Philologicis, Stutgardiz, in aula Würtembergica, A. 1668. Georgii Philippi, Comitis Ortenburgici, Ephoriam, nec multo post professionem lingvæ (cujus adyta Esdræ Edzardi & Aug. Varenii ductu penetraverat) Hebrææ in Spondio Academiæ Tubingenfis Theologico extraordinariam, obtinuit, & d. 17. Maji A. C. 1677., quadragenarius, uti ab Ulr. Winckelio Jun., Jcto, cognato ejus, significatum mihi est, obiit. Sorores habuit duas, lingvarum Græcæ & Hebræicæ, quas ab ipso addidicerant, peritas, feminisque idcirco eruditissimas ab Ott. Sperlingio juniore, in *Tractatu de his ævædis* (num. 528.), annumeratas.

Defensio Horologii Lingvæ Hebrææ Schickardiani, contra Censorem illius, M. Henr. Opitium, Oratione extraordinaria proposita. Tübingæ 1675. in 8. In hac hyperaspisten agit Wilh. Schickardi, L. Hebr. Prof. Tubing. celeberrimi, & accusationes *αμειδοείας*, imperfectionis, aliorumque defectuum, quibus Opitius, Prof. Kiloniensis (*P. I. Atrii L. Hebr.*); illius *Horologium*, in plerasque Germanicæ scholas introductum, *Φιλεσφαίριος* suspectum reddere erat conatus, non solum diluit, sed & in ipsius adversarii Atrium, detectis ejusdem erroribus, retorfit.

Grammatica cylindrica edita, de qua V. G. G. Leibnitii Epistolam, in J. F. Felleri *Monum. ined.*, *Trim. II.*, p. 117. 118.

THEODORUS ab **HOLTEN**, Hamburgensis, J. U. Doctor.

Disp. Inaug. de rescindendis & non servandis Contractibus, Præside D. Joh. Frid. Böckelmanno. Heidelbergæ 1665. in 4. Recusa in Tetrade Disputt. Inauguralium, Præside Böckelmanno habitatum, ibidem, sine mentione anni, in 4. Ostendit in ea fontes exceptionum contra quosvis contractus, sed laboris hujus primam tantum partem exhibuit, cæteras autem alio tempore a se jussit expectari.

DIETERICUS HOLTING, Ecclesiæ ruralis Tellingstedensis, in Dithmarsia Boreali, Seculo XVI. Parochus; e cujus libello (incertum cujus tituli atque argumenti) Historico Erpoldus Lindebrogius, Canonicus Hamburgensis, excerpta quædam congestit de rebus Holsaticis, in Analectis ejus miscellaneis MStis, in Bibliotheca Hamburgensi publica, mihi perlecta.

JOHANNES SIMON HOLTZBECHER, Pictor Hamburgensis, Seculi XVII. ob artificium singulare fructus, flores, plantas ac arbores, vivis exprimendi coloribus, a Rud. Capello, in *Nummophylacii Lüderiani Sciagraphia*, commendatus.

Herbarium, arbores, frutices, flores ac herbas plerasque, coloribus suis, penicillo ejus artificiose accuratissime atque elegantissime expressis, adumbratas, IV. voluminibus exhibens, in Bibliotheca superest Ducali Gottorpiana; aliud autem, quinque voluminibus comprehensum membranaceis, *opus*, teste Capello, qui diligenter illud perlustravit, aliquot annorum rarum, & pretii non vulgaris, in privata Bartholdi Mølleri, J. U. Lic. & Consulis Hamburgensis, olim asservabatur.

NICOLAUS ALBERTUS vom HOLTZE, Hamburgensis, J. U. Doctor & Basilicæ patriz, ab A. 1718., Canonicus. V. Anonymi *Hamburgum anni 1719. literatum* p. 23.

Theses Inaugurales miscellaneæ. Hardervici 1717. in 4.

THEODORUS von HOLTZE, Hamburgensis, J. U. Doctor.

Disp. Inaug. de Dominio eminenti. Hardervici 1723. in 4.

JOHANNES HOLTZKAMPIUS, Hamburgensis, Caroli Gustavi Wrangelii, Comitis, & Archistrategi Svecici, Ecclesiastes, in Svecia & Pomerania, aulicus.

Disp. de Comitatu. Lipsiæ 1649. in 4.

Enivomus, oder Neujahrsverehrung, aus Matth. XXIII. 37. Gothoburgi 1654. in 4.

Raguelis Reisewunsch, oder Christliche Predigt, darinn den Reisenden zu Wasser und Lande die Beywohnung der H. Engel gewünschet, und, wie dieselbe erlangt werde, angezeigt wird; aus Tob. X. 13., in der deutschen Kirche zu Gottenburg gehalten. Gothoburgi 1654. in 4.

Geistliches Weinachtbild, in dem Gleichnisse der Gluckhennen, und ihrer Küchlein, von Christo selbst vorgestellt, oder Predigt über Matth. XXIII. 37. 38. 39. Gryphiswaldiæ 1656. in 8.

M. THOMAS HONSTEDIUS, Lubecensis, patre mercatore cognomine, matre autem Catharina Schultzia, d. 11. Jun. A. 1642., natus, literis humanioribus in schola patria, studiis autem sacris & Philosophicis in Academia, ab A. 1662., Witebergenli, & deinde, cum Magistri in hac titulum A. 1665., stipendiumque Schabbelianum, impetrasset, in Giesfena, ab A. 1668., per biennium, incubuit. Pastorum urbis Wormatiensis, sibi, Giesfæ viventi, iussu D. Joh. Nicol. Misleri, Professoris Theologi, oblatum, patronorum jussu, est deprecatus, in patria vero, anno sequenti 1670., templi Burgensis Ecclesiastes, & A. 1684. (d. 13. Nov.) Joachimi Wendii, in Cathedralis Pastoratu, successor, electus, A. 1699, in Candidatorum Ephoriarum Ecclesiarum Lubecensium a Collegis relatus indicem, ac tandem, A. 1700., d. 4. Nov., ordinis Ecclesiastici Senior, post M. Bernh. Krechtingii obitum, constitutus. Morbo Plevritico, d. 5. Febr. A. C. 1704., & ætatis 62., obiit, cum e conjuge Elisabetha, gnata Joach. Wendii, Antecessoris, unica, A. 1671. ducta, filium unum & quatuor sustulisset filias.

V. de vita ac laudibus illius Enochii Svantenii, Rect. Lubec., *Programma funebre* (in Henr. Pippingii *Triade Decadum Memor. Theol. renov.* p. 1519-1528., recusum), Georg. Henr. Götzii, Superint. Lubec., Sermonem parentalem Germanicum, sub titulo der erlofneten Todten-Bibliothek, Hamburgi A. 1704. in 4. editum, *Nova Literaria Lubecensia*, M. Dec. A. 1700., p. 384., M. Od. A. 1702., p. 300. 301., M. Apr. A. 1703., p. 94. 95., & M. Mart. A. 1704., p. 94. 95. 96., ac Joh. Henr. a Seelen P. I. *Athen. Lubec.* p. 339-343.

ELOGIA.

D. Aug. Pfeifferus, in *prefat. Antichiliasmi*, ob peritiam Philologiz sacre excellentem, eum commendat.

Novorum Literariorum Lubecensium Collectores (M. Mart. A. 1704., p. 94. 96.) Virum vocant pietate, doctrina, virtute & autoritate, conspicuum, cum paucis comparandum, ac præclare de Ecclesia meritum.

D. Joh. Frid. Mayerus, P. IV. *Musei ministrorum Ecclesiæ* p. 35., eum appellat einen gottseligen, gelahrten und eifrigen Pastorem, Zelumque ipsius & diligentiam indefessam, in Catechetico pauperum, non solum Juniorum, sed & provecæ ætatis, examine, deprædicat.

SCRIPTA EDITA.

I. LATINA.

Disp. de Christo, Archiatro Spirituali, ad Ef. LIII. 4., Præside D. Pet. Haberkornio. Giesfæ 1669. in 4.

Disp. de Causis Corporis naturalis in genere, Præside D. Const. Ziegra. Wireb. 1664. in 4.

Sylloge positionum Philologico-Philosophicarum, Resp. Joh. Dan. Arculario (Ord. Eccl. Francof. deinceps Seniore). Giesfæ 1669. in 4.

Diff. Theol. de Vita fidei. Lubecz 1684. in 4. (Per insignis eruditaque hæc vocatur ab En. Svantenio, in *Progr. funebri*.)

II. GERMANICA.

Palzstra vere Christiana, oder 30. Christliche Burgpredigten, darin von der Gläubigen Kinder Gottes in der geistlichen Zions-Burg Streite und Kämpfe, geistlichem und leiblichem Frieden, Wehr und Waffen, der rechten Streiter Beschaffenheit, Sieg und Ueberwindung, und den herrlichen brabeis oder Kleinoden, so allen Ueberwindern verheissen, nach Anleitung unterschiedlicher Dertter der H. Schrift, gehandelt wird: Samt beygefügtten Hypomnematis gegen die Widersacher. Lubecz 1675. in 8. Denuo, primo tantum oeternione mutato, venum exposita A. 1680. sub hoc titulo: Wahrer Kinder Gottes gläubiges Kämpfen und fröhliches Siegen; A. 1686. autem sub sequenti: der Gläubigen Kinder Gottes Last und Lust.

Göttliche Catechismus-Einsalt. Lubecz 1686. (J. Catal. Nund.)

Des

Des Lübeckischen Ministerii treuerthige Warnung an die Christl. Gemeine zu Lübeck, sich vor der Reformirten Predigten wol zu hüten, auf Veranlassung einer von Joh. Melch. Fueslin, Französischem Prediger daselbst, unter dem Titul: *Pauli Herzenswunsch vor seine geliebte Epheser*; ausgegebenen Predigt, gestellet. Rudolstadt 1701. in 8.

Des Lübeckischen Ministerii Theologisches Responsum von der entstandenen Streitigkeit, wegen des von Gott gegebenen Gnaden-Termins; excusum in Appendice, Collegii Theol. Rostochiensis Beschirmung des in causa Böslana gegebenen Responsi adjecta, Rostochii 1701. in 4.

Schriftmäßige Rettung des Lübeckischen Responsi in der Streitigkeit wegen des Gnaden-Termins, D. Ad. Rechenbergii schriftmäßiger Prüfung desselben (in der Vorrede vor M. T. K. Christlichen Bescheid und Unterricht auf D. Alb. Joach. von Krakewitz Antwort gegen D. Rechenbergs dritte Beylage, vom Termin der von Gott bestimmten Gnadenzeit, zu Leipzig, A. 1702. gedruckt) entgegen gesetzt. Lubecz 1702. in 4.

Einsältige, doch gründliche, Catechismus-Erklärung des Lübeckischen Ministerii, nach den Worten des Catechismi aus H. Schrift vorgestellet, und auf Obriestliche Verordnung zum Drucke befördert. Lubecz 1702., & 1707. in 12. Libellus Catecheticus, publica auctoritate in Ecclesiis scholisque Lubecensibus receptis, quem, sicut & tria scripta praeceudentia, publico Ordinis Ecclesiastici Lubecensis edita nomine, Honstedio deberi, *Nova Literaria Lubecensis*, M. Oct. A. 1702., p. 301. 302., testantur.

Gründlicher und deutlicher Beweis, daß, in der Schriftmäßigen Rettung des Lübeckischen Responsi über der Streitigkeit wegen des Gnaden-Termins, die Wahrheit und Unschuld nicht sey beleidiget worden, wieder D. Ad. Rechenbergii der Zeitigen Schrift Ferd. Helfr. Lichtscheidii begefügte Vorrede; samt der beständigen Vorstellung aller, in diesen Streit zusammen gehörender, und an einander hängender Wahrheiten: Auf Gutbefunden des Lübeckischen Ministerii verfaßt. Lubecz 1703. in 4. (*V. Nova Lit. Lubec.*, M. Apr. A. 1703., p. 94. 95.) De duobus scriptis Ferd. Helfr. Lichtscheidii, Praepositi Svevo-Colon.; de Termino gratiae vernaculis, contra Honstedianum hoc de eodem ultimum, Lipsiz A. 1703. in 4. editis, V. Joh. Fabricii *Partem IV. Historiae Biblioth. Fabric.* p. 421. 422.

FRANCISCUS HOPPIUS, Hamburgensis, Phil. & Med. Doctor Patavii 4. Id. Nov. A. 1663. creatus, Bibliothecz in patria publicæ A. 1672. praefectus, & d. 19. Aug. A. 1679. mortuus. V. J. Alb. Fabricii *P. II. Memor. Hamburg.* p. 119., & Vinc. Placcii *Carmen in laurum ejus Medicam gratulatorium*, Lib. II. *Carminum*, p. 264. A quorum ultimo, in literis ad me A. 1689. exaratis, *homio rudis vocatur & indoctus, atque ad nihil minus, quam ad functionem publicam, idoneus.*

Catalogus Scriptorum Hamburgensium Alphabeticus *avādoſos*, a Dav. Fechtio, J. U. D., in sua Hamburgi (uti Dn. Winckelius me edocuit) asservatus Bibliotheca. & cum ista A. 1686. divenditus, Fragmentum illius, solam literam W. exhibens, in Bibliotheca olim Hamburgensi offendi, & ex isto, imperfectum esse, rhapsodicum, crebrisque erroribus sedatum, ac omnes Disputationum Academicarum, a Praesidibus licet elaboratarum, Respondentes, quos vocant, Scriptoribus perperam accensere, perspexi. Confer de illo *P. IV. Isagoges ad Hist. Cimbr.*, c. 8., §. 13., p. 548.

HILDEBRANDUS ab HORN, Kiloniensis, Petri Hornii, Senatoris, filius e Catharina Büllenia unicus, abavo, ob religionem e Batavia in Holsatiam profugo, cognominis, d. 16. Aug. A. 1655. est natus, & scholæ Academicæque patris Doctorum, ac, hos inter, D. G. Morhofii praefertim, commissus institutioni, mira ingenii praecocis, & ad omnes facti elegantias, felicitate Praeceptorum de se expectationem non implevit tantum, sed etiam superavit. Vix ex ephebis egressus, Poeseos ac literarum elegantiorum peritia commilitones superabat universos, nec minori alacritate in curiculo Juridico-Politico ea jam spatia confecerat, quæ cum stupore alii intuebantur. Hinc factum, ut, ea ætate, quæ alii in umbra adhuc versantur Academica, non aulæ tantum Danicæ luci asseverit, sed Christiani etiam V., Regis, iussu in Russiam (jam ante in Frid. Gabelii, Antecessoris, cui a secretis fuit, salutata comitatu) A. 1682. legatus abierit, & in metropoli ejus, Moscuæ, triennio legationem istam continuo, summa cum laude, magnatibus aulicis, cæterisque incolis, gratissimus, obierit. Nec enim adeo gens hæc obbrutuerat, quin Musas, quas, cum Flemmingio inde digressas, noster eodem reduxerat, & metris, quæ sermone Germanico, aliisque cultioris Europæ lingvis, fundebat, perelegantibus atque eximiis non contentus, Russorum etiam assuefaciebat vernaculæ, admirabunda veneraretur. Adeo scilicet igneus erat vigor indolis Hornianæ, ut, in oris etiam hisce frigidissimis, Enthusiasmo Phæbeo assidue incalesceret, & de pomærii Heliconis extendendis sollicitus, rudi idiomate, felix Simeonis Polocensis, primi atque argutissimi Russorum Poetæ, a Morhofio (I.) celebrati, æmulus, carmina scriberet venusta ac politissima. E triennali legatione in aulam A. 1685. Danicam reversus, militiam Palladis togatam cum sagata commutare, consilio infelici, decrevit, veniaque a Rege impetrata Venetias profectus, Reipublicæ hujus auspiciis, annuo, contra Turcas, non sine gloria, militavit tempore. Ceronæ enim & Naupliæ in Peloponneso expugnationi, ac præliis aliquot, interfuit, & ea utroque fortitudinis edidit specimina, quibus favorem, & Franc. Mauroceni, Venetorum Archistrategi ac postea Principis, & Equitum Ordinis Johannei Meliteniæ, a quibus in numerum heroz suæ militiæ est allectus, ac Equitis peregrini honestatus titulo, provocavit eximium. Verum, dum majora animo agit, ac a Rege Danicæ ad amplissimos, quos virtute & ingepio meruerat, honores domum revocatur, d. 8. Oct. A. 1686. morbo, in classe Veneta, correptus & extinctus Epidemio, exuvias Cytheræ, sedi Veneris antiquæ, patriæ autem, Reip. Literariæ, & Musarum Poeticarum cultoribus, triste sui desiderium, reliquit. Nec enim dubitandum erat, quin juvenis hic, studiis istis ornandis ab ipsa natura destitutus, & meritis in ea præclaris jam conspicuus, si fata diuturniorem lucis ei usuram indulgissent, & inter Germanicæ Poetas, paria cum principibus facturus, & Gallis atque Italis palmam, vel in vernaculo idiomate, redditurus fuisset dubiam. Vitz ejus historiam Dan. Georg. Morhofii debeo tum Programmati, quo Petri, parentis illius, exequias A. 1685. indixit, funebri, in *Synagmate Programmatum, Orationibus subjunctorum*, num. 63., p. 816-822., recusato, tum Inscriptioni, quæ monumentum sepulchrale marmoreum, filio huic unico, a matre septuagenaria superstite, in Aede Kilonienti Nicolaitana, erectum, ornavit, prolixa & pereleganti, in *Novis Literariis Lubecensibus*, M. Jul. A. 1702., p. 204. 205., recitatæ. In ea Vir noster audit, *etatem ingenio, ingenium felicitate, felicitatem virtutibus, supergressus, qui, ad omnes a natura elegantias factus, omnes studiorum Veneres, Eloquentiam, Poësin, in Lingua Latina, Germanica, Gallica, Italica, incredibili solertia exhauserat, Matheseos civilis, militaris, nauticæ, Mechanicæ, artibus, Historiæ quoque & civilis prudentiæ doctrinis, ornatus, moribus præterea suavissimis, & meras Charitas spirantibus, amabilis, magna patriæ spes & ornamentum, decusque literarum elegantium præclarum.* In literis ad me suis idem A. 1687. hoc illum ornavit elogio: *Non omitti in tuis debebat Hildebrandus ab Horn, nuper Regis Danicæ in Moscoviam Ablegatus; quo ego nullum promptius vidi ingenium. Meæ olim informationi commissus, non bibere illos Musarum fontes, sed plane exhaurire, visus est. Vidi ab illo in itinere scripta carmina Germanica, Gallica, Italica, quæ certare cum optimis illa-*

THM

(L) In Tr. de lingua & Poëſi Germanorum Germanico P. III., c. 17., p. 755. 756.

Molleri Cimb. Lit. Tom. I.

Uuu

rum gentium Poetis possunt. Descripsit iter suum Moscoviticum Germanicis versibus, ac de elegantibus, ut Flemmingius in illis quasi spirare videatur. Russica etiam carmina, cum viveret, offendit, quae ipsis Russis admirationi fuerunt. Autor ero matri, ut, quae super sunt ab illo carmina, in lucem edat. Morhofianis hifce elogiis addo aliud Sebast. Kortholti, qui, in *Programmate de Poetis*, itinera sua carmine complexis, A. 1702. edito, p. 6., Hornium *Poesin Gallicam, Germanicam, Latinam, Italicam, Russicam & Slavonicam*, incredibili exhaustisse, testatur, solertia, nihilque Carminum ejus Kilonii dolet superesse, praeter iter Moscoviticum, versusque nonnullos Gallicos, in quibus omnis flos venustatis emittet, sibi a matre defuncti communicatos, hujusque permisso publicandos. Conf. de illo Eberh. Gvern. Happelii *Ungarische Krieger-Romain*, I. I., c. 1., p. 3., & alibi passim, ac M. Gothofr. Wagneri (obitum ejus ad A. 1711 XXXVI. falso referentis) *Semicenturiam eruditorum Militum* (inter *Disputationes* reliquas Witebergz A. 1716. recufam) p. 130.

Nihil ejus haecenus prodit, praeter pauca, quae vidi, Epicedia & Epithalamia Germanica, in prima scripta juventute. Itineris Moscovitici (der Moskowitschen Reise), Poematis octo circiter quaternionum Germanici, editionem, cum suo de Vita Autoris proclitum Proemio, V. C. Sebast. Kortholtus pollicetur, titulumque, A. jam 1702., Kilonii (in 4.) curavit excudi. Cetera Carmina, Germanica, Gallica, Italica, Russica & Slavonica, Viro perillustri, Frid. Gabelio, Gubernatori Norwagiz Regio, & Autoris cognato atque haeredi, esse transmissa, Russicaque ex his & Italica naufragio, cum supelllectile Gabeliana, in Norwagiam transportanda, periisse, Kortholtianis sum edoctus literis. Oblidionem Urbis in Peloponneso Coronensis, cui interfuit, versibus Gallicis, & itinera Italicum atque Graecum, soluta oratione Gallica descripta, Kortholtus asservat.

JOHANNES CHRISTOPHORUS HORNUNGUS, Rendesburgensis, Theol. C.

Diff. de Conversione Paganorum, sigillatimque illa, sub Friderici IV., Daniz Regis, auspicio, apud Indos Orientales, tum & in Finnmarkia, nuper gloriosissime instituta, Praefide D. Henr. Muhlio proposita. Kilonii 1717. in 4. V. de illa *Partem LXVII. der gelehrten Fame* p. 758. 759. 760.

PETRUS van der HORST, Lubecensis.

Beschreibung von der Kunst der Schifffahrt, darinn, durch gewisse Grundregeln, wird angewiesen, wie man ein Schiff über See, von einem Ende nach dem andern, bringen solle. Prodit, praefixis solis literis nominis Autoris sui initialibus P. V. D. H., Lubecz A. 1676. in 4., dialecto Saxonica. V. de illa Andr. Langii *Introd. ad notit. legum nauticarum*, c. 11., p. 98.

CONRADUS ab HOVELN in agro, uti ipse (1.) testatur, civitati Hamburgensi vicino A. 1630. est natus, & in ipsa urbe, a parentibus, militaris licentiae metu profugis, educatus. A Philippo a Zesen in Societatem Rhodophorum Poeticam d. 31. Dec. A. 1661. (2.), & a Joh. Ristio (cujus Comitiz Vicarius etiam fuit Palatinus (3.)) in Ordinem suum receptus Cygnus, in illa *Urbani* (des Höflichen), in hoc autem *Candorini*, agnomen (sub cujus larva pleraque ab eo scripta sunt edita) obtinuit. Homo fuit scribax, sibi met ipsi quidem locum, inter Poetas vernaculos, Cimbrizque & Saxoniz inferioris Historicis, mereri visus haud infimum, sed Rythmopoeis potiori jure vulgaribus, ineptis Historiarum compilatoribus, & lingvz Germanorum heroz, verazque illius Orthographiz, corruptoribus, Zessii, novatoris temerarii, vestigia secutus, annumerandus. In libellis sane, a Scriptore hoc, non nisi vulgariter docto, cum Lubecz viveret, catervatim in lucem protrusis, praeter Phraseologiam inepte affectatam, & metathesin atque permutationem literarum in plerisque vocibus ridiculam, a Georg. Neumarkio (4.), aliisque sermonis patrii Vindicibus, jure damnatam, αἰσῆλα etiam atque ἀπεθόδεια perpetua, Autorisque tum ἀνύστα, digna & indigna relatu miscens, tum αὐθάδεια intolerabilis, nemini non cordato illorum lectori nauseam movebunt. Vere enim de illo Erdmannus Neumeisterus (5.): *Höveln ingenio maximus, arte rudis. Nos quidem a prima statim lectione abhorruimus, ἐπεὶ ὅρα φανίσσανται καὶ παρὰ τοῦτο vel semel conspiciari.* Confer censuras de eodem nostras, in *Isagoge ad Hist. Cimbr.*, P. I., c. 6. §. 16., p. 89., P. II., c. 3. §. 2., p. 203. 204., ac P. IV., c. 4., §. 1. & 4., p. 431. 436. 437., c. 8., §. 9., p. 543., in *Diatriba de Helmslo.*, §. 39., p. 39., & in Vinc. Placcii *T. II. Theatri Anon. & Pseudon.* p. 158., obvias.

Symbolo hoc usus est ἀρεστὴς: Candore, Virtute, Honore.

SCRIPTA GERMANINA EDITA.

Geistliche Tagübung, in sich begreifend Morgen- und Abendsegen, mit drey Danck- und Tischliedern, samt Melodegen Hafniz 1653. in 8.

Rationes Orthographicae. A. 1656. in 8. (Catal.) De Orthographia illius, sive ορθογραφία potius, Germanica ipse Sodalis ejus, Andr. Dan. Habichtorstius, in der Bedenck-Schreib über die Zessische sonderbare Art zu reden und zu schreiben p. 24., hoc tulit judicium: Endlich kam mit ins Sprach-Spiel der gelehrte und vielersahne Conrad von Höveln, welcher unterschiedliche Schrifften von der Deutschen Rechtschreibung zu Liechte gegeben; inwiewol er der Dänischen Mundart, und zum theil auch der Niedersächsischen, sehr nachhänget.

Die wieder auflebende Adelknecht: oder des Alt und Neuzeitigen Schwedens Herligkeit, in einem Schauspieler zu Stockholm A. 1663. vorgestellt. A. 1663. (ab ipso, in praefat. der Rakeburgischen Merckwürdigkeit, & in der Lübeckischen Herligkeit p. 70., allegatur.)

Candorins Entwurf der Ehren-Dank- und Sings-Schauspieler, in fünf Theilen. A. 1663. in 8. obl.

Der 1. Freuden- 2. Traur- 3. Freuden- Traur- 4. Traur- Freuden-, und 5. Scherz- Schauspieler Entwurf. A. 1664. in 8. obl.

Heldenlust- und Geschichtspiel-übun. Halberstadii 1665. (Hunc de Comediis libellum Monarchis potentissimis, Politicis, Theologis, aliisque viris doctis, admodum esse probatum, Autor ipse, in der Lübeck. Herligkeit p. 70., gloriatur.)

Abgefasseter Cometen-Entwurf Candorins. A. 1665. in 4.

Candorins weitaußehende Wunder über Wunder, samt den neuen Stern-Erscheinungen des 1665. Jahres. Lubecz 1665. in 4.

Candorins Zimberschwan, darinn des hochlöblichen edlen Schwandordens Anfang, Zunehmen, Verwandniß, Gebräuche, Satzungen, Ordensgefäße, samt der hochansehnlichen Gesellschafters Ordensnahmen, sind entworfen. Lubecz 1665. in 8. obl. (Commendatur a Chr. Franc. Paulino, P. II. der Poetischen Erblinge, p. 103. 104.)

Der Kaiserlichen Freyen Reichsstadt Lübeck glaub- und bescheneitwürdige Herligkeit, samt verbandener Alterthums nöthigen Gedächtniß, entworfen von des Schwandenordens Gesellschafters, dem Verreuen, Lubecz 1666. in 8. Scriptum hoc ab

(1.) in Ep. Dedic. der Hamburgischen Hohen. (2.) V. Zessii Hochdeutschen Heliconischen Rosenthal, & Catalogum Collegiarum Societatum Teftianarum Witebergz A. 1685. editum, in quo Architectus bellicus fuisse traditur. (3.) V. Christ. Franc. Paulini *Tr. de Talpa* p. 159., & Zeitfuchende Zeit, n. 241., p. 715. (4.) in neuproßischen teutschen Palmbäume, p. 51. 52. 88. 89. 90. & seqq. (5.) in Diff. de Poetis Germanicis p. 51.

alio passim interpolatum atque continuatum, novaque X. narrationum ex historia Lubecensi verustarum auctum Appendice, nomine Autoris omisso, Lubecz denuo A. 1697. in 8. (sub novo titulo der beglückten und geschmückten Stadt Lübeck, oder kurzer Beschreibung derselben, &c.) prodit. XV. Chronica MSta, præter libros impressos, in eo congerendo, a se adhibita. Hövelius ipse, in *prefat. der Lüneburgischen Vortreflichkeit*, enumeravit.

Der Hochfürstlichen Stadt und Stiftes Riegsburg glaub- und besehenswehre Merckwürdigkeiten, samt verhandenen Alterthums seltenen Gedächtnissen, entworfen. Lubecz 1667. in 8.

Candorins Grundbewehrtes Messerüben. Lubecz 1667. in 8.

Der ubralten deutschen Handelsstadt, Hamburg, altworige, und noch jetzt zunehmende, Hoheit, samt allerhand verhandener glaub- und besehenswehren Alterthums herrlicher Gedächtnisse. Lubecz 1668. in 8. (Historia urbis, ad A. C. 1300., ab eo tantum est perducta.)

Einige der weltberühmten Seesund Handelsstadt, Hamburg, sonderbahre zügliche Gedächtnisse, der Hamburgischen Hoheit angefüget. Lubecz 1668. in 8.

Der weitberühmten Alt-Deutsch-Sächsischen Reichsund Hansestadt, Lüneburg, ansehnliche Vortreflichkeit, samt unterschiedlichen Alterthums Gedächtnissen und Merckwürdigkeiten, kürzlich entworfen. Lubecz 1668. in 8.

Thranstießender Zimberichwan, welcher aller des Schwänenordens, zu des Ubrhebers, Joh. Ristii, Lebezeit rühmlichst gewesenem Lobwürdigen Mitglieder Ordensnahmen, nebst sonderlichen Merckwürdigkeiten, und anderen Ordensbewandnissen, eröfnet. Lubecz 1669. in 8. obl.

Candorins vollkommener deutscher Gesandter, nach allen dessen genauesten Eigenschaften vorgestellt. Francof. 1679. in 12.

INEDITA VEL AFFECTA.

Nostock's Ansehnlichkeit, Strafsundische Tapferkeit, Wismarische Trugbarkeit, aliaque de reliquis urbibus Vandálico-Hanseaticis scripta Historica, quæ & ipse, in *prefat. der Hamburgischen Hoheit*, est pollicitus, & Maur. Rachelius, sodalis ejus, in Epistola der Lüneburgischen Vortreflichkeit adjecta, ab illo jussit expectari.

GOTHARDUS ab HOVELEN II., Patritius Lubecensis, Gothardi, Tremonia Westphali, Viri Consularis (d. 4. Maji A. C. 1555., & æt. 86., defuncti (1.)), filius, patriæ Senator d. 6. Maji A. 1578. (2.), Consul autem d. 15. Febr. A. 1589. (3.), est electus, & difficillimis, ob intestina civium dissidia, & seditiosis 66. Demagogorum contra Senatum molitiones, temporibus, summa cum constanti laude, illi præfuit. Quamvis enim reliqui omnes ipsius Collegæ, plebi furibundæ cedendum rati, Demagogos istos, eorumque Consiliarium, D. Henr. Reiserum, Jacum, socios sibi, in gubernanda republica, morbisque ejus civilibus tollendis, adjungi paterentur, ipse tamen, vulgi minis & calumniis haud perterritus, hanc regiminis patriæ mutationem constanter improbavit, causasque dissensus sui scripto A. 1605. exposuit publico. Quo animi robore, & petulanti hominum seditiosorum obicem posuit audaciz, & auspiciatissimæ dissidii istius civilis sexennalis compositioni, d. 14. Jun. A. 1605. factæ, viam stravit, ordinisque Senatorum auctoritatem asseruit (4.). Anno tandem 1609., d. 16. Mart., cum bonorum omnium luctu, defunctus (5.), posthumum Patris patriæ, consensu eorundem, reportavit elogium. Epitaphii, defuncto in æde Mariana erecti, inscriptionem in Joh. Henr. a Seelen *Athenis Lubecensibus*, P. I., p. 120., invenies.

Apologie, oder Hinterrückung eines Schandgedichtes. Lubecz 1605. in 4. De hoc scripto, turbarum sui temporis civilium exponente historiam, ac seditiosorum opposito molitionibus, V. *Chronicon Lubecense Kirchringio-Mollerianum vernaculum* p. 258.

GOTHARDUS ab HOVELEN III., Christiani filius, Gothardi Senatoris nepos, & Gothardi I., Confularis, pronepos, Toparcha Moislingensis hæreditarius, primam Lubecz, d. 21. Oct. A. 1603., Angela, Herm. Klevornii, Senatoris, filia, matre gavissus, lucem aspexit. Ex Academicis Regiomontana, Groningensi & Argentinenfi, & itinere ad Anglos, Belgas ac Gallos, literario, in patriam A. 1628. reversus, dignitatem senatoriam d. 21. Dec. A. 1640., Consulare autem festo D. Thomæ A. 1654., obtinuit. In dissidio, quod urbem Lubecensem A. 1653. cepit affligere, civili, parem cum cognato, quem modo laudavimus, cognomine fortunam, civiumque ingratitudinem, expertus, cum Senatus auctoritatem strenue aliquamdiu defendisset, turbarum tandem istarum tradio Consulatu se, d. 27. Mart. A. 1669., abdicavit, patriæque relicta Tychopolin Holsatorum consulit. Istic a Friderico III., Danorum Rege, eodem anno 1669., d. 9. Junii, non Consiliarii solum sui, sed & Procancellarii Slesvigo-Holsatici, dignitate fungi iussus, d. 14. Febr. A. C. 1671., & æt. 68., obiit, dieque 21. Martii monumento in æde Mariana Lubecensi gentilitio, quod Epitaphio hæredum ornavit pietas, est illatus. Liberos, e ternis conjugibus, Cæcilia, Hieron. Lüneburgii, patriæ Senatoris, Catharina, Henr. Brockesii, Confularis, & Magdalena, Diet. Bræmsii, Senatoris, filia, A. 1632, 1650. & 1656. ductis, sustulit complures, e quibus Margareta Hieronymo a Dorne, urbis Lubecensis Consuli, A. 1671., Catharina vero Godschalko Antonio a Wickedem, ejusdem Patritio & Toparchæ Castorfenfi, A. 1681., est elocata. Plura de vita ejus V. in Cajj Arndii, Arcis Tychopolitanz Pastoris, Sermonem in locum Ef. LVII, 1. funebri, & Hugonis Lentii, Secretarii Danico-Holsatici, Parentatione, sermone Germanico junctim Glückstadii A. 1671. in fol. exculis, & confer *Chronicon Lubecense Kirchringio-Mollerianum* p. 304., Jac. a Mellen *Seriem MS. Senatus Lubecensis*, ac P. IV. *Isagoges nostræ ad Hist. Cimbr.*, c. 4., §. 11., p. 449. 450. 451. Epitaphii Lubecensis epigraphen J. H. a Seelen, P. I. *Athen. Lubec.* p. 120. 121., recitat.

Asservantur ab hæredibus, teste Arndio (l. c.), sed lucem non aspexerunt, ejus Causæ abdicati Consulatus, patriæ Senatui exhibitæ, scriptæque alia de turbis, quæ isti occasionem præbuerunt, Lubecensibus Apologetica.

GOTHARDUS ab HOVELEN IV., Patritius Lubecensis.

Oratio in laudem Lubecz, Wirebergæ A. 1697. habita, ibidem in fol. edita, & a J. H. a Seelen P. IV. *Athen. Lubec.* p. 624. allegata.

ANNA OVENA HOYERIA, Coldenbüttelæ, vico Eiderstadiz nostræ, anno circiter 1584. (6.), in lucem edita. In Actis Erud. Germanicis *Lipsiensibus*, Parte XXXV., p. 596., perperam appellatur die befandte Engelländische Quæcterinn, cum Angliam nec patriam habuerit, nec unquam adierit. Patrem habuit Johannem Oveni, incolam istius opulentum ac præcipuè inter reliquos dignitatis, inque Astronomicis exercitatissimum, Oveni Tetenii, Advocati Eiderstadiz provincialis celeberrimi, filium, Tetenii Jonæ nepotem, & Jonæ Harringi, coloni Alversumensis, pronepotem

Uuu 2

(1.) V. hujus Epitaphium, in Joh. Regkmanni *Chronico Lubecensi* p. 296. (2.) V. *Chron. Lubec. Kirchringio-Mollerianum* p. 241. (3.) teste Jac. a Mellen in *Serie MS. Senatus Lubec.* (4.) V. de turbis his urbis Lubecensis, ab A. 1599. ad 1605. civilibus *Chronicon Lubec. Kirchringio-Mollerianum* p. 257-261. 280-290. (5.) testibus lapide ædis Marianæ sepulchrali, Kirchringio l. c. p. 241., & Mollerio l. c. (6.) V. *Permata ejus* p. 231., ubi, A. 1648. se ænium ætatis 64. egisse, testatur.

tem (1.). Hermannus Hoyer, supremo Eiderstadii Praefidi, d. 15. Apr. A. 1599. nupta, marito dotem 100000 Marcarum attulit Lubecensium, & praefer filias Mariam & Christianam (sculptoris deinde conjugem Svecici), tres filios, Casparum, Christianam & Fridericum Hermannum, est enixa (2.). E quibus, Ott. Sperlingio teste (3.), Casparus in prae-dio Sveciae materno Sittwicensi cauponem egit, Christianus e mineris ferri, quarto ab Holmieni regia lapide conductis, victum quæsit, Fridericus Hermannus autem sculpturae peritia Holmiae inclaruit. Impositum proinde sit necesse est Georg. Henr. Burchardo nostro, sterilem eam fuisse falso tradenti, & cum liberis non posset, libros peperisse, joculariter argutanti (4.). Post mariti (quocumque heterodoxiae suae, a parentibus forsitan in filiam derivatae, indignante, haud admodum concorditer eam vixisse, Sperlingius (5.) perhibet), d. 13. Sept. A. 1622. defuncti (6.), excessum, in prae-dio illius commorata Hoyerswortano, librorum lectione assidua, & carminum vernaculorum scriptione, cui jam ante assueverat, thori vidui sefellit tædia. Eodem A. 1623. Nicol. Tetingium, civem Flensburgensem, Clero ab erroribus in visum Enthusiasticos, Chymiaeque studiosum, ut liberis ægrotantibus mederetur, evocavit, animumque suum, muliebri curiositate prurientem, ab eo passa fascinari, in eorundem paulo post larium societatem cum tota admisit familia, imo Prophetæ etiam dignata est titulo. Ex eo tempore, non Anabaptistarum solum Eiderstadiensium privatis interfuit cœtibus, sed Tetingio etiam tales in suo instituendi prae-dio, inque istis baptizandi, fecit potestatem, imo ipsa quoque ad sectam hanc novellam alios invitavit, ac, Eiderstadium, intra biennii spatium, desolatam iri, est vacinacina. Laboratum quidem est de illa ad Ecclesiam reducenda Lutheranam, tum a Pastoribus aliis, tum a M. Nicol. Wedovio, Praeposito Eiderstadiensi, qui jussu Principis, d. 24. Maji A. 1623., peculiare cum ea, & Tetingio, in arce Hoyerswortana, instituit colloquium, sed absque ullo successu (7.) Ecclesiastas enim deinceps averfata, Tetingii, in exilium licet ejecti, errores mordicus defendit, Fanaticorumque scripta manu nocturna & diurna versavit, ac maximo habuit in pretio. Casp. certe Schwenckfeldii libellum de Verbo divino peculiari commendavit Poematium (8.), cui Rythmi hi pro autore Apologetici sunt praefixi:

C. S. E. S. C. Casparus Schwenckfeldius Est Sanctus Christianus.

S. Caspar Schwenckfeld Ein Seeliger Christ,

C. Und Zeug der reinen Wahrheit ist:

Sein Gedächtnis bleibt zu jeder Zeit

Wird nicht gedämpft durchs Teuffel List.

Der Frommen Lob breitet aus mit Reden und Schreiben:

Der Gerechten Gedächtnis wird im Egen bleiben.

Kein Teuffel, oder böser Mensch, wird sie vertreiben.

Sed & Davidi Georgio, sub finem Satyrici de symposio Pastorum aliquot Doricorum Dialogi (9.), nomine licet ejus dissimulato, metris his patrocinata est Saxonice:

Dit heft ium gesecht de teum Gottes Knecht, den gy verdömen.

Ein Iß is verbrandt, sin Seel in Gottes Hand: Ist darf ehn nich dömen.

Has ob causas cum patriz clero esset exosa, opesque ingentes liberalitate prodiga dilapidasset, prae-dio Hoyerswortano Augustæ, Johannis Adolphi, Ducis Holsatiae, vidui, vendito (10.), in Sveciam A. 1632. exulatum abiit, spontene sua, an jussu Friderici, Principis sui (a quo Reginz se Svecicæ esse refert (11.) commendatum), incertum. Illic, Westervici, Urbe Gothiæ, initio, circa A. 1633. (12.), commorata, & deinde in tractum Laagardensem, Holmiae vicinum, prae-dio-lumque istius, ab Eleonora Maria, Regina Svecorum vidua, sibi donatum, Sittwicique a semetipsa ornatum nomine, digressa (13.), partem vitæ exegit reliquam, & Pythagoram, quæ æque pericula damnatur, doctrinam resuscitavit. Cui adeo, ad superstitionem usque, fuisse fertur addicta, ut nullum animal auderet occidere, nec pisces alios, quam mortuos, fetidos & rancidos, comederet, canesque complures hoc solum sine aleret, quo pediculi ac pulices e cute humana, hospites ac illasi, in istorum tergora possent transportari (14.). Finem vitæ A. C. 1656., & æt. 72., attigit (15.), & moritura (16.) in locum se solitarium, neminem mortalium excessus sui habitura arbitrum, contulit. Memoriam ejus ad posterum propagabant Poematia, quæ reliquit, Germanica ac Saxonica, sacri pleraque argumenti, & crebris in Theologos Academicos, Ecclesiastasque Lutheranos, invecivis, ulcera illorum satis duriter tangentibus, referta, Quæ licet ad leges modernæ Poeseos Teutonicæ Prosodicas non sint exacta, & merito proinde, tum a Timoth. Dan. Colbergio (17.) Archaismi insimulentur, tum ab Erdm. Neumeistero (18.) ob numerum culpentur, haud facile lectores delectaturum, suis tamen non carent argutiis & Veneribus, tanto pluris, quod a muliebri profectæ sint ingenio, æstimandis. Pleraque istorum, in peculiarem collecta Syllogem, Amstelodami A. 1650. junctum, curante (uti Sperlingius (19.) detexit) editionem Domino le Blond, Legato Svecorum in Anglia ordinario, sectæ Schwenckfeldianæ affecta, prodierunt, & a J. A. W. (i. e. Joh. Angelo Verdenhagio, Imperatoris Consiliario atque ad urbes Legato Hanseaticas) carmine brevi vernaculo, frontispicio libelli adjecto, haud parce sunt commendata. Plura de Hoyeria suggerent Ott. Sperlingii Junioris (fuisse de illa commentati) *Tr. de Feminis doctis MSSus*, num. 99., Gotfr. Arnoldi (de vita paucula tantum narrantis, plurimas vero ejus de Ecclesiæ Lutheranae, & Ordinis Ecclesiastici, corruptelis recitantis quere-las) *Tomus Hist. Eccl. Tertius*, c. 10., p. 102. 103. 104., & *Pars Secunda Isagoges nostræ ad Hist. Cimbr.*, cap. 6., §. 5., p. 141-144. Conferantur, qui hujus secuti sunt narrationes, Casp. Sagittarius in *Introduct. in Hist. Eccl.*, c. 33., *Secl.* 26., p. 932. 933., Christ. Franc. Paulinus in *Philosophischen Fejrabend*, c. 5., p. 175. 176., & in *Hochgelahrten Teutschen Frauenzimmer*, p. 74. 75., Joh. Franc. Buddeus *T. III. Lexici Historici* p. 13., Joh. Henr. Feustkingius in *Gynæcei Heretico-Fanatico* p. 61. 316-361., M. Car. Gottlobius Zeidlerus, in *Disp. de Historia Dav. Georgii*, Lipsiæ A. 1701. edita, c. 2., §. 17., p. 39. 40., & Georg. Chr. Lehmsius in *Teutschlands galanten Voettinnen*, p. 81. 86. 87. Taceo alios, jam ante allegatos, quibus addatur Joh. Melch. Kraftius, in *Historia Hufensi Ecclesiastica*, dem Zweysachen 2008dñymen Jubel-Gedächtnisse adjecta, p. 165. 171-176. 405-501., tum alia congerens, historiam ejus illustrantia, tum acta du-

(1.) Hoc ejus majores Otto Sperlingius Jun., in *Tr. MS. de feminis doctis*, num. 99., enumerat. (2.) Quinque his liberis Poematium A. 1641. inscripsit de aurea Christi corona vernaculum. (3.) I. e. (4.) in *Epistola ad Job. Henr. Kichmannum*, *Animadversionibus contra Baurignomiam praefixa*. (5.) I. e. (6.) V. Danewerthii *P. II. Chorogr. Cimbr.* c. 12., p. 150., & Ant. Heimreichii *Chronicon Frisiae Borealis* p. 209. (7.) Haftenus, de seductione ejus per Tetingium, relata M. Nicol. Wedovii duabus Epistolis ad M. Jac. Fabricium Sen., Superint. Holf., ineditis, A. 1621. exaratis, & partim etiam Tetingii ipsius literis MSS. ad Frid., Ducem Holf., supplicibus, debeo. Confer Ant. Heimreichii *Chronicon Frisiae Borealis*, Lib. 3., c. 8., p. 296., & *Hist. Eccl. Slesvic.*, L. 4., c. 4., p. 250. 251. (8.) in *Poem.*, p. 157. & *seque*. (9.) in *Poem.* p. 262. (10.) teste Sperlingio I. e. (11.) in *Poem.* p. 280. (12.) V. *Poem.* p. 74. 75. (13.) V. Sperl. I. e. (14.) V. Timoth. Dan. Colbergii *Platonisch-Hermettisches Christenthum*, c. 5., §. 9., p. 245. Gemina Cognatus ejus celeberrimus, Vinc. Placcius, olim mihi narravit. (15.) teste Sperlingio I. e. (16.) teste Placcio, modo laudato. (17.) I. e. (18.) in *Disp. de Poetis Germanicis* p. 7. (19.) I. e.

plicis controversia, cui, in civitate, ab A. 1624. ad 1632., commorata Hufentli, cum hujus & Senatu, ob denegatum tributum extraordinarium, & Presbyterio, ob sacra publica neglecta, domesticæque his prælata, implicabatur.

ELOGIA.

Otto Sperlingius Junior (l. c.) ita de illa: Cum Ovena non minus ingenium vivum & valens, quam judicium, ad lectionem rerum sacrarum attulerit assiduam, doctrinæ non vulgaris laudem est affecta. Quotquot illam viderunt, nihil raris aut infœciarum, sed supra feminam aliquid, ex vultu, gestu, vel sermone, quod laudarent, inveniebant. - Ex Poematis de genio, & vena felici, femina judicare licet. - Mores suæ spectati & probi, vita pudice, & per tot discrimina rerum, fortiter, exacta, in quibus Theologia ac Philosophia præcipuus usus consistit. - Tanquam in ipsa paupertate dives, in omnes munificam se præstitit, quæ de re gloriari solebat, se sæpe non nisi duobus onustam obolis domo exiisse, quibus in obvius erogatis, aliunde statim, priusquam domum rediret, argenti talentum obvenisse. Gener & pater, ob hanc prodigalitatem, eam in judicium vocarunt, ne postea minus excusari heredibus forent.

Gotfr. Arnoldo (T. II. Hist. Eccl., Lib. 16., c. 20., p. 216., & c. 21., p. 287.) audit eine berühmte Holsteiniſche Poetinne.

Frid. Breclingius testibus eam veritatis contra Christianismum degenerem; in horum Catalogo (apud Arnoldum, l. c. T. IV., Sect. 3., num. 18., p. 779.), accenset.

SCRIPTA GERMANICA.

I. SEORSIM EDITA.

Eufibiterte Freude; oder eine wahrhaftige Historie von zwey liebhabenden Personen, unter verdeckten Nahmen Euryali und Lucretia, durch Aneam Sylvium Lateinisch beschrieben, durch Nicolaum von Weil, Stadtschreiber, verdeutscht, 1617, aber in Deutsche Reimen gestellt durch Anevo Hireijo zu Horsrowey in Testredey. Slesvig 1617, in 4. Sub larva hac Anagrammatica latet Ovena Hoyerii zu Hoyerwort in Eiderster, sicut Vinc. Placcius, a me edoctus, T. II. Theatri Anon. & Pseudon. p. 303., jam indicavit.

Gespräch eines Kindes mit seiner Mutter, vom wege der Gottseligkeit. A. 1628. & 1634. in 12. Recusum A. 1650, in Poematis, p. 1-40.

Frauenpflicht, zu lernen Gdt und ihren Männern zu gehorſamen, geschrieben durch eine tugendhafte Frau und Liebhaberin Christi, Amstelodami 1636. in 12. Scriptum adæmonon, a Typographo Hoyeriz dedicatum, & eidem, quod superflitionem & stylum ejus redoleat, a Sperlingio, l. c., n. 99. & 464., recte vindicatum, ac in Catalogo quoque Bibliothecæ Rened. Babnſii Amstelodamensis attributum.

Zwey geistliche Lieder. Amstelod. 1644. in 8. (Catalog.)

II. JUNCTIM PUBLICATA.

Geistliche und weltliche Poemata. Amstelodami, apud Ludov. Elzevirium, A. 1650. (S., juxta Catalogum Mobilium, 1661. etiam) in 12. In hac Carminum Germanicorum & Saxoniorum Sylloge, cujus historiam, cum variis de eadem judiciis, Vita nostra jam exhibuit, continentur:

a. (p. 1-40.) Geistlich Gespräch zwischen Mutter und Kinde, von dem Wege zur wahren Gottseligkeit, A. 1628. gestellt.

β. Johannis Olanaveri (quod nomen larvam esse Hoyeriz Anagrammaticam, P. II. Isag. ad Hist. Cimbr. p. 142., & in Theatro Anon. ac Pseudon. Placciano, T. II., p. 476., jam docui), Theosophiz Amat, Einfältige Wahrheit, kurz schlecht und recht A. 1630. beschrieben (Invectiva in Pastores Lutheranos, & eorum methodum concionandi, p. 41-67).

γ. (p. 67-74.) Schreiben von J. O. T. A., an die Herren Titelträger von hohen Schulen, M. F. J. (i. e. M. Frid. Johannis, Diac. Flensburg. Nicolaitanum) und M. F. D. P. (i. e. M. Frid. Danium, Præpositum Flensburg.), auf das Büchlein wieder Nicolaum Teting.

δ. (p. 74-75.) Schreiben an Peer Nielsen, to Westervick, A. 1633.

ε. (p. 77-125.) das Buch Ruth, in Deutsche Reimen gestellt, und Mariz Eleonorz, Königin in Schweden, A. 1634. zugescrieben.

ζ. (p. 125-131.) Trost im Trauren, auß der Fürscheidung Gottes.

η. (p. 131-145.) Christi güldne Kron, treuer Kämpfer Eohn, an ihre fünf Kinder A. 1643. geschrieben.

θ. (p. 145-153.) Guter Rath, allen alten Wittiben gegeben, daß sie sich nicht wieder sollen verheirathen, A. 1645.

ι. (p. 153-156.) Kurz Bedencken von der alten Weiber Heyrath, da Gdt nichts mit zu schaffen hat, A. 1643.

κ. (p. 157-168.) Judicium über des Gottseligen Herren, Caspar Schwenckfelds, Buch vom Worte Gottes, A. 1642. gestellt.

λ. (p. 169-181.) Deutsche Wahrheit, A. 1644.

μ. (p. 181-231.) Besaunenschall vom Abendmahl, ins Könige Saal, nach Babels Fall; oder Aufmunterung und Einbildung zur Hochzeit des Lammes, auf der Burg Zion, am Tage aller Heiligen, an alle, die Gdt fest vertrauen, und auf seine Verheissung bauen, in unterschiedlichen Liedern, A. 1643. gestellt.

ν. (p. 231-246.) Schreiben von J. O. T. A., an die Gemeine im Lande Holstein, A. 1642. abgelaſſen, wieder ihre Priester, und die von selbigen erregete Verfolgungen.

ξ. (p. 247-263.) De Dänische Dörppape, in fortem Tüche up Dädsch uthstatteret van J. O. T. A., A. 1630. Dialogus Satyræ ac facetus, historiam symposii Pastorum aliquot ruralium Danicorum cum rusticis suis, rythmis, exhibens, Saxonice.

ο. (p. 263-276.) Ein Schreiben übers Meer gesandt, an die Gemein in Engelland, auß einer alten Frauen Hand, die ungehandt Gdt ist bekandt. Invectoria in Anglos Regicidas.

π. (p. 276-278.) Lobliedlein, zu Ehren der Schwedischen Krone, zu Stockholm, d. 7. Sept. A. 1644., an die Königin Christina gestellt.

ρ. (p. 279-281.) Freudenliedlein über die Ankunft der verwittibten Königin in Stockholm, d. 29. Aug. A. 1648.

σ. (p. 282-294.) Zwey geistliche Lieder, auf den Nahmen J. Catharinz Otterſen, und von Betrachtung der ickigen Wunden der Gottes.

τ. (p. 294-298.) Liedlein von Geldliebenden Weltfreunden.

υ. (p. 298-304.) Ein geistliches Lied, und ein Neujahrslied.

M. ANDREAS HOYERUS, Bukarkix, pago Tractus Tunderensis, patre Tychone Svenone Hoyerero, Parocho istius, natus, Magistrique titulum Regiomonti Nonis Apr. A. 1646. adeptus, Urbis Itzehoenſis, ab A. 1652. (quo uxorem etiam duxit Agnetem, D. Steph. Klotzii, Superint. Regii, filiam), Pastor, ac Comitatus simul Pinnebergici, ab A. 1678., Præpositus, M. Nov. A. 1693., sekto D. Mart. Lutheri, extinctus. V. Nic. Lud. Esmarchii Epicedium in obitum ejus Germanicum, in Sione p. 130. 131.

Molleri Cimb. Lit. Tom. I.

X x x

Disp.

Disp. de Syllogismis infinitis, horumque difficultatibus anticipandis. Regiomonti 1645. in 4.

Disput. II. de natura Metaphysicæ. Regiom. 1646. in 4.

Disp. de Critica. Regiom. 1647. in 4.

Exerc. Metaph. de Causa & causato. Rostochii 1649. in 4.

Kirchweihungsgedanken, als die, A. 1657. den 8. Aug., durch Feindes Hand eingedoherte, Hauptkirche S. Laurentii zu Zehoe, mehrtheils wieder erbauet, und den 29. Mart. A. 1661. wieder eingeweiht ward; darinn der rechte Gebrauch der Gotteshäuser, und der Eintreibung derselben, neben Christgebührender Application, auß H. Schrift, und der ersten und folgenden Kirchen Gewohnheit, ausführlich angezeigt wird; in eine Predigt über Esz VI. 16. 17. 18. gefasset. Rost. 1661. in 4.

Eines gläubigen Menschen bester Reichthum; oder Leichpredigt über Georg. Reichen, Königl. Dänischen Diabt, auß Eccl. VII. 1. 2. Glückstadii 1663. in 4.

Leichenrede bey Begräbniß M. Herm. Erdmanni, Königl. Holstein. Gen. Superintendenten; beygedruckt Pet. Zitzsche-ri Leichpredigt über denselben, aus Gen. V. 24. Glückst. 1688. in 4.

(Corvus illi fuit, ac ab eo est distingvendus, M. Andr. Hoyerus, Cimber, Lollandiæ, insulæ Danicæ, Præpositus, cu- jus varix Disputationes Philosophicæ in Alb. Bartholini Tr. de scriptis Danorum p. 1. enumerantur.)

ANDREAS HOYERUS, Parochiæ patriæ Carlumensis, in Diocesi Tunderensi, post parentem, Pastor, A. 1689. defunctus, testibusque veritatis contra Christianismum degenerem a Frid. Breclingio, in illorum Catalogo (T. IV. Hist. Eccl. Gotsfr. Arnoldi, Sect. III. n. 15., p. 772.), annumeratus.

Lexta congregatio, fröliche Versammlung, oder Leichpredigt über Peter Sonnichsen, Hærdesvogn in Rartharde, aus Gen. XLIX. 33. Slesvig 1661. in 4.

ANDREAS HOJERUS Carlumia, præfecturæ in Ducatu Slesvicensi Tunderensis pago, Cimber, Johan- nis, Pastoris Carlumensis, filius, Medicinæ Cand. &, ab A. circiter 1718., Practicus Hafniensis, in Histo- ria etiam Boreali universa, ac polymathia elegantiori, egregie versatus, & hanc ob causam, a Friderico IV., Re- ge Danicæ, A. 1722. ad Historiographi sui evectus dignitatem.

Diff. Medico-Practica de Febre petechizante epidemia, jussu regio, ab ipso Præside, & Professionis Medicæ Hafniën- sis Candidato, d. 8. Julii A. 1717. proposita, Hafniæ 1717. in 4.

Diagramma de Nuptiis Propinquorum Jure divino non prohibitis. Lemgovix 1719. in 4. Virgula notatur censoria ab Autoribus der fortgesetzten Sammlung von Theol. Sachen, Sect. I. A. 1720., p. 168. 169.

Anonymi Continuatio Annalium Alberti Stadenis, ab A. C. 1264. ad 1324., e membranæ Academiæ Julicæ ab illo e- dita, cum Præfatione sua, Notis, & Disquisitione de Origine Sophiæ Langelandicæ. Hafniæ 1720. in 4.

Nova literaria Danicæ, & vicinarum regionum, ab A. 1721. sigillatim & ἀνωγμως, bis singulis mensibus, Hafniæ in 8. edita.

Kurzgefaßte Dennemærckische Geschichte, von Anfang dieses mächtigen Reiches, bis zum Ausgange des XVII. Seculi, in Fragen und Antworten verfaßt, und mit nöthigen allegationibus versehen. Flensburgi 1718. in 8., & Erfurti A. 1719. in 8. Recensum libri hujus exhibuere Lipsienses (Danis eum adeo displicuisse, ut scriptis hanc in rem editis er- rores illius demonstraverint, narrantes; titulumque secundæ editionis, in quo Erfurti recusus perhibetur, lectores sal- lere conjicientes) in Actis Latinis Erud., M. Sept. A. 1720., p. 428-431., ac in Germanicis, Parte LXV., num. 2., & Halenses Parte XC. der Neuen Bibliothek, p. 377-385.

CASPARUS HOYERUS, Husensis, d. 28. Jul. A. 1540. natus, nobilitatem, ejusque insignia, picturam Mo- nocerotis dimidiatam exhibentia, familiæ suæ, equestribus Cimbricis a Jona Elverfeldio (1.), Andr. Angelo (2.) & Casp. Danckwerthio (3.), annumeratæ, vel ipse primus intulit, vel solis parentibus, non autem reliquis majoribus, debuit. Pater ipsi fuit Hermannus Hoyerus (quem nostrates vulgo lange Harmen Hoyer, ob staturæ proceritatem, appella- runt, cujusque nomen plateæ Husensi, der langen Harmens-Gasse, hodiernum adhæret), Friderici I., Regis Danicæ, Stra- tegus bellicus, in nobilium evectus ordinem, mater autem Catharina, Monarchæ hujus filia, sed extra thorum regium ac legitimum progenita (4.). Pueritiam in aula transegit Danica, filiorum Christiani III., Regis, qui a Casp. Mullenio bonis literis ac moribus imbuebantur, condiscipulus, ac Lüneburgi deinde, ab A. 1555., cum fratre, Luca Loffii ductu, ultiores in studiis fecit progressus (5.). Juris & rerum civilium prudentiam in Academiis sibi paravit Wirebergensi, Coloniensi, Argentinensi & Francofurtana ad Viadrum, Hodegos potissimum secutus Ludolphum Schraderum, Via- drinæ, & Franc. Hotomannum (cui omnes suos in legum studio profectus referre solebat acceptos), Argentinensis An- tecessorem. E peregrinatione in Daniam redux, locum inter ministros regio honestum obtinuit, & legationes aliquot ad principes feliciter obiit exteros. Quinque deinde lustra natus, ducta uxore, ministeria sua Adolpho addixit, Duci Holsatæ-Gottorpiensi, a quo in Consiliarium administrationis interioris allectus est numerum, ad Reges Britannicæ, Po- loniæ, aliosque Magnates, alegatus, militatum, in castra Hispanorum Belgica, A. 1572. secum abire jussus (6.), ac A. 1578., d. 20. Sept., suprema Eiderstadix (cui, per 16. annos, summo cum incolarum præfuit emolumento) Præfectu- ra, Sivardo Sivardi ademta, donatus (7.). Provinciæ huic, vicinæque illi Dithmarsicæ Boreali, cujus itidem aliquamdiu fuit gubernator (8.), assiduam ejus præsentiam amor Adolphi, quo virum prosequeretur, incredibilis, & negotia publi- ca, hujus jussu, in aula Gottorpiensi frequentissime expedienda, inviderunt. Tanta enim illius, non apud Ordines so- lum provinciales & subditos, sed ipsum etiam Principem, erat autoritas, ut omnia is ad nutum & consilia ejus gereret, totamque fere gubernationis molem huic ministrorum suorum primicerio, velut Atlanti cuidam, imponeret (9.). in i- Ducatum ipsum, cum conjuge & liberis, fidei curæque ejusdem moribundus A. 1586. commendaret. Post Adolphi excessum, pari apud filios ejus, Fridericum, Philippum & Johannem Adolphum, qui intra quadriennium sibi invicem succedere, gratia & autoritate floruit, ac A. 1590., Joh. Adolphi legatus, feudum Ducatus Slesvicensis a Christiano IV., Rege Danico, pompa solenni petiit atque obtinuit (10.). Uxorem habuit Annam Wolliam (11.), Consulis Kiloniensis, Theod. Pistorio teste, filiam, & ex illa, præter filium Hermannum, suum in præfectura Eiderstadix successorem, An- næque Ovenz Hoyeriæ (supra celebratæ) maritum, filias etiam aliquot, e quibus Margareta A. 1598. Vinc. Molleræ, J. U. Lic. & Consuli Hamburgenfi (12.), Magdalena autem Thomæ thor Smede, Senatori Flensburgensi, est elocata, su- stulit. Liberis hisce, quinquagenario major, in urbe patria Husensi, A. 1594., d. 19. Nov. (13.), non sine luctu Cim- brie,

(1.) Classe II. Epigramm. de Holsatia, lit. P. 4. a.

(2.) Lib. I. der Holsteinschen Adel-Chronica p. 60.

(3.) P. I. Chorogr. Cimbr., c. 1., p. 19.

(4.) De parentibus his V. Theod. Pistorii (matris obliti) Poema parentale, Danckwerthinian l. c., & Ant. Heimreichii Lib. III. Chron.

Dithmars., c. 4., p. 147. (5.) Hæc ipse narrat, in Epist. MS. ad Joh. Pistorium (6.) Teste ipsius Epistola ad Joh. Pistorium, (7.) V.

Dancw., l. c., p. II., c. 11., p. 150., & Ant. Heimreichii Chronicon Frisicæ Borealis, c. 12., p. 290., Ed. prima. (8.) V. Heimreichii Lib. III.

Chron. Dithm., c. 4., p. 247. 248. (9.) V. Angelum l. c., & Dancw., P. II., c. 13., p. 150. (10.) V. Elverfeldium & Angelum II. cc.

(11.) V. Joh. Ristii teutischen Parnassum p. 222. (12.) V. Ristium l. c. (13.) Teste Pistorio l. c. Heimreichius, in Chron. Fris. Bor., c. 12.,

p. 290. diem 9. Nov. male substituit.

briz, doctrinam ejus ac merita in se insignia venerat, publico, mortuus, tria reliquit pradia equeſtria (1.), Wolfsbüt-
teliam, Huſemam, & arcem, quam ipſe A. 1564. condiderat, cognominisqve ſui fecerat participem, Hoyersworta-
nam (2.).

Plura de illo docebunt Theod. Piſtorii, Diaconi in Eiderſtadia San-Petrini, *Poema*, qvo defunctum celebravit, *He-
roicum*, Slesvigz A. 1595. in 4. excuſum, ſcriptaqve aliorum, jam allegata, ac *Parſ III. Iſagoges noſtra ad Hiſt. Cimbr.*,
c. 2., §. 5., p. 245. 246. 248. 249.

ELOGIA.

Henr. Ranzovio, Proregi Cimbrico (in *Exegeſi Hiſtorica Epigrammatum Elverfeldii de Holſatia*, Cl. II., lit. P. 4. a.),
Vir audit, ut doctrina & ſtudiis excuſiſſimus, ita etiam conſilio atqve prudentia celeberrimus.

Dav. Chytrzo (P. I. *Chronici Saxonie* p. 86.) *Vir nobili genere ac ingenio, & excellenti virtute, doctrina & humani-
tate, ornatus.*

D. Paulo ab Eitzen (in *Epist. MS. ad M. Theod. Gravium, Paſt. Toming.*, A. 1584. *exarata*) *omnium concionatorum
& eruditorum patronus.*

Andr. Angelo (*Lib. I. der Holſtein. Adels-Chronica* p. 6a.) ein gelahrter und verſtändiger Mann, der, zum Theil ſeiner
Kunſt und Geſchicklichkeit, zum Theil ſeines Ampts halber, bey dem Holſteinſchen vom Adel in groſſem Anſehen geweſen.

M. Jac. Fabricius Sen. Superint. Holſat. (in *Epist. ávεδόγω ad Joh. Piſtorium, Præpoſ. Eiderſtad.*, A. 1589. *ſcripta*),
ita de illo: *De hoc beneſiſſimo & nobiliſſimo Viro vix habeo, qvoad dicam, niſi hoc, qvoad vix perſuaderi antea potuiſſem,
negotiis aulicis, & graviſſimis gubernationis oneribus, occupatos tales tanuoſque eſſe aliquos poſſe. Tanta eſt D. Caſpari
eruditio in literis omnibus, tam excellens & maturum de pietatis quaſtionibus omnibus judicium, tanta orationis copia,
abertas, venuſtas, tanta humanitas, morumqve niſi a gravitati ſuavis, ut, an parem habeat, dubitem, ſuperiorem ve-
ro deſperem.*

Caſp. Danckwerthius (P. II. *Chorogr. Cimbr.*, c. 11., p. 150.) eum vocat einen klugen und fleißigen Mann, der das Land
Eiderſtadt zu gutem Aufnehmen gebracht.

SCRIPTA.

Caſp. Hoyers kurze und förmliche Beſchreibung des Eiderſtädtiſchen Landes, in Lateiniſcher Sprache von ihm beſchrieben,
jezt aber, nicht allein ins Deutſche überſetzt, ſondern auch in Niederſächſiſche rythmos componiret, von Jacobo Sachſen, Ei-
derſtädienſi. Hamburgi 1610. in 8.

Johann Adolfs, Herzogen zu Sleswig und Holſtein, Landrecht, welches er ſeinen getreuen Untertanen, in den drey Lan-
den, Eiderſtadt, Everſloy und Utholm, aufs neue gnädigſt gegeben, confirmiret, verbeſſert und beſtätigt hat. Slesvigz 1591.
ih. 4. *Jus hoc éπιτάγιον Eiderſtadz noviffimum ab Adolpho qvidem, Duce Holſatiz, Anno jam 1572., d. 10. Jul., eſt
promulgatum, & Hamburgi A. 1573. in 4. excuſum, ſed, qvoad in eo multa loca obſcura & éναντιόφαν occurrence, juſt-
u filii ejus, Johannis Adolphi, ab Hoyero A. 1591. reviſum, correctum, &, retentis Friſonum, qvz tolerabiles vide-
bantur, conſuetudinibus, ex Jure Dithmarſiz provinciali auctum, adjectaqve nova de rebus Politicis Conſtitutione
denuo publicatum. V. Ant. Heimreichii *Chronicon Friſie Borealis*, c. 11., p. 260. 261., & *Partem III. Iſagoges noſtra
ad Hiſt. Cimbr.*, c. 2., §. 5., p. 248. 249.*

Epistola ad Henr. Ranzovium, Cimbriz Proregem, de Caji filii obitu, conſolatoria, A. 1591. *ſcripta, & in Sylloge E-
piſtolarum, ad Ranzovium a Principibus & viris doctis datarum, qvz Francofurti A. 1593. in 8., curante G. L. Frobe-
nio, prodiit, p. 141. 142. 143., edita.*

IX. Epistolæ Latinæ áνεδόγη, ad Joh. Piſtorium, Præpoſitum Eiderſtadienſem, ab A. 1555. ad 1591., *ſcriptæ, qvas,
cum tribus Piſtorii reſponſoriis, in Volumine Epistolarum ad hunc MSto, qvoad Pet. Axenius, JCrus Slesvicenſis, af-
ſervabat, olim perlegi.*

JONAS HOYERUS, Flensburgenſis, urbis patriz XXIVvir A. 1624., Senator autem A. 1627., d. 29. Jan.,
electus, eodemqve anno, Kal. Aug., civium, Regi adverſus hoſtes patriz militaturorum, designatus Centurio, A. C.
1640. autem, & æt. 53., defunctus.

Hiſtoriſcher Bericht vom Herzogthume Sleswig und der Stadt Flensburg, A. 1628., in ſeinem Exilio zu Malmoe, zur
Zeit des Keiſerlichen Krieges, zuſammenggetragen. MStum in uſus congeſtum privatos, &, hanc ob cauſam, nec perie-
ctum, nec methodicum, mentione tamen honeſta, ob complura de urbe Flensburgenſi, qvz alii rerum illius ſcriptores
preterierunt, annotata, haud defraudandum.

Kurze Beſchreibung des, A. 1603. zu Hamburg gehaltenen, Einzugs Chriſtiani IV., Königs zu Dännemarc, und Jo-
hann Adolfs, Herzogen zu Sleswig und Holſtein, der daſelbſt ihnen geſchehenen Huldigung, und darauf erfolgten Ringen-
nen und Turnieren. MStum A. C. 1603., & æt. 16., qvo ſcholam frequentabat Hamburgienſem, *exaratum.*

JOHANNES HOYNUS, Ripenſis, M. Matthiz Hoyni, ſcholz oppidanæ Rectoris, filius, ſcriptoribus Dani-
cis ab Alb. Bartholino (in *Lib. de illis* p. 72.) annumeratus.

Oratio de Angelis. Witebergz 1550. in 8.

Orat. funebriſ in memoriam M. Chriſtierni Morſiani, Med. D. & Prof. Hafnienſis, in ſchola Hafnienſi recitata;
Cum Epitaphiis, in honorem ejus, & aliorum clariſſimorum in Dania virorum, ſcriptis. Witebergz 1564. in 8.

GEORGIUS HÜBSCHMANN, Flensburgenſis, opificis filius, ſcholz patriz, ab A. 1630., Cantor, ab A.
1631. vero (poſt Joh. Generanum, ſocerum) Paſtor & Præpoſitus, per octo luſtra, Apenradenſis, M. Junio A. C. 1672.,
& æt. 69., extinctus. V. Ant. Heimreichii (qvo teſte & nomen & omen Hübſchmanni, Vir qvippe probus & candi-
dus, habuit) *Lib. IV. Hiſt. Eccl. Slesvic.*, c. 3., p. 212., & C. Danckwerthii *P. II. Chorogr. Cimbr.*, c. 6., p. 95.

Sermones aliquot Germanici funebres editi.

Manuale Miniſtrorum Eccleſiæ áνεδόγη, a Succellore ejus, M. Trogillo Arnkielio, in *Tr. Germ. de Confirmatione*,
c. 9., p. 105. 116., & c. 28., p. 249., laudatum.

HENRICUS HUDEMANNUS Senior, e Diacono Eccleſiæ in Stormaria ruralis Bejenſethanz Paſtor A.
1600. factus vicinæ Wevelſethanz (3.), Henrici & Johannis, mox memorandorum, parens; qvem Joach. Morſius
(4.) *Poetam haud mediocrem ſalutat*, ac Poemata poſthuma áνεδόγη filio cognomini reliquiſſe teſtatur.

HENRICUS HUDEMANNUS Junior, Holſatus, Senioris, modo laudati, filius, A. 1617. in Academia com-
moratus Roſtochiienſi (5.), & Eccleſiæ deinde in Stormaria Wevelſethanz prædictus.

X x x 2

Poeta

(1.) V. Jac. Saxii præfat. *Descriptionis ejus Eiderſtadia.* (2.) V. Ant. Heimreichii *Chron. Friſ. Bor.*, c. 6., p. 108. (3.) Teſte Chriſtoph.
Vorneliere, in *Carminum puerorum primitiis.* (4.) In *Albo MS. fol. 841.* (5.) Teſte Joach. Morſio in *Albo MS. f. 141.*

Poeta fuit in sermone Latino, quam vernaculo, felicius, ac justo proinde benigniora de carminibus suis Germanicis expertus est iudicia, cum Joh. Weitzii, a quo (1.) præcipuis Mart. Opitii in Poesi Teutonica æmulis, quorum in corde lepos, suadæque in ore sedes, annumeratur, tum Mich. Clenovii junioris (2.), Poemata ipsius, tam Germanica, quam Latina, haud parce deprecantis, illa Reusnerianis, Taubmanianis & Frischlinianis, in patrio idiomate, metris præferentis, & hoc tandem ipsum compellantis disticho:

Antea Romanus, nunc es Germanus Apollo:

Mirum, quam tersè rhythmica metra sonet!

Mart. Ruari aliquot ad eum Epistolæ, in *Centuria Epistolarum illius prima*, Amstelodami A. 1677. in 8. edita, leguntur.

SCRIPTA EDITA.

Joh. Caselii Carmina Gnomica, Græca & Latina, e musæo Henr. Hudemanni edita. Hamburgi 1624. in 8. (Editionem horum *Hermanno Heidmanno* perperam tribuit Herm. Conringius, in *Epistola, Caselianarum Epistolarum Synagmati*, A. 1687. per Justum Dransfeldium edito, præmissa.)

Divitia Poeticæ. Hamburgi 1625. in 8. Exhibent illæ: 1. Odarum libros duos, 2. Epodon libros totidem, 3. Anacreontem Latinum, 4. Phalæcia, 5. Epigrammata, 6. dieutsche Musen, 7. Mart. Ruari, de studiis suis, ad Heinonem Voglerum, Epistolam, 8. Dan. Heindl & Joach. Morsii Epistolas ad Autorem Encomiasticas.

Hirnscheiser; das ist: Aufserlesene teutsche Emblemata, oder Sinnbilder, welche zur Schärfung des Verstandes, Befestigung des sündlichen Lebens, und Erlustigung des ganzen Menschen, mit Versen gezieret sind. A. 1626. in 8. Adjecta sunt Emblematis hæc (quorum versus durissculi in leges metricas sæpissime impingunt) Encomia Poetica, Germanicæ Mart. Ruari, & Latine Mich. Clenovii junioris.

INEDITA.

Tres ad Joh. Meursium Sen. Epistolæ, in Volumine Epistolarum ad hunc, quod, a Zach. Lundio editioni destinatum, Joh. Mohtius, Consil. Danicus, Hafniæ asservabat, mihi lectæ.

Prophetia Jonæ Rhythmis Germanicis ab eo (teste Epistola ad Meursium) reddita.

Carmina Latina ac Germanica propria ævæ sua.

Joh. Caselii Poemata, ab eo collecta.

Henr. Hudemanni, parentis, Poemata posthuma, ab eo collecta.

Joh. Caselii Monumentorum omnium Editio, ab eo, in præfat. *Carminum illius Gnomiorum*, promissa. V. Jac. Burchardi *Epistolam de Joh. Caselio erga bonas literas meritis* p. 62.

M. JOHANNES HUDEMANNUS, Wevelsflethæ, pago Stormariæ, d. 12. Oct. A. 1608., patre Henrico, illius Parocho, natus, e scholis Willstriensi atque Itzehoensi in Gymnasium Hamburgense, & hinc A. 1624. in Acad. Rostochiensis, A. 1626. autem in Lipsiensem, abiit, supremamque illic Philosophiæ lauream A. 1628. obtinuit. A. 1629. parenti, in Ecclesiæ Wevelsflethanæ, A. 1645. autem Wilhelmo Alardo, socero, in Crempensis oppidi Pastortu, successit. Cui officio dignitates sacræ aliz Præpositi Münsterdorfiensis & Segebergensis A. 1652., Pinnebergicæ A. 1653., supremi sacrorum milit. in Holsatia regis Inspectoris A. 1659., ac Superintendentis Ducatus Holsatiæ, Consilarii quæ Ecclesiastici, d. 15. Nov. A. 1668. (post D. Steph. Klotzii excessum), a Friderico III., Rege Daniæ, sunt adjectæ, ac ab hujus tandem filio, Christiano V., suprema quoque Ecclesiarum Ducatus Slesvicensis regiarum in *senioribus*, post obitum M. Bonavent. Rehefeldii, d. 25. Jul. A. 1673., est superaddita. Morie subita Crempæ, d. 27. Mart. A. C. 1678., & æt. 72., expiravit, & D. Christianum a Stöcken, in omnibus ferme dignitatibus sacris, nactus est successorem. E liberis XII., ex uxore unica, Walpurgi, Wilh. Alardi, Pastoris Crempensis, filia, A. 1630. ducta, in 48. annorum conjugio, susceptis, Wilhelmus J. U. fuit Doctör, & Senator Crempensis, Henricus Consiliarius in Comitibus Oldenburgico & Delmenhorstano Danicus, Johannes Pastor Abbenhulanus & Borsfletanus, ac Fridericus Christianus Legatus cohortis militaris Daniæ; filiarum autem nonnullæ Ludov. Pinciero, J. U. D. Canonico quæ Lubeccensi, & Alexandro Christiani, Dithmarschæ regis Præposito, sunt elocatz. V. Matthiz Bornholti, Archidiacon. Crempensis, *Sermonem funebrem vernaculum*, e Gen. XXXII. 10., in illius habitum exequiis, & Glückstadii A. 1685. in 4. excusum, & confer de illo Joh. Ristii teutschen Parnass p. 232., ac Andr. Gödekii *Holsteinsches Turtlestaublein* p. 11. 12. 13. 14. A Matthia Knutso, Empæcta profano (in *Colloquio carpenis cum tribus hospitibus vernaculo*); sarcastice *Hudemannus*, & *Papa Danicus*, appellatur.

SCRIPTA.

Disp. de Philosophiâ in genere. Rostochii 1625. in 4. (V. Bornholtum l. c.)

Disp. de Universali Dei gratia. Lipsiæ 1627. in 4. (V. eundem.)

Leichpredigt über Georg von Steinbergen, Kön. Dan. Obristen Leutenant, auß 2. Sam. III. 33-34. Glückst. 1645. in 4.

Leichpred. über St. Dorothæa zur Mühlen, auß 2. Tim. IV. 7. 8. Glückst. 1647. in 4.

Leichpred. über Gerh. Beckern, Advocatum, auß 1. Tim. I. 12. Hamburgi 1653. in 4.

Christliche Sterbekunst, auß Luc. XVIII. 13., in einer Leichpredigt über Joh. Ristium, Com. Pal. Cæs. und Pastorem zu Wedel vorgestellt. Hamburgi 1667. in 4.

LUCAS HULSING, Hamburgensis, Gerhardi, Arithmetici civitatis istius filius, A. 1619. superstes.

Arithmetica Parentis, Saxonice ab illo Hamburgi A. 1605. editam, revidit, auxit, & ordine commodiori dispositam, ibidem A. 1619. in 8. recudi curavit. V. quæ de illa *Tomo II.*, sunt dicta.

BARTHOLDUS HUSWEDELIUS, Hamburgensis, J. U. Lic. Regis Sveciæ, in patria, circa A. 1698. & 1704., Commissarius & tabellariorum Præfectus. V. P. A. Lehmanni *Hamburgum Literatam* A. 1698. p. 7., & A. 1701. p. 12.

Disp. Jurid. de Actionibus præjudicialibus, Præfide D. Joh. Henr. Böttichero. Helmst. 1676. in 4.

Disp. Inaug. de Actionibus judicialibus, Aureliæ in 4. (V. Lehm. l. c.)

CONRADUS HUSWEDELIUS, Hamburgensis, Hansii Huswedelii, Steinfeldæ Westphali, e patria ob Hispanorum digressu sævitiam; Pistorisque deinde primo Hamburgensis, ac postea in Franconia Onolsbacensis, e Margareta Gravia filius, Johannisque, Professoris Rostochiensis, germanus, Jurisprudentiæ, quam in Academia Jenensi, circa A. 1609., privatim jam docere, & Disputationibus publicis Præses illustrare, cœperat, Professor in Altorfina aliquamdiu fuit extraordinarius, ac deinceps Marchionis Onolsbaco-Brandenburgici, aliorumque Franconiæ & Sveciæ Principum atque Ordinum, Consiliarius. Vivis anno circiter 1630. excessit, cum e conjuge, Anna Maria Keyseria,

(1.) In *Portrate ad Christoph. Colerum*, de Bibliotheca Uratislav. cura, gratulatorio. (2.) In *Carminibus*, Emblematis ejus subijcto Germanicis.

feria, Christoph. Keyseri, Marchionis Onolsbacensis Consilium Cameralis, huius, duos susceperat filios, Conradum, Camerae (quam vocant) in aula Onolsbacensi item Consiliarium, ac Johannem Christophorum, J. U. D. & Protodictasterii Ducum Megapolitanorum Parchimensis Vice-Præsidentem, A. C. 1701., & æt. 83., defunctum. V. Joh. Barnstorffii, Acad. Rostoch. Jcti, *Programma* filii huius A. 1702. consecratum in memoriam, & Frid. Thomæ *Appendicem Analektorum Güstrowiensium* p. 93. 94.

Discurfus de rebus in Principum consilium deducendis, ex selectissimis Autoribus Politicis, Philologicis & Jctis, excerptus, Jenæ 1609. in 4. *Recusus Volumine III. Discursuum de Jure publico*, a Dominico Arumzo, Jcto Jenensi, junctim editorum, quod Jenæ A. 1621. in 4. prodit, num. 22., p. 891. - 909.

Diff. de fine Consiliorum Principis, mediisque ad eum pertinentibus, ab Arumzo eidem Volumini III., num. 23., p. 909. - 961., inserta.

(Diversus ab illo est M. Contr. Huswedelius, Boitzenburgo Megapolitanus, Parochi filius, templi Rostochiensis Georgiani Ecclesiastes, A. 1636. extinctus, de quo Joh. Christoph. Huswedelius, in *Oras. Parent. Joh. Huswedelii dicta*, Zach. Grapius Jun., in *Rostochio Evangelico*, c. 7., p. 210. 211., aliique, consulantur.)

JOHANNES HUSWEDELIUS, Hamburgi (non Rostochii, uti in *Programmate de vita D. Simonis Pauli, Archiepatri Danici, Hafnia A. 1680.* publicato, falso traditur) A. 1575. (in cujus locum annus 1545. in Joh. Barnstorffii, Jcti Rostochiensis, *Programmate de vita Joh. Christoph. Huswedelii*, paulo ante allegato, p. 41., perperam substituitur,) in lucem editus, iisdemque cum Conrado fratre, modo laudato, gavissus parentibus, quinquennis scholam frequentare cepit patriam, ac, in ista jam ætate, eximie suæ indolis & diligentis admiratores illius Præceptores pariter atque Ephoros habuit. E quibus Bernh. Vaetius, Antistes Nicolaitanus, in examine anniversario, valde ejus laudavit indultitiam, & cum, in scriptura, versus illum, ab initiis inchoatis humilioribus, in altum duxisse, observasset, re in jocum versa, *Tu quidem dixit, ad altiora videris contendere*, istoque celebritate, a puero ominis instar arrepto, turmenti calcar addidit. In superiores deinde classes translatus, tantos, in utriusque lingvæ, Græcæ & Latinæ, sermone, cum soluto, tum ligato, Christoph. Sylvii, ac Præceptorum cæterorum, ductu, vicinque sui, Joh. Wouwerii, viri celeberrimi, æmulatione, brevi fecit progressus, ut jam tum aliis, ætate multo profectionibus, Autores classicos cum fructu prælegeret & interpretaretur. In Rostochiensem hinc a matre ablegatus Academiam, præter Theologiam & Philosophiam, literas etiam elegantiores deperit, Dav. Chytræ, Mart. Braschii, Nicol. Willebrando (quo Decano Magistri A. 1598. reportavit titulum), aliisque Professoribus, gratissimus. Iter deinde Germanicum ingressus, Wirebergæ A. 1599. substitit, literisque sacris & Hebræis incredibili vacans diligentia, Eg. Hunnio, Frid. Taubmanno, Er. Schmidio, aliisque viris doctissimis, familiariter innovit. Seculo XVII. ineunte Germaniam reliquam, & Helvetiam, pervagatus, amicicia Gruteri, Caselii, & cæterorum ordinis principum literarii, sibi parata, & munere Conrectoris in schola Sverinenfi suscepto, sed non multo post relicto, Lugdunum Batavorum accessit, & Jos. Scaligeri, Bonav. Vulcanii, Dom. Baudii & Pauli Merulæ (qui ipsi, in xdes suas recepto, filios commisit erudiendos), assidua, per annos aliquot, se oblectavit consuetudine. A. 1605. a patris Senatu ad Conrectoris evocatus officium, Hamburgum M. Noy, repetiit, literasque Dom. Baudii, tum ad Joh. Wouwerium (1.), tum ad Seb. a Bergen, Senatorem, commendatis, d. 6. Nov. exaratas, secum attulit, in quibus is, & præceptorum scholasticorum dignitati, operam illorum laboribus fructuosiorē esse agnoscens Professoris, contra vulgi patrocinatus est errorem, & nostro Duumviros hosce, ceterosque urbis proceres, patronos conciliare allaboravit. In harum posteriore, quæ in Bibliotheca Hamburgensi latet *avidosos*, verbis Bergio commendatus est sequentibus: *Ornatissimus vir, Joh. Huswedelius, cui hæc literas perferendas dedi, quamdiu in hisce locis egit, ita se gessit, ut omnium recte judicantium sententia dignus videretur meliore fortuna, quam qua fungebatur. Vos optimi virtutis & doctrinæ estimatores detulistis ei provinciam maxime utilem, imo necessariam rei publicæ, sed non perinde speciosam stulta opinione vulgi. Leniendum est fructu & honorario, quicquid hic videtur incommodi, ut tanto alacrius bono publico incumbat. Provinciam hanc noster, ingenti cum omnium recte judicantium applausu, per decennium sustinuit integrum, & numerosam e ludo suo discipulorum præstantiam dimisit cohortem, qui non Hamburgi solum, sed in Cimbria etiam reliqua, aliisque regionibus longius remotis, eruditione solida ac multiplici inclaruerunt. Quorum facile princeps, Lucas Holstenius, Joh. Christoph. Huswedelio, illius ex fratre nepoti, se, quicquid bonarum literarum noverit, Præceptori huic referre acceptum, Romæ, in Bibliotheca, cui præerat, Card. Barberini, est confessus. Diutius haud dubie spartam eandem ornasset scholasticam, nisi fastus Ecclesiasticarum quorundam intolerabilis ac dictatorius deferere illam invitum coegisset. Cum enim hi (verbis utor nepotis modo laudati (2.)), omnis veræ prudentiæ scholasticæ rudes, ejus modum informandi carperent, præcepta ac rationem docendi præscriberent, & invidiosa ad populum commemoratione, aliisque modis, auctoritatem illius subruerent, officio se A. 1615. abdicare, & Rostochium cum familia discedere, quam impotenti Clericorum ambitioni ulterius esse obnoxius, maluit. Rostochium ubi advenit, a magistratu non scholæ solum urbanæ, quam solo gubernavit quinquennio, est præfectus, sed Academicæ etiam, quam diutius ornavit, Literarum Græcarum ac Philosophiæ Practicæ professioni confestim admotus. A. 1627. ab urbis Hamburgensis proceribus, justiori merita civis eximii lance, quam ordinis Ecclesiastici homines, æstimantibus, ad Gymnasii pariter atque scholæ publicæ regimen honorifice revocatus, & bellicarum, quibus Ducatus opprimebatur Megapolitanus, calamitatum tædio, reditum in eam, velut asylum quoddam, pervaderi sibi passus, in utroque Zach. Scheffero successit munere, laboresque scholasticos publica de boni Reſtoris officio Oratione, d. 24. Maji, denuo est auspicatus (3.). Sed diuturniorem diligentia & eruditionis ejus fructum juvenum studiosæ Hamburgensi eadem, quæ antehac, iterum invidit Clericorum arrogantia, & malevolorum, quam hi ipsi constaverant, invidia, justissimam hanc ipsius Joh. Frid. Mayeri, Pastoris Hamburgensis, merita inveſtivam (4.): *Ægre ferat posteritas omnis, Hamburgum incomparabilem Huswedelium, civem suum, bonestis conditionibus inquirasse, & cum abunde officio satisfacere, deseruisse, necessaria vitæ subtraxisse subsidia, & misisse nuntium. Adversitatum istarum, & calumniarum, quibus innocens onerabatur, noster denuo perterritus, invito Senatu, geminum, cui per biennium præfuerat, munus, postrid. Kal. Mart. A. 1629., sponte deseruit (5.), & Rostochium e patria reversus ingrata, Græcas iterum literas, ac Philosophiam moralem, eadem, quæ antehac, dignitate ornatus Professoria, per annos complures tradidit, tandemque Ordinis Senior factus Philosophici, ab Academicæ patronis, ob merita in illam egregia, rude est donatus. Disciplinæ Academicæ rigidus, cum Reſtoratu A. 1623. 1633. & 1638. fungeretur, fuit custos atque assertor. Prælectionibus suis (in quibus, uti & quotidianis sermonibus, singularis erat & cunctabunda quasi loquelæ ipsius tarditas) solos antiquos fere illustrabat Autores, & ex his, Græcos atque Latinos, Oratores ac Poetas, similia tractantes,**

(1.) Editæ hæc sunt *Cens. I. Epistolarum Baudii*, n. 87., p. 202. - 210.

(2.) *Ex Oras. parentali, nostro habita.*

(3.) *V. Oras. illam, Pet. Lambecii Orationes* p. 69., & J. Alb. Fabricii *P. II. Manu. Hamburg.* p. 1069. 1122.

(4.) *In Oras. suæ, Joh. Schultzei, Consuli, scriptæ, p. 15.*

(5.) *V. Lambecium l. c.*

instituto utilissimo, sollicite conferebat. Inter Græcos Platonem præcipue admirabatur & Epictetum, hujusque Commentatores, Simplicium & Arrianum, inter Latinos autem Senecam, perpetuum suum in itineribus comitem, & imitatoris ejus, Justii Lipsii, scripta, præ recentioribus aliis, habebat in deliciis. Eruditio ejus, quam, civibus ingratis neglectam, exteri suo admirabundi æstimabant pretio, varia fuit & multiplex. Interiori enim studii Philologico-Critici, & Græcarum præcipue literarum, cognitioni, venæque Poeticæ in utroque sermone eleganti, comitem junxerat accuratorem, cum Philosophiæ, tum Theologiæ Polemicæ, notitiam. Quæ fretus, cum, teste Ord. Philos. Decano (1.), sæpe, de industria, nasutulorum arrogantia reprimende ergo, adversariorum theses rigidius defenderet, parum absuit ab odio & calumnia imperitorum. Qui, si posthumas ejus atque Mart. Ruari, Sympatriotæ atque amici, ad Socinianos transgressi, Epistolas legissent amœbas, Socinismi illum haud dubie itidem fuissent insimulaturi. Ne enim de cæteris dicam, vel sola illa, quæ, sub Huswedelii tantum cognomine, prænomine omisso, *Centuria Epistolarum* Ruari secunde est inserta (2.), & huic, cæterisque S. Trinitatis hostibus, ne Ecclesiæ Lutheranz communione utantur, dissuadet, uberrimam suspicionibus eorum ac criminationibus materiam suggerit, & aliquam *εἰσδοχίαν* notam Autori suo inurit. Quæ tamen ego nostrum onerare non ausim, cum alias ob causas, tum quod Epistola hæc Noribergæ A. 1614. sit exarata, quod ille, sine peregrinationi jam pridem imposito, in patria scholastico fungebatur officio, ac proinde alii potius Autori, ipsi *ἐμνήμην*, videatur vindicanda. Amplissimum præterea ipsi eruditionis pariter atque *εἰσδοχίαν* Theologiæ testimonium perhibuisse sunt existimandi Paulus Tarnovius & Joh. Qvistorpius, Professores S. Lit. Rostochiensis eximii, a quibus illum sæpe ad supremos honores Theologiæ Academicos capeffendos esse invitatum, Nepos ex fratre, supra laudatus, in *Oratione* testatur *funebri*. Matrimonium noster A. 1607. iniiit cum cive sua, Jescha Simeria, Johannis filia, parensque in isto factus trium sexus virilis duorumque feminei liberorum, solum ex his Johannem Albertum, Med. D. & Poliatrum Hamburgensem, aulæque tandem Svecicæ Archiatrum, reliquit superstitem. In hoc conjugio novem pene lustra, summa cum *ἀνταρχεία* (licet, parciolem paulo, atque ad rem attentiolem, fuisse, Encomiastes non diffiteatur posthumus), pleæ placide transegit, A. C. demum 1651. (in cujus locum sequens 1652. a Joh. Alb. Fabricio (3.) perperam substituitur), & ætatis 76., d. 22. Oct., defunctus. Corpus, singulari naturæ beneficio, quoad vixit, habuit vegetum, nec ullis penè morbis, si langvorem, extremæ senectutis comitem, cum aliquo ingenii & rationis decremento conjunctum, excipias, obnoxium. Aurium tamen sensu, ad extremum usque halitum, gavisus est incolumi, & hunc, morti propior, remotis omnibus Scriptoribus profanis, sola Codicis sacri, ac Psalmorum imprimis Davidicorum, prælectione voluit refocillari, nec, ad trigessimum noni atque octuagesimi sexti recitationem, a lacrymis sibi, veræ devotionis indicibus, temperare potuit.

Vitæ ejus historiam e gemino D. Nicol. Schützi, J.Cri., & Acad. Rostoch. Rectoris, ac Ordinis Philosophici Decani, *Programmate funebri*, nepotisque e fratre Conrado (supra laudato), Joh. Christoph. Huswedelii (a nostro educati atque eruditi, parentemque illum potius alterum, quam patruum, experti), *Oratione parentali*, Rostochii A. 1652. in 4. excusa, congesti. Extant etiam Epicedia, memoriæ illius ab octo Professoribus Rostochiensibus, Reinholdo item Blomio, Joh. Vorstio, Mich. Watsono, aliisque viris doctis, consecrata. Mart. Ruari aliquot ad illum Epistolæ, cum ipsius responsoriis, in *Centuria Epistolarum* Ruari secunda, Amstelodami A. 1681. in 8. edita, occurrunt.

Confer de illo Dom. Baudium & P. Lambecium *ll. cc.*; Henn. Wittenii *T. I. Diar. Biogr. Sec. XVII., ad A. 1651.*; Joh. Wouwerii *Cent. I. Epistolarum, Ep. 62. & 63.*; Sam Rosenbohmii *P. I. Poem., Lib. II., p. 147. 148.*; Zach Grappii Jun. *Rostochium Evangelicum, c. 8., p. 222.*; J. Alb. Fabricii *P. II. Memor. Hamburg. p. 1068. 1073. 1121. 1124. 1125.*; Partem IV. *Isagoges meæ ad Hist. Cimbr., c. 10., §. 24. & 26., p. 609. 610. 615. 618.*; & M. Joach. Mancelii *Gloriam Acad. Rostoch. e Professoribus longævis p. 21.*

ELOGIA.

Decano Ordinis Philosophici Rostochiensis (in *Programmate funebri*) *Theſaurus audit veteris & recentioris literature, Philologus præclarus, qui in Græcis literis regnum obtinuit, quem tota novis Germania, & ubicumque bonis literis adhuc locus est.*

Eilh. Lubino (in *Ep. Dedie. Paraphraseos Libri IV. Odarum Horatii*) *Eruditissimus.*

Dom. Baudio (cujus aliud Encomium, in vitâ nostri jam recitavimus), *Cent. I. Ep. 90. ad Joh. Kirchmannum, p. 215., Vir ornatissimus, eaque probitatis & eruditionis indole præditus, ut omnium bonorum amicitia dignissimus esse videatur.*

Sam. Rosenbohmio (*l. c.*) - *genii melioris provida proles, Et columella sui prima sodalitati.*

Pet. Lambecio (in *Oratt. p. 69.*) *Magnum patriæ ornamentum, & ætatis suæ decus, vir solidissime doctus, & cum eruditissimis cujusque seculi hominibus comparandus.*

Mart. Ruarus (*Cent. II. Ep. 28. ad Sam. Næranum*), se in eo eruditionem non hujus avi, fidem, libertatem animi, prudentiam, constantiam, gravitatem, omnia summa, semper suspexisse, profitetur.

Andr. Tscherningius, Prof. Rostoch., hoc defuncto destinavit Epitaphium:

*Quære foris, quanti tegat hic lapis ossa magistri:
Carpit enim livor maxima quæque domi.*

Casp. Mauritius, Theologus Rostoch., hoc ejus obitum luxit disticho:

*Ordinis occubuit nostri decus: inchoyta luget
Mater; majorem vix habet illa virum.*

Aug. Varenio (in *Lessu funebri*) *literarum audit Græcarum stator & assertor incomparabilis, ac (in Programmate quodam) Vir primariæ virtutis & fame.*

Thomæ Stegero (in *Iustitio publico D. El. Sig. Reinharti p. 11.*) *summus Philosophus, ingens nomen.*

Joh. Christoph. Huswedelii (in *Orat. parentali*) *antiquæ eruditionis Vindex & assertor inimitabilis, veræ discipline scholasticæ fundator, perpetuus moralis & antiquæ Politicæ scientiæ Dictator, in Criticis, sine controversia, absque emulo & rivali, princeps, verum patriæ & seculi ornamentum.*

Joh. Frid. Mayero (in *Or. fun., Joh. Schultzi, Consuli Hamb., scripta, p. 15.*) *Vir incomparabilis, quem nulla silebunt secula.*

S. N. Parentationi J. C. Huswedelii hoc nominis ejus adjecit Anagramma:

*Magister Johannes Huswedelius. * Os Græcum, vel Atheniense sidus.*

SCRIPTA LATINA EDITA.

Disp. de duarum Christi naturarum unionem personali, Præside D. Dav. Rungio. Witeb. 1600. in 4.

Oratio scholastica, quæ Conrectoris munus est auspicatus, Senatui Hamburg. inscripta. Hamb. 1609. in 4.

(1.) in *Programmate funebri.* (2.) *num. 5.* (3.) *P. II. Memor. Hamb. p. 1073. 1121.*

Προβλήματα Πρωτομαχίας εἰς τὰς αἰσῆς, sive Anonymi Quaestiones & controversae Rhetoricae, ad status declarandos, e veteri MS. Græco Bibliothecæ Frid. Lindebrogii ab eo editæ, & Latine versæ. Hamburgi 1612. in 8.

Laudatio funebris Margaretæ Elisabethæ, Johannis Alberti, Ducis Megapolitani, conjugis, cum Azariz Sturzii, Ern. Cohnmanni & Joh. Simonii, Orationibus parentalibus, eidem habitis, edita Rostochii A. 1617. in 4.

Disputationes duæ de summo Bono civili. Rost. 1618. in 4.

Oratio de doctrina Academici Rostochiensis Philosophica, in festo illius seculari A. 1619. habita, & inter Orationes ac Disputationes cæterorum Professorum Jubilæas, Rostochii A. 1620. in 4. junctim excusæ, p. 146-160., edita. In ea, judice Joh. Barnstorffio, Acad. Rostoch. JCro (in Programm. de vita Joh. Christoph. Hufwedelii, A. 1702. publicato, p. 1.) *fata & genus Philosophiæ, & morum civilium, tanta doctrinæ ubertate, & eloquentiæ vi, auditorum oculis exposuit, ut omnes numeros solide atque ad Christianam honestatem directæ eruditionis, quæ in hujus generis atque professio- nis virum cadere potest, explevisse sit censendus.*

Or. de Rectoris officio, in Gymnasio Hamburgensi recitata, cum ejus & scholæ Rector d. 24. Maji A. 1627. introdu- ceretur. Hamb. 1627. in 4.

Luctus Facultatis Philosophicæ Rostochiensis, propter obitum Gustavi Adolphi, Regis Sveciæ. Rost. 1633. in 4.

Epistolæ aliquot ad Mart. Ruarum, in hujus *Epistolarum Centuria secunda*, Amstelod. A. 1681. in 8. publicata, obviæ.

Programmata complura, diversis Rostochii, præsertim cum Rectoratu Academici A. 1624. 1633. 1639. & 1642. fun- geretur, publicata temporibus.

Carmen prolixum, Editioni Operum Ciceronis Gruterianæ, Hamb. A. 1618. in fol. excusæ, præfixum.

Alia Poematia varii argumenti plurima, sparsim diversis annis edita.

INEDITA (in Joh. Christoph. Hufwedelii Or. Parent. recensita).

Anthologia Græcorum Epigrammatum, magna sui parte Latino carmine reddita.

Commentationes, Annotationes & castigationes variz Philologico-Criticæ in multis utriusque lingvæ, præsertim Græcæ, Autores.

Quæstiones Morales & Monita Politica, quæ partim, ad exemplum aliorum, collegit, partim ipse adinvenit.

Carmina plurima, quæ, si seorsim jam impressa iis adjungantur, non nisi justo exhiberi poterunt volumine.

I.

EBERHARDUS JACOBI, Hamburgensis, J. U. Lic.

Positiones Inaugurales Juridicæ miscellanæ. Basileæ 1633. in 4.

ELIAS JACOBI, Hamburgensis, scholæ Crempensis in Stormaria, ab A. 1686., Rector, præsidii autem in civi- tate Hafniensi militaris, ab A. 1695., simulque Ecclesiæ in eadem Christian-Hafniensis, ab A. 1697., Concionator Germanicus, A. 1710. extinctus.

David's Gesang von drey Parthejen; das ist: Aufmunterung zur allgemeinen Dankbarkeit, von einem Englischen Theologo dem Parlamente, auß Ps. XCV. 1., in einer Predigt, vorgetragen; durch ihn verdeutscht. Hafniz 1697. in 12.

JOHANNES JACOBI, Flensburgensis, Henrici, urbis nostræ Consulis, e Dorothea Jebsenia, filius, e schola patria, studiis vacaturus Juridico-Politicis, A. 1666. in Acad. Kiloniensem, A. 1667. (Belgio antea fœderato in comita- tu Legati perlustrato Danici) in Juliam, ac A. 1670. in Jenensem, abiit, & in hac, d. 24. Nov. A. 1674. (Brabevta Georg. Ad. Struvio), Licentiati, nec multo post Doctoris, reportavit titulum. Curæ deinde provincialis Jenæ aliquamdiu egit Advocatum, & privatum simul tyronum Jurisprudentiæ Hodegum, donec ordinariæ ejusdem professioni in Gymnasio admoventur Coburgensi. Ex hoc A. 1682., a Friderico, Duce Saxonico, in aulam suam evocatus Gotha- nam, locum initio inter Assessores supremi Senatus Ecclesiastici, breviquè post A. 1683. inter Consiliarios, quos vo- cant, Camerales, & A. 1684. inter aulicos, obtinuit. In aulam deinde Cæsaream ab eodem A. 1690. est ablegatus, & hinc redux, ipsum, in itinere ad externos, comitatus, annuo. A filio & successore Friderici, A. 1691. defuncti, cogno- mine pari habitus est in pretio, & post legationes in aulas Brandeburgicam & Danicam (quam A. 1694. adiit) feliciter expeditas, ac Consilium titulum a patruo ejus, Henrico, Duce Saxo-Römhildensi, sibi itidem collatum, Proto-Syne- dri Gothani Vicepræses, ac regiminis Senator publici, designatus, geminaque hac dignitate A. 1703. jam gavissus, A. autem 1717. sublimiore Procancellarii ornatus aulici, Consiliiarique intimi, quibus officiis A. 1721. adhuc funge- batur.

Uxorem duxit Mariam Elisabetham, Joh. Volckii, Med. D. & Poliatri Gothani, ex Maria Gerhardia filiam, D. Joh. Gerhardi, Theologi Jenensis eximii, neptem, ac Christ. Chemnitii, S. Lit. in eadem Academia Professoris, privignam, eqva, d. 31. Jan. A. 1720. extincta, præter Susannam Mariam filiam, D. Georg. Henr. Bachovio, Medico & Consuli Gothano. Ducalique Consiliario, elocatam, quinque sustulit filios. E quibus A. 1720. M. Fridericus Henricus Pastor erat & Adjunctus Molschlebiensis, Johannes Gottlieb J. U. Lic. ac Præfectus Tonnensis, & Fridericus Wilhelmus Med. D. atque Medicus aulicus Saxo-Gothanus. V. Georg. Nitschii, Superint. generalis Saxo-Gothani, Sermonem Germanicum in exequiis uxoris ejus, ex Hof. II. 19. 20., funebrem, Gothæ A. 1720. in fol. excusum.

Symbolum hoc, teste Theod. Crusio (in *Symbolotheca doctæ p. 94.*) elegit: *Decus cuique suum Posteritas rependet.* V. de vita ejus D. Joh. Volcm. Bechmanni, Antecessoris Jenensis, *Programma, Disput. Inaugurali* A. 1674. præ- missum, & Casp. Sagittarii *Memorabilia Historiæ Gothanæ*, c. 9., p. 72. 73. 75., *Historiamque Gothanam pleniorẽ*, c. 16., p. 284. 285., c. 18., p. 413. Huic, in *Hist. Goth. plen.*, c. 16., p. 284. 285., *Vir audit eruditionis exquisitæ, singu- laris humanitatis, & in expediendis etiam gravissimis negotiis rarioris felicitatis, publica olim professione Jenæ dignif- simus habitus, & ob varias virtutes, a Friderico, Duce Saxo-Gothano, gratiosè semper estimatus, cui multum debeat Gothana hæc historia;* ibidem vero, c. 18., §. 46., p. 413., & in *Memorabb. Hist. Goth.*, c. 11., §. 12., p. 95., *Decus quondam & delictum Acad. Salanæ, nunc autem civitatis Gothanæ.* A. Wilh. Ern. Tenzelio, in *Dial. Menstr. Germ. A.* 1695., M. Nov., p. 93., itidem salutatur ein Mann, den Gott, die Natur und das Glück, mit trefflichen Gaben ausgerüstet, und dessen Prudence man, in wichtigen Expeditionen, am Kaiserlichen und vielen Fürstlichen Höfen, in und ausserhalb Teutschland, allbereit verspürt.

Disp. Jurid. Inaug. de Dispensationibus, Præfide D. Georg. Ad. Struvio. Jenæ 1674. in 4.

Disp. de Dote ante consummatum matrimonium lucranda. Jenæ 1679. in 4.

Disp. Jurid. de Luctu. Jenæ 1680. in 4.

Specimen differentiarum Juris Civilis Romani & Statutarii Ulmenfis, Respond. Marco Tobia Neubronnero, Ul- menfi. Jenæ 1680. in 4.

Diff. de Obſtagio, quam elegantiffimam Caſp. Sagittarius, in *Memorabb. Hiſt. Goth.*, c. 11., §. 12., p. 25., & in *Hiſt. Goth. plen.*, c. 18., §. 46., p. 413., appellavit.

Orationes tres Germanicæ, dux ſcil. ad Chriſt. V., Regem Daniz, & una ad Fridericum juniorem, Ducem Saxo-Gothanum, A. 1694. habitæ, cum, poſt obitum Friderici ſenioris, inſignia, quibus is donatus fuerat, Ordinis Elephantini Regi reſtitueret, & ab hoc filio iterum collata Gotham Hafnia reportaret. Leguntur in den Reden groſſer Herren und vornehmer Miniſtres, qvz, a Joh. Chriſt. Lünig collectæ, Lipſiæ A. 1707. in 8. prodierunt, P. II., cap. VII., n. 198. 199. & 200., p. 825-831.

LAURENTIUS JACOBI, Flensburgenſis, Matthiz Friderici, poſte defuncto, in templi patriæ Nicolaitani A. 1565. ſubrogatus Diaconatu (1.), cum d. 4. Oct. A. C. 1594., & æt. 59. (2.), decederet, generos ſuos, M. Frid. Dami-um & M. Frid. Johannis, in eodem habuit ſucceſſores.

Summarien over de Evangelia der Søndage und Feſte, und Lehrpunctlin uth denſelven, in Sächſiſche Nimen beſetzet. Slesvigz 1605. in 8.

Enſoldige Betrachtingen, Gebede, Lehren unde Danckſeggingen, uth den Søndage unde Feſte Evangelien, in Nedderdüſche Nimen fortſet beſetzet. Roſtochi 1616. in 8.

MATTHIAS JACOBÆUS Senior, Ripenſis, M. Jacobi Matthiz Velleji, ſcholæ initio oppidi iſtius Reſtoris, ac Episcopii deinde in Fionia Ottonienſis, A. 1606. defuncti, Catharinæqve, patre Baggo Jani, Senatore Ripenſi, natz, filius (3.), primam d. 3. Sept. A. 1567. lucem aſpexit. Ex Acad. Hafnienſi ad exteros digreſſus, tantam in Patavina ſibi exiſtimationem virtute & eruditione acquiſivit, ut Artiſtarum, ſive Theologorum, Medicorum & Philoſophorum, Syndicus atqve Proreſtor A. 1597. eligeretur (4.), & munere hoc defuncti memoriz, ob merita egregia, inſcriptio, in Acroterio maximo, dicaretur publica (5.). A. ſeqv. 1598. ibidem Philoſ. & Med. Doſtor ab Alexandro Maſſaria, præſentibus Lycei Profeſſoribus, d. 9. Maji, creabatur (6.). In patriam reverſo, & ob Medicæ artis peritiâ, Præceſorqve Aarhuſienſis felicitatē, famam adepto præclaram, A. 1613. profeſſio Medica Hafnienſis, quamvis incaſſum, eſt obla-ta (7.), A. 1614. autem dignitas Archiatri a Chriſtiano IV., Danorum Rege, collata, ac Prælatuz Aarhuſienſis acceſſio-ne ſplendida deinceps aucta (8.). Subſtitit in aula regia Hafnienſi ad A. uſqve 1620., qvo miſſionem conſecutus Aarhuſiam remigravit, & iſtic tandem ſeptuagenarius A. 1637. vivis exceſſit. E conjuge Ingeburga, M. Joh. Egidii, Epiſcopi Aarhuſienſis, gnata, A. 1614. mortua, filium ſuſcepit Jacobum Matthiz, Theol. Doſtorem, & Episcopum itidem Aarhuſienſem, eruditione multiplici, ſacta pariter atqve profana, inclutum (9.), Matthiz atqve Oligeri Jacobzorum, Interpretum Philoſophiæ ac Medicinæ in Acad. Hafnienſi celeberrimum, parentem. E filiabus Magdalenam Erſmo Nicolai Brobergio, Conſuli Aarhuſienſi, Catharinam autem Nicolao Foſſo, Med. D. & Canonico Lundeniſi, elocavit. In memoriam conjugis, annuam 500. Coronatorum Danicorum uſuram XV. honeſtioribus, ſed tenuioris fortunæ, viduis legavit Aarhuſienſibus, ipſo Johannis Baptiſtæ feſto, qvo, morte illius, in aula abſens regia, in viduitatem A. 1614. erat conſectus, qvorannis iſis erogandam (10.).

Thomæ Bartholino (11.) magnæ audit Archiater, Jac. Phil. Tomaſino (12.) vir eximio rerum uſu pollens, Sever. Lin-trupio autem (13.) Vir, ut eximia artis Aſclepiadeæ peritia, ſummaque medendi dexterritate, qua Auguſto, & domui au-guſtæ, verus Aſculapius, & feliciffimus ſanitatis regie cuſtos, diu proſpexit, ita inſigni plurimeqve celebratatis proſa-pia (Matthiadum, Jacobæorum, Vindingiorum, Scaveniorum, Foſſiorum, Stephaniorum, Drachardorum, Bordingorum), immortalē in orbe Arctoo memoriâ dudum conſecutus.

Scriptorum ejus nihil mihi innotuit, præter Gryphum, nuptiis Mart. Bentzii, Paſtoris, ac Mariæ Bögviadiz, conſe-cratum, Hafniæqve A. 1629. in 4. excuſum, cujus, in *Catalogo Biblioth. Reſenianæ*, p. 197., occurrit mentio.

JOHANNES JAGERUS Junior, Hamburgeniſis, Joh. Jägeri, Archidiaconi per annos 50. Jacobzi, filius, J. U- Lic. & aula Sverino-Megapolitanæ Secretarius. A. 1666. ſuperſtes.

Diſp. de Infamia & infamibus, & his qui notantur infamia, Præſide D. Chriſt. Woldenbergio. Roſtochi 1656. in 4.

Diſcurſus de Ratificatione, Præſide D. Henr. Hahnio. Helmſt. 1662. in 4.

Diſp. Inaug. de primo & ſecundo Decreto, Præſide D. Joh. Eichelio. Helmſtadii 1662. in 4.

(Diverſus ab Hamburgeniſi hoc eſt Joh. Jägerus, Strallundenſis, cujus exſtat Diſp. Inaug. de Jure deliberandi, Præſi-de D. Joh. Pomereſchio Gryphiswaldiæ A. 1656. propoſita.)

PETRUS JANI (ſive JENSON), qui Petrus Barons ab Anonymo (14.) & Joh. Alb. Fabricio (15.) perperam appellatur, patria, juxta Ol. Borrichium (16.), fuit Ripenſis; juxta Pet. Reſenium autem (17.), & alios, duos forte conjunctos confundentes, Roſchildia Zeelandus; ac, teſte eodem Reſenio, Parochiarum Lyndellæ & Hålingæ Occi-dentalis, in Fionia, Paſtor.

Bucolica Virgilii, rythmis Danicis reddita. Hafniæ 1639. & (adjecta Michaelis Chriſtiani Ravn Verſione Danico-Metrica Georgicorum ejusdem) 1680. in 8. In Rythmis ejus, judice Ol. Borrichio (l. c.), Poëſis Danica adhuc balbutit.

Metaphraſis Georgicorum Virgilii Danica avéðoſev, quam, cum præcedenti Bucolicorum, commendat Pet. Sy-vius, in *Meditationibus de lingua Cimbrica Danicis*, p. 141.

(An idem cum hoc ſit Petrus Jenſon, Roſchildenſis, cui *Laurus Danicæ* Thomæ Bangii verſio e ſermone Latino Danico-rythmica, Hafniæ A. 1641. in 8. excuſa, in *Catalogo Biblioth. Reſenianæ* p. 384., tribuitur, alii diſpiciant.)

WENCESLAUS JANNIBAL, ſcholæ trivialis Catharinæ Hamburgeniſis, circa A. 1690., Ludimagiſter.

Chronicon Civitatis Hamburgeniſis Germanicum avéðoſev, qvoad D. Matth. Slutero, in Tr. von den Erben in Ham-burg (A. 1698. edito), P. II., Tit. II., p. 120. 121., & Tit. III., p. 123. 124. honorifice allegatur.

CHRISTOPHORUS JANSENIUS, Med. D. & Præcticus, circa A. 1698., & 1716. Hamburgeniſis.

Diſp. Inaug. de manuali operatione Obſtetricum in partu difficili. Hardervici 1688. in 4. (V. *Lehmanni Hamburgum literatum* A. 1701. p. 13.)

MICHAEL JANSENIUS, ſive JOHANSEN, Bergerdorpio Saxo, Eccleſiæ Palzogamenſis, Hambur-go vicinæ, Paſtor, Poeta vernaculus venuſtiſſimus.

Panegyris Heroica in Conſulatum reipublicæ Lubecenſis, Davidi Gloxino, Jcto, collatum. Hamburgi 1668. in fol.

Ecloga

- (1.) teſte Joh. Bernhardi, Præpoſito Alſenſi, in *Epistolæ MSS.* (2.) teſte lapidis ſepulchralis inſcriptione. (3.) V. Er. Vindingii *Acad. Hafn.* p. 124. 125. (4.) V. Jac. Phil. Tomaſini *Gymnaſium Patavinum, Lib. IV.*, p. 435. (5.) Exhibet eam Tomaſinus l. c., *Lib. V.*, p. 474. (6.) V. Tomaſinum l. c., *Lib. IV.*, p. 436. (7.) V. Vindingium l. c., p. 444., & Thomæ Bartholini *Cent. III. Epp. Med.* p. 117. (8.) V. Vindingium l. c., p. 321. 444. (9.) V. de illo Vindingium l. c., p. 321. 322. 323. (10.) V. Sever. Lintrupii *Programma Hafnienſe*, neptis ejus, Ingeburgis Brobergiæ, M. Laur. Bordingi, Theol. l. c. Aarhuſienſis, vidua, A. 1709. conſecratum excoequiſ. (11.) l. c. (12.) *Lib. IV. Gymn. Patav.* p. 476. (13.) in *Progr. cit.* (14.) en la *Deſenſe de Danemark*, c. 26., p. 187. (15.) *Lib. I. Biblioth. Lat.*, c. 21., p. 220. (16.) in *Diſſerts. de Poëſis* p. 174. (17.) in *Index III. Catalogi Biblioth. ſue.*

Ecloga ad Joh. Schultzium, J. U. Lic., de Consulatu civitatis Hamburgensis, gratulatoria. Hamb. 1668. in fol.
Geistliches Trauerspiel von Cain dem Brudermörder, nebst etlichen notwendigen Anmerkungen. Hamb. 1652. in 8,
(Commendatur a Nic. Chr. Lynckero, *Lib. II. Instructorii forensis, P. I., c. 1., lit. P. 1. a.*)
Sulamithische Christ- und Freudenthüß einer gläubigen Seele, in Betrachtung der Geburt und Menschwerdung Jesu Christi, besungen. Hamb. 1662. in 12.

M. FRIDERICUS AUGUSTUS JANUS, Glückstadii Holsatorum d. 9. Dec. A. 1646., patre D. Jac. Jano, Archiatro Danico, natus, Philos. Baccalaureus A. 1667., & Magister A. 1668., Lipsiz renunciatus (1.) & Pastore ab A. 1675. Schmiedeburgensi, & Präposituræ Kembergensi Adjuncto, templi Halz Saxonum Mariani, ab A. 1683., Diaconus, & ab A. 1693., Archidiaconus, Ordinis Ecclesiastici Senior ibidem, d. 11. Jul. A. C. 1716., & ætatis 69., obiit. Gener fuit D. Joh. Olcarii, Theologi Acad. Lips. primarii. V. Chr. Grundmanni, filius Vitæ ejus enarrantis, sed loco priore Halensem cum fuisse falso tradentis, posteriore vero errorem hunc emendantis, *Offa & cineres A. 1716. defunctorum p. 46., Appendicemque Offibus & cineribus A. 1717. defunctorum adjecit p. 36.*

SCRIPTA.

Disp. Historico-Physica de Pluvia prodigiosa, Præfide D. Valent. Alberti. Lipsiz A. 1667. & 1674. in 4.
Exerc. Physica de Visu. Lipsiz 1669. in 4.
Der geistliche Adler Jesus, aus Ps. XLVII. 6. 7. Witebergæ 1682. in 4.
Altare fidei Hieroglyphicum: das ist: der am neuen Schmiedeburgischen Altar abgebildete Glaube. Witeb. 1682. in 4.
Das güldne Stück eines wahren Christen, als ein auserlesener und herrlicher Schmuck, aus Col. III. 12. sqq. Witeb. 1682. & 1699. in 12.
Abdankungsrede, bey Beerdigung Catharinæ Flemmings. Witeb. 1682. in 4.
Geistlicher Pfingstregen, aus Act. II. 1. sqq. Witeb. 1683. & 1690. in 4.
Verbum Jehovæ tonantis; oder das donnernde Nachwort des allerhöchsten Gottes, aus Hiob XXXVII. 5. betrachtet: Samt alten und neuen Donnergeschichten, und einem Wetterbüchlein. Jenæ 1689. in 12.
Drey Leichenreden. Lips. 1692. in 8.
Meletemata Mortis saluberrima, oder heilsame Todes Gedanken, in einer Predigt aus dem Evangelio Matth. XI. 2. seqq. vorgestellt. Halz 1699. in 4.
Erste Königl. Rede in Preussen, oder Predigt, aus Dan. II. 20. 21., am Krönungstage Friderici, Königs in Preussen, gehalten. Lipsiz 1701. in 4. V. de illa J. G. Eccardi Monatl. Auszug aus allerhand Buchern, M. Jul. A. 1701., p. 92.
Das zur Ungebühr beschimpfte Ministerium; oder Predigt über 2 Cor. III. 4. 5. scriptum Lipsiz anno 1699. in 12. editum, & ab auditore quodam Christ. Thomasi refutatum.
Das Preussische Reichs-Schwert und Reichs-Panier, in zwey Predigten am Gedächtnis-Tage der Königl. Krönung vorgestellt. Lipsiz 1715. in 4.
(An huic, vel alteri Jano, die Erklärung des Vater unsers, Witeb. A. 1689. in 8., teste Catalogo quodam, edita, debeatur, anceps hæreo.)

JACOBUS EUGENIUS JANUS, Glückstadio Holsatus, Medicus & Pharmacopæus in Misnia Friburgensis, Vir, teste Misandro (in *Theatro Tragico p. 52.*), eruditus & præstans. Vixit A. 1694.

Diff. Medica de Polypo narium. Lipsiz 1672. in 4. (M. C. K.)

NICOLAUS JARRE, Hamburgensis, Senatore, d. 19. Nov. A. 1603., natus cognomine, e Gymnasio patrio, ut Themidiliteret, in Academiis Witeburgensem, Marpurgensem, Tubingensem & Argentinensem, se contulit, tituloque Licentiarum Basileæ A. 1631. impetrato, Galliam, Italiam ac Germaniam, peragravit. In patriam A. 1632. reversus, dignitatem Senatoriam A. 1639., Prætoriam A. 1642., & tandem, post legationes in aulam Danicam, atque ad Principes Germanicos Ordinesque Belgii federati, complures, Consularem d. 21. Febr. A. 1650., obtinuit, collegique Consulari Senior, d. 2. Aug. A. C. 1678., & æt. 75., vivis excessit. E duabus uxoribus, Anna Schröteringia (Georgii, Xlvi. patris, filia, A. 1632. ducta) tres ei gnatas, Margareta autem Morfia filios duos, est enixa. E filiabus Annam Dieterico Müllero, J. U. Lic. & Consuli, Dorotheam autem Danieli a Campen, J. U. L. & Senatori, elocavit. V. Eberh. Anckelmanni, Prof. Hamb., Programma, in quo, ob nominum affinitatem, cum Jairo Gileadita, Israelitarum judice, comparatus est, de vita ejus funebre, A. 1678. editum, & A. 1710., in Joh. Alb. Fabricii *Parte I. Memor. Hamburg.*, p. 278-299., recusum, ac confer Ad. Tratligeri Jun. *Seriem Senatus Hamburg. Chronologicam p. 48-49.*, Christ. Woldenbergii, J. C. Rostoch., *Carmen ad eum de dignitate Consulari votivum*, Hamb. A. 1650. in 4., cum Notis, editum, Joh. Rißli Gedächtnisfeier, Poema ejusdem argumenti Germanicum, in *Parnasso Teutonico*, p. 298-331., recusum, & Joach. Hagemeieri *Epistolam de statu Angliæ, Scotiæ & Hybernæ*, ipsi A. 1678. inscriptam.

Disp. Inaug. de Homicidio, ejusque pænis. Basileæ 1631. in 4.

CHRISTOPHORUS JASTRAM Lubecensis, natus d. 6. Nov. A. 1662., patre Johanne, Pistore, & matre Juditha, D. Barth. Borfacci, Superint. Brunsvic. sorore; Brunsvici post discessum ex Acad. Witeb., A. 1686. Scholz Ægidianæ, & A. 1697. Catharinianæ (cujus ædificium novum A. 1700. inauguravit) præfectus, & hanc egregie moderatus, donec A. 1712. M. Majo dimitteretur.

V. de eo Jo. Henr. a Seelen *P. III. Athen. Lubec. p. 429. 430. 431.*, & istic allegati Phil. Jul. Rehmeieri *Hist. Eccl. Brunsvic. supplem. P. IV., c. 10. p. 262. & seqq.*

SCRIPTA.

Disp. de Reformatione Josæ Regis ab Idolo 𐤇𐤍𐤏𐤍, in templo facta, e 2. Reg. XXIII. 6. 7., ab ipso conscripta, & Præfide D. Joh. Frid. Mayero, proposita. Witeb. 1685. & 1701. in 4.

Programma de D. Paulo. Brunsvici in 4.

Programma de abusu Criticæ vitando. Brunsv. in 4.

Programma in locum Ps. XCVI. 10. Brunsv. 1705. in 4. V. *Nova Lit. Germ., M. Aug. A. 1705., p. 320.*

Tria Programmata de Poetis Prophetis, Prophetiarum imprimis Homerocarum propugnatoribus opposita, Brunsv. 1708. in 4. V. de iis *N. L. Germ., M. Febr. A. 1709., p. 58.*

Edidisse quoque a Seelenio perhibetur:

1. Orat. in Scholz Brunsvicensis Catharinianæ inauguratione habitam & Actis Inaugurationis insertam.
2. Programma de conversione Gentilium majorum.
3. Diff. de felicitate & infelicitate literatorum.

(C) V. Joh. Ad. Scherzeri *Programmata p. 448. 449.*, & Jac. Thomasi *Dissert. 46. p. 548.*

Molleri Cimb. Lit. Tom. I.

Zzz

4. Pro-

4. Programm de resurrectione mortuorum e scriptis Gentilium minime demonstranda. A. 1710.

Joh. Boys, Th. D. und Dechanten zu Cantelberg, Stern und Kern aller Episteln und Evangelien, durchs ganze Jahr, aus dem Englischen verdeutscht. Brunsv. 1683. in 4.

Ejusd. Boylii Schrift-Laterne über unterschiedliche Biblische Sprüche, aus dem Engl. verdeutscht. Brunsv. 1685. in 4. De versionibus his, *ἀποκρίσεις*, cum praefationibus D. Barth. Botfacii, editis, confer supra, sub Botfacii allata nomine.

Tractatum de Poetis Psalmorum Davidis metaphrasis a se jussit expectari, teste Joh. Andr. Schmidio in *Diff. de modo propagandi religionem per carmina* §. 20. p. 32.

JOHANNES JEBSENIUS, Sünderburgo Alsenfis, Rostochii A. 1644. Magister creatus, Przpositus & Pastor, ab A. 1649., Rendesburgensis, Stephaniqve Klotzii, Cimbriz Regiz Superintendentis, gener. A. 1677. extinctus. V. de illo Joh. Ristii Epithalamium in nuptias ejus Germanicum, in *Parnasso Teutonico*, p. 344-350.

Disp. in Pl. XXXIV. 8., Praefide D. Christ. Grosio, Prof. Theologo. Stettini 1636. in 4.

Dodecas Qq. Physicarum de anima, Praefide M. Mart. Leuschnero, Pzdagogii Rectore. Stettini 1637. in 4.

Carmen Heroicum de sorte & morte divitis Epulonis & pauperis Lazari, d. 20. Jun. A. 1636. Stettini recitatum. Stettini 1636. in 4.

Discursus de Lapide Philosophico, D. Georg. Calixto, Theologo Helmstädiensi, inscriptus. Rostochii 1645. in 4.

Der Christen bester Ruhm und Trost, oder Leichpredigt über Sabina, Christophori von Bühren, Med. D., Witwe, aus a. Tim. IV. 7. 8. Glückstadii 1662. in 4.

Wider Gnadenlohn der Gläubigen im Himmel, oder Leichpred. über Abigail Culemanninn, aus Matth. V. 12. Magdeburgi 1664. in 4.

Troststücken, oder Leichpredigt über Fr. Abel von Seckfen, aus Pl. XXX. 5. 6. 7. Ratzeburgi 1665. in 4.

Der heimlich nachschleichende Todt; oder Leichpred. über Catharina, Claus Jönsens, Bürgermeisters in Rendesburg, Witwe, aus Eccl. IX. 12. Kilonii 1676. in 4.

Homiliae Germanicae in Genesin ineditae.

STEPHANUS JEBSENIUS, Johannis (modo laudati) filius, Rendesburgensis, ædis Marianæ, Flensburgensis ab A. 1693. Diaconus, & ab 1694., Pastor, d. 19. Nov. A. G. 1720., & æt. 69., cælebs defunctus. Vitz ejus Historiam uberiozem in Joh. Henr. a Seelen *Athenis Lubecensibus* P. II. p. 146-153. invenies.

Disp. de primariis & secundariis cognoscendi principiis, Praefide D. Val. Alberti. Lipsi. 1672. in 4.

Ordnung der Evangelischen Geschichte von Christo, aus den IV. Evangelisten. A. 1693. 1715, in 4. Schediasma *ἱστορικὸν*, cui familia in reliquos etiam libros Biblicos pollicetur.

D. Steph. Klotzii Bildnis des gekreuzigten JESU, oder VIII. Passionspredigten, von ihm ausgegeben. Flensburgi 1705. in 4.

Ejusd. Klotzii Praxis pietatis, von ihm wieder ausgegeben. Flensb. 1709. in 8. Avi etiam hujus sui Meditationes de æternitate, e Periochis Evangelicis anniversariis, Germanicas, aliæqve posthuma, editum a se iri promisit.

Ejusd. Klotzii Jesus der Himmlische Kaufmann, oder VIII. Passionspredigten, mit seiner Vorrede von ihm ausgegeben. Flensb. 1714. in 4.

M. JOHANNES JACOBUS JENSENIUS, Thomæ Jensenii, Flensburgensis, Parochi in Wagria Grubensis, filius, & post reditum ex Academia (in qua, Joh. Andr. Bosii inprimis ductu, insignem sibi comparaverat *πολυμάθειαν*) Jenensi, in munere isto sacro rurali, successor, deinde vero vicini oppidi Oldenburgensis Pastor, A. 1692. etiamnum superstes, sed ante A. 1697. (quo vidua ejus alteri nupsit) defunctus.

Ἀκμή Historicum (*eruditum & lectudignum*) de Herodianis. Jenz 1668. in 4.

M. WILHELMUS THEODORUS a JERUSALEM, Hamburgensis, ædis Marianæ Osnabrugensis, ab A. 1699., Pastor, d. 31. Oct. Hamburgi a Joh. Winclero, Ord. Eccl. Seniore, inauguratus, ac deinde, circa A. 1716., simul Superintendentens.

V. Joh. Wincleri *Serm. Inaug. vernaculum de prudentia Pastoris Ecclesiæ Lutherane, Pontificis vicinæ*, P. A. Lehmanni *Observ. Historicas* A. 1699. n. 45., p. 308., & Zach. Götzii *Dissert. de Nummis* p. 223.

Disp., utrum Immortalitas Animæ rationalis ex lumine naturæ ostendi possit? Witeb. 168. in 4. (*Catal.*)

MARTINUS JESKIUS, Eppendorffio Hollatus, Parochus in Ducatu Bremensi Otterstedensis.

Passions-Gedanken über das XVIII. und XIX. Capittel Johannis, aus H. Schrift, den Kirchenbättern, und andern Scribenten, erkläret und bewähret. Bremz 1688. in 4.

CLEMENS JESSÆUS, Ripensis.

Disp. de Saliariis Clericorum, sex prioribus post C. N. seculis, in Collegio Mediceo proposita. Hafniz 1701. in 4.

An illi debeantur Disputationes Hafnienses de Notariis & de ritibus convocandi ad sacra publica, sub solo Jessæi nomine in Catalogo quodam allegata, qui illas videntur, dispiciant.

ANDREAS a JESSEN, ex familia Cimbriz antiquissima & inde a quatuor fere seculis inclita, oriundus, cujus majores partim spartas forenses ornavunt, partim vero, post reformatam religionem, muneribus ecclesiasticis, ordine non interrupto, sunt functi. Natus A. 1610. d. 20. Martii: patrem habuit Volmarum a Jessen, Andreæ a Jessen, Parochi in Eiderstadii Witzwortensis ex uxore Magdalena, filium, A. 1570. in lucem editum, Diaconum initio in Dithmarsia Oldenwördensem, & ab A. 1601. usque ad emortualem 1644. Pastorem Jevensstedensem, virum doctissimum; matrem vero Annam, Pauli Egardi, Theologi cordatissimi & optimi (*de quo supra egimus*), sororem germanam. A. 1642. parenti suo in officio sacro datus est Coadjutor, & biennio post, successor. Uxor ejus Anna Schmidia (Petri Schmidii, Mercatoris Rensburgensis, & Annæ filia, Nicol. autem Schmidii & Margarethæ neptis) XIII. cum liberorum (& quidem 6. nobilioris & 7. sequioris) e quibus 5. filii & 3. filiz admodum juvenes obierunt, 4. filiz autem reliquæ postea sunt elocatz, fecit parentem; obiit A. 1668., neutiqvam vero 1666., quem lapidis sepulchralis in scriptio perperam substituit.

Svavia sacra, cum annexis meditationibus, ligata & prosa oratione. Hamb. 1637. in 8.

Poemata diversa inedita, a Joach. Morfio, in *Albo MS. f. 877. 878.* laudata.

MSSa varia reliquit, ejus in Mathematicis disciplinis, & præsertim Astronomia, testes.

BENEDICTUS JOHANNES JESSEN, Andreæ a Jessen, modo laudati, nepos & M. Henr. Petri Jessen, infra memorandi filius, natus A. 1670. 1. Dec. Fundamentis literarum in Schola Lubecensi ab A. 1687. positis, Academicam A. 1690. adiit Kiloniensem, in qua Christ. Kortholzi, Christoph. Franckii & Henr. Opitii in Theologicis fuit auditor, ab A. 1694. Witebergæ usus hospitio & mensa D. Krausii, & illustratis etiam aliis Germaniæ Academicis, A. 1696. in patri-

patriam est revertis. Ineunte A. 1699. Hafniam se contulit ac non solum studia sacra summorum virorum ductu continuavit, sed etiam Historiæ Literariæ sedulam navavit operam. A. 1700. vitrico suo in Parochiæ patriæ Jevensædenfis Pastoratu jussu regio successit, & ducta A. 1704. 19. Nov. Dorothea Elisabethe, Erici Eilers, cui a Danorum Monarcha rerum bellicarum cura commissa erat, ex Magdalena Dorothea Zimmermannia, filia, trium postea filiorum, uniusque filiz, ex eo matre. A. 1712. 29. Mart. Fer. III. Pasch. obiit.

Præter Poemata, latina pariter atque germanica, lectu digna & elegantia, ineditam reliquisse dicitur Introductionem in Historiam tam Politicam, quam Ecclesiasticam & Literariam, ad sæculi XVII. initia perductam.

FRIDERICUS JESSENIUS, Husensis, d. 15. Febr. A. 1613. in lucem editus, patrem habuit cognominem, urbis Senatorem, matrem vero Christinam, Theophili ab Eminga, senatoria itidem dignitate functi, filiam, neptemque Cæsonis ab Eminga, Canonici Slesvicensis. A. 1629. in scholam missus est Lüneburgensem, & biennio post in Acad. Wirebergensem, in qua, uti & deinceps in Lipsiensi ac Marpurgensi, Philosophiæ pariter atque Theologiæ studiis vacavit, Magistri etiam in ultima A. 1635., a M. Theod. Vietore, Lingvæ Græcæ interprete, ornatus titulo. A. 1638. domum redux, muneri Ecclesiæ aulici, a Friderico, Duce Holstato - Norburgensi, bis, sed incassum, sibi oblato, Diaconatum Parochiæ ruralis in Eiderstadiâ Oldensworthensis A. 1640. prætulit, sed, semeltri vix elapso, cum eodem in vicina urbe Tonningensi permutavit officio. In hac, uxore eodem A. 1640. ducta Anna, M. Joh. Moldenitii, Pastoris Tonningensis, Præpositique Eiderstadiensis, filia, duos sibi mares, & gnatas aliquot, D. Cæsoni Grammio, Physices & L. Gr. Professori, ac D. Matthæo Stolteriohtio, Advocato, Kilonii elocatas, enixa, decennio vixit integro, & cum socero, contra Davidis Georgii assecras, eam incolentes, voce pariter atque calamo, eo depugnavit successu, ut hi impostoris illius doctrinam ejurare, libros igni tradere, certaque confessioni subscribere, a Friderico, Duce Holstati (ut in vita fufius exponetur Moldenitii), juberentur. A. 1650. Tonninga Kilonium ad templi urbis primarii Pastoratum advocatus, secundas illic A. 1655. cum Anna Engelia, M. Viti Barbarossæ, Præpositi Itzehoentis, vidua, celebravit nuptias, Doctoris titulum a Theologorum Collegio A. 1673. impetravit, Assessor ejusdem a Christiano Alberto, Principe, d. 24. Aug. A. 1675., est designatus, & febri tandem hæctica, d. 8. Nov. A. C. 1677., ac ætatis 65., extinctus. V. D. Christoph. Franckii, Theologi & tunc Prorectoris Kiloniensis, *Programma funebre*, A. 1708. in Georg. Henr. Görzii *Elogiis X. Theologorum Germanorum*, p. 149 - 156., Lubecæ recusum, ac M. Gabr. Wedderkopffii, Collegæ ejus, Sermonem vernaculum, in 1 Reg. XIX. 4., exequialem, Kilonii A. 1677. in 4. (sub tit. *Heiliges Betlangen der Diener Gottes*) editum. Conferantur etiam Henn. Wittenii *T. I. Diar. Biograph. Sec. XVII., ad A. 1677.*, Pauli Sperlingii, Joh. Dan. Majoris, D. G. Morhofius (cujus J. mbi, in *Opp. Poet., L. 3. Manium*, p. 107., sunt recusi), aliorumque Professorum Kiloniensium, Epicedia, ac *Paris II. Isagoges mex ad Hist. Cnabr., c. 5., §. 8., p. 117. 118.*

Paulo Sperlingio, Theologo Kiloniensi (in *Lessu*), audit

— *Mystra sanctus, flos, medulla divine
Svada; perenne mellis optimi flumen,
Et vita cujus ipsa ab ore stillavit:*

D. G. Morhofio autem (in *Programmati* p. 813.) *Vir, ob pietatem, singularemque eruditionem, omnibus spectatus.*

SCRIPTA EDITA.

Disp. Theol. Inaug. de arduo Regenerationis mysterio, Præfide D. Pet. Mulzo proposita, Kilonii 1673. (non 1678., qui apud Görzium l. c. substituitur) in 4.

Gottes väterliche Schickung zum besten, oder Leichpredigt über Margareta Brocktorffinn, auß Rom. VIII. 28. Kilonii 1665. in 4.

Kielische Lob- und Dankpredigt, von der Academien Würde und Lob, Nothwendigkeit und Nutzbarkeit, bey Stiftung der Kielschen, d. 8. Oct. A. 1665., am XX. Sontage nach Trinit., auß dem Evangelio (Matth. XXI. 1-10.), gehalten. Kilonii 1666. in fol. Inserta etiam est *Appendix Historiæ Inaugurationis Acad. Kiloniensis*, ab Alex. Jul. Torquato Slesvigæ A. 1666. in fol. publicatæ, ac a Joh. Frid. Mayero, in *Museo Ministr. Eccl., P. II., p. 428.*, commendata.

Seltige Hofnung der gläubigen Kinder Gottes, oder Leichpred. über Dethlef von Alefeld, Aupfmann zu Tondern, auß Apoc. VII. und Joh. V. 14-17. Kil. 1667. in 4.

Christlicher Eltern Trost und Hofnung, wegen ihrer selig verstorbenen Kinder frölichen Auferstehung zum E. L., oder Leichpr. über Alex. Spießen, L.L. Stud., auß Luc. VII. 14., 15. Kil. 1667. in 4.

Spiegel und Muster eines Studiosi, oder Leichpr. über M. Joh. Huldar. Heidern, auß Hebr. XI. 13-16. Kil. 1668. in 4.

Rechte Wittwenfreude, oder Leichpr. über Metta Ranzouinn, auß Ps. LXXIII. Kil. 1670. in 4.

Larva Davidi Georgio detracta; Aufgedeckte Larve Davidis Georgii, oder außführlicher und augenscheinlicher, in IV. Theilen abgefaßter, Beweis, daß David Georg kein reiner, Evangelischer und Christlicher Lehrer gewesen, wie ihn seine Adhærenten verbitten wollen, sondern ein Erstleher, Gotteslästerer und Verführer, der den Grund des Glaubens umgerissen, die allergeheulichste Ketereyen und Gotteslästerungen, unter dem Scheine grosser himmlischen Offenbarung, und einer neuen Geburt des Geistes, herfürgebracht und außgestreuet: Auß seinen eigenen Schriften herfürgesuchet, und hin und wieder mit nützlichen Erinnerungen fürgestellt. Kil. 1670. in 4. Præmittuntur operi huic, jussu Friderici, Ducis Holstato - Gottorpiensis, concinnato: 1. Epist. Dedic. ad Christ. Albertum, ejus filium; 2. Prolegomena, in quibus *γενεσις* Davidianorum pro Davide Apologetica refelluntur; 3. Historia vitæ, mortis & scriptorum Dav. Georgii e variis collecta autoribus, quam focii sui, M. Joh. Moldenitii, Analectis maximam partem deberi Autor, in præfat., testatur, & e qua Indicem scriptorum Davidis prolixum Vinc. Placcius, *T. I. Theatri Anon. & Pseudon., c. 12., p. 488-499.*, exhibuit; 4. Theologorum Acad. Kiloniensis de illo Judicium, in quo Autor, dum, omnibus scriptis Davidis sedulo perlectis & collatis, veram ejus de singulis fidei capitibus sententiam, remoto phrasæologiz intricacionis involucro, detexit, perverfamque ejusdem Theologiam in justis systematis formam redegit, laborem exantlasse censetur utilissimum. Præter hos idem opus & alii commendarunt, Joh. Mulæus scil. in *Tr. Germ. adversus Conscientiarum* p. 35. 36. 37., Christ. Kortholus (*singularem Jessenii laudans diligentiam & dexteritatem*) in *Hist. Eccl.* p. 785., D. G. Morhofius *T. III. Polyhist., Lib. V., p. 70.*, Joh. Gvilh. Baierus in *Diff. contra Tr. de regno Ecclesiæ glorioso*, c. 1., §. 13., & in *Compendio Theologiæ Historico*, loco V., p. 167., Casp. Sagittarius in *Introduct. in Hist. Eccl., c. 33., p. 932.*, Aug. Pfeifferus in *Anti-Enthusiasmo*, c. 4., p. 255., Josva Schwartzius in præfat. des *Berichts vom Sabbath*, lit. a. s. a., Georg. Henr. Burchardus in *Animadv. Anti-Bourignonianis* p. 113., Ant. Heimreichius *L. IV. Hist. Eccl. Slesvic., p. 249.*, Chr. Laur. Meelführerus in *Diff. de Chiliasmo* p. 33., & G. H. Götzius (*scriptum vocans mira conscriptum diligentia, cui in historia doctrine Dav. Georgii præprimis fides habenda*) in *Elogiis X. Theol. Germ.* p. 156. Impugnantur contra illud, a Mattheia

thia Knutzio, Empetræ profano, in *Dialogo vernaculo*, Joh. Musæi *Tractatus contra Conscientiariorum* adjecto, p. 13., obiter jam ante sugillatum, Gotfr. Arnoldus, *T. II. Hist. Eccl., Lib. XVI., c. 21., p. 289-293.*, & Joh. Wilh. Petrus, in *Musæi æconomia* *ἀνάγωγος* *ἀνάγωγος*, Germanice ac *ἀνάγωγος* A. 1700. edito, *P. II., §. 6-10., p. 31-34.* E quibus ille, prolixo locorum, quibus, Davidem Messia sibi ac Christi titulum vindicasse, confirmatur, examine, hic autem, exemplis aliis compluribus, multos Jessenium Davidi Georgio errores, e scriptis ejus, a se vel (quod nec ipse, in *præfat.* p. 25. 33. 34., plane diffiteatur) non intellectis, vel in sensum detortis alium, affinxisse, conatus est ostendere. Contra Arnoldum ei patrocinatur Frid. Arnkielii *Rettung des Nord. Christenth., c. 7., p. 79-129.*

Vera mortis insultatio; *Wahrhaftiger uno Christlicher Todestrog, oder Leichpred. über Fr. Margareta Bluminn, Herrn Joh. Adolphs von Buchwald Eheleibste, auß Joh. XI. 25. 26. Kilonu 1672. in 4. & Hamburgi 1672. in fol.*

Rechter Ehrenpreis aller gläubigen Christen, oder Leichpr. über Hans Ranzou, Erbherren auß Buttloß, General Majoren, auß Phil. I. 21. Kil. 1673. in 4.

Geistliche Wallfahrtsgedanken, oder Leichpr. über Susanna Elisabeth, D. Joh. Christoph. Schönbachs, Holstein. Landt. Canslern, Eheleibste, auß 2 Cor. V. 1. 2. Kil. 1673. in 4.

Das Gottesgelassene Herz, oder Leichpred. über Philip Jacob Stevens, Bürgermeister in Kiel, auß Ps. LV. 23. Kil. 1674. in 4.

Aller treuer Lehrer Standt, Ampt und Glanz, oder Leichpred. über D. Pet. Muszum, Theol. Prof. primarium, auß Dan. XII. 1. 2. 3. Kil. 1675. in 4.

M. HENRICUS PETRUS IESSEN, Andreæ a Jessen, supra laudati, ex Anna, Petri Schmidii, Mercatoris Rendsburgensis, gnata, filius, natus Jevenstedæ A. 1644. 13. Dec. Ex disciplina parentis in scholam Lubecensem missus, hac relicta, A. 1665. Academiam Kiloniensem (in qua D. Petrum Muszum studiorum suorum moderatorem elegit), A. 1666. Lipsiensem & tandem etiam Witebergensem (quæ eum A. 1667. 17. Oct. Magistri ornavit titulo) adiit. Mortuo parente in patriam est revocatus, ejusque a Rege Danicæ successor constitutus ac Dominica XVIII. post Trinitatis F. introductus. Obiit A. 1690. d. 29. Sept., ipso Michaelis Archangeli festo, postquam ex Catharina, Wolffii Schultzii, civis Kiloniensis & Catharinæ Brun filia, decem suscepisset liberos.

Disp. de evidentia atque inevidentia, de facilitate atque difficultate, pro gradu Magistri consequendo. Præfide M. Georg. Wagnero, Wit. 1667. in 4.

Tuba Reformationis Lutheranz prima, seu Disp. de perpetuo Christianorum Jubilæo. Præfide Jo. Deutschmanno. Wit. 1667. in 4.

MATTHIAS IESSENIUS, Wihæ, pago Flensburgensis Dioceseos, patre Johanne, istius Pastore, matre autem Margareta, Joh. Langii, mercatoris Flensburgensis, filia, A. 1642. natus, schola Flensburgensi relicta, in Academiam A. 1661. abiit Rostochiensẽ, & haud contemnendos, biennii spatio, in Theologia lingvisque Orientalibus, Aug. Varenii, Matth. Wasmuthii, aliorumque Professorum, ductu, fecit progressus. In eodem studiorum sacrorum curriculo, biennio sequenti, Helmstadii, D. Gerh. T. tui convictor, perrexit, & in prædium deinde Angliæ Cimbricæ Rundtoftense ab Hansio-Ruhmorio, Equite Holsat, evocatus, Henningi, filii ejus unici, per quatuor annos, fuit Ephorus. Studii postea Theologici loco juridicum amplexus, hujusque elementis a Thoma Balthasare, germano, domi imbutus, in Academia illud Jenensi, Antecessores publicos, ac Joh. Frid. Georgium, J. U. D., hospitemque suum, Duces secutus, eo successu excoluit, ut Doctoris ipse quoque titulum A. 1673. reportaret, & Eva, Christ. Chemnitii, Prof. Theologi, filia, viduæque D. Joh. Frid. Gerhardi, Superintendentis Eisenbergensis, uxore ducta, Curiz provincialis Saxoniz ibidem adscriberetur Advocatis. Decennio Jenæ exacto, A. 1680. a Christiano V., Danorum Rege, in Holsatiam est revocatus, & urbis Altonaviensis Præses, nec multo post Cancellariæ Cimbricæ ac Justitiæ, tandemque Status etiam publici, Consiliarius designatus. Septuagenarius M. Febr. A. 1712. obiit. V. D. Joh. Volcm. Bechmanni, Jcti Jenensis, *Programma de vita ejus, Diss. Inaugurali* A. 1673. præmissum.

Disp. Inaug. de Re integra, Præfide D. Joh. Christoph. Falcknero. Jenæ 1673. in 4.

Disp. de Mitigatione poenarum. Jenæ 1675. in 4.

Decas Disquisitionum Juridicarum, unica Disputatione exhibita. Jenæ 1678. in 4.

Disp. de Successione in feudis. Jenæ 1679. in 4.

Disp. de Philallelia connubiali (von ehlicher Gegenliebe). Jenæ 1679. in 4.

Disp. de Novatione in specie sic dicta. Jenæ 1680. in 4.

Disp. de præfativa Creditorum in pignore. Jenæ 1680. in 4.

THOMAS BALTHASAR a IESSEN, Wiha Cimber, Matthiz, modo laudati, germanus, iisdem, quibus ille, gavisus est parentibus, ac falso proinde a Scriptori *Hodaporicæ Danicæ* Anglo Anonymo, cognatorum fortis humilioris contemptum ipsi affingente, Bredstadiæ esse natus, rusticumque patrem habuisse, perhibetur (1.). Juris utriusque Licentiatæ titulo A. 1671. Argentinz impetrato, in patriam e regionibus reversus exteris, & Hafniam delatus, Conrado Biermanno ab Ehrenschild, focero, præcipue in aula regia dignitatis Ministro, viam ad honores ipsi stermene amplissimos, tantum Christiani V., Monarchæ Danici, meruit favorem, ut, anno jam 1679., Secretarii supremi Germanici, deinceps vero Cancellariæ Germanicæ, Justitiæ statusque publici, Consilarii, ornaretur dignitatibus, Danebrogicæque Ordinis Equitibus d. 8. Nov. A. 1693., & Senatoribus tandem intimis A. 1695., adscriberetur. Rege hoc mortuo, cum ex aula in prædium Holsaticum Nienhofense (una cum Kluxbüllensi ac Binnenoviensi jure sibi comparatum hæreditario) secessisset, splendidis nihilominus, Friderici IV., successoris, jussu, A. 1701. in aulam Cæsaream, & A. 1705. in Polonicam, functus est legationibus, aliisque negotiis magni momenti adhibitis publicis, & postea Cancellariæ ac Protoducasterii Gottorpiensis Danici Præses regis constitutus.

Ab ipso Rob. Molesworthio, Hyberno, Legato ad Danos Britannico, parum licet in eum, aliosque aula Danicæ ministros, æquo, & laudibus censuras miscente alperiores (2.), ob humilitatem, civilitatem, diligentiam in officiis, negotiorumque publicorum, & quatuor vel quinque lingvarum, peritiam insignem, est commendatus. Symbolum sibi hoc elegit: *Obsequio & integritate.*

Disp. Inaug. de Jure præcedentiz, edita Argentinz A. 1671. in 4., cum seorsim, tum in *prima Disput. Argentinensium Juridicarum Inauguralium Decade, num. IX.*

Omnes Christiani V., Regis Danici, cum exteris Principibus, de negotiis controversis publicis, conventiones ac transactiones ab eo, cum in illius aula versaretur, esse conscriptas, Molesworthius l. c. testatur.

Oratiuncula in Legatione Polonica ad Regem & Proceres regni A. 1704. habita, in Orationibus Procerum Europæ, eorum.

(1.) *V. la Relation d'un Voyage, faite en Danemarck, T. I. (Rotterdam A. 1707. in 2. edito), Epist. V., p. 566. 567.*

marc de P. An. 1692., c. XI., p. 192. 193. 194.

(2.) *V. l'Etat de Danc.*

eorundemque Ministrorum, Latinis, a Joh. Christ. Lünigio Lipsiæ A. 1713. in 8. editis, *Parte III.*, num. 260., p. 468. 471., prodit.

TYCHO a JESSEN, Flensburgensis, A. 1633. in Academiam Witebergensem (1.), nec multo post in Lipsiensem, ac deinde in Galliam (2.), profectus, vici Prezensis, cœnobio vicini, ab A. 1639., Pastor, & Rich. Bennichii, foci sui, in sacro isto munere Collega, A. 1656. superstes; Poeta in lingua Germanica eximius, binisque a Paulo Flemmingio, amico intimo, celebratus Epigrammatis, Latino altero (3.), altero vernaculo (4.), in quorum posteriori Metra ipsius Teutonice suis præferre non dubitavit. Symboli vicem ipsi vox unica VIENDRA (i. e. *Veniet*) præstitit, a Zacharia Lundio, populari amicissimo (5.), carmine peculiari Latino ingeniose illustrata.

Spicilegium Quæstionum Hebræo-Syrarum, Præfide D. Jac. Wellero, Autore illius, defensum, Witebergæ 1633. in 4. Disp. Philosophica, Præfide M. Andr. Reyhero, Lipsiæ in 4.

Geistlicher Krieger- und Wandersteute Christliche Ritter- und Nittergesellschaft, wie auch derselben darauf folgende Christliche Kron und Lohn; oder Reichpredigt über Jungf. Heilwig Ranzowinn, auß 2. Tim. IV. 7. 8. Glückstadt 1654. in 4.

Reichpredigt über Jungf. Margareta Brocktorffinn, Slesvici 1656. in 4. (*Catal.*)

Duo Germanica Tessaradecasticha (*Sonnette*) ad Paulum Flemmingium, Lipsiæ A. 1633. argute pariter atque eleganter scripta, ac in Flemmingii *Libro VI. Sylvarum* (der Poetischen Walder), p. m. 250. 251., publicata. Præter quæ an carmina ejus alia supersint vernacula, ignorare me fateor.

R. ISAACUS JESURUN, filius R. Abrahami Chaim, domus judicii Synagogæ Lusitanicæ Hamburgensis Antistes, sive Archisynagogus, die 13. mensis Nisan anno æræ Judaicæ 5425., vel d. 19. Martii A. C. 1665. (uti Ulr. Winckelius, J. C., me edocuit), mortuus; Pater forte Mosis Jesurun, ad eandem A. 1675. a Judæis Hamburgensibus dignitatem evecti, & A. 1689. ista etiamnum functi.

ספר הזכרונות, i. e. Liber recordationum, scriptum Hebræo-Rabbinicum, Judæorum ritus, constitutiones & consuetudines, complectens, ἀνωκύτως, & absque loci editionis (urbis Pragensis) indicio, in 4. excusum. Vindicant hoc nostro R. Schabtai Ben Joseph (in שבת ישינים), Laur. Normannus, Georg. Eliezer Edzardus, & qui hos allegat, Gabr. Groddeckius in *Spicilegio Scriptt. Rabbin. Anon. & Pseudon.*, Tomo I. *Theatri Anonymorum Vinc. Placcii subjuncto*, n. 139., p. 691. Tomo I. *Bibl. Hebr.* Jo. Christ. Wolfii p. 645. 662. factus esse traditur Incerti Autoris, ab illo tantum editus. Scripta vero sequentia propria ei tribuuntur:

I. פנים חדשות, Facies novæ, seu Liber, omnes observationes novellas in Judæorum ritus & constitutiones, quæ in scriptis Jctorum Judaicorum, post librum ברת יוסף editis, leguntur, ordine Atba Turim, exhibens. Venetiis A. M. 5411. (sive A. C. 1651.) in 4.

II. לקט הקטן, Collectio farinæ, sive Epitome Orach Chajim & Jore Dea. Amstelod. 1707. in 8.

III. Liber Lusitanicus, da Providencia divina, sine loci mentione A. M. 5423. (sive A. C. 1663.) in 4. editus, Partibusque constans duabus; quarum Prior 16. capitibus Providentiam astruit, & ad dubia respondet opposita, Posterior autem 24. Tractatibus Virtutes varias, cum præmiis suis, vitiaque opposita cum pœnis, recenset.

JOHANNES SIGISMUNDUS INTELMANN, Hamburgensis.

Vereinigung der Gläubigen mit Christo, auß 1. Cor. VI. 17. Stadz 1668. 4. (*O. Sperl.*)

JOACHIMUS, Abbas Cœnobii in Wagria Reinfeldensis, Elogia duo Johannis Ranzovii, trium Danicæ Regum Archistrategi, a M. Mart. Coronæ seniore (vero illorum haud dubie Autore) sibi transmissa, cum præfatione sua, A. 1566. excudi curavit. V. quæ de iis supra, sub Coronæ dicta sunt nomine.

JOACHIMUS ERNESTUS, Dux Slesvigo-Holsaticus, primusque familix Holsatæ-Plönensis Conditor, primam, A. C. 1595., die mensis Augusti vigesimo nono (in cujus locum decimus nonus a Pet. Ambr. Lehmanno (6.), vigesimus quintus autem ab Henr. Lud. Gudio (7.), perperam substituitur) lucem Sinderburgi, in Alfensi insula, aspexit. Patrem is habuit non Philippum (uti in *Novis Literariis Germaniæ* (8.) falso est traditum), sed Johannem Juniores, Ducem Holsatæ-Sinderburgicum, Christiani III., Danorum Regis, filium, Fridericique II., successoris hujus, fratrem natu minorem, matrem vero Agnetem Hedwigem, gnatam Joachimi Ernesti, Ducis Anhaltini, & Eleonoræ Würtembergicæ, secundis, post obitum prioris mariti, Augusti, Saxonum Electoris, Johanni A. 1588. sociatam nuptiis. Reliquos prosapix paternæ, e familis Danicæ ac Oldenburgicæ, majores Casp. Danewerthius (9.), Phil. Jac. Spenerus (10.), aliique scriptores Genealogici, fuscè enumerant. Fine pueritix tyrocinii in aula paternæ imposito, A. 1608., tredecim natus annos, cum germano natu majore, Joh. Georgio, & utriusque Ephoro, Georgio a Goltz, ac Præceptore, Joh. Renzelio, Hamburgensi, in Academiam ablegatus est Gießenam, hujusque Rectoratu, Kal. Jan. A. 1610. sibi delato, fratris successor, Balth. Menzero, Theologo, Prorectore designato, perfunctus (11.). Ex Acad. Gießenæ A. 1611. in Tubingensem, cum fratre, variolis in hac biennio post extincto, transfuit, & in Collegium illustre receptus, *Orationem pro Gallia*, moderatore Thoma Lantio, recitavit publicam. Vingt natus annos, Goltzio, Ephoro suo, comite, iter ad externos aggressus, Germaniam, Belgium, Angliam, Galliam & Italiam, peragravit, peritiamque linguarum exoticarum, Politices, Matheos, Physicæ ac artium Mechanicarum, insigni in hoc sibi comparata, Venetorum castra aliquamdiu est secutus. Qui cum bello adversus Austriacos, & Imperatorem, non multo post essent impliciti, missionem petiit, & in Angliam reversus, Jacobo I., Regi, hospes fuit longe gratissimus. A. 1621. in patriam revocatus, Legionis 3000. militum pedestris præfecturam a Christiano IV., Danicæ Rege, obtinuit, sequenti autem 1622., parente mortuo, ditionum Holsaticarum, ab hoc sibi (cum reliquæ Slesvicenses quatuor fratribus attributæ essent natu majoribus) relictarum, tractuum scilicet Plönensis, Ahrensböcensis & Reinfeldensis (12.), gubernationem est aggressus, feudique Slesvicensis collationem A. 1623. Hafniæ, a Rege modo laudato, una cum fratribus reliquis, per Legatos, impetravit. A. 1624. (vel, juxta Christ. Gryphium (13.), A. 1625.) in illustrem Carpophororum societatem receptus Germanicam,

(1.) V. Gotfr. Sævi *Acad. Witteb.*, lit. Cu. 2. b.

(2.) V. Zach. Lundii *Elegiam ad eum in Gallia viventem*, in *Pœm. Juvenil.*, Lib. I., El. IV., p. 10. 11. 12.

(3.) *Lib. X. Epigrammatum*, lit. N. 8. b.

(4.) in *Pœm. Germ.*, Lib. II. *Tessaradecastichorum* (der Sonnetten), p. 15.

(5.) l. c., Lib. III. *Eleg.*, p. 76. 77. 78.

(6.) P. I. des *icgt herschenden Europæ* p. 99.

(7.) in *Staat von Sleemig und Holstsch*, P. I. p. 58.

(8.) M. Nov. A. 1708., p. 426., ubi frater ejus, Philippus, Dux Holsatæ-Glücksburgensis, in parentis locum videtur substitui.

(9.) P. I. *Chorogr. Cimbr.*, c. 2., p. 8-16.

(10.) in *Sylloge Historico-Genealogica*, p. 173. 174.

(11.) V. Joh. Georgii, fratris, *Regimen Gießenæ Academicum*, Gießen A. 1610. in 4. editum, p. 130. 131. 132., Christoph. Arn. Vogtii, Equ. Brem., *Orat. Panegyricam*, Principum, qui primum

Acad. Ludoviciana seculum illustrarunt, honori consecratam, Gießen A. 1707. in fol. excusam, & in *Novis Lit. Germ.*, M. Nov. A. 1704., p. 425. 426., memoratam, ac Henr. Albertii, Dani., duo ad eum Epigrammata de Rectoratu gratulatoria, in *Clio regia*, Tomo I. *Deliciarum*

Pœtarum Danorum Frid. Rosgaardi inserta, p. 20. 21.

(12.) V. Danewerthium, l. c., P. I., c. 2., p. 6., P. II., c. 7., p. 59., & P. III., c. 1., p. 23.

(13.) in *Entwurfe der Ritterorden* p. 310. Conf. G. Neumarchii *Pœm.*, p. 241.

Molleri Cimbr. Lit. Tom. I.

A a a

tam, Emblematis loco laurum reportavit, cum agnomine *Securi* (des *Sidern*), ob animam ipsi assignato Heroicum. Uxorem, d. 12. Maji A. 1633. (in cuius locum præcedens 1632. a Joh. Adolpho Cypræo (1.) & C. Dancwerthio (2.) substituitur), auspiciatissimis sibi junxit nuptiis Dorotheam Augustam, Joh. Adolphi, Ducis Holfato - Gottorpiensis, filiam, & ex hac (sibi superstiti, Annoque demum 1682., d. 31. Mart., vivis exempta), in 38. annorum conjugio, quinque hos nobilioris, & quatuor sequioris sexus, sustulit liberos (3.):

1. Joh. Adolphum, d. 8. Apr. A. 1634. natum, parentis sui in Ducatu successorem, copiarumque Brunsvicensium, Danichrum & Batavicarum, Archistrategum, d. 2. Jul. A. 1704. defunctum.
2. Augustum, N. d. 9. Maji A. 1635., Producem electoris Brandenburgici Magdeburgicum. supremumque rei tormentariz Præfectum, ac Ducem tandem Holfato-Norburgensem, d. 17. Sept. A. 1699. mortuum.
3. Ernestinam, N. d. 10. Oct. A. 1636., qvz innupta d. 18. Mart. A. 1697. obiit.
4. Joachimum Ernestum, N. d. 5. Oct. A. 1637., Equitem aurei velleris, & supremum peregrini in Belgio Hispanico Equitatus præfectum, ad Pontificios A. 1673. transgressum, ac Madriti d. 4. Jul. A. 1700. extinctum.
5. Bernhardum (qvem Spenerus *Georgium Bernhardum* perperam appellat), N. d. 31. Jan. A. 1639., Strategum Danicum, d. 3. Jan. A. 1676. mortuum.
6. Agnetem Hedwigem, N. d. 29. Sept. A. 1640., Christiano, Duci Holfato-Glücksburgico, d. 10. Maji A. 1672. nuptam, & d. 20. Nov. A. 1698. defunctam.
7. Carolum Henricum, N. A. 1642., & Viennæ d. 20. Jun. A. 1655. extinctum.
8. Sophiam Eleonoram, N. d. 31. Jul. A. 1644., Wolsf. Julii, Com. Hohenloici, ab A. 1666., conjugem, d. 22. Jan. A. 1689. mortuum.
9. Puellam, qvz, antequam nasceretur, in utero materno jam decesserat.

Princeps cætera fuit virtutibus heroicis, aliisque, isto dignis fastigio, ornatissimus, subditorum, quibus, in bellis Cimbricis, impensis de suo haud exiguis, securitatem a Strategis obtinuit hostilibus, amantissimus, Ducatus hæreditarii, cujus arces Plönensem, sedem aulæ suæ splendidam, ac Ahrensboensem, ipse condidit (4.). reditusque parsimonia & prudentia Oeconomica insigni haud parum auxit, gubernandi peritissimus, fide in Imperatorem semper illibata, & ab hoc aliquot laudata epistolis, conspicuus, & in commercio cum isto, aliisque Principibus ac magnatibus, literario assiduo diligentissimus. Dux illi, ab A. 1667., cum Daniz Regibus, & Christiano Alberto, Duce Holfato - Gottorpiensi, intercessere controversiæ, scriptis (e quibus pro ipso militanti Viro debentur illustri, Christoph. Gentschio, ejus tunc Consiliario) utrinque ventilatæ quamplurimis, alibi a nobis (5.) fuscè enumeratis, ac ad judicium tandem Imperiale aulicum delatæ, hujusque definitivæ sublata sententia. Priori disidia occasionem ministrare de jure supremi domini, & collectarum, quas vocant, seu ex actionum, quod Ducibus Holfatiz (uri audiunt) regentibus in ditiones, parenti suo, Johanni Juniori, apamagii loco attributas, competere Joachimus Ernestus negabat. Controversia hac nondum decisa, alteri, de successione in Comitatus Oldenburgico & Delmenhorstano, aniam præbuit obitus Antonii Guntheri, Comitum Oldenburgicorum ultimi, A. 1667. extincti. Hanc enim successionem, quam Fridericus III., Rex Daniz, & Christianus Albertus, Dux Holfato-Gottorpiensis, ob expectativam, quam vocant, Cæsaream, pactumque cum defuncto initum, & testamento ipsius confirmatum, sibi jam armis asseruerant, noster, ceu proximus Antonii Guntheri agnatus, familiæ suæ ab illis, gradu uno remotioribus, restitui postulabat, & A. 1676., post obitum, Dicasterii aulici imperialis sententia, in Comitatus utriusque immittebatur possessionem. Ambobus tamen filii confestim Christiano V., Regi Daniz, quocum anno jam 1671., sibi emortuali, parens de iis amice transegerat, pecunia certa sibi numerata, aliisque in Ducatibus Slesvicensi ac Holfatico ditionibus, compensationis loco, acceptis, sponte cesserunt (6.). Symbolo noster delectatus est gemino, Gallico altero, quod ipse A. 1619. albo inscripsit Joach. Morfii: *Tous jours le même*; altero (quod sermo Hofmanni recitat funebris) Biblico (*2 Cor. XII. 9.*): *Sufficit mihi gratia tua, Domine*; Hæc, ich lasse mit an demer Gnade begnügen. Senex tandem grandævus, liberisque parentis sui (quorum viginti duos ille in gemino procrearat conjugio) omnibus superstes, cum dolore cruris, morbo Colico & obstructione interna, aliquamdiu laborasset, d. 5. Oct. A. C. 1671., ac ætatis 77., rebus humanis est ereptus, posthumoque hoc, in monumento, quod hæredum illi erexit pietas, Epitaphio, celebratus elogio:

Serenissimus Princeps ac Dominus, Dn. JOACHIMUS ERNESTUS, Heres Norwagie, Dux Slesvici, Holf., Storm. & Dithm., Com. in Oldenb. & Delmenh., &c., Princeps pius, justus, magnanimus, prudens, beneficus, &c., quod rarissimum, in rebus prosperis & adversis semper idem, vixit ultra annos 70., quod Principum non multi, rexit patriam 49. annos, quod pauci, ubique inculpatus & æterna laude dignus, quod vix alius. Suis desiderium, subditis amorem, Principibus exemplum, malevolis invidiam, mando quatuor sui æmulos, reliquit. Princeps optime, cælo dignissime, cælo etiam recepte, æternum ave & vale. Natus Sonderburgi d. XXIX. Aug. A. MDLXXXV., denatus Plöne d. V. Oct. A. MDCLXXI. Vixit LXXVI. annos, V. septimanas, III. dies.

Recitat hoc, cui magnam etiam vitæ, e Scriptoribus aliis, jam allegatis, auctz, partem debemus, Christianus Hofmannus, Ecclesiastes ipsius Plönensis aulicus, in Sermone e Rom. XIV. 8. exequiali vernaculo, Ratzeburgi A. 1672. in 4. (sub tit.: *Nachgeläubiger Fürsten Ehrenruh auf Erden, und Lebensstrone im Himmel*) excuso.

Oratiuncula, cum Rectoratus Acad. Giessenz, Kal. Jan. A. 1610., a Joh. Georgio, fratre, in eum transferretur, habita, & in fratris hujus *Regimine Giessensi Academico*, Giessæ A. 1610. in 4. edito, p. 130. 131. 132., publicata.

Oratio pro Gailia, in illustri Collegio Tubingensi, Thomæ Lansii ductu, scripta & recitata, qvz prodit in Friderici Achillis, Ducis Württembergici (sive potius Lansii), *Consultatione de principatu provinciarum Europe*, Tubingæ A. 1626. 1655. & 1678. in 2. impressa, pag. (Ed. primæ) 168. - 257.

JOHANNES I. Episcopus Ecclesiæ Lubecensis sumptuosus, Decanus Canonicorum ejusdem fuit, circa A. 1226., quo novz Monasterii Prezensis foundationi, ac dotationi ab Adolpho IV., Comite Holfatico, factæ, cum Episcopo suo, Bartholdo, aliisque magnatibus, ceu testis, interfuit, Adolphique literis de ista nomen suum adjecit publicis (7.). Bartholdo in Episcopatu successit, testibus Alberto Stadenfi (8.) & *Annalium Slavicorum* Autore (9.), A. C. 1230., non autem 1235., qvem Albi. Krummendikius, Joh. Petrus, Herm. Bonnus, Joh. Rcgkmannus, Conr. ab Höveln, & alii, se mu-

tuo

(1.) in *Annal. Episc. Slesvic.*, L. 3., c. 6., p. 434. (2.) l. c., P. I., c. 2., p. 11. (3.) Conf. de liberis Danew. l. c., P. III., c. 9., p. 232., Spenerum l. c. p. 257. 258., *Tabb. Geneal. Tubingenses*, & J. W. Imhofii *Notitiam Præcerum S. R. I.* p. 231. 232., de iisdem vero simul ac posteris reliquis Anonymi *Souverainen von Europa*, p. 805. 806. 807., P. A. Lehmanni *Teut. herrschendes Europa*, P. I., p. 93. 94. 95., H. L. Gudium (*sæpe impingentem*) l. c. p. 58. 62., & *Genealogicos scriptores* alios. (4.) V. Dancwerthium l. c., P. III., c. 9., p. 232. 233. (5.) *Parte I. Isagoges ad Hist. Cimbr.*, c. 9., §. 5. & 6., p. 155. 156. (6.) De Controversia hac de successione Oldenburgica confer, præter locum *Isagoges* meæ, jam allegatum, Speneri *Sylogem Historico-Genealogicam* p. 157., & Jac. Wilh. Imhofii *Notitiam præcerum S. Rom. Imp.*, Lib. IV., c. 9., p. 335. 336. 337. *Edit. noviss. Tubing.* (7.) V. illas P. IV. *Isagoges mea ad Hist. Cimbr.*, c. 2., §. 7., p. 150. (8.) in *Chronica*, f. 208. b. (9.) in *Erp. Lindebrogii Scripturibus etc. Germ. Septentr.* p. 258.

quo exscribentes, substituunt, nec 1237., qui *Chronici Slavici* prioris arrisit scriptori (1.). Anno certe 1232. hoc eum jam fuisse functum, Diploma demonstrat, quo, VI. Id. Sept. ejusdem, in ipso Cænobio Prezensi, privilegia, huic a Bartholdo Antecessore, partim collata, partim vero confirmata, presentibus Adolpho IV., aliisque optimatibus, rata habuit, adjecto Anathematis adversus istorum contemptores fulmine (2.). Epponi, hujus Præposito, qui Diploma istud & obtinuit ab illo, & sua manu Autographum ejus, quod superest, exaravit, decennio post, circa A. 1241., literis aliis potestatem dedit congregationem Virginum monasterii sacratum Erpesveldā, quo, Preza relicta, haud ita pridem commigraverat, Lutterbecam, in locum commodiorem, transferendi (3.). Monasterii eum Reinfeldenſis ædem sacram, Adolphi IV. rogatu, cultui divino dedicasse, & memoriam *Cænæ Dominice insituisse memorabilem*, Lubecz suo quovannis sumptu celebrandam, Alb. Krummendikius, *Chronici Slavici* Autor & vultus, & Krantzius, referunt, Adolphum autem ipsum, Monachum ex Comitē Holfatico Franciscanum, in Presbyterorum ab illo A. 1244. admissum esse ordinem, *Annalium Slavicomum* scriptor (4.) testatur. In numero annorum Episcopatus illius definiendo, Casp. Dancwerthius & Jac. a Mellen, XII. tantum annos huic assignantes, a Krummendikio, Chronicographo Slavico & Krantzio, XXII. annis Ecclesie eum suæ præfuisse asserentibus, abeunt diversi. Sed facilis erit conciliatio, si observaveris, ab illis eos solum annos computari, quibus noster in Episcopatu fuit superstes, hos autem decem etiam sequentes addidisse, quibus de successore ejus inter Canonicos, ad A. usque 1254., acriter est disceptatum, & gubernatio Ecclesie temporaria Alberto, Episcopo Rigenſi designato, commissa. Quem computum utrorumque, amice conspirantem, si sequamur, & ab A. 1231. inchoemus, Johannem A. C. circiter 1244., non autem 1247. (pro quo Mellenius, Kirchringius & Hävelius, militant), defunctum esse edocebimur.

IV. de illo Anonymi *Chronicon Slavicum prius*, c. 37., ap. *Lindebrogium* l. c., p. 204., in *Annalibus Slavicois*, ibid. p. 258. 259., Alb. Krummendikii *Chronicon Episcoporum Lubecenſium* (T. II. *Rev. German. Henr. Meibomii Jun.*) p. 307., Alb. Krantzii *L. 7. Metropoleos*, c. 47., Joh. Petrii *P. II. Chronici Holfatici* p. 71., Herm. Bonni *Lib. 2. Chron. Lubec.*, ad A. 1235., C. Dancwerthii *P. III. Chorogr. Cimbr.* c. 8. p. 227., Jac. a Mellen *Disp. III. de Historia Lubecenſi*, c. 1. §. 7., & c. 2., §. 6., *Chronicon Lubecenſe Kirchringio-Mollerianum* p. 29., & *Isagogen meam ad Hist. Cimbr.*, l. cc.

De duobus ejus Diplomatis *avrodo* 1015, quorum prioris Autographum, posterioris autem Apographum vetustum, a Conrado a Bocho *Registri sui Præposituræ Prezensis Mſſi Sectioni Diplomaticæ*, num. 13., insertum, in Monasterii Prezensis Archivo superest, in Vita jam diximus. Præmittitur posteriori, in eodem *Registro*, num. 12., tertium, quo, Anno Episcopatus tertio (1233), Epponi, Præposito Prezensi, templum in villa Hemminghſtorpienſi condendi potestas ab eo est concessa.

JOHANNES, Episcopus Lubecenſis trigessimus octavus, Duxque familie Gortorpienſis Slesvigo-Holfaticus, Johannis Adolphi, Principis Holfato-Gortorpienſis, ex Augusta, Friderici II., Regis Danici, gnata, filius, cujus reliquos profapiz patetnz, e familiis Oldenburgica, Danica & Holfatica, majores, Casp. Dancwerthius (5.), Phil. Jac. Spenerus (6.), aliique, enumerant, in arce Gortorpienſi A. 1606., die Martii decimo nono, si Ad. Olearium (7.) : Joh. Ad. Cyprum (8.), & Genealogos plerosque cæteros, sequaris, præcedenti autem decimo octavo, si Dan. Janum (9.) audias, in lucem est editus. Parente A. 1616. mortuo, primus omnium familie Holfato-Gortorpienſis principum, ut hæreditariam portionem, accepto apannagio, non exigeret, sibi passus est pervaderi (10.), & decennis a matre vidua Husam secum abductus, ibique educatus ac literarum imbutus rudimentis, A. 1621, Episcopatus Lubecenſis Subcoadjutor designatus, quadiennio post (A. 1625.), comite Ephoro suo, Conrado ab Einsiedel (Administratoris postea Magdeburgici Consiliario intimo ac primario), itineri se ad externos commisit, Galliaque (quam ter adiit), Anglia, Italia & Belgio, peragratis, obsidioni Sylvæducenſi, in comitatum Principis admissus Auriaci, A. 1629., nuptiisque Friderici fratris Dresdensibus A. 1630., interfuit. Gortorpium cum hoc vix reversus, secundum mox iter per Gallias in Hispaniam instituit, Madritique periculose decubuit, & per Germaniam ad suos remigrans, Adolphi, fratris alterius, in pugna Lipsienſi occisi, in cujus locum A. 1631, Episcopi Lubecenſis electus est Coadjutor, secum in patriam reportavit exuvias. A. 1632, Gustavi Adolphi, Regis Sveciæ, castra secutus, in Bavariam usque, est Germanica, duas etiam, jussu illius, legiones, pedestrem & equestrem, collecturus, nisi, Rege paulo post mortuo, collectione hac superfedere, & militiz valedicere, consilius putasset. A. 1634. Johanni Friderico, patruo, in ipso Episcopatu subrogatus Lubecenſi, Urinum, sedem Episcoporum, aulam suam tranſtulit, tribusque annis elapsis (A. 1637.), in illustrem Carophorum Germaniz ordinem a Ludovico, Principe Anhaltino, illius Præſide, est receptus, ac titulo *Unilii* (*des Müſſlichen*) ornatus honorifico (11.). A. 1647. Christianum Cassium, Ministrum intimum, ad Panegyrim Monasterienſem ablegavit Irenicam, suaque & fratris Friderici, Ducis Holfato-Gortorpienſis, intercessionem, ne Episcopatus Lubecenſis, Regi Daniz, novam hanc ditionum suarum accessionem mente generosa accipere dedignato, jam oblatus, in Principatum, instar aliorum, mutaretur Politicum, impedivit. Ob quod beneficium Canonici Lubecenſes familie Gortorpienſi, sex ejus principes, serie haud interrupta, Episcopos, post Johannem, electum a se iri, Friderico, eodem A. 1647., pacto inito, sunt polliciti (12.). A. 1648. Hafniz Christiani IV., Regis Daniz, exequiis, & Friderici III., successoris, coronationi, interfuit. A. 1653. autem, Cassio suo ad Comitiam iterum ablegato Ratisbonenſia, jus sessionis, quam vocant, suffragique in senatu Principum, quo antecessores in Episcopatu, per integrum ferme seculum, uti neglexerant, recuperavit. Conjugem A. 1640. duxit Julianam Felicitatem, Julii Friderici, Ducis lineæ Weiltingenſis Würtembergici, filiam, quæ, non multo post nuptias tempore, Melancholia gravi correpta, usuque rationis orbata (13.), anno tandem 1661., die 3. Jan., marito superstes, rebus valedixit humanis (14.). Quatuor hæc ipsi, sed brevis ævi, enixa est liberos:

1. Christianam Augustam Sabinam, d. 4. Jun. A. 1642. natam, quæ, literarum jam elegantiorum, patris jussu, studiis affveſceta, ministræ culpæ in balneo excoxiata fervidiori (15.), d. 20. Maji A. 1650. animam efflavit.
2. Julium Adolphum Fridericum, d. 2. Oct. A. 1643. natum, & d. 3. Jan. A. 1644. mortuum.
3. Joh. Julium Fridericum, d. 17. Febr. A. 1646. in lucem editum, & d. 28. Jun. A. 1647. extinctum.
4. Johannem Augustum, d. 3. Aug. A. 1647. natum, in tenera jam ætate ob singularem commendatum indolem; per reginatione deinceps excultam diuturna, sed, annitente nihilo minus patruo Gortorpienſi, Episcopatu Lubecenſi, filio hujus collato, licet Rex Daniz ipsi faveret, post mortem parentis, A. 1655. haud potitum, imo deinceps etiam, velut prædiorum bonorumque hæreditariorum administrationi, ob debilitatem ingenii, imparem, sub perpetua patris truelis,

Aaaa 2

(1.) c. 37., ap. *Lindebr.*, l. c. p. 204. (2.) V. P. IV. *Isag. ad Hist. Cimbr.*, c. 2., §. 6., p. 309., & quæ supra. p. 104., de Bartholdo sunt dicta. (3.) V. P. IV. *Isag.*, l. c., p. 400. (4.) ad A. 1244., apud *Lindebr.*, l. c., p. 259. (5.) P. I. *Chorogr. Cimbr.*, c. 2., p. 8-13. (6.) in *Syllogo Historico-Generologica*, p. 173. 174. (7.) in *Compendio Chronici Holfatici Germanico*, Lib. IX., c. 8., p. 182. (8.) in *Annalibus Episc. Slesvic.*, L. 1., c. 6., p. 434. (9.) in Vita ejus, sermonibus adjectis funebribus. (10.) V. Spenerum l. c. p. 107. (11.) V. Georg. Neumarekii *Neuprossenden Palmbaum*, p. 203., & Christ. Gryphii *Narrat. der Ritterorden* p. 320. (12.) V. Henr. Lud. Gudii *Staat des Bistums Lübeck* p. 7. 8. (13.) V. Olearium l. c. p. 183. (14.) V. Christoph. Seifemanni, Parochi Schönewoldenſis, Sermonem funebreum de illa, in Rom. VIII. 17., Germanicum, Lubecz A. 1661. in 4. excusum. (15.) V. Olearium l. c. p. 184., & Joach. Viti Wigandi (sive Joh. Val. Willii) *Differs. I. de Philatromæ Germanorum itineribus* p. 55.

truelis, Augusti Friderici, Antistitis Lubecensis, donec Hamburgi, d. 29. Jan. A. 1686., expiraret, detentum tutela (1.)

Episcopatum noster, de subditorum perquam sollicitus salute ac commodis, pacisque perpetuo studiosus, per lustra quatuor, summa cum laude administravit, & Constitutione Ecclesiastica pariter atque Politica sub initium statim publicata regiminis, novum illi Superintendentem, D. Danielem Janum, A. 1643. praefecit, & per eum singularem visitationem Ecclesiarum quotannis iussit institui, primoque A. 1645. ipse interfuit. Templum oppidanum Utinense A. 1647. (2.), & pleraque etiam ruralia, curavit reparari, causas forenses subditorum ipse saepius cognovit, singularemque prudentia Oeconomica, a Spenero (3.) celebrata, non contemnendas opes collegit, & cum tribus praediis equestribus Holsaticis, filio unico reliquit superstiti. Pietatis perquam studiosus, a scriptis quidem abhorrebat Polemicis, Codicem vero sacrum, & libros Asceticos, atque ad praxin Christianismi veram manuducentes, habebat in deliciis, comitesque in itineribus etiam assiduos. Episcopatu jam admotus, literas, praesertim humaniores, Lingvasque Graecam & Latinam, in juventute, ob itinera (in quibus Gallicae, Italicae & Hispanicae eximiam sibi acqvisivit peritiam) maturiora, iusto minori habitas in pretio, & deinceps aliquamdiu neglectas, a Viris, quos, hoc fine in aulam evocatos, benigne alebat ac remunerabatur, eruditus, istosque inter Henr. Vagetio, Professore postea Hamburgensi (4.), de nunc addiscere haud est pigritus, tantumque in iis profecit, ut non solum Autores utriusque legeret ac intelligeret, sed Latina etiam, cum in colloquiis, tum in commercio cum doctissimis hominibus Epistolico, dextre satis uteretur (5.). Reliquarum etiam eruditionis partium amator fuit curiosus, & in Historia praecipue, tam antiquiori, Graeca & Romana, quam recentiori, & scientiis plerisque Mathematicis, versatissimus, uti non MSta solum ipsius, quae Olearius laudat, posthuma *ἀνέκδοτα* testantur, huc spectantia (6.), sed Horologia etiam, quae a Dan. Jano (7.) memorantur, aliquot artificiosa, ab ipso met inventa. Globi Systematum Copernicani ac Tyconici majores, Lubecae a Nicol. Siebenhaar, iussu ejus, fabrefacti, & complura, quae reliquit, instrumenta alia Mathematica argentea, Surgebat plerumque, cum recte valeret, hora quarta matutina, & studiis sacris ad horam usque sextam, Historicis autem, Politicis & Mathematicis, usque ad nonam, incumberebat. Utrisque inservit Bibliotheca librorum praecellentiorum, Mathematicorum imprimis & Historicorum, undique non sine magnis conquisitorum sumptibus, post conditoris obitum, iussu Christiani Alberti patruelis, A. 1667. Kiloniensi illata Academicæ (8.). Non autem eruditus solum Princeps hic fuit, sed eruditorum etiam, quorum complures in aula sua aluit, patronus, perquam in eos beneficus, qui scholam, in ipso palatio suo, puerorum aperuerat nobilium, nec paucos illorum, suis deinceps aliorumque Magnatum admotos ministeriis, sumptu, in Academiis vicinis, regionibusque exteris, sustentavit haud exiguo (9.). Dolores, quibus, ab ipso nuptiarum tempore, ad obitum usque, autumno potissimum & hyeme, excruciabatur, quibusque iter ad fontes Hornhusanos A. 1646. mederi haud potuerat, Podagricos & Chiragricos, rupturamque brachii, quam, curam, animi causa, gubernans exiguum, erat passus, & ob quam cibus potusque ori dextram illi admoveere non valentis propriam a ministro postea ingerendus erat, insanabilem, non minus quam gravissimas conjugii xumbras, summa, per tot annos, toleravit patientia (10.). Medicinam tandem istis mors (ante quam mensibus aliquot cruciatus cessarant arthritici) attulit placida, quae, post multa numerorum millia templis, Prochotropheis, scholis, egenis & ministris suis, in tabulis voluntatis legata ultimæ, quinquevagenario proximus, d. 18. Febr. A. 1655., in arce sua extinctus Utinenfi, exuvias monumento majorum, in Slesvicensi Basilica, sepulchrali (cui d. 20. Apr. sunt illatae) asservandas reliquit. Defunctum celebrarunt:

1. Ad. Olearius (cui, & Dan. Jano, partem vitæ debemus maximam), in *Compendio Chronici Holsatici Germanico*, Lib. IX., c. 3., p. 181-181.
 2. Daniel Janus, Pragensis, Th. D. & Ecclesiastes ipsius aulicus atque Superintendens, in *Sermonibus binis* (e 2 Paral. XXI. 1. & Gen. XLVII. 9.) funebribus Germanicis, cum subjuncta vitæ historia, sub titulo *des Eob- und Ehrengedächtnisses*, A. 1655. in 4. editis.
 3. D. Joh. Henr. Meibomius, Archiater ejus ac Poliater Lubecensis, in *Carmine* (quod moribundus scripsit) in *obitum ejus Panegyrico*, Lubecæ 1655. in 4.
 4. Hieron. Prætorius, Hamburgensis, Scholæ Cellensis Rector, in *Poemate in obitum illius Heroico*, Lub. 1655. in fol.
 5. Matthias Johansen, Dithmarsus, in *Iustis Elegia funebri ei factis*, Lub. 1655. in fol.
 6. Andr. Cassius Junior, Slesvicensis, in *Tumulo illius* (Poemate Heroico), Lub. 1655. in fol.
- Confer de illo, præter Autores alios, vel jam allegatos, vel mox allegandos, *Isagogen nostram ad Hist. Cimbr.*, P. I., c. 13., §. 6., p. 203. 204., & P. IV., c. 3., §. 2., p. 420., & Dan. Lipstorp Epistolam, quæ Specimina Philosophiæ Cartesianæ A. 1653. ipsi inscripsit, dedicatariam.

ELOGIA.

Joh. Adolpho Cyprzo (in *Annalibus Episc. Slesvic.*, L. 3., c. 6., p. 434.) Princeps audit generose & heroica indolis, multarum linguarum ac regionum peritissimus.

A Joh. Henr. Meibomio, in Epigrammate (quod Album MS. Morsanum f. 47. exhibet) Anacreontico, salutatur

Par ille Diis supremis Exemplar ille vivum
Benignitate Princeps, Hæri boni pique,
Exemplar omnium unus;

In Epistola autem, quæ Mecenatem ei suum A. 1653. inscripsit, Dedicatoria, non solum Musarum vocatur Hercules & Mæcenas, literarum & literatorum patronus sine pari, Princepsque eruditissimus, sed & hac compellatur *πρωτοβιοτῆς*: Licet omnia abunde tibi suppetant, quæ in Principe aut possint, aut debeant, optari; apicem tamen gloriae tuæ constituit maximus in studiis progressus, atque incredibilis in literas literisque operantes favor. Itaque & ipse studia non interrupto amore persequeris, & totos sepe dies in illis transigis, nullisque insuper parcis sumptibus, ut, illorum, qui iniquioris sunt fortunæ, paupertatem levando, studia literasque promotum eas.

Herm. Conringius in Epistola librorum de Medicina Hermetica ad illum Dedicatoria, A. 1648. ejus excellentem peritiam omnium, cum aliarum, tum Mathematicarum imprimis artium, & insignes progressus in exercitiis Chemicis, deprecavit.

Ad. Olearius (l. c.) illum appellat *ehren löblichen, frommen, sanftmüthigen, glückseligen und gewünschten Herrn*, der so allerhand, dem Fürstlichen Stande wol anstehenden, Wissenschaften nach Wunsch ist gelanget, und sonderlich in studio Historico und Mathematico excellirte, wie solches seine hinterlassene eigene Manuscripta Zeugniß geben können.

Sam.

- (1.) V. de filio hoc unico superstiti Olearium l. c., p. 184. 185., Spenerum l. c., p. 107., & H. L. Gudium P. II. des Staats von Sleeswig und Holslein, p. 52., ac im Staate des Bistums Lübeck p. 8. (2.) V. Frid. Cogelii *Utschisches Stadtgedächtniß* p. 32. (3.) l. c., p. 107. (4.) V. Henr. Vagetii *Ep. Dedic. Commentarii in Νύξ Σίμπερον Job. Casilii*. (5.) V. Olearium l. c. p. 182., & Seb. Kortholti *Diff. de studio senili*, m. m. 20., p. 37. (6.) V. Olearium l. c., p. 182. 183., & S. Kortholtum l. c. (7.) in *Vita*, supra citata. (8.) V. Seb. Kortholti *Diff. de Bibliotheca Acad. Kilom.* p. 5. 6., & Programma de eadem p. 4. (9.) V. Dan. Janum l. c., & Joh. Henr. Meibomium in *Epistola Mecenatis sui Dedicatoria*. (10.) V. Dan. Janum l. c., & Olearium p. 183.

Sam. Reyherus, in *Diff. de Rege Mathematico*, c. 2., §. 44., p. 24., ita de illo: *Quantam habuerit omnium disciplinarum Mathematicarum peritiam, abunde testantur instrumenta pretiosissima & libri selectissimi, qui nullam non Mathematicas scientiam complectuntur.*

Tabularum Genealogicarum Tubingenium Autori *Literatorum* audit amor & deliciae.

Sebast. Kortholtus, in *Diff. de studio senili*, num. 20., p. 36, 37., *Idem* eum annumeravit, Olearium secutus fuisse celebravit, maximisque in rem literariam meritis nulli Principum, affirmavit, existisse secundum.

Nicol. Scribonius, *Lib. II. Lusu Anagramm.* Gottorp., p. 34., hoc nominis ejus Anagramma A. 1634. exhibuit:
*Johannes, Heres Norwegiae, Dux Schleswicensis & Holsatiae, Stormariae & Diubmarsiae,
Comes Oldenburgensis & Delmenhorstensis, &c. &c.*

*En Heroum maximus Achilles es, en artis & Martis soboles es; en, addo, dignus es, ut te
cantet ingentis Aeneidos author: ohe sic rite serus claresce.*

SCRIPTA.

Fragmenta duarum, quas A. 1647. ad Joh. Hevelium exaravit, Epistolarum, a Joh. Erico Olhoffio, in *Excerptis e literis Virorum illustrium ad Hevelium*, Gedani A. 1683. in 4. excutis, num. 1. & 8., publicata.

Neue Kirchen- und Policeyordnung des Bishtums Lübeck, quam, sub ipsa Episcopatus initia (circa A. 1635.), jussu ac auspiciis illius, prodidisse, Dan. Janus, in *ejus Vita*, testatur.

MSSta Historica & Mathematica, de quibus paulo ante Ad. Olearii recitavimus testimonium.

JOHANNES LUBECENSIS, intertatis scriptor.

Ejus Tractatus de Antichristi adventu, & Messia Judaeorum (cujus in *Bibliotheca Gesneriana continuata* Jos. Simleri p. 392., & Joh. Jac. Frisii p. 408., etiam occurrit mentio), libris prohibitis & damnatis accensetur in *Indicibus* istorum, cum Romano Clementis VIII., p. 68., tum Hispanico Ant. Sotomajoris, p. 633., ac Franc. Magdaleni *Elencho librorum in Indice Romano prohibitorum* p. 343.

JOHANNES I., Episcopus Slesvicensis, juxta calculum Hvitsfeldii, decimus septimus, Tychoni Dano A. 1240. (in cujus locum 1238. a Pet. Resenio substituitur) successit, & ab Offone (quem Christophorum alii vocant), Archiepiscopo Lundensi, est inauguratus. Codicem Legum Juticarum, Waldemari II., Regis Daniae, jussu, una cum ceteris Praesulibus, nonnullisque magnatibus, A. eodem 1240., in Wordingburgensibus comitiis, e Jure Canonico & Caesareo, praeiisque patriae institutis, congestit, nomenque hoc labore, inter Danorum Nomothetas, haud ignobile, ac honorificam etiam sui in Prolegomenis mentionem, promeruit. Joh. Ad. Cyprus, aliique nostrates, hunc secuti, Ecclesiam eum Slesvicensem, ad A. usque 1250., praefuisse perhibent. Sed, cum ab Hvitsfeldio, Successorem illius, E. schillum, Synodo Ottonensi, ab Offone indictae, anno jam 1245. interfuisse, sim edoctus, cum hoc, aliisque Daniae Historicis, ad annum potius 1244. obitum ejus referendum esse, censeo. Sepultus est in choro Basilicae Slesvicensis, lapidique sepulchrali duae tantum voces, **JOHANNES EPISCOPUS**, sunt insculptae.

V. de illo Joh. Ad. Cyprae *Annales Episcoporum Slesvicensium*, Lib. 2., c. 5., p. 244, 245, 260., Hier. Cyprae *Tetrasticha de Episcopis Slesvicensibus*, Har. Hvitsfeldii P. II. *Chronici Danici* p. 206, 212., & *Chronicon Episc. Daniae* p. 11., Pet. Resenii *Prolegomena versionis Germanicae Nomocanonis Jutici Krabbianae*, lit. c. 4. a., C. Danewerthii P. II. *Chorogr. Cimbr.*, c. 9., p. 121., & Ant. Heimreichii *Lib. II. Hist. Eccl. Slesvic.*, c. 1., p. 63.

JOHANNES GEORGIUS, Dux lineae Sönderburgensis Slesvigo-Holsaticus, Sönderburgi d. 9. Febr. A. 1594. in lucem editus, Johannem Juniorem, conditorem lineae istius, & Agnetem Hedwigam, Joachimi Ernesti, Ducis Anhaltini, filiam, secundam Johannis conjugem, parentes habuit, avum vero paternum Christianum III., Monarcham Danicum. Absolutis tyrociniis studiorum domesticis, A. 1608., cum Joachimo Ernesto, fratre (quem supra celebravimus) natu minore, & Ephoro suo, Joh. Renzelio, Hamburgensi (J. U. postea Doctore, & curiae provincialis Lipsiensis Advocato celebri), in Academiam ablegatus est Giessemam, &, Rector illius, Kal. Jan. A. 1609., Professorum, e quibus Contr. Dieterico, Philosopho, Prorektoris committebatur officium, renunciatus suffragiis, eandem dignitatem, post administrationem annuam, in fratrem Oratiuncula elegantem, Kal. Jan. A. 1610., transtulit. Giesse A. 1611. Tubingam commigravit, &, in Collegium Ducale receptus, studia, lingvis Exoticis Gymnasmatibusque equestribus haud neglectis, strenue illic continuavit, donec variolis, aeris hyberni exasperatis inclementia, in medio istorum curriculo, morte immatura, d. 25. Jan. A. C. 1613., & zt. 19., succumberet. Exuviz, Ducum Wirtembergicorum jussu, in horum Mausoleum d. 11. Febr. deportatae gentilitium, resurrectionem illic expectant. Encomiastas habuit & Biographos:

1. Thomam Lansium, Acad. Tubing. Jctum, cujus *Laudatio funebris*, & seorsim Tubingae A. 1613. in 4. prodit, & in *Mantissa Consultationum atque Orationum* illius, ibidem A. 1656. in 8. excusa, denuo comparuit.
2. 3. Matthiam Hafnenserum & Joh. Georg. Sigwartum, Professores ejusdem Academiae Theologos, quorum duo Sermones (ex Ef. XL. 6. 7. 8. & Pf. CIII.) exequiales Germanici, cum exequiarum historia, Mich. Ziegleri, Log. & Phys. Professoris, Programme, iis praemisso, & Epicediis, Tubingae A. 1613. in 4. sunt publicati.
4. Christoph. Arn. Vogtium, Equitem Bremensem, a quo, in *Orat. Panegyrica, Principum juventutis, qui primum Academiae Giesfensis Ludoviciana seculum illustrarunt, honori consecrata*, Giesseque A. 1707. in fol. edita, itidem (uti *Nova Literaria Germanica*, M. Nov. A. 1708., p. 425, 426., testantur) est celebratus.

Confer de illo Abr. Buchholzeri *Indicem Chronol.*, ad A. 1613., Henr. Albertii, Dani, duo ad eum Epigrammata de Acad. Giesfenz Rectoratu gratulatoria, T. I. *Delic. Poet. Dan.* F. Roitgaardi, p. 20, 21., obvia, Nic. Heldvaderi P. II. *Sylve Chronol. circ. Balt.* p. 282, 318., J. A. Cyprae *Annales Episc. Slesv.*, L. 3., c. 6., p. 430., C. Danewerthii *Chorogr. Cimbr.*, P. I., t. 2., p. 14, 15., & P. II., c. 7., p. 99., P. J. Speneri *Syllogen Historico-Generalogicam* p. 153, 154, 174., & P. I. *Ifagoges meae ad Hist. Cimbr.*, c. 13., §. 7., p. 205.

Exstat ejus Regimen illustre Academiae Giesfenz A. 1609., Giesse A. 1610. in 4. editum, in quo exhibentur: 1. Ipsi Epistola ad Ludovicum, Philippum & Fridericum, Hassiae Landgravios, Dedicatoria; 2. Jos. Lautenbachii, Med. D. & Prof., Oratio, qua, Kal. Jan. A. 1609., ei Rectoratum commisit, ipsiusque Responsio; 3. Oratio, ante recitationem legum, Kal. Jul. A. 1609., memoriter ab eo habita; 4. XXXIV. Programmata Academica; 5. Oratio ipsius, qua, Kal. Jan. A. 1610., Rectoratum in fratrem Joachimum Ernestum transtulit; 6. Joachimi Ernesti Oratiuncula responsoria; 7. Acclamationes Professorum & Studioforum votivae; 8. M. Contr. Matthiae Panegyris in laudem ipsius Poetica.

M. CHRISTIANUS JOHANNIS, Ripensis, A. 1567. natus, supremis Philosophiae Honoribus in Academia A. 1594. reportatis Hafnienfi, apud externos aliquamdiu sumptibus vixit regis, & in eandem A. 1602. redux, Professio- ni initio Paedagogicae, ac eodem mox Anno Mathematicae, post M. Joh. Erasmium, est adnotus. In Graeca deinde A. 1607.

1607. Conr. Aslaco, & in Ethico-Dialectica A. 1608. Joh. Stephanio, successit, bisque (A. 1606. & 1609.) Ordinis Decanus fuit Philosophici. A. 1610. M. Jac. Holmio in Episcopatu Jutiz subrogatus Aalburgensi (1.), in sacra hac dignitate consenuit, ac, przmiffa ad superos, d. 25. Mart. A. 1630., Metta Matthia, conjugē, Vedelensium Consulis filia, d. 11. Apr. A. C. 1642. (in cujus, in Epigraphe Aalburgensis Epitaphii, ipsi conjugique in xde erecti Bothildiana, expressū, locum sequens 1643. a Vindingio & Wittenio perperam substituitur), xatusque 75., rebus humanis valedixit.

V. de illo Er. Vindingii (quem potissimum secuti sumus) *Acad. Hafniensem p. 202.*, Har. Huitfeldium l. c., Conr. Aslaci *Chronologiam, Orationi Jubilææ adjectam, ad A. 1602 & 1610.*, Ol. Wormii *Literaturam Danicam, c. 7.*, p. 51. (ubi industria ejus, in antiquitatibus patriis eruendis, commendatur, aliisque imitanda proponitur), & *Lib. V. Monument. Danicorum, p. 298.* (ubi bacillus Runicus, ab eo transmissus, describitur), Alb. Bartholini *Tr. de Scriptis Danorum p. 25.*, meaque ad illum *Hypomnemata p. 183. 184.*, Henn. Wittenii *T. I. Diar. Biograph. Sec. XVII.*, ad A. 1643., Henr. Albertii in eum *Anagrammata (T. I. Delic. Poet. Dan. Frid. Rostgaard p. 63. 64.)*, & *Nova Lit. Lubecensis, M. Sept. A. 1706.*, p. 269.

Casp. Er. Brochmanno (in *præf. System. Theol.*) *Vir audit optimus, & de Academia Hafniensi pariter & Ecclesia bene meritus.*

SCRIPTA EDITA LATINA.

Theſes de Sphæra definitione & divisione. Hafniæ 1604. in 4.

Theſes de Circulis sphæra. Hafniæ 1605. in 4.

Theſes de Zonis. Hafn. 1606. in 4.

Theſes Philosophicæ, in promotione Magistrorum propositæ. Hafn. 1607. in 4.

Theſes de Climatibus & Parallelis. Hafn. 1608. in 4.

Disp. de definitione & divisione Logicæ. Hafn. 1609. in 4.

Disp. de artium Logicarum origine, progressu & constitutione, in genere. Hafn. 1609. in 4.

DANICA.

Sermones funebres, habiti in exequiis nobilium:

Cæcilie Lungie. Hafn. 1614. in 4.

Ingeburgis Juelie (e Pf. XXXI. 1-7.). Hafn. 1616. in 4.

Georgii Lungii. Hafn. 1619. in 4.

Anne Maltie Seestadiæ. Hafn. 1623. in 4.

Axelii Rosenkrantzii. Hafn. 1625. in 4.

Anne Podebuschie (e Phil. I. 23.). Hafn. 1627. in 4.

Ott. Scheeli (e Pf. LXXXIV. 9-14.). Hafn. 1635. in 4.

Margaretæ Rosenkrantzæ (e Pf. XXVII. 1-7.). Hafn. 1636. in 4.

Oveni Lungii (e Sap. IV. 7-15.). Aarhufiz 1638. in 4.

Sophie Braheæ (e Joh. XI. 25. 26.). Ibid. 1639. in 4.

Canuti & Johannis Scheeliorum. Hafn. 1640. in 4.

(Falso ei ab Alb. Bartholino, l. c. p. 25., tribuuntur *Syllabus Lemmatum Mathematicorum, imprimis de doctrina Eclipsium, Wittebergæ A. 1622. in 4.*, & *Disp. de Peccato originali, ibidem A. 1623. in 4. edita. Hæc enim duo Schediasmata Pet. Resenius, in Catalogo Biblioth. sue, p. 320.*, & *Indice ejus tertio, Christiano Johannis alteri, Londinensi Scano, Lingvæ Græcæ in Ottonienſi Gymnasio Professore, A. 1595. nato, & A. 1672. mortuo, deberi testatur.)*

CLEMENS JOHANNIS, Hufensis, J. U. Lic. & in Patria, circa A. 1653., Practicus.

Disp. Jurid. de Nuptiis, Præſide D. Pet. Theodorico, Jenæ 1634. in 4.

Disp. (*Inauguralis, ni fallor*) de Donatione inter vivos, Præſide D. Christoph. Phil. Richtero. Jenæ 1647. in 4. Re-cusa in Richteri *Velitationibus Academicis*, Jenæ A. 1667. in fol. publicatis, num. 20.

M. CORNELIUS JOHANSEN, Bergerdorſienſis, oppidi patrii, Hamburgæ vicini, Pastor.

Disputatio, continens explicationem quæſtionis vexatæ: An, & quo sensu, Lutherani a Pontificiis dici queant quinti Evangelii Professores? Præſide D. Joh. Cohtmanno. Rostochii 1626. in 4.

Die Breite, Länge, Tiefe und Höhe, der allgemeinen, treuherzigen und unmandelbaren Liebe Gottes, in einer Pfingst-Predigt über Joh. III. 16., vorgestellt. Hamburgi 1639. in 4.

Ars Christiane vivendi & beate moriendi, oder Leichpredigt über St. Magdalena, Ern. Aug. Schuwarts, Med. D. und Practici zu Hamburg, Hausfrau, auß Pf. LXXIII. Hamb. 1658. in 4.

M. FRIDERICUS JOHANNIS Ladelundæ, pago præfecturæ Tunderensis, lapide sepulchrali teste, non autem Flensburgi, uti a Melch. Junio, ejus, cum, in Academia Argentinenſi, A. 1594. ac 1595., Thorsmediorum, Patriciorum Flensburgensium, sumptu (2.), studiis incumberet, Præceptore, est traditum (3.), lucem primam aspexit. Argentina tamen, post plurima eloquentiæ, & solutæ, & ligatæ, specimina, ductu Junii, publice exhibita, in Cimbriam reducem Flenopolis sibi vindicavit, & scholæ initio publicæ, d. 28. Oct. A. 1597. (4.), præfecit Rectorem, deinde autem A. 1600. M. Frid. Damio in ædis Nicolaitanæ subrogavit Diaconatū. XXVI. annis hoc functus, liberis XII., & hos inter, M. Joh. Friderico, Gymnasii Roeschildensis Rectore, ex Anna conjugē, Laur. Jacobi, Prædecessoris, filia, A. 1601. ducta, susceptis, d. 19. Jun. A. 1626. vivis excessit. A. 1623. certamini cum Nic. Tetingio & Hartw. Lohmanno, civibus Heterodoxis, implicitus, in viam illos reducere pro virili, tum privatim, tum in Colloquio publico, sed incassum, allaboravit (5.). Hanc ob causam, ab Anna Ovena Hoyeria, Tetingii patrōna, convitiis variis, una cum Collega, M. Frid. Damio, est oneratus, in Poematio-peculiari, Syllogæ Carminum ejus vernaculorum (6.) inserto, & hunc præferente titulum: Schreiben J. O. T. A. an die Herren Titul-Träger von Hohen Schulen, M. F. J. und M. F. D. P., auf das Büchlein wieder Nicol. Teting. Lapidis ejus Sepulchrali, in xde Nicolaitana, hoc inſculptum est Distichon:

Cui vitam Ladelund, artem Argentina, cathedram
Flensburgum, Domino sic statuerat, dedit.

Melch. Junius, in *Programmate*, Orationi ejus de prodigiis A. 1595. præmissio, illius, adhuc juvenis, ingenii præstantiam, discendi ardens, acce, constans studium, eruditionem ac doctrinam minime vulgarem, morum amabilitatem, & in leges ac Professores observantiam, commendavit.

Conf. de illo Schediasma nostrum de scholæ Flensb. historia Germanicum p. 10. 11.

(1.) V. Har. Huitfeldii *Chronicon Episc. Danie p. 110.* (2.) Teste Joh. Calixto, mox allegando. (3.) In *Programmate ad Orationes ejus inauguratorias.* (4.) Teste Joh. Calixto, in *Gratulatione metrica*, A. 1597. excusa. (5.) V. M. Frid. Damii *Relation vom Colloquio zu Flensburg, lit. C. 4. b. C. 7. b. D. 2. a.* (6.) p. 67-74.

Oratio parentalis, Viris clarissimis, in Ecclesia, Republica & Schola Argentinenſi, A. 1594. defunctis, eodem anno Argentinz habita, & *Tomo IV. Orationum Argentinenſium, ductu Melch. Junii habitatum*, in Editione Anni 1603. Argentinenſi, p. 200 - 226., *Tomo autem I.*, p. 234 - 251., in altera, ibidem A. 1620. excuſa, obvia.

Or. pro ſententia Chilonis, qvōd ii Reges & Principes maxime probandi, qvi nihil mortale meditantur, illz reſpublicz & civitates commendandz, in qvibus maxime leges, minus Oratores, audiuntur, amanda domus urbi ſimilis, qvz ſub Rege eſt. Legitur in Orationum earundem Editione anni 1603. priori, *T. IV.*, p. 576 - 598., in poſteriori vero anni 1620., *T. I.*, p. 373 - 384.

Oratio pro Significatione prodigiorum, Argentinz A. 1595. habita, qvz ibidem, *Tomo V. Edit. Argent. A. 1600.*, p. 157 - 184., & *T. I. Edit. A. 1620.*, p. 425 - 440., occurrit.

Poema de Aſcenſione Chriſti, A. 1594. Argentinz recitatum. An editum ſit ignoro. Extat tamen Melch. Junii *Programma* ad illud invitatorium, typis excuſum.

Emblemata qvzdam Epithalamia in nuptias Joh. Davidis & Dorothez thor Smeden. Argentinz 1595. in 4.

Carmina alia, diverſis annis ſigillatim edita.

GEORGIUS JOHANNIS, Ripenſis, Scholz in Fionia Ottonienſis Præceptor.

Chriſtoph. Cellarii Libellus memorialis Latinitatis probatz, in Sermonem translatus Danicum. Hafniz 1702. in 8.

JOHANNES JOHANNIS, Ripenſis.

Comment. *avido 705* in Epistolam ad Romanos, A. 1595. ſcriptus, qvem M. Joh. Pouchius, Diac. Ripenſis, teſte *Catalogo Bibliothecæ ejus Mſto*, poſſedit.

MATTHIAS JOHANSEN, Dithmarſus, Johannis Auguſti, Ducis Holſatiz, in itinere ad exteros, circa A. 1656., Secretarius, Fiſci in civitate Hafnienſi regii A. 1664. Curator, & Dithmarſiz tandem Auſtralis, ſive regiz, ab A. 1670. (1.), Præfectus, A. 1680. mortuus; Vir literarum elegantiorum peritiſſimus, & Poeta venuſtus atqve ingeniſſus; Juſta Johanni, Episcopo Lubecenſi, Ducique Slev. & Holſ., Elegia funebri perſoluta, Lubecz 1655. in fol. Elegia memoriz Georg. Calixti, Theologi Helmſtadienſis, ſacra, Argentinz A. 1656. & Helmſtadii 1658. in 4.

Carmina alia Latina, ſparſim publicata, nitida & arguta.

(An ei, ſicut nonnulli perhibent, debeatur Matthiz Johnſons *Liebesgeſchichte Damons und Liſillen*, Fabula Erotica, Francofurti A. 1663. & 1672. in 12. edita, certo nondum reſcivi. Carmina Bucolica, aliaqve, illi inſerta, *diſtinctionem*, ju- dice Erdm. Neumeiſtero [in *Diſſ. de Poetis Germanicis* p. 58.], *produnt ſucciplenam, licet non ſemper eandem, ſum- matimqve Poetam ſpiritus haud mediocris.*)

NICOLAUS JOHANNIS, Dithmarſus.

Diſp. de Sacramentis in genere, & in ſpecie Baptismo ac S. Cœna, Præſide D. Qvirino Reitero. Heidelbergz 1616. in 4.

NICOLAUS JOHANNIS, Anglo-Cimber, Paſtor, ab A. 1705., ruralis in Wagria Hohenſtenienſis.

Der den Kindern Gottes gegebene Friede, am Oſter-Dingſtage A. 1705., auß Luc. XXIV. 36-47., in *Gegenwart* 3. Bdn. Mai. von Dönnemarf, zu Glückſtadt vorgetragen. Glückſtadii 1705. in 4.

PETRUS JOHANNIS, Ripenſis, idem forte cum illo, qvem Philoſ. Magiſtrum Roſtochii A. 1572. eſſe crea- tum Aſta Ord. Philoſ. Roſtochienſis teſtantur (2.).

Huic Claud. Lyſchander, in *Catalogo Scriptorum Danicorum avexdo 70*, tribuit:

1. Odam Tetracolon Octoſtrophon de Incarnatione Chriſti, ad juvenutem ſcholz Triverisburgenſis.

2. Hymnum Danicum de uſu nativitatſ Chriſti, ad Joh. & Frid. Munckios, Hafniz A. 1575. editum.

JACOBUS JOHNIUS, Hamburgeniſis, J. U. D. & in patria Præcticus, Senator ejusdem Kal. Apr. A. 1721. electus.

Diſp. de Domicilii mutatione, Præſide D. Elia Auguſto Strykio. Kilonii 1695. in 4.

Diſp. Inaug. de Apprehenſione debitoris fugitivi, Præſide eodem. Kil. 1695. in 4.

HUNO JONAS, Eiderſtadienſis, J. U. D. & in patria circa A. 1623. Præcticus. V. C. Dancwerthii *P. II. Chorogr. Cimbr.*, c. 13., p. 150.

Diſp. de Tutela ac Curatela, Præſide D. Joachimo Andrez. Franeqverz 1618. in 4.

VOLQVARDUS JONAS A. 1544. (qvo Caſp. Dancwerthius (3.), & Ant. Heimreichius, hunc ſecutus (4.)), Holſaticarum illi Eccleſiarum Ephoriam eſſe commiſſam falſo perhibent), & biennio ſeqventi, Gymnaſii ſe etiamnum Lüneburgeniſis fuiſſe alumnum, atqve ob bibacitatem male audiviſſe, in Epistolis ad Joh. Piſtorium, ſuum in iſto com- militonem, teſtatur. In Academiis haud diu ſubſtitit, ſed muneribus ſacris graviſſimis mature admodum eſt admo- tus. Anno enim 1549. Concionator jam fuit Adolphi, Ducis Holſatiz, in arce Gottorpienſi, aulicus, Eccleſiarum illi- us omnium Slevigo-Holſaticarum Præpoſitus generalis, & in Diœceſi ſitarum Gottorpienſi ſpecialis. Tergemino hoc officio, non ſolum ad A. uſqve 1555. (qvō Dancwerthius & Heimreichius (5.) eum obiſſe perperam tradiderunt), ſed triennio etiam ſeqventi, ad A. uſqve 1558., eſt ſunctus, qvo Præpoſitura generali eſt liberatus, & iſta D. Paulo ab Eitzen, Hamburgo ad Superintendentis evocato dignitatem, deſtinata. Eccleſiaſtz tamen aulici munus, cum Viſita- toris Eccleſiarum titulo, integro adhuc ipſi relictum eſt octennio, atqve, ut Præpoſitura jacturam eo facilius conco- queret, ſo. Marcz Lubecenſis ſtipendio adjectz annuo. Lubecam qvidem paulo poſt ad Paſtoratum eſt vocatus, ſed ſpartam Gottorpienſem illi prætulit, ac A. 1559. Adolphum in expeditione Dithmarſica, (in qva Rendesburgi, d. 10. Nov. A. 1559., cum Joh. Grevenbrochio & M. Georg. Boethio, Conſtitutionem de ſacris Dithmarſiz condidit Saxo- nicam, ab Henr. Muhlio A. 1715., in *Addit. Diſſert. I. Hiſtorico-Theologicæ de Reformat. Cimbrica*, p. 174-178., juris factam publici.) A. 1560. autem in itineribus Belgico & Anglico, eſt comitatus. Domum reduci diuturnz cum Cano- nicis Sleviceniſibus interceſſere controverſia. A. 1566. gratia Principis, ni fallor, excidit, & Gottorpio in Eiderſtadi- am eſt translatus, hujusqve Eccleſiarum Inſpector, ac vici ſimul Gardingenſis Paſtor (uti ejus ad Eitzenium teſtantur Epistolæ, conſtitutus. Gardinga (qvam, ob moleſtias & lites plurimas, ſuum alicubi appellat purgatorium) A. 1570. Rendesburgam commigravit, urbiſqve iſtius, per tria circiter luſtra, & qvōd excurrit, Parochum egit, vicinazqve Diœ- ceſeos Præpoſitum. Poſt mortem tandem Adolphi, Ducis Holſato-Gottorpienſis, circa A. 1587., Kilonium a vidua ejus, Chriſtina Haſſiaca, ut a concionibus ſibi denuo eſſet aulicis, eſt accerſitus, inqve iſto munere A. 1591. etiamnum fuit ſuperſtes.

Bbbb 2

Debeo

(1.) V. Ant. Heimreichii *Lib. 3. Chronici Dithmarſici*, p. 230.

(2.) V. Ott. Frid. Schütſii *Lib. II. de Vita Dav. Chytrai* p. 344.

(3.) P. I.

Chorogr. Cimbr., c. 4., p. 25.

(4.) in *Hiſt. Eccl. Slev.*, L. 4., c. 2., p. 498.

(5.) *H. ec.*

Debeo hanc vitæ ipsius qualemcumque historiam Epistolis ejus, e quibus, mox laudandis, collecta est, ad Eitzenium & Pistorium ineditis. Confer de illo Henr. Muhl. *Diff. I. Historico-Theol.* p. 94-97. 178-182., & J. M. Kraff. *Hist. Eccl. Huf.* p. 230. 231.

XXXII. Epistolæ ad D. Paulum ab Eitzen, Superintendentem Holsaticum, ab A. 1562. ad A. 1591., de sacris istorum temporum certaminibus, aliisque negotiis Ecclesiasticis & privatis, scriptæ, quæ in Volumine Epistolarum ad Eitzenium *avredatæ*, quod e mea in Christoph. Krahe, Præpositi Hatherslebiensis, Bibliothecam transtulit, supersunt.

XXIV. Epistolæ argumenti haud dissimilis, ad Joh. Pistorium, Præpositum Eiderstadientem, ab A. 1544. ad 1574. exarata, quæ, cum quinque Pistorii responsoriis, in Volumine Epistolarum ad hunc MSto, quod Pet. Axenius, JCrus Slesvicensis, asservabat, olim mihi sunt lectæ. Quatuor ex his ab Henr. Muhl. *l. c.*, p. 178-182., sunt editæ, & una a Kraffio *l. c.* p. 573.

FRIDERICUS JONSIUS, Rendesburgensis, Med. D. & in patria Practicus, simulque Senator, M. Sept. A. 1712. peste extinctus.

Disp. Med. de Fonticulis (*Fontanellen*), Præside D. Günth. Chr. Schelhammero. Kilonii 1696. 4.

Disp. Inaug. de Spina ventosa, Præside eodem. Kil. 1698. in 4. V. *Nova Lit. Tubec. A. 1699.*, p. 83. 350. 351.

HENRICUS JONSENIUS, Rendesburgensis, J. U. D., & Protodacasteriorum Provincialis Slesvigo-Holsatici regni Gluckstadiensis Advocatus, A. 1719. superstes, non ob doctrinam minus eximiam, quam dexteritatem atque integritatem in patrocinio forensi singularum, & Tychopoli (quam inhabitat), & per Cimbriam reliquam universam, merito suo celeberrimus.

Disp. Inaug. de jure Senum singulari, Præside D. Nicol. Martini, Kilonii 1689. in 4.

M. HENRICUS JONSEN, Kiloniensis, Parochus initio, in patriæ vicinia, ab A. 168., Schönkirchenensis, & Cœnobii postea Prezensis, ab A. 169., Pastor, M. Jan. A. 1712. mortuus.

Älteste Wahl eines rechtschaffenen Lehrers und Predigers, oder Leichpredigt über Christoph. Langen, Past. zu Elmshagen, auß Phil. I. 21. Kilonii 1695. in 4.

JOHANNES JONSIUS, five JONSENIUS, Rendesburgensis, urbi (cujus frater ejus, Georgius, A. 1699. defunctus, Consul fuit) patriæ æternam ortu suo, d. 20. Oct. A. 1624. (1.), fœneratus gloriam, scholas ejusdem, ac vicinæ deinde (ab A. 1641.) Kiloniensis, choro adscriptus Symphoniaci, juvenis frequentavit, Hamburgumque hinc, M. Sept. A. 1644., profectus, illic, sicut & Crempæ postea, Mulices vitam toleravit peritiam. In Academia, quam autumnus anni 1645. adiit, Rostochiensis Joh. Hufwedel. um, Professore Philologumque inclitum, & M. Joh. Herberdingium, ædis Sp. S. Pastorem (cujus filios instituebat), habuit hospites, Casp. vero Mauritum, Joach. Lütkemannum, Aug. Varenium, aliosque, in Philosophia, & literis lingvisque sacris, Præceptores. Ut in Oratoria proficeret Ecclesiastica, IV. studiosorum, qui hebdomadatim in Cœnobio concionantur Rostochiensis, M. Jul. A. 1647. auxilium merum, nec multo post laurea ornatus est Philosophica, ac A. 1648., d. 27. Jul., in ipsum Philosophorum admissus ordinem. A. 1649. Rostochio (post defensam publice *Disp. I. Anti-Calvinianam* Casp. Mauriti) in urbem rediit patriam, Conrector, isque scholastico, per annum integrum, functus officio, & discipulis cæteris, & horum principi, Marquardo Gudii, Mulagetz postea Cimbrico, mœtorumque Præceptoris in se ac literas præconi indefesso, viam ad veram solidamque eruditionem monstravit regiam. A. 1650., relicta, ob stipendi. tenuitatem, sparta hac scholastica, in Acad. Regiomontanam se contulit, & Collegii Philosophici adscriptus Adjunctis, juventutem scholis privatis erudiit Academicam, A. 1652. autem, licet spes illic facta ipsi esset muneris Professorii, in patriam se, ad labores scholasticos, Joh. Hamerici in Rectoratu successor a Senatu designatus, passus est retrahi (2.), & triennio post (A. 1655.), Itzehoe cum Christina Alberti, virgine honesta, celebravit nuptias. A. 1656. Slesvigam, ad scholæ Cathedralis Rectoratum, Rendesburgensi lautiozem, invitatus, eo quidem se contulit, & spartam hanc ornare cœpit, sed mutationis istius statim captus est tædio, tum quod locus esset paludosus, aerisque temperies insalubris & plane scorbutica teneræ suæ valetudini insensibilissima, tum quod alie adversitates accederent domesticæ. His, atque turpissimo literarum elegantiorum in patria neglectu, motus, & spe præterea Professionis Academicæ Jenensis irrita (quam Thom. Reinesius (3.) frustra eximere ei allaborabat) insecutus, venia ad aquas proficiscendi Medicas impetrata, Chersonesum natalem, bona sua, quo par erat, pretio æstimare nesciam, verno anni 1657. tempore reliquit, & in Germaniam commigravit. Lipsiam (quo Gudium etiam suum Jena evocarat) in hoc delicto itinere Reip. ad Moenum Francofurtanæ Senatui Prorectoris (non Rectoris, uti nonnulli (4.) falso tradidit) in Gymnasio suo munus, eodem A. 1657., obtulit (5.), & in suam illum hoc pacto pertraxit civitatem. Sed & illi usum fructum doctrinæ Jonii summæ atque multiplicis diuturniorem valetudinis, quæ assidue eum affligebat, invidit imbecillitas. Morbus enim, quem e Cimbria secum extulerat, scorbuticus, biennio post (A. 1659.) vehementius recrudescens, & ab æstu hujus irritata totius massæ sanguineæ fermentatio, continua novem dierum atque noctium hæmorrhagia, corpusculi ejus vires, eo ipso tempore, quo in edendo eximio de *Historia Philosophica scriptoribus* opere erat occupatus, penitus prostraverunt. Quo rerum statu cum mortem sibi imminere prælagiret, X. Kal. Apr. A. 1659. Epistolam ad Senatum Francofurtanum dedicatariam, scripto huic præfigendam ultimo, amicis e lectulo dictavit emortuali, & conjugem suam, ad externos se secutam, curæ illius commendavit atque patrocinio. Paucis ab hac scriptioe diebus vix elapsis, familiaris suæ, patriæ & universæ reip. literariz, fato tristi atque immaturo, M. Apr. A. C. 1659., & ætatis 35., est ereptus. Adr. Bailletum enim, qui, in *Judiciis de erudit. Gallicis* (6.), haud multo ante hæc a se A. 1685. edita, vivis eum demum excessisse, credidit, Egid. Menagius (7.) veriora jam edocuit. Quanto cum detrimento Polymathiz elegantioris mors ejus fuerit conjuncta, facile intelligit, quotquot scripta ejus, paucula licet, accuratius inspexerunt, & in iis eruditionem omnigenam, lectionem Scriptorum veterum omnium, Græcorum imprimis, diffusam, judicium acre, & peritiam Historiz Philosophicæ, literaturæque antiquioris, quæ cœvos omnes superavit, incomparabilem, sunt admirati.

Vitæ ejus partem magnam Marqv. Gudii, viri summi, tum narrationibus, tum schedis de illa, a Pet. Axenio, JCrto doctissimo, communicatis, debeo.

Confer de illo, præter Autores jam citatos, Val. Henr. Vogleri *Introduc. ad notitiam bonorum Scriptorum*, c. 9., p. 57., H. Wittenii *T. I. Diar. Biogr. Sec. XVII.*, ad A. 169., G. M. Königii *Biblioth. Vet. & novam* p. 421., J. G. Eccardi *Excerpta e libris variis mensura Germanica*, M. Febr. A. 1702., p. 53., Joh. Alb. Fabricii *Lib. IV. Biblioth. Græc.*

(1.) V. Ep. Dedic. *Diff. I. de Historia Peripatetica.* (2.) V. Marqv. Gudii 'Eoφuλαv, sive *Vorsam Panegyricam*, in hunc Rectoratum, Hamburgi A. 1652. editam. (3.) Ep. XXI. ad Joh. Vorstium p. 40. (4.) J. F. Reimannus, P. I. *Introd. Germ. ad Hist. Lit.* p. 41. 44. Burch. Goth. Struvius, in *præfat. Librorum ejus de Hist. Philof. Scriptoribus Jenensis Dorniana editionis*, & Lipsienses in *Actis Erud.*, M. Aug. A. 1716. p. 304. (5.) V. Ep. Dedic. *Librorum de Hist. Philof. Scriptoribus.* (6.) T. II., P. I., p. 290. (7.) in *Anti Baillet*, T. I., p. 71. 264.

te, P. I., c. 19., p. 601., Anonymi Neuer Bibliothek XVdes Stuct, p. 381. 382. 383., & Chr. Aug. Heumannii *Acta Philosophorum Germanica*, P. I., c. 7.

ELOGIA.

Joh. Christ., Baro a Boineburg, in Epistola ad Joh. Henr. Hottingerum, (a Joh. Henr. Heideggero, in *Vita Hottingeri*, lit. E. 4. a., allegata), præcipuis eum *ἐμπειρίας* βιβλιαστικῆς magistris annumerat. Ab eodem in Epistola ad Zach. Prütchenckium A. 1665. exarata (apud B. G. Struvium *Fasc. 8. Ad. Lit. p. 64.*), merito inter homines refertur Germanos, supra vulgus interiores literas exquisitè doctos, præclaraque nomina, quæliu superioris seculi fiducia non immerito æquari, quin opponi, imo vero etiam anteferri, mereantur.

Val. Henr. Voglerus, l. c., ita de illo: *Jonsium, statim ab operis sui de Historia Philosophicæ scriptoribus editione absoluta, veluti supremo monumento relicto, immatura mors occupavit: magna cum reip. literaria jactura, & omnis ulterioris fructus, qui sat uber a præclaro isthoc ingenio proficisci potuisset, spe penitus intercepta.*

Æg. Menagio (in *Historia mulierum Philosopharum*, n. 68., p. 40.) *Scriptor audit Historia Philosophicæ diligentissimus & doctissimus.*

Mart. Schoockio (P. II. *Fabule Hamelenfis*, c. 3., p. 52.) *diligentissimus.*

Jac. Thomasio (in *Tr. de Plagio literario*, §. 454.) *Vir doctus.*

Joh. Scheffero (in *Addendis Notarum ad Var. Hist. Æliani* p. 446.) *Vir diligentissimus.*

Ol. Borrichio (in *Sapientia Hermetis & Aegyptiorum* p. 24.), & Joh. Franc. Buddeo (in *Veritate relig. Christ. Philosophorum gentilium obreclationibus confirmata*, §. 12., p. 74.) *Eruditissimus.*

Henr. Meibomio Jun. (in *Epist. de historia Medicorum* p. 9.) *Vir eruditus.*

Gvillh. Cavin (in *Hist. Lit. Scr. Eccl.*, T. I., p. 94.) *Vir doctus.*

Marqv. Gudius, in *Εὐφυνία* supra allegata, eum sublime caput columenque Sophorum, progeniem calo debitam, & lumen patrie nitidum, salutavit, in Epistola autem XIII. ad Pet. Blockium, p. 14. 15., verbis obitum ejus deploravit sequentibus: *Joh. Jonsius, nuper admodum, inter magnas operas & expeditiones, insigni literarum damno, ἡ χάρις reliquit. - In uno isto funere totus literatus orbis jacturam certe singularem fecit. Magna ubique solitudo eorum est, qui literis cupimus, quas ille egregia voluntate a multis annis fovit. Neque dubito, quin majora semper præstisset; sed obiit non quidem ἀλκίως, & inglorius.*

Ἀλλὰ μέγα βέλας ἦ ἐς ἑσπομένους πειθίσαι.

Scriptit enim libras IV. de Scriptoribus Historiæ Philosophicæ, eosque jam in πρᾶξις δαπάνῃ προλο absoluit.

Joh. Georg. Grævius (Præfat. 38., *Syntagmati Dissertationum præmissa*, p. 203.) ita de illo: *Doctus ille Jonsius, cum multa præclara minaretur, in ipso ætatis flore eximius, qui pulcherrimam commentationem de Hist. Philos. Scriptoribus emisit in lucem, quam homines doctiores ubique gentium magno cum applausu exceperunt.*

D. G. Morhofius, *Otar. VIII.*, p. 243., illustribus eum orbis literati e Cimbria sideribus accenset, & T. II. *Polybist.*, Lib. I., c. 1., p. 4., ita de illo scribit: *Si diutius vixisset, omnes Historiæ Philosophicæ scriptores superasset. Diligentissimus enim & accuratissimus fuit Scriptorum veterum scrutator. Multa illi Menagius debet in Commentariis Laertianis, apud quem utramque ille paginam facit.*

Adr. Bailetus (dans les *Jugemens des Sçavans*, T. II., P. I., p. 230.) eum vocat un *Ecrivain exact & sçavant, & Critique fort judicieux*, moxque sequentia addit: *Quoique sa maniere d' écrire soit un peu sèche, & un peu obscure mesme, il faut tomber d' accord, qu' il a surpassé de beaucoup par sa diligence, & par son industrie, tous ceux, qui avoient voulu traiter la mesme matiere avant luy.*

Henr. Dodwellus (in *Append. Dissert. ad Ireneum* p. 494.) eum appellat *doctissimum.*

Georg. Greenius (in *Diff. de Ptolomæo Philadelpho*, p. 30.) *Scriptorem circumspæctum.*

Ludolphus Küsterus (in *Historia Homeri Critica*, Sect. III., p. 86.) *Virum rare eruditionis & diligentie.*

Joh. Alb. Fabricius (in *Notis ad Marini Vitam Procli* p. 110.) *Virum doctissimum, & (in Centuria Plagiariorum, n. 11., lit. C. 2. b.) Virum doctissimum, deque Historia Philosophicæ optime meritum, cui & Menagius ad Laertium, & alii, plurimum debent, cujusque celebritati maxime obfuit, quod satis concederet, antequam opus de Scriptoribus Hist. Philos. a typographo perficeretur.*

Pet. Rabus (in *Excerptis librorum recentiorum mensuris Belgicis*, M. Mart. & Apr. A. 1702., p. 349.) eenen Maan van groote Geleerdheid.

SCRIPTA LATINA EDITA.

Discursus Philologicus de vocis Ἀντίδωρος (Matth. III. 4. Marc. I. 6.) significatione. Regiomonti 1651. & (juxta *Catal. Nund.*) Hamburgi 1653. in 4.

Disp. de Syllogismo, ex mente Aristotelis. Regiom. 1651. ac (testibus *Catalogo nundinali & Lipenio*) Hamb. 1653. in 4. *Valde, judice Marqv. Gudio, est accurata.*

Dissertationum de Historia Peripatetica Partis primæ prima, in qua recensentur, qui Aristoteli fuerunt homonymi, & unde ejus secta Peripatetica fuerit appellata, indicatur, Hamburgi 1652. in 4. Diff. hanc, a Marqv. Gudio editam (cujus Indicis Aristoteli cognominum supplementum ipse postea, *Lib. I. de Scriptt. Hist. Philos.*, c. 12., exhibuit), commendarunt Æg. Menagius (a J. A. Fabricio, *Lib. IV. Bibl. Gr.*, P. I., p. 601., allegatus) in *Notis ad Diog. Laertium*, & D. G. Morhofius, *T. II. Polybist.*, Lib. I., c. 8., p. 43. Denuo prodiit Witæb. A. 1720. in 8. adjecta Joh. de Lannoy Libro de varia Aristotelis in Academia Parisienti fortuna, & Joh. Herm. ab Elswich, editoris, Schediasmati de varia Aristotelis in scholis Protestantium fortuna.

Epistola ad Marqv. Gudium de Spartis, Cadmi sociis, aliisque nonnullis. Accesit Fragmentum de ordine librorum Aristotelis, edente Gudio. Jenæ 1655. in 4. Recusa est in *Syntagmate variarum Dissertationum*, quod, e Museo suo, Joh. Georg. Grævius Trajecti ad Rhenum A. 1702. in 4. edidit. Dissertitur in ea de lancea, nota Spartorum genitiva, hosque a Greg. Nazianzeno Spartiatas, & ab aliis Spartanos, perperam vocari ostenditur. Confer de illa *Acta Erud. Lips.*, M. Mart. A. 1702., p. 106., *Diarium novum Eruditorum Anni 1702. Pariense*, num. 8., p. 202., & Pet. Rabi *Excerpta Belgica*, M. Mart. A. 1702., p. 349. 350. 351.

De Scriptoribus Historiæ Philosophicæ Libri IV., Senatui Francofurtano inscripti. Francofurti ad Mœnum 1659. in 4. Novam editionem, a se emendatam, auctam, & ad hæc usque tempora continuatam, M. Joh. Christoph. Dornus, Schleusingensis, Jenæ A. 1716. in 4. publicavit. Occasio operis hujus egregii concinnandi Autori nata est ex *Epistola de Historiæ Pythagoricæ scriptoribus*, A. 1656. publice promissa. Hos enim colligere aggresso ceteros etiam Historiæ Philosophicæ universales, sectarumque singularum particularis, scriptores simul recensere placuit. Exhibentur autem Libro I., qui ab Homeri temporibus ad imperium usque Ptolomæi Philadelphæ, Lib. II., qui ab hoc ad ævum usque

Molleræ Cimb. Lit. Tom. I.

Cccc

Julii

Julii Cæsaris, Lib. III., quia Julii Cæsaris imperio ad nostra usque tempora, inclauerunt, & Lib. IV. denique Scriptores ætatis incertæ. Quæ de recentioribus Libro afferuntur tertio, & pauca sunt, & vulgaria, quod lima illis forsitan ultima ab Autore, labori immortuo, non potuerit admoventi. Selectissimæ contra sunt, & perquam accuratæ, ejus de Scripto-ribus antiquis observationes, hisque immixtæ digressiones, plurima, hætenus ignota, detegentes, in singulorum Au-torum ætatem sollicite inquirentes, errores circa eosdem Svidæ, Wouwerii, Vossii, Meursii, Georg. Hornii, & aliorum, in eo ipsius nonnunquam Diogenis Laërtii, modeste notantes, solideque refellentes, & τῶν ἐμνησμένων inprimis, insti-tuto laudabili, & ad lapsus varios præcavendos utilissimo, egregios & locupletes ubique propemodum addentes Ca-talogos. Quos, præter Phil. Labbeum (in quinto *Bibliotheca Bibliothecarum Indice*) & Pet. Bælium (*T. I. Dictionarii Historico-Critici*, p. 1024. Edit. sec.), meaqueque *Homonymoscopia*, P. I., c. 3., §. 3., p. 42-45. (ubi, Jonsum, in *Ho-monymorum indagine*, omnibus aliis solentiorum pariter atque feliciorum esse, monui), P. II., c. 3., §. 30., p. 312., ac P. IV., c. 1., §. 1., p. 399., & c. 3., §. 9., p. 512., iustis ornavit laudibus. Elogia Operi huic a J. C. Boyneburgio, V. H. Voglero (in *Introduct. etiam*, c. 1., p. 30., & c. 9., p. 57., idem commendante, & eruditissimis meritorum esse affirmante), Æg. Menagio, M. Gudii, J. G. Grævio, D. G. Morhofio (in *Prælectionibus etiam de Hist. universali MSis*, c. XI., Jon-sium, in nominibus, genealogiis, temporibus & scriptis, assignandis, omnibus Hist. Philos. scriptoribus esse accuratio-rem, & in multis a Vossio, ac reliquis, abire, observante), A. Baileto, J. A. Fabricio (*Lib. 2. quoque Biblioth. Græcæ*, c. 12., p. 449., eximium, & in præfat. *Supplementis variorum ad Vossii de Hist. Gr. & Lat. libros A. 1709. præmissa*, præ-clarum, castigatæque, reconditæ & uberis doctrinæ plenum, idem appellante), ac aliis, tributa, paulo ante, inter judicia de Autore honorifica, recitavimus. Præter hos illud commendarunt Joh. Schefferus (ea, quæ de claris Pythagoris Jon-sius collegit, eximia esse, rarissimaque titulo diligentie, si quid aliud, commendanda, sed augeri tamen alicubi & e-legendari posse, judicans) in præf. libri de natura & constitutione Philosophiæ Pythagoricæ, Nicol. Antonius (accurate nostrum scriptores Hist. Philos. collegisse & illustrasse professus) in præf. *T. I. Biblioth. Hispanicæ*, Phil. Labbeus l. c., & B. G. Struvius in *Biblioth. Philos.*, c. 1., §. 3., p. 6. Commendarunt Joh. Franc. Buddæus (in *Introduct. ad Hist. Philos. Hebr.*, p. 174.) doctissimum, Ludolphus Küsterus (in *Historia Homeri Critica*, Sect. III., p. 86.) eruditissimum, & Lipsien-ses (in *Actis Erud.*, M. Mart. A. 1702., p. 106.), commentationem pulcherrimam, idem salutantes. Æg. Menagu, qui suas, in *Comm. in Diogenem Laërtium*, areolas e fontibus large rigavit Jonsonianis, ex illo plagia, post Morhofium & Joh. Alb. Fabricium, quorum loca supra recitavimus, Thom. Crenius etiam, P. VII. *Animadv.*, c. 2., §. 1., p. 114., obelo notavit. Ejusdem criminis Mart. Schoockius, quia, P. II. *Fabulæ Hamelensis*, c. 12., observationes quasdam nostri de Aristotele elegantes, *Lib. I.*, p. 98. 99., obvias, nulla illius facta mentione, de verbo ad verbum descripsit, a Pet. Bælio (*T. I. Dictionarii Historico-Critici*, P. I., p. 354.) insinulatur. Vanam Henr. Dodwelli conjecturam, quæ, in *Diff. de ætate Pythagoræ*, p. 100., opus hoc Jonsii discipulo ejus in amonioribus hinc literis, Marqv. Gudii nostrari, Polyhisto-ri eximio (ita scribens: *Hoc etiam probavit Cl. Jonsius, vel, Jonsii nomine, verius fortasse Marqv. Gudius*), vindicare voluisse videtur, e loco Epistolæ Gudii ipsius ad Pet. Blockium, supra recitato, Joh. Alb. Fabricius (*Lib. IV. Biblioth. Græcæ*, P. I., c. 19., p. 601.) jam refutavit, ac merito explosit. In schedis de vita Jonsii idem Gudius, sc. A. 1658. integro Francofurti, apud Præceptorem hunc suum, septimestri commoratum, illi valetudinario, in adornandis quidem atque edendis his libris, quantum per alias occupationes licebat, libenter & re præsto fuisse, & consilio, haud dissimulat, sed neutiquam opus istud tibi asserit eximium, quod Jonsoniani factum esse ingenii candide fatetur. Bernhardum a Mallin-crort, Decanum Monasteriensem, cujus *Paralipomena ad libros de Historicis Græcis Vossianos*, Colonia A. 1656, edita, Jonsius, in illo, errorum aliquoties insinularat ac convixerat, censuris hinc *Anti-Jonsium*, sibi visum atque lectum, opposuisse, ac ἀνέκδοτον reliquisse, idem Gudius olim mihi retulit. Periocham cap. 4. *Libri tertii*, Platonismum Phi-lonis judæi in dubium vocantem, Joh. Alb. Fabricius, in Diatriba pro hoc Academica peculiari, Lipsiæ A. 1693. in 4. e-dita, impugnavit. Thomæ Reinlii tandem Epistola ad Marqv. Gudium prolixa, multas in opus Jonsonianum annota-tiones, de Leontis inprimis & Pythagoris, egregias exhibens, inter alias illius, Jenæ, in Bibliotheca Joh. Andr. Bosii (teste W. E. Tenzelio, in *Dialogis mensuris Germanicis*, M. Oß. A. 1697., p. 831.), inedita superfuit.

De nova & auctiori editione Dorniana conferantur illius recensensus, in Lipsiensium *Actis Eruditorum Latinis*, M. Aug. A. 1716., p. 391. 392., nec non Germanicis, *Parte XI. II.*, p. 381-400., Parisiensium *Diario Erud. Gallico*, M. Dec. A. 1716., p. 643-651., Jesuitarum Trevoltianorum *Memoriis Gallicis*, M. Oß. A. 1716., Art. 127., Batavorum *Republiik der Geleerden*, M. Maj. & Jun. A. 1717., Art. 6., Halensium *Neuer Bibliothek*, Sect. 15., p. 315-359., & Christoph. Aug. Heumannii *Actis Philosophorum Germanicis*, *Parte I.*, c. 7., p. 159. & seqq., ac *Parte VIII.*, c. 7., obviæ.

AFFECTA ET PROMISSA.

Lib. de Anthropothysia Gentilium, & sacrificiis veterum expiatoriis, in *Catal. Nund. Lips.* A. 1654. vernali pro-missus, quem M. Lipenius (in *Biblioth. Philos.*, & P. II. *Bibl. Theol.* p. 705.), & Joh. Alb. Fabricius (in *Bibliogr. Anti-quaria*, Cap. XI., p. 350.), editis falso accenset, & Hamburgi A. 1654. in 4. produisse perhibet.

Historia Pythagorica. V. *Lib. I. de Scr. Hist. Philos.*, c. 14., p. 75.

Epistolæ de Scripto-ribus Pythagoricis, de variis Pythagoris, & de ætate Pythagoræ, V. *Catal. Nund. Lips.* A. 1656. *Autumn.*, p. 26.

Historia Socratica, *Lib. I. de Scr. Hist. Phil.*, c. 7., p. 37., promissa, cujus jacturam J. Alb. Fabricius, *L. 2. Biblioth. Græcæ*, c. 23., p. 784., deplorat.

Historia Stoica, V. *L. 2. de Scr. Hist. Philos.*, c. 18., p. 208.

Systema Historiæ Peripateticæ, ibidem, *L. I.*, c. 7., p. 16., & c. 12., p. 60. 68., promissum, cujus *Partis I. Dissert. pri-mam* Hamburgi A. 1652. produisse jam indicavimus, jacturamque Fabricius, *L. 3. Bibl. Gr.* c. 6., p. 175. idem dolet.

Spicilegium de Scriptis Theophrasti Eresii, post Joh. Meursium, V. *L. I. de Scr. Hist. Phil.*, c. 14., p. 72.

Lib. de Scripto-ribus sacris Gentilium, Orpheo, Musæo, &c. V. *L. IV. de Scr. Hist. Phil.* p. 334.

Lib. de Grammaticis, V. *Lib. I.*, c. 16., p. 90., & *Lib. II.*, c. 5., p. 142. In eo forte exhibere voluit, quæ de Svida *Lib. III.*, c. 20., p. 308., est pollicitus.

Lib. de Commentatoribus Homeri & Hesiodi. V. *Lib. III.*, c. 6., p. 237. 238.

Joh. Papyrii Massoni Notitiæ Episcopatum Galliarum editio nova, de qua Th. Reinesius, *Ep. 22. ad Joh. Vorstium*, p. 51., hoc A. 1657. tulit judicium: *Jonsenius Francofurti mihi significavit, se Notitiam Episcopatum Galliarum Papyrii Massoni (editam Parisiis A. 1610.) iterato vulgare velle. Respondi, Galli hominis potius has partes esse, nec intelligere me, cui bono.*

M. MARCUS JORDANUS, Crempa Holfatus, non vero (qui Claudii Lyschandri est error (1.)) Frisius, Ma-theseos in Acad. Hafniensi Professor, d. 14. Jun. A. 1550., commendatione factus regia (2.), sed post annos aliquot

(1.) in *Catal. MS. Scriptorum Danicorum.* (2.) V. Er. Vindingii *Acad. Hafn.* p. 90.

in civitatem, in qua A. 1571. adhuc fuit superstes (1.), reversus patriam; Vir, teste Lyschandro (2.), omnibus Philosophiae disciplinis cultissimus, Astronomiae & Geometriae studiosissimus, eloquio clarus, iudicio subtilis, vita & moribus spectabilis, Christianoque III., Regi Daniae, carissimus. Confer de illo Vindingium l.c., & Conr. Aslaci Chronologiam, Orationi Jubilae adiectam, ad A. 1550.

Mappa Geographica Daniae, Christiano III., Regi, inscripta. Hafniae 1552. (V. Isr. Spachii Nomenclat. Philos. p. 419., P. Bolduani Biblioth. Philos. p. 297., G. Draudii Biblioth. Class., & Lyschandrum l.c.)

Mappa Geographica Ducatum Holsatiae & Slesvici, Hamburgi A. 1559. (uti Spachius, Bolduanus & Draudius, ll. cc., testantur) edita. Ab hac, ni fallor, diversa haud est Descriptio Cimbrica Chersonesi, five Furie, Antwerpiz, curante Abr. Ortelio, A. 1595. publicata, quam Jordano Lipenius, in Bibliotheca Philosophica, tribuit. Conf. de illa P. I. Isagoges meae ad Hist. Cimbr., c. 1., §. 9., p. 9. 10.

Mappa Geographica itineris D. Pauli, nec non Abrahami Patriarchae. Wittebergae 1567. (V. Spachium, Bolduanum & Draudium, ll. cc.)

Hodæporicon D. Pauli Apostoli, quo itinera & profectiones ejus, tam maritimae, quam terrestres, in charta Autoris Geographica punctis expressæ, carmine Heroico describuntur & declarantur. Accedit Index nominum propriorum Geographicus. Witteb. 1572. in 8. Commendatur a Gerh. Meiero, Lib. II. Biblioth. Theol. contra 3æ, c. 4., p. 213., & Abr. Calovio (scripti hujus, sibi non visi, Autorem Jesuitam falso appellante), Lib. II. Isagoges ad SS. Theol., c. 2., p. 127.

EBERHARDUS ISBRAND IDES, Glückstadio Holsatus, Johannis & Petri Alexowiziorum, magnorum Moscovitæ Principum, ad Chinæ Imperatorem Legatus, tres annos (1692. 1693. & 1694.) longinquo huic per Russiam, Ustigam majorem, Siberiam, Dauriam, Tartariam Mongulensem, Chinamque ipsam, impendit itineri. Cujus historia fusiùs ab ipso met. in Hodæporico, de quo mox dicetur, prolixiori, brevius autem jam ante ab Adamo Brandio, Lubecensi, comite ipsius præcipuo, in Descriptione ejus Latina, a G. G. Leibnitio, in Novissimis Sinicis (p. 164-168.), A. 1697. exhibita, & scripto peculiari Germanico, Hamburgi A. 1698. publicato, Belgiceque postea, Gallice & Anglice recuso (de quo supra in Elogio Brandii allata possunt relegi), est enarrata. Vixit A. 1700.

Charta Russiæ Tartariæque majoris Geographica, Amstelodami, sumptu Franc. Halmæ, A. 1701. publicata, & in Pet. Ambr. Lehmanni Observ. Historicis anni 1701. Germanicis, n. 31., p. 248., memorata.

Hodæporicon itineris sui in Chinam triennalis, cum tabulis æneis & mappis Geographicis, Belgice initio Amstelodami A. 1699. 1704. & 1710. in 4. excusum, deinde vero Anglice Londini A. 1706. in 4., & Germanice (sub titulo seiner dreijährigen Reise nach China zu Lande, welcher eine Beschreibung des Reiches China, auß dem Chinesischen überfetzt, ist beygefüget) Francofurti A. 1707. in 8., recusum. V. recensum ejus in Wih. Sewellii troceaanetische Uptreckfels, M. Nov. & Dec. A. 1704., p. 389-407., & Diario Eruditorem Parisensi anni 1708. Gallico, M. Apr., num. 18., p. 194-206., exhibitum, & confer Diarium idem, M. Dec. A. 1710., p. 694-697. Prodiit etiam Gallice Amstelod. A. 1699. in 8.

Iter per Tartariam Gallico sermone exhibetur in Corn. Brunii Voyages par la Moscovie, en Perse, & aux Indes Orientales, Tomis II. Amstelodami A. 1718. in fol. editis, Tomo I., capp. 17-29. V. Acta Erud. Lipsiensia, M. Jun. A. 1719., p. 234.

VOLQVARDUS IVERSEN, Hufensis, artem libros compingendi in juventute edoctus, post hujus tyrocinia, Bibliopegi Amstelodamensis, ad A. usque 1655., fuit ἀντίτυπος. Cum vero a nautis, domum ex India reversis Orientali, hujus præstantiam summis extolli audiret laudibus, divitiasque mediocres non adeo magno illic labore posse parari rescisceret, deserto opificio, a Gubernatoribus Societatis Indicæ, ut militibus, propediem illuc ablegandis, adscriberetur, impetravit. Horum jussu a navi (cui Principis nomen inditum erat regi), M. Apr. A. 1655., ad Indos deportatus Batavica, quinquennio mercatoribus Batavis integro, in Moluccensibus insulis, Amboina præsertim, Ceramia & Banda, inserviit. Isto finito, & potestate Europam repetendi impetrata, in Javam majorem A. 1661. trajecit, & literis missionis testibus, post moram in metropoli hujus, Batavia, septimestrem, a Joh. Maatzuykero, supremo Gubernatore, Senatuque instructus Indico, navem, cui nomen erat *Arnhemii*, in Hollandiam cum classe remigraturus Indica, d. 23. Dec. eodem anno 1661., conscendit. Iter hoc maritimum tempestas, M. Febr. A. 1662., sufflaminavit subita, nostrumque, & 149. comites (e quibus tredecim vivi a reliquis in mare sunt præcipitati), naufragium d. 12. Febr. passos, lembo, velis instructo, se vitamque suam coegit committere. Per novem in hoc dies jactati, tamenque ac siti (quam urina restingebant propria) pene confecti, d. 20. Febr. ad D. Mauritiû insulam, 120. miliaribus a loco naufragii distantiam, paulo ante, quam turbo vehementissimus, exinio omnibus, si in alto eos deprehendisset, haud dubie futurus, ingrueret, pervenerunt. In ista, rerum omnium inopes, sed ab ipsa egestate artes edocti varias, vitam, in rupe primum concava, deinde vero in tentoriis, piscium, avium ac ferarum, carne (cruda initio, vel a radiis exliccata solaribus, potiora autem, cum ignem sclopeto, saleque artificio, per Volqvardum monstrato, sibi parassent, cocta), potuque, quem palmarum subministrabant, vini æmulo, satis commode, trimestri sustentarunt tempore. In navim tandem Anglicam, illuc delatam, nosster d. 24. Maji A. 1662. est receptus, & hac in Madagascaram initio, ac deinde, insidiis comitum Lusitanicorum, mortem ipsi, quod Batavorum, hostium suorum, meruisset stipendia, minitanti, vix evitatis, in Cambajam, deportatus, tandemque ad Hollandos Suratum evasit. Inde in Hollandiam, Cimbriamque natalem, post annos XIII. continuos in Orientali transactos India, anno demum 1668., est reversus. Reducem Christianus Albertus, Dux Holsatæ-Gottorpiensis, in aulam suam evocavit, & de gentibus ac locis Indiæ singulis, horumque institutis, ea, quorum ἀντίτυπος fuerat, exponere jussu attente, cum V. C., Ad. Oleario, Bibliothecæ suæ Præfecto, auscultavit. Relationes ejus utrique lucem visæ sunt mereri publicam, inprimis, postquam a Georgio Andersono, Nomarchiz Croppensis judice, in India itidem olim peregrinato, in colloquiis cum Volqvardo, Principis jussu, Oleario præsentem, institutis, fuerunt confirmatæ. Calamum igitur arripuit Olearius, & Historiam itineris ac factorum nostri, quæ ab ipso, homine illiterato, non poterat expectari, concinnam sermone literis mandavit Germanico, ac, cum simili Andersoni, Hodæporico vernaculo, libris III. comprehenso, ceu librum hujus quartum, Slesvigæ A. 1669. in fol. juris fecit publici. Titulum illius, cum eodem Itinerario Andersoni Orientali Hamburgi A. 1696. in fol. recusa, & lingua etiam (in quam Joh. Henr. Glasemakerus utrumque scriptum transfudit) Belgica Amstelodami A. 1670. in 4. editæ, integrum supra, sub Andersoni, recitavimus, nomine. Ex ista narrationem nostri de suo, quod A. 1662. passus est, naufragio Eberh. Gvern. Happelius excerpfit, & Tomi II. Relationum curiosarum Parti I., Hamburgi A. 1684. in 4. excusa (num. 83. & 84., p. 663-672.), insertam scorsim exhibuit. Volqvardus interim, ante Itinerarii sui editionem, post brevem in patria & Batavia moram, Indiam, eodem, quo ex ea redierat, anno 1668., Batavorum illic iterum meriturus stipendia, secunda vice adiit. V. Ad. Olearii præfationem Hodæporici ejus.

FRANCISCUS JÜGERTUS, Hamburgensis, J. U. Doctor Heidelberg A. 1589. est creatus, in civitate A. 1602. commoratus Spirensi (1.), ac Protodicafterii illius Imperialis Assessor, quamvis Calvinus in religione partes seque-
retur, A. 1615. constitutus, dieque 8. Nov. (ut voce utar forensi) praesentatus (2.).

Centuria Inauguralis Conclusionum de Paetis. Heidelberg 1589. in 4.

Disp. de fide Instrumentorum & testibus, in *Catalogo memorata Rosenkrantziana*.

Scriptum *in xdo*, Cameræ exhibitum Imperiali, in quo (teste Job. Deckhero l. c.), Calvinianos Assessorum illius Collegio excludi non posse, ostendit.

Votorum Cameralium Tomi VIII., in fol.]

Hos MStos a se asservari Balh. Heldius, J. U. Lic. & Consiliarius auli-
cus Holsato-Gottorpiensis, mihi retulit.

HENRICUS ANTONIUS JUNGIIUS, Hamburgensis, J. U. Lic. & in patria Practicus circa A. 1698.

Disp. Jurid. Inaug. de Simulatione, Praeside D. Henr. Coccejo. Trajecti ad Rhenum 1693. in 4.

HERMANNUS JUNGIIUS, in tractu Stormarix natus Willstriensi, in Rostochiensis, circa A. 1638., vixit A. cademia, & inter Sam. Bohlü, Theologi istius *ἐπιστολῶν*, discipulos potiores eminuit. In Bataviam postea delatus, Ecclesiaz oppidi Mönchendamensis Lutheranz, per annos 36., praefuit, & septuagenario proximus, M. Junio A. 1678., morte placida, quam praeficiens auditoribus, in ultimo sermone publico, die Pentecostes secunda, paulo ante valedixerat, decessit. Chiliaisticum ejus errorem, in scheda vernacula (*Hofnung und Sinn von den letzten Zeiten*) A. 1663. pro-
ditum, post Christoph. Laur. Meelführerum (3.), ipse etiam alibi (4.) jam notavi. Cetera vir fuit, uti familiarius illo u-
si testantur, summæ & pietatis & doctrinæ, præter Theologiam Philosophiæ etiam sanioris, & lingvæ Hebrææ (quam
uxor quoque ac liberi, non secus ac vernaculam, callebant), aliarumque Orientalium, a Bohlü haustarum, longe peri-
tissimus. Doctrinæ suæ thesauros prompte, absque invidia, communicabat, & gratis quotidie juvenes, aliosque discen-
di cupidos, lingvarum, artium, dogmatumque Christianorum, cognitione imbuebat, ac tanto quidem feliciori cum
successu, quod Didact. cus esset eximius, iploque Joh. Amoso Comenio, amico suo, superior. Intra triennium certe, a-
liquot capacis ingenii discipulos ad eam perduxit lingvarum, Latinæ, Græcæ & Hebrææ, peritiam, quam alii vix toti-
dem sibi lustris acquirunt, & hominibus quoque illiteratis, lingvæque Latinæ ignavis, Hebræam adeo reddidit familia-
rem, ut V. T. libros, ista conscriptos, absque interprete legerent. Memoriam discipulorum præceptis lingvarum artium-
que ediscendis non onerabat, sed, methodo usus Socratica, crebris has illi interrogationibus, assiduo styli exercitio,
Autorum sedula lectione ac Analyti, versione textuum Latinorum Græca Græcorumque Latina, & colloquiis quoti-
dianis sermone institutis Romano, paulatim, absque labore & diuturno, imprimebat. In Theologia & disciplinarum tracta-
tione, subsidiiis variis eidem succurrit Mnemonicis, a se inventis, præsertim autem versibus Alphabeticis dispositis or-
dine, quorum ope singula S. Codicis capita atque commata, & ipse in numerato habebat, & aliis haud difficulter incul-
cabat. *Παρέργα* hæc erant muneris Ecclesiastici, cujus laboribus summa vacans fide ac sollicitudine, auditores, non
demegoribus solum publicis, sed privatis etiam Collegiis Biblico-Practicis, Catecheticisque examiniibus, ad veram Chri-
stianismi Theoriam pariter atque Praxin assidue manuduxit. Ob has, quas vocabant, innovationes, calumniis tradu-
ctas variis, Consistorii Lutheranorum Amstelodamensis Assessores, litem illi moverunt, eumque, concitatis adversus
ipsum auditoribus, templi aditu arcuerunt, stipendio aliquamdiu privarunt annuo, & ab ipso deturbare officio, sed in-
cassum, sunt conati. Cum enim Hagæ illum, hoc fine, coram ipsis Ordinibus accusassent fœderatis, causæ ab his cogni-
tio Reformato oppidi Mönchendamensis commissa est magistratui, qui, perspecta Jungii innocentia, & adversarios
Amstelodamenses, & auditores, ab his irritatos, compescuit, ac, ne in posterum nocere illi possent, providit. Licet
autem toti ipsi ab ejusdem secum doctrinæ sacræ præconibus, in Batavia, crearentur molestiæ, noluit tamen, ad Super-
intendentis quamvis dignitatem a Principibus Saxo-Gothano & Sultzbacensi invitatus, locum mutare, sed Ecclesiaz
Mönchendamensi exiguz, ad obitum usque, qua erat *ἐπιστολῶν*, inservire perrexit. V. de illo Frid. Breclingii, amici
ipsius & adversus Synedrium Amstelodamense Synathletæ (cui pleraque, hætenus relata, debeo), *Libertatem & po-
restatem Ecclesiae vindicatam* p. 27., *Pharisaismam detectum* p. 8. 91. 92. 93., *Anti-Calovium*, lit. G. 5. a., & *Catalogum
testium veritatis* (Tomo IV. Hist. Eccl. Gotfr. Arnoldi insertum), num. 6., p. 761. 762.

ELOGIA.

Vinc. Fabricius (in carmine ad eum, *Miscellaneis, five Poematum libro tertio*, p. 70., in editione horum *Leiden* anni
1633., ac in *Lipsiensi Operum omnium* p. 606. 607., inserto) amiculorum suorum summum eum salutavit.

Joh. Schellhammerus, Past. Luth. Hagienfis (in *Sermone de M. Henr. Cordesio, Collega, funebri*, p. 3.), einen frommen
und eifrigen Prediger.

Phil. Jac. Spenerus (*P. I. der Theol. Bedenken, c. II., Art. II., Resp. 29.*, p. 582. 583. 587.), scripta Jungii solida qui-
dem esse, monet, & emphatica, sed ob Belgicismos simul, nimiamque styli Germanici brevitatem, obscuriora, sibi que,
& Germanis aliis, intellectu difficilia, paucosque idcirco emptores inventura ominatur.

Frid. Breclingius, in *Friderico resurgente* p. 13., & *Voce e Septentrione* p. 63., eum vocat einen treuen Zeugen Gottes
und der Wahrheit, in *Anti-Calovio* autem, lit. G. 5. a., einen freymüthigen Bekenner der Wahrheit, und rechten von Gott
gelehrten Pansophum. In *Catalogo præterea testium veritatis*, l. c. p. 761., ita de illo scribit: Et war ein rechter von Gott
gelehrter Theologus, Philologus und Philosophus, und informirte, bey seinem schweren Ampte, allezeit gerne die Jugend,
catechisirte mit ihnen die ganze H. Schrift durch, hielte alle Tage Collegia Biblica, umb seinen Zuhörern den vollkommenen
Sinn des Geistes, auß dem ganzen Worte Gottes, beyzubringen; war so erfahren in arte memoriz, daß er die ganze He-
bräische Bibel dadurch, per methodum Alphabeticam, nach Davids Weise Ps. XXV., außwendig konte, &c.

A Gotfr. Arnoldo (*T. III. Hist. Eccl., c. 15., p. 149.*) veritatis, contra Christianismum degenerem, testibus itidem
annumeratur.

SCRIPTA EDITA.

Optima Politica, in divinis literis lucide diffusa, breviter adumbrata, ad Frid. III., Regem Daniz. Amstelod. 1660.
in 4. Principibus commendatur a F. Breclingio, in der *Ruffenden Stimme auß Mitternacht* p. 58.

Schreiftrost tot iegeliks Heyl; ofte Leere der heyligen Schrift, tot salige Verlichting en Gewisheit des Heyls, vor elck, tigen
William Ames Verwirring in Verdoeming, en Bericht op diens 20. pointen tegen twee Breve; de gestreken waren, op eenes
Vriendes versoek, over der so genoemden Quackst gevoelen. Amstelod. 1661. in 12. Scriptum Belgicum, cui Wilh. A-
melius; Quakerus (teste Gotfr. Arnoldo, *T. II. Hist. Eccl., l. 17., c. 20., p. 686.*), de Wederlegginge des Berichts
Herm. Jungii reposuit, Amstelodami A. 1662. in 4. Belgice editam.

Bedenken

(1.) V. Joh. Wouwerii *Epistolæ* 34. *Centuria II. ad Janum Græverum*.

(2.) V. Joh. Deckheri *Notas in Ordinationem Cameralem, Vindictis*

juris reigæ Cameralis præfixas, p. 139. 140.

(3.) in *Disp. Inaug. de Chilianis veterum & recentiorum*, Giesæ A. 1678. edita, c. 5., p. 46.

(4.) P. H. *Ijaguged ad Hist. Cimbr., c. 6., §. 10., p. 170.*

Bedenken über das Flensburgische Urtheil wider Frid. Brecling, subjunctum a Breclingio Editioni secundæ *Triumpho veritatis contra Steph. Klotzium*, p. 188. 189. 190.

Hofnung und Sinn von den letzten Zeiten. Schediasma oſternionis unici, Chiliaſmo patrocians, & F. Breclingii *Chriſto Judici*, Amſtelod. A. 1663. in 8. edito, adjectum, de quo in vita jam dictum eſt Autoris.

Dänſche Gemeent-ſtichting, A. 1664. Apologia Belgica pro cœtu hominum e Dania piorum, Amſtelodami degentium, qui, cum ſermones Paſtorum Lutheranorum Belgicos & Germanicos, ob lingvæ utriusque imperitiã, frequentare non poſſent, Eccleſiaſten ſibi elegerant Danicum, poteſtatemque ſacris ſuis ſeorſim vacandi impetrare al-laborabant, ſed in hoc, quod Jungius & Breclingius approbabant, inſtituto a Conſiſtorio Lutheranorum Amſtelodamensi, decrementum inde ſuz metuente Eccleſiæ, impediabantur. V. Breclingii *Phariſaiſmum detectum* p. 102.

Jungius Onſchuld, op. Gotfried Artus ſilii Boeckſchen tegen Frid. Brecling, genoemd de *Eere van het Conſiſtorium van Amſterdam geredder*, &c., dat, onder andern, Jungium mede beſchuldiget. Amſtelod. 1669. in 12. De hoc ſcripto Belgico, Cœtui itidem Danico, ſuiſque & Breclingii, in certamine de iſto, adverſus Synedrium Amſtelodamenſe, actis, patrocinato, V. Breclingii *Anti-Calovium*, lit. G. 5. a.

Dobbelde Verantwoording tegen dat Conſiſtorium to Amſterdam, en deſſen Eerentredder. (Catal.)

INEDITA.

Verſus Mnemonici, quorum ope ſingula totius S. Scripturæ capita ac commata memoriæ poſſunt imprimi, Latino-Germanici, Alphabetico ordine, Acroſtichorum inſtar, concinnati.

Gründt. Bericht von der rechten Theologie und Religion, und den entgegengeſetzten falſchen, als der Papiſtiſchen, Re-formirten, &c.

Einfältige Kinder-Catechiſation.

Tractat von des Glaubens und der Wercke Gerechtigkeit.

Dialogus von Herzensfreude und Herzeleid.

Verſio nova Bibliorum Germanica, quam ipſe, M. Juſtus Brauius (Eccleſiaſtes initio Campenſis, & Superint. dein de Sultzbacenſis), Joh. Jac. Fabricius (Paſt. Zwollenſis ac Sultzbacenſis) & Herm. Drudius, Viri pie eruditi, inque lingvis ſacris verſatiſſimi, e Sam. Bohlii progreſſi diſciplina, cum in Batavia una viverent, meditati quidem ſunt, ſed non abſolverunt.

JOACHIMUS JUNGIIUS, M. Nic. Jungii, ſcholæ Lubecenſis Præceptoris, ex Birgitta, Joach. Holmanni, tem-pſi Cathedralis Paſtoris primarii, gnata, ſilius, Lubecæ A. 1587., nocte diem 21. Octobris ſecuta, in lucem eſt editus, & infans adhuc Parente, A. 1589. eade ſortuita occiſo, orbatuſ. E ſchola patria A. 1606, in Academiam Roſtochi-enſem, & A. 1608. in Gieſſenam, proſectus, in hac, ſequenti 1609., non Magiſtri ſolum titulum, ſed proteſſionem etiam Matheſeos publicam obtinuit. Iſta anno 1614. abdicata, & triennio ſequenti in patria ac Roſtochi exacto, Italiam in-greſſus, ſupremos artis Medicæ honores Patavii d. 22. Dec. A. 1618. reportavit, atque, inde in Academiam reverſus Ro-itochienſem, hujus A. 1624. (quo nuptias etiam cum Catharina Haſemannia, conjuge ſterili ac melancholica, A. 1638. extincta, celebravit) Profeſſor factus eſt Mathematicus, & A. 1625. Helmſtadienſis Juliz Medicus. Quz cum, poſt meſes aliquot, bello diſſiparetur Danico, Brunſwig Praxin aliquamdiu exercuit Medicam, & ab A. 1626., Matheſin Roſtochi iterum docuit. A. 1629. Hamburgum eſt evocatus, & d. 19. Martii, a Senatu, tum ſcholæ Johan-næ (cujus ſe præſectura, anno jam 1640., d. 16. Jul., abdicavit), tum Gymnaſii (cui ad obitum uſque præſuit), Re-ctor, Logicesque ſimul ac Phyſices in hoc Profeſſor, conſtitutus. Septuagenarius tandem d. 23. Sept. A. 1657. vivis exceſſit, cum facultatum partem maximam Philoſophiæ & Matheſeos ſtudioſis, *avindaſa* ſua editioni præparaturis, Bi-bliothecam autem Johanneæ Hamburgeniſi publicæ, in tabulis ultimæ voluntatis legaffer. Vir fuit ſublimis ingenii, Philoſophus excellens, & in ſcientiis Theoreticis Mathematicisque omnibus longe, quam vulgus Philoſophantium, accuratius verſatus, ac a ſervitute iſtas Ariſtotelica vindicare, ab opinio-num & ſophiſmatum tricis repurgare, & ad ex-peditam ac Epiſtemonicam Apodixeos firmitatem, Matheſeos opere ducere, haud infelicitè eſt aggreſſus. Vitam ejus, ſcripta tam edita (e quibus ab ipſo ſuperſtite publicata plerisque poſthumis, per diſcipulos quosdam, numia Præ-ceptoris veneratione in ſervitutem Philoſophicam, Ariſtotelicæ, ab illo rejectæ, haud diſſimilem, denovo prolapſos, in lucem ſine delectu protruiſ, longe ſunt accuratiora), quam *avindaſa* (maximam partem ab igne, in triſti ædium Joh. Vagetti, Prof. Hamburgeniſis, editionem illorum moliti, incendio, M. Majo A. 1691., conſumpta), inventa & certa-mina, additis haud paucis eruditorum, quz promeruit, elogiis, fuſe Tomo hujus operis enarrabimus ultimo. Evolvi interim de iſtis merentur D. Mart. Fogelii, Profeſſoris Hamburgeniſis, diſcipulorumque ejus principis, *Hiſtoria vite* illius brevior, prolixiori juſtæque magnitudinis, quod pollicitus iſ eſt, de eadem Volumini præmiſſa, ſeorſimque Hamburgi A. 1657. & Argentinz A. 1658. in 4. edita, in *Memoriis* autem *Philoſophorum* Henn. Wittenii, *Decade VI.*, p. 201-279., A. 1679. recuſa, & *Prolegomena, Doxoſcopiis* noſtri *Phyſicis minoribus*, Hamburgi A. 1662. a ſe publica-tis, præfixa, Mich. Kiſtnerii, Collegæ, *Memoria illius*, Hamburgi A. 1657. in fol. excuſa, *Iſagoges* meæ ad *Hiſt. Cimbr. Pars IVta*, c. 10., §. 15. 24. 26. 27., p. 585-589. 611. 615. 618. 619. 620., Pet. Lambecii *Orationes* p. 63. 70., & J. F. Buddei *Tomus III. Lexici Hiſtorici Germanici*, p. 241. 242.

JOHANNES CHRISTIANUS JUNGIIUS, Hamburgeniſis.

Narratiuncula Latina juvenilis, picturam Calumniæ Appelleam, & Lucianicam ejus deſcriptionem, declarans, cum Epilogo D. Rud. Capelli. Hamburgi 1682. in fol.

JOHANNES CHRISTOPHORUS JUNGIIUS, Glückſtadio Holſatus, Med. D. & in patria initio Præcticus, deinde verò Medicus, ab A. 1709., copiarum Danicarum in Scania caſtrenſis, A. 1710. illic deſunctus.

Diſp. de Coloribus objectis coloratis non inexiſtentibus, Præſide D. W. H. Walſchmidio, Kil. 1703. in 4.

Diſp. Inaug. de Conſuetudinis efficacia generali in actibus vitalibus ſecundum naturam, & præter naturam, Præſide D. Georg. Ern. Stahlio, Halz 1705. in 4. Recenſum ejus V. in *Novis Lit. Germ.*, M. Jul. A. 1705., p. 269. 270.

THOMAS JUNGIIUS, Dithmarſis, J. U. C., & Scriba Dithmarſis Arctoz, circa A. 1702., provincialis.

Diſp. de convenientia & differentia Juris civilis ac Dithmarſici, Præſide D. Georg. Engelbrechtio, Helmſtadii 1672. in 4.

MICHAEL JÜRGENS, Lubecenſis, J. U. Lic.

Diſp. Inaug. de Fidejuſſoribus delinquentum, Præſide D. Henr. Balth. Rohſiq. Jenz 1677. in 4.

K.

ANTONIUS KAHLE, J. U. Lic. & Præcticus in patria Lubecensis, A. 1719. mortuus.

Disp. Jurid. Inaug. de Conditionibus, Præfide D. Joh. Henr. Meyero, Erfurti 1695. in 4. V. J. H. a Seelen *P. III. Athen. Lubec. p. 40. 41.*

JACOBUS KALDE, Pharmacopola Hamburgensis.

Dispensatorium Hamburgense, juxta quod Medicamenta, tam Chymica, quam Galenica, hodie usu recepta, in Officina ad insigne Cervi, dispensanda ac præparanda sunt, Hamburgi 1716. in fol.

M. ABRAHAMUS KALL, Flensburgensis, in Academia Halensi supremis Philosophiæ a Christoph. Cellario, d. 12. Jul. A. 1706., ornatus honoribus, & in Collegium receptus Orientale Theologicum, per annos complures, cum Collegis ejusdem reliquis, editioni novæ Bibliorum V. T. Hebræorum Halensi emendatissimæ, cum Masora & Codicibus MSS. antiquis plurimis sollicitè collatz, variisque horum lectionibus, locis Parallelis, notisque Philologico-Theologicis marginalibus, instructæ, ac Halæ A. 1720. in fol. 4. & 8. maj. a D. Joh. Henr. Michaelis publicatz (1.), insudavit, oppidique in Marchia Brandeburgica Charlottæburgensis novelli Pastoratum A. 1709. primus obtinuit. Inde A. 1720., M. Dec., Flensburgum, ad Templi Mariani Diaconatum, revocabatur.

Disp. Theol. de perfectione partium, Præfide D. Joach. Justo Breithauptio, Autore, defensa. Halæ 1704. in 4.

Disp. de Codicibus MSS. Biblico-Hebraicis, maxime Erfurtensibus, Præfide Joh. Henrico Michaelis, LL. Or. Professore, proposita. Halæ 1706. in 4.

Notæ in vaticinium Ezechielis Philologico-Theologicæ, textui laudate Bibliorum editionis substractæ; quas ei maximam partem deberi, Joh. Henr. Michaelis in *præf. p. 3. not. d. gratus fatetur.*

MICHAEL KAMPHERBECK, Scriptor incertæ ætatis, cujus Chronico urbis Lubecensis inedito se, cum decadem commentaretur, esse usum, Conr. ab Höveln, in *præf. der Lüneburgischen Vortreflichkeit*, A. 1668. est testatus. V. P. IV. *Isagoges meæ ad Hist. Cimbr., c. 4., §. 1., p. 431.*

JOHANNES KARGARDUS, Hoyeræ, tractus Tunderensis pago, Cimber.

Μέας Græcum, Vitæ humanæ descriptionem continens, in schola Flensburgensi, moderatore M. Jac. Neßbauero, Conrectore, recitatum. Hamburgi 1626. in 4.

JOACHIMUS FRIDERICUS KARSTENS, Lubecensis, Joachimi, JCI & Syndici, ex Elisabetha a Wicken filius, d. 20. Mart. A. 1632. in lucem editus, post reditum ex Academicis, & itinere per Galliam, Italiam, Hispaniæ partem, Belgium & Germaniam, cui A. 1654. finem imposuit, literario, J. U. D. Rostochii A. 1657. est creatus, urbisque patriæ Secretarius M. Apr. A. 1669., Senator vero d. 21. Febr. A. 1687., electus, ac septuagenarius tandem, filius tribus, ac, hos inter Joachimo Ludero, Protonotario Lubecensi, & conjuge susceptis, d. 23. Apr. A. 1701. extinctus. V. Vitæ ejus historiam, in *Novis Lit. Lubec., M. Majo A. 1701., p. 160.*, Henr. Rahmii, JCI Rostoch., *Programma de eadem, Disput. Inaugurali* A. 1657. præmissum, & En. Svantenii *Programma funebre.*

Disp. Inaug. de Decretis in contractibus minorum necessariis, Præfide D. Henr. Rahnio. Rostochii 1657. in 4.

JOH. GODOFREDUS KARSTENS, Möllensis, Med. Doctor, & Præcticus, ab A. 1706. Lubecensis, d. 11. Mart. A. C. 1720., ac ætatis 39., mortuus. V. Joh. Henr. a Seelen *Programma de illo funebre, & P. III. Athen. Lubec. p. 205 - 210.* Disp. Inaug. de *Εμπειρία* rationali Medica, Præfide D. Georg. Ern. Stahlis. Halæ Sax. A. 1704. in 4. V. de illa *Novæ Lit. Germ., M. Apr. A. 1704., p. 146. 147., & M. Od. p. 381.*

THOMAS FRIDERICUS KARSTENS, Lubecensis, Joachimi Friderici, J. U. Licentiat & Senatoris, filius, Joachimi autem, J. U. D. & Syndici, nepos, post curriculum studiorum, in schola patria, Academicisqve Rostochiensis, Francofurtana & Regiomontana, absolutum, a Bielckio, Comite Svecico, cohortis suæ Judex militaris, ac postea filiorum Ephorus, constitutus, Germaniam, Galliam & Bataviam, cum his peragravit. Lubecam deinde redux, urbisqve hujus patriæ Secretarius d. 28. Jan. A. 1702., Protonotarius autem & Legationum Syndicus A. 1715., electus, Hafniam, Berolinum, Trajectum, Antwerpiam, & in loca alia, sæpe Legatus abiit.

V. de illo *Novæ literariæ Lubecensia, M. Febr. A. 1702., p. 57.*, & Joh. Henr. a Seelen *P. I. Athen. Lubec. p. 243. 244. 245.*

Diff. Juridica de Jure majoris partis Votorum, & Calculo Minervæ, absoluta quidem, sed nondum edita. V. J. H. a Seelen *l. c. p. 244.*

HENRICUS KASTORP, Consul urbis Lubecensis, historiz ejusdem scriptoribus, & quorum Chronicis ineditis suum *de magnificentiâ Reip. Lubecensis* libellum (*Die Lübeckische Herrlichkeit*), A. 1666. editum, congestit, a Conr. Hövelio (2.) accensetur. Duos autem Lubeca nominis hujus habuit Consules, quorum prior, patria Westphalus. A. 1452. in Senatum est cooptatus, A. 1455. sacellum Cantorum in ædextris Mariæ, largisque dotavit rebus, scholæ publicæ post reformationem assignatis, & A. 1488. obiit (3.); posterior vero, Lubecensis, ordini patriæ A. 1500. adscriptus est Senatorio, & d. 9. Oct. A. 1512. defunctus (4.). Uter horum Autor sit Chronici istius, ille haud indicavit, egoque ignoro. Confer *P. IV. Isagoges meæ ad Hist. Cimbr., c. 4., §. 1., p. 431.*

JOHANNES KEDINGIUS, Friderici, Ducis Holsatæ-Gottorpiensis, Cameræ, circa A. 1634., Magister, a Nicol. Scribonio (*Lib. II. Lufium Anagrammat. Gottorp. p. 49.*) septem in nomen ejus celebratus Anagrammatis, & in Elegidio, istis adjecto, ob juris, lingvarum ac Poeseos, peritiam; hujusque testes Tragœdias (haud dubie ineditas), commendatus.

ANDREAS KELLINGHUSEN, Flensburgensis, Ecclesiæ in metropoli Hyberniz Dublinensi Lutheranz Pastor, d. 3. Febr. A. 1707. (Angl. 1706.) constitutus, quem, civem meum, auditorem atque amicum longe charissimum, ac scrutatorem historiz antiquitatumque Cimbriz nostræ, & Septentrionis vicini (sicut, in *Spicilegio Hypomnematum ad Alb. Bartholini Tr. de Script. Dan. p. 4. 12.*, jam indicatum), solertissimum pariter atque felicissimum, & Chersonefo patria ad externos migrasse doleo.

Liturgiam Hybernorum Ecclesiasticam, lingvis Anglica & Germanica (qua jam ante illa A. 1704. in 8. Francofurti ad Viadrum prodierat), παραλληλως, Dublini A. 1710. in 8., sed absque nominis sui mentione, sub hoc recudi curavit titulo: *The Book of common Prayer, and administration of the Sacraments, and other rites and ceremonies of the Church, according to the use of the Church of Ireland: Together with the Psalter or Psalms of David, pointed as they are to be sung or said in churches.*

CHRI.

(1.) V. de illa *Acta Erud. Lips., M. Febr. A. 1721., p. 40-58.*

(2.) in *præf. der Lüneburgischen Vortreflichkeit.* (3.) V. Herm. Bonni *L. II. Chron. Lubec. lit. F. 2. & 3., ac Chron. Lubec. Kirchringio-Möllerianum p. 105-108.*

(4.) V. Kirchring. *l. c. p. 125.*

CHRISTOPHORUS KELLINGHUSEN, *Hamburgensis* (Christophori forte, urbis istius Senatoris, A. C. 1597. & æt. 87. defuncti (1.), filius), in Academia A. 1566. vixit Lovaniensi (2.), J. U. Doctor Basileæ A. 1576. est creatus, & Comitibus non multo post Ostfrisiæ (uti ab Ulr. Winkelio Jun., Jcto, cive ejus ac cognato, accepi) factus Consiliarius, in cœlibatu ac flore ætatis obiit. Legum scientiæ literarum humaniorum haud vulgarem adjunxit periti- am, locumque inter Poetas Cimbrici honestum, *Poemate de rebus Joh. Ranzovii gestis Heroico*, gravi, culto atque inge- nioso, promeruit (3.). Symboli loco hoc usus est Pentametro:

Unica sis vite regula, Christe, mee.

De præcipuis rebus gestis Illustris Viri, Joh. Ranzovii, Equitis aurati (*Archistrategi Danici*), A. 1565. defuncti, Poe- ma Heroicum Panegyricum, libris III. comprehensum, & hio ejus, Henr. Ranzovio, Proregi Cimbrico, inscriptum. Francofurti ad Mœnum 1567. in 4. Reculum *Tomo Syntagmatis Scriptorum Historiæ Germanicæ*, a Sim. Schardio collectorum, Basileæ A. 1574. & Gießæ A. 1673. in fol. editi, tertio.

Narratio de Sepultura & exequiis Joh. Ranzovii; in ejusdem Syntagmatis Schardiani *Tomo III.*, p. 80. & seqq., Henr. Ranzovii *Sylloge Epitaphiorum, cognatis suis scriptorum*, Lipsiæ A. 1584. in 4. edita, p. 51-59., Hier. Hennungi *Genealogiis familiarum Saxonie, quæ Episcopos protulere, nobilium*, Hamburgi A. 1590. in fol. excusis, f. 22-26., & *Epistolis ad Henr. Ranzovium Consolatoris*, a Georg. Lud. Frobenio Francofurti A. 1595. in 8. publicatis, p. 39-47. lectoribus obvia.

Positiones Inaugurales Juridicæ de Usucapionum & præscriptionum jure. Basileæ 1576. 4.

Carmina complura, in honorem Henr. Ranzovii scripta, quæ passim in Pet. Lindebergii *Hypotyposi Ranzoviana*, Rostochii A. 1590., Hamburgi A. 1591. & Francofurti A. 1592., in 4. excusa, leguntur.

(Belh Dithmarsici, A. 1559. gesti, veram Descriptionem, sub Christiani Cilicii larva, libris II., Basileæ A. 1570. & Argentinx A. 1574. in 8. editam, sæpiusque deinde recusam, fallaci conjectura, e suo exemplari, parenti olim per Kel- linghusium transmissa, manuque ejus notata, desumpta, nostro, a Vinc. Placcio (*T. II. Theatri Anon. & Pseudon.* p. 183.) perperam tribui, in veri Autoris, Henr. Ranzovii, Elogio fusius a nobis est ostensum.)

CHRISTOPHORUS KELLINGHUSEN Junior, *Hamburgensis*, J. U. Lic.

Disp. Inaug. de Cautione Mutiana. Argentinx 1653. in 4.

HENRICUS KELLINGHUSEN, *Hamburgensis*, J. U. D. & Basileæ patris, ab A. 1697. (d. 22. Apr.),

Canonicus. V. Joh. Alb. Fabricii *P. II. Memor. Hamb.* p. 608. Vixit A. 1716.

Disp. Juridica de Discrimine Tempestatis marinx, Præfide D. Justo Henningo Böhmero proposita. Halæ 1709. in 4. Laudatur ab Andr. Langio in *Introduct. ad notitiam Legum nauticarum*, c. 15., p. 143.

Disp. Inaug. de Origine & Usu Jurisdictionis Ecclesiasticæ. Halæ 1710, in 4. V. *Hamburgum anni 1710. literatum* p. 31.

BARTHOLDUS KEMPE, *Lubecensis*, natus d. 31. Martii A. 1655., Pastor & Superintendens Parchimensis constitutus A. 1685. d. 6. Sept., a Christiano Ludovico Duce Megapolitano, cum paulo ante Theologiæ Doctoris ti- tulum Kilonii impetrasset: cœlebs calculi doloribus d. 14. Junii A. 1691., ac ætatis 37. est extinctus. Vitz ejus Hi- storiam integram Joh. Wiezii, Rectoris Parchimensis, Parentatio excusa, M. Joach. Mancelii *Schediasma de Superin- tendentibus Parchimensibus* p. 111-117., istudque secuti Joh. Henrici a Seelen *Part. I. Athenarum Lubecensium* p. 344. 345.

Conf. de illo G. H. Götzii *Bibliothecam Anti-Calvinianam Lubecensem*, §. 9., p. 16. 17. & *Nova Lit. Lubec.*, M. Jan. A. 1705., p. 7.

Disp. Inaug., Andr. Wislowatii, Sociniani, Tractatui de Religione rationali, seu rationis usu in controversiis eti- am Theologicis adhibendo, opposita, Præfide D. Christ. Kortholto. Kilonii 1685. in 4.

Der selige Grund-Greiffen, live Sermo funebris in exequiis Dav. Grundgreiferi, Consiliarii Ducalis Megapolitani, e 1 Joh. I. 7. habitus; teste Mancelo, prodit.

M. STEPHANUS KEMPE (cui *Gigantis* cognomen, vernaculo haud satis respondens, a Joh. Pauli Resenio (4.) tribuitur) patria, testibus utroque Joh. Frederico ac Henr. Knaustino (5.), fuit *Hamburgensis*, ac Rostochii studiis fa- cris a D. Barth. Möllero, cive suo, aliisque Professoribus, est initiatus, ordinem Capuccinorum ingressus monasti- cum, & Lutheri novissime doctrinam, quam istic Joach. Sluterus proponebat, amplexus (6.). Inde A. 1523. (in cujus locum 1524. ab Heldwadero (7.), 1525. ab Ad. Tratfigero (8.), ejusque compilatoribus (9.), 1532. autem, metatthesi numerorum erronea, Typographi imputanda incurrit, in mea *ad historiam Cimbricam Isagoge* (10.), perperam substi- tuitur) in urbem patriam *Hamburgensem* non (uti a J. P. Resenio (11.) est traditum) aufugit, sed, sicut ipse perhibet, ob negotia quædam excurrit, Rostochium, his expeditis, rediturus. *Hamburgum* delatus, in cœnobium ordinis sui, D. Mariz Magdalenz sacrum, se contulit, & concionibus aliquot, doctrinam Lutheri inculcantibus, in templo ejusdem habitis, tantum civium meruit applausum, ut a curatoribus istius Laicis, ne patriam defereret, exoratus, Pastor ordi- narius, ipso corporis Christi festo, A. 1523. eligeretur. Vocatione hac fretus, M. Ordonis Stifelii, Parochi Catharinzi (qui primus A. 1521. *Hamburgi* in indulgentiarum imposturas cæperat invehi, simulque Cleri tum doctrinam, tum vitam, acriter reprehenderat, sed, ætate, morbis ac persecutionibus, fractus, officio non multo post abdicato, A. 1528. vivis excessit), vestigiis alacriter institit, tantoque ardore, facundia ac successu, dogmata Pontificia oppugnavit, & Lu- therana defendit, ut plebs pene universa, relictis templis reliquis, ad Cœnobium ejus convoleret, & ipse, hanc ob causam, ab utroque Frederico, Joh. Rutenbergio, & aliis, primi Ecclesiæ *Hamburgensis* Reformatoris sit ornatus elogio. Applausu civium in suo confirmatus instituto, Canonicorum & sacerdotum Pontificiorum (quos inter Joh. Engelin, Theol. Lector, & qui isti successit, Barth. Möllerus, ipsius olim Præceptor, Henningus item Kissenbrügge, Antistes Nicolaitanus, & Henr. Wendius, Doctores Theologi, eminebant, Nicol. autem Burstorpius, Canonicus, Joach. Vifchbekius, Past. Catharinus, Augustinus a Geteln, Henr. Rensborgius, Vathammerus, Fabianus, & qui cæteris fuere modestiores, M. Frid. Henningus, templi Cathedr. Ecclesiastes, ac M. Henr. Schröterus, illorum sequebantur auctoritatem) odia, persecutiones, calumnias, & publicas in se, tanquam hæreticum, investivas, sprevit, ac solus, inte- gro triennio, mira superavit constantia. Quos enim postmodum, in certamine hoc, habuit Synathletas, Joh. Zegen- hagus & Joh. Fritzius, A. demum 1526. Parochiis Nicolaitanz & Jacobæ sunt præfecti. Historiam reformationis hujus Ecclesiæ *Hamburgensis*, a se inchoatæ, Colloquiorumque omnium, tam privatorum cum D. Barth. Möllero, quam publicorum, cum omnibus adversæ partis Promachis, in curia, de capitibus religionis controversis, a se ac Pa-

Dddd 2

(1.) V. Ad. Tratfigeri Jun. *Sermones Senatus Hamburg.* p. 31. (2.) V. Ep. Dedic. *Poematis de rebus gestis Joh. Ranzovii.* (3.) Conf. P. I. I- sagogæ meæ *ad Hist. Cimbricam*, c. 14., §. 8., p. 225. (4.) in *Luthero triumphante*, lit. H. 7. b. (5.) in *Epitaphiis & Elogiis Meritis*, infra allegandis. (6.) V. Nic. Heldwaderi *P. II. Sylva Chronologica circuli Baltici*, ad A. 1524., p. 75. (7.) l. c. (8.) in *Chron. Hamb. MS.* (9.) V. Hier. Poemannii *Hamburgisch Deutschmahl* p. 64., & alios. (10.) *P. IV.*, c. 10., §. 1., p. 509. (11.) l. c.

castatis habitorem, ipse libello (de quo postea dicitur) comprehendit peculiari, & ex illo Dav. Chytrus (1.), Abr. Scultetus (2.) ac Vitus Ludov. Seckendorffius (3.), repetierunt. De certamine cum Nicol. Burstorpio, Canonico, prae ceteris memorabili, quae supra, sub hujus nomine, p. 82., retulimus, possunt relegi. A. 1527., festo D. Michaelis appropinquante, Kempius, ædis Catharinæ, cui Joach. Vischbekius hæcenus præfuerat, Pastor electus, Cœnobium, in quo præcedenti vixerat quadriennio, Magdalenæ reliquit, vestem monasticam abiecit (4.), & Helvdæro (5.) teste, vitæ cœlibi, ducta uxore, misit nuncium. Annus sequens 1528., & quæ istum nobilitavit, Disputatio de capitibus religionis controversis, civium rogatu, & Senatus jussu, in curia, e S. Literis, publice, cum Doctores Pontificis, M. Aprili, a nostro, ejusque Parastatis, Zegenhagio ac Fritzio, eventu felici, instituta, finem certaminibus eorum contra adversarios assiduis imposuerunt. Qui enim, ex his, dogmata sua S. Codicis auctoritate tueri haud poterant, Burstorpius, Rensborgius, Matthæus quidam, Vathammerus & Vischbekius, urbe confestim plebiscito sunt eje-cti; ceteri vero, his eruditiores atque modestiores, Mollerus, Schröterus, Fabianus & M. Frid. Henningus (Superintendens deinde Lüneburgensis Lutheranus), sponte eandem, triduo post, reliquerunt. Disputationem excepit sacrorum Pontificiorum in omnibus templis abrogatio, ad Joh. Bugenhagii, Theologi Witebergensis, Hamburgum evocati, & Kempii, mentem a Senatu instituta. A. 1529. noster, cum Bugenhagio, Flenopolin nostram adiit, & Colloquio, quod istic, præsentem Christiano III.; Danicæ postea Rege, cum Melch. Hofmanno, Anabaptista, ac Zwinglianæ de S. Cœna sententiæ patrono, habebatur, solenni non tantum interfuit, sed collocutoris etiam partes, una cum Herm. Taftio, Parocho Hufensi, sustinuit (6.). A. seqv. 1530. Lüneburgum a Senatu evocatus, sacrorum in urbe ista mutationem suo promovit consilio, & prima hodierni in Ecclesia illa ordinis jecit fundamenta (7.). Hamburgi tandem, cum XVII. illic annos docuisset, d. 23. Oct. A. 1540. est extinctus, & Joach. Westphalum in Pastore Catharinæ habuit successorem. Epitaphium ipsi auditores, in æde Catharinæ, prope chorum, erexerunt, quod A. 1648., cum turris templi in istam partem a ventis deturbaretur, & fornicem superimpositum præcipitaret, singulari providentiæ divinz, uti D. Joh. Corfinius, Pastor itidem Catharinæ (8.), censet, documento, ruinæ istius impetu haud est violatum, & hanc legendam exhibet Epigraphen (9.):

Anno 1523. Venerabilis Dominus, Stephanus Kempe, purum Dei verbum annunciare cepit in monasterio S. Magdalene. A. 1527. electus est in Pastorem Parochiæ S. Catharinæ; ubi, cum fideliter præfuisset annos XIII., obiit A. 1540., d. 23. Octobris, & nunc cum Christo vivit.

Effigiem ejus Joh. Frid. Mayerus A. 1694. præfixit Hamburgi suo, de quo paulo post dicitur, Evangelice.

Confer de illo, præter Autores jam allegatos, H. Hamelmanni Opera Historica p. 900., Joh. Frederi Sen. Poema de laudibus Hamburgi, lit. C. 3. a. b., Joh. Ritzenbergii Epitaphia virorum urbis Hamburgensis celebrium, lit. E. 4. a., Lucæ Lossii Epitaphia Saxonie inferioris p. 119., Ad. Trätigeri Chronicon Hamburgense MS., ad A. 1525. & 1527., Pet. Lambecii Lib. II. Rerum Hamburg. p. 61., V. L. Seckendorffii Comm. Hist. de Lutheranism, Lib. I. Sect. 55., p. 239., p. 244. 245., & Supplementum Indicis Historici, toti operi subjuncti, num. 43., Georg. Hæccii Append. Sermon. Germanici de Ergasterio Hamburgensi, A. 1670. editi, J. Alb. Fabricii P. II. Memor. Hamb. p. 876. 905., & P. IV. Isagoges meæ ad Hist. Cimbr., c. 10., §. 1., p. 568. 569.

ELOGIA.

Joh. Frederi Sen. (l. c.), fuisse eum, ob gravitatem, doctrinam, prudentiam & facundiam, commendanti, primumque Ecclesiam reformasse Hamburgensem contendenti, audit

Hamburgi patriæ laus; gloria, fama salusque.

Joach. Westphalus, Successor, in Hexasticho Epitaphio (a Luca Lossio & V. L. Seckendorffio l. c. recitato), & Joh. Ritzenbergius, Secretarius Hamburgensis, in duobus Epitaphiis, Elegiaco & Sapphico, memoriz defuncti (l. c.) consecratis, ad nomen utrumque alludentes, eum, ceu fortissimum Christum, contra Pontificios, militem, corona ornandum ac laurea, celebrarunt.

Joh. Frederi Junior, Theol. Prof. Rostoch., suum ejusdem Epitaphium, Poemati de vita Joach. Westphali Heroico A. 1575. subjunctum, his inchoavit versibus:

Propugnare DEI pro laude paratus & acer,
Kempius, & patriæ profiteri fortiter ausus

Henr. Knaustinus, Hamburgensis, J. C. Erfurtensis, in Carmine de laudibus illius, versioni suæ Confessionis Lutheri de Sacramento Latina, A. 1539. editæ; adjecto (quod V. L. Seckendorffius, in Supplem. Ind. Historici, n. 43., recitat), his eum Jambis compellavit:

Hoc Stephane, tu, qui cultor es DEI pius,
Fac spiritu quoque ingenti afferas opus!
Dudum quod egisti: tuam quando patriam
Vera, pia, Christoque digna maxime
Fide refinxisti, proque ea cum impiis

Integra salvifici, primus, mysteria verbi,
Condidit hanc, mundo discedens, ossa sub urnam.

Acerrimo congressus es certamine;
Quos, spiritu plenis libris, tandem, DEO
Dante & juvante, rubore confudisti; ut es
Miles tui fortissimus Christi.

Dav. Chytrus (P. I. Chron. Sax. p. 626.), & Abr. Scultetus (Dec. I. Annal. Evang. renov. p. 160.), cum Ordine Stifelio, qui ante ipsum Hamburgi Pontificis se opposuerat, superiorem fuisse, asserunt, ingenio, & facundia, & animi magnitudine.

Georg. Hæccio (l. c.) secundus audit civitatis Hamburgensis Evangelista.

SCRIPTA SAXONICA.

Antwoort up des Abts van S. Michael to Lüneborg, und seines Provesten, Provebood, an M. Frid. Hennings, und de andere Prediger daselbst: Campf einer Wörde D. Joh. Bugenhagii, Edita A. 1531. in 8. V. Herm. ab Hardt T. III. Monumentorum Autographorum Rud. Aug., Ducis Brunsvic., p. 212.

Scripta alia contra Pontificios, ab Henr. Knaustino, in Jambis, modo recitatis, commendata.

Wahrhaftiger und forter Bericht, wor der Papen ere Wesse, Predigten, und andere Ceremonien, to Hamburg sind asger

famen, (1.) P. I. Chronici Saxonia, p. 626-631. (2.) Decade I. Annalium Evangelii renovati, p. 160., & Decade II., p. 151. 152. (3.) in Comm. de Lutheranism, Lib. I., Sect. 55., §. 229., p. 244. 245. Conf. Gotfr. Arnoldi T. II. Hist. Eccl., Lib. 15., c. 7., p. 69., & Herm. Hamelmanni (a quo totus ejus libellus, Latine versus, exhibetur) P. II. Hist. Eccl. Evang. renovati, in Opp. Histor., p. 944-974. (4.) V. Ad. Trätigeri Chron. Hamburg. MS., ad A. 1527. (5.) l. c., ad A. 1527., p. 80. (6.) V. Ad. Trätigeri, a J. Bugenhagio Witebergæ A. 1529. edita, Christoph. Willh. a Valla Configurationem Actorum contro. Sacramentaria, P. I., Sect. II., p. 21-55. Herm. Hamelmanni Chron. Oldenburg., P. III., p. 244. Joh. Ad. Cypræi Annales Episc. Slesvic., Lib. 3., p. 420., & Isagogen meam ad Hist. Cimbr., P. II., c. 6., §. 2., p. 171. & 174. (7.) V. Dav. Chytræ P. II. Chronici Sax. p. 158., Abr. Sculteti Dec. II. Annal. Evang. renov. p. 377., Henr. Meibomii Sen. Bardowicensis (in Opuscul. Hist.) p. 150., Casp. Sagittarii Memorabilia Lüneburgica, §. 108., Gotfr. Arnoldi l. c., p. 68., & Conf. ab Hübner Lüneburgisch: Vortrefflichkeit p. 27. (8.) In der Hamburgischen Ehrentafel, p. 44. Conf. H. Parmannus l. c., p. 64. (9.) V. Theod. Ankelmanni Inscriptiones Hamburgens., mss. Ro., p. 111. 26.

famen, und de hüdige Messe, Predigten und Ceremonien, angenommen worden; der Papisten eeren Calumnien entgegen gesetzt. Historia hæc reformationis Ecclesiæ Hamburgensis Saxonica ἀνέκδοτος, quæ Ad. Trutigeri Chronico Hamburgensi MSto in plerisque subjungitur Apographis, & a P. Lambecio (*Lib. II. Rer. Hamburg. p. 61., ac in Indice Autorum*), V. L. Seckendorffio, compendiarium, post Dav. Chytræum (*P. I. Chron. Sax. p. 626-631.*), narrationum ejus, e MSto Biblioth. Gothanz, exhibente Synopsin (*in Comm. de Lutherismo, Lib. I., Sect. 55., §. 139., p. 244. 245.*), V. Placcio (*T. I. Theatri Anon., c. 11., p. 466.*), J. Alb. Fabricio (*P. II. Memor. Hamburg. p. 876.*), aliisque, laudatur, Misnica Dialecto in D. Joh. Frid. Mayeri Evangelicæ Hamburg, libello Hamburgi A. 1694. in 12. excuso, p. 1-156., prodit. Recusa est postea, accessionibus quibusdam aucta, Hamburgi A. 1717. in 12. sub hoc titulo: *Evangelisches Hamburg, mit einem Nachrichte vom andern Lutherischen Jubel-Fest daselbst und andern Beylagen.* Latina illius versio ab Herm. Hammelmanno, *Parte II. Hist. Eccl. Evangelii renati, in Opp. Historicis*, Lemgoviz A. 1711. in 4. editis, recusa, p. 944-974. exhibetur. Continuatio ejus MSto, Ecclesiastarum Hamburgensium listens Catalogum, ab aliis postea ulterius pertextum, M. Joach. Degenero, Pastori Petrino Hamburgensi, in J. A. Fabricii *præfat. Partis II. Memor. Hamburg. p. 12.*, tribuitur.

Ordinatio Ecclesiastica urbis Lüneburgensis, quam A. 1530. ab eo conscriptam esse, solus Conr. ab Höveln, in der Lüneburgischen Bortreflichkeit, p. 27., innuit. Cui an tuto credi possit, dubito.

BERNHARDUS KENCKEL, Tunderensis, d. 5. Oct. A. 1655. natus, Stephani Senioris, parentis sui, in urbis patriæ Pastoratu & Præpositura, ab A. 1686. Coadjutor, & ab A. 1691., Successor, biennio post, d. 7. Jul. A. C. 1693., & æt. 38., defunctus. V. Goth. Joh. Zwergii, Diaconi Tunderensis, Sermonem de illo, in Ef. XLIX. 4. §., funebrem, sub titulo der Predigtamptgedanken, una cum Epicediis, Slesvigz A. 1694. in 4. excusum.

Theses Theologiæ D. Gerh. Titii, illo Præfide, Disputationibus subjectæ publicis. Helmstadii 1679. in 4. V. *Diff. seqv., c. 2., §. 4., p. 17.*

Diff. de Veritate unicæ Religionis Christianæ, & aliarum, quæ præter hanc in mundo sunt (*Ethnice, Judaica, Muhammedana & naturalis*), salutate, Præfide Paulo Heigelio, Theol. Prof., proposita. Helmstadii 1681. in 4.

STEPHANUS KENCKEL Senior (quem *Crenckelium* perperam vocavit Joh. Ben. Carpzovius (1.)), Flensburgi, d. 13. Mart. A. 1624., patre Stephano, mercatore primario, matre vero Catharina, Joh. Klöckeri, Consulis, filia, natus, scholis patriæ, Lubecensi, Hamburgensi ac Stadeni, frequentatis, ac itinere in Bataviam breviori finito, ex Academia A. 1643. Juliam, A. 1645. Regiomontanam, Hafniensem, & iterum Juliam (Georg. Calixti futurus auditor pater atque convictor), A. 1648. Saxonico-Thuringicæ & Hafniensem, A. 1649. autem Soranæ & Argentinensem, adiit. In harum ultima Joh. Schmidium, hospitem suum, J. G. Doricheum & J. C. Danhauerum, in studiis sacris habuit Præceptores, Magisterque Philosophiæ creatus, in vicinis etiam Molshemiensem ac Basiliensem excurrit. Annum 1651., in patriam redux, apud Joach. Brocktorffium, Gartzæ & Wensini Dynastam, exegit, sequenti autem 1652., Sigfridi Rantzovii præfectus studiis, Academiam tertio vice repetiit Juliam. Vix in hanc delato a Nobilibus Schulenburgiis suarum in Marchia Brandenburgica Ecclesiarum Ephoria, a Friderico autem, Duce Holsatæ-Gottorpiensi, Dioceseos geminæ Tunderensis & Lugomonafterienensis Præpositura, cum urbis Tunderensis Pastoratu, offerebatur. Hanc illi, patriæ amore, noster prætulit, soceroque suo, Bernh. Mauritio, in ea subrogatus, per octo fere lustra administravit, ac supremos interea temporis honores Theologicos, jussu Christiani Alberti, Principis, a Collegio, quod eosdem offerebat, novellæ Academix Kiloniensis Theologico petiit, & in prima omnium promotione Academica, sumptu instituta Ducali, d. 22. Jan. A. 1666., a D. Pet. Musæo, Brabevta, obtinuit. Duas duxit uxores, Annam, Bernh. Mauriti, Antecessoris, filiam, & Elisabetham, gnatam Olai Georgii, Parochi in Juria Aschlefenfis, ac M. Wolff. Ouwii, Pastoris Johannzi Flensburgensis, viduam. Ex hac nullos, ex illa autem quinque sustulit liberos, filiisque tribus cum filia unica superstitibus, nocte diem Aprilis septimum secuta, A. C. 1691., & ætatis 68., calculi confectus tormentis, ope ingentes reliquit.

Symboli loco Gnomam hanc sacram usurpabat: *Devota oratio est certa conservatio.*

V. de vita illius Casp. Herm. Sandhagii, Superint. Duc. Holsatici, Sermonem in Act. VII. 59. 60. funebrem vernalium, Slesvigz, cum Epicediis, A. 1692. in 4. impressum, ac D. Pet. Musæi, Theologi Kiloniensis, *Programma Disputationis Inaugurali A. 1666. præmissum.* Confer Ant. Heimreichii *Lib. IV. Hist. Eccl. Slesvic., c. 3., p. 215.*, & G. M. Königii *Biblioth. Vet. ac novam p. 444.*

SCRIPTA EDITA.

I. LATINA

Disp. de triplici primæ Causæ efficientiæ, creatione, conservatione & cooperatione, Præfide Joh. Homborgio, Prof. Physico. Helmstadii 1647. in 4.

Exerc. de Autoritate S. Scripturæ, & numero librorum V. T. Canonicorum, adversus Pontificios, Præfide D. Georg. Calixto (*autore illius*) defensa. Helmst. A. 1648. & (cum Appendice, novitati, quæ Bibliorum lectione populus prohibetur, opposita) 1654. in 4.

Panegyricus Christiano Ranzovio, S. Rom. Imp. Comiti creato, scriptus. Hafniz 1648. in 4.

Diff. Historico-Theologica de Hæresi Novatiana, eiqve oppositis Conciliis, Carthagenensi & Romano, quæ Articulus XII. Augustanæ Confessionis, quantum ad alteram Antihæreseos partem spectat, exponitur, ab ipso conscripta, & Præfide D. Joh. Schmidio proposita. Argentinz 1651. in 4. Commendatur a Schmidio, J. G. Doricheo & J. C. Danhauero, in *carminibus adjectis*. Joh. Bened. Carpzovio Sen. in *Isagoge ad libros Symbolicos p. 378. 379.*, & Sev. Walth. Slutero in *Propylæo Historiæ Christianæ p. 176.*

Disp. Inaug. de Jesu Christi duabus naturis, personaliter unitis, & officio satisfactorio, Præfide D. Pet. Musæo. Kilonii 1666. in 4.

II. GERMANICA

Der geistliche Kenn- und Zägermeister, S. Paulus; oder Leichpredigt über Dorothea, Henrichs von Hatten, Bürgermeisters zu Tundern, Ehefrau, aus Phil. III. 13. 14. Hamburgi 1657. in 4.

Die verliebte Seele, oder Leichpr. über Fr. Botilda Thomsens, aus Cant. III. 4. Hamb. 1659. in 4.

Der Gläubigen unverzagter Muth; oder Leichpr. über Bernhard von Bähr, Rathsherren zu Tundern, aus Ps. XXXI. 25. Rostochii 1662. in 4.

Die Lebenskron ein grosser Lohn; oder Leichpr. über M. Joh. Esmarch, Past. zu Kliesthüll, aus Jac. I. 12. Slesvigz 1666. in 4. Himmelland das beste Land; oder Leichpr. über Catharina, Hans Thomsens, Bürgermeisters zu Tundern, Witwe, aus Ps. XXVII. 13. Slesv. 1667. in 4.

(1.) in *Isagoge ad libros Ecclesiæ Luth. Symbolicos p. 379.*

Himmliches Lebensbuch, oder Leichpr. über Jürgen Jürgensen, Fürstl. Amptschreiber zu Tundern, aus Luc. X. 20. A. 1671. in 4.

Bitter- Todvertreiber, oder Leichpr. über Bertram Pogwisch, Fürstl. Amptmann zu Tundern, aus 1. Theß. IV. 13. & sqq. Ratzeburgi 1673. in 4.

Geistlicher Wanderstab, oder Leichpr. über Johann Preuß, Bürgermeister zu Tundern, aus Ps. XXXIX. 9. & sqq. Kilonii 1674. in 4.

Gedante Treue, oder Leichpr. über Metta Preussinn, aus Apoc. II. 10. Slesvigz 1674. in 4.

STEPHANUS KENCKEL Junior, Senioris, modo laudati, filius, Tunderensis, post operam sedulam studiis sacris pariter atque profanis in Academiis Germaniae impensam celebrioribus, professionem Oratoriam & Historico-Policam, in novella Equestri, Hafnia a Christiano V., Danica Rege, d. 15. Apr. A. 1692. fundata, eodem anno obtinuit, Directorque ejus secundarius A. 1694. est constitutus. Utrique huic muneri Academico A. 1695. valedixit, & A. 1697. telonio ad Hellepontum Danicum Helsingorensi est praefectus, posteaque Consiliarius suis Justitiae ac Status publici a Friderico IV. adscriptus. Vixit A. 1725.

Disp. Theologica de propositione primi & tertii generis Idiomatica 1. Pet. IV. 1., Praeside D. Joh. Oleario. Lipsiae 1687. in 4.

Inscriptio, Christiano Alberto, Duci Slesvici & Holsatiz, civium suorum plausus, ob pacem Altonaviensem, d. 20. Jun. initam, d. 5. Jul. confirmatam, & d. 13. ejusdem plenissime restitutam, devotissima gratulatione interpretans, Hamb. 1689. in f.

JOHANNES KENTZLER, Hamburgensis, J. U. Lic., quadragenarius in patria A. 1697. defunctus.

Disp. Jurid. de Silentio, Praeside D. Henr. Coccejo. Heidelbergae 1682. in 4.

Disp. Inaug. de Bodmeria. Aureliae 1683. in 4.

JOHANNES KESLERUS, copiarum initio Holsato-Gottorpiensium Ecclesiastes, circa A. 1662., castrensis, deinde autem Parochus ruralis in Holsatia Sampsensis, M. Mart. A. 1675. extinctus. V. Ep. Dedic. Funiculi triplicis.

Ovis ruminans; das ist: Evangelische Schluß- und Reimgebetlein, auf alle Sonn- und Festtage des ganzen Jahres, das durch ein Liebhaber des Wortes Gottes die angehörte Predigt kürzlich wiederholen kan. Hamburgi 1656. & Slesvigz 1662. in 12.

Evangelischer Beweiser recht zu glauben, Christlich zu leben und selig zu sterben, auf den Sonn- und Festtags-Evangelien vorgestellt: Mit kurzen, auf dieselben gerichteten, Reimgebetlein. Hamb. 1664. in 8.

Ewig Wol und ewig Weh, oder kurzer Bericht vom Zustande der Seelen nach dem Tode. Ratzeburgi 1673. & Hamburgi 1682. in 12.

Evangelische und Epistolishe dreysache Schnur; das ist: Gründliche und schriftmäßige Erklärung der Evangelien und Episteln, auf alle Sonn-, hohe Fest- und Apostel-Tage, durchs ganze Jahr, worinn gezeigt wird, wie man recht glauben, und Christlich leben, solle, damit man auch dermahleins selig sterben könne: Nebst nützlichen memorial-Reimen und Verslein. Hamburgi A. 1675. & Lipsiae 1704. ac 1723. in 4.

M. FRIDERICUS KETELSEN, Hufensis.

Disp. Moralis de officio Parentum in liberos. Witebergae 1686. in 4.

M. ANTONIUS KEYSER (qui Can. Bramtio *Casarius* audit), primus urbis Hatherslebenss Pastori Lutheranus, & Dioceseos ei vicinæ (in cujus Ephoria Vinc. Alberti A. 1549. illi successit), tractusque simul Apenradensis, Praepositus, qui A. 1537. *Ordinationem regnorum Daniae & Norwegiae Ecclesiasticam*, Christiani III., Regis, promulgatam auspiciis, sua, sicut prima Editio ejusdem anni Hafniensis ostendit, subscriptione, cum Antistitibus aliis, approbavit, Cimbricis, & A. 1542., uti e scripto constat mox laudando, fuit superstes.

V. Canuti Bramtii Hexastichon, quo illum celebravit, Epitaphium, in *Nemis*, Witebergae A. 1569. editis, p. 12., & Ant. Heimreichii *Lib. IV. Hist. Eccl. Slesvic.*, c. 3., p. 208.

Informatio pro Parochis simplicioribus *avændeles*, in suorum usum A. 1542. ab eo conscripta, in visitatione Ecclesiarum observanda, reditusque singularum, Heimreichio (*l. c.*) teste, recensens. MSta superfluit in M. Joh. Pouchii, Diaconi Ripensis, Bibliotheca.

JOHANNES FRIDERICUS KEYSERUS, Kilonio Holsatus, non autem (uti Val. Ern. Löscherus, mox allegandus, perperam tradidit) Giessensis, J. U. Licentiatus, & Academiæ Halensis, circa A. 1722., uti traditur, Professor: ab aliis Giessz Juris Professor esse perhibetur.

Diff. Inaug. de Jure Principis Evangelici circa Divortia, Praeside D. Justo Henningo Böhmero proposita. Halz 1715. in 4. Huic, Matrimonium, in se & sua natura, nihil aliud esse quam negotium civile humanum, nec aliter in foro considerari debere, asserenti, licentiaeque divortiorum audacter patrocinanti, e Theologis Lutheranis, D. Val. Ern. Löscherus, in den Unschuldigen Theologischen Nachrichten, *Seß. 6. A. 1715.*, p. 1028-1031., paucis contradixit, D. Joh. Mich. Langius autem, Ecclesiae in Marchia Brandenburgica Prentzlovianæ Antistes, scriptum opposuit peculiare, Berolini A. 1715. in 4. sub hoc editum titulo: *Gründlicher Beweis, daß die Divortia oder Ehescheidungen jure naturæ verboten seyn, und nur erst nach dem Sündenfalle, im klaglichen Statu legali, ihren Platz bekommen.* Schediasmati isti Langiano (de quo *Pars XLIX. der Gelehrten Fame* p. 7. conferatur) Keyserus sequens reposuit apologeticum.

Abgendsigter Gegen-Beweis, daß die Ehescheidungen in dem natürlichen und geoffenbahrtem Göttlichem Rechte nicht gänzlich verboten, sondern auf vielen Ursachen erlaubt seyn, folglich auch von einer Christlichen Obrigkeit wol können, und in gewissen Fällen müssen, verstatet werden: wieder D. Joh. Mich. Langens so genandten gründlichen Beweis &c., zu Behauptung seiner Inaugural Disputation, ans Licht gestellt. Kilonii 1716. in 4. Sed & huic a Langio responsum est in der Göttlich triumphirenden Wahrheit seines Gründlichen Beweises, daß die Ehescheidungen jure naturæ verboten seyn, wieder J. F. Keyfers, J. U. L., Abgendsigten Gegen-Beweis, Berolini A. 1717. in 4. juris facta publici. Confer de scriptis huius contrariis M. Mich. Henr. Reinhardi *Meletema pro Matrimonii Christiani sanctitate*, in V. E. Löscheri Unschuld. Theol. Nachrichten, *Seß. 6. A. 1717.* editum, p. 1055. 1056. Junctum Halz A. 1722. in 4. recula esse traduntur sub titulo: *Streitschriften, die Rechte der Ehescheidung betreffend.*

Summa doctrinae de Divortiis. Halz 1722. in 4. Defendit ea Disputationem Autoris inauguralem, contra Menckeni, Prof. Witeb., objectiones, in *Diff. de summa de jure Principis Evangelici circa Divortia doctrina* propositas.

JOHANNES CONRADUS KIEFFERUS, Kuhosi, prope Oldenburgum, Wagriae oppidum, d. 30. Oct. A. 1644., patre cognomine, Praefectura Oldenburgensis scriba, natus, curriculo studiorum in Gymnasio Bremensi, Academusque Julia & Kiloniensi, absoluto, Parochus initio Eckenis, in agro Tritoviensi, ab A. 1676., fuit ruralis, simulque

mulque Christiani Alberti, Ducis Holfato-Gottorpiensis, Ecclesiastes Hamburgi (ubi tunc is exulabat) domesticus. A. 1690. a Principe hoc, Gottorpium reduce, eodem evocatus, ejus, filiiqve successoris, Friderici, Concionatorem, per octennium, egit aulicum, & Consiliarium Ecclesiasticum, tandemqve A. 1698. Petro Zitzschero, in Pastoratu & Præpositura Tunderensi, successit. Obiit d. 5. Oct. A. C. 1702., & ætatis 58., cum e conjuge priori, Elisabetha, D. Conr. Schmiedlingii, Archiatri Holfatici, gnata, sex, e posteriori autem, Augusta Maria, Joh. Adolphi Befelini, Consilii Danici, filia, nullos fustulisset liberos.

V. de vita ejus Goth. Joh. Zwergii, Diaconi Tunderensis, Urim und Thumim des Evangelischen Priesterthums, sive Sermonem e 2. Cor. IV. 5. 6. 7. funebrem, Slesvigæ A. 1704. in fol. excusum, Pet. Ambr. Lehmanni *Observationes Historicas anni 1702. Germanicas*, n. 46., p. 386. 387., *Nova literaria Lubecensis*, M. Nov. A. 1702., p. 341. 342., & Henr. Muhlili in nuptias ejus secundas *Epithalamium*, A. 1693. scriptum, *Convivioque erudito*, in Editione anni 1693. Kiloniensi, p. 57-80., subjunctum.

Disp. de Vero & falso, Præside M. Andr. Frölingio proposita. Helmst. 1665. in 4.

Per aspera ad astra, oder der seligste Leid- und Freudenwechsel Christiani Alberti, Herzogen zu Holstein-Gottorf, d. 26. Febr. A. 1695., auf seinem Symbolo, nach Anleitung der Worte Rom. VIII. 18., in einer Leichrede vorgestellt. Slesvigæ 1695. in fol.

Die von Gott zwar bestimmte, aber glückliche, Todesveränderung, oder Leichpredigt auf Job. XIV. 5-14., über Otto Johann von Grothusen, General, Lieutenant und Commandanten in Hamburg, und Joh. Christoph. von Düring, Fürstl. Holsteinischen Obristen. Slesvigæ A. 1698. in fol. Recusa, anno eodem, in Syntagmate sequenti.

Vier sonderbare Predigten (über Luc. XXIV. 32., Eph. V. 15. 16., Hiob XIV. 5-14. und Luc. XIX. 41. & seqq.), sampt einer Trostschrift an Herrn Otto Ranzouen, Fürstl. Holst. Hofmarschalls, Wittwe; vorhin einzeln, jetzt zusammen, gedruckt. Slesvigæ 1698. in 4. V. de iis *Nova Lit. Lubec.*, M. Majo A. 1698., p. 83. 84.

M. JANUS KIELDSON, Ripensis, Chiliani Georgii, Consulis, filius, scholæ patriz, ab A. 1623. ad 1630., Rektor, Pastorqve deinceps in Scania Landskronensis, & Præpositus simul Ronnebergensis.

V. Pet. Terpagrii *Inscriptiones Ripenses* p. 148., & Pet. Winstropii Jun. Epigramma ad eum, *Lib. III. Epigramm.* p. 979.

Sermo funebris Danicus, in exequiis Metæ Hvitsfeldiz, e Pl. LXXIII. 25. 26., habitus. Hafniæ 1633. in 4.

Sermo funebris Danicus, in Elisab. Hvitsfeldiz exequiis, e Pl. CIII. 15-19. Hafn. 1638. in 4.

FRIDERICUS CHRISTIANUS, Baro a KIELMANSEGG, Dynasta Satrupholmii, Kohövedz & Wandesbeckz, hæreditarius, Johannis Adolphi, Ministri (de quo postea dicitur) Ducum Holfato-Gottorpiensium principis, filius, Slesvigæ primam, ni fallor, lucem aspexit. Eruditionis variz, prudentizqve interioris Politicæ, prima intra lares patrios jecit fundamenta, & utramqve postmodum, cum nobiliores Europæ peragraret provincias, assidua aularum frequentatione, & cum magnatibus virisque eruditis conversatione, multipliciqve experientia, mirum in modum auxit & confirmavit. Domum reduci locus inter ædis Lubecensis Cathedralis Canonicos (quorum A. 1705. evasit Senior) est attributus, & non multo post, Ephoria Augusti Friderici, Ducis Holfato-Gottorpiensis, Episcopi-qve Lubecensis designati, iter ad externos meditantis, a fratre Serenissimo, Christiano Alberto, commissa. Qvo in munere cum utriusqve Principis de se expectationi abunde satisfecisset, Christianus Albertus in aulam suam reverso Gottorpiensem Consilium primum intimi atqve Cameralis, ac deinde Vice-Præsidis, dignitates contulit amplissimas. Nec obscura spes jam affulgebat, fore, ut ab eodem ad summum aliquando dignitatum aulicarum eveheretur fastigium, parentiqve in isto subrogaretur. Sed irritam hanc reddidere tempora, quæ secuta sunt, & patriz, disidia Principum suorum intestina lugentis, tranquillitatem turbarunt, infelicia. Quibus cum noster Principis sui causam, parentis exemplo, iusto acrius tueretur, Augustissimi Danorum Regis, Christiani V., incurrit indignationem, hujusqve jussu Hafniæ A. 1676., in custodiam liberiozem, cum genitore (in illa mortuo), germanisque dnobus, est abductus. Ex ista, annuo demum post tempore, aliqua facultatum parte multato, discedendi, & in Cimbriam redeundi, a Rege, jam placato, facta est potestas. Illuc reversus, mari vitæ aulicæ turbido atqve infido valedixit, & a Leopoldo Imperatore S. Rom. Imperii Baronibus adscriptus, ac Consilium Imperialis donatus titulo, Hamburgum secessit, vitam illis reliquam in otio transacturus literario, nunquam non negotioso. Bibliothecam enim, sumptu ingenti, collegit locupletissimam, & copia librorum vix ulli Cimbricarum secundam, horumqve lectione assidua inignem sibi paravit, cum reliquarum Polymathicæ partium, tum historiz omnium gentium ac seculorum, imprimis autem patriz, peritiam. Strenua, quæ D. G. Morhofius A. 1674. applausum ei suum est testatus, Elegiaco-Encomiastica, in *Operibus illius Poeticis*, *Lib. III. Charitum*, p. 185. 186. 187., est recusa. Senex Hamburgi, M. Sept. A. 1714., morbo extinctus est podagrico, a pedibus ad caput, dentesqve præsertim & maxillas, quarum is usum decumbenti plane intercluserat, derivato, teste Autore præfationis, *Parti I. Catalogi Bibliothecæ præmissæ*. Filium reliquit, Georgii Ludovici, Magnæ Britanniæ Regis, supremum in provinciis Germanicis stabuli Præfectum ac Cubicularium, Londini A. 1717. itidem mortuum.

Bibliothecæ ejus numerosissimæ, plura quam 50000. complexæ volumina, Hamburgi, post obitum possessoris, auctionibus publicis distractæ compluribus, Catalogi ingentis ac vasti, in quinque Partes divisi, & Autorum atqve argumentorum Indicibus, aliisque accessionibus literariis, ab editore in Proæmio promissis, illustrandi, Pars Prima, 34 constans octernionum Alphabetis, & 12703. enumerans volumina, cum Anonymi de laudibus ipsius Præfatione, Hamburgi A. 1718., Secunda autem A. 1719., & reliquæ annis sequentibus, ibidem in 8., prodierunt.

Oratiuncula, quæ Principis sui in novellæ Academiæ Kiloniensis Professores affectum, in illius inauguratione, d. 5. Oct. A. 1665., est testatus, in Alex. Jul. Torqvati *Historia inaugurationis istius*, quæ A. 1666. in fol. prodit, p. 73. 74., obvia.

Acta in Sachen der Herren Gebrüder von Kielmansegge, Kläger, wider Egidii Hennings Wittve, Beklagte, ab eo, & fratribus, A. 1680. in fol. edita.

MSta complura Historica, studio elaborata proprio, quorum aliquot volumina in Bibliotheca ejus asservari domesticorum nonnemo mihi retulit.

JOHANNES ADOLPHUS (1.) KIELMANNUS a KIELMANSEGG Senior, Dynasta Satrupholmii, Obdorfii, Kronshagæ & Bundesbüllæ, hæreditarius, Itzehoz, urbe Stormariæ nostræ Danicæ, A. 1612. (2.), d. 14. Octobris (3.), in lucem editus, Johannem, Cænobii Virginum nobilium Itzehoensis ministrum, sive prætorem, parentem habuit (4.). Loco hoc natus humiliori, studia scholastica Lubecæ, Joh. Kirchmanni (cujus Epistolas aliquot

Eeee 2

ad

(1.) Adamus pæperam vocatur a J. F. Reimanno, in *Idea historiae Ascaniensis* p. 60. (2.) teste Ad. Oleario, in *Panegyrico, Job. Woverio scripto, sub fin.* (3.) teste D. G. Morhofio in *Pœmate in natalem ejus Heroico*, in *Opp. Poet.*, I. 3. *Charitum*, p. 140. (4.) V. Nobiliæ Daniæ *Epistolum de captivitate ejus Germanicam*, A. 1676. editam, p. 2.

ad eum *auspiciis* Marqv. Gudius olim asseruabat) ductu, Juridico-Politica autem in Academiis Germanicis, felici adeo, cum dotibus ingenii gauderet eximiis, tractavit successu, ut, titulo Doctoris Jenz A. 1633. (zt. 21.) reportato, & Batavia, Gallia Germaniaeque, peragratis (1.), postquam Advocatum in patria, Syndicumque deinceps provinciam Slesvigo-Holsaticum, brevi egerat tempore (2.), ad summas, ope illorum, in aula Gottorpiensi, mature admodum viam sibi straxisset dignitates. Consiliarius enim a Friderico, Duce Holsatico, anno jam 1636., adscriptus aulicis, sexennio, quo Collegium hoc ad altiora festinantem detinuit, proximo varias, non ad Reges solum, Electores ac Principes, sed Ferdinandum etiam III., Imperatorem, Comitibusque Imperii Germanici Ratisbonensia, prospere, & e voto Principis, obiit legationes (3.). Cui sicut, in Ratisbonensi, A. 1640. ac 1641., jus primogenituræ in successione familiae Ducalis Holsato-Gottorpiensis hæreditaria perpetuum (4.), titulum Serenissimi augustiorem (5.), & Academiam condendi potestatem (6.), ita sibi etiam nobilitatis hæreditariæ privilegia (a Christiano IV., Daniæ Rege, ac Principe suo, confirmata atque aucta), locum inter S. Rom. Imperii Exemptos, Comitibus, quam vocant, Palatinæ honores (7.), & insignia, Herculem laureatum, clavamque manu tenentem, cum cuneis tribus, duabusque columnis, exhibentia (8.), a Ferdinando obtinuit. In Cimbriam redux, & Cancellarii, Consiliarii que Cameralis, Provincialis ac intimi, sublimibus non multo post admotus officiis, Præfecturisque infusper Barmstedensi, Reinbeccensi, Morkirchan, Trittoviensi & Dolradensi, annis sequentibus, datus Gubernator, Friderici Principis gratia in se ferme solum brevi derivata, summam in aula pro tubitu omnia administrandi potestatem haud difficulter, munera illius non aliis, quam cognatis, clientibus, aut ob animi lenitatem haud nocituris, conferendo publica, sibi asseruit, ingentesque simul & fidem ferme superantes, partim munificentia Ducum in se plus quam regia, partim vero artibus variis aulicis, coacervavit divitias (9.). In Cænobii Virginum nobilium Slesvicensis Johanne Præpositura Cajo successit Alefeldio, Præfecto Flensburgensi, filiumque natu maximum, Johannem Henricum, in hac habuit successorem (10.); Præpositus autem ædis Cathedralis Hamburgensis, d. 18. Jul. A. 1650., renunciatus est in locum Christiani, Comitisa Ranzou, qui hac ipsi dignitate, ad jacturam Præfecturæ tractus Barmstedensis, cum parte Comitatus Pinnebergici Ducali a Friderico sibi Principe venditi, compensandam, sponte cesserat (11.). A. 1658., M. Martio, ad Convantum Irenicum Hafniensem, pacis inter duos Reges Arctos conciliandæ gratia institutum, ablegatus, itinere per glaciem freti Balthici majoris pedestri, admodum periculoso, eo festinavit, & Friderico III., Danorum Monarchæ, solutionem Principis sui, & posterorum ejus, a vasallagio, quod vocant, sive nexu, quoad Ducatum Slesvicensem, Feudali, Præfecturæque Svabstedenis, ac jurisdictionis in Collegium Canonicorum Slesvicensem, cessionem, vi Svecorum armata suffultus, minis belli instaurandi importunissimis, extorsit. Non enim veritus est Ministros Danicos, de duris adeo ac iniquis postulationibus conquestos, harumque intuitu, spatio deliberandi petito, tergiversatos, venerationis, quam Regi, cui nascendi fors se subjecerat, debebat, immemor, verbis insolenter alloqui sequentibus: *Ich wil Categorische Resolution in 24. Stunden haben, oder ich sende die Königl. Schwedische Ordre, die ich bey mir im Sacke trage, ohne Verzug der Armee zu, daß sie wieder rumpiren und aufs neue feindlich agiren sol* (12.). Qui Friderico Duci, A. seqv. 1659. defuncto, in ditionum regimine successit Cimbricarum, Christianus Albertus, filius, ob tot in familiam Ducalem (quam necessitudine etiam cum Rege Sveciz, Principibusque Anhaltino, Hassiaco & Meclenburgico, conjugis horum filius Friderici procurator, devinxit (13.)) merita, nostrum, supremum mox regiminis, Senatus sanctionis Cameræque, Præsidem constitutum, longe majori, ac filiali ferme, amore est prosecutus ac veneratione, nec raro a se jam decreta aut promissa per eum passus rescindi. Quam ob causam autor *Inscriptionis in duos Septentrionis Sejano, Pet. Schumacherum & J. A. Kielmannum, A. 1677. editæ, incertus, Kielmannum Principis majorennis avarum non dubitavit appellare tutorem*, & Constantinus Germanicus (sive Phil. Andr. Oldenburgerus), *Itinerarii Germaniæ Politici* scriptor, splendidis, quibus eum dignatus est, elogiis hæc subjecit (14.): *Princeps ipse si quando ad preces subditorum rescripsit, hic Minister tamen revidere solet & inquirere, num preces veritate nitantur. De qua si constet, ire solet ad Dominum suum, ipsumque, rationibus propositis, rogare, ut rescriptum annulet.* Autor illi fuit præcipuus Academiæ novæ Kiloniensis (cujus condendæ potestatem Parenti, ante quinque lustra, a Ferdinando III., Imperatore, obtinuerat) A. 1665. erigendæ, & d. 5. Octobris pompa, in qua ab ipso, Legati & Commissarii personam sustinente Cæsarei, aliquot memoriter recitatz sunt Orationes, solenni inaugurandæ (15.). Ipsemet Xenodochium, in suburbio, fundasse & dotasse perhibetur, Slesvicensi. Et tam sublimi dignitatum, quibus ultra 40. hæctenus annos in aula gavisus erat Gottorpiensi, plurimarum, & felicitatis summæ, culmine iustissima eum tandem Christiani V., Daniæ Regis, quem, non minus, quam parentem Fridericum, ingratus utriusque subditus, & Svecorum contra, Daniæ hostium, fautor perpetuus, *ac nevidu* prosequeretur odio, deturbavit indignatio. Sæpissime noster ambos hæctenus Monarchas, ab anno imprimis 1654., quo Carolus Gustavus, Rex Sveciz, Friderici, Ducis Holsato-Gottorpiensis, filiam duxit uxorem, offenderat, clam cum Svecis colludendo, hos, Danos A. 1657. bello aggressos, consilio, ope & pecunia Ducali, adjuvando, Danisque, in isto ad incitas pene redactis, hostium auxilio, pacis conditiones, uti supra jam est narratum, præscribendo & extorquendo iniquissimas. Pace septentrioni restituta, similitates nihilominus inter eos ac Christianum Albertum, Principem suum, aluerat perpetuas, & huic, ut nova subinde cum Svecis, adscitis tandem in societatem etiam Hamburgensibus, contra Danos iniret fœdera, tributorum provincialium rationes turbaret pristinas, edicta, communi promulgata nomine, solus retractaret, literis Monarchas hosce vicinos, quoties controverfiz leviores erant subortæ, asperioribus lacefferet, amicam Controverfiz cum Plönensibus Oldenburgicæ compositionem averfaretur, pactum cum Christiano V., de illa tollenda, coram Hafniæ A. 1671. initum, domum redux rescinderet, copiasque, Svecis, Holsatiam invasuris, auxilio futuras, A. 1675. conscriberet, turbulentis pervaserat consiliis. Taceo conatus ejus in ordine Equestri Cimbrico a Regibus abalienando privatos, & Satyram Alex. Jul. Torqvati, Chiliarchæ Svedici, qua, sub *Visionis Jovialis* titulo, aulam contumeliose traduxit Danicam, ipsius auspiciis, sumptuque Ducali, Slesvig A. 1666, publicatum, & *Inaugurationis Academiæ Kiloniensis insertam Historiæ*. Hartum aliarumque injuriarum, diuturna hæctenus a Parente ac se toleratarum conniventia, memoriam Christiano V., Regi Danico, novæ refricabant, quibus, M. Majo A. 1675., in comitiis Provincialibus Holsaticis, postulationi tributorum majorum æquissimæ, a se, vim, quam Sveci minabantur, vi bellica repulsuro, & exercitus, proprias illorum invasuri ditio-

nes,

- (1.) V. Morhofium l. c. p. 148. 149. (2.) V. Epist. Nobilis Dani p. 2. (3.) V. Inscript. Epitaphii Hamburgensis, infra allegandam. (4.) V. C. Dancwerthii P. I. Chorogr. Cimbr., c. 2., p. 6. (5.) V. Morhofium l. c. p. 157., & Chr. Kortholti Ep. Dedic. Valeriani Confessoris. (6.) V. Korth l. c. (7.) V. C. Dancwerthium l. c., P. I., c. 3., p. 17. (8.) V. Sim. Henr. Musæi *Gnomoglyphica ex his insignibus, Paægyrico, ei dicto, A. 1673. adjecta*, & Joh. Dan. Majoris Ep. Dedic. Memorialis Anatomico-miscellanei. (9.) V. Epistolam Nobilis Dani p. 3. 4. (10.) teste Ulr. Petzæo in *Descript. urbis Slesvicensis Germanica MS.*, P. I., c. 8. (11.) Confer Catalogum Præpositorum Hamburgensium, in Joh. Alb. Fabricii P. II. *Memor. Hamb.* p. 600. (12.) V. Epist. Nobilis Dani p. 5. 6., & confer Ad. Olearii *Compend. Chron. Holf.*, Lib. 12., c. 15., p. 340. 341., ac Morhofium l. c. p. 157. 158. (13.) V. C. Kortholtum l. c. (14.) p. 436. 437. (15.) V. Alex. Jul. Torqvati *Historiam inaugurationis illius*, A. 1666, in fol. editam, & Anonymi *Relationem de eadem Germanicam*, in W. S. Tenzelii *Disle-gis mensuræ vernaculis*, M. Nov. A. 1694., p. 956-958., reculsam.

nes, ope praeventuro, Ordinibus propositis, per filios praefraete, nec sine crebris vindictis, ab armis metuenda Svecicis, comminationibus, obnitebatur, imo ipsa comitia, solius Ducis abusus autoritate, se infcio atque invito, dissolvebat. Ferre istas ulterius, patientia sua toties jam denuo lesa, Monarcha juvenis ac generosus detestabatur, nostraeque Chersoneso, antequam expeditionem adversus hostes susciperet, de tranquillitate & securitate prospectum domestica, Christianum Albertum, Ducem, Rendesburgam, ut controversia inter se atque illum amice illic componerentur, sequenti mense Junio, invitabat. In hoc conventu, cum Holsatis nulla amplius ab exercitu Svecico, per Electorem, eo ipso tempore, victo atque fuso Brandenburgicum, speranda essent auxilia, Dux ipse, ut Regi Jura atque loca Cimbriz, A. 1658. vi & ope Svecorum extorta, restitueret, foederi cum his renunciaret, & propugnacula sua eidem traderet. Kielmannus autem, ac tres ejus filii, quos secum adduxerat, ut, se in posterum nihil contra Regem, ejusque regna ac commoda, vel factis, vel verbis, vel scriptis, molituros, sineque illius venia e Cimbria haud discessuros, ac, si secus quid a se fieret, famz & bonorum subituros dispendium, Chirographis, Juramenti loco, pollicerentur propriis, periculorum majorum metu, haud difficulter, M. Julio, sunt perfacti. Verum vix Rendesburgo Gottorpium nocte reversus, Pacta Rendesburgensia, ceu vi ac metu extorta, literis, horrendas in Regem eructantibus criminationes, varia in loca ad sibi addictos ablegatis, minis, calumniis falsisque rumoribus passim sparitis, relationibusque maledicis Francofurti Germanice, ac Londini Anglice, editis, &, cum Rex de iis querelas ad Ducem suas deferret, ab hoc defensio, acerbè traduxit, impugnavit, & rescindere pro virili est conatus. Principi suo, ut Consiliarios complures, amicitiae cum Danis pristinae svadentes redintegrationem, aliaque consilia saniora, sed suis haud congrua, suggerentes, dimitteret, ac, velut in Ducatu haud tutus patrio, Hamburgum se reciperet, Autor erat, ipseque, cum Consiliarii titulum intimi, quo Danis impune nocere posset, a Regibus Ducibusque ambivisset peregrinis, fugam, praetextu valetudinis, thermarum indigentis auxilio, adornandam, promissorum immemor, inde jam meditabatur. Quae aliaque ipsius molitiones periculose cum Christiano V., Regi Daniz, innotuissent, anno sequenti 1676., ut turbas novas, patriae hinc imminentes, praecaveret, illum, d. 25. Martii, una cum tribus filiis, Hafniam Slesvig captivum iussit abduci (1), ac eidem inclusit castello, in quo Petrus, Comes a Griffenfeld, jam asseruatur, regi Danici Cancellarius, ad perfidiam & prodicionem a nostris, si Contr. Sam. Schurtz fleischium audias, seductus. Ita enim ille (2.): *In Dania Greiffenfeldius in custodiam datus est. propterea quod consilia Regis hostibus enunciauit, ac eidem domi invidiam, foris exitium, paravit. Quod consilium multo perditissimum instruxit R., vir unus omnium Cimbrorum versutissimus, qui, ostentato prodicionis premio, novum hominem, nullis imaginibus decorum, a Regis sui fide, pessimis certe artibus, avertit, atque huc fortunae deduxit, in exitumque coniecit.* Causas, quibus Monarcha angustissimus, ut in custodiam nostrum, cum filiis, daret, est permotus, injurias nempe multiplices, veteres pariter atque recentes, easque admodum atroces, ipsi, parenti, ac utriusque regnis, provinciis & subditis, illatas, breviterque haecenus a nobis adumbratas, fusiis, auspiciis haud dubie regiis, Scriptor exposuit Anonymus, in *Epistola Germanica*, sub hoc A. 1676. publicata titulo (3.): *Sendschreiben eines Dännemärckischen vom Adel, an seinen guten Freund in Deutschland, des Fürstlichen Schlesiwig-Holstein-Gottorffischen Regierunge-Präsidenten, Johann Adolf Kielmanns von Kielmannseck, und seiner drei Söhne, gefängliche Haft betreffend.* A quo, sicut & Autore incerto *Inscriptionis in duos Septentrionis Sejanos, Petrum Schumacherum, Danum, & Joh. Ad. Kielmannum, Holsatium*, A. seqv. 1677. (4.) divulgata, aliorum etiam idem criminum, ambitionis scilicet, avaritiae, in congerendis, artium variarum aulicarum illicitarum ope, divitiis immensis, & ferme regiis, insatiabilis, injustitiae, peculatus, perfidiae & ingratitude, stylo mordaci insinuat. Olaus Borrichius, in *Epigrammate in eum discordiae satorum, carceri mandatum*, quod Frid. Rostgaard, *Poetarum Danorum Deliciae* (5.) exhibent, ad cognomen Kielmanni alludens, cuneo ipsum comparavit, nodum dissidiorum, inter Regem principemque suum, feralium vero Gordium impulsu suu acrius astringenti, nodosque in nodis neccenti, sed a gladio vindicæ ejecto. In castelli Hafniensis custodia trimestri tantum superstes fuit tempore, ac eodem A. C. 1676., cum Climactericum ætatis magnum jam superasset, d. 8. Julii subito expiravit, locumque sepulturae, quem in eade Cathedrali Hamburgenti A. 1670. frustra sibi delegerat, a monumento (cujus inscriptionem Joh. Alb. Fabricius (6.) recitat) Epitaphio ornaverat magnifico, in Petrina Hafniensi (7.) obtinuit. Slesvigam abductum esse a filiis cadaver ejus, ibique sepultam, traditur ab Andr. Hoyer, plur. de morte illius, quam veneno hausto rumor imputabat publicus, subita narrante, in den Dännemärckischen Geschichte p. 540. 541.

E filijs tribus, anno sequenti 1677., a custodia a Christiano V., Daniz Rege, dimissis, & paulo post a Leopoldo Imperatore in Baronum equestri ordinem, ac Consiliariis suis aulicis Imperialibus adscriptis, natu maximus, Johannes Henricus, Dynasta Satrupholmenis, Cronshagensis & Qvarnebeckensis, Christiani Alberti initio, Ducis Holsato-Gottorpiensis, Consiliarius fuit intimus ac Provincialis, simulque Praefecturae Gottorpiensis Satrapa, Canonicus Lubecensis, ac Canobii Johannei Slesvicensis Praepositus, deinde vero Monarchae Danici, modo laudati, Senator intimae admissionis, supremusque Commissarius bellicus, ac A. 1686., relicto suis ingenti ære alieno, obiit. De secundo, Friderico Christiano, jam est dictum. Tertius, Johannes Adolphus, Toparcha Satrupholmenis, supremus olim Christiani Alberti, Ducis Holsatici, Cubicularius, Canonicusque Lubecensis, e custodia dimissus Hafniensi, in civitate Holsati otio vitæ privatæ se oblectavit literario. Filia unica Johanni Samueli Heistermanno a Zielberg, Consiliario Holsato-Gottorpiensi intimo atque aulico, ac Eiderstadiz ab A. 1651. Praefidi, a parente est elocata.

Imago nostri (Symbolo: *Prudenter & sincere; Morhofio teste* (8.), delectati), æri insculpta, praefixa est Alex. Jul. Torqvati *Historiae Inaugurationis Academiae Kiloniensis, Slesvici* A. 1666. in fol. editæ, & una cum insignibus, in numismatis quoque spectatur, in ejus honorem cusis, argenteo pariter atque aureo. E quibus posterius, sibi donatum, D. G. Morhofius Elegia celebravit peculiari (9.), & nōto Ducatus suo æquare pondere comperi.

Morhuus nullos, superstes plurimos, ex ordine inprimis Academiae Kiloniensis, sibi cognominis, Professorio, Encomiastas habuit, cultum ei suum Orationibus Carminibusque Panegyricis, aut Epistolis Dedicatoriis, non sine adulatione in nimis laudibus in Patronum hunc congerendis effusa, testatos. Eminent inter reliquos Dan. Georg. Morhofius, in cuius *Operibus Poeticis Latinis*, Lubecz A. 1697. in 8. junctim excusis, Carmina, quæ huc spectant, se offerunt sequentia, omnia fere seorsim etiam antehac edita:

1. Prosthonema prolium Heroicum in natalem ejus, A. 1667. scriptum; *Libro III. Charitum*, p. 131 - 165.
2. Elegia in nummum aureum, ejus insignitum imagine, sibi que donatum, *ib.* p. 165 - 167.
3. Poemation in torquem illius aureum, Friderici III., Regis Daniz, munus, *ib.* p. 169 - 174.
4. Nenia funerals in Annum 1668. expirantem, Lusus Epigraphicus ad illum, *ib.* p. 174 - 179.

(1.) V. Joh. Laurentii *Register über Christ. V., Königs in Dänne-mærck, Lebens- und Regierungs-Geschichte*, p. 85. 86. (2.) *Epist.* 141. ad Henr. Bar. a Frisen (d. 31. Maji A. 1676. exarata), p. 487. 488. (3.) in 4. Recusa Tomo 33. *Dian. Europ.* (4.) in 4. (5.) *T. II.*, p. 387. (6.) in *Append. Inscripti Hamburg. Theod. Anckelmanni*, n. 122. p. 38. (7.) teste Autore des *Glossischen Actus*, ad A. 1676. (8.) *ib.* sup. citato, p. 154. (9.) V. illam in *Opp. Poet.*, Lib. III. *Charitum*, p. 365. 368.

5. Elegia ad eum e Gambriviis ad Cimbros reducem, *ib.* p. 179-182.
 6. Gratulatio Alcaica de restituta valetudine, *ib.* p. 182. 183. 184.
 7. Epigramma de inscriptione monumenti funeralis, *ib.* p. 185.
 8. Epigramma Dedicatorium, Veneribus antiquis prae fixum, p. 254.
 9. Epigramma Dedicatorium Primitiarum Parnasi Kiloniensis, p. 582. 583.
 10. IV. Epigrammata & Anagrammata ad illum, Legatum in Acad. Kiloniensis inauguratione Caesarem, in *Primitiis* *ib.* p. 585-588.
 11. Duo Epigrammata in ejus effigiem, *ib.* p. 596. 597.
 12. Pegafus pro strenua illi oblatus, *ib.* p. 606-609.
 13. Epigramma ad eum, Phosphorum Cimbricum, Soli suo tædas accendentem nuptiales, in *Autoschediasmatis Poeticis*, p. 622. 623. His addantur
 14. Oda ad eum, in civitatem A. 1669. delatum Kiloniensem, vernacula, *Parte I. Poem. German.*, p. 46-49., obvia.
 15. Programma LXXXVIII., Sim. Henr. Musæi *Panegyrico*, ei dicto, A. 1673. prae missum, & *Orationum* (in quarum prima p. 13., & tertia p. 78., idem celebratur), Hamburgi A. 1698. excusarum, *Appendici*, p. 945-950., insertum.
- Morhofianis succedant schediasmatis:
1. Frid. Joh. Gloxini, Confiliarii Holsatici, Alloquium ad eum Encomiasticum, Slesvigz A. 1665, in *fol.* editum.
 2. Hier. Prætorii Hamburgensis, scholæ Cellensis Rectoris, Laurus Kielmannia 1665. in f.
 3. Sim. Henr. Musæi, Acad. Kilon. Jcti, Panegyricus, ei dictus, cui accedunt Gnomoglyphica, ex gentilitiis ejusdem insignibus deducta, & Aphorismis Politicis illustrata; Kilonii 1673. in 4.
 4. Epistolæ Dedicatoriz, quibus illi A. 1655. Lamp. Alardus *Librum I. Poematis regii Davidici*, A. 1666. Christ. Kortholtus *Valerianum Confessorem*, A. 1675. idem *Commentarium in Justinum Martyrem*, A. 1666. Sam. Rachelius *Disp. Inaug. de Duellis*, & Henn. Henningi *Mubammedanum precantem*, A. 1667. Ad. Olearius *Panegyricum*, Joh. Wouwerio scriptum, A. 1669. Joh. Dan. Major *Memoriale Anatomico-miscellaneum*, Ad. Tribbechovius *Exercitationes Anti-Bayonias*, & Joach. Rachelius *Panegyrim Epigrammatum Menippeam*, aliisque temporibus alii ferme innumeri, sætus suos literarios inscripserunt.
- Joh. Kirchmanni, Præceptoris, Epistola ad eum gratulatoria, A. 1638. exarata, *Parte IV. Athen. Lubec. Joh. Henr. a Seelen*, c. 14., p. 278. 279. 280., prodiit.
- Conferantur Casp. Danewerthjus, *P. I. Chorogr. Cimbr.*, c. 2., p. 6., & c. 3. p. 17., Alex. Jul. Torqvatus in *Declam. Panegyrica*, *Historia inaugurationis Acad. Kilon. præfixa*, p. 40. 50., Constant. Germanicus in *Itinerario Germaniæ Politico* p. 436. 437., Jac. Henr. Pauli (Epigramma in ejus exhibens effigiem) in *Libello Epigrammatum promiscuorum* p. 36., Pet. Poiretus, in *Vita Ant. Bourignonis Gallica* p. 130., & qui hunc sequitur, Gotfr. Arnoldus, *T. III. Hist. Eccl.*, c. 16., p. 163. (a quibus, ob mansuetum erga Bourignoniam animum, Lepidis ejus *Lydi* approbationem, & indignationem contra Ecclesiasticos Holsaticos, ejusdem adversarios, commendatur), Autor *Prefationis*, *Parti I. Catalogi Bibliothecæ filii ejus; Friderici Christiani*, A. 1718. præmissæ, aliique plures, passim mentionem illius injicientes honorificam.

ELOGIA paucula, ex his, aliisque, excerpta.

Christ. Kortholtus, in *Ep. Dedic. Valeriani Confessoris*, fuisse eum, A. 1666., cum Mæcenate comparavit, ingeniumque præterea illius, eruditionem omnigenam, & eloquentiam Tullianæ æmulam, celebravit.

Joh. Dan. Major, in *Memoria Horti Medici Kiloniensis initiarii* p. 3., summum eum vocat Musarum Kiliensium, sibi cognominum, Mæcenatem & promotorum, in *Epist. autem Memorialis Anatomico-miscellaneæ dedicatoria*, *Seculi nostri miraculum*.

Ad. Olearius, *sub finem Panegyrici*, Joh. Wouwerio scripti, *lumen Holsatiæ incomparabile*.

D. G. Morhofio, in *Opp. Poet. Lat.* p. 182., magna audit gentis gloria Cimbrica; p. 254. Musarum communis amor, lux, gloria Cimbrum; p. 82. Vir summus, Cimbricæ suæ decus summum, quem cognomines suum Musæ vocant parentem, publicumque patronum omnes salutant; p. 385. literarum literatorumque præsidium & decus summum, Mæcenas Musarum publicus; p. 606. magnum seculi ornamentum; *Orat. I.*, p. 13., Vir acris consilio, & potens eloquio, prudentiaque incomparabilis; *Or. III.*, p. 78., magnus Principis & Cimbricæ suæ Nestor & Cynæas; & *Program. 88.*, p. 948., Nestor & Mæcenas redivivus, in quo uno ea, & virtutis, & industria, & fortuna, reperiuntur ornamenta, quæ in multis quis haud temere inveniat.

Henr. Bangertus (in *Comm. de vita Ant. Coleri*, lit. D d. 4.) præclarissimas animi dotes, & incomparabilem prudentiam, ei tribuit.

Constantinus Germanicus (sive Phil. Andr. Oldenburgerus), in *Itinerario Germaniæ Politico* p. 436., ita de illo: In splendida aula Holsato-Gottorpica hodie magne est autoritatis Joh. Ad. Kielmannus a Kielmansück; sublimissimi ingenii & acerrimi judicii; magnaque in eo solidioris doctrinæ vis ac copia, juncto sinceri pectoris candore, incomparabilem, & regno cuius administrando parem, tot annos iam negotiis, in serenissima domus Holsaticæ majus incrementum feliciter expeditis, comparavit prudentiam.

Scriptori Gallico de la Suite de l'Europe vivante (ed. Genève A. 1671. in 4.), p. 494., audit un Chevalier brave & genereux, d'un génie relevé, & qui entend parfaitement les affaires domestiques & étrangères.

J. W. Rensfeldo (sive Joh. Wolsf. Rosenfeldio), in *Tr. de summa Principum Germaniæ potestate* p. 259., vivum fortune ac eruditionis exemplar.

Georg. Henr. Burchardo (in *Epigraphe, Enteniis Acad. Kilon. consecrata*) Vir vere principalis & regni par modestandis.

SCRIPTA.

Oratio de Bello & pace. Lugd. Bat. A. 1629. in 4. (*Catal.*).

Disp. de Quarta legitima, Præfide D. C. Carpiovito proposita. in 4. (*Catal.*).

Epistola Latina proluxa ad Ad. Olearium, Itinerarium Perlicum edentem, huic, Slesvigz A. 1647. & 1663. in *fol.* excuso, præfixa.

Orationes duæ, in Acad. Kiloniensis inauguratione, ab eo, Legati & Commissarii Caesarei sustinente personam, d. 5. Oct. A. 1665. memoriter recitatæ, & ab Alex. Jul. Torqvato, in *Historia inaugurationis illius*, Slesvigz A. 1666. in *fol.* impressa, publicatæ.

Relatio in causa Holsato-Slesvicensi, contra Ducem Holsato-Plönensem, de successione in Comitibus Oldenburgeri & Delmenhorstano hæreditaria, A. 1673. in 4. ævævum edita, quam illi deberi Vinc. Placcius, a domesticis ejus edoctus, *Tome I. Theatri Anonymorum & Pseudonymorum*, p. 460., testatur.

Oratio-

Orationes Politicz, in actibus habitz solennibus, quas se possidere Balth. Heldius, Consiliarius Holfato-Gottorpiensis, editionem simul pollicitus, mihi retulit.

Scripta alia inedita, quorum partem maximam, cum in Daniam noster captivus abduceretur, periisse, & quz ex naufragio isto forsitan remanere, talia esse, ut sine periculo in publicam lucem non possint protrudi, Frid. Christianus, Autoris filius, Chr. a Stammen, amico, per literas significavit.

CHRISTOPHORUS FRIDERICUS KIENE, Ernesti e Margareta Hannia filius, Lubecz (non vero Halz Saxoniæ, qui Erdm. Neumeisteri (1.) est error) d. 12. Martii A. 1655. in lucem editus, e schola patria A. 1675. in Academiam Rostochiensensem, & ex ista (Professione Poetica, quam Gustavus Adolphus, Dux Megapol., juveni, post lectum Poema illius de Incendio Rostochiensis elegans vernaculum, jam tunc offerebat, recusata) A. 1677. in Lipsiensem, studiorum causa, migravit. Germania deinde, Belgio, Gallia & Britannia, perlustratis, praxi in patria vacavit forensi, & Cœnobii in patria Johannei circa A. 1688. fuit scriba (2.) donec A. 1693., in aulam evocatus Sverino-Megapolitanam Referendarum primum, ac postea Consiliiarii Justitiz, obtineret dignitates. Obiit Sverini A. circ. 1724. V. Joh. Henr. a Seelen (carmina etiam illius de Herm. Nottelmanno & Abr. Hinckelmanno, Præceptoribus suis Lubecensibus, encomiastica, ac D. Just. Christoph. Schomeri Epigraphen ad ipsum *πομπὴν αὐτοῦ*, recitantis) *Partem II. Athen. Lubec. p. 60-67.*

Inter Poetas Germaniz vernaculos eminet, & in *Inscriptionibus* præsertim, *Politico illo portandi genere, ad stuporem usque*, Joach. Felleri (3.) iudice, *excellit*, sed nimio, uti Morhofius olim monebat, argutiarum studio ad ineptias subinde prolabitur. Erdm. Neumeisterus (4.) hoc de illo tulit iudicium: *Cultissimus est Poeta, gravis sententiarum verborumque copia frequens, cuius παρρησία (Poetische Nebenstunden) nequaquam oscitanter sunt legenda. Artis enim Poeticæ, si quisquam alius, bene peritus, scribendi perspicuitas, majestate ac pondere, lectorem facile quævis alliciat. Omnibus omnino numeris absoluta essent ipsius Otia ista Poetica, si nebulos maculasque crebriores, in omnibus orationis animadvertendas, eluere studuisset. Liber IV. inscriptiones continet, acumen Autoris solertiamque mirifice commendantes.*

Christoph. Arnoldus, Prof. Noriberg., in Epistola ad Christ. Weisium d. 14. Febr. A. 1679. exarata, & in Appendice Weitianarum edita, p. 284., ita de illo: *Dici vix potest, quantopere C. F. Kienens Inscriptionum sacrarum secunda & postrema (reliquas adhuc desidero) legentem ac relegentem me oblectarint. Miror illius ingenium juxta ac veneror: utinam vero is se amari a me quoque pateretur.*

SCRIPTA EDITA.

Inscriptio Latina, memoriz Justi Tribbechovii, Scholz Lubecensis Præceptoris, sacra. Lubecz 1674. in fol.

Bethrängung der Rostockischen, d. 11. Aug. A. 1677. entstandenen, grausamen Feuersbrunst, in gebundener Rede. Rostochii 1677. & (quæ tertia est editio) 1710. in 4. Ein wolgesetztes Reimgedichte vocatur a Zach. Grapio Jun., im *Evangelischen Rostock*, p. 165.

Poetische Nebenstunden, zu Belustigung heroischer Geister aufgegeben, in IV. Büchern. Lipsiz 1681. in 8. Lib. I. Poematia Heroica, II. Elegias, III. Sonalos (die Sonetten), IV. Inscriptiones Germanicas, exhibet.

I. Poematis sacri, five Credendorum, Liber I. A. 1703., & II. A. 1710., in 4. editi, de quibus ita J. H. a Seelen l. c. p. 67.: *Cæpit carmine Heroico, admodum Æneidos Virgilii, fuse explicare Symbolum Apostolicum, usus quidem ad sacrum hoc argumentum phrasibus ex f. m. l. l. Codice & Patrum scriptis desumptis, ita tamen, ut genium & decus poeticum simul observavit. Initio his explicavit tantum verba: CREDO IN UNUM DEUM.*

PROMISSA & INEDITA.

Der Poetischen Nebenstunden zweyter Theil. V. Catal. Nund. Lips. Autumm. A. 1687., p. 33. 34., & Vern. A. 1688. p. 40.

Religio Jurisjurandi contra verborum artem, in depositionibus testium, rerum interrogatoriis, aliisque actibus civilibus & criminalibus, e Gallico Demaresti in Latinum Sermonem translata, & Commentario illustrata perpetuo. V. eisdem *Catalogos II. cc.*

Scriptorum Lubecensium Catalogus, quem eum molitum esse Dethl. Cluverus, V. C., mihi retulit, sed fide, uti ab aliis comperi, ambigua.

Volumen Poematum Latinorum ac Germanicorum *ἀνέκδοτον*, quod prælo paratum reliquit, teste Seelenio c. l. p. 67.

ALEXANDER KIRCHMANNUS, Lubecensis, Johannis, scholz publicæ Reſtoris (*infra celebrandi*), filius ex Emerentia Scheelia, conjuge, natu minor, d. 18. Sept. A. 1619. in lucem editus, Argentinz A. 1648. J. U. Doctor creatus, & sede fortunarum ibidem fixa, mortuus.

V. de illo Jac. a Mellen *Notitiam majorum suorum* p. 27., & Jac. Storkerfohtii *Or. in obitum parentis ejus*, lit. E. 3. a. b.

Disp. Jurid. Inaug. de Mora. Argentinz 1648. in 4.

Tractatus Genealogico-Historicus, in quo, præmissa cujusque illustriæ familiæ brevi Genealogia, Principatuum Germaniz, adjacentiumque regnorum, origo & progressus, ad nostra usque tempora, exponuntur, quem Argentinz a se editum iri, in *Catalogo Nundin. A. 1650. Vern. Lips. p. 27.*, est pollicitus.

BERNHARDUS CASPARUS KIRCHMANNUS, Slesvicensis, D. Joh. Kirchmanni junioris, Consulis urbani, filius, J. U. D. & civitatis Husensis, ab A. 1691., Syndicus five Secretarius. Husa deinde digressus, Hamburgi A. 1723. adhuc fuit superstes, teste Autore des iest lebenden Hamburgs (anno isto editi) p. 6. A quo Consiliarius Justitiz Holfato-Gottorpiensis, & Præses (*titulo-tenus tantum*) urbis Husensis salutatur.

Commentarii Historici duo, hætenus inediti; alter de Regibus vetustis Norwagicis, a Theodorico Monacho Sec. XII. concinnatus; alter de professione Danorum in terram sanctam, circa A. C. 1185. suscepta, eodem tempore ab incerto Autore conscriptus; cura olim & opera V. C. Joh. Kirchmanni Sen., Reſt. Lubec., e MSS. Bibliothecæ Lubecensis eruti, & editioni destinati, nunc autem primum a nepote ejus, B. C. Kirchmanno, publicati, cum sua, de rebus Normannorum gestis, ad Fridericum, regni Danici hæredem, præfatione, & notis ad loca obscuriora marginalibus, e schedis Avi collectis, Amstelodami 1684. in 8. Amborum (luci jam publicæ A. 1633. a Joh. Kirchmanno Sen., Christ. Frisii, Cancellarii Danici, hortatu, uti Epistolæ illius ad Joh. Meursium me docuerunt *ἀνέκδοτοι*, d. n. natorum), usi & editionis hujus (quam Joh. Kirchmanno juniori G. G. Leibnitius, in *Introd. ad Scriptores rerum Brunsvic. p. 2.*, perperam tribuit), recensum ac historiam V. in *Actis Erud. Lips. M. Sept. A. 1684. p. 431. 432.*, *Diario Erud. A. 1685. Gallico, Ephem. 13. p. 203-207.*, Pet. Bælii *Novellis. Reip. lit. Gallicis, M. Febr. A. 1685. Art. 2.*, p. 137-144., Casim. Oudinii *Supplemento de Scr. Eccl. p. 449. 450.*, & Joh. Hübneri *Cens. III. Biblioth. Histor. num. 54.*

FFFF 2

(1.) in *Diff. de Poetis Germanicis* p. 60. (2.) V. P. A. Lehmanni *Append. Hamburgi Literati A. 1701. p. 191.* (3.) sub initium *Epistola contra Frid. Ulr. Calixtum Apologetica*, A. 1679. ei inscripta. (4.) l. c.

54., p. 214. 215. Comm. prioris, a Theodorico scripti, editionem novam emendatiorem, notisque suis illustratam, Arnas Magnus, Islandus, Professor Hafniensis, est pollicitus.

JOHANNES KIRCHMANNUS Senior, Lubecz, patre Gerhardo, mercatore, d. 18. Jan. A. 1575., natus; schola patria A. 1593. in Academiam se ad Viadrum Francofurtanam, & quadriennio illic exacto, in Jenensem atque Argentinensem, contulit, eximiaque cum Polymathiz elegantioris, tum Theologiz, peritia utrobique sibi parata, Galliam & Italiam, Francisco Witzendorfio (Consuli deinde Lüneburgensi) præfectus, annis aliquot peragravit. Ex itinere hoc, viris singulorum locorum doctissimis, sibi conciliatis, in patriam, & Academiam vicinam Rostochiensem, A. 1602. reversus, Poeseos in hac professionem A. 1603., Scholz autem in civitate Lubecensi (cui per 30. annos præfuit) publicæ Reçtoratum d. 23. Nov. A. 1613., obtinuit, ac non spartam solum utramque egregie ornavit, sed scriptis etiam doctissimis, & publico eruditorum omnium exceptis applausu, Philologum se esse, Criticum, Antiquarium, Poetam ac Oratorem eximium, paucissimisque xvi sui secundum, abunde ostendit. Hemiplexia tandem & febris maligna, d. 20. Mart. A. C. 1643., & æt. 69., in patria extinctus, filios e tribus duos, Johannem & Alexandrum (de quibus *supra* dicta consulantur), totidemque filias, ex Emerentia Scheelia, Joachimi, Senatoris Rostochiensis, gnata, quam conjugem A. 1606. elegerat, susceptos, cum vidua hac reliquit superfuites. Vitz ejus, scriptorumque (tam editorum, quam ineditorum) ac meritorum in literas insignium, historiam, plurimis eruditorum illustratam elogiis, fufius Tomo operis hujus exponemus ultimo. Plura interim sciendi cupidus M. Jac. Stolterfohtii, Pastoris Lubecensis Mariani, *Orationem* de focero hoc suo *funebrem*, cum Epicediis Lubecz A. 1643. in 4. excusam, sine istis autem Francofurti A. 1677., in Henn. Wittenii *Memoriis Philosophorum*, Dec. IV., p. 516-553., recusam, Mart. Hanckii de *Scriptt. rer. Rom. Lib. I. p. 286-289.*, & *Lib. II., p. 412. 413.*, Jul. Cæf. Capaccii *Elogia hominum illustrium*, Lib. II., Pet. Bælii *Tomum II. Dictionarii Historici & Critici*, p. 1717. 1718. Ed. sec., Thomæ Popeblount *Censuram Autorum* p. 975. 976. 977., Joh. Franc. Buddzi *Tomum III. Lexici Historici* p. 256., & Jacobi a Mellen, ejus pronepotis, *Notitiam majorum suorum* p. 25-28., licebit evolvere.

JOHANNES KIRCHMANNUS Junior, Senioris, modo laudati, filius, Lubecz d. 24. Oct. A. 1615. in lucem editus, & J. U. D. Rostochii A. 1642. creatus, Slesvigæ A. sequ. 1643. Praxin inchoavit forensensem, ac in urbis deinde ejusdem Consulatu Bernh. Mündenio, focero, successit, Judiciumque simul provincialis & fisci Ducalis Holstato-Gottorpensis, donec d. 22. Apr. A. C. 1687., & æt. 72., vivis excederet, egit Advocatum. V. de illo Jac. Stolterfohtium in *Or. cit.*, lit. E. 3. a., & Jac. a Mellen *l. c.* p. 27.

Disp. Inaug. de pacto Obstagii, Præfide D. Henr. Schückmanno. Rostochii 1642. in 4. Vulgatissima juris tradita tantum affert, judice C. H. Amthorio, in *Tr. de Obstagio*, c. 1., §. 3., p. 5.

Joh. Kirchmanni Sen., parentis, Liber de Annulis, recognitus, auctus, & cum nova Epist. Dedic. ab eo editus, Slesvigæ 1657. in 8.

JOHANNES HIERONYMUS KIRCHOF, Hamburgensis, J. U. Lic. & in patria Practicus, A. 1716. superstes.

Disp. de Separatione Liberorum per elocationem & divisionem, ad *Statutum Hamburgensium* P. III. Tit. III. Art. II. IV. & VI., Præfide D. Melch. Dethm. Grollmanno proposita, Giesæ 1712. in 4. V. *Partem XI. der gelehrten Fame* p. 790. 791.

Disp. Inaug. de Immunitatis a muneribus realibus amissione, Giesæ 1712. in 4. V. *Hamburgum anni 1716. literatum* p. 34.

GOTTHARDUS KIRCHRING, Lubecensis, A. 1639. natus, J. U. D., urbis patriz Senator d. 12. Jun. A. 1680., Consul autem Kal. Maji A. 1697., electus, ac d. 16. Jun. A. C. 1705., & æt. 66., defunctus. V. *Nova Literatura Lubecensis*, M. Aug. A. 1705., p. 253. 254., Jac. a Mellen *Lubecam A. 1698. literatam* p. 7., & J. H. a Seelen P. I. *Athen. Lubec.* p. 170. 171. 172.

Disp. Inaug. de Repressaliis. Basileæ 1665. in 4.

GOTSCHALCUS KIRCHRING, Patricius & Canonicus Lubecensis, A. 1702. superstes (1.)

Juvenis, cum Gotschalco Müllero, cive suo ac commilitone, privati, uti fertur, Præceptoris ductum secutus, edidit Compendium Chronicæ Lubecensis, oder *Auszug und Historischen Kern Lübischer Chronica*, aus verschiednen Autoribus aufs fleißigste contrahiret, und biß A. C. 1663. continuiet, Hamburgi 1678. in 8. Actorum, e quibus historia recentior est illustrata, publicorum index ei est subiectus, non autem ipsa Actorum, quæ præfatio pollicetur. Apographa, Jac. a Mellen, V. C., in Epistola ad me A. 1698. exarata, nullius illud aut perexiguum esse autoritatis, judicat. Confer *Partem IV. Isagoges meæ ad Hist. Cimbr.*, c. 4., §. 4., p. 437. 438.

HENRICUS KIRCHRING, Patricius Lubecensis, & Toparcha Brandenbaumensis, Parentis *ἐμωνίμης*, & Agnetis, Antonii Coleri, Procancellarii Borussiae, gnata, Henrici autem & Antonii junioris Colerorum, Consulum Lubecensium, sororis, filius, d. 28. Oct. A. 1610. in lucem editus, studiis in schola patria, Academiis Rostochiensis, Regiomontana & Groningensi, ac itinere ad externos literario, incubuit. Lubecam redux, A. 1654., d. 19. Dec., Senator, & post legationes complures, d. 14. Apr. A. 1671., Consul reip. patriz, est electus, tandemque d. 23. Maji A. C. 1693., ac ætatis 83., *ἀναΐς*, etsi in gemino cum Elisabetha Plönnia & Agnete a Stiten vixerat conjugio, defunctus. V. Enochii Svanténii, Rect. Lubec., *Programmata de vita illius funebre*, & Joh. Heur. a Seelen P. I. *Athen. Lubec.* p. 169. 170.; ubi Epitaphii quoque, in æde Mariana ipsi erecti, recitatur inscriptio.

Verzeichniß von den Adelsichen Familien der Zirkel-Gesellschaft in Lübeck, edita A. 1689. in 4. Scriptum *ἀδελφικόν*, quod Kirchringio tribuitur a J. H. a Seelen P. IV. *Athen. Lubec.* p. 624.

JOHANNES KIRSTENIUS, Hamburgensis, Michaelis, Medici Professorisque Physices ac Poeseos incliti, filius unicus, artisque Medicæ itidem cultor, A. 1668. natus, & Witebergæ M. Sept. A. 1689. extinctus, cujus vitæ perbrevis historiam Conr. Sam. Schurtzkeischius, in *Dissertationibus Academicis*, *Programmate* 206., p. 142-146., exposuit. Conf. D. Casp. Löscheri Sermonem in exequiis ejus (c. Sep. IV. 13. 14.) funebrem, sub tit. *der besten Promotion*, Hamburgi A. 1691. in 4. editum.

Poematum Parentis, quam promissit, editio morte ejus est intercepta. V. Vinc. Placcii *T. I. Theatri Scr. Anon. & Pseudon.*, c. 10., p. 395.

JOHANNES KLEFEKERUS, Hamburgensis, J. U. Lic.

Exerc. Critica de Religione Erasmi Roterodami, Præfide D. Joh. Alb. Fabricio defensa, Hamb. 1717. in 4.

(1.) V. Jac. a Mellen *Lubecam anni 1702. literatam* p. 7.

Biblio-

Bibliotheca Eruditorum praeocium, sive ad Scripta huius argumenti Spicilegium & accessiones. Hamburgi 1717. in 8. Huius, ab Autore, quatuor aetatis lustris nondum completis, edita, recensum laudesque invenies in Parisehlium (errores illius quosdam simul emendantium) *Diario Erud. Gallico*, M. Sept. A. 1717., Art. I., & Halensium *Neuer Bibliothek*, Sect. 59., p. 721. 722. 723.

Schediasma de Titulis Librorum obscuris atque ridiculis, in *Bibliotheca Erud. praecoc.* p. 415. promissum.

M. PHILIPPUS MARTINUS KLEINIUS, Hamburgensis, Pastor, in Ducatu Bremensi, circa A. 1693., Himelpfortensis, & circa A. 1704. (teste Götzio mox allegando), Steinkirchenlis.

Disp. Theol. contra Nicolai le Maire Sanctuarium profanis oclusum, Laicis S. Scripturae lectionem concedendam esse evincens, Praefide D. Joh. Frid. Mayero propofita. Witeb. 1687. in 4. Commendatur ab eodem Mayero (Kleinio, tanquam Autori, eam tribuente, huncque *juvenem salutante eruditissimum*) in *Diff. de salute majorum sub Papatu*, Th. V. p. 13., & G. H. Götzio (auctiorem ab illo iubente expectari editionem, in *Diff. de converfis Pontificiis* p. 7. 8.

Exerc. de Religionum tolerantia, Scriptorum quorundam recentissimorum (Per. Jurien, Huetti Arminiani, &c.) sententiam recensens, ab ipso conscripta, & Praefide D. Joh. Frid. Mayero defensa, Kilonii 1691. in 4. Recusi est in J. F. Mayeri *Dissert. selectis Kiloniensibus & Hamburgensibus*, Francofurti A. 1693. in 8. junctim editis, p. 477-535.

FRIDERICUS KLEINKIRCH, LL. Studiosus.

Skeleton oder Entwurfung aller geistlichen und weltlichen Geschichte, von Anfang der Welt, bis A. 1633. Hamburgi 1636. in 12.

PAULUS KLINGENBERG, Hamburgensis, Commissarius initio in Cimbria bellicus, deinde vero Friderici III. & Christiani V., Daniz Regum, Consiliarius status publici, supremusque tabellariorum praefectus, A. 1676. (quo, M. Augusto, Christiani V. iussu, homagium a Comitatum Oldenburgici & Delmenhorstani exegit incolis (1.)) superstes.

Auszbringende Gesellschaft; scriptum ἀναμύμωσις, lingvis Germanica & Danica, Hafniz A. 1653. in 4. excusum. Delineationem societatis, Danis in eo pariter atque Cimbris, ut pecunias conferrent necessarias, instigatis, serio, sed frustra, commendat, V. in Ad. Olearii *Compendio Chronici Holfat. Germanico*, Lib. 12., c. 5., p. 302. 303., & apud A. Hoyerum l. c. p. 495. 499.

DAVID KLÖCKERUS, Hamburgensis, A. 1629. in lucem editus, picturae amorem, quo in tenera jam flava, graverat infantia, adultior, cum Legatorum ad Panegyrim Irenicam Osnabrugo-Monasteriensem Svecicorum scribam ageret, haud deposuit, sed illi, haustus a pictore Osnabrugenti artis rudimentis, horas impendit succisivis, & totum se tandem dicavit. In Bataviam hinc profectus, Georgii Jacobi, aliorumque artificum, ductu, brevi ita profecit, ut, in Sveciam a Dynasta quodam inter magnates haud infimo evocatus, artis suae speciminibus Mariae Eleonorae, Reginae, gratiam promeruerit. Iter deinde aggressus Italicum, biennium Venetiis, quinquennium vero Romae, in Cardinalis cuiusdam, exegit, familia. Unde cum in Sveciam, a Carolo Gustavo Rege, esset revocatus, Galliam, Angliam & Belgium prius perlustravit, & post obitum demum illius, Holmiae A. 1661. pervenit, Carolique XI., filii ejus, beneficio Pictor & Inspector constitutus aulicus, nobiliumque postea privilegiis, & EHRENSTRALII agnomine, donatus, summam sibi penicillo, Apellei aemulo, non in Svecia solum, sed & alibi, acquisivit gloriam. Sexagenario tandem proximus, anno circiter 1698., obiit, & cum ipse nullos e conjuge, M. Joh. Gerdesii, Holmiensis Germanorum Ecclesiae Antistitis, vidua, sustulisset liberos, privignum, Franc. Joach. Gerdesium ab Ehrenstral, Cancellariae regiae Secretarium, Rich. Hardtio teste, adoptavit, bonorumque suorum scripsit heredem, (Filiam tamen Annam Mariam ei tribuunt, & hanc, Zach. Watrangio, Judicii summi regii Holmiensis Vice-Praefidi, elocatam, ob artificium pingendi singulare paternique aemulum, celebrant, *Acta Sveciae* (a quibus noster *evi sui sive Parrhasius, sive Apelles, salutat*) *literaria*, Trimestri IV. A. 1721., p. 231. 232. 233.)

Vitae ejus historiam exhibet Anonymus, qui Pilefii Vitas pictorum Gallicas (*Abregé de la vie des Peintres*), Germanice a se versas, Hamburgi A. 1710. in 12. edidit, & hac (*Lib. VI.*, p. 635-639., obvia), aliisque Germanorum, auxit, sed nostrum minus accurate *Klöknerum* vocavit. Sophiae Elisabethae Brenneriae, Poetrie Svecorum inclytz, Carmen Germanicum, in laudem picturae ipsiusque, prolixum & elegans, novae tabularum, quibus noster palatia exornavit regia, praefigendum editioni, quod Lubecenses, in *Novis Lit. Septentr.*, M. Febr. A. 1701., p. 42-47., exhibuerunt in regnum, & Jesuitz Trevoltiani, in *Diario suo Gallico*, M. Jan. A. 1702., p. 114., commendarunt, his eum metris celebrat:

Ganz Schweden weiß sich groß mit einem Ehrenstraal,
Den keiner übertreift, dem tausend sind gewichen.
Hat nicht sein hoher Geist, durch die geschickte Hand,
Auch über die Natur sich öfters hoch geschwungen?
Was keinem Meister noch vollkommen ist gelungen,
Dadurch wird er so sehr bewundert, als bekannt.
Denn, da die Mahler sonst meist eine Art erwählen,
Hats unserm Künstler nie in keiner müssen fehlen.

Non minoribus eum cumulat laudibus Interpres Pilefii, paulo ante allegatus, p. 638. 639., ita scribens: Et tunc in dem, was seine Kunst anlanget, in allen Stücken universal, -- in der Historie wol belesen, und in den Antiquen sehr erfahren. Er hat nicht allein den Ruhm, daß seines gleichen in den Nordländern, in der Mahlerkunst, nie gewesen, sondern daß er auch der größte Mahler, zu seiner Zeit, von Europa, mit Recht kan genennet werden.

Confer de illo Lubecenses (a quibus Pictor vocatur *regius celeberrimus*) l. c. p. 42. 47., Rich. ab Hardt (cui pictor auct. *regius excellentissimus, & artifex nostri temporis celebratissimus*) in *Holmia Literata*, p. 10. Ed. prime, & p. 14. 42. 112. Ed. sec., Joh. Groningium in den *Statistischen Schriften*, P. I., im vollkommenen Baumeister, p. 46., & Anonymum Autorem *Der Baumeister Academie* (P. I. des erstnerten Ritterplages) p. 88.

Scripta ei sequentia a Lubecensibus, l. c. p. 47., & Rich. ab Hardt, l. c. p. 112. Ed. sec., tribuantur:

Certamen equestre, ceteraque solennia, Holmiz Svecorum, M. Dec. A. 1672., celebrata, cum Carolus XI. aviti regni regimen capesseret; seorsim Latine, ac seorsim Germanice, in fol. edita (p. Pl. & 62. Figg. an.).

Explicatio duarum tabularum ingentis magnitudinis, in quibus extremum ipsemet representaverat judicium.

Picturae praecipuae, in palatiis regni Sveciae obviae, quas ipse invenit & perfecit: die vornehmste Schildereyen, welche in den

(1.) V. Joh. Laurentii *Tageregister des Lebens Christiani V.* p. 96., & Andr. Hoyer *Dennemärkische Geschichte* p. 509.

den Pallasten des Königreiches Schweden zu sehen sind, von ihm inventiret, verfertigt und beschrieben. Holmiz 1694. in fol. Novam illatum editionem a Sophia Elisabetta Brenneria A. 1701. esse promissam, Lubecenses, *L. c.* p. 42. testantur.

M. GERHARDUS KLOCKERUS, Flensburgensis, laurea Philosophica Kilonii, d. 29. Mart. A. 1667., a D. G. Morhofio ornatus, Pastor ruralis, in tractu Wagriæ Plönensi, Gleschendorfiensis, M. Nov. A. 1692. extinctus. Centuria Epigrammatum (non invenustorum). Jenæ 1661. in 12.

Theses de Potentia libera, ad gradum Magisterii obtinendum, Præfide D. Christoph. Franckio, propositæ. Kilonii 1667. in 4.

JOHANNES zur KLUES, oppidi in Wagriæ Oldenburgensis Archidiaconus.

Einer gläubigen Seelen höchste Befriedigung, oder Leichpredigt über Joachim Engel, Pastorem zu Oldenburg, auf den Worten des Kirchenliedes D. Phil. Nicolai: Herr Gott Vater, du starker Held, &c. Lubecz 1675. in 4.

HIERONYMUS KNAKKERUGGE, Hamburgensis, Xilvir patriz, ab A. 1610., Nicolaitanus, scholæque pauperum, in platea a rolis appellata A. 1612. apertæ, fundator, anno præcedenti 1611. defunctus.

V. de illo Wölg. Henr. Adelungii Beschreibung der Stadt Hamburg p. 101., & Verzeichniß der Hamburg. Oberalten p. 8., J. Alb. Fabricii P. II. Memor. Hamb. p. 1130. 1131., & Hier. Pasmanni Hamburgisches Denkmahl p. 118.

Kinderlehre, oder Fragstücke aus dem Catechismo genommen, wie dieselbe, in der Armenschule, von Seel. Hier. Knakkeruggen, und seinem Eydam, Johann Sylm, sind angeordnet; mit Gebeten, Sprüchen und Reimen, aufgegeben von Henningo Krohnen, Præceptore derselben. Hamburgi A. 1643. 1652. & 1668. in 8.

HENRICUS KNAUSTINUS sive (uti in scriptis sese prioribus appellavit) **KNUSTIUS** (cui *Johannis* prænomen ab Herm. Conringio (1.), *Enustini* autem cognomen a Mart. Zeilero (2.), & Catalogis quibusdam, falso tribuitur), Hamburgensis, J. U. fuit Doctor, Comes Palatinus ac Poeta Laureatus Cæsareus, causarumque forensium patronus, Berolini initio, circa A. 1541., deinde Bremæ, ad A. usque 1557. (3.), & in civitate tandem (in qua A. 1575. erat superstes) Erfurtensi, percelebris. Ab Henn. Conradino, cive, peculiari, in *Poematis* (4.), celebratus est Epigrammate, in *Judice vero librorum prohibitorum Hispanico*, per Ant. Sotomajorem, Inquiritorem Generalem, Martii A. 1667. edito (5.), damnatis annumeratus Autoribus.

Confer de illo *Bibliotheca Univ. Gesneriana* Continuatores, Jos. Simlerum p. 279., & Joh. Jac. Frisium p. 330., Ant. Verdierum in *Supplemento ejusdem* p. 22., Suffr. Petri Dec. XII. *Script. Frisiorum*, n. 2., & alios Catalogorum Scriptores.

Andr. Lymvico, Prof. Hafniensi (in *Itinere Romano*), Vir audit magnus, defensor pietatis & æqui.

SCRIPTA LATINA EDITA.

I. PROPRIA.

Introductio in Geometriam & Sphæricam. Berolini A. 1541. in 8. (V. J. Chr. Beckmanni *Catal. Biblioth. Francof.* p. 107.)

Fortunæ varium & inconstans regnum, duobus Dialogis descriptum. A. 1553. in 8. (J. *Catal. Mülén.*) & Francofurti 1567. in 8.

Enchiridion Procuratorum; i. e. Regule aliquot communes, sive Observationes Procuratorum & Postulatorum, in judiciis & actionibus forensibus, velut limites, custodiendæ. Francofurti ad Moenum 1561. in 8. *Arti* deinde *Notariatus*, de qua mox dicetur, in plerisque editionibus, est adjectum.

Lingva, seu Ars loquendi & tacendi. Francof. 1566. in 8. (V. P. II. *Biblioth. Carpzov.* p. 181.)

Judicium de Joh. Placotomi Scholæ Latinæ constitutione, cum illa excusum, Francof. A. 1566. in 8. (Confer de illo Vitam Placotomi, in Ephr. Prætorii *Athenis Gedanensibus* p. 31. 32.)

Artis Notariatus liber elementarius, in quæstiones scholasticas redactus, cum Appendice de Notariorum excessibus, erroribus & peccatis, ac Enchiridio Procuratorum. Francof. 1567. 1572. & 1580. in 8., ac ibidem 1591. 1612. 1622. 1629. 1651. & 1653. in 12. Germanica versio, Francofurti A. 1665. in 12., sub hoc prodiit titulo: *Artis Notariatus*, oder *Notariat-Kunst*, mit dem Examine Notariorum immatriculandorum, per quæstiones & responsiones; benebst einem vollkommenen Titular- und Formular-Buche, nach 1600 üblichem Cancellley-Stylo eingerichtet, wie auch einem Tractatein von Commissarien und Commissionen, am hochlöblichen Kammergerichte gebräuchlich, und noch zwey unterschiedlichen Gerichts-Processen, in erster und anderer Instantz, am Kammergerichte gebräuchlich.

Epitome, seu Breviarium Latino-Germanicum, in quo Institutiones Imperiales in Isagogen contractæ sunt brevissimam. Erfurti 1572. in 8. Subjunctum deinde Christoph. Phreislebii *Erotematis in Institutiones*, Germanice ab eo redditus, & priusque recusus, de quibus paulo post dicetur.

Dialogus in repetitionem de Tractatu navigationis & naufragii, cum intertexto Encomio civitatis Hamburgi. Erfurti 1573. in 4.

Propædia in leges & præcepta Profodiz, facillimis versibus, memoriz adjuvandæ gratia, reddita, Erfurti 1573. in 8.

Officia scholastica, seu regulæ discipulorum. A. 1574. in 8. (Hæc, judice Burch. Goth. Struvio, in præf. ad *Bapt. Guarini Lib. de ordine docendi*, p. 38., generaliores sunt, quam ut usum aliquem præstare possint.)

Repetitio de Ludo, ex fontibus juris, quid & quomodo judicandum sit in controversiis ludorum, aleæ, chartarum, & similium. Erfurti 1574. in 8. Commendatur a B. G. Struvio in *Biblioth. Juris Selecta*, c. 3., §. 21., p. 99.

Repetitio de Philosophica regula juris: *Quilibet præsumitur vivere centum annos*, L. f. in *Cod. de SS. Eccl.*; cum legibus Corbejenfis monasterii, & Hoxariz civitatis laudibus. Accedit Vehiculum vitæ humanæ Pythagoricum. Francof. 1574. in 8. (*Catal.*)

Numeratio graduum consanguinitatis & affinitatis, secundum arborem Civilem & Canonicam. Erfurti 1575. in 8.

Tentator, Dialogus lepidissimus, multa pia & salutari doctrina refertus. Erfurti 1575. in 8. Recusus (*juxta P. Bol- duani Biblioth. Philos.* p. 616.) ibid. A. 1616. in 8.

Agapetus Prædagogiz commendatus, ac corruptus, Comædia de recta Institutione, & contra corruptelas juventutis. Coloniz 1600. in 8.

Dido, Tragædia. 1566. in 8. (*Catal.*)

Pecuparumpius, seu Paupertas læta. in 8. (*Catal.*)

II. ALIENA.

Confessiones fidei duæ, altera D. Mart. Lutheri, altera D. Joh. Bugenhagii, Pomerani, denuo recognitz, & jam pri-

(1.) in *Introduct. ad artem Medicam*, p. 213. (2.) P. II. *Syloges de Historicis* p. 52. (3.) V. ejus *Ep. Dedic. Enchiridii Procuratorum*. (4.) p. 132. & J. Alb. Fabricii, P. II. *Memor. Hamburg.* p. 1128. (5.) p. 485.

mpum Latine editz : Interprete Henr. Knustio Argyrocopo. Cum ejusdem Epistolis ad Nicol. Rodenburg, Patritium Hamburgensem, & M. Steph. Kemponum, Ecclesiasten Hamburg. Witeb. 1539. in 8. (V. *Herm. ab Harde T. I. Autographorum Rud. Aug.*, D. Brunsvic., p. 378.)

Andr. Gartneri, Marizmontani, amanuensis ejus, Disq. proverbialia rythmica, cum versione Germanica; quibus ipsius adjecta est parafatio. Francof. 1598. in 8.

SCRIPTA GERMANICA EDITA.

I. PROPRIA.

Schauspiel von der Geburt Christi. Berolini 1541. in 8. (*Catal. Biblioth. Hafn.*)

Tractat vom geringen Herkommen, schändlichem Leben, und schmählischen Tode, des Türckischen Abgotts Mahomet, und seiner verdammlichen Lehre. Berolini 1542. in 8. Ab hoc diversa haud est, uti credo, *Genealogia Mahometis*, oder wahrer Beschreibung von Mahomets Herkommen und Absterben, darinn der gangen Türcken Gelegenheit, und deren Vöcker Sitten, &c. erzehlet werden. Berolini A. 1576. & 1596. in 4. edita, quam ei Ifr. Spachius (*in Nomenclat. Philos. p. 550.*), P. Bolduanus (*in Biblioth. Hist. p. 32. 37.*) & Henn. Grossius (*in Ind. Gen. librorum*), tribuunt.

Laus Concordiz, Lobrede der Einigkeit, aus den Historien mit vielen Exempeln bewehret: an die vereinigten Hansestädte. Lubecz 1555. in 8.

Gezeug gerichtlicher Ordnung und Processen, aus allen im teutschen Reiche gewöhnlichen Rechten, gleichwie in Tabellen, kürzlich und richtig verfasst; item wie man sich in Supplicationen, Arresten, Sequestern und Repressalien, verhalten solle: Samt einem Büchlein vom Morde der Jungen. Erfurt A. 1558., & Francof. A. 1564. 1568. 1572. ac 1594., in 8. gebessert und von neuem revidiret durch Pet. Friderum Mindanum, J. U. D. und Advocaten zu Frankfurt, Francof. 1601. und 1616. in 8.

Tractat von Injurien. Francof. 1562. in 8. (*Catal.*)

Hoffarbe und Kleidung Christi, vom Kreuze und Leiden der Christen. A. 1564. in 8.

Encomion Seneccutis, Heiligkeit und Freude des Alters, an die Jugend: Eine schöne Vermahnung. Samt 2. Tractatlein vom Unterschied aller Alter des Menschen, und Leben der Jugend. Francof. 1567. in 8. (V. *Bassei & Draudis Catalogos.*)

Hüte dich vor Aufborgen und Schulden; eine hochnöthige Warnung an alle Stände. Francof. 1567. in 8.

Erinnerung wieder den Reidhardt, von der holdseligen Einigkeit, und Barbarischen Uneinigkeit; aus allerley Historien zusamengebracht. Francof. 1569. in 8.

Tractat wieder den Geiz der Reichen. Francof. 1569. in 8. (V. *Lipenii P. I. Bibl. Theol. p. 107.*)

Wieder die Spigbuben, so hlt und wieder in Landen ihre lauffen, und manchen ehrlichen Mann betriegen und betrüben, etliche nothwendige Fragen der Rechten, mit ihren Resolutionibus. Erfurt 1575. in 8. (V. *Catal. N. Bassei.*)

Fünf Bücher von der Kunst Bier zu brauen, item von den Rahmen, Natur, Temperament und Qualitäten der vornehmsten Biere in ganz Deutschland. Erfurt 1575. in 8., ibid. 1614. in 4. De his ita Herm. Conringius, *in Introd. ad artem Medicam p. 233.*: *Singularum cerevisiarum vires nemo Medicorum explicavit. Fecit tamen id, libello Germanico, quidam J. Crus, Joh. Knauff, sive Cnauffinus, cui titulum praecepit von der Philosophischen Braukunst des Biers. Verum, ut titulus ineptit, ita etiam libellus ipse multa ridicula continet. Autor tamen strenuus potator fuisse, multarumque cerevisiarum Germania experientiam habuisse, videtur.*

II. ALIENA, Germanice reddita.

Vom Leben und Unsterblichkeit der Seelen ein schöner Bericht Phil. Melanctonis, verdeutscht; item Trostsprüche von Auferstehung der Todten und ewigem Leben, aus der Schrift und den Vätern zusamen getragen. Berolini 1540. in 8. (V. *H. ab Harde Montum. Autogr. Rud. Aug.*, D. Brunsv., T. II., p. 233.)

Klagrede vom Glauben eines frommen und geistlichen Pfarrhern, für unser Zeit, neulich gefunden, und durch ihn verdeutscht. Mit einer Vorrede D. Mart. Lutheri. Witeb. 1544. in 8. (V. *Hardium l. c.*, T. I., p. 400.)

Luciani Samosatensis Oration de Calumniis, daß man den Aistreden auf andern nicht leichtlich glauben solle, verdeutscht. Francof. 1569. in 8.

Die IV. Bücher der Institutionum oder Unterweisungen des Kayfers Justiniani, verdeutscht, und mit Summarien erkläret, durch D. Justinum Goblern; icht auch in, am Ende beigefügte, Fragen und Antworten verfasst durch D. Henr. Knauffinum. Francof. 1569. in fol., & deinde (*testibus Catalogis Elzeviriano atque aliis*) Latino-Germanice, Francof. A. 1602. & 1628. in 12., Genevz 1625. in 24., Lovanii 1647. in 12., & Lugd. Bat. 1670. in 12.

Christoph. Phreislebii, J. Cti, Erotemata in Institutiones juris (*quae Latine tantum Francofurti ad Viadrum A. 1511., & Lovanii in 12., teste Simleri Bibliotheca p. 123., prodierant*), Germanice ab eo translata, & Latino-Germanice edita. Accessit ejus Breviarium, in quo Institutiones in Isagogen brevissimam sunt contractae. Francof. 1569. & 1572. in 8., Basilex 1594. in 8., sine mentione loci 1594. in 12., Basilex (*juxta Draudium*) 1602. & 1614. in 12., Darmstadii 1614. in 12., Coloniz (*J. Draud.*) 1622. in 8., sine mentione loci 1628. in 12., Francof. 1651. in 12. (In plerisque Editionibus posterioribus Chr. Phreislebii, primi Autoris, nomen est omisum.)

PAULUS KNOBLAUCH, Lubecz commoratus, qui, sub literis nominis initialibus P. K., Saxonice sequentia edidit, a Paulo Bolduano (*in Biblioth. Theol. T. 238. a.*) & Georg. Draudio (*in Biblioth. Classica*) ipsi vindicata: Een schön kleine Bedeboock, in disen sabeliken Tiden to gebrucken sehr nütze und deenstlic. Lubecz 1599. in 8.

Passional, oder dat Eydent unsers Herren Jesu Christi, uth den IV. Evangelisten tosamengebracht, mit schönen Figuren, und andächtigen Gebeden. Lubecz 1602. in 8.

JOHANNES KNOLLIUS, Kiloniensis, Athenzi regii in Livonia Rigenfis Contrector, Narva illuc A. 1694. vocatus, & d. 21. Apr. muneri admotus scholastico. V. M. Adr. Preusmanni *Rigam anni 1698. literatam p. 9.*

Florilegium Biblicum, ἀνθολόγιον editum Rigz A. 1696. in 8. V. *Nova Lit. Lubecensis, M. Sept. A. 1700.*, p. 260.

Les Fables Heroiques, imitées de celles d'Esope, qvz itidem ἀνθολόγιον, Rigz A. 1697. in 8., prodierunt. V. *N. L. Lubec. l. c.*

Vocabularium Novi Testamenti Biblicum, ita secundum seriem capitum atque versuum adornatum, ut, in lectione sacrorum N. T. Graeci librorum, usum praebere possit extemporalem. Rigz 1697. & Rudolstadtii 1700. in 8. V. *N. L. Lub.*, M. *Majo A. 1699.*, p. 147., & M. *Sept. A. 1700.*, p. 260. Recusum Lipsia A. 1713. in 8., & auctius ibid. 1717. in 8. Conf. de illo *Ada Erud. Lips. Germ.*, P. LIII., n. 7., & Joh. Alb. Fabricii *Vol. X. Biblioth. Graecae p. 90. 97.*

Manuale formularum & sententiarum, in loquendo usualium, ἀνθολόγιον editum Rigz A. 1699. in 8. V. *N. L. Lub.*, M. *Sept. A. 1700.*, p. 260.

Lexicon Cornelii Nepotis tripartitum, quo, secundum excellentium Imperatorum Vitae, 1. Vocabula simplicia, 2. Phrases atque formulae, 3. Vocum difficiliorum enucleationes, continentur. Rudolstadtii 1699. in 8. Lipsia 1713. & 1723. in 8. V. *N. L. Lub.*, M. *Majo A. 1699.*, p. 147.

Oratio parentalis, in funere Caroli XI., Svecorum Regis, d. 25. Nov. A. 1697., Riga habit. V. N. L. Lub., M. Jan. A. 1698., p. 11. 12.

PETRUS KNOLLIUS, Kiloniensis, Atheni Rigenfis in Livonia regii, ab A. 1698., Praceptor, & circa A. 1704., Subrektor. V. M. Adr. Preusmanni *Rigam anni 1698. literatam* p. 9., & *Nova Lit. Lubec.*, M. Jan. A. 1704., p. 27. Disp. de immortalitate Animæ, quatenus ex ratione demonstrari potest, Præfide Mich. Dauwio, Eloqv. Prof., proposita. Dorpati 1697. in 4. V. Gabr. Sjöbergii *Pernaviam literatam* p. 8.

Formula ex Colloquiis Maturini Corderii usitatiores, ad faciliorem eorum expositionem apprime utiles, in usum Lycei regii Rigenfis congesta. Lauenburgi 1704. in 8. V. *Nova Lit. Lubec.*, M. Jan. A. 1704., p. 27.

MICHAEL KNUSTIUS, Hamburgensis, J. U. D. & in patria Practicus, circa A. 1716.

Theses Inaugurales ex Jure selectæ. Franeqveræ 1705. in 4. V. *Hamburgum anni 1716. literatum* p. 20.

IVENUS KNUTSEN, Agricola Eiderstadiensis illiteratus, A. 1582. superstes. V. Casp. Dancwerthii *P. II.*

Chorogr. Cimbr., c. 12., p. 142.

MSstem, teste Ant. Heimreichio (in *Catalogo Autorum, Chronica Frisiae Borealis præfixo*), reliquit Beschreibung, wie Eiderstätt mit der West landvest geworden.

Chronicon Eiderstadiense vernaculum *avénde/for* in Catalogo quodam eidem tribuitur, quod a scripto præcedenti haud credo esse diversum.

MATTHIAS KNUTSEN, Oldensworta Eiderstadiensis, Empæta Atheus, patrem habuit Bernhardum, ædis vici istius sacre Organædum, M. Martio A. 1646. defunctum, matrem vero Elisabetham, e Dithmarfia oriundam. Ingenio a natura donatus capaci, sed novaturiente simul ac malitioso, post utriusque parentis obitum, tutorum svasu, studiis animum applicuit, & ludum initio, vici natalis, cui Zach. Fabricius præerat, frequentavit trivialem, postea autem scholam civitatis in Borussia Regiomontanæ, quam frater Organædus incolebat, Palaopolitanam. Ex hac, ob fratris in se rigorem, 15. natus annos, itinere terrestri, in patriam aufugit, nullo instructus viatico, nisi quod mendicando per tot regiones conquirebat. Pristino illic Praeceptor, Fabricio, denuo est traditus, sed non multo post, cum juvenili arrogantia æquare istum literarum peritia sibi videretur, Regiomontum ad fratrem maritimo remissus itinere, curriculum studiorum scholasticum in Lyceo Palæopolitano absolvit, Philosophico-Theologicum autem in Academia, circa A. 1664., inchoavit. Prædicator postea Parochorum aliquot, in Curlandia & Eiderstadiæ, per annos complures, fuit domesticus, *δοκίμιος* pariter atque *φιλόκαλος*, Hafniæque, quo excurrerat, ad suos reversus, ut muneri eo citius admoveretur Ecclesiastico, Magistri sibi titulum in Academia collatum esse Danica finxit, sed, quod testimoniis, quæ furto sibi ablata esse contendebat, destitueretur necessariis, nemini popularium persuasit. Annos aliquot sequentes in Polonia, aliisque regionibus exteris, vagabundus exegit. E quibus cum rerum omnium inops A. 1673. in Holsatiam rediisset, Parochiæ Süderovienfis Diacono suam, in pueris rusticis informandis, locavit operam, sacrosque subinde, tum illic, tum in vicino oppido Crempensi, habuit sermones. Qui cum in ordinem Ecclesiasticum, cujus vitia acrius perstrinxerat, perquam injurii Joh. Hudemann, Pastori Crempensi, ac Superintendenti regio, esse viderentur, ab hoc, anno eodem exeunte, & sacro ipsi ambone est interdictum, & prædicatoria Süderovienfis vicaria ablata. Sub initium anni 1674. Tonningam, urbem Eiderstadiæ, ad fratrem, ejus civem, delatus, summa premebatur egestate, sed adeo tamen erat *νευδοξος*, ut Licentiati Theologiæ sibi arrogaret titulum. Cujus collati testimonia cum Henr. Brummerus, oppidi Parochus, post auditam concionem ejus in ministris Ecclesiæ iniquiorem, ab ipso postulare Academica, naufragio hæc periisse respondit, & paulo post, M. Jan. A. 1674., e patria denuo, non Romam, uti ipse falso perhibet, sed in Germaniam, discessit. Hujus urbes atque Academiæ A. 1674. mendicus ac pedes est pervagatus, ac Atheismum infamem, in cujus patronum, e Theologiæ studio, vel a Dav. Georgii in patria affectis, uti Joh. Musæus conjecit, seductus, vel infelici consiliorum tot suorum successu ad desperationem adactus, degeneraverat, schedis ac centonibus MSis, blasphemis pariter atque inficetis (Epistola scilicet ad amicum Latina, S. Codicis auctoritati opposita, duobusque Dialogis Germanicis), M. Septembri, Jenæ, Coburgi & Altorfii, clam sparsis, plebi & studiosis inculcare allaboravit. In his, quarum titulos infra exhibebimus, chartis, non Theologos solum Cimbriz, sibi olim adversarios, Joh. Hudemannum, Henr. Brummerum & Frid. Jessenium, scommatis insectatur variis, sed universam etiam Christianorum, quos *Undos* contumeliose vocat, religionem irridet, Atheorum autem dogmata tanta proponit impudentia, quanta in nullo ferme gregis istius Empæta hæctenus est observata. Negat enim verbis disertis Dei pariter atque Caecodæmonis existentiam, mortuorum resurrectionem, & vitam ac damnationem æternam; Codicis sacri auctoritatem impugnat, & Chaos hunc esse inconditum, sibi ipsi, non in rebus solum minoris momenti, sed fidei etiam doctrina, sæpe repugnans, plurimisque scatens absurdis & amphiboliis, pronunciat: Narrationes Biblicas, & universam vitæ ac mortis Christi historiam, meras clamat esse fabulas: Nihil vult credi, nisi quod rationi congruat: Præadamitis If. Peyrerii patrocinatur: Adversus Magistratum & Clerum seditiose insurgit, & utrumque e mundo cupit exterminari: Preces, & cultum numinis publicum, irridet: nullum inter conjugium & scortationem agnoscit discrimen, & in omnes pene vitæ humanæ ordines, scholastico, quem summis extollit laudibus, excepto, est injurius. Ne autem solus delirare videretur, affectarum & gregalium suorum Lutetiz, Amstelodami, Londini, Hafniæ, Holmiz, Hamburgi, Romæ, aliisque in locis, numerum jactavit esse innumerum, nomenque istis Conscientiariorum (*der Gewissener*), quod solam rationem & conscientiam credendorum pariter atque agendorum normam agnoscerent, sed perperam (cum nulla, uti a Joh. Musæo recte est monitum, conscientia, Dei, peccatorum vindicis, metum incutiens, in Atheis esse queat), imposuit. Licet autem hæc Knutsii de Conscientiariorum suorum secta chimærica (quam veris a Sev. Walth. Slutero (1.), & aliis, miror esse annumeratam) gloriatio falsissima esset, sequiori tamen aliquamdiu de Academia Jenensi, in qua schedas ille suas, in templum etiam projectas oppidanum, M. Sept. A. 1674. sparserat, quamque Octobri sequente repetierat, rumori præbuit occasionem. Addiderat scilicet ille exemplo Dialogi sui inter cauponem & tres hospites vernaculi, clam, d. 6. Sept., in Joh. Ludov. Neuenhahnii, Bibliopolæ Jenensis, projecto officinam, literas ad ipsum Neuenhahnium, in quibus, studiosos & cives, in sola urbe Jenensi, septingentos doctrinæ Conscientiariorum assipulari, falso tradebat, simulque significabat, velle istos, ut Dialogum hunc Novellis, quarum editor sit, hebdomadariis quamprimum inferat. Quod si facere negligeret, curatum ab his iri, sclopeti ope manuarii, minabatur, ut somnus ipsi perpetuus in platea propediem obreperet publica. Mendacem hanc fabulam Studiosi quidam, plus justo creduli, juvenili temeritate, per literas Ratisbonam, ac aliorum, missas, divulgant, & incautioribus, ut veri aliquid subesse isti suspicarentur, propemodum persvaserunt. Quorum credulitas ne Academiæ Salanz læderet existimationem, Joh. Musæus, Professor Theol. primarius, scriptum rumori huic A. 1675. opposuit vernaculum, quo, & vanitatem illius ostendit, & Knutsii schedas blasphemias singulari, qua coævus superabat Theologos, acuratione confutavit, locorumque

(1.) in *Prolegomenis Historiæ Christianæ* p. 170.

que simul S. Scripturæ, ab hoc adductorum Spermologo, vindicias, ac brevem doctrinæ ejus & Dav. Georgi Parallelismum, exhibuit. Inscriptio libri hæc est: Abseinnung der außgesprengten abscheulichen Verleumdung, ob wäre, in der Fürstlichen Sächsischen Residentz und gesamten Universität Jena, eine neue Secte der so genandten Gervolffener entstanden, und derselben eine nicht geringe Anzahl von Bürgern und Studiolis begethan; nebst umständlichem Berichte von etlichen, am 5. und 6. Sept. A. 1674., daselbst angestrichenen Gotteslästerlichen und aufrührerischen Chartequen, von welchen solche Calumnien ihren Ursprung genommen, und von der vermeinten Gervolffener Secte. Dux hujus scripti editiones Jenæ A. 1675. (1.) prodierunt, quarum posteriori, præter auctaria alia, tres schedæ Knutsii blasphemæ, & Musæi Defensio sacri Codicis adversus illas vernacula (Nothwendige Vertheidigung der H. Schrift, wider die in Matth. Knutsens Chartequen enthaltenen Eistörungen derselben), accesserunt. Apologia isti Musæi, & Knutsii ipsius centonibus, quicquid hætenus de vita ejus relatum est, debere nos fatemur. Ubinam ille locorum post annum 1574. delituerit, quibusque demceps fatis fuerit obnoxius, nec mihi, nec aliis, explorare licuit.

Post Joh. Musæum refutare eum sunt aggressi:

1. M. Valent. Greiffingius, Corona Transylvanus, in *Exercitationibus de Atheismo duabus*, Cartesio illique oppositis, & Wirtembergæ A. 1677. in 4. excusis.

2. D. Joh. Olearius Junior, Prof. Theol. Lipsiensis, in *Animadversionibus in errores ejus bipartitis avendóis*, in privato propositis Collegio, quas edi Val. Ern. Löscherus (in den unschuldigen Nachrichten von Theol. Sachen, Sect. 10. A. 1703., p. 572, 573.) jampridem optavit.

Conferri de illo possunt, præter *Partem II. Isagoges meæ ad Hist. Cimbr.*, c. 6., §. 8., p. 164-167., istamque secutos, Casp. Sagittarium (in *Introd. in Hist. Eccl.*, c. 33., Sect. 14., p. 879. 880.) & Pet. Bælium (T. II. *Dictionarii Historico-Critici*, P. I., p. 242, 243. Ed. primæ, & T. II. p. 1724. Ed. secundæ), Tob. Wagnerus in *Examine Atheismi speculativi* p. 11. 12. 16. 21. 50., Joh. Diekmannus in *Diff. de Naturalismo Joh. Bodini* p. 22. 23., Sev. Walth. Sluterus in *Propyleo Historiæ Christianæ* p. 170., Tob. Pfannerus in *Systemate Theologiæ Gentilis purioris*, c. 2., §. 2., p. 35. 36., Joh. Barth. Niemeierus in *Diff. de existentia DEI & Atheismo*, §. 25., Gotfr. Arnoldus T. III. *Hist. Eccl.*, c. 18., p. 190. 191., Ant. Heimreichius *Lib. IV. Hist. Eccl. Slesvic.*, c. 4., p. 253., Joach. Fellerus in *Continuatione Historiæ Joh. Leti* p. 641. 642., Joh. Franc. Buddæus T. III. *Lexici Historici* p. 260., Imman. Weberus in *Beurtheilung der Atheisten* p. 141-145., Mart. Lipenius P. I. *Biblioth. Theol.*, p. 412., Dan. Hartnaccius in *Continuat. Syntagm. Hist. Eccl. Joh. Micraelii* p. 1261., And. Carolus (Hartnaccium secutus) in *Memorab. Eccl. Sec. XVII.*, T. II., *Lib. 8.*, c. 32., p. 110., & c. 39., p. 134-137., Joh. Pet. Grünebergius in *Diff. de Atheorum religione prudentum*, & qui hanc allegat, Henr. Asc. Engelke in *Disp. de Sententiis in S. Scripturam injuriis*, p. 4., Val. Ern. Löscherus in den unschuld. Theol. Nachrichten, Sect. X. A. 1703., p. 570-574., Nathaneel Falckius in *Demonologiæ recentiorum falsæ Diff. preliminari*, §. 6., & *Disp. II.* §. 32., Joh. Upmarchius, Eloqv. Prof. Upsal. (in *Novis Lit. Germ. A. 1709.*, p. 396., allegatus), in *Atheomastige*, Uplaxæ A. 1709. edito, c. 1., Joh. Melch. Kraftius in der geretteten Unschuld zweyer Fürstl. Höchst. Superintendenten, c. 2., p. 29. 30., Dn. de la Croze, Biblioth. regiz Berolin. Præfectus, (a Lipsiensibus, in *Actis Erud.*, T. IV. Supplem., Sect. IX., p. 402., laudatus) dans les *Entretiens sur divers sujets*, avovámas Coloniz A. 1711. in 8. editis, *Dial. IV. de Atheismo*, Jenkins Thomasius in *Historia Atheismi*, c. 10., p. 245-249., & J. F. Buddæus in *Thesibus de Atheismo*, c. 1., §. 27., p. 198. 199. 200.

CENSURÆ.

Tob. Wagnero (l. c. p. 16. & 21.) *Tenebrio audit, non dignus qui nominetur, & Atheisticum nequitie stabulum.*

Joh. Musæo, in scripto ipsi opposito, p. 6., *Apostolus Satanae lucifuga, p. 16. nebulo infamis, omnisque pudoris expers, p. 48. Conscientiarum nullius conscientie, & p. 102. homo blasphemus, a Satana excacatus.*

Joh. Diekmanno (in *Diff. de Lingua primigenia Hebræa* p. 26.) *famosus ex Empedoclarum ædium grege nebulo.*

Tob. Pfannero (l. c. p. 35.) *Homo moribus iniquis, ingenio turbidus, qui Atheorum omnium improbitatem æquavit & viciit.*

Joh. Barth. Niemeiero (l. c.) *Empedocla Atheus recentior.*

Nath. Falckio (l. c., *Disp. II.*, §. 32.) *Atheorum in Germania antesignanus.*

SCRIPTA EDITA.

Schediasma (quaternionis unici) de Lacrymis Christi Germanicum, a Joh. Musæo, in *Apologia contra eum* p. 22., memoratum, quod A. 1667., juxta Kraftium (l. c. p. 30.), vel potius A. 1668., Hafniz in 4. (teste *Catalogo Biblioth. Ott. Sperlingii Jun.*, p. 143.) prodit.

Epistola amici ad amicum Latina, Romæ (uti finxit) VI. Kal. Mart. scripta, in qua sacrum Codicem plurimarum contradictionum, æquivocationum, narrationumque falsarum, ineptiarum atque absurdarum, & styli præterea incomiti atque æmulo, corralis hinc inde exemplis, convincere allaboravit. Latine hæc A. 1675. prodit, sub initium secundæ Editionis Jenensis scripti (de quo supra dictum) Germanici, a D. Joh. Musæo ei oppositi, & A. 1702. in Joh. Gröningii *Tomo I. Relationum resp. Literariæ*, Hamburgi in 8. impresso, Sect. II., *Relat. III.*, p. 23-28., cit recusa. Latine pariter atque Gallice Dn. de la Croze eandem A. 1711., in *Dialogis suis Gallicis (les Entretiens sur divers sujets)*, paulo ante allegatis, *Dial. IV.*, exhibuit, uti Lipsiensis l. c. testantur.

Gespräch zwischen einem Lateinischen Gastgeber, und drey Gästen ungleicher Religion (P. Ursino, einem Bädler, Brummer, einem Lutherischen, und Bähr, einem Reformirten), zu Altona, nicht weit von Hamburg, gehalten.

Gespräch zwischen einem Feldprediger, D. Henrico Brummern, und einem Lateinischen Musterschreiber, A. 1573. gehalten. Duo hæc Colloquia, perquam impia, Joh. Musæus itidem A. 1675. scripto suo contra Empedoclam hunc, in editione altera, præfixit vernaculo. Quæ ad illorum, & Epistolæ Latinæ, spectant historiam, in vita Autoris jam sunt exposita.

DIETERICUS KOCHIIUS, Lubecensis, Scholæ templi Cathedralis Præceptor Lubecz initio primarius, & Pastor deinde, ab A. 1698., in agro vicino, Geninensis. V. *Nova Lit. Lubec.*, M. Off. A. 1698., p. 196., Jac. a Mullen *Lubecam anni 1699. literatam* p. 14., & Anonymi *Nachricht von Lübeck*, c. 36., p. 223.

Das von David abgestattete Dankopfer, bey dem Leid und Freudenwechsel seines verlohrenen und wieder erlangten Hauses, bey Christi Einweihung der, durch einen heftigen Sturmwind, A. 1703. fast ganz zernichteten, und nun wieder aufgerichtet, Geninischen Kirche, auß P. XXX. 12., erwogen. Lubecz 1707. in 4. V. *Nova Lit. Lubec.*, M. Febr. A. 1707., p. 64.

JOHANNES JOACHIMUS KOCHIIUS, Hamburgensis, Johannis, Senatoris, filius, J. U. Lic. Argentinz A. 1686., Doctor autem Kilonii A. 1688., creatus, patriz, ab A. 1708., Secretarius, & ab A. 1721., Protonotarius.

Disp. Jurid. de Venenis & veneficiis, Præfide Dan. Butnero, PP. Hamb. 1682. in 4.

Disp. de Observantia Imperiali, Præfide J. G. Kulpisto. Argentinz 1685. in 4.

(1.) in 4.

Molleri Cimb. Lit. Tom. I.

Hhhh

Disp.

Disp. Inaug. de Jure braxandi (vom Braurechte). Argent. 1686. in 4.

M. NICOLAUS KOCHIIUS, Dithmarsus, vici in patria Heidenfis, circa A. 1661., Ecclesiastes, & post re-motionem ab hoc officio, Parochiz in eadem alterius minister.

O Dithmarschen gedenke mein: das ist: Der Gerechten und Heiligen Leich- und Grabstein, oder Leichpredigt über Friedericum, Herzogen zu Holstein-Gottorf, d. 31. Jan. A. 1661., zu Heide, auß Es. LVII. 1. 2., gehalten. Hamburgi 1661. in 4.

AUGUSTINUS KOCKERTUS, Lubecensis, studii Juridici curriculo in Academiis Germanicis, Gallicis (& has inter, Bituricensi, in qua Jac. Cujacii fuit auditor) Italicisque, absoluto, Doctoris titulum Basileæ 9. Kal. Apr. A. 1590. reportavit (1.). In patriam redux; Praxi in illa, ac Holstia vicina, forensi præ aliis inclauit, liberos aliquos (& in his, Jacobum, Scholæ Lubecensis Subrectorem doctissimum, ac Elisabetham, D. Joh. Neucrantzio, Medico Lubecensi atque Stralsundensi, elocatam) ex Anna Petraza, conjugæ, Christiani, Senatoris patris, filia, A. 1591. ducta, sustulit, & A. tandem 1620., sexagenario major, imo fere septuagenarius, vivis excessit (2.).

Symboli loco Jctus hic, elegantiorum etiam literarum peritus, usurpavit, & Joach. Morfii albo inscripsit, hoc distichon:

*Summe Christus opes mihi, quom si mente serena
Inuenar, mundus cetera cuncta habeat.*

Georg. Remus, Reip. Norib. Consiliarius, in Epistola ad Joh. Kirchmannum A. 1605. scripta (in Append. Gudiana-rum, n. 128., p. 212.) Jctum eximium, & in alia, A. 1617. data (ibid. n. 132., p. 216.), Jctum insignem eum vocavit, in tertia autem, A. 1621. exarata, defunctum verbis celebravit sequentibus: *Dolorem ingentem in animo meo excitasti nuncio obitu V. Cl., D. Aug. Kockerti, Jcti summi, quem, ob doctrinæ præstantiam, morum candorem, & varias inge-nii dotes, mirum in modum adamaveram annos præterpropter duodequadragesima, cum in Galliis & Germania familia-rissime vixerimus; eique, in Italiam abeunti, συγγαμια scripseram. Vixit mihi carissimus, & quasi antesignanus in studio & studio juris nostri. - - Habuit amicos magnos in Galliis, Italia, Helvetia, Germania, Belgio, Danua, ac forte etiam in Suecia. Nemo non virtutem tanti viri, qui oderat caute & angue pejus ambitionem & superbia, admiratus fuit.*

Quinque illius Epistolæ de Jani Gulielmii, civis sui inelyti, Avarici Biturigum A. 1584., quo ipse in Galliis vivebat, extincti, Castigationibus Ciceronianis, aliisque scriptis posthumis, ad Suffridum Petri, Jct. & Canonicum Colonien-sem, A. 1585. 1586. & seqq. exaratz, inter *Epistolas clarorum Virorum*, a Simone Abbes Gabbemah, Frisio, patris Hi-storiographo, Harlingæ A. 1654., & denuo A. 1669., in 8. editas, *Centuria II.*, num. 83. 86. 88. 90. 96., p. 441-482., lucem una cum tribus Suffridi responsoriis (num. 84. 89. & 97. obviis), viderunt publicam.

JACOBUS KOCKERTUS, Lubecensis, Augustini, modo laudati, ex Anna Petraza filius, Philologus & Poe-ta præclarus, V. Non. Oct. A. 1596. lucem primam aspexit, literisque elegantioribus in schola, cui D. Otto Gvaltperius tunc præerat, patria, Theologiæ autem, studisque Academicis, Rostochii per triennium, & deinceps Witebergæ, Joh. Georg. Dorstheo, Jac. Wellero & Menone Hannckenio, Theologis postea celeberrimis, commilitonibus gavissus, o-peram impendit sedulam. Domum A. 1620., ob parentis, revocatus, obitum, decennio post, M. Junio A. 1630., in of-ficio Subrectoris scholæ patriæ M. Sebast. Meiero successit, duasque uxores, Saram scil. Engelbrechtiam A. 1631., & Catharinam, M. Joh. Reichii, Pastoris Ægidiani, filiam (quinque liberorum, & hos inter, Johannis, Med. D. & Practici Lubecensis, matrem), A. 1637., vitæ fortunarumque adiecit focias. Assiduus muneris scholastici fractus laboribus, d. 21. Febr. A. C. 1654., & æt. 58., cum, paucas ante horas, epuli, in æde Jacobæa, cum discipulis Parochiz istius adul-tioribus, more apud Lubecenses recepto, particeps factus esset Eucharistici, & Apoplexia mox vehementi oppressus, morte subita atque inopinata expiravit. V. M. Sebast. Meieri, Rect. Lubec., *Programma de vita ejus funebre*, Lubecæ A. 1654. in 4., cum Joh. Henr. Meibomii, Henr. Bangerti, & aliorum, Epicedius excusum Encomiasticis, & confer e-jusdem Bangerti *Catalogum Præceptorum scholæ Lubecensis*, *Orationi Recloratus auspicali* A. 1665. adjectum, Joh. Henr. a Seelen *Athenas Lubecenses*, P. I., p. 16. 17. 102. 103. 104., ac P. III. p. 356. 357. 358., G. M. Königii *Biblioth. Vet. & novam, lit. K.*, ac Henn. Wittenii *T. I. Diar. Biogr. Sec. XVII. ad A. 1654.*

Bangertus defunctum hoc celebravit Decasticho:

*Doctrina insignis, Romana doctior usus
Lingvæ, Cecropius ora referta favis,
Virtutis studium, eandor, qui fallere nescit,
Infantesque manus, mens inimica dolis,
Pubis cura gravis, quæ limina nostra frequensat*

Abr. Hinckelmanno (in *Progr. de vita Johannis, ejus filii*) Philologus audit & Poeta excellentissimus.

*Gymnasi, officii sedulus atque labor,
Demisere caput, quo tu, Kockerte, sepulchro;
Et tecum (o factum!) contumelata jacent.
Fallor! perpetuis etenim te laudibus ornant,
Atque in caelestes te retulere choros.*

SCRIPTA LATINA EDITA.

Scanderbegus decantatus, seu Carmen Encomiasticum de vita & morte Georg. Castrioti, Ducis Epirotarum. Lubecæ 1643. in 4. Aug. Buchneri in hunc Jambos (in quibus *Muse nostri politæ vocantur & perquam elegantes*), in *Poematis ejus*, p. 494. 495., invenies.

Poema Heroicum (prolixum atque elegans) in obitum Joh. Kirchmanni, scholæ Lubecensis Recloris, Jac. Stolterfohtii *Orationi de vita ejusdem parentali*, Lubecæ A. 1643. in 4. editæ, subiectum.

Poema de Pace publica Monasteriensis. Lubecæ 1653. in 4.

P. Terentii Comædiz VI., ex recensione Dan. Heinsii, ab eo, cum Indice suo Philologico & Collectaneis, editæ. Accedunt etiam Variz Lectiones M. Ant. Mureti & Gabr. Faerni. Lubecæ A. 1651. & 1667. (imo, juxta *Catal. Nundinalem*, 1663. quoque) in 8. Præfixa sunt huic ejus editioni Elogia Jac. Welleri, Joh. Henr. Meibomii, Jac. Stolterfohtii, Aug. Buchneri, Seb. Meieri & Henr. Bangerti, metrica. Indicem ejus Terentianum, Joh. Freinshemii & Joh. Henr. Bæcleri exemplo, Joh. Kirchmanni autem hortatu, concinnatum, commendarunt Joh. Andr. Bosius in *Diff. de prudencia & eloquentia civili* p. 74., G. M. Königius (Autorem illo optime de re literaria judicans esse meritum) l. c., J. G. Walchius in *Historia L. Lat. Critica*, c. 5., p. 257., & Casp. Sagittarius, in *Comm. de vita Terentii* p. 67., ita scribens: *Non spernenda est Jac. Kockerti opera, qui Indicem locupletissimum, & qui instar Commentarii esse possit, in Comicum nostrum scripsit, ac optime propterea de studiosa juventute meritis est. Ante hunc tamen Augustinum Champorellum Indicem in Terentium Bergoni edidisse accepimus.* D. G. Morhofius, *T. I. Polybist.*, Lib. IV., c. 11., p. 134., Indicem quidem J. H. Bæcleri Terentianum Kockertiano præfert, sed hunc tamen, itidem laudatum, *prime ætati utiliore esse* fatetur.

JOHAN-

(1.) V. Carmina gratulatoria Joh. Lehmanni, Georg. Remi, J. U. D., Jac. Arminii, Hollandi, & Val. Thilonis, Ligii, Basileæ A. 1590. in 4. excusa. - (2.) V. Georg. Remi *Epistolum* (e qua mox plura recitabimus) ad Joh. Kirchmannum A. 1621. scriptam, & Joach. Morfii *Album MS. f. 70r.*

JOHANNES KOCKERTUS, Lubecensis, Jacobi, modo celebrati, filius, d. 14. Mart. A. 1640. in lucem editus, & Medicæ artis, cui Witebergæ quinquennio vacaverat continuo, Doctor Basileæ A. 1665. creatus, Practicus ejusdem, post reditum ex itinere Italico ac Germanico, in patria, ab A. 1667., fuit haud inglorius, ac d. 3. Jan. A. C. 1677., & æt. 37., rebus humanis valedixit. V. Abr. Hinckelmanni (a quo multis ornatur laudibus) *Programma funebre*, vitzæ ejus fufius exponens hiftoriam, & J. H. a Seelen P. III. *Athen. Lubec. p. 252. 253. 254.*

Disp. de Morbo comitiali. Witebergæ 1664. in 4.

Disp. Inaug. de Renum & vesicæ calculo. Basileæ 1665. in 4.

FRIDERICUS KOESSEN, Kiloniensis, Mathematicus in Acad. patria, ab A. 1721., Professor, Ingeniosus Glückwünschungsrede, auf Carl Friderichs, Herzogen zu Holstein, Geburtstag, am 19. Apr., A. 1705., zu Kiel gehalten. Kilonii 1705. in fol. V. *Nova Lit. Lubec. M. Aug. A. 1705. p. 251.*

Tractatus de Analyfi Æquationum differentialium, vel expedienda in numeris universalibus; vel constructionibus Geometricis efficienda. Kilonii A. 1715. in 4.

ALBERTUS KOHLIUS, Hamburgensis, J. U. Lic. & in patriz Practicus, A. 1702. defunctus. V. P. A. Lehmanni *Hamburgum anni 1704. literatum p. 36.*

Disp. Jurid. Inaug. de Pauperie. Basileæ 1663. in 4.

JOHANNES PETRUS KOHLIUS, Kiloniensis, Prof. ab A. 1725. Petroburgensis in Russia.

Ecclesia Græca Lutheranizans, seu Exercitatio de Consensu & dissensu Ecclesiæ Orientalis Græcæ, speciatim Russicæ, & Occidentalis Lutheranz. Accedit Joh. Qvistorpi Diff. de Christianismo Græcorum hodiernorum, contra Leonem Allatum, Lubecæ 1723. in 8.

Theologiz Gentilis Cimbricæ purioris Specimen I., seu Dissertatio, qua testimoniis disertis, sepulchralibus ceremoniis, intrepido mortis contemptu, diligenti futuræ mortis recordatione, aliisque argumentis, probatur, Cimbris gentiles doctrinæ immortalitatis Animæ, & Resurrectionis corporum, non fuisse expertes, Kilonii 1723. in 4. Recensum ejus ac laudes V. in *Adis Erud. Lips. M. Febr. A. 1724. p. 91. 96.*

PAULUS RUDOLPHUS KOHLBLATT, Kiloniensis, Marci, Protonotarii Slesvigo-Holsatici provincialis, filius, J. U. Cand., in Gallis, anno circiter 1668., mortuus. V. D. G. Morhofii *Programma funebre, parenti ejus scriptum, in Orationum Appendice, num. 43. p. 682.*

Disp. de tacito pacto remissorio, ex redditione chirographi præsumpto, Præside D. Wolfg. Ad. Lauterbachio. Turingæ 1667. in 4. Recusa ibidem, *Volumine III. Disputationum, sub Lauterbachii propositarum præfatio.*

M. HUBERTUS KÖHNIUS, Senior, Lubecæ d. 26. Febr. A. 1607. natus, & mercaturæ initio, deinde vero studiis, destinatus, his, tum in schola patria, tum in Academiis, Rostochiensis scil. ab A. 1627., Witebergensi (Magistri Virgita titulum) ab A. 1630., & Lipsiensi, ab A. 1632., vacavit, Præsesque in ultima Disputationes aliquot habuit publicas. In patriam redux, ædis Marianæ Diaconatum d. 30. Jun. A. 1639., ac deinceps Archidiaconatum, obtinuit, & ex Elisabetha Grünewaldia conjuge, A. 1639. item ducta, quinque filios totidemque sustulit filias. Apoplexia d. 27. Febr. A. 1665. in sacro correptus ambone, hunc nunquam deinceps conscendit, sed, triennio post, d. 28. Aug. A. C. 1668., & æt. 61., iterato ejusdem insultui succubuit. V. Henr. Lubberti, generi ejus, Pastoris Böhlendorfiensis, Carmen de Vita ejus funebre Germanicum, & J. H. a Seelen P. I. *Athen. Lubec. p. 345. 346.*

Disputationes Lipsienses, paulo ante memoratz.

Corona fidelium gloriosa, der Getreuen Ehrenkrone, zum Gedächtnis Henr. Wolffi, Pastoris zu Odessee, aus Apoc. II. 5., schriftlich verfaßt. Lubecæ 1644. in 4.

Christi. Lehrpredigt von Gastereyen, aus Luc. VII. 36. Lubecæ 1645. in 4.

HUBERTUS KÖHNIUS, Junior, Senioris, modo laudati, filius, Lubecæ VI. id. Jul. A. 1643. natus, e schola patria, cum profectuum suorum in lingvis Græca & Latina insignium specimina dedisset, metrica pariter atque æmulo, typis exscripta, in Academiam A. 1659. abiit Lipsiensem, inque illa a Theologicis ad Medicorum castra est transgressus. Arti horum saluterer, ab anno deinde 1661., in Jenensi etiam (in qua *Poema de passione Christi, usque ejus salutaris, Græcum* publice ab eo est recitatum), ab A. 1664. in Lugduno-Batava, & titulo Doctoris in hac M. Junio A. 1665. reportato, in itinere per Galliam, Italiam & Germaniam, literario, incubuit. Praxin ejusdem in patria A. 1665. est auspiciatus, sed vix annuo continuavit spatio, febrique d. 8. Jan. A. C. 1668., & æt. 24., decessit. V. Joh. Luderii, Med. D., *Iusta honoraria, ei facta*, Lubecæque A. 1668. in 4. excusa, Frid. Rappolti Jambos ad eum Encomiasticos, in *Poematis p. 387. 388.* obvios, & J. H. a Seelen P. III. *Athen. Lubec. p. 254-257.*

Specimina, de quibus modo dictum est, scholastica.

Disputt. II. de principatu partium in corpore animalium, quarum prima sententiam Aristotelicam, altera sententias Aristotelicæ contrarias exhibet, Præside Casp. Posnero, Prot. Physico, propositæ. Jenæ 1662. & 1663. in 4.

Disp. de Podagra, Præside D. Ant. Günth. Hellenio, Archiatro Anhaltino. Jenæ 1663. in 4.

Disp. Med. Inaug. de Syncope. Lugd. Bat. 1665. in 4.

JOHANNES KÖHNIUS, Lubecensis, Huberti, Ecclesiæ templi Mariani, filius, d. 29. Mart. A. 1641. natus, studiorum gratia A. 1657. Lipsiam, 1659. Witebergam, & 1663. Jenam, profectus, Ecclesiæ ruralis in ditione Lubecensis Schlukupensis Pastor d. 22. Jan. A. 1673. electus, ac d. 29. Junii A. C. 1676., ætatisque 36., mortuus. V. *Epicedia.*

Carmen Epicum de Angelo Studioforum tutelari, in Acad. Lips. recitatum Lipsiæ 1658. in fol.

Disp. de Agno. Lipsiæ in 4. V. Jac. Henr. Pauli Epigramma in illam, in *Libello Epigrammatum promiscuorum p. 21.*

Exegesis loci Joh. VIII. 56., Præside D. Seb. Niemann proposita, Jenæ 1663. in 4.

JOHANNES KÖHNIUS, Lubecensis, J. U. Doctor.

Discursus Inaug. Theoretico-Præcticus ad Juris Lubecensis Lib. II. Tit. 2. de Successione ab intestato, & divisione hæreditaria, Præside D. Henr. Coccejo. Heidelbergæ 1684. & 1706. in 4.

JOACHIMUS KOLLIUS, Holsatus, J. U. D. (Basileæ A. 1585. creatus), Urbis Crempensis, ab A. 1586., Advocatus, & deinde Consul, A. 1606. (quo Gvillh. Alardus *Decadem* ei octavam *prime Excubiarum sacrarum* inscripsit *Centurie*) superstes.

Conclusiones Inaugurales de Successione feudi. Basileæ 1585. in 4.

Rechtbuch, darinnen die Artickel, so man Lübisck Recht nennet, und in den Manuskriptis gefunden werden, nicht allein in
H h h h 2 eine

eine bequeme richtige Ordnung gebracht, sondern auch das Keresche, Sächsische und Götische Recht zugleich mit angezogen werden. Hamburgi 1586. in 4. Scriptum hoc omnium in Jus Lubecense Exegeticum est antiquissimum, & eodem A. 1586., quo prima istius editio, publicatum. Nec desunt, qui illud ipsam ejus editionem promovisse existimant, uti Er. Mauritius Juh. (suum suspendens judicium), in *Introduç. ad Praxin. Specimini Consiliorum Kiloniensium præfixa*, testatur. Cujus verba perperam intellexit Joh. Georg. Kulpisius, horum fide, *Parte II. Commentatt. Acad. ad Sever. de Montebano p. 102.*, Kollio Juris Lubecensis editionem, inter ceteras præcellentem, falso tribuens. Conf. de scripto hoc *P. IV. Ifagoges meæ ad Hist. Cimbr., c. 6., §. 1., p. 500.*

M. ANDREAS LUDOVICUS KONIGSMANN, Slesvicensis, laurea Francofurti ad Viadrum Philosophica, d. 27. Apr. A. 1706., in solennitate Academix ornatus seculari, & Professor Philosophix, in Athenæo Kiloniensi, A. 1709. constitutus extraordinarius, Gymnasii deinde Osnabrugensis, ab A. 1713., Doctor publicus, Parochia ruralis Danico-Hagensis, Kilonio vicinæ, ab A. 1716., Pastor, & ab A. 1725. Templi Prædicatorum Hafniensis Germanicus.

SCRIPTA EDITA.

I. LATINA.

Disp. de Friderico Enobarbo, Imperatore, ab Alexandro III., Pontifice, pedibus non conculcato, Præfide Joh. Burch. Majo, PP., defensa. Kilonii 1701. in 4.

Disp. de scopo & sensu Parabolæ de malis Pastoribus Joh. X., Præfide D. Henr. Muhllo, Kilonii 1703. in 4.

Mæcenatum Slesvici & Holsatiz monumentum pietatis, quo, cum aliis, Eilhardus Schachtius, Secretarius Ducalis Holsato-Gottörpiensis, instituta cum Mæcenate Romano comparatione, solenni in Panegyri est laudatus, & simul prædicata Sam. Schaslii munificentia. Kil. 1706. in 4. Recensum ejus V. in *Novis Lit. Lubec., M. Oct. A. 1707., p. 307. 308.*

Disp. an Aristoteles doctrinæ moralis demonstrationem in incerto statuerit, ad gradum Magisterii obtinendum, Præfide Joh. Burch. Majo, proposita. Kil. 1706. in 4. V. *Nova Lit. Lubec., M. Sept. A. 1706., p. 271.*

Disp. de Rerum moralium demonstrationibus, locum Aristotelis diu vexatum *Nicom. I. 3.* adversus *ψευδεμνείαν* Halensiem (*Observ. vernac. P. II., Obs. II.*) vindicans. Kil. 1707. in 4. Recensum V. in *N. L. Lub., M. Jul. A. 1707., p. 216 - 219.*

Paradoxon Philosophicum, quod omnium horribilium horribilissimum Mors natura non sit, sapienti inprimis, Joh. Ad. Axenio, causarum patrono Slesvicensi, cum parenti suo, Petro, Jcto & Polyhistori, iusta taceret, oblatum. Kil. 1707. in fol. V. *N. L. Lub., M. Oct. A. 1707., p. 308.*

Diff. Historica de origine Literarum apud Germanos, ad celebrem locum Taciti Germ. XIX. 1. Kil. 1707. in 4. Recensum V. in *N. L. Lub., M. Mart. A. 1708., p. 59. 60.*

Disp. de antiquitate & usu Betulæ Pentecostalis, frondiumque sacrarum universe, Kil. 1707. in 4. Recensum V. in *N. L. Lub., M. Oct. A. 1707., p. 310. 311. 312.*

Diff. Rhetorica de Parabolis Christi Prophetis. Kil. 1708. in 4. V. *N. L. Lub., M. Apr. A. 1708., p. 83. 84.*

Paradoxon de divite Epulone a Christo immisericordiæ non accusato, & de ejus orationis vero scopo ac argumento, ad Luc. XVI. 19. & seqq. Kil. 1708. in 4.

Disquisitionis de optima philosophandi ratione, juventuti Academicæ accommodata. Kil. 1708. in 4. V. de illa *N. L. Lubec., M. Majo A. 1708., p. 123. 124.*

Diff. Historico-Moralis ad Taciti Germ. XIX. 1., de Literarum amatoriarum apud veteres Germanos ignorance. Kil. 1709. in 4.

Disp. de Regno Dei morali in homines, ad recte jacienda Philosophiæ moralis fundamenta. Kil. 1710. in 4.

Disp. Eclectica de eo, quod justum est in Regno Dei morali. Kil. 1710. in 4.

Disp. ad Matth. XXII. 11. & seqq., de Homine nuptiali veste non induto, tanquam imagine Antichristi. Kil. 1711. in 4.

Anumadversiones Homileticæ, in Acad. Kilon. publice primum propositæ, ac deinde privatis Disputationibus ex-
cussæ. Kil. 1711. in 4.

Prodromus Clavis Prophetiæ, Triade Dissertationum de Emblematis Prophetis aditum ad interiorem S. Scripturae intellectum patefaciens. Kilonii 1712. in 4.

Diff. de rationali Metaphysices, tanquam universalis Scientiæ, cultu. Kil. 1712. in 4. V. de illa *Partem XX. der gelehrten Fame p. 618. 619.*

Disp. de judicio Regis Christi adversus rebellem Ecclesiam Judæorum, ut typo Judicii in Ecclesiam Antichristianam, & universam terram, ex Matth. XXIV. 29. & seqq., Marci XIII. 24. & seqq. ac Lucæ XXI. 25. & seqq. Kilonii 1712. in 4. V. *Partem XIX. der gelehrten Fame p. 484. 485.* Recusa est Osnabrugæ A. 1716. in 4., cum novis accessionibus

& modestis Vindictis contra D. Gottliebii Wernstorffii, Theologi Witebergensis *Diff. in Textum Evangelicum Domini II. Advent. de adventu Christi ultimo accipiendum*, Witebergæ A. 1714. ei oppositam. V. *Partem XLVI. der gelehrten Fame p. 732., & Catal. nundin. Lips. A. 1715. vern. p. 73.*

Controversia de Amore Dei puro & mercenario. Kil. 1713. in 4.

Diff. de Meritis nostratum in studium Mythicum, Osnabrugæ A. 1714. edita, & a Zach. Götzio in *Dissert. de Nummis p. 403. allegata.*

Specimen Recreationum Osnabrugensium de consensu Parabolarum Virgilianarum cum Symbolis Hebræorum & Egyptiorum, una cum Indice Scriptorum Autoris editorum & edendorum, quod Osnabrugæ A. 1716. in 4. imprimabatur. V. *Partem XLVI. der gelehrten Fame p. 793., & Catal. nundin. Lips. A. 1715. vern. p. 73.*

II. GERMANICA.

Die mitten in der Verwelkung grüne Maie, oder Traur-Rede über den Todt Annæ Lucie Maie, Joh. Burch. Maji, Kiellischen Professoris, Ehelebsten. Kilonii 1703. in fol.

Teutsches Programm zu den Lectionen von der Wahrheit der Göttlichen Philosophie, gegen die Falschheit der Lehre Bened. Spinozæ und Christoph. Wittichii. Kil. 1710. in 4.

Bernünftige Untersuchung, ob zu rathen sey, daß die Studierende, insonderheit künftige Theologi, die so genannte Metaphysick, und Kunststücker der Schul-Lehrer, nothwendig alle, und gleich anfangs, auf Academien erlernen? welche Frage mit nein wird beantwortet. Kil. 1712. in 4. V. *Partem XX. der Gelehrten Fame p. 619.*

Philosophische Verwunderung einer unvergleichlichen Seele, in einer Standrede, beim Leichenbegängniß Joh. Werneri Führsen von Hamburg, LL. Stud., vorgestellt. Kil. 1712. V. Joh. Klefeker *Bibliothecam eruditorum præcocium p. 100.*

INEDITA

Diff. de bonis operibus Latronis in cruce. V. Or. Parent. *Annae Luciae Majae habitam* p. 17.

Diff. de D. Pauli matrimonio. V. N. L. *Lubec.*, M. Dec. A. 1703., p. 283.

Or. de Paradoxo, Panem magnum mortuum non Christum fuisse, sed Dæmonem, Kilonii A. 1703. recitata, quam, Commentationibus quibusdam de Oraculorum origine & duratione, Antonio a Dale oppositis, auctam, sub titulo *Dissertationum Paradoxarum* edere voluit. V. N. L. *Lub.*, M. Majo A. 1703., p. 118., & M. Dec., p. 283.

Introductio ad scientias Philosophicas. V. Progr. Germ. contra Ben. Spinosam, A. 1710. editum.

Diff. de duplici lingvæ & morum Barbarie, in *Programmate* eodem promissa.

Or. Auspicalis de Philosophiæ sacræ excellentia, contra Bened. Spinosam, & ejus sectatores. V. *Diff. de regno Dei morali in homines* p. 22.

Oratio, qua Pet. Musæum, Christ. Kortholtum, Paulum Sperlingium, Matth. Wasmuhtium & Christoph. Franckium, Acad. Kilon. Theologos, d. 18. Jul. A. 1707. laudavit, & cum Basilio, Gregorio, Athanasio, Hieronymo & Augustino, comparavit, Vitzque D. Christoph. Franckii historia. V. N. L. *Lub.*, M. Oct. A. 1707., p. 312.

MATTHIAS KONOU, Hamburgensis, J. U. Lic., in patria A. 1680. defunctus, ob Matheseos, Mechanices curiosæ, artiumque tornatoriarum & vitriarum, peritiam singularem, a D. Alb. Meyero, Gymnasii Bremensis Mathematico (fragmentum Epistolæ ejus de thermoscopia a se invento, ad D. Sam. Reyherum, Prof. Kiloniensem, M. Jan. A. 1677. scriptæ, simul exhibente), in *Diff. de observationibus Aerometricis*, Kilonii A. 1681. edita (1.), celebratur. Joh. Dan. Majori (2.) *Vir* itidem audit integerrimus, inque arte vitriaria parva vel compendiaria, quæ ad lucernæ flammam peragitur, versatissimus.

Disp. Jurid. Inaug. de Incendio. Argentinz 1659. in 4.

ZIMBERTUS KONOU, Hamburgensis, J. U. D. & Advocatorum patriæ, cum viveret, facile princeps, d. 19. Jun. A. C. 1690., & æt. 54., celebs extinctus.

Disp. Inaug. de Electione. Argentinz in 4. (*Catall.*)

DAVID KÖPKE, Urbis in Wagria Oldesloensis Pastor.

Homo discere mori; Gütliche Sterbekunst, oder Leichpredigt über Claus Boutwerths, Rathsberren zu Oldesloe, auf Luc. II, 29 - 32. Lubeca 1655. in 4.

GERHARDUS KORMACHER, Nauta e tribu Bergensium Lubecensis, A. 1535. infelici interfuit expeditioni Lubecensium navali, ad suppetias Hafniæ rebellis, a Christiano III., Rege Danico, obsesse, ferendas institutæ, & Historiam illius, d. 20. Nov. ejusdem anni, scripto exposuit Germanico, quod a Joh. Regkmanno *Chronici sui Lubecensis vernaculi*, Spitz A. 1619. in fol. editi, *Libro IV.*, p. 191 - 204., est insertum.

CHRISTIANUS KORTHOLTUS, Burgæ, insulæ Femariensis oppido, d. 15. Jan. A. 1633., patre mercatore cognomine, matre autem Dorothea, Petri Pechlini, Senatoris, filia, natus, e scholis patria ac Slesvicensi, Gymnasioque Stettinensi, sacris vacaturus studiis, A. 1652. in Academiam (in qua Magistri titulum, quadriennio post, est consecutus) Rostochiensis, & A. 1656., stipendio Schabbeliano impetrato, in Jenensem ac Joh. Musæi, Ordinis Theologici Senioris, convictum, transit. Jena, cum Ordinis illic Philosophici, ab A. 1657., fuisset Assessor, scriptisque jam inclamasset variis, Rostochium A. 1660. reversus, post Colloquia tria cum Pontificiis solennia, Christiani Ludovici, Ducis Megapolitani, habita auspiciis, A. 1663., & Doctoris Theologi titulum, & lingvæ Græcæ professionem, A. 1664. autem locum in Theologorum collegio, obtinuit. Sequenti 1665. in Academiam Chersonesi patriæ novellam Kiloniensem evocatus, sacrarum illic literarum itidem, per sex ferme lustra, egit Interpretem, & ab A. quidem 1675. primum, simulque, ab A. 1680., Antiquitatum (quarum peritia vix ulli Theologorum ævi sui Lutheranorum erat secundus) Ecclesiasticarum Professore, & ab A. 1689., Academiæ Procancellarium. Kilonii, licet undecies aliorum, ab A. 1680., vel splendidiore, vel Kiloniensi haud inferiora, invitaretur, ad obitum usque, substitit, & ingentem in Ecclesia Lutherana, doctrina insigni, scriptorum multitudine, serioque & perpetuo Praxeos Christianismi genuinæ inculcandæ, & pacis Ecclesiasticæ, inter tot certamina aliorum domestica, conservandæ, studio, consecutus auctoritatem, febri continua, in quinto Academiæ Reſtoratu, Kal. Apr. A. C. 1694., & æt. 62., expiravit. Uxorem Rostochii A. 1664. duxit Annam, Henrici Kirchovi, mercatoris, filiam, & quinque ex hac filias, totidemque sustulit filios, quorum triginta paulo post laudabimus. Copiosior vitz ejus, scriptorum & meritorum in Ecclesiam atque literas, quæ multi publice etiam celebrarunt, insignium, historia Tomo a nobis reservatur ultimo. Consuli interim poterunt *Programma* Rostochiensis, *Disputationi* ejus de *Nestorianismo inaugurali* A. 1662. præmissum, & Kiloniense, in exequiis defuncti A. 1694. propositum, D. Joach. Lindemanni, Professoris & Ecclesiasticæ Rostochiensis, generique ipsius, *Memoria Theologi vere Christiani, sive Oratio parentalis*, Rostochii A. 1694. in 4. edita, & A. 1705. Lipsiæ, in Henr. Pippingii *Sacro Decadam memorie Theologorum renovate Septenario*, Dec. V., n. 2., p. 571 - 597., recusa, M. Gabr. Wedderkopffii, Past. Kilon., *Sermo in locum Matth. XXV. 21. 23. funebri vernaculus*, Kilonii A. 1694. in 4. impressus, Pet. Bælii *Dictionary Historico-Critici Tomus II.*, p. 1749. 1750. Edit. secunde, Joh. Franc. Buddzi *Tomus III. Lexici Historici* p. 264., & ipsius *Catalogus scriptorum propriorum*, septies publicatus.

HENRICUS CHRISTIANUS KORTHOLTUS, Kiloniensis, Christiani, modo celebrati, filius, Medicus Hamburgensis, & postea Batavicus A. 1694. superstes.

Exegema quoddam in Caput XX. Apocalypſeos Germanicum edidisse perhibetur.

MATTHIAS NICOLAUS KORTHOLTUS, Kiloniensis, alter Christiani filius, Philoſ. Magister, d. 6. Maji A. 1698., in Academia Halensi, ab Aug. Herm. Franckio, LL. Or. tunc Doctore, creatus, Eloquentiæ autem & Poeseos professionem in Giesſena publicam A. 1700. adeptus, & hanc Oratione pro Eloquentia veterum, adversus Car. Perraltum, Apologetica d. 22. Jun. auspiciis. Obiit Giesſæ A. 1725.

V. *Nova Literaria Lubecensis*, M. Jul. A. 1700., p. 184., & quæ istic allegatur, Joh. Burch. Maji, Prof. Kiloniensis, *Epistolam de vitæ & studiorum ejus ratione gratulatoriam*, Kilonii A. 1700. in 4. editam.

Disp. de primo Principe Christiano, Przſide Christoph. Cellario, Halz 1698. in 4.

Disp. de Vitioſo amore sui, seu Philavtia. Kilonii 1698. in 4.

Oratio de antiqva Eloquentia recentiori a Car. Perralto (in *Libro Parallele des anciens & des modernes*) perperam postposita. Giesſæ 1700. in 4. De illa ita Pet. Bælius, in *Addendis Tomi II. Dictionary Historico-Critici* p. 8. Ed. sec.: *Cette harangue m'a paru tres bonne*. Sebastiano fratri perperam tribuitur a Joh. Fabricio P. IV. *Hiſt. Bibl. Fabric.* p. 438.

(1.) 6. 4., p. 16. 17. (2.) in *Consideratione ferri radiantis*, 6. 1., 5. 24.

Molleri Cimb. Lit. Tom. I.

liii

Orati

Oratio Leopoldi Magni, Imperatoris Romani, æternæ memoriæ, & successoris, Josephi I., initiis Cæsarei regiminis auspiciatissimis, consecrata ab Academia Hassio-Giessens. Giessz 1705. in fol. V, de illa *Nova Literaria Germanica*, M. Dec. A. 1705., p. 465. 466.

Oratio solennis, in festo seculari Academiz Giessensz, d. 18. Oct. A. 1707., habita. V. N. L. Germ., M. Febr. A. 1708., p. 67.

Laudatio funebris Elisabethæ Dorothææ, Landgraviz Hassiacæ, Giessz 1711. in fol. (*Catal. Nund.*)

Programmata varia, annis diversis, præsertim vero seculari Academiz Giessensz 1707., publicata; e quibus funebre, D. Joh. Ern. Gerhards Jun., Prof. Theologi Giessensis, A. 1707. dicatum exequius, in *Novis Literariis Germanicis* A. 1707., M. Apr., p. 119. 120. 121., est recusum.

D. Christ. Kortholti, parentis, Opusculum de Pastore fidei, seu officio Ministrorum Ecclesiæ, posthumum, cum Epistola sua dedicatoria editum. Kilonii 1696. in 12.

Ejusdem Historia Ecclesiastica N. T., a C. N. ad Seculum XVII. perducta, cum Epistola sua dedicatoria, & præfatione, ab eo publicata, Lipsiz 1697. in 4.

Disp. de Cicerone Christiano, seu Eloquentia Lactantii, Giessz 1711. in 4. Commendatur a Joh. Georg. Walchio in *Historia Lingvæ Latinæ critica*, c. 10., p. 427.

Epigrammatum & Inscriptionum Liber primus, Giessz 1712. in 8. Plures in præfatione promittuntur.

Theses miscellanæ, illo Præside, a VII. Ministerii Candidatis defensæ, Giessz 1717. 4. V. *Partem LXV. der gelehrten Fame* p. 194.

Oratio Secularis de Luthero, Ecclesiæ Angelo, æternum Domini verbum annunciante, atque sic divina Poenitentia & svasissima Evangelii voce orbem christianum ad Christum feliciter vocante; Giessz A. 1717. festo Lutherianorum Jubilæo habita, & in Ern. Sam. Cypriani *Hilar. Evangelicis*, Gothæ A. 1719. in fol. excusis, *Parte II.* juris facta publici. V. Val. Ern. Löscheri *Unschuldige Theol. Nachrichten*, Sect. I. A. 1719., p. 38.

D. Christ. Kortholti, Parentis, Disputationes Theologicas, Philosophicas & Historicæ, Autoris manu emendatas & auctas, se junctim editurum esse, in *Catal. Nund. Lips.* A. 1712. vern. p. 59. est pollicitus.

SEBASTIANUS KORTHOLTUS (quem *Christianum Kortholtum juniorem* Corn. a Besighem (1.) perperam appellat), Kiloniensis, filius Christiani, Theologi celeberrimi, tertius, A. 1675. natus, non vena solum Poetica, eaque eximia, sed & peritia literaturæ elegantioris reliquæ, ac historiz imprimis literariæ, minime vulgari, in patria præsertim atque regionibus exteris, jam pridem inclaruit. Post reditum ex itinere Batavico & Anglico, in quo Viris doctissimis familiariter innotuit, quodque ipsemet *avendo* descripsit Poemate, literario, A. 1696. suscepto, in Academia urbis patriæ A. 1699. Magistri titulum, A. 1701. Professionem, quam d. 24. Febr. auspiciatus est, Poeticam (2.), simulque A. 1704. Bibliothecæ Academicæ præfecturam, & A. 1706. professionem Ethicam obtinuit, in illa Henr. Muhlio, in illa Christoph. Franckio, & in hac Georg. Paschio, affini, datus successor.

Nuptiis ejus cum Anna Lobetantzia, Matthis, Præfecturæ Flensburgensis Administratoris regii, filia, A. 1704., præter alios, ex amicis Batavis, applauserunt Pet. Francius & Janus Broukhufius. Epithalamion illius in *Operibus posthumis*, Lib. V. Eleg. 22., hujus vero *Libro IV. Poem. Eleg. 16.*, est recusum. Conjugi huic, post liberos quatuor in lucem editos, Kilonii, d. 3. Mart. A. 1711., in puerperio extunxerit ultimo, ipsemet Poematio parentavit Latino Elegiaco, Odaque Germanica proluxa, Kilonii A. 1711. in fol., & seorsim, & cum Bernh. Burchardi *Sermone exequiali* in 1. *Thess. IV. 14.* vernaculo, *Programmate funebri*, & *Epicediis* aliorum impressis, Francii, Broukhufii aliorumque Epithalamia & Chr. Woltereckii Carmina, tam nuptiale, quam funebre, conjugii ejus scripta V. in den *Spolsteinschen Musen* p. 13-19. 37-40.

Confer de illo *Diarium Eruditorum Lipsienfe Germanicum*, sub titulo des ausführlichen Berichts von neuen Büchern publicatum, Sect. V., p. 508-512., Matth. Nic. Kortholti fratris Lib. I. *Epigramm.* p. 23. 24. 25. & *Partem IV. Historiæ Biblioth. Fabricianæ* p. 437. 438. Ubi & ipse Kortholtus, ejusque scripta, celebrat, & consuli de iisdem jubet Jani Broukhufii *Poemata* p. 31. 108., Pet. Francii *Posthuma* p. 257. 312., Joach. Justi Breithauptii *Miscellanea* p. 54. 64., Pet. Bzlii *Dictionarii Historico-Critici editionem tertiam* T. I., p. 640. 784. 786., & T. II. p. 616. 624., Pet. Burmanni *Dialogum contra Joh. Clericum* p. 23., Much. de la Roche *Memoirs of Literature*, M. Oct. A. 1711., p. 332., & Gundlingiana, T. III. p. 142.

ELOGIA.

Lipsiensibus (in *Actis Erud.*, M. Sept. A. 1698., p. 420.) *Juvenis audit clarissimus, filius parentis baud degener.*

Pet. Francius, in Elegia de Poetica professione gratulatoria, A. 1701. ita eum compellavit:

Emule Pierio patri, fratri emule frater,

Aonio magnum nomen adepte jugo,

Pet. Bzlius, T. II. *Dictionarii Historico-Critici* p. 1750., Ed. sec., multam ei lectionem tribuit, & in *Addendis Tomi II. p. 8.*, denuo honorificam ejus iniecit mentionem.

Jano Broukhufio, in Elegia de Professione Kiloniensi gratulatoria, A. 1702. edita, *clara audit patris clari soholes.*

Georg. Henr. Götzio (in *Diff. de odio Pontificiorum in Hymnos Lutheranos*, S. 1., p. 5.) *Vir clarissimus, & paternarum virtutum emulus felicissimus, in Academia Hassavorum magna cum laude docens.*

Novorum Germaniz Literariorum Collectoris (M. Jul. A. 1703., p. 245.) *Vir elegantissime doctus.*

Joh. Christoph. Wolfio (in *Or. de precocibus eruditus* p. 3.) *Vir egregius in rem literariam meritis pridem inclutus,* & (in *Diff. de Carcere eruditorum museo* p. 5.) *Academice Kiloniensis decus.*

SCRIPTA EDITA.

1. PROPRIA.

a. LATINA.

Diff. de Enthusiasmo Poetico, Præside D. Henr. Muhlio proposita. Kilonii 1696. in 4.

Diff. de CLV. Poetis Episcopis, ad gradum Magisterii obtinendum, Præside eodem H. Muhlio, exhibita. Kil. 1699. in 4. Recensum ejus V. in *Novis Lit. Lubec.*, M. Mayo A. 1699., p. 157. 158. A Pet. Bzlio, l. c., T. II., p. 1750. Ed. sec., vocatur *une piece tres curieuse, & qui fait voir la grande lecture de l'Auteur*; Diff. elegans autem a Joh. Andr. Schmiddio in *Diff. de modo religionem propagandi per Carmina*, S. 19., p. 30.

Disp. de XII. Poetis puellis, ab Adr. Baileto, Galliz Polyhistor, in *Libro des Enfans devenus célèbres par leurs euides, ou par leurs écrits*, omiffis. Kil. 1700. in 8. Recensum V. in *Nov. Lit. Lubec.*, M. Febr. A. 1700., p. 53. 54. Auctorem

(1.) *Conspect. V. Apparatus ad Hist. Lit. noviss.* p. 79. Jacri, & aliorum, Kilonii A. 1701. & 1702. excusa.

(2.) V. *Carmina gratulatoria* Pet. Francii, Jani Broukhufii, Günth. Chr. Schellhau-

remillam, sub titulo *Opusculi de Puellis tenerrima aetate literatis*, Ἀνδρόπαιδι suo, teste ejus titulo, A. 1703. excuso, est adjecturus.

ΟΨΙΜΑΘΗΣ, five Disput. de studio senili, Kil. 1701. in 4. Appendicem illa *des Esprits tardives*, quam Adr. Bailletus libro suo *des Enfans celebres* adjecerat, XXIV. novis exemplis, ab eo omissis, auget, & passim praterea emendat. Auctor itidem, sub titulo Ὀψιμάδης, i. e. *Discipuli senis, five Dissertationis de Viris illustribus, qui ad studia se tarde conulerunt*, Ἀνδρόπαιδι, five *Puero docto*, uni ex istius patet titulo, subjungetur. Recensum ejus V. in *N. L. Lubec.*, M. Jan. A. 1702., p. 21. 22. Commendatur a B. G. Struvio in *Introd. ad notit. rei literariae*, c. 2., §. 6., p. 45., & Joh. Christ. Wolfio in *Historia Lexicorum Hebraeorum* p. 213. Jesuitz Trevoltiani, in *Memoriis suis Gallicis*, M. Febr. A. 1703., p. 146., Autoris studium Baileto, in illa, scriptisque aliis, contradicendi perpetuum hūc verbis notarunt: *Il se plaît à critiquer Mr. Baillet en toutes rencontres.*

Epicedium Heroicum, manibus Friderici IV., Ducis Holsat. Gortorpiensis, in pugna prope Cracoviam d. 19. Jul. A. 1702. occumbentis, dicatum consecratumque ab Academia Kiloniensi. Accedit Epistola ad D. Henr. Muhlum, de ejusdem obitu, Elegiaca, Kil. A. 1702. & (præfixo Kortholti Autoris nomine) 1705. in fol.

Programma de Poet. Itinera sua carmine complexis, recitationi Itineris sui Belgici & Anglici, versibus descripti, M. Apr. A. 1702. præmissum. Kil. 1702. in 4. V. de illo *N. L. Lubec.*, M. Mayo A. 1702., p. 149. 150.

Disquisitione, utrum Petrus Lotichius Secundus obsidionem urbis Magdeburgensis prædixerit. Kil. 1703. in 4. Affirmativam in hac, cum D. G. Morhofio, contra Pet. Bazium, in secunda *Dictionarii Historico-Critici* editione (in *Artic. de Lotichio*), prædictionem istam in dubium vocantem, tuetur. Recensum ejus Lubecenses, l. c., M. Mart. A. 1703., p. 63-66., & Chr. Franc. Paulinus, in *den Philosophischen Luststunden*, n. 18., p. 140-147., exhibuerunt. Conf. Joh. Hübneri *Cent. I. Biblioth. Hist.*, Art. 30., p. 102. 103. 104.

Poetica vetus, Romana æque ac Græca, a contemptu scriptoris Parrhasianorum (Joh. Clerici) vindicata, cujus Disput. I. tantum prodit Kilonii A. 1703. in 4. Recensum V. in *Novis Lit. Lubec.*, M. Nov. A. 1703., p. 258-262.

Ἀνδρόπαις, i. e. *Puer doctus, five de præcocius eruditis*, ab Adr. Baileto in scripto ejusdem argumenti omissis, Liber. Accedit altera editio *Opusculi de puellis tenerrima ætate literatis*, itemque Ὀψιμάδης, i. e. *Discipulus senex, five Diss. de Viris illustribus, qui ad studia se tarde conulerunt*. Hujus tantum titulus & præatio, varios Baileti errores, in libro *des Enfans devenus celebres* obvios, detegens (de qua Lubecenses l. c., M. Mayo A. 1704., p. 153. 154., & Car. Ancillonius, Baileto contra eam patrocinatus, in *les Memoires des Vies & ouvrages des modernes*, p. 279. 280. 281., consulendi), Kilonii A. 1703. in 8. prodierunt. Liber ipse (in quo puerorum eraditorum, in Baileti libro præteritorum, aliquot Centuriz, teste *Diatriba de studio senili* p. 1., exhibebuntur, & 420. hujusmodi docti præcoces, uti in *Diss. de doctrine morum Scriptoribus* p. 18. 19. traditur, jam sunt collecti) etiamnum latet ἀνδροπαις, & a B. G. Struvio in *Supplem. Introd. in notit. rei lit.* p. 39. 40., J. Chr. Wolfio in *Historia Lex. Hebr.* p. 135., & Or. de præcocius eruditis p. 3., Collectoribus *Novor. Lit. Germ.*, M. Jun. A. 1703., p. 241., aliisque viris doctis, cupide jam pridem est desideratus.

Epithalamium Heroicum, nuptiis Christiani Augusti, Ducis Holsatiz, & Albertinz Fridericz, Marchionis Badensis filiz, nomine Academiz Kiloniensis consecratum. Kil. 1704. in fol.

Epicedium Heroicum, memoriz Augusti Friderici, Episcopi Lubecensis & Ducis Holsatiz, nomine Acad. Kilon. dicatum, Kil. 1705. in fol.

Diss. de Bibliotheca Academiz Kiloniensis, viros literatos, inprimis cives Academicos, in eandem invitans. Kil. 1705. in 4. Recensum ejus V. in *Nov. Lit. Lub.*, M. Jul. A. 1705., p. 222. 223. 224. Addendum illi Programma ejusdem argumenti, Kilonii A. 1709. in 4. publicatum.

Poema Elegiacum, tertio Academiz Viadrinz natali, cum is d. 26. Apr. A. 1706. magnificentissime concelebraretur, dicatum. Kil. 1706. in fol. Recusum est in *Sacrorum Academia Viadrine secularium*, Francofurti ad Viadrum A. 1707. in fol. editorum, Parte IV., p. 139-142.

Diss. de Scriptoribus, quorum virtus singularibus in morum doctrinam meritis illustratur, Prælectionibus Ethicis præmissa, Kil. 1706. in 4. Recensum V. in *N. L. Lubec. A. 1707.*, p. 19. 160.

Diss. de insufficientia Ethices Aristotelis, specimen primum de summo bono exhibens, Resp. Matthia Bützero, Magisterii Candidato. Kil. 1706. in 4. V. de illa *N. L. Lub.*, M. Apr. A. 1707., p. 122. 123. 124.

Disput. utrum de Poetica recte judicare possit, qui non est Poeta? quæstionem hanc negans. Kil. 1708. in 4. Recensum ejus V. in *Novis Literariis Germanicis*, M. Mart. A. 1709., p. 108. 109.

Programmata varia Kiloniensia, annis publicata diversis, e quibus A. 1702. & 1703. edita in *Novis Liter. Lubec. A. 1702.*, p. 149-151. 202. 203. 373. 374. 375., & in *Novis A. 1705.*, p. 137., recensentur.

Præatio de lingvæ Italicæ laudibus, Joh. Baptistæ de Vergeris *Bilanci Politice*, Italico-Germanice Kilonii A. 1703. in 8. editæ, præfixa.

Carmina variorum generum plurima, singulatim diversis excusa temporibus.

β. GERMANICA.

Tragödie über den Todt Fridericz Amalix, Herzoginn zu Holstein-Gottorf, im Rahmen der Kietischen Universität geschrieben. Kilonii 1704. in fol.

Carmina alia Germanica, seorsim sæpius publicata.

II. ALIENA, cum suis ab eo edita præfationibus.

D. Christ. Kortholti, parentis, Paganus obrectator, seu de calumniis Gentilium in veteres Christianos Libri III. posthumi. Kil. 1698. in 4.

Ejusd. Liber de tribus Impostoribus magnis (Edv. Herberto, Thoma Hobbesio & Bened. Spinoza). Hamburgi 1700. in 4. Præfationis, quam noscer præfixit, partim pro libro hoc, contra Adr. Bailetum, Apologeticæ, partim de triumviris istis historicis, recensum & excerpta Lipsienses, in *Actis Erud.*, M. Mart. A. 1701., p. 104. 105. 106., Lubecenses, in *Novis Lit. Septentr. A. 1701.*, p. 89. 90., & J. G. Eccardus, in *Monatlichen Auszuge aus allerhand Büchern*, M. Mayo A. 1701., p. 64-67., exhibuerunt.

Ejusd. Historiz Ecclesiasticæ N. T. editio altera. Hamb. 1708. in 4.

Ejusd. Disquisitiones VII. Anti-Baronianæ, & alia argumenti haud disparis. Lipsiz & Hamburgi 1708. in 4. De præfatione nostri, pro illis, contra Adr. Bailetum, Apologetica V. *Actis Erud. Lipsf.*, M. Jul. A. 1709., p. 306. 307., & den quesfihrl. Bericht von neuen Büchern, *Seit. V.*, p. 508-512.

Ejusd. Femaria desolata, Opusculum Historicum Germanicum. Kil. 1695. in 12.

Ejusd. Vorbereitung zur Ewigkeit, oder gründliche Anweisung, wie ein Mensch recht glauben, Christlich leben, und selig sterben sollte. Kil. 1701. in 8.

Ejusd. Theologische, zur Beförderung der Gottseligkeit ausgefertigte, Tractatlein, zum andern mahl vermehrter ausgegeben. Kilonii 1704. in 8. V. de illis *Nova Lit. Lub., M. Jun. A. 1704., p. 189. 190.*

SCRIPTA INEDITA ET PROMISSA.

Ἀνδρόπαις, sive Puer doctus, ejusque dux Appendices de puellis tenerrima ætate literatis, & Viris illustribus, qui ad studia se tarde contulerunt; de quibus supra jam dictum.

Diff. de XLIV. Poetis pueris, ab Adr. Bailieto, in *Libro des Enfants celebres*, omisiss, quam, sub finem *Diatribes de Poetis puellis*, & in literis ad me, est pollicitus.

Retensu Poetarum quampulurimorum præstantissimorum, ab Adr. Bailieto, in quinque suis de Poetis voluminibus, prætorum, A. 1700., in præfat. libri de tribus Impossoribus magnis paterni, promissus.

Liber de Poetis Imperatoribus. V. Diff. de studio senili p. 24., & *Programma de Poetis, itinera sua carmine complexis*, p. 2.

Diff. de Poetis Pontificibus. V. idem *Programma* p. 2.

Oratio auspicalis professionis Poeticæ, d. 24. Febr. A. 1701. recitata, qua Poeseos, tam veteris, quam recentis, præstantiam, contra novatorum quorundam, imprimis Joh. Clerici (in *Parrhasianis*), objectiones, vindicavit. V. *Nova Lit. Lub., M. Febr. A. 1701., p. 54.*

Diff. de usu Rythmorum in Poesi. V. *Disp. I. Poetica veteris vindicata* p. 34.

Diff. de magnorum Poetarum lapsibus Profodicis. V. *Diff. de Poetis Episcopis* p. 16.

Poema de itinere suo anni 1696. Anglico & Belgico, Kilonii d. 8. Apr. A. 1702. recitatum. V. *Programma*, quod supra memoravimus, illi præmissum.

Tractatus de Bibliothecis potioribus, earundemque curatoribus. V. *Diff. de Bibliotheca Acad. Kilon.* p. 4.

Indices Bibliothecæ Academicæ Kiloniensis. V. *Diff. eandem* p. 14.

Hildebrands von Horn, Königl. Dänischen Abgesandten, Wostowitsche Reise, in deutschen Versen beschrieben, cujus titulus Kilonii A. 1702. in 4. jam prodit. V. quæ de Hædæporico hoc metrico, ejusque autore, supra, jam diximus.

His addantur:

1. Poema Heroicum seculare de laudibus virtutibusque Lutheri, ac Principum, qui sacra in Cimbria repurgare ceperunt, Kilonii d. 4. Nov. A. 1717. recitatum.

2. Diff. de Optimo Poetarum Judice.

3. Historia Vitæ Viri Illustris, Gothofr. Gvilh. Leibnitii, Polyhistoris celeberrimi, eadem, qua Pet. Gassendus Vitam Nic. Claud. Fabricii Peirescii descripsit, accurate concinnanda. V. J. G. Krausii *Neue Zeitungen von gelehrten Sachen*, num. 10. A. 1719., p. 80.

4. Oratio de Veteris corruptæ Vitæ Academicæ causis, optimaque eandem emendandi ratione.

5. Oratio de Rectoribus Academicarum, durante hoc magistratu defunctis.

Pleraque horum jam laudavit, sed editis incaute, una cum aliis *ἀνενδοξοις*, immiscuit D. Joh. Fabricius *Parte IV. Hist. Bibl. sue* p. 437. 438.

M. EUSTATHIUS KOTEN, Hamburgensis, Parochiz in patria Michaelitanz, ab A. 1683., Diaconus,

Disp. de Poena innocentis, Præfide Christ. Röhrensee, PP., defensa. Witebergæ 1680. in 4.

Disp. de Jure innoxie utilitatis. Witeb. 1680. in 4.

ANDREAS KRAGIUS (quem *Cista Joh. Hornungi Medica Krugium*, in Epistolarum ejus inscriptione, falso, sicut Bartholini fratres jam monuere (1.), appellat, Joh. autem Antonides Lindanus (2.), ista deceptus, a *Krugio* hoc Hornungiano male distinguit) Medicus & Philosophus fuit, Ripis Cimbrorum A. 1558., patre Petro, cive honesto, matre autem Catharina Clinia, natus. Scholam puer frequentavit patriam, ac, post obitum parentis, benignitate sublevatus est Casp. Mullenii, Ædis Cathedralis Ripensis Præpositi, & D. Pauli Matthiæ, Episcopi, qui orphanum, bonisque paternis fere ejectum, in suam receperunt familiam, & liberaster educarunt. Posteriores ex istis, affinem suum, imo parentem alterum, Hafniam, ad Episcopatum Seelandiæ & professionem Theologicam, vocatum, A. 1569. est comitatus, & convictu ejusdem gavissus domestico, studiis sublimioribus animum applicuit. Præceptoris deinde in schola Hafniensi inferiore, per biennium, functus officio, Witebergam abiit, & Magistri illic ornatus titulo, stipendioque regio Episcopi ope impetrato, discipulis aliquot præfatus nobilibus, post annos complures arti Medicæ ibidem, Turingiæ, Basileæ, Argentiniæ ac Genevæ, impensos, Doctoris Axioma Monspelii, Kal. Aug. A. 1585., speciminibus peritæ istius plurimis, in *Laurea* junctim editis *Apollinea*, ex umbiit. Hafniam redux, Professionem Academicæ Prædagogicam A. 1587., Mathematicam A. 1589., & Physicam tandem A. 1590., obtinuit, & ut salario hujus 300. Imperialium annuo 120. Joachimici adjicerentur, a Friderico II., Rege, amicis atque intercedentibus, impetravit (3.). Decanus ordinis Philosophici fuit A. 1592. & 1598., Rector Academicæ A. 1595., & templi D. Virginis, ab A. 1595. ad 1600., Ædis sive curator. Quicquid a muneribus his subsecivi relinquebatur temporis Chymicæ, cujus peritissimus erat, & remedium Chymicorum præparationi, impendit. A. 1600. ineunte destillationes, pectori gravius incumbentes, per semestre officio eum fungi prohibuerunt, & die tandem 8. Junii, annos, non 47. (ut Vindingius aliique tradiderunt), sed 42. saltem (uti computus, ab anno inchoatus natali, ostendit), natum enecarunt, cum liberos duos, ex Helena Martinia, conjuge (M. Joh. Alano, Collegæ, secundis deinde sociata nuptiis), susceptos, vivus iam ante extulisset. V. D. Andreæ Christiani, Prof. Hafn. Medici, *Programma de vita ejus tenebre*, & qui huic suam ejusdem debent historiam, Er. Vindingium in *Academia regia Hafniensi* p. 1. 4-157., Paulumque Freherum in *Theatro Erud.* p. 1306. 1307.

Conferri de illo possunt Joh. Jac. Frisius in *Biblioth. Gesneri aucta* p. 45., Claud. Lyschander in *Catal. MS. Scriptorum Danicorum*, Conr. Aslæus in *Chronologia*, Orationi de Reformatione Danica *Jubilææ adjecta*, ad A. 1589. 1590. & 1600., Joh. Ant. a Linden l. c. p. 28., Thom. Bartholinus l. c. & in *Cista Medica Hafniensi*, Loc. XI., p. 109-113., Alb. Bartholinus l. c., meaque in illum *Hypomnemata* p. 159. 160., Ol. Borrichius *Diff. V. de Poetis Latinis* p. 168., Georg. Abr. Merclinus in *Lindenio renovato* p. 45. 46., & Henn. Wittenius T. I. *Diar. Biograph. Sec. XVII.*, ad A. 1600.

ELOGIA.

Joh. H. Pontano (in *Descript. Chorogr. Daniæ* p. 785.) *Vir audit Philosophicis diatribis exercitatus, mireque felix & dexter in enucleandis sophismatis, qui ei quoque rei excellentis ingenii sui fatus studiosæ juventuti reliquit.*

Claud.

(1.) V. Thomæ Bartholini *Cent. IV. Epp. Med.* p. 378., *Diff. II. de libris legendis* p. 44., & *Diff. de Medicis Poetis* p. 145., ac Alb. Bartholini *Tr. de Script. Dan.* p. 5. 6. (2.) *Lub. l. de Script. Med.* p. 29. (3.) V. *Epist. ad Sigism. Schützium*, mox memorandam.

Claud. Lyfchandro (l. c.) *Vir doctus, felix, affabilis, liberalis, & praeſentis ætatis quaſi moribus natus, Ramæ Philoſophiæ aſſertor, & ſcholæ Ariſtotelicæ impugnator acerrimus.*

Joh. Riolo Juniori (*dans les Curieuſes recherches ſur les écoles en Médecine de Paris & Montpellier*, A. 1651. editis, p. 125.) *Homme ſçavant aux lettres humaines.*

Thom. Bartholinus, in *Diff. de Medicis Poetis* p. 145., & D. Georg. Francus, in *Epist. de Medicis Philologis* p. 24., utriſque eum annumerant.

M. Ulr. Bollingerus, in *elegia de vera antiqua Medicina Philoſophica, ſeu Chymia*, Osw. Crollii *Baſilicæ Chymicæ adjecta*, Myſtis hujus eum accenſet præcipuis, ita canens:

Hafnia Crægæ genitum de ſtirpe celebras.

SCRIPTA LATINA EDITA.

I. PROPRIA.

Scholæ Ramæ, & Defenſio Pet. Rami contra Georg. Liebleri, Prof. Tubing., calumnias, in *Epitomen octo libro- rum æque aſperſis*, in qua deteguntur & diſſipantur Liebleri errores, & Ramus a calumnus, ex ſententia le- gum antiquiſſimarum, veritatis, juſtitiz, ſapientiz, liber pronunciat. Baſileæ 1582. in 8. Scriptum hoc prohibitis, in *Judice Librorum prohibitorum & expurgandorum Hiſpanico*, ab Ant. Sotomajore Madriti A. 1667. edito, p. 77., accen- ſetur. Sub Kragii, Liebleriani quondam convictoris, larva illud a Nicod. Friſchlinio eſſe publicatum, Mart. Cruſius, apud Friſchlinium, *Dial.* I. p. 105. 135. & 178., arbitratur, Friſchlinius autem ſtrenue negat, teſte Laur. Normanno, apud V. Placcium *T. II. Theatri ſon. & Pſeuden.*, p. 204. 405.

Q. Horatii Flacci *Ars Poetica*, juxta Pet. Rami *Dialecticam & Rhetoricam reſoluta*. Baſileæ 1583. in 4. Analyſis hæc, judice Th. Bartholino, in *Diff. de Med. Poet.* p. 145., *ingenium & eruditionem Autoris ſui prodis*, ab Ol. Borrichio autem, *l. c.* p. 108., verbis commendatur ſequentibus: *Iſta ex diſciplina Ramæ accurate reſoluit Horatium de arte Poetica, ut ſomniaſſe ipſum in incipiti vertice non dubitemus, quanquam opuscula, quæ in hoc genere concinnavit ipſe, offendere hodie non liceat.*

Ariſtotelica & Ramæ; de inſidioſis Sophiſtarum ſimulationibus *Inſtitutiones breves*: quibus additur *Diſceptatio*, in qua, utramque inſtitutionem ad catholicas de materia & forma artium leges referri poſſe, demonſtratur. Baſileæ 1584. in 4. Vindingius, *l. c.* p. 157., *Tractatum de Elenchis Ariſtotelis Sophiſticis*, velut ab hoc ſcripto diverſum, Kragio tribuit, quem ego eundem cum illo eſſe arbitror.

Laurea Apollinea Monſpelienſis, Andr. Kragio contexta & conſerta *Quæſtionibus diſciliſſimis XIII.*, *Problematis* bus paradoxis variis LXVI., *conſultatione & curatione morborum duorum*, *Orationibus IV.* (J. A. a Linden, *l. c.* p. 25., male IX. *Orationes* ſubſtituit), & *Prælectionibus II.*; *Studioſis Acad. Hafnienſis dedicata*. Baſileæ 1586. in 4. V. quæ ſuſe de illa Joh. Riolanus Jun., *l. c.* p. 125 - 128., diſſeruit.

Theſes de Artium principiis & legitima conformatione. Hafniz 1593. in 4.

Theſes Phyſicæ de Angelis & anima humana. Hafn. 1598. in 4.

Epistolæ aliquot Medicæ, in Joh. Hornungi *Ciſſa Medica*, Noribergæ A. 1625. in 4. publicatæ, obviæ.

Epistola de Chymicis quibusdam remediis, ad D. Sigism. Schnitzerum A. 1600. ſcripta, quam Thom. Bartholinus, *Ciſſæ Medica Hafnienſis* (Hafniz A. 1662. in 8. extulit) *Loculo XI.*, p. 109. 110. 111., exhibuit.

II. ALIENA.

D. Jacobi Matthiæ Aarhuſii, Theol. Prof. Hafn., *Prælectiones in Eccleſiaſten & Joëlem*. Baſileæ A. 1589. (V. *Alb. Bartholinum l. c.* p. 61.)

Ejuſdem *Tr. de ratione concionandi, & cauſis eloquentiæ*, Baſileæ 1589. in 4. (V. *Nic. Baſſæi Collect. Libr. Lat.* p. 41.)

Platonis *Parmenides*, ſeu *Dialogus de Ideis*, ſecorſim editus, & notis illuſtratus brevioribus, uberius *Prælectionibus* publicis explicandis. Hafniz 1598. in 4.

NICOLAUS KRAGIUS, Ripenſis, Petri filius (1.), & Andreæ, modo celebrati, frater, ni fallor, germanus, ci- vibus Academiæ Hafnienſis A. 1667. eſt adſcriptus, & decennio poſt, A. 1577., Collegii ſuffragiis Profeſſorii, non Ma- giſtri ſolum titulum, ſed ludi etiam literarii Hafnienſis Reſtoratum, quem duo hætenus Profeſſores aliquamdiu, juſſa regio, adminiſtraverant, obtinuit. Doct. poſtea Juris utriusque creatus, eruditione multiplici, & eximia imprimis, qua populares fere univerſos ſuperavit, Hiſtoriz ac literaturæ Græcæ peritia, & Hiſtoriographi regii dignitatem, Ca- nonicatumque Ripenſem, Andreæ Severini Vellejo antecellenti, ob nimiam in Hiſtoria Danica perficienda cunctatio- nem, ereptum (2.), & Lingvæ Græcæ in Academiæ Hafnienſi profeſſionem, A. 1592. a Chriſtiano IV., Danorum Re- ge, promeruit. Cujus etiam juſſu legationibus functus eſt diverſis, &, has inter, Gedanenſi, ad Senatum rei publicæ illius A. 1598. ſuſcepta (3.). Ordinis Philoſophici Hafniz Decanum egit A. 1596., Reſtorem autem Academiæ A. 1601., quo ipſe Rex Chriſtianus IV., cum fratre Udalrico, & proceribus aulicis, tum ſoleni illius inaugurationi, tum novi Acroaterii Academiæ, ſuis extructi ſumptibus, dedicationi, ſermone per eum paulo poſt factæ Panegyrico, in- terſuit (4.). Reſtoratu hoc vix deſunctum Rex auguſtiſſimus Cænobii Sorani, & ludi illius literarii, præſectura, ipſis Kal. Jan. A. 1602., donavit honoraria, ut, otio illic fruens literario, Hiſtoriam Danicam, juſſu ſuo inchoatam, pertexe- ret. Verum obſtitit votis hæc regis fatorum inclementia, quæ Virum doctiſſimum, & præcipuis gentis ſuz annume- randum luminibus, huic atque orbi literato, ſub ipſa Ephoriz iſtius auſpiciis, d. 14. Maji A. 1602. eripuerunt. Religio- ni addiſtus fuit Lutheranz, in patria receptæ, ac falſo proinde Calvinianis ab *Indicis Expurgatoriis Hiſpanicis*, per Ant. Sotomajorem, Inquiſitorem Generalem, A. 1667. editi, compilatoribus (5.) accenſetur. Duas habuit uxores, quarum primam, Kiönnam, duos ſibi filios (quorum unus in Hiſpaniam A. 1604. cum Jeſuitarum literis abiit ſyſtaticis) enixam, facto repudiavit divortio. E poſteriore, Eliſa Mullenia, M. Ivari Bartholini, Præſecti Sorani, vidua, liberos videm, complures ſuſtulit, & hos inter Ivarum, Parochum in Fionia ruralem, ac Mariam, M. Jac. Jacobzi, Profeſſoris in Gymnaſio Ottonienſi Theologi, conjugem.

Vitz ejus partem maximam Er. Vindingii *Academia regia Hafnienſis*, p. 192. 193., ſuggeſſit.

Conſer de illo Joh. IC. Pontani *Deſcript. Daniæ Chorographicæ* p. 755., *Conr. Aſlaci Chronologiam, Orationi Jubi- lææ adjectam*, ad A. 1592. 1601. & 1602., *Henr. Ernſtii Lib. II. Obſervat. c. 27.*, *Alb. Bartholini Lib. de ſcriptis Dano- rum* p. 107., meaſque ad iſtum *Hypomnemata* p. 345. 346., ac *Henn. Wittenii T. I. Diariis Biogr. Sec. XVII.*, ad A. 1602.

ELOGIA.

Joh. IC. Pontano (l. c.) *Legum audit ac Juris conſultus clariffimus, nec minus linguarum, & Græcæ præſertim, hand proletarie peritus.*

(1.) Nicol. Kragium Petrejum ſe vocat in *Inſcriptione Sententioſe diſſorum T. Livii.* (2.) teſte Chriſt. Wormio, Seelandiæ Episcopo.

(3.) V. Sam. Schelſvigii *Diff. de incrementis Bibliothecæ Gedanenſis* p. 10. (4.) V. Er. Vindingii *Academia regia Hafnienſis* p. 22-23.

(5.) p. 300.

Mollerii Cimb. Lit. Tom. I.

Kkk

Casp.

Casp. Barthio (*Lib. 4. Adversar.*, c. 3., p. 1870.) *Vir eruditissimus*, & (*in Animadv. in Claudianum p. 149.*) *doctissimus*.

Henr. Ernstio (*l. c.*) *Anima elegantissimè*.

Thomæ Bartholino (*Diff. II. de legendis libris p. 44.*) *Autor doctissimus*.

Joh. Clerico (*T. VIII. Biblioth. Univers. Historica, M. Febr. A. 1688.*, p. 261.) *Unsavant Danais*.

Thormodo Torfæo (*Lib. I. Seriei Dynastiarum & Regum Danie, c. 6.*, p. 60.) *Vir doctus & prudens*.

Joh. Meurfio (*in Miscellaneis Laconicis*) *magnum Danie ornamentum*.

SCRIPTA LATINA EDITA.

Grammatica Latina. Hafniz 1578. in 8. (*Memoratur in Catalogo Biblioth. Resen. p. 341.*, & passim etiam in Thomæ Bangii *Observationibus* allegatur *Philoblogia*.)

T. Livii Patavini sententiose dicta, ex libris Historiarum ejus, qui supersunt, excerpta. Accedunt Sententiæ Sallustianæ. Hafn. 1582. & (*juxta Catal. quendam*) 1657. in 12.

Differentiæ Ciceronis, a Grammatico quodam in Dania olim conscriptæ, e MSSo per illum editæ. Hafn. 1589. in 8.

Theses Physicæ. Hafn. 1592. in 4.

De Republica Lacedæmoniorum Libri IV., ad Nicol. Krasium, Cancellarium Danicum. Adjectus est Heraclidæ Pontici Libellus de Rebus publicis Græco-Latinus, ab ipso primum Latine translatus, una cum Joh. Stobæi Excerptis ex Nicolai Damasceni de moribus gentium Historia universalis, itidem Latinitate donatis; ad Fridericum atque Oligærum Rosenkrantzios. Genevæ, apud Petrum Santandream, A. 1593. in 4., & Lugduni Batavorum A. 1670. in 8. Recusi etiam sunt, sed sine Appendicibus, *Volumine V. Thesauri Antiquitatum Græcarum*, a Jac. Gronovio collecti, ibidem A. 1699. in fol. exculo, *P. I.*, p. 2497. & seqq. Heraclidæ libellus (cujus editionem hanc, anno jam 1493., & Kragio, nondum tunc nato, publicatam esse Corn. a Beughem, in *Incunabulis Typographiæ p. 50.*, ridicule perhibet) seorsim, teste Paulo Bolduano (*in Biblioth. Histor. p. 267.*), cum interpretatione Kragii Latina, Francofurti A. 1599. in 8., est recusus, & a Jaci Gronovio etiam, *Volumine VI. Thesauri modo laudati*, Leidæ A. 1699. edito (uti Lipsienses, in *Actis Erud.*, *M. Dec. A. 1704.*, p. 555., & *M. Jan. A. 1705.*, p. 26., referunt), exhibitus. Excerpta e Nic. Damasceno Stobæana denuo itidem Græce, cum versione nostri Latina, recensuerunt Henr. Valesius, in sua *Excerptorum Constantini Porphyrogeneti* editione, e Biblioth. Peiresciana, Parisiis A. 1634. in 4. publicata, & Jac. Gronovius, *Volumine VI. Thesauri Antiq. Græcarum*, Leidæ A. 1699. impresso, p. 3843. & seqq. V. M. Hancii *Lib. II. de Rebus Rom. Scripturibus p. 43. 44.*, & Lipsienses *l. c.* Libros ipsos de Republica Lacedæmoniorum, quorum recensum uberius Georg. Beierus, *Specimine III. Notitiæ Autorum Juridicorum, p. 50-57.*, exhibuit, exemplum autem, notis ab Autore MSSis auctum, in Bibliotheca Moleniana, Hafnienfi Academicæ donata, ipsemet olim inspexi, eruditi cetatim commendant. Joh. If. Pontanus ita de iis *l. c.*: *Peritiæ suæ lingvæ Græcæ egregium specimen edidit, publicando IV. de Republ. Laced. libros, multiplici, ut lectione, ita eruditione, refertos, quibus ille eam adro multis jam seculis eversam pessundatamque præclaram imprimis rempublicam, ex veterum monumentis, Græcis Latinisque, sed illis præcipue, postliminio luci restituit.* Joh. Meursius (a Joh. Alb. Fabro, in *Centuria Plagiariorum, lit. D. 3. a.*, allegatus) opus eos vocat egregium, Sam. Pufendorfius autem (*in Ep. Dedic. Miscellaneorum Laconicorum J. Meursii*) scriptum eruditum, quod pleraque reipublicæ Laconice instituta satis dedit explicata. Jo. Alb. Fabricius, fufius (*in Bibliographia antiquaria, c. 2.*, p. 34. 35., & *c. 14. p. 475.*) illos commendans, pereruditos, Jo. Henr. Böclerus (*Diff. XX. Politica, Instit. Politicis subiecta, p. 480.*) eruditum opusculum. Idem (*in Bibliographia curiosa, lit. H. 3. a.*), Kragium nobis melius, imo diligentius, quam Keckermannum, de Rep. Laced. scripsisse, judicat. Taceo Casp. Barthium, a T. Crenio (*Diff. I. de Furibus Librariis p. 72.*) allegatum (*in Animadv. in Claudianum p. 149.*), Joh. Andr. Bosium (*in Diff. de Prudentia & eloquentia civili p. 31.*), Nic. Chr. Lynckerum (*Lib. II. Instructorii forensis, lit. cc. 2. a.*), Joh. Clericum (*T. VIII. Bibl. univ. Histor., M. Febr. A. 1688.*, p. 261.), Conr. Sam. Schurtzschium (*Ep. 327.*, p. 466.), aliosque viros doctos, idem opus commendantes. Solam addo Barthol. Keckermannum, qui, in *prefat. Disp. IV. Politica specialis*: *Unus est, ait, ante alios Nic. Kragius; Danus. Is de Rep. Laced. Commentarium perutilem scripsit, quo scripto nos ultro fatemur plurimum adjutos esse.* Conatus quidem ille postea est, aliorum, homini Dano palmam istam invidentium, relatione deceptus mendaci, libros hosce, in *System. Polit., Lib. II.*, c. ult., Jac. Cujacio verbis vindicare sequentibus: *De Spartana republica Plutarchus ex professo scripsit, & Xenophon ante eum; quæ omnia ex Xenophonte, Plutarcho, & aliis autoribus, diligenter & judiciousse collecta sunt peculiari libro, quem Nic. Kragius edidit, clarissimus vero Historicus & Historicus, Jac. Cujacius, ut quidem audiui, scripsit.* Sed, vanam esse criminationem istam (a Dax. Abercombio, furibus nostrum Academicis, in *Tractatu de istis, Sect. 44.*, p. 304. 305., temere accensente, omitta licet Cujacii mentione, recoctam), Henr. Ernstius, J. Ctus Danicæ nobilissimus, *Libro II. Observationum, c. 27.*, p. 136. 137., ostendit, cuius verba adjicio: *Narrationi huic tandem fidem habui; donec vir incomparabilis & stupende eruditionis, Oligerus Rosenkrantz, mihi ipsius Kragii de rep. Laced. Autographum monstravit, & aliis elegantissime istius animæ monumentis in medium prolati, omnem suspicionem, ex parum modesto Keckermannii rumore abreptantem, exemit. Cui accedit, quod nemo ex Cujacii familiaribus, in quos ego incidi, sit, qui, Cujacium illorum librorum de Rep. Laced. scriptorem esse, non proisus abjureret.* Ernstio, Kragianæ innocentie patrono, Thom. Bartholinus, *Diff. II. de leg. libris p. 44.*, Theod. Janfonius in *Syllabo plagiariorum, Amanitibus adjecto, p. 12.*, Thom. Crenius *Diff. I. de Furibus Librariis p. 53. 54.*, & Joh. Alb. Faber in *Centuria plagiariorum, lit. d. 3. a.*, applauserunt. Quibuscum & ego a plagii crimine nostrum absolvo, nec Keckermannii hanc relationem, nec rumorem, de Carolo Sigonio (cujus *libri V.* alii existant de Rep. Atheniensium, eorumque ac Lacedæmoniorum temporibus, Venetiis A. 1565., ac Francofurti A. 1583., in 4., teste Conringio, eos commendante, editi, ac cum his forte ab ignaris consuli) operis Kragiani autore, aditorem, a Marqv. Gudio, in eandem suspicionem justo procliviori, mihi olim indicatum, moratus. Iniquius etiam mihi merito videtur Herm. Conringii judicium, in *Lib. de Prudentia civili, c. 14.*, p. 308., Kragium, circa remp. Laconicam, nonnihil, quamvis infelicitè, tentasse, pronuntiantis, & unanimi tot eruditorum de laboribus ipsius præstantia contradicentis consensui. *Indicis Expurgatorii Hispanici*, ab Ant. Sotomajore A. 1667. editi, p. 800. e libris his nonnulla jubentis expungi, Censura vix digna est, quæ memoretur. Conferri de iis potest Vinc. Placcii *Tomus II. Theatri Anon. & Pseudon.*, p. 204.

Panegyricus, Christiano IV., Danicæ Regi, in dedicatione novi Auditorii Academici dictus. Hafniz 1601. in 4.

INEDITA.

Historia Danica, quam, in secessu Sorano, a Christiano IV., Rege, ad colophonem iussus est perducere, sed non absolvit. V. Er. Vindingii *Acad. Hafn. p. 192.*, & Joh. If. Pontani *Deser. Chorogr. Danie p. 785.* Hujus *λέψανα* *Observationes Chronologicæ, seu Paralipomena ad Historiam Danicam*, esse videntur, quæ MSSitz in Bibliotheca Academicæ Hafnienfis, teste Codicum illius ineditorum Catalogo, supersunt.

Histo-

Historia Christiani III., Daniz Regis, quam in eadem Bibliotheca asservari Catalogus modo dictus testatur. Allegarunt eam quoque Er. Vindingius *l. c.* p. 193., & Steph. Joh. Stephanius, in *Indice Auctorum, sive ejusdem Regis historiae praefixo*. Confer de illa P. I. *Isagoges meae ad Hist. Cimbr.* c. 12., §. 4., p. 183. Ejus editionem, Notis suis auctam, Christ. Reitzerus, Acad. Hafn. Antecessor, pollicetur, teste Bernh. Raupachio in *Or. de utilitate itineris Danici*, p. 32.

Annotationes in Florilegium Græcorum Epigrammatum MSSæ, Margini editionis Henr. Stephani, quæ A. 1566. in 4. prodierit, ab ipso adjectæ, quas, in Bibliotheca Mulepiana, Academicæ Hafniensium illata, olim asservatas, jam desiderari Catalogus istius me docuit.

PETRUS FRIDERICI KRAGLUND, Ripensis, Scholz in Norwagia Bergensis Præceptor quartus A. 1701. constitutus, sed eodem mox anno, munere hoc abdicato, in Academiam reversus Hafniensem. V. de illo *Nova Litteraria Lubecensis*, M. Nov. A. 1701., p. 340.

Disp. de cultu Molochi, Præside Paulo Poulssonio. Hafniz in 4.

Disp. de fluxu & refluxu Maris, Præside M. Dav. Fogio. Hafn. in 4.

Heptas Thesium, & Pentas dubiorum, ex historia Philosophiæ Pythagoricæ, Præside M. Enewaldo Dalhusio. Hafn. 1696. in 4.

Diff. Historico-Philologica de Scytala apud Corn. Nepotem. Hafn. 1697. in 4.

Diff. Historica de Oraculorum Ethnicorum, circa Christi adventum, detectu (*cum negans*). Hafn. 1698. in 4. V. de illa N. L. Lubec., M. Jan. A. 1699., p. 21.

Diff. Historica de Serra, martyrii instrumento, ex Hebr. IX. 35, Hafn. 1700. in 4. V. N. L. Lubec., M. Jan. A. 1701., p. 20. 21.

Disp. de trina Terræ injectione super mortuos. Hafn. 1701. in 4. V. N. L. Lubec., M. Febr. A. 1702., p. 48.

BONAVENTURA KRAHE, Christophori, Rectoris initio Meldorpiensis, & Præpositi deinde Hatterslebiensis, filius, Meldorpiæ Dithmarforum in lucem editus, Ecclesiastes Legati in aula Gallica Danici, ab A. 1693., domesticus, & Cornicatus deinde Oldenburgici, ad annum usque fatalem 1709., Præpositus, simulque oppidi Oldenburgensis Pastor, ab A. 1702. his jam functus officiis. V. de illo Val. Ern. Löscheri *Unschuld. Theol. Nachr.*, Sept. I. A. 1716., 160. 161.

Disp. Theologica, quæ Historia sacra contra nonnullos pictorum errores vindicatur, Præside D. Joh. Fabricio Jun. propolita. Altorfii 1684. in 4. Recusa in Fabricii Præsidis *Amonitionibus Theologicis*, Helmstadii A. 1699. in 4. editis, n. 2., p. 87-112.

ALBERTUS KRANTZIUS, e familia antiqua & honesta in urbe ortus Hamburgensis, & lingvis atque artibus in schola imbutus patria, juris his utriusque ac Theologiæ scientiam in Academiis superaddidit accuratorem, & felices adeo, pro zvi istius genio, in omni literarum genere, fecit progressus, ut Magistri primum Philosophiæ titulum, & postea, circa A. 1490., supremam Doctoris Theologiæ pariter atque Juris Pontificii dignitatem facile exambleret Academicam. Doctrinam, quam sibi paraverat, eximiam, in itinere aliquot annorum auxit literario, tum in alias Europæ cultioris partes, tum in regna Borealia, & provincias Germaniæ Arctor vicinas, insimul, apparatusque simul historiæ horum, quam meditabatur, necessarium diligenter conquisivit. Finis isto, in Academia confedit Rostochiensis, in qua Philosophiæ initio, & deinceps Theologiæ, Professor fuit publicus, supremoque A. 1482. Magistratu functus est Academico. Rostochio, post lustra aliquot, in civitatem patriam Hamburgensem revocatus, & Canonicorum templi Cathedralis adscriptus ordini, Prælectionibus Theologicis, sacrisque ad populum sermonibus, Lectoris Theologi, cui admotus erat, officio egregie satisfecit. Decanus tandem totius Canonicorum Collegii A. 1508., in locum Nicol. Hugii, electus, vitia Clerici sui, in duabus, quas A. 1508. & 1514. instituit, visitationibus Ecclesiasticis, emendare quidem pro virili est conatus, sed, quod licentia illius Pontificum esset munita autoritate, parum profecit. Non autem soli inserviit Canonicorum cœtui, sed civibus etiam reliquis, quod juris excelleret peritia, quoties de controversiis consulebatur forensibus, operam respondendo navavit perutilem, &, Syndicati urbis Hamburgensis functus extraordinario, vel (quod nonnulli malunt) ordinario, multas, illius & Fœderis Hanseatici nomine, legationes, Wismariensem scilicet A. 1489., Coloniensem ad magnates Anglicos, & Gallicam, A. 1497., Brugensem A. 1499., aliasque plures, dexterrime obivit. Quanti a Principibus factus sit vicinis, vel inde colligas, quod Johannes, Rex Daniz, & Fridericus, Dux Holstatiz, arbitri supremi honorarii partes, in controversiis, quæ cum Dithmaris sibi intercedebant, decidendis, deferre ipsi A. 1500. non dubitaverint. In vita privata, pie ac integre transacta, *morum ac virtutum specimen & exemplar*, uti Epitaphii testatur inscriptio, aliis extitit. Doctrinæ tandem & soliditate, & varietate, plerosque superavit coarvos, Polyhistor quippe, pro temporum istorum genio, eximius, & non in Theologia solum ac jure utroque, sed Philosophiæ etiam, eloquentiæque & Philologia sermonis Latini, uti scripta ostendunt plurima, haud vulgariter versatus, nec a Musis Poeticis alienus. Ex omnibus certe, quos Chersonesus nostra, ante ipsum, vel proutit, vel aluit, Scriptoribus, indigenis pariter atque adoptivis, nemo, vel *πολυμάθεια*, laude, vel dictionis cultu, illi potest conferri, quem Phosphorum auspiciatissimæ literarum in Cimbris *παρρησιας*, fuisse, & ingenia præclara ad sui imitationem excitasse, haud immerito dixeris. De nullo tamen studiorum genere Vir patriæ amantissimus præclarius est meritis, quam de Saxoniz inferioris, regionum Germaniz in litore maris Balchici Vandalicarum, vicinorumque regnorum Borealium, Historia sacra pariter atque profana, tot egregiis a se operibus e caligine densissima in lucem protracta, &, a primis gentium initiis, ad suam usque ætatem, labore & studio incredibili, judicio accurato, candore summo, & *παρρησία* adversus vitia Ordinum omnium laudabili, ne ipsis quidem Pontificibus parcente ac principibus, per texta, Religioni tandem & sacris Ecclesiæ Pontificiz, anno reformationis illorum, quam toties desideraverat, initiali 1517., d. 7. Dec., immortalis, exuvias suas, extra portam templi Cathedralis australem, sub stillicidio, iussu fit humari, monumentumque, eodem primum in loco, & deinde in ipsa æde sacra, pietate successorum laudabili, obtinuit Epitaphium. Historiam (quam Basilius Faber etiam & Otto Sperlingius junior meditati sunt) viz ejus, scriptorum meritorumque in patriam & literas, ac plurimorum, quæ hæc promeruit, elogiorum, una cum Vindiciis eorumdem adversus censuras variorum, maximam partem injustas, fuscæ jam, in *Isagoge ad Historiam Cimbricam*, P. I., c. 4., §. 5., p. 34. 35., & c. 6., §. 19-28., p. 94-116., exhibui, ac longe auctiorem Tomo hujus operis inseram ultimo. Conferri cum illa, præter plerosque Scriptorum Ecclesiasticorum & Historicorum Nomenclatores, poterunt, qui copiosius aliis de illo sunt commentati, Joach. Mollerus in *Metropoleos* ejus, Joh. Wolfius in *Metropoleos & Chronici trium regnorum Borealium*, ac Nicol. Cisnerus in *Saxoniz Prolegomenis*, sive *Epistolis Dedicatoriis*, Simon Pauli, Theologus Rostochiensis, in *Orat. de vita illius*, a solo Pet. Lindebergio (*Lib. V. Chronici Rostoch.*, c. 8., p. 166.) memorata, sed nec mihi visa, nec ab aliis allegata, Dav. Chytræus in *Proœmio Continuationis Metropoleos illius*, Part. II. *Chronici sui*

sui Saxonie adjecto, p. m. 499 - 496., Henr. Pantaleon P. II. *Prosopograph.* p. 476. 477., Melch. Adamus in *Vitis Philof. Germ.* p. 33. 34. 35., Joh. Alb. Fabricius (hujus legens vestigia) P. II. *Memor. Hamburg.* p. 787 - 794., & qui meam praeipue secuti sunt *Isagogen*, Pet. Bzilius T. II. *Dictionarii Historici & Critici* p. 1736, 1737. Ed. secunda, Casp. Sagittarius in *Introd. ad Hist. Eccl.*, c. 20., §. 116., p. 516. 517. 518., ac Joh. Franc. Buddæus T. III. *Lexici Historici* p. 265.

OTTO KRANTZIUS, Flensburgensis, Centurionis Danici filius, Urbis Glückstadtensis, circa A. 1690. Secretarius. V. Nic. Lud. Esmarchii Epigrammata in nuptias ejus Germanica, in *Helicone* p. 16. 17.

Atheistengrab des Herren de la Serre, aus dem Französischen verdeutscht. Francofurti 1674. & 1684. in 12.

JOHANNES KRAUTHAUSEN, Oppidi, in Lubecz vicinia, Möllensis Ecclesiastes.

Klag- und Trostrede, bey der Leichbegängniß Joh. Frid. Pelgermanns, eines durch einen unvermuthlichen Schuß umgekommenen Jünglings, gehalten. Ratzeburgi 1664. in 4.

HIERONYMUS KREBS, Hamburgensis.

Disp. de Cancro, Praefide D. Greg. Nymmano, Prof. Med. Witeb. 1595. in 4. (O. Sp.)

JOHANNES KRESSIUS, Hamburgensis.

Διγμυαίον de D. Mart. Luthero, & divino reformationis opere, cujus ille Organum coelicus constitutum extitit, in Gymnasio Hamburgensi d. 9. Nov. A. 1682. recitatum. Accedit 1. Insignium Lutheri, 2. Symboli Lutheri & Lutheranorum, V. D. M. I. F., 3. initiorum Reformationis Ecclesiae & scholae, A. 1516. & 1517. factorum, evidens & accurata demonstratio. Hamburgi 1683. in fol. D. Rudolpho Capello, Prof. Hamburgensi (qui *Programma* illi prae-misit), ab Eberh. Anckelmanno, Collega, in *Programmate de vita ejus funebri*, vindicatur.

Quaestiones Juridicae. A. 1689. in 4. (Catal.)

PAULUS KRETZER, Bibliopola Hamburgensis, teste Ott. Sperlingio Juniore (in *Tr. MS. de faminis doctis*, num. 24.), Isabellae Cortesiae *Secreta*, Italice antea Venetiis A. 1565. & 1574. in 8. edita, Germanice transtulit, & Henr. Ranzovio inscripta, sub hoc publicavit titulo:

Frauen Isabelle Cortese verborgene und heimliche Künste und Wunderwerke, in der Alchymia, Medicina, und allerley Sachen. Francof. 1596. in 8.

JACOBUS KROGERUS, cui Eiderstadiam plerique alii patriam assignant, si Joh. Alb. Fabricium audias (1.), Hamburgensis fuit, & cum sacro in Eiderstadia aliquamdiu functus esset officio, in urbem hanc natalem est revocatus. Obiit autem Hamburgi A. 1558. Diaconatum & dis Jacobae, cum cujus Pastore, M. Joh. Bodeckero, Zelotari-gidiori, ipsi, Philippistarum, sive Theologorum molliorum, addito partibus, male convenit, donec dissidium istud A. 1563. duris hisce a Magistratu componeretur conditionibus, ut Krögeris posthac molliorum scriptis calculum suum & Chirographum haud adjiceret, ac, si denuo adversus Pastorem delinqueret, loco moveretur (2.). Obiit tandem d. 19. Sept. A. 1582. (3.), viduæque, & VII. Orphanis, ingens & alienum, teste Joh. Hennichio, Collega (4.), reliquit. Epitaphii, quod Anna, maritæ prior, tribusque filiabus, peste A. 1565., una eademque nocte, extinctis, in æde erexit Jacobae, Epigraphæ Elegiacæ a Theod. Anckelmanno in *Inscriptionibus* recitatur *Hamburgensibus* (5.).

III. Osterpredigten über de gewantliche Evangelia. Hamb. 1578. in 8. (I. Sax.)

Wohnungspredige der wedder erbundenen Kercken S. Gertrudis, am Donnerstage na Quasimodogen., uñ Gen. XXVIII. 22 - 26., A. 1581. gehalten. Hamburgi 1581. in 8. (I. Sax.)

Historia von dem herrlichen Triumpf, Lehn- und Ehrentage, so durch Fridericum II., König in Dennemarck, und Johansen den ältern, Adolphsen und Johansen den jüngern, Herzoge zu Schleswig und Holstein, zu Odensee in Fünen, d. 3. Maji A. 1580., ist gehalten; allwo ich gedachte Fürsten das Herzogthum Schleswig, und die Insel Fünen, vom Könige zur Lehn empfangen, und dagegen gebühliche Pflucht gethan haben: Mit einem Anhange von dem kurz darauf erfolgtem Tode und Begräbniß Herzogs Johansen den älteren. Hamburgi 1581. in 4.

MEINARDUS KROGERUS, ædis Georgianæ, in suburbio Hamburgensi, Pastor A. 1542., circa F. Mich., electus, munere hoc, ob ætatem ingravescentem, eodem anni 1569. tempore abdicato, d. 21. Apr. A. 1571. vi-vis excessit. V. Anonymi *Catal. MS. ministrorum Ecclesie Hamburg.*, J. Alb. Fabricii P. II. *Memor. Hamburg.* p. 913. 1128., & quæ ille allegat, Henn. Conradini Epigrammata in tumulum nostri ac insignia, *Lib. II. Epigrammatum* p. 167. 168. obvia.

Illi forte debentur, quæ, diu licet post ejus edita obitum, in Catalogis quibusdam Meinardo Krögero tribui observo, ipse autem non vidi:

Anführung zum Catechismo. Glückstadii 1665. in 12.

XXV. Ansechtungen des Teufels, dadurch er uns gerne am Gebete hinderte, und wie ihm zu begegnen. A. 1667. in 12.

M. HERMANNUS KROGMANNUS, Hamburgensis, Ecclesiastes, ab A. 1702., Catharinæ Osnabrugensis, Hamburgi, ante abitum, die 13. Junii a Joh. Winclero inauguratus. V. Joh. Wincleri Ordinations-Rede vom Trosse eines Lehrers, den Gott, auß seinem Vaterlande, in die Fremde, zum Dienste des H. Evangelii beruffet, auß Joh. IV. 43. 44., Hamburgi A. 1702. in 8. editam.

Die heimliche Weisheit Gottes, 1. an einem auß dem Grabe Christi mit Christo auferstehenden Christen, 2. an der aller-feligsten Gemeinschaft mit Christo, auch zur Zeit, wann er scheinet von uns zu scheiden, 3. an einem geistlichen Fürläuffer Christi: in drey Predigten vorgestellt. Hamburgi 1715. in 4. V. *Catal. nundin. Lips.* A. 1715. autumn. p. 13.

HERMANNUS KROHNE, Lubecensis, J. U. D. & in patria, ab A. 1703. c. 1723. Practicus. V. de illo J. H. a Seelen P. III. *Athen. Lubec.* p. 47. 48. 49.

Disp. Inaug. de Testamentis privilegiatis, Praefide D. Sam. Strykio. Halæ 1702. in 4. Recusa in Strykii *Tr. de Cautelis testamentorum*, ibidem A. 1703. in 4.

M. JOHANNES KROHNE, Hamburgensis, Henningi, scholæ pauperum Præceptoris, filius, laurea Witebergæ d. 10. Oct. A. 1654. ornatus Philosophica, Pastor Ecclesiae Grödenis in præfectura Ducatus Bremensis Ritz-buttelana.

Disp. de Lingva Sancta, Praefide Christoph. Schradero habita. Helmst. 1638. in 4. (V. *Melch. Schmidii Or. Parens. Schradero habitam* p. 27.)

Armatura

(1.) P. II. *Memor. Hamb.* p. 987. (2.) Refert hæc Joach. Degenerus, Past. Hamb., in *Epist. MS. ad D. Paulum ab Eitzen*, d. 29. Nov. A. 1563. exarata. (3.) V. Anonymi *Catal. MS. ministrorum Ecclesie Hamburg.*, & Fabricium l. c. (4.) In *Epist. MS. ad P. ab Eitzen*. (5.) num. 104. p. 34. 35.

Armatura Christianorum contra Turcam optima; das ist: Die allerbeste Waffen der Christen, wider die beyden Erbsünde, Pabst und Türken; vorgestellt in VII. Predigten über den Kirchengesang: Erhalt uns Herr bey deinem Worte, Hannover 1664. in 12. Hos sermones Joh. Christoph. Olearius, im Entwurffe einer Pieder, Bibliothek, p. 91., eodem esse cum Dav. Crenii in Hymnum eundem Concionibus, Hanoviz exculis, perperam conjecit.

Unicum Christianorum Testamentum, oder Reichpredigt über Anna Sylmänn, Georgii von Holten, J. U. Lic., Ehefrau, auß PL. XXXI. 7. Hamburgi 1664. in 4.

Die Ruthe Gottes bey dem schrecklichen Donnerstags, damit er die Thurmspitze zu Götten heiligsucht, oder Predigt über Matth. XXIV. 15 - 28. Stadz 1699. in 4.

JOHANNES ADOLPHUS KROHNE, Lubecensis, d. 17. Nov. A. 1674. natus & J. U. Doctor Rostochii d. 10. Oct. A. 1699. renunciatus, Advocatorum ibidem auxit numerum, & A. 1701. Procurator Consistorii ducalis ordinarius, A. 1706. autem urbis Syndicus est constitutus. Quo officio, per decennium gesto, cum, in bellis motibusque temporis istius Meclenburgicis, crebras obisset legationes, multaque, ob jura & privilegia civitatis animose, voce pariter atque scriptis defensa, a Principe & aulicis esset perpeffus, A. 1716., invito senatu, abdicavit, Lubecamque reversus otium illi prætulit literarium.

Vitz illius historiam uberiorem, post D. Joh. Kleinium (in Programmate A. 1698. Disp. Inaug. præmissa) Joh. Henr. a Seelen, P. III. Ashev. Lubec. p. 42 - 47. exhibuit.

Conf. de illo Nova Lit. Lubec. M. Majo A. 1698., p. 70., & M. Nov. A. 1699., p. 326, 327. ac Andr. Dan. Habichtshorßii Rostochium A. 1699. literatum, p. 301. 302. 303.

SCRIPTA.

Disp. de Mulierum innoxia juris ignorantia; Præfide D. Joh. Kleinio. Rost. A. 1697. in 4. Recusa in Kleinii Volumine Dissert. Jurid., Gütstovii A. 1706. in 4.

Disp. Inaug. de probatione debiti, quæ fit per libros mercatorum, Præfide D. Joh. Kleinio, Rost. 1698. in 4. Recusa idem Gütstovii A. 1706. inter Dissert. Kleinianas.

Multa pro Civitate Rostochienli scripta, quæ JCI Protocolla & Recessus vocant, inserta passim operi de motibus Meclenburgicis. A. 1719. in fol., sub titulo des Historischen Acten-mäßigen Berichtes edito.

Tr. de Jure Affecuationum in foro mercatorum. Rost. 1725. in 8.

Annotationes ad Wolsf. Ad. Lauterbachii Compendium juris theoreτικο-practice, ad finem nondum perductæ & aversæ.

VINCENTIUS KROHNE, Scholz templi Cathedralis, in urbe Hamburgensi, Præceptor & Arithmeticus; circa A. 1660.

Teutsch Gortchbüchlein, darinn andächtige Lehr- und Trostsprüche auf die Sonntags- und Fest-Evangelia, mit andern Christlichen Gebeten, vor die Jugend, verfasst sind. Hamburgi (sine mentione anni) in 8.

HENRICUS RUDOLPHUS KRULLIUS, Urbis Crempensis, circa A. 1701., Archidiaconus, & circa A. 1710., Pastor.

Eröfnete Gnadenfenster Gottes, bey einem, nach fünfzigjähriger Ehe, wiederholten Hochzeitfeste, auß Mal. III. 10., vorgef. Hamb. 1711. in 4. (Catal.)

ALBERTUS KRUMMENDICK, Eqves Auratus, e familia Cimbriz nobili perantiqua, a pagó Krummendick, Itzehoz vicino, cognomen mutuata, & in Henrico, Toparcha Beckensi, A. 1598. extincta (1.), oriundus, studii animum felici adeo successu applicuit, ut Magistri etiam titulum, qui xvo isto non nisi dignis conferebatur, sit adeptus (2.) In aula, per annos complures, vixit Romana, Notariique in Rota, teste Anonymo Chronici ejus continuatore, functus est officio, in patriam vero rediit Collegio Canonico Lubecensium, magna hos inter poluit autoritate, negotisque difficillimis, & hæc inter, dissidii inter Ordinis Teutonici Equites ac civitates Borussiae compositioni, ab Arn. Westphalo, Episcopo suo, ob solertiam, sæpe est adhibitus. Westphalo tandem huic, A. 1466. defuncto, in ipso Episcopatu successit Lubecensi, intercedente pro eo apud Paulum II., Pontificem, Christiano I., Daniz Rege, qui Diocesi isti, intra Ducatus sui Holfatici sitæ terminos, e subditis aliquem cupiebat præfici (3.), Michaelisque Archangeli profecto, ab Episcopis Sverinensi & Ratzeburgensi, Præfatisque Bremensis suffraganeo, est inauguratus (4.). Ipse vicissim Regi perquam fuit obsequiosus, multasque, jussu ejus, sumptibus vero, non Regiis, sed suis atque Ecclesiæ, obit legationes, A. 1466. scil. Trajectinam, ad fœdus cum Carolo Burgundo, Ducibusque sociis, ineundum, A. 1467. Belgicam, ad pacem inter hunc & Gallos componendam, A. 1469. Anglicam, ad inducias cum Edwardo Rege paciscendas, & A. 1477. Saxoniam, ad nuptias inter Johannem, Regis sui progenitum, ac Christianum, Ernesti, Electoris Saxoniz, filiam, conciliandas (5.). In tribus prioribus Canutum, Episcopum Wiburgensem, & Wernerum Pasbergium, in ultima vero Ericum Rosenkrantzium, Aulæ Danicæ Præfectum, & Alb. Klitzingium, Præpositum Hamburgensem, habuit Collegas. Legationibus hæc, aliisque negotiis publicis, quibus ipse, rebus assuetus gerendis, nonnunquam, cum quiescere posset, ingerere sese videbatur, operibus item sumptuosis, & largitionibus, quibus cognatos, familiarum suarum studio, clientesque alios, ditabat, immodicis, Ecclesiæ opes impendit, imo, cum hæc non sufficerent, zre 20000. Marcarum alieno eandem oneravit. Quoties frustra, ut pecunie, sibi debite, persolverentur, Reges Daniz, Christianum I. & Johannem (a quo præfectura arcis Segebergensis, per Christianum sibi collata, est privatus), interpellavit, ipse interim Creditoribus Ecclesiæ arces, prædia, reditus & cimelia, imo mitram etiam ac baculum Episcopalem, oppignorare coactus, & in summa tandem paupertate mortuus, in vita ejus, a Chronici illius continuatore fuisse est expositum. Argentum, inquit Krantzius (6.), formatum, quod duo ejus predecessores donavere magno pondere, ad decorem & instructionem Pontificalis mensæ, cum ceteris avolvit. Non est quod gloriatur Ecclesia, ejus temporibus aucta Ecclesiæ prædia, ditatam mensam Episcopalem, extructas ades, vel in curia Lubecensi, vel in arce Utinensi. Bene haberet, si, quæ habuit ante, etiam post illum teneret. - - Memoriam sui reliquit apud multos creditores, qui quærentur, & optarent, unde suum reciperent. Adde his Herm. Bonnum, cui (7.) Vir audit sumptuosus ac prodigus, qui hoc vitio plurimum gravavit Collegium. Prodigalitas tamen hæc aliquatenus forte excusari poterit, quod ab ingenio ejus profluxerit miti, benigno, munifico, & ad sublevandos alios adeo proclivi, ut majora sæpe viribus polliceretur. Erat enim, uti Chronici Autor Slavici, in Catalogo Episcoporum,

(1.) V. C. Dancwerthii P. I. Chron. Cimbr., c. 1. p. 20. (2.) V. Chronicon Anonymi Slavici, ad A. 1466., & Har. Huitfeldii P. V. Chronici Danici p. 90. (3.) V. Huitfeldii l. c. (4.) V. Chron. Slav., ad A. 1466. (5.) V. de iis Huitfeldii l. c. p. 90. 91. 92. 93. de sola vero Saxonica Joh. Petraum P. III. Chron. Holf., p. 179. 180. (6.) Lib. XII. Metropoleos, c. 4. (7.) Lib. II. Chronici Lubec. p. 93.

rum, annotavit, Lubecensium, *Vir benignus, dapilis & munificus*, & teste Continuatore *Chronici ipsius eorundem Episcoporum, Vir a natura munificus, & alta cupiens, liberalisque, qui Ecclesie utiliter prodesse, & vitam instituere honestam, sibi proposuit, Christierno, Regi Daciae (cujus ferme cuncta publica & privata negotia ejus ingenio & dexteritate adimpleta fuerunt) percarus, ac nimium fortassis obsequiosus*. Nec dissentit ab his Alb. Krantzus, ita scribens (1): *Pii cordis videbatur Pontifex, cunctis benevolus, nulli negans audientiam, ad omnia verbo promptus, ut nemo duritiam ejus querebatur. Constantia aliquando desiderata est*. De Ecclesia certe sua, ejusque Clericis, a quibus, teste eodem Krantzio, valde est dilectus, bene pro virili mereri studuit, non solum jure in templa oppidorum Oldenburgensis & Lütkenburgensis Parochialis, Cœnobiumque (quo tamen Christiano I., Regi, cedere mox est coactus) Reinfeldense, Episcopatus restituto, ac ædificiis quibusdam in arce Utinensi, & Aquæ Frigidæ palatio, extructis (2.), sed novo etiam Breviario, in usum sacerdotum A. 1477. typis excuso, *Chronicoque suorum in Episcopatu antecessorum, de quibus mox dicetur, posteritati relictis*. Eadem vero urbis Lubecensis Cathedralē imaginē ornavit Christi crucifixi, sui-que ipsius, ad pedes illius procumbentis, lignea inaurata, A. 1467., ante chorum, supra sepulchrum suum, capta extrui, & 6000. olim Marcis, ob artificium, & Cimeliorum, quibus superbiebat, præstantiam, æstimata (3.). Quæ utrum, in signum penitentis seriz, ab ipso & concubina, genua coram illa flectentibus, postquam vitæ emendationem in morbo promiserant ancipiti, ætæ, sit erecta, uti scriptor sive interpolator des beglückten und geschmückten Lübeck, nullum, quem sequatur, allegans Autorem, perhibet (4.), alii dispiciant. Tumulo, subter imaginem hanc, suo, cum, post annos XXIII, gubernationis Ecclesiasticæ, mœnore, quo ob Ecclesiam culpa sua ingenti ære onerata alieno, se discruciat, mortem, uti credebatur, accelerante, vivis excessisset, funere illatus est adeo splendido, ut Andr. Angelus (5.), rumorem secutus publicum, hujus forte impensas cum sumptibus fabricæ imaginis confundentem, 6000. Marcas Lubecenses in apparatus lugubrem testetur esse insumtas. Obiit autem, uti *Chronici ipsius Continuator, aliique, tradunt, septuagenario major, d. 27. Oct. A. C. 1489.* In cuius locum a Johanne Cornando de la Crose (6.) annus 1476., quo *Chronici* scripti finis ab eo est impositus, a Frid. Cogelio autem (initium etiam Episcopatus ejus ad A. 1475. male referente) (7.) Seculi XV. antepenultimus, sive 1498., perperam substituitur. Successor ipsi Canonico datus est suffragiis Thomas Grotius, longe aliis, quam ille, præditus moribus, homo quippe parcus, morosus ac *purânsgeworren*, quem frugalitate sua res Ecclesiæ, nostri prodigalitate collapsas, esse restauraturum Collegæ, uti eventus eos docuit, incassum sperarunt. V. de illo, præter alios Auctores jam allegatos, Anonymum Continuatore *Chronici ipsius, mox memorandi, in ejus Vita, p. 403. 404. 406.*, Incertum *Chronici Slavici prioris*, ab Esp. Lindebrogio, inter *Rerum Germanicarum Scriptores*, editi, compilatorem, p. 221. 227., & Alb. Krantzium *Lib. 12. Metropoleos, c. 4.* Cum hisce triumviris, quibus nostras potissimum debemus narrationes, conferri possunt Joh. Petrus P. III. *Chronici Holfatici p. 145. 149.*, Herm. Bonnus l. c., Andr. Angelus *Lib. I. der Holfsteinischen Adels-Chronica p. 25. 66.*, Jonas ab Elverfeld in *Tr. de Holfatia, ejusque ordinibus, lit. M. 3. d.*, Melch. Neofanius in *Elegia de Episcopis Lubecensibus p. 8. 9.*, Har. Huittfeldius P. V. *Chronici Danici p. 909. 910. 923. 935. 999.*, C. Dancwerthius P. III. *Chorogr. Cimbr. c. 8.*, p. 228., Rob. Gherius in *Append. ad Guilh. Cavii P. II. Hist. Lit. Ser. Eccl. p. 314.*, J. F. Buddzus T. I. *Lexici Historici p. 73.*, Joh. Gotfr. Olearius T. I. *Biblioth. Scriptt. Eccl. p. 26.*, Joh. Christ. Nevius P. II. *Accessionum ad Degorei Wheari Rellectio- nes hyemales Historicas p. 179. 180.*, Isagoge nostra ad *Hist. Cimbr., P. II., c. 3., §. 15.*, p. 81. 82., P. IV., c. 3., §. 3., p. 423. 424. 425., ac Gotfr. Hechtii *Germania Sacra & literata, P. II., Lib. 16., c. 17.*, p. 704-707.

Breviarium Ecclesiæ Lubecensis, jussu ejus A. 1477. excusum, de quo ita *Chronici Slavici prioris* Autor, l. c. p. 227.: *Hic (Albertus) permisit imprimere libros Horarum Canoniarum A. D. 1477., ne quisquam a debita & vera solutione ordinis Lubecensis se excusaret, juxta omne mandatum Libri Ordinarii Ecclesiæ majoris, hoc ipsius dispensantis & ordinantis quodam Vicario Ecclesiæ B. M. V. in Lubeca. Allegatur etiam a Joh. Bollando in Prolegomenis ad Acta SS. M. Jan., p. 54., Bonnoque & Kirchringio l. c.*

Chronicon Episcoporum Aldenburgensium & Lubecensium Latinum, A. 1476. conscriptum, & ad obitum usque Arn. Westphali, Antecessoris sui, sive A. 1466., perductum, Accedit Anonymi (qui præfationem etiam adjecit) Continuatio, ad Episcopatum usque Wilh. Westphali, sive A. 1505., seriem narrationum pertextens. Edidit utrumque scriptum, cum Notulis suis, Henr. Meibomius Junior, *Tomo Rerum Germanicarum secundo, Helmstadii A. 1688. fol. excuso, pag. 339-412.* Congessit suum Krummendickius (uti ipsemet sub initium, p. 393., testatur) e *Chronici* quibus antiquioribus, & *Registro mense Episcopalis Lubecensis*, speciatim vero ex Adamo Bremenfi, Helmoldo & Arnol- do Lubecensi, quorum ipsis sæpe verbis utitur. Pleraque narrationes in *Chronico Anonymi Slavici*, & Alb. Krantzii *Metropoli*, eisdem pene verbis repetitæ, occurrunt. Ante editionem ab Henr. Bangerto A. 1659., in *Notis ad Helmoldum p. 214. & 310.*, est allegatum. Confer de illo *Partem IV. Isagoge nostræ ad Hist. Cimbr., c. 3., §. 3.* p. 424. 425.

PETRUS KRUNANDER, Organædus Ducis Holfatici aulicus, qui a Wolsig. Casp. Printzio, Musico Soravienfi (8.), Musicis ac Componistis, quos vocant, sive Melopoeis Seculi XVII. accensetur celebrioribus, & ein Mann von hurtigen Füssen auf dem Pedal, und manierlicher Faust auf dem Manual, appellatur.

M. JOHANNES CHRISTOPHORUS KRUSICKE Hamburgensis, Pauli Georgii Conrectoris filius, in Societate Zefiana Poetico-Teutonica Philothei (des Gottliebenden) titulo est ornatus & Witebergæ d. 30. Apr. A. 1704., Magister, ab Henr. Leonh. Schurtzfleischio, primo inter 41. Candidatos loco ei attributo creatus (9.); ædis postea in patria Petrinæ Diaconus d. 7. Apr. A. 1715. electus.

Helicon pullatus, sive Poemation Elegiacum in obitum Friderici, Ducis Holfato-Gottorpiensis. Kilonii 1702. in f. Poemata duo Heroica inedita de D. Mart. Lutheri morte & die natali, in Gymnasio Hamburgensi & Acad. Kiloniensi recitata. V. Seb. Kortholti *Programma posteriori A. 1702. præmissum*, & *Nova Lit. Lubec., M. Nov. A. 1702., p. 373.*

Oratio de Nummis moribundi Servatoris historiam illustrantibus, Witebergæ d. 2. Apr. A. 1706. recitata. V. Conr. Sam. Schurtzfleischii *Programma ei dicatum, & Nova Lit. Germ., M. Jul. I. 1706., p. 226.*

Sacrum Seculare, memoriz beneficii divini in repurgata doctrina, D. Martini Lutheri ministerio, annis abhinc 200., præstiti, inter festos solemnesque ritus & gaudia publica, Senatui Hamburgensi inscriptum: Poema Elegiacum, Notis illustratum & Hamburgi A. 1717. in 4. editum.

Elogia

- (1.) l. c. (2.) V. Continuatore *Chronici ipsius, in ejus vita.* (3.) V. de illis Krantzium & H. Bonnum l. c., And. Angeli *Chronicon Nihilantis Holfaticæ, Lib. I., p. 98.*, & *Chronicon Lubecense Kirchringio-Mollervianum p. 109. 110.* (4.) p. 110. editionis anni 1677., & in *Appendix Historica III., p. 220-225.* (5.) l. c. (6.) T. XI. sua ac Joh. Clerici *Bibliotheca Universalis Historice, lingua Gallica Amstelodami edita, M. Nov. A. 1689., p. 180.* (7.) in *Ueblichen Stadtschicht, c. 8.* (8.) in der *Historischen Beschreibung der Singschiff, c. 42., p. 145.* (9.) V. *Nova Lit. Germ., M. Aug. A. 1704., p. 286.*

Elegiz dux in obitum D. Marth. Sluteri, Senatoris Hamburg., A. 1719., & D. Dav. Sluteri, A. 1720., editz, Notis-
que historicis illustratz, recusz A. 1723. *Volam. V. Memor. Hamburg.* J. A. Fabricii, p. 440-479.

Athenae florentes, seu Carmen Elegiacum ad Georg. Gvilh. Kirchmaierum, Prof. Witeb. Hamb. 1722. in 4.

BALTHASAR KRÜSING, Flensburgensis, d. 16. Martii A. 1668. natus, Med. D. & ab A. 1700., in urbe pa-
tria, ab A. 1710. vero in Lubecensi, Practicus. Obiit Flensburgi 17. Jun. 1721. morbo colico.

Ejus vitæ historia in With. Huld. Waldschmidii *Programm at. Disput. Inaugurali* A. 1701. præmissa, fuscè expo-
nitur, nec non in Jo. Hent. a Seelen *Athenis Lubecensibus*, P. III. p. 257-268.

Disp. de Temperie aeris Kiloniensis, & salubritate Athenæ Lumbri, Præside D. With. Huld. Waldschmidio, Kilo-
nii 1701. in 4.

Disp. de Principiis Chymicis, Præside D. Günth. Christoph. Schellhammero, Kil. 1701. in 4.

Disp. Inaug. de Odontalgia solo tactu sedanda, Præside eodem. Kil. 1701. in 4. Ob inventi novitatem a Præside;
in *Epistola* adjecta, & W. H. Waldschmidio, in *Programmate* præmissa, commendatur, Recensum ejus V. in *Novis*
Lit. Lubec., M. Nov. A. 1701., p. 351. 352.

INEDITA.

Hodæporicon; seu Descriptio sui ad metallifodinas sylvæ Hercyniæ Brunsvicenses, aliasque itineris, tripartita, una
cum Topographia Historiam quoque naturalem & metallurgicam, varias observationes Physicas, multasque figuras
æneas exhibens, cujus præzio (Seelenio teste) jam maturæ, editionem Schellhammerus & Waldschmidius, *ll. cc.*, desi-
derarunt.

Tabulæ VI. Philosophiæ metallicæ, itidem æneæ, Hodæporico jungendæ.

Wilhelms von Saluste, Herrn zu Bartas, erste und andere Woche: ehemals durch ein Mitglied der Fruchtbringenden Ge-
sellschaft aus dem Französischen in Hochteutsche Reime übersetzt, und zu Cöthen A. 1640. aufgegeben; nunmehr aber durch
ihn von neuem übersehen, und nach dem Hauptwerke in die heutige Reim-Art gebracht, auch mit Anmerkungen erläutert.

Historia naturalis Ducatum Slesvicensis & Holstici.

Observationes quædam Medicæ, Miscellaneis Academiæ Naturæ Curiosorum inferendæ.

MAGNUS KUHMANN, Hamburgi postridie F. Mich. A. 1598. in lucem editus, scholæ parochialis in pa-
tria Nicolaitarum, ab A. 1619., Arithmeticus, generique M. Bernh. Vagetii, Antistitis Nicolaitani, d. 4. Nov. A. C. 1656.,
& æt. 58., defunctus.

Die gültne Schule vom Unterrichts des Italianischen Buchhaltens, in zwey Theilen, Hamburgi 1639. in 4. Totum titu-
lum V. in *Catalogo nundinarum* A. 1640. vernalium Lipsiensis, p. 32.

HENRICUS KUMMERFELD, Hamburgensis, Hafnia, ubi diu hæserat, ad professionem Gymnasii pa-
trix, d. 9. Apr. A. 1695., vocatus Mathematicam, hanc recusavit, & Regis postea Danici, inter cives suos, circa A.
1698., fuit Commissarius. V. Joh. Alb. Fabricii P. II. *Memor. Hamburg.* p. 1095., & P. A. Lehmanni *Hamburgum* A.
1698. *Literaturum* p. 6.

Tribuuntur huic a Barth. Feindio Jun. in *Apologia vernacula* (der Schuchschicht), A. 1708. publicata, p. 2. & 4., scri-
pta quædam de turbis, quæ Hamburgam tunc affligebant, civilibus, sibi opposita, sed Magistratus jussu publice, uti ja-
ctat, concremata.

JOHANNES KUNCKELIUS, in præfecturæ Ducatus Slesvicensis Götterpianæ Parochia rurali Hüttenß
(uti a Dethl. Cluvero, V. C., accepi) in lucem editus, Chymiz, inter cujus Mystas eminebat, artis vitriariæ, aliarum-
que Mechanicarum, curiosis naturæ scrutatoribus familiarium, peritia admirabili inclaruit, & Principum sibi gratiam
conciliavit. Minister initio fuit cubicularius, Chymicusque Dresdenis aulicus, Johannis Georgii II., Saxonum Ele-
ctoris, ac Laboratorii simul ejusdem Annæbergenis Inspector (1.). E Saxonia (in qua Witebergæ etiam A. 1676. ju-
venes studiosos Chymiam privatim docuerat (2.)), in aulam suam Berolinensem, a Friderico Wilhelmo, Electore
Brandenburgico, ad officia eadem obeunda, anno circiter 1679., est evocatus, & Berolino tandem (ubi illum decessisse
Gotfr. Gvilh. Leibnitius (3.) falso credidit) in Sveciam, Caroli XI., Regis, qui Consiliarii eum metallici ornavit titulo,
& in nobilium evectum ordinem *Loirwenssternii* donavit agnomide, circa A. 1693., pertractus benignitate. In Svecia,
cum prædium sibi Prendense comparasset hæreditarium, & locum inter Academiæ Naturæ Curiosorum Germanicæ
obtinuisset Collegas (4.), ad A. usque 1702. circiter fuit superstes, hoc autem vel appropinquante, vel decurrente,
tempore, post Georg. Casp. Kirchmaieri, Acad. Leucoreæ Rhetoris, in rerum etiam naturalium scrutinio versatissimi,
amicorumque suorum intimi, quem secularis 1700. terris eripuerat, obitum, annuo, est extinctus (5.).

Præter scripta Physico-Chemica, compluribus etiam ejusdem generis inventis inclaruit, e quibus Vitrum rubrum
pellucidum, & Auri in tria sua principia, salem, tetram & Mercurium, resolutio, ductu *Epistolæ* Jac. Tollii *Innovariæ*
secundæ, addito hujus de posteriori judicio, a Jac. Bernhardo (6.) verbis celebrantur sequentibus: *Mr. Tollius confère*
à Berlin avec un célèbre Chimiste, nommé Kunckelius, à qui l'on doit l'invention du Verre rouge transparent. Il lui dit
qu'il avoit trouvé le secret de résoudre l'Or en ses trois principes de Mercure, le Sel & la Terre. Qu'en réunissant deux
de ses principes ensemble, il n'en resulteroit rien: mais, qu'en les réunissant tous trois, il avoit eu de l'Or très pur; &
où il concluait, que l'Or n'est composé, que de ces trois principes. L'Auteur prétend, que Mr. Kunckelius se trompe,
quant au Mercure Philosophique, qu'il croyoit corporel, de même que les autres Chimistes, au lieu que c'est un pur esprit;
mais, quant au luy, il se persuadoit d'avoir trouvé cette prétendue pierre Philosophale, qu'on cherche inutilement depuis
tant de tems. Majorem tamen cæteris famam illi peperit Noctiluca vel Perenniluca constans & fulgurans, sive Phos-
phorus geminus, liquidus sc., & hoc longe perfectior siccus, quem, monitis G. C. Kirchmaieri amicis excitatus, A.
circiter 1676., aulpicato invenit, & ex urina humana, uti nunc omnibus constat, licet ipse & Kirchmaierus, de materia
αὐρυγαστρικῆς locuti, in scriptis id dissimulaverint, paravit. Est ille, siccus præsertim, ad perfectionem, cussus in liquido
rudimenta tantum observantur, deductus, & succino ex flavo albescenti similimus, teste Kirchmaiero (7.), corpus
lucæ interna præditum, ex mirabili naturæ sale constans, volatilis, mobilis & spirituose operationis, intensissimo calore
ignis solitum elaborari, in aqua communi, frigida, fontana, imo & in corrosivis, oleisque & liquoribus aliis, sine noxa
semper durans, hisque vim suam luciferam, & per vices fulgurantem, si in vase servetur vitreo, atque agitur, commu-
nicans, motu inflammabile levissimo, objectum proximum illuminans, in particulas minimas, sive scintillas & stellulas
innume-

LIII 2

- (1.) V. Joh. Galloesii *Epist. Erud. Gall.* A. 1678., ad d. 7. Mart., p. 97. (2.) V. Georg. Casp. Kirchmaieri *Diff. de Noctiluca*, c. 3., p. 22.
(3.) In *Historia inventionis Phosphori*, paulo post laudanda, p. 04. (4.) V. *Observationem* ejus, *Miscellaneis* hujus Academiæ A. 1694.
insertam, infra memorandam. (5.) V. Adolphi Clarmundi P. II. de *Lebensbeschreibung* Hauptelaborat. Wanner, p. 200. 201. (6.) in
Novellis resp. *Lit. Gallicis*, M. Apr. A. 1700., p. 170. 171. (7.) in *Commentat. de Phosphori*, c. 1., p. 22-28., & in *Diff. de Noctiluca*,
c. 3., p. 28-30.

innumerabiles, multiplicabile, & insignem valetudini usum præbens humane. Pilulas enim, Phosphori hujus ope, Kunckelius paravit, & miraculosarum ornavit titulo, luminosas, stomachum confortantes, & usu in Medicina se commendantes multiplici, quas & ipse, in scripto de iis Germanico, & Anonymus, cujus Epistolæ de illis, ad se d. 16. Febr. A. 1683, exarant, excerpta Gallica Abbas Rôquius (1.) publice legenda exhibuit, summis extollunt laudibus, & Sim. Phil. a Klétrwiz, Med. Lic. ac Practicus in Thuringia Longofalifinus (2.), suarum de iis *Observationum* editionem pollicitus, sibi ipsi Apoplectico, aliisque non unus generis ægrotis, salutares fuisse testatur. Sed nec minus ab eo damni, si abutere, metuendum, ob comburendi vim, sub ipsis licet aquis, soloque Sole incendente, inextingvibilem, oleo suo plus noxæ humano generi, quam quodvis pulveris pyrii artificium, teste Kirchmaiero, de abusus ratione sile-re merito consultius arbitrato (3.), allaturam. Phosphori hujus, quem cum Vitro suo, Hermetice sigillato, spatio temporis æquali duraturum esse, Otto a Gvericke, Consul Magdeburgensis, & naturæ mysta egregius, censuit (4.), parandi modum Kunckelius & Kirchmaierus desegere noluerunt. Sagaci tamen conjectura, vel eundem, vel haud dissimilem, lumen perpetuum ex urina humana producendi, indagaverunt ac publicaverunt Rob. Boyleus, Physicæ Phosphorus, *Noctiluca aeræ*, attactu aeris, licet ipsa non splendeat, lumen immediate spargentis, libello a se peculiari, Anglice A. 1680., & Latine A. 1682., Londini edito, descriptæ, inventor (5.), Claud. Comirius, Math. Prof. Parisinus, *Tractatus de Phosphoris, & secreta illorum compositione*, Gallici, A. 1683., M. Jun. & Julio Mercurii Gallici, in lucem edidit (6.), Autor, & Hombergius, Acad. Scientiarum Parisiensis socius, cujus methodus *Commentariis* Acad. hujus *Mathematicæ-Physicæ* anni 1692., & *Actis* quoque *Eruditorum Lipsiensibus*, est inserta (7.). Inveni gloriam Kunckelio eripere plagio turpi conatus est Joh. Dan. Kraftius, Med. D. Germanus, in Europa & Asia peregrinatus, cui ipse secretum suum incaute detexerat. Is enim, e Saxonia a nostro vix digressus, Phosphorum hunc, velut a se inventum, in aula initio Berolinensi, Friderico Wilhelmo, Electori Brandeburgico, & in Anglia deinde Rob. Boyleo, aliisque viris eruditis, ostendit, atque a Boyleo (8.), Joh. Sigism. Elsholtzio (9.), Nehem. Grewio (10.), Claud. Comirio (11.), aliisque, furti hujus Philosophici, per G. C. Kirchmaierum (12.), Lipsienses (13.), D. G. Morhofium (14.) & Georg. Paschium (15.), nostro sua vindicantes, detecti, ignaris, tanquam inventor ejusdem, est celebratus. Gallis suis Claud. Comirius, in scripto paulo ante laudato, A. 1683. Phosphorum siccum fulgurantem asserere, Johannem-que Fernelium, Henrici II., Regis, Archiatrum, eum invenisse, & Henrico, sub schemate lapidis Indici lucidissimi, Thuano etiam memorati, Bononiæ offerri curasse, eruditus persvadere, sed incassum, est conatus. Pari successu novissime Joh. Gothofr. Bergerus, Prof. Med. Wittebergensis, in *Commentatione de thermis Carolinis*, Lipsiæ A. 1709. edita, & Kunckelium, & reliquos, Phosphori sibi vindicantes inventum, plagii in Pet. Mariam Caneparium, Italum, infumalavit, a quo illius e lotio putrefacto, vitriolo Romano, & lapillis fluminis, præparatio jamdudum sit descripta (16.). Nec deerunt famæ Kunckelianæ patronis, quæ Viro illustri, Gothofr. Gvilh. Leibnitio, in *Historia inventionis Phosphori, Miscellaneis Academiæ Scientiarum Berolinensis regio*, Berolini A. 1710. publicatis, inserta (17.), idem Phosphori inventum Henr. Brandio, Chymico Hamburgensi, a quo & noster, & Kraftius, Hamburgum profecti, ejus præparationem didicerint, operose asserenti, repperant. Plura de utroque Phosphoro Kunckeliano, cum brevitate nos studium subsistere hic jubeat, suggerent:

1. Kunckelii ipsius Schediasma (de quo suo dicitur loco) Germanicum, A. 1678. editum.

2. Georg. Casp. Kirchmaieri, Prof. Witteb., *Noctiluca* constans, & per vices fulgurans, diutissime quæ sita, nunc re-perta, quæ Wittebergæ A. 1676. in 4. prodiit, in primis *Cap. III.*

3. Ejusdem Commentatio Epistolica de Phosphoris, natura lucis & igne, ibidem A. 1680. in 4. excusa, &, quæ illi sub-junguntur, Georg. Hier. Welschii, Henr. Oldenburgii, Joh. Mich. Fehrii, atque aliorum, *Elogia Noctilucæ Kunckelianæ*, ex illorum ad Kirchmaierum excerpta literis. E quibus unicum Fehrii, Acad. Naturæ Curiosorum Ger-manicæ Præsidis, nobis sufficet, ita scribentis: *Nonne vel unico hoc invento palmam Germania præcipit omnibus aliis regnis & provinciis? Liceat mihi Berolindino isto caputem elogio:*

*O Germania, luminis reperitrix,
Quo nil rarius aus dedit vetustas,
Aut mirum magis asserent nepotes!*

4. D. Joh. Sigism. Elsholtzii, Archiatri Brandenburgici, de quatuor Phosphoris (*Bononiensi, Hermetico sive Baldaiano, Smaragdino, & fulgurante Kraftiano, seu potius Kunckeliano*) Observatio, Berolini A. 1676., & cum nova Ap-pendice de Phosphoro liquido, ibidem A. 1677., in 8. publicata, Annoque deinde *Octavo Decurie I. Miscellaneorum Acad. Nat. Curiosorum* A. 1678., una cum *Noctiluca* Kirchmaieri, subjuncta, cujus recensum *Ephemeris I. Erud. Ital.* A. 1677., & *XXIma Galliarum* Joh. Gallæsi, A. 1678. editarum (*ad d. 20. Jun.*), p. 249-255., exhibent.

5. D. Bernh. Albini, Prof. Medici Acad. Viadrinæ, *Disp. de Phosphoro liquido & solido*, Francofurti ad Viadrum A. 1688. in 4. impressa.

6. Rob. Boylei & Claud. Comirii scripta, de quibus paulo ante est dictum.

7. Gothofr. Gvilh. Leibnitii *Historia inventionis Phosphori*, itidem jam laudata.

8. Olai Borrichii (Kunckelio Phosphori sui inventum merito vindicantis, illumque aliis omnibus præferentis) *Oratio de variis excitandi Ignis modis, & Phosphoro, Tomo I. Dissertationum Academicarum*, Hafniæ A. 1714. in 8. excusa, p. 400-424., obvia, in primis p. 408-513.

Addi his possunt, qui breviores de utroque duxerunt lineas, Joh. Gallæsius, Lipsiensis, D. G. Morhofius & G. Paschius, locis jam citatis, Joh. Christoph. Sturmii *T. I. Physicæ Eclecticæ seu Hypothesicæ*, p. 389. 390., Christoph. Wegleiterus in *Notis ad Orat. de palmaris seculi nostri Inventis* p. 46., Joh. Jac. Waldschmidtus (a Paschio laudatus) in *Disput. Marpurgeni de Igne perpetuo*, & Car. Frid. Lochnerus in *præfat. Tractatus vom seltenen Alster, lit. c. 3. b.*

De ipso Kunckelio, ejusque scriptis, præter alios, in Vita jam allegatos, conferantur Georg. Abr. Merclinus in *L. in denio renovato* p. 623., & Corn. a Beughem in *Bibliographia Medico-Physica* p. 146. 403. 404. 412., in *Bibliogr. Ma-thematica* p. 341. 342., & in *Appar. ad Hist. Lit. noviss. Conspectu I.* p. 229., ac *Conspectu II.*, p. 171.

ELOGIA.

- (1.) in *Ephem. Erud. Gall. A.* 1683., n. 7., p. 80. 87. (2.) in *Epist. ad G. C. Kirchmaierum*, d. 10. Nov. A. 1679. scripta, & inter *Virorum Clarissimorum ad hunc Epistolæ*, Witteb. A. 1701. editas, num. 15., p. 23. 24., obvia. (3.) V. *Diff. de Noctiluca*, c. 3., p. 21., & *Comm. de Phosphoris*, c. 2., §. 8., p. 12. (4.) teste Kirchmaiero, in *Diff. de Noctiluca*, c. 3., p. 19. (5.) V. *Excerpta libri in Actis Erud. Lips.*, M. Febr. A. 1682., p. 53. 54. 55. (6.) Recensum ejus, cum modo Phosphorum siccum præparandi, V. in *Actis Erud. Lips.*, M. Majo A. 1684., p. 245. 246. 247. (7.) T. II. *Supplem.*, Sect. V., p. 232. 233. (8.) in *Noctiluca aeræ*, V. *Acta Erud.*, M. Febr. A. 1682., p. 54. (9.) in *Sched. de IV. Phosphoris*, (10.) in *Musæo Soc. Reg. Angl.*, Londini A. 1684. edito, V. *Acta Erud.*, M. Febr. A. 1682., p. 37. (11.) in *Tr. de Phosphoris*, V. *Acta Erud.*, M. Majo A. 1684., p. 240. (12.) in *Diff. de Noctiluca*, c. 3., p. 19. (13.) l. c., M. Febr. A. 1682., p. 57. (14.) T. II. *Polybist.*, Lib. II., c. 22., p. 420. (15.) in *Tr. de Curiosis seculi hujus Inventis*, c. 7., §. 51., p. 721. 722. *Ed. sec. Lips.* A. 1700. (16.) V. *Novam Bibliothecam ædificatam*, Halæ A. 1709. edi. captum, Sect. I., p. 72. (17.) P. II., num. I., pag. 248.

ELOGIA.

Joh. Galloesio (*Ephem. 35. Erud. Gall. A. 1678.*, p. 443.) audit un *Philosophe Hermetique*, qu'un long travail a rendu habile & sçavant dans cette science.

Ol. Borrichio (*in Conspectu Scriptorum Chemicorum*, S. 68., p. 43.) *Chymicus dextra exercitissimus*, & (*T. II. Dissert. Acad.* p. 227.) *Vir experimentis clarissimus*.

Joh. Dan. Majori (*in Genio errante*, c. 24.) *Chymicus in Misnia experientissimus*, & (c. 33.) *Pyripragmon Laboratorii Electoralis Dresdensis versatissimus*.

Georg. Wolff. Wedelio (*in Progressu Acad. Nat. Curiosorum* p. 27.) *Chymicus insignis*.

Frid. Hofmanno (*in Exerc. de Cinnabari Antimonii*, c. 6., p. 34.) *Chymicus industrius*.

Joh. Andr. Stiffero (*Specim. I. Artium Laboratorii Chymici* p. 28.) *Vir rerum Chymicarum probe gnarus*.

Jac. Bernhardo (*in Novellis Reip. Lit. Gallicis*, M. Apr. A. 1790., p. 370.) *Un célèbre Chimiste*.

Georg. Casp. Kirchmaiero (*in Diff. de Nodiluca*, c. 3., p. 18. 19.) *Vir in palestra Vulcani, seu vitra, seu metalla, speculatus, diutissime exercitatus, & a celebri Chymiatro, D. Langellotto, non parum estimatus & laudatus*; ac (*in Diff. Epist. de passionum anima, ac corporis morborum*, traduce, p. 23.) *Rerum naturalium & artificialium omnino curiosus observator*.

SCRIPTA EDITA.

Observatio de Aqua forti in Laboratorio compendiose destillanda, & spiritibus gradationis accurate servandis, quæ legitur in *Miscellaneous Academiæ Naturæ Curiosorum Germanicæ, Decurie II. Anno I., Noribergæ A. 1694. edito*, num. 158., p. 292. 293. 294.

Nützliche Observationen von den fixen und flüchtigen Salzen, Auro und Argento potabili, spiritu mundi, und dergleichen, wie auch von den Farben und Gerüche der Metallen, Mineralien und anderer Erdenwachse. Hamburgi A. 1676. in 8. Latine versæ a Carolo Aloysio Ramfayo sub hoc, Londini & Roterodami A. 1678. in 8., prodire titulo: *Observationes utilissima de Salibus fixis & volatilibus, auro & argento potabili, spiritu mundi, & aliis; item de colore & odore metallorum, mineralium, aliarumque rerum, quæ a terra producuntur*. Recensum illarum suum Joh. Galloesius, *Ephem. 35. Erud. Gall. 1678.*, p. 443. 444. 445., hoc inchoavit elogio: *Aucun Philosophe Hermetique n'avoit encore jamais parlé si clairement de la nature, de la couleur, de l'odeur, & de tout le reste, qui regarde les metaux, que celui-cy, qu'un long travail a rendu habile & sçavant dans cette science*.

Chymische Anmerkungen, darinn gehandelt wird von den principiiis Chymicis, Salibus Acidis, Alcalibus, fixis, und volatilibus, in den dreien regnis, minerali, vegetabili und animali, wie auch vom Gerüche, Farben &c.; Mit Anhang einer Chymischen Brille, wieder die Non entia Chymica. Alles aus eigener Experienz beschrieben, und mit unterschiedlichen Experimentis bewähret. Hamburgi & deinde Witebergæ A. 1677. in 8. Has etiam, G. C. Kirchmaiero inscriptas, idem Car. Aloys. Ramfayus Latine redditas, Londini A. 1678. in 8., sub hoc recudi curavit titulo: *Observationes Chymicæ, in quibus agitur de Principiis Chymicis, Salibus acidis & alcalibus, fixis & volatilibus, in tribus regnis, Minerali, Vegetabili & Animal, nec non de odore & coloribus, &c.; Annectitur Conspicillum Chymicum contra Non entia Chymica, &c.* Quæ Versio, præfixo alio *Philosophia Chemicæ experimentis confirmatæ* titulo, Amstelodami denuo A. 1693, in 12. prodit, nec non (teste *Catalogo nund.*) Jenæ A. 1719. in 12.

Deffentliche Zuschrift an die Ehre-Sächliche Medicos, vom Phosphoro mirabili, und dessen leuchtenden Wunderwillen: Sampt einem Discurs vom nitro, oder also genandten Blute der Natur. Lipsiæ 1678. in 8. Huic quidam Christoph. Grummeten opposuit Defensionschrift über das nitrum, und seine Person, wieder die in Joh. Kunckels Phosphoro mirabili ausgestossene injurien, A. 1679. in 8. excusam.

Artis Vitriaræ Experimentalis, oder der vollkommenen Glasmacherkunst, erster Theil, begreifend einen Commentarium experimentalem über Ant. Neri VII. Bücher de arte vitriaria, und Christoph. Merretti Noten über dieselbe, darinn die als lernfahndigste Manieten das reineste Chrystallglas, alle tingirte Gläser, künstliche Edelsteine oder Glüße, Amausen, Dotbletten, Schmelz- und Spiegelwerck, nebst dem schönsten Ultramarin, Lack, und andern nützlichen Malerfarben, item die Salze zu dem besten Chrystallgute, an allen Orten Teutschlandes, mit geringer Mühe und Unkosten, in der Menge zu machen, angewiesen werden: Nebst Erklärung aller zur Glaskunst gehörigen Materialien, Anzeigeung der nöthigsten Kunstgriffe, dienlicher instrumenten und Gefäße, auch, nebst andern, des Autoris sonderbarer Defen: Mit vielen Kupferfiguren gezieret. Francofurti & Lipsiæ 1679. in 4.

Der vollkommenen Glasmacherkunst, ander Theil, bestehend in drey Büchern, und mehr als 200. Experimenten, darinn vom Glasmachen, Vergülden und Glasbrennen, von Holländischer Kunst, und Porcellan-Töpferwercken, vom kleinen Glasblasen mit der Lampen, von einer Glasflaschen-Forme vor die Glasmacher, die sich viel tausendmahl verändern laßt, item wie Kräuter und Blumen in Silber abzugießen, rare Spiel- und Lackfurnisse, auch der schöne Nürnbergische Gold-Strichglanz, und viele andere bissher ungemeine Sachen, zu machen, ausführlich gelehret wird. Francof. & Lipsiæ 1679. in 4.

Der vollkommenen Glasmacherkunst Anhang, darinn von allen natürlichen Edelgesteinen, Perlen, &c., wie solche gefunden werden, wie sie zu erkennen, wie sich die köstlichsten derselben, nach dem Gemichte, an ihrem Preise verhöhen, auch wie man Rubinen und Smaragden nachkünstlen solle, gezeigt wird: Aus dem Englischen verdeutscht. Francof. & Lipsiæ 1679. in 4. Opus hoc tripartitum (cujus editiones, quæ in *Catalogis* quibusdam memorantur, Amstelodamensis A. 1679. & Francofurtana A. 1689., in 4. excusæ, chymicæ videntur), ob præstantiam suam, merito in Joh. Cypriani (Notas ad Ant. Neri librum *luculentissimas* vocantis) *Diff. de Arte naturæ emula, Membr. II.*, p. 14., nostrisque ad *T. II. Polybistoric Morhusiani Hypomnematis*, p. 31. 32., est commendatum.

Epistel vom Spiritu vini sine acido, an D. Joh. Vogten, Betlinischen Medicum, A. 1681. in 8. Recusa A. 1686., sub finem des Chymischen Probersteins, ei, contra Vogtii *Spiritus vini sine acido adversus Kunckelium vindicationem*, A. 1683. in 8. editam, patrocinantis.

Chymischer Proberstein de acido & urinoso salibus, calido & frigido, wieder D. Joh. Vogtes Spiritum vini vindicatum, an die Königl. Societät in Engelland, als hierüber erbetenen Richter. Es ist wieder beygedruckt die Epistel contra Spiritum vini sine acido, an D. Vogten. Berolini 1686. in 8. Recensum ejus in *Actis Philosophicis Soc. Reg. Angl.*, n. 168., exhiberi, testatur Corn. a Bèthghem, in *Appar. ad Hist. Lit. noviss.*, *Consp. II.*, p. 171.

Collegium Physico-Chymicum Experimentale curiosum, oder das so genandte Laboratorium Chymicum, in welchem deutlich von den wahren Principiis in der Natur und denen gewirckten Dingen, so wol über als in der Erden, nebst der Transmutation und Verbesserung der Metallen, gehandelt wird. Hamburgi A. 1716. & 1722. in 8. a Joh. Casp. Engellero, Med. D. & Practico Hamburgensi, cum præfatione sua, est editum. In Scripto hoc quadripartito posthumo, manum haud experto ultimam, variasque, præsertim in parte prima, ab editore passo mutationes, Autor Kunckelius

primus omnium, rejectis veterum Chymicorum autoritate ac dogmatis, nova principia rerum naturalium Chymica, experientia ductu propria, in haecenus receptorum locum substituit, multaque alia innovavit. V. Halensium recensum illius Sect. III. der neuen Bibliothek p. 172-178.

INEDITA.

Laboratorium Chymicum, de quo ita Ad. Clarmundus, P. II. der Lebensbeschr. hauptgelabter Männer, n. 30., p. 299. 291.: Et hat sein Laboratorium Chymicum, mit größtem Vergnügen der curiösen Welt, vollkommen zurück gelassen, und darinnen ganz unvergleichliche, nicht eitele Speculationes, sondern höchst kostbare Experimenta, zu grossen Vortheil des Physicorum, und Medicorum, vorgestellt, und manchen, so sich hierinnen gar viel dünckete zu sehn, also in die Schule geführt.

NICOLAUS HENRICUS KÜSELIUS, Holfatus, J. U. D. & Dicasteriorum in Ducatibus Bremenfi ac Verdensi Sveclicorum, circa A. 1671., Advocatus.

Disp. Inaug. de Inrotulatione Actorum, Præfide D. Magno Wedderkopffio proposita. Kilonii 1671. in 4. Recusa in Fasciculo Disputationum Inauguralium Juridicarum, sub Wedderkopffii habiturum præfide, ibidem A. 1673. in 4.

L.

ADAMUS HENRICUS LACMANNUS, Oldenburgo Wagrius, Scholz Eutinensis, circa A. 1722., Rector. Oratio de Meritis illustribus Ordinis Equestris Cimbrici in rem Christianam, tam ante quam post Reformationem religionis, in Acad. Kiloniensi A. 1716. recitata, nunc vero Notis documentisque illustrata. Lubecz 1717. in 4. Sub finem Tractatus ejusdem argumenti major promittitur.

Consilium de edendis tum Lucæ Lossii, tum doctorum Virorum ad illum, Epistolis, doctrinam & historiam Seculi XVI. illustrantibus; cui inspersa est D. Lucæ Bacmeisteri Epistola de morte Caroli V. hucusque inedita. Hamburgi 1719. in 4. V. Catal. mund. Lips. A. 1719. vern. p. 41., & J. G. Krautii Neue Zeitungen von gelehrten Sachen, num. 27. A. 1719. p. 211. 212. Recensum est A. 1721. Capite IX. Miscellan. literar. Conf. de illo J. Hübneri Cent. VII. Biblioth. Hist. p. 125. 126. 127.

Miscellanea Literaria, cum Thomæ Erpenii de Peregrinatione Gallica utiliter instituenda Tractatu, item brevi totius Galliz Descriptione, & Justii Lipsii Epistola de peregrinatione Italica; Hamburgi A. 1721. in 8. Recensum illorum in Actis Erud. Lips. M. Jul. A. 1721. p. 312-315., invenies.

Disquisition, an una eademque Comædia, per intervalla dierum, repræsentari possit ac debeat? A. 1723. in 4.

INEDITA.

Opus Genealogicum de Familiis Ducatum Slesvicensis & Holfatici equestribus, propediem edendum, quod, M. Jan. 1722., in Novellis a se expectari jussit Holfaticis.

Opus Etymologicum in Historiam Slesvigo-Holfaticam, in iisdem A. 1723. promissum.

Tomi aliquot Chronicorum Holfaticæ vetustiorum ac rariorum, partimque hætenus ineditorum.

PETRUS LACMANN, Oppidi in Wagria Oldenburgerensis, circa A. 1704., Pastor, quem ob eruditam pietatem commendavit, simulque studii Apocalyptici & Chiliasmæ fuisse amatum, indicavit Joh. Melch. Krausus in der Hufschmidschen Kirchen-Historie, dem zweyfachen Jubel-Gedächtnisse adjecta, p. 215.

Trostrede bey Beerdigung seines erstgeborenen Sohneleins. Hamburg 1686. in 4.

Betrachtung des seligen Wolstandes zweyer Kinder, in einer Reichpredigt, auß Marci V. Hamburgi 1687. in 4.

Millenarii Sancti immota veritas, & immunitas a consequentibus temporariis, ac instantiis secularibus. Francof. & Lips. 1692. in 8. Scriptum hoc pro Chilismo, adversus Anti Chiliasmum D. Aug. Pfeifferi, Germanicum, Lacmannus sub larva P. Christiani edidit, teste Kraftio c. I. Plura de eo, uti & contrario Pfeifferi, sub titulo des Unchristlichen P. Christians Ratzeburgi A. 1692. in 8. excuso, Tomo II., sub Joh. Jac. Zimmermanni (cui alii illud vindicant) nomine, dicuntur.

Erklärung des hohen Rades Salomonis, quam in Catal. mund. Lips. A. 1718. autumn. p. 43. promissit.

HEINO LAMBACHIUS, Hamburgensis, Med. Doctor.

Theses Doctorales de Peste. Basileæ 1597. in 4.

Consilium pro cuiusdam Senis vita, ad multos annos in vigore conservanda. A. 1606. in 8.

Consil. Med. de Raphanis, carne leporina & halecibus, in 8. (Catal.)

(Heinonis Lambachii Consilium, non esse judicandum secundum consuetudinem, sed secundum leges, quod Hamburgi A. 1609. in 4. produisse Catalogus Biblioth. Ott. Sperlingii Jun. p. 262. testatur, an hunc, vel alium opusculum, Autorem agnoscat, ambigo.)

HEINO LAMBECK, A. 1586. in lucem editus, scholz trivialis Jacobæ, in urbe Hamburgensi, per annos 51., fuit Arithmeticus, tantique, ob singularem artis suæ peritiam, a civibus est habitus, ut, doctorem illius, ipsi patrem, civitatem suam nunquam denuo esse habituram, hodiernum profiteantur, uti Henr. Meisnerus, ei ἐμὸς πατήρ, indignabundus retulit (1.). Uxorem duxit sororem Lucæ Holstenii, Polyhistoris eximii, ac Bibliothecæ Vaticanæ Ephori, tresque ex hac sustulit filios, eruditione insigni conspicuos. E quibus Lucas, Doctor Medicus, vulnere lethali quintuplici, quod ipse, melancholia laborans, triduo ante sibi inflixerat, d. 4. Maji A. 1661. est extinctus, Johannes Romæ mortuus ac sepultus, Petrus autem, de quo mox dicetur, felix doctrinæ Avunculi æmulus, nomen illustre in universa republica meritis literaria. Lucæ Holstenii Epistola ad affinem hunc suum, de Vesuvii incendio, quod A. 1632. accolæ tetruit, vernacula a Joach. Morfio A. 1635. (2.) est edita. A Joh. Balth. Schuppio, in Explanatione Litanie Germanica (3.), ein alter, wolverdienter, ehrlicher Mann salutari meruit.

Compendium Sciatericorum; das ist: Kurze und gründliche Beschreibung allerhand Sonnenuhren, auß natürlichem Laufe der Sonnen, und Mathematischem Grunde, mit Circeln und Linialen unfehlbar zu machen. Hamburgi 1522. (1. e. 1625.) in 4.

Compendium Arithmeticz, darinn begriffen etliche Arithmetische, Geometrische, Algebraische und Polygonalische, Quæstiones und Exempla, dem Sciaterischen Tractatein beygefüget. Hamb. 1625. in 4.

Arithmetica, oder neues wolgegründetes Rechenbuch. Hamburgi 1643. 1656. (quo anno quarta prodit editio) & 1661. in 8., Plönz 1677. in 8.

Ein Schoolrechenboock. Hamburgi in 8. (Sax.)

Nahmenbüchlein, wie die Wörter recht zu schreiben und zu lesen. Hamburgi in 8.

(1.) in præf. des Arithmetischen Kunstst. A. 1690. editæ. (2.) in 4. (3.) in Opp. Germanici p. 913.

PETRUS

PETRUS LAMBECIUS, Hamburgensis, Heinonis, modo laudati, ex Lucæ Holstenii, Viri incomparabilis, sorore filius, A. 1628. in lucem editus, e Gymnasio patriz in Amstelodamense atque Academiis abijt Batavicas, ac in istis, itinereque per Galliam & Italiam literario, studia Jurisprudentiæ & Polymathiæ elegantions, sumptu Holstenii avunculi, atque ad nutum ejusdem, summa tractavit, cum industria, tum felicitate. Præcox ejus ingenium, *grandibus seculi nostri*, in peculiari de illo Gabr. Naudæi Epigrammate, annumeratum *miraculis, Lucubrationum* ostendit *Gellianarum Prodomus*, anno ætatis 19., ætæ autem Christianæ 1647., Parisiis editus, & eruditorum applausum promeritus haud vulgarem. Romæ, in aula Franc. Barberini, Cardinalis, & Holstenii convictu, integro hæsit biennio, Tolosæ autem, in palatio Caroli de Montchal, Archiepiscopi, octo menses exegit continuos. In patriam redux, Historiarum in Gymnasio illius professionem d. 13. Jan. A. 1652., Rectoratum autem ejusdem d. 12. Jan. A. 1660., cum aliquot ante annos J. U. D. in Gallia esset creatus, obtinuit. Patriam deinde, & officium simul hoc geminum, inobedientie auditorum, malevolorum hominum, acerbe se traducuntium, multitudinis, & conjugii infelicis, cum vetula divite, sed parca atque avara (A. 1690. demum extincta), A. 1662. contracti, tædio, Christianæque, Svecorum Reginz, hortatu, duabus post nuptias hebdomadibus vix elapsis, d. 14. Apr. A. 1662., deseruit, ac Vindobonam commigravit. Salutato illic Leopoldo Imperatore, in Italiam denuo abiit, atque istic, cum ab Alexandro VII., Pontifice, Christina Augusta, Ferdinando II. & Leopoldo, Hetruriz Ducibus, aliisque Principibus ac Cardinalibus, humaniter esset exceptus, cœtui Ecclesiæ Romanæ publice se aggregavit. Sacris enim ejus diu ante jam erat initiatus, cum in Batavia a Barth. Nihufio, Apollata, studiorum suorum Ephoro, tum in Gallia a Jac. Sirmondo, Jesuitarum doctissimo, uti Marq. Gudius noster, amicus ejus, me edocuit, sed externa Lutheranismi professione cives incautos hætenus sefellerat. Ex Italia Viennam, A. 1662. exeunte, reduci a Leopoldo Imperatore, incredibili eum favore, ad obitum usque, complexo, d. 27. Nov. præfectura Bibliothecæ Augustæ vicaria, anno autem sequenti 1663., d. 26. Maji, supremæ ejusdem, quæ Matth. Mauchterus, Th. D., se abdicaverat, Ephoria, cum Consiliarii atque Historiographi Cæsarei titulo, est collata. Tergemino huic maneri institutus Vir stupenda literarum penè omnium, & triplicis imprimis histariæ, peritæ coævis plerisque superior, ac orbis literati meritis admirationem, præter scripta alia plurima, Opera de Historia Literaria, rebus Germanicis, Austriacis atque Hamburgensibus, & Bibliotheca Vindobonensi, vastissima, partim pertexuit, partim vero inchoavit, sed omnia tamen, quod hominis unius ætas atque vires tot tantæque molis laboribus non sufficerent, imperfecti moriens reliquit. Obiit autem, teste Dan. Neffelio, Successore, d. 2. Apr. A. C. 1680., & æt. 52., non peste, uti Henr. Meibomius Jun. (in *Introd. ad Hist. Sax. Infer. p. 62.*) tradidit, Viennensi Epidemia, sed morbo hydropico. Privata defuncti Bibliotheca, 3000. Voluminibus constans impressis, ducensque Codicibus MSSis, quam Leopoldus Imperator a superstitibus jam emerat, Cæsareæ facta est accessio. Fusus vitam ejus & scripta, additis eruditorum Elogiis pariter atque Censuris, Tomo operis hujus recensebimus ultimo. Consultantur interim de iis *Isagoge nostra ad Historiam Cimbricam*, P. IV., c. 2., §. 6. 7. 8., p. 537-543., & c. 10., §. 26., p. 616. 618., ac, qui hanc sunt secuti, Casp. Sagittarius in *Introd. in Hist. Eccl.*, c. 12., §. 48., p. 205-208., Pet. Bælius T. II. *Dictionary Historico-Critici* p. 1751. 1752. ed. secunde, ac Joh. Franc. Buddæus T. III. *Lexici Historici* p. 271. Quibus cum conferri possunt ipsius Lambecii ad Renatum Franciscum Slusium Epistola, Tomo I. *Comm. de Biblioth. Vindobonensi* A. 1665. præfixa, ac *Catalogus scriptorum suorum*, A. 1659. *Prodromo Historiæ literariæ*, & A. 1651. *Libro II. Rerum Hamburgensium*, præmissus, longe vero auctor seorsum Vindobonæ A. 1673. in 4. excusus, & sub initium Editionis *Rerum Hamburgensium* secundæ, a Joh. Alb. Fabricio (cum Prolegomenis suis, huc itidem spectantibus) Hamburgi A. 1706. in fol. publicatæ, recusus, Lucæque Holstenii *Epistole ad eum XXII.*, studiorum nostri juveniliū illustrantes historiam, *Libro VI. Comm. de Biblioth. Vindob.* A. 1674. insertæ, seorsimque ab Henr. Chr. Crügero, Jenæ A. 1708. in 8. vulgatæ.

M. FRANCISCUS LAMBERTUS, Hamburgensis, templi ruralis Barchtheidenensis, in præfectura Stormariæ Tritoviensi, circa A. 1608., Parochus.

Christliche Predigt von Gottes Vergebung und Gnadenwahl, d. 7. Aug. A. 1606. in Hamburg gehalten. Hamburgi 1608. in 4.

REGIDIUS LANCKEN Junior, e familia Lanckiorum nobili, nomen a stagno in Wagria Lancken si mutata, Leone, trigæ stellarum superimposito, insignium loco gavisa (1.), & in Cimbria nostra (cujus familiæ eam indigere esse accensendam, contra Casp. Dancwerthium (2.), Pomeraniz illam vindicantem, nec quenquam ex eadem, ante nostri parentem, in hac vixisse persuasum Chersoneso, in *Isagoge ad Hist. Cimbr.* (3.), ostendi), ante annos jam 400. celeberrima, fuit oriundus. Patre, d. 27. Aug. A. 1580., natus est cognomine, Alberti filio, Adolphi, Ducis Holsatæ-Gottorpiensis, aulæ Præfecto, Consiliario & Gubernatore Bordsesholmensi, e Pomerania, in quam majores ejus commigraverant, ad Cimbras reverso (4.), matre autem Gertrude Wittorfia, Jaspæ, Toparchæ Neomonastrænsis & Pronitorfensis, ac Amicæ Ulricæ (Nicolai, Dynastæ Schubylygardenfis, gnatz), filia. Parente utroque præmature orbato Christina, Adolphi, D. Holf., vidua, benigne educavit, studiisque vacantem, in Gymnasio primum (cum Johanne fratre) Bordsesholmensi (5.), deinde, ab A. 1597., in Acad. Tubingensi, & in Gallia tandem, per biennium, suis sustentavit sumptibus. A. 1603. in Cimbriam reversum Christiani filius, Joh. Fridericus, Archiep. Bremensis & Epist. Bûbecensis, Consiliarium mox, A. seqv. 1604., elegit ac Cubicularium, Præfecturaque postea donatum haud ignobili, & a Canonicis Lubecensibus Præpositum sui electum Collegii, a consiliis sibi esse voluit intimis. Ex hujus aula, in Gottorpiensem suam, Fridericus, Dux Holsatæ, A. 1618. eum pertraxit, & Magistri ejus supremi, Senatorisque intimi, aulici ac provincialis, ornatum dignitatibus, in Præfecturis etiam Kiloniensi & Bordsesholmensi Joachimo Schwerin, in Gottorpiensi A. 1629. Godschalko Wensinio (6.), in Prezensis autem Canonii Præpositura A. 1625. Dethl. Seelladio (7.), dedit successorem. Officiis hæc tanta, non solum prudentia, sed & integritate, præfuit, ut moribundus, illz sam se in iis administrandis servasse conscientiam, affirmare non dubitaverit. Principis jussu gravissimas sæpe obiit legationes, & patriz, in fatali belli Cæsarei tempestate, ingens fuit præsidium. Literarum uti peritissimus, ita & amantissimus, erat, Principique Gymnasii, quod olim frequentaverat, Bordsesholmensis, post bellum istud, instaurandi auctor A. 1630. extitit præcipuus (8.). Duas quidem habuit uxores, Luciam scil. Blomiam, Matthiæ Ranzovii vi-duam, A. 1616. ductam, A. 1624. defunctam, & a D. Mart. Chemnitio Juniore, Cancellario Holsatæ-Gottorpiensi, in *Alloquio ad ipsum de hujus obitu*, Slesvigæ A. 1625. (9.) excuso, celebratam, ac Margaretam Reventloviam, Ivonis, Dynastæ Neverstorpiensis, filiam, isti A. 1625. subrogatam, sed e neutra prolem sustulit. Quam ob causam stirps

M m m m 2

Lanckio-

(1.) V. Andr. Angeli *Lib. I. des Gölleinschen Adel Chronica* p. 62. (2.) in *Chorogr. Cimbr.* P. I., c. 3., p. 20. (3.) P. I., c. 14., §. 14., p. 244. 245. (4.) V. de illo Jonæ ab Elverfeld *Tr. de Holsat.*, lit. Q. 4. a., Angelum l. c., & Dancwerthium l. c., P. I., c. 3., p. 20., ac P. III., c. 4., p. 204. (5.) V. Elversfeldium & Angelum l. cc. (6.) V. Mart. Coronæ Jun. *Antiqq. Bordsesholmensis* MSS., & Dancw. l. c., P. II., c. 8., p. 111. (7.) P. IV. *Isagoge* mox ad *Hist. Cimbr.*, c. 2., §. 15., p. 410. (8.) V. Pet. Musæi *Programma, Disput. Inaugurali D. Pauli Sperlingii* A. 1666. præmissum, p. 6. (9.) in 4.

Lanckiorum universa, cum ipso, ultimo illius furoculo, dysenteria Kilonii, post legata pauperibus ac urbis presbyteris aliquot Imperialium millia, A. C. 1631., & æt. 52., d. 15. Nov., extincto, est intermortua (1.). Exequias, ibidem celebratas, Fridericus, Dux Holstatiæ, ingenti illum amore complexus, non solum legato ad eas misso cohonestavit, sed & sumptus earundem omnes e suo erogari iussit ætario. Plura de vita ejus suggeret M. Petri Crügeri, Pastoris Kiloniensis, Sermo funebris in 2 Tim. IV. 7: 8. Germanicus, A. 1632. in 4. editus.

Epistola de Educatione nobilium (*cordata atque elegans*), ad Joh. Christenium, Jctum postea Hardervicenum, Gottorpium d. 20. Nov. A. 1627. scripta. Adjecta est a Joach. Morfio *Trige Consiliorum* Ign. Hannielis, Hug. Groti & Joh. Henr. Alstedii, de *Studio Politico*, A. 1636. in 4. a se edita, ab Herp. Conringio autem editioni suæ *Bibliographie Politiæ* Gabr. Naudæ, Francofurti A. 1673. in 12. excusa (2.), & tandem a Thoma etiam Crenio exhibita, in *Tractatibus variorum de Eruditione comparanda*, Leidæ A. 1699. in 4. junctim publicatos, p. 406. 407. 408.

ANDREAS LANGE, Andreæ filius, Lubecensis, d. 15. Jan. A. 1680. natus, D. Pauli Neucrantzii, Poliatri, & filia nepos, e schola patria in Academiam A. 1699. profectus Juliam, civem suam, D. Johan. Werlhofium, ducem curriculum studiorum Juridico-Politicorum habuit præcipuum, ex hac vero in Lipsiensem A. 1702. migravit ac Trajectinam, in qua A. 1704. J. U. Doctor creabatur. In patriam hinc reversus, non solum praxi forensi, sed studiis etiam Juridico, Historico, Philologico & Poetico felici vacavit successu, donec A. C. 1713., & ætatis 34., quo, in Curiam a Senatu evocatus, vix huic a consiliis esse cõparat, d. 13. Oct. morte immatura Reipublicæ Lubecensi eriperetur, spemque hujus præclaram, de se conceptam, destitueret.

Vid. de eo D. Georg. Henr. Götzii, Superint. Lubec., Schediasma, quo defuncto parentavit, biographico-encomiasticum, sub titulo der *Leichenbetrachtung* Lubecz A. 1713. in fol. editum, & sub alio des *Ehrengedächtnisses* Lipsiæ A. 1714. in 8. (teste *Catalogo numdinali*) recusum, Excerptaque ex isto, Parte XXXII. der gelehrten *Fama* p. 629-632. obvia; & qui fusius vitam ejus enarrant, doctrinamque multiplicem ac virtutes celebrant, Enochum Svanenium in *Programmate funebri* & Joh. Henr. a Seelen P. III. *Athen. Lubec.*, p. 49-78.

Conf. *Epistolam*, quam ei Thom. Crenius scripsit, de Tortura maleficorum, A. 1704. exaratam, & in D. Georg. Pet. Schultzii *Diss. II. de claris Marchicis*, Francofurti ad Viadrum A. 1706. excula, p. 35. 36. 37. editam.

SCRIPTA

I. EDITA.

Diff. de æquitate Juris Lubecensis, Præfide D. Gothofr. Christ. Götzio proposita, Lipsiæ A. 1703. in 4. Recensum V. in *Novis Lit. Germ.*, M. Off. A. 1703., p. 379. 380.

Disp. Inaug. de Erroribus, qui circa Quæstiones per tormenta committuntur. Trajecti 1704. 4.

Introductio in notitiam Legum Nauticarum, & Scriptorum Juris rei quæque maritimæ Lubecz A. 1713. in 8. ἀνέκδοτος edita, nomine autem ejus præfixo recusa ibid. A. 1724. in 8. Συναρπάξις ejus Lipsienses in Actis Erud. M. Sept., A. 1713., p. 402-405. exhibuerunt.

Poëmata Germanica sacra, eaquæ prolixiora, numeris & legibus compositionis Musicæ adstricta, & in templo Lubecensi decantata Mariano, edidit sequentia:

Weynachts-Gedanken. Lubecz A. 1707. in 4.

Die Historie der ersten Eltern. Lub. 1708. in 4.

Die Ansofferung Isaacs, wie solche von Gott befohlen und wiedertruffen worden. Lub. 1709. in 4.

Die Erniedrigung und Erhöhung Josephs, als ein Bild der Erniedrigung und Erhöhung Christi. Lub. 1710. in 4.

Die Ausföhrung der Kinder Israel aus Egypten. Lub. 1711. in 4.

Die Einföhrung ins Land Canaan durch Josua, als ein Bild der Einföhrung ins ewige Leben durch Jesum. Lub. 1712. in 4.

Der irdische Simson, der in vielen Stücken ein Bild des himlischen ist. Lub. 1713. in 4.

II. INEDITA.

Carmen Heroicum (100. versuum) de Lubecz laudibus ἀνέκδοτον, in schola patria, ante discidium, d. 17. Oct. A. 1698. recitatum. V. *Nova Lit. Lubec.*, M. Nov., A. 1698., p. 220.

Ipse, in laudata *Introductione*, A. 1713. promisit:

1. Scripta alia, cum ad Jus Lubecense, tum ad Jurisprudentiam maritimam pertinentia, in præfat. Affecta hæc tantum eum reliquisse Götziius l. c. testatur.

2. Tr. de Formula instrumenti contractus locatæ conductæquæ Navis (*Certe-parrey*), cap. 15. p. 138.

3. Lib. de Jactu & contributione ob jactum, cap. 15., p. 141.

4. Leges Rhodiorum Nauticas, Notis illustratas, & cum aliarum gentium maritimis collatas, cap. 2. p. 19.

5. Versionem Latinam Juris Maritimi Wisbyensis, cap. 5., p. 44.

6. Versionem Latinam Juris Maritimi Oleronenfis, cap. 6. p. 49.

7. Versionem Latinam Consulatus maris, Hispanice a Lucio Spineda scripti, cap. 4. p. 34. 35.

Superfunt quoque, cum jam memoratis, sed affecta pleraque & imperfecta, sequentia, a J. H. a Seelen ἀνέκδοτα; l. c. enumerata & commendata:

1. Institutiones Juris Lubecensis, sive Annotationes ad istud.

2. Jus Hanseaticum illustratum.

3. Leges maritimæ Westcappellenfes, e Lingva Belgica in Latinam translata.

4. Variæ Lectiones Ecclesiastico-Juridico-Politico-Historico-Philologicæ.

5. Compendium Historiæ Lubecensis Germanicum, ad A. C. 1164. tantum perductum.

6. Bibliotheca selecta Juridica.

7. Historische Beschreibung der vornehmsten Reiche und Länder.

8. Nachricht von den Ehur-Fürsten.

9. Theses Juris fundamentales.

10. Theses Politicæ fundamentales.

11. Poetische Gedanken über die Geburt und Beschneidung Christi.

12. Poetische Gedanken bey dem Creuge Christi.

13. Etliche Capitel aus Thomæ von Kempen Buche von der Nachfolge Christi, in teutsche Verse gebracht.

14. Torqv. Tass Amyntas, aus dem Italianischen verdeutschet.

15. Etliche Fabeln Aesopi verdeutschet.

(1.) V. Danew. l. c., P. I., c. 3., p. 20. (2.) p. 156-167.

16. Nägel.
17. Grabchriften.
18. Poemata alia, tam Latina, quam Germanica, digna, quæ colligantur, junctimque edantur.
Götzius etiam c. l. Syllogem Carminum ejus de Historicis quibusdam Biblicis Germanicorum auctoribus memorat.
DAVID LANGE, Ludimagister Hamburgensis.
Der deutsche Pfalter Davids, in kurze Reimen verfasst. Hamb. 1610. in 8.
Eine schöne und bewehrte Arzneykunst auß dem Pfalter Davids. Ib. 1612. in 4. (Catal.)
Spiegel und Erinnerung einer frommen Obrigkeit. Hamb. 1613. in 4. (Catal.)
Tr. wie Gott einem jeden Menschen einen besondern Engel habe verordnet, dadurch er werde beschützt. Hamb. 1614. in 8. (Catal.)

Obitum des Sohnes Gottes. A. 1621. in 8.
Tractatlein von der Menschwerdung Christi. Hamb. in 8. (Catal.)
M. HARDOVICUS LANGIUS junior, Hemma Dithmarus, laurea A. 1626. Philosophica ab Academiâ (uti Aëta hujus testantur) ornatus Rostochiensis, Scholæ in Dithmaria Meldorpiensis, circa A. 1624., Rector, deinde vero Pastor ruralis in Stormaria Borsfleetus, ac Wilh. Alardi, Antistitis Crempensis; gener, A. 1629., Parochia sua a militibus expulsiis Cæsareis, Hamburgi exulavit.

Oratio de Temporis natura, deque iis, quæ olim in & cum tempore evenerunt, nunc eveniunt, hincque eventura colliguntur; ad Christ. IV., R. Daniz, Hamburgi A. 1629. in 4.

NICOLAUS LANGIUS, Crempæ in Stormaria, Prid. Kal. Febr. A. 1586., patre Hardovico Langio Seniore, Parocho in Dithmaria Meldorpiensi, matre autem Catharina Lesemia, natus, Dithmarus, & in *Disputationibus de Rerum divisione Contradictibusque propriis*, & in Henn. Wittenii *Diario Sec. XVII. Biographico* (1.), non patris, sed profapæ paternæ ac educationis, intuitu, appellatur. E schola, quam per biennium frequentaverat, Hamburgensi, Themidi pariter atque Musis litaturus, Academiâ Rostochiensem (in qua integro hæsit triennio), Witebergensem, Lipsiensem, Heidelbergensem, Lugduno-Batavam (in qua jura privatim docendi A. 1612. ei facta est potestas) & Lovaniensem, adiit, Belgium, Galliam, Angliam, Cimbriam suam atque Daniam, sequenti peragravit quadriennio, & in Athenis tandem Groningensi A. 1618., cum Collegia Juridica privata instituere ipsi esset permillum, confedit. In hoc, post Doctoris titulum, d. 4. Febr. A. 1620., Brabevta Joh. Huniga, reportatum, Juris, ab eodem A. 1620. (quo, d. 17. Febr., Orationem recitavit auspicalem), Professor fuit extraordinarius, ab A. 1633. vero ordinarius, & simul ab A. 1620., ad obitum usque, Academiæ Secretarius. Rectoratu ejusdem A. C. 1642. functus, sequenti 1643. (ætatis 57.) calculi doloribus, d. 23. Julii, succubuit, & e septem, quos uxor Margareta Elisabetha Brochusia, A. 1620. ducta, enixa ipsi erat, liberis, filium unicum, & tres filias (quarum natu maximam D. Joh. Christoph. Schönbachio, Cancellario provinciali Slesvigo-Holsatice, jam elocarat), reliquit superstites. V. de Jcto hoc doctissimo, & in Poesi etiam, literisque elegantioribus, præclare versato, *Vitas Professorum Groningensium*, Groningæ A. 1654. in fol. editas, p. 79. & seqq., ac, qui has mecum sunt secuti, Paulum Freherum in *Theatro Eruditorum* p. 1100., Joh. Franc. Buddzum *T. III. Lexici Historici* p. 278., & Henr. Lud. Benthemium in *Holländischen Kirchen- und Schulstaat*, P. II., c. 4., p. 214-217. Conferantur etiam de illo Georg. Matth. Königius in *Biblioth. Vet. & nova*, lit. L., H. Wittenius *l. c.*, & Joach. Vegetius, Hamburgensis, in *Epistola ad eum Dedicatoria, Asmatum Philodæon Decadi, Disquisitionibus de stylo* (Francofurti A. 1613. editis) annexæ, præfixæ, & *Asmate* hujus octavo, A. 1612. ad illum, Leidam iturientem, scripto. Quorum ultimus (in *Epist. cit. Dedic.*) ipsum Philologum vocavit & *Jctum præstantissimum*, verbisque compellavit sequentibus: *Novi, quantus sis in facultate metrica, cum omnibus aliis, qui hoc ævo id unum agunt, jure contendendus. Adeo, quod rarissimum est, & cum paucis tui ordinis tibi commune, mitiores istæ Musæ, cum ardua & divina juris scientia, in te sese conjungunt, qui præter hoc, quod illos commendat, etiam istud nosti.*

SCRIPTA LATINA EDITA.

- Disp. de Jure Connubiorum, Præfide D. Helfr. Ulr. Hunnio. Witeb. 1611. in 4.
Disp. de Jure dotium, Præfide D. Corn. Pynackero. Lugd. Bat. 1612. in 4.
Disp. de Rerum divisione, & acquirendo earum Jure naturæ dominio. Ib. 1613. in 4.
Jus controversum, ex Pandectarum & Codicis præcipuis legibus compilatum, secundum titulorum & legum ordinem dispositum, ac Disput. XXII. excussum, moderantibus D. Corn. Pynackero & D. Nic. Langio, Acad. Groningæ Antecessoribus. Groningæ 1620. in 8.
Exercitationes Juridicæ, ad Institutiones accommodatæ. Groningæ 1623. in 8.
Discurfus Legales (quorum secundum de *Lege Aquilia* vidi). Gron. 1624. in 4.
Disputationes ad Instituta. Gron. 1627. in 4. (Catal.)
Compendium Institutionum majus & minus, tyronibus, ob descriptiones & divisiones accuratas, maxime commodum. Gron. 1627. in 12. (V. *Lipensis Bibl. Jurid.*)
Disp. de Servitutibus realibus. Gron. 1641. in 4.
Disp. de omni genere Contractuum, Præfide illo, ad gradum Doctoris consequendum, ab Augustino Rechelio, Hunsenti, proposita. Gron. 1643. in 4.
Disp. de Contractuum præstationibus. (V. Wittenium *l. c.*)
ADOLPHUS CONRADUS LANGELOTT, Slesvicensis, Joelis, Archiatri Holsatæ-Gottorpiensis celeberrimi, filius, Med. D. & in patria Practicus, A. 1688., sub initium Februarii, Eidoræ fluvii, quem eques transibat, glacie fracta, undis submersus. Joh. Nic. Pechlino, affini (*Lib. I. Observ. 4. Medico-Phys.*, Obs., p. 8.), *Medicus audit Chirurgicæ artis dotibus supra fidem instructissimus, certe meliore fato dignus.*
Exerc. Anatomico-Medica de fabrica & usu Cordis, Præfide D. Joh. Nicol. Pechlino. Kilonii 1676. in 4.
Disp. Inaug. de Plevritide vera. in 4. (Catal.)
FRIDERICUS JOACHIMUS LANGELOTT, Slesvicensis, Joelis itidem filius, rei frumentariæ in exercitu Brandeburgico, circa A. 1676., Curator, Fridlandiz, in Ducatu Megapolitano, defunctus. V. Pet. Fabricii *Sermonem in memoriam Parentis funebrem.*
Observationes Theoretico-Practicæ ad titulos priores Libri I. Institutionum, Præfide D. Magno Wedderkopfic. Kilonii in 4.
Disp. de adoptato Pisone, ad Taciti *Lib. I. Histor.*, Præfide M. Joh. Christoph. Fugmanno. Witebergæ 1671. in 4.
Oratio in laudem Cimbriz, in Acad. Witeb. A. 1671. habita. Witeb. 1672. in fol.
(1.) *T. I.*, ad A. 1643.

M. GREGORIUS LANGEMAK, Uterfensis Stormarus, Scholæ in Pomerania Gryphiswaldensis (post impetratum ibidem A. 1701. Magistri titulum), ab A. 1702., Conrector, Ecclesiæ autem Nicolaitanz in urbe Stralsundensi, ab A. 1703. (d. 15. Aug.) Diaconus (1.) A. 1722., quo Gryphiswaldiæ Theol. Doctor ab Alb. Joach. Krakevitio, Programmate de Vita ipsius per hunc præmissa, creabatur, civitatis Stralsundensis Superintendens jam fuit, Pastorque simul Nicolaitanus, Professor Theologus, & Consultarius ecclesiasticus Sveco-Pomeranicus.

Disp. de Hymno Lutheri: Erhalt uns Herr bei deinem Wort, Præside D. Joh. Frid. Mayero. Kilonii 1701. in 4.

Disp. de Pontificibus Romanis uxoratis, Præside eodem. Kil. 1699. in 4.

Disp. de Jesuitis a Jesuitis longius distinctis. Gryphiswaldiæ 1702. in 4. (eodem Præside.)

Leichpredigt über Carl Bucken. Stralsundæ 1707. in fol. (Catal.)

Disp. Inaug. de perpetua duratione supplicii infernalis. Gryph. 1722. in 4.

M. HENRICUS LANGEMAKE, Kiloniensis, templi patriz Parochialis, circa A. 1612., Diaconus, & circa A. 1630., Archidiaconus.

Disp. de Baptismo, Præside D. Phil. Marbachio. Argentinz 1601. in 4.

Leichpredigt über M. Detherum Mauritium, Præpositum und Pastorem zum Kiel, utq. 2. Tim. IV. 7. 8. Rostochii 1612. in 4. (L. Sax.)

Leichpredigt über Virgilium Rohtfeld, Pastorem zu Brügge, aus Joh. X. 10-18. Hamburgi 1630. in 4.

JOHANNES LANGEMAKE, Kiloniensis, patriz Archidiaconus, & tandem Pastor, A. 1645. (uti *Programma quoddam Kiloniense testatur*) mortuus.

Leichpredigt über Fr. Anna von Buchwald, Herren Dionysii von Pudewels, des Dänischen Prinzen Hofmarschalls, Ehefrau, aus Ps. XXXI. 6. A. 1630. in 4.

JOHANNES LANGEMAKE, Kiloniensis, Carnobii & vici in Stormaria Uterfensis, circa A. 1665., Pastor, A. 1680. extinctus.

Klag-Loß-Grub- und Trostschrift über den Todt Frau Mettz von Buchwald, Herren Golsche von Buchwald, Königl. Dan. Landrächte, Ehefrauen. Kil. 1668. in fol.

Nützlichste und nöthigste Seelenforge, oder Leichpred. über J. Magdalena von Ufen, Conventualinn zu Utersen, aus Ps. XXXI. 6. Glückstadt 1671. in fol.

JOHANNES LANGEMAKE, Vici in Stormaria Colmariensis Ecclesiastes, a Joh. Casp. Wezelio (P. II. Hymnopoetograph. 2 p. 58. 59.) cum Pastore Neostadiensi ejusdem nominis, de quo statim dicetur, confusus.

Erläutung der Wahrheit zur Gottseligkeit, nach der Lehre des Catechismi: Nebst einem Gebetbuche. Glückstadt 1705. in 8. (Catal. Nund.)

Sieben geistliche Gesänge, davon vier die Rahmen des Herrn Christi, zwey die Rahmen der Christen, und einer die Rahmen der Himmlischen Herrlichkeit, nach dem Alphabete, aus H. Schrift, mit einer kurzen Erklärung, vorstellen. Glückstadt 1706. in 8.

Auflegung des Catechismi, Bibelverhör, Kranken-Unterricht, und Gebete. Glückst. 1707. in 8.

Glaube, Leben und Sterben des Königs Davids. Glückst. in 8.

Das Geheimniß, Christus für uns, und in uns, mit Sprüchen der H. Schrift, und darnach gemachten Liedern, vorgelegt: Nebst einem Anhang vom göttlichen Ursprunge der H. Schrift. Glückst. 1708. in 8.

Einfältige Gestfragen. Lubecz 1711. in 12. (Catal. Nund.)

JOHANNES LANGEMAKE, Neostadii Wagriorum d. 7. Apr. A. 1651., patre Michaelē, oppidi Pastore, natus, eodemque officio ab A. 1681. illic functus, & isto pariter atque vita d. 27. Sept. A. C. 1712., ætatis 58., defunctus, gener M. Joach. Giesii, Pastoris Kiloniensis. Plura de vita ejus, e Sermone funebri Joh. Steph. Hildermanni, Parochi Palzo-Crempensis, narratur a Joh. Henr. a Seelen P. II. *Arben. Lubec. p. 153. 154.* Conf. de illo *Nova literaria Lubecensis, M. Sept. A. 1699., p. 253.* Joh. Casp. Wezelii *Partem II. Hymnopoetographia p. 58. 59.* ubi male Diaconus tandem Colmariensis fuisse traditur, & ita cum cognato (cujus scripta ei etiam tribuuntur) confunditur.

Anzeige der Jesus-Sprüche, ed. A. 1703.

Catechismus-Fragen und Antworten; deren erster Theil die Fragen und Antworten, den Einfältigen zum besten, in Fragen zerlegt; der andere aber den Catechismus Lutheri, seinem eigentlichen Verstande nach, erklärt, mit Sprüchen der H. Schrift bewähret, und von den Schreibfehlern und andern Druckfehlern gereinigt. Lubecz 1710. in 12. V. *Seelenium* f. c.

M. LAMBERTUS LANGEMACIUS, Husensis, Rostochio A. 1607., post impetratam illic supremam Philosophiæ lauream, ad scholæ in urbe patria evocatus est Rectoratum (2.), A. 1609., d. 8. Dec., Diaconus 2dis Jacobz Hamburgensis, in locum Pauli Keyseri, electus, & d. 2. Maji A. 1614. mortuus. V. Anonymi *Catal. MS. ministeriorum Ecclesiæ Hamburg.*, Joh. Alb. Fabricii *P. II. Mem. Hamb. p. 888.*, & J. M. Kraftii *Husumische Kirchen-Historie p. 37.* Uxor illius Anna, Hieron. Prætorii, Musici Hamburg. celeberrimi, filia, successori ejus, M. Joh. Adolpho Fabricio, itidem nupsit, & A. 1637. vivis excessit.

Acclamatio ad concentum Angelorum: *Gloria in excelsis Deo*, &c., qualicunque sono Oratorio dimensa, in schola Bordesholmensi dicta, ac natalis Salvatoris dicata. Slesvigz 1604. in 4.

Disp. de principio Religionis Christianæ, Præside D. Luca Bacmeistero. Rostoch. 1604. in 4.

Theses de formula verborum, quæ baptismo, declarationis causa, præmitti apud quosdam solent, quam Exorcismum vocant, Thesisibus D. Egid. Hunnii oppositz, Præside D. Eilhardo Lubino, Autore. Rostochii 1607. in 4.

Institutionum Dialecticarum Libri II., ad veterum præceptorum Aristotelicorum veritatem, methodo perspicua & facili, conscripti, & regulis, notionibus atque exemplis, usum partium singularum, præsertim doctrinæ de argumentorum inventionem, demonstrantibus, illustrati, aucti ac instructi. Lubecz 1610. in 8. (Cui Editioni Lipenius *Hamburgensem A. 1611.*, & alii *Lubecensem A. 1625.*, addunt). Scripti sunt, teste præfatione, Senatus jussu, in usum scholæ Husensis, & methodo quidem Eclectica.

DETHLE-

(1.) V. *Nov. Lit. Lubec.*, *M. Jan.*, A. 1702., p. 2., & *M. Os.*, A. 1703. p. 206. (2.) V. *Ep. Dedic. Instit. Dialect.*

DETHLEVUS LANGENBECIUS, Hamburgensis, Jctus haud ignobilis, & Franc. Balduino, aliisque Mystis Themidos celebrioribus, familiaris, in patria A. 1574. (qvo *Annotationes in Leges perdifficiles* Henr. Ranzovio inscripsit) superstes.

V. de illo Biblioth. Gesnerianæ continuatores, Jos. Simlerum p. 163., ac Joh. Jac. Frisium p. 149., & Henn. Conradini Epigramma in eum in *Poematis* p. 131. obvium.

SCRIPTA EDITA.

I. LATINA.

Andr. Alciati Libri de verborum significationibus, in tabulas ab eo redacti. Accedunt ipsius nova & vera Explicatio in duas difficillimas leges, nempe L. *Si is qui pro emptore*, & L. *Gallus Aquilius*, in §. *forſitan* & §. *ſi*, præter omnium, qui hætenus scripserunt, sententiam excogitata, ac de capitibus Legis Vellejæ nonnulla. Coloniz 1555. in 8.

Schemata seu Tabulæ in Institutionum Imperialium singulos titulos, in quibus & definitiones nonnullæ, & decisionum vis & potestas, nec non ordinis methodus, &c., declarantur. Coloniz 1555. in fol., Lovanii 1577. in 4., & (cum Hug. Pelletarii, qui eas denuo recensuit, *Miscellaneis*) Francofurti A. 1613. in 4.

Annotationes novæ in Leges aliquot Juris civilis perdifficiles, & nondum satis intellectas, Basileæ, apud J. Oporinum, A. 1564. in 8. Recensitæ autem denuo, & Indice auctæ, a Joach. Clurenio, Jcto Acad. Argentinenſis, Francofurti A. 1609. in 8. Passim notant Accursii, atque aliorum, errores.

Responsum de Qv.: An filii, ad repetenda bona materna, omnibus creditoribus, in bonis paternis, præferantur? Tomo IV. *Consiliorum, ab Academicis & Jctis Germaniæ scriptorum*, & a Laur. Kirchovio editorum, Francofurti A. 1572. in fol. excuso, p. 141. & seqq., obvium.

Epistola ad Franc. Balduinum, de causis corruptæ Jurisprudentiæ antiqve, & Indice suo Juris Civilis generali affecto, præfixa Balduini *Notis ad Lib. I. & II. Digestorum*, Basileæ a Joh. Oporino excusis. V. B. G. Struvii *Biblioth. Antiquam* A. 1705., M. Nov., p. 526. 527.

II. GERMANICUM.

Regentenbuch de Justitia, jure & æquitate, von der Rechtſertigkeit, auch was Recht und Billigkeit sey und heiſſe: in 2. Theilen. Witebergæ 1572. in fol.

INEDITUM.

In præfatione Annot. in LL. *perdifficiles*, ad Henr. Ranzovium A. 1574. scripta, refert, se, annis superioribus, de textu Juris Civilis, singulari ac mirabili qv adam ratione, notis numerariis illustrando, perfectoqve ejusdem Indice conficiendo, Epistolam (*paulo ante laudatam*) ad Franc. Balduinum, Jc., postulatu ejus, scripsisse, ac postea, eruditum & studiosum precibus motum, laborem hunc A. 1560. exandandum suscepisse, Indiceqve jam absoluto, operi etiam ipsi manum propediem impositum iri ultimam. Prodromi illius vicem sustinere voluit *Annotationes* istas, cum, in eo occupatus, *Corpus Juris* sæpius legeret ac relegeret, sibi natas.

GEORGIUS LANGENBECK, Hermanni (*infra laudandi*) filius, Hamburgensis, J. U. Lic. & in patria Practicus, circa A. 1716.

Disp. Inaug. de Transactione calumniosa. Gießæ 1694. in 4.

HENRICUS LANGENBECK, Hamburgensis, Johannis, XIIviri, & ædis Nicolaitanæ curatoris, filius, Garlevis, Senatoris, nepos, & Hermanni, J. U. D. ac Consulis, pronepos, d. 4. Maji A. 1603. in lucem editus, juventutem studiis non unius generis, imprimis tamen Juridico, impendit, hujusqve Doctor Argentinz A. 1631. est creatus. Adulterior Ducum Brunsvico-Lüneburgensium familiæ suam addixit operam, & qvinis hujus e lineis Cellenſi ac Calenbergica Principibus, Friderico (cujus, ad A. usque 1648., fuit Procancellarius & Consiliarius intimus atque bellicus), Georgio, Christiano Ludovico, Georgio Wilhelmo ac Johanni Friderico, per annos 38., in aula ipsorum Hannoverana, splendidissimis functus officiis, inserviit. Non enim solum consiliis, qvæ vocant, Cameralibus & secretoriis est adhibitus, sed Cancellarii etiam ac Synedrj Ecclesiastici Præsidis gavisus dignitate, Decanusqve insuper A. 1651. (1.) Bardovicensis Canonorum Collegij, ac Capituli Hamelensis Bonifaciani Antistes, constitutus. Inter Legationes, quibus ad Comitata Ducatum provincialia, Ordinumqve Saxoniz inferioris circularia, ac Principes haud paucos, furtus est, plurimas eminet Osnabrugo-Monasteriensis Irenica, in qva A. 1646., & biennio sequenti, non paci solum Germanis restituendæ operam impendit sedulam, sed & Protestantium jura, contra insidiosas Pontificiorum molitiones, cum Wolff. Conr. Thumſchirnio ac Jac. Lampadio, Legatis Saxo-Altenburgico & Brunsvico-Gvelfherbyitano, animose defendit, feliciterqve conservavit ac amplificavit (2.). Prudentiam ejus insignem, & in negotiis publicis expediendis dexteritatem, pietatem item, humanitatem, doctrinam in omni literarum genere eximiam, aliasqve dotes & virtutes, clientes ipsius in Acad. Julia, qui suas ei certatim inscribere lucubrationes, adeo effuse celebrarunt, ut Patrono sæpius adulati esse videantur. *Atqve* tandem, d. 28. Oct. A. C. 1669., & æt. 67., Cellis mortuus, 150000. Imperialium, qvæ reliquisse fertur, partim cognatis Hamburgensibus, partim vero egenis, in tabulis, teste Henn. Witteonio (3.), voluntatis destinavit ultimæ. Bibliothecam, pluris, quam octo Joachimicorum millibus, sicut idem refert, æstimatam, sibi qve legatam, Bibliotheca urbis patriæ (cujus templo Cathedrali exuviz defuncti d. 19. Dec. A. 1669. sunt illatæ) publica, post qvatuor demum ab excessu ejus lustra, Henr. Meurero, Consule, cognatoqve ipsius, a qvo detinebatur, mortuo, ab hujus hæredibus, Senatus edicto voluntati testatoris satisfacere jussis, A. 1691. obtinuit.

Imagini ejus, inter Effigies Legatorum ad Conventum Irenicum Monasteriensem, junctim publicatas, obvix, hoc adjectum est Symbolum: *Tempore pacis cogitandum de bello, & c.*

Confer de illo, præter Georg. Gressingeri, & aliorum, Epicedia, Christ. Wilh. Eybenij *Eponymologium Tob. Magiri Criticum auctius redditum* p. 504., & scripta Sagittarii, Oldenburgeri ac Wittenij, jam allegata, Epistolas de laudibus ejus Dedicatorias, quibus illi Gerh. Titius A. 1658. *Ossensionem summariam contra Pontificios*, Dan. Clasenius *Compendium Politicum*, Herm. Conringius A. 1656. *libros* Joach. Hopperi *de vera Jurisprudentia*, a se recensitos, Gvern. Rolſincius *Ordinem & Methodum Medicinæ consultatoriæ*, Fridemannus Bechmannus A. 1664. *Institutiones Logicas*, Henr. Meibomius Jun. A. 1668. Joh. Henrici parentis *librum de Cerevisiis*, Joh. Hornejus A. 1654. Conradi parentis in *Epistolas Johannis ac Judæ Commentarios*, aliqve viri eruditi lucubrationes alias, inscripserunt.

ELOGIA.

Herm. Conringius, in *Epist. cit. Dedic. (in Syntagmate Epistolarum* p. 286-323., recusa), post prudentiam ejus re-
 4092jixhv fuisse celebratam, his eruditionem verbis extollit: *Omnis literaturæ elegantioris, ac universæ Philosophiæ,*

Nnnn 2

(1.) V. Casp. Sagittarii *Hist. Bardovic.* p. 241. (2.) V. D. Gerh. Titij *Ep. Dedic. Ossensionis summariæ contra Pontificios*, ac Phil. Andr. Oldenburgeri *Discursus ad Instrum. pacis*, sub Bergoldensis larva editor, P. I., p. 148., atqve *Itinerarium Germaniæ Politicæ* Constant. Germanici, sive potius ejusd. Oldenburgeri, p. 402. 403. 404. (3.) T. I. *Dier. Hiogr. Sec. 17.* ad A. 1669.

cum primis vere, non autem plebeje illius, civilis doctrinae, peritiam ad maximorum difficillimorumque reip. negotiorum longum felice more usum adjunxisti.

Fridem. Bechmannus, l. c., ita eum compellat: Sive illam Philosophiae partem spectemus, quae ad exquisitam rerum scientiam perducit, sive alteram, quae mores nobis format, universus literarum catus in te admiratur acumen ingenii, cum summo iudicio conjunctum.

Dan. Clasenio, l. c., Vir audit in omnibus scientiis sic eruditus, ut nihil ignorare videretur.

Hehr. Meibomio Juniori, l. c. Vir ingenio promptissimo, maximo rerum usu, incomparabili prudentia, & eruditione selectissima, pollens; Cancellarius similis antiquis, qualis ante eum vix unus & alter; qui, cum doctrina sit inexhausta, augeri tamen eam semper desiderat, cumque nihil fere nesciat, tanta tamen cura omnia, etiam in literarum studiis, inquirit, ac si nil omnino sciveret; cujus si quis laborum catenam consideret, nullam horam, studiis impendendam, reliquam esse, videat, si variam scientiam, nihil aliud, quam literas, per totam vitam tractasse, judicet.

Constantinus Germanicus, sive Phil. Andr. Oldenburgerus, in Itinerario Germaniae Politico, p. 402. 403. 404., ei fuisse assentatur, & stupendam ingenii magnitudinem, jurisque, cum publici, tum privati, Theologiae ac Philosophiae, scientiam, eruditionis opes, ac iudicii pondus & gravitatem, tribuit.

SCRIPTA LATINA EDITA.

Disp. Mathematica, A. 1623. edita, quam Lud. Georg. Lundenius, in Prolegomenis in Mathesin, §. 13., allegat.

Disp. Jurid. Inaug. de Cessione actionum. Argentinz 1631. in 4.

Carmina & Epigrammata complura, non inculta, in laudem Augusti Junioris, Ducis Brunsvic., scripta, in Mart. Goskü Arbusso Augusto, A. 1650. & 1693. in fol. excuso, f. 90. 108. 162. 189. 190. 299., obvia.

HERMANNUS LANGENBECK, Hamburgensis, J. U. D., & urbis patriz, ab A. 1479. (juxta Ad. Trätfigerum Jun.), vel 1478. (juxta Gerh. Schröderum), Senator, ab A. 1482. autem (teste Trätfigero), vel (si Schröderum audias) 1481., Consul (1.), optime de illa multis nominibus est meritis. Legatus abiit A. 1482. Kilonium, ad dissidia inter Johannem, Daniz Regem, & Ordinem equestrem Holsticum, componenda, A. 1484. 1486. & 1487. Lubecam, ad Civitatum Hanseaticarum & Vandalicarum conventus, A. 1491. Antwerpiam, ad Urbium Hanseaticarum cum Legatis Anglicis congressum (2.), A. eodem 1491. & 1498. Lubecam, ad alia urbium earundem comitia, & A. 1500. tandem pacificationi inter Holstos ac Dithmarfos Hamburgensi, A. 1506. autem Segebergensi inter Danos ac Lubecenses, interfuit (3.). Domi non minoribus in cives inclauit meritis, quorum & Jus Municipale notis illustravit, & motus seditiosos A. 1483., pro virili, sopivit, & commercia denique consiliis prudentissimis promovit atque amplificavit. Cum enim A. 1510. urbs Lubecensis, & Vandalicæ reliquæ, Johanni, Regi Daniz, bellum intulissent, Hamburgenses, ad ejusdem societatem frustra invitati, toto, quò illud gerebatur, octennio sequenti, nostri hortatu, quieverunt, &, quoniam soli fere interea tuto in Dania, Norwagia, & cum Hollandis, Anglis atque Flandris, negotiabantur, magnopere, & commerciorum frequentia, & opibus, ausi, creverunt (4.). Defunctus tandem est iplis Maji Kalendis, A. 1517. (5.), & patriz filium, sibi cognominem, J. U. Doctorem, reliquit. In cujus, quod Lucas Lossius (6.) exhibet, Epitaphio, per Henn. Conradinum conscripto, noster Doctor & Consul clarus salutatur,

Quo non majorem hac Saxonia terra tulit.

Eum celebrant duo Carmina Henr. Bogeri, Th. D. & Decani Rostochiensis Jacobzi, in ejus *Etherologio*, seu Poematum volumine (Rostochii A. 1506. in 4. excuso), obvia: I. Sertum in laudem ipsius (qui Herm. Longinivius vocatur), adhuc juvenis, e 27. diversis Carminum generibus complexum, quod *Disinct. V.*, fol. 101. b. - 106. a., legitur; II. *Zelosa illi*, Proconsuli in urbe Hammonia, Panegyris elegiaca, grassante murmure data, in qua, *Disinct. IX.*, fol. 166. b. - 168. b., occurrente, *Trismegistus* alter salutatur, verbo, virtute, dote salisque valens.

Prologus atque Commentarius in Jus vetus municipale Hamburgensium, A. 1497. editum, sive Notz potius in illud, sermone conscriptus Saxonico, & circa A. 1509. finit, quæ MSS. in Bibliotheca Civitatis publica, privatisque compluribus, supersunt, & a Pet. Lambecio (in *Indicibus Auctorum*, utriusque *Rerum Hamburgensium libro adjectis*, nec non *Lib. II.*, p. 244.), atque aliis, passim allegantur. Ex istis, suisque additamentis, Comm. prolixiorern vernaculum in Jus idem Hamb. Statutarium congestit M. Joh. Wetkenius, Hamburgensis, patriz itidem Consul. In quo cum Langenbeckii plerumque verba retinuerit, & ne loca quidem, in quibus iste in prima de se persona est locutus, mutaverit, hunc etiam Langenbeckio quidam, errore haud exiguo, per Ott. Sperlingium Jun., in Monito (quod, sub Wetkenii nomine, e Vinc. Placcii *Idea Jurisconsultri Hamburgensis perfecti* c. 3. p. 160., recitabimus) peculiari, detecto & confutato, vindicare sunt conati. Conf. P. IV. *Isagoges nostræ ad Hist. Cimbr.*, cap. XI., §. 2., p. 623.

HERMANNUS LANGENBECK, Hamburgensis, d. 14. Apr. A. 1637. natus, &, titulo Licentiatii Juris (cui Altorfii & Argentinz vacaverat) utriusque A. 1658. Basileæ reportato, in Gallia, Hispania, Italia, Germania, Belgio, Anglia & Septentrione, peregrinatus, in patria tandem confedit, &, sublati e Catharina ab Holten, A. 1667. ducta, filius duobus *μωτixvois*, Hermannus & Georgio, totidemque filiabus, d. 31. Maji A. C. 1701., ac æt. 64., decessit. V. *Nova Lit. Lubec.*, M. Jun. A. 1701., p. 190., & P. A. Lehmanni *Observatt. Historicas anni 1701. Germanicas*, n. 24., p. 191.

Disp. Jurid. de ludo Alex & aleatoribus, Præfide D. Wilh. Ludwello. Altorfii 1657. in 4.

Disp. Inaug. de Citatione. Basileæ 1657. in 4.

HERMANNUS LANGENBECK, Hamburgensis, Hermannii (modo laudati) filius, J. U. D., urbis patriz, ab A. 1699., Secretarius, ab A. 1708., Protonotarius, & ab A. 1721. (d. 17. Apr.) Senator.

Disp. Inaug. de Castigatione moderata, occasione Articuli 48. Partis IV. Statutorum Hamburgensium conscripta. Altorfii 1692. in 4.

DAVID LANGERMANN, Hamburgensis, J. U. D. & in patria Practicus, ædisque Cathedralis, circa A. 1700., Canonicus, gener Diet. Langermanni, J. U. L. & Senatoris, ipse etiam in Senatorium d. 13. Dec. A. 1714. allectus ordinem.

Disp. Inaug. de Scto Vellejano. Lugd. Bat. 1692. in 4.

DIETERI.

(1.) V. Ad. Trätfigeri Jun. *Seriem Senatus Hamburg. Chronologicam* p. 29., & Gerh. Schröderi *Fastos Proconsulares & Consulares Hamburgenses*, ad A. 1478. & 1481. Pet. Lambecius, in *Indice Auctorum*, *Libro II. Rer. Hamb. adjecto*, Consulatus ejus initia ad A. 1482., cum Trätfigero, retulit. (2.) V. Har. Huifeldii *P. VI. Chronici Danici* p. 962. 989. 993. 1005., & Trätfigerum l. c., p. 20. 21. (3.) V. Huifeldii l. c. p. 1006. 1024. 1035. 1067. (4.) V. Dav. Chytræum *P. I. Chron. Sax.*, ad A. 1510., p. 429., & Huifeldium l. c. p. 1077. 1078. (5.) V. Trätfig l. c. p. 29. (6.) in *Epitaphiis Saxonia inferioris* p. 122. 123.

DIETERICUS LANGERMANN, Senior, Hamburgensis, Dieterici mercatoris & Margareta Holtenii filius, A. 1638. in lucem editus, J. U. Licentiatum titulum A. 1663. in Academia Heidelbergensi (in cuius locum Tubingensis a Joh. Alb. Fabricio perperam substituitur), Senatoriam autem in patria dignitatem d. 19. Martii A. 1673. obtinuit. A. 1688. Scholarcha primarius, primusque A. 1691. ex ordine Senatorio, Bibliothecae publicae Inspector, est constitutus, & post aliquot ad Leopoldum Imperatorem, Principesque alios, legationes, d. 9. Aug. A. C. 1693. ac at. 55., defunctus. Plura de vita illius suggeret Joh. Alb. Fabricii breve illius Elogium, *Parte I. Memoriarum Hamburgensium*, p. 574. 575., obvium.

A Vinc. Placcio, in *Epigraphe Musarum Juridicarum*, A. 1693. illi inscriptarum *dedicatoria*, *DEus Salutatur Musarum Hamburgensium tutelaris ex majorum gentium maximus*.

Disp. Inaug. de Jure Auxilii, Praeside D. Joh. Frid. Böckelmanno. Heidelberg 1663. in 4. Recusa in *Pentade Disput. Inauguralium*, sub praesidio Böckelmanni propositarum, ibidem A. 1664. in 4.

DIETERICUS LANGERMANN Junior, Hamburgensis, Senioris, modo laudati, ex Magdalena Stuhria, filius, d. 15. Jan. A. 1671. in lucem editus, J. U. Doctor (Patavii d. 11. Sept. A. 1696. creatus), & templi in patria Cathedralis, ab A. 1686. Canonicus, d. 14. Nov. A. C. 1701. (in cuius locum sequens 1702. a Fabricio substituitur), & at. 30., mortuus. V. *Nova Lit. Lubec.*, M. Dec. A. 1701., p. 384., P. A. Lehmanni *Observatt. Historicas anni 1701. Germanicas*, n. 47., p. 375., & J. Alb. Fabricii *P. II. Memor. Hamb.* p. 606.

Disp. de modo exercendi Jus Episcopale, ejusque in terris Protestantium praesentia reviviscentia Episcoporum Catholicorum, Praeside D. Henr. Linckio. Altorfii 1693. in 4.

EHERRARDUS LANGERMANN, Hamburgensis, Med. D. & in patria, circa A. 1698. & 1716., Practicus. Disp. Inaug. de Excrementis corporis nostri, secundum naturam, ratione conservationis individui, inutilibus. Lugd. Bat. 1694. in 4. (V. *Lehm. Hamb. lit. A. 1701.* p. 15.)

GEORGIUS LANGERMANN, Hamburgensis, Med. D. & in patria, circa A. 1698., Amstelodami autem, circa A. 1704., & 1716. Practicus. V. Pet. Ambr. Lehmanni *Hamburgum literatum A. 1701.* p. 15., & A. 1704. p. 40.

Disp. Inaug. de fraudibus & erroribus circa lapidem Bezoar. Lugd. Bat. 1696. in 4.

GERHARDUS LANGERMANN, Hamburgensis, Laurentii, Canonicorum Collegii Senioris, filius, d. 26. Aug. A. 1603. natus, J. U. Licentiatum titulum Basileae A. 1629. obtinuit, Augustoque deinceps, Duci Brunsvico-Guelpherbytano, & Friderico Holsato-Gottorpiensi, fuit a consiliis. Obiit d. 26. Apr. A. C. 1646., & at. 43., privignumque habuit Joachimum Göderfse, J. U. D. & Decanum Hamburgensem. V. Joh. Ristii *Epicedium Germanicum Encomiasticum, im Teufelben Parnasse*, p. 331-337.

Disp. Inaug. Theoretico-Practica de Juramentis. Basileae 1629. in 4. Recusa *Vol. VIII. Disput. Jurid. Basileensium*, A. 1658. in 4. ibidem impresso, num. 12.

M. JOH. LAUR. LANGERMANN, Hamburgensis, Pauli, Aromatarii & Xilvini, (1.) filius, Laurentiique, Canonicorum Senioris, nepos, d. 2. Oct. A. 1640. in lucem editus, studiis in patris primum schola & Gymnasio incubuit, ac deinceps, eadem continuaturus, A. 1652. Gymnasium Bremense, & ex Academiis, A. 1663. Lugduno-Batavum, A. 1664. Jenensem, A. 1665. Lipsiensem, A. 1666. Rostochiensem, atque A. 1667. Giessem, adiit. A. 1670. (quo ultimè Pastor & Professor a Ludovico VI., Principe Hasso-Darmstardini, frustra destinabatur) Hanoviam a Comite evocatus Hanoviensi, Concionatoris illic aulicæque urbani primarii, Consilarii ecclesiastici, Comitatusque Müntzenbergici Superintendentis, munera obtinuit amplissima, & per 46. annos administravit continuus, donec d. 22. Febr. A. C. 1716., & atatis 76., expiraret. Liberis XII., in quadruplici susceptis conjugio, sed ante se mortuus, superstes, opes, quibus abundabat, Libris Nummisque colligendis impendit, & praeter Bibliothecam insignem, Cognatis legatam Hamburgensibus, Nummophylacium instructissimum, 15000. Joachimicis venale, reliquit. V. Narrationes de illo biographicas Christ. Grundmanni in *Offibus ac cineribus A. 1716. defunctorum* p. 27. 28. 29., Joh. Gottliebii Krausii in *den neuen Zeitungen von gelehrten Sachen*, num. p. A. 1717., p. 71., Halensium (a quibus d. 22. Febr. A. C. 1717., ac atatis 67., obisse perperam traditur) *Seit. 66.*, *der neuen Bibliothek* p. 153. & *Partem LV. der gelehrten Fam.* p. 544.

Πολυμνηστία Hussitica, Disput. publica proposita. Giesse 1667. in 4. (Hanc Lucz Langermannno, Decano Hamburgensi, male tribuit Mart. Lipenius in *Biblioth. Philosophica*.)

Der Hanauische Buß- und Feurprediger Amos, aus cap. VII. 4. 5. 6., in einer Predigt, nach ausgestandener Feursbrunst, vorgestellt. Hanou 1681. in 4.

Hanauischer Buß- und Wasserprediger Nahum, aus c. I. v. 8., in einer Predigt, nach der grossen Wasserfluth, vorgestellt. Hanoviz 1682. in 4.

Hanauischer Buß- und Cometenprediger Joel, aus c. II. v. 30. Francof. 1682. in 4.

Hanauischer, wieder die Hurerey und Lustseuche eifernder, Paulus, oder Predigt über I. Thess. IV. 3. 4. 5. Francofurti 1683. in 4.

Gläubiger Kinder Gottes Kreuz- Angst- und Errettungs- haus, oder Leichpredigt aus Ps. XCIV. 19. Hanoviz 1683. in 4.

LAURENTIUS LANGERMANN, Senior, Hamburgensis, Pauli, civis honesti, & Margaretae Niebueriz, (Laur. Niebueri, Consulis, gnatus) filius (2.), d. 27. Nov. A. 1556. lucem aspexit, & d. 16. Sept. A. 1587., in numerum Canonicorum Basilicæ patris, quorum tandem Senior evalit, est receptus. A consiliis simul fuit Joh. Adolpho, Duci Holsato-Gottorpiensi, Adolphoque & Ernesto, Comitibus Schauenburgicis, ac, ob pietatem & integritatem maximam, civibus universis gratissimus, die tandem 13. Aug. A. C. 1620., ac at. 64., placide expiravit. Ex uxore Anna Moilkenia, Henrici, Civis Hamburgensis, filia, complures sustulit liberos, & hos inter, Laurentium, J. U. D. & Decanum Hamburgensem (Lucz, eadem dignitate functi, ac infra celebrandi, genitorem), Gerhardum, J. U. Lic. & Consiliarium Brunsvicensium atque Holsaticum, Paulum Aromatarium ac Xilvirum Hamburgensem (Christiani, Med. D. Ducisque Brunsvic. Archiatri, ac Joh. Laurentii, modo memorati, parenrem), ac Margaretam, D. Dav. Gronovio, Archiepisc. Brem. Consiliario, Collegiique Canonicorum Hamburgensis Syndico, nuptam, istique Joh. Frid. Gronovium, filium tot meritis in rem literariam illustrem, enixam. Epitaphium quod proneptis, Lucz filia, ipsi, avoque & parenti, erexit. Epigraphen, sub Lucz paulo post nomine recitabimus. Sam. Rosenbohmii Epigramma in nomen ejus atque cognomen Encomiasticum, *Parte Poematum ejus prima* (3.), invenies. Laudes etiam meruit Frid. Breclingii, veritatis eum

contr.)

(1.) Elogium Pauli hujus biographicum V. in Ad. Trautigeri Jun. *Serie Senatus Hamburg. Genealogica*, p. 51. 52. (2.) Reliquos ejus majores V. apud Trautigerum, l. c. p. 51. 52. (3.) *Lit. I.*, p. 42.

contra Christianismum degenerem testibus, in *Catalogi* horum, accensentis, Pro vinio (1.), & Joh. Alb. Fabricii (2.), *singulari* ejus cum dexteritate integritatem posteritatis etiamnum iudicio, perhibentis, celebrari.

Schola Crucis & tessera Christianismi, oder ausführlicher christlicher Unterricht vom lieben Kreuze, &c.; zusammengetragen von Lorenz Langermann, einem wolverstandenen Kreuzbruder und Nachfolger Christi, jetzt aber aufs neue übersehen, mit etlichen Capitteln vermehret, und in richtige Ordnung gebracht, durch M. Valentinum Wudrian, der Kirchen zu S. Petri in Hamburg Pastorem. Hunc libellum, pus omnibus merito commendatissimum, Hamburgi A. 1627. in 8. a Wudriano editum, scripsisseque postmodum, sub solo Wudriani editoris nomine, recusum, ipsi, tanquam primo Autori, tribuunt *Catalogi* (e quibus titulum, modo recitatum, deprompti) quatuor *nundinales Lipsienses* (*Vernalis* sc. A. 1641. p. 44., *Vernalis* A. 1642. p. 13., *Autumnalis* A. 1646. p. 18., & *Vernalis* A. 1649. p. 26.), Sem. Rosenbohmii in *Carmine* ad illum, libello prefixo, Mart. Lipenius P. I. *Biblioth. Theol.*, p. 278., & Otto Sperlingius Jun. in *Indice MS. Scriptorum Hamburgensium*. Qui si vera tradunt, errat utique Gener Wudriani, M. Joh. Neucrantzius, Pastor Kirchwerderanus, qui, in praefatione sua libello eidem A. 1651. adjecta, *Schola* hujus *Crucis* materiam congestam esse, refert, a Nobili quodam Pomerano, Ducis sui Consiliario, cum variis confictato tentationibus, istiusque postulatione a Wudriano (Ecclesiasta ipsius, antequam ad alia promoveretur munera, domestico) in ordinem digestam ac locupletatam. Plura de ejus historia, editionibus ac versionibus, *Tomus II.* in Wudriani suggeret elogio.

Laur. Langermanni Schola pietatis Catechetica; das ist: Catechismus-Schule, oder Gottselige, andächtige, schöne Meditationes und Betrachtungen über die Hauptstücke des Catechismi Lutheri, aus vielen alten und neuen Lehrern zusammengetragen. Hamburgi 1628. & (*juxta Lipenium P. I. Biblioth. Theol.* p. 249.) 1646. in 4. Emendatio auctiorque recusa, cum nova Praefatione Erdm. Neumeisteri, Past. Hamb. Jacobæ, Hamburgi A. 1721. in 4. Volumen grande, & ultra 1000. excurrens paginas, praefatione peculiari a Presbyterio Hamburgensi, carmine autem Encomiastico a D. Joh. Müllero, Pastore Petriano, commendatum; quod an nostrum hunc, an vero filium ejus cognominem (*statim celebrandum*), Autorem agnoscat, jam non recordor, A Mart. Lipenio (*P. I. Biblioth. Theol.* p. 256.) Catechetis Pontificiorum scriptis perperam annumeratur.

LAURENTIUS (*Johannes* male vocatur a Mart. Hanckio, *Lib. II. de Rerum Rom. Scriptoribus* p. 193.) LANGERMANN Junior, Hamburgensis, Senioris, modo laudati, ex Anna Moilkenia filius, J. U. D. & Comes Palat. Cæsareus, d. 9. Sept. A. 1595. in lucem est editus. In Canonicatu Basilicæ patris, d. 31. Mart. A. 1621., parenti dofuncto, in Decanatu vero ejusdem (fallitur enim Mart. Hanckius (3.), Decanum cum fuisse Osnabrugensem pervasus), d. 23. Sept. A. 1624., Ottoni Schultio, Joh. Friderici, Archiep. Brem., Cancellario, licet A. æt. 29. tantum ageret, & Canonicorum infimus esset omnium, datus est successor. Dignitate hac per VII. fere lustra gavissus, Christiano simul IV., Regi Danicæ (a quo A. 1646. ad comitia Osnabrugensia ablegabatur Irenica), Ducique Brunsvicensi, fuit a consiliis. Finem tandem vivendi fecit d. 13. Dec. A. C. 1658., æt. 63., & successorem in Decanatu nactus est D. Joach. Göderfennium, Gerhardi fratris privignum. Uxorem A. 1622. elegit Cæciliam Beckmanniam, Lucæ, Senatoria Hamburgensis, filiam (4.), præter liberos alios, Lucam sibi, J. U. D. ac Decanum iridem Hamburgensem (*statim celebrandum*), Cæciliamque, Barth. Wichmanni, J. U. Licentiat, conjugem (quæ ante patrem A. 1645. obiit), enixam, Epitaphii, ipsi, patrique & filio, communis, inscriptio infra exhibebitur. Symboli loco hac usus est Gnoma, Joach. Morfii Albo (5.) ἀνέχεται inscripta: *Prodesse, quibus possis.*

Confer de illo J. Alb. Fabricii P. II. *Memor. Hamburg.* p. 605. 801.

Schola Pietatis Catechetica, Hamburgi A. 1628. in 4. Germanice publicata, de qua *supra* fufius jam est dictum, locum ei inter Scriptores nostrates asseruit. Hujus enim vel Autor est, vel certe editor.

LUCAS LANGERMANN, Laurentii Junioris, Decani Hamburgensis (*modo celebrati*), & Cæciliae, Lucæ Beckmanni, Senatoris, gnata, filius, Hamburgi, d. 17. Oct. A. 1625., primam lucem est intutus. Cum lingvæ rum, literarumque elegantiorum, peritiam in patria sibi jam parasset eximiam, Juridico una cum istis vacaturus studio, Academiæ A. 1645. adiit Belgicæ, & Juliam postea (in qua Henr. Hahnii ac Herm. Conringii fuit auditor) atque Coloniensem iridem salutavit. Itineri se hinc Italico (in quo Nicol. Heinsium habuit comitem (6.)) & Gallico commisit, & hominum ubique eruditorum amicitiam ac applausum ingenii doctrinæque promeruit elegantia. In Belgium ex isto A. 1653. reversus, Amstelodamo confestim in Sveciam trajecit (7.), & Christanz, Semiramidis Arctoz (cujus natalem Oratione celebravit Panegyrica), sibi conciliavit gratiam. A. 1655. (non 1645., qui a Joh. Alb. Fabricio (8.) in locum huius substituitur), in Germaniam profectus, Doctoris titulum in Academia reportavit Tubingensi, & in patriam deinde redux, sequenti 1656., & locum in Canonicorum Collegio, ante decennium sibi jam (A. 1646.) decretum, occupavit, & causis forensibus, tanto cum civium applausu, cæpit patrocinari, ut primas inter Advocatos ei Hamburgenses deferre plerique non dubitarent. Studia hæc torensia, quæ animum æruginè infecerunt, orbi, Marqv. Guadio, & Joh. Frid. Gronovio (quorum prior mihi, posterior autem Vinc. Placcio, indignationem suam est testatus), amicisque aliis, frustra succentibus, plurimum nocuere literato. Lucris enim, sibi haud necessariis, captus dulcedine, literis elegantioribus, Criticæ & Poësi, in quibus palmam hætenus doctioribus etiam Philologis reddiderat dubiam, pene omnino valedixit, & mole laborum, ad obitum usque, oppressus forensium, monumentis, quorum spem fecerat, literariis perficiendis manum admoveere non potuit. Vinc. Placcius sane, cum defuncti MSSa, generi rogatu, perlustrasset, & horum, & famæ, quam ista pollicebantur, fuisse incuriosumprehendit, & hisce Epistolæ, A. 1689. ad me data, verbis deploravit: *Langermanni MSSa nuper lustravi, cum blattis & tineis, ut vereor, luctatura maximam partem. Sane jam gliribus adese reperiebantur schedæ Græcæ complures, sed derelictæ ipsis iterum. - Vix aliquid de MSSis ejus sperandum. Miserrime enim jacent dispersa, nec signatis foliis, ut recolligi possint, nec inscriptione ulla, quorsum pertineant pleraque; nec unde, aut ubi, vel quibus ex MSSis, Collationes ille variarum lectionum ad Autores plurimos facta sint, significatur. Omnia ἀνέχεται, παρὰ τὴν ἀνάχεται. Occupationibus istis immergo Syndici etiam officium A. 1664. a Canonicorum Hamburgensium commissum est Collegio, locus autem inter Consiliarios suos a Christiano Alberto, Duce Holfato-Gottorpiensi, A. 1680. demum attributus. Megapolitano quoque Principi a consiliis eum fuisse, Nicol. Heinsius (9.) & Henn. Wittenius (10.) perhibent. In aula Cæsarea Legatum egit, vel Canonicorum Hamburgensium Collegii, vel Principis Holfatici, ac senex in Sveciam denuo excurrit. In Decanatu tandem ædis Metropolitane Hamburgensis, quo parens etiam erat functus, Gunthero Erico ab Eitzen, ipsis Kal. Febr. A. 1686., successit, sed vix unico administratum trimestri, cum sexagenarius, anno eodem, d. 10. Maji, decederet, D. Joh. Danckverthio, Collegæ, reliquit. E Coniuge, Cæcilia Rumpia, Johannis filia, domum A. 1656. ducta, quatuor mares, totidemque*

(1.) apud Gotfr. Arnoldum T. IV. *Hist. Eccl.*, Sæc. III., n. 18., p. 760.

Vagetti Epithalamium.

(5.) f. 255.

P. II. *Memor. Hamb.* p. 802.

(9.) in *Ep. Dedic. Trifium Ovidii.*

(1.) P. II. *Memor. Hamburg.* p. 801.

(6.) V. Thomæ Reimelii *Epistolæ ad Christ. Darmium* p. 148.

(10.) T. I. *Diarii Biographici* Sæc. XVII., ad A. 1686.

(3.) l. c.

(4.) V. Henr.

(7.) V. Reimelium l. c.

(8.)

que puellas, sustulit. E quibus unica tantum filia, Joh. Scheelio, J. U. Licentiato, nupta, ingentium ejus divitiarum ex asse hæres, defuncto fuit superstes. Cæteræ enim, Woldero Scheelio, J. U. D. & Syndico Hamburgensi, Johannis fratri, Davidique Langermanno, mercatori, elocatz, Parentis obitum suo præverterant. Bibliotheca gavissus est locuplete, & Codicibus etiam MSSis antiquis superbiente. E quibus Livianum Joh. Frid. Gronovius (1.), Holoboli autem Rhetoris *Scholorum* exemplar vetustum If. Vossius (2.) commendavit. Amicis suis, præter duum viros hosce, annumeravit Frid. Lindebrogium, Casp. Barthium, Thom. Reinesium, Nicol. Heinsum, Pet. Lambecium, Marqv. Gudium, Joh. Georg. Grævium, Joh. Vorstium, Mich. Kirstenium, aliosque Philologos & Polyhistoras, ac, qui primus fuerat nominandus, Principum eruditissimum, Ferd. Fürstenbergium, Episcopum Paderbornensem ac Monasteriensem. His ille, præclari quid molientibus, Codices ineditos, aliaque subsidia literaria, prompte communicabat, ob benignitatem hanc, cum ab aliis, tum a Thoma Reinesio, cui, opus Inscriptionum illustre meditati, non paucas rariores, in itinere a se collectas Italico, submiserat, commendatus (3.).

Monumenti, quod filia superstes Hamburgi, in æde Cathedrali, ipsi, duobusque Laurentiis Langermannis, Patri ejus avoqve, erigi curavit, Epitaphii Inscriptionem (quam Joh. Alb. Fabricius, in *Appendice ad Theod. Arckelmanni Inscripti. Hamb.*, n. 121., p. 38., mutilam exhibuit) integram adjicio:

Sta Viator, & mirare trinum perfectum, in duobus Laurentiis, & uno Luca, Langermannis. Quorum Primus Duci Holsatico & Comiti Schauenburgico a consiliis, & Ecclesie hujus Senior: Secundus J. U. D., Com. Pal. Cæs., Regis Daniae & Ducis Brunsvic. Consiliarius, & Ecclesie hujus Decanus: Tertius J. U. D., hujusque Ecclesie Decanus ac Synodus, fuit. Quæ dignitate contentus, oblatos sibi ab aula honores mereri maluit, quam accipere: Et, cum suus, vel potius afflictorum, esset, alterius fieri noluit; mortis tamen esse debuit. Hinc Atavo, Avo, Patrique suo, hoc monumentum posuit filia mestissima. Tu, Viator, in primo integritatem, in secundo gravitatem, in tertio modestiam, in omnibus trinam perfectionem, & mirare, & imitare.

<i>Laurentius Langermannus, Pauli Fil., Natus A. 1556. Novembris 27., Ob. A. 1620. August. 13.</i>	<i>A. 1595. Sept. 9., Obiit A. 1658. Decembr. 13.</i>
<i>Laurentius Langermannus, Laur. Fil., Natus</i>	<i>Lucas Langermannus, Laurentii hujus Fil., Natus A. 1625. Octob. 17. Obiit A. 1686. Maji 10.</i>

Confer de illo Marci Rumpii, affinis, *Epicedium* (cui partem vitæ debemus aliquam) Germanicum, Joh. Alb. Fabricii (ex eodem sua mutuati) breve Nostri Elogium, P. II. *Memor. Hamburg.*, p. 801-804., obvium, Nicol. Heinssii Elegidion ad eum (*Lib. II. Eleg. 8., in Edit. Poem. Amstelod. A. 1666.*), Ferd. Fürstenbergii Elegiam ad eum & Nic. Heinsum, *Poematis*, Heinssii insertam adoptivis, Thom. Reinesium & Henn. Wittenium II. cc., If. Vossii *Observat. ad Melam* p. 129. 213., G. M. Königii *Biblioth. Vet. & novam, lit. L.*, P. Colomesii *Bibliothèque Choisie* p. 104. 106. 107., & Theod. Janfonii ab Almelooven *Bibliothecam promissam & latentem* p. 28.

ELOGIA.

Ferd. Fürstenbergius (in *Elegia modo laudata*) ita eum compellat:
*Langermanno, tibi totas indulsit Athenas
 Grecia, delicias & tibi Roma suas,*
 Et quicquid Venerum formoso culmine Pindus
 Possidet, ac doctis Cyrrha propinat aquis.
 If. Vossio (in *Notis ad Pomp. Melam* p. 129.) *Juvenis audit doctissimus, ac (p. 214.) Juvenis imprimis eruditus, & de se optime meritis.*

Nic. Heinssio (in *præf. Ovidii sui*) *Vir toto orbe celeberrimus, ac (in Dedic. Tristium Nasonis, ei inscriptorum) Vir eximius, amicus suavissimus, de nova sua Nasonis editione inter primos optime meritis.*

Joh. Georg. Grævio (in *præf. Edit. sue Epistolarum Cic. ad Atticum*, quarum Codicis Helmstadiensis nostro debuit Excerpta) *Vir amplissimus & doctissimus.*

Erico Mauritio (in *Diff. de nobilitate*, §. 61.) *Vir exquisitæ eruditionis.*

Rud. Capello (in *Nannophylacio Luderiano*, num. 205.) *Vir nobilissimus & celeberrimus, JCrus & Polyhistor clarissimus.*

Joh. Alb. Fabricius (P. II. *Memor. Hamb.* p. 803.) ita de illo: *Græc. & Romane antiquitatis peritissimum fuisse constat. -- Hoc uno ore omnes testantur, meliorem causarum patronum, Jurisqve intelligentiorem, & qui clientsibus suis, quantum jus atque fas paterentur, promptiori subsidio esset, illa ætate fuisse neminem.*

Autor des *Nachrichts von der Stadt Hamburg*, P. III., c. 8., p. 267. 268., ita scribit: *An Luca Langermanno hat die gelehrte Welt etwas seltsames berehret, nemlich einen so glücklichen Liebhaber der Jurisprudentiæ Practicæ, als erfahrenen Kenner der Römischen Antiquitäten.*

SCRIPTA LATINA EDITA.

Oratio in natalem Christinz, Svecorum Reginz.

Disp. Inaug. de Jure in curia Mercatorum usitato, Præside D. Wolfg. Ad. Lauterbachio. Tubingæ 1655. in 4. Recusa Tomo I. *Disput. sub præsidio Lauterbachii habitatum*, ibidem (*sine mentione anni*) in 4.

Ἀποδὸν Γαμρὸν, seu Elegia ad Apollinem (*cultissima*) de nuptiis Mich. Kirstenii, Prof. Hamb., cum Adelgunda Putzhia. Hamburgi 1661. in fol.

Poëmata alia, seorsim edita, & a Nic. Heinssio, in *præf. Libri Carminum adoptivorum*, commendata.

INEDITA, AFFECTA ET PROMISSA.

Itinerarium MS. V. J. A. Fabricii Vol. II. *Biblioth. Lat.* p. 126.

Notæ in N. T. Græcum, quas eum, in lectulo decumbentem emortuali, reconcinnasse & auxisse, Gener Vinc. Placicio, V. C., & is mihi, retulit.

Theocriti Idylliorum nova editio.

Odarum Anacreontis, e MSS. Vaticanis & Florentinis auctiorum atqve emendatiorum, nova editio.

Anthologiz Epigrammatum Græcorum nova editio, multis Epigrammatis ineditis, e Codd. Vaticanis, auctior. (De tribus hæc Poetarum Græcorum editionibus affectis ita T. Reinesius, *Ep. LV. ad Chr. Daumium* (A. 1653. scripta), p. 148.: *Anthologiam novam, e Codd. Vaticanis, adjectis multis ineditis Epigrammatis, propediem dabit Lucas Langermannus, Hamburgensis.* -- *Lebit tunc Lipsiensis Anthologus (Andr. Rivinus), nisi Acanthologus est & Spernologus, quantum sit, quod ignoret. Idem Langermannus Theocritum & Anacreontem, in quibus multum opera posuit, primum dabit.* Meminerunt earundem, ex loco hoc Reinesiano, Chr. Daumius *Ep. XI. ad J. Andr. Bosium* p. 10, P. Colomesius dans la *Biblioth. choisie* p. 104., Th. Janfonius in *Biblioth. promissa* p. 28., ac J. Alb. Fabricius *L. III. Biblioth. Græcæ*, c. 17., p. 439., & c. 28., p. 703. Vinc. Placcius, in *litteris* A. 1689. *ad me exaratis*, superesse inter char-

Oooo 2

129

(1.) in *præf. editionis Liviana anni 1665. Amstelodamensis.* (2.) in *Observ. ad Pomp. Melam* L. II. c. 7., p. 213. (3.) V. Reinesii *Epistolas ad Casp. Hofmannum & Chr. Ad. Respertum* p. 254., *Epistolas ad Job. Vossium* p. 28. 29. 25., & *præfationem ipsius Inscriptionum Operis.*

tas nostri testatur *Editiones Theocriti & Anthologiae Aldinae, aliasque veteres, ac notas, cum marginales, tum seorsim dispersis foliis consignatas, sed confusas atque indigestas.*

Collationes in Apicium, Q. Calabrum, Cic. Epistolas familiares, Apollinarem, Avienum, Sedulium, Val. Flaccum, Plinii Epistolas, Lavi Decadem I., Sallustium de Diis, Cyprianum, Isidorum, Prudentium, Diogenem Laertium, Phautum, Senecae Epistolas, LL. Longobardicas, Chrysostomi Homilias, Euripidem, Tacitum de moribus Germanorum, Martialem, Persium, Aratum. Has Placcius *ἀνέκδοτα, i. e., molis parvae, sed laboris magni, vocat libellum*, variisque illarum lectiones e Codicibus, vel Vaticanis, vel Viennensibus, cum utrobique noster diu haeserit, excerptas esse conjicit.

Varia Lectiones in A. Gellium optimae notae, e Codd. Vaticanis. V. Reinesium *l. c. p. 148.*

Antiquitates Graecae variae, ab eo collectae, teste H. Wittenio, *T. I. Diar. Biogr. Sec. 17., ad A. 1686.*

Carmina juvenilia *ἀνέκδοτα.*

Epistola ejus & Thomae Reinesii mutuae, quas Joh. Andr. Bosium, Prof. Jen., asservasse D. G. Morhofius, *T. I. Polyhist., Lib. I., c. 7., p. 65.,* testatur.

Epistolae ad eruditos alios, e quibus duas, ad Frid. Lindebrogiū A. 1646. scriptas, in Volumine Epistolarum ad hunc MSto, Reinh. Blomius olim asservabat.

JOHANNES LANGHANS, Hamburgensis, J. U. D., Senator patris d. 22. Jul. A. 1693. electus, Ordinis tandem Senatorii Senior & Protoscholarcha, d. 22. Mart. A. 1721. mortuus. V. de illo J. Alb. Fabricii *Ep. Dedic. Vol. X. Biblioth. Graecae, & Progr. de vita ejus funebre.*

Disp. ad *Can. Redintegranda*, selecta de indole remedii possessorii exhibens, Praeside D. Joh. Gravio. Tubingae 1684. in 4. Inauguralis ipsius.

BERNHARDUS LANGWEDEL, Hamburgensis, d. 10. Sept. A. 1596. in lucem editus, patrem habuit Christianum, mercatorem, matrem vero Agnetem, sibi, anno aetatis 87., superstitem. Studio Medico, in Academia Giesfena, ab A. 1614., in Argentinenſi ab A. 1617., & in Patavina (Consiliarii, tam Nationis Artistarum, quos vocant, Germanicae, quam Anatomici, dignitates illi largita scholasticas), ab A. 1618., dedit operam, Doctorque in ultima, d. 6. Jul. A. 1621., a Roderico Fonseca renunciatus, Italiam, Galliam & Angliam, annis hoc & sequenti, peragravit. In patriam A. 1623. redux, Praxi medica paulatim inclauit, & a Julio Henrico, Duce Saxoniae inferioris, cui *Pisonem suum enucleatum* inscripserat, Archiatri simul ac Consiliarii, anno circiter 1639., obtinuit titulos. E Gertrude Sylmia, uxore, Ottonis, zdis Petrinae Curatoris, filia, A. 1623. ducta, puellam tantum unicam, Agnetem, sustulit, Joach. Rumpio primum, ac deinde Eberhardo a Campen, J. U. L. & Senatorii, elocata. In patria tandem, post, morbum trimeſtrem, d. 10. Febr. A. 1656., sexagenarius obiit.

Medicus fuit haud indoctus, sed justo ambitiosior, quique plagis ad famam grassari non erubesceret, ac invidus praeterea & contentiosus *ἰὼν ἐμὸς ἐχθρὸν* obtrektor. Paulum Marquardum Siegelium, civem suum *πολλὰν ἀλλὰ καὶ ἀνέκδοτα*, totamque ejus familiam, odio, quod sibi, Poliatri dignitatem affectanti, a Senatu praetatus esset, prosequeretur Vatuniano. Medicis exteris, Hamburgum delatis, D. Mich. Clementi, D. Adamo & D. Georg. Frid. Laurentio, plurimas, ut urbe eos pelleret, exhibuit molestias, locumque in congressibus publicis superiorem, Doctorale licet ante se Axioma adeptis, noluit concedere. Quae ambitio pertinax occasionem praebuit diuturno inter ipsum & Laurentium (ab A. 1633. ad 1649.) certamini, criminationibus initio privatus, deinde vero, ab A. 1647., libellis famosis, scriptisque publicis Eristicis quamplurimis, agitato, cujus historiam Vite Laurentii, *Tomo II.* exhibendae, reservamus. Ex Chartis istis Eristicis, & Mich. Kirstenii, Georg. Greflingerii, aliorumque, Epicediis, quae de illo narrata haecenus sunt, colligimus.

De Scriptis ejus conferri possunt Joh. Ant. a Linden *Lib. I. de Script. Med. p. 97.*, Georg. Abr. Merclini *Lindemius renovatus p. 129.*, Corn. a Beughem *Bibliographia Medica p. 149.*, & Henrici a Moimichen *Epistola ad Thom. Bartholinum*, deinceps alleganda.

SCRIPTA EDITA.

I. LATINA.

Carolus Piso enucleatus, seu Observationes Medicae Car. Pisonis, certis Conclusionibus Physico-Pathologicis comprehensae, rationibus firmis illustratae, & in Epitomen redactae. Hamburgi 1639. in 8. Lugd. Bat. 1639. in 12. In hoc libello Georg. Frid. Laurentius (*in Defens. necessaria*), *Pisonem misere, censet, esse laceratum & castratum, & neque nucleum ei, neque corticem, relictum*, vereque ab amico ipsius Langwedeli dictum intimo, quod *minutal* ille (*edulium, quod Cimbrici Pflockfincken vocant*) & Pisonis confecerit observationibus.

Thesaurus Hippocraticus, sive Aphorismi Hippocratis, in classes & certos titulos ordine dispositi, ac succinctis rationibus illustrati. Hamburgi (*& Leidae etiam, juxta alios*) 1639. in 12. Hunc *Theaurum* (quem Autor e Galeno, Philotheo, Halleſio, Hollerio, Heurnio, Butino, Foresio, & aliis, jactat esse collectum) e solis pene Foresii in *Hippocratis Aphorismos rationibus* (ab Ad. Lonicero Francofurti A. 1554. editis), & Joh. Lygei libello ejusdem tituli (Genevae A. 1595., ac Parisiis, excuso), compilatum esse, ostensum a se iri, A. 1647. (*in Catal. Nund. Vern. p. 24.*), promissit Anonymus (quem Langwedelius falso credidit esse G. F. Laurentium, *in Defens. necessaria*, contra suspicionem hanc, Deo teste invocato, sanctissime protestatum) in *Foresio per B. Langwedeli Theaurum Hippocraticum, alienis Foresii & Lygaei plumis, pice Aesopice instar, mire superbientem, devestito, & misere deformato, nunc vero, plumis suis repetitis, revestito, pristinoque mitiori restituto*, Regiomonti in 8., cum praefatione de plagii literarii crimine, publicando. Sed nec is prodiit, nec Langwedeli, quam illi opponere typis Leidenſibus (*teste Catalogo nundin. A. 1647. Autumn. p. 11.*) voluit, *Apologia contra Calumniatorem Anonymum larvatum, Theaurum Hippocraticum falso accusantem, larvam ei detrabens*. Quod vero anonymus minatus tantum erat, paulo post praestitit Georg. Frid. Laurentius, nostri adversarius, in *Monochordo Foresio-Lygaeo-Langwedeliano*, sine loci mentione A. 1647. in 4. exculo. Cujus evidentem plagii titius demonstrationem frustra noster, in *Colloquio Romano-Hippocratico*, A. 1648. conatus est eludere.

Narratio controversiae & litis de praecedentia, inter B. Langwedelium & G. F. Laurentium, Med. Doctores, exorta, anonymus edita A. 1647. in 4.

Deiense Hippocratis, contra quosvis ejus obtrektatores & petulcos calumniatores. Lugd. Bat. 1647. in 12. Recusa (*& sibi Merclino, Beughemio & Catalogo nundinali*) ibidem, vel Amstelodami, A. 1652. in 12. Opposita est G. F. Laurentii *Exercitationibus in nonnullos Hippocratis Aphorismos, minus absolute veros*, Hamburgi A. 1647. in 4. excusa.

Colloquium Romano-Hippocraticum, inter Marforium & Pasquinum, Patritios Romanos. Lugd. Bat. 1648. &

Junta

(juxta Mercl., Beugh. ac Catal. Nund.) 1662. in 12. Impugnat illud G. F. Laurentii cum *Exercitationes in Hippocratis Aphorismos*, tum *Monochordum Foretio-Lygeo-Langwedelinum*. Laurentius contra & illi, & *Narrationi Controv. de precedentia, Defensionique Hippocratis*, A. 1648. reposuit, tum *Defensionem necessariam* Latinam, tum Apologiam Germanicam, sub titulo der abgenöthigten Schusschrift und Retorlion, auf die von D. B. Langwedeln aufgeföhrte Schmachtschriften, publicatam.

Henrici Julii, Altenburger, sis Misnici, Aristarchus, sive Centura in novitium quendam Hippocratis exagitatorem. Hamburgi 1648. in 4. G. F. Laurentii *Exercitationes* itidem impugnat, & Auctori illarum Grammatices, Logices & Rhetorices, objicit ignorantiam. Verum illius Auctorem mihi, aliisque, Langwedelinum videri, Vinc. Placcio (*T. II. Theatri Anon. & Pseudon. p. 402.*) interprete, publica jam monui.

Epistolæ duæ de casu depravati gustus, ad D. Greg. Horstium A. 1633. scriptæ, & ab Horstio, cum responsoriis suis, *Libro III. Consultationum & Epistolarum Medicarum, Sect. 14.*, publicatæ.

II. GERMANICA.

Chirurgischer Wundbericht, in zwey Büchern abgetheilt, darinn von allerhand Wunden der Glieder des menschlichen Leibes, auß den bewehrtesten Scribenten, nach allen Umständen, Unterricht geschicht; Lateinisch durch D. Bernh. Svevum, Stadt-Physicum zu Wimpheim, beschrieben, und nun verdeutschet durch einen Liebhaber dieser Künste. Hamburgi 1644. in 12. Versionem hanc *adēpōsēs Compendii de inspectione vulnerum Sveviani* (e Melch. Sebizio, Prof. Argent., *Discurso de examine vulnerum contracti*, cum *præfatione* Henr. Frobenii, Bibliopolæ Hamburg., editam, Langwedelinum Auctorem agnoscere, nonnemo in fronte exempli, mihi vili, annotaverat.

Apologie oder Ehrenrettung gegen D. Georg. Frid. Laurentii unterschiedliche Schm:blatten, so et A. 1648. divulgirt. A. 1649. in 4. Huic, *Defensionis suæ necessariæ Latinæ, & Apologie ac Retorsionis Germanicæ*, obstrepenti, Laurentius reposuit Licht und Recht, oder wahrhaftige Ehrenrettung, der unwahrhaftigen Apologie D. B. Langwedels entgegengesetzt, scriptum Rostochii A. 1651. in 4. editum, sub cujus finem ipsa hæc *Apologia* Langwedeli est recusa.

INEDITA.

Consiliarius Anatomicus, consensum partium Corporis humani, tam externarum, quam internarum, per præcepta atque exempla, veterum potissimum autoritate, & recentiorum demonstratione Anatomica, stabilita, cum montis quibusdam annexis, exhibens, & Praxi Medicæ apprimè inserviens. De opere hoc, quod Autor in Belgio edere voluit, & Henrico a Moynichen, Archiatro postea Danico, A. 1654. Hamburgi dedit evolvendum, V. Moynichii (specimen ejusdem exhibentis) Epistolam ad Thom. Bartholinum peculiarem, A. 1654. scriptam, & A. 1663. Bartholini *Centuriæ Epistolarum Medicarum secundæ, num. 45.*, p. 139-54., insertam, in qua sequens de illo additur judicium: *Opus sane est laboriosum & vastum. Sed id in eo desidero, quod, veterum autoritatibus plane emancipatus, parum, vel nihil, circulationi sanguinis, & ejus defensoribus, tribuat: unde falsæ nonnunquam consensuum causas ab eo assignari fas erit; quod rryoni haud leve in legendo erit impedimentum.*

Opera alia MSSa posthuma, quorum in Epicediis, absque argumenti indicio, facta est mentio.

HERMANNUS LATHERUS, Hufensis, d. 5. Mart. A. 1583. natus, Henningi, civis honesti, templique opidani curatoris, filius (1.), mercatura primum (2.), ac postea studiis, a parente destinatus, Præceptores, in schola patriæ, Joh. Oldenburgium, Rectorem, dexterrimum, ut ipse testatur, *etatis teneræ informatorem*, ejusque Collegas, in Magdeburgensi autem A. 1599. Georg. Rollenhagium, habuit. Ex hac, eodem A. 1599., Witebergam, & inde A. 1602. Marpurgum, digressus, in Philosophia Rod. Goclenii, in Juris prudentia vero, Herm. Lersneri, Herm. Vultejii, Phil. Matthæi ac Joh. Göddæi, ductu, insignes fecit progressus, Doctorisque titulum, postquam in Academiis etiam Colonienfi, Friburgensi, Basileensi, Argentinenfi, Lipsiensi & Tubingensi, aliquamdiu vixerat, Heidelbergæ, 23. annos natus, obtinuit. Curriculo (cujus historiam ipsemet, in *præfatione Tractatus de Censu*, tribusque ad Joh. Pistorium *Epistolis*, fusius exposuit) studiorum scholasticorum pariter atque Academicorum finito, in patriam reversus, doctrina multiplici inter Viros Cimbriz eruditores, singulari autem in causis agendis dexteritate inter Advocatos ejusdem celebriores, locum promeruit, ductaque A. 1607. D. Jonathæ Gutslohi, Cancellarii Provincialis, filia Christina, A. 1640., d. 9. Apr., obiit.

Symboli loco, ut ex ipsius didici Autographo, hæc Anacleti Papæ (in C. Nihil. 6. Diss. 83.) verba usurpavit: *Sicut ar-tium in suo quoque opere invenitur mater instantia, ita noverca eruditionis est negligentia.*

Mart. Zeilero (3.) *Doctor audit Slervicensis doctissimus*, a D. G. Morhofio autem (4.) *illustribus orbis literati & Cim-bria fideribus*, & a Joh. Laurentio, Ecclesiasta Francofurto-Viadriano (5.), Jurisconsultis pietate rara conspicuis, annu-meratur. Confer de illo Vinc. Fabricii *Elegiam VII. Libri II. (in Editione Poematum anni 1633. Leidenf)*, ac *Reliquias Elegiarum juveniliam (in Edit. operum omnium Lipsiensis)*, p. 659. 660. 661., nec non Franc. Irenicum l. c.

Oratio, qua, in concertatione Elementorum, ductu M. Mart. Helwigii instituta, Terræ præstantia est defensa. Wite-bergæ 1600. in 4.

Oratio de Amicitia, tum vera, tum simulata. Witeb. 1601. in 4.

Tractatus Nomico-Politicus de Censu, h. e., quo medio, arte, jure & studio, Status cujusque regni, reipublicæ vel civitatis, censum suum, seu reditus, non nisi legitime, augere possit; ubi & de illegitimis modis passim, refellendi ani-mo, traditur: tum legibus scriptis, quam dictis & factis clarissimorum virorum, confirmatus, & in libros III. distribu-tus. Francofurti A. 1618. 1651. 1668. & (juxta Catal. Nund.) 1687. in 8. Præfixa est Tractatui huic eximio Epistola ad Frid. IV., Ducem Holstato-Gottorpiensem, dedicatoria, in qua se, Egidii a Lancken, aulæ ipsius Præfecti, & Laur. Lælii, Cancellarii, hortatu, libris adjutum Bibliothecæ Gottorpiensis, Joh. Adolphi, Principis, jussu, ab Henr. Linde-brogio, ejus Ephoro, suppeditatis, illum scripsisse, testatur, Georgiique Obrechtii, JCa Argentinensis, de eodem ar-gumento *Discursum* glaciem sibi fregisse, seque non parum juvisse, ingenue faterur. Quod Joh. Henr. Boeclero etiam est observatum, in *Commentationibus Plinianis*, c. p., §. 9., (in *Volum. Dissert. p. 795.*), ita scribenti: *Herm. Lath-erus, in libris de Censu, conformatum ab Obrecht nostro a discipuli totius exemplar apparatu quodam & coloribus exorna-vit.* Conf. ejusd. Boecleri *Dissertationum Politicarum, Institutionibus Politicis adjectarum, octavam*, in qua hæc p. 362. leguntur: *Latherus nil, præter ea, quæ Obrechtus scripserat, protulit, nisi quod plura exempla ac Auctorum loca adje-cit.* *Exquisitus* a Joh. Gryphiandro (l. c.), ac eruditus a M. Greg. Michaelis (in *Notis ad Jac. Gassarelli Cariofrates inauditas* p. 13.), vocatur, & a Nic. Chr. Lynckero quoque (*Lib. II. Instructorii forensis, Sect. II., P. I., c. 2., lit. d. i. a.*) commendatur. Libris contra prohibitis annumeratus est, cum in Decreto Congregationis Indicis Expurgatorii Ro-manz,

(1) V. Mart. Holmeri *Præf. Concionis de templi Hufensis incendio* p. 13.

(2) V. ipsius *præf. Tr. de Censu*, & ex ea, Joh. Gryphiandri

Præf. Oeconomia legalis, n. 87., ac Franc. Irenici *Judicem Auctorum, Collegii in Burgoldensem adjectum*, p. 88.

(3) *Epist. 205.*, a Franc. I-

renico l. c. allegata. (4) *Orat. VIII. p. 343.*

(5) in *Parentatione Germanica in obitum D. Joh. Brunnemann.*

manz, d. 22. Oct. A. 1619. promulgato (quod *Appendix Iudici Romano anni 1.96. adjecta, p. 1.41.*, exhibet), & Franc. Magdaleni *librorum in Indice Romano prohibitorum Elencho p. 278.*, tum in *Indice eorundem Hispanicis*, ab Ant. Sotomajore, Inquisitore Generali, Madriti A. 1667. edito, p. 495.

Tres Epistolæ ad Joh. Pistorium, Præpositum Eideritadiensem, *ἀνέδοται*, A. 1599. 1600. & 1602. scriptæ, & in Volumine Epistolarum ad Pistorium, quod Pet. Axenius, J.C. Slesvic., asservabat, MSto mihi lectæ.

THOMAS LATIMER, Hamburgensis, Med. Doctor.

Oratio de Luce. Bremæ 1683. in 4. (*Catal.*)

Disp. Med. Inaug. de Somnambulatione, Præfide D. Bernh. Albino, Francofurti ad Viadrum 1689. in 4.

JACOBUS SEBASTIANUS LAUREMBERGIUS, Petri, Physices ac Mathematicarum in Gymnasio Hamburgensi, Poeseosque postmodum in Acad. patria Rostochiensis, Professoris, Medici ac Philologi incliti, e Margareta Carmonia, Jacobi, Civis Rostochientis, gnata, filius, Hamburgi primam, d. 24. Nov. A. 1619., lucem aspexit. Puer brevitantos, in L. Lat. & literis elegantioribus, Rostochii, parentis ac Præceptorum ductu, fecit progressus, ut, XI. vix natus annos, in Acroaterio Academico majori, d. 7. Jan. A. 1631., Latine, frequenti Professorum, aliorumque virorum doctorum, cinctus corona, peroraret, & eodem idiomate privatim, absque titubatione, sermones cum eruditis, de quolibet argumento, misceret extemporaneos. Adultior inter Themidos cultores nomen suum est professus, sacrisque hujus Gryphiswaldiz, ab A. 1637. ad 1639. (Parenti fatalem), a Petro Stephani & Dav. Mevio, ac Helmstadii, ab A. 1640., ab Henr. Hahnio, initiatus. A. 1642. Hafniam abiit, & Joh. Ulricum, M. Sim. Henningii, Ecclesiæ Germanicæ Antistitis, filium (Theol. postea Doctorem & in Academia Scaniz Londinensi Professore), spatio instituit annuo. Rostochium hinc, quod vires corpusculi celo frigidiori ferendo essent impares, A. 1643. reversus, mox jura privatim docendi potestatem, A. 1646. autem Licentiatum titulum, & Professionem Historicam, ab Adolpho Friderico, Duce Megapolitano, sibi collatam, impetravit. Quam priusquam adiret, permissu ejusdem, Belgium & Germaniam superiorem, juvenum aliquot nobilium potitus Ephoria, itinere peragravit literario. Hoc confecto, Rostochium A. 1650. redux, J. U. D. ab Henr. Schuckmanno est creatus, & professione Historica functus ad A. usque 1659., quo Juridica Pandectarum, locusque inter Consistorii Ducalis Assessores, a Christiano Ludovico, Principe Megapolitano, ipsi conferebantur. Spartam hanc geminam, quantum per cachexiam corporis scorbuticam licebat, sequenti ornavit novennio, & memoriz, quæ parentis æmulus pollebat, tenacissimæ beneficio, quascunque sive prælectiones habuit, sive orationes, absque schedularum ope, ex hujus penu deprompsit. Valetudine erat admodum imbecilli, quam scorbutus, dolores hypochondriaci, & cephalalgia intolerabilis, eaque proximo ante obitum quadriennio perpetua, assidue labefactabant, tabes autem feralis febrisque hæctica ita tandem prosternebant, ut d. 29. Dec. A. C. 1668., æt. 49., expiraret. Conjugii fidem A. 1652. dedit Elisabethæ, Simonis Spengmanni, Senatoris Stralsundensis, filiz, & ex hac (A. 1707. demum extincta (1.)) septem sustulit liberos, duasque puellas, ac totidem filios, sibi ac parenti *ἐμάρτυς*, reliquit superstites. E quibus Jacobus Sebastianus, ipsi etiam *ἐμάρτυς*, post *Disp. Inaug. de Nundinis solemnioribus* A. 1696. habitam, J. U. Doctor A. 1697. in Academia renunciatus est patriæ (2.). Plura de vita nostri suggerent Programmata Collegarum, D. Joh. Jac. Döbelii, Medici ac Rectoris Academici, & D. Herm. Lembkii, JCU, funebria, A. 1669. publicata, Henn. Wittenii (qui Döbelianum recudi curavit) *Decas IV. Memorie JCUorum renovate, p. 489-494.*, & Pauli Freheri *Theatrum Eruditorum p. 1189. 1190.*

Confer de eodem Henn. Wittenii *T. I. Diarii Biogr. Sec. XVII., ad A. 1668.*, Joh. Franc. Buddzi *T. III. Lexici Historici p. 291.*, Epicedia Collegarum & auditorum, A. 1669. edita, Epistolas, quibus Pet. Laurebergius, parens, A. 1633. *Fundamentum Latini eloquii, Præcepta Civilis morum & Cynosuram honestæ mentis*, A. 1634. *Euphradium*, ac jam ante A. 1632. *Methodum Legesque studiorum*, & Joh. Balth. Schuppius A. 1640. *Consecrationem Avellini Marpurgenfis*, illi inscribere, dedicatorias, Andr. Tscherningii Carmen ad eum Germanicum (im *Frühlinge Poetischer Gedichte p. 96-99.*), Joh. Mautneri *Anagrammata miscella, Curie Rostochiensis Anagrammatica A. 1636. adjecta, lit. C. 30.*, Corn. a Bethghem *Bibliographiam Juridicam p. 132.*, & M. Dav. Sculteti *Disp. de doctis* (quibus accensetur) *præcibus*, Witebergæ A. 1702. editam.

ELOGIA.

Andr. Tscherningius, l. c., adhuc adolescentem ita compellavit:

O du neues Licht der Jugend,
O du Hoffnung unsrer Zeit,
Bildniß väterlicher Jugend, &c.

Herm. Lembkio, Collegæ (in *Programma funebri*), insignis audit juris & Musarum Antistes, magnumque, & patriæ, & Academiæ, decus.

SCRIPTA LATINA EDITA.

Disp. Juridica. Gryphiswaldiz 1639. in 4.

Disp. de Injuriis, Præfide D. Henr. Rahnio, Rostochii 1640. in 4.

Disp. Jurid. Inaug. de Titulis, Præfide D. Nicol. Schützio, Rost. 1646. in 4.

Orbis bacchans, seu Oratio, in qua seculi nostri mores representantur, ipsis Saturnalibus pronunciata, Rostochii 1652. in 4. Commendatur a Mich. Watsono in *Diff. de Curiositate, c. 3., Th. 31.*

Oratio de solennibus Nundinarum ineptiis, Rost. 1652. in 4.

Panegyricus Gustavo Adolpho, Ducis Megapolitano, ex peregrinatione reduci, consecratus, Rost. 1653. in fol.

Disp. Jurid. de Solutionibus, Rost. 1656. in 4.

Disp. de liberarum Civitatum S. Rom. Imperii eminentia, jure & privilegiis, Rost. 1657. in 4.

Epithalamion jocularè Juridicum in nuptias Georg. Andr. Thunii, Consil. Brandeburgici, & Annæ Sophiæ Wækerbarthiz, soluta oratione scriptum, Rost. 1658. in fol.

Panegyricus in funere Adolphi Friderici, Ducis Megapolitani, Sverini, e suggestu templi aulici, V. Kal. Mart. A. 1659., recitatus, Rost. 1659. in fol.

Themis temerata, cujus pudicitiz vis vitiumque additum, Rost. 1660. in 4.

Disp. de Privilegiis militantium, Rost. 1666. in 4.

Oratio extemporanea de gravi & arduo Principum magistratuumque regnandi munere, in promotione quinque Doctorum Juris habita, Rost. 1668. in fol.

Oratio de utilitate Historiarum, a Mich. Watsono, in *præf. Historiæ antediluvianæ*, laudata.

Disp.

(1.) V. D. Zach. Grapli Jun. *Programma de illa funebre. literato, p. 270-271.*, exhibuit.

(2.) Vixit filii hujus historiam Andr. Dan. Habichtorstius, in *Rostochio anni 1695.*

Disp. de Interdicto Salviano. (V. H. Wittenii T. I. Diar. Biogr. Sec. XVII., ad A. 1668.)

Disp. de jure Retractus. (V. Wittenium l.c.)

Disp. de lectione & relatione Actorum. (V. Wittenium l.c.)

Oratio de Felicitate civili, & cur omnes beati esse cupiant, sint tamen paucissimi; scripta & habenda a D. Henr. Rahnio, Jcto Rostochiensis, illo vero interim defuncto, jussu Ducali, a Collega ejus, J. S. Laurembegio, recitata, Rost. 1662. in 4.

M. ÆGIDIUS LAURENTII, Ripensis, scholz patriz, ab A. 1596. ad 1605., Rector, & zdis deinde Cathedralis Archidiaconus, sex filiorum, novemque filiarum, e Maria, M. Andreæ Severini Velleji, Decani Ripensis, gnata, parens, d. 21. Apr. A. C. 1627., & æt. 59., extinctus. V. Pet. Terpagrii *Inscriptiones Ripenses* p. 148., & 50. ac 51., ubi lapidis ejus sepulchralis legitur inscriptio. Præterquam Epitaphium etiam in templo superest Cathedrali, Tetrastichon in Symbolum ejus (*Vigilate, quia nescitis horam, Matth. XXV.*) exhibens Elegiacum ab eodem in *Append. Inscript. Rip.* p. 8. recitatum.

Oratio de Cometarum genere & subjecto, habita ac edita Scriveritz A. 1593. in 8.

Breves Explicationes Philologico-Theologicæ in Examen Theologicum Phil. Melanchtonis, e Philippi ipsius, & aliorum Theologorum, scriptis collectæ, quæ MSS. in Bibliotheca M. Joh. Pouchii, Diaconi Ripensis, teste illius Catalogo, superfuere.

Historica narratio Belli inter Christianum IV., Danicæ, & Carolum IX., Sveciæ Regem, sermone A. 1611. scripta Danico, quæ in Magni Scheellii, Præfecti Aalburgensis, Bibliotheca, uti Index ejus, Hafniæ A. 1697. editus, me docuit, *avæððos* asservabatur.

ÆGIDIUS LAURENTII, Parochus ruralis, in Diocesi Tunderensi, Bulderupensis, A. 1698. mortuus.

Zwey Ehrenseulen eines getreuen und reichlich belohnten Dieners, oder Leichpredigt über Hans Nissen, Hardsbovogt in Sinspharde, auf Matth. XXV. 23. Kilonii 1682. in 4.

BERNHARDUS LAURENTIUS, Föhrensis, Ecclesiæ in natali hac insula Johanneæ Pastor.

Die, nach verschmähter Eitelkeit, höchstlangte Herligkeit Friderici III., Königs in Dennemarf, in einem Deutschen Poemate vorgestellt, und mit Anmerkungen erläutert. Slesvigz 1670. in fol. Poemation elegans.

DOMINICUS LAURENTII, Sünderburgensis, die Viti A. 1585. natus, Johannis Junioris, primi Ducis Holsat-Sünderburgici, in arce initio Holsatiz Reinfeldensi, deinde vero Alsensis insulæ Sünderburgensi, illoque defuncto, filiorum ejus, Joh. Adolphi & Friderici, ab A. 1623., in vicina Norburgensi, Ecclesiastes aulicus, Inspectorque simul Parochiæ Eckenfis, Norburgi, d. 15. Jan. A. C. 1639., ætatis 55., munerisque sacri 25., defunctus.

Leichpredigt über Johannem den Jüngern, Herzogen zu Holstein-Sünderburg, aus Pl. XXXI. 6. Rostochii 1623. in 4.

Leichpredigt über Johann Adolf, Herzogen zu Holstein-Norburg. Rostochii 1625. in 4.

JOHANNES LAURENTII, Itzehoenfis.

Oratio parentalis in obitum Jacobi Steinmanni, Jcti, Consilarii Danici, & præfecturæ Steinburgensis Administrato-
ris, A. 1663. defuncti, in fol. (M. C. K.)

JOHANNES LAURENTIUS, Ripensis, M. Laur. Nicolai, Ripensis, templi in patria Cathedralis & Hafniensis Nicolaitani Pastoris, Episcopique tandem Aalburgensis, filius, Med. Doctor & Practicus atque Canonicus Ripensis, duas habuit uxores, alteram Annam, civem suam (1.), alteram M. Jacobi Matthiæ Velleji, Episcopi ex Parochio Ripensi Ottoniensis, filiam (2.), generum autem Johannem Andreæ, Ecclesiasten Marianum Ottonensem. Agnomen AMERINI (non *Ameisii*, a Christoph. Hendreichio (3.) ei perperam tributum) in juventute illi, cum Ciceronis *pro Sex. Roscio Amerino Orationem* memoriter recitasset, a Nicol. Hemmingio, Theologo Hafniensi, honoris ergo, esse impositum, Claud. Lyfchander, in *Catalogo Scripturum Danicorum avæððos*, testatur. Falluntur ergo Alb. Bartholinus (4.) & Ol. Borrichius (5.), qui Joh. Laurentium, *Tetrastichorum de Episcopis Ripensibus* autorem, & Joh. Laurentium Amerinum, sive (uti a Borrichio vocatur) Joh. Amerinum, ceu duos Poetas diversos, distinguunt. Quem errorem jam olim, in *Spicilegio Hypomnematum ad Alb. Bartholini de Danorum scriptis librum* (6.), confutavi.

Confer de illo, præter scriptores jam allegatos, Pet. Terpagrii *Prefationem Seriei ejus Episcoporum Ripensium*, de quo a se A. 1704. editæ.

ELOGIA.

Claud. Lyfchandro (l.c.) *Vir audit in secularibus literis eruditissimus, ingenio & morum integritate spectabilis, ac, ob insignem orationis elegantiam, & venæ suavitatem, inter præcipuos nostræ ætatis Poetas numeratus.*

Ol. Borrichius (l.c. p. 104.) ita de illo: *Vena Joh. Amerini, Ripensis, non est plebeja. Lyrica iterum legi digna sunt, Ecloga Epica de bello Dano-Svecico subinde satis incalcescit.*

SCRIPTA LATINA EDITA.

Epithalamion in nuptias Erasmi Joh. Reravii. Hafniæ A. 1567. (V. *Lyfchandrum* l.c.)

Eucharisticon ad DEum Opt. Max., pro defensione & gubernatione annua. Hafn. A. 1570. (V. *Lyfchandrum*.)

Qverela Danicæ, in mortem Christiani III., Regis, ad Nicol. Coldingensem. Hafn. 1570. in 8.

Ecloga nova de fœdere inter Fridericum II., Danicæ, & Johannem, Sveciæ, Reges, sub Joh. Laurentii Amerini nomine edita. Witebergæ 1573. in 8.

Carmina varii generis, sub eodem nomine publicata. Witeb. 1576. in 8.

Ripensium Episcoporum Series & vitz, Tetrastichis comprehensæ. Hafn. 1591. in 4. A. M. Pet. Terpagrio, Theol. Lectore Ripensi, decem Tetrastichis, ad A. usque 1704., continuatæ, cum præfatione illius, denuo ibidem A. 1704. in 4. prodierunt. Poemation elegans, quod Ol. Borrichius (l.c. p. 108.) *industrie non penitende* vocavit *opusculum*, & post Terpagrium (in *prefatione*), ego quoque, P. III. *Isagoges ad Hist. Cimbr.*, c. 1., §. 5., p. 231. 232., & in *Proleg. Biblioth. Septentr. erud.*, §. 50., p. 72., commendavi.

Carmen de Coronatione & laude Christ. IV., Regis Danicæ. Hafn. A. 1593. (V. *Lyfchandrum* l.c.)

JOHANNES LAURENTIUS, Ripensis, Andreæ Severini Velleji, Decani Ripensis, & Historiographi Danici celeberrimi, pronepos, Scriba initio fuit Archivi regii Hafniensis, deinde autem, M. Jan. A. 1698., Typographus etiam regius atque Academicus, & Consistorii Academici Assessor, a Christiano V., Monarcha Danico, eff constitutus, Historiz & Archæologiz Danicæ singulari, felix proavi æmulus, inclaruit peritia, nummorumque & monumentorum

PPPP 2

(1.) Hujus Epitaphium V. in Pet. Terpagrii *Inscriptis Ripensibus* p. 40. (2.) V. Er. Vindingii *Acad. regiam Hafn.* p. 125. (3.) in *Pondr. die Brandenburg.* p. 150. (4.) in *Lib. de Script. Dan.* p. 75. (5.) *Diff. V. de Poetis Latinis* p. 204. 206. (6.) p. 23. 24.

patriz antiquiorum insignem sibi paravit suppellectilem. Quantum in hisce illustrandis praeferent, Musei ostendit regu, ac *καμύλλον* naturæ, artis atque antiquitatis, pretiosissimorum, quæ in isto asservantur, Historia, ab Oligero Jacobo, Professore Medico Hafniensi, opere, in quo *σύνεργον* eum habuit industrium, amplo ac memorabili A. 1696. exhibitâ, ab ipso autem solo A. 1703. *Auctario* illustrata luculento, & A. 1710. longe locupletior denuo edita.

ELOGIA.

Otto Sperlingius Junior, in *Epistula*, qua suam de *Crepidis veterum Diatriben* A. 1698. illi inscripsit, *dedicatoria*, his eum verbis compellat: *Si posthac Stephanos, & Frobenios, & Elzevirios, habebit Dania, typis ac eruditioni suæ hoc debemus.*

Idem in *Notis ad Testamentum Absalonis, Archiepiscopi Sec. XII. Lundensis* (e nostri MSto, quod Haraldum Huitfeldium antea possessorem habuerat, Hafniæ A. 1696. a se editum), p. 18., *Virum* eum vocat *elegantissimum, & antiquitatum Danicarum amantissimum*, nec non, in *Diff. de Numerorum bracteatorum & cavorum origine & progressu*, p. 33., *insignem Antiquarium.*

Joh. Mich. Heineccio (in *Syntagm. de Sigillis*, P. I., c. 9., p. 114.) *Autor audit eruditissimus.*

SCRIPTA EDITA.

I. LATINA.

Auctarium Rariorum, quæ Museo Regio Havniæ per triennium accesserunt, uberioribus illustratum *Commentariis*, ac numismata præcipue, & alias antiquitates, Part. secundæ *Catalogi* illius (ab Oligero Jacobo Hafniæ A. 1696. in fol. editi), aut insertas, aut inferendas, exhibens. Hafniæ 1703. in fol. Recensum ejus V. in Wilh. Ern. Tenzeli *Bibliotheca curiosa Germanica*, Sect. V. A. 1705., p. 351-383., ac *Novis Lit. Lubec.*, M. Apr. A. 1703., p. 87. *Scriptum* a J. M. Heineccio, L. c., vocatur *elegans.*

Museum Regium, seu *Catalogus rerum*, tam naturalium, quam artificialium, quæ in basilica Bibliothecæ Augustissimi Danicæ Norvegicæque Monarchæ, Friderici IV., Hafniæ asservantur, Christiano V. regnante, ab Oligero Jacobo, Med. & Philol. Prof. regio, quondam descriptus, & A. 1696. editus, nunc vero ab ipso magna ex parte auctior redditus, uberioribusque *Commentariis*, præsertim quoad antiquitates, historiamque numismatum Danicorum, illustratus. Hafniæ 1710. in fol. Recensum illius Encomiasticum exhibuere Liplienses (*amplos eruditasque ejus accessiones, & observationes memorabiles lecturæque jucundas, merito commendantes*), in *Actis Eruditorum*, M. Jul. A. 1711., p. 287-290.

II. GERMANICA.

Das preiswürdigste Gedächtnis Fridrichs des andern, Königs zu Dennemarc, in seinem Leben, Regierung und Absterben, aus verschiedenen alten Schrifften, Urkunden und Chronicken, zusammengetragen. Appendicis instar accessit, M. Christoph. Knopii, Monarchæ hujus Concionatoris aulici, *Erklärung oder Predigten über die, von König Friderico II. selbst, vor seine Kinder, zusammengelesene, Psalmen und Biblische Sprüche*, in editione. Hafniæ A. 1693. in 4. excusa. Pluræque narrationes ex Haraldî Huitfeldii, regni Danici Cancellarii, *Chronico Friderici II., Regis Danicæ*, Danico *avendte* sunt depromptæ.

Tageregister über Christiani V., Königs in Dennemarc gloriwürdigste Lebens- und Regierungs-Geschichte; Nebst Aufzählung einiger Medaillen, und der Königlich-prächtigen Reichsbegängniß. Hafniæ 1702. in 8. *Scriptum avendte* editum.

III. DANICUM.

M. Andreæ Severini Velleji, Decani Ripensis, *Historia Svenonis Tiuveskag, Regis*, ab A. C. 980. ad A. 1014., Danici, Danica, a pronepote hoc Autoris Hafniæ A. 1705. in 8. edita, de qua in Velleji plura dicentur *Elogio.*

INEDITA.

Ejusdem Velleji *Versio Danica Historiæ Saxoniæ Grammatici Danicæ*, Hafniæ A. 1575. & 1610. in fol. impressa, cujus tertiam nosse parat editionem, figuris exornandam zneis, notisque suis Historicis & antiquariis, in finem singularum paginarum rejiciendis, illustrandam. Specimen illius, anno jam 1698., plagula unica, in fol. excusa, sympathris exhibuit. V. *Nova Lit. Lubec.*, M. Jan. A. 1698., p. 14., & *Hypomnematum nostrorum ad Alb. Bartholini Lib. de Script. Dan. Spicilegium* p. 3.

Collectio novarum Constitutionum Christiani V., & Friderici IV., Regum Danicæ, Codice Christianeo recentiorum, junctim, cum necessariis remissionibus ad Codicis illius titulos & paragraphos, Indiceque suo recudendarum, Vid. Nicol. Pet. Sibberi *Bibliothecam Historicam Danico-Norvegicam*, c. 8., §. 20., p. 264.

LAURENTIUS LAURENTII, Husa Cimber, d. 8. Jun. A. 1660. natus, Templi Scholzque cathedralis, in urbe Bremensi, ab A. 1684., Cantor, A. 1723. superstes.

V. Anonymi *Bremiam anni 1708. literatam* p. 44. 45., Joh. Melch. Kraftii *Husumsche Kirchen-Historie* p. 362., & Joh. Casp. Wezelii *Partem II. Hymnopoëographiæ Germanicæ* p. 62. 63.

Geistliche Lieder über die Sonntagliche Texte, A. 1700. editæ, quæ a Kraftio L. c. commendantur.

M. NICOLAUS LAURENTII, Ripensis, Professor Academiz Hafniensis Prædagogicus, A. 1579. defunctus: V. Er. Vindingii *Acad. Regiam Hafniensem* p. 143., & Claud. Lyschandri *Catalogum Scripturum Danicorum avendte* lit. N.

Catechesis Christiana, carmine Elegiaco reddita, ad Pet. Oxonium. Wyebergz A. 1574. edita. (V. *Lyschandrum L. c., & Append. Catalogi Biblioth. Resenianæ* p. 319.)

Evangelia Græco & Latino carmine reddita, quæ a Lyschandro, an prodierint haud indicante, ei tribuuntur.

NICOLAUS LAURENTII, Slesvicensis, Parochiz in Eiderstadiâ San-Petrinz, circa A. 1675., Diaconus, & circa A. 1692., Pastor, ac omnium tandem Eiderstadiz Ecclesiarum, ab A. 1701., Præpositus, ante A. 1709. mortuus. *Musicalischer Dialogus*, bey Ordination jweyer Prediger zu Gardingen abgesungen. Kilonii 1675. in fol.

Der bestohlene Gotteskasten, in seinem Greuel, und andern Umständen, in einem besondern Tractate, vorgestellt. Hamburgi 1693. in 4.

OTTO LAURENTIUS, Föhrensis, insulz initio natalis Ecclesiastes, & Parochus deinde, in Syltia, huic vicina, circa A. 1671., Mohrsumentis, V. Ant. Heimreichii *Lib. III. der Nordseißischen Chronica*, c. 10., p. 323.

Entwurf der auf der Insel Röh sich begebenen Gesichte und Wunderzeichen. Slesvigz in 8.

OTTO LAURENTII STRANDINGER, Flensburgensis, agnomen Strandingeri a Nordstrandia, parentis patria, adeptus, Pastoratu ejusdem insulz Pilwormiensis, per annos 22. administrato, ob numium, in Elencho contra incolas Pontificios, & disciplinz Ecclesiasticæ exercitio, rigorem, excidit, & alium, in præfectura Hollatica Tritoviensi, ab Aula Gottorpiensi, ad jacturam prioris compensandam, oblatum, detrectavit. In urbem hinc redux patriam,

patriam, ædis Marianæ Symmysta A. 1698. evasit extraordinarius, sed, cum controversia de phrasibus quibusdam sacris suspectis a nonneme A. 1701., & denuo A. 1703., sibi mota, post causæ cognitionem, & a Consistorio Flensburgensi, & ab aulæ regis Hafniensis, institutam, Theologis, formulæ, ab his A. 1704. sibi propositæ, subscriptionem recusaret, isto etiam a Friderico IV., Rege Danico, abstinere jussus est officio. Privatam deinde in patria vitam sequenti egit triennio, donec A. 1708., cum Pædobaptismi improbatione, & Separatismi approbatione, in colloquio facta familiari, & publice coram Consistorio, (in *Confessione*, & *Antapologia*, Consistorii ad illam opposita responsio) defensa, Magistratum pariter atque Ordinem Ecclesiasticum offendisset, post editam paulo ante *Confessionem*, istam relinquens, Fridricopolin commigraret. Cum vero in civitatem patriam Flensburgensem, annis sequentibus aliquoties reversus, heterodoxias suas clam sparsisset, a Consistorio coram Friderico IV., Rege Danico, accusatus, hujus Edicto, die 29. Febr. A. 1716., e ditionibus regis relegabatur universis, deportationem in ergasterium Bremerholmenſe, si in eas rediret, comminato. Seorsum istud A. 1716. in 4. prodiit, & a Val. Ern. Löscheri etiam den unſchuldigen Theologiſchen Nachrichten, Sect. V., A. 1715., p. 908 - 911. est insertum. Postea Hamburgi, inque locis vicinis exulavit, & M. April. A. 1724. ibidem obiit.

Plura de vita sua ipse in *Confessionis Epistola ad Flensburgenses dedicatoria*, ac sub initium ejusdem narravit, & A. 1717. in der heilsamen Wahrheit, tum Parte I., tum in *Præfationibus atque Appendicibus*, certaminum factorumque suorum historiam fusius exposuit. Confer D. Josuæ Schwartzii (mandatum, cujus supra mentio facta est, regium, & Joh. Frid. Mayeri de Phrasibus illius suspectis censuram, exhibentis) de priori Controversia Flensburgensi narrationem, in *Traſſatu de Chiliasmo*, contra Henr. Muhlium, Germanico, P. III., c. 7., p. 436-439. obviam, &, qvz huic a Joh. Melch. Krafſio in *Berichte von den Sleswig-Holſteinischen Kirchen-Streitigkeiten*, p. 114., sunt reposita.

Transitum a Lutheranis ad cæctum Mennonitarum paucis ei verbis exprobravit Alb. zum Felde, Theologus Kilonienſis, in *Analeſis Diſquiſitionum Sacrarum*, Or. II., ſive in *Parneſi ad lectionem Auguſtinae Confessionis* p. 19. 60.

SCRIPTA.

Bekänntniß von dem kirchlichem ſogenannten Gottesdienſt im Luthertume, an das Conſiſtorium zu Flensburg d. 22. Jul. A. 1707. gethan: Samt einigen Briefen an die Prediger zu S. Nicolai in Flensburg. Prodiit, ſine loci mentione, A. 1708. in 8. Bipartita eſt, & parte priori Pædobaptiſmum impugnât, poſteriori autem Separatiſmo, corruptelis cæctum Lutheranorum, & Ordinis præſertim Eccleſiaſtici, fuſe enumeratis atque exaggeratis, patrocinatur. Confer recensum & cenſuram Val. Ern. Löscheri in *Unſchuldigen Nachrichten von Theol. Sachen*, Sect. 8. A. 1710., p. 112. 113.

Confessionis huic oppositæ ſunt.

- I. **Erſter Theil der Belehrung**, ſo vom Königlichem Conſiſtorio zu Flensburg Herrn Ott. Laur. Strandinger, über die von ihm beſtrittene Lehr-Puncten, A. 1707. gegeben worden, worinn die Lehre von der Kinder-Tauſe erwieſen und vertheidiget wird, aufgeſetzt von F. M. (i. e. Franc. Möllero, Eccleſiaſta Flensburgeniſi Mariano, & poſtea Paſtore ac Præpoſito) Flensburgi A. 1718. in 8. Strandigeri Antwort auf des Flensb. Conſiſtorii Belehrung wieder ſein Bekänntniß, cujus editionem, ſi Conſiſtorii *Informatio* prodierit, in *Ep. Dedic. Confessionis* p. 21. 22. juſſit expectari, lucem publicam non vidit.
- II. **Henrici Hammerichii Junioris**, Concionatoris aulici Holſato-Glücksburgeniſis vertheidigte Kinder-Tauſe oder kurzer Extract aus dem bereits A. 1661. von etlichen Beordneten des Hamburgiſchen Miniſterii edirten alſo genannten *Quäcker Greuel*, zum heilsamen und nöthigen Unterricht vieler Frommen, in ſpecie durch Otto Lorenz Strandigers ohnlängſt publicirten Schrift nicht wenig geärgerten und irrgemachten Chriſten wohlmeinend zum Druck übergeben. Flensburg. 1708. in 8.
- III. **Henr. Joh. Elebrechtii**, Paſt. Saltzhuſani in Ducatu Brunſvicenſi, *Commentatio de Pædobaptiſmo*, in dem Ausgange Iſmaels aus den Hütten Abrahams, wieder Chriſt. Ant. Römeling, Hamb. A. 1711. in 8. edito, obviam. V. Val. Ern. Löscheri *Unſchuldige Theolog. Nachrichten*, Sect. 6. A. 1711., p. 179.
- III. **Arn. Fiſcheri**, Eccleſiaſta Flensburgeniſis, die noch ſtehende unumſchloßliche Wahrheit unſerer Luthertiſchen Kirchen von der Kinder-Tauſe, und dem ſo genannten äußerlichen Gottesdienſte, wieder H. O. L. Strandinger. Flensburgi 1712. in 4.
- V. **Joh. Trellundii**, Th. D. & Prof. Hafnienſis, *Chriſtmäßige Wiederlegung der ſo genannten Bekänntniß H. O. L. Strandingers*, betreffend 1. die Kinder-Tauſe, 2. den öffentlichen Gottesdienſt der Evangelischen Kirche. Hafnia A. 1716. in 8. Qvz juſſu Regis eſt ſcripta.
- VI. **Ejuſdem ausführliche Vertheidigung ſeiner Wiederlegung des Bekänntnißes O. L. Strandingers**, die Kinder-Tauſe betreffend, wieder deſſelben heilsame Wahrheit Lipliz A. 1719. in 8. De qva Val. Ern. Löscherus, l. c., Sect. 6. A. 1718., p. 1066 - 1069., poteſt conſuli.

Ipſe viciffim Adverſariorum iſtorum quibusdam ſcripta ſequentia repoſuit apologetica:

- I. **Fiſcher wiederlegt von Fiſchern**, A. 1714. in 8.
- II. **Die heilsame Wahrheit**, oder zwiefachen Bericht, nach der Wahrheit gethan, 1. von ſeiner Austreibung ins exilium, 2. von H. Joh. Trellundii ſo genannter Chriſtmäßiger Wiederlegung ſeines Bekänntnißes: Samt einem Anhange von falſchen Berichte der bekandten Unſchuldigen Nachrichten in dieſer Sache. A. 1717. in 8. Cui, præter Epistolam ad Fridericum IV., Regem Daniz, Ludovicamque, hujus conjugem, tres Præfationes ad Adverſarios, Lectoresque, tum pios, tum impios, ſunt præfixæ. Recenſum hujus ſcripti elencticum exhibet die ſortgeſetzte Sammlung von Theol. Sachen anni 1720., in *Appendice*, p. 1074-1079.
- III. **Brief an H. Joh. Trellund**, Theol. Profefſorem in Kopenhagen, wieder deſſelben ausführliche Vertheidigung ſeiner Wiederlegung, am 16. Jan. A. 1720. geſchrieben. A. 1720. in 8.

THOMAS LAURENTII, Tunderenſis, vici in Wagria Prezenſis, circa A. 1641., Eccleſiaſtes, & Parochiz deinde, in agro vicino, Kerkenhagenſis, ab A. 1654., Paſtor, A. 1670. ſuperſtes.

Leichpredigt über J. Margareta Ceeſtädtnin, auß Joh. I. 16., vom groſen unerschöpflichen Gnadenſtröme, welcher auß dem füßen Herzen Jeſu Chriſti fließt, und ſich über ſeine Gläubige reichlich ergießt. Lubeca 1641. in 4.

THOMAS LAURENTII, Eſgroſia Anglo-Cimber, Med. D. & Præcticus in urbibus Flensburgeniſi ac Fridericiana Jutiz, tandemque in Aarhuſienſi, A. 1720. mortuus.

Diſp. Inaug. de Phthiſi. Hardervici 1693. in 4.

CHRISTIANUS LAUTERBACH, Utino Wagrius, Ædis in Livonia Rigenſis ſuburbanæ, ab A. 1695., Symmyſta, Paſtor, ab A. 1697., Holmhofienſis, & in urbe deinde Rigenſi templi Cathedralis, ab A. 1702., Diaconus. Petrii autem, circa A. 1709., Paſtor. V. *Nova Lit. Lubec.*, M. Sept. A. 1702., p. 263. 264., & Anonymi neuen Vorraht Molleri Cimbr. Lit. Tom. I.

raht allerhand Bücher, *Secl. II.*, p. 144-148. (ubi ejus Monitum Germanicum de Gott. Arnoldi errore, circa turbas, ob Calendarii Gregoriani introductionem, Rigæ exortas, *T. II. Hist. Eccl.*, Lib. 16., c. 26., p. 314., commissio, exhibetur).

Trautrede über den Todt Gustavi und Ulrici, Königl. Schwedischer Erbsprinzen, im Rigschen Gymnasio gehalten, Rigæ 1685. in fol.

HERMANNUS LEBERMANN, Lubecensis, Henrici, aurigæ cerevisiarum, filius, d. 3. Jan. A. 1645. est natus, & post reditum ex Academia, quam A. 1664. accesserat, Rostochiensis, templi in patria Cathedralis Diaconus d. 6. Nov. A. 1679., Archidiaconus A. 1684., ac Pastor tandem d. 13. Nov. A. 1704., electus. A. seqv. 1705., d. 18. Jun., cum templum adiret, in via prolapsus publica, ob vertiginem, elapsu hoc contractam, ambonem sacrum, concione nondum finita, invitus reliquit, & octiduo post, d. 26. Jun., sexagenarius obiit. E novem liberis, ex Elisab. Frobisia, uxore, A. 1680. ducta, susceptis, filius tantum ἐμώρυνος, cum sorore unica, ei fuit superstes. Plura de vita ejus V. in *Novis Lit. Lubecensibus anni 1705.*, M. Jan. p. 29., & M. Aug., p. 255. 256., & J. H. a Seelen (Epitaphii etiam recitantis epigraphen) P. I. *Athen. Lubec.* p. 348. 349.

Der Kirchen Wächter und Wahrheit Verfechter, an D. Menone Hannekenio, Superint. zu Lübeck, in einem weitläufigem Teutschen Gedichte vorgestellt. Lubecæ 1673. in 4.

Predigt von Christi und der Christen Leben im Tode, auß Joh. XVI. 5. Lubecæ 1676. in 4.

Epicedia complura Germanica, arguta & perelegantia, sigillatim diversis edita temporibus, sed, quæ in fasciculum colligantur, dignissima.

Homilix CCCCLXV. in Jeremiz Prophetiam & Threnos ἀνέκδοτῳ, in *Novis Lit. Lubec.*, l. c. p. 256., laudatz.

M. HERMANNUS LEBERMANN Junior, Senioris, modo laudati, filius, A. 1685. Lubecæ natus, & A. 1708. Lipsiæ laurea ornatus Philosophica. V. *Nova Lit. Lubec.*, M. Aug. A. 1705., p. 256., & *Nova Lit. Germ.*, M. Majo A. 1708., p. 189.

Disp. de satis tristibus, quæ Theologorum clarissimorum filii subierunt, Præside D. Georg. Henr. Götzio, Superint. Lubec., illius Autore, defensa. Lubecæ 1706. in 4.

Compendii Theologiz positivæ universæ, ex obligatione nostra erga Deum deductæ, Specimen, Præside D. Zach. Grapio Jun., IV. Disputationibus, ab eo Autore propositum. Rostochii 1706. in 8. V. de illo *Nova Lit. Lubec. Anni 1706.*, M. Jan. p. 7. 8., M. Jul. p. 194., & M. Oct. p. 301. 302.

Oratio Valedictoria ἀνέκδοτῳ de Vita vitis & Vite Vitz, in schola Lubecensi d. 19. Apr. A. 1703. recitata. V. N. L. *Lubec.*, M. Majo A. 1703., p. 120.

JOHANNES LEDERER, Hamburgensis, decennio in America Boreali & Virginia versatus integro, post reditum in Europam, itinerum suorum Americanorum scripsit historiam, cujus Excerpta a Jac. Sponio, Medico Lugdunenti, Epistolæ ad Abbatem Roqvium inclusa Gallicæ, a Roqvio *Diario suo Eruditorum Gallico anni 1681.*, num. 6. (ad d. 3. Martii), p. 75. 76., sub hoc inserta sunt titulo: *Extrait d'une lettre, écrite par Mr. Jacques Spon, M. D., contenant quelques choses particulieres des Americains de la Virginie, tirées des Memoires de Jean Lederer de Hambourg, qui revenoit de ce pays là apres dix ans de séjour, qu'il y avoit fait.* Anglicæ ipsius *Itinerarii* (ni fallor) editionis, Londini A. 166. in 8. excusæ, sequentem Corn. a Beughem in *Bibliographia Historica* p. 446.) inscriptionem recitat: *John Lederer the Discoveries, in three several marches, from Virginia to the west of Carolina, and other parts of the continent, together with a Map of the territory which he traversed.*

M. GILBERTUS LEIDING, Hamburgensis, Collegii Philosophici Witebergenfis Adjunctus (1.), cum Lingvarum Orientalium in Gymnasio urbis patriæ professionem frustra A. 1704. ambüllet, templi ejusdem Catharinæ A. 1705. factus est ædituus.

Disputationes duæ de Καταπορίσιον, ex Matth. XVIII. 6., quarum priorem, Præside Conr. Sam. Schurtzfleischio, posteriorem vero ipse Præses, proposuit. Witebergæ 1700. in 4.

Beweis, daß die Worte Christi: *Eli, Eli, Lamah Sabachani*, vom H. Geiste selbst, und, dem zu folge, von der ganzen Christenheit, recht übersetzt seyn: *Mein Gott, mein Gott, wozumb hastu mich verlassen?* wieder Oligerus Pauli, Hamburgi 1704. in 4. V. *Nova Lit. Germ.*, M. Mart. A. 1704., p. 119., & Val. Ern. Löscheri (scriptum hoc, ceu eruditum, commendantis) Unschuldige Nachrichten von Theol. Sachen, *Secl. XII. A. 1704.*, p. 726. 727. Reposuit illi Oligerus Pauli, scriptor fanaticus, opuscula duo, Hamburgi A. 1704. in 8., sub titulis his excusa Thrasionis: 1. *Da, hostius! M. Leidings aufgesteckter Pfauenschwanz, mit tausend pedantischen Augen, wieder Oligier Pauli, sinck von sich selbst beschämt darnieder, nachdem ihm seine garstige Füße oder Gründe gezeigt worden, und Jesu Sabach behält, wieder sein Sabach, und alle Feinde seiner Heiligkeit, den Sieg.* 2. *Es werde leicht; das ist: Kurze Entblößung der, unter dem Rahmen M. Leidings, heraufgekommenen Beweisgründe, daß die Worte Christi: Eli, Eli, Lamah Sabachani, vom H. Geiste selbst, durch Mein Gott, mein Gott, wozumb hastu mich verlassen? übersetzt seyn: worauf zu urtheilen, daß die vermeinte Gründe vom Autore sehr unbedachtam, in gotteslästerlich, verfaßt sind; zur Beirtheidigung der ehmalis heraufgekommenen Schrift dargelegt.*

Gegen-Antwort auf die vermeinte kurze Entblößung des unglückseligen Oligier Pauli, Hamburgi 1704. in 8. (*Catal.*)

Priora Capita Commentarii Rabbinici (*R. Salomonis Ben Melech*), Michlol Jophi dicti, in Genesin, typis latinis expressa, duplici versione, verbali nempe & paraphrastica, explicata, idiotismorum derivatione, antiquitatum deductione, Anti-Judaicorum argumentorum annotatione, atque Rabbinicarum opinionum refutatione, declarata, vocabulorum Rabbinicorum adjectione enucleata, & Indice rerum atque verborum copiosissimo aucta; quæ Hamburgi A. 1712. in 4. prodixit, in *Catal. Nund. Vern. A. 1712. Lips.*, p. 5., incertum an vere, traduntur.

WOLFGANGUS PHILIPPUS LEIKE, ædis Catharinæ, in Parochia rurali Ducatus Slesvicensis Gillenbeckensi, circa A. 1685., Pastor.

Getreuer Leister göttliche Gnadenbesoldung, auch aller frommen Kinder Gottes freudige Hoffnung, oder Leichpredigt über Joh. Witten, Past. zum Hagen, auß 2 Tim. IV. 18. Adjuncta Wittenii istius *Trifolio sacro sermonum de Imaginibus, campanis & suggestibus Germanicorum*, Plönæ A. 1685. in 4. impresso.

JOHANNES PETRUS LEMBKE, J. U. Lic. & Practicus, circa A. 1698., Hamburgensis.

Disp. Inaug. de pænæ committi. Witebergæ 1673. in 4. (*V. P. A. Lehmanni Hamburgum anni 1701. literatum* p. 16.)

M. ALBERTUS LEMEIGERUS, Hamburgensis, in Acad. Witebergenfi, & ipse literis, Melanchtonis ac Collegarum ductu, dedit operam, & alios deinde, ab anno circiter 1559., earundem peritia privatim imbuit, & Professionem

(1.) V. Epist. gratulat. C. S. Schurtzfleischii de tunc illo sub finem A. 1703. collato, *Tome II. Epistolarum arcanarum*, n. 321., p. 499. 500.

tionem tandem A. 1564., Eusebio Menio subrogatus, Oratorium (12), nec multo post alumnorum Electoralium Ephoriam (2.), obtinuit. Rector Academiæ eodem fuit anno 1570. (3.); qvo cum Sophia Bestenboffelin, Theodorici filia, d. 10. Apr., Hamburgi, teste Joach. Degenero (4.), celebravit nuptias, a Joh. Majore, Collega, carmine celebratas Epithalamio (5.), Decanus autem Ordinis Philosophici A. 1565., qvo XXXIV., & A. 1572., qvo LVII. creavit Magistros (6.). In sacris istorum temporum certaminibus Theologorum molliorum, sive Philippitarum, casta est secutus, & hanc ob causam, cum, M. Jan. A. 1581., Libri Concordiæ, aliorum se jam vocatum esse prætens, detestasset subscriptionem, d. 16. Febr. confestim ex Academia iussus discedere (7.). Witebergæ ergo Hamburgum rediit, & urbis hujus patriæ, eodem anno 1581., Secretarius, A. 1588. autem, d. 21. Febr., Senator electus, non minori se prudentia civili, quam doctrina, esse præditum, concivibus ostendit. Obiit tandem, teste Ad. Tratfigero juniore (8.) (qvocum Gerh. Schröderus (9.), A. 1599. eum adhuc fuisse superstitem perhibens, vix conciliari posse videtur), d. 30. Apr. A. 1595., & exuvias xdi Catharinæ afferendas reliquit. Georgio Majori, Theologo Witebergensi, in *Programmate* quodam *Academico* (10.), *Vir audit ingenio, eruditione & pietate, excellens.*

Dav. Chytrzi Epistola ad eum, A. 1575. exarata, inter Chytrzanæ, Hanoviz A. 1614. editas, p. 289. 290. 291., Joh. Caselii autem A. 1583. scripta, inter Caselianas Rostochiensis, Hamburgi A. 1641. ab Henr. Vagetio publicatas, num. 62., legitur.

SCRIPTA LATINA EDITA.

Oratio de Studio & cura recte dicendi, d. 5. Maji A. 1561. habita, & *Tomo VII. Declamationum Melanchthonianarum*, Witeb. A. 1565. in 8. excuso, p. 543-566., inserta.

Oratio continens Commonefactionem de disciplina scholastica, d. 20. Mart. A. 1565. recitata, ac Witebergæ A. 1565. in 8., tum seorsim, tum eodem *Tomo VII.*, p. 960-976., impressa.

Oratio de historia Exilii Babylonici, in renunciantione Magistrorum, Prid. Id. Mart. A. 1572. recitata. Witeb. 1572. in 4. Recusa *Tomo VII. Declamationum Scholæ Melanchthonis*, Servestæ A. 1586. in 8. edito, p. 128. & seqq.

Programmata plurima ad Prælectiones suas, partim Philosophicas, partim Oratorias, invocatoria, ab A. 1559. ad 1570., Witebergæ proposita, & in *Scriptorum Witebergæ publice affixorum Tomis IV. V. VI. & VII.* ibidem A. 1561. & seqq. in 8. publicatis, recusa, passimque obvia. Judicia de Autoribus variis, ex istis excerpta, in Greg. Richteri *Judiciis Scholæ Melanchthonianæ*, Witebergæ A. 1592. editis, p. 53. 118. 119. 141. & seqq. 150. & seqq. 153. & seqq. 156. 159. 160. 163. 164. 166. 168. 171. 172. 174. 712-715. 720., & alibi, occurrunt.

INEDITA.

Duodecim Epistolæ ad D. Paulum ab Eitzen, Superint. Holsaticum, ab A. 1569. ad 1585., de Certaminibus Theologorum Lutheranorum xvo isto domesticis, exarata, cum unica, sed proluxa, de tragico Heraclii Jacobi, Despotæ Wallachici, interitu, ad M. Herm. Brüggemannum, Ecclesiastæ Hamburgensem, d. 14. Apr. A. 1564., scripta, in *Volumine Epistolarum, a viris doctis ad Eitzenium datarum*, MSto olim mihi perlextæ.

M. HENRICUS LEMKE, sive LEMMICHIVS, Lubecz, patre Hieronymo, mercatore, matre vero Elisabetha Hübingia, Prid. Kal. Jan. A. 1601., natus, in Acad. Rostochiensis, ab A. 1623., sexennio continuo, in Witebergensi A. 1629., in Jenensi A. 1630., studiis sacris, aliisque, incubuit, & Rostochii A. 1632. Magistri titulum obtinuit. In patria deinde privatæ aliorum vacavit informationi, ad A. usque 1638., qvo templi Germanorum, in Emporio Norwagiz Bergensi, Martiniani Pastor (post recusatum jam ante simile in Metropoli Sveciz Holmiensi officium), a Senatu Lubecensi, nomine Civitatum Hanseaticarum, est constitutus. Ecclesiæ huic per annos 36. præfuit, & post triplex cum tribus fortidem mercatorum Lubecensium filiabus conjugium, d. 7. Mart. A. C. 1674., & æt. 73., vivis excessit. V. de vita ejus Henr. Oldenburgii, Lubecensis, successoris ipsius, *Evangelicæ Christianæ, sive Sermonem suænebrem*, & Luc. II. 29-32., *Germanicum*, Lubecz A. 1674. in 4. excusum, & confer Henn. Wittenii *T. I. Diar. Biogr. Sec. XVII.*, ad A. 1674., *Tomumque II.* p. 107., G. M. Königi *Biblioth. V. & N., lit. L.*, J. Henr. a Seelen *P. I. Athen. Lubec.* p. 349-352., ac G. H. Götzii *Specimen Biblioth. Anri-Pontificie Clarorum Lubecensium* p. 11. 12.

SCRIPTA EDITA.

I. LATINA.

Oratio de Peste, carmine scripta Heroico. Rostochii 1624. in 4. (*V. Joh. Ant. a Linden Lib. I. de Scr. Med.* p. 239., & Georg. Abr. Merclmi *Lindenium renovatum* p. 306.)

Vindicatio generalis & specialis librorum Apocryphorum V. & N. T. Lubecz 1638. in 8.

Vindicatio incarnati veri Messiz promissi, ex Thalmude & Rabbinorum scriptis desumpta, contraque Judæos refractarios & pervicaces directæ, qvæ adjunctas habet nonnullarum qvæstionum Theologico-Præcticarum, de quibus in Christianorum rebus publicis disceptatur, enodationes. Adjuncta est Diss. Lutheranæ-Catholicæ de nomine Catholici Lutheranis attribuendo, Pontificiis auferendo. Rostochii (ubi multos etiam ante annos, teste Joh. Quistorpii Jun., Prof. Theologi, præfatione, prodierat) A. 1666. in 8.

II. GERMANICA.

Reformirte Calvinische Schule. Lubecz 1648. in 8. (Duobus hoc scriptum autoribus, Lemmichio nostro, vero ejus parenti, & Christ. Lehmanno, perperam a Mart. Lipenio, *P. I. Biblioth. Theol.* p. 204., tribuitur.). In Præfatione Scholæ Photiniana & Weigeliana, itidem reformatæ, promittuntur.

Kräftige Arznei wieder die Melancholey und geistliche Traurigkeit. Hafniz 1657. in 8.

XX. Predigten von unterschiedlichen Lasten, so, bey dieser letzten Zeit, sehr im Schwange gehen; samt Erörterung XX. Lasten fragen, dergestalt eingerichtet, daß sie als Casus conscientiz zu gebrauchen. Rostochii 1664. in 8.

Reformirte Papistische Schule, darinn gelehret wird, was der Papisten Religion, und wie dieselbe aus Gottes Worte zu widerlegen sey: Samt etlichen handgreiflichen Wahrzeichen, daß der Papisten Lehre falsch, aus einer Lateinischen Schrift Matthiz Flaccii. Ratzeburgi 1680. in 8.

Contrafactur des menschlichen Lebens, eine Reichpredigt. in 4. (*Catal.*)

HENRICUS LEMKE, a præcedente diversus, sed itidem, ni fallor, Lubecensis, Francisci II., Ducis Saxo-Lauenburgici, Ecclesiastæ in arce Neuenhufana aulicus.

Reichpredigt über Margareta, Ludovici Flechtners, Fürstl. Nieder-Sächf. Secretarii, Ehefrau A. 1618. in 4. (*Catal.*)

Qq99 2

Zwey

- (1.) V. Gotfr. Svevi *Acad. Witeb.*, lit. LL. 1. a., & Andr. Sennertii *Lib. I. Athen. Witeb.* p. 141. 149. (2.) V. Aug. Buchneri *Dissert. Acad.*, P. II., p. 179. (3.) V. Svevum l. c., lit. V. 3. b. Kkk. 3. b., & Sennertum l. c. p. 66. (4.) in *Ep. MS. ad Paulum ab Eitzen.* (5.) V. ibid. in Majoris *Libro Elegiarum sacrarum*, lit. I. 8. b. K. 1. a. b. (6.) V. Svevum *lit. Hbb.* 4. a., & Sennertum p. 124. (7.) V. Svevum, *lit. Y. 4. b. L. 1. a.* (8.) in *Serie Chronol. Senatus Hamburg.* p. 19 (9.) in *Fassii Proconsularibus & Consularibus Hamburgensibus* p. 153. (10.) T. IV. *scriptorum, Witebergæ propositorum*, lit. Rr. 2.

Zwey Leichpredigten über Franciscum II., Herzogen zu Sachsen-Lauenburg, aus 2. Tim. IV. 6. 7. 8. Lubecz 1619. in 4.
 Predigt von der S. Taufe, und Bunde des guten Gemüßens mit Gott. Lubecz 1622. in 4. (Catal)
 (Distingvendi ab utroque sunt: I. Henr. Lemche, Syndicus Dantiscanus, ad quem duz A. 1588. a Dav. Chytrzo scriptæ sunt Epistolæ, inter Chytrzanos p. 633. 677. 678. obvix; II. Henr. Lemke, Episcopi Osnabrugensis, Seculo XVII., Consiliarius & Cameræ Secretarius, qui e Vita nepotis, D. Wern. Joh. Uffelmanni, Senatoris Hamburgensis, mihi innotuit.)

CASPARUS a Lengerke, Hamburgensis, Petri, Consulis (*statim memorandi*), filius, J. U. D. & templi in patria Cathedralis, ab A. 1694., Vicarius, ac, ab A. 1709., Canonicus. V. J. Alb. Fabricii P. II. *Memor. Hamb.* p. 610. 628.

Disp. de Causis ad Cameram Imperii non appellabilibus, Præside D. Joh. Sam. Strykio. Halæ 1705. in 4. V. de illa *Nova Lit. Germ.*, M. Jun. A. 1705., p. 217.

Disp. Inaug. de Fœmina tutrice. Groningæ 1706. in 4.

PETRUS a Lengerke, Hamburgensis, d. 18. Jul. A. 1651. natus, J. U. Licentiatum titulum Basileæ A. 1677. adeptus, Senator patriz (in locum soceri, Casp. Westermanni, J. U. L.) d. 7. Jul. A. 1688. electus, in aulam A. 1690. ablegatus Cæsaream, Testamenti Jungiani A. 1691. adscriptus Curatoribus, in Consûlatu, d. 18. Nov. A. 1697., D. Joh. Theod. Schafshusio datus successor, & d. 17. Nov. A. 1709. mortuus. Laudes ejus V. in D. Joh. Garmeri Jun. *Epist. dedicatoria*, Joach. Jungii *Historiæ vermium*, illi A. 1691. inscriptæ, præfixa. Vitam ejus fulius exposuit A. 1709. (qvo etiam Hamburgi Numisma in ejus memoriam est cûsum) Joh. Frid. Wincerus, Gymn. t. t. Rector, in Progr. funebri, seorsim edito, & A. 1715. in J. A. Fabricii *Mantissa Memoriarum Hamburgensium, Jubileo primo Gymn. Hamb.* subjuncta p. 301-321. recuso.

Disp. Inaug. de Foro competenti. Basileæ 1677. in 4.

CHRISTIANUS LENTE, Theodori, Friderici III., Danorum Regis, Consiliiarii ac Cancellarii tandem Germanici, & Magdalenz, Joh. Schönbachii, J. U. D. ac Consiliiarii itidem regii, gnatus, filius, Toparcha hæreditarius in Zarlhausen, primam in Cimbria nostra, & civitate ejus, uti conjicio, Flensburgensi, cum parens ejus in aula illic Domini sui, ab A. 1644. ad 1648., commoraretur, lucem aspexit. A Christiano V., Danorum Monarcha, non interioris solum admissionis, negotiorumque status publici, adscriptus est Consiliarius, sed Eqves etiam auratus Ordinis, d. 26. Apr. A. 1695., creatus Danebrogici, Diœceseos Ripensis Gubernator constitutus vicarius, & legatione ad Anglos, Batavos, vicinosque Germaniz Principes, per annos complures, fûngi jussus extraordinaria. Ex hac in Daniam reduci A. 1698. suprema etiam Ceremoniarum aulæ regiz Hafniensis directio, & Academiz Equestris Ephoria (in qua Viro illustri Marco Gior, d. 10. Aug., per Conradum, Comitem a Reventlou, ritu subrogatus est solenni), sunt commissæ. Ephoriam istam A. 1699., M. Sept., Friderici IV., Regis, auspiciis, cum splendida Secretarii supremi bellici dignitate commutavit, & hac, cæterisque, ad A. usque 1710., est functus, qvo iis, permissu regio abdicatis, vitæ tranquillæ ac privatæ prætulit otium, in qvo A. 1720. fuit superstes.

Symbolum sibi esse voluit hoc Hemistichium: *Dat mihi gloria vires.*

Programma de vita laudibusque Marci Gior, Consiliiarii regii intimi, & supremi Academiz equestris Hafniensis ante se Directoris, prolixum, exequi illius d. 13. Oct. A. 1698. præmissum. Hafniæ 1698. in fol. reg. (9. plag.). Recusum est cum D. Pet. Jaspari, Proteccliafz regii aulici, Sermonem in Giovii memoriam funebri Danico, Hainiz A. 1705. in fol. impresso.

FRIDERICUS LENTE, Holfatus, Theodori itidem filius, A. 1658. in Gymnasio Lüneburgensi, & A. 1661. in Acad. Julia, vixit, A. 1663. autem in Italiam, aliasque regiones exteras, literis Thomæ Bartholini (qui *Musarum eum delitium, juvenem ad magna natum, Lentiumque baud lento gradu in virtutis pergentem stadio*, salutavit) ad Car. datum & Car. Offredum instructus commendatus (1.), abiit. Ex his redux, Cancellarij initio regiz in urbe Hafniensi Teutoniz fuit Assessor (2.), ac Glückstadiensis deinde Cimbricz Consiliarius, simulque Canonicus, ab A. 1667. ad A. 1668., Hamburgensis (3.). Obiit d. 6. Nov. A. 1677., & a D. Christ. Rud. Müllero Glückstadii sermone parentali Germanico, ibidem A. 1678. (4.) excuso, est celebratus.

Friderici & Joh. Hugonis Lentiorum, Holfatorum, Specimen Historicum de singulis Monarchiz Romanæ Imperatoribus, & rebus nobilioribus, sub eorum imperio gestis, in schola Lüneburgensi, ductu Joh. Banonis, Prof. publici, memoriter recitatum. Lüneburgi 1658. in 4.

Disp. de morbis & mutationibus Oligarchiarum, earumque remediis, Præside Herm. Conringio proposita. Helmstadii 1661. in 4.

JOHANNES HUGO LENTE, Holfatus, filius Theodori tertius, Dynasta hæreditarius Zarlhusanus & Frisenburgensis, A. 1658., cum fratre Friderico, in Gymnasio Lüneburgensi, & A. 1664. in Academia Argentinenfi, commoratus, post reditum ex itinere literario, A. 1668. Annæ Sophiæ, Friderici III., Danorum Regis, filiz, & Joh. Georgii III., Saxoniz Electoris, conjugi, a secretis, in aula Dresdenti, fuit cameralibus (5.). Ex ista in suam revocatum Christianus V., Monarcha Danicus, Consiliiarii provincialis Cimbrici, status publici, & (qvas vocant) conferentiarum, tandemque (Kal. Aug. A. 1696.) intimi, nec non Ducatum Slesvicensis ac Holfatici Procancellarii, ornavit dignitatibus, Legatum suum in Civitate Lubecensi jussit esse Ordinarium, in Comitibus Ratisbonensibus extraordinarium (6.), in Conventu autem anni 1698., de controversiis Holfaticis, Pinnebergenti Irenico primarium, Ordinisque Equestris Danebrogici, d. 11. Apr. A. 1695., donavit insignibus (7.). Quibus dignitatibus a Friderico IV., Christiani filio & successore, A. 1700., cum jussu suo Panegyri Travendahlensi interfuisset Irenicz, novæ Cancellarii Ducatum Slesvicensis ac Holfatici, Præfectique Segebergensis (in quibus Andreæ, Baroni a Lilgenkron, successit), sunt superadditæ (8.).

Symbolum sibi hoc elegit: *Confido recte agens.*

Specimen Historicum de Imperatoribus Romanis. Lüneburgi 1658. in 4. (V. sub nomina fratris de illo dicta.)

Argo nova, seu Diss. de Navibus Heroicis & fatalibus juniorum temporum, Præside Joh. Henr. Boeclero proposita. Argentinz 1664. in 4. Recusa in *Tomo posteriore Dissert.* Boecleri, ibidem A. 1710. in 4. impresso, p. 1057-1073. Jac. Henr. Pauli in illam Epigramma, in ejus *Libello Epigrammatum promiscuorum*, p. 37. 38., invenies.

JOHAN-

(1.) V. istas in Bartholini *Centuria IV. Epp. Med.*, n. 82. & 85., p. 474. 475. 481. 482. (2.) V. Pet. Resenii *Inscript. Hafnienses* p. 289. (3.) V. Joh. Alb. Fabricii P. II. *Memor. Hamb.* p. 614. (4.) in 4. (5.) V. Pet. Resenium l. c. p. 282. (6.) V. *Catalogum Legatorum ad Comitiam Ratisbonensem Germanicam* p. 17. (7.) V. Joh. Laurentii *Tageblätter der Lebensgeschichte Christ. V.*, p. 128., & P. A. Lehmanni P. III. *das tezt der schenden Europæ*, p. 69. (8.) V. *Nova Lit. Lubec.*, M. Nov. A. 1700., p. 144.

JOHANNES BERNHARDUS LEO, Willstermarfus, J. U. D.

Disp. Inaug. de Nominatione, ad L. II. Cod.: *Ubi in rem actio exerceri debeat*, Præfide D. Wolfg. Ad. Lauterbachio, Tubingæ 1653. in 4. Recusa Vol. I. *Disput. Jurid.*, sub Lauterbachii propositarum præfidio, ibidem, sine mentione anni, in 4.

ABRAHAMUS LEOPOLDUS, Lubecensis, patre cognomine, Sprottavia Silesio, scholæ Cathedralis Præceptore, d. 4. Sept. A. 1606., natus, cum nondum septennis hunc amisisset, D. Nicol. Hunnium, Theologum clarissimum, parentem expertus est alterum. Cum sacra Gryphiswaldiæ, Regiomonti, Lipsiæ & Wittebergæ, tractasset studia, Galliam & Italiam (imo, juxta Conr. Hövelium (1.), Germaniam etiam, Belgium, Angliam, Sveciam & Borussia) peragravit, templique in patria Jacobæi Diaconatu, post reditum, A. 1638. (d. 26. Apr.), Archidiaconatu autem A. 1649., potitus, d. 13. Aug. A. 1656., quinquagenarius, filique unici, Michaelis (Parochi Hambergenfis & Schlukupienfis), patens, vivis excessit. Epitaphium ejus, cum imagine, in æde Jacobæa superest. V. Henr. Dürcoopii, Ecclesiastæ Lubec. & Pæst. Hafn., *Synopsis Vitæ ejus*, a G. H. Götzio A. 1709. *Præfationi, Elogiis &c. Theoll. German. præmissæ*, insertam, & M. Henr. Loofii *Oratiunculam* (quæ lectionem vix meretur) parentalem, in ipsis *Elogiis*, p. 258-277., obviam.

De scriptis ejus (quorum argumenta reticentur) ita Dürcoopius l. c.: *Ingenii fetus plures reliquit, ex quibus solida ejus eruditio, altum judicium, sincera pietas, pius in honorem Dei zelus, satis effulgent. Quos omnes, inter claustra reservatos, fovet Lubecæ familia Leopoldina.*

ACHILLES DANIEL LEOPOLDUS, Lubecensis, Friderici, Notarii publici, filius, natus d. 19. Aug. Anno 1651., e Schola patria Giesam, & deinde Heidelbergam, profectus, non juri solum, sed aliis etiam studiis nobilioribus, ipsique Medicinæ & Anatomiz, operam impendit sedulam, nec minori solertia, in itinere per Germaniam superiorem, Italiam, Galliam, Angliam, Belgium ac Saxoniam, literario, & doctrinam sibi paravit multiplicem, & Viros singularum regionum conciliavit celeberrimos. Hoc finito, juris utriusque, cui Lipsiæ denuo aliquamdiu vacaverat, Doctor, A. 1674., Jenæ, a Joh. Strauchio, post habitam *Disputationem de Venia ætatis* (quam ipsi Senatus patriæ post parentis concesserat obitum) Inauguralem, juvenis admodum est renunciatus & eodem anno Daniam quoque & Sveciam perstravit. Lubecam redux, non dexteritate solum in causarum forensium patrocinio singulari, sed curiositate etiam (quam Numismatothecæ & Cimeliarchei insignis (2.) ostendit collectio) erudita, *Novisqve Septentrionis & maris Baltici literariis*, socio ipsius, Jacobique a Mellen (in cujus de illis plura narrabuntur elogio), Casp. Lindebergii ac Joh. Jac. Stolterfohtii, civium doctissimorum, labore, ab A. 1698. ad 1708., conquisitis atque editis, inclauit. Comitibus Palatinis Cæsarei dignitatem Wetzlaræ, d. 20. Jun. A. 1712., a Francisco Adolpho Dieterico, Barone ab Ingelheim obtinuit. Obiit febrili die 13. Julii A. C. 1722. ætatis 71.

Uxorem A. 1675. duxit Annam Margaretam, Joh. Ritteri, J. U. Lic. & Consulis Lubec., filiam, XV. ei liberos enixam; e quibus, præter Johannem Fridericum, Med. Doctorem, A. 1711. mortuum, mentionem aliquam merentur Nicolaus Andreas, Theol. Cultor, A. 1710. defunctus, & Achilles Daniel, J. U. Candidatus, adhuc superstes, ambo ab ipsa nativitate cæci, sed literis tamen elegantioribus pariter atque sublimioribus feliciter per magistros imbuti idoneos.

Symbolum ei Thom. Crenius (3.) hoc tribuit: *Nemo scit, quantum nesciat.*

Plura de vita illius invenies in Joh. Strauchii *Programmate Biographico, Disp. Inaugurali* A. 1674. præmisso, & in Joh. Henr. a Seelen Parte III. Athen. Lubec., p. 79-90. ac Ej. *Programmate* tuncbri.

Conf. Epistolas dedicationis encomiasticas, quibus ipsi Mart. Lipenius *Bibliothecam Philosophicam* A. 1682., & Thom. Crenius P. II. *Meditationum Passionalium Germanicarum*, Francofurti A. 1708. publicatam, inscripserunt.

ELOGIA.

D. G. Morhofio (in *Præfat. Polyhistoris*) *Vir audie sibi amicissimus, & Jctus apud Lubecenses nobilissimus.*
Joh. Christoph. Wagenseilio (in *Epistola ad Joh. Fridericum, ejus filium, Propemptica*, A. 1698. edita) *Jctus celebris.*
Thomæ Crenio (in *Epistola ad eundem filium, de Speculis veterum, Novis Literariis inserta Lubecensibus*, M. Sept. A. 1703., p. 216.) *Vir summus, qui, in tantis audiendi, legendi, consulendi & scribendi, negotiis, in tam occupata vita, & multorum voluntati addicta, cum Phæbo tamen & Musis ita rationem habet, ac si summo esset in otio.*

Andr. Plantecovio, Medico Lubecensi eruditissimo (in *Epistola ad ipsum de scriptis suis ævandois*, in iisdem *Novis*, M. Oct. A. 1707., obvia, p. 312.) *Jctus civitatis patriæ celeberrimus, & varia doctrina ornatissimus.*

Jacobo a Mellen (in *præfat. Classis I. Sylloges nummorum uncialium* p. 13.) *Vir excellens, & omnium elegantiorum literarum amantiissimus.*

Joh. Jac. Scheuchzero (in *præfat. Novorum Literariorum anni 1701. Helveticorum*) *Vir in omni literatura versatissimus.*

SCRIPTA EDITA.

Disp. Inaug. de Venia ætatis, Præfide D. Joh. Strauchio. Jenæ 1674. in 4.

Nova Literaria Septentrionis & maris Baltici Lubecensia, ab ipso, & Collegis (paulo ante laudatis), ab A. 1698. ad 1708., collecta, & singulis publicata mensibus. Lubecæ in 4. Ueberior horum historia in Jacobi a Mellen, V. C., vita exhibebitur.

Catalogus mendaciorum & calumniarum, welche in Sachen Nathan Goldschmids, Juden zu Lübeck, inquisiti & frivole appellantis, contra Jürgen Hübens, Kaufmann daselbst, Denunciantem und appellatum, von gedachtem Juden, in seiner, hie wieder inserirten, lügenhaften Specie facti, für Wahrheit angegeben, anjego aber ex Actis refutiret worden; bestehend einen zu Lübeck, A. 1694., d. 14. Febr., des Nachts, begangenen Diebstahl von 8000. Reichsthalern. A. 1698. in fol. Scriptum ἀνάρτυρον, quod, hæredum Hubenii, coram Senatu imperiali aulico, Vindobonæ A. 1698. agens Advocatum, edidit.

ACHILLES DANIEL LEOPOLDUS Junior, Lubecensis, d. 11. Jun. A. 1691. natus, Senioris, Jcti celebris, filius, ab ipsa nativitate cæcus, qui nihilominus, non in literis tantum elegantioribus, Historia, Geographia, Poesi ac Musica, sed & Jurisprudentia, insignes, aliorum institutione atque prælectionibus, sibi acquisivit profectus, & ad summos juris honores aspirans academicos, *Disputationem de Jure Cacorum a natura* promissit Inauguralem. V. Joh. Henrici a Seelen (Epigraphen etiam Latinam, quæ is A. 1710. Nicolao Andreæ fratri, cæco itidem simulque erudito, parentavit, exhibentis) *Partem III. Athen. Lubec.* p. 85. 86. 87., & D. Georg. Henr. Götzii *ἡγεσιμῶν*, quæ A. 1715. *Disput. suam de Cæcis Theologicam* illi inscripsit.

(1.) in der Lübeckischen Gesellschaft. (2.) V. Dan. Gvillh. Molleri *Diff. de Terceusphytiomatibus*, c. 7., p. 41. (3.) P. XI. *Animadv.*, c. 2., p. 140.

Molleri Cimb. Lit. Tom. I.

Rrrr

FRIDERICUS LEOPOLDUS, Lubecæ d. 26. Jun. A. 1596., patre Abrahamo, Scholz Cathedralis Præceptore, natus, Notarius patriæ publicus, & Achillis Danielis, JCI modo laudati, parens, d. 7. Jan. A. C. 1671., & æt. 74., defunctus.

Schriftliche Verzeichniß aus den Acten der LX. Bürger zu Lübeck, von A. C. 1403. bis 1416., quæ monumentis historiz Lubecensis ineditis, sibi lectis, a Conrado ab Höveln (in præfat. der Lüneburgischen Vortreflichkeit) annumeratur.

JOHANNES FRIDERICUS LEOPOLDUS, Lubecensis, Achillis Danielis, JCI (de quo supra dictum), filius, patrisans, natus d. 2. Febr. A. 1676., Medicinæ, cui in Acad. Altorfina, ab A. 1695., Argentinenfi A. 1699., aliisque, felici, cæteris Polymathiz partibus haud neglectis, incubuerat studio, Doctor Basileæ A. 1700. est renunciatus. Exteras hinc regiones, perquam curiosus rerum naturalium pariter atque literariorum scrutator, annis aliquot peragravit, harumque peritia insigni, non minus quam Praxi in patria urbe Medica, deinceps inclauit, majorem sibi scriptis quoque famam paraturus, nisi morte immatura, in flore ætatis, A. 1711. d. 4. Maji exspirasset.

Musæum ejus rerum naturalium insigni, Pater superstes, edito istius Catalogo, venale aliis offeret.

Vitam illius fufius exposuere Enochus Svantenius, Scholz Lubec. Rector in *Programmate funebri*, & Joh. Ritterus, Pastor Petrinus, in Narratione peculiari Germanica. Imo relicta est ab ipso Leopoldo Historia ejusdem, studio-rumque & itinerum suorum per plerasque regiones Europæas literariorum, uberior, Catalogo Amicorum suorum in his eruditorum proluxa aucta alphabetico, quam, nonnullis additis, Joh. Henr. a Seelen A. 1721., *Parte III. Athenarum Lubecensium* p. 290-340., juris fecit publici.

Joh. Christoph. Wagenfeilius, hospes ejus Altorfinus, in *Epistola*, quæ discessurum A. 1697. commendavit, *Propemptice*, D. Jac. Pancr. Brunonis *Disputationi ad Hippocratis Sect. III. Aphor. 27. & 28.*, a nostro defunctæ, subjuncta, *Virum* eum vocavit *nobilissimum*, & *ingenua virtute, insignique doctrina, cultissimum pectus habentem, in re autem nummaria, vetere ac recente historia, Genealogiis & arte Heraldica, ita versatum, ut, inter coæquales, superiorem neminem, paucos æquiparandos, uspiam gentium habeat.* Thomæ Crenio, in *Epistola de Speculis veterum* A. 1703. ad eum exarata, *Novisque Literariis inserta Lubecensibus* (1.), *Homo* itidem audit *elegantissimus, & nature vi atque ingenio, bonisque omnibus disciplinis, ornatus, & in iis curiosus*, alibi autem (2.) *Vir pietate, doctrina & ingenio, præstans, nec non (3.) Vir cultissimi ingenii & eruditionis accurate.* Joh. Woodwardo, Medico Londinensi inclyto, in *Literis de morte* illius ad Parentem (apud Seelenium l. c. p. 334.), *Vir* audit, *ut ingenio, humanitate & integritate summa præditus, ita doctrina pari ornatus, cæterisque virtutibus omnibus instructus, quæ hominem suis charum, reipublicæ utilem, & laude dignum, reddere possent; ex cujus doctrina, judicio & diligentia, si ad senectutem vixisset, orbis literatus summa omne genus commoda sibi pollicitus fuerat, & certissime percepisset.* Præter hunc, defunctum publice celebrarunt Joh. Phil. Breynius, Medicus Gedanensis (a quo *Vir ad Historiam naturalem promovendam natus vocatur*), in *præfatione*, Georg. Andr. Helwingii *Floræ quasimodogenitæ* A. 1712. præmissa, p. 7., Jac. a Mellen in *Epistola de Echinitis Wagricis ad Joh. Woodwardum* p. 8. 9., & quem is allegat, Joh. Jac. Scheuchzerus in *Bibliotheca Scriptorum, Historia naturali omnium terræ regionum inservientium*, p. 44.

SCRIPTA EDITA.

Disputatio Inauguralis de Alce, magno illo Septentrionis animali, ejusque virtutibus, cum *Epistola* D. Joh. Jac. Scheuchzeri ad illum gratulatoria de Cerva cornuta. Basileæ A. 1700. in 4. Commendavit illam J. P. Breynius l. c.

Relatio Epistolica de Itinere suo Svecico, A. 1707. facta, ad D. Joh. Woodwardum Medicum Londinensem, a Woodwardo, post mortem Autoris, Londini A. 1720. in 8. maj. publicata. Hujus, circa res Svecicæ naturales potissimum occupatæ, uti adhuc ἀναδέου Breynius & Mellenius l. c. mentionem fecerunt honorificam, ita editæ recensum Autor *Bibliotheca librorum Anglicorum, T. VII. P. II.* exhibuit, & versionem Svecicam D. Magnus Bromelius, Medicus Holmiensis, A. jam 1711., in *Epistola* ad Autoris parentem, promisit, teste Seelenio. Consulantur de eadem *Acta Erud. Lipsiensia, M. Jun. A. 1721.*, p. 249-253.

SCRIPTA PROMISSA.

Catalogus Medicorum seculi XVII., Scriptis clarorum.

Descriptiones urnæ cujusdam sepulchralis, & nummorum aliquot ac gemmarum.

Diff. de organo auditus integro & læso.

(Triahæc cum luci publicæ destinasse, a Parente superstitute sum edoctus.)

Historia naturalis Wagricæ, quam ipsum meditatam esse, eaque methodo, quæ Rob. Plot, Anglus, Oxfordiensem & Saffordiensem evulgavit, conscribere cœpisse, sed absolvere non potuisse, Jac. a Mellen, Apparatum nihilominus cōlectaneorum egregiorum & præclarorum, utut schedis illitorum indigestis, in qualemcumque ordinem redactum, a Patre Autoris edi desiderans, l. c. testatur.

Commentatio de Medicis claris Lubecensibus, cujus Svantenius & Ritterus, in biographiis supra allegatis mentionem iniecerunt.

JOHANNES a LESEN, Hamburgensis, Med. Doctor & in patria Practicus circa A. 1716.

Disp. Inaug. de Naturæ in conservanda & restituenda sanitate viribus, Præside D. Brandano Meibomio proposita. Helmstädi 1714. in 4. V. de illa *Partem XI. V. der gelehrten Fame* p. 695. 696.

GEORGIUS LESSIUS, Hamburgensis, mercatoris, sibi cognominis, & Emiliz Pilgrimiz, Noribergensium, filius, d. 12. Mart. A. 1640. in lucem editus, post parentis utriusque obitum a tutore, M. Jod. Edzardo, Pastore Michaelitano, hujusque filio Esdra, Theol. Licentiatu, ac sororis suæ marito, educabatur. E schola patria in Gymnasium A. 1656. translatus ingenium Joach. Jungius, Rector istius, tanti fecit, ut Philosophiz voto suo destinaret accuratius excolendæ. Juris tamen huic prætulit studium, & cum Altorfii, Heidelbergæ, Giesæ ac Argentinz, Themidi, ab A. 1658. ad 1662., litasset, Licentiatu titulum IV. Non Febr. A. 1663. Argentinz obtinuit, Galliamque postea, Italiam, Germaniam & Pannoniam, peragravit. Spira, cum cive alio, a vigilibus nocturnis, in grassatores mutatis, levem ob causam, multis vulneratus ictibus, mortuoque simillimus, periculum tamen vitæ evasit, & innocentiam suam mandato publice approbavit Cæsareo. Belgio deinde lustrato in patriam redux, uxorem d. 3. Maji A. 1669. duxit Agnetem, Joh. Mölmanni, Xilviri, filiam, sex sibi liberos, sed ante parentem in vitæ primo extinctos limine, enixam, ac, proli suæ haud diu superstes, Apoplexia, d. 8. Febr. A. C. 1676., & æt. 36., exspiravit.

Vir fuit, teste Mich. Kirstenio, Professore Hamburgensi (cujus *Programmati* vitæ ejus debemus notitiam funebri), *pius, prudens, candidus, doctus, judicio pollens, & facundia eximius*, *Bibliorum præterea Hebræorum atque Græcorum lector assiduus, & affinis sui, Esdræ Edzardi, in fundando & gubernando Collegio, ad Judæos convertendos insti-*

1110,

(1.) *M. Sept. A. 1709.*, p. 206-210. (2.) *P. XI Animadvers.*, c. 2., p. 235. (3.) in *Epist. Dedic. Partis XVII. Animadvers.*

vero, fidelis liberalisque adjutor. Ob hanc studii Hebræo-Rabbini peritiam, David Cohen de Lara, Judæorum Hamburgensium antistes celeberrimus, A. 1668., Philologis eum, quibus *Lexicon suum* inscripsit *Thalmudico-Rabbinicum*, in orientali literatura versatissimis non dubitavit adungere. *Mathematica* etiam, uti Kirstenius refert, *ad extremum, & accuratius, quam vulgo fit, tractavit, Architectura non expert bellica, nec ab artibus, torno excellens, abstinuit Mechanicis.*

Symboli loco verba usurpavit, ad nomen suum alludens, Paulina, 1. Cor. III. 9. obvia: *Θεὸς ἵσμεν γινώσκον.*

Vid. de illo Mich. Kirstenii *Programma funebre*, A. 1715. in Joh. Alb. Fabricii *Manissa Memoriarum Hamburgensium*, p. 398-408., recusum.

Disp. de Jure & privilegio Senectutis, Præfide D. Frid. Deckero. Argentinæ 1662. in 4.

Disp. Jurid. Inaug. de Tacito. Argent. 1663. in 4. In hac, judice Kirstenio l. c., *de tacito nihil tacuit, quod dignum scitu, nequaquam eo, & pluribus aliis nominibus, tacendus.*

Hymnus in Jesum crucifixum Germanicus prolixior, a Kirstenio laudatus.

CASPARUS LINDBENBERGIUS (quem Johannem D. Joh. Georg. Pritius (1.) perperam appellavit), Lubecensis, natus die 6. Januarii A. 1665., mortuo Patre a duobus Vitricis, Laurentio Peterfen & D. Henr. Balemanno utroque Senatore educatus, studiis in schola patria, Rostochii, Hamburgi (ductu Esdræ Edzardi), Witebergæ & Lipsiæ incubuit. Belgium postea & Angliam, in qua Oxonii R. Isaac Abendana in Rabbinicis & Thalmudicis gavissus est hodego, peragravit & Lingvarum Orientalium, Græcæ, Latinæ, Anglicæ, Belgicæ, Gallicæ, Italicæ ac Hispanicæ sibi comparavit notitiam. A. 1692. d. 28. Jan. Templi in patria Johannei. & A. 1707. d. 31. Mart. Petrini, est electus. Obiit tandem Vir præclare doctus καὶ πολυγλωττος A. C. 1713. ætatis 49., die 27. Aprilis.

Vitam ejus fufius enarrant Enochus Svantenius, Scholz Lubec. Rector, in *Programmate funebri*, Anonymus in Biographia Germanica, hosque secutus Jo. Henr. a Seelen (qui Epigraphen quoque Epitaphii in æde Petrina Lubecensi addit vernaculam) *Parte I. Athen. Lubec. p. 352-356.*

SCRIPTA EDITA.

Nova Literaria Septentrionis & maris Balthici Lubecensia, per ipsum, D. Achillem Danielelem Leopoldum; D. Joh. Jac. Stolterfohtium, & M. Jac. a Mellen, labore socio, ab A. 1698. ad 1708., collecta, & singulis mensibus edita, Lubecæ in 4. In his (quorum recensum uberiolem sub Mellenii exhibebimus nomine) sequentia illius prodire Schediasmata:

1. Discursus de præfagiis ominosis, vitrorum inprimis atque poculorum, M. Jul. A. 1700., p. 165-173.
2. Epistola de dicto R. Simeonis Ben Lakisch, in Tr. *Thalmudico Massechet Beza f. 25.*, M. Jan. A. 1701., p. 28-32.
3. Epistola ad Henr. Balemannum, Secretarium Lubecensem, fratrem suum uterinum, de non contemnendis ex lingua Hispanica utilitatibus Theologicis, M. Oct. A. 1702., p. 301-310. Hac, seorsum quoque Lubecæ A. 1702. in 4. edita, *erudita* vocatur a Joh. Alb. Fabricio, *Lib. IV. Biblioth. Græcæ, P. I., c. 5.*, p. 197., *eximia autem pariter & erudita* a Chr. Henr. Postelio, in *Meletemate de lingvæ Hispanicæ difficultate, elegantia & utilitate* (quod, sententiæ nostri de ejus facilitate magnam partem oppositum, in iisdem *Novis Lit. Lubec.*, M. Apr. A. 1704., p. 111-128., prodit), p. 112., & a Val. Ern. Löschero quoque (in *den Unschuldigen Theol. Nachrichten des Jahrs 1706.*, p. 211. 212.) est commendata.

4. Scholion seu Dissertatio de Erroribus Typographicis, M. Jan. A. 1706., p. 12-32., *Lectū hanc dignam esse*, B. G. Struvius, in *Supplem. Introduct. ad notitiam rei literariæ* p. 163., merito judicavit.

*Geistliches Exempelbuch vor Kinder; das ist: Ausführlicher Bericht von der Bekehrung, heiligem und exemplarischem Leben, wie auch fröhlichem Tode, unterschiedlicher junger Kinder, auß dem Englischen Jacobi Jannoway, in Hofnung einiges Nuzens, sonderlich zu Beschänkung vieler Alten, zu Reizung der Nachfolge, und zum Beweißthum der Möglichkeit eines thätigen Christenthums, verdeutschet von C. L. (i. e. Casp. Lindebergio). Lubecæ 1700. in 12. Recusa est hæc Versio in Appendice, Gottfr. Arnoldi *Vitis fidelium* Germanicis (den Leben der Gläubigen), Halæ A. 1701. in 4. editis, adjecta, p. 193-236., nec non, Parte II. auctior, Noribergæ A. 1716. in 12., teste Catalogo nundinali.*

Erbauliche Abendstunde, oder kurze Anleitung zur täglichen Selbstprüfung, worinn gezeigt wird, wie ein Christe, unter götlichem Segen, vermittelst 21., seinem Gewissen vorgelegter, und aufrichtig erwogener, Fragen, zum rechten Erkenntniß seiner selbst, zeitiger Abrechnung mit Gott, und erfreulichem Wachsthum in der Gnade, gelangen soll: Zu Beforderung des thätigen Christenthums entworfen von einem, der von Herzen zu seyn wünschet Christi Liebhaber. Lubecæ 1700. in 12. Opusculum ἀδελφικόν, cujus titulum recitarunt, sed Autorem non indicarunt Nova Literaria Lubecensia, M. Febr. A. 1700., p. 64. Tribuitur ei a Seelenio c. l.

Der geistliche Escher oder Spaten und Grabescheit Gottes, in einer Trauerschrift über den Todt Henrici Eschers, Pastoris zu Travemünde, entworfen. Lubecæ 1705. in fol. V. Nova Lit. Lubec., M. Jun. A. 1705., p. 191.

GEORGIUS LINDEBERG, Lubecensis, Caspari, civis honesti, filius, d. 20. Sept. A. 1655. in lucem editus, J. U. D., post reditum e Belgio, Anglia & Gallia, Kilonii A. 1681. creatus, Praxinque ejusdem in patria mox exorsus, sed d. 23. Mart. A. C. 1694., æt. 39., mortuus, cujus Vitam Enochii Svantenii, Rectoris Lubecensis, *Programma* fufius exponit *funebre*.

Disp. de numero Testium, Præfide D. Frid. Geislero. Lipsiæ 1676. in 4.

Disp. Jurid. Inaug. de Titulo colorato, Præfide D. Bernh. Schultzio. Kilonii 1681. in 4.

GEORGIUS CASPARUS LINDEBERGIUS, Georgii (de quo modo dictum) filius, Lubecensis, J. U. Doctor. V. de illo *Nova Lit. Lubec.*, M. Jul. A. 1708., p. 166. 167., & J. H. a Seelen P. III. *Athen. Lubec.* p. 90. 91.

Disp. de Pactis dotalibus, Præfide D. Joach. Henr. Sibrando. Rostochii 1707. in 4. (*V. N. L. Lubec.*, M. Oct. A. 1707., p. 290. 291.)

Disp. Inaug. de Juramenti delatione contra matrimonium, Præfide D. Casp. Matth. Müllero. Rostochii 1708. in 4. (*V. N. L. Lubec.*, M. Jul. A. 1708., p. 166. 167.)

FRIDERICUS LINDEBROGIUS, JCrus, Historicus, Antiquarius, Philologus & Criticus eximius, & præclare de Autoribus ævi veteris pariter atque mediæ plurimis, tum Græcis, tum Latinis, a se editis, castigatis atque illustratis, meritis, primam Hamburgi, d. 28. Dec. A. 1573., lucem aspexit, patremque habuit Erpoldum, Aedis Cathedralis Canonicum, ob insignia in Historiam Germanicæ, Saxonicæ ac Septentrionis, vetustiore merita *Tomo II.* fufius celebrandum, matrem vero Annam Giesliam, Bernhardi, Civis Hamburgensis, filiam. Tyrociniis studiorum in patria,

Rrrr 2

(1.) in Epistola dedicataria versu sui Germanica Sermonis funebri, a Wilb. Batsio in Rich. Baxteri memoriam habiti, A. 1701. ipsi inscriptæ, præfixa.

patria, precocis ingenii beneficio, non celeriter solum, sed & egregie, absolutis, jurisprudentiae simul & Polymathiae elegantioris universae peritiam sibi in Academiis paravit incomparabilem, cum Germanicis, cum praesertim Lugduno Batava. In ea, ab A. 1594, Joſ. Scaligeri, aliorumque zvi sui luminum, familiari gav. sus consuetudine, integro, cum fratre Henrico, vixit quinquennio, tamque literariae praeclaris Catalectorum Virgilianorum Paulique Diaconi, 22. natus annos, praeſtiterit editionibus. E Batavia in Angliam, & inde in Galliam, delatus, Lutetiae filiorum Suffredi Caignonis, Conſilarii Regii intimi, Navarrazque Cancellarii, studia integro ferme gubernavit sexennio, horasque subſtitivas Bibliothecae urbis hujus illustribus excutiendis, Virisque eruditissimis compellendis, maximo cum fructu, impendit. A. 1606. in Italiam e Gallia discessit, A. 1607. autem in Germaniam, &, Licentiatu u i s titulo d. 7. Apr. A. 1608. Basileae reportato, Hamburgum non multo post rediit. Illic non inter concives solum eruditos doctrina multiplici, sed inter Advocatos etiam celebriores Praxeos forensis dexteritate, eminuit, & locum, ni fallor, inter Aedis Cathedralis Canonicos, Vicariorumque ejusdem Decanatum (in quo senex septuagenarius Engelberto Krohno d. 2. Oct. A. 1642. est subrogatus), post Doctorem Axioma Basileae jam ante, d. 13. Apr. A. 1624., sibi collatum, obtinuit. Occasione conjugii, quod anno demum 1625., quinquagenario major, cum Gertrude Molleria, Sebastiani a Bergen, J. U. Lic. & Consulis, vidua, triennio post mortua, contraxit, infecundi, difficili ac diuturnae (de qua supra, p. 140. sub Bergii dictum est nomine) cum XII viris patriz, templorumque curatoribus, Testamenti executoribus Bergiani, implicitis controversis, causa cecidit, viduusque tandem & *ἀνελπίς*, Bibliotheca sua selectissima, ac MSSis propriis pariter atque alienis r. v. amplurimis, A. jam 1645. civitati legatis Hamburgensi, d. 9. Sept. A. C. 1648., ac æt. 75., vivis excessit. Vitæ ejus, rta a nemine hactenus descriptæ, meritorum in literas, & scriptorum, editorum pariter atque *ἀνελπίς*, historia uberior, cum plurimis eruditorum judiciis de illo honorificis, Tomo hujus operis exhibebitur ultimo. Consulatur interim, quæ a D. Nicol. Wilkenio A. 1723., in Vitis Lindebrogiorum Germanicis, p. 16-56., de illo sunt congesta.

HENRICUS LINDEBROGIUS, Hamburgensis, Friderici, modo celebrati, frater natu major, iisdem cum illo gavissus est parentibus, &, uti schedæ me docuere fraternæ, d. 21. Febr. A. 1570. in lucem editus. E patria Lugdunum Batavorum, ad studia continuanda, cum fratre, A. 1594. ablegatus, & Præceptores illic nactus celeberrimos, Joſ. Scaligerum, Bonav. Vulcanium, horumque Collegas, commilitonem autem (quocum mutua in stadio literario certavit æmulatione (1.)) civem suum inclytum, Joh. Wouwerum, in studiis Juridico, Critico & antiquario, omni que literatura elegantiori, brevi ita profecit, ut Philologus suæ ætatis annumeraretur principibus. E Batavia in Galliam profectus, Pet. Puteano, Iſ. Casaubono, aliisque viris eruditissimis, familiariter innotuit, ac Codices MSSos, in Bibliothecis latentes Gallicis, sollicitè vestigavit assidueque evoluit. Horum nonnullos cum e Bibliotheca Cænobii S. Victoris Parisina furto subducere conatum, grande infortunium ægre evitasse, Paulus Colomesius, compilator narrationum de Viris doctis minus honorificarum temerarius, Iſ. Vossii fidem, cordationibus merito suspectam, secutus, verbis perhibet sequentibus (2.), per B. G. Struvium (3.), Theod. Janſonium (4.) & Thom. Crenium (5.), pari peccantes credulitate, repetitis: *M. Vossius m' a dit, qu'il avoit appris de M. du Puy P. aine, qu' Henry Lindebrog, estant a Paris, & allant souvent à la Bibliothèque de S. Victor, sous pretexte d'y estudier, y deroboit toujours quelques manuscrits; Es que quelcun s' estant apperçu de ses larcins, on alla le prendre un matin en bonnet de nuit, & en pantoufles, & qu'on le mena ainsi en prison. D'ou il sortit quelques jours après, par le credit de M. du Puy.* Cui fabellæ aliorum de furtis Vossii ipsius similibus narrationes jure forsitan opponuntur. In patriam nostram redux, illic ad annum usque circiter 1610., substituit, quo Johannes Adolphus, Dux Holſato-Gottorpiensis, hortatu Joh. Wouwerii haud dubie, ministrorum suorum amicorumque nostri principis, Bibliothecæ cum Gottorpiensi aulicæ (A. 1606. a se conditæ), post Nathanis Chytræ filium, præfecit (6.). Huic sub Friderici etiam successoris præfuit imperio, &, licet famam, e monumentis ingenii expectandam proprii, Cenſorini & Joh. Sarisberienſis præclaris contentus editionibus, negligere videretur, alius tamen eruditus suas in scriptores, quos publicaturi erant, vetustos observationes, &, hos inter, Joſ. Scaligero varias Lectiones Manilianas (7.), Iſ. Casaubono autem notulas in Historiæ Augustæ scriptores (8.), reip. literarum promoturus commoda, promptè communicavit. Obiit tandem A. C., non 1641. (qui Henn. Wittenii (9.) est Parachronismus), sed (uti schedæ Friderici fratris testantur) sequenti 1642., ac ætatis 72., die M. Julii XVto, corporisque exuvias sepulchro zdis Cathedralis Hamburgensis paterno reliquit.

Joſ. Scaligeri VII. ad illum Epistolæ, in editione *Epistolarum* ejus Lugduno-Batava anni 1626., num. 202. 203. 205. 209. 210. 211., p. 452. 453. 455. 459-464.; leguntur; Iſ. Casauboni unica, Parisiis A. 1602. exarata, in editione Casaubonianarum Gronoviana Hagienſi anni 1638., num. 215., p. 261., in Græviana autem Brunſvicenſi anni 1656., num. 241., ac Joh. Wouwerii tandem XII., in Hamburgensi Wouwerianarum, A. 1618. excusa, Cent. II., n. 16-27.

Confer de illo, præter Henn. Wittenium, aliosque scriptores jam allegatos, Herm. Latheri *Præfat. Tr. de Censu*, Adr. Baileti *T. II. Judiciorum de Eruditis Gallicorum*, p. II., p. 397. 398., & Joh. Alb. Fabricii *Præfat. ad Exp. Lindebrogii Scriptores rer. German. Septentr.* p. 8., & Nicol. Wilkenii Biographiam ejus imperfectam, ac subinde erroneam, in Vitis Lindebrogiorum Germanicis, Hamburgi A. 1723. editis, p. 11-16.

ELOGIA.

Joh. Wouwerius (in præf. Apuleji, A. 1606. a se editi) Virum eum salutat sibi, & optimis studiis, amicissimum. Cent. II. Ep. 16., cum multis ei verbis esset blanditus, hæc addidit: *Tu is es, apud quem meo tuto ausim deponere, quem ex omnibus elegi, cui me meaque credam, imo etiam probata velim:* Ep. autem 19. ita compellavit: *Tu nihil de trivio sumis, sed recondita & abstrusa omnia inpendio perquiris; quo sane industria tuæ afflatu, quamdiu mecum fuisti, alacritatem in hoc curriculo animorum pergendi addidisti.*

Iſ. Casaubono (in Epist. cit.) Vir audit eruditissimus.

Hug. Grotio (in Epigrammate in eum, ac Fridericum fratrem, *ἀνελπίς*, in hujus vita recitando) *Criseos astrum*. Geverh. Elmenhorſtio (in Emendat. ad Apulejum) Vir eximius, morumque integritate, modestiaque & eruditione, præclarus.

Joh. Ad. Cyprzo (I. c.) Philosophus & Ictus eximius.

Bernh. Dambkio (in præf. Agapeti) Vir multa doctrina, & pari pietate, commendandus.

Joh. Alb. Fabricius (I. c.) ita de illo: *Universi elegantiores literas edoctis haud minus notus est exquisitis & elegantis doctrinæ animadversionibus in brevem, sed elegantissimum, Cenſorini librum, quam in patria colitur coliturque ejus memoria, tanquam Viri probi ac laudatissimi.*

SCRIPTA

- (1.) V. Wouwerii duas ad eum Epistolæ, Cent. II., num. 19. & 23. (2.) dans le Recueil des particularitez (inter Opuscula literaria), p. 120. 121. (3.) in Diff. de doctis Impostoribus, §. 30., p. 65. 67. (4.) in Syllabo plagiariorum, Avaritibus Theologico-Philologicis adjecto, p. 69. (5.) Diff. I. de furibus librariis p. 71. 72. (6.) V. Joh. Ad. Cypræ Annales Episc. Scler., Lib. III., c. 6., p. 439. (7.) V. Joſ. Scaligeri Ep. 102. ad Iſid., p. 452. (8.) V. Epist. Casauboni ad eum, non allegandam. (9.) T. I. Diarii Biogr. Sec. XVII., ad A. 1641.

SCRIPTA EDITA.

Johannis Sarisberienfis Policraticus, five de nugis Curialium, & vestigiis Philosophorum, Libri VIII., ab eo editi. Lugd. Bat., apud Fr. Raphelengium, A. 1595. in 8. In *Prefat.* ad Contr. Withmarum, Frisiz Orientalis Præsidem, editionem hanc meliorem præcedentibus a se, testatur, esse redditam, collatis cum Codice suo MSto duobus veteribus impressis, a Bonav. Vulcanio, J. Doufa filio & Franc. Nanfio, suppeditatis.

Censorini Liber de die natali, ab illo recensitus, & notis illustratus. Hamburgi 1614. in 4. Lugd. Bat. 1642. in 8. Tertia etiam Editio (de qua Pet. Rabus, in *Bibliotheca Europe Belgica*, M. Jul. & Aug. A. 1697., p. 180., ac J. Alb. Fabricius *l. c.*, & *Lib. III. Biblioth. Lat.*, c. 4., p. 539., consulendi), ex optimorum collatione exemplarium denuo a Viro docto recognitus & auctus, adjectis Pet. Joh. Nunnesh in fragmentum notis, Annotationumque Jos. Scaligeri, Cl. Salmasii, & aliorum, Spicilegio, Cantabrigiæ A. 1695. in 8. prodiit. Editio hæc Censorini *de die natali*, Joh. Adolpho, Duci Holstæico, ipso die ejus natali, a Landebrogio inscripta (in qua, se exemplar Lud. Carrionis Parisiense præcipue esse secutum, ita tamen, ut multa ex illo menda, aliarum editionum ope, sustulerit, Notasque, tum Carrionis, tum suas, quæ Commentarii loco esse possint, exhibuisse, ipsemet, in *prefat.*, significavit), commendatur a J. H. Boeclero in *Lib. de Scriptt. Gr. & Lat.* p. 66., ac *Bibliographia curiosa*, lit. E. 1. a., Ol. Borrichio (*Censorinum a nostro docto esse recensitum* judicante) in *Conspectu Scriptorum L. Lat.* p. 22., D. G. Morhofio (cui optima audit T. I. Polybist. *l. IV.*, c. 14., §. 15., p. 204., Joh. Alb. Fabricio (notas nostri doctas, exquisitas & elegantis doctrine, appellante) *l. c.*, & Joh. Hallervordio (easdem Carrionis notis præferente) in *Spicilegio de Historicis Latinis* p. 49. E quibus Boeclerus, & qui hunc (in *Biblioth. Vet. ac nova* p. 474.) sequitur, Georg. Matth. Königs, Frid. Lindebrogio hanc Censorini tribuentes editionem, ob istam fratrum consulationem, jam olim, in *Homonymoscopia*, Sect. II., c. 7., §. 68., p. 691. 692., a me sunt notati. Nunquam enim hunc Autorem Fridericus edidit, etsi Notæ ejus quædam & emendationes in illum marginales, suo editionis hujus exemplo *ἀνέκει* adjectæ, in Bibliotheca Hamburgensi supersint.

Altercatio Hadriani Augusti & Epicteti Philosophi, Disputatio item Pippini & Albini Scholastici; hæc nova, illa auctior, ex MSto Bibliothecæ Gottorpensis, edita, & junioribus Holstæiz inscripta Principibus. Hamburgi 1615. in 12. Utraque, cum fratris ipsius, Friderici, Selectarum quæstionum Satyra, Francofurti A. 1628. in 8. denuo prodiit. An *Disputatio* Albino, five Akiuno, recte tribuatur, dubitat Frid. Besselius, in *Notis ad Eginhardi Vitam Caroli M.* p. 93.

Fragmentum quoddam Jctorum veterum, cujus ab illo editi Joh. Wouwerius, *Cent. II.*, Ep. 16., p. 245., hæcce verbis injecit mentionem: *Ita me Deus amet, non æque mee fama faveo atque tue. Quare me omnino beasti, indicium faciens editi fragmenti JC. Veterum.*

INEDITA ET AFFECTA.

Juliani Imperatoris Operum nova editio.

De Kalendariis veterum Commentatio.

Comm. de Sacris veterum. (De tribus hæc Joh. Wouwerius, *l. c.*, p. 246., ita ad eum scripsit: *De Juliano Imperatore fac me voti compotem. Age, aggredere. - De Kalendariis, ut tibi visum, facito; nisi ea tractari in Comment. de Sacris commode possent, vel illic repeti potius, quod judicii tui facio.*

Varix Lectiones ad Aur. Prudentii Poemata, e MSS. collectæ, & exemplo editionis illorum, a Viêt. Giselino Coloniz A. 1594. in 8. publicatæ, quod in Biblioth. Hamburgensi asservatur, in margine adjectæ. Mentionem illarum factam esse video a Wouwerio, in Epistola ad Geverh. Elmenhorstium, editionem Prudentii molitum, A. 1610. scripta, *Cent. II.*, n. 91., p. 384.

ANTONIUS LINDEMANN, Parochus ruralis in Wagria, circa A. 1638., Hohensteniensis.

Paradisus Catecheticus, oder Paradiescher Catechismus, nach den V. Hauptstücken des Catechismi Lutheri, gründlich erkläret, mit anmuthigen allegorien und similibus gezieret, und auf die IV. Hauptwasser im Garten Eden appliciret; Scriptum in *Catalogo Nundin.* A. 1638. Autumn., p. 37., promissum, quod an prodierit nescio.

JOHANNES LINDEMANN, Lubecensis, patre Antonio, mercatore, d. 24. Jun. A. 1670. natus, Belgio, Germania & Italia, peragratis, Doctoris titulum Halz A. 1697. consecutus Medici, & post Praxin in patria jam inchoatam, d. 5. Jul. A. C. 1700., ac æt. 30., extinctus. V. de Vita ejus Enochii Svantenii, Rect. Lubec., *Programma funebre, Nova Lit. Lubec.*, M. Aug. A. 1700., p. 256., & J. H. a Seelen P. III. *Athen. Lubec.* p. 340. 341. 342.

Disp. Inaug. de Morbo retrogrado, Præfide D. Georg. Ern. Stahl. Halz 1697. in 4.

OTTO NICOLAUS LINDHOLZ, Kiloniensis, urbis patriz Senator, & deinde Consul, simulque Judicii provincialis Advocatus, ac Fisci Ducalis Holstæo-Gottorpiensis patronus, sub finem anni 1697. subita, in curiz Kiloniensis ingressu, morte est exanimatus. A Joh. Christoph. Beckmanno (1.), Nicolaum eum tantum appellante, falso J. U. D. & Professor Syndicusque, in Academia Kiloniensi, fuisse perhibetur. Phil. Andr. Oldenburgerus, ipsius adversarius, loco mox allegando, *Virum eum salutavit doctum & eruditum.* Confer, quæ, in *Novis Lit. Lubec.* A. 1698., M. Jan., p. 15., de illo a me sunt narrata.

Miscellanæ aliquot Juris positiones, e discursibus præcipue Erici Mauriti, Jcti Kiloniensis, publicis excerptæ, & Præfide eodem defenzæ. Kilonii 1668. in 4. Harum Thesin 35. five ultimam, qua, Capitulationem Leopoldinam omnium S. Rom. Imp. Ordinum nomine esse scriptam, ad mentem Mauriti, contra Burgoldensis (five Phil. Andr. Oldenburgeri) *Discursus ad Instrumentum pacis*, asseritur, Franc. Irenicus, vel ipse potius Oldenburgerus, in *Collegio ad Partem II. Discursuum Burgoldensis*, p. 37. 38., impugnavit, a nostro denuo A. 1675., in *Diff.* sequenti, p. 25. & seqq., confutatus.

Diff. Juris publici de Capitulatione regni Germanici, Præfide D. Sam. Rachelio proposita. Kilonii 1675. in 4., Lipsiæ 1676. in 4. Diff. hæc, Franc. Irenico reposita (quam sibi Præfex Rachelius, in *Introd. ad Jus publ.* p. 47., sed falso, uti Lindholzius in Colloquio mihi asseveravit familiari, vindicat), a Joh. Georg. Kulpisio, P. II. *Commentationum in Monzambanum* p. 68., est commendata, sed, Nic. Chr. Lynckero (*Lib. II. Instructoris forensis*, Sect. II., P. I., c. 2., lit. f. 1. a.) *judice, rem non conficit.*

Tr. de Subordinatione Jurium, quem superstes a se jussit expectari.

JOHANNES LINOVIUS, Lubecensis, patre Joachimo, Chirurgo, d. 30. Mart. A. 1602., natus, scholæ initio, in urbe Borussiz Regiomontana, Kniphovianæ, & quintæ deinde Classis in patria Lubecensi, ab A. 1634., Præceptor, Apoplexia, d. 7. Sept. A. C. 1663., & æt. 61., extinctus. V. M. Seb. Meieri, Rect. Lubec., *Programma de vita illius funebre*, Hens. Bangerti *Catalogum Præceptorum scholæ Lubecensis*, & J. H. a Seelen P. IV. *Athen. Lubec.*, c. 14., p. 360. 361.

Felicis mortis imago, Gothardo ab Höveln, patriz Consuli, in luctu repræsentata. Lubecz 1662. in 4.

(1.) in *Notitia Universitatis Francofurtana*, c. 7., p. 256.

Molleri Cimb. Lit. Tom. I.

SSSS

SEVERI-

SEVERINUS LINTRUPIUS, Jacobi filius, a pago natali Lintrupensi, in Kalslundenſi præſecturæ Hatherslebiensis ſito Nomarchia, cognomen mutuatus, cum eximiam plane Theologiæ, Philoſophiæ, & totius Polymathiæ elegantioris, in Academia ſibi Hafnienſi, & Collegio ejus Mediceo ſive Borrichiano, comparaffet peritiam, nova huic augmenta acquiſiturus, iter A. 1696. in Angliam, aliasque regiones exteras, meditabatur literarium (1.). Retraxit autem huic jam accinctum viſ ſatorum ſubita, cum, eodem anno 1696., a Chriſtiano V., Daniæ Rege, non Profeſſorum ſolum Philoſophiæ & Theologiæ in Acad. Hafnienſi designatorum adſcriberetur numero, ſed Scholæ etiam Civitatis in Norvagia Bergenſis Cathedrali Rector præſiceretur. Officium hoc ſcholæſticum, d. 3. Aug., ſolenni *de felicitate ac prærogativa Seculi XVII. literaria* Oratione eſt auſpicatus (2.), exercit iſque Diſputatoriis & Oratoriis in ſcholam primum introductis (3.), ac Bibliotheca 300. voluminum eidem comparata (4.), præclare per integrum adminiſtravit ſexennium. Cum autem A. 1702., ſerali urbis Bergenſis (de quo *Schediasma* ipſemet peculiare eſt pollicitus (5.)) incendio, non ſchola ſolum, huiusque ſupellex libraria, ſed Bibliotheca etiam ejus privatæ, locupletis & ſumptu congeſta haud exiguo, pars 1200. circiter voluminum maxima, cum Analectis ſcriptisque propriis *avæddøis* quamplurimis, conflagraſſet (6.), in Academiam, relicta Norvagia, remigravit Hafnienſem. In hac A. 1703. Præpoſitus initio alumnorum Communitatis, quam vocant, conſtitutus regiæ, illos etiam conſeſſum Progymnaſmatis, quæ per annos complures erant intermiſſa, Diſputatoriis denuo aſſeſecit ac Oratoriis (7.), & biennio poſt (A. 1705.) novam, in eodem Collegio Regio, Societatem *Indagantium* inſtituit literariam, in cujus congreſſibus, a ſe, & Magiſtris ſtudioſiſſique erectioris ingenii, ſermones, quavis hebdomade, poſthac vernaculi, de Academiis & Eruditorum Collegiis, Bibliothecis, viris doctis nuper mortuis, ſcriptis recens editis atque *avæddøis*, variisque controverſiis, problematis, paradoxis, deſideriis, obſervationibus & novis literariis, aliquoties miſcerentur (8.). Inſigni hac in juvenibus, & publice, & privatim, inſtituendis ſedulitate, qua, Profeſſorum etiam aliquot vice fungens, pleroſque Doctores ſuperabat Academicos, publicam A. 1707. Eloquentiæ, in qua Joh. Trelundio eſt ſubrogatus (9.), profeſſionem, adjunctumque iſti Secretarii munus Academicæ, promeruit. Nec, ex eo tempore, a ſchola illuſtri Hafnienſi, matre ſtudioſiorum ſuorum, cui doctrina multiplici, ſcriptisque egregiis, majorem hætenus famam conciliavit, licet in Kilonienſem, anno jam 1708., ad Theologiam docendam, invitatus eſſe ſeratur, ponit abſtrahi, donec tandem A. 1720. a Friderico IV., Rege Danico, ad Episcopatum Jutiæ eveheretur Wiburgienſem. Protecclæſiaſtes aulicus Hafn. & Theol. Prof. A. 1725. eſt conſtitutus.

Bibliotheca Lintrupiana, ex reliquiis incendiæ Bergenſis collecta, & Hafniæ feliciter aucta, plura quam 600. ſolarum omnis generis Diſputationum, Theologicarum præcipue & Hiſtoricarum, numerans Volumina, multisque præterea Theologorum ac Philoſophorum MSSis, Eruditorumque Epistoſis & Actis Seculi XVI. Eccleſiaſtica polemicis *avæddøis* ſuperbiens, celebratur a Raupachio *l. c.* p. 34. 89. 90. & in Alb. Thurz *Idea Hiſt. Lit. Dan.* p. 232.

Plura de illo, & ſcriptis, editis atque ineditis, ſuggerent iplius *Reliquiæ incendiæ Bergenſis*, Hafniæ A. 1704. editæ, Catalogus ſcriptorum, ab eo promiſſorum, ex his excerptus, quem *Nova Literaria Lubecenſis*, M. Aug. A. 1704., p. 247. 252., exhibent, *Nova eadem Lubecenſis anni 1699.*, p. 14. 15. 23., anni 1700. p. 4. 174., anni 1701. p. 10. 51. 107. 177., anni 1702. p. 81. 82. 266., anni 1703. p. 44. 114. 133. 134. 273. 274., anni 1704. p. 54. 219. 279. 287., anni 1705. p. 47. 48. 79. 80. 153. 177. 178. 288., anni 1706. p. 52. 192. 267. 341. 342. 343. 349., anni 1707. p. 142. 342. 343. 344. 383., & anni 1708. p. 47. 145. 146. 147., ac, qui his ſua debent, Rud. Mart. Meelführerus, in *Accessionibus ad Theod. Janſonii Biblioth. latentem* p. 6. 16. 17., & Val. Ern. Löſcherus, in *Relationibus Theologicis vernaculis anni 1701.*, M. Jun., p. 222., & anni 1707., *Secl. II.*, p. 131. 132., ac *Secl. XII.* p. 794. 795. His adde Joh. Gottl. Krauſii *Novellas Lipſienſes literarias Germanicas anni 1715.* p. 373. & anni 1717. p. 154. 155. 173. 828. Bernh., Raupachii *Comment. de præſenti rei ſacræ & literariæ in Dania ſtatu* p. 12. 34. 44. 45. 51. 52. 57. 62. 71. 89. 90. 93. 98. 101.

ELOGIA.

Lipſienſibus (in Actis Erud., M. Mart., A. 1716. p. 134.) Vir audit celeberrimus & ingenii meritis clariffimus; Val. Ern. Löſchero (*l. c.*) Vir celebris ac de Eccleſia Evangelica jam meritiſſimus, & Joh. Herm. ab Elſwich (in *Diſquiſ. de Formula Concordiæ*, §. 8., p. 15.) celeberrimus ac de re ſacræ juxta & literaria apud Danos meritiſſimus. Encomiaſtas etiam e Collegis Hafnienſibus, qui carmina Tomo II. Diſſert. Acad. Ol. Borrichii præfixere, nactus eſt Joh. Trelundium, Matth. Ancherſen & Andr. Frølundium. A quorum ultimo merito appellatur *Lycei ſidus præluſtre patrii*, Vir virtute inſignis, meritisque decorus; nec non fugientium literarum ſtrenuus Reſtitutor, Virque in tantum laudandus, in quantum hinc plurium ſcientiarum decus, illinc igneus publico inſerviendi ardor, æſtimari colique meretur. Conf. Chriſt. Falſteri Epistoſam encomiaſticam, qua illi *Queſtiones ſuas Romanas*, ſeu *Ideam Hiſtorie Romanorum literariæ*, A. 1718. inſcripſit.

SCRIPTA LATINA EDITA.

I. PROPRIA.

Specimen calumniæ Papæ-Calvinianæ in Auguſtanam Confeſſionem invariata, cum Appendice de Breviario ubiqviſitico, & præfatione D. Heſt. Gotfr. Maſii. Hafniæ 1692. in 4.

Vindiciæ Daniæ Orthodoxæ, fidelis & paciſicæ, D. Heſt. Gothofr. Maſii, Theologi Hafnienſis, contra D. Sam. Andrez, S. Lit. Profeſſoris Marpurgenſis, *Epistoſam gratulatoriam & Apologeticam*, A. 1650. ei oppoſitam. Hafniæ 1692. in 4. Sam. Andrez *Deſenſioni Epistoſe ſuæ, adverſus iſtas, Digreſſionem*, a ſe 1694. jam conſcriptam, repositum iri, in *Reliquiis incendiæ Berg.*, p. 39., eſt pollicitus.

De Campis Elyſiis Paganorum Schediasma Philologicum. Hafniæ 1693. in 4.

De *Onegouaxia* Paulina 1. Cor. XV. 32. Diſquiſitio Hiſtorico-Critica, ib. 1695. in 4.

De Polymathia Scriptorum ſacrorum, ſpecialim D. Pauli Apoſtoli, Schediasma, tribus Exercitationibus in Collegio ventilatum Mediceo. Hafniæ 1694. in 4.

Specimen Angliæ Lutheranizantis, ſeu Schediasma de Concilio Dordraceni in Angliæ contemptu, D. Heſt. Gotfr. Maſii Exercitationi de contemptu Concilii Tridentini in Gallia adjectum, & cum illa excuſum. Hafniæ 1696. in 4. Recuſum Witteb., A. 1710. in 4. (teſte Raupachio), denuoque auctius Hamburgi A. 1719., Tomo I. Diſſert. Academica- rum D. Heſt. Gotfr. Maſii, a Lintrupio editarum, n. 19. *Ἀποστολικὴν* hoc *Harmonia*, quam promiſit, Eccleſiarum Auguſtanæ & Anglicanæ confeſſionis judicia (teſte ipſo in *Reliquiis* p. 1.) benigniora J. Joach. Zentgraſii (in *Exerc. de Electione ex fide præviſa* p. 173.), Val. Ern. Löſcheri (*l. c.*, M. Jun. A. 1701., p. 222.), Joh. Georg. Eccardi (in *Excerptis menſtruis Hamnoverianis*, M. Dec. A. 1701., p. 15.), Joh. Frid. Mayeri (in *Epistoſ. de Controverſiis Anti-Trinitariis Angli- canis*)

(1.) V. ejus *Præfat. Reliquiarum incendiæ Bergenſis* p. 2. (2.) V. *Reliquias incendiæ Bergenſis* p. 48. (3.) V. *Nova Lit. Lubec.*, M. Jun. A. 1701., p. 177. (4.) V. *Præfat. Reliqu. incendiæ Berg.* p. 5. (5.) in *Reliquiis* p. 47. (6.) V. *Præfat. Reliqu. incendiæ Berg.* p. 4. 5. (7.) V. *Nova Lit. Lubec.*, A. 1703., M. Jun., p. 133. (8.) V. *Nova Lit. Lubec.*, M. Jun. A. 1705., p. 177. 178., & M. Febr. A. 1706., p. 52. (9.) V. *Nova Lit. Lubec.*, M. Dec. A. 1707., p. 383.

canis) & G. H. Götzii (in *Diff. de Lutherismo D. Bernhardi*), est expertum, præcipitata autem (cui in *Harmonia ipsa* respondebitur) censura a D. Joh. Christoph. Beckmanno, Theologo Acad. Viadrinæ Reformato (in *Diff. de Bellis Domini*, c. 2., §. 21., p. 66.), notatum.

Pium desiderium, de selectioribus Eruditorum opusculis ac Dissertationibus Academicis, argumenti amœnioris Theologici, aut Historico-Critici sacrationis, ab interitu vindicandis, & in sua Syntagmata constipandis, Avtoſchediasmate Epistolico ad Novorum literariorum Lubecensium collectores expositum, & instillatum, in *Novis Literariis anni 1701. Lubecensibus*, M. Apr. p. 110-115., M. Majo p. 142-147., M. Jun. p. 178-185., M. Jul. p. 201-206., & M. Aug. p. 243-250., editum, ac Anonymi *Appendice* (ibid. M. Jun. A. 1702., p. 185. 186.) auctum. (Hujus Schediasmatibus, omniumque præcedentium, editiones, in *Reliquiis incend. Berg.* p. 39. 40. 44. 46., pollicitus est novas ac longe auctiores.)

Scholion de Scriptoribus, qui fœminas celebrarunt eruditas, in iisdem *Novis Lit. Lubec. anni 1701.*, M. Apr., p. 108. 109. 110., publicatum.

Theses de Gratia universali & prædestinatione. Bergz A. 1701. (V. N. L. Lubec., M. Jun. A. 1701., p. 177.)

Disp. de sex præcipuis Pontificiorum erroribus quæstiuosis. Bergz A. 1702. (V. N. L. Lub., M. Mart. A. 1702., p. 81. 82.)

Programma de Emporiis Academicis, & mercatura bonarum artium. Hafniz A. 1703. (V. N. L. Lub., M. Majo A. 1703., p. 114.)

Reliquiæ Incendii Bergenſis ultimi, seu pressior Designatio Tractatum, Dissertationum & Schediasmatum variorum, quæ, partim ante nuperum ferale incendium Bergenſe, affluvis trium lustrorum lucubrationibus, prælo paraverat, partim flammis absorpta, denuo reparavit, ac porro reparabit. Hafniz 1704. in 4. Indicem scriptorum, quæ in hoc Meletematè fufius delineantur, Synopticum, & Lubecenses, in *Novis Lit. A. 1704.*, M. Aug. p. 247-252., jam exhibuerunt, & nos mox exhibebimus.

Diff. epistolica de scriptis D. Hieron. Welleri, ad M. Christ. Frid. Læmmelium, illorum editorem. Hafniz 1704. in 4. Avtoſchediasma Epistolico de meritis D. Joh. Bugenhagii in Ecclesiam Danicam, ad M. Christoph. Frid. Læmmelium, in *Læmmelii Historia Bugenbagiana*, Hafniz A. 1706. in 4. edita, p. 97-112., obvium. Commendatur a Val. Ern. Löschero, l. c., *Secl. II. A. 1707.*, p. 131. 132.

Specimen Protheoria Theologica generalis, Positivo-Polemicæ plenioris, brevibus lineamentis adumbratum, atque publicis aliquot Disputationibus ventilatum. Hafniz 1706. in 4. Recensum ejus V. in *Novis Lit. Lubec.*, M. Nov. A. 1706., p. 341. 342. 343., M. Majo A. 1707., p. 142., & M. Nov., p. 342. 343. 344.

Epistola ad Joh. Frid. Wandalinum, Prof. Hafn., prolixa, de Historia Ecclesiastica, post reformationem a Protestantibus diligentius exculta, & Joh. Conr. Danhaueri laudibus ac scriptis, Danhaueri *Christeides, seu Dramatis sacri, Actui secundo*, Hafniz A. 1708. in 4. per Wandalinum edito, præmissa.

Programmata funebria, aliæque diversi argumenti, quæ plurima, publico Academiz Hafnienſis nomine, A. 1708. 1709. 1710. & seqq., conscripta ac edita.

Diff. epistolica de profana Seculi novaturientis licentia in sacris, ad M. Andr. Christoph. Zellerum, Moſis Maimonidis Tractatui de Vacca rufa, Hebræo-Latine, cum Commentario, per Zellerum, Amstelodami A. 1711. in 8. edito, adjecta. V. Val. Ern. Löscheri *Appendicem der Unſchuldigen Theologiſchen Nachrichten des Jahres 1711.* p. 988., & B. Raupachium l. c. p. 100.

Meletematum Criticorum ad selectiora Novi Testamenti loca, ex antiquitatibus exoticis illustranda, Specimina IV. de Aliarchis, Paulo amicis, ad Act. XIX. 30. 31. Hafniz 1715. 1716. 1720. in 4. Horum, & continuationis illorum promissæ, *συμπερίλαβη Parte LVII. der gelehrten Famæ.* p. 637. 638. 639., invenies.

Præfatio de Lingvæ Germanicæ in Academicis usu & abusu, præmissa Joh. Schalleri, Transſylvani, Isagogæ Grammaticæ in Lingvæ Germanicæ Danicæ, Hafniz A. 1716. excuſæ. V. J. G. Kraußii *Nov. lit. Lipsf. A. 1717.*, n. 20., p. 255.

Programma Jubilæo Ecclesiæ Lutheranæ secundo A. 1717., in Academia Hafnienſi, præmissum. V. ejusdem *Nov. lit. A. 1718.*, n. 26., p. 207.

Præfatio de Danorum in literas elegantiores meritis, circa Lexica Lingvarum, præsertim Latinæ, accuratiora conscribenda; præfixa Christi. Falſteri, Scholæ Ripenſis Conrectoris, Supplemento Lingvæ Latinæ, Flensburgi A. 1717. in 8. maj. impresso.

Præfatio, quam Thomæ Broderi Bircherodii, Prof. Ottonienſis, Tractatui de Cultu Bovis, qui Hafniz A. 1717. excudebatur, præmisit, teste Kraußio l. c., num. 22. A. 1717., p. 173.

Oratio Jubilæa de Halcyonis Ecclesiæ Borealis Dano-Norwegicæ, ab omni persecutione, hæresi, schismate, apostasiaque Principum & Doctorum, adhuc immunis, Hafniz d. 31. Oct. A. 1703. habita, ac Notis aucta; cujus plagulas sex priores, A. jam 1707. Hafniz fuisse excuſas B. Raupachius, l. c. p. 100., perhibet. Tota in D. Ern. Salom. Cypriani *Hilaribus Evangelicis*, Gothæ A. 1719. in fol. publicatis, *Parte II.*, prodit. V. Val. Ern. Löscheri *Unſchuld. Theol. Nachrichten*, *Secl. I. A. 1719.*, p. 88. Commendata est ab Henr. Muhlio *Diff. I. Historico-Theol. de Reformatione Cimbricæ* p. 114.

Epistola in laudem D. Joh. Fechtii, Theologi Rostochienſis, & scriptorum ejus, ad M. Guſt. Frid. Fechtium, filium, d. 10. Apr. A. 1718. scripta, & ab hoc Parentis *Lectionibus in selectiorum ex universa Theologia Controversiarum Syllogen*, Rostochii A. 1718. in 8. impressis, præfixa.

Præfatio pro Danorum Poëſi apologetica, M. Laur. Thure, Poëmatibus Danicis (ed. Hafn. 1721. in 4.) præmissa.

II. ALIENA.

Joh. Jani Svaningii, Insulæ Samſoenſis in Dania Præpositi, Theologia naturalis contemplativa L. Annæi Senecæ, e scriptis ejus in Locos communes digesta; a Sev. Lintrupio edita, cum Præfatione sua de Seneca, ejusque Christianismo & commercio cum Paulo. Hafniz 1710. in 4. V. de illa Lipsienſium relationem, in *Actis Erud.*, Tomo VI. *Supplem.*, *Secl. VII.*, num. 16., obviam. Præfatio Lintrupiana, fabulam de Senecæ refellens Christianismo, erudita a Joh. Alb. Fabricio (in *Supplem. Biblioth. Lat.*, L. 2., c. 9., p. 161.) vocatur.

Olai Borrichii, Med. & Lit. elegant. Professoris Hafnienſis, Dissertationes (five Orationes) XX. Academicæ, Tomis II., quibus Pauli Vindingii Oratio parentalis in excessum Borrichii præmittitur, ab illo juris factæ publicæ. Hafniz 1714. in 8. Historiam & argumenta illarum exposuere Lipsienſes, in *Actis Eruditorum*, tum Latinis, M. Mart. A. 1716., p. 134-139., tum Germanicis, *Secl. 39.*, p. 178-179., ac utrobique Lintrupii simul Præfationem, & copiosam, & eruditam, in qua, post Oratores gentium Europæarum potiores, Borrichiumque præsertim, celebratos, singulæ Orationes supplementis & observationibus illustrantur selectis, merito commendarunt.

D. Heſt. Gotfr. Maſſi, Prof. Theologi Hafnienſis, Amica Velitatio epistoliarum cum V. C., Paulo Infantio, Ecclesiæ in Gallia Reformatæ Ministro, de Gratia universali, Fide Infantum, aliisque fidei capitibus; e MSS. edita, cum Sev.

Lintrupii Summariis & Præfatione de Reformationum nimis laudibus atque abusu Rationis in sacris. Hafniz 1718. in 4. Recensum, & Velitationis ipsius, & Præfationis Lintrupianæ, exhibuere Lipsienses (ex hac, *molem Tractatus prope modum æquante*, Autoris doctrinam, lectionem multijugam, fontibusque immixtam solidam industriam, elucere, judicantes) in *Actis Erud.*, M. Apr. A. 1719., p. 153-19., Joh. Gottl. Kraußius in *Novis literariis anni 1718. Latinis*, num. 24., p. 279. 280. 281., & Val. Ern. Löschnerus in *den Unscheid. Theol. Nachrichten*, Sect. 6. A. 1718., p. 1073-1076. Lintrupium huic Tr. Præfationem apologeticam de prærogativis Ecclesiæ Lutheranz, Theologi Marpurgensis Disputationi oppositam præmittere olim voluisse ex Cat. nund. Lipsi. A. 1711. aut. p. 4. patet.

Ejusdem H. G. Masii Dissertationes Academicæ, diversis olim temporibus ac locis editæ, nunc vero in unum volumen collectæ, ineditis quibusdam auctæ, & in duos Tomos Dogmatico-Historico-Polemicarum atque Exegeticarum (quibus Orationum academicarum tria additur) distributæ. Sev. Lintrupius omnes recensuit, a sphalmatis repurgavit, summariis, ubi deerant, novis, subinde etiam supplementis, auxit, Præfationem denique, plurimarum historiarum aut occasionem, nonnullarum vero etiam declarationem apologeticam, paucis complexam, cum Vita & Catalogo scriptorum Autoris, editorum atque ineditorum omnium, & Indicibus necessariis, adjecit. Hamburgi 1719. in 4. Indices illarum sistunt Lipsienses in *Actis Erud. Lat.*, M. Sept. A. 1719., p. 385-388., ac in *Germanicis*, Parte LXVI., num. 1. Autor der gelehrten Famæ, Parte LVII., p. 644-648., & J. G. Kraußius in *Novellis literariis Lipsiensibus anni 1717. Germanicis*, num. 18., p. 140. 141. 142.

SCRIPTA INEDITA, AFFECTA ET PROMISSA.

Ex hisce sequentia, argumenti & methodi singulorum Sciagraphia (quam describere brevitate studio non licet) prolixiori adjecta, ab ipso, A. 1704., in *Bergensis Incendii* enumerata sunt Reliquiis:

1. Harmonia Ecclesiarum Augustanz & Anglicanz confessionis in dogmatis & ritibus, quæ Ecclesia Anglicana veritatis Evangelicæ, contra Ecclesiæ Calvinæ-Reformatæ, & Concilii Dordraceni, errores, cum in credendis, tum in agendis, aliisque etiam quæstionibus historicis, perpetua, jam inde usque a reformatione, testis exhibetur. Præmittuntur Prolegomena de disputatione καὶ ἀνδραγον, ejusque in Theologia Elenctica usu ac momento, Joh. Chr. Becmanni de *Specimine Angliæ Lutheranizantis* censuræ opposita, & Diss. Isagogica de tota Ecclesiæ Anglicanz historia; Subjicitur autem Diatribe votiva Historico-Theologica de concordia & pace, Evangelicos inter & Reformatos, Ecclesiastica. (Hujus operis, cujus ἀποσπασματικόν est *Specimen Angliæ Lutheranizantis*, supra memoratum, pars magna in Bergensi periit incendio, paulatim reparanda.)
2. Δοδασκαλία καὶ ἐνστάσις, seu Compendium Theologiæ Theoreticæ-Præcticæ, in qua singulis Theologiæ, non tantum Articulis, sed etiam thesibus, perpetua praxis pietatis atque usus moralis subjicitur.
3. Veritas in medio, seu Diatribe Historico-Theologica de Orthodoxia inter duo hæresium, aut errorum, extrema, excessum ac defectum, per omnes fidei articulos, in Theoria & Praxi, ubique media: Cum Diss. præliminari Historica de intempestivis atque infelicibus in bellis Domini mediatoribus.
4. Lineamenta Theologiæ Positivo-Polemicæ, succinctis Aphorismis comprehensa, quorum singulis potiores pro thesi atque antithesi Autores adjiciuntur.
5. Panoplia Evangelica Anti-Papæ, seu Controversiarum, quæ Evangelicis cum Romanensibus intercedunt, omnium Syntagma plenius Danicum: Cum præfatione de Politica Pontificiorum Theologia, seu ratione status in religione Papæ. Hujus operis, igne magnam partem consumpti, sed reparari cæpti (de quo *Nova etiam Literaria Lubecensia*, M. Febr. A. 1701., p. 11., & M. Sept. A. 1702., p. 266., conferri possunt), Specimen, in controversia de translatione & lectione S. Scripturarum vernacula, promissis loco, primum publicabitur.
6. Dubia CCCC. vexata N. T. extantiora, methodo illi, quæ Dubia V. T. vexata D. Aug. Pfeifferus exposuit, Parallela pertractata: Cum Diss. Præliminari de studio Biblico in Papatu neglecto, per B. Lutherum autem feliciter revocato, in Ecclesiis Evangelicis, omnibus, præsertim Theologiæ studiosis, diligentissime excolendo, ac Bibliothecæ N. T. Exegeticæ conspectu Critico.
7. Dubia vexata Ecclesiastica, ex Historia trium primorum a N. C. seculorum, Pfeifferiana itidem methodo pertractata, & Gotfr. Arnoldo præprimis opposita: Cum præfatione de immodico Scriptorum modernorum in Hist. Eccl. Scepticismo.
8. Compendium Historiæ Ecclesiasticæ, a N. C., ad nostra usque tempora, Danicum. (*Confer de illo N. L. Lubec.*, M. Dec. A. 1703., p. 273. 274.)
9. Historia Religionum & Sectarum orbis universi potiorum Danica, in Tomos digesta complures, quibus sistuntur:
 - a. Historia Atheismi, Deismi, Naturalismi atque Indifferentismi, cum Antidotis generalibus, Vindictis S. Scripturæ & religionis Christianæ, Appendicula de Balth. Beckeri Mundo fascinato, & Repertorio Bibliothecæ Anti-Atheisticæ.
 - b. Historia Papismi & Papatus, cum Præjudiciis seu Antidotis contra Papatum generalibus, Apparatuque Bibliothecæ Anti-Pontificæ: Tomis II.
 - γ. Historia Lutheranismi & Reformationis Evangelicæ, speciatim autem Danicæ, cum Bibliothecæ Evangelico-Lutheranz Inventario: Tomis II.
 - δ. Historia Gentilismi Veteris & moderni universalis, cum Repertorio Bibliothecæ Anti-Paganæ: Tomis II.
 - e. Historia Judaismi Veteris ac moderni degeneris, cum Epitaphio de conversione Judæorum, Bibliotheca Anti-Judaica, & Antidotis contra Judaismum generalibus: Tomis II.
 - ζ. Historia Muhamedismi, cum Delineatione Imperii Ottomanici, & Apparatu præjudiciorum contra Turcismum.
 - η. Historia Anti-Trinitaria Unitariorum, tam veterum, quam recentiorum, cum Antidotis adversus eos, & Catalogo Bibliothecæ Anti-Trinitariæ.
 - θ. Historia Calvinismi, cum Appendicula Bibliothecæ Anti-Calvinianæ.
 - i. Historia Fanaticismi atque Enthusiasmus generalis: Cum Mantissa de historia nuperæ ευχέλως Pietisticæ, & Apparatu Anti-Fanatico.
 - κ. Historia Ecclesiarum Orientalium.
 - λ. Historia Arminianismi, cum Bibliothecæ Anti-Arminianæ Catalogo.
 - μ. Historia Syncretismi, cum Apparatu Anti-Syncretistico. (E duodecim hisce operis istius Sectionibus tres priores, ante incendium Bergense, vel plane, vel majori ex parte, confectæ, licet illo perierint, haud zgæ poterunt reſci; Quinque sequentes affectæ tantum sunt, & exportatæ maximam partem apparatu, delineari cæptæ; Quatuor autem ultimæ juxta tractationi tantum destinatæ. Quam si absolvere non licuerit, breviores tamen de singulis Dissertationes Latinæ ab Autore publicabuntur.)

10. Clavis Philosophiz, sive Nomenclator terminorum communium Philosophicorum Alphabeticus.
11. Dictionarium Antiquitatum Romanarum & Græcarum, cum præf. de usu illarum.
12. Skeleton Logices Eclecticz novantiqve Thetico-Elenctica, brevibus Aphorismis omnes fere nobiliores controversias Logicas, præsertim novissimas, compendio repræsentans, quod indiculi Controversiarum, & Bibliothecz Scriptorum in Logica extantiorum, instar esse poterit.
13. Bibliotheca Theologica e Disputationibus, seu Notitia Disputationum, potiora Theologiz Positivo-Polemica, Exegetica, Historica, &c., capita illustrantium. (Confer de hac *Pium ipsius Desiderium*, in *N. L. Lub. A. 1701.*, *M. Apr.*, p. 113.)
14. Novum Bibliothecz latentis & promissæ specimen, R. M. Meelführeri *Accessiones ad Almeloveenium* integra scriptorum *αὐτῶν*, magnam partem septentrionalium, Chiliade continuans: Cum Schediasmate de incendio Bibliothecarum, ac speciatim suæ.
15. De variis rei scholasticæ, & methodi inprimis Prædictæ, nævis ac defectibus modernis emendandis Schediasma Criticum.
16. Idea Regis Christiani, sive Panegyricus, quo vitæ ac virtutum Christiani V., Augustissimi Danicæ Regis, Epitome, in Symbolo augusto: PIETATE ET JUSTITIA, repræsentatur, in schola Bergenfi d. 14. Nov. A. 1699. habitus. Accedit Elogium, præcipuos vitæ regis actus stylo completens lapidario. (Conf. *N. L. Lub.*, *M. Febr. A. 1700.*, p. 45.)
17. Oratio Gratulatoria ad Fridericum IV., Regem Danicæ, ipso unctiois regis festo, d. 15. Apr. A. 1700., habita, de singulari augustæ Domus Oldenburgicæ fortuna, atque indivulsa in regnis Arctois successione, & fatalibus in ea Christianorum & Fridericorum nominibus: Cum Voto Metrico. (*V. N. L. Lub. A. 1700.*, *M. Jun.*, p. 174.)
18. Oratio Jubilææ Evangelicæ de Halcyoniis Ecclesiæ Borealis Dano-Norvegicæ, 1. a persecutionibus, 2. ab hæresibus, schismatis & contentionibus domesticis, 3. ab Apostasia Principum & Doctorum, hucusque, per Dei gratiam, immunis, sequiora aliarum Europæ Ecclesiarum fata *παράλληλως* conferens; Hafniæ d. 31. Oct. A. 1703. habita. Cui Notæ accedunt. (*V. N. L. Lub. A. 1703.*, *M. Febr.*, p. 44.)
19. Vindiciæ nominis Danici, seu Fama Danorum literaria, contra obtrektatores externos, inprimis recentissimum ex Hybernia, Molesworthium, ita vindicata, ut ingenia simul & merita Danorum in rem omnem literariam, contra horum contemptum & *ἐγκλήματα* asserantur. Hujus libri, A. 1695. scripti, flammisqve Bergenfibz A. 1702. absumpti, sequentia prodibunt *ἀποσπασμάτια*, denuo czpta reparari:
 - α. De singulari Ecclesiæ septentrionalis Dano-Norvegicæ, sub augusta domo Oldenburgica, felicitate; cum Digressione pro Vindiciis Danicæ Orthodoxæ H. G. Masii, A. 1692. editis, contra D. Sam. Andreæ, Theologi Marpurgensis, Defensionem Epistolæ Apologeticæ.
 - β. Distribue de Liturgia & Rituali Danico, rituumqve ejus cum antiquitate harmonia.
 - γ. De studio Exegetico & Homiletico in Dania feliciter cultis, ac Homiletis Danorum celebrioribus.
 - δ. De regia Universitate Hafniensi, ejusqve præstantia, Collegiis, Communitate, Bibliothecis, &c.
 - ε. De Poesi ac Poetis Danorum præstantioribus, adv. J. F. Crameri *Vindicias nominis Germanici* p. 32.
 - ς. De cultu lingvæ Danicæ, & Metaphrastis Danorum potioribus.
 - η. De causis *ὀλιγογραφίας* Danicæ, seu cur pauciora a Danis scripta edantur.
 - θ. De erroribus exterorum in Danicæ Geographia & Historia, Civili, Ecclesiastica atque literaria.
20. Speciminis calumniæ Papæ-Calvinianæ in Augustanam Confessionem, A. 1692. publicati, Editio longe auctior.
21. Specimen calumniæ Papæ-Calvinianæ in cæteros Ecclesiæ Lutheranz libros Symbolicos, Lutheri Catechismum, & in specie Formulam Concordiæ, Lutherum item & Doctores Lutheranos.
22. Ignoratio Elenchi, sæcunda controversiarum & Logomachiarum in Theologia, calumniarumqve in doctrinam orthodoxam, mater, ordine articulorum fidei, ostensa.
23. Aquilegium hæresium, seu *πρωτὸν ψευδὸς* omnium religionum & sectarum, ex intimo articulorum fidei nexu erutum.
24. Sylloge Similium Theologicorum, quibus difficiliore in Theologia quæstiones illustrantur; cum Mantissa Similium, quibus abusi sunt Heterodoxi, Matzologicorum.
25. Beckerianismus excussus, seu Diss. Historico-Theologica de præcipuis hypothesebus, quibus tota commenti D. Balth. Beckeri machina nititur, ad Lydium S. Scr. lapidem, antiquitatisqve Orthodoxæ, & rationis sanæ, consensum, examinatis.
26. *Φιλανθρωπία* Dei Catholica e 2. Pet. III. 9. invicte asserta.
27. Exerc. Theol. de Bis mortuis,
28. Exerc. Theol. moralis de Vocatione interna,
29. Sophista Romanensis Proteus, seu Schediasma Historico-Theologicum de variis Pontificiorum adversus Protestantem agendi disputandiqve methodis.
30. *Πολυχηρία* Historiæ Ecclesiasticæ, seu Schediasma de multiplici ejus, in omni præsertim Theologia, usu, varioqve apud adversarios, Pontificios præsertim & Socinianos, abusu.
31. Parallelismus Christianismi veteris & Lutheranismi, ex Annalibus Ecclesiæ veteris & renatæ ostensus.
32. Specimen Historiæ Dogmaticæ, in controversia gemina de SS. Trinitate, & de gratia Dei salvificæ universali.
33. Schediasma de Catechizatione veteris Ecclesiæ.
34. Specimen errorum & *παροραμάτων* Gothofr. Arnoldi in Historia Danicæ Ecclesiastica: Cum Prologo de toto Historiæ Arnoldinæ instituto, nævis, defectibus, &c. (Conf. de isto *Avrosched.*, de meritis J. Bugenbagii in *Eccl. Dan.* p. III.)
35. Dissertationum de Polymathia Scriptorum sacrorum, *Θρημαχία* Paulina, Campisqve Elysiis, & Pii Desiderii de Dissertationibus Academicis, supra jam memoratorum, Editiones novæ auctiores.
36. Schediasma de Encyclopædia seu Panosophia Biblica, & præcipuis ejus Scriptoribus modernis, Criticam.
37. Sched. de Polymathia D. Lucæ Evangelistæ, miraque Actorum Apostolicorum, & præsertim historiæ D. Stephani Protomartyris, sæcunditate.
38. De Libertinis, D. Stephani Antagonistis, ad Act. VI. 9., Schediasma Criticum, Bergenfi absumptum incendio.
39. Ononychites Tertulliani illustratus, seu Fabula *ὄνομα/πειας* Judæo-Christianæ, a Paganis confictæ, Schediasmate Historico excussa.
40. Sched. Criticum de Plagiis Gentilium ex Historia & Scriptura sacra, contra Joh. Marshamum, Joh. Sponcerum & Ben. Spinozam, deque præcipuis ejus argumenti Scriptoribus, variisque eorum in eodem excessibus.
41. Breviarium Historiæ Philosophicæ, veteris ac novæ.

42. Breviarium Historiæ Logicæ.
 43. De variis Metaphysicæ fati Schediasma Historicum.
 44. Forma Syllogismi Arminiani, qui in *Actis Synodi Dordracenæ Part. Dogm. fol. 338.* legitur, contra varias Calvinianorum, speciatim G. Stannarii (*ad calcem Fasciculi Dispp.*), exceptiones, vindicata.
 45. Pia Delideria Theologico-Literaria, seu de vario rei literariæ, cum primis Theologicæ, defectu moderno, & libris adhuc desideratis, Schediasmata literaria, ad Balth. Meisneri & Georg. Finwetteri (seu Gotfr. Wegneri) *Pia desideria*.
 46. Schediasma de Incendio Bergenſi ultimo; cum Historiæ Bergenſis, ut totius, ita & speciatim scholæ, breviario, incendiorumque Bergenſium, Episcoporum, Lectorum, Pastorum & Rectorum, Catalogis; A. 1702. conscriptum.
 47. Orationum publice habitarum Fasciculus, quo continentur inter alias:
 a. Or. *auspicalis Bergenſis de felicitate ac prærogativa Sec. XVII. literaria, variisque amoenioris literature incrementis*, d. 3. Aug. A. 1696. habita.
 ß. Or. de infelicitate Sec. XVII. literaria, seu navis atque abusus rei literariæ variis, præcipue autem tribus, 1. profana Philosophorum Naturalistarum licentia philosophandi, 2. superciliosa Criticorum in censendis S. Literis audacia, 3. Scepticismo & studio partium in Historia Ecclesiastica. (*V. N. L. Lub., M. Jun. A. 1701., p. 177.*)
 γ. Or. de necessitate Scholarum Evangelicarum, earumque neglectu moderno, ad Lutheri de iis libellum.
 δ. Idea boni Doctoris scholastici, de quatuor præcipuis ejus dotibus, pietate, *σωφροσύνῃ* Prædicta, prudentia & patientia.
 ε. Or. Secularis de Anni secularis 1700. memorabilibus, præcipue tribus, seculi complemento, Pastorum emendatione ac harmonia, & Jubilæo Romanensi magno, occasione nummi secularis Romani. (*V. de illa N. L. Lub., M. Febr. A. 1701., p. 50.*)
 ζ. Or. de usu & necessitate Disputationum Theologicarum, contra Fanaticos.
 η. Or. de Seculo XVII. hæresium, schismatum sectarumque, feracissimo, & variis præsertim Controversiis in Ecclesia Pontificia intestinis. (*V. de illa N. L. Lub., M. Nov. A. 1701., p. 340. 341.*)
 θ. Or. de variis studii Homiletici methodis ac navis modernis.
 ι. Or. de inexhausta S. Literarum fecunditate, & in omnes disciplinas humaniores diffusa ubertate.
 κ. Or. de Ingeniis septentrionalibus, politionis literarum capacibus.
 λ. Or. de variis Seculo XVII., per Europam, vel conditis de novo, vel auctis & in melius mutatis, Academiis.
 μ. Appendix testimoniorum atque Inscriptionum selectiorum.
 48. Disputationum Theologicarum Hafniensium, a Professoribus editarum publicis, Tomi aliquot; cum Præfatione, Elogiis Autorum, atque Indicibus.
 49. V. Fasciculi Disputationum, a diversis scriptarum atque editarum Autoribus, de variis (a.) Ecclesiis particularibus (quibus proprias de Ecclesiis Anglicana & Danica addet Diatribas), (ß.) Hæresibus, (γ.) Ritibus Ecclesiasticis, (δ.) Scriptoribus Ecclesiasticis, & (ε.) Conciliis; Cum Prolegomenis, Notis atque Animadversionibus necessariis, ac Indicibus, publicandi.
 Adduntur his in præfatione earundem *Reliquiarum*:
 50. Compendium Theologiæ Dogmaticæ Danicæ.
 51. Synopsis controversiarum cum Pontificiis & Reformatis.
 52. Schediasma, an Judas proditor primæ S. Cænæ interfuerit, contra J. Hornbeckium.
 53. Diss. de Baptismi materia cœlesti.
 54. Specimen Itricturarum in Natalis Alexandri Historiam Lutheri & reformationis.
 Adjungi iisdem possunt sequentia, alibi memorata ac promissa:
 55. Erasmi Vindingii Historia Academiæ Hafniensis ad hæc usque tempora continuanda, & simili Academiæ Soranæ locupletanda, quam, in literis ad me d. 20. Aug. A. 1709. datis, est pollicitus. Confer de eadem B. Raupachii Or. *de utilit. itin. Danici p. 32.*
 56. Orationes Hafnienses recentiores, ab A. 1704. ad 1709. habitæ:
 α. de studio Biblico in Acad. Hafniensi feliciter excullo. (*V. N. L. Lub., M. Jul. A. 1704., p. 219.*)
 ß. de Alcedoniis Musarum Septentrionalium, & militia Academiæ togata. (*V. N. L. Lub., M. Sept. A. 1704., p. 279.*)
 γ. de studii Theologici requisitis, defectibus & navis modernis vulgaribus. (*V. N. L. Lub., M. Mart. A. 1705., p. 79.*)
 δ. de D. Joh. Bugenhagenii, Pomerani, meritis in Ecclesiam, Academiam & scholas Danicæ, cui Notæ accedent. (*V. de hac ipsius Autoschediasma ejusdem argumenti editum, p. 107. 108., & N. L. Lubec., M. Mart. A. 1705., p. 80.*)
 ε. de felicitate Seculi nostri in excolenda Ecclesiæ historia. (*V. N. L. Lub., M. Maj. A. 1705., p. 153.*)
 ζ. de literaturæ Græcæ misero sub Papatu Scholastico statu, & Danorum in eandem meritis. (*V. N. L. Lub., M. Sept. A. 1705., p. 288.*)
 η. de literarum adminiculo secundo, Societatibus literariis, & in specie de Hafniensi Indagantium, ab ipso instituta. (*V. N. L. Lub., M. Febr. A. 1706., p. 52.*)
 θ. de felicitate ac prærogativa Seculi nostri in excolenda Historia Literaria, præcipuisque ejusdem adminiculis. (*V. N. L. Lub., M. Jun. A. 1706., p. 192.*)
 ι. de fati studii Historici, præsertim Danici. (*V. eadem, M. Nov. A. 1706., p. 349.*)
 κ. de Philosophiæ naturalis studio, in Dania Sec. XVII. excullo. (*V. N. L. Lub., M. Mart. A. 1708., p. 47.*)
 λ. de Causis imminētis hodie Barbariei, ac fatalibus speciatim literarum Periodis.
 μ. de præcipitata studiorum methodo, ac *δωδεκάτη* *Πύξ* juventutis, non postrema imminētis Barbariei causa. *De duabus his V. Nova Lit. German., M. Maj. A. 1709., p. 234.*
 ν. in memoriam Reformationis Lutheri, d. 31. Oct. A. 1708. habita. (*V. N. L. Germ., M. Dec. A. 1709., p. 477.*)
 57. Deliciæ Oratorum Danorum (Bangii, Bartholinorum, Beringii, Bircherodii, Bornemannorum, Borrichii, Brochmanni, Fosli, Jacobæi, Ostenfeldii, Vindingii, Wandalini, Wormiorum, &c.), sive Orationes illorum selectæ, partim antehac excusæ, partim hæcenus ineditæ, junctim Tomis III. (quorum I. Panegyricos Augustos, Regibus, Reginis & Principibus, dicatos, II. Illustres, Procerum Danicæ honori inscriptos, III. Academicos, in funeribus Professorum solennibusque Academicis, habitos, exhibebit) publicandæ. Accedet Lintrupii Præfatio de Meritis Danorum in literas elegantiores atque eloquentiam. (*V. Nova Lit. Lubec., M. Jun. 1708., p. 140. 147., & Catal. numdin. Lipsf. A. 1713. vern. p. 73.*)
 58. Epistolæ Theologorum celeberrimorum plures trecentis, ad D. Casp. Erasmi Brochmannum, Theologum Hafniensem, scriptæ, quarum editionem e museo suo pollicetur. (*V. Anonymi Fleuen Vorrath allerhand Bücher, Sect. II., p. 209.*)

59. Dissertationum & Programmarum, publico a se nomine in Academia Hafniensi Scriptorum, Volumen. V. *Catal. mund. Lips. A. 1713. vern. p. 75.*

60. Oratio secularis de Beneficiis toti Ecclesiae, ac tergemina ejus Hierarchiae, per Reformationem collatis, a profano seculi ingrati contemptu vindicandis, anno Ecclesiae Lutheranae Jubilaeo secundo 1717., die 6. Nov., Hafniae habitata. V. J. G. Krausii *Novellae lit. A. 1718. Germ., num. 26., p. 207.*

61. Acta literaria ex MSSis. V. B. Raupachii *Commentat. de praesenti rei sacrae & literariae in Daniae statu p. 101.*

62. Olai Borrichii Operum Philologicorum omnium editio nova emendatio. V. ipsius *Praef. Dissert. Acad. Borrichii, p. 25. 56.* Et, ex ea, Lipsiensium *Acta Erud., M. Mart. A. 1716., p. 139.*

63. Arn. Rhumanni, Hafniensis, Scholae Roschildianae Conrectoris, Roma Attica, Opus trium voluminum (in 4.) ἀνέκδοτον, in quo, praeter Etymologica & Orthographica, plerarumque Grammaticae & Prosodiae Latinae regularum & exceptionum rationes & fundamenta e Lingua Graeca adstruuntur. V. ipsius *Praefat. Supplementi L. Lat. Falsteriani p. 47. 48., & J. G. Krausii Nov. lit. Germ. A. 1715., n. 47., p. 373.*

64. Horatii Tursellini Libelli de Particulis Linguae Latinae nova editio. V. Krausium *l. c., num. 20. A. 1717., p. 154. 155.*

JOHANNES GEORGIUS a LINZEN, Lubecensis, J. U. Lic., d. 28. Jan. A. 1651. natus, Ducis Saxo-Lauenburgico a Camerae fuit Secretis, & A. C. 1678., ac æt. 27., obiit. V. *Epicedia Herm. Lebermanni, & aliorum.*

Disp. Jurid. Inaug. de Titulo invalido. A. 1675. in 4. (V. *Anonymi Introd. ad notitiam Scriptorum juris, Northusæ A. 1703. editam, p. 352.*)

JOHANNES MARTINUS LIPENIUS, Lubecensis, Martini, Scholae publicae Conrectoris, filius, J. U. Doctor. Superstes fuit A. 1721. V. de illo J. H. a Seelen *P. III. Athen. Lubec., p. 97. 98.*

Disp. Juris Ecclesiastici de omissa proclamatione sacerdotali, Praefide D. Ludero Menckenio. Lipsiae 1703. in 4. (V. *Nov. Lit. Germ., M. Nov. A. 1703., p. 420.*)

Disp. Inaug. de Privilegio appellationis Lubecensis, Praefide D. Joh. Sam. Strykio. Halæ 1708. in 4.

M. DANIEL LIPPIUS Junior, Lubecensis, Scholae patris Praeceptoris, sibi cognominis, filius, cum huic A. 1666., recitato *Paupertatis Encomio*, valedixisset, in Academiis abiit Juliam atque Kiloniensem, & in posteriore Magistri, d. 3. Oct. A. 1670., obtinuit titulum. Scholae Wismariensis Conrector fuit ab A. 1675. ad 1677., quo officio se ito, ut Theologiae eo vacaret commodius, abdicavit (1.). In patriam deinde redux, morbo laboravit Melancholico, & Superintendentis officium, quo dignissimus sibi videbatur, A. 1687., post obitum Sam. Pomarii, data ad Senatum Epistola, in isto mentis deliquio, frustra ambivit.

Exerc. de Platonis, Aristotelis, Stoicorum & Epicuri, Philosophia morum, doctrinaeque Aristotelicae praerogativa, ab ipso conscripta, & Praefide D. Henr. Uffelmanno propolita. Helmstadii 1668. in 4.

Theses ex Philosophia miscellaneae inaugurales, Praefide D. Casp. Grammio. Kilonii 1670. in 4.

Disp. de vario demonstrandi modo in omnibus Philosophiae disciplinis. Kil. 1670. in 4.

Oratio de pii & fidelis humaniorum studiorum Praeceptoris publici conditione, cum Scholae Wismariensis valediceret, habita. Rostochii 1677. in 4.

Oratio auspicalis Wismariensis de civilis Eloquentiae origine & usu, ejusdemque dextre acquirendae methodo, A. 1675. habita, cujus editionem, sub praecedentis finem, est pollicitus.

JACOBUS LIPPIUS, Lubecensis, patre eodem Dan. Lippio Seniore, Scholae magistro publicae, Kal. Sept. A. 1638. natus, post reditum ex Academiis Jenensi & Rostochiensis, ædis in patria Cathedralis, d. 12. Sept. A. 1667., electus est Ecclesiastes, &, ingenti cum civium, quibus, ob raram pietatem, eloquentiam flexanimam, seriamque de Christianismi degeneris emendatione sollicitudinem, in deliciis fuerat, merore, d. 24. Dec. A. C. 1674., ac æt. 36., morte immatura decessit. Imaginem ejus vidua, Dorothea Elisabetha, M. Jac. Stolterfohtii, Antistitis Mariani, filia, quam A. 1668. duxerat (2.), in æde Cathedrali, e suggestus regione, curavit erigi.

Vitam ejus cum Inscriptione Epitaphii profaico metrica Joh. Henr. a Seelen, Parte I. Athen. Lubec. p. 357-359. exhibuit, ac recudi ibidem curavit Joh. Andr. Bosii Epist. ad Henr. Bangertum de illo encomiasticam, A. 1658. *Dissertationi de Reip. beatae characteribus praefixam.*

A. Joach. Wendio, Collega ὁμοδόχῳ, in *Epicedio*, ob ardentissimum instaurationis disciplinae Ecclesiasticae desiderium, fuisse commendatur, ab Abr. Hinckelmanno autem (3.) *Vir salutatur pietate & doctrina admirabilis.* David a Brügge, Subrektor Lubecensis, hoc defuncto scripsit Epitaphium:

Hac recubat Crypta Mystrarum nobilis heros,
Lippiades, templi gloria, & urbis bonis,
Vir Zelo & celo, vir multo numine plenus,
Quem sacro stupuit concio plena loco:

Pectore Tarsensis, suaviqve Chrysostomus ore,
Tertius Elias, buccina viva DEI,
Cui virtute pari, voce, & caelestibus ausis,
Vix Trave reddent secula futura parem.

Disp. de Characteribus beatae Reipublicae, & Taciti Proœmio Agricola. Praefide Joh. Andr. Bosio. Jenæ 1658. in 4.

Oratio de Literis Principi & Reipublicae summe necessariis. Jenæ 1658. in 4.

Disp. de Vz confœderatorum Judæorum ac Aegyptiorum, Praefide D. Aug. Varenio. Rostochii 1659. in 4.

Rob. Bellarminus in articulo de Bonis operibus devius, Praefide D. Herm. Schuckmanno. Rost. 1661. in 4.

Disp. de gemitu Creaturarum, ex Rom. VIII., Praefide D. Joh. Christophoro Ottonis. Rost. 1661. in 4.

Exercitationem de urbium Germanicarum, praesertim Imperialium, ac sigillatim Lubecae, origine & progressu adornare, cum Jenæ viveret, cepisse traditur a Bosio *l. c.*

CHRISTOPHORUS LIPSTORPIUS, Lubecensis, Danielis Senioris, Basilicae Cathedralis Antistitis, & Christina Kochia, uxore, filius, Hermannii autem, Pastoris Petrini, nepos, d. 19. Sept. A. 1634. in lucem editus, Med. Doctor, d. 19. Dec. A. 1656. in Acad. creatus Patavina, Practicus ejusdem in Patria fuit ab A. 1658., ab A. 1661., Stadensis, & ab A. 1683. Hamburgensis, lipothymia Hamburgi subita, cum, in ædibus civis ægroti, mensæ adstans, remedium formulam in chartam conjiceret, d. 17. Aug. A. C. 1690., ac æt. 56., extinctus; Pater Dan. Gustavi Lipstorpium, Med. D. & Poliatri itidem Stadensis. Confer de illo Joh. Henr. a Seelen *Stadum anni 1711. literatam p. 70. & Ej. Athen. Lubec., p. III. p. 342-346.*

Disp. de constitutione Physicæ, Praefide M. Dionysio Stropio. Rostochii in 4.

Disp. de Oculo, Praefide D. Joh. Theod. Schenckio. Jenæ 1654. in 4. (V. *Corn. & Brüggen Bibliogr. Med. p. 230.*)

Disp. de Catarrho. Praefide D. Gvern. Rolincio. Jen. 1654. in 4.

Disp. de morbis Mulierum. Praef. eod. ibid. 1655. in 4.

TIT. 2

Observa-

(1.) V. Testimonia Senatus Wismar. & Theologorum Rostochiensium, *Orat. de diffuria*, A. 1677. adjecta. (2.) V. de illa Jac. a Mellen *Notitiam majorem p. 23.* (3.) in *Or. de Fundamentis vere pietatis & eruditionis*, lit. D. 3. a.

Observatio de Virula bicupite, A. 1673. Stadæ nata, *Annis VI. & VII. Decurie I. Ephemeridum Acad. Naturæ Curioforum*, num. 71., p. 103., inserta, (V. Beühg. I. c., & in *Syllaborecens exploratorum* p. 77., ac G. A. Merclinum in *Lindenio renovato*, p. 177. 78.)

Bedenken von der Pestilenz, mit eingefügtem Berichte, wie man sich für denselben wol fürsetzen und vermehren, auch, wenn man angesteht, davon curiren könne; auf Begehren des Raths zu Stade aufgegeben. Stadæ 1664. in 4.

Bedenken von der todtten Ruhr und giftigen Fiebern. Stadæ 1676. in 4.

DANIEL LIPSTORPIUS Junior, Senioris, Templi Lubecensium Cathedralis Aristitis, e Christina Kochia iidem filius, & Hermannii, Pastoris Pet. ini, nepos, Christophori autem, modo laudati, frater germanus, Jctus, Mathematicus, Philosophus & Polyhistor, ob ingenium non minus excellens, quam doctrinam multiplicem, celeberrimus, primam Lubecz VI. Id. Maji A. 1631. lucem aspexit. Præceptores in schola patria habuit Joh. Kirchmannum, Seb. Meierum ac Henr. Bangertum, &, in Rostochiensis ex hac A. 1649. translatus Academiam, titulo Magistri A. 1651. imperato, Disputationibus aliquot famæ futuræ prætulit eruditissimis. A. 1652. Lugdunum Batavorum abiit, & familiariter istic innotuit, cum aliis Professoribus, tum Claudio inprimis Salmasio, ingentem variz eruditionis copiam in ætate ipsius mirato tenera, ac Franc. Schotenio, Mathematico eximio, a quo se sectæ Philosophorum Peripateticæ castris in Cartesianæ esse abductum contraria, in *prefatione Speciminum Philosophiæ Cartesianæ*, ipsemet testatur. In his, A. 1653. editis, Cartesium adeo effuse celebravit, ut, omnibus ipsium Matheos, in Renato hoc uno, uti jactat, renata, Doctoribus, priscis pariter atque modernis, præferens, solem excellentiorem eo Geometram & Philosophum nunquam illuxisse, primumque proinde locum inter mortales, qui artium liberalium cultura cæteros antecelluerunt, huic deberi, affirmare non dubitaverit (1.). Leida 1653. in Thuringiam a Wilhelmo IV., Duce Saxo-Vinariensi, evocatus, & Mathematici dignitate ornatus aulici, filiorum ejus, Bernhadi & Friderici, Ottonisque simul Wilhelmi, Comitis a Königsmark, Herois postea inclyti, qui his se adjunxerat, studiis triennio, in Academia Jenensi, summa cum laude, præfuit integro. Qui Jenæ eum Juris Professore fuisse, cum Ant. Teisserio (*Lipstorpium* etiam perperam illum vocante) (2.) & Jac. Frid. Reimanno (3.), perhibent, in non minori versantur errore, quam Reinh. Henr. Rollius (4.) Athenæ illum Bremensis functum esse Rectoratu falso persuasus. A Principibus perbenigne A. 1656. dimissus Saxonicis, Leidam repetiit, & J. U. Doctor illic, M. Octobri, creatus, sexennium proximum, partim apud Batavos, Vossii, Gronovii, Gravii, Heinssii, Golii & Thyssii, gavissus consuetudine, partim vero Lubecz, in otio exegit literario. Ab A. 1662. ad 1672. Juris, in Academia Sveciæ Upsaliensi, egit Professore, diutius illic commoraturus, nisi valerudo uxoris, cæli Borealis, rigori haud assuetæ, Hagam eum Batavorum retraxisset. Curiz hic Hollandicæ Advocatis A. 1672. adscriptus, Praxi forenti ad A. usque 1675. inclauit, quo, belli pertæsus Gallici, in patriam rediit, & partem vitæ reliquam Deo Musisque, a negotiis remotus publicis, consecravit. Obiit in eadem Kal. Sept. A. C. 1684., & æt. 53., &, e conjugio priori cum Wendula Schlutovia, Rostochiensii (A. 1658. ducta, & A. 1674. Hagæ defuncta), filios duos Danielem (Athenæ regii Bremensis Rectorem) & Henricum (Med. D. ac Præcticum Lubecensem), e posteriori autem, cum Catharina, Adolphi Bruningii, mercatoris Lubecensis, filia, A. 1675. contracto, unicum tantum, Adolphum, reliquit superstitis. Errore igitur haud exiguo cælebs obiisse ab Henn. Wittenio *T. I. Diar. Biogr. Sec. XVII. ad d. 1. Sept. 1684.*, istumque secuto Irenæo Carpenterio, sive M. Gothofr. Wagnero in *Semicenturia nova Eruditorum cælibum* p. 11. perhibetur.

V. Abrah. Hinckelmanni, Scholz tunc Lubecensis Rectoris, *Ἀέγιον Ἐπιτάφιον* sive *Programma funebre*, memoriz defuncti A. 1684. consecratum & Vitæ ejus scriptorumque historiam, quam Seelenius *P. III. Athenarum Lubecensium* p. 95-116. exhibet.

Confer de illo Wittenium c. I. M. Adr. Beieri *Syllabum Professorum Jenensium*, p. 341. & Georg. Henr. Götzii *Specimen Bibliothecæ Anti-Pontificiæ clarorum Lubecensium* p. 12. 13.

Extat Bibliothecæ ejus locupletissimæ, publica auctione distractæ, Catalogus, in sex partes divisus, & Lubecz A. 1685. in 2. editus; quem Henr. Meibomius Jun., in *Addit. Introduct. Val. Henr. Vogleri ad notitiam bonorum Autorum*, p. 157., commendat, & privatarum *ἐξ ἑωφύου* annumerat.

ELOGIA.

Joh. Andr. Bosio (in *Exerc. de Pontifice maximo Romæ veteris*, c. 2., §. 6., p. 18.) *Vir audit clarissimus, sibi que amicissimus.*

Greg. Michaelis, in *prefat. Curiositatum Inauditarum Jac. Gassarelli*, præcipuis eum Germaniæ literatoribus, ac orbis Christiani fideribus, accenset, in *Notis autem ad illas*, p. 158. 159., Jctum, Criticum, Mathematicum, amicorumque ocellum, ac p. 423. *Virum acutissimum & celeberrimum*, salutat.

Abr. Hinckelmannus (in *Programmi funebri patriæ illum decus vocat*, ob divinam ingenii ubertatem, insigni morum probitate ornatum, commendat, & his tandem verbis celebrat: *Enimvero quid fuit in viro laudatissimo, cujus sine summo cruciatu recordari possumus? Ingenium nixæ, immensa variz eruditionis copia, quam in juvene olim admiratus est ipse Cl. Salmasius, mores ad omnem humanitatem compositi, in amicitia constantia & fides, in utraque fortuna æquus animus, in omni vita candor. - Ne illiusmodi jam magna nobis civium penuria est. Homo antiqua virtute & fide! Quam doleo, ubi etiam hujus generis reliquias tolli video!* In *Programmate*, Parentis ejus dicato exequiis, illum iidem Philosophum, Jctum & Polyhistorem, appellat, celeberrimum.

Davidi a Brügge (in *Epigraphe funebri illustre audit doctorum fidus, Historiarum, totque linguarum, & Philosophiæ novantiqve, promicondus & Polyhistor; Vir in exemplum natus, &, quod ultra omnia est elogia, in pessimo seculo optimus, civium amor, amicorum delictum, patriæ ornamentum, reip. literariæ præsidium, vivum ingenii candoris & modestiæ specimen.*

Ludolphus Georgius Lundenius (in *Prolegomenis in Mathesin*, §. 29.) præcipuis eum Seculi XVII. annumeravit Mathematicis.

SCRIPTA LATINA EDITA.

Disp. de Cælo, & ejus partibus, Rostochii 1651. in 4.

Enneas positionum celebriorum, ex Physica, Astronomia, Geographia, Philologia, Rost. 1651. in 4.

Discursus Physico-Mathematicus de Systemate mundi Copernicano, VI. Disputationibus absolutus. Rostochii 1652. in 4. Primæ in eo lineæ exhibentur *Copernici rediivi*, idem argumentum A. seqv. 1653. fufius persecuti. Commendarunt illum omnes fere Professores Rostochienses, in *præfixis carminibus*, & D. G. Morhofius *T. II. Polyhist.*, Lib. IV., p. 503.

(1.) V. Joh. Tepclii *Historiam Philosophiæ Cartesianæ*, c. 5., p. 64. 65.

(2.) P. II. *Catalogi Cassalogorum* p. 85.

(3.) P. III. *Introduct. ad*

Hist. Lit. Germ., Sect. II., p. 478.

(4.) in *prefat. Decadis I. Memoria Philosophorum renovata* p. 11.

Copernicus redivivus, seu de vero Mundi Systemate liber singularis, Christ. Cassio & Joh. Henr. Meibomio inscriptus, Lugd. Bat. 1653. in 4. In scripto hoc Systema Copernicanum, & prolixius, & meliori concinniorique modo, quam in precedenti factum erat *Discursu*, se, non probabilibus tantum, sed apodicticis quoque rationibus & demonstrationibus, astruxisse, in *Speciminum Philos. Cartes. prefatione*, ac P. III., p. 213., proficitur. In ipso libri hujus Proemio, singula eo ordine propositum iri, promittitur, ut nihil, in omnium adversariorum scriptis occurrens, quod quidem alicujus videatur momenti, indecisum relinquitur, nihilque in Copernici, & aliorum, scriptis sublimioribus lectores illius offendant, ad quod non jam sunt bene preparati, adeoque, sine veritatis jactura inoffenso pede decurrentes, facili negotio assequi valeant. Impugnavit eum (teste Joh. Schefferi *Svecia Literata* p. 235.) M. Pet. Laurbeckius, Ostrogodus, Math. & Poet. Professor in Finnia Aboensis, in *Diff. tripartita de Circuli quadratura, & vero mundi systemate, adversus Lipsiorum Copernicum redivivum*, Aboæ A. 1661. in 4. edita.

Specimina Philosophiz Cartesianæ, Johanni, D. Hof. & Episcopo Lubecensi, inscripta. Lugd. Bat. 1653. in 4. In partes hæc tres sunt divisa, quarum I. vitam Ren. Cartesii exponit, Philosophiz ejus astruit certitudinem, novaque inventa recenset; II. autem circa regulas Motus Geometricæ demonstrandas, contrariasque objectiones refellendas, ac III. circa Aerem, ejusque phaenomena, ac usum in Mechanicis, & vita communi, multiplicem, præcipue occupantur. Mantissæ loco additur Examen quæstionis novantiqve: Num ex falsis possit directe verum elici? Commendantur ab Abr. Hinckelmanno (& illa, quæ Rostochii primum produsse falso credidit, & *Copernicum redivivum, acutè mentis factus, vulgaria ingenia ad sui amorem & contemplationem vixime admittentes*, vocante) in *Programmi. funebri*, & D. G. Morhofio *T. II. Polybist.*, Lib. II., P. I., c. 17., p. 274. Joh. Tepelio, l. c., noster blandulum potius *Cartesii basitorem*, quam propugnatorem, agere videtur. Quæ contra levitatem aeris, P. III. p. 113., afferuntur, Georg. Casp. Kirchmaierus, in *Disp. de Aere*, Witebergæ A. 1659. edita, *Seç. II. Porism. I.*, impugnavit.

Formatio & exclusio infructus Monarchiæ Papalis, publicata simul malâ Cæf. Baronii fide, & vindicatis ab ea juri-bus Cæsareis & summæ potestatis circa sacra; ex ipsa veneranda antiquitate Ecclesiastica per p. res ostensa & explicata. Jenæ 1656. in 4. A. 1658. (teste *Catalogo nund. Lips. vern.* p. 13.) denuo venum est exposita, novo tantum præfixo titulo *Tractatus Historico-Politici de Monarchiæ Ecclesiæ incrementis & decrementis, quo simul jura majestatis circa sacra discutiuntur*. Quem proinde, seu inscriptionem Tractatus a priorè diversi, Corn. a Beughem, in *Bibliographia Juridica* p. 138., perperam allegavit. Commendatur ab Ottone Wilhelmo, Comite a Königsmarck, & Joh. Mufæo, Christ. Chemnitio ac Joh. Ern. Gerhardo, Theologis Jenensibus, in Elogiis Metricis, ei præfixis, Joh. Strauchio, Jcto, in *Epist. gratulatoria*, Joh. Andr. Bosio (*librum appellante eruditum*) in *Exerc. de Pontifice maximo Romæ veteris*, c. 2., §. 6., p. 18., & D. G. Morhofio *T. III. Polybist.*, Lib. V., p. 63.

Discursus geminus, prior de Appellationibus in causis criminalibus, alter de Concurfu aulici Imperatoris Judicii cum Camera Spirensi. Lugd. Bat. 1656. in 4.

Disputationes (quæ ab H. Wittenio, l. c., ei tribuuntur) Juridicæ, haud dubie Upsalenses:

1. de jure Venationis & aucupii.
2. de Citatione.
3. de Nuptiis.
4. de Poenis.

Effigies Aurelii (*legendum forte Axelii*) Oxenstierna, Erici F. Comitis in Morea Australi, &c. Hagæ 1672. in 4. (*V. Catal. Biblioth. ejus* p. 142.)

INEDITA ET AFFECTA.

Analyseos speciosæ fructus, in *præf. Speciminum Philos. Cartes.* promissi.

Alia in Philosophicis & Geometricis majora, quæ, in *Copernici redivivi Proemio*, a se jusfit expectari.

MSStorum Mathematicorum curiosissimorum Volumina duo (*in fol.*), ab eo, teste *Bibliotheca Catalogo*, relicta; quæ propriæ fuerint, an aliena, ambigo.

M. HERMANNUS LIPSTORPIUS, Lubecensis, A. 1565. natus, Dav. Chytræi (cujus intercessionem stipendium insignè a Senatu patriæ impetravit annum), in Acad. Rostochiensis, Magistri ei A. 1584. largita titulum, Georg. Mylii autem, Polyc. Lyseri & Joh. Matthæi, Theologorum, in Witebergeni, per annos complures, fuit auditor (1.). Ipse deinceps, in Viadrina, alios Theologiam pariter atque Philosophiam privatim, A. 1588., & sequenti, docuit, biennio, A. 1590. autem Scholæ Rector Berolinensis, A. 1596. (d. 10. Aug.) ædis Lubecensium Petrinæ Diaconus, & A. 1602., ejusdem, post M. Gerh. Schröderum, Pastor, est constitutus, dieque tandem tertio Junii A. 1610. mortuus, Georg. Stampelium in officio hoc habuit successorem (2.). E conjugè, Dorothea Bansovia, Joachimi, Pastoris apud Rostochienfes Nicolaitani, & Presbyterii Senioris, filia, præter alia thori pignora, Danielelem sustulit, templi Lubecensium Cathedralis Antistitem, Christophoriquè & Danielis, paulo ante celebratorum, parentem.

D. Joh. Matthæi, Theologi Witeb., Tractatus de peccato originali, per eum editus. Francofurti ad Viadrum 1588. in 8.

Exerc. I. Theol. de illustri S. Scripturæ Canonicæ majestate, ab ipso Præfide proposita, ibid. 1589. in 4.

Exercitationes X. Ethicæ Aristotelez, in totidem libros Ethicorum ad Nicomachum, ibid. A. 1589. & 1590. in 4.

Oratiuncula de Gymnasiarchæ officio, Berolini, cum A. 1590. Scholæ Rectoratus ei committeretur, habita. Berolini in 4.

Leges Gymnasii Berolinensis, jussu Senatus ab eo conscriptæ, Berolini 1591. in 4.

Charma natalitium ad Joh. Sigismundum, Elect. Brandenburgicum, de nato ipsi d. 3. Nov. A. 1595. filiolo, Georgio Wilhelmo, Francof. ad Viadr. 1595. in 4.

Oratio de curriculo vitæ Elisabethæ Magdalenz, Marchionissæ Brandenburgicæ, viduz Francisci Ottonis, Ducis Brunsvicensis. Witebergæ 1596. in 4.

Epistola de morte D. Dav. Chytræi, Theologi Rostochiensis, ad M. Joach. Westphalum, Superint. Rostoch., A. 1600. exarata, ac, inter *Orationes & Epicedia in obitum Chytræi*, Rostochii A. 1601. in 4. (*fol. U. 1. & 2.*) edita.

Ifagoge MS. doctriinæ Sphæricæ, quæ in Bibliotheca nepotis illius, D. Dan. Lipstorpium, Jcti Lubec. (*teste ejus Catalogo* p. 47.), superfluit.

HERMANNUS LIPSTORPIUS Junior, Lubecensis, J. U. C.

Affertiones de Satisfactione & stipulationibus Prætorii, Præfide Chrysanthio Boys, LL. Lic., propositæ. Colonia 1617. in 4.

(1.) V. ipsius *Epistolam de morte Dav. Chytræi*. (2.) V. Joh. Kirchmanni *Oras. de Stampelio funebrem* p. 22., Jac. a Mellen *Seriem MS. Ecclesiastiarum Lubecensium*, & Joh. Henr. a Seelen *Seadam anni 1711. litteras* p. 70.

Molleri Cimb. Lit. Tom. I.

Uuuu

DAVID LOBECHIUS, *Hamburgensis, Petri, & dis Catharinae Curatoris, filius, A. 1560. in lucem editus, e schola patriae, praclaro jam tyrocinio pedagogico in ædibus Conr. Gerlaci, Diaconi Catharini, edito, A. 1579. in Academiam migravit Rostochiensem, & quinquennio illic integro, Erasmus Stocmannum, civem suum, Professore Phisicum, hospitem, & Ern. Cohtmannum, Jctum ejusdem deinceps inclutum, contubernalem, nactus, progressus in lingvis, Philosophia, Mathesi ac Theologia, fecit eximios. Magister ab hospite A. 1583. creatus, post suam in docendis aliis dexteritatem in duobus ostensam Collegiis, Spharico & Theologico, patriam A. 1584. repetiit, triumque juvenum patriciorum praefectus confestim studiis, in Academiam se Heidelbergensem, istaque a Calvinianis occupatam doctoribus, non multo post in Tubingensem, contulit, ac Jac. Andreæ, Jac. Heerbrandi, m. Theod. Schnepfium Stephanumque Gerlachium, curriculum Theologici, Georg. Weigenmeierum autem Hebræo-Philologici, duces, per annos aliquot, habuit. In patriam, facta per Helvetiam, Sabaudia fines & Germaniam, itinere, denuo A. 1587. reversus, cum nulla illic promotionis se offerret occasio, Rostochium abiit, & cum suam in tyronibus instituendis diligentiam, in sermonibus sacris facundiam, ac in disputando solertiam, abunde omnibus sequenti approbasset biennio, a Senatu civitatis A. 1589. (M. Martio) templi Petri, ac A. 1591. Jacobæ, Diaconus, sequenti autem 1592. D. Valent. Schachtii, foci, in hujus Archidiaconatu, successor, est constitutus. Muneri huic Ecclesiastico, cum, ab anno jam 1590., Dav. Chytræi, lecto affixi, in prælectionibus sacris, tam publicis, quibus ejus *Catechesin* (1.), quam privatis, quibus *Locus Melanchtonis Communes*, interpretabatur, vices, summo cum Studiosorum applausu & concursu, obisset, rumoresque hand vani de illo aliorum vocando spargerentur, Theologia in Academia professio ordinaria A. 1594. ab eodem Senatu, supremis hujus honoribus ipsi, Collegæque ac foci, Valent. Schachtio, sumptu civitatis publico, d. 12. Sept., per Lucam Bacmeisterum Sen. & Joh. Frederum, collatis (2.), est adjecta. Utramque spartam Theologus hic excellens, & doctrinæ pariter atque facundiæ sacræ gloria coævorum nemini secundus, præclare ornavit, tantaque auditorum, quanta ex reliquis Professoribus nemo alius, gavissus frequentia, ad munera alia splendidiora, quorum non pauca subinde offerebantur, Rostochio deinceps non potuit abstrahi. Singularis in eo fuisse perhibetur formæ dignitas, & vultus, Gratiarum effecti manibus, jucunditas, cujus ope, cum præsertim comis etiam esset atque humanissimus, omnium bonorum animos in amorem sui rapiebat, & vi quadam arcana sibi conciliabat. Externis tamen corporis dotibus internæ animi longe erant præstantiores, eruditio se. solida ac multiplex, summa in docendo dexteritas, eloquentia sacra nervosa & flexanima, pietas vitæque innocentia, candor infucatus, assiduum pacis & concordia studium, & insignis tandem in controverfius sacris tractandis moderatio. In scriptis enim suis, uti Encomiastes posthumus, Lucas Bacmeister Junior, recte observat, *non Theristica invehendi rabie* (tot aliis familiari scriptoribus polemicis), *sed Christiana moderatione, & erudita gravitate atque modestia, est usus*. Morbo, cujus contagium aliunde attraxerat, pestilenti, d. 14. Sept. A. C. 1603., ætatis 43., in ipso hujus flore, est extinctus, cum, octiduo ante, sermone in Pl. CXVI. 7. 8. 9. sacro ultimo, velut cygnea quadam cantione, mundo valedixisset, & focerum, in lectulo emortuali, verbis hisce compellasset, animum testantibus vere Theologicum: *Reverende focer, spero equidem, me, si Deus ita voluerit, ex hoc morbo evasurum: si vero aliter divine visum fuerit providentia, cui vivimus & morimur, ego quidem paratus sum: Tu vero luctui modum statue, & constantem animum Theologicum sume*. E conjugæ Ursula, D. Valent. Schachtii, Professoris Theologi Rostochiensis, Pastorisque Jacobæ, filia, d. 25. Jun. A. 1589. ducta, novem liberos (& hos inter Margaretam, M. Joh. Steinio, Pastori Nicolaitano Rostochiensis, Ordinisque Ecclesiastici Seniori, nuptam (3.)) superstes sustulit, ac moriens eandem puerperam reliquit, M. Petro Hinckelmanno, suo in officio utroque, Academico & Ecclesiastico, successor, secundus non multo post sociatam nuptiis (4.).*

Vitam deinceps laudesque fufius persecuti sunt D. Lucas Bacmeister Sen., Theologus Rostochiensis, in Sermonem in Pl. LXXXIV. funebri Germanico, Rostochii A. 1603. in 4. edito, & Filius illius ac Collega *ἐκπαινεύς*, Lucas Bacmeister Junior, in *Oratione in memoriam nostri parentali*, d. 21. Sept. recitata, quæ, cum Eilh. Lubini *Programmate ad eam invitatorio*, Elegiis Joh. Simonii ternis lugubribus (Ecclesiæ, Academix Rostochiensis, familiæque Lobechianæ, exhibentibus lamentationes), ac duabus Joh. Frederi Junioris, aliisque auditorum Epicediis, ibidem, anno eodem 1603., in 4. prodit. Ex hac, post Paulum Freherum (in *Theatro Erud.* p. 326.), & ego vitæ τὸ μακρὸν depromi historiam.

Conferri quoque de ipso possunt Joach. Vagetti *Præcedanea de orbe habitabili* p. 243., Alb. Wichgrevii *Centuria Anagrammatum prima*, n. 14., p. 66. 67., Joh. Micælii *Syntagma Ilist. Eccl.*, P. III., p. 389., Steph. Hahnii *Threnologia de obitu Theologorum* p. 9., Henn. Wittenii *T. I. Diar. Biogr. Sec. XVII.*, ad A. 1603., Andr. Caroli *Memorabilia Sec. XVII. Ecclesiastica, Lib. I.*, c. 15., p. 13., & Zach. Græpfi Jun. *Rostochium Evangelicum*, Germanice editum, c. 7., p. 185.

ELOGIA.

Dav. Chytræus, in Epistola ad Jac. Heerbrandum A. 1595. scripta, & inter reliquas ejus p. 1194. obvia, ita de illo: *Mei Collegæ omnes jam senes sunt, excepto D. Dav. Lobechio, juvene, sed doctrina & prudentia multos senes superante.*

Eilh. Lubinus, in *Programmate* modo laudato, his eum verbis celebrat: *DEum immortalem! quam felici erat ingenio, quam acri judicio, quam uberrima facundia, quanto in disputando acumine, quanta in docendo solerti gratia, quanto in concionando ardore ac vehementia, præditus? - Ecclesiæ & Academix nostræ nomine doleo ac deploro, tantos, in hoc viro, excellentis ingenii ac doctrinæ fructus, & tantas Studiosorum spes, quæ tali indoli, tali ingenio, tali doctrinæ, studiis & moribus, certo debebantur (si quid modo omnino certum in rebus mortalium relinquitur), tam repente concidisse, &c. Similia nostri Encomia invenies in ejusdem *Programmate*, *Orationi Joh. Slekeri, Prof. Phisici, auspicali præmisso*, & *Elogio D. Val. Schachtii* p. 13. 15., ubi Theologus vocatur *præstantissimus*, summo omnium cum bonorum amore, desiderio & gemitu, præpropere morte Ecclesiæ & Academix ereptus Rostochiensis, cui, imo toti Ecclesiæ DEI, si vixisset, peculiare aliquid pollicebatur.*

Lucæ Bacmeistero Juniori, in *Orat. parentali*, lit. A. 3. b., Theologus audit eximius, virque longe optimus, cujus vita plena fuit præclarissimis exemplis pietatis in DEum, dilectionis in proximum, humanitatis in omnes, fidei & assiduitatis in officio suo, sinceritatis in doctrinæ celesti propaganda, excellentis denique eruditionis, prudentiæ, studiique tranquillitatis & concordia; lit. A. 4. b., Theologus Dav. Chytræo pietate par, nec animo in Ecclesiæ & Reip. commoda inferior, decus & ornamentum Academix, gemma Facultatis Theologicæ & Ministerii, spes urbis Rostochiensis, & studiosæ juventutis oraculum, cujus lingua Tulliana erat suavior; lit. D. 1. b., Ταῦτα ἐνὶ πάντων ἀνδρῶν ἀρετῶν Christianarum, Ecclesiasticarum, Oeconomicarum & personalium; lit. D. 2. a., Vir, in quo aptitudo ad docendum fuit egregia, & prope modum admiranda; & lit. E. 3. b., Vir, cujus meritorum nunquam obliviscetur Ecclesiæ, quem Acad. Rostochiensis in-

(1.) V. David Chytræi *Epist. ad Joh. Frederum Jun.*, inter Chytræanas, p. 711. (2.) V. Eilh. Lubini *Elogium D. Val. Schachtii* p. 13. (3.) V. Andr. Dan. Habichtshorstii *Rostochium anni 1603. literatum* p. 469. (4.) V. D. Joh. Quistorpii Sen. *Programma de vita Hinckelmanni funebre*, A. 1622. editum, & Pauli Freheri *Theatrum Erud.* p. 477.

ter lumina sua perpetuo numerabis, quem iam subito creptum respublica apud posteros q̄viritabitur, cujus cineres cives deosculabuntur, de cujus denique laudibus omnes boni nunquam conticescent.

Joh. Fredero Juniori, Theologo Rostochienſi, (in *Epicediis*), magnum ſacri decus ordinis, patriæ ſoſque niſorq̄ve, & roſei lumen columenq̄ve *Lycæi*.

Joh. Simonio, Acad. Roſt. Rhetori (in *tribus Elegiis funebribus*), *Suade gloria*, Acad. Roſt. aeternum decus & ardor, Virq̄ve dotibus ampli præſtans ingenii,

— — — q̄vo non alius vel doctior ullus,
Vel morum pretio pluris emendus erat.

Pet. Lindebergio (*Lib. V. Chronici Roſt.*, c. 6., p. 160.) Vir pietate, eruditione & virtute, ornatiffimæ, ardentiffimæq̄ veritatis zelo; nec non (c. 11. p. 171.) Vir maximi judicii & eruditionis.

Joh. Kirchmanno (in *Or. de vita Georg. Stampelii* p. 13.) Juvenis longe doctiffimus.

Joſ. Vagerio (l. c.) Theologus ſine compare futurus, ſi per fata licuiſſet.

Joh. Frid. Mayero (in der *Schußſchrift* des Hamburg. Miniſterii wieder D. Spenern p. 66.) ein alter ſtärkſicher Roſt. ſtockiſcher Theologus.

SCRIPTA EDITA.

I. LATINA.

Theſes de Cœna Domini, perſonæ Chriſti ac fide juſtificante, Præſide D. Luca Bacmeiſtero Seniore, pro gradu Doctōratus conſequendo, ab ipſo, Va. Schachtio, Prof. Theol. Roſtochienſi, M. Frid. Rungio, Paſt. & Prof. Stettinienſi, ac M. Matthæo Flegio, Paſt. & Prof. Gryphiswaldenſi, deſenſz. Roſt. 1594. in 4.

Disputationes XXX. in Auguſtanam Confeſſionem, articuloꝝ ejus analyſin complectentes, & orthodoxam Eccleſiarum Evangelicarum doctrinam, av̄iðetæ heterodoxa illuſtratam, explicantes. Seorſim Roſt. A. 1594. 1597., junctim vero ibidem A. 1599. & 1600., ac Wirebergz A. 1610., in 4., ſunt excuſæ, & Germanice q̄voq̄ve (ſub titulo der Erklärung der Artikel der Augſp. Confeſſion), Roſt. A. 1599. in 4., ſeſtibus P. Bolduano (in *Biblioth. Theol. f. 118. a.*) ac M. Lipenio (*T. I. Biblioth. Theol. realis p. 114.*), publicatæ. Commendantur a Luca Bacmeiſtero Jun. (opus eas vocante plane eximium, idæūxiçv pariter & idæyxiçv, ob rerum gravitatem, verborum & ſententiarum perſpicuitatem, ac methodi facilitatem, gratum multis, omnibus utile) in *Or. parentali*, lit. D. 4. b., Joh. Gerhar. do (lectionem illarum cognitionem Locorum Theologicorum accuratam deſiderantibus ſuadente) in *Methodo ſtudiij Theol.* p. 161., & Abr. Calovio *Lib. II. Iſag. Theol.* p. 241. Libris contra prohibitis, in *Indice Expurgatorio Hiſpanico*, ab Ant. Sotomajore, Inquiſitore Generali, Madridi A. 1667. edito, p. 254., aſcenſentur.

Diſput. II. de Prædeſtinatione. Roſt. 1600. in 4. (Eadem haud dubie cum Synopſi, jam memoranda.)

Synopſis doctrinæ de æterna Prædeſtinatione, in q̄vatum θείας ἡς οὐδόξίας breviter explicatur, tum av̄iðetæ ἡς οὐδόξίας confutatur, compluraq̄ve difficiſſima S. Scripturæ loca declarantur, & a corruptelis aliorum aſſeruntur. Roſt. A. 1601., Wirebergz 1610. & (juxta Bolduanum l. c. f. 198. b.) Lubecz 1611. in 4. Commendatur a L. Bacmeiſtero Jun. (cui *Tractatus* audit elegantiffimus ſimul ac nervoſiſſimus) in *Or. parent.*, lit. D. 4. a., & Joh. Gerhar. do l. c. p. 293.

Disputationes XIII. in Formulam Concordiæ. Roſt. 1600 - 1603. in 4.

Diſp. de S. Scriptura, contra Rob. Bellarminum. Roſt. 1600. in 4.

Diſputt. XVI. in Symbolum Apoſtolicum. Roſt. 1601. in 4.

Diſp. erroneo Calvinianorum de primaria Peccati cauſa & origine dogmati e diametro oppoſita. Roſt. 1602. in 4.

Disputationes XXII. Catechetiæ. Roſt. 1602. & 1603. in 4. An eadem hæ ſint cum *Hypomnematis in Catecheſi*, quæ Bacmeiſterus, A. 1590. ea, in Prælectionibus in *Catecheſi* Dav. Chytræi publicis, perhibens eſſe propoſita, ſcriptis av̄vxiçv, l. c. lit. D. 2. b., annumerat, Henn. Wittenius autem (*T. I. Diar. Biogr. Sec. XVII.*, ad A. 1603.), aliiq̄ve, edita eſſe teſtantur, anceps hæreo.

Oratio de Ulrico Juſto, religioſo, pacifico, felici, Neſtore Germanico, Duce Megapolitano, Güſtrovii, in exequiis, d. 24. Apr. A. 1603., habita. Roſt. 1603. in 4.

Diſp. de Peccato originis. Lubecz 1610. in 4. (V. Bolduani *Supplem. Bibl. Theol.* p. 83.)

Disputationes XIX. Theologiæ: 1. de Theologia, 2. de adoratione, 3. de Incarnatione ἡς λόγῳ, 4. de reprobatione, 5. de Vocatione, 6. de Conciliis, 7. de ſervo arbitrio, 8. de Sacrificiis, 9. de Circumciſione, 10. de Agno paſchali, 11. de votis, 12. de Magiſtratu, 13. 14. 15. 16. de Miniſterio Eccleſiaſtico, 17. de Ordinibus monaſticis, 18. de Antichriſto, 19. de Pontifice Romano. Roſt. 1601. in 4. Harum exemplum vidi excuſum, cui titulus quidem deerat, ſed Lobechii Autoris nomen manu poſſeſſoris erat adſcriptum. Cui credere malo, q̄vam Mſto earundem, D. Nicol. Petræo, Superintendenti Ratzeburgenſi, illas tribuenti, q̄vod M. Chriſtoph. Kraheus, Præpoſitus Hatherslebenſis (*theſaurum* iſtud ſumma eruditionis Theologiæ vocare ſolitus), olim aſſervabat.

II. GERMANICUM.

Chriſt. Reichpredigt über Pet. Lindebergium, P. L. C., auß 2. Reg. XXII. 20. Roſt. 1596. in 4.

IN EDITA.

Hypomnemata in Locos Theologicos Phil. Melancthonis fere omnes, in Prælectionibus ad caput de Conjugio uſq̄ve perducta publicis, q̄vorum editionem, amicis deſiderantibus promiſſam, mors Autoris immatura impedit. V. L. Bacmeiſteri Jun. (luce illa & oculis omnium digniſſima eſſe, judicantis) *Orat. Parentalem*, lit. D. 4. a. b.

Conſilia Theologica, q̄vz, cum ſimilibus aliorum Theologorum Roſtochienſium, D. Joh. Bacmeiſterus, Medicus Lubecenſis (in *Catal. Nund. Lipſ. A. 1703. Autumn. p. 45.*), a ſe juſſit expectari.

M. MATTHIAS LOBETANZ I., Huſenſis, e mercatore Parochiz in Nordſtrandia Gaikebullenſis, neutiq̄vam vero civitatis (q̄vam Ephr. Prætorius in locum hujus male ſubſtituit (1.)) patriæ Huſenſis, ab A. 1614., Paſtor, ac deinde, ab A. 1625., Cathrinherdenſis in Eiderſtadia (2.).

Nach und Sache des im Waſſer ertrunkenen Marſchlandes Nordſtand, oder eine Klagpredigt und Unterrichtspredigt von der überauß groſſen Waſſerfluth daſelbſt, auß Ef. XXIV. 1. & ſeqq., und 2. Paral. XV. 4., gehalten. Hamburgi 1634. in 4.

M. MATTHIAS LOBETANZ II., primi filius, A. 1622. in Nordſtrandia natus, Friderici, Ducis Holſtato-Gottorpienſis, ſumptu, ſtudiis, in Gymnaſio Bordesholmienſi per ſeptennium, in Academia autem Roſtochienſi per triennium, uti ipſemet, in Epistoſta ad eum, ſuz A. 1645. præmiſſa Diatribæ, teſtatur, incubuit. Inde in Cimbriam re-dux, Eccleſiarum inſulæ Femarienſis Inſpector, oppidiq̄ve in illa Burgenſis Paſtor, d. 27. Febr. A. 1653., ab eodem eſt conſtitutus, geminoq̄ve hoc per octo luſtra functus munere, exeunte anno 1693., vivis ſeptuagenario major ex-
ceſſit.

Uuuu 2

(1.) In *Autorum Indice*, *Bibliotheca Hamilonica*, Dantiſci A. 1691. editæ, adjecto. (2.) V. J. M. Kraſſi *1707. Tab. Gedächtnis. p. 400.*

cessit. A Christ. Kortholto, Theologo Kiloniensi, in *Programmate de vita sua inaugurali*, Vir, ut omnigena eruditio-
nis, ita magni candoris, appellatur. Confer ejusdem *Epistolam Tractatus sui de Philosophia Barbarica*, illi A. 1660.
inscripti, *dedicatoriam*, & D. G. Morhofii in nuptias ipsius secundas Epithalamium, in *Veneribus novis* p. 51. 52.
obvium.

Disp. Theol. de Sanctificatione, Præfide D. Joh. Qvistorio Sen. proposita. Rostochii 1645. in 4.

M. MATTHIAS LOBETANZ III., Burga Femariensis, secundi filius, laurea Philosophiæ suprema, post
reditum ex Athenis Jenensibus, in Academia, d. 3. Oct. A. 1699., redimitus Kiloniensi, ejusdem ac Historiæ literariæ
Professor, in Gryphuswaldensi, A. 1702. fuit extraordinarius (1.), Ordinis autem Philosophici, in Kiloniensi, circa A.
1704., Assessor, ac Parochiz deinceps, in agro Stormariæ, Halélovienfis Pastoratum A. 1706. obtinuit, Pastor San-
desnebenfis fuit circa A. 1714.

A Cass. Sagittario (2.) *Juvenis salutatur præclarissimus, animique probitate, rariori in literis humanioribus doctri-
na, aliisque virtutibus, præstantissimus.*

Disp. de Pontifice Romano, Præfide D. Christ. Kortholto. Kilonii 1692. in 4.

Disp. de Rhythmo, Præfide D. Henr. Muhlio. Kilonii 1697. in 4.

Disp. de Joh. Hussi & Mart. Lutheri, in præcipuis fidei articulis, concordia, Præfide D. Joh. Frid. Mayero, Gryphis-
waldiz proposita. Stettini 1701. in 4. (*In ipso hujus titulo, errore typographi, Martinus perperam est vocatus.*)

Disp. de propagatione Philosophiæ veteris, & variis doctrinarum mutationibus. Kilonii 1704. in 4. Recensum ejus
V. in *Novis Lit. Lubec.*, M. Jun. A. 1704., p. 187. 188.

Bibliothecæ exquisitissimis libris & Codicibus MSS. instructissimæ Marquardi Gudii, Consilarii Danici, Catalogus.
Kilonii 1706. in 4. *Αροῦμνος* prodiit, sed ab illo, uti amici referunt, industria concinnatus est laudabili.

Observationem de Scriptis eruditorum promissis, post hac continuandam, inseruit *Tomo VII. Miscellaneorum Lip-
sienfium* (Lipsiz 1718. in 8. edito), num. 149. p. 116-128.

JOHANNES LOCCENIUS, Itzehoenfis, A. C. 1597. in lucem hanc editus, Jurisprudentiam, cum universâ
Polymathia elegantiori, in Academia imprimis excoluit Lugduno-Batava, quæ, uti ipsius & Geverh. Elmenhorstii E-
pistolæ ad Joh. Meursium me docuerunt ineditæ, civibus eum suis, auditoribusque Meursii, & Collegarum, *εξομῶ-
ρος*, A. 1617. & 1618. annumeravit. In patriam rediit, Hamburgi aliquamdiu vixit, & cum Ursula Walltravia nuptias
A. 1622. celebravit, Lucæ Holsteniæ ac Henr. Vagetti condecoratus Epithalamii, nec multo post supremos honores
Juris obtinuit Academicos. In Sveciam hinc, ut Academiæ ornamento esset Upsalienfi, evocato Professionem initio
Historiarum extraordinariam A. 1625., deinde A. 1627. Skyttianam (in qua Joh. Simonio successit) Politicæ & Elo-
quentiæ, nec multo post Historiarum Jurisque civilis ordinariam, una cum Ephoria Bibliothecæ Academicæ, esse
commisam, Orationes singularum, quas mox recensebimus, testantur auspicales. Muneribus istis Loccenius no-
stras, nobile inter JCos, Politicos, Historicosque zv. su. celebriores nomen promeritus, & virorum Sveciæ eruditorum,
quoad vixit, coryphæus, ultra annos quinquaginta, ingenti cum laude, & auditorum (quibus Carolus Gustavus,
Sveciæ Regem, ipse (3.) annumerat) fructu, est functus, & cum rude, ob senectutem & merita in Acad. Upsalienfem
Sveciamque universam, illustria, tandem donaretur, Professoris nihilominus Svedici Juris honorarii, Historiographi
regii, & Collegii antiquitatum Septentrionalium decantatissimi Præsidis, ad obitum usque, gavisus dignitatibus. Fa-
talis autem Seni jam octuagenario fuit dies XXVII. Julii anni xrx Christianæ MDCLXXVII. (4.), Successorque in
Historiographi obigit munere Sam. Pusendorfius, felix meritum Antecessoris sui in Svecos, illorumque historiam,
æmulus (5.). E liberis ejus Albertus tantum, Collegii militaris regii Holmiensis, ab A. 1675., Secretarius, nobilitate &
Tigerclovii donatus cognomine (6.), duæque filiz, quarum una Joh. Scheffero, Collegæ, Polyhistori, Jurisque natu-
ræ & gentium doctori in Acad. Upsalienfi inclito, a superstite est elocata (7.), altera autem, Anna, Erico Aurivillio,
J. U. Doctori & in eadem Professore, A. 1681. nupsit (8.), mihi hæcenus innotuere.

Pleniorem vitæ ejus suggere: historiam Andreæ Norcopenfis, Ostrogothi, Acad. Upsal. Rhetoris, & Consilarii delin-
de regii, *Oratio in obitum illius funebris*, Holmiz A. 1678. in fol., teste Joh. Schefferi *Svecia literata* p. 226., juris
facta publici, sed mihi nondum visa. Indicem scriptorum, non tamen omnium (uti collatio ejus cum nostro osten-
det), prolixum ipse Schefferus, in ejusdem *Svecia literata Appendice*, p. 275-280., exhibuit. Olai Svanbergii, An-
germanni, *Eidyllion Græcum in illius exequias*, Holmiz A. 1678. in 4. excusum, ab eodem, p. 262., allegatur.

Confer de illo Ol. Rudbeckii *Præfat. Tomi I. Atlantica*, Marc. Zeileri *Sylogon de Historicis*, P. III., p. 135., Henn.
Wittenium l. c., Christ. Wilh. Eybenii *Eponymologium Criticum Tob. Magiri auctum* p. 114., Corn. a Beüghem *Bi-
bliograph. Juridico-Polit.* p. 138. 139., & *Hypomnemata nostra ad J. Schefferi Sveciam literatam* p. 445.

ELOGIA.

Joh. Christianus, Baro a Boyneburg, *Epist. 17. ad Joh. Conr. Dietericum* (A. 1649. scripta), p. 70. 71., ita de illo:
*Loccenius, Freinsheimius, Boeslerus, quanta, amabo te, nomina! Iis per Reginam Sveciæ bene est, ut ne quidem melius
cuiquam sui ordinis alibi foret esse possit.* Idem in *Epist. ad Zach. Præfchenckium* A. 1663. exarata (apud B. G.
Struvium *Fascic. VIII. Ad. Liter.* p. 62.) Germanis eum accenset, quibus nemo Romane æqui prudentiæ callentior.

Herm. Conringius, in *Diff. de præcipuis prudentiæ civilis Scriptoribus*, §. 101., ejus *Disputationes Politicas nullis
aliis istius argumenti postpondas esse*, censet.

Joh. Baazius Sen., *Lib. VIII. Inventarii Hist. Eccl. Svec-Gothicæ*, c. 9., p. 818., ita de scriptis ejus judicat: *Dedit ba-
stenus clarissima sue diligentie specimina, quæ Studiofis in patriæ scholis & Academiis, etiam aliis, magno sunt usui.*

Geverh. Elmenhorstio (in *Append. Emendat. ad Apulejum* p. 401.) *Juvenis audit doctissimus.*

Joh. Henr. Bæclero (in *præfat. Edit. secunde Vellei Patereuli*, A. 1663. a se publicatæ) *Vir præclarissimus.*

Erico Mauritio (in *Specim. Dissert. de principiis Juris publ.* p. 16.) *Vir eruditissimus.*

Ol. Rudbeckio (l. c.) *Vir consultissimus, & in hoc studiorum genere (Historico & Antiqvario), facile princeps at-
que veteranus.*

Joach. Hagemeiæro (in *Epist. de statu Daniæ & Sveciæ* p. 20.) *Vir eruditus.*

Joh. Pet. Titio (in *Programmi. de prudentia peregrinandi*, A. 1688. edito) *Vir famæ auspiciatissime.*

Joh. Christoph. Wagenfeilio (in *Comm. de S. Rom. Imp. officialibus*, c. 12., p. 187.) *Vir historiæ gentis Svedicæ, lingvæ
que ei vernaculæ, peritissimus.*

Paulo
(1.) V. *Novæ Lit. Lubec.*, M. Apr. A. 1702., p. 98. (2.) in *Diff. de Genealogia Sagittariana*, A. 1694. edita, p. 1. (3.) *Lib. IX. Historia
Sveciæ* p. 755. (4.) V. Henn. Wittenii *T. I. Diar. Biograph. Sec. XVII.*, ad A. 1677. (5.) V. Joh. Rolleti *Scharfsmidium vasa-
lantem* p. 5. (6.) V. Rich. ab Hardt *Holmianam literatam* p. 46. *Edit. secunda.* (7.) V. Schefferi *Gymnasium styli* p. 82. (8.) V. Laur.
Notmanni *Orat. funebrem, Aurivillio habitam*, & ex illa, *Novæ Lit. Lubecensia*, M. Oct. A. 1705., p. 314.

Paulo Hachenbergio (in *Germania media*, Diff. IV., Th. 8. & 14.) Scriptor politissimus, & vir ad illustrandas res Svecicas natus.

D. G. Morhofius (Orat. VIII., p. 243.) illustribus eum orbis literati & Cimbria fideribus annumerat.

Joach. Fellerio (in *Floribus Philosophicis ex Aeneide Virgilii* c. 37.) Svecus audit doctissimus.

Thormodo Torfzo (in *Append. I. Seriei Regum Danie* p. 469.) Vir doctissimus.

Laur. Ingewaldi Elingio, Prof. Upsalienfi (in *Historia linguae Graecae* p. 270.) Seculi hujus ornamentum, & Vir, qui, meliori sui parte, tam diu durat ac durabit, quamdiu ullus fuerit literis honor.

Gust. Raschio (in *Tr. de novis Urbibus condendis* p. 180.) Autor prudens & facundus.

Joh. Burch. Majus (in *Or. de Historia universali Sec. nostri scribenda*, lit. D. 2. b.) praeclarioribus illum Seculi XVII. accensuit Historicis.

CENSURA.

Conr. Sam. Schurtz fleischius, in *Judiciorum de novissimis prudentiae Civilis Scriptoribus Sarmasianorum continuatione*, sub Gallioti Galeatii scripta nomine, & Fascicula novae librorum rariorum Collectionis tertio per Henr. Aug. Groschufium inserta, p. 445. 446., hac, partim benigna, partim asperiori, censura illum, scriptaque ejus, notavit: *Historiae veteris unus omnium maxime est gnarus. Causas rerum civilium non ex vano arcessit, & mutabiles imperiorum vices graviter expendit. De ordinanda republica quae scripsit, haud parum ipsi conciliarunt dignitatis. Sallustii Epistolae ejusdem argumenti Commentario minime infuso illustravit. Nec frustra laudaverim ejus Rempublicam apum, in qua plurimum industriae mihi posuisse videtur. De annotationibus aliis, quas ad bonos Autores edidit, piget referre, quod praesenti parum conducant instituto. De vicibus, seu, ut ipse vocat, Periodis imperiorum, laudes proferre non attinet, cum vix habeant, unde vituperentur. Ceteroquin a Forstneri gravitate, & Bacleri copia dicendi, longissime abest. Pauca enim memorat, aliis non memorata. Historia Svecica majorem ostendit conatum, quam successum. Plures sequitur, quam attingit. Sleidanum, Thuanum, Grammondum, egregios monumentorum conditores, adeo non vincis, ut ne quidem aequare sustineat.*

SCRIPTA EDITA.

I. LATINA.

a. PROPRIA.

Carmen in luctuosum damnum & interitum navis abiturientis in Hispaniam, in qua L. circiter homines, ex disputatione tormenti, cum navi ipsa, Hamburgi, d. 2. Jul. A. 1622., perierunt: Ad Joach. Morsium. Rostochii 1622. in 4.

Notae Politicae in Q. Curtium. Lugd. Bat. 1625. in 12. (*Sapissime deinde, uti mox dicetur, cum ipse Curtio, sunt re-cusae.*)

Or. de Imperiorum, imprimis IV. Monarchiarum, periodo & conversione, cum Historiarum professio Upsalienfis A. 1625. ipsi deferretur, habita. Upsalix 1625. in 4. (*In Tractatum postea de hoc argumento excrevit integrum, suo loco memorandum.*)

Carmen gratulatorium in professionis Oratorio-Politicae Skyttianae, primique ejus Professoris, Joh. Simonii, inaugurationem. Ups. 1625.

Oratio funebris in obitum Joh. Simonii, Oratoriae Professoris. Ups. 1627. in 4.

Oratio in aditu ad professionem Skyttianam, extra ordinem ei commissam, habita. Ups. 1627. in 4.

Or. de Historiarum praestantia & usu, cum ei professio Historiarum ordinaria committeretur, habita. Ups. 1627. in 4.

Epigrammata sacra ac moralia, insertis Virtutum praecipuarum ac vitiorum imaginibus, per Emblemata adumbratis. Ups. 1627. in 4.

Dissertatiuncula de Migrationibus populorum, & in specie Gothorum Sveonumque, eorumque propagatione, fortuna, & rebus gestis apud exteros. Ups. 1628. in 8.

Dissertationes duae: I. de Scythiis veteribus, eorumque ortu, propagatione, forma reipublicae ac fortitudine; II. de Svecis ac Gothis separatim, eorumque Politia. Ups. 1628. in 8.

Oratio de natali professionis Eloquentiae, ab Illustriss. Dn. Johanne Skytte, d. 5. Dec. A. 1625., solenniter fundata, & de beneficiis ab eodem in Eloquentiae studia collatis. Accedunt Oratio de recta ad eloquentiam via, cum professio ejus ipsi committeretur, habita, & Dissertatiuncula de Decoro Oratorio in communi vita observando. Ups. 1629. in 4.

Or. de Gustavi Adolphi, Svecorum Regis, virtutibus togatis & militaribus vere heroicis, d. 5. Nov. A. 1631. recitata, Accedit Epinicion, seu Carmen gratulatorium in victorias Gustavianas. Ups. 1631. in 4.

Periodus Imperiorum, seu Dissertationes Historico-Politicae de causis ortus, incrementi & decrementi, IV. illustrium rerumpublicarum & Monarchiarum, Assyriae, Persiae, Macedoniae, Romanae, IV. libris inclusae; Ad Gustavum Adolphum, Regem Sveciae, Witebergae A. 1633. in 12., sed admodum mendose (uti ipsemet, in *Epistola* ad Gerh. Joh. Vossium priore, infra memoranda, A. 1634. est conquestus), editae, auctiores vero & emendatiores, cum Indice, Lugd. Bat. A. 1637. & Amstelod. A. 1644. in 12. reculae. Primas earum lineas Oratio ejusdem argumenti, A. 1625. publicata, jam exhibuerat. C. S. Schurtz fleischii de illis judicium paulo ante recitavimus.

Oratio memoriae Divi Gustavi Adolphi Magni dicta. Ups. 1634.

Disputatio Philol. de Stylo & charactere. Ups. 1635. in 4.

Notae in Epistolam Ciceronis ad Quintum fratrem, de provincia recte administranda. Ups. 1636. Adjectae postea *Dissertationibus de Rep. ordinanda*, Leidae A. 1637., Amstelod. A. 1644. & Francofurti A. 1673., excusis.

Diff. de Epistolis & Orationibus recte scribendis habendisque. Ups. 1636. in 4.

Syntagma Dissertationum Politicarum, quo continentur: 1. de Republica ordinanda, seu de causis corruptionis, mutationis & conservationis Rerumpublicarum, Libri IV.; 2. Sallustii de Rep. ordinanda, & Ciceronis de provincia recte administranda, Epistolae, cum Commentario; 3. Reipublicae Apum Liber unus, seu regiminis Apum & Imperii civilis Comparatio. Lugd. Bat. 1637. in 12., Amstelod. (una cum *Periodo imperiorum*) A. 1644. in 12., & tandem (adjectis Politicis in aliquot Politicorum Justi Lipsii capita Animadversionibus) Francofurti ac Lipsiae A. 1673. in 8. C. S. Schurtz fleischii judicium de illo honorifica supra jam sunt recitata, Solae in Epist. Sallustii notae a Joh. Scheffero, in *Gymnasio styli* p. 82., & Thoma Crenio (*Commentarium eas vocante egregium*), P. III. *Animadv.*, c. 1., p. 13., commendantur.

Exercitationes Juris XI. (1. de Justitia & jure, 2. de interpretatione juris, 3. de jure personarum, 4. de jure conjugii, 5. de tutela, 6. de acquisitione rerum & dominio, 7. de hereditate testamentaria & ab intestato, 8. de obligatione ex contractibus, 9. de obligatione ex delictis, 10. de crimine laesae majestatis, 11. de actionibus, easque instituendi processu), in quibus, praeter aliarum gentium leges, cum jure Svecorum jus Romanum succincte confertur, &, quoties vide-

Molleri Cimb. Lat. Tom. I.

X x x x

tur

tur opus, ad normam juris divini revocatur, Upsalix 1639. in 4. Adjecta deinde sunt *Synopsi Juris Sveo-Gothici*, in editionibus posterioribus, Holmiz A. 1653. & Gothoburgi A. 1673. in 8. excusis.

Or. in obitum D. Pet. Kirstenii, Prof. Upsal. Medici. Ups. 1640. in 4. Recusa in Henn. Wittenii *Memorie Medicorum renovate*, Francof. A. 1676. in 8. edita, *Decade I.*, p. 112-123.

Diff. Epistolica de studio Juris, excusa inter Hug. Grotii, & aliorum, *Dissertationes de studiis instituendis*, Amstelodami A. 1645. in 12.

Antiquitatum Sveo-Gothicarum, cum hujus ævi moribus, institutis & rebus indigenis, pro re nata, comparatarum, Libri III, Holmiz 1647. in 12. Auctiores seorsim reculi sunt Upsalix A. 1670. in 8., cum *Historia autem Svecica* Holmiz A. 1654. in 8. & Francofurti A. 1676. in 4. Commendantur a B. G. Struvio in *Biblioth. Hist.*, c. 29., p. 734., a Mart. Zeilero autem, P. III. *Sylloges Historicorum* p. 135., ridicule in *Antiquitatum Judaicarum libros transformantur*.

Synopsi Juris, ad Leges Sveo-Gothicas accommodata, Accedunt Quæstiones Practicæ, Holmiz 1648. in 12. Recusa est, cum *Exercitationibus juris*, ibidem A. 1653. in 8., & cum iisdem, ac Synopsi juris Sveo-Gothici privati, Gothoburgi A. 1673. in 8. Optimum judice B. G. Struvio (in *Biblioth. Jur. edit. tertia*, c. 5., p. 71.), est *Juris Svecici Compendium*, & uti Joh. Ott. Tabori (in *præfat. Speciminis Collationis Juris Romani & Francofordici*) jam est observatum, a *Methodo Justinianeæ non multum abludivit*.

De Jure maritimo & navali Libri III. Holmiz 1650. in 12. Auctiores reculi sunt ibidem A. 1651. in 12., & adjecti postea Versioni ipsius Juris Svecorum maritimi Latine, cum Epitola Joh. Pomereschii, Jcti Gryphisw., de iis ad Autorem Encomiastica, Holmiz A. 1674. in 8. Mare, quoad certas partes, domini esse capax, cum Joh. Seldeno, aliisque, contra Grotium, asserunt. V. J. Andr. Bosii *Introduci. ad notit. rerump.*, c. 20., p. 137., & Nic. Chr. Lynckeri, eos commendantis, *Lib. II. Instructorii forensis, Sect. II.*, P. I., c. 2., lit. d. 1. a.

Lexicon juris Sveo-Gothici, Holmiz 1651. in 12., auctius recusum Upsalix A. 1665. in 8., & denuo (adjecta noviter Explicatione verborum Gotho-Teutonicorum juris Feudalis) Holmiz A. 1674. in 8. Commendatur a D. G. Morhofio, T. III. *Polyhist.*, Lib. VI., Sect. VI., p. 93., & Sect. X., p. 112.

Epistola Consolatoria ad Joh. Silfwerstierna, cum filii unici, Gustavi, funus ductaret. Upsalix 1651.

Inauguratio regia Christianæ, Svecorum Reginz. Holmiz 1651. in fol.

Rerum Svecicarum Historia, a primo Rege Christiano, Berone III., usque ad Ericum XIV., deducta, & auctior, quam ante, edita. Accedunt Antiquitatum Sveo-Gothicarum Libri III. Holmiz 1654. in 8. Eadem, a primo Rege Sveciz, usque ad Caroli Gustavi obitum, libris IX. deducta, Upsalix 1662. in 8. Eadem, a primo Rege Sveciz, usque ad Carolum XI., libris IX. deducta, multoque auctior & emendatior; Cum Antiqq. Sveo-Gothicarum Libris III., iisdem auctioribus; Francofurti & Lipsiæ A. 1676. in 4. De hac Joh. Frid. Gronovius, in Epist. ad Autorem A. 1663. scripta, ita judicat: *Historia Svecicæ magnificum munus obviis ulnis excepi, & in eo tuam curiosam industriam, gravia judicia, uberem dicendi facultatem, miratus sum.* Commendatur eadem ab Herm. Conringio in *Lib. de prudentia civili*, c. 14., & in *Diff. de optimis prud. civ. Scriptoribus*, §. 122., J. H. Bæclero (*Gustavi I. res imprimis diligenter in illa collectas esse censente*) in *Bibliographia curiosa*, lit. K. 2. b., Er. Mauritio in *Specimine Dissert. de principis juris publici* p. 15., Joh. Andr. Bosio in *Introd. ad notit. rerump.*, c. 4., p. 64., Joach. Hagemeiero (Auctoris laudante diligentiam) in *Epist. de statu Daniæ & Sveciæ* p. 20., Sam. Rachelio in *Introd. ad jus Publ.*, c. 11., p. 75. 76., Christ. Gryphio (quo judice *Loccenius inter scriptores Historiæ universalis regni Svecici duxit familiam*) in *Diff. Isagog. de Scriptoribus Sec. XVII. Historicis*, c. 12., p. 550., Gust. Raschio in *Tr. de novis Urbibus condendis* p. 180., & B. G. Struvio in *Biblioth. Hist.*, c. 29., p. 736. In Rerum Svecicarum Historia C. Julii Cæsaris dictionem est imitatus, teste Joh. Burch. Majo (in *Parænesi de Eloquentia cum Historia & prudentia civili conjungenda* p. 17.), in exprimenda Cæsaris elegantissima simplicitate, non inanem & æstimandam sane fuisse operam Joh. Sleidani & Loccenii, qui inde sermonis Latini rationem regulamque sumserunt, monente. Contr. Sam. Schurzleischii censuram de illa minus benignam supra jam exhibuimus.

Elogium Axelii Oxenstierna, regni Sveciz Cancellarii, memoriæ dedicatum. Upsalix 1655. in fol.

Gratulatio ad Carolum Gustavum, Regem Sveciz, de pace Sveo-Danica, Roschildiz facta. Upsalix 1658.

Epistola & Epitaphium in obitum Annæ Ribbingiz, Generosi Dn. Jesperi Krusbiörnii conjugis. Ups. 1658. in 4.

Deliciæ vallis Jacobæ (Jacobedahl, nunc Ulridsdahl dictæ). Upsalix 1666. in 12. (V. Rich. ab Harde Holmiæ *litterate Edir. secundam* p. 117.)

Disp. de Obligatione Antidotali, vel jure Antipelargiz, quæ ipsi ab Henn. Wittenio (T. I. *Diar. Biogr. Sec. XVII.*, ad A. 1677.) tribuitur.

Epistolæ duæ ad Gerh. Joh. Vossium, Upsalia A. 1634. & 1638. scriptæ, quæ, in Voluminis Vossianarum, Londini A. 1690. in fol. editi, *Appendicæ, num. 206.*, p. 132., & *num. 270.* p. 175., prodierunt.

β. ALIENA, translata, illustrata, aut edita.

Geverhardi Elmenhorstii Editio operum Apuleji, quæ Francofurti A. 1621. in 8. maj. prodit, post illius, ei immortui, obitum a Loccenio, per quem Index est revisus & in ordinem redactus, Prologusque ad lectorem huic præfixus, curata. Confer de illa Elogium Elmenhorstii.

Q. Curtii Rufi de rebus gestis Alexandri M. Historiarum, quotquot supersunt, libri, ejus Notis Politicis (seorsim antea Leide A. 1625. in 12. editis) illustrati, & Christianæ, Reginz Svecorum, inscripti. Holmiz 1637. in 12. Recusi, cum notis iisdem, & noviter adjuncto Indice Philologico, Johannisque Rutgersii Emendationibus, Amstelodami A. 1648. 1656. 1659. 1664. 1671. & 1686., Lubecz 1651., Uratislaviz 1658. & 1666., Francofurti 1658. 1672. 1680. 1687. & 1688., Jenæ 1658., Lipsiæ 1665. & 1684., Hamburgi 1673., Halæ Saxonum 1673., & Ratzeburgi 1679., in 12. Iidem, cum Notis ejus Politicis, ipsi textui in quavis substratis pagina, & Indice Philologico melius digesto, opera M. Joach. Gefenii, Soltqvellenfis, Lipsiæ 1674. & 1687. in 12. Notas Politicas, Editioni huic (de qua monita ipsius, in Epistola ad G. J. Vossium posteriore, l. c. p. 178., obvia, consulantur) adjectas, & in Amstelodamenses quoque Corn. Schrevelii, A. 1664. & 1673. in 8., cum variorum excusas annotationibus, translata, præter Joh. Hallervordium (in *Spicil. de Hist. Lat.* p. 57.), Christoph. Arnoldus (in *Diff. sua de Curio, Phil. Carolinæum Animadversionibus præfixa*, p. 149.) commendavit, operamque vocavit insignem, & omni laude majorem. Index Philologicus itidem laudatus est a Thoma Bartholino (*Diff. VI. de leg. libris* p. 193.), J. Andr. Bosio (in *Diff. de prud. & eloqv. civili* p. 74.), Nic. Chr. Lynckero (*Lib. II. Instructorii forensis*, P. I., c. 1., lit. M. 1. b.), & C. Arnoldo, l. c. p. 547. ita scribente: *Neque vero laude sua privandus Joh. Loccenius, qui Indicem Philologicum, admiranda certe industria, confecit, ad intelligendum Curtii styli longe utilissimum.* Textum contra Editionis Loccenianæ ipsum mendis scatere, Ol. Borrichius (in *Conspectu præstantiorum L. Lat. Scriptorum* p. 13.) judicat. Jo. Georg. Walchius (in *Historia latinæ Lindvæ critica* c. 7., p. 326.) Editiones Curtii ac Corn. Nepotis Loccenianas vilipendit, eoque judice *Loccenius & Joh. Schefferus exiguis beneficiis veterum monumenta ornarunt.* Cornelii

Cornelii Nepotis Vitz excellentium Imperatorum, Indice Philologico & notis Politicis (qvas, cum aliis Variorum, Jo. And. Bosius suz editioni, Lipsiæ A. 1657. in 8. publicatæ, inseruit, illustratæ. Holmiz 1638. & 1654. in 12., Amstelod. 1648. in 8., & Hamburgi 1673. ac 1674. in 12. Indicem Philol., iis adjectum, Joh. Andr. Bosius, l. c. p. 74., commendat.

Erici Olai, Art. Magistri, Theol. Prof. & Decani Upsaliensis, Historia Svecorum Gothorumque, annorum circiter 1460., Libris VI. comprehensa, denuo (*post primam editionem, Holmiæ A. 1611. a Joh. Messenio curatam*) ab eo, cum notis, publicata. Upsaliæ 1654. in 8. Confer de illa, qva, Joh. Scheffero judice (*in Upsalia antiqua, c. 13., p. 229.*) *Sveici nihil, quod publice extet, in historia sua vetustius habent, aut melius*, ac Autore Erico Olai, ejusdem Schefferi *Sveciam literatam* p. 14., meaque ad illam *Hypomnemata* p. 358.

Sveciæ regni Leges provinciales, prout quondam a Carolo IX., Rege, & Urbanz, prout a Gustavo Adolpho, post recognitionem, confirmatæ, & A. 1608. publicatæ sunt, in linguam Latinam (*de verbo ad verbum*), jussu regio, translata, & brevibus notis (*quænam mutata vel abrogata sint, indicantibus*) illustratæ. Accedunt Regulæ Juris Svedici præcipuæ. Holmiz 1672. in fol., & Londini Scanorum 1675. in 8.

Sveciæ regni Jus maritimum, e lingua Svedica in Latinam translatum. Accedunt ipsius Loccenii de jure maritimo Libri III., cum regni Sveciæ, & aliorum populorum, legibus maritimis, collecti, variorum casuum decisionibus additis. Holmiz 1674. in 8.

Jus vetus Uplandicum, quod Birgerus Magni, Sveonum Rex, A. C. 1295. recognovit, & Joh. Loccenius e Svonico Latine transtulit, Car. Lundius autem, Acad. Upsal. Jctus, vernaculi Codicis castigatissima editione, notis, animadversionibus & Prolegomenis, collationem quandam Legum veterum Gothicarum & Græcarum, imprimisque Atticarum, continentibus, illustravit; ab Olao Rudbeckio editum. Upsaliæ 1700. in fol. V. de hac editione (a Rudbeckio A. 1698., *Tomo III. Atlantica, c. 10., §. 16., p. 320., promissa*) *Nova literaria Lubecensis, M. Sept. A. 1700., p. 263.*

Legum Westgothicarum in Svonia Liber, e Lingva Gothica in Latinam translatus a J. Loccenio, notis illustratus a Car. Lundio, & ab Ol. Rudbeckio Upsaliæ in fol. editus. V. *Catalogum Bibliothecæ Joh. Frid. Mayeri* p. 644. Idem forsancum præcedenti scripto.

II. GERMANICUM.

Threni in obitum Gustavi Adolphi, Regis Sveciæ, carmine Germanico. Upsaliæ 1634.

INEDITA, AFFECTA ET PROMISSA.

Ex his, prælo parata, apud hæredes, superfuisset, in Joh. Schefferi *Svecia literata* p. 280., perhibentur:

1. Volumen Orationum.
 2. Volumen Carminum, partim editorum, partim ineditorum.
 3. Notæ in Institutiones Juris, ab Arn. Vinnio publicatas.
 4. Versio Latina Legum vetustarum Ostro- & Westgothicarum, Sudromannicarum, Wesmannicarum, Helsingicarum & Dalicarum.
- Addantur istis:
5. Opus de Jure Sveciæ publico, de quo ita Er. Mauritius in *Specim. Dissert. de principiis J. Publici*, p. 15. 16.: *Audio ab iis, qui hæc tractantem audiverunt, peculiari & accurato opere MSto jus publicum Sveciæ magnam partem complexum Virum eruditissimum, Joh. Loccenium. Quod tamen an lucem publicam visurum sit aliquando, valde, haud levibus de causis, ambigitur.*
 6. Titulus de verborum juris Svecici significatione, cujus, jam ante publicati, *editionem secundam*, non parum locupletatam, in *præfat. Versionis Legum regni Sveciæ provincialium*, est pollicitus.
 - 7-12. Scripta de Babylone, Ninive, Tyro, Carthagine, Thebis & Rhodo, affecta, quæ, in *Epistola* ad Joh. Meursium *avvξδς* *ju*, A. 1630. exarata, a se jussit expectari.
 13. Elegia in obitum Geværh. Elmenhoritii, in *Albo* Joach. Morsii MSto Melleniano, fol. 197., obvia.

HENNINGUS LOCHOU, Hamburgensis, J. U. Lic., Senator patriæ d. 8. Sept. A. 1710. electus, Joh. Theod. Schafshusii, Consulis, gener, cujus Museum nummarium, rarioribus numismatis, præsertim modernis, instructissimum, a Pet. Ambr. Lehmanno, in *præfatione Collectionis nummorum uncialium Germanicæ*, A. 1709. editæ, celebratur. Obiit M. Martio A. 1722.

Protheoria Ciceroniana, lectioni scriptorum Ciceronis præmittenda, vitam & scripta ejus concernens; cum præfat. D. Rud. Capelli, Prof. Hamburg. Hamburgi 1683. in fol. Verum Sylloges hujus, excerpta variorum de vita Ciceronis Scriptorum exhibentis, autorem, sive potius collectorem, esse D. Rud. Capellum, testatur Vinc. Placcius *T. II. Theatri Anon. & Pseudon.* p. 420. Sub Capelli nomine etiam allegatur in J. G. Walchii *Hist. Crit. L. Lat., c. 8., p. 3. 6.* Disp. Inaug. de privilegio Dotis. Auræliæ 1688. in 4.

M. ANDREAS LOHMANN, Itzehoenfis, Parochus in agro Saxoniz Witebergenfi Apollensdorfienfis.

Cursus annuus; h. e. Dispositiones in dicta quædam selectiora Evangeliorum totius anni, una eademque methodo elaborata, &c. Accessit, speciminis loco, *Εὐαγγέλιον* dicti Es. VII. 14. 15. Witebergæ 1677. in 4.

GEORGIUS LOHMANN, Parochiz ruralis Curoviensis in Wagria Pastor.

S. Pauli *Krenßbung*, auf 2 Cor. XII. 7. 8. 9. Lubecz 1663. in 8. (*Allegatur ab Henn. Wittenio, in Repertorio Homiletico.*)

Amor Dei trahens; Die inbrünstige, die Menschen zu sich ziehende, Liebe Gottes, oder Reichpredigt über Heinrich Hannibal von Aichelberg, Fürstl. Holstein-Plönischen Amtmann zu Ahrensböcke, auf Jer. XXXI. 3. Plönz 1678. in 4.

HARTWIGUS LOHMANN, quem Silesiis Gottliebicus Wernsdorffius (1.) perperam annumeravit, scriba initio fuit Ottonis a Qyalen, Præfecti tractus Flensburgensis regii, & deinde ipsius urbis Flensburgensis, non autem (uti a Timoth. Dan. Colbergio (2.), Gotfr. Arnoldo (3.) & Calp. Calvörio (4.), falso est traditum) Husensis vicinæ, Secretarius, Joh. Meiero, d. 16. Sept. A. 1616., in isto subrogatus munere. Is, cum Nicol. Tetingio, cive haud illiterato, vita Laicorum inter Lutheranos impia, & Clericorum complurium hypocrisis, offensus, post lectos Tauleri, Luchieri & Arndii libros, de utraque apud concives cepit conqueri, & Praxin his Christianissimi inculcare seriam. Quo in studio laudem utique meruisset, nisi, a Tetingio paulatim, uti creditur, seductus, fanaticos, de carne Christi celestis, unione Christi & fidelium essentiali, revelationibus internis, legis impletione ac Chiliasmo, amplexus esset errores, litesque forenses, usuras, Academias, bella & juramenta promiscue improbasset. Fuere etiam (5.), qui carnis ejusdem

XXXX 2

refur-

(1.) in *Diss. de Fanaticis Silesiorum*, §. 11., p. 10. (2.) in *Platonisch-Hermeneutischen Christenthume*, P. I., c. 5., §. 9., p. 244. 245. 246. (3.) *T. III. Hist. Eccl., c. 10., p. 104.* (4.) in *Insurrexerit Sionis*, Lib. 27., c. 2., p. 150. (5.) V. Frid. Damii *Relat. de Collegio Flensburg.*, lib. G. 2. b. G. 6. b.

resurrectionem ab ipso & Tetingio crederent negari. Sed hos in utrumque fuisse injurios, scripto noster ἀντιδῶς ostendit peculiari. Errores hosce cum probari ipsis comperisset M. Habacuc Meierus, Parochus Marianus, homo iracundus & contentiosus, absque prævia admonitione privata, acriter in eos, sexto Epiphaniæ A. 1622., dissimulatis licet nominibus, est invecitus, stultosque, Phantastas & Enthusiastas, illos vocavit. De qua vehementia cum, literis ad eum d. 14. Jan. missis, essent conqueſti, fideique his suis junxissent confessionem, ille nihil ad hanc regessit, Epistolæ autem, calumniarum se insimulanti, aliam, injuriæ retorsione se ulciscens, concionemque, ipsos haud spectasse protestans, d. 25. Jan. opposuit, repositaque ab illis d. 29. Jan. Apologia brevi magis irritatus, in singulis deinceps sermonibus sacris invecitivis eos proſcudit contumeliosis. Lohmannus Confessionem, Meiero transmissam, M. Frid. Damio, Præposito, coram quoque exhibuit, & ab isto, ἀπεδοξίαν ejus e colloquio etiam subodorato, de IX. erroribus Weigelianis, in illa obviis, scripto vernaculo, sed incassum, est monitus (1.). Instituebatur tandem, Caji Alefeldii, Præſecti regi, auspiciis, illo, duobusque Consulibus, Marco Schrödero & Christ. Beiero, præsentibus, solenne inter duum viros hosce, & Ecclesiastas urbanos, in arce regia, Colloquium. In isto, cum Meierus, a nemine adactus, suas in errores Enthusiasticas invecitivas publicas Lohmanno & Tetingio oppositas non fuisse, jurasset, a Damio præcipue & Tetingio, de efficacia baptismi, unionis Christi & fidelium essentiali, Confessionis Augustanæ, Symbolorumque (quæ, præter Apostolicum, ambo, ceu scripta mere humana, rejiciebant) autoritate Ecclesiasticorum, imprimis autem de carnis, a Christo assumptæ, natura, per diem ferme dimidium, non sine convitiis & ἀγῆς, est disputatum. Quam ob causam cum Lohmannus atque Tetingius illud abruptissent, Consules, affinitate ipsis juncti, seorsim eos accellerunt, & ne urbem relinquerent, sunt hortati, simulque, Ecclesiastas, se, si sacris interesse pergerent publicis, & plebem in concionibus, de quaestione circa Christi carnem controversa, subinde, occasione textus, paterentur informari, ab omnibus in eos sibi temperaturos invecitivis, promississe, significarunt. Quod cum illi, decretum sibi dudum fuisse ex urbe in pagum secedere solitarium prætexentes, facere detrectarent, nec Lohmannus Damio, ejusque Collegæ, M. Friderico Johannis, privatim se, post Colloquium, in viam reducere conatis, obtemperaret, a Consulibus (qui discessuros testimonio, quo jus civitatis ipsis reservabatur, instruxere publico), cæterisque affinibus invitatis, dimissi, in vicinas ditiones ducales commigrarunt. Lohmannus Svabstedæ sequenti vixit biennio, Tetingius autem A. 1622. Windertz & Hattſtediz, A. 1623. Hoyerswortz, & A. 1624. tandem in urbe patria Hufenſi. Illic liti cum Ecclesiastis, in se publice invecitis, implicitus forensi, suo atque Lohmanni (in curiam euntem d. 27. Aug., Paraſtatæ instar, comitati) nomine, Apologiam Dethl. Luthio, Consuli, d. 7. Aug. A. 1624., contra Clericos Flensburgenses pariter atque Hufenſes, exhibuit vernaculam, eodem postea anno, sub titulo des Wahrhaften Berichtes, editam. Huic Flensburgenses retorsionem juridicam, Senatui Hufenſi d. 30. Aug. transmissam, & quæ hanc etiam exhibet (2.), Relationem M. Frid. Damii, Præpositi sui, de Colloquio Flensburgensi Germanicam, Rostochii A. 1625. (3.) excusam, sed a Tetingio A. 1627. in Prodomo impugnata Apologetico, opposuerunt. Hufenſes autem non ante cessarunt Tetingii errores, & coram Magistratu urbano, & in aula Gottorpiensi, detegere & detestari, quam edictum a Friderico, Duce Holſatico, d. 27. Sept. A. 1624. promulgaretur, quo ille pariter atque Lohmannus, intra dies XIV., vel publice opiniones suas heterodoxas retractare, vel e Ducatibus discedere Cimbricis, jubebantur. Uterque Palinodiz exilium prætulit. Nec veritus est Lohmannus Svabſteda, priusquam emigraret, prolixas ad Fridericum Principem d. 12. Oct. dare literas, ad Edictum ipsius responsorias, paulo post, sub titulo der wolgegründeten Antwort, juris factas publici, in quibus plerosque errores, in isto sibi attributos, S. Literarum defendere conatus testimoniis, criminationibus inimicorum respondit, & pro affectis suis, poenam timentibus similem, interceſſit. Hafniam eum Danorum postea esse delatum, & Praxi illic A. 1635. (quo suum Albo Joach. Morſii MSto (4.), d. 24. Apr., inseruit ἀντίρροπον) artis Medicæ claruisse felicissima, e Morſii (cui insignis audit & admodum felix Medicus Præſticus ac Chymicus) ad Album istud annotationibus, didici. Quomodo, postquam Ottonis Fionorum tandem confederat, jussu Christiani IV., Regis Danicæ, Hafniæ d. 19. 20. & 21. Apr. A. 1635., in Consistorio Academico, a Theologis Hafniensibus, & Episcopis Fioniz ac Scaniz examinatus, errores suos omnes sigillatim retractaverit, narratur a Joh. Melch. Kraſſio, (loc. citand.) p. 170. 171. 493-498. Eum A. 1642. non amplius fuisse superstitem, ex Annæ Ovenæ Hoyeriz Poematis pro illo ac Tetingio Apologeticis, patet.

Plura de ejus pariter atque Tetingii vita, erroribus, certaminibus, satis, Antagonistis (Frid. Damio, Maur. Rachelio, Paulo Egardo, Nicol. Hunnio, Aug. Varenio, &c.), & Poematis Annæ Ovenæ Hoyeriz pro utroque Apologeticis, una cum Autorum variorum, quæ de ambobus tulere, judiciis ac censuris, in Biographia Nicol. Tetingii (qui Lohmannum seduxisse creditur, & opiniones suas erroneas longe, quam ille, studiosius disseminavit, pertinaciusque defendit), suo loco, exhibebuntur. Nos hæcenus narrata e M. Frid. Damii Relatione de Colloquio cum iis Flensburgensi Germanica, Tetingii Prodomo adversus istam Apologetico, Epistola ad Frid., D. Holſ., supplice ἀντιδῶς, & Vermahnungsschreiben an alle Menschen, vom Proceſſe der Prieſter wider ihn, ipsiusque Lohmanni Antwort auf das Fürſtliche Verweisungs-Mandat, maximam partem collegimus. Conferantur Ant. Heimreichius Lib. IV. Hiſt. Eccl. Slervic., c. 4., p. 249-253., Timoth. Dan. Colbergius l. c., Gotfr. Arnoldus (utrique patrocians) T. III. Hiſt. Eccl., c. 10., p. 104. 105. 106., Ad. Tribbechovius in Epistolarum de iis ad Jac. Thomæſium excerptis, a B. G. Struvio Fascic. VII. Ad. literar. p. 62. 63. 64., exhibitis, Isagoge mea ad Hiſt. Cimbr., P. II., c. 6., §. 3. & 4., p. 135-141., Frid. Arnkiellii Rettung des ersten Nordischen Christenthums, c. 16., p. 150-157. & Joh. Melch. Kraſſii Huſumſche Kirchen-Hiſtorie p. 161-171. 176. 177. 463-498.

SCRIPTA GERMANICA EDITA.

Beſtändige wolgegründete Antwort, an Herzog Fridrichen zu Holſtein, auf ſeiner Fürſt. Gnaden, am 29. Sept. A. 1624. zu Huſum publicittes, Verweisungs-Mandat, und darinn angelegene Religionspuncte, auch von den Verfolgten zur Ungebühr angegebene falſche Anſagen, und unerweisliche Bejüchtigungen. A. 1624, in 4. (V. quæ de illa, in vita Autoris, jam diximus.)

Conſortativ aus Gottes Worte, oder Troſtſprüche, damit ein jeder Gläubiger ſeine Seele, in Verfolgungen dieſer Welt, tröſten und ergehen laſſe. A. 1624. in 4.

Spiegel des Glaubens. Neostadii 1625. in 4. (Catal.)

Nova creatura, von Chriſti Geburt, und des Menſchen Wiedergeburt, in teutſchen Verſen beſchrieben. Neostadii 1625. 4. (Catal.)

Wahrhafter Bericht, aus was Ursaſchen Hartwig Lohmann und Nicol. Teting, ſonſt Knügen genauidt, ſo wol auch andere mehr, von den Prieſtern zu Huſum, Flensburg, und andern Orten im Lande, auf den Predigſtühlen ausgeſetzt, gelächert, verdammet, ihrer Güter beraubt, und endlich aus dem Lande vertrieben worden. A. 1624. in 4. De hoc ſcripto, ſub communibus & Tetingii edito nomine, ſed Tetingium haud dubie Autorem agnoſcente, ſupra jam dictum eſt, & in Tetingii

(1.) V. iſtud in Relatione eadem, lit. B. 7. b. C. 4. a. (2.) lit. D. 2. b. D. 6. a. (3.) in 8. (4.) fol. 92d.

tingii vita plura afferentur. Legitur etiam in J. Melch. Kraicu zmyśachem Jubel-Gedachtnisse (ed. Hamb. A. 1723.) p. 475-488.

INEDITA, qvz a me, cum aliis Certaminis Tetingio-Lohmanniani Actis, asservantur.

Einsältig Bedenken wieder den äußerlichen Geschmuck an Golde und prächtigen Kleidern, Matthiaz Tonsorio, Conrectori zu Sleswig, zugestellt.

Einsältige Meinung vom wirklichen und thätigen Glauben, an Nicol. Evertsen.

Etliche in Reimen gefassete Biblische Sprüche, von der Geburt, Beschneidung, Leiden, Sterben, Auferstehung und Himmelfahrt Christi, auch wie ein jeder Mensch geistlich muß neugeboren werden, sich geistlich beschneiden, im Glauben mit Christo leiden, geistlich auferstehen, und sein Gemüth zu Gott in den Himmel erheben; imgleichen von dem Fundament der Christlichen Religion, und den geistlichen Stufen zum Himmelreich, &c. Samt XXIV. hochnützlichen Lebensregeln.

Beweis des Artickels von der Auferstehung der Todten, aus der H. Schrift, entgegengesetzt der Verleumdung, als wenn er solche leugnete. Opposita hæc Apologia esse videtur Retorioni Presbyterii Flensburgensis contra ipsum & Tettingium, utrumque resurrectionem ejusdem carnis negare affirmanti.

Hartw. Lohmanns und N. Tetings Glaubensbekenntnis, M. Habacuc Meiern am 14. Jan. A. 1622. übergeben, und Gegenbericht auf Meiern Antwort, am 29. Jan. A. 1622. ihm zugeschieft. (V. de iis nostri & Tetingii Biographias.)

ANDREAS LONNERUS I., Dithmarsius, Hermannii Lonneri, Lipsiensis, Diaconi in Dithmarsia, ab A. 1564., Londinensis, haud dubie filius, Diaconus in Eiderstadia, ab A. 1591., Tonningensis, Pastorque deinde in Nordstrandia Königsbüllensis, ac tandem, ab A. 1607., in Eiderstadia Gardingensis, A. 1623. mortuus.

Fragsstücke und Anweisungen des H. Catechismi, in welchen die vornehmsten Artickel Christlicher Lehre fort und schlecht sind zusammengebracht. Hamburgi 1614. in 8. (L. Saxon.)

M. ANDREAS LONNERUS II., Strandensis, primi, modo laudati, filius, Vici in Eiderstadia Gardingensis, circa A. 1637., Diaconus, & deinceps Pastor, simulque, ab A. 1653., Eiderstadiz totius Przpolitus, d. 22. Nov. A. 1676., teste Ant. Heimreichio (Lib. IV. Hist. Eccl. Slesvick., c. 3., p. 206.), est mortuus. Probe ab eo distingvi oportet, non Parentem solum ac filium, ei ὁμωνύμος, sed etiam M. Andr. Lonnerum, xdis in urbe Westphaliaz Sufatensi Georgianaz Pastorem, qui scriptis aliquot contra Pontificios innouit, & d. 7. Jan. A. C. 1621., ac æt. 36., vivis jam excessit. Contudit utrumque Henn. Wittenius (T. II. Diar. Biogr. Sec. XVII., p. 26. 27.), Sufatensi huic nostri Praxin Catechetica, & Sermonem de vera Ecclesiæ concordia, perperam tribuens.

SCRIPTA EDITA.

Disp. de Baptismo, Przside D. Paulo Röbero. Witeb. 1631. in 4.

Geuertrubte Gottes, oder Christliche Feuer- und Bußpredigt, wegen des am 24. Jan. A. 1637. zu Gardingen entstandenen Feuerwetters, dadurch der Thurm beschädiget worden, am 28. Jan., aus Amos VII., gehalten. Slesvigz 1637. in 4.

Der Gläubigen bestes, oder Leichpredigt über Anna, Casp. Schwenckens, Eiderstädtischen Stallers, Ehefrau, aus Rom. VIII. 28. Slesvigz 1639. in 4. (Recusa A. 1651. in Lessu.)

Praxis Catechetica, Christliche Catechismusübung, welcher gestalt derselbe in die thätige Lebensübung, zur täglichen Buße, muß gebracht werden, in Predigten zu Gardingen vorgetragen. Hamburgi 1648. in 4. Przfixa sunt Epistolæ ad Autorem, de opere hoc, Praxin pietatis & bonorum operum serio inculcante, Encomiasticæ D. Nic. Hunnii, D. Joh. Botfacii & D. Joh. Mülleri. E quibus Hunnius illud eine löbliche und nugsbahre Arbeit, Botfaccus autem meditationes, a rerum ubertate, & vernacule orationis flore, commendatas, appellat.

Lessus Schwenckiadum, Schwencken-Fraur, oder III. Leichpredigten über Casp. Schwencken, Fürstl. Staller in Eiderstede, und dessen beyde Ehefrauen, Anna Langium und Catharina Ansichinn, aus 1. Sam. XII. 2. 3. 4., Rom. VIII. 28., und Pl. LXVIII. 21., zu Gardingen, A. 1639. 1649. und 1651., gehalten. Hamburgi 1651. in 4.

Tonningensis Ecclesiæ Evangelicæ concordia cum Orthodoxis spiritualis & Theologica, cum Paganis civilis & Politica, cum Heterodoxis moralis & Ethica: das ist wolgegründete Lehr- und Unterweisungspredigt, aus Pl. CXXXIII. c., von der wahren Evangelischen Kirchen Einigkeit, welcher gestalt dieselbe, nicht allein mit ihren Glaubens-Verwandten, sondern auch mit allen ungläubigen Unchristen, Juden, Türken, Persianern, &c., wie auch mit getauften widerigen Confession-Christen, Papisten, Calvinisten, Arminianern, &c., mit unverlegtem Gewissen, könne und möge beobachtet und gehalten werden: Samt einer kurzen Einführungsrede von rechtmäßiger translocation anderweit berufener Prediger: bey M. Hieron. Brenneccii introduction zu Tönningen gehalten. Slesvigz 1654. in 4. Przfixa est Przfatio D. Joh. Reinbohtii, Superint. Ducalis Holfaticæ, proluxa Apologetica, de fundamentis fidei, & articulis ad istud spectantibus, non Joh. Contr. Danhauero solum & Andr. Kühnio, adversariis suis, sed huic etiam Lonneri Sermoni, opposita. Imprimi illum, nondum accurate perlectum, Reinbohtius erat passus, ac prazfationem jam, rogatu Autoris, adjicere volebat, cum multa in eo, adversariorum sententiæ ἐμψυχα, suæ autem, in Disp. Inaug. de Catechesi veterum A. 1645. propositæ, contraria, observaret occurrere. Promisso igitur satisfactorius, & suæ simul doctrinæ patrocinator, in Proæmio hoc pristinam, de Catechesi & Symbolo Apostolico omnia necessario credenda complexis, sententiam, contra Danhaueri, Kühnii & Lonneri, medicamenta contraria, suppressis illorum defendit nominibus. A Lonnero nihil huic est repositum; diuturna vero inde cum Danhauero & Kühnio enata controversia, cujus historiam, P. II. Isagoges ad Hist. Cimbr., c. 7., §. 6., p. 190-197., breviter jam adumbratam, Reinbohtii reservamus Elogio. Cujus de prazfatione hac consuli etiam potest Apologia contra Danbauerum, A. 1657 edita, p. 6. 7. 8.

Hiskias gemebundus, oder Leichpredigt über Ec. XXXVIII. A. 1655. in 4.

Nova Christi genitura, nova homo creatura, nova vitæ cynosura: Neue Geburt, der neue Mensch, das neue Leben, bey M. Georgii Sylms, Predigers zu Tönningen, ordination, aus Gal. IV. 19., vorgestellt. Hamb. 1656. in 4.

Schola Catechetica Eidorea, Ecclesia Christi regia: das ist Eiderstädtische Catechismus-Schul, Christi in Eiderstätt Königlichlicher Kirchenstul, wie jene, nach dem Lutherschen Catechismo und Fragsstücken, dieser nach der Historie vom Könialichen Einzuge des H. Erren, den äußerlichen und innerlichen Gottesdienst unzertrennlich, wieder alle äußerliche Kirchengänger, und innerliche Geistpränger, zu behaupten, ist aufgesetzt. Slesvigz 1659. in 12.

Virga Patris domestica, disciplina filii Scholastica: die Kinderrubt den Kindern gut in Schulen thut; oder Leichpredigt über Elisabeth, Frid. Joh. Oldermanns, M. D., Ehefrau, aus Prov. III. 11. 12. Slesvigz 1665. in 4.

M. ANDREAS LONNERUS III., secundi filius, Gardinga Eiderstädiensis, Parentis, in Ecclesiæ patriæ Pastoratu, A. 1675. factus successor, & A. 1688. defunctus.

Disp. Historico-Theologica de Immolatione filiz Jephthæ, ad Judic. XI. 30. & seqq., Przside D. Christ. Kortholto propolita. Kilonii 1667. in 4.

Mollerii Cimbr. Lit. Tom. I.

Yyyy

Mosis

Mosis Mizraim, Egyptiorum Osiris, Diss. Historica descriptus, & ad gradum Magisterii obtinendum, Præfide Ad. Tribbechovio, defensius. Kil. 1671. in 4.

HERMANNUS LONNERUS, Strandensis, Andreæ I. (de quo jam dictum) filius, Classis in Gymnasio Sufatensi tertiz, circa A. 1620., Lector (1.), deinde vero templi, in eadem Westphaliz urbe, Georgiani Ecclesiastes, & Pastoriz tandem in Eiderstadiâ Tetenbüllensis, circa A. 1647., Pastor (2.).

Joh. Tarnovius, Theologus Rostochiensis, suam de tribus Eliis Orationem A. 1617. inscripsit.

Tuba Jubilæi Lutherani, seu Expositio dicti Habac. II. 4., Præfide D. Joh. Tarnovio exhibita. Rostochii 1617. in 4. Theses de Creatione, ab eo Præfide propositæ. Sufati 1620. in 4.

M. HENRICUS LOOFIUS, Lubecensis, post studiorum in Athenis patrio & Gedanensi tyrocinia, & duodecennium in Academiis, Rostochiensis, Lipsiensis & Jenensis (Magistri titulum A. 1654. ei largita), exactum, Prædicator regii Stettinensis Conrector, Poeseosque & lingvæ Græcæ in eodem Professor, A. 1662. est constitutus, ac munus istud, d. 8. Sept., recitatione *Satyræ de Calliope maxime offensa* auspiciatus. V. M. Dan. Schultzii, Rect. Stettinensis, *Programma ad banc audiendam invitorum*, & J. H. a Seelen P. III. *Arben. Lubec. p. 455-459.*

Poetarum & Scriptorum profanorum fabulæ, ad veritatem historiz, Physico-moraliter, ordine Alphabeticum, resolutæ; quarum Decas tantum prima, reliquis præmissa, & fabulas literæ A. (de Acheronte, Actæone, Adonide, Æolo, Alceste, Amaltheæ cornu, Amazonibus, Amphione, Atalanta & Atlante) complexa, Stettini A. 1662. in 4. prodit.

Disp. de quotidiana telluris revolutione. Stettini 1664. in 4.

Programma funebre de vita Pet. Gerickii, Consulis Stettinensis, Stettini 1664. in 4.

Scriptum Academicum de rationis in rebus mysticis nullitate, Photinianis, Calvinianis & Pontificiis oppositum. Stettini 1665. in 4.

Tractat was von der Juden allgemeinen Bekehrung zu hoffen. Stettini 1666. in 4. (*Catal.*)

Parentatio brevis in obitum Abr. Leopoldi, Ecclesiastæ Lubec. Jacobzi, A. 1656. scripta, quam, lectu licet vix dignam, Georg. Henr. Götziius *Elogiis 80. Theologorum Germanorum, Lubecæ A. 1709. in 8. editis, p. 253-257.*, inseruit.

AGGÆUS LORENZ, Templi Militum præfidiariorum Tonningensis Cantor.

Deutsche Rechen-Schule. Slcsvig 1707. in 8.

JOHANNA LORENTZINN (sive **LAURENTIA**) ab Aldershelm, Christiani Laurentii ab Aldershelm, civis initio ac mercatoris Hamburgensis, deinde autem urbis patriz Lipsiensis Consul, Scabinatus Assessoris, Cæsarisque & Electoris Saxoniz Consiliarii, A. 1684. defuncti (3.), ac Johannæ, Edvardi Beckeri, Senatoris Lipsiensis, gnatz, filia, primam Hamburgi lucem aspexit. Lipsiensem enim ipsamet sese, in *præfatione versionis Stratonice*, ideo tantum vocavit, quod e familia ortum traxisset Lipsiensis, & Lipsiam a parente, ad Consulatum ejus evecto, A. 1669. secum esset reducta. Quod Henn. Wittenius (4.), Lipsiam ei patriam fuisse falso pervasus, haud dubie ignoravit. In tenera ætate, cum sororibus, a parente, cui Hamburgensium haud satis polita videbatur educatio, Hagam Comitum est ablegata, omnique istic morum venustati a matronis assuefacta hujus studiosissimis, Lipsiæ autem deinceps in literis elegantioribus, lingvisque Exoticis, eo instituta successu, ut locum inter mulieres eruditas compluribus harum mereri visa sit Encomiastis. Adultior conjux obligit Wenceslao Weichardo, Comiti ab Oppersdorf, Baronique in Aich & Friedstein, gente Austriaco, sed ab illo postea, incertum quam ob causam, coacta secedere, vitam deinde in urbe Erfurtensi egit solitariam, maritoque superstes in viduitate ibidem A. 1680. decessit.

Ob doctrinam & πολυγλωσσίαν insignem (cujus æmulam habuit Christinam Reginam, sororem natu minorem, in nuptam, A. 1704. extinctam, suosque itidem nectam laudatores (5.)), ab Henn. Wittenio (6.), Vinc. Placcio (7.), Christoph. Hendreichio (8.), Herm. Christoph. Engelkio (9.), aliisque, publice jam sæpius est commendata. Nemo tamen fusius illam celebravit, quam Otto Sperlingius Junior, in opere (cui & nostræ aliquot debentur narrationes) *de Feminis doctis ἀνδρόφιλαι* (10.), in quo forma ei liberalis, ingenium præstans, dotes animi rarissimæ, judicium accuratum, eruditio lectione variorum librorum acquisita, Musicæ omnis generis peritia præcellens, moresque, qui sexum ornent, adeo delicati & exquisiti, ut nihil supra, stylo tribuuntur panegyrico.

Lucæ Assarini Stratonice, Fabulæ Eroticæ, tribus libris comprehensæ, & Italice Maceratz olim A. 1636. Venetiisque A. 1638. in 12. editæ (quam Henn. Wittenius, in *Appendice Tomi I. Diar. Biogr. Sec. XVII., ad A. 1647.*, e scripto Claudii Mallevillii, Parisiensis, Card. Berulli Secretarij, Gallico, in Italorum linguam credit esse traductam), Versio Germanica, & literis tantum nominis initialibus J. L. V. A. præfixis, cum innupta adhuc esset, Amstelodami A. 1666. in 12. edita, Jenz autem, teste Sperlingio. A. 1675. in 12., tertia vice excusa. Nostræ hanc deberi Frid. Geislerus, in *Larva Scriptoribus Anonymis detracta, Dec. IV. n. 2.*, & Vinc. Placcius, *ll. cc.*, publice jam indicarunt. Commendata est a Christoph. Arnoldo (styli, teste Placcio, elegantiam laudante Germanici) in *des Frauenzimmers Seelenschosse p. 46. 47.*, Joh. Christ. Hallmanno (cui nostra audit die hochgelahrte Uebersetzerinn der Stratonice des Assarini zu Leipzig, so gewis als dem Frauenzimmer hiedurch einen unverwundlichen Ehrentrang zubereitet) in *præfat. der Traur. Freuden- und Schafferspiele*, & Ott. Sperlingio, ita l. c. scribente: *Specimen ingenii & eruditionis dedit insigne, quod famam æternam, & nomen immortale faciat. Vertit enim Stratonice in linguam maternam Germanicam, adeo eleganter, ut doctissimis quibusque viris, qui bene norunt, quantum judicii, curæ, laboris, requirant istiusmodi studia ac scripta, aquam vel herere, vel venire, fecerit. - - - Stylus est nitidus, purus, non affectatus, & Lipsiensibus fere comatus. Solus Vinc. Placcius (ll. cc.) virgula eandem censura verbis notavit sequentibus: Ipsa versio, quemadmodum dialektis Misnica, Germanicæ totius foavissima, commendabilis, ita constructionibus vitiosis, quandoque Grammatices præcepta violentibus (v. g. mich promit, & similibus), mendosa, magis autem ipso argumento incestuoso, nec virgine satis digno, multis viris summis illaudata mansit, non minus ac ipsius præfationis verba, fiduciam forte sui nimiam arguentia: Ich weis, daß ich viele Tadler haben, aber sie alle verachten, werde.*

MELCHIOR LORICHIUS, Flensburgi honestis natus parentibus, prima artium pictoriz & sculptoriz, quas his ferme invictis, naturæ instinctu, a teneris deperit ungviculis, rudimenta Lubecz ab aurifice hausit ingenioso, istoque comite Daniam, aliasque regiones Arctæas, perlustravit. Ejusdem deinde svasu peregrinationem, ut celebriores salutaret artifices, aggressus, Germaniam initio superiorem petiit, in qua degenti a Christiano III., Rege Daniz, in parentis ipsius ædes, quotiescunque Flenopolin invisebat, diverti assveto, stipendia submissa sunt annua, &

- (1.) V. ejus *Thesis de Creatione*. (2.) V. Carmen, Andreæ fratris *Præxi Catecheticæ* A. 1647. ab eo præfixum. (3.) V. de illo *Nova Lit. Germ., M. Nov. A. 1704., p. 414. 415.* (4.) T. II. *Diar. Biogr. Sec. XVII., p. 124.* (5.) V. M. Joh. Paschii *Gynæceum doctum p. 43.*, & N. L. *Gerim., l. c.* (6.) l. c. (7.) In *Tr. de Scriptoribus Anon. & Pseudon. detectis, s. 12., p. 90.*, & T. I. *Theatri Anon. & Pseudon., c. 12., p. 489.* (8.) In *Pandectis Brandenburgicis p. 41.* (9.) In *Spicilegio de sexa sequenti eruditionis fama coruscæ, Rostochii A. 1707. edito, c. 1., §. 5. p. 32.* (10.) *num. 408.*

promotio, quamprimum in patriam rediret, per Dethlevi Reventlovii, Cancellarii, promissa literas. Benignitate hac incitatus regia, institutum strenue urfit, & in Caroli V., Imperatoris Romani, aulam profectus, conversationis cum artificibus hujus præstantissimis assidue ope non parum profuit. In Comitibus anni 1548. Augustanis suam Ottoni, Comiti Palatino, addixit operam, & ab eo, Cardinalique Augustano, magnifice est donatus, ac cum literis in Belgium dimissis commendatitiis. Illic, ac in Gallia deinde, urbibusque Italiz, Veneta, Bononiensi, Florentina, & præsertim Romana, stupendos in arte sua, partim familiaris cum artificibus celeberrimis consuetudinis, partim diligentissimæ speciminum ejusdem selectissimorum novantiquorum contemplationis, beneficio, fecit progressus. Cum autem probe haberet exploratum, primas, & picturæ, & sculpturæ, origines Græciæ deberi, hanc etiam adire, & monumenta utriusque residua accuratius perlustrare, constituit. Hoc sine ex Italia Vindobonam, & inde, cum Legato ad Solymannum, Turcarum Imperatorem, Cæsareo, Constantinopolin, anno circiter 1558., abiit, trienniumque cum semestri integrum picturis & statuis urbis istius, vicinarumque regionum, antiquioribus studiose contemplandis, & artificiose delineandis, impendit. Vindobonam non sine ingenti vitæ reverso discrimine stationes lautæ complures, in Germania, Belgio, Gallia, Italia, Wallachia, & aula (in quam Frederici II., Regis, literis invitabatur, Danica, sunt oblatae. Quarum ultimam, patriz ductus amore, cæteris prætulisset, nisi tum alia intercessissent impedimenta, tum vehementissimum imprimis artis suæ, quam, non spe lucri, sed solo præstantiæ ejus illicio, deperibat, ulterius ornandæ atque excolendæ desiderium. Isto enim impulsu denuo in provincias imperii excurrit Turcici, inque us, a 1579. ac sequentibus, elegantissimas ædificiorum ac monumentorum Orientis insignium picturas *avşânîs* concinnavit, & in Germaniam reversus cum Europæis communicavit. Quanto Apelles hic Cimbricus (cujus vitam ex ipsiusmet *Epistola* scripti prioris, ad Fridericum II., Daniz regem, exhibuit *Dedicatoria*) ab exteris habitus sit in pretio, sequens, quo Georg. Braunius, Decanus Coloniensis, in descriptione Flenopoleos, *Libro IV. Theatri urbium* inserta, cum ornavit, docet elogium, a Joh. Isaacio Pontano, qui suam istud, iisdem pene verbis usus, fecit, in *Descriptione Danie* repetitum *Chorographica* (1.): *Ortu suo Flensburgum nobilitavit præstantissimi nominis celator, sculptor & pictor, Melch. Lorichius, qui, magnis remotissimarum nationum peregrinationibus cultus, Græciam, Italiam, Galliam, Belgium, peragravit, ut ejus artis peritos excellentesque imitaretur ac videret artifices. Ad quorum imitationem tam accurato judicio se contulit, ut publica ipsius opera, elegantissimaque effypa, magistris suis, Italiz, exterisque nationibus, nunc sint admirationi. Imprimis autem Sulimanni, Turcarum Imperatoris, & Ismaelis, Persarum Regis, Legati, effigies, quas in æ Constantinopoli sculpsit. Utrumque secutus Mart. Zeilerus (2.) nostrum itidem artis pictoriæ, & effigierum humanarum delineandarum, peritum & celebrem salutavit artificem. Nec immerito proinde miror, nullam ejus a Joach. Sandrartio, in *Pictorum celebriorum Academia*, Pilezio in *Vitis pictorum*, aliisque hujus argumenti scriptoribus, factam esse mentionem.*

Soldan Solymannus, Türkischen Keyser, und Fürst Ismaels auß Persien, wahre und eigentliche Contrafectung und Bildniß; samit kurtzem, doch wahrhaftem, Berichte, welche Lande und Königreiche der Türke besitz, wie viel jährliches Einkommen ihm von denselben falle, auch von seines Reiches Knechtern und Gliedern, und wie viel ein ieder Türkischer Herr, vom höchsten biß zum niedrigsten, Kriegervolck unter ihm habe. Antwerpiz A. 1574. in fol. reg. Effigies hæ ab illo Constantinopoli A. 1559. sunt delineatæ, & posterior Ismaelis expressa ex imagine, ab ipsomet Imperatori Turcico dono missa. Præfixa est Epistola ad Frid. II., R. Daniz, dedicatoria, Vindobonæ Kal. Jan. A. 1563. exarata, cum carmine Pauli Melissi Encomiastico.

CXXXVI. wol gerissene und geschnittene Figuren zu Ross und zu Fuß, samt schönen Türkischen Gebäuden, und allerhand, was in der Türkei zu sehen: Alles, nach dem Leben und der Perspectiva, jedermann, in Kupfer und Holz, vor Augen gestellt Hamburgi 1641. 1645. (quæ editio est tertia), & (juxta Catalogos mundinales atque alios) 1649. quoque ac 1651., in fol. Constantinopoli, ac in vicinia, A. 1579. & seqq. sunt delineatæ.

Weitläufiger Bericht von der Türcken Wesen, Manieren, Gelegenheit und Gebräuchen, zu Kriegs- und Friedenszeiten; Scriptum, sub finem relationis ejusdem argumenti brevioris, Solymanni & Ismaelis effigiebus adjunctæ, promissum.

JOHANNES LOVIS, Joh. Fil., Hamburgensis, J. U. Doctor, in civitate commoratus patria; cui, A. 1707. in Academia viventi Trajectina, Anonymus *L'Etat present de l'Europe* (3.), & A. 1711. ad exteros abituro Joh. Alb. Fabricius Leonis Allatii *Apes urbanas*, a se denuo editas, inscripserunt. Senator patriæ electus est d. 28. Apr. A. 1719., ac M. Aprili A. 1721. mortuus.

Disp. Inaug. ad L. Deprecatio IX. de Lege Rhodia de jactu. Franeqveræ 1713. in 4. V. *Hamburgum anni 1716. literarum* p. 23.

JOHANNES de LOWVAIN, Hamburgensis, Med. D. & in patria Practicus, A. 1716. superstes.

Disp. Inaug. de Palpitatione cordis. Lugd. Bat. 1665. in 4.

HENRICUS LUBBERTUS, Lubecensis, d. 19. Jan. A. 1640. statuarius natus cognomine, post reditum ex Academia, quam A. 1660. adierat, & A. 1663. reliquerat, Witebergensi, Parochiæ ruralis in urbis patriæ ditione Böhrendorffensis Pastor A. 1670., d. 20. Jan., est constitutus, dieque 23. Maji A. C. 1703., ac æt. 63., defunctus. Prolixiorem vitæ ejus ac scriptorum historiam, in *Novis literariis anni 1703. Lubecensibus*, M. Jul., p. 167. 168., ac Joh. Henr. a Seelen *P. I. Athen. Lubec. p. 359-366.*, invenies. Testibus veritatis contra Christianismum degenerem a Frid. Breclingio, in suo illorum *Catalogo* (Tomo IV. *Hist. Eccl. Gotfr. Arnoldi, Sect. III., num. 18.*, inserto), p. 760., recte quidem annumeratur, sed perperam Politicus fuisse traditur. Confer de illo Anonymi Bericht von Lübeck, c. 38., p. 243. 244.

SCRIPTA EDITA.

I. LATINA.

Adamus Theo-physiologus perfectus, seu Discursus de scientia Adami concreatæ, in rebus divinis & naturalibus perfecta. Lubecz 1669. in 4.

Discursus Philologicus de antiquo lavandi ritu, ex probatissimis Scriptoribus, Græcis ac Latinis, sacris ac profanis, formatus. Lubecz 1670. in 4.

Ἡθολογία, seu Exerc. Philol. de Solis cultu, Gentilibus, Judæis & Hæreticis nonnullis, usitato. Lub. 1672. in 12.

II. GERMANICA.

Puillus grex electorum, oder schriftmäßige Betrachtung der Frage: Woher es komme; daß der größte Theil der Menschen verdammet werde? Lubecz A. 1667. & (juxta Lipenii *P. I. Bibl. Theol. p. 586.*) 1672. in 12.

Yyyy 2

Bonus

(1.) p. 656. 788. (2.) in *Descrip. Danie, Norwegia, Ducatumque Cimbricorum*, P. II., p. 41. (3.) V. *Nova lit. Germ., M. Maji A. 1707.*, p. 199.

Bonus Pastor ; das ist : Kurzer Bericht, was von einem jeden rechtschaffenen Prediger, der, ohne Vergerniß, zu Gottes Ehre, und zu seiner selbsteigenen, wie auch der ihm höchstvertrauten Seelen, Befolgung, sein Ampt mit gutem Gewissen führen wil, erfordert werde. Ratzeburgi 1671. & (si Lipenium l. c. p. 364. audias) Lubecæ 1677. in 12.

Θανατολογία, oder XV. Todesbetrachtungen. Lub. 1672. in 12.

Anathematologia, oder schriftmäßiger Bericht vom Kirchenbanne, was derselbe sey, wie er, im A. und N. T., nach Gottes Willen, heilsamlich gebraucht, auch von den Juden und Papisten schändlich mißbraucht, und wie dessen rechtmäßiger Gebrauch, zu diesen letzten gottlosen Zeiten, wieder einzuführen hochnothwendig wäre. Lub. 1672. in 12.

Fastnachtsteufel, oder schriftmäßiger Unterricht, daß das Fastnachtsfrömmen nichts anders, als eine schändliche Heidenische Anbetung des Teufels, sey. Lub. 1673. in 12.

Sabbathum profanatum, orbis Christiani exitium, oder Bericht vom S. Sonntage, und dessen Heiligung. Lub. 1673. in 12.

Schrift- und Vernunftmäßiger Bericht von der Waffencur, wie dieselbe wieder Gott, und alle Vernunft, streite, einen Haufen abergläubischer und unchristlicher Pöffen mit sich führe, und auf richtigen, falschen, ungereimten, jauberschen, unverantwortlichen Gründen bestehe. Plönz 1675. in 12.

Einfältige Gedanken über etliche Mängel im Evangelischen Kirchen- und Lehrstande, nach dem Theologischen Vorschlage D. Balth. Meisneri. A. 1686. (V. N. L. Lub. l. c.)

Calvinischer Sauerteig, von Mart. Möllero, in Erklärung der Sonn- und Festtäglichen Evangelien, mit untergemengt. A. 1686. in 12. (V. N. L. Lub. l. c.)

Tractatlein vom Betuffe der Heyden im A. T. Lub. 1692. in 8.

Das bekehrte Heydenthum im Anfange des N. T. Lub. 1693. in 8.

Das weiland verkehrte und bekehrte Teutschland. Lub. 1692. in 8.

Lutheranus paganizans, oder der Luthersche Heyde, in den Sünden, die, nach der Heyden Weise, wieder das Gesehe Gottes, in unserm Luthertume, begangen werden. Ratzeburgi 1693. in 8. (V. N. L. Lub. l. c.)

Der von den ehrbaren Heyden verdamnte Luthersche Schein-Christ:

I. in den Stücken, die zum Gottesdienste und Kirchenstande gehören. Lub. 1698. in 8. (Recensum hujus V. in N. L. Lub., M. Aug. A. 1698., p. 146. 147. Commendatur a Goifr. Arnoldo T. II. Hist. Eccl., L. XVII., c. 5., p. 463.)

II. in den Stücken, die zum weltlichen und Regierstande gehören. Ratzeb. 1699. in 8. (Recensum V. in N. L. Lub., M. Apr. A. 1699., p. 127.)

III. in den Stücken, die zum häußlichen und Ehestande gehören. Lub. 1700. in 8. (Recensum V. in N. L. Lub., M. Sept. A. 1700., p. 288.)

IV. in den Tugenden, die die andere Tafel des Gesetzes, im gemeinen Leben, erfordert. Ratzeb. 1701. in 8. (V. N. L. Lub., M. Mart. A. 1701., p. 96.)

SAMUEL LÜBEGK, Scholz in Dithmarsia Australi Brunsbüttelensis, circa A. 1651., & deinde Meldorpiensis, circa A. 1664., Rector.

Plutarchi librum de puerorum educatione Græco-Latinum, a M. Pet. Westhusio, Scholz Hamburg. Rectore, Analyti Logica, Grammatica, Ethica, Politica & Historica, geminoque particularum & vocum Græcarum Indice, illustratum, post mortem Westhusii, cum sua præfatione, Hamburgi A. 1664. in 8. edidit, A. 1680. in 8. ibidem reculum.

JOHANNES LUCHTENMAKER, Hamburgensis, vici ad Muldam Grunenensis, in Misnia, circa A. 1672., Parochus.

Unverwelklicher Ehrentanz seines Vaterlandes, der Stadt Hamburg. Halz Sax. in fol.

MUMMIUS LUDDENS, Eiderstädiensis, Petri Lüddenii, incolz Cathrinherdensis, filius, d. 17. Sept. A. 1656. in lucem editus, & Medicinz Doctor Kilonii A. 1685. creatus, Poliater ac Consul simul (circa A. 1698.) in patria Tonningensis.

Historia Vulneris thoracici, Præfide D. Joh. Nicol. Pechlino (Autore) defensa. Kilonii 1682. in 4.

Disp. Inaug. de Atrophia, Præfide D. Joh. Dan. Majore proposita. Kil. 1685. in 4.

LAURENTIUS LUDENIUS Senior, cum alibi aliis jam functus esset officiis, Pastor tandem factus est Parochiz in Dithmarsia Boreali Weddingstedensis, & 1607. fuit superstes, suæque literarum elegantiorum ac Poeseos peritiz, e sex filiis, tres, Laurentium scil. Petrumque, mox laudandos, & Melchiorem, Ecclesiasten Heidensem, hæredes reliquit.

Superfunt apud M. Joh. Melch. Kraftium, Pastorem Husenssem, uti ab ipso accepi, ejus:

1. Volumen ingens ἀνέκδοτον Epistolarum ad filios atque amicos Latinarum, in fol.

2. Syntagma Poematum MSS. Latinorum, in 8.

LAURENTIUS LUDENIUS junior, senioris, modo laudati, filius, Eckernfördz, oppido Ducatus Slesvicensis, anno circiter 1592., in lucem editus, Phil. & J. U. D. ac P. L. C., Mathematicus fuit, Historicus, Poeta, Orator & Jctus avi sui insignis ἀνέκδοτον. In Academia Pomeranorum Gryphiswaldensi munere, per 17. annos, functus est professorio (1.), & initio quidem Poësin ac Historiam (2.), deinde, ab A. 1618. (M. Alexandro Christiani, Deminensi, subrogatus), Mathelin (3.), tandemque, ab A. 1627., Ethicen ac Historiam (4.), publice docuit. Hinc, cum fama eruditionis ejus, mare transgressa Balthicum, in Sveciam penetrasset, a regni istius magnatibus, anno circiter 1633., in Academiam Livonorum Dorpatensem, nuper a Gustavo Adolpho, Rege, conditam, est translatus, & non Oratoriz solum atque Poeseos, sed Jurisprudentiz etiam (cujus supremos honores D. Matthias Stephani, anno jam 1621., Gryphiswaldiz ei contulerat (5.)), Professor constitutus (6.). Utrique officio, & Bibliothecz simul publicæ, eximia cum diligentiz, in exercitiis præsertim disputatoris & oratoris, laude, ad A. usque 1649. præstuit, quo, vacationem a professione Oratorio-Poetica, Christinz, Svecorum reginæ, beneficio, ob ætatem ingravescentem, & merita in Academiam, consecutus, hanc Palladis Arcem in se benignitatem, Poemate de magnificencia ejus augustissima Heroico, d. 17. Jan. publice fecitato, celebravit. Reliquis muneribus, pari sedulitate, ad morbum usque fatalem, cui d. 21. Apr. A. C. 1654., & æt. 62., succubuit (7.), deinceps etiam est pertunctus. Symboli loco, uti ex ἀνέκδοτον ejus, quod Album exhibet Morfianum (8.), didici, hoc usus est hemistichio:

Vincam mea fata precando.

Confer

- (1.) V. Henn. Wittenii T. I. Diar. Biograph. Sec. XI. II., ad A. 1654. (2.) V. Wittenium l. c. (3.) V. Dan. Crameri Lib. IV. der Pommerischen Xi. Chronica, c. 47., & Georg. Christoph. Gebhardi, Math. Prof. Gryphisw., Odani in laudes ejus Sapphicam, in Memor. Mathematicorum Gryphiswaldensium, A. 1693. editis, p. 39. 40., obviat. (4.) V. G. C. Gebhardum l. c. (5.) V. Matth. Stephani Discursuum de jure publico, Rost. A. 1624. in 4. editorum, secundum de gradibus Academicis, in ejus promotione habitum. (6.) V. Wittenium l. c., & Joh. Schefferum in Svecia literata p. 284. (7.) V. Wittenium l. c. (8.) fol. 210.

Confer de illo, præter Epicedia Dorpatensia, & Matth. Stephani, Dan. Cramerum ac G. C. Gebhardi (*ll. cc.*), Henn. Wittenii *Diar. Biograph. Sec. XVII., T. I., ad A. 1614., & T. II., p. 72.*, Joh. Schefferi (scriptorum ejus, sed solum ferme in Livonia editorum, Indicem, e nostro supplendum, cum Wittenio, exhibentis) *Sveciam literatam p. 284. 285. 286. 344.*, nostraque ad illam *Hypomnemata p. 450. 451.*, Mart. Zeileri *P. II. Sylloges de Historicis p. 205. 206.*, Pauli Flemmingii *Lib. VII. Epigrammatum Latinorum, lit. K. 6. b. K. 7. a.*, & G. M. Königii *Biblioth. vet. & novum, lit. L.*

ELOGIA.

D. Nicol. Vismaro, Superint. Oldenburgico (*in Or. Parent. D. Barthol. Batto habita, p. 4.*) *Vir audit ad stuporem laboriosus, & juventutis bono ferme ab incunabulis deditus.*

D. Joh. Burgmanno, Acad. Gryphisw. Jcto (*in carmine, libro ejus de Informatione prudentiæ præfixo*), *Eunomies decus, invidus Sophiæ satellites, Apollinisque corculum.*

Georg. Christoph. Gebhardi (*in Oda supra citata*) ita de illo:

*Musa ludens, superis & imis
Nota cantando, micat inter omnes
Reliquas Musas, velut inter ignes
Luna minores.*

SCRIPTA LATINA EDITA.

Disp. de Optica, Præfide Mævio Volschovio, Math. Prof., proposita. Gryphiswaldiz 1614. in 4.

Tr. Topicus de doctrina Inventionis Dialectica, ad disput. propositus, Gryph. 1615. in 4.

Tractationes Physiologicæ de Anima. Gryph. 1617. in 4.

Historia Practica, A. 1619. (*uti Zeilerus & Königius ll. cc. testantur*) edita.

Synopsis Physicæ sacra, ad disputandum proposita. Gryph. 1619. in 4.

Chronologia sacra, publica Disput. exhibita. Gryph. 1620. in 4.

Consideratio Eclipseos, ad disput. proposita. Gryph. 1620. in 4.

Disp. de Virtutibus Homileticis. Gryph. 1620. in 4.

Series Juris publici, ad titulum Doctoris consequendum, Præfide D. Frid. Gerschtovio proposita. Gryph. 1621. in 4.

Disp. de Obligationibus. Gryph. 1622. in 4.

Disp. Geographica de Paradiso. Gryph. 1624. in 4.

Qverimonia lugubris in obitum Philippi Julii, Ducis Pomeraniz, carmine heroico. Gryph. 1625. in 4.

Liber de IV. felicitatis humanæ gradibus, exercitiis LXXXIX. complectens universorum bonorum, tam internorum animi atque corporis, quam externorum, utilium atque jucundorum, tractationem methodicam, serie præceptorum perpetua exhibitam. Gryph. 1625. in 4.

Disp. de Calendarii Juliani constitutione & usu. Gryph. 1625. in 4.

Collegium Chronographicum, A. 1626. (*testibus Zeilero, Königio & Wittenio*) editum.

Liber de Informatione prudentiæ ad usum, tribus partibus, secundum tria prudentiæ præcepta (quæ sunt: Præterita cogita, præsentia ordina, futura provide), adornatus. Gryph. 1627. in 8. Pars I. totum fere librum sibi vindicat, & Synopsin Historiarum universalis XLIV. exhibet exercitiis: Secunda, quæ sex, & Tertia, quæ octo constat exercitiis, longæ sunt breviores.

Disp. de Critica Oratoria, quæ est in restitutione bonorum Autorum, eorumque fructuosa lectione. Gryph. 1627. in 4.

Discursus Historico-Politicus de Pace. Gryph. 1629. in 4.

Immortalitas gloriosissimi fundatoris Academiæ Dorpatensis, Gustavi Adolphi, Regis Sveciæ, d. 11. Jan. A. 1636. carmine Heroico decantata. Dorpati 1636. in 4.

Disp. de præcognitis Oratoriarum facultatis. Dorpati 1636.

Disp. de Fine. Dorp. 1636.

Disp. de Justitia. Dorp. 1636.

Disp. de Oeconomia. Dorp. 1639.

Disp. de Rhetoricorum ad C. Herennium libro primo. Dorp. 1640.

Disp. de Principiis internis corporum naturalium. Dorp. 1640.

Disp. de Terra. Dorp. 1640.

Disp. de studio honoris. Dorp. 1640.

Carmen Heroicum, in inaugurationem novi Collegii Academici, a Christina Regina, in Universitate Dorpatensi, d. 2. Nov. A. 1641., consecrati. Dorp. 1641.

Disp. de Q. Horatii Flacci de arte Poetica libro. Dorpati 1641.

Disp. de Meteoris. Dorp. 1641.

Disp. de Tempore. Dorp. 1641.

Disp. de Voluntate hominis. Dorp. 1641.

Disp. de Amicitia. Dorp. 1641.

Disp. de Mixtione. Dorp. 1641.

Disp. de Qualitatibus afficientibus. Dorp. 1641.

Historia Sveo-Gothica Regum internorum, uti & Gothorum Regumque externorum, ad disput. proposita, Dorp. 1642. in 4.

Disp. de Legibus. Dorp. 1642.

Disp. de Praxi Politica in exercitiis militaribus. Dorp. 1642.

Disp. de Praxi negotiorum, quæ domi tractantur, quoad consilia, nec non quæ foris expediuntur, quoad legationes. Dorp. 1642.

Immortalitas D. Gustavi Adolphi, Regis Sveciæ, velut 1. Patris patriæ, 2. Induperatoris equitis, 3. Principis militiæ, 4. inclyti, & 5. Herculis Academici, A. 1636. 1637. 1638. 1639. ac 1641., quinque celebrata Parentationibus, junctim editis Dorpati A. 1642. in 4.

Immortalitas D. Liberatoris Livoniz, Gustavi Adolphi. Dorp. 1643. in 4.

Immortalitas D. Assertoris justitiæ, Gustavi Adolphi, carmine Heroico decantata. Dorp. 1644. in 4.

Liber de Viro Practico, deque mediis ad vitam Practicam deducendis, Exercitationibus XXXVIII. propositus. Dorpati 1643. in 4. (*Hunc H. Wittenius, T. I. D. B., ad A. 1654., cum Historia Practica, paulo ante laudata, videtur confundere.*)

- Oratio Ciceronis pro Archia, Methodice resoluta, & ad disput. proposita, Dorp. 1645. in 4.
 Natalis vitæ Christinæ Reginæ a d. 8. Dec. A. 1626. vigesimus, imperiique a d. 7. Dec. A. 1644. secundus, carmine Heroico A. 1645. celebratus, Dorp. 1645.
 Victicia arma Gust. Ad., R. Sveciæ, carm. Heroico A. 1646. celebrata Dorp. 1646.
 Inclita Virtus Axelii Oxenstiernæ, a Christina Regina d. 27. Nov. A. 1645. illustrata Comitibus illustrata, carm. Heroico d. 7. Maji A. 1647. celebrata Dorp. 1647.
 Elogium Lud. Hintelmanni, J. U. D., A. 1643. denati, seu Parentatio carmine Heroico A. 1647. illi habita Dorp. 1647.
 Immortalitas D. Liberatoris Germaniæ, Gustavi Adolphi, Dorp. 1647.
 Immortalitas D. Herois Gustavi Adolphi, carm. Heroico decantata Dorp. 1648.
 Augustissima magnificentia Christinæ Reginæ in Acad. Dorpatensem, carm. Heroico d. 17. Jan. A. 1649. celebrata, cum vacationem a professione Oratoris & Poeseos consecutus esset Dorp. 1649.
 Natalis vitæ Christinæ Reginæ, pacisque per Germaniam jam reducis, d. 8. Dec. A. 1649. per regnum Sveo-Gothicum celebratus, carmine decantatus Heroico Dorp. 1649.
 Augustissima coronationis Christinæ reginæ solennitas, carmine Heroico, ipso die coronationis, A. 1650. dicta Dorp. 1650.
 Jurisprudentia methodice adumbrata. in 4. (Catal.)
 Encomion Regis Gustavi Adolphi, quod H. Wittenius (T. I. D. B., ad A. 1654.) ei tribuit, & a parentationibus jam memoratis distinguit.
 Orationes, quas idem (I. c.) fine anni editionis recenset indicio : 1. de Livonia ; 2. de Moschovia ; 3. de Borussia ; 4. de statu regni Sveo-Gothici ; 5. de regno Poloniæ ; 6. de Germania ; 7. de Monarchia Persarum ; 8. de Monarchia Græcorum ; 9. de Jure civili Sveo-Gothico ; 10. de civitate Dorpatensi ; 11. de Studioforum obedientia ; 12. de historia tam Romanarum quam Svecicarum Gothicarumque legum.
 Orationes, quas idem (T. II. D. B. p. 72.), ductu atque auspiciis nostri, ab aliis esse habitas & editas, tempore haud expresso, testatur : 1. de Deo trinuno ; 2. de Persona, officio & beneficiis Jesu Christi ; 3. de Resurrectione Christi ; 4. de ascensione Christi ; 5. de Spiritu sancto ; 6. de vera Dei invocatione ; 7. de salutifera Dei agnitione ; 8. de vero Deitimore ; 9. de dicto Joh. III. 16. ; 10. de Cognitione nostri ; 11. de Conscientia ; 12. de Anima ; 13. in natalem Christi ; 14. in passionem Christi ; 15. de libero arbitrio ; 16. de Vita æterna ; 17. de vera Dei Ecclesia ; 18. de Justificatione ; 19. de Resurrectione mortuorum ; 20. de sacrorum meditatione ; 21. de Felicitate ; 22. de Veritate ; 23. de Pace ; 24. de Bello ; 25. de Venatione ; 26. de Castitate ; 27. de Mansuetudine ; 28. de Magistratu Politico ; 29. de liberorum erga parentes pietate ; 30. de gratitudine ; 31. de libertate Politica ; 32. de Amore seu philostorgia liberorum erga parentes ; 33. de Philostorgia parentum in liberos ; 34. de Philadelphia ; 35. de humana fragilitate ; 36. de Avaritia ; 37. de Jure ; 38. de Temperantia ; 39. de Ebrietate ; 40. de Honore ; 41. de Bonitate ; 42. de Cruce & calamitate ; 43. de Paupertate ; 44. de Civitate ; 45. de Homicidio ; 46. de Homine ; 47. de Aquis ; 48. de Medicina ; 49. de Templis ; 50. de S. Bibliorum meditatione ; 51. de Angelis ; 52. de Ministerio Ecclesiastico ; 53. de peregrinatione ; 54. de Eloquentia ; 55. de Poetica ; 56. in laudem Poeseos ; 57. de Academiarum antiquitate & necessitate ; 58. in natalem Academiarum Aboensis ; 59. de Artium liberalium natura & studio ; 60. de Lingvis, Hebræa, Græca & Latina ; 61. de Virtutis pictura ; 62. de Ochsensturniorum virtute ; 63. de Voluptate ; 64. de Musica ; 65. de Servis ; 66. de civitate Rigenfi ; 67. de Smalandia ; 68. de elogiis Heroum ; 69. de Historia Ostrogothiæ ; 70. de Chronologia ; 71-76. Elogia Mart. Lutheri, Lingvæ Græcæ, Politices, Sveciæ, Finnoniæ & Uplandiæ.
 Oratio de Lycanthropia, ductu ejus habita, quam Mich. Watsonus (in *Unione sapientiæ* p. 350.) allegat.
 Disputationes, quibus ab Henn. Wittenio, eas (T. I. D. B., ad A. 1654., & T. II. p. 72.) enumerante, anni editionis non sunt additi : 1. de Ciceronis ad Quintum fratrem de Oratore Dialogo ; 2. de P. Virgilii Maronis Georgicorum libris II. III. & IV., de arborum & armentorum cura ; 3. de Oratoria Ecclesiastica ; 4. de Fortitudine ; 5. de theoria Solis ; 6. de Homine ; 7. de Motu corporis naturalis in genere ; 8. de Morte ; 9. de mente dirigenda in deliciis ; 10. de Usu divitiarum ; 11. de turbulentorum directione ; 12. de Regno ; 13. de Feudis ; 14. de Nobilitate ; 15. de Civitate ; 16. de Bello ; 17. de Hereditatibus ab intestato ; 18. de Naturalis scientiæ constitutione ; 19. de Emptione & venditione ; 20. de Actionibus ; 21. de Processu juris ; 22. de Rerum divisionibus, & acquirendo ipsarum dominio ; 23. de Demonstratione ; 24. de Futurorum meditatione ; 25. de principiis Juris Canonici ; 26. de Nuptiis ; 27. de Inventione Rhetorica ; 28. de Inventione Oratoria ; 29. de Dispositione Oratoria ; 30. de Oratore ; 31. de Heroe ; 32. de Memoria.
 Disp. de Globo Astronomico, in Mich. Watsoni *Unione sapientiæ* p. 223. allegata,
 Disp. de Physiognomia. in 4. (Catal.)
 Disp. de Fulmine. in 4. (Catal.)
 Carmina & Epigrammata varia, seorsim edita. (V. J. Schefferi *Svec. lit.* p. 285. 286.)
 Programmata varia, in Acad. Dorpatensi proposita. (V. Schefferum I. c.)

INEDITA.

- Opus Chiromanticum, a Joach. Morfio, in *Albo suo MS.*, fol. 816., laudatum.
 Poemata, in libros plures divisa, quorum ibidem occurrit mentio.
 Epistola de statu Livoniæ, quæ Svecis paret, ad Petrum fratrem A. 1637. exarata, quam in Jac. Beckeri, Advocati Hafniensis, Bibliotheca offendi.
MELCHIOR LUDENIUS, Laurentii Ludenii Senioris, Parochi in Dithmarsia Boreali Weddingstadiensis, filius, Laur. Ludenii junioris autem, Academiarum Gryphicæ & Dorpatensis Professoris, germanus, Scholz Rendeburgensis, circa A. 1625., Rector (1.), & Diaconus deinde, in Dithmarsia, circa A. 1627. Hemmenfis (2.), ac circa A. 1637., Heidenfis (3.).
 MStum ejus, de historia agens Dithmarsica, quod Joh. Neocori *Dithmarsischen Geschichten*, operi *avendö* ple-
 rumque est subjectum, allegatur ab Andr. Hoyerö in *den turs, gesaften Dømmærckischen Geschichten* p. 327.
PETRUS LUDENIUS, Eckernförda Gimber, Laurentii Senioris (de quo jam dictum) filius, Parochiæ in Dithmarsia Boreali Weddingstedenfis, post parentem, circa A. 1625., Pastor, cæterarumque simul ejusdem provin-
 ciz

(1.) V. Carmen, Laurentii fratris *Libro de IV. Felicitatis humana gradibus* A. 1625. præmissum. (2.) V. Carmen ejusd., *Libro de Inferna-
 tione prudentie* A. 1627. præsum, (3.) V. Carmen præmissum Joh. Ristii *Musei Tenonice*,

ciz Ecclesiarum, circa A. jam 1637., Praepositus, ab Ant. Heimreichio (*Lib. III. Chron. Diebmarf.*, c. 5., p. 259.) in Praepositorum Dietmarf. Borealis memoratus quidem Catalogo, sed omisso, quod ignoravit, nomine.

Carmen de Incarnatione filii Dei, Domini & Salvatoris nostri Jesu Christi. Rostochii 1607. in 4.

Carmen in gloriosam D. N. J. C. de peccato, morte, Satana & inferno, partam victoriam. Rost. 1607. in 4.

Volumen MS. Epistolarum ad duos Jacobos Fabricios, Superintendentes Holsaticos, Ecclesiasticarum, quod M. Joh. Melch. Kraffius, Past. Husensis, asservat.

ANTONIUS LUDERS, Hamb., Med. D. & Practicus Hamburgensis, quem C. H. E. D. (*in Relatione de itinere suo Anglicano & Batavico* p. 40.) *Medicum Practicum* vocat *excellentissimum*, Museumque mineralium instructissimum possidere testatur.

Contr. S. Schurtzfleischii Epistola ad eum *Tomo II. Epp. arcan.*, n. 385., p. 574. 575., legitur.

Disputationes de Phthisi & Arthritide, in *Biblioth. Placcianae Catalogo* memorat.

Disp. Inaug. de Rabie, quae Hydropobia dicitur. Lugd. Bat. 1685. in 4. (*V. P. A. Lehmanni Hamb. lit. A. 1701. p. 16.*)

Placcianische Milch-Cur im Podagra, it. des Rheimischen Weines im Podagra und Steine. Hamburgi 1710. in 8. (*V. Catal. nund. Lips. A. 1710. vernal. p. 47.*)

GARLEFUS LUDERS, sobolis Friderici, Ducis Holsato-Gottorpiensis Praeceptor, Anno 1648. vivis excessisse videtur, quo D. Joh. Reinbohtii, Protecclasiastae Gottorpiensis, aulici, Sermo, quem nondum vidi, Slesvigz (1.) prodiit Germanicus, in exequiis ejus, c. 2 Tim. IV. 7. 8., habitus, vitamque ipsius fusius haud dubie exponens. A Paulo Flemmingio, in Epithalamio in nuptias ejus, Moscoviz in Russia celebratas, vernaculo (2.), ob inlignem linguarum Hebraez, Graez, Latinz, Gallicz, Italicz & Russicz, Geometriz item, Astronomiz & artium Mechanicarum, peritiam, prolixè celebratur, & in *Epigrammate* ad ipsum Latino (3.), *Vir excellentis* vocatur *ingenii & doctrine*. Conf. de illo G. H. Gotzii Beruegl. *Abschied sterbender Eltern* p. 15-21. 26-34.

Instrumentum proportionum; das ist: Kützer und gründlicher Unterricht vom vornehmsten Gebrauche des Proportional-Circlels, der nicht ohne Ursache ein Compendium der ganzen Geometrie mag genennet werden. Slesvigz 1643. in 4. (*M. T. A.*)

M. GERHARDUS LUDERS, Hamburgensis.

Disp. de Progressu emendatz per Lutherum Religionis, Praefide D. Gottlieb Wernstorfio defensa. Witebergz 1717. in 4.

Disputationes duz de Methodis demonstrandi Declinationem Magnetis variam & inconstantem, ab ipso Praefide propolitz. Witebergz 1718. in 4.

JOHANNES LUDERUS, Parochiz ruralis Hohenaspensis, in praefectura Stormariz Steinburgensi, circa A. jam 1632., Pastor eruditus.

Leichpredigt über Dethlevum Ranzou, Amptmann zu Steinburg. Hamburgi 1639. in 4.

Leichpredigt über Dorothea Ranzouinn, auß Job. XIX. 25. Glückstadii 1647. in 4.

JOHANNES LUDERUS, Lubecensis, d. 16. Jun. A. 1629. natus, & artis, post reditum e regionibus exteris; Doctor Altorfii A. 1663. renunciatus Medicz, Praxi ejusdem in patria decennali, d. 24. Mart. A. C. 1673., & æt. 44. est immortalis. Conf. de illo J. H. a Seelen *P. I. Athen. Lubec.* p. 172. 173.

• Disp. de Fœdere inter diversz Religionis homines, Praefide M. Chr. Bilefeldio, Witeb. 1654. in 4.

Disp. Inaug. de Hæmorrhagia narium. Altorfii 1663. in 4.

Monumentum chartaceum, memoriz Joh. Marqvardi, J. U. D. & Consulis Lubecensis, positum, Lubecz 1668. in fol. Recusum ibid. A. 1719. *P. I. Athen. Lubec.* J. H. a Seelen p. 172-102.

Iusta honoraria, Huberto Köhniio, Med. D. & Practico Lubecensi, facta. Lub. 1668. in 4.

JOHANNES LUDINGHAUSEN, Lubecensis, Antonii Consulis filius, Nicolai vero Senatoris nepos, in senatum patriz d. 4. Jun. A. 1573., & in Consulum numerum d. 9. Jun. A. 1580., alleetus, d. 11. Mart. (vel, juxta alios, Maji) A. 1589. obiit; nepotemque habuit Joh. Marqvardum, J. U. D. & Consulem item Lubeceniem. *V. Compendium Chronici Lubec. Kirckringio-Mollerianum* p. 238., *D. Joh. Luderii Monumentum Marqvardianum, modo laudatum*, & Jac. a Mellen *Series MS. Senatus Lubecensis*.

Ipse, una cum D. Calixto Scheinio, Syndico, & Godschalco a Stiten, Senatore Lubecensi, jussu Senatus patriz, postulatuque civitatum, cum aliarum, tum Stralsundensis praesertim, Rostochiensis ac Wismariensis, Jus Lubecense Statutarium, ingenti *αἰαζία* & Variarum lectionum numero, aliisque defectibus, laborans, A. 1582. revidit, emendavit, & expunctis quæ tori respuebat usus, in congruum ordinem redactum Lubecz, typis Joh. Balhornii, A. 1586. in 4., Latino pariter atque Germanico edidit idiomate. *V. Er. Mauriti Prolegomena Speciminis Consiliorum Kidonien-sium*, & *P. IV. Isagoges mæe ad Hist. Cimbr.* c. 6., §. 3., p. 497. 498.

JOHANNES LUIS, Hamburgensis, J. U. Doctor.

Disp. Inaug. de Usu practico Tituli Institutionum: Quibus modis Jus Patriz potestatis solvitur; Praefide D. Christ. Thomasio proposita. Halæ 1716. in 4. *V. de illa Partem LVI. der gelehrten Fama* p. 506. 567.

M. GEORG. LUNDIUS Flensburgensis, Thomæ Junioris, Ecclesiastæ Mariani filius, Laurea Philosophica Witebergz d. 30. Apr. A. 1704. ab Henr. Leonh. Schurtzfleischio ornatus, Annoque sequenti 1705., M. Junio. Scholz patriz Conrektor electus, atque Id. Aug. inauguratus, Anno 1706. autem, M. Dec., Vici Prezensis Pastor constitutus, ac in eo d. 30. Jun. A. 1722. mortuus.

Conf. de illo Nova Lit. Lubec., M. Aug., A. 1707. p. 253. & Chr. Henr. Amthorii Carmen de Pastoris officio gratulatorium, alieno scriptum nomine, im *Poetischen Versuche* p. 100-104.

Oratio Inauguralis de Molestiis Scholz & Causis Praeceptorum, quod Vocationi obtemperant. Id. Aug. A. 1705. Flensburgi recitata. Flensb. 1705. in 4.

Oratio de eo, quod in pios gratosque merito conferantur beneficia, cum adiectis Versiculis, Patronorum Scholz Flensburgensis Collegio, Id. Aug. A. 1705., Speciminis loco, exhibita. Flensb. 1705. in 4.

M. JOHANNES LUNDIUS Senior, Flensburgensis, Johannis, Friderici II., Danorum Regis, filii, Ecclesiastes, in itinere Russico, aulicus, obitusque ejusdem in urbe Moscoviensi A. 1602. spectator, deinde vero Parochiz in Norvagia

Z z z z 2

(1.) in 4. (2.) *Lib. IV. der Poetischen Wälder*, p. 161-165. (3.) *Lib. III. Epigr. Lat.*

Norvagia Maglebyensis, circa A. 1618. , Pastor; ad quem varia Willichii Westhovii carmina, P. I. *Poematum* hujus p. 149. , & P. II. , p. 13. 112. 113. 129. , occurrunt.

Leichpredigt über Johannem den jüngern, Erben zu Norwegen, Herthogen zu Sleswig, Holstein, &c. , der am 28. Oct. A. 1602. in der Rostau selig ist eingeschlaffen, und am 25. Nov. begraben worden, aus Sir. XVII. Rostochii 1613. in 8.

Sermo funebris Danicus, in exequiis Dorotheæ Frisiz, conjugis Olai Daa, Præfecti Nidrosientis regii, in Mich. VII. 8. 9. habitus. Hafnia 1618. in 4.

JOHANNES LUNDIUS Junior, Flensburgensis, d. 11. Sept. A. 1638. natus, Thomæ, Diaconi Johannzi, filius, Laur. Widingii, foceri sui, in urbis Tunderensis Diaconatu, ab A. 1664. , Successor, d. 13. Sept. A. 1686. mortuus; Vir eruditus, laboriosus, & in *Hebraica antiquitate* (uti vere Lipsiensis, in *Actis Erud. A. 1696. M. Jul. , p. 319. , ju. dicarunt*) *versatissimus*. Jac. Henr. Pauli ad eum Epigramma, in *Libello Epigrammatum promiscuorum p. 19. , invenies*.

Disp. de Enunciatione negativa, eaque præcipue externa, ab ipso scripta, & in schola Flensburgensi, Præfide M. Joh. Vorstio, Rectore (qui eandem limavit atque auxit), defensi. A. 1656. in 4.

Leichpredigt über Bertram Pogwisch, Amtmann zu Tundern, aus Es. LVII. 1. 2. Adjecta D. Steph. Kenckelii, Præpos. Tunderensis, Sermoni de eodem Pogwischio funebri, excuso Ratzeburgi A. 1673. in 4.

Verfinsterte Sonne, oder Klags- und Trostschrift. Slesvigz 1674. in 4.

Ezechielsche und Kenckelsche Augenlust, oder Leichpredigt über Anna, D. Steph. Kenckelii, Tunderschen Præpositi, & Ehefrau, aus Ezech. XXIV. 15. & seqq. Slesvigz 1676. in 4.

Opus de Antiquitatibus Hebræorum sacris Germanicum posthumum, in quinque libros divisum, cui ipse titulum des Levitischen Priestertums, oder einer Beschreibung des Levitischen Gottesdienstes, wie er, von Mose an, bis auf die letzte Römische Zerstörung, unter dem Volke Gottes verrichtet ist, præfixerat. Post Autoris illud obitum, Prolegomenis initio suis & figuris æneis mutilatum, mutatoque ordine in tres partes discerptum, sub his A. 1695. & 1696. prodit titulus:

1. Öffentlicher Gottesdienst der alten Hebræer, darinn vorgestellt wird, wie das tägliche Morgen- und Abendopfer gebracht, der Sabbath, die Neumonden und fünf jährliche Feste, gefeyret, was die Priester bey dem Leuchter, Rauch- und Brandopfer, täglich verrichtet, und wie mit dem Segen die Gemeine gelassen; ingleichen, was, bey dem Gottesdienste, der Leviten Amt gewesen, und wie sie, nebst den Priestern, das Volk, so wol im Tempel, als in den öffentlichen Schulen, in der Göttlichen Wahrheit unterrichtet: Samt einer Vorrede Thomæ Lundii, des Autoris Sohnes. Slesvigz 1695. in 8. Recensum illius exhibuere Lipsiensis (Autorem partes a se se susceptas successu, uti viderur, satis prospero, judicantes, esse executum), in *Actis Erud. A. 1695. , M. Mayo, p. 210 - 215. Joh. Jac. Schudtio (in Deliciis Hebræo-Philologicis p. 177.) liber audit elegans lectuque dignissimus*.
2. Levitischer Hohepriester und Priester, von derselben Kleidung, Salbung, Amptverrichtung, Ansehen, Hebräht, Nachfolge, Vorbildung, wie auch ihren, und der Leviten, Einkünften. Slesvigz 1695. in 8. Hujus etiam partis recensum, eruditionem illius, Autorisque industriam ac solertiam, commendantem, Lipsiensis, *l. c. , M. Jun. A. 1695. , p. 262 - 268. , instituerunt*.
3. Ausführliche Beschreibung der Hütte des Stiftes, wie auch des ersten und andern Tempels zu Jerusalem. Slesvigz 1696. in 8. V. de hac parte tertia relationem Lipsienfium prolixam & honorificam, in *Actis Erud. A. 1696. , M. Jul. , p. 319 - 328.*

In nova atque auctiori editione, sub titulo der alten Jüdischen Heiligtümer, Gottesdienste und Gewohnheiten, Hamburgi A. 1701. & 1712. in fol. , uno volumine, ex Autoris publicata Autographo, opus hoc, integritati suæ restitutum, & eodem, quo ille concinnaverat, ordine, in libros V. digestum, exhibetur. Quorum I. de Tabernaculo tæderis, si-craque illius suppellectile, ac præsertim arca fæderis, II. de Templo Hierosolymitano gemino, ac ejus suppellectile, III. de summo Pontifice ac Sacerdotibus, eorumque officiis, IV. de Levitis, horumque functionibus, & illorum pariter atque Sacerdotum redditibus, ac V. denique de Sacris quotidianis, Sabbatho, festis, annisque Sabbathicis & Jubilæis differit. Editioni huic præterea accesserunt: 1. Autoris ipsius Prolegomena & figuræ æneæ, quæ in priori locum non in-venerant; 2. D. Henr. Muhlîi, Superint. Holsatici, de Antiquitatum Judaicarum, ac Scriptorum de istis (quos inter no-stro palma adjudicatur), in S. Codicis explicatione, usu, præfatio; 3. Summaria capitum; 4. Argumenta marginalia, & 5. Sex Indices a. librorum & capitum, b. locorum S. Scr. explanatorum, γ. Typorum V. T. fufius explicatorum, δ. Au-torum allegatorum, ε. rerum præcipuarum, & ζ. vocum Hebræarum Græcarumque enucleatarum; ab Anonymo concinnati. Recensum ejus prolixiores Encomiasticos, in *Actis Eruditorum Lipsiensibus, M. Aug. A. 1701. , p. 382 383 384. , & Wilh. Sewelii Bibliotheca orbis eruditi Belgica, M. Mart. & Apr. A. 1705. , p. 197 - 217. , invenies*. Totum opus com-mendarunt D. Steph. Kenckelius, Præpos. Tunderensis, in Epistola ad Autorem, collegam suum, gratulatoria, A. jam 1685. (d. 25. Nov.) exarata (quam, MSto additam, editores omiserunt), Henr. Muhlîus in præfatione, Joh. Frid. Mayerus (in *Judaicis antiquitatibus nostrum loco omnium esse posse, perſuſus*) in *Diff. de Λόγῳ περὶ τῶν λεγόμενων*, §. 16. , p. 30. , Joh. Georg. Pritius in *Introduct. ad lectionem N. T. , c. 33. , §. 11. , p. 464. 465. , Frid. Ern. Ketnerus in Bes-dencken von der religion Ecclesiæ p. 31. , D. Joh. Maur. Polzius (Tractatum vocans eruditissimum) Disp. I. de Cathe-dra confessionali p. 10. , B. G. Struvius (*Judeorum antiquitates anemine tanta cura censens esse descriptas, sed simul mul-tos ejus defectus ab eruditis, monens, esse adnotatos*) in *Blioth. Hist. , c. 10. , p. 230. , & Joh. Alb. Fabricius in Bibliographia Antiquaria, c. 1. , §. 5. , p. 3. De opere hoc a Joh. Nechrio (in *Lectionibus in Syllogem suam Controversiarum, Disp. 24. , p. 304. , ob doctrinam & jucunditatem, itidem commendato, conferri etiam possunt D. Joh. Fabricius (indicem quoque errorum Autoris, ab aliis notatorum, adjungens, Parte III. Historiæ Bibliothecæ Fabricianæ p. 81-86. , & Car. Arndius in Biblio-thecæ Antiquitatum Judaicarum selectæ, Jos. Arndii, parentis, Clavi Antiquitatum Judaicarum adjectæ, Classe III.***

Nucleum illius, cum studio selectum, plurimisque illustratum observationibus, uti Lipsiensis (in *Actis Erud. , M. Febr. A. 1717. , p. 74.)* testantur, exhibuit Joach. Langius, Theologus Halensis, in *Mysterio Christi & Christianismi in fasciis typicis Antiquitatum V. T. Biblicarum*, Halæ A. 1717. in 4. edito.

Versio illius Belgica, per J. le Long concinnata, & Gerh. Outhovii aucta Observationibus, Amstelodami A. 1723. , testibus Novellis publicis, excusdebatur.

M. THOMAS LUNDIUS Senior, Flensburgensis, cum Rostochii A. 1610. lauream reportasset Philosophi-cam, scholæ patriæ primum fuit Cantor, ac deinde, ab A. 1615. , Conrector, tandem vero, anno circiter 1625. , Hel-singoræ, Seelandiæ urbem Danicæ, ad Ecclesiæ Germanorum vocatus Pastoratum, illic A. 1634. , quo Car. Ogerius, Legati ad Regem Danicæ Gallici minister (*hominem eum vocans satis eloquentem, claræ quippe vocis & distinctæ, nec parum vehementem*), se illius conciones audivisse testatur (1.), etiamnum superſuit.

Syntagma

(1.) in *Ephemeridibus itineris sui Dano-Sueco - Polonici*, Parisiis A. 1656. in 8. editis

Syntagma Figurarum Grammaticarum Poeticum, continens figuras Grammaticas, verbis perspicuis descriptas, exemplis Poeticis pariter atque Oratoriis, tam sacris, quam profanis, illustratas, & Tabellis Synopticis delineatas. Goslariz 1622. in 8.

Compendium Poeticum Figurarum Rhetoricarum, verbis descriptarum perspicuis, exemplis Poeticis facilibus illustratarum, & tabellis synopticis delineatarum. Lüneburgi 1622. in 8.

Grammatica metrica nova. Hafniz A. 1625. (non 1627., qui ab Alb. Bartholino, in Lib. de Scr. Dan. p. 145., substituitur) in 8. De hac vere Ol. Borrichius, in Dissert. de Poetis p. 169.: T. Lundius, memorie juniorum consulturus, universas Latine Grammaticae praeceptiones metris illigavit, non inspicetis illis, sed, ut necesse est in spinoso adeo arvo, nonnunquam tortis coactisque.

Liber MS. de quatuor Hominum statibus, quem, in Biblioth. Acad. Hafniensi, inter MSSa D. Joh. Pauli Resenii, asservari, Pet. Resenius, in Catalogo Biblioth. suae p. 345., testatur.

THOMAS LUNDIUS Junior, Flensburgensis, Thomae, Diaconi Johannei, filius, & Johannis (supra laudati) frater germanus, d. 2. Dec. A. 1642. in lucem editus, Christiani initio, Ducis Holsato-Glücksburgici, Ecclesiastes aulicus fuit extraordinarius, & ædis deinde in urbe patria Marianz, ab A. 1672., Diaconus, vivis autem d. 27. Sept. A. C. 1693., æt. 51., excessit.

ELOGIA.

Joh. Dieckmannus (in der Stadischen Erbschuldigungs-Pradige von der Könige dreysachen güldenen Krone, A. 1693. edita, p. 18.) eum vocat einen getreuen Knecht seines Gottes.

Franc. Jul. Lütkenius (in der Rettung der Lehre vom ewigen Leben der Gläubigen hie auf Erden, c. 2., p. 45.) einen gelehrten und Christlichen Mann.

Frid. Breclingius, in Catalogo testium (quibus ab illo annumeratur) veritatis contra Christianismum degenerem (Tom. IV. Hist. Eccl. Gotfr. Arnoldi, Sect. III., num. 18., inserto), num. 118., p. 772., Ecclesiasten fidelem, scriptaque ipsius solida.

SCRIPTA EDITA.

Christi Traurpredigt über Sibyllam Ursulam, Herzoginn zu Holstein-Glücksburg, auß Apoc. II. 17.: inserta der Fürstl. Holstein-Glücksburgischen Gedächtnis-Seule, sive Syntagmati parentationum in Principis hujus obitum, Hamb. A. 1672. in fol. excuso.

Leichpredigt über Pet. Rivesell, Aeltermann der Vier- und Zwanziger in Flensburg, auß Nehem. XIII. 13. Slesvigz 1676. in 4.

Leichpredigt über Niels Lorenzen, Nachberrten, auß Rom. V. 2. Slesv. 1681. in 4.

Die Ehre des Dreieinigen Gottes, oder Christliche Erklärung einiger Sprüche der H. Schrift, darinn vorgezeigt wird, wie, theils mit Worten, theils mit Werken, Gott der Vater, und sein Geist, die Herligkeit des Sohns, Gott der Sohn, und sein Geist, die Herligkeit des Vaters, Gott der Vater, und sein Sohn, die Herligkeit des H. Geistes, uns zu erkennen gegeben; in drey Bücher abgetheilet: Samt einer Vorrede D. Christiani von Stöcken, Königl. General-Superintendenten. Hamb. 1684. in 8.

Das geistliche Königreich auf Erden, oder die mannichfaltige Herligkeit, welche wir Christen, als von Gott gewürdigte geistliche Könige und Priester, hier, im Reiche der Gnaden, genießen. Plönz 1691. in 8. Commendatur a D. Joh. Dieckmanno l. c.

INEDITA.

Memoriale Biblicum Metricum.

Tractat von der Juden noch verhandenen Befehrung, quem F. Breclingius, l. c., commendavit.

Aufführliche Erklärung über die Offenbahrung Johannis, quam, Casp. Herm. Sandhagii, Superint. Holsato-Gottorpiensis, hortatu, ab eo inchoatam esse idem Breclingius, l. c. p. 772., testatur.

THOMAS LUNDIUS III., Tunderensis, Johannis, Oppidi illius Diaconi, filius & Ecclesiz ruralis Horsküllensis in vicinia, ab A. circ. 1702. Pastor.

Edidit Parentis sui Librum, cui titulus est: Oeffentlicher Gottesdienst der alten Ebrzer, cum præfatione sua. Slesvigz 1695. in 8.

ZACHARIAS LUNDIUS, Nübelz, pago regiuncula in Ducatu Slesvicensi Sundevithanz, Ducibus Holsato-Glücksburgicis (quorum subditis ipse se accenset (1.)) subjectz, d. 5. Apr. A. 1608. natus (2.), fratrem habuit Joh. Lundium, Parochiz Ulderupensis vicinæ Pastorem, Poetamque itidem haud infelicem. E scholis inferioribus in Gymnasium se Hamburgense, anno circiter 1628., contulit, & postea in Academiis, Lipsienti, Witebergensi (quæ Aug. Buchnerum ei dedit Præceptorem (3.)) ac Regiomontana (4.), sedulam Theologiz pariter atque literis elegantioribus impendit operam. Iter deinceps in Bataviam, ut Heinium, Cunzum, Scriverium, Salmasium, Vossium & Rarlæum, coram salutaret, ac Vinc. Fabricium, amicorum intimum, denuo amplecteretur, est meditatus, sed ab instituto hoc, ob paupertatem, desistere (5.), sexenniumque ferme integrum institutioni, cum Johannis a Wisch, Eqv. Holsati, in prædio ipsius (quod Corniculum passim vocat) Lütkenbornensi, cum Nicol. Elstorp, Joachimi, Medici Hamburgensis, filii, coactus impendere (6.). Hoc exacto, Theologiz studio misit nuncium, Politicumque amplexus, ac Elstorp, tyronibusque aliis, præfectus, peregrinationi se accinxit literariz (7.). Sorz, in Academia Danorum equestri, cum juvene A. 1640. vixit nobili (8.), & alias deinde Europæ provincias, ad A. usque 1645., quo ad Cimbros suos est reversus (9.), peragravit. Post reditum, scholæ in Zeelandia Danica Herlovianz admotus Rectoratui, supremam Philosophiz lauream, in Acad. Hafniensi, d. 22. Maji A. 1647., Decano Pet. Spormanno, exambiit. Hinc a Georg. Seefeldio, regni Danici Senatore (quem multos a nostro Codice emisse MSSos Nic. Heinsius, rumori credulus, perhibet (10.)), ad Bibliothecæ suæ, nulli Danicarum tunc secundæ, ephoriam evocatus, orium, quod sibi obtigerat, literarium librorum omnis generis lectioni, studiisque elegantioribus, ad funesta usque impendit tempora, quibus thesaurus iste librarius misere a Svecis hostibus direptus est atque dissipatus (11.). E Pausilypo hoc suo fugatum Fridericus III., Rex Daniz, aulæ Hafniensis adscripsit Secretariis, Basilicæque Aarhusiensis Vicariis, &, quod

Stegano-

(1.) in Ep. Dedic. Poem. Juvenil. & L. 4. illorum p. 89. (2.) V. Indicem III. Biblioth. Resenianæ. (3.) V. Lib. III. Poem. Juvenil. p. 82. 83., & Lib. IV. p. 85. 88. (4.) V. L. I. corund. p. 10. (5.) V. Lib. II. Poem. Juvenil. Eleg. 10 & 12. (6.) V. Epistolas Dedicatorias, Libris I. & II. Poem. Juvenil. præfixas. (7.) V. Vinc. Fabricii Epist. ad eum scriptam, in Opp. p. 376. 377. 378. (8.) V. Aug. Buchneri Ep. ad Joach. Hagemeierum, P. II. Epist. n. 13, p. 48. (9.) V. Fabricium l. c. (10.) in Epist. ad Thom. Bartholinum A. 1655. scripta, Cons. II. Epist. Med. Bartholini p. 602. (11.) V. Hena. Wittenii T. I. Diar. Biogr. Sec. 17., ad A. 1667., & Ol. Borrichii Dissert. de Poetis p. 109.

Steganographiz esset peritissimus, in literis atque notis secretionibus enodandis operam sibi prestare voluit. Huic officio, solertia ac fide pari administrato, noster d. 8. Junii (in cuius locum Wittenius (1.) septimum substituit), A. C. 1667., & ætatis 59., celebs est immortalis, & in æde, cui exuviz illatz sunt, D. Trinitatis Hafniensi, ad amico sequenti inscriptione monumenti commendatus Epitaphii (2.):

Memorie Cl. V., Zacharie Lundii, Philologi, Poetæ, Oratoris, Severiss. Reg. Maj. a secretionibus literis enodandis, qui, vita calibe integerrime acta, decessit Hafnia d. 8. Jun.

A. C. 1667., æt. 59., Pet. Nicol. Mehnerus Pos.

Bibliothecz insignis fuit possessor, cujus Codices aliquot MStos moriens Academiæ Hafniensi legavit (3.). Reliqui cum monumentis ingenii ipsius *ἀνέκδοτῶν*, in potestatem Joh. Mohtii, Consilarii regii, pervenerunt. Inter amicos ejus eminuit Vinc. Fabricius, *Hamburgensis*, Syndicus & Consul Dantiscanus, quocum ætæ adeo, a prima juventute, ipsi intercessit familiaritas, per omnem vitam continuata, ut, teste ipsomet Fabricio (4.), *nihil alter ab altera seorsim habueris*, imo ne mortis quidem violentia sodales hos *ἀνέκδοτῶν* potuerit divellere. Bimeltri enim ante Lundium tempore, d. 11. Aprilis, eodem anno 1667, Fabricius Gedani itidem est extinctus. Utrique eadem st idia cordi fuere elegantiora, & Latina præ cæteris omnibus Poësis, in qua ambo ad stuporem usque excelluerunt, var. b. s. que coævis propemodum universis palmam extorserunt, imo ad veterum proxime accesserunt gloriam. Lundius certe extemporali, in pangendis sermone Romano carminibus venustissimis, facilitate multos in sui admirationem rapuit ingenii. In Germanica contra Poësi venam ipsius haud adeo fuisse expeditam, sed tardam, morosam atque difficilem, carmina, quæ edidit, ostendunt vernacula, suis quidem subinde haud destituta argutis, sed sermone pariter atque metro inculto lectoribus permolesta.

Bibliothecz ejus Catalogum Hafniz A. 1663. (in cuius locum substituendus haud dubie 1667.) in 4. prodidisse, *Mulieniane Index p. 510.* testatur.

Ex Eruditorum ad illum Epistolis, unica Aug. Buchneri, A. 1637. scripta, *Parte Buchnerianarum prima*, Dresdz A. 1680. edita, num. 28., p. 76. 77. 78., duæque Vinc. Fabricii, in hujus *Operibus*, Lipsiz A. 1685. in 8. excusis, p. 376. 379., lucem videntur publicam. Cæterarum Volumen mediocre *ἀνέκδοτῶν* (cujus in *Polybistor* etiam Morhofiano, *T. I., Lib. I., c. 25., p. 313.*, facta est mentio) a Joh. Mohtio, paulo ante laudato, asservabatur. A Vinc. Fabricio præterea ad ipsum sunt scriptæ Elegiz octo libri harum secundi, secunda tertii, quartique quinta & decima, eum aliis ad eundem carminibus haud paucis, in *Poematum* Fabricianorum editionibus, *Operumque Syntagmate*, obvix.

Confer de illo, præter Henn. Wittenium, aliosque scriptores, in vita jam allegatos, D. G. Morhofium *P. II. Tractatus de lingua & Poësi Germanica vernaculi, c. 9., p. 438.*, Alb. Bartholinum in *Lib. de Script. Dan. p. 150.*, meaque ad illum *Hypomnemata p. 466.*, *Nova Literaria Lubecensia, M. Dec. A. 1698., p. 245. 246.*, Rud. Mart. Meelführerum in *Accessionibus ad Theod. Janssonii Biblioth. promissam & latentem p. 58. 59.*, meaque *Hypomnemata ad Tom. I. Polybistoris Morhofiani Lib. VII., p. 466.*, & Alb. Thura *Ideam Hist. lit. Dan. p. 49. 50.*

ELOGIA.

Aug. Buchnerum conatus suos in prima juventute Poeticos non leviter probasse, Lundius ipsemet in *Epistola ad illum Libri IV. Poem. Juvenil. Dedicatoria*, testatur.

Vinc. Fabricius (quem inter *Tibullos* & *Propertios* locasse, *herbamque sibi tradere voluisse*, ipse, *L. 3. Poem. Juv. p. 74.*, itidem significat), in *Epistola, Poematis juvenilibus præfixa*, ita de his judicat: *Ἐξουὶν Ἀποδιδῶν τῷ ἰδιῶτι* *Στίχ. Elegia vero II. Libri I.* ita Autorem alloquitur:

Lundi, quem faciles Musæ, quem blanda Charinta,

Jam dudum prohibent, post tua fata, mori.

Corn. Grotio, Hugonis filio (in *Carminibus Vinc. Fabricii Libro II. Elegiarum præfixo*), *Vatum audit non infima gloria.*

Joh. Ad. Fabricio *Musarum surculus (V. L. 4. Poem. Juv. p. 108.)*

Joach. Petzro (in *Carminibus Poematis Juvenilibus adjecto*):

Musarum, Charitumque, Cypridosque,

Mysses candidus atque delicatus.

Ol. Borrichius (*Diff. V. de Poet. Lat. p. 169.*) ita de illo: *Zach. Lundio, notarum in aula regia Friderici III. magistro dexterrimo, nihil tam erat in proclivi, quam versus, isque non plebeje monete, sed dulcis, candidus, sonorus. Juvenilis diligentia specimen jamdiu versant laudantque eruditi, associatum carminibus Syndici Gedanensis, Vinc. Fabricii. Sed, quæ maturior ætas procudit, ut longe plura sunt, ita longe limatiora, dignissima, quæ in Sorsorum manus quamprimum deveniant. Neque enim temere in his sacris perspicaciorum invenias Lundio; ita erat non modo ingenii ad omnia prompti, judicii acerrimi, sed & infinitæ propemodum lectionis, indulgentie quantamlibet librorum copiam illustri Bibliotheca Seefeldiana, in qua nate ipsi sunt luculentæ in Hesiodum notæ, ut cætera hic non attingam.*

D. G. Morhofius, *T. I. Polybistor, L. I., c. 25., p. 313.*, illum *Virum doctum, Poetamque insignem*, ac *P. II. Tr. de lingua & Poësi German vernaculi, c. 9., p. 438.*, carmina ejus Latina pulcherrima, appellat.

Novorum Literariorum Lubecensium Collectores (*M. Dec. A. 1698., p. 246.*) *Philologus audit eximius, & Poeta felicissimus.*

SCRIPTA EDITA.

I. LATINA.

Poematum juveniliū libri IV. Hamburgi 1635. in 12. Sylloges hujus (quam, præter scriptores jam laudatos, Henn. Vagetius, Joach. Petrus ac Vinc. Fabricius, in Elogiis metricis præfixis, & D. G. Morhofius, II. cc., ac T. I. Polybistor, L. 7., c. 3., p. 384., commendarunt) Carmina pleraque Erotica sunt, & Libri I. atque II. Elegias, III. Sylvas, IV. usque Epigrammata, exhibent. Elegiz XIII. & XIV. Libri II., quarum prior a Lundio, ex persona Merillæ, ad Vinc. Fabricium est scripta, posterior autem Fabricii ad Merillam amicam responsoria, Libro etiam IV. Elegiarum Fabricii, num. 8. & 9., p. 191-196., leguntur.

Octo illius, & totidem Vinc. Fabricii Elegiz, de argumentis amatoriiis, sibi invicem contrariis, *Libro Elegiarum Fabricii secundo*, tum in *Poematis* ejus, Amstelodami A. 1638. in 12. recusis, tum in *Operum omnium Syntagmate*, Lipsiz A. 1685. in 8. edito, insertæ. Duarum ex his, in quibus Fabricius conjugium inituris virgines, Lundius autem viduas, commendavit, versiones Germanico-Metricæ, ab Anonymo concinnatæ, A. 1710., *Parte V. der außerseleneu Hållischen Anmerkungen, num. 4.*, sunt exhibitæ.

Epigrammata. Amstelod. 1643. in 12. (*Hæc, mihi non visa, ab Alb. Bartholino, in Tr. de Scr. Dan. p. 150., & M. Lipenio, in Biblioth. Philos., ei tribuuntur.*)

II. GERMANICA.

(1.) I. c. (2.) V. Pet. Resenii *Inscriptiones Hafnienses p. 203.* (3.) V. Borrichium *I. c. p. 88.* (4.) in *Ep. Dedic. libri tertii Elegiarum.*

II. GERMANICA.

Versio Germanico-Metrica Poemati Latini a Vinc. Fabricio, de stupendo & admirabili casu, qui, tempore pestis, in Hollandia contigit, sive de puella Leidensi a lue pestifera per sponsi, eadem haud infecti, liberata concubitus, ad Cl. Salmasium scripti, cum ipso carmine Fabriciano excusa Hamburgi A. 1636. in 4.

Allerhaad artige Deutsche Gedichte; samt einer Probe auferlesener, scharfsinniger, kluger Hof- und Scherzreden, Apophtegmata genandt. Lipsiæ 1636. in 4. De istis ita D. G. Morhofius, P. II. Tr. de lingua & Poesi Germ. vernaculi, c. 9., p. 438. Zach. Lundius hat schöne Lateinische Carmina geschrieben: Aber in den Deutschen artet er ganz auß, und ist, nach des Ennii Art, ingenio maximus, arte rudis. Nec minus vere Erdm. Neumeisterus, in Diss. de Poetis German. p. 66.: Quam facilis suavisque in Latina, tam difficilis parumque gratus in Germanica Poesi Poeta videtur.

INEDITA, Hafniae, in Joh. Mohtii, Consilarii regii, Bibliotheca, olim asservata, mihiqve perlustrata.

I. PROPRIA.

Poemata Latina, in quibus exhibentur: 1. Sylvarum Libri duo; 2. Elegiarum libri quinque; 3. Carminum liber; 4. Epigrammatum libri tres; 5. Moralium libri quatuor, annotationibus illustrati. (Commendantur hæc, velut luce dignissima, ab Ol. Borrichio, in verbis supra recitatis, & D. G. Morhofio, T. I. Polyhist., Lib. 7., c. 2., p. 384.)

Satyra Latina.

Apion Græce.

Orationes, Epistolæ, Programmata & Testimonia Scholastica Latina.

Epistolæ Gallicæ & Italicæ.

Glossarium Latino-Barbarum. (Pagg. 295. in 4.)

Loci Theologici.

Controversiæ Theologicæ, ad Compendium Contr. Dieterici.

Annotationes miscellæ in passionis Christi historiam.

Doctrinæ Sphæricæ & Geometricæ Synopsis, pro alumnis Herlovianis.

Paræneses Ethico-Politicæ.

Seneca cum aliis Ethico-Politicis collatus.

Boni Imperatoris & militis Ideæ seu Characteres.

Grammatica Hebræa.

Poemata Germanica recentiora.

Zedekias, seu Tragoedia de excidio Hierosolymæ Germanica.

Comædia Germanica.

Deutsche scharfsinnige kluge Hof- und Scherzreden.

II. ALIENA, editioni destinata, & Lucubrations in Auctores varios.

Hesiodi Opera & dies, 1. Paraphrasi gemina, altera Latina vulgari, sed passim emendata, altera Græca, e veterum Grammaticorum excerpta scholiis, 2. Metaphrasi Vallæ liberiore, & Frisii strictiore, 3. Analyti Grammatica, tum vocum, tum versuum difficiliorum, 4. Commentario copiosissimo, & 5. Indice locupletissimo, illustrata. (Commendatur hic labor ab Ol. Borrichio, notas ejus in Hesiodum luculentas vocante, Diss. V. de Poet. Lat. p. 169., & Joh. Alb. Fabricio, Lib. II. Biblioth. Græce, c. 2., p. 384.) (Pagg. 734. in 4.)

Notæ palantes & tumultuarie in Hesiodi Theogoniam & Scutum Herculis.

Isocratis Oratio ad Demonicum, Commentario illustrata. Accedit Pythagoræ Carmen aureum, cum notis. (Pagg. 371. in 4.)

Notæ & Observationes in Plutarchi libellum περί παιδων ἀγωγῆς. (Pagg. 368. in 4.)

Julii Africani Cesti, seu de apparatu bellico opus imperiectum, Græce & Latine. (Pagg. 251. in 4.)

Apollodori πολιολογικά, Græce. (Pagg. 275.)

Athenæus περί μηχανημάτων, ἢ τῶν σφωδρῶν βλήτωνος καὶ αὐτοῦ πολεμικῶν ὀργάνων ἢ καὶ ἀπὸ τῶν ἢ τῶν σφωδρῶν καὶ φιλωνος Μηχανικά περί πολέμων καὶ γῶν, καὶ καὶ θάλασσαν. Βασίλει παρὶς καὶ παρακοιμημένε Ναυμαχικά. Omnia Græce, cum variis lectionibus. (Pagg. 252. in 4.)

Παλαιὰ, Ἐπιστολὴ Ἐλενοπέλας, Διήγησις περί τῶν καὶ Ἀγρυπτον διαλαμπάνων ἀγίων πατέρων. (Pagg. 243. in 4.)

Notæ in tres Ciceronis Orationes.

Notæ in Somnium Scipionis Ciceronianum.

Comm. in Q. Horatii Flacci Epistolam de arte Poetica: Accedunt reliqui duo Epistolarum ejusdem libri, in idem Commentario illustrati. (Pagg. 382. in 4.)

Notæ in Odas Horatii selectas.

Notæ in contrarias Ajacis & Ulyssis Orationes, apud Ovidium Lib. 13. Metamorph.

Joh. Sarisbertensis Entheticus de dogmate & placitis Philosophorum, hætenus ineditus, e Bibliotheca Regis Britannicæ, & Apographo Patricii Junii. (Pagg. 83. in 4.)

Petri Comestoris Sermones LXVIII., in tres classes de tempore, de sanctis, & in Synodis, habitorem distributi, nunc primum Autori restituti genuino, aliquot MSS. collatione recentiori, notisque marginalibus, annotationibus prolixioribus, & Indicibus necessariis, illustrati. (Pagg. 854. in 4.)

Garnfredus de Poetria nova, Comm. perpetuo illustratus. (Pagg. 493. in 4.)

Maphæi Vegii Veritas, cum notis & binis Indicibus. (Pagg. 186. in 8.)

Virorum doctorum (& hos inter, Ad. Vorstii, Alph. Minuti, Andr. Riveti, A. Schotti, Ant. Fay, Balth. Bonifacii, B. Lydii, Bened. Auberii Maurerii, Bonav. Vulcanii, Car. Paschali, Casp. Barthii, C. Bartholini, C. Hofmanni, C. Gevarrii, Casp. Er. Brochmanni, Christ. Ravii, Christ. Frisii & Thomæ (Cancellariorum Danicorum), Christoph. Coleri, Chr. Bulzi, Chr. Sig. Donaueri, Corn. Pynackeri, C. van der Myle, Contr. Rittershusii, Cyr. Herdesiani, Dan. Heinsii, Dav. Hoescheli, Dion. Gothofredi, Domin. Molini, Eryc. Puteani, Everh. Vortii, Eustath. Swartii, Franc. Doulez, Frid. Lindebrogii, F. Taubmanni, Georgii Archiep. Cantuar., G. Remi, G. Queccii, Georg. Lud. Probenii, Georg. Mich. Lingelsheimii, Gerh. Joh. Vossii, Gev. Elmenhorstii, Gvilh. Coddæi, Hadr. Vanderburchii, Herib. Rosweydi, Henr. Ernstii, H. Spelmanni, Hug. Grotii, Jac. Aug. Thuanii, Jac. Bongarsii, Jac. Gilloti, Jac. Gruteri, J. Lectii, J. Monavii, Jan. Gruteri, J. Rutgersii, Joh. Bodecheri, J. Brantii, J. Cabeliavii, J. Cluveri, J. Drusii, J. Heurnii, J. Loccenii, J. Kirchmanni, J. Lydi, J. Poliandri, J. Ravii, J. Wouwerii Hamb., J. Wouwerii Antwerp., J. Utenbogardi, Joh. Bapt. Lauri, J. Frid. Gronovii, J. Georg. Herwarti, J. Phil. Parei, Jos. Scaligeri, Is. Casauboni, Justii Lipsii, Lamb. Vanderburchii, L.

Alardi, Lucz Holstenii, Lud. Contareni, Marci Velferi, Marqv. Freheri, Mart. Lydii, Maxim. Urientii, Melch. Goldasti, Metroph. Critopuli, Mich. Piccarti, Nicol. Fabr. Peirescii, N. Rigaltii, Ol. Wormii, Olig. Rosenkrantzii, Ott. Heurnii, Pauli Merulz, P. Petavii, P. Sarpaii, Patr. Junii, Pet. Bertii, P. Castellani, P. Cunzi, P. Denastii, P. Gruteri, P. Pantini, P. Scriverii, Phil. Jac. Mauffiaci, Regin. Brederodii, Sixtini Amamaz, Sixti Arcerii, Steph. Joh. Stephanii, Theod. Cantieri, Theod. Doufiz, Ubb. Erasmii, Vinc. Marinerii) Epistolæ DCCXXX. ad Joh. Meursium Seniore, ex infelicissimo Bibliothecz Seefeldianæ naufragio conservatz. Accedit Appendix Epistolarum, ad alios viros eruditos scriptarum. (Pagg. 790. in 4.). Volumen eruditione refertum omnigena, & luce publica dignissimum, uti mecum D. G. Morhofius, per literas de illo meas factus certior, jampridem, *T. I. Polyhist. Lib. I., c. 25., p. 314.*, judicavit.

[Falso Zacharia huic Lundio tribuitur M. Laur. Lundii Compendium Bibliothecz Græcæ, e Prælectionibus Vindlingianis, Hafniz A. 1704. in 8. editum, in B. G. Struvii *Introduct. in notitiam rei literariæ*, c. 7., §. 38., p. 377. Edit. secunde] & Aug. Grischovii *Introduct. in Philol. gen.*, c. 6., §. 95., p. 399.]

ALEXANDER LÜNEBURG, Patricius Lubecensis, & Toparcha Eckhorstianus, patriz Senator d. 21. Jan. A. 1590., & post legationem, quam A. 1594. obiit, ad Sigismundi Regis coronationem, Svecicam, Consul, die Thomæ A. 1599., electus, ordinis sui Senior, d. 15. Apr. A. C. 1627., ac ætatis 67., vivis excessit, & in æde, quæ Epitaphium ejus ostentat, Mariana est sepultus.

Bibliotheca Catharinæ publicæ A. 1620. condendæ auctor fuit præcipuus, suamque moriens eidem legavit, teste Jacobo a Mellen in dem *Nachrichte von Lübeck*, c. 37., p. 234. 235.

Henr. Bangerto (in *Orat. de Henr. Colero funebri*, lit. G. 4. b.) *Vir audit magni judicii, cui Consulatus suus, & res prudenter gesse immortalitatem peperere.*

V. de illo Joh. Kirchmanni *Epistolam librorum de Romanorum funeribus*, ipsi, cæterisque Lubecz Consulibus, A. 1625. inscripturam, *Dedicatorem, Compendium Chronici Lubec. Kirckringio-Möllerianum* p. 250. 253., Jac. a Mellen *Seriem MS. Senatus Lubecensis* & Joh. Henr. a Seelen P. I. *Athen. Lubec.* p. 121.

Oratio, quatenus generis & familiæ ratio, in electione Magistratus, sit habenda, Argentinz recitata, & in *Orationum, ductu Melch. Junii illic habiturum*, editione prima, A. 1597. in 8. ibidem excusa, *Tomo VI.*, p. 32-38., in secunda anni 1606., itidem Argentinenfi, *Tomo I.*, p. 885-890., & in tertia, *Tomo II.*, p. 632-636., locum adepta.

JACOBUS LUPIUS, Dithmarsus, scriptor superstitiosus.

Großes und sonderbares Traumbuch, aus alten und neuen Scribenten. Erfurti A. 1644. 1651. 1658., ac Lipsiz 1677. 1681. 1692. 1697. 1710. 1722. in 8.

Schackammer der Natur, oder gründliche Erklärung drey grosser Geheimnisse, deren das erste ist Extractio der Spirituellen Mumie des Menschen und anderer Thiere; das andere das grosse Mysterium magicum des Baums des Lebens, und des Baums des Erkenntnisses gutes und böses; das dritte ein sonderbares, jedoch natürliches, Arcanum, durch Träume etwas zu erfahren. Erfurti 1644. in 8., A. 1645. in 12., Erfurti 1651. in 12., sine loci mentione A. 1681. in 8., Lipsiz 1710. 1723. in 8. De hoc scripto ita D. G. Morhofius, *T. II. Polyhist. Lib. II.*, p. 327.: *Jac. Lupius, in der Schackammer der Natur, & Andr. Tenzelius, in Medicina Diastatica, edita Erfurti A. 1666. in 12., se mutuo exscribunt, ac magnam farraginem superstitionum & anilum curationum suppeditant.*

BARTHOLDUS LUTHMANN, Cœnobii Lubecensis Johannei Ecclesiastes, Berga Norwagorum A. 1604. ad officium hoc vocatus & d. 28. Nov. A. 1631. (vel secundum alios 1630.) mortuus. V. Jac. a Mellen *Catal. MS. Ecclesiastarum Lubecensium*. Conf. de illo Wilhelmi Westhovi P. II. *Pœm.*, fol. 52. b.

Weinachtsprüche - - - in 4. Sub Barth. Luthmanni nomine in *Catal.* quodam allegantur.

DANIEL LUTKEMANN.

Hollatica Anni Revolutio. Slesvigz 1639. in 4. edita, ei tribuitur in Catalogo auctionis cujusdam Kiloniensis.

GERHARDUS LÜTKENS, Hamburgensis, Petri Senioris, Consulis, filius, J. U. Lic., variolis, in patria, d. 19. Jan. A. 1697., extinctus.

Disp. de Collatione succedentium, Præfide D. Sam. Strykio. Francof. ad Viadr. 1682. in 4.

Disp. Jurid. Inaug. de Geminazione, ejusque effectibus, Præfide D. Joh. Wolsf. Textore. Heidelbergz 1684. in 4.

M. GEORGIUS LÜTKENS, Hamburgensis.

Diff. Historica de Othonis Salvii, Imperatoris, ἀναρχία, e vitæ ejus Svetonianæ Cap. XI. Lipsiz 1685. in 4. Laudatur a Casp. Sagittario, in *Introd. in Hist. Eccl.*, c. 24., §. 8., p. 604.

M. NICOLAUS LÜTKENS, Hamburgensis, d. 17. Apr. A. 1675. natus, & Rostochii d. 15. Sept. A. 1698. Magistri ornatus titulo, Parochiz Billkirchenfis in Insula Billwerderana, ab A. 1711., Pastor.

De ejus vita & studiis Andr. Dan. Habichtthorffii *Rostochium anni 1699. literatum* p. 382. 383., & *Nova Lit. Lubecensia*, M. Oel. A. 1698., p. 173. 174., possunt consuli. Conf. *Hamburgum anni 1716. literatum* p. 13.

Disp. moralis de Antizelia, seu malis in bonum imitandis, e Vinc. Placcii *Accessionibus Ethicis* deducta & collecta, & Prælide eodem proposita. Hamburgi 1697. in 4.

Disput. dux de notis Patrum Ecclesiæ Biblicis, & Versionibus librorum sacrorum Germanicis ante Lutherum MSSis, Præfide D. Joh. Frid. Mayero, Autore, defensæ. Hamb. 1697. in 4.

Disp. Theol. de Dilectione inimicorum, Præfide D. Joh. Nic. Quistorpio, Rostochii 1699. in 4.

Disp., quæ ex Thalmudicis & Rabbinis ostenditur, quod solus Davidis filius sit Messias. Rost. 1701. in 4. (*V. Nova Lit. Lubec.*, M. Jul. A. 1701., p. 193.)

Disp. de libro Zohar, antiquo Judæorum monumento. Lipsiz 1706. in 4. Recensum V. in *Novis Lit. Germ.*, M. Majo A. 1706., p. 177. 178.

Kern des ersten Buches Moses, auß dem Evangelio des I. Contages des Advents heraufgesücht. Hamb. 1722. in 4. (*Catal. nund.*)

Oratio contra duplicem Chiliafarum resurrectionem ἀνάσθως, Lipsiz A. 1703. habita, & Programme D. Thomæ Ittigii excuso commendata.

PETRUS LUTKENS Senior, Hamburgi, patre Lütkenio Lützens, cive, A. 1603. natus, J. U. Licentiatu titulo Basileæ A. 1632. reportato, patriz A. 1641. electus est Senator, & post duplicem anni 1642. ad Reges Daniz & Angliæ legationem, Praturam ejusdem A. 1646., Consulatum autem d. 21. Febr. A. 1654., obtinuit. Abdicare se hoc a civibus, Φιλαργυρία; Magistratu indignæ eum accusantibus, A. 1666. coactus, Vindobonam concessit, & illic d. 28. Maji

Maji A. C. 1670., ætatisque 67., mortuus, in vicina urbe Hungariz Pofoniensi tumulum invenit. In conjugio cum Cæcilia, Petri Spreckelsen, Senatoris, & Anna Elisabetha, Gerh. Langermanni, Confiliarii Brunsvicensis ac Holfatiæ, filia, gemino liberos complures, & hos inter, Petrum, J. U. L. ac Consulem Hamburgensem, Gerhardumque, J. U. Lic., progeniuit. V. Joh. Alb. Fabricii breve ipsius Elogium, *Parti I. Memor. Hamburg.*, p. 380. 381. 382., inferctum, Ad. Trautgeri Jun. *Seriem Senatûs Hamb.* p. 50., & Joh. Ristii in nuptias ejus secundas Epithalamium, in *Parnasso Teutonico* p. 734. & seqq. obvium.

Exerc. ad L. II. Digestorum de origine Juris, Præfide D. Thoma Lindemanno. Rostochii 1627. in 4. A Fabricio, &c., ob eruditionem commendatur.

Disp. Inaug. de jure Liberorum, qvatenus liberi sunt. Basileæ 1632. in 4. Recusa *Volum. VIII. Disput. Jurid. Basileensium*, ibid. A. 1658. in 4.

PETRUS LÜTKENS Junior, Hamburgensis, d. 2. Jul. A. 1636. natus, Senioris, modo laudati, e Cæcilia Spreckelsen filius, J. U. Lic., patriæ Senator d. 16. Aug. A. 1678., ac Consul d. 3. Nov. A. 1687., electus, d. 28. Aug. A. C. 1717., ac æt. 82., obiit. V. Balth. Menzeri, Prof. Hamb., Progr. fun. de vita illius, recusum *Vol. V. Memor. Hamburg.* J. Alb. Fabricii, p. 322-330.

Disp. Jurid. Inaug. de Libello, Præfide D. Henr. Dav. Canone. Heidelbergæ 1659. in 4.

PETRUS LÜTKENS III., Hamburgensis, J. U. Doctor.

Disp. Inaug. de Hæreditatibus relinqvendis, secundum principia Juris naturæ, & determinationes Hamburgenses. Lugd. Bat. 1718. in 4. (V. Anonymi *Hamb. lit. A. 1719. p. 23.*)

JOHANNES LUTTERLOH, Lubecensis, Henrici, Doctoris in urbe ista Medici, haud dubie filius, J. U. Lic. & Practicus, circa A. 1701., Cellensis in Ducatu Lüneburgico.

V. P. A. Lehmanni *Hamburgum A. 1701. literaturæ* p. 45., & *Nova Lit. Germ. A. 1704.*, p. 159.

Disp. Jurid. Inaug. de Eventu, Præfide D. Sam. Strykio. Francof. ad Viadr. 1679. in 4.

MARTINUS LYDIUS domo quidem fuit Daventriensis, & inclitis illic ortus majoribus, sed a matre, ob religionem cum marito in exilium ejecta Reformatam, Lubecæ in lucem est editus (1.). Quam religionem quod & ipse profiteretur, civibus suis Lubecensibus adeo fuisse exosus, ut morte eum, si apprehendi potuisset, multassent, a Jos. Scaligero verbis perhibetur sequentibus, fidem vix inventuris (2.): *Ceux de Lubec sont fort barbares & cruels plus qu'à Hambourg; s'ils eussent tenu Martinus Lydius, ils l'eussent fait mourir.* Lingvarum, & reliquæ Polymathix elegantioris, eximiam sibi notitiam in schola Comitatus Stolbergici paravit Ilfeldensi, cui Mich. Neander, Didacticus & Polyhistor celeberrimus, ipsiusque amantissimus, tunc præerat. Ex hujus disciplina, Theologiz ac Philosophiæ etiam vacaturus studiis, in Academiam migravit Tubingensem, & Mart. Crusium, doctorem lingvæ Græcæ incomparabilem, sibi conciliavit (3.). Unde cum Heidelbergam transisset, a Friderico III., Electore Palatino, Professoribus confestim Academiæ adscriptus est Reformatis, Zachariæque Ursino, Theologo celebri, in directione Collegii Sapientiz, post Pauli Cnipii ex illo discessum, datus Collega (4.), imo Theologiz etiam Doctor ibidem, uti conjicio, creatus. Disipato, post Friderici excessum, a Ludovico, successore Lutherano, A. 1576. Professorum Acad. Heidelbergensis Reformatorum cœtu, in Belgium Lydius abiit (5.), & officio Amstelodami, per decennium, tanto cum famæ incremento, functus est Ecclesiastico, ut Frisiz Ordines Occidentalis A. 1586., non professionem solum Theologiz, in Academia Franeqverana, recens a se condita, primariam, sed & primum ejusdem Reëtoratum, ipsi deferre haud dubitaverint (6.). Quem cum secunda vice, A. 1601., senectute licet ac morbo diuturno jam fractus, administrandum suscepisset, d. 27. Junii illi est immortuus (7.).

Eruditionis suæ, tum in sacris, tum in Historia, lingvis ac Philologia, eximie æmulos duos habuit filios, Balthasrem, Pastorem Dordracenum, Synodique, ibidem A. 1618. coactæ, Assessorem, A. 1629. defunctum (8.), ac de Waldensium historia præclare meritum, & Johannem, patriæ Mœno-Francofurtanum, Antistitem urbis Oudewateranæ, qui Conciliorum historia, & Operum Nicolai de Clemangis editione (nostro perperam a Gvilh. Cuvio (9.) tributa), inclaruit. E quibus priorem, in Remonstrantes Zelo iniquiorem præcipiti, Hugo Grotius, ad cognomen alludens, *hominem satis impatientem, licet patientiæ nomen præferat*, appellavit (10.) Amicis suis noster annumeravit Jos. Scaligerum, Justum Lipsium, Theod. Beza, Jac. Arminium, Dav. Pareum, Joh. Meursium, Gerh. Joh. Vossum, Pet. Scriverium, aliosque viros ævi istius eruditissimos. E quibus cum Jac. Arminium, a Beza peculiari A. 1583. Epistola sibi commendatum propemptica, perspecto ingenio ejus sagaci acriter judicio, ad confutandam Fratrum Delphenfium *Responsionem*, Calvinii & Bezzæ pro decreto prædestinationis absoluto oppositam argumentis, incitasset, primam ei incentivum hoc præbuit occasione istud, animadverso objectionum contrariarum robore, rejiciendi, & longe deinceps saniora, de isto doctrinæ sacræ capite, cum suis docendi affectis (11.). Rigidum horrendi de prædestinatione dogmatis Calviniani assertorem nostrum fuisse, non hinc solum perspicies, sed & inde, quod verba Justii Lipsii sequentia, *Libri de constantia primi capite IX.* obvia: *Vidit Deus peccata, non coegit, servit, non sanxit*; tanquam heterodoxa, in Epistola ad illum peculiari, non dubitavit reprehendere. Ob quam admonitionem gratias quidem ei Lipsius A. 1583. in sua egit responforia (12.), sed sententiam tamen hanc orthodoxam non mutavit, cordate, contra censuram istam iniquissimam, in iisdem defensam literis.

Ex Eruditorum ad eum Epistolis lucem viderunt publicam:

Dux Jos. Scaligeri, A. 1599. & 1600. exaratz, in Scaligerianarum Collectione, Lugduni Batavorum A. 1626. publicata, num. 274. 275. Quibus addenda etiam Consolatoria de obitu ipsius, ad Balthasrem filium A. 1601. scripta, n. 278. obvia.

Quinque Justii Lipsii, e quibus priores quatuor, A. 1583. & 1584. datæ, in *Chiliade Lipsianarum, Cent. I. Epp. Miscell.*, num.

- (1.) V. Nicol. Blancardi *Panegyricum, pro Jubilæo Acad. Franeqveranae A. 1695. dictum & editum*, p. 10. 11. (2.) in *Scaligeranis alteris* p. 144. 145. (3.) V. Mich. Neandri *Poema Græcum de miseria Pedagorum, Libro II. Gnæmologici præfixum*, Tomo I. *Operis aucti*, p. 402., Andr. Wengertii *Sclævoniæ Reformatæ* p. 177., & Henr. Flockenii *Prolegomena Theol. Catholica* p. 104. (4.) V. Joh. Henr. Hottingeri *Collegium Sapientiæ restitutum* p. 18., & *Vitam Dav. Parei, Operibus ejus præfixam*, quam Nic. Blancardus, in *Append. Panegyrici sui*, p. 29., allegat. (5.) V. *Vitam Parei modo citatam*. (6.) V. Blancardum l. c. p. 10. 11. 55. (7.) V. Blancardum l. c. p. 55. (8.) V. Gerh. Joh. Vosii *Epist.* 104. *Centuria I.*, p. 114., Pet. Bælium *T. II. Dictionarii Hist. & Crit.*, P. I., p. 333. *Ed. prima*, & Henr. Wittenium *T. II. Diar. Biogr. Sec. XVII.* p. 36. (9.) in *Chrysophylace Ecclesiastico* p. 336. (10.) in *Epist. ad Joh. Ursinogardum*, A. 1614. *scripta*, & in *ter Epp. Remonstr. Ecclesiasticas*, n. 214., p. 320., edita. (11.) V. Pet. Bærtium in *Or. in obitum Arminii*, illamque secutos Christ. Matthiæ in *Collegio M. Antiphotin.* p. 21., Casp. Mauritium in *Append. Disp. VII. de primo falso Calvinianorum*, Hier. Kromayerum in *Hist. Eccl.* p. 662. 663., & in *Scrutiniis religionum Diss. de Arminianismo*, P. I., Tb. 8., A. Calovium in *Proleg. Confid. Arminianismi*, Joh. Wolsf. Jägerum in *Decennio I. Hist. Eccl. Sec. XVII.*, p. 245. 246., & plures alios. (12.) *Cent. I. Epp. Miscell.*, num. 56.

Molleri Cimb. Lit. Tom. I.

Bbbbb

num. 58. 69. 79., & Cent. II. earundem, num. 90., leguntur, quinta autem, de obitu uxoris consolatoria, in *Decadibus XVIIII. posthumis*, a Joh. H. Pontano Hardervici A. 1621. evulgatis, *Parisi II. Decade II.*, p. 24. 25., prodit.

Quatuor Theodori Bezz, A. 1580. 1583. 1590. & 1593. exaratz, quarum prima in Thomz Crenii P. I. *Animadv. vers. Hist. & Philol.*, Roterod. A. 1695. edita, p. 59-62., secunda (Jac. Arminium, Geneva in Bataviam remigrantem, commendans), inter *Epistolas Remonstrantium Ecclesiasticas*, a Phil. Limburgio Amstelodami A. 1684. in fol. publicatas, n. 12., p. 26. 27., tertia autem & quarta, inter *Virorum clarorum Epistolas*, a Simone Abbes Gabbema Harlingz A. 1664. in 8. evulgatas, Cent. I., num. 89. & 90., p. 214-219., occurrunt.

Una Zachariz Ursini, Theologi Heidelbergensis, A. 1564. Tubingam missa, in Thom. Crenii P. XV. *Animadv.*, A. 1706. excusa, p. 137. 138.

Una Petri Datheni, Theologi, Francodalia A. 1567. Heidelbergam ablegata, in ejusd. Crenii P. VI. *Animadv.* (qvz Leidz A. 1700. prodit), t. 3., p. 193. 194.

Una Pet. Scriverii, cum Poematio ejusdem in honorem Joh. Lydii, filii, Theses Ethicas publice tuiti, Lugd. Bat. A. 1599. in 4. impressa.

Mich. Neandri Carmen Græcum ad ipsum, civemque ejus, Christoph. Gerdnerum, Lubecensem, de Lutheri laudibus, *Catechesi Græco-Latina*, a Neandro Bafilæ A. 1564. in 8. editz, est præfixum.

Conferri de illo possunt, præter Nic. Blancardum, aliosque scriptores jam allegatos, Gvilh. Puppis, Ecclesiastes Edamensis Arminianus, in *Poematis suis* (valde inficetis), Leidz A. 1591. editis, *lit. A. 5. a. b.*, G. M. Königius in *Biblioth. Vet. & nova, lit. L.*, Pot. Bælius T. II. *Dictionary Hist. & Crit.*, P. I., p. 333. 334. Ed. prime, & T. II. p. 1819. 1820. Ed. secunde, & Henr. Lud. Benthemius in *Holländischen Kirchen- und Schul-Staat*, P. II., c. 4., p. 292. 293.

ELOGIA.

Mich. Neander, in Poem. Græco de miseria Pædagogorum, supra jam allegato, ita de illo:

Κράσιον ἱμᾶ, φίλοι κ' ἀνέτα,
Λύδιος, Φρέσσιν κεχαρισμένος μὲ,
Ὅν χολαίοις λυσιγλή εὐλπα
Ἄνδρα ἴσασθαι.

Εὐφυνὲς γὰρ πύλουμαθὲς τ' ἐλύχθη;
Καὶ ἐπιστήμῃ μελετῆς πολλῇ

Ἐσχος, ὃ δὲ δειλύνειος πικαδὲς

Εὐεπίησιν.

Ἐσχος ἴων περιδὼν ἱερᾶς

Καὶ χολῆς, ἡμερόμενος νείος το

Ὀφελεῖν, ὃ μενδύχοις κένανθαι

Ἥδισι θυμὸν.

Eidem, in Scholio ad b. l. marginali, Juvenis audit summa pietate, doctrina, merum ac ingenii fovitate, præditus.

Sim. Goulartio Sen. (Vol. I. du *Threſor d' histoires* p. 263.) Doctæ Theologien.

Theod. Bezz, in Epistola ad eum secunda, eximius Christi servus.

Joh. Drusio (in Ep. Dedic. Proverb. sacrorum) Vir undique doctissimus, & Theologus eximius.

Nicol. Blancardo, l. c. p. ii., Vir doctrina & pietatis fama celebris.

Erasmio Francisci (Parte II. der lustigen Schaubühne allerhand Curiositäten p. 372.) ein gar gelehrter Mann.

Gvilh. Puppis, l. c. (in *Elogio Professorum novellæ Acad. Franeqveranæ*), fusc ejus laudes stridula decantans arundine, his etiam illum celebrat elegis:

Maximus Historicus, si Lipsius excipiat

Unus, Martinus Lydius inde foret.

Est Theo-nemo logus major, quicunque minister,

Sive Sædologia quisque Professor adest.

Hoc est septem jam nemo peritior artis,

Lingvarum nemo doctior estve trium.

Ille Mathematicus, Physicus, velut Ethicus, atque

Est σοφίας, vera cum pietate, colens.

SCRIPTA EDITA.

De formidabili illa Hispanorum Classe contra Anglos, divinitus repressa, fracta, dissipata, dextræ Excelsi celebratio, ad Psalmum CXXIV. accommodata, Franeqverz A. 1589. (juxta Bassæum, Spachium & Draudium), vel 1591. (juxta Catal. Lipsorp. p. 11.); in 4.

Apologia pro Erasmo Roterodamo, calumniis illorum opposita, qui Arianismi eum accusabant. Quando utique prima hæc vice prodierit, ignoro; etsi, e tribus Pet. Scriverii ad Joh. Lydium, nostri filium, Epistolis, A. 1614. & 1676. exaratis, & inter *Epistolas Insignium Virorum selectas*, a Jano Gvilh. Meelio Amstelodami A. 1701. editas, Dec. III. n. 3. & 4., p. 83-88., ac Dec. IV., n. 4., p. 113., obvis, filium hunc illam asservasse, & luci publicæ A. 1614., applaudente Scriverio, destinasse, sed edere a Synodo Batavica, anno circiter 1626., esse prohibitum, didicim, Editionis *Operum Erasmi novissimæ Tomo X. sive ultimo*, Lugd. Bat. A. 1706. in fol. excuso, illam esse insertam, Lipsienses, in *Actis Erud.*, M. Jun. A. 1707., p. 278., testantur. Laudatur ab Erasmo Francisci l. c., ubi Lydium, in ea, Erasmi, de singulis religionis Christianæ capitibus atque controversiis, sententias, e scriptis illius omnibus, collegisse, ipsumque Reformatis fuisse ἐμὸψιφον ostendere esse conatum, perhibet.

Carmina, qvz, in *Deliciis Poetarum Germanorum, Tomo III.*, p. 1511. & seqq., legi Georg. Matth. Königius, in *Biblioth. V. & N.*, testatur.

Epistola ad Gerh. Joh. Vossium, de filii sui studiis, scripta, qvz in Appendice adoptiva Syntagmatis Epistolarum Vossianarum, Londini A. 1690. in fol. a Paulo Colomesio editi, Cent. I., n. 1., p. 1., occurrit.

INEDITA.

Epistolæ III. ad Joh. Meursium, prolixæ atque eruditæ, in Volumine (de quo in *Elogio Zach. Lundii dictum*) Epistolarum ad Joh. Meursium Lundiano ἀντιδότῳ obvix, Franeqverz A. 1597. & 1598. exaratz.

HENRICUS LYSIUS, Flensburgensis, patre Johanne, Præposito ac Pastore Mariano, matre autem Birgitta Laurentia, d. 24. Oct. A. 1670. natus, parentumque voto studio, antequam nasceretur, destinatus Theologico, huic, relicta A. 1687. schola patria, in Academiis Jenensi, Lipsiensi, Regiomontana, Hafniensi, ac Halensi tandem, per annos vacavit complures. Ex harum ultima, convictuque D. Joach. Justi Breithauptii, domum A. 1694. ob parentis revocatus obitum, cum spe successionis, propter adventum tardiorum, aliasque causas, excidisset, & aditum ad officia sacra, qvod, D. Josvam Schwartzium, Superintendentem, noctus adversarium, Pietismi heterodoxi suspensionem, coram Theologis Hafniensibus diluendam, incurrisset, difficiliorem sibi in Cimbria redditum iri prævideret, ducta uxore ad mercaturam animum appulit, civiumque patriæ auxit numerum. Ob quam vitæ generis mutationem mercatoribus eruditus a Georg. Henr. Götzio, in Diatriba de istis (1.), est annumeratus. Mercaturæ deinde successu minus prospero votis haud respondente, ad studia sacra, quinquennio seposita continuo, rediit, venditisque ædibus Berolinum ad fratrem A. 1701. profectus, Parochi in Ducatu Magdeburgico ruralis officium, licet frustra, ambiit, Friderico interim,

Borusfiz

Borussæ Regi, hac occasione, a patronis de nota commendatus meliore, hujus beneficio, post Doctōris Theologi titulum *Dissertatione de studio Theologico* inaugurali, Halz, d. 4. Nov., impetratum, A. 1702. exeunte, in Academia Borussæ Regiomontana, una cum scholæ illustris, recens illic apertæ, directione, munereque in eadem Ecclesiastico, professionem S. Lit. extraordinariam, A. 1709. autem ordinariam, obtinuit, A. 1714. Ecclesiastæ in arce regis aulici auctam officio. Contiliarius etiam est Regis Prussæ, in Consistorio Sambienfi, ecclesiasticus, Synagogæ Judæorum Regiomontanæ Inspectōr, Ephorusque Ecclesiarum Prussæ Lituanicarum, quibus, jussu regio, de Concionatoribus idoneis, & Lingvæ Lituanicæ, Regiomonti in peculiari Studioforum docendæ Collegio, peritis, Bibliorum in eandem translatione, Catechesi, aliisque libris sacris, prospiciet. V. Joh. Gottl. Krausii *Neue Zeitungen von gelehrten Sachen*, num. 70. A. 1719., p. 559. 560.

Prolixiorum vitz ejus historiam D. Joach. Justus Breithauptius, Theol. Halensis, in *Programmate Diss. Inaugurali* A. 1702. præmissio, & ex isto, *Nova Literaria Germanica*, M. Jan. A. 1703., p. 30. 31., ac *Lubecensia*, M. Febr. A. 1703., p. 40., exhibuerunt.

D. Josæ Schwartzii narrationi de eadem minus honorificæ, una cum D. Joh. Frid. Mayori judicio de controversia, Lysio mota, Epistolico (d. 11. Jan. A. 1695. exarato), *Tractatus suo Anti-Muhliano Germanico*, Flensburgi A. 1705. edito, P. III., c. 7., p. 434. 435., insertæ, ac a Seb. Edzardo, in der Abfertigung des groben Fanatici zu Gotha, A. 1707. repetitæ, paucis in M. Joh. Melch. Krausii *Historischem Berichte von den Holsteinischen Kirchenstreitigkeiten* p. 112. 113., eodem A. 1705., est responsum, & Lysius ipsemet, Apologiam a se peculiarem oppositum iri, pollicitus.

SCRIPTA EDITA.

• Diss. Inaug. de studio Theologico, Præfide D. Joach. Justo Breithauptio, d. 3. Nov. proposita. Halz 1702. in 4. A. Joach. Langio, *T. I. Antihæbari Orthod.* p. 101., commendatur, & P. VII. der aufrichtigen Nachrichten, in *Append. Sect. 3.*, p. 116., contra Val. Ern. Läscheri, *Theses octavæ de vera Theologia a sensu incipiente doctrinam obelo* (in *Prænotionibus Theologicis* p. 141.) notantis, censuram, defenditur. Alias in eam animadversiones in M. Joh. Christoph. Wolfii *Absurdis Halensibus*, p. 10. 65., invenies.

Diss. de perspicuitate S. Scripturæ, contra Bellarminum, pro loco Professionis extraordinariæ, d. 25. Jan. A. 1703., proposita. Regiomonti 1703. in 4.

Diss. de Filio DEI unigenito, contra Socinianos, pro receptione in Collegium Theol., d. 12. Jan. A. 1703., habita. Regiom. 1703. in 4.

Programma de Christo in nobis formando, ex Gal. IV. 19. & 2. Cor. III. 18., feriis natalitiis sub Prorectoris Academicæ publicatum nomine. Regiom. 1705. in 4. Lysio hoc vindicat, & ceu *fanaticum*, traducit, Georg. Frid. Niehenckius in *Compendio errorum Pietisticorum* p. 93.

Dissput. III. Theol. de Peste. Regiom. 1710. & 1711. in 4.

Schluss und Bußpredigt, auf Königl. Preussischen Befehl, im Collegio Fridericiano, am XVI. Sontage nach Trin. A. 1709., aus Es. XXVI. 20. 21., gehalten, als, wegen der Contagion, die Predigten und Information in selbigen eine Zeitlang aufgeschoben wurden. Nebst einem Berichte von selbiger, an den König. A. 1709. in 4.

Synopsis Controversiarum, a Veritatis, pacisque ac pietatis, hostibus domesticis, sub Orthodoxiz prætextu, hoc tempore motarum, in qua Orthodoxia Evangelica a novis corruptelis, & B. Phil. Jac. Spenerus, aliique Theologi orthodoxi, a calumniis D. Sam. Schelgwigii (in *Synopsi Controversiarum, & ejus Supplemento*), aliorumque Novatorum, vindicantur: antea in ordinariis Lectionibus auditoribus dictata; jam, ad desiderium multorum, judicio Ecclesiæ Evangelicæ submissa. Accedit Discussio Vindiciarum Schelgwigianarum, in articulo de Justificatione, contra Joach. Langium. Halz Magdeburgicæ 1712. in 8. Synopsin hanc totam, sub Lysii persona, a Joach. Langio, Theologo Halensi, esse conscriptam, uti ex stylo, aliisque indicis, perspexisse sibi videatur, D. Gottl. Wernstorffus, Prof. Witteb. (in *Diss. de Theologia mystica* p. 5.), teste M. Joh. Christoph. Colero (in *Diss. de Meritis Wernsdorffii in rem sacram & literariam* p. 28.), conjectura asseruit iusto audaciori. Relationem de illa critico-elencticam invenies in Val. Ern. Läscheri unschuldigen Theolog. Nachrichten, *Sect. 2.* A. 1713., p. 240. 241. 242.

Dank- und Eröfnungs-Predigt, als, nach der Pest, des Collegii Fridericiani zu Königsberg Kirche und Schule wieder eröffnet wurden, aus Gen. VIII. 15. 22., gehalten. Regiomonti 1710. in 4.

Das Zeugnis vom Lichte, zu Beschämung der neuen Quäcker und Enthusiasten, in einer Predigt über das Evangelium des dritten Weinachts-Tages, A. 1715. vorgestellt. Regiomonti in 4. Oppositum huic est ab Henr. Nicol. Herberto, Autoris olim amico, ad Mennonitas transgresso, scriptum hujus tituli contrarium: Wie der Aist, so die Art, oder aus dem Wunde Gottes, und dem Zeugnisse der Wahrheit, beschämte Pietist; in quo nostro, Apologia sequenti se tuito, Quakerismus exprobratur. V. de scriptis istis polemicis *απομνημονεύματα*, & historia certaminis Lysii, cæterorumque Ecclesiastarum Regiomontanorum, cum Herberto, V. E. Läscherum l. c., in *Appendice anni 1716.*, p. 1272. 1273., & *Sect. V.* A. 1717., p. 836-835.

Apologia contra scriptum Henr. Nic. Herberti, modo memoratum, Germanica, A. 1716. edita, de qua Läscherus II. cc. itidem consulatur.

Theologia Moralis, ex unico Amoris divini fonte derivata, quam se moliri A. 1712., in *præfat. Synopses Controversiarum*, significavit.

INEDITA.

Prælectiones publicæ adversus D. Sam. Schelgwigii *Synopsin errorum Pietisticorum*, A. 1705. habitæ, quæ a G. F. Niehenckio, l. c. p. 7. 10. 11. 13. 14. 16. 23. 80. 103., allegantur, variorumque errorum infimulantur.

Collegium in Contr. Dieterici Institutiones Catecheticas, ab eodem p. 11. vellicatum.

Theologia Moralis, ex unico amoris divini fonte derivata, quam se moliri; A. 1712. in *præfat. Synopses Controversiarum* significavit.

JOHANNES LYSIUS Junior, Flensburgenfis, Henrici, modo memorati, frater germanus, d. 14. Oct. A. 1675. natus, e schola (in qua auditorem illum habui) patria A. 1691. in Academiam Regiomontanam, & A. 1694. in Halensem, migravit. Pagini initio, in Marchia Brandenburgica media, Hohenfienensis, ab A. 1698. fuit Parochus, deinde vero ædis Georgianæ, in suburbio regio Berolinensi, ab A. 1700. Diaconus, nec multo post, & quidem ad obitum usque, Pastor. Obiit d. 15. Oct. A. 1716., ætatis 41., & ob pietatem, fidem in officio, beneficentiam in pauperes, aliasque virtutes, a Joh. Gustavo Reinbeckio, Pastore Petrino ac Præposito Svevo-Coloniensi, in Parentatione vernacula est celebratus.

Conf. de vita illius Christ. Grundmanni *Ossa & cineres* A. 1716. *defunctorum* p. 49., & *Appendicem Ossibus & Cineribus* A. 1717. *defunctorum adjectam*, p. 38. 39.

Amicis eum suis annumeravit, Collegiorumque pietatis, quorum Praefes erat, Berolinensium mentionem facit honorificam, D. Joh. Wilh. Petrus in *Historia vite propriae Germanica* p. 267.

SCRIPTA.

Leichenrede über Pet. Docken, Th. Stud., aus Luc. XXII. 31. 32., beygedruckt der Leichpredigt D. Phil. Jac. Speneri über denselben, aus Pf. LXXXVIII. 4 - 10., von geistlicher Ansehung der Kinder Gottes gegen das letzte Ende. Francof. ad Viadr. 1698. in 12.

Das an Jesu Mund und Brust hangende Christenbrot, oder Leichenrede über Jac. Reinhold, Th. Stud., beygedruckt D. R. J. Speneri würdigem Studio, Theologia, oder Leichpredigt über denselben. Berolini 1697. in 12.

Der von einem selig gewordenen Sünder allen angepriesene Heiland und Seligmacher, oder Leichpredigt über Christoph. Wilcken, Past. zu S. Georgii in der Königsstadt an Berlin, aus 1. Tim. I. 15. Berol. 1711. in 4.

Der zwar schwere, doch selige, Kauf eines Christen, auf dem rechten Himmelswege, in einem Leichsermon über Fr. Ursula Maria Zorninn vorgestellt. Berol. 1711. in 8.

Einseltiger Vortrag von der Versöhnung mit Gott, und von der Wiederaufrichtung des Ebenbildes Gottes. Berolini in 12.

Formular einer Sterbe-Casse, und Begräbnis- und Todten-Lade, so von der so genandten sich zum Tode bereitenden Gesellschaft aufgerichtet worden. Berolini 1710. (Duo hæc Opuscula illi a Chr. Grundmanno, l. c. p. 49., tribuuntur.)

Buß- und Leichen-Predigt über den jämmerlichen Todes-Fall eines Mannes, der durch ein ihm gestelltes Prognosticon ist betrübet, und hernach im Wasser todt gefunden worden: Samt einem Theologischen Discurs von der Wahrsager-Kunst, und Insonderheit vom Nativität-stellen. Berolini 1714. in 4. Huic, Astrologiam judicariam merito damnanti, Joh. Georg. Jobius, Advocatus & Notarius publicus Berolinensis (qui Thema genethliacum hominis submersi composuerat), opposuit *Astrologischen Discours*, Berolini A. 1715. in 4. excusum, sed in Schediasmate sequenti Lyfiano refutatum.

Vernünftiges, und in der H. Schrift gegründetes, Urtheil von der Wahrsager-Kunst, und insonderheit vom Nativität-stellen, wider den ungegründeten Astrologischen Discurs eines hiesigen Advocaten, nochmahl behauptet. Berolini 1715. in 4. Sed & illi a J. G. Jobio repocita est Duplic-Schrift auf das ungegründete Urtheil, so ein hiesiger Pastor, von der Wahrsager-Kunst, und insonderheit vom Nativität-stellen, behaupten wollen, Berolini A. 1715. in 4. impressa. V. de hisce scriptis Lyfii & Jobii contrariis Anonymi Partem XLIV. der gelehrten *Fama* p. 571. 572. 573. 574., & Val. Ern. Löschers Unschuldige Theol. Nachrichten, Sect. 6. A. 1715., p. 1051-1054.

Wahrhaftige Erzählung dessen, was mit einigen Inspirirten zu Berlin vorgegangen: Nebst einer Predigt über 2 Pet. I. 21., vom Unterscheide der Göttlichen Inspiration, ordentlichen Gnaden-Gaben des H. Geistes, und einer eingebildeten Enthusiasterey, am 5. Dec. A. 1714. gehalten. Berolini 1715. in 4. Recensum ejus exhibuere Halenses in der Neuen Bibliothek, Sect. 42., p. 175-179., & V. E. Löschers l. c., Sect. 1. A. 1715., p. 165-174. Impugnavit eam, quod de Inspiratis istis e Gallia Berolinensibus modestius judicaret, & revelationes divinas nostris haud omnino denegaret temporibus, D. Mart. Chladenius, Theol. Prof. Witeb., in duabus Disputationibus, Witebergæ A. 1715. editis, altera de *Oeconomia Dei nova per præconium poenitentiae extraordinarium non expectanda* (de qua, Joach. Langio pariter atque Lyfio opposita, Pars L. der gelehrten *Fama* p. 94. 95. consulatur), altera vero de *Inspiratis sine spiritu*. Quarum posteriori a nostro in sequenti responsum est Apologia.

Bescheidene Schutzschrift wider die falsche Beschuldigungen, damit D. Mart. Chladenius seine neuliche Disputation de Inspiratis sine spiritu angefüllt hat. Berolini 1715. in 4. Huic (de qua Halensium etiam Neuer Bibliothek Sectio 43., p. 252. 253., potest conferri) opposita sunt: a. Val. Ern. Löschers Recensio elenctica, in den Unschuldigen Theologischen Nachrichten, Sect. V. A. 1716., p. 894-908.; ß. M. Christ. Ludov. Stiglizii notwendige Erinnerung an Joh. Lyfium, wegen seiner bescheidenen Schutzschrift wider D. M. Chladenii Lehrläge von den Begeisterten ohne Geist, so verdeutscht sind beygefügt, ed. Witebergæ A. 1715. in 4. Cui, a Löschero, l. c., p. 908-914., adumbratz atque commendatz, ab Halensibus autem, Lyfio patrocinatis, Sectione L. der Neuen Bibliothek, p. 870-876., refutatz, per ipsum quoque Lyfium Apologia sequens secunda reponebatur.

Abgenöthigte zweyte Schutzschrift, wider D. Mart. Chladenii falsche Beschuldigung und unbescheidene Zündstügungen, zu hoffentlich völliger Endigung des durch ihn erregten Streites von unmittelbaren Offenbarungen; der so genandten notwendigen Erinnerung, welche er insonst hin auffertigen lassen, entgegengesetzt. Francof. & Lips. 1716. in 4. De illa Löschers, l. c., Sect. V. A. 1716., p. 914. 915. 916.; de Responso autem contrario M. Chr. Lud. Stiglizii, Witebergæ A. 1716. in 4. (sub titulo Abgenöthigter Antwort auf H. Joh. Lyfii wiederholte Schrift, und die darinn vorgetragene neue Lehre von den unmittelbaren Offenbarungen Gottes) excuso, idem, Sect. VI. A. 1716., p. 1063., potest consuli.

Letzte Vorstellung, Schediasma Lyfii de controversia cum Chladenio & Stiglizio ultimum, A. 1716. editum, quod denuo excepit Stiglizii Kurze Gegenvorstellung an H. J. Lyfium, was massen man seinen, in der letzten Vorstellung gefassten Entschluß, in dem durch ihn erregten, Streite von unmittelbaren Offenbarungen nunmehr stille zu schweigen, sich gar wol gefallen lasse. Francof. 1716. in 4. V. Löschers l. c. p. 916.

Probiertstein der Welt, oder die von der Wahrheit angeklagte, und ihres Betrugs überführte, Eitelkeit, in 50. Capiteln, und so viel Sinnbildern, vorgestellt durch Antonium a Burgundia, Archidiaconum zu Brügge: auß dem Lateinischen verdeutscht, und mit einer Vorrede aufgegeben, von Joh. Lyfio, Berolini 1716. in 8.

M.

JOHANNES REINHOLDUS MACKIUS, Hamburgensis, J. U. Lic. & in patria Practicus, circa A. 1716.

Disp. Inaug. de Appellatione per saltum, Præside D. Christ. Wildvogelio proposita. Jenæ 1712. in 4. V. de illa Partem XX. der gelehrten *Fama* p. 585. 586. 587.

MICHAEL MAIERUS, qui Cimbrum (1.) ac Holfatum (2.) semetipsum appellavit, Rendesburgam nostram, teste Dethl. Cluvero (3.), agnovit patriam, & titulo Doctoris jam reportato Medici, in civitate, circa A. 1597., vixit Rostochiensis. Pragam deinde Bohemorum, in aulam Rudolphi II., Imperatoris, delatus, hujus, per lustra aliquot, Archiater fuit ac Consiliarius, & ob singularem in medendo peritiam atque felicitatem, non laurea solum donatus est Poetica, sed Comitibus etiam Palatinis Casareis, sacrique Romani Imperii Exemptis, adscriptus. Ob peritiam præterea arcanorum Chymicorum admirabilem, quam cum paucissimis omnis ævi communem noster habuit, idem Imperator, cui scrutinium hoc naturæ, operumque illius, secretius erat in deliciis, in nobilium evecto ordinem, insignium loco, decantatissimum attribuit Avicennæ & Chymicorum Emblema hieroglyphicum, Aquilam in aere volantem, & bufonem,

(1.) in Epithalamio, nuptiis Mart. Braschii A. 1597. consecrato. (2.) in Epigrammatis Chymicis, Corn. Drebbelii Opusculis, a Joach. Morfio A. 1620. editis, præfixo. (3.) T. I. Nova Criseos temporum, n. 18., p. 144.

bufonem, qui per terram incedit, catena trahentem, cum galea duplici superimposita, exhibens (1.). Post obitum Rudolphi, A. 1612. Pragæ extincti, suam in medendo operam aliis addixit Germaniæ Principibus, & hos inter, Mauritio imprimis, Landgravio Hassiæ eruditissimo, cujus A. 1619. adhuc fuit Archiater (2.). Anno seqv. 1620. in civitate vixit Magdeburgensi (3.), & in eadem, biennio post, æstivo anni 1622., ætatisque suæ 54., tempore, uti Typographi docet *præfatio, Ulyssi* ejus adjecta posthumo (4.), expiravit. Medicus fuit plane eximius, Philologusque & Poeta haud vulgus. Chymicus autem coævus fere omnibus superior, & si D. G. Morhofium (5.), hujusque auctoritatem secutum Joh. L. id. Hannemannum (6.), audias, Philosophiæ adeptæ Mystis, verisque Lapidis Philosophici possessoribus, accensendus, longe certe majori πολυμαθία, quam plerique Chemicæ cultores reliqui, conspicuus. Non desunt etiam, qui Fratibus Rosæ crucis, pro quorum societate scripta aliquot edidit Apologetica, illum annumerent, imo inter Chymico-Theologos hosce, sub initium Seculi XVII., scriptis Anonymis atque Pseudonymis quæ plurimis, sacris pariter atque Philosophicis, celebritatem consecutos haud exiguum, sed a Theologis opinionum heterodoxarum atque fanaticarum intumescens, eminuisse, sibi persvadeant (7.).

Conferri de illo possunt, præter jam allegatos, Barth. Bilovius *Lib. IV. Anagrammatism. f. 33. a.*, Joh. Ant. a Linden *Lib. I. de Script. Med. p. 482. 483. 484.*, Georg. Abr. Merclinus in *Lindenio renovato p. 817. 818. 819.*, Pet. Borellus in *Biblioth. Chymica p. 60. 142-145.*, Jac. Thomafius in *Dissert. Stoicis p. 129-133.*, & in *Diff. de Fabulis Gentilium*, §. 44., D. G. Morhofius in *Ep. de transmut. Metall. p. 84. 85. 104. 146.*, Thom. Hyde in *Catal. Biblioth. Bodlejane*, lit. M. G. M. Königius in *Biblioth. vet. & nova, lit. M.*, J. C. Becmannus in *Catal. Biblioth. Francof. p. 291.*, Lipsienses in *Actis erud. M. Jul. A. 1687.*, p. 393. 394., Corn. a Beüghem in *Bibliogr. Med. & Phys. p. 7. 162. 163.*, Joh. Lud. Hannemannus *ll. cc.*, & præsertim in *Ovo Hermetico p. 130. 131. 132. 135. 136.*, Joh. Franc. Buddzus *T. III. Lexici Historici p. 411.*, & Excerpta trium D. G. Morhofi ad Joach. Fellerum de ipso epistolarum, in Joach. Frid. Felleri *Trimestri II. Monum. ined. p. 119-121.* obvia. (Distingvendus a nostro est Mich. Maierus, Senator Herbipolensis, Scriptor Pontificius, cujus extant, 1. *Luscina spiritalis, omnis generis pias preces & meditationes complectens*, Col. 1618. in 12; 2. *Armentarium spirituale Christianorum atque Catholicorum*, Herbipoli 1624. in 12. V. M. Lipenii *P. II. Bibl. Theol. p. 547.*)

ELOGIA.

Joh. Spagnetus, Senatus Burdigalensis Præses, in *Enchiridio Physicæ restituta* (uti a τῷ πάλῳ Morhofio sum edoctus), scripta illius Chymica ob perspicuitatem commendat, & eum, qui ista non intelligit, neminem Chymicorum esse intellegendum, pronunciat.

Joh. Jonstono (in *Thaummatographia naturali, Cl. VI.*, p. 317.) *Medicus audit nobilissimus.*

Ab Ol. Borrichio (in *Diff. de ortu & progressu Chemicæ p. 144.*) Chymicorum Germaniæ recentiorum annumeratur principibus.

D. G. Morhofius, *T. I. Polyhist., Lib. I.*, c. 13., p. 131., *Virum doctissimum*, & in *Diff. de Paradoxis sensuum p. 1.*, *Virum optimum doctissimumque*, eum appellat; ac, in Epistola d. 20. Apr. A. 1687. ad me exarata, verbis celebrat sequentibus: *De Mich. Maiero, ejus patria, parentibus, educatione, quid exploraveris, scire velim. Ego multa inquisitione nihil certi deprehendere potui. Merito ille Vir inter Holsatiæ ornamenta numerandus. Illum enim naturalis doctrinæ apicem consecutus est, quem e myriade hominum vix unus consequitur. Fuit arcani Physici possessor, cujus ego documenta quædam habeo; ac scripta ejus loquuntur. Fama est, Joh. Cratonem a Kraftheim, Medicum Cæsareum, illum hujus arcani participem fecisse. Nemo in omni Chymicorum familia est, qui majorem ad res Chymicas eruditionem attulerit; quod vel sola ejus Arcana arcanissima testantur, quæ Kircherus in Oedipo suo compilare interdum solet.*

Joh. Joach. Becherus (in *Præf. Characteris pro Notitia Linguarum universali*) illum *Virum salutis insignem atque incomparabilem.*

Joh. Lud. Hannemannus, Morhofi subscribenti judicio, in *Catone Chémico, A. 1690. ἀνώνυμος* edito, p. 53., *magnus audit Chemicæ adeptæ assertor*; in *Ep. Dedic. Ovi Hermetici, lit. B. 5. b. & C. 1. a.*, rei literariæ nostri seculi lumen fulgidissimum, & consummatissimum sublimioris sapientiæ Hermetice possessor; ac, in scripto ipso p. 130., *Vir magnus, Philosophiæ adeptæ & arcanioris sapientiæ Mystra incomparabilis, qui, perspicua usus dictione, cæteris Chymicis luculentius scripsit, & ab Autore Experimentorum Osiandrinorum, aliisque, inter Adeptos refertur.*

SCRIPTA EDITA.

I. LATINA.

Verba nupta in nuptias M. Mart. Braschii, Prof. Rostoch., & Doroth. Badeniz, Rost. 1597. in 4.

Tr. de Circulo Physico quadrato, h. e. Auro, ejusque virtute medicinali, sub duro cortice instar nuclei latente, an & qualis inde petenda sit? Oppenheimii 1616. in 4.

Silentium post clamores, sive Tr. Apologeticus, quo causæ, non solum clamorum, seu revelationum, Fraternitatis Germanicæ de Rosæ cruce, sed & silentii, seu non redditæ ad singulorum vota responsionis, una cum malevolorum refutatione, traduntur & demonstrantur; sub literis R. M. F. (*teste Gotfr. Arnoldo*) editus Francofurti A. 1617. & (*juxta Lindanum l. c.*) 1624. in 8. Versio Germanica M. Georgii Beati (sub titulo: *Apologie und Verantwortung, wieder etlicher ungestümen Clamanten, die sich in die Fraternität Rosæ crucis aufzunehmen begehret, aber ihres Gefallens keine Antwort erlanget, Lästerungen und Schmachreden wieder dieselbe*) ibidem A. 1617. in 8. prodiit. Commendat illud, & argumenti simul recensum exhibet, Gotfr. Arnoldus *T. II. Hist. Eccl., Lib. XVII., c. 18., p. 611.*

Symbola aureæ mensæ XII. nationum; h. e. Hermæ, seu Mercurii festa, ab Heroibus duodenis selectis, artis Chymicæ usui, sapientiæ & auctoritate, paribus, celebrata, ad Pyrgopolinicen, seu adversarium illum tot annis jactabundum, virgini Chemicæ injuriam, tam argumentis vitiosis, quam convitiis argutis, inferentem, confundendum & exarmandum, artifices vero, optime de ea meritos, suo honori & famæ restituendos; Ubi & artis continuatio ac veritas, invictis XXXVI. rationibus, & experientia, librisque Autorum plusquam trecentis, demonstratur: Opus XII. libris explicatum, & figuris cupro incisis ornatum. Francof. 1617. in 4. *Continuationem illorum, sive Epitomen Historiæ Chymicæ universalis, notitiam Autorum insinuaturam, & inventa singulorum trutinaturam*, D. Joh. Frickius, Med. Hamburg., in *Append. Diatribes de Auro potabili*, A. 1702. editæ, p. 66., a se voluit sperari. Commendantur a Joh. Pet. Lotichio

(1.) V. ipsius *Arcana arcanissima* p. 240., & *Symbola mensæ aureæ, Lib. V.*, p. 102., nec non Eman. Königium, in *Miscellaneis Acad. Nat. Curiosum, Decuria II. Anno VIII., Obs. 146.*, p. 312. 314., ac Joh. Lud. Hannemannum, in *Anni V. ejusd. Decuria Obs. 114.*, & *Jasens* suo p. 45. (2.) V. Tr. ejus de *Volucris arboræ.* (3.) V. *Ep. Dedic. Tr. de tyrannide arboritica, & Epigramma, n. 2. pag. præc. allegatum.* (4.) V. J. L. Hannemannii *Ovum Hermeticum* p. 131. (5.) in *verbis Epistola ad me, paulo post recitandis.* (6.) locis num. 1. citatis, nec non in *Deo Hermetico*, p. 18. 170., ac in *Agricola, seu Diff. de Metallis*, p. 28. (7.) V. Dethl. Cluverum loc. n. 3. pag. præc. citato.

Lotichio (*Tr. eruditissimum illa vocante de fabulis ad Chymiam pertinentibus*) in *Comm. ad Petronium* p. 279., & D. G. Morhofio, in *Ep. de transmut. Metall.* p. 146., ita scribente: *In hoc libro, multa, quæ ad artem Chymicam, & Autorum historiam, spectant, erudite, nec indiligenter, tractavit.* Libris contra prohibitis accensetur in Decreto peculiari, a S. Congregatione Indicis Romani d. 12. Dec. A. 1624. promulgato, & in *Appendice Indicis Romani* p. 166. obvio, ac Franc. Magdaleni *Elencho librorum in Ind. Rom. prohibitorum* p. 389. Chymicam in iis fabularum Ethnicarum interpretationem Jac. Thomafius merito improbavit, cum in *Disp. de Fabulis Poetarum*, §. 44., tum in *Dissert. Stoicis* p. 129-133., ubi fabulæ de Phœnice explicatio sub examen vocatur prolixius.

Examen Fucorum Pseudo-Chymicorum, in gratiam veritatis amantium detectorum, & succincte refutatorum, Francof. 1617. in 4. Commendatur a Morhofio *l. c.* p. 84. 85., & J. L. Hannemann (LVI. impostorum Chemicorum genera in illo testante detegi) in *Catone Chémico* p. 80.

Aralanta fugiens; h. e. Emblemata nova de secretis naturæ Chymica; accommodata, partim oculis & intellectui, figuris cupro incisis, adjectisque sententiis, Epigrammatis & Notis, partim auribus & recreationi animi, plus minus L. Pugis Musicalibus trium vocum, quarum duæ ad unam simplicem melodiam, distichis canendi: peraptam, correspondent. Oppenheimii A. 1617. in 4. Recusa sunt L. hæc Emblemata Chymica, sub novo titulo *Secretioris naturæ secretorum Scrutini Chymici, per Emblemata ingeniosissima, hisque confines, & ad rem egregie facientes, sententias, & diffusam item Epigrammata, illustrati*, Francofurti A. 1687. in 4. Germanice prodierunt (sub titulo *Viridarii Chymici, oder Chymischen, etliche und 50. Philosophische Emmebilder begreifenden, Lustgärtleins, deren Beschreibung, durch einen Liebhaber der Wissenschaft, in deutsche Reimen ist gefasset*) Francofurti A. 1688. in 8. A qua versione diversum haud esse videtur Mich. Maieri Chymisches Cabinet der grossen Geheimnisse der Natur, durch sinnreiche Kupferstiche und Emblemata, nebst einer Application des Hohen Liedes Salomons auf die Universal Tinctur der Philosophorum, herausgegeben von G. A. K., quod Francofurti A. 1708. in 4. excusum esse, in *Catalogo Nund. Lips. anni illius vern.* p. 35., perhibetur. *Collegium Prædicum in Emblemata hæc Chymica* Maieri (quem multa alia ejusdem generis, nondum edita, reliquisse a Morhofio accepi), enucleatus ea, ex sensu artis, exponens, D. Joh. Frickius, *l. c.* p. 68., promisit.

Jocus severus; h. e. Tribunal æquum, quo Noctua regina avium, Phœnice arbitro, post varias disceptationes & querelas volucrum, cum infestantium, pronuntiatur, & ob sapientiam singularem, Palladi sacra agnoscitur. Francof. 1617. in 4.

Tripus aureus; h. e. Tres Tractatus Chymici selectissimi: 1. Basilii Valentini, Monachi Bened. Germani, Practica, unacum XII. Clavibus & Appendice, ex Germanico; 2. Thomæ Nortoni, Angli, Crede mihi, seu Ordinale, e MS. Anglico Latine versum; 3. Cremeri, Abbatis in Anglia Westmonasteriensis, Testamentum, figuris cupro affabre incisis ornatum. Francof. A. 1618. in 4. Recusi sunt (*teste Corv. & Beighem in Bibliogr. Med.* p. 7.) in *Museo Hermetico reformato & amplificato*, Jenæ A. 1655. & Francofurti A. 1677. in 4. impresso, num. 11. 12. & 13. Maierus illorum non editor solum fuit, sed & Interpres Latinus. Germanica eorundem, additæque *Philosophiæ puræ* Mich. Poterii, editio, in 4. excusa, a Luca Jennifio, Bibliopola Francofurtensi, in *Catalogo librorum, suis editorum sumptibus*, A. 1622. publicato, p. 8., memoratur.

Viatorium; h. e. de montibus VII. Planetarum, seu metallorum, Tractatus, tam utilis quam perspicuus, quo, ut indice Mercuriali in triviis, vel filo Ariadneo in Labyrintho, seu cynosura in Oceano Chymicorum errorum immenso, quilibet rationalis, veritatis amans, ad illum, qui in montibus sese addidit, de Rubra Petra Alexicacum, omnibus Medicis desideratum, investigandum, uti poterit. Oppenheimii 1618. in 4., & Rhotomagi 1651. in 8.

Themis aurea; h. e. Tr. de Legibus Fraternalitatis Rosæ crucis, quo earum cum rei veritate convenientia, utilitas publica & privata, nec non causæ necessariae, evolvuntur & demonstrantur. Francof. 1618. in 8. Quo anno ibidem; & M. Georgii Beati versio illius Germanica in 8. prodiit. Præterquam Anglica etiam extat, in *Catalogo librorum Anglicorum*, Londini A. 1658. edito, memorata. Lindanus, *Lib. I. de Ser. Med.* p. 483., e Tr. hoc unico duos effinxit: 1. *Themidem auream*, 2. *Tr. de legibus fraternit.* R. C. Commendatur a Gotfr. Arnoldo *T. II. Hist. Eccl., Lib. XVII., c. 18., p. 651.* Enigmatis Chymici, in illo a Maiero propositi, Explicationem Pet. Borellus, in *Biblioth. Chym.* p. 49., est pollicitus, & sub finem ejusdem exhibuit, sed exilem, & memoratu vix dignam.

Verum Inventum; h. e. Munera Germaniæ, ab ipsa primitus reperta (non ex vino, ut calumniator quidam scoptice invehit, sed vi animi & corporis), & reliquo orbi communicata, quæ tanta sunt, ut pleraque eorum mutationem mundo singularem attulerint, universa longe utilissima extiterint, Tractatu peculiari evoluta ac tradita. Francofurti 1619. in 8. Germanica M. Georg. Beati translatio (sub titulo eines Tractats von den hochnützlichen heilichen Erfindungen der Deutschen Nation, &c.) ibidem A. 1619. in 8. est excusa, & si *Catalogo* cuidam habenda fides, Got. A. 1677. in 8. recusa. Sex in eo Germanorum celebrantur inventa: 1. Politicum translationis Imperii Romani, jure belli, & transactione cum Imperatoribus Orientalibus, factæ, non autem a Papa profectæ; 2. Bellicum pulveris tormentarii & machinarum bellicarum; 3. Literarium Typographiæ; 4. Theologicum purificationis doctrinæ per Lutherum; 5. Medicum repurgationis Medicinæ Per Theophr. Paracellsum; & 6. Chymicum Fraternalitatis Rosæ crucis. Inter libros referebatur prohibitos a congregatione Indicis Romani in decreto d. 12. Apr. A. 1628. publicato, & *Indicis Rom. Appendici* p. 174. inserto. Conf. Franc. Magdaleni *Elenchum librorum in illo prohibitorum* p. 655.

Tr. de Volucris arborea, absque patre & matre, in insulis Orcadum, forma anserculorum proveniente, seu de ortu miraculoso potius, quam naturali, vegetabilium, animalium, hominum, & supranaturalium quorundam, quo causæ illius & horum inquiruntur & demonstrantur. Francof. 1619. in 8. Hujus excerpta quædam, neutiquam vero (uti P. Borellus in *Biblioth. Chym.* p. 145. falso tradidit) librum integrum, Joh. Jonstonus *Thaumaturgraphiæ suæ naturalis* (Amst. A. 1633. in 12. editæ) *Classi VI., p. 317-334., subjecit.* Integrum M. Georg. Beatus Germanice vertit, & (sub titulo Compendii miraculorum, oder Beschreibung unterschiedlicher Wunderwerke und Geschichte, insonderheit der Orcadischen auf den Bäumen wachsenden Gänse) Heidelbergæ A. 1620. in 4. edidit. *Libellus lectu dignus* audit Joh. Dan. Majori, in *Collegii Curios. Specim. VII.,* & a Gabr. Naudæo, in *Diff. de instruenda Bibliotheca* (p. 90. Ed. Helmst.), inter libros Bibliothecæ locupleti refertur necessarios. Argumentum illius, ortum scil. anserum Orcadicorum, *Bernacles* dictorum, arboreum, fabulosum esse, & frustra a Maiero, *av/c/pia* etiam crepante propriam, ratiociniis, testimoniis, exemplisque Parallelis, defendi, cum ex ovis illos excludi, nautarum relationes, & dissectio Anatomica, omnes jam docuerint, recte a D. G. Morhofio, in *Diff. de Paradoxis sensuum* p. 5., ac *T. II. Polybist., Lib. II., P. II., c. 44. s. p. 407.,* est monitum.

Lusus serius, quo Hermes, sive Mercurius, Rex mundanorum omnium, sub homine existentium; post longam disceptationem, in Collegio octovirali habitam, homine rationali arbitro, judicatus & constitutus est. Oppenheimii 1619. in 4. Hujus etiam versio Germanica (sub titulo einer lustigen, und doch ernsthaften, Comædie, darinn Mercurius metallorum Rex, vor sieben andern, vom Menschen erkennet und gekrönt wird) Francofurti A. 1625. in 8., testibus Draudio

di & Catalogis quibusdam, prodiit. A qua diversum forte haud est scriptum, quod *Catalogus Nund. Lips. A. 1665. vernalis* nostro tribuit, vernaculum, *der Philosophische Reichstag, Salisburgi A. 1665. in 12. excusum*. Anglica etiam Versio in 12. (teste Catalogo Londin. A. 1658.), sub hoc edita est titulo: *Lusus serius, or serious Pastime; a Philosophical Discourse, concerning the superiority of the Creatures.*

Septimana Philosophica, qua Enigmata aureola, de omni naturæ genere, a Salomone, Israelitarum sapientissimo Rege, & Regina Sabæ, nec non Hyramo, Tyri Principe, sibi invicem, in modum colloqvii, proponuntur & enodantur: Ubi passim novæ, at veræ, cum ratione & experientia convenientes, rerum naturalium causæ exponuntur & demonstrantur; figuris, cupro incilis, singulis diebus adjectis. Francof. 1620, in 4. In hac p. 214. Hominem animal esse negavit. a Jac. Thomasio, in *Append. Disp. I. de virtutibus cardinalibus*, Lipsæ A. 1665. editæ, in *Physica*, c. 39., p. 190., 191. & in *Processu disputandi, Erotematis Logici adjecto*, n. 112 - 196., p. 105 - 191., refutatus.

Civitas corporis humani a tyrannide Arthritica vindicata; h. e. Podagrz, Chiragrz & Gonagrz, quæ, velut tyranni immanissimi, artus extremos obfident & excruciant, Methodica curatio, duobus auxiliis potissimum instituta, ac deinde latius clarissimorum, præsertim Germaniæ, Medicorum testimonio comprobata. Francof. 1621. in 8. Germanice illam ibidem in 8. quoque esse editam, *Catalogus Fennisæmus*, A. 1622. impressus, p. 8., testatur.

Cantilenæ intellectuales, in Triadas IX. distinctæ, de Phœnice redivivo, h. e. medicinarum omnium pretiosissima, quæ mundi est Epitome, & universi speculum, non tam alta voce, quam profunda mente, dictatæ, & pro clave ternarum irreferabilium in Chymia arcarum, rationalibus ministratæ. Rostochii 1622, in 12.

Ulysses, Tractatus posthumus; h. e. Sapientia seu intelligentia, tanquam cœlestis scintilla beatitudinis, quod si in fortunæ & corporis bonis naufragium faciat, ad portum, meditationis & patientiæ remigio, feliciter se expediat. Accedit Tr. de Fraternitate Rosæ crucis. Francof. 1624. in 8.

Arcana arcanissima; h. e. Hieroglyphica Ægyptio-Græca, vulgo necdum cognita, ad demonstrandam falsorum apud antiquos Deorum, Dearum, Heroum, animalium, & institutorum pro sacris receptorum, originem, ex uno Ægyptiorum artificio, quod aureum animi & corporis medicamentum peregit, deductam; Unde tot Poetarum allegoriarum, Scriptorum narrationes fabulosæ, & errores per totam Encyclopædiam sparsi, clarissima veritatis luce manifestantur, suæque tribui singula restituuntur; Sex libris exposita, & sine loci annique mentione excusa in 4. Londini illa A. 1614. prodiisse *Catalogus nundin. Francof. A. 1614. vern.*, p. 20., & hunc secuti G. Draudius, M. Lipenius ac P. Borellus (in *Biblioth. Chym. p. 144.*), perhibent. Commendantur a Joh. Joach. Bechero in *præfat. Characteris pro notitia Linguarum universali*, & a D. G. Morhofio, non in verbis solum Epistolæ ad me supra recitatis, & Oedipi Athan. Kircheri ex illis plagia detegentibus, sed *Epistola etiam de transmut. metall.* edita, p. 104. (ubi, plurimas Græcorum fabulas nostrum ingeniose satis ad Chemicos sensus explicare, judicat), ac T. II. *Polybist. Lib. II.*, P. I., c. 4., p. 177.; ubi ita scribit: *Doctrinam Chymicam Hieroglyphicis occultari existimat Mich. Maierus, qui Arcana arcanorum scripsit. Talem enim titulum libro dedit, quo omnia illa mystica Ægyptiaca ad Philosophiam Chymicam, & singulares quosdam sensus, judiciose satis, nec more vulgarium Chymicorum, traducit. Qui etsi non omnino videtur improbandus, in quibusdam tamen plura ingenio suo tribuit, quam revera invenias in illis Hieroglyphicis. Commentarium in illa alicubi pollicitus est Joh. Lud. Hannemannus, plus justo audax talium promissor. E vocibus Præfationis: Salvifico verbo, priorem Salvifici Index Expurg. Hispanicus, ab Ant. Sotomajore Madriti A. 1667. editus, p. 787.; ridicule jubet expungi.*

Hymnosophia, seu Meditatio laudis divinæ, pro Cœlidonia Medicina mystica Voarchodumica, pie instituta. Sine anni locique indicio in 4. prodiit, & hymnos de argumentis Physico-Chymicis complectitur.

Subtilis Allegoria super secreta Chymiz, quæ (teste Brûghemio in *Bibliogr. Med. p. 7. 163.*) in *Musæo Hermetico reformato & amplificato*, Francof. A. 1677. in 4. recuso, locum num. 17. obtinuit.

Orationes VIII., quæ Tomo I. *Amphitheatri Sapientiæ Socraticæ jocoseriæ*, per Casp. Dornavium Hanoviz A. 1619. in fol. edito, occurrunt, Encomiasticæ: I. de Apibus p. 147. 148.; II. de Bombyce p. 161. 162.; III. de Lino p. 236. 237. 238.; IV. de Anseri p. 401.; V. de Ove p. 504.; VI. de Vitulo p. 505. 506.; VII. de Mercurio p. 604 - 609.; VIII. de Ostrea p. 613. 614.

II. GERMANICA.

Echo Fraternitatis Rosæ crucis, Dantis A. 1616. in 8. L. Germ. *ὁμιλία* edita, quam Maiero a quibusdam tribui J. L. Hannemannus, in *Catone Chémico p. 49.*, testatur.

Particulare ex universali, oder Kurzer Entwurf einer sonderbahren Arzenei, so auch in den gefährlichsten Krankheiten Wunder thut, &c., herausgegeben von einem, der die That eines wahren Philosophi mit Nahmen führet. Augustæ 1677. in 12. Scriptum hoc, itidem ἀδόκητον, Editoris de Academicis auctum appendice, Gerh. a Matricht, T. I. *Theatri Anon. & Pseudon. Placciani*, c. 11., p. 462., Maiero, verbis nonneminis, suo præfixis exemplari, etsi ambiguus, perfractus, asserit.

Scripta quædam Chymica, quæ a nonnullis ipsi vindicantur, *Ψευδάρματα*. De his ita D. Matth. Dreierus, in *præf. Theatri Anon. & Pseudon. Placciani*: *Novum Lumen Sendorogii Poloni quænam in Germania excitaverit visiones, & splendida factæ a Setonio Scoto transmutationis monumenta stabiliverit, Chymicæ cultoribus decantata est fabula, licet pleraque hujus generis oblectamenta a Mich. Meiero, Holsato, strenuo Fratrum rosæ crucis buccinatore, fuerint promulgata, qui schemate Hysæ sub cruce, & Heliocanthari Borealis, latitare voluit.*

INEDITA.

Emblemata Chymica ἀνύδατα, quorum supra, cum de editis diceretur, facta jam est mentio.

Tr. de Theosophia Ægyptiorum, ut antiquissima, sic abdita & sacra, ad Græcos hinc & Romanos usque finitimos, supersticioso Ethnicæ idololatriæ nomine, traducta, & ad nos, fabuloso figmentorum Poeticorum nomine, derivata, multarum artium circulo; h. e.: de naturali rerum metallicarum Artificio, quo pristina mundi ætas, quingentis ante C. N. annis, exercebatur, ex umbra sermonis Allegorici, remotis falsis & ridiculis ad mores, ac alia etiam vulgo nota, detorsionibus, in lucem recens exposito. Hujus, idem cum *Arcanis arcanissimis* argumentum quidem persequens, sed longe tamen aliam istius exhibentis structuram ac dispositionem, Autographum, a nonnemine sibi donatum, Bibliotheca Academiz Lipsientis Paulina asservat. V. *Acta Erud. Lips. M. Jul. A. 1687.*, p. 393. 394. Editionem ejus Lipsiæ viros, suo hortatu, moliri eruditos, Morhofius olim per literas mihi significavit. Confer Excerpta trium Morhofii ad Joach. Fellerum de illo epistolarum. in Joach. Frid. Felleri *Trimestri II. Monum. ined.*, p. 119. 120. 121.

Libellus Carminum, Duci inscriptus Holsatico, cujus MStum penes se esse V. C., Dethl. Cluverus, mihi retulit. Morhofio haud diversus is esse videbatur a *Cantilenis intellectualibus*, Rostochii A. 1622. editis.

Epistola Germanica aliquot plagularum, Kilonio ad D. Grassum, Syndicum aut Medicum Stralsundensem, scripta, varias

varias illi imposturas Chymicas παρ' ἐπιστημονικῶς exprobrans; cujus Autographum Lipsiæ in Bibliotheca superest Academia, Apographum autem, Lipsiæ sibi transmissum, Morhofius mihi olim ostendit.

HENRICUS MAKENS, Hamburgensis (d. 14. Jan. A. 1671. natus), J. U. Doctor, de cujus vita *Nova Literatura Lubecensis*, M. Nov. A. 1700., p. 325. 326., & Andr. Dan. Habichthorstii *Rostochium anni 1699. literatum* p. 421., plura suggerent.

Disp. Inaug. de jure circa Margaritas, Præfide D. Joh. Kleinio. Rostochii 1700. in 4.

PETRUS MALTZAN, oppidi in Wagria Lütkenburgensis Ecclesiastes.

Χεῖρὸς ἀρχιερεὺς εἰκὼν τοῦ ἱερέως; das ist: Ein außbündiges und vollkommenes Muster eines rechtschaffenen Predigers, welches wir an dem Hohenpriester Jesu Christo haben, in einer Predigt, auf Hebr. IX. 11., vorge stellt, und, mit approbation der Kiellischen Theol. Facultat, ausgegeben. Ratzeburg 1670. in 4.

GEORGIUS ANDREAS MANCINUS, Flensburgensis, Joachimi, Doctoris Medici, e Maria Jebfenia filius, J. U. Licentiatu Aurelius in Gallia, postquam Theologiae & Medicinæ, iterata studiorum Apostasia, valedixerat, & regna Europæ præcipua, juvenibus præfectus generosis, aliquoties peragraverat, renunciari promeruit. In Germaniam reversus, spe quidem professionis Juridicæ Argentinensis & Syndicatus Ulmenis, quæ attulerat, haud exigua, quod de sacris diversas a receptis sententias fovere nonnullis videretur, uti ab affini ejus relatum mihi est, excidit, sed dignitatem tamen non multo post Professoriam, eruditioni suæ multiplici atque eximie debitam, Heidelbergæ est adeptus. Inde, post urbem a Gallis occupatam, in aulam se A. 1689. Saxo-Gothanam recepit, & a Friderico Duce filii cognominis electus Ephorus, studiis hujus, ad A. usque 1693., quo parenti is defuncto in Ducatus gubernatione succedebat aviti, præfuit, & reliqua vitæ parte causarum ibidem patrocinio impensa forensium, A. 1708. cælebs finem ejus attingit.

Theses Juridicæ Inaugurales miscellanæ. Aurelius in f. pat.

Disp. de Barattaria, seu judice corrupto. Argentinæ in 4.

Marqv. Freheri Origines Palatinæ, ἀναγνώμης ab illo, cum Heidelbergæ viveret, uti a Joh. Jacobi, cive mihi cum eo communi, & aulæ Saxo-Gothanæ ornamento, sum edoctus, recensitæ ac continuatæ.

Câr. Sigonii Liber de jure Civitatis Romanæ, cujus editio, ibidem A. 1688. inchoata, militum Gallicorum adventu fertur esse interrupta.

Alia complura, ἀναγνώμης edita.

DETHLEVUS MARCMANN, Neostadio Holfatus (neutiquam vero, uti Zach. Grapius Jun. (1.) perperam tradidit, Kiloniensis), Benedicti, prædiorum nobilium Ôvelgunnensis, aliorumque, conductoris, e Sophia Metzia filius, J. U. Doctor Argentinæ d. 26. Sept. A. 1661. creatus, Rostochii, ab A. seqv. 1662., Dicastrii Meclenburgici fuit Procurator, Senatorque deinceps, ab A. 1674., Urbanus A. 1706. superstes. Conjuges duas habuit, Helenam, Joach. Wildii, Bibliopolæ Rostochiensis, filiam, & Annam Schmidiam, D. Christ. Kleinii, Acad. Rostoch. Jcti, viduam, quæ Joh. Kleinium, Antecessorem ejusdem inclytum, Ducisqve Megapolitani Contiliarium intimum, & Cancellariæ Directorem, privignum illi conciliavit. Vitam ejus fufius descriptam, in Andr. Dan. Habichthorstii *Rostochio anni 1699. literato*, p. 112. 231. 232. 233., invenies.

Disp. de necessaria Defensione, Præfide D. Herm. Lembkio. Rostochii 1659. in 4.

Disp. Inaug. de Blasphemie crimine & poenis. Argentinæ 1661. in 4.

M. BERNHARDUS GVALTERUS MARPERGER, Holfatus, Pauli Jacobi Marpergeri, Noribergensis, Notarii publici Lubecensis πολὺ γράφει, filius, Ecclesiastes in civitate Noribergensi, parentis patria, circa A. 1706., Egidianus, ac dein Sebaldinus, A. autem 1715. Pastor Egidianus. Joh. Wilh. Petzxo (*in Historia Vitae propriæ* p. 287.) audit ein Nürnbergischer Prediger der sehr beliebt ist und ein gutes Vorbild der Gemeine giebt.

Disp. de Proportionibus Geometricis minoribus, simpla sc. ac dupla, Præfide Joh. Christoph. Sturmio, Altorfii 1700. in 4.

Disp. Poetico-Moralis de Licentia Poetica, Præfide Magno Dan. Omeisio. Altorfii 1700. in 4.

Disp. phænomeni Paradoxi, quo Sol propior hyeme minus calefacit, quam remotior æstate, causas examinans, Præfide M. Josepho Philippo Jenischio, Wirtembergico. Altorfii 1700. in 4.

Disp. de eo, quod, secundum legem divinam, e terræ proventu pauperibus debetur, Præfide D. Joh. Christoph. Wagenfeilio. Altorfii 1700. in 4. (De IV. hisce Disputt., & Oratione de miserandis Judæorum, post Hierosolymorum excisionem factis, Altorfii d. 13. Mart. A. 1700. recitata, V. *Nova Lit. Lubec.*, M. Oct. A. 1700., p. 320.)

Disp. de Impotentia rationis in Pneumatica, Præfide Georg. Paulo Rutenbeccio, ad gradum Magisterii obtinendum, proposita. Altorfii 1702. in 4.

Disp. de fati Mathescos, ab ipso Præfide proposita. Altorfii 1702. in 4.

Neue, gründliche und erbauliche Erklärung der ersten Epistel Johannis, zu Nürnberg in Predigten vorgetragen, nunmehr aber noch besser ausgearbeitet: Erster Theil, über die 3. erste Capittel. Noribergæ 1709. in 4. Continuationem ejus in duo capita reliqua, Epistolasque Johannis secundam & tertiam, pollicetur. V. Recensum Encomiasticum Val. Ern. Löscheri in den Unschuld. Theol. Nachrichten, Sect. V. A. 1710., p. 292. 293.

Samlung der Lämmer in ihres guten Hirten Arme, oder Anleitung vor die Jugend, zur wahren Buße und Vereinigung mit Christo. Norib. 1710. in 8.

Neues Communionsbüchlein, auf allerley Seelenzustände gerichtet. Norib. 1710. 1713. & 1724. in 12.

Gute Gedanken von der bösen Zeit, wie dieselbe anzusehen sey und wie man sich Gottgefällig darin schicken solle. Norib. 1714. in 8.

Nöthige Warnung für den verdammlichen Selbstmorde: mit einem Unterrichte und Trost für angefochtene Seelen. Norib. 1715. in 8.

Getreue Anleitung zur wahren Seelen-Cur, bey Kranken und Sterbenden, beydes vor Krancke selbst und deren Freunde, als auch vor gewissenhafte Seelsorger. Norib. 1717. in 8.

Neues Denck- und Danckmahl, welches der Göttlichen Güte, die alles wohl und neu macht, bey Einweihung der neuen Aegidien-Kirche zu Nürnberg gestiftet worden. Norib. 1718. in 4. Cat. numd.

Joh. Tillotsons, Erzbischoffs zu Canterburj, aufrichtiger Nathaneel, oder Sermön von der Aufrichtigkeit, über Joh. I. 47. 48. verdeutschet und mit vielen nützlichen Anmerkungen vermehrt. Norib. 1716. in 8.

Kranken- und Sterbe-Bette, mit dem Worte des Lebens beleuchtet. Norib. 1723. in 8.

Gottseliges Denckmahl des frohen Engel-Festes. Norib. 1723. in fol.

GOTHAR-

(1.) in *Rostochio Evangelico, Germanice edito*, c. 4., p. 205.

GOTHARDUS MARQVARDUS Junior, Lubecensis, Gothardi senioris, Consulis, filius, patriz, ab A. 1692., Secretarius, d. 31. Aug. A. 1694. defunctus. V. Jac. a Mellen *Seriem MS. Senatus Lubecensis*.

Disp. de Contributionibus, Præfide Herm. Conringio. Helmstadii 1675. in 4.

GOTHARDUS JOHANNES MARQVARDUS, Lubecensis, Johannis (nux celebrandi) ex Anna Rosina Tanckia filius, J. U. D., Protodicafterii in urbe Spirensi Imperialis Germanici Advocatis d. 20. Oct. A. 1671., Procuratoribus autem d. 5. Jul. A. 1675., adscriptus, & Wetzlariz, qvo translatus illud A. 1690. est, eadem A. 1703. adhuc functus dignitate. In Nobilium ordinem A. 1701. a Leopoldo Imperatore evectus est & obiit 27. Jul. A. 1710. æt. 66. Vitæ historiam pleniorē, e Joh. Gvilh. Kirschgarti, Past. Wetzlarientis, Sermonē in Pf. LXXIII. 25. 26. funebri Germanico, sub *Optimi Christianorum Thesauri* titulo Francofurti A. 1712. in fol. edito, Joh. Henr. a Seelen, *Parte II. Athen. Lubec. p. 83-87.*, exhibuit. Conf. P. A. Lehmanni *Observationes Historicas anni 1700. germanicas*, num. 47. p. 375.

Disp. Inaug. de Foro competente personarum illustrium, Altorfii 1670. in 4.

JOHANNES MARQVARDUS Lubecz, d. 24. Apr. A. 1610., patre Gothardo, mercatore, matre autem Anna, Johannis Ludinghulii, Consulis, filia, est natus, fratreque gavifus Gothardo, Consulare itidem in patria A. 1692. adeptō dignitatem, sed biennio post defuncto. Genus is suum e familia Marqvardorum nobili derivabat Westphalica, cui Hermannus, Friderici II. Imp. Cancellarius, Johannes, Caroli V. Imp. Consiliarius, Philippus, Protodicafterii Spirensis Assessor, & Christianus, Abbatum in Holtatia Bordesholmensium ultimus, magnam jam olim celebritatem conciliaverant. Horum æmulus, post linguarum & Philosophiæ rudimenta ab Andr. Lyditio, Regiomontano (Post. postea Academico), & Sam. Rachelio, Præceptoribus domesticis, Johanneque Kirchmanno, Scholæ publicæ Rectore, fideliter accepta, Juris se studio (cujus prægustum domi jam a Joh. Meiero, J. U. L., hauserat) devovit, Jenamque A. 1629. profectus, duces illius Antecessores elegit Academicos, horisque succisivis Philosophorum etiam, ac Theologis, Joh. Gerhardi, coævorum celeberrimi, fuit auditor. Annum 1631. Lipsiæ & Witebergæ exegit, sequenti 1632. Belgium, Angliam & Galliam, peragravit, A. autem 1633., cum in Acad. aliquamdiu substitisset Bituricensi, Italiam ingressus, perlustratis urbibus aliis, Patavinam studiorum sedem delegit. In hac nationi Jctorum adscriptus Germanicæ, & ab illa A. 1635., cum cive suo, Hieronymo a Dorne, ad Franc. Ericium, Ducem Venetum, ablegatus, publica Oratione, d. 12. Apr., in Senatu habita, Candidatis Juris, Patavii summos hujus ambituris honores, immunitatem a juramento religionis impetravit, & præter expectationem, Equitis D. Marci titulum, d. 25. Apr., illi sacro, obtinuit. In patriam hinc, altero Doctōris Jenæ, cum illac transfret, reportato, & Ferdinandi III., Imperatoris, inauguratione Ratisbonæ spectata, A. 1636. reversus, sequenti 1637., d. 25. Sept., D. Ott. Tanckii, Syndici Lubecensis, filiam, Annam Rosinam, duxit uxorem, & duodecim ex hac deinceps liberos sustulit, sexque ex istis, ac, hos inter, Gothardum Johannem & Ottonem Christophorum, Jctos reliquit superstitēs. Urbis patriz Senator d. 19. Dec. A. 1640., Prætor A. 1644., Consilii sanctioris Præses A. 1647., Aerarii publici Director A. 1652., ac Consul tandem (in locum D. Christoph. Gerdesii) A. 1661. (vel rectius, juxta Jac. Mellenium, aliosque, d. 21. Febr. A. 1663.), est electus (1.), istisque muneribus, ac legationibus simul, Hamburgensi A. 1640., Holstati A. 1642., Dano-Svecica ad Panegyrim Borealem Irenicam A. 1645., Eutinensi A. 1646., Danica ad Friderici III., Regis, coronationem A. 1648., & Geldrica ad provinciarum Ordines A. 1650., sibi commissis, præclare, difficillimis licet, ob intestina civium dissidia, temporibus, perfunctus. Febri tandem acuta, qvæ valetudinem, per 36. annos a morbis immunem, prostraverat, d. 11. Aug. A. C. 1668., & æt. 58., cum moribundo, sicut jusserat, verba hymni vernaculi: *Meinen Jesum laß ich nicht; acclamarentur*, expiravit, & monumentum, in æde Petrina, e regione suggestus, ab hæredum pietate obtinuit Epitaphium. Diutius isto memoriam ejus posteris commendabunt, qvæ ipsemet, vir doctissimus, & in libris, in itineribus etiam, perlegendis, lectisque in advariaria comportandis, assiduus, ingenii reliquit monumenta, opusque inprimis de Mercatura jure eximium, & in argumento hoc classicum, nullique facile secundum. Vitæ illius historiam fufius exposuit, cui nostra debemus, Joh. Luderus, Med. D., in *Monumento funebri chartaceo*, Lubecz A. 1668. in fol. edito, addita Epitaphii ædis Petrinæ inscriptione, Lubecz A. 1719., *Parte I. Athenarum Lubecensium* Seelenii p. 172-195. reculo.

Conferri de illo possunt Joh. Henr. Meibomii, Poliatri Lubecensis, *Epistola de Kynopla veterum*, A. 1643. ipsi inscripta, & Helmstadii A. 1661., cum Henrici filii (cui noster *Vir audit scriptis editis, suisque in patriam meritis, notissimus*), recusa, Proæmio, Henn. Wittenii T. I. *Diar. Biogr. Sec. XVII.*, ad A. 1663., Henr. Bangerti (a quo *Vir vocatur ob ingenii clarissimas laudes, & egregium de commerciorum jure scriptum, celebratissimus*) *Comm. de vita Ant. Coleri, lit. Dd. 2. a. b.*, *Chronicon Lubecense Kirchringio-Mollerianum* p. 304. 312., Jac. a Mellen *Seriem Senatus Lubecensis MSia*, & *Homonymoscopia nostra*, *Secl. I.*, c. 3., §. 15., p. 66.

SCRIPTA LATINA EDITA.

Oratio in augustissimo Senatu, ad Franc. Ericium, Venetorum Ducem, d. 12. Apr. A. 1635., nomine inclityz Nationis Germanicæ Studii Patavini, habita; Venetiis primum, Ducis jussu, excusa, & deinde, adjecta altera, Avarici Biturigum, d. 11. Jul. A. 1633., pro confirmandis Nationis Germanicæ Præfide & Officialibus, habita, Jenæ A. 1636. in 4. recusa.

Disp. Inaug. Politico-Historico-Juridica de Jure Mercatorum singulari, Præfide D. Pet. Theodorico proposita, Jenæ 1636. in 4. Primas illa lineas exhibuit integri de eodem argumento Operis, jam memorandi.

Tractatus Juridico-Politicus de jure Mercatorum & commerciorum singulari, in qvo, ex jure divino, publico & privato communi, Civili, Canonico, Feudali & Saxónico, nec non variorum Juris interpretum Commentariis & Consiliis, diversis Imperii Romano-Germanici, regnorumque Franciæ, Italiæ, Hispaniæ, Lusitaniz, Angliæ, Scotiæ, Daniæ, Sveciæ, Poloniæ, Moscoviæ, Persiæ, Venetorum, Belgii, Hanseaticarum & aliarum rerum publicarum, Ducatum civitatumque, constitutionibus, ordinationibus, statutis municipalibus, moribus, privilegiis, pactis, contractibus, ut & Philosophorum Historicorumque classicorum axiomatibus, exemplis atque monitis Politicis, jura Commerciorum singularia, IV. libris, secundum tria juris objecta, summarim collecta, exposita & illustrata sunt. Accesserunt (que *Partem II. Operis constituunt*) ipsa Privilegiorum, Constitutionum, Statutorum, pactorum, &c., exemplaria, peculiari designatione, juxta seriem Alphabeti, summis vigiliis atque impensis passim conquisita, partim vero nunquam publice viâ. Francofurti ad Mænum A. 1662. in fol. Chimæricæ sunt editiones, qvæ Lubecz A. 1656. in 4., duobus voluminibus, in *Catalogo nundinarum anni istius vernali*, & Corn. a Betughem, hunc secuti, *Bibliographia Juridica* p. 146., ac Francofurti A. 1672. in fol., in alio Indice, prodisse perhibentur. Novam, Francofurti in fol. publicandam,

Catalogus

(1.) V. D. Phil. Lpd. Hannekenii, Prof. Gieß., Plausus Populi Lubecensis, designato Consuli, Jo. Marqvardo, dictos. Lubec. 1663.

Catalogus Nund. Lips. A. 1711. Autumn., p. 46., promisit aliam Noribergensem auctiorem *Catalogus anni 1718. autumnalis p. 23.*, & *Hannoveranam Catalogus A. 1719. autumn. p. 51.* Commendarunt illum Div. Mevius, Dicaſter. i Wismariensis ſupremi Vicepraefes, & Bened. Carpzovius ac Chriſtoph. Phil. Richterſus, Collegiorum Juridicorum Lipſienſis atque Jenenſis Ordinarii, in *Epistolis Encomiaſticis*, ei praefixis, Thom. Bartholinus *Diff. VI. de legendis libris p. 172.*, D. G. Morhofius *T. III. Polyhiſt., Lib. III. p. 26.*, Andr. Langius, J. C. Lubec., in *Introducl. ad notitiam legum nauticarum, c. 16.*, p. 145. 146. & B. G. Struvius (qvo iudice noſter *reſcriptis de mercatura ſcriptoribus eſt accuratior*) in *Biblioth. Jur. ſelecta, c. 3.*, §. 31., p. 113. Sequius de illo, prater *Indicem librorum prohibitorum Romanum*, Alexandri VII. juſſu Romae A. 1667. in ſol. editum (in qvo iſtis d. 20. Nov. A. 1663. Romae annumeratus eſſe perhibetur), iudicium tulit Nicol. Chriſtoph. Lynckerus (*Lib. II. Inſtructorii forenſis, Sect. II., P. I., cap. II., lit. c. 1. a.*), Marqvardum nil fere ceterorum argumenti huius *Scriptorum diligentiae addidiſſe*, pronuncians.

INEDITA.

Chronicon Lubecenſe; das iſt: Beſchreibung der Stadt Lübeck, in ſich begreifend deren Anfang, Fortgang und Wachſthum, geiſtliche und weltliche Geſchichte, und Verrihtungen zu Kriegs- und Friedenszeiten, wie auch Regierung, Privilegien, Ländereyen, Gebäude, Botmäßigkeit und Hetligkeiten, auß glaubhaften Chriſten, umds Jahr 1658., zuſammengetragen. Opus hoc, cujus notitiam Viro doctiſſimo, Jacobo a Mellen, debeo, tribus in ſol. comprehenſum voluminibus, & in *praefat. Iſagoges ad Hiſt. Cimbr. recentiori, p. 56.*, jam commendatum, idem haud dubie eſt cum *Opere Chronico, auctoris noſtri, in Monumento funebri chartaceo D. Joh. Luderii*, annumerato. Idea boni Senatoris, & alia quaedam, quorum in eodem Luderii Monumento occurrit mentio.

OTTO CHRISTOPHORUS MARQVARDUS, Lubecenſis, Johannis, modo celebrati, filius, d. 9. Oct. A. 1641. in lucem editus, A. 1661. Lipſiam, & inde Jenam, abiit, Germaniaque Gallia & Belgio, ab A. 1664., perluſtratis, Baſileae A. 1667. J. U. Licentiat, ac biennio poſt Doctoris, titulum obtinuit. A. 1668. in patr. am reverſus, uxore A. 1669. ducta Anna Catharina, Henr. Schabbelii, J. U. D. & Conſulis Wismarienſis, filia, tres ſibi liberos enixa, Wismariam A. 1670. lares tranſtulit, tribunaliſque regii Advocatis adſcriptus ac Procuratoribus, d. 16. Dec. A. C. 1676., & ætatis 35., vivis exceſſit. V. Biographiam ejus Germanicam, a Davide a Brügge, Scholz Lubec. Subrectore, publicatam, ac J. H. a Seelen *P. III. Athen. Lubec. p. 116. 117.*

Diſp. de Retinenda poſſeſſione, Praefide D. Chriſtoph. Phil. Richterſo. Jenz 1663. in 4.

Diſp. Inaug. de Superioritate territoriali Civitatum Imperialium, ejusque juris exercitio. Baſileae 1667. in 4.

FRIDERICUS MARTENS, Hamburgeniſis, urbis patriz Chirurgus, tractus Grönlandiae ac Spitzbergae Arctoon, quos A. 1671., civium ſuorum illuc delatus navibus, luſtraverat, poſt reditum, Mart. Fogelii, Medici ac Profeſſoris Hamburgeniſis eximii, deſcripſit hortatu, ductum ſecutus, cum *Relationis XXIX. Actorum Societatis regiae Anglicanae Philoſophicorum*, varia de Grönlandia, & hiſtoria ejus naturali, exhibentis problemata, tum quaerſtionum, ab ipſo ſibi Fogelio propoſitarum. Deſcriptio hac, ad finem perducta, D. Mich. Kiſtenii, Prof. Phyſici, & Fogelii, meruit applauſum, & a Fogelio (uti Autoris teſtatur *praefatio*) commodiori diſpolita ordine, novisque animalium & plantarum, haftenus ignotarum, nominibus, induſtria excogitatis propria, auctior reddita, lucem Germanice A. 1675. ſub hoc aſpexit titulo: *Spitzbergiſche und Grönlandiſche Reiſebeſchreibung der A. 1671. dahin gethanen Reiſe, auß eigener Erfahrung, ſamt denen dazu erfordernden, nach dem Leben ſelbſt in Kupfer abgeriſſenen, figuren, herausgegeben. Hamburgi 1675. in 4.* Verſio ejus Italica (ſub titulo: *Viaggio di Spitzberga o Grönlandia, fatto da Federico Martens, Amburghese. P. A. 1671.*), Bononiz A. 1683. in 12. edita, Autorem, uti *Acta Eruditorum (M. Oct. A. 1691., p. 474.)* docent Lipſienſia; agnoſcit Jac. Rautenfelſium, Nobilem Curlandum, & in *Diario Eruditorum Pariſienſi Gallico (M. Dec. A. 1683., num. 30., p. 401 - 404.)* commendatur. Belgica Simeonis de Vries, cum figuris æneis, Amſtelodami A. 1685. in 4. (teſte Corn. a Beughem *Bibliographia Hiſtorica p. 596.*) prodiit, Anglica autem Londini A. 1695. in 8., in *the Account of ſeveral late Voyages & discoveries to the South and North, by Sr. John Narborough, Captain Jaſmen Tasman, Capt. John Wood, and Frederick Marten of Hamburg*, ſive *Hodæporicorum de terra aſtrali, & regionibus Arctois*, noviſſimorum Syntagmate, de qvo *Acta Societ. Angl. Philoſophica, num. 211.*, & Pet. Rabi *Bibliotheca Europa Belgica, M. Mart. A. 1696., p. 274 - 296.*, poſſunt conſuli. Verſio Gallica tandem dans *le Recueil de Voyages au Nord*, Amſtelodami A. 1715. in 12. edito, *Tomo II.*, reperitur. V. Joh. Clerici *T. IV. de la Biblioth. ancienne & moderne, P. II., p. 451.* *Ἀρχαῖα μὲν*, & illius potiora Aurelius Anzi, Comes Italus, *Parte I. Genii vagantis, ſeu Bibliotheca curioſe, ex plus quam 100. collectæ Itinerariis*, Parmæ A. 1691. in 12. Italice impreſſa (ſicut *Acta Erud. Lipſienſia l. c.* teſtantur), exhibuit. Commendatur etiam ſcriptum noſtri a Rob. Hookio, in *Epistoſta Itinerario* Rob. Knoxi *Ceylanico praefixa*, Wilh. Ern. Tenzelio, hanc ſecuto, in *Dial. menſtr. Germ., M. Jul. A. 1689., p. 771.*, B. G. Struvio, in *Biblioth. Hiſtor., c. 28., p. 723.*, & Joh. Hübnere *Cent. V. Biblioth. Hiſt., Art. 99., p. 333. 334.*

HENRICUS MARTENS, Hamburgeniſis, Nicolai, mercatoris, filius, J. U. Lic., 1684. ſuperſtes.

Diſp. de Rebus extra bona, & in bonis, Praefide D. Ern. Cregelio. Altorfii 1658. in 4.

Diſp. Inaug. de Cautionibus judicialibus. Argentinz 1670. in 4.

BENEDICTUS MARTINI, Trentae, pago Monasterio Prezenſi vicino, d. 25. Nov. A. 1608., natus, Eccleſiaz initio ruralis Bentwiſchenſis, in tractu Ducatus Megapolitani Roſtochiendi, ab A. 1631., & Coſellenſis, in agro Cimbriz Eckernfördenſis, ab A. 1637., Parochus, deinde vero Cathedralis in urbe Slesvicensi Baſilicæ, ab A. 1646. (poſt M. Henr. Gladovium), Archidiaconus, & ab A. 1667. (poſt M. Theod. Niemannum), Paſtor, d. 10. Oct. A. C. 1685., & ætatis 78., extinctus; parens D. Nicolai Martini, Anteceſſoris Acad. Kilonienſis primarii, qvi ſuam *de Pilato iudice injuſto* A. 1678. ei inſcripſit *Orationem*. De vitæ illius hiſtoria M. Georg. Henr. Burchardi Sermo funebriſ Germanicus, defuncti dicatus memoriz, ac Slesvigz A. 1686. in 4. excuſus, ſimilisque M. Joh. Volcm. Rödscheri, in uxoris ejus, Dorotheæ (*e Rom. VIII. 28.*), habitus exequiis, ac ibidem A. 1684. in 4. editus, nec non Georg. Henr. Götzii *Theologus ſemifecularis, p. 20. 21.*, plura ſuggerent.

Hymni, die Landtafel, worinn der Weg zum Leben angewieſen wird, in einer Leichpredigt vorgeſtellt. Slesvigz 1655. in 4. Geiſtliches, oft bewehrtes, Krafftmeel wieder die giftige Coloqvinten des zeitlichen Todes, oder Leichpred. über Margareta, D. Gottfr. Schneideri, Jürſt. Holſt. Rabtes, Ehefrau, auß Sap. IV. 7 - 14. Slesvigz 1656. in 4.

Glückſeligkeit der Gottesfürchtigen, oder Leichpr. auß Sir. l. 10. 11. 12. Slesv. 1669. in 4.

Heißamer Raht oder Leichpred. auß Sir. XLII. 15. 16. Slesv. 1671. in 4.

Anodynon Apoſtolicum, oder zwiefacher Schmercken-ſtilender Chriſtentroſt, bey dem Verluſt der ibrigen, in einer Leichpredigt über Annam, Eilhardi Schachten, Jürſt. Holſt. Secretarii, Ehefrau, auß 1 Pet. I. 24. 25., vorgeſtellt. Slesv. 1672. in 4.

Speculum Salomonzum, mundum muliebrem optimum oſtendens, oder Leichpredigt über Fr. Dorothea Catharina Hanſens, auß Proverb. XXXI. 30. 31. Slesv. 1674. in 4.

Eroſt

Trostbund Leich-Sermon über Melch. Hansen, J. U. D. und Bischöflichen Lübeckischen Rathschreiber, aus EL LVII. 1. 2. Slesvigz 1675. in 4.

Der Gerechten und Frommen glücklichste Fahrt im Tode, oder Leichpr. über Metta, Herrn Joh. Henr. Kielmanns, Fürstl. Holst. Geheimen Raths, Eheleibste, aus EL LVII. 1. 2. Kilonii 1675. in 4.

Himlische Wahrheit und Gewisheit von dem beständigen Wohlwesen derer im Herten Entschlaffenen, oder Leichpr. über Martha Justina, D. Sebast. Niemanns, Fürstl. Holst. Superintendenten, Ehefrau, aus Apoc. XIV. 13. Slesv. 1676. in 4.

Heilsame Gedanken vom menschlichen Leben, aus PLXC. 1. 1., oder Leichpred. über Fr. Margareta Gloxininn; Slesv. 1683. in 4.

Der von Gott ewig wohlbelohnte Lehrer, oder Leichpred. über D. Sebast. Niemann, Fürstl. Holstein. Superintendenten, aus Dan. XII. 3. Slesv. 1684. in fol.

FRANCISCUS MARTINI, Pastor (teste Löschero mox allegando), circa A. 1717., Hunsühensis in Holsatia, sive potius (uti conjicio) Hanfvenensis in Wagria.

Des Evangelischen Zions Jubelstunde. Lubecz 1718. in 8. Exhibet 1. Gespräch vom Jubelfeste, 2. Jubelpredigten, 3. einc. Jubel-Catechismum. V. Val. Ern. Löschers Unschuldige Theologische Nachrichten, Sect. 6. A. 1717., p. 994.

JACOBUS MARTINI Junior, Hamburgensis, Medico civitatis istius, sibi cognomine, patre gavissus, Med. D. Patavii A. 1653. creatus, & in patria, qvz Clinicis eum suis annumerabat, A. 1679. defunctus.

Petri de Marchettis, Anat. & Chirurg. Prof. Patavini, Nova Observatio & curatio Chirurgica, in lucem ab eo edita. Patavii A. 1654. in 4. Adjecta est deinde Dominici de Marchettis Anatomie, Patavii eodem A. 1654. in 4. & Hardervici A. 1656. in 12., excus. V. Georg. Abr. Merclini Lindenium renovatum p. 244., & Corn. a Beughem Bibliogr. Med. p. 167.

M. HENRICUS MASIUS, Femariensis, oppidi in Insula natali Burgensis Ecclesiastes, peste A. 1629. una cum duobus Collegis, extinctus. V. J. H. a Seelen P. IV. Ath. Lub. p. 241.

Encomion verz Christi Ecclesiz, Politiz & Oeconomiz, oder IV. Christliche Erndtpredigten, darinn die groffe, den drey Ständen erzeigte, Wohlthaten Gottes gepriesen werden, aus dem LXV. Psälme. Lubecz 1617. in 4.

HENRICUS MASIUS Junior, Femariensis, Scholz Flensburgensis, ab A. 1678., & Slesvicensis, ab A. 1682., Conrector, ejusdem vero, ab A. 1685., & Sverinensis demum in Ducatu Megapolitano, ab A. 1687., Rector, A. 1701. superites.

Libellus de prompta dicendi ratione, e Christ. Weisii scriptis collectus, & A. 1694. editus. V. Nova Lit. Lubec., M. Aug. A. 1705., p. 225. 226.

Hallelujah Genethliacum, oder danckgeflissene Geburtsfeyer im Heiligthume, zum Preise der schöpfenden, führenden und seligmachenden Hand Gottes, und ihres Wunderspiels, durch Poetische Aufführung einer ins Heiligthum gehenden, und Gott preisenden, Gesellschaft, vorgestellt. Lubecz 1697. in 8.

Eliefer, oder die preiswürdigste Hand Gottes, in seiner heiligen Vorsehung, und väterlichen Güte, nach Anleitung Sir. L. 24., in LIII. Gedanken über Sprüche der H. Schrift, ermogen. Lubecz 1699. in 8. (De hoc scripto V. Nova Lit. Lubec., M. Nov. A. 1699., p. 321. 322.)

JOHANNES MASIUS, Glückstadiensis, vici Colmariensis vicini incolz filius, Medicinæ, Lugduni antea Batavorum, circa A. 1633. (qvo Franconis Burgersdicii Disp. VI. Physicam de Motu publice defendit), jam excultz, Doctor Regiomonti Borussorum, in primz promotionis Academicæ actu solenni, d. 11. Mart. A. 1640., est creatus, locumque inter Professores ejusdem mox adeptus extraordinarios, sed, biennio post, d. 14. Jun. A. 1642., morte immatura extinctus. Defuncto M. Urb. Lepnerus, Palzopoleos Regiomontanæ Archidiaconus, Sermonem (in Sap. XVI. 10. & seqq.) funebri parentavto Germanico, Regiomonti A. 1642. in 4., sed absque ulla vitæ narratione, excuso.

Disp. de generatione Hominis, & reliqvorum animalium, ex semine, Præfide D. Christoph. Tinctorio, Med. Prof. Regiomonti 1637. in 4.

Disp. Inaug. de Epilepsia, seu morbo sacro. Regiom. 1640. in 4.

Dissertatiuncula de Mutatione sætus, qvam, utero adhuc inclusus, suscipita phantasia materna, in promotionis Doctoralis actu d. 11. Mart. A. 1640. recitata, & in Actis promotionis primæ Regiomontanæ, in IV. habitæ facultatibus, Regiom. A. 1640. in 4. editis, publicata.

Disp. de dolore Colico, pro receptione in Facult. Medicam proposita. Regiom. 1640. in 4.

Disp. de dolore Capitis. Regiom. 1640. in 4.

Osteologia. Regiom. in 4. (Catal.)

NICOLAUS LAURENTIUS MASIUS, Laurentii, Med. D. & Practici in Stormaria Willstriensis, ex Margareta Braunia, filius, Hamburgi (qvo parentes, metu belli, profugerant) Kal. Mart. A. 1658. in lucem editus, & Medicinæ Licentiatum titulum in Acad. Jenensi, post septennium in ea transactum, A. 1684. consecutus. V. D. Aug. Henr. Faschii Programma Disp. Inaugurali præmissum.

Disp. Med. Inaug. de Mola, Præfide D. Aug. Henr. Faschio. Jenæ 1684. in 4.

M. PETRUS MASIUS, Hamburgensis, Witebergæ d. 28. Apr. A. 1685. Magistri potius titulo (1.), ædis D. Margarete in tractu Willstriensi, circa A. 1696. & 1708. Pastor, & Comes Palatinus Cæsareus.

Nummophylacium Hudemannianum, oder Leichenrede, über Joh. Hudemann, Pastorem zu Borsfleht, und berühmten Antiquarium. Glückstadii 1696. in fol. V. J. H. a Seelen P. II. Athen. Lubec. p. 144.

BERNHARDUS MATTFELD, Hamburgensis, Francisci Senatoris, filius, die 19. Maji A. 1661. natus, post supremos juris honores Aureliz A. 1686. reportatos, Judicii in patria inferioris, circa A. 1700., fuit Præses, dignitatemque postea, d. 11. Dec. A. 1703., adeptus est Senatoriam, & huic, qva, ob plebis importunitatem, M. Julio A. 1705., sponte sed abdicaverat, post turbas civiles sedatas, d. 14. Jun. A. 1708. honorifice restitutus. Istam deinceps d. 24. Jul. A. 1716. cum consulari permutavit, & d. 30. Julii A. 1720. obiit sexagenarius. Ob doctrinam multiplicem Literator celeberrimus a Pet. Ambr. Lehmanno (Bibliothecam etiam ejus eximiam præcipuis urbis annuerante Hamburgensis), in Novis Lit. Germ., M. Jan. A. 1704., p. 40., est appellatus. Confer Epistolas, quibus A. 1700. Casp. Thurmannus Bibliothecam Academicam, A. 1707. Thom. Crenius Considerationem passionis Christi Germanicam, & A. 1717. Joh. Alb. Fabricius Volumen Bibliothecæ Græcæ octavum, ei inscribere, dedicatorias, præsertim vero Fabricii Programma de Vita ejus funebre, Hamburgi A. 1723., Vol. V. Memor. Hamburg., p. 337-349., recusum.

Disp. prior de Obligationum qualitatibus, Præfide D. Aug. Bened. Carpzovio. Lipsiæ 1685. in 4.

D d d d d 2

Disp.

(1.) V. Coar. Sam. Schurtzleischii Tetraëchion ad eum, in Poematis p. 128.

Disp. altera de iisdem Inauguralis, resolutionem casuum nonnullorum Practicorum continens. Aureliae 1686. in 4. Catalogus Bibliothecae ejus, auctione publica distracta, ingens Hamburgi A. 1721. prodit.

JOHANNES MATTHESON, Hamburgensis, Musicus patriz (in qua Organoedi eum munere fungi Val. Ern. Löscherus (1.) perperam tradidit) celebris, & is ejusdem Cathedralis Canon. minor, simulque Legati in illa Anglici Secretarius, A. 1719. a Carolo Friderico, Duce Holstato-Gottorpiensi, Choro aulae suae praefectus Musico, & a Joh. Gottl. Krausio (2.), non ob artis tantum suae, sed & Lingvarum complurium, peritiam accuratorem, fuisse commendatus.

SCRIPTA EDITA.

Neueröffnete Orchestra, oder Universelle und gründliche Anleitung, wie ein galant homme, einen vollkommenen Begriff von der Hoheit und Würde der edlen Musick erlangen, seinen gout darnach formiren, die terminos technicos verstehen, und geschicklich von dieser vortheilhaften Wissenschaft raisonniren, könne; mit beygefügtten Anmerkungen Reinhardi Keyfers, Capellmeisters. Hamburgi 1713. in 8. Oppositum huic, e Musicae veteris patronis, Joh. Henr. Buttstadius, Musicus, nihil fallor, Erfurtensis, *Ut Mi Sol Re Fa La, totam Musicam & Harmoniam eternam*, oder Neueröffnetes altes, wahres, einziges und ewiges Fundamentum Musices, entgegengesetzt der Neueröffneten Orchestra, und in zwey Theile eingetheilt: In deren Ersten des H. Autoris der Orchestra irrige Meinungen, in specie de Modis Musicis, widerlegt; in dem Andern aber das rechte Fundamentum Musices gezeigt, Solmisatio Gvidonica nicht alleine defendiret, sondern auch dero Nutzen bey Einführung eines Comitis gewiesen, auch behauptet wird, daß dereinst im Himmel, mit eben den Sonis, welche hier in der Welt gebräuchlich, musiciret werde werden. Cui Scripto, Lipsiae A. 1716. in 4. excuso, sequens a Matthesonio est repositum.

Die beschützte Orchestra, oder derselben zweyte Eröffnung, worinn nicht nur einem wirklichen Galant homme, der eben kein Professions-verwandter, sondern auch einem Musico selbst, die alleraufrichtigste und deutlichste Vorstellung Musicalischer Wissenschaften, wie sich dieselbe vom Schulstaube tüchtig gesäubert eigentlich und wahrhaftig verhalten, ertheilet, aller niedrigen Auslegung und gedungenen Aufbührung aber völliger und truckener Bescheid gegeben, so dann endlich das lange verbannt gewesene *Ut Mi Sol Re Fa La*, und die todte (nicht tota) Musica, unter ansehnlicher Begleitung der zwölf Griechischen Modorum, als ehrwürdiger Verwandten und Trauer-Leute, zu Grabe gebracht, und mit einem Monument, zum ewigen Andenken, beehret wird. Hamburgi 1717. in 12. Laudes ejus, stylo licet scripta acriori, apud J. G. Krausium l. c. p. 836. invenies.

Forschende Orchestra oder deren dritte Eröffnung, darinn Sensus vindiciae & Quartz Blanditiae, das ist der beschirmende Sinnen-Rang, und der schmeichlende Quartz-Klang, autoritate & sana ratione untersucht, und vermuthlich in ihre rechtes Licht gestellt werden. Prodit Hamb. 1721. in 12., si Catalogis credendum mundinalis.

Harmonisches Denkmahl aus 12. erwehlten Clavier-Sviten, bestehend in Ouverturen, Symphonien, Fugen, Boutaden, Präludien, Allemanden, Couranten, Sarabanden, Gigue, Arien und Menuetten, nebst ihren Doublen oder Variationen, von arbeitsamer und ungemeiner Structur errichtet. Hamb. 1715. in fol. V. *Catal. mundin. Lips. A. 1715. vern. p. 64.*

Exemplarische Organisten-Probe im Artikel vom General-Baß, welche vermittelt 24. leichter, und eben so viel etwas schwerer Exempel, aus allen Thönen, des Endes anzustellen ist, daß einer, der diese 48. Probestücke rein trifft, und das darinn enthaltene wol anbringt, sich rühmen möge, er sey ein Meister im accompagniren; mit nothwendigen Erleuterungen und Anmerkungen, und einer Theoretischen Vorbereitung über verschiedene Musicalische Merckwürdigkeiten, versehen. Hamburgi 1719. in 4.

Brauchbarer Virtuoso, welcher sich mit 12. neuen Kammer-Sonaten, auf der Flute traversiere, der Violine und dem Clavier, hören lassen mag. Hamburgi 1720. in fol.

Pieces de Clavecin; Scriptum Musicum, quod ei tribuitur in Joh. Henr. a Seelen *Programmate de Principe Musico* p. 3. Veritophili deutliche Beweiskründe, worauf der rechte Gebrauch der Music, beydes in den Kirchen, und ausser denselben, beruhet, auß der H. Schrift, den Zeugnissen der H. Väter, und auß der theoria Musices selbst, mit alten und neuen, so wol geistlichen als weltlichen, Exempla erörtert, und mit ungemein nöthigen Erinnerungen versehen: mit seiner Vorrede von J. Mattheson aufgegeben. Hamburgi 1717. in 4. Commendantur a Val. Ern. Löschero, in den Unschuldigen Theol. Nachrichten, *Seit. 5. A. 1718., p. 827.*

Der Reformirende Johannes, am andern Lutherischen Jubelfeste, dem 31. Oct. A. 1717., musicalisch aufgeführt. Hamb. 1717. in 4.

Reflexions sur l'Eclaircissement d'un Probleme de Musique, ed. A. 1720. (*Catal.*)

Critica Musica oder gründliche Untersuchung und Beurtheilung vieler, theils vorgefaßten, theils einfältigen Meinungen, Argumenten und Einwürfe, so in alten und neuen musicalischen Schriften zu finden. *Diversis Sectionibus est edita Hamburgi, quarum A. 1722. novem jam prodierant.*

Bericht von der neu-entdeckten Groß-Britannischen Haupt-verrätherey, durch ihn verdeutscht. Hamb. 1723. in 4.

Gilb. Burnets, Bischoffs zu Salisbury, Geschichte, die er selbst er'ebet hat, auß dem Englischen übersezt. Hamb. 1724. in 4. produsse perhibetur.

INEDITA.

Die Musicalische Ehren-pforte, daran der berühmtesten Deutschen, theils vor mehr als 100. Jahren, theils annoch, blühenden, Keyserlichen, Königlichen, Chur- und Fürstlichen, wie auch verschiedener Reichs- und Handelsstädte, Herrn Capellmeister, Directorum, Intendanten, Componisten, und anderer hervorragenden Virtuosen, wol-geführtes Leben, rühmliche und löbliche Verrichtungen, schöne Studia, grosse Dignitäten und Einkommen, als ein zur gelehrten Historie vor allen Dingen gehöriger, bißher aber ermangelnder Theil, in besonderem Glanze werden zu erblicken sehn. V. de hoc Opere de Vitis Musicorum Germaniae celebriorum Joh. Gottl. Krausium l. c. p. 837. 838., & J. H. a Seelen l. c. p. 16.

Kleine General-Baß-Schule, welche die prima elementa lectionis-weise lehret. V. Catal. Lips. A. 1720. autumn. p. 63. **Modulata Poemata Sacra**, oder der klingende Gottesdienst, 21. geistliche vollständige Oratorien enthaltend.

Die künstliche Fingersprache, einige künstliche Fugen fürs Clavier begreifend.

Die hülfliche Hand zur Organisten-Probe, ein Opus concertans in 48., über die bekandte Probestücke des General-Basses verfertigten, Modulationen.

Der vollkommene Capellmeister, oder ein Opus melotheticum universale, für alle Componisten, in IV. Theilen, Lateinisch und Deutsch.

CHRISTIANUS MATTHIAE, quem gente Dantum fuisse falso credidit Henr. Basnagius (3.), Dithmarsiam nostram habuit patriam, & Christianus idcirco Dithmarsus, omisso cognomine, a Joh. Hülsemanno (4.), aliisque, minus licet accurate, appellatur. Primam in illa lucem Meldorpii, anno circiter 1584., aspexit, stirpe natus honesta, meritisque

(1.) in den Unschuld. Theol. Nachr., *Seit. 5. A. 1718., p. 827.* (2.) in den neuen Zeitungen von gelehrten Sachen, num. 102. A. 1718., p. 825-828. (3.) in l' Histoire des Ouvrages des Savants, M. Febr. A. 1691., p. 257-258. (4.) in Praelect. in Form. Cam. p. 206. 257. 487.

ritusque in patriam conspicua. Proavum ejus civitatem Hafniensem, atque Dithmarsiam, a superstitionis Pontificis fermento primum purgasse, Henn. Wittenius perhibet. Cujus narratio dubia mihi videtur, cum inter Dithmarsiz Reformatores Matthiz nemo gavissus fuerit cognomine, Jacobus vero Matthiz Aarhufius, & Paulus Matthiz Coagienfis, Theologi de Ecclesia & Acad. Hafniensi Sec. XVI. praeclare meriti, solum istud cum nostro, nulla sibi cognatione juncto, commune habuerint. Fundamentis studiorum in schola patria, aliisque inferioribus, felici praeclare jactis diligentia, Theologici Hodegos, in Acad. Argentinenfi, A. 1607., Phil. Marbachium (1.), in Giesfena autem, A. 1609. ac seqq., Joh. Winckelmannum & Balth. Menzerum, habuit, publicisque in Partes Philosophiz plerasque disputationibus, ingenti sedulitate, a Phil. Fabricio (Dithmarsiz eum ornamentis jam tunc annumerare haud verito) commendata (2.), in posteriori institutis, saepiusque reculis, brevi inclauit. A. 1614. Georgius Fridericus, Marchio Badensis, Gymnasii illi Durlacensis commisit Rectoratum, & professionem simul, quam Disputatione de Norma controverfiarum sacrarum auspiciatus est, Theologicam. Munere hoc Durlacensi gemino, in quo Thom. Wegelinus ei successit (3.), abdicato, A. 1618. Sacrarum Literarum Interpres, in Academia Altorfina, a Senatu Noribergensi constitutus est primarius (4.), cum Doctoris titulum, praecedenti 1617., Ecclesiae Lutheranae Jubilzo, post Dithriben in Joh. c. l. inauguralem publice defensam, Giesfz, Brabevta Joh. Winckelmanno, Praeceptore, jam reportasset. Falluntur enim, qui hunc Altorfii collatum ei esse tradunt, Vitz ipsius scriptores, Theoph. Spizelius, istumque secuti Henn. Wittenius, Magnus Dan. Omeisius & Casp. Sagittarius (5.), cum Lyceum istud Noricum (quod Omeisium, ejus Professore, latere haud potuit) nulla tunc Doctores creandi Theologos gavissum sit potestate. Rectoratu Altorfii Academico A. 1621. functus (6.), austerum egit juvenutis, teste Georg. Remo (7.), Censorem, & Lycei Catonem, deposito autem illo, huic A. 1622. solenni de ἀναλογία Dei Disputatione itidem, summo cum Collegarum & auditorum dolore, valedixit. Cujus interpretes Andr. Dinnetus, JCrus, ipsius in Rectoratu successor, in publico, quo, post disputationem, eum compellavit, alloquio, in Georg. Richter Epistolis edito selectioribus (8.), profiteri non dubitavit, duas maxime ob causas, Academiam Altorfinam plurimum ipsi perpetuo debere, & quod celeberrimorum Europae virorum atque Doctorum, quos ab ipsis incunabulis illa sortita fuit, successione & seriem interrumpi, adventu suo, prohibuerit, & quod rectam accuratamque docendi & disputandi de rebus divinis rationem, ante illuc sine hospitio & lare vagatam, primas in auditoria introduxerit, inque suis sedibus, ac stabili domicilio, collocarit, & denique, nominis sui celebritate, innumeros Theologiae studiosos in eam allexerit. Discessit autem Altorfio, anno, quem dixi, 1622. (errat enim Ant. Heimreichius (9.), anno jam 1620. patriam eum tradens praefuisse Ecclesiae), in Dithmarsiam suam, partisque ejus Australis Superintendens, ac oppidi patrii Meldorpiensis Pastor, in locum M. Steph. Rammii, a Christiano IV., Danorum Rege, est constitutus. Inde aliquot post annis, ab eodem Monarcha in Daniam est evocatus, & Theologiae in Academia, non Hafniensi, quam Heimreichius (10.), nec Londinensi Scaniz, post ejus mortem demum condita, quam Christ. Ern. Hübnerus (11.), perperam substituit, sed Sorana equestri, nuper a se erecta, Professore, ac oppidi simul Seelandiz Sorani Pastorem, justus agere, primarius (12.). Quod munus Soranum qui, uno eodemque tempore, cum Ephoria Ecclesiarum Dithmaricarum ei esse demandatum, cum Spizelio, Wittenio, Omeisio & Sagittario (13.), opinantur, a vero aberrant, & tanto, eum, locorum intervallo, tot arduis simul fungi neutiquam potuisse officiis, haud perpendunt. Quamvis autem Soraz utramque Spartam sacram praeclare ornaret, ac fide, diligentia doctrinaque sua, non Collegarum solum, sed & aliorum virorum Daniz eruditorum, ac, hos inter, Casp. Er. Brochmanni, Theologorum principis, summum sibi amorem conciliafset, invidorum tamen quorundam odia effugere haud potuit. Ab istis falso apud Regem delatus Augustissimum, hujus, pari cum Tych. Braheo, Astronomiz instauratore, fato, offensam subiit, jussuque illius in propugnaculo Stormariz Crempensi aliquamdiu, circa A. 1630. (14.), detentus, egregium, in Pathmo hac sua, in Hymnos Davidicos Commentarium, hactenus ineditum, elaboravit. Animo calamitatem istam toletavit imperterritus, donec, innocentia sua detecta, favorem recuperaret regium, & Cathedra Soranz restitueretur. Tantam tunc denuo sibi acquisivit auctoritatem, ut a Christiano V., Regis primogenito, A. 1634., praeteritis Ecclesiasticis (quibus a scriptore perperam accensetur Anonymo (15.)) Hafniensibus aulicis, Theologisque indigenis, suum cum Magdalena Sibylla Saxonica conjugium benedictione sacerdotali consecrare, nuptiasque sacro auspiciari Hafniz sermone, jubere-tur. Decrevit tamen nihilominus, cum, malevolorum hostiles in se iras nondum deferbuisset, observaret, Tychonis, paulo ante laudati, imitatus exemplum, spontaneo se illorum conspectui subducere exilio. Hoc fine A. 1638. in Bataviam profectus (16.), vitam Lugduni Batavorum egit privatam, ad A. usque 1641., quo a cœtu Lutherano Hagienfi, ut Ecclesiae suae susciperet Ephoriam, ægre licet, cum diu repugnasset, est exoratus. Non autem huic ad extremum usque spiritum, uti Spizelius, Omeisius & Sagittarius, falso credidere, praefuit, sed, hoc etiam munere post triennium abdicato, & successor Joh. Schelhammero Juniori, Hamburgensi, relicto, Ultrajectum A. 1645. secessit, & senectutem istic reliquam in otio exegit literario. Septuagenario tandem major (17.) Senex, accurata Historiz novantiquæ, Philosophiz univerfæ, ac Theologiae, tam Exegeticae, quam Polemicae (charitatis tamen Christiana zelum temperantis), peritia, facundiaque praeterea sacra, pietatis verè inculcandæ studio, & scriptorum, methodo perquam concinna elucubrationum, multitudine, famam meritis eximiam, d. 22. Jan. A. 1655. placide exspiravit (18.).

Symbolo hoc fertur fuisse delectatus (19.): *In Christum sperabo, dum spirabo.* Cui nominis ejus amice responder Amagramma, a M. Laur. Gravio Collegio I. Anti-Photiniano praefixum:

*Doctor Christianus Matthias. * Sat Christus amanti: hoc ditor.*

Præter scripta edita, *αὐτοδία* reliquit quamplurima, quorum, καλλυγὰς singulari, a Thoma Crenio (20.) celebrata, scitissime exaratorum, partem maximam in suam devenisse potestatem, seque obstetricante lucem esse visuram, successor ejus in munere Hagienfi, Joh. Schelhammerus (21.), orbi literato significavit.

- (1.) uti ipse, in Or. Parent., Job. Schrödero habita, testatur. (2.) in Elegia ad Dithmarsiam, in Sylloge Epicuriarum, Job. Nannio A. 1617. scriptorum, obvia, lib. 6. a. b. (3.) teste D. Joh. Schmidio, in Or. Fun. de Wegelino, Argentina habita. (4.) V. ipsius & Schmidii Orationes, n. 1. & 3. allegatas. (5.) locis infra citandis. (6.) V. Titulum Collegii II. Anti-Photiniani. (7.) in Epist. ad Job. Kirchmannum A. 1621. scripta, Gudianarumque Appendici, num. 13., p. 216. 217., inserta. (8.) p. 720. 721. (9.) Lib. III. Chronici Dithmarsici, c. 5., p. 356. (10.) l. c. (11.) in Relat. Germ. de Historicis p. 154., a J. F. Reimanno, in Introd. ad Hist. Lit. antediluvianam p. 230., ob errorem hunc notata. (12.) V. Casp. Er. Brochmanni Praefat. Systematis Theologici. (13.) locis infra allegandis. (14.) V. Zach. Lundii in Pathmum ejus Crempensium Epigramma, L. IV. Poem. juvenil. p. 207. (15.) in Danischen Historischen Geschichte, Cælander p. 39. (16.) V. Gerh. Joh. Vossii Epist. ad Stroph. Job. Stephani, A. 1638. scriptam, in Editione Vossianarum Londinensium, n. 320., p. 223., & Stephani Ep. ad Vossium, A. 1639. exarata, in eadem Appendice, n. 266., p. 139. (17.) Falso enim anno ætatis 91. obiisse a Jac. Frid. Reimanno, in Introd. ad Hist. Lit. antediluvianam p. 310., perhibetur. (18.) V. Casp. Sagittarii Introd. in Hist. Eccl., c. 12. §. 22., p. 287., & Henn. Wittenii T. I. Diar. Biogr. Sec. XVII., ad A. 1655. Quorum tamen ultimus, in Cent. Memor. Theol. renov. p. 248. 4., eum die 22. Jan., non obiisse, sed sepultum esse, sibi ipsi contradicens, tradidit. (19.) V. M. El. Geisleri Diff. de Symbolis p. 25. (20.) P. XV. Animadv. p. 144. 145. (21.) in præf. Sophisticae ejus, A. 1650. edita.

Vitz ejus ac scriptorum historiam, sed imperfectam, nec ab erroribus, uti hactenus ostensum est, variis immunem, ante me, exhibuerunt, cum Theoph. Spizelius in *Templo honoris Theologorum illustratum referato*, num. 27., & qui hunc secuti sunt, Paulus Freherus in *Theatro Erudit.* p. 554., Magnus Dan. Omeisius in *Gloria Acad. Altorfinae*, p. 27. 28., ac Casp. Sagittarius, in *Introd. in Hist. Eccl.*, c. 12., §. 32., p. 184. 185., tum Henn. Wittenius in *Centuria memor. Theol. renov.*, A. 1685. edita, Dec. XI., p. 1480-1486. ac T. I. Diar. Biogr. Sec. XVII., ad A. 1685., illiusque vestigia premens M. Erdmannus Uhleus, in *Vitis Doctorum Sec. XVI. & XVII. Ecclesiasticorum Germanicis*, p. 797. 798. Addatur his Vitz nostri scriptoribus recentissimus omnium, Gust. Georg. Zeltnerus, in *Vitis Theologorum Altorfinae* p. 146-165.

Conferri de eodem possunt, præter Autores jam allegatos, Nic. Scribonii *Lib. I. Lusuum Anagrammaticorum Gottorpiensium* p. 16., Joh. Micraelii *Syntagm. Hist. Eccl.*, P. III., p. 393., Alb. Bartholini *Tr. de Script.* Dan. p. 26. 27., meaque ad illum *Hypomnemata* p. 129. 190., ac *Hypomnematum Spicilegium* p. 10., Georg. Nic. Erasmi *Anagrammata impudica*, Lib. II., n. 62., Laur. a Dript, Monachi Bened. Gladbacensis, & Episc. Paderb. Consilarii Ecclesiastici, *Antidecalogus Theologico-Politicus reformatus*, Coloniz A. 1672. editus, p. 225. (ubi nostrum *Suummi Pontificis summum vocat Antagonistam & ex asse osorem*) 236. 237., Thomæ Hydii *Catal. Biblioth. Bodlejane*, lit. M., Joh. Schellhammeri Jun. *Prefatio Poenitentialium ejus Davidicorum*, And. Caroli *Memorabilia Sec. XVII. Ecclesiastica*, T. II., Lib. VI., c. 36., p. 113., Casp. Henr. Starckii *Tr. de Vita doctorum privata*, c. 11., §. 11., p. 51. 52., & Alb. Thura *Idea Hist. lit.* Dan. p. 199.

ELOGIA.

(Tria ex his Georg. Remi, Andr. Dinneri & Phil. Fabricii, in vitz jam recitavimus historia.)

Nic. Scribonius, l.c., hoc nominis ejus exhibet Anagramma:

*Christianus Matthie, Ditmarfus, Sanctæ Theologiae Doctor. * Io hic totus & Danis, & Hoffatis, decor, ac ita Germanis amatur.*

Joh. Sauberto Sen. (in *Carmine*, Collegio I. Anti-Photin. præfixo) Doctor audit præclarissimus.

Casp. Er. Brochmanno (in *Prefat. System. Theol.*) singularis doctrinae Vir, cujus opera, demorsas sapientia unguet, luce & lectione sunt dignissima; & (in præf. Rosarii ejus mystici vernaculi) magni nominis Theologus, qui, quanto opere accuratioris ordinis & Analyseos artificio excellat, scriptis, maximo reip. Lit. bono dudum publicatis, luculenter est testatus.

Gerh. Joh. Vossio (Ep. 339. ad Steph. Joh. Stephanium, p. 323.) Vir præstantissimus, & ut integer, ita egregie doctus.

Steph. Joh. Stephanio (Prof. Sorano), in Epist. ad C. J. Vossium A. 1639. scripta, & in *Appendice Vossianarum* (num. 277., p. 183.) obvia, Vir incomparabilis, & inter ornamenta seculi numerandus; nec non in alia, A. eod. exarata (ibid. n. 286., p. 189.), eminentissimus ætatis nostræ Theologus, omnium favore ac patrocinio dignus.

Joh. Seb. Mitternachtio (in *Programmate*, Panegyrico in memoriam D. Jac. Welleri funebri præmisso) Vir de re Historica, æque ac de Ecclesia, præclare meritis.

Theoph. Spizelius (l.c.) Virum eum appellat mente & animo præcelsum, qui nudam sine fuco fallacisqve adamavit virtutem & veritatem, Christianusque esse maluit, quam vocari tantum aut videri. Fusius deinde ingenii ejus & judicii perspicacitatem, diligentiamque & φιλοπονίαν indefessam, celebrat, ac opera ἀνέκδοτα, quæ conamina vocat luce immortalitatis dignissima, perpetuis dolet tenebris, magno cum eruditionis Theologicae damno, jacere sepulta.

Frid. Breclingius, in *Catalogo Testium veritatis contra Christianismum degenerem*, num. 123. (T. IV. Hist. Eccl. Gotfr. Arnoldi, Sed. III., n. 18.), p. 773. his eum accenset, & Virum, quo mundus fuit indignus, scripta autem illius eximia, appellat.

Magno Dan. Omeisio (l.c.) Vir audit, infra cujus laudes, animique dotes, disertissimorum subsidit facundia.

Henn. Wittenio (in *Cent. Mem. Theol. renov.*, l.c.) Vir inter eruditos maximus, interque bonos optimus, carum celsi depositum, in cujus scriptis juvenilibus etiam senes inveniunt, quæ discant; Vir item omni elogio major, & explicator S. Literarum solertissimus.

Christ. Franc. Paulino (in *der Zeitfürghenden erbaulichen Lust*, P. I., n. 122., p. 352.) Theologus ac Historicus celebris.

Joh. Faesio (in *Notis ad Lel. Greg. Gyraldi Tr. de sepultura* p. 122.) Vir præclare de re Historica meritis.

Dan. Hartnaccio (P. III. des anweisenden Bibliothecarii p. 138.) ein in Wahrheit, fast in omni studiorum genere, sehr fleißiger und accurater Scribente.

SCRIPTA EDITA.

I. LATINA.

Exercitationes X. Metaphysicæ, in quibus præcipue quæstiones & Axiomata Metaphysica, quibus Philosophi Calviniani, præsertim Keckermannus, Goclenius & Timplerus, ad palliandos suos errores, præpostere abuti solent, ex sobria Philosophia perspicue explicantur, & adversariorum errores solide refutantur. Gießæ 1609. in 4. Ibid. 1611. & 1620. in 8. Marburgi 1631. & 1637. in 8.

Collegium Ethicum I., Θετικὸς καὶ ζητητικὸς, h. e. sub thesium brevisimarum, & Disquisitionum jucundissimarum, forma, in Acad. Gießensi, VIII. Disput. pertractatum. Gießæ 1611. in 8.

Collegium Ethicum II., Θετικὸς καὶ ζητητικὸς, V. Disput. pertractatum. Gießæ 1611. in 8.

Exercitationes Ethicæ, in tria Collegia distributæ, & Θετικὸς καὶ ζητητικὸς pertractatæ. Gießæ 1613. (juxta Wittenium) & 1622. (juxta eundem, Draudium, Bartholinum & Lipenium) in 8.

Collegium Politicum I., juxta methodum Logicam scriptum, & VI. Disput. in Acad. Gießena propositum, Gießæ 1611. & (juxta Draudium ac Hartnaccium) 1622. in 8.

Collegium Politicum II., juxta Methodum Logicam conscriptum, & VIII. Disput. propositum. Gießæ 1611. & 1622. in 8. Utrumque, sed sine mentione Autoris, inter libros prohibitos, decreto S. Congregationis Indicis Romani, d. 2. Dec. A. 1622. publicato, est relatum. V. *Append. Indicis Romani* p. 157.

Disp. auspicalis de Norma & judice Controversiarum Theologicarum, Jesuitarum, imprimis autem Jac. Gretseri & Ad. Tanneri, blasphemis & erroribus opposita, cum Rectoratum Gymnasii susciperet, proposita, Respondente M. Matthia Bregezere, Phyl. & Metaph. Professore, Argentinz 1614. in 4.

Prodromus arcis Sionis, seu Propugnaculum invictæ veritatis, pro Deitate filii Dei, Regis Sionis, ex cap. I. Joh., contra Photinianos, Disp. Inaugurali, Præside D. Joh. Winckelmanno, exhibitum. Gießæ 1617. & 1622. in 4.

Systema Ethicum, in libros tres distributum, & sub forma Theorematum, Disquisitionum, Quæstionum, Disputationum ac Explicationum, pertractatum, nec non exemplis Historicis, ac regulis vitz, illustratum, Gießæ 1618. & 1620. in 8., Marburgi 1626. & 1635. in 8. Commendatur ab Abr. Calovio, *Lib. II. Isag. Theol.* p. 128. Plagii Autor ejus,

jus, quod *Lib. III., Exerc. X., p. 291.*, in ventilatione quæstionis: An in fœminas cadat virtus heroica? ex Barth. Keckermanno, haud allegato, complura descripsit, a Jac. Thomasio (*in Tr. de Plag. Lit. §. 351. & 506.*) est infimularis, simulque ab eodem (§. 486.) monitum, Christ. Liebenthalium, hinc inde in Collegio suo Ethico, nostro vicissim multa suffurari.

Systema Politicum, in libros III. distributum, ac, sub forma Theorematum, quæstionum & Axiomatum, pertractatum, exemplisque Historicis illustratum. Gieslæ 1618. & 1620. in 8., Marpurgi 1631. in 8.

Systema Logicum, Theoreticum & Practicum, sub forma Theorematum & Axiomatum, ad Controversias accommodatorum Theologicas, pertractatum, & exemplis variis, Theologicis, Juridicis, Medicis, Physicis, Ethicis, Politicis, Historicis, &c., illustratum. Gieslæ 1618. & 1620. & Marpurgi 1631. ac (*juxta alios*) 1621. in 8. Quod si Draudio credendum, jam ante etiam Argentinz A. 1614. in 8. prodiit, sub titulo *Systematis Logici Aristotelico-Ramei, juxta methodum Rameam, ex Aristotele, optimisque ejus interpretibus, & aliorum sapientum decretis, adornati, & ad Controv. Theol. accommodati.*

Disp. de Passione salutifera Domini & Salvatoris nostri, Jesu Christi, pro gloria illius, contra ejus perduelles. Noribergæ 1618. in 4.

Vindicatio loci Zach. XII. 10., de divinitate & officio Messæ, contra Judæos, Pontificios, Calvinianos & Photinianos, Norib. A. 1618. in 4., & seorsim, & in *Methodica loca S. Script. vindicandi ratione*, edita.

Methodica loca S. Scripturæ vindicandi ratio; in triade locorum (Zach. XII. 10., Joh. XX. 28. & 1. Joh. II. 1. 2.) tribus Disputationibus propofita, & erroribus Heterodoxorum, præsertim autem Photinianorum, opposita. Norib. 1618. in 4.

Disp. de notitiæ Dei naturalis existentia, usu & efficacia, contra Photinianos. Norib. 1619. in 4. Recusa in Collegio I. Anti-Photiniano.

Disp. de Agno Dei, tollente peccata mundi, ex Joh. I. 29. Norib. 1619. in 4.

Disp. de adoratione Christi religiosa secundum utramque naturam, contra Photinianos & Calvinianos. Norib. 1619. in 4.

Collegium I. Exercitationum Anti-Photinianarum, de notitiæ Dei naturalis existentia, ejusque usu & efficacia, item de nominibus & attributis divinis in genere consideratis, decem constans Disputationibus. Norib. 1619. & 1622. in 4.

Collegium II. Exerc. Anti-Photinianarum, de Dei spiritualitate, simplicitate, perfectione, immutabilitate & infinitate. Norib. 1621. in 4.

Disp. de Verbis Christi Joh. III. 5. 6. Norib. 1620. in 4. (*Catal.*)

Oratio Panegyrica de vita & obitu Joh. Schröderi, Theologi Noribergensis, Altorfii d. 30. Aug. A. 1622. recitata, Altorfii 1622. in 4. Recusa Francofurti A. 1685., in Henn. Wittenii *Centuria memoria Theol. renovate, Dec. VII., p. 853-882.*

Disp. valedictoria Altorfina de Dei ἀκατάληπτα seu incomprehensibilitate, M. Sept. A. 1622. habita. Altorfii 1622. in 4.

Trias Meditationum sacrarum in Psalmum XXIII., Pastoribus Ecclesiæ Hamburgensis inscripta. Hamb. 1629. in 8.

Typica totius S. Theologiz Delineatio, in qua ejus natura, constitutio atque ordo, accurata methodo, velut in speculo, ad vivum monstratur atque exhibetur, ita ut Studiosis materiam Locos communes concinnandi præbeat. Hamburgi 1629. & (*juxta Catal. Nundinalem*) 1649. in fol. pat. Summopere commendantur Tabulæ hæ Theologicæ, Duræ olim, in auditorum usum, concinnatæ, tum a Casp. Er. Brochmanno in præfat. *System. Theol.*, tum a Nicol. Hardkopffio, Past. Hamburgensi, in præfatiuncula, iis adjecta, ita scribente: *Ego eas amo, exosculor, & magni thesauri instar habeo & habeo. Quicquid enim alibi diffusum est & sparsum, ut quærendo vix investigare possis, illud hic, succincta diligentia, & mira arte, congestum, concinnatum & dispositum, in omnibus intueri licet. Nec major, credo, aut elegantior, membrorum in corpore humano coagmentatio, quam rerum, in hisce tabulis dispositarum, ordo, connexio, dependentia mutua, & unius ex altero deductio.*

Systema Theologicum minus, in quo totum religionis Christianæ corpus, ex uno & solo verbo DEI artificiose fabricatum, juxta methodum *Theologiæ typicæ*, A. 1629. editæ, exhibetur: In gratiam Studioforum Acad. Soranz conscriptum. Hamburgi A. 1639. 1654. & (adjecto Indice gemino) 662. in 4. Huic (quod insigne etiam a Theoph. Spizelio l. c. vocatur), præter carmina Steph. Joh. Stephani & Joh. Laurembergii, Collegiarum Soranorum, Encomiastica, præfixum est D. Casp. Er. Brochmanni Judicium, in quo, Methodo & perspicuitate ejus fufius celebrata, hæc adduntur: *Sudarunt multi in adornandis Theologicis Compendiis, nec sine laude: sed, qui Autori nostro palmam ambiguum fecerit, nedum præripuerit, vix quonquam nominavero. Nam, quæ in aliis, qui compendia articulorum fidei elaboraverunt, singulatim commendari poterunt, in hoc opere junctim invenies, ita ut non sine causa dixerit, qui sine præjudicio judicaverit, quod, in hoc scribendi genere, noster omne punctum tulerit.*

Historia Patriarcharum, in qua illorum ortus, progressus atque egressus, methodo nova & artificiosa describuntur, ac ad usum Ecclesiasticum, Politicum & Oeconomicum, accommodantur. Lubecæ 1642. in 4. Opus hoc (quod, sub *Analyseon in Genesin* titulo, in M. Joh. Car. Poethii *Bibliotheca Exegetico-Biblica* p. 31. allegatur) Christ. Frisius, Can-cellarius Danicus, Justinus Hægius, Acad. Soranz Præses, Presbyterique Hamburgenses (*singularem eruditionis Theologicæ thesaurum*, in illo reconditum, *methodumque succinctam & accuratam*, de prædicantis, judicii honorificis, illi præfixis, Joh. autem Laurembergius & Steph. Joh. Stephanius Elogiis, commendarunt, metricis, ac Theoph. Spizelius, l. c., *Historiam* vocavit *accuratam*, opusque multorum eruditorum elogiis celebratum.

Historia Alexandri Magni, sive Prodomus IV. Monarchiarum. Amstelod. 1645. in 12. In *Theatro Historico*, mox laudando, velut pars ejus, iterum comparuit. Lectoribus Curtii & Christoph. Arnoldo, in *Diff. de hoc scriptore*, Phil. Caroli in eum *Animadversionibus* præmissa, p. 546., commendatur.

Theatrum Historicum Theoretico-Practicum, in quo quatuor Monarchiæ nova & artificiosa methodo describuntur, omniaque ad usum Oeconomicum, Politicum & Ecclesiasticum, accommodantur, ad A. C. 1612. usque perductum. Amstelodami A. 1648. 1656. & 1668., Francofurti 1684., Lipsiæ 1689., & denuo Francofurti 1694. in 4. Quatuor posterioribus editionibus Supplementa & Continuationes, seriem narrationum, ad annos usque istos, quibus lingulz prodierunt, pertinentes, a scriptoribus adjectæ sunt Anonymis. Pauli Jacobi Marpergeri, Notarii publici Lubecensis, Versio illius Germanica, ad finem usque Seculi XVII. idem continuans, Francofurti & Lipsiæ A. 1699. ac 1701. in fol. lucem vidit publicam; Joh. Gerlaci Wilhelmi *Theatrum Historicum* (quod Matthiani est Epitome) Latinum Manheimi A. 1666. in 4.; Anonymi autem *Theatrum Historicum*, ex Christiano Matthiæ carmine Heroico delineatum, Gryphiswaldiæ A. 1663. in 4. *Excerpta miraculorum, quæ, a temporibus Antonini Pii, ad Rudolphum II. Imperatorem, contigerunt*, ex illo selecta, Elchillus Fabricius, scholæ Braheæ Rector, Svecice, Wisingburgi A. 1671. in 8. (teste Joh. Schæffero in *Svecia literata* p. 257.), edidit. Auctiorem ejusdem Theatri editionem, quam suo Magdeburgi publica-

tumiri studio Fridericus Hordleerus junior A. 1667. (in *Catal. Nundin. Lips. Autumn. p. 32.*) est pollicitus, lucem haud credo aspexisse. Plurimorum ex eruditis Opus hoc, circa historiam Imperatorum, qui in quatuor, quas vocant, inclaruere Monarchiis, imprimis occupatum, reportavit elogium. Joh. Henr. Bæclerus (in *Diss. de Utilitate ex Historia universali capienda p. 16.*), Autorem sua ad Monarchias excerpta suavitatis & novitate quadam methodi adornasse, judicat. Theoph. Spizelius (l. c.) opus vocat insignem, perfectumque, in eo, historiae pariter, & moralis disciplinae exemplar censet exhiberi. Casp. Sagittarius (in *Introd. in Hist. Eccl.*, c. 12., §. 32., p. 185.) circa perfectionem quidem ejus a Spizelio dissentit, insitutum tamen Autoris omni laude dignum esse agnoscit. Henr. Basnagius, in editionis anni 1689. Lipsiensis recensu, *Historiae Operum Eruditorum Gallice*, M. Febr. A. 1691., p. 253. 254., inserto, ob methodum illud *Prædicam, Theatrum vite humanæ merito*, affirmat, posse appellari, & in laudem ejus sequentia subjungit: *Sans doute qu'il a compilée la-dedans beaucoup de sçavoir, & que ce livre luy a coûté un prodigieux travail.* Commendant etiam Joh. Andr. Bosius in *Introd. ad notitiam rerump.*, c. 4., p. 61., & in *Notitia Scriptorum Hist. Universalis*, Sect. II., §. 27., p. 200., Thomasque Crenius in *Notis ad Tractatus varios de Philologia, & studii liberalibus*, junctim Leidz A. 1696. editos, p. 290. Iniquior paulo est censura B. G. Scrivii, in *Biblioth. Hist.*, c. 8., p. 211., ita de illo scribentis: *Multis olim fuit æstimatum. Nova est methodus, quam servat, cum ex historiis Imperatorum usum Topologicum, Politicum, moralem, Oeconomicum & militarem, ducat, quod tamen historiae seriem corrumpit. Proficuum hoc opus illis tantum est, qui ex historiis aliqua pro concione adducunt.* Dan. Hartnaccii, in *Hodego Bibliothecario* p. 25., Joh. Miczlii *Syntagma Historiae Politicæ*, cui suos ipse assuit centones, ei absque causis præferentis idoneis, judicium nemo morabitur. Continuationes illius idem (in *Bedencken von Einrichtung der Historien* p. 17.) admodum sejanas esse vere quidem pronunciavit, sed supplementa haud dissimilia ipsemet etiam scriptis Joh. Miczlii, Georg. Hornii & Pet. Laurenbergii, Historicis attexere non est veritus. De plagio, quo Urb. Chevreau *Historiam suam mundi Gallicam*, ex hoc Matthæ (vix quater, ubi eum refutat, allegati) *Theatro* maximam partem compilavit. V. Joh. Frid. Gribii Epistolam Gallicam, in *Novellis literariis anni 1716. Hagienfisibus*, p. 225. & seqq. editam, ac Germanice, in dem neuen Büchersale, Sect. 60., p. 865. 871., recusam.

Analysis Typica in Matthæi Evangelium, ad intelligendam textus seriem, & memoriam juvandam, accommodata. Amstelod. 1652. in fol.

Sophistica, seu doctrina modum fallacias solvendi artificiose docens, exemplis Theologicis illustrata; post mortem Autoris a Joh. Schelhammero Jun., Past. Hagienfi, edita. Hamburgi 1659. in 12.

Pœnitentia Davidica, seu Elucidationes Theoretico-Prædictæ in Psalmos Davidis Pœnitentiales, a Joh. Schelhammero Jun. editæ. Lipsiæ 1692. in 4. Ἀποσπασµὲναι sunt Theatri Theoretico-Prædicti totius Psalterii, inter ἀνέκδοτα memorandi.

Antilogiz Biblicæ, five Conciliationes dictorum Scripturæ sacræ, in speciem inter se pugnantium, secundum seriem Locorum Theologicorum in ordinem redactæ; ex Autoris schedis ἀποσπασµαί, hinc inde dispersis atque imperiectis, collectæ, absoluta & editæ a Joh. Schelhammero Jun.: Cum Indice triplici Locorum, dictorum Scripturæ & rerum memorabilium. Hamburgi 1700. in 4. Recensum illarum V. in *Actis Erud. Lips.*, M. Jan. A. 1700., p. 22. 23.

II. GERMANICA.

Geistlicher Rosengarten, oder Erklärung des XLV. Psalms, welcher ist ein Brautlied von der Rosen, das ist, von der geistlichen Vermählung Christi und der Christ. Kirche, vor dem Beylager Christiani V., Königl. Dänischen Prinzen, und Magdalena Sibylla, Chur-Sächsischen Prinzessin, auf dem Schlosse zu Kopenhagen, M. Oct. A. 1634., vorgetragen, und vermehret ausgegeben. Hafniae 1637. in 4. Actus Copulationis, oder Copulationspredigt, bey eben demselben Beylager, auf dem CXXVIII. Psalme, gehalten. Hafniae 1637. in 4. Duobus hisce Sermonibus, perquam prolixis, & tria quaternionum Alphabeti implentibus, præfixum est Judicium D. Casp. Er. Brochmanni, his eos verbis commendans: *Qui compendio quodam discere volet accuratum res sacras tractandi modum, huc oculos flectat & animum. - - Accuratiores ordinis & ἀναλύσεως artificia quam excellat Adm. Rev. & Excell. Christi. Matthia, etsi scriptis, maximo reip. Lit. bono dudum publicatis, testatus sit luculenter, se ipsum tamen in hoc opere, diviniore spiritus singulari afflatu, ita superasse videtur, ut, si, pari dexteritate & diligentia, omnium & singulorum Psalmorum Davidicorum Analysis elaboraretur, opus foret eterna memoria dignissimum. - - Isto successu in hoc argumento versatum esse judico Dn. D. Chr. Matthiam, Magni nominis Theologum, ut ministerii sacri lectionibus Candidatis typum reliquerit, quem, in condendis ac adornandis hominibus sacris, tuto, & optatissimo successu, sequantur.*

INEDITA, in præfat. System. Theol. Minoris A. 1639. promissa.

1. Theatrum Psalterii totius Theoretico-Prædictum, Opus duorum voluminum, in Pathmo Crempensi (teste Wittenio) elaboratum, & ab hæredibus, cum MSS. aliis, a Joh. Schelhammero Jun. redemptum, qui *Pœnitentia Davidica*, paulo ante memorata, velut illius specimen & ἀπόσπασμα, juris A. 1692. fecit publici. Totum opus idem A. 1683. D. Rud. Capello, Prof. Hamburgensi, commiserat, ut editio illius (Hamburgi, uti Wittenius, in *Cent. Memor. Theol.* p. 1486., refert, jam inchoata) ab eo curaretur. Mortuo autem A. 1684. Capello, & spe publicationis evanescente, Bibliothecz patriz Hamburgensi illud (uti *præfatio Pœnitentialem indicat Davidicorum*) destinavit. Casp. Er. Brochmannus, in *præf. System. sui Theol.*, *Commentarium* istud vocat *luculentum*, & Autorem, in Judicio de Homiliis ejus vernaculis, modo laudato, ad editionem ejus maturandam, verbis A. 1637. hortatus est sequentibus: *Tu vero, Vir Rev. Cl. & Excell., Dn. Christiane Matthia, serio mihi rogandus es, ut, quem in omnes Psalmos Davidicos lingua Latina adornasti, Commentarium diductissimum ac doctissimum tandem promas. Feceris rem Ecclesie Dei optatissimam, & te dignissimam.*
2. Biblia Latina Glossata, five Annotata in V. & N. T. marginalia, prælo (teste Wittenio l. c. p. 1486.) parata. Partis horum posterioris, five Annotationum in N. T. brevium & selectarum, editionem Joh. Schelhammerus Jun. A. 1699., in *præf. Antilogiarum nostri Biblicarum*, est pollicitus.
3. Systema Theologicum majus, quod Gerh. Meierus (*Lib. II. Biblioth. Theol. contrav. c. 5.*, p. 217.) Tomis XXXV. contineri testatur, & C. E. Brochmannus, in *præf. System. sui*, commendavit.
4. Lexicon Theologicum, itidem a Brochmanno, l. c., deprædicatum.
5. Systema Historicum Theoretico-Prædictum, in quo historiz Biblicæ nova & artificiosa methodo explicantur, & Patriarcharum, Pontificum, Regum, Ducum ac Prophetarum, res gestæ (teste Spizelio) describuntur. Opus hoc, cujus Pars I., five *Historia Patriarcharum*, A. 1642. jam prodiit, idem esse credo cum *Prosopographia sacra*, ἀνέκδοτος nostri a Brochmanno, l. c. annumerata.
6. Theologia Præctica, seu Loci communes Prædicti.
7. Theologia naturalis, in qua omnes Similitudines, in Bibliis a rebus naturalibus desumptæ, artificiosa methodo exponuntur.

8. *Chriſtologi ſacra*, in qua omnia Jeſu Chriſti nomina explicantur.

9. *Philologia ſacra*.

10. *Politica ſacra*.

11. *Tr. de formulis caute & ſobrie in Theologicis loquendi*.

Addantur his:

Dilucidationes Evangelicar, ſeu Homiliar doctæ & methodicæ in Evangelia Dominicalia & Festivalia, przlo quidem (teſte Wittenio l. c.) maturæ, ac A. jam 1658., in *Catal. Nund. Vern. Lipſienſi* (haud dubie a Joh. Schelhammero), promiſſa, ſed nondum tamen juris factæ publici, & libris proinde editis a Lipenio (*P. I. Biblioth. Theol. p. 647.*) falſo annumeratæ.

Epiftola *αὐτοεργατος* ad Chriſtianum, Comitem a Pentz, quam a poſſeſſore, Viro illuſtri, Marqv. Gudio, oſtenſam mihi eſſe recorder.

HENNINGUS MATTHIESEN, Thomæ filius, Hamburgeniſis, d. 27. Jun. A. 1585. natus, Licentiati Juris utriusque Heidelbergæ A. 1610. adeptus titulum, patriæ Senator A. 1625. electus, &, poſt legationes diverſas, d. 25. Jun. A. C. 1646., ac ætatis 61., mortuus. V. de illo Ad. Traſtgeri Jun. *Seriem Senatus Hamburg.*, ad A. 1625., p. 46.

Diſp. Jurid. Inaug. de Renunciationibus, Præſide D. Dionyſ. Gothofredo. Heidelbergæ 1610. 4.

M. JESSENUS MATTHIÆ, Hatherſlebieniſis, Log. & Methaphys., in Gymnaſio Norwegicæ Chriſtianienſi, circa A. 1647., Profeſſor, ſimulque Scholz oppidanæ ab A. 1639. Rector, LL. Or. peritia celebris, nec non Canonicus, Conf. de illo Alb. Thura *Ideam Hiſt. lit. Dan. p. 88.*

Diſp. de Baptiſmo, Præſide D. Valent. Legdæo. Roſtochii 1633. in 4.

Diſp. de Nomine *τεπαρχαμυατω* *ἡθῆ*, Præſide M. Joh. Fabricio, Dantiſcano. Roſt. 1636. 4.

Positiones de punctatione & lectione nominis *ἡθῆ*, Præſide eodem Fabricio. Roſt. 1636. in 4.

M. JOACHIMUS MATTHIÆ, Hamburgeniſis, Kal. Sept. A. 1616. in lucem editus, Jenz Magiſter creatus, Parochiz in Dithmarſia Boreali Weſſelburenſis A. 1641. factus Eccleſiaſtes, dieque 26. Jul. A. C. 1652., & ætatis 36., defunctus; Gener M. Joh. Schröderi, Diaconi Hamburgeniſis.

Jubilæum Dithmarſiz, oder Chriſtliche Fried- und Freudenpredigt, auß Pl. CXLVII. 12. & ſqq., an dem wegen des allge- meinen Friedens angeordneten Danckfeſte, gehalten. Hamburgi 1650. in 4.

M. WILHELMUS MATTHIÆ, Eccleſiæ ruralis Eppendorſienſis, urbi Hamburgeniſi vicinæ, Paſtor.

Israel ex Ægypto revocatus, ſeu miraculoſa populi Iſraelitici, ex ſervitute Ægyptiaca reducis, per mare rubrum tra- ductio, carmine Heroico expreſſa. Hamb. 1624. in 4.

CASPARUS MAURITIUS, Tunderæ, Ducatus Slesvicenſis oppido, d. 2. Mart. A. 1615., natus, patrem ha- buit Johannem, Paſtorem illius ac Præpoſitum, Bernhardi, Parochi Eckernfördenſis, filium, Mauriti, urbis in Weſt- phalia Mundenſis Paſtoris, nepotem, & Mauriti, Conſulis ejusdem, pronepotem, matrem vero Annam Petram, Caſpari, Senatoris, Tundereniſis, filiam, ſeptimo ſe partu enixam. E Schola patria in Lubecenſem A. 1631. miſſus, Rectori hujus inclvto, Joh. Kirchmanno, ſuam ita probavit indolem, ut filii ipſum præficere non dubitaret ſtudiis. In- de A. 1633. in Academiam delatus Roſtochienſem, in ſtudiis ſacris, Philologicis ac Philoſophicis, Joh. Qviſtorpium, Joh. Cohtmannum, Steph. Heinium, L. Hebr. Profeſſorem (cui in deliciis erat) & Joh. Reinbohtium, triennio ſeqven- ti duces habuit, curriculumque hoc, feliciter cæptum, in Regiomontana, lauream ei A. 1638. Philoſophiz ſupre- mam, alioſque docendi poteſtatem, largita, pari ſucceſſu continuavit. A. 1639. in patriam reverſus, Conrectoris mox in Gymnaſio Bordesholmenſi obtinuit officium, ſed, poſt triennium, quod ad altiora aspiraret, iſto abdicato, Roſto- chium repetiit, biennioque (qvo in Academiam etiam excurrit Juliam) inter ſtudia iterum exacto Academica, Logi- ces in Athenis hiſce Megapolitanis profeſſionem, M. Majo A. 1644., reportavit, & Catharinam, M. Chriſtiani Michae- lis, Paſtoris Jacobæi ac Superintend. Roſtochienſis, filiam, ſeptem ſibi liberos, &, hos inter, Chriſtianum, Archidiacono- num Hamburgeniſem Jacobæum, enixam, ſimul duxit conjugem. A. 1648. ibidem, Brabevta Joh. Cohtmanno, Li- centiati Theologiæ titulum, d. 13. Jun., cum Aug. Varenio, Collega, A. 1650. autem ſupremos ejusdem honores, cum Joh. Qviſtorpio paulo ante (M. Febr.) in profeſſione ſucceſſiſſet Theologica, & ædis Archidiaconatum ſimul ſuſ- cepiſſet Marianæ, eodem Varenio & Daniele Michaele, S. Lit. Interprete, gaviſus competitoribus, obtinuit. A. 1651. ac 1657. Rectoratu functus eſt Academico, A. 1653. autem ad templi Mariani Paſtoratum, ac ſequenti 1654. ad Su- perintendentis a Senatu eveſtiti dignitatem. Decanatu etiam Ordinis aliquoties potitus Theologici, A. 1651. Joh. Corſinium, Collegam, & Joach. Fabricium, Prof. Stettinenſem, A. 1655. Henr. Müllerum, Collegam eximium, & al- lios quoque deinceps Theologos haud ignobiles, Doctorali ornavit axiomate. Urbi Roſtochienſi, munerique in Ec- cleſia ejus atque Academia tergemino, A. 1662., Dom. XVII. poſt F. Trin., publice, *inviſis* (uti in Actis Ordinis an- notatum eſt Theologici) *Principibus, Senatu, Academia & populo* (1.), valedixit, & Hamburgum, fruſtra renitenti- bus D. Joh. Müller, Ord. Eccl. illic Seniore, nonnullisque hujus Collegis, Calvinismi eum & Syncretismi, ut voca- tionem impedirent, falſo inſimulare, teſte Georg. Haccio (2.), haud veritis, proſectus, in ædis Paſtoratu Jacobææ, le- gitima ſibi electione d. 3. Aug. decreto, Joh. Balth. Schuppio, Theologo cordatiſſimo, ſucceſſit, docendique d. 17. Oct. fecit initium. Cauſam officii Hamburgeniſis Roſtochienſi prælati immunitatem fuiſſe, quam iſtud concedebat, a pri- vatæ abſolutionis onere, conſcientiæ ſuz permoleſto, ipſemet, uti Theologi Halenſes (ad ſcriptum ejus de Confeſſio- ne & abſolutione privata provocantes Latinum) (3.) & Val. Ern. Löſcherus (4.) teſtantur, publice eſt confeſſus. Ham- burgi eruditione & eloquentia ſacra, candore inſuato, *αὐτοπραξία* (qva omne ex uſuris lucrum reſpuebat (5.)) ſingu- lari, vitz, Theologo ac Paſtore digniſſimæ, integritate atque pietate *αὐτοπραξία*, hujus auditorum etiam animis inſtil- landæ, ac Praxeos Chriſtianæ inſtaurandæ, deſiderio, pacisqve tandem cum Collegis ſtudio, non minus quam Roſto- chii, bonorum omnium amorem & venerationem promeruit. Anno circiter 1672., ut magis adhuc in vera Theolo- gia Præctica proficeret, permiſſu divino, in tentationes incidit graviſſimas, cum langvore corporis pertinaci conjun- ctas, in quibus vitam ſuam, laboresque ſacros, ad examen, juxta normam legis divinæ, revocans accuratius atque ri- gidius, valde, quod Deo, non ea, qua par fuerat, ſinceritate, ardore atque diligentia, inſerviſſet, angebatur. Super- vit tamen, ſpiritus divini virtute, non multo poſt, hoſce conſcientiæ angores, & ſæptior atque alacrior, quam ante, ad conciones, partesque officii alias, velut ipſe fatebatur, rediit. Imo ab eo tempore, haud ſecus ac ſi e ſchola doctri- næ & experi-

(1.) Conf. Zach. Grapii Jun. *Roſtæbium Evangelicum* 7., p. 120. (2.) Im Nöthigen Berichte von den Beſehrungen des Hamburg. Mini- ſterii, lit. E 2. a., ubi nomen Mauriti ſupprimitur. (3.) In der Verantwortung wieder D. Joh. Fr. Mayers Bericht von den Pſeiden p. 120. 120. (4.) In den Hiſt. Theol. Nachrichten, Sect. XII. A. 1705. p. 725. (5.) V. Dav. Sculteri Hamburgiſchen von der Schul- & ruſſen Prediger p. 69. 70.

- ditis, auctiores, hz Exercitationes Anti-Calvinianæ, duabus partibus (quarum I. de fato Calvinistico, absoluto decreto, capitibusque cognatis, II. de persona Christi, S. Cæna, Adiaphoris, &c., habitas continet), ibid. A. 1655. in 8.
- Hendecas Exercitationum Logicarum. Rost. 1650. in 4.
- Περὶ τοῦ ἑωυτοῦ Socini & sociorum, sive Exercitationes VII. Anti-Socinianæ, cum duplici Corollario de erroribus Anabaptistarum & Enthusiastarum. Rost. 1650. in 4. Auctiores recuz Hamburgi A. 1669. in 8.
- Disp. de Peccato in genere. Rost. 1651. in 4.
- Disp. de Justificatione hominis coram DEo, e Rom. III. 21-28. Rost. 1651. in 4.
- Disp. de Angelis in genere. Rost. 1652. in 4.
- Exerc. de Fato Calvinistico, in DEum pariter & homines injurio atque contumelioso, totamque adeo religionem evertente, Frid. Spanhemio, Marco Frid. Wendelino & Joh. Macovio, potissimum opposita. Rost. 1652. in 4. Recusa est A. 1653. in Triade Exerce. Anti-Calvinianarum, & A. 1665. Parte Exerce. Anti-Calv. secunda. Exasciata audit G. H. Götzio, in Diff. de fatis tristibus, quæ Theologorum filii subierunt, p. 4.
- Exerc. Anti-Calv. de Unione personali, contra Wendelinum. Rost. 1653. in 4.
- Exerc. Anti-Calv. de Sanctissimo Cænæ Domini mysterio, contra Wendelinum. Rost. 1653. in 4. Hæc, una cum præcedenti, eodem A. 1653. Triadi mox memorandæ, & A. 1665. Parti II. Exerce. Anti-Calvin., itidem est inserta.
- Trias Exercitationum Anti-Calvinianarum de Fato, Unione personali & S. Cæna. Rost. 1653. in 4.
- Decas Exercitationum in Formulam Concordiæ, cum Append. de Confessione Luneburgensi. Rost. 1654. in 8.
- Περὶ ἐκκλησιαστικῆς Θεολογίας Θεολ. de Θεωρίας, Resp. Christ. Kortholto (postea Theologo Kilon.) Autore. Rost. 1655. in 4.
- Diff. de Gentilium in V. T. ad regnum cælorum vocatione, Resp. M. Christ. Nifanio (postea Superint. Ravensburgico), Rost. 1655. in 4.
- Exerc. secularis de Simonia, in qua de origine, usu & abusu Bonorum Ecclesiasticorum differitur, Resp. M. Gerh. Mohrmanno, Hamburgensi. Rost. 1655. in 4., & longe auctior ibidem A. 1658. in 12. Politicis ejus lectionem svadet Joh. Balth. Schuppius im befehlten Ritter Florian (in Append. Opp. Germ. p. 444.), ac, in Speculo imperantium, c. 7. (in Opp. p. 73.), dignam censet esse, quæ, Germanice translata, in omnes Principum Lutheranorum aulas transmittatur. J. G. Dorfscheus (in Programm. Disp. Inaug. G. Mormanni præmissa) Exercitationem gravissimam, & Frid. Breclingius (in Speculo Pastorum p. 358.) einen herrlichen Tractat, eandem appellant. Nec immerito, cum cordatis in varia Simoniz genera, quibus, tam ab Ecclesiasticis, quam Politicis, Illicos intra muros & extra, peccatur, scateat invehivis.
- Mysterium Trinitatis, ex utroque Testamento, conjunctim sumpto, assertum, & Diff. Academica Θεολογικῆς, ἀντιθετικῆς, & ex parte etiam Ἀπολογικῆς, exhibitum. Rost. 1657. in 4.
- Disp. de irremissibili in Sp. S. blasphemia. Rost. 1658. in 4.
- Disp. de Anima immortalis, ejusque statu post separationem a corpore. Rost. 1659. in 4.
- Tr. de Officio Christianorum Elenctico. Accedit Erasmi Sarcerii Judicium de conservandis bonis Ecclesiasticis, ex opere Germanico de mediis veræ religionis conservandæ (p. 317. & seqq.) excerptum. Rost. 1660. in 12.
- Scriptum de Confessione & Absolutione privata, cujus in vitæ historia jam facta mentio prodiit Bremæ A. 1721., in Bremensium Bibliothecæ Historico-Philologico-Theologicæ Classis IV. Fasciculo V., num. 5. Optat Autor absolutionem categoricam aboleri, & in votivam mutari.
- Disp. de Gratia irresistibili.
- Disp. de Quæstione: An, qui non est Prædestinatus, Pelagianus sit, saltem ex semisse?
- Disp. II. de Invocatione sanctorum.
- Disp. de Statu Ecclesiastico. (Quatuor hæc Schediasmata ei ab H. Wittenio, in Centuria memor. Theol. renov., Dec. XV., p. 1583., tribuuntur.)
- Programmata Rostochiensia plurima, sacra (de festis anniversariis), funebria, inauguralia, &c., diversis annis publicata
- Disputationes Inaugurales, ipso Præfide propositæ:
1. Joach. Fabricii, Prof. Stettin., de Ecclesia. Rost. 1651. in 4.
 2. Henr. Mülleri, Theol. Prof. Rostoch., de Aphorismo Apostolico 1 Cor. XII. 13. Rost. 1655. in 4.
 3. Joh. Vorstii, Rect. Flensburg., de gratiæ divini efficacia & operandi modo. Rost. 1655. in 4.
 4. Mich. Watsoni, Prof. Rintel. & Kilon., de fidei & vitæ Christianæ articulis. Rost. 1659. in 4.
 5. Christ. Kortholti, Theologi Rostoch. & Kilon., de Nestorianismo. Rost. 1662. in 4.
- II. GERMANICA.
- Hocherfreuliche Hofnung Gottliebe: der Seelen, oder Leichpredigt über Herm. Henr. von Dorne, J. U. Stud., aus 1. Cor. II. 9. Rost. 1652. in 4.
- Leichpred. über Steph. Schultetum, Med. D. und Prof. Rost. 1654. in 4.
- Nachschaffener Glaubenskämpfer himmlische Gnadenkrone, oder Leichpr. über Casp. Poley, Schwedischen Obristen, auf 2. Tim. IV. 7. 8. Rost. 1656. in 4.
- Eliger Vorzug der zeitig sterbenden Gerechten, oder Leichpr. über Hieron. Koch, J. U. D., aus Sap. IV. Rost. 1657. in 4.
- Leichpr. von der vollkommenen Sicherheit, und lebendigen Hofnung, des ruhenden Volckes Gottes, über Laur. Stephani, J. U. D. und Prof., aus Ef. XXVI. 18. 19. 20. Rost. 1657. in 4.
- Leichpr. von der Fürsorgung Gottes über das Lebensziel der Menschen, aus Ps. XC. 10., über Reinholdum von Gehren, J. U. D. und Rostochischen Syndicum. Rost. 1660. in 4.
- Pauli Gewissensfreudigkeit und Himmlische Krone, oder Leichpr. über Henr. Rahnen, J. U. D. und Prof., aus 2. Tim. IV. 7. 8. Rost. 1661. in 4.
- Leichpr. über Ef. XXXVII. 3. Rost. in 4. (V. Wittenium l. c.)
- D. Mart. Lutheri Catechismuslehre, in Fragen und Antworten erkläret, und mit Sprüchen der H. Schrift bestätiget. Rost. 1663. in 12. Hamburgi 1675. in 12.
- Der beste Weg zur Reinigung, Erleuchtung und Vereinigung, in 3. Theilen. Hamburgi 1674. in 12. Capitulum distincti-one ac summaris, vitæque Autoris, auctior denuo ibidem A. 1676. in 8. prodiit. Scriptum hoc Practicum, e sermonibus in Periochas Evangelicas sacris, spatio annuo Vix Theologorum veterum Mytlicorum triplici, purgativæ, illuminativæ, & unitivæ, eleganti attemperatis methodo, congestum, Mich. Kirftenius (in Ἀγγὰς Ἐπιγραφῶν) & M. Greg. Michachlis (in Notis ad Jac. Gassarelli Curiosit. Inaud. p. 65.) aureum vocarunt, & præter istos, summopere commendarunt Phil. Jac. Spenerus (P. I. Consil. Theol. Lat., cap. II., Art. I., n. 1., p. 232.), Joh. Diecmannus (in præfat. librum Joh. Arndti de vero Christianismo), Joh. Henr. Horbius (in Apologia contra Presbyterium Hamburg. p. 9.), Gotfr. Arnoldus (in Historia & descrip. Theol. Mytlicæ, c. 6., §. 5., p. 83., c. 12., §. 12., p. 216., ac c. 24., p. 351.), Georg. Henr. Gorzius (in den Miscellan-Predigten p. 274.) & Joach. Henningsius (in Epicedio in Autoris obitum).

Rostochiensis atque Hamburgensem inclutum (*supra a nobis celebratum*), enixam. Ipse tandem, *viri pii, docti & moderati*, a filio hoc posteriore ornatus elogio (1.), d. 18. Febr. A. C. 1634., ac æt. 74. (2.), vitæ finem attingit, cum Ecclesiæ Tunderensi, atque vicinis, per annos quadraginta præfuisset continuos.

Epitaphium ἀνεύθυνον atque ἐπείκειον, Friderico, Duci Holfato-Gottorpiensi, scriptum, Slesvigæ 1587. in fol.

Sermo funebris Saxonicus, in Georgii Beieri, Consulis Tunderensis, exequiis, e Joh. XI. 11. & seqq., habitus. Lubecz 1621. in 4.

Sermo alius exequialis Saxonicus in Job. XIX. 25. & seqq., Lucæ Preussii, præfecturæ Tunderensis scribæ publici, dicatus memoriz. Hamburgi 1632. in 4.

M. JOHANNES MAURITIUS, Tunderensis, præcedentis e Bernhardo, filio & successore, nepos, laurea a D. G. Morhofio Kilonii A. 1666. ornatus Philosophica, eodem anno Pastor ruralis, in præfectura Tunderensi, factus Hosterupensis, & A. 1696. defunctus.

Oratio de Gratitudine, virtutum omnium matre, in schola Lubecensi A. 1659. recitata. Lubecz in 4.

Observationes nonnullæ Philosophicæ & Philologicæ, Præfide D. Christ. Kortholto propositæ. Rostochii 1662. in 4.

M. NICOLAUS MAURITIUS, Itzehoenfis, Erici senioris (*supra laudati*) filius, Witebergæ A. 1653. supremos Philosophiæ honores, Brabevta Aug. Buchnero, Kilonii autem A. 1666. Ethices professionem, obtinuit, sed, ob ebriositatem & negligentiam, uti relatam mihi est, eadem non multo post privatus, vivis, anno circiter 1668., excessit.

Theses de Communicatione proprii, Præfide D. Mich. Siricio, Gießæ 1653. in 8.

Oratio auspicalis de morali Philosophiæ præstantia & utilitate, Kilonii V. Id. Apr. A. 1666., cum ad Ethices professionem introduceretur, habita. Kilonii 1666. in fol.

OTTO MAURITIUS, Itzehoenfis, Erici Senioris itidem filius, J. U. Lic. & Joh. Adolphi, Ducis Holfato-Plönnensis, Secretarius, ab illo, cum literas Hafniæ, ipsius nomine, sed injussu, scripsisset, ac nimia præterea, tam in Dominum, quam Aulæ Danicæ magnates, πᾶσι ἔρωτα peccasset ac dicacitate, coram Dicasterio regio accusatus Hafniensi, hujusque sententia A. 1677. in Bornholmensem relegatus insulam.

Theses Inaugurales Juridicæ. Ultrajecti 1660. in 4.

ARNOLDUS MECLENBURG, Kiloniensis, J. U. D., Advocatus initio Cimbriz haud incelebris, ac deinde Christiani Alberti atque Friderici, Ducum Holfato-Gottorpiensium, ex Secretario Consiliarius aulicus, in legatione ad Conventum Irenicum Pinnebergensem Hamburgi, M. Apr. A. 1697., detunctus. V. de illo D. G. Morhofii Epithalamium ei scriptum, in *Horis subsecrovis Poeticis* p. 26. 27.

Positiones Inaugurales, jus controversum delibantes, Præfide D. Magno Wedderkopffio. Kil. 1671. in fol.

Scripta quædam Germanica de Friderici, principis sui, cum Christiano V., Danorum Rege, controversiis, huic, illius jussu, ab eo, uti creditur, A. 1696. opposita.

GEORGIUS MEGANDER, Scholz Slesvicensis Præceptor.

Poema Elegiacum de puero Jesu, Salvatore nostro, Casp. Hoyero, Præfidi Eiderstadiensi, inscriptum. Slesvigæ 1584. in 4.

JACOBUS MEHRNING, Holfatus, Anabaptista non indoctus, novam, quod semel jam baptizati baptismum subinde, fluminibus se atque piscinis immergendo, iterare, atque hoc pacto a peccatis semetipsos purgare, debere, teste Jod. Edzardo, adversario, tueri haud est veritus sententiam. An verus is, uti non pauci credunt, nominis istius scriptor fuerit, an vero sub nominis hujus, *ab augmento, in quo sibi placebat, Ecclesiæ assumpti, larva Christoph. Raselius*, uti El. Sigism. Reinhartum (3.), Henr. Kippingium (4.) & Joh. Müllerum, Theologum Hamburgensem (a quo *insignis ille & mendacissimus vocatur falsarius*) (5.), conjecisse video, deliruerit, haud definitio, sed aliis disquirendum relinquo (6.).

S. Baptismi Historia; das ist: Heilige Tauf-Historie, in welcher die Wahrheit der ersten, einigen und eigentlichen Tauf-Ordnung Christi, auß H. Schrift, deutlich wiederholet, dazu, auß vielen alten und neuen Kirchen-Historien, durch alle hundertjährige Zeiten, von Anfang der Taufe bis hieher, bezeuget, und, wie solche, fast nach allen Hauptstücken, oft verändert, und in schändlichen Mißbrauch verkehret sey worden, dergestalt dargethan wird, daß darauß leicht zu erkennen: 1. Was rechthaffte Christen, von diesem hochheiligen Geheimniß der Seligkeit, recht glauben, und wie sie dasselbe mit gottseligem Wandel ihr lebenslang heiligen sollen; 2. Wer eigentlich ein wahrhafter Christenthafter, oder ein rechthafftiger Wiedertäufer, sey, oder nicht? Anfangs durch den hochgelahrten Herrn Joh. Montanum, in Niederländischer Sprache, beschrieben, nach dessen Tode aber, auß seinen hinterlassenen Schriften, und andern Autoren, vollkommenlich verinehret, und in die Hochteutsche Sprache übersezt, durch Jac. Mehrning auß Helfstein, der Göttlichen Wahrheit Studiosum. Tremoniz 1646. & 1647. in 4. Divisum est Opus hoc in Partes duas, quarum prior lingula N. T. de Baptismo, ejusque institutione, loca verbotenus recitat, ex Anabaptistarum mente explicat, & contrariam adversariorum interpretationem impugnat. Posterior Baptismi historiam, per singula a N. C. secula, ex *Centuriis Magdeburgensibus*, & Jos. Vicecomitis *Observationibus de Baptismo Ecclesiasticis*, ad nostra usque tempora, pertexit, & Christianos paulatim a Christi institutione longius recessisse, concervatis, eum in finem, locis Patrum atque Scriptorum recentiorum plurimis, ostendere allaborat. Pars eadem Anabaptistarum historiam, a duobus Pastoribus Hamburgensibus, D. Joh. Müllero (in *Anabaptismo*, L. Germ. Hamburgi A. 1644. edito), & Jod. Edzardo Glaneo (in der Rohwehr der Rindertaufe, ibidem A. 1636. excusa), propositam, sub examen passim vocat, & probare conatur, singulis N. T. seculis Doctores & Scriptores floruisse, Anabaptistarum ἑμψυχῶς sententiz. Quibus, e seculis duobus novissimis, Er. Roterodamum, M. Lutherum, P. Melanctonem, Joh. Bugenhagium, Joh. Brentium, Tilem. Heshusium, Huldr. Zwinglium, Mart. Bucerum, Joh. Oecolampadium, Henr. Bullingerum, Joh. Calvinum, Wolfig. Musculum, Gerh. Joh. Vossium, & Georg. Calixtum nostratem, verbis contra Autorum mentem detortis, accenseri, multi mecum mirabuntur. Autorem primum Opus hoc agnoscit Joh. Montanum, e Ministro Ecclesiæ Belgicæ Reformato Anabaptistam, sive potius, Joh. Henr. Otto (in *Annalibus Anabaptisticis* p. 320.) teste, ἀντιλεγόν, neutrique sectæ addictum (sub cujus nomine Belgice illud, Amstelodami A. 1647. in 8., titulo

(1.) teste Mich. Kirstenio, in *Λόγῳ ἐπιτάφῳ*, Caspari filii consecrato memoriz. (2.) V. Heitarsiechium l. c. (3.) in *Diff. Inaug. Anti-Sociniana*, §. 23. p. 34. 35. (4.) in *Responsio novo, seu Nenia Apologes*, A. 1667. edita, §. 24.; quem locum V. Placcius T. II. *Theatri Avon. & Pseudon* p. 420. citavit (5.) in *Notis MSS. ad librum Mehrningii*, a Dav. Sculteto, in *Innocentia Theol. Hamburg.* p. 39. 40. allegatis. (6.) Raselium Historiæ Baptismi Mehrningianæ non esse scriptorem, cum in ea p. 1067. allegetur, judicat Joh. Fabricius *Partes V. Historia Bibliotheca Fabriciana* p. 278. 279.

titulo van de Neligheid der Kinddoop prefixo, esse recusum, e *Catalogo Scriveriano* didici), a Mehrningio autem e lingua Belgica in Germanicam est transsumum, & ex aliis Autoribus, collectaneisque H. K.,emporii celebri incolz, ad laborem hunc suscipiendum ipsum hortati, locupletatum. Historicas ejus narrationes Joh. Henr. Ottius, Prof. Tigurinus, in *Annalibus Anabaptisticis*, Tiguri A. 1672. in 4. publicatis, passim confutavit. Nonnulla quoque a Jod. Edzardo, quem Mehrningius ipse sibi delegerat adversarium, reposita ei sunt im Geistlichen Badetuche, so entgegengesetzt ist den neuen Wiedertäuferschen Täufern, welche, nach des falsch genandten Montani, und dessen Vermehrsers Jacobi Mehrnings, Lehre, mit der einmahl empfangenen Taufe nicht vergnügt, eine neue Wiedertaufe, in den tiefen Strömen, oder Fischteichen, durch ein oder untertauchen, vorhaben, opusculo Hamburgi A. 1651. in 12. excuso. Confer *Partem II. Isagoges nostræ ad Hist. Cimbr.*, c. 5., §. 7., p. 114. 115., & Joh. Fabricium l. c.

Refutatio argumentorum, quibus D. Joh. Müllerus & Jod. Edzardus, in scriptis supra allegatis, contra Anabaptistas pugnarunt, in *prefatione* operis præcedentis promissa.

HENRICUS MEIBOMIUS junior, Lubecz d. 29. Junii A. 1638. natus, patrem habuit Johannem Henricum, Poliatrum urbis istius eruditissimum, inter Scriptores fufius celebrandum adoptivus, Henrici Senioris, Historiarum & Poeseos Professoris in Acad. Julia inclyti, filium, matrem vero Elisabetham Oberbergiam, Johannis, aulæ Sverino-Megapolitanz Cancellarii, filiam. Literaturæ omnigenæ elementis, partim ab ipso Parente, partim a Præceptoribus quinque domesticis, partim vero a scholæ Doctõribus publicæ, ingenii capacissimi & industriz incredibilis opẽ, felicissime pariter atque celerrime arreptis, genitoris moribundi jussu Academiam A. 1655. adiit Juliam, omnisque doctrinz liberalis, & divinæ humanæque sapientiz, præsertim vero Historiz & artis Medicæ, quas, paterna & avita premens vestigia, deperibat, notitia accuratiori animum, duces in singulis nactus egregios, invidendo successu, per quadriennium, penitus imbuir. Belgii deinde fœderati provincias, urbesque & Academias (e quibus Groningensis & Lugduno-Batava diutius eum detinuerunt) illius, biennio sequenti, pervagatus præcipuas, contracta cum plerisque Viris eruditionis fama illustribus amicitia, Lubecam A. 1661., & inde paulo post, a Præceptoribus, Collegam ipsum exoptantibus, invitatus, in Academiam Helmstadiensem, rediit, horumque commendatione Professor Medicinæ extraordinarius a Principibus Gvelfhæicis, indulta, ante aditum istius, per annum adhuc peregrinandi potestate, confestim est designatus. Novum igitur iter aggressus literarium, Germaniam, Italianam, Galliam, & quam denuo salutarẽ voluit, Bataviam, peregrinator admodum curiosus, peragravit, locorumque singulorum hominibus doctissimis sibi conciliatis, Bibliothecis sedulo excussis, & ævi antiquioris monumentis coram accurate lustratis, A. 1663., Doctõris Medicinæ titulo, Andegavi Prid. Kal. Febr. reportato, ornatus, Academiz se Juliz d. 8. Julii stitit reducem. Professionem illic Medicinæ extraordinariam, cum Archiatri aulæ Gvelfherbytanæ munere, anno mox eodem 1663. sibi ab Augusto, Duce Brunsvicensi (cujus & filius in eodem, ad obitum usque, inserviit), collato, M. Majo A. 1664. vix auspiciatus, sequenti 1665. ordinariam, salario, cum locus in Collegio nullus vacaret, extra ordinem adjecto ditant, ac anno tandem 1678. Historicam quoque & Poeticam, huic a Principibus, etsi eas non ambiret, superadditas, obtinuit. Singulis Polyhistor consummatissimus, & præter incomparabilem Anatomes, cæterarumque Medicinæ ac Philosophiæ partium, peritiâ, ac summam, quam multi etiam Principes senserunt ac commendarunt exteri, in præxi Clinica dexteritatem pariter atque felicitatem, Polymathiz etiam elegantioris, eloquentiz singularis, venz in carminibus fundendis præstantissimæ, ac cognitionis Historiz gentium & seculorum omnium profanz, sacræ atque literariz, in primis autem antiquitatum Germanico-Saxonicarum, diffusæ, gloria, quam scripta auxerunt egregia, inclytus multiplici, præclare, per septem lustra, est perfunctus. Pectoris tandem angustiz & inflammationi, quam febris exasperavit, Plevriticæ, d. 26. Mart. Anno æræ Christianæ seculari 1700., ac ætatis 62., succubuit, & e septem nobilioris, tribusque seqvioris sexus liberis, e conjuge Anna Sophiæ, Brandani Detni, Doctõris Theologi, ac Proteccllesiæ aulici Brunsvico-Gvelfherbytani, filia, d. 30. Aug. A. 1664. ducta, suscepis, tres filios, Hermannum Dietericum, Confiliarium, e Professore Helmstadiensi Historico, Brunsvico-Gvelfherbytanum, Brandanum, Medicinæ in eadem Acad. Julia Professore, & Henricum, gnatamque unicam, reliquit superstites. Plura de illo, quem Tomus Operis hujus ultimus, scripta etiam, & eruditorum judicia de istis ac Autore honorifica, exhibiturus, fufius celebrabit, suggerent Programma luculentum funebre, sub Prorectoris Academiz Juliz nomine, a Joh. Werlhofio, Jcto ejusdem eximio, nostræque ex sorore nepote, conscriptum, mihiqve amice transmissum, D. Frid. Weiffii, Prof. Theologi & Superintend. Helmstadiensis, Sermo in Gen. XXXII. 6-11. exequialis Germanicus, Helmstadii A. 1701. in fol. excusus, *Nova Literaria Lubecensis*, M. Apr. A. 1700., p. 125. 126. 127., Joh. Georg. Eccardi *Excerpta anni 1700. e libris recentioribus mensura Germanica*, p. 158-161., Wilh. Ern. Tenzelii *Dialogi vernaculi*, M. Dec. A. 1692., p. 953-967., Joh. Franc. Buddei *T. III. Lexici Historici* p. 499., & Just. Christoph. Böhmeri *Inscriptiones Helmstadienses* p. 6. 7. 75. 76. 77.

MARCUS MEIBOMIUS, Tonninga Eiderstadiensis, Vir peritia Matheseos, linguarumque Græcæ ac Hebrææ, & Philologiæ universæ, interiori corvorum nemini secundus, juvenis adhuc Petri Lambecii Præceptor, in civitate Hamburgensi, fuit domesticus. Adultior in aula Christianæ, Svecorum Reginæ, aliquamdiu vixit Holmienti, sed, ortis inter ipsum, Johannemque Bourdelotium ac If. Vossium, qui specimini Musicæ veterum (cujus Scriptores antiquos, a se editos, præclare illustraverat) Præctico, Palladis hujus Arctoz postulatu voce exhibito propria, insultaverant, jurgiis, a verbis ad verbera progressis, hac relicta, in Daniam abiit. Illic Friderici III., Monarchæ augustissimi, potitus gratia, Academiz initio Soranz egit Professore, deinde vero Confiliarium & Bibliothecarium, in Metropoli Hafniensi, regium, & Architelonum tandem ad fratrem Oresundicum Helsingorenses. Vestigialium freti istius E-phoria, anno circiter 1658., sibi adempta, in Bataviam trajecit, & Conradi a Beuningen, Legati in Dania Belgici, cujus cognatam Hafniæ uxorem duxerat, commendatione, professionem in Gymnasio Amstelodamensi obtinuit Historicam, sed & illa, non multo post, sive quod a doctrina & sacris Reformatorem abhorreret, sive ob procerum quorundam civitatis offensam, excidit. Vitam reliquam, post excursions ad Gallos & Anglos diuturniores, ut sua, quæ jactabat, novæ triremium fabricæ, & Criticæ Codicis Hebræi emendationis, inventa grandi his ære venderet, sed absque successu, institutas, recusato, quod offerebatur, linguam Hebræam in Academia Lugduno-Batava docendi munere, Amstelodami in otio transegit literario, Trajectique tandem ad Rhenum senex A. 1710. vivis excessit. Plura de ejus vita, meritis in rem literariam, plurimosque Autores Græcos & Latinos, scriptis item propriis, tum Mathematicis, a Wilh. Langio, Joh. Wallisio, Franc. Xaverio Aynscom & Joh. Scheffero, tum Hebræo-Criticis, a Nicetæ Spilio (sive Vinc. Placcio), Joh. Henr. Majo, Brand. Henr. Gebhardo, Joh. Joach. Zentgrafio, Val. Ern. Löfchero, aliisque, impugnat, & promissis tandem de emendando S. Codice Hebræo, metrisque illius restituendis, iusto audacioribus, ac lucro inhiantibus nimio, Tomo operis nostri narrabuntur ultimo. Confer interim, præter Scriptorum ejus recensum, in Ephemeridibus plerisque passim obvios literariis, Alb. Bartholini *Lib. de Script. Dan.* p. 98., nostræque ad hunc *Hypomnemata* p. 327., ac Henr. Lud. Benthemii *Holländischen Kirchen- und Schul-Staat*, P. II., c. 4., p. 375-382.

M. ALBER.

M. ALBERTUS MEIERUS (qui cognomini huic alterum *Majoris* in suis ad Joh. Pistorium prztulit Epistolis) nec Belga fuit, uti Valer. Andr. Desselius (1.) & Franc. Sweertius (2.) falso tradiderunt, nec (quod amicus ejus, Joh. Pistorius (3.), credidit) Rendesburgenfis, sed Frisiam Cimbriz nostrz Borealem (cujus alumnus a Suffrido Petri (4.) recte est annumeratus), insulamque hujus Nordstrandicam (cujus intuitu Strandfrisium se ipsem in titulo *Methodi* appellavit *Apodemice*), ac Parochiam istius Pilwormiensem (5.), patriam agnovit. In hac, anno circiter 1528., in lucem editus, patrem habuit M. Joh. Meierum, Hamburgensem, pagi primum illius, ac urbis deinde Rendesburgenfis, Pastorem, vicinazque Dioceseos Prapositum, fratrem vero Sam. Meigerium, Parochum Norttorpiensem *Isopha*, a Joh. suo paulo post loco celebrandum. Juvenis, in Academia Hafniensi, Joh. Pistorio, Prapposito postea Eiderstadiensi, commilitone, uti Epistolz utriusque docent mutuz, gavissus, studiis incubuit. Ecclesiz deinde rurali Lindholmienfi, in tractu prefecturz Tunderensis Frisco, circa A. 1551., est prefectus, istoque, ultra 50. annos, functus officio, donec pestis, d. 17. Aug. A. 1603. (6.), senem vegetum terris eripuit, anno etatis non octuagesimo, uti Joh. Calixtus credidit, sed septuagesimo quinto. Ipse enim anno 1600. Theodoro Pistorio, annum se tunc etatis 72. fuisse ingressum, per Epistolam significavit. E duabus, quas duxit, uxoris prior, Cæcilia, A. 1558. vivis excessit, posterior vero, Catharina, Friderici Johannis, incolz Lindholmienfis, filia, huic sequenti 1559. subrogata (7.), per XI. tantum dies marito superstes, Jue-pestilentia, d. 28. Aug. A. 1603. itidem expiravit (8.).

Inter adversa, quibus cum subinde est colluctatus, eminent incendium ædium ipsius, a fulgure d. 13. Sept. A. 1575. incensarum atque consumptarum (9.), & controversiz, de quibus in Epistola ad Joh. Pistorium est conqueustus, graves ac diuturnz cum auditoribus, illum non reditum solum parte defraudare, sed criminationibus etiam variis, in famam ipsius injuriis, traducere, imo magis insimulare Necromanticz, haud veritis. Cujus calamitiz ansam agricolas rudes arripuisse credo ex Astrologiz (pro cujus certitudine duabus ad Pistorium A. 1557. & 1558. acriter depugnavit Epistolis) divinatricis ac Chymiz arcanioris studio immodico, & prædictionibus operationibusque rarioribus, ab isto profectis, quas homines imperiti, quod sui captum transcenderent ingenii, naturz etiam vires superare putarunt. Quantos in Chymia fecerit progressus, quantoque doctrinz omnigenz senex etiam amore flagraverit, verba ostendunt Epistolz ipsius ad Theod. Pistorium, d. 13. Jan. A. 1600. exaratz, sequentia: *Ad statum rerum mearum quod attinet, scias me nunc ingressum annum etatis 72., seniumque hoc meum, sine ulla molestia, hilariter ferre, nulla adhuc oculorum hebetudine, nullo dentium stupore, nullo ventriculi fastidio, nulla pedum defatigatione molestantes; ut Deo O. M. satis condignas gratias reddere non possim. Fervor quoque omnis generis studiorum, omniaque pulcherrima cognoscendi & investigandi, non tam in me deferbuit, ut quotidie incendatur, ardeat, inflammetur augeaturque magis; hocque potissimum vitio urgeor, ut nimius librorum belluo esse videar. In meditatione vera Chymiz, de lapide, ut vocant, Philosophorum, omnem fere ætatem obiter transégi, ut scripta propemodum, ea de re, Alchymistarum omnia intelligere me putem, discernereque posse, qui eorum scriptores vere, qui falso & impostorie (quorum, proh dolor! maxima turba est), scripserint, quique, ut artem celent, falsa veris miscuerint, quique eorum longa, qui brevissima via, insistant. Labore etiam & praxi eo, Dei munere, processisse mihi videor, ut propediem me artis verissime compendiosissimum finem attigisse sperem.*

Longe aliud, quam nunciatum, de illo judicium fuit Henr. Ranzovii, Proregis Cimbriz eruditissimi, qui, ob ingenii dotes præclaras, Matheseos, Chymiz ac rerum naturalium, peritiam, insignemque πολυμάθειαν, maximi eum tenebat, ac *Methodum* ipsius *Apodemice* elegantem suis A. 1587. edi curavit sumptibus. Quanti a Suffrido Petri sit æstimatus, inde patet, quod, in præfatione suarum, quibus Scriptores Frisios celebravit, *Decadum*, simili cum, circa Frisios Cimbriz boreales, labori parem esse, his verbis judicaverit: *Frisios nostros Trans-Amisanos, usque ad Danomarchiam, colligere præclare posset Strandfrisius noster, Alb. Meierus.* Præter hunc, Desselium, atque Sweertium, supra jam allegatos, mentione etiam illum dignatus est Mart. Zeilerus, a quo Historicis, *Parte III. sue de istis Sylloges p. 151.* annumeratur.

SCRIPTUM EDITUM.

Methodus Apodemica describendi regiones, urbes & arces, qua docetur, quid, in singulis locis, præcipue in peregrinationibus, homines nobiles ac docti animadvertere, observare & annotare, debeant, jussu & impensis Henr. Ranzovii concinnata, ac XII. Capitibus (quorum 1. Methodum Cosmographicum, 2. Astronomicum, 3. Geographicum, 4. Chorographicum, 5. Topographicum, 6. Physicam & Geographicam, 7. Nauticam, 8. Politicam, 9. Medicam, 10. Scholasticam, 11. Ecclesiasticam, & 12. Historicam, peregrinantibus observandas, exhibet) comprehensa. Hamb. A. 1587. (teste P. Lindebergio l.c.), Helmst. 1587. in 8., Lipsi. 1588. in 8., Rostoch. 1591. in 8. (cum Pet. Lindebergii *Tr. de præcipuorum numerorum mysterio*), & Argentinz 1608. in 12. (cum Georg. Lovylii *Pervigilio Mercurii*). Inserta etiam est a Rud. Capello, Prof. Hamburgensi, *Sciagraphie sive Nummophylacii Luderiani*, Hamburgi A. 1678. in fol. edita: *cujus due illam exhibent plagule intercalares, literæ Hb. subjunctæ*, & a Thoma Crenio *Tyallatibus variorum de Eruditione comparanda*, junctim a se Lugd. Bat. A. 1699. in 4. publicatus, p. 565-571. Henr. Ranzovio, cujus jussu a nostro est conscripta, tanquam Autori, eam perperam tribuunt Editio hæc Creniana, & (nisi memoria me fallit) etiam Argentinensis, nec non Joh. Ant. a Linden *Lib. I. de Script. Med. p. 241.*, Georg. Abr. Mercklinus in *Lindenio renovato p. 400.*, Alb. Bartholinus in *Lib. de Script. Dan. p. 16.*, Joh. Christoph. Becmannus in *Catal. Biblioth. Francos. p. 377.*, Paulus Mart. Sagittarius in *Programm. de peregrinatione p. 18.*, & Car. Arndius in *Bibliotheca Politico-Heraldica p. 441.* Suffrido Petri (l.c., Dec. XVII., n. 5.) opusculum audit peregrinantibus utilissimum.

INEDITA.

Mater Postillarum, sive Postilla generalis in Perioccas totius anni Evangelicas, cujus cum editionem meditaretur, a Christophoro Barbatossa, Superint. Hadelienfi, *Postilla Postillarum*, operis isti gemini, Autore, præventus, ab incepto (uti a Joh. Breclingio, Pastore Lindholmienfi, accepi) destitit.

Hertz, Sibyllz, circa A. 1420., Frisicæ, Vaticiniaz, ab eo collecta, & in Articulos XXV. digesta, de quibus supra p. 239. dicta possunt relegi.

Consignatio Historica MS., quam Ant. Heimreichius, in *Catalogo Autorum, Chronico Frisicæ Borealis præfixo*, allegat.

Epistola XI. Latina, ab A. 1557. ad 1596., ad Joh. Pistorium, Prapositum Eiderstadiensem, scripta, & una ad Theodorum, hujus filium, A. 1600. exarata, quæ, cum duabus Joh. Pistorii responsoriis, in Volumine Epistolarum ad hunc MSto, quod in Bibliotheca Axeniana Slesvicensi asservatur, supersunt.

Ggggg 2

AUGUSTUS

- (1.) in Biblioth. Belgica p. 38. (2.) in Athenis Belgicis p. 140. (3.) in Epist. ad eum, A. 1551 scripta. (4.) in præfatione *Decadum* suarum *Scriptorum Frisiorum*, & Dec. XVII., n. 5. (5.) teste Pet. Lindebergio in *Hypotyposi Ranzoviana*, c. 3., p. m. 65. (6.) teste Joh. Calixto, Parocho Medelboenfi, in *Annott. MSS. ad Diarium Historicum Abrab. Saurii*. (7.) testibus ipsius ad Joh. Pistorium Epistolis. (8.) teste J. Calixto l.c. (9.) teste eodem l.c.

AUGUSTUS MEIERUS, Lubecensis, d. 17. Sept. A. 1616. in lucem editus, Jurisprudentiæ, per quadriennium, in Academia (quæ publice, præfente Electore Brandenburgico, vidit perorantem) Regiomontana, & postea etiam in Cracoviensi ac (ab A. 1640.), per biennium, in Rostochiensis, vacavit studio. Belgio hinc, Anglia, Gallia, Italia, Helvetia & Germania, peragratis, in patriam redux, locum inter Canonicos, & regimini Episcopatus, Lubecensis Consiliarios, obtinuit, tituloque Doctoris Rostochii A. 1657. est ornatus. A Christ. Alberto, Duce Holsatiz ac Episcopo Lubecensi, Consiliariis tandem adscriptus intimis, vicario Episcopatus admotus regimini, & ad Comitibus ablegatus Ratisbonensis, in Canonicorum autem Collegio dignitates Senioris adeptus & Theaurarii, ac a Julio quoque Francisco, Duce Saxo-Lauenburgico, in Consiliariis allectus numerum, quinque liberis e conjuge priori, Christina a Cleren, Virgine nobili, nullis autem e posteriori, Anna, Gothardi Brömlii, Senatoris Lubecensis, filia, sublati, d. 11. Jun. A. C. 1674., & ætatis 58., vivis excessit. V. D. Henr. Rahni, J. C. Rostoch., *Programma Disput. Inaugurali* A. 1657. præmissum, Adr. Langerfeldii, & aliorum, *Epicedia*, ac Inscriptionem monumenti Lubecensis, in templo Cathedrali, Epitaphii.

Disputatio integram exhibens Politicam, Præfide M. Wih. Witzendorfio. *Regiom. 1638. in 4.*

Disp. Jurid. Inaug. de Austregis, Præfide D. Henr. Rahni. *Rostochii 1657. in 4.*

AUGUSTUS FRANCISCUS MEIERUS, Lubecensis, Augusti, modo laudati, e conjuge priori filius, Rostochii, ab A. 1674., Theologiz primum, & deinde Juris, amplexus est studium, hujusque, Jenz per triennium continuati, Doctor, post *Disp. de Canonicis inauguralem*, A. 1681., quo locum inter Canonicos obtinuerat Lubecensis, Gryphiswaldiz renunciatus. Liberis tandem octo, quorum tres eodem tempore a superflite sunt elati, in conjugio suscepti, in patria, d. 12. Jun. A. C. 1703., & ætatis 48., est defunctus. Plura de vita ejus suggerent *Nova Literaria Lubecensis*, M. Aug. A. 1703., p. 191. 192., & D. Pet. Mascovii, J. C. Gryphisw., *Programma Disputationi* A. 1681. præmissum *inaugurali*.

Disp. de in Jus vocando & edendo, Præfide D. Georg. Ad. Struvio. *Jenz 167. in 4.*

Disp. Inaug. de Canonicis, Canonicatu & Canonicorum Capitulo, Præfide D. Pet. Mascovio. *Gryphiswaldiz 1681. in 4.*

BARTH. MEIERUS, Hamburgensis, Scholz in Pomerania Dammenfis circa A. 1669. fuit Rector. Vitam reliquam D. Joh. Fabricius, *Parte V. Historiæ Biblioth. Fabric. p. 97.*, verbis exponit sequentibus: *Primum Eloquentiæ Professor in Gymnasio Stettinensi, deinde Ecclesiæ Antistes Blanckenburgensis, post hæc Superintendens generalis Wolfenbüttelanus & Præpositus Schenningensis, ubique fidem & vigilantiam demonstravit singularem. Sed, cum ultimo in loco propter motus Pietisticos certum decretum publicaretur, & ille ei subscribere venueret, a munere suo A. 1692. depositus, & solum vertere coactus est. Atque ita A. 1694. venit in Frisiam orientalem, eique Ecclesiæ Hagensis (est autem Hagavicus, Norde vicinus) concedita fuit: quam ille docendo & regendo, bonoque exemplo præluendo, integros XX. annos, ornavit & beatam reddidit, perque triste sui desiderium illi reliquit, cum ex mundo hoc discederet anno 1714., ætatis 70.*

Extat ejus *Theologisches Responsum (dimidii tantum quaternionis) auf etliche Fragen, den neuen Religions-End eini- get Hamburgischen Prediger betreffend*, Plönz A. 1690. in 4., cum Judiciis similibus D. Phil. Jac. Speneri, D. Nicol. Alardi & J. C. Anonymi, de Juramento isto sequioribus Germanicis, excusum.

Thesen de diversis in homine animabus, in Gymnasio olim Stettinensi ad disputandum a se propositam, sed ab Herm. Lehmentio, Stadenfi, in *Diff. de aurea salutis catena*, Præfide D. Joh. Michaelis, Gryphiswaldiz A. 1669. impugnata, Declaratione, quam vidi, defendit *avendörp*. Cui a Lehmentio Responso, Gryphisw. eod. A. 1669. in 4. excusa, vicissim est repõsita.

BERNHARDUS MEIERUS, Pastor Nicolaitanus Kiloniensis, qui (uti a V. C. Seb. Kortholto sum edoctus) laboris impatiens muneri huic valedixit.

Reichpredigt über Erneke von Damme, Fürstl. Holstein. Rittmeister, und Erbsassen auf Seestadt, aus Luc. XII. 35. Hamburgi 1615. in 4.

BERNHARDUS MEIERUS, Flensburgensis, M. Joh. Meieri, Præpositi & Pastoris Mariani, filius (1.), ipsa bruma A. 1571. in lucem editus (2.) scholæ initio Hatherslebenfis (uti a M. Christoph. Kraheo, Præposito Hatherslebenfi, accepi) fuit Rector, deinde vero, ab anno circiter 1602. (3.), templi Germanorum Petrini Hattienfis Antistes, ac, d. 24. Apr. A. C. 1634., ætatis autem 63. (4.), extinctus, Johannem filium, Scholz Ripensis moderatorem, Poetamque eximium, paulo post itidem celebrandum, patriæ reliquit, a quo genitori huic suo Elegia parentatum est cultissima, in Vinc. Fabricii obvia Operibus (5.). Dramatibus præcique sacris inclauit, quæ Vinc. Fabricius, in Elegia de iis ad Autorem peculiari (6.), hoc dignatus est elogio:

*Tu rapis accensam, Meiere, ad sidera mentem,
Es procul æternum carmine numen adis.
Nissides, natiqve, & tanti classica belli,
Materies Musæ sunt magis apta tue.
Improbis & dudum cæli contemptor Ahabus
Infande panas impietatis habet.*

*Impetus ille tuum decuit, Vir magne, cothurnum:
Hæc laus ingenii debuit esse tui,
Qui, quoties facili transis tua pulpita focco,
Lenior incedens, utraqve palma tua est.*

*Nunc ea, quam quondam præmittis, splendida Lampas
Ad laudem reliquis monstrat, Amice, viam.*

A Gerh. Joh. Vossio versus illorum, a Johanne filio Leidz oblatoz, *velut non satis rotundos, sed nonnunquam horridulos, esse notatos, ipsemet, in Epistola ad Vossium, mox memoranda, retulit, seque, senectæ vitio, magis magisque asperitate quadam, quam rotundo lavore, delectari, haud dissimulavit.*

Confer de illo, præter jam allegatos, Alb. Bartholini *Lib. de Script. Dan. p. 15. 16.*, meaque ad eum *Hypomnemata p. 170.*, Pet. Resenii *Inscript. Hafnienses p. 213. 219.*, & Henn. Wittenii *T. II. Diar. Biograph. Sec. XVII. p. 43.*

SCRIPTA LATINA EDITA.

Lampades, Comædia Sacra de Virginibus prudentibus & fatuis, ex cap. XXV. Matthæi. Hamburgi 1620. in 4. Hanc, præter Vinc. Fabricium (cujus modo recitavimus Elegos), Casp. Barlaus quoque (Autorem *Johannem Meyerum, Holsatum*, perperam appellans), P. II. *Poem., Lib. II. Miscell., p. 440.*, eleganti commendavit Epigrammate, & Ol. Borrichius (*Diff. ult. de Poetis, p. 169. 170.*) feliciter Meiero cessisse judicavit.

In (1.) teste M. Joh. Crœhelio Jun. in *Sermone funebri, in Elisab. Meieræ habito memoriam, p. 30.* (2.) V. Epigraphen sepulchri ejus, in Pet. Resenii *Inscript. Hafn. p. 219.* (3.) In Epistola enim ad Gerh. Joh. Vossium, A. 1630. exarata, per 23. se annos Ecclesiastico jam functum esse, retulit, muncere. (4.) testibus P. Resenio l. c., & Joh. Meiero filio, in *Elegia funebri.* (5.) p. 797-801. *Edit. anni 1695. Lipsiensis.* (6.) *Lib. IV. Eleg., num. 4., p. 85. 86., in Edit. Poematum Amstelodamensium, A. 1638. publicata.*

In noctem, puero Jesu Salvatori natalem, Panegyris gemina, una soluto, altera ligato sermone. Accedit Ode Pindarica in obitum Udalrici, Hæredis Norwagiz, ac Cimbrorum Ducis. Hafniz 1634. in 4. A Johanne filio denuo edita Slesvigz A. 1647. in 4.

Joh. Bugenhagii, Theologi Witebergenfis, Explicatio Psalmi XXIX. ; item de Pædobaptismo atque infantibus nondum natis, & illis simul, qui nati baptizari non possunt, contra Anabaptistas; it. Consolatio divina D. Mart. Lutheri, mulieribus, quibus partus infeliciter cessit, A. 1542. scripta: Pro Ecclesiis Danicis, Norwagicis & Holsaticis (*quarum Pastoribus in Ordinatione Ecclesiastica commendantur*), e Germanico Idiomatico Latine versæ, & denuo a D. Joh. Paulo Resenio, Seelandiz Episcopo, editæ. Hafniz A. 1632. in 8. (A Meiero versionem hanc suo concinnatam esse hortatu, Resenius, in præfatione, testatur.)

Epistola ad Gerh. Joh. Vossium, Hafniz VI. Kal. Aug. A. 1630. scripta, quæ in Vossianarum, Londini A. 1690. in fol. editarum, *Appendice, num. 119. p. 78. 79.*, legitur.

Elegia in obitum Jac. Werembergii Jun., Pastoris Hamburgensis, Henr. Vagetii *de vita illius Orationi*, Ltineburgi A. 1625. in 4. excusæ, adjecæ, & Hamburgi A. 1711., in Joh. Alb. Fabricii *Volum. III. Memoriarum Hamburgensium*, p. 196-199., recusa.

INEDITA.

Tragediz de Saule, Rege Israelis, ejusque filiis, de Ahabo, Rege impio, aliisque historiis Biblicis; a Vinc. Fabricio, in Elegis supra recitatis, commendatæ.

Comædia Monarchica, ex cap. II. Danielis, cujus in ipsius ad Vossium Epistola, modo laudata, occurrit mentio.

M. CHRISTIANUS MEIERUS.

Genethlia, seu Carmen Sapphicum in natalem Jesu Christi. A. 1654. in 12.

Schönliche Klage gläubiger und gedultiger Seelen zu Gott, allen Betrübten zu sonderbarem Troste Gebetsweise aufgesetzt. Slesvigz 1654. in 12.

M. DETHLEVUS MEIERUS, Flensburgensis, M. Nov. A. 1582. natus, Joannis, Præpositi & Pastoris Martiani (L.), filius, ac Bernhaldi (*supra celebrati*) frater, scholæ Hatherslebiensis, circa A. 1613., fuit Conrector, & ad Rectoratum ejusdem sequenti 1614. (uti M. Andr. Scerbecii ad eum me docuerunt Epistolæ) est evectus. Hatherslebia Itzehoam migravit, & Pastoris illic atque Præpositi munere, ad A. usque 1632., functus, non eruditione tantum sacra, sed & vita *ἀρετῆς*, auditorum amorem promeruit. Gemina hac dignitate sacra ob sententiam excidit, e Reformatorum scriptis haustam, de Christi ad inferos descensu, quem non realiter, aut localiter, contigisse, sed de gravissimis animæ in horto ac cruce angoribus explicandum esse, in sacro in Ps. XVI. sermone, publice d. 8. Sept. A. 1631. affirmavit. Quæ doctrina ipsius cum a Mart. Coronzo, Diacono Itzehoensi, in colloquio, velut Symbolo Apostolico & Lutheranz Ecclesiæ confessionibus haud congrua, notaretur, tueri eam perrexerit, descensumque istum ad statum exanationis referendum esse asseruit, nec obscure, se, an infernus locus aliquis sit certus ac definitus, ambigere, significavit. Hanc ob causam apud auditores initio, & deinde apud Magistratum, ab adversario est delatus, cujus ipse vicissim Homiliam de 10000. talentis, Matth. XVIII. 24. memoratis, d. 11. Apr. A. 1632. habitam (in qua is Christum ære hoc alieno genus humanum sic docuerat liberasse, ut primam talentorum chiliadem conceptione, secundam nativitate, tertiam passione, quartam crucis supplicio, quintam morte, sextam sepultura, septimam descensu ad inferos, octavam resurrectione, nonam ascensu in cælos, ac decimam tandem sessione ad dextram Dei, dissolveret), erroneæ de satisfactione Christi, soli sanguini, in passione effuso, tribuenda, doctrinæ intulavit. Coram Synodo tandem Theologorum & Politicorum quorundam, a Christiano IV., Rege Daniz, d. 13. Aug. A. 1632., comparere jussus Glückstadtensi, atque a Coronzo, ac quinque Pastoribus aliis, decreto huic adjunctis regio, accusatus, cum sententiam, monitus licet, retractare tunc noller heterodoxam, lata a iudicibus ab officio remotus est sententia. Post hanc promulgatam, mutata mente, d. 2. Sept., voce pariter ac scripto dogmatis sui *ἐπεσόδῳ* Palinodiam cecinit, sub hoc etiam titulo in quaternione mox excusam dimidio: *Revocatio M. Dethl. Meieri, wegen seines Irrthums von der Höllensfaber unsern Herren Jesu Christi, und der Hölle ins gemein*, d. 2. Sept. A. 1632. gethan. Licet autem, in eadem, regium in pena sibi inflicta, mitiganda imploraret clementiam, munus tamen Itzehoense haud recuperavit, sed, in Frisiam digressus Orientalem, Pastoris atque Senioris, in oppido illius Auricensi, obtinuit officium A. 1647. Obiit A. 1653. V. M. Joh. Casp. Zeumeri *Vitas Theologorum Jenensium* p. 243., & Cröchelium l.c. Plura haud dubie de ejus vita narrat Christ. Funccius in *erneuerten Gedächtnisse der Aurtischen Prediger*. V. Löschneri *Unsch. Nachr. Selt. s. A. 1717. p. 891.* Præter Palinodiam ejus vernaculam, A. 1632. excusam, duo sequentia possideo totidem quaternionum, adversus Mart. Coronzum, Collegam, Schediasmata *ἀνέκδοτα*, ante illam conscripta:

1. Gründliche Wiederlegung der IV. Fragstücke, so Mart. Kreye, hinter seinem Wissen, mit gespatter Wahrheit, diffamiret, aus dem Worte Gottes aufgesetzt.

2. Examen der neuen Lehre von der Gnugthuung Christi, welche Mart. Kreye, d. 11. Apr. A. 1632., in öffentlicher Predigt diffeminiret hat, allen Schülern Christi zur Warnung vorgestellt.

Confer, quæ de illo, *Parte II. Isagoges ad Hist. Cimbr.*, c. 7., §. 5., p. 189., jam diximus, & Joh. Henr. Feustkingius, Theol. Witeb., ex ista, in *Schediasmate de Palinodia sacra*, §. 85., p. 114. 115., repetit.

ERNESTUS MEIERUS, Lubecensis, Sebastiani, scholæ publicæ Rectoris, filius, Ecclesiæ in Ducatu Megapolitano Rühnensis, circa A. 1664., Parochus. V. Henr. Bangerti *Programma de vita Parentis ejus funebre*.

Oratio de Jejunio: Rostochii 1643. in 4.

Disp. de Ente increato & creato, Præfide Joh. Scharfio. Witebergæ 1644. in 4.

Disp. de Sublimitate, c. Jul. Cæs. Scaligeri *Exerc. Exot. I. Selt. I.*, Præfide Joh. Sperlingio. Witeb. 1645. in 4.

GERHARDUS MEIERUS, Hamburgensis, patre Henrico d. 26. Aug. A. 1664. natus, & ex urbis patriz Gymnasio in Academiis ablegatus Lipsiensem atque Witebergensem, in posteriori Magistri A. 1685. titulum, hinc A. 1687. locum inter Ordinis Adjunctos Philosophici, & A. 1689. Collegia etiam privata Theologica aperendi potestatem, tandemque A. 1692. Licentiatum Theologiz gradum, obtinuit. Witeberga in patriam A. 1691. exeunte est revocatus, & post *Theses contra Realem de Vienna*, Logices contemptorem *ψευδώνυμος*, Docimasticas Kal. Dec. defensas, d. 22. ejusdem mensis Joh. Vagetii, in Professione Logico-Metaphysica Gymnasii, electus successor, dieque 12. Jan. A. 1692. *Oratione* hanc *de causis, ob quas Logica, Metaphysica & Pneumatica, studium ad paucos nunc recidit*, potioribus inaugurali auspiciatus. Cum Hamburgi adhuc viveret, oblatam sibi in Academia Halensi Professionem Theologi-

co

(1.) teste M. Joh. Cröchelio Jun. in *Sermone in memoriam Elisab. Meieræ funebri*, p. 30.

co-Philosophicam recusasse, in Anonymi *Brema anni 1708. literata* p. 48. traditur. A. 1698., cum Diaconi in z de Jacoba Hamburgensi frustra ambiisset officium, longe splendidiori paulo post est potitus, & ab Anna Dorothea Saxonica, Abbatissa Quedlinburgensi, Dioceseos suz Superintendens, Consiliarius Ecclesiasticus, templique urbis Quedlinburgensis Benedictini Pastor, M. Julio, constitutus, mensque Octobri Theol. Doctor Witebergz renunciatus. A. 1699. Quedlinburgo Halam Saxonum, ut, in Pastoratu z dis Marianz, D. Joh. Christ. Oleario succederet, a magistratu urbano, vocabatur quidem, sed absque successu, quod Electoris Brandenburgici consensus non posset impetrari. Bienio autem vix elapso, A. 1701., Bremam se a Svecis, ad dignitates Consilii regii Ecclesiastici, Basilicæ Cathedralis Pastoris primarii, vicinæque Dioceseos Superintendens, obeundas, dimissione ab Electore obtenta Brandenburgico, invita licet Abbatissa & Ecclesia Quedlinburgensi, passus est pertrahi. Quam ipsius migrationem justam fuisse D. Joh. Frid. Mayerus, in Oratione peculiari, Kilonii d. 25. Maji eodem anno 1701. habita, & Latine pariter atque Germanice edita, suppressis, & illius, & Ecclesiarum, nominibus, asseruit. Quedlinburgi certamen ipsi intercessit cum Gottfr. Arnoldo & Joh. Henr. Sprögelio, Separatistarum, quos vocant, urbis istius patronis, Bremæ autem cum M. Ulr. Mentio, cive ac Collega, *εἰσποδοῖς* per eum accusato, sed A. 1708. a Tribunali regii Wismariensis iudicibus absoluto. A. 1718. Gryphiswaldiam, in locum D. Joh. Frid. Mayeri ad Professionem Theologiz primariam, & Superintendens generalis dignitatem, teste Joh. Gottl. Krausio (in *Novis literar. A. 1715. Lips. Germ. n. 7. p. 54.*) frustra est vocatus, obiit A. 1723. 25. Febr. æt. 59.

Plura de vita ejus addi hisce possunt ex ipsius scripto contra J. H. Sprögelium vernaculo (den unverwerflichen Zeugnissen), & Vinc. Placcii *Programmate, Orationi ejus Hamburgensi auspicali A. 1692. præmissa*. Fusius vero illam enarrarunt D. Casp. Löscherus in *Programmate*, Disp. ejus inaug. A. 1692. Witebergz præmissa, Autor *Brema anni 1708. literata* p. 47. 48. 49. & Joh. Henr. a Seelen in *Stada anni 1711. literata* p. 80-87. Jungatur his: I. Anonymi *Ehren-Würdigmis D. Gerh. Meiers, oder gründliche, doch unpartheiische, Nachricht von dessen Leben, Schriften, Controversien, Verdiensten und Absterben*, ed. Bremæ A. 1723. in 4. II. Sylloge Parentationum & Epicediorum in ejus obitum, una cum M. Tob. Eckardi, Scholz Quedlinburg. Rectoris, Historia Vitæ illius Latina, Stadæ A. 1723. excusa.

Confer Joach. Meieri, J. U. L. & Prof. Göttingensis, *Antiquitates Meierianas*, Göttingæ A. 1701. editas, c. 12., §. 6., p. 144., Joh. Alb. Fabricii P. II. *Memoriarum Hamburgensium* p. 1094. 1095. & Jo. Henr. a Seelen *Or. de Præcocibus ruditis* p. 51.

ELOGIA.

Vinc. Placcio (*T. I. Theatri Anon. & Pseudon.*, c. 6., p. 321.) *Vir audit eruditione rura clarissimus.*

Joh. Fechtio (in *Epistola, Critica in Gottfr. Arnoldi Criticam de Dav. Chytræo A. 1704. præfixa*) *Theologus celeberrimus constantissimusque, & verus, ad irreconciliabile usque Fanaticorum odium, pro gloria Dei Zelotes.*

Joh. Frid. Mayero (in *Epist. de Resurrectionis e solo natura lumine cognitione*, A. 1697. edita, p. 4.) *singulare Gymnasii Hamburgensis ornamentum, & æternum Studioforum bonæ frugis exemplum; nec non (in Programmate de disputationibus publicis, A. eod. 1697. publicato, p. 11.) Vir exquisitissime eruditionis, & decus Athenæi Hamburgensis insigne.*

Joach. Meiero (*l. c.* Meieris eum annueranti celebribus) *Vir, non multis licet annis, multis tamen, iisque pietate & eruditione insignibus, meritis celeberrimus.*

SCRIPTA EDITA.

I. LATINA.

Disp. de Enunciationis Categoricæ partibus & speciebus, Præfide Jo. Vagetio. Hamb. 1682. in 4.

Disp. de Anima rationali, Præfide Dan. Bütnero. Hamburgi 1683. in 4.

Disputationes IV. de Semine Mesfiz, ex Ef. LIII. 10. Witebergz 1686. in 4.

Horz Philologicæ, in voculam *Amen* impensæ. Witeb. 1687. in 4.

Celeberrimorum Leusdenii atque Athiz Bibliorum Hebræorum Sphalmata quinque, Disput. peculiari exhibita. Witeb. 1687. in 4.

Disput. duz de versione LXX virali, contra Aristæ Historiam de LXX Interpretibus. Wit. 1687. in 4.

Disp. Theol. quid circa clavem ligantem liceat? Witeb. 1688. in 4. ab alio edita, ac Præfide D. Mich. Walthero Jun. proposita, sed ab ipso conscripta, teste Seelenio in *Stada 1711. literata*, p. 120.

Diff. *Θείας κοινωρίας Φύσεως*, ex 2. Pet. I. 4., enucleatam exhibens, Præfide D. Mich. Walthero Jun. Witeb. 1689. & 1709. in 4.

Meditationes succisivæ, *τὸν Κύριον πρὸς πλῆθος λαλῶν*, ex Jer. XXXI. 20., Philologicæ illustrantes. Witeb. 1690. in 4. Recusæ (sed sub M. Herm. Petri, Respondentis, nomine) *Tomo I. Theauri Dissertationum in V. & N. T. Theologico-Philologici*, Amstelodami A. 1701. in 4. editi, p. 844. & seqq.

Ἰσορριμενὰ de Versione LXX virali, If. Vostlio præcipue opposita, Witeb. 1690. in 4.

Disp. If. Vossium *ἀντιβραβείας* insimulans atque convincens. Witeb. 1692. in 4.

Theses Logicæ Miscellaneæ, Reali de Vienna (*i. e.* Gabr. Wagnero) præcipue oppositæ, & Hamburgi pro loco propositæ. Hamburgi 1691. in 4.

Memoria Joh. Vagetii, Log. & Metaph. Professoris Hamburgensis, Antecessoris sui. Hamburgi 1692. in 4. Recusæ ibidem A. 1711., in Joh. Alb. Fabricii *Volum. III. Memoriarum Hamburgensium*, p. 461-524. *Plena & elegans vite Vagetii narratio* a Vinc. Placcio (*l. c.* p. 321.) vocatur.

Disp. Theol. inaug. de Mysteriis Pentecostalibus, in Paradiso revelatis. Witeb. 1692. in 4.

Disp. de Dubitatione Sceptica & Cartesiana. Hamb. 1697. in 4.

Disp. quod SS. Trias ex naturæ libro non possit cognosci, nedum demonstrari. Hamburgi 1694. in 4.

De Archangelis Enthymema Paradoxon. Hamb. 1695. in 4.

Rationales de Virginis partu cogitationes. Hamb. 1695. in 4.

Artes liberales ac scientiæ, pedibus amplissimi Senatus Hamburgensis, Collegiique Scholarchici, advolatæ, &, propter injuriam, Hamburgi sibi haud adeo pridem illatam, in questus effusæ, interprete qui scire, quam sciri, mavult. A. 1696. in 4. Scheda quaternionis unici *ἀδελφοῦ*, Discursibus quos Gabr. Wagnerus Hamburgi hebdomadatim (sub titulo der *Verunfthung*) publicare cœperat, de argumento non uno Germanicis, in scientias plerasque injuriis, opposita, quæ, ut illi is hoc scribendi genere interdiceretur, Senatui exoravit.

Deus ex pluvia, seu Disp. ad locum Act. XIV. 17. Hamb. 1697. in 4.

Disp. de Aranearum telis, divinæ existentie testibus. Ib. 1697. in 4.

Disp. Logicæ Dei compendium exhibens. Hamb. 1697. in 4.

Logicæ Brutorum Cap. I. de perceptione. Ib. 1697. in 4.

Disput

Disput. tres, resurrectionis possibilitatem naturæ non ignotam, ipsam autem carnis resurrectionem eidem ignotam esse, astringentes. Hamb. 1697. in 4. Hæ certamini de qvæstione eadem, inter D. Joh. Frid. Mayerum & Joh. Vakium (Ecclesiasten Petrinum), A. 1697. Hamburgi, uti suo loco narrabitur, enato, primam præbuerunt occasionem.

Disp. de Surdorum enunciationibus. Hamb. 1698. in 4.

Disp. de Aristotelis salute. Hamb. 1698. in 4.

Disp. Ἀγγιλογραφίαν Hobbesianam exhibens. Hamb. 1694. in 4.

Angelorum Logica primis lineis designata. Hamb. 1698. in 4.

Disp. de Peccatorum syngrapha, per Christi sanguinem deleta, ex Col. II. 14. Quedlinburgi 1700. in 4.

Programma Judicia Pontificiorum Reformatorumque de D. Luthero mitiora exhibens. Bremx 1708. in 4.

Disputationum Philologico-Historico-Theologicarum Prodromus, temmata varia complexus. Bremx 1709. in 4.

Justum Examen Sponsaliorum Sororii cum Glorie. Bremx 1710. in 4.

Disp. de iis, qui suo se Officio, scholastico imprimis, abdicarunt. Bremx 1714. in 4.

Programma de Clade miseranda, quam scholis intulerunt Fanatici recentiores. Bremx 1714. in 4. Allegatur in J. H. a Seelen Or. de Luthero de scholis optime merito p. 36.

Spicilegium post messem ἰσομήνιον, de Henr. Zuphania, primo, ante 200. annos, Reip. Bremensis Evangelista, dein Martyre Dithmarsico. Bremx 1722. in 4.

II. GERMANICA

Wahre Nothwendigkeit des Kirchen- und Abendmahls, von dem Quedlinburgischen Predigante erwiesen. Quedlinburgi 1701. in 4. Scriptum Gottfr. Arnoldo, & hujus socero, Joh. Henr. Sprögelio, Diacono aulico, aliisque urbis Quedlinburgensis Separatistis, publico Presbyterii oppositum nomine, sed Meiero per Val. Ern. Löscherum (in Relationibus Theologicis Germanicis, M. Aug. A. 1701., p. 284.) jam vindicatum, quod Rex Borussia vendi, teste Gottfr. Arnoldo (in præfat. Supplementorum Hist. Eccl. p. 8.), vetuit. A Gottfr. Arnoldo reposita illi est die Erklärung seines Sinnes beim Kirchen- und Abendmahls, Francofurti A. 1701. in 4. edita, cujus recensum Löscherus, l. c. p. 283-287., exhibet; a Joh. Henr. Sprögelio autem die Entdeckung des verkehrten Eifers der Quedlinburgischen Prediger, itidem Francof. A. 1701. in 4. excusa. Utrique a nostro, in scripto sequenti, est responsum.

Unverwerfliche Zeugnisse aus Berlin, Quedlinburg, und der sachen selbst, daß der suspendirte Quedlinburgische Präbendat, Joh. Henr. Sprögel, mehr als 30. Unwahrheiten, und unerfindliche Beschuldigungen, in seiner so genannten Ernstlichen Entdeckung des verkehrten Eifers, aufgestossen habe: Worauf zugleich erscheint, theils der Ausgang der zu Quedlinburg veranlasseten Commission in Kirchensachen, theils die wahre Ursache, warum auf M. Gottfr. Arnolds Erläuterung des Kirchen- und Abendmahls nicht geantwortet sey. Bremx 1702. in 4. Qvod scriptum a Sprögelio A. 1702. itidem est impugnatum in der weiteren Entdeckung des verkehrten Eifers, durch eine neue Probe D. Gerh. Meiers, in seinen so genannten Unverwerflichen Zeugnissen dargelegt.

Gründlicher Beweis, daß der suspendirte Quedlinburgische Präbendat, anhero nach Werben berufener Prediger, D. Joh. Henr. Sprögel, in der so genannten Gründlichen Beantwortung, durch seine Ungerechtigkeit, Bitterkeit, Heuchelei, Lust zum Wortgejänge, Unwissenheit und Liebe zur Unwahrheit, aller Beantwortung sich unwürdig gemacht habe. Bremx 1703. in 4.

Die unermäßliche Grösse der unendlichen Liebe Gottes, in einer Abdankungs-Rede erwogen. Bremx 1709. in 4.

Sermones Germanici funebres septendecim, & nuptiales duo, singulatum Bremx, ab A. 1703. ad 1711., in 4., editi, quorum tituli in J. H. a Seelen Stada anni 1711. literata p. 85. 86. 87. recitantur.

His postea, præter alios, accesserunt:

Das Grünen eines Gerechten, wie eines Palmbaums, in einer Leichenrede vorgestellt. Bremx 1712. in 4.

Die preiswürdigen Medicis gebührende Ehre, in einer Leichenrede vorgestellt. Bremx 1712. in 4.

Kern aller Gebete, aus allen CL. Psalmen zusammengesetzt. Bremx 1713. in 12. (j. Catal. nund.)

Die unter dem bitteren Todes-Gesetze verborgene Süßigkeit, in einer Abdankungsrede vorgestellt. Bremx 1715. in 4.

Großes Ehren-Gedächtniß des unvergleichlichen, und daher unsterblichen, Königs in Schweden, Caroli XII., in einer Begräbnis-Medaille, mit verschiedenen Gedächtnis-Sprüchen und Sinn-Bildern, erläutert. Bremx 1719. in 4. (j. Catal. nundin.)

JOACHIMUS MEIERUS, Hufensis, Johannis, Christiani IV., Daniz Regis, Mathematici, cognatus, civitatis patriz incola, studiiqve Astronomici, parentis exemplo, cultor, A. 1693. superstes.

Calendaria annua Germanica. A. 1680. edi cepta, & compluribus deinceps lustris continuata.

M. JOHANNES MEIERUS, Hamburgensis, Ecclesiastes, sub initium reformationis Lutheranz, in patria fuit Catharinæ, primusqve Clericorum ejusdem uxorem duxit. In Nordstrandiam deinde, rogatu incolarum, a Senatu missus est Hamburgensi, ut Ecclesias illius emendaret, ac sequenti gubernaret septennio, illo autem elapso patriam repeteret. Paruit Magistratus voluntati, & cum Parochia Pilsuormiensis primariæ per septem annos præfuisse, civesqve se reposcerent, A. 1532 Strandfrisiis valedixit, ac Hamburgum remigrare constituit. Sed in medio itinere ab urbis Rendesburgensis detentus est civibus, Petroqve Mellitio, primo illic doctrinæ Lutheranz præconi, in Pastorum, vicinarumqve Ecclesiarum ruralium Præpositura, consensu Senatus (qui beneficii etiam cujusdam usum fructum absenti, quoad viveret, concessit Ecclesiastici) Hamburgensis impetrato, subrogatus. Filios duos reliquit, Samuelem, Pastorem in Diocesi Rendesburgensi Norttorpiensem, suo paulo post loco celebrandum, cujus Nucleo hætenus de parente relata debentur Historico (1.), & Albertum, Parochum Lindholmensem, supra laudatum; generum vero habuit M. Georg. Boethium, Præpositum ex Professore Hafniensi Hatherslebiensem (2.), omnes ipsi, A. 1561. (uti Canuri Bramtii docet Epitaphium (3.)) defuncto, superstites.

Extat Cantilena ejus, de Cataclysmo, qui Nordstrandiam A. 1532. afflixit, ingenti, Saxonica, a Mummio Harfenio in Oda de Cataclysmo anni 1015. vernacula, & Ant. Heimreichio, in Chronico Frisæ Borealis, c. p., p. 208., Ed. prime, laudata.

JOHANNES MEIERUS, Flensburgensis, civitatis patriz (uti Acta illius docent publica) Secretarius, ab A. 1597. (qvo Herm. Ritzenbergio senescenti adjungebatur), substitutus, & ab A. 1604., ordinarius, M. Julio A. 1616. (4.) extinctus.

Methodus Juris Danici ἀνάδοξος, ex Nomocanone imprimis concinnata Jurico, quam a successore ejus & genero, Corn.

H h h h h 2

(1.) Lib. I., c. 24., p. 17. Confer Ant. Heimreichii Lib. III. Chronici Frisæ Borealis, c. 4., p. 237., Ed. sec. (2.) V. Heimreichium l. c. (3.) in Nenni p. 14. (4.) testibus M. Joh. Mohtio in Ep. Dedic. Qq. Grammaticarum, & Jona Hoyetæ MS. 2. 4. Flensb.

Corn. Steenhufio, Dithmarſo, editioni eſſe deſtinatam Er. Mauritius, in *Introduktione ad Praxin forenſem, Specimini Conſiliorum* A. 1669. præfixa *Kilonienſium*, teſtatur. *Αὐτογραφον* ejus Andr. Kellinghuſius noſtras, Paſtor Luth. in Hybernia Dublinenſis, Apographum vero Bibliotheca, qvz Academicz acceſſit Hafnienſi, Reſeniana (teſte *Catalogo illius* p. 178.) aſſervat. Confer de ea P. I. *Iſagoges meæ ad Hiſt. Cimbr.*, c. 15., §. 14., p. 271., & novam ejusdem præſationem p. 47.

Materia Succellionum ex Jure Danico, qvam in Biblioth. Reſeniana itidem MS. ſuperelle *Catalogus* ejus, l. c., teſtatur.

JOHANNES MEIERUS, Lubecenſis, J. U. Lic. & Judicii in patria ſuperioris, circa A. 1639., Procurator.

Diſp. Inaug. de Innovatorum ſeu attentatorum materia, Baſileæ 1630. in 4.

M. JOHANNES MEIERUS, Hatherslebia Cimber, Bernhardi, Paſtoris & Rectore Hatherslebienſi Hafnienſis (*ſupra celebrati*), filius, P. L. C., ex Academia Hafnienſi A. 1630. Lugdunum Batavorum, ad ſtudia, imprimis elegantiora, illic continuanda, ſe contulit, literis Joh. Laurembergii, Profeſſoris Sorani, ad Gerh. Joh. Voſſium inſtructus commendatitiis (1.). In Daniam inde rediit, ſtudia aliquamdiu gubernavit Udalrici, Chriſtiani IV., Regis, filii, cui defuncto, vario carminis genere, A. 1634. ab ipſo eſt parentatum. A. 1640. ſcholz Cathedralis Ripenſis Rectoratum obtinuit, & huic (Magiſtri interea titulo Hafniz, d. 16. Maji A. 1643., ornatus) ſequenti præfuit quinquennio, venaqve Poetica excellenti, ac inſigni literaturæ humanioris, Antiquitatumqve Danicarum, peritia, inclauit. A. 1645. ſpartam hanc Ripenſem, ob amoris infelicitatem, uti e Joh. Olavii, Parochi Randruſienſis, Elegis, quibus diſcedentem fruſtra revocare eſt conatus, cultiſſimis, a V. C. Pet. Terpagrio mihi transmiſſis, colligo, reliquit, & otio vitz, per luſtrum integrum, privatæ ſe oblectavit literario. A. 1650. tandem Conrectoris denuo, in Gymnaſio Holſtiæ Bordesholmenſi, ad morus muneri, hoc præclare per decennium adminiſtrato, vivis, circa A. 1660., exceſſit. Symbole hoc uſus eſt, literis nomen, cognomen patriamqve, designante initialibus: *Jehovah Mea Hereditas*.

Conferri de illo poſſunt Alb. Bartholini *Lib. de Script. Dan.* p. 76., meaqve adhuc Hypomnemata, p. 283., Pet. Terpagrii *Inſcriptiones Ripenſes* p. 148., & Vinc. Fabricii dux ad illum Elegiz, *Libri ſc. ſecondi ſertia*, & *tertia* itidem (in qua *Janus Marinus* vocatur) tertii.

ELOGIA.

Casp. Barlaeus ſequenti eum celebravit Epigrammate, hæcenus ἀντὶ τοῦ, quod, ex *Albo* Joach. Morſii *MSro*, fol. 224., lubet adjicere:

*Terruit ingentem, Mario ſub Conſule, Romam
Cimber, & has ipſas borruit illa manus.
Tunc bellator erat, placuit tunc caſſis & baſta,
Et non pacati ſtebile Martis opus.
At nova bellaci redeunt jam tempora terræ,*

*Atque alias format mitior ora viros.
Qualis tu, Meiero, cui jam carmina cordi,
Et cithara, & Phœbi dulce canentis opus.
Laurea ſic ceſſit lingvæ, & ſub Principe docto,
Odryſium pepulit Palladis haſta Ducem.*

Joach. Morſius ipſe, in eodem *Albo*, l. c., Meierum Poetarum Cimbrorum vocat Phœnicem, & Poemata patris Bernhardi ac propria, *Heinſio ac Barleo* probata, ab eo, addit, expectari.

Ol. Borrichius, in *Diſſ. ult. de Poetis* p. 170., hoc illum, ſuum in Schola Ripenſi Præceptorem, ornavit elogio: Joh. Meiero, Rectori Ripenſi, & meo olim Præceptori, vivaciſſimus erat in his ſacris calor, multa lectio, firmum judicium. Rapiebatur magis ad Elegos, in quibus nihil usquam proletarium, aut ſtrident; quorſes tamen argumenti gravitas ad Epicoſ invitavit, oſtendit ſe oſteri ſufficientem. Immorat adhuc ſenſibus meis nobiliſſima concio heroica, qua, evocatis in ſacellum Ripenſe æoſiſſimis quibusque urbanorum vicinorumque, ita depexit Herodem illum, infantibus Bethleemitiſcis inſeſtum, ut pudendam tyranno infamiam crearet, ſibi gloriam perpetuam. Hujus ego, Barlaique & Morſii, judicia de noſtro honorifica cenſuræ M. Mich. Filzii præfero temerariæ, qui, in *Specimine Analectorum ad Borrichii de Poetis Diſſertationes*, p. 41. 42., noſtrum Poetam non multis in publico meritis ſpectatum appellare haud eſt veritas, & in *Elegia* ejus ad Vinc. Fabricium priori, *Carminibus Fabricii inſerta adoptivis*, p. 222., plagiorum ſibi, tum ex aliis, tum e Sidronio Hoſchio, Poeticorum deprehendiſſe viſus veſtigia. Qvz injuſte Meiero exprobrari vel inde patet, quod ejus *Elegia* A. 1633. jam ſit ſcripta, Hoſchii autem primæ IV. *Elegie* A. 1635., & *Elegiarum libri VI.* A. 1656. demum, Antwerpiz in lucem, teſtibus Val. Andr. Deſſelio (in *Biblioth. Belgica* p. 209.) & Nath. Sothwello (in *Biblioth. Jeſuitica* p. 749.), prodierint.

SCRIPTA LATINA EDITA.

Manes Udalrici, ſeu Parentalia in obitum Udalrici, Hæredis Norwagiz, Ducisqve Slesv. & Holſt., vario carminis genere ſcripta. Hafniz 1634. in 4. Qvz, judice Borrichio l. c., eum late Poetam declarant.

Elegia prior ad Vinc. Fabricium, Lugduni Batavorum A. 1633. ſcripta, & in Fabricii *Libro Carminum adoptivorum*, tum in editione *Poematum Amſtelodamenſi* anni 1638., p. 220-224., tum in Lipſienſi, qvz A. 1685. prodit, *Operum omnium*, p. 696-700., obvia.

Elegia poſterior ad Vinc. Fabricium, de Bernh. Meieri, parentis ſui, obitu, perelegans, Hafniz A. 1634. ſcripta, & in iisdem Fabricii *Operibus*, p. 797-801., publicata.

Elegia proluxa de Antiquitatibus Danicis, nuper erutis, ad Ol. Wormium, *Serici Regum Danie*, ex MS. a Wormio, cum notis, Hafniz A. 1642. in fol. edita, præfixa.

Elegia in Saxonem Grammaticum, Editioni illius, a Steph. Joh. Stephanio Soræ A. 1644. in fol. publicatæ, præmiſſa, & ab Ol. Borrichio l. c. commendata.

Soteria Chriſtiano IV., Regi Daniz, perſoluta.

Carmina alia minora, ſeorſim diverſis edita temporibus, quorum indicem, a V. C., Pet. Terpagrio transmiſſum, brevitatſ studioſo haud vacat addere.

Vindiciz pro Orthodoxia D. Joh. Reinbohtii, Superint. Gen. Holſato-Gottorpienſis, contra D. Andr. Kühnii, Superint. Hertzbergenſis, *Diſſ. Apologeticam de Eccleſiæ per literam Catechetica concordia* (Witebergæ A. 1659. excuſam); poſt Autoris mortem a M. Dan. Albino, Paſtore Satrupenſi, editæ, Slesvigæ A. 1661. in 4. Reſponſum hiſ eſſe credo a Kühnio, in der unvermeidlichen Ehrentrettung wieder den Hoſteiniſchen Eſtergeiſt, in puncto des unter dem Catechetiſchen Buchſtaben vorgeschlagenen Kirchenfriedens, qvz Budizæ A. 1663. (teſtibus *Catalogo nundinali ac Lipſenio*) prodit. Vellicantur etiam a Joh. Contr. Danhauero (cui noſter, jam defunctus, ſcommate juſto acerbiori, catellus audit comes moloffi Reinbohtii) in *Stylo vindice proceſſionis Sp. S. a filio* p. 7., & Joh. Ad. Scherzero in *Diſſ. de peccato in Sp. S.*, c. 5., §. 5. Confer qvz, de Reinbohtii cum Danhauero & Kühnio certamine, Parte II. *Iſagoges ad Hiſt. Cimbr.*, c. 7., §. 6., p. 190-197., narravimus.

Bernh.

(1.) V. Bernh. Meieri, parentis ejus, ad Voſſium *Epistolam*, A. 1650. ſcriptam, in *Appendice Voſſianarum*, num. 209., p. 78.

Bernh. Meieri, parentis, Panegyris gemina, soluta & ligata, in noctem Jesu servatoris natalem, iterum ab illo edita. Slesvigæ 1647. in 4.

INEDITA.

Collectio Monumentorum Danicæ Runicorum, ab Ol. Wormio omisorum, quæ MS. in Bibliotheca Pet. Resenii, Academicæ Hafniensi donata (teste illius Catalogo p. 273.), superest, & a Thoma Bartholino Jun. (Lib. I. de Mortis a Danis Gentilibus contemptæ causis, c. 8., p. 123., ac in Indice Auctorum, operi subjecto), meaque in Hist. Cimbr. Isagoge (P. I., c. 3., §. 8., p. 24.), laudatur.

Poema Heroicum de Herode infanticida, cujus elogium Borrichianum paulo ante recitavimus.

Carmina atque Epigrammata in Viros ævi sui illustres & eruditos complura, in albo Joach. Morfii (quod V. C. Jac. a Mellen Lubecz affervat) MS. imaginibus illorum & Autographis passim adjecta.

Editio Poematum ejus omnium, editorum pariter atque avēdoſov, quæ, partim a Pet. Terpagrio, Theol. Lectore Ripensi (eandem olim meditato), partim a se ipso, collecta, Frid. Rolſgaardus, Consiliarius Danicus, in Deliciarum Poetarum Danorum Tomo, quem promissit, exhibebit tertio.

JOHANNES MEIERUS, Husensis, Johannis, urbis istius Pastoris, ex Elisabetha Jünglingia filius, ac M. Joh. Meieri, Præpositi Parochique Mariani Flensburgensis, nepos (1.), natus M. Oct. A. 1606. In pueritia, ob matris viduæ paupertatem, a fratre illius, Prætoro rurali Croppensi, in domum quidem suam est receptus, sed porcos pecoraque custodire jussus, ab hoc autem servitio per Nobilem Danum, Croppam transeuntem, observato ingenii vigore, liberatus, & Hafniam secum abductus. Illic Mathematicis eo studio atque successu vacavit scientiis, ut, cum, Husam redux, patris aliquamdiu egisset Arithmeticum, matremque suis sustentasset laboribus, dignitatem Mathematici regii a Christiano IV., Monarcha Danico, reportavit. Hujus, ac Friderici, Ducis Holſato-Gottorpiensis, jussu, utrumque Cherſoneſſi Cimbriz Ducatum, Slesvicensem & Holſaticum, decennio integro (ab A. 1638. ad 1648.), est pervagatus, & locorum singulorum intervalla instrumentis dimensus Mathematicis. Ex hoc labore, summa exantlato industria, natæ sunt ipsi, Viro Gromatices (uti Georg. Henr. Burchardo (2.) merito audit) peritissimo, in civitatem patriam Husensem reduci, XXXVII. Tabulæ Chorographicæ, partim generales utriusque Ducatus, partim vero speciales provinciarum, insularum atque præfecturarum singularum, a Casp. Dancwerthio, Med. D. ac Consule Husensi, Chorographiæ suæ Slesvigo-Holſaticæ, operi eximio, A. 1652. insertæ, & Commentario Historico prolixo, in eodem, Meieri postulatu, illustratæ. Magni hæc merito, & a nostratibus, & ab exteris, æstimantur, cum tanta sint æmplexa concinnata, ut, sicut, in Isagoge ad historiam Cimbricam (3.), jam pridem monui, quibuslibet aliarum regionum tabulis palmam accuratioris reddant dubiam. Ipse Rex augustissimus, Christianus IV., cum eas perlustrasset, adeo labore Meieri, illis impenſo, est delectatus, ut totum regnum Danicum, omnesque istius insulas & provincias, pari ab ipso accurate in tabulas redigi voluerit Chorographicas, stipendioque hunc in finem, ipsum donaverit annuo. Cui desiderio ne satisfaceret, Monarchæ mors inclyti, quæ patris, antea ceptam dimensionem, A. 1648. est ereptus, luctuosa impedivit (4.). Meierus, per lustra quatuor, & quod excedit, ei superstes, in urbe patria vitam tranſegit reliquam, & quidem in cœlibatu perpetuo, cui tandem mors subita, sed placida & beata pridie ab ipso sorori prædicta, finem imposuit. V. de Sene optimo M. Jo. Melch. Kraftii narrationem in Historia Ecclesiastica Husensi Germanica, dem zweyſachen 200jährigen Jubelgedächtnisse adjecta, p. 152-155.

Confer de illo Alb. Bartholini (perperam & Danis illum annuerant, & totam Chorographiam Cimbricam ei soli, nulla Casp. Dancwerthii facta mentione, tribuentis) Lib. de Script. Dan. p. 76., meaque ad hunc Hypomnemata p. 283. 287., ac Joh. Christ. Nevii Partem II. Accessionum ad Degorei Wheari Relectiones byemales Historicas p. 335.

SCRIPTA GERMANICA EDITA.

Compendium Chronologicum, oder Jahrechnung, darinn die Biblische und andere Geschichte, von Erschaffung der Welt an, biß auf Christi Geburt, wie auch alle Römische Keyser und Päbste, biß auf ieseige Zeit, beschriben werden, in III. Theile verfaſſet. Slesvigæ 1641. & 1643. in 4.

Mathematischer Abriß des grossen Wundergebäudes Gottes des Allmächtigen, samt den Circuln der Planeten, nach ihrem Lauf und Höhe, aus der Astronomia Tychonis Brahe elaboriret (sive Tabula Systematis mundani Tychonici Cosmographica, æri incisa). Husæ in fol. pat.

XXXVII. Landkarten der beyden Herzogthümer Sleswig und Holstein, und aller Theile und Aempter derselbigen, auf Königl. und Fürstl. Befehl von ihm elaboriret, von Marthia und Nicolao Peterſen, Goldschmieden zu Husum, in Kupfer gestochen, und in D. Caspari Dancwerths Neuer Landesbeschreibung der zwey Herzogthümer, Sleswig und Holstein, in drey Theilen, herausgegeben; A. 1652. in fol. reg. De his, præter ea, quæ in vita Autoris jam sunt relata, Dancwerthii Elogium, supra pag. 126. exhibitum, ac Pars I. Isagoges nostræ ad Historiam Cimbricam, c. 1., §§. 5. 6. 9., p. 6. 7. 10., merentur consuli. Translate sunt deinceps universæ, ex opere Dancwerthiano, in editionem novissimam Atlantis majoris, a Joh. Janſonio publicati, Amstelodamensem, uti Sciagraphia hujus, Cornelii a Beuſſhem Bibliographiæ subjuncta Mathematicæ, me docuit.

Calendaria vernacula in annos singulos, quotannis, ad obitum usque, publicata.

Tabulæ ejus Regnorum Danici, Norwagici ac Svecici, Chorographicæ, octo vel novem voluminibus comprehensas, & Descriptione historica, sed tantum inchoata, illustratas in Bibliotheca regia Hafniensi asservari, Nic. Pet. Sibberus in Bibliotheca Historica Dano-Norwegica, c. 4., §. 13., p. 117. 118. refert.

(Joh. Meieri Chronicon Eiderstadiense Germanicum, quod, Autoris manu exaratum, Marqv. Gudius, in Bibliotheca sua, teste ejus Catalogo p. 571., avēdoſov asservavit, an huic nostro, vel alteri cognomini, debeatur, ambigo.)

M. JOHANNES MEIERUS, Jacobi filius, Hamburgensis, Prochei patrii Pastor d. 12. Febr. A. 1684. electus, & d. 4. Junii A. 1693. mortuus. V. Joh. Alb. Fabricii P. II. Memor. Hamburg. p. 914.

Diff. de Ordine Ecclesiastico. Witebergæ A. 1669. in 4. excusa, quæ in Ott. Sperlingii Jun. Indice Scriptorum Hamburgensium MS. mihi transmissa, ei tribuitur.

JOHANNES HENRICUS MEIERUS, Hamburgensis, Vici primum in Dithmarſia boreali Heidenſis, & deinde, ab A. 1712. (d. 3. Jul.), ædis Catharinæ Hamburgensis, Diaconus, A. 1720. jam defunctus.

In Ott. entſchlaffener Chriſten Einzug in das himmliſche Jeruſalem oder Reichpredigt über D. Joh. Volckmar, Senioremem Ministerii Hamb. 1715. in fol.

Geist- und Probespredigten. Hamburgi A. 1720. in 4.

(1) V. M. Joh. Cröschelii Jun. Sermonem Germ. funebrem, matris ejus dicatum memoria, p. 30. (2) in Epigraphæ, Chorographiæ Cimbricæ Dancwerthio-Meierianæ præfixa. (3) P. I., c. 1., §. 9., p. 10. (4) V. Ep. Dedic. Chorographiæ Cimbricæ Dancwerthio-Meierianæ.

Mollerii Cimb. Lit. Tom. I.

IIII

LUCAS

LUCAS CHRISTIANUS MEIERUS (cujas incertum), in civitate commoratus Hamburgensi, cui debetur, licet sub literis tantum nominis prodierit initialibus, der im Leiden und Sterben gebahnte, und in dem gekreuzigten Jesu gegründete, Weg zum Leben Matth. 1 Hale, Ritters und Oberpräsidenten der Königl. Banck in Engelland, aus dem Englischen verdeutschet durch L. C. M. Hamb. 1700. in 12. *V. Nova Lit. Lubec.*, *M. Jan. A. 1700.*, p. 30.

NICOLAUS MEIERUS, Lubecensis, Sebastiani, scholæ publicæ Rectoris, filius, J. U. Lic. & Advocatus Judicii provincialis in Hadelia Otterndorfienfis A. 1664. superstes. Conf. de illo (c Progr. Inaug. Rahniano) J. H. a Seelen *P. III. Athen. Lubec.* p. 119. 120.

Disp. Inaug. de Arrestis, Præfide D. Henr. Rahnio, Rostochii 1656. in 4.

PETRUS MEIERUS, Hamburgensis, Musicus urbis patriz (*teste Joh. Ristio, mox allegando*) furdaster, A. 1655. superstes.

Geistliche Musicalische Kläg- und Trostsprüche, Job. III. 20., Ps. XLII. 1. 2., Ps. LXXXVIII. 14., mit 3. oder 4. Stimmen, samt einem Basso continuo, in die Musick verfest. Hamburg 1651. in 4. Commendantur a Joh. Ristio in Carmine peculiari Encomiastico, im Teutschen Parnasso p. 213. 214. 215.

Des Edlen Daphnis auß Cimbrien (*i. e. Joh. Ristii, Paß. Wedelensis*) Besungene Florabella, oder 50. weltliche Lieder, mit neuen Melodien von ihm aufgesetzt und herausgegeben. Hamb. 1651. & 1666. in 8. Odz hz Ristianz Erotica, quarum pleræque e lingvis Gall., Ital. & Hisp. sunt translata, & quædam seorsim jam ante excusa, a Meiero (uti *præfatio* ejus testatur), cum plagarios in illas involare observasset, in unum sunt collectæ fasciculum, ac, Autore incio, publicata.

Modi præterea Musici ab eo sunt adjecti: I. D. Joh. Balth. Schüppii Morgens und Abendliedern, Hamb. 1655. in 12.; II. Ejusdem Passions-Buß-Trost und Dankliedern, Hamb. 1655. in 12.; III. Philippi a Zesen Dichterischen Jugend- und Liebesflammen, Hamb. 1651. in 12.; IV. Ejusdem Geistlicher Seelenlust, oder Wechselgesängen zwischen dem himmlischen Bräutigam, und seiner Braut, Amstelod. 1657. in 12.

REINHOLDUS MEIERUS, Slesvicensis, Herm. Meieri, Jcti & Advocati ex aula Megapolitanz Consiliario Slesvicensis, Syndiciqve Eiderstadiensis, ac Ursulæ, Reinholdi a Gehren, J. U. D. & Syndici Rostochiensis, gnatz, filius, d. 28. Febr. A. 1634. in lucem editus, studiis humanioribus Stadz, Juridico-Politicis autem, ab A. 1652. ad 1655., in Academia vacavit Julia. Quinquennio sequenti Hussenii, qui Regi Sveciz a rationibus erat generalibus, egit ministrum, ab A. 1660. autem Kleyenii, Ducatus Bremenensis Præsidis, Legatique in aulam Turcicam Svedici, in itinere ad istam, Secretarium. Ex hoc, cum Legato, A. 1663., cum sex tantum Constantinopoli abessent milliaribus, a Rege Sveciz in aulam revocatus Holmiensem, biennio post in Danicam transit, Gabelioqve, ministro ejus primario, ab A. 1665. fuit a secretis, Sophiz autem Emiliz, Reginz viduz, ab A. 1670., Consiliarius pariter ac Secretarius intimus, rerumqve, quas vocant, cameralium Director. Hac defuncta, a filio, Christiano V., Rege, A. 1685. Camera suæ & Cancellariæ, ac postea Justitiæ quoque & status publici, adscriptus est Consiliariis, Commissariisqve supremi bellici muneri admotus arduus, & aliquoties insuper Christ. Siegf. Plessii, ad externos ablegati, in Ephoria xranii reddituumqve regionum, vices jussus obire. Phtisi tandem, quæ per annos complures laboraverat, Hafniæ, d. 23. Jan. A. C. 1701., ætatis 67., extinctus, cum vidua, Sophia Elisabetha a Platen, Friderici, Electoris Colonienfis Consiliarii, filia, A. 1677. ducta, filium unicum, tresque gnatas, Joh. Ludov. Reichio, Joh. Henr. Eggero & Jessenio, Consiliariis regis, elocatas, reliquit superstes. Fufius celebratus est ab Hect. Gotfr. Masio, Theologo Hafniensi, in *Programmate*, cui hætenus narrata debentur, *funebri*. Confer de illo *Nova Lit. Lubecensis*, *M. Febr. A. 1701.*, p. 52. 53., & Joach. Meieri (a quo Meieris accensetur celebribus) *Antiquitates Meierianas*, c. 12., §. 17., p. 154. 155.

Disp. de Remissionibus pœnarum, & jure aggratiandi, Præfide D. Joh. Eichelio. Helmstadii 1657. in 4.

M. SEBASTIANUS MEIERUS Senior, Lubecensis, cive, d. 24. Febr. A. 1594., natus sibi cognomine, cum Scholam, Rectore Ott. Gvaltperio, frequentasset patriam, in Academia, ab A. 1611., Rostochiensis studiis Philologico & Philosophico, simulqve Medico, triennium tribuit integrum, Magisterqve creatus privatim alios cœpit instituere. Witebergam deinde A. 1614. profectus, Danielis Sennerti, Medicorum Germaniz principis, per tres itidem annos, fuit auditor. Inde Rostochium A. 1617. redux, sequenti 1618., d. 22. Jun., uxorem duxit Gertrudem Dobbiniam, septem sibi liberos, & hos inter, Ernestum, Parochum in Duc. Megap. Rühnensem, Sebastianum, Med. D. ac Practicum Güstroviensem, Nicolaum, J. U. L. & Causidicum Otterndorfiensem, Christophorum, Ecclesiasten in agro Meclenburgico Hohenmistorfiensem, Annamqve, M. Lucæ Bacmeisteri & M. Joh. Deteringii, urbis Ratzeburgensis Pastorum, conjugem, enixam. A. 1619. ad Scholarum Stadenfis atqve Güstrovienfis gubernationem eodem invitatus tempore, Güstroviense officium, a Joh. Alberto, Duce Megapolitano, oblatum, alteri prætulit, & per annos administravit undecim (1.) Lubecam hinc A. 1629. ad Subrectoris munus, in locum Mart. Wildii, vocatus, missione a Principe modo laudato, functiones ei in ditionibus suis scholasticas, quandocunqve in istas esset remigraturus, pollicito haud inferiores, xgre impetrata, M. Sept. docendi in Schola patria fecit initium. Trimestri autem vix elapso, in Conrectoris ejusdem officio M. Joachimi Dreieri A. 1630., & in Rectore tandem Joh. Kirchmanni, Viri longe celeberrimi, d. 24. Jul. A. 1643., successor designatus, utramque spartam pro virili, insigni præsertim lingvæ, quæ *metra* etiam *Minerva pangebatur* haud invita, Argolicæ peritia, ab Henr. Bangerto (2.) & Casp. Sagittario (3.) celebrata, ornavit, & præter labores ordinarios, scripta etiam Athenæi classica potiora, a se revisa atqve aucta, denuo publicavit. Scorbuto demum & calculo confectus, d. 12. Febr. A. 1664. septuagenarius decessit, & ab Henr. Bangerto, successore, in *Programmate*, cui hanc vitæ ipsius seriem debemus, laudatus est *funebri*. Cujusmodi laudationes, virorum bene de patria meritorum vitæ enarrantes curricula, & ad exequias eorundem invitantes, Meierus ipse primus Lubecæ A. 1649. edere cœperat. Imago defuncti in xde Cathedrali superest.

Vitæ ejus seriem, e *Programmate* funebri Henr. Bangerti, cum Inscriptione Epitaphii in xde cathedrali Lubecensis, Jo. Henr. a Seelen *Parte I. Athenarum Lubecensium* p. 13. 58-62., ipsum autem *Programma* Bangerti integrum, *Parte III.*, p. 459-479., Johannisqve Kirchmanni orationem, cum Meierus Conrector Lubecensis designaretur, de vita M. Joach. Dreieri, Antecessoris, d. 18. Apr. A. 1630. habitam, *Parte eadem III.*, p. 416-426. exhibuit. Ad Laur. Nicolai, Ecclesiastæ Lubecensis, Lessus Doricus, & Myrtillus lacrymans, sive Ecloga latina, in Meieri obitum, junctim Lubecæ A. 1664. in 4. prodierunt, sola autem Ecloga *Parte II. Athen. Lubec.* ejusd. Seelenii, p. 167-172. est recusa. De ejus vita, in munere præsertim scholastico, & scriptis, complura narrantur *ibid.* P. IV. cap. XV. p. 386-432.

Conferri de illo possunt Henr. Bangerti *Catalogus Præceptorum Scholæ Lubecensis*, *Orationi Rectoreatus auspicali A. 1665. adjectus*, Henn. Wittenii *T. I. Diarii Biograph. Sec. XVII.*, ad A. 1664., M. Gotfr. Ludovici *Historia Rectorum & Scho-*

(1.) *V. Epistolam ejus contra Job. Micælium*, hujus *Demonstrationi*, eioppositæ, insertam, *lit. F. 2. b.*, & *Nova Lit. Lubecensis*, *M. Jan. A. 1700.* p. 163. (2.) in *Progr. funebri*. (3.) in *Historia Gothens plenior*, c. 7., p. 190.

& Scholarum, P. I., p. 103., P. III. p. 409-412., & P. V., p. 324. 325., Frid. Thomæ *Analektorum Gûstrovienſium Appendix* p. 65, 66., Pars IV. *Iſagoges noſtræ ad Hiſt. Cimbr.*, c. 5., §. 14. & 17., p. 484. 485. 491.

SCRIPTA LATINA EDITA.

I. PROPRIA.

Oratio de Qæſtione: An cum popularibus colenda ſit amicitia? in Collegio Joh. Simonii Oratorio habita. Roſtochi 1612. in 4.

Or. Laconica, exhibens Matreæ Alexandrini bellum, Invidiam ſc., & qvomoſo qvis eam effugere poſſit, Roſt, 1615. in 4.

Diſp. de Arthritide, ab eo conſcripta, Præſide D. Dan. Sennerto, Witebergæ 1617. in 4.

Diſp. de Nephritide, Præſide D. Joh. Bacmeiſtero. Roſt. 1617. in 4.

Or. de Calumnia, ejusqve genio, & qvibus amuletis hoc virus ſit proſtigandum, Roſt. 1617. in 4.

Tetras Diſputationum Phyſicarum. Roſt. 1619. in 4.

Or. in obitum M. Enochii Svantenii, Paſt. Gûſtroviensis, d. e 3. Sept. A. 1624. recitata. Gûſtrovii 1628. in 4.

Or. de Vita, & præclaris in Eccleſiam meritis, Viri magni & incomparabilis, D. Nicolai Hunnii, Superintendentis Lubecenſis, III. Non. Oct. A. 1643. habita, & cum Programme invitatorio ac Epicediis, edita Lubecæ A. 1643. in 4. Recuſa eſt, ſine iſtis, in Henn. Wittenii *Decadum Memoriarum Theoll. renovatæ* (Francofurti A. 1674. in 8. excuſarum) quinta, p. 580-812.

Compendium Grammaticæ Græcæ, ex D. Ott. Gvaltperii Grammatica majori, nuper recognita, in uſum ſcholæ Lubecenſis, adornatum. Lubecæ 1646. in 8.

Or. funebris, Chriſtoph. Gerdeſio, J. U. D. & Conſulî Lubecenſi, ſcripta. Lubecæ 1661. in 4.

Carmen Latinum, Jac. Stolterfohtii, Paſt. Lubec., *Conſiderationi viſionum contra D. Jac. Fabricium, Superint. Pomeranicum, Apologetice*, Lubecæ A. 1645. in 4. excuſæ, præfixum, Huic, qvoniam nonnulla, in eo, inclementius in Fabricium erant dicta, Joh. Micrælius, Gymnaſii Stettinenſis Reſtor, & Bogiſlaus Fabricius, Jacobi filius, duo oppoſuerunt Poematica, ſub initium *Inviſæ viſionum Probationis*, a Jac. Fabricio Stettini A. 1646. in 4. editæ, obvia.

Carmen aliud, Stolterfohtii *Parti I. Vindiciarum Veritatis ac fame* (der Wahrheit und Ehrenrettung), Lubecæ A. 1647. in 4. publicatæ, præmiſſum, Micrælianoqve, ſibi oppoſito, repositum; Cui accedit aliud Chriſtophori filii, Fabricii Junioris contra parentem metris reſpondens. Huic Bogiſl. Fabricius novum oppoſuit Poemation, iſti autem Micrælius *Epistolam ad Jac. Fabricium*, Meieriani carminis reſutantem calumnias, Fabriciiqve *Depulſioni injuriarum Stolterfohtii vernacule* (der gebührenden Ablehnung &c.), Stettini A. 1647. in 4. impreſſæ, adjectæ.

Epistoſa prolixa ad Stolterfohtium, *Parti II. Vindiciarum* ejus, qvæ Lubecæ A. 1648. in 4. prodit, adjuncta, & Micrælianæ, modo memoratæ, repositæ; qvam Micrælius, una cum cæteris omnibus carminibus Epistolisqve Eriſticis, hætenus enumeratis, recudi curavit, & ſimul conſutavit, in *Demonſtratione ſua, qva oſtendit, M. Seb. Meierum a ſe, in Reſponſione ad carmina ejus, non eſſe, uti queritur, inclementer, immiſericorditer & illiberaliter, habitum*. Stettini A. 1648. in 4. evulgata.

Epistoſa nova ad Stolterfohtium, ſeu Reſponſio ad *Demonſtrationem* Micrælii, Stolterfohtii *Repetitioni controverſiæ de Viſionibus vernacule*, Lubecæ A. 1649. in 4. excuſæ, adjectæ. Hanc Micrælius reſutatione cenſuit indignam, nec immerito, cum, in illa pariter atqve ſchedis Meieri cæteris, qvibus Muſas invitas ſacro (cujus hiſtoriam *Pars IV. Iſagoges ad Hiſt. Cimbr.*, c. 5., §. 14., p. 480-485., exhibuit, & Stolterfohtii Elogium ſuo loco ſiſtet auctiorem) de Viſionibus implicuit certamini, præter convitia & λογωμαχίας, ni hil fere momenti alicujus occurrat.

Programmata Lubecenſia funebria, ſingulatim in 4. excuſa, & dicata memoriæ: 1. Johannis Braunjohann, Proto-notarii, A. 1649.; 2. M. Joh. Reichii Sen., Paſt. Ægidiani, A. 1649. (*Recuſum Lubecæ A. 1709. in G. H. Götzii Elogiis LXXX. Theologorum Germanorum*, n. 24., p. 189-195.); 3. M. Ad. Helmfii, Ord. Eccl. Senioris, A. 1653. (*quod apud Götzium, l. c., n. 28., p. 222-234., itidem occurrit*); 4. Jac. Kockerti, Scholæ Subreſtoris, A. 1654.; 5. D. Joh. Henr. Meibomii, Poliatri, A. 1655.; 6. Henr. Balemanni, Protonotarii, A. 1656.; 7. Joh. Poppingii, Senatoris, A. 1657.; 8. D. Georg. Reichii, Medici, A. 1657.; 9. M. Gerh. Winteri, Ord. Eccl. Senioris, A. 1661. (*quod a Götzio, l. c., n. 33., p. 274-283., etiam exhibetur*); 10. Joh. Linovii, Scholæ Præceptoris, A. 1663.; & aliorum complurium.

His addi poſſunt Programmata ſex Scholaſtica, a Seelenio *P. I. Athen. Lub. p. 60.* enumerata, & decem circiter alia, his *Parte IV. Cap. XV. p. 388-394.* adjuncta.

II. ALIENA.

D. Ott. Gvaltperii, Reſtoris Lubec., Grammatica Græca, per eum recognita atqve aucta. Accedunt Meieri ipſius Obſervationes de Dialectis lingvæ Græcæ, proprietate Poetica & retexendis Græcorum metris, Lubecæ A. 1641., & Brunſvigæ A. 1641. 1649. 1657. & 1675., in 8.

Nath. Chytræi Grammatica Latina, a Joh. Kirchmanno illuſtrata, ab ipſo autem denuo edita, & Tractatu de elegantia in compoſitione, ex Andr. Reyheri Tabula, aliisqve Autoribus, concinnato, aucta. Lub. A. 1649. & Hamburgi A. 1687. in 8.

Joh. Kirchmanni Rudimenta Logicæ Peripateticæ, recognita & aucta. Lub. 1661. in 8.

Ejuſd. Rudimenta Rhetoricæ, ab ipſo recognita & aucta, Lub. 1660. & 1663. in 8.

Nomenclator Latino-Germanicus Lubecenſis, cum præſatione ipſius denuo editus. Lub. A. 1659. 1664. 1666. & 1674., ac Hamb. A. 1680., in 8. Auctiorem illius, qvam moliebatur, & ipſe vocibus Græcis, Henr. autem Bangertus, Collega, Hebræis, augere cæperat, editionem mors ejus, uti *Programma* Bangerti teſtatur funebre, interrupit.

SEBASTIANUS MEIERUS Junior, Senioris, modo laudati, filius, Lubecenſem ſe ipſemet in ſuis appellat Diſſertationibus, a Friderico Thomæ autem, mox allegando, Gûſtrovii, in Ducatu Megapolitano, d. 30. Oct. A. 1626., natus eſſe perhibetur. Lubecæ certe eſt educatus, & Medicinæ Doſtoris titulo Leidæ A. 1651. reportato, Praxi ejusdem, in Ducatu iſto, Sternbergæ initio, ac deinde, ab A. 1652., Gûſtrovii, inclauit, donec d. 12. Apr. A. C. 1678., ætatis 52., morbo fatali ſuccumberet. E conjuge Dorothea, Andr. Wedelli, Advocati Gûſtroviensis, filia, præter Sebaſtianum filium, J. U. Lic., gnatas duas ſuſtulit, M. Lucæ Schrödero, Paſtori primum Gûſtroviensis, ac Superintendenti deinde Straliſundenſi, Petroqve Tornovio, J. U. Doſtori, Conſiliario Megapolitano, ac Conſuli Gûſtroviensis, elocatas. Plura de vita ejus in Friderici Thomæ *Analektorum Gûſtroviensis Appendix*, p. 52. & 151., leguntur. Conf. J. H. a Seelen *P. III. Athen. Lubec. p. 370. 371.*

Diſp. Anatomica de natura Lienis, Præſide D. Steph. Schulteto. Roſtochi 1648. in 4.

Diſp. de Dyſſenteria, Præſide D. Adolpho Vorſtio. Lugd. Bat. 1649. in 4.

Diſp. Inaug. de Affectione Hypochondriaca, Lugd. Bat. 1651. in 4.

SAMUEL MEIGERIUS, Johannis Meieri, Pastoris ac Præpositi Rendesburgensis (*de quo supra est dictum*), filius, & Alberti Meieri, (*supra etiam laudati*) frater, quem Segebergæ esse natum Pet. Goldschmidius (1.) falso tradidit, Rendesburgam sibi patriam fuisse, in Epistola, quam legi, ad Joh. Pistorium, Præpositum Eiderstadiensem, *avendō* A. 1555. exarata, ipsemet testatur. Ex eadem Joh. eum Maccabzi, Theologi, Joh. Spithovii, Philosophi, aliorumque Professorum, in Academia Hafniensi, A. 1555. fuisse auditorem, & Pastoris simul insulæ Amagrienfis defuncti, donec alius ei substitueretur, vices obivisse, didici. Ecclesiæ in agro Rendesburgenti Norttorpianæ, A. 1602., qvo uxor ejus Gundelia obiit, 47. jam annis, teste Gerh. Culemanno Seniore, Antistite Rendesburgensi (2.), præfuerat, ac A. proinde 1556. sacrum istud officium haud dubie suscepit. Superstes in illo, post famam eruditionis, præsertim Historicæ, præclaram scriptis sibi acquisitam diversis, etiamnum fuit A. 1611., qvo *Oeconomie conjugalis* edidit *speculum*, eidemque, undecim lustris diutius administrato, tandem immortalis, Epitaphium sibi ipse, qvòd in æde Norttorpianæ superesse adhuc fertur, conscripsit metricum, Paulumque Egardum, Theologum eximie pietatis *πολύγλωσσον*, nactus est successorem. Davidi Chytræo, cujus duz ad illum Epistolæ in editione Chytræanarum occurrunt Hanoviensi (3.), *Vir*, in posteriore (4.), *prudens audit & doctus*, Mich. Clenovio autem, in *Carmine Nucleo Historiarum præfixo*,

- - - Aonidum decus, intemerataque Musis
Gloria, & antiquæ religionis apex.

In *Indice præterea librorum expurgandorum Hispanico*, per Ant. Sotomajorem, Inquisitorem generalem, Madridi A. 1667. edito (5.), locum inter Autores meritis est prohibitos, si non editoris, lectorum tamen cordationum, judicio honorificum.

SCRIPTA GERMANICA EDITA.

De Panurgia lamiarum, sagarum, strigum ac veneficarum, totiusque cohortis magicæ Cacodæmonia, Libri III.; dat isti: Mödige um nünste Unterrichtung: 1. van der töverischen geschroinden list um Geschicklichkeit quaet toe doende; 2. dat Töverie eene Dävelfche Sünde is, de wedder alle 10. Gebade Gades stridet; 3. wor eene Christlike Norigheit mit sodaen gemeenen Sünden mienschliches Geschlechtes ümgaen schöle; in 3. Bötern, an Frid. II., Rönning in Dennemarch, verfaßt. Hamburgi 1587. in 4. (*Dialecto Saxonica*). Præfixa est Dav. Chytræi ad Autorem Epistola, d. 21. Mart. A. 1587. exarata, & in Editione Chytræanarum omnium Hanoviensi itidem, p. 122-127., obvia, in qua sequens de opere hoc tulit judicium: *De Sagis illis, ac anubus miseris, quæ cum diabolis se colludere, choreas ducere, concumbere, somniant, disputationem tuam libenter legi, & prudentiam ac circumspectionem laudo, qvòd, in re dubia, nec satis explorate perspecta & cognita, enixæ, & quæ in utramque partem dicerentur, colligere, & judicium lectori potius relinquere, quam tuum aliquod interponere, maluisti. Imprimis vero delectabit, in tuo volumine, candidum lectorem tanta historiarum insignium, maximeque mirabilium, quas ubique intenuisti, varietas & copia locupletissima. De oratione, seu Dialecto Saxonica, quam retines, nihil judicare, Dialecti illius imperitus, possum: sed tamen purum & proprium Germanis sermonem, non tot Latinis clausulis ac verbis, interdum ad Germanicam terminationem detortis mixtum, retinere rectius arbitrarer.*

Nucleus Historiarum, oder Ausserlesene, liebliche, denckwürdige und wahrhaftige Historien, auß den glaubwürdigsten alten und neuen Geschichtschreibern, in gewisse Classen und LLCC. zusammengezogen, in III. Theile abgetheilet, und Christiano IV., Rönige in Dennemarch, zugeeignet. Hamburgi A. 1599. & 1608., ac Magdeburgi A. 1614., in fol. Qvæ tertia editio a Matthæo Dressero, Hist. Professore Lipsiensi, est emendata, tribusque ornata Indicibus. In quarta, Ulmæ A. 1649. in 4. impressa, & a Mart. Zeilero locus (uti titulus jactat) innumeris emendata, nonnullis autem aucta, totum opus, commodioris usus gratia, in Tomum unicum est redactum, tresque Indices Dresseriani in unum itidem contracti. Editiones reliquæ, a Paulo Bolduano (*in Biblioth. Histor. p. 52. 280.*) & aliis, memoratæ, Lipsiensis sc. anni 1599. & Hamburgensis anni 1600., chimæricæ mihi videntur, & præ cæteris quidem Lipsiensis (quam Lipenius *in Biblioth. Philos. allegat*), A. 1596. in fol. excusa, cum Epistola dedicatoria A. demum 1598. ab Autore sit conscripta. Operis hujus tripartiti Pars I. Libro 1. de Deo & rebus divinis, 2. de rebus naturalibus, & 3. de Magistratu Politico, Ilda Libro 1. de Conjugio & rebus Oeconomicis, ac 2. de Virtutibus vitiisque, Illia autem Libro I. de Poenis divinis, & 2. de Vita humanæ felicitate ac infelicitate, casibus tortuitis rarioribus, & Morte tandem, exempla congerit Historica. Inclementius de illo judicium tulit Joh. Georg. Neumannus, in *Diss. de Fausto præstigiatore*, c. 1., §. 9., p. 10., ita scribens: *Meigerii libros multæ labis insimularem, nisi clarissimum simul nomen Matth. Dresseri, insignis Historici, lauderetur, ex cujus recensione miror illos tam incaute prodisse.*

Speculum Oeconomie conjugalis; Ein Spiegel ehlicher Haushaltung, in einem Gespräche zwischen zwey ehrbahren Frauen, Agatha und Sophia, vorgestellt, zu welchen sich das weltbeschriene böse Weib, die Xantippe, gesellet und einbringt. Hamburgi A. 1611. (& juxta Catalogos nundinales, 1646. ac 1651. qvovque in 8., nec non (*juxta Lipenium*) Francofurti 1613. in 8.

Gesang vom seligen Abschiede Friderici II., Rönigs in Dennemarch. Lubecz in 8. (*Catal.*)

NICOLAUS MEINE, Crempensis, P. L. C., Juris in Holsatia, circa A. 1634., Practicus.

V. Nic. Scribonii Anagramma nominis ejus, *Lib. I. Lusuum Gottorpiensium* p. 26. obvium, & Joh. Ristii Epithalamium illi scriptum, in *Poetischen Schauplage* p. 96-101.

Παράγωγος Melicorum Prodomus. Rostochii 1626. in 8. (*Catal.*)

Pericula Academica Varniana. Rost. 1626. in 8. (*Catal.*)

Oratio metrica de passione Christi, in Acad. Rostochiensis d. 8. Apr. A. 1626. recitata. V. Pet. Laurembergii *Programma*, illi præmissum.

THEOPHILUS MEINFRIED Astrologus.

Unterschiedliche Calender nach dem Husumischen Horizont gerichtet, auf die Jahre Christi 1559. 1660. 1667. Slesvig in 1660.

JOHANNES HENRICUS MEINZE, Hamburgensis, J. U. Lic.

Ditp. Inaug. de Scto Macedoniano. Andegavi in 4. (*J. Teelenb.*)

M. DAVID MEISNERUS, Lubecensis, Georgii, scholæ publicæ Subrektoris (*de quo statim dicetur*), filius, laurea Rostochii A. 1619., in festo Academice seculari, ornatus Philosophica (6.), Ecclesiæ, in Metropoli Sveciæ Holmieni, Germanicæ, circa A. 1627., Pastor (7.)

Lacry-

(1.) im verstorbenen Barber und Organ-Advocaten, c. f., p. 170. (2.) in *Sermone in obitum uxoris ejus*, ac 1 Cor. X. 13., Germanico fustebri, Hamburgi A. 1602. in 4. excuso. (3.) p. 122-127. 748. (4.) p. 748. (5.) p. 889. (6.) V. *Acta festi Jubilæi Acad. Rostoch.*, A. 1629. celebrati, p. 194. (7.) V. Joh. Schefferi *Sueciana literata* p. 292.

Lacryma, miserrimum presentis seculi statum exhibens, Præfide D. Joh. Affelmanno, Theol. Professore. Rostochii 1617. in 4.

Jeremiz vocatio, oder Anugsypredigt, nebst andern Predigten. Holmiz 1625. in 4. (V. Epbr. Prætorii Indicem Continuationis Bibliothecæ Homileticæ.)

Incendii voracitas, oder zwey Predigten vom Stockholmschen Feurschaden. Holmiz 1626. in 4. (V. Epbr. Prætorii Indicem Biblioth. Homileticæ.)

Leichypredigt über Joh. Rotlöben den Jüngern, warumb die Eltern ihrer Kinder frühzeitigen Todt nicht allzusehr sollen betrauren, auß Sap. IV. Holmiz 1627. in 4. (V. Schefferum l. c.)

(Huic etiam, sed perperam haud dubie, ab Ephr. Prætorio, l. c., tribuitur Weltspiegel, von Ungewissheit der menschlichen Dinge, scriptum Stettini A. 1606. in 4. editum. Quid haud diversum esse idem monet a M. Georg. Ciegleri, Pastoris Regiomontani, Trauerspiegel der Welt, A. 1614. in 4. ibidem excuso.)

M. GEORGIUS MEISNERUS, Lubecensis, Johannis, civis honesti, filius, d. 13. Apr. A. 1561. natus, cum scholam, utroque parente ante sextum ætatis annum amisso, frequentaret patriam, Prædagogum simul, in Hermanni a Dorne, Consulis, ædibus, filii ejus cognominis egit domesticum. Eidem præfectus, ex Academicis Germaniæ, A. 1584. Rostochiensem (Magistri sibi titulum d. 21. Apr. A. 1586. largitam), A. 1587. Wittebergensem, & A. 1588. Marburgensem, adiit, & felici adeo successu, cum Theologiz, tum lingvæ, cujus incredibili amore flagrabat, Hebrææ, vacavit studiis, ut Professor hujus, quem hospitem elegerat, D. Otto Gualtperius, ipsius postea Lubecz Collega, nullum se illo diligentiorum unquam habuisse professus discipulum, peregre profectus, suas ei vices, in lingua hac sacra docenda, aliquoties committere non dubitaverit. Ephoria ibidem filiorum Volperti Riedeseli & Georg. Didenii, nobilitatis Hassicæ luminum, Egidii Hunnii, Prof. Theologi, commendatione potitus, cum Herm. Riedeselio in Academiam A. 1591. perrexit Tubingensem, & tum cæteris ejus Theologis ac Philosophis, tum Georg. Weigenmeiero imprimis, L. Hebr. Interpreti, cujus domestico utebatur convictu, suam in eodem approbavit industriam. Lubecam A. 1592. redux, Subrektoris scholæ publicæ, M. Octobri, mox obtinuit officium, & quinquennio post, puellis duabus, præter filium (de quo paulo ante dictum est) unicum, Davidem, e conjuge Gertrude Schellenbergia, Davidis, Pharmacopolæ Lubecensis, filia, susceptis, pestis sævitiz, d. 22. Oct. A. C. 1597., & ætatis 36., succubuit. V. D. Ott. Gualtperii, scholæ Lubecensis Reßtoris, Orationem de vita & morte illius funebrem, publice recitatam, & cum Epicediis quibusdam, Lubecz A. 1597. in 4. editam, recusamque ibidem A. 1721. Parte III. Athenarum Lubecensium Joh. Henr. a Seelen, p. 479-517. Conferri etiam possunt Henr. Bangerti Catalogus Præceptorum scholæ Lubecensis, Orationi Reßtoris auspicali A. 1665. adjectus, D. Sam. Huberi, Theologi Wittebergensis, Epistola ad ipsum, d. 14. Sept. A. 1594. exarata, ac a Georg. Henr. Götzio, in Actis Huberianis, Lubecz A. 1707. excusis, Classe I., p. 4. 5., juris facta publici, & J. H. a Seelen Pars. IV. Athen. Lubec., c. 12., p. 207-211.

Carmina gratulatoria ad quinque juvenes eruditos, de collato ipsis, V. Id. Sept. A. 1585., a Nathane Chytræo gradu Magisterii. Rostochii 1585. in 4.

Carmen, Ott. Gualtperii Grammaticæ Græcæ, Marpurgi A. 1590. in 8. excusæ, præfixum.

Georg. Weigenmeieri, L. Hebr. Prof. Tubing., Tabulæ Hebrææ, in contextum continuum, nullis Typorum signis interruptum, ab ipso resolutæ, & exemplis pluribus locupletatæ; Scriptum ἀνέκδοτον, a Weigenmeiero revisum, quod Otto Gualtperius (in Or. fun.) luce judicavit esse dignissimum.

Epistolæ tres ad Herm. a Dorne & Theod. Brömsium, Consules Lubecz, A. 1589. & A. 1592. datæ, apud Seelenium l. c., P. IV., c. 12., p. 207-210. 213-218., obvix.

HENRICUS MEISNERUS, Scholæ Jacobæ Hamburgensis Arithmeticus, novam, d. 6. Jul. A. 1690., Societatem Hamburgi fundavit Arithmeticam (die Kunstrechnungsliebende Societät), doctrinæ numerorum, Algebrae, aliisque cognatis scientiis Mathematicis, quarum peritiam a Collegis ista omnibus exigit, excolendis, & ad perfectionem paulatim majorem provehendis, destinata. Emblema sibi illa delegit Jani bifrontis clavigeri, vestitu novantiquo amicti, scopumque totius Collegii hoc significantis lemmate:

Was gefunden ich verwahr,
Und noch finde immerdar.

Noster, qui Epistola invitatoria, d. 2. Jan. A. 1690. publicata, artium istarum amatores de instituto hoc certiores reddiderat, Præsidum illius (quales duo quotannis ex Hamburgensibus solent eligi socii) primus Collegarum, anno eodem, designatus suffragiis, leges mox Collegii promulgavit, quindecimque Candidatos, ac, hos inter Joh. Jac. Zimmermannum, Mathematicum percelebrem, præmisso examine, in istud recepit, ipse autem agnomen *Augentis* (des Mehrenden) in eodem obtinuit. Prolixiorem Societatis hujus historiam, una cum XIII. ejusdem legibus, præter ipsum Meisnerum (in Catena Arithmetica, Geometrica & Algebraica, Germanice A. 1690. edita), exhibuerunt Conr. Danxtius, Arithmeticus Hafnientis, in dem fruchtbringenden Gesprächspiele von der eigentlichen Beschaffenheit der, zu Hamburg, d. 6. Jul. A. 1690., aufgerichteten, Kunstrechnungsliebenden Societät, Hafniz A. 1691. in 12. excuso, Wilh. Ern. Tenzelius (Danxtium secutus) in Dial. Menstr. Germ., M. Jan. A. 1693., p. 8-23., & Lubecensis (Meisneri quoque scripta enumerantes) in Novis Septentrionis Literariis, M. Mart. A. 1700., p. 88-96. Meisnerum Joh. Alb. Fabricius (Lib. III. Biblioth. Græcæ, c. 14., p. 375.) Virum vocat Arithmetica & Geometria longo usu peritissimum, Dethl. Cluverus autem (in Nova Crisi temporum, T. I., sive anno 1700., n. 46., p. 368.) einen berühmten Algebristen. Qui & Societatem Arithmeticam, ab eo fundatam, hoc ibidem ornat elogio: Sie hat bereits, in kurzer Zeit, dergleichen Specimina herausgegeben, daß Hamburg, was die Rechenkunst betrifft, billig den Vorzug, nicht alleine vor allen Städten in Teutschland, sondern auch in ganz Europa, bereits erworben hat.

SCRIPTA GERMANICA.

I. EDITA.

Arithmetischer Kunstschule erster Theil, darinn diese Methode gehalten wird, daß die Facitte iederzeit verschwiegen werden. Hamburgi 1677. & 1688. in 8. Eben derselbe, von Joh. Christ. Ferbern, Arithmetico zu Hamburg, aufgelöset, ibid. 1699. in 8.

Arithmetischer Kunstschule ander Theil, darinn viele schöne, Arithmetische und mercatorische, schwer scheinende, Aufgaben oder Fragen enthalten. Hamb. 1689. in 8.

Der Arithmetischen und mercatorischen Kunstschule Schlüssel. Hamb. 1691. in 8. (Cat. Nund.)

Arithmetischer Rosenkrantz, zusammengebunden aus 100. Arithmetischen Rosen, welche alle, durch die gemeine Arithmetische Species, und Regel von dreien, aufzulösen. Hamb. 1687. in 8. Ebenderfelbe von Mich. Scharfen, Rechenmeistern in Hamburg, aufgelöset, und mit 50. Solutionibus ausgegeben. Hamb. 1688. in 8.

Molleri Cimb. Lit. Tom. I.

Kkkkk

Martini

Martini Wilkens A. 1622. ausgegebene Flores Algebraici, darinn viele schöne, theils Cub: Zensisens: Surfolid: und Zensicubi-Cossische Aufgaben enthalten, welche, nach des Autoris Begehren, per Cossam quadratam aufgelöset seyn. A. circ. 1689. in 8.

Ausschreibung oder Invitation zu der Kunstrechnungs-liebenden Societät. Hamb. 1690.

Arithmetische, Geometrische und Algebraische Kunstfeste, bestehend in 100. Aufgaben oder Gliedern: dabey ein Anhang von 360. allerhand Quæstionibus, wie auch Publicirung der Personen, welche in der neuauferichteten Kunstrechnungs-liebenden Societät sich ansehn befinden, und derselben Legibus: ausgegeben von dem Mehrenden. Hamb. 1690. in 8.

Stern und Kern der Algebra, anweisend: 1. eine general regel, mit ihrer Demonstration, wie die Wurckeln und Cossische partes aliquotæ, aus den hohen Cossischen æquationibus, zu finden; 2. eine general regel, mit ihrer demonstration, über alle figurliche, flache und körperliche Zahlen, und aggregata aggregatorum infinitorum; 3. die Beschlußaufgabe des Arithmetischen Kunstspiegels, mit abbreviirter Solution. Hamb. 1692. in 8.

Arithmetischer Kunstspiegel, bestehend in 336. Arithmetischen, Algebraischen, Polygonalischen, Geometrischen und Astronomischen Aufgaben. Hamb. 1693. in 8. Eben derselbe durch den Haltenden (i. e. Paulum Halckium, Arithmeticum Buxtehudensem) aus dem Grunde aufgelöset. Hamb. 1694. in 8.

Algebra tyronica, welche, mit schönen deutlichen Regeln, gründlichen Anweisungen, und drey hundert mercatorischer Aufgaben, samt ihren solutionibus, aufs verständlichste so ist abgefaßt, daß alles, auch von Schulknaben, sehr leicht wird zu begreifen seyn. Hamb. 1695. in 8. Auctior recusa ibidem A. 1723. in 8.

Geometria tyronica, darinn die höchstnützliche Messkunst, nach ihren dreyen dimensionibus, aus wahren Euclidean Fundamenten, samt dem Gebrauche der Logarithmorum, und die zur Trigonometrie erforderliche beigefügte Tabulæ sinuum tangentium & secantium, aufs deutlichste gelehret, und mit vielen Anmerkungen, Vortheilen und Kupfer-Figuren, illustrirt werden, in IV. Theilen. Hamb. 1696. in 8.

Des ganzen, in XV. Büchern bestehenden, Teutschen Euclidis erstes Buch von den Rechtlinischen Figuren, und anderes Buch von den rechtwinklischen Parallelogrammis, Griechisch und Deutsch; beyde mit allerhand Appendicibus vermehret. Hamb. 1700. in fol. Appendicum argumenta in Novis Literariis Lubecensibus anni 1700., M. Mart. p. 89., & M. Apr. p. 124. 125., enumerantur. Recensum illorum honorificum exhibet Dethl. Cluverus, ceteris Euclidis versionibus Germanicis omnibus hanc præferens, Tomo I. Nova temporum Criseos, n. 15., p. 120., n. 42., p. 334. 335. 336., & n. 45., p. 319. 360. Commendat eosdem Joh. Alb. Fabricius L. 3. Biblioth. Gr., c. 14., p. 375.

Arithmetica tyronica, oder neues und ganz leichtes Rechenbüchlein, vor Knaben und Mägdelein. Hamb. 1701. in 8.

II. INEDITA.

Euclidis Elementorum Geometriæ Libri (præter primum & secundum, jam editos) reliqui, in linguam translati Germanicam, & Notis atque figuris illustrati.

Colloquium Arithmeticum, aus unterschiedlichen Theilen bestehend. Promissum ab eo est in præfatione des Sterns und Kerns der Algebra; quod scriptum Partis II. Colloquii hujus est ἀρίσματος.

M. ADRIANUS MEISTERUS, Hamburgensis, Pastor initio, circa A. 1639., Meisbergensis, & Superintendens deinde Epstorfiensis, in Ducatu Lüneburgico.

V. Joh. Ristui Epithalamium, ei scriptum, im Poetischen Schauplatze, p. 264. 265. 266.

Disp. de Controversiis nonnullis quæstionibus Philosophicis, Joach. Jungio opposita, Præfide Joh. Scharfio. Witebergæ 1635. in 4. Commendatur a Joh. Scharfio, in præfat. Limæ Logicæ Hamburgensis Jungiane.

Vindiciæ a cavillis & convitiis, contra Disput. suam, Witebergæ habitam, a quodam effusis. Hamburgi 1637. in 4. In hac Troilus infelix, Jungio, Achilli Philosophico, impar congressus, Diatriben præcedentem, contra ejus Apologetam, incassum conatus est tueri.

Leichpredigt von der Gerechten Tode, aus Ef. LVII. 1. 2. in 4. (Catal.)

M. HENRICUS MEITZENDORF, Crempensis, Parochiæ initio Butzflötzanz Pastor, deinde, circa A. 1615., exul, & tandem, circa A. 1619., Diaconus ruralis in Stormaria Horstenfis.

Bußpredigten aus Jer. VIII. Hamburgi 1610. in 4. (Catal.)

Fasciola Christi Paulina, oder Erklärung des Spruchs 1. Cor. I. 30. Hamb. 1611. in 4.

Examen, oder Fragen des Catechismi, darinn das gemeine Volk unn de Kinder flitig to byen. Hamb. 1619. in 8. (L. Sax.)

FRANCISCUS JACOBUS a MELLE, Lubecensis, Jacobi, Pastoris Mariani, filius, d. 20. Mart. A. 1696. in lucem editus, & e Schola patria in Acad. Altorfinam, ac inde A. 1717. in Argentinensem, profectus, impetrato in hac M. Oct. A. 1718. Doctoris Medici titulo, Germaniaque, Helvetia, Italia, Gallia, Anglia & Belgio, perlustratis, Lubecam A. 1720. rediit, & praxi artis suæ cepit vacare. V. Historiam studiorum ejus, itinerisque literarii, uberiores, a J. H. a Seelen Parte III. Athen. Lubec. p. 371-378. exhibitam.

Adagiorum Medicinalium Sylloge, Præfide D. Joh. Jac. Baiero defensa, Altorfii 1717. in 4.

Disp. Inaug. de Fortuitis in Medicina proficuis. Argentinx 1718. in 4. Συναρπάξ hujus in Halensium Bibliotheca Academica anni 1718., Sect. 12. p. 523. & seqq., invenies.

JACOBUS a MELLE, Lubecensis, primam d. 17. Jun. A. 1659. lucem aspexit, patreque gavifus est Gerhardo mercatore, Quakenburgi in Westphalia nato, matre vero Anna Maria, M. Jac. Stolterfohtii, Antistitis Lubecensis Mariani, filia, ac nepte Joh. Kirchmanni, Gymnasiarchæ ibidem celeberrimi. Reliquos familiarum, cum paternæ, tum maternæ, majores, Mellenios, Stolterfohtios, Bordingos, Nigronos, Kirchmannos, Wedigos, Bacmeisteros, Lüneburgios, Warendorpios, Mornewechios, Morkerkios, Bockholtos, Brömsios, Westphalos, Attendornios, aliosque plures, insignibus plerosque, vel in Ecclesiam, vel in rempublicam, vel in literas, conspicuos meritis, & præcipuis Lubecæ, atque alibi, functos dignitatibus, una cum conjugis suæ majoribus, fuisse ipsemet, in Notitia illorum, A. 1707. juris facta publici, filiisque duobus, Samueli Gerhardo ac Francisco Jacobo, ut ad premenda eorum vestigia hos excitaret, inscripta, recensuit ac celebravit. Parentibus Lubeca in vicum Angliæ Cimbricæ Cappelensem habitatum digressis, ipse Lubecæ, in M. Bernh. Krechtingii, Pastoris Mariani, matertera mariti, suique e fonte sacro lustrico susceptoris, substitit familia. Ab hoc Evergeta, prole destituta propria, a prima usque infantia, affectu plusquam paterno, est nutritus, educatus, informatus, in schola patria, Academiis, regionibusque exteris, suis sustentatus sumptibus, & ad sacrum tandem redux promotus officium. Quæ beneficia, in vernacula vitæ Krechtingii, A. 1700. extincti, historia, grata, uti par erat, mente, a nostro sunt deprædicata (1.). Ex Academiis Kiloniensem primum A. 1674. adiit, & in Jenensi deinde, ab A. 1676. ad 1680. (quo Magistri ab eadem reportavit titulum), quadriennio commoratus integro, eximios, non in Theologia solum, lingvisque & scientiis huic famulantibus, sed literatura etiam elegantiori, ac studiis

(1.) Confer Epist. Dedic. Historia Lubecensis antiquæ, Krechtingio A. 1677. inscriptæ.

(quorum ducem Casp. Sagittarium, hospitem suum, in iisdem versatissimum, habuit) Historiz omnigenz, przsertim tamen Germanicz ac patriz, antiquitatum ac rei nummariz, przclare postea ab ipso illustratis, fecit progressus. Jena A. 1681. Rostochium commigravit, biennio autem sequenti Belgium, Angliam, Galliam & Germaniam, itinere peragravit literario. Ex hoc Lubecam A. 1684. reversus, d. 10. Aprilis locum mox, fortis beneficio, inter xdis Marianz Diaconos, A. autem 1706., d. 26. Aug., Pastoris ejusdem primarij & A. 1719. Ordinis ecclesiastici Senioris dignitatem, obtinuit, octoque sexus utriusque liberos e Dorothea, D. Sam. Pomarii, Superintendentis, filia, in thorum d. 15. Jun. A. 1685. admitta, suscipit. Laborum sacrorum Πάμπυα auspicio, magnoque cum famz incremento, sibi delegit studia Historica, Genealogica, Antiquaria & nummaria, ac de istis, przsertim vero urbis historia patriz, necessario ac selectiori, tum librorum documentorumque veteris zvi rariorum, tum numismatum (qvz Joh. Dan. Major (1.) celebravit) antiquiorum pariter atque recentiorum, apparatu solerti felicique congesto diligentia, przclare scriptis, qvz lucem partim jam viderunt, partim vero in posterum videbunt, meritis est plurimis.

Historiam vitz suz longe fusius ipsemet, in *Notitia Majorum*, A. 1707. edita, ac supra jam laudata, exposuit & See- lenius Parte I. *Asbenarum Lubec.* p. 369-375. una cum scriptis ejus enarravit, simulque Epigraphen exhibuit sacelli sepulchralis, ab ipso sibi hzredibusque in Templo arcis Lubecensi A. 1707. (qvo illum obuisse Autor der Vergnügung müßiget Stunden P. XL p. 45. falso, cum adhuc sit superstes, tradidit) exstructi.

Conferri possunt Excerpta ex Not. Major in *Novis Literariis Germanicis*, M. Febr. A. 1707., p. 56-61., & in *Novis Literariis Lubecensibus*, M. Jun. A. 1707., p. 187-188. 189., exhibita, J. G. Eccardi *Monatlicher Auszug aus neuen Büchern*, M. Mayo A. 1700., p. 189. 190., Corn. a Reüghem *Apparatus ad Hist. Lit. noviss.*, Cons. IV., p. 191., & Dav. Henr. Köpkenii, Prof. Rostoch., *Epistola ad eum de Meritis avorum in Schole propagatis*, Rostochii A. 1705. in 4. excusa.

ELOGIA.

Joh. Dan. Major (in *Bevölkerten Cimbrien*, c. 44. p. 70.) insignem ejus antiquitatum variarum, reique imprimis nummariz, peritiam, & scripta, huc spectantia, brevia quidem, sed elegantissima & utilissima, fusius deprædicat.

Henr. Meibomio Jun. (in *Introd. ad Hist. Saxon. infer.* p. 64.) Vir audit clarissimus.

Casp. Sagittario (in *Ep. Dedic. Dissert. de Natalitii Martyrum, ad Senat. Lubec.*) Juvenis, ut ad omnes elegantiores literas, ita ad conscribendam historiam patriam, natus; it. (in *præfat. Historie Tullie, Ciceronis filie*) Juvenis singularis doctrine ac virtutis; nec non (in *Memorabilibus Hist. Gothanz* c. 3. §. 3., p. 24.) Juvenis doctissimus.

Ott. Sperlingio Jun. (in *Ep. Dedic. Dissertationis de origine & progressu Nummorum bracteatorum & cavorum*, ipsi A. 1700. inscriptz) Vir in re nummaria, & in omni antiquitate, versatissimus, & dudum inter eruditos principatum aliquem obtinens, cujus monumenta omnia præclara sunt & egregia.

Christ. Gryphio (in *Diss. Isag. de Script. Histor. Sec. XVII.*, c. 9., p. 505.) Theologus & Polyhistor Lubecensis.

Joh. Pet. Ludovico (in *der Einleitung zum Teutschen Münzwesen mitterer Zeiten*, c. 2., p. 10.) ein in der Münzwissenschaft ungemein berühmter Mann.

Trog. Arnkielio (in *Tr. von der Cimbrischen Heiden-Befehrung*, Lib. VI., p. 344.) ein in der Antiquität berühmter Mann.

Henr. Pippingio (in *præfat. Triadis Decadum Memor. Theol. renov.* p. 2.) Vir meritis in Ecclesiam Lubecensem pariter ac rep. literariam jam pridem inclutissimus.

Euchario Gottliebino Rinckio, Acad. Altorf. Jcto (in *Lucubrat. de veteris Numismatis potentia & qualitate*, αὐριώπου A. 1701. edita, c. 15., §. 3., p. 108.) Vir eruditus.

Joh. Jac. Scheuchzero in *præfat. Nov. Lit. Helvet.* A. 1701.) Vir in omni literatura versatissimus.

Chr. Henr. Postelio (in *Meletemate de Lingvæ Hispanice difficultate, elegantia & utilitate*, ipsi inscripto, & in *Novis Lit. Lubec.*, M. Apr. A. 1704., p. 111-128., obvio) Polyhistor Lubecensis.

Pet. Ambr. Lehmanno (in *præfat. Hamburgi literati A. 1698.*) Vir de Ecclesia pariter ac rep. literaria meritisissimus.

Christ. Dethl. Rhodio (in *Novis Lit. Lubec.*, M. Dec. A. 1699., p. 371.) Vir omnis elegantioris literatura laude undique clarissimus.

Liphsienibus (in *Actis Erud. M. Jul. A. 1718.*, p. 325.) Vir doctus, sedulusque rerum antiquarum & naturalium scrutator.

SCRIPTA EDITA.

I. LATINA.

Historia antiqva Lubecensis, ab U. C. ad A. C. 1182. Jenz 1677. in 4.

Historia media Lubecensis, ab A. C. 1182. ad 1227. Jenz 1677. in 4.

Historia media Lubecensis, ab A. C. 1227. ad 1300. Jenz 1678. in 4.

Historia recentior Lubecensis, ab A. C. 1300. ad 1400. Jenz 1679. in 4. In quatuor harum Disputationum, Przside D. Casp. Sagittario propositarum, & junctim Jenz A. 1721. in 4. recularum, ultimz *Epistola Dedicatoria. sacrum hunc olim (si antiqva monumenta suppetierint), secundis curis, longe auctiorem & ornatorem exhibitum iri, promittitur.* Cui promisso ut satisfiat, non ego solum (P. IV. *Isag. ad Hist. Cimbr.*, c. 4., §. 4., p. 432.), sed & Henr. Meibomius Jun., in *Introd. ad Hist. Sax. infer.* p. 64., verbis optavit sequentibus: Non dubito, qvm Vir Clariss., Jac. a Mellen, si otium, & subsidia idonea, nactus fuerit, qvæ præclare cepit, in patrie urbis gloriam, continuaturus, & Bangertianos conatus perfecturus sit. Sagittario Przside, tanquam Autori, illz tribuuntur, tum in *Scriptorum ejus Catalogo*, Jenz A. 1685. edito, tum a B. G. Struvio (in *Biblioth. Histor.*, c. 17., p. 491.) ac Joh. Christ. Nevio (P. II. *Accessionum ad Degorei Wheari Relectiones hyemales Historicas* p. 182.), merito easdem commendantibus. Verum sibi eas Mel- lenius postliminio asseruit, non in *Epistola* solum ad me data, sed & in *Majorum suorum Notitia* p. 7. ac 9., ipso Sa- gittario haud invito, qvi, in *Introd. ad Hist. Eccl.*, c. 29., §. 74., p. 504., ab illo scriptas esse fatetur, se autem Conti- nationem earundem concinnasse ἀνέδοξον simul significat. Conf. de illis Joh. Hübneri *Cent. III. Biblioth. Histor.*, Art. 33., p. 159. 160. 161.

Epistola de antiqvis quibusdam Nummis Germanicis, historiam Thuringicam przcipue illustrantibus, ad D. Casp. Sagittarium. Jenz 1679. in 4. Commendatur a Joh. Dan. Majore (*eruditam* eam vocante) l. c., c. 47., p. 76., & Joh. Pet. Ludovico l. c.

Historia Urnz sepulchralis Sarmaticæ, A. 1674. repertz, ad D. Georg. Wolfg. Wedelium, Prof. Med. Jenensem. Jenz 1679. in 4. Commendant hanc G. H. Götzius, in *Continuat. der Todten-Bibliothek* p. 12., & qvem is allegat, Ehrenfridus Geierus in *Spicilegio Speidelio-Besoldino* p. 41.

Disp. de Salutandis & salutantibus, ex *Epistolis Paulinis*. Rostochii 1681. in 4.

Lumen Historiarum nostri temporis, seriem Regum & Principum, tam Ecclesiasticorum, quam secularium, Chro- nolo-

Kkkkk 2

(1.) in *Bevölkerten Cimbrien*, c. 44., p. 70.

nologico-Genealogicam, a 200. abhinc annis repetitam, exhibens; *ανωνύμω*; editum Lubecz A. 1696. in 8., & (*juxta Catal. nund.*) Lipsiz A. 1722. in 8. Confer de illo Vinc. Piacii T. I. *Theatri Anon. & Pseudon.* p. 293., & Joh. Hübneri *Cent. III. Bibl. Hist.*, Art. 36., p. 166-168.

Sylloges Nummorum ex argento uncialium Specimen. Hamburgi 1696. in 4.

Sylloges Nummorum ex argento uncialium, quos vulgo Imperiales, seu Thaleros, appellant, Classis Prima, Unciales nummos Imperatorum & Regum Romanorum, nec non Austriæ Archiducum, comprehendens atque illustrans; in tres divisa Manipulos, quorum Primus Friderici III., Maximiliani I. & Caroli V., Imperatorum, Thaleros exhibens, & Latine & Germanice (sub titulo des curieuses Thaler-Cabinets Ersten Faches), Lubecz A. 1697. in 4., Secundus autem, de Ferdinandi I., Maximiliani II. & Rudolphi II., Imperialibus, A. 1697., & Tertius, de nummis Matthiæ, Ferdinandorum II. III. & IV., ac Leopoldi, Archiducumque Austriæ, similibus, A. 1698., ibidem in 4., sed Latine tantum, prodierunt. Recensum Manipuli I. W. E. Tenzelius, in *Dial. Menstr. Germ.*, M. Jul. A. 1697., p. 593-602., Chauvinus in *Diario Erud. Berolinensi Gallico*, M. Majo & Jun. A. 1697., p. 201-209., & Pet. Rabus in *Bibliotheca Europæ Belgica*, M. Jul. & Aug. A. 1697., p. 158-162., & M. Sept. A. 1698., p. 218.; Manipuli II. Tenzelius M. Mart. A. 1698., p. 242-249., & Chauvinus M. Nov. & Dec. A. 1697., p. 559-566.; Manipuli III. Tenzelius M. Oct. A. 1698., p. 904-911., & Chauvinus M. Majo & Jun. A. 1698., p. 247-257.; totius vero Classis primæ (quam reliquæ nondum sunt secutæ) Lipsienses, in *Actis Erud.*, M. Sept. A. 1698., p. 422-427., ac Lubecenses, in *Novis Septentrionis Literariis*, M. Mart. A. 1698., p. 44. 45., exhibent, laudibusque simul laborem hunc ornant debitis. Quibus etiam eundem prosecuti sunt Joh. Pet. Ludovicus (*optimum esse judicans, & ut captem filum pertextatur, dignissimum*) in *Diff. de Auspicio regali*, c. 2., p. 109., Euch. Gottl. Rinckius l. c., B. G. Struvius (*Sylogem vocans egregiam eruditamque*) in *Biblioth. Histor.*, c. 2., p. 505. 506., Joh. Christ. Nevius (cui *opera audit egregia*) l. c. p. 94., Car. Arndius in *Bibliotheca Politico-Heraldica* p. 188., & Joh. Hübnerus *Cent. III. Biblioth. Histor.*, Art. 34., p. 161. 162. 163.

Lubeca Literata annorum 1698. 1699. 1700. 1701. & 1702., sive Catalogus hominum cujusvis ordinis literatorum, qui annis istis singulis Lubecz vixerunt & obierunt, Alphabeticus, *ανωνύμω*; editus, & quinquies, quotannis auctior, mutatis mutandis, atque expunctis expungendis, Lubecz in octernione recusis unico. Instituti ejus rationem ac laudes V. in *Novis Literariis Lubecensibus Anni 1698.*, M. Jan. p. 16., & M. Jul. p. 135. 136., W. E. Tenzelii *Dialogis mensuris Germanicis*, M. Mart. A. 1698., p. 249. 250., & Pet. Ambr. Lehmanni *præfat. Hamburgi anni 1698. literati*, ad illius exemplum editi. Quod certatim deinde, post Lehmannum, alii etiam imitati, Nomenclatores similes hominum, in urbibus Holmiensi, Rigeni, Reveliensi, Dorpatensi, Narvensi, Pernaviensi, Regiomontana, Hagensi, Bremensi, Rostochiensi, Lüneburgensi, Witebergensi, Halensi, Dresdensi, Lipsiensi, Altenburgensi, Misnensi, Fribergensi, Erfurtina, Jenensi, Berolinensi, Francofurtana ad Viadrum, Uratislaviensi, Gorlicensi, ac aliis, doctorum juris fecerunt publici.

Archontologia pugillaris, seriem Regum & Principum, tam Ecclesiasticorum, quam secularium, Historico-Genealogico-Heraldicam, ab A. C. 1500., ad hæc usque tempora, repetitam, compendiose exhibens; Libellus *ανωνύμω*; totus tri incisus, qui, absque loci ac anni (qui 1699. fuit) mentione, in 16. prodiit, Annoque 1712. auctior est recusus, & præter Pontificum, Imperatorum, Regum atque Electorum, Catalogos, præcipuarum familiarum Europæ & Germaniæ Ducalium tabulas breviores Genealogicas, insigniaque, tam harum, quam illorum, depicta, repræsentat, continuandusque subinde & recudendus in *præfatione* promittitur. De Dav. Henr. Köpkenii *Programmate*, A. 1704. Rostochii Prælectionibus suis in eum præmisso publicis, V. *Nova Lit. Lub.*, M. Jan. A. 1705., p. 4. Confer de illo J. Hübneri *Cent. III. Bibl. Hist.*, Art. 36., p. 166-168.

Series Regum Hungariæ, e nummis aureis, quos vulgo Ducatos appellant, collecta, descripta, ac Leopoldo Imperatori oblata. Lubecz 1699. in 4. Recensum ejus V. in *Actis Erud. Lips.*, M. Jun. A. 1699., p. 266-269., & *Novis Lit. Lubec.* M. Apr. A. 1699., p. 126. 127. B. G. Struvius eam (in *Biblioth. Histor.*, c. 19., p. 517.) *elegantissimam* appellat. Confer de illa Joh. Hübneri *Cent. III. Biblioth. Histor.*, Art. 35., p. 164. 165. 166.

Notitia Majorum suorum, plurimas Lubecensium aliorumque clarorum Virorum, de Ecclesia, republica & literis, egregie meritorum, vitas, ab aliquot repetitis seculis, & documentis Authenticis illustratas, comprehendens; duobus inscripta filiis. Scorsim tria accesserunt Auctaria. Lipsiz A. 1707. in 4. Recensum ejus exhibent *Acta Erud. Lipsiensia*, M. Majo A. 1707., p. 217. 218., W. E. Tenzelii, *Bibliotheca Curiosa, Germanice edita, Sect. VIII. A. 1706.*, p. 679-687., *Novaque Literaria Germanica*, M. Febr. A. 1707., p. 56-61., ac Lubecensia, M. Jun. A. 1707., p. 187-192. Confer, quæ de illa sub vitæ Autoris jam diximus initium, A Lipsiensibus, l. c. p. 217., *Schediasma* vocatur *eruditissimum*; & ab Henr. Pippingio quoque, in *præfat. Triadis Decadum memor. Theoll. renov. p. 8.*, ac J. Hübnero, l. c., Art. 37., p. 168. 169., commendatur.

Epistola de Balneis animarum Lubecensibus, ad D. Georg. Henr. Götzium, Superint. Lubecensem. Lubecz A. 1710. in 4.

De Itineribus Lubecensium sacris, seu de religiosis & votivis eorum peregrinationibus, quas olim devotionis ergo ad loca sacra susceperunt, Commentario. Lubecz A. 1711. in 4. V. de illa J. Hübneri *Cent. III. Biblioth. Histor.*, Art. 38., p. 169-172.

Epistola de Echinitis Wagricis, ad V. C. Joh. Woodwardum, Medicum Londinensem. Lubecz A. 1718. in 4. Argumentum ejus Lipsienses, in *Actis Erud.*, M. Jul. A. 1718., p. 325. 326., exposuerunt, nec non Parisienses, in *Diario Erud. Gallico*, M. Jun. A. 1722., n. 3.

Commentatio epistolica de Lapidibus figuratis agri littorisque Lubecensis, ad V. C. Josephum Monti, Bononiensem. Lubecz A. 1720. in 4.

Schediasma Germanicum de Ludis Romanorum veterum secularibus, Jubilæo gamico M. Bernh. Krechtingii, Past. Lubec. Mariani, consecratum. Lubecz 1700. in fol. V. J. H. a Seelen P. I. *Arben. Lubec.* p. 373.

Commentatiuncula de simularis aureis, quæ in Boringholmia, maris Balthici insula, agris eruantur, A. 1725. *Tomo I. Bibliotheca Lubecensis*, p. 1. sqq. prodiit. Huic Christ. Democritus (i. e. J. C. Dippelius), in illa insula captivus, eodem anno reposuit: *Eröfnede Muthmassungen und merkwürdige Gedanken über Jac. von Melle Commentatiunculam de simularis aureis Bornholmensibus (Germanice iis præfixam); Samt einem Antwortschreiben ad amicam Bornholmiensem, von dem goldenen Hohn der Königlichen Kunstammer zu Kopenhagen.* Hamb. 1725. in 4. Simulacra hæc, quæ Mellenius hæres borealium fuisse putaverat, Ægyptiorum esse Hieroglyphica statuit.

Scorsim his sunt adjungenda:

Nova Literaria Maris Balthici & Septentrionis, ab ipso (*primum illorum triennium scriptis suis, in Notitia Majorum p. 10., annuerante*), *ανωνύμω*; in hoc labore Lubecensibus, Achille Daniele Leopoldo, J. U. D., Joh. Jac. Strolter-sohno,

fohtio, Med. D., & Casp. Lindebergio, Pastore Petri (quibus & D. Georg. Henr. Götzius, Superintendens, A. 1703., ni fallor, accessit), & Casp. Henr. Starckius, de quo suo diximus loco, cui triennium ultimum (a M. Sept. anni 1705. ad M. Jul. A. 1708.) deberi, Seelenius P. II. *Athen. Lub.* p. 331. indicavit, A. 1698. colligi, & mensibus singulis in 4. publicari *ἀννυμῶς*, cepta, sequentiqve continuata decennio. Exhibent illa relationes de novis hominum Ducatus Megapolitani, Pomeraniz, Borussiz, Livoniz, Sveciz, Norwagiz, Daniz, Islandiz, & Cimbriz, doctorum vocationibus ad officia, translocationibus, scriptis (tam editis, quam edendis), Bibliothecis, Museis, inventis, observationibus & certaminibus, defunctorumque vitis, ac rebus aliis ad historiam spectantibus literariam, varias, diligenter undiqve collectas. Annus horum primus (cujus semestris prioris recensio a Tenzelio, in *Diall. mensfr.* listitur *Germa.*, M. Oct. A. 1698., p. 877-920.) A. 1698., secundus 1699., tertius 1700., quartus 1701., quintus 1702., & sextus 1703., Lubecz, septimus A. 1704., octavus 1705., nonus 1706., ac decimus 1707., Hamburgi, & undecimus tandem (sed non integer, verum ad mensem tantum perductus Julium) A. 1708. Lipsiz, in 4. prodierunt. Encomiasten illorum agit Joh. Gvilh. Pfennigius, J. U. D. & Regininis Cancellariizqve Megapolitaniz Advocatus, in *Dissert. de Utilitate fructibusque uberrimis, ex Novis Literariis Maris Baltici & Septentrionis percipiendis, ad Autores, Epistolica*, Lubecz A. 1698. in 4. edita. Cujusmodi etiam Diatriben, eodem plane cum precedenti ornatam titulo, in *Catalogo Nund. Lips.* A. 1705. autumn. p. 5., a M. Franc. Alb. Epino, Megapolitano, esse promissam, & libris illic perperam annumerari editis, video. Præter hos publice ea commendarunt Lipsienses in *Actis Erud.*, M. Sept. A. 1698., p. 422., W. E. Tenzelius (præfationem recitans integram) *l. c.*, M. Mart. A. 1698., p. 251-254., Henr. Meibomius Jun. in *Austuario ad Val. Henr. Vogleri Introd. in notis. Bon. Scriptt.* editione secunda p. 180., Chauvinus in *Diario Erud. Gallico Berolinenfi*, M. Mart. & Apr. A. 1698., p. 187-188., Pet. Rabus, in *Bibliotheca Europæ Belgica*, M. Jul. & Aug. A. 1698., p. 151-152., Christ. Franc. Paulinus in *Philosophischen Freyabend*, c. 11., p. 203, 204, 205., Andr. Dan. Habichtorstius in *Ep. Dedic. Rostochii literati Anni 1699.* p. 3., Joh. Jac. Scheuchzerus in *præf. Novorum literariorum anni 1701. Helveticorum*, B. G. Struvius (selectum in iis meliorem desiderans, & nimiam, in *Disputationibus, aliisque inutilibus ac nullius momenti, recensendis, culpans diligentiam*) in *Introd. ad notit. rei Lit.*, c. 3. §. 13., p. 99, 100., meaqve *Bibliotheca Septentrionis Eruditi Prolegomena*, §. 40., p. 62., ac *Præfatio Isagoges ad Hist. Cimbr. recentior*, p. 52. Relationem illorum (M. Nov. A. 1698., p. 204.), de Collegii Theologici Hafnienfis adversus M. Frid. Grammii *Programmate*, verisimam juvenis hic (de quo p. 214-216. dictum) protervus mendacii, tum in *Protestatione Germanica peculiari*, tum in *Specimine VIII. Heterodoxie Franckianæ*, A. 1699. edito, p. 15, 16., impudenter insinulavit, sed a Mellenio (quem præcipue est adortus), cæterisque Collectoribus, furorem hominis contemptu merito ultis, nullum reportavit responsum.

In Novis hisce Literariis sequentia nostri Schediasmata prodierunt minora:

1. Relatio duplex de curiosis quibusdam circa tumulos sepulchrales Cimbricos observationibus, a Christ. Dethl. Rhodio, Past. Barmstättensi, sibi communicatis, in *Novis A. 1699.*, M. Mart., p. 88-96., & M. Jul., p. 219-224.
2. Descriptio Luci cujusdam Ethnicorum Holsatiz antiquissimi, M. Sept. A. 1699., p. 286-288.
3. Scholion de Lipfanolatria Pontificia, M. Oct. A. 1700., p. 293-298.
4. Cornu antiqui Borealis, in Museo suo obvi, Descriptio, M. Febr. A. 1701., p. 60, 61, 62.
5. Scholion de signo crucifixi Servatoris xneo antiquo, quod in Museo suo asservatur, M. Jan. A. 1702. p. 29-33.
6. Testamentum antiquum Elisabethæ, Joh. Langii viduæ, A. 1383. conditum, cum notis editum, M. Sept. A. 1706., p. 281-287.

II. GERMANICA.

Lebenslauf Joh. Ritteri, J.Ci und Bürgermeisters zu Lübeck, Lubecz 1700. in fol.

Lebenslauf M. Bernh. Krechtingii, des Lübeckischen Ministerii Senioris, Lub. 1700. in fol.

Gründlicher Nachricht von der Kenfserlichen freyen und des H. Römischen Reiches Stadt Lübeck, auß ununterverflichen Documenten. Lubecz 1713. in 8. Compendium est Operis de Lubeca majoris *ἀννυμῶς*, in præfatione memorati, editum; quod Mellenium Autorem agnoscere filius ejus, M. Sam. Gerh. a Mellen, Ecclesiastes Lubec. Ægidianus, coram mihi retulit, & Seelenius *l. c.*, P. I., p. 24, 374., confirmavit.

INEDITA ET PROMISSA.

Inedita ab eo asservantur, & a Joh. Henr. a Seelen, in Epistola de iis ad Michaellem Richey, Profess. Hamburg., peculiari, A. 1722. *Parti IV. Athenarum Lubecensium*, p. 615-639., subjecta, fuscè adumbrantur atqve celebrantur.

- I. Lubeca religiosa, opus Capitum CIX. Germanicum, quod prælo paratum fuisse anno jam 1707., retulit, ediqve optavit G. H. Götzius (qvædam ex eo allegans) in *Diss. de Balneis animarum* p. 10.
- II. Commentarius de Rebus Lubecensibus plenior Latinus, cujus quatuor tantum priores libros A. 1722. absolverat, Inscriptiones etiam Lubecenses, tam Epitaphias, quam alias, diligenter collectas, exhibens: Cum Præfat. de omnibus rerum Lubecensium scriptoribus, ineditis & editis.
- III. Opus de Familiis Lubecensibus Germanicum Genealogico-Heraldicum, illarum, ordine enumeratarum alphabetico, Genealogias, & multarum etiam Insignia, sistens, quod A. 1706. ab autore mihi est ostensum.
- IV. Museum Mellianum, vel Sacrarium Naturæ & Artis, in usum & oblectationem oculi animiqve curiosi, ab ipso Autore adornatum. (Hujus Sciagraphiz Seelenius, *l. c.* p. 628-638., Cimeliorum illius quorundam rariorum Indicem attexuit.)
- V. Tractatus vernaculus von denen zu Lübeck wol aufgenommenen Westfalingern. His addantur:
- VI. Sylloges Nummorum ex argento uncialium, Commentario illustratz, Classes, qvæ primam, jam editam, sequuntur, reliqvæ.
- VII. Vollständige Rahtslinie der Bürgermeister, Rahtsverwandten, Syndicorum und Secretariorum, der Stadt Lübeck, biß auf diese Zeit; auß des Rahts Hauptbuche, vielen andern geschriebenen und gedruckten Büchern, Gemälden, Epitaphiis, und andern dergleichen Monumenten, wie auch eigener Erfahrung, zusammengetragen.
- VIII. Vollständiger Catalogus der Lutherischen Superintendentes, Prediger und Schullehrer, zu Lübeck, wie auch der Prediger zu Travemünde und Schlußup, biß auf diese Zeit, auß den Actis Ministerii, vielen Indicibus, MSScis, Epitaphiis, und eigener Erfahrung, gesamlet. MSci hujus, sicut & præcedentis, ab Autose quondam benevole mihi communicatorum, nec non Inscriptionum Lubecensium, editionem maturari, in præfatione *Isagoges ad Hist. Cimbr. recentiori*, p. 56, 57., jam pridem optavi, & etiamnum desidero.
- IX. Ludov. Savoti Diss. de moderno Numismatum antiquorum pretio, e Lingva Gallica in Latinam translata, & cum Phil. Labbei Bibliotheca nummaria, in ordinem redacta atqve aucta; qvæ, ab eo promissa, Jenæ jam A. 1679. in 2. produsse in *Catal. Nund. Lips.* A. 1679. autumn., p. 8., falso traditur.

M. BERNHARDUS MENSINGIUS, Lubecensis, Bernh. Bomaveri, Consulis patriz, Equitisque aurati, arci etiam Stockholmensi, quo tempore Lubecenses Sveciam occupaverant, praefecti, ex filia fuit nepos. Curriculo Studiorum feliciter absoluto, professionem Logices & Eloquentiae in Acad. Rostochiensis Senatoriam, locumque simul (uti a Seb. Bacmeistero sum edoctus) inter xdis Jacobae Canonicos, obtinuit, ac Rectoratu Academiæ A. 1555. & 1558. (1.), Ordinis autem Philosophici Decanatu A. 1564. (2.), est perfunctus, A. 1567. (quo iterum Ordinis Philosophici Rostochiensis erat Decanus), die 14. Martii, in publica praelectione dolorem sensit capitis, & ex auditorio vix domum reversus, statim concidit, morteque subita expiravit, teste Ott. Frid. Schützio *Lib. I. Comm. de vita Dav. Chytræi* p. 310. Uxorem habuit Consulis Rostochiensis filiam, & Henr. Varenii, Mathematicum Professoris, Sororem, Henricumque ex hac filium sustulit, parente in pueritia orbatum, & ipsum quoque morte immatura, postquam eo studiis humanioribus, Philosophicis ac Medico, ardore vacaverat & successu, ut, in doctissimis eum Germaniae hominibus fore, si fata superesse sinerent, Joh. Caselius, Praceptor, ominaretur, Rostochii A. 1580. extinctum. V. Caselii de filii obitu ac laudibus Epistolam, ad Greg. Bersmannum A. 1580. exaratam, & seorsim (cum *Programmate funebri ac Epicediis*, eodem anno Rostochii in 8. impressam, Francofurtique A. 1597., in *Epistolarum Per. Victorii & Joh. Caselii Syntagma*, p. 267. & seqq., Hamburgi A. 1641., inter *Epistolas Caselii Rostochiensis*, num. 51., p. 120-140., ac Rostochii A. 1710., in M. Reinh. Henr. Rollii *Decade I. Memoria Philosophorum renovata*, p. 171-191., recusam. In ea enim Bernhardus etiam pater (quem hominem Caselius vocat doctissimum, celebratur, & pleraque, haecenus allata, de illo (p. 125. 126. 127. Edit. Hamburg.) commemorantur. Confer D. Joh. Draconitz, Theologi Rostochiensis, *Orationem*, in designatione *Rectoris Bernh. Mensingii recitatam*, ac Rostochii A. 1559. in 4. editam, & Georg. Frid. Neumannii (ex *Historia Acad. Rostoch. ævæ ædæ*) Seb. Bacmeisteri sua mutuati) *Orat. de favore Lubecensium in externos* p. 30.

Programma, Lectionibus Rhetoricis praemissum, & in Joh. Posselii Sen. *Sylloge Scriptorum Acad. Rostoch. (ab A. 1560. ad 1670.) publicorum*, Rostochii A. 1567. in 8. impressa, P. I., fol. 41. 42., recusum.

Programma de Philosophiae laude & in sacris usu, quo Decanus A. 1564. Magisterii Candidatos convocavit, *ibidem*, P. II., fol. 277. 278. 279., obvium.

(Henrici, filii ejus, ad Greg. Bersmannum Epistola, Rostochii A. 1580. scripta, in *Appendice Epistolica Partis II. Poematum Bersmanni*, Lipsiæ A. 1591. in 8. publicatæ, p. 288. 289. 290., legitur.)

M. ULRICUS MENTE, Hamburgensis, natus est d. 8. Maji A. 1658., Magistri Lipsiæ A. 1680. adeptus titulum, Pastor xdis Pancratianæ in urbe Stadeni M. Sept. A. 1691., Cathedralis vero in Bremensi M. Nov. A. 1696. constitutus, ad d. 3. Sept. A. 1712. ac ætatis 55. mortuus. V. de illo *Anonymi Bremam anni 1708. literatam* p. 50.

Diuturnæ cum D. Gerh. Meiero, Superint. Bremensi, a quo heterodoxiae accusabatur, implicitus controversiæ, sed a supremi Tribunalis regii Wismariensis iudicibus, lata d. 29. Febr. A. 1708. sententia, honorifice absolutus.

Disp. pro Sententia D. Valent. Alberti, notitiam status integri naturalem non esse, contra Sam. Strimecium, Praefide D. Gottl. Frid. Seligmanno proposita. Lipsiæ 1679. in 4. Recusa in Seligmanni *Exercitationibus Academicis*, Dresdæ A. 1711. in 8. editis.

Ein Gesicht der Jacobsleiter im Gemüthe eines rechten Jacobiten, oder Leichpredigt über D. Jac. Hier. Lochnern, Bremischen Superintendenten, aus Gen. XXXII. 10., A. 1700. gehalten. in 4. (V. Henr. Pippingii *Sacrum Decadum de Theologorum vitis Septenarium*, Dec. VI., p. 830.)

NICOLAUS MERCATOR sive (uti in scriptis se prioribus, Dantisci editis, appellavit) KAUFMANNUS, Hoffatus, in tractu Wagritæ, Monasterio Cismariensi vicino, natus esse, fratremque habuisse Neostadiensis oppidi Parochum, perhibetur. Prz studiis reliquis Philosophiæ, Physiæ & disciplinis Mathematicis, naturæ instinctum secutus, animum applicuit, iisque Hafniæ, Rostochii, ac alibi, felici adeo successu vacavit, ut, in Angliam postea delatus, locum in Societate regia obtinuerit Philosophica, ac inter præcipua hujus ornamenta, Mathematicosque Europæ ἐξοχώτερος, communi orbis eruditi relatus sit suffragio. In Daniam eum inde retrahere, uti a Dethl. Cluvero, Collega ejus celeberrimo, accepi, conatus est aliquando Fridericus, Comes ab Alefeld, Minister Christiani V., Regis, primarius atque intimus, sed persuadere ipsi reditum in patriam haud potuit. Promptius Ludovico XIV., Gallorum Monarchæ, operam suam in structura aquæ ductuum Versaliensium dirigenda efflagitanti, Parisios profectus, obtemperavit, sed magno suo, teste eodem, infortunio. Opere enim finito præmia promissa impetrare haud potuit, & cum sacra amplecti iussus Pontificia facere hoc detrectasset, Gallorum fraudes ægre ferens, & merore, uti creditur, confectus, Lutetiæ, festo cinerum, M. Febr. A. 1687., expiravit. Naturæ scrutator fuit solertissimus, qui adyta ejus intima, vulgo Philosophorum inaccesia, ingenii sagacis & Experimentorum frequentium ope, feliciter perveſtigabat, eaque detegebat arcana, ad quæ homines vulganter docti obstupuerunt. Jam tunc certe, cum in Acad. versaretur Rostochiensis, uti a Chr. Kortholto & D. G. Morhofio, inclytis hujus ac Cimbricæ, mihi relatum est, Professoribus, murium productione artificiosa magis apud tales incurrit suspicionem, & coram Concilio accusatus est Academicus. Quam criminationem, detecto arcano isto Physico, confestim refutavit, sed, hujusmodi se secretorum posthac non ita fore prodigum, addidit. In Chymicæ recessus interiores iidem penetraverat, & moribundus, filium sibi haud adesse, Lutetiæ doluit, cui observationes suas Pyrotechnicas rariore, nemini, præter illum, revelandas, & secum jam intermorituras, posset concredere. Præcipue autem in Mathesi inventis plurimis inclaruit eximiis, & nemini antea cognitis, e quibus Circuli, quam per seriem infinitam primus dedit, quadratura a Gottfr. Gvilh. Leibnitio, *Mathematicum* eum vocante *prestantissimum* (3.), ipsæ Series infinitæ, per divisiones quærendæ, ab eodem (4.) & Lipsiensibus (5.), Problemata, artis nauticæ destinata incremento, ab Henr. Oldenburgio (cui *Vir doctus audit & solers*) (6.) & Hypothesis nova Astronomica, scripto A. 1664. peculiari exposita, Horologiumque, motum Solis, non æqualem tantum, & communem, uti cætera, sed & inæqualem, in globo exprimens pendulo (7) ab hominibus, quibus utendum dederat, curiosi ipsi haud restitutum, ab aliis, celebrantur.

Confer de illo Alb. Bartholini *Lib. de Script. Dan. p. 108.*, meaque in hunc *Hypomnemata* p. 346., Mart. Kempii *Append. Bibliothecæ Anglorum Theologicæ* p. 646. 658., & Corn. a Beughem *Bibliogr. Mathem. p. 93.*, ac *Apparatus ad Hist. Lit. noviss. Conspect. I. p. 273.*

SCRIPTA EDITA.

Cosmographia, sive Descriptio Cæli & terræ in circulos, qua fundamentum sternitur sequentibus ordine Trigonometriæ Sphæricorum Logarithmicæ, Astronomiæ Sphæricæ, Geographiæ, Histiodromiæ & Gnomonicæ. Dantisci 1651. in 8.

(1.) V. Nicol. Gryfii *Vitam Joach. Slateri*, lit. Q. 1. b., *Indicemque Rectorum Acad. Rostoch.*, isti subjunctum, ac Joh. Draconitz *Orat. max citandam*. (2.) V. *Programma* ejus, A. 1564. *propositum*. (3.) In *Actis Erud. Lips.*, M. Jun. A. 1686., p. 208. (4.) *Ibidem*, M. Apr. A. 1693., p. 178. (5.) In *Actis anni 1696.*, M. Jun., p. 250. (6.) In *Transact. Philos. Angl.*, M. Jun. A. 1686., p. 161. Ed. Lips. (7.) V. *Excerpta Epistola Dn. Philippi ad Basl. Titellum*, in Frid. Nitschii *Versione Latina Diarii Erud. A. 1666. Gallici*, p. 580.

Trigonometria Sphaericorum Logarithmica, præceptis rotundis & plane Sphaericis, quibus nihil addere possis, nec demere; cum Canone triangulorum emendatissimo, continente Logarithmos sinuum & tangentium, ad singula graduum Quadrantis minuta prima, & ad radium 10000000, posterioris formæ, præstantia & commoditate, Illustri Nepero commendata, priorem longe superantis. Dantiæ 1651. in 8.

Astronomia Sphaerica omnis, decem Problematis ex fundamento tradita, Dantiæ 1651. in 8.

Rationes Mathematicæ subduæ. Hafniz 1653. in 4.

Hypothesis Astronomica nova, ejusque cum Observationibus consensus. Londini 1664. in fol.

Problemata quædam, ad promotionem scientiæ navigatoriæ facientia, Henr. Oldenburgii *Transactionibus Philosophicis Anglicanis*, M. Jun. A. 1666., p. 161. 162. 163. Edit. Latine Lipsiensis, inserta. In his, præter alia, pollicitus est, se, quovis pignore ad concertandum deposito, solutionem daturum Problematis vexatissimi: *Utrum artificialis tangens sit vera linea meridiana?*

Logarithmotecthnia, seu Methodus nova, accurata & facilis, construendi Logarithmos, scripto antehac Non. Aug. A. 1667. communicata; Cui nunc accedit Vera Quadratura Hyperbolæ, & inventio summæ Logarithmorum. Jungitur huic etiam Michaelis Angeli Riccii Exerc. Geometrica de Maximis & minimis, ob raritatem recusa. Lond. 1668. & 1674. in 4. Anglica etiam illius versio, a Dn. Collins concinnata, & Mercatoris doctrinam exemplis ulterius illustrans, prodiit, teste Henr. Oldenburgio, in *Transact. Philos. A. 1669.*, M. Apr., p. 18. 19. Edit. Lat. Hafn. Sterpinianæ. A quo etiam Logarithmotecthnia hæc, ob quadraturam Hyperbolæ feliciter demonstratam, ibidem, M. Jan. p. 52., est deprecata. Joh. Wallisius, in *Epistola* de illa ad Vicecomitem Brounckerum peculiari (apud Oldenburgium, l. c., M. Aug. A. 1668., p. 627. & seqq. Ed. Lips.), obvia, hoc eandem ornat elogio: *Incidebam heri in D. Mercatoris Logarithmotecthnam, nuper editam, quæ mihi ita placuit, ut non prius dimiserim, quam perlegissem totam. Et, quanquam pauca, phrasæologiam quod spectat, seu loquendi formulas nonnullas, mutata mallem, sunt tamen ipsa suo sensu sana. Ea, quæ supersuavit, doctrina Logarithmos expedite atque subtiliter construendi perspicue atque ingeniose traditur.* Commendatur quoque, præ aliis, a Christ. Wolfio, Math. Prof. Halensi, in *fürßen Universitäts- und Mathematischen Schriften* (P. IV. der Anfangsgründe aller Mathem. Wissenschaften), c. 3., p. 417.

Illustratio quædam Logarithmotecthniæ suæ, continens exempla paucula, miram hujus methodi facilitatem, cum summa præcisione conjunctam, ostendentia; communicata Henr. Oldenburgio, & ab illo, in *Transact. Philos. anni 1668.*, M. Aug. (p. 627-640. Ed. Lat. Lips.), publicata.

Considerationes circa Joh. Domin. Caslini Geometricam & directam Methodum ad invenienda Apogæa, eccentricitates & anomalias Planetarum; ab eodem Oldenburgio, in *Transact. anni 1670.*, M. Martio (p. 49-67. Ed. Lat. Lips.), evulgata.

Institutionum Astronomicarum Libri duo, de Motu astrorum communi & proprio, secundum hypotheses Veterum ac recentiorum præcipuas, deque Hypotheseon ex observatis constructione; Cum Tabulis Tychonicis solaribus, Lunaribus, Lunæ-solaribus, & Rudolphinis Solis, fixarum & quinque errantium, earumque usu, præceptis & exemplis commonstrato. Quibus accedit Appendix de iis, quæ, novissimis temporibus, cælitus innotuerunt. Londini 1676. in 8. Recensum illarum *Transactiones Philosophicæ anni 1676. Anglicanæ*, num. 125. (teste Beughemiani *Apparatus Conspectus* I., p. 273.), exhibuerunt. Commendat eas Astrophilus, præ omnibus aliis sideralis scientiæ compendius, & utramque *Astronomia partem, Sphericam ac Theoricam, ingeniosa brevitate complecti* judicat Joh. Christoph. Sturmii, in *Diff. de Mathematicis & Mathematicis*, c. 4., §. 5., p. 23. Cui ἐμὲψυφός Christ. Wolfius, l. c., c. II., & p. 476. Tabulas earum commendat Astronomicas, & p. 474. de libro ipso hoc tert judicium: *Sie sind ein sehr dienliches Buch, darinn beyde Theile der Astronomie, nach den hypothesibus der alten und neuen Astronomorum, erkläret, und mit Exempeln illustrirt worden.*

Euclidis Elementa Geometrica, libris VI. nova methodo, demonstrata. Accedit Introductio brevis in Geometriam, quæ magnitudinum ortus, ex genuinis principiis, & ortarum affectiones ex ipsa genesi, derivantur. Londini 1678. in 12. Sola Introductio præmissa etiam est Ignatii Gastonis Pardies, Jesuitæ, *Elementis Geometricis*, a Joh. Andr. Schmidio e lingua Gallica in Latinam translatis, & Jenæ A. 1684. ac 1692. in 12. editis. V. *Acta Erud. Lips.*, M. Mart. A. 1685., p. 130. 131.

INEDITA.

Geographia, Histiiodromia & Gnomonica, A. 1651. in *Cosmographie* titulo promissæ,

Alia complura, quæ ἀνέδοξα eum reliquisse Dethl. Cluverus, V. C., mihi retulit.

M. WILHELMUS MERCATOR, Clericus Pontificius, haud dubie Slesvicensis, cum Thoma Keefio editionem curavit *Breviarii Ecclesiæ Slesvicensis*, Godsch. Alefeldii, Episcopi, auspiciis Lutetiz A. 1512. in 8. publicati, & cum M. Radulpho Sutore, *Diurnale* ejusdem revidit Ecclesiæ, Parisiis itidem A. 1513. in 12. excusum. V. quæ de utroque scripto supra p. 25. jam sunt dicta.

M. FRANCISCUS HENRICUS MESCHMANN, Hamburgensis, Scholæ patriz, ab A. circiter 1668., Subrektor, M. Dec. A. C. 1683., & ætatis 57., defunctus, a Joh. Andr. Bosio, in *Epistola Dedicatoria Exercitationis* in 2 Tim. II. 22., περί τῶν ἐπιστημῶν νεοτέρων, Philologicæ, hortatu ipsius conscriptæ, nominique ejus A. 1673. inscriptæ, Vir vocatur varia solidaque eruditione, comitate ac modestia incredibili, candore animi, morumque & vitæ innocentia singulari, & sincera erga Deum pietate, conspicuus, ac in præfatione ejusdem, hoc ornatur elogio: *Considebam fore, ut in Ecclesiam, remque publicam patriam, commoda longe plurima, ex solida eruditione, ceterisque, quibus animum egregie ornasset, virtutibus, redundarent: præsertim ex singulari pietate, quæ plerosque etiam sui ordinis, idemque genus vitæ professor, vel diu præclarissimorum Theologorum, communiumque Doctorum nostrorum, D. Joh. Schmidii & D. Joh. Ben. Carpzovii (qui eum, ex aliquot annorum convictu, & consuetudine domestica, penitissime cognitum, idcirco tenerrime diligebant, inque oculis ferebant), testimonio, antecellebat. Cujus quod nondum speratos Ecclesiæ fructus plene percipit, partim valetudini illius, partim ac præcipue iniquitati temporum, summæque illius modestiæ, tribuendum est.* Vinc. Placcio (in *Program. de Proverbiis impiis*, A. 1692. publicato) Collega itidem audit optime de schola Hamburgensi meritis, Virque optimus, in quo cum eruditione industria, cum probitate pietas, eminebant. Alia ejus Encomia in Collegarum invenies Epicediis, A. 1711. Vol. tertio *Memoriarum Hamburgensium* Joh. Alb. Fabricii, p. 622-628., recufis. Catalogus Bibliothecæ ejus Hamburgi A. 1684. in 8. prodiit.

Collectaneum proverbiorum malorum & inexcusabilis pravitatis Mstum, quod Vinc. Placcius l. c. summis effert laudibus, & ab hæredibus, tanquam thesaurum ἀφαιρῶν, suppressi indignatur.

JODOCUS METHODIUS, Hamburgensis, quem *Johannem* Ant. Teiserius (*P. II. Catalogi Catalogorum* p. 160.) perperam appellat, ego autem cum Jodoco Cortumio, Diacono Jacobo Hamburgensi, supra p. 114. memorato, eundem esse, ut illic jam monui, ob cognominum *iodovavaiav*, conjicio.

Oratio de vita & obitu D. Joach. Westphali, Superintendentis Hamburgensis, cum Joh. Frederi Jun. Epicedio, & amicorum Epitaphiis, eidem scriptis. Rostochii 1575. in 4. Recusa Hamburgi A. 1710., *Parte II. Memoriarum Hamburgensium* Joh. Alb. Fabricii, p. 231-271.

HANSIUS MEVES, Civis Hamburgensis, cui, in Ott. Sperlingii Jun. *Indice Scriptorum Hamburgensium* MSto, tribuuntur *Bericht und etliche Geschichte*, A. 1666. exarata atque *avvndola*.

GARLEFUS MEURERUS, Hamburgensis, Henrici Consulis (*de quo statim dicetur*) filius, J. U. D. & zdis in patria Cathedralis, ab A. 1694., Canonicus, 1704. superstes.

Disp. de Veneno adversus hostem usurpato, Præfide M. Joh. Georg. Rösero. Francof. ad Viadr. 1690. in 4.

Disp. Inaug. de Muliere teste, Præfide D. Gothofr. Straußio. Witeb. 1693. in 4.

HENRICUS MEURERUS Senior, Hamburgensis, Hieronymi, Duodecinviri & zdis Petrinz Curatoris, ex Gertrude Westenia filius, d. 11. Oct. A. 1642. in lucem editus, e scholis patria ac Stadenfi in Academiam A. 1661. abiit Giessenam, Themidosque sacris a Joh. Ottone Tabore, illius Cancellario, ac Collegis, initiatus, J. U. Licentiatum titulum Argentinx, M. Martio A. 1665., obtinuit. Germaniam deinde, Galliam, Italiam ac Belgium, pervagatus, Spiræque aliquamdiu commoratus, patriam A. 1667. repetit. In hac A. 1672. Judicii inferioris vix designatus Assessor, Senatoriam paulo post, d. 27. Maji, impetravit dignitatem, & quanta esset animi præsentia, mox ostendit, cum, e naviculariorum, seditionem molientium, turba, ante curiam, nonneminem suis apprehensum manibus abduceret, & cæteros a facinore hoc facto deterreret. A. 1675. ad Comitium Circuli Saxonici inferioris Mulhulina, A. 1676. (quo prætura etiam ipsi est commissa) in aulam Georgii Wilhelmi, Ducis Brunsvico-Lüneburgici, Cellensem, & A. 1678. tandem, publico civitatum Hanseaticarum nomine (una cum D. Henr. Balemanno, Syndico Lubecenfi, D. Jordano Edenio, Syndico Bremenfi, D. Nicol. Zobelio urbis ejusdem, & D. Joh. Theod. Schatshufio, Hamburgensis Senatore), ad Panegyrum Irenicam Noviomagensis, est ablegatus (1.). Huic dum interest, absenti, d. 10. Aug., eodem anno, Consulatus confertur Hamburgensis, quem, negotiis publicis Noviomagi expeditis, & Belgii fœderati Ordinibus salutatis, in patriam reduxit, d. 3. Jan. A. 1679. est auspiciatus (2.). Quia in dignitate cum insolentius se gereret, & omnem fere Senatorii ordinis potestatem in se unum, affectarum, factioni suæ studentium, ope, derivaret, imo res novas, vicinorum Principum, quos sibi conciliaverat, Lüneburgicorum auxilio, ut altius adhuc emergeret, moliri crederetur, civium odium incurrit, & a factione contraria (cujus Duces erant Conr. Jastramius & Hier. Schnitkerus, Demagogi celebres, sed infelices) se ista (D. Joh. Slutero mox commissa), d. 5. Jun. A. 1684., coactus est abdicare, & juramento insuper solenni promittere, quod nec unquam se, ob remotionem hanc, esset vindicaturus, nec e patria civitate discessurus. Non multo post tamen in aulam se Georgii Wilhelmi, Ducis Brunsvico-Lüneburgici, Cellensem, juramenti immemor, subduxit, & ab hoc Camera Consiliarius, a Leopoldo autem Imperatore Judicii Imperialis aulici Senatoribus, adscriptus, factioni civium, a qua deturbatus erat, absens licet & exul, se opponere, variasque creare molestias, non destitit, donec ista, studii partium Danicarum insimulata, & a plebe mobili deserta, A. 1686. ab affectis suis opprimeretur. Post hanc de adversariis victoriam, quam absens rara felicitate reportaverat, triumphantis instar, in patriam reversus, resignatis officiis, a Cæsare sibi & Duce Lüneburgico collatis, pristinum in Senatu locum d. 12. Nov. A. 1686. denuo occupavit, & Joh. Slutero, factionis adversæ patrono, in carcere nuper defuncto, qui sibi in Consulatu ante biennium erat subrogatus, in eodem vicissim, absque nova electione prævia, successit. Mors tamen iterum hunc febre oppresso maligna, d. 14. Jul. A. C. 1690., & ætatis 48., eripuit, cum, in duplici, cum Anna Maria, Garlefi Langenbeckii, Senatoris, filia, A. 1670. ducta, & Anna Cæcilia, Pet. Kentzleri, XIIviri Catharinzi, gnata, ista A. 1674. subrogata, conjugio, tres mares, duasque puellas, (e quibus Johanna Gertrudis A. 1693. Johanni Henr. Simoni, J. U. D. & Syndico, secunda uxor obtigit) genuisset. V. de illo Eberh. Anckelmanni, Professoris Hamburgensis, *Programma* (in quo turbarum, quibus implicatus est, civilium mentio plane omittitur) *Biographicum funebre*, in Joh. Alb. Fabricii *Memoriarum Hamburgensium* *Parte I.* p. 309-319., A. 1710. recusum, Joh. Frid. Mayeri, Pastoris tunc Hamburgensis (immodicis nimis eum cumulantibus laudibus, imo *Virum humane divinitatis vocare haud veriti*), *Programma* aliud, Panegyrico, quo defunctum d. 24. Jul. A. 1690. publice celebravit, funebri *avvndola* præmissum, & *Epistolam*, qua *Comm. suum de Pontif. Rom. electione* superstiti eodem A. 1690. inscripsit, *dedicatoriam*, ac Anonymi (enormi licentia ipsi itidem adulati) *Inscriptiones XI. de turbis urbis Hamburgensis, eo Consule, intestinis* MStas.

Paratida ad titulum Digestorum de Pactis dotalibus, Præfide D. Joh. Ott. Tabore, cujus Consilia aliquot de eodem argumento accedunt, proposita. Giessæ 1664. in 4. Recusa (*uti Lipsienses, in Actis Erud., M. Jun. A. 1688., p. 294., testantur*) Tomo I. Operum Taboris, Lipsiæ A. 1688. in fol. a D. Andr. Mylio editorum.

Disp. Inaug. de eo, quod iustum est inter Socios. Argentinx 1665. in 4.

HENRICUS MEURERUS Junior, Hamburgensis, J. U. D. & zdis in patria Cathedralis, ab A. 1684., c. 1719. Canonicus. *V. Nova Lit. Lubec., M. Febr. A. 1700., p. 62.*

Disp. Jurid. Inaug. de Agrimenforibus. Basileæ 1699. in 4.

JOHANNES CHRISTOPHORUS MEURERUS, quem Holsatium Dominicus Arumzus (3.), aliique, minus accurate appellant, luce hac frui, d. 22. Aug. A. 1598., in urbe Ducatus Slesvicentis, nisi fallor, cepit Hufensi. Patrem habuit Philippum Meurerum, Lipsiensem, J. U. D., Syndicum initio Hamburgensem, deinde vero Christiani IV., Regis Danicæ, Consiliarium, ac Joh. Adolphi tandem, Ducis Holsatici, Procancellarium, tractusque Hufensis, ab A. 1596. ad 1603. (4.), Præsidem, matrem autem Catharinam, Wilhelmi Mollerii, J. U. D., Consilarii Danico-Hispanici, Cancellarii Ostfriscii, ac Syndici itidem Hamburgensis, ex Anna Bissenbekia filiam. Avus paternus ipsi fuit Wolfg. Meurerus, Med. D. & Professor in Academia Lipsiensi haud incelebris. E Gymnasiis Bordsesholmenfi (inter cujus alumnos Joh. Adolphi, Ducis, locum obtinuerat beneficio) & Hamburgensi dimissus, ut Juris sibi pararet scientiam, triennio, ab A. 1615., in Academia Rostochiensis vixit integro, habitisque, sub D. Arn. Böttcheri & D. Joh. Albini præsidio, aliquot disputationibus, Jenam inde A. 1618., ut Valent. Riemerum audiret, ac deinceps quoque Lipsiam, Witebergam, Tubingam & Argentinam, abiit. Jenam A. 1621. reversus, titulo Doctoris impetrato, Collegia aperire cepit dispu-

(1) Diploma, quo legatio Noviomagensis ei & Collegis est commissa, exhibet Joh. Christ. Lünigii *Sylloge negotiorum publicarum*, A. 1694. edita, p. 421. 422. (2) V. Georg. Mölleri, J. U. L., *Virtutem aquilinam*, seu Inscriptionem ad eum de Consulatu gratulatoriam elegantem, Hamburgi A. 1679. in fol. editam. (3) in *Programmate*, *Disput. Inaug. præmissæ*. (4) V. Casp. Danewerthii *P. II. Chorogr. Cimbr., c. 62., p. 149.*

disputatoria, & Belgium postea, Angliam, Galliam ac Italiam, literario peragravit itinere. Hamburgum tandem A. 1624. delatus, Praxi forensi primo vacavit novennio, anno autem 1633. in Syndicorum urbis alleetus est numerum (1.), & hos inter deinceps primas, tanquam Senior, obtinuit. Legatus sapissime abiit, non in Holsatiam solum (ad controversias de finibus A. 1643. ac 1650. componendas (2.)), & ad Electores Principesque Germanicos, ac Belgii foederati Ordines, sed ad Comitum etiam Ratisbonensium, ac Ferdinandos II. & III., Imperatores, a quibus, legatione laturis quadruplici, nobilitatis insignibus, palatii Lateranensis Comitatu, & Consiliarii Imperialis titulo, est donatus. Interfuit etiam A. 1647. & 1648. Panegyri Monasteriensis ac Osnabrugensi Irenicæ, & istuc, cum alia negotia expeditit publica, tum, civitatum Hanseaticarum nomine, cum Hispanis transactionem iniit, sub hoc Madriti Hispanice excusam titulo (3.): *Trattado de la Paz Gen. en Münster, sobre la navigation y comercio, renovation y confirmation de los antiguos privilegios Hanseaticos, con los Diputados de las ciudades, Dav. Gloxin, Gerb. Koch, J. C. Meurer*. Primas A. 1624. nuptias celebravit cum Margareta Kochia, Jacobi, mercatoris Lubecensis, filia, secundas (4.) A. 1640. cum Margareta Molleria, patre gavisa Vincentio, Syndico Hamburgensi, & tertias denique A. 1650. cum Anna Schultze, Alberti, Xilviri Hamburg., gnata, Alexandrique Tancii vidua. Ex illa puerum & puellam, ex ista duos filios, ex hac vero unicum tantum, sustulit, viduamque eandem, d. 27. Aug. A. C. 1652., ac ætatis 54., mortuus, reliquit. V. Joh. Ristii & Georg. Greflinger *Epicedia* (e quibus Ristianum in *Parnasso Teutonico*, p. 786 794., est recusum) Germanicæ, Domin. Arumzi, Jcti Jenensis, *Programma Disputationi Inaugurali A. 1621. præmissum*, Joh. Alb. Fabricii *Elogium illius breve*, P. I. *Memor. Hamburg.*, p. 441-444., obitum, & Ad. Trafigerum Jun. *l.c.*

Disp. de acquirenda & amittenda possessione, Præfide D. Valent. Riemero. Jenz A. 1618. in 4. (*Subtilissima* a Dom. Arumzo, *l.c.*, vocatur.)

Discursus juris publici & privati Inauguralis de Re monetali, Præfide eodem Riemero. Jenz 1621. in 4.

PHILIPPUS JACOBUS MEURERUS Junior, Hamburgensis (Philippi Jacobi, ni fallor, patris, ab A. 1663. ad fatalem 1672., Senatoris, filius, & Wolfgangi, Consulis, nepos), J. U. Lic., & templi patris Cathedralis, ab A. 1681., Vicarius, Vicariorumque, ab A. 1708. (d. 6. Jul.), Decanus. V. Joh. Alb. Fabricii *P. II. Memor. Hamburg.* p. 619. 627.

Disp. Inaug. de Inveniendò definiendoque statu Causæ forensis, Præfide D. Alex. Caroccio. Gryphiswaldiz 1690. in 4.

WOLFGANGUS MEURERUS, Hufa Cimper, cujus parentes majoresque, in vita Johannis Christophori, fratris, jam enumeravimus, post studiorum in Gymnasio Bordesolmensi tyrocinia (5.), Juridico Jenz (circa A. 1619.), atque alibi, vacavit, titulumque Licentiatu adeptus in civitate Hamburgensi confedit. Hujus Secretarius A. 1628., Senator A. 1644., Prætor A. 1648., & Consul tandem A. 1660., electus, d. 15. Maji A. 1662. obiit, filiumque reliquit Philippum Jacobum, J. U. Lic., ordini A. seqv. 1663. adscriptum Senatorio, ac d. 20. Maji A. 1672. defunctum. V. de illo Ad. Trafigeri Jun. *Seriem Senatuum Hamburg. Chronologicam* p. 50. 55., J. A. Fabricii *P. I. Memor. Hamburg.* p. 248. 249., & Jac. Henr. Pauli *Gratulationem ad eum de Consulatu, Hamburgi A. 1660. in fol. excusam*.

Disp. de Pignoribus & hypothecis, Præfide D. Domin. Arumzo. Jenz 1619. in 4.

Disp. de Servitutibus realibus, ab ipso Præfide proposita, Resp. Reinh. Jügerto. Jenz 1619. in 4.

ANDREAS MICHAELIUS BUCCHIUS, Coldinga Cimper, civitatis patris, circa A. 1594., Pastor, deinde vero Episcopus, ab A. 1608. (quo Hafniz etiam, d. 23. Jan., Philos. Magister, & Theol. Baccalaureus, a Joh. Pauli Resenio, Seelandiz Episcopo, creabatur (6.)), in Norwagia (post M. Andr. Fossum) Bergenensis, A. 1615. mortuus, & D. Nicol. Paschalius natus successorem (7.); Parens M. Andr. Bucchii, Pastoris in Norwagia Vossensis, Præpositique Hardangriensis, supra pag. 71. memorati. A Claudio Lyfchandro, in *Catalogo Scriptorum Danicorum auctorisque, Presbyter vocatur in artium liberalium studiis, & S. Lit. lectione, bene versatus, ac in habendis ad populum concionibus ingenio & lingua excellens*. Confer de illo Alb. Bartholini *Lib. de Script. Dan.* p. 6. 7., meaque ad hunc *Hypomnemata* p. 101.

SCRIPTA EDITA.

I. LATINA.

Historia passionis & sepulturæ Jesu Christi, XIV. concionibus, ex veterum & recentiorum monumentis, descripta. Slesvigæ 1599. in 8.

Exegesis Aphoristica Paradoxi, quod Christus pro nobis factus sit execratio, Præfide D. Joh. Pauli Resenio (*Auto-re illius*), pro gradu Baccalaurei, defensa. Hafniz 1608. in 4.

Triumphus Regis Josaphati, e 2. Paralip. XX., sive Explicatio Victoriz, quam Deus Josaphato largitus est, XIV. concionibus comprehensa. Hafniz 1614. in 8.

II. DANICA.

Ervende Christelige Klenoder: det forste om Trost oc Hielp imod allerhand Bedroffelse; det andet om en rett Beredelse til Døden. Hafn. 1595. & 1654. in 8. A Biga hac *Cimeliorum Christianorum*, an diversus sit Liber precum Danicus, e Psalmis collectus Davidicis, & Hafniz in 8. excusus, quem Lubecenses, *l.c.* p. 114., ei tribuunt, dubito.

Verdslige Love oc Eticke, uddragen af den Hellige Bibliske Skrift (i. e. *Leges civiles, juxta quas populum Israeliticum regi Deo placuit.*). Hafniz A. 1605. & (*juxta Catal. quendam*) 1631. in 4.

Sermo funebris, in exequiis Nicol. Windii habitus. Hafn. 1617. in 4.

ERASMUS MICHAELIUS LÆTUS, quod in pago Ingverstorpiensi Nomarchiz Australis Chersonefi Cimbricæ (8.), Diæcesosque Aarhusiensis (9.), esset natus, nomini huic suo triplici CIMBRIL agnomen, patriam indicaturum, in Matriculis, quas vocant, Academicis, Hafniensi (10.) & Witebergensi (11.), non subjunxit, sed præfixit, ab aliis indem Autoribus nonnunquam eidem adjectum. Patrem suum, Michaellem Ingvardi, Scribam Ingverstorpiensem, cujus prudentia, ne agricolæ tractus Aarhusiensis, vicinorum exemplo, contra Christianum III., Danicæ Regem, insurgerent, est effectum, *Libro V. Rerum Danicarum*, & fratres quinque, Friderici II., hujus filii, castra in bello, quod tribus fatale fuit, secutos Svedico, *Libro VI. eorundem* (12.), fusi ipsemet celebravit, Albo Hafniensi Academico

A. 1542.

- (1.) V. Ad. Trafigeri Jun. *Seriem Senatuum Hamburg. Chronologicam*, ad A. 1633., p. 47. (2.) V. Henr. Bangerti *Comm. de vita Aus. Coleræ*, lit. Cc. 4. b. Dd. 4. b. (3.) in 4., teste *Catalogo Biblioth. Lipsitorpianæ*. (4.) V. Joh. Ristii in hac Epithalamium, in *Poetischen Schanplatz* p. 27-34. (5.) V. Mart. Coronzi *Antiqq. Bordesolm. MSS.* (6.) V. Er. Vindingii *Acad. Hafn.* p. 181. (7.) V. *Novæ Lit. Lubec.*, M. Maji A. 1708., p. 114. (8.) V. *Indicem Rerum ejus Danicarum*, lit. I., & Er. Vindingii *Acad. Hafn.* p. 103. (9.) V. Pet. Resenii *Indicem III. Catalogi Biblioth. sue*. (10.) V. Vindingium *l.c.* (11.) V. Gotfr. Sævi *Acad. Witeb.*, lit. Dd. 4. a. Fff. r. b., Andr. Sennerti *Lib. I. Athen. Witeb.* p. 89. 100., & D. Georg. Majoris *Programma*, promotioni ejus Doctorali Witebergæ, Dom. I. Adv. A. 1559., præmissum, *Tomo IV. Scriptor. publ. Witeb.*, lit. L. 5. 6. 7. (12.) V. *Lib. V. p. 207. 208. 209.*, & *Lib. VI.*, p. 303. 304.

Mollerii Cimb. Lit. Tom. I.

M m m m m

A. 1542. a Rectore, M. Olao Chrysoftomo, Professore Theologo, adjecto Aarhusiani agnomine, est inscriptus, Canonicorumque Aarhusiensium beneficentia tamdiu in schola hac sustentatus regia, donec lauream Philosophiz, non primam solum A. 1544. (Decano M. Jac. Fabricio), sed & supremam A. 1546., Brabeuta Nicol. Hemmingio, Theologo Daniz inclyto, reportasset. Nexu deinde, quo Canonicis erat devinctus, Professorum opera liberatus Hafnienfium, & Juri ab his operam in regionibus dare sumptu publico, jussus exteris, Galliam, Italiam ac Germaniam, peragravit, a nimumque doctrinæ omnigenæ apparatu egregie excoluit. Ad studium tamen hunc, Juridico deserto, denuo appulit Theologicum, ejusque Licentiatu d. 28. Nov., Doctor autem d. 7. Dec., A. 1559., Witebergæ, a Georg. Majore, cum tribus Competitoribus, Paulo Ebero & Paulo Crello, Professoribus Academiz istius Theologis, ac Joh. Cogelero, Quedlinburgensi, est renunciatus (1.). Hafniam redux, professionem primum A. 1558. Dialecticam (2.), ac, cum, sequenti 1559., Ottoniz, in Christiani III., Regis, exequiis, Friderici II., successoris, jussu, perorasset (3.), biennio post (d. 11. Jun. A. 1560.), Theologicam, Petro Palladio ab eodem subrogatus, obtinuit (4.): Rectoratam utram Academiz, a Collegis sibi delatum, A. 1561. cepit administrare, sed ab isto, ob ferociam & aulicritatem, Joh. Friis, Cancellarii regii, jussu, M. Jun. A. 1562. iterum est remotus (5.). Professionem tamen, & Canonicatum Roelchil densen, isti adjectum, retinuit, ac, decennio post, A. 1572., a Rege potestatem impetravit in Germaniam spatio excurrendi annuo, & stipendio nihilominus, dummodo alium ex Professoribus, vices suas in docendis S. literis obiturum, substitueret, fruendi Academico. In secundo hoc itinere, conjuge pulcherrima & dulcissima, Maria Stempia, Georgii filia, Hafnienfi, istius comite, Francofurti ad Mœnum d. 3. Apr. A. 1573. amissa & sepulta (6.), non Germaniam solum, sed & Italiam atque Helvetiam (in qua Tiguri A. 1573. Henr. Bullingerum salutavit (7.)), pervagatus, scripta sua Historica & Poetica pleraque, absque omni fere librorum adminiculo, Hamburgi, Coloniz, Basileæ, Francofurti & Patavii, partim elaboravit, partim vero edidit. Quo minus mirandum est, venam illa (uti *Isagoge ad Hist. Cimbr.* (8.)) jam olim monui ostentare Poeticam, felicem quidem ac divitem, sed, vitæ hujus desultoriæ, luctusque gravissimi, culpa, nimis extemporalem, ac non satis castigatam. Qvod si D. G. Morhofius noster perpendisset, præcipitem hanc & justo asperiores de Autore censuram suo haud inferturus fuisset *Polybistori* (9.): *Er. Michaelium Letum Virgilium Danicum aliqui vocant: sed multum a Mantuano illo differt. Illatinus interdum est, ac numeros tantum voluit scribere, & vastos libros. Locum certe noster inter Vates gentis Danicæ antiquiores & ἱεροποιῆς meretur honestissimum, licet primus istius Poeta* (quam ei prærogativam Willichius Westhovijs, Canonicus Lundenfis (10.), temere tribuit), sine insigni in Saxonem Grammaticum, Carminum, quibus *Historiam* passim exornavit *Danicam*, elegantissimorum atque argutissimorum scriptorem, tribus ipso vetustioribus seculis, aliosque plures, injuria, nequeat saluari (11.). Officio Hafnienfi Academico A. 1574., juxta Vindingium, 1575. autem juxta Aslacum (12.), ob diuturniorem forte in regionibus exteris absentiam, excidit, & Hafniam tandem reversus, illic d. 9. Nov. A. 1582., teste Pet. Resenio (13.), vivis excessit.

Vitæ ejus historiam partim Er. Vindingii *Academiz Hafnienfi*, p. 108. 109. 110. hanc enarranti, partim scriptis ipsius aliorumque, jam allegatis, debeo.

Conferri de illo possunt Jos. Simleri *Bibliotheca Gesneriana continuata* p. 109. 184., Nicol. Bassæ *Collectio librorum Latinorum* p. 571., Ifr. Spachii *Nomenclator Philosophicus* p. 173., Claud. Lyschandro *Catal. MS. Scriptorum Danicorum*, lit. E., Joh. If. Pontani *Descriptio Danicæ Chorographica, Historiæ Danicæ subjuncta*, p. 784., Casp. Contradi *Millenarius I. Prosopographia Melicæ* p. 92., Alb. Bartholini *Lib. de Script. Dan.* p. 40., nostraque ad illum *Hypomnemata* p. 211., Mart. Zeileri (a quo *Cajus Erasmus Letus* perperam vocatur) *Descriptio regni Danicæ* p. 40., Ol. Borrichii *Diff. ultima de Poetis* p. 168. 169., Andr. Baileti *Judicia de Eruditis Gallica*, T. IV., P. III., num. 226., p. 270. 271., nostraque *Isagoge ad Hist. Cimbr.*, P. I., c. 4., §. 5., p. 35. 36., ac c. 12., §. 1., p. 180., atque *Hypomnemata ad Tom. I. Polybistoris Morhofiani Lib. VII.*, p. 405.

ELOGIA.

Casp. Conradus, l. c., hoc eum Disticho celebrat:

*Sacra docens, & sacra canens, Musisque Deoque,
In letho Letus laudis agalma meret.*

Æg. Periander, in *Germania*, p. 191., ita de illo:

*Audit ubi Clarius ludentem carmina Letum,
Letior est, quam cum propria fila sonat.*

Joh. If. Pontano, l. c., *Vir audit in omni literatura summus.*

Ol. Wormio (*Lib. I. Monumentorum Danicorum*, c. 14., p. 99., & *Lib. V. p. 306.*) *Danicæ Maro elegantissimus.*

Claud. Lyschandro, l. c., *Vir in omnibus secularis Philosophiæ doctrinis magnifice doctus, & in divinis scripturis, magna cum laude, & omnium admiratione, versatus, ingenio excellens, animo heroicus, eloquio disertus, consilio promptus, veterum denique lectione perspicuus; Theologus, Rhetor & Poeta sua ætate celeberrimus, in habendis ad populum concionibus præcelsæ opinionis, & in declarandis Scripturis clarus & elegans; propter insignem eruditionem, & venæ ubertatem, a Sereniss. Friderico II., Danicæ Rege, nobilitate & laurea donatus.*

Joh. Francisco, Ripenfi (*in Elegia de natali suo*), *Patriæ portio rara.*

Joh. Henr. Bæclero, (*in Commentationibus Plinianis*, c. 6., Vol. I. *Dissertt.* p. 764.) *Vir patrii moris amantissimus, quique eloquij simplicitatem animi judicio egregie pensat.*

Thom. Bartholinus Sen. (*in Dissertt. de Medicina Danorum domestica* p. 522.) ita de illo: *Letum, Maroni æmulum, superior ætas suspexit.*

Ol. Borrichius, l. c., tale de eo fert judicium: *Avorum memoria inter cultissimos habebatur Poetas, & hodieque non inter incultos; futurus haud dubie cultior, si diutius lambere fatus suos maluisset, quam frequentius parturire. Fuit enim vero ab ingenio paratissimus, & adyta hujus discipline peruestigavit omnia, promptus etiam, facilisque propædædum ad usque extemporalem. Hinc tot operibus adhuc famam suam decusque tuetur: - Sane Phil. Melanchthon, vir gravis, & Poeta ipse, adeoque Censor minime inficiandus, non dubitavit, in Epistola ad Frid. II., Danicæ Regem, in Erasmo Leto venam uberem splendidumque laudare carmen, adeoque Augusto de tanto universæ Danicæ ornameto*

(1.) V. *Antiquitates* num. 11. pag. præcitatas. (2.) V. Cour. Aslaci *Chronologiam, Orationi Jubilææ adjectam*, ad A. 1558. In cuius locum, apud Vindingium, l. c. 1568. perperam Typothetæ subrepsit incuria. (3.) V. ipsius *Lib. VI. Rer. Dan.* p. 355. 356. 357. (4.) V. Aslacum l. c., ad A. 1560. (5.) V. Aslacum l. c., ad A. 1562., & Vindingium l. c. p. 109. (6.) V. querelam de obitu ejus, *Lib. IX. Rer. Dan.*, p. 401. 404., obviam, & *Indicem*, lit. M. (7.) teste Melch. Adamo in *Viti Theol. Germ.* p. 502. (8.) P. I., c. 4., §. 5., p. 35. 36. (9.) T. I., *Lib. VII.*, c. 3., p. 383. 384. (10.) in *Ep. Dedic. Partis I. Poematum suorum*. (11.) V. locum *Isagoge nostræ ad Hist. Cimbr.*, num. 2. citatum. (12.) l. c., ad A. 1575. (13.) in *Indice III. Catal. Bibl. juxta cui, quod annum solent, Aslaci, l. c., consentit.*

namento gratulari. Vel sola ejus Margaretica fatentur impetum plane Poeticum: ita sagaciter invenit, distribuit, eloquitur, variat, ut assurgere ultra, illa praesertim tempestate, paucissimis concessum fuerit.

Casp. Sagittarius (in *Diff. de Historia Noribergae*, c. 1., §. 6.) eum felicitis ac divitis venae Poetam vocavit.

SCRIPTA EDITA.

I. LATINA.

Carmen gratulatorium in reditum Christiani III., Regis Daniz, in urbem Hafniensem, & Procerum conventum, Hafniz 1551. in 4.

Propositiones. Hafn. 1559. in 4. (*V. Alb. Bartholinum & Vindingium ll. cc.*)

Bucolica, cum praefatione Phil. Melancthonis edita. Witebergæ 1560. in 8.

Colloquiorum moralium Metricorum Libri IV. Basileæ, apud Joh. Oporinum, A. 1573. in 4. Sistunt hi (a D. G. Morhofio, *T. III. Polyhist.*, Lib. I., p. 4., commendati) mythica animalium & arborum de rebus moralibus colloquia, e quibus Autor Anonymus collegit, &, teste *Catalogo nundinali*, Magdeburgi A. 1606. in 8. edidit, den neuen Esopum, oder Gedichte und Gespräche, auß den Colloquiis moralibus Er. Michaelii Lati, für die Jugend in Schulen, zu argumenten und zu Latein gemacht.

De Re nautica Libri IV., metricè scripti. Basileæ, apud Oporinum, A. 1573. in 4. Inscripti sunt Reip. Venetæ, quam ingratitude Autor, in *Ep. Dedic. Rerum Danicarum*, accusavit.

Margareticorum Libri X., sive Poema Heroicum de Conflictu Gothico, quo, Margaretæ, Danorum Regina, auspiciis, Albertus, Sveciæ Rex, captus regnoque exutus est. Francofurti 1573. in 4. Ol. Borrichii Encomion illorum paulo ante recitavi.

Rerum Danicarum Libri XI., carmine Heroico scripti, & Friderici II., Regis Danici, nuptiis destinati. Francofurti 1574. in 4. Scripti sunt jussu Friderici II., Regis, uti *Epistola* ad eum *dedicatoria* proluxa testatur.

Romanorum Cæsares Italici, carmine decantati. Francof. 1574. in 4.

De Republica Noribergensium Libri IV., metricè conscripti. Francof. 1574. in 4. Commendantur a Casp. Sagittario, in *Diff. de Historia Noribergæ*, c. 1., §. 5.

Carmina quædam selecta, in *Deliciis Poetarum Germanorum*, a Iano Grutero collectis, *Tomo III.*, Francofurti A. 1612. in 8. excuso, p. 223. & seqq., obvia. V. *Indicem Hispanicum Expurgatorium Ant. Sotomajoris* p. 325. & seqq.

II. DANICUM.

Psalterium Davidis, cum Mart. Lutheri summariis, in linguam translatum Danicam, & Friderico II., Regi, *Epistola* inscriptum *Dedicatoria*. Hafniz 1556. in 8.

INEDITA.

Explicatio in aliquot Psalmos Davidis, a Jos. Simlero, amico ejus (qui alia etiam egregia eum sub manibus habuisse testatur), in *Biblioth. Univers.* p. 184., & Claudio Lyschandro, in *Catalogo Scriptorum Danicorum* ἀναλόγω (*lit. E.*), memorata.

Andrez Sunonis, Archiepiscopi Sec. XIII. in Scania Lundensis, Hexameteri Epici editio, quam, in *Ep. Dedic. Rerum Danicarum* p. 22., est pollicitus.

Addantur his, quæ a solo Lyschandro, l. c., ei tribuuntur, scripta Poetica, incertum an edita, mihi certe, aliisque, haud visa:

1. De Christiano IV., Rege Daniz, nato & baptizato.
2. De Creatione.
3. Rerum Venerearum libri.
4. In Hymnum victimæ Paschalis laudes.
5. Pacis Encomion & belli incommoda.
6. Querela de Vestium immoderato luxu, carmine Danico.

FRIDERICUS MICHAEL, Hofstus, Partitiis vi ad religionem adactus Pontificiam (*forzato Catholico in Parigi*), teste (apud Vinc. Placcium, *T. I. Theatri Anon. & Pseudon.*, c. 14., p. 644.) Dethlevo Marco Frisio, eidem tribuente.

Paradiso dell' anima, scriptum sacrum Italicum, ἀναλόγως Augustæ A. 1696. in 8. editum.

M. HENRICUS MICHAELIUS, quem Ripis alii, alii Hatherslebiz, natum esse mihi retulerunt, post gradum Magisterii in Academia A. 1607. reportatum Hafnienfi, & cæterum Parochiæ Johanneæ sacrum Ottoniz in Fionia gubernatum, in urbis Hatherslebiensis Pastoratu, & Dioceseos vicinæ Præpositura, M. Joh. Schrödero, ab utroque remoto munere, A. 1635. successit. Sed & ipse, pietatis licet, uti auditores ejus sunt testati, laudem meritis, & rigidus morum centor, quadriennio post (A. 1639.), ob πολυπραγμοσύνην, quæ ad Magistratus Politici jurisdictionem impetantia sibi vindicasse insimulabatur, immodestiam in se defendendo, aliasque causas (uti a M. Christoph. Kraheo, Antistite indem Hatherslebiensi, accepi), iisdem officiis (D. Joh. Reinbohtio post ipsum collatis) tribunalis regii deturbatus est sententia, ac Hamburgi, in exilio, A. 1646. obiit. E conjugæ Margareta, Petri Hegelundii, Episcopi Ripensis, filia, præter liberos alios, M. Michaelem Henricidum sustulit, Pastorem Hafniensem Nicolaetanum, *Tomo II.* fusius celebrandum.

Carmen de Homine, in quo de ipsius ortu, lapsu, restauratione, & aliis, naturam hominis concernentibus, agitur, in Academia Hafnienfi recitatum. Accedit Gratiarum actio, in promotione Magistrali habita. Hafniz A. 1610. in 4. M. C. K.

Wüstpredigt aus Ps. LI. 12. 13. 14. in der Pfarrkirchen zu S. Catharinen in Hamburg gehalten. Hamburgi 1642. in 4.

Gründlicher Bericht von dem wahren Essen und Trinken des Leibes und Blutes Christi, ausser und in dem Abendmahl, und von dem Unterscheide zwischen dem geistlichen und Sacramentlichen Essen. Hamb. 1643. in 12.

HENRICUS MICHAELIS Junior, Lubecensis, M. Martio A. 1627. natus, filius fuit Henrici Michaelis Senioris, J. U. D. & Episcopi Lubecensis Consiliarii (*de quo Tomo II. dicetur*), ex Engelia ab Höveln unicus, &, studia, in Athenis inchoata patrio, continuaturus, A. 1643. in Gymnasium Gedanense, 1645. in Acad. Regiomontanam, 1647. in Grypticam, ac 1649. in Rostochiensensem, abiit. Inde Gryphiswaldiam reversus, A. 1650., & Doctoris titulum, a Joach. Volschovio collatum, & professionem (quam David Mevius, Jctus celeberrimus, Wismariam nuper avocatus, hæctenus ornaverat) Juridico-Politicam, obtinuit. A. 1654. Stralsundiam commigravit, & urbis hujus, per XI. annos, egit Syndicum, ad A. usque 1665., quo secundus inter novellæ Academiæ Kiloniensis Antecessores locus ipsi est attributus. Kilonio tandem A. 1668. (quo Rectoratu fungebatur Academico) in urbem patriam Lubecensem, d. 10. Oct., revocatus, ejusque Proto-Syndicus & Consistorii Ecclesiastici Præfæs constitutus, multas decennio integro legationes

M m m m m 2

ad

ad Cæsarem, Reges ac Principes, obiit, & post reditum ex aula Cellensi, quinquagenario major, morte subita, d. 13. Jan. A. 1678., decessit. Ex uxore, Margareta Schmidia, ipso promotionis Doctoralis die Gryphiswaldiz A. 1650. ducta, quatuor sustulit liberos, sed duos tantum, Henricum scilicet, J. U. Doctorem, & filiam D. Joh. Fitzmanno, Po-
liatro Lubecensi, elocatam, reliquit superstites. In Syndicatu defuncto D. Joh. Pomerefschius, Antecessor Acad. Gry-
phicæ primarius, successit. V. *Programma funebre*, memoriz ejus ab Abrah. Hinckelmanno, Scholæ tunc Lubecensis
Rectore, consecratum, & confer de illo Davidis a Brügge, Subrectoris (cui *etatis nostræ audit Papinianus, bonorum
spes & asyllum, malorum terror & scopulus, pietatis & justitiæ fugientis flator, orbisque & urbis oraculum*), Epigra-
phen sepulchralem, *Nova Literaria Lubecensis*, M. Majo A. 1700., p. 158., D. G. Morhofii Epigramma in Rectorem
ejus Kiloniensem, in *Floris subsecivis Poeticis* p. 16. obvium, Joh. Clerici *Tomum XVII. Biblioth. Univers. Histor.*, Al.
Apr. A. 1690., p. 481-485., *Isagogen nostram ad Hist. Cimbr.*, P. I., c. 15., §. 21., p. 281., & P. IV., c. 1., §. 4., p. 367.,
& J. H. a Seelen P. I. *Athen. Lubec.* p. 250-254.

SCRIPTA LATINA EDITA.

Disp. Jurid. Inaug. de Mora, Præfide D. Joach. Volschovio. Gryphiswaldiz 1650. in 4.
Disp. de Majestate. Gryph. 1651. in 4.
Disp. explicatoria ad Tit. 9. 10. & 11. Libri I. Instit. Gryph. 1651. in 4.
Disp. de Successione ab intestato. Gryph. in 4.
Disputationes IV. de Inquisitione criminum. Kilonii 1666. & 1667. in 4.
Responsorum, sive Deductorum Juris Kiloniensium, aliorumque selectorum, Liber. Lubecz 1673. in 4. *Acutissi-
ma hæc pariter atque doctissima* vocantur a M. Gregorio Michaelis, in *Notis ad Jac. Gaffarelli Curiositates inauditas*
p. 255., & *Item quendam excellentissimum* (teste Abr. Hinckelmanno in *Programmate funebri*) in eam rapuerunt ad-
mirationem, ut cum opere *Decisionum Dav. Mevii comparare non dubitaverit*. Responsorum horum *Vigesimo tertio* op-
posita est Julii Themicolz, *Ἰσχυρισμὸς*, Juristische und Historische Darstellung der Gerechtigkeit zu brauen und Hand-
wercker zu halten, welche etliche Adelige Land-begüter der Stadt Lübeck, in ihren, dem territorio des Herzogthums Holstein
eingeschlossenen, Gütern, haben, A. 1685. in fol. edita.

Tr. Juridicus de Inquisitione criminum, in quo Processus inquisitorius, ejusque occasione natura Jurisdictionis cri-
minalis, antiquæ & hodiernæ, & S. Cæs. Maj., aliorumque summorum orbis Principum, supra omnem Jurisdictionem
& inquisitionem humanam supereminetia, ostenditur; imprimis vero natura Indictorum, ad inquisitionem specia-
lem, capturam, torturam & condemnationem, jure requisitorum & sufficientium, ex genuinis Jurisprudentiæ princi-
piis, nova methodo, & accuratori opera, explicatur. Lubecz 1676. & (titulo tantum primoque quaternione mutatis)
1686. in 4. Secunda Editio, a filio Autoris, Henrico Michaelis, J. U. D., emendata, & Indice aucta, ibidem A. 1689.
in 4. prodit. Recensum hujus in Joh. Clerici *Bibliotheca Universali Historica*, Gallice Amstelodami edita, *Tomus
XVII.*, M. Apr. A. 1690., p. 481-485., invenies. Commendatur a Nic. Christoph. Lynckero, *Lib. II. Instruccioni fo-
rensis*, Sect. II., P. I., c. 2., lit. c. 1. a.

M. LUDOVICUS MICHAELIUS, quem patria Ripensem, & Henrici (supra memorati) fratrem, fuisse,
Matth. Rostochius, V. C., per literas me edocuit, Pet. Resenius autem, in *Indice Catalogi Bibliothecæ suæ tertio*, Roeg-
geræ, in Cimbria meridionali, A. 1595. (Dom. Quinquag.) natum esse testatur, lauream Philosophiæ supremam Haf-
niz A. 1625. obtinuit, & Pastor tunc in Seelandia Danica fuit Soranus, deinde vero, ab A. 1632., in Fionia Ottonien-
sis Marianus, vivisque d. 22. Sept. A. C. 1643., ætatis 48., excessit.

Sermo funebris in exequiis Abelis Schinckeliz Danicus. A. 1637. in 4.

Sermo alius, itidem Danicus, Maur. Ascherslebii dicatus memoriz. Hafn. 1643. in 4.

MICHAEL DIETERICUS MICHAELSEN, Holstus, J. U. D. Halz d. 7. Oct. A. 1708. a Joh. Sam. Stry-
lio renunciatus.

Disp. Inaug. de Libris Mercatorum suspectis, Præfide D. Henr. Bodino. Halz 1707. in 4.

NICOLAUS MICHAELIS, Ludi in urbe Cimbriz Coldingensi trivialis Danici Magister.

*De og konstlig Reggenboeg, udi Tøll, Mader, Begt oc PENDINGER, som her udi Landet brugeligt er, met mange nyttige oc
konstlige Exempel, baade paa Linierte oc Ciffer, udi heet oc brudet Tøll, om Riob oc Gal, oc udi andre Maade.* Hainiz
1624. & 1681. in 8. (*Arithmetica Danica*.)

BERNHARDUS MIDDENDORP, Lubecensis, Philo-Mathematicus, d. 12. Febr. A. 1637. natus, & d. 2.
Aug. A. 1669. in patria defunctus. V. *Epicedia*.

Disp. Physico-Mathematica de Ventis insolentibus, & imprimis eo, qui, circa 9. diem Dec. A. 1660., totam fere Eu-
ropam perflasse creditur, Præfide Christoph. Notnagelio, Math. Professore, proposita, Accedit Appendix de Cometa
recenti. Witebergæ 1661. in 4.

*Einis Edlen und hochweisen Raths Linie der Keyserl. freyen Reichstadt Lübeck wol eingerichtetes Hauptbuch, welches der
Herren Vortund Zunahmen, Heimat, Wahl, Würde, Regierungsende, Wapen und Zahl, in XII. Special Tabellen, auf
jeder 64., und also zusammen 768., anzeigt; von A. C. 1161., bis auf jetzige Zeit, mit möglichstem Fleisse, schriftlich ins kurt-
ze, aus eigenhändigen alten und neuen Büchern, verfasst, und künstlich in Kupfer gestochen, oder in Holz geschnitten.* Lube-
cz 1668. in fol. obl. Series hæc Senatus Lubecensis tabularis, uti collatio cum aliis ejusdem me docuit Catalogis, in-
numeris (ab A. imprimis 1161. ad 1416.), circa Senatorum nomina, patrias, & electionis mortisque annos, & Autoris,
& typographi, culpa, scatur erroribus, antiquiores quosdam omittit, ceteros turbato nonnunquam enumerat ordine,
nec ipsa (uti titulus jactat) Senatorum singulorum insignia, sed receptacula tantum illorum, quibus a pictore possint
inferi, exhibet Heraldica.

NICOLAUS MILDIIUS, Vici in Dithmarfia Londinensis, incertum quo tempore, Parochus. E cujus scripto
quodam Historico Erpoldus Lindebrogius Excerpta congescit nonnulla, in Bibliotheca publica Hamburgensi reliqua,
res spectantia Dithmarfias.

BURCHARDUS MITHOBIUS, Hamburgensis, Poeta, Medicus & Mathematicus Seculi XVI. eximius,
Mathesin & Medicinam, magna cum laude, in Academia primum docuit Erfurtensi (1.), ac deinde, ab A. 1531. (2.), in
Marpurgensi, quæ A. 1533. Decanum eum Collegii elegit Philosophici (3.), & biennio post, A. 1535., supremis artis
Medicæ, cum Pylade suo, Sebast. Aug. Nouzeno, ornavit honoribus (4.) Marpurgo A. 1536., post primam Anatomen
publice

(1.) teste Heet. Joh. Mithobio in *Vita D. Heet. Mithobii*; *Suprint. Rategb.* (2.) V. Joh. Justi Pistorii *Propylaum Arbenæ Hafniæ* p. 15.
(3.) V. Pauli Frehezi *Theatrum Arud.* p. 1355. (4.) V. Freherus l. c., & Pet. Nigidii *Elenchum Professorum Marpurgensium*
p. 37. 18.

publice institutam (1.), Cassellas, in aulam Philippi, Hassorum Landgravii, discessit (2.), ejusque, uti & Popponis ac Georgii Ernesti, Comitum Hennebergicorum (3.), Consiliarius factus atque Archiater, Praxi medica felici admodum inclavit. Ex Hassia tandem in Ducatum Brunsvicensem, ad easdem dignitates, ab Erico Seniore, Principe illius, evocatus, Mundæ, ad Visurgis & Fuldæ confluentem, confedit, & post mortem Erici, a filio ejus cognomine, consiliis atque ministeriis aulae Medicis itidem admotus, Ecclesiarum in Ducatu isto reformationem non parum A. 1540. promovit, Phil. Melanchthone, quocum summa ipsi intercescit familiaritas, instituendæ illius rationem subinde per litteras suggerente (4.). Moribus, teste Pet. Nigidio Encomiasta, fuit

— placidis, cunctisque affabilis ultro
Sincera studuit mente juvare bonos.

Vivis excessit in oppido Mundenfi, non autem Hannoverano, quod Janus Gruterus (5.), nec Mindenfi, Episcopus cognominis metropoli, quod alii lapsu faciliiori substituant, die 16. Augusti A. 1565. (6.). Familiam suam, anchoram geminam, cum stella superimposita, insignium loco usurpantem (7.), Amuleja Borekia uxore ducta, per Hectorem filium, Med. D., & Erici Junioris ac Wilhelmi, Ducum Brunsvicentium, Archiatrum, Polatrumque Hannoveranum (8.), tam auspiciato propagavit, ut complures ex ea viri magnæ eruditionis & dignitatis prodierint. E quibus Hector, J. U. D. & Cancellarius Saxo-Lauenburgicus, avum, Daniel, J. U. D., aularumque Lauenburgensis & Sverinensis Consiliarius ac Cancellarius, Hectorque, Th. D. & Superintendens Ratzeburgensis atque Wismariensis, proavum, & Hector Johannes, Abbatissæ Quedlinburgensis Cancellarius, Consiliariusque Stolbergicus, abavum (ut nepotem Conradum, aulae Brunsvico-Cellensis Archiatrum, Medicosque alios, taceam), eum sunt venerati (9.). Congesta est hæc vitæ ipsius historia e Pet. Nigidii, Profess. Marpurgenfis, in laudem ejus Epigrammate, in *Elencho Professorum Marpurgenfium* p. 37. 38. obvio, Melch. Adami *Vitis Medicorum Germanorum* p. 145., Pauli Freheri (Adamum & MStæ quædam Marpurgentia secuti) *Theatro Eruditorum* p. 1255., Hect. Joh. Mithobii, abnepotis, *Vita D. Hect. Mithobii, Theologi*, & Autoribus aliis, jam allegatis. Præter quos consuli etiam de illo possunt Phil. Melanchthonis XXIII. ad eum, de statu Ecclesiæ & religionis, *Epistola*, in *libello Epistolarum ipsius altero*, Witebergæ A. 1574. in p. per Casp. Peucerum edito, p. 332-353., obvia, Ant. Corvini, Theologi Hassiaci, *Epistola Dialogi de periculosis morum præsentium statu*, ei inscripti, ac Hannoveræ A. 1544. in p. exculi, *dedicatoria*, Joh. Schofferi, Acad. Viadrinæ Professoris, *Elegia ad illum de schola Schlenfingenfi*, a M. Gotfrido Ludovici A. 1708., *Parte I. Historiæ Rectorum & scholarum*, p. 148-152., publicata, Henn. Conradini, Conræst. Hamburgensis, *Carmen de Hamburgæ situ, studiisque suis, Heroicum*, ei inscriptum, & A. 1710., *Parte I. Memoriarum Hamburgensium* Joh. Alb. Fabricii, p. 409-414., recusum, *Bibliotheca universalis* Conr. Gesneri f. 150. a., Jos. Simleri *Epitome istius* p. 104., & Joh. Jac. Frisii Editio *Epitomes* hujus auctior, p. 125., Wolfg. Justi *Chronologia illustrium Medicorum*, ad A. 1536., p. 158., Wolfig. Krügeri *Catalogus mille virorum* f. 45. b., Gvilh. Budæi, Medici Halberstad., *Thematologia Sec. XVI.*, ad A. 1561., p. 240., Gerh. Joh. Vossii *Lib. de Scientiis Mathematicis*, c. 57., §. 11., p. 335., Joh. Franc. Buddæi *T. III. Lexici Historici* p. 536., & Æg. Perian-dri *Germania* p. 44. 45.

ELOGIA.

Wolfg. Justo (l. c.) *Mathematicus audit & Medicus insigniter doctus.*

Pet. Nigidio (l. c.) *Doctor celebris, & Gymnasi Marpurgenfis fama olim splendida.*

Gvilh. Budæo (l. c.) *Mathematicus insignis.*

Joh. Letznero (in præfat. *Chronici Corbejenfis*) *ein sonderbahrer Liebhaber der Antiquitäten.*

Joh. Schofferus, in Epigrammate in ejus insignia, his eum compellavit Elegis:

*Anchora quapropter merito Medicina vocatur,
Utilis humane quæ solet esse rati.*

*Inde tibi cur non duplex, Burcharde, geratur
Anchora, cui Medicum vix reor esse parem?*

Joh. Jac. Boissardus, in *Biblioth. Chalcographica*, lit. Qq. 2., imagini ejus hoc adjecit distichon:

*Quid te, Mithobi, melius, quid doctius usquam est?
Ipse tuo Phæbus ridet in ingenio.*

Casp. Conradus (l. c.) sequenti illum ornat elogio:

*Cor habuere tuum Musæ, Meditativa, Mathesis;
Non domus hac triga dignior ulla fuit.*

Henn. Conradinus (l. c. p. 410.) carmina illius metris hinc celebravit:

*Nam tibi quæ tereti ducuntur carmina filo,
His blande aspirant Charites, tinguntque lepore, &c.*

SCRIPTA EDITA.

I. LATINA.

Compositio Annuli Astronomici, excusa cum Joh. Dryandri libro de annulis Astronomicis. Francofurti 1537. in 4. (V. Simlerum & Frisium II. cc.)

Stereometria, ars docens certas dimensiones corporum, ratione Mathematica, & virga Stereometrica, cum Dimensio, Æquatorioque desuper, affabre confectis. Francof. 1544. in 8.

II. GERMANICA.

Præservativ wieder die Pest. Marpurgi A. 1564. in 8. (Catal.)

Libellus de quodam fonte in Spiegelberg maximarum virtutum, a Simlero, Frisio & Melch. Adamo (II. cc.), memoratus.

MARTINUS JOSVA a MITHOFF, sive MITHOBIUS, Hamburgensis, J. U. D. & in patria, circa A. 1693., Practicus, M. Novembri A. 1718. mortuus.

Disp. de Venditionibus officiorum, ab ipso conscripta, & Præfide D. Alb. Willebrando, Jcto, proposita. Rostochii 1693. in 4. Erudita est, & lectu digna.

Disp. Inaug. de Jure Emphyteutico, ad L. 4. C. Ultrajecti 1696. in 4. (V. P. A. *Lehmanni Hamburgum literatum anni 1701.* p. 18.)

- (1.) V. Freherum l. c. (2.) V. Nigidium, Pistorium, Freherum & H. J. Mithobium, II. cc. (3.) teste Hect. Joh. Mithobio l. c. (4.) V. Dav. Chytræi P. II. *Chron. Saxon.* p. 330., & P. III. p. 384. (5.) *Libro II. Chronici Chronicorum*, sub Joh. Gualtheri nomine editi. (6.) V. Nigidium, Chytræum & Pistorium, II. cc., Melch. Adami *Vitis Med. Germ.* p. 145., Casp. Conradi *Mitlenar II. Prosopographia Melica* p. 129., & Abr. Sautii *Catal. Professorum Marpurgenfium, Theatro urbium* A. 1610. præfixum. (7.) V. Joh. Schofferi Epigramma in illa, in *Lib. de Insignibus clarorum Virorum, Poemata inserta*, lit. O. 3. a. b. (8.) V. de illo Nigidium, Freherum & H. J. Mithobium, II. cc. (9.) Plura de posteris hinc Hect. Joh. Mithobius l. c. suggeret.

Molleri Cimb. Lit. Tom. I.

Nnnnn.

NICO.

NICOLAUS MITTAG, Hamburgensis.

Series Chronologico-Historica Patriarcharum Regumque, in utraqve gente Israelitica, & IV. Monarchiis, in schola Lüneburgensi, ductu Joh. Bunonis, memoriter recitata. Lüneburgi 1669. in 4.

OTTO HENRICUS MOENIUS, P. L. C., Hamburgi commoratus.

Paraphrasis Elegiaca in primam Jeremiz lamentationem, Consiliis Hamburgensibus inscripta. Hamb. 1615. in 4. IV. Carmina ad Joach. Morfium Lyrica elegantia, in *Albo Morfii MSto*, fol. 858. 859. 860. 870. 871. 872., obvia, mihiqve perfecta.

LAURENTIUS MOERSKEN, Ecclesiastes, circa A. 1550., zdium Sacrarum D. Mariæ Magdalenz Burgenfis, D. Gertrudis & S. Spiritus, in civitate fuit Lubecensi, eodemqve anno, qvoad, bona opera ad salutem esse necessaria, iisque etiam, non autem sola fide, homines justificari, docuisset, nec in doctrina de S. Cœna, hujusqve administratione, Collegis plane esset ἐμὲψυφος, hos omnes nactus est adversarios. Qvo ex dissidio cum schisma Ecclesiæ suæ oriturum esse Magistratus metueret, conventum, ejus componendi gratia, A. 1551. instituit. In hoc, præsentibus e Senatu Ambr. Meyero, Consule, Herm. Falckio J. U. D., Hermannò a Dorne & Henr. Kölero, post exhibitum a Presbyterio libellum, qvo dogmata varia Moerskenio exprobrabantur erronea, ab hoc autem scriptum adversus Collegas Apologeticum, per Theologos externos, a Senatu evocatos, D. Joh. Æpinum Ecclesiæ Hamburgensis, D. Henr. Schmedenitium Dithmarsicæ, M. Frid. Henningum Lüneburgensis, & D. Joh. Aurifabrum ac D. Joh. Draconitem Rostochiensis, Antistites, Confessio de justificatione est concinnata, & cum pars illi utraqve subscripsisset, turbæ istæ amica transactione sopitæ. Ἀνέκδοτα, in Actis Ordinis Lubecensis Ecclesiastici, teste V. C. Jacobo a Mellen (cui hætenus relata debeo), supersunt scripta isthæc omnia, idiomate exarata Saxonico, & Libellus quidem Presbyterii accusatorius *Tomo II.*, fol. 438. & seqq., Moerskenii Responsio Apologetica *Tomo eodem* p. 443. & seqq., Compositionis autem formula ac Confessio de Justificatione, a Theologis conscriptæ exteris, *Tomo I.*, f. 115. & seqq. Relapsum tamen esse Moerskenium, qvi non multo post ipsemet Lubeca in exilium abiit spontaneum, in suas istas heterodoxias, ex inventivis colligo, quibus A. 1553., tum Matthias Flacius & Nicol. Gallus, in *Epistola ad Presbyteros Lubecenses, Hamburgenses, Magdeburgenses & Lüneburgenses, circulari*, Georgii Majoris, Theologi Witebergensis, de bonorum operum ad salutem necessitate doctrinæ opposita (1.), tum Ecclesiastæ Hamburgenses, in suis ad hanc responsoriis (2.), animum ei adhuc insensum sunt testati. A Flacio enim & Gallo Exul vocatur, qvi antehac in Ecclesia Lubecensi conscientias turbavit, docendo necessitatem bonorum operum ad salutem, & quæquam Georg. Majori doctrina impar, tamen eo paulo fuit modestior; ab Hamburgensibus vero Autor perniciose dissensionis in vicina Ecclesia, qvi inde quidam discessit, sed satis turbarum reliquit. Idem etiam, nisi fallor, ille est cum indocto concionatore, quem Herm. Hamelmannus, *Parte II. Historiæ Evangelii in Saxonia inferiore renati* (3.), monstroso nomine EXULOREM appellat, & Lubecæ controversiam de Eucharistia movisse, sed facile ab aliis esse repressum, perhibet. Confer de illo *Partem IV. Isagoges nostræ ad Hist. Cimbr.*, c. 5., §. 10., p. 474. 475.

JOHANNES MOHR, Scholæ Itzehoenfis Arithmeticus.

Compendium Arithmeticæ, oder Rechenbüchlein. Hamburgi 1659. in 8.

JOHANNES MOHR, Hamburgensis, Arithmeticus Scholæ Hufensis publicæ, ab A. 1664. ad 1697. Kilonii deinde privatim Mathesin docuit, subitoqve, inter docendum, M. Apr. A. C. 1704., ac ætatis 84., obiit. V. J. M. Kraftii *Hufumische Kirchens-Historie* p. 364. 365. Ubi idem cum J. Mohrio præcedenti esse traditur.

Arithmetischer Lustgarten. Slesvigæ 1665. in 8.

Nova Arithmetica, Germanicè edita, Slesvigæ 1675. 1696. & 1707. in 8.

THEODORUS MOHR, Hamburgensis, ex Academia Jenensi ad Secretarii, in urbe Comitatus Stolbergici Wernigerodana, A. circiter 1653., evocatus officium, istud A. 1687. adhuc obiit, & furros malevolorum, ob senectam ipsum huic administrando parem haud amplius esse criminatum, Tractatu de duobus Reis erudito, teste animi etiamnum vegeti luculento, juris facti publici, confutavit. Qva in re Sophoclem est imitatus, qvem cum filii, tanquam senem desipientem, a rei familiaris administratione, judicum decreto, postularent removeri, *Oedipum* his *Coloneum*, fabulam nuper conscriptam, recitasse, & criminationis falsitate hoc pacto ostensa, ut absolveretur, impetrasse, Cicero in *Catone majore* perhibet. V. *Acta Erud. Lipsiensia*, M. Oct. A. 1687., p. 549. 550.

Disp. Jurid. de duobus Reis, Præfide D. Joh. Thomæ. Jenæ 1652. in 4. Primas sistit Tractatus sequentis lineas, ac circa solos debendi reos occupatur.

Tr. Synopticus Theoretico-Præcticus de duobus Reis, cum præfatione D. Joh. Eichelii, Jcti Helmstadiensis. Helmstadii 1687. in 4. Argumentum is, in *Diff. præced.* delineari cœptum, longe fusius & plenius, ductu inprimis Ronchegalli, de eodem commentati, 10. persequitur capitibus, & licet nihil novi attulerit, ob methodi ordinisqve concinnitatem, ab Eichelio, in præfatione, & Lipsiensibus (mendosissime excusum esse monentibus), in recensu ejus, l. c., commendatur. A Burch. Gotth. Struvio, in *Biblioth. Juris selecta*, c. 3., §. 13., p. 84., Tractatio vocatur *solide deducta*, & §. 39., p. 168., Tractatus in hac materia præcipuus.

Tract. de Concurfu Creditorum, cum præfat. D. Joh. Eichelii. Helmstadii 1690. in 4. Recensum illius brevem, in Gottfr. Zeuneri *Parnasso hyemali anni 1694. Germanico*, p. 180. 183., invenies.

GERHARDUS MOHRMANN, Hamburgensis, Joachimi mercatoris filius, A. 1628. in lucem editus, e schola Gymnasioqve patriz in Academiam A. 1648. dimissus Witebergensem, Magisterii illic gradum A. 1652., primumqve inter 48. ejus Candidatos locum, obtinuit, & in Rostochiensem deinde, Hungaria parteqve Germaniæ jam ante lustratis, A. 1654. profectus, *Disputatione de Morte animæ inaugurali*, A. 1657. defensa, Theologiæ quoque Licentiatum titulum, A. demum 1663., d. 12. Nov., absenti a D. Joh. Qvistorpio Jun. collatum, exambiit (4.). Vitam reliquam in patria, cujus zdus Cathedralis Vicariis d. 14. Nov. A. 1661. est adscriptus (5.), privatus exegit, & A. 1671. adhuc fuit superstes.

Disp. de Axiomatibus quibusdam Metaphysicis. Witebergæ 1653. in 4. (V. *Dorfb. Progr. cit.*)

Exerc. de Simonia, Præfide D. Casp. Mauritio, Prof. Theologo, illius Autore, defensa. Rostochii 1655. in 4. Auctior recusa ibidem A. 1658. in 12. Plura de illa, in Mauritii diximus Elogio.

Disp. de essentia Quantitatis. Rost. 1656. in 4.

Disp. Inaug. de Morte animæ, seu statu hominis peccatoris, a gratia Dei separati, vere formidabili & deplorando.

Præfide

(1.) apud Conr. Schlüsselfburgium *Libro VI. Catalogi Hæreticorum* p. 581. (2.) ibidem p. 648. 649. (3.) in *Operibus Genealogicis & Historicis* p. 978. (4.) V. J. G. Dorfschei *Programma* de vita ejus, *Disp. Inaugurali* A. 1657. præmissum, & alterum D. Joh. Qvistorpii Jun., quo promotionem A. 1663. indixit. (5.) V. Joh. Alb. Fabricii *P. II. Memor. Hamb.* p. 625.

Præfide D. Joh. Georg. Dorscheo propolita. Præmissum est Dorschei Programma in locum Gen. II. 17. Rost. 1657. in 4. Recensum ejus D. Joh. Fechtius exhibet in *Prolegomenis Comm. Dorscheani in IV. Evangg., lit. f. 1. b. f. 2. a.*

Oratio de Morte spirituali. Rost. 1657. in 4.

Zusucht der Sünder, nach des Mörders Bitte, und des Heilandes Antwort, in 2. Sermonen, auß Luc. XXIII. 42. 43. vorge stellt: Nebst angehenem Berichte von der Sünde wieder den H. Geist. Hamburgi 1671. in 12.

M. JOHANNES MOHTIUS, Flensburgensis, Pauli, tonsoris, ex Margareta Schröderi filius, d. 24. Nov. A. 1574. luce hæc frui cœpit, & cum scholam patriam (Rectore M. Thoma Schattenbergio), ab A. 1580. Hamburgensem vero ab A. 1594., frequentasset, in Academiam A. 1596. Juliam, & inde, Nicolai thor Smede, civis sui, præfectus studiis, A. 1599. in Argentinensem, abiit. In hac A. 1600. de Jubilæo metricè peroravit, crebrisque disputationibus & declamationibus Magistri titulum, & locum inter 23. competitorum principem, d. 24. Mart. A. 1601., Brabevra D. Joh. Lud. Havenreutero, promeruit. A. 1602. in Galliam cum discipulo profectus, postquam Lutetia, & in Academia (cujus natio Germanica Quæstoris ipsi detulit officium) Aurelianensi, aliquamdiu subliterat, Argentinam rediit, & Collegiis inclavit Philosophicis. A. 1603. munus Conrectoris scholæ patriæ, a Senatu oblatum, frustra dissuadentibus amicis, qui spem primæ professionis Philosophicæ, in Acad. sua vacaturæ, ipsi injiciebant, Argentinensibus, suscepit, & iustratis in itinere Academiis Helvetiæ ac Germaniæ aliis, superatoque, ad vicum Rastadiensem (cum pontem fluminis, aquis tectum, tempore nocturno, angelus, eqvo vectus candido, ostendisset, & mox disparuisset), haud exiguo, divina ope, periculo (1.), Flenopolin d. 7. Oct. pervenit. Conrectoris officio, d. 14. Oct. sibi commisso, vix decemestri functus tempore, in Rectoratu M. Bernhardo Latomo, d. 17. Aug. A. 1604., successit, tantaque hunc fide & industria per annos 23. administravit continuos, ut, ne quatuor quidem horas, juventutis destinatas institutioni, aliis se tanto temporis spatio impendisse negotiis, potuerit gloriarì. Scholæ, in cujus usum scripta aliquot, Magistratus jussu, edidit Grammatica, patriæ, cum munera Ecclesiastica, a Catingensibus in Eiderstadiâ A. 1606. & 1610., a Gaikebullensibus in Strandia A. 1607., & a Slesvicensibus A. 1621., oblata, quater recusasset, Anno tandem 1626. valedixit, & Diaconatu Parochiæ Flensburgensis Nicolaitanæ, M. Augusto sibi collato, sequenti functus est quadriennio. Quo temporis intervallo, patriæ, ob calamitates bellicas, & pestem, harum comitem, luctuoso, solus ex omnibus in urbe permanfit Ecclesiasticus, & non cætus solum Nicolaitani, sed & Mariani, bis in illo, bis in hoc, quavis concionatus hebdomade, curam gessit, nec gravatus est peste in singulis correptos parochiis, quotiescunque vocabatur, licet ædes propriæ, eadem lue infectæ, relinquendæ sibi essent, invisere. Pace Cimbricæ reddita, A. 1630. Parochiæ Marianæ Pastor est electus, & cum huic per annos pari fide præfuisset duodecim, ac sex liberos, in gemino cum Susanna, M. Nicol. Gerhardi, Ecclesiasticæ Sünderburgensis aulici, gnata, A. 1608. ducta, atque Elisabetha, D. Pet. Holländeri, Poliatrici Lubecensis, filia, isti A. 1631. subrogata, conjugio, sustulisset sibi superstites, d. 17. Jan. A. C. 1642., ac ætatis 68., morte extinctus placida. Defuncto parentavit D. Steph. Klorzius, Superint. regius, e cujus Sermonis in Dan. XII. 2. funebris vernaculi, Rostochii A. 1642. in 4. (sub titulo des Rautenkränkleins getreuer Lehrer) editi, Biographica, quæ hæctenus narravimus, deprompta sunt Appendice. Confer de illo *Nova Lit. Lubecensia, M. Off. A. 1702., p. 299., Vinc. Placcii T. I. Theatri Anon. & Pseudon., c. 9., p. 359. 373., & Partem III. Isagoges mez ad Hist. Cimbr., c. 3., p. 8., p. 279. 280., Schediasmaque de Scholæ Flensb. historia Germanicum p. 12. 13.*

M. Joh. Adolphus Fabricius, Ecclesiastes Hamburgensis, hoc cum Epigrammate, ad cognomen, vocemque Hebræam מוֹת (mori), alludente, celebravit:

*Mens celsa, Mohs, sedes tibi: mentem eximis
Indoliorum umbris geni viva indole.*

*Sic fama vivet æviterne gloriæ,
Et mentietur fama: Mohs est mortuus.*

SCRIPTA EDITA.

I. LATINA.

Quæstiones de Ecclesia Catholica, cum responfionibus Orthodoxorum Patrum, Præfide D. Joh. Pappo, Argentinz 1600. in 4.

Disp. de S. Cæna, Præfide D. Phil. Marbachio, Argent. 1601. in 4.

Assertiones de Summo Pontifice, Capiti III. Enchiridii Franc. Costeri oppositæ, Præfide eodem, Argent. 1603. in 4.

Assertiones de Poenitentia & indulgentiis, contra Fr. Costerum, Præfide eodem, Arg. 1603. in 4.

Disp. de Natura & causis, e Lib. II. Physicorum Aristotelis. Argent. 1603. in 4.

Collegium Disputationum Physicarum. Argent. 1603. in 4.

Orationes duæ de contentione Ahab Regis cum Nabotho de vinea, A. 1602. habitæ, & in *Orationum Argentinensium, ductu Melch. Junii recitatarum*, Editione, Argentinz A. 1603. in 2. publicata, Tomo X., p. 78-115., in recentiori autem, ibidem A. 1620. in 8. excusa, Tom. II., p. 1479. & seqq., obvix.

Elementa Lingvæ Latinæ, pro schola Flensburgensi, ἀνωρύτως edita, Hamburgi 1614. in 8.

Vocabularium Latinum, in usum Scholæ Flensburgensis publicatum, in 8.

Quæstiones Grammaticæ, ex optimis & probatissimis Autoribus collectæ, typisque sic distinctæ, ut incipientibus, mediocribus & perfectioribus, utiles esse possint; vocabulorum insuper copia, & Indice horum Saxonico, ita locupletatæ, ut Dictionarii Saxonico-Latini instar esse queant. Hamburgi 1617. in 8. In his Autor Grammaticæ plerumque Hamburgensis verba retinuit, & aliorum hujus artis scriptorum observationes iis adjecit.

II. SAXONICA.

Abrahamus tentatus & victor, Comædia Saxonica. Hamburgi 1620. in 8.

Compendium Biblicum; dat is: Biblische Urtuch, oder Syrochbüchlin über de iährliche Evangelia unn Episteln, darinn, neben der (in Ximen verfaserten) Summa unn Höverlehre, oof angehefteden Gebedeken up alle Sünunn Jests Dage, de vörnehmsten Syroße der Christ to finden. Hamburgi 1623. in 8.

JOHANNES MOHTIUS Junior, Senioris, modo laudati, nepos, & M. Nicolai Mohtii, Parochiæ ruralis in Diocesi Flensburgensi Breclumiensis Ecclesiasticæ, ex Birgitta Langia (quæ seculo ferme vixit integro) filius, primam Breclumiz d. 11. Febr. A. 1639. lucem aspexit. Studiorum humaniorum ducem, in schola Flensburgensi, Joh. Vorstium, ejus Rectorem, Juridico-Politici autem Herm. Conringium, simulque etiam Theologici Georg. Calixtum, in Academia auspicio habuit Julia. Hafniam deinde in aulam delatus Danicam, Friderici III. & Christiani V., Regum, Secretarius, ab A. 1664., in Cancellaria fuit Germanica, & Archivi etiam postea, in Cancellaria utraque, Danica & Germanica, Ducatibus Cimbricis, ac Comitatibus Oldenburgico, Delmenhorstano atque Pinnebergico, regii Ephorus, Quibus dignitatibus cum aliis accessissent, & Consiliariis Cancellariæ Germanicæ A. 1690. a Christiano V., Justitiæque a Friderico IV., esset adscriptus, morte tandem subita, nullis e Sibylla Emilia Sutermania, vidua nobili Germanica

Nnnnn 2

(1.) Historiam ejus, e sermone sancti Klotziano, repetiit Georg. Henr. Götzius in Schiffer Catechismo p. 35. 36.

(quam A. 1689. quinquagenarius duxerat), liberis susceptus, d. 6. Jan. A. C. 1705., ac ætatis 66., expiravit. A Christoph. Schradero Juniore, qui, Comitissæ cum de Samsoe, a Christiano V., Monarcha Danico, amata, fratrem fuisse, perperam tradidit (1.), cum Matthia Mohtio, agnato, Consiliario itidem regio, est confusus. Historiæ Danico-Cimbriæ, scrutator tot archivorum, quibus præerat, regionum diligens, peritiam sibi paraverat eximiam, lubensque in hac observata cum aliis studii Historico-Genealogici communicabat cultoribus eruditis, ob *προθυμίαν* istam publice a Phil. Jac. Spenero (2.) & Jac. Wilh. Imhofio (3.) deprecatus. A Poesi etiam alienum se haud fuisse diversis testatus est carminibus, e quibus *Encomion parrule suo in Ciconiam Adrianum Lessui, Epithalamium autem quoddam Cupidini suo Argo*, permulta audaci surripuisse plagio, Dan. Georg. Morhofius peculiari Jacobo Henrico Pauli, nostri æmulo, significavit *Epistola*, seorsim ab hoc, ignaro Autore, edita, & ad calcem *Collegii Morhofiani Epistolici*, in editione anni 1693. Lipsiensi, recusa. Bibliothecæ (de cujus MSSis Lundianis supra, in Zach. Lundii jam dictum est elogio) locupletis, ab eo collectæ, & post obitum auctione distractæ publica, Catalogus Hafniæ A. 1705. in 8. prodiiit.

Confer de illo *Nova Literaria Lubecensis, M. Majo A. 1705., p. 152.*

SCRIPTA EDITA.

De scopo Reipublicæ Polonicæ, & domo Austriacæ, adversus Franc. Marinium, Polonum, libellus, quo Vir summus, Herm. Conringius, ab ineptiis & calumniis, quas *Dissertatio Marini de scopo Reip. Polonicæ* parturit, vindicatur. Hamburgi 1665. in 12. Scriptum hoc *ἀντιρρητικόν*, a Mohtio (uti ex ipsius mihi constat confessione, & *Catalogo Biblioth. Conringianæ p. 203.*), ad sententiam Conringii Præceptoris de vita luxuriosa, reip. Polonicæ modernæ scopo, in privatis propositam Acroasibus, defendendam, editum, oppositum est Franc. Marini, scriptoris *ψευδώνυμος* (quem Joh. Saxium fuisse, Fraustadio Polonum, urbis Thorunientis Secretarium, Frid. Geislerus, & post eum, alii, mox allegandi, indicant), *Dissertationi de scopo Reip. Polonicæ adversus H. Conringium*, Uratislaviæ A. 1665. in 12. publicata. Cui a Saxio forte responsum etiam est in novo Opere pro Polonia Anti-Conringiano, quod is, teste Christoph. Hartknochio (*Lib. I. de Rep. Polon. p. 45.*), habuit affectum. Confer de scriptis hujus Eristicis Frid. Geisleri *Larvam detrahant, Dec. I., n. 7.*, Vinc. Placcii *Tr. de Script. Anon. & Pseudon., P. II., p. 223.*, ac *Theatrum Anon. & Pseudon., T. I., c. 3., p. 347.*, *Tomoque II. p. 434.*, Christ. Gryphii (Mohtii libellum ipsi perperam tribuentis Conringio, & rem acu non tetigisse judicantis, Saxii autem *Dissertationem perquam vocantis eruditam*) *Diff. Isag. de Script. Histor. Sec. XVII., c. 10., p. 517. 518.*, Gabr. Groddeckii *Sched. de Script. Histor. Polon., §. 45.*, Thomæ Crenii *P. VIII. Antimadv., c. 3., §. 1., p. 159. 160.*, & B. G. Struvii *Biblioth. Histor., c. 30., p. 714. 755.*

Votum veterum annorum, pro votis novi anni, Friderico III., Regi Danicæ, A. 1666. oblatum. Hafniæ 1666. in 4.

Carmina varia, de quibus in vita ejus jam dictum, sigillatim edita.

Trium Epistolarum ad Joh. Andr. Bosium, de illius Editione Josephi affecta, A. 1666. exaratarum, Excerpta, quæ in Appendice Epistolarum Thomæ Reineßii & Bosii mutuarum, Jenæ A. 1700. in 12. excusarum, p. 447. 448. 449., leguntur.

Staatsgeschäfte, so heutiges Tages zwischen den Häusern Frankreich und Oesterreich vorgehen, aus dem Französischen verdeutschet durch J. B. M. Anno 1667. in 12. Quam versionem sibi debere ipsemet mihi significavit.

PAULUS MOHTIUS, Flensburgensis, d. 16. Sept. A. 1601. natus, patrem habuit Matthiam, Chirurgum Rudolphi II. & Marthæ, Imperatorum, initio aulicum, ac deinde, cum aulam, religionis Lutheranz amore, reliquisset Cæsaream, Flensburgi artis suæ Practicum, matrem vero Ingeburgam, Georgii filiam, Rendesburgensem. Adolescentiam suam, ad annum usque ætatis vicesimum, partim studiis humanioribus in ludo excolendis patrio, partim vero Chirurgiæ parentis ductu addiscendæ, successu felici impendit. Hamburgensis deinde Gymnasii Professores integro audivit sexennio, simulque Twestrengii, ad Consulatum patriæ postea evecti, Pedagoga egit domesticum. Artis Medicæ sacris in Academiis initatus est Regiomontana (quæ triennio ipsum sequenti detinuit) ac Hafniensi. In quarum posteriore Thomæ Finchii, Ol. Wormii & Casp. Bartholini auditor fuit industrius, simulque privatus filiorum Bartholini, Thomæ (Medici postea incomparabilis) Casparisque Junioris, & Henr. Fuirenii, horum consobrini, Præceptor. Hafnia A. 1632. ad externos profectus, Lugduni Batavorum per triennium substitit, A. 1635. in Angliam trajecit, inde autem in Galliam & Italiam perrexit, & Lutetiæ atque Patavii diutius est commoratus. Doctoris hinc Medici titulo Basileæ, d. 7. Nov. A. 1637., Joh. Jac. Brunnio Brabevta, impetrato, cum Lagone & Johanne Beckiis, Nobilibus Danis, suæ commissis fidei, novo itinere Galliam, Britanniam ac Belgium, denuo perlustravit literario, & Flenopolin A. 1640. reversus, illic initio, deinde vero, ab A. 1644., Lubecæ (quo Svecorum, patriæ hostium, metu se recuperat), & ab A. 1646., Ottonis Fionorum, Praxi inclauit medica. In regiam inde A. 1651., a Friderico III., Danicæ Monarcha, evocatus Hafniensem, & Medici primum aulici, postea vero Archiatri, ornatus dignitate, valetudinis ejus curam, & sæpe quidem solus, gessit sedulam, civibusque simul Hafniensibus, & remotiorum etiam Danicæ locorum incolis, consilio & ope salutari interviit. Regitandem augustissimo (qui Canonicatu ipsum etiam donaverat (4.)), primaque indolis regis Christiani V., filii primogeniti, ei concediderat rudimenta, in morbo fatali, A. 1670., ante omnes alios, iussus adesse, tollendo illi artem suam doluit esse imparem, defunctoque haud diu superstes, mensibus aliquot vix elapsis, in extremum ipse etiam morbum incidit. Contra quem cum remediis, familiæ a se ipso indicatis quærule, frustra aliquamdiu depugnasset, apud DEum superesse auxilium voce *προαγώνισ* testatus ultima, d. 6. Maji, eodem anno 1670., septuagenarius placide expiravit. De Coryza continua, quæ senescentem, vesicula candida membranacea, sero plena, per nares subinde prolabente afflixit, Th. Bartholini *Centuria VII. Histor. Anatom., num. 37. p. 260-262.* potest consuli. Conjugem A. 1641. elegit Idam, Rudolphi Burenzæ, Jcti & Consulis Kiloniensis, filiam, quatuor sibi nobilioris, totidemque sequioris sexus, enixam liberos. E quibus Rudolphus, Pastor ex aulæ regis Ecclesiastæ Camerianus Ottoniensis, Episcopatus, quem mors præmatura invidit, destinabatur Fionico, Matthias autem e Medicinæ studio regio evasit Secretarius, & Consiliarius tandem intimus. Equatuor filii, Ida Christina Severino Gludio, Pastori Thöstrupensi & Episcopo deinde Wiburgensi, Beata Ingeburga Johanni Andreæ, Parocho Færsleffensi, & Elisabetha Margareta Nicol. Bennichio, Communeatum præfecto, sunt elocata, natu autem minima, Sophia Amalia, Christiani V., Regis Danicæ augustissimi, amore potita, & Samsoæ Comitissæ donata titulo, perillustrem Guldenloviorum per filios propagavit familiam. *Doctrinam* noster, teste discipulo, quem laudatorem nactus est posthumum, incomparabili, Thoma Bartholino, *seclatus est non variam aut curiosam, qualem ambitiose docti amant, sed studio Medico accommodatam ac necessariam.* Anatomiz haud vulgarem impendit operam, & præter sceleta tenellorum pariter atque adultorum, dextre constructa, oculum artificialem mira confecit subtilitate, museoque dedicavit Wormiano.

Chemiam

(1.) in *Symbola, Tomo I. Theatri Anonymorum & Pseudonymorum Placciani, c. 8. p. 347.*, inserta. (2.) in *præfat. Historiæ Insignium Illustrum, seu Partis Specialis Operis Heraldici, Francofurti A. 1680. editæ.* (3.) in *præf. Notitiæ Procerum S. Romæ Imperii, Tubingæ A. 1684. excusæ.* (4.) V. Thomæ Bartholini *Diff. VIII. de Medicina Danorum domesticæ p. 370.*

Chemiam & Botanicen, quatenus humanis inserviunt usibus & agrorum solatio, familiares sibi reddidit. Superavit autem plerosque sui ordinis Chirurgia, quam, a parente jure ad se derivatam hereditario, instrumentis ornavit novis compluribus, & Collegæ æmulo, Simoni Pauli (1.), *præ arte Medica* visus est *profiteri*, peritia accuratiori, & singulari Praxeos Therapeuticae dexteritate ac felicitate, experientia tot annorum diuturnæ ope acquisita, cujus testes formulas remedium complures præstantissimas officinis reliquit pharmaceuticis. *Παράγυρ* loco, præter artes, quas perfectissime calluit, gymnasticas, studia tractavit lingvarum Græcæ & Latine humaniora, Chronologiam insuper, historiam novantiquam, Poësin & Muticam, imprimis autem Mnemonicen Hieroglyphicam, in qua parem inter coævos vix habuit, cujusque specimina in scriniis reliquit admiratione dignissima, fusi paulo post Bartholini & Borrichii verbis celebranda. Scriptis inclarescere haud studuit, ac, præter schediasmata pauca & exigua, e quibus *Casus perforati thoracis Chirurgicus* controversæ ipsum cum Collega, D. Simone Pauli, Archiatro itidem regio, implicuit Medicæ, in lucem nihil edidit publicam. Morum ejus integritatem, præter alios, Thom. Bartholinus hoc celebravit Epitaphio, *Orationi, qua Medicum perfectum, ex vita illius informatum, exhibuit, parentali*, cum Bartoli Bartholini fratris, Rhetoris Hafniensis Academici, *Programmate funebri*, Hafniæ A. 1670. in 4. excusæ (cui nostra hæc debemus), adjecit: *Prisca hic fides jacet, & cum moribus, antiqua Medicina, quæ multis vitam, spem omnibus, sibi senium & immortalitatem, integritate vite, & rerum usu, voto procuravit publico. Nomen si vultis, nomine majus, D. Paulus Mohr est, qui, aliis inserviendo, morbo tandem consumptus & senio, æternitatem expectat, quam arte salutaris vel in terris meruit, vel possidebit in caelis.*

Confer de illo ejusdem Thomæ Bartholini *Cistam Med. Hafniensem* p. 4., *Diff. II. de Medicina Danorum domestica* p. 41., & *Diff. VIII.* p. 371., *Carmina* p. 232., *Diff. de Incendio Bibliothecæ* p. 7. s., *Diff. de Hepate defuncto* p. 71., & *Diff. VI. de libris legendis* p. 187. 188., Alb. Bartholini *Lib. de Script. Dan.* p. 116., nostraque ad illum *Hypomnemata* p. 373., Joh. Ant. a Linden *Lib. I. de Script. Med.* p. 99. 110., Ol. Borrichii *Diff. de ortu & progressu Chemiæ* p. 19., Pet. Winstrupii Jun. *Epigrammata tria in cognomen ejus Paronomastica, Lib. III. Epigr.* p. 1045. 1046., Georg. Segeri *Memoriam Joh. Jac. Brunni*, Basileæ A. 1660. editam, p. 29., & Henn. Wittenii *T. I. Diar. Biogr. Sec. XVII.*, ad A. 1670.

ELOGIA.

Thom. Bartholinus (in *Orat. parentali*) *Medicum eum vocat, inter regios, optimum pariter, & usu rerum, & etate veneranda, proveltum, urbis Hafniensis Esculapium, Chirumem & Podalirium publicum, qui plus in recessu habuit, quam candido vultu, & modestissima fronte, ostentaret; item (in Diff. de Hepate defuncto, p. 71.) Medicum experientia & eruditione inclutum; ac (in Or. funebri Joh. Molenio habita) Urbis Hafniensis Chironem, Medicumque summi judicii.*

Bartolo Bartholino (in *Programmate funebri*) *Portus audit Esculapius, sanitatum vindex, morborum terror, patriæ decus, vir multa eruditione, magnaque medicinam exercendi facultate, ornatus, qui de artis univerſe præſtiori notitia posset gloriari.*

Christ. Franc. Paulinus (*P. I. der Zeitfürgehenden erbaulichen Lust, num. 21.*, p. 733.) præcipuis cum artis Mnemonicæ accenset doctoribus.

SCRIPTA LATINA EDITA.

Disp. Inaug. de Plevritide legitima. Basileæ 1637. in 4.

Casus Chirurgicus perforati thoracis, fideliter descriptus. Hafniæ 1656. 1658. (teste Alb. Bartholino) & 1661. in 4. Ultimæ editioni accessit *Responsio ad D. Simonis Pauli, Medici regii, Animadversionem amicabilem, in eum intercalatam.* Exponitur in *Casu* hoc historia Vulneris, quo diaphragma Nicolai a Buchwald, Nobilis Hofſari, perforatum erat, periculossissimi, & methodi medendi, tum a Mohrtio, tum a Simone Pauli, Collega ipsius, in curatione adhibitz. Simon Pauli eum, sibi oppositum, in Prolegomenis mox impugnavit, Versioni suæ *Tabularum Jul. Casserii Anatomiarum Germanicæ*, Francofurti A. 1656. in 4. editæ, præfixis, in quibus exhibentur: 1. *Epistola ad Joh. Riolanum Jun.*, & alia ad Medicos Lubecenses ac Hamburgenses, Chirurgoſque Hafnienses, illorum de vulnere controverſo exquirentes Judicia; 2. *Riolani, Archiatrorum Danicorum, Medicorum Lubecensium & Hamburgensium, Chirurgorumque Hafniensium, Responsa, Paulinam ei medendi methodum approbantia; & 3. Apologetica pro eadem præfatio.* Recudi deinde hæc Prolegomena Francofurti A. 1660. curavit, in *Appendice suæ de vera februm causa παρὰ βίον*, sub titulo *Relationis Historice de periculossissimo, difficillimo, fastis que dignissimo & rarissimo Casu Anatomico & Chirurgico, ad Joh. Riolanum d. 10. Jan. A. 1652. misse, sed A. 1656. primum editæ, Casumque istis Mohrtii quoque tunc adjecit Chirurgicum, suis interpolatum animadversionibus. Quibus a Mohrtio vicissim, in Responsione, ultimæ Casus sui editioni A. 1661. addita, est satisfactum.*

Dispensatorii Hafniensis, a Medicis aulicis atque urbanis concinnati, & Hafniæ A. 1658. in 4. editi, Pars septima, ab ipso (teste Thomæ Bartholini Orat. parentali) elaborata. Confer ejusdem *Prefat. Dispensatorii,*

Historia rarissima mulieris hydropicæ, & inventorum, in corpore ejus dissecto, globulorum aquarum, & vesicularum conglomeratarum, A. 1663. ad Thom. Bartholinum perſcripta, & ab hoc A. 1672. Volumine I. Actuum Medicorum Hafniensium, Observ. VIII., p. 17-24., publicata.

INEDITA.

Meletemata varia Mnemonico-Hieroglyphica, de quibus ita Thom. Bartholinus in *Orat. parentali*: *Exeruit se imprimis illustre ingenium in figuris Hieroglyphicis, ad sublevandam memoriam inventis, quarum beneficio Græcas voces omnes, quas primitivas vocamus, Chronologiam universam, titulos Digestorum & Codicis, Aphorismos Hippocratis, omnium capitum, in S. Bibliis contentorum, seriem & contenta, & quicquid denique fugienti memoriæ se alias subducit, brevissimo temporis dispendio, studioſis harum literarum enarravit, & quasi cerebro impressit, nunquam exinde diluendum. Quarum figurarum fructus etiam ad nos juniores, ejus benignitate, pervenit, magnosque alibi literatores in admirationem traxit & imitationem, nec paucos ad emulationem, qui, vel laudis cupidine, vel lucri spe, Mohrtii nostri labores, pro suis, in publicum enuſerunt. Subtili invento successus aspiravit, Mohrtiique famam & ingenium æternitati consecravit. -- Laudatus est hoc artificio a summis ævi nostri ingeniorum æſtimatoribus, Bauhino & Vossio, quod reliquorum in hoc genere conatus longissime superet. Gemina his narrat Diff. VI. de legendis libris, p. 187. 188., ita scribens: Prolixus fuit, in Mnemonica arte perficienda, labor D. Pauli Mohrtii, qui Chronologiam universam, radices lingvæ Græcæ, titulos omnes Juris, Aphorismos Hippocratis, simplicium medicamentorum Catalogum, & alia, per imagines veras, ævi incisæ, certis que historiis, quibus singule res vernacula lingua includuntur, comprehensas, ante oculos posuit me-*

morie

(1.) in Ep. ad Joh. Riolanum Jun., Julii Casserii *Tabulis Anatomicis, Germanicæ* A. 1650. a se editis, præfixa.

morle juvenili seniliqve ex agro inferviturus. Addo etiam Ol. Bornichii de iisdem verba, e Dissert. de ortu & progressu Chemia p. 19. : Hoc institutum persecutus honoratissimus Collega, Mohrtius, jam olim, Hieroglyphicis Germanicis, juventutem, in variis Europæ Academiis, historiam universalem, linguam Græcam, aliasque disciplinas, promptissime docuit, cum Parisini, figuras illas inspectantes audientesqve, in stuporem formarentur, rati rhombos esse Thessalicos, aut magica Canidia, ad lunam cælo deducendam, lenocinia.

Chronologia, ab eo concinnata, & studiose collecta, quam Thom. Bartholinus in Oratione itidem laudavit parentali.

RUDOLPHUS MOHTIUS, Kiloniensis, Pauli, modo celebrati, filius, Th. D., aulæ initio regis Hafniensis fuit Ecclesiastes, deinde vero templi in urbe Fioniz Ottomiensi Canutiani Pastor, & Fioniz reliquæ Vice-Episcopus, dieqve 16. Nov. A. 1675. est defunctus. V. Pet. Resenii *Indicem Catalogi Biblioth. sue tertium.*

Sermo funebris Danicus, in exequiis Mariz Sophiz Bringiz, Erasmi Andreæ conjugis, habitus, Hafniæqve A. 1675. in 4. cæptus imprimi, sed, ob mortem Autoris ac mariti Bringiz intervenientem, non absolutus. (V. P. Resenii *Catal. Biblioth. sue p. 359.*)

M. JOHANNES MOLDENIT, Tønningz, Eiderstadiz oppido, A. 1593. natus, & e Gymnasio Bordes-holmenfi (1.) in Academiam missus Jenensem, post Magistri titulum in ea d. 2. Aug. A. 1621. reportatum, Parochiz mox in Eiderstadia ruralis Cotzenbüllensis (2.), & A. 1630. urbis patriz Tønningensis, Pastoratum, A. 1633. autem Præpositi totius Eiderstadiz dignitatem, isti, post M. Nicol. Wedovii obitum, adjectam (3.), obtinuit, dieqve 3. Apr. A. 1653. vivis sexagenarius excedens (4.), illum M. Hier. Brenneccio, hanc autem M. Andr. Lonnero, Pastori Gardingenfi, reliquit. Certamen ei, & Collegæ atqve genero ipsius, Frid. Jessenio (Kiloniensi postea præfecto Ecclesiæ), diuturnum intercescit cum affectis Dav. Georgii, Hæresiarchæ famosi, in urbe Tønningensi, & Eiderstadia, clandestinis, quos, externa religionis Lutheranz professione concivibus imponere, fibros autem fanatici illius in cætibz legere domesticis, ac aliis commendare, e rumore didicerant publico. Hoc permotus, errores Davidis in sacris frequenter confutavit sermonibus, & fama eadem in aulam delata, d. 28. Aug. A. 1635. a Friderico, Duce Holstærico, est jussus fibros hæreseos istius suspectos conquirere, & possessoribus auterre, conquisitos perlegere, & heterodoxias, in iis obvias, M. Jac. Fabricio seniori, Superintendenti, ac Casp. Schwenckio, Eiderstadiz Præsidi, ut usu illorum incolis mature interdici posset, indicare. Mandato huic obtemperans, e libris, per possesores invitos sibi traditis, 32. dogmata Dav. Georgii collegit, ac Magistratui scripto denunciavit vernaculo, erronea. Cum autem deinceps rescivisset, Fanaticos hosce in suis nihilominus perseverare erroribus, & plurima Davidis adhuc occultare volumina, imo unum e grege isto, Dowium Gerrits, A. 1642., in symposio, non solum, quod doctrinam amplecteretur Davidianam, ac libros magistri prohibitos legeret, plurimiqve æstimaret, esse falsum, sed Christi etiam satisfactionem inficiatum, ministrisqve Ecclesiæ potestatem a peccatis absolviendi denegasse, elencho illos publico acriori subinde notavit, & ut libri Davidis præcipui in foro, carnificis manu, comburerentur Tønningensi, a Principe obtinuit. Affectu hujus, assiduis Moldenitii in se invektivis offensi, cum munere ipsi nummario, frustra oblato, ut iis abstineret, persuadere haud potuissent, suæ de Baptismo, S. Cæna, aliisque capitibus, fidei confessionem vernaculam, phrasibus uentem ambiguis, & peculiari a nostro mox confutata iudicio, Principi obtulerunt, ac, ut doctrinam is Davidis publico posthac elencho perstringere prohiberetur, petierunt. Princeps, an preces hæc justæ essent cognoscendi avidus, Joh. Ad. Kiehlmannum, Cancellarium suum, & Jac. Fabricium juniorem, Theologum aulicum, cum Casp. Schwenckio, Eiderstadiz Præsidi, & Moldenitio, d. 24. Maji A. 1642., in doctrinam atqve vitam illorum accuratius jussit inquirere. Quod examen cum M. Majo & Junio Tønningz institueretur, hæreseos quidem Davidianæ homines isti, obidonei testium contra singulos numeri defectum, & crypticam in responsis inconstantiam, convinci non potuerunt, sed errores tamen Davidis, in scriptis ejus sibi ostensos, rejicere ac detestari, confessionemqve a Fabricio oblatam, quæ istos damnabat, sua approbare subscriptione, noluerunt, quin potius Apologia peculiari, Commissariis exhibita Ducalibus, se, tanquam insones, ad anathematismum hæreseos ullius, antequam ejus sint convicti, jure non posse adigi, contenderunt. Huic Moldenitius Refutationem opposuit prolixam, istaqve in aulam missa Gottorpiensem obtinuit, ut decem homines, præ cæteris suspecti, confessioni novæ, adversus Davidis errores a se concinnatæ, *ouk eph' ou* se esse, chirographo suo juberentur testari. Quo facto Princeps, diplomate publico, d. 10. Oct. promulgato, veniam illorum, quæ hætenus erant peccata, ipsis concessit, & a reliquis etiam subditis pro orthodoxis eos jussit haberi, hac tamen conditione, ne libros Davidis posthac vel legerent, vel possiderent, doctrinam defenderent, aut Basileensium, Ubbonisqve Emmii, scripta de vitâ illius atqve erroribus publica criminis falsi calumniarumve accusarent, pœna, si secus agerent, perinde ac si hæreseos convicti jam essent, afficiendi arbitraria. Moldenitio contra, ejusque Collegis & successoribus, potestatis errores Davidis publice, in ambonæ sacro, notandi subinde atqve refellendi, in eodem, est concessa. Conferri possunt cum hac nostra certaminis istius historia, e scriptis Moldenitii, aliisque Actis publicis, quæ ad manum sunt, *avend' Joris*, collecta, Ant. Heimreichius *Lib. IV. Hist. Eccl. Slesvic.*, c. 4., p. 244-249., Casp. Danwerthius *l. c.*, Frid. Jessenius in Prolegomenis der aufgedeckten Larve Dav. Georgii, Casp. Sagittarius (*Partis II. Isagoges nostræ ad Hist. Cimbr. capitis V.*, §. 8., p. 117. 118., de eodem secutus narrationem) in *Introduct. in Hist. Eccl.*, c. 33., *Secl. 20.*, p. 931. 932., Gotfr. Arnoldus *T. IV. Hist. Eccl.*, *Secl. 2.*, n. 33., p. 239. 240., & Pet. Aug. Sivers in Appendice der Tønningischen Kangelpredigt, p. 60. 61.

Wolff. Heiderus, Prof. Jenensis, in Carmine de laurea Philosophica, A. 1621. ei collata, gratulatorio (*Lib. III. Poem. p. 235. 236.*), his illum celebravit versibus:

----- Tibi, sacra tot annos
Versanti, poterat summo pietatis & artis
Theologia caput redimire decenter honore.

Tanta tibi rerum primæque peritia lingua,
Et vis eloquii, vitæque fonte Sionis
Manat, & effundit puras argentea rivos.

SCRIPTA EDITA.

Disp. de Benedictione Ecclesiastica Num. VI. 24., Præsidi D. Joh. Gerhardo proposita. Jenæ 1620. in 4. Recusa *Parte Disputat. Theol. Gerhardi tertia*, ibidem A. 1663. in 4.

Historia des Lebens und der Christen Davidis Georgii, in zweyen Theilen, welche, aus der Baselschen Historie, Ubb. Emmio, Nicol. Blesdikio, und andern, kürzlich ist zusammengetragen. Appendicis instar adjecta est generi ipsius, D. Frid. Jessenii, Pastoris Kiloniensis (e nostri schedis congestam eam a se esse, in præfat. testati), aufgedeckter Larve Davidis Georgii, Kilonii A. 1670. in 4. editz.

Kurzer und summarischer Inhalt der Lehre und Glaubens des Erzfesers und Versührers David Joris, aus seinen eigenen Schriften,

(1.) Hujus alumnus accensetur in Mart. Coronzi Jun. *Antiqq. Bordesbolmenfis* MSS. (2.) V. Wolff. Heideri Carmen in promotionem ejus Academicam, *Libro III. Poem. p. 235. 236.* (3.) V. Casp. Danwerthii *P. II. Chæogr. Cimbr.*, c. 23., p. 251., & Ant. Heimreichii *Lib. IV. Hist. Eccl. Slesvic.*, c. 3., p. 225. (4.) V. Heimreichium *l. c.*

Schriften, in 32. Artikel, A. 1635. zusammengezogen. Prodiit in Gotfr. Arnoldi *Tomo IV.* der Kirchen- und Ketzer-Historie, Francofurti A. 1700. in fol. edito, *Secl. II.*, num. 32., p. 232-235.; una cum Anonymi Vertheidigung David Joris wider denselben, aus seinen eigenen Schriften, und denen daraus von Moldenit citirten Derttern, *ibidem*, num. 34., p. 240-246., obvia.

Bedenken, was von der suspecten Davidjoristen ihrer zweifelhaft gesetzten Confession zu halten, und ob die Befenner derselben zur Beicht und Abendmahl zu lassen, A. 1642. aufgesetzt. Una cum ipsa, quam examinat, Confessione, A. 1700. a Gotfr. Arnoldo, *l. c.*, n. 33., p. 235-239., est publicatum. Scripti hujus pariter atque precedenti (de quibus in vita Autoris jam est dictum) novam a se editionem, in *Schediasmate contra Davidianos Theologico*, exhibitum iri pollicitus est M. Carolus Gottlobius Zeidlerus, Cygnus, in *Historia Dav. Georgii*, Lipsiz A. 1701. excusa, c. 1., §. 15., p. 12. 13. 14., & f. 2., p. 37.

INEDITA.

Bedenken über die, von den Suspecten Davidjoristen, den Fürstlichen Holsteinischen Commissarien übergebene Berantwortungsschrift (darinn sie ihre Unschuld, und warumb sie die Davidjoristische Lehre zu verschweren nicht schuldig, deduciren wollen), so dieselbe ausführlich widerlegt, an Herzog Friderichen von Holstein A. 1642. gerichtet.

Glaubensbekänntniß, A. 1642. vor diejenige gestellt, so des David Joris seiner Keterey wegen verdächtig sind. Duo hzc Schediasmata (de quorum historia Autoris vita itidem potest consuli), totidemque precedentiia, ab Arnoldo edita, una cum Actis certaminis istius alius, MSSa inter schedas meas asservo.

CHRISTIANUS MOLLENHOF, Lubecensis, Christiani, Ecclesiastz templi Burgenfis, filius, M. Martio A. 1690. natus, in Acad. Jenensi ab A. 1711. commoratus, Doctorque A. 1716. renunciatus artis, cujus praxi patriz deinceps inservit, Medicz. V. D. Joh. Hadr. Sleevogtii *Programma* de vita illius, *Disput. inaugurali* A. 1716. prmissum, & J. H. a Seelen, istud secuti, *Partem III. Asben. Lubec.* p. 378. 379. 380.

Disp. Inaug. sistens zgrum lctero calido laborantem, Przfide D. Georg. Wolfig. Wedelio. Jenz 1716. in 4.

M. HENRICUS MOLLENHOF, Lubecensis, ex Academia Regiomontanz, anno circiter 1642., ad officium in urbe Borussia Tilsensi avocatus Ecclesiasticum.

Disp. de Altaribus, Przfide D. Joh. Botfacco (illius Autore) defensa, Dantisci 1632. in 4.

Disp. de Christi Salvatoris merito, pro omnibus & singulis hominibus przfuto, Przfide D. Caelestino Misenta. Regiomonti 1642. in 4.

M. ALBERTUS MOLLERUS, Hamburgensis, scholz initio in patria publicz Przceptor, & templi deinde ejusdem Nicolaitani Diaconus, d. 6. Jan. A. 1595. electus, sed, biennio post, d. 7. Sept. A. 1597., peste extinctus; Poeta Latinus elegans. V. de illo J. A. Fabricii *P. II. Memor. Hamb.* p. 872.

Carmina varia, sigillatim publicata; e quibus ad manum jam sunt tria in obitum Henr. Lampadii, Presbyterii Brunsvicensis Senioris, Elegidia Grzca & Latina, in Sylloge Epicediorum, Lampadii sacrorum memoriz, Hamburgi A. 1590. in 8. impressa.

ARNOLDUS MOLLERUS Senior, Pzdagogus atque Arithmeticus Lubecensis, A. 1581. festo ascensionis dominicz natus, A. C. 1555., & ætatis 75. (cum loculum sibi, qvatuor jam ante obitum lustris, parari curasset funebrem), d. 14. Oct., denatus, & in xde Catharinza, Epitaphium ejus, ob scripturam perquam artificiosam a Contr. Hövelio (1.) commendatum, ostentante, sepultus. Symboli loco hzc verba usurpavit: *Deus adjutorium meum*. Senectutem ejus vegetam Joh. Ristius Tessaradecasticho, & Przdium Friedenhofense octosticho celebravit vernaculo (2.).

Teutsche Schullust und Zuchtbüchlein, in 2. Theilen, deren der erste Sprüche und Gebetlein, der ander aber eine Vermahnung eines Vatters an seinen Sohn, begreift: Mit einer Vorrede Georg. Stampellii, Lübeckischen Superintendenten. Lubec 1619. in 4.

Neu Kaufmannsrechenbuch, mit sichern Fundamenten, und mancherley nützlichen Exempeln, auf alle gemeine Kaufmannschaft, und tägliche vornehmste Handelsrechnungen, gerichtet, und samt einem außbahren Appendice, in 3. Büchern verfaßt. Lubecz A. 1623. 1630. 1639. & 1687. in 8.

Calendarium perpetuum, in Camptelleyen, Schreibstuben, und allen Handtirungen, täglich zu gebrauchen. Lub. 1630. (*Catal. Nund.*)

Zugend-Begreifer, und nützlich Vorschriftenbüchlein, mit welchem gründlich schreiben, kurz briefstellen, und viel gutes, gelehrt wird. Lub. 1630. in 8. (*Cat. Nund.*)

Schreibkunstspiegel, von mancherley schönen teutschen und frembder Sprachen nützlichen Schriften. Wobey zum Anhang ein absonderlicher Zudenreiger, von Briefen und Ehrentituln, Einbildern, und deren Auslegungen. Lub. 1630. 1644. & 1649. in 4. (*Catal. Nund.*). Qvatuor Joh. Ristii Epigrammata in hoc Speculum Encomiastica, in ejus Poetischem Schauplaze, p. 53. 54. 55., leguntur.

Kunst- und nützlich Vorschriftenbüchlein, darinn die bey guten Schreibern und Handelsleuten gebräuchlichste Hauptschriften, mit ihren Fundamenten, sind begriffen, und in Kupfer gestochen. Lub. 1630. in 4. (*Catal. Nund.*)

Neue vielmugbahre Rechenkunst, oder güldner Lehrschaz, aus der edlen Rechenkunst wahrem Grunde, auf allerley Gewerbe und Handlungen eingerichtet. Lub. 1646. & 1653. in 8.; it. von seinem Sohne, Arnold Möllern dem jüngern, vermehret und verbessert, Lub. 1666. 1675. & 1715. in 8. A. Joh. Ristio, in *Parnasso Teutonico* p. 188., peculiari commendatur carmine.

Schreibstüblein, darinn manche nützliche teutsche, auch frembder Sprachen Schriften, mit den Fundamenten, gülden Lehren, Handelsbriefen, Ehrentituln, &c. Lub. 1649. in 8. (*Cat. Nund.*). Carmen Joh. Ristii de illo Encomiasticum V. im Poetischen Schauplaze p. 34. 3.

Rechen-Friedehof; scriptum peculiari itidem a Ristio, in *Parnasso Teutonico*, p. 212. 213., laudatum carmine.

ARNOLDUS MÖLLERUS Junior, Lubecensis, Senioris, modo memorati, filius, Scholz in patria trivialis Ludimagister, qvem parentis *Thesaurum Arithmeticum vernaculum*, a se auctum, recudi A. 1666. & 1675. curasse, jam est indicatum.

ARNOLDUS HENRICUS MOLLERUS, Lubecensis, d. 22. Nov. A. 1655. natus, J. U. D. & Practicus, ab A. 1686., Hamburgensis, Comes Palatinus A. 1694. & Consiliarius Czfareus A. 1700. creatus, at A. 1713. mortuus, V. J. H. a Seelen *P. III. Athen. Lubec.* p. 121-124.

O o o o o 2

Disp.

(1.) im beglückten Subest p. 172. (2.) in *Parnasso Teutonico* p. 206. & 211.

Disp. Inaug. de S. Romano-Germanici Imperii summorum subalternorumque Tribunalium Jurisdictione & concurrentia, Præfide D. Joh. a Spina. Heidelbergæ 1681. in 4.

BARTHOLDUS MOLLERUS, (*Albertus* perperam vocatus in Progr. Rostochiensis de vita D. Joh. Cohtmanni, Theologi, funebri.) Hamburgensis, Lucæ vel Lütkenii, ex Catharina, Henrici Berndes gnata, filius (1.), cum Rostochii supremam Philosophiæ & primam Theologiæ lauream ante A. 1506. jam reportasset (2.), Philosophiæ Professorum ibidem adscriptus est ordini, & A. eodem 1506. (quo Lill. creavit Baccalaureos (3.)) hujus Decanatu, A. 1505. autem, 1511. 1516. & 1519., Academiæ totius Rectoratu (4.), perfunctus. Relictis postea Philosophorum subselliis, cathedram occupavit Theologicam, & Doctorem creatus, Capellaniqve insuper surdignitate ab Alberto ornatus, Duce Megapolitano (5.), sacram Ecclesiæ Romano-Catholicæ doctrinam auditoribus proposuit. Eidem, Rostochio Hamburgum A. 1526. revocatus, & disqve Cathedralis Lector Theologus & Pastor, in D. Joh. Engelini locum, constitutus (6.), in hæsit, & cum cæteris illius Hyperaspistis, adversus Steph. Kempium (suum olim Rostochii discipulum), Joh. Zegenhagium & Joh. Fritzium, primos Pastores Lutheranos, strenue, in sermonibus & prælectionibus sacris, Colloquiisque privatis & publicis, majori tamen, quam alii, uti Kempius & Synathletæ (ebriositatem ei nihilominus, in colloquio coram Senatu A. 1527. publice habito, exprobrare aliquoties (7.) haud veriti) agnoverunt, prudentia pariter atqve modestia, est patrocinatus. Cujus certaminis historiæ, supra (p. 291. 292.) in Steph. Kempii breviter delibataz elogio, notitiam accuratorem ejusdem Kempii *Historia Reformationis Ecclesiæ Hamburgensis Saxonica*, & scripta aliorum complura, istuc allegata, suggerent. Ultima inter utramqve partem disputatio, in curia, publice A. 1528. est habita. In qua cum Pontificios Lutheranis succubuisse, quinque sacerdotes plebiscito urbe esse ejectos, & sacrorum Ecclesiæ Romanæ abrogationem decretam, noster doleret, nec tamen brachia contra torrentem posset dirigere, patria eodem anno 1528. (in cujus locum præcedens 1527. a Chytræo male substituitur) sponte relicta, Rostochium remigravit (8.). Illic professioni denuo admotus Theologicæ, & collegiatæ præterea D. Jacobi Ecclesiæ potitus Decanatu, *magne* (teste Chytræo (9.)) *auctoritatis & doctrine vir est habitus*, & M. Martio A. 1530., festo D. Gregorii, cum quinta vice Academiæ fungeretur Rectoratu (10.), extinctus. Regimen Scholæ vicarium, ab obitu ejus, D. Nicol. Lowio est delatum, & integro ab hoc administratum quinquennio (11.). An sacris noster, ante mortem, valedixerit tandem Pontificiis, & Lutherana sit amplexus, quod V. C., Sebast. Bacmeisterus, persuadere mihi voluit, cum Dav. Chytræus, Nicol. Grysius, & alii omnes, de religionis hac mutatione fileant, merito dubitatur. Confer de illo tum alios Scriptores jam allegatos, tum Herm. Hamelmannum, *Parte II. Historiæ Ecclesiasticæ Evangelii in Saxonia inferiore renati, Operibus insertæ Genealogico-Historicis*, in Reformationis Hamburgensis historia, p. 945. 955-961. 964. 966-969. 973.

Henr. Bogerus, Th. D. & Decanus Ecclesiæ Collegiatæ Jacobæ Rostochiensis, in *Etherologio*, sive Carminum (subinde *Bag-Bag-Gewiss*) volumine, Rostochii A. 1506. in 4. excuso (cui Mollerius ipsius Epigramma Phalæcium in illud encomiasticum est præmissum), *Distich. XII.*, f. 212. 213. 214., peculiari eum celebravit Elegia. In qua cum & *Præstantem clarumqve virum face, doctate, vita, salutavit*, & hæc commendare matris perrexit:

*Ille molam tollitqve frequens, remolitqve farinam,
Unde via panis pinxitur Ecclesiæ.*

*Cujus conceptus radiali tramite fertur
In verum, affectus seductur inqve bonum,
Effectusqve suo solet exultare vigore,
Tam solida vini remigis usus ope.*

*Regulat & laxum verbum & facundia carmen:
Vix ejus capies dulcius eloquio.*

*Sic vitam instituit circumlibet optime olentem,
Quatenus exemplis non sine fruge sacra.
Si documen quæras, jam physis acuvina novit,
Eusebieqve studet, vatica callet item.*

Cum præfationibus ab eo duo hæc scripta Alb. Krantzii, sui in Acad. Rostoch. Præceptoris (in cujus plura de iis attulimus Elogio), sunt edita propriis:

1. *Spirantissimum Opusculum in officium Missæ. Rostochii A. 1506. in 4.* Quod Aub. Mirzus (*P. I. Biblioth. Eccl. p. 278.*), & huic temere creduli Phil. Labbeus (*T. I. Diss. de Script. Eccl. p. 25.*) ac Joh. Gotfr. Olearius (*in Abaco Patrologico p. 15.*), erronea numerorum metathesi, A. 1605. demum produisse perperam tradiderunt.

2. *Culta & succincta Grammatica Latina, parvulis ingeniis admodum fructuosa. Rostochii A. 1506. in 4.*

An ingenii etiam monumenta quædam proprii vel juris fecerit publici, vel *avindox* reliquerit, hæcenus resciscere mihi nondum licuit.

BARTHOLDUS MOLLERUS, Hamburgensis, d. 18. Nov. A. 1605. in lucem editus, Patre Vincentio Mollero III., J. U. D., patris Syndico, Ducisque Holfatici Consiliario, matre autem Elisabetha, Bartholdi Beckmanni, Consulis, filia, est gavius, fratresqve habuit Johannem, J. U. D. ac Syndicum Hamburgensem, & Vincentium VI., Regis Svedici Consiliarium, suis paulo post locis celebrandos. E patris Schola & Gymnasio in Academiam A. 1622. Lugduno-Batavam, & alias deinceps Germanicas, profectus, Themidos sacris felici vacavit successu, & Licentiatum titulum Basileæ A. 1629. obtinuit. Germania hinc, Italia, Gallia, Anglia & Belgio, perlustratis, in patriam vix reverso A. 1630. Secretarii, A. 1635. Senatoris, & A. 1638. Prætoris, dignitates sunt collatz, & legationes postea commissæ plurimæ, ob quas A. 163. in Angliam, A. 1640. in aulam Cæsaream & ad Comitum Ratisbonensia, A. 1643. ad Christianum V., Daniz Principem, Electoresqve Moguntinum ac Coloniensem, bis denique in Daniam, & quater in Bataviam, ipsi fuit abundum. His summa dexteritate expeditis, Hieronymo Voglero, avunculo (qui suas ipsi ædes, magnamqve bonorum partem, legaverat), in patris Consulatu, A. 1644. subrogatus, non minus, quam iste, eximiis sibi eam devinxit meritis, & pietate, benignitate, modestia, comitate & affabilitate singulari, aliisque virtutibus, cives ita conciliavit universos, ut nemo inveniretur, qui non Patris patris elogium suo illi libens destinaret suffragio. Quorum judiciis etiam posteros hodiernum suos adicere calculos, & scripto patet Civium Hamburgensium adversus Senatum suum vernaculo (*der Erbgeßessenen Hamburgischen Bürgerschaft Specie facti und Verantwortung gegen den Rast, wegen Joh. Alldachs, Bancoschreibers, Verbrechens*), in quo, A. 1698. juris facti publici (12.), ipse, Hier. Voglerus & D. Broderus Pauli, cæteris Consulibus ævi recentioris præferuntur universis, vocanturqve *tapsere hocherfabrne Regimentpersonen*, und umb die Stadt theut meritirte Bürgermeister, die mit dem bürgerlichen Freyheitsstande, biß in ihr graues Alter und Grab, zu ihrem ewigen

(1.) *V. Nova Lit. Germ.*, M. Jan. A. 1702., p. 18. (2.) *V. ejus Præfat. Opusculi Krantziani de Missæ.* (3.) *V. Pct. Lindebergii Lib. V. Chronici Rostoch.* c. 7., p. 164., & Laur. Bodockii *Rosam Vernisicam* p. 7. (4.) testibus Seb. Bacmeisteri ad me literis. (5.) *V. Nova Lit. Germ.*, M. Jan. A. 1702., p. 40. (6.) *V. Steph. Kempii Historiam reformationis Hamburgensis*, & Dav. Chytræi *P. I. Chron. Sax.*, p. 630-630. (7.) *V. Kempium l. c.* (*in J. Frid. Mayeri Hamburgæ Evangelica*) p. 90. 96. (8.) *V. Kempium ac Chytræum l. c.*, & Joh. Pomarii *Chron. Saxan.* p. 583. (9.) *l. c.* p. 628. (10.) *V. Chytræum & Joh. Pomarium l. c.*, Nicol. Gryßii *Catalogum Rectorum Acad. Rostoch.*, Jacob. Stueri *Vita adjectum Saxonica, Programmata* duo Rostochiensia, Eilh. Lubini & Joh. Cohtmanni, Theologorum (qui iidem Rectores obierunt), diæta exequiis (*in H. Wittenii Decadibus memor. Theol. renov. p. 306. 747.*), & Reinh. Henr. Rollii *Diss. de Professoribus in Rectoratu Academico defunctis*, Rostochii A. 1709. editam. (11.) *V. Nis. Gryßii Catal. cit.* (12.) *lit. H. 1. 6.*

ewigen Nachruhe, wol zu Frieden gerufen, und auf seine Gensenschaft gehalten; nec multo post rühmliche und höchstgeprickene Staatsmänner, so die Wisseligkeiten unter sich, und der erbgeessenen Bürgerschaft, nicht von aussenwerts, sondern in der Stadt Ringmauren, bequielegen sich immer beflissen. Sicut autem non juris tantum ac rerum civilium, sed Historiarum etiam, Matheos, Philosophiar, & potiorum Europæ linguarum, Kirstenio teste, peritia animum egregie excoluerat, & hanc, Bibliotheca (qvæ, post obitum ejus, Cathedrali publicæ, a Canonicis empta, accessit) ope selectissimæ, quoti-die augebat, ita eruditorum, literasque in patria docentium, patronus erat & fautor plane eximius. Parochia Michaeli-tana ejus in ædem suam sacram, noviter extructam (cujus ipse, d. 26. Apr. A. 1649., lapidem primum, non sine pompa insigni (i.), collocavit ἀπορρυμίζων), merita honorifica hac remunerata est Epigraphæ, imagini ejus, qvæ in templo isto spectatur, subjecta eburnæ:

*Bartholdus Mollerus hic est, Consulque Paterque
Hamburgi, & templi prima columna novi.*

Cum nullos ex Elisabetha conjuge, Alberti ab Eitzen, J. U. L. & Consulis, filia, A. 1630. ducta, sustulisset liberos; ut orbitatem hanc solaretur, Joh. Christoph. Meurerum, Syndici Hamburgensis, ei cognominis (*supra celebrati*), e sorore sua filium, adoptavit, & sollicite curavit educari. Mortis istius, Argentinæ A. 1666. extincti, valde turbatus nuncio, haud diu illi fuit superstes, sed sequenti 1667., ac ætatis 62., Ordinis jam Consularis Senior, d. 7. Apr., ipso-que paschatis festo, hydrope expiravit. Effigies ejus in nummo superest, memoriz ipsius a patria, teste Rud. Capelli *Sciagraphia Nummophylacii Luderiani*, consecrato.

Pufius illum celebrat D. Mich. Kirstenii, Prof. Hamb., Λόγος ἐπιτάφιος, sive *Programma funebre*, cum Epicedio, Hamburgi A. 1667. in fol. excusum, & A. 1710., *Parte I. Memoriarum Hamburgensium* Joh. Alb. Fabricii, p. 249-261., recusum, Germanice vero a Georgio Nicolai, interprete, ibidem A. 1675. in 8. editum. Qvotum conferri pos-sunt Ad. Tratsigeri *Jun. Series Senatus Hamburg. Chronologica*, ad A. 1635., p. 45., Casp. Barlzi *ad eum Elegidion*, P. II. *Poem.*, Lib. III. *Eleg.*, p. 253. 254., obvium, Joach. Henningii, *Conrect. Hamb.*, in obitum ipsius *Elegia*, Nic. Scribonii *Lib. IV. Lufuum Anagr. Gottorp.* p. 102., & *Nova literaria Germanica*, M. Jan. A. 1703., p. 38. 39. 40.

ELOGIA.

Casp. Barlzo (*l.c.*) *Vir audit magnus, & patriæ Nestor.*

Mich. Kirstenius, in Λόγος Ἐπιτάφιος, ita de illo: *Vixit Phoenix prudentium virorum, publici consilii princeps, tu-tor reipublicæ, Musarum dux & vindex, omnibus ipse disciplinis præditus, Periclesque fere Hamburgensium, & quæ civilium bonorum summa est, Patriæ pater, adeoque lumen & decus incomparabile, de cujus laudibus omnium est fa-ma consentiens. - - Longe majoribus negotiis, & ad regni alicujus fortasse, par fuisset, si eo fuisset perductus. Sed a-pud nos majora non fuerunt.*

Georg. Haccio (in Michaelischen Eintritt p. 38.) audit ein rechtet Salomo, und beliebter Mann bey der ganzen Gemeine. Joach. Henningio (in *Elegia funebri*) *Vir nobilitate generis, doctrina & prudentia prope divina, rerum feliciter actarum gloria excellenti, summisque in patriam meritis, incomparabilis, &*

*Ille pater patriæ, quo vix præstantior alter
Ante fuit Consul, postque futurus erit.*

SCRIPTUM UNICUM.

Disp. Inaug. de Cessione bonorum. Basileæ 1629. in 4.

BARTHOLOMEUS MOLLERUS, Astrologus Lubecensis, qvi Calendaria, sub initium Seculi XVII., in annos singulos, Lubecæ in 4., publicavit Germanica. Vixit A. 1604.

CHRISTIANUS MOLLERUS, Hamburgensis.

Tabula Chorographica territorii Hamburgensis, sive provinciarum & insularum, Hamburgum adjacentium. Ham-burgi 1683. in f. pat.

(Diversus ab hoc, ni fallor, est Christ. Mollerus, cujus Delineatio nova, sive Mappa Hydrographica Albis fluvii, Amstelodami, typis Gvilh. Blauwii, A. 1628. excusa, a Mich. Hertzio, P. I. *Biblioth. German.*, lit. E. 2. a., laudatur.)

DANIEL MOLLERUS, Lubecensis, Med. Doctor in Academia A. 1610. creatus Julia, in Poliatri urbis pa-triz officio D. Jacobo Martini A. 1627. subrogatus, sed, biennio vix elapso, d. 24. Jan. A. C. 1629., & ætatis 47., de-functus. V. *Epicedia*, & D. Pauli Neucrantzii *Orat. parentalem*, D. Job. Henr. Meibomio (Successori ejus) *habitam*.

Disp. Inaug. de Peripnevmonia, Præside D. Franc. Parcovio. Helmstadii 1610. in 4.

FRANCISCUS MOLLERUS, Flensburgensis, Olai, Pastoris Nicolaitani, (*infra celebrandi*) filius, natus d. 17. Aug. A. 1667., Diaconus patriz Johanneus d. 2. Jun. A. 1699., & dein Marianus d. 29. Aug. A. 1707., Pastor vero M. Dec. A. 1720. electus, tandem etiam A. 1724. Præpositus Regius a Monarcha Danico, Friderico IV. constitutus.

SCRIPTUM.

Erster Theil der Belehrung, so vom Königl. Consistorio zu Flensburg H. Ottoni Lorenzen Strandinget, über die von ihm bestrittene Lehr-Puncten, A. 1707. gegeben worden, worinn die Lehre von der Kinder-Taufe erwiesen und verthädiget wird; aufgesetzt von F. M. Flensb. 1718. in 8. Relationem & judicium de hoc scripto V. in Ott. Laur. Strandingeri Briefe au Joh. Trellund (ed. A. 1720.) p. 8.

GEORGIUS MOLLERUS (Georgii, J. U. D., filius), Hamburgensis, J. U. L., Georgii Wilhelmi, Ducis Brunsvico-Cellensis, Consiliarius intimus, & Wedemanni, aulæ Sverinensis Cancellarii, gener; elegantis doctrinæ Jctus.

Disp. de jure Statuum Imperii circa sacra, Præside D. Joh. Frid. Rhetio. Francofurti ad Viadrum 1675. in 4. Recusa in *Volumine XI. Disputationum, a nobilissimis quibusdam juvenibus elaboratarum, & sub Rhetii defensionum præsidio*, ibidem A. 1678. in 4.

Or. Panegyrica de rebus gestis Friderici Wilhelmi, Elect. Brandenburgici; ibid. 1676. in fol.

Marchia exultans, in reditum Friderici, Electoratus Brandeb. hæredis; ibid. 1676. in fol.

Votiva Acclamatio augusto nomini Friderici, in Electoratum Brandeb. successoris. Ibid. in fol.

Virtus aquilina, seu Acclamatio votiva civitatis Hamburgensis in Consulatam Henr. Meureri, J. U. L., Inscriptioe expressa. Hamburgi 1679. in fol.

Venus aquilina, seu Inscriptio in nuptias Barth. Phil. Meureri, J. U. D. & Canonici Hamburgensis. Hamb. 1679. in fol. Non minus, quam præcedens, arguta est & elegans.

(1.) Pompæ illius descriptionem V. in M. Hier. Pasmanni *Hamburgischem Denkmale*, p. 94-96.

Molleri Cimb. Lit. Tom. I.

PPPPP

GEOR.

GEORGIUS MOLLERUS, Tabacopola & Ludimagister deinde Hamburgensis, cum domestica A. 1686. pietatis cœpisset instituere Collegia, & Frid. Breclingii *Evangelium æternum*, Hamburgi recusum, in vulgus spargere, objurgatusque a Presbyteris nonnullis, cœtus (in quibus symbola etiam Eucharistica distribuebantur) nihilominus continuasset privatos, ac Joh. Henr. Horbii insuper, istis exosi, in scripto mox memorando, A. 1694. suscepisset patrocinium, eorundem postulatu in vincula a Magistratu M. Mart. A. 1694., conjectus, & paulo post urbe ejectus, Fridricopolin nostram exilii locum elegit. V. *Diarium Hamburgense Controversie Horbiana vernaculum*, ad d. 13. Febr. & 12. Mart. A. 1694., Presbyterii Hamburgensis & Joh. Wincleri, Past. Michaelitani (ipsius patroni), Scripta Eristica contraria, eodem anno edita, Dav. Sculteti *Innocentiam Theologorum Hamburgensium*, Sect. X., p. 188-193., & Frid. Breclingii *Catalogum sectium veritatis* (Tomo IV. Hist. Eccl. Gotfr. Arnoldi insertum), num. 150., p. 776.

Christliche treubergige Erinnerung von der Beschaffenheit des wahren und falschen Glaubens; auch Anrede an die beyden Oberstände der Stadt Hamburg, und Warnung vor denen wegen der Sünden bedorffenden Gerichten Gottes. A. 1694. in 4. A. Senatu Hamb. vendi est prohibita.

Confessio fidei, ab eo, cum Fridricopoli exularet, edita. V. Breclingium l.c. Prodiit Hamburgi A. 1695. in 8., sub hoc titulo: Allgemeine Christliche Glaubens-Bekantniß, in 6. Artickeln, im Gefängniß geschrieben.

HARTWIGUS JOHANNES MOLLERUS, Hamburgensis, Hieronymi Hartwigi Molleri, J. U. Licentii & Consulis, filius, J. U. Doctor, in patria, ab A. 1717., Collegii XVvirorum Secretarius.

Disp. Inaug. de Venditione rescindenda. Trajecti ad Rhenum 1705. in 4. V. *Hamburgum anni 1716. literatum* p. 29.

HENRICUS MOLLERUS, Hamburgi, patre Joachimo Seniore, Senatore eximio, d. 12. Apr. A. 1530. natus, Phil. Melanchtonem (hospitem suum), ejusque Collegas, studiorum, in Academia Witebergensi, duces habuit, & progressus in iis, Theologico præsertim, lingvarumque Hebrææ ac cæterarum Orientalium, brevi fecit invidendos. Magistri his in eadem initio gradum, & (circa A. 1556.) publice extra ordinem docendi potestatem, deinde vero A. 1560. Professionem Hebræam, & tandem, cum Decanatu ante Philosophico A. 1562., & triennio post, A. 1565., Rectoratu Academico (secunda etiam vice A. 1573. ipsi commisso), esset functus, Notariumque Theologorum Electoralium A. 1568. in Colloquio egisset Altenburgensi, A. 1570. Theologicam, una cum Doctoris titulo, per Georg. Majorem d. 11. Maji collato, promeruit. Competitores hujus, simulque in ordine Theologico Collegas, habuit Casp. Crucigerum Jun., Frid. Widebramum & Christoph. Pezelium, qui secum, Phil. Melanchtonis, Præceptoris, in partes Reformatorum ultimis vitæ priorioris temporibus, exemplo, a Lutheri doctrina, in articulis præsertim de persona Christi & Eucharistia, recesserant, & dogmata Calviniana contraria Witebergæ, Politicorum atque Theologorum aulicorum Dresdensium consensu freti ac patrocinio, voce pariter atque scriptis, callide juventuti inculcabant & propagabant. De quo illorum Crypto-Calvinismo cum Augustus, Saxoniz Elector, e scriptis adversariorum ymois; Lutheranorum contrariis, certior esset redditus, ipsos pariter atque Liptienfes Theologos, cæterosque Ecclesiarum suarum antistites, in Synodo Dresdensi, d. 10. Oct. A. 1571., suam de S. Cœna, articulisque affinis controversis, sententiam, verbo Dei Lutherique doctrinæ congruam, perspicue atque categorice jussit profiteri. Conscripta illic est hoc fine a Witebergenlibus, cæterisque obtrusa, ac Witebergæ A. 1572. edita, *Reperitio Orthodoxæ confessionis Ecclesiarum Electoris Saxonie de SS. Cœna Domini, & Christi persona, incarnatione, majestate, &c.*, phrasibus ambiguis lectoribus imponens, & sua atque Reformatorum dogmata pallians, sed a Theologis paulo post refutata Jenensibus. Quæ fraus ipsorum, Witebergæ, post reditum, Calvinismi in Ecclesiis Saxoniz incrementa, cum Casp. Peucero, Prof. Medico, ulterius promovere haud veritorum, cum Augusto Electori, tum ex Epistolis eorum αὐτοῦ ἐκείνου, in manus suas delatis, tum aliunde, innotuisset, Mollerus ab eo & Collegæ, una cum Liptiensibus, cæterisque Ecclesiarum Præsulibus, Torgam A. 1574., ad Synodum novam, sunt evocati. In qua, cum ipsi fere soli, mense Majo, Confessionem de S. Cœna Torgensem, Reformatis perspicue & e diametro oppositam, ac a reliquis jam approbatam, Crypto-Calvinismi, primum dissimulati, e literis convicti propriis, suis ratam habere detrectassent chirographis, custodiz initio arctiori Torgæ ac Lipsiæ, & deinde, cum, M. Julio, mente mutata, sed certis tamen conditionibus, subscriptionem ferme enervantibus, Electore ignaro, additis, hæc illi adjecissent, ac literis insuper singuli, manu scriptis propria, juramentoque confirmatis, se, absque Augusti consensu, nec aliorum esse discessuros, nec quicquam posthac edituros, promississent, laxiori Witebergæ, in suis traditi zdibus. Ex hac Mollerus, incertum an impetrata venia, M. Aug. A. 1574., in civitatem patriam remigravit Hamburgensem, & in illa, artis, quam tunc callebat, Medicæ præxi intentus, recusatis, quæ offerebantur, professionibus Acad. Juliz Hebræo-Philologica, ac Lugduno-Batavæ Theologica, donec Apoplexiz sexagenarius, d. 26. Nov. A. 1589., succumberet, vitam exegit reliquam. Superstites ei, cum Margareta vidua, præter liberos, fuerunt, alios, Johannes filius, Med. Doctor, & Margareta filia, Joach. Claenio, J. U. Lic. & Consuli Hamburgensi, elocata. Fusius quæ ad Viri doctissimi, & inter Exegetas Biblicos, lingvæque Hebrææ doctores cœvos, vix cuiquam secundi, vitæ, scriptorum (e quibus Commentarii in Psalmos, Esaiam, Hoseam & Malachiam, eximii applausum meruere publicum) & factorum, spectant historiam, a nemine hæcenus accurate descriptam, additis aliorum de illo judiciis, e Scriptoribus variis, Tomo operis hujus exponuntur ultimo. Consuli interim paucula possunt, de illo in Joh. Gvilh. Stuckii *Epistola Commentarii ejus in Esaiam Dedicatoria*, Pauli Freheri *Theatro Erud.* p. 272. 273., Rich. Simonis *Historia Critica V. T.*, Lib. III., c. 14., p. 491., Ant. Teisleri *Addit. ad Elogia eruditiorum Thuanæ Gallicis*, T. II., p. 119. 120. *Ed. secundæ*, Joh. Franc. Buddæi *T. III. Lexici Historici* p. 537., Theod. Anckelmanni (Epitaphii in zde Cathedrali Hamburgensis exhibentis Epigraphen) *Inscriptionibus Hamburgensibus*, n. 8., & *Homonymoscopia* mez Sect. II., c. 7., §. 86., p. 703., jam commemorata. Addantur qui Theologorum Saxoniz & Witebergæ Crypto-Calvinianorum fusius sunt persecti historiam, e Lutheranis Conr. Schlüsselburgius, *passim Lib. III. & IV. Theol. Calvinistica*, Leonh. Hutterus in *Concordia concorde*, cap. 1. 2. 3. 4. 5. 6. & 7., Luc. Osiander *Cent. XVI. Hist. Eccl.* p. 846. & seqq., Joh. Frimelius, *Diac. Witeb.*, in *Witeberga a Calvinismo graviter vexata*, scripto Germanico, Witebergæ A. 1646. edito, & Gotfr. Arnoldus *T. II. Hist. Eccl.*, Lib. 16., c. 32., p. 389-395.; e Reformatis autem Rud. Hospinianus in *Concordia discorde*, c. 7., & Joh. Hornbeckius in *Summa Controv.*, Lib. IX., p. 653-657.

HERMANNUS MOLLERUS, Typographus Hamburgensis.

D. Casp. Melissandri Libellus de Conjugio (Ehbüchlein), e lingua Misnica in Saxoniam translatus; cum præfat. de lingvæ Saxonice præstantia. Hamburgi 1600. in 8.

Similis Versio Libelli præcum D. Joh. Avenarii Saxonica, quam editam a se esse, in præfatione præcedentis, retulit, plures simul pollicitus alias.

HERMANNUS MOLLERUS, sive (uti a Dorfcheo vocatur) MYLIUS, a Gnadenfeld, Hamburgensis, titulo Licentii utriusque Juris (cui, ab A. 1625., Rostochii, Argentinz & Tubingæ, vacaverat) A. 1632. Basileæ reportato,

to, Galliam, Italiam, Angliam, Belgium, Daniam, Poloniam & Germaniam, per annos complures, aliquot itineribus peragravit literariis. A. 1643. Johannis Christiani, Ducis Holstato-Sunderburgici, & quadiennio post, A. 1647., Antonii Guntheri, Comitis Oldenburgici, factus Consiliarius, in hujus aula, uxore anno sequenti ducta Anna Hamborgia, postmodum, quamvis Ferdinando III., Imperatori (Comitiva palatina ipsius remunerato ministeria), & Friderico III., Regi Danico, ipse esset a consiliis, substituit, Judicisque ab eo provincialis Kniphusani deinceps auctus est dignitate, & ad Cæsarem, Regem Danicæ, Comitibusque Imperii Germanici, sæpe ablegatus. V. M. Joh. Adolphi Fabricii, Ecclesiastæ Hamburgensis, *Phaleucos* de vita ejus *nuptiales*, Hamburgi A. 1648. excusos, & D. Joh. Georg. Dorschei (eruditionem ipsius, prudentiam civilem, doctoresque & virtutes alias eximias, fuisse celebrantis *Epistolam dedicationis Sylloges Miscellaneorum Historico-Theologicorum Semestris*, A. 1656. ei inscriptæ, ac Rostochii A. 1669. in 4. impressæ.

Disp. Inaug. de Cessione bonorum. Basileæ 1632. in 4. Recusa in *Volumine Disput. Jurid. Basileensium octavo*, ibidem A. 1658. in 4. edito, num. 32.

HIERONYMUS HARTWIGUS MOLLERUS, Hamburgensis, Johannis, J. U. D. & Syndici urbani (de quo infra dicitur), & Cæcilia, Hartwigi a Spreckelsen gnata, filius, Prid. Id. Jul. A. 1641. natus, & schola patriæ & Gymnasii Bremensi A. 1662. Heidelbergam, & inde Argentinam, abiit, graduque Licentiatum Juridico A. 1665. Heidelbergæ impetrato, & Germania, Italia, Gallia, Britannia Belgioque, lustratis, in patriam A. 1669. rediit. In hac Judicii inferioris Actuarius A. 1677., Senator d. 2. Maji A. 1682., & post reditum e legatione in aulas Brandenburgicam ac Cæsaream (A. 1685. ipsi commissa) Præfecturæ Ritzbüttelanz gubernator A. 1688., electus, tandemque d. 10. Mart. A. 1697. Joh. Schultzi in Consulatu datus successor, phrasi hæctica d. 6. Dec. A. C. 1702., & ætatis 62., quinque filiis (& hos inter Hartwigo Johanne, J. U. Doctore) duabusque puellis, & conjugæ Anna Margareta, Joh. Schmidii, templi Petri curatorem, filia, A. 1673. ducta, & A. 1691. amissa, susceptis, expiravit. V. Joh. Alb. Fabricii (a quo *Antistes & Nestor* resp. *Hamburg. Spectata probitatis, insignis prudentie, & magnæ virtutis dexteritatisque*, vocatur) *Programma* de illo funebre, A. 1702. editum, & A. 1710., *Parte I. Memoriarum Hamburgensium*, p. 360-369., recusum, *Nova Literaria Germanica* (præter vitæ historiam, Genealogicam familiæ ejus tabulam, nummiqve funebris iconem, exhibentia), M. Jan. A. 1703., p. 37-40., ac M. Sept. p. 360., & P. A. Lehmanni *Observationes Historicas anni 1702. Germanicas*, num. 51., p. 406. 407.

Disp. Inaug. de Jure Retentionis. Heidelbergæ 1665. in 4.

JOACHIMUS MOLLERUS Junior, Hamburgi d. 25. Sept. A. 1521. natus (1.), patrem habuit Joachimum Seniore, Senatorem urbanum, magnumque eruditorum Evergetam, d. 7. Oct. A. 1558. mortuum (2.), fratres vero Eberhardum, patris Consulem, laudes Dav. Chytræi & Abr. Bucholzeri meritis publicas, & eodem, quo ipse, anno 1588. extinctum, Henricum, Professore Acad. Witteb. Theologum, Johannem, J. U. D., & Præfectum in Holstia Reinbeccensem, ac Theodorum, J. U. D. morte immatura Patavii A. 1563. defunctum, suis singulos locis. vel jam celebratos, vel deinceps celebrandos. Juris literarumque elegantiorum studiis operam in Schola dedit Wirebergensi, tantique, ob indolis præstantiam, a Phil. Melanchtone est factus, ut 25. annorum juveni *Collationem actionum forensium, Atticarum & Romanarum*, A. 1546. inscripserit, ac postea frequentibus amorem suum ei testatus sit Epistolis, Wireberga in alias Germaniæ, & regionum exterarum (3.), concessit Academias, & cum, supremis juris ornatus honoribus, domum redisset, Ernesto, aliisque Ducibus Brunsvico-Lüneburgicis, deinceps fuit a consiliis. Jussu illorum multas obiit legationes, & has inter, M. Nov. A. 1554., Mæno-Francofurtanam, in qua Conventui omnium Germaniæ Circulorum, Saxonici inferioris nomine, cum D. Joh. Drautenbullo & Matthia Ludenjo, collegis, interfuit (4.). Bardovici tandem (quo in oppido Canonicorum Collegii simul hætenus egerat Præpositum), M. Augusto A. C. 1588., & ætatis 67., mortuus (5.), Wilhelmo filio, quem ex Anna Clammeria, uxore, sustulerat, prædia sua, Rhætimentense, Drakenburgense & Heilighenthalense, jure possidenda reliquit hæreditario. Jctus fuit pariter atque Historicus insignis, & licet scriptis inclarescere noluerit propriis, Krantzianæ tamen *Metropoleos* editione Cimbriam & Saxoniam universam, omnesque historiarum Germanicæ cultores, sibi obstrinxit. Conr. Rittershusio (6.) *Vir audax bonus, eruditus, & veritatis calescit amans*, ac a Casp. Conrado (7.) hoc celebratur disticho:

*Historia & juris me notio magna Dynastis
Junxit, & æternum fecit habere decus.*

Luce Loffio (in *Lüneburga Saxonie* p. 10.) *Magnum audit decus in aula Lüneburgica, & patriæ gloria clara sua; nec non* (ibid. p. 187. 188., in Epigrammate in prædium ejus Heilighenthalense) *Præstans Doctor, gloria clara,*

*Principibus terre spes, qui sapientibus aulam
Consiliis, terram, sanctis, legesque gubernat.*

Insigne ejusdem encomium invenies in Eberh. Twestrengii Senioris *Elegia gratulatoria ad Eberh. Mollerum*, Tomo VI. *Script. publ. Witteb.*, f. 99. 2. b.

Phil. Melanchtonis XLVI. ad eum Epistolæ a Casp. Peucero, in *Libello Epistolarum illius altero*, Wittebergæ A. 1574. in 2. edito, p. 485-536., sunt publicatæ, & in editione Melanchtonianarum omnium Londinensi, A. 1642. in fol. impressa, *Libro II.*, num. 515-561., recusæ. Conferri de illo, præter Autores jam laudatos, possunt Jos. Simleri *Bibliotheca* p. 332., & Joh. Jac. Frisii *editio hujus auctior* p. 305.

Declamatio de exemplo emendati Latronis, gloriam Christi in cruce propugnantis, in Acad. Witteb. recitata. A. 1540. in 8. Recusa est Tomo I. *Orationum Wittebergensium, ductu Melanchtonis habitarum*, p. 87-105. editionis *Argentine* A. 1559., & p. 76-91. alterius, ibidem A. 1569. in 2. publicatæ.

Alb. Krantzii, Decani Hamburgensis, Metropolis, seu Historia Ecclesiastica, in qua Autor docet, quomodo, inde usque a Carolo M., religio Christiana primum in Saxoniam inducta, & propagata, & optimo consilio piissimorum Principum XII. Episcopi constituti sint, quorum vitas, mores, studia & facta, usque ad hæc tempora, diligenter describit, & simul aliarum nationum, Regum & Principum, res gestas copiose recenset; it. Ejusdem Confutatio Legendæ fabulose de Benedicto V., Papa, martyrio coronato Hamburgi, cum multis aliis Principibus, Episcopis ac nobilibus, & de reliquiis Martyrum in Ebbeckstorf, monasterio Virginum Ord. Bened., sito inter Lüneburgum & Brunsvicum, vera Historia; nunc primum a Joach. Mollero, cum præfatione ad Christianum III., Regem Danicæ, & Indice, edita. Basileæ,

PPPPP 2

apud

(1.) V. Abr. Bucholzeri *Indicem Chronologicum*, Joh. Gualtheri (sive Jani Gruteri) *Libri II. Chronici Chronicorum*, El. Reumeri *Append. Isagogæ Historicae* p. 657., Casp. Conradi *Milenarum II. Prosopographia Melica* p. 130., & Val. Beieri *Calendarium Historicum*. (2.) V. Casp. Crucigeri, Joh. Majoris & Joh. Casellii, in obitum ejus Epicedia, Wittebergæ A. 1559. in 4. excusa, Ad. Trautigeri Jun. *Seriem Senatuum Hamburg.* p. 16., & Bucholzerum, Gualtherum ac Reumerum, *l. cc.* (3.) Joh. Stigelii *Propempticon*, Joach. Mollero, Poetæ, in *Italianæ euntii, scriptum*, *Parte II. Poematum illius*, fol. 404. b., legitur. (4.) V. Joh. Phil. Dattii *Volumen de Pace Imperii publica*, Lib. I., c. 22., p. 153. (5.) V. Autores num. 1. citatos. (6.) in *Ep. Dedic. Güntheri Ligurini, Tübingæ* A. 1598. in 2. a se editi. (7.) loco num. 1. citato.

apud Joh. Oporinum, A. 1548. & 1568. in fol. In praefatione, A. 1547. scripta, de utilitate & praestantia Historiarum, Evangelii in Germania, & imprimis apud Hamburgenses, annunciatione, vitaeque & scriptis Krantzii, differit, & hanc ejus Metropoli, e Codice, qui extabat, MS. unico, eodemque Autoris *ἀνεργασίας*, parenti suo ab Henr. Bucholtzio, Episcopo Lubecensi, legato, Melanchthoni hortatu, a se esse editam, significat. Plura de illa, & Editionibus Mollerianis secutus, in Krantzii afferentur Elogio, & P. I. *Isagoges ad Hist. Cimbr.*, c. 6., §. 23., p. 103. 104. 105., jam sunt allata.

JOHANNES MOLLERUS, Hamburgensis, Lucz, sive Lütkenii, e Catharina, Henrici Berndes gnata, filius, Bartholdique, Doctoris Theologi (*supra celebrati*), ac Vincentii, patris Senatoris, germanus, J. U. Doctor, & dis D. Martz Magdalenz Hamburgensis fuit Gvardianus, & A. 1527. Disputationis inter Pontificios & Lutheranos solennis arbiter a Senatu electus est honorarius. Postquam licet illi his cedere cogerentur, avita tamen ipse religionis fuit tenacissimus, Historiamque istius in patria abrogat *ἀνέκδοτον* Saxonico indignabundus scripsit idiomate, cujus, sub titulo *der Geschichte van der Reformation der Religion in Hamburg*, a Matth. Slutero (in *Tr. von den Erben in Hamburg*, P. III., Tit. II., p. 599. 600.) allegat, editionem Joh. Alb. Fabricius, in *Voluminis Memoriarum Hamburgensium secundi*, pollicitus est, *proemio*. V. de illo, A. 1531. superstite, Steph. Kempii *Historiam Reformationis Hamburgensis*, in Joh. Frid. Mayeri *Hamburga Evangelica* editam, p. 78. 81., Joh. Alb. Fabricii *Programma de Vita Hier. Hartw. Molleri, Consulis*, p. 3. 4., *Nova literaria Germanica*, M. Jan. A. 1703., p. 38. 40., & *Homonymoscopia nostra Appendicem* p. 940. 941.

JOHANNES MOLLERUS, Hamburgensis, Eberh. Molleri, Consulis, e Gefa, Vinc. Molleri, Senatoris, gnata, filius, Vincentii autem, Consulari, ad A. usque emortualem 1621., dignitate functi, germanus, J. U. D. & Joh. Adolphi, Ducis Holfato-Gottorpiensis, Consiliarius, atque ad externos saepe Principes legatus, d. 28. Junii A. 1613., filius tribus, Eberhardo, Garlevo & Vincentio, e conjugis prioris Elisabetha Langenbeckia, unicoque Georgio e posteriori, Caecilia Schröteringia, susceptis, expiravit. V. Epigraphen Epitaphii, in xde ipsi Hamburgensi Nicolaitana erecti, in Theod. Anckelmanni *Inscriptionibus Hamburgensibus*, num. 71., p. 26., obviam (in qua, *sedulam, per omnem aetatem, studiis navando operam, insigne praestantissimi JCI, & eximii Historici, nomen jure sibi vindicasse* perhibetur), & *Appendicem Homonymoscopiae nostrae* p. 943.

Oratio de Bello Harmocratis Syracusani, ad Thucydidis librum quartum, Argentinz recitata, *Tomoque II. Orationum Argentinensium, ductu Melch. Junii habitatum*, & Argentinz A. 1620. in 8. excusarum, p. 4-7., inserta.

Herm. Röveri, Protonotarii Hamburgensis, Catalogus Senatorum Hamburgensium, ad A. usque 1534., Germanicus, ab ipso ad A. 1610. continuatus, qui MS. superest in Bibliotheca urbis Hamburgensis publica. V. P. IV. *Isagoges nostrae ad Hist. Cimbr.*, c. 8., §. 12., p. 147.

JOHANNES MOLLERUS, Hamburgensis, J. U. Doctor.

Disp. Inaug. exhibens aliquot positiones Juris controversas. Basilez 1635. in 4.

JOHANNES MOLLERUS, Hamburgensis, Vincentii Molleri III., Syndici, ex Elisabetha, Bartholdi Becmanni, Consulis, gnata, filius, Bartholdi autem Molleri, Consulis, & Vincentii VI., Consilarii ac Legati in Germania Svecici, frater, Basilez J. U. Doctor creatus, causarum initio (circa A. 1645.) patronum Hamburgi egit forensium, & Duci simul Megapolitano fuit a consiliis (1.). Tertius hinc A. 1654. patris Syndicus, & primus quidem omnium (2.), est electus, & ad Conventum, de pace inter Svecos ac urbem Bremensem componenda sollicitum, eodem mox anno ablegatus (3.), nec multo post Syndici etiam sui titulo ab urbibus ornatus Hanseaticis (4.), geminoque hoc officio, ad A. usque 1672., cujus dies 19. Junii emortualis ipsi fuit, perfunctus. E liberis quinque, in duplici cum Catharina ab Holten, A. 1635. ducta, & Caecilia a Spreckelsen, A. 1640. huic subrogata, conjugio progenitis (5.), Elisabetha Catharina, prioris filia, Joh. Henrico, Baroni ab Edelkamp, Legato Electoris Moguntini in Saxonia inferiori ordinario, nupsit, Hieronymus Hartwigus autem, posterioris filius, (*de quo supra jam egimus*), ad urbis patris evectus est consilium. V. de illo, praeter jam allegatos, Joach. Henningii, Conrectoris Hamburgensis, *Consolationem ad eum, cum fratres duos, solus superstes, offerri curaret, scriptam*, Hamburgique A. 1669. in fol. excusam, & *Homonymoscopiae nostrae Appendicem* p. 940. 941.

Disp. Jurid. Inaug. de Legitima. Basilez in 4. (O. Sp.)

JOHANNES MOLLERUS, Operis hujus Autor, primam in civitate Flensburgensi, d. 27. Febr. A. 1661., lucem aspexit, Patre natus Olao Mollere, Frörupensi, Parochiz Nicolaitanz tunc Diacono, & deinceps Pastore, Viro, ob pietatem non minus haud fucata, quam doctrinam insignem, bonis omnibus carissimo, & paulo post fufius celebrando, matre autem Christina Breclingia, M. Joh. Breclingii, Parochi in agro vicino Handewittensis, eruditi itidem atque religiosi (*de quo supra p. 67. 68. dictum*), filia, virtutibus sui sexus ornatisima. Literarum rudimentis, domi primum ab ipso parente, & deinde, ab A. 1669., per scholaz patris imbutus Praeceptores, *παρρηγοι* horum, vix duodecennis, solumque naturz ductum, nulla aliorum *χερσικωπία* pravia, secutus, Historiam elegit literariam, studioque privato & praecoci Analecta varia de omnis generis Scriptoribus, antiqvis pariter atque recentioribus, jam tunc, e libris Bibliothecz paternae, sedulo congerere cepit puerilia. Quindecim natus annos, in vicinam, A. 1676., M. Majo, Academiam abiit Kiloniensem, & in studiis Philosophicis atque elegantioribus Dan. Georg. Morhofium, in sacris autem Christ. Kortholtum & Christoph. Franckium, praeter alios, spatio, Hodegos habuit, annuo. Eadem deinceps in Lipsiensi, quam M. Apr. A. 1678. adiit, mense vero Septembri A. 1679., ceteris Saxoniz ac Thuringiz breviori jam antelustratis itinere, reliquit, domumque reversus in civitatibus patria, Hamburgensique (ab A. 1681.) & Hafniensi (ab A. 1684.), domesticz licet aliorum simul vacans institutioni, privata haud infeliciter continuavit diligentia, & apparatus, *Cimbriz huic literatae*, aliisque, quae jam tunc meditabatur, scriptis Historicis, necessarium, e singularum urbium Bibliothecis publicis ac privatis, diversisque Bibliopoliis, labore excusis improbo, horis in futuros usus conquisivit succisvis. A muneribus, quibus parentes ipsum destinaverant, Ecclesiasticis, cum naturz, ad studia prioris elegantiora, instinetu, tum alias ob causas, alienior, his aliquoties recusatis, Scholz se, amicis licet Hafniensibus aulicis dissvadentibus, mancipavit patriae, Flenopolinque revocatus, locum inter Praeceptores ejus quintum & infimum d. 8. Maji A. 1685., quartum d. 25. Aug. A. 1687., secundum, sive Conrectoris spartam, d. 14. Mart. A. 1690., & primum tandem, ad Rectoris evectus officium, d. 12. Aug. A. 1701., obtinuit. Muneribus his urbis patriz scholasticis, ultra decem jam lustra pro virili administratis, contentus, pompzque & ambitionis literariz contemptor, nec professiones Academicas (quali eum Kilonii fungi Henr. Basnagius (6.) falso credidit), nec lautiores Athenzorum aliorum praefecturas, saepe

(1.) V. D. Christ. Bunckii *Ep. Dedic. Disp. sua de Febre ardente*. (2.) testibus D. Ott. Sperlingii Jun. ad me literis. (3.) V. Ad Tractat. Seriem Senatus Hamburg. ad A. 1654. p. 54. (4.) teste Conrado ab Höveln in *Ep. Dedic. der sonderbare Gedächtnisse der Stadt Hamburg*. (5.) V. de iis Genealogiam familiam ipsius, in *Novis Lit. Germ.*, M. Jan. A. 1703., p. 18. 19. (6.) dans l' *Histoire des Orateurs des Scavans*, M. Nov. A. 1696., p. 131.

licet a Patronis atque amicis instigatus, ambire voluit, imo nonnullas, illis interpretibus oblatas, una cum loco inter Societatis Imperialis Historicae Collegas, cum a Præsidibus ejus, Jobo Ludolfo & Christ. Franc. Paulino, A. 1691., per literas, ut his se jungeret, invitaretur, modeste recusavit. De Scriptis suis benigniora, quam meruit aut speravit, multorum ordinis literarii Procerum expertus judicia, censuras aliorum præcipites, litium fugitans, responsis maximam partem dignari, & certaminibus, præsertim sacris domesticis, ob moderationis licet studium a quibusdam, ab hac alienis, subinde lacesitus, implicari, veritatis pariter atque pacis studiosissimus, noluit. Ad conjugium quadragenarius demum animum appulit, ductaque d. 2. Dec. A. 1700. uxore Anna, Bernhardi Strickeri, patris Consulis filia, quinque utriusque sexus ex hac fustulit liberos. E quibus si filios duos, præclaræ jam indolis haud obscuris in tenera ætate se commendantes indicis, fata servant, ab his aliquando scriptorum Parentis, sexagenario jam majoris, & oculi sinistri usui, d. 19. Febr. A. 1708., subita orbi *ἀπαύσσει, ἀνεδέσθαι* atque affectorum, quæ ipsi in lucem præferre non licuerit, editio poterit sperari.

SCRIPTA EDITA.

Cimbricæ Literatæ Prodomus, sive de suis in Historia patriæ literaria conatibus, ad Virum Perillustrem, Marquardum Gudium, Dissertatio Epistolica, quæ faciem & historiam cepti a se laboris curatius exposuit. Slesvigæ A. 1687. in 4. V. de illo D. G. Morhofii *T. I. Polyhistoris, Lib. I., c. 18., p. 224.*, & B. G. Struvii *Introduct. ad notitiam rei literariæ, c. 7., §. 11., p. 327. 328. Edit. sec. Dan. Gvilh. Mollero, Professore Altorfino, Bibliothecæ veteri ac novæ Georg. Matth. Königii, Collegæ sui, adversus verisimum illius de hac judicium, A. 1687., in Disp. de Sex. Ruso, §. 3., patrocinari frustra conato, A. 1691., in Prolegomenis Partis I. Isagoges ad Historiam Cimbricam, est responsum.*

Isagoge ad Historiam Cherfonesi Cimbricæ Chorographicam, Naturalem, Antiqvariæ, Civilem, Genealogicam, Ecclesiasticam & Literariam, tam vetustiore, quam modernam, tam Universalem, quam particularem singularum illius regionum ac civitatum, notitiam item Legum ejusdem provincialium ac municipalium, & controversiarum illius strum atque sacrarum, quadriparsita: sive *Ἀποσπασµάτιον* Cimbricæ Literatæ, Scripta, quibus Ducatum Slesvicensis & Holfatici Topographia, Historia, Archæologia & Jura *ἐπιχωρία*, vel comprehenduntur, vel illustrantur, publica atque privata, prisca atque recentiora, edita, inedita ac deperdita, concinno ordine enumerans, & præcipuorum historiarum paulo accuratius percensens. Hujus Pars I., circa utriusque Ducatus Historiam Chorographicam, Naturalem, Antiqvariæ, Civilem & Genealogicam universalem, Controversiasque illustres & Leges provinciales, occupata, Hamburgi A. 1691. in 8.; Secunda autem, de utriusque Historia Ecclesiastica & literaria universali, sectisque & controversiis sacris, differens, Tertia, quæ ad solius Ducatus Slesvicensis, ejusque Episcopatum, provinciarum, insularum & urbium, præsertim Flensburgensis, historiam particularem, & jurium singulis propriorum, spectant, notitiam, persequens, ac Quarta, Ducatus solius Holfatici, provinciarumque & urbium illius, Lubecensis imprimis atque Hamburgensis, necnon Episcopatum & Monasteriorum, Historiam particularem eodem pacto illustrans, Lipsiæ & Francofurti A. 1692. in 8., prodierunt. Accessit deinceps iisdem, *Bibliothecæ Septentrionis eruditi*, Lipsiæ A. 1699. in 8. editæ, a Bibliopola (etli recusæ haud essent) insertis, Præfatio nova, tum alia scripti hujus exhibens *παράλειπόμενα*, tum Cherfonesi imprimis Jutico-Holfaticæ prisce Cimbricæ agnomen, contra Ol. Rudbeckium & Joh. Dan. Majorem, inclutam Cimbrorum veterum gentem, in fines Sveciæ extremos, ex illa relegare perperam conatos, breviter quidem, sed solide tamen, asserens. De Libri hujus (quem perquam mendose excusum esse dolet, & sphalmatum Typographicorum adjecti emendant indices) instituto, argumento, methodo ac fati, præter Partium I. & III. Prolegomena, novamque Præfationem (p. 1. 2. 3.), recens illius possunt consuli, a Lipsiensibus, in *Actis Eruditorum*, M. Febr. A. 1692., p. 94. 95., Henr. Bafnagio, dans l'*Histoire des Ouvrages des Sçavans*, M. Oct. A. 1692., Art. 2., p. 20-26., ac Wilh. Ern. Tenzelio, in *Dialogis mensuris Germanicis*, M. Jan. A. 1692., p. 46-61., & M. Mart. A. 1694., p. 209-256., exhibitæ, iisque addi relationes breviores, & plus justo forte honorificæ, in Henr. Meibomii Jun. *Addit. ad Val. Henr. Vogleri Introd. in notis. Bon. Script.*, auctoribus A. 1700. recufis, p. 209., Herm. Diet. Meibomii *Or. de genuinis Historiæ Germanicæ fontibus* p. 72., Christ. Gryphii *Disp. Isag. de Scriptoribus Seculi XVII. Historicis*, c. 2., p. 41. 58., Sev. Walth. Sluteri *Propyleo Historiæ Christianæ* p. 61. 74. 82. 88. Ed. sec., B. G. Struvii *Bibliotheca Historica*, c. 24., p. 617. 622. 624. 625., Joh. Christ. Nevii *Parte II. Accessionum ad Degorei Wheari Relectiones Historicas* p. 318-338., atque apud plures alios, obvix. Joh. Dan. Majoris, Prof. Medici Kiloniensis, cujus atque Ol. Rudbeckii musteam & falsissimam de Svecia, Cimbrorum veterum patria, opinionem *Isagoge* hæc, P. I., Cap. V., §. 4. & 5., p. 46-49., & in *Addendis, Parti IV. subjunctis*, p. 642. 643., solide confutavit, argumentis, ad eam confirmandam, in *Scripto de originibus populorum Cimbricæ vernaculo* (dem *Bevölkerten Cimbrien*), Plönæ A. 1692. publicato, Autori suppresso oppositis nomine, A. 1699. in *præfatione nova*, p. 12-38., calumniis autem adversus eundem atrocibus, & isti insertis Tractatui, & in aulis delatis Danicam atque Svecicam, in Apologia ad Christianum V., Monarcham Daniæ Augustissimum, Germanicæ *ἀνεδέσθαι*, jussu ejus d. 3. Jul. A. 1693. ipsi transmissa, &, quinquennio post, in *Hypommatio* post, in *Joh. Schefferi Sveciam literatam*, p. 419-423., abunde est responsum. Quæ, pro Clementis II. Pontificis Romani, e Meinstorfforum familia nobili Cimbrica ortu, P. I. *Isagoges*, c. 14., §. 4. 5., p. 212-218., sunt disputata, Wilh. Ern. Tenzelius, Vir celeberrimus, l. c., M. Jan. A. 1692., p. 57-61., amice impugnavit, ac Apologiz istorum, *Partis III.* insertæ *Prolegomenis*, suas denuo, M. Mart. A. 1694., p. 209-234., opposuit exceptiones. Quibus cum A. 1697., in *Homonymoscopia*, P. II., c. 5., §. 15., p. 431-441., itidem esset responsum, nonnulla quidem, M. Oct. A. 1698., p. 929. 930., & T. I. *Bibliothecæ Curiosæ vernacule*, A. 1704. editæ capta, Sect. IX., p. 905-911., regessit, sed de multis tamen, in hac controversia (de qua supra pag. 97. allata possunt conferri), nondum liquere mecum, disputationis ferram reciprocare ulterius nolente, candide est professus. Pet. Bælio, Polyhistori eximio, qui, *Libro de Civitatibus Dithmarsicæ Hanseaticis*, Nicol. Raimaro Urfo in Alb. Bartholini *Tr. de Script. Dan.* p. 109. affecto, & *Parte IV. Isagoges*, c. 12., §. 3., p. 628. 629., merito Chimæricis annumerato, contra hanc, Tomo II. *Dictionarii Historico-Critici*, P. II., p. 1233. 1234. Ed. prime, patrocinari haud veritus, duos insuper ex unico Nicolaos Raimaros temere effinxit, A. 1699., in *hypommatio* ad *Bartholini librum Spicilegio*, p. 31-34., Bartholiniani erroris & certitudine, & origine ridicula, *ἐφ' ὅσα μὲν φανερὰ* ostensis, ita est satisfactum, ut in editione *Dictionarii* posteriori nihil potuerit regerere. Scriptores aliquot minorum gentium obscuriores ac maledici, qui alia *Isagoges* hujus loca immerito carperunt, sed Autori nullum visi sunt mereri responsum, illaudati hic etiam prætereuntur.

Homonymoscopia Historico-Philologico-Critica, sive Schediasma *παρεργασίον* de Scriptoribus Homonymis quadripartitum, in species horum varias, & multitudinis immensæ causas, inquirens, *παροράματα* Veterum pariter atque recentiorum, in confusione illorum, plurima detegens, quibus ista modis præcaveri possit ostendens, consiliaque & subsidia varia Bibliothecarum Homonymorum scripturo suggerens. Accedit, præter Digressiones de nominibus vulgo acceptis & invis, Eruditorumque *Μετονομασία* atque agnominibus, prolixiores, Semicenturia Scriptorum, Autori ipsi (Joh. Mollero), quoad cognomen pariter atque prænomen, cognominum, Bibliothecæ Homonymorum specimen

qualecunque exhibens. Hamburgi A. 1697. in 8. Schediastina hoc Bibliothecæ Scriptorum Homonymorum, ab Autore inchoata, sed, ob vastitatem argumenti, aliasque causas, derelicta, specimen tantum esse, & valde quidem imperfectum, in præfatione, uti & *Secl. II., c. 1., §. 1., p. 154-157.*, ac *Secl. IV., c. 1., §. 2., p. 395.*, occasionem illius, historiam ac methodum, fusius exponentibus, ut criminationibus Reimanni, & Zoilorum huic similium, tunc jam prævisis, mature occurreretur, candide est monitum. Admodum nihilominus benigna de illo tulerunt judicia, tum, qui recensius ejus exhibuerunt Encomiasticos, Lipsienses, in *Actis Eruditorum, M. Marzio A. 1698., p. 120-127.*, & Wilh. Ern. Tenzelius (circa paucula, quæ falso erronea esse credidit, veriora, in *præfatione Isagoges ad Hist. Cimbr. nova p. 44-45.*, edoctus) in *Dialogis mensuris Germanicis, M. Od. A. 1698., p. 921-932.*, tum, qui brevioribus eandem ornarunt elogiis, Petrus Bælius T. I. *Didionarii Historici & Critici p. 1023. Ed. sec.*, Thom. Crenius in *Animado. Philol. & Hist., P. VI., c. 2., p. 153.*, P. VIII., c. 1., p. 51., P. IX., c. 2., p. 132., B. G. Struvius in *Introd. ad notitiam rei literariæ, c. 8., §. 29., p. 415. Ed. sec.*, & alii, quos allegari haud opus est, complures. Solus hætenus Jac. Frid. Reimannus, Parochus in Ducatu Halberstadiensi Ermslebiensis, verissimi *Προλογισμὸν Tomi II. Polyhistoris Morhofiani*, de titulo *Calendarii sui Logici Historico-Critici* ridiculo atque absono, moniti impatiens, vindictæ studio, suam in illam, etsi paulo ante, cum reliquis Autoris, ob multam lectionem, diligentiam & ἐνυπόδειαν, laudati, scriptis, commendatam, bilem, in vernaculæ in *Historiam literariam generalem, ac Germanorum specialem, Introductionis Libri I. Secl. II., p. 126-130.*, A. 1708., & denuo, in *Libri II. Partis I. Proæmio, p. 13-21.*, A. 1709., inepte sibi ipsi passim contradicens, effudit. Imperfectionem is ei (ab Autore ipso *ll. cc.* agnitam, & in tali argumento inevitabilem) laxiorem vocis ὁμωνύμων acceptionem, Synonymos etiam, & nomina maxima sui parte eadem, aut soni scripturæque affinitate conspirantia, adeptos, complexam (de qua lectores itidem, *Secl. I., p. 27. 83. 140.*, sunt præmoniti), παρ' ἑστίαν censoriam, duosque errores, quorum alterius de Meibomius, a Typothetarum profecti incuria, & in præfatione, sphalmatumque indice, jam emendati, ipse est reus, leviculos, *p. 95.* obvios cum styli, quam ei affingit, impuritate atque obscuratione, allegationumque multitudine, futili exprobravit λογοδιαρρέσια ac dicacitate. Quibus ἐπελάμασι malignis atque injustis A. 1709., in Latina Autoris ad Collectores Relationum de libris recentioribus Germanicarum Lipsiensium (des ausführlichen Verichts von neuen Büchern) Epistola, ipsorum, Introductionis censuraque Reimannianæ examengeminis sponte pollicitorum literis, postulatu exarata, & *Relationum earundem Sectioni VII., p. 689-709.*, inserta, abunde est responsum, vitiis simul, plagis crebrisque erroribus, *Isagoges* adversarii virgula breviter notatis censoria. Reposuit huic Reimannus A. 1710. Prolegomena admodum prolixa, *Introductionis suæ Libri II. Partis III. Sectioni II.* præmissa, in quibus, ad errores plurimos (quos pro typographicis, inv. ta veritate, uti collatio lectores quosvis docebit, maximam partem vult haberi), sibi, cum aliis scriptorum suorum, objectos, vitiis, nihil respondens idonei, eandem tantum cramben inani dicacitate recoxit, plurimisque sophismatis, calumniis, mendaciis, scommatis, violentis verborum Epistolæ detorsionibus, & mistis hiæce querelis, aliisque ineptiis, sua ipsius sæpe vineta cædens, incrustavit. Qvales λογομαχίας futilissimas, aliasque cavillationes adversus varia scriptorum suorum loca, absurdas maximam partem atque ridiculas, continuationi *Introductionis* passim inspersas, Autorem *Homonymoscopie*, magis necessariis occupatum laboribus, responso ulteriori indignas judicasse, inter viros bonos pariter atque eruditos nemo mirabitur. Quam ridicula (ut unicum saltem illarum addatur specimen) quæso est criminationis plagii literarii, a plagiaro hoc, plurimorum turpissimorumque furtorum, quibus scriptoribus haud paucis non observationes solum suas, sed & errores, surripuit, literariorum, & ab Autore (cujus scripta pleraque itidem passim compilavit), & ab aliis publice, & vere quidem, insinulato, *Homonymoscopie* falso atque inepte objecta? Exhibuit Adr. Bailetus, V. C., *Tomio I. scripti de Satyris*, quas vocat, *personalibus* Gallici, A. 1689. editi, *p. 297.*, in rei literariæ desideratorum indice elegantissimi (quem laborum ipsius affectorem esse Catalogum falso Reimannus conjectat) solum *Bibliothecæ Autorum Homonymorum*, adhuc elucubrandæ, titulum, nec quicquam de isto præterea argumento addidit. Injecta est hujus a Mollero (cui liber Baileti, cum isti se labori primum accingeret, ne innotuerat quidem, multo autem minus visus erat aut perlectus), *Secl. IV. Homonymoscopie, c. 1., p. 893. 894.*, fuscæ satis honorifica admodum mentio, & Bailetus isti elaborandæ, ob dotes animi & fortunæ egregias, præ aliis par judicatus, utque hoc ipsemet exequeretur consilium, voto addito, invitatus. Candorem hunc Molleri, una cum scripto ejus, ipse Bailetus, in colloquio cum Jcto Cimbræ insigni, Parisiis habito, eximius celebravit laudibus, salutemque illi, per eundem, in patriam reversurum, jussit nunciari amicissimam. A Reimanno nihilominus plagii is acculatur haud exigui, quod, in titulo ad præfatione, argumentum se tractare, a Baileto desideratis rei annumeratum literariæ, suoque forte destinatum calamo, haud sit professus, nec Bibliothecam istam Homonymorum Bailetianam Chimæricam, e cujus sola inscriptione nec ipse opis quicquam sensit, nec alii sibi queunt polliceri, *Sectionis IV. Capite III.*, scriptis annumeraverit subsidiariis. Qvales criminandi licentia si invaluerit, nullus posthac scriptor a plagii literarii absolvi poterit crimine, nisi omnes, qui de argumento, quod tractandum elegit, ante se non commentati solum sunt aut aliquid polliciti, sed desideria etiam sua obiter tantum exposuerunt, notos pariter atque ignotos, ne uno quidem præterito, in ipsa statim libri fronte, longa serie enumeraverit. Cui legi novellæ nec ipse legislator Reimannus, in tot suis scriptis, obtemperavit, nec Autor Observationis de Eruditis Metonymis, quorum nomina sunt mutata, vernaculæ, A. 1707. *Parti IV. Observationum Selectarum Halensium Germanicarum, num. XI., p. 343-374.*, insertæ, ἀνώνυμος, illi haud dubie, quam mihi, aliisque, notior, imo, nisi omnia me fallunt, ab ipsemet haud diversus. Is enim, argumentum se tractare, a nemine adhuc illustratum, mendaci gloria tus jactantia, nulla ferme alia μισεμαστίας eruditorum exempla attulit, quam ea, quæ *Homonymoscopie* hujus prolixa de eadem Digressio, *Sectionis III. Capitibus* tribus integris, secundo scil., tertio & quarto, ante decennium jam exhibitæ, & ab ipso haud dubie lectæ, sed nusquam allegata, fuscæ dudum enarraverat. Plura plagiorum ejus e scriptis meis, specimina, in lectione illorum obiter notata, addere superfedeo, solamque, ut de *Calendarii sui Logici Historico-Critici* titulo, prima litis hujus occasione, alios etiam eruditos me haud mitius esse judicatuos perspiciat, ei inculco similem viri docti de *Calendario Bibliographico (l' Almanach Bibliographique)*, Gallice per Anonymum Parisiis A. 1709. edito, & librorum in Gallia A. 1707. publicarum sistente Catalogum, censuram, in Jac. Bernhadi *Novis Reip. literariæ, M. Jan. A. 1709., p. 105.*, obviam: *Il n' est pas mal - a propos d' en examiner un peu le titre, & sans s' en amuser d' en remarquer la bizarrerie, je me contenterai d' en blamer le peu de justesse. En effet est-ce bien remplir l' inscription d' Almanach Bibliographique, que de nous donner, comme on fait ici, un Memorial indigeste & sans ordre des livres imprimés en 1707.? Il falloit, au contraire, nous faire une liste exacte, disposée selon l' ordre des jours & des mois, de tous ce qui avoit été publié dans le cours de cette année: car autrement ce n' est plus un Almanach Bibliographique, mais simplement un Catalogue des livres.*

Bibliotheca Septentrionis eruditi, sive Syntagma Tractatum de Scriptoribus illius, seorsim hætenus editorum, quo junctim exhibentur: I. Alb. Bartholini Liber de Scriptis Danorum, Norwagorum & Islandorum, posthumus, a Joh. Mollero plurimis in locis emendatus atque auctus, & Hypomnematis insuper Historico-Criticis prolixioribus, istorum.

istorumque Spicilegio, ac indice cognominum Alphabetico, rucens illustratus; II. Joh. Schefferi Svecia literata, Hypomnematis Historico-Criticis ab eodem Mollero illustrata; III. Joh. Molleri Isagoge ad Historiam Chersonesi Cimbricæ, sive Ducatum Slesvicentis & Holsatici, novo sucta Proemio; IV. Ejusdem Præfatio nova de gentium Boreallium in literas meritis, & Historiæ literariæ atque Ecclesiasticæ scriptoribus, Historico-Apologetica, Rob. Molesworthii, Hybernici, Legati in aulam Danicam Anglici, scriptis de statu Danicæ & Sveciæ moderno maledicis, & in utramque gentem injuriis, maximam partem opposita. Hamburgi & Lipsiæ 1699. in 8. Quæ Syntagmatis hujus, singulorumque ejus scriptorum, historiam, argumenta & methodum, spectant, e præfationis paragraphis novem prioribus, & recensibus ejusdem, quos Lipsienses, in *Actis Erud.*, M. Majo A. 1699., p. 204-208., & Lubecenses, in *Novis Septentrionis & maris Baltici literariis*, M. Febr. A. 1698., p. 23., & sequentis 1699. M. Jan., p. 24-25., ac M. Majo p. 156., exhibuere, poterunt cognosci. Conferantur breviores de eodem relationes Henr. Meibomii Jun., in *Addit. ad Val. Henr. Vogleri Introd. in notit. bon. Scriptt. auctoribus*, A. 1700. editis, p. 209., Pet. Bælii *Tomo III. Dictionarii Historico-Critici* p. 2676. Ed. sec. Wilh. Ern. Tenzelii in *Dialogis mensuris Germanicis*, M. Oct. A. 1698., p. 895. 896., Joh. Franc. Buddæi in *præfat. Lexici Historici* p. 10., Casp. Thurmanni in *Biblioth. Academ.* p. 200. 236. 247., ac B. G. Struvii in *Introd. ad rei lit. notitiam*, c. 7., §. 23., p. 348. 349. Ed. sec.; de foliis autem Prolegomenis, Molesworthio oppositis, Sever. Lintropii *Reliquiæ incendii Bergenfis* p. 38. 39.

Diatriba Historico-Critica de Helmoldo, Presbytero in Wagria Bosoviensi, Historico seculi Eræ Christianæ XII. inclyto, ejusque Chronico Slavorum, & hujus continuatoribus atque editoribus; quæ Lubecæ A. 1702. in 4., & seorsim prodit, & Editioni Chronici Helmoldini Bangertinx, ibidem A. 1659. excusæ, ac A. 1702. denuo venum expositæ, est præmissa, sed §. 1. falsis de scriptis Morhofii relationibus, in Bibliopolæ gratiam, a nonnemine (uti in *Prolegomenis T. I. Polyhistoris Morhofiani*, §. 96., p. 75., jam est indicatum), Autore ignaro, interpolata. Recensum ejus *Acta Erud. Lipsiensia*, M. Mart. A. 1703., p. 137. 138. 139., & *Nova literaria Lubecensia*, M. Aug. A. 1702., p. 248. 249. 250., exhibuerunt. Confer de eadem Nic. Hier. Gundlingii *Oria, Sect. II.*, c. 1., p. 8. 11., & Thomæ Crenii *Diff. I. de Furibus librariis* p. 72.

Dan. Georg. Morhofii, J. U. D. & Hist., Eloqv. ac Poeseos, in Acad. Kiloniensi Professoris, POLYHISTOR, in tres Tomos, Literarium (cujus soli tres libri priores hætenus prodire, nunc autem quatuor reliqui, a Viro in Acad. Lipsiensi erudito, M. Joh. Frickio, revisi atque aucti, e MSS. accedunt), Philosophicum & Practicum (nunc demum editos, primoque adjunctos), divisus: Opus posthumum, ut multorum votis satisfaceret, a Joh. Mollero accurate revisum, commendatum, ex Autoris annotationibus *αὐτοῦ γράφας*, & MSS. aliis, suppletum passim atque auctum, in Paragraphos distinctum, & librorum capitumque Summariis, Hypomnematis quibusdam Historico-Criticis, duabusque præfationibus, sive Diatribis Isagogicis prolixioribus, Tomis I. atque II. præhæis (quarum prior Morhofii vitam & scripta, Polyhistoris item historiam, & eruditorum de illis judicia, posterior autem Scriptores, e quibus suppleri hoc opus potest atque continuari, singularum Polymathiarum partium Bibliothecarios, aliosque, recenset), illustratum, & sic integrum tandem aliquando orbi literato exhibitum. Accedunt indices Autorum & rerum, ab alio adjecti. Lubecæ A. 1707. in 4. maj. Historiam, tum operis ipsius, tum editionis hujus, *Prolegomena Tomi I.*, §. 89-100., & *Tomi II.*, §. 1-2. 3., fute enarrarunt, recensum autem Lipsienses, in *Actis Erud.*, M. Jul. A. 1708., p. 292-298., Parisienses, in *Diana Erud. Gallico anni 1709.*, M. Jun., *Ephem. XXIV.*, p. 480-488., & in *Supplem. Junii*, p. 553-564., *Novorum Literariorum Germanicorum Collectores*, M. Mart. A. 1708., p. 105-110., Autores des *Ausführlichen Berichts von neuen Büchern, Sect. I. A. 1708.*, p. 1-81., ac *Sect. II.*, p. 144-186., ineptusque Continuator *Bibliothecæ Orbis eruditi Belgicæ* Johannis a Gavern, M. Sept. & Oct. A. 1708., p. 315-332., exhibuerunt. Quibuscum B. G. Struvii *Introducio ad notit. rei literariæ*, c. 1., §. 16., p. 20. Ed. sec., ejusque *Supplementa* p. 12. 13., ac J. F. Buddei *Præfatio Lexici Historici* p. 8., possunt conferri. Narratio de Morhofii vita, scriptis & in literas meritis, in *Tomi I. Prolegomenis*, §. 5-46., p. 6-33., obvia, omisissis reliquis, in M. Reinhardi Henrici Rollii, Westphali, *Decade II. Memorie Philosophorum renovatæ* (quæ Rostochii A. 1710. in 8. prodit), p. 283-355., est recusa.

Epistola ad Autores Relationum de libris recentioribus Germanicarum Lipsiensium (des *Ausführlichen Berichts von neuen Büchern*), adversus Jac. Frid. Reimanni calumnias, Apologetica, A. 1709. Id. Apr. exarata, & *Relationum earundem Sectioni VII.*, p. 689-709., inserta; de qua in *Homonymogopie* recensu jam narrata possunt legi, & B. G. Struvii *Supplementa Introductionis ad notit. rei lit.*, p. 9. 10. 11., conferri.

Kurzer und einfältiger Entwurf der Historie der vor 150. Jahren gestifteten, und jetzt, zugleich mit der Evangelisch-Lutherischen Kirche der Königl. Dänischen Reiche und Herzogthümer ihr Jubel-Fest durch Gottes Gnade begehenden Stenburgenischen publicquen Stadt-Schule. Flensburgi 1717. in 4.

Programma de Gregorii Magni, Antistitis olim Romæ sanctissimi, meritis in Ecclesiam & literas, & Festo ejus Scholastico. Flensburgi 1722. in 4.

Discurs von billiger Liebe und Hochachtung der Land-oder Mutter-Sprachen, insonderheit unserer Deutschen. Flensburgi 1722. in 4.

Programma vom 30sten Tage des Novembris, als dem beglückten Geburts-Tage Seiner Königl. Hoheit CHRISTIANI des Sechsten, Kron- und Erb-Prinzen der Königreiche Dänemark und Norwegen, wie auch übriger mit selbigen verbundener Herzogthümer und Länder. Flensburgi 1723. in 4.

Programma de Magnitibus quibusdam Familiarum Cimbriz Equestrium, qui non doctrina solum insigni, sed scriptis etiam, partim editis, partim ineditis, inclauerunt. Flensburgi 1725. in 4.

Schediasmata quædam minora, *Novis maris Baltici & Septentrionis*, inserta *Lubecensibus*, qualia sunt:

1. Monitum de Cimbriz Literariz subsidii; M. Apr. A. 1698., p. 63-68.
 2. Relatio de Leonis X., Pont. Rom., Bulla ad Christ. II., Danicæ Regem, d. 8. Nov. A. 1517., missa, quæ libros Regni Danici venustos conquiri, & sibi transmitti, petit; M. Nov. A. 1699., p. 347. 348. 349.
 3. Series Rectorum, qui scholis Flensburgensibus, præsertim vero publicæ totius civitatis, a Ludolpho Naamanni, Monacho Ord. Min. pio ac erudito, A. 1560. fundatz, præfuerunt, *αὐτοῦ γράφας*, M. Oct. A. 1703., p. 296 300., exhibitæ.
- Monitum de falsa Plagii literarii, Viro illustri, Nicolao Witsenio, Reip. Amstelodamensis Consuli, per Joh. Schefferum, V. C., temere affecti criminatione, hanc refellens, Morhofiique & suas ipsius de illo narrationes emendans; a Joh. Alb. Fabricio *Epistola dedic. Supplementi Bibliothecæ Latine, ejusque Voluminis II. subjunctum est*.

INEDITA ET AFFECTA.

Cimbria Literata, sive Historia Scriptorum Ducatus uniusque Slesvicentis & Holsatici (quibus Lubecenses etiam & Hamburgenses merito accensentur) Literaria tripartita, tres illorum exhibens Chiliadas & Centurias quatuor. Opus assidua 40. annorum congestum industria, & a temporibus, quorum memoria superest, antiquissimis, ad Seculi usque æræ Christianæ XVIII. continuatum initia. Hujus *εὐαγγελία*, in *Prodromo* ejus, A. jam 1687. Slesvigæ edito, & *Por-*

te II. *Isagoges ad Historiam Cimbricam*, c. 8., §. 4., p. 211-214. (quibuscum *Monitum de ejus subsidiis*, in *Novis Literariis Lubecensibus*, M. Apr. A. 1698., p. 63-68., obvium, potest conferri), fusa est delineata, sed, cum ordinem partium atque Appendicum Autor curis secundis postea, relictis minus necessariis, mutaverit, talis nunc ab eodem exhibetur. TOMO praesenti I. Scriptores universi indigenae, hisque immixti complures, quorum patria explorari non potuit; TOMO II. autem Adoptivi sive exteri, in Chersoneso nostra vel officiis functi publicis, vel diu commorati, pro doctrina, monumentorum ingenii, & meritorum in literas, diversitate, majorique aut minori numero, Alphabetico ordine, partim fusi celebrantur, partim vero breviter tantum recensentur. TOMUS tandem III. exhibebit Elogia centum circiter Scriptorum Cimbriz ἐξοχώτατων, partim indigenarum, partim adoptivorum, prolixiora, quae, ob ingentem de iis dicendorum copiam, Tomis (in quibus breviter tamen iidem celebrati sunt) praecedentibus inseri non potuerunt, ordine disposita Chronologico; In singulorum Scriptorum paulo celebriorum Elogiis mentio occurrit: 1. patriae, 2. aetatis, 3. officiorum aut vitae generum, 4. anni dieique (quoties investigari potuerunt) emortualium; 5. Scriptorum editorum, secundum linguarum diversitatem in certas classes distinctorum, & annorum, quibus prodierunt, ordine, adjectis plerumque titulis integris, & editionum omnium indicio, enumeratorum; 6. Monumentorum ingenii ineditorum, affectorum, promissorum, amissorum, & falso quibusdam attributorum. Adduntur denique 7. Eruditorum, tam de Autoribus, quam de libris illorum, judicia, & honorifica, & seqviora, una cum Scriptorum aliorum, de iisdem consulendorum, indiculis. Illustriorum praeterea Elogiis inseruntur Biographiae eorum prolixiores, Controversiarum, quibus impliciti fuere, sacrarum aut literarum historia accuratior, Epitaphia & Epicedia selectiora, methodi, quam in scriptis observarunt potioribus, Metaphrastarum item, Continuatorum, Exegetarum & Antagonistarum, qui eadem vel illustrarunt, vel impugnarunt, notitia, & alia cognata de non unius generis ἀξιωματικαῖς monita. Confer de hoc opere relationes & judicia D. G. Morhofii, T. I. *Polyhistoris*, Lib. I., c. 18., p. 224., Lipsiensium, in *Actis Erud.*, M. Febr. A. 1692., p. 94., Henr. Meibomii Jun., in *Addit. ad V. H. Vogleri Introduct. in notis. bon. Script.*, A. 1700. auctioribus recensitis, p. 209., Vinc. Placcii in *Invitat. ad Anonymos & Pseudonymos suos augendos* p. 38. 39., Ant. Teiserii *Parte II. Catalogi Catalogorum* p. 161. 162., Sever. Lintropii in *Autoschediasmate de Joh. Bugenhagii in Ecclesiam Danicam meritis*, *Historiae Bugenhagianae* C. F. Lämmeli adjecto, p. 108., Joh. Alb. Fabricii in *Centuria Fabriciorum* p. 42. 43., ac in scriptis aliorum, qui suum ejus desiderium publice sunt testati, complurium, obvia.

Historia Vitae, factorum atque scriptorum, Hugonis Grotii, eruditorum ævi sui Phœnicis, prolixa atque accurata, a *Cimbriae Literatae* (cujus Scriptoribus annumeratus est adoptivis) opere, ob molem, in quam excrevit, justo majorem, separanda, & seorsim edenda. V. *Nova Lit. Lubec.*, M. Jan. A. 1699., p. 26., & B. G. Struvii *Fascic. III. Act. Liter.* p. 40.

Historia vitae, factorum & scriptorum, Tychonis Brahei, Equ. Dani, Astronomiae instauratoris, & hospitis iidem Cimbriz eruditi, prolixior, sive Operis ejusdem de illo Ἀποπαραστάσιον, ob molem suam, sub forma Spicilegii ad Pet. Gassendi de vita Herois hujus libros, publicandum. V. *N. L. Lub.*, l. c. p. 26.

Apparatus ad notitiam Historiae omnium totius fere orbis gentium & regionum, urbiumque & locorum in his præcipuorum, Literarum & (quatenus isti hæc coheret) Ecclesiasticæ Geographicæ Bibliothecarius; Opus spissum & prolixum, cujus specimen est Recensio Scriptorum Historiae gentium Borealiæ Ecclesiasticæ & Literarum, in *Prolegomenis Bibliothecæ Septentrionis eruditi*, §. 39-61., p. 60-80., exhibitus, V. de illo *Prodromum Cimbriae Literatae* p. 6., *Praefationem Partis I. Isagoges ad Hist. Cimbr.*, p. 20. 21., *Nova Lit. Lubec.* l. c. p. 25., & Casp. Thurmanni *Bibliothecam Academicam* p. 78. 79.

Homonymoscopia Historico-Philologico-Criticæ, sive Tractatus de Scriptoribus Homonymis quadripartiti (A. 1697. publicati), Editio duplo priori auctior, in quam tum Bibliothecæ Homonymorum, operis affecti, sed, ob argumenti vastitatem (uti in *praefat. Homonymosc.* jam est monitum), derelicti, reliquæ, tum observationes hujus generis recentiores quamplurimæ, congerentur.

Mola Musarum Castalia, schola Eruditorum Panepistemonica, decem & plures forte Centurias Scriptorum, Vironumque eruditorum, cognominibus a Molis & remolari derivatis, aut eidem affinis, gavisorum, exhibitura; cujus specimen est Semicenturia Scriptorum, Autori quoad prænomen pariter atque cognomen ἐμωνύμων, *Homonymoscopiae* A. 1697. Appendicis instar subjuncta. V. de illa *Homonymoscopiae Praefat.* p. 1. 6., *Secl. I.*, c. 3., §. 22., p. 81. 82. 83., *Secl. II.*, c. 7., §. 86. & 87., p. 703. 704., *Secl. III.*, c. 4., §. 21., p. 844., & *Secl. IV.*, c. 5., §. 2., p. 930. 931. 932., *Acta Erud. Lips.*, M. Mart. A. 1698., p. 122. 127., *Nova Lit. Lubec.*, M. Jan. A. 1699., p. 25., Wilh. Ern. Tenzelii *Dialogos mensuros Germanicos*, M. Oct. A. 1698., p. 921., & Joh. Alb. Fabricii *P. I. Memor. Hamburg.* p. 362.

Animadversiones in Scriptores varios Historiae Literario-Librarum, praesertim recentiores, Critico-Historicæ, errores illorum detecturæ atque emendaturæ. V. de iis *Praefat. Homonymoscopiae* p. 6. 7., *Epistolam Reimanni calumniis oppositam* p. 694., & *Nova Lit. Lubec.* l. c. p. 26.

Diss. de Ephemeridibus seu Calendariis Historicis, horumque Scriptoribus plurimis, V. *Nov. Lit. Lubec.*, l. c. p. 26., & *Epistolam contra Reimannum* p. 691. 692.

Diatriba de Naturæ ductu, in studiorum vitæque generum delectu, seqvendo. V. *N. L. Lubec.*, l. c. p. 26.

Addantur his alia, inchoata quidem ab Autore & promissa, sed, quod vel de iis perficiendis, ob argumenti vastitatem, vitæque brevitate, desperaret, vel a Viris doctis, idem secum emensis stadium, esset præventus, vel alias ob causas mentem mutasset, iterum derelicta.

Bibliotheca Scriptorum Homonymorum, cujus aliquoties jam facta est mentio.

Centuriæ VII. Scriptorum Danorum, ab Alb. Bartholino, in suo de iis libello, & III. Svecorum, a Joh. Scheffero, in *Suetia Literata*, prætorum, aut eorum libris recentiorum. V. *Prolegomena Bibliothecæ Septentrionis eruditi*, §. 4., p. 13. 14. 15., *Acta Erud. Lips.*, M. Majo A. 1699., p. 208., *Nova Lit. Lubec.*, M. Febr. A. 1698., p. 23., & M. Jan. A. 1699., p. 24. 25., ac B. G. Struvii *Supplementa Introductionis ad notitiam rei literariae* p. 104.

Miscellanea & Amœnitates Historiae Literariae. V. *N. L. Lub.*, M. Jan. A. 1699., p. 26.

Biographiæ Scriptorum complurium Sec. XVI. & XVII. ἐξοχώτατων, imo & utroque vetustiorum, sed hætenus minus accurate celebratorum, prolixiores, in Decadas ordine congruo distribuendæ. V. *N. L. Lub.*, l. c. p. 26.

Analecta de Scriptoribus Anonymis & Pseudonymis, quæ, Vinc. Placcio, Prof. Hamburgensis, per symbolas communicata Epistolicas, in hujus *Theatro* eorundem posthumo, Hamburgi A. 1708. in fol. edito, maximam jam partem publice compartire. Quæ cum Ant. Teiserii *Catalogi Catalogorum Parte II.*, A. 1705. excusa, sint recentiora, & alieno præterea operi passim immixta, in *Indice* illius quarto scriptoribus se gemini hujus argumenti, p. 297. & 301., annumeratum esse, Autor miratur.

Analecta de Eruditis præcocibus & serius studia sua auspatis (quæ Sebast. Kortholto, Prof. Kiloniensi celeberrimo,

mo, transmissa, in hujus de iisdem Tractatu, dudum promisso, comparebunt), de hominum doctorum Symbolis, de Versionibus S. Codicis Germanicis, Lutheri vernacula antiquioribus, aliisque argumentis Historiz Ecclesiasticæ & Literariz selectioribus.

Ephemerides Historicz Cimbricz Cherfonesi vernaculæ, & Chronicon civitatis patriz Flensburgensis Germanicum, in *Catalogo Nund. Autumn. A. 1687. Lipsiensi* promissa.

Catalogus MSSorum, in Bibliothecis Cherfonesi Cimbricz latentium.

Orationes scholasticæ de Scriptoribus virisque, quos urbs Flensburgensis vel progeniuit, vel adoptavit, eruditæ, de Scholæ Flensburgensis publicæ historia & Rectoribus, de Bibliothecis Cherfonesi Cimbricz publicis, &c., Carminaque haud pauca, Latina pariter atque Germanica.

Meltemata alia, Historiam Cimbricæ civilem, Ecclesiasticam & literariam, illustrantia, in *Novis Lit. Lubec., M. Jan. A. 1699., p. 26.*, promissa. Quorum occasione monendum, Autorem Historiam Cherfonesi Cimbricz integram, sicut, ansa erroris est: *Isagoges* ad eam titulo ac præfatione arrepta, Lipsienses & Henr. Basnagius, in suis hujus recensibus, supra allegatis, & Joh. Lud. Hannemannus, in *Tr. de Auro p. 131.*, perperam tradiderunt, aliique plures crediderunt, nunquam vel molitum esse, vel pollicitum.

FALSO EI TRIBUTA.

Scriptorum recentiorum Decas, judicia de iis Autoris sui exponens, Hamburgi *ἀνωνύμων* A. 1688. in 4. edita. Hanc Vinc. Placcius, in *Invitatione ad Anonymos & Pseudonymos suos augendos p. 79.*, & Wilh. Ern. Tenzelius, in *Dialogis mensuris Germanicis, M. Febr. A. 1689., p. 197.*, Mollero, rumori publico, sed falso, creduli, suppresso tamen ejus nomine, tribuerunt. Uterque autem, veriora, e literis ejus, *Isagoges ad Hist. Cimbr. Partis I. præfatione, rumorem istum refellente, p. 10.*, verique autoris, V. C. Joh. Alb. Fabricii, confessione, edoctus, publica, conjecturam hanc postea retractavit. V. Placcium (plura de illa narrantem) *T. I. Theatri Anon. & Pseudon., c. 9., p. 33.*, & Tenzelium, *l. c., M. Dec. A. 1689., p. 1229. 1230.*

Jac. Molleri, Francofurti Marchici, patriz Advocati, Discursus duo de Cornutis & Hermaphroditis Philologico-Juridici, Francofurti ad Viadrum A. 1692. in 4. excusi, a Viro docto, in literis ad Henr. Basnagium Berolino scriptis, quarum excerpta ab hoc, in *Historia Opp. Erud. Gallica, M. Aug. A. 1692., p. 144.*, exhibentur, *ἐμνομήσας* fraude, ei afficti. Sed & is errorem suum, biennio post, in literis aliis (*ibid.*) *M. Nov. A. 1694., p. 137.*, vero Autore substituto, tacite ipsemet emendavit. V. *Homonymoscopiae παραδειγμάτεια*, ei præmissa, ad p. 704.

[Conferri de Scriptis ejus possunt *Nova Literaria Lubecensis, M. Febr. A. 1698., p. 23.*, *M. Jan. A. 1699., p. 24. 25. 26.*, & *M. Majo p. 156.*, Autores des ausführlichen Berichts von neuen Büchern, *Stck. I., p. 3. 4. 5.*, Corn. a Beüghem *Apparatus ad Hist. Lit. novissimam Consp. II. p. 213.*, *Consp. III. p. 131. 314.*, *Consp. IV. p. 196. 197.*, & *Consp. V. p. 241.*, Ant. Teiserii (*Isagogen ad Hist. Cimbr. & Homonymoscopiam*, haud allegatas, locis compilantis plurimis) *Part. II. Catalogi Catalogorum p. 161. 162. 163.*, Rud. Mart. Meelühneri *Accessiones ad Theod. Janssonii Bibliothecam latentem & promissam p. 67. 68. 69.*, Casp. Thurmanni *Bibliotheca Academica p. 78. 79.*, & Joh. Dan. Crameri *Commentarius rerum anni 1699. memorabilium p. 167. 168. 171.*]

MATTHIAS MOLLERUS, Lubecensis, castra secutus Mavortia, Belgium, Angliam, Galliam, Italiam, Hispaniam, Germaniam, Bohemiam, Hungariam & Transylvaniam, perlustravit, Ferdinandique III. & Leopoldi, Imperatorum, meritis stipendia, in legione Jacobi, Baronis a Schleebusch, pedestri, Signiferi, Legati, & Centurionis, tandem, dignitates obtinuit. A. 1664. Lubecam redux, urbi patriz suam addixit operam, & Centurionis ab hac itidem donatus titulo, copias illius, contra Turcas Cæsari militaturas, in Hungariam deduxit, finitoque bello, cum reliquiis earundem, domum est reversus. V. *Præfat. scripti sequentis.*

Neuberausgegebene Trillekunst zu Fusse, in welcher nicht allein die Kriegsexercitia der Mousquet und Pique gezeigt werden, sondern auch, wie man, in Feldzügen, die Soldatesque zu Fusse stellen, wenden, und in den Treffen geschicklich abrichten, solle, nebst andern Exercitiis, vorgestellt wird. Lubecz 1672. in 4.

NICOLAUS MOLLERUS, Hatherslebiensis, Bertrami, ædis sacre Organædi, filius, eodem ipsemet etiam, in vicino oppido Apenradensi, anno jam 1591., functus officio, & A. 1615. etiamnum superstes.

Chronologia, oder Zeitrechnung, darinn eigentlich dargethan wird, wie lange die Welt, bis auf das Jahr Christi 1591., gestanden, und künftig, vermöge der H. Schrift, noch stehen möge, wieder Nicol. Raimari Urli Chronologische Zeitrechnung: Mit angehangener Chronologischer Taffel der Patriarchen, Richter, Propheten und Könige, des Alten Testaments, und desjenigen was sich, zu ihren Zeiten, in allen vier Monarchien, zugeragen. Hamburgi 1591. in 8.

Ebendieselbe, bis A. 1615. continuiet, und mit einer Chronica von Erbauung und Geschichten der Stadt Hathersleben vermehret, Hamb. 1615. in 8.; it. ferner, bis A. 1666., von einem andern Autore fortgesetzt, A. 1666. in 4. Cui editioni tertiz, sine loci excusæ indicio, Chronicon Hatherslebiense non est adjectum. Confer de illa *P. III. Isagoges ad Hist. Cimbr., c. 3., §. 1., p. 357.* De Nicol. Raimari Urli Demonstratione Chronologica temporis judicii extremi, Germanice edita, quam impugnât, suo loco, in Vita Autoris, dicetur.

NICOLAUS MOLLERUS, Flensburgensis, Olai (*statim celebrandi*) filius, d. 23. Sept. A. 1664. in lucem editus, studiorum sacrorum atque Philologicorum curriculo in Academiis Kiloniensi & Lipsiensi absoluto, Jenæ, M. Oct. A. 1688., Magistri titulum, & A. 1693. locum inter Ordinis Assessores Philosophici, Kilonii autem A. 1695. extraordinariam Antiquitatum sacrarum ac profanarum, & sequenti 1696. ordinariam Historiz Ecclesiasticæ professionem, obtinuit.

SCRIPTA EDITA.

Disp. Philol. de Ritibus Festi expiationum. Jenæ 1689. in 4.

Delineationis brevis Politicæ veterum Hebræorum Dissertatio prior, de personis imperantibus & parentibus. Jenæ 1691. in 4.

Disp. de modernis Antiquitatum Hebraicarum scriptoribus. Jenæ 1693. in 4.

Specimen Systematis Antiquitatum Hebraicarum minoris primum, seu Disp. de Templo Salomoneo. Jenæ 1693. in 4.

Tentaminum circa divinæ, antiquissimæ, omniumque totius terrarum orbis sapientissimæ, Hebræorum gentis res, ritus, jura atque Polymathiam, Delineatio. Hafniæ 1694. in 4.

Discursus auspicalis de Polymathia verissima & antiquissima, eademque Ecclesiæ, Politicæ, Academiz & Oeconomiz, quam maxime accommodata. Kilonii 1695. in 8.

Theses in Historia & antiquitate sacra fundatz, ab iniquis autem rerum antiquarum & sacrarum arbitris in controversiam vocatz. Kil. 1699. in 4.

Molleri Cimbr. Lit. Tom. I.

Rrrrr

Disp.

Disp. qva venerandum Antiquitatis verz titulum, Gentiles inter, gentibus cultis politisque. Speciatim Græcis ac Romanis, horumque rebus, vel minore, vel nullo jure, competere, in veri Hebræorum Christianorumque Dei, & rerum ab illo revelatarum, honorem, ostenditur. Kil. 1701. in 4.

Disputt. II. de regia Salomonis sapientia, e 1 Reg. III. & IV., contra Joh. Pinedæ (*Polymathiam ei tribuentis omnigenam*) Salomonem prævium. Kil. 1703. & 1704. in 4. V. de iis *Nova Lit. Lubec.*, M. Mart. A. 1703., p. 63.

Exerc. de Polygamia omni, ab ipso Juris, & naturalis, & divini, Autore omnibus, & omni tempore, prohibita, Dissertt. aliquot exhibita Academicis. Kil. 1710. in 4. Pars ejus secunda in præfatione promittitur.

Disp. de Historia Geneseos rerum omnium explanata, germanaque veritatem illius ac divinitatem demonstrandi ratione. Kil. 1717. in 4. Sub finem aliz ejusdem argumenti promittuntur.

AFFECTA ET PROMISSA.

Isagoge ad Antiquitates Hebraicas.

Diff. de principis Antiqq. Hebraicarum.

Systema Antiqq. Hebraicarum minus.

Systema Antiqq. Hebraicarum majus.

Polyhistor Hebræus, seu Tr. de veterum Hebræorum Polymathia.

Pandectæ universi priscorum Hebræorum Juris.

Rerum Hebraicarum, & Scriptorum de gente Hebræa, Tomi VIII.

Diff. de veterum Hebræorum Oeconomia. V. *Præfat. Delineationis Politicæ eorundem.*

Labores Biblii. - - Historia priscæ sapientiz.

Demonstratio veritatis divinitatisque S. Literarum & religionis revelatz. } V. *Præfat. Exerc. de Polygamia.*

Exerc. de Accommodatione Dei ad caprum hominum.

V. *Diff. de Templo Salomoneo p. 3-6.*

Horum *συμπερίληψιν* exhibet *Tentaminum circa res Hebræorum Delineatio*, A. 1694. edita.

OLAUS MOLLERUS, Frörupix, pago Flenopoli vicino, d. 17. Mart. A. 1617., patre Nicolao Jensenio, politore, matre vero Catharina Jordtia, Haldani, Agricolæ Frörupensis, filia, natus, literarum rudimenta, in schola primum urbis Flensburgensis vicina, deinde vero, ab A. 1627., qvo parentes, ob belli Cæsarei tempestatem profugi, in Daniam eum secum abduxerunt, in Nacschovienfi Lollandiz, civium aliquot benignitate sustentatus, imbibit. Domum hinc, pace patriz reddita, A. 1629. reversum parentes rusticis aliquamdiu assvetecere laboribus, sed paulo post tamen, a M. Henr. Damio, Parocho, suo Overseensi, per aliquot cum mensēs instituere haud gravato, persuasi, studia & Lyceum Flensburgense, A. 1630. instauratum, repetere jusserunt. Ex isto a M. Georg. Lossio, Rectore, A. 1636. in Gedanense dimissus Gymnasium, præter D. Joh. Botlaccum, moderatorem illius, e cæteris Professoribus Joh. Mochingerum, Rhetorem, studiorum ducem elegit, a qvo in contubernium adscitus est domesticum, filii studiis præfectus unicus, privatim Theologiz, lingvæ Hebrææ, Oratorizque sacræ & profanæ, imbutus peritia, & cum, quadriennio in convictu suo transacto, in Academiam A. 1640. migrasset Regiomontanam, testimonio egregio, absenti A. 1642. transmissio, typisque excuso, ob φιλομαθείαν, diligentiam & probitatem, bonis omnibus de nota meliore commendatus. Regiomonti, a D. Joh. Behmio, Theologo Academiæ primario, qui amanuensem eum elegerat, in musei ejusdem admissus societatem, biennium exegit, & in patriam deinde A. 1642. reversus, totidem annis privatæ liberorum Eberh. Vettii, Consulis, institutioni Flenopoli impensis, A. 1644. Nacschoviz Lollandorum, qvo ob Svecorum se irruptionem denuo receperat, Pastoris castrensis Legionis Christiani V., primogeniti regii, Danicæ pedestris obtinuit officium. Qvz cum paulo post ab hostibus, ad Christianpristiam, fusa esset, in classem Danicam vicinam elapsus Lubecam se contulit, ac inde, annuo post tempore, Flensburgum est revocatus, Johannisque Henningii, in Diaconatu ædis Nicolaitanz, successor d. 10. Sept. A. 1645. electus, ac d. 14. ejusdem mensis munus hoc sacrum auspicatus, ad Pastorum autem A. 1680. demum evectus. Utramque spartam, per lustra octo continua, non eruditione tantum sacra insigni, sed ab ambitione & litium studio aliena, ac facundia Ecclesiastica, simplicitatis quidem, vulgi accommodatz captui, perpetuo studiosa, & phaleras omnes averfata, mire tamen in animis auditorum divina quædam virtute permovendis efficaci, sed singulari etiam, qvz exemplo aliis esse posset, viz morumque integritate ac sanctimonia, Zelo adversus Pseudochristianismum degenerem ardenti, beneficentia in pauperes effusa, summa ἀνταρξία atque humilitate, aliisque virtutibus, præclare ornavit, ac febri tandem maligna, d. 26. Jul. A. C. 1685., ætatisque 68., est extinctus. In conjugio priori cum Christina Johannis Henningii, antecessoris, vidua, & M. Friderici Johannis, prædecessoris, filia, A. 1646., d. 19. Oct., contracto, morteque illius A. 1656., M. Aprili, dissoluto, nullos sustulit liberos. Uxor, quam huic d. 19. Apr. A. 1658. subrogavit, altera, Christina Breclingia, M. Joh. Breclingio, Pastore Handevittensi (*de quo p. 87. 68. dictum*), patre gavisa, & ob pietatem, modestiam, virtutesque sexus sui alias, fusa a marito, in viz suæ narratione, celebrata, fecunditate insigni novem ei filios, quatuorque filias, est enixa. E quibus, Nicolao primogenito, duabusque puellis, in prima extinctis infantia, Parenti, cum matre (d. 6. Maji A. 1704. demum mortua), præter filias duas reliquas, octo superstitis fuere filii, Johannes scilicet, Operis hujus Autor, *Olaus*, Parochus in agro Flensburgensi Eggebeckensis, *Christianus*, oppidi in Livonia Mariæburgensis Pastor, *Nicolaus II.*, Professor Kiloniensis, *Laurentius*, Dagebüllensis in Frisia Cimbria Pastor insulæ, *Franciscus*, Ecclesiastes Flensburgensis, Johannes primum, ac deinde Marianus, tandem etiam Pastor ac Præpositus, *Fridericus*, urbis patriz mercator, ac *Petrus*, Philos. Magister. E filiabus *Christina* Andr. Reyhero, Diacono Flensburgensi Johanneo, *Agatha Catharina* autem Christoph. Crusio, scholæ publicæ Cantori, est elocata. Confer de illo Frid. Breclingii, affinis, *Triumphum veritatis p. 185.* (ubi vitam ejus ἀνταρξίαν nemini ait esse ignotam), & *Catalogum testium veritatis adversus Christianismum degenerem (Tomo IV. Hist. Eccl. Gotfr. Arnoldi, Sect. III., num. 18., obviu)* p. 709. Ubi his eum annumerat, & einen Tugendliebenden Mann, Vater der Armen, und unsträfliches Exempel der ganzen Gemeinde, appellat.

Leichpredigt über Anna, Georgii Rosen Hausfrau, auß Joh. VIII. 51. Slesvigz 1648. in 4.

Leichpred. vom frühzeitigen Absterben der Gerechten, über Pet. Corvinum, Th. Stud., auß Sap. IV. 7. 8. 9. Slesvigz 1651. in 4.

Leichpred. über Anna Topfen, auß 2. Tim. IV. 7. 8. A. 1654. in 4.

Die Hofnung Göttergebener Christen im Leben und im Tode, oder Leichpred. über Fr. Catharina Runginn, D. Steph. Klotzii Ehelebste, auß Phil. I. 20. 21. Ratzeburgi 1668. in 4.

Demüthige Erkenntniß hochberühmter Leute, oder Leichpredigt über D. Steph. Klotzium, Königl. Dänischen Superintendenten in den Herzogthümern Sleswig und Holstein, auß Eccl. VI. 10. Ratzeburgi 1668. in 4. Recusa est, una cum præcedenti, sub finem der Eyopressenfränglein sive Sermonum funebrium Klotzii, Lubecz A. 1669. in 4. editorum. Vitam Klotzii, ex Appendice ejus Biographica, Henn. Wittenius, in *Centuria memor. Theoll. renovate*, Francof. A. 1685. publicata,

blicata, Dec. XII., p. 1615 - 1620., & Joh. Alb. Fabricius, in *prefatione, Tractatus Klotzsano de Sudore J. C. sanguineo* A. 1710. *adjecta*, exhibuerunt.

Homiliz sacra, partim Saxonica, partim Germanica, in Periochas dierum dominicorum atque festorum Evangelicas, priorem D. Johannis Epistolam, Passionis Christi historiam, Catechismum Lutheri minorem, Symbolum Apostolicum, loca varia S. Codicis selectiora, & Cantica aliquot Ecclesiastica, quæ *avtōdeto* apud hæredes supersunt.

PETRUS MOLLERUS, Hamburgensis, J. U. D. & Canonicus Magdeburgensis, in civitate patria A. 1791. superstes.

Disp. Jurid. de Remedio L. Diffamari. Basileæ 1678. in 4.

Verſio Germanica Historiæ Æthiopicae Jobi Ludolfi, in Literis ad Autorem A. 1694. promissa. V. Christ. Junckeri (a quo Canonicus perperam vocatur Hamburgensis) *Comm. de Vita Ludolfi* p. 166.

THEODORUS MOLLERUS, Hamburgensis, Joachimi senioris, Senatoris urbani (de quo, ac fratribus nostri, *supra* est dictum), filius natus minimus, annum ætatis Christianæ 1535. habuit natalem. Post operam studiis elegantioribus & Juridico, in Acad. Rostochiensis, ac aliis, strenue navatam, itinere Germaniam, Belgium, Galliam, Helvetiam & Italiam, peragravit literario, & summis Juris utriusque honoribus, teste Greg. Bersmanno, mox laudando, jam potitus Academicis, Patavii morte immatura, A. C. 1563. & ætatis 29., decessit. Sepulchrum ejus, in Eremitarum Basilica, fratrum quatuor superstitum pietas, curante Eberh. Twestrengio, defuncti consobрино, & Consule postea Hamburgensi, monumento ornavit Epitaphio, cujus hanc Nathan Chytræus (1.), Franc. Sweertius (2.), & Jac. Phil. Tomasius (3.), exhibent inscriptionem:

Theodoro Moller, Nobili Germano, ex Gambriiis oriundo: Qui, summa ingenii felicitate, doctrinarum orbe ante annos absoluto, cum, Jurisprudentiæ sacris initiatus, magna Germania & Gallie parte peragrata, excellentis doctrine & singularis judicii rectitudine viros principes in sui amorem & benevolentiam certatim adduxisset; in Italiam profectus, dum indefesso conatu studiorum metam consequi properat, immatura morte præventus, ingenuæ patriæ, familie & amicis, sui desiderio relicto, feliciter decedit. Joachimus J.C., Eberhardus, Reip. Gamb. COS., Heinrichus D., & Johannes, VV. Ampliss., FRS Germani, desideratiss. FRI hoc amoris & pietatis extremum officium exolverunt. Vixit Ann. XXIX., M. II., D. XXIV. Moritur An. noviss. temp. MDLXIV.

Consobрино S. B. merito Eberhard. Twestrengb. procur. MDLXXV.

Greg. Bersmannus, Lit. human. Prof. Lipsiensis, Elegia defunctum celebravit pereleganti (4.), in qua non Themidos solum honor ac sacerdos, patriæque, ac domus suæ, columen, spes atque decus, salutatur, sed ob juris etiam, historiæ omnigenæ, quatuorque linguarum, insignem commendatur peritiam. Henr. Ranzovio (5.) ingenii iidem & expectationis summa audit Jurisconsultus, Nicol. Cisnero autem (6.) adolescens excellenti ingenio, & singulari juris cognitione, præditus. Confer de illo Eberh. Twestrengii Sen. Elegiam ad Eberh. Mollerum gratulatoriam, T. VI. Scr. Publ. Witeb., lit. Qq. 4. a.

Oratio de Henrico Leone, Duce Saxonie & Bavarie, ab eo, Dav. Chytræi auspiciis, in Acad. Rostochiensis recitata, & in Chytræi Tomo uno *Orationum illustrium*, Argentor. A. 1600. in 8. excuso, p. 169 - 184., edita.

VINCENTIUS MOLLERUS I., Hamburgensis, Eberhardi, Consulari dignitate functi, filius, J. U. Licentiatus titulo A. 1583. Basileæ reportato, patris, ab A. 1585., fuit Secretarius, & ab A. 1596., Senator, tandemque, d. 21. Febr. A. 1599., in Consulatum allectus est numerum (7.). Meritis patriam sibi obstrinxit ingentibus, autorque civibus Gymnasii condendi fuit præcipuus, ac, in hujus inauguratione, d. 12. Aug. A. 1613., publicæ, Senatorii ordinis nomine, peroravit (8.). Gratissimus etiam Regibus & Principibus, quos legatus adiit, erat exteris, & hos inter, Christiano IV., Monarchæ Danico, suis eum sæpius dignato laudibus (9.). Vivis tandem excessit d. 30. Martii A. 1621. (10.) in cujus locum sequens 1622. a Joh. Ristio (11.), præcedens vero 1620. a Joh. Alb. Fabricio (12.), substituitur, & exuvias ædi Nicolaitanæ afferendas reliquit. E conjugē Margaretæ, Casp. Hoyer, Consulari Holsatici, ac Eiderstadiæ Præsidis, filia, A. 1598. ducta, ac marito per annos 31. (ad fatalem usque 1652.) superstite, liberos sexus virilis quinos (ac, hos inter, Eberhardum, Canonicum Hamburgensem), gnatasque decem, sustulit, Christ. Woldenbergio, Acad. Rostoch. Jcto (13.), Mich. Reifero, J. U. D. & Practico Hamburgensi, D. Joh. Placcio, Poliatro, Per. Rövero, Senatori, Henricoque Brüsero, mercatori, partim elocatas (14.). Joh. Caselii duarum ad illum Epistolarum, A. 1610. & 1611. exaratarum, mentio in Henr. Ernstii *Scriptorum Caselianorum* occurrit *Catalogo* (15.). Joh. Alb. Fabricius (16.) *Virum* vocat de republica patriæ egregie promeritum.

Theses Inaugurales de Jure & prærogativa plurium Creditorum in pignore vel hypotheca; cum Carmine gratulatorio Alb. Twestrengii, Basileæ 1583. in 4.

Wolmeinender wahrhaftiger Discurs, warum und wie die Römisch-Catholische in Deutschland sich billig von den Spaniern und Jesuiten absondern, und ihrer selbst, bey diesen höchstgefährlichen Zeiten, wol wahrnehmen können und sollen, damit nicht das Vaterland, und sie selbst, andern zum Raube gerathen, und sie ihnen deswegen bey sich selbst ein böses Gewissen aufladen, bey den Nachkommen aber eine unaufs löschliche Schmach über den Hals ziehen: Gestellet durch einen treuerhigen Teutschen Catholischen. A. 1615. in 4. Scriptum *ἀδελφῶν*, quod Mollero nostro Mich. Casp. Lundorpius, T. I. *Ad. Publ., Lib. I., c. 65.*, ejusque fidem secuti Franc. Irenicus (sive Phil. Andr. Oldenburgerus) in *Collegio ad Burgoldensis Discursus in Instrum. Pacis*, P. II. p. 25. (ubi male Syndicus vocatur Hamburgensis), Joh. Deckherus (*Discursum hunc, si quisquam, bonæ judicans esse fidei*), in *Conjecturis de scriptis Adespotis*, p. 81. 82., & Vinc. Placcius, T. I. *Theatri Anon. & Pseudon.*, t. II., p. 457., vindicarunt.

Annotata in Jus statutarium civitatis Hamburgensis *ἀνέκδοτα & ἀνέκδοτα*, quæ possessor illorum, Autorisque nepos, Vinc. Placcius, Bibliothecæ Hamburgensi publicæ, cum privata sua, legavit, & brevia quidem ac pauca esse, sed ob præjudicata, Mollero autore & præside pleraque facta, summe notabilia, in *Idea JCI Hamburgensis, Musis inserta Juridicis*, c. 3., p. 161., judicavit.

VINCENTIUS MOLLERUS II., Theodori filius, Hamburgensis, J. U. Licentiatus.

Disp. Inaug. de quæstionibus ex materia Emptionis & venditionis. Heidelbergæ 1589. in 4.

(Eundem hunc esse suspicor, cum Vinc. Mollero, Hamburgensi, Dieterici, ex Gefa, Petri a Spreckelsen, Consulis,

RRRR 2

- gnata, (1.) in *Deliciis variorum in Europa itinerum*, p. 22; Ed. prima, & p. 101. secunda. (2.) in *Deliciis orbis Christiani* p. 417. 418. (3.) in *Inscriptis Patavinis* p. 110. 107. Conf. Dod. Richel *Theatr. Fun.*, Part. III. p. 202. (4.) P. I. *Poem.*, Lib. II. *Epicediorum*, p. 243. 245. 244. (5.) in *Exemplis Astrologicis* p. 182. (6.) in *Ep. Dedic.*, Saxoniae Alb. Krautzi præfixa. (7.) V. Ad. Trattigeri Jun. *Seriem Chronol. Senatus Hamburg.* p. 36. 37. (8.) teste Anonymi *Catalogo MS. Ministrorum Ecclesiæ Hamburgensis*. (9.) V. Joh. Ristii *Parnassum Teutoniarum* p. 261. (10.) V. Trattigeri *l. c.* (11.) *l. c.* p. 823. (12.) P. I. *Memor. Hamb.* p. 265. (13.) V. Henn. Wittenii *Dec. IV. Memor. JCI* *Chronol.* p. 330. (14.) V. Joh. Kistii *Carmina duo, Genethliacum & Epicedium*, in laudem Viduæ ejus, in *Parnasso Teutonico*, p. 258 - 267. 822 - 832. (15.) p. 27. (16.) loco *num. 12. citato.*

gnata, filio, J. U. D. ac Syndico Bremenfi, de quo *Nova literaria Germanica*, M. Jan. A. 1703., p. 38. 39. ; possunt consulti.)

VINCENTIVS MOLLERUS III., Hamburgensis, Johannis, Parochiz Jacobz XIIviri, ex Margareta, Henningi Matthiz, Senatoris, gnata, filius, A. circiter 1575. in lucem editus, supremis Jurisprudentiz honoribus Academicis impetratis, in patriam redux, Syndicis illius (D. Joachimi ab Holte successor) d. 23. Nov. A. 1601. est adscriptus, & cum locum hos inter principem tandem obtinisset, ac Consilarii insuper sui titulo a Friderico, Duce Holstato-Gottorpiensi, esset ornatus, d. 2. Sept. A. 1625. quinquagenarius expiravit. Superstites, una cum uxore Elisabetha, Bartholdi Becmanni, Consulis Hamburgensis, filia (A. C. 1604. ducta, & A. 1657., ætatisque 81., mortua), & Margareta filia, D. Joh. Christoph. Meurero, Syndico, A. 1640. nupta, tres patris reliquit filios, Bartholdum, J. U. L. & illius Consulem, Johannem, J. U. D. ac Syndicum, & Vincentium VI., J. U. L., Regumque Svecicorum Consiliarium ac Legatum in Saxonia inferiori ordinarium, suis suis locis celebratos. Symboli loco (uti ex *Albi MS. Morfiani fol. 270.* didici), hoc versu est usus, ad prænomen Vincentii alludente:

Vincentis pietate manet sua adorea in ævum.

V. de illo Epicedia in obitum ipsius pariter atque uxoris scripta, *Nova Lit. Germanica*, M. Jan. A. 1703., p. 38. 39. 40., familiæ ejus Genealogiam exhibentia, Mich. Clenovii Jun. *Myrmecias Poeticas* p. 131., Joh. Ristii *Poetischen Schauspiels* p. 27. 29., & Joh. Alb. Fabricii *P. I. Memor. Hamburg.* p. 449.

Opus Genealogicum affectum, cujus in duabus Joh. Wouwerii ad Joh. Wittenium Epistolis, A. 1603. & 1604. exaratis (*Cent. II., n. 45. & 61., p. 298. 332.*), occurrit mentio.

VINCENTIVS MOLLERUS IV., Hamburgensis, patre Casparo, Senatore erudito, matre vero Lucia, Petri a Spreckelsen, Consulis, filia, anno circiter 1584., natus, Licentiatum juris titulo Heidelbergz A. 1609. impetrato, in urbe patria dignitatem Secretarii, sive Protonotarii, A. 1614., locum inter Senatores (quibus eum a Gerh. Schrödero, in *Fastis Hamburgensibus*, haud annumerari video) A. 1624., Prosyndici officium (fratre D. Pet. Mollero mortuo) A. 1625., & ipsum tandem Syndicatum (post Vinc. Molleri III. obitum) d. 21. Dec. ejusdem anni, obtinuit. Per sexennium isto, & legationibus simul diversis, functus, d. 17. Aug. A. C. 1631., ac ætatis 47., decessit, cum e Gertrude conjuge, Dieterici ab Eitzen, Consulis, filia, duos progeniisset filios, Casparum, J. U. Lic., in cœlibatu A. 1648. extinctum, & Dietericum, J. U. item Licentiatum, patris, ad annum usque emortualem 1687., functum Consulatu. V. de illo Ad. Trätigeri Jun. *Seriem Chronol. Senatus Hamburg.* p. 45. 46., Genealogiam Mollerorum Hamburgentium, in *Novis Lit. Germ.*, M. Jan. A. 1703., p. 38. 39., obviam, J. A. Fabricii *P. I. Memor. Hamb.*, p. 441., & Eilh. Lubini *Epistolam*, qua *Paraphrasin* suam in *Horatii Librum Epodon* A. 1598. illi inscripsit, *dedicatoriam*.

Quæstiones aliquot Juridicæ. Jenæ 1607. in 4. (O. Sp.)

Disp. Inaug. ex præcipuis & difficillimis Juris Civilis, Canonici & Feudalis, materiis desumpta, Præfide D. Phil. Hofmanno, Heidelbergz 1609. in 4.

Annotationes ad Jus Statutarium Hamburgense prolixiores ineditæ, Statuta singula non præjudicatis solum illustrantes, sed Jura & rationes his etiam adjungentes, quæ a Vinc. Placcio, in *Idea Jcti Hamburgensis, Musis inserta Juridicis*, c. 3., p. 162., sunt laudatæ, & a Matth. Slutero quoque, in *Tr. von den Erben in Hamburg*, P. IV., Tit. 3., p. 689., & Tit. 10., p. 760., allegantur.

VINCENTIVS MOLLERUS V., Hamburgensis, J. U. D., idem forte cum D. Vinc. Mollero, quem Canonicum, ab A. 1632. ad 1637., Hamburgensem fuisse Joh. Alb. Fabricius (*P. II. Memor. Hamb.* p. 611.) testatur.

Disp. Inaug. de Compensationibus, pro Licentiæ gradu habita, Basileæ 1632. in 4.

Disp. Doctoralis de Quæstionibus & Torturis. Basileæ 1632. in 4. Utraque recusa est in *Ottavo Disput. Jurid. Basileensium Volumine*, ibidem A. 1658. in 4. impresso, prior num. 29., posterior num. 20.

VINCENTIVS MOLLERUS VI., Hamburgensis, Toparcha hæreditarius Adlersburgensis, Nesthoffianus & Müllersburgensis, A. 1615. patre natus Vinc. Mollero III., J. U. D. ac Syndico Hamburgensi, matre autem Elisabetha, Barth. Becmanni, Consulis, filia, Themidos sacris, ab A. 1632., in Academia Groningensi & Lugduno-Batava, dedit operam. Triennio deinde in Gallis commoratus integro, & castra aliquamdiu secutus Tureniana, his matris jussu relictis, Britanniam, Italiam, Germaniam, Hungariam & Poloniam, peragravit, & Basileæ A. 1639. Licentiatum titulum exambiit. Hamburgum redux, per sexennium initio Frisiz Orientalis Comiti, deinde Friderico, Duci Holstato, ac Christianz tandem, Reginz Svedicæ (ab A. 1646.), fuit a consiliis, Legatusque simul ejusdem, & Successorum, Caroli Gustavi ac Caroli XI., ad Ordines Saxoniz inferioris, ab A. 1648., perpetuus atque ordinarius, licet in patria (quæ suis eum d. 27. Jun. A. 1654. adscriptis Canonicis) sedem sibi fortunarium elegisset stabilem. In illustrem Carpophorum ordinem, ob doctrinam, admissus Germanicum, floribusque abundantis (des *Blumentreichen*) donatus agnomine, hominum eruditorem vicissim fuit amantissimus, singularique in hos benigne in Mich. Kirstenii, Joh. Ristii, aliorumque, laudes meruit publicas. Vivis tandem hydropicus, A. C. 1668. & ætatis 53., d. 9. Martii, uti Epicedia testantur, vel, si Kirstenio malis credere, ipso veris ævinocitio, excessit, & e liberis IX., quos Catharina Crusia, Benedicti, Consilarii ex Academia Upsaliensis Jcto Svecici, filia, & Joh. Adleri Salvii, Baronis ab Orneholm, Cancellarii in Svecia aulici, regnique Senatoris, privigna, in thorum A. 1645. admissa conjugalem, ipsi erat enixa, duos sexus nobilioris, & quatuor seqvioris, reliquit superstites. E quibus Vincentius Tribunus militaris dignitatem a Svecis obtinuit, Carolus Gustavus Parenti vivo in Canonicatu A. 1667. successit Hamburgensi (1.), & Margareta Elisabetha, Comiti Polo, aulæ Svedicæ ministro, nupta, XI. hunc liberorum parentem reddidit. Fufius eum celebravit Mich. Kirstenius, Prof. Hamburg., tum in *Aquila Jovis*, seu *Poemate de Ministro regio*, illi inscripto, & Hamburgi A. 1651. in fol. edito, tum in *Sermone Epitaphio*, defuncti dicato memoriz, & ibidem A. 1668. in fol. excuso, A. 1710. autem *Parte I. Memoriarum Hamburgensium* Joh. Alb. Fabricii, p. 262-276., recuso. Conferri etiam possunt Familiæ Mollerianz Hamburgensis Genealogia, in *Novis Lit. Germ.*, M. Jan. A. 1703., p. 38. 39., exhibita, Hugonis Grotii *Epistola* ad nostrum, Parisiis d. 5. Jan. A. 1639. exarata (quæ A. 1697., in Editionis *Epistolarum* Marqv. Gudii Trajectinæ Appendice, num. 98., p. 184., prodit), Georg. Phil. Harsdörferi *Epistola* ad illum *dedicatoria*, *Parti III. des Poetischen Triebters* A. 1653. præmissa, Joh. Ristii *Poema* ad eum de Legati Svedici dignitate gratulatorium vernaculum (im *teutschen Parnasso* p. 224-231.), & *Epistola* Versionis Satyræ Juliani in Imperatores Romanos Germanicæ, A. 1663. ἀνώνυμος editæ, *dedicatoria*, ac Joh. Dan. Majoris (cui *Vir audit edecumate doctrine & humanitatis*) similis, qua *Prodromum Chirurgie infusorie* A. 1664. ipsi inscripsit, ἀποφώνους *Epistolica*.

Disp. Inaug. de Testamentis ordinandis & infirmendis. Basileæ 1639. in 4.

(1.) V. Joh. Alb. Fabricii *P. II. Memor. Hamb.* p. 611.

BERN.

BERNHARDUS MÖLLMANN Flensburgensis.

Diff. epistolica de Illustribus quibusdam (XII.) in Republica literaria Viris, Flensburgo oriundis, ad D. Thom. Clausenium, Flensb. 1721. in 4.

Diff. Philosophico-literaria de Subsidiis Attentionis merito & falso suspectis, Præfide M. Joh. Zach. Hilligero proposita. Witeb. 1723. in 4.

M. STEPHANUS MOLTICHIUS, Burga Dithmarsus, M. Arnoldi Moltichii, Ecclesiæ illic ruralis, filius, Mathesin & Philosophiam accuratorem, quas, in Gymnasio Hamburgensi, a Joach. Jungio & Joh. Adolpho Tassio, Professoribus illius inclytis, perquam felici studio addidicerat, Hamburgum ex Academicis Rostochienli (in qua Magister A. 1645. est creatus), aliusque, redux, tyrones privatim docuit, istoque pacto vitæ subsidia sibi, uxori & filio, ægre licet, donec d. 3. Apr. A. 1654. morte immatura extingveretur, paravit.

Disputationes III. de Mitione corporum naturalium Aristotelica, contra Averroem & Jac. Zabarellam, Præfide D. Joach. Jungio, Autore, defenxit. Hamburgi 1642. in 4.

Planctus Mathematicus, quo disciplinæ Mathematicæ obitum Præfidis sui, Joh. Adolphi Tassii, prosequuntur. Hamb. 1654. in 4.

Analyses Dianoëtice in Paradoxa Ciceronis, a Joh. Vegetio, Log. & Metaph. Professore Hamburgensi, ejus discipulo, cum Examine suo, editæ. Hamb. 1687. in 8.

Exercitationes Analyseon Dianoëticarum, ab eodem Vegetio publicatæ. Hamb. 1687. in 8.

Calendaria in annum 1651., & sequentes, Germanica, Hamburgi excusa, & post obitum etiam (ut posthumum anni 1656. me docuit), continuata.

Gründlicher Bericht von des Cometen, der A. 1652., im Monat Decembri, gesehen worden, Eigenschaft und Bedeutung, aus wahren Physischen und Astrologischen Gründen gestellet. Hamb. 1653. in 4.

Antiquitates Dithmarsicæ ineditæ, ab Ant. Heimreichio, in *Catalogis Autorum*, quos *Chronicis Frisie Borealis & Dithmarsicæ* præfixit, allegatæ.

ARNOLDUS MOLTZAN, Rendesburgensis, Ecclesiæ ruralis Kirch-Bercavienfis, in Præfectura Kiloniensis, ab A. 1691., Parochus, Catharinæ deinde Hamburgensis Diaconus, d. 30. Dec. A. 1703., fortis electus beneficio, & d. 13. Mart. A. 1704. inauguratus.

V. *Nova Lit. Germ.*, M. Jun. A. 1704., p. 234., & J. A. Fabricii P. II. *Memor. Hamb.* p. 382.

Gebetbüchlein, ed. A. 1688. (V. *Præfat. der Richtenigen Wolsfahrt*).

Richtige Wolsfahrt der südlichen Walsfahrt, in 50. Betrachtungen der irdischen Pilgrimschaft vorgestellet. Plönz 1692. in 8. In præfatione quinque aliz Meditationum hujusmodi subitanearum, Jos. Halli & Christ. Sriveri exemplo conscriptarum, promittuntur Semicenturiæ.

Beschönte Eitelkeit, oder das Edelste unter dem Eiteln, die Gelahrsamkeit, in einer Leichentede über Christoph. Langen, Past. zu Eimesenhausen, vorgestellt, und M. Henr. Jonsenii Leichpredigt über denselben, aus Phil. I. 21., beygedruckt. Kilonii 1695. in 4.

WILHELMUS MOMMA, Hamburgensis, d. 29. Sept., Michaeli Archangelo sacro, A. 1642. natus, patrem mercatorem habuit sibi cognominem, qui e civitate patria Stolbergensi, prope Aquisgranum in Ducatu sita Julii censi, Hamburgum, ut belli Germanici evitaret tempestatem, se receperat, matrem vero Annam Boifotam, gente inter Belgas ortam nobili. A parentibus hinc in religione, quam ipsi profitebantur, educatus est Reformata, & ob haud obscura ingenii felicioris indicia, in Scholam urbis Bremensis ablegatus inferiorem. Inde Hamburgum anno ætatis 13. redux, accuratorem sibi lingvæ Hebrææ, ductu Esdræ Edzardi, paravit notitiam, ac, triennio post, A. 1658., in Academiam profectus Lugduno-Batavam, studii Theologici Hodegos elegit Professores illius inclytos, Abr. Heidandum, Joh. Hornbeckium, & Joh. præsertim Coccejum, cujus privatissima, & in sacris, & in lingua Hebræa, cæterisque Orientalibus, gavissus est institutione, cuique indolem suam ac mores ita approbavit, ut filii ab ipso loco haberetur. Huic quantum debuerit, ipse, in *præfatione Partis I. Oeconomie temporum testamentarie*, verbis professus est sequentibus: *Nec silentio prætereundus Vir Summus, Joh. Coccejus, b.m., Præceptor olim noster, sine quo hæc præstare haud potuissimus. Sub illo prima studiorum posuimus fundamenta. Illo autore & duce linguas sacras diligentius excoluimus, imo & in S. literarum ingressi sumus mysteria. In gravissimis hujus voluminis rebus scripta ejus diligenter consulimus, & in plurimis immensum ab eo adjuti sumus. - Ego, si viri hujus obliviscerer, in honestatem, ipsumque Deum, peccarem.* Cum Leidæ, quinquennio, quo illic hæsit, integro, in Theologia, Philologia Orientali, & studio (cui, ductum Rabbini secutus Amstelodamensis, vacaverat) Rabbini, egregie profecisset, specimenque profectuum insigne, in *Disput. de Oeconomia temporum*, A. 1662. Coccejo Præfide habita, & ob novas hujus de fœderibus divinis opiniones ubique inculcatas, a Sam. Marefio, aliisque, impugnata, publice proposuisset, in patriam, impetrato, post Examen, a Classe Ecclesiastica testimonio honorifico, A. 1663., parenti emortuali, rediit. A. 1664. iter in Galliam instituit, istoque finito, & morbo difficili superato, Leidam A. 1666. iterum est profectus, ibique se primum novæ Reformationum in urbe Lubecensi Ecclesiæ, solenni *χρυσόθετος* ritu, constitui passus Antistitem, primum Lubecæ sermonem in Col. I. 2. sacrum d. 25. Aug. habuit. Cæteri huic, ex solis tenuioris fortunæ collecto hominibus, septennio sequenti, in urbe initio, & postea, cum illic coire vetaretur, potestate a Senatu d. 14. Mart. A. 1673. concessa, in horto Kirchringii Consulis suburbano, gratis propemodum infervit. Sed nec istic diu sacros celebrare congressus licuit. Annitente enim Ordine Ecclesiastico Lubecensi Lutherano (cui Momma, in *præfat. Oeconomie sue*, exeunte anno superiori 1672., τὸ θεοφείν εἰς τὸ σωφρονεῖν, καὶ ἀλλοθύνειν ἐν ἀγάπῃ, erat apprecatus), M. Septembri ejusdem anni 1673., Reformati omnes a Senatu, non urbe tantum, sed universa etiam ditione Lubecensi, sunt ejecti, & ita cæterus hic novellus, summo cum ipsius dolore, dissipatus (L.). A. seqv. 1674. Hammonz in Westphalia Theologiæ in Gymnasio professionem, quam *Oratione de Christo servatore* d. 13. Dec. est auspiciatus, nec multo post Parochi etiam officium, obtinuit. Inde Middelburgum, Zeelandiæ Belgicæ urbem, ad geminum itidem Professoris & Ecclesiæ munus, A. 1676. a Magistratu est evocatus, sed, ut vocationi obsequeretur, ægre persuasus, quod Classis in Zeelandia Walachianæ Presbyteros, Joh. Cocceji discipulis atque affectis, &, hos inter, sibi quoque, infestos, illi retragari intelligeret. Precibus tamen Medoburgensium iteratis victis, & testimonio honorifico (*Meditationibus in Epistolam ad Romanos posthumis* A. 1678. præfixo) ab Ecclesia instructus Hammonensi, illuc, ingenti cum civium applausu, commigravit. Sed vix eo delatum Wilhelmus Henricus, Princeps Auriacus, Belgicæ fœderati Gubernator, adversariis addictior, vocationem istam accipere,

(1.) V. ejus *præfat. Voluminis II. Oeconomie sue*, & *Partem II. Isagoges nostræ ad Hist. Cimbr.*, c. 5., §. 4., p. 103. 104.

cipere, priusquam controversia de illa, inter Classē Wallachianam & Collegium Medioburgensē qualificatum, enata, ac scriptis (quæ mox enumerabuntur) ventilata publicis, composita esset, per literas vetuit. Huic ipse, rem, abdica-to jam officio priore, non amplius esse integram, modeste respondit, ac, Magistratus urbani hortatu, insuper habitis Pastorum Walachorum (qui, pro lupo se eum ac latrone esse habituros, minabantur, sed collationem de articulis con-troversis amicam detrectabant) dehortationibus, spartam Ecclesiasticam sacro in locum Hof. VI. i. sermone, Professio-niam autem *Oratione de variis Jesu Christi apparitionibus* solenni, ornare est exorsus. Cum autem Princeps intraque paulo post denuo ipsi interdiceret, obtemperare quidem huic voluit, sed Magistratus tamen precibus, ut in Ecclesia pariter atque Gymnasio docere pergeret, se passus est permoveri. Quo facto non Classē solum irritavit Wallachia-nam, quæ, frustra tentata reconciliatione, in Synodo Vlislingensi (cui Magistratus Medioburgensis & ipsum, & reli-quos suos, interesse vetuerat, Ecclesiastas), absentem condemnavit, sed Principem etiam, qui, Medioburgum paulo post profectus, ab utroque eum munere removit, alibi tamen & de Pastoratu, & de professione simili, prospectum ipsi a se iri pollicitus. Medioburgo Theologus hic doctissimus, & in S. literis atque Philologia Hebræa versatissimus, in Hollandiam se contulit, & menses, quibus superstes fuit, paucos in ædibus Gvilh. Anslaerii, Ecclesiastæ initio Del-phenis, transegit, ac in otio hoc Commentarium in Epistolam ad Romanos cepit conscribere, sed ad finem non perdu-xit. Ineunte enim Septembri anni 1677. Delphis in febrem incidit quartanam, cum cordis palpitatione, aliisque sym-ptomatis, conjunctam. Quæ cum impediri se haud pateretur, quo minus & mensam accederet, & studiis pristino in-cumberet ardore, a domesticis Anslaerii, e somno ipsum, uti iusserat, excitaturis, d. 10. Sept., sub diluculum, dormien-ti quidem similis, sed revera jam mortuus, est inventus, atque ita, anno ætatis 35., persecutionibus, quas, in tam brevi ætatis curriculo, a fidei præcipue sociis, sustinuerat, haud paucis placido ereptus obitu.

Vitz ipsius Historiam (cui nostra debemus), una cum brevi pro illo, contra adversarios, Apologia, Gvilh. Anslaer-rius, modo laudatus, exhibuit, in *Prefatione, Meditationibus nostri in Epistolas ad Romanos ac Galatas posthumis A. 1678. præfixa, & inter Vitas Theologorum insignium*, a M. Joh. Georg. Jochio collectas, atque Francofurti A. 1707. in 8. editas, p. 278-312. (sed sine Anslaerii Autoris mentione), recusa. In compendium eam Lipsienses, in *Actis Erud.*, M. Febr. A. 1684., p. 99. 100., & Parisienses, in *Diario Eruditorum Gallico*, M. Apr. A. 1708., Ephem. 18., p. 191-194., con-traxerunt. Exitat etiam, quod allegari in Catalogo quodam video, D. Johannis van der Wayen, Prof. Theol. Frane-qverani, scriptum de eadem Belgicum, Amstelodami A. 1678. in 8. (sub tit.: *Leven en Bedrijf Wilhelmi Momma*) editum. Certaminis ac fatorum ejus Middelburgensium historiam scripta exhibent & illustrent utriusque partis au-ctoria sequentia:

1. Des Collegii Qualificati tot Middelburg noodige Verantwoording, over het geene, so ontrent haere Beroeeping van D. Gvilh. Momma isj vorgefallen. Middelb. 1676. in 4.
2. Clasfis Walachrianæ Historiæ Relation, en noodige afgedrungen Verantwoording, tegen des Collegii Qualificati unu-sporrige onnoodige Verantwoording der Beroeeping Wilhelmi Momma, Vlislinge 1677. in 4.
3. Anonymi Samenspraec over den tegenwoordigen toestand van de Stadt en Kerk van Middelburg, behelsende een waer-achtig en particulier Verhael van de onlanghs alldaer vorgefallene Geschiedenissen, mitsgaders verscheide Acten, Resolu-tien en Brieven, daerto streckende; beginnende den 25. Oct. A. 1676., eyndigende den 5. Apr. A. 1677. in 4.
4. Historia persecutionis Wilh. Momma, Belgice edita, quam Gvilh. Anslaerius, in *prefat. cit.*, allegat.

Conferri de illo possunt Henn. Wittenii *Diarium Biogr. Sec. XVII.*, T. I., ad A. 1677., & T. II. p. 115., Joh. Clerici *Bibliotheca Historica universalis, Gallice edita, T. VIII.*, M. Febr. A. 1688., p. 292. 293., Andr. Caroli *Memorabilia Sec. XVII. Ecclesiastica, T. II.*, Lib. VIII., c. 52., p. 180. 181., Thomæ Crenii *Pars IX. Animadv.*, c. 2., §. 5., p. 128., & *Isa-gogæ nostræ ad Hist. Cimbricam Pars II.*, c. 5., §. 4., p. 103. 104.

Janus de Bischof, Scholz in Zeelandia Verianz Rector, Choro suo *Musarum*, Leidæ A. 1700. edito, p. 240., hoc in illum Epigramma inseruit:

*Momma, decus Svade, Pastorum gloria, Momma,
Os sana meruit, Mommaque scomma fuit.*

SCRIPTA EDITA.

I. LATINA.

Oeconomia temporum divina demonstrata, Præside D. Joh. Coccejo d. 9. Sept. A. 1662. ad disputandum proposita, Lugd. Bat. A. 1662. in 4., & ignaro Autore, ibidem A. 1668. in 12. recusa, nec non, sub titulo *Compendii Oeconomiarum Dei*, cum D. Henr. Jac. a Bashuyfen in eam Exercitationibus, in Gymn. Servestano propositis, Servestæ A. 1718. in 8. De qua edit. ultima *Acta Erud. Lips.*, M. Mart. A. 1719., p. 111-114., & Halensium de Exercitationum Bashuyfii *acta*, aliusque vitis, censura, Sect. 13. der abgesonderten Bibliothek obvia, consulantur. Belgica versio, a Camerichio quodam concinnata (sub tit.: *Bedeeling der Jiden kloetlic vertoent*), Vlislingæ A. 1681. in 8. prodiit. Schediasma hoc, in quo Autor, Joh. Cocceji, Præceptoris, secutus hypothesen, diversos divinæ revelationis diversis temporibus gra-dus, Hebr. I. 1. expositos, delineavit, a Sam. Marefio, ab æmulis Momma (qui 83. quæstiones, ex illo excerptas, cen-suræ ejus subjecerant) instigato, in Disput. peculiari, Groningæ d. 21. Jan. A. 1663. habita, est impugnatum, vindica-tum autem a Joh. Coccejo, in Observationibus ad Disput. Marefianam, Marefio ipsi inscriptis, ac perspicue, quam ma-le is de controversia, sibi ac Momma mota, ab adversariis utriusque fuerit instructus, demonstrantibus. In qua ipsius declaratione se acquiescere, Marefius Coccejo, per literas, significavit. V. Joh. Clericum l. c.

Oeconomia temporum testamentaria triplex, seu de varia conditione ac statu Ecclesiæ Dei, sub triplici Oeconomia Patriarcharum, ac V. & N. T., Libri III., quibus plurima S. Literarum oracula, doctrina de testamentis & fœderibus Dei, umbræ V. T., ejusque a novo differentia, & memorabiles Ecclesiæ casus, enarrantur. Tomus I., duos priores libros complectens, Amstelodami A. 1673. in 8., Secundus vero, Libri tertii partem tantum primam exhibens, ibidem A. 1674. in 8., prodiit. Utrumque Tomum junctim, cum Prælectionibus VIII. Autoris de adventu Schilo, ad Gen. XLIX. 10., & CXXIII. de variis Theologiæ capitibus, ordine Systematico, ad Locum usque de Peccato originali, in Gymnasio Hammonensi habitis, e MS., licet ultimam illius manum expertæ non essent, additis, uno sistit volumine Editio secunda posthuma, cum nova Anonymi præfatione, Amstelodami A. 1683. in 4. excusa, & Francofurti ad Mœ-num A. 1698. in 4. ac Basileæ A. 1718. in 4. recusa. Hujus etiam Versio extat Belgica (sub tit.: *Quaesthouding Goodes*), Amstelodami A. 1676. & 1680. in 4. Tomis duobus publicata. Occasionem operis istius (de quo Lipsienses, *scite at-que erudite Mommam de Ecclesiæ commentatum esse periodis judicantes*, in prolixo ejus recensu, *Actis Erud.*, M. Febr. A. 1684., p. 96-100., inserto, merentur conferri) elucidandi præbuerunt Autori preces amicorum, qui ab eo, Lubeca A. 1670. in Bataviam profecto, editionem Disputationis ejusdem argumenti præcedentis tertiam atque au-ctorem

rem postulabant. Quibus cum, Lubecam reversus, vellet obsequi, tantam materiz deprehendit esse ubertatem ac varietatem, ut consultius arbitraretur justo eam opere persequi, quam intra disputationis coercere terminos. In tres illud libros divisit, quorum I. Ecclesiam Patriarchalem, a lapsu Protoplastorum ad introitum usque Israelitarum in Ægyptum, e Genesi describit & illustrat Mosaica; II. vero Judaicam, legi obnoxiam V. T. Mosaicz, ab exitu ex Ægypto, ad incarnationem usque Christi, e reliquis Mosis ac Scriptorum V. T. aliorum libris, accurate delineat. Tertium de Ecclesia N. T. Christiana in duas distinguit partes. Harum prior, historiam Christi & Apostolorum, faciemque Ecclesiaz, ab iis plantata, ex Evangelistis & Actis Apostolicis describens, simulque de eius prerogativis, ac regimine a Christo instituto, differens; cum duobus libris precedentiibus, A. 1674. & 1683. prodit. Posterior autem, in qua Autor vaticinia Prophetarum, Christi & Apocalypseos, de statu & satis Ecclesiaz N. T., explicare, ejusdemque historiam, incrementa, decrementa, hæreses & Synodos, una cum ortu & progressu mysterii iniquitatis, ab Apostolorum excessu, per singula recensere secula, ac consummationem tandem seculi, statumque Ecclesiaz in celo triumphantis, adumbrare, constituerat, absolvi ab ipso, ob mortem prematuram, non potuit, ac imperfecta haud dubie in amicorum lateri scriptis. Joh. Cocceji, Præceptoris, ubique propemodum insisti vestigiis, & ipse in verbis Proœmii sui, in Vita jam recitatis, grata mente est professus, & præfationis, Editioni secundæ A. 1683. præfixæ, scriptor sequentibus monuit: *Quoniam scripta magni Cocceji nocturna versata manu, versata diurna, hujusque tanti sui Præceptoris verba, una cum rebus, tantum non in succum & sanguinem verterat, non miraberis, si res iisdem non varo verbis, quibus usus est Vir iste incomparabilis, expressas videas a nostro; præsertim cum ipse Autor, quantum per illum profeceris, publice plus semel fassus fuerit.*

Oratio auspicalis de Jesu Christo, Domino & Salvatore nostro, in Gymnasio Hammonensi d. 13. Dec. A. 1674. habita, & deinde excusa, teste Gvilh. Anslaerio in præf. Medit. illius in Epp. ad Rom. & Gal.

Oratio professionis Theologicæ auspicalis de Apparitionibus Jesu Christi, in Gymnasio Middelburgensi d. 8. Jan. A. 1676. habita, & eodem A. 1676. Middelburgi edita, recusa autem in Thomæ Crenii Fafce IV. Exercitationum Philologico-Historicarum, Lugd. Bat. A. 1700. in 8. impresso, num. 1., p. 1-30.

Meditationes posthumæ in Epistolâ ad Romanos ac Galatas, cum Gvilh. Anslaerii, Past. Amstelod. (cujus hortatu sunt conscriptæ) præfatione de vita Autoris (in qua non esse eas confectas, sed vix affectas, fatetur) editæ Hagz 1678. in 8.

Meditationes in Cathedra Heidelbergensium. Lugd. Bat. 1684. in 8. Differuit de illis Pet. Bælius, in Novellis Reip. Lit. Gallicis, M. Mart. A. 1684. Versio earundem Belgica, ab Abrahamo de Pot edita, a Joh. Clerico, T. VIII. Biblioth. Univ. Hist., M. Febr. A. 1688., p. 292. 293., allegatur.

Prælectiones VIII. in Gen. XLIX. 10., & CXXIII. Theologicæ, Editioni Oeconomiz temporum secundæ A. 1683., uti supra jam monitum est, adjecit.

Epistolæ complures ad Joh. Coccejum, in hujus Operibus ævndis, Amstelodami A. 1706. in fol. excusis, publicatæ. V. Acta Erud. Lips., M. Jul. A. 1706., p. 288.

II. BELGICUM.

De Kennis der Waarheit, naer der Gottsaligheit, in wytmehende Predication, over uytgeleefene Maetsen des ouden en nieuwen Testaments, als mede eenige Geschied-Verhandelingen en Redenen, so in dem Ham, als tot Middelburg, gedaen, voer gestelt. Middelburgi 1679. in 4.

AFFECTA.

Oeconomiz temporum Libri Tertii Pars posterior, de qua paulo ante est dictum.

Comm. justus in Epistolam ad Romanos, quem eum meditatum esse, & Hammonæ, in prælectionibus publicis, cepisse proponere, Gvilh. Anslaerius, in Vita illius, testatur.

ERICUS MONRADUS, Johannis, insulæ Ducatus Sleavicensis Alstanz Præpositi, & Parochi in ea Kettingensis, ex Anna, M. Joh. Vegetii, Pastoris Sünderburgensis, gnata, filius, in pago insulæ hujus Kettingensi, d. 24. Maji A. 1667., in lucem est editus, & Alstatis proinde (sive ex Alstata, Circuli Germaniz Rhenani superioris provincia, oriundis) perperam ab Henn. Wittenio (1.) annumeratus. E scholis Sünderburgensi Alstæ ac Neoburgensi Fioniz, in Academiis aliquot Germanicas, & Hafniensem deinde, se contulit, & in hac Casp. Er. Brochmanno, Theologo percelebre, familiariter innotuit. A. 1637. oppidi in Fionia Medelfahrtensis, ac A. 1643., d. 29. Apr., ædis Hafniensis, divino sacre Spiritui, Pastor constitutus, nec multo post, d. 30. Aug. anni ejusdem, D. Joh. Burchardo in Episcopatu Cimbriæ Ripensi datus successor, supremos Theologiz honores Academicos Hafniz A. 1646., Brochmanno Brabevta, cum competitoribus, Joh. Svaningio ac Georg. Witzlebio, Academiarum Hafniensis & Soranz Professoribus Theologis, reportavit (2.). Quadriennio post, A. C. 1650., & ætatis 43., d. 26. Jul. (vel, juxta Pet. Terpagrium (3.), aliosque, d. 20. Junii), vivis Hafniz exemptus, tumulum, monumento (cujus inscriptio a Pet. Refenio (4.) recitatur) ornatum Epitaphio, in Sp. sancti, cui olim præfuerat, templo invenit, Encomiastam (in Programme Biographico funebri) Joh. Svaningium, Theologum Hafniensem, successorem vero in Cathedra Ripensi Pet. Kraglundium, obtinuit, & e liberis, qui mihi innotuere, M. Fridericum, Præpositum in Norwagia Guldbrandsdahlensem, Pastoremque Ogerianum, & Annam, M. Joh. Rhumanno, Pastori, Præposito ac Canonico Aarhufiensi, nuptam, una cum uxore, Margareta Bangia, Johannis filia, A. 1659. demum mortua (5.), reliquit superstites. A Joh. Svaningio (6.) ob sacram eloquio hoc ornatur eloquentiam: *Inerat ejus concionibus mira dulcedo, mira suavitas, & cum res posceret, quoque si agor & magnificentia, quibus singulis gratiam imprimis cumularis dicentis sanctitas.* Calculum huic suum Pet. Terpagrius addit, in cujus in ipsum Epigrammate, Joh. Laurentii Seriei Episcoporum Ripensium inserto Appendici (7.), Vir salutar,

cui mellea Svada,
Cui par ingenio forma decusque fuit.

Confer de illo, præter Autores jam allegatos, Pet. Refenii Inscrip. Hafnienses p. 116. 124. 170., & Christ. Aagardi Poemation in promotionem ejus Doctoralem, in Frid. Rostgaard Poetarum Danorum Deliciis, T. I., p. 397-401., obvium.

SCRIPTA DANICA.

Sermo funebris, in Palladii Rodstæni habitus exequiis. Hafniz 1647. in 4.

Sermo funebris in Sap. III. 1-5., Nicol. Vindii dicatus memoriz. Hafn. 1648. in 4.

Deo soli gloria, sive Sermo funebris in Pf. LXXIII., in Magni Bildii, Præfati Coldingensis, habitus exequiis. Aarhufiz 1649. in 4.

SSSSS 2

Sermo

(1.) T. II. Diar. Biograph. Sec. XVII. p. 6. (2.) V. Er. Vindingii Acad. Hafn. p. 177. (3.) in Inscriptionibus Ripensibus p. 16. (4.) in Inscrip. Hafniensibus p. 124. (5.) V. Erii Gravii, Episc. Aarhufiensi, Sermonem in exequiis uxoris ejus (e. T. V. 5.) funebrem Danicum, a filio Frid. Mourado Hafniz A. 1703. in fol. editum, & ex isto, Nova Lit. Lubec., M. Mart. A. 1704., p. 84. (6.) in Progr. fun. (7.) p. 16.

Sermo funebris Joh. Brockenhusii memoriz facer. Aarhusiz 1649. in 4.

(Conciones, quas Henn. Wittenius l. c. ei tribuit, penitenciales, in Sap. III. 1. 2. 3., Pf. LXXIII. 23. 24. & Pf. XCI. 1. 2., chimæricæ haud dubie sunt, & e funebribus, jam memoratis, effictæ.)

M. FRIDERICUS MONRADUS, D. Erici Monradi, Episcopi Ripensis (A. 1650. defuncti) e Margareta Bangia Filius, Præpositus in Norwegia Guldbrandsdallensis & Pastor Ogerensis.

D. Erici Gravii, Episcopi Aarhusiensis, Sermones duos Funebres Danicos, in Exequiis Matris suæ, Marg. Bangiæ (A. 1669., ex 1. Tim. V. 5.), Affinisque M. Joh. Rhumanni, Past. & Præpos. Aarhusiensis (A. 1676. ex Act. XX. 25. 26. 27.), habitos, junctim edidit Hafn. A. 1703. in fol. V. de iis *Nova Lit. Lubec.*, M. Mart., A. 1704., p. 84.

NICOLAUS du MONT, Lubecensis, Med. Doctör.

Disp. Inaug. de Melancholia, Præfide Herm. Conringio. Helmstadii 1659. in 4.

(Diversus ab illo haud dubie est alius ejusdem nominis Medicus, cujus Diatriben de Calculo renum & vesicæ inaug. gualem, Basileæ publicatam, in Catalogo quodam Disputationum Academicarum video memorari.)

JOACHIMUS MORGENWEG, Hamburgensis, Orphanotrophei patrii Pastor d. 18. Dec. A. 1698. electus, & d. 25. Jan. A. 1699. inauguratus.

D. Mart. Lutheri hochnützlicher theurer Schatz und Gülden Kleinod, aus seinen Schriften zusammenggetragen durch D. Andr. Muckulum: icho durch Joach. Morgenweg wider ausgegeben, mit seinen neuen marginalien, Anzeige der Sprüche der 5. Schrift und Dertter Lutheri, Registern, und einer Vorrede, darinn die Verfasser des Concordienbuchs von Gottfr. Arnoldi Anschwärzungen, in seiner Kirchen- und Ketzer-Historie, gerettet werden. Hamburgi 1701. in 4. Recensum ejus Encomiasticum exhibent *Acta Eruditorum Lipsiensia*, M. Mart. A. 1701., p. 143. 144.

Erinnerung an die Wapenfunder einiger Sprüche des Alten Testaments, so, neben den Sontags-Evangelien, ihnen A. 1702. sind erkläret worden. Hamb. 1703. in 12.

Eine neue Edition der Deutschen Uebersetzung der Bibel D. Mart. Lutheri, mit seiner Vorrede, Landtaffeln, Kupferfiguren, und andern Zugaben. Hamburgi 1708. in 8. *Συναγχα* ejus V. in *Novis Literariis Germanicis*, M. Majo A. 1708., p. 106., & in *Diario Eruditorum Parisiensi* A. 1708. Gallico, in *Supplementis M. Septembris Epistolicis*, p. 589. Editiones ejus Bibliorum Lutheri Germanicorum Joh. Alb. Fabricius (1.) commendat, præsertim majorem, Hamburgi A. 1713. in 4. publicatum, nihil intermittens, quod vel ad accuratorem aut nitorem, vel ad memoriam lectorum juvandam, vel ad alliciendos dispositionis elegantia, & summorum argumentorum perspicuitate, rationisque temporum succincte annotata industria, eorumdem sensus animosque, facere queat.

Geistliche Untersuchung von Pestilenz, Krieg und andern Land-Plagen, aus D. And. Kesleri Catechismo pestilentiz, und Joh. Arndti geistlicher Seelen-Arztneyt hergenommen und mit einer Vorrede von ihm ausgegeben. Hamb. 1713. in 8.

Metaphrasis Psalmorum Davidis, metro germanico ad pios concinendi usus adstricta, ac verba Lutheri, quantum fas, servans; quam J. A. Fabricius l. c. iridem laudavit.

CASPARUS DANIEL MORHOFIUS, Kiloniensis, Danielis Georgii, Polyhistoris Academiz Cimbriæ inclyti, filius e Margareta Degingia natu maximus, A. 1675., eodem die 8. Aprilis, qui avo paterno emortalis erat, in lucem editus (2.), quem Poëtos Kilonii factum esse Professore Adolphus Clarmundus, scriptor *Φουδώνυμος* in eptiens (3.), falso tradidit.

Disp. de Majestate juribusque Barbæ, Præfide Georg. Casp. Kirchmaiero proposita. Witeb. 1698. in 4.

D. G. Morhofii, Parentis, Opera Poetica Latina, in volumen unum collecta, &, cum Elegia sua ad Frid., D. Hoff., dedicatoria, Henricique Muhlîi præfatione, edita. Lubecz 1697. in 8.

Ejusdem Orationes & Programmata Kiloniensia, quibus, a se collectis, præfationem adjecit geminam. Hamburgi 1698. in 8.

M. JACOBUS MORSIUS, Hamburgensis, Parochiz ruralis Rellingensis, in Comitatu Pinnebergico, Pastor, A. 1690. defunctus.

Disp. de Temperantia, ab illo Præfide proposita. Regiomonti 1656. in 4.

JOACHIMUS MORSIUS, Patritius Hamburgensis, natus d. 3. Jan. A. 1593., parentibus Jac. Morsio & Angela Kopstedtia, animum in juvenia ad Theologiz studium appulit, sed, literarum postea elegantiorum, Critices ac Polymathiz reliquæ, captus amœnitate, his illud posthabuit. Summus in eo fuit ingenii perquam capax, quo literas sublimiores pariter atque humaniores deperit, ardor, profectus etiam, qui supra literatorum vulgus ipsum eveherent, haud exigui, & cupiditas denique de re literaria bene merendi incredibilis. Verum, cum judicio haud admodum valeret, ac vita vagabunda plus justo delectaretur, meritis in literas propriis inclarescere neglexit, & Scriptorum tantum aliorum recentiorum Schediasmata, disparis momenti, minutiora *ἀνέκδοτα* in lucem protraxit publicam. Imo ad Chemiam tandem, & studia huic cognata, plurimum superstitionis ac vanitatis suis affricantia cultoribus, prolapsus, iis se unice mancipavit, MSSisque & libris istius generis rarioribus (quos inter se Rudolphi etiam II., Imperatoris, Ernesti Archiepiscopi Colonienfis, aliorumque Principum, Secretorum volumina, cum Theophrasti Paracelsi Avtographis, esse natum, in præfatione Nuncii gloriatur *Olympici*) corradendis omnes fere cogitationes atque itinera impendit. Nec dubitavit, ingenio suo, ad superstitionem procliviori pietatem, indulgens, Collegio fratrum Roseæ crucis se adjungere, & locum in illo Epistola ambire peculiari, sub Anastasii Philareti Cosmopolitæ nomine edita, verbisque in ista suam ipsius indolem adumbrare sequentibus: *Si patriam quæritis, domo & gente Holsatus sum, in potissima & famigeratissima ejus urbe natus. Si etatem, juvenis viginti aliquot annorum, doctrina, fateor libens merito, nulla, minore forte indole præditus, sed qui tamen, ut facile omnibus ingenii dotibus, ita nulli candore, eruditionisque & virtutibus amore, cedat. Honestis parentibus, e familia non ignobili, prognatus, bonis fortune (Dei mei clementissimi, Parentis, ac Fratris, indultu) mediocribus ornatus, mente vero supra fortunam excelsiore. Natura cunctis bene, nulli male, singulis decenter, cupio, publicæ salutis, quietisque literariæ, amantissimus, cujus unicum studium placere bonis, displicere malis, semper sui simillimum esse. Theosophiam sponsam mihi elegi, domum, si per fata concedatur, conjugem ducturus. Contingat, vero, mihi ubique, quod expedit, non quod volo. Morose gravitatis contemptor effrenem levitatem detestor, hilaremque in pefflore vigorem amplector. Aurum, gemmas, & divitias vulgi, lutum splendens reputo, neminem se, cum orbis quisque sibi, extra se quærere debere, existimens. Deum venerando, honeste vivendo, neminem ledendo, suum cuique tribuendo, meipsum vincendo, nil admirando, nilque verendo, hostium injurias risu, commiseratione & contemptu, puniendo, le-*

(1.) in Epistola, quam ei A. 1712. Laur. Ramirezii, Alex. Mori & Pet. Possini, *Observationes in varia N. T. loca selecta*, a se denuo junctim editæ, inscripsit, dedicatoria. (2.) V. Vitam parentis, ejus *Dissertationibus Academicis* suffixam, p. 42. (3.) P. V. der Lebensbeschreibung des Hauptgelahrten Mannes p. 209.

gendo, scribendo, juventutisque, ac meorum temporum, posteritatisque, bono invigilando, vitam procurare constituit. Eandem animi sui indolem hoc expressit Decasticho:

*Ipsa mihi virtus per se placet: illa sibi que
Et mihi sit merces, premia nulla moror.
Hoc solum largire, Deus, ne pravus haberi
Plus timeam, vere quam probus esse velim,
Absque metu, & sine spe degam, vulgique profanas*

*Nec sperem laudes, nec metuam opprobria;
Usque adeo, ut nec quid feræ formidine penæ
Detresem, nec quid laudis amore sequar.
Sola hæc sufficiat merces mihi, quod probus ipse
Non possim merito displicuisse probis.*

Præfixum illud est ALBO ejus ACADEMICO ET APODEMICO QVARTO, e prioribus (si unicum, in mari, uti Joh. Narsii docet Epigramma, amissum, excipias) congesto, & in itineribus insigniter aucto posterioribus, Volumini MSto foliorum 963. τρεῖς ἑκατὸν grandis ac luculento, Principum, Virorumque xvi istius illustrium ac eruditorum, aliorumque amicorum, αὐτογράφα, & plurimorum etiam ad illum Epistolas & carmina, ἰδιόχει; exarata, exhibenti, a Morfio autem imaginibus τὼν ἐξοχώτεων quamplurimis, Epigrammatis, Anagrammatis, & carminibus aliis, in eisdem Encomiasticis numerosis, tum propriis (qvæ pauciora sunt), tum Poetarum, partim celebriorum, partim obscuriorum, alienis, variisque de illorum vita & scriptis, editis atque ineditis, observationibus, studiose exornato ac illustrato. De quo Historiz istius xvi literariz thesauro, quem, socero suo, D. Sam. Pomario, Præfule Lubecensi, venalem ab homine ignoto oblatum, Jac. a Mellen, Antistes ejusdem civitatis Marianus eruditissimus, possidet, & mecum communicavit, ego (qui, *Cimbria huic Literatæ* haud pauca ex illo accessisse auctaria, lubens grataque mente fateor) non possum non idem cum M. Jac. Fabricio Seniore, Superintendente Holstiatice, ferre judicium, cum eum pervolvisset, Octostichon, A. 1633. eidem (fol. 846.) inscriptum, his metris exorso:

Vidit Fabricius senior præsigne volumen:

Vidit, & obstupuit; neque enim par viderat unquam.

Ex Albo isto ἀνέσχετο incomparabili, ac Schediasmatis nostri editis, hanc vitæ ejus, a nemine expositæ, ac itinerum literariorum, collegi seriem. Post tyrocinia studiorum in patria urbe haud infelicia, Theologiz, & Polymathiz simul elegantiori, Rostochii (ab A. 1610, ad 1613.), Jenæ, ac in aliis etiam forte Germaniz Academicis, eo vacavit successu, ut dignus jam A. 1615. Rostochiensis Rectori ac Professoribus videretur, quem postrid. Kal. Sept., literis honorificis, ad Bibliothecz suæ, recens, post legatos ei a Paulo Calenio, Rostochiensis (Juvene erudito, in Europa atque Asia per octennium peregrinato, Panormique extincto), 2400. florenos, fundatæ, præfecturam invitarent, & sublimiora in Athenæo suo expectare jussum munera hoc decorarent Encomio (1.): *Tu plerisque, & quidem potioribus Academicæ nostræ Professoribus, ab insigni virtute, eruditione & industria, & humaniorum literarum, & optimorum Auctorum, & antiquitatis, studio, de optima nota innotuisti, & jam a multis annis es commendatus.* Suscepisse ipsum hoc munus, D. Dan. Crameri, aliorumque, in Albo ejus, Autographa, in quibus eum Acad. Rostochiensis Bibliothecarium A. 1615., & sequenti biennio, salutarunt, mihi persvadent. Verum, an diu illo sit functus, ambigo, cum, ex Albo eodem, A. eum 1616. itineris ad externos literarii fecisse initium, & non Rostochii solum, sed & Hamburgi, Stettini ac Leidæ, A. 1617. autem in Batavia, Pomerania, ac Dania, hæsisse, sim edoctus. Annum 1618., quo iter in Galliam & Italiam, Philippi II., Pomeranorum Ducis, commendatitiis, *Virum eum singularis eruditionis, & antiquitatis amantissimum*, appellanti-bus (2.), instructus, Dan. Cramero, Luca Holstenio, aliisque amicis, in carminibus Propempticis, fausta quævis abiturienti apprecantibus, frustra meditabatur, cum sequenti 1619., partim Lubecz, Hamburgi ac Rostochii, partim vero in Ducatu Bremensi, Westphalia, & Belgio fœderato atque Hispanico, exegit, Synodique simul Reformatorum Dordracenæ A. 1619. fuit spectator. E Batavia, eodem A. 1619., in Angliam trajecit (3.), & Londini, Oxoniz ac Cantabrigiz diutius commoratus, atque in Acad. Cantabrigiensi, M. Oct. A. 1619., *ob singularem doctrinam*, teste Joh. Richardsono, Th. D. ac Collegii SS. Trinitatis Præfide (4.), *in ordinem Magistrorum adscriptus*, non Joh. Oweni solum, Martialis Britannici (5.), aliorumque eruditorum, amicitiam, sed Chymiz etiam, uti ipse (6.) gloriatur, notitiam haud mediocrem, sibi paravit. Ex Anglia A. 1620. Lugdunum Batavorum, & hinc in patriam, reversus, sexennium sequens domi, apud suos, & in vicinis Saxoniz inferioris civitatibus, iter licet Italicum atque Africanum, suspiriis Joh. Staricii, J. U. & Med. Licentiati, Elegiacis (7.) SS. Trinitati commendatum, frustra denuo A. 1624. meditatatus, transegit, A. 1627. autem Hafniam Danorum, & A. 1628. Lugdunum Batavorum, iterum excurrit. Cum hoc pacto, per tot annos peregrinatus, verum (quo ipse in scriptis ψευδωνυμῶς delectatus est nomine) ageret *Cosmopolitam*, muneribusque publicis studiose abstinentes (8.) patrimonium, etiam amplissimum, paulatim imminueret, ac magis etiam in itinere longinquo, cui A. 1629. (post impetratas d. 20. Jan. Augusti, Ducis Brunsvico-Guelpherbytani, literas salvi conductus, in quibus *Vir optimus pariter ac literatissimus* audit, honorificas (9.)) iterum se accingebat, videretur attenuaturus, cognatorum hæredipetarum iras ac odia evitare non potuit. Ab istis, tanquam homo prodigus, facultates suas vita vaga atque instabili, Criticesque, & scientiarum aliarum, πρὸς τὰ ἀλφισα haud facientium, studio, dilapidans, ac ab earum proinde removendus administratione, anno eodem 1629., coram Senatu patriæ est accusatus, & ab hoc, ad causam dicendam, citatione solenni evocatus. Edicto isti, velut injusto, *Protestationem* noster opposuit vernaculam, typis A. 1629. excusam, ac Frid. Lindebrogii, Joh. Hufwedelii, Joh. Christenii, aliorumque hominum eruditorum, causæ ejus patrocinantium, & adversus patriæ ipsum erigentium ingratitude, supatam carminibus, A. seqv. 1630. in Germaniam abiit superiorem, Francofurtique & Argentinz diutius substitit, ab A. 1631. autem ad 1636. e patria in Cimbriam vicinam ac Daniem, repetitis quotannis itineribus literariis, excurrit. Istis, & liberalitate nostri in cultores literarum egenos assidua, cognati, & frater imprimis natu minor, Jacobus (J. U. deinde Lic. & Practicus Hamburgensis, Comesque simul Palatinus ac Consiliarius Cæsareus, d. 8. Aug. A. C. 1690., & æt. 75., extinctus), denuo offensi, a Magistratu patriæ, actione forensi iterata, circa A. jam 1634., ut patrimonii administratione prohiberetur, impetrarunt, ob iniquitatem hanc, in Viro optimo xris proprii atque legitimi ex hærede reddendo, graviter, tum ab amicis ipsius aliis, in carminibus variis, tum a Christfrido imprimis Hegenicio, Gorlicensi Lusato, in *Exegesi Symbolorum Morfianorum* Metrica, Hafniz A. 1634. scripta (10.), objurgati. Invectivas hæc, & bonorum indignationem, cognati & xris haud morabantur, & rapina facultatum injusta non contenti, sævire in nostrum ulterius pergebant, & ex ultimo itinere Hafniensi Hamburgam reversum, A. 1636., ceu prodigum, & rationis haud satis compotem, impetrato Senatus consensu

(1.) *Αὐτογράφοι* Epistolæ hujus Rectoris Conciliique Academici Rostochiensis in *Albo Morfiano* f. 208. superest. (2.) Superfunt & istæ in Albo eodem, f. 53. 54. (3.) V. de itinere Anglico Nicol. Rothameli, Franci, *Propempticon*, ipsi, in *Angliam itineranti*, scriptam, & cum Christoph. Schwaumanni, aliorumque, ad eum Carminibus, A. 1619. in 8. excusum. (4.) in Autographo, quod Albo nostri, f. 245., d. 11. Oct. A. 1619., inseruit. (5.) V. Oweni Tetrastichon ad eum, in *Append. Epigrammatum* p. 270., & ejus ad Owenum Epistolam, ib. p. 274-279. (6.) in *Ep. Dedic. Tractatus Corn. Drebbelii de quinta essentia*. (7.) in *Albo Morfiano*, f. 209. 209. (8.) Aug. Buchnero, de officio illi amplissimo, per literas (*Parte II. Epistolarum*, num. 51., p. 164. 165. 166.), gratulato, rumor haud dubie falsus imposuit. (9.) In *Albo* hæc, fol. 11. & seqq., leguntur. (10.) in *Albo Morfiano* MS., f. 945. 953-962.

consensu, mente captorum includebant carceri, & in illo per quadriennium detinebant integrum. A. 1640. tandem ex-
eunte, teste Poeta Anonymo (1.), *Leo sorte & mente generosus, cui Aquilo & Hammon parer* (qva περ. Φεάροι: Christianum IV., Regem Daniz, credo designari), *vincula infantis rupit, Dorophorumque vicissim, ejus adversarium, setris carceris umbris immergit*. Libertati restitutus Morfius patriam ingrati omnino, ni fallor, reliquit, Willichii Westho-
vii, Canonici Lundenis, ad se obsecutus disticho (2.).

Debemus patrie cuncti nos, nostraque, grate:

Debes ingratis nil, Joachime, tue.

Annum certe 1641. Glückstadii, Itzchoz, Kilonii & Lubecz, sequentem autem 1642. (post quem an superstes fue-
rit, nec ex *Albo* ejus, nec ex aliis, colligere mihi licuit, monumentis) in sola urbe Lubecenli, transegit.

Amicis suis, in tot sibi conciliatis itineribus, quicquid hominum solide eruditorum, Chymicorumque & artificum
ἐξοχότητων, ætate sua, in Anglia, Belgio federato, Germania, hujusque præsertim Circulis Saxonico inferiori & West-
phalico, Dania item & Chersoneso Cimbrica, floruit, vere illum potuisse annumerare, prolixo singulorum, quorum
in *Albo* supersunt ἀνέκδοτα, recensu, nisi brevitatis studium abstinere isto juberet, facillime posset demonstrari.
Sufficiet nobis triplex celebriorum Catalogus, qui vel ingenii sui factus ei inscripserunt, vel carminibus illum dignati
sunt Encomiasticis, vel Epistolis denique compellarunt familiaribus. Dedicarunt ex his ipsi:

1. Eilh. Lubinus, Theol. Rostoch., Horatium, cum Paraphrasi sua editum Francof. A. 1612. in 4.
2. Pet. Laurembergius, Prof. Hamburg. & Rostoch., Aphorismos Physicos, ed. Hamb. A. 1616. in 4.
3. Andr. ab Hobernefeld, Med. D. & Friderici, Elect. Palatini, Archiater, Opusculum de peste, Epistola de Auro po-
tabili auctum, & in *Albo*, f. 145., allegatum.
4. Joh. Mautnerus, Hungarus, Libellum Epigrammatum ἀνέκδοτον, cum Anagrammatum in nomen Morfii Decade,
ei subjuncta, in *Albo*, f. 932-941., obvium.
5. Mart. Nesselius, Moravus, Pentadem Carminum in ipsum, & Symbola ejus, Jambicorum, Rostochii A. 1635. scrip-
tam, & in *Albo* eodem, f. 862-868., reliquam.
6. Christfridus Hegenitius, Gorlicensis, Enneadem Symbolorum Morfianorum, Epigrammatis, brevioribus pariter
atque prolixioribus, Hafniæ A. 1634. illustratam, & cum aliis in nostrum Epigrammatis, *Albo*, f. 945-963., itidem
insertam; in qva novem hæc ejus explicantur Symbola: 1. *Deo auspice, doctrina duce, virtute comite*; 2. *Cedendo
vincam*; 3. *Generosamens, injuriarum contemptrix, major omni injuria*; 4. *Ab admiratione splendoris aulici me
redemit Theosophia*; 5. *Jesus Mea Hereditas*; 6. *Uranie hospitium late patet*; 7. *Hæc mea sublimior Philosophia
est, nosse Jesum, & hunc crucifixum*; 8. *Lustrator orbis, hospes ne domi fies: Te nosse plaris est, quam nosse cetera*;
9. *Sapienti patria cælum, terra hospitium, inno exilium*. Quibus addi etiam potuissent alibi obvia: 10. *Aternitatem
cogita*; & 11. *Humana cuncta vana: sola pietatis, doctrine & virtutis, sceptra perveniunt*.

Inter eos, qui Carminibus ipsum celebrarunt varii generis Encomiasticis, in *Albo* reliquis, & Libro adoptivorum
facile suffecturis haud exiguo, præ obscurioribus, quorum nomina tacemus, quamplurimis, eminent: 1. *E Britannis*
Joh. Oventus & Thom. Segethus; 2. *E Belgis*, Casp. Barlæus, Corn. Busius, Janus Gruterus, Otto Heurnius, Bartho-
lom. Merula, Joh. Narfius, Corn. Gifelb, Plempius, Joh. Polyander, Dan. Souterius; 3. *E Borussia* Joach. Pastorius;
4. *E Cimbris*, Joh. Christenius, Mich. Clenovius Jun., Joh. Elfringius, Jacobus Senior, Georgius, Joh. Adolphus &
Vincentius Fabricii, Nicol. ab Hagen, Lucas Holstenius, Henr. Hudemannus, Joh. Huswedelius, Joh. Loccenius,
Laur. Ludenius, Joh. Meierus (*Reclor Ripensis*), Mart. Ruarus, Paulus Sperlingius Junior; 5. *E Danis*, Bertilius Canu-
tus, Henr. Albertus Hamiltonius; 6. *E Germanis*, Phil. Cæsar, Daniel & Joh. Jac. Crameri, Gotfr. Hegenitius, Andr.
Helwigius, Henr. Höpferus, Joh. & Pet. Laurembergii, Eilh. Lubinus, Hadr. a Mynsicht, Joh. Henr. Meibomius,
Joh. Qvistorpius Sen., Henr. Rosenthalius, Christ. Theod. Schofferus, Christoph. Schwanmannus, Joh. Stativius,
Andr. Tscherningius, & Georg. Valent. Winterus.

In eodem denique *Albo* ἀνέκδοτα supersunt XLIX. ad nostrum Epistolæ: Sixti Arcerii (Med. Prof. Franeqverani),
Lucæ Bacmeisteri Jun. (Superint. Megapol.), Casp. Barlæi, Aug. Buchneri, Joh. Cabelavii (J. U. D. & Consil. Svecici),
Bertilii Canuti (Recl. Malmog.), Valer. Charstadii (Medici Argent.), D. Jac. Clusii (Med. Rhotomag.), D. Dam. Cra-
meri (Theol. Stettin.), Gev. Elmenhorstii Hamb., Pauli Egardi (Past. in Holf. Nortorp.), Jac. Fetzleri (JC. Norib.),
Abr. a Franckenberg (Eqv. Silesii), D. Joh. Nicol. Furichii (Med. Argent.), Henr. Giselini (Med. D.), Melch. Gol-
dasti, Jani Gruteri, Phil. Hainhoferi Augustani (Consil. Pomeranici), Ott. Heurnii (Prof. Med. Leid.), Thomæ Ja-
mesii (Biblioth. Oxon. Præfecti), Joh. Latrembergii (Prof. Sorani), Winandi a Petersdorf (Eqv. Marchici), Philip-
pi II., Ducis Pomeraniz, Dav. Reützii (Concion. Aul. Stettin.), Thomæ Rhædi (Secretarii Anglici), Mart. Ruari
(Recl. Racov. Sociniani), D. Christ. Theod. Schofferi (Med. Stad.), Christoph. Schwanmanni (Syndici Buxtehude),
Nicol. Scribonii Osnabrugensis (a quo Heptas etiam Anagrammatum in nomen Morfii f. 942. 943. est addita), D.
Wendelini Sybelstz (Archiatri Russici), Pauli Tarnovii (Theologi Rostoch.), Andr. Tscherningii (Poet. Prof. Ro-
stoch.), Casp. Willichii (J. U. D.), Pierii Winshemii (Ordd. Westfriziz Historici), singulorum singulæ; dux autem
Joh. Christenii (JCi Hardervic.), totidemque Eustathii Swartii & Joh. Hessi (Senatoris Hildesienfis), ac tres tandem
Joh. Kirchmanni, Joh. Mich. Dilherri & Gotfr. Hegenitii (Consil. Brunsvico-Guelpherbytani). Accedant his, quæ
(præter tres illas, Joh. Kirchmanni A. 1722. Lubecz Parte IV. *Athen. Lubec.* J. H. a Scelen p. 261. 262. 272. 275. editas)
lucem viderunt, Aug. Buchneri dux (*Parte II. Epistolarum ejus, Dresde A. 1680. edita, num. 51. & 97., p. 164-166.
286-289.*), Casp. Barlæi una, A. 1619. XII. Kal. Apr. exarata (*sub initium Poematorum Sim. Simonide, a Morfio Leide
A. 1619. editorum, & ab eodem Barleo carmine commendatorum Choliambico*), ac Bertilii Canuti itidem unica (*in Quar-
ta Epistolarum Centuria, Amstelod. A. 1619. excusa, num. 80., p. 67. 68.* Quod si & Principibus placuisse viris laus est
haud ultima, neque ista defraudari poterit Morfius, quem, præter Comites, Barones & Magnates alios Germaniz,
Daniz, Cimbriz, regionumque exterarum, quas lustravit, cæterarum, plurimos, Christianus V. & Fridericus III., duo
regni Danici hæredes, Fridericusque, Johannes, Johannes Adolphus, Joachimus Ernestus & Ernestus Güntherus, fa-
miliz Holfaticæ, Ernestus Ludovicus Saxoniz, Augustus Brunsvicensis, Philippus II. & Ulricus Pomeraniz, Ludo-
vicus Anhaltinæ, & Mauritius Nassovicæ, Principes, Autographis suis, *Albo* ejus insertis, sunt dignati, & hoc pacto de
affectu ac favore suo certiore reddiderunt.

(De Vita Morfii consulatur Narratio brevis Nicolai Wilckenii, A. 1723. Vitis Lindebrogiorum Germanicis, p. 72-81.,
subjuncta, & ex ista, jam de illo relatis addantur sequentia: Uxorem duxit Telsam, sœminam Dichmarsam divitem,
sed superbam & malitosam, a qua (teste ipsius Epistola ad Dan. Scheelium), post filium brevis ævi in lucem editum,
ante

(1.) in duplici de Carcere & liberatione ejus Poematio. Latino ac Germanico, in Hamburgenses debacchante, quod in *Albo* nostri, f. 801. 802.,
occurrit, ac cum Henrici a Rahden, M. D., Morfio de liberatione Glückstadii, d. 7. Jan. A. 1641., granulati, Autographo, ibidem f. 898.
obvio, potest conferri. (2.) in *Albo* f. 448.

ante annum jam 1617., est desertus. Contra violentiam fratris cognatorumque hæredipetarum, in tutelam suam, a Christiano IV., Rege Danico, & Friderico, Duce Holfato-Gottorpiensi, tandem receptus, patriam deseruit, & A. 1639. (sed falso, cum, A. 1642. eum adhuc fuisse superstitem, supra sit demonstratum) Gottorpii in lecto mane repertus esse mortuus, ibidemque sepultus, a Wilckenio traditur.)

Conferri de illo possunt Aug. Buchnerus *ll. cc.*, & in Epigrammate ad eum, *Poematis p. 464. 465.* inserto, Nicol. Scribonius *Lib. III. Lufuum Anagr. Gottorp. p. 89. 90.*, Lamp. Alardus in *Delitiis Atticis p. 32. 33.*, Mart. Ruarus *Cent. I. Epistolarum, num. 100.*, Gotfr. Hegenitius in *Itinerario Friso-Hollandico p. 133.*, Joh. Ant. a Linden *Lib. I. de Scriptt. Med. p. 313.*, Georg. Abr. Merclinius in *Lindenio renovato p. 510.*, & Thom. Crenius *P. X. Animado. Philol. & Histor., c. 3. §. 2. p. 228. 229. 230.*

ANAGRAMMATA nominis ejus e plurimis selecta:

I. Andr. Cyprii, Holfati (in *Albo f. 720. 721.*):

Joachimus Morfius, Hamburgensis (i in e mutato). * *Amicus Musis viges, ornas orbem.*

II. Joh. Mautneri, Hungari (in *Decade Anagrammatum Morfio dicatorum, ib. p. 940. 941.*):

Joachimus Morfius, Patri- tricius Ham- burgensis. **
[Hic est Musarum cor, magni hujus orbis Jaspis.
[Virum gratissimus Phæbo, Musis ac Charisin.
[Optimus ac gravissimus in moribus hic eras.
[Pascitur hic magnus Musis majoribus Heros.

III. Nicol. Scribonii, Osnabrugensis (*Lib. 3. Lufuum Gottorp. p. 89. 90.*, & in *Albo Morfii f. 942. 943.*):

Joachimus Morfius, Patri- cius Ham- burgensis. **
[Hic Musis & orbi charus, Momis paganus virus.
[Es bonus Chemicus, a Musis primario rigatus.
[Hic magis vir bonus, ac Historicus par summis.
[Magis: hic Musis amor, ac bonus Jurisperitus.
[Magis miri: hic vir bonus, ac Theosophus sanus.

Joachimus Morfius. **
[Obcivis, Musis amor.
[I, I, homo Musis carus.
[Omibi, o Musis carus ().*

(*) Ultimum hoc Scribonii Anagramma Joach. Pastorius etiam, velut suum, *Albo Morfiano fol. 907.* inscripsit, & *Libro IV. Sylvarum, Dantisci A. 1656.* editarum, publicavit.)

IV. Lamp. Alardi (*l. c.*): *Ἰωαννῆμος ὁ Μολέσσιος*, ** *χῶρος καὶ δίμος εἰς Μολέσαις.*

ELOGIA ALIA.

Philippi II., Ducis Pomeraniz, Augusti, Ducis Brunsvicensis, & Academiæ Rostochiensis Professorum, judicia de illo honorifica, in vitæ jam narratione, ex *Albo* sunt exhibita.

Janus Gruterus, in *Epistola, A. 1616.* scripta (in *Albo Morfii MS. f. 169.*), *Virum* eum vocavit *mentis vere heroicæ, quam ipse non tam exosculetur, quam eminus adoret*, & hoc præterea A. 1617. (*ibidem f. 678.*), in honorem ejus, *Mythologi Musarum* ornati titulo, scripsit Epigramma (ab Andr. Tscherningio, in *Frühlinge teutscher Gedichte, p. 41. 42.*, metris redditum Germanicis):

Auxit ut cæli nitorem mens serena Lipsi,
Et poli est adscriptus astris Doufa Natus, cum Patre,
Subque se tot vidit orbes entheatus Scaliger,
Interire pene res est visa litteraria.
Verum, ubi & terras reliquit flos virum, Bongarsius,
Et Casaubonum insecutus est Freberus, nec solum,
Amplius Velferi obiit fœda, nec Taubmannica,
Ritterbusiusque dixit Baudiusque orbi vale,

Lucas Holstenius suum ad eum Propempticon (in *Albo f. 757. 758.*) his A. 1618. Jambis est exorsus:
Illustre, Morfi, patriæ & sæcli decus,
Quem dudum Apollo nocturnum coetui
Accensuit, iussitque fame præmia

Interire tota res est visa litteraria.
Interire tota est visa, non tamen quoque interit.
Nam, velut Phœnix ab igne mox rogi renascitur,
Et suis novum fit Indis junior miraculum,
Sic Moneta, sic Minerva, cumque Baccho Cynthius,
Ex tot ante morte sanctis suscitavit Morfium,
Morfium, unus qui omnium horum sustineret munia,
Alites Apollinareis inter & Minervios.
Sperare, nullis desitura seculis;
Quem candor atque virtus ante plusclos
Mihi junxit annos, raraque eruditio.

Joh. Ovenius, Anglus, in *Appendice Epigrammatum p. 270.*, ad cognomen ejus ita alludit: *MORS JUS* non habet in te, & allusioni hoc subjecit tetrastichon:

In libro, Joachime, tuo mea nomina scriptis:
Dignus es in libro nomen habere meo.

Mente tene nostrum, nec dedigneis, amorem;
In libro nudum nil nisi nomen habes.

Gotfr. Hegenitius, Consil. Guelphicus, in *Itinerario Friso-Hollandico p. 133.*, eum *Virum* salutavit *instructa eruditionis, Alboque illius, f. 481.*, metricam hanc allusionis ad cognomen Ovenianæ inseruit ἰζήνην:

Quod tibi dulciloquus, Morfi, prædixit Oënus,
Illud ego verum nunc Anagramma reor.

Vivis enim in Christo, ad naturæ vivis amassim,
Vivis & in libris, dum liber ullus erit.

Vivis adhuc, sed, cum fueris jam morte peremptus,
MORS in te nullum JUS habuisse potest.

Immo etiam, dum mundus erit, dum fulserit æther,
Vivus eris terris, æthere vivus eris.

Christ. Longomontanus, Acad. Hafn. Mathematicus, hoc A. 1619. Jul. Cæf. Scaligeri *Epistolis duobus*, a Morfio editis, adjecit distichon:

Gratia quam peperit, Charites auxere, Minerva
Absolvit, Mors I fama perennis erit.

Paulus Egardus, Theologus insignis Holfaticus, *Epistolæ ad illum, d. 22. Maji A. 1622.* exarata (in *Albo f. 579.*), hæc inseruit: *Bene te novi de nomine & animo, etiamsi non te novim de facie. Novi ego te optimorum studiorum amorem, quod in te magnum; novi te amatorem divine sapientiæ, quæ in Macro- & Microcosmo, atque in ipso Christo, ob oculos posita, quod majus; Novi te amatorem Jesu, ejusque vitæ, quod omnium maximum & pulcherrimum. Prius reddidit te in mundo clarum & celebrem, alterum bonis, & sapientiæ studiosis, gratum & acceptum; sed posterius divinum & Deo proximum.*

Vinc. Fabricius, in *Jambis de Poematum Thom. Segethi & Thomæ Rhædi editione promissa, ita (in Albo f. 185.)* eum compellat:

*Cordate Morfi, seculo major tuo
Meliorque, custos erudite gloriæ,
Et magne vindex literarii boni,
Tot munerande civicis, quot exhibes*

*Erepta fato eternitatis pignora:
Cordate Morfi, dum Segethi candidis
Rhædique Musis gloriam confers novam,
Æternitatem, quam redonas, accipe.*

Andr. Tscherningius, in Epistola, A. 1635. scripta (ib. f. 677. 678. 679.), *Literarum eum vocavit statorem, & in adjecto ita salutavit Epigrammate:*

*Aonidum sublimis honor, decus orbis, Olympi
Pignus, & intonsi dexter ocellæ Dei.*

In alio autem Epigrammate sequens de moribus ejusdem tulit judicium:

*Si pietas, si cana fides, periisset in orbe,
Morsus æthereo sisteret ingenio.*

Metricis hæc longioribus, cætera, e plurimis, studiose omisit, selecta, ob multitudinem, Alphabetico subjungemus ordine.

Lamp. Alardo (in *Delitiis Atticis* p. 32. 33.) *Decus audit politionis literaturæ nunquam intermoriturum.*

Casp. Barlzo (a quo etiam, in Epistola, supra allegata, quod accuratioris literaturæ studia cum ipsa rerum scientia feliciter conjunxisset, A. 1619. est commendatus), in Carmine, Sim. Simonidæ Poematis præfixo, *Apollinis Mythes præclarus.*

Casp. Bartholino Sen. (in *Albo* f. 303.) *Musarum Gratiarumque ocellus, Svade corculum & Themidos delictum.*

Pet. Bertio (ib. f. 223.) *Antiquæ eruditionis & virtutis promptuarium.*

Joh. Bodzo a Stapel, Medico Batavico (ib. f. 495.), *Secretioris scientiæ indagator perspicacissimus.*

Reinero Bontio, Prof. Med. Leidenf. (ib. f. 151.), *Philologus incomparabilis.*

Aug. Buchnero (in Epistola etiam XCVII. Partis II., p. 286., pectus ejus eruditum vocanti & candidum, sibi que præscriptis, ab illo editis, omne aurum & argentum sordere professio), in Epigramm. A. 1621. ad eum scripto, & in Poem. p. 464. 465. obvio, *Charitum Pieridumque decus.*

Benedicto a Castro, Medico Hamb. (in *Albo* f. 602.), *Literatorum heros, omniumque scientiarum cultor eximius.*

Joh. Christenio, Jcto Hardervic. (in Carmine, Protestationi ejus A. 1629. adjecto), *Lumen ingens patriæ, & eruditiæ gentis inclutum decus.*

Joach. Clutenio, Jcto Argent. (in *Albo* f. 382.), *Philologus & Polyhistor celeberrimus.*

D. Dan. Cramero, Theologo Stettin. (ib. f. 332-334.), *Philosophus & Philologus optimus, & omnis politionis literaturæ promus condus.*

Pet. Cunzo (ib. f. 182.) *Vir clarissimus & inusitata eruditionis.*

Joh. Mich. Dilherro (ib. f. 693., in Epistola A. 1634. scripta) *Elegantissime eruditorum antesignanus, in quo vena viget antiquitatis.*

Geverh. Elmenhorstio (ib. f. 602.) *Vir bonus, altæ mentis, virtutis & Musæ antiquæ; nec non (in Ep. Dedic. Sidenii Apollinaris) Vir amicissimus.*

Thomæ Erpenio (in *Albo* f. 351.) *Vir clariss. omni que virtutis & eruditionis genere ornatisissimus.*

Jac. Fabricio (Prof. Med. Rostochiensis), ib. f. 306., *Philologus & Polyhistor eximius.*

Joh. Gisenio, Theol. Rintelienf. (ib. f. 331.), *Philosophus acutissimus & Philologus versissimus.*

Rud. Goclenio (ib. f. 267.) *Philologus, Polyhistor ac Philosophus eximius, virque ingenio magnus, ac literis & moribus elegantibus pulcherrimus.*

Melch. Goldasto (ib. f. 254., in Epistola, A. 1620. scripta) *Unus ex literatorum magnatibus.*

Henr. Alb. Hamiltonio, Secretario Danico (ib. f. 453.), *Vir antiqua virtute, & edecumata eruditione, gloriosissimas, humanitatis anima, Svadeque medulla.*

Dan. Heinio (ib. f. 287.) *Vir clarissimus, eximius, & ad præstantissima omnia natus.*

Ott. Heurnio, Prof. Med. Leidenf. (ib. f. 327-329.), *Vir celeberrimus, & multijuga eruditione eminentissimus; it. Vir multiplici eruditione, & morum eximio candore, conspicuus.*

Festo Hommio, Theol. Leidenf. (ib. f. 243.), *Vir eruditione singulari, & præclaris virtutibus ornatisissimus.*

Henr. Höpfero, Theol. Lipsienf. (ib. f. 288., in Carmine ad eum), *Alter Lipsius.*

Joh. Huswedelio, Prof. Rostochiensis (ib. f. 130.), *Vir literis & meritis clarissimus.*

Benjam. Johnsono, Poetæ in Anglia regio (ib. f. 311.), *Vir clarissimus ac eruditissimus, & Philologus consummatissimus.*

Joh. Kirchmanno (in *Tr. de Annulis* p. 216.) *Vir doctissimus.*

Pet. Laurembergio (in *Propemptico* ad eum, f. 488. Albi obvio) *Amicorum princeps, & ingens doctæ gentis columenque decusque.*

Frid. Lindebrogio (in Carmine, Protestationi ejus præfixo) *Vir titulis & meritis clarissimus.*

Eilh. Lubino, Theol. Rostochiensis (in *Carmibus* ad illum, f. 209. & 210. Albi obviis), *Medulla & gemma bonorum, Musarum & Charitum, Sophiæ & virtutis, alumnus, rosei rosa non onerosa Lycei, & rosei Varniaci flos illibatus.*

Mich. Maiero, Archiatro Cæsareo (in Carmine, Corn. Drebbelii *Opusculis*, A. 1621. ab eo publicatis, adjecto), *Vir ingenio politissimus, ingenio, virtute & doctrina, clarissimus, veræque sapientiæ indagator strenuus.*

Matthæ Martinio (in præf. *Etymologici*, teste Th. Crenio l. c.) *Vir Clariss., & amicus suus honorandus.*

Matth. Cæf. Martio, Chymico (in *Albo* f. 369.), *Secretioris Philosophiæ indagator solertissimus.*

Joh. Meurfio (ib. f. 238.) *Pullus Musarum præstantissimus.*

Cælest. Mislentæ, Theol. Regiomontano (ib. f. 404.), *Vir clarissimus, & politionis literaturæ coryphæus.*

Joh. If. Pontano (ib. f. 371.) *Politionis doctrinæ, omniumque elegantiarum, arbiter ac promus condus.*

Mart. Ruaro (in Carmine, Sim. Simonidæ præmisso Poematis) *Corculum Camænarum, politionisque doctrinæ arbiter & promus condus.*

Henr. Rumpio, Prof. Hamburgensi (in *Albo* f. 509.), *Philologus præstantissimus.*

Laur. Scavenio, Theol. Hafnienf. (ib. f. 652.), *Seculi nostri ornamentum illustræ.*

Pet. Scriverio (ib. f. 141.) *Vir totius antiquitatis apprime studiosus.*

Thomæ Segetho (in præf. *Vindicationis famæ suæ*, Hamburgi A. 1622. editæ) *Vir summæ integritatis, candoris & eruditionis.*

D. Christ. Sledano, Theologo Slesvic. (in *Albo* f. 208.), *Vir ab eruditione multijuga juxta, & ab egregia fama, quæ in Academiis, quæ in aulis, celeberrimus.*

Paulo

Paulo Sperlingio Jun., Theologo Kilon. (f. 804., in *Carminibus ad eum*), *Vivum virtutis, honesti, morum & doctrinae Exemplar.*

Dan. Souterio, Med. Batavico (ib. f. 494., in *Carm. ad eum*), *Decus omnium sororum, Musarum Charitumque.*
 Azar. Sturzio, Prof. Rostochienfi (ib. p. 524.), *Politicus & Philologus excellentissimus.*
 Raph. Thorio, Medico Londinensi (ib. f. 183.), *Musarum quæstor cupidissimus & dispensator liberalissimus.*
 Calp. Tomanno, Med. Tigurino (ib. f. 397.), *Mysteriarum opt. max., solidiorumque literarum princeps.*
 Gerh. Joh. Vossio (ib. f. 325.) *Philologus clarissimus.*
 Ol. Wormio (ib. f. 409.) *Vir clarissimus, de literis & bonis bene meritus.*
 Henr. Wottono, Legato Anglico (ib. f. 156.), *Vir, cui omnes Musæ, earumque cultores, plurimum debent.*

SCRIPTA EDITA.

I. PROPRIA.

Eidyllion in titulum Magistri Jano Gvilh. Laurenbergio collatum, & Epicedion eidem scriptum. Rost. 1610. in 4.
 Epistola ad D. Joh. Cluverum, nuptias auspicas parantem, Hamburgi 1614. in 4.
 Epistola ad Centum viros Rostochienfes, de vindicanda nece optimi Juvenis, Joh. Marquardi, Rigensis, a vigilibus nocturnis trucidati, cum adjecta Studiosorum Rostochiensium querela, sub *Philarete* nomine ab ipso (*ut nonnulli credunt*) edita. Rigæ 1614. in 4.
 Epistola nuptialis ad Dan. Scheelium, J. U. C. A. 1617. in 4.
 Vindicæ Scaligerianæ, quas, tanquam nuper editas, Melch. Goldastus, in *Epistola* ad illum *avædte*, A. 1620. exarata, & in *Albo* ejus, f. 254., reliqua, commendavit. (Dubito tamen, annon eadem hæc sint cum Jul. Cæf. Scaligeri *Epistolis duobus*, a nostro A. 1619. editis, & Goldasto inscriptis.)
 Nuncius Olympicus, seu Catalogus Latino-Germanicus librorum CCXXVIII MSSorum Bibliothecæ secretioris senaticus Theologi & Medici celeberrimi, de grata posteritate præclare mereri cupientis; das ist Verzeichniß etlicher geheimen Bücher und Schriften, so ein fürnehmer Gottesgelehrter und hocherleuchteter Theosophus und Medicus, in Theosophia, Cabala, Magia, Chymia, Medicina und Philosophia, durch viele beschwerliche Reisen, und große Unkosten, zusammengebracht, darinn die größte himelische und irdische Weisheit begriffen ist; ausgegeben durch Anastasium Philaretum Cosmopolitam. Philadelphiz, Anno, quo Clæto LVX Magna a Christo ILLVCesCet in silento (i. e. 1626.), in 4. Catalogum hunc, cujus paucissima tantum exempla impressa esse, Epistola ad Gerh. Culemannum Jun., Præpositum Rendsburgensem, Latina dedicatoria testatur, Morfio (qui prænomen Hebræum *Joachimi* cum Græco *Anastasi*, illi quoad significationem gemino, permutavit) jam olim, *Tomo II. Theatri Anonymorum & Pseudonymorum* Placciani, p. 500., argumentis vindicaviridoneis. MSSa pleraque, in eo enumerata, Chymica sunt, & in his, multa Theophrasti Paracelsi, ac Fratrum Rosæ crucis, quibus nonnulla immiscetur pro Reformatis contra Lutheranos Polemica, atque Enthusiastica. Possessorum illorum fuisse vel Mich. Maierum nostratem, Chymiatrum Cæsareum atque Hassiacum percelebrem, vel Henr. Nollium, Prof. Medicum Steinfurtensem, qui Epigramma ad editorem Catalogo addidit, aliquando conjeci, an dextre satis, aliorum esto judicium. In Epilogo ab editore, Morfio, MSSorum Philologicorum, Historicorum, Politicorum, Theosophicorum, Chemicorum ac Mysticorum, non ubivis obviatorum, a se quoque collectorum, mentio aliqua injicitur.
 Epistola sapientissimæ Fratrum Rosæ crucis Societati remissa, quæ, sub eadem Anastasii Philaretis Cosmopolitæ larva, sine mentione anni, produsse fingitur Philadelphiz, typis Christiani Harpocratis, in 4. Confer, quæ de illa in Vita nostri narravimus.
 Epistola in pessimos seculi mores invectiva, Latine ad Joh. Rislerum, Pastorem in Ducatu Brem. Horneburgensem, Hamburgo A. 1628. scripta, & Risleri Sermoni sacro *de Tempore Christianorum Germanico*, Hamburgi in 4. excuso, adjecta.
 Epistola ad Joh. Ovenum, Poetam Anglum, Hamburgo A. 1627. data, & in *Appendice Epigrammatum Oveni*, p. 274-279. Edit. *Amstelod. A. 1632.*, obvia.
 Epistola ad Joh. Isaacium Pontanum, inter alias Virorum doctorum, in *Appendice Epistolæ Andr. Alciani ad Bernh. Martium* (n. 66., p. 180. & sq.), Leidæ A. 1695., a D. Ant. Matthæo, JC., publicata. V. Th. Crenii P. X. *Animadv.* p. 228.
 Copia fuit, doch rechtmäßiger, Ablehnung und Protestation, gegen die unbedachtsame und widerrechtliche Citation der Bürgermeister und Raths zu Hamburg, in justissima causa Morfiana. Philadelphiz 1629, in 4. Historia ejus in Vita nostri relegatur.

II. ALIENA.

Jos. Scaligeri Epistola ad Eilh. Lubinum, de parentibus Scaligeri Hypobolimæ, & Tychonis Braheii Elegia de exilio suo. Halæ Sax. 1613. in 4. maj.
 Joh. Brentii Sen., Theologi Tubing., Epistola de exilio suo, ad Georg. Majorem. Rostochii 1616. in 4. Denuo edita a Thoma Crenio A. 1701., *Parte X. Animadv. Philol.*, c. 3., §. 2., p. 221-221.
 Hieron. Welleri, Theologi Fribergensis, Consilium de studio Theologico rite instituendo, & feliciter continuando, modoque recte disputandi & habendi conciones. Rostochii 1617. in 4.
Ἀνώνυμος Ἐπιστολὴ Ἀνατολίαν, cum Versione doctissima Pet. Laurebergii, ab eo edita. Lugd. Bat. 1618. in 4. Plura de illa in Laurebergii dicuntur Elogio.
 Pauli Merulæ, Prof. Leidenfis, Orat. posthuma de statu Reip. Batavicæ. Lugd. Bat. 1618. in 4.
 Jul. Cæf. Scaligeri Epistola duo lectu dignissima (nempe 1. Excerpta ex Libro XVI. Exercitationum Exotericarum, qui Cardanus inscribitur, & 2. Epist. ad Gervas. Marfallerum), e Pet. Bertii museo nunc primum edita, & Melch. Goldasto inscripta. Lugd. Bat. 1619. in 4.
 Jos. Scaligeri de arte Critica, ad Pet. Scriverium, Diatriba. Lugd. Bat. 1619. in 4.
 Ejusd. Expositio doctissima difficillimi cujusdam loci Galeni (τὰς Κύρυκας τὸν πόδα λέγειν), e Biblioth. Frid. Lindebrogii edita, & Pet. Laurebergio inscripta. Lugd. Bat. 1619. in 4.
 Cæf. Baronii, S. R. E. Card., Epistola ad Phil. II., R. Hispan., de Monarchia Sicula. Ib. 1619. in 4.
 Car. Clusii, Prof. Med. Leid., Descriptio Chorographica Galliz Belgicæ posthuma. Ib. 1619. in 8.
 Elii Franc. van der Wielen & Jani Doufz quædam de Exordio novi anni: Accedit Joh. Casellii Felicitas Lüneburgi. Lugd. Bat. 1619. in 8. (*O. Sp.*)
 Ant. Florebelli, Mutinensis, Panegyricus, Carolo V., Imperatori, dictus. Lugd. Bat. 1619. in 4.
 Franconis Duyckii, Consulis Leid., Comparatio elegans Venatoris & Amatoris. Ib. 1619. in 4. (*Catal.*)
 Mollerii Cimb. Lit. Tom. I. Uuuuu Gvilh.

Gvillh. Laurebergii Sen., Prof. Med. Rostoch., Diff. Epistolica, continens curationem Calculi vesicæ. Lugd. Bat. 1619. in 12. Recusa (*testibus Lindenio & Draudio*) Witeb. A. 1623. & Lugd. Bat. A. 1629. in 12.

R. T. (i. e. *Raph. Thorii*), Medici Londinensis, Epistola de Isaaci Casauboni morbi mortisque causa, e Biblioth. Ott. Heurnii edita. Lugd. Bat. 1619. in 4.

Simonis Simonidæ, Rusii, Joh. Zamoscii Secretarii, Poemata aurea, cum antiquitate comparanda. Accedit Ad. Burfii Historia vitæ ac obitus Joh. Zamoscii, Polonorum Archistrategi. Lugd. Bat. 1619. in 8. Recensum illorum (in præfixis etiam Casp. Barlæi ac Mart. Ruari carminibus, & Aug. Buchneri Epistola ad Morfium, *Parte II. Epp. p. 325.*, commendatorum) V. in B. G. Struvii *Bibliotheca antiqua*, M. Aug. A. 1706., p. 353-356., & de Simonide Autore confer Sim. Staravolskii *Elogia Scriptt. Polon.*, n. 99., ac Joh. Pet. Lotichii *P. IV. Biblioth. Poeticæ p. 100. 101.*

Henr. Nollii, Theosophi & Prof. Med. Steinfurtensis, Via Sapientiz triuna, a Morfio (sub ficto Anastasii Philareti Cosmopolitæ nomine) edita Anno, quo sapiente IVDICE trivmphat Veritas (i. e. 1620.) in 8.

Alexandri a Suchten Tr. de vera Medicina. Hamburgi 1621. in 8.

Corn. Drebbelii, Chemici & Mechanici summi, Tractatus duo: Prior de natura Elementorum, quomodo Ventis, fulgura, pluviz, tonitrua, ex iis producantur, & quibus servantur usibus, a Pet. Laurebergio Latine versus; Posterior de Quinta essentia, ejus viribus, usu, & quomodo ea ex mineralibus, metallis, vegetabilibus & animalibus, sit extrahenda. Accedit ejusdem Epistola ad Jacobum, Britanniz Monarcham, de perpetui mobilis inventione. Hamburgi 1621. in 8. Præfixa & subiecta sunt Mich. Maieri, Hadr. a Mynsicht, & aliorum, carmina ad Morfium encomiastica.

Duncani Liddellii, Scoti, Med. D. & Prof. Helmst., Tr. de dente aureo pueri Silesii, contra Jac. Horstium, cum Joh. Jessenii Relatione de Rustico Bohemo cultivatore, ex ejus museo editus, & Liddellii *Arti Medice* adjectus. Hamburgi 1628. in 8.

Sam. Varadi, Moravi, e Pæst. Scahezensi exulis, Epistola ad Morfium, de miraculosa liberatione Joh. Potoczki, Podoliz Waywodæ, ex captivitate Turcica. Adjecta est Relatio rationum ærarum Turcici. Rostochii 1635. in 4.

Consilia trium celeberrimorum Virorum, Ign. Hannielis, Hug. Grotii & Joh. Henr. Alstedii, de studio Politico instituendo. Additur Egidii a Lancken, Consilarii Holfatici, Epistola de Educatione nobilium. A. 1636. in 4.

If. Casauboni Epistola ad virum nobilissimum, de *Πνεύματι* modo antiquo. Rostochii, sine mentione anni, in 4. Promissa est a Casaubono in *Notis ad Polyenum p. 729.*, sed *ἀνεύρεται* ejus a Theod. Janssonio, in *Biblioth. promissa & latente p. 11.*, perperam annumerata.

Hug. Grotii Alloquium ad Arcam, quæ e carcere elatus est: sine loci & anni mentione, in 4.

Dominici Baudii Schediasma aliquod; uti ex Eilh. Lubini in scripta Baudii & Merulz, ab illo edita, carmine, quod in *Albo MS. f. 209.* legitur, colligo.

Gerh. Culemanni Jun., Præpositi Rendesburgensis, Bericht von den Stücken Blutes, so A. 1620., auf der Obereider, bey Rendsburg, sind gesehen; mit seiner Vorrede von ihm aufgegeben. Philadelphiz 1626. in 8.

Copia eines Schreibens Lucæ Holstenii, an Heinonem Lambeck, A. 1632. geschrieben, von dem erschrecklichen und wunderbaren Brande des Berges Vesuvii. A. 1635. in 4.

INEDITA, AFFECTA ET PROMISSA.

Album Academicum & Apodemum MS. insigne, cujus historiam in vita jam exposui.

Variz Lectiones in Prudentium, ob quas, sibi communicatas, Aug. Buchnerus duabus illi gratias egit Epistolis, supra jam memoratis.

Epistolæ ineditæ ad Viros doctos, quarum duas ad Frid. Lindebrogium Reinh. Blomius habuit.

Historia rerum gestarum Philippi II., Ducis Pomeraniz; quam cum molitum esse ex nonnullis ad eum Epistolis patet.

Scripta aliena, quorum editionem promissit, sequentia:

1. Theophilus, Sextus, Rufus, Oribasius, cæterique Anatomici veteres. V. Ep. Dedic. ad Senatam Amstelod., *Isagoge Anonymi Anatomica Græca A. 1618. præmissam*, & Sixti Arcerii ac Pierii Winshemii *Epistolæ*, quibus editionem illorum A. 1619. urserunt, *ἀνεύρεται*, in *Albo MS. f. 370. 530.* obvias.

2. Anonymi, nomine dignissimi, de antiqua Atheniensium religione Libri duo eruditissimi, e Bibliotheca Jacobi, Regis Angliæ, eruti, quos Lubecz A. 1625. in 4. produisse *Catalogus nundinarum anni illius vernalium, p. 50.*, falso perhibet. *Ανεύρεται* enim A. 1633. adhuc fuisse, carmen docet Pauli Sperlingii Jun. ad Morfium, eos editurum, isto exaratum, quod in *Albo f. 804.*, una cum Joach. Pastorii & Thomæ Segethi in eisdem Epigrammatis (*f. 572. 583.*), inveni.

3. Joach. Vegetii, Hamburgensis, Descriptio Hamburgi, sive Annales civitatis illius posthumi, carminibus D. Joh. Polyandri (Theologi Leidensis), Hadriani a Mynsicht, Dan. Drencani & Joach. Pastorii, iis præfigendis, in *Albo (f. 281. 317. 320. 321.)* celebrati.

4. Jul. Cæc. & Jo. Scaligerorum inedita quædam. V. Ep. Dedic. duobus Epistolis J. C. Scaligeri A. 1619. præfixam.

5. Justii Lipsii Epistolæ *ἀνεύρεται* posthumæ. V. (ex ejus ad Joh. If. Pontanum *Epistola*) Th. Crenii *P. X. Animadv.*, c. 3., p. 228., & D. Phil. Cæsaris, Prof. Brem. Anagramma de Lipsio, in *Albo f. 165.* occurrens.

6. Jani Doufæ filii Epistolæ posthumæ, quarum editioni ornandæ D. Mart. Chemnitius Jun., Cancellarius Holfaticus, hoc destinavit, & *Albo f. 298.* inscripsit, distichon:

*Erravit, qui, Doufa, tibi cognomina finxit:
Musam, non Doufam, dicere debuerat.*

7. Joh. Polleri, Insulensis, Poemata, de quorum laudibus Gotfr. Hegenitius A. 1627., ad Morfium, editioni se accingentem, & Epistolam scripsit, & aliquot Epigrammata, in *Albo f. 482.* reliqua.

8. Bartholomæi Merulz, Pauli F., Leidensis (Tubingæ A. C. 1618. & æt. 25. mortui), Poemata posthuma, a Morfio (sicut ipse in *Albo f. 753.* testatur) collecta, & libello Carminum adopt. aucta.

9. Thomæ Segethi, Scoti, & Thomæ Rhædi, Regis Britanniz Secretarii, Poemata, quorum editioni promissæ Vinc. Fabricius & Arn. Backhusius Epigrammatis aliquot, in *Albo p. 585. 586.*, applauserunt.

10. Joh. Isaaci Hollandi, Basilii Valentini, Rogerii Baconis, Gvidonis Magni, & aliorum Philosophorum probatissimorum, Opera Chymica, hætenus ab invidis suppressa. V. *Nuncii Olympici*, & editionis *Opusculorum* Corn. Drebbelii, *Epilogos*.

11. Corn. Drebbelii Tractatus de Sale marino, Vitriolo, Mercurio, aliæque opuscula *ἀνεύρεται*. V. *Album f. 342. 343.*

12. Bartholom. Korndorferi Tinctura gemmarum, in qua illarum criteria exponuntur; quam, Hamburgi edendam, Gotfr. Hegenitius peculiari (in *Albo f. 481.*) celebravit carmine.

M. JOHAN

M. JOHANNES MOSERUS, Hamburgensis, Zachariz, Scholz publicæ Confectoris, filius, Pastor urbis in Westphalia Osnabrugensis, ab anno 1688., Marianus, d. 2. Jul. A. C. 1699., & ætatis 36., defunctus (1.); quem Joh. Frid. Mayerus (2.) *juvenem in solatium Ecclesie natum, juventutisque Academicæ ornamentum*, Pet. Ambr. Lehmannus autem (3.) *einen Mann von ungemeinen Gaben und Gelehrsamkeit*, appellavit.

Conr. Sam. Schurtzheischii ad eum Epistola Tomo I. *Epp. arcan.*, n. 374., p. 625. 626., legitur.

Uranologia, seu Disp. de Cælo, Præfide Dan. Blütnero. Hamburgi 1682. in 4.

Disp. de Lege injusta, ejusque obligatione, Præfide M. Joh. Frid. Heunischio. Lipsiæ 1684. in 4.

Disp. de Assensu S. Scripturæ in ordine ad nostram cognitionem, seu unde homo certus sit, Scripturam esse verum Dei verbum? ab ipso conscripta, & Præfide D. Joh. Frid. Mayero defensa. Witebergæ A. 1685. & 1705. in 4.

Versuchter und iteu erfundener Abraham, in XII. Andachten oder Predigten vorgestellt, und, nach seinem Tode, mit H. C. Meyeri, Predigers in Osnabrügge, Vorrede, aufgegeben. Osnabrugæ 1699. in 8. & (*juxta Catal. Nund.*) Jenæ 1701. in 12., Francof. & Lipsiæ 1712. in 8.

Opus de Vaticiniis Prophetis, quæ N. T. tempora spectant, præcipuis, inchoatum quidem, sed morte Autoris interruptum, de quo H. C. Meyeri præfatio scripti præcedentis consulenda.

ZACHARIAS MOSERUS, Junior, Hamburgensis, Confectoris scholæ publicæ, sibi cognominis, filius, Med. D. & in patria Practicus, A. 1688. mortuus.

Disp. Inaug. de natura Contagii. Trajecti ad Rhenum 1682. in 4.

JOHANNES LAURENTIUS a MOSHEIM Lubecensis, natus A. 1694., d. 9. Oct., Collegii in Academia Kiloniensi Philosophici ab A. 1719. Assessor & deinde ab A. 1723. Theologiæ Doctor ac Professor Helmstädiensis.

Conf. de illo Jo. Henr. a Seelen Partem III. Athen. Lubec. p. 519. 520. 521. & Anonymi (falso tradentis eum Ecclesiasten esse Kiloniensem) *Maendelsche Dittrecksche*, M. Apr. A. 1720., n. 7.

SCRIPTA EDITA.

I. LATINA.

Dissertatio, Pontificios, falsi Apostolici expertes, in re fidei fluctuare ostendens, ad Matth. V. 13., Præfide Alberto zum Felde defensa. Kiloniæ 1717. in 4.

Cogitationum de studio literario (*sive Historie Literariæ*) Pars prima, quæ prodit Tomo VI. *Miscellaneorum Lipsiensium* (Lipsiæ A. 1717. in 8. edito) *Observ.* 126. p. 63. 62. & in illud est iniquior.

Apologiæ pro Martyribus, adversus M. Antonini Philosophi Lib. XI. τῶν ἱερατῶν §. 3., Diss. prima, Præfide Nic. Mollero. Kil. 1718. in 4.

Demonstratio Sectæ Nicolaitarum, adversus doctissimos ejus oppugnatores, ad Theod. Hafzum; A. 1718. inserta Bremensium *Bibliothecæ Historico-Philologico-Theologicæ Classis I. Fasciculo IV.*, Art. I. V. Joh. Gottl. Kraußii (argumentum ejus exponentis) *Neue Zeitungen von gelehrten Sachen*, num. 63. A. 1719., p. 493. 499.

Schediasma in locum Joh. VIII. 56., A. 1718. in eadem Bremensium *Bibliothecæ Classis II. Fasciculo II.*, publicatum. V. Val. Ern. Löschneri *Unschuldige Theologische Nachrichten*, Sect. 2., A. 1719., p. 348. 349.

Epistola de Imaginibus Telesticis ab Apollonio Tyanzo non confectis, contra D. Gothfr. Olearii *Notas in Philostrati Vita Apollonii Lib. 3. c. 22.*, eidem *Bibliothecæ Bremensium, Class. III., Fasc. I.*, p. 1. & seqq. inserta & in D. Christfr. Wachtleri, Jcti, Epistolis 2. contrariis (*in Actis Erud. Lipsiæ*, M. Apr. A. 1721., p. 177. 182. & M. Jul. A. 1723. refutata.

Observationes quædam alix in *Miscellanis Lipsiensibus & Bibliotheca Bremensium*, passim obvia. V. Seelenium l. c.

Animadversionum sacrarum ad selecta sacri codicis & antiquitatum loca Specimen, quo, adversus Summi Viri, Gothfr. Olearii, exceptiones, recepta interpretatio modestissime vindicatur, simulque ad quasdam ejusdem in Matthæum Observationes nonnulla monentur. Rostochii 1719. in 4. V. *Catalogos anni 1719. nundinales*.

Cogitationes Philosophicæ de eo, quod justum est circa Literarum sacrarum ex priscis scriptoribus profanis interpretationem & emendationem. Kil. 1720. in 4. Opposita est illis M. Joh. Andr. Cleffellii, Scholz Slesv. Rectoris, Dissertatio, Mosheimii sententiam de interpretatione N. T. ex Scriptoris profanis examinans & rejiciens. Witebergæ 1722. in 4. excusa. Conf. de iis censuram Seelenii l. c. p. 521.

Vindicæ antiquæ Christianorum disciplinæ, adversus Joh. Tolandi, Hyberni, Nazarenum. Kilon. 1720. in 4. Secunda editio, Commentatione de vita Tolandi & Joh. Franc. Buddei præfatione aucta, prodit Hamb. 1722. in 8. V. de iis Recensum Lipsiensium in *Actis Erud. Lipsiæ*, M. Oct. A. 1722., p. 492. 493. Tubingenium in der *Allerneuesten Historie der Gelehrsamkeit*, M. Febr. A. 1722. n. 3., Anonymi in der *Historie der Gelehrsamkeit unserer Zeiten*, P. II., num. 5. & Bremensium *Fasciculo V. Classis III. Bibliothecæ Historico-Theologico-Philologicæ*, num. 6.

Dispositio Chronologico-critica de vera ætate Apologetici Tertulliani. Lugd. Bat. 1720. in 8. Helmst. 1724.

Diss. de Pygmæis, Æthiopiz populis, cum Append. de Statu Corporum Beatorum. Kil. 1721. in 4.

Observationum Sacrarum & Historico-Criticarum Liber primus. Accedit Oratio de eo, quod nimium est in studio Lingvarum & Critices. Amstelod. 1722. in 8. maj. Recensum ejus invenies in Joh. Clerici (sua quædam adversus Autorem defendentis) *Bibliothèque ancienne & moderne*, T. XVII., P. II., num. 8. & der *Fortgesetzten Sammlung von Theologischen Sachen*, Sect. 6. A. 1722. p. 909. 912.

Vberti Folietz de Lingvæ latinæ usu & præstantia Libri tres, ab illo, cum Notis suis, Dissertatione de Lingvæ Latinæ cultura & necessitate, & Vita Folietz denuo editi. Hamburgi 1723. in 8.

Primitivæ Juliz: I. Oratio de Christo unice Theologo imitando. II. Commentatio de felicitate eorum, qui putramente sunt, ad Matth. V. 8. III. Diss. de Vi Argumenti, quod a Tuto in Theologia ducitur. Gvelfherbyti 1723. in 4.

Diss. Theol. Inaug. de Theologo non contentioso, ad 2. Tim. II. 23. 24. Helmstädi 1723. in 4.

Diss. de Concilio Dordraceno, magno Concordiæ sacræ impedimento. Helmst. 1724. in 4.

II. GERMANICA.

Zufällige Gedanken von einigen Vorurtheilen in der Poesie, besonders in Deutschen, unter dem Nahmen Selintes ausgegeben: Erster Vortrag. Lübeck 1716. in 4. V. de illis J. G. Kraußium (a quo stylo scriptæ esse perhibentur satyrico) c. l. num. 34. A. 1717. p. 266. 267.

Die Herrlichkeit Jesu, als des eingebornen Sohnes vom Vater, in einer, am Himmelfahrts-Tage, A. 1716. zu Kiel gehaltenen Predigt, aus der Fests-Epistel Act. I. 1-11. vorgestellt. Kil. 1716. in 4.

Uuuuu 2

INEDITA

(1.) V. H. C. Meyeri, Collegæ ipsius, præfat. *Abrahami ejus tentati*, & Pet. Ambr. Lehmanni *Observationes Historicas anni 1699. vermaculas*, n. 28., p. 224. (2.) in *Præfat. Disp. ejus de assensu S. Scripturæ*. (3.) l. c.

INEDITA ET PROMISSA.

Observationes in Irenzum, quas A. 1718., in *Demonstratione Sectæ Nicolaitarum*, est pollicitus. V. J. G. Krausium l. c., num. 63. A. 1719., p. 498. 499.

Diff. de Mich. Serveti vita & scriptis, cujus in *Bremensium Bibliotheca Historico-Philologico-Theologica*, Cl. I., Fasc. V., Art. 4., mentio injicitur honorifica.

Historia Actorum Joh. Durzi Irenicorum, quam itidem Bremenses, Cl. I., Fascic. VI., Art. 8., ab eo expectari jusserunt. V. J. G. Krausium l. c., num. 78. A. 1719., p. 624.

Bibliotheca Vulcani, sive Dissertationes de Libris combustis. V. *Catalogus annorum 1716. & 1717. nundinales*, & J. G. Krausium l. c., num. 34. A. 1717., p. 267.

Opusculum de Causis pereuntis Poeseos, in den Zufälligen Gedanken von einigen Vorurtheilen in der Poesie, Sect. I. p. 6., promissum. V. Krausium l. c., n. 34. A. 1717., p. 267.

Historie der Leichen-Hochzeit und Ehren-Gedichte, quam in eodem scripto, Sect. I. p. 15., est pollicitus. V. Krausium l. c. p. 267.

Deutsche Gedichte. V. Krausium l. c. p. 267.

Carmen Germanicum de Lutheri Laudibus & immortalibus in Ecclesiam meritis, in Academia Kiloniensi M. Nov. A. 1717. recitatum. V. *Programma Jubileum anni 1717. Kiloniense* p. 6. 7.

Historia vera Martyrum & persecutionum Ecclesiæ primitivæ Christianæ, promissa in *Disquisit. de vera etate Libelli ab Athenagora pro Christianis conscripti*, in *Bremensium Bibliotheca Historico-Philologica*, Fasciculo V. Classis II., n. 3., obvia.

Observationum sacrarum Libri duo, quos in eadem Disquisit. est pollicitus.

Tr. de Fide Historica Philostrati, & ex estimatione Apollonii Tyanæi, ejusque apotheosi, quem, in *Epistola de Imaginibus Apollonii Telesticiis*, supra memorata, ejus specimine, æ se jussit expectari.

Exercitationes ad Philostratum, & Annotationes ad Apollonii Tyanæi Epist. A. 1723. in *Novellis promissæ Holfaticis*. Philastrii, Episcopi Brixienfis, Liber de Hæresibus, Commentario illustrandus. V. *Acta Erud. Lips.*, M. Oct. A. 1722., p. 484. 490.

Observationes in Epistolam ad Corinthios priorem.

Tractatus de Sectis Nazarenorum & Ebionitarum. } promitti ab eo traduntur in *Bibliotheca Bremensium Fasc. V. n. 6.*

Historia Cerinchi.

JOHANNES MOSINGIUS Junior, e scholæ Bordscholmenfis alumno (1.) Slesvicensis, circa A. 1634., Subrektor, & Parochus tandem ruralis, circa A. 1643., in Schwanzia vicina, Wabsensis (pater forte Joh. Mosingii, Ecclesiastæ circa A. 1670. Tonningensis), a Nicol. Scribonio, *Libro Lusu Anagrammaticorum Gottorpiensium* (quibus elegans ejus Epigramma est subjectum) secundo (2.), Vir vocatur *Insignis studiis viaque vita, Bonus Philosophus, bonus Poeta, Bonus Theologus, bonus Pelasgus*, &, ob venam Poeticam, in sacris præsertim eximiam, compluribus celebratur Anagrammatis. Qualia sunt:

Johan- } Io! magnus in Sione es.
nes Moe- } ** Una insignis homo es.
singius. } O mi ingenio sanus es.

In Joach. Morfii *Albo* (de quo supra dictum est) *MS*o plurima ejus supersunt Carmina, Anagrammata & Epigrammata, haud inuenta, tum in ipsum Morfium (f. 817. 818.), tum in alios Viros Cimbriz eruditos, illorum passim adjecta Autographis.

THOMAS MUERKIRCHEN, sive MOORKERKE, Johannis filius, Lubecensis, patris Senator, & A. 1385. Prætor, A. 1401., juxta Jac. a Mellen & Kirchringium (3.), A. 1395. autem juxta Bernh. Middendorpium (4.), & 1402. juxta alios, est defunctus. Huic Chronicon Lubecense vernaculum *avendoov*, sibi lectum, tribuit Conradus ab Höveln, Scriptor Historiæ Lubecensis proletarius (5.), sed invita veritate. Nec enim aliud illud est quam Chronicon Lubecense Saxonicum, A. 1385. a Lectore ordinis Franciscani (Dethmaro, si Mellenium audias), jussu Thomæ Moorkerkii & Herm. Langii, Prætorum, conscriptum, & ab Henr. Rangerto (6.) jam allegatum. Cujus Autorem Moorkerkium esse, quod nomen ejus in fronte scripti *αίδεσμετα* memoraretur, inepte Hövelius credidit. V. *Partem IV. Isagoges nostræ ad Hist. Cimbr.*, c. 4., §. 1. & 2., p. 431. 432., ac quæ supra, sub Dethmari allata sunt nomine, nec non Jac. a Mellen *Notitiam majorum* p. 86. 87. 111. 112. 114.

M. ALBERTUS MÜLLERUS, Hamburgensis, Johannis, ædis Sp. S. Ecclesiastæ, filius, A. 1631. natus, Parochiæ rurali Curslacensi a patris Senatu d. 7. Oct. A. 1666. præfectus, ac d. 4. Febr. A. C. 1693., ætatisque 62., mortuus (7.); gener D. Joh. Mülleri & D. Dav. Klugii, Ordinis Hamburg. Ecclesiastici Antistitem (8.).

Disp. Theol. Moralis & Practica de Militia Christiana, Præfide D. Christ. Chemnitio. Jenæ 1655. in 4.

Disp. in Caput III. Epistolæ ad Galatas, in Collegio super hanc Epistolam, a sex Juvenibus, totidem illius Disputationum Autoribus, eodem Chemnitio Præfide proposito, obvia. Jenæ 1656. in 4.

BERNHARDUS MÜLLERUS, Kiloniensis, d. 10. Febr. A. 1590. patre Hansio, Urbis Consule & Bernhardi, eadem dignitate functi, filio, matre vero Ursula, Georg. Corperi, Consiliarii Ducalis & Consulis itidem Kiloniensis, filia, natus, e patria A. 1606. in Scholam Hamburgensem, A. 1609. in Acad. Rostochiensem, A. 1610. (ut Dan. Sennertum audiret) in Witebergensem, & deinceps etiam in Lipsiensem, Gießenam ac Marpurgensem, arti vacaturus Medicæ, commigravit. Eandem, Germania, Italia, Hispania, Gallia, Helvetia & Belgio, ab A. 1614., cum comite suo, Jac. Albino (Medico postea Hamburgensi), per biennium itinere lustratis literario, & titulo Doctoris, A. 1616. Basileæ a Casp. Bauhino, Brabevia, reportato, in urbe Kiloniensi patria, ab A. 1617., Praxi, per lustra octo, exercuit felicissima. Duas interea uxores, A. 1620. scil. Catharinam, Henningi Kiesby, civis Slesvicensis, gnatam, quinque sibi liberos (& hos inter Ursulam, D. Matthiæ Clausenio, Poliatro Kiloniensi & Podalirio Cimbriz celeberrimo, elocatam, solamque parenti superstitem) enixam, ac, ista A. 1630. amissa, sequenti 1631. Margaretam, D. Bernh. Oldermanni, Archiatri Holfato-Gottorpiensis, filiam, duxit, sedæ posteriori nullam, in annorum 42. conjugio, prolem sustulit. A. 1656. Praxi Medica, genero transcripta, ob senectutem, abstinere cepit, & tria, quæ restabant, vitæ lustra cultui divino, S. Codicis lectioni, precibus, jejniis, aliisque pietatis exercitiis, unice impendit. Plerosque certe sacri ordinis homines in pudorem

(1.) V. Mart. Coronzi Jun. *Antiqq. Bordschelm. MSS.* (2.) p. 56. 57. 58. (3.) in *Compendio Chron. Lubec.* p. 85. (4.) in *Serie Senatorum Lubec.* (5.) in *Præf. der Lüneburgerischen Bortrestigkeit.* (6.) in *Notis ad Helmoldum* p. 130. (7.) testibus Ulr. Winckelii JCU Hamb., literis. (8.) V. Sam. Ben. Carpovii *Ep. Dedic. Orationis de Müllero funebria*, & M. Joh. Jac. Klugii *Vitam Parentis* p. 40.

conjicere possunt, quæ de Medici hujus religiosissimi devotione singulari, summa vitæ sanctimonia, assiduitate in precibus, industria domesticorum in rebus divinis institutione, candore infucato, beneficentia in pauperes, & vanitatum seculi omnium fastidio, ab Encomiastis narrantur posthumis. Sacrum Codicem universum 33. vicibus attente perlegisse, ejusque elogiis, cum rhythmicis, tum *ἀνέπαις*, a se concinnatis, libellum implevisse perhibetur integrum. Cum hoc pacto vitam in terris egisset cælestem, viribus corporis langore senili paulatim consumptis, morbo his tandem, d. 13. Mart. A. C. 1672., ac ætatis 83., ereptus est thoracico. Symboli loco usus est verbis Psalmi XXXVII. 5.: *Ipse faciet.* Fulsus celebratur a Pet. Musæo, Professore Theologo Kiloniensi, in *Programmate de vita ejus exequiali*, Matthæi Burchardo, Pastore urbano, in Sermonem in Sap. III. 9. lugubri vernaculo, defuncti consecrato memoriz, ac (sub tit.: *Ehrenaltar dem Gotte unsers Lebens aufgerichtet*) Kilonii A. 1672. in 4. excuso, D. G. Morhofio in *Monumento sive Epigraphæ funebri* (in *Opp. Poet.*, Lib. 3. Manium, p. 540-545., recusa), cæterisque, qui Epicedia scripsere, Professoribus. E quibus Pet. Musæus *Virum* cum (l. c.) vocavit *pium, beneficum, religiosum, patientia, spe fideque stabilem, vitæ integrum, cunctisque hominibus Christiano dignis virtutibus præditum, qui & zelo religionis & calore pietatis & fervore caritatis, & constantia fidei, & tolerantia adversitatum, & contentione omnium aliarum virtutum, ad fastigium, certe supra communem sortem, ascendit, & propterea, de pluribus exemptus, singularis & pene divinus vir merita suis habuit.* Christ. Kortholto (in *carmine funebri*) *Senex* itidem audit maxime venerabilis, admirandæque pietatis; Morhofio autem (l. c.) *Aurei vir seculi, & quod prodigium in seculo corrupto dixeris, bonus, quem Latones divinum vocabant, in laudem ac pudorem seculi sui natus, ut hunc corrupto incuteret, illam de virtute sua concederet.*

Epithalamium in nuptias Matthæi Baemeisteri, Med. D., heroicum Rostochii 1609. in 4.

Disp. Inaug. de Plantarum cognitione Medico necessaria. Basileæ 1616. in 4. (Ob hanc noster Botanicis, qui laudabiliter plantas omnes, sub certis generibus, tum summis, tum subalternis, ordinate, juxta ipsius naturæ characteres, disposuerunt, multumque rei herbariæ lucis sunt fixerant, a Mich. Bernh. Valentino, in *Hist. Lit. Acad. Nat. Curiosorum* p. 38., est annumeratus.)

Elogiorum S. Codicis Sylloge *ἀνέκδοτος*, de qua in Vita ejus jam dictum, & Matth. Burchardi *Appendix Sermonis funebris Biographica*, p. 55. 56., potest conferri.

BURCHARDUS MÜLLER, Riesebya Cimber, Ecclesiæ vicinæ ruralis Siesebyenensis, in Swanzensi Ducatus Slesvicensis provincia Pastor, A. 1711. superstes.

Disp. de Magistratu Politico, ab eo conscripta, &, Præfide Joh. Deuschmanno, Th. D. ac Prof. defensa. Witteb. 1668. in 4.

CASPAR MÜLLER, Hamburgensis, Med. D. & in patria ab A. 1716. Practicus.

Theses Inaugurales Medicæ. Patavii d. 6. Jun. A. 1716. propositæ. V. *Hamb. Lit. A. 1719. p. 29.*

GOTHOFREDUS MÜLLERUS, Med. D. & Practicus, circa A. 1701. & 1704., Hamburgensis.

Theses Inaugurales miscellanæ. Groningæ 1693. in 4. (V. P. A. *Lebmanni Hamburgum literatum anni 1701.*, p. 19.)

GOTSCHALCUS MÜLLERUS, Patricius Lubecensis, cum cive accommilitone suo, Gotschalco Kirchringio, Hamburgi A. 1678. in 8. edidit Compendium Chronici Lubecensis Germanicum, de quo supra sub Kirchringii allata nomine possunt relegi.

HENRICUS MÜLLERUS, Petri, Mercatoris & Sedecimviri Rostochiensis, templique Mariani Curatoris, ex Elisabetha Stubbia filius, & Henrici, negotiatoris in Cimbria Tunderensis, nepos, Lubecæ, quo parentes, ob turbas Ducatus Megapolitani bellicas, Rostochio se receperant, d. 18. Oct. A. 1631. in lucem est editus. Rostochium inde, infans adhuc, ab iisdem, lares suos repetentibus, abductus, literarum humaniorum rudimenta in Schola urbis Senatoria, Theologiam autem, & linguas atque scientias huic famulantes, in Academia ejusdem illustri, mature admodum atque celeriter, perquam sibi familiares præcoci ingenii reddidit beneficio. Studia hæc sacra, ab A. 1647., Gryphiswaldiz per triennium continuavit, ac Rostochium A. 1650. reversus, Magistri titulo A. 1651., d. 13. Maji, impetrato, biennio sequenti urbes & Academiæ Borussia, Saxoniz inferioris atque superioris, Thuringizque, celebrioris itinere lustravit literario, in Julia autem ac Lipsiensi paulo diutius substitit. Denuo hinc in Rostochiensem, patriam, A. 1653. redux, alteram, cum Collegiis privatis, disputationibus publicis & sermonibus sacris, vacare vix cepisset, eodem anno 1653. exeunte, templi Mariani Archidiaconus, ac deinde, Licentiatum Theologiz gradu illic A. 1655., Doctoris autem Axiomate Helmstadii d. 10. Dec. A. 1660., reportato, simul Lingvæ etiam Græcæ A. 1660. Interpres Academicus, A. 1662. vero Pastor Marianus & Theologiz Professor, tandemque A. 1671. Superintendens urbanus Rostochiensis, est constitutus. Singulis Theologus hic eximius, doctrina corvorum paucissimis secundus, moderationis vero & pacis studio, sollicitudine de Christianismi degeneris emendatione seria, vitæ sanctimonia, & eloquentia styli sermonum atque scriptorum optimæ notæ sacrorum Germanici nervosa, arguta vereque heroica, omnibus ferme superior, summam fide & diligentia, tum dexteritate, sumtus est muneribus. Moræ tandem immatura, quam scorbutus morbusque hypochondriacus, curis ob persecutiones ingentibus exasperati, istosque subsecuta febris maligna, acceleraverant, non sine luctu Ecclesiæ piorumque omnium, quibus scripta ejus vernacula, toties cusa & recusa, semper erunt in delictis, publico, d. 17. Sept. A. C. 1675., ac ætatis 44., expiravit. E sex liberis, quos e Margareta Elisabetha, Mich. Siibrandi, ædis Rostochiensis Marianæ curatoris, filia, d. 24. Jan. A. 1654. in thorum admissa conjugalem, susstulerat, tres cum matre filios, & hos inter Casparum Matthæum, J. U. D. & in Acad. Rostochiensi Professore, reliquit superstites. Bibliotheca insignis, quam his, Theologiz, Juri ac Medicinæ, ex suo studia dicaturis consilio, destinaverat, triumque istarum, quas vocant, facultatum libris instruxerat selectioribus, biennio post obitum, ferali incendii Rostochiensis igne, una cum monumentis ingenii *ἀνέκδοτος* omnibus, est absumpta. Proluxiore atque accuratiore vitæ ejus, Scriptorum, certaminum, & meritum in Ecclesiam studiumque veræ pietatis plurimorum ac illustrium, historiam Tomo operis nostri reservamus ultimo. Consulant interim, qui plura de illo nosse cupiunt, duo *Programmata* D. Henr. Rud. Redekeri, J. Cti & Rectoris Academiæ, Collegique Theologici Decani, Rostochiensis, defuncti consecrata exequiis, Henn. Wittenii (horum posterius cum scriptorum exhibentis Catalogo) *Centuriam memor. Theol. renov.*, Dec. XV., p. 1883-1892., Ludov. Barclaji, Archidiac. Mariani Rostochiensis, Sermonem funebrem in Jer. LI. 9. 10. vernaculum, seorsim Rostochii A. 1675., & Fribergz, sine mentione anni. in 4. (sub titulo der *Klagstimme Jeremias und D. Müllers über den unheilbaren Schaden Babels*) editum, & Mülleri ipsius Sermonibus funebribus (den *Gräbern der Heiligen*), Francofurti A. 1685. in 4. publicatis cum *Programmate* lugubri gemino, Epicedisque, subjunctum, Pauli Freheri (Barclajum secuti) *Theatrum Eruditorum* p. 714., Theologorum Rostochiensium *Censuram, Prophylactico*

ejus *Evangelico* (dem Evangelischen Præservative) A. 1681. præmissam, Joh. Franc. Buddei *T. II. Lexici Historici* p. 574., ac Phil. Jac. Speneri *Erziehung vom Pietismo* p. 36. 37. 38.

HENRICUS MÜLLERUS, Kiloniensis, Scholæ Bockelensis in Episcopatu Hildesienfi Cantor, A. 1686. superstes.

Catalogus der in Europa befindlichen hohen Schulen. Slesvigæ 1681. in 4.

HERMANNUS MÜLLER Flensburgensis, Johannis Mülleri, J. U. D. & Consulis Civitatis istius filius, Ecclesiæ ruralis Süderovienfis in Stormaria Pastor, A. 1709. mortuus. A. 1698. nuptias secundas celebravit cum Catharina Hintzia. V. Epitaphium Nic. Lud. Esmarchii in *Helicone* p. 35. 36.

Conciones aliquot funebres vernaculas circa A. 1689. edidisse perhibetur.

M. HIERONYMUS MÜLLERUS Hamburgensis, Johannis, Doctois Theologi & Presbyterii Civitatis istius Senioris, ac Annæ Mariæ Morsheuseriæ, Consule Moguntino natæ, filius; Magister Witebergæ a Christ. Bilefeldio, Ord. Philos. Adjuncto, A. 1656. creatus, Ecclesiæ in patria Nicolaitanæ Minister d. 26. Sept. A. 1660. electus, & ejusdem Archidiaconatu deinde functus. Præbendæ Quartæ Minoris, in æde patris cathedrali, a d. 5. Febr. A. 1652. fuit Possessor (1.) Uxorem habuit Annam Catharinam, M. Gothofredi Gesii, Antistitis Hamburgensis Nicolaitani filiam, & Parens fuit D. Joh. Joach. Mülleri, J. C. Obiit A. C. 1705. d. 4. Maji æt. 74. V. *Nova Lit. Germ. M. Dec. A. 1706. p. 415.* & J. A. Fabricii *P. II. Mem. Hamb. p. 873.*

Sam. Bened. Carpzovio (in *Or. Funebris, Parenti ipsius habita, p. 56.*) audit *Paterne Virtutis Instar ac Exemplum.*

Disp. de Antiocho Epiphane; Præfide Mich. Wendelero, PP. habita. Witeb. 1656. in 4. (*Lipen.*)

(Diversus haud dubie ab illo est M. Hieron. Müller, cujus *Handworts Spiegel* in 12. prodit.)

HIERONYMUS MÜLLERUS, Hamburgensis, J. U. Lit. & Judicii in patria inferioris, circa A. 1701. & 1716., Præfectus.

Decas Inauguralis quæstionum Juris civilis ad Jus statutarium Hamburgense. Trajecti ad Rhenum 1694. in 4. (V. *P. A. Lehmanni Hamburgum anni 1704. literatum p. 18.*)

M. JACOBUS MÜLLERUS, Danielis filius, Lubecensis, d. 31. Jan. A. 1621. natus, Magist. in Acad. Lipsienfi, A. 1647. consecutus titulum, Insulæ Albis Kirchwerderanz, Hamburgo vicinæ, A. 1654. Pastor electus, & febris tandem acuta, post novem liberos & Theta Catharina, D. Menonis Hannekenii, Superintendentis Lubecensis, susceptos filia, d. 8. Mart. A. C. 1676., ac ætatis 55., extinctus. V. Vitam ejus, Casp. Wingeri junioris, Parochi Bergerdorsienfis, Sermoni in Cant. III. 4. vernaculo, in defuncti habito exequiis, & Lubecæ A. 1676. excuso, adjectam. Conf. de eo Jo. Henr. a Seelen *P. I. Athen. Lubecæ, p. 379. 380.*

Disp. de Fortitudine. Lipsiæ 1647. in 4.

Disp. de Justitia. Lipsiæ 1647. in 4.

Diatyposis Concilii Hierosolymitani, ex Aët. XV., Præfide D. Joh. Conr. Danthæuro. Argentinz A. 1648. & denovo, sine mentione anni, in 4. Recusa est etiam in *Volumine Disput. Theol. Danthæuri*, quod Lipsiæ A. 1707. in 4. prodit, *P. I., num. 8.*

JOHANNES MÜLLERUS, Slesvicensis.

Prognosticon in annum Christi 1591. Astrologicum, Germanicè editum Magdeburgi A. 1590. in 4. V. Nicol. Bassi *Collect. libb. German. p. 355.*

JOHANNES MÜLLERUS, Hamburgensis, Georgii Senatoris filius, Joh. Adolphi Tassii, Præceptoris, in professione Gymnasii patris Mathematica, Id. Mart. A. 1660. constitutus est successor, istamque Oratione de scientiarum Mathematicarum laudibus ac necessitate auspiciatus inauguralli (2.), A. 1667. J. U. Doctor Francqveræ ab Ulr. Hubero renunciatus (3.), A. 1671. autem, d. 24. Maji, defunctus, & quadiennio post, Henr. Siverum, civem suum, nactus Successorem (4.). Bibliotheca ejus insignis Mathematica Europæis celebrioribus a Collega, Rud. Capello (5.), est annumerata. Confer de illo *Homonymoscopia nostræ Appendicem p. 948. 949.*

Disp. de Luna, ejusque maculis. Lugd. Bat. 1655. in fol.

Thefes Mathematico-Physicæ, Heidelbergæ 1656. in fol. (*M. C. K.*)

Disputationum Astronomicarum Prima, de Sphæra cœlesti, ejusque circulis primariis. Hamb. 1661. in 4.

Secunda de Sphæra cœlestis Circulo secundo, & triplici posita. Hamburgi 1664. in 4.

Tertia, Siderum cœli septentrionalium posita exhibens. Hamb. 1666. in 4.

Epistola, Bertrando de la Coste, Colonello rei tormentariæ Brandenburgico, de inventa a se Circuli quadratura, scheda peculiari gloriato, opposita. Hamburgi 1663. Huic, a Costio, in Defensione inventi sui aculeata, eodem A. 1663., impugnatæ, auditor ipsius, Joh. Siegelius, Hamburgensis (Med. postea Doctor), in *Apologia Epistolæ J. Mülleri de quadratura Circuli contra Bertr. de la Coste*, Hamburgi A. 1663. in 4. edita, est patrocinatus. Confer, quæ, de controversia hac, Tomo sequenti, sub Costii narrabuntur nomine.

Epistolæ ejus ac Stanisl. Lubienitzii de Cometis annorum 1664. ac 1665. mutuz, in Lubienitzii *Theatro Cometicæ*, Amstelod. A. 1668. in fol. edito, *Tomo I., p. 843-855.*, publicatæ.

Comm. in Leges Ægyptiorum, Æthiopum, aliorumque populorum Orientalium, promissus.

Comm. in loca S. Scripturæ Mathematica; quæ eum, una cum præcedenti, a se jussisse expectari a M. Christoph. Kraheo, Antistite Hatherslebiensi, olim sum edoctus.

JOHANNES MÜLLERUS Junior, Flensburgensis, Joh. Mülleri Senioris, J. U. D., & urbis istius tunc Advocati, sed postea, cum in eandem, abdicata professione Hafniensi Juridica, rediisset, Consulis, ex Agnete, D. Christophori a Lippe, Cancellarii in Cimbria regni, gnata, filius, studio in Academiis Hafniensi (ab A. 1658. (6.)), Rostochiensis, Julia & Belgicis, operam navavit Juridico, Hagæ deinde Petro Charisio, Legato ad Batavos Danico, & Hafniæ Conrado, Comiti a Reventlou, Ministro aulæ Danicæ principi, fuit a Secretis, & ab hoc tandem, post titulum Doctoris Rostochii A. 1674. reportatum, Consilarii sui axioma, vicariæque Tractus, cui ipse præerat, Hatherslebiensis Ephoria,

(1.) V. Joh. Alb. Fabricii *P. II. Mem. Hamb. p. 616.* (2.) V. Pet. Lamberti *Programma*, isti præmissum, in *Synagoga Orationum & Programmatum*, p. 96-99., & *Parte III. Mem. Hamb. J. A. Fabricii, p. 121-126.* (3.) V. Nic. Blancardi *Append. Panig. secularis de Acad. Francqverana*, p. 69. (4.) V. Mich. Kirstenii *Programma, Orationi Siveri auspicali A. 1675. præmissum*, p. 7., & Fabricii *P. II. Mem. Hamb. p. 1076.* (5.) in *Indice Nummographorum, Sciagraphia Nummophylacii Lüdériani inserto, sub finem.* (6.) V. Er. Vindingii *A. cad. Hufn. p. 302.*

ria, donatus, d. 27. Jun. A. 1702. vivis excessit. V. Henr. Rud. Redekeri, J.Ci Acad. Rostochiensis, *Programma* de vita eius, *Disput. Inaugurali* A. 1674. prae-missum.

Disp. Inaug. de Usuris ex mora, Praefide D. Henr. Rud. Redekero. Rostochii 1674. in 4.

Epicedion Heroicum elegans in obitum D. Theod. Reinkingii, Cancellarii regii, Glückstadii 1665. in 4.

Carmena in obitum Annæ Margaretae, Conradi, Com. a Reventlou, conjugis. in fol. (*Catal.*)

JOHANNES MÜLLERUS, Hamburgensis, Caspari, Ecclesiastæ Petrini, filius, e Gymnasio, cui A. 1669. *Sermone de Creatione mundi* valedixit Metrico (1.), urbis patris in Academiis digressus, Medicæ artis supremos honores obtinuit, Praxique deinceps ejusdem in aula initio Saxo-lſenacensi, ac civitate postea (circa A. jam 1689. (2.)) Hamburgensi, inclauit. A cujus Senatu etiam Physicæ ac Poeseos in Gymnasio professioni, a Mich. Kirstenio, Praeceptore, antehac ornatz, d. 16. Dec. A. 1696., est admotus, venamque illius haud infeliciter xmulatus Poeticam. Obiit M. Jan. A. 1725. Confer de illo *Append. Homonymoscopie* p. 954., & Joh. Alb. Fabricii *P. II. Memor. Hamb.* p. 109. 1096. Theses Medicæ inaugurales. Patavii A. 1677. (*V. Hamburgum A. 1716. literatum* p. 24.)

Carmen Seculare votivum, pro Ecclesiæ, reipublicæ & liberalium studiorum, incolumitate ac incrementis, publico Gymnasii Hamburgensis nomine editum. Hamburgi 1700. in fol. *V. Nova Lit. Lubec., M. Jan. A. 1700., p. 30.*

Plausus & bona verba Musarum Hamburgensium in annum primum seculi xrx Christianæ decimi octavi, carmine Heroico, Hamb. 1701. in fol. *V. N. L. Lub., M. Jan. A. 1701., p. 27.*

Epodus in natalem Domini ac Servatoris nostri, Jesu Christi. Hamb. 1703. in fol.

Praefatio, Fastis Proconsularibus & Consularibus Hamburgensibus, a D. Gerh. Schrödero, Consule, Hamburgi A. 1709. in fol. editis, prae-missa.

Carmen Heroicum seculare in Jubileum Hamburgensis Gymnasii A. 1713. in fol. recensum A. 1715. in Joh. Alb. Fabricii *Jubileo primo Gymn. Hamb.* p. 73-80.

Programmata funebria exequialia biographica, exequiis Pauli Paulsenii Consulis, A. 1712. & D. Joh. Henr. Simonis A. 1713. prae-missa, inserta sunt Appendici sive *Mantissæ Memoriarum Hamburgensium, Jubileo* subjunctæ p. 322-341.

Carmen parneticum heroicum ad studiosam juventutem, in festo seculari secundo Ecclesiæ Evangelicæ, d. 31. Oct. A. C. 1717. propositum; legitur *Volumine V. earundem Memoriarum*, p. 136-143.

Carmena varia sigillatim publicata.

JOHANNES JOACHIMUS MÜLLERUS, Hamburgensis, Hieronymi, Ecclesiastæ Nicolaitani, filius, & Johannis, Pastoris Petrini, nepos, Philosoph. Magister Lipsiæ M. Jan. A. 1682., & J. U. Doctor Altorfii A. 1685., creatus, Judicii in patria inferioris, circa A. 1701., Actuarius.

Disput. *Arque Divinæ* historiam & moralitatem exponens. Lipsiæ 1682. in 4.

Disp. de Calumnizæ remediis. Lipsiæ 1683. in 4.

Positiones varii generis, ex utroque Jure, inaugurales. Altorfii 1685. in 4.

Disp. Jurid. de Officiis circa Signa, inter homines recepta, præter sermonem. Altorfii 1685. in 4.

Conjecturæ in difficiliore Jobi cap. XX. locos, sub larva R. Mare Scoti (ex Anagrammate pagi *Otmarsche*, in quo hortus Autoris finis est, efficta) editæ. V. Ad Henr. Lacmanni *Miscell. liter., c. 1., p. 22. & Acta Erud. Lips., M. Jul. A. 1721., p. 313.*

MARCUS MÜLLERUS, Comitæ Reventlovii Ecclesiastes, circa A. 1701., aulicus, & xdis deinde Christi, in Neapoli Rendesburgenſi, novellæ, circa A. 1704., Pastor.

Die mit Rahmen und That gezeigte Christinn, oder Leichrede über Christina, Herrn Andreæ Fuchsen, Königl. Dänischen geheimen Raths und Amptmanns zu Rendesburg. Ehelebste. Flensburgi 1704. in fol.

M. PAULUS MÜLLERUS, Hamburgi A. 1643. natus, patrem habuit D. Joh. Müllerum, Pastorem Petrinum & Ord. Eccl. Seniore, matrem vero Annam Mariam Morsheuseriam, Andreæ, Consulis Moguntini, filiam. E schola Gymnasioque patris, post tres de Theologia, Laniena Parisiensi & Conjuratone sulphuraria Anglicana, declarationes publice recitatas, in Academiam A. 1663. dimissus Lipsiensem, in hac etiam A. 1664., quo Magistri titulus ipsi conferebatur, bis de Lutheri reformatione (3.), ac nativitate Christi, peroravit, hospitisque sui, D. Hier. Kromayeri, Diatriben de *Elenco adversus errores fundamentales non intermittendo* secundam, sequenti 1665., publice defendit. Witebergæ, ab A. 1666., Abr. Calovii (cujus *Annotationes in Hoseam Anti-Grotianæ* ab eo itidem sunt propugnatz) fuit domesticus, & A. 1668. ineunte, Giesſam tandem, in xdes Joh. Weissii, Prof. Philosophi, delatus, in his paulo post, d. 30. Apr., anno ætatis 25., expiravit. V. D. Pet. Haberkornii, Theologi Giesſensis, Sermone in Phil. I. 21-24. funebrem Germanicum, cum M. Menonis Hannekenii Oratiuncula exequiali Latina, ac Professorum Epicediis, Hamburgi A. 1668. in 4. editum, Henn. Wittenii *T. I. Diar. Biogr. Sec. XVII., ad A. 1668., & Sam. Bened. Carpzovii (Parente cum non minore, si fata frivissent, futurum fuisse arbitrati) Orat. de patre ejus funebrem* p. 14.

Disp. Logica de Propositionibus personalibus, ab illo Praefide proposita. Lipsiæ 1665. in 4.

Kurze Wiederlegung der Antwort, welche M. Matth. Bugzus, Superintendentens der alten Markt und Pastor zu Etendal, seines Vaters, D. Joh. Mülleri, Bekantniſſe vom H. Abendmahl entgegen gesetzt hat: Mit einer Vorrede D. Abr. Calovii, Witebergæ 1666. in 4. Reposuit huic Bugzus: 1. Apologiam wieder M. Müllerum zu Hamburg, Joh. Hülsemannum Junio-riorem und M. Spigelium, Berolini A. 1666. in 4. editam; 2. Gegentrede und Antwort auf die verleumbderische Vorrede, welche D. Abr. Calovius dem Tractate Pauli Mülleri wieder ihn vorgesezt, A. 1667. in 4. excusam. Responſum autem illi vicissim est, tum a Müllerero, in scripto sequenti, tum a M. Joh. Sim. Schernhauero, Diacono Witebergensi, in der Bestrafung der Lasterrede M. Bugzi wieder A. Calovium und Paulum Müllerum, Witebergæ A. 1667. in 4. publicata.

Unchristliche Lasterung und Verleumdung, welche M. Matth. Bugzus, in seiner Gegentrede, wieder die, von D. Abr. Calovio seiner kurzen Wiederlegung vorgesezte Vorrede, ausgegossen, gebühlich abgewiszet. Hamburgi 1667. in 4. Plura de hoc certamine, & scriptis utriusque partis maledicis, in D. Joh. Mülleri, parentis nostri, Vita, suo loco, afferentur.

TYBURGIS vel **TYBBA MUMMENDORPIA**, Virgo nobilis, Cœnobiiqve Monialium Benedictinarum in Holfatia Prezensis (post Tyburgim Myliam, Lubecensem), ab A. 1413. ad 1435., Antiquita sive (ut barbaro ævi istius utar vocabulo) Priorissa, insignibus sibi istud obstrinxit meritis. Non solum enim novis ditionem ejus fundis auxit, pago scilicet & prædio Ratkendorpiensi, ab Eilhardo Ranzovio A. 1418. 250. Marcis redempto Lubecensibus, duabusque Stagni Lanckenſis tripartiti portionibus, a Waldemaro Ranzovio 500. Marcium pretio A. 1435. ipsi venditis,

XXXXX 2

(1.) V. Mich. Kirſtenii *Programma*, illi prae-missum. (2.) V. Epigramma, Chr. Franc. Paulini *Tractatus de Angvilla* A. 1680. prae-fixum.
(3.) *Programma*, huic Orationi Jac. Thomæ prae-missum, in *Dissertationibus* ejus, A. 1693. editis, num. 37., p. 414-423., legitur.

ditis, sed structuris etiam idem ornavit eximiis, ope eleemosynarum, quas moniales, Lubecam & Hamburgum ablegata, collegerant, perfectis. Præcipuam tamen laudem promeruit studio cultus divini promovendi serio, ac sollicitudine de monialium in vera pietate profectu laudabili. Testes horum cænobio libros sacros reliquit complures, partim a se ipsa exaratos, partim autem jussu suo ab aliis conscriptos, & ab Anna Buckwaldia, illius seculo eodem exeunte Antistita, in Codicis de Monasterii Prezensis cultu divino publico, ac rebus memoratu dignis, MSti membranacei *Parte II. Historica* (cui, & Diplomatis quibusdam authenticis, hætenus relata debemus) verbis Saxonice commendatos sequentibus: A. 1413. *fregen see hør eene Priörinn, genömt vor Dybe Mummendorp. De regeerde wol, und beviisde grote les de dorch voete Booken, de se stree, unde streeven lete. Disse regeerde 20. Jaar. Post ipsam Tilla Oulbia cænobio, sed quinquennio vix unico, præfuit. Confer Partem IV. Isagoges meæ ad Hist. Cimbr., c. 2., §. 14., p. 409., & Ott. Sperlingii Jun., hanc secuti (qui, libros ab illa non scriptos esse, sed, more in cænobiis recepto, tantum descriptos, conjicit), Tr. de Faminis doctis ineditum, num. 719.*

JUSTUS THEODORUS a MÜNCHHAUSEN, Hamburgensis, J. U. Doctor, Joh. Henr. Horbium, Colmariensem, Theologum, suum in peregrinatione Belgico-Gallica Ephorum, pecuniarum fide haud bona administratarum, imo furto sibi subreptarum, coram Curia regia Parisiensi insimulare non veritus, ab hac sententiam contra ab sentem obtinuit. Quamvis autem lis ista compositione amica, Francofurti, A. 1683., a D. Ph. Jac. Spenero, urbis illius tunc Antistite, fuisset sublata, ipseque, summa aliqua pecuniarum accepta, nihil sibi ulterius Horbium debere, chirographo testatus proprio, non dubitavit tamen eundem, ad sacrum in civitate Hamburgensi munus vocatum, de prætenso isto debito, cum privatim sæpius, tum coram judicio, A. 1686. ac 1693., interpellare, speque nummos denuo extorquendi sententia Senatus dejectus duplici, scripto, cum sacro ille cum Collegis implicitus esset certamini, traducere publico, Horbiana mox Apologia refutato. Superstes fuit A. 1704.

Disp. Inaug. de Tuxela & cura Trajecti ad Rhenum 1671. in 4.

Abgenöthigte Ehrenrettung, wegen der von Joh. Henr. Horbio (in seinem Hofmeister-Ampte) gegen ihm begangenen, und von Ihrem Kön. Majest. in Frankreich, durch Urtheil und Recht, wie auch Geleitsbriefe, an alle Potentaten zur Execution verwiesenen, Unthaten: Mit Beylagen. A. 1693. in 4. Opposita est illi Joh. Henr. Horbi gründliche Gegen-Remonstration, daß die so genandte Münchhausische Ehrenrettung durch und durch falsch sey, A. 1694. in 4. edita.

CHRISTIANUS MÜNDEn, Slesvicensis, J. U. D. Rostochii A. 1640. creatus, & cum Protodicafterii provincialis Cimbrici, aulicique Gottorpiensis, per lustra aliquot, egisset Advocatum, ac filiam D. Reinholdi a Gehren, Syndici Rostochiensis, duxisset uxorem, A. 1657. mortuus. Anagramma in eum V. in Nicol. Scribonii *Lib. II. Lusu suum Anagr. Gottorp. p. 62. 63.*

Disp. Inaug. de Pignoribus & hypothecis, Præfide D. Nicol. Schütziö. Rost. 1640. in 4.

Ehrenseule Bertramo Ranzou, Erbsassen auf Boßkamp, Köhder, &c., in einem Leichengedichte aufgerichtet: Samt kurzer Verfassung des Ranzouischen Stammbaums. Slesvigz 1652. in fol.

M. CHRISTIANUS MÜNDEn, Femariensis, Bernhardi, Insulæ istius Præfecti, filius, curriculo studiorum in Schola Lubecensi, & Academiis Kiloniensi ac Lipsiensi, (in qua d. 4. Feb. A. 1706. supremis Philosophiæ honoribus est ornatus (1.)) absoluto, Göttingz, in Ducatu Brunsvicensi, A. 1708. Lingvarum Græcæ & Hebrææ in Gymnasio professionem (quam die 24. Apr. Oratione de Providentia Dei circa Lingvas istas, paria expertas fata, auspicabatur), & A. 1716. Diaconi zdis Johannez, officium, obtinuit.

Pleniorem vitæ ejus historiam, e Justo Dransfeldii, Gymn. Götting. Rectoris, *Programmate*, A. 1708. Orationi illius auspicali præmissa, depromptam, in Joh. Henr. a Seelen *Athenis Lubecensibus, Parte I., p. 380-384.*, invenies.

SCRIPTA.

Disp. de Votis monasticis & Nasirorum collatis, Præfide Theod. Dassovio. Kilonii 1703. in 4.

Disp. de Justificatione, contra Mart. Becanum, Præfide D. Christoph. Franckio. Kil. 1704. in 4.

Disp. demonstrativum Hebræorum scientiæ demonstrans, ab ipso Præfide proposita. Lipsiæ 1706. in 4. *V. Nova Lit. Germ. l. c. p. 143.*

Programma de Literis Hebræis & Græcis justo habendis in pretio. Göttingz 1708.

Epistola gratulatoria ad Andr. Leop. Borckensteinium, Superint. Comitatus Hojani, de Felicitate Literatorum. Göttingz 1709. in 4.

Joh. Chrysostomi Homilia I. ad populum Antiochenum, in 1. Timoth. V. 23., Græce, cum Versione Germanica, Præfatione de Autoris vita & scriptis, ac Notulis quibusdam Critico-Philologicis, edita. Göttingz 1710. in 4.

De Columna nubis & ignis Commentatio, in qua primum Mosis de ea Oraculum (Exod. XIII. 21. 22.) ex veris Exegeseos sacræ principiis explicatur, & a *παρεμύνη*, recens inventa, modeste vindicatur, nec non varia Scripturæ loca subinde illustrantur. Goslariz 1712. in 8. Opposita est Hermannii ab Hardt, Acad. Juliz Professoris, Columnam fuisse ignem Sacrificii afferentis, *Ephemeridibus Philologicis*, & in præfatione, Historiam utriusque Columnæ pleniorrem promittit. Commendatur a Val. Ern. Löschero in den unschuld. Nachrichten von Theol. Sachen, *Seit. I. A. 1712., p. 153. 154.*, Autore der gelehrten Famz, P. XXI., p. 625. 626., & (quem Seelenius *l. c. p. 383.* allegat) Joh. Franc. Buddeo in *Hist. Eccl. V. T., P. I., p. 578.*

Programma de Georgio I. Magnæ Britanniz gubernaculis admoto. Göttingz 1715. in fol.

Etymologicum sacrum, sive omnium vocum Novi Testamenti Liber memorialis, in quo, præter reliqua, inprimis Phrasæologia N. T. exemplis solerter conquisitis docetur, cum Tabulis Grammaticis & Indice Græco ac Latino. Göttingz 1715. in 8.

Evangelisch-Lutherische Jubel-Predigt über Phil. III. 17-21., am andern Evangelischen Jubelfeste, d. 31. Oct. A. 1717., in Göttingen gehalten. Göttingz 1717. in 4.

Sermones aliquot funebres Germanici, a J. H. a Seelen. *l. c. p. 382. 383. 384.*, enumerati.

Dissertatio Epistolica de justa Justorum memoriam post fata conservandi ratione, occasione obitus Justi Henrici Langschmidii, Pastoris Elbingerodensis, scripta. Göttingz 1720. in fol. Dissertur in ea de Viris celebribus, Justi gavisus nomine, teste J. H. a Seelen *P. IV. Athen. Lubec., c. 14., p. 367.*

HENRICUS MURMEISTER, Hamburgensis, J. U. Doctor, cum, in Academia Patavina, A. 1463. Universitatis, quam vocant, Juristarum Rector esset electus, immortalis hanc, *Statuta ejus emendando, &, quicquid antiquarum constitutionum utile & honorificum videbatur, in unum volumen redactum evulgando* (2.), sibi devinxit beneficio.

Hambur-

(1.) V. *Nova Lit. Germ. M. Apr. A. 1706., p. 142.*

(2.) V. Jac. Phil. Tomasini *Lib. IV. Gymnasi Patavini p. 102.*, ubi, Typographi errore,

perperam *Nambergensis* vocatur.

Hamburgum inde redux, Senator A. 1464., & Consul A. 1466., est electus, bis (A. 1473. & 1475.) Lubecam, ad componenda Anglorum & Batavorum cum civitatibus Vandalicis, illarumque mercatoribus, dissidia, legatus abiit, dieque tandem 19. Apr. A. 1481. in patria defunctus, partem huic bonorum in tabulis voluntatis legavit ultimæ (1.).

Statuta Universitatis Juristarum Patavinæ, A. 1463. (uti modo dictum) ab eo collecta, emendata & publicata; quæ recudi novissime curavit Georgius Paulus Hönnius, Noribergensis, J. U. D., sub finem *Itineris sui per Belgium, Angliam, Galliam & Italiam, Juridici*, Witebergæ A. 1688. in 12. editi.

MATTHÆUS MUSA Femariam, insulam maris Balthici Cimbricam, patriam, cum altero ejus ornamento, D. Christ. Kortholto, Theologo Kiloniensi, in suis ad me literis de populari hoc merito sibi gratulato, communem, adeptus, civitatis Rostochiensis Pastor Seculo XVI. eximius fuit atque sanctissimus. Quinam urbis illius Parochiæ præfuerit, ignoro. A Nicolao enim Gryfio, ejusdem Ecclesiæ, in Ministrorum ejus Lutheranorum Catalogo, *Vita Joach. Sluteri*, primi illius Reformatoris, Saxonicæ, A. 1593. editæ, adjecto, & Zach. Grapio Juniori, in *Historia Rostochii Evangelici vernacula*, A. 1707. publicata, incertum quam ob causam, est omissus, a Joh. Gualtero autem (sive Jano Grutero), in Indice annorum ac dierum, Viris eruditissimis emortualium, Alphabetico, *Libro II. Chronici Chronicorum* inserto, memoratus quidem, sed absque istius indicio. Cum Philosophiæ jam ante esset Magister, Theologiæ etiam gradu a viro summo, Dav. Chytræo, A. 1561. est ornatus, & loco, inter quinque tituli hujus Candidatos, dignus Brabevis visus principis. Triennio post, d. 29. Jun. A. 1564., vitam, sanctissime transactam, placido clausit obitu, & sex liberos, ex uxore, tribus ante se extincta septimanis, susceptos, reliquit superstites. Doctrinam ejus, pietatem, fidem in officio singularem, cæterasque virtutes, omnium verbi divini ministrorum imitatione dignissimas, malo e *Programmate*, quo a D. Joh. Boukio, Hamburgensi, Academiæ Rostochiensis Jcto & tunc Rectore, laudatus est, *funebri*, inavissimo certe & lectu dignissimo, quam meis, cognosci, Encomiis, & hoc fine, totum illud, e Joh. Posseliu Sen. *Syllogæ Scriptorum Acad. Rostoch. publicorum Parte II.*, fol. 308. 309. 310. adjicio.

RECTOR ACADEMIÆ
ROSTOCHIENSIS

JOHANNES BOVKIUS, J. U. D.

Hesternæ die, quæ duobus summis doctoribus & luminibus Ecclesiæ Dei præcipuis, Petro & Paulo, dicata fuit, amissurus discedentem ex hac vita, seu potius ad beatæ & cælestis Ecclesiæ consuetudinem, paulo post subsecuturi, præmissimus Doctorem & Ministrum Ecclesiæ nostræ, eximia pietate, doctrina, fide, innocentia morum, & in omnibus sacri ministerii partibus obcunctis diligentia, assiduitate, constantia & felicitate præstantem, M. MATTHÆVM MVSAM, natum in antiquissima Cimbrorum, seu gentis Cimmericæ, fide, quam nunc, prima tantum litera mutata, Fimeriam appellant. Vere autem *χρηστὸς ἀνὴρ & καὶ ἐν ἀγαθῶν* omnium piorum in hac urbe, & Typus fuit fidelium (ut Paulus ait), in doctrina, in conversatione, in dilectione, in spiritu, in fide, in castitate, attendens lectioni, doctrinæ & exhortationi. Harum virtutum omnium exemplo illustri M. MATTHÆVS noster toti Ecclesiæ Dei in hac urbe præluxit. Recte ac solide didicerat, ac firmiter tenebat, summam & corpus doctrinæ christianæ integrum, & quotidiana lectione ac meditatione librorum sacrorum, & usu ac praxi in suis & aliorum doloribus consolatione verbi divini levandis, doctrinam alebat & confirmabat. Cumque omnes ministerii sui partes, διδασκαλίαν πρὸς ἐκκλησίαν τῶν ἀκατέκτων, παράκλησιν πρὸς ἔργα καλὰ, παραμυθίαν τῶν ἀρρωσούντων, καὶ ὅλως πᾶσιν εὐκοινοῦσαν τῶν μυστηρίων Θεοῦ, recte intelligeret, vere fidelis Minister & Dispensator erat doctrinæ & sacramentorum in tota domo Dei. Doctrinam ornabat vitæ integritate & honestissima gubernatione morum, in quibus nulla labe erat; sed prælucebant fidelium catui πάντα ὅσα ἀληθῆ, ὅσα σπουδαία, ὅσα δικαία, ὅσα ἀγαθὰ, ὅσα πνευματικά, ὅσα ἐν σφύραις, καὶ ἐν ἀρετῇ, καὶ ἐν ἡλικίᾳ. Nec tantum externi mores inculpati erant, ut sunt in multis hypocritis; sed vera cordis humilitas, & modestia, & benevolentia, eras erga Collegas & auditores, aliena ab omni fastu, livore, malevolentia, obreftatione, artificis premendi aut elidendi Collegas. Regebatur autem modestia, iudicio, & zelo spiritus, quo peccata potentum & vulgi severe & acriter, & tamen sine severitate & virulentia, taxabat: & in sustinendis potentum odiis, ac periculis exilii, & aliis, firma fide, innixa Petre Christo, & fiducia, ac expectatione auxilii divini, se contra omnes portas inferorum sustentavit, & multo firmiora præsidia esse fidem & invocationem Dei, quam hominum favorem & potentiam, expertus est. Mores vero casti & impolluti fuerunt, tum in tota reliqua vita, tum in conjugio pio & suavi, cum pudicissima uxore, quam sex liberorum, adhuc superstitem, matrem, ante tres hebdomadas primum ex hujus vitæ miseris a Deo evocatum, maritus statim subsequitur. Qui cum in tota priorī vitā vitam suam ad hanc Pauli regulam congruere ostendit, tum vero præcipue his undecim diebus, quibus decubuit, & postremis vitæ horis, *καὶ ἐν ὅλῳ* cecinit, dulcia defecta modulatus carmina lingua, & suum pectus verum divinitatis domicilium & sacrarium, & initia vitæ & letitiæ æternæ in suo corde jam accensa esse, ostendit. Tanta animi & vultus, præ letitia gestientis, alacritate & gaudio, consuetudinem Dei & Ecclesiæ cælestis expectans, mortem imminentem superavit, ingeminans subinde dicta Joh. 3: Sic Deus dilexit mundum; Rom. 8: Certus sum, quod neque mors, neque vita, neque ulla creatura me avellere possit a dilectione Dei, quæ nunc diligit in Christo Jesu; 1. Cor. 15: Deo autem gratia, quod dedit nobis victoriam per Dominum nostrum Jesum Christum; Luc. 2: Nunc dimittis servum tuum, Domine, secundum verbum tuum in pace. Inter hæc vota & Sermones vere divinos, anima sancta & Deo cara, ἐν μυστηρίῳ ἐν σφύραις discessit ad cælestem Ecclesiam, in qua, exiguo momento post, ipsum rursum videbimus. Nunc omnes ditioni nostræ subiectos hortor, ut ad pias funeris ceremonias hora 2. conveniant, & simul vota & preces ad Deum ardentes fundant, ut Ecclesiæ nostræ Ministrum fidelem & felicem, & M. MATTHÆO nostro similem, rursus clementer tribuat.

Datum Rostochii 30. Junii Anno 1564.

Scripta ejus mihi nulla innotuerunt, præter Propositiones de Peccato, pro gradu in Theologia, D. Dav. Chytræo Præfide, ab ipso & Competitoribus (Josia Richio Regiomontano, Georg. Gryfio Rupinenfi, Nicol. Budano Antwerpiensi, & Erasmo Augustini Nestwedenfi) defensas, Rostochiiqve A. 1561. in 8. excusas.

M. JOHANNES MUSICK, Hamburgensis, Ecclesiæ ruralis Morburgensis, in patriæ vicinia, ab A. 1693., Pastor, anno circiter 1719. mortuus.

Disp. de officiis summorum Imperantium in subditos. Lipsiæ 1689. in 4.

JOHANNES MÜTERUS, Lubecensis, urbis patriæ, circa A. 1632., & Lüneburgensis, circa 1643., Advocatus. V. Catal. nundin. A. 1643. vern. Lips. p. 39.

(1. V. Ad. Trattigeri Jun. *Seriem Senatûs Hamb.* p. 18. 19., & Gerh. Schröderi *Fassus Hamburgens.*

Discursus de Pacificatione religionis, consensu Procerum, sub regimine Caroli V. Imperatoris, A. 1555., in Comitibus Augustanis, solenniter promulgata, in Dominici Arumæi *Volumine II. Discursuum de Jure publico*, Jenæ A. 1620. in 4. excusos, num. XI., p. 436-450., obuius.

Discursus Juris publici de variis quæstionibus, Jenæ, Præfide D. Valent. Riemero, propositus, & in eodem *Vol. II. Arumæi*, num. XXVIII., p. 831-849., recusus.

Unpassionirter Politischer Discurs, zur Wiederbringung des so lange gewünschten edlen Friedens im Römischen Reiche Teutscher Nation, dienstlich. Hamburgi A. 1643. Mentio ejus in solo *Catalogo Nund. A. 1643. Vern. Lipsiensi*, p. 30., mihi est observata.

JOHANNES BAPTISTA MUTZENBÉCHER, Hamburgensis, J. U. Doctor, Syndicus patriz d. 10. Mart. A. 1723. electus.

Disp. Inaug. de convenientia & disconvenientia Juris Communis & proprii Hamburgensis, in poenis criminum. Halæ 1713. in 4. V. *Hamburgum Lit. A. 1716. literatum* p. 22.

N.

LUDOLPHUS NAAMANI (quem nostrates Dialecto Saxonica vulgo Broder Lüble appellant), Naamani Johannis, mercatoris Langenhornensis initio, & deinde Flensburgensis, e Phalecha uxore filius, A. 1497. (1.) in lucem est editus, & si Casp. Dancwerthium (2.) ac Ant. Heimreichium (3.) audias, Padeleckam, pagum Friscum, civitati Hufensi vicinum, patriam agnovit. Flenopoli tamen meæ vindicare eum malo, & duumviros hosce, nomen matris *Phalech*, quod suo ille, una cum paterno, plerumque adjecit, locum designare natalem, errore facili esse arbitratos, suspicor. Generi vitæ, in ordine Franciscanorum, monastico juvenis, cum fratre Johanne, se mancipavit, studioque Theologiæ, & scientiis huic ancillantibus, in Academia Parisiensi, A. 1526., ductu Gvillielmi a Qvercu, Professoris Theologi, & Ecclesiastice eximii (4.), aliorumque Sorbonæ Doctorum, operam impendit, pro xvi istius captu, non infelicem. Theologiæ enim, cum Exegeticæ, tum Dogmatico-Scholasticæ, eum admodum fuisse peritum, in Patrum lectione diligenter versatum, Scriptorumque imprimis xvi mediæ Asceticorum, Joh. Gersonis, Thomæ a Kempis & Henr. Susonis (quorum complura Saxonice vertit opuscula), studiosissimum, nec in lingua Hebræa, Jure Canonico, Hist. Eccl. & literatura profana, hospitem, tum scripta, quæ reliquit, *ἀνέκδοτα*, tum libri, e Bibliotheca defuncti in Nicolaitanam Flensburgensem translati, crebraque industriz possessoris ostendentes vestigia, testantur. E quibus priora laudem etiam ipsi, tum venæ in Poesi Saxonica, argumentisque sacris, facili, perspicuæ, flexanimæ, & pro seculi genio elegantis, tum faciundiz Ecclesiasticæ, ad plebem permovendam aptissimæ, istique S. Codicis oracula, & vitæ Christianæ præcepta, insuper habitis fabellis monasticis, potissimum inculcare assuetæ, vindicant. Ecclesiæ Pontificis dogmatum, quæ cum lacte imbiberat materno, fuit tenacissimus, vehemensque istorum adversus Lutheranos Hyperaspistes, quos, in scriptis Polemicis, maledictis ubique & invektivis asperrimis, Zeli illaudabilis atque immoderati testibus, infectatur. Lutherum certe Hæreticorum primicerium atque Deastrum, porcum impurum, Papam Albiacum, Luciferi potius quam Lutheri nomine donandum, Witebergam Schwartenbergam novamque Romam, Lutheri assecclas Hæreticos maledictos, Antichristi prodromos, animarum seductores, homines belluinos, Diaboli satellites, novos Cacodæmonas, canes impuros, porcos lascivos, asinos sylvestres, aprosque bipedes, ac moniales tandem, vitam amplexas conjugalem, meretrices diabolicas, effræni vocare haud dubitavit maledicentia. Cum Justo Kockio, sive (uti vulgo appellari is solet) Justo Jona, Doctore, Theologoque Witebergenfi & Halensi, scriptis eum sacris publice decertasse Eristicis, ex *Egenwillio*, quod vocat, *Lutheri* (5.) olim collegi, & in *Isagoge ad Historiam Cimbricam* (6.) tradidi. Autor enim illius Justi Kockii (quod cognomen Justo Jonæ fuisse proprium, præter Erasmi Roterodami *Epistolas*, & *Indicem Romanum Expurgatorium*, Dav. Chytræus etiam (7.) & Casp. Sagittarius (8.) observarunt) libellum contra se famosum aliquoties allegavit. Sed dubitare ex illo tempore cœpi, an noster Scriptor illius sit, an vero interpret tantum Saxonicus, postquam *Egenwillion* istud a Georg. Wicelio, Jonæ Antagonista, Germanice, tanquam Autoris factum Anonymi, cum præfatione sua, Lipsiæ A. 1533., ac novennio proinde integro, antequam noster translationem A. 1542. exararet Saxonice, editum esse comperi. Qui scrupulus prioris istius narrationis fidem ferme convellit. Licet autem Ludolphus sacris Ecclesiæ Romanæ constanter inhæreret ac patrocineretur, omnia tamen Promachorum ejus haud probavit *βελόμματα*. In libello certe de fide ac bonis operibus, mereri hæc vitam æternam (solo Christi nobis acquisitam beneficio) posse negat, sed ea jam partam, una cum fide, tantum contendit apprehendere; alibi autem cordate eos objurgat, qui, solis exercitiis Asceticis dediti exterioribus, & istorum studio sanctitatis laudem affectantes imaginariæ, virtutes spirituales atque internas negligunt. Moribundos præterea, non in suis, aut Sanctorum, meritis, sed in sola Christi passione ac morte, omnem salutis spem collocare jussit ac fiduciam, uti ex Erotematis ac formulis Anselmi Cantuariensis & Joh. Gersonis, quas proponere illis est solitus, Saxoniceque versas scriptorum sacrorum inseruit volumini, pater Paracleticis, a Georg. Calixto (9.), & Joh. Hornbeckio (10.), inter documenta prisce, xvi etiam sequiori, de justificatione *ἐπεσεύχας* illustriora merito relatis. Flenopolin nostram, in cujus Minoritarum Cœnobio, post reditum e regionibus exteris, monachum egit ac sacerdotem, plurimum illi debere, nemo incolarum, absque summx ingratitudinis reatu, inficiari poterit. Cum enim ædificium amplum ac splendidum, e regione Cœnobii sui eondi captum, Monachorum, ex isto ejectionum, habitationi destinaret, & novum hac ratione moliretur monasterium, a Magistratu vero id effectum dare prohiberetur Lutheranis (11.), non ædificium solum (aliis postea structuris a Senatu auctum), sed redditus etiam 600. Marcarum Lubecensium anniversarios luculentos, Scholæ civitatis publicæ, & juventutis in hac institutioni, Testamento parentum (quo A. 1546. bona sua pauperibus piisque legaverant usibus) d. 17. Apr. A. 1560., pro potestate sibi concessa, Gymnasio trilingvi addicto atque confirmato, laudabili dicavit munificencia. Cui cum ingentes divitiæ, a parentibus relictæ, solæ suffecerint, an longinqua insuper & molestissima, uti vulgo traditur, sed documentis nullis astringitur, in Germaniam, Galliam & Hispaniam, itinera, ad colligendas eleemosynas, Athenæi novi inservituras erectioni, suscepit, merito dubitare mihi videor. Beneficium istud Senatus Flensburgensis, Inscriptione sequenti, imagini Ludolphi, in ædificii scholastici Prytaneo A. 1599. collocatæ, subiecta, gratæ posterorum commendavit memoriæ:

A. C.

(1.) A. C. 1570. annum ætatis, teste imaginis Epigraphe, egit 73. (2.) P. II. *Chorograph. Cimbr.* c. 8., p. 106. (3.) in *Chronico Frisiae Realis*, Lib. II., c. 2., p. 87. Edit. sec. (4.) Præceptorem hunc suum fuisse, ipsemet, ad *Appendicis libri Joh. Trithemii de Scriptis. Eccl.* de illo narrationem, manu sua, in margine, annotavit. (5.) c. 30., f. 125. b. 130. b. (6.) P. II. c. 5., § 1., p. 98. (7.) P. III. *Chronici Saxon.* p. 117. (8.) in *Memorabilibus Historiæ Gothanæ*, c. 4., § 7., p. 35. (9.) in *Digestione de Arte nova contra Nibulum*, p. 302-306. (10.) *Libro IV. Summa Constructio*, p. 292-298. (11.) V. Jonæ Hoyeri *MS. de Urbe Flensburgensi Historicum*.

A. C. 1546., die Jovis post Michaelis festum, Naamanus & Phalech Johannis, conjuges pie memorie, Testamentum, ex quo schola hæc primum est instituta, pie condiderunt, quod Dn. Ludolphus Naamani filius, A. 1560., in festo Paschatis, die Mercurii, expresso in literis consensu, non tantum comprobavit, sed etiam edificium hoc, una cum annuis redditibus, ex reliquis parentum bonis, ad scholam hanc aperiendam & conservandam, destinavit. Postea, A. 1566. d. 19. Jul., Sereniss. Danie Rex, Dn. Fridericus II., laudatissime memorie, prædictum testamentum, a filio comprobatum, & ad hunc usum destinatum, regio diplomate clementissime confirmavit. Denique, cum, post mortem filii, cognati, tanquam heredes, illud ipsum impugnare conarentur, Sereniss. Danie Rex, Christianus IV., & Reverendiss. atque Illustriss. Princeps, Joh. Adolphus, Episc. Lubecensis, Duces Slesvici & Holsatiae, quod ante regia autoritate fuit confirmatum, Hatherlebie, in supremo Dicastrio Ducatus Slesvicensis, per sententiam, aperte corroborarunt, A. 1598., d. 3. Febr.

Aspice, sed grata, Philomuse, hanc, mente, tabellam,
Appositamque animo conde viri effigiem.
Nam Deus, & Præfens, & quorum nomina cernis (1.),
Fecerunt studiis via grata tuis.

Ille suis struxit Musis has sumptibus edes,

Patri ejus Naamano Johannis, A. 1549. cum conjuge mortuo, & in æde Nicolaitana sepulto, ab eodem Senatu, in templo Cænobii Minoritarum, hoc olim, quod Nicol. Heldvaderus (2.) recitat, monumentum erectum est Epitaphium, belli postea Cæsarei tempore, A. 1627., a militibus destructum:

Hæc qui testis vides, Naamani structa Johannis

Sumptibus, Aonidium testis sacra chore,

Solve viro grates, placidamque precare quietem,

Gaudet æternis mensque beata bonis.

Hoc caput ex horto storens respublica plantas,

Adjicio, ex eodem Heldvadero (3.), ipsius Ludolphi de Gymnasio trilingvi, a se erecto, ejusque reddituum dispensatione, constitutionem, in cænobio itidem lapidi olim insculptam, sed quæ, pari cum monumento præcedenti lato, jam disparuit:

Anno 1575. obiit Frater Ludolphus Naamani, Minorita, filius Naamani Johannis & Phalech, in D. Nicolai templo, coram sanctissime Trinitatis altari, sepultorum. Ex quorum testamento hoc Gymnasium trilingve Theologicumque Orthodoxe Ecclesiæ inceptum est. Dabunturque, ex eo, legenti bis in hebdomade S. Scripturam, in sancta lingua, singulis annis, 100. Marca Lybecenses. Et Græcam linguam, in sacris Bibliis, toties legenti 100. Marca. Eique, qui Theologiam legerit bis in septimana, 100. Marca. Item, pro edificio conservando, ac constituendo, quod superest, totidem. Pro structura templi S. Nicolai 15. Marca. Pulsanti Majorem campanam in meridie 1. Florenum. Observanti hujus domus horologium 1. Marca. Item Procuratori legenti 100. Marca, non legenti 1. Marca. Hoc non ad ostentationem, sed imitationem, ut fiant duo bona. Maledictus, qui alio vel aliter hæc ordinaverit. Vale.

Ad quam Constitutionem observandum, Fridericum II., Daniz Regem, cum illam, & testamentum Naamanianum, A. 1566., Ludolpho superstiti, confirmaret, sibi, ac Senatui Flensburgensi, de lectionibus, ac disciplinis in Lyceo hoc docendis, easque tradendi ratione, alter, viris doctis in consilium adhibitis, sancienti verbis, in Diplomate suo, disertis, reservasse potestatem. Id quod deinceps, post reditus ejusdem aliorum auctos beneficentia, factum esse, M. Pauli Sperlingii Senioris, Rectoris texti, *Administratio scholæ Flensburgensis*, Witebergæ A. 1589. edita, ostendit. De qua, uti & reliqua Athenæ hujus Ludolphiani historia, nostra, in *Isagoges ad Historiam Cimbricam Parte III.* (4.), consuli potest digestio. Flensburgenses, ne in tantum urbis suæ Evergetam essent ingrati, cum, post mutatum A. 1526. religionem, & Cænobium Minoritarum A. 1530. in Ptochotropheum, Friderici I., Regis, permisso, conversum (5.), reliqui hujus monachi, Lutheri avversantes doctrinam, urbe cogerentur excedere, solum Ludolphum, ab ista licet alienissimum, & Pontificis tenacissimum, in ea, ad obitum usque, per integrum tolerarunt semiseculum. Vita pia & tranquilla, per tot lustra, in otio exacta sacro & literario, cum ad *anostasias* a religione avita, nec Ecclesiasticarum (quas diligenter frequentasse traditur (6.)) concionibus, nec amicorum monitis, potuisset permoveri, in cænobio tandem, quod assidue incoluerat, Oratione Dominica & Psalmo LI. sæpius recitatis, A. C. 1575., & ætatis 78. (7.), vel (si Jonam Hoyerum (8.) audias) d. 31. Dec. A. C. 1574., ætatisque 77., expiravit. Sepulchrum sibi, teste eodem Hoyerum, in Cænobii Coemiterio, ante januam domus suæ, quæ a Rectoribus scholæ nunc inhabitatur, prope Petri Winteri, sodalis olim monastici, tumulum, ipsemet elegit, a Scholarchis lapide postea tectum, & a M. Frid. Damio, Præposito, inscriptione ornatum. Ipse, uti Heldvaderus & Heimreichius (9.) testantur, hanc ei Gnomam jussit inscribi: *Memento Judicii mei, sicerit & tuum.* Culpanda autem merito nimia hoc loco est credulitas, qua duo illi Historici nostrates, hosque secutus Trogillus Arntielius (10.) fabellam vulgi nostri putidam, & Flenopolin turpissimam in Virum optime de se meritum falso accusantem ingratitudinis, de Ludolpho, ob pertinaciam in religione Pontificia, non in loco sacro, Christianorum cadaveribus destinato asservandis, sed ante domus suæ januam, subter canalem hydragogum, una cum cane domestico, olim defosso, lectoribus obtrudere non dubitarunt. Quos, præter Hoyeri relationem verissimam, *αὐτοψία*, si locum sepulchri, lapidemque Epitaphium, meis, dum hæc scribo, observantes oculis, coram lustrassent, certiora potuisset edocere. Arripuit certe, e figmento hoc mendaci, Christianus de Pura, nebulo larvatus, consiliarium se vocare ausus Holsticum, sed monachis haud dubie rectius annumerandus impudentioribus, A. 1627., cum belli tempestas Cæsarei Cimbrici affligeret, ansam Ferdinandum II., Imperatorem, ac ejus milites, adversus Chersonesi nostræ incolas irritandi, verbis, in *Classico*, quod vocavit, *Danie pacifero*, libello famoso perquam maledico (11.), in illos invehens sequentibus: *Sanguis fratrum vestrorum, in quos olim a deo barbære secessis, ut etiam mortui a vestra barbarie & feritate non fuerint immunes, qui A. 1575. Flensburgi (ut uno exemplo mille aliorum vobis memoriam refricem) Monachum, quem vel Heldvaderus vester (12.) Virum pium, probum & Christianum, appellat, in loco inhonestissimo, una cum cane, quod vir sanctus sanctam fidem, sine qua impossibile est placere Deo, cum heresi commutare noluerit, sepelivistis, canes rabidi, atque lupi sævi, nummum feruitatis habentes, & Sanguis, inquam, fratrum vestrorum, in calum tot annis clamans, nunc exauditus est, & sanguine vestro expiari debet.* Statura Ludolphus, ut & hoc addam, fuisse perhibetur procera admodum ac robusta,

Yyyyy 2

(1) Adjecta sunt, ad utrumque imaginis Ludolphi latus, Constitutum, Senatorum, Ecclesiasticarum, & scholæ publicæ Præceptorum, qui A. 1599. Flensburgi vixerunt, nomina. (2) P. I. *Sylvæ Chronologicæ Circuli Baltici* p. 48. (3) l. c. p. 49. (4) C. III., §. 2., p. 171-181. & §. 30., p. 382-390. (5) V. Heldvaderum l. c. p. 11., p. 88. (6) V. M. Ott. Beteri *Disp. de originibus & incrementis Flensburgi*, §. 10., p. 17. (7) V. Inscriptionem monumenti ei erecti, paulo ante recitatam, Nic. Heldvaderum l. c. p. 11., p. 49., & P. II. p. 199., & Heimreichium l. c. (8) m. A. S. n. 11. pag. præc. citato. (9) l. c. (10) in *Tr. von den Cimbrischen Heidenbegräbissen*, Lib. I., c. 10., §. 15. (11) p. 36. (12) l. c. p. 11., p. 199.

calceosque gessisse, octodecim futuris, ob magnitudinem, conspicuos (1.), famulum autem reliquisse Jacobum, gente Svecum, futurorum præfagum, multaque de Nordstrandia (in qua peste d. 7. Dec. A. 1599. obiit) inundationibus, aliisque rebus, eventu comprobata, vaticinatum (2.). Conferri de illo, præter Autores jam allegatos, possunt *Isagoge mea ad Hist. Cimbr.*, P. II., c. 5., §. 3., p. 98., & P. III., c. 3., §. 8., p. 275-281., §. 30., p. 338. 339., *Schediasmaque de scholz Flensburgensis historia Germanicum*, A. 1717. editum, ac Georg. Braunii, Præpositi Colonien-
sis (ob Gymnasii trilingvis eum celebrantis fundationem), *Liber IV. Theatri urbium, in Flenspoleus descriptione*.

SCRIPTA INEDITA.

Horum, sermone scriptorum Saxonico, partimque αἰνέσις, partim rhythmicorum, Volumen integrum, in Bibliotheca ædis Nicolaitanz Flensburgensis, superest quadripartitum (in 4.), manu ipsius exaratum propria, & A. 1563. ab-
solutum; cujus PARS I., A. 1547. finita, complectitur:

1. Versionem Saxonica librorum IV. Thomæ a Kempis de Imitatione Christi, in qua lapsus versionis Saxonice antiquioris plusquam 250., in libris duobus prioribus, & tertii capitibus 37., emendavit, in reliqua autem parte opusculi Versionis novæ Misnicæ, cum Georg. Wicelii præfatione publicatæ, secutus est vestigia (fol. 1-186.).
2. Schediasma de Septem progressus in vita pia ulterioris impedimentis (f. 188.).
3. Institutionem eorum, qui a blasphemis affliguntur cogitationibus (f. 189-191.).
4. Tractat voor een Christenminsche, mit dem natürlichen Dode, edder dörch Myghedaet vordeenet, wynnen mag vorgebinge der Wiin und Schult aller syner Sünden, ofte he oock neen gudt gedaen hedde sijn levedage (f. 195-199.). Quo in scripto, e locis 1. Cor. III. 22. ac Apoc. XIV. 13., latronis conversi exemplo, Augustini, Lombardi, Thomæ Aquinatis & Gvilhelmi Parisiensis, testimoniis, nonnullisque ratiociniis, probare conatur, sola mortis toleratione æquanimi ac usu legitimo, remissionem peccatorum & salutem, absque bonis operibus, posse impetrari, si quis, cum latrone, peccata agnoscat & confiteatur, Christi meritum ac innocentiam apprehendat, ejusdemque & Deiparæ virginis misericordiam imploret; ac doctrinam istam maleficis præfertim, supremo afficiendis supplicio, jubet inculcari.
5. Tr. de octo Sacramenti extremæ Unctionis effectibus, corpori pariter atque animæ saluberrimis (f. 199-202.).
6. Joh. Gersonis tres preces penitentiales (e Lib. de Præceptis Dei c. 6.), Saxonice translata (f. 202-205.).
7. Triada Schediasmatum de Moribundorum ad εὐθανασίαν præparatione, & adversus quinque tentationes diaboli cas consolatione (f. 205-208.).
8. Anshelmi Cantuariensis Formulam moribundos consolandi, Saxonice versam (f. 208-210.).
9. Formulas confessionis, ac preces moribundorum (f. 210-216.).

PARS II. exhibet: 1. Tr. de Peccatis circa Vestitum, egregium & lectu dignissimum (f. 2-18.).

2. Tract. iegen de Martinische Lehre, septem, quos Lutheranis tribuit, errores, facunde quidem satis, sed ingenti styli vehementia & maledicentia, impugnans (f. 18-41.).
3. Joh. Gersonis Regiment eines guten Lebendes (f. 42-51.).
4. Ejusd. Trost der kleinenmögigen Herten (f. 51-61.).
5. Speegel der Sünder, sive querelam animæ damnatæ rhythmicam (f. 61-64.).
6. Joh. Gersonis VII. ad ægrotos & moribundos Erotemata, Saxonice versa (f. 64.).
7. Egenwillion (quod scoptice ita, vocem Evangelii detorqueus, vocavit) Mart. Lutheri, welches dar lange tydte under de Wandt heft gelegen, samt syner Kerckenhistorie; Scriptum ἀδελφώων, Dialecto Misnicæ Liptix A. 1533. in 4., cum præfatione Georg. Wicelii, excusum (3.), & in Saxonica a Ludolpho A. 1542. translaturum, in quo, capitibus XLIV., Lutheri, & alleclarum, non doctrina solum de præcipuis religionis articulis, e scriptis illorum, in margine allegatis, absque refutatione, exposita, sed cultus etiam divinus, disciplina & gubernatio Ecclesiastica, versiones ac Exegeses Biblicæ, vita atque mores, domesticæque tandem disensiones, acerbè perstringuntur & exagitantur (f. 65-141.).
8. Institutionem de Fide & operibus Christianorum, Paulique de Justificatione doctrina, pro Pontificiorum sententia solis S. Codicis pugnantem testimoniis (f. 141. & seq.).

PARS III. (cui Jus Flensburgensium municipale præmittitur): 1. Henr. Susonis Dialogum, edder Ulttoch, dar de Deener redet mit der ewigen Wißheid, van der Nütigheit des Menschen Lebendes und Gedult (f. 27-46.).

2. Institutionem, quod Laicis Communio sub utraque specie non sit necessaria (f. 46-61.).
3. Origines vitæ monasticæ, e S. Scriptura & Patribus ostensas, cum Clementis Romani de illa ad Hierosolymitanos Epistola, Saxonice translata (f. 61-75.).
4. Hymnos aliquot sacros Saxonicos, & hos inter, Parodiam cantionis Lutheri: Ach Gott vom Himmel sieh darein, Luthero & Lutheranis oppositam (f. 78-82.).
5. Grund und rechten Verstand, wo uisse gude Werke geedelt, und recht verdeenstlick mögen sijn, so dat Gott se belohne mit der Saligheit (f. 82. 83. 84.).
6. Syllogen locorum S. Scripturæ, ad bona opera adhortantium (f. 84. & seq.).

PARS IV. denique, mera opuscula complectens rhythmica: 1. Underwysing van Gloven, Hopen, Leven, und andern Stücken unsrer Saligheit (f. 1-12.).

2. Van den falschen Prædicanten, sive Invektivam in Lutheranorum doctrinam & mores (f. 12-20.).
 3. Vörnemsten Inholt der Lehre des H. Evangelii (f. 20-29.).
 4. Klage iegen de Egenwillischen, sive Querelam contra Lutheranos (f. 29. 30. 31.).
 5. Cantica varia, & Carmina sacra, Saxonico-Rythmica minora (f. 31-36.).
- Addantur his: 1. Tractatus van Antichrist, und sinen Vörlopers, Lutheranis oppositus, quem ipse, in Libro iegen de Martinische Lehre (P. II., f. 18. b.), allegavit,

2. Liber MS. Historicæ F. Ludolphi, Monachi Flensburgensis, Latine exaratus, quem Andr. Severini Vellejus, in
in Promo Condo Historia sue Danicæ ævendt, P. II., suffragiis annumeravit Historicis, a se adhuc conquirendis.

JOHANNES NANNIUS, Londino Dithmarfus, JCrus, Themidos sacris in Academiis initiatus Colonien-
& Julia, Johannisque Adolphi, Ducis Holsato-Gottorpiensis, Consiliarius, bimestri ante hunc tempore, d. 9. Jan. A. 1616., in patria obiit. Defunctum M. Phil. Fabricius, Pastor Londinensis, fuisse, ob summam eruditionem, facundiam, pietatem, candorem, aliasque virtutes, celebravit, ac laudibus ornavit hyperbolicis, in Sylloge Lessuum Latino-
rum metrica, quinque Elegiarum, Odarum ac Epigrammatum funebrium exhibente Decadas, & sub hoc A. 1617. in 8.
edita titulo: *Publicum sinceri cultus testamen, & amoris devotissimi monumen, Joh. Nannio, excellentis ingenii & ex-*
quisiti judicii viro, JCrus, quinetiam & Theologo eximio, ut ad æternit. sinceræ pietatis nato, ira ejusdem irreparabili
damno

(1.) V. Heimreichium l. c. (2.) V. Aut Heimreichii Chronicon Prinsæ Borcalis, c. 16., p. 424., Edis. prima. (3.) V. Monumenta Astro-
graphia Bibliothecæ Rudolphi Augusti, Ducis Brunsv., T. I. p. 297., & T. III. p. 226. 227.

damno denato, affini & amico incomparabili, possum. Cui addi potest ejusdem Kurze Trostschrift über den betrübten und zeitigen Todesfall Petri Joh. Nannen, seiner Witwen, Fr. Tellen, zum Troste gestellet, A. 1617. in 8. itidem excusa, ab Henr. Meibomio Sen., in *Orat. de Acad. Julia primordiis & incrementis* (1.), Viris celebribus, ex hac progressis, annumeratur.

Disp. Juridica, in Acad. Julia habita, & a Phil. Fabricio, in *Lessu ad Academiæ Coloniensem & Juliam* (quam Sylloge modo citata, lit. B. 7. & 8., exhibet), laudata.

Scripta affecta, quorum, in eadem Sylloge, mentio, sed obscurior, occurrit.

PETRUS NANNIUS, Dichmarus.

Laudatio Dichmariz, in Acad. Rostochiensis recitata, & cum Joh. Huswedelii Programme, ei præmissa, edita, Rostochii 1622. in 4.

JOHANNES NANSONIUS, sive NANSEN, Flensburgensis, Eberhardi, civis primarii, ex Maria Petra filius, d. 28. Nov. A. 1598. in lucem editus, patrem quindennis amittit, & a patruo mercaturæ assuefactus, cum illo A. 1614. Russiam petiit, annuoque in urbe Koleni commoratus spatio linguam gentis addidit. Quam cum calle- ret, operam Societati mercatorum Russicorum addixit Hainiensi, & Interpretis in navibus hujus, eodem ablegatis, functus est munere, imo tertia etiam, quarta & quinta vice, A. 1618. Petri Svenonis, Consulis Helsingorensis. A. 1619. Christiani IV., Regis Daniz, & A. 1621. Societatis Hainiensis Islandicæ, eandem regionem adiit auspiciis, & urbes illius plerasque perlustravit. Michaelis deinde Wibii, Consulis Hainientis, factus domesticus, & a Societate Islandica Mercatoris sui ornatus titulo, in Islandicam decies & octies trajecit insulam, mercesque, inde Glückstadium transpor- tatas, ex suo, per annos XIII., distraxit arbitrio. Hainiz interea sedem for. unarum collocavit, nuptiisque cum Sophia, Joh. Petri, Consulis Slangendorfsii, filia, d. 5. Nov. A. 1626., celebratis, quinque ex ista nobilioris, & quatuor seqvioris sexus, in annorum XLI. conjugio, sustulit liberos. E quibus parenti quinque fuere superstites, & hos inter, Johan- nes, Præses urbis Hainiensis, post illum, regius, ac Catharina, Petro, Comiti a Griffenfeld, Ministrorum aulæ Danicæ principi, A. 1670. elocata, &, biennio post, morte immatura, vel potius tempestiva, antequam maritus e tanto culmi- ne præceps rueret, extincta (2.). A Christiano IV., Rege, A. 1639. urbis Hainiensis Senator, ac Societatis Director Islandicæ, A. 1644. autem Consul, creatus, publica non civium solum, sed & regni totius, ejusque Monarcharum, stu- diose profuovit commoda. Ipsius certe fidei, solertiz ac dexteritati, Fridericus III., Rex Danicus, ejusque successores, incrementa se majestatis suæ, & dominium in subditos absolutum atque supremum, magna ex parte debere, non diffi- mularunt. Cum enim, post bellum Svecicum, Daniz ferale, pace damnosa compositum, Hainiz, in Regni Ordinum comitiis, de statu ejus collapsio instaurando, & stipendiis militi ex pecunia, a singulis conferenda, perfolvendis, M. Oct. A. 1660., deliberaretur, Ordoque Equestris justam onerum publicorum in se partem suscipere præfracte detre- ctaret, noster, civici, urbium Danicarum suffragiis, electus Orator, cum Ecclesiastici primicerio, Joh. Svaningio, See- landiz Episcopo, de pertinacia hac illius superanda, ac superbia ambitioneque nimia, in reliquos injuria subditos, coercenda, consilia contulit. Remedium adversus istam commodissimum utrique videbatur potestas Regum, quibus, in negotiis, hætenus, publicis potioribus, e Senatorum regni, nobilitatis antesignanorum, arbitrio, cuncta ferme agenda fuerant, in subditos universos ἀντιένδυνος, Ordinem Ecclesiastici ac Civici consensu, si vel maxime Equestris esset refragaturus, Friderico deferenda. Consiliis hæc exequendis occasionem præbuit idoneam Ottonis Kragii, cu- jus præcipua inter regni Senatoros erat autoritas, vehementia, qua, in consensu publico, cives mancipia appellare, E- questris autem Ordinis dignitatem plus justo extollere, veritus haud est, importuna. Nansonius enim, adversus istam ingentem protestatus τὰ ἐξῆς, conclave, in quod Ordinum legati convenerant, indignabundus mox, cum civibus ac Clericis, reliquit, & postquam his, ut suæ ac Svaningii, de forma imperii mutanda, accederent sententiz, haud diffi- culter pervaserat, de re tota privatim cum Friderico III., Rege, Sophia Emilia, ejus conjugē, & Hannibale Seefedio, ministro intimæ admissionis regio, transegit. Elapsis hinc aliquot diebus, conclave Nobilium, cum Svaningio, & re- liquis e Clero ac civico ordine delectis, ingressus, utrumque Regi imperium decrevisse, significavit, supremum ac hæ- reditarium, & an & ipsi secum confestim in aulam, Friderico unanimi istud consensu oblaturi, abire vellent, est scisci- tatus. Cui quæstioni cum ab istis, tergiversantibus, & deliberandi diuturnius postulantibus spatium, in partem neu- tram responderetur, relictis iis, cum Clericis & civibus, Regem adiit, horumque nomine, una cum Svaningio, Monar- cham illum primus salutavit hæreditarium, solique Deo obnoxium. Quod ipsius exemplum Nobiles, portis urbis paulo post ocellis, invitos oportuit imitari, & d. 27. Oct. novum Friderico, ac posteris, homagium, easdem illis, quas a duo- bus jam obtinuerant Ordinibus, conferens prærogativas, voce pariter atque scripto præstare (3.). Nostrum, ob operam, in negotio hoc arduo, fideliter, dextre ac feliciter, sibi navatam, Fridericus, non solum, una cum Seefedio ac Svaningio, donis ingentibus remuneratus est nummariis, sed & iis ornavit dignitatibus, quæ civici ordinis homini vix antehac in Dania erant collatz. Eodem enim A. 1660. suis eum adscripsit Consiliariis, & Collegii Status Assessorem, primumque Civitatis Hainiensis, creavit, Præsidem, sequenti autem 1661. (d. 26. Febr.) supremi Tribunalis judicem, & tandem, Kal. Oct. A. 1664., illustri Procerum Danicorum, ex omnibus regni Ordinibus, ad novum illius Nomocanonem, modernæ accommodatum formæ imperii, concinnandum, delectorum, interesse jussit Synedrio (4.). Eruditus, qui- dem ille annumerari haud potuit, sed in studiis tamen Historico & Geographico, nativa ingenii solertia, curiosa rerum notatu dignarum, in itineribus crebris, observatione, & lectione librorum, hujus argumenti, lingvis Germanica, Da- nica & Belgica, editorum, assidua, ita profecit, ut, edito *Compendio Geographico* eleganti, locum inter Scriptores pro- meruerit Cimbricos. Bibliothecam etiam librorum, qui lingvis istis prodire vulgaribus, Historicorum liberis, opum ipsius hæreditibus ingentium, reliquit satis numerosam, sed tato infelici, d. 4. Mart. A. 1679., una cum Griffenfeldiana (quæ, possessore in Norwagiam deportato, comes illi erat addita), in filii xibibus, a Vulcano faviente absumptam (5.). Finem vitæ, septuagenario proximus, d. 12. Nov. A. 1667. attigit, cum templo Sp. S. Hainiensi, aliis etiam a se ante- hac instructo ornamentis, 500. Imperiales, pauperibusque Clinicis totidem, in tabulis voluntatis legasset ultimæ.

Fufius Vitam ejus enarrant, virtutesque simul, Politicas pariter atque alias, celebrant, *Programma*, quod secuti su- mus, Rectoris Academiz Hainiensis *funebre*, M. Esaiæ Fleischeri, ædis Sp. S. Hainiensis Parochi, Sermo sacer exe- quialis Danicus, Hainiz A. 1668. in 4. excusus, & Pet. Nicol. Mehrneri, Acad. Hain. Vice - Bibliothecarii, Inscriptio Latina monumenti in eodem templo Epitaphii, a Pet. Resenio (Epigraphen sepulchri etiam recitante Danicam), in In-

scriptio-

(1.) in *Opusculis Historicis* p. 332. (2.) V. Georg. Hilarii, Prof. Hain., *Programma de vita filii ipsius funebre*. (3.) Fufius singula, a Nan- sonio, ad mutationem hanc formæ imperii Danici promovendam, gesta, exposuit Censor illorum iniquissimus, Rob. Molesworthius, Lega- tus ad Danos Anglicus, dans l' *Etat de Danemarck*, c. 7. p. 56-88. Ed. t. anni 1705. Amsterdamensis. (4.) V. Pet. Resenii *Præfatum* verisim- mis *Krabbiæ Nonocanonis Juris Germanicæ*, lit. b. 3. 6. (5.) V. Rud. Capelli *Lectures Bibliothecariæ*, lit. 2. 5. & 6., ac Sev. Walth. Sluteri *Prolegomena Historiæ Christianæ* p. 60.

scriptionibus Hafniensibus p. 121. 122. 123. 134., ac *Scriptore Anglo Anonymo; T. I. de la Relation d'un voyage fait en Danemarck* (Rotterdam A. 1707. publicato), *Epist. IV.*, p. 417. 488., exhibita. Quibuscum Alb. Bartholini *Tr. de Script. Dan.* p. 84., Henn. Wittenii *T. II. Diarii Biogr. Sec. XVII.* p. 94., & Anonymi *Defensio de Danemarck, contre la Relation de l'Etat de Danemarck* (Molesworthio opposita, & Coloniz A. 1696. edita), c. 7., p. 74. & seqq., possunt conferri.

Compendium Geographicum; det er: Een kort Bestribbelse ofver den ganste Werden, hoor udi formeldis om Himmenlen, Sool oc Waane, samt de andre Planeter oc Stierner, deris Bestegelse oc Eob, saa oc de fire Elementer, hvi det udi er befattet, Jorden, med sine mange Kongeriger, Lande oc fornemste Stæder, distigeste om Eiseu oc Eiofarten; samt Stierneris udi oc Solens Declination: Saa oc en liden Chronologia, om det fornemste, som i Werden sig hafver tilbraget. Hafnia 1633. in 8. Auctius recusum ibidem A. 1635. 1638. & 1646. in 8. Primam scripti hujus Danici editionem Christ. Longomontanus, Mathematicus Acad. Hafn. celeberrimus, emendavit, ac sua munivit approbatione.

FRIDERICUS NASSERUS, Slesvicensis, J. U. D. & Dicastarii Provincialis Cimbrici, aulicique Gottorpiensis, Advocatus, M. Mart. A. 1704. mortuus; cujus cum Anna Emerentia Kirchmannia nuptias D. G. Morhofius Epithalamio celebravit, in *Veneribus antiquis*, p. 27. 28. 29., obvio.

Disp. Politica de differentiis Regnorum, cum aliunde, tum e Dissertationibus publicis Herm. Conringii, concinnata, & Præfide eodem propofita. Helmstadii 1655. in 4.

Disp. Inaug. de Pactis legitimis. Argentinz 1659. in 4.

JOHANNES BARTHOLOMÆUS NASSERUS, Slesvicensis, J. U. L. & patris Advocatus.

Disp. Inaug. de jure, quod Marito circa personam Uxoris obtingit, Præfide D. Sim. Henr. Musæo. Kilonii 1699. in 4. V. *Nova Lit. Lubec.*, M. Apr. A. 1699., p. 122.

EMMICHIVS NEDERGORDUS, Cimper.

Catalogus librorum, qui Aureliz, in Bibliotheca nationis Germanicæ, in ordinem a se redacta, extant, A. 1664. confectus. Aureliz in 4.

JOHANNES NEOCORUS Etahulphides (i. e. Adolphi filius), patria, ni fallor, Dithmarsius, Ecclesiæ, in eadem provincia, Bûfanz ruralis, ab A. 1590., Pastor, A. 1594., occasione lautæ, quæ uxori obigerat, hæreditatis, liq cum Parochianis suis implicitus est difficillimæ, & ab istis contumaciæ adversus Superintendentem, maledicentiæ quæ in ipsum Principem, sed incassum, accusatus. Superstes fuit A. 1608., quo auriga ipsius, quem, ira concitus, ligone petierat, licet itto haud esset percussus, terrore ingenti exanimatus d. 13. Jul. obuisse perhibetur. V. Ant. Heimreichii *Lib. III. Chronici Dithmarsici*, c. 7., p. 283. 284.

Dithmarsische Historische Geschichte; Opus avēdoļov, A. 1598. exaratum, & ab Ant. Heimreichio, l. c., *Lib. I.*, c. 9., p. 70., *Lib. III.*, c. 7., p. 283. (ubi ingens Autoris commendatur diligentia), ac in *Catalogo Autorum*, libello præfixo, allegatum. Laudarunt illud etiam Joh. Dethlevus (qui Autorem Johannem Adolphi cognomine appellat patronymico, sequæ schedas ejus securum esse fatetur) in *Chronico Dithmarsicæ Saxonico MSsa* (de quo N. P. Sibberus in *Biblioth. Hist. Dano-Norweg.*, c. 6., p. 172., potest consuli), & Henr. Muhlius in præfat. *Orationis de Henrico Zurphaniensi* (inter *Dissert. Historico Theol.*) p. 405. 406.

M. JOHANNES NEOCORUS, Husensis (1.), natus d. 27. Dec. A. 1566., patre bajulo, cum supremos Philosophiæ honores, anno circiter 1592., applaudente Frid. Taubmanno (2.), in Acad. reportasset Witebergensi, scholæ in Cimbria Hatherslebiensis aliquamdiu fuit Rector, & ex ista in urbem Husensem, ut M. Joh. Hamero, rude donato, in Pastoratu succederet, A. 1594. est evocatus. Munere hoc sacro A. 1604., ob potentiorum quorundam offensas, & vitam, cujus infimulabatur, scandalosam, excidit, invitis plerisque civibus, qui, facundiam ejus hætenus admirati, d. 29. Aug. cum uxore ac liberis, spectante Hamero antecessore (eodem mox die mortuo), ex urbe discedentem catervatim comitabantur (3.). Quos inter sex, digressum alio, ut conciones ejus audirent, secuti, 6000. Imperialium multam coacti sunt pendere (4.). Sparta Husensi amissa, & successori M. Andr. Tetzleivio relicta, nofter (cujus inimicos Husenses divinam Holmerus testatur (5.) persecutam esse Nemefin) operam suam Ulrico, Episcopo Slesvicensi & Sverinensi, Friderici II., Danorum regis, filio vicissim addixit, eiqve, per annos complures, a concionibus fuit aulicis (6.) & A. 1617. Superintendens in Ducatu Megapolitano Sverinensis (7.) Plura de Vita ejus narrat J. M. Kraftius in *der Husumischen Kirchen-Historie* p. 141-145. Confer de illo, præter Autores jam allegatos, Casp. Dancwerthium *P. II. Chorogr. Cimbr.*, c. 12., p. 141., & Ant. Heimreichium l. c., *Lib. 4.*, c. 3., p. 203.

Theses Physiologicæ de Globo terræ. Witebergæ 1592. in 4. (V. *Catal. Bibl. B. Barthol.* p. 82.)

JOHANNES NEOVINUS, sive **NIVINIUS**, Wilstria Holsatus, patrem habuit Paulum Nivinium, Aquisgranensem, mercatorem, matrem vero Gefam, Dethlevi Gebhardi, civis Wilstriensis, filiam, patrueli gavissimam M. Henr. Gebhardo, viro bonis sacrisque literis erudito. Cum literarum rudimenta domi imbibisset, in schola Hamburgensi Matth. Delium & Wernerum Rolsincium nactus Præceptores, in lingvis Græca ac Latina, cæterisque studiis scholasticis, eximios brevi fecit progressus, & Musicam simul ab Eberh. Deccero, illius magistro, addidit, privatæ etiam puerorum aliquot vacans institutioni. Rostochium deinceps a patre, anno circiter 1568., ablegatus, & viatico, non quo poterat, sed quo videbatur, instructus, parce in Academia vivebat, modestiaque & singulari diligentia, non æqualium solum, sed Doctorem etiam publicorum, facile sibi parabat amicitiam. In lingvis, ductu M. Joh. Dureri, Lubecensis, juvenis istarum peritissimi, sed morte immatura A. seqv. 1569. extincti, Homerum, Prophetasque minores Hebræos, privatim interpretantis, multum se profecisse, hisce in senili ætate verbis (8.) profiteri non dubitavit: *Huic multum me debere agnosco, ut cujus institutione privata, eaqve accuratissima, in quam casu aliquo incidebam, cum in studiis Theologicis, tum in lingvis, maxime Græca, plurimum sum adjutus.* Præter hunc, e Philosophis Academicis, Joh. Caselium (amicum suum postea intimum, & Encomiasten posthumum) literas elegantiores, Henr. Bryczum Philosophiam, Andr. Weslingium lingvæ Hebrææ, & Nicol. Gonizum Romanam, docentes, e Theologis autem Dav. Chytræum, Lucam Bacmeisterum & Simonem Pauli, sedulo, nunquam otiosus, vel publice audiebat, vel familiariter consulebat, vitæque simul illorum sanctimoniam & concordiz studium imitabatur. Talem cum se gereret, non Magistri solum A. 1572. titulum, & Professorum omnium, etiam Jctorum, benevolentiam, sed scholæ etiam Rostochiensis Jacobæ Rectoratum, promeruit, eoqve, per annos complures, fideliter est functus, privatimque simul studi-

(1.) secundum Kraftium: Rostochiensis contra fuisse traditur a Jac. Saxio, Collega Husensi in *Annot. MSS. ad P. Eberi Calend. Hist.* (2.) V. Hendecasyllabos ejus ad Neocorum, in *Columbis Poeticis*, Witeb. A. 1594. editis, p. 41., & in *Melodæsis* p. 281., obvios. (3.) V. Mart. Holmeri *Præfat. der Husumischen Freierpredigt* p. 9. 10. (4.) V. Ant. Heimreichii *L. IV.*, *Hist. Eccl. Slav.*, c. 2., p. 182. 185. (5.) l. c. (6.) V. Heimreichium l. c. (7.) teste M. Joach. Mancelio in *Sched. de Superintend. Parochiaribus* p. 95. (8.) in *Lectu Acad. Rostoch.* ab Luca Bacmeisteri obitum p. 15.

olis Φιλάλητον Homerum atque Herodotum interpretatus. Cum postea Senatus Rostochiensis scholas, Parochiis singulis proprias, graves ob causas, aboleret, & A. 1580. unam vicissim, toti civitati communem, aperiret, isti que Nath. Chytræum præficeret, noster, abdicato suo in Jacobæa munere, cum familiaribus præcipuas Germaniæ Academiæ itinere cepit visere literario. Ex illo A. 1585. (1.) ab Ulrico, Duce Megapolitano, ad ædis Cathedralis Sverinensis Pastoratum, & Ecclesiarum tractus vicini ἐπισκοπήν, per Joach. a Luhe, aulæ Mareschallum, & Jac. Bordingum Jun., Cancellarium, revocatus, rituque χειροτονίας sacro Rostochii inauguratus, doctrina insigni, dexteritate in docendo, modestia, vitæque innocentia, non civibus solum, sed Canonicis etiam & aulicis, venerabilem se reddidit. Annis seculi XVII. initialibus 1601. ac 1602. Collegio sex Theologorum, quibus Constitutionis Ecclesiasticæ Megapolitanæ committebatur revisio atque emendatio, tanquam assessor, jussu Ulrici Ducis, interfuit (2.), sequenti autem 1603., a Carolo, Ulrici successore, Sverino Parchimum est translatus, & oppidi hujus Protecclesiastes, Dioceseosque Parchimensis pariter atque Sverinensis Superintendens, constitutus. Huic officio pari fide atque diligentia octennio præfuit integro, scholæque Parchimensis non minorem, quam antea Sverinensis, curam gerens, ei, a se ac Joh. Schwartzio, Syndico, emendatæ ac amplificatæ, svasu Joh. Caselii, M. Rabanum Christianum, Göttingensem, suum postea generum, præfecit. Kalendis tandem Januarii A. 1612. Theologus hic, ob doctrinam sacram pariter atque elegantiorum, Græcæque imprimis literaturæ ac Poeseos peritiam haud vulgarem, ævo suo clarissimus, septuagenario major, catarrhi acris violentiæ succubuit, sex liberos, e Margareta Brandesia, Patricia Rostochiensis, susceptos, relinquens superstites. E quibus Paulus, Philos. Mag., e Scholæ Ratzeburgensis Rectore oppidi Pastor factus est Boitzenburgensis, Johannes J. U. D. & Advocatus Sverinensis, Henricus autem Theologus fuit studiosus, & Michael Canonicorum Ratzeburgensium Secretarius. Filix dux Joach. Buldichio, Senatori Sverinensi, & M. Rabano Christiano, Rectori Parchimensi, sunt elocata. Vitæ ejus exposuit, addita ipsiusmet Epistola de Vita sua pariter atque D. Lucæ Barmeisteri senioris, ad D. Lucam Barmeisterum juniorem, A. 1609. *Luctus Academiæ Rostochiensis ob I. Barmeisteri senioris obitum præmissa*, M. Joach. Mancelius, in *Schediasmate* A. 1717. in 8. Rostochii edito, de *Superintendentibus Parchimensibus*, p. 33-63. Fufius quoque celebratur a Joh. Caselio, Professore Acad. Rostoch. & Julæ inclyto, in *Oratione* (cui vitæ ejus debeo historiam) *parentali*, Helmstadii A. 1612. (M. Martio) in 4. edita, Rabanoque genero inscripta. Huic, in *Oratione* ista (3.), *Vir audit, cum animo religiosus, tum doctrina clarissimus*, in Κρασίῳ autem, sive *Aulæ Magistro*, A. 1609. edito (4.), *Theologus doctissimus & moderatissimus*. Anagramma in nomen illius, ac Epigramma in mansuetudinem librumque nuper publicatum, Alb. Wichgreivius A. 1605. *Secunda Anagrammatum Centurie*, Dec. II., n. 7., inseruit.

Oratio in laudem lingvæ Hebrææ, a Pet. Lindebergio, P. III. *Poem. Juveniliū*, Lib. I., p. 152. 153., Epigrammate commendata Elegiaco, eadem, ni fallor, est cum Or. illius de studiis Hebraicis, in Schola Sverinensi habita, & Rost. 1612. in 4. edita.

Theses XXXVI. Theologicæ ex Eph. IV. 10., Præfide D. Val. Schachtio defensæ. Rostochii A. 1582.

Luctus Academiæ Rostochiensis, ob D. Lucæ Barmeisteri Senioris, Prof. Theologi, obitum, Oratione expressus funebri. Rostochii 1609. in 4.

Carmen Græcum in mortem Henr. Lampadii, Past. Brunsvicensis, inter Epicedia, hujus memoriæ sacra, Hamburgi A. 1590. in 8. impressa (*lit. a. 3. & 4.*), una cum Epistola de eodem Græca, ad generum, Joh. Hennichium, Past. Hamburg., A. 1589. exarata (*lit. e. 5. 6. 7. & 8.*), occurrens.

Poemation Græcum in obitum D. Dav. Chytræi, Theol. Rostoch., cum Epistola ad D. Joh. Frederum, Chytræi generum, prolixa, ei præmissa, & M. Pauli Neovini, filii, versione Latina Metrica, inter *Epicedia* Chytræo scripta, & cum *Orationibus funebribus* Rostochii A. 1601. in 4. excusa, juris factum publici.

Epithalamion Græcum in nuptias Pet. Lindebergii, *Parte III. Juveniliū* Lindebergii, p. 214. 215., obvium.

Carmina Græca alia, sigillatim edita, & a vena profecta neutiquam triviali.

JOHANNES ANTONIUS NEUCRANTZIUS, Lubecensis, Pauli, Poliatri urbis istius clarissimi, e Christina Princæria filius, Med. D. Helmstadii A. 1674. est creatus, &, Belgio, Anglia, Italia ac Germania, peragrans, praxi artis suæ, in patria initio, ac deinde, ab A. 1698., qvo a Friderico Wilhelmo, Duce Megapolitano, ex ista, ad Archiatri evocabatur dignitatem, in aula hujus Sverinensi, inclaruit. V. *Nova Lit. Lubec.*, M. Jul. A. 1698., p. 124.

Disp. Inaug. de Vulneribus lethalibus, Præfide D. Henr. Meibomio Juniore. Helmstadii 1674. in 4.

PETRUS NEUCRANTZIUS, in insula Albis Kirchwerderana, Hamburgo vicina, in lucem editus, & patre haud dubie M. Joh. Neucrantzio, illius Pastore, gavissus, J. U. Licentiatus, in Societ. Rosigera Zefiana der Neubeckstrætte, A. 1670. superstes.

Disp. de Decessoribus, seu debitoribus solvendo non existentibus (von Banquerottireten), Præfide D. Georg. Wernero. Helmstadii A. 1667. & Lipsiæ A. 1703. in 4.

ZACHARIAS NEUCRANTZIUS, Hamburgensis, Med. Doctor.

Diff. Philosophico-Medica, abstrusum exhibens Respirationis humanæ negotium, exulante famosi vacui fuga, ex genuinis Φαινόμεναι illius causis erutum; una cum solutione Problematis ardui bimembris Harveani, in *Lib. de Generatione animalium*, Exerc. de partu, propositi: Cur Animalia, tam propter aeris inspirati cohibitione præsentiam, quam, in Machina Boyliana exhausta, propter ejusdem absentiam, tam velociter, quasi exanima, succumbant, brevique moriantur? Præfide D. Mich. Ettmüllero (illius Autore) proposita. Lipsiæ 1676. in 4. Recusa est *Tomo III. Operum Ettmülleri*, Francofurti A. 1688. in fol. editorum, & a Pet. Bazlio, in recensu ejus prolixo, *Novellis reip. Lit. Gallicis*, M. Oct. A. 1688., p. 1104-1109., inserto, hoc ornata elogio: *C'est, sans contredit, la plus belle, & la plus curieuse, de toutes ces Dissertations.*

Disp. Inaug. de Dysenteria, Præfide Herm. Conringio. Helmstadii 1676. in 4.

GEORGIUS SEBASTIANUS NEUHAUS, Flensburgensis, Med. Doctor & Practicus, ab A. 1718., in urbe patria, ab A. 1720. in Aarhufiensi Iutiz.

Disp. Inaug. de Passione Hysterica, Præfide D. Christoph. Mart. Burchardo proposita. Rostochii 1718. in 4.

HENRICUS NEUMANNUS, J. U. Lic. & Practicus circa A. 1716. in patria Hamburgensis.

Disp. Inaug. de Matrimonio licito & illicito. Francqverz 1702. in 4. (V. P. A. *Lehmanni Hamburgum anni 1704. literaturæ* p. 19.)

NICOLAUS III. (BRUNII, uti perhibent, gavissus cognomine), Episcopus Slesvicensis, cathedram, spontanea Helimberti antecessoris abdicatione vacantem, A. 1350. occupavit, & difficillimis, ob pestem in Cimbria grassantem

Z z z z z 2

(1.) V. Zichi. Græpii Jun. *Rostochium Evangelicum*, Germanice editum, c. 7., p. 103.

(2.) V. Græpium l. c., c. 10., p. 32.

(3.) *lit. C. c. 6.*

(4.) *lit. G. 4. 6.*

tem, ac maritimarum ejus provinciarum inundationem, ornavit temporibus, Svavestetz plerumque commoratus. Ecclesiz suz reditus augere enixe studuit, & ob sollicitudinem hanc, *Viri Episcopatus perunitis* a Casp. Dancwerthio reportavit elogium. Privilegia, Senatui populoque civitatis Flensburgensis, a Bartholdo & Johanne, predecessores suos, concessa, A. 1353. vel 1357. (quorum utriusque apud Cyprzum occurrit mentio) confirmavit, ac denuo sanxit, neminem incolarum in posterum, extra urbis limites, ab Episcopo, aut Przlati (quos vocant) aliis Slesvicensibus, ad causam dicendam, debere citari atque evocari. Cum Dithmaris, qui, ob Nicolaum Rickerat a ministris occisum, vel (si Huitsfeldio, quam Cyprzo, malis credere), ob fusam, tempore belli, a Nicolao, Comite Holsatico, patriz illati, multitudinem popularium haud exiguum, hostili in se erant animo, A. 1358. in gratiam rediit, & ne quid damni cognatis, servis aut successoribus suis, ab eis inferretur, pacto *amvnsiaz* cavuit mutux. Pietas ejus singularis a Cyprzo, insignis autem historiarum peritia, istis rarissima temporibus, ab Huitsfeldio, celebratur. A. 1362. eum jam fuisse mortuum, & Henricum quendam habuisse successorem, a plerisque traditur. Sed ego diutius vixisse crediderim, cum non tantum iugentis, qui, sub finem anni 1362., Chersonesum hanc afflixit, Cataclysmi literis mandaverit historiam, sed comitiis etiam A. 1366., in Seelandia, Callundburgensibus, teste Huitsfeldio (sibi tamen ipsi paulo post, dum Henricum, anno jam 1362., Episcopatus praeuisse refert Slesvicensi, contradicente), interfuerit. V. de illo Joh. Adolphi Cyprzi *Annales Episcoporum Slesvicensium*, Lib. II., c. 18., p. 335. 336. 337., Haraldus Huitsfeldii *Chronicon Episcoporum Danie Danicum* p. 12., Casp. Dancwerthii *P. II. Chorogr. Cimbr.*, c. 9., p. 121., Ant. Heimreichii *Lib. III. Hist. Eccl. Slesvic.*, c. 2., p. 103., & *Isagogen nostram ad Hist. Cimbr.*, P. I., c. 8., §. 2., p. 137. 138. 139., ac P. III., c. 3., §. 12., p. 289.

Catalogus 30. Parochiarum, & pagorum plurimorum, qui, in Frisia Boreali, Eiderstadia, Strandia, minoribusque Dioceseos suz Insulis, ingenti anni 1362. Cataclysmo absorpti perierunt, quem Joh. Ad. Cyprzus penes se habuit, sed vetustate & situ ita obductum, ut scriptura legi vix potuerit. Nomina Parochiarum, ex illo, Cyprzus, l. c., p. 338. 339., istumque secuti Dancwerthius, *P. II.*, c. 5., p. 93., atque Heimreichius, l. c., *Lib. III.*, c. 2., p. 131. 132. 133., & in *Chronico Frisie Borealis*, c. 8., p. 174-177., exhibent.

Commentarius rerum suo tempore gestarum, quem Huitsfeldius, l. c., ei tribuit, ego autem a Catalogo precedenti diversum hand esse conjicio.

M. ADAMUS LAURENTIUS NICOLAI, Lubecensis, Johannis Nicolai, Edis Petrinz Antistitis, & Sophiz Helmsiz, M. Adami Helmsii, templi iidem Petri Pastoris, gnatz, filius, diem 9. Febr. A. 1645. habuit natalem. In Schola patria adeo eximios, Seb. Meieri, Henr. Bangerti, & Collegarum, ductu, in literis elegantioribus fecit progressus, ut carmina jam tunc, non Latina solum & vernacula, sed Græca etiam & Hebræa, senilis doctrinæ rore conspersa, funderet. Witebergam ex ista, post recitatam d. 17. Sept. A. 1663. *Orationem de lingua Græca præstantia valedictoriam*, Seb. Meieri commendatam *Programmate*, profectus, in studio Historico, cujus amorem a Bangerto imbiberat, duce Egid. Strauchio, strenue perrexit, & Theologiæ sacris ibidem, sicut & postea Giesz (ubi D. Mich. Siricii *de lacrymis Christi* defendit Diatriben) ac Kilonii, est initiatus. Magisterii laurea, in Athenæo Kiloniensi, d. 29. Mart. A. 1667., a Brabevta D. G. Morhofio reportata (1.), in Angliam, Belgium & Galliam, excurrit, ac, ad suos redux, professioni, quæ offerebatur, literarum Græcarum Academicæ, Diaconatum Ecclesiz in patria Jacobz, Lucz Steinii in isto successor d. 15. Febr. A. 1672. electus, prætulit, nec multo post Elisabetham, Herm. Segebadii, mercatoris, filiam, filiolum sibi tantum unicum, Johannem, parenti superstitem, enixam, duxit conjugem (2.). Febr. tandem acuta correptus, morte, d. 8. Oct. A. C. 1678., & ætatis 33., decessit immatura, quam contentiones cum Franc. Wörgero, Ecclesiasta Laurentiano, accelerasse creduntur. Vitam ejus, una cum Testimonio Academiz Giesfenz honorifico, quod illa A. 1669. discedenti est impertita, typisque curavit excudi, exhibuit Jo. Henr. a Seelen *Parte II. Athenarum Lubecensium*, p. 166-178. V. de illo Abr. Hinckelmanni, Rectoris tunc Lubecensis (cui *Vir audit naturæ dotibus ornatus innumeris, & in publico munere, singulari cum industria & dexteritate, versatus*), *Programma de vita defuncti funebre*, A. 1709. in Georg. Henr. Götzii *Elogiis LXXX. Theologorum Germanorum*, num. 54., p. 530-537., reculum, Collegarum *Epicedio*, & Henn. Wittenii *T. I. Diarii Biograph. Sec. XVII.*, ad A. 1678.

Imago ejus in æde Lubec. Jacobza superest.

Lessus Græcus ad Christum. (sub titulo: *Κέδων Ἀνδραπύς*, & carmine heroico) Lub. 1663. in 4.

Myrtillus lacrymans, sive Ecloga Latina in obitum M. Sebast. Meieri, Scholz Lubec. Rectoris, cum Lessu in eundem Dorico prodiit Lubecz 1664. in 4. recul. apud Seelenium l. c. p. 167-172.

Disp. de Fato, Przside D. Const. Ziegri, Phys. Prof. Witebergæ 1665. in 4.

Delineatio vitæ & obitus Thomæ Trostii, Lubecensis, LL. Or. peritissimi. Lubecz 1667. in 4.

Pallas *συμπόσιον*, seu Carmen Græcum Gratulatorium in Academiz Kiloniensis fundationem. Kilonii 1667. in 4.

Diff. de defectu luminis naturæ, in assequendo augustissimo SS. Trinitatis mysterio, ex veterum Philosophorum sententiis, & monumentis antiquis, ad gradum Magisterii impetrandum, Przside Ad. Tribbechovio, proposita. Kil. 1667. in 4.

Diff. de Vesta barbara & orientali, Giesz 1669. in 4. Recusa (juxta nonnullos) Lub. A. 1670. in 4.

De notitia Dei acquisita Libellus. Giesz 1669. & 1671. in 4.

Monumentum de Carthusia, & Schedion Philologicum de Aratione. Lubecz 1671. in 4. Posterius D. G. Morhofius, in *Horis Subsecrois Poeticis* p. 14. 15., elegantibus commendavit Hendecasyllabis.

Trostschrist an Herrn Alb. Brüning, wegen Ablebens seiner Ehelebsten. Lubecz 1671. in 4.

Carmina complura Germanica elegantia, diversis edita temporibus.

GEORGIUS NICOLAI Hamburgensis, ni fallor.

Versionem concinnavit Germanicam *Λόγος Ἐπιταφίος*, a Mich. Kirstenio, ad cohonestandas Bartholdi Molleri, Consulis Hamburg., Exequias, conscriptam, adjectam Conradi ab Höveln *Sonderbahren Hamburgischen Gedächtnissen*, Lubecz A. 1667. in 8. excusis, sub titulo: *Unsterblicher Nachruhm Barth. Molleri, auf Befehl der Obern aus dem Lateinischen Programmate verdeutscht*. Seorsim etiam prodiit Hamburgi 1675. in 8.

HENRICUS NICOLAI, Lubecensis, Med. Doctor, & in civitate primum patria, ac deinde Argentinenfi, Practicus A. 1720. superstes. V. Georg. Frid. Neumannii *Orat. de favore Lubecensium in externos* p. 29., & J. H. a Seelen *P. III. Athen. Lubec.* p. 382.

Disp. Inaug. de Vulneribus sclopetorum. Argentinz 1675. in 4.

JOHANNES NICOLAI, Lubecensis, Laurentii, mercatoris, filius, d. 3. Maji A. 1609. in lucem editus, scholam patriam, Rectore Joh. Kirchmanno, V. C., frequentavit, & liberorum simul ejus Przceptorem egit domesticum.

Ex

(1.) V. Pet. Mufzi *Programma de promotionibus Kiloniensibus Academicis*.
p. 12.

(2.) V. Morhofii *Tetrastichon in hæc nuptias*, Lib. 2. *Epigramm.*

Ex Academiis deinde Witebergenſi (quam A. 1629. adiit) & Roſtochienſi Lubecam reverſus, Joach. Frid. Moltkeni-
um, Equitem Megapolitanum, privatim inſtituit, & Joh. Eſchenburgi ſimul, Diaconi Petrini emeriti, vices, in concio-
nibus ſacris, per biennium obiit. A. 1638. ab Eleonora, vidua Ducali Holſtica, ad Eccleſiaſta aulici munus, in arcem
evocatus eſt Rethwiſchenſem, A. 1639. autem (d. 13. Sept.) a Lubecenſibus adis Petrinæ Diaconus, & tandem A. 1663.
(d. 10. Dec.) ejusdem Paſtor, electus. Uxorem A. 1639. duxit Sophiam, M. Ad. Helmsii, Paſtoris Petrini, filiam, ſed
e novem liberis, ex illa ſuſceptis, filiam tantum unicam, matri cognominem, Georgioque Rittero, Collegæ ac Succeſ-
ſori, elocatam, ſuperſtitem reliquit. Poſt filium Adamum Laurentium (*ſupra laudatum*) A. 1678., & conjugem ſe-
poribus impar fuit, & morbo tandem peſtorali, ac δυσπνοία, d. 22. Jun. A. C. 1686., ætatis vero 77., extinctus, ſepul-
chrum in æde Jacobæ, Epitaphium autem in Petrinæ choro, obtinuit. V. Mart. Lipenii, Conrect. Lubecenſis, *Pro-
gramma funebre*, in G. H. Götzii *Elogiis LXXX. Theologorum Germanorum* (num. 65., p. 615 - 620.) A. 1709. recuſum,
Jac. a Mellen *Seriem MS. Eccleſiaſtarum Lubecenſium*, & Joh. Henr. a Seelen (Epitaphii recitantis epigraphen) P. II.
Athen. Lubec. p. 164. 165. 166.

Monumentum nunquam intermorituri amoris, Patri chariſſimo, ſorori lectiſſimæ, & liberis deſideratiſſimis, poſi-
tum, Lubecz 1650. in 4.

M. MARTINUS NICOLAI, Kellinghuſa Holſatus, ſcholæ Itzehoenſis, ab A. 1669., Rector, Paſtorque de-
inde, ab A. 1673. Niendorſienſis, & ab A. 1687. Uterſenſis, Conſiſtorii Pinnebergici Senior, A. C. 1716., & æt. 76., d. 15.
Nov., mortuus.

Pentæ Diſputationum de Cauſa obedientiali in genere & ſpecie. Jenæ 1666. & 1667. in 4.

Diſp. de fraude Reſtrictionum mentalium. Kilonii 1667. in 4. (Commendatur ab Ant. Ittero, in *Synopſi Philoſ.*

Mor., Lib. II., c. 8., p. 251.)

Εγκύκλις, ſeu Diſſ. de Veterum veſtitu, choris, Epistolis, ſcriptis, præcipue autem παιδείᾳ ἐγκυκλίῃ. Kilonii 1668.
in 4.

Carmina quædam Latina, haud invenuſta.

M. MICHAEL NICOLAI, Flensburgenſis, Roſtochiæ A. 1586. laurea ornatus Philoſophica, oppidi in Alſia
Sünderburgenſis, ab eodem A. 1586., Paſtor, A. C. 1623., & ætatis 69., mortuus.

Evthanalía Chriſtiana: dat iſi: Chriſtliche Sterbekunſt, in XII. nützliche Regeln abgebeſet. Lubecz 1610. in 8. (L. Sax.)

Das Gûlden Kleeſnoed Davids, edder de XVIIde Psalm, in XIII. Predigten erklâret. Roſtochiæ 1611. in 8. (L. Sax.). Præ-
fixa ſunt Elogia D. Eilh. Lubini & Joh. Monradi metrica.

M. NICOLAUS NICOLAI, Coldingenſis, Friderici ſecundi (neutiquam vero primi, quem *Index Bibliothe-
cæ Pet. Reſenii* tertius ſubſtituit), Regis Daniæ, Eccleſiaſtes in arce Hafnienſi aulicus, Canonicusque Roſchildenſis, d.
25. Aug. A. C. 1578., & ætatis 53. (uti Epitaphii Roſchildenſis me docuit inſcriptio), eſt mortuus, ac Roſchildiæ, in
templo Cathedrali, cum duabus conjugibus, Anna Jacobæ (A. 1546. ducta, & A. 1574. defuncta), Mariaque Bangia,
Ripenſi (priori A. 1575. ſubrogata, ac triduo poſt maritum extincta), ſepultus. Erasmus Michaelius Lætus, *Libro Re-
rum Danicarum VIII.* (1.), artes cum multorum, in aula, ſæpius pertuliſſe non placidas, ſed agendo, quod decebat, furi-
as cunctorum viciffe, Regique, propter virtutem, charum fuiſſe, teſtatur, *Libro* autem *XI.* (2.) ejusdem integritatem, ſe-
ipſe ac Pet. Oxenius, Aulæ Magiſter, eſſent adhibiti, a Rege per eum impetrata, præter eundem Michaelium (a quo A-
cademiæ vocatur *Conſervator*, virque ad juvandos pauperes paratiſſimus) (3.), Joh. Olai Slangendorpius (4.) & Er-
vindingius (5.) merito celebrant. E quibus illi *Vir audit clariffimus, & de Academia Hafnienſi optime meritus*, huic
autem *ſvaſor beneficiorum, a Friderico II. in Acad. Hafnienſem collatorum, non poſtremus*.

Confer de illo Claud. Lyſchandri *Catalogum Scriptorum Danicorum ἀνέκδοτον*, lit. N., & Alb. Bartholini *Lib. de
Script. Dan. p. 108.*

SCRIPTA DANICA EDITA.

Explicationes in Pfalmum XIII. Hafniæ 1566. (V. Lyſchandrum l.c.)

Meditationes in Pfalmum I. III. Hafniæ 1566. (V. eundem.)

Hiſtoriz & Sententiæ Biblicæ præcipuè de Magiſtratus vocatione, officio & gubernatione, juffu Friderici II., Regis
Danici, collectæ, & addita brevi ad Magiſtratum adhortatione, explicatæ. Hafniæ 1567. in 4. Verſio illarum Germa-
nica, cum præfatione D. Nicol. Hemmingii, Theologi Hafnienſis, ibidem A. 1572. in 4. prodiit.

Brevis Explicatio trium Chriſti Tentationum, e Matth. IV. Hafniæ 1571. in 8.

NICOLAUS NICOLAI, Huſenſis, Petri, Eccleſiaſta urbani, filius, Joh. autem Rølingii in Acad. Regiomon-
tana, ac Dan. Georg. Morhofii in Kilionenſi, auditor, & æmulus utriusque, in Poëſi, tam Latina, quam Germanica, ſe-
liciffimus; ſcholæ Cathedralis Slesvicenſis, ab A. 168., Subrektor, & deinde Conrektor, ſimulque Pet. Fabricii, ſoceri
ſui, in templi ejusdem civitatis Michaelitani Paſtoratu, Coadjutor, morte immatura, M. Dec. A. 1687., eſt extin-
ctus. D. G. Morhofius, in Epithalamio, ejus dicato nuptiis (quod in *Opp. Poeticis, Veneribusque iſſorum novis*, p. 433.
434. 435., legitur), his illum compellavit hendecasyllabis:

Proles aureola aurei parentis,
Nicolæ, decusque dulce, Phæbi,
Cui mentem, meliore de metallo,
Incoxit ruſſi architectus auri;

Cui Vatum pater & patronus idem
Molles carminis aurei figuras,
Et pleſtrum, dedit, aureum ac ſonoram,
Quod vel aurea Roma non recuſes.

Confer aliud ejusdem ad illum Carmen, l.c., *Lib. III, Charitum*, p. 242. 243., obvium, & *Homonymoſcopiam* no-
ſtram, P. I., c. 5., §. 10., p. 148.

Pietas noviffima, manibus D. Sebaſt. Niemannii, Superint. Holſatici, debita. Slesvigz 1684. in fol.

Carmina alia, Latina atque Germanica, venuſta pariter ac ingenioſa, ſingulatim diverſis publicata temporibus.

Oratio ἀνέκδοτος, in laudes Chriſtiani Alberti, Ducis Holſatiz, Kilonii d. 3. Febr. A. 1682. recitata, de qua D. G. Mor-
hofii *Programma XC.*, illi præmiſſum, in *Orationum Appendice*, p. 953 - 956., poteſt conſuli.

Poemata alia inedita, e quibus Saxonico duorum quaternionum, ritus apparatusque Cimbrorum nuptiales ſtylo
Satyrico, Laurembergiani æmulo, ſeſtively deſcribens, legiſſe recordor, Panegyriſm autem Metrico - Germanicam de
Vindo-

(1.) p. 178. (2.) p. 470-482. (3.) *Lib. XI. Rer. Dan.*, p. 498., & in eandem *Indice*, lit. N. (4.) in *Orat. de Initii & progreſſu religio-
nis Chriſtianæ in Dania*, lit. Q. 2. b. (5.) in *Acad. Regio Hafnienſi* p. 11.

Vindobona A. 1683. frustra a Turcis obseſſa, & ab exercitu Chriſtiano liberata, inchoatam abſolvi ab Autore, morte prævento, haud potuiſſe, a diſcipulo ejus accepi.

PAULUS NICOLAI, Huſenſis, ſcholæ patriæ Subreſtor, ab A. 1669., deinde Diaconus, ab A. 1676., Catin- genſis, & Paſtor tandem Coldenbüttelanus. V. J. M. Kraſſii *ſaſumſche Kirchen-Hiſtorie* p. 356. 317.

Diſp. de Studioſo Theologiæ, ab eo conſcripta, & Præſide D. Chriſt. Kortholto deſenſa. Kiloni 1668. in 4.

THEODORUS NICOLAI, Hamburgeniſis, J. U. Doctör (Argentinz A. 1630. creatus) & circa A. 1644., in patria Præcticus, deinde autem, circa A. 1656., Conſiliarius Danicus & Holſaticus; Annæ Rulandæ, Rutgeri Rulandi Sen., J. C. Hamburgeniſis celeberrimi, filiz, A. 1642. deſunctæ, maritus, ſocerqve Ott. Nicol. Reinkingii, Theodori, Cancellarii Danici, filii.

Diſp. Inaug. de Foro competenti, ſeculari & Eccleſiaſtico, tam Catholico - Romanorum, quam Proteſtantium. Ar- gentinz 1630. in 4.

TORBIORNUS NICOLAI, Ripenſis, quem Claud. Lyſchander, in *Catalogo Scriptorum Danicorum ævæ 16. ſæc.* his annumerat, unicum tantum ejus allegans Γαμήλιον in nuptias Matthiæ Lagonis, Hafniæ A. 1572. excuſum.

M. WILHADUS NICOLAI, in Brönſenſi præfecturæ Hatherslebienſis parochia, patre Nicolao, Agricola il- lius (in cimiterio ejusdem monumenti Epitaphii inſcriptione Metrico-Latina filiali a ſe commendato gratitudine), natus, Scholæ in Jutia Wiburgeniſis initio Reſtor, & Lectör deinde, circa A. 1592., Theologus; pater M. Petri Wilha- di, Episcopi ſeculo XVII. Wiburgeniſis; cujus notitiam Pet. Terpagrii & Matth. Roſtochii, Virorum clariffimorum, ad me debeo Epistolis. Conſer Terpagrii *Appendicem Inſcriptionum Ripenſium* p. 75., & Alb. Thura Ideam Hiſt. lit. Dan. p. 78. Obiit, hoc teſte, A. 1637.

Nucleus Locorum communium Theologicorum, quem Witebergæ A. 1592. ab eo eſſe editum Roſtochianæ me do- cuerunt literæ.

LAURENTIUS NIEBUERUS, Hamburgeniſis (1.), Juris utriusque Doctör d. 2. Maji A. 1574. in Aca- demia, a Joh. Borcholto, creatus eſt Roſtochiendi (2.), cum jam ante, circa A. 1568., uti Diſputationes oſtendunt, illius in eadem fuiſſet Profeſſor, ac Reſtoratu A. 1571. functus eſſet Academico, A. 1577. denuo ipſi commiſſo (3.). In ſulam deinde Ulrici, Ducis Megapolitani, evocatus Güſtroviensem, cum hujus, per annos complures, Cancellarium egieſſet & Conſiliarium, Güſtrovit, d. 13. Apr. A. 1588., morte ἀνέστη perit infelici (4.), verbis, in Joh. Caſelii Episto- la ad Alb. Clampusium, J. C. Helmſtadiensem, paulo poſt miſſa, *Nibuſumque eum perperam appellante, deſcripta ſequen- tibus* (5.): *Noſte, quæ ſequēbatur Idus, D. Nibuſius ipſe manus ſibi attulit. Mane cadaver in lecto inventum fuit, le- dus ipſe cruentus, cultellus hærens in gutture: illud nocte ſequente conditum in vicino cæmeterio. An deſperatione ac furis actus, an morbi gravitate victus, incertum. Namque & viſus fuit multis menſibus animo peregrinari, & labo- ravit melancholia hypochondriaca, hoc quoque teſtante Bruceo. Tales peſtes avertat Deus!* Durius de interitu illius Tragico judicium tulere Theologi, quibus non admodum faſiſſe videtur, & hos inter, Polyc. Lyſerus Senior, Pro- feſſor tunc Witebergeniſis. Is, eodem A. 1588., in Episto- la ad Conr. Schlüſſelburgium ſcripta (6.), mirari ſe, cur Na- georgi (i. e. Niebueri) conſanguinei beatum illum pronuncient, ſermonesque de obitu ejus prohibere conentur, præ- ſatus, in præleſione ſe publica auditores, exemplo illius allegato, tum a Calvinismo, tum a miris *Juriſconſultorum* (quas vocat) *prædictis ac impoſitis*, eſſe dehortatum, haud diſſimulavit. Quid quod ipſe Dav. Chytræus, aliis pleris- que mitior, non ſuperſtitem ſolum, in literis ad Joh. Marbachium A. 1580. exaratis (7.), hominem vocavit *ex perfidia* & *κονηία conſtat*, ſed ἀνέστη etiam ejus mentionem *Chronico Saxonie*, iram Ant. Wietershemii, Cancellarii Schamburgici, affinisque Niebueriani, ob illam ſibi inſenſiſſimi, capitalem haud moratus (8.), inſeruit, & de eadem, in Episto- la ad amicum, aſperam hanc d. 16. Apr. A. 1588. protulit cenſuram (9.): *Ante triduum, in hac vicinia, teſti- monium judicii divini ſingulare editum eſt in D. Laur. Nieburi, præcipuo Ducis Megapolitani Conſiliario, qui fra- trum ſuorum, Abiſophelis & Jude Iſchariotis, exemplo, Güſtrovit nuper, d. 14. Apr., vitam ſibi ipſe gula præciſa ab- rupit; quem ego ſane tantum conſcientiæ habere, ut in ſe ipſum conſcientia malefactorum animadverteret, nunquam exiſtiſſem. Nam ex impia ſimulatione, dolo, fraude, verſutia & malitia, conſutum & conſtat multos jam annos exiſtiſſem. Nam ex impia ſimulatione, dolo, fraude, verſutia & malitia, conſutum & conſtat multos jam annos exiſtiſſem. Nam ex impia ſimulatione, dolo, fraude, verſutia & malitia, conſutum & conſtat multos jam annos exiſtiſſem. Nam ex impia ſimulatione, dolo, fraude, verſutia & malitia, conſutum & conſtat multos jam annos exiſtiſſem.* Uxo- rem habuit Eliſabetham, Diet. Rademini, Sen. toris Hamburgeniſis, filiam, Theodorum ipſi enixam, J. U. Licentia- tum Hamburgi eidem A. 1624. ad dignitatem evectum ſenatoriam, die autem 20. Jun. A. 1643. extinctum (10.)

Theses Juridicæ de his, quæ vi metusque cauſa geſta ſunt. Roſtochii 1568. in 4.

Diſp. ſuper L. Nuptias, de diverſis regulis juris antiqui. Roſt. 1568. in 4.

Scholia heterodoxa Mſta, Conſtitutioni Eccleſiaſticæ Megapolitanæ, cum revidenda ea eſſet per Theologos Ro- ſtochienses, ab ipſo adjecta, & Roſtochium tranſmiſſa, ſed per Theologos improbata, de quibus Zach. Grapii *Hiſtoria Roſtochii Evangelici vernacula*, c. 10., p. 318., poteſt conſuli.

Dux Epistolæ ad D. Paulum ab Eitzen, Superint. Holſaticum, in Volumine Epistolarum ad hunc ævæ mihi lectæ.

[Diverſus ab eo haud dubie eſt Laur. Niebuer, Canonicus, circa A. 1580., Lubecenſis Pontificius, ac Laur. Surii nepos, de quo Jani Gulielmii prior ad Suffridum Petri Episto- la, *Centuriæ II. Epistolarum* a Sim. Abbeſ Gabbema col- lectarum, n. 72., inſerta, p. 404., conſulatur.]

BURCHARDUS NIEDERSTÄDT, Slesvicenſis, Gymnaſio Bordesholmenſi relicto, ſtudiis Roſtochii, Leidæ atque Andegavi Gallorum, feliciter vacavit Juridico - Politicis. Wilhelmo hinc Rumohrio, Equiti Cimbro, & Henrici, Toparchæ Rœſtenſis, filio, præfectus, altera, Ephoria autem Chriſtophori Caſpari, Baronis a Blumenthal, a parente Friderico, Elect. Brandeb. in Ducatu Halberſtadienſi Vicario, Profeſſorum Acad. Juliz ſvaſu, ſibi commiſſa, poritus, tertia vice, regiones adiit exteras, ac Germaniam, Galliam, Belgium, Angliam, Italiam, Siciliam, Melitam, Hiſpaniam, littoraque Africana, curioſis luſtravit oculis, Piratarumque Turcicorum in mari inſultum auſpicato evaſit. Melitenſem ex his inſulam, cum, poſt reditum ex illa, ob peſtem in regno ſcævientem Neapolitano, Capuz, cum Blu- menthalio,

(1.) V. Titulos Diſput. ejus. (2.) V. D. Val. Schachtii *Sermonem de Henr. Camerario, Competitore ejus & Collega, ſumme* p. 36. (3.) V. Nic. Gryſii *Catal. Reſtorum Acad. Roſtoch.*, *Biographia Joach. Sluteri Saxonica adjectum*. (4.) V. Nic. Heldvadezi *P. II. Sylva Chro- nol. circuli Baltici* p. 224., & *Compendium Chronici Lab. Kirchbringio-Mollerianum*, p. 248. (5.) V. Caſelii *Epistolæ, a Juſto Dransfeldio editæ*, p. 834. (6.) V. eam in Schlüſſelburgii *Studio Epistoico poſthumo* p. 305. 306. (7.) V. Chytræi *Epistolæ* p. 117., & Joh. Fechtii *Suppl. Hiſt. Eccl. ſec. XVI.* p. 628. (8.) V. Chytræi *Epist.* ad Conr. Schlüſſelburgium A. 1600. miſſam, in Schlüſſelburgii *Studio Epi- ſtolo poſthumo* p. 367. (9.) V. Anonymi *Ende mit Schrecken*, P. I. (A. 1701. edita) p. 22. Ubi in locum anni 1588. perperam 1585. ſubſti- tuitur. (10.) V. Ad. Traſſigeri Jun. *Seriem Chronol. Senat. Hamburg.* p. 45.

menthalio, per octo menses hærere cogeretur continuos, Commentario describit luculento atqve doctissimo, A. 1660. Blumenthalii discipuli sumptibus edito. In patriam redux, Friderico, Duci Holsato-Gottorpiensi (a quo A. 1659. in aulam ablegatus Brandenburgicam, in reditu Gryphiswaldiz Licentiatus A. 1661. obtinuit titulum), fuit a Secretis, Christiano autem Alberto, filio illius & Successori, non ab his tantum, sed a consiliis etiam deinceps aulæ, Cancellariæ, Ecclesiasticis, ac tandem intimis. Coniuge eximia, & filia unica (*de quibus postea dicetur*), Hamburgi A. 1680. ac 1681. amissis, triennio post ipse etiam, M. Sept. A. 1684., rebus humanis valedixit. Confer de illo D. Joh. Pomerefschii, Jcti Gryphiswald., *Programma Disputationi ejus inaugurali* A. 1661. præmissum, & Christoph. Caspari, Baronis a Blumenthal, ac Herm. Conringii (*Vivum eximia profecto eruditionis eum appellantis*) *Epistolas*, Maltæ ipsius præfixas, quibus pleraque de vita illius hæctenus narrata debentur; nec non D. G. Morhofii geminum in nuptias Epithalamium, max allegandum.

Malta vetus & nova, auspiciis, jussu & sumptibus Christophori Caspari, Baronis a Blumenthal, edita Helmstadii 1660. in fol., & *Volumini* deinde *Sexto Thesauri Antiquitatum Græcarum*, a Jac. Gronovio collecti, Lugduni Bat. A. 1699. in fol. excuso, *Parte I.*, p. 3007. & seqq. (uti Lipsienses in *Actis Erud. A. 1705.*, M. Jan., p. 26., testantur), inserta. Caput, in itinere, uti jam monuimus, est scripta, & libris duobus absolvitur, quorum primus Chorographiam totius insulæ generalem, alter autem historiam ejusdem, ac urbium singularum, exhibet. Præfixæ sunt Epistolæ duæ Blumenthalii editoris ad Fridericum Wilhelmum, Electorem Brandenburgicum, & Mauritium, Nassoviz Principem, dedicatoriæ, totidemque ad Blumenthalium gratulatoriæ, altera Niederstædtii Autoris Italica, altera Herm. Conringii Latina (in *Syntagmate* etiam *Epistolarum* illius, Helmst. A. 1666. impresso, p. 328-332., obvia). In ista Vir summus, librum Niederstædtii *genium habere*, judicat *plenumque esse doctrinæ elegantis & accuratæ, imo omnium, quos viderit, in eo argumento, & optimum, & nitidissimum, & absolutissimum*. Commendatur quoque idem a Val. Henr. Voglero (nostrum *eruditum Melisa* vocante *descriptorem*), in *Opere de rebus S. Script. naturalibus & Medicis* p. 40., Joh. Andr. Bosio in *Introd. ad notis. rerump.*, c. 21., p. 144., Joh. Reiskio in *Diff. de Glossopetris Lüneburgensibus* p. 4., & Joh. Christoph. Rumetschio in *Sched. de Turcarum conversione vel everfione*, c. 1., §. 1.

Diatriba Inauguralis de Jure commentitio, Præside D. Joh. Pomerefschio proposita. Gryphiswaldiz 1661. in 4.

Epigraphe super cunabula novæ Cimbrorum Academiz Kiloniensis, in Alex. Jul. Torqvati *Historiæ inaugurationis illius*, A. 1666. in fol. editæ, *Appendice* publicata.

MARIA ELISABETHA NIEDERSTÄDTIA, Slesvigz A. 1640. in lucem edita, patrem habuit Adamum Olearium, Mathematicum & Bibliothecarium aulæ Holsato-Gottorpiensis celeberrimum, matrem vero Joh. Müller, Senatoris in Livonia Revaliensis, filiam. Adultior virtutibus, quæ sexum muliebrem & fœminas Christianas decet, eximiis, pietate, humilitate, patientia, castitate, benignitate, vanitatumque mundi contemptu, adeo enituit, ut Christ. Kortholtus, Theologus Kiloniensis, mulieres alias vitam illius jam defunctæ, velut *Speculum virtutum muliebrium*, inveni, in scripto funebri vernaculo peculiari, jufferit. Locum præterea inter fœminas eruditas, & nobiliores Cimbriz Poetrias, promeruit, cum non lingvarum solum, artium atqve historiarum, scientia multiplici, parentis ductu, animum in juventute imbuerit, sed Minerva etiam Musisque haud invitis carmina scripserit vernacula, arguta non minus quam elegantia. Odarum certe sacrarum, ac precum rhythmicarum, suo ipsius maximam partem concinnatarum studio, librum reliquit integrum, cujus specimina, a Kortholto, in scripto modo laudato, recitata, non summam solum spirant devotionem, sed venæ etiam facilis ac luculentæ ipsi vindicant gloriam. Burchardo Niederstædtio, quem modo celebravimus, A. 166. (Dan. Georgio Morhofio, non Inscriptio solum, cui *Veneris Oleariæ* dedit titulum, venustissima, sed Poemate etiam Heroico, nuptiis applaudente (1.)) elocata, filiam marito enixa tantum est unicam, sibi cognominem, morumque maternorum æmulam. Hanc Andreæ Ulckenio, J. U. Licentiato, & aulæ Holsato-Gottorpiensis Procancellario, A. 1680. quidem despondit, sed ante nuptias, eodem anno, Hamburgi extinctam, scriptisque Nicol. Langerhansii & Casp. Pet. Hülsemanni, Ecclesiastarum Hamburgensium, ac aliorum, Paracleticis vernaculis (2.), atque in monumenti ædis Cathedralis Epitaphii Epigraphe (3.), celebratam, non thalamo, sed tumulo, funere peracerbo, inulit. Ipsa eidem haud diu fuit superstes, & anno sequente 1681., quadragenaria major, d. 20. Dec., rebus humanis, beato placidoque obitu, Slesvigz exempta, complures itidem Encomiastas habuit posthumos. E quibus consuli, præ cæteris Epicediorum scriptoribus (Joh. Frid. Stahljo, Joh. Phil. Förtschjo & fratre Phil. Christ. Oleario), merentur:

1. D. Christ. Kortholtus, Theol. Kilon., in weiblichen Jugendspiegel, scripto illius sacro memoriz, Kilonique A. 1682. in 8. edito.

2. Joh. Wildenhein, Pastor Slesvico-Fridrichsbergensis, in der Lehrsund Trostschrist über ihren Abschied, Slesv. 1683. in fol.

3. D. Joh. Dan. Major, Prof. Med. Kilon., in der himlischen Beschauung der Göttlichen allergrößesten und bestichsten Kunstammer der ganzen Welt, so von zwey nunmehr hocherleuchteten Seelen, Ad. Oleario, und dessen ihm nachgefolgten Tochter, M. E. Niederstædtinn, ist vorgekommen, sive Poemate funebri vernaculo prolixo, Kil. 1682. in fol.

4. D. G. Morhofius in Florum ad tumulum M. E. N., matronæ incomparabilis, sparsione, sive Hendecasyllabis funebribus, ibidem A. 1682. in fol. impressis, ac in *Operibus Porticis, Lib. III. Manium*, p. 546. 547., reculis.

In hac *Florum sparsione* ab illo vocatur

Matrum gloria summa Cimbricarum,
Flos ævi melioris aureique,
Flos veræ pietatis & bonorum,
Quis Deo placuit bonisque, morum,
Flos sexus, patriæque, conjugisque;

In Epithalamio autem Heroico,

Dolla patris docti soboles, quæ tota Minervæ
Incumbit studiis.

Odæ sacræ vernaculæ *αἰνέσεις*, de quibus paulo ante dictum, a Joh. Dan. Majore etiam in suo celebrantur Epicedio, dum in nostra commendat

Den nimmer müden Geist zu beten, singen, loben,
Ja es dem David wol, an Dichten, gleich zu thun.

DANIEL NIELSEN, Flensburgensis, Pastor, ab A. 1694., in Alsensi insula, Norburgensis & Tundtoftensis, M. Apr. A. 1721. mortuus.

A a a a a 2

Dit

(1.) Utrumque Epithalamium Morhofianum in ejus *Veneribus antiquis*, p. 8-27., & *Operibus Porticis*, p. 564-581., legitur. (2.) Prodiit illa Hamburgi A. 1680. in fol. (3.) V. illam in Joh. Alb. Fabricii *Austario Inscriptiomm Hamburgensium Theod. Anckelmanni*, p. 39. 39.

Die zur Ruhe gehende Landes-Sonne, oder Trauerrede, bey Augusti, Herzogen zu Holstein-Norburg, Reichbegängniß, d. 11. Oct. A. 1699., gehalten, und im wolverdienten Ehrengedächtnisse Herzogs Augusti publicirt. Slesvigz 1704. in fol.

CHRISTIANUS ALBERTUS NIEMANNUS, Sebastiani, Th. D. ac Superintendentis Ducalis Slesvigo-Holsatici, ex Elisabetha, Bernh. Fressii, Consulis Lubecensis, gnata, conjuge secunda, filius, & D. Ant. Wincleri, Consulis Lubecensis, privignus, Slesvigz A. 1680. natus, Lubecz autem, ab A. 1684. (qvi Parenti erat fatalis) educatus, & in Schola institutus publica, Juri, ab A. 1697., in Academiis vacavit Jenensi atque Halensi. Ex itinere dein per Belgium (in quo Trajecti ad Rhenum d. 4. Jul. A. 1704. J.U.D. creabatur), Angliam & Germaniam, literario Lubecam reversus locum initio inter Canonicos Ecclesiæ Collegiatæ Utinensis, ac postea, cum praxi jam inclaruisset forensi, A. 1708. munus Syndici Collegii Canonicorum Lubecensium, obtinuit. Cujus permisso, non solum vicinorum simul prædiorum equestrium egit iustitiarum, ac Syndicum Ducatus Saxo-Lauenburgici provincialem, sed & A. 1709. Godofredia Wedderkopf (Consilarii postea provincialis in Cimbria Danici), in peregrinatione Germanico-Belgico-Anglica, Ephorum. V. Joh. Henr. a Seelen *P. III: Athen. Lubec. p. 124-128.* Senator urbis Lubecensis dein d. 21. Febr. A. 1722. est electus.

Disp. de Advocatorum culpa, Præside D. Henrico Michaelis proposita. Jenæ 1700. in 4.

Disp. Inaug. de Exercitio Juris Episcopalis Statibus Imperii Augustanz Confessionis competente. Trajecti ad Rhenum 1704. in 4.

SEBASTIANUS NIEMANNUS, Lubecz d. 2. Aprilis (in cujus locum Augustus ab Adr. Beiero (1.) substituitur) A. 1625. natus, patrem habuit Mercatorem cognominem, matrem Salomen, Joh. Stauberi, Noribergensis, civis Lubecensis, filiam, avum paternum Joh. Niemannum, Consulem in Wagria Neostadiensem, proavum vero matrem Hermannum a Dorne, eadem Lubecz functum dignitate. Intra lares patrios privatim ab Andrea primum Zimmermanno, insulæ postea Femariensis Antistite, & deinde, ab A. 1633., in oppido Neostadiensi, a M. Theod. Niemann, illius, antequam Slesvigam vocaretur, Pastore, patruo suo, per octennium, eo successu, institutus est continuum, ut, septendecim natus annos, in Academiam A. 1642. Rostochiensem potuerit ablegari. Studiorum in hac sacrorum atque Philosophicorum Hodegos Joh. Qvistorpium Sen., Joh. Cohtmannum & Joach. Lütkeemannum, in Regiomontana autem, ab A. 1644., Christ. Dreierum, Hartw. Wichelmannum, ac M. Huldar. Schönbergerum Philosophum oculis captum, habuit, & ex eunte deinceps anno 1646., Friderici filii studiis a D. Dav. Gloxino, Syndico Lubecensi, præfatus, Monasteriumque, ad Panegyrii Irenicam, cum hoc, atq; discipulo, profectus, integrum illic itidem exegit biennium. Inde A. 1649. digressus, facto per Belgium itinere, Gloxinum juniorem in Academiam deduxit Juliam, Conradumque Hornejum & (hoc mortuo) Georg. Calixtum (2.), Theologos eximios, adeptus hospites, ductu istorum, Collegarumque Gerh. Tiriæ Balth. Cellarii, omnes doctrinæ sacræ partes sibi reddidit familiarissimas, & in Historia præsertim Ecclesiastica ita profecit, ut hujus cum peritia nemo postea e Theologis inter Lutheranos coarvis superaverit. Helmstadio Jenam A. 1651. abiit, & Philosophiæ Magister d. 31. Jul. a Phil. Horstio creatus, nobiliores ejus scientias, & Historiam simul Ecclesiasticam, tyrones privatim docuit, in Theologia autem Joh. Musæum & Joh. Tob. Majorem Præceptores elegit. Ab his, stipendii, quo hæcenus fructus erat, Schabbeliani Lubecensis Ephorum hortatu, Licentiatum Theologiæ titulum, post Lectiones cursorias in Matth. XXIV. 23. ac sqq. habitas, & disputationem de *Miraculis* inauguralem, M. Oct. A. 1654. exambuit, eodemque tempore Professionem Theologicam Academiæ Jenensis obtinuit extraordinariam. Hanc, triennio post, A. feil. 1657. (quo etiam d. 13. Oct. Doctor est creatus, & primas simul cum Martha Justina, Joh. Melch. Forsteri, Consulis Erfurtensis, filia, cujus soror Joh. Musæo cesserat, celebravit nuptias), cum S. Literarum & Historiæ Ecclesiasticæ pernavit ordinaria, & utramque *Oratione de Hereticis, & modo cum iis agendi*, d. 21. Sept. recitata, ac *Disputatione de Judicio controversiarum fidei*, quatrinduo post habita, auspiciis (3.), per annos XVII. egregie, nec sine famæ incremento, ornavit. Non autem soli Academiæ, cujus Rectoratu A. 1663. & 1669. functus est, inservit, sed Superintendens etiam simul Pastorque, ab A. 1666. (quo Christ. Chemnitio, in hisce muneribus, per D. Nicol. Zaphum, supremum Ducatus Saxo-Vinariensis Antistitem, Dom. XIII. post F. Trin., subrogabatur (4.), fuit urbanus, ac Consistorii Ducalis Saxonici Assessor. A. 1674. tandem e Thuringia in Cimbriam a Christiano Alberto, Duce Holsato-Gottorpiensi (cui, M. Theod. Niemann, patrui, Principi huic charissimi, commendatione, jam olim innotuerat), est revocatus, & ditionum suarum Superintendens generalis, aulæ Protecclæstices, Præpositusque Gottorpiensis, Strandensis & Tritoviensis (5.), in Joh. Reinbohtii locum, constitutus. Qua in statione, ad obitum usque, perseveravit, nec Jonam, cum, post Joh. Musæi excessum, A. 1682. professio Theologiæ primaria ipsi offerretur, potuit retrahi. Decertandum autem ei Slesvigz, quam primum illuc advenerat, fuit adversus Antoniam Bourignoniam, virginem e Flandria fanaticam, quæ non solum suos hæcenus in Cimbria, libris ibidem editis, sparserat errores, sed sedem etiam assecularum certui fixam, in parte Nordstrandiz, a Christiano de Cordt, illorum primicerio, sibi legata, constituere annitebatur. Doctrinam hujus Judicio vernaculo, scripto Georg. Henr. Burchardi adversus illam adjecto, sub examen A. 1674. vocavit compendiarium, & ne in Nordstrandiam cum affectis admitteretur, omnem movit lapidem, disceptationem etiam cum eadem literariam, schediasmatis aliquor Polemicis *apostolus* (e quibus Bourignoniana *Parte II. Testimonii veritatis* parentis suæ prodierunt), haud pigritus instituere. Nec irritus labor iste fuit. A Principe enim suo, ut Antoniz, nisi sancte, se nec doctrinam suam amplius divulgaturam, nec scripta ulla publicaturam, & suæ pariter atque amicorum vitæ rationem reddituram, promitteret, bonis omnibus, si pollicitis haud staret, multandæ, insulæ istius habitatione interdiceretur, obtinuit. Ob quem rigorem a Biographo & Encomiasta Bourignoniz Anonymo (Pet. Poireto), in *Vite ejus Continuatione Gallica*, Amstelodami A. 1683. edita (6.), variis laceratus est scommatis atque invectivis. E quibus risu digna est inepta ad nostri cognomen (non *neminem*, sicut ille falso credidit, sed *Neandrum*, live *Virum novum*, designans) allusio, verbis hisce scopticis (7.) proposita: *Uncertain Dominus Doctor Nemo ou Nieman, qui auroit bien fait de demeurer un Nemo, un Zero, un o en chiffre, pour Mlle Bourignon, c'est à dire, de ne luy faire ni bien ni mal.* Uxores noster duas habuit, Forsteriam supra jam memoratam, Slesvigz A. 1676., cum quatuor ex ea liberos sustulisset, mortuam, & quam huic d. 7. Maji A. 1677. subrogavit (8.), Elisabetham, Bernh. Fressii, Senatoris Lubecensis, filiam, Christianum Albertum postea J. U. Doct. & Collegii Canonicorum Lubecensium Syndicum & Fridericam Æmiliam sibi enixam, seque defuncto D. Ant. Winclero, Consuli Lubecensi, secundis A. 1705. sociatam nuptiis. Obiit autem Theologus doctissimus pariter atque moderatissimus, Slesvigz, d. 6. Mart. A. C. 1684., ac ætatis 59., & successorem, in Ecclesiarum Cimbriz Ducalium Ephoria, nactus est Casp. Herm. Sandhagium, Antistitem hæcenus Lüneburgensem.

Plura,

(1.) in *Syllabo Professorum Jenensium* p. 407. (2.) V. *Thesis ejus de Justificatione*, Calixto hospiti A. 1650. inscriptas. (3.) V. Beieram l. c. p. 407. 408. (4.) V. D. Nicol. Zaphii Investitur.-Predigt D. Sebastiani Niemanns zur Zeitischen Superintendenten, aus dem Evang. am XIII. Contoge nach Trin., Jenz A. 1668. in 4. excusam. (5.) V. Ant. Heimreichii *Lib. IV. Hist. Eccl. Slesvic.*, c. 2., p. 101. 104. (6.) c. 25., §. 2., p. 129. & c. 28., p. 425-430. (7.) l. c., c. 25., p. 129. (8.) V. D. Christ. Kortholm *Epistolam de nuptiis his secundis ad illum Camicam*, Kiloniæ A. 1677. in fol. excusam.

Plura, ad vitam ejus spectantia, suggerent Bened. Martini, Past. Slesvicensis, Sermo in Dan. XII. 3. funebris Germanicus, sub titulo des von Gott ewig wol belohnten Lehrers Slesvigz A. 1684. in fol. excusus, M. Adr. Beieri *Syllabus Rectorum ac Professorum Jenensium*, A. 1659. editus, p. 497. 498., M. Joh. Casp. Zeumeri *Vita Theologorum Jenensium*, p. 207 - 212., & D. Henr. Pippingii (Zeumerum secuti) *Sacer Decadum memoria Theologorum renovate Septenarius*, Dec. I., n. 2., p. 13 - 17.

Conferri etiam, præter alios jam ante laudatos, possunt Epicedia varia (Kiloniensibus, quod D. Christ. Kortholtus, in suo, *Φιλαργυρία* defuncto subobscurè exprobrasse crederetur, per hæredes, uti ab ipso Kortholto accepi, suppressis) Slesvigz A. 1684. edita, Henn. Wittenii *T. I. Diarii Biogr. Sec. XVII.*, ad A. 1684., Erdm. Uhsei *Vita Theologorum Sec. XVI. & XVII. Germanica* p. 835. 836., Jac. le Long *Paris II. Biblioth. sacræ* p. 693., & Georg. Henr. Götzii *Specimen Bibliothecæ Anti-Pontificæ clarorum Lubecensium* p. 13. 14.

ELOGIA.

Christ. Kortholtus, in Vitz suæ historia (*Programmati Rostochiensi. Disputationi suæ Inaugurali præmissæ, insertæ*), Virum cum vocavit *accuratissime doctum*, sequè illius in *Historia Ecclesiastica* informatione *Jena*, magno cum successu, esse usum, est professus.

Joh. Seb. Mitternachtio (*Disp. VI. de Spir. S. p. 36.*) *celeberrimi audit nominis Theologus*.

Joh. Frid. Mayero (*in Sermonè funebri Germ.*, D. Abr. Calovii *memoria sacra*, p. 6.) ein hochverdienter Mann.

Eberh. Rud. Rohtio, Prof. Ulmenfi (*in Or. funebri, Andr. Wigando habita*, p. 2.), *Theologus nemini eloquentia, prudentia, gravitate cum comitate conjuncta, ac eruditione, secundus.*

SCRIPTA EDITA.

I. LATINA.

Disp. de Homine, Præfide M. Jerem. Nigrino, Scholz Rostoch. Rector. Rostochii 1643. in 4.

Disp. de Deo, & attributis divinis, Præfide D. Conr. Hornejo. Helmstadii 1649. in 4.

Theses de Justificatione hominis peccatoris coram judicio Dei, Præfide D. Gerh. Titio. Ib. 1650. in 4.

Disp. de Sacramentis & Baptismo, Præfide D. Balth. Cellario. Helmst. 1650. in 4.

Disp. de Indulgentiis Papalibus, Præfide D. Joh. Mufzo. Jenz 1652. in 4. Auctior & emendatior recusa ibidem A. 1656. in 4.

Diff. Inaug. de Miraculis, utrum ex illis doctrinæ vel Ecclesiæ Pontificiæ veritas probari possit, Præfide D. Joh. Mufzo. Jenz A. 1655., & auctior ibidem A. 1670. ac 1702. in 4. *Accurata* vocatur a Chr. Kortholto in *Theumatographia* p. 112.

Disp. de Spiritu Sancto. Jenz 1655. & 1671. in 4.

Disp. de Judice controversiarum fidei, pro loco in Facult. Theol. d. 25. Sept. proposita. Jenz 1657. in 4.

Disp. de Vocatione Ministrorum Ecclesiarum, Augustanæ confessioni addictarum, Pontificiis, imprimis Jesuitis, opposita. Jenz 1657. & 1672. in 4.

Disp. de Receptaculis & statu Animarum separatarum. Jenz 1658. in 4. Recusa in *Fasciculo scriptorum rariorum Theologorum de statu animæ post mortem*, Francofurti A. 1692. in 8. edito.

Disp. de Merito bonorum operum, contra Rob. Bellarminum. Jenz 1659. in 4.

Disp. de Personarum divinarum distinctione, & quænam illa sit. Jenz 1660. & 1665. in 4.

Disp. de Justificatione. Jenz 1662. in 4.

Disp. de æterna Infidelium Reprobatione. Jenz 1662. in 4.

Disp. de Pædobaptismo. Jenz 1663. in 4.

Bigæ quæstionum de Paschate *καυεωσιμα*. Jenz 1663. in 4.

Disp. de Visione diei Christi, ab Abrahamo desiderata, seu Exegesis loci Joh. VIII. 56. Jenz 1663. in 4.

Disp. de Canonizatione Sanctorum Pontificia. Jenz 1664. in 4.

Compendii Theologici Theoretico-Præctici primæ lineæ, de Theologia ipsa & S. Scriptura, illo Præfide, a Franc. Tüchlero, Lubecensi, Autore, propositæ. Jenz 1664. in 4.

Disp. de Bonis operibus. Jenz 1665. in 4.

Disp. de Viribus liberi arbitrii in conversione. Jenz 1665. in 4.

Disp. de Reliquiis Christi & sanctorum, earumque cultu. Jenz 1666. in 4. (Commendatur a Thoma Stegero in *Diff. Inaug. de Ortu & progressu cultus Reliquiarum*, §. 8.)

Specimen vanarum meditationum Jac. Masenii, Jesuitæ Colonienfis, ex ejus *Meditata Concordia Protestantium cum Catholicis, in una fidei confessione, ex S. Scriptura desumpta*, Disput. publica propositum. Jenz 1666. in 4.

Atheus refutatus, & ad veram religionem conversus; seu Tractatus de Atheis, quomodo illi rationibus firmissimis refutari, & ad religionis Christianæ agnitionem adduci, possint & debeant, illo Præfide, a Christophoro Joachimo Jani, Hannoverano, Autore, ad disputandum propositus. Jenz 1668. in 4. Sequius Morhofius de hoc judicium V. *T. III. Polyhist.*, Lib. V., p. 49.

Disp. de principio Theologiæ. Jenz 1668. in 4.

Disp. de Satisfactione Christi. Jenz 1668. in 4.

Disp. de legitima Vocatione ministrorum Ecclesiæ. Jenz 1668. in 4.

Disp. de mysterio Israelis salvandi, e Rom. XI. 23. & sqq., Resp. M. Joh. Dan. Victore, Hasso (*Ecclesiasta postea Lubecensi*). Jenz 1668. in 4.

Disp. de Hæresi Nicolaitarum, ex Apoc. II. 15., illo Præfide, ab Autore M. Eberh. Rud. Rohtio, Ulmenfi (Gymnasii postea patrii Professore), proposita. Jenz 1668. in 4. Auctior recusa ibidem A. 1679. in 4.

Disp. de duobus Testibus vivis passionis Dominicæ. Jenz 1668. in 4.

Disp. de Testamentis Veteri & Novo, eorumque discrimine. Jenz 1669. in 4.

Disp. de sanctissimo Trinitatis mysterio. Jenz 1669. in 4.

Disp. de Communicatione Idiomatum. Jenz 1669. in 4.

Disp. de Libero arbitrio. Jenz 1669. in 4.

Disp. de Jesu mortuo & sepulto, ex Ef. LIII. 9. Jenz 1669. in 4.

Disp. de distinctis Pontificiorum in Inferno classibus. Jenz 1669. & 1689. in 4.

Disp. de Libellaticis. Jenz 1669. in 4. Recensum ejus V. in Wilh. Ern. Tenzelii (*docte illam elaboratam esse judicantis*) *Dialogis mensr. Germ.*, M. Jun. A. 1695., p. 498. 499.

Disp. de Sacramentis in genere. Jenz 1670. in 4.

Molleri Cimb. Lit. Tom. I.

Bb bb bb

Disp.

Disp. de Inscriptione electorum in librum vitæ. Jenæ 1670. in 4.

Harmonia Evangelica Historiæ passionis Jesu Christi, illo Præfide, ab Autore, Casp. Sagittario (Theol. postea Doctore & Hist. Prof. Jenensi), proposita. Jenæ 1671. in 4. Auctior, & in libros III. a Sagittario divisa, ibidem A. 1684. in 4. prodit.

Disp. de Jejuniis Christi quadragesimali. Jenæ 1671. in 4.

Disp. de Christi derelicti querela in cruce: *Eli Eli Lamah Sabachthani*. Jenæ 1671. in 4.

Disp. sistens divitem & Lazarum, seu quæstionem: An Christi de divite & Lazaro narratio sit Parabola, an vera historia, & quem utriusque statum Christus eadem adumbrare voluerit. Jenæ 1671. in 4.

Disp. de Concilio Niceni primi autoritate & integritate, contra Dan. Zwickerum, Manichæum, & Christoph. Sandium, Arianum, illo Præfide, ab Autore, Joh. Gvilh. Baiero, Noribergensi (Theol. postea Prof. Jenensi), proposita. Jenæ 1671. in 4. Recusa ibidem A. 1695., in Baieri *Decade I. Disput. Theol. Jenensium*, num. 1.

Disp. de Fide incarnata, B. Luthero emphatice sic dicta, Resp. M. Joh. Ern. Bütnero, Kirchaina Lufato. Jenæ 1673. in 4.

Disp. de Fide Pontificia non fide. Jenæ in 4. (Catal.)

Programmata Academica, diversis annis edita.

Disputationes Inaugurales, illo Præfide habitæ:

Joh. Georg. Zenckeri de Deo trimino & Christo *Θεὸς ὁ ἀληθινός*. Jenæ 1663. in 4.

Fridemanni Bechmanni, Prof. Theol. Jenensis, de Verbis institutionis Cænz Dominicæ, contra Edmundum Albertinum. Jenæ 1668. & 1697. in 4.

Severi Christoph. Olpii, Superint. Römheld., de Antichristo, contra Hilarii a S. Anastasio, Carmelitz, Ulbrahte recte Catholische Glaubensstrasse. Jenæ 1668. in 4.

Joh. Aug. Olearii, Superint. Sangerhusani, Alethologia infallibilis, ab æterno patris *Λόγος* Joh. XVII. 17. revelata. Jenæ 1672. & 1687. in 4.

Joh. Gvilh. Baieri, Noribergensis, Prof. Theol. Jenensis, contra Dialogos Viti Erbermanni, Jesuitæ, inter Lutherum & Arium, fictitiis ejus *Trophæis* insertos. Jenæ 1673. in 4. Recusa *Decade II. Disput. Theol. Baieri*, Jenæ A. 1698. in 4. impressa, num. 1.

II. GERMANICA.

Sendschreiben der Putherschen Studenten an den Jesuiten, Jodocum Kedden. Jenæ 1654. in 4. Scheda *ἀδελφός*, quam illi deberi M. Trog. Arnkielius me docuit.

Kurze Ablehnung etlicher falschen Auflagen, und unbefugten Beschuldigungen, welche der Jesuite Jod. Kedde, in seinem neuen Evangelischen Kelterhause, wider Lutherum, und dessen Lehre, fürzubringen ihm hat gelüsten lassen. Jenæ 1654. in 4.

Verlegene alte Lumpen, welche von unserseits Theologis schon längst sind verworfen, anieho aber, bey dem Reichstage zu Regensburg, von dem Jesuiten Jod. Kedden feilgetragen werden, auß seinen bißher außgesprengten Schriften fürzlich zusamen mengogen. Jenæ 1655. in 4. (Scriptum hoc, cum præcedenti, commendatur in Chr. Kortholti *Anti-Frommio* p. 123. 124.)

Augenscheinlicher Beweis, daß Joh. Laur. Holler, in seiner, A. 1655. außgesprengten, und den alten Lumpen entgegen gesetzten, Chartecke, Lutherischer Bettelmantel genandt, die alte Lasterungen Jodoci Kedden nicht habe vertheidigen können, sondern verstummen müssen. Jenæ 1656. in 4.

Der Christen hiesige Pilgrimschaft und himlische Bürgerschaft, oder Leichpred. über M. Balch, Mittelstad von Stralsund, auß Hebr. XIII. 14. Jenæ 1667. in 4.

Leichpr. über Christ. Henr. Frisium, Stud., auß Ps. LXXIII. 25. 26. Jenæ 1667. in 4.

Christl. Sterbenslust, oder Leichpr. über D. Joh. Ern. Gerhardum, Theol. Prof. Jen., auß Phil. I. 23. Jenæ 1668. in 4.

Der mit Klage und Wehe angefüllte Brief Ezechielis, oder Leichpr. über Ant. Victor von Plate, Stud., auß Ezech. XI. 8. & sq. Jenæ 1668. in 4.

Des menschlichen Lebens Richtigkeit und Flüchtigkeit, oder Leichpr. über Jac. Annisium, J. U. Stud. Jenæ 1668. in 4.

Traur- und Gedächtnispredigt über Fridrich Wilhelm, Herzogen zu Sachsen, auß 1. Macc. XIV. 4-15. Jenæ 1669. in fol.

Des Menschen ungewisse und unglückliche Zeit, oder Leichpr. über Joach. Caßnern von Trepton, Stud., auß Eccl. IX. 12. Jenæ 1669. in 4.

Pauli Valer. Triumph- und Siegeslied, oder Leichpr. über Anna Margareta Forsterinn, D. Joh. Musæi, Theol. Prof., Eßfrau, auß 2. Tim. IV. 7. 8. Jenæ 1670. in 4.

Zwey Prob- und Anzugspredigten, zu Jena den X. und XIV. Sonntag nach Trinit. A. 1666. gehalten. Jenæ 1670. in 4.

Apostolischer Lebenslauf, oder Leichpr. über D. Joh. Theod. Schenckium, Med. Prof., auß Phil. I. 21. Jenæ 1671. in 4.

Leichpr. über Georg Sengenwald, Buchdruckern. Jenæ 1671. in 4.

Bewährtes Recept wider den frühzeitigen Todt des Gerechten, oder Leichpr. über D. Joh. Arn. Friderici, Med. Prof., auß Sap. IV. 8. 9. 10. Jenæ 1672. in 4.

Geistliche Sehnsucht nach dem Schatten und Ende der Arbeit, oder Leichpr. über D. Christoph. Phil. Richtern, Jur. Prof. Prim., auß Job. VII. 2. 3. 4. Jenæ 1673. in 4.

Eines rechtschaffenen Christen beständiges Vertrauen und Gedult im Kreuze, oder Leichpr. über Georg. Frid. Kirchbauern, Stud., auß Hebr. X. 35. 36. 37. Jenæ 1673. in 4.

Sermones alii funebres vernaculi complures, Jenæ, ab A. 1667. ad 1673., in 4. editi.

Theologisches Bedencken von Antonette Bourignon Irthümern. Legitur in editione secunda *Animadversionum Germanicarum* M. Georg. Henr. Burchardi in ejusdem Bourignoniz errores, Hamburgi A. 1674. in 3. excusa, p. 209-226.

Christliche Friedens- und Freudenpredigt, an dem, von ihrer Fürst. Durchl. zu Holstein-Gottorf, nach geschlossenem Frieden, verordneten Danckfeste, Dom. II. Epiphan., auß dem ordentlichen Evangelio, Joh. II. 1. & seqq., gehalten. Slesvigz A. 1680. in 4.

INEDITA.

Collegium in Evangelium Johannis, e quo se partem monitorum Practicorum, *Commentario* suo in idem Evangelium *Anti-Grotiano* subjunctorum, maximam deprompsisse D. Christ. Nifanius, in hujus *præfatione*, fatetur.

Comm. in Acta Apostolorum, quem vidua Lubecam secum detulit, Christ. Alb. filius ibidem asservat, & D. Aug. Pfeifferus editione dignum judicavit. V. *Nova Lit. Lubec.*, M. Jul. A. 1704., p. 196., & J. H. a Seelen P. III. *Ath. Lub.* p. 125.

Expositio

Expositio difficultiorum S. Scripturæ locorum, Jenæ publicis proposita lectionibus, & in Autoris *Disp. de divite ac Lazaro*, atque alibi, allegata.

Historia Ecclesiastica, in Collegio privato, Jenæ A. 1658. tradita, quam luce publica dignissimam esse censet Justus Christoph. Udenius in *Nova ratione excerptendi* p. 32. Quæ si eadem est, uti El. Vejelius, Joh. Fechtius, aliique, sunt opinati, cum *Historia N. T. Ecclesiastica*, sub D. Christ. Kortholti, Theologi Kiloniensis (Prælectionum istarum Niemanni Jenensium olim auditoris), velut Autoris genuini, nomine, a filiis Kortholti, Lipsiæ A. 1697. & Hamburgi A. 1708. in 4., edita, voto Udenii satisfactum ab istis ignaris jam esse videtur. Confer, quæ fufius de illa, suo loco, in Kortholti scriptorum narrabuntur historia.

Historia Reformationis Ecclesiæ, per Lutherum factæ, publicis proposita lectionibus, quam Joh. Musæus, in *Programmate de vita Georg. Götzii inaugurali*, & M. Henr. Ern. Treiberus in *der Jubeljahre Posaune des Concordienbuchs*, p. 158., laudarunt.

Vitz Theologorum Seculi XVI. Lutheranorum, Jenæ lectionibus A. 1663. expositz publicis, quas Treiberus, l. c. p. 3. 22. 27. 42., & alibi, ac Reinh. Henr. Rollius, in *Bibliotheca nobilium Theologorum* p. 87., allegant.

Oratio auspicalis de Hæreticis, quæ ratione cum iis in Ecclesia sit agendum, Jenæ, d. 21. Sept. A. 1657. recitata. V. M. Adr. Beieri *Syllabum Professorum Jenensium* p. 498.

Scripta nonnulla adversus Antoniam Bourignoniam ἀποβία, quorum in vita nostri, e Pet. Poirreti *Continuatione Biographiæ Bourignonianæ Gallicæ* (c. 28., p. 425. & seqq.), jam facta est mentio.

M. THEODORUS NIEMANNUS, Neostadii in Wagria, d. 11. Nov. A. 1601., natus, patrem habuit M. Henr. Niemannum, oppidi istius Pastorem, matrem vero Christinam Fickeniam. Puer scholam frequentavit Slesvicensem, & ab avia, Diet. Niemanni, tonsoris aulici, conjugæ, cujus erat domesticus, ædes templi Cathedralis, quæ isto reparabantur tempore, Pastorales ipsum aliquando incolam habituras, præfagio haud vano, jam tunc est edoctus, Sumptu deinde Friderici, Ducis Holsatæ-Gottorpiensis, cum in Gymnasio Bordsesholmensi, tum in Academiis Rostochiensis (ab A. 1621.) & Witebergenfi (ab A. 1624.), institutus, parenti defuncto A. 1625., in urbis Neostadiensis, D. Christ. Sledano autem A. 1647., in Basilicæ Slesvicensis, successit Pastoratu, summaque pietate ac vitæ integritate, doctrinæ junctæ solidiori, non alios solum auditores, sed ipsum etiam Christianum Albertum Principem, sibi conciliavit. A quo, sicut a genero accepi, Superintendentis etiam Ecclesiarum suarum omnium dignitas, ipsi, si D. Joh. Reinbohtio fuisset superstes, destinata, cum ante hunc, d. 11. Mart. A. C. 1666., ætatis 65., noster obiisset, ejus ex fratre nepoti, D. Seb. Niemannno (*quem modo celebravimus*), quod a defuncto sibi esset commendatus, A. 1674. est collata. Moriens duos filios (quorum alter Ecclesiastes factus est Neostadiensis, alter vero Protonotarius Rostochiensis), & quatuor filias, Joh. Langemakio, Pastori Neostadiensi, M. Pet. Petæo, Concionatori aulico Hufenfi, M. Georg. Thammio, Parocho Eckernfördenfi, & Georg. Volchardo, aulæ inde Hufenfis Ecclesiastæ, hujusque in thoro successori, M. Trogillo Arnkielii, Præposito Apenradensi (cui hæcenus de focero relata debentur), elocatas, e secundo cum Ida, Joh. Florii, Parochi in Wagria Grubenfi, gnata, A. 1630. ducta, conjugio, reliquit superstites. Extinctum M. Georg. Henr. Burchardus, Collega, non Inscriptione solum funebri encomiastica, Slesvigæ A. 1666. in 4. excusa, sed hoc etiam, celebravit, tetrasticho, effigiei, prope ambonem Sacrum Basilicæ Slesvicensis collocatz, subjecto:

Tanta serenata si fulsit gratia frontis,

Quanta fuit mentis gratia, quale decus?

Te quoties cernit viva sub imagine templum,

Non potis est laudis non meminisse tue.

AD. Christ. Kortholto, in Vitz suæ historia, *Programmati inserta inaugurali*, Vir vocatur, ut *doctissimus, sic rara pietate & candore conspicuus*, in *Epistola* autem ad D. Seb. Niemannum *Gamica*, A. 1677. edita, *Vir decantatissime pietatis, doctrinæque, candore & comitate non minori*.

Disp. de Philosophiæ definitione & divisione, ejusdemque usu & applicatione, Præfide M. Henr. Vulpio. Rostochii 1622. in 4.

Disp. de gloriosa Jesu Christi resurrectione a mortuis, Præfide D. Valent. Legdæo. Rost. 1624. in 4. (*Commendatur a M. Frid. Damio, in Dial. de Resurr. mort. p. 85.*)

Christiana Charitum triga, seu *Disp. de fide, spe & charitate*, Præfide D. Balth. Meisnero. Witeb. 1625. in 4.

Paß- und Friedenszettel, oder Leichpredigt über Joh. XVIII. 8. Slesvigæ 1654. in 4.

Geistliche Kaufmannschaft, oder Leichpred. über Peter Petersen, Kramer, aus Pl. XCI. 14. 15. 16. Slesv. 1663. in 4.

JOHANNES NIHUSEN, Lubecensis.

Ortus stellæ felicitis, sive Oratio, memoriz Mariz Elisabethæ Holsaticæ, Ludovici, Hassiæ Landgravii, conjugis, consecratæ, quæ, in *Theatro Principalis pulchritudinis*, quinque Orationes de Principe hac funebres, ductu D. Phil. Lud. Hannekenii habitas, exhibente, Giesß A. 1665. in fol. prodiit.

JOHANNES NOLTO, Brunsbüttela Dithmarsus, Med. D. & in civitate Lubecensi, circa A. 1690., Practicus, Physicusque ejusdem, circa A. 1698., ordinarius, ac, ab A. 1708., primarius, A. 1711. defunctus. V. En. Svantenii *Programma funebre*.

Henr. Muhlii in nuptias ejus tertias, A. 1690. celebratas, Epithalamium, in *Appendice Convivii eruditi*, p. 86-96., legitur.

SCRIPTA EDITA.

Catalogus renovatus omnium Medicamentorum, tam simplicium, quam compositorum, Galenicorum & Chymicorum, aliarumque rerum, in officinis Lubecensibus venalium. Lubecæ 1705. in f. obl.

Medicinsche Lobrede des von vielen Jahren her hochberühmten Theriaks, worinn von dessen Ursprunge, Namensbenennung, berlichen ingredientien, und preishabren Nutzen, aus alten und neuen Autoribus, gehandelt wird. Lubecæ A. 1702., & auctior A. 1706., in 4. V. *Nova Lit. Lubec.*, M. Maj. A. 1702., p. 151., & M. Dec. A. 1706., p. 383. Recusa etiam est Lipsiæ A. 1718. in 4.

INEDITA, quæ prælo parata esse in *Novis*

Lit. Lubec., M. Mayo A. 1702., p. 151., traduntur.

Historia Josephi.

Gazophylacium Medico-Pharmaceuticum.

Sylloge Observationum Chirurgico-Medicarum.

Dispensatorium Pharmaceuticum Lubecense, omnium Medicamentorum, tam simplicium, quam compositorum, Galenicorum & Chymicorum, aliarumque rerum, in officinis Lubecensibus vendibilium, nomina, descriptiones, præparationes & Etymologias, e variis autoribus, exhibens; cujus *συμψηφισται* aliquam *Lubecensium Novorum* Collectores, insigni illud simul ornantes elogio, M. Jan. A. 1700., p. 32., suggerunt.

Historia Physicorum, sive Poliatrix, urbis Lubecensis, quam Georg. Frid. Neumannus (in *Orat. de favore Lubecensium in externos* p. 17.) ab eo iussit expectari.

MARTINUS NORDANUS, Lubecensem se esse in Epithalamio, mox allegando, professus, Rostochii A. 1591., & Gertrudem Dobbiniam duxit uxorem (1.), & juris utriusque Doctor ab Henr. Camerario est creatus (2.), privatisque ibidem acroasibus illius notitia tyrones aliquamdiu imbuunt (3.). Lubecam deinde revocatus, reipublicæ Syndicatum A. 1608. obtinuit, legatus illius A. 1610. in aulam abiit Danicam, & die tandem 28. vel 29. Octobris A. 1620., uti in *Novis Lubecensibus literariis* (4.), *Compendio Chronici Lubecensis Kirckringio-Molleriano* (5.), ac Jacobi a Mellen *Indice Ordinis Lubecensis senatorii M.Sto.* traditur, vivis excessit. Quorum relatio an tum *Epistola* Joh. Sibrandi, J.Cti Rostochientis, quæ A. 1623. suam *Juris Lubecensis enucleationem* ipsi, cæterisque Lubecæ Consulibus, Syndicis ac Senatoribus, inscripsit, *dedicatoria* conciliari queat, alii dispiciant. Conf. de illo Joh. Melch. Kraftii *Sussumsche Kircken-Historie* p. 304., ubi & liberi ejus enumerantur.

Carmen in nuptias M. Joh. Pauli, Sverinensis, Rostochii A. 1575.

Disp. Inaug. de Debitis. Rost. A. 1591. (*Mentio ejus occurrit in Joh. Fussi Epithalamio, ipsi scripto.*)

Epigramma de Rosæ imagine vitæ humanæ, cum Octosticho in Jani Gulielmii *Rosæ*, in Gulielmii *Poematis*, Lignicii A. 1603. in 8. editis, p. 106. 107., absque Octosticho autem in Casp. Dornavii *Amphitheatro sapientie jocosæ*, Hanoviz A. 1619. in fol. impresso, T. I., p. 104., obvium.

BERNH. ARN. NOTTELMANNUS, Hermannii, scholæ Lubec. Rectoris, filius, & Successoris istius, Abr. Hinckelmanni, privignus, Lubecæ d. 7. Mart. A. 1672. in lucem editus, & Med. Doctor Trajecti ad Rhenum A. 1693. renunciatus, Practicus fuit initio, circa A. 1694., Hamburgensis, deinde vero urbis in Marchia Brandenburgica Gardelegienfis, ab A. 1696., Tractus in Ducatu Lüneburgico Giffhornensis, ab A. 1698., & Danebergici, ab A. 1704., Physicus, tandemque, ab A. 1705., Civitatis Lüneburgensis Poliater, ac simul, ab A. 1707., Principis viduz Cellensis Archiater.

Symb.: *Omnia in Jesu crucifixi honorem.*

Plura de vita illius suggeret J. H. a Seelen *Par. III. Athenarum Lubecensium* p. 382-385. Ubi Joh. Wilh. Schmidius etiam, Pastor in Comitatu Dannebergico Widelensis, sanitati per eum restitutus, scriptum in honorem ipsius, & Medicæ artis, peculiare Lüneburgi A. 1705. in fol. edidisse perhibetur.

Disp. Inaug. de Melancholia. Trajecti ad Rhen. 1693. in 4.

Kurze und deutliche Vorstellung von der icht herum vagirenden Seuche und Benahmung dawieder. Lüneb. 1713. in 4. Sylloge Programmatum Herm. Nottelmanni parentis, & Abr. Hinckelmanni vitrici, junctim excudendorum, ab eo est promissa.

JOHANNES NUMMENSEN, Strandfrisius, Parochia in Nordstrandia, insula natali, Bupseensis Diaconus, officio hoc, quod seditiosis popularium, de milite Cæsareo in patriam haud admittendo, interfuisse consultationibus, scribamque illorum egisset, d. 6. Nov. A. 1628., a Friderico, Duce Holstato-Gottorpiensi, abstinere est iussus, a Christiani IV., Regis Danici, Commissariis, d. 13. Maji A. 1629., ei restitutus, paulo post vero a Friderico iterum deturbatus, tandemque, facta deprecatione publica, d. 17. Dec. A. 1629., denuo ad istud admissus. In Cataclysmo Nordstrandia fatali, d. 12. Oct. A. 1634., aqvæ immersus, cum 490. Parochianis, perit. V. Ant. Heimreichii *Chronicon Frisiae Borealis* c. 15., p. 377. 378. 388. 394. 398. 399., & c. 19., p. 494. Edit. prima, & J. M. Kraftii *zweyaches Jubel- & Dächtniß* p. 408.

Bericht von denen über die Insel Nordstrand A. 1612. und 1615. ergangenen Wasserfluthen; Libellus MS., qui ab Heimreichio, l. c., c. 16., p. 417., & in *Autorum Indice*, editioni secunda præfixo, allegatur.

O.

BERNHARDUS OELREICH (quem Henn. Wittenius (6.) *Germanum* vocat, Scriptoribus autem Hamburgensibus Otto Sperlingius Jun. & Joh. Teclenburgius, in suis illorum Indicibus MStis, mihi transmissis, perperam annumerant, Itzehoz, A. 1626., a matre, Hamburgo ob negotia quædam illuc profecta, in lucem est editus, studiis Hamburgi, Hafnia & Rostochii (ubi Magister creabatur), incubuit, professionemque initio Lingvæ Græcæ in Academia Daniæ Soranæ extraordinariam obtinuit. Post reditum deinde ex itinere Batavico, A. 1651. Pastor factus est in Scania Aashemienfis, A. 1664. aulicus Holmiæ Svecorum Ecclesiastes, tituloque Doctoris Theologi d. 27. Apr. 1665. Gryphiswaldiæ reportato, Academiz Scanorum Londinensis Procancellarius, ac S. Literarum Professor primarius, A. 1668. Bremæ tandem a Svecis Superintendens ac Templi cathedralis Pastor, incertum quo anno, constitutus, d. 30. Martii A. 1686. æt. 60. obiit. V. *Lexicon Eruditum compendiosum Germanicum* (Lipsiæ A. 1715. editum) p. 1507.

Disp. de Testamento Christi non violando. in 4. (*Catal.*)

Disp. de Angelo. Londini Scanorum A. 1672. in 4. (*Biblioth. Resen.*)

Disp. de S. Scriptura. - - -

Disp. de Ecclesia Lutherana. } (*V. Wittenium l. c.*)

Vale Bremenſe, seu Oratio valedictoria. in fol. (*Catal.*)

Sermones funebres Germanice, teste Wittenio (l. c.), editi.

Worte über Annæ Elisabethæ, Freyinn von Schleebusch, Geistliche Ehrenpfote, derselben beygedruckt. Bremæ A. 1677. & Lipsiæ A. 1705. in 8. V. de illa Val. Ern. Löschneri Unschuld. Theol. Nachrichten, Sect. 7. A. 1705., p. 438.

HENRICUS OELSEN, Arithmeticus Hamburgensis.

Neues, kurzes und wolgegründetes Arithmetisches Büchlein, in drey Theilen. Hamburgi 1673. in 8.

THEODORUS ab OESEDE, Flensburgensis, Gerhardi, Consulis Urbani, e Catharina Lorchia filius, A. 1585. in lucem editus, e patriz Lycco, Themidi litaturus, A. 1606. (7.) in Academiam Witebergensem, & inde, testimonio Frid. Taubmanni instructus egregio, in Rostochiensis (Joh. Kirchmannum hospitem ipsi largitam), deinceps autem A. 1612. in Giessenam, A. 1613. in Tubingensem, & A. 1614. in Jenensem, abiit. Biennio in hac exacto, & Collegiis Juridicis privatis, Antecessorum permisso, institutis, Argentinam A. 1616., Ernesti Ludovici, Comitis Mansfeldici, præfectus studii, migravit, ab A. 1619. autem, cum Stralendorfio, Equite Megapolitano, suæ commissio fidei,

& Con-

(1.) V. Mart. Chemnitii Jun., & aliorum, *Epithalamia*, Rostochii A. 1591. in 4. excusa. (2.) V. Val. Schachtii *Progr. fun. Camerario* scriptum, in H. Wittenii *Dec. I. Memor. J.Ctorum* p. 8., & N. L. Lubec. A. 1701., p. 220. (3.) Teste Joach. Cüsterio in *Or. parent. de Luca Bacmeistero Jun.* (4.) M. Majo A. 1700., p. 157. (5.) p. 297. 298. (6.) T. I. *Diarii Biogr. Soc. XVII. ad A. 1696.* (7.) V. Gotfr. Sævi *Acad. Witeb.*, lib. II. l. 4. n.

& Confiliariis postea adscripto Cæsareis, Galliam, aliasque regiones exteras, peragravit. Rostochium inde reversus, conjugem A. 1621. elegit Annam, Nicolai Willebrandi, J. U. D. & Philos. Pract. Professoris, filiam, Arn. Böttcheri, J. U. D. & Consulis Wismariensis, privignam, ac Frid. Heinii, Antecessoris Rostochiensis, neptem, quatuor sibi filios, toutdemque filias, enixam (1.). A. 1622. J. U. D. ibidem est renunciatus, & Advocatus fisci Protodicalsterii provincialis Sternbergensis a Ducibus (quorum etiam Confiliariis a D. Joh. Bacmeistero (2.) accensetur) constitutus Megapolitani. Sternberga, ob ærumnas bellicas, Rostochium se denuo A. 1637. recepit, & istic, cum, quadriennio sequenti, non privatim solum juventutem legum studiosam instituisset, sed vices etiam D. Laur. Stephani in prælectionibus obisset publicis, M. Dec. A. C. 1641., & ætatis 56., expiravit. Plura de vita ejus D. Joh. Qvistorpii Sen., Theologi Rostochiensis, *Programma*, quod secuti sumus, docebit *funebre*. Conf. J. H. a Seelen, Taubmanni de illo Testimonium (e Rectoratu A. 1608. p. 98. & sq.) recitantis, P. III. *Atben. Lubec.* p. 128. 129. 130.

(Anagramma in eum Barth. Bilovii *Lib. 7. Anagrammatum illius*, f. 103. a., legitur.)

Disp. de Jure dotium, Præfide D. Ern. Cohtmanno proposita. Rostochii in 4.

JOHANNES CHRISTOPHORUS OHLERS, Lubecensis, Scholz trivialis in urbe Flensburgensi Nicolaitanæ Moderator, & deinde, ab A. 1721., Jacobæz Hamburgensis Arithmeticus, in Societate illic Arithmetica Observantis adeptus agnomen.

Offene Schreibschule, in welcher die alte Schreib-Kunst, vermittelst verschiedener, so Teutscher, als Dänischen, Lateinischen, Französischen, Holländischen und Italienischen Schriften, curieuser Fracturen und Zugwercke, in Kupfer-Figuren, der Jugend angewiesen wird. A. 1717. in 4.

Nova Arithmetica mercatoria, oder neues Kaufmännisches Rechenbuch. Hamburgi 1724. in 8.

CONRADUS OLDE, five OLDIUS, Hamburgensis, Phil. Magister, in Academia, ab A. 1653. ad 1657., commoratus Rostochiensis, & Theologiz deinde Licentiatu titulo Gryphiswaldiz, eodem A. 1657., post habitas Lectiones in Pl. XCI. cursorias, & Disput. de *Simonia* inauguralem, a D. Joh. Beringio ornatus.

Meteorologiz Pars prima, Meteora complectens ignita, Disputationibus V. proposita. Rostochii, ab A. 1653. ad 1657., in 4.

Exerc. Metaph. de Bonitate. Rost. 1654. in 4.

Triumphus Davidis, in Israelis fontibus incorrupti, in Libro I. Psalmorum turbidum Tridentinorum Authenticon ostendens, Præfide D. Aug. Varenio. Rost. 1655. in 4.

Disp. de Sabbatho, ab ipso conscripta, & Præfide D. Joh. Georg. Dorstheo defensa. Rost. 1657. in 4. Recensum ejus prolixum D. Joh. Fechtius, in *Prolegomenis Commentarii in IV. Evangelia Dorstheani*, lit. m. 3. b - p. 1. a., exhibuit.

Dissertationes Christologicæ. Rost. 1657. in 4. (M. C. K.)

Disp. de Infalibilitate formalitatis consequentiarum in secunda & tertia figura. Rostochii 1657. in 4.

Disp. Ethica de principiis Actionum humanarum, quatenus ex iis bonitas ac malitia moralis æstimari potest. Rost. 1657. in 4.

Disp. de domicilio, victu & amictu Johannis Baptistæ. Rost. 1657. in 4.

Disp. Theol. Inaug. de Simonia, ex Act. VIII., Præfide D. Joh. Beringio. Gryphiswaldiz A. 1657. in 4. Recusa Svo-baci A. 1692. in 4.

M. HENRICUS OLDENIUS, Hamburgensis, d. 9. Jul. A. 1624. natus, Parochiz ruralis in Dithmarsia Burgensis, ab A. 1659., Pastor, & M. Nicol. Hardkopffii, Antistitis Hamburgensis Nicolaitani, gener, d. 2. Mart. A. C. 1670., & ætatis 46., extinctus. V. *Ecclesiastarum Hamburgensium Epicedia*.

Ἀγγελολογία, seu Disp. in Matth. XVIII. 10., Præfide D. Joh. Scharfio proposita. Witeb. 1648. in 4.

NICOLAUS DANIEL OLDE, Med. D. & Practicus, circa A. 1701. & 1704. Hamburgensis.

Disp. Inaug. de Sputo cruento. Trajecti ad Rhenum 1691. in 4. (V. P. A. Lehmanni *Hamburgum anni 1701. literatum* p. 20.)

JOHANNES OLDEHORST, Hamburgensis.

Quæstio juridica de studiorum sumtibus, ubi quædam de Beneficiorum ecclesiasticorum origine & usu injiciuntur. Hamb. 1628. in 12.

M. HENRICUS OLDENBURG, Lubecensis, Ecclesiæ Germanorum Marianæ, in Emporio Norwagiz Bergensi, ab A. 1660., Pastor, septuagenario major, M. Aprili A. 1703., defunctus. V. *Nova Lis. Lubec.*, M. Aug. A. 1701., p. 182.

Εὐθανασία Christiana; das ist: Christliche Sterbekunst, oder Leichpredigt über M. Henr. Lemmichium, Predigern zu Bergen, auß Luc. II. 29 - 32. Lubecz 1674. in 4.

JOHANNES OLDENBURGIUS, Husensis, A. 1550. natus, scholz in civitate patria publicæ Conrector ab A. 1573., Rector ab A. 1582., & antea, solo A. 1572., munere (quo se ob tentationes abdicavit) Diaconi ibidem functus, d. 20. Jun. A. C. 1605. ac ætatis 55. vivis cælebs excessit.

Plura de vita ejus V. in Joh. Melch. Kraftii *Zusumfcher Rischen-Historie* p. 277. 329. 330. Conf. Mart. Holmeri *Præfat. Sermonis Sacri Germanici de Templi Husensis incendio* p. 11.

Ab Herm. Lathero, Jcto, discipulo suo (3.), *Informator teneræ ætatis* vocatur *dexterrimus*, a M. Joh. Hamero autem, Pastore Husensi, in *Epistola* ad Joh. Pistorium, Præpositum Eiderstadiensem, ἀνεδέλω, Kal. Oct. A. 1573., cum pridie noster Orationem auspicalem de *Scholarum utilitate, satis splendidam*, recitasset, exarata, hoc ornatus est elogio: O divinum ingenium! Ecce, qualis sit Deus noster, erigens ex pulvere pauperem! Gratulamur merito patriæ nostræ de tali ornamento, & peculiari Sp. S. organo.

Designatio clasium, lectionum, & exercitationum Latinæ & Græcæ lingvæ, nec non artium Logicarum, quæ in quinque clasibus ludi Husensis proponuntur, jussu Scholarcharum scripta. Slesvigz 1588. in 4. V. de illa P. III. *Isag. mee ad Hist. Cimbr.*, c. 4., p. 316. 317.

Elegia in nuptias Nicol. Jungii, J. U. D. & Cancellarii Holfatici, cum Anna Broderia (*perquam elegans*). Slesvigz 1599. in 4.

Epistolæ III. ad D. Paulum ab Eitzen, Superint. Holfaticum, A. 1581. & 1583. exaratz, in Volumine Epistolarum ad Eitzenium ἀνεδέλω mihi perlectæ.

(1.) De duarum filiarum, parenti superstitum, maritis V. Andr. Dan. Habichtshoffii *Rostochium anni 1600. literatum*, p. 304. 305. (2.) in

Program. Rostochiensis, A. 1602. *Carbarina Heinia* præmissa exequiis. (3.) in *Præfat. Tr. de Censu*.

Molleri Cimbr. Lit. Tom. I.

Cc cc cc

M. HEN-

M. HENNINGIUS OLDENDORPIUS, Hamburgensis, studiis lingvarum, artium ac Theologiae, in patria primum, & deinde (A. 1562. & seqq.) Wirebergæ, Balileæ, Rostochii, imo Lutetiæ quoque (1.), incubuit. Lingvæ, cujus peritia excelebat, Hebrææ professionem in Academia Rostochiensis, M. Jun. A. 1566., Ulrici, Ducis Megapolitani, obtinuit beneficio (2.), sed eadem, biennio post, ob crimen Veneris masculæ nefandum, excidit, dieque 9. Dec. A. 1568. a societate Academica, testibus Thoma Lantio (*Oldendorpius* eum perperam appellante) (3.), & (quem hic allegat) Ern. Cohtmanno (4.), exclusus est ac relegatus de qua *παράστασις* turpissima hæc narrat Otto Frid. Schürzius *Lib. I. Comm. de vita Dav. Chytræi* p. 312. 313.: A. 168. M. Henn. Oldendorpius, Ebr. Ling. Professor, Joh. Oldendorpii, Jcti, nisi me omnia fallunt, filius, delatus a Philippo & Theodoro, Studiosis Livonia oriundis, apud Rectorem Joh. Borcholtum, quod cum puero, fidei suæ concedito libellum nefandam exercuisset, lata die 9. Dec. a dicto Rectore & Promotore Nath. Chytræo sententia, exilii poena multatur; pro quo Joh. Boukii, frater Oldendorpii uterinus (Acad. Rost. Antecessor), frustra intercessit. Rostochio ejectus, A. 1569. Wirebergam, & inde Balileam (uti e Joach. Degeneri ad D. Paulum ab Eitzen Epistola didici), concessit, diutius ibi, ob hominum doctorum copiam, commoraturus. Argentinam tandem delatus, D. Joh. Pappo, ad Cathedram evecto Theologicam, in professione lingvæ Hebrææ, cæterarumque Orientalium, d. 14. Jun. A. 1575., successit Academica, Decanum Ordinis A. 1585. egit Philosophici, A. 1588., ut D. Joh. Lud. Havenreuterum, tergemina gravatum professione, Medica, Physica & Organica, parte aliqua istius levaret oneris, Physicam, jussu Scholarcharum, cum Hebræa conjunxit, & Collegii tandem Wilhelmitani adeptus præfecturam, d. 5. Sept. A. 1589. expiravit (5.).

V. de illo Melch. Junii, Rhetoris Argentinensis, *Programma* (in quo *Vir vere bonus & doctus, pacis ac tranquillitatis studiosissimus, & Episcopus denique & pater eorum, qui in Collegio Wilhelmitico aluntur, beneficus, vocatur*) funebre, Melch. Sebizi Synopsin vitæ ejus, ex isto l. cc. exhibitam, D. Leonh. Hutteri, Theologi Wireb., discipuli ipsius (cui *Professor lingvarum Hebrææ, Chaldaicæ & Syriacæ, audit maxime industrius*), Or. Parent. de vita D. Salem. Gesneri, lit. C. 2. b., G. M. Königii *Biblioth. Vet. & novam*, lit. O., & *Homonymoscapiam* nostram, *Secl. II.*, c. 7., §. 92., p. 707.

Programma de lingvæ Hebrææ necessitate & utilitate, quo professionem illius, F. Joh. Bapt. A. 1566., Rostochii est auspicatus, a Joh. Posselio Sen. Part. II. Scriptorum Rostochiensium publicorum, junctum a se Rostochii A. 1567. in 8. editorum, f. 373. 374. 375., insertum.

IV. Epistolæ ad D. Paulum ab Eitzen, Superint. Holfaticum, Wirebergæ A. 1562. & 1564. exaratz, quas in Volumine Epistolarum ad Eitzenium inedito reperi.

JOHANNES OLDENDORPIUS, Hamburgensis, Alb. Krantzii, ædis Cathedralis Decani, Theologi, Jcti & Historici illustris, avunculi sui, & exemplo, & liberalitate, incitatus, Jurisprudentiæ, in Acad. Colonienfi, aliisque, tanto ardore & successu, incubuit, ut non supremos solum illius honores Gryphiswaldiæ juvenis admodum reportaverit, sed famæ etiam postea, meritis partæ eximii, magnitudine Jurisconsultos Germaniæ omnes, sibi coævos, superaverit. In urbe primum Rostochiensis, A. 1529. & triennio sequenti, & Syndicum egit, & publicum simul Juris Interpretem Academicum, primoque illic doctrinæ Lutheranz præconi, Joach. Slutero, strenue contra Pontificios patrocinatus, calumnias horum evitare non potuit, Apologiæ A. 1533. confutatas Saxonica. Eodem anno 1533. Syndici in civitate Lubecensi officium Joh. Oldendorpio, viro summe eruditionis, sed male vite, a Georg. Wollenwebero, Demagogo, affectis ejus seditiosis, commissum esse, Reimarus Kockius, aliique historici Lubecensis scriptores, perhibent. Qui noster, vel alius ei *ἀντιρρητος*, fuerit, nondum mihi esse exploratum fateor. Juris deinde in Academia Germaniæ diversis, Francofurtana scilicet ad Viadrum (si Wolsig. Justum, aliosque, audias), Colonienfi, & tandem, ab A. 1540., in Marpurgensi fuit Doctor, hujusque Antecessor, ab A. 1558., primarius, simulque Philippi magnanimi, Hassorum Landgravi, Consiliarius. In ultima hac statione communis hic Jctorum Germaniæ Præceptor, imo verè in eadem Jurisprudentiæ vindex & instaurator præcipuus & longe dexterimus, corruptelarumque cum Theoriz legalis, tum Praxeos forensis, reformator judiciosissimus, sed, ob legulejorum & rabularum contumaciam, scopo haud potitus, cum summa eruditione, singulari in docendo dexteritate, scriptisque plurimis, Germanorum pariter atque exterorum meruisset admirationem, d. 3. Jun. A. 1567. vivis excessit. Prolixior Vitæ ejus, scriptorum & meritorum, historiam, cum judiciis, quæ de his Viri rulerunt doctissimi, honorificis quamplurimis, Tomus operis hujus nostri exhibebit ultimus. Evolvantur interim, qui, justo licet parcius, eo spectantia narantur atque congesterunt, Melch. Adamus in *Vitis Jctorum Germanorum*, p. 171 - 178., Paulus Freherus, hunc secutus, in *Theatro Eruditorum* p. 854. 855., Henr. Pantaleon P. III. *Presopographie* p. 188., Nicol. Reusnerus in *Iconibus Eruditorum*, Contr. Gesnerus in *Biblioth. universali* p. 445., Jos. Simlerus in *Epitome Biblioth. Gesnerianæ aucta* p. 401., Pet. Nigidius in *Elencho Professorum Marpurgensium* p. 15., & Christ. Wilh. Eybenius in *Eponymologio Critico Tob. Magini, a se aucto*, p. 621.

M. BERNHARDUS OLDERMANN, Slesvicensis, Pastor in Eiderstadia Cotzenbüllensis, totiusque simul Provinciæ istius, ab A. 1680. (d. 9. Aug.), Præpositus, Apoplexia d. 9. Dec. A. 1681. extinctus. V. Ant. Heimreichii *Lib. IV. Hist. Eccl. Slesvic.*, c. 3., p. 206.

Disp. Theol. duas illustres de fide controversias complectens, unam contra Pontificios, de Certitudine salutis, alteram contra Calvinianos, de Electorum amissione fidei & Spiritus sancti, Præside D. Cælestino Mislenta proposita. Regiomonti 1649. in 4.

PHILIPPUS CHRISTIANUS OLEARIUS, Slesvicensis, Ad. Olearii, Mathematici & Bibliothecarii Holfatogottorpiensis, filius, d. 14. Apr. A. 1658. in lucem editus, post obitum utriusque parentis ab affini, Burch. Niederstadtio, Consiliario Ducali, educatus, studiisque scholasticis & Academicis absolutis, post reditum ex itinere Belgico & Anglico, Med. Doctor Erfurti A. 1689. renunciatus. Vitæ ejus seriem fusius exponit D. Justi Vestii, Prof. Med. Erfurtensis, *Programma, Disputationi illius inaugurali præmissum.*

Epigraphe in laudes Petri, Comitæ a Griffenfeld, in Holfatiam adventantis. Slesvigæ 1675. in fol.

Disp. Inaug. de partu difficili. Erfurti 1689. in 4.

GVILHELMUS OLTERUS, Pastor in Dithmarsia Australi Nordhardstedienfis.

Geistliche Seelenlust, oder Gesangs- und Gebetbuch, in drey Theilen bestehend. Glückstadii 1660. in 12.

HENRICUS

(1.) V. Melch. Sebizi *Append. Chronol. de Professoribus Acad. Argent.*, D. Joh. Schmidii *Homiliis V. de fonte scholastico Jubilæi Germanicis*, A. 1641. editis, adjectam, p. 276. (2.) V. *Programma ejus auspiale, infra memorandum.* (3.) in *Tr. de Academicis* p. 10. 11. (4.) in *Responsio I. Academico*, num. 274. (5.) V. Melch. Sebizium *l. c.*, p. 250. 276. 292.

HENRICUS OLTERUS, Wilhelmi, modo memorati, filius, Nordhardsteda Dithmarfus, Diaconus in Dithmarfia, ab A. 1687. Hemmingstadiensis.

Oratio de Difficultatibus & fructibus studiorum. Kilonii 1683. in 4. Programma, a D. G. Morhofio illi præmissum, inter *Programmata*, *Orationibus* ejus subjuncta, num. 92., p. 959. 960. 961., est recusum.

M. JOSIAS HENRICUS OPITIUS, Kiloniensis, Henrici, Professoris Theologi, filius, Lipsiæ, d. 31. Jan. A. 1704., suprema Philosophiæ ornatus laurea, Diaconus, ab A. 1709., in Eiderstedia Tonningensis, Parentisque in Bibliorum Hebræorum editione *σύνεργος*, ad Pastoris tandem dignitatem A. 1717. in eodem evectus oppido, & A. 1719. mortuus.

Oratio, Carolo XII., Sveciæ Regi, ob liberatam ab obsidione Narvam, & reportatam a Moïsis victoriam, dicta. Kilonii 1701. in fol. V. *Nova Lit. Lubec.*, M. Mart. A. 1701., p. 91.

Disp. de trito illo: *Vulgus regitur opinionibus*; Præfide Georg. Paschio defensa. Kil. 1701. in 4.

Disp. qva Messias capitis LIII. Esaiæ scopus unicus esse, contra Grotium & Judæos, demonstrant, Præfide Parente proposita. Kil. 1702. in 4.

Hodegeticum Hebræo-Chaldæo-Biblicum, in quo vocabula Hebræica & Chaldæica V. T., ordine librorum, capitum & versuum, ita exhibentur, ut lectio Hebræo-Biblica, absque tediousæ evolutionis vocum impedimento, facillime institui, & intra anni spatium, integra Biblia Hebræica commode perlegi atque intelligi possint; *σύνεργος*, cum præfatione D. Henr. Opitii, parentis, editum Kilonii A. 1702. in 8., auctiusque Hamburgi A. 1711. in 8. recusum. Instituti methodique notitiam *Nova Literaria Lubecensis*, M. Sept. A. 1702., p. 271. 272. 273., & Joh. Christoph. Wolfii *Historia Lexicorum Hebræicarum* p. 205. 206., suggerent.

Disp. de Sepultura Messiæ, & admiranda Dei circa illam providentia, ex Es. LIII. 9., Parente præfide defensa. Kil. 1703. in 4.

Disputationum de Libris S. Scripturæ apparenter deperditis prima. Lipsiæ 1704. in 4. V. de illa *Nova Lit. Germ.*, M. Majo A. 1704., p. 175. 176.

Disp. de Jeremia inter Prophetas majores primo, Isaaco Abarbeneli præcipue opposita. Lipsiæ 1704. in 4. Recensum ejus in *N. L. Germ.*, M. Febr. A. 1705., p. 57. 58., invenies.

Disp. Pneumatica de Conceptibus Dei formalibus & objectivis, ad locum in Collegio Philos. obtinendum proposita. Lipsiæ 1705. in 4. V. *N. L. Germ.*, M. Dec. A. 1705., p. 458.

Disp. Philol. de libro Domini, ad Es. XXXIV. 16. Kilonii 1706. in 4. Recensum V. in *Novis Lit. Lubec.*, M. Sept. A. 1706., p. 273. 274.

Disp. Philologico-Critica de Sectionibus Pentatevchi minoribus, *Peribuchot* vulgo appellatis, Cl. cuidam Philologo Reformato opposita. Kil. 1706. in 4. V. de illa *N. L. Lub.*, M. Jan. A. 1707., p. 24. 25.

Disp. de Causa Physica & morali, ac influxus utriusque imputatione. Kil. 1708. in 4. V. de illa *Nova Lit. Lubec.*, M. Apr. A. 1708., p. 84. 85.

Disquisitio Historico-Philologica de Candelabri Mosaiici admirabili structura, ejusdemque Positu in Sancto. Jenæ 1708. in 4. Hujus (aliam de *Sacerdotum circa Candelabrum istud munus, & secreta illius mysticaque ratione*, pollicitæ) recensum *Acta Erud. Lipsiensia*, M. Jan. A. 1709., p. 31. 34., exhibuerunt.

Promittuntur ab eo:

Vindicæ usus Accentuationis Hebræicæ distinctivi, pro D. Matthia Wasmuhtō, contra Joh. Brunsmannum. V. *Catal. Nund. Lips.* A. 1708. Autumm. p. 59., & *Hyemal.* A. 1709. p. 30.

Tr. de Kri & Krihb, quo formam vocum Hebræarum textualem Krihb non vitiosam & corruptam, sed Antomalicam, ob certas rationes summo studio ita expressam, esse, ostendetur. V. (ex *Hodegetico* ejus) *Nova Lit. Lubec.*, M. Sept. A. 1702., p. 273.

R. Isaaci Abarbenelis Præfationes, quotquot in Commentariis ejusdem inveniuntur, omnes, multiplici eruditione refectissimæ, cum Versione Latina, annotationibus, & Præfatione de vita ac scriptis Autoris, edendæ. V. *Catal. Nund. Lips.* A. 1704. Autumm. p. 55., *Vern.* A. 1705. p. 56., & *Vern.* A. 1706. p. 5.

R. Salomonis Ben. Melech. Comm. in Pentatevchum, cum R. Jac. Abendanz ad eundem Spicilegio, Latine translatus. V. *Catal. nund. Lips.* A. 1706. vern. p. 5.

PAULUS FRIDERICUS OPITIUS, Kiloniensis, præcedentis frater, Henricique patris, in Bibliorum Hebræorum editione, itidem *σύνεργος*, Professioni Lingvarum Orientalium ac Græcæ in Academia Kiloniensi patria A. 1721. admotus.

Epinicion Heroicum, in gloriosissimum Salvatoris nostri triumphum, publice Kilonii, d. 16. Maji A. 1703., in Parascève festi ascensionis Christi, recitatum. Kilonii 1703. in fol. V. Seb. Kortholti *Programma illi præmissum*, & *Nova Lit. Lubec.*, M. Jun. A. 1703., p. 136. 137.

Disp. de Philosophia Characteristica & Parznetica, Præfide Georg. Paschio. Kil. 1705. in 4.

Disp. de humili & mirabili nativitate Messæ, ex Es. LIII. 2., Præfide Parente. Kil. 1706. in 4.

Disp. Philol. de Libro Domini, ad Es. XXXIV. 16., Præfide M. Jos. Henr. Opitio, fratre. Kil. 1706. in 4.

Cimbriz gaudium ob recens natum Carolum Principem, Christiani Augusti, Ducis Holfato-Gottorpiensis, filium, Oratione solenni declaratum. Kil. 1706. in fol.

Scholia Criticorum in Leviticum examinata, Præfide Theod. Dassovio Autore. Kil. 1707. in 4.

Commentarius Historico-Philologicus de Custodia templi Hierosolymitani nocturna, ex Hebræorum monumentis, duabus ante hac Disputationibus, Præfide D. Henr. Opitio parente, propositus. Kil. 1710. in 4. *Eruditus* vocatur a J. Alb. Fabricio in *Bibl. Antiqu.* c. 9., p. 288.

Disp. de Gigantibus. Kilonii 1715. in 4.

Disp. de Amico Israelitarum in Festo Tabernaculorum consortio, Psalmo CXXXIII. a Davide celebrato.

Disp. I. de Hadriani Imperatoris nomine, indole, virtutibus ac vitiis, in supplementum Historiæ Augustæ, ex scriptis Judæorum. Kil. 1722. 4. In hac, §. 1., p. 5. simile Historiæ Augustæ aliorum Imperatorum Romanorum, e scriptis Judæorum antiquissimis, Supplementum promissit.

Disp. II. de Hadriani Imp. moribus, eruditisque cum Doctores Judæorum controversiis. Kil. 1723. in 4.

Gebundene Traurede über den Tod und Sterben Jesu Christi. Kil. 1702.

Mafora magna, tam textualis, quam finalis, ad Alphabeti ordinem disposita, cumque variis MSSis, & inter se, diligentissime collata & emendata, & ab omnibus fere contradictionibus liberata; quam parens, Henr. Opitius, A. 1709., in præf. *Bibliorum Hebræorum*, ab eo jussit expectari.

M. CONRADUS OPORINUS, Femariensis, vici in Holsatia Neo-Monasteriensis, ab A. 1677., Archidiaconus, & ab A. 1679., Pastor, A. 1713. mortuus, de cuius vita plura in *Novis Lit. Lubec.*, M. Jun. A. 1702., p. 188. 189. 190., sunt relata. Conf. de illo J. H. a Seelen P. II. Athen. Lubec., p. 178. 179.

Disp. Ethica de Principiis actionum humanarum, Præfide M. Matth. Laurentio. Rostochii 1668. in 4.

Disp. Philologico-Critica ad Matth. II. 23., Præfide Balth. Stolbergio. Witeb. 1669. in 4.

Theses ex universa Philosophia inaugurales, Præfide Georg. Ern. Heldbergio. Kil. 1673. in 4.

Der Todinn Christliche und heylliche Todes-Lust, oder Leichpredigt über Anna Todinn, Wittne, auß 2 Cor. V. 1. 2. Kilonii 1682. in 4.

Die süßtröstende Heiligkeit der Kinder Gottes, oder Leichpred. über Joh. Ellermann, auß Rom. VIII. 18. Kil. 1698. in 4.

Die von den Gerechten erbetene Hülfe auß vielem Leiden, oder Leichpred. über St. Anna Maria Bremerinn, auß Pl. LXL. 1-5. Hamburgi 1701. in 4.

M. JOACHIMUS OPORINUS, Neomonasterio Holsatus, Conradi, Vici illius Pastoris, filius.

Historiz Criticz de Animi humani perennitate Dissertatio prior. Kilonii 1719. in 4. Scripti hujus *συμπερασμα* invenies in Joh. Gottl. Kraußii neuen Zeitungen von gelehrten Sachen, num. 37. A. 1719., p. 293. 294.

Carmen Græcum heroicum *ἀνέκδοτον* de Emendatione omni tempore inter homines necessaria, Kilonii, in jesto anni 1717. Jubilæo, publice recitatum. V. Programma Kiloniense, Jubilæo isti præmissum.

Historia Critica doctrinz de Animi humani perennitate, a prima rerum memoria, ad præsentem ætatem usque, deducta atque explicata. Hamb. 1723. in 8. (*Catal. nund.*)

JOHANNES OPSOPOEUS, sive **KOCHIUS**, (Germanico hoc cognomine in scriptis Saxonis, Græco autem in Latinis, usus), Hamburgensis, Parochiz Geestchedenfis Pastor, Poeta venæ, in argumentis sacris, ætæ temporalis, sed minus castigat; distinguendus tum a D. Joh. Opsopoeo, Brettano, Prof. Medico Heidelbergensi, cujus vitam ac scripta Melch. Adamus (*in Vitis Medicorum Germanorum* p. 325. 326.) recensuit, tum a Joh. Opsopoeo, Byruthino, cujus *Cantiones sacras* Frid. Taubmannus (*in Melodæsis, Lib. II. Epigramm.* p. 393.) peculiari commendavit carmine. Confer *Homonymoscopiam* nostram, Sect. III., c. 4., §. 17., p. 335.

SCRIPTA EDITA.

I. LATINA.

Carmen de Horribili lapsu primorum parentum. Hamburgi 1602. in 4.

Textus Epistolæ, die Viridium, ex 1. Cor. XI., homiletice explicatus, & nunc metricè expressus. Hamb. 1631. in 8.

Carmen Theologicum de Salute generis humani, amissa per Protoplastos, & restaurata per Salvatorem nostrum, Jesum Christum, XVII. libris Christiados comprehensum. Hamb. 1632. in 8.

Historia passionis D. N. I. C., VII. Concionibus (*max memorandis*) homiletice ante hac proposita, & nunc metricè reddita. Hamb. 1632. in 8.

Textus Evangelicus Luc. II., de Circumcisione Domini, homiletice & metricè redditus. Hamb. 1633. in 8.

Elias, sive Comædia, vitam, res gestas & translationem Eliz exhibens. Hamb. 1633. in 8. Germanice etiam eodem anno prodit.

II. SAXONICA ET GERMANICA.

Passio Christi; dat is: VII. Christlike Predigden over de, uth allen IV. Evangelisten tosamengetogene, Historie des Lebens des Christi. A. 1620. in 8. Op dat nye corrigeeret, unni mit eener lechhaftigen Gründonnerstagspredigt vermehret. Hamb. 1624. in 8. De Metaphrasi illarum Metrico-Latina jam est dictum.

Resurrectio Christi; dat is: IV. Predigden van der fröliken Uperstandinge Jesu Christi, over de gewönliken Evangelia in den Osterliken Sürdagen geholden. Hamb. 1624. in 8.

Triumphus Christi; dat is: Eene Christlike Predigt van der triumphherenden Hemmelfahrt unsers Heylandes Jesu Christi, uth dem LXVIII. Psalme. Hamb. 1624. in 8.

Predigt over dat Evangelium Dom. XXIII. Trinit., uth Matth. XXII. Hamb. 1624. in 8.

III. Predigten über den CXXIV. Psalm. Hamb. 1633. in 8.

Elias, oder eine Comædie, von dessen Leben, Thaten und Himmelfahrt, aus dem Lateinischen übersezt. Hamb. 1633. in 8.

JOHANNES OSTERLOH, Hamburgensis, J. U. Lic. & in patria Practicus.

Disp. Inaug. de Præscriptione rerum, per mare adlatarum, secundum Statuta Hamburgensia. Halæ 1710. in 4. V. *Hamburgum anni 1716. literaturæ* p. 34.

PETRUS OSTERMEIER, Hamburgensis, J. U. L. & in patria Practicus, scriba, ab A. 1684., Præfecturæ Bergerdorf., A. 1710. mortuus. (V. Fabricii *Vol. V. Memor. Hamb.* p. 294.)

A. P. A. Lehmanno (*in Hamburgo literato* A. 1701. p. 20., & A. 1704. p. 19.) tribuuntorei:

Disp. Inaug. de Emphytevis. Basileæ 1675. in 4.

Disp. Inaug. de Cambiis, eorumque jure. Aureliæ 1687. in 4. (*Sed hæc D. Dav. Ottoni, paulo post memorando, debetur.*)

MATTHÆUS ab OTTHEN III., Michaelis filius, Matthæi autem I. (qui Matthæi etiam II., Galeni & Ptolemæi, fuit parens), Friderici I., Regis Daniz, Archiatri, & prædii prope Slesvigam Apensburgensis Toparchæ, nepos, & familia, quæ Medicos complures eruditos protulit, nobili ortus est Cimbrica. In Maximiliani II., Imperatoris (a quo insignia ejus, crucem rubram, stellam fulvam, leonem, caputque bovis, in quatuor ostentantia areolis, stella & cruce sunt aucta), aulam delatus, Alberti & Wenceslai, filiorum ejus, studia per annos complures gubernavit. Soli deinde Alberto, Ecclesiæ Rom. Cardinali & Lusitaniz Proregi, suam addixit operam, atque Ulyssipone (ab anno circiter 1580., teste ipsius ad Ranzovium Epistola) a secretis fuit consiliisque intimis. V. Henr. Ranzovii, Proregis Cimbrici (cui *Vir audit omni doctrinarum linguarumque præcipuarum cognitione imbutus*), *Contextum Historicum*, Jonæ ab Elvertfeld tribus *Epigrammatum de Holsatia classibus adjectum*, lit. P. 3. b., & Andr. Angeli *Chronicon nobilitatis Holsaticæ Germanicum*, Lib. I., p. 85. 86.

Epistola ad Henr. Ranzovium, Proregem Cimbricum, Ulyssipone d. 17. Jul. A. 1592. scripta, & in Sylloge *Consolatoriarum ad Ranzovium*, a Georg. Lud. Frobenio Francofurti A. 1593. in 8. edita, p. 307-210., luci exposita publica.

DAVID

- DAVID OTTO, Hamburgensis, J. U. D. & in patria Practicus, A. 1719. mortuus.
 Matth. Nic. Kortholti Hexastichon in honores ejus Doctores Lib. I. Epigramm. p. 8. legitur.
 Disp. Inaug. de Cambiis, eorumque jure & privilegiis. Aureliæ 1687. in 4.
 DAVID OTTO Junior, Hamburgensis, J. U. Lic. & in patria Practicus.
 Disp. Inaug. de eo, quod justum est circa Periculum imminens, Præfide D. Christ. Wildvogelio proposita. Jenæ 1715. in 4. V. de illa *Partem L. der Gelehrten Fam. p. 128. 129.*
 JOHANNES OTTONIS, Hamburgensis, J. U. D.
 Disp. de Nobilitate, Præfide Joh. Paulo Felwinger. Altorfii 1671. in 4.
 Disp. de contractu Assuractionis, Præfide D. Joh. Wolfg. Textore. Heidelbergæ 1674. in 4.
 Disp. Inaug. de Testamentis rusticorum. Altorfii 1675. in 4.
 LAURENTIUS OVENI, Witzworta Eiderstadiensis, J. U. Doctor & Judicii in Eiderstadia provincialis, circa A. 1650., Assessor.
 Ei Pet. Saxius, Senator Eiderstad., A. 1660. Exercitationes suas Historicas *versus* inscripsit. V. J. H. a Seelen P. III. *Arhen. Lubec. p. 152.*
 Disp. Inaug. de Usuris & contractibus usurariis, Præfide D. Henr. Hahnio. Helmstadii 1650. in 4.
 Traur- und Klaggedicht über die schreckliche Sündfluth, und Ueberschwemmung des salzen Seewassers, so im Lande Eiderstadi d. 11. Oct. A. 1634. geschehen. Hamburgi 1641. in 4. E. vena, non minus quam Epicedia ejus vernacula complura, profudit triviali.
 JUSTUS ab OVERBECK, Hamburgensis, J. U. D. & ædis in patria Cathedralis, circa A. 1701., Canonicus, A. 1719. mortuus, V. J. Alb. Fabricii P. II. *Memor. Hamb. p. 614.* & P. A. Lehmanni *Hamburgum A. 1701. literatum pag. 20.*
 Disp. Inaug. de Fœnore licito, quincunces excedente. Ultrajecti 1695. in 4.
 M. WOLFGANGUS OUWE, Flensburgensis, patre M. Gerhardo Ouwo Juniore, senioris filio & in Patrochiz Johannez Pastorate successore, matre autem Anna Lopia, d. 23. Mart. A. 1632. natus, post finita studiorum in Athenæo patris, aliisque locis, tyrocinia, Theologicis & Philosophicis, in Gymnasio Stettinensi, ab A. 1648., in Acad. Rostochiensis, ab A. 1650. ad 1653., & in Lipsienti, convictuque Joh. Hülsemanni, A. 1653., vacavit. Magistri deinde titulo Rostochii A. 1654. reportato, Parochiz ruralis Husbüensis Pastorem, ab A. 1659., egit, & ex ista, bonis fere omnibus infelici amissis incendio, sequenti 1660., ad cœtus sacri Johannei, in vicina urbe patria Flensburgensi, revocatus est gubernationem. Huic cum per lustra tria, & quod excedit, præfuisse, M. Febr. A. C. 1676., ac ætatis 44., expiravit, nullis ex uxore Elisabetha, Olai Georgii, Parochi in Julia Alschlesiensis, filia (D. Stephano Kenckelio, Præposito Tunderensi, secundis deinde sociata nuptiis), liberis susceptis, A Joh. Vorstio, Rectore Flensburgensi & Berolinensi, Præceptore suo, in *Epistola, qua Diatribæ de Causa per se & per accidens A. 1652. ipsi inscripsit, ob animi dotes præclaras, candorem, probitatem & discendi cupiditatem, est celebratus.*

SCRIPTA EDITA.

- Hæstas Thesium de extremo Judicio, Præfide D. Jac. Fabricio. Stettini 1649. in 4.
 Exerc. Log. de Secunda mentis operatione, & oratione externa, hujus signo, Præfide M. Joh. Vorstio, Rostochii 1651. in 4.
 Disp. Polit. de Summa potestate civitatem gubernandi, quam unus obtinet, Præfide eodem Vorstio. Rost. 1651. in 4.
 Klag- und Trostschrift über das unzeitige, doch selige, Absterben Gregorii von Pudewels, Erbherrn auf Stamm. Slesvigæ 1658. in 4.
 Nothwendige Erinnerung vom Mißbrauche der Kleider, da viele Christen in defectu, viele in excessu, sündigen, das ist, da viele, auf Mangel zierlicher Feyer- und Sonntagskleider, auß der Kirchen wegbleiben, viele mit üppigem alamodischem Kleider prachte sich hochmüthig erheben. Hamburgi A. 1663. in 12.
 Ein Fäveia iræ divinæ; das ist: Cometen-Erscheinung, dadurch Gottes Zorn über alles gottlose Wesen vom Himmel wird offenbahret, in einer Predigt über das Evangelium am Feste der H. Drey Könige (auß Matth. II.) vorgestellt. Hamburgi 1665. in 12.
 Wunderbahre Todesfahrt, oder Theologischer und Historischer Discurs von dem wunderlichen Ende und Tode, damit etliche, auch fromme Christen, auß dieser Welt wunderbarlich gerissen werden; Herrn Henningo Petersen, Holstein-Glücksburgischen Hofpredigern und Probstem, zum Troste, wegen des Todes seiner Ehliebsten, aufgesetzt. A. 1665. in 8.
 Mammon, der heutige, grosse, ungeheure, unbarmhertzige Weltgott, auß dem Evang. am XV. nach Trin. (Matth. VI. 24. & sq.), in einer Predigt hervorgesuchet, und allen bevortheilichen eigennütigen Armuthschändern und Geizhässen zur Lehre, Erinnerung und Warnung, aufgegeben. Slesvigæ 1669. in 4.
 Schuldigster Nachklang, Fr. Sibyllz Ursulz, Herzoginn in Holstein-Glücksburg, zu immerwährendem Ehrengedächtnisse aufgesetzt, und, nebst anderer ihren Leichenreden, in der Fürstlichen Holstein-Glücksburgischen Gedächtnisseule gedruckt. Hamburgi 1672. in fol.
 Apocalypsis hæreseos, oder Offenbahrung der Keterey, Lügen und Irthümer, welche Antonetta Bourignon, in unterschiedlichen Büchern, und sonderlich im Gezeugnisse der Wahrheit, zu Tage gelegt. Hamb. 1675. in 8. Commendatus a D. Sam. Pomario in præfat. Partis I. der Schusschrift wider den Gutmannischen Offenbahrungs-Patron, & in ipsa Parte I., p. 292. 293. 49. a Timoth. Dan. Colbergio im Matonisch-Hermetischen Christenthume, P. I., c. 10., p. 413., ac Joh. Henr. Feustkingio in Gynæceo Heretico-Fanatico p. 192. Invectivis contra scöpticis in eam debacchatus est Pet. Poiretus, in Continuatione sua *Vite Bourignonianæ Gallica*, Amstelod. A. 1683. *ἀναρίτως* edita. Non enim solum cap. XXV., §. 9., p. 357., Georg. Henr. Burchardum & nostrum, Bourignoniz in Cimbria adversarios, vocat *deux fausses & faibles de notre siècle, les trompettes de toute la bande, qui annoient toute la troupe au carnage; sed cap. etiam sequ. XXVI., §. 5., p. 411. 412.*, cum in Ouwium denuo scommata quædam effudisset, scriptum hoc ejus appellat *un méchant livre*, & tale de illo addit judicium: *Sérieusement, son libellen' est qu' un ouvrage digne d' un païsän, plein de vin, qui jure, & pesse contre la personne de Mlle Bourignon, sans aucune discretion.* Quas censuras immitos Goss. Arnoldus etiam, Tomo III. *Hist. Eccl.*, c. 16., p. 161., approbare videtur.

INEDITA, sive AFFECTA, in præfat. scripti contra Bourignoniam promissa.

Tractat von den Uhrsachen des falschen Christenthums.

Tr. von dem üppigen, in aller Welt, bey Geistlichen und Weltlichen, Hohen und Niedrigen, wolbekandtem Sauff- und Nicotianischen Rauchteufel.

Tr. vom Atheistischen Unglauben, dadurch der Artickel von der Auferstehung der Todten in Zweifel gezogen und ganz niedergerissen wird.

Tr. von kalten, grausamen und grimmigen Wintern, was dabey zu bedencken sey.

MARTINUS OUWMANNUS, oppidi in Stormaria Wilstrienfis Pastor, A. 1661. mortuus.

Epaphroditus Christianus, oder Christliche Gedancken eines schwachen Biedermanns. Hamburgi 1661. in 12.

M. NICOLAUS OUWMANNUS, Wilstrienfis, Martini, modo memorati, filius, Parochiz ruralis Thumbenensis, in præfectura Slesvicensi, ad annum usque fatalem 1693., Pastor.

Tres Quæstiones Mathematicæ, ex S. literis petitz (1. de Turri Babylonica; 2. de Colosso Babylonico Dan. III. 3. de pompa Salomonis Matth. VI. 29.), e Mathesi resolutz, & ad gradum Magisterii impetrandum, Præfide D. Sam. Reyhero propositz. Kilonii 1672. in 4.

M. MARTINUS JACOBUS OUWMANNUS, Thumbia Anglo Cimper, Nicolai præcedentis filius.

Disp. de Diris sanguinum in lapidatum derivatis, e Matth. XXVII. 25. Kilonii 1705. in 4.

Lotio manuum Judæis usitata, ex Codice Mischnico, ad mentem Hebræorum interpretum, expressa, & luci restituta: Cum præfatione Theod. Dassovii. Hamburgi 1706. in 8. Exhibet in ea Autor יד סוכת יד, siye Codicem de lotionibus manuum Thalmudicum, cum R. Mosis Maimonidis & R. Obadæ de Bartenora Commentariis, Excerptis e Commentario *Jom Tobh*, suaque versione Latina & notis, in quibus Gvilh. Surenhusii editio subinde castigatur. Confer de illa *Nova Lit. Lubec.*, M. Febr. A. 1706., p. 56. 57.

Promittuntur ab eo:

Diff. de Philologiæ Hebrææ desideratis. V. Ep. Dedic. Disp. de diris sanguinum.

Tr. contra Joh. Clericum, ejusque de Angelo increato, in Commentariis suis, *Ψευδευγέταις*, Rabbiorum testimoniis istam confutaturus, quem sub finem Tr. de lotionem manuum pollicetur.

Tituli Mischnæ Thalmudicæ de loto diei, aliisque argumentis, complures, una cum Mosis Maimonidis, Salom. Jarchii, Obadæ de Bartenora, & Codicis *Jom Tobh*, in eos, Commentariis, Latine vertendi notisque illustrandi. V. Tr. de lotionem manuum p. 195. 196.

P.

M. JOH. GERH. PAGENDARM, Lubecæ d. 2. Dec. A. 1681. natus, Jacobi, scholæ publicæ Cantoris, filius, titulo Magistri A. 1703. Witebergæ reportato, A. 1707. Ecclesiastes est factus in templo D. Margaretz Castelli Noribergensis extraordinarius, A. 1712. Concionator aulicus Wilhelmsdorfii Hohenloicus, simulque Pastor Neidhardwindensis, & Consistorii Hohenloici Assessor, ac tandem A. 1719. Pastor in Olsnensi Silesiæ provincia Paschkerwitzensis.

V. Joh. Henr. a Seelen P. II. *Arben. Lubec.* p. 182. 183. & *Nov. Lit. Lubec.*, M. Mart. 1704. p. 94.

Disp. de Peplo veterum, Præfide M. Herm. Henr. Pagendarmio, fratre, defensa. Witeb. 1702. in 4.

Existentia Spectrorum e sagarum veneficarumque pactis cum Diabolo demonstrata, Præfide M. Gust. Frid. Pistorio. Witeb. 1703. in 4.

Disp. de ritu Capitis operiendi in sacris, ex antiquitatis Virgilianæ memoria, Præfide Joh. Gvilh. Bergero, Poet. Prof. Witeb. 1703. in 4. V. de illa *Nova Lit. Germ.*, M. Majo A. 1704., p. 163.

Disput. 2. de Minerva victrice, ab ipso Præfide propositz. Witeb. A. 1703. & 1704. in 4. V. de iis N. L. Germ., M. Jan. A. 1704., p. 10., & M. Febr. A. 1705., p. 43.

A Seelenio l. c. sequentia ab eo jubentur expectari:

Epitome conciliorum e Joh. Lud. Ruelio & Joh. Lud. Hartmanno.

Tr. de Particulis Lingvæ Hebrææ, una cum illius Ellipsis.

התחלת הכתב, i. e. Liber Hebræorum de Formulis Epistolarum initialibus & finalibus.

Diff. de Doctis Lubecensibus, qui Silesiam, & doctis Silesiis, qui Lubecam illustrarunt.

Der Geistliche Wandel eines Christen.

GEORGIUS PAHLE, Hamburgi (teste Ott. Sperlingio V. C.) natus, Advocatus Stadenfis.

Brevia Jocoseria, oder kurz Ernstliche Scherz über die Lateinische Wörter, Pax Friede, Lis Zank, Seditio Aufruhr. Hamburgi 1636. in 4.

ERICUS PAISEN, Eiderstadiensis.

Oratio Epidiætica præceptorum artis Dialecticæ, singulari perspicuitate & dexteritate, juxta Logices Aristotelicæ rerum ordinem, a Phil. Melanchtone conscriptorum. Rostochii 1582. in 4. (M. C. K.)

ERICUS PAISEN, Hufensis, scholæ patriz, ab A. 1638. Subrektor, & ab A. 1640. (qvo nuprias celebravit), Corrector, A. 1647. in Borussia digressus, & illic Pastor factus Friedlandensis.

V. de illo J. M. Kraftii *Hufensche Kirchen- und Schul-Historie* p. 349.

Delinatio doctrinæ prædicationum, Præfide M. Abr. Batto, Log. & Metaph. Professore, proposita. Gryphiswaldiæ 1636. in 4.

Oratio Hebræa, ad imitationem capitis I. Esaiæ, ductu M. Sam. Bohlil, concinnata, & Regiomonti A. 1634. recitata, quæ an lucem aspexerit, ignoro.

HERMANNUS MATTHIAS PAISEN, Hamburgensis, Med. Doctor, & in patria, circa A. 1701. & 1716., Practicus.

Theses Medicæ inaugurales. Patavii A. 1695. V. *Hamburgum anni 1716. literatum* p. 26.

M. MATTHIAS PAISENIUS, Hufensis, in Academia Rostochiensis Dav. Chytræ & Valent. Schachtio (hoste suo) studiorum gavifus ducibus, Sam. Rosenbohmium, Poetam cultissimum, commilitonem habuit (1.), & supremam Philosophiæ lauream A. 1594. reportavit (2.). A Dav. Chytræ, in Epistola ad Joh. Adolphum & Joh. Fridericum.

(1.) V. Rosenbohmi *Carmen*, albo ejus inscriptum, P. I. Poem., Lib. I., p. 58. 59. (2.) V. Carmina gratulatoria Sam. Rosenbohmi l. c., Lib. III., p. 212. 213. 214., & P. Lindebergii, P. I. *Juvenilium*, p. 81. 82.

cum, Holfatiz Duces, commendatitia, *Orationi* ipsius eruditæ & lectu dignissimæ præfixa, non ob virtutes solum & naturæ bonitatem, sed lingvarum etiam Græcæ & Latine, omniū Philosophiæ partium, & Astronomiæ præsertim, cognitionem, veræque Theologiæ scientiam pariter atque praxin, haud parce laudatur.

Anagrammate eleganti *Pietatis amans* ab Alb. Wichgrevio est vocatus, teste Z. Celsipio *Lib. 2. de Anagrammatist.* mo p. 271.

Oratio continens hujus Seculi cum antiquis collationem, quæ demonstratur, nihil præfens a prioribus degenerasse, sed, omnibus ætatibus, eandem fabulam, mutatis tantum personis, actam esse, & eos, qui in contraria sunt opinione, refutans; Rostochii recitata, & cum præfatione D. Dav. Chytræi edita. Rostochii 1595. in 8.

MATTHIAS PAISENIUS, Hamburgensis, patre, d. 4. Febr. A. 1643., natus est cognomine, scholæ publicæ Johanneæ Præceptore, matre autem Margareta, Bernh. Kellermanni, Consulis Rostochiensis, filia. E schola atque Gymnasio patris dimissus, peritiam Philosophiæ experimentalis accuratioris, & artis Medicæ, eximiam, in itineribus ad Batavos, Gallos & Anglos, susceptis, sibi paravit, hujusque Doctorem Lugduni Batavorum A. 1666. est creatus. Hamburgum rediit, præxi ejusdem inclaruit, & Xenodochii Medicus a Senatu constitutus publici, Margareta Schuldorfia d. 14. Febr. A. 1669. uxore ducta, & filiola tantum unica ex hac suscepta, morte paulo post immatura, d. 9. Oct. A. C. 1670. ætatis 28., decessit. V. Mich. Kirstenii (*multam in præstantissimo hoc juvene, cujus exemplo vitam brevem esse, unaque artem, patuerit, nos amisisse, judicantis*) *Inscriptionem* elegantem de vita ejus *funerem*, in Christ. Weßii *Libro II. de argutis Inscriptionibus*, p. 205. 206., reculam, Vincentique Placcii (obitum ejus immaturum fuisse deplorantis, *Virumque candidissimum & doctissimum, a cujus industria doctrinaque non vulgari magna expectabantur*, illum salutantis) *Tr. de Scriptoribus Anonymis doctis*, c. 3., p. 39. 40. Conferri etiam de illo possunt Henr. Oldenburgius (cui *Medicus audit ingeniosus & vir præclarus*) in *Actis Philos. Anglicanis*, M. Jan. A. 1670., p. 524. Ed. Lat. Sandiana, Georg. Wolfg. Wedelius in *Progressu Academia Naturæ Curiosorum Germanicæ* (hujus eum accensente, fautoribus), Georg. Abr. Merclinus in *Lindonio renovato* p. 797. 798., & Corn. a Beüghem in *Syllabo recens exploratorum* p. 95.

Disp. Inaug. de Humorū vitiis, illorumque restitutione. Lugd. Bat. 1666. in 4. In hac, judice Henr. Oldenburgio (in *Actis Philos. Angl.*, M. Apr. A. 1668., p. 134.), ab Autore aliquid est præstitum, præeunte Francisco le Boe Sylvio, circa explicandas causas degenerationis & corruptionis humorum. Vinc. Placcius eandem, l. c., longe vocavit *doctissimam*, & *Libro III. Carminum juveniliū*, p. 359., peculiari commendavit Epigrammate.

Epistola Amici ad amicum, quæ examinatur Andr. Cassii Hamburgensis Disputatio Inauguralis, Groningæ A. 1658. habita, contra Triumviratum intestinale, cum suis effervescentiis. Amstelodami 1668. in 4. Scheda duorum foliorum, quæ noster ἀνώνυμος Diatriben suam inauguralem, modo laudatam, in Cassiana, uti credebatur, indigne habitam, vindicavit, ipsi a Vinc. Placcio, in *Tr. de Script. Anon.*, c. 3., p. 39. 40., & Tomo I. *Theatri Anon. & Pseudon.*, c. 4., p. 243., tanquam vero Autori, attributa.

Fragmentum Epistolæ de Crystallo Erasmi Bartholini Islandico, A. 1670. ad Henr. Oldenburgium scriptæ, quo sua circa illum experimenta recenset in Oldenburgii *Actis Philos. Angl.*, M. Jan. A. 1670., p. 524. Ed. Lat. Sandiana, publicatum.

Observationes Anatomicæ, e sex diversis dissectionibus puerperæ, hæmoptoici, icterici, gravidæ hypochondriacæ & hæmoptoicæ, infantis octimestris, capitisque humani; insertæ *Annis IV. & V. Decuriæ I. Miscellaneorum Academia Naturæ Curiosorum Germanicæ*, Lipsiæ A. 1676. in 4. excusis, num. 192-197., p. 247-268.

WILHELMUS PALE, Civis Lubecensis Seculo XVI.

Epitome inedita Chronici Lubecensis Saxonici MSti Reimari Kockii, Pastoris Petrini, allegata a J. H. a Seelen P. IV. *Athen. Lub.* p. 621.

M. NICOLAUS PALLADIUS, Ripensis, Esberni Johannis, civis plane ἀναλαβήτης (uti a V. C. Pet. Terpagrio accepi), filius, & Pet. Palladii, Theologi Hafniensis Episcopi quæ Roelschildensis germanus, ædis in civitate Hafniensi Marianæ, ab A. 1547., per quinquennium, fuit Pastor (1.). Francisco deinde Vormundo, in Episcopatu Scaniae Londinensi, legitima Presbyterorum Dioceseos electione, d. 9. Dec. A. 1551. facta, & a Christiano III., Rege Daniæ, approbata, est subrogatus, & sequenti 1552., prima post festum Paschale Dominica, a fratre inauguratus (2.). Episcopatu huic per octennium præfuit, & interea temporis, non fratris solum successorem, D. Joh. Albertium, Roelschildensi A. 1560. præfecit Episcopatu, sed ipsi etiam Friderico II., Monarchæ Danico, coronam regiam, d. 20. Aug. A. 1559., Hafniæ imposuit (3.). Fatalem habuit eundem, quem frater, annum 1560., diemque 17. Septembris, successorem vero in Episcopatu Londinensi M. Tychonem Asmundum, templi Hafniensis Mariani post se antistitem. Canutus Brantius (4.) carmine hoc illi parentavit Epitaphio:

*Præfuit hic magni, quo non præstantior alter
In regno Danico, frigida membra cubant.
Nestora quale melos, pugnares inter Achivos,
Smyrniæ vates personasse refert,
Talis & Aonius, juncto moderamine gestus,*

*In templis illi fluxit ab ore liquor.
Utque gravem decuit, librabat singula verba;
Non natus patulo federat ore sonus.
Quare Fridericus, Rex Danum hac voce secundus,
Hoc ungente viro, sceptræ verenda capit.*

Concionatorem facundum, & Ecclesiarum inspectorem diligentissimum, eum salutant Magnus Matthiæ, Episc. Lund., in *Serie Episcoporum Lundensium* p. 241, 242., istumque secutus Haraldus Huitfeldius in *Chronico Episcoporum Daniæ Danico* p. 97.; ambo de illo, præ aliis jam allegatis, consulendi. Conferantur etiam Alb. Bartholini *Tr. de Script. Dan.* p. 108. 109., meaque ad hunc *Hypomnemata* p. 348., ac *Nova Lit. Lubecensis*, M. Aug. A. 1707., p. 240.

SCRIPTA EDITA.

I. LATINA.

Tractatus brevis de Articulo Prædestinationis. Hafniæ 1540. & 1554. in 8.

Oratio de vera & Catholica Ecclesia, & quomodo, quibusve modis & mediis, Deus se, & voluntatem suam, patefecerit. Hafniæ 1556. in 8.

Concionator, seu Regulæ quædam utiles & necessariæ, Concionatoribus observandæ, cum præfatione Pet. Palladii, fratris, A. 1556. editæ, Hafniæ A. 1570. in 8., cum eadem, reculsæ, & tertia vice a D. Joh. Pauli Resenio, Episcopo Roelschildensi, ibidem A. 1627. in 8. recensitæ.

Commonefactio de Vera Invocatione Dei, & de vitandis Idolis. Witeb. 1557. in 8. Præfixa est Phil. Melancht. præfatio.

Dd dd dd 2

II. DANI.

(1.) V. Pet. Resenii *Inscriptiones Hafnienses* p. 1. (2.) V. Resenium l. c., Conradii Aslaci *Chronologiam, Orationi Jubilææ additam*, ad A. 1552., & Nicol. Heldvaderi *Sylvam Chronol. circuli Baltici*, P. II., p. 151. (3.) V. Aslacum l. c., ad A. 1559. (4.) in *Naniis*, Witeb. A. 1569. editis, p. 11.

Deutensstabs Affluſus (ſive Dehortatio ab Ebrietate). Hafniz 1556. 1559. & 1610. in 8., ibidem 1626. in 12.

Egtesstabs Regler, ſaa oc imod Egtesstabs Dieſte (i. e. Regulæ conjugii, &c.) Hafn. 1557. in 8.

Tractat om Dommehag (i. e. de judicio extremo). A. 1558. (juxta Catal. Refen.), & Hafniz A. 1576. (juxta Alh. Barthol. l. c.) in 8.

Beſteſte til Døden (i. e. Præparatio ad mortem). A. 1558., it. Hafniz A. 1570. (juxta Catal. Refen.) ac 1580. (juxta Barthol.) in 8.

PETRUS PALLADIUS, Ripensis, eodem cum Nicolao, modo laudato, parente, Esberno, ſive ἀνακταβήτης, gaviſus, annum, ni fallor, ætæ Chriſtianæ 1503. habuit natalem, cognomenque PLADII gentilitium, in Acad. de-
maum Witebergenſi, ſuſu Phil. Melanchthonis, Præceptoris ſui, boni ominis cauſa, cum altero PALLADIO, qvo, verus
qvippe Palladis alumnus, longe digniſſimus erat, commutavit (1.). Præter Melanchthonem Luthero etiam (cujus
Enarrationes Evangeliorum Dominicalium, ex ore docentis exceptas, juris deinde fecit publici (2.)) ſtudioſum ſa-
crorum hodego Witebergæ gaviſus eſt, ad A. uſque 1535., qvo, a Chriſtiano III., Rege Danico, Eccleſiarum, in regnia
ſuis, Borealium meditante reformationem, per literas, ut conſilio hanc ſuo atqve opera juvaret, in patriam revocatus,
non multo poſt profeſſionem in Academia Hafnienſi obtinuit Theologicam. Biennio poſt, A. ſcil. 1537. (non autem
1535., qvi in Pet. Reſenii Inſcriptiones irrepiſit Hafnienſes (3.)), Jacobo Ronnovio, una cum cæteris Episcopis Danicis
Pontificiis, A. præced. 1536. Ephoria privato Eccleſiaſtica, atqve in vincula conſectus, primus e Lutheranis, in Episco-
patu Seelandiæ Roſchildenſi, a Chriſtiano III. datus eſt ſucceſſor, & d. 26. Aug., una cum ſex novis Episcopatum
Danicæ reliquorum Antitiſtibus Lutheranis, per D. Joh. Bugenhagium, Theologum Witebergenſem, ad Reformatio-
nem evocatum Danicam, inauguratus (4.). Huic ut eo majori cum autoritate præſeſſet, A. eodem 1537., ante inaugu-
rationem, Regis jufſu & ſumptibus (qvod ſerendis iſtis res ipſius familiaris, perquam anguſta, eſſet impar), Witebergæ,
una cum Tilemanno ab Huſen, Episcopo Slesvicenſi, Kal. Jun. Theol. Licentiaſus, ac d. 6. Jun. ejusdem Doctör, ab
ipſo Luthero, Decano & Diſput. Inaug. Præſide, Juſtoqve Jona, promotore, eſt creatus (5.). Orationem, in actü pro-
motionis, Luthero habuit, qvam ſe, cum aliquot Centuriis Epistolarum ejusdem ἀνακταβήτης, e MSto D. Caſp. Bertrami,
Superint. Numburg., eſſe publicaturum D. Joh. Chriſtfridus Sagittarius (6.) olim eſt pollicitus. Optime de Eccleſia
Danicæ Lutheranæ noſter promeruit, qvz & inter primos eum celebrat Reformatores, & infantiam ſuam, illius potiſſi-
mum prudentia & ſollicitudine, ita eſſe gubernatam, & contra varias Pontificiorum, poſt reformationem etiam in Or-
dine equeſtri, Canonicorum collegiis cænobiisqve, latitantium, ipſique imprimis iſectorum, molitiones deſenſam,
ut incolumis in hunc uſque diem perſiſtet (7.), grata recorda. ur. Præter hos alios etiam, voce pariter atqve ſcriptis, im-
pugnavit ἀλλοφύλος, ita tamen, ut moderationis & manſvetudinis Chriſtianæ, his qvoqve debitz, non obliſciſceretur.
Experti hanc ſunt Reformati ex Anglia, regnante Maria, ejeſti, cum Hafniam, M. Nov. A. 1553., in Dania vel hoſpi-
tium inventuri, vel ſaltem hybernaturi, appuliſſent. Licet enim, ob Theologorum aliorum rigorem, ſpes eos ſua fru-
ſtraretur, mediaqve hyeme ſinibus excedere cogentur Danicis, Palladium tamen, præ cæteris, miti in illos fuiſſe ani-
mo, Joh. Utenhovius, exulum iſtorum ἀνακταβήτης (8.), & ex eo, Rod. Hoſpinianus (9.), Joh. Hornbeckius (10.),
Sam. Andreæ (11.), Bened. Piſtetus (12.), aliique Reformati, non ſine elogiis ejus, perhibent. Teſtibus enim illis,
cum in exulum horum de religione ſententiam a Rege publico inquirere juſſus eſſet examine, eos, ut libere hanc,
absqve periculi metu, profiterentur, eſt hortatus, verbis adjeſtis ſequentibus: *Siquidem idem de religione nobiſcum
ſentiat, vos, tanquam angelos Dei, recipiemus; ſin vero diſſentiat, nihilominus tamen omnia vobis humanitatis officia
utpote peregrinis, præſtabimus.* Audita deinde illorum de Pædobaptiſmo, incarnatione filii Dei & S. Cæna, confeſſio-
ne, totum cætum ita eſt allocutus: *Pro hac fidei confeſſione, quam ex iſtis viris audiui, ago Deo gratias, ut que
ab omnibus ſeculis aliena, in præcipuis religionis Chriſtianæ capitibus conſentiat. Exiguum duntaxat diſſidium eſt circa
Cænam Dominicam, non quidem in præcipua ejus parte & myſterio, ſed duntaxat in quæſtione de modo præſentia
corporis Chriſti in S. Cæna. Qvod ſane tanti non eſt, ut propterea fraternitatis vinculum rumpi a nobis debeat; præ-
ſervimur in præcipuis articulis Chriſtianæ fidei conſenſus ſit. Quapropter nos decet homines iſtos, in hac fidei ipſorum
confeſſione, pro fratribus compleſti, ac, pro noſtra ſaculante, juvare. Ego ſane eos pro Chriſtianis & fratribus agno-
ſco, utqve apud vos omnes conſeſſet, me ita de iſtis ſentire, en, publice iis data dextra, id teſtatur faci.* His dictis, Dev.
Simſonio & Hermeti Backerellio dextram amanter admodum porrexit. Cum deinde exules idem, e Dania juſſi di-
ſcedere, ipſum denuo adiiſſent, ad Lutheranorum quidem partes traducere illos eſt conatus, ſed ſimul tamen profes-
ſus, ſe de ſalute ipſorum, ob diſſenſum in controverſia Eucharistica, non dubitare, fratrumqve eos loco nihilominus
habere. Rogatus tandem ab illis, ut apud Regem pro ſe intercederet, hybernandiqve in Dania poteſtatem ſibi impe-
traret: *Tam vere, reſpondit, quam vivit Dominus, vos, hac in re, modis omnibus juvabo.* Hæc ſunt, qvz, de Palladio in
ſuos manſvetudine, Joh. Utenhovius, & ſcriptores alii Reformati, narrant, e Lutheranis autem Contr. Schlüſſelburgius
(13.), hanc ſolam ob cauſam, qvod is, in Catalogo Hæreſium hujus ætatis (14.), Calvinianos damnaverit, in dubium
vocat, juſtene, an ſecus, alii diſpiciant. Plura noſtri in Eccleſiam Danicam, cujus verum Palladius hic fuit Palladium,
merita Verſionem ſcilicet S. Codicis vernaculam, aliaqve hujus generis, ſcriptorum reſervamus Catalogo. Non mi-
noribus Academiam, Profeſſorio admotus muneris, ſibi obſtrinxit Hafnienſem. Rectorem hujus egit non anno ſolum
(qvo matriculæ eſt inſcriptus) 1538., ſed & denuo, Profeſſorum reliquorum petitu, A. 1553. Qvamvis enim, anno
jam 1545., Theologica ſe profeſſione abdicaſſet, a Collegis tamen, gratias, ob iſtam ſummam hætenus diligentia orha-
tam, agentibus, ut porro etiam membrum eſſet Academiz, inqve negotiis gravioribus eidem auxiliaretur, ſe paſſus eſt
exorari. Succceſſit illi, in profeſſione, Joh. Andr. Synningius (15.), qvem, anno præced. 1544., una cum Olao Chry-
ſoſtomo, S. Lit. itidem Interprete, & Nicol. Kragio, aulæ regiz Eccleſiaſta, Doctorem creaverat. A. 1555., ſub comi-
tiorum regni auſpicia, in ambone ſacro, cum populum inſtitueret, lateris ſiniſtri totius correptus paralyſi, luſtro ſe-
quenti nunquam ſatis proſpera gaviſus eſt valetudine, ſed Podagræ (16.), aliorumqve morborum, crebris ita debilita-
tus inſultibus, ut A. 1559. Joh. Albertium, Prof. Theologum, coadjutorem muneris Episcopalis adſciſcere neceſſum
habuerit.

(1.) V. Homonymoſcopiani noſtram, Sæc. III., c. 1., §. 25., p. 296. (2.) V. Dan. Crameri Ep. Dedic. Iſagogeſ Palladii, & Joh. Micrælii P. III. Syntagm. Hiſt. Eccl. p. 400. 407. (3.) p. 240. (4.) V. Har. Huiſfeldii Chronicon Dania vernaculum, P. IX., p. 1496., & Nicol. Held-
vaderi P. II. Sylva Chronol. Circ. Balt. p. 114. (5.) V. Goſfr. Sævi Acad. Witeb. lit. Ddd. 3. b., Fff. 1. a., & Andr. Semerti Athenæſ
Witeb., Lib. II., p. 88. 99. (6.) in Syllabo Epistolarum Lutberi inſc.itarum p. 23. (7.) V. ipſius Lib. de poenitentia, hanc in rem a Dan.
Cramero, in Ep. Dedic. Iſagogeſ Palladii ad S. Scr., allegatum. (8.) in Narratione de Eccleſia Belgarum, aliorumqve peregrinorum, in An-
glia inſtituta & diſſipata, in Rod. Hoſpiniani Parte II. Hiſtor. Sacrum., p. 224. & Jqq., ac Eman. Meterani Lib. I. Annal. Belg., recuſa.
(9.) l. c. (10.) L. IX. Summe Controv., p. 683. 685. (11.) in Ep. Apol. contra H. G. Maſſi Daniam Orthodoxam, p. 43. 44. 45. 57. (12.) in
Diſſ. de conſenſu & diſſenſu inter Reformatos & Aug. Conf. fratres, A. 1607. edita, c. 6. (13.) Lib. II. Theol. Calvinianiſmum, Germanice ver-
ſa, p. 277. (14.) lit. B. 1. (15.) V. Er. Vindingii Acad. regiam Haſio, p. 68. (16.) V. Can. Brantii Epitaphium ejus, in Næmii p. 6.

habuerit. Heru. Hamelmannus, qui (1.), eodem A. 1559., d. 20. Aug., coronam Friderici II., Regis Daniz, capiti, in ordinum regni Panegyri, a nostro impositam esse, perhibet, fallitur, & cum fratre eum Nicolao, a quo id factum esse supra docuimus, confundit. Communem cum fratre hoc, & Præceptore Melanchthone, habuit annum e-mortualem ætate Christianæ 1560., quo, cum ætatis 57. attigisset, fato, d. 3. Januarii, functus (2.), Joh. Albertium, modo laudatum, in Episcopatu obtinuit successorem. Cadaver Theologi eruditissimi ac cordatissimi in choro templi Martiani Hafniensis tumulum reperit, cui, 78. post annos, Joh. Pauli Resenii, Episcopi itidem Roschildiensis, exuviz, ejus sociandæ ostibus, sunt illatz (3.). *Lapide sepulchrali hæc insculpta est Epigraphe (4.):*

Nostra conversatio in calis. Philipp. 3.

Petrus Palladius, Ripensis, S. Theol. Doctor, Acad. Havniensis Professor, & Sædlandicarum Ecclesiarum Superintendens vigilantissimus, Vir pietate, eruditione, comitate & vera virtute, ornatissimus, in invocatione Filii Dei obdormivit tertio die Januarii, Anno Dom. 1560., ætatis sue 57.

Patet hinc, & e cæteris hæcenus relatis, in tempore ætatis ac mortis Palladii (cujus effigies, in Bibliotheca Academia Hafniensis obvia, calculum istum confirmat) definiendo impegisse, non solum El. Reusnerum (5.) & Joh. Henr. Alstedium (6.), qui annum 1530. ei crediderunt fuisse fatalem, sed Joh. Fechtium etiam (7.), qui A. 1589. eundem adhuc vixisse falso perhibuit, nec minori errore Pontificiis illum Scriptoribus, a Thoma Ittigio, in *Diatriba de Gvillh. Postello* (8.), ejus *Catalogum Hereticorum* allegante, annumerari. Inter Italos recentiores quorundam illi fuit Pet. Palladius, cujus *Ephemerides motuum solis, ab A. 1664. ad 1670.*, Franc. Leverz *Operi de inerrantiis Stellarum viribus*, Romæ A. 1664. (in fol.) excuso, Beughemio teste (9.), sunt adjectæ.

In historia Vitz nostri concinnanda, præter Autores cæteros jam laudatos, usui nobis præsertim fuit Er. Vindingii *Academia regia Hafniensis*, p. 63-66., cui suam Paulus Freherus (P. I. *Theatri eruditorum* p. 181. 182.) debet integram.

Conferri de illo præterea possunt Jos. Simleri *Bibliotheca* p. 562., Mich. Neandri *Erotemata Gram. Hebr.* p. 389. 437., Joh. Georg. Sadolini *Elegia ad eum Encomiastica, in Elegidiis, Witebergæ A. 1552. editis*, p. 16-20., obvia, Har. Huittfeldii *Chronicon Episcoporum Danicæ Danicæ* p. 48., Joh. H. Pontani *Descriptio Danicæ Chorographica, Historiæ ejus annexa*, p. 785., Alb. Bartholini *Lib. de Script. Dan.* p. 122. 123., meaque ad istum Hypomnemata p. 384. 385., Joh. Svaningii Jun. *Chronologia Danica* p. 98., Joh. Micælii *Pars III. Syntagm. Hist. Eccl.* p. 400. 401., Mich. Waltheri *Ep. Dedic. Officiæ Biblicæ, lit. d. 2. a. b. Gvillh. Crowzi Elencbus Interpretum S. Scripture* p. 294. 295., Joh. Andr. Qvenstedii *Dialogus de patriis virorum illustrium* p. 249., J. C. Becmanni *Catal. Biblioth. Francof.* p. 337., *Catalogus Biblioth. Pet. Resenii* p. 344. 347. & alibi passim, ac Jac. le Long *Pars II. Biblioth. sacræ*, p. 287. & seqq. 666.

ELOGIA.

Canutus Bramtius, Hatherslebius, in *Nemis suis*, Witebergæ A. 1569. editis, p. 5. 6., duo exhibet Epitaphia metrica, a se illi scripta, in quorum priori Danorum vocatur *eximium decus, vigilque Argus, quo nil fata sancta potenti Cimbrorum imperio majus dedere, ac fors dabit.*

Nicol. Hemmingio (*Lib. II. de Methodis, sub finem, lit. O. 7. a.*) *Episcopus audit vigilantissimus, & de Ecclesiis Danicis, Norwegicis & Islandicis, optime meritis.*

Erasmio Michaelio Læto (*Lib. V. rerum Danicarum* p. 240.) *Vir modestus & insignis.*

D. Joh. Ol. Slangendorpio (*in Or. de Initio & propagatione relig. Christ. in Dania, lit. P. 4. b.*) *Vir piissimus Joh. Georg. Sadolino (l. c.) Doctorum decus immortale virorum, & patriæ gloria summa sue.*

Abr. Buchholzero (*in Indice Chronol., ad A. 1560.*) *Theologus Danicus celebris.*

Dav. Woldero (*in Ep. Dedic. Bibliorum quadrilingvium*) *Theologus præstantissimus.*

D. Dan. Cramero (*in Ep. Dedic. Isagoge ejus ad libros Biblicos præfixa*) *Vir multa eruditionis & magni Zeli, Lutheri & Melanchthonis fidelis auditor & genuinus discipulus, os omniū heresum, maxime suo tempore propullantium, qui, postquam VII. rebelles & seditiosi Episcopi justè remoti essent, suo loco & Diocesi officium diligenter obivit, & totius ordinationis Ecclesiasticæ custodiam, religionis quæ reformatæ exercitium, vigilantissime moderatus est, ac multa erudita edidit opuscula. Cujus elogii verbis prioribus, ad commendandum Palladium, tanquam suis, nulla Crameri facta mentione, usi deinde sunt D. Mich. Waltherus Sen. (Theologum etiam eundem vocans *eximium*) Joh. Micælius & Joh. Andr. Qvenstedius, locis supra citatis.*

D. Casp. Er. Brochmanno (*T. II. System. Theol.* p. 39.) *Vir de Ecclesiis Danicis præclare meritis.*

Joh. Isaacio Pontano (*l. c.*) *Vir solidioris doctrinæ laude clarus.*

Thomæ Bangio (*in Pref. Libri Ildi Observv. Philolog.*) *Zelotes vir Dei.*

Er. Vindingio (*l. c. p. 64.*) *fidelis Lutheri discipulus.*

E Reformatis Joh. Hornbeckius (*Lib. IX. Summæ Controv.* p. 685.) *Theologiceum Lutheranis probis modestisque annumeravit; Sam. Andreæ autem (in Epist. Apol. contra H. G. Massi Daniam orthodoxam, A. 1690. edita, p. 11.) ob candorem & dignam Episcopo constantiam, ac Bened. Piæterus (in Diff. de Consensu & dissensu inter Reformatos & Aug. Conf. fratres, A. 1697. publicata, c. 6.), ob animum in Reformatos exules mitiorem, & concordiz studiosum, commendarunt.*

Elogiis etiam accenseri meretur Censura, quæ *Index librorum prohibitorum Romanus*, p. 85., & Franc. Magdaleni *Elencbus librorum in hoc vetitorum*, p. 501., nostro inter Autores primæ classis retulerunt damnatos.

SCRIPTA EDITA.

I. LATINA.

N. PROPRIA.

Parvus Lutheri Catechismus expositus. Hafniæ 1537. & 1541. in 8. (*J. Barthol., Vind. & Catal.*)

Brevis Expositio Catechismi, pro Parochis Norwagiz, a Matthia Parvo edita, quam Bartholinus Hafniæ A. 1546., alii vero *Catalogi Magdeburgi* A. 1546. & Witebergæ A. 1553. ac 1557., in 8. produisse testantur.

Forma Visitationis provincialis, seu Præpositorum. Hafniæ 1555. in 8. (*Catal.*) Eadem hæc est, ni fallor, cum libello, quem D. Joh. Pauli Resenius, Hafniæ A. 1627. in 8., sub hoc recudi curavit titulo: *De Visitatione Catechetica, ac sacris Catechumenorum, & exercitatorum religiosa confirmatione, scriptum, cum Epistola P. Palladii de Vita ministro-*

(1.) P. III. *Chronici Oldenburgici* p. 386. (2.) V. præter Epitaphiam Inscriptionem, Can. Bramtium l. c. p. 5., Vindingium l. c. p. 64., Heldvaderum l. c. p. 105., Pauli Eberi *Calendar. Histor.*, ad d. 3. Jan., Abr. Buchholzeri *Indicem Chronol.* ad A. 1560., & Pet. Resenii *Inscript. Hafn.* p. 249. (3.) V. Vindingium l. c. p. 186. 187., & Pet. Wiustropii Jun. *Lib. III. Epigramm.* p. 700. 701. (4.) V. Nath. Chytræi *Delicias variorum in Europa itinerum* p. 448., Laur. Afferoi *Apographa Inscr. Sædlandicarum, lit. B. 3. a.*, Vindingium l. c. p. 65., & Pet. Resenium l. c. p. 12. 13. (5.) in *Appendice Isagogæ Chronol.* p. 658. (6.) in *Theſauro Chronologico*, p. 476. (7.) in *Chronologia, Supplementum Hist. Eccl. Seculi XVI. adjecta*, p. 602. (8.) S. 28., p. 30. (9.) in *Bibliographia Mathem.* p. 103.

rum verbi divini quotidiana, A. 1547. scripta, & quærela rhythmica de fide pii & spiritualis cujuspiam Parochi, ante hoc nostrum seculum scripta, & jussu Lutheri, Hafniz A. 1555. de voluntate P. Palladii, impressa; curante J. P. Resenio recusum.

Isagoge ad libros Propheticos & Apostolicos, cum Præfatione Phil. Melanchthonis (qvæ seorsim A. 1590., Tomo IV. Declamationum Phil. Melanchthonis, est recusa, teste Mart. Mylii Chronol. scriptorum illius, ad A. 1557.) excusa Wirebergz A. 1557. in 8., ibidemque A. 1558. 1559. 1564. 1568. 1577. & 1589. (uti varii testantur Autores ac Catalogi) recusa. Prodiit deinde Isagoge hæc, a Dav. Cramero, Th. D. Prof. & Pastore Stettinensi (duas tantum editiones Latinas inter Melanchthonianam atque suam intercessisse, in Ep. Dedic., falso, si omnes modo memoratæ revera lucem viderunt, arbitrato), in quæstiones redacta, pressius diducta, multisque observationibus & necessariis additamentis adaucta, Crameri ipsius Τερόπω παιδείας Θεολογικῆς, seu Methodo concionandi, Menologio Hebræo, Festorum, quorum in sacris fit mentio, indice, ac Calendario generali, vulgari & Romano, simul adjectis, Stettini A. 1605. in 8., nec non (testibus Bolduano, Vindingio, Crowæo, Lipenio, &c.) Wirebergz A. 1611., ac (si Catalogo nundinali, Lipenique P. I. Bibl. Theol. p. 165., credendum) Rostochii A. 1630. in 8. Extant etiam Henr. Winandi, Corbacenſis, Quæstiones Biblicæ, ex P. Palladii Isagoge ita formata, ut studiosus, intra anni spatium, omnium librorum Biblicorum cognitionem ex illis percipere possit, Steinfurti A. 1608. (imo, juxta Catal. Nund., A. jam 1602.) in 8. excusæ; in quibus liber Palladii Erotematis inclusus, paucis additis, mutatis & transpositis, itidem exhibetur. Dux ejusdem prodierunt Versiones Germanicæ, una Lucæ Geyerbergii, Wirebergz A. 1560. in 8. (teste J. C. Beckmanni Catalogo Bibl. Francos. p. 337.) publicata; altera Herm. Empsichovii, Tremonienſis, Pastoris in patria Nicolaitani, sub hoc Erfurti A. 1589. in 8. (uti Bassæus, Bolduanus & Lipenius perhibent) impressa titulo: Isagoge oder Richtige Einleitung in die Bücher der Propheten und Apostel; das ist: Kurzer Begriff und Inhalt der ganzen H. Schrift, auß dem Lateinischen P. Palladii verdeutschet durch Herm. Empsichov; Samt einer Chronologie, von Anfang der Welt, biß auf die Zerstörung der Stadt Jerusalem. Commendant hanc Isagogen Dan. Cramerus (dignam illam, quæ non tantum manibus omnium eorum, quibus animus est aggrediendi professionem Theologicam, sed & in universam ab omnibus, quibus pietatis confessio cordi est, interdum nocturne teratur, arbitratus) in præfat. suæ editionis, Mich. Waltherus (velut eruditam celebrans, sequæ in Officina Palladii pressisse vestigia, & quasi post melleſis spicas legisse, professus) in Officina Biblica Epistola dedicatoria, lit. d. 2. a. b., & Repositorio II., §. 626., p. 409., Joh. H. Pontanus (breve eandem vocans in omnes Bibliorum libros seriem, magna cura contextam, & de solidiori Autoris sui doctrina testantem) in Descript. Chorogr. Danicæ p. 785., & Chr. Kortholtus in Prodomo cultoris Theologiæ Academico p. 39.

Catalogus aliquot Hæreticorum hujus ætatis, & earum Refutatio. Accedit Præfatio Phil. Melanchthonis ad Herluffum Trollium Prælidem Roeschildensem. Wirebergz A. 1557., & deinde, sine mentione anni (typis Petrii Zeitzi), in 8. Tertiz editioni, Hafniz A. 1638. in 8., ex Autoris Autographo, a D. Joh. Pauli Resenio publicatæ, hic præfixus est titulus: Pet. Palladii de novis Hæresibus & Svermeris suæ ætatis Communesactio gravis & necessaria, pro Ministris Danicæ & Norvegiæ, studiosis Hafniz A. 1556. proposita. In prima Wirebergenſi totum de secta Calviniana articulum, illam condemnantem, a Phil. Melanchtone, fautore illius, inscio Autore, esse omisſum, Conr. Schlüsselburgius (Lib. II. Theol. Calvin. p. 257. ed. Germ.) & Conr. Tyburt. Rango (P. II. Historiæ Syncretismi, Sect. 9., §. 15.) testantur. Ipse liber a Phil. Melanchtone (Palladium laborem instituisse utilem, non solum in colligendo Catalogo, sed etiam addendis argumentorum extricationibus, judicante), in præfatione, & Casp. Er. Brochmanno (errorem Antinomorum nerveſe in eo esse confutatum censente), Tomo II. System. Theol. p. 39., est commendatus.

Librorum quinque Moſis, qui sunt fons doctrinæ Ecclesiæ, Explicatio brevis & ad usum piorum accommodata. Witeb. 1559. in 8. A Joh. Micælio, P. III. Syntagm. Hist. Eccl. p. 400. 401., minus accurate Commentarius in solam Genesim nostro tribuitur.

De Poenitentia & Justificatione libellus, ex fundamentis S. Scripturæ concinnatus. Witeb. 1559. in 8. Ad Autoris Autographum denuo emendatus & recensitus a D. Joh. Pauli Resenio, Hafniz A. 1638. in 8.

Narratio de excessu Christiani III., Regis Danicæ, Hafniz A. 1559. edita, & a Bartholino, Vindingio, aliisque, allegata. Verum hujus Autorem (uti P. I. Isag. ad Hist. Cimbr., c. 12., §. 4., p. 181. 182., jam monui) Philippum Melanchtonem esse verba Epistolæ ejus, ad Dav. Chytræum A. 1559. exarata, & in Chytræanarum editione Hanovienſi p. 1218. 1219. obvix, indicant sequentia. Bordingi Orationem de Christiano III. curavi & hic a Typographis edi, & quedam de eo, nomine Palladii, scripsi.

Enarratio in Threnos Jeremiz. Witeb. 1560. in 8.

Postilla, sive Enarrationes Lectionum Evangelicarum. Witeb. 1560. in 8.

Brevis & luculenta Explicatio Orationis Christi Joh. XVII., a J. P. Resenio Hafniz A. 1638. edita, & a Vindingio (in Acad. Hafn. p. 6.) memorata.

Tr. de Prodigis, quem Jos. Simlerus, in Bibliotheca p. 562., & Joh. H. Pontanus (eruditum appellans Commentarium), in Descript. Chorogr. Danicæ p. 785., ei tribuunt.

2. ALIENA.

D. Marth. Lutheri Enarrationes Evangeliorum Dominicalium, quas nostrum ex ore ejus bona fide excepisse, ac juris fecisse publici, Dan. Cramerus, in Ep. Dedic. Isagoge Palladianæ, & Joh. Micælius, P. III. Syntagm. Hist. Eccl. p. 401., testantur.

Nicol. Palladii, fratris, Concionator, seu Regulæ Concionatoribus observandæ, cum præfatione ab eo editæ. Hafniz 1556. 1570. & 1627. in 8. (Conf. de iis supra dicta.)

Herm. Torrentini Grammatica Latina, pro juventute Danica, cum ejus præfatione, excusa: Accedunt Joh. Despauterii Syntaxis & Figuræ Grammaticæ, ac Ant. Mancinelli Profodia. Wirebergz A. 1558. & (juxta Catal. Resen.) 1585. in 8., ac (teste Catal. Roskrantziano) Francofurti A. 1559. in 8.

II. DANICA.

N. PROPRIA.

Bed-bog, eller merkelige Bonner (i. e. Preces Ecclesiasticæ & domesticæ). Magdeburgi 1541. & 1558. in 12., Lubeca 1560. in 12., Rostochii 1572. & 1575. in 8. Hafniz 1632. in 12. (V. Barthol., Vinding. & Catal. Resen.)

Stæder i Kristnen, som forbyder den foraleide Plage. Hafn. 1553. in 12. (Catal.)

Tractat om Ertmodighed oc Mildhed, Troens Frugt. Hafn. 1553. in 8.

Tractat om de Støffer, som Guds salige Ord skal holdes ved Magt ved. Hafn. 1553. in 8. (Catal. Resen.)

Tract. om S. Peders Skib, eller Christi Kirkes Forfølgelse, i det gamle og nye Testamente. Hafniz 1554. & (juxta Catal. Resen.) Helsingørz 1615. in 8.

Vor Herres Christi Fortiærelses Historie. Hafn. 1555. (juxta Barthol. & Vind.) ac 1570. (juxta Catal. Resen.) in 8. Advarsel om den store Guds Besøttelse med Sværen og Bænden. Hafniz A. 1556. (juxta Barthol. & Vinding.) vel 1557. (juxta Catal. Resen. & alios) in 4., it., cum alio scripto ejusdem argumenti *aderwæ* (Guds hellige Massens vore fængslige Bænding og Fortættelse &c.), ibidem A. 1624. in 12. Latina illius versio, curante D. Joh. Pauli Resenio, Hafniz A. 1627. in 8. sub hoc prodiit titulo: *Compendiolum, quo pessima & horrendissima jurandi & maledicendi consuetudo nuncupque predicando averti possit, cum præfatione Pet. Palladii A. 1556. editum.*

Jesu Christi Dines, Døds og Opstandelses Historie. Hafniz 1581. in 8.; it., med D. Casp. Er. Brochmanni forte Jorflaring, ibidem 1644. in 8.

2. ALIENA, DANICE AB EO TRANSLATA VEL TANTUM EDITA.

Biblia V. & N. T., jussu Christiani III., Regis Danici, e Germanicis Lutheri, in lingvam Danicam, ab ipso, cæterisque Professoribus Theologis Hafniensibus (Olao Chryssostomo, Joh. Synningio & Joh. Maccabeo), transfusa, sumptibusque regis *avvivuus* A. 1550. Hafniz, apud Ludov. Dietzium, in fol. edita. V. D. Joh. Wandalini III., Theologi Hafniensis, *Epistolam* de hac cæterisque Versionibus Bibliorum Danicis recentioribus peculiarem, in Joh. Frid. Mayeri *Historia Versionis Bibliorum Lutheri Germanica*, c. 6., §. 6., p. 68-72., obviam, Dav. Wolderi *Ep. dedic. Bibliorum suorum quadrilingvium*, Pet. Terpagrii *Prodromum Bibliothecæ sacræ* p. 17. 29., & Jac. le Long *Bibliothecam sacræ*, P. II., cap. 10., p. 287-292.

Ordinatio Ecclesiastica Regnorum Danicæ ac Norvegiæ, & Ducatum Slesvici ac Holstatz, jussu Christiani III., Regis, A. 1537. a D. Joh. Bugenhagio, Theologo Witebergensi, Latine conscripta, a Palladio autem A. 1539., in Comitibus Ottoniensibus, in lingvam translata Danicam, & hac, una cum XXVI. Articulis Ripensibus, A. 1542. eidem adjectis, edita, Hafniz 1553. & 1582. in 8. Plura de illa *Parte II. Isagoges nostræ ad Hist. Cimbr.*, c. 4., §. 4., p. 90. 91. 92., sunt dicta, & in Bugenhagii Autoris Vita, suo huic operi loco inferenda, porro dicentur.

Alberti Gioe, Nob. Dani, *Christelige Lærdoms Hoved-Artikkel*, sive Loci Communes Theologici, cum præfatione ejus editi Hafn. 1549. in 8. V. *Append. Catalogi Biblioth. Resenianæ.*

Viti Theodori Christens Syroger for en bedrofvad Samvittighed. A. 1550. in 12. (Catal.)
Phil. Melancthonis Tractat om Dødis Opstandelse, og om det Aevige Lief, fordansket. Hafn. 1555. in 8. (Catal. Resen.)
Casp. Huberini (Past. Augustani) Tractat om Ektekabetsaat, og om fructsommelige Qvinder, udsat paa Danst. Hafn. 1556. in 8. (Catal.)

Søndags- og hellige Dages Epistler og Evangelier, med Collecter. Magdeb. A. 1556. & Hafniz 1564. in 8. (Catal. Resen.)

INEDITA ET AFFECTA.

Expositiones in omnes V. & N. T. libros Biblicos, quas ab eo expectatas esse Mich. Neander, in *Erotematis Grammat. Hebr.* p. 437., testatur.

Comm. in Exodum, Leviticum, Numeros & librum Josue, in 8.
Comm. in Epistolas Pauli ad Corinth., Gal., Eph., Philipp., Thessal. & Timotheum. VII. hæc MSS. in Bibliotheca Reseniana, Acad. Hafniensi donata, supersunt. V. Catal. Biblioth. Pet. Reseni p. 113. 344-347.
Conciones in Epistolas Dominicales, in 8.
Comm. in Historiam passionis Domini, in 8.
Loci Communes Theologi, in 8.
Tabulæ Theologicae, in studioforum gratiam collectæ, in fol.
Declaratio quorundam articulorum in Ordinatione Ecclesiast. Danica.

Tr. de Concionibus sacris in genere, cum forma absolutionis privatæ, & Monito de publica pœnitentia.
Tract., quomodo Superintendenti cum variis diæceseos suæ ordinibus agendum, officiumque suum, ad gloriam Dei, & Ecclesiæ ædificationem, faciendum, in gratiam Nicolai fratris scriptus. IV. hæc MSS. a se asservari V. C. Pet. Jani Lucopidanus, Thorsingiz, insulæ Danicæ, Pastor, mihi olim indicavit.

Tr. de Sepultura nobilium.
Institutio Danica de modo cum Obsessis agendi.
[Falso ei ab Alb. Bartholino & Vindingio forsitan asseritur Tr. de vera Invocatione, in 8. editus, quem eundem cum Nicolai fratris scripto istius argumenti, supra memorato, esse suspicor.]

PETRUS PALUDANUS, in Parochia tractus Tunderensis Bulderupensi, patre Jona, illius Pastore, natus, in officio hoc sacro parenti, cum vicinæ Ecclesiæ Rinckenissensi jam ante præfuisset, successit, sed eodem, post usum vocis, cum per annos jam 26. præconem verbi egisset divini, amissum, rude donatus, A. 1613. se abdicavit, & A. 1625. adhuc fuit superstes.

Querela de amissa Vocis & elocutionis potentia, & inde secuta functionis Ecclesiasticæ desertione, ac sustentationis privatione; quod tamen malum clementia & munificentia Joh. Adolphi, Ducis Holstatz, aliquo modo lenitum est & mitigatum. Rostochii 1620. in 4. Carmen IV. plagarum, uti ab amico, ejus possessore, accepi, haud inelegans.

Jocus ferius in Anserem Martinalem. Slesvigz 1621. in fol.
Aragritudinis metrica, benefactoribus, pro munifica in se liberalitate, erecta. Hamburgi 1625. in 4.

SEVERINUS PALUDANUS, quem urbem Cimbriz Ripensem patriam habuisse Erasmus Michaelius Lætus (1.) testatur, aulæ initio Danicæ Scriba fuit, sive Notarius, deinde vero Urbis in Jutia Coldingensis (schola nova, illo intercedente, a Dorothea, Christiani III., Regis Danici, vidua, exornatæ (2.)) Consul, circa A. 1564., generumque habuit Mart. Petrum, templi Roeschildensium Cathedralis Pastorem (3.). Scriptoris Danicis a Claud. Lyschandro (de scriptis licet ejus silente) in *Catalogo* horum accensetur *avvæ*, ab Erasmo autem Michaelio, ob felicem Poësis Danorum vernaculæ, pro xvi istius genio, culturam, in *Rerum Danicarum Indice* (4.), Vir appellatur *doctrina liberali, & patria Poësi, præstantissimus*, ac *Libro* earundem VIII. (5.) hisce celebratur versibus:

— — — Jam quid memorem, cui Phæbus Apollo
Prima Paludano condenda juva Poësis
In patre sermone dedit? quo doctior alter
Nullus in insignes dat idonea pondera rythmos.
Is, Coldingensi post Consul factus in urbe,
Præfuit officio magna cum laude, tulitque
E studiis justos, virtus quos reddidit, honores.

Ecce ee 2

Hymnos

(1.) in *Indice Rerum Danicarum*, lit. S. (2.) V. Jona Coldingensis *Descript. Danicæ* p. 221. (3.) teste Inscriptione Roeschildensi Epitaphii Petreani. (4.) lit. S. (5.) p. 101.

Hymnos ejus varios sacri argumenti Danicos in Hymnologis legi vulgaribus, & nomen (Søren Estriver, Borne mester i Kolding) adscriptum exhibere, Joh. Mich. Corvinus (in *pref. Heptachordi Danici, lit. f. 1.*) & Pet. Jani Lucop- pidanus, V. C. (in *Epistola familiari*), me edocuerunt.

MATTHÆUS PAMPUS, Ecclesiæ ruralis in Eiderstadia Ordینگensis, ab A. 1595. (uti e *M. Jac. Fabricii Sen. Epistola ad Joh. Pistorium MStrā didici*), Parochus.

Surte, iedoch wahrhaftige, Erzählung der grausamen Flucht, so das fruchtbahre Land Eiderstätt, A. 1634., zwischen dem 11. und 12. Tage des Octobris, verüßtet hat, A. 1635. aufgesetzt; *Opusculum avfseßev*, quod Hafniz olim, in Jac. Bec- cieri, Advocati, Bibliotheca, publica auctione distracta, vidisse recorder.

M. HENRICUS PAPE, Hamburgensis, scholæ Slesvicensis, circa A. 1598., Subconrector, suburbii deinde Ge- orgiani Hamburgensis Pastor, in locum Henn. Wichgrevii, foci, d. 3. Aug. A. 1603., electus, d. 18. Jun. A. 1629. mortuus, generumque, M. Franciscum Simonis, nactus successorem. V. Anonymi *Catalogum MS. Ministrorum Ec- clesie Hamburgensis*, & Rud. Capelli *Programma, exequiis M. Franc. Simonis præmissum*.

Epithalamion Hendecasyllabicum (non inelegans) de geminis unisque nuptiis Casp. Bauwen & Theodori Eick- holi, sponsum, & Gertrudis ac Annæ, filiarum Eberh. Vetti, Civis Flensburgensis, virginum, d. 14. Aug. A. 1598. celebratis. Slesvigæ 1598. in 4.

Carmina alia, singulatim edita.

Disp. Veritatis, eiqve oppositæ falsitatis, naturam & affectiones, ex mente scholarum, exhibens, Præfide M. Georg. Stampelio defensæ. Francof. ad Viadr. 1601. in 4.

HENRICUS PASCHASIUS, Lubicensis, Med. Doctor & Practicus Hafnienfis.

V. de illo Joh. Ant. a Linden *Lib. I. de Script. Med. p. 240.*, Georg. Abr. Merclini *Lindenium renovatum p. 398.*, Thomæ Bartholini *Medicinam Danorum domesticam, Diff. II. p. 53.*, & *Diff. VIII. p. 308.*, Alb. Bartholini *Tr. de Script. Dan. p. 15.*, & Pet. Borelli *Biblioth. Chymicam p. 173.*

Disp. Inaug. de Phthisi. Basileæ 1614. in 4.

Antilogia contra *negativ* & futilem loqvacitatem Joh. Ahasveri Ampsingii, Med. Prof. Rostochiensis, quam, in præfatione *libri de peste*, evomuit, contra medicinas, ex sulphure, antimonio, vitriolo, Sole & Mercurio, constatas. Magdeburgi 1619. in 8. A Pet. Borello, *l. c.*, cum sequenti de Peste Tractatu confunditur, velut ab illo haud diversa.

Enchiridion de Pestilentia. Hafniz 1629. in 8. Commendatur a Thoma Bartholino, *l. c.*, *Diff. II. p. 53.*

Purgatorium Medicum, continens Medicamentorum purgantium præparationes officinales & spagyricas, usum i- tem & dosin. Hafniz 1631. in 8.

Decas de gravissimis Capitis affectibus, quam ei Joach. Morfius, in *Albo MS. f. 821.* tribuit.

M. HIERONYMUS PASMANN, Hamburgensis, ædis in Neapoli patriz Parochialis Michaelitanæ Diaconus d. 9. Jan. A. 1678. electus (1.), Archidiaconatum ejusdem A. 1687. obtinuit. Nimia Zeli laborans intemperie, hujus impulsu, non Pastoribus solum suis, Georg. Haccio & Joh. Winclero, sed ipsi etiam Senatui (a quo A. 1683. officii illi administratione aliquamdiu fertur esse interdictum), temere est adversatus, Joh. Frid. Mayeri autem & Christ. Krum- holzii, in turbis Ecclesiasticis feralibus, contra moderatores, fidelis fuit Parastata. Obiit A. 1716.

Disp. Historico-Theologica de *πνευματικία*, antiquitatis fucio a Pontificiis illita, Præfide D. Christ. Chemnitio, Je- naz 1663. in 4.

Die belobte Gottseligkeit, zum Grunde der, auf seine Annahme, in der Hamburgischen Neustadt, gestifteten, Armenschule gelegt, oder Einweihungspredigt derselben, aus 1. Tim. IV. 8., Hamburgi 1683. in 8.

Hamburgisches Denckmahl, bey aufgebauteu neuen Schulhause vor die Neustädtische Armenkinder, aus Gen. XXVIII. 17., in einer Predigt, d. 2. Oct. A. 1684. vorgelesen, und 1680. sammt einem Anhange allerhand denckwürdiger Sachen, so in Hamburg, und sonderlich der Neustadt, seyn vorgegangen, ausgegeben. Hamburgi 1690. in 8.

M. PAULUS Lubicensis, Cænobii in Wagria Regensfeldensis (sive Reinfeldensis) Præpositus circa A. 1520.

Articuli ejus contra Christianum II., Regem Daniæ, & Tractatus inter Regem hunc ipsumque Hafnienfis, monu- mentis historicis *avfseßev*, sibi lectis, ab Andr. Sev. Vellejo, *Parte II. Promi Condi Historie Danica MSri*, accensentur.

ANTONIUS PAULI, Dithmarsus, J. U. D.

Disp. Inaug., continens illustrium Conclusionum Juridicarum centuriam, Præfide D. Adriano Beeckerts a Thienen propositam. Lugd. Bat. 1657. in 4.

BRODERUS PAULI, Hufensis, d. 3. Aug. A. 1598. natus, patrem habuit Johannem, ordini adscriptum Senato- rio, avum Jacobum, Præfidem urbis Hufensis ducalem (2.), matrem vero Annam, Broderi Dofii, primi ejusdem Con- sulis, filiam, & hanc novennis A. 1607., patrem vero, viginti natus annos, A. 1618. amisit. E patria A. 1615. in Gymnasium missus Lüneburgense, tres in illo annos substitit, Præceptore gavissus Rectore ejus, Joh. Starckio, Didactico eximio, cujus memoriam, ne in extrema quidem ætate, sine præfatione honoris, illius recordatus, sacram semper habuit. Sed & Starckius, quanti discipulum hunc faceret, non solum publicis privatisque peritiz ipsius Sermonis Græcipariter atque Latini præclarz, ac gratitudinis summæ, jam tunc sæpe est testatus Encomiis, sed *Episto- la* etiam *Theauri Epistolaris*, A. 1621. ei inscripti, *dedicatoria*, in qua juvenem illum *elegantia morum & sermonis studiosissimum, ac artium, a vulgi scientia remotarum, cupidissimum, virtutum & morum ornamentis insigniter per- politum, verum Musarum & Gratiarum pullum, juvenum decus, amicorumque suorum ocellum*, salutavit. Lüneburgo, Jurisprudentiæ vacaturus, A. 1618. Witebergam, & illinc A. 1621. Lipsiam, 1624. autem Argentinam & Basileam, com- migravit. Italia deinde peragrata, biennio Spira, sede Protodicafterii Germanici, semestrique Viennæ in aula Cæsarea, exactis, tituloque Doctoris A. 1629. Helmstadii reportato, ex itinere decennali literario in patriam, eodem A. 1629., redux, duplicique carmine de reditu gratulatorio a Vinc. Fabricio (cui *Cimbrorum*, in posteriori, *decus* audit (3.) ex- ceptus, Hamburgi, Catharina, Danielis Langii, mercatoris, filia, uxore ducta (4.), confedit, & inter Advocatos urbis celebriores brevi inclauit. E conjugis sex sustulit liberos, e quibus tres filii, ante parentem, in ætate expirarunt tenera, Ulricus vero, J. U. Lic., Anna Catharina, Alb. Schröteringio, J. U. Licentiato, elocata, & Maria Elisabetha, Joh. Henr. Simonis, J. U. D. & Syndici Hamburgensis, conjux, ipsi, matrique (A. 1663. extinctæ), fuere superstites. Novennio in civitate transacto Hamburgensi, Syndicus ejus, in locum D. Joh. Garmeri, d. 12. Mart. A. 1639. (in cujus locum

(1.) V. ipsius Hamburgisches Denckmahl p. 108, 109., & Georg. Haccii Michaelischen Eintritt p. 47.

(2.) V. de illo Casp. Danewerthii P

II. Chorogr. Cimbr. c. 12. p. 140.

(3.) V. Elegiam II. Monobibli Elegiarum juvenum, Libro II. Poematum A. 1633. insertam, & carmen

aliud, Libro III. Miscell. p. 54. Utrumque in editione Operum Lipsiensis est recitum p. 615-619.

(4.) V. Vinc. Fabricii Epistolæ

illi scriptum, Libro III. Miscell. p. 56-59., in Poematis A. 1633. editis, & in Operibus p. 650, 651, 652.

1641. ab Ad. Tratligerio Jun. (1.) perperam substituitur) est electus, & per 30. isto munere annos functus, tum scriptis ac laboribus assiduus, tum in crebris ad Imperatorem, Christianum IV., Regem Daniz, Fridericum, Holfatorum Ducem, Torstensohnium, Strategum Svedicum, Panegyrii Irenicam Osnabrugensem, Comitii imperii (qvz A. 1654. adiit) Ratisbonensis, Electoresque & Principes Germanicos, legationibus (2.), fidelem urbi præstitit operam, præmiisque tandem loco Consulatum d. 15. Jun. A. 1670. reportavit. Ab Henr. Sivero, aliisque Encomiastis, ob prudentiam, diligentiam in officiis studiisque indefessam, amorem in literatos, & merita in Gymnasium & Bibliothecam publicam, a civibus vero Hamburgensibus, in Scripto contra Senatum A. 1698. edito (cujus verba supra, in Barth. Molleri Vita recitavimus), ob integritatem, & merita in urbem universam eximia, præclaris ornatur laudibus. Octogenarius gravi lapsu in pavimentum, fallente vestigio, procidit lubricum, atque ex eo tempore lecto jacuit affixus, placideque tandem, d. 19. Jan. A. C. 1680., ac ætatis 82., expiravit. Symboli loco Horatiano illo est usus: *Nil admirari*. Plura de illo suggeret Henr. Siveri, Math. Prof. Hamburg., *Programma de Vita ejus funebre*, A. 1680. in fol. excusum, & A. 1710., *Parte I. Memoriarum Hamburgensium* Joh. Alb. Fabricii, p. 291-299., recusum. Quocum, præter jam allegatos, conferri possunt Gelanoris *Pseudonymus* (sive M. Magni Gärtneri) *Regierender Bürgermeister*, ihm zu Ehren abgemacht, opusculum vernaculum, A. 1671. in 12. editum, & Aug. Buchneri ad nostrum Epistola, *Parti I. Epistolarum*, num. 173., p. 413. 414. 415., inserta, elogioque illum sequenti dignata: *Quotus quisque est, qui non Broderi nomen in tantum veneretur & æstimet, in quantum, non juris tantum, sed omnis civilis actus, prudentia intelligi potest? Ut nunc de ingenio, de gravitate judicii, de cæteris excellentissimis virtutibus, nihil commemorem.*

Disp. Inaug. de principali rerum communicandarum modo, Donatione propria, Præfide D. Joh. Struckio, Helmstedii 1629. in 4.

Discursus Inquisitorius de Inventoribus & defensoribus hæreticæ pravitatis V. & N. Testamenti, Inquisitore: *Nihil est intellectus, quod non prius fuerit in sensu*; Censore D. Apostolo Paulo 2. Cor. XI. 3. Scriptum ad ioseph, sine Autoris, loci & anni, mentione in 4. impressum, quod se, in honorem SS. Trinitatis, & informationem S. Scripture non credentium, conscripsisse, Broderus ipse, in Autographo, sub frontem Exempli, Bibliothecæ Hamburgensii A. 1670. donati, obvio, est testatus. Oppositum præcipue est Rationis in sacris abusus, eamque hæresium omnium esse fontem ostendere conatur. Confer de illo Vinc. Placcii (cui scriptum audit examine accurato dignum, utpote altioris indaginis & multiplicis consequentia) *T. I. Theatri Anonymorum & Pseudonymorum*, c. 2., p. 122.

Abgenöthigte, in jure & facto wolgegründete, Apologia Hamburgensis, entgegengesetzt Christiani IV., Königs in Denmark, zwepen A. 1641. an Keyserl. Majestät, und das Churfürstliche Collegium zu Regensburg, datirten Schreiben, worin im dargethan wird, daß die Hamburger nicht Holsteinische erbgelübdtete Unterthanen seyn, &c. Hamburgi 1641. in 4. Scripti hujus, publico urbis Hamburgensis nomine editi, nostrum Autorem esse, præter rumorem publicum, testantur *ausgegeben* ipsius, Bibliothecæ Hamburgensis præfixum exemplo, & Aug. Buchneri, quam supra laudavimus, ad eum Epistola, verbis illud commendans sequentibus: *Gotfr. Schneiderus mihi Apologeticum librum, quem annis superioribus, pro asserendo jure civitatis vestre (qua quidem provincia, si quicquam judicare possum, egregie atque magnifice functus es) edidisti, in fidem benivolentia tue erga me, gratissimum mihi ac acceptissimum munus, exhibuit. Verum malz nostrum causæ patrocinatum esse abunde evicit Antapologia Danica, Christiani IV., Regis, jussu, a Theodoro Reinkingio, Cancellario regio (uti creditur), ei opposita, & Hafniz A. 1642. in 4. sub hoc publicata titulo: Königliche Dänische, gründliche, aus den Rechten, und Historischer wahrhafter Verwandsch, genommene, auch mit Documenten, und der Hamburger selbstgeigenen verschiedenen Confessionen, Belanntnissen und Huldigungsgelübden, comprobirte und bestätigte, Remonstration, dadurch der Hamburgischen, also anmaßlich gerühmten Apologiz Ungründe angedeutet, und einem ieder öffentlich vor Augen gestellt wird, daß Ihrer Kön. Majestät zu Denmark, als Herzogen zu Holstein Stormarn, und dem hochlöblichen Fürstl. Hause Holstein, dero Stadt Hamburg mit wahrer Erbunterthänigkeit zugehörig, und die Hamburger hochgenandtem Fürstl. Hause verpflichtet und gelobete Erbunterthanen, und daß bey dem Hochfürstl. Hause Holstein die ordinäre Landesfürstliche Superiorität über dessen Stadt Hamburg unzweifelich consistire, und Hamburg vice versa demselben subject und unterthan seyn. Confer de duobus hisce scriptis contrariis, & illustri, quam illa discutunt, de supremo Ducum Holfaticorum in civitatem Hamburgensem imperio, controversia, *Partem IV. Isagoges nostræ ad Hist. Cimbr.*, c. 8., §. 16., p. 551-557., & Placcium l. c., *T. I.*, c. 11., p. 456. 457.*

Bitte und Ehrenrettung an Ihre Keyserliche Majestät, wieder Joh. Timmensen, diffamanten, der von ihm aufgestreuet, daß er Advocatus alterius partis, und zugleich Judex, seyn wolle, auch gesagt habe, er könne gar leicht aus einem ehrlichen Manne einen Schelm machen, und eine Sache auf 10. 20. 30. 40. 50. Jahre aufschieben. A. 1642. in 4.

GEORGIUS PAULS, vel PAULI, Lubecensis.

Panegyricus, Ferdinando Sigismundo Curtio, Comiti a Senftenau, Ferdinandi III., Imperatoris, Camerario & Consiliario, ac S. Rom. Imperii Procancellario, oblatas. A. 1638. in 4.

JOHANNES ULRICUS PAULI, Hamburgensis, J. U. Doctor Rostochii d. 3. Oct. A. 1709. creatus (3.) patri- & qve Senator d. 28. Nov. A. 1719. electus.

Disp. Inaug. de Alienatione immediati feudi Imperii, Præfide D. Matthia Steinio. Rostochii 1709. in 4.

MICHAEL PAULI, Dithmarfus, urbis Kiloniensis Advocatus, Senator, & tandem, ab A. 1698., Consul, A. 1710. superstes.

Disp. de justitia Hominis circa sua membra, Præfide D. Joh. Georgio Simone proposita. Jenz 1675. in 4.

Notæ MSS. in Ordinationem Judicii provincialis Slesvigo-Holsænci, qvz in Hanlii Leop. Ranzovii *Comm. Acad. de jure conjugum in bona* p. 54. laudantur.

PETRUS PAULI GUNNENS, Eiderstadiensis, Mariæ Elisabethæ Saxonicz, Friderici, Ducis Holfato-Gottorpiensis, viduæ, in urbe Hufensi, ab A. 1664., Consiliarius, præfecturæque Hufensis Administrator (4.); Marqv. Gudii, Consiliarii Danici, inter eruditos perillustres, cui filiam elocavit unicam, socer; A. 1685., vel sequenti 1686., defunctus.

Disp. de Servitutibus realibus, Præfide D. Nicol. Langio. Gröningæ 1641. in 4.

Synopsis processus judiciarii, manu ejus scripta, cujus in *Bibliotheca Gudiana Catalogo* p. 110. occurrit mentio.

ULRICUS PAULI, Hamburgensis, D. Broderi Pauli, Consulis (*supra celebrati*), filius, anno circiter 1637. in lucem editus, J. U. Lic. & in patria Practicus, Dieterici Mülleri, J. U. Lic., Parenti suo in Consulatu A. 1680. subrogati, filiam

(1.) In *Serie Senatus Hamburg. Chronologica* p. 40. 50.

(2.) V. Ad. Tratligerum Jun. l. c.

(3.) V. *Nov. Lit. Germ. M. Nov. A. 1709.* p. 410.

(4.) V. Ant. Heimreichii *Ep. Dedic. Chronici Frisæ Borealis*, & c. 12., p. 285.

ti, filiam Annam secundis A. 1677. sibi junxit nuptiis, suamque vicissim e priore conjugio gnatam, Annam Catharinam, Vinc. Müllero, hujus filio, elocavit (1.). Obiit d. 9. Febr. A. C. 1699., & ætatis 62. A Vinc. Placcio (*T. I. Theatri Anonymorum & Pseudonymorum*, c. 2., p. 122.) *Virtutum Parentis omnium ex æsse hæres, & fori Hamburgensis ornamentum*, appellatur.

Disp. de Arbitris compromissariis, Præfide D. Jac. Brandmüllero. Basileæ 1659. in 4.

Disp. Inaug. de Tutelis, Basileæ 1661. in 4.

PETRUS THEODORICUS PAYNGH, Hufz Cimbrorum, ni fallor, circa A. 1575., lucem hanc primum intuitus, post impetratum Doctoris Medici titulum, peritia Chymiz interiore Rudolphum II., Imperatorem, sibi conciliavit, & in aula hujus, Pragæ Bohemorum est commoratus (2.). Inde Hafniam Danorum commigravit, ac, a Christiano IV., Rege, Chymici sui dignitate, Canonicatuque in Scania Londinensi, donatus (3.), septuagenarius illic d. 12. Apr. A. 1645. vivis excessit, filiumque *ἑμὸν υἱόν*, Ahasverum (*de quo statim dicetur*), Daniz reliquit. V. Inscriptionem sepulchri ejus in æde Petrina Hafniensi, a Pet. Resenio in *Inscriptt. Hafn.* p. 221. exhibitam.

Consilium de Erysipelate, quod, a filio sibi communicatum, Thom. Bartholinus, in *Cista Medica Hafniensis*, Hafniz A. 1662. in s. excusæ, *Loculo XXXII.*, p. 362-374., juris fecit publici; una cum tribus D. Henr. Cüsteri, Poliatri Ottonienfis, Epistolis ad Paynghium Medicis, *Loculo præcedenti XXXI.*, p. 352-362., exhibitis.

AHASVERUS PAYNGH, Hufz Cimbrorum (4.) d. 25. Jun. A. 1608., patre Petro Theodorico, Med. D. & aulz Danicæ Chymico (*modo laudato*), est natus, Hafniz ab illo educatus, ac, post finem studii Academicis literariisque itineri impositum, supremis artis Medicæ A. 1645. Groningæ ornatus honoribus. Praxi illius Hufz initio (si Henn. Wittenio (5.) credas), ac deinde Hafniz, inclaruit, Archiatrique insuper aulicis a Friderico III., Rege Danico, est adscriptus, ac tandem, cum per annos 24. Danis feliciter medicinam fecisset, peripnevmonia, d. 13. Maji A. C. 1667., ætatisque 59., extinctus. In Chymia paucos sua ætate habuit superiores, sed peritiam ejus scriptis ambiziose jactare noluit, Encomiasta contentus eximio, Thoma Bartholino, qui *τεχναγγνύων* ejus rarissimorum indicem, in *Cista Medica Hafniensi*, A. 1662., sacrorum horum naturæ Eleusiniorum Epoptis exhibuit. Quos inter Ol. Borrichius, Chymicus itidem incomparabilis, in *Epistola*, Amstelodamo d. 25. Mart. A. 1662. ad Bartholinum data (6.), operationes has Chymicas Paynghianas fusc commendavit, sequentique dignatus est elogio: *Cl. Payngkii labores summo opere æstimo, & magni laboris, industriæ, ingenii, opera agnosco. - Magnopere me delectant illius in æthereis substantiis, & meteoris, labores.* Præsertim tamen, ex iis, oleum, se, salis nivalis, sulphur vitrioli narcoticum ardens, sales aeris, glaciei, roris, nivis, pruinz & pluviz, fixos, salem & liquorem ignis, oleum talci sine igne, calcinationem Solarem sine eodem, oleum vitrioli & sulphuris per descensum, sulphurque Veneris ardens, a Paynghio artis ope præparata, summa prosequi admiratione in eadem est professus. Epitaphiū, defuncto, in æde Hafniensi Mariana, erecti, hanc Pet. Resenius (7.) exhibet Epigraphen:

Pietati & posteritati: AHASVERUS PAYNGH, Med. D., Chymicus eximius, & Archiater regius, & clara & honesta apud Hufumenses Holfatiæ profapia, variis per orbem peregrinationibus edoctus, orbi magis vivendum, quam sibi, in Dania, per annos XXIV., Medicinam feliciter exercuit; Tandem Hafniæ, A. C. 1667., III. Id. Maji, æt. vero 59., vivere desuit, vitio pulmonum mortalitatis vitium absumente. Moeffissima conjux, Christina, Tidemannii filia, quæcum annos XXIV., & quod excurrit, sine jurgiis, vixerat superstes, hic poni voluit reliquias mariti, cujus animam Deus, famam mundus habet. Aeternum ut vivat, apprecare Lector.

Confer de illo Henn. Wittenium l. c., Thomam Bartholinum *locis max allegandis*, Alb. Bartholinum in *Tr. de Script. Dan.* p. 13., meaque ad hunc Hypomnemata p. 167.

ELOGIA.

Thom. Bartholinus eum *Centur. VI. Hist. Anat.*, n. 29., p. 254., *Medicum exercitatum & Chymicum nulli secundum; nec non (ibid., n. 23., p. 341.) Virum intimiori amicitia & naturæ scientia probatum; (Cent. III. Epp. Med. p. 193.) Virum in Chymia versatissimum, it. (Cent. IV. p. 445.) Medicum ac Chymicum eruditissimum, & (in Responsione de experimentis Bilsianis ad Zassium, p. 21.) Chymicum peritissimum, amicūque optimum, vocavit. Alibi, *Diff. scil. II. de Medicina Danorum domestica*, p. 40., his eum verbis celebrat: *Ahasv. Payngk, Med. Hafn., note primæ amicus, tanto sudore, ignis beneficio & ingenii, artem Chemicam exercuit, ut ignota quamplura & rara, in Chemie splendorem & augmentum, primus eruerit, in Cista Medica nobis signata. Libro tandem VIII. Carminum, p. 223., hoc, in honorem defuncti, inseruit Epitaphium:**

Herbarum varias cineri reparare figuras

Ignem suo, & forti, plura, liquore, volens,

Nunc propriis Doctor testabitur ossibus, illa

Ex cinere hoc possit quod reparare Deus.

Ol. Borrichio (cujus *Epistolæ* excerpta, huc spectantia, supra jam recitavimus), in *vindicis sapientia Hermetis & Aegyptiorum* p. 415., *Medicus audit ægyptiæ Chemica paucis secundus.*

SCRIPTA EDITA.

Disp. Inaug. de Corde. Groningæ 1645. in 4.

Operationes quædam Chymicæ rariores, Thomæ Bartholino communicatæ, & ab illo, in *Cista Medica Hafniensi*, Hafniz A. 1662. in s. excusæ, *Loculo LXIV.*, p. 631-638., publicatæ; de quibus judicia Bartholini & Ol. Borrichii honorifica paulo ante sunt recitata.

(Ab eodem Thoma Bartholino, in *præfatione Dispensatorii Medici Hafniensis*, Hafniz A. 1658. in 4. impressi, Medicis noster accensetur aulicis & urbanis, qui secum, in revidendis & recensendis illius classibus, defudarunt.)

JOHANNES GEORGIUS PELLICERUS, Eutino Wagrius, patre ædis oppidi istius Collegiatz Canonico, anno circiter 1636., natus, ipse etiam, anno jam 1666. (quo J. U. Licentiatu titulum Kilonii, d. 22. Jan., Brabevta Erico Mauritio, in prima reportavit promotione Academica), ejusdem fuit Canonicus, Capituliq. simul Lubecensis Secretarius. Julio deinde Francisco, Duci Saxo-Lauenburgico, A. 1676. fuit a consiliis, &, oppidi ab eo Lauenburgensis *Præfex* constitutus, d. 4. Jun. A. C. 1682., ac ætatis 46., teste Wittenio, vivis excessit. Poeta erat, in utroque sermone, Latino ac Germanico, eximius, Societatisque Vatum Teutonicorum Floriferæ Pegnicensis, in quam a fundatore, Sigismundo a Bircken, sub *Thyrsidis* cooptatus est agnomine, ornamentum singulare. A Phil. a Zesen in societatem Rosigeram sub agnomine des *Zitternden* etiam allectus est (8.). V. de illo Henn. Wittenii *T. I. Diarii Biogr. Sec. XVII.*, ad A. 1682., Erdm. Neumeisteri (præcipuis eum Vatribus Germaniz accensentis vernaculis) *Diff. de Poetis Germani-*

(1.) V. *Nova Lit. Germ.*, M. Jan. A. 1703., p. 30.

(2.) V. Thomæ Bartholini *Cent. IV. Epp. Med.* p. 445.

(3.) Teste Willichio Westh-

vio *Lib. II. Epigrammatum*. (4.) V. Inscriptionem Epitaphii, paulo post recitandam, & Henn. Wittenii *T. I. Diarii Biogr. Sec. XVII.*, ad A. 1667. (5.) l. c. (6.) V. illam in Thomæ Bartholini *Cent. III. Epp. Med.* n. 90., p. 432-433-440. (7.) In *Inscriptionibus Hafniensibus* p. 90. (8.) V. *Catalogum Collegiorum Societatum Zefanarum* Witteb. 1685. editum.

cis p. 78., & Carmina sociorum Pegnicensium, in laudem ejus scripta, ac in *Balthide*, mox alleganda, A. 1677. publicata, Mart. Kempii sc. (a quo *Pindus Blume*, Themis *Ruhn*, und erwünschtes *Eigenthum*, vocatur) unicum, P. II., p. 118-123., & Dan. Bährholtzii duo, P. III., p. 219, 220, 221., obvia Joh. Wilh. Petro (in *Historia vise sue* p. 10.) Vir audit doctissimus.

SCRIPTA EDITA.

Disp. Jurid. Inaug. de *Æstimatione*, Præside D. Erico Mauritio proposita. Kilonii 1666. in 4. Recusa in *Volumine Dissertationum* Mauriti, Francofurti A. 1692. in 4. edito, p. 1208-1246.

Monumentum acerbo funeri D. Menonis Hannekenii, Superintendentis Lubecensis, consecratum. Lubecæ 1671. in fol. Inscriptio elegans, recusa in *Syntagmate Orationum & Epicediorum*, memoriz Hannekenii sacrorum, ibidem A. 1673. in 4. Elegia in obitum Christ. Cassii, Episcopi Lubecensis Consilarii. Lub. 1676. in fol.

Inscriptio in Dan. Georg. Morhofii, naufragio, uti ferebatur, A. 1671. extincti, obitum falso creditum; inserta *Appendici adoptivæ Dissertationum Academicarum* Morhofii, Hamburgi A. 1699. in 4. editarum, p. 91-94.

Leb des Floridans (i. e. *Sigmundi a Bircken*, Com. Pal. Cef.), in den Zimbrischen Lustgefiltern, theils in gebundener, theils in ungebundener Rede, von dem ausländischen Pegnißschaffer Thyrsis besungen. Produit in *Balthide*, oder den Gedichten Dreier am Belthe weidenden Pegnißschaffer (J. G. Pelliceri, Mart. Kempii & Dan. Bährholtzii), Bremæ A. 1677. in 12. editis, p. 14-64.

Helidentum Valentini von Winter, Obersten; Poema Germanicum Heroicum, a Wittenio, l. c. memoratum, a Dan. Bährholtzio autem, in *Balthide* modo allegata, P. III., p. 221., peculiari commendatum Epigrammata.

Amores Principales (quorum apud Wittenium solum occurrit mentio).

INEDITA.

Tragœdia Germanica de Christi passione, quam Mart. Kempius (in *Balthide*, P. II., p. 118-123.) carmine celebravit Encomiastico, & Henn. Wittenius, l. c., ab hæredibus editioni destinam fuisse testatur.

Alia complura, jam absoluta & luce dignissima, in scriniis, teste eodem Wittenio, relicta.

MATTHIAS PELLICERUS, Eutino Wagrius, Joh. Georgii, modo laudati, frater, & tam in *Canonicorum Eutinensium Collegio*, quam in *Societate Poetica Florifera Pegnicensi*, *Lyfdis* ipsi impertita agnomen, Collega, in societatem etiam *Liligeram*, sub titulo des *Gejerten a Phil. a Zesen* cooptatus (1.), in *Poesi Germanica* illo, & reliquis plerisque vatibus coævis, superior, M. Aug. A. 1673. defunctus. V. *Epicedia* tum Dav. a Brügge, Subrectoris Lubecensis, ac aliorum, seorsim excusa, tum Joh. Georgii fratris (in *Encomio etiam Floridani* p. 47. Claudiano eum præferentis, nulloque vatum inferiorem fuisse affirmantis) ac Dan. Bährholtzii, *Balthidi* A. 1677. inserta, illius P. I. p. 53. 59-62., hujus autem P. III. p. 223. 224. 225. Dav. a Brügge hoc extinctum celebravit Epitaphio: *Viator lege ac luce. Facet hic Siren Musica, & vatum gloria, Postarum grande Specimen, Mercurialium leporum & facietarum ingenuarum architectus, Mæviarum ac Bæviarum osor, Virgiliorum amicus & fautor, Phæbi decus & delictum, Gratiarum corculum, Musarum ornamentum, amicorum lux & gaudium.*

Carmina vernacula plurima sigillatim diversis edidisse fertur temporibus, e quibus solum mihi se obtulit *Tessaradecastichon* in Dan. Bährholtzii *Poematia Germanica* perelegans, his A. 1677., in *Balthide*, paulo ante laudata, P. III., p. 172., præfixum. Longe tamen plura reliquit *avendo*, a Dan. Bährholtzio, in carmine funebri, l. c. p. 225., his metris commendata:

Ich werde niemahls nicht verschweigen deinen Geist,
Der sich so ungemein, in tausend Liedern, weist.

Eminuit hæc inter, amico teste, *Paraphrasis Cantici Canticorum Metrico-Germanica*, ad fontium Hebræorum ductum concinnari ab illo cæpta, sed haud absoluta.

JOHANNES FRIDERICUS PENNINGBÜTTEL, Lubecensis.

Tractatus de Testamenti imperfecti approbatione, in quo controversiæ ac casus quidam selectiores deciduntur, ac leges obstantes remouentur. Jenæ A. 1716. V. de illo P. LIII. ac LIV. der *Gelehrten Fame* p. 394. 395. 396.

M. DAVID PENSCHORNIUS (quem *Danielem Benshorn* Val. Ern. Löscherus (2.) perperam appellat), in civitate, ni fallor, natus Hamburgensi, Pastorum in eadem ædis ac *Xenodochii S. Spiritus*, A. 1562., *Matthiz Krögero* per Joh. Zarium, Antistitem Nicolaitanum, subrogatus, ac, triennio post, A. 1565., Kal. Nov. (vel, juxta *Lambecium* (3.), aliosque, die XI. mensis ejusdem), *Parochiz Nicolaitanz*, Zarii ipsius Successor electus, obtinuit. Hoc fungens, A. 1570. ad Colloquium Jac. Andreæ & Wolfg. Amlingi, Theologi Anhaltini Cryptocalviniani, de controversiis religionis capitibus, *Servestanum* (4.), A. 1575. autem & 1576. ad conventus Presbyteriorum Lubecensis, Hamburgensis & Lüneburgensis, *Mollensem* ac *Ulzensem*, in quibus de *libro deliberabatur Concordiæ* (5.), est ablegatus. A. 1580. tandem, d. 17. Aug., Superintendens Ecclesiæ Hamburgensis, Lectorque Theologiz in æde Cathedrali primarius, in locum D. Cyriaci Simonis, a Senatu Pastoribusque reliquis, electus, & a *Canonicorum Collegio*, ad quod a quatuor Consulibus d. 25. Oct. deducebatur urbanis, confirmatus, Kalendisque Novembris inauguratus, omnium ultimus hæc præfuit officii. Post illius enim, d. 23. Sept. (Michaeli Archangelo sacro) A. 1593. extincti, ac, triduo post, ad suum in choro ædis Nicolaitanz sepulchrum ab octo Diaconis junioribus, quadriga Pastorum primariorum feretrum comitante, deportati, obitum, Superintendentem alium Senatus, nimia, uti creditur, Clericorum quorundam suorum ambitione, indoleque turbulenta, absteritus, in hunc usque diem, licet Cives sæpius, & satis interdum importune, fieri id postulaverint, Ecclesiis suis præficere noluit, sed Ephoriam illarum Presbyterii commisit Senioribus. E liberis nostri Joachimus ædis Hamburgensis Catharinæ (ab A. 1608. ad 1629.) fuit Diaconus, Magnus (Joh. Schelhammeri, Pastoris Petrini, gener) Præpositus in *Dithmarsia Meldorpiensis* (6.), David Senator (ab A. 1621. ad 1629.) Hamburgensis (7.), & Catharina tandem uxor Petri Boyenii, *Dithmarsiz Australis* Præpositi (8.). Ob Zelum contra Heterodoxos, ac præsertim Reformatos, in Presbyterii Hamburgensis *Judicio de horum sepultura*, quod A. 1635. produit, extollitur *Germanico* (9.), & ab Herm. Hamelmanno (10.) *Vir doctus*, nec non (11.) *virtute & doctina præstantissimus*, salutatur. Confer de illo *Anonymi Catal. MS. Ministrorum Ecclesiæ Hamburg.*, Pet. Lambecii *Orationes*

Ff ff ff 2

(1.) V. *Catalogum Societatum Zesmarum*, Witæb. A. 1685. editum. (2.) In den unschuldigen Nachrichten von Theol. Sachen, Sect. I. A. 1704., p. 86. (3.) In *Oratt.* p. 89. (4.) Testibus D. Paulo ab Eitzen, in *Annot. de isto MSS.*, & Löschero l. c. (5.) V. Sam. Pomarii *Ehrengedächtnis des Concordienbuchs* p. 82. 85. (6.) Teste *Genealogia Familie Schelhammerianæ* MSta. (7.) V. de illo Ad. Tractigeri Jun. *Seriem Chronol. Senatus Hamb.* p. 44. (8.) V. Henn. Conradini *Epithalamium* ei scriptum, in *Poematis* p. 163. (9.) P. 4. & citante Hier. Pasmanno in *Hamb. Denckmähle* p. 72. (10.) *Lib. II. Hist. Eccl. Evangelii renati* (in *Opp. Geneal. & Hist.*) p. 975. (11.) In *Ep. dedic. ejusd. Libri II.* p. 805.

siones & Programmata p. 89., Joh. Alb. Fabricii P. II. Memor. Hamburg. p. 860, 869, 910., & Partem IV. Isagoges notationis ad Hist. Cimbr., c. 10., §. 4., p. 571, 572.

Christliche Vermahnunge und Warnunge vor dem Calvinischen Schwarme; Scriptum Saxonicum, a Bernh. Vagelio, in praefat. Editis civitatum Vandalicat um contra Sacramentarios, A. 1616. denuo editi (teste Pasmanno L.c. p. 81.), allegatum.

Bedencken, obß recht und Christlich gethan sey, daß man die junge getaufte Kinder, umb Verminderung der Unkosten willen, ohne alle Christliche Ceremonien, in der Stille und heimlich, in die Gräber laßt einstecken? d. 25. Jul. A. 1587. geschrieben. Legitur in M. Georg. Dedekenni *Thesaur. Consiliorum Ecclesiasticorum*, Hamburgi A. 1623. & Jenz A. 1671. in *fol. excuso*, T. I., P. II., p. 1083-1086., & a Christ. Kortholto, im Bedencken vom heimlichen Leichbestattungen, §. 3., commendatur.

DAVID PENSCHORNIUS Junior, Hamburgensis, M. Joach. Penshornii, Ecclesiast. Catharinzi, e Walpurgi Göhrenia filius, Davidis autem senioris, modo laudati, nepos, diem 29. Maji A. 1610. habuit natalem, & in schola Gymnasioque patris studiorum absolvit tyrocinia. Juri deinde vacaturus, ex Academiis Germaniae & Galliae, A. 1628. Marpurgensem, 1629. Lipsiensem, 1630. Argentinensem, 1631. Genevensensem, 1632. Bituricensem (in qua, Kal. Oct. Praeses nationis electus Germanicae, hujus nomine Henr. Condrazum, primum sanguinis regii Principem, oratione compellavit Gallica pereleganti), & 1633. Parisinam, adiit, A. 1634. Belgium utrumque & Britanniam peragravit, sequenti 1635. Lugduni Batavorum substitit, & Polonia, Hungaria ac Italia, proximo lustratis triennio, cum Licentiatu titulum Basileae d. 19. Febr. A. 1639. reportasset, & Spira, Praeae forensis palæstra, per quinque menses hæsisset, ex undecim antorum itinere d. 8. Sept. Hamburgum rediit. Illic, nuptiis cum Catharina Magdalena, Mich. Wichmanni, J. U. Licentiatu, filia, & Barth. Becmanni, Consulis, nepte, duas sibi puellas enixa, A. 1640. celebratis, A. 1642. Judicii inferioris Assessor, A. 1649. (d. 21. Febr.) Senator, & A. 1652. Praetor, est electus. A. 1654., d. 28. Maji, civitatum Hanseaticarum nomine, cum Collega, Theod. Mollero, J. U. L., ad Ludovicum XIV., Galliae Regem, Legatus abiit, & ab hoc Ordinis Michaelitani adscriptus est Equitibus, aureoque torque donatus, nec exiguum Julii Mazarini, Cardinalis, cæterorumque aulæ procerum, expertus favorem. Singulari rem literariam prosequeretur affectu, urbisque patris Bibliothecam, Scholam, Gymnasium, & utriusque Doctores, e quibus Joach. Jungius, quanti ipsum faceret, indicaturus, Testamenti eum sui, vere Philosophici, cum aliis, A. 1657. (teste *Vita Jungiana*, a Mart. Fogelio edita) designavit executorem. Quinquagenarius tandem d. 7. Mart. A. 1660. obiit, & fusc in *Programmate* Pet. Lambecii celebratus est funebri (eodem A. 1660. in Lambecii *Orationum & Programmatum Synagmate*, p. 88-95., & A. 1711. in Joh. Alb. Fabricii *Memoriarum Hamburgensium Parto tertia*, p. 111-120., Hamburgi recuso.) Senator huic audit plusquam Senator, *FCius religiosissimus, literarum & literatorum summus Mæcenæ, quem, præmatura morte ex oculis sublatum, non pietas tantum, & justitia, & Musæ, & Charites, sed ipsa illa parvarum magnarumque civitatum pestes, ignorantia recti & invidia, lugent & deplorant.* Confer de illo Ad. Tratfigeri Jun. *Seriem Chronol. Senatorum Hamburg.* ad A. 1649., p. 51.

Disp. Inaug. de Prescriptionibus. Basileae 1639. in 4.

M. JOACHIMUS PENSCHORNIUS, Hamburgensis, Davidis Senioris (*supra laudati*) filius, & junioris (de quo modo dictum) parens, ædis in patria Catharinæ Diaconus, A. 1608. d. 25. Oct. electus, & d. 29. Oct. inauguratus, templique simul Cathedralis Vicarius, peste d. 19. Sept. A. C. 1629., & ætatis 52., expiravit. V. Pet. Lambecii (cui *Vir singularis audit sanctimonie & eruditionis*) *Programma de vita filii funebre, Orationibus subjunctum*, p. 89. 90., Anonymi *Catal. MS. Ministrorum Ecclesie Hamburgensis*, & Joh. Alb. Fabricii P. II. *Memor. Hamb.* p. 622. 881.

Epicedion Græcum trium paginarum Heroicum, & Epigramma Latinum, in obitum D. Dav. Chytræi, quæ in *Scriptorum de vita Chytræi Syntagmate Rostochiensis* (*lit. Bb. 2. b - Bb. 4. a.*) leguntur.

STEPHANUS PERSÉN, Kiloniensis, ædis Slesvicensis Michaelitanz, ab A. 1634., Pastor. V. Ad. Olearii *Itinerarium Persicum*, Lib. IV., c. 27., p. 767. Conf. de illo J. M. Krafftii *Zweyaches Jubel Gedächtniß* p. 395.

Christliche Kampf- und Ehrentrone, oder Leichpredigt über Thomam Hansen, aus 2. Tim. IV. 7. 8. Slesvigz 1649. in 4. (M. T. A.)

JOHANNES PERSIUS, Hamburgensis.

Der teutschredende Isocrates, oder Poetische Uebersetzung der vortreflichen Vermahnungsrede desselben an den innigen Demonicum, aus dem Griechischen in hochteutsche Verse, unter Anführung Joh. Christoph. Losii, Rectoris zu Hildesheim, abhennommen, und im Gymnasio hergesagt. Hildesiz 1685. in 4. De hac ita M. Erdm. Neumeisterus, in *Diff. de Poetis Germ.* p. 78., judicat: *Mentem Rhetoris Græci bene satis, minimeque obscura dictione, expressit, nisi quod, nunc altum petens, mox humi repens, æquabilem dicendi formam paulo minus videtur observasse.*

M. HERMANNUS a PETKUM, Hamburgensis, patre mercatore sibi cognomine, matre vero Anna a Campen, d. 29. Jun. A. 1610. natus, ex urbis patris schola & Gymnasio, ut Theologiae initiaretur mysteriis, A. 1633. in Academiam Rostochiensem, ac postea in Regiomontanam & Witebergensem, se contulit, supremosque in ultima Philosophiae honores, d. 26. Sept. A. 1636., Brabevta D. Jac. Wellero, reportavit. A. 1638. Ecclesiastes factus est Ulrici, Comitiss Frisiz Orientalis, aulicus, A. 1640. autem urbis in eadem provincia Auricensis Pastor primarius, inque muneribus istis recte administrandis D. Mich. Waltheri, Theologi veterani, plurimum adjutus consiliis. Hamburgum tandem revocatus, in Parochia Petro-Paulina Diaconatu Sigism. Philoni Schelhammero d. 7. Jul. A. 1644., in Pastoratu vero ejusdem D. Joh. Müllero d. 7. Sept. A. 1673., successit, ac ipse vicissim, cum Cardialgia d. 21. Dec. A. C. 1682., & ætatis 72., expirasset, D. Sam. Schultetum in hoc successorem obtinuit. Vitæ thorique sociam, per annos 42., habuit Elisabetham Pratoriam, filiam Johannis, neptemque Hieronymi, Musicorum celeberrimorum Hamburgensium, filiusque novem & quinque filiabus ex ea sublati, illorum tantum unum, Joh. Hieronymum (*de quo statim dicetur*), harum vero quatuor, reliquit superstites, ac nata maximam Georgio Jonæ Tonfiori, Hadeliz Superintendenti, elocavit. Symboli loco verbis Nehemiz est usus, e c. XIII. v. 31.: *Memento mei, Deus meus, in bonum.* Plura de veterano hoc Hamburgensium Antistite (quem Sam. Pomarius, in *Ep. Dedic. Comm. in Epist. Jude*, §. 42., *Sonem* appellavit venerandum, & de Ecclesia sua egregie meritum) D. Rud. Capelli, Prof. Hamb., *Programma funebre*, A. 1683. excusum, & A. 1711. *Parte III. Memor. Hamburg.* Joh. Alb. Fabricii, p. 307-318., recusum, ac Jac. Genckii, Diaconi Hamb. Petri, *Sermo vernaculus, ejus consecratus memoria, Hamburgique A. 1683. & 1686. in 4. impressus, suggerent. Epitaphii, in æde Petrina erecti, Epigraphen* in Joh. Alb. Fabricii *Auchario Inscript. Hamburgensium Theod. Auckelmanni*, N. 135., p. 42. 43., invenies. Conf. Christ. Funckii *Gedächtniß Aurichscher Prediger*.

Disp. de Proprio & accidente, Præfide M. Wilh. Witzendorfio. Rostochii 1635. in 4.

JOHAN.

JOHANNES HIERONYMUS a PETKUM, (1.) Hamburgi d. 20. Aug. A. 1657. natus, Hermanni, modo laudati, filius superstes e novem unicus, e patris Schola ac Gymnasio, studiorum causa, A. 1677. Witebergam, A. 1679. Giessam, 1680. autem Lipsiam, & hinc, metu pestis, Rostochium, migravit, Batavia & Anglia perlustratis, Witebergam A. 1683. reversus, Magistri obtinuit titulum, & Hamburgi deinde, ad A. usque 1689., substitit, A. 1689. Hafniam profectus, triennio sequenti Philippi Ernesti, Ducis Holsato-Glücksburgici; in itineribus Germanico, Italico & Gallico, fuit Ephorus, in ipsa vero metropoli Hafnienli studia filiorum Christiani V.; Regis Danici, juniorum, Caroli (quem Aquisgranum comitabatur) ab A. 1692., & Wilhelmi ab A. 1694., est moderatus, simulque Ethices in Academia equestri egit Professore, A. tandem 1697., titulo Licentiatii a Theologis reportato Hafnienlibus, Itzehoam discessit, urbisque hujus Pastor, & Dioceseos Præpositus Münsterdorfensis, ab eodem Rege constitutus. Uxorem quidem A. 1698. duxit Annam Catharinam, Joach. Stemanni, XVviri Hamburgensis Catharinæ, filiam, sed in sterili vixit matrimonio, atque idcirco Titum Schröderum, Theol. Studiosum, a se educatum, adoptavit. Morte subita, ipso Christi natali, sive die 25. Dec., A. C. 1713., ætatis 57., cum, post sermonem sacrum habitum, verbisque Servatoris Joh. XVII. 24., ac strophæ Hymni vernaculi (*Weicht ihr Trauergeister, &c.*), finitum, domum vix rediisset, Catarrhi vehementioris apoplectici insultui iterato, hora nondum elapsa, succubuit. V. Alb. Christ. Kirchoff, successoris ipsius, Joh. der treuen Knechte Gottes, sive Sermonem in exequiis ejus (ex Act. XXIV. 14. 15. 16.) funebrem, cum Mart. Schelli, Diaconi Itzehoensis, Parentatione Germanica, Amicorumque Epicediis, Glückstadii A. 1715. in fol. excusum.

A Vinc. Placcio (2.) Filius vocatur venerandi parentis omnino patrifians, imo magna Parentis in Ecclesiam meritis majoribus quandoque exsuperaturus, ac (3.) ornamentum patriæ, ab Henr. Muhlio (4.) autem ein vortreflicher Theologus.

Disp. de Concurſu Der cum causis secundis prævio & prædeterminativo, Præfide Chr. Donato, Log. & Metaph. Prof. Witebergæ 1679. in 4.

Disp. de Analogia Mentis increata & creata, ab ipso Præfide proposita. Witeb. 1683. in 4.

Exerc. Inaug. Anti-Syncretistica de Syncatabasi in causa religionis, pro gradu Licentiz, Præfide D. Henr. Bornemann, proposita. Hafniz 1697. in 4.

Commentatio brevis de Scripturibus Anglicis Anonymis & Pseudonymis detectis, *Theatri Anonymorum & Pseudonymorum* Vinc. Placcii, Hamburgi A. 1708 in fol. editi, Tomo I., Capite XVII., p. 506-530., ætenuis exhibita, aliorumque symbolis & scholiis passim interpolata atque illustrata; quam Placcius illi debere p. 516. 521. 528. significavit, & expectari ab eo jam olim (in *Invitatione ad Scriptores suos Anonymos & Pseudonymos augendos* p. 34.) jusserat.

Gefrönte Elie, bey Absterben Herrn Andreæ, Baronen von Lilgentron, Königl. Dänischen Kantslern in den Herzogthümern Sleswig und Holstein, vorgestellt. A. 1701. in fol. (Catal.)

Judicium Germanicum de Fidelium in hac vita beatitudine, eam defendens, Nicol. Sibbero, Pastori Glückstadiensi, peculiari expositum Epistola, & in D. Franc. Julii Lürkenii, Regis Daniz Concionatoris aulici, Rettung seiner Lehre vom ewigen Leben der Gläubigen hie auf Erden (qvæ Hafniz A. 1708. in 4. prodit), c. 5., p. 192-199., publicatum.

ANDREAS PETRI, Tranderupæ, pago Artoæ, insulæ maris Balthici Cimbrica, d. 10. Aug. A. 1602., patre Petro Andreæ Wandalo, Pastore illius, vicinarumque Ecclesiarum Præposito, matre autem Ægidia Jani Welleja, natus, scholas Fioniz Svenoburgensem & Ottoniensem puer frequentavit, & adultior Academiam Rostochiensem A. 1620., Hafniensem vero A. 1622., adiit. A. 1627., a D. Joh. Michaelio, Fioniz Episcopo, Scholæ Svenoburgensi est præfectus, sequenti autem 1628. Paster in agro vicino, constitutus Olderupensis & Kirkebyensis, morboque tandem, qui in hydropem degeneravit, scorbutico, d. 10. Jul. A. C. 1657., & ætatis 55., cum quatuor ex uxore Elisa Andreæ, Ottoniz A. 1630. ducta, sustulisset liberos, extinctus. Inter Vates Daniz vernaculos locum 2vo suo honestum promeruit, ac ab Erico Pontoppidano (in *Grammatica Danica* p. 19.) Poetæ ingeniosissimi, & patriæ lingvæ peritissimi, reportavit elogium. Vitæ ejus historia fufius a filiz ipsius genero, Magno Jani Lucoppidano, Pastore in Fionia Österskierningenfi, Præpositoque Sundsherredensi, est descripta, e qua, per fratrem hujus, Petrum, Pastorem Thorfingenfem, virum eruditum, mihi transmissa, qvæ hætenus narrata sunt excerpti, & scripta nostri sequentia apud hæredes ætenuis superesse didici.

Luscinia spiritualis Ollerupiana, sive Syntagma Hymnorum plusquam 400. Latino-Danicorum, tum propriorum, tum alienorum (e lingvæ Germanica in Danicam Latinamque ab ipso transfusorum); in tria distributum volumina; ita temporis, personis, & devotioni cuivis, aptatum, ut mens Christo devota, sive surgat, sive prandeat, sive cœnet, sive dormiat, sive quovis sabbatho & festo sacra adeat, ex isto, tanquam promptuario, preces & suspiria, laudes & sacra gaudia, Deo grata, qveat depromere.

Æneidos Virgilianæ Liber quartus, rythmis Danicis, rogatu D. Joh. Michaelii, Fioniz Episcopi, A. 1627. expressus. Versio Danica Gazophylacii aurei (des gülden Schatzkassens), a Mart. Hyllero Germanice scripti ac editi.

Elbschwan, sive Oda, partim Latinæ, partim Germanicæ; Joh. Ristii, Pastoris ad Albim Wedelenfis, nomini inscriptæ.

BENEDICTUS NICOLAUS PETREJUS, Med. D. & Practicus, circa A. 1701., Hamburgensis, in patria, M. Augusto A. 1717. mortuus.

Disp. Inaug. de natura Metallorum, nonnullisque eorum arte factis. Trajecti ad Rhenum 1699. in 4. (V. P. A. Lehmanni Hamburgum A. 1701. literatum p. 20.)

BERNHARDUS PETRI, Slesvicensis, Nicolai, præfecturæ Morkirchenfis Inspectoris, filius, A. 1643. in lucem editus, J. U. Licentiatii titulum Rostochii A. 1668. obtinuit, & uxore ducta Margareta Catharina, Friderici Plonies, Senatoris Lubecensis, filia, causarum Flensburgi patronum aliquamdiu egit forensium, postea vero aulæ Holsato-Sunderburgicæ factus est Consiliarius. V. D. Georg. Radovii *Programma de vita ejus, Disputationi Inaugurali* A. 1668. præmissum.

Disp. de Jure sacro in Imperio Romano-Germanico, Præfide D. Joh. Christiano Besselino, Rostochii 1665. in 4.

Disp. Inaug. de Jure relucendi. Præfide D. Georg. Radovio. Rost. 1668. in 4.

CASPARUS PETRÆUS, Parochiz ruralis Hoyerana, in Diocesi Tunderensi, Pastor, A. 1721. superstes.

Kürze und Mühseligkeit des menschlichen Lebens, oder Leichpredigt über Fedder Lund, Fürstl. Hartschvogt in Hoyersharde, aus Ps. XC. 11. Slesvigz 1701. in 4.

(1.) Qvem Vinc. Placcius Joh. Georgium memoriz appellavit vltio in *Invitatione ad Scriptores suos Anonymos & Pseudonymos augendos* p. 14.

(2.) l. c. (3.) T. I. *Theatri Anon. & Pseudon.*, c. 13., p. 510. (4.) Im Vorderriht des unverfälschten Sinns Lutheri von der Seigkrit der Gläubigen p. 7.

FRIDERICUS PETRI, Hufensis, Ecclesiae ruralis Violdensis, in Nomarchia Dioeceseos Flensburgensis Nordgoesensi, Diaconus pie eruditus, & ob singularem, in officio sacro administrando, veraque Christianismi Theoria pariter atque Praxi auditorum, & juventutis rusticæ, animis, non publice solum, sed & privatim, assidue instillanda, fidem ac diligentiam, D. Christ. Kortholto, Theologo Kiloniensi, abisque, charissimus, Apoplexia d. 25. Jun. A. 1695. expiravit. Zeli is, quo emendationem vitiorum, quæ in Ecclesiam Lutheranam, omnesque ejus ordines, irrepsérunt, epidemiorum, enixe exoptabat, ardentissimi impulsu, suas de his, & neglectu imprimis Clavis, quam vocant, ligantis ac disciplinæ Ecclesiasticæ, querelas, Theologorum ac Politicorum *synodus* Lutheranorum haud paucis confirmatas suffragus, Schediasmatis diversis *avæðóris*, A. 1682. Pastoribus Nomarchiæ Nordgoesensis, Consistorio Flensburgensi & D. Christiano a Stöcken, Superintendenti Regio, A. 1688. autem Stöckenii successori, D. Josvæ Schwartzio, exposuit. Hi ejus conatus Schwartzio displicuere, a quo non tunc solum privatim est objurgatus, & A. 1694. M. Oct., denuo ad Synodum evocatus Rendesburgensem, promissaque, uti tradit, emendatione domum remissus, sed in scripto etiam publico, mov allegando, simplicitatis & Pietismi insimularus. V. de illo Frid. Breclingii (Chiliasmi illum sui patronis, incertum an vere, accensentis) *Catalogum testium veritatis* (Gotfr. Arnoldi *Tomo IV. Hist. Eccl., Sect. III., n. 18., insertum*), num. 105., p. 769. 770. D. Josvæ Schwartzii adversus hunc Breclingii locum Apologema, in præfatione des *Wahren Berichts vom Sabbath*, *lit. a. 7. a. 8. b. 1.*, & quæ huic, ad famam nostri vindicandam, a M. Kratone (five M. Joh. Melch. Kraftio), defuncti non Hyperaspista solum sed & Encomiasta, in der *Geretteten Unschuld zweyer Hochfürstl. Holsteinischen Superintendenten* nieder D. Josvam Schwartzen, Slesvigæ A. 1702. edita, cap. 2., p. 30 - 44., sunt reposita.

Zwei christliche Lieder wider des leidigen Satans leibliche und geistliche Anfechtung, das erste von D. Christ. Kortholten, das andere von ihm aufgesetzt. A. 1689. in 8.

Sendschreiben von den Mängeln der Lutherschen Kirche, und dem nothwendigen Gebrauche des Binde- und Lösebundes, an die Prediger der Brechtstädtischen Gegend, oder des Nordgoeshardes, d. 28. Aug. A. 1682. abgelassen. Prodiit A. 1702., in scripto M. Joh. Melch. Kraftii paulo ante allegato, c. 2., p. 31-42. MS. superest Aug. Giesii, Secretarii Hufensis, Judicium de illo Germanicum *ὁμοψων*.

Beweis, daß ein Prediger, auf die Weise, wie das Predigamt in dem Christenthume heutiges Tages geführt wird, sein Gewissen nicht befriedigen könne. MStum 20. plagularum D. Christiano a Stöcken, Superintendenti Cimbriciæ regis, & Consistorio Flensburgensi, anno circiter 1682., exhibitum, quod a Frid. Breclingio, l. c., nec non in *Paulo red vivo* p. 10., commendatur.

GEORGIUS PETRÆUS, Apenrada Cimber, Vincentio Alberti, in Pastoris oppidi Tunderensis munere A. 1554., in vicinæ autem Dioeceseos Præpositura d. 25. Junii A. 1561., subrogatus, sexagenarius d. 2. Aug. A. 1585. obiit, & in utroque officio Andreæ Thomæ habuit successorem. Generi ejus fuere M. Jac. Fabricius Senior, Protecclasticus aulicus ac Superintendens Holsat-Gottorpiensis, & M. Petrus Hegelundius, Episcopus Ripensis, cujus Epistolæ ad D. Paulum ab Eitzen *avæðóris*, & Joh. Calixti, Pastoris Medelboensis, Annotationibus MSSis, de illo relata debeo. Conf. Ant. Heimreichii *Hist. Eccl. Slesvic., Lib. 4., c. 3., p. 214.*

Bedenken des Superintendenten und der Prediger Göttliches Wortes Johannis des Älteren, Herzogen zu Schleswig und Holstein, über die Schwäbische Unionschrift, sive Judicium vernaculum, quo illi Librum Concordiæ improbarunt, ejusque subscriptionem detrectarunt, *avæðóris*, M. Oct. A. 1576. exaratum; cujus Petræum fuisse Autorem Henr. Muhlius (*Diff. I. Historico-Theol. de Reformatione religionis in Cimbrica p. 112.*) testatur.

GEORGIUS PETREJUS, J. U. Lic. & Practicus, circa A. 1701. & 1716. Hamburgensis, in patria.

Disp. Inaug. de Patria potestate. Franeqverz 1696. in 4. (V. Pet. Ambr. Lehmanni *Hamburgum A. 1701. literaturum p. 21.*)

HENNINGIUS PETERSEN, Wesselbura Dithmarsus, Pastor initio, in Anglia Cimbrica, Flenopoli vicina, Mönckbrarupensis, deinde vero Philippi & Christiani, Ducum Holsat-Glücksburgensium, Ecclesiastes in arce Glücksburgensi aulicus, & Ecclesiarum ditionis Glücksburgicæ Præpositus, munere hoc per septem circiter lustra administrato, cum memoria & judicio omni senectus, ab aliquot jam annis, eum privasset, M. Oct. A. 1693. est extinctus. De scripto Germanico, quo M. Wolfg. Ourvius, Pastor Flensb., A. 1665., primæ conjugis, Sophiæ Hedwigis Lundiz, Thomæ, Ecclesiastæ Flensburg, Johannei, filiz, gravi melancholia oppressæ, obitum lugentem est solatus, *supra* est dictum. Quam huic subrogavit, Joh. Müller, J. U. D. & Consul Flensburgensis, gnata defuncto fuit superstes.

Frommer Christen höchstes Gut, und bester Trost, im Leben und Sterben, oder Leichpredigt über Sophia Hedwig, geborne Herzoginn von Sachsen-Lauenburg, Philippi, Herzogen zu Holstein-Glücksburg, Gemahlinn, auf P. LXXIII. 25. Hamburgi 1661. in 4.

Leichpredigt über Philippum, Herzogen zu Holstein-Glücksburg, auf Job. XIX. 25. 26., A. 1663. gehalten. (*Allegatur ab ipso, in præfat. Sermonis funebris sequentis.*)

Geltonte Ehrenseule St. Sibyllæ Ursulæ, Fürstinn zu Holstein-Glücksburg, oder Leichpredigt über dieselbe, auf Apoc. III. 15., den 6. Febr. A. 1672. gehalten. Prodiit in Syntagmate scriptorum de Principis hujus obitu funebrium, Hamburgi A. 1672. in fol. (sub titulo der Fürstlichen Holstein-Glücksburgischen Gedächtnisseule) edito.

Trostschrift an Friderich August von Worgewiz, Fürstl. Glücksburgischen Hofmeister, über das Absterben seiner Ehe liebsten, Elisabeth von Kröckern; benedrukt Phil. Weyseri Leichpredigt über dieselbe, auf 1 Tim. I. 15. Plönz 1683. in 4.

JACOBUS PETERSEN, Slesvicensis, J. U. D. & in urbe patria Practicus, Judicii que simul Provincialis Cimbrici & aulici Gottorpiensis Advocatus, A. 1700. superstes.

Positiones LXXXIX. Juridicæ miscellaneæ Inaugurales, Præside D. Nicolao Martini, Kilonii 1694. in 4.

Diff. de Juris Civilis, Saxonici & Jutici, quoad Successionem legitimam, differentiis, in *præfat. Positionum Inauguralium* promissa.

JOACHIMUS PETERSEN, Bergerdorp, ditionis Lubecensis atque Hamburgensis oppido, patre Michaelē, illius Consule, matre autem Magdalena Grimia, A. 1611. natus, Altorffii (uti Zach. Lundii ad eum docent carmina), & deinde, cum studiis Godschalci a Thienen, Nobilis Holsati, esset præfectus, Argentinz, circa A. 1643. (teste J. G. Dorschei *Epistola Sceleromania Pontificiæ* dedicatoria), Juri dedit operam, supremosque illius honores, ex itinere ad externos reversus, ibidem obtinuit. Ab Augusto, Duce Saxo-Lauenburgico, A. 1643. Consiliariis suis, Judicii que aulici Assessoribus, est adscriptus, & ter deinde ad Conventus Circuli Saxonici inferioris, duos scil. Brunsvicensis, & Lünebur-

neburgensem unum, ablegatus. A. 1652., d. 30. Nov., in urbis Hamburgensis Syndicatu D. Joh. Christoph. Meurero subrogatus, non multo post in Angliam, ad Oliverium Cromwellum, illius tyrannum, biennioque Londini exacto, in aulam Bruxellensem Gubernatoris Belgarum Hispanici, A. 1658. autem denuo in Angliam, Orator abiit, & in ultima hac legatione, Londini, cum Biblia πολύγλωττα Anglicana Bibliotheca Hamburgensi, studiosis autem oppidi patrii Bergerdorffensis liberale legasset stipendium, caelebs, d. 23. Junii, eodem A. C. 1658., ac ætatis 47., vivis excessit. Exuviz Londino Hamburgum sunt deportatz, suoque d. 20. Aug., in zde Catharinza, illatz tumulo, præter Inscripti- nem (a Theod. Anckelmanno, inter *Hamburgenses*, n. 98., p. 33., exhibitam) Gnoma hac ornato symbolica: *In foraminibus petre quiesco*. Consulatur de illo Mich. Kirstenii & Georg. Gressingeri *Epicedia*, Joh. Alb. Fabricii breve ipsius Elogium, *Parti I. Memor. Hamburg.*, p. 445. 446., insertum, Ad. Tratligeri Jun. *Series Chronologica Senatus Hamburg.*, ad A. 1652., p. 53., Vinc. Fabricii ad illum Elegia, *Libri II. num. 9.*, in *editione Poematum Le:densi*, in *Operibus autem, Lipsie excusis*, p. 661. 662. 663., obvia, Zach. Lundii varia ad eum Carmina, in *Poëmatis juvenilibus* (*Lib. I. Eleg.*, n. 7., p. 16., *Lib. II. Eleg.*, n. 4., p. 39. 40. 41., in *Sylvis* p. 83., & in *Epigrammatis* p. 100.) locum adepta, & Mich. Johansen *Epistola Tragædia de Caino fratricida Germanice*, A. 1652. ipsi inscriptæ, dedicatoria.

Disp. Inaug. Juridica. Argentinz 164.. in 4.

Wedensten die Registratur betreffend, qvov ἀνέκδοτον a se asservari Ulr. Winckelius Jun., Hamb., J. U. L., mihi indicavit.

JOACHIMUS PETERSEN, Lubecensis, d. 7. Jun. A. 1614. natus, J. U. D. Rostochii A. 1647. creatus, & cum, per septem ferme lustra, causarum in patria patronum egisset forensium, d. 9. Jul. A. C. 1681., & ætatis 67., defunctus. Anagramma in eum V. in Georg. Nicol. Erasmi *Lib. IV. Anagrammatum ἐμμέλῳ*, n. 61.

Disp. Inaug. de Sponsionibus, Præside D. Henr. Rahnio. Rostochii 1647. in 4.

JOACHIMUS GOTHOFREDUS PETERSEN, Lubecensis, J. U. Doctor.

Disp. Inaug. de Persecutione Domuum (von Haussuchung). Erfurti 1715. in 4. V. de illa *Partem XL. der Gelehrten Fame* p. 248-249.

JOHANNES PETERSEN, five PETRÆUS, (qvem *Pettershamium* Joh. Jac. Frisius (1.), *Petersteini-* um autem Isr. Spachius (2.), Paulus Bolduanus (3.) & Christ. Gastelius (4.), cognominibus Cimbrorum Patronymicis haud assveti, perperam appellarunt), oppidi in Wagria Oldenburgensis Pastor, circa A. 1531., ad qvem *Chronicon* perduxit *Holfaticum*, Lutheranus, A. 1544., uti mentio divisionis Ducatum Cimbricorum Rendesburgensis, isto factæ, obiter (5.) injecta, ostendit, adhuc fuit superstes, sed ante annum 1557. teste Domin. Dreveri præfatione, vivis excessit. Si Henr. Muhlii *Dissertationi I. Historico-Theologica de Reformat. Cimbrica* p. 45. credas, A. jam 1552. obiit, & Timoth. Krusium successorem obtinuit. Primus omnium Chronicon Chersonesi nostræ, ad sua usque tempora, universale Dialecto scripsit Saxonica. Qvov licet nec perfectum satis sit, nec Methodo ubique concinnatum accurata, nec, qvo par erat, judicio fabulosas veterum narrationes a veris discernat historiis, haud exiguas tamen laudes, ob conatum istum egregium, & inter Cimbras antea inauditum, ab æquis expectat censoribus, nãvos hosce temporum, qvibus Autor vixit, in studio Historico, pene neglecto, infelicitati, monumentorumque veterum, ac sublidiorum aliorum, penuriz, imputaturis. Confer de illo, præter jam allegatos, *Isagogen nostram ad Hist. Cimbr.*, P. I., c. 7., §. 1., p. 117. 118. 119., Joh. Christ. Nevii (hanc secuti) *Partem II. Accessionum ad Degorei Wheari Relectiones byemales Historicas* p. 325. 326., & Mart. Zeileri *Syllogem de Historicis*, P. II., p. 113.

Chronica oder *Zeitbuch* der Lande zu Holstein, Stormarn, Dithmarschen und Wagern, wter dieselbe Lãnder regieret, was sich, vor Christi Geburt, und hernach, bis A. 1531., darinn zugetragen; item von ihren Glauben, Sitten, Gewoynheiten, Kriegen und Veränderung der Regimenten: Von wem die Bischofshümer daselbst gestiftet, neben Verzeichnuß der Nahmen der Bischoffe zu Hamburg, Altdenburg und Lübeck: Auch von Ankunft, Zunehmung und Bestreyung der Städte Hamburg und Lübeck: Ferner, wie das Herzogthum Schleswig an die Graffen zu Holstein gekommen, und was die anstossende Nachbahren vor Kriege darinn geführt. Alles aufs einfältigste und kürzeste in IV. Theilen beschrieben. Operis hujus, Saxonico ab Autore conscripti Idiomatico, sed illo, uti perperam olim, loco *Isagoges ad Hist. Cimbr.* citato, præfationis Dreverianz verbis deceptus ambiguus, tradidi (6.), haud publicati, Versio Germanico-Misnica, a Dominico Drevero, Goslariensi, post obitum Peterseui, Equitum aliquot Holfatorum postulatu, concinnata, & Christiano III., Regi Daniæ, fratribusque ejus, Johanni & Adolpho, Ducibus Holfaticis, inscripta, Francofurti, typis Brubachianis, A. 1557. in fol. prodit. Recula deinde eadem est, curante Laur. Alberto, Bibliopola Lubecensi (*continuationem Chronici*, ad finem usque Seculi XVI., in *præfatiuncula*, subsidia a Lectoribus exposcente, absque successu pollicito), cum Summariis præfixis, Lubecz A. 1599. in fol., sine his vero ibidem A. 1614. in 4. Rinteliz eandem A. 1627. in fol. produsse perhibent quidem Mich. Hertzius (*P. IV. Biblioth. German.*, lit. P. 4. b.) & Mart. Lipenius (*in Biblioth. Philos.*), sed mihi aliisqve vix persuadebunt. Joh. Jac. Frisius & Isr. Spachius, qvi, locis supra citatis, Petraz *Chronicon Holfaticæ & Stirie* falso tribuunt, Stormariam, Holfaticæ partem, eum Stiria, ditionis Austriacæ provincia, longo satis intervallo ab ista sejuncta, ob leviculum nominum vernaculorum similitudinem, confundunt. Benigne admodum de *Chronico* hoc judicat Jac. Andr. Crusius, in *Witkindo* suo, c. 12., p. 105., Petrazum *fidelissimum nec non diligentissimum rerum Holfaticarum scriptorem* appellans. Nãvos contra ejus, post Casp. Dancwerthium (*in Ep. Dedic. Chorographiæ Cimbricæ*), supra a nobis notatos simulque excusatos, plus justo exaggerant Pet. Lambecius (*Lib. II. Rer. Hamburg.* p. 192.), *minorum gentium transcriptoris* nostrum annumerans, & Burch. Gotth. Struvius (*in Biblioth. Historica*, c. 24., p. 61.), *sine judicio illud esse scriptum, multisque fabulis refertum*, pervasus.

JOHANNES PETRÆUS, Flensburgensis, Parochiz in Nordstrandia Odenbüllensis, ab A. 1565. ad 1605., teste Ant. Heimreichio (7.), fuit Pastor, & Joh. Petrazum alium, filium forte vel cognatum, A. 1604., uti Jac. Fabricii senioris *Agon* docet *Theologicus specialis tertius*, ab isto defensus, in munere hoc sacro nactus est successorem.

Strandia, oder Beschreibung des Nordstrandes, opus Historicum de Insula ista Germanicum ἀνέκδοτον, qvov Ant. Heimreichius, in *præfat. sui Frisicæ Borealis Chronici*, commendavit, in ipso autem *Chronico* passim, ac in *Catalogo Autorum*, ei præfixo, allegavit. Confer de illo *Partem III. Isagoges meæ ad Hist. Cimbr.*, c. 2., §. 6., p. 249.

M. JOHANNES PETERSEN, Dithmarsus, in Academia, ab A. 1651. ad 1657., commoratus Jenensi, & Parochiz deinde ruralis in Dithmarsia Windbergensis, circa A. 1664., functus Pastoratu, Vir in lingvis Orientalibus versatissimus.

Gg gg gg 2

Disp.

(1.) in *Biblioth. Univers. Gemeri continuata* p. 464. (2.) in *Nomenclatore Philologico* p. 511. (3.) in *Biblioth. Histor.* p. 226. (4.) in *præf. Operis de statu Europæ novissimo*. (5.) p. m. 77. (6.) Errorẽ hunc *Isagoges*, ab Andr. Kellinghusio, cive amicissimo, de illo motus, in novo ejusdem *Proœmio*, p. 42., A. 1699. jam emendavi. (7.) in *Chronici Frisicæ Borealis præfatione*, & c. 6., p. 110. *Ed. t. primæ*.

Disp. de Persona, Præfide Paulò Sleevogtio, Prof. P. Jenz 1652. in 4.

Disp. de salute Regis Salomonis, Præfide D. Christ. Chemnitio. Jenz A. 1655. 1657. 1676. & 1681. in 4. A Præfide (in carmine præfixo) ipsi vindicatur, & erudita laudatissimaque industria exasciata appellatur.

Disp. in Caput I. Epistolæ ad Galatas, Collegio in hanc Epistolam, a Studiofis quibusdam conscripto, & Præfide eodem Chemnitio publice defenso, inserta. Jenz 1656. in 4.

MSSa complura, literaturam illustrantia Orientalem, ab eo, uti a Cajo Arndio, Dithmarsiz regiz Præposito, accepi, relicta.

LAURENTIUS PETERSEN, Hamburgensis, Marci, Senatoris, filius, J. U. Lic. & in patria Practicus, A. 1716. superstes.

Oratio Panegyrica in Hamburgi laudem & memoriam. Witebergæ 1691. in fol. *Erudita* vocatur a Christ. Franc. Paulino in *Geographia curiosa* p. 207.

Disp. Inaug. de Alienatione bonorum hæreditariorum. Lugd. Bat. 1693. in 4.

NICOLAUS PETRI, Hufa Cimber, Presbyter Lubecensis, & Cænobii monialium Lubecensis Johannei, circa A. 1520., Scriba ac Curator, jussu Adelheidis Brömsiz, ejusdem Abbatisiz, e monumentis variis vetustioribus, librum membranaceum MStum (dat Hobetboock), Monasterii istius statuta, fundationes, diplomata & documenta alia, complectentem, sermone congestit Saxonico. V. Jac. a Mellen *Audarium I. Notitiæ majorum* p. 158.

NICOLAUS PETRÆUS, Husensis, Petri Nicolaidis, mercatoris (octuagenarii ferme senis, A. 1603. defuncti), ex Elisabetha Simonia filius, inter decem liberos natus maximus, d. 10. Sept. A. 1569. in lucem est editus. Parentum voto studiis destinatus, & præceptoribus publicis pariter atque privatis in patria ab his concreditus, illa relicta, A. 1585. scholam Magdeburgensem, A. 1587. autem Walkenredensem monasticam, adiit, & in hac, M. Laur. Rhodmanni, Rectoris ac hospitis sui, Collegarumque ejus, ductu, tantos in lingua Græca fecit progressus, ut, quicquid vellet, ista absque ullo exprimeret negotio. Mensibus deinde aliquot in cænobio Ilfeldensi, convictuque Mich. Neandri, Rectoris illius, ac Polyhistoris celeberrimi, transactis, in Academiam A. 1589. migravit Rostochiensis, hujusque Philosophos initio & Jctos, ac postea, cum, parentis svasu, studio Juridico Theologicum prætulisset, Theologos etiam, Dav. Chytrzum, Lucam Bacmeisterum & Dav. Lobeckium, sedulo audivit. Rostochio Marpurgum, Tubingam, Witebergam, & tandem A. 1593. Jenam, est digressus, & Magisterii illic gradu, locoque inter XV. competitores primo, impetratis, Rostochium reversus, Ordinisque Adjunctis adscriptus Philosophici, Disputationibus plurimis, Philosophicis ac Theologicis, privatisque in Epistolam ad Galatas prælectionibus, brevi inclauit. A Canonicis tandem Ratzeburgensibus, d. 18. Oct. A. 1597., ad Superintendentis Episcopatus sui, Pastorisque oppidani, geminum vocatus officium, & a D. Luca Bacmeistero *Χεφροδολας* ritu sacro Rostochii d. 16. Nov. inauguratus, utrique ad obitum usque, per annos XLIII., præfuit. Ingenium, quod naturæ beneficio habuit capacissimum, in omni scientiarum exercuit genere, nec in Philosophia solum & Theologia (cujus Doctor, anno seculari 1600., Rostochii a Valent. Schachtio est creatus) excelluit, sed Juris etiam, cui junior dederat operam, claruit peritia, ac Medicinæ præterea Chymicæque, cujus arcana explorata habuisse fertur plurima, per omnem vitam fuit studiosissimus. Uxorem Rostochii, cum Studiosus adhuc esset, d. 7. Apr. A. 1593. duxit Catharinam Winckeniam, Henr. Gisellini, Pistoris, Viduam, nullos sibi liberos enixam, & A. 1637., die VII. Januarii, defunctam (1.). Eodem die ipse etiam, quadriennio post, cum, in tabulis voluntatis ultimæ, aliquot familiæ suæ studiosis relictus 10000. Thal. annuos legasset nummarios, septuagenario major, A. 1641., febri quartana maligna expiravit, temploque urbis Ratzeburgensis Cathedrali, in quo splendidum ei ab hæredibus erectum est Epitaphium, suas reliquit exuvias. Symboli loco gnomam hanc usurpavit: *Moderata durant*. V. Vitam ejus, M. Zachariz Vogelii, Ecclesiastæ Ratzeburgensis, Sermoni funebri vernaculo, in exequiis illius, e Pl. XC. II., habito, & cum Epicediis, Lubecæ A. 1641. in 4. excuso, adjectam, ac confer Henn. Wittenii *T. I. Diar. Biogr. Sec. XVII., ad A. 1641.*, Frid. Taubmanni duo ad eum carmina, in *Schediasmatis, Lib. I. Eleg., p. 369. 370.*, & in *Melodesis, Lib. III. Epigramm., p. 433. 434.*, Zach. Lundii unicum in *Poematis juvenilibus p. 83. 86.*, Conr. ab Höveln *Ratzeburgische Merckwürdigkeit p. 22.*, & J. M. Kraßium *l. c.*

Distingvendi ab eo sunt duo Scriptores Danici *ἐμύνηται*: 1. Nicol. Petrus, Aurilesia Zeelandus, Th. D. & Prof. Hafnienfis, d. 4. Oct. Anno Seculi XVII. ætatisque suæ 34. defunctus, cujus vitam & scripta Er. Vindingius, in *Acol. regia Hafniensis* p. 306-311., recenset; 2. M. Nicol. Petrus, Præpositus in Mona insula, sub finem Sec. XVI., Süderaa-lensis, cujus *Origines Cimbrorum Gothorumque, libris duobus expositæ*, Lipsiæ A. 1695. in 8. prodierunt.

ELOGIA.

Frid. Taubmannus, in *Schediasmatis, l. c.*, hoc ei de titulo Doctorali gratulatus est hexasticho:

*Mens animi sincera tui, gravitasque verendi
Corporis, & docti pectoris acre sophos,
Pz solide pietatis opes, studioque tenaci*

Zach. Lundio, *l. c.*, audit

*Cognita divini res sacrosancta libri:
Hæc te Doctorem Doctoris voce creant,
Hæc sunt, quæ numeris laudo, Petrac, meis.*

*Præstans corona Præfulum ac sacerdotum,
Quem tota ferme Saxonum stupet tellus,
Cor Principis sui.*

SCRIPTA EDITA.

Disp. de Cometis, Præfide M. Wolfg. Heidero. Jenz 1594. in 4.

Disp. complectens perspicuam X. librorum Aristotelis Ethicorum Nicomachicorum synopsis. Rostochii 1594 in 4.

Oratio, memoriæ Adolphi, Ducis Holstæ, dicta die ejus natali 26. Jan. A. 1596. Rost. 1596. in 4.

Disp. de Philosophia, ejusque partibus & instrumentis, in genere. Rost. 1596. in 4.

Disputationes Physicæ XXXIV. Rost. A. 1595. 1596. & 1597. in 4.

Disputationes Ethicæ XX. Rost. 1596. in 4.

Disputationes Politicæ. Rost. in 4. (*Catal.*)

Disp. de Principatu occupando, confirmando & administrando, contra Nicol. Machiavellum. Rost. 1596. in 4.

Disputationum Theologicarum Pars prima, XVIII. constans Dissertationibus. Rost. A. 1596. & 1597. in 4. Sub finem Pars eandem secunda, de Dei operibus externis, seu voluntate, promittitur.

Disp. Inaug. de Baptismo, Præfide D. Valent. Schachtio. Rost. 1600. in 4.

Epistolæ

(1) Non ergo caelebs obiit, uti in Joh. Melch. Kraßii *Husumacher Kirchen-Historie* p. 204. perperam traditur.

Epistola ad Henr. Ranzovium, Proregem Cimbricum, de obitu filii ejus, Caji, consolatoria, Rostochii A. 1591. exarata, & in Syntagmate *Epistolarum ad Ranzovium consolatarum*, a Georg. Lud. Frobenio Francofurti edito, p. 248-251., obvia.

Epistola Systatica prolixa, Ratzeburgi A. 1606. scripta, & D. Alb. Graueri, Theologi Jenensis, *Anti-Lubino, seu Tractatus contra D. Eilh. Lubini Phosphorum de causa mali*, Magdeburgi A. 1606. in 4. excuso, praefixa.

Sermones funebres Germanici complures, a Wittenio, *J. c.*, & aliis, allegati.

Pet. Lindebergii, Rostochiensis, Chronicon Rostochiense posthumum, libris V. comprehensum, ab illo, cum praefatione sua, editum. Rostochii 1596. in 4.

INEDITA.

Disputt. Theologicarum Pars secunda, de qua supra jam dictum.

Collegium Theologicum, XVI. constans Disputationibus, quod M. Christoph. Kraheus, Praepositus Hatherslebensis, MStum asservabat.

M. NICOLAUS PETERSEN, Wilsfriensis, Vici in Comitatu Pinnebergico Elmshornensis Pastor, Dominica Septuagesimae, sive die 23. Jan., A. 1701. mortuus. V. Nic. Lud. Esmarchii Epicedium in obitum ejus Germanicum, in *Sione* p. 148-151.

Diff. Historico-Theologica de vita D. Petri Apostoli, Praefide D. Aegid. Strauchio. Witeb. 1659. in 4.

Diff. de Epiphania, in qua D. Christ. Kortholti de Magis Evangelicis sententiam, in *Tr. de Philosophia Barbarica* propositam, vehementia ingenti impugnavit, ab illo vicissim Rostochii publice refutatus. V. Kortholti Bericht wieder Timoth. Laubenbergern, *lit. A. 2.*

Athanasius alter, seu Epicedium, D. Aeg. Strauchio, Theologo Dantiscano, scriptum. Glückst. 1683. in fol.

M. PETRUS PETRÆUS, Herckshuyz, pago parochiz, in tractu Flensburgensi, Eggebeckensis, d. 25. Julii A. 1631., parentibus natus est rusticis, Slesvigæ a duobus patris, mercatoribus, educatus, & in Gymnasium Stadenense atque in Academiis Witebergensem ac Jenensem (in qua Magistri titulum impetravit,) ablegatus. Scholæ initio Slesvicensis, ab A. 1657. (quo Christinam, M. Theod. Niemannii, templi Cathedralis Pastoris, filiam, duxit uxorem) Rector, Cœnobii ejusdem civitatis Johannei, ac vicinæ Parochiæ Haddebyensis, ab A. 1667., Pastor, & Mariz tandem Elisabethæ Saxonice, Friderici, Ducis Holfato-Gottorpiensis, viduæ, Ecclesiastes in arce Husen, post Georg. Volcharum, affinem suum, ab A. 1672., aulicus, M. Oct. A. 1680., æt. 50., mortuus.

Vitam ejus fusius exposuit Jo. Melch. Kraftius in der Husumschen Kirchen-Historie p. 309-314.

Optimum fidelis animæ patrimonium & solidum gaudium; das allerbeste Erbgut und wahre beständige Freude einer gläubigen Seelen, oder Leichpredigt über Magdalenam Sibyllam, M. Mich. Zwergii Tochterlein, auß Ps. XVI. 6. Slesvigæ 1669. in 4.

Außerlesene geistliche Lieder, auß unterschiedlichen Gesangbüchern, auß Anordnung Maria Elisabethæ, vermittelten Herzoginn zu Holstein-Gottorf, von ihm zusammengetragen, und mit einer Vorrede außgegeben. Slesvigæ 1676. in 4. maj. Commendantur cantilenæ sacræ, quas partim Hymnologio huic inseruit, partim vero ineditas reliquit, hymnis Pauli Gerhards eximii palmam reddentes dubiam, a Kraftio, qvi / c. p. 312. 313. 314. quatuor etiam ineditas exhibuit.

(De Alloquio ad Joh. Ad. Kielmannum Encomiastico; quod A. 1665. sub alieno edidisse fertur nomine, supra dicta relegantur.)

PETRUS PETERSEN, Slesvicensis, Theol. Stud., M. Febr. A. 1713. mortuus.

Layenbibel, oder Schriftmäßiger und Carechetischer Vortrag der ganzen Christlichen Lehre, welche einem jeden Christen zur Seligkeit zu wissen von nöthen ist, mit Biblischen Sprüchen bekräftiget, und mit Anmerkungen erläutert. Flensburgi 1711. in 12. Non multo post obitum Autoris, suppresso illius nomine, variorum errorum Theologicorum infimulabatur a Theod. Dassovio in *Alloquio fraterno de pura doctrina sanctissime custodienda*, A. 1713. Hamburgi edito, c. 2. p. 12-15.

PETRUS PETERSEN, Cimber e tractu Coldingensi, Theol. Stud.

Diff. Epistolica de incrementis Prudentiæ Ecclesiasticæ ex prudentia scholastica faciendis, ad Ulr. Selmerum, Past. Eltangenensem ac Wilsrupiensem, affinem suum. Witeb. 1720. in 4.

SIMON FRIDERICUS PETERSEN, urbis Crempensis Diaconus.

Leichabbandung über D. Andr. Svesinger von Kronhelm, Münsterdorfischen Probst und Pastorem zu Crefpe. Hamburgi 1696. in fol. (*Catal.*) Alii Nicolao Petersen, supra memorato, hanc tribuunt.

THEODORUS PETRI, Oldenswortensis, Ecclesiæ ruralis Ostensfeldensis, urbi Husensi vicinæ, Pastor, circa A. 1670. defunctus, Astronomus fuit eximius, & Arithmetices tanta insignis peritia, ut non incolæ solum Ducatum Cimbricum plurimi, sed cives etiam Lubecenses atque Hamburgenses, liberos ei suos hujus imbuendos scientia commiserint. Multa cum, & Astronomica, & Arithmetica, reliquisse inedita, Dethl. Cluverus, Mathematicus celeberrimus, me edocuit, a quo publice etiam (in *Nove temporum Criseos Tomo I.*, sive Anno 1700., num. 26., p. 206.), ob labores scrutinio calculi Astronomico-Ecclesiastici accuratori impensos, & emendatos errores cycli Paschalis, in Dav. Origani *Ephemeridibus* obvios, est commendatus.

THEODORUS PETRÆUS, Flensburgensis, a parente Petro Dircksen, cive, tenuioris licet fortunæ, honesto, in scholam missus patriam, & ex ista in Academiam Lugduno-Batavam, aliasque profectus, præter Magistri titulum, insignem lingvarum, quas naturæ deperibat instinctu, Orientalium peritiam domum reportavit. Quæ cum Friderico III., Danorum Regi cruditissimo, commendatione D. Steph. Klotzii, supremi Ecclesiarum Cimbricarum Antistitis, Praepositique Flensburgensis, innotuisset, adeo ei placuit, ut suis eum sumptibus Orientem ipsum adire, & accuratiori lingvarum illius culturæ annos aliquot impendere, reducem autem ad eandem popularibus, cæterisque Europæis, facem allucere, juberet. Lubenti Petrus, nihil magis in votis habens, animo mandatis obtemperavit regis, & Græcia, Syria, Palæstina atque Ægypto, peragratis, urbeque Hierosolymitana accuratius lustrata, post discrimen vitæ non unum feliciter superatum, Cauri sive Memphi, Ægypti olim metropoli, annos aliquot transegit continuos, peritisque lingvarum Orientis fere omnium, præsertim vero Arabicæ, Æthiopice, Copticæ, Persicæ & Armenicæ, usus doctoribus, eam sibi harum cognitionem, quæ paucissimis Occidentalium hætenus obtigerat, indefessa paravit industria (1.).

Sumptibus

(1.) V. de hoc itinere Joh. Christoph. Møsleri, Med. D., *Testimonium, Psalterii ejus Coptico-Arabici Specimen* A. 1663. præfixum, & Joh. Georg. Nisselii *Ep. Dedic. Versionis libri Ruth Æthiopice*, A. 1660. publicatæ.

Mølleri Cimb. Lit. Tom. I.

Hh hh hh

Sumptibus, in itinere eodem, maxime vero Hierosolymz & in Ægypto, haud exiguis MSSa lingvarum istarum sibi comparavit rariora, sacra pariter atque profana, magnam partem Europz hactenus incognita, qvz, Lugdunum Batavorum ex Oriente, anno circiter 1653., reversus (1.), ac *συνεργὸν* nactus Joh. Georg. Nisselium, Palatinum, amicorum intimum, Orientalisqve Philologiz itidem cultorem, e Typographeo hujus Orientali, Leidz nuper instructo, juris cepit facere publici (2.). Quamvis vero omnia, propter obitum Nisselii, Bibliorum Hebrzorum editioni A. 1661. immortui (3.), immaturum, in lucem proferre haud potuerit, prodierunt tamen, utroque curante, Versiones IV. capitum Geneseos priorum, Libri Ruth, Cantici Salomonei, quinque Prophetarum minorum, Epistolarum Apostolicarum totidem, & Sermonis Joh. Chrysostomi in Christi natalem, Æthiopicz, longe majori accuratione, quam Psalterium a Joh. Potkenio, Præposito Colonienſi Georgiano, Romz A. 1513. & Coloniz A. 1518. (4.), ac Novum Testamentum a Tesſa-Tzejono, Monacho Abyssino, Romz A. 1548. (5.), Æthiopice publicata, excusæ, ac Translationibus Latinis, scholiisque & auctariis Philologicis, insigniter illustratz. Qvz cum a Joh. Henr. Hottingero (6.), Henn. Henningio (7.), Joh. Andr. Bosio (8.), Joh. Christoph. Becmanno (9.), Aug. Pfeiffero (10.), Jacobo le Long (11.), aliisque honorifice sint laudatz, a Briano eas Waltoni (in *Prolegomenis Operis Bibliici πολυγλωσσίου*), Pet. Dan. Huet. o (in *Tr. de Interpretatione*), Gvilh. Crowzo (in *Elencho Interpretum S. Scripture*), Christ. Kortholto (in *Tr. de variis S. Scripture editionibus*), & Jobo Ludolfo (Lib. I. III. & IV. *Historie Æthiopice*), versionis Æthiopum Biblicæ, ac editionum istius, historiam fusiſ, sed absque illarum mentione, persecutis, miror esse neglectas. Wilh. Ern. Tenzelius, in *Diff. de Bibliis Polyglottis*, Witebergz A. 1686. edita (12.), mentione quidem eas non defraudat, sed Nisselio soli, de Petrzo, editore præcipuo, filens, perperam vindicat. In utrumque iniquior est censura Joh. Henr. Maji (13.), qvz, *libros Æthiopicos V. T., a Petrzo & Nisselio vulgatos, præterquam quod rari sunt & sumptuosi, mendis ita scateſcere, ut, Abba Gregorio Habessinio iudice, vix digni sint, qui legantur*, dictatorie satis pronunciat, sed, cum a Jobi Ludolfi, quem Petrzo in literatura Æthiopica æmulum habuit, discipulo ac cliente sit profecta, attendi haud meretur. Si qvz in illos sphalmata (haud certe adeo numerosa) irrepserunt, Petrzo idem patrocinabitur Apologema, quod Tesſa-Tzejonus, Monachus Habessinus, N. T. Æthiopici, Romz A. 1548. a se evulgati, titulo, Ludolfo (14.) teste, adjecit: *O Patres mei, & fratres mei, nolite sinistre interpretari menda istius editionis; quoniam imprefſerunt, nesciverunt legere, nos autem nescimus imprimere. Itaque javerunt nos, & nos juvimus illos, sicut cæcus cæcum juvat. Propterea ignoscite nobis & illis*. Leida in Angliam digressus noster, Londini A. 1660. & sequenti hæſit biennio. consuetudine usus jucundissima Briani Waltoni, Episcopi Cestriensis, H. Basfrii, Thomz Barlovii, Edv. Pocockii, Edm. Castelli, aliorumqve Virorum eruditorum, ac in literatura Orientali inter suos principum, summoqve ab omnibus habitus est in pretio, uti Judicia honorifica, *Psalterii Coptico-Arabici*, cujus se tunc editioni accingebat, *Specimini* præfixa, testantur. Inde in Bataviam remigravit, & postquam Uscano, Episcopo in Armenia Uſcovanchenſi & Vardapieſenſi, Vicarioqve Patriarchz Armenorum generali, ab hoc, ut Versionem Bibliorum Armenicam typis curaret excudi, in Europam ablegato, innotuerat, emendationi istius, uti & Catecheseos, quam ipſemet Latine a se versam publicabat, in typographeo Armenorum Amſtelodamenſi, una cum Garabied Wartabied, sacerdote gentis istius, suoqve in lingua ejus Præceptore, ad A. usque 1667., qvo utrique labori finis est impositus, præfuit (15.). Invitatus est eodem tempore a Friderico Wilhelmo, Electore Brandeburgico, ad publicam lingvarum Orientalium in Academiarum suarum aliqua professionem (16.), de qua etiam ipsi committenda Lugduni Batavorum, & Kilonii Cimbriorum, biennio post, consilia esse agitata, verba Epistolz Joh. Leusdenii ad Christ. Ravium, d. 10. Dec. A. 1669. exaratz, & in *Appendice ad Ravii ac Marth. Wasmubii Literas de Collegio Orientali circulares Germanicas*, Kilonii A. 1670. editz, docent ſequentia: *Intellexi, Du. Theod. Petraum, virum per totum Belgium, ob cognitionem lingvarum Orientalium, celeberrimum, Kilonium esse vocatum, vel vocatum iri. Si hoc fiat, magnam celebritatem illi scholæ addet præſentia ipſius. Aliquoties rumor per Belgium sparsus est, eum vocatum esse Leidam in locum Jac. Golii. Et, si nondum sit vocatus, multi credunt, eum vocatum iri propediem. Anno eodem 1669., cum Professionem Leidenſem vel recuſaſſet, vel (ſi fidem mererentur Alardi Uchtmanni, lingvz Hebrzæ Interpretis Lugduno-Batavi, ad Jobum Ludolfum literz, A. 1675. scriptz (17.)) ſpe ejus fruſtratus, Amſtelodami ad tempus, re familiari ſatis anguſta, hæſiſſet, in Holſatiam, & inde Hafniam Danorum, ſe contulit, munusqve Orientis lingvas docendi Academicum, iſtic etiam ipſi (uti a Joh. Mohſio, Conſiliario regio, ſum edoctus) oblatum, ſuſcipere itidem detrectavit. Ab officiis ſcilicet publicis abhorrebat, qvz, vitæ jam aſſuetus deſultoriæ, novum in Orientem iter meditareſ, de qvo ipſe, anno jam 1660., d. 6. Jan., virum Illuſtrem, Jobum Ludolfum, ſub finem Indicis *αὐτὸδύου* ſuorum, illi tranſmiſſi, nobisqve a Ludolfo communicati, his verbis certiorẽ reddidit: *Hoc utiliſſimo labore ad umbilicum perducſo, in hoc a me elaborabitur, tum, ut iter orientale denovo ſuſcipiam, & me Præceptoribus Aſiaticis reformandum ſem, tum ut MSSa rariora, ceu theſauros recondita doctrinæ, comparem, & alias res, vetuſtate ac raritate notabiles, ſtudioſe perquiram, mecumqve in Europam cū ſeū reportem*. Sed irrita conſilia iſta reddidit penuria ſumptuum, itineri neceſſariorum, qvos ſe a Friderico III., Danorum Rege, ruriſ impetraturum, cum Hafniam A. 1669. abiret, forſan ſperavit. Illo, ſub ſequentis 1670. initium, extincto, ſpe ſua falſus, ibidem ad A. usque 1673., ſibiſmet ipſi fatalem (18.) (in cujus locum 1669. a Jacobo le Long (19.) perperam ſubſtituitur), cum uxore, gente Batava, & in Batavia olim ducta, duobusqve liberis, ſibi ſuperſtitibus, privatus ſubſtitit. Cæterum merito alumno hoc Cimbria, cive Flenopolis, gloriatur, qui non ſolum literaturæ Orientalis univerſæ peritiæ pauciſſimos, ævo iſto, in Europa ſibi pares habuit, ſed primus etiam ferme notiſſiam lingvarum Æthiopicz, Copticz, Armenicæ, hactenus propemodum ignotarum, accurationẽ eidẽ, uti alibi (20.) ſæpius jam monui, intulit. Animi ejus indolem, vitamqve externam, qvz attinet, illi invidiam ac moroſitatem literariam, huic autem ſordes indecoras, Bened. Hopſerus, Prof. Tubingenſis, Hafniz cum eo converſatus, in Epistoſa ad amicum A. 1674. exarata, & ab Ad. Rechenbergio Philologicis Rolandi Mareſii Epistoſis, Lipſiz A. 1687. recuſis, ſubjuncta, ſequenti narratione*

- (1.) V. ejus *Ep. Dedic. Jonæ Æthiopici, ad Joach. Gerſterſum, aula Danica Magiſtrum*. (2.) V. Nisselium l. c. (3.) V. Alardi Uchtmanni *Proloquium*, & Petrzi *Alloquium ad Nisselium deſunctum*, Bibliis ejus Hebræis, Lugd. Bat. A. 1662. in 8. editis, præmiſſa. (4.) V. Mich. Neandri *Append. Erotematum L. Hebr. p. 445.*, Gvilh. Crowzi *Elenchum Interpretum S. Scr. p. 29. 30.*, & Frid. Schererzii *Animadv. verſ. ſacras Philologicas*, p. 147., alioſqve Autores, de verſionibus commentatos Biblias. (5.) V. Neandrum l. c. p. 449. 450., Crowzum & Schererzium l. cc., Jobum Ludolphum *Lib. III. Hiſt. Æthiop.*, c. 3. & 4., ac Joh. Henr. Hæneri *Obſervat. Philol.* p. 8. (6.) in *Bibliothecario quadripartito, Lib. I.*, c. 3., p. 144., c. 4. p. 162., & *L. III.*, c. 6., p. 440. (7.) in *Muhammedano præcane* p. 5. (8.) in *Diff. de comparanda notiſia Script. Eccl.*, c. 6., p. 60. (9.) in *Hiſtoria orbis terrarum*, P. I., c. 9., p. 220. (10.) in *Introd. ad Orientem*, *Diff. II.*, p. 33. (11.) P. I. *Biblioth. Sacra*, c. 3., p. 259. 260. 261. 265. (12.) *S. 9.* (13.) in *praſas. Capitulum Catecheticonum*, Æthiopice Hamburgi A. 1681. in 8. editorum. (14.) *L. III. Hiſt. Æthiop.*, c. 4. (15.) V. *Ep. ejus dedicatoriæ Doctrinæ Chriſtiane Armenicæ, ad Eleſt. Brandeburgicum*. (16.) V. eandẽ *Epistoſa. dedic.* (17.) V. *Fragmentum illarum in Chriſt. Junckeri Comm. de vita Jobi Ludolfi* p. 195. 196. (18.) V. Henna Wittenii *T. I. Diar. Biogr.*, ad A. 1673., & Pet. Reſenii *Indicem III. Catalogi Bibliothecæ ſuæ*. (19.) P. II. *Bibliothecæ ſacra* p. 408. (20.) P. III. *Iſagoges ad Hiſt. Cimbr.*, c. 3., §. 7., p. 273., in *Homonymoſcopia, Sect. I.*, c. 3., §. 17., p. 72., in *praſas. Bibliothecæ Septentr. erud.*, §. 32., p. 52., & in *Hypomnematis ad Alb. Hartſolvi Lib. de Script. Dan.* p. 413.

narratione (1.), una cum M. Erid. Frn. Scholtzio, temere istam securo, ac nostrum *Eruditis sine moribus*, in Diatriba de his Lipsiensis, A. 1705. edita (2.), annumerare haud verito, iusto acerbius exprobravit: Non praeterire hic possum hominem quendam, cujus eruditio scintilla sub cineribus sepulta, vel gemma pretiose inter simeta, jure suo comparatur. Nomen illi Theod. Petreus, peritia linguarum Orientalium, & abstrusiorum quidem, ut Arabica, Armenica, Coptica, Aethiopica, plane singularis, quam sibi, dum adiret Orientem, paravit. Hujus & Nicolii cujusdam studio, quorundam Epistolarum Apostolicarum versiones Aethiopice, ni fallor, & Arabice prodierunt in Belgio. Prodiit & Catechesis Armenica, quam Petreus, ab Armenio sacerdote nactus, Amstelodami, typis Armeniis, cum Latina translatione, dedit in lucem. Rariora tamen sunt, quae adhuc premit, nunquam fortassis editurus. Homini istius si habitum species & incessum, imo totam vitam consuetudinem (quam ab aliis didici), sordida sunt omnia, nec quicquam savoritatis, dignitatis vel decoris, habent; aedes & convictus, quibus utitur, parum quoque audiunt honeste. Non semel clarissimorum virorum literis compellatus est, quibus praeter silentium nihil reposuit, velut ipse mihi fatebatur. Quid enim hic communicaret tot sudoribus, impensis & periculis sibi acquisita? Quid pecuniam in tabelliones expenderet? irent illi, harumque verum notitiam adipiscerentur. Ita scilicet egregie ratiocinatus est. Triduum effluxit, antequam, ubi moraretur hic lucifuga, potuerim comperire. Gemina his sunt, quae de invidia ejus Jobus Ludolfus Francofurti ad Moenum, IV. Kal. Mart. A. 1692., ad me perscripsit: Theod. Petreum fateor in omni literatura Orientali egregie versatum fuisse. Sed insigni laboravit invidia, quam multi in eo culpavunt, & ego ipse expertus sum. Cum enim in conscribendo Lexico meo Aethiopico occupatus essem, aliquoties literas ad eum dedi, quas recte redditae fuisse novi, sed nunquam ne verbum quidem respondit, veritus, ne forte alius laudem instauratae linguae Aethiopice sibi praeiperet. Cum aliquando accidisset, ut nonnulla ejus MSSa Aethiopica, Londini furto ablata, in manus Joh. Mich. Wansleebii, clientis quondam mei, qui tum correctionem typographicam Lexici mei curabat, incidissent, atque ille nonnulla ex eis describeret, id resciens Petreus tam aegre tulit, ut libros illos e manibus Wansleebii vi eriperet, ut a verbis ad verbera pene prolapsi fuissent, & Wansleebii scripta manca atque mutila manerent. At nunc Elector Brandenburgicus mihi gratiam fecit, & nuperrime ipsos Petrei Codices misit, ut potuerim Wansleebii caepa supplere, iisque ad nauseam usque uti. Adeo non consideravit, omne bonum esse communicativum sui. Nævus hosce nostri haud plane inficior, sed peregrinationem inter gentes barbaras diuturnam moribus forsitan ejus barbariei quoque nonnihil affricasse, & proinde Euripideum istud in *Oreste*: Βεβαρβάρωται χερσὶν ὧν ἐν βαρβάροις, in ipsum aliquatenus quadrare, fateor. Inhumanum interim arbitror, cum rei familiaris colluctato angustiis parsimoniam in victu cultuque corporis ab Hopfero exprobari, nec video, cur magnopere sit culpandus, quod Ludolfo, studiorum suorum x-mulo, linguaeque & literaturae Aethiopicae orbi Europaeo illata palmam sibi praeripere conato, in communicandis istius monumentis, difficiliorem se, quam aliis, praeberit. Edmundo certe Castello, *Lexicon concinnanti* ἐπιτάκτω, eorundem usum benevole concessit, grata ab illo mente, ob νεοδουλίαν hanc, in operis celebratus proemio. MSSa, quae in defuncti Bibliotheca superfuere, Orientalia vidua, cum inopia laboraret, a Martino Murray, amico nostro, LL. Or. peritissimo, M. Andreæ Müllerero, Praeposito Berolinensi, in usdem versatissimo, commendata, hoc proxeneta, A. 1682., plus quam 1000. Imperialium pretio, Friderico Wilhelmo, Electori Brandenburgico, vendidit, orphanis se etiam nostri de victu & institutione prospecturum esse pollicito. Ex hujus Bibliotheca Berolinensi, Aethiopica (quorum Praefectus illius, Christoph. Hendreichius, Pandectis quoque suis, sed nomine Petrei suppresso, mentionem inferuit Brandenburgicis (3.)) A. 1692. Jobo Ludolfo, illustri nostri x-mulo, Friderici III., Borussiae Regis, jussu, uti locus literarum ipsius ad me supra exhibitus, & Christ. Junckeri de Vita ejus Commentatio (4.), testantur, sunt communicata.

Confer de illo, praeter jam allegatos, Alb. Bartholini *Lib. de Script. Dan.* p. 136., nostraque ad eum *Hypomnemata* p. 413., G. M. Königii *Biblioth. V. & N.* p. 624., Joh. Hallervordii *Biblioth. Curiosam* p. 384., Jac. le Long *Biblioth. Sacram*, P. I., p. 283. 743. 744., & P. II. p. 603., Rud. Mart. Meelführeri *Accessiones ad Biblioth. promissam & latentem Theod. Jansenii* p. 81., Casp. Henr. Starckii *Tr. de Vita doctorum privata*, c. 2., §. 37., & Andr. Caroli *Memorabb. Eccl. Sec. XVII.*, T. II., L. 8., p. 65. Distingvendi ab eo sunt (uti in *Homonymoscopia*, Sect. I., c. 3., §. 17., p. 72. 73., jam monui):

1. Theod. Petrejus, Campensis Transilvanus, Monachus, ab A. 1586., Carthusianus Colonienfis, de cujus vita & scriptis ipsius *Bibliotheca Carthusiana*, p. 298-303., Val. Andr. Desselii *Bibliotheca Belgica* p. 229. 230., Franc. Sweertii *Athenae Belgicae* p. 700. 701., & Phil. Labbei *Bibliotheca Bibliothecarum* p. 331. 332., possunt consuli.
2. Theod. Petreus, Jctus, cujus *Thesaurus conclusionum Criminalium controversarum* Marpurgi A. 1598. in 4. prodit.

ELOGIA.

Ex his, quae a Joh. Leusdenio, Jobo Ludolfo & Bened. Hopfero, reportavit, supra jam sunt recitata. Edmundo Castello, *Danum* eum vocanti (in *praefat. Lexici Heptaglotti*), *Vir audit summae & recondite eruditionis*, Alardo Uchtmanno, L. Hebr. Prof. Leidenfi (in *Epist. ad Henn. Henningi*, ab hoc in *Muhammedano precante* p. 5. allegata), *Vir in LL. Or., ultra communem sortem, versatus*.

Henn. Henningi (in *Ep. Dedic. Muhammedani precantis*) LL. Or. in occidente restauratoribus eum annumerat. Joh. Wandalinus Jun., Theol. Hafniensis, se, quicquid in LL. Or. didicerat, ipsius debere informationi (testibus Matthix Anchorsoni, V. C., ad me literis), est professus.

Joh. Christoph. Moeslero, Doctori Medico (in *Testimonio*, Specimini ejus *Psalterii Coptico-Arabici praefixo*, & Londini A. 1662. exarato), *Vir audit vere bono publico, & promovendo LL. Or. studio, natus, qui, inter alias linguas, antiquissimam illam Coptitarum, veterum Aegypti Christianorum, praeceteris diligentissime excoluit, eamque primus fere densis illis tenebris, quibus hactenus temporum injuria latuit, magnis sane sumptuum & ingenii impensis, feliciter eruit, & Europae, cum egregiis aliquot in eadem MSSis, intulit*.

Joh. Georg. Nisselio (in *Ep. Dedic. Libri Ruth Aethiopici*) *Vir doctissimus & LL. Or. callentissimus*.

Pet. Terpagrio (in *Seculo illustri* p. 26.) *Vir optime de lingua Aethiopica, cum Ludolfo, meritis*.

SCRIPTA EDITA,

omnia ferme aliena, Latine ab eo translata ac illustrata.

Liber Ruth Aethiopice, ex MS. vetusto, recens ex Oriente allato, erutus, Latinitate fideliter donatus, ac nunc primum editus a Joh. Georg. Nisselio. Lugd. Bat. 1654. & 1660. in 4. maj.

S. Johannis Epistolae Catholicae tres, Arabice & Aethiopice, omnes ad verbum Latine versae, ac vocalium figuris, exacte appositis, ornatæ, cura J. G. Nisselii & T. Petrei. Ibid. 1654. in 4. maj.

S. Jacobi Epistolae Catholicae versio gemina, Arabica & Aethiopica, Latinitate donata, nec non a multis mendis repurgata, punctis vocalibus accurate insignita, & Notis Philologicis, e probatissimorum Arabum scriptis, illustrata: Cui

Hh hh hh a

accedit

(1.) p. 285. 286. (2.) §. 32., p. 24. (3.) p. 54. (4.) p. 120.

accedit Harmonia variarum linguarum, quæ Orientalium, quæ Europæarum, typis genuinis adornata, & juxta seriem Alphabetice vocabulorum. in hac Epistola contentorum, digesta; Insuper instituta diligens vocum Synonymicarum Codicis Erpeniani cum Parisiensi collatio, inspersis hinc inde Hebræorum, Arabum, Turcarum Persarumque, Adagis, optimis loquendi formulis, observatiunculis Syntacticis, & locis Scripturæ Parallelis; Opera J. G. Nisselii & T. Petri. Lugd. Bat. 1654. in 4. maj. Omnia hæc titulus pollicetur. In exemplis autem, mihi visis, præter textus Arabicum & Æthiopicum, versionem Latinam, linguæ Æthiopice Alphabetarium & Syllabarium, Symbolumque Apostolorum Æthiopicum, nihil offendi.

S. Judæ Apostoli Epistolæ Catholice Versio gemina, Arabica & Æthiopica, Latine translata, & punctis vocalibus animata, additis quibusdam variz lectionis notis, a J. G. Nisselio & T. Petro. Lugd. Bat. 1654. in 4. maj. (Editiones hæc Epistolarum Johannis, Jacobi & Judæ, totas mendosas esse, & sphalmatis plenas, Jobus Ludolfus, nostri æmulus, judicavit, teste Jacobo le Long, *P. I. Biblioth. sacræ*, c. 2., p. 265. Ubi merito etiam notatur error Joh. Clerici, *Vol. I. Biblioth. Univers. & Histor.*, p. 431., totius Novi Testamenti Æthiopice versionem Latinam a Petro & Nisselio conditam esse, falso tradentis.)

Canticum Canticorum Salomonis Æthiopicum, e vetusto Codice erutum, cum versione Arabica, Canticis V. & N. T. aliis, ac Symbolo Athanasii, Æthiopice, Arabice & Latine, per J. G. Nisselium. Lugd. Bat. 1656. in 4. Versionem Nisselii Latinam Jobus Ludolfus (teste Jacobo le Long, *l. c.* p. 265.) *indebitam* vocavit.

Vaticinium Obadiæ Æthiopice, cum versione Latina, editum a J. G. Nisselio. Lugd. Bat. 1660. in 4. maj.

Prophetia Jonæ Æthiopice, Latine ad verbum translata, & Notis atque Adagiis illustrata, a T. Petro. Adjecta sunt IV. Capita Geneleos, ex vetusto MS. Æthiopico eruta, & precatio Æthiopica. Lugd. Bat. 1660. in 4. maj.

Prophetia Sophoniz Æthiopice, ad fidem vetustissimi MSti fideliter Latine versa a J. G. Nisselio. Lugd. Bat. 1660. in 4. maj.

Homilia Æthiopica de nativitate D. N. J. C., Latino sermone ad verbum donata, nunc primum, cum aliis XXIV. Homiliis, & perpaucis MSS. Æthiopicis, ex oriente asportata, & speciminis loco edita, a M. Theod. Petro. Accessit brevis Oratio Æthiopica maritima. Lugd. Bat. A. 1660. & Amstelod. 1668. in 4. maj. Denuo prodit, sed Latine tantum ac Germanice, in *Mensa Solis* Petrzana, Halberstadii A. 1670. in 4., uti paulo post dicitur, a Joh. Wernero edita, Æthiopice autem, cum lectione & versione Latina, curante M. Christoph. Schlichtingio, Hamburgensi, Hamburgi A. 1691. in 4. Autorem Homiliæ esse Johannem Chrysostomum, monuit Joh. Henr. Hottingerus, in *Biblioth. quadripart.*, Lib. I., c. 6., p. 195.

Joel Propheta Æthiopice, cum Latina versione ad verbum, & perbrevis vocum Hebraicarum ac Arabicarum Harmonia, editus a T. Petro. Lugd. Bat. 1661. in 4. maj.

Vaticinium Malachiz Æthiopice, cum versione Latina interlineari ad verbum, editum a T. Petro. Lugd. Bat. 1661. in 4. maj.

Oratio Doxologica Æthiopum, ab illo edita, quam Joh. Hornbeckius *Tomo Socinismi confutati posteriori*, Ultrajecti A. 1662. in 4. excuso, denuo subjecit.

Biblia V. T. Hebræa, Joh. Georg. Nisselio, editioni immortuo, excudi cæpta, & post obitum ejus, cum Alardi Uchtmanni præfatione, & Petri ad defunctum Alloquio (e Pf. CXXVI. 5.), publicata. Lugd. Bat. 1662. in 8.

Clavis linguæ Arabicæ, Persicæ & Turcicæ, seu breve Lexicon dictionum Arabicarum, a Persis usurpatarum, Constantinopoli a Petro allatum, & facta vocabulorum Turcicorum accessione, nunc primum Latine versum & publicatum. Lugd. Bat. 1663. in 4. maj. Operi huic, cujus priores tantum duo quaterniones, literæ A. complectentes initium, speciminis loco, prodierunt, Petrus, una cum versione Latina, vocabula, quæ in MS. deerant, Turcica, e probatis Orientis sedulo collecta Lexicographis, adjecit, Vocales ubique addidit, & jucundam insuper linguarum cognatarum harmoniam (sparsum licet, & quantum fieri potuit, ad memoriz subsidium), cum vera pronunciandi ratione, adjunxit.

ΨΑΛΤΗΡΙΟΝ ΤΩ ΔΑΤΙΑ ΧΕΝΑΑΣΕΝΤΙΤΙΟΣ; h. e. Psalterium Davidis, in lingua Coptica seu Ægyptiaca, una cum versione Arabica, nunc primum Latine translatum & editum a M. Theod. Petro. Lugd. Bat. 1663. in 4. maj. Hujus etiam Psalterii, Friderico III., Danorum Monarchæ, inscripti, quaternio tantum, speciminis loco, productus, Psalmum I. Coptico-Arabico-Latinum exhibens. In fronte illius comparent: 1. D. Briani Waltoni, Episc. Cestrænsis, D. H. Basili Archidiacon. Northumbriensis, D. Thomæ Barlovii, Collegii Regiæ Oxoniensis Præpositi, Edv. Pocockii, L. Hebr. & Arab. Prof. Oxon., D. Edm. Castelli & Th. Hakii, Censura, quæ & Psalterium hoc, & Lexicon in illud Copticum, sibi visa & perlecta, commendarunt, operaque summo elaborata studio judicioque, & luce dignissima, appellarunt; 2. Joh. Christoph. Moesleri, Med. D., Testimonium de Petri itineribus, studiis, laboribus affectis, Psalterioque hoc Coptico & Lexico in illud, honorificum, Londini A. 1662. exaratum; 3. M. Joh. Megalini Carmen Encomiasticum. Mentionem illius honestam etiam observat in J. H. Hottingeri *Fasciculo Dissert. Theologico-Philol.*, Diss. III., p. 189., Chr. Kortholti *Tr. de variis S. Scr. Editionibus*, c. 21., p. 307., Rud. Mart. Meelführeri *Accessionibus ad F. Janssonii Biblioth. promissam* p. 81., & Jac. le Long (totum Psalterium produisse falso perivasi) *P. I. Biblioth. sacræ* p. 11.

Versio librorum V. & N. T. omnium (etiam Apocryphorum) Armenica, e Græco LXX. Interpp. textu traducta (vel a Joh. Chrysostomo, aut Gregorio, primo Armenorum Patriarcha, uti nonnulli credunt, vel, e Rich. Simonis sententia, a Mose Grammatico & Davide Philosopho, Chrysostomo ὁ ὡς ὁρίσθη), ex antiquissimo exemplari, sumptibus Ecclesiæ Armenicæ, jussuque Jacobi, illius Protopatriarchæ, ac Concilii ab hoc A. 1662. congregati, ob summam Codd. MSS. raritatem ingentemque discrepantiam, per Uscanum, Episcopum Uscovanchensem & Vardapietensem, Vicarium Patriarchæ generalem (eo fine in Europam ablegatum, ac Massiliæ mortuum), edita, in charta purissima, per columnas dissecta, typis genuinis excusa nitidissimis, locisque Parallelis uberrimis, capitum in partes distinctione, figuris historiarum Biblicarum æneis, & nominum propriorum, rerum memorabilium, locorumque V. T. in Novo allegatorum, indicibus, illustrata. Amstelodami, anno 222 Armenicæ 1115., Christianæ autem vulgaris 1666., in 4. maj. Petrum Biblia hæc in Typographico emendasse, & editionis illorum curam gessisse, V. C. Mart. Murray me edocuit, & e *Doctrina Christiana*, iisdem, quibus illa, typis Armeniorum Amstelodamensis, A. sequ. 1667. ab eo publicata, colligo. Invenit id etiam Mart. Lipenio (*P. I. Biblioth. Theol. realis* p. 147.), Joh. Sauberto Jun. (*in Prolegomenis ad Var. Lect. Matthæi* p. 50.), & hunc, Bibliothecæque Leidensis Catalogum, secuto Jacobo le Long (*P. I. Biblioth. sacræ*, c. 2., p. 283.), qui tamen perperam, ni fallor, *Biblia Theod. Petri Armenica*, Amstelodami, uti perhibent, A. 1670. in fol. excusa, a *Bibliis Armenicis*, per Uscanum ibidem A. 1666. editis, distinguunt. Exemplum illorum omnia Amstelodamo in Armeniam sunt asportata, & hanc ob causam, paucis ea Europæis, per lustra aliquot proxima, innotuerunt, a paucioribus sunt allegata, a paucissimis autem Bibliothecis suis vindicata. Quos inter Oxonienses (teste Thomæ Hydii *Catalogo Biblioth. Oxon.*) & Andr. Acoluthus, Ecclesiastes Uratislaviensis, ex Armenia illa adeptus, opus possederunt integrum,

tegrum, Jobus autem Ludolfus (uti ex ejus didici ad me literis) partem tantum alteram. Plura, ad eorum spectantia historiam, suggerent Rich. Simon *Lib. II. Historie V. T. Critica*, c. 16., p. 324. 325. 326., in *Historia Critica Versionum N. T.* (fidelissime accuratissimeque ea impressa esse perhibente), *Lib. II.*, p. 196. & seqq., ac in *Historia Critica de religione ritibusque populorum Orientalium*, Gallice A. 1684., sub larva *Dn. de Moni* edita, c. 12., p. 137. & seqq., Aug. Pfeifferus in *Critica sacra* p. 306., Henr. Whartonus in *Auctario Historie Jac. Usserii dogmatica de Scripturis ac sacris vernaculis*, c. 8., p. 461., istumque allegans Vinc. Placcius *T. I. Theatri Anon. & Pseudon.*, c. 16., p. 663. 669., Jac. le Long *P. I. Biblioth. sacre*, c. 2., *Secl. 8.*, p. 276-284., Joh. Alb. Fabricius *Lib. IV. Biblioth. Græcæ*, P. I., l. 5., p. 193., & Andreas præsertim Acoluthus, in *Prolegomenis Obadiæ Armeni, ἀποκρυφισμῶν* illorum, cum versione Latina & notis Lipsiæ A. 1680. in 4. publicati.

Novi Testamenti Versio Armenica, seorsim, iisdem curantibus, Amstelodami A. 1668. in 8. (teste Fabricio l. c.) edita, & nitidioribus ibidem typis, A. 1698. in 8. (uti *Longius l. c.* p. 283. docet), recusa.

Nersesii, Patriarchæ Armenii, celebrisque Poetæ, Biblia Armenico-Rythmica, historias Biblicas potiores rhythmis Armenicis selectissimis (qui in V. T. omnes in IN, in Novo autem varie terminantur) exponentia, Amstelodami (teste Acolutho possessore l. c.) in 8. (eodem forte A. 1666. vel 1667., curanteque eodem Petro) edita, ac 37. constantia octonionibus.

Doctrina Christiana Armenice, cum Versione Latina, a M. Theod. Petro publicata. Adjectum est Symbolum Athanasii, Armenice & Latine. Amstelodami, impensis Editoris, typisque Armeniorum, A. 1667. in 8. (4. pl.). In *Epistola* ad Frid. Wilhelmum, Elect. Brandeb., *dedicatoria* Petrus, hanc se versionem, illius jussu, & auxilio Garabied Wartabied, Sacerdotis Armeni, sui in lingua Armenica Præceptoris, concinnatam esse, testatur.

Diff. Gvelfpica de lingvarum Orientalium studio, olim a M. Theod. Petro representata, & a Joh. Wernero edita Halberstadii A. 1669. in 4., testibus Lipenio (*P. II. Biblioth. Theol.* p. 186.) & aliquot Catalogis.

Mensa Solis (*Mayda Zebaja*), seu Animæ dapes salutiferæ, apud Æthiopicis supra Ægyptum petitz; h. e. Eximia quædam Monumenta Abissinica, eandem cum nostra fidem Æthiopum Christianam complexa, nuper, cum variis variarum lingvarum sacris & profanis MSSis, Alcahiræ, Hierosolymis, & in Christi conditorio, studiosissime conquisitis, allata, & lingua typoque Æthiopico & Latino interlineari, seu duplici vase, reip. Christianæ Amsterdami appositæ, a M. Theod. Petro, nunc vero sola versione Latina, cum notis, denuo prælo subjecta a Joh. Wernero, Th. D. A. 1670. in 4. Exhibentur in hac duorum quaternionum Sylloge, Germanice etiam Halberstadii, eodem A. 1670., in 4. (sub titulo: *Sonnentisch, oder Heilbringende Seelengerichte, von den Ethiopern abgeholet, &c., und durch Joh. Wernern verdeutschet*), edita, sequentia, a Petro Æthiopice jam ante, uti supra dictum, edita: 1. Christus Æthiopicus natus, siue Homilia de nato Christo, quinquaginta Concionum Æthiopicarum, e sepulchro Christi allatarum, prima, cum notis; 2. Dux Æthiopum precesiones; 3. Oratio Dominica; 4. Salutatio angelica; 5. Symbolum fidei Æthiopum; 6. Disquisitioncula Werneri de Solis apud Æthiopes mensa.

MSSa, A PETRÆO EX ORIENTE ALLATA, ET EDITIONI, SED INCASSUM, DESTINATA, e Catalogo illorum, quem Jobo Ludolfo, d. 6. Jan. A. 1660., transmisit, scriptisque ipsius editis, collecta.

Psalterium Æthiopicum, quod ab eo sibi communicatum esse Edm. Castellus, in *prefat. Lexici Heptaglotti*, testatur, XII. Prophetæ minores (e quibus quinque, Obadias sc., Jonas, Sophonias, Joel & Malachias, prodierunt), Æthiopice, cum versione Latina, edendi; ab ipso, in *Jona*, a J. G. Nisselio autem, in *Obadiæ & libri Ruth præfationibus*, promissi.

Codex ingens membranaceus Homiliarum sacrarum XXIV. (1.) de Christo, Maria virgine, sanctorumque diversorum martyris, a Patriarchis Alexandrinis, aliisque scriptarum, Æthiopicus, e sepulcho Christi allatus, ac Latine versus; cujus Homiliam primam in natalem Christi ipsemet, Speciminis loco, uti supra monitum, A. 1660. publicavit, reliquarum autem omnium editionem, J. G. Nisselio (in *Epist. Dedic. libri Ruth*) interprete, itidem est pollicitus. Usum se illo etiam esse, Castellus, l. c., significat.

Liber Precum Æthiopicarum, a Castello itidem laudatus. (E. MSSis his Petri Æthiopicis tres in Bibliotheca regia Berolinensi, uti a Viro Illustri Jobo Ludolfo, iis uso, accepi, supersunt Codices, quorum primus Homilias, secundus Computum Æthiopicum, Psalterium, Canticum Canticorum & precesiones nonnullas, tertius vero nullius pretii meras precesiones magicas & superstitiosas, monstrosas, de quibus Ludolfi *Historia Æthiopica, & Comm. ad eam, Lib. III.*, c. 4., n. 35., possunt consuli, plenas nominibus, continet. Mentio eorundem, sed haud satis accurata, in Christoph. Hendreichii etiam, de Petro, possessore pristino, silentis, *Pandeis Brandenburgicis*, p. 14., occurrit.

Prisci Persarum Chatajorumque Annales, Regumque illorum origines, quorum editionis Persicæ ipse, in *Epist. dedic. Homiliæ Æthiopice*, ac J. G. Nisselius, in simili *libro Ruth* præmissa, spem fecerunt. Laudati etiam sunt ab Andr. Müllero, in *prefat. Historie Sinensis Abdallæ*, Berolini A. 1679. editæ.

Clavis Lingvæ Arabicæ, Persicæ & Turcicæ.

Psalterium Coptico-Arabico-Latinum. (Quæ ad utriusque hujus operis spectant historiam supra, ubi de *Speciminibus*, A. 1663. editis, est dictum, jam sunt allata.)

Lexicon Copticum in Psalterium istud, ab ipso Petro, e duobus Lexicis Ægyptiacis *ἀνταδῶν*, Cairo asportatis, aliisque lingvæ Copticæ monumentis, concinnatum, quod Theologi ac Philologi Angliæ, supra enumerati, in *Censura, Specimini Psalterii Coptici* A. 1663. præfixa, summopere, ob accuratorem, commendant, visumque sibi & lectum esse testantur. Dictionarium, e quibus congestum hoc est, Copticum, ex Ægypto allatorum, unum Edv. Bernhardo, Professori Oxoniensi, A. 1683. a Nicol. Witsenio, Consule Amstelodamensi, est donatum. Cujus etiam munificentia Theatrum illustre Academiæ Oxoniensis Scheldonianum, triennio post (A. 1686.), typographeo Coptico & Æthiopico integro, Petro-Nisseliano haud dubie, est locupletatum. V. Thomæ Smithi *Vitam Edv. Bernhardi*, & hanc secuti Wih. Ern. Tenzelii *Bibliothecam curiosam Germanicam, Secl. IV. A. 1705.*, p. 331.)

M. VINCENTIUS PETERSEN, Hamburgensis, Benedicte, civis, ex Elisabetha Frisia filius, d. 18. Oct. A. 1632. in lucem editus, A. 1652. (cum Gymnasio patrio, publica de utilitate peregrinationum Oratione, Pet. Lambecii, illius tunc Rectoris, commendata *Programmate* (2.), valedixisset) Academiam (in qua Magistri titulum d. 10. Oct. A. 1654. reportavit) Witebergensem, ac deinde A. 1657. Rostochiensem, adiit. Inde Hamburgum redux, ædis Catharinæ Diaconus, in M. Bernh. Wieselii locum, A. 1660., d. 18. Mart., est electus, sed, octennio post, liberis quatuor e

con-

(1.) Hunc numerum ipse, in titulo Homiliæ primæ natalitiæ, A. 1660. editæ, expressit. Viderit etgo Joh. Wernerus, quæ fide, L. Homilias Codice isto contineri, in *Solis mensa*, tradiderit. (2.) Invenies istud in Lambecii *Orationum & Programmatum Syntagmate* p. 84. 85.

conjuges priore, nullisvero e posteriore, susceptis, morte subita, d. 17. Dec. A. C. 1667., ac ætatis 35., extinctus. V. M. Henr. Elmenhorstii, Collegæ (ob facundiam cum sacram, Musicesque & Poeseos amorem, commendantis), Schediasma de vita ejus Latinum ἀνέκδοτ. (A. 1711. Volum. III. *Memoriarum Hamburgensium* Joh. Alb. Fabricii, p. 228-239., recusum), & Epicedium Germanicum, ipsiusque Fabricii Vol. II. *earundem Memoriarum* p. 331. 332.

Disp. de Irremissibili in Sp. S. Blasphemia, ab eo conscripta, & Præfide D. Casp. Mauritio proposita. Rostochii 1658. in 4.

ULRICUS PETERSEN, Slesvicensis, J.U.C.

Der durchläuchtigsten Herzogen von Holstein-Gottorf Hauptstadt Sleswig, und Residence Gottorfs, samt derselben, wie auch der alten Römisch-Catholischen Bischöffe zu Sleswig, ordentlicher Succession, und erlebten Kriegen: biß auf das Jahr Christi 1700., in drey Theilen, kürzlich beschrieben. Scriptum ἀνέκδοτ. de Urbe Slesvicensi, & arce Gottorpiensi, Topographico-Historicum, cujus partem priorem, ab Autore communicatam, ipsemet perlegi.

Historische Nachricht von der berühmten Cimbrischen Land-Wehre, dem sogenannten Kohgraben, und grossen Walle Dennewerck im Herzogthume Sleswig, an den Gränzen des Reichs Dennemarck und Holstein, zwischen der Ost- und Westsee, an der Cimbrischen Land-Enge, oberhalb Sleswig und Gottorf gelegen. Cujus scripti ἀνέκδοτ., sed luce digni publica, recensum encomiasticum prolixum Andr. Hoyeri *Nova literaria anni 1721. Hafnienfis*, num. VIII., Art. IV., exhibent.

WIBE (i.e. WIGBERTUS) PETERS, Dithmarsius, civis oppidi Meldorpiensis, spectatz inter suos autoritatis, nec infacundus, cum hæreditatem alienam controversam redemisset, & spe sua fallus, causa, tum coram Dicasterio XLVIII. Dithmarsiz Gubernatorum, tum coram panegyri incolarum, ad quos provocaverat, regionis universæ, cecidisset, patriæ se hostem est professus, relictisque mox post latam sententiam, ædibus paternis, ac omni suppellectile, e quo vectus candido, ac ius provinciale manu tenens, in spontaneum abiit exilium, ac ad Nobiles Holsatos, Dithmarsis inimicissimos, profugit. Causæ deinde, quæ ceciderat, justitiam Christiano III., Daniz Regi, Ducibusque Holsaticis, approbare conatus, Juris Dithmarsorum provincialis antiqui codicem, hoc fine, A. 1539. recudi curavit, sperans se istos, hoc pacto, facilius, ad bellum popularibus suis, ob pertinaciam in obsequio debito denegando jam pridem invisis, inferendum, esse concitaturum. Quæ spes cum eum frustraretur, ipse nocturnis illos irruptionibus, furtis ac incendiis, latrocinis item diurnis, & tandem, cum in Helgolandiam, falso Johannis Pomerani (Hans Pomeranings) nomine assumpto, cum fratre, & 16. sodalibus aliis, se recepisset, piratica, in Oceano Germanico, Albique fluvio, per annos exercita complures, infestavit. Tor damnis irritati tandem Nautæ aliquot in Dithmarsia Wesselburenenses & Oldenwördenenses naves duas centum instruxere classiariis, & Dominica festum Pentecostes præcedente, Helgolandiam A. 1545. petierunt. Petrum illic, fratre solo, duobusque ministris (post reliquos 12. socios, comiteatus parandi causa, alio ablegatos), comitatum, ac deditionem nihilominus detestantem, in cimiterio, ac æde deinde sacra, in quam confugerat, adorti, una cum fratre, militumque uno, in contignatione istius superiori, globis trajecerunt, & scribam solum captivum abduxerunt. Heidam deinde Dithmarsorum reversi, & huic, & tribus cadaveribus, capita, sudibus postea oblongis imposta, amputarunt. Non impune tamen violentam hanc in Insulam, Ducibus subjectam Holsaticis, irruptionem tulere Dithmarsii. Tribus enim lustris elapsis, A. 1559., Principes hi, una cum Friderico II., Rege Daniz, bello eos adorti, inter alias illius causas, hanc etiam allegarunt, ac brevi subactos Petri cognatis 6000. Marcas Lubecenses, ob eadem ipsius, multa loco, coegerunt perfolvere. V. Ant. Heimreichii *Chronicon Dithmarsie vernaculum*, Lib. II., c. 10., p. 191-201., & P. IV. *Isagoges* meæ ad Hist. Cimbr., c. 12., §. 6., p. 635.

Copie aus dem Landesbuch zu Dithmarschen nach dem rechten Original, bestehend in 245. Artickeln. De iterata hac Juris Dithmarsiz liberæ antiqui (A. 1485. jam ante excusi) editione, ἀνέκδοτ. ab eo A. 1539. in 4. publicata, præter jam narrata, locus *Isagoges* nostræ modo citatus prætest consuli.

GEORGIUS PFANNENSTIEL, Hamburgensis, Med. Doctor & in patria Practicus, A. 1704. superstes.

Disp. Inaug. de Atrophia. Trajecti ad Rhenum 1676. in 4.

ULRICUS PFEFFER, Itzehoa Holsatus, Medicus & Chirurgus, A. 1660. superstes. E Lutheranorum castris, cum Pet. Arndio, Andrea Rudolphi, Joh. Grimmenstenio, aliisque popularibus, ad Quakeros transgressus, & deinde, cum Matrologis horum agnovissent vanitatem, ad Deum solum, teste Frid. Breclingio, veritatis contra Christianismum degenerem cum annuerante testibus (1.), conversus, vel, uti ego phrasin hanc interpretor, Separatista factus, Chymistæ fuit studiosissimus, eamque scriptis illustravit compluribus, hætenus, ni fallor, ἀνέκδοτ., de quibus hoc ab eodem Breclingio fertur judicium: Aus Gottes Gabe hat er vielerley Schriften, aus Böhmio, Bas. Valentino, Helmontio, Paracello und Weigelio, die er fleißig gelesen, zusammengeschrieben, unter den Nahmen E. P. I. H. (heißt Elricus Pfeffer, Itzehoa Holsatus), welche ein Studiosus, Franc. Rottmann, und andere, von ihm abgeschrieben, und vor Philosophische Schriften von einem unbekannten Adepto ausgegeben, biß der Betrug offenbahr worden: Da sonst solche Schriften in ihrem Werthe bleiben, und nicht so gar hoch zu achten, noch zu verachten sind, weil sie den Betrug vieler falschen Chymisten und Philosophisten anweisen. Catalogus MSSorum istiusmodi E. P. I. H. (eines neulichsten und erleuchteten Magi, Cabalisten und Philosophi, uti in inscriptione ambitiosa salutatur) adjectus est Georg. Ern. Aurelii Regeri, Chymiatræ Amstelodamensis, gründlichem Berichte auf einige Fragen, libello Theologico-Chymico, Hamburgi A. 1683. in 8. excuso. E quo hunc potiorum indicem Gottfr. Arnoldus, *Tomo III. H. E.*, c. 11., p. 112., exhibet, titulis suis, obscuris licet, fanaticismum Autoris prodentium:

1. Confession, oder Glaubensbekänntniß, von dem dreyeinigen Gotte, als dem unbergänglichen Lichte, in seiner Einheit und Dreyheit, aus dem Lichte der Gnaden und Natur erkläret, und aus den Tiefen ausgewickelt, nach dessen Bild, in Seel, Leib und Geist, offenbahr gestellt, &c.
2. Hydrolithus Sophicus, seu Philosophia aquarum Sapientum.
3. Das grosse Geheimniß der Babylonischen Hure, das von Anfang verborgene Wunder, samt ihrem Thiere, mit dem Drachengeist und Maule, mit eines Lammes Stimme, unter dem Schaafspelze, mit Lammeshörnern verdeckt, mit ihrem Character, Mahlscheiben und Anbetern, aufgedeckt und entblößet.
4. Aufdeckung des Grundes der verborgenen und versiegelten, beydes der ewigen, natürlichen und übernatürlichen.
5. Der rechte dritte Anfang der mineral-metallischen Wurzel, der Salzmutter aller Dinge, nemlich von dem Philosophischen Salze der Natur und Kunst; samt Präparation des Steines der Weisen.
6. Kurze und wahrhafte Erklärung beyder Lichter, des übernatürlichen und natürlichen, auch beyder Abbildung in der Kunst, vor Augen gestellt; vor die angenehme Kinder der Lilien und Rosen des hereinbrechenden Seculi gratiz.

7. Memo-

(1.) in *horum Catalogo* apud Gottfr. Arnoldum, *T. IV. Hist. Eccl.*, Sect. III., n. 14., p. 769.

7. Memorial-Büchlein der geistlichen Götlichen Gaben der Einfließungen, welche der Geist des Herren wiewet in dem Kleinhode der Seelen und Geistes der Menschheit, in dem Götlichen Bildnisse, in dem Reiche Gottes, das inwendig in uns ist.
8. Magia der Wunder der Zeit und Ewigkeit, das Geheimniß der verborgenen Weisheit Gottes, für die Kinder der Eilen gestellt.
9. Occulta Philosophia, cœlum Sapientum & vexatio stultorum, de metallis Sophorum miracula.
10. Cabala & Philosophia natura & artis.
11. Geomantia metallica.
12. Ernstliche Schrift an die falschen Arbeiter der Kunst Hermetis.
13. Magische Prophezeungen über dem Untergange des falschen Israels, im neuen Bunde, in Europa.
14. Mylterium iniquitatis, das Geheimniß der Bosheit und Schaltheit der Gelehrten und gestudierten Schändhure, auf dem Thiere im Apocalypsi reitend.
15. Liber clavis artis, Thesaurus mundi, de lapide Philosophorum manualis Practica.
16. Anonymi Tractat an Ulr. Pfeifferum, von Natur der Elementen, wie sie in der Kunst des Lapidis Philosophorum ettschienen.

GEORGIUS HENRICUS PFEIFFERUS, Hamburgensis, Judæi conversi nepos, aulæ initio Rudolphi Augusti, Ducis Brunsvicensis, Gvelfherbytanæ Ecclesiæ & Bibliothecarius, ac Pastor deinde urbis Brunsvicensis, ab A. 1693. (1.), Catharinæ, Poeta in Latino pariter atque Germanico sermone insignis.

Meditatio Davidis. Hamburgi 1693. in 8.

Türken-Taufede, auf Gen. XVIII. 12. Brunsvigz 1694. in 12.

FRIDERICUS PFENNING, Kiloniensis, Med. Doctor, Joh. Casp. Pfennigii, Medici Kiloniensis clarissimi, filius.

Disp. de Venzsectionem indicantibus, Præside D. Bernh. Matth. Franckio. Kilonii 1701. in 4.

Disp. Inaug. de Bradypepsia, seu tardiori Ventriculi concoctione, Præside D. Frid. Hofmanno. Halæ Saxōnum 1703. in 4.

ERDMANNUS PFLUGIUS, Diaconus in Stormaria ruralis.

Catechismus Sermones Germanico editus. Glückstadii 1697. in 12.

Beicht- und Sacraments-Fragen. Glückst. in 12. Catal.

JOHANNES PFLUGIUS, Morhusa Hofsatus, Parochiz Ruralis in Stormaria Neendorpiensis Diaconus, ac M. Franc. Alardi, Pastoris Willstriensis, gener, A. 1672. superstes; scribax plurimorum promissor voluminum.

SCRIPTA EDITA.

Christianorum media pacis; das ist: Frommer Christen Friedensmittel, welche sie zu aller und ieder, sonderlich zu dieser Kriegszeit in Holstein, zu bedenken haben, in 6 Lehrs- und trostreichen Reim-Regeln, nach Anleitung der 6. Hauptstücke des Catechismi, entworfen. Glückstadii 1658. in 12.

Decas Concionum Passionalium, oder X. Passions-Predigten, auf der Passions-Historie, und andern Passions-Texten und Liedern, gehalten; die erste beyde von Franc. Alardo, Past. zu S. Margareten in Holstein, die acht andern aber von dessen Sohne Eidam, Joh. Pflugio. Hamburgi 1672. in 4.

INEDITA VEL AFFECTA,

in Catal. Numd. autumn. A. 1656. Lipsensi, p. 3. 15. 19. 23. 3 promissa.

Harmonia Epistolico-Evangelico-Catechetica.

Concionator Epistolico-Evangelicus.

Concionator Catecheticus.

Elucidarius Geneseos.

Theologus didacticus.

Colleganea Theologico-Philosophico-Philologica; i. e. Quæstiones & Loci Communes, ad singulas pene voculas, Latine præsertim lingvæ.

Concionum in Catechismum Lutheri Germanicarum Dodecas.

Instillatio Catechetica, oder Catechismus-Tropf, durch Frage und Antwort, nach dem kleinen Lutherischen Catechismo, gestellt.

Devotio Dominicalis & festivalis, oder Sonn- und Feiertäglich Andachten, durch Frag und Antwort, auf derselben Episteln und Evangelia gerichtet.

Phraseologia Germanico-Poetica; das ist: Deutsche Poetische Arten zu reden, und eine Person oder Ding, in einem Gedichte, zu beschreiben.

JOACHIMUS CHRISTIANUS PINCIERUS, Lubecensis, Ludovici Junioris filius, J. U. D., & templi in patria Cathedralis, circa A. 1698., Canonicus, Christianique Augusti, Ducis Holsato-Gottorp. & Episcopi Lubec., Consiliarius, d. 5. Apr. A. C. 1708. (æt. 37.) mortuus.

Plura de ejus vita ex En. Svantonii Progr. fun., & Anonymi Biographia narrantur in J. H. a Seelen P. II. Athen. Lubec. p. 100. 101. 102.

Disp. Inaug. de privilegiis Doctorum Principalium. Lugd. Bat. 1697. in 4.

JOHANNES LUDOVICUS PINCIERUS, Baro a KÖNIGSTEIN, Toparcha Ohensis & Dollrötenensis hereditarius, Lubecz A. 1660., patre Ludov. Pinciero, Collegii Canonicorum Seniore & Thesaurario, Episcopi Lubecensis Consiliario, matre autem Christina, M. Joh. Hudemannii, Superintendentis regii Holsatici, filia, est natus, avoque Hermann, Seniore itidem, ac proavo Ludovico, Decano Lubecensium Canonicorum, gavisus. Literis elegantioribus in patris Lyceo, cui Abr. Hinckelmannus tunc præerat, per sexennium, studiis vero juridico-Politicis Kilonii & Leidæ, vacavit, Belgiumque deinceps, Angliam, Galliam, Italiam ac Germaniam, peragravit. A. 1686, a Christiano Alberto, Duce Holsato-Gottorpiensi, filii sui primogeniti, Friderici, præfiebatur studiis; & cum hoc in aulam ablegatus Sveciam, illic A. 1691. a Carolo XI., Rege, Nobilium indigenarum adscribebatur ordini. A Friderico, parentis successore A. 1695. factus, in Senatum mox admissus est intindum, A. 1698. Præfetti dignitate donatus Tunderensis, negotiis dein aulæ omnibus dirigendis, cum Magno Wedderkopffo affini, Ministrorum ducalium Principe, adhibitus, ac Legatus cum eodem A. 1700. missus ad Panegyrim Travendahlensem Irenicam. Intra quod temporis spatium,

II II II 2

um, Holmiz, etiam, quo Fridericum Ducem denuo, ad nuptias celebrandas, erat comutatus, A. 1698., in ipsis illarum solennibus, a Carolo XII., Rege Svedico, Baronis a Königstein titulo ornabatur, ad posteros transituro, & Consiliarius suus adscribebatur bellicis, Lubecz autem A. 1699. Aedis cathedralis (cujus duo ejus filii sunt Canonici) e Canonico eligebatur Præpositus. Postquam Fridericus princeps A. 1702. in prælio cum Polonis occubuerat Cluschiavienfi, filii ejus unici, Caroli Friderici, impuberis & in Svecia absentis, a Rege Svedico literis die 19. Julii jussu *αυτοκρατορις*, curam gessit, & una cum Wedderkopffio suo, ditionum regimini, patrui ejusdem ac tutoris, Christiani Augusti (suo ac propinquorum suffragiis ad Episcopatum evecti Lubecensem), auspiciis, lustro sequenti, præfuit. Cujus Episcopi gratia cum Wedderkopffio affinis, æmulis annitentibus, A. 1709. excidisset, & Touningam captivus deportaretur, noster, si male sibi infortunium ab inimicis aulicis communibus imminere prævidens, confestim, missi ne postulata, sed non impetrata, e ditione Holfato-Gottorpiensi discessit, & Friderico IV., Danorum Monarchæ, Consiliarii mox Intimi & Equitis Dannebrogici ipsi largito dignitates, suam A. 1710. addixit operam. In Aula interum Gottorpiensi actio Iorensis contra absentem est instituta, lataque sententia (in Apologus aliquot ab ipso refutata vernaculis) bona, quæ reliquerat, immobilia pleraque Fisco sunt vindicata ducali. Quæ tamen, mutata rerum facie, ac parte Cherfonesi Cimbricæ Ducali per Regem occupata Danicum, A. 1714. ipsi ab hoc restituebantur, simulque novæ dignitates Directoris Protodicafterii Gottorpiensis supremi, & Præfecti Apenradensis atque Lugo-monasteriensis, conferebantur. Quibus, vitæ studio tranquillæ, A. 1723. se sponte tandem abdicavit.

V. Joh. Henrici a Seelen (plura de illius vita narrantis, ac epigraphen addentis Sacelli sepulchralis, Lubecz, in zde cathedrali, A. 1714. ab eo conditi) *Portem II. Athenarum Lubecensium* p. 67-73.

Species facti von seiner Verfolgung durch den Gottorfschen Hof, vom Jahre 1709. an, quæ, illo ignaro, in *Electis Juris publici anni 1710.*, p. 467. & seqq., prodit. Huic, jussu Christiani Augusti, Episcopi Lubec. & Ducis Holf., *ανωκυτως*, per D. Frid. Joach. a Creütz, Advocatum Slesvicensem, A. 1712. Slesvici (in fol.) opponebatur Acten-mäßiger Bericht von demienigen, was, in der, wieder den Baron von Königstein geführten, Fiscalischen Sache, bey der Gottorfschen Cancellen vorgenommen.

Aufgedeckter Ungrund des, wieder ihn, von dem Fiscali, D. Frid. Joach. von Creütz, und dem Ober-Directore Processus, D. Gabr. Schreibern, zu Gottorf betriebenen Processus, tam inquisitorii, quam accusatorii, und ex practicirten Urtheils, auß dem Acten-mäßigen Facto und Jure deduciret. A. 1713. in fol.

Geruere Begründung des aufgedeckten Ungrundes, &c. A. 1714. in fol. Reposita est Scripto D. F. J. a Creütz adversus ipsum, paulo ante memorato.

LUDOVICUS PINCIERUS Junior, Lubecensis, Hermannii, Canonorum Senioris, filius, & Ludovici, eorundem Decani, nepos, d. 10. Apr. A. 1624. natus, parata sibi, in scholis Lubecensi & Bordsesholmenfi, Academiisque Daventriensi, Julia & Leidensi, literarum pariter atque Juris notitia, Belgium, Galliam, Helvetiam & Germaniam, peragravit, titulumque Doctoris Hardervici A. 1657. obtinuit. Lubecam reversus, & zdis Cathedralis adscriptus Canonici, horum Senior tandem evasit ac Thesaurarius, Augustoque simul Friderico, Duci Holfatiæ & Episcopo Lubecensi, fuit a consiliis. In itinere demum subita, d. 19. Nov. A. C. 1702., ac ætatis 78., morte extinctus, quinque filios (& hos inter Johannem Ludovicum, Baronem a Königstein, aularum Holfaticæ atque Danicæ Ministrum, ac Joachimum Christianum, modo memoratum), duasque filias, e Christina Langia, Joh. Hudemanni, Superintendentis in Holfatiæ regii, gnata, susceptos, reliquit superstitis. V. *Nova Literaria Lubecensia*, M. Dec. A. 1702., p. 377-378., Enochii Svantenii Programma funebre, & J. H. a Seelen *P. II. Athen. Lubec.* p. 95-99.

Disp. de Inutilibus Stipulationibus, Præfide D. Joh. Christenio. Franeqveræ 1646. in 4.

Disp. Inaug. de Compensationibus. Hardervici 1657. in 4. Adjecta illi est, cum Professorum aliorum carminibus, Joh. Frid. Gronovii Epistola Encomiastica.

M. JOHANNES PISTORIUS, sive **BECKERUS**, Hamburgensis (1.), scholz patriz, ab A. 1540. (2.), Corrector, peste d. 25. Aug. A. 1565. extinctus (3.), & ab Henn. Conradino (4.) Epigrammate peculiari, a Joh. Fredero autem Juniore, Theologo Rostochiensi (5.), sequenti celebratus Epitaphio:

*Cur pietas, moresque boni, doctæque Camæne,
Hunc cingunt tumulum? Pietatis idoneus Autor,
Et discipline columen morumque bonorum,
Interpresque vocans, medio ex Helicone, Camænas*

*Moenia in Hamburgi, vicini in littoris oras,
In Domino moriens, hoc mortua membra locavit
Sola solo: Felix mens summo vivit Olympo,
Illustres inter procures, sanctumque Senatum.*

Explicatio Catechismi, methodo concinna, per quæstiones & responsiones, facta Hamburgi 1567. in 8. Scripta est jussu D. Joh. Epini, Superint. Hamburg., ac Presbyterii.

JOHANNES PISTORIUS (Graeco etiam *Αρτοποις*, & Germanico Beckeri cognomine, nonnunquam usus) Hufz Cimbrorum, anno circiter 1527., lucem aspexit, patre natus M. Theodorico Pistorio, quem primum fuisse Ecclesiz Hufensis reformatorem doctoremque Lutheranum, ac sudore Anglico obiisse, ipsemet (6.) testatur, Mart. autem Holmerus in suo Ecclesiastarum Hufensium perperam omisit Catalogo (7.). A. 1542. in Gymnasium profectus Lüneburgense, quinquennio illic substitit integro, ac commilitonem habuit Joh. Holmannum, Stadensem, Academicum postea Lugduno-Batavæ Theologum, cujus atque nostri Elegiz VII. juveniles Eroticæ *αμοιβαις*, de amasii suis, Eudoxe & Semnia, veterum illic scriptæ exemplo, inter hujus superfunt *Epistolas*. Lüneburgo A. 1547. in Academiam abiit Hafniensem, & toto, in ea, quadriennio, quamvis haud continuo (cum Argentinam etiam interea temporis salutaverit), commoratus, Nicol. Hemmingio & Joh. Maccabzo, Theologis, Alb. Knoppero, JCro, Ludolpho Priggio, Philosopho, præsertim vero M. Paulo Noviomago, Ecclesiastæ Christiani III., Regis, aulico, familiariter admodum innouit. Erico deinde ac Stygoni Hardenbergio, Hilarii filiis, Equitibus Danis, præfectus, insignique probitatis & doctrinæ a Nic. Hemmingio, Acad. Rectore, instructus testimonio, Witebergam A. 1552., ad Phil. Melanchthonem, migravit, sed, metu pestis, illic sevientis, paulo post in Academiam ad Viadrum secessit Francofurtanam, & Jod. Willichii ac Franc. Stancari, sacra tunc cum Andr. Musculo, Collega, impliciti controversiz, aliquamdiu usus est consuetudine. A. 1553. Witebergam rediit, & per annos aliquot, suos in studiis profectus ita Melanchthoni approbavit, ut in literis is systaticis, d. 25. Mart. A. 1554. exaratis, ob *dexteritatem styli, in soluta & ligata oratione, linguarumque Græcæ ac Latine, Philosophiæ item, Astronomiæ, & Theologiæ, Theticæ pariter atque Polemicæ, peritium*, de nota ipsum meliore omnibus commendare haud dubitaverit. E Germania A. 1555. in Galliam transiit, & inde, sequenti 1556., in Daniam,

(1.) teste J. Fredero, mox allegando: (2.) V. Joh. Alb. Fabricii *P. II. Memor. Hamb.* p. 1124. (3.) V. Anonymi *Catal. MS. Ministrorum Ecclesiæ Hamb.*, & Fabricium l. c. (4.) in *Poem.* p. 141., teste Fabricio l. c. p. 1128. (5.) in *Appendice, Perinoti de vita Joach. Westphali Heroico, Rostochii A. 1575. excusæ, adjecta.* (6.) in *Epist. ad Ulr. Sydonis, Ecclesiasten Dalsbensem.* (7.) in *præf. Homilia de incendio templi Hufensis Germanicæ.*

niam, cum Hardenbergius, reversus, in horum prædiis annuo fere hæsit spatio, munusque Ecclesiæ in aula Danica regii, de quo ipsi conferendo Corn. ab Hamsfort, Archiater, Paulus Noviomagus, aliique amici, Regi eum commendare haud veriti, Hafniæ consilia agitabant, quod a vita abhorreret aulica, suscipere detrectavit. Prætulit huic Pastoratū, qui, eodem A. 1557. exeunte, sibi offerebatur, Parochiæ in Eiderstadia ruralis Tetenbüllensis, & sequenti 1558. sub initium Martii, Ripis, a M. Joh. Taufano, Episcopo, quod Diocesis Slesvicensis Præfule tunc caretet, sacro *χρυσόσχο* ritu est inauguratus. Isti non Pastorum solum oppidi Tonningensis, A. 1581. sibi oblatum, sed Concionatoris etiam aulici Holsatō-Gottorpiensis dignitatem, ad quam A. 1588., non literis saltem D. Pauli ab Eitzen, Superintendentis, primi vocationis hujus auctoris, & Casp. Hoyer, Consilarii intimi, sed Epistola etiam Philippi Principis *ἀνέκδοτ.* d. 8. Oct. exarata, invitabatur, singulari *ἀνέκδοτ.* exemplo, denuo posthabuit. Hanc enim, in suis ad Hoyerum, Eitzenium, ac Hier. Schultium, Principis Cancellarium, responsois, ob ætatem, corporis infirmitatem, vitæque aulicæ deservitudinem, humillime est deprecatus, suæque M. Jac. Fabricii, Diaconi Tunderensis, veluti illi haud imparis, commendatione, ut is in aulam mox evocaretur, effecit. Ecclesiarum tamen Eiderstadiz Ephoriam, sive Præposituram, ab Adolpho Duce, svasu Casp. Hoyer, provincie Præsidis, A. 1584. sibi, omnium primo, collatam, ac muneri adjectam Tetenbüllensi, suscepit (1.), & per lustra quatuor præclare administratam, d. 22. Oct. A. C. 1605., ætatisque 78., mortuus (2.), successori, M. Georg. Crusio, Parocho Cotzenbüllensi, reliquit. Eruditione excelluit, non solum Theologica, Philosophica & Philologica, a Melanchthone commendata, sed Medica etiam, cujus eum ope Eiderstadenses suos sanitati sæpe restituisse Epistolæ ipsius, e quibus totam hanc vitæ collegi historiam, me docuerunt. In sacris suorum temporum certaminibus Melanchthonis Præceptoris partibus usque adeo fuit addictus, Flacianus autem, & adversariis ejus cæteris, ita infensus, ut, *malles se cum illo errare, quam his assentiri*, alicubi scripserit. Uxores habuit duas, Mettam, Joh. Hoyer, Præfetti Hufensis, sororem, d. 14. Aug. A. 1558. ductam, filioque unico, Theodoro (de quo statim dicetur), & filia, Joh. Thomæ, Parocho in Eiderstadia Osterheverano, elocata, in lucem editis, M. Junio A. 1596. defunctam, & alteram, quam huic A. 1600., septuagenario major, subrogavit, viduamque moriens reliquit superstitem. Confer de eo, & recitata dignitate aulica Gottorpiensi, Henr. Muhlii (cui *Vir audit in omni, diviniore potissimum, doctrina excellens*) *Diff. I. Historico-Theol. de Reformat. relig. in Cimbria p. 119. 204-208.* (ubi ipse Philippi Principis, ac D. Pauli ab Eitzen, de Vocatione ista, ad illum Epistolæ leguntur), & Joh. Melch. Kraftii (Nic. Hemmingii & Phil. Melanchthonis Testimonia de nostro, supra allegata, recitantis) *Husumskæ Kircken-Historie (in dem zweyfachen Jubelgedächtnisse) p. 228-233. 569-573.*

Volumen Epistolarum, ab illo ad viros doctos, & ab his ad ipsum, Latine, ab A. 1545. ad 1605., scriptarum, *ἀνέκδοτ.* quod possessoris, Pet. Axenii, Jcti Slesvicensis doctissimi, indultu totum olim perlegi, & D. G. Morhofius, non pauca in eo historica de provinciæ Cimbricæ statu civili & ecclesiastico haberi testatus, publice jam, T. I. *Polyhist., Lib. I., c. 25., p. 313.*, commendavit. Quatuor illud, in charta exaratum *τετραπύχον*, Epistolarum exhibet Centurias. E quibus XLVII. ab ipso ad Paulum ab Eitzen, Corn. ab Hamsfort, Joh. Holmannum, Casp. Hoyerum, Joh. Lagonium, Alb. Meierum, Paulum Noviomagum, aliosque viros Cimbriz, & regionum vicinarum, eruditos, sunt perscriptæ. Reliquæ CCCLIII. ad ipsum, a Philippo, Duce Holsatō-Gottorpiensi, Luca Bacmeistero Sen., Theologo Rostoch., Hier. Cypræ, Canonico Slesvic., Paulo ab Eitzen, Superint. Holsatice, Joh. Francisci, Prof. Med. Hafniensi, Jac. Fabricio Sen., Superint. Holsatice, Oveno Günthero, Acad. Juliz Philosopho, Joh. Holmanno, Prof. Theol. Leidenfi, Corn. ab Hamsfort, Archiatro Danico, Casp. Hoyer, Eiderstadiz Præfide, Joh. Lagonio, Episc. Ripensi, Herm. Lathero, J. C. Hufensi, Sam. Meigerio, Parocho Norttorpiensi, Alb. Meiero, Palt. Lindholmienfi, Paulo Noviomago, aulicæ Danicæ Ecclesiastæ, Ludolpho Priggio, Prof. Hafniensi, Paulo Sperlingio, Restore Hamburgensi, Joh. Taufano, Episc. Ripensi, aliisque obscurioribus hominibus literatis, sunt exaratz. Decem ex his Eitzenianas ad nostrum H. Muhlium, *l.c. p. 190-194. 197. 198. 204-208.*, edidit.

VIII. Epistolæ Latinæ, ad D. Paulum ab Eitzen, Superint. Holsaticum, ab A. 1563. ad 1592., missæ, quæ in Volumine Epistolarum ad Eitzenium MSto supersunt; cum præcedens Pistorianum tres tantum, ad illum datas, exhibeat.

THEODORUS PISTORIUS, Tetenbüllæ Eiderstadienfis, Johannis (*modo celebrati*) filius e Metta Hoyeris amicus, ab eo A. 1585. in Gymnasium Lüneburgense, A. 1588. in Acad. Juliam, Ovenique Güntheri, Prof. Philosophi, popularis sui, convictum, A. 1591. autem in Francofurtanam, ad Christoph. Pelargum (cui suis eum literis D. Paulus ab Eitzen commendarat) audiendum, ablegatus, Ecclesiæ ruralis in Eiderstadia Sanpætrinæ, ab A. 1600., Diaconus; Poeta non inelegans, & satis interdum argutus.

Poemation de Nativitate Christi, in Laur. Dithmari ad parentem laudatum epistola.

Poema Heroicum de Virtute & voluptate Herculem, in bivio sedentem, adeuntibus. Francofurti ad Viadrum 1593. in 4.

Carmen in felicem reditum Joh. Adolphi, Ducis Holsatiz, d. 21. Nov. A. 1594. Slesvigæ 1594. in 4.

Parentalia in memoriam anniversariam Casp. Hoyer, Joh. Adolphi, D. Hols., Consilarii, & Præfetti Eiderstadienfis, A. 1594. mortui, carmine Heroico scripta. Slesv. 1595. in 4.

Poema tridis Joh. Adolphi, Ducis Holsatiz, & Augustæ, Friderici II., Danorum Regis, filiz, sacratum. Slesv. 1596. in 4.

Epithalamium in nuptias D. Nicol. Jungii, Cancellarii Holsatici, & Annæ Paulinz. Slesv. 1599. in 4.

Epithalamion de laudibus Conjugii, in nuptias Herm. Hoyer, Eiderstadiz Præfetti, & Annæ Ovenæ, Tonningæ d. 15. Apr. A. 1599. celebratas. Slesv. 1599. in 4.

XIV. Epistolæ ad Herm. Hoyerum, Herm. Latherum, M. Georg. Crusium, & alios, *ἀνέκδοτ.* ab A. 1605. ad 1612. scriptæ, & Volumini Epistolarum parentis (*de quo supra dictum*), appendicis instar, adjectæ.

JOHANNES PLACCIUS Junior, Hamburgensis, senioris, urbis Hamburg. Poliatri, & Margaretz, D. Joh. Garmeri, Syndici ejusdem, gnatz, filius, lauru Philosophica in Academia Duisburgensi (3.), Medica autem A. 1666., in Lugduno-Batava, ornatus, & in patria, cum Praxi aliquamdiu jam vacasset, ac Melancholia, in maniam degenerante, subinde, una cum matre, laborasset (4.), morte extinctus immatura. Confer de illo Vincentii fratris *Epist. Dedic. Libri IV. Carminum juvenilibus*, ipsi inscripti, & Joh. Alb. Fabricii *Vitam fratris ejusdem, Theatro illius Anonymorum & Pseudonymorum* A. 1708. præfixam, locis passim compluribus.

(1.) V. Casp. Danewerthii P. II. *Chorogr. Cimbræ*, c. 13., p. 151., & Ant. Heimreichii *Chronicon Frisæ Borealis*, L. III., c. 4., p. 216. 237., & *Hist. Eccl. Slesvicæ*, L. IV., c. 3., p. 704. (2.) testibus Theodoro filio, in *Epistola ad exequias ejus invitatoriæ*, & Heimreichio *l.c.* (3.) V. Vinc. Placcii, fratris, *Pia in hanc Vota*, Lib. III. *Carminum Juven.* p. 131-144. (4.) V. ejusdem fratris T. I. *Theatri Anon. & Pseudon.*, c. 2., p. 190.

Lucretia hysterica, five Historia Medica Virginis, suffocatione uterina laborantis, & ex omni parte sanata, ad summum artis Medicæ gradum obtinendum propofita. Lugd. Bat. 1666. in 4. Vincentii fratris in hanc elegiam *Libro IV. Carminum juvenilium*, p. 387. 388. 389., invenies.

Theses Medicæ Inaugurales miscellæ. Lugd. Bat. 1666. in 4.

VINCENTIUS PLACCIUS, Hamburgensis, Joh. Placcio Sen., Thuringo, Med. D. & Poliatro Hamburgensi, Margaretaque, D. Joh. Garmeri, Syndici, filia, parentibus itidem gavifus, natalem habuit diem 4. Febr. A. 1642., ac in corpusculo perquam imbecilli felicissimum, quamprimum studiis potuit admoveri, prodidit ingenium. Patrem quatuordecim natus annos amisit, & cum, in Gymnasio patrio, per triennium, in Philosophia Joach. Jungii, in Historia Pet. Lambecii, in Mathesi autem, Philologia & Poesi, Mich. Kirstenii ductu, insignes fecisset progressus, ac Poemate de *Atlantide* five *America restructa* Heroico, tertium ætatis lustrum vix egressus, indolem doctrinamque ostendisset præcocem, A. 1659. in Academiam Juliam, & Christoph. Schraderi, Rhetoris inclyti, convictum, se contulit. Illic, Conringium & Collegas duces nactus, Jurisprudentiæ vacavit ac Politicæ, anno autem sequenti 1660. a Joh. Feldeno, affini, in prædio ejus Neukirchenfi, accuratori, & artis Analyticæ, & Juris naturalis, imbutus est peritia. A. 1661. Lipsiam, 1662. Vindobonam, 1663. autem in Italiam, & Acad. Patavinam, perrexit, in qua, sequenti 1664., nationis Jctorum Germanicæ Bibliothecarius primum, deinde vero Consiliarius, Academiæque Vice-Prorektor & Syndicus, est electus. Galliam hinc ingressus, J. U. Licentiatum titulum Aureliæ A. 1665. obtinuit, Germaniæque & Belgio itidem peragratis, & parata sibi, in toto hoc itinere literario, præter doctrinam multiplicem, hominum plurimorum eruditione illustrium amicitia, Hamburgum A. 1667. rediit. In patria hac sua vitam cœlebs exegit reliquam, & octennio priori, causarum forensium patronum egit dexterrimum pariter atque integerrimum, lustris autem quinque sequentibus, ab A. 1675., Professore Philosophiæ Moralis & Eloquentiæ, in Gymnasio a Senatu instituto, fide non minus singulari in docendo, quam eruditione solida atque varia, inclytum. Toti hanc orbi quoque erudito scriptis approbavit quamplurimis, quibus Jus naturale, civile ac municipale urbis patriæ, Philosophiam Practicam, Logicam, Rhetoricam, artem excerpenti, Historiamque literariam, illustravit, & plerasque simul emendare studuit, novisque accessionibus locupletare ac subsidiis. Hos inter labores cum morbis ipsi sæpissime conflictandum fuit gravissimis, hypochondriaco scilicet ac Colico, & Arthritide, utroque crudeliore. Cujus doloribus cum alia, per decennium, frustra opposuisset remedia, dixta illos, quæ ne assis quidem totius quodidie postulabat impensas, solo lacte, ab A. 1687. ad obitum usque, victitare assuetus, feliciter tandem fugavit parcissima, recidivæ, quotiescunque juscule saltem aut ovis vesci audebat, præsentiens initia. Asthmatis demum, Apoplexiæ exasperato accessibus, medias inter preces, d. 6. Apr. A. C. 1699., & ætatis 58., imperterritus succubuit, & exuvias monumento ædis Cathedralis avito asservandas reliquit, cum moribundus ante Bibliothecam quater mille amplius voluminum Johannez Hamburgensi publicæ, tribus Gymnasii alumnis stipendium liberale 100. Marcarum annuum, & reditus e bonis reliquis haud exiguos pauperibus, Judæisque conversis, in tabulis voluntatis legasset ultimæ. Fufius, quæ ad vitæ ejus, meritorum in literas, scriptorumque, tam editorum, quam *avendō* spectant historiam, Tomo Operis hujus exponuntur ultimo. Consuli interim de iis merentur Joh. Alb. Fabricii, successoris, *Vita* illius, ac *præfatio, Theatro Scriptorum Anonymorum & Pseudonymorum* nostri posthumo A. 1708. præmissæ, Georg. Eliez. Edzardi, Collegæ, *Programma funebre*, A. 1699. publicatum, & qui ex his sua deprompserunt, Autores *Novorum Germaniæ Literariorum*, M. Jul. A. 1708., p. 274. 280., & Pet. Ambr. Lehmannus in *Observationibus Historicis anni 1699. Germanicis*, n. 19., p. 147. 148. 149.; nec non Placcii ipsius *Epistola de Excerptis propriis, & Invitatio ad Anonymos & Pseudonymos suos augendos, Libro de Arte excerpenti* A. 1689. subjunctæ, ac *Præfatio Accessionum Ethicæ & Juris naturalis*, A. 1695. editarum. Scriptorum suorum, editorum, ineditorum & affectorum, indidem ipsemet itidem A. 1674. Joh. Rhodii *Auctorum suppositiorum Catalogo*, cum Notis suis edito, A. 1679. *Tractatus de Actionibus*, A. 1686. *Excerptis binis Rhetoricarum Accessionum*, A. 1689. *Invitationi* modo laudatæ, & A. 1693. *Musis Juridicis*, subjecit. Loca Ephemeridum, quæ editorum recensum exhibent, literariorum Cornelii a Beughem *Apparatus ad Hist. Lit. novissimam, Conspectu I.*, p. 323., *Consp. II.*, p. 247. 248., *Consp. III.*, p. 154. 155., & *Consp. IV.*, p. 232. 454. 482., suggeret.

ANDREAS PLANTECOVIUS, Lubecensis, A. 1661. in lucem editus, Medicinæ (cujus honores summos Patavii d. 3. Jun. A. 1687. reportavit) Doctor, & in patria urbe Practicus, multiplici doctrina, plurimaque lectione (cujus fructum *Cimbria* etiam hæc nostra *literata*, judiciorum de Scriptoribus quibusdam Cimbricis, e variis ab eo collectorum Autoribus, mediocri ditata numero, persensit), majorem longe, quam eam, quæ hactenus, ferme nullo ingenii monumento in lucem edito, gaudet, famam promeritus.

Conf. de vita, scriptis ac laudibus illius, J. H. a Seelen *Partem III. Athen. Lubec.* p. 385. 391.

SCRIPTA EDITA.

Epistola de Scriptis suis ineditis & affectis, ad D. Achillem Danielelem Leopoldum, Jctum Lubecensem, scripta, & in *Novis Literariis Lubecensibus*, M. Od. A. 1707., p. 312. 319., juris facta publici.

Observatio de Herba Promethea veterum, in eisdem *Novis*, M. Apr. A. 1708., p. 87. 92., obvia.

INEDITA ET AFFECTA.

in *Epistola de iis*, l. c., promissa.

I. PROPRIA.

Liber de Plantis, quæ inventoribus suis nomen, vel fabulis, uti ferunt, nomen & originem debent.

Libri singulares de Cultris, Mensis, Poculis, Tubis, Falcibus & Cingulis Veterum.

Lib. de Januis veterum, ad Casp. Sagittarii Tractatum de iisdem Spicilegium exhibens.

Libri singulares de templo Dianæ Ephesiæ, Jove Olympio & Muris Babylonicis.

Diff. ad Nummum Eleusinum.

Diff. ad Nummum Artemisiz.

Bibliotheca promissa & latens, Opus trium primæ magnitudinis (*in fol.*) voluminum, Theod. Janfonii ab Almelo-veen & Rud. Mart. Meelführeri opusculis ejusdem argumenti & tituli longe locupletius.

Bibliotheca Andreana, seu de Andreis, qui scriptis inclaruerunt.

Bibliotheca combusta.

Tr. de Vitis Manutorum.

Elogia doctissimorum Seculi XVII. virorum, Casp. Barthii, Thomæ Bartholini, Sam. Rocharti, Ol. Borrichii, Joh. Andr. Bosii, Rob. Boylii, Renati Cartesii, Ic. Casauboni, Herm. Conringii, Joh. Freinsheimii, Joh. Frid. Gronovii, Jani Gruteri, Dan. Heinssii, Nicol. Heinssii, Joh. Bapt. Helmontii, Athan. Kircheri, Justi Lipsii, Marcelli Malpighii, Joh. Meursii, Dion. Petavii, Laur. Pignorii, Thomæ Reinesii, Conr. Rittershusii, Cl. Salmatii, Jos. Scaligeri, Andr. Schotti, Casp.

Casp. Scioppii, Joh. Seldeni, Jac. Aug. Thuani, Georg. Hier. Velschii, Gerh. Joh. Vosii, & aliorum complurium, prolixiora.

(Quibus, ex Autoris ad me literis, addi possunt Observationes Medicæ, & Diss. de Suppressione mensium.)

II. ALIENA.

Phædri Fabularum Æsopicarum Libri quinque, cum Notis.

C. Peto Albinovanus, Cl. Rutilius Numatianus, Valerius Cato, Corn. Severus, Q. Serenus Sammonicus, Gratius, M. Aurelius Olympius Nemesianus, T. Julius Calpurnius, Fl. Cresconius Corippus, C. Juvenius, Cælius Sedulius & Arator, XII. Poetæ Latini veteres; singuli seorsim, cum Notis variorum integris, propriis animadversionibus, tribusque vocabulorum in ipsis scriptoribus obviatorum, rerumque & Autorum, in notis memoratorum, Indicibus, publicandi.

Plinii Junioris, & Trajani Imperatoris, Epistolæ de Christianis primævis, cum Commentariis & notis variorum integris, annotationibus propriis, & verborum, rerum Autorumque, indicibus, edendæ.

Thomæ Brownii, Equ. & Medici Anglici, Tractatus XIII. (quos Epistola p. 316. 317. enumerat) Physici, Botanici, Historici, Archæologici ac Philologici, e lingua Anglica in Latinam translati.

Marii Asignii Tr. de Antiquitatibus Romanis, difficilibusque nominibus, quæ ad res Romanas spectant (de quo Epistola p. 317. 318. plura suggeret), ex Anglico Latine versus.

Floravantis Martinelli, Romani, Roma in situ suo lustrata, cum rebus memorabilibus, quæ in illa reperiuntur, omnibus, tam antiquis, quam modernis, ex Italico Latine reddita; de qua Epistola itidem p. 318. 319. est consulenda.

Comparatio Pindari & Horatii (illa haud dubie, quam Franc. Blondellus, Strategus Gallicus, & Acad. Scient. regie Socius, Gallie Parisiis A. 1673. in 12. edidit), e L. Gall. in Latinam translata, & locis Scriptorum allegatorum omissis, variisque eruditorum de Pindaro & Horatio judiciis, aucta.

M. Eliz Geisleri, Silesii, Diss. de Symbolis (Lipsiæ A. 1675. edita), cum auctario insigni denuo publicanda.

His itidem, ex Autoris ad me Epistola, accedant.

Inscriptiones omnes civitatis patris Lubecensis, ab eo collectæ.

Jani Gulielmii, Lubecensis, Opuscula omnia, cum Vita illius denuo edenda.

ANDREAS PLESSIUS, Eques Holfatus, in Galliis A. 1588. peregrinatus, & castra secutus regia.

Epistola ad Henr. Ranzovium, Proregem Cimbricum, prolixa & elegans, de Friderici, filii ipsius, a sicariis in Gallia trucidati, cæde, ac sepultura, Parisiis d. 18. Apr. A. 1588. scripta; quæ in Sylloge Consolatoriarum ad Ranzovium, a Georg. Ludov. Frobenio Francofurti A. 1595. (in 8.) edita, p. 144-151. legitur.

MATTHIAS PLETZIUS, Holfatus, Ecclesiastes in arce Ducatus Lüneburgensis Haaburgensi, circa A. 1631. aulicus, deinde autem, circa A. 1643. Parochus, in diocesi Bremensi, Visselhövetanus.

Strasburg und Busspredigt, aus Thren. I. 18. 19., zu Haaburg gehalten. Hamburgi 1631. in 4.

Eherwuns und Segen über Friderici, Königl. Dänischen Prinzen, und Bremischen Erzbischoffen, und Sophiæ Amalix, geborener Herzoginn zu Braunschweig, zu Glückstadt gehaltenes Beylager, in einer Predigt über Ruth IV. 9-12. abgefasst, Hamb. 1643. in 4.

Lob- und Trostgedicht über den Todt Joh. Frid. Beeren, Thumherren zu Magdeburg. Hamb. 1645. in 4.

JOHANNES PLOCIIUS, Hamburgensis, patre natus Davide, J. U. Doctore, Licentiatus ejusdem, Advocatus patris annumeratus principibus, & d. 19. Jul. A. C. 1690. ac ætatis 57., mortuus.

Encomion Hamburgi A. 1651. in 4. (Catal. Place.)

Disp. de Salvo Conductu, Præfide D. Henr. Dav. Cunone. Heidelbergz 1655. in 4.

Disp. Inaug. de Collatione, Præfide eodem. Heidelb. 1658. in 4.

FRIDERICUS PLONNIES, Patritius Lubecensis, Friderici, Senatoris, A. 1686. defuncti, ex Anna Wedemhofia, filius, post Philosophiæ peritiam a Joach. Jungio (cujus discipulis a Mart. Fogelio (1.) annumeratur potioribus) Hamburgi haustam, Juri in Germania dedit operam, & cum Doctore hujus Basileæ A. 1658. jam esset creatus, ante reditum in patriam, apud exteros obit (2.).

Disp. de Usufructu, Præfide D. Jac. Brandmüllero. Basileæ 1657. in 4.

Disp. Inaug. de Procuratoribus. Basileæ 1658. in 4.

BERTRAMUS POGWISCH, Eques Holfatus, Toparcha arcis, in Anglia Cimbrica, Bockhagensis hæreditarius, filius fuit Wolfgangi, Equitis aurati, quatuor Regum Danicæ Consiliarii, & Dynastæ itidem Bockhagensis, in Cænobio Bordesholmenli, die Matthæ A. 1553., uti Epitaphii, illic ipsi erecti, inscriptio; ob doctrinam cum celebrandam (3.), testatur, mortui, & cum 20. aliis ex ordine equestri majoribus, de eodem præclare meritis, sepulci (4.), Virique eruditissimi a Jano Grutero adeptiælogium (5.). Religionis Pontificæ, licet sacra ejus in Cimbrica jam universa essent, abolita, cum paucis aliis, perquam tenax fuit, eamque, non solum gladio, cum A. 1547. Carolo V., Imperatori, adversus Protestantem, ac A. 1572. Duci Albano, contra Belgas, militaret (6.), sed ore etiam ac calamo, defendit. Cum ipse certe Philippo Melanchthone se A. 1559., in arce Witebergensi, de VIII. Articulis, quos ad veritatem Ecclesiæ Romanæ Catholicæ asserendam ediderat, disputasse, solumque ex illis ultimum, a tanto doctrinæ Lutheranæ promacho, reliquorum certitudine agnita, esse impugnatum, gloriatur (7.). In Cimbricam reversus, vitam reliquam studiis Asceticis, & scriptis adversus Lutheranos Polemicis, fere totam impendit, & partim in aula exegit Gottorpiensi (in qua Examen de doctrinæ Prædicantium, Apologie adversus Ecclesiastem Anonymum adjectum, elucubrasset testatur (8.)), partim autem, & ad iter quidem usque fatale; in Cænobio Bordesholmenli, a majoribus olim suis vel fundato, vel large saltem dotato, & ad hoc quidem usque catone; inter assiduas cum Pastoribus & Præceptoribus Lutheranis disputationes, ac crebras, easque spontaneas, corporis sui (quod, die Servatoris emortuali, quotannis, a Petro, servo suo, donec sanguis efflueret copiosus, flagellis patiebatur lacerari) castigationes, consenuit, & Malleum Hæreticorum, aliaque scripta, Joh. Winckelmanno, aulæ Hassiacæ Theologo, ac Anonymis quibusdam, opposita, concinnavit. Zelo hoc ipse, pro sacris avitis, Coronæ Pontificis Romanum adeo, refert, esse delectatum, ut peculiari illum epistola non summo opere solum laudaverit, & ad constantiam sit hortatus, sed canonizationem etiam, sive locum inter Sanctos, quos Ecclesia Romana veneratur, cœlites, defuncto pollicitus. Extremis senectæ temporibus, sacrum ad urbem Romanam,

Kk kk kk 2

(1.) In Annot. ad Jungii Doxoscopias Physicas. (2.) V. Enochii Svantenii, Rect. Lubec., Programma de Vita parentis suæ. (3.) V. illam in Nath. Chytræi Deliciis variorum in Europa itinerum p. 580. (4.) V. Notri Gegenbericht. lit. I. 2. a. 6. (5.) In Annis ac diebus Vivorum illustrium immortalibus, Libro II. Chronici Chronicorum (sub Joh. Gualtheri larva editi) insertis. (6.) V. den Gegenbericht. lit. E. 1. a. (7.) In præfatione des Gegenberichtes. (8.) In præfatione illius. (9.) In Antiquitatibus Bordesholmenli MSS. Conf. Ad. Henr. Lucmanni Or. de meritis Ordinis equestris Cimbrici in rem Christianam p. 9. 10. 27. 28.

manam, & zdem Deipara Lauretanam, iter, eodem teste, est aggressus, sed, antequam Alpes superaret, in pago Hassia Römmerfi, Cassellanz urbi vicino, defunctus. (Vixit A. 1582.)

Articuli VIII., ad veritatem religionis Pontificiz asserendam publicati, e quibus Phil. Melancthonem, in Colloquio Witebergenfi, A. 1559. secum habito, solum octavum, Anonymum autem Ecclesiasten, in scripto peculiari, primum tantum, impugnasse, libique X. articulos alios, Ecclesiaz Romano-Catholicz oppositos, regessisse, ipse (*in prefat. des Gegenberichtes contra hunc Ecclesiasten*) testatur.

Claude januam; Libellus adversus Protestantes Polemicus, cui D. Joh. Winckelmannus, aulz tunc Hassia: Ecclesiastes, alium, *Aperi januam* inscriptum, opposuit, & Cassellis nostro tradidit, ab ipso deinde, in Epistola ad Winckelmannum, *Malleo Hereticorum* adjecta, sub examen vocatum.

Malleus Hæreticorum, oder Hammer wieder die Keger, der erste Tractat, verdeutschet und gemehret. Es sind hiebei gesügt Triumph der Wahrheit, wieder die Secten und Secten-Genossen iewiger Zeit gemehret; item Grund der Wahrheit wider den neuen Scribenten und Superintendenten; item Antwort auf D. Joh. Winckelmanns Schreiben. Prodiit primum (*testibus Draudio & Catalogis quibusdam*) Coloniz A. 1594. in 8., & deinde, sine loci & anni (quem 1599. fuisse arbitror) mentione, in 4. Inferri ei sunt Georg. Schereri, Jesuitz, Triumph der Wahrheit wieder Lucam Osiandrum (*lit. H. 3. b. K. 2. a.*), & Sigism. Ernhoferi, Jesuitz, Triumph der Wahrheit wieder die Lutheraner und Calvinisten (*lit. K. 2. a. L. 4. a.*). Toti libro Elogium hoc Joh. Brambachii præfigitur metricum:

Salve sancte liber, decus admirabile mundi,

Dogmata Romana qui pietatis habes.

Tu Mariæ cultum, tu sanctorumque virorum

Gesta admirari, docte libelle, doces.

Autori mentem movit regnator Olympi:]

Non tulit huic similem Cimbrica terra virum.

Ergo ita propugnes cultum, Bertrame, sacrum!

Pro meritis Christus præmia digna dabit.

Wahrer Gegenbericht wider den vermeinten Ecclesiasten, welcher seines eigenen Namens nicht bedarff; Samt Erklärung auf 20. Proben gestellt, dabey man die neuen Prædicanten und Clamanten, wie die Vögel an den Federn, kennen soll. Scriptum (de cujus occasione paulo ante, in VIII. Articulorum recensu, jam diximus) *Malleo Hereticorum*, in utraque editione A. 1594. & 1599., ac in posteriori quidem auctius, verum seorsim, & sub titulo peculiari, subjunctum.

JOHANNES POGWISCH, Eques Holfatus Seculi XVI. Collectanea reliquit Historica, ab Herm. Hamelmanno, in *Catalogo Autorum, Chronico Oldenburgico præfixo*, allegata, quæ res spectare Holfato-Cimbricas, cum Autor Holfatiz Historicis a Conrado ab Höveln (*in prefat. der Hamburgischen Hobeit*) annumeretur, haud immerito, *Parte I. Isagogæ ad Hist. Cimbr.*, c. 7., §. 12., p. 130. 131., olim conjeci. Diverfus illo haud dubie est, sicut ibidem monui, a Joh. Pogwischio, Equite itidem Holfatico, & Toparcha in Wagria Oevelgünnensi, juvene erudito, cui Joh. Caselius Themistii *Bævarum*, Græce a se Helmstadii A. 1605. editum, Eilh. Lubinus *Paraphrasin Horatianam*, & Frid. Taubmanius Carmen in natalem ipsius Genethliacum (*in Schediasmatis, Libro II. Eleg.*, p. 423., obvium), inscripserunt. Hujus, tabe lenta, IV. Id. Mart. A. C. 1612., ætatisque 28., Oevelgünnæ extincti, vitam laudesque Pet. Ruthenus, Philater, in *Eulogio* ejus Latino eleganti, & *Dialogismo funebri* Metrico-Germanico, paulo rudiori, Rostochi A. 1612. in 4. impreslis, exposuit. Hamelmannus certe, A. 1595., quo Pogwischius hic undecennis tantum erat, defunctus, nihil hujus generis, ab illo profectum, videre potuit.

WOLFGANGUS POGWISCH, Eques Holfaticus, in Acad. Argentinensi A. 1600., studiorum gratia, commoratus.

Oratio de questione: An stricto jure, vel æquitate, sit judicandum, Argentinz A. 1599. habita, & in *Orationum Argentinensium, ductu Melch. Junii habitatum*, editionis primæ, Argentinz A. 1600. in 8. excusæ, *Tomo VIII.*, p. 321-324., in edit. secundæ, quæ ibidem A. 1606. prodiit, *Tomo II.*, p. 986-1009., & in tertiâ, Argentorati itidem A. 1620. impressæ, *Tomo I.*, p. 781-801., obviam.

Oratio, quod Philosophi non sint ad reipublicæ administrationem adhibendi, A. 1600. Argentinz recitata, quæ in earundem *Orationum* editione prima, *Tomo VIII.*, p. 45-59., in secunda, *Tomo I.*, p. 1126-1136., & in tertiâ, *Tomo I.*, p. 332-340., legitur.

HENRICUS POHLMANN, Hamburgensis, J. U. Licentiatum titulum Argentinz A. 1659. adeptus, in civium urbis patriz conventu, d. 27. Sept. A. 1671. habito, scriptum ἀντιρρητικὸν excusum, quo Optimatum quorundam, *Recessum*, quem vocant, de Senatorum electione, A. 1663. conditum & plebiscito confirmatum, abrogare, suisque cognatis & affinibus Senatum implere, conantium, molitionibus animose se opponebat, curavit distribui. Isto tantam ordinis offensam incurrit Senatori, ut die is sequenti pagellas has, velut seditiosas, edicto, publice affixo, damnaverit, legique a civibus veterit. Quæ licet evanuisse videretur, cum huic A. 1674. a Legato Cesareo, Gottliebbo, Comite a Windischgrätz, esset reconciliatus, non potuit tamen, ob odia potentiorum quorundam Vatiniana, ad dignitates, quas eruditione, donibusque eximiis aliis, merebatur, emergere publicas. Iniquo hoc illorum, & Henr. Meureri præsertim, Consulibus, plus quam dictatoriali sibi arrogantis potestate, in se motus animo, Hier. Schnitkeri, Conradique Jastrami, istis adversantium, partibus accessit, & consilio atque opera adeo fideliter inserviit, ut duumviris illis, cum Senatus auctoritatem, favore plebis adjuti, imminuissent, ac in Meureri, a Consulatatu deturbati, locum Joh. Sluterum subrogassent, dignus videretur, qui Slutero, in Syndicatu, d. 3. Oct. A. 1684., succederet. Functus est illo, simulque legatione ad Electorem Brandenburgicum, ad A. usque 1686., quo factio Meureriana, occasione obsidionis Danicæ, potestatem recuperavit pristinam, & contrariæ ducibus, Schnitkero & Jastramio, ultimo affectis supplicio, cæterisque affecis graviter multatis, in ipsum etiam sævire est conata. Absentem enim, & Berolini commorantem, ad causam dicendam, velut perfidum ac perduellens, Hamburgum evocavit, & cum ad diem sibi dictum haud compareret, ineunte A. 1687., non ab officio tantum removit, sed proscripsum etiam d. 26. Aug. poena relegationis affecit perpetuæ, bonaque ejus fisco addicenda decrevit. Noster contra, quæ erat prudentia, Christiani V., Regis Danici, Domini civitatis Hamburgensis legitimi, patrocinium adversus hostium violentiam, nec incassum, imploravit. Non solum enim contrariam ab illo ad Senatum Hamburgensem obtinuit citationem, istaque processum, contra se institutum, suffraginavit, sed regis etiam Cancellarij Glückstadensis Cimbricæ Justitiæque paulo post adscriptus Consiliarius, in summo hoc tribunali, securus deinceps inimicorum ex pelvi fulgura, chartasque contra se famosas (*den abgefertigten Alethophilum non Alethophilum*, centonesque ejusdem furfuris alios), contempsit. Quam parum enim hæc, illi, ob præstans ingenium, & eruditionem Juridicam plusquam vulgarem, laudato, Atheismum, ebriositatem, lasciviam & adulteria, proterve experare ausæ, fidei, cum ab hostili protectæ sint calamo, mereantur, nemo non perspicit. Obiit Glückstadii A. 1720.

Disp. Inaug. de Jure Militum favorabili. Argentinz 1659. in 4.

Unvorgreiffliches Gutachten auf die, im Collegio der 144ger, d. 22. Sept. A. 1671., in puncto der Veränderung des, einmahl von der Bürgerschaft A. 1663. beliebten, Hamburgischen Wahlrechts, von der Herren Oberalten Prædicke geschehene

schene Proposition: worinn erwiesen wird, daß man, auf solche Weise, einen rechten Schwiegerrath werde erhalten. A. 1671. in 4. Scheda quaternionis unici ἀδελφῶν, de qua in vita nostri jam est dictum, & Vinc. Placcius quoque, *Tomo I. Theatri Anonymorum & Pseudonymorum*, c. 11., p. 457., potest consuli.

Höchstgenöthigte Ehrenrettung wieder die vom Hamburgischen Niedergerichte, auf Betrieb der Meurerischen Faction, ausgelassene verleumbderische edictal Citation. Glückstadt 1686. in 4.

Supplication an Ihre Kön. Mai. zu Denmark, pro citatione ex L. Diffamari, wieder den Magistrat zu Hamburg; mit begefügter Edictal Citation des Magistrats zu Hamburg contra Pohlmann, und der Königlichen Gegencitation contra Magistratum Hamburgensem, ex L. Diffamari. A. 1687. in 4.

Jac. Blumii, J. U. D. & Advocati Spirentis, Supplicationum Cameralium Volumen Germanicum, Francofurti A. 1666. in 4. editum, quod Pohlmanni, hujus *συγγεγμ.* diligentiz magnam partem deberi Vinc. Placcius, *l. c.*, T. II. p. 129., ostendit.

CHRISTIANUS POLITIUS, Holfatus, Med. D. & Practicus Glückstadiensis, A. 1671. superstes.

Disp. Inaug. de Catarrho. Groningæ 1665. in 4.

A. H. **POLITIUS**, Glückstadiensis, sobolis Alefeldianæ, in prædio Müggesefeldensi, circa A. 1708., *Pædagogus*. V. de illo *Nova Lit. Germ.*, M. Mart. A. 1709., p. 137.

Diff. de differentia sermonis Latini & Grammatici. Hamburgi 1707. in 4.

Predigt vom Fundbahr grossen Geheimnisse der Vereinigung; weper Naturen in Christo. Lubecæ 1709. in 8.

JOHANNES POLTZIUS Junior, Lubecensis, Johannis, scholz publicæ Conrectoris, filius, d. 4. Dec. A. 1660. in lucem editus, Scholz ipsemet etiam Lüneburgensis Johanneæ, ab A. 1689., Conrector, & ab A. 1694., Rector, vicique tandem in Holfatia Prezensis, ab A. 1701., Pastor, d. 18. Oct. A. C. 1705., & æt. 45., vivis excessit. V. de illo *Nova* (qvæ vitam ejus fusiùs enarrant) *Literaria Lubecensis, Anni 1701.*, M. Febr., p. 63. 64., ac M. Oct., p. 319., nec non *anni 1706.*, M. Febr., p. 57. 58. 59., M. Gotfr. Ludovici *P. I. Historiæ Rectorum & scholarum* p. 45., D. G. Morhofii Elegiam, qua Lüneburgum abeunti est gratulatus, Encomiasticam, in *Operibus Poeticis, Libro III. Charitum*, p. 212. 213., obviam, J. W. Petri *Historiam Vitæ sue Germanicam* p. 125. 126., & J. H. a Seelen *P. II. Athen. Lubec.* p. 193. 204. Studiorum suorum Scholasticorum & Academicorum historiam fusiùs ipsemet, in præfat. des Geschichtes Lateinischen Redners, exposuit.

SCRIPTA EDITA.

I. LATINA.

Oratio de Intellectus humani admirandis, in schola Lubecensi habita. Lubecæ 1679. in 4.

Disp. de Harmonia Musica, Præfide D. Mich. Walthero Jun. Witebergæ 1679. in 4.

Disp. de Aere, Præfide D. Joh. Jac. Döbelio. Rostochii 168... in 4.

Epistola Genethliaca ad Franc. Ranzovium, de studiorum (*pietatis, virtutis, historiarum & eloquentiæ*) ratione. Kilonii 1687. in 4. Recusa Lüneburgi A. 1694., in præfat. des Geschichtes Lat. Redners.

Programmata duo Lüneburgensia valedictoria, quorum altero labores suos Logicos scholasticos, altero autem studia Rhetorica, & 35. Orationes, Lüneburgi habitas, recensuit. V. *Nova Lit. Lub.*, M. Oct. A. 1701., p. 319.

II. GERMANICA.

Treuer Rath zu allem, was seine Discipuli in der Oratoria sich anschaffen, und worinn sie sich üben sollen, zu klugen Gedanken und geschickten Reden, auch völligem Oratorischen Begriffe dergleichen Scribenten, zu gelangen. Lüneburgi 1701. in 4. V. *Nova Lit. Lubec.*, M. Febr. A. 1701., p. 63. 64.

Der Geschichte Lateinische Redner, Paradoxon novantiquum; oder Wolgegründete Gedanken von der besten Art kluge und beredte Männer zu erziehen, durch vernünftigen Gebrauch der Lateinischen und Griechischen Scribenten, nicht allein den Verstand zu schärfen, sondern auch den Willen zum Moral-Guten kräftig zu lenken. Lüneburgi 1694. in 12.

Sieg des Glaubens, oder Reichpredigt über Dethlef Reventlou, Königl. Dänischen Geheimten Rath, und des Prebischert Klosters Probstes, aus Hebr. IV. 15. 16. A. 1702. in fol. V. *N. L. Lub.*, M. Aug. A. 1702., p. 239. 240.

Trostschrift und Ehrengedächtniß von Christian Ranzouen, Erbherren auf Rastorf, Königl. Dän. Geheimen Rathes, Hofnung, Glauben und Freude im Leiden, aus 1. Pet. I. 3-9. Plönz 1705. in fol.

INEDITA, in *Consilio Fidei Germanico* A. 1701. promissa, quorum argumenta fusiùs in *Novis Lit. Lubec.*, M. Febr. A. 1701., p. 63. 64., exponuntur.

Armarium vocum, phrasium, formularum, expressionum, connexionum & thematum Oratoriorum, compendiarium.

Armarium veri, varii & elegantis Particularum usus, in quo Dissertatio quædam de Virtute omnia Horat. Tursellini observata complectitur.

Armarium Variationum, cum propositionis unius, tum propositionum connectendarum.

Idea omnium orationis partium clara & distincta, illustris & efficax.

Semita ad Eloquentiam octuplex. (An ab hac diversa sit *Vera ad genuinam veterum Eloquentiam via*, quam, in *Cat. nundin. autumn.* A. 1693. *Lipf.*, p. 41., est pollicitus, ἀνέπαυσις dispiciant.)

Thesaurus Exemplorum, felicibus discipulis progressibus accommodatissimorum, ad exprimendam autem ætatis in Oratoria consuetudinem.

HENRICUS POMERT, ædis in civitate Hamburgensi Cathedralis Canonicus initio, & deinde (circa A. jam 1466.) Decanus (1.), Canonicusque simul (teste *Chronici Slavici prioris*, ab Erp. Lindebrogio inter *Rerum Germ. Septentr. scriptores* editi, Autore (2.)) Lubecensis, ac Papæ *Fiscarius*, Christiano I., Danorum Regi, a consiliis etiam fuit, & ab eo A. 1476., cum Magnatibus aliis, ad geminam Panegyryn Irenicam, Calmariensem & Rodnebyensem, controversiarum cum Svecis componendarum gratia, est ablegatus (3.).

Diarium rerum, in templo Cathedrali Hamburgensi, se Decano, gestarum, quod ἀνέπαυσις eum reliquisse ab Ott. Sperlingio juniore, Consiliario Danico, accepi.

JOHANNES FRIDERICUS PÖPPINGIUS, Lubecensis, d. 24. Jan. A. 1639. natus, patrem habuit Johannem, Senatorem, & Ferdinandi III., Imperatoris (prærogativam nobilitatis avitæ Cæsarea denuo autoritate confirmare dignati), Consiliarium, matrem vero Gertrudem, Joh. Feldhusii, Senatoris itidem Lubecensis, filiam. Cum scholam adhuc

(1.) V. Joh. Alb. Fabricii (a quo *Pomertus* vocatur) *P. II. Memor. Hamb.* p. 604. 609. (2.) *Ad An. 1467.*, p. 237. (3.) V. Har. Huifels *ad P. V. Chronici Danici* p. 973. 974.

adhuc patriam frequentaret, parentem, ad Comitata Ratisbonentia, ac in aulam Cæsaream Vindobonensem, A. 1654. ablegatum, in isto comitatus est itinere, ab A. 1657. autem, ut studiis vacaret Juridico-Politicis, in Academiis Julia, Jementi ac Liptienfi, commoratus. Angliam hinc A. 1660., & Galliam 1661., perlustravit, sequenti 1662. Spiræ, ut praxin fori Germanici familiarem sibi redderet, substituit, ac, Licentiatu titulo Heidelbergz A. 1663. impetrato, Lubecam suam, facto per Belgium itinere, repetiit. Hujus cum, per lustra ferme quatuor, egisset Advocatum, A. 1681. (quo J. U. D. absens etiam Heidelbergz est creatus) Syndicatum civitatis in Livonia Revaliensis obtinuit, ac triennio post, filiis duobus, ex Hedvige, Henr. Saffii, Senatoris Lubecensis, gnata, A. 1669. ducta, ac uno ex Anna Catharina, D. Joh. Pomereschii, Syndici urbis ejusdem, filia, isti A. 1681. subrogata, susceptis, Revaliz, e legatione redux Svecica, d. 6. Dec. A. C. 1684., ætatisque 46., decessit. V. Vitæ ejus historiam, M. Joach. Salemanni, Superint. Revaliensis, Sermoni funebri in Apoc. XIV. 13. adjectam Germanico, Henn. Wittenii *T. I. Diar. Biogr. Sec. XVII., ad A. 1684., & J. H. a Seelen P. III. Athen. Lubec. p. 130. 131. 132.*

Disp. Jurid. de Odio. in 4. (*Catal.*)

Disp. Inaug. de Banno imperii, Præside D. Joh. Frid. Böckelmanno. Heidelbergz 1663. in 4.

Orbis illustratus, seu nova Historico-Politico-Geographica Imperiorum rerumque publicarum, per totum orbem, Descriptio, in qua, præter alia, Imperiorum status, & hodiernæ circa illum mutationes, Rerum publicarum admiranda, ratio status, divitiæ & prætensiones, ex variis novissimorum Autorum scriptis, & propriis observationibus, ordine ac methodice exponuntur. Additæ sunt Disquisitiones quædam Juridico-Politicæ, occasione Imperiorum ventilatæ. Ratzeburgi 1668. in 12. De hoc scripto, tituli sui haud respondente ampullis, Conr. Sam. Schurtzheischius, in *Judiciis de novissimis prud. civ. Scriptoribus*, sub larva Sarcasiana A. 1669. publicatis, num. 14., sequentem merito tulit censuram: *Poppingii Orbis illustratus adeo non illustrat hujus famam, ut quoque obscurer. Vix dici potest, quanta de hoc libro, nondum edito, fuerit expectatio, & quanta laudes. Quibus jam eo plus decedit, quominus responderet promissis.* Approbat hanc (frustra indignante, & inepte obganniente, patrono ejus, Dan. Hartnaccio, in *Hodego Bibliothecario vernaculo* p. 35.) Joh. Christoph. Becmannus, in *Historia orbis terrarum Geographica & civili*, c. 1., p. 5., ita scribens: *J. F. Poppingius ipso splendore tituli Orbis sui illustrati doctorum sinistras suspiciones movit, nec injuria subiit, quicquid fuit doctissime censuræ ex Parnasso, in secessu Albipolitano. Nec improbat eandem Censor Judiciorum Schurtzheischii (lit. F. 3. u.), majorem de Orbe hoc illustrato fuisse expectationem, quam ut illi ex æle a Poppingio sit satisfactum, agnoscens. Confer Christ. Gryphii (quo teste Autor numeros suos non omnibus videtur explevisse) Diss. de Script. Hist. Sec. XVII., c. 1., p. 11., & B. G. Struvii (e Conringii eum de Rebus publicis Collegio sua plerumque depromisse momentis) *Biblioth. Philos.*, c. 7., §. 18., p. 160., & *Biblioth. Hist.*, c. 31., p. 768.*

Tract. Politico-Juridicus de Jure Integritatis ac dexteritatis, & de perversa ac everfa horum temporum impostura. Lubecz 1676. in 4. Scriptis editis a *Catalogo nundinali*, Wittenio l. c., & Beüghemio in *Bibliogr. Jurid.* p. 183., accensetur. Mihi nunquam est visus.

Merck-und verwundernswürdige Beschreibung und Erforschung der so genandten Luft-Erdaund Wassergeister. Lubecz 1676. in 4.

Tractat von dem natürlichen allgemeinen Weltgeiste, samt beigefügter rechtlichen Inquisition, rechtlichen Anzeigen, und wieder die abscheulichen Zauberer anzustellendem Rechts-und Reichsconstitutionsmäßigen Prozesse. Lubecz 1676. in 4. An duo hæc scripta vernacula, quæ libris itidem editis, in *Catal. Nund. vern.* A. 1676. Lips., p. 27., annumerantur, revera prodierint, dubito.

PETRUS PORSIUS, Ripensis.

Disp. de Principiis rerum naturalium. Franeqverz 1613. in 4. (*V. Catal. Biblioth. Resen.* p. 296.)

CASPARUS PORTA, Med. D. & Practicus, circa A. 1701. & 1716. Hamburgensis.

Disp. Inaug. schema Theoriz & Praxeos Medicæ exhibens. Lugd. Bat. 1687. in 4. V. Pet. Ambr. Lehmanni *Hamburgum anni 1701. literatum* p. 21.

JACOBUS a PORTEN, Hamburgensis, J. U. D. & ædis in patria Cathedralis, ab A. 1680., Canonicus, d. 15. Maji 1723. mortuus. V. Joh. Alb. Fabricii *P. II. Memor. Hamburg.* p. 611.

Disp. Inaug. de jure Valetudinariorum. Aureliis 1687. in 4.

JOHANNES PORTNERUS, Flensburgensis, Pastor ruralis, circa A. 1597., in Ducatu Slesvicensi, Oldorpiensis, & deinde, circa A. 1614., in præfectura ejusdem Flensburgensi, Wandorpiensis.

Christlike, censoldige und nütze Betrachtunge des dicken und heilsamen Namens JESUS. Slesvigz 1597. in 8. (*L. Sax.*)

Etlike Gæestlike Leeder, boosfardigen und krüßdragenden Christen heilsam und tröstlich. A. 1614. in 8. (*L. Sax.*)

M. JOHANNES PORSTIUS, Hamburgensis, d. 9. Mart. A. 1642. natus, laurea Gießæ A. 1667. ornatus Philosophica, & sequenti 1668., d. 15. Jul., æt. 26. in patria defunctus. V. Joh. Weissii, Prof. Gießeni, *Epicedium Germanicum*.

Photologia concisa, ad gradum Magisterii obtinendum, Præside M. Joh. Weissio, proposita. Gießæ 1667. in 4.

Stella Danhaueriana, seu Oratio parentalis, Joh. Conr. Danhauero, Theologo Argentinenfi, suo olim hospiti, in Acad. Gießena, d. 18. Febr. A. 1667. habita. Gießæ 1667. in 4.

M. JOHANNES POUCHIUS, Ripensis, Joh. Pouchii, Læta Westphali, Pharmacopolæ & Senatoris urbani, filius, templi in patria Cathedralis, ab A. 1648. ad 1660., Diaconus. V. Pet. Terpagrii *Inscriptiones Ripenses* p. 18.

Harmonia Evangelistarum circa historiam vitæ Jesu Christi MSta, quam ipsemet sibi, in *Catalogo MSS. Bibliothecæ sue*, per Christ. Wormium, Theologum Hafnienfem, mihi communicato, tribuit.

(Dupliciant alii, an idem hic sit, uti suspicor, cum Joh. Pouchio, Ripensi, Pastore in Seelandia Danica Ringstadiensi, A. 1663., teste *tertio Bibliothecæ Resenianæ Indice*, mortuo, cujus *Protopopoeia sacra, cæleste Scitum de generis humani reparatione per Λόγον incarnandum, atque historiam Λόγου, in temporis plenitudine, in carne manifestati, sermone ligato enarrans*, Hafniæ A. 1643. in 4. prodit.)

LUDOVICUS POUCHIUS, Ripensis, patre itidem Johanne, Senatore ac Pharmacopœo, matre autem Margareta Ludovicia, d. 14. Oct. A. 1620., natus, post iter septem annorum per Germaniam, Belgium, Galliam & Italiam, literarium, Doctoris Medici titulum Patavii A. 1646., Poliatri autem urbis patriz Ripensis officium, cum loco inter ejusdem Canonicos, Friderici III., Regis Daniz, beneficio, d. 3. Apr. A. 1649., obtinuit. Calculo vesicæ sexagenario major, d. 18. Apr. A. 1681., est extinctus, cum, in duplici conjugio, e marita per 23. annos priore, Dorothea, Severini Velleji, Pastoris Ripentis, filia, & M. Andr. Romdorphii, Canonici, vidua, prolem nullam, e posteriori autem,

tem, Elisabetha, D. Pet. Kraglundii, Episcopi, gnata, VII. annorum conjuge, puellam tantum sustulisset unicam. Plura, ad vitam ejus spectantia, Epitaphiorum Sarcophagique ipsius, uxorum ac parentis, Epigraphæ, Ripis, in æde Cathedrali, obvia, & a Pet. Terpagrio, V.C., in *Inscriptionibus Ripensibus*, p. 24. 25. 33. 34. 60. 61. 103-106., exhibitæ, suggerent. In hujus ad me Epistola *Vir* appellatur *gravissimus, literatissimus, & patriæ antiquitatum, rerumque rarissimarum, amantissimus, quocum plurima interiere, antiquitates patriæ illustrantia*. A Thoma Bartholino, in *Observationibus novis de Unicornu*, A. 1645. editis, p. 34., *Civis suus, in spem patriæ feliciter surgens, & in Epistola responsoria*, mox laudanda, *Vir rerum Medicarum peritissimus*, itidem est salutatus. Conter de illo ejusdem Bartholini *Lib. VIII. Carminum* p. 228., *Diff. VIII. de Medicina Danorum domestica* p. 369., & *Cent. IV. Epp. Med.*, num. 48., p. 322., ac Christ. Aagardi Carmen in concyliis, ab eo collecta, *Tomo I. Deliciarum Poetarum Danorum Frid. Rostgaardii* p. 132. insertum.

Epistola de monstrosis Ungvibus senis mendici, Ripis A. 1659. ad Thom. Bartholinum scripta, & in hujus *Centuria II. Epp. Med.* (qvæ Hafniæ A. 1663. in 8. prodit), num. 99., p. 729. 730. 731., in lucem edita. Subjungitur ei Responsoria Bartholini, num. 100., p. 731-739.

Centuriæ complures Adagiorum Danicorum, ab eo collectorum, ἀνέκδοτα, quas a Pet. Syvio, in *præfat. Proverbiorum suorum Danicorum* p. 18., allegari Vir celeberrimus, Otto Sperlingius Jun., me edocuit.

HIERONYMUS PRÆTORIUS (five SCHULTZE) Senior, Hamburgensis, Musicus urbis patriæ, imo Saxoniz & Germaniz universæ, sua ætate, facile ἑξοχώτατος, eoqve majorem apud bonos omnes laudem meritis, quod in solis argumentis sacris atqve seriis, non autem ludicris, eroticis atqve lascivis, artis suæ ostentaverit peritiam, primam die Laurentii A. 1560. lucem aspexit. Literis artiqve Musicæ, cujus elementa a parente, templi Hamburgensis Jacobzi Organædo, jam hauserat, operam, in schola patriæ, & deinde, ab A. 1574., Coloniz Ubiorum, eo dedit successu, ut, 20. natus annos, a Senatu Erfurtenſi, A. 1580. civitatis suæ Cantor sit constitutus. Hinc A. 1582. in patriam a curatoribus ædis revocatus Jacobzæ, parenti in Organædi istius successit officio, spatiumqve hanc, per annos 47., præclare, & summa cum civium pariter atqve exterorum admiratione, ad fatalem usque 1629., ornavit, qvo a Numine terris, ut chorum angelorum in cælis Musicum auget, septuagenarius propemodum senex, est ereptus. Parens ἑνὲς tres filios, famam se haud minorem consecutos, reliquit, Hieronymum, Superintendentem Smalcaldensem, Jacobum, Musicum & Organædum Hamburgensem Petrinum, & Michaellem, artis itidem Melicæ cultorem felicem atqve inclytum. Hos inter ultimus, Michael (de cæteris enim seorsim mox dicetur), quamvis scriptorum nihil reliquerit, nec proinde, uti a nonnullis factum, cum Mich. Prætorio altero, Cruciburgensi Thuringo, chori in aula Guelpherbytana Præfecto Musici, cænobiique Ringelheimensis Priore, sibi & cognomine, & corvo, & ἐμολέχῳ (cui *Syntagma Musicum* insigne, A. 1614. edi ceptum, *Musæ Sioniz*, aliæqve monumenta melica, debentur) (1.), sit confundendus, honorificam sui, in parentis elogio, mentionem non immerito efflagitat. Quamvis enim, in flore ætatis, cum peregrinaretur, & Antwerpia jamjam esset discessurus, morte immatura expiraverit, tantam tamen peritia Musices & ὀργανοδίας admirabili consecutus jam erat gloriam, ut, sicut a Celeb. Sperlingio accepi, non desint, qui, relationem de apoplexia mortem ejus causata subito in dubium vocantes, a Jesuitis cum Antwerpiensibus, Musicum adeo excellentem Lutheranz invidentibus Ecclesiæ, cum in castra illum sua traducere haud possent, veneno esse extinctum, perhibeant. E filiabus Hieronymi Christiana M. Joh. Jagero, Anna autem M. Lamb. Langemacio, hujusqve successori, M. Joh. Adolpho Fabricio, ædis Hamburgensis Jacobzæ Ecclesiastis, est elocata. E quibus Fabricius foci hujus sui vitam in Latino breviter enarravit Epicedio. Conferri de illo possunt Mich. Clenovii Jun. duo ad eum carmina, in *Tyrocinii Poeticis* p. 54. 142., Erasmus Sartorius in *Institutionibus Musicis*, lit. K. 2. a., & Wolfg. Casp. Printzcius l. c., c. 12., p. 130.

ELOGIA.

D. Phil. Nicolai, Theologus Hamburg., *Tomo I. Operum ejus Musicorum* hoc præfixit Tessaradecastichon:

*Marfyas & Phæbus dubia Syringe βραβείον
Quæsierint: victus sit prior, alter ovet:
Deqve Styge Eurydicen fidibus revocaverit Orpheus,
Et melico Amphion flexerit ore petras.
Quid juvat attentas modulis Gentilibus aures
Reddere, ubi Musæ nil pietatis habent?
Otua, Prætori, lyra quam supereminet, & quam*

*Obstupet ad voces inclyta Gembra tuas?
Qui non Delphicola citharoedi, nec Corybantum,
Detestabilibus velificare sacris,
Alma sed arguto symphalmate munera Christi
Promis, & organico templa canore bear,
Ut, quem non tua plestra movent, is Prætidis inter,
Inter & agrestes, sit numerandus, apros.*

Thomas Lanſius (in *Consultatione*, Or. I. pro Germania, p. 54.) Musicis Germaniz ἑξοχώτατοι, & Joh. Micrælius (P. III. *Syntagm. Hist. Eccl.* p. 343.) Musicis Sec. XVI. principibus, eum accensent, Mich. Clenovius Jun. autem (l. c.) cum Orpheo comparat.

Erasmus Sartorius (l. c.) *Virum* illum vocat *celeberrimum*, ac, ultra XIII. modos, quorum exempla jam in scriptis ipsius extant, Musicos, XIVti etiam, qui rarissimus est, exemplum, refert, dare voluisse, sed interea, cum dolore omnium Musicorum, mundo valedixisse.

M. Adr. Beiero, in *Syllabo Professorum Jenensium* p. 1085., Vir audit,
*Quem vocitare solent præstantis Musice ocellum
Italus & Danus, Gallus, Germanus & Anglus.*

SCRIPTA EDITA.

Opus Musicum, novum & perfectum, V. Tomis concinnatum, & Basso continuo (seorsim in fol. excuso, Tomisqve adjecto singulis) adornatum, cui D. Phil. Nicolai, Er. Sartorius, Cantor Hamburgensis, & Alb. Wichgrevius, carmina præfixerunt encomiastica. Tomus hujus I., Cantiones sacras de festis præcipuis totius anni, 5. 6. 7. 8. 10. & 12. vocum, continens, prodit Hamburgi A. 1599. & 1606. in 4., denuoqve ab Autore correctus, Motetis aliquot auctus, & Basso exornatus continuo, ibidem A. 1622. & (juxta *Catal. nundinalem*) Francofurti A. 1625. in 4. Tomus II., Canticum B. Mariæ virginis 8. vocum, super 8. tonos convetso, exhibens, una cum Motetis aliquot 8. 10. & 12. vocum, Hamburgi A. 1602. in 4., & denuo correctus, Motetis aliquot auctus, & Basso continuo exornatus, ibid. A. 1622. in 4. Tomus III., Missas sacras 5. 6. 7. & 8. vocum complectens, Hamb. A. 1616. in 4., correctusqve, & Motetis aliquot auctus, ibid. A. 1622. in 4. Tomus IV., Cantiones varias, 5. 6. 7. 8. 10. 12. 16. & 20. vocum, cum Basso continuo, comprehendens, Hamb. A. 1618. in 4. Tomus V. denique, Cantiones novas officiosas, 5. 6. 7. 8. 10. & 15. vocum,

LI II II 2

cum

(1.) De Mich. Prætorio, Cruciburgensi, V. Wolfg. Casp. Printzii *Historische Beschreibung der Singkunst*, c. 12. p. 134., ac c. 13. p. 161., & Chr. Franc. Paulini *Zeitungsfür den erbauliche Lust*, P. II. p. 660., de scriptis autem ejus Musicis Pauli Bolduani *Biblioth. Philos.* p. 197. 227. 228. 229. 230. 231., ac Georg. Draudii *Bibliotheca classica Sectionem de libris Musicis*.

cum Basso continuo, exhibens, Hamb. A. 1625. in 4. Omnes hi Tomi V. junctim (teste Cornelio a Beüghem in *Bibliogr. Mathem.* p. 107.) Hamburgi A. 1651. in fol. sunt recusati.

Das Te Deum laudamus, mit 16. Stimmen, samt dem Weihnachtsgesange: Ein Kindelein so löblich, mit 8. Stimmen. Hamb. 1613. in 4. (Draud.)

D. Mart. Lutheri, und anderer Lehrer, Gesänge, mit Melodien, Hier. Prætorii, Joach. Deckers, Jac. Prætorii und Dav. Scheidemann, ordentlicher Musicorum und Organisten in Hamburg, wie auch einer Borrede Gabr. Husdus, aufgegeben. Hamb. 1604. in 8.

M. HIERONYMUS PRÆTORIUS Junior, Hamburgensis, Senioris (*modo celebrati*) filius, A. C. 1595. (non 1599., ab Adr. Beiero (1.) substitutum), & diem Octobris octavum, habuit natales. E Lyceo Witebergam ablegatus patrio, Magistri A. 1618. obtinuit titulum, & Wolsf. Frantzium, Frid. Balduinum (cujus *Collegii de S. Trinitate Disputatio I.*, eodem A. 1618., ab ipso est defensa), Balth. Meisnerum ac Nicol. Humium, in studiorum sacrorum curriculo duces elegit. Jenæ in eodem, ductu Joh. Majoris, Joh. Himmeli, ac Joh. Gerhards præsertim (cujus *Exerc. XI. de studio pietatis per Heterodoxos labefactato* A. 1621. publice est tuitus), strenue perrexit, locumque inter Ordinis Adjunctos Philosophici *Disputatione de Entis analogia* A. 1622. (in cujus locum 1620. denuo perperam a Beiero (2.) subrogatur) exambuit, & hunc deinde, d. 30. Dec. A. 1626., cum professione Ethico-Politica, itam autem, d. 2. Nov. A. 1631., cum Physica, M. Theophilo Ainetio datus successor, permutavit. A. 1633. exeunte, primus ædis in civitate Franconiz Herbipolensi, a Svecis occupata, Cathedralis Pastor constitutus est Lutheranus, ac Vinariz, d. 26. Dec., sacro *χρυσόδοσις*, ritu inauguratus. Inde, biennio post (A. 1635.), Vinariam rediit, & Wilhelmo IV., Duci Saxoniz, a concionibus, per annos totidem, in arce Hornsteiniana, fuit aulicus. A. 1637. Schleusingam, urbem Comitatus Hennebergici principem, ad Superintendentis evocatus est officium, Gymnasiiqve simul Professor atqve Ephorus, & Consistorii Ecclesiastici, factus, Assessor. Lustro illic exacto, Smalcaldiam tandem, civitatem in finibus Hassiz haud ignobilem, A. 1642. migravit, eodemque Superintendentis munere, per novennium, & heic præclare functus, d. 23. Dec. A. C. 1651., ac ætatis 56., vivis excessit, ac exuvias templo oppidano, famam autem eruditionis sacre & Philosophicæ accuratioris gratz orbis eruditi, reliquit, memoriz. Lapidis sepulchrali, Paulo Frehero teste, hoc insculptum est tetra-stichon:

*Offa, sub hoc Saxo, Prætori condita magni
Judicis expectant jura benigna Dei.*

*Cunas Hamburg magna dedit, Smalcaldia adaram
Bustum, sed titulum Leucoris alma σοφῶ.*

Vitz ejus historiam exhibent: I. Ortolphus Neunefus, Archidiaconus, Smalcaldensis, in *Sermone de vera Justorum παρρησία* (von der wahren Herzensfreude der Gerechten), e Sap. V. 1-5., funebri Germanico, Gothæ A. 1652. in 4. excuso; II. M. Adr. Beierus, Archidiaconus, Jenensis (a quo (3.) ob *ingentem studii Sophici sacrique profectum, gloriam doctrinæ, virtutem raram, merum gratiam, & honesti candorem*, celebratur), in *Syllabo Rectorum & Professorum Acad. Jenensis*, A. 1659. edito, p. 270. 271. 920. 921. 1026. 1027. 1064. 1065. 1066.; III. Paulus Freherus (Beierum secutus) in *Theatro Eruditorum* p. 558. IV. Joh. Casp. Zeumerus in *Vitis Philoss. Jen.* p. 87. 88.

Conferri de ipso possunt Henn. Wittenius *T. I. Diar. Biogr. Sec. XVII.*, ad A. 1651., Pet. Winstrupius Jun. (cui *Philosophus audit acutissimus*) *Epigrammatum Libro III.* p. 690., Georg. Nicol. Erasmi *Lib. IV. Anagr. Emmetr.*, n. 23., M. Adr. Beierus in *Architecto Jenensi*, c. 17., p. 720., ac M. Gotfr. Ludovici in *Historia Ephorum Schleusingensium*, A. 1711. Schleusingæ edita.

SCRIPTA EDITA.

I. LATINA.

Theoremata Metaphysica & Logica. Jenz 1620. in 4.

Disp. de Causis in genere & specie. Jenz 1620. in 4.

Disp. de Actu & potentia. Jenz 1620. in 4.

Disp. de Entis Analogia, pro loco in Ordine Philosophico proposita. Jenz 1622. in 4.

Florilegium Philosophicum, varias Q. q. Philosophicas enodans, IV. Disputt. propositum. Accedit Ventilatio quæstionis: An Imperator Romano-Germanicus sit Monarcha? Jenz 1623. in 4.

Pleias quæstionum nobilium Philosophicarum controversiarum. Jenz 1624. in 4.

Diascepsis de modo & ratione videndi. Jenz 1624. in 4.

Disp. de Anima rationali separata. Jenz 1625. in 4.

Theatrum Ethicum & Politicum, ex præceptis & canonibus constructum. Jenz 1626. 1634. & 1642., Arnstadii 1646. & 1648., Amstelodami 1647., Erfurti 1651., Jenz 1655. 1661. 1663. & 1672. (*quæ editio in titulo decima vocatur*), ac Hamburgi: 694. in 12. Editio Noribergensis, A. 1643. in 12. a Joh. Mich. Dilherro recensita, & accessionibus quibusdam aucta, hunc præfert titulum: *Hier. Prætorii Philosophia Practica, quæ continet Ethicam & Politicam: Ad duntur Oeconomica ex Aristotele, Discursus de fundamento Philosophiæ, & Christoph. Besoldi Epitome Historiarum, ab O. C. ad nostra tempora; junctim edidit J. M. Dilherrus. Commendatur hoc Theatrum a Joh. Henr. Ursino in Musagetæ p. 19., Joh. Andr. Bolio (editionem postremo ab Autore recognitam, notisque illustratam, ceteris præferente) in Diff. de eloq. & prud. civili p. 86., & Mich. Havemannio in Amusio, Sect. II., c. 29., p. 635., ac c. 30., p. 659.*

Centuria prima Canonum Politicorum, V. Disputationibus proposita. Jenz 1626. in 4.

Canonum Methaphysicorum Partes duæ, generalis & specialis, in quibus non tantum præcepta perspicue & nervosissime explicantur, ac controversiæ omnes, inter veteres & recentiores exortæ, solide dilucidantur, sed & disciplinz hujus principia a corruptelis Hæreticorum, Pontificiorum, Calvinianorum ac Photinianorum potissimum, vindicantur. Jenz 1626. & 1632. in 8.

Disp. pro libro Concordiæ, contra Rob. Bellarmini de illo Judicium, Præside D. Joh. Gerhardo proposita. Jenz 1629. in 4. (O. Sperl.)

Exercitium Politicum de Familiis in genere, & tribus earum speciebus, γαμικῇ, πατρικῇ, δεσποικῇ. Jenz 1630. in 4.

Philosophiæ Practicæ Partes duæ, communis & specialis, Jenz 1638. & (juxta Catal. Tournesianum p. 342.) Hamburgi 1657. in 8. Commendatur a Mich. Havemannio in Amusio, Sect. II., c. 29., p. 635.

Annotatum in Augustanam Confessionem Fasciculus primus, sex priores illius Articulos, septem Disputationibus, in Gymnasio Hennebergico propositis, illustrans. Schleusingæ 1639. in 4. (Hunc Andr. Prætorio falso tribuit Lipenius P. I. *Biblioth. Theol. realis* p. 115.)

Manuale Biblicum, summam librorum V. & N. T. distichis proponens; in 8. (Tribuitur hoc ei in *Biblioth. Theol. Protestantium Endteriana* p. 131., & Dan. Hartnacci *Hodego Bibliothecario*, P. III., p. 255.)

Pnevmatica in 12. edita, quæ in sola *Biblioth. Philos. Lipenii* (perperam forte) illi vindicatur.

Addantur

(1.) In *Syllabo Professorum Jenensium* p. 920. 921. 1026. (2.) l. c. p. 921. (3.) p. 1065. 1066.

Addantur his Disputationes sequentes miscellæ Jenenses, in *Catalogo Biblioth. Placcianæ MS.*,
sine anni editionis indicio, memoratz.

Disputationes Quæstionum illustrium Philosophicarum.

Disputt. Physicæ.

Disputt. VIII. Ethicæ.

Mixtura Theorematum Philosophicarum.

Miscella Theorematum Philosophicarum.

Themata Philosophica.

Triga Quæstionum Philosophicarum.

Pentas Quæstionum Philosophicarum.

Heptas Quæstionum Philosophicarum.

Decas Positionum Philosophicarum.

Quæstiones miscellaneæ contra Pontificios, Calvinianos & Photinianos.

Psychologia breviter delineata.

Disp. de Immortalitate Animæ.

De Universali Theorematum Metaphysica & Logica.

Anti-Ramistica, de genere, sine & objecto Logicæ.

Disp. de Meteoris ignitis.

II. GERMANICA.

Conciones nonnullæ funebres, ab Henn. Wittenio l. c. memoratz.

(Accensetur etiam Theologis, quorum labore socio-Biblia Glossata Germanica Vinariensis, sive Ernestina, quæ Nö-
ribergæ A. 1641. in fol. prodire, sunt concinnata. Debentur enim illi, si El. Mart. Eyringium, in *Historia Ernesti Pii*,
Ducis Saxonici, c. 16., p. 82., audias, Notz in Matthæum, Marcum & Lucam; juxta Abr. Calovium, in *pref. Biblio-*
rum illustratorum, f. 12. & seqq., Joh. Ad. Scherzerum, in *Collegio Bibliothecario MS.*, Cod. II., & Gotfr. Olearium,
in *Appendice ad Annot. Biblicas*, Scholia in Marcum & Lucam, juxta Joh. Frid. Meyerum autem, in *Diff. de quibus-*
dam Scripturibus Anonymis & Pseudonymis, p. 9., Notz in solum Matthæum (a triumviris modo laudatis Georg.
Groshainio, Theologo Erfurtenli, vindicatz). Alii, cum *Chronici Thuringici*, A. 1685. editi, Autore, nostro Notas in
Matthæum & Marcum, Hypomnemata in Lucam autem M. Jac. Braunio vel Brandesio, Diacono Vinariensi, tribuunt.
V. W. E. Tenzelii *Dialogos mensuros Germanicos*, M. O. A. 1693., p. 217. Joh. Ern. Gerhardus tandem, Theol. Jenen-
sis, in suo Exegetarum Vinariensium Indice (apud Val. Ern. Löschnerum, in *den Unschuld. Theol. Nachrichten A.*
1708., Sect. II., p. 105.), Prætorii nullam plane mentionem injiciens, notas in Matthæum Marcumque D. Joh. Gerhar-
do, parenti suo, in Lucam autem Brandesio, vindicat. Tantas lites meum non est componere.)

M. HIERONYMUS PRÆTORIUS III., Hamburgensis, scholæ initio Monasticæ in Comitatu Honste-
niano Ilfeldensis, & Cellensis deinde, in Ducatu Lüneburgico, circa A. 1661., Rector. V. Joh. Georg. Leückfeldii (cui
bonus audit Poeta) *Antiquitates Ilfeldenses*, c. 14., p. 106.

Disp. de temporibus Medorum, Præfide M. Joh. Vorstio. Rostochii 1650. in 4.

Disp. de Tempore, quo Templum Hierosolymitanum est instauratum, Rost. 1650. in 4. (O. Sperl.)

Poema Heroicum in obitum Johannis, Episcopi Lubecensis, Ducisque Holsatici. Lubecæ 1655. in fol.

Laurus Kielmannia, Joh. Adolpho Kielmanno, aulæ Holsato-Gottorpiensis Præsidi, consecrata. A. 1665. in fol.

JACOBUS PRÆTORIUS sive SCHULTZE, Hamburgensis, Hieronymi senioris (*supra celebrati*)
filius, & æmulus in arte Musico-Organica (quam ab isto & Joh. Petro, Amstelodamensium Amphione, didicerat) se-
licissimus, ipsaqve fere parente superior, templi in patria Petrini, per X. fere lustra, Organoedus, Basilicæque simul
Cathedralis initio Vicarius, ac Vicariorum deinde Decanus, A. 1648., d. 28. Oct., in Frid. Lindebrogi locum ele-
ctus, triennio autem post, d. 21. Oct. A. 1651., mortuus. V. Joh. Ristii (famam peritæ ejus Musicæ eximie non ad
Germanos solum, sed Italos etiam, Gallos & Anglos, penetrasse jactantis) Epicedium in obitum ejus Germanicum, in
Parnasso Teutonico p. 419 - 425., & Odam aliam, ei inscriptam, in *Musa Teutonica*, lit. H. 1., Joh. Miczlii (illum pa-
rentemque Musici ævi sui annuerantis principibus) *Partem III. Syntagm. Hist. Eccl.* p. 343., Nic. Scribonii *Lib. V.*
Lusium Andr. Gottorp. p. 124., & Joh. Alb. Fabricii *P. II. Memor. Hamburg.* p. 618.

Monumentorum ejus melicorum nihil mihi innotuit, præter modos Mulicos, tum *Hymnis* Joh. Ristii *Coelestibus*
recentioribus haud paucis (den Neuen Himmlischen Liedern), tum Canticis Ecclesiasticis, in *Hymnologio* IV. Organoedo-
rum Hamburgensium *Germanico*, A. 1604. edito (de quo in *Hier. Prætorii Flogio dictum*), compluribus, adjectos.
Melodie sacre, quas Henn. Wittenius (*T. I. Dior. Biogr.*, ad A. 1629.) Jac. Schultesio, Elbingensi, J. U. D., Consilia-
rio Saxonico, & Advocato Lipsiensi, tribuit, nostro itidem potius, illi *epicuriæ*, vindicandæ videntur, uti in *Homony-*
moscopia, Sect. II., c. 7., §. 120., p. 721., jam est monitum.

M. JOHANNES ALBERTUS PRÆTORIUS, Eutino-Wagrius, d. 2. Febr. A. 1636. natus, vici, in Dith-
marsia Australi, Meldorpiensis, ab A. 1669., Ecclesiastes, ab A. 1670. autem Pastor, & reliquarum Dithmarsicæ regis
Ecclesiarum simul Præpositus, eodem A. C. 1670., & ætatis 34., d. 29. Aug., expiravit. V. *Epicedia*.

Disp. de Anima immortalis, ejusdemque statu post separationem a corpore, ab eo conscripta, & Præsidi D. Casp.
Mauritio proposita. Rostochii 1659. in 4.

Mors & sepultura Moïsi; des Mannes Gottes, Moïsi, Todt und Begräbnis, in einer Leichpredigt über M. Naamanum
Bernhardinum, Pastorem und Königl. Dithmarsischen Probst zu Meldorp, auß Deut. XXXIV. 5 - 8., vorgestellt.
Glückstadt 1670. in 4.

Christlicher Leich-Sermon über Fridericum III., König in Dännemarc, auß Aet. XIII. 36. Glückst. 1670. in 4.

JOHANNES HENRICUS PRÆTORIUS, Medicus Glückstadiensis.

Breviarum Physiognomicum; das ist: Kurze und deutliche Vorstellung, wie man auß dem Angesichte, Gebehrden und
Gestalt, jemandes gute oder böse Zuneigungen erkennen, und sich im Umgange und Handel darinn versehen kan: Nebst einer
Anmerkung, was ein ieder auß seinen Kindern vor Leute außzulesen kan, und wie, durch eine vernünftige Education,
auch die angeborene Laster können verhütet werden. Hamburgi 1714. in-8. V. *Partem XXXVII. der Gelehrten*
Fame p. 103. 104.

JOHANNES ARNOLDUS PRAGEMANNUS, Hamburgensis, cui, Gymnasii etiamnum patrii alumno, pleraque scripta sequentia contra Heterodoxos eristica a M. Sebast. Edzardo, Praeceptore, creduntur esse supposita.

Modesta Defensio Rerumpublicarum Noribergensis, Francofurtensis & Hamburgensis, adversus immodestas & peracres invectivas Meditatoris ad Instrumentum Pacis Casareo-Svecicum, & Editorum Bremensium Bibliothecae Historico-Philologico-Theologicae. Hamburgi 1719. in 4. V. de illa Val. Ern. Löschneri Unschuld. Theol. Nachrichten, Sect. 5. A. 1719., p. 839. 840.

Die Brandmahl des Sturmischen Gewissens, nebst beigefügten Beweise, daß die Sturmische Verdrehungen der Worte der Einsetzung des H. Abendmahls, so wol von Layen, als Gelehrten, allerdings zu verwerfen sein. Hamburgi 1714. in 8. Schedz huic, suo de S. Coena scripto oppositæ, Leonh. Christoph. Sturmii, Consiliarius & Mathematicus Sverinopolitani, reposuit Gebührende Abfertigung der Gewissenslosen und die Schande ihres Autoris aufschäumenden Lästerschrift, die Sebast. Edzardus, occasione seiner Controvers über dem Abendmahl, unter dem Titel der Brandmahl des Sturmischen Gewissens, und Rahmen Joh. Arn. Pragemanns, eines Hamburgischen Gymnasialisten, aufhängen lassen, Francofurti ac Lipsiæ A. 1715. in 8. publicatam. V. de utroque scripto Halensium Neue Bibliothek, Sect. 48., p. 612. 674-677.

Ungöttliches Wesen im Sturmischen Unwesen, samt dieses aufgeblasenen Lästlers Ignoranz und Präcipitanz, oder Antwort auf Leonh. Christoph. Sturmii Gebührende Abfertigung. Hamburgi 1716. in 8. In hoc responso, Pragemannum ipsum, non autem Edzardum, Schediasmatum contra Sturmium Autorem esse, asseritur. V. P. LIII. & LIV. der Gelehrten Fama p. 331. 332.

Gründlicher Beweis aus der H. Schrift, Vätern, Religions-Frieden, Westphälischen Friedens-Instrumente, und Papistischen Scribenten, daß es allerdings recht sey, auch im Römischen Reiche frey steh, die Papistischen Irrthümer mit gebührendem Eifer und Nachdrucke zu wiederlegen. Hamburgi 1717. in 8. V. de illo Val. Ern. Löschneri Unschuldige Theologische Nachrichten, Sect. I. A. 1718., p. 151. 152.

WILHELMUS PRENCKE, Kiloniensis, Med. Licentiatius.

Disp. Inaug. de Variolis & morbillis, Praeside D. Gothfr. Moebio. Jenz 1653. in 4.

JACOBUS PREUSSERUS, Junior, Slesvicensis, Jacobi Preusseri senioris, qui Friderico, Duci Holstatorpiensi, a consiliis fuit secretisque cameræ intimis, filius, J. U. D. (Rintelii A. 1657. renunciatus), Christianique Alberti idem, & (ab A. 1695.) Friderici, hujus filii, Principum Holstatorcorum, Cancellariz & Cameræ, in aula Gottorpiensi, Consiliarius, A. 1698. superstes.

Oratio gratulatoria ad Fridericum, Ducem Holstator, ob filiam, Magdalenam Sibyllam, Gustavo Adolpho, Duci Meclenburgico, elocatum, in Acad. Rostoch. d. 10. Jan. A. 1655. habita, & cum D. Laur. Bodockii, Eloq. Professoris, ac Ern. Cohnmanni Junioris, de eodem conjugio Orationibus, edita. Rostochii 1655. in fol.

Disp. de Crimine læsæ majestatis, Praeside D. Georg. Wernero. Helmstadii 1656. in 4.

Disp. Inaug. de Donatione inter vivos, Praeside D. Christoph. Joach. Buchholzio. Rintelii 1657. in 4.

(A Laur. Normanno, Theologo Upsalieni, apud Placcium Tomo I. Theatri Anonymorum, c. 3., p. 216., Preisserus, sive, qui perperam ita vocatus est, Preusserus noster, Autor esse perhibetur Apologiae causæ & scriptorum Gottorpiensium, A. 1679. in 4. excusæ (quam D. Sam. Rachelio in hujus vindicabimus elogio), Tractatumque aliorum pro Christiano Alberto, Duce Holstator-Gottorpiensi, contra Christianum V. Danicæ Regem, Polemicorum, ἀντιρρητικῶν editorum.)

JOHANNES PREUSSIUS, Lubecensis, urbis Ratzeburgensis, in Saxoniz inferioris Ducatu, Ecclesiastes.

Davidis soliloquium; König Davids Hergens-und Seelengesprache, oder Leichpredigt über Amandum von Eingen, Fürstl. Sachsen-Lauenburgischen Secretarium, anß Pf. CXVI. 7. 8. 9. Lubecz 1656. in 4.

M. LUDOLPHUS PRIGGIUS, Hamburgensis, in Academia A. 1539. vixit Witebergensi, auditorque fuit industrius, tum aliorum Professorum, tum Joh. Saxonii inprimis, lit. human. doctoris, & Phil. Melancthonis, his a se verbis A. 1552., in Epistola ad Job. Pistorium, celebrati: *Philippo certe nihil reperies simile, quocunque te contuleris. Summae felicitatis loco habeas, quod tibi contigerit eum docentem audire. Est & manebit singulare, electum & salutare organum Dei, tamen si indignis modis ab Epino, Westphalo, Illyrico, & aliis multis, tractatus sit.* Hujus, qui ingenium ejus, ad Poësin feliciter excolendam, insignibus a natura instructum esse adminiculis, solerter deprehenderat, & Saxonii popularis, hortatu, eodem A. 1539., Christiano III., Danorum Regi, de coronatione, Poemate gratulatus est pereleganti Heroico, vatumque cæterorum Germaniz coævorum carminibus palmam facile reddituro dubiam. Elegis id ipsemet, in Epigrammate ad Saxonium, ei præfixo, testatur sequentibus:

Tu mihi, cum docto, Praeceptor amande, Philippo,

Illius edendi carminis autor eras:

Tu, quia Cimbricum sincero pectore Regem,

Regem hoc carmine adeo sibi conciliavit, ut, in patriam redux, ab eo in aulam sit evocatus, & post legationem feliciter expeditam, artium & Philosophiz in Academia Hafniensi Professor, A. 1549., d. 8. Nov., constitutus. Functus est officio isto semestri circiter tempore, & interea M. Pauli Noviomagi, Ecclesiastæ aulici, Joh. Maccabæi, Prof. Theologi, Alb. Knopperi & Bernh. Frisii (optime, præ aliis, de ipso meriti), Juris interpretum, Pet. Capitanei, Prof. Medici, ac Marci Jordani, Mathematici (quos, in Epistola ad Pistorium, ipse celebrat), familiari gavissus consuetudine. Dimittere, uti ipse, adjecta gratiarum, ob beneficia in se collata, actione, publice testabatur, permotus, petiit, & cum mentem natam, annuo circiter post tempore, sacris ulterius vacaturus studiis, in Academiis se denuo contulit Saxonicas, Lipsizque A. 1552. & 1553. est commoratus. Hafniam tunc a Christiano III., Rege, revocabatur, sed, uti Epistolæ ejus & Pistorii docent mutuz, in Daniam remigrare detrectabat, in aliis autem locis, patriæ vicinioribus, ministeria se ipsi, quem secundum Deum colat, sua lubenti præstiturum, significabat, animo. Claudio Lyschandro (2.) *Vir audit in Philosophicis disciplinis, magna cum laude, & summa ejus facultatis dignitate, magnifice exercitatus, ingenio & eloquio excellens, moribus & conversatione insignis.*

Garmen Heroicum de Coronatione Christiani III., Regis Danicæ. Witebergz 1539. in 8.

Comment. MS. in Ciceronis Orationem pro Rege Dejotaro, Hafniæ d. 6. Jun. A. 1550. finitus, & a Cl. Lyschandro l. c. memoratus.

(1.) V. Er. Vindingii Acad. regiam Hafniensem p. 90., & Contr. Aslaci Chronologiam, Orationi de Reformatione Danica Jubilæo adjectam, ad A. 1540. & 1550. (2.) In Catalogo Scriptorum Danicorum inedito lit. L.

Epistolæ duæ ad Joh. Pistorium, Præpositum Eiderstadiensem, *ἀνέκδοτοι*, Lipsiæ A. 1552. & 1553. exaratz, & in Volumine Epistolarum ad Pistorium Latinarum (*de quo supra dictum*) MSto obvix; in quarum priori de rerum eum suarum statu certiore reddidit, in posteriori autem Theologica D. Georg. Majoris de necessitate bonorum operum ad salutem sententiam, commodius a se explicatam & limitatam, contra Matthiam Flacium defendit.

Q.

NICOLAUS QVADE, Hamburgensis, templi in patria Cathedralis Vicarius. V. Joh. Alb. Fabricii *P. II. Memor. Hamburg. p. 620.*

Carmen de stupendo Nativitatis Jesu Christi mysterio, Rostochii recitatum. Rostochii 1602. in 4.

BENEDICTUS a QVALEN, Eqves Holsatus, circa A. 1600.

Oratio pro Vita militari, Argentinz habita, qvz in *Orationum Argentinenſium, Melch. Junii ductu habitarum, Tomo I., Argentinz A. 1606. in 8. edito, p. 100-109., & in editionis earundem recentioris, A. 1620. ibidem publicatz, Tomo II., p. 83-90., legitur.*

DRUDA a QVALEN, Fœmina nobilis Holsatica.

Psalter in Versen gebracht, in 4. In *Catalogo auctionis cujusdam Hamburgensis* ei tribuitur. A. 1650. Metaphrasin hanc Germanico-metricam esse exaratam, & MS. a V. C. Mich. Richey Hamburgi asservari, Joh. Alb. Fabricius, *Lib. V. Bibl. Gr., P. III., c. 16., p. 678.,* me docuit.

FRIDERICUS ERNESTUS QVAST, Slesvicensis, J. U. D. & Practicus, circa A. 1689., Lubecensis.

Theſes Inaugurales miscellanex ex Jure Civili, Canonico & Feudali, Præfide D. Bernh. Schultzio. Kilonii 1685. in 4.

R.

JOACHIMUS RACHELIUS, Londino Dithmarſus, M. Maur. Rachelii, vici illius Pastoris, filius, Samuelis autem, JCrī celeberrimi, germanus, d. 28. Febr. A. 1618. in lucem editus, e scholis inferioribus in Hamburgense missus Gymnasium, Joach. Jungium, Joh. Ad. Tassium & Henr. Vegetium, Præceptores habuit. Rostochium deinde parente profectus mortuo, Pet. Laurenbergii, Poeseos Professoris, summum erga se amorem arguto hoc in Brandani cujusdam, commilitonis sui, obitum provocavit Epigrammate:

*Omine non fausto venit Brandanus Athenas:
Amplecti voluit Pallada, Parca fuit.*

Rostochio in Livoniam perrexit, & annos aliquot, partim in Acad. Dorpatensi, ac D. Laur. Ludenii, JCrī illius, popularisqve sui, convictu, partim vero in vicino Leonh. Fitinghofii, Viri nobilis, cujus filios erudiebat, prædio, exegit, *Centuriaque Epigrammatum* ibidem edita primum insignium in Poesi profectuum specimen exhibuit. Matris hunc postulatu, post mensium aliquot in regia moram Hafniensi, in patriam reversus, scholæ in Dithmarſia Heidenſis Rectoratum, ejus, triumqve patruorum, sacris in provincia hac fungentium muneribus, svasu, invitatus suscepit. Inde Nordam, Orientalis urbem Frisiz, ad Gymnasii Ulriciani A. 1660. vocatus gubernationem, octennio huic præfuit integro, ac interea Paulo Tſcherningio, Friderici III., Danorum Regis, Consiliario bellico, Poeseos peritissimo pariter atqve amantissimo, innotuit. Is, lecto Epithalamio nostri Satyrico, Heidæ conscripto, genio ejus adeo delectatus est arguto atqve festivo, ut Regi suo itidem legendum dederit, & cum huic etiam placuisset, ad plura istiusmodi carmina Satyrica sermone concinnanda Germanico, crebris Autorem hortari non dubitaverit Epistolis. Voluntati Ergodioctz hujus noster obsecutus, satyras quinque alias dexteritate pari elucubravat, & una cum Epithalamio, ejusdem postulatu ac sumptibus, Francofurti A. 1664. editas, ipsius inscripsit nomini. Placere primi hi illius, in isto carminis genere, a Germanorum fere nemine sua hætenus lingvatentato, conatus felicissimi, & ad Juvenalis ac Horatii venam quam proxime accedentes, peritis studiorum horum censoribus. Placere Tſcherningio, & literis, & re ipsa, gratum testato animum. Placere Friderico, Monarchæ Danorum eruditissimo, qui, teste Tſcherningii ad nostrum Epistola, de illo ex ergastulo scholaſtico in lucem aulæ suæ protrahendo, stipendioqve liberali, ut soli deinceps Poesi in otio vacaret literario, istic sustentando, consilia agitare cepit, sed successu destituta. A. tandem 1668. in Chersonesum noster remigravit Cimbricam, & ludi literarii Slesvicensis præfectura, a Christiano Alberto, Principe, oblata, ne annuo quidem functus spatio, sequenti 1669., quinqvagenario paulo major, d. 3. Martii, expiravit, filiosqve nonnullos haud indolitos (1.), quorum uni parentis vitæ notitiam debeo, patriz reliquit, Vatem hunc in lingua Germanica pariter atqve Latina pereximium, & Satyricorum illius primum ac festivissimum, Epigrammatographorum autem hujus recentiorum paucis secundum, ornamentis suis merito accensenti. Tantum vero Rachelius ab ambitiosa venæ suæ, aliarumqve dotium, ostentatione abfuit, ut Joh. Ristio, Comitiva Palatii donato Cæsarei, lauream, quam is sibi, post edita *Epigrammata Evangelica Latino-Germanica*, nihil tale cogitanti trans mittebat, contestim remisit, diadema istud, quo tot Poetaſtri superbiunt, a viro Poetica quidem laude celebri, sed setamen inferiore, oblatum, merito aspernatus. Qvam ob causam similitates haud obscuræ inter utrumqve perhibentur esse exortz.

Confer de illo *Hypommemata nostra ad Alb. Bartholini Lib. de Script. Dan. p. 260., & Erdm. Neumeisteri Diff. de Poet. Germ. p. 83. 84.*

ELOGIA.

Thomæ Bartholino (*in Carmine, Satyris præfixo vernaculis*) *Sacerdos audit Musis dilectus.*

Christ. Oſenfeldio, Prof. Med. Hafniensi (*in Epigramm., iisdem adjecto*),

*— Vates, præ quo Flemmingi carmina sordent,
Claraque famosi vileſcit gloria Ristī.*

Vitus Beringius (*in Carmine de iisdem Encomiaſtico*) novum eum vocat Germaniæ Opitium, cujus numeros Phœbus suos esse velit, & hoc compellat tetrasticho:

*Sis felix, & si meritis ſtat gratia, si quod
Vatibus æternum cum Jove numen ineſt,*

*Omnia perrumpens, ibuntque in ſecula cuncta,
Carmina Racheli deproperata manu.*

Ol. Borrichius (*Diff. V. de Poet. Lat. p. 139.*) & Pet. Terpagrius (*in Seculo illustri p. 68.*) Poetis eum Germaniz potioribus accensent vernaculis.

D. G. Morhofio (*P. III. Tr. de lingua & Poesi German. vernaculi, c. 16., p. 750.*) audit ein gelehrter Mann, und sehr guter Poete.

Qvir. Kühlmanno (*im Lehrreichen Geſchichts-Zerolde, P. I., p. 175.*) der Londiniſche Deutsche Juvenal.

M m m m m m 2

SCRIPTA

(1.) De sex ejus, & Dorotheæ Twachtmanniz uxoris, liberis V. J. M. Kraſui Tabulam Racheliorum genealogicam, der Suſamiſchen Kircken-Giſtorie, ad p. 191., inferatam.

SCRIPTA EDITA.

I. LATINA.

Centuria Epigrammatum, in Livonia edita, & Phil. Crulio, Judicii regii castrensis in urbe Revaliensi Vice-Præfidi, ac Bernh. Rosenbachio, Syndico Revaliensi, inscripta.

Epigrammata Evangelica Latino-Germanica in Periochas dierum Dominicorum & festorum Evangelicas, A. 1648. primum edita, & sine mentione loci, A. 1654. ac 1668. in 12. recusa. Hæc Joh. Ristius juvenuti, in scholis, Beufianorum, aliorumque vulgo receptorum, loco, proponenda esse censuit.

Panegyris Menippea. Kilonii 1669. in 12. Sylloge est 37. distichorum de variis argumentis Epigrammaticorum, notis Autoris, sub finem adjectis, illustrata. Præfixum est D. G. Morhofii *Carmen Encomiasticum* (in *Horis* etiam subsecivis Poeticis, p. 25. 26., obvium), sub cujus initium Autorem hoc alloquitur disticho:

*Legimus arguti risus, vir docte, Menippi,
Et, fateor, risus hi meruere meos.*

Sub finem autem sequenti:

*Quis te non alium nunc crederet Orphea, cujus
Ad doctam properent omnia sponte lyram?*

Confer ejusdem T. I. Polyhistoris, Lib. 7., c. 3., p. 374., ubi hoc de illa fertur judicium: *Joach. Rachelii Panegyris Menippea, ad rationem Apophoretorum Martialis instituta, laudari etiam meretur. Simili modo Hugenus Tricas morales, Grotius Instrumentum suum domesticum scripsit.*

II. GERMANICA.

Deutsche satyrische Gedichte. Horum, de quibus in Vita Autoris fufius jam est dictum, sex initio, tria scil. nuptialia (1. das Voensche Frauenzimmer, oder die bösen Sieben, auß dem Simonide, 2. der Vortheilige Mangel, 3. die gewünschte Hausmutter), & totidem, ex Satyricis antiquis, sed stylo liberiore, & sæpius ad xvi nostri mores evagante, sequæ accommodante, translata (4. die Kinderzucht, auß der XIV. Satyre des Juvenalis, 5. vom Gebete, auß der andern des Persii, 6. das Gute und Böse, auß der Zehnden des Juvenalis), cum præfixis Elogiis Thomæ Bartholini (qui suum Epigramma Libro etiam II. Carminum, p. 88. 89., inseruit), Christ. Offenfeldii, Viti Beringii, Ad. Frid. Wernerii, Andr. Bordingii & Matthiz Johannidis, metricis, Francofurti A. 1664. in 12. prodierunt. Recusa deinde sunt, cum duabus novis in Amicos & Poetas Satyris, insciis Autoris hæredibus, & sicut filius (novam editionem emendatorem, & carminibus aliis, a satyra non plane abhorrentibus, auctiorem, pollicitus) in suis ad me questus est literis, mendosissime, Oldenburgi A. 1677. & Londini (uti titulus fingit) A. 1686. (imo, juxta Catalogos nundinales, Lipsiæ etiam A. 1689. & 1695.) in 12., atque, una cum Joh. Laurenbergii *Satyris Saxonis*, Bremæ A. 1700. in 12. Editio alia, Freyburgi, sine mentione anni, in 8., publicata, octo istis Satyris Rachelii duas de Virginibus alias, sed Rachelio indignas, illique ab editore temere suppositas (die Jungfern Anatomie und das Jungfernos), adjecit. *Juvenalis Germanici* elogium, ob Satyras hæc, Rachelium a Qvir. Kühlmanno reportasse, supra jam est indicatum. D. G. Morhofius (Tomo etiam I. Polyhist., Lib. III., c. 12., p. 7. 2., eisdem commendans), in *Tr. vernaculo de lingua & Poesi Germanica*, P. III., c. 16., p. 750., ita de illis: *In der Hochdeutschen Sprache hat zum ersten Satyren geschrieben Herr Joachim Rachel, ein gelehrter Mann, und sehr guter Poete, der den Characterem dieser Schreibart insonderheit wol im Teutschen, auß der Nachahmung des Juvenalis, aufgedruckt, welches an ihm billig zu loben: ... Unser Teutschland ist ihm billig verpflichtet, daß wir auch in diesem Stücke nicht nöthig haben den Ausländern den Vorzug zu gönnen.* Morhofio fixam adjicit calculum M. Erdm. Neumeisterus, ita, in *Diff. de Poetis German.* p. 83. 84., scribens: *Satyras, ad Latinorum fere rationem, scribere primus est aggressus. Verborum phaleras prope negligens, schematum tamen frequentia pondus, proverbiorum elegantia, quæ in ejusmodi argumento utramque fere paginam facit, dignitatem addit orationi.* Nodum sane in seipso quærent B. N. (i. e. Benj. Neukirchius), *Satyras Rachelianas nihil esse perfectum (es sey nichts Vollkommenes), in præfat. Partis II. Poematum Christ. Hofmanni, lit. b. 8. a., pronuncians, & Barth. Feindus Jun., ornamenta us deesse, in Proæmio des Lobes der Gelfucht, p. 50., judicans.*

Christlicher Glaubensunterricht, oder Gespräch zwischen Vater und Sohne, meistens auß dem Lateinischen Hug. Grotii in Deutsche Verse gebracht. Aurici, & deinde Noribergæ, sine mentione anni, Tubingæ A. 1666., Gothæ A. 1666., Stutgardiæ A. 1670., Slesvigæ A. 1668., Altonæ A. 1668., & Pirnz A. 1691., in 12. Quas inter editiones Altonaviensis S. Scripturæ a quodam H. P. aucta est testimoniis. In translatione hac Metrico-paraphrastica *Institutionis puerorum baptizatorum*, ab Hug. Grotio versibus, in carcere Lupisteniano, comprehensæ Belgicis, & Latinis deinde redditis, Rachelius Grotii verbis singulis non inhæsit, & nihilo tamen secius, teste *præfatione*, in nullo unquam carmine unguis ita, sicut in hac, demordit. Ob elegantiam ea ab Erdm. Neumeistero, l. c. p. 84., commendatur.

INEDITA, quæ a se, & cohæredibus, asservari filius Autoris mihi significavit.

Periochas dierum Dominicorum Epistolice, Latinis versibus redditz.

Carmina varia, partim Latina, partim Germanica.

Scripta quædam Philologica.

MAURITIUS RACHELIUS Junior, Londino Dithmarsus, Phil. Magister (Rostochii A. 1660. creatus) & P. L. C., *Gemebundi* in Societate Cygnea Ristiana donatus agnomine (1.), Parochiz ruralis Petersdorpiensis in insula Femariensi Pastor, A. 1677. mortuus (2.).

Geistlicher See-Compas; das ist: Kurze Entwurfung von denen zur Seefahrt gehörigen Sachen, als der Erfindung der Schiffe, Nutzbarkeit und Nothwendigkeit der Schifffahrt, auch von dem Meere, und dessen Bewegung, &c., im ersten Theile; im andern aber, wie sich Seefahrende, auf dem Schiffe, morgens, mittags und abends, und alle Tage in der Wochen, Gott befehlen können: Nebst dem Catechismo, dessen einfältiger Erklärung, und Gesängen. Lubecz A. 1663. (& juxta Lipenium P. II. Biblioth. Theol. p. 346., A. 1666. etiam) in 8. Commendatur a Georg. Henr. Götzio, in *præfat.* des Schiffer-Catechismi.

Gedächtniß-Steule über seine Ehefrau, auß Matth. V. 3. Ratzeburgi 1677. in 4. (*Catal.*)

SAMUEL RACHELIUS, Londino Dithmarsus, d. 6. Apr. A. 1628. natus, M. Maur. Rachelii, vici illius, ad annum usque fatalem 1637., Pastoris, fuit filius, ac Joachimi, Poetæ eximii, paulo ante celebrati, frater germanus, & scholasticus in Academiam (anno circiter 1649.) Rostochiensem, nec multo post in Juliam (A. 1656. etiamnum cive ipso gavissim), profectus, Philosophiz, veteri inprimis & Peripateticæ, longe majori, quam leguleji plerique studio, Conringii, & Collegarum, vacavit, auspiciis, eoque feliciores postea, in Jurisprudentia solidiori, ac Juris præsertim naturæ atque

(1.) V. Candorini, sive Contr. ab Höveln, Zimberichman. (2.) V. Tab. geneal. Racheliorum, in J. M. Krafftii *Basumacher Kirchen-Historie*, ad p. 391.

atque gentium doctrina, fecit progressus, paucissimis illius doctoribus coevis secundus. Philosophiae moralis in eadem Academia Julia professionem, A. circiter 1658., Joh. Schwartzkopff, aulæ Guelphicæ Cancellarii (cui primam se fortunam suam debere publice est fassus (1.)), obtinuit, beneficio, & præclare, voce pariter atque calamo, per integrum ornavit septennium. Inde a Christiano Alberto, Holstatorum Principe, in novellam Acad. Kiloniensem, a se conditam, A. 1665. evocatus, Juraque naturæ & gentium docere jussus, sumptibus ejusdem, Doctoris axioma, in actu primæ promotionis Academicæ solenni, d. 22. Jan. A. 1666., Brabevta Erico Mauritio, Collega, reportavit (2.). Eluctatus deinceps est ibidem ad locum in Antecessorum collegio secundum, & Decanatu ejus A. jam 1669., Rectoratu autem Academicæ A. 1670., functus, primusque simul Bibliothecæ Academicæ præfecturam (in qua D. G. Morhofius A. 1680. ipsi successit) consecutus. Turbata A. 1676., dissidus Christiani V., Danicæ Regis, & Christiani Alberti, Principis Holstati, intestinis, Cimbricæ tranquillitate, hujus jussu causæ ejus, adversus Danos, scriptis aliquot, Latine pariter atque Germanice editis, vehementia ingenti est patrocinatus, nec multo post (circa A. 1677.) ab eodem, præsentis operam utiliore sibi fore rato, ex Academia in aulam evocatus, ac in Consiliarium allectus numerum, Hamburgi cum illo exulavit. A. 1678., M. Oct., ad Panegyrim Irenicam Noviomagensem, post revocatum ex ista Magnum Wedderkopffum, a Principe, ut suam in integrum, ac ditiones avitas, restitutionem urgeret, ablegabatur, & Andr. Ulckenio, eodem jam ante misso, adjuungebatur Collega (3.). Indefessa, quæ Principis sui hic partes, non voce solum viva, sed scriptis etiam, tuitus est, industria, domum redux, A. 1680. Eiderstadiæ præfecturam meruit vicariam, Danorum autem contra haud exiguas incurrit offensas, Quas metuens, A. 1680. Ludovici XIV., Regis Gallicæ, imploravit patrocinium, ac, interpretibus Herm. Conringii ad Steph. Baluzium, Joh. Bapt. Colberti, Ministri aulæ Gallicæ primarii, Bibliothecarii, duabus Epistolis (4.), inter ministros regios, Colberti intercessione, saltem titulotenus, quo ab insidiis Danicis esset tutus, recipi, sed frustra, petiit. Triennio enim, post pacificationem Neomagensem, cujus beneficio Princeps ejus Ducatum suum A. 1680. recuperaverat, vix elapso, cum pristina inter Danos, ac illum, dissidia recruduissent, denuo cum eodem, relicto Thomæ Balthasari Jessenio, Consiliario Regio, munere Eiderstadiensi, Hamburgum se recipere, & sexennio ferme integro istuc exulare, est coactus. Cui cum eodem, quo Princeps regionibus suis Cimbricis, anno 1689., post amicabilem controversiarum cum Danis compositionem, Altonaviz factam, tandem esset restitutus, solo superstes fuit biennio, annoque 1691. exeunte, d. 13. Decembris, est defunctus, eo ipso ferme tempore, quo, de illo inter Collegii Imperialis Historici allegendo Adjunctos, ac circuli Balthici Ephoria ipsi committenda, ab ejus deliberatum fuisse Collegis, Christ. Paulini, primi autoris, me edocuerunt literæ. Duplex cum Catharina Ursula, Joh. Röhrtchroderi, Præfecti in Ducatu Calenbergico Brunsvicensis, filia, A. 1660. ducta, & Anna, Jac. Stegelmanni, Senatoris Kiloniensis, gnata, isti, A. 1667. defunctæ, subrogata, iniiit conjugium, & ex utroque liberos aliquot reliquit superstitibus (5.), ac, hos inter, e priori, Joach. Mauritium, suum in Præfectura Eiderstadiæ successorem.

Confer de illo Matth. Wasmuthi *Programma, conjugis primæ præmissum exequiis*, D. G. Morhofii *Programma de vita filii ejus, Petri Georgii, funebre, in Orationum Appendice*, num. 54., recusum, p. 761. 762., G. M. Königii *Biblioth. Vet. & novam lit. R.*, Corn. a Beughem *Bibliogr. Juridico-Pol.* p. 188., & *Partem IV. Isagoges meæ ad Hist. Cimbr.*, c. 1., §. 4., p. 367. 368.

ELOGIA.

Herm. Conringius, in Epistola ad ipsum, Ludov. Montaltii *Literis provincialibus*, ab eo recensitis, præfixa, industriam ejus deprædicavit, & doctrinam eximiam, in 4ta autem ad Steph. Baluzium, p. 127., Virum eum vocavit optimum pariter atque doctissimum, & locum, inter Regis Gallicæ ministros, præclara virtute atque eruditione mereri censuit.

Joh. Henr. Bœclerus, in *Judicio de Sarmatæ Judiciis*, sub Pet. Nasturtii larva edito, & in *Actis Sarmatæ Theod. Crusii* recuso, p. 106., Virum illum salutavit magna ingenii & eruditionis vi præditum, quem eo nomine nemo bonus & doctus hæcenus non laudavit & æstimavit, amicam veris Musis & familiare Apollini nomen; in Præfatione autem *Commentarii in Lib. II. Grotii de Jure belli & pacis*, ipsum pariter atque Sam. Pufendorfium *Viros clarissimos natos ad optima quæque studia ornanda, Academicarum Heidelbergensis & Julicæ lumina*, τῶν γένου χλῆρον.

Lipsiensibus (in *Actis Erud.*, M. Apr. A. 1682., p. 123.) Vir audierit eruditissimus, qui variis in lucem editis Philosophicis, aliisque publici Juris exercitationibus, tum extraordinaria ad nupera pacis Neomagensis consilia legatione, magnam sibi nomen comparavit.

Jac. Thomasio (in *Diff. de duellis*, T. IX. *Observ. Select. Halensium*, Obs. V., p. 159.) Vir maximus.

Christ. Kortholto, (in *Lib. de tribus magnis Impostoribus* p. 128. 129.) Vir celeberrimus, pie doctus, & Christianus Philosophus atque JCtus.

Constant. Germanico, sive Phil. Andr. Oldenburgero (in *Itinerario Germaniæ Politico* p. 387.) Vir celeberrimus, Juris naturæ, gentium & civilis, Doctor incomparabilis.

Vinc. Placcio (in *Tr. de Script. Anon. & Pseudon.* p. 227.) Vir doctissimus.

D. Joh. Fabricio Jun., Theologo Acad. Julicæ (in *Orat. auspicali Helmstadiensi, Amicitatibus Theologicis inserta*, p. 692.), Vir acutissimus.

Joh. Franc. Buddeo (*Diff. IV. de erroribus Stoicorum in Philos. morali*, in *Analectis Hist. Philos.* p. 195. 196.) Vir doctissimus.

Georg. Paschio (in *Tr. de Curiosis hujus seculi Inventis*, c. 5., p. 277.) Universitatis Kiloniensis quondam decus & ornamentum.

A Joh. Christiano, Barone a Boineburg, in Epistola ad Zach. Præschénckium A. 1663. exarata (apud B. G. Struviam *Fasc. 8. Act. Liter.* p. 63.), Germanis annumeratus est, quibus nemo in morali juris, ac civili universa intelligentia, exercitator, saltem quod facultatem spectat artes illas recte tradendi.

Justo Christoph. Böhmero (*Progr. III. Dissut. Grotianis & Pufendorfianis præmissis* p. 41.) singulari audit quondam Academicæ Julicæ, deinceps etiam Kiloniensis, ornamentum.

CENSURA.

Contr. Sam. Schurtzleischius, in *Judiciis ex Parnasso de novissimis prudentiæ civilis Scripturibus*, sub ficto Embuli Theosdoti Sarmatæ nomine, Martismonte A. 1669. editis, num. 6., p. 11. 12., hoc de illo judicium tulit asperum atque iniquum: Facile de hujus ingenio cognosceret, qui *Commentarium in Officia Ciceronis*, nuper editum, paulo intentius illustrabit.

- (1.) In *Otio Neomagenfi*, p. 205. (2.) V. Petri Musæi *Programma de Comitibus Rectoris Acad. Kil. palatina*. (3.) Scriptum utriusque de legatione hac Mediatoribus A. 1678. Noviomagi exhibitum, invenies in Joh. Christ. Lunigii *Sylloge negotiationum publicarum*, A. 1694. edita, p. 428. 430. (4.) V. illas inter Conringii ad Baluzium *Epistolas*, A. 1694. editas, num. 45 & 46., p. 107. 108. 109. (5.) V. de illis Tabulam Racheliorum genealogicam, in J. M. Krafii *Insumptus Kirchen-Historie*, ad p. 591.

strabit. In quo ad nauseam pene laudat Boeclerum; non, quod hunc non censeam dignum laude, sed quia tam amplum juris gentium ambitum in arcum unius cerebrum cogere, & auctoritate potius, quam ratione, niti, mihi velle videtur. Siquē libere, quod sentiam, aperire instituerem, sine invidia dicerem, majorem esse titulo, quam effectu, & magis verbum, quam solidum. Magnum sane Doctoris juris naturæ & gentium insigne est, dummodo huic paria specimina edantur. Sed non omnes, qui thyrsum gerunt, sunt Racchi. - - Eloquentiam, si quedam ascita exceperis, non simpliciter improbaverim; licet eloquentiam magis sæpe commendet, quam exerceat. In judicio etiam aliquando haud abs re quid desideraverim. Animadversiones in Grotium promissit. Sed expectationi fortasse tantæ non satisfaciēt; promissis, quam opera, melior scriptor. Ex unguibus leo, ex factis vir cognoscitur. Curam illam vix mihi approbabit, qui videam, eum, in enucleandis J. N. & G. principiis, duces sequi parum fidos, aut certe aliquando ancipites, & non raro plane mutos aut cecos. - - Quod Ciceronem Tacito longissime anteponat, & infirmi judicii, & parum versati in Tacito hominis, argumentum est. Interim probo Racheli conatum, si vel maxime huic non semper responderit eventus.

SCRIPTA EDITA.

I. LATINA.

a. PROPRIA.

- Disp. de Invito ac sponte facto. Rostochii 1650. in 4. (*Catal.*)
 Exerc. de Justitia, Præfide M. Joh. Vorstio. Rost. 1651. in 4.
 Oratio, Helmstadii A. 1658. habita. Helmst. in 4. (*Catal.*)
 Disp. Moralis de Morte voluntaria, seu *Avſoyeſieia*. Helmstadii 1659. in 4. Commendant hanc Joh. Franc. Buddeus (*Stoicorum eam ineptias summo judicio convellere* pronuncians) in *Analeſis Hiſt. Philoſ.*, Diff. IV. de erroribus Stoicorum, p. 19. 196., & Ant. Itterus (*exquifitam* vocans) in *Synopſi Philoſ. mor.*, L. 3., c. 2., p. 152.
 Programmata duo, ad Philoſ. Mor. cultores, quorum priori eos ad ſuas in Ciceronis libros de Officiis prælectiones invitavit, poſteriori autem de Honeſto atque utili diſſeruit. Helmſt. 1661. in 4. Recuſa ſub initium *librorum* Ciceronis de Officiis, cum ejus *Commentario* A. 1668. & 1686. editorum.
 Disp. de *Εὐφροία*, ſeu bona indole. Helmſt. 1661. in 4. Adjecta eſt etiam *Diſſertationibus de Jure naturæ & gentium*, Kilonii A. 1676. in 4. excuſis.
 Disp. de Pœnis. Helmſt. 1661. in 4.
 Disp. de Scientia & ignorantia Incontinentis. Helmſt. 1661. in 4.
 Oratio anniverſaria, feſto Acad. Juliz, Id. Oct., habita. Helmſt. 1661. in 4.
 Disp. de primis Societatibus naturalibus, earumque juſto. Helmſt. 1662. in 4.
 Disp. I. de Honeſto in genere. Helmſt. 1662. in 4.
 Disp. de Æquitate. Helmſt. 1662. in 4.
 Tractatus de Actionum moralium principiis, in Diſputt. VII. diſpertitus. Helmſt. 1662. & 1664. in 4. Commendatur a D. G. Morhoſio *T. III. Polyhiſt.*, Lib. I., p. 6.
 Disp. Polit. de Majeſtate. Helmſt. 1664. in 4.
 Exerc. Moralis de Juſtitia. Helmſt. 1664. in 4.
 Disp. de Jure naturæ. Helmſt. 1664. in 4.
 Romanorum Germanorumque Cæſarum nominum, ſucceſſionum & ſeculorum, diſtincta notatio, metris compendioſe deſcripta, addita ſuccincta explicatione. Acceſſit Car. Sigonii, Marqv. Freheri & Dav. Chytræi Series Hiſtoricarum. Helmſt. 1664. & 1676. in fol. Soli de Cæſaribus, eorumque claſſibus, verſus, cum explicatione, in ipſius *Oſio Neomagenſi*, Amſtelod. A. 1680. & 1685. in 12. edito (*cap. XV.*, p. 127-170.), & in Joh. Henr. Ackeri *Selecſis Poeticis*, Rudolſtadii A. 1711. in 8. impreſſis, ſunt recuſi.
 Exerc. de Sophiſmatis. Helmſt. 1665. in 4.
 Disp. Jurid. Inaug. de Duellis, Præfide D. Erico Mauritio propoſita. Kilonii 1666. in 4. In librum deinde integrum excrevit, de quo paulo poſt dicetur.
 Disp. de Securitate publica. Kilonii 1666. in 4.
 Disp. de Jure in genere. Kilonii 1670. in 4.
 Disp. de Monarcharum in genere, nec non Monarcharum Europæorum Chriſtianorum in Specie, mutua obligatione. Kil. 1670. in 4.
 Tractatus de Duellis, A. 1666. loco Disp. Inaug. propoſitus, nunc vero Parte II., & additamentis aliis, auctus. Maniſſæ loco, præter alia, acceſſit S. Cæſarez Majeſtatis ad S. Rom. Imp. Legatos, Ratiſbonæ congregatos, ſuper duellis reſolutio. Lubecz 1670. & 1675. in 4. Recuſus etiam eſt in *Volumine Diſſertationum* D. Er. Mauriti Jun., Wetzſtariæ A. 1692. in 4. publicatæ, p. 933-1035. Commendatur ab Iſ. Schoockio (*eruditum* vocante) in *Proam. Diſquiſ. I. de duellis*, & Trog. Arnkielio *Lib. II. von den Cimbrifchen Seidenbegräbniffen*, c. 18., p. 286.
 Disp. de beneficio Competentiz, Reſp. pro Doctõratu Erico Tilem. Beckero, Weſtphalo. Kil. 1670. in 4.
 Disp. de Comitibus Electoralibus (den Rurfürſtentagen oder Collegialtagen), Reſp. & Autore Tob. Frid. Linckio, No-ribergenſi. Kil. 1671. 1690. & 1697. in 4. Recuſa etiam in *Volumine novo Exercitationum Juris Publici*, ab Ahaſv. Fritſchio Lipſiæ A. 1675. in 4. edito, num. 7. Commendatur a B. G. Struvio, in *Biblioth. Juris ſelecſta*, c. 11., §. 20., p. 406.
 Exerc. e J. Nat. & Civ. de Æquitate. Kil. 1671. in 4.
 Disp. de Injuriis & earum actionibus, Reſp. pro Doctõratu Joh. Phil. Roſmanno, Prof. Kilon. Kil. 1672. in 4.
 Disp. de Jure arbitrario in genere. Kil. 1673. in 4.
 Disp. de Jure gentium. Kil. 1673. in 4.
 Disp. exhibens Compendium Juris controverſi, ſive Theſes & Antitheſes 200., ex Jure civili Romano, juxta ſeriem *Digeſtorum*. Kil. 1673. in 4.
 Disp. de Reviſionibus. Kil. 1674. in 4.
 Disp. de Jurisprudencia. Kil. 1675. in 4.
 Disp. de Juſtitia univerſali. Kil. 1675. in 4.
 Diſſ. Juris publici de Capitulatione regni Germanici, Reſp. Ott. Nicol. Lindholtzio, Kilonienſi (patriz deinceps Conſule). Kilonii A. 1675. Lipſiæ A. 1676. & 1725. in 4. Quæ ad hujus ſpectant hiftoriam, ſupra p. 345., ſub Lindholtzii nomine, jam ſunt expoſita.
 Diſſertationes de Jure naturæ & gentium. Kil. 1676. in 4. Recenſus illarum Georg. Beierus, *Specimine III. Notiæ Autorum Juridicorum*, n. 1., p. 1-7., & Joh. Gröningius, *Libro III. Bibliothecæ Juris gentium Europææ*, c. 11., §. 7-10., p. 333-336., exhibuerunt. Scripſiſſe eas videtur, ut Joh. Chriſtiani, Baronis a Boyneburg, ſatiſfaceret deſiderio, a quo ſe, ut de J. N. & G., juxta diſciplinam Chriſtianorum, Seldenum, Hebræi illuſtlatorem, imitatus, commentaretur, per literas

literas esse sollicitatum, ipsemet num. 101. perhibet. Thomam Hobbesum saepe refutant, & scriptis idcirco huic oppositis. in *Vita eius adēpno* p. 101., accensentur. Vinc. Placcio, in *præfat. Accessionum Ethicarum*, A. 1695. editarum, doctissime audiunt, Joh. Franc. Buddeo autem (in *Historia J. Nat.*, §. 38., p. 51.) iudice, *Aristotelis legunt vestigia, nec facile quicquam, quod alibi obvium non sit, afferunt.*

Rendesburgenſia inter Sereniſſ. ac potentiſſ. Principem, Chriſtianum V., Daniæ Regem, & Chriſtianum Albertum, Ducem Slesvici & Holſtiæ Gottorpienſem, ad d. 10. Jul. A. 1675. quoquo modo pacta non pacta, reſtitutionem in integrum provocantia; Scriptum ἀνωρύμω A. 1677. in 4. editum, cujus, eodem Anno, Verſio Germanica ἀδερνοſ in 4. ſub hoc prodiit titulo: *Rendesburgiſche ganz nichtige Pacten, ſo wiſſen Chriſtiano V., Könige in Dennemarck, und Chriſtian Albrecht, Herzogen zu Holſtein-Gottorf, d. 10. Jul. A. 1675. vermeintlich aufgerichtet, und daher reſtitutionem in integrum erfordern, nebst 2. Fürſtlichen Schreiben an den König in Groß-Britannien, verdeuſcht. Latine recuſa ſunt A. 1677. in Append. Tomi XXXV. Diarii Europæi.*

Apologia cauſæ & Scriptorum Gottorpienſium, libro Germanico, Sereniſſ. Regis Daniæ, Chriſtiani V., autoritate nuper (A. 1679.) edito (Ueſuchen und Beſchaffenheit der Streitigkeiten, wiſſen J. K. M. zu Dennemarck und J. Durchl. zu Holſtein-Gottorf, nebst einer ſummarischen Anzeige des falſchen ungegründeten Berichts, ſo von Holſtein-Gottorſcher ſeiten ausgegeben worden), juſſu Chriſtiani Alberti, Ducis Holſato-Gottorpienſis, ἀνωρύμωſ oppoſita, A. 1679. in 4. Vindicavit in ea *Relationem* ſuam de controverſiis hiſce illuſtribus vernaculam, paulo poſt memorandam, & A. 1677. publicatam, contra Scriptum regium, ei oppoſitum. Jac. Preuſſerum Jun., Conſil. Holſato-Gottorpienſem, Autorem ejus eſſe Laur. Normannus, Theologus Upſalienſis (*Preiſterum* hunc male vocans), falſo credidit, & Vinc. Placcio perſvadere voluit. V. Placcii *T. I. Theatri Anon. & Pſeudon.*, c. 3., p. 216.

Reſponſio ad Epiſtolam Amici ad amicum, Memoriale Ablegatorum Gottorpienſium contra Danos, Legationi Cæſareæ Noviomagii exhibitum, refutantem, qva Memoriale hoc vindicatur, ἀνωρύμωſ Lubecz A. 1679. in 12. edita. Rachelium noſtrum Autorem habere putatur, teſte Chriſt. Gryphio, in *Diff. de Script. Hiſtor. Sec. XVII.*, c. 2., p. 159. In ſcriptis hiſce controverſias illuſtres Danico-Holſaticas ventilantibus, cauſam eum Gottorpienam erudite & graviter, contra Danos, eſſe tuſatum Conr. Sam. Schurtzſſeichius, *Tomo I. Epiſtolarum arcanarum*, Ep. 31., p. 46., eſt opinatus.

Otiū Neomagenſe, ſeu Introductio in Jus publicum Germanicum, præcipuos eo facientes Scriptores exhibens, Amſtelodami A. 1680., & auctior ibidem A. 1685., in 12. Neomagi eſt ſcripta, cum legatione ad Panegyryn in urbe iſta Irenicam A. 1679. fungeretur, & in gratiam Svecorum, ſæpe ad res evagata Gothicas. Commendatur a D. G. Morhofio in *Epigrammate præfixo*, Joh. Georg. Kulpſio in *Diff. de ſtudio Juris publ. recte inſtituendo* p. 2., ac B. G. Struvio in *Biblioth. Juris ſelecta*, c. 11., §. 1., p. 331.

Inſtitutionum Jurisprudentiæ Libri IV., jus univerſale & Romanum certa methodo, & utriusque capita ex genuinis principiis, exhibentes. Kilonii 1681. in 4. Recenſus operis hujus Encomiaſticos, ex Autoris ac ſolidioris Jurisprudentiæ ſtudioſos præſatione, exhibuerunt Lipſienſes *præcompluſculis aliis libellis Iſagogicis cupide legum juventuti illud commendantes, & in obligationum imprimis jure tradendo, cum multis, in hoc doctrinæ genere occupatis, de palma contendere judicantes*, in *Actis Erud.*, M. Apr. A. 1682., p. 123. 124., ac Georg. Paſchius in *Tr. de curioſis ſeculi hujus Inventis*, c. 5., p. 277-283. Iniquiores contra in iſtud ſunt Nicol. Chriſtoph. Lynckerus, in *Inſtructorio forenſi. Lib. I.*, c. 1., §. 5., lit. F. 2. a.), Rachelium, aliosque, methodo Pandectarum neglecta, nova Jurisprudentiæ effingentes Syſtemata, magis confundere, quam juvare, contendens, & B. G. Struvius, cui (*l. c.*, c. 4., §. 4., p. 213.) ex Ariſtotelis libros hos deprompiſſe videtur Moralibus.

β. ALIENA, EDITA AC ILLUSTRATA.

Ariſtotelis Ethicorum ad Nicomachum Libri X., Græce, cum Dionyſ. Lambini Verſione Latina, a Matthia Bergio interpolata. Acceſſerunt huic editioni Loca parallela ex ejusdem Magnis Moralibus, Eudemii, Politicis & Rhetoricis, ſingulorum item capitum ſummaria, & in Paragraphos ſectio, cura Sam. Rachelii: Cujus etiam præmiſſa eſt in univerſam Ariſtotelis Philoſophiam Moralem Introductio. Additus etiam eſt Matthiæ Bergii Index variarum lectionum & notularum quarundam. Helmſtadii 1660. in 4. Editionem hanc Vinc. Placcius, in *Epitome Conſilii de ſtudio Philoſ. Præſat.* p. 25., omnium eſſe commodiſſimam, & diſtinctione verſum, verſione præ reliquis tolerabili, ac locorum parallelorum marginalium uſu, maxime commendabilem, judicat. Introductio Rachelii ad Philoſ. moralem, ei præmiſſa, commendatur ab Herm. Conringio (*doctiſſimam* vocante) in *Epiſtolis* p. 421., Val. Henr. Voglero in *Introduct. ad notis. bon. Script.*, c. 10., p. 52., D. G. Morhofio *T. III. Polyhiſt.*, Lib. I., p. 2., B. G. Struvio in *Biblioth. Philoſ.*, c. 6., §. 11., p. 113., & Seb. Kortholto (cui *politiſſima* audit) in *Diff. de doctrinæ morum ſcriptoribus* p. 12.

Veterum Scholiaſtarum Græcorum, Alpaſii, Euſtratii & Michaelis Epheſii, aliorumque, Commentationes eruditiffimæ in Ariſtotelis Opus Ethicum ad Nicomachum, ex translatione Latina Joh. Bernh. Feliciani, a Rachelio iterum publicatæ, & ad ſuam Nicomachicorum editionem accommodatæ, Helmſt. 1662. in 4. Præfixa eſt Herm. Conringii ad Rachelium Epiſtola (in *Epiſtolarum etiam & Præſationum Conringianarum Syntagmate*, p. 418-428., obvia), partim de tribus iſtis Commentatoribus ſuſius diſſerens, partim vero noſtri, in iis edendis, inſtitutum ſummis ornans laudibus.

Ludovici Montaltii (*i. e. Blaſii Paſchalis, Nobilis Galli, ſcriptis etiam aliis Theologicis & Phyſicis famam adepti, ac A. 1662. mortui* (1.)) Literæ Provinciæ de Morali & Politica Jeſuitarum diſciplina, a Wilh. Wendrockio, Theologo Salisburgenſi (*i. e. Pet. Nicolio, Jamſenſta*), e Lingva Gallica in Latinam tranſlatæ, & cum Notis Theologicis Coloniz A. 1652. editæ, quibus tum Jeſuitarum adverſus Montaltium criminationes repelluntur, tum præcipua Theologiæ Moralis capita a novorum Caſuiſtarum corruptelis vindicantur: Denuo nunc publicatæ a Sam. Rachelio, cujus accedit Examen Probabilitatis, qvam Jeſuitæ, novique Caſuiſtæ, præcuiſtionem Theologiæ ſuz moraliſ fundamentum conſtituerunt, una cum Actis de Pontificis Romani inſallibili, circa quæſtiones facti, autoritate Pariſienſibus, Helmſtadii A. 1664. in 4. Præfixa eſt Herm. Conringii ad Rachelium Epiſtola (in *Syntagmate Epiſtolarum & præſationum*, p. 454-464., recuſa), hiſtoriam ſcriptorum, in collectione hac editorum, exponens, iplius in iis recenſendis laborem, & Probabilitatis Examen, deprædicans, eumque (uti & A. 1662., in *Epiſtola*, Scholiaſtis Nicomachicorum præmiſſa, ab illo erat factum) ſerio exhortans, ut Jeſuitarum etiam æquivocationes, reſtrictiones mentales, cæteraque monſtroſa doctrine moraliſ capita, ſtylo ſuo pariter confodiat, Herculis ἀδερνοſ nomen & laudes eo facta a grata poſteritate meriturus, Probabilitatis Examen Sam. Puſendorſius etiam, *Lib. I. de Jure nat. & gent.*, c. 3., p. 39., D. G. Morhofius *T. III. Polyhiſt.*, Lib. I., p. 8. 119., Thom. Stegerus in *Diff. de Probabilitate*, §. 2. 8. 9., Ant. Iterus in *Synopſi Philoſ. Mor.*,

N n n n n 2

(1.) V. Vinc. Placcii *Tr. de Script. Anon. & Pſeudon.* p. 227., & *T. II. Theatri Anon. ac Pſeudon.* p. 447. 448., W. E. Tenzelii *Dial. menſtr. Germ.*, M. Oct. A. 1693., p. 803. 804. 805., & J. F. Mayeri inſcriptionem Epitaphii ejus recitantis; *Diſp. an pro Veritate religionis ſacræ mæſto contendere liceat*, §. 7., p. 28. 29. 30.

Ador., Lib. 2., c. 3., p. 28., & alii plures, commendarunt. Impugnavit contra idem Honoratus Fabri, Jesuita Gallus doctissimus, in scripto peculiari, *Apologetico suo doctrine moralis Societatis Jesu, variis Tractatibus diversorum Autorum confutanti opuscula*, Lugd. Gall. A. 1670. & Coloniz A. 1671. in fol. edito, sub eadem Bernh. Stubrockii, Theologi Viennensis, larva inserto, sub qua antea *Notas in Notas Wendrockii* Bruxellis A. 1659., & *Refutationem XVIII. Epistolarum Montaltii* Coloniz A. 1660. (teste Nath. Sothwelli *Biblioth. Jesuitica* p. 310.), ediderat. Cui adversario se *Vindicias* repositurum Rachelius, in *Epistola* ad Marqv. Gudium, d. 2. Febr. A. 1673. exarata, & in *Gudianarum*, quæ Trajecti ad Rhenum A. 1697. prodierunt, *adoptiva Appendice*, n. 24., p. 61. 62., obvia, pollicitus quidem est, sed promissis haud satisfecit.

M. Tullii Ciceronis de Officiis Libri III., cum Commentario Philosophico-Juridico, quo omnia ad Juris naturæ principia cumprimis revocantur, cum aliorum Philosophorum, præcipue Peripateticorum, placitis conferuntur, illustrantur, & partim emendantur. Præmissa sunt Prolegomena, quibus natura honesti, aliæque, ad Jus naturæ spectantia, explicantur, cum Programme ad prælectiones in libros hos Ciceronis invitatorio, Helmst. A. 1661. publicato. Francof. A. 1668., Amstel. A. 1686., & (*si Catalogo credendum nundinali*) Dresdz A. 1701., in 8. Recensus Encomiasticos editionis hujus, & *Commentarii* Racheliani (e quo Notæ etiam selectæ, cum aliis Virorum eruditorum, in Joh. Georg. Grævii *librorum Tullii de Officiis* editione, Amstelod. A. 1688. in 8. excusa, locum invenerunt), exhibent Parisienses in *Diario Erud. Gallico anni 1688.*, num. 16., p. 417. 418., & Joh. Clericus (nostrum, quod & ab ipso met in præfatione est monitum, in *Commentario*, perpetuam sententiarum Ciceronis, Stoicos secuti, cum Aristotelis, Juris Romani & Grotii, placitis instituere comparationem, & Aristoteli plerumque applaudere, recte observans) in *Bibliotheca Universali Historica*, T. V., M. Majo A. 1687., p. 265. 266. 267. Recusus est etiam hic Comm. in Joach. Meieri, J. U. D. & Prof. Götting., editione, Goslar. A. 1721. in 8. Iniquam Contr. Sam. Schurtzfließchii de hoc Rachelii labore censuram supra jam recitavimus. Longe æquius de illo alii judicant Viri eruditi. E quibus Casp. Sagittarius (in *Comm. de vita Cic.* p. 159.) his ei verbis adversus Schurtzfließchium est patrocinatus: *Rachelii operam etsi sciolus Judiciorum de novissimis prudentiæ civilis Scriptoribus Autor elevare voluit, amplam tamen laudem, & bonorum omnium punctum, mereatur, & magis indies merebitur.* Lipsienses (in *Actis Erud.*, M. Oct. A. 1692., p. 467.), solum Rachelium Philosophice in *Cic. de Officiis* libros, inter tot illorum *Exegetas*, commentatum esse, observant, & non immerito mirantur. Phil. Andr. Oldenburgerus (in *Itinerario Germaniæ Politico* p. 387. 388.) *Comm.* hunc vocat *doctissimum*, & Ciceronis *de Officiis* libros, eo illustratos, ab ipsis Principibus & magnatibus diurna ac nocturna manu censet evolvendos, Tacitoque præferendos. Commendarunt quoque eundem Joh. Schefferus in *Diff. de Generosi nobilisque informatione literaria* p. 21. 46., D. G. Morhofius T. III. *Polyhist.*, Lib. I., p. 5., Joh. Pet. Titius in *Manuduct. ad excerptandum* p. 304., Joh. Franc. Buddeus in *Historia Juris nature*, inter *Selecta J. N. & G. obvia*, §. 38., p. 51., Joh. Dav. Schwertnerus in *Idea Philosophiæ Epicleticæ*, Lipsiz A. 1681. edita, p. 36., Joh. Alb. Fabricius (eximium vocans) *Lib. I. Biblioth. Latine*, c. 8., p. 123. Ed. sec., Seb. Kortholtus (*annotationes omnium sermone celebratas appellans*) in *Diff. de doctrinæ morum Scriptoribus* p. 12., & B. G. Struvius in *Biblioth. Philos.*, c. 6., §. 5., p. 108.

II. GERMANICUM.

Wahrhafter Bericht desjenigen, was, zwischen ihrer Kön. Mai. zu Dänemark, und des mitregierenden Herzogen zu Holstein-Gottorf Hochfürstl. Durchlauchtigkeit, A. 1675. zu Kendsburg, und nachgehends, bis auf den Martium des 1677. Jahres, vorgekommen: Nebst kurzer Wiederlegung einiger Dänischen Schriften. Wobey das Königl. an den Fürsten abgelassene Schreiben, und die darauf ergangene Antwort, die Sequestration des Herzogthums Sleswig betreffend. Alles auf Fürstl. Befehl abgefasst und aufgegeben. A. 1677. in 4. De scripto Danico, quo Narratio hæc ἀδελφικός A. 1679. Germanice est impugnata, & *Apologia* nostri Latina, A. 1679. illi reposita, supra, in *Apologia* recensu, monita possunt relegi.

INEDITA ET AFFECTA.

Comm. in Hug. Grotii libros III. de Jure belli & pacis, quem A. 1668., in præf. *Comm. ad Cic. libros de Officiis*, promissit, A. 1671., ante quadriennium jam absolutum fuisse, Marqv. Gudius, in *Epistola*, mihi lecta, significavit, & A. 1675. in *Diff. de Capitulatione regni Germanici* p. 44. 46. 49., allegavit. Eundem D. G. Morhofius, T. III. *Polyhist.*, Lib. VI., p. 74., mentione dignatus est honorifica, C. S. Schurtzfließchius autem, in censura de nostro, supra recitata, expectationi eruditorum haud satisfacturum esse conjecit.

Diff. de Poenis, in *Otio Neomagensi* p. 108. promissa.

Alia Opuscula argumenti moralis affecta, quorum editionem Herm. Conringius A. 1662., in *Epistola*, editioni ejus Scholiastrarum in *Ethica* Aristotelis Græcorum præfixa, ab ipso efflagitavit.

[De Libello Scriptoris *ὁμολόγητος* sacro, per Lipenium & Königium perperam ei attributo, statim dicetur.]

SAMUEL RACHELIUS, Dithmarsius, filius Samuelis, Pastoris ad eadem S. Annæ, ejusque in officio successor, natus Anno 1640. Obiit A. 1679.

Novantiquitas doctrinæ de S. Trinitate, quæ refutatur *Magnus ille Amicus honesti* (1.), qui in nuper edita (2.), & per Eiderstadium ac Dithmarsiam sparsa, Dissertatione (*Utri partium de S. Trinitate disputantium, post longa certamina, victoria tribuenda sit?*), eam impugnavit. Lubecz 1665. in 8. Male hæc Sam. Rachelio, Jcto, modo celebrato, a Georg. Matth. Königio (in *Biblioth. V. & N.*, lit. R.) & Mart. Lipenio (*P. II. Biblioth. Theol. realis* p. 578., ac in *Indice operis*) tribuitur, sicut in *Homonymoscopia*, Sect. II., c. 7., §. 104., p. 713. 714., jam est monitum.

Wunderthochheit des Herren Christi zu Cana in Galilæa, auf Joh. II., in einer Predigt vorgestellt. Lubecz 1666. in 4. (Catal.)

Gedächtniß der S. Annen-Kirche in Dithmarschen, in einer an S. Annen Tage gehaltenen Predigt, auf Matth. XII. 46-50., vorgestellt. Hamburgi 1671. in 8.

Carmen Trochaicum non inventum Joach. Rachelii, Rectoris Slesvicensis, patrui sui, Panegyri Menippeæ A. 1669. præfixit.

HERMANNUS MATTHIAS RADEMACHER, Hamburgensis, J. U. Licentiat & in patria Practicus, A. 1716. superstes.

Disp. de Injustitia Vocationis, factæ ad clamorem populi, Præside D. Justo Henningo Böhmero defensa. Halæ 1703. in 4. V. de illa *Nova Literaria Germaniæ*, M. Majo A. 1703., p. 179.

Disp. Inaug. de Jure circa Correctionem disciplinarem. Hardervici 1711. in 4. V. *Hamburgum anni 1716. literarum* p. 34.

JOACHI-

(1.) Sive (qui sub larva hac Anagrammatica latet) *Joachimus Stegmannus* Junior, Pastor Socinianorum initio Polonicus, & deinde Claudiopolitanus in Transylvania, V. Cbr. *Sondii Biblioth. Antisemitariorum* p. 161. 162. (2.) Latine A. 1649. & 1657., ac Belgice A. 1649., & 8. V. *Sandium* l. c.

JOACHIMUS RADEMANN, Arithmeticæ mercatoriz in urbe Hamburgensi magister.

Neues, nützliches, und zur iewigen Kaufmanschaft und Handlung dienliches Buchhalterwerck. Hamburgi 1682. in fol. Gründliche Erklärung, darinn gemessen wird, wie 1. die Lagio pro cento, in Verwechslung der Gelder, 2. die Interesse und Rabatt, 3. der Thara pro cento, 4. die ausländischen Wechsel, nach der Regula Detri gerechnet werden. Hamburgi 1687. in 4.

Uebung des Buchhaltens. Hamb. A. 1687., und vermehrter A. 1698., in 4.

Der Stadt Hamburg stets blühender Wechselbaum, von allerhand ein- und ausländischen Wechselblumen. Hamb. 1698. in 4., & auctior ibidem A. 1717. in 4.

Werthgeschäpfter Handelsmann, oder General Buchhaltens-Werck. Hamb. 1713. in fol.

HENRICUS RADEMIN, Hamburgensis, J. U. L.

Disp. contra vulgatum dictum: *Unus testis nullus testis*; Præfide D. Joh. Amselio. Regiomonti 1695. in 4.

Disp. Inaug. de jure Bodmeriz, Præfide D. Henr. Bodino. Halz 169.. in 4. (*V. Catal. Scriptorum, a Professoribus Halensibus editorum, p. 16.*)

M. GEORGIUS RADIGINIUS, Slesvicensis, Philosophiz & Medicinz in Acad. Julia (in qua A. 1604. Dunc. Liddellii *Disp. Pathologicam tertiam*, & A. 1606. Joh. Fridz, Osnabrugensis, *Disp. Pathologicam secundam*, publice est tuitus) cultor haud infelix, in Chersoneso patria A. 1623. superstes; quem Phil. Fabricius, in Oda ad eum, *Sylloge carminum suorum in obitum Joh. Nannii funebrium* A. 1617. inserta (1.), *Philosophum acutissimum, clarum Slesvigii jubar, & oculumorbis aureum*, salutare non dubitavit.

Συζησις de definitione & divisione Philosophiz, & verz germanæque Logicæ constitutione. Helmst. 1606. in 4. Disputationum Logicarum Prima de Prædicamentis & Prædicabilibus, Secunda de Enunciatione, ejusque principis & speciebus, ac Tertia de affectionibus Enunciationum, oppositione & conversione. Helmst. 1606. in 4.

Prophonesis ad Matthiam Boethium, Strandfrisium, *Libris hujus tribus de Cataclysmo Nordstrandico*, Slesvigæ A. 1623. in 8. excusis, subjuncta.

Oraculum Sibyllæ Græcum, ab eo Latine redditum, notisque illustratum, quod MS. in Bibliotheca aulica Gottorpensi superesse hujus *Catalogus* testatur.

JOHANNES JOACHIMUS RAGWITZ, Hamburgensis, scholz Flensburgensis Trivialis Marianæ ab A. 1687., & deinceps Kiloniensis ab A. 1704. Prædagogus atque Arithmeticus.

Gottgeheilte Schul-Andacht, ein Reimen-Gebetbüchlein, Catechismus-Fragen, das grosse Einmahl Eins &c. begreiffend. Hamburgi (seu potius Flensburgi) 1704. in 12.

M. HERMANNUS RAHTMANNUS, Lubecæ A. 1585., patre Hansio, matre vero Anna Lennepelia, natus, ab his initio mercaturæ, deinde vero, svasu D. Ott. Gvaltperii, Rectoris, studiis, destinabatur, horumque περιδρώματα in scholis patria, Ratzeburgensi & Magdeburgensi, edoctus, Philosophiz & Theologiz sacris Lipsiæ ac Rostochii initiabatur. Coloniam hinc, ut dogmatum rituumque Pontificiorum accuratiorem sibi pararet notitiam, profectus, cum officinæ aliquamdiu correctorem egisset typographicæ, doctrina insigni, in conflictibus, in quibus sæpè Theses propositas publice impugnauerat, perspecta disputatoriis, non Ephoriam solum Juvenum aliquot ditiorum, & Canonico quodam, illorum patruo, sibi commissam, sed & Magistri titulum, a Professoribus Philosophiz Pontificiis & sponte oblatum, & gratis, juramentoque religionis, quod Lutheranus esset, remisso, collatum, promeruit. Hoc impetrato, cum ad Apostasiam subinde sollicitaretur, Lipsiam remigravit, ac, locum inter Ordinis Assessores adeptus Philosophici, Collegiis privatis & Disputationibus publicis brevi inclauit. Lipsia A. 1612. in urbem Borussiae Dantiscanam a Senatu est evocatus, & ædis initio Johanneæ, deinde vero A. 1617. Marianæ, constitutus Diaconus, ac tandem A. 1626., ut a Pastore hujus contentioso, D. Joh. Corvino, sejungeretur, & hoc pacto controversia, quam is ipsi, ἀρεδοξίας insimulato, moverat, paulatim sedaretur, Catharinæ Antistes designatus primarius. Morbo tandem fatali, cum e conjuge Catharina, Enochii Hutzingii, Pastoris Johannei, filia, A. 1614. ducta, duos nobilioris, & quatuor seqvioris sexus liberos, sustulisset, correptus, morte placida, post preces ardentissimas, pro ipsis etiam adversariis, ad Deum effusas, d. 30. Jun. A. C. 1628., & ætatis 43., expiravit. Certaminis sacri, a Corvino Collega, ob scriptorum initio Joh. Arndii defensionem, & phrasas postea de Verbi divini externi efficacia obscuriores atque suspectas, ipsi moti (in quo Corvino Witebergenses, Regiomontani & Jenenses Theologi, nostro autem Rostochiensis & sex Collegæ Dantiscani, ut singulos sacrorum Doctores, alterutri patrocinos, taceam, suppetias scriptis tulerunt publicis), historiam, cum prolixior sit, una cum aliis ad vitam ejus spectantibus, & Scriptorum indice, Tomo operis hujus reservamus ultimo. Consulantur interim, præter scripta utriusque partis ἀποβάνια Polemica, fustius ibidem enumeranda, Mich. Blanckii, Diaconi Gedanensis Catharinæ, Sermo in exequiis ejus funebri Germanicus, in locum 1 Cor. IV. 9 - 13. habitus, & cum Appendice Biographica (doctrinam illius vitæque sanctitatem celebrante), Thorunnii A. 1628. & Lipsiæ A. 1629. in 4. excusis, Christoph. Hartknochii *Historia Prussie Ecclesiastica*, Germanice edita, Lib. III., c. 8., p. 795 - 816., & *Prussia vetus ac nova*, itidem vernacula, p. 502. 503., ac Gotfr. Arnoldi *Tomus III. Hist. Eccl.*, c. 12., p. 112 - 119.

NICOLAUS RAIMARUS URSUS, Hensteda Dithmarsus, & Danis proinde ab Alb. Bartholino (2.) perperam annumeratus (3.), e quo Georg. Matth. Königium (4.) duos diversos effinxisse scriptores a Pet. Bazlio (5.), erroris haud admodum diversi sub finem Elogii hujus convincendo, jam est notatum, an URSI agnomen gentilitium habuerit, vel ipsemet adsciverit, ignoro. Ipse certe ad istud allusit, dum suo *de Astronomicis Hypothesibus* adversus Braheum, Rohmannum & Röslinum, Tractatui, A. 1597. edito, verba hæc Høfæz, Vatis sacri (6.), in titulo præfixit: Ἀπὸ τῆς ἀντιθέσεως αὐτοῦ πρὸς τὸν ἄλλο. Subulcus ἀναλφαβήτος fuit ad annum usque ætatis XVIII., quo horas, quas porcorum suffurabatur custodiz, succulivas legendi, literasque pingendi, exercitiis cæpit impendere. Hoc pacto a suum cura, exemplis forte Sixti V., Pontificis (7.), & Pet. Damiani, Cardinalis (8.), quos subulcos itidem in prima juventute fuisse constat, similibus animatus, ad literarum studia felici adeo successu transiit, ut, licet ἐψιμασθῆς, ingenii solertis ope, non lingvas solum, Græcam, Latinam atque Gallicam, sed Poësin etiam, Philosophiam, scientiasque præsertim Mathematicas, & ex his Astronomiam maxime & Geometriam, brevi temporis spatio, & plerasque quidem ἀνοδιδάκ-

(1.) *Lit. C. 2. b. C. 1. a. b.* (2.) *In Lib. de Scrij. Dan. p. 109.* (3.) *V. Hypomnemata mea ad Alb. Bartholini librum p. 110., & Spicileg. illorum p. 32.* (4.) *In Biblioth. Vet. & nova, lib. Raimari ac Ursini nominibus.* (5.) *T. II. Dissertationum Hist. & Criticæ, P. II., p. 124. Ed. prima, & T. III. p. 1008. Ed. secunda.* (6.) *C. XIII. c. 8.* (7.) *V. Greg. Leti Vitam illius.* (8.) *V. Franc. Harzi Vitæ SS., ed. d. 12. Febr., p. 109.*

jos, perquam sibi reddiderit familiares (1.). Scholas enim, sicut ipsemet, *rusticum* se vocans *Dithmarsum*, in *Tractatu paulo ante laudato* (2.), testatur, *uti sus hortum, percurrit, & vix a limine salutavit, sed a stiva illico in remp. literariam, singulari quodam fato aut genio, irruit.* In Mathesi & Astronomia tamen doctorum suum fuisse agnoscit Justum Byrgium, Helvenum, Gvilhelmi (non Philippi, quem in hujus olim (3) locum memorie substitui vitio) & Mauritii, Hassie Landgraviorum, Mechanicum & horologiarium, quem *artificis artificiosissimi, summi Astronomi, Geometre ac Mechanici, necnon Præceptoris instructorisque sui in Astronomicis exercitiis fidelissimi, longeque charissimi, dignatus est elogio* (4.). Patroni studiorum juveni obtigerunt Henr. Ranzovius, Prorex Cimbricus, & eruditum Mæcenas, cujus sumptu ac auspiciis primi fetus ingenii ipsius, Evergetz huic inscripti, *Grammatica sc. Latina A. 1580., & Geodesia Ranzoviana A. 1583., lucem viderunt publicam* (5.), & Gvilhelmus, Hassiorum Princeps, sideralis doctrinæ amantissimus pariter atque peritissimus, cui se *unico ac soli pleraque, ac fere omnia illa, quæ in Astronomicis sciat, accepta referre* profiteri non dubitavit (6.). E patria digressus, vitam juvenum informatione toleravit nobilium, & in Dania quidem anno 1584., cujus M. Septembri Ericum Langium, Virum nobilem, herumque suum, Tychonem Braheum, inclutum Astronomiæ instauratorem, in arce Huenz insulæ Uraniburgica invisentem, est comitatus (7.). In hoc itinere Tychoni, quem *de se quam optime meritum esse*, in medio certaminis contra illum literarii æstu, haud ausus est diffiteri (8.), primum innouit, sed exiguum discessurus retulit gratiam. Publice enim ab illo, uti fusius deinceps narrabitur, quod hypothesin suam Astronomicam, cujus delineationem in scheda quadam repererat, sibi tunc furripuerit, & leviter postea immutatam, velut inventum proprium, in aula Hassiaca, & aliis Germaniæ locis, furti hujus ignaris obtruserit, est accusatus. Quod plagii crimen noster quidem falso sibi impingi respondit, nec tamen inficias ire potuit, se, Uraniburgi commorantem, domunculam Tychonis depinxisse, & carmina quædam, ignaro illo descripta, chartulis illevisse, nocte ante discessum penultima, ab ejus ministris, Domini haud dubie instinctu, sibi surreptis (9.). Nec publice gloriari erubuit (10.), Tychonem, præfente Langio, ad certamen de rebus Geometricis a se provocatum, quod rudis esset hujus scientiæ, istud detrectasse, seqve postea odio persecutum esse irreconciliabili. Paret autem ex hæcenus allatis, Tychoni ipsi nunquam eum esse famulatum, & perperam proinde, cum a Christoph. Rohtmanno (11.) pro Chalcographiæ illius Uraniburgicæ typotheta fuisse habitum, tum a Georg. Rollenhagio, Gymnasiarcha Magdeburgensi, *ministrum ejusdem fugitivum*, in literis ad illum suis (12.), appellatum. Quorum utriusque ipsemet publice, fatisque mordaciter, A. 1597. contradixit (13.). E Dania in Pomeraniam A. 1585. delatus, in extremis hujus versus Poloniam finibus, Georg. Svavenii & Andreæ Walde, Virorum nobilium, filios in Grammatica & Arithmetica instituit, ac Kal. Oct. novum, si ipsi credas, Systema excogitavit Astronomicum (14.). Illud A. 1586. Magdeburgi, in transitu, Georg. Rollenhagio, a quo humaniter se esse exceptum, & viatico sponte donatum, testatur (15.), & deinde, Kal. Maji, in aula Cassellana, Gvilhelmo, Hassie Landgravio, detexit. Quem, structura ejus orichalcea, a Justo Byrgio, Mechanico suo, confecta, cum suo hanc munere rite perfungi, summa cum admiratione, observasset, hilari se fronte, & grato satis animo, itidem esse complexum perhibet (16.). Non satisfecit tamen Christoph. Rohtmanno, Principis Mathematico, qui illum, Tychonem, amicum suum, convitiis, coram pictoribus, aliisque, quorum sodalities gaudebat, opificibus, ausum proscindere, represit, & Tychoni, de invento, quod jactabat, musteo certiori per epistolam reddito, sua sibi vindicandi præbuit occasionem (17.). Cassellis, ubi Principis benignitate aliquamdiu erat sustentatus, in Academiam migravit Argentinensem, & patronos nactus Melch. Junium, Rectorem, Laur. Tuppium, Jctum, & Dav. Wolckenstemium, Matheseos Professore, hujus permisso, A. 1587. & sequenti biennio, studiosos in Mathesi privatim instituit, auditorumque sumptibus, ob inopiam (18.), A. 1588. *Fundamentum Astronomicum*, & A. 1589. *Metamorphosin Logicæ*, Scholarchis inscriptam Argentinenfibus, edidit. Pragæ tandem Bohemorum non multo post a Rudolpho II., Imperatore, evocatus, non Mathematici solum aulici dignitatem, sed, teste Tych. Braheo (19.), Matheseos etiam in Academia professionem, obtinuit, & patrono præsertim gavisus est Jac. Curtio, Consiliario Rudolphi intimo, & S. Rom. Imp. Procancellario, ejusdem peritissimo. Cui, A. 1594. defuncto, carmine ab ipso parentatum est heroico. Suam in muneribus hisce ἀνὰ ψαυαίππε, in *Tr. de Hypothesibus Astronomicis* (20.), verbis deprædicavit sequentibus: *Me minime esse impostorem* (pecuniæ cupidum), *ipsam Casaream sacrosandam majestatem, muneribus me aliquoties clementissimè ornare volentem, perque suos Camerarios ministros invitantem, meque semper abnuisse, atque omnino nihil, præter ordinarium stipendium, inhiasse, scientem, appello, testemque voco.* Quæ tamen conciliari vix possunt cum Epilogo ejusdem libelli de paupertate sua, quæ plura propriis exculo sumptibus adjicere prohibuerit auctaria, & Principum magnatumque quorundam, ne obulo quidem conatus suos sublevantium (quibus ingenia sordida, illiberalia, servilia, humi, more opificum, reptantia, magisque ad rastra, quam ad astra, idonea, exprobrat), tenacitate, querulo, prosaico partim, partim vero metrico (21.). Tractatum hunc *de Hypothesibus Astronomicis*, suis A. 1597. Pragæ impensis editum, tot in adversarios, præsertim vero Tych. Braheum, calumniis, mendaciis, scomatibus & diçteriiis, scurra, quam homine erudito, dignioribus, opplevit, ut Joh. Jessenius, Medicus doctissimus (22.), sequens de illo merito tulisse videatur judicium: *Ante annos pauculos, quidam ingeniosus & doctus, sed absque religione & virtute homo tetricum & famosum contra præstantissimum hunc virum (T. Braheum) divulgavit scriptum, quale, in hoc genere, non vidit antiquitas, nec fortassis unquam spectatura est posteritas. Non sat fuerat infamatori illi plagium committere literarium, & Tychonis hypothesin, Uraniburgi repertam, falsarie pro proprio invento venditare; nisi etiam Virum aviti generis, summe eruditionis, inculpatissime vite, cum tota ipsius honestissima familia, sexcentis contumeliis, & totidem mendaciis, apud alios, si non deformatum, suspectum falsum, reddidisset. Et profecto jure actum cum hoc fuisset, velut etiam jam agi coeptum fuerat, nisi mors feram illam singulari beneficio affecisset, & poenæ subduxisset commiseritissimæ.* Tot scilicet in Tychonem injuriarum, ac rumorum de illo mendacissimorum, privatis sparsorum sermonibus, cum Raimarus sibi esset conscius, Viri hujus illustris, in aulam Pragensensem a Rudolpho II., Imperatore, A. 1598. evocati, adventum, sicut ipse Tycho facturum cum esse soletter jam, in Epistola ad Christ. Longomontanum, conjecerat (23.), noluit opperiri, sed, metu actionis adversus se forensis, poenarumque imminantium, Praga se, aliquot, antequam

(1.) V. Ant. Heimbreichii *Chronicon Dithmarfæ*, Lib. III. c. 7. p. 286. P. IV. *Isagoges mæz. ad Hist. Cimbr.*, c. 12. §. 3. p. 658. 659. & Seb. Kortholti, hanc secuti, *Diff. de Studio Sculæ* p. 35. (2.) *Lit. G. 1. a.* (3.) P. IV. *Isag. ad Hist. Cimbr.*, c. 12. p. 650. (4.) V. *Ep. dedicatorias Tr. de Hypoth. Astron. & Fundamenti Astronomici.* (5.) V. Scripta ipsa; & Pet. Lindebergii *Hypotyposin Ranzovianam*, c. 3. p. 65. (6.) in *Ep. Dedic. Tr. de Hypoth. Astron.* p. 6. (7.) V. Tych. Brahei *Ep. ad Cbr. Robmannum*, A. 1589. scriptam, Lib. I. *Ep. Astron.* p. 149. Pet. Gassendi Lib. II. *de vita Tychonis* p. 59. & ipsius Reimari *Ep. Dedic. Tr. de Hypoth. Astron.* p. 8. (8.) in eadem *Ep. Dedic.* p. 7. (9.) V. *Tr. de Hypoth. Astron.* lit. F. 2. a. (10.) in *Carminibus*, eidem *Tractatui præfixo.* (11.) in *Epist. ad Tychonem*, A. 1586. scripta, Lib. I. *Epistolæ hujus Astron.* p. 33. & apud Gassendum Lib. V. *de vita Tychonis* p. 166. (12.) teste Tychone, in *Ep. ad Robmannum*, n. 7. laudata. (13.) in *Tr. de Hypoth. Astron.* lit. E. 3. a. F. 1. a. F. 2. a. (14.) V. eundem *Tr.*, lit. D. 2. b. E. 3. a. & *Ep. Dedic. ejusdem* p. 3. (15.) V. eundem *Tr.* lit. F. 2. a. & Tychonis *Epistolam*, n. 7. allegatam. (16.) V. *Ep. Dedic. Tr. de Hypoth. Astron.* p. 3. 4. 5. (17.) V. eundem *Dedic.* p. 4. 5. & *Tr. ipsum* lit. E. 3. a. b. Rohtmanni *Epistolam*, n. 11. laudatam, & Gassendum l. c. L. 2. p. 59. ac L. 5. p. 166. (18.) V. *Ep. dedic. Fund. Astron.* (19.) in *Ep. ad Christ. Longomontanum*, laudata a Gassendo l. c. Lib. V. p. 159. (20.) lit. F. 2. a. (21.) lit. K. 1. a. (22.) in *Or. de iis & morte Tych. Brahei* p. 11. 12. (23.) V. Gassendum l. c. Lib. V. p. 159. 160.

tequam adversarius hanc ingrederetur, septimanis, clam alio subduxit. De qua illius fuga Tycho, illic delatus, A. 1599. Longomontanium suum, cui professionem Matheseos Pragensem, a Raimaro desertam, votis destinabat tacitis, verbis denuo certorem reddidit sequentibus (1.): *Ceterum de fera ista Dithmarsica, nimis effera & bruta, ut aliqua subjungam, licet indigna sit, cujus recordetur, scias istam, ante aliquot septimanas, prout nuper rescivi, Praga se subduxisse, sive male sibi conscia, & quod justas poenas per leges formidaret, sive quid aliud sinu suo, latenter more suo, ruminans. Sed investiganda tamen suo tempore per otium, atque in ius pertrahenda & punienda, quod etiam optimi quique Praga foverent. Sed hoc metu Raimarum liberavit mors opportuna, quæ, teste Jessenio (2.), profugum paulo post, eodem, nisi fallor, anno 1599., incertum quo in loco, oppressit vivisque exemit.*

Ansam simultatibus inter illum & Tychonem, uti jam ante monuimus, præbuit Systema, quod noster inventum a se esse jactabat, Tycho autem sibi ab illo surreptum contendebat, Astronomicum, a Gvilh. Gilberto (3.), Pet. Gassendo (4.), Joh. Andr. Bosio (5.), Sam. Reyhero (6.), & qui huic sua debet, Georg. Paschio (7.), aliisque, passim obiter memoratum, ab ipso met autem fusiis, in *Fundamento Astronomico*, A. 1588. descriptum, & A. 1597., contra Tychonem, Christoph. Rohtmannum & Helisum Röslinum, in *Tr. de Hypothesibus Astronomicis*, dictione sermo scurrilli, defensum. Hoc, ab Hypothesi Tychonica vix discrepans, nisi quod in eo terra, in medio mundi, circa proprium axem, fingatur esse mobilis, noster, in scripto posteriore (8.), & præfixa illi ad Mauritium, Hassorum Principem, epistola (9.), in extremis, a se, Pomeraniz finibus, Kal. Oct. A. 1585., cum Nicol. Copernici *Revolutionum libros* diligentius evolvisset, ternasque Ptolemæi, Aristarchi, sive Copernici, hunc secuti, & Apollonii Pergæi, hypothesen inter se conculisset, ac harum ultimam invertisset, excogitatum esse, perhibet. A. seqv. 1586., Kal. Maji, Cassellis Gulielmo, Hassiz Landgravio, istud a se narrat esse detectum, & cum structura ejus orichalcea, a Justo Byrgio confecta, munere suo, in prima illa generali, adhuc licet rudi, delineatione, rite perfunderetur, adeo placuisse, ut summam cum admiratione & lætitia exclamaverit: *Dii boni! quos summa excellentiaque ingenia talia adinvenire excogitareque præsumere ac tentare? tamen nullus adhuc simile quicquam præstare, vel perficere, potuit, licet mire misereque se torserint. Jam vero, præter spem expectationemque omnem, Deus, dans cui vult, per hominem plane ignotum, nulliusque auctoritatis & æstimationis, eque nescio quo angulo terre prorumpentem, & ex improvviso nos accedentem, tanta, tamque sæpe, ac tot votis, nobis optata re benigne clementis sineque nos beare dignatur. Systema hoc suum, una cum aliis Principis ac Byrgii arcantibus, a Christ. Rohtmanno (quem Rotzmannum scopice semper appellat), Astronomo aulico, gloriam sibi istam invidente, Tychoni, exeunte A. 1587., per Epistolam, inter *Astronomicas* Tychonis obviam, fuisse ait proditum, sed velut proprium, & a semet ipso, unacum aliis hypothesibus nonnullis, excogitatum; Tychonem vero idem, leviter immutatum, & ita inversum, ut in ipsam Apollonii Pergæi transfiret hypothesin, a Martiano Capella & Copernico (10.) jam descriptam, in responsorii, sibi postliminio, velut suum inventum, vindicare, ac Raimarum, ab eodem jam factum alieniorem, illius furto in Huena sibi subrepti insimulare, haud esse verum. Ultimum accessisse addit Helisum Röslinum, & in libro de *opere Creationis*, A. 1597. publicato, eandem Apollonii & Tychonis hypothesin, plagio impudenti, pro sua vendicare, & Raimarum simul convictis adoriri, non erubuisse. Hæc nostri de certamine isto relatio, in compendium contracta, dic̃ *διὰ τῶν* a Tychonis adversarii narratione dissidet, quam verbis ipsius propriis, in Epistola ad Rohtmannum A. 1589. exarata, & *Libro I. Epistol. Astron.* (11.) inserta, obviis, a Raimaro autem, in *Tr. de Hypoth. Astron.* (12.), repetitis, & notis qualibuscunque Apologeticis, margini adjectis, pro virili confutatis, proponemus: *Mirabar, inquit, valde ab initio, cum legerem in tuis literis, Illustrissimo Principi hæc meas hypothesen prius cognitâ fuisse, utpote qui eas in automato quodam expressas haberet. Neque satis cogitare potui, qui id fieri possit, siquidem optime mihi conscius essem, me a nullo mortalium hæc cognovisse, priusquam ipsemet ex observationibus eo perducebar, quodque interea mecum latuerint antea non publicatæ. Verum, postquam libellus (Fundamentum sc. Astronomicum) istius Ursi Dithmarsici, quem aliquando, in quibusdam ad me datis literis, digno elogio ornasti, impurum appellans nebulonem, mihi transmissus esset, idque a doctissimo Viro, D. Georg. Rollenbagio, Magdeburgi degenti, qui etiam dudum antea indicarat, hæc nostras hypothesen sibi, ante biennium, a quodam meo fugitivo minifro communicatas esse. Ideoque sciens a me primum inventas, dolensque Ursum istum sibi immerito eas attribuere, librum illum mihi innotescere voluit, ut furtum illud cognoscerem, & ab aliis foras eliminata mihi denuo affererem. Ex isto satis perspexi, unde hæc ad vos pervenerit revolutionum celestium ordinatio; siquidem iste plagiarius referat, se, ante triennium fere, postquam hanc in angulo quodam regni Poloniæ excogitasset (intellige potius in insula regni Daniæ, Huena, quando A. 1584., in Septembri, cum nobilissimo Viro, D. Erico Lange, amico meo singulari, cui tunc inserviebat, hic adfuisset, apud me clam exceptas, ut quædam etiam aliâ), Illustrissimo Principi Hassiæ obtulisse, atque ab ipsius Celsit. artifice, Justo Byrgio, in orichalceum automatum redactas esse. Sed satis prodit furtum suum iste impostor, unaque ignorantiam rei, quam venditat. Dum enim orbem Martis totaliter Solem ambientem delineat, imitatur falsam quandam designationem, quæ nescio qua incuria hic ita depicta erat, atque ob id, tanquam inepta, alicubi inter chartas meas projecta, quam etiamnum ad manus habeo, eodem nomine requisitam; ut certo id ipsum pateret. Cumque vitium istud, in schemate depingendo commissum, emendare nequiverit, sufficienter intelligentibus notum reddidit, se eam inventionem non intelligere, multo minus ejus autorem esse, utus hic conquistantem sibi impudenter arrogare, & Illustrissimo Principi Wilhelmo, tanquam propriam excogitationem, dedicare, non erubuerit. Multa insuper alia habet in isto libello, quæ, licet non omnia hinc abstulerit, tamen partim a vobis, partim ab aliis Mathematicis in Germania, sive clam, sive palam, corrafit, adeo ut, si aliena demantur, nihil fere restet, quod suum erit. Sed facessat ille cum suo plagio, tibi & aliis eruditibus, apud quos aliquando fuit, quis sit, & quam perfrixæ frontis arrogansque nugator, satis perspectus. Hæc Braheus, e cujus epistola suas de eodem certamine narrationes Pet. Gassendus (13.) excerptis, in illius partes, quam Raimari, quem circumstantiz complures, fuga spontanea, mentis index male consciz, & ipsa in defensione sui inconstantia, plagii suspectum merito reddiderunt, cum plerisque eruditibus, longe pronior. Homo certe noster fuit satis quidem ingeniosus, & in literis etiam humanioribus, ac antiquorum lectione, versatus, sed doctrinam, quod τοῖς ὀψιμαδέσι & ἀυτοδιδάκτοις solenne est, ad scribendum attulit indigestam, styloque (cujus censuram, adversus Tychonem & Rohtmannum, inepte nihilominus sibi arrogavit) usus est minus castigato, ad παρρησίαν contra se præstantiores nimiam, calumnias & sarcasmos mordaces, jocosque & ineptias scurriles, proclivi, ac moribus Autoris sui, quos Ant. Heimreichius jam notavit (14.), agrestibus & inurbanis haud dissimili. Apposite satis Nasonis de Ennio judicium, si leviter immutaveris, in eum quadrabit:**

Ingenio est magnus, moribus, arte, rudis.

000002

Nec

(1.) apud Gassendum l. c. p. 106. (2.) l. c. p. 11. 15. (3.) Lib. II. *Physiologia nova*, c. 10. & 20., teste Bosio, max. allegando. (4.) passim in *Vita Tychonis*. (5.) Diss. III. de statu Europæ, sub finem Introductionis in notis. verump., p. 358. (6.) in Diss. de Mundo, c. 7., lit. F. 1. a. b., & c. 8., lit. G. 1. a. (7.) in *Tr. de Curiosis hujus sæculi inventis*, c. 6., p. 171. 172. Ed. prima. (8.) lit. C. 3. 4. D. 2. b. D. 4. b. (9.) p. 38. (10.) Lib. I. c. 10., Lib. III. c. 35., & Lib. V. c. 3. de 35. (11.) p. 140. & seq. (12.) lit. E. 4. F. 1. 2. 3. (13.) in *Vita Tychonis*, L. 2. p. 10., L. 3. p. 77. 98., & L. 5. p. 106. (14.) in *Chronico Dithmarsico*, Lib. III., c. 7., p. 106.

Nec immerito proinde Pet. Bzilius (1.), eum, in certamine cum Tych. Braheo, mores vitæ, in qua subulcum egit, juvenilis pristinus ostendisse, verbis judicavit sequentibus: *Ence dispute fit paroître, qu'il se ressentait encore des manières de son premier métier; car il s'empporta si brutalement contre Tycho, qu'il s'exposa à un proces criminel.* Stultitiam quoque mentis inepta vaticinandi libidine, & temeraria anni Univerſo huic, e calculo suo erroneo, fatalis futuri, 1673. scil., prædictione, a compluribus impugnata, & ab ipſo demum eventu mendacii convicta, haud obscure prodidit.

Historiam hanc vitæ Raimari, a nemine antehac descriptæ, e variis ipsius & aliorum scriptis, congeſſi, Epitomenque illius jam olim, *Parte IV. Isagoges ad Hiſt. Cimbr., c. 6., p. 517., ac c. 12., §. 3., p. 628. 629.,* exhibui; ex ista autem Pet. Bzilius, in *Dictionary Historico-Critico, T. II. P. II., p. 1233. 1234. prioris, ac T. III. p. 2998. 2999. posterioris editionis,* Gallice repetiit. Conferantur de illo, præter Scriptores jam antea allegatos, Pet. Gassendus in *Vita Tych. Brahei, Lib. II. p. 59., Lib. III. p. 77. 98., & Lib. V. p. 155. 159. 166. 231.,* Joh. Franc. Buddeus *T. IV. Lexici Historici p. 648., Hypomnemata nostra ad Alb. Bartholini Lib. de Script. Dan. p. 350.,* istorumque *Spicilegium p. 31-34.,* & Vinc. Paravicini *Singularia de Viris eruditione claris, Cent. I., n. 45., p. 17.*

Joh. Kepleri, Mathematici Cæsarei, Epistola ad eum, Græci d. 15. Nov. A. 1595. scripta, in *Tr. Raimari de Hypothesibus Astronomicis, lit. D. 1. a. b.,* alia autem Theodosii Rubei, Scutiferi Apostolici, sub initium mutila, Romæ Kal. Jan. A. 1593. exarata, *ibidem, lit. F. 2. b. F. 3. a.,* legitur.

ELOGIA.

Joh. Keplerus, in *Epist. citata,* eum decus salutæ Germaniæ, se, illo Præceptore, id est libris ejus, quantum cognitionis in Mathematicis habeat, sibi acquisivisse, fatetur, & his tandem verbis eundem compellat: *Temibi notum pridem fecit illustrissima tua gloria, qua Mathematicos hujus ævi tantum præcedis unus, quantum Phæbeus orbis minuta sidera.*

Joach. Rosalechius, Pomeranus, Math. Prof. Friburgensis, in *Carmine, Tractatui nostri de Hypoth. Astron. A. 1597.* subjuncto, *Mathematicum* eum appellat *unicum,* & siderum notitia Atlante, Ptolemæo, Copernico, cæterisque Astronomis omnibus, jactat esse superiorem.

M. Phil. Fabricius, in *Elegia ad Dithmarsiam, Syllogæ Epicediorum, Joh. Nannio scriptorum, A. 1617. inserta (lit. B. 6. a.),* ita hanc alloquitur:

*Tu quondam Astronomæ unum atque aureum gentis honorem,
Fovisti, Raimarum Urſiaden, gremio.
Doctrinæ monstrum, ingensemque scientiæ abyssum:
Sed tamen hoc monstrum labe caret vitii.*

Ant. Heimreichio (*l. c. p. 286.*) audit ein guter Arithmeticus und Logicus, der in Mathesi sich sonderlich hat herfürgethan.

CENSURÆ.

Tych. Brahei (a quo in Epistola etiam ad Christoph. Rohtmannum, A. 1598. scripta, & a Gassendo, *l. c., Lib. V. p. 166.,* allegata, *Urſina & Dithmarsica bestia* est vocatus) Joh. Jessenii & Pet. Bzili, in illum invectivas duriores in vitæ jam recitavimus historia.

Christoph. Rohtmannus, in Epist. ad Tychonem A. 1586. exarata, & inter hujus *Astronomicas, Lib. I. p. 33.,* edita, *impurum* eum appellavit *nebulonem.*

Helisæus Röslinus, Med. D. & Poliater Hagæensis, *Hypotheses suas de opere Creationis, seu de Mundo,* Francofurti A. 1597. in 4. editas, Raimaro magnam partem opposuit, eiqve, in *præfatione,* novas in *Astronomia absurditates* exprobravit, ab illo vicissim, in *Tr. de Hypothesibus Astronomicis,* passim refutatus & exagitatus.

SCRIPTA EDITA.

I. LATINA.

Grammatica Latina Ranzoviana, ad Henr. Ranzovium, Proregem Cimbricum, scripta, & sine loci mentione edita A. 1580. in 8. Sumptibus Ranzovii prodit, teste Pet. Lindebergio in *Hypotyposi Ranzoviana, c. 3., p. 65.*

Fundamentum Astronomicum, i. e. Nova doctrina Sinuum & triangulorum, eaqve absolutissima & perfectissima, ejusque usus in Astronomica calculatione & observatione. Cui adjunctæ sunt: 1. Hypotheses novæ ac veræ motuum Corporum mundanorum; 2. Extractio Canonis sinuum, vulgaris quidem, sed solita via faciliior; 3. Sectio anguli datatione, seu in quotlibet partes; 4. Quadratio Circuli demonstrabili ratione, ejusque demonstratio; 5. Solutio Triangulorum usitatorum nova & facillima ratione; 6. Solutio plerorumque Triangulorum per solam prosthaphæresin; 7. Ejusdem Prosthaphæreseos Apodixis, causa & demonstratio; Omnibus seculis problemata sane desideratissima, aliaque, prius nec audita, nec antea visa, Paradoxa quamplurima. Argentorati, sumptibus auditorum Autoris, A. 1588. in 4. Senatui dedicatum est Argentinenſi. Quartum ejus additamentum in lucem revocavit & illustravit Pet. Crügerus, a quo Nicol. Raimari *Tetragonismum circuli, per lineas Fundamento ejus Astronomico insertas, expeditiori structura productum,* Lipsiæ A. 1607. in 4. editum esse, Paulus Bolduanus (*in Biblioth. Philos. p. 276.*), Thom. Hydius (*in Catal. Biblioth. Bodlejane*), Lipenius, & alii, testantur. Sextum autem, de solutione plerorumque Triangulorum per solam prosthaphæresin, Christoph. Clavius, Mathematicus & Jesuita Romanus, sub nostri, primi inventoris, nomine, sed a se *audum,* perque omnes casus late deductum, in *Tractatu suo de Astrolabii forma & usu,* Romæ A. 1593. in 4. exculo, denuo publicavit. V. Raimari ipsius *Tr. de Hypoth. Astron., lit. F. 2. b. F. 3. a. I. 3. a.* Honorifica de scripto hoc suo judicia Theodosii Rubei, Scutiferi Pontificii (illud *ingeniosissimum,* inventum autem prosthaphæreseos *ingeniosum, jucundum, necessarium, & immortalibus dignum gratiis,* vocantis), & D. Joh. Georg. Brengkeri, Medici (quo judice *liber hic, estimole parvus videatur, multa præclara inventa continet*), ex utriusque Epistolis, Autor ipse, in eodem *Tr. de Hypoth. Astron., lit. F. 2. b. F. 3. a. b.,* exhibuit. Asperiores de illo, ejusque plagis, Tycho Braheus, in Epist. ad Chr. Rohtmannum, A. 1589. tulit censuram, in vitæ jam recitatam historia, & a nostro, in *Tr. de Hypoth. Astron.,* fuisse, sed minus solide, refutatam. Præter istum Antagonistas etiam nactus est Helisæum Röslinum, Med. D. & Poliatur Hagæensem, in *Hypothesibus de opere Creationis, seu de Mundo,* Francof. A. 1597. in 4. editis, & Adr. Romanum, Lovaniensem, Math. Prof. Herbipolensem, in *Exercitationibus Cyclicis contra Jos. Scaligerum, Oronrium Finem & Raimarum Urſinum, in decem tributis Dialogis,* & Herbipoli, eodem A. 1597., in fol. excusis (2.), ejusdem *Fundamenti Astronomici* nonnulla refellere aggressos. Quorum illi ab ipſo, anno indem 1597., in *Tr. de Hypoth. Astron.,* ingenti styli acerbitate est responsum, huic autem, honorifice laudato (*lit. H. 2. b.*), verbis inculcatum paucissimis, quadrationis circuli, *Fundamento* adjectæ *Astronomico,* & in *Exercitationibus improbatæ Cyclicis,* autorem inventoremque Simonem a Qvercu, se vero tantum interpretem, nec proinde illius loco impugnandum, fuisse.

Metamor-

(1.) loco mox allegando. (2.) V. de istis Val. Andr. Desselii *Biblioth. Belg. p. 16.,* Gerh. Joh. Vossii *Lib. de Scient. Mathem., c. 57., §. 24.,* p. 337., & Pauli Bolduani *Biblioth. Philos. p. 275.*

Metamorphosis Logicæ, in qua rationalis & liberrima ars ab omnibus supervacaneis & superfluis amputatur, solaque necessaria ad percipiendas artes, & intelligendos Autores, indicantur, omniumque, de arte methodoqve Logica inaniter & temere disceptantium, errores deteguntur, cum solida & evidenti demonstratione Syllogismorum necessario concludentium: Inscripta Reip. Argentineusis Scholarchis, Argentinx A. 1589. in 8. Georg. Draudius, in *Bibliotheca Classica*, sub solo eam *Dialectice* titulo allegavit.

Parentatio in pios manes Jac. Curtii, S. Rom. Imp. Procancellarii, & S. Cæs. Maj. Consiliarii intimi. Pragæ 1594. in 4. Carmen quaternionis unius heroicum.

De Astronomicis Hypothesibus, seu Systemate mundano, Tractatus Astronomicus & Cosmographicus, scitu cum jucundus, tum utilissimus; Item Astronomicarum Hypothesium, a se inventarum, oblatarum & editarum, contra quosdam, eas sibi temerario, seu potius nefario, ausu arrogantes, Vindicatio & defensio, eque sacris demonstratio, eandemque usus. In quo usu tota genuina Astronomia, ipsumque Fundamentum Astronomicum, latitat, spectatur, exhibetur ac manifestatur: Cum quibusdam novis subtilissimisqve compendiis & artificijs, in plane nova doctrina finium & triangulorum, iterum, jamque altera vice, exhibita: Nec non aliquibus exercitiis Mathematicis jucundissimis, ad solvendum omnibus, & præsertim suis Zoilis & sugillatoribus, ob palmam magisteriumqve Mathematicum, Mathematicique exercitii gratia, propositis. Ac denique Problemata totius processus Astronomicæ observationis, seu rationis observandi *ἡ φαινόμενα*. Pragæ, apud Autorem, absque omni privilegio, A. 1597. in 4. Inscriptus est Mauritio, Hassiz Landgravo, & hypothesein Raimari Astronomicam, in *Fundamento* A. 1588. propositam *Astronomico*, ulterius astringit, ac contra Tych. Brahei, plagio hanc sibi ab ipso subreptam esse conqvesti, & Christoph. Rohtmanni, Epistolæ de illo mutuas, *Libro I. Astronomicarum* a Tycho Uraniburgi A. 1596. editas, & Heliczi Rösliini (eandem sibi, velut inventum proprium, asserere ausi) *Hypotheses de opere Creationis, seu de Mundo*, Latine Francofurti, *Tractatumque Meteorastrologiophysicum, sive Prædictiones Cometæ de imminenti Imperiorum mutationibus*, Germanice Argentorati A. 1597. publicatas, Autori suo, stylo perquam maledico & scurrili, vindicat. Præfixa est illi Elegia Raimari in novam Zoilorum suorum Grammaticam, vitia quædam Grammatica & metrica, in stylo adversariorum soluto pariter atqve ligato observata, pari dicacitate exagitans, & plus justo exaggerans. Ejusdem furfuris, nec minus in illos maledica, sunt Carmina, quæ libello huic Joh. Truncius, Borussus, præfixit, & Joach. Rosalechius, Prof. Friburg, subjunxit, Autori turpiter adulantia. Tych. Brahei hoc de scurrili ista adversus se Apologia judicium, in Epistola ad Chr. Longomontanum A. 1598. scripta, legitur, & a Pet. Gassendo (*Lib. V. de vita ejus p. 155.*) recitatur: *Vidisti procul dubio plagiarium mei, impuri illius Urfs, maledicentissimum scriptum, in quo, præter alia innumera convitia, meo & meorum honori non parcat. Ego quidem refutatione illum indignum censeo, cum omnes modestiæ limites, imo honestatis, longe transcendit: efficiam tamen, ut non impune ferat. Cui similis Joh. Jessenii de eadem censura, supra in Vita jam exhibita recensu, potest adjungi.*

Chronotheatrum, sive Theatrum Temporis. Pragæ 1597. in fol. & 4. De plagii crimine, ob istud etiam sibi impato, ita ipsemet in *Tr. de Hypoth. Astron.*, lit. H. 2. b.: *Quidam homines exotici, Pragæ circumcurstantes, mihiqve, ut cum mente, tum gente, Germano, invidentes, mendacissime & falsissime de me sparserunt, me omnia, in meo hoc anno edito Chronotheatro, ad verbum, imo & ipsum titulum, ex aliqua edita charta patente, Autore Alano Copo, Anglo, descripsisse: quam tamen chartam a me minime esse visam ego sancte juro, neque eam extare puto. Si forte quis viderit, quæso me admoveat, ut cum meo Chronotheatro conferri possit.*

II. GERMANICA.

Geodæzia Ranzoviana, Landrechnen und Feldmessen, samt Messen allerhand Grösse; alles, auf eine leichte, bequeme, und vornahls unbekante neue Art, künstlich, gründlich und deutlich, beschrieben. Lipsiæ 1583. in 4. Ranzoviana vocatur, quia Henr. Ranzovio, Proregi Cimbrico, est inscripta, ejusque auspiciis & sumptibus, teste Pet. Lindebergio (*in Hypotyp. Ranzov.*, c. 3., p. 65.), prodiit. Deducta ea est, sicut Autor in præfatione significat, non e Canonibus vulgatis, sed ipsis naturæ fundamentis. *Tractatus de Civitatibus Hansaticis in Dithmarsia*, quem una cum illa prodiisse Alb. Bartholinus, in *Lib. de Script. Dan.* p. 109., & qui hunc exscripsit, sed A. 1563. in locum 1583. perperam substituit, Mart. Lipenius, in *Biblioth. reali Philosophica*, falso tradiderunt, chimericus est, nec unquam, vel illi adjunctus, vel seorsum a nostro scriptus aut editus, imo ne scribi quidem, cum nullis Dithmarsia civitatibus, sed vicis tantum & pagis, in frædus nunquam receptis Hanseaticum, gaudeat, potuit. V. quæ, hanc in rem, in *Hypomnematis ad libellum Bartholini* p. 350., & *Parte IV. Isagoges ad Hist. Cimbr.*, c. 6., §. 12., p. 117., ac c. 12., §. 3., p. 628., jam olim a nobis sunt monita. Pet. Bælio, V. C., qui, *Tomo II. Dictionarii Historico-Critici*, Roterod. A. 1697. Gallice editi, p. 111., p. 1233. 1234., Vitam Raimari, ex *Isagoge* nostra, & aliis, enarrans, errori Bartholiniano patrocinari voluit, & hoc sine Nicol. Reimerum, scripti chimerici Autorem, Danis a Bartholino annumeratum, a Nicol. Raimaro Urso nostro, non Dano, sed Dithmarsio, ac proinde a Bartholino, si ipsum audias, haud celebrato, diversum esse, contendit, in *Hypomnematum ad lib. Bartholini Spicilegio*, p. 31-34., & *recentiori Isagoges ad Hist. Cimbr. Proæmio*, p. 57. 58., abunde itidem est satisfactum. Non enim solum, ex adjecta *Geodæsia Ranzoviana* mentione, nostrum a Bartholino, alios etiam Hollatos & externos Danis suis perperam accensente, designari, ac, inter Danos, neminem alium, hoc gavisum nomine, scriptis inclausisse, *ἡ φαινόμενα* ostendimus, sed veram etiam simul erroris Bartholiniani originem, ac natales utopiarum Civitatum Dithmarsiz Hanseaticarum, scriptique de iis fictiti, in cerebro Bartholini, plane ridiculos, deteximus. Nostro scil. Nicolao Raimaro Urso patria fuit Henstede (Hensstede), pagus Dithmarsiz, civitates autem Hanseaticæ a Saxonibus, Cimbris & Danis, vocantur die Hensstede. In *Geodæsia* porro titulo Autoris nomen & patria hisce verbis exprimuntur: *Nicolai Reymers, von Hensstede in Dithmarschen, Geodæsia Ranzoviana, Landrechnen und Feldmessen*, &c. Hunc libri, sive obiter inspecti, sive ex Catalogo aliquo cogniti, titulum Bartholinus, nomen pagi Raimaro natalis proprium Henstede cum appellativo Hensstede idem esse, falso arbitratus, Latine, de verbo ad verbum, sed non sine *ψευδευμενα* infelici, e vocibus patris Autoris indicibus, librum, de quo scribendo Raimarus nunquam cogitavit, monstruosum effingente, ita l. c. expressit: *Nicol. Reimers de civitatibus Hensaticis in Dithmarsia, Geodæsia Ranzoviana*, &c. E quibus cum errores, & Bartholini, & suum, *ἀναγίγναι* confutatos, perspicere celeberrimus Bælius, quem *Hypomnemata & Spicilegium in Bartholini libellum*, antequam secundam *Dictionarii* A. 1702. publicaret editionem, legisse crebræ illorum in hac allegationes evincunt, potuerit, suam eam de Raimaro relationem in eadem non emendasse, & ab erroribus istis purgasse, sed, disimulato meo illorum elencho, nulla sui parte mutatam, *T. III.*, p. 2998. 2999., denuo exhibuisse, mirum forte mihi videretur, nisi lapsus alieni, adeo manifesti, temere ac infelicitate defensi, illum puduisse conjectarem.

Arithmetica Analytica, vulgo Cofs, oder Algebra. Francof. ad Viadr. A. 1601. in 4.

Chronologische, gewisse, und unwiderlegliche Beweisung, aus H. Göttlicher Schrift, und den H. Vätern, daß die Welt vergehen, und der jüngste Tag kommen werde, innerhalb 67. Jahren, von dem Jahre Christi 1606. anzurechnen: Samt einer gewissen und ohnfehlbaren Chronologie, oder Zeitrechnung, von Anfang der Welt, bis auf das Jahr Christi 1606. Welche Rechnung noch bisher von keinem unter allen Chronologis ist getroffen worden, darinn auch eigentlich dargethan wird, wie lange die Welt bis anhero gestanden, und noch ferner stehen werde. Nach des Autoris Tode im Druck verfertigt, und bis aufs Jahr 1606. continuiret. Noriberg A. 1605. in 4. (sub titulo eines Judicii vom Jüngsten Tage, testibus Draudii, Bolduani & Lipenii Bibliothecis Theologicis), Slesvig A. 1606. in 4., Islebix 1607. in 4. (cui editioni, in Catalogo memoratæ Zeidleriano, accessit Anonymi Auzug, was sich vor große Veränderungen, seit Christi Geburt, in einem ieglichen hundertten Jahre, zugetragen), & sine loci mentione A. 1666. in 4. Scripto huic Raimari, Pragz, A. 1596. ineunte, uti Epistola ostendit dedicatoria, concinnato, annum xrx Christianz 1673. Universi hujus fore ultimum temere (ex traditione præsertim de sex illius annorum millenariis Eliana) prædicenti, & ab eventu ipso calculi dudum convicto erronei, opposuerunt: I. M. Andr. Lampius, Pastor Neomarchicus, *Anti-Dithmarsum*, oder gewisse Zeitrechnung, von Anfang der Welt, bis A. C. 1612., darinn, sonderlich wieder Nic. Raimarum Ursum, Dithmarsum gezeigt wird, daß kein Mensch auf der Welt befüget sey scrupulose zu bekundschaffen, wann der jüngste Tag kommen werde, ed. Hala Sax. A. 1613. in 4., II. Nicol. Mollerus, Hatherslebia Cimber, Organædus Apenradensis, die Chronologiam, oder Zeitrechnung, wie lange die Welt gestanden, und künftig, vermöge H. Schrift, noch stehen möge, wieder Nic. Raimari Urli Chronologische Zeitrechnung; de cujus tribus diversis editionibus supra p. 433. allata possunt relegi. Confer de illo Joh. Vulpii Historischen Bericht von vermeinten Jüngstentags Propheten (ed. A. 1680.), lit. C. 1. b.

INEDITA.

De his ita ipsemet, in Elegia, *Tractatui de Hypothesibus Astronomicis præfixa*:

Multaque præterea mihi, & edere cuncta volebam,

Et dare quoque aliis, quæ dedit ipse Deus.

At jam mutatum est hoc consilium; estque voluntas,

Omnia ut hæc pereant, me pereunte, simul;

Ne dicant etiam me aliis hæc furripuisse,

Ut facit in reliquis absque pudore Tycho.

M. GERHARDUS RAM, Meldorpio Dithmarsus, Stephani, Pastoris illic & Præpositi regii (*de quo statim dicetur*), e Margareta Spanhakia filius, A. 1608., Dominica post festum Paschatis tertia, in lucem est editus, & cum scholis patriz, Itzehoensi ac Flensburgensi, valedixisset, in Academiam Rostochiensem A. 1628., ac biennio post in Witebergensem, ablegatus, Magistri in hac A. 1631. obtinuit titulum. Seqventi 1632. Parochiz in Dithmarsia Australi Eddelakenfis cæpit agere Diaconum, conjugemque elegit Elisabetham Franziam, tres sibi filios, duasque filias, in 36. annorum convictu, enixam. Diaconatum Eddelakensem cum Meldorpiensi patrio A. 1634. permutavit, nec ab isto, per lustra fere quatuor, quamvis A. 1640. Tellingstadienses & Wesselburenses, A. 1646. Eddelakenfes, A. 1648. Hemmenfes, & A. 1650. Heidenfes, ad suarum in Dithmarsia Parochiarum eum invitarent Pastoratus, potuit avelli. A. 1653. tandem, ut ædis, in Civitate Ducatus Bremensis Stadenfi, Pastorem ageret Wilhadianz, persuasus, mentem ac locum mutavit, & per annos huic XVII., spreta, quæ a Rege Sveciz A. 1665. ipsi offerebatur, Superintendentis Ducatus Verdenfis dignitate, præfuit. A. 1659. Bibliothecz suæ, bonorumque omnium, in ferali, quo magna pars urbis Stadenfis d. 26. Maji est absumpta, jacturam fecit, incendio, ejusdemque occasione sacrz, de diebus festis ac mæmonicis, controversiz, momenti quidem exigui, sed non minori, quam aliz, vehementia, & scriptorum Eristicorum acerbicis, ventilatz, est implicatus. Cum enim, memoriam incendiū illius solenni in templis supplicatione quotannis esse recolendam, fuisset decretum, de die autem, isti destinando, regis in Ducatu Bremensi Consiliariis, 26. Maji, quem clades hæc publica funestarat, eligentibus, cum urbis Senatu & presbyterio, diem Jovis, festo Pentecostes proximam, præferentibus, convenire haud posset, adversus Stadam nostri exustam huic patrocinantem, sententiam illorum M. Ant. Hofmannus, Parochus Asselenfis, Præpositusque Kedingensis & Ostensis, ἀνανύμωζ *Judicio Theologico* A. 1661. defendit vernaculo. Huic Rammius, Senatus ac Presbyterii Promachus, A. 1663. respondit, & conflictui, aliquoties, non sine bile multa, utrinque iterato, immortalis, Stephano filio, Ecclesiastæ Glückstadiensi, ferram contentionis istius ulterius, cum Hofmanno, reciprocandam reliquit. Triennio ante obitum illi a Friderico III., Rege Daniz, vici patrii Meldorpiensis Pastoratus, una cum Ecclesiarum Dithmarsiz australis Ephoria, erat promissus, ipseque Naamani Bernhardini, Senis propemodum emeriti, in utroque officio, designatus successor. Verum, licet iste, A. 1669. exeunte, vivis excederet, noster tamen, ob corporis infirmitatem, Regis, A. seqv. 1670. extincti, obitum, aliasque causas, geminum hoc munus adire non potuit, sed, in officio Stadenfi, non multo post, eodem A. C. 1670., magnoque ætatis Climacterico, die 6. Sept. (nuptis cum Dorothea Waltheria, nuper sibi desponsa, secundis frustra destinato), Apoplexia expiravit. V. Filii ejus, M. Steph. Rammii Historiam Vitæ parentis vernaculam prolixiorem, Apologiz suæ pro illo, contra Hofmannum, Germanicæ A. 1671. subjunctam.

Anti-Marianus, oder Geistliches Seelengeschülte, wieder die offene Herkenspforte zum wahren Reiche Christi des Angeli Mariani, darinn die Irrthümer dieses Buchs gezeigt werden. Glückstadii 1637. in 12. De libello, quem is impugnavit, ἀνανύμωζ, *Tom. II.*, in Joh. Angeli a Werdenhagen, veri illius Autoris, vita plura afferentur, & nonnulla jam, *P. IV. Ifag. ad Hist. Cimbr., c. 6., §. 11., p. 512.*, sunt monita.

Martinus coronatus, oder Leichpred. über Mart. Bruhn, J. U. C., auf 2. Tim. IV. 7. 8. Hamb. 1642. in 4.

Gülden Kleinod Mariz, oder Leichpr. über J. Maria Cordes, aus Luc. X. 42. Hamb. 1645. in 4.

Dithmarsische Huldigungspredigt, als zu Meldorpf, am 21. Cont. nach Trinit. A. 1648., der Huldigungsgest. Friderico III. Könige in Dennemarck, von den Eingefessenen des Südtheils Dithmarschen geleistet wurde, auf 2. Sam. V. 1. 2. 3. gehalten. Ib. 1648. in 4.

Abbildung eines getreuen Rathes, oder Leichpr. über Joachim von Schencke, Kön. Schwedischen Rath im Herzogthum Bremen, auf Apoc. II. Hamb. 1660. in 4.

Stada exulta, oder die Feuertruhe Gottes, damit er die uhralte Stadt Stade unbarmherzig d. 26. Maji A. 1659. gesteuert, in einer Predigt vorgesteller. Stada 1660. in 4. Huic sermoni M. Ant. Hofmannus, Consil. Sveco-Bremensis Ecclesiasticus, circularum Kedingensis & Ostensis Præpositus, Parochusque Asselenfis, ἀνανύμωζ A. 1661. in 4. opposuit Theologisches Bedencken von jährlichen Gedench-, als Brandt-Ber-Danck-, und ordentlichen Festtagen, von Mittelwintern, und Christlicher Freyheit; wobei auch zugleich vom Ampte der weltlichen Obrigkeit in Religions- und Kirchensachen, und vom Beruffe und Wahl der Prediger, mit Zuziehung der Geistlichen des Orts, gehandelt wird; eröffnet von einem Mitgliede des Predigtampes im Herzogthum Bremen. Refutatum illud autem est a nostro scripto seqventi.

Nasturtium, oder Abgenöthigte Hauptreinigung, wieder die aufgestiegene Galle eines namlosen Mitgliedes des Predigtampes im Herzogthum Bremen, entstanden auf einem ungeziemten Eifer über dem Theol. Bedencken von jährlichen Gedench- und ordentlichen Festtagen, &c.; præpariret im Laboratorio des H. Geistes, in 21. Dofes abgetheilet, und dem

dem Anonymo heilsamlich zu gebrauchen publiciret. Glückstadii 1663. in 4. Reposuit isti Hofmannus *Parallela Heortologica*, oder das, Ehr und Leumuths halber, wiederholte, und, zur Steur der Wahrheit, wieder M. Gerh. Ram, und den besandten Theologum, N. N., nothdringlich vertheidigte, Theologische Bedencken von iäblichen Gedenc- und ordentlichen Festtagen, &c., Glückstadii A. 1669. in 4. Patrocinatorum autem contra hæc est parenti, A. seqv. 1670. defuncto, M. Steph. Ram Jun., Ecclesiastes Tychopolitanus, in Apologia, Glückstadii A. 1671. in 4. sub hoc publicata titulo: M. Gerh. Rams Predigt, *Stada exusta* genandt, samt der darauf erfolgten Apologie, *Nasturtium* tituliret, erkläret, und wieder M. Ant. Hofmannum vertheidiget: Samt Belehrungen der Leipziger und Wittenbergischen Theologischen Facultäten, und M. Gerh. Rams Lebenslaufe.

Leichpredigt über Heren Claus von der Decken.

A. 1665. in 4.

Tuba Jonza; das ist: Jonz-Buffpfaune, nebst allerhand Theologischen Qvæstionen, Casibus conscientiz, emphasibus verborum, und nothwendigen Observationibus; Scriptum *αὐτὸς δὸς*, in *Catal. Nund. Lips.* A. 1636. autumn., p. 33., promissum.

STEPHANUS RAM Senior, Hamburgensis, Diaconus initio vici in Dithmarfia Meldorpiensis, Petro deinde Boethio, in Pastoratu ejusdem, A. circiter 1598., in Præpositi autem Dithmarfiz Australis dignitate, d. 22. Jun. A. 1600., successit (1.), & Gerhardo filio (*de quo modo dictum*) e Margareta Spanhakia, uxore, suscepto, d. 25. Dec. A. 1621. defunctus (2.), utrumque officium D. Christiano Matthiz, Theologo celeberrimo, reliquit. Carmine celebratus est peculiari a Mich. Clenovio Jun., in *Myrmeciiis Poeticis* p. 122. 123.

Possedi olim, & M. Georg. Henr. Burchardo, Præposito Segebergensi, utendam dedi, Epistolam ejus ad Benedictum ab Alefeld, Præfectum Steinburg. regium, Saxoniam *αὐτὸς δὸς*, A. 1610. exaratam, qva mutationem *Ordinationis*, qvam vocant, *Ducatum Slesvicensis & Holsatice Ecclesiastica* quinqve serio dissuasit rationibus, excerptis, uti ipse monet, e scripto suo ejusd. argumenti prolixiori, Saxonico indem atqve inedito: *Of de Christlike Sleswig-Holsteensche Kerkenordnung to endern sy, oock in wat Saten, und up wat Wyse, suldes gescheen möchte?* Confer de isto *P. II. Iffagoges meæ ad Hist. Cimbr.*, c. 4., §. 5., p. 92. 93.

STEPHANUS RAM, Marnensis Dithmarfus, Med. D., & Medicus Fioniz, insulæ Danicz, provincialis, Kal. Aug. A. C. 1658., & ætatis 33., extinctus. V. de illo Henn. Wittenii *T. II. Diar. Biogr. Sec. XVII.* p. 80., & Thomz Bartholini *Diff. VIII. de Medicina Danorum domestica* p. 370.

Disp. Inaug. de Apoplexia. Argentinz 1651. in 4.

M. STEPHANUS RAM, Meldorpio Dithmarfus, Gerhardi (*supra memorati*) filius, urbis Glückstadiensis, circa A. jam 1671. & 1680., Ecclesiastes.

(Parens fuit filii infelicis, Joach. Gerh. Rammii, J. U. Studiosi, qvi, ex Academia Witebergensi relegatus, d. 29. Jan. A. 1688. laqueo, e quercu suspensio, filium sibi vitæ ipsemet abruptit, cum schedam paulo ante Latinam, desperationis extremæ testem, animæ negantem *αὐτὸς δὸς*, ac in religionem omnem (*ad decipiendos homines, mundumque eo melius regendum, ipso iudice inventam*) valde injuriam, exarasset, ac in museo suo reliquisset. V. de filio hoc, ejusque *αὐτοχρεια*, *Programma* Rectoris Academici Witebergensis peculiare, A. 1688. editum, M. Georg. Schimmeri, Diaconi Witebergensis, das von einem Mordtinde erschreckte Wittenberg, sive Sermonem de homine isto desperabundo, ex historia Ahitophelis (2. Sam. XVII.), Germanicum, Witebergz A. 1688. in 4. excusum, *Observationum Selectarum Halensium Tomi X. Observationem IX.*, schedam ejus scriptis annuerantem Atheisticis, Andr. Caroli *Memorabilia Sec. XVII. Ecclesiastica*, T. II., Lib. IX., c. 60., p. 484. 485., & c. 61., p. 488. 489. 490., Gotfr. Arnoldi (Schedam. tanquam impiam, detestantis, sed Atheismum, stricke ac proprie dictum, haud arguere ostendentes) *T. II. Hist. Eccl.*, Lib. XVII., c. 16., p. 604. 605., & Joh. Henr. Fricklingii *Disp. de Achitophelismo Machiavelli*, §. 3., p. 7. E quibus Schimmerus, Carolus & Arnoldus, schedam ipsam legendam exhibent.)

Disp. de Universalitate gratiæ Dei, ceu primi salutis principii, Marco Friderico Wendelino potissimum opposita, Præfide D. Joh. Ern. Gerhardo. Jenz 1658. in 4.

M. Gerhardi Ram, seines Vatters, Predigt, *Stada exusta* genandt, samt der darauf erfolgten Apologie, *Nasturtium* tituliret, erkläret, und wieder M. Ant. Hoffmanni *Parallela Heortologica* vertheidiget: Samt Belehrungen der Leipziger und Wittenberger Theol. Facultäten, und M. Gerh. Rams Lebenslaufe. Glückstadii A. 1671. in 4. De historia hujus scripti, supra allata relegantur.

Aller Gottes Heiligen vor dem Heren-werthgehaltener Todt, oder Leichpredigt über Mariam, Caji Arends, Schloßprediger in Glückstätt, Ebeliebste, auß dem Verle des Todtengesangs: So fahr ich hin zu Jesu Christ, &c. Glückst. 1675. in 4.

Wolgemeinte Warnung an die Evangelische Stadtgemeine in Glückstätt, das Pabsthum zu meiden. Glückst. 1680. in 4. (M. C. K.)

M. ENVALDUS (NICOLAI Filius) RANDULFUS (qvi a Phil. Labbeo (3.) *Nicolaus Randulfus* minus accurate vocatur), Hatherslebiz Cimbrorum d. 18. Febr. A. 1596. natus, & dis cathedralis, in Seelandia Danica, Roeschildensis, Pastor Primarius atqve Canonicus, Ecclesiarumqve Nomarchiz Sommensis vicinæ Præpositus, apoplexia aliquot ante obitum tactus annis, suas deinde sedens conciones habuit, & d. 30. Apr. A. C. 1667., ætatisqve 72., expiravit (4.). Filium reliquit Nichaum, Th. D., Pastorem initio in Seelandia Coagiensem, & postea, ab A. 1665., & dis Sp. S. H. d. niensem, ad Episcopatum paulo post Norwagiz Bergensem, eodem A. 1665., evectum (5.), ac in isto A. 1708. adhuc superstitem. De Parente confer Alb. Bartholini *Lib. de Script. Dan.* p. 37., meaque ad eum *Hypommemata* p. 206., Henn. Wittenii *T. I. Diar. Biogr. Sec. XVII.*, ad A. 1667., *Indicem III. Biblioth. Resenianæ jam allegatum*, ac Pet. Winstrupii Jun. Epigramma in cognomen ejus Encomiasticum, *Libro III. Epigramm.* p. 966. obvium,

SCRIPTA EDITA.

I. LATINA.

Tuba Danica; h. e. Diff. Theologica de Aureo Cornu, in Cimbria invento, qvo, ceu tuba clangente, Deus opt. max. nos, qvi regnum Daniz incolimus, excitat ex infelici securitatis somno, ut innumera beneficia, nobis & majoribus collata, agnoscamus, & nefandam nostram ingratitude ac contumaciam deploremus & deprecemur: Cum præfatione D. Casp. Er. Brochmanni, Seelandiz Episcopi. Hafniz 1644. & (*juxta Catal. nundinalem ac Lipenium P. I. Bibl. Theol.* p. 472.) 1663. in fol. Theologicam exhibet Emblematum Cornu aurei Christiani V., Danorum Principis, in via publica Mögeltunderensi, M. Jul. A. 1639., a virgine rustica e terra eruti, interpretationem, piam quidem, sed

PP PP PP 2

αὐτὸς δὸς

- (1.) V. Ant. Heimreichii *Chron. Dithmars.*, L. 3., c. 5., p. 256. (2.) V. M. Steph. Rammii Jun. *Vitam parentis sui, M. Gerh. Rammii.* (3.) in *Manissa supellebilis antiquariæ, Bibliotheca Bibliothecarum adjuncta*, p. 655. (4.) V. *Indicem III. Bibliotheca Reseniana.* (5.) V. Pet. Resenii *Inscript. Hafn.* p. 116.

ἀποστροφῶν, atque idcirco a Trogillo Arnkielio, in *Tr. de eodem Cornu Germanico*, A. 1683. edito, rejectam. V. P. I. *Isagoges nostræ ad Hist. Cimbr.*, c. 3., §. 12., p. 29.

Resonabilis Echo: h. e. Orationis seriz & lincerz, a pia mente conceptz, ex fide vera profectz, ad normam verbi divini formataz, mira vis & ἰνίπεια, utpote qvz Deum, & devotam animam, colloquio mutuo & familiari conjungit, ex fontibus S. Scripturæ, & præsertim Cap. III. Threnorum, deducta, explicata, & quinqve libris comprehensa. Hafniz 1651. (imo, juxta Alb. Bartholinum l. c.: A. jam 1649.) in 4.

II. DANICA.

Klar Bedyfning, at JEsus Christus er piint og kaarsfest, død og begravet om Fredagen (i. e. Demonstratio, JEsu Christi die, non Jovis, sed Veneris, mortuum esse ac sepultum.) Hafniz 1651. in 12. Opposita est Claudio Nicolai Eistradio, seu Lesleo, scriptori Dano, opinioni novz, de Christo die Jovis mortuo, in *Appendice Geometrie planorum universæ*, Lubecz A. 1650. & 1661. in 4. editz, patrocinato, & per Joh. Windefontanum etiam, Parochum Steenholiensæ (in *Anatome Quæstionum paradoxarum Cl. Nic. Leslei de motu terre, anima hominis a sola matre, & Salvatore JEsu die Jovis passio*, Hafniz A. 1662. in 4. excusa), Latine refutato.

Tr. om den Formortelse, som seede i Solen d. 2. Aug. A. 1654. (i. e. Pia institutio de Eclipsi solari, d. 2. Aug. A. 1654. facta.) Hafniz 1655. in 12.

CHRISTOPHORUS, Comes a RANZOU, e familia Cimbrica equestri ortus antiquissima, patrem habuit Henricum, prædiorum in Wagria equestrium, Schmolenfis atque Hohenfeldensis (qvz ipse etiam jure possedit hæreditario) Toparcham, Christ. IV., Regis Daniz, Consiliarium, Præfectum Rendesburgensem, Basilicæ Hamburgensis Præpositum, Slesvicensis autem Canonicum, Heroem magnæ in Cimbria autoritatis, A. 1644. rebus humanis exemplum (1.): matrem vero Idam Pogwischiam, e Dynastarum Ovelgünneusum stirpe oriundam. Majores familiz paternæ reliquos fuisse Casp. Dancwerthius, in serie Ranzoviorum Schmolenfisum, enumerat, Genealogica (2.). Ingens in ipso a teneris pietatis, candoris, virtutum & eruditionis omnigenæ, studium, Calixtinis ornatum laudibus, eluxit, cujus igniculos parentes magis excitaturi, Fabro illum cuidam domi bonis literis atque moribus imbuendum commiserunt (3.), & cum adolevisset, in Academiis ablegarunt. In Sorana Daniz cum viveret, studium tanto ardore Juridicum excoluit, ut *Institutiones Justinianeas* integras memoriæ mandare haud dubitaverit (4.). Juliam A. 1649. adiit, & convictu Georg. Calixti, Theologi eximii, sui que popularis, a d. 19. Febr. ad Kal. Oct. usque, usus, in sacro, ad quod animum istic serio appellebat, studio, Viri hujus summi, cui ob pietatem, candorem & φιλομαθείαν, longe erat charissimus, ductu, brevi ita profecit, ut, cum Sam. Vossio, Nobili Megapolitano, amicorum intimo, Wernero Geichium, Monachum, in Lutherianorum castra traduxerit (5.). Παιδείας sacrz, qualis nobili & Politico convenire visa est, methodum, a se illi suggestam, sed ab Abr. Calovio, nodos in lircpo qværente, fuisse (6.) exagitatam, ipse Calixtus, in *Appendice sui ad Ernestum Hassum Responsi* (7.), hisce A. 1651. verbis exposuit: Cum primum accederet, totus immerfus erat studiis Hebrææ lingvæ. Ego vero monere, non videri operæ pretium, quod tantum temporis & laboris Grammaticæ, & vocabulis ediscendis, impenderet, qui verum scientiam adamaret, & studium illud ad eximiam perfectionem deducere non esset. Rectius itaque faciendum, si Philosophiæ, Metaphysicæ, Logicæ, quarum plane rudis erat, certis & necessariis ad res cognoscendas, ac recte judicandas, præditiis, incumberet. Hebrææ lingvæ studio vix eo perventurum, ut Latinis V. T. versionibus, quæ satis præclaræ extarent, meliores aliquando daret. Ad rerum cognitionem aspiranti eas sufficere, satiusque fore, ut ipsis illis rebus considerandis industriam suam impendat: hacque fini, cum lectione & studio Scripturarum, cognitionem Ecclesiasticæ antiquitatis, præscriptumque Patrum & Conciliorum, conjungat. Perit e vestigio, & missis prioribus, ad hæc studia animum adiecit: quoniam, propter temporis angustiam, & sæpe iteratos excursus, vix inchoare potuit, nedum aliquo perducere. Satis mihi erat, compendia quædam, a quibus initium faceret, indicare, qualia sunt Summa Conciliorum Carranzæ, vel Longi Coriolani, aut potius Codex Canonum universæ Ecclesiæ, quem edidit Jusellus, aut etiam Romanæ; Augustini Lib. de Hæresibus, una cum Danæi Commentario, Bellarmini Lib. de Script. Eccles., ut eorum, juxta decursum seculorum, seriem & nomina primum cognosceret. Non memini, me unquam ei volumen aliquod præsci Patris, vel Græci, vel Latini, evolendum dare: eo enim usque, ut ex usu daretur, res deducta nondum erat. Helmstadio, exeunte A. 1649., Amstelodamum est digressus, & Mennoniticæ sectæ Anabaptistarum consuetudine, teste Calixto, tempore usus haud exiguo. Continuato deinde itinere in Italiam delatus, Romæ anno Ecclesiæ Romanæ jubilæo 1650. substitit, & diversum a peregrinatoribus aliis, curiosa aut ludicra sectantibus, amplexus institutum, in Ecclesiæ Pontificiæ statum, ac cum Protestantibus controversias, accuratius cœpit inquirere. In scrutinio hoc occupato Lucas Holstenius, popularis eruditissimus, Bibliothecæ præfectus Vaticanæ, Henricus Julius Blumius, Eques Lüneburgicus & Apostata, Jesuitæ nonnulli, & alii Viri docti, quibuscum conversabatur, plurima de religionis Lutheranz veritate moverunt dubia, & eo quidem successu, ut alienior ab hac esse, atque Pontificiam illi præterire, inciperet (8.). Vacillantem ad Apostasiam tandem manifestam, eodem A. 1650., permovit, præter admirationem devotionis Pontificiorum, & peregrinorum inprimis, ad Jubilæum confluentium, speciosæ, numerosæque librorum de pietatis studio Asceticorum, apud Lutheranos non ita frequentium, quibus a teneris delectatus erat, multitudinis, Holstenii præsertim de modo Ecclesiæ veram a sectis discernendi consilium. Svasu enim illius, in mentis hac fluctuatione, Vincentii Lirinensis, a Calixto etiam commendati, regulam secutus, sacri Codicis auctoritati Ecclesiæ Catholicæ junxit traditionem, istumque juxta hujus normam, sive doctrinam & consensum Patrum, qui seculis a N. C. quinqve prioribus floruerunt, ac IV. Conciliorum generalium, unanimem, Praxin item Ecclesiæ, a sacris eorundem temporum Historicis descriptam, interpretandum esse, in animum induxit. Cum igitur, χεῖρα γωγία gavissus ejusdem Holstenii, in quinqve primis Ecclesiæ Christianæ seculis, & monumentis, quæ supersunt, istorum literariis, eadem, quæ apud Pontificios, dogmata, eosdem ritus sacros, eandem politiam & disciplinam, deprehendisse sibi videretur, ad hos a Lutheranis, velut Profelytus, transgredi haud dubitavit (9.). Rumore interea, de ipsius cum Holstenio, Blumio & Jesuitis, conversatione, Helmstadium, per Germanos, ex Italia reduces. perlato, Calixtus, hospes ejus atque doctor pristinus, & sponte sua, & Sam. Vossii, nostro amicissimi, rogatu, d. 6. Maji A. 1650., epistola eum familiari ab apostasia humaniter est dehortatus. In hac, post brevissimum corruptelarum aliquot ac errorum Ecclesiæ Romanæ, sive vitiæque ejusdem in Anathemate Ecclesiis aliis dicendo, recensum, Cimbricarum autem & Brunsvicensium, tanquam ἐρσοδοξοῦσιν, & optime præ cæteris comparatarum, commendationem, amice nostrum obsecravit, ne scrupulis Romanæ sibi forte injectis, locum concederet, omnesque ipsi, si in reditu Helmstadium velit iter deflectere, coram a se exemptum

(1.) V. D. Steph. Klotzii *Sermouem de illo funebre vernaculum*. (2.) P. III. *Chorograph. Cimbr.*, c. 6., p. 207. 208. (3.) V. Georg. Calixti *Appendicem Responsi ad Ernestum, Landgr. Hassiæ*. (4.) V. Calixtum l. c. p. 49. 50. (5.) V. Calixtum l. c. (6.) in tota *Epist. Dedic. Isagoges sue ad SS. Theol.*, A. 1652. edita. (7.) l. c. p. 49. 50. (8.) V. Calixti *ad eum Epistolam*, ipsiusque *responsoriam*, sub initium. (9.) V. ipsius *Epist. ad Calixtum* p. 4. 5. & edit. *Mogunt.*, & Andr. Caroli *Memorabilia Ecclesiæ, Sæc. XV. II.*, T. II., Lib. VI., c. 2., p. 5.

emptum iri, est pollicitus. Reposita est Epistola isti Calixtina, sub Ranzovii quidem nomine, non tamen ab ipso, sed (uti paulo post docebitur) a Luca Holstenio, Responsoria prolixa, non ob styli minus elegantiam, quam eruditionem, commendanda, Romae Kal. Sept. A. 1650. scripta, & sequenti 1651. typis excusa publicis. In hac Ranzovius, cum Apostasiz suae rationes initio exposuisset, Calixtinam, ab ista dehortatæ, examen aggressus, Ecclesiaz Romanæ auctoritati, Pontificisqve infallibilitati ac primatui, acriter patrocinator, nec segnius cætera Pontificiorum dogmata, a Calixto erroris infimulata, ignem sc. purgatorium, numerum Sacramentorum septenarium, Baptismi Johannis atqve Christi discrimen, Communionem solius panis Eucharisticam, & Missas privatas, defendit. Nec Calixto ipsi Autor parcat, sed Senis vere καλίστη, & optime de Ranzovio meriti, consilia atqve hypothèses, de sectarum orbis Christiani dissidentium reconciliatione aut toleratione mutua, Irenicas, non solum, tanquam irritas ac frustraneas, sarcastice perstringit, sed viam etiam Ranzovio ad apostasiam stravisse comminiscitur. Ad hunc salutis portum, sub persona inquit Ranzovii (1.), invitare te non desinam, ad quem sedulo pervestigandum, tua impmixta opera, me excitatum profiteor. Nam, Romanam Ecclesiam unam illam, sanctam, Catholicam & Apostolicam, esse, non tam facile mihi licuisset perspicere, nisi antea, tuo ductu, certo credidissem, eam non Antichristi sedem, & Babylonicæ meretricis lupanar, sed vere Ecclesiam etiam nunc esse, & salutis spem pie in ea viventibus neutiquam denegandam, eo quod præcipua fidei capita, quibus, fundamenti instar, salus nostra innititur, salva & immota retineat. De reliquis, sin absque partium studio esset, unionem aliquam, vel saltem Syncretismum, iniri posse, existimabas. Adhæc multa temerario illo reformationis tumultu abrogata dolebas, quæ, cum magno pietatis emolumento, potuissent retineri, multa quoque Ecclesie Catholicae falsa & absurda fatebaris affingi, quæ aut plane ignores, aut ipsa improbet. Ita tu, Hermæ vialis instar, in bivio defixus, digito intento, viam, quæ ad Ecclesiam Catholicam pergerem, mihi subindicasti. Hæc ille, quæ Calixto aliquot e Lutheranis suis adversarii sæpius deinde exprobrarunt, arreptaqve hinc occasione doctrinam ejus, velut Pontificiæ affinem, acerbè traduxerunt (2.). Sed criminationem istam, ad alenda dissidia Protestantium intestina haud dubie excogitatam, Calixtus ipse, in Appendice sui ad Ernestum, Hassæ Landgravium, Responsi, Epistolæ Ranzovianæ A. 1651. opposita, & Gerh. Titius, ejus ex auditore Collega, in Pleniori Consilio de concordia Ecclesiastica Calixtini Repræsentatione (3.), solide jam confutavit, & ad confessiones non matris solum Ranzovii, causam apostasiz filii, Calixto falso imputatam, in Fabrum, Præceptorem ejus domesticum non admodum religiosum, transferre solitæ, sed ipsius etiam Ranzovii, Calixtina se contra Pontificios argumenta, magis quam reliqua adversus eosdem omnia, suspensum atqve cunctabundum tenuisse, cum Ernesto Hassæ, ingenue antehac fassi, provocarunt. Post apostasiam Ranzovius in peregrinatione aliquamdiu perrexit literaria, istaqve finita, Comitibus a Ferdinando III., Imperatore, donatus titulo, partim in prædiis Cimbriz hæreditariis, partim autem in regionibus exteris, ætatem exegit reliquam, doctrinæ Romano-Catholicæ, ad obitum usque, tenacissimus, ejusque propagandæ, si qua se offerret occasio, studiosissimus. Conjugem A. 1679. elegit Dorotheam Hedwigem, Fridenci, Ducis Holstæ-Norburgensis, filiam, A. 1635. natam, ac paulo ante, relicto Cænobio, cui Abbatissæ titulo hæcenus præfuerat, Gandersheimensi Lutheranæ, sacra itidem amplexam Pontificia (4.). Annis duodecim in matrimonio hoc, proles, si rite audita recordor, haud experte, transactis, ipse Hamburgi, M. Augusto A. 1691., conjux autem sequenti 1692., d. 23. Sept. (5.), rebus humanis valedixit.

ELOGIA.

Georg. Calixtus, in Epistola ad illum, his eum, inter alias, laudibus ornavit: *Fecit tuum pietatis, virtutis & eruditionis, studium, cujus hic luculenta specimina edidisti, ut te in oculis geram, & de incolumitate tua sollicitus sim; certa spe nixus, te communi nostræ patriæ magno ornamento, insignique emolumento, brevi fore. - - Non ignarus sum, quanta tibi prudentia, & ingenii vis, divinitus sit concessa. - - - - -* *Tuo consilio, & prudentia, & auctoritate, in patria nostra, quæ adhuc in disciplina Ecclesiastica desiderari possunt, aut emendari possunt, aliquando suppletum & correctum tri, spem omnino certam concepi.*

Joh. Christ. Baro a Boyneburg, Ep. XX. ad Joh. Conr. Dietericum, p. 92. 93., ita A. 1649. de illo scribebat: *Sine dubio Ranzovius, felix, ut fundo percepi, suæ gentis exornator, in Italia opes Græcicas, & diligeret, & inveniet, ut qui in Julia Academia studiorum dulcedinem, ex ore præstantissimorum antecessorum, per electissimos libros, limpida curiositate capere degustare.*

Henr. Marcellius, Jesuita (a Joh. Fabricio Jun., in *Defensione Considerationis controversiarum* p. 80., allegatus), in *Sapientia pacifica* p. 158., *Virum eum annumeravit non mansuetudine minus clementiaque quam eruditione & sanguine, illustribus, qui moderatione & humanitate in disputationibus sacris eximiam laudem promerentur.*

SCRIPTUM UNICUM, IDQUE SUPPOSITIUM.

Epistola ad Georg. Calixtum, Theol. Professore Helmsstädiensem, quæ sui ad Ecclesiam Catholicam accessus rationes exponit. Adjecta est Calixti ad Ranzovium Epistola, cui in hac respondetur. Romæ, typis hæredum Ludov. Grignoni, A. 1651. in 8. Recusa deinde est Francofurti ad Mœnum (Legati, teste Appendice Calixti sæpius allegata, jussu Cæsarei), Moguntiz A. 1652. in 4., Romæ, typis S. Congregat. de propaganda fide, A. 1662. in 8., & Salisburgi A. 1686. in 12. Editionis Moguntinæ, centonibus aliquot auctæ ineptis, hic est titulus: *Jucundus congressus, seu Epistole, anno 1650. Jubileo scriptæ, & ad autographum Romanum recussæ: 1. A Catholicis, a Lutheranis Magistro, Calixto; 2. Catholica, ab illustri, generoso & nobilissimo Viro, Christoph. Ranzovio, ex Holstariæ nobilitate, Romæ, ad fidem Catholicam, ex Lutheranæ secta, eodem anno, prudentissime converso. Accedit Cautio brevis Theologi Romani (quem Hier. Müllmannum, Jesuitam, esse, Nath. Sothwelli Biblioth. Jesuitica p. 344. me docuit), circa easdem literas, & Indiculus Patrum, excerptorum ex V. Seculis puris, qui Romanam Ecclesiam agnoverunt esse Apostolicam, & magistrum Ecclesiarum, & velut præfationis loco, Epistola tertia ejusdem G. L., adversus Calixtinam, de Jubileo, Molshemio ad Constantinum Münnich, Bibliopolam Coloniensem, transmissa (stolida & lectu indigna, cujus, dubium se de religionis Lutheranæ veritate Roma Florentiam discessisse, e Leonis Allatii narrantis literis, mendacium Frid. Ulr. Calixtus, Georg. Fil., in *Disp. Inaug. de Protestantium & Pontificiorum circa S. Eucharistiæ sacramentum controversiis*, A. 1652. confutavit); Moguntiz 1652. in 4. Germanica utriusque Epistolæ, Calixtinæ & Ranzovianæ, Versio (sub titulo: *Abdruck zweyer Schreiben G. Calixti und Christophori, Grafen von Ramen*) Coloniz A. 1652. in 8. prodit. Quæ ad ambarum argumentum spectant & historiam, paulo ante jam exposuimus. Ranzovianam confutavit Henr. Meierus, in *Wheiler**

der

(1.) p. 10. 27. (2.) V. Joh. Hülsemanni Calixtinischen Gewissen: Wurm p. 771. ac seqq., & Tr. de Auxiliis gratiæ, p. 235., Abr. Calovii Ep. dedic. *Ungoges ad SS. Theol., Consultationem in Cassellanam expensam* p. 8., & Antapologiam Witeb. contra Rintelienfes Theologos p. 621. 622., Enochii Hannmanni *Disp. Inaug. de Synb. Apostol.*, c. 4., §. 1., Sam. Pomarii *Disp. VI. de Moderat. Theol.* §. 8., & Thomæ Crenii *Animadversj. Philol. P. I.*, c. 2., p. 87., ac *P. VII.*, c. 3., §. 101. 103. (3.) §. 33., p. 147-151. (4.) V. Jac. Willh. imhofii *Notitiam procerum S. Rom. Imp.* p. 63. 1440., & Pet. Ambr. Lehmanni *Jetzt herrschendes Europa* p. 20. (5.) V. Autorem der heutigen Ebristlichen Souverainen von Europa p. 804., & Lehmannum l. c.

der Evangelischen Wahrheit, datinn wieder das Ranzovische Schreiben erwiesen wird, daß die Evangelisch-Lutherische Kirche die wahre, ubralte, Catholische und Apostolische Kirche sey, libello Osterodæ A. 1652. in 2. excuso. Sub eximen eandem; non xai à pōda, nec quoad dogmatica, sed quoad historiam tantum apostasiz Ranzovianæ, & causam illius, falso sibi imputata, ipse vocavit Georg. Calixtus, in *Appendice peculiari, Responsio suo ad Ernestum, Hassæ Landgraviū*, Helmstadii A. 1651. in 4. excuso, adjecta, & ab Anonymo, in der gründlichen Biederlegung der Unwahrheiten und Calumnien, so G. Calixtus wieder Herrn Christophorum, Grafen von Ranzou, aufgesprenget, quæ Moguntiz A. 1652. (*testibus Catalogo nundinarum anni istius autumnalium p. 21. & Lipenio P. I. Biblioth. Theol. p. 83. 84.*) prodiit, vicissim impugnata. Non immerito autem Calixtus, in hac *Appendice*, sibi persvader, Epistolam Ranzovianam Autorem non agnoscere ipsum Ranzovium, cui nunquam tanta lingvæ Latine peritia vel usus fuerit, quanta in illa deprehenditur, sed. absente illo, imo forte etiam nolente (cum multa contineat ab ipsius candore, sibi cognito, aliena), sub ejus nomine, esse editam ab homine antiquitatis, non modo Ecclesiasticæ, sed etiam exoticæ, nec non Latine elegantie, & Oratorie facultatis, studioso & perito. Hinc esse, quod, quæcumque afferantur, verborum quædam pingantur cerussa, efficacia vero evincendi & demonstrandi destituantur. Eadem, de Autore, Gerh. Titii fuit sententia, qv, in *Ostenhohne contra Pontificios summaria p. 101. 102.*, loca Patrum, pro Confirmationis sacramento, ab eo allata, examinans, Ranzovianum illum Catechetem, an seductorem, supersticiosumque Epistolæ apostolicæ Ranzovianæ architectum, appellavit. Uterque, indice velut digito, demonstrasse mihi videtur Lucam Holstenium, Virum & eruditione ista multiplici inclytum, & inter hodegos Ranzovii ad Ecclesiæ Romanæ castra (sicut supra jam indicatum est) facile principem, cui Epistolam hanc mea ad *Hist. Cimbr. Isagoge (P. II., c. v., §. 3., p. 100.)* A. jam 1691. vindicavit. Quod ut facerem, alia mihi ejusdem Holstenii persvasit Epistola, *Libro II. Συμπύκνω Leonis Allatii, Coloniz A. 1653, editorum, p. 436. 437.*, inserta, quæ, a Barth. Nihusio consultus, Abassinorum sub una specie, quam vocant, communionem, in Ranzoviana memoratam, ulterius defendit, &, quæ in hac de ista leguntur, se suggerente esse scripta fatetur. Sed & alios postea eidem hanc asseruisse observavi, Adr. Baileum scil., in *Indice Auctorum, libro Gallico des Auteurs deguisez adjecto, lit. R., p. 592.*, Christ. Helwichium, Med. Uratislav. doctissimum (stylum quoque Holsteniano simillimum esse monentem), in *Epistola ad me M. Od. A. 1699.* exarata, &, qv, a Vinc. Placcio (*T. II. Theatri Anon. & Pseudon. p. 531.*) laudantur, Joh. Cinellum *Sec. I. Biblioth. volantis p. 24.*, ac Laur. Normannum, a quo Holstenius ipse, Autorem se illius esse, Oïao Svebilio, Sveco (Archiepiscopo deinceps Upsalensi), Romæ A. 1655. detexisse perhibetur.

DANIEL RANZOVIVS, Eqves Hofatus, Toparchaque Neuenhofensis, Troieburgensis ac Woldenhonensis hæreditarius, Heros arte pariter atque Marte inclytus, & in castris ipsis, medios inter tubarum clangores, Musarum sacris vacare solitus, annum ætæ Christianæ 1529. habuit natalem, & Godeschalci III., Christiani III., Danorum Regis, Consiliarii, e Margareta Buchwaldia fuit filius (1.). In juventute Musarum castra secutus, comparata sibi, in Academia, quam A. 1544. adiit (2.), Witebergenfi, Lutherique convictu, nec non in itinere Germanico-Gallico-Italico (3.), literarum & Poeseos, linguarumque Latinæ, Gallicæ & Italicæ, peritia insigni, in Martia adultior auspicio transit. Tyrocinia militiæ, Caroli V., Imperatoris, auspiciis, in Italia posuit, patriæ autem restitutus, & ab Adolpho, Duce Holstato-Gottorpiensi, in aulam & Consiliorum adscitus ordinem, huic, in expeditione anni 1559. Dithmarsica, duarum cohortium ductor, & robur animi invictum, & peritiam rerum bellicarum eximiam, abunde approbavit (4.). Longe tamen illustrioribus postea rebus gestis, in bello Friderici II., Danorum Monarchæ, adversus Ericum XIV. & Johannem, Sveciæ Reges, septennali, inclaruit. Dux enim copiarum Danicarum supremus a Friderico constitutus, vias, quibus in Sveciam penetraretur, abstrusas, & antehac incognitas, primus detexit, præliis adversus hostes plurimis, manu licet impari, victor decertavit, in campo Astropheidenli, 4000. Danis tantum stipatus, 26. Svecorum prostravit ac in fugam conjecit chiliadas, totque præterea urbes expugnavit munitas, ac toties solum hostile est depopulatus (5.), ut rerum ipsius gestarum, in Annales dudum relatarum Arætoos, & Commentariis insuper peculiaribus, paulo post memorandis, ab ipso pariter atque aliis, fufius expositarum, recensu omnino abstinere, quam pauca de iisdem addere, satius videatur. Tantam sane hæ ipsi, apud externos etiam, gloriam conciliarunt, ut Ferdinandus, Archidux Austriæ Oenipontanus, cum Regum, Principum, ac Ducum bellicorum ἑτοξασίῃ, armaturæ, effigies, elogia & insignia, in armamentario ea splendido repositurus, ac æri incisâ, typisque excusâ, orbis totius exhibiturus conspectui, colligere cœpisset, Danielis etiam nostri ac Johannis Ranzoviorum panoplias ac imagines, suis ornatas elogiis, ab Henr. Ranzovio, Joh. filio, Prorege Cimbrico, A. 1591. transmitti sibi voluerit (6.). DIVERSO tamen TEMPORE DIVERSA mortalibus esse FATA (ander Jahr, ander Glück), non symbolo solum suo (7.), Heros hic fortissimus, sed interitu etiam docuit tristi atque immaturo. Quem & ipse prælagiens, paucis ante diebus, tabulas voluntatis condiderat ultimæ, precibusque, quam antea, vacaverat ardentius (8.), & Henr. Ranzovius, gentilis, Prorex Cimbricus, e valedictione triplici, ultimæ ejus ad se subnexa epistolæ, specieque arcis illius splendidæ, in monumentum subsidentis lapideum exiguum, paterno simillimum tumulo, per somnum sibi oblata, imminere ipsi divinatione suspicaci erat ominatus (9.). Cum enim Wartburgi, Hallandiæ oppidi, a Danis obsessi, &, triduo post obitum ipsius, his dediti, oppugnationem A. 1569., d. 11. Nov. (qv, D. Martino sacer erat), præfens adornaret, & tormentis bellicis, quæ uno impetu simul exonerari jufferat, quæ fortuna disploderentur observaturus, pone scopulum, minima sui parte prospiciens, adstaret, tormenti oppidanorum hostilis ictu fortuito, seu potius fatali (cum collimari ad ipsum, loci opportunitate tectum, rectæ ex urbe haud posset), capite oculotenus comminuto, ingentium Regis, exercitus, & patriæ totius, luctu, occubuit. Collapsi cadaver ministri sustulerunt, & opobalsamo aromatisque inunctum, turma equitum comitati, Helsingburgum, & inde in Holstatiam, ut monumento Westenseensi inferretur gentilitio, deportarunt (10.). Fato adeo lugubri Achilles hic Cimbricus, præfectoque Flensburgensi, conjuge illa deinceps potito (11.), urcem autem Neuenhofensem germano alteri, Antonio (12.), reliquit. Epitaphium ei Henr. Ranzovius, Prorex Cimbricus, amicorumque intimus, in templo rurali præfecturæ Rendesburgensis Westenseensi, curavit erigi, & inscriptione duplici, metrica atque ἀμείψα, ornavit. Metrica, quam solus Franc. Sweertius recitat (13.), hoc fuit hexastichon:

Svecorum jacet hic domitor, terrorque pavorque,
Spes Charitum, generis gloria, Martis honos.
Ingenium, pietas, gravitas, facundia, candor,

Cuncta sub hoc uno marmore clausa jacent.
Defunctum lugent virtus, Rex, patria, fratres,
Sponsa, fides, bonitas, Cypria, Pallas, Hymen.

- (1.) Majores familiæ paternæ reliquos *Genealogia Ranzoviana p. 6. 11.*, & C. Danewerthius, *P. II. Chorogr. Cimbr., c. 4, p. 82.*, enumerant. (2.) V. Gotsfr. Svevi *Acad. Witeb., lit. L. 1. u.*, & Nath. Chytræi *Epitaphium Elegiacum*. (3.) V. N. Chytræum *l. c.* (4.) V. Henr. Ranzovii *Elogium illius, in Epistolis ad hunc Consolatoriis p. 68.*, & Joach. Hincii *Ep. de obitu ejus, ib. p. 60.* (5.) V. Henr. Ranzovium *l. c. p. 59. 68.* (6.) V. *Epistolas Ferdinandi & Henr. Ranzovii mutuas, l. c. p. 64. 65. 66.* (7.) V. Pet. Lindebergii in illud distichon, in *Juvenilibus p. 177.*, & *Epistolas ad Henr. Ranzovianæ consolatorias p. 47.* (8.) V. Pauli Ranzovii *Epist. de obitu ejus, inter eandem Consolatorias p. 53.* (9.) V. Henr. Ranzovii *Epist. de obitu ejus ad Joach. Hincium, l. c. p. 57. 59.* (10.) V. Paulum Ranzovium *loc. n. 8. citato.* (11.) V. *Genealogiam Ranzovianam p. 20.* (12.) V. Danewerthium *l. c. p. 82.* (13.) In *Deliciis orbis Christiani p. 774.*

Apocryphum Biographicum, ista prolixiorum, in *Epistolis ad Ranzovium Consolatoriis* (1.), Pet. Lindebergii *Hypotyposi Ranzoviana* (2.), & Nath. Chytræi *Deliciis itinerum* (3.), inventes.

Plura de vita ac laudibus ejus suggerent, præter ipsius Relationem de sua contra Svecos expeditione Germanicam a. 1568, I. Isaaci, Presbyteri in Scania Landskronensis, Descriptio ejusdem expeditionis Svecicæ Danica, itidem inedita, ab Andr. Sev. Vellejo, illius possessore, *Parte II. Promi condi*, laudata; II. Sylloge *Epistolarum* ad Henr. Ranzovium, de suorum obitu, *consolatoriarum*, a Georg. Lud. Frobenio congesta, & Francofurti A. 1593. ac 1595. in 3. edita, in qua, p. 47-68., præter ipsius Epitolia, effigiem & Epitaphium, Elogium ejus breve, ab Henr. Ranzovio conscriptum, & Ferdinando Austriaco A. 1591. transmissum, Johannisque Junioris, Ducis Holsatici, Pauli Ranzovii, Consilarii Holsato-Gottorpiensis, Joach. Hinckii, Decani Bremensis, & Mich. Rhederi, Decani Hamburgensis, ad Henr. Ranzovium, hujus autem ad Hinckium, de obitu ac laudibus ejusdem Epistolæ, A. 1569. exarata, junctim exhibentur; III. Henn. Conradini, Hamburgensis, *Brevi narratio de vita, præcipuis rebus gestis & obitu, Dan. Ranzovii, cum Querela Danie, & Responsione Cimbricæ, de morte ejusdem, diversorumque Epitaphiis*, Hamburgi A. 1570. in 4. publicata; IV. *Narratio vite ejus & rerum gestarum*, M. Georg. Crusii *Descriptioni Bredenberga*, sine loci mentione A. 1569., & deinde Witebergæ A. 1570. atque Argentinae A. 1573., excusæ, Appendicis instar adjecta; V. Nath. Chytræi Sylva in obitum ejus Heroica, *Libro III. Sylvarum, fol. 66-71.*, tria que Epitaphia, *Lib. II. Epitaphiorum. f. 305.*, obvia, nec non *Delicia itinerum per Europam p. 625. 687.*; VI. Petri Lindebergii (*Epicedia D. Pauli ab Eitzen, Superint. Holsatici, Mich. Rhederi & Henn. Conradini, una cum Epitaphio, exhibentis*) *Hypotyposi Ranzoviana p. 71-74.*

Præter quos conferri etiam de illo possunt *Genealogia Ranzoviana*, Henr. Ranzovii auspiciis edita, p. 9. 10., Hier. Hennigii *Genealogiæ familiarum Saxonie, quæ Episcopos protulere, nobilium, f. 20. b.*, Dav. Chytræi *Chronicon Saxonie, Lib. 21., p. 637.*, & *Lib. 22. p. 655.*, Andr. Angeli *Chronicon nobilitatis Holsaticæ Germanicum, Lib. I., c. 3.*, p. 20. 25., ac c. 30., p. 142. 143., Erasmi Michaelii Læti *Res Danicæ, Lib. VI., p. 304. 305.*, Pet. Resenii *Chronicon rerum Friderici II., R. Dan., Danicum, Joh. Laurentii Preißwürdiges Gedächtnis Kön. Frid. II. p. 41-66.*, & *Isagoge nostra ad Hist. Cimbr., P. I., c. 14., §. 11., p. 235. 236.*

ELOGIA.

Johanni Juniori, Duci Holsatico (*in Epist. de obitu ejus, Syllogæ consolatoriarum ad Henr. Ranzovium inserta, p. 52.*), *Heros audit egregius & ductor fortissimus.*

Paulo Ranzovio, Consil. Holsatico (*ibid p. 13.*), *Heros fortissimus, ac totius exercitus regni que Danici, Regis etiam ipsius, lacrymis cohonestatus, singulare familiæ Ranzovianæ universæ columen & decus, ex quo virtutem veram, belli que laborem, omnes, quibus Mars vere cordi est, egregie discere potuissent.*

Mich. Rhedero, Decano Hamburgensi (*ibid. p. 62.*), *Vir heroicis præditus virtutibus, qui non minus animi fortitudine, quam rebus heroice gestis, omnium quasi oculos in se converterat, & apud remotissimos quoque, & nomen, & famam, fuerat adeptus; in quo nihil ad virtutem deerat, quique politioribus disciplinis animum egregie excoluerat.*

Erasmus Michaelius Lætus (*l. c. p. 301.*) versibus eum heroicis, ob generis nobilitatem, virtutem, prudentiam & felicitem bellicam, benignitatemque in milites, fuisse celebrat, simulque, omnes doctrinæ numeros cum perfecisset, honesto doctrinæ loco habuisse, doctosque fovisse, testatur.

Nathani Chytræo (*in Epitaphio primo, l. c. f. 305.*) consilio audit dextraque potens, & gloria Martis.

Joh. Lauterbachio (*in Carmine funebri*) Danorum Daniel dextera Ranzovius.

Jonæ Coldingensi (*in Descript. Danicæ*) Dux nobilissimus & fortissimus.

SCRIPTA.

Epistola Latina ad Car. Mornæum, Archistrategum Svecicum captivum, Malmogiz Non. Jun. A. 1568. exarata, quæ, una cum Mornæi responsoria, in *Syllogæ Epistolarum ad Henr. Ranzovium consolatoriarum*, supra jam laudata, p. 48. 49. 50., legitur.

Octodecastichon Elegiacum haud incultum, Henr. Ranzovio, Proregi Cimbrico, e castris transmissum, *ibidem p. 50. 51.* obvium.

Expeditionis suæ adversus Svecos bellicæ Descriptio Germanica αἰνέσις, quam Andr. Sev. Vellejus sibi, in historia Danica scribenda occupato, ad manum fuisse, in hujus *Promo condo MS., Parte II.*, testatur.

DANIEL RANZOVIVS, Henrici filius, Eqves Holsatus.

Disp. de Testamentis. Præfide D. Pet. Wasmundio proposita, Rostochii 1612. in 4.

(An idem cum hoc sit Daniel Ranzovius, cujus Disp. de necessaria defensione, in 4. excusa, in *Catalogo Biblioth. Rosenkrantzianæ* allegatur, alii dispiciant.)

DETHLEVUS RANZOVIVS, Eqves Holsatus, Henrici, Toparchæ Pottlosiensis, Panckerani & Schwelbekenensis, Præfectique regii Rendesburgenfis, ex Benedicta Buchwaldia, Dethlevi, Dynastæ Wensinensis, gnata, filius (4.), Pottlosiæ, arce Wagræ non ignobili, primam, testibus Andr. Angelo (5.) & Nicol. Heldvadero (6.), lucem d. 19. Aug. A. 1577. aspexit. Fratres habuit Joachimum, Henricum & Ottonem (7.), e quibus Joachimus, illo natu major, in Academia A. 1596. & 1597. cum ipso vixit Argentinenfis, & studio Juridico-Politico, Melch. Junii, ac Professorum aliorum, ductu, dedit operam. Itinere per Germaniam, Galliam, Belgium, Angliam, Italiam, Siciliam & Hispaniam, d uturno ad finem perducto, in patriam reversus, Dorotheam, Balth. Alefeldii, Præfecti Rendesburgenfis, filiam, A. 1614. elegit conjugem, arcium Panckeranæ in Wagræ, a parente, Dragenfisque, Hilgenstedenfis ac Colmarientis, in Stormaria, a socero libere relictarum, dominium adiit hæreditarium, & magnam simul, in Chersoneso hac, propter opes, dotes animi præclaras, resque adversus Svecos fortiter gestas, obtinuit auctoritatem. Christiano certe IV., Danicæ Regi, ita se approbavit, ut non solum Consiliariis ab eo adscriptus sit intimis, tractuque Stormariæ Steinburgenfis & Dithmarici Australi A. 1614. præfectus, ac Coldingæ, postlid. Kal. Dec. A. 1616., in ordinem equestrem, cum aliis Danicæ & Cimbricæ magnaribus, receptus Elephantinum (8.), sed ad Præposituram etiam Cathedralis, in urbe Hamburgensi, A. 1627. evectus basilicæ. Obiit d. 20. Mart. A. C. 1639., & ætatis 63., filiisque destitutus (9.), quatuor reliquit filias, Dorotheam scilicet, Christiano, Comiti a Ranzov, Proregique Cimbrico, hujusque sorores, Cajo Alefeldio, Præfecto Fiensburgenfis, Henrico Alefeldio, Dynastæ Lehmkulenfi, Magistroque equestri regio, & Bertramo Reventlovio, Toparchæ Lammertshagenfi, elocatas. V. de illo Joh. Luder, Parochi Hohenaspensis, *Sermonem funebrem Germanicum, Hamburgi A. 1639. in 4. excusum, & Joach. Strigeli, Megapolitani, Cimbricam Herois nobilissimi, Dethl. Ranzovii,*

Qq qq qq 2

(1.) p. 89. (2.) p. 71. 72. (3.) p. 69. (4.) Reliquos illius majores paternos V. in Casp. Dancwerthii *P. III. Chorograph Cimbr., c. 6., p. 210.* (5.) *Lib. I. Chronici nobilitatis Holsaticæ p. 110.* (6.) *P. II. Sylvæ Chronol. circ. Baltb. p. 204.* (7.) V. C. Dancw. l. c. (8.) V. Heldvaderum l. c. p. 218., & M. Joh. Lubberti, Parochi in Dithmaria Altenwürdenfi, Concionem in Luc. III. 14. Germanicam, de dignitate hac equestri ei gratulatam, ac A. 1617. in 4. editam. (9.) V. Dancwerthium l. c.

vii, obitum deplorantem, sive Poema de vita ejus Heroicum perelegans, Glückstadii eodem A. 1639. in 4. editum. Conferri etiam, præter jam allegatos, poterunt Joh. Adolphus Cypræus in *Annalibus Episcoporum Slesvicensium*, Lib. III., p. 381., Christ. Solinus in *Ep. Dedic. Chronologie sue vernaculæ*, Sam. Rosenbohmii P. I. *Poem.* p. 161., & Joh. Ristius in *Parnasso Teutonico* p. 108. 113. 114. E quibus Cypræo *Eqves* audit, *qvi, ob generis nobilitatem, personæ gravitatem, officii auctoritatem, verumque gerendarum rerum & experientiam, totius nobilitatis Holsaticæ illustre est decus, & patriæ ornamentum.*

Oratio pro armis, in Acad. Argentinenſi A. 1597. habita, quæ in *Orationum Argentinenſium, ductu Melch. Junii recitatarum*, editione prima, Argentinx A. 1597. in 8. p. iblicata, *Tomo VI.*, p. 397 - 439., in secunda, ibidem A. 1606. impressa, *T. II.*, p. 746 - 761., & in tertia anni 1620., *T. I.*, p. 587 - 601., prodit.

DETHLEVUS, S. Rom. Imperii Comes a RANZOU & LOUWENHOLM, arciumque Bredenbergenſis, Dragenſis, Lindewittenſis, & aliarum complurium, Dynastes hæreditarius, d. 11. Mart. A. 1644. in lucem editus (1.), patrem habuit Christianum, Christiani IV. & Friderici III., Daniz Regum, Conſiliarium intimum ac in Cimbricia Proregem, in Comitum S. Rom. Imp. ordinem Cæſareo, primum inter Ranzovios, evectum beneficio, matrem vero Dorotheam, Dethl. Ranzovii (*modo celebrati*) e Dorothea Alefeldia filiam (2.). Avus ejus Gerhardus, proavus Henricus, Mæcenæ eruditorum eruditissimus, abavusque Johannes, Achilles Cimbricus (3.), præter alias dignitates, eodem Proregis in Ducatibus Cimbricis munere, familiæ ipsorum, beneficio Regum Daniz, ſucceſſione quaſi hæreditaria, per aliquot ſecula, commiſſo, quo parens atque ipſe, præclare ſunt functi. A. 1658., cum Mich. Vibio, Scano, Ephoro ſuo & miniſtro deinceps primario, intimoque tandem Christiani V., Daniz Regis, Conſiliario, in Acad. miſſus Tubingenſem, ſtudiis inſuſtri hujus per quadriennium vacavit Collegio, & arrepta a mutatione regni Danici, jure ſupremo & hæreditario Friderico III. tunc commiſſi, occasione, *de Viciffitudine formarum imperandi*, d. 13. Sept. A. 1661. publice peroravit. A. 1662. in patriam rediit, ac, poſt moram in illa trimelſtre, comite eodem Vibio, in Belgium diſceſſit, & Trajecti ad Rhenum ſemelſtri hæſit tempore. In Galliam hinc digreſſum, & Cadomum jam delatum, nunciuſ de morte parentis, A. 1663. extincti, reditum in patriam, febre maligna tamen biſmelſtri Bruxellis in itinere ſuſſaminatum medio, accelerare coegit. Redux A. 1664. animum conſectum ad conjugium pariter atque gubernationem Comitatus Ranzoviani, cæterarumque ditionum avitarum, appulſit, hujusque curam Vibio ſuo, quem A. eodem Conſiliarium & aulæ Præfectum, A. 1669. vero Comitatus totius Gubernatorem, conſtituit, maxima ex parte, demandavit (4.). Ipſe interim nihil prius habuit aut antiquius, quam ut, majorum exemplo, Regibus Daniz fidelem præſtaret operam, omniſque cultus & obſeqviorum genere horum gratiam familiæ ſuæ propriam redderet ac perpetuam. Hanc ipſius in ſe fidem Fridericus III., præfectura Rendesburgenſi, Cubicularii ſupremi & Conſilarii provincialis dignitatibus, loco inter Ordinis Elephantini Eqvites, A. 1669. ei decreto, & Proregis tandem Ducatum Cimbricorum vicarii officio ſplendido, eſt remuneratus. Non minor in eum benignitas fuit Christiani V., qui Friderico parenti A. 1670. ſucceſſit, illumque non Chiliarcham ſolum eqveſtrem & Conſiliarium creavit intimum, ſed affini etiam ſuo, Friderico, Comiti ab Alefeld, Heroi inclyto, Hafniam, ad locum inter, miniſtros aulicos principem occupandum, evocato, A. 1676., in Proregis Cimbrici dignitate, dedit ſucceſſorem, Comitatuque in Jutia donavit Louwenholmiano (5.). In officiis hiſce arduis cum ita ſe geſiſſet, ut, Symbolo familiari (*Reſte faciendo neminem timeas*) pro virili ſatisfacere conatus, candoris, integritatis & juſtitiz, laudem ab omnibus ſerme reportaret, Hamburgi tandem d. 7. Sept. A. C. 1697., ac ætatis 54., vivis exceſſit. Conjugem A. 1664. elegit amitinam ſuam, Catharinam Hedwigem, Dethlevi Brocktorſii, Dynaſtæ Rixtorſienſis & Depenovienſis, ex Oligarde Catharina Ranzovia, parentis ſore, filiam, cum duodecim ſibi liberos, brevis pleroſque xvi, quos ſcriptores enumerant Genealogici (6.), eſſet enixa, d. 25. Nov. A. 1689. deſunctam. Soli, e tot liberis (filio primogenito, Friderico, Padi undis, d. 27. Jun. A. 1683., prope Auguſtam Taurinorum, ſuffocato), Christianus Dethlevus (d. 28. Jun. A. 1670. natus), Catharina Hedwigis (d. 8. Jun. A. 1683. in lucem edita, & Joh. Friderico, Comiti a Caſtel, A. 1699. elocata), ac Wilhelmus Adolphus (cui dies 30. Jan. A. 1688. erat natalis), parenti utriſque fuere ſuperſtites. Conjux altera, Dorothea Benedicte Alefeldia, Henrici filia, e cœnobio Prezenſi in thorum d. 20. Jun. A. 1690. adſcita, nullius eum prolis parentem reddidit, & ſexennio poſt (d. 20. Jun. A. 1696.), eſt mortua. Inſcripſit ei D. Joh. Laſſenius, Eccleſiaſtes ipſius aliquamdiu aulicus, & Theologus deinde Hafnienſis, *Atheiſmum ſuum deviſum*, Germanice A. 1673. editum.

Oratio de Imperandi formarum viciffitudine, d. 13. Sept. A. 1661., in illuſtri Collegio Tubingenſi, habita. Tubingæ 1661. in fol. Recuſa in Magni Heſenthaleri, Rhetoris Academici Tubingenſis, *ſvadæ oſtendiſſis*, Tubingæ A. 1666. in 12. editæ, *Parte II.*, Orationes, ductu ejus ab aliis habitas, exhibente.

GEORGIUS RANZOVIVS, Chriſtophori filius, Eqves Holfatus, & arcis, in tractu Kilonienſi, Qvarnebeckenſis Toparcha hæreditarius, cujus majores a Caſp. Dancwerthio, *P. III. Chorogr. Cimbr.*, c. 4., p. 191., enumerantur.

Abdruck aller Acten, Proteſtationen, Inſtrumenten, Promotorialſchreiben, und anderet dergleichen Schriſten, ſo in Saſchen Georg Ranzouen, und Conſorten, hochbefugter Rädger, wieder Dorothea Seeſtädin, und Adhærenten, rechtmäſſig condemnirte beſlagte, weiland Hans Levens Seel. Erbschaft betreffend, für dem Preußiſchen und Dantſiger Gerichte, ergangen; Samt einem, darüber beſfertigten, und von unterſchiedlichen Juriliſchen Facultäten approbirten, Conſilio: durch ihn ſelbſten aufgegeben. A. 1625. in 4.

GERHARDUS RANZOVIVS, Eqves Holfatus, Pauli, Conſilarii Holfato-Gottorpienſis (*de quo infra dicetur*), ex Beata Seeſtädia filius (7.), in arce paterna Bothkampienſi, Kilonio vicina, A. 1554. natus (8.), in Academiam A. 1569. commigravit Wittebergenſem (9.), & deinceps in Argentinenſem, A. 1572. cive illo gaviſam. Galliam hinc atque Italiam peragravit, & ex iſtis, cum in aulis etiam Cæſaris Electorisque Palatini aliquamdiu hæſiſſet, non aliarum ſolum artium, homine dignarum nobili, ſed lingvarum etiam, Latinæ, Græcæ, Gallicæ atque Italicæ, peritia inſtructus inſigni, domum rediit (10.). A. 1580. Ottoniam, Fioniz metropolin, ut actum ſolennem, quo ſeudum Ducatus Slesvicenſis Principibus a Friderico II., Daniz Rege, conferebatur Holfaticis, ſpectaret, eſt proſectus, & ſato iſtic immaturo, a Frid. Brocktorſio, populari, per ſe itidem vulnerato, in duello, d. 19. Maji, occiſus, pompamque funebrem comitantibus

- (1.) Teſtibus Steph. Klotzko, in *Sermone funebri, matris ejus ſacro memoria*, & Pet. Ambr. Lehmanno, *P. I. deſt. iſt. herſchenden Europæ* p. 342. (2.) Conf. Jac. Wilh. Imhofii *Notitiam Procerum S. Rom. Imp.* p. 1451. *Ed. præn.* (3.) V. de hiſ externisque majoribus, Tabulam Genealogicam Caſp. Dancwerthii, *Parte III. Chorogr. Cimbr.*, c. 14., p. 282. 284. (4.) V. Cosmi Bornemannii, Jcti Hafnienſis, *Programma funebre*, Vibii A. 1690. conſecratum memoriæ. (5.) V. Imhofium l. c. (6.) V. Imhofii *Notitiam Procerum S. Rom. Imp.*, L. 9, c. 7., p. 283. *Ed. ſecunda anni 1687. Tubingenſis*, Lehmannum l. c. p. 340. 343. 344., & Autorem derſelbigen ſchriſtlich. Souverainen Europæ p. 1045. (7.) Majorum reliquorum Seriem V. in C. Dancw. *P. III. Chorogr. Cimbr.*, c. 4., p. 190. (8.) V. *Geneal. Ranzov.* p. 16., & Andr. Angeli *Lib. I. Chronici Nobilis. Holfat.* p. 171. 172. (9.) V. Gottſ. *Svevi Acad. Witteb. lit. V.*, 2. b. (10.) V. *Angelum & Geneal. Ranzov.* l. cc.

mitantibus Friderico Rege, ac tribus Holfatiz Ducibus, in zde urbis Franciscana sepultus (1.). Monumenti sepulchralis, in eadem a matre ipsi erecti, inscriptionem, prater Pet. Lindebergium (suum aliorumque addentem Epicedia) (2.), & Nath. Chytræum (3.), Henr. Ranzovius, Prorex Cimbricus, ejus patruus, adjecto Carmine funebri, memoriz defuncti consecrato, in *Cognatorum suorum Epitaphiis* (4.), exhibuit. Qvi alibi etiam (5.), eadem hujus sui ex fratre nepotis, ob indolem præclaram pari cum liberis propriis amore a se dilecti, biduo anteqvam in monomachia nocturna occumberet, somnio de morte filii sui, ei cognominis, subita sibi esse prænunciatam, testatur. Confer de illo, prater scriptores jam allegatos, Jonz ab Elverfeld *Tr. de Holfatia, Classe II., lit. H. 4. a.*, & Jani Gruteri *Recensum annorum dierumque, viris illustribus emortualium, Libro II. Chronici Chronicorum, sub Job. Gualtheri nomine editi, insertum.*

Epistolæ Latinæ familiares ad Adolphum, Ducem Holfatiz, Eberh. Mollerum, Consulem Hamburgensem, Henr. Mollerum, Theol. Witebergensem, Nicol. Alefeldium, Alb. Twestrengium, aliosque amicos, Argentorato A. 1572. scriptæ, quarum fasciculum (in fol.) MStum, luce non indignum, a J. V. E. D. collectum, in Bibliotheca inveni Johannea Hamburgensi.

HANSIUS LEOPOLDUS RANZOVIVS, Friderici, Dynastæ Knopensis & Pronstorpensis, Consiliarii-que provincialis Holfato-Gottorpiensis, ac Judicii aulici Præsidis, filius.

Commentatio Academica de Jure Conjugum in bona, speciatim de Præcipuo, quod Viduis Nobilium, in Ducatibus Slesvicensi & Holfatico, ex jure fasciæ capillaris competit, vulgo *von der Hufen-Bandes-Gerechtigkeit*, antea, in Academia Kiloniensi, Dissertationis loco, Præfide D. Franc. Ern. Vogtio, proposita; auctior, sub solo Ranzovii nomine, publicata. Kilonii 1714. in 4.

HENRICUS RANZOVIVS, Eques Holfatus, qvo Cimbria nec inter scriptores suos atque eruditos, famam præ cæteris adeptos æternam, nobiliorem, nec inter nobiles eruditorem, & in literarum doctores & cultores benigniorem, vel hætenus habuit, vel in posterum forte habebit, primum d. 11. Mart. A. 1526., in arce Stormariz Steinburgensi, hausit spiritum. Patrem habuit Johannem Ranzovium, trium Daniz Regum, Friderici I., Christiani III. & Friderici II., Consiliarium intimum, Archistrategum, Proregem Slesvigo-Holfaticum, & Præfectum Steinburgensem (infra fufius a nobis celebrandum), matrem vero Annam Walstorpianam, Gerhardi filiam, A. 1582. cum ipsa familia Walstorpiana, cujus ultimus illa erat furculus, extinctam. Domi literarum imbutus notitia, duodecennis A. 1538. in Academiam migravit Witebergensem, & Lutheri, quoad illic substitit, commensalis fuit atque domesticus. Inde, doctrina multiplici sibi parata, digressus, & ab Adolpho, Holfatiz Duce, Consiliarii ornatus titulo, A. 1548. Bruxellas, cum isto, in aulam Caroli V., Imperatoris, abiit, eamque septennio scētatus integro, Magnatum, tum Germanorum, tum exterorum, sibi conciliavit amicitiam, & non Politicarum solum rerum assevit tractationi, sed in conscribendis etiam militibus Cæsari, cum Adolpho, navavit operam. Domum hinc revocatum Christianus III., Rex Daniz, in Senatui initio provincialem adscivit Cimbricum, deinde autem, anno circiter 1556., parenti superstiti, non in arcis solum (quam perpetuo fere postea inhabitavit) & tractus Segebergensis præfectura, sed vicario etiam Ducatum Slesvicensis & Holfatici regimine, invitum licet, Collegam dedit atque successorem. Dignitatibus hisce amplissimis, per annos 44. continuos, trium Monarcharum Danicorum, Christiani III., Friderici II. & Christiani IV., Prorex, præclare admodum est functus, & gratia singulorum gavifus perpetua. Præcipue tamen Friderico II., nihil alicujus momenti, nisi judicium ejus explorasset, aggressus, fuit in deliciis, a quo non A. 1580. solum, in Comitibus Ottoniensibus, Eques auratus Ordinis creatus est Elephantini, sed Præpositura etiam cathedralis in urbe Hamburgensi donatus Basilicæ, & A. 1577. testis ac sponfor Christiani IV., primogeniti & successoris sui, baptismo adhibitus. Negotia majoris momenti publica, extra ordinem frequenter ipsi commissa, legationes, & expeditiones, quibus interfuit, bellicas, ac in his Dithmarsicam anni 1559., prætereo. Rebus tot in pace belloque præclare gestis summam sibi apud externos etiam, peperit autoritatem, & plerosque Europæ Christianæ conciliavit Imperatores, Reges, Principes, Magnates aulicos, Heroasque bellicos *ἡξουσίαις*, quorum plurimæ, quibus familiariter eum compellarunt, Epistolæ, in *Consolatoriis* ad ipsum Syntagmate, per Georg. Lud. Frobenium collecto, & A. 1593. edito, bisque deinceps recuso, obviæ, quanti ab illis æstimatus sit, abunde testantur. Conjugem A. 1554. duxit Christinam, Francisci ab Halle, Equitis Brunsvicensis ditissimi, filiam unicam, quæ, præter magnam auri vim, arcesque & palatia plurima, a patre sibi relicta, dotem marito plus quam 400000. attulit Imperialium, liberosque duodecim, septem nempe mares, & quinque fœmellas, in auspiciatissimo novem lustrorum conjugio, est enixa. E quibus, filiis quatuor, unaque filia, fato extinctis immaturo, Franciscus, Præfectus in Jutia Silkeburgensis, Breido, Langelandiz Gubernator, Gerhardus, Prorex Slesvigo-Holfaticus, & gnatz quatuor, tribus Alefeldiis, unive Ranzovio, Equitibus Cimbricis nobilissimis, Præfatisque ac Consiliariis partium regis, partim ducalibus, elocatz, parenti, 24. nepotum nepotumque, cum viveret, avo a se reddito, fuere superstites. Ipsi tandem Kalendis Januarii Anni 1599., cum ætatis ageret septuagesimum tertium, & per octiduum ægrotasset, post sermones cygneos, pietatis pariter atque prudentiæ senilis eximia testes, cum necessariis suis, aliisque, habitos, morte placidissima, patriæ Orbique literato est ereptus, &, aliquot post mensibus, comitantibus pompam funebrem Christiani IV., Regis Daniz, ac Principum quorundam Germanicorum, Legatis, cryptæ sepulchrali, in Sacello zdis Itzehoensis Laurentianæ Ranzoviano, a semet ipso olim magnifice extructo, illatus. Brevisissimam hætenus vitæ Herois hujus & Musagetæ incomparabilis exhibuimus synopsis, justam autem & copiosam ejusdem historiam, jampridem concinnatam, cum, ob molem, Tomo huic operis nostri primo haud possit inseri, ultimo reservamus. Fusc illic de familia ipsius, Cimbricarum equestrium ferme antiquissima, majoribus, liberis, posteris, rebus in pace ac bello gestis, virtutibus moralibus ac Politicis, divitiis, quibus Reges ac Principes æqvavit, ingentibus, arcibus prædiisque equestribus XXI. splendidissimis, palatiis IX. urbanis, sacellisque duobus, nosocomis pluris, orphanotropheis, tēnis Pyramidibus, Obelisco, molis XXXIX., aliis item ædificiis sumptuosiss, ac monumentis suorum Epitaphiis, magnifice extractis, potiorumque ornamentis & inscriptiōnibus, differetur. Eruditio præsertim ejus, eximia & multiplex, Philologica, Poetica, Historica, Politica, Medica, Physica & Mathematica, merita in omne ferme literarum genus, & patriæ præsertim atque Septentrionis historiam, immortalis, benignitas in homines eruditos, non Cimbro solum, sed & externos, qua Mæcenatem, omnesque ejus æmulos, superavit, incomparabilis, Bibliotheca 6300. voluminum Bredenbergenfis decantatissima, & Europæis potioribus ævo isto annumerata, sed a milite A. 1627. direpta Cæsareo, apparatusque nummorum veterum, statuarum, tabularum, ac instrumentorum Mathematicorum atque Astronomicorum, locupletissimus, justis ornabuntur laudibus. Indices exhibebuntur Regum, Principum, Magnatum, hominumque doctorem, quorum compellatus est epistolis, Amicorumque

(1.) V. Angelum, Danewerthium & Genealogiam Ranzovianam, II. cc. (2.) in Hypotypofsi Ranzoviana p. 80. 81. 82. (3.) in *Italiis istin-*
rum per Europam p. 686. 687. (4.) p. 27-30. (5.) in *Poemate de Somniis, eorumque eventibus*, p. 80. 81.

rumque & clientium eruditorum, qui Carminibus eum scriptisque celebrant integris, ac elogia, quæ, tum ab his, tum ab aliis, reportavit luculenta ac invidenda quamplurima, ex innumeris selecta, adjicientur: Scriptorum tandem Catalogi addentur historici accuratiores, non propriorum solum, editorum pariter atque *à venditorum*, satis numero forum, sed alienorum etiam, vel e Bibliotheca illustri (partim ab ipso, partim ab amicis), vel auspiciis ejus ac sumptibus, publicatorum, illiusque nomini a suis inscriptorum Autoribus. Consuli interim, præter paucula huc spectantia, quæ in *Isagoges ad Historiam Cimbricam Parte I.*, c. 3., §. 8. 9., p. 23. 24. 25., acc. 14., §. 6. 11., p. 218-236., *Parteque IV.*, c. 3., §. 5., p. 427. 428. 429., c. 7., §. 4., p. 523. 524. 525., c. 12., §. 4., p. 630. 631., ac locis passim aliis, nec non in *Hypomnematis ad Alb. Bartholini Lib. de Scriptis Danorum* p. 183. 244., *eorundemque Spicilegio* p. 9., in medium jam attulimus, poterunt Ranzovii ipsius, & clientium ejus, Steph. Macropi, Pet. Lindebergii, Georg. Crufii, Andr. Angeli, Hier. Henningii, Jonæ ab Elverfeld, Georg. Lud. Frobenii, Henn. Conradini, Alb. Lomeieri, & aliorum, Scripta, locis *Isagoges* citatis fuscè jam enumerata. Quibus phures, brevius de nostro commentatos, jam non vacat addere.

HENRICUS RANZOVIVS, Eques auratus, & Toparcha arcium in Dania Agardensis & Rosenwoldensis, in Wagria vero nostra Schönneweidenensis, hæreditarius, Francisci, Præfecti in Jutia Silkeborgensis, ex Anna, Erici Rosenkrantzii, Proregis Norwagici, gnata, filius, Henrici autem (*modo celebrati*) nepos (1.), primam, Sec. XVI. expirante, lucem aspexit. Annos juveniles longinquis in Belgium, Angliam, Galliam, Italiam, Hispaniam, Germaniam, imo in Græciam quoque, Palestinam & Ægyptum, A. 1623. ac 1624. peragratis, impendit itineribus. In Daniam ex his redux, insigni rerum civilium, militarium ac Mathematicarum, peritia omnium in se oculos convertit, &, præter Dirceseos in Jutia Aarhufiensis, Præfecturarumque Ballegardensis, Kalloensis ac Sternholmensis, gubernationem, locum etiam inter regni Senatores obtinuit. In cujus dignitatis, mutata Imperii forma, A. 1660. amissa, locum Consiliarii intimi, Judicii quoque supremi ac Collegii Status Assessoris, officia splendida ipsi vicissim a Friderico III. & Christiano V., Danicæ Regibus, sunt collata. Finem vivendi fecit A. C. 1674., & ætatis 76. V. *Hypographen Imaginis ejus æri incisæ, & carmina eidem adjecta*.

Denkwürdige Reißbeschreibung seiner, A. 1623. und 1624., auf Jerusalem, Cairo in Ægypten und Constantinopel, ge-
thanen Reisen. Hafniz 1669. in 4., & Hamburgi 1704. in 8.

JOACHIMUS RANZOVIVS, Eques Holsatus, arcisque in Wagria Pottlosianæ Dynastes hæreditarius, in eadem d. 6. Aug. A. 1576., teste Andr. Angelo, natus, eosdem cum fratre Dethlevo (*supra celebrato*) parentes ac majores, eosdemque A. 1596. & 1597., in Academia Argentinenfi, Præceptores habuit. In Cimbram reversus, arcem inhabitavit natalem Pottlosianam, A. 1636. adhuc fuit superstes, & filios aliquot, a Dancwerthio enumeratos, Hansium scil., Strategi (quem *Generalem Majorem* vocant) officio in exercitu functum Cæsareo, Bertramum, Toparcham Aschebergensem, & Henricum, in urbis Belgicæ Cortracensis obsidione occisum, progeniuit.

V. de illo Andr. Angeli *Chronicon nobilitatis Holsaticæ, Lib. I.*, p. 130., Casp. Dancwerthii *P. III. Chorogr. Cimbr.*, c. 6., p. 210., & Vinc. Barsicii *Coronam Holsaticam nobilem*, A. 1636. editam, p. 12.

Oratio de Nobilitate, Argentinx A. 1596. recitata, & ibidem, in *Orationum Argentinenfium, Melch. Junii ductu habitatum*, Editionis primæ Tomo V., A. 1600. in 8. excuso, p. 302-321., in secundæ anni 1606. Tomo II., p. 612-623., & in tertix anni 1620. T. I., p. 483-492., publicata.

Oratio pro Legibus, Argentinx A. 1597. recitata, & in earundem *Orationum* Edit. primæ Tomo VI. (A. 1597. impresso), p. 397-419., in secundæ anni 1606. T. II., p. 761-773., ac in tertix anni 1620. Tomo I., p. 601-612., edita.

JOHANNES RANZOVIVS, Eques auratus Holsaticus, Dynastesque hæreditarius Bredenbergenfis, Bothcampianus, Sturenhagenfis & Meelbeccensis, Achilles Chersonesi Cimbricæ, virtute in toga pariter atque sago heroica famam adeprus immortalē, A. 1492. (non autem 1494., qui a Christoph. Kellinghusio, Poematis de illo Panegyrici scriptore (2.), perperam substituitur) in lucem est editus. Pater ei fuit Henr. Ranzovius, bonorum feudalium in civitate Itzehoensis hæres, & Hamburgensium in arce Steinburgensi præfectus, qui sexagenarius A. 1497. obiit; mater autem Oligardis Buchwaldia, Dethlevi, Equ. aurati, Toparchæque Borstelani & Sirhagenfis, filia, A. C. 1538., ætatis 80., & viduitatis 41., defuncta. E fratribus quatuor, Breido primogenitus in bello A. 1500. occubuit Dithmarsico, & cum monumento eum avito Dithmarsii inferri haud paterentur, cum cæteris nobilibus, eadem clade absumptis, sub dio tumulum reperit; Paulus, Friderici I., Regis Danicæ, aulæ præfectus, in flore ætatis A. 1521. expiravit; Cajus, Adolphi, Ducis Holsatici, Consiliarius, & Tractus Tritoviensis gubernator, A. C. 1560., ac ætatis 72., obiit, & Dethlevus tandem, Canonicus Bremenfis & Hamburgens, post navatam Bononiz studii operam, Romæ A. 1504. decessit. Soror unica, Catharina, cœnobii virginis Itzehoensis, per lustra quatuor, fuit Abbatisa, ac d. 23. Jan. A. C. 1564., ætatisque 81., est defuncta (3.). Noster, fratrum natus minimus, vix quinquennis patre orbatus, non pietatis solum & literarum rudimenta domi, in pueritia, imbibit, sed &, cum indoles ejus heroica mature se proderet, fortitudinis ibidem bellicæ progymnasmatibus adolescens est affuefactus. A. 1505. (non 1507., pro quo Kellinghusius militat), tredecim vix natus annos, cum gloriæ vehementi cupiditate flagraret bellicæ, clam instructo domi equo, matre & consanguineis invitis, in castravicina evolavit, & vitæ se totum deinceps dicavit militari. A. 1516., tum religionis ergo, tum inprimis, ut multarum gentium mores, variasque belligerendi rationes, perspiceret, peregrinationem exorsus, adita primo Angliæ, & deinde Hispania, Divoque in hac Jacobo Compostellæ salutato, Germaniam, Italiam, Cretam, Græciam, Thraciam, Asiam minorem ac Syriam, peragravit, & Hierosolymam tandem delatus, sacris rite factis, dignitatem Equitis aurati, baltheumque militarem, A. 1517. (Nic. Heldvadero (4.) teste), reportavit. Cum autem peregrinatio hæc in ea incidisset tempora, quibus Selimus, Turcarum Imperator, Sultanorum Ægypti imperio cruentis finem attulit victoriis, & Palestinam simul ditioni suæ adjecit, in reditu, Turcis cum sociosque, velut Mammeluchos, persequentibus, captivitatem & vitæ discrimen evitare vix potuisset, nisi, ope Numinis, navi conscensa, illorum se subduxisset favitix. Ægre hac elapsus, Neapolin trajecit, Romæque Leonis X., Pontificis maximi, pedes, more Italico, sed non sine fastu Cimbrico, deosculatus, per Italiam, Galliam & Germaniam, multiplicem variarum rerum, & exquisitoris præsertim disciplinæ militaris, peritiam patris dicaturus commodis, domum rediit. Friderico I., Duci tunc adhuc Cimbrico, hanc ita approbavit, ut A. 1520., mox a reditu, filii ab eo primogeniti, Christiani III., constitutus sit Ephorus, &, cum illo, in aulam Joachimi I., Electoris Brandeburgici, Berolinensem, nec multo post, in hujus comitatu, ad prima, quæ Cærolus V., Imperator, indixerat, Comitibus ablegatus Wormatiensia. Hic cum Lutherum, ad eadem a Cæsare evocatum, vidisset, & dogmata sua, in publico Ordinum Imperii confesso, summa defendentem audivisset constantia, istis approbatis, ritus Ecclesiæ Romanæ supervacuos ex eo neglexit tempore. Wormatia in Cimbram reversum Fridericus I. A. 1522. palatii sui Magistrum, in Pauli fratris locum, nec multo post Præfectum Gottorpiensem (5.), creavit, omnibus-

(1.) V. Casp. Dancwerthii *P. III. Chorogr. Cimbr.*, c. 14., p. 283. (2.) *Lib. I., lit. B. 1. a.* (3.) V. de his nostri parentibus, fratribus ac sorore, nec non majoribus reliquis, Henrici, ejus filii, *Genealogiam Ranzovianam* p. 16. 17. 18. 20. 27. (4.) *P. II. Sylva Chronol. circuli Baltici* p. 30. (5.) V. Ant. Heimreichii *Chronicon Frisii Borealis*, c. 13., p. 213., edit. prima, & *Lib. IV. Hist. Eccl. Slesvici*, c. 1., p. 171.

que majoris momenti, velut intimæ admissionis Senatorem, adhibuit consiliis. Quantæ apud illum fuerit auctoritatis, eodem A. 1522. patuit, cum ei a Danicæ Ordinibus, adversus Christianum II., Regem suum, insurgentibus, diadema regium, isti ereptum, offerretur. Quod an accipiendum esset, cum Fridericus dubitaret, noster illi, ne, dignitatem hanc detractando, familiam universam regnis duobus Arctois defraudaret, serio svasit, & tandem persuasit. Exercitui deinde, in Daniam ablegando, Imperator a Principe præfectus non manu minus & ferro, quam consilio, promptum se esse, mox ostendit, & Jutia, Fionia, Seelandia ac Scania, A. 1523., brevi temporis spatio, non minori cum clementiæ & moderationis erga incolas, a militari violentia disciplinæ castrensium severitate defensos, quam fortitudinis bellicæ, laude, sub illius potestate redactis, reliquum anni tempus octimestri Hafniæ, quæ, cum Malmogia Scanica, sola obsequium Friderico denegabat, obsidioni impendit, eamque sub initium anni sequentis, fame diuturna domitam, ad deditionem, una cum Malmogia, metropoleos secuta exemplum, itidem adiecit (1.). Regno hac ratione pacato, Lûneburgum a Friderico, cum Alcanio Crammio & Melch. Ranzovio, Strategis, missus, illic A. 1524. militibus exteris & mercenariis, quicquid adhuc stipendiorum singulis debebatur, post exautorationem, præsentem ita persolvit pecunia, ut summam ab omnibus iustitiæ, integritatis ac humanitatis, laudem reportaret (2.). Eodem A. 1524., juxta Chytræi, Heldvaderi & Olearii, sequenti 1525. autem, juxta Huitfeldii calculum (Kellinghusium enim, ad A. 1532. expeditionem hanc Scanicam falso referentem (3.), non moramur), cum Severinus Norby, Nobilis Norwagus, Christiani II., Exregis, Thalassiarhus, & Gotlandiæ Præfectus, classe in Scaniam trajecisset, & rusticis civibusque ad partes suas traductis, urbes plerasque occupasset, arcem autem & prædia nobilium, Friderico adhaerentium, devastaret, Malmogiam hi, militari instructam præsidio, quæ sola fere sibi supererat, cum suis se receperunt, & missis inde nunciis, Friderici opem implorarunt. Ferre hanc illis jussus Ranzovius, cum quatuor peditum cohortibus (duo tantum alii vexilla numerant), & turma 300. equitum unica, ex Holsatia in Scaniam trajecit, Nobilibusque Seelandis in itinere, Scanicis autem, & præsidio 900. militum urbano, Malmogiz sibi adjunctis, manum hanc exiguam, post imperium militare cum Tychone Krabbio communicatum, Lundam, in qua 8000. suorum Severinus Mauritio, Comiti notho Oldenburgico, affectu suo, reliquerat, eduxit. Illi, contempta Ranzovianorum, 2000. vix excedentium, paucitate, ante oppidum armati, curruumque cincti munitione, hos opperiebantur, sed, facta d. 7. Apr. a Ranzovio subita irruptione, post prælium acre, devicti, caesis suorum 1500., & 500. captis, prostrigabantur. Cujus cladis nuncium ubi Severinus, qui arcem obsidebat Helsingburgensem, accepit, abductis inde copiis, adjunctisque sibi in itinere fugitivis, Landskronam profectus, hanc communivit, sed a Ranzovio, novis interim confirmato auxiliis, mox est obsessus, &, post fusa, d. 29. Apr., nocturno & improvise e castris excursu, agricolarum, qui, duce Ottone Stigessonio, Severini Legato, opem obsessis laturo appropinquabant, duodecim millia, capuumque Ottonem, fame indies accrescente, d. 29. Jun. ad deditionem adactus. Seriem hanc rerum in Scania gestarum, e Joh. Petro (4.), Dav. Chytræo (5.), Nic. Heldvaderi (6.), Har. Huitfeldio (7.) & Ad. Oleario (8.), narrationes illorum prolixiores, amice conspirantes, securus, exhibui. Dissentiunt ab istis Autor Elogii secundi atque prolixioris, ad Ranzovium scripti (9.), quem a Dav. Chytræo, non sine indignatione hanc narrationum de præliis paternis repugnantiam Henr. Ranzovio, filio, Epistola peculiari (10.) exponere auso, notatum jam esse video, & Christoph. Kellinghusius, illius ubique, in *Poemate* suo, secutus vestigia (11.). Hi enim Ranzovium, mox post adventum in Scaniam, pugna ancipiti, cum ipso Severino, & quindecim milibus agrestium, confixisse, hisque superatis, eadem die, Ottonem etiam Stigessonium, subsidio hostibus, cum manu alia plebeiorum, venientem, devicisse, atque sic una luce bis victoriam reportasse, binisque hostium castris, & totidem Ducibus, sine ulla obsidionis mora, potitum, subito bellum universum confecisse, perhibent. E Scanica hac expeditione in Chersonesum patriam noster est reversus, &, officiis fugens pristinis, Christiano III., Friderici Regis filio, & Ducatum Cimbricorum Proregi, operam, in horum gubernatione, præstitit utilissimam, togæ studiis non minus illustre, quam armis, nomen adeptus. Hujus enim Principis, sui olim alumni, auspiciis, A. 1526., & biennio sequenti, Ecclesiarum Cimbricæ reformationem & visitationem generalem, Joh. Bugenhagio, Eberh. Weidenfco, Joh. Vandallo, Gerh. Stewarto & Herm. Taftio, Theologis Lutheranis, commissam, una cum Dethl. Reventlovio, Cancellario regio, est moderatus (12.); A. 1528. autem, cum ipso Principe, Reventlovio & Bugenhagio, Theologorum Colloquio cum Melch. Hofmanno, Fanatico, de controversia Eucharistica, Flensburgensi præfuit (13.). A. 1532. ei, quatuorque regni Danici Senatoribus, ac tribus Equitibus Holsatis, Christiani II. Exregis, perpetuæ in arce Sûnderburgensi mancipati custodiæ, tutela a Friderico Rege, & Christiano hujus filio, est mandata. A. 1533., quo Fridericus obiit, confederationem filii ejus & successoris, Christiani III., cum fratribus suis impuberibus, & Ordine Danicæ ac Holsatiæ equestri, de auxiliis mutuis ferendis, ac litibus suis componendis, Rendesburgensem, & ipse subscriptione solenni approbavit, ratamque habuit, a Carolo V. autem, Imperatore, & Francisco I., Rege Galliarum, adversus se invicem belligerantibus, cum uterque, hoc anno, amplissimo oblato stipendio, ad exercituum cum invitaret præfecturam, ad servitia bellica se non passus est pertrahi (14.). Nec sane patria Heroe tanto, turbulentis istis temporibus, quibus novi undique tumultus bellici illius tranquillitatem, Lubecensibus, aliisque Christiæni, Exregis captivi, fautoribus & affectis, indigenis pariter atque exteris, Christiano III. dignitatem, ad quam ab Ordine Danico equestri vocabatur, regiam invidentibus, turbabant, carere, absque ingenti detrimento, poterat. Initium belli A. 1534. a plebis Lubecensis seditione demagogis est factum, qui, fœdere adversus Christianum cum Alberto, Duce Megapolitano, Christophoro, Comite Oldenburgico, & Proceribus aliquot Danicis, novis rebus studentibus, percusso, Holsatiam subito, ducibus Oldenburgico, & Marco Meyero, copiarum suarum præfecto, invaserunt, oppidisque Tritoviensi & Eutinensi occupatis, alios autem exustis aut direptis, arcis Segebergensis obsidionem sunt aggressi. His Ranzovius, jussu Christiani, a se, ut illorum audaciam primum reprimeret, persuasi, claudicans, quod pede uno per annum laborasset integrum, obviam profecturus, statim, eqvo consenso, non sine admiratione omnium, divinitus id contigisse credentium, pedum robur & agilitatem, absque ulla Medicorum aut Chirurgorum ope, recuperavit. Collecta deinde parva militum manu, cum Christiano hostes aggressus, prælio prope Eutinum superatos, multis desideratis, aufugere, Segebergæ obsidionem solvere, & urbem tueri propriam, coegit. Victoria enim sapienter usus, Travemunda, oppido & portu Lubecensium, expugnato, Moltenam, & non multo post, ponte Travæ injecto, Lubecam ipsam, obsedit, cives, eruptionem facere ausos, 150. caesis,

R r r r r 2

& 250.

(1.) De prima hac expeditione Danica plura suggerent Chr. Kellinghusius, in *Poemate de ejus rebus gestis*, Lib. I., Joh. Petrus in *Chronico Holsatiæ Germanicæ*, P. IV., p. 209-212., Dav. Chytræus P. I. *Chronici Saxon.*, p. 645-649., & Har. Huitfeldius P. VIII. *Chronici Danicæ vernaculæ*, p. 1250-1263. (2.) V. Joh. Petrus in l. c. p. 212., & Huitfeldium l. c. p. 1267. (3.) l. c. Lib. I., lit. D. 2. 3. 4. (4.) l. c., p. 212-216. (5.) P. II. *Chron. Sax.*, p. 9. 10. 11. (6.) l. c. p. 65-68. (7.) l. c. p. 1278. 1279. (8.) in *Compendio Chronici Holsatici Germanici*, Lib. 4., c. 1., p. 64. 65. (9.) V. illud in *Sylloge Epistolarum ad Henr. Ranzovium Consolatoriarum* p. 13. 14. (10.) V. illam inter *Epistolas Chytræi* p. 688. 689. (11.) Lib. I., lit. D. 2. 3. & 4. (12.) V. Dav. Chytræi P. II. *Chron. Sax.* p. 70. 80., Herm. Hamelmanni *Opp. Histor.* p. 981. 982., C. Danewerthii P. I. *Chronogr. Cimbr.*, c. 4., p. 24., Ant. Heimreichii *Chron. Frisicæ Borealis*, c. 13., p. 313., & *Hist. Eccl. Slerwic.*, L. 4., c. 1., p. 169. 170. 171., nec non P. II. *Isagoges meæ ad Hist. Cimbr.*, c. 4., p. 85. 86. (13.) V. Herm. Hamelmanni P. III. *Chronici Oldenburgici* p. 344., & P. II. *Isagoges meæ ad Hist. Cimbr.* c. 6., p. 131. 132. (14.) V. Henrici filii *Exegeseos Historicæ ad Jonæ Elversfeldii Classis Epigrammatum de Holsatia*, lit. H. 2. a. b., & Chytræi *Chron. Sax.* L. 1., p. 389.

& 250. captis, in urbem repulit, decem illorum navibus, partim armatis, partim mercatoriis, est potitus, & multis tandem cladibus affectos ad pacem cum Holsatis, licet bellum in Dania utrinque continuaretur, interventu vicinorum, instaurandam adiecit (1.). Quæ antequam conciliaretur, in Fioniam nosse, eodem A. 1534., est ablegatus, & a civibus rusticisque rebellibus, per copias aliquot regias, nobilibus adversus ipsos subsidio missas, in prælio Faarfchovienfi superatis, homagium, cum Joh. Frisio, Regis nomine, exegit, ab istis, post nostri discessum, cum auxilia militaria Seelandia a Christophoro obtinissent Oldenburgico, ad hostium partes relapsis, perfide mox violatum (2.). Exeunte anno, cum Christianus consilio ejus salutare, de copiis Alberti Megapolitani & Christophori Oldenburgici hostilibus, per Danicas maris Balthici dispersis insulas, sigillatim adoriundis, suum adjecisset calculum, ex Holsatia, cum Erico Banerio, nonnullas equitum alas, & peditum cohortes, in Jutiam primum traduxit, ut agrestium ejus multitudinem, autoribus Episcopis Pontificiis, duce vero Clemente Naclero, Pirata Christierni Exregis addicto partibus, & ab Oldenburgico illic ablegato, rebellantem, aut bona cum gratia ad officium reduceret, aut armis oppressam pœnis afficeret. Copias has urbi, in quam plebs rustica cum Clemente confluerat, admovit Aalburgensi, eaque, post oppugnationem, ob defensorum pertinaciam, difficilem (in qua ipse, cum primus vallum conscendisset, lapsu ex hujus culmine periculoso in subiectam præceps decidit planitiem), potitus, 2000. agrestium, & cunctos fere mares reliquos, exempli causa, a militibus passus est trucidari, Clementem vero, e fuga retractum, corona plumbea capiti ejus imposita, palo, in perfidia & ambitionis pœnam, jussit configi. Aalburgo A. 1534., die Decembris 18., juxta Huifeldii, 23. autem, juxta Heldvaderi calculum, occupato, Jutiam reliquam, in primis autem partem ejus extremam, Vensiliam, in quam fugitivi se receperant, trajecto sinu Lymico, tribus aggressus & pervagatus itineribus, Episcopos, turbarum autores, in ordinem redegit, sublatisque factionis rusticæ principibus, ceteros vacillantes in fide continuit, & novo Regi obstrictos Juramento vim pecuniarum, ad stipendia militibus numeranda necessariorum, ingentem, ut vitam & possessiones avitas redimerent, multæ nomine viritum jussit persolvere (3.). A. seqv. 1535., cum exercitum, non admodum numerosum, subito, antequam hostes id factum iri putarent, navibus in Fioniam traduxisset, milites Oldenburgici, longe majore numero, cum civibus & rusticis insulæ seditiosis, prope Medelfardam sibi, occurrentes, in fugam conjecit, Assenam urbem, in quam, dilapsis cæteris, milites se receperant, per aliquot obsedit hebdomadas, nec procul ab illa, in campo patenti, seorsim ante primos ordines, cum Balthasare de Jessen, Friderici, Saxoniz Electoris, notho, se petente, singulari congressus certamine, mortifero affectum vulnere de equo deturbavit. Non multo post, cum copias Oldenburgici & Lubecensium auxiliares, ducibus Johanne, Comite Hoyano, & Nicolao Teclenburgico, obsidione Assenam liberatas, adventare comperisset, castris incensis, impeterrito his animo per dimidium milliari profectus obviam, prælio d. 11. Jun. in Ochsenbergico monte commisso, omnes ferme (exceptis 1700. captivis), una cum ipsis Comitibus, occidit, eodemque die, & castris hostium, & civitate Assensi, deinde autem tota insula, est potitus (4.). E Fionia in Seelandiam, cum Rege & exercitu, perrexit, & locis illius, Scaniz & Falstrix, reliquis munitis, Callundburgo, Helsingora & arce vicina Coronæburgensi (cujus tractusque adjacentis ipsi commissæ est gubernatio) Landskrona, Malmogia, Vardberga, Niecopia, partim per ipsum, partim per alios, vel jam occupatis, vel milite cinctis, Hafniz denuo obsidendæ plerasque copias, M. Jul. A. 1535., admovit. Hanc Albertus, Dux Megapolitanus, & Christophorus, Comes Oldenburgicus, cum civibus & militibus præfidiariis, per XII. menses, spe auxilii a Cæsare & Belgio submittendi, sed, quo minus mature adventaret, copiis Danicis in ditionem hujus Groningensem, svasu Ranzovii, duceque Meinardo Hammio, missis, Dammiæque oppido munito, ab istis occupato, prohibiti, fortiter defenderunt. Quam spem cum frustraneam esse, omnesque aditus, & mari, & terra, clausos, seque a Lubecensibus etiam, Regi pace nupera reconciliatis, desertos, viderent, consumptis tandem omnibus alimentis, tolerataque fama Saguntina, M. Julio A. 1536. se dedere, duoque ductores, Megapolitanus & Oldenburgicus, ad Christiani Regis (in urbe paulo post coronari) pedes se projicere, culpæque veniam petere, sunt coacti (5.). Cum expeditionibus, hæc tunc memoratis, Daniam universam denuo Heros noster pacasset, & sicut antea Friderico I., ita nunc Christiano III., ejus filio, subjecisset, A. 1536., jussu regio, quatuor Episcoporum Juticæ, cum reliquis custodiæ inclusorum arctiori, ditiones atque arces occupavit, & regno restituit (6.), A. 1537. autem Hafniz coronationi regis, & A. 1538. Hamburgi actui, quo civitas hæc Regi homagium præstabat, solenni, interfuit (7.). Annis sequentibus in Cherfoneso Cimbrica Proregis Ducatum Slesvicensis & Holsatici functus est munere, per Christianum sibi demandato (8.), ac, consensu ejusdem, a superstite in filium tandem Henricum translato (9.). Halcyoniis hoc tempore & Dania, & Cimbria, gaudebant tranquillis, quæ tamen Caroli V., Imperatoris, Christiani II. Exregis, affinis sui, carcere irritati, armis turbatum iri timebatur. Contra quem cum Franciscus I., Rex Galliarum, & Carolus, Dux Juliensis, frædere A. 1542. conspirassent mutuo, Christianus, ex usu regni fore arbitratus, si istis tertium se adjungeret, Ranzovium hoc sine in aulam ablegavit Juliensem. Is vero, cum, & Gallum sua tantum spectare commoda, & Juliensem, ob senectam, bello gerendo imparem, segniter illud per præfectos administrare, observasset, frædere inausito Regem suum obstringere noluit, legionem tantum peditum veteranorum, & quinque equitum nigrorum centurias, Gallis, sumptu illorum, in Brabantiam auxilio missum iri, & classem præterea regiam, ad vires Imperatoris distraendas, oram Belgii maritimam esse infestaturam, pollicitus. Quod utrumque ab eo est præstitum. Copiæ enim terrestres, in Brabantiam delatæ, magnam illi, duce Mart. Roshemio, vastitatem attulerunt. Naves vero, adverso licet vento, per totam æstatem, a littoribus prohibita Belgicis, sui tamen metu horum incolæ, ne aliis opem ferrent, impediverunt. Interjecto deinde tempore, aliquoties a nostro cum Maximiliano, Comite Burano, aliisque Cæsaris ministris, de pace inter hunc & Regem, non uno in loco, sed absque successu, est actum, donec, d. 23. Maji A. 1544., in Comitibus tandem Spirensibus, ejusdem, & cæterorum Regis Legatorum, Andr. Bildii, Pet. Svavenii ac Casp. Fuchsi, opera fideli, post crebros cum Nicol. Perenotto Granvellano, Joh. Navio, Car. Boissoto & Viglio Zvichemo, aulæ Cæsareæ Magnatibus, congressus, illa inter urrumque coaluit (10.). Spira Ranzovius, torque magni ponderis a Cæsare donatus aurea, eodem A. 1544. in Holsatiam rediit, & Regem, ejusque fratres, Johannem, Adolphum & Fridericum, in dividendis Ducatibus Cimbricis, Rendesburgi occupatos invenit. Huic conventui ipse quidem etiam interfuit (11.), sed, quod divisio illa, quam potentiz unitz decremento, & simultatibus inter Principes

permi-

- (1.) V. Chytræum l. c. p. 218. 219., Huifeldium P. IX. *Chronici Danici* p. 1418. 1417. 1431., Heldvaderum l. c. p. 97. 98., & Olearium l. c., Lib. V., p. 74. 75. 76. (2.) V. Huifeldium l. c. p. 1429. (3.) Plura de expeditione hac Juticæ docebunt Erasmus Michaelius Lætus *Lib. V. Poematis de rebus Danicis heroici*, Dav. Chytræus l. c., P. II., p. 234. 235., Huifeldius l. c. p. 1432. 1433., & Heldvaderus l. c. p. 98. 99. (4.) De rebus his in Fionia gestis V. Er. Mich. Lætus *lib. cit.*, Chytræum l. c. p. 235., & Huifeldium l. c., p. 1444. 1447. (5.) De secunda hac obsidione Hafniensi V. Er. Mich. Lætus, *Lib. V.*, Chytræum l. c. p. 235. 237., Huifeldium P. IX., p. 1451. 1480., & Olearium l. c., Lib. V., p. 78. 79. 80. (6.) V. Huifeldium l. c. p. 1488., & Georg. Cressii *Descriptionem Breidenbergæ*, lit. P. 2. a. (7.) V. Huifeldium l. c. p. 1502. (8.) V. Henr. Ranzovii *Geneal. Ranzov. p. 18.*, *Epistolæ ad eundem consolatorias* p. 97., & Casp. Dancwerthii P. I. *Chytræ. Cimbr.*, c. 2., p. 6. (9.) V. Dancw. l. c., P. III., c. 14., p. 283. (10.) De pace hac, ejusque conditionibus, V. Huifeldium l. c., P. IX., p. 1535. 1539., Instrumentum illius, a G. G. Leibnitio, in *Manissa Codicis Juris gentium Diplomatici*, Hannoveræ A. 1700. edita, P. II., p. 239. 240., publicatum, ac Chytræi Chron. Sax. L. 16. p. 466. (11.) V. Henr. Ranzovii *Excerpta Elverfeldianæ*, lit. H. 2. a.

perniciosis, occasionem esse praebituram sapienter praevidebat, summopere sibi displiceret, deserta aula regia, dignitate Proregis, praefecturis, omnique magistratu, se abdicavit, & retentis illarum tantum functionum, quae ob merita, literis sibi regis, ad obitum usque, erant confirmatae, fructibus, senectutem in posterum, cum suis, quietam in arcibus transigere constituit hereditariis. Discessus hic, Christiani Regis, ab inimicis ejus & calumniatoribus in aula clandestinis, aliis illum de causis negotiis se subduxisse publicis, persuasi, animum ab eo aliquamdiu abalienavit, & benevolentiam pristinam tantum non plane evertit, donec is, post annos complures, morti jam propior, Viri in se ac regnum meritis accuratius pensitatis, sponte sua gratia ipsum priore complexus, fraudesque & calumnias inimicorum detestatus, redditus honoribus, Friderico II., filio, ad operam fidelem, necessitate ingruente, praestandam, & hunc vicissim ipsi, ad beneficia in Heroem avita ac paterna rata habenda, solenniter denuo obstringeret. Nec Fridericus, parentis, A. 1559. defuncti, in regnis Aethois successor, suis defuit partibus, sed, praemia tot laborum, ab avo & parente collita, novis cumulaturum, Ranzovio, vetera itidem obsequia recentibus a se auctum iri regerenti, benigne esse pollicitus. Non vana autem promissa sua fuisse, noster, eodem mox anno 1559., in ultima adversus Dithmaros expeditione, tota horum regione, menstruo spatio, sub Regis, & patruorum ejus, Johannis ac Adolphi, Ducum Holfatiae, potestatem redacta, satis superque demonstravit. Cum enim Adolphus, vindictae de gente rebeli, quae tot olim cladibus Danos atque Holfatos affecerat, sumendae, suaeque ditionis extendendae, cupidus, clam exercitum conscriberet, & solus eam perdomare in animum induceret, ab Heroe hoc, id olfaciente, & similitates, hunc inter Principes oriturus consanguineos, praecavendas esse recte judicante, advocatis in auxilium Andrea Harby, Episcopo Lubecensi, & Henrico filio, Prorege Cimbrico, ut, communicatis cum Rege, & Johanne germano, consiliis, communi sumptu, communique exercitu, debellandam potius esse statueret, est persuasus. Exercitui huic, quatuor constanti peditum legionibus, ac tribus equitum millibus, pauloque post auxiliariis Antonii, Comitis Oldenburgici, aucto copiis, communi omnium consensu, Ranzovius, 67. jam annos natus, Dux, cum senectutis excusatione nihil adversus preces Regis Ducumque proficeret, auspicato est praefectus. Hostiles ille fines, exeunte Majo, ingressus, juvenilem Principum audaciam senili cunctatione, donec fossas hostium triplices, & munimenta alia limitanea, copiae, captata temporis & loci opportunitate, celeriter transcendissent, repressit. Hinc, simulata callide, ut Dithmarorum vires distraheret, locorum aliorum invasione, Meldorpiam, in medio regionis, inter tractus australem & borealem, sitam, diviso exercitu, tribus locis, eodem adortus tempore, expugnavit, multisque hostium interfectis, ceteris autem fugatis, castra illic posuit, & hoc pacto copias incolarum, ne conjungi possent, diremit. In Australem deinde tractum cum parte suorum progressus, maxima strage edita, reliquam multitudinem, exercitu circumdatam, sine ulla conditione se dedere coegit, & captivam extra fines ablegavit Dithmaricos. Inde, motis confestim castris, Heidam, Borealem metropolin, nocturno atque molestissimo contendit itinere, & agricolas, acerrime licet resistentes, tribus praeliis, uno die commissis, vulnere, in genu accepto, minime retardatus, ita perdomuit, ut, plerisque trucidatis, superstitibus libertatem amiserint, & se, suaeque omnia, Regis ac Ducum potestati, medio mense Junio, post publicam contumaciae deprecationem, subicere sint coacti. Magnam, in expeditione hac, fortitudine, quae militibus exemplo fuit, bellica laudem promeruit, majorem tamen singulari in victos humanitate & clementia. Quorum caede cum manibus Breidonis germani, a Dithmaris olim occisi, parentare posset, vindictae tamen immemor, Principibus, contra multorum sententiam, ut supplicibus parcerent, & agros facultatesque relinquerent, svasit ac pervasit, palam, humanum se belli ducem, non carnificem, esse, professus. Venia illis exorata, securitati etiam eorumdem, adversus milites tumultuantes, prudenter consuluit. Orta enim inter legiones pedestres, fortunis incolarum, inhiantes, nec, nisi hisce direptis, e sinibus volentes discedere, gravi seditione, tumultuantes, restituta parti Dithmarorum armis, legionibus in loca diversa ablegatis, tormentisque abductis, & equitibus juxta haec dispositis, vi & imperio ad officium redire, perterritosque e Dithmaria & Holfatia pedem sine maleficio referre, coegit. Tota Belli hujus Dithmarsici historia iustius atque accuratius ab ipso Ranzovio, in Germanica illius *Descriptione*, *avaystoy* Argentinae A. 1569. excusa, & filio ejus Henrico, Prorege Cimbricae, in libris de eodem duobus, Latino sermone, sub *Christiani Cilicii* larva, Basileae A. 1570. editis, & Argentinae A. 1574., Francofurtique A. 1575. ac 1583., recensis, (quos nostro Jac. Aug. Thuanus (1.), & Casp. Sagittarius, huic credulus (2.), porperam, uti alibi (3.) solide est ostensum, tribuerunt), est exposita. Haec scripta, a Ducibus, qui expeditioni isti non interfuerunt solum, sed & praefuerunt, *avaystoy* publicata, merito, in suis ejusdem narrationibus, secuti sunt Hieron. Osius, Thuringus, Gymnastii in Stiria Graecienis ReCTOR, qui *Historiam belli Dithmarsici, a Friderico II., Rege, gesti, & coronationis ejusdem*, carmine Latino-Epico prolixiori descriptam, Witebergae A. 1559., & Poema ejusdem argumenti Germanicum brevius ibidem A. 1560., evulgavit, Casp. Enlius, Lorchentis, *Historia rerum Danicarum, Friderico II. imperante, terra marique gestarum*, Francofurti A. 1593. impressa, & non inculti *de bello Dithmarsico* Poematis, huic inserti, Autor, Pet. Resenius, urbis Hafniensis Praefes, qui *Chronicon Friderici II. Danicum* A. 1680. Annalibus Danicis Huistfeldianis, velut supplementum, adiecit, Claudiusque Lyschander, Historiae ejusdem Regis ineditae, ac M. Nicol. Fedderus, insulae Monensis Antistes, Poematis de Bello Dithmarsico, itidem adhuc latentis, scriptores. Quibus, alibi (4.) majori a nobis cura enumeratis, Dav. Chytræus (5.), Jac. Aug. Thuanus (6.), Casp. Danewerthius (7.), Ad. Olearius (8.), Ant. Heimreichius (9.), aliique rerum Cimbricarum & Germanicarum scriptores, brevius de hoc bello commentati, posunt adjungi. Colophone hoc adeo glorioso expeditionibus imposito bellicis, reliquum senectutis tempus, impetrata ætatis venia, Ranzovius, tranquillo vitæ privata fruens otio, in arcibus transegit hereditariis, & jucunda uxoris, filiorum, nepotumque plurimorum, oblectavit consuetudine. Soli, quoad vixit, patris, ejusque Principibus, obstrictus, & omnibus, qui ulli ejusdem loci & ordinis collati in ea unquam fuerant, ornatus honoribus, trium Daniae Regum Consiliarius fuit intimus atque Imperator bellicus, & ex octo diversis praeliis, in campis patentibus, ductu suo, commissis, victor semper discessit (10.), urbesque itidem, quas obledit, universas, sola Lubeca, cui terrorem eminens tantum injiciebat, excepta, ad deditionem adegit. Stupenda scilicet Herois incomparabilis fortitudini fortuna etiam ipsa, in bellis licet instabilis atque ambigua, assidue est obsecuta, & se veluti propriam, etsi saepe copiarum numero hostibus esset inferior, mancipavit. Merito certe perpetua haec in tot bellis felicitas, nullis unquam obscurata cladibus, non Christoph. solum Kellinghusium (11.), sed Joachimum etiam, Abbatem Reinfeldensem (12.), & Joach. Hincium, Decanum

(1.) in *Catalogo Auctorum*, libro XXII. *Histor. praefix.* (2.) in *Diff. de Historia Rensburgi*, §. 71., p. 38. (3.) P. IV. *Isagoges nostrae ad Hist. Cimbr.*, c. 12., §. 4., p. 630. 631., in *Homonymoscopia*, Sect. II., c. 7., §. 105., p. 714., in *Hypomnematis ad Alb. Bartholini Lib. de Script. Dan.*, p. 183., istorumque *Spicilegio* p. 9., ac *Elogio Henr. Ranzovii*, Tomo ultimo hujus operis exhibendo. (4.) P. I. *Isagoges ad Hist. Cimbr.*, c. 12., p. 183-185., & P. IV., c. 12., §. 4., p. 630. 631. (5.) P. III. *Chronici Saxoniae*. (6.) *Lib. XXII. Hist.*, sub initium. (7.) P. III. *Chorogr. Cimbr.*, c. 10., p. 199. (8.) in *Compendio Chronici Holfatici Germanico*, Lib. 7., p. 200-217. (9.) *Lib. III. Chronici Dithmarsiae Germanici*, c. 1. & 2., pag. 202-213. (10.) V. Pet. Lindebergi *praefat. Hypotypos. Ranzoviana*. (11.) sub finem *Narrationis de ejus sepultura*. (12.) in *praefat.*, duobus illius praemissa *Elogia*, inter *Epistolae consol. ad Henr. Ranzovium* p. 23. obvia.

Decanum Bremensem (1.), in tantam rapuit admirationem, ut duo posteriores, exemplum illius, Ranzoviano simile, in omnibus Græcorum, Romanorum & Germanorum, annalibus inventum haud iri, audacter asseveraverint. Utrique, fortitudini & felicitati bellicæ, famam noster debuit ingentem, quæ, per omnem diffusa Europam, summis etiam Monarchis ac principibus venerabilem eum reddidit. E quibus Ferdinandus, Archidux Austriz, defuncti arma (quæ, in divisione hæreditaria, filio natu minori, Paulo, vel sortis beneficio, vel Henrici fratris indulgentia, cesserant (2.), ab hujus autem gnatorum uno in Russiam erant deportata), una cum effigie, Elogio historico & insignibus, armamentario suo Oenipontano, Imperatorum, Regum, Principum, Heroumque bellicorum, panopliis similibus quamplurimis, sumptu ingenti conquisitis, exornato, inferenda, & opere peculiari (per Consiliarium ipsius, Jac. Schrenckium a Notzing, edito), typorum æneorum ope, orbi universo, cum cæteris, communicanda, literis A. 1591. & 1593. iteratis, ab Henrico, filio superstiti, expetiit, & aliqua ex parte impetravit (3.). Uxorem noster habuit Annam Walfstorpianam, Gerhardi Walfstorp, e Catharina Ranzovia, Henrici, Toparchæ Niendorfensis & Qvarnebeckensis, gnata, filiam, cum liberis marito (septendecim ante se annis defuncto) quatuor esset enixa, & nepotes pronepotesque XLIV. superstes vidisset, d. 29. Dec. A. C. 1582., ætatisque 72., una cum familia Walfstorpiana, cujus succulus fuit ultimus, inter Holfatos nobilissima olim atque celeberrima, uti *Genealogia Henrici filii Ranzoviana* (4.), Epitaphium ipsi ab eodem Itzehox erectum, & clientum Epicedia (5.), restantur, extinctam. E liberis quatuor, duo filii patrifantes, Henricus, Prorex Cimbricus incomparabilis, & Paulus, Adolphi, Ducis Holfato-Gottorpiensis, Consiliarius intimus, cum posteris, suis seorsim locis, a nobis fuisse celebrantur, Margareta infans est extincta, & Magdalena, Oswaldo a Wisch, viro nobili, nupta, ante patrem, A. C. 1557. ac ætatis 30., in quinto mortua puerperio (6.). Filiis, præter arces alias, duas reliquit, suo emptas ære, & funditus denuo a se extructas, Paulo scilicet Bothcampiam, monti excelso, lacui Bisseno, fluviusque duobus, Storz & Eidorz, vicino, ab Architectis, Itolorum structuras feliciter æmulatis, tanto inædificatam artificio, ut inter elegantissimas totius Holfatiz locum sibi vindicaret (7.), Henrico autem Bredenbergam, in præfectura Stormariz sitam Steinburgensi, A. 1521. (in cuius locum 1530. a Georg. Crusio substituitur) in clivo, Storz proximo, conditam, & tot tamque egregiis firmatam munimentis, ut locus inter propugnacula Cimbrica secundus, Seculo XVI. exeunte, publico illi consensu tribueretur. Accuratior illi sui hoc loco descriptionem merito exposceret, nisi Henrici filii, qui magnifice eandem instauravit, plurimisque ædificiis novis, ac ornamentis innumerais, longe splendidiorem reddidit, inserta hæc jam esset Elogio, & e scriptoribus, quos ibidem, sicut & *Parte IV. Isagoges ad Historiam Cimbricam* (8.), enumeravimus, de illa Historicis, Georg. Crusius & Henn. Conradinus libris peculiaribus, Georg. Braunius autem, Pet. Lindebergius, Casp. Dancwerthius, & alii, in scriptis suis, data occasione, fuisse eandem celebrassent. Vicinus arci est pagus Bredenbergenis, cujus ædem sacram, vetustate collapsam, sumptu suo noster restauravit, turrique, & donariis aliis, exornatam & ipse, sacris vacaturus, adiit, & ab agricolis, subditis suis (quorum unum, sacra præ somno negligere solitum, cum ad templum properaret, curru desiliens, & in casam irruens, hasta in lecto male multavit), sedulo voluit frequentari (9.). In arce hac Bredenbergeni, quam senex emeritus sexennio vitæ incoluit ultimo, A. 1564. lenta morbi diurni tæbe paulatim cepit confici (10.). Quem cum lethalem fore, Medicis, a Friderico II., Rege, & Adolpho Duce, submissis, incassum obnitentibus, prævideret, testamento condito, arces ac bona sua filiis, ad mutuum eos amorem concordiamque multis verbis cohortatus, distribuit, templo, Ecclesiasticis, ministris domesticis ac pauperibus, ultra 12000. tetradrachmas legavit, ad Regem nonnulla, quæ necessaria videbantur, per Consiliarios & Medicos ejus, curavit referri, cæteraque, quæ ad morituros pertinent, sancte ac pie composuit (11.). Memorabile in primis est colloquium, proximo ante obitum die, cum Henrico filio habitum, & ab Ad. Trasfigero, Cancellario Holfatico, in Epistola ad hunc consolatoria (12.), e narratione Petri Buftani, Adolphi Ducis Archiatri, qui moribundo adfuerat, repetitum. Cum enim filium, qui lectulo assidebat, moestum, & sæpius suspirantem, vidisset, causamque tristitiz sciscitatus, mortem hanc, sibi imminuentem, esse cognovisset, prolixo etiam sermone ad omnem ægritudinem peccatore excutiendam hortatus, domesticæ utriusque consuetudinis, in annos 40. divino prorogatz beneficio, qualis paucissimis contingere parentibus liberisque soleat, ac grato sit animo agnoscenda, commonefecit, similemque nepotibus e filio felicitatem esse apprecatus. Mox addidit, se mortem, in tot bellis ac præliis, in quibus sæpe virz discrimen pro patria fuerit adeundum, contemptam, jam neutriquam extimescere, sed votis a Deo efflagitare ardentissimis, hoc felicius secum actum iri, quo citius ex Orbe se is evocaverit, certissime persuasum, Piis hujusmodi sermonibus ac precibus Senex immortaliter de patria meritis, in conjugis filiorum, & nepotum, complexu, cum integris, ad extremum usque vitæ halitum, gavisus esset animi sensibus, nulloque corporis affligeretur cruciatu, d. 12. Dec. A. C. 1565., ac ætatis 73., hora 12. meridiana, placide & constanter est immortalis (13.). Cadaver, sicut moribundus jusserat, donec sepulchro majorum gentilitio in æde Laurentiana urbis Itzehoenfis, peste tunc afflicta, hac remittente, posset inferri, exenteratum, opobalsamoque & aromatis inunctum, ac sarcophago inclusum plumbeo, in templo Bredenbergeni, domunculæque lateritiae, in hac extructa, per menses quindecim asservabatur. Inde, lue cessante, post habitum a Nicol. Winterbergio, Parocho Bredenbergeni, sermonem funebrem, est depromptum, & die ultimo Februarii A. 1567., pompa funebri magnifica, a Christoph. Kellinghusio, Hamburgensi, *Narratione* descripta peculiari, Itzehoam deductum, & in Mausoleo avito, parentante denuo M. Joh. Vorstio, regio urbis Antistite, repositum. Exequiis, præter omnes (excepto Paulo filio, in expeditione Gothana absente) consanguineos, Eberhardus ab Holle, Episcopus Lubecensis, Friderici H., Regis Daniz, Johannis senioris atque junioris ac Adolphi, Ducum Holfatiz, Comitum Schauenburgici, Civitatumque Lubecensis & Hamburgensis, Legati, ac 300. ferme Viri plurimæque feminae nobiles, cum urbis Itzehoenfis Senatu & civibus, totiusque vicinæ Ecclesiasticis ac rusticis, interfuerunt. Mausolei arcuati, & supra pavementum tribus fere ulnis assurgentis, cui exuviz illatz sunt, descriptionem Kellinghusius, in *Narratione* modo laudata, Sacelli autem familiaris Ranzovianæ, in eadem æde Laurentiana Itzehoenfi, sepulchralis splendidissimi, ab Henrico filio A. 1591. conditi, in quod illæ postea, una cum uxoris ossibus, sunt translata, typum, æri insculptum, & inscriptiones lectu dignissi-

(1.) in duabus ad Henr. Ranzovium epistolis, quarum prior inter easdem *Epp. Casus* p. 37., posterior autem in *Append. descriptionis Bredenberge* Georg. Crusii, *lit. X. 4. b. Y. 1. a.*, occurrit. (2.) V. duo de iis Epigrammata in P. Lindebergii *Hypotyp. Ranz.* p. 68. 69., & G. Crusii *Descript. Bredenberge*, *lit. B. 4. a. b.* (3.) V. Ferdinandii, Schrenckii & Henr. Ranzovii, Epistolæ mutuas, in *Epistolis ad hunc Consolatoriis*, p. 64. 65. 73. 81. (4.) p. 19. & 27. (5.) in Henr. Ranzovii *Epitaphiis Cognatorum*, Lipsiz A. 1584. editis, p. 9. 10., ac Pet. Lindebergii *Hypotyp. Ranzov.* p. 83. 84. (6.) V. Epitaphii ejus Itzehoenfis inscriptionem, & Pet. Lindebergii in obitum ejus Epigrammata, in hujus *Hypotyp. Ranzov.* p. 63. 69. (7.) V. Epigramma in eam elegans, a Lindebergio *l. c.* p. 132. exhibitum, & C. Dancwerthii *P. III. Chærogr. Cimbr.*, c. 4., p. 190. (8.) *Cap. VII.*, §. 4., p. 523. 524. 525. (9.) V. Georg. Crusii *Descriptionem Bredenberge* *lit. T. 3. a. b.*, & Chr. Kellinghusii *de sepultura Ranzovii Narrationem, sub initium*. (10.) V. Kellinghusium *l. c.* (11.) V. Mart. Coronæi Epistolam de obitu ejus, ad Joach., Abb. Reinfeld, inter *Consolatorias ad Henr. Ranzovium* p. 3. 4., filiorum de eodem ad Frid. II., Regem, literas, *ib. p. 26.*, & Elogium illius tertium, *ib. p. 67. 69.* (12.) *ibid.* p. 30. 31. 32. (13.) V. Chr. Kellinghusii *Narrationem de sepultura ejus, sub initium*, filiorumque & Coronæi *Epistolæ*, num. 11. allegatas.

dignissimas, conditor illius, in *Poematis de Somniis*, A. 1591. editi, *Appendice* (1.), exhibuit. Nos solum, ex *Epistolis ad Henr. Ranzovium consolatoriis* (2.), Epitaphii, parieti Mausoleo vicino immisli, addemus inscriptionem (3.):

Johanni Ranzovio, Nobili Holsatæ, Equiti aurato, qui, post collatum balthei militaris decus, & perlustratas remotissimarum gentium provincias, quantum, pacis bellique artibus adminiculantibus, omni contentione corporis atque animi eriti, & utriusque eximiis bonis consequi potuit, tantum, proximo secundum pietatis cultum, Deo exhibitum, loco, uni patriæ, ejusque laudatissimis Principibus, Friderico I., Christiano III. & Friderico II., Danorum ex ordine Regibus, bujusque patris, Johanni & Adolpho, Holsatiæ Ducibus, strenue impendit, felicissimo eventu; utpote summus cum imperio iusto Dux, exortis subinde bellis destinatus, semper victor; qui nimirum, præter captas deditasque urbes atque arces, profligatos ejectosque procul Cimbricis & Holsaticis finibus hostes, rebellium Dithmarforum confusam ac fractam atque contumaciam, patensibus in campis, diversis præliis, oclies superatas hostiles acies, vel ab ipsius indulgentia, vel a fada fuga, vitam coegerit impetrare: illustri & fidei erga patriam, ejusque Principes, & clementie erga victos gloria, quæ ad fatalem maturæ senectutis horam, sine fortune ludibrio, sine ulla offensione, excelluit; tandem domini suæ, ætatis veniam nactus, omnibus animi sensibus integris, in carissima conjugis, filiorum & nepotum, complexu, æterno Numini spiritum, a quo acceperat, firma in Christum fide, & certa resurrectionis spe, confirmatus, reddidit:

Henricus & Paulus, filii, parenti amantissimo mærentes posuere. Oppetit Anno Domini MDLXV., die XII. Mensis Decembr., cum vixisset annos LXXIII. & mensem unum.

Effigies ejus non xri solum inculpta, a Filio Henrico, *Epistolis ad se Consolatoriis* p. 6., aliisque scriptis suis, passim est inserta, sed in Numismate etiam superest, circa A. 1534. cuso, cujus ectypum sistit Joh. Jac. Luckius, in *Sylloge numismatum elegantiorum*, ab A. C. 1500. ad 1600. cuforum, Argentinx A. 1620. in fol. edita, p. 80. 81. In parte illius anteriori Ranzovii apparet imago, verbis hæc cincta: JOAN. RANZOVI., EQV. AUR., DAN. REG. SUM. BELL. DUX. In postica autem Patientia, dextra manu palmam tenens, & in dextro brachio horologium gestans pendulum. Ectypo addita est a Luckio narratio præcipuarum illius rerum gestarum, e Jac. Schrenckii a Notzing, Ferdinandi, Austriæ Archiducis, Consiliarii, Opere de Heroibus bellicis deprompta.

Plura de Vita ac laudibus ejus suggerent, qui, una cum Autoribus aliis, jam ante allegatis, materiam huic Elogio, & ipsam sæpe phraseologiam, subministrarunt:

1. Anonymus, cujus duo Elogia, sive Narrationes de vita & rebus gestis Ranzovii, ad eum superstitem scriptæ, e Bibliotheca Bredenbergenfi, a M. Mart. Coronzo seniore, cum Epistola eleganti, ad Joachimum, Abbatem Reinfeldensem, M. Dec. A. 1565. transmissæ, & ab hoc, cum præfatione sua, seorsim editæ, sæpius deinde sunt recusæ, & insignie Justi Lipsii meruerunt Encomium, uti supra, pag. 113., sub Coronæ, veri, ni fallor, illorum parentis (cul Vita etiam & res gestæ Joh. Ranzovii, Rostochii A. 1566. & Francofurti A. 1567. in 4. impressæ, in ipso tribuuntur titulo), nomine, & Parte I. *Isagogæ ad Hist. Cimbr.*, c. 14., §. 8., p. 223. 224. 225., fusius est expositum.
2. Anonymus, cujus Elogium illius tertium, duobus præcedentibus brevius, Ferdinando, Austriæ Archiduci, ab Henr. Ranzovio, filio, A. 1591. transmissum, in Georg. Lud. Frobenii *Sylloge Epistolarum ad hunc consolatoriarum*, Francofurti A. 1593. in 8. edita, & aliquoties recusa, p. 67. 68., legitur.
3. Christoph. Kellinghusius, Hamburgensis, J. U. D., cujus *Poematis Heroici de præcipuis Joh. Ranzovii rebus gestis Panegyrici*, Libris III. comprehentii, istasque *Elogiorum* duorum priorum ductu, singulari persecuti elegantia, uti & *Narrationis* proficæ de ejusdem sepultura & exequiis, editiones varias, supra pag. 291., sub Kellinghusii nomine, enumeravimus, nec hic denuo recenserebimus.
4. Henrici & Pauli, filiorum, Epistola de obitu ejus, ad Fridericum II., Regem Danicæ, Ducesque Holsaticos, quæ ad exequias hos invitarunt, Epistolæque ad filios responsorix ac consolatorix, a Friderico II., Rege Danicæ, Johanne Seniore & Adolpho, Ducibus Holsatiæ, Joh. de Ligne Comite Arnsburgico, Ad. Trafigero, Cancell. Holsatico, & Joach. Hinckio, Decano Bremensi, exarata, & in *Sylloge Consolatoriarum ad Henr. Ranzovium* Frobeniana, paulo ante allegata, p. 24-38., obvix.
5. Variorum in obitum ejus & uxoris Epicedia, quæ in Henrici Ranzovii *Epitaphiis cognatorum suorum*, Lipsiæ A. 1584. editis, p. 3-20., junctim prodierunt, & partim in Sim. Schardii *Tomo III. Rev. German.* p. 77. ac seqq., & Pet. Lindebergii *Hypotyposi Ranzoviana*, p. 12. 13. 6-70., sunt recusa.
6. Henr. Ranzovius, filius, in *Genealogia Ranzoviana* p. 16-26.
7. Pet. Lindebergius in *Hypotyposi Ranzoviana*.
8. M. Georg. Crullius in *Descript. Bredenberge*, locis passim plurimis.
9. Hier. Henninges in *Genealogiis familiarum Saxonie, quæ Episcopos protulere, nobilium, Hamburgi* A. 1590. in fol. editis, p. 22-26.
10. Andr. Angelus *Lib. I. der Holssteinischen Adels Chronica*, c. 3., p. 21. 25., & c. 31., p. 145-151.

Confer de illo Jonæ ab Elverfeld *Epigrammatum de Holsatia, cum Henr. Ranzovii Exegesi editorum, Classen II., lit. H. 1. 2. 3.*, Steph. Macropi *Immortalitatem Henr. Ranzovii*, lit. D. 3. & 4., Abr. Bucholzeri *Indicem Chronol.*, ad A. 1565., El. Reusneri *Append. Isagogæ Historice* p. 660., Jac. Wilh. Imhofii *Notitiam procerum S. Rom. Imp.* p. 1447., Mich. Hertzii *P. IV. Biblioth. Germanicæ*, lit. P. 4. b., nostram *Isagogen ad Hist. Cimbr.*, P. I., c. 14., §. 8., p. 223-226., P. II., c. 4., §. 2., p. 85. 86., c. 6., §. 2., p. 131., & P. IV., c. 7., §. 4., p. 523. 524. 525., c. 12., §. 4., p. 630., nec non *Homonymoscopiam, Sect. II.*, c. 7., §. 105., p. 714., ac Ad. Henr. Lacmanni *Or. de meritis Ord. Equ. Cimbrici in rem Christianam* p. 13. 15. 16. 17. 30. 31.

ELOGIA.

Fridericus II., Rex Danicæ, in Epistola ad filios ejus (inter *Consolatorias ad Henr. Ranzovium* p. 35. obvix), merita illius in avum, patrem ac se, præclara fuisse & eximia, magnamque ornamentorum suorum jacturam, tanti viri obitu, disignes suas fecisse, est professus.

Adolphus, Dux Holsatæ-Gottorp., in suis ad eosdem responsoriis (ibid. p. 29.), Virum eum gravem, judicioque valentem, & longo rerum usu edoctum, ac rebus gestis clarum, vocavit.

Henr. Ranzovius, filius ejus, a quo *Libro* etiam II. *Historie Belli Dithmarsici*, sub Christ. Cilicii larva editæ, *Virique* dignitate apprimè nobilis, & ut summe confirmatæque apud Principes autoritatis & gratiæ, ita exactæ & absolute prudentiæ, senex, ac, in Monumento Majorum Bredenbergenfi (apud G. Crullium l. c., lit. N. 4. b.), Heros strenuus, cui, ætate illa, in re militari, hæc regio aquilonaris vix parem habuisset appellatus, in eadem arce Bredenbergenfi, imaginis Parentis, cæteris Heroum bellicorum immixta, hoc (teste Crusio, lit. F. 4. b.) adjecit Decastichon:

SS SS SS 2

Non

(1.) p. 45-51. (2.) p. 14. (3.) Exhibent eandem, sed phraseologia nonnunquam mutata, Henr. Ranzovius in *Epitaphiis cognatorum* p. 10. & in *Exegesi Elverfeldiana*, lit. H. 3. a., ac Pet. Lindebergius in *Hypotyp. Ranz.* lit. K. 1. a. b.; aliam vero metricam, e Danica missam, & ex Bulwerenæ, in Gacello arcis Bredenbergenfi, inculptam, Lindebergius, lit. C. 2. b. C. 3. a., & G. Crullius in *Descript. Bredenb.*, lit. P. 4. a.

*Non sine re magnis Heroibus inferor illis,
Quos volui tantos hoc ego stare loco.
Nam nec eram virtute minor, nec fortibus ausis,
Sive toga spectes edita, sive sago.
Regibus assedi tribus, imposuique coronam,*

Distichon, tetrastichon & hexastichon, in laudes ipsius, quæ in eadem arce Bredenbergenſi legebantur, Crufius (*l. c. lit. F. 4. b. K. 1. b.*) itidem exhibet.

Joachimo, Abbati Reinfeldensi, in *præfat. duorum ejus Elogiorum, raræ audit, imo inaudite virtutis exemplum, & Vir, cujus memoria magna conantibus sacrosancta esse debet.*

Mart. Coronzo, in *Epistola, iisdem præfixa Elogiis, Vir fortis, gravis, prudens, belloque & pace præclarus & excellens, quo extincto patria, resque illius publica, multum splendoris, multum præsidii atque ornamenti, amisit.*

Ad. Trastigero, Cancell. Hollatico, in *Epist. ad Henr. Ranzovium (inter Consolatorias ad hunc, p. 30. 31. 32., obvia), Vir incomparabilis, de patria optime meritis, & rebus gestis clarissimus.*

Dav. Chytræo, in *Epist. ad eundem (inter Chytræanas p. 638. quærenda), Heros fortissimus.*

Justo Lipsio, in suis ad eundem literis (*inter Consolatorias p. 182. 183.*), *Vir fame æternæ, & Achilles Cimbricus.*

Georg. Crufio, in *Descript. Bredenberge (lit. B. 2. a.), Heros incomparabilis, nec non (lit. T. 2. a. b.) paterfamilias sapientissimus & Dux felicissimus, ac (lit. T. 4. b.) Cimbricæ gentis columnæ & decus, vindex libertatis Danicæ, Heros in virtutum bellicarum & togatarum tanquam speculam sublimem positus, ad quom laudis utriusque cupidi cursum dirigant.*

Petro Lindebergio (cujus etiam Dodecastichon Encomiasticum, in *Epigrammatis Ranzovianis p. 4.*, potest consuli), in *præfat. Hypotyposeos Ranzovianæ, illud quondam Cimbricæ gentis lumen & numen, decus & columnæ, ac Vir, qui omni virtutum bellicarum & togatarum laude & lampade, præ cæteris, fulsit.*

El. Reufnero, *l. c.*, *Eqves auratus Holsatus, militari laude & virtute celeberrimus.*

Joh. Pennibuttelius, J. U. D. & Senator Lubecensis, hoc defuncto scripsit Epitaphium, a P. Lindebergio, in *Hypotyp. Ranzov. p. 68.*, recitatum:

<i>Consiliis validisque potens Ranzovius armis,</i>	<i>Scilicet, hoc vivo, nunquam se Cimbria vinci</i>
<i>Ille pater patriæ, moriens hac conditur urna.</i>	<i>Passa fuit, semper victrix ductore recessit.</i>

SCRIPTUM GERMANICUM Ἀνέκδοτον.

Wahrhaftige und kurze Beschreibung des Krieges, welchen Fridericus II., König in Dennemarck, und Johannes und Adolphus, Herzoge zu Holstein, A. 1559. wieder die Dithmarscher geführt. Argentinz A. 1569. in 4. Nostro illud vindicatum est ab Henr. Gieseberto, famam secuto publicam, in *Introduct. III., Periculo I. Harmonie statutorum cum Jure Dithmarsico Practica A. 1652. præmissa, p. 39.* Confer P. IV. *Isagoges meæ ad Hist. Cimbr., c. 12., §. 4., p. 630.*

MARQUARDUS RANZOVIUS, Eqves Holsatus, e Ranzoviorum in Wagria Neverstorpiensium ortus familia, Breidonis fuit filius (1.), & ob fortitudinem rei quæ bellicæ peritiæ insignem, a Christiano IV., Daniz Rege, præter tractus Hanroviensis gubernationem, Tribuni militaris dignitatem, novique Stormariæ propugnaculi Glückstadiensis, ac præsidii ejusdem, præfecturam, obtinuit. In urbe hac A. 1628., ab exercitu Cæsareo, duce Alstringero, obsessus, non eam tantum summa, per semestre integrum, defendit fortitudine, sed crebris etiam eruptionibus, donec pax Lubecensis A. 1629. & bello, & obsidioni, finem imponeret, damna hostibus intulit plurima; imo, conterrita d. 25. Aug., tempore nocturno, magna castrorum parte, multisque occisis, ductores non paucos, & hos inter, Hannibalem, Comitem Schauenburgicum, supremum excubiarum Præfectum, captivos abduxit (2.). Hamburgensibus, novi, quod a navibus suis exigebatur, vectigalis Glückstadiensis abolitionem importunius postulantibus, Epistola A. 1637., jussu Regis, minus benigne respondit Germanica, justitiam illius ostendente, eandemque, ab Hamburgensibus cum notis marginalibus editam contrariis, adversus has *Declaratione A. 1638. vindicavit publica. Vivis tandem A. 1640. excessit.*

Abdruck des Hamburgischen, wie auch des Kön. Dennemärkischen Gen. Majors, Herrn Marqv. Ranzou, an Bürgermeister und Rath der Stadt Hamburg, d. 27. Sept. A. 1637. abgegangenen Antwortschreibens: Mit etlichen, an statt gegenberichtslicher Ablehnung, dabey dienenden Hamburgischen marginaliis, die angemachte Continuation des Glückstädtischen Eibzolls betreffend. Hamburgi 1637. in 4.

Abdruck Declarationis des vom Kön. Gen. Major, Marqv. Ranzou, an Bürgermeister und Rath der Stadt Hamburg, d. 27. Sept. A. 1637., abgegangenen, die Abschaffung des Glückstädtischen Retorsions-Zolles concernirenden, Berichtschreibens, worinn die, abseiten Hamburg, an statt vermeinter gegenberichtslicher Ablehnung, publicirte, notz genlget, und deren Ungrund kürzlich angedeutet wird. Glückstadii 1638. in 4.

PAULUS RANZOVIUS, Eqves Holsatus, Toparcha arcium Bothcampensis, Arlewatensis, Kohövetanz, Himmelwattensis, Lindevithensis, Bejenflethanz & Schafhusensis, hæreditarius, Johannis, Archistrategi Danici (*supra celebrati*), ex Anna Walfstoria filius (3.), & Henrici, Proregis Cimbrici (*de quo supra dictum*), germanus, d. 16. Oct. A. 1527. (4.), in arce forte paterna Bredenbergenſi, in lucem est editus. Cum juventutem in aula Philippi, Hassorum Landgravii, inter exercitia literaria & equestria, exegisset, Alberti I., Ducis Borussia, aliquamdiu fuit Cubicularius, & Adolphum deinde, Ducem Holsato-Gottorpensem, in itinere ad aulam Caroli V., Imperatoris, ubi Metensis obsidionem, A. 1552. est comitatus, assigniferi Cæsarei functus officio (5.). Inde secum in patriam reversum Adolphus suis adscripsit Consiliariis, præfecturis Holsatiæ, Trittovienſi, Reinbeccensi & Tremsbüttelanz, deinde gubernatorem (6.), in expeditione anni 1559. Dithmarsica bellicum constituit Senatorem & Commissarium (7.), in Angliam A. 1560., & ad civitatis Gothanz obsidionem A. 1567., comitem abduxit (8.), & bis mille tandem equitibus, quos ipsemet, Regis Hispanici merens stipendia, Duci Albanò in Belgium adducebat, legatum militarem præfecit supremum (9.). E Belgica hac expeditione domum redux, in morbum incidit diuturnum, isti que in Monasterio tandem Reinbeccensi, A. C. 1579., ætatis 52., d. 24. Martii, in Urnæ sepulchralis expresso epigraphe (in cujus locum ab Henrico fratre (10.) diem 16. Oct., ab Andr. Angelo autem (11.) 24. Aprilis, substitui video), succubuit, nec multo

(1.) Majorum reliquorum Seriem V. in C. Danewerthii P. III. *Chorogr. Cimbr., c. 6., p. 109.* (2.) V. Danew. *l. c.*, P. III., c. 3., p. 188., c. 6., p. 209., & c. 14. p. 281., ac Ad. Olcarii *Compend. Chronici Holsatici, Lib. XI., p. 217. 218. 221. 222.* (3.) Majores reliquos C. Danewerthii *Chorographia Cimbrica, P. III., c. 14., p. 281., enumerat.* (4.) V. Andr. Angeli *Holsatinsche Adel-Chronica, Lib. I., p. 170-173. 1-6, 277.* & Nic. Heldvaderi P. II. *Sylva Chronologica circuli Baltici p. 127.* (5.) V. Urnæ sepulchralis inscriptionem, & Andr. Angelum *l. c.*, nec non p. 21. (6.) V. Angelum *l. c.* (7.) V. Angelum p. 27. (8.) V. Angelum *l. c.*, & Danewerthium P. III., c. 4., p. 170. (9.) V. Angelum & Danewerthium *l. c.* (10.) in *Excerptis historica Classico Jena Elversfeldti de Holsatia, lit. H., 4. d.* (11.) *l. c.*

topost Itzehor, iisdem cum Metta filia, brevi parentem secuta intervallo (1.), exequiis, monumento illatus est gentilicio. E conjugē, Beata Seestadia (d. 8. Jan. A. C. 1589., ac ætatis 54., extincta), præter sexus sequioris liberos, novem sustulit filios: 1. Gerhardum, in duello Ottoniz A. 1580. interemptum, & *supra* jam celebratum; 2. Ottonem, Toparcham Hemmelmarkensem; 3. Breidonem, Dynastam Bothcampianum, Josiazque Ranzovii, fortitudine bellica, in Galliis, Marechalli Franciæ dignitatem promeriti, parentem; 4. Melchiorem, Toparcham Arlewattensem; 5. Cajum, ab Andr. Angelo memoratum, a Dancwerthio autem præteritum; 6. Johannem, a Polonis A. 1587., cum Maximiliano Austriaco militaret, in prælio Birtzenensi, interfectum; 7. Henricum, Dynastam Lindevithensem & Benjensethanum; 8. Bertramum, Toparcham Kohövenensem, patremque Pauli, Præfecti Kilonientis ac Consilarii Holsatici; 9. Daniele, a militibus A. 1587. Civitanis Alneri in Gallia trucidatum (2.). Epigraphen urnæ ejus sepulchralis Biographicam, & Henrici Fratris, Joh. Majoris Henningique Conradini, in obitum illius Epicedia, ejusdem fratris Henrici *Epitaphia cognatorum suorum*, p. 20-27., & Pet. Lindebergii *Hypotyposis Ranzoviana* p. 76. 77. 78., effigiem autem ipsius, æri insculptam, *Epistola ad Henr. Ranzovium consolatorie*, a Georg. Lud. Frobenio collectæ, p. 25., exhibent. Confer de eodem, præter alios, jam allegatos, Henrici fratris *Genealogiam Ranzovianam* p. 20. 21., & *Exegesi Elverfeldianam*, Classe II., lit. H. 2. a. b. H. 4. a., ac Hier. Henningii *Genealogias familiarum Saxonie, quæ Episcopos protulerunt, nobilium* fol. 30. 31.

Epistola Latina, ad Henricum fratrem, elegans, de morte Dan. Ranzovii, Archistrategi Danici, heroica, Kilonii d. 26. Nov. A. 1569. exarata, quæ inter *Epistolas ad eundem Henricum consolatorias*, a Georg. Lud. Frobenio collectas, & Francofurti A. 1593. ac 1595. in 8. editas, p. 52-56., legitur.

Epistola alia de Johannis, parentis sui, obitu, ad Fridericum II., Regem Danicæ, Johannemque & Adolphum, Duces Holsaticos, communi ipsius fratrisque Henrici, Bredenberga, d. 12. Dec. A. 1565., scripta nomine, quæ, cum tribus Regis Ducumque responsoriis, in eadem Sylloge, p. 25-36., locum obtinuit.

SIGFRIDUS RANZOVIVS, Eqves Holsatus, arcis in Wagria Nienhufana Toparcha hæreditarius, Hanflique, primi istius conditoris, e Margareta Brocktorfia filius, Balthazaris autem, Episcopi Lubecensis, Melchioris, aulae Danicæ Marechalli, Caspari, Præfecti Flensburgensis, Breidonis, Strategi Danici, Henrici, Præfecti Gottorpiensis, & Ottonis, Toparchæ Ranzoviani, Germanus (3.), Johanni Seniori, Holsaticæ Duci, Friderici I., Regis Danicæ, filio, fuit a consiliis, præfecturæque Hatherslebiensis, & Femariensis insulæ, gubernator. A Principe hoc A. 1573., una cum D. Hieron. Olgardio, Cancellario, ad conventum solennem, in quo *Ordinatio*, quam vocant, *judicii provincialis Slesvigo-Holsatici*, ab ipsis, & Henr. Ranzovio atque Erasmo Kirstenio, Friderici II., Regis Danicæ, Consiliariis, Benedicto-que Alefeldio ac Ad. Tratfigero (Autore præcipuo), ab Adolpho Duce, Johannis fratre, ad eundem missis, sociatis laboribus fuit concinnata, est ablegatus. Obiit coelebs d. 12. Mart. A. 1576., & templo Parochiæ Gikoviensis rurali suas reliquit exuvias (4.).

ERASMUS RASCHIUS, Tundera Cimber, tonsoris filius, Wolfii Blomii, Præfecti Tunderensis, liberis, in pueritia, fuit a servitiis, & una cum iisdem informatus, quæ tradebantur ita arripuit avide, ut brevi studiis aptus evaserit Academicis. Istis, imprimis autem Juridico atque Philologico, circa Orientis lingvas occupato, Witeberga A. 1643., ac deinde Helmstadii, in Georg. Calixti, Theologi inclyti, convictum admissus domesticum, A. 1647., vacavit, vitamque reliquam in perpetuis ferme, extra patriam, transiegit peregrinationibus, Principis initio Holsato-Gottorpiensis, ac postea Baronum aliquot Bohemorum, aliorumque juvenum nobilium, Ephorum agens ac comitem (5.). Supremis Juris honores Basileæ obtinuit, & teste Christoph. Graßio, *Politicis* eum, quos vocat, *Orientalibus*, sive Jurisconsultis in Philologia Orientali versatissimis, in Indice horum Alphabetico (6.), annuerante, & ob peritiam XIV. lingvarum Orientalium atque Occidentalium insignem, ac Hebrææ præsertim adeo accuratam, ut ea, tanquam vernacula, in suis quotidie uti potuerit itineribus, celebrante, Amstelodami A. 1665. vivis excessit. Quæ mors ejus immatura R. Davidi Cohen de Lara, Archisynagogo Hamburgensi, cum A. 1668. *Lexicon* suum *Thalmudico-Rabbinicum* Lingvarum orientis doctoribus ac cultoribus inter Christianos ἐξοχώτερον, & hos inter ipsi etiam, inscriberet, non dum innotuisse videtur.

Exerc. de Intelligentiis, ab ipso conscripta, & Præfide Joh. Scharfio proposita. Witeb. 1643. in 4.

Exerc. de Synedrio magno Hebræorum, Præfide M. Joh. Ern. Bornitio, Wurcensi. Witeb. 1644. in 4.

Annotationes in Thomæ Brownii Religionem Medici, cum ista, sub L. N. M. E. M. (i. e. Lev. Nicol. a Moltken, Equitis Megapolitani) nomine, sæpius editas (de quibus, *Tomo II.*, in Moltkenii plura dicuntur Elogio), Gothofr. Gvilh. Leibnitius hoc vindicavit monito, quod in Joach. Frid. Felleri *Olio Hannoverano* p. 167. 168. legitur: *Notas ad Religionem Medici composuit Raschius, nisi Moltkii nomen sit adjectum. Raschius Principis Gottorpiensis Informator, sed Moltkii Gubernator fuit.*

Notæ quædam Bibliæ MSSæ, eruditione Philologica non vulgari refertæ, quas sibi ab affini ejus esse communicatas M. Christoph. Kraheus, Antistes regius Hatherslebiensis, olim mihi retulit.

JOHANNES RASCHIUS, Eckernfördensis, scholæ oppidi patrii publicæ Rector.

Kurzer Entwurf von der Seelen Wesen, Unsterblichkeit, und Zustande nach dem Tode. Appendicis instar accessit D. Theod. Reinkingii, Cancellarii in Cimbria Danici, *Tractatus de Vita Animarum in morte Germanico*, in editione Lubecz A. 1699. in 12. publicata.

PHILIPPUS HENRICUS RATEKE, Lubecensis, cum Juri in Academiis Julia, Sorana & Lugduno-Batava, dedisset operam, Belgiumque, Galliam, Angliam & Italiam, cum Car. Frid. Wrangelio, perlustrasset, A. 1671. (quo J. U. D. Gryphiswaldiz creabatur) Francisco Erdmanno, Duci Saxo-Lauenburgico, fuit a secretis, deinde vero A. 1686. Johanni Adolpho, Principi Holsato-Plänenensi, a consiliis. V. *Programmata* duo, Gryphiswaldensæ, *Disputationi* ejus *Inaugurali* A. 1671., & Lubecensæ, focieri ipsius, Friderici Plannies, Senatoris Lubecensis, exequiis A. 1686., præmissa.

Disp. Inaug. de Collectis, sive contributionibus Imperii, atque provinciarum ejus, Præfide D. Frid. Gerdesio proposita. Gryphiswaldiz 1671. in 4.

(1.) V. Henn. Conradini in mortem filiz carmina, in Pet. Lindebergii *Hypotyposis Ranzoviana* p. 73. 79. (2.) De filiis hisce V. Henr. Ranzovii *Genealogiam Ranzovianam* p. 16., Andr. Angelum l. c. p. 170-177., & præsertim Dancwerthium, l. c., P. III., c. 4., p. 150., & P. II., c. 10., p. 131. (3.) V. Henr. Ranzovii *Geneal. Ranzov.* p. 9. 11., C. Dancwerthii P. III. *Chorogr. Cimbr.*, c. 6., p. 107., & Dav. Chytræi P. II. *Chron. Sax.* p. 20. 240. (4.) V. Henr. Ranzovium l. c. p. 11., ac in *Exegesi Elverfeldiana*, Cl. II., lit. H. 2. H. 4., ac Andr. Angelum *Lib. I. der Goldsteinischen Uebel-Chronica* p. 131. 134. (5.) Haftenus de illo narrata D. Steph. Kenckelii, Præpositi Tunderensis, Epistola, ad me exarata, debeo. (6.) *Parte II. Dyota sacra* p. 40.

JOHANNES CHRISTOPHORUS RATH, J. U. Lic. & Practicus Hamburgensis, in patria. M. Decembri A. 1716. mortuus.

Positiones Juridicæ Inaugurales. Aureliæ 1701. in 4. (V. P. A. *Lehmanni Hamb. Lit. A. 1704. p. 21.*)

BERNHARDUS RAUPACH, Tunderensis, Musici urbani filius, Vir eruditus, Theol. & literarum elegantiorum cultor industrius, Pastor Damshagensis in Ducatu Megapolitano ab A. 1717. & ab A. 1724. M. Nov. Diac. Hamb. Nicolaitanus. Uxorem duxit filiam Baronis ab Höpken.

Exerc. de Lingvæ Saxonice inferioris neglectu atque contemptu injusto, ab ipso conscripta, & Præfide M. Franc. Alb. Epino proposita. Rostochii 1704. in 4. Recensum ejus V. in *Novis Literariis Lubecensibus*, M. Nov. A. 1704., p. 323. 324. 325. Commendavit eandem haud immerito, & non indocte elaboratam esse judicavit, Joh. Georg. Eccardus, in *Historia studii Etymologici lingvæ Germanicæ*, c. 10., p. 101. Defensio ejus, quæ Sundiz 1704. in 4. producit Jo. Henr. a Seelen in *præf. Memor. Staden. p. 22.*, calculo digna audit.

Decades duæ Observationum sacrarum in loca quædam publica, ex Patribus Apostolicis, Præfide Alberto zum Felde propositæ. Kilonii A. 1711. & 1712. in 4.

Oratio de utilitate peregrinationis Danicæ. Kiloni 1712. in 4. Recensum illius exhibuerunt Lipsienses (ob dictionis elegantiam & relationes de statu religionis, reique literariæ in Dania hodierno lectu dignas, eam commendantes) in *Actis Eruditorum Germanicis, Parte XIV.*, p. 176-181.

De Præfenti rei sacræ & literariæ in Dania statu Commentatio academica, publica antehac Oratione in Academia Kiloniensi recitata, repetita nunc editione variis observationibus aucta. Hamburgi 1717. in 8. Eadem est cum Oratione præcedenti, sed auctior reddita, cum accessionibus aliis, tum Vindiciis in ista de Theologia dictorum polemica, contra recensum Lipsiensem modo allegatum. Argumentum ejus, additis laudibus, exposuerunt Halenses in *der neuen Bibliothek, Sect. 67.*, p. 361-366., & Val. Ern. Löschnerus (Orationem in Academia Giessena esse recitatam perperam tradens) in *den Unschuldigen Theologischen Nachrichten, Sect. 3. A. 1718.*, p. 437-440.

Diff. de Officio Ministri Ecclesiæ, ex mente & exemplo Patrum Apostolicorum: cum Joh. Rivii Libello de Officio Pastoralis Ministrorum Ecclesiæ in pagis. Kilonii 1714. in 8. Commendatur a Lipsiensibus in *Actis Erud. Latinis*, M. Dec. A. 1715., p. 530., & V. E. Löschnerus, l. c., *Sect. 2. A. 1715.*, p. 370.

Opus ab illo promittitur Historicum de Ecclesiis Lutheranorum deperditis, per partes edendum, harumque prima Fata Lutheranorum in Austria expositurum præcipua. V. Joh. Gottl. Kraußli *Neue Zeitungen von gelehrten Sachen*, num. 44. A. 1717., p. 359. 360.

CHRISTIANUS RAUSCHE, Lubecensis.

Die heilige Bundergeburt des Kindes Jesu, A. 1651. einfältig und andächtig besungen. Slesvigz 1652. in 12.

AUGUSTINUS RECHEL, Husensis, J. U. D., Eberhardi, Senatoris, filius. De Phrenesi ejus, e fastu ac amore orta, ob quam catenis, per annos complures, fuit compescendus, donec, mentis iterum compos, in patria obiret, V. J. M. Kraußli *Husumsche Kirchen-Historie p. 205.*

Disp. Inaug. de omni genere Contractuum, Præfide D. Nicol. Langio proposita. Groningz 1643. in 4.

Encomion Jurisprudentiæ. Groningz 1643. in 4. (*Catal. Rosenkrantz.*)

SIMON RECHEL, Husensis, A. 1628. natus, urbis patriz ab A. 1659. Diaconus, ab A. 1665. Archidiaconus (1.), & ab A. 1685. Pastor, A. 1712. rude donatus, & M. Mart. A. 1713. mortuus; Maritus Annæ, D. Casp. Dancwerthii, Consulis Husensis, filiz, πολυγυνος. Uberiorem vitæ illius historiam invenies in M. Joh. Melch. Kraußli, successoris, *Husumscher Kirchen-Historie p. 203-209. 279.*

Cogitata de stylo N. T., Præfide M. Joh. Vorstio, Autore, defensa. Rostochii 1651. in 4.

Gottgelassenes Mutterherz, oder Leichpredigt über Joh. Adolph. Uthdermarck, J. U. Stud., auß Baruch IV. 19-23. Slesvigz 1680. in 4.

Der von Gott erlassene, und willig gefolgte, Diener Jesu, oder Leichpred. über M. Mart. Holmer, Pastorem zu Husum, auß Gen. XXXII. 9. 10. Slesvigz 1685. in fol.

Große Freude im Tode, oder Leichpr. über Broderum Boisen, J. U. D. und Bürgermeistern zu Husum, auß Rom. VIII. 38. 39. Slesvigz 1685. in fol.

Leichpredigt über Catharina, D. Broderi Boysens Witwe, auß 2. Tim. IV. 18. Slesvigz 1696. in 4.

NAAMANUS REDLEFSEN, Husensis, patre Hansio Redleffen, cive, matre autem Catharina, Naamani Edleffen, mercatoris Husensis, filia, d. 2. Apr. A. 1660. natus, post conciones vicarias Husæ, per biennium, vespertinasque Hamburgi, in aula Christiani Alberti, Ducis Holsatiæ exulis, totidem annis, habitas, templi cathedralis in Ducatu Megapolitano Güstrovienfis Diaconus A. 1689., simulque A. 1707. Ecclesiastes viduæ Gustavi Adolphi, Ducis Meclenburgici, in arce aulicus, A. 1709. autem ejusdem ædis Cathedralis Pastor, est constitutus.

Plura de vita ejus V. in Frid. Thomæ *Catalogo Biographico, Analexis Güstrovienfis sub jectio*, p. 35. 36., & *Novis literariis Lubecensibus*, M. Mart. A. 1704., p. 67.

Sermo parentalis Germanicus, in exequiis D. Justi Balth. Haberkornii, Superint. & Proteccllesiastæ aulici Güstrovienfis, habitus, & cum Joach. Schröderi, successoris ejus, Concione in locum Luc. II. 29-32. funebri vernacula, Güstrovii A. 1707. in fol. editus. V. *Nova Lit. Lubec.*, M. Jan. A. 1708., p. 7. 8.

HANSIUS sive JOHANNES REGKMANN, A. 1494. natus, Civis Lubecensis, factionisque Wollenweberianæ, in dissidiis, quæ urbem, circa A. 1530., affligebant, intestinis, uti e *Chronico* ejus apparet, fautor, ac forsan affecla.

Lübeckische Chronica; das ist: Alle vornehmste Geschichte und Handel, so sich in der Keyserlichen Reichsstadt Lübeck, von Zeit ihrer ersten Erbauung an, bis A. 1550., zugetragen, was iederzeit vor Bürgermeister und Bischöffe gewesen, &c., außsürzeste, in drey Büchern, auß gewissen Autoribus und alten Chronicken, zusammengetragen durch Hans Regkmann, Bürgern daselbst; ist aber an den Tag gegeben auß den MSSis Joh. Frid. Faulsten von Aischaffenburg. Spiz A. 1619. in fol. Deductum est hoc Chronicon ab U. C. ad A. C. 1550., & Consulum atque Senatorum, qui, ab A. C. 1200. ad eundem usque A. 1550., urbi præfuerunt, recensu, sub finem adjecto, auctum. Appendicem de rebus Wismariensibus, quam Mart. Zeilerus (*P. II. Sylloges de Historicis p. 124.*) eidem accessisse tradit, in exemplis libri, mihi visis, non offendi. Confer de illo *Partem II. Isagoges mex ad Hist. Cimbr.*, c. 4., §. 3., p. 435. 436., B. G. Struvii (cæteris historiz Lubecensis scriptoribus illud præferentis) *Bibliothecam Historicam*, c. 17., p. 491., Joh. Christ. Nevii (Regkman-

num,

(1) V. Mart. Holmeri *Præf. Consionis de Incendio Husens p. 22.*

num, in *Chronico* hoc concinnando, Joh. Frid. Faultii, qui illud tantum edidit, longeque Autore recentior fuit, MSto usum esse, falso perhibentis) *Partem II. Accessionum ad Degorei Wheari Relectiones byemales Historicas* p. 181. & Joh. Hübneri Cent. VII. *Bibliothecz Historicz vernaculz* p. 83. 84.

JOHANNES REGKMANN Junior, Lubecensis, Pastor in Livonia Rigenfis, d. 11. Febr. A. C. 1601., ætatis 69., officiique sacri 43., defunctus, cum Witebergæ studiis incumberet, Disputationes Mart. Lutheri, Phil. Melancthonis, & Collegarum, Theologicas, oretenus tantum habitas, collegit, & tersissime Tomis aliquot descriptas Bibliothecz Rigenfis reliquit publicæ. V. Jonæ Joh. Phragmenii *Rigam literatam* p. 12.

REHBEENIUS Scriptoribus Historiæ Lubecensis a Gottsch. Kirchringio & Gottsch. Müllero (1.) annumeratur. Hunc eundem esse cum M. Thoma Rehbeenio, Lubecensi, qui, testibus iisdem (2.) ac Jacobo a Mellen (3.), patriæ Protonotarius A. 1573., Senator autem d. 26. Jan. A. 1593., est electus, ac d. 2. Maji A. 1610. obiit, *Parte Isagoges ad Historiam Cimbricam* IV. (4.), satis olim probabiliter conjeci. A Cl. Mellenio tamen, in literis ad me, A. 1698. exaratis, Henricus Rehbeenius vocatur, & circa A. 1608. scripsisse traditur. A quo si verum illi prænomen est attributum, a Thoma corvo videtur esse diversus. Ejus Summarischer Begriff der Chronicken der Stadt Lübeck MS. adhuc in Bibliothecis delitescit Lubecensibus.

PETRUS REHBINDERUS, Lubecz (non Lüneburgi, uti Henn. Wittenius (5.) falso tradidit) in lucem A. C. 1609., M. Novembri, editus, patrem habuit Christophorum, mercatorem, matrem vero Margaretam, Dieterici Aquarii, Med. D. & Poliatri Lubecensis, filiam. E privata disciplina in Scholam A. 1624., Rectore Joh. Kirchmanno, transtulit publicam, & alumnis deinde adscriptus Schabbelianis, Witebergam A. 1628. commigravit (6.). Ubi cum integro ferme substitisset quadriennio, & Magistri titulum, Brabevta Joh. Scharfio, A. 1632. reportasset, Lubecam reversus, & in convictum Nicol. Hunnii, Superintendentis, Theologi celeberrimi, receptus, annuo hunc spatio, cum aliis, Hodegum ad doctrinæ sacræ adyta habuit domesticum (7.). Regiomonti postea, ab A. 1633., D. Levinum Pouchenium, hospitem, cæterosque Professores Theologos, per quadriennium audivit, & Ordinis simul Philosophici permisso privata aperuit Collegia. A. 1637. Lubecam, in ædes Hunnianas, & ex istis, A. 1638. Witebergam remigravit, Wilh. Lyseri *Disputationum in Johannem unam*, ac Joh. Hülsemanni *de Auxiliis gratie tertiam*, publice defendit, Ordinisque Adjunctis A. 1639. adscriptus Philosophici brevi ita inclauit, ut Senatus urbis Lüneburgensis A. 1641. ipsi, a Theologis sibi commendato Witebergenfibus, Pastoris atque Superintendentis officium, post Sigism. Schererzii, præclare illo functi, excessum, conferre non dubitaverit (8.). Spartam istam, post titulum Licentiatum d. 20. Maji, publice defenso *Calvinismo* Joh. Hülsemanni *irreconciliabili*, Doctoralem autem d. 12. Oct., eodem A. 1641., sibi, tribusque competitoribus (Joh. Müllero, Antistiti Hamburgensi, Paulo Sperlingio Fribergenfi, & Enocho Himmelio Orlamundano), per Wilh. Lyserum, Decanum, & J. Hülsemannum, promotorem, collatos (9.), Witeberga, non sine faustis, quæ excusæ prostant, acclamationibus Professorum metricis, Lüneburgum dimissus, per annos 30. ornavit continuos. Uxorrem A. seqv. 1642. duxit Sabinam, D. Nicol. Hunnii, Antistitis Lubecensis, de se optime meriti, filiam, A. 1643., d. 8. Apr., in primo, una cum filiolo, paucis matri septimanis superstitæ, extinctam puerperio (10.). Ipse vivis Lüneburgi, d. 9. Dec. A. C. 1671., magnoque ætatis climacterico, excessit, & publicis Senatus sepultus impensis (11.), Casp. Herm. Sandhagio, Antistiti hæcenus Bilefeldiensi, geminum reliquit officium. Partem Vitz priorem D. Pauli Röberi, Theologi Witebergenfis, *Programmati*, Prælectionibus ejus in Psalmum II. cursoriis A. 1641. præmisso, reliquam vero Autoribus aliis, jam allegatis, debeo. Plura de illo suggeret Joh. Georg. Bertrami *Evangelisches Lüneburg* p. 227-236. Conf. Vitz Synopsin in Joh. Henr. a Seelen Athen. Lubec., p. II. p. 220-223.

ELOGIA.

Joh. Hülsemannus Witeberga Lüneburgum discedendi disticho hoc valedixit *avende* q:

ISOL, & vacuam collustra lumine LUNAM,
Per TE nulla auit nubere eclipsis EAM.

Wilh. Lysero (in *Programmate*, promotioni Doctorali præmisso) Vir audit donis instructus egregius, dignus omnino, quem Ecclesia Lüneburgensis amet, ornet, foveat.

Aug. Buchnero (in *Carminæ Propemptico*) novum jubar Sionis.

Joh. Christoph. Seldio, Theologo Coburgensi (in *Decasticho Propemptico*),

Prælustre Eusebie lumen columenque sacræ
Firmum, Leucorei gloria magna poli.

Joh. Ristio (in *Ep. dedic. der Catechismus-Andachten*) ein fürtrefflicher, fleißiger und hochbegabter Prediger, und ein Mann von aufrichtigem teutschem Herzen.

Abr. Calovius (in *Lessu, memorie Pet. Haberkornii A. 1676. consecrato*, p. 19.) præcipuis eum Theologis Lutheranis Seculi XVII. orthodoxis annumeravit.

Joh. Frid. Mayerus (in der *Schuschrift des Hamburgischen Ministerii*, wieder D. Spenern, p. 51.) Nicol. Hunnium, Joh. Müllerum, ac illum, appellat die groste Streiter Christi.

SCRIPTA EDITA.

I. LATINA.

- Tetras quæstionum miscellanearum, Præfide Joh. Scharfio. Witebergæ 1631. in 4.
- Explicatio dicti Pl. XXXIV. 8., Præfide D. Levino Pouchenio promota. Regiomonti 1633. in 4.
- Trias Errorum Pontificiorum circa Eucharistiam, seu Disp. de Cramate Eucharistico, communione sub una, & transubstantiatione, Præfide eodem Pouchenio. Regiom. 1635. in 4.
- Exerc. I. Philologica in Psalmum XVI. Regiom. 1636. in 4.
- Collegii Logici privati disputatorii Theoremata. Regiom. 1638. in 8.
- Disp. de Substantia, ex *Lib. Categ. c. 5.*, pro Loco in Ordine Philos. proposita. Witeb. 1640. in 4.
- Disp. de sex Regulis Philologicis sacris, Præfide D. Jac. Wellero. Witeb. 1640. in 4.
- Calvinismus irreconciliabilis, seu delineatio causarum, earumque applicatio ad Calvinismum, propter quas Josephus Hallus, Episc. Exoniensis (in *Roma irreconciliabili*), Papismum esse censuit irreconciliabilem, pro gradu Licentiz, Præfide D. Joh. Hülsemanno (*illius Autore*), proposita. Witebergæ 1641. in 4. Denuo prodit, adjectis Joh. Du-

Tt tt tt 2

rzi

(1.) in titulo *Compendii vernaculi Historia Lubecensis*, ac p. 236. (2.) p. 211. (3.) in *Serie MS. Senatus Lubecensis*. (4.) c. 4., §. 5., p. 430. (5.) Tomo II. *Diarii Biographici Sec. XVII.*, p. 102. (6.) V. Gottsch. *Svevi Acad. Witeb.*, lit. Rr. 4. b. (7.) Præceptorem hunc suum ipse vocavit in *Disp. de Substantia* p. 6. (8.) V. Casp. Sagittarii *Memorabilia civitatis Lüneburgensis*, §. 111. 144. (9.) V. Wilh. Lyseri *Programma ad actum promotionis invitatorium*, Gottsch. *Svevi Acad. Witeb.*, lit. Eee. 2. b. Fff. 3. a., & Andr. Sennerti *Arbena Witeb.*, lib. I., p. 13. 102. (10.) V. M. Seb. Meieri *Orat. parentalem*, D. Nic. Hunnio habitam, lit. C. 2. b. C. 3. a. (11.) V. Wittenium l. c., & Sagittarium l. c. §. 156.

razi Epistola ad Hülsemannum & Rehbindendum, quæ utrumque de reatu schismatis inter Protestantes continuandi evitando fraterne monuit, & Hülsemanni ad hanc Responſione, Witebergæ A. 1644. in 4., nec non ibidem A. 1667. in 8. Scriptum hoc a nemine Calvinianorum esse refutatum, gloriatur Joh. Christoph. Seldius in Syncretistischem Abgott p. 305.

II. GERMANICA.

Schriftmäßige Erklärung des Rahmens Christian aus Phil. I. 21. Hamb. 1649. in 4.

Gottes theurer Sohn und trautes Kind, oder Leichpredigt über Georg von Dassel, Sultzeimstern zu Lüneburg, aus Jer. XXXI. 20. Hamburgi 1657. in 4.

Lüneburgische Wasserschiff, oder Predigt von der, den 26. Febr. A. 1658. zu Lüneburg geschehenen, ungewöhnlichen Ergießung der Elbe, nach Anleitung des Passions-Textes von Juda dem Berräuber, Matth. XXVI. 47-50. Hamb. 1658. in 4.

Judæus baptizatus, oder Bericht von der Taufe eines Juden, so den 28. Dec. A. 1659., in S. Johannis-Kirche zu Lüneburg, geschehen. Hamb. 1660. in 8.

Des Ministerii zu Lüneburg Bedenken über Joh. Melch. Stengers, Predigern zu Erfurt, Lehre von der Buße; quod in Dan. Hartnaccii *Stengerismo enervato*, p. 78-91., produit.

GEORGIUS REICHIUS, Lubecensis, M. Joh. Reichii I., Pastoris Ægidiani (de quo statim dicetur), filius, 7. Id. Mart. A. 1618. natus, literis elegantioribus in Schola patria, ab A. 1624., studio autem Medico, ab A. 1637., in Academiis Regiomontana, Rostochiensis, Lugduno-Batava, Parisiensis & Patavina, incubuit, Doctorque in ultima A. jam 1647. creatus, Leidam, facto per Gallias itinere, rediit, ac annuo illic hæsit spatio. Inde Lubecam A. 1648. reversus, ducta sequenti 1649. uxore Sophia, D. Joh. Henr. Meibomii, Poliatri Lubecensis eximii, gnata, filium sibi unicum, Johannem Georgium, duasque enixa filias, praxi artis salutiferæ, & in patria, & in aula Utinensi vicina Johannis, Episcopi Lubecensis, a quo Archiater A. 1655., in locum foci, hujus svasu, est electus, inclaruit, donec febri acuta, d. 23. Febr. A. C. 1657., ætatisque 39., extingveretur. Mortem acceleravit Luctus ob filiolæ obitum, qui solatia respuebat omnia, viresque corporis jam exhauserat, immodicus. V. Georg. Henr. Götzii (merito hunc culpantis) bey dem Grabe seiner Kinder weinenden Vater p. 77. V. M. Sebast. Meieri, Rect. Lubec., *Programma de vita illius funebre*, & J. H. a Seelen *Partem III. Athen. Lubec. p. 391. 392.*

Disp. de Urina, Præfide D. Joach. Stocmanno. Rostochii 1642. in 4.

M. JOHANNES REICHIUS I., Lubecensis, patre cognomine, matre autem Catharina Scheelia, Henrici, mercatoris, filia, A. 1587. natus, e schola patria A. 1607. in Acad. Rostochiensem, A. 1610. in Francofurtanam ad Viadrum, & A. 1613. in Witebergenſem, commigravit. In patriam inde redux, Mich. Trostio A. 1614., d. 30. Aug., in Diaconatu, Henr. Mennio autem A. 1621., d. 4. Oct., in Pastoratu ædis, successit, Ægidianz, ductaque d. 23. Apr. A. 1615. uxore Barbara Stampehlia, Paschæ, mercatoris Soltqvellenſis, filia, ac Georgii, Superint. Lubecensis, sorore, quatuor ex hac liberos, & hos inter, Georgium, Med. Doctorem, Johannem, Pastorem Ægidianum, ac Catharinam, Jac. Kockerti, scholæ Lubecensis Subrectoris doctissimi (qui focero eleganti parentavit Epicedio), conjugem, sustulit. Sexagenario tandem major d. 27. Dec. A. 1648. mortuus, monumentum in templo Ægidiano obtinuit Epitaphium. Fufius vitam ejus persequitur M. Seb. Meieri, Rect. Lubec., *Programma funebre*, A. 1709. in Georg. Henr. Götzii *Elogiis LXXX. Theologorum*, num. 24., p. 189-191., Lubecæ recusum, brevius autem Joh. Henr. a Seelen *Part. II. Athen. Lubecensium p. 206-208.* Epitaphii epigraphen Autor des beglückten und geschmückten Lübeckers p. 138. exhibet.

Disp. de Calvinismo fugiendo, ob principium ejus incertum, quod est Rationis speculatio, Præfide D. Balth. Meisnero proposita. Witebergæ 1614. in 4. Recula est *Tomo III. Disput. Theol. Witebergenſium*, num. 10.

M. JOHANNES REICHIUS II., Lubecensis, primi (de quo modo dictum) filius, A. 1617. III. Id. Mart. in lucem editus, in Acad. Regiomontana (cui Magistri debuit titulum) ab A. 1637., in Rostochiensis ab A. 1641., & in Witebergenſis ab A. 1645., studiis incubuit, Ordinisque hujus Philosophici A. 1647. adscriptus est Adjunctis. A. 1649. ædis, cui Pater præfuerat, Lubecensis Ægidianz Diaconatum, A. 1662. autem, Joh. Zeidleri successor, Pastoratum, obtinuit, & Presbyterii tandem totius Senior, d. 8. Maji A. C. 1688., ætatisque 71., æthmate decessit. Conjugem, ab A. 1650., habuit Elisabetham, D. Menonis Hannekenii, Superintendentis Lubecensis, filiam, & parens ab ea Menonis ac Johannis, Ecclesiastarum templi Jacobzi, sexque filiarum, est redditus. Effigies defuncti prope templi Ægidiani spectatur suggestum. V. Enochii Svantenii, Rect. Lubec., *Programma de vita ejus funebre*, in G. H. Götzii *Elogiis LXXX. Theologorum Germanorum*, num. 67., p. 628-635., A. 1709. recusum, Henn. Wittenii *T. II. Diarii Biographici Sec. XVII.*, p. 150. 151., & J. H. a Seelen *P. II. Athen. Lubec. p. 209. 210. 211.*

Disp. de fide Infantum, Præfide D. Joh. Qvistorpio. Rostochii 1642. in 4.

Historia Passionis D. N. J. C., Præfide El. Taddelio. Rost. 1642. in 4.

Disput. II. in cap. IV. & XV. Johannis, Præfide D. Wilh. Lysero. Witeb. 1645. in 4.

Disp. de missione Filii Dei, Præfide D. Joh. Hülsemanno. Witeb. 1646. in 4.

Disput. II. de Tetragrammato, seu nomine Dei proprio מַיִם, quarum prior ab ipso, Præfide Andr. Sennerto, LL. Or. Professore, posterior vero, respondente Joh. Vorstio (Philologo deinceps inclito), est proposita. Witeb. 1646. in 4.

Disp. de Justitia, pro loco in Ordine Philof. proposita. Witeb. 1647. in 4.

Disp. de Virtute heroica. Witeb. 164. in 4. (V. Svantenium & Wittenium II. cc.)

M. JOHANNES REICHIUS III., secundi, modo laudati, ex Elisabetha Hannekenia filius, primam Lubecæ d. 23. Febr. A. 1659. lucem aspexit, & institutione, cum privata Barth. Botſacci, Antistitis postea Brunſvicenſis ac Hafnienſis, tum publica Præceptorum scholasticorum, gavifus, insignes in literis elegantioribus, ac deinde Hamburgi, ductu Esdræ Edzardi, in Hebraicis, fecit progressus. Giesſam hinc A. 1677., & reportatis illic Magisterii honoribus, Argentinam A. 1679., profectus, D. Seb. Schmidium Præceptorem & hospitem per annum habuit integrum, lustratisque A. 1680., comite Hect. Gothofr. Masio, Theologo postea Hafnienſi, provinciis Belgicis Lubecam reversus, illic, uti & Brunsvigæ, in D. Barth. Botſacci convictu, Oratoriz sacræ vacavit exercitiis. A. 1682. Rostochium adiit, & lotum inter Adjunctos Collegii obtinuit Philosophici, sequens autem triennium itineri ad Helverios, Gallos, Anglos & Belgas, impendit literario. Ex isto Lubecam A. 1686. redux, ædis mox Jacobzæ d. 9. Sept. electus est Diaconus, & cum per decennium hoc functus esset officio, liberosque e conjuge Barbara Maria, Galli Humborgii, mercatoris, filia, sustulisset quatuor, febri petechiali maligna, d. 11. Mart. A. C. 1696., ætatisque 37., expiravit. V. Enochii Svantenii, Rect. Lubec., fufius eum celebrantis, *Programma funebre*, in G. H. Götzii *Elogiis LXXX. Theologorum*, num. 73., p. 666-673., idem recusum, & J. H. a Seelen *P. II. Athen. Lubec. p. 212-217.* Epitaphium a vidua in xde illi Jacobzæ est erectum. Abr. Hinckelmanno (sub finem præfationis *Corani Arabici*) *Vir audit pietate & doctrina insignis.*

Disp. Philof. Inaug. de Iride, Præfide D. Laur. Straußio proposita. Giesſæ 1679. in 4.

Disp. de Terra Australi. Argentinz A. 1679. (non 1669., quem Lipenius substituit) in 4.

Disp.

Disput. Theol. de obligatione Formulæ Concordiæ, ab eo conscripta, Præfide D. Seb. Schmidio defensa, Presbyteriis-que Lubecensi, Hamburgensi & Lüneburgensi, inscripta. Argentinz A. 1680. in 4. Commendatur a Sam. Pomario, in *Notis Latinis, Mnemosyno Libri Concordiæ Germanico subjunctis*, p. 118., & Conr. Tyb. Rangone in *Obice Syncretismi* p. 214. 276.

Spicilegia de Serpente æneo, publica Disput. exhibita. Rostochii 1683. in 4.

Apparatus ad Rationarium Theologicum, de Scriptoribus & scriptis Seculi III. Ecclesiasticis, Præfide D. Aug. Varenio, Autore illius, defensus. Rostochii 1684. in 4.

M. MENO REICHIUS, Johannis II. (*supra laudari*) itidem filius, Lubecz d. 25. Aug. A. 1651. natus, Gieslz ab A. 1669. vixit, Magistrique titulum A. 1672. exambiit, ac Prussiam deinceps, Daniam, Angliam & Belgium, peragravit. Edis in patria Jacobæ Diaconus d. 5. Jun. A. 1679., Pastorque d. 26. Jun. A. 1690.; est electus, sed sequenti 1691., quadragenarius, eadem die 2. Julii, qua anno præcedenti Pastorale exorsus erat officium, liberis septem & conjugē, Cornelia Verportia, Johannis Henrici, mercatoris, filia, susceptis, vivis ereptus. V. Enochii Svantenui, Rect. Lubec., *Programma funebre*, a G. H. Götzio, in *Elogiis LXXX. Theol. Germ.*, num. 71., p. 613-619., denuo exhibitum, D. G. Morhofii Epithalamium ad eum vernaculum, in *Poem. Germ.* p. 340. 341. obitum, & J. H. a Seelen P. II. *Athen. Lubec.* p. 211. 212.

Disput. de motu Maris, Præfide Frid. Nitschio, Math. Prof. Gieslz 1671. in 4.

Aphorismi Philosophici inaugurales, Præfide Henr. Phasiano, Prof. Eloqv., propositi. Gieslz 1672. in 4.

Disput. I. de Sortitione. Gieslz 1673. in 4.

M. ALBERTUS REIMARUS Senior, Lubecensis, e schola patria A. 1601. in Acad. Tubingensem, A. 1603. in Marpurgensem, & A. 1604. in Viadrinam, digressus, templi in urbe natali Burgenfis Ecclesiastes d. 5. Oct. A. 1610., ædis autem Cathedralis Diaconus d. 12. Jun. A. 1617., electus, & in hoc munere, M. Joh. Reimaro, filio, relicto, d. 22. Sept. A. 1641. defunctus; Maritus Annæ, M. Joh. Stolterfohtii, Pastoris Mariani, filiz, A. 1611. ductæ, & sequenti 1612. in primo ext. nētæ puerperio. V. Jacobi a Mellen *Catalogum MS. Ecclesiastarum Lubecensium*, & *Notitiam majorum suorum editam* p. 42.

Orationes duæ Scholastico-Theologicæ; prior de personali duarum naturarum in Christo Unione, & Idiomatum communicatione, Lubecz A. 1601.; posterior de Filii Dei nativitate, hujusque fructu & beneficiis, Tubingz A. 1602. habita. Francofurti ad Viadrum A. 1604. in 4., & (*juxta Bolduanum in Supplem. Biblioth. Theol.* p. 38., ac *Lipenium P. II. Biblioth. Theol.* p. 926.) Witebergz A. 1612. in 8.

De erroribus Nestorianorum. Francof. 1604. in 4. (*V. Biblioth. Mayerianam* p. 150.)

Oratio de primo membro voti Augustiniani, h. e., de laudibus Christi Dei, in carne manifestati, Marpurgi A. 1604. recitata. Francofurti, sine mentione anni, in 4.

Papismi Calvinianorum practici XXV. *ἡρεσολόγοι*, qui etiamnum hodie in praxi Theologiz Calvinianæ passim occurrunt, & cuius sese offerunt, metricè expoliti, una cum Discursu itidem metrico de Papismis Calvinianorum dogmaticis XXV. *ἡρεσολόγοις*. Lubecz 1630. in 4. V. de iis Georg. Henr. Götzii *Bibliothecam Anti-Pontificiam Presbyterii Lubecensis*, §. 13., p. 30. (Papismos Calvinianorum Dogmaticos, itidem XXV., D. Salom. Gesnerus, Theol. Witeb., jam ante, Disput. peculiari, Witeb. 1597. in 4. impressa, exhibuerat.)

Christiana castigatio Idolomaniz Poeticæ. Lubecz 1630. in 4. (*V. Catal. Biblioth. Joach. Henningii* p. 68.)

Veritatis triumphus, in jwey Predigten. Lubecz 1637. in 4. (*V. Indicem Autorum, Ephr. Prætorii Bibliothecæ Homileticæ præfixum*.)

Carmina sacra inedita, Joh. Henr. Meibomio, in Jambis in illa (*in Albo Joach. Morfii MS. fol. 598. mihi lectis*), judice aurea, quæis aura spirat alma sancti Flaminiæ.

ALBERTUS REIMARUS Junior, Lubecensis.

Abgebildetes Altes Rom, darinn die weiland gewesene Kirchen, Schaubütze, runde Schaubütze, Kenntkreise, Schiffgessechtesplätze, Triumphbögen, Rathhäuser, Palläste, Seulen, Triumphs-Process, Kriegs- und Vürgerliche Dignitäten, Gebräuche, Ceremonien, und dergleichen denckwürdige Sachen, der Stadt Rom, beschrieben, und mit 128. zierlichen und recht lebendigen Kupferstücken vor Augen gestellt werden: Samt einem Anhange von der Größe des Römischen Reiches; Auß dem Italiänischen, von ihm, mit Fleisse, ins Hochteutsche übersehet. Arnheimii 1662. in 12.

Abgebildetes Neues Rom, darinn die heute vorhandene Kirchen, heilige Leiber, Reliquien, Ablässe, Klöster, Hospitale, Betkapellen, Societäten der Weltpersonen, Collegia, hohe Schulen, Palläste, Gebäude, Gemähde, gebauen und geschauzte Bilder, Bibliotheken, Studierkammern, Gärten, Brunnen, Fortwerke oder Meyerböfse, auch Böhse, Cardinale, Fürsten, und dergleichen merckwürdige Herligkeiten der Stadt Rom, beschrieben, und in 90. Kupferstücken vorgestellt werden: Auß dem Italiänischen verdeutschet. Arnheimii 1662. in 12. Ambo scripta bene ac perspicue, a Reimaro, e Lingva Italica in Germanicam esse translata, Justus Georgius Schottelius, in *Opere de Lingva Germanica, Lib. V., Tr. IV.*, p. 1184., judicat. De Belgicis eorundem Versionibus, sub iisdem fere titulis, eodem A. 1662., Amstelodami in 12. editis, Cornelii a Beughem *Bibliographia Mathematica* p. 463. potest consuli.

Der ganzen Welt Religionen; oder Beschreibung aller Gottes- und Götzendienste, wie auch Keheren, in Asia, Africa, und Europa, von Anfang der Welt, biß auf gegenwärtige Zeit; auß dem Englischen Alexandri Rossen durch ihn verdeutschet, und mit Kupfern gezieret. Amstelodami A. 1667. in 8. (Præter Reimarianam hanc scripti Rossiani versionem Germanicam, alia Christiani Sixti cujusdam Heidelbergz A. seqv. 1668. in 8. prodit.)

HENRICUS ERNESTUS REIMARUS, Bilwerderants, patre M. Joh. Reimaro, insulz illius, Hamburgo vicinz, Parocho, A. 1663. natus, cum Hamburgi, in xde Petrina, conciones hebdomadatim, per biennium, habuisset extraordinarias, in Ducatum, A. 1688. exeunte, vocatus Megapolitanum, in ædis Marianæ Güstrovienfis Pastoratu socero suo, M. Johanni Marci, succedit, & d. 19. Nov. A. C. 1702., ætatis 39., obiit. Plura de vita illius V. in Frid. Thomæ *Catalogo Biographico, Analectis Güstrovienfis annexo*, p. 53. 54. 55., & *Novis Literariis Lubecensibus*, M. Febr. A. 1704., p. 36. 37.

Der die Sache Gottes klüglich führende, und Glück findende, fromme Jurist, oder Reichpredigt über Joh. Pet. Tornou, J. U. C., auß PL. LXXIII. 23. 24. A. 1701. in 4. V. Frid. Thomam l. c. p. 55.

M. HERMANNUS SAMUEL REIMARUS, Hamburgensis, Ord. Philos. Witeb. Assessor, & deinde Scholæ Wisnariensis Rector, d. 7. Jul. A. 1723. inauguratus.

Disputationes duæ de differentiis Vocum Hebraicarum, prior sub Joh. Christoph. Wichmanshausii præsidio, altera ab ipso Præfide proposita. Witebergz 1717. in 4.

Primitivæ Wismarienses, sive Oratt. duz auspicales, altera ostendens omnes homines æque esse felices, altera de Genio Socratis. Wismariæ 1723. in 4.

Matthæi Camariotæ Orationes duz de Fato, ab ipso, e MS. Bibliothecæ Leidensis. editæ & Lat. redditæ; cum præfatione D. Joh. Alb. Fabricii. Lugd. Bat. 1721. in 8. V. de iis *Acta Erud. Lips.*, *M. Mayo A. 1722.*, p. 274. 275. 276., & *Republyk der Geleerden, M. May. & Jun. A. 1721.*, n. 6., & de Mandelstædt Wittreßels, *M. Jul. A. 1721.*, n. 3.

DIETERICUS REIMBOLD, Hamburgensis, J. U. D., urbis patriz Senator d. 8. Sept. A. 1710. electus, & A. 1716. in aulam ablegatus Cæsaream, M. Apr. A. 1721. obiit.

Disp. Inaug. de Jure Repræsentationis legalis, hæredibus ab intestato venientibus competente. Lugd. Bat. 1696. in 4. V. P. A. *Lehmanni Hamburgum A. 1701. literaturum p. 40.*

JOHANNES REIMBOLD, Hamburgensis, J. U. Lic. & oppidi Bergerdorffensis, patriz vicini, ab A. 1677. Præfectus, A. 1713. illic d. 8. Nov. mortuus; Dieterici Mollerii, J. U. L. & Consulis Hamburgensis (cujus filiam, Gertrudem, A. 1672. duxit uxorem) gener. V. de illo Joh. Murgaschii, Rect. Bergerdorf, *Gratulationem ad eum, A. 1677.* editam, & J. A. Fabricii P. V. Memor. Hamb. p. 294.

Disp. Jurid. Inaug. de Quæstionibus. Basileæ 1667. in 4.

M. JOACHIMUS LUDOVICUS REIMERUS, Hamburgensis, in Hafnienfi A. 1656. Academia commotatus, Ecclesiastes initio in exercitu Danico castrensis, deinde scholz oppidi in Stormaria Wilstrienfis, circa A. 663. (*qvo Salomonem bifrontem* edidit), Rector, & templi denique ejusdem urbani Diaconus; Philologus multæ lectionis eruditus, anno circiter 1680. mortuus. V. de illo Alb. Bartholini *Lib. de Script. Dan. p. 66.*, Georg. Matth. Königi *Biblioth. Vet. & Novam p. 683.*, & Corn. a Beughem *Bibliographiam Historicam p. 205.*

SCRIPTA EDITA.

I. LATINA.

Prodromus Dissertationum juvenilium, seu Diss. gemina de natalium Servatoris tempore & loco, Lubecz in 4. Denuo prodit, sub finem *Salomonis bifrontis*, Glückstadii A. 1663. in 4.

Disp. de Patriarchia in populo sancto, sub V. T. Hafniæ in 4.

Disp. de Indivisione in se, per quam Ens est unum. Hafniæ 1656. in 4.

Specimen Antiquitatum abstrusiorum, in novo fœdere, a Matthæo, cæterisque Evangelistis, memoratarum, Lugduni Batavorum initio editum, & ἀνωρύμους deinde, atque auctius, sine loci (quem Hafniam fuisse typi mihi ferme persuadent) mentione, A. 1657. in 4. recusum. Vidi etiam exempla quædam, Lundini (uti titulus perhibet) eodem A. 1657. in 4. impressa, quibus nomen Reimeri Autoris est præfixum, ab Alb. Bartholino etiam, *l. c.*, Mart. Lipenio, *P. I. Biblioth. Theol. p. 56.*, & Vinc. Placcio, *T. I. Theatri Anonymorum & Pseudonymorum p. 75. 76.*, jam detecti.

Respublica Hebræorum, ex Car. Sigonio, Bonav. Corn. Bertramo, Pet. Cunzo, aliisque, ita concinnata, ut sententiæ illorum succinctè proponantur, largiter adaugeantur, & dextre dijudicentur. Hafniæ A. 1657. in 12., Altenburgi A. 1671. in 12., & Rostochii A. 1710. in 4. Cæteræ, quæ a nonnullis allegantur, editiones, Hanovienfis sc. anni 16. 8. in 4., ab Anonymo Autore des Neuen Büchersaale, *Seit. IV.*, p. 335. 336. 337., scripti hujus exhibente recensum, & Lipsienfis A. 1659. in 12., in *Catalogis nundinalibus*, memoratæ, nunquam mihi sunt visæ, & non minus forte chimæricæ, quam ista, quam Dan. Hartnaccius, in Syntagmate suo omnium de Republ. Hebræa scriptorum, indice augendo generali, comparituram esse, in præfat. des Bedenckens von Einrichtung der Historien, est pollicitus. Commendatur Opusculum hoc a Gerh. Meiero, *Lib. II. Biblioth. Theol. contrahe, c. 4.*, p. 208., & Nic. Mollero in *Disp. de Antiq. Hebr. Scriptoribus, p. 15.* Non injusta tamen mihi videtur censura Joh. Franc. Buddei, in *Introd. ad hist. Philos. Hebræorum, p. 404.*, & Reimerum, & cæteros de Rep. Hebr. scriptores, P. Cunzum, B. C. Bertramum ac Joh. Steph. Menochium, a prudentia civili non satis fuisse instructos, ac jejune nimis in hoc argumento versatos, Herra. autem Conringium, in *Disp. de Rep. Hebr.*, omnes superasse, judicantis.

[Ecclesia Hebræorum. Hafn. 1657. in 4.]

[Schola Hebræorum. Hafn. 1657. in 4.]

[Antiquitates Hebræorum. Hafn. 1657. in 4. (Tria hæc opuscula, mihi non visa, præter *Catalogum nund.* Lips. A. 1657. vern. p. 14., Lipenius *l. c.*, Rud. Capellus in *Sciagraphia Nummophylaciæ Luderiani*, & Corn. a Beughem *l. c. p. 205.*, produisse testantur, sed mihi nondum pervaserunt.)

Philologia sacra contracta & aucta. Hafn. 1657. in 4. Hanc editis, sed pari incertitudine, *Catalogus nundinalis modo citatus, p. 3.*, & Lipenius, accensent.

[Metaphysica Metaphysicarum. Hafn. 1657. in 4.]

[Pneumatica Pneumaticarum. Hafn. 1657. in 4.]

[Logica Logicarum. Hafniæ 1657. in 4. (Tria hæc scripta revera prodiisse, præter *Catal. nundin. citatum p. 16.*, & Lipenium, Mich. Watsonus, *fastuosos* illorum obelo notans titulos, in *Unione Sapientie p. 556.*, & M. Christoph. Krahen, in *litteris ad me*, testantur.)

Salomo bifrons; seu Dissertatio gemina, quarum prima miraculum mundi collapsum, seu Salomonem Regem peccantem, posterior miraculum mundi restauratum, seu Salomonem Regem pœnitentem, exhibet; juxta archetypum, Lib. I. Regum cap. XI. a Scriptore sacro expressum, & a vario spissoque squallore, quo cum Rabbini, cum alii Interpretes, illud obscuraverant, jam abhinc decennio repurgatum, depictus. Accessit Prodromus Dissertationum juvenilium, seu Diss. gemina de natalium Servatoris tempore & loco. Glückstadii 1663. in 4.

Epistola ad Joh. Vorstium, Syllogismos quosdam Joh. Gerhardi, Theologi Jenensis, contra ejus *Dissertationum sacrarum libros* vindicans. A. 1663. in 12. Joh. Vorstii *Epistola ad J. L. Reimerum*, huic opposita, & Berolini A. 1664. in 12. editæ, sequens a nostro repõta est *animadversio*.

Animadversio in Responõionem Joh. Vorstii ad Epistolam nuper editam, qua magni Theologi, Joh. Gerhardi, Syllogismi quidam ab ulterioribus ejus cavillationibus vindicantur. Glückstadii 1664. in 12.

II. GERMANICA.

Reimerianæ juventutis oblatio, oder Gäußerhammer, auß Eph. V. 18., in einer Predigt vorgestellt. Hamb. 1651. in 4. Reichabdanckung über Joh. Rhederum, J. U. D., Joh. Boltenii, Past. zu Wistler, Reichpredigt über denselben, auß dem dritten Glaubens-Artickel, beygedruckt. Glückst. 1677. in 4.

INEDITA ET AFFECTA.

Vocum N. T. Græci Repertorium, sive Concordantiæ, superiori seculo a Xysto Betulejo primum concinnatæ, & ab Henr. Stephano postmodum expolitæ, ab ipso vero adauctæ (*in fol.*).

Appendix

Appendix Concordantiarum Hebraicarum Joh. Buxtorfi, non parvam vocum cohortem, locis suis S. Scripturæ V. T. vestitam, exhibens (*in fol.*).

Manuale N. T. Philologicum, quæcunque ad Philologiam Græcam pertinent, succincte & dilucide exhibens. Promissum est ab eo, una cum operibus binis præcedentibus, in *Catalogo nundin. Lips. A. 1674. vernali, p. 38.*

In *Epilogo præterea Speciminis antiquitatum abstrusorum, ab Evangelistis memoratarum*, similem in Acta & Epistolas Apostolicas laborem, in *præfatione* vero ejusdem plenam observationum istiusmodi messem, est pollicitus.

FRIDERICUS REINBOHT, Slesvicensis, Johannis, Theologi aulæ Holsatæ-Gottorpiensis primarii, filius, J. U. Licentiatuſ.

Disp. Inaug. de Obstagio, Præfide D. Joh. Christoph. Falcknero proposita. Jenæ 1674. in 4. Commendatur a D. G. Morhofio, *T. III. Polybist., Lib. VI., Sect. XI., p. 114.*, & C. H. Amthorio in *Tr. de Obstagio, c. 1., §. 3., p. 5.*

FRIDERICUS ADOLPHUS REINBOHTIUS, Slesvicensis, Henrici, Ecclesiastæ Gottorpiensis aulici, filius.

Planctus Germaniæ super immaturo obitu Leopoldi, Caroli VI. Cæsaris filii unici, A. 1716. d. 13. Apr. nati, & eodem anno, d. 4. Nov., extincti. Kilonii 1716. in fol. V. *Partem LVIII. der Gelernten Fame p. 311.*

M. HENRICUS REINBOHT, Slesvicensis, Johannis, Superintendentis & Protecclasiastæ aulici Holsatæ-Gottorpiensis, filius, aulicus itidem Christiani Alberti, Ducis Holsatici, in patria fuit Concionator, ad A. usque 168., quo, Principis consensu impetrato, tituloque Consiliarii Ecclesiastici, & salario 100. Imperialium annuo, sibi reservatus, officio se isto, in gratiam Joh. Conr. Kiefferi, successoris, abdicavit. Conjugem d. 29. Apr. A. 1672. duxit Mariam Elisabetham, Georg. Holmeri, Quæstoris Ducalis, filiam, & ex ista Catharinam Augustam progeniuit, D. Henr. Muhlii, Superintend. Ducalis Holsatici, ab A. 1703., uxorem.

Disp. de *θεωμενία* S. Scripturæ, Præfide D. Abr. Calovio. Wittebergæ 1666. in 4.

Exerc. Philol. de insigni Prophetia Jacobæ Gen. XLIX. 10. Jenæ 1667. in 4. *Erudita hæc vocatur a Jobo Ludolfo, in Duce Judeorum sublato p. 4.*

JOHANNES GEORGIUS REINBOHT, Slesvicensis, Johannis itidem filius, J. U. D., & Ecclesiarum Cimbriz Holsatæ-Gottorpiensium, post Joh. Adolphum Beckerum, Commisarius, A. 1680. extinctus. V. Ant. Heimreichii *Lib. IV. Hist. Eccl. Slesvic., c. 2., p. 193.*

Disp. de non speranda Arcis fœderis restitutione, ad Jer. III. 14. & seqq., Præfide Joh. Frischmuthio, LL. Or. Professore, proposita. Jenæ 1658. in 4.

Decas Inauguralis quæstionum Juridicarum, Præfide D. Christoph. Joach. Buchholzio exhibita, Rintelii 1663. in 4. (*Catal.*)

JOHANNES ADAMUS REINICKE, templi Hamburgensis Catharinæi Organædus, A. 1693. mortuus, Musicus haud incelebris.

Sonaten. A. 1689. in fol.

Sonaten, Concertaten, Alemanden, Correnten, Sarabanden und Chiquen, auf 2. Violinen und dem Cembalo, in Kupfer gestochen. Hamburgi 1704. in fol. V. P. A. Lehmanni Historische Remarques des Jahrs 1704., n. 34., p. 272.

Hortus Musicus, novis floribus confitus, in *Catalogo Nund. Lips. A. 1688. vernali p. 45., & autumnali A. 1689. p. 31.,* promissus, & postea editus.

Musicalische Orgelstücke, quæ apud Lehmannum, l. c. p. 272., promittuntur.

HIERONYMUS REINSTORF, Hamburgensis, Fabri lignarii filius, J. U. Lic. & in patria Practicus, Joh. Schultzi, Consul, ex famulo & scriba, gener. V. de illo Aug. Wigandi *Entsetzten Wortrab. lit. D.*

Disp. Inaug. exhibens analysin Canon. IV. Dist. LVI. de legitimatione Nothorum. Argentiniæ 1687. in 4.

JOHANNES REINSTORP, Hamburgensis, J. U. Lic. & in patria Practicus circa A. 1719.

Disp. Inaug. de commodato. Groningæ 1717. in 4. (*V. Hamb. Lit. A. 1719. p. 35.*)

VINCENTIUS REISERUS, Hamburgensis, Mich. Reiseri, J. U. Doctoris, filius, ac Vinc. Moller, Consul, ex filia, nepos, J. U. Lic. & in patria, circa A. 1688., Practicus, non diu post hunc superstes.

Disp. Inaug. de Jurisdictione, Aureliæ in 4. (*O. Sperl.*)

Genealogiæ Familiarum patriciarum Hamburgensium ineditæ, quas eum prælo paratas reliquisse, ab Henr. Heldio, J. U. Lic., edoctus, *Parte IV. Isagoges ad Hist. Cimbr., c. 2., §. 12., p. 547.,* jam monui.

CHRISTOPHORUS RELOU (quem Petrum perperam Pet. Ambr. Lehmannus (1.) appellat), Hamburgensis, Pauli, Scholæ publicæ Præceptoris, filius, Med. Doctor & in patria Practicus.

Disp. de Cerebro, Præfide D. Joh. Arnoldo Friderici. Jenæ 1661. in 4.

Disp. de Affectu Hypochondriaco, Præfide eodem. Jenæ 1664. in 4.

Disp. Inaug. de Febre petechiali, Præfide D. Wern. Rolincio. Jenæ 1664. in 4.

JOHANNES RENDTORFIUS, Hamburgensis, Esdræ Edzardi in studiis Hebræo-Rabbinicis auditor cum Academiis reliquisset Germanicas, Regiomonto Cracoviam profectus, in castra Ecclesiæ Romanæ & Lutheranis transit. E Polonia in Italiam delatus, Ant. Magliabechio, Biblioth. Medicæ Præfecto, hujusque commendatione, cum Romam abiret, Carolo Josepho Imbonato, Mediolanensi, Theol. & Lingvæ sanctæ Professore Romano, familiariter innotuit, ac literaturæ Orientali atque elegantiori triennium illic impendit integrum. Theologiz ibidem Doctor creatus, & in Presbyteriorum evehctus ordinem, A. 1699. Germaniam, urbemque patriam Hamburgensem, repetiit, & in ista otium omne, publicis abstinent muneribus, studiis consecravit. V. de illo Car. Jos. Imbonato (singularem ei tum omnium, tum præsertim Hebraicarum literarum, cognitionem tribuentis) *Appendicem ad Biblioth. Hebraico-Latinam p. 418., & hanc secutos Lipsienſes, in Adis Erud., T. II. Supplem., Sect. VI., p. 298.,* Joh. Christoph. Wolfium in *Historia Lexicorum Hebræorum p. 216. 217.,* ac Gotfr. Arnoldum *T. II. Hist. Eccl., Lib. 17. c. 3., p. 453.*

Sylvio (olim Paulo) Bocconi, Panormitano, Monacho Cisterciensi, & Ducis Hetruriz Botanico, in *Observationum de rebus naturalibus curiosarum*, Germanice A. 1697. editarum, decimæ octavæ, ipsi inscriptæ, Epigraphe, *Doctor audit Theologus, ac insuper Historicus, & Philologus insigniter doctus*, Joh. Alb. Fabricio (*Lib. III. Biblioth. Græcæ, c. 26., p. 629.*) *Vir doctissimus*, (*Lib. IV., P. II., c. 29., p. 295.*) *Vir præclarus*, ac (*Lib. V., P. IV., c. 25., p. 414.*) *Vir præclarus atque insigniter eruditus*, & Joh. Chr. Wolfio (*T. I. Biblioth. Hebr. p. 632.*) *Vir eruditissimus.*

Uu uu uu 2

SCRIPTA

(1.) in Hamburgi anni 1701. literato p. 12.

SCRIPTA EDITA.

Oratio proliza, *Bibliotheca magna Rabbinica*, Julii Bartoloccii de Celleno *Parti IV.*, Romæ A. 1693. in fol. a Car. Jos. Imbonato edita, præfixa, quæ Operi Bartolocciano æternitatem est auguratus. V. Lipsienfes *l. c.*

Anonymi Poetæ veteris Poema Græcum de Viribus Herbarum, Deo alicui consecratarum, Venetiis olim ab Aldo Manutio, cum Dioscoride, A. 1518. in 4. editum, cum ipsius autem versione Latina profana, notisque Critico-Physico-Medicis, recensum in Joh. Alb. Fabricii *Bibliotheca Græca Libro III.*, Hamburgi A. 1707. in 4. impresso, *Cap. XXI T.*, p. 629-660. Notæ ejus a Joh. Clerico, *Tomo XIII. de la Biblioth. choise p. 345.*, tres bonnes vocantur.

Anatolii & Democriti Junioris Fragmenta duo Græca prolixiora de Sympathiis & antipathiis, cum ipsius versione Latina, & Notis Physico-Philologicis uberrimis, in ejusdem *Bibliotheca Græca J. Alb. Fabricii Libri IV. parte altera*, quæ Hamburgi A. 1711. in 4. prodit, *capite XXIX.*, publicata; Anatolianum quidem p. 295-335, Democriteum vero p. 335-367. Versionem ejus Fabricius p. 295. perspicuam, notas autem eruditæ, merito appellat.

Maximi Philosophi, (Juliano Imp. cævi) Poema Græcum heroicum *πρὶ Καταγωγῶν*, seu de Auspiciis actionum e Luna posito dijudicandis, cum Versione Latina Bibl. Græcæ Fabricianæ Vol. VIII., seu libri V. *Parti IV.* (ed. Hamburgi A. 1717. in 4.) c. 25., p. 414-448. inseruit.

Protopolepsia Christo adversa, Christianis interdicta; das ist: das Ansehen der Person Christo zuwider, und den Christen nicht anständig, nach Anleitung des Evangelii Matth. XXII. 16., am XXIII. Sonntage nach Trinit., im Schottländischen Gotteshause der Jesuiten bey Danzig, A. 1694. in einer Predigt vorgestellt. Francof. & Lipsiæ 1696. in 4.

INEDITA ET AFFECTA.

Comm. in Proverbia Salomonis.

Notæ & Observationes in Commentarios R. Salom. Jarchii in totum V. T., Lexici & versionis instar futuræ.

Notæ & Observationes in Versionem N. T. Syriacam.

Lexicon Hebraicum, Chaldaicum & Thalmudicum.

Liber Thalmudicus *כרכור* Latine versus, cum notis.

Notæ in Comm. R. Salom. Jarchii de Salomonis Regis salute.

Versio Latina Commentarii R. Isaaci Abarbenelis in Jonam & Prophetas priores.

Tr. de Fæminis eruditæ. (Octo hæc scripta ab eo promitti, Car. Jos. Imbonatus, & qui hunc allegat, J. Chr. Wolfius, *ll. cc.*, testantur.)

Tr. de Hospitalitate veterum, imprimis Christianorum, prælo maturus, cujus ipse V. C., Jacobo a Mellen, & hic mihi fecit indicium.

Observationes & Animadversiones præclaræ in Plutarchum, aliosque scriptores egregios, quas edi optant Joh. Alb. Fabricius *Lib. III. Biblioth. Græca, c. 26.*, p. 629., & Joh. Clericus *T. XIII. de la Biblioth. choise p. 345.*

Nova operum Justinii Martyris editio, de qua J. C. Wolfius *l. c. p. 217.* consulendus.

Tr. de Eruditæ, qui nihil, vel paucissima, scripsere. V. J. H. a Seelen Or. de præcocius eruditæ p. 45.

JOHANNES RENZELIUS Senior, Hamburgensis, urbis patris XIIvir ab A. 1532. Petrinus, & deinde, ab A. 1534. Senator, A. 1544. pridie festi Simonis & Judæ, defunctus. V. Joh. Ritzenbergii Epitaphium ei scriptum, in *Epitaphiis virorum clarorum Hamburgensium, num. 22.*, Ad. Tratligeri Jun. *Seriem Chronol. Senatus Hamburg. p. 27.*, & Joh. Alb. Fabricii *P. II. Memor. Hamburg. p. 1130.*

Gründliche Unterrichtunge und Bescheed van de Wünte, A. 1537. gestreven.

Tractat vom Zülvertoope, in 212. Jahren, van A. C. 1325. bet 1537. Duo hæc MSSæ Saxonica, quorum ultimum D. Herm. Langenbeckii, Consulis Hamburgensis, in *ius Hamburgensium municipale Commentario*, iidem inedito, in plerisque exemplis, subjungitur, Rud. Capellus, in *Indice Nummographorum, Sciagraphiæ suæ Nummophylaciæ Lüderiani Hamburgensis A. 1678.* præmisso, ei tribuit.

JOHANNES RENZELIUS Junior, Hamburgensis, Henrici, mercatoris, & Annæ a Windten filius, d. 20. Aug. A. 1569. natus, cum scholam, ab anno ætatis quarto ad decimum octavum usque, frequentasset patriam, A. 1587. Rostochium profectus, Lucam Bacmeisterum, Theologum, hospitem, Chytræos autem fratres, Joh. Casellium, Joh. Possesium Sen. & Dunc. Liddelium, in Philosophia literisque elegantioribus, ac Mich. Grassum, Ern. Cohnmannum, Joh. Georg. Godelmannum atque Christoph. Sturcium, in Jurisprudentia, Præceptores, sequenti habuit quadriennio. Inde cum literis Patrum Academicorum dimissis sstaticis, Marpurgi, ab A. 1591., Witebergæ ab A. 1593., & Jenæ, ab A. 1594., Jctorum Germaniæ celeberrimorum, & Witebergæ etiam Theologorum, fuit auditor, septiesque Marpurgi Hier. Treütlero, & bis Jenæ, Leop. Hackelmanno præfide, disputavit. Jena, cum Collegia illic privata Juridica, in gratiam discipuli nobilis, aliorumque tyronum, Antecessorum aperire cœpisset permissu, Budissinam, Lusatiz urbem, ab Hier. Treütlero, Præceptore, Cæsaris tunc Consiliario, ut se, negotiorum oppressum multitudine, sublevaret, A. 1596. est evocatus. Operam huic, in causis plurimis arduis, vicariam, non in Lusatia solum, sed & Silesia, Bohemia ac Misnia, præstitit, ipsoque vicissim ad Praxin forensensem gavissus est hodego. A. 1597. Basileæ juris honores supremos obtinuit, ac Dresdæ postea, Misniæ metropoli, ducta A. 1598. uxore Margareta, Jonæ Mösteli, Consulis illius, filia (post novem liberos, & hos inter, filium, patri cognominem ac superstitem, in lucem editos, A. 1626. defuncta (1.)), confedit, Præleosque forensis peritia ac felicitate per universam inclaruit Misniam. Dresda, post exactum illic septennium, Lipsiam A. 1605. migravit, & munere Advocati curiz, in urbe hac, provincialis supremæ ordinarii, a Christiano II., Saxonum Electore, sibi collato, insigni cum famæ incremento, per quinque lustra, est functus, egenisque gratis semper patrocinitus. A. 1631. sparta hac genero suo, D. Joh. Schiltero, cui Annam Mariam elocarat filiam, impetrato Joh. Georgii I., Electoris, consensu, cessit, nec multo post, cum menses aliquot vitæ residuos piis meditationibus, sermonumque funebrium lectioni, impendisset, apoplexia d. 5. Aug., eodem anno, magno ætatis suæ climacterico, expiravit. Symboli loco hoc usus est hemistichio: *Christonil triste recepto*. Exstat Sermo funebris in PE. LXXIII. Germanicus, in exequiis defuncti a D. Polycarpo Lyfero Juniore, Prof. Theologo & Superintendente Lipsiensi, habitus, Lipsiæque A. 1632. in 4. editus, cujus Appendici Biographica vernaculæ, subjunctoque isti Programmati de vita ipsius Latino Academico, hanc ejusdem debemus historiam, & scriptorum simul notitiam sequentium.

Disp. de Donationibus. Rostochii A. 1591.

Disputationum in Pandectas, Præfide D. Hieron. Treütlero Marpurgi habituræ, ac ibidem junctim A. 1617. in 4. editarum, Voluminis I. Disp. IV., VII. & XXI., ac Voluminis II. Disp. XI., XX., XXIV. & XXXI., non solum illo Responsdente Marpurgi A. 1591. & 1592. proposita, sed ab ipso quoque, teste Biographia vernacula, conscriptæ.

Disputat.

(1.) V. Epitaphia ejus novemque liberorum Lipsiensis, in Salom. Stepneri *Inscriptionibus Lipsiensibus p. 267. 268.*

Disput. duz Juridicz, Præfide D. Leop. Hackelmanno, Jenæ A. 1594. & 1595. propositz.
 Disp. Inaug. de plus quam 300. qvæstionibus, ex Jure Civili, Canonico & Feudali, desumptis. Basileæ 1597. in 4.
 (Addenda his forsan est Joh. Renzelii Disp. de Criminibus extraordinariis, in 4., teste *Catalogo Rosenkrantziano*, excusa.)

HENRICUS RESE, Hamburgensis, J. U. Licentiatu, Witebergæ A. 1676. creatus (1.), ejusdemque in patria Practicus, A. 1705. circiter defunctus.

Disp. Inaug. de Usucapionibus, Præfide D. Joach. Nergero. Witebergæ 1676. in 4.

CHRISTIANUS DETHLEVUS, Comes a **REVENTLOU**, & Baro a Friesenwold, Loystrup ac Claus-holm, d. 21. Jun. A. 1671. in lucem editus (2.), patrem habuit Conradum, Comitem a Reventlou, Ordinis Elephantini Equitem, Christiani V., Regis Daniz, Consiliarium intimum & provinciale, Camerarium, supremum venationum Ephorum, tractusque Hatherslebiensis gubernatorem, Friderici autem IV., successoris, magnum Cancellarium, matremque Annam Margaretam Gabeliam. In plerisque hisce dignitatibus Parenti, Friderici IV., Regis, beneficio, successit, regiarum initio venationum præfectura vicaria, loco inter cubicularios, dioceseosque Hatherslebiensis donatus regimine, deinde vero A. 1707. Consiliariis intimis, & Ordinis Elephantini (cum Danebrogicum, novennio ante, M. Aug. A. 1698., a Christiano V. jam promeruisse) adscriptus Equitibus. Chiliarchæ præterea equestris in exercitu Danico, ac pedestris in Leopoldi Imperatoris (quem anno jam 1691. Christiani V., Regis, Legatus adierat) Germanico, functus munere, locumque inter Strategos utriusque tandem consecutus præcipuos, copiis Cæsareis in Italia A. 1706., Danicis vero A. 1710., in expeditione Scanica, summo cum imperio, præfuit. Conjugem elegit Benedictam Margaretam, Caji Bertrami Brocktorffii, Equitis Holstati, Tribuni militaris, Toparchæque Bothcampensis, filiam, ac Schellii, Nobilis Dani, viduam, liberos sibi sexus utriusque complures enixam.

Oratio Panegyrica de gentis Danorum antiquitate, rerumque ab ea gestarum celebritate, Christiani V., Regis, die natali, & in ejus præsentia, in auditorio Hafniensi, anno ætatis decimo tertio, recitata. Hafniæ A. 1684. in fol. Versionem ejus Danicam M. Janus Petrus, Past. Christiansdalensis, concinnavit, ac ibidem A. 1684. in 12., teste *Catalogo Biblioth. Resenianæ*, edidit.

FRIDERICUS REVENTLOU, Eqves Holstus.

Diff., ex Jure publico, de Equitibus & Equestribus Ordinibus, Præfide D. Phil. Reinh. Vittrario proposita. Lugd. Bat. A. 1707. in 4. Recensum illius in *Novis Liter. Germanicis*, M. Apr. A. 1708., p. 124-128., invenies.

HENRICUS REVENTLOU, Eqves Holstus, Dynasta Lehmkulensis & Retwischenensis hæreditarius, Caroli Friderici, Ducis Holstato-Gottorpiensis, Consiliarius intimus, ac Præfectus, ab A. 1711., Tunderensis, a Josepho Imperatore, cum legatione ad eum Viennæ fungeretur, in S. Rom. Imp. Comitum ordinem, & Senatum Imperialem aulicum, evectus.

Magnatibus, quorum Orationes Politicz *Parti II. der Xeden grosser Herren und vornehmer Ministern*, Lipsiæ A. 1708. in 8. a Joh. Christ. Lünigio editæ, sunt insertæ, annumeratur in *Novis Lit. Germ.*, M. Apr. A. 1709., p. 214.

FRIDERICUS RHEDERUS, Wilsfria Stormarfus.

Angelus Daniz tutelaris, Christianus IV., Rex Daniz & Norwagiz, solenni Oratione, d. 10. Oct. A. 1674., in Academia Lipsiensi exhibitus. Lipsiæ in fol.

JOHANNES RHEDERUS, Wilsfria Stormarfus, Petri, Senatoris oppidani, Scribæque regii provincialis, & Margareta Grabbia filius, primam d. 7. Dec. A. 1629. lucem aspexit. E domestica Parochorum aliquot ruralium disciplina A. 1646. in scholam Lüneburgensem, A. 1647. in Gymnasium Bremense, & deinde, Juris vacaturus studio, A. 1648. in Academiam Witebergensem, A. 1650. in Argentinensem, A. 1652. in Groninganam, & A. 1654. in Lugduno-Batavam, abiit, Doctoremque in hac M. Julio creatus Belgium, Angliam, Galliam, Helvetiam, ac partem Germaniz, peragravit. Domum A. 1655. redux, nuptias, sequenti 1656., cum Margareta, Reimari Dornii, Cancellariæ regiz Glückstadensis Consiliarii, celebravit filia, præter filium unicum, Reimarum Petrum, ejusdem Cancellariæ Senatorem, Canonicumque Lubecensem, gnatas sibi quatuor, Conrado Vasmaro, Cancellario provinciali Slesvigo-Holstato, Joh. Matthiz Sommero, J. U. Doctore, aliisque, elocatas, enixa. Huic, A. 1676. defunctæ, non diu fuit superstes, sed sequenti 1722 Chr. 1677., ac ætatis 48., d. 2. Augusti, in urbe eadem expiravit patria. V. Joh. Boltenii, Pastoris, & M. Joach. Lud. Reimeri, Diaconi Wilsfrienensis, *Sermones in obitum ejus funebres Germanicos*, Glückstadii A. 1677. in 4. excusos.

Applausus gratulatorius, quo auspiciis regnorum Friderici III., Regis Daniz, bene est precatus, Bremæ 1648. in fol.

Disp. de Sponsalibus & nuptiis, Lugd. Bat. 1654. in 4. (*V. Boltenium l. c.*)

Disp. Inaug. de Jure dotium. Lugd. Bat. 1654. in 4.

MICHAEL RHEDERUS, Hamburgensis, J. U. D., Michaelis, Senatoris patriz, (A. 1722. defuncti), fuit nepos, Conradi autem, Patricii, ex Catharina, Joh. Wetkenii, Consulis, gnata, filius, & parentibus hisce, M. Nov. A. 1575., intra sextiduum, simul extinctis, monumentum in æde Nicolaitana erexit Epitaphium (3.). Loco inter ædis in patria Cathedralis Canonicos d. 20. Jul. A. 1553. jam impetrato, in Italiam, aliasque regiones externas, studiorum gratia, est profectus, & cum Patavii aliquamdiu substitisset, D. Simoni Schardio, Saxoni, illic, in Juris Feudalis professione, A. 1560. datus successor (4.) Hamburgum hinc reverso ædis Cathedralis Decanatus A. 1566., post M. Henr. Withmarii obitum, urbis autem Syndicatus, non eodem, ut J. Alb. Fabricius (5.) credit, anno, sed 1574. demum, post D. Ant. Wietersheimii in aulam Schauenburgicam discessum, est commissus. Alb. Krantzio, Historico illustri, suo in Decanatu prædecessori, monumentum Epitaphium, extra portam basilicæ Cathedralis australem, sub stillicidio (ubi sepeliri is voluerat), sumptibus propriis, A. 1569., ut memoriam meritorum ejus ad posteros propagaret, curavit erigi (6.). Mortem ejus, qva, d. 28. Oct. A. 1585. (Canonicatu suo paulo ante, d. 10. Oct., Jac. Elero resignatione solenni transcripto), ante diem occubuit, accelerasse feruntur contentiones cum Paulo Tesmario, Canonico, homine turbulento ac perfidæ frontis, vehementissimæ, quibus haud ita pridem, officii ratione exigente, fuerat implicatus. Epitaphii, quod, octennio ante excessum, in æde sibi cathedrali A. 1577. extruxit, epigraphen Theod. Anckelmannus (7.) exhibet.

(1) V. Andr. Sennertii *Lib. I. Athen. Witeb.* p. 107. (2) V. Pet. Ambr. Lehmanni *Jetzt herrschendes Europa*, P. III., p. 75., ac Anonymi *Heutige Christliche Souverainen von Europa* p. 407. (3) V. Inscriptionem ejus Germanicam in Theod. Anckelmanni *Inscriptionibus Hamburgensibus*, num. 61., p. 24., & Ad. Trautigeri *Jun. Serie Chronol. Senatui Hamburg.* p. 22. (4) V. Jac. Phil. Temisii *Gymnasium Patavinum*, Lib. IV., p. 412. (5) P. I. *Memor. Hamb.* p. 440. (6) V. Henr. Conradini Carmen in illud, *Lib. I. Epigr.* p. 131., & P. I. *Ungedruckte d. Hist. Cimbricæ*, 6. 6., §. 30., p. 98-99. (7) *l. c.*, num. 7., p. 6.

exhibet. Gener illi obigit Hieron. Voglerus, Consul Hamburgensis eximius, successores autem, in Syndicatu D. Phil. Meurerus, Lipsiensis, ac in Decanatu Vitus Ortelius Winshemius Junior, Electoris antea Saxonici Consiliarius & Acad. Witcb. Antecessor. Confer de illo Joh. Alb. Fabricii *Memor. Hamburg.* P. I. p. 440., & P. II. p. 605.

Scripta & carmina amicorum & gentilium, memoriz Matthiz Rhederi, Proconsulis de rep. Hamburgensi, per 42 annos, optime meriti, ejusque filii Conradi, in Acad. Rostoch. defuncti, sacra, ab illo collecta, & cum præfatione edita. Accessit ipsius Oratio funebris in obitum Leonhardi, Comitis ab Ortenburg, Veronæ A. 1561. extincti, Patavii olim scripta, una cum Epitaphio, quod Alb. Krantzio, extra portam australem summi templi Hamburgensis, poni curavit. Rostochii 1581. in 4. Epicedia, Matth. Rhedero scripta, Joh. Alb. Fabricius A. 1710., *Parte I. Memor. Hamburg.*, p. 139-150., denuo exhibuit.

Oratio in obitum Leonhardi, Comitis ab Ortenburg, seorsim recusa Noribergæ (non Hamburgæ, quam B. G. Struvii *Bibliotheca Historica*, c. 25., p. 637., substituit) A. 1589. in 4. in *Epitaphiis quorundam Comitum Ortenburgensium*, auctoris editis.

Epistola Consolatoria de obitu Dan. Ranzovii, Archistrategi Danici, ad Henr. Ranzovium A. 1569. scripta, quæ, adjecto Epitaphio Elegiaco, in M. Georg. Crusii *Appendice Descriptionis Bredenbergæ*, Witebergæ A. 1570. in 4. editæ (*lit. Y. 1. 2. 3.*), prodit, sine Epitaphio autem inter *Epistolas ad Henr. Ranzovium consolatorias*, a G. L. Frobenio collectas, p. 17. & seqq. Edit. *primæ Francof. A. 1593.*, & p. 62. ac 63. alterius A. 1595. publicata, est recusa.

Carmen Consolatorium ad Henr. Ranzovium, de liberorum & cognatorum suorum obitu, in Pet. Lindebergii *Hypotyposi Ranzoviana*, Hamburgi A. 1591. edita, cap. 8., obvium.

JOHANNES GEORGIUS RHODIUS, in pago Alsenfis insulæ Kettingensi d. 6. Jan. A. 1625. natus, Scholz primum in Fionia Ottoniensis, & deinde Aarhufianæ in Julia, Conrector, Wiburgi d. 7. Jun. A. C. 1679., & ætatis 54., mortuus (1.); parens M. Georg. Rhodii, ejusdem Lycei Aarhufiensis ab A. 1701. Rectoris (2.).

Epitome elegantiarum Syntaxeos Latinæ, e Thomæ Bangii Observationibus Philologicis congesta. Hafniz 1666. 1681. & 1705. in 8. Hanc ipsi Bangio perperam tribuit Henn. Wittenius *Dec. X. Memor. Theol. renov.* p. 1395., & *T. I. Diar. Biogr. Sec. XVII.*, *lit. Q. q. 2. b.*

Orbis sensualium pictus Danico-Latino-Germanicis. Hafniz 1672. in 8.

M. WOLFGANGUS RHUMANNUS, Coldingæ Cimbrorum, patre Johanne, matreque Frokinda, A. 1572. natus, & Christiani IV., Regis Danici, adscriptus alumnis, hujus sumptu, sexennium, in Schola Sorana, literis elegantioribus, totidemque annos sublimioribus, in Academia Julia, summa industria, parique, ob ingenii præcociæ excellentiam, felicitate, impendit. Inde reducec Steno & Axelius Brahei, regni Danici Senatores, ob doctrinam & virtutem eximiam, trium filiorum suorum, Basileæ commorantium, moribus ac studiis præfecerunt. Illuc A. 1602., stipendio ante regio omnium Professorum Hafniensium impetrato suffragiis, profectus, jussu Monarchæ sui Magistræ honores confestim ambivit, & Brabevta D. Jac. Zwingeri, obtinuit. eaqve deinceps fide ac industria trium juvenum Braheorum, Erici, Falconis ac Georgii (Equitis postea aurati & regni Danicæ Senatoris), studia, per quadriennium, in Helvetia, Germania, Gallia & Belgio, est moderatus, ut grato hi animo ipsius in se merita, per omnem vitam, deprædicaverint, crebrisque remunerari studuerint beneficiis. Hafniam reverso, & per Christ. Frisium, Dynastam Borrebyensem, Regis Cancellarium, Professoribus commendato, horum suffragiis, A. 1607. professio Pædagogica, A. 1608. Rhetorica, & tandem A. 1634. Dialectica, sunt commissæ, ac Ordinis Philosophici (cujus jussu 87. Magistros & 37. creavit Baccalaureos) Decanatus quinqvies (A. 1612. 1620. 1624. 1630. & 1636.), totiusque Academiz Rectoratus ternis vicibus (A. 1619. 1628. & 1637.), demandati. Tertiæ Rectoratus mense primo, pestem, post obitum filiz, illa extinctæ, declinaturus, d. 30. Jun. A. 1637. Hafnia in pagum se vicinum recepit, sed illuc eandem secum deportavit, & quinto post die, sive quarto Julii, annos natus 65., vivis ibi excessit, exuviasque templo Hafniensi, in quo monumentum ejus sepulchrale, Danica ornatum epigraphæ (3.), superest, reliquit Mariano. E conjuge prima Dorothea, Johannis Matthiz, ministri regii cubicularii, filia, puellam tantum unicam, e secunda Botilla, M. Joh. Michaelii, studiorum Christiani IV., Regis, puerilium moderatoris, gnata, intra XVI. annos, liberos octo, & hos inter, M. Johannem, Pastorem ac Præpositum Aarhufiensem, e tertia autem, Dorothea, M. Arnoldi Johannis, Theologiz in Gymnasio Londinensi Lectoris, vidua, A. 1631., post annos quinqve in thoro transactos viduo, ducta, filium unicum duasque sustulit filias, & gravidam eandem moriens reliquit. E filiis paterna in literas elegantiores merita suis auxit M. Arnoldus, Scholz Roeschildensis e Conrectore Lector Theologus, cui *Roma Attica*, opus 20. annorum *avvatojon* amplissimum, Romanos, in omni doctrinæ genere, Græcis usos esse magistris luculenter ostendens (4.), famam pollicetur haud perituram. Fusius Wolfgangum parentem celebrant Olaus Wormius, Prorector defuncti, & Med. Prof. Hafniensis, in *Programmate funebri*, istudque secutus Er. Vindingius, in *Academia regia Hafniensi* (cui nostra debemus), p. 221-225.

Confer de illo Alb. Bartholini *Lib. de Script. Dan.* p. 149. 150., nostraque ad hunc *Hypomnemata* p. 466., Henn. Wittenii *T. I. Diar. Biogr. Sec. XVII.*, ad A. 1637., Bertilii Canuti *Reliquias Juvenilium* p. 78. 183. 184., & Henr. Albertii *Anagrammata*, Tomo I. *Delic. Poet. Dan. Frid. Rostgaardii inserta*, p. 65.

SCRIPTA EDITA.

Themata Philosophica, pro gradu Magisterii, Præside D. Jac. Zwingeri, proposita. Basil. 1602. in 4.

Disp. de Baptismo. Heidelbergæ 1607. in 4. (Hæc, a Vindingio & Bartholino omissa, in *Catalogo Biblioth. Theod. Fuirnii* citabitur.)

Disp. de bene dicendi causis. Hafniz 1611. in 4.

Disputt. XIII. Rhetoricæ, Hafniz 1612-1617. in 4.

Disputt. II. de Officio Oratoris. Hafn. 1613. in 4.

Disp. de Natura Rhetoricæ, Hafn. 1620. in 4.

Laurus Delphica de Brabevterio regio, quod Hafniz d. 14. Maji A. 1621. fuit apertum. Hafn. 1621. in 4.

Disp. περί της προς της πόλεως ενίστασης, sive de Congressu vulgi, in Magistrorum promotione proposita. Hafn. 1621. in 4.

Disputt. duæ de Inventionē Rhetorica. Hafn. 1622. & 1624. in 4.

Disp. Philosophica miscellanea, Magistrorum promotioni dicata. Hafn. 1625. in 4.

Disp. de Elocutione. Hafn. 1626. in 4. (*V. Barthol. l. c.*)

Disp. I. de Pulchro, in Magistrorum promotione proposita. Hafn. 1631. in 4.

Fori

(1.) V. Pet. Resenii *Indicem III. Catalogi Biblioth. sue.* (2.) V. *Notæ Lit. Lubec. M. Mart. A. 1701.*, p. 76. 77. (3.) Recitat hanc Pet. Resenius in *Inscriptionibus Hafniensibus* p. 85. (4.) V. de illo, & Autore, Ol. Borrichii *Diss. contra Georg. Henr. Ursinum*, §. 15., & Henn. Wittenii *T. II. Diar. Biogr. Sec. XVII.*, p. 126.

Fori Romani instructionis nudæ & facilis, ex Aristotele, Disputatio prima. Hafn. 1632. in 4.

Eſſentia, de natura Logicæ, in promotione Magistrorum exhibitæ. Hafn. 1637. in 4.

Programmata funebria Biographica, memoriz D. Georg. Fuirenii, Medici, A. 1628., D. Casp. Bartholini, Pof. Theol. ac M. Herm. Nicolai, L. Hebr. interpretis, A. 1629., aliorumque plurium, diverſis consecrata temporibus. E quibus duo priora, in epitomen a ſe contracta, Thomas Bartholinus *Ciſſe Medice Hafniensis Loculis XXV. & XXVI.* inferuit.

GEORGIUS RICHARDI, Flensburgensis, urbis Altonaviensis Paſtor Lutheranus, ſimulque Comitatus Pinnebergici, ab A. 1696., Præpoſitus, Kal. Mart. A. C. 1717., ætatisque 73., deſunctus. A Chriſt. Grundmanno (1.) perperam *Georg. Richerus* vocatur.

Philologema de Adoratione religioſa & civili Gentilium, cujus occasione virulenta hujus imitatio, nec non acclatio Sarcaſtica, verbis: *Ave Rex Judeorum*; Chriſto jam cruciſigendo exhibitæ, declaratur, Præſide M. Joh. Schlemmio, Hameliensi. Jenz 1664. in 4.

Diſp. de paſſione Salvatoris noſtri Jeſu Chriſti, Præſide D. Joh. Meiſnero. Witeb. 1665. in 4.

Ehrenruhm und Gnadenlohn getreuer Knechte Gottes, oder Leichpredigt über Tob. Fabricium, Paſt. in Neuenſtadt, auß Matth. XXV. 21. Altonaviz 1696. in 4.

M. JACOBUS RICHARDI, Tonninga Eiderſtadienſis, D. Egid. Strauchii Jun. (a quo ſuſe in *Epistoſa Aſtrognofia dedicatoria* commendatur) in Acad. Witebergenſi conviſtor, in ejusdem quoque muſæi ab eo admiſſus ſocietatem; Parochiz initio ruralis San-Petrinz in Eiderſtadia Paſtor, & urbis deinde patriæ Tonningenſis Diaconus, M. Dec. A. 1679. electus, ac A. 1693. mortuus. V. Pet. Aug. Siveri Appendicem der Tönningſchen Künſelpredigt p. 62. 63.

Diſp. de Κατήχησις, Præſide D. Egid. Strauchio Juniore. Witebergz 1661. in 4.

Einfältige Catechiſmus-Lehre, darinn der Catechiſmus Lutheri, nach ſeinem eigentlichen Verſtande, kürzlich und einfältig, durch Frag und Antwort, erkläret wird. Sine mentione loci edita A. 1688. in 8., cum præſatione Achatii Maji, Præpoſiti Eiderſtadienſis.

PETRUS RICHARDI, in Oelandia, Inſula Cimbriz Friſica, d. 8. Jul. A. 1658. natus, parentis ἐμωνύμης, in illius Paſtoratu, ab A. 1678., ſucceſſor, & Diaconus deinde, ab A. 1687., Huſenſis, d. 10. Mart. A. C. 1706., ac ætatis 48., mortuus. Vitam ejus ſuſius, nec ſine laudibus, expoſuit, Joh. Melch. Kraſtius in der Huſumſchen Kirchen-Hiſtorie p. 282-292.

Der, wie eine Blume, im Leben aufgehende, und im Tode hinfallende, Jüngling, oder Leichpredigt über Georg. Boyſen, auß Sap. IV. 13. 14. Slesv. 1699. in 4.

Die Davidiſche Freude und Vergnügung, oder Leichpredigt über Chriſtina, Levini Benſen, Conrectoris zu Huſum, Witwe, auß Pf. LXXIII. 28. Slesv. 1701. in 4.

Antiquitates Nordſtrandicæ ἀντικτικαὶ ab eo relictæ, commendat Kraſtius l. c.

M. MICHAEL RICHEY, Hamburgeniſis, Kal. Oct. A. 1678. natus, D. Joh. Frid. Mayeri in Gymnaſio patriæ fuit diſcipulus, duasque ejus *Diſſertationes de antiquioribus S. Scripturæ Verſionibus Germanicis* A. 1697., ac unam *de Catharina, Lutheri conjuge* (in cujus Proæmio inſigne ab illo reportavit elogium), A. 1698., publice defendit. Witebergam hinc A. 1699. proſectus, illic A. 1701. titulum Magiſtri, loco inter 31. Candidatos principe, a Conr. Sam. Schurtzſleiſchio collatum, Gryphiswaldiz autem, ſequenti 1702., profeſſionem Philoſophiæ extraordinariam, obtinuit. Quam ne adiret, cum lenta, quæcum in patria conſtitabatur, tæbe eſſet prohibitus, confirmatis viribus, Academia Kilonienſem, Lipſienſem, Jenenſem & Halenſem, ſalutavit, in Belgium autem & Galliam, Medicorum ſuaviſſi diſceſſurus, A. 1704. exeunte ad Athenæ urbis Stadenſis vocabatur Reſtoratum, illumque, itinere intermiſſo, d. 4. Sept. Oratione ſoleni de veterum Chriſtianorum diſciplina auſpicabatur ſcholaſtica. A. 1713., poſtquam Dani civitatem occupaverant Stadenſem, ipſi, ob Carmen, quo Carolum XII., Regem Sveciæ, celebraverat, vernaculum, in gentem ſuam injurium, indignantes, relicto munere illius ſcholaſtico, urbem patriam repetiit Hamburgeniſem. In hac privatus, ſed Colloga tamen Societatis Philo-Teutonicæ Hamburgeniſis (der Teuſchliebenden Geſellſchaft), A. circiter 1714. conditæ, & alterius, Bibliothecam ſermone Germanico congerentis Hiſtoricam, A. 1715. a Joh. Hübnero per partes edi coeptam (cujus pleroſque ac poſiores articulos ei deberi ipſe Hübnerus publice eſt ſaſſus (2.)), vixit ad A. uſque 1717., quo ineunte, die Polycarpi, Lingvæ Græcæ ac Hiſtoriarum in Gymnaſio patrio eligabatur Profeſſor, & die 11. Martii, officium iſtud Oratione de Religionis Hiſtoria præſidiis firmata ſoleni auſpicabatur.

Lipſienſibus (in *Actis Erud.*, T. VI. Supplem., Sect. 2., p. 96.) Vir audit in Hiſtoria literaria, literis quoque ad humanitatem ſpectantibus, verſatiſſimus; Joh. Alb. Fabricio autem, e Præceptore Collegæ (Lib. V. Biblioth. Græcæ, P. II., c. 5., p. 372.), Anticus ſuus ingenii & doctrinæ laude clarifiſſimus, & (in Præſat. Partis III. ejusdem Libri V. p. 5.) Vir non minus accuratæ & exquisitæ doctrinæ laude commendabilis, quam amoeni & elegantis ingenii felicitate ſtorentiſſimus. Similia illius encomia invenies in Joh. Gottl. Krauſii Neuen Zeitungen von gelehrten Sachen, num. 27. A. 1717., p. 215., Joh. Henr. a Seelen (Præceptore ipſo Stadz olim gaviſi) Orat. de Erudiitis (quibus annumeratur) præcociſ p. 59., & Cogitatis de conſervando Sryli Latini puri ſtudio, A. 1717. ei inſcriptis, & Joh. Kleſekeri Bibliotheca Eruditurum præcocium p. 322.

Fuſius de vita ejus diſſeruit Joh. Henr. a Seelen, diſcipulus, in *Stada anni 1711. literata*, p. 90-94. Confer de illo Conr. Sam. Schurtzſleiſchii brevem ad ipſum Epistoſam, A. 1701. exarſtam, Tomo II. *Epistoſarum arcanarum*, num. 226., p. 329., & Epigramma de Magiſtri titulo, ei collato, Græcum, in *Poematis* p. 306. 307., Bartholdique Feindii Junioris Carmen de profeſſione Gryphica gratulatorium vernaculum, Parte I. der Teuſchen Gedichte, p. 470-479.

SCRIPTA EDITA.

I. PROPRIA.

Diſp. de Matheſi nova non nova, Præſide M. Henr. Klaufingio. Witebergz 1701. in 4.

Brevis Diſquiſitio de Monogrammate, quod extat in capite Kalendarii veteris, ſub Conſtantio Imperatore editi, & ab Henr. Leonh. Schurtzſleiſchio, in *Anno Juliano illuſtrato*, repetiti, ſub literis nominis initialibus M. M. R., in *Novis Lit. Germ.*, M. Sept. A. 1704., p. 333. 334., exhibitæ, quam J. H. a Seelen, l. c. p. 92., ei vindicat.

Programma quo Callorum quædam de Germanorum ingeniiſ judicium iniquitatis convincuntur. Stadz 1705. in 4. Recenſum ejus V. in *Novis Lit. Germ.*, M. Mart. A. 1705., p. 118. 119. 120. Commendatur a B. G. Struvio in *Introduct.* ad *notitiam rei literariæ*, c. 4., p. 216. ed. ſec.

Programmata IV. de Polymnemonibus, ſive plus quam centum Memoriz diviniſ exemplis. Stadz 1706. 1707. 1710. & 1711. in 4. Duorum priorum recenſum in *N. L. Germ.*, M. Mart. A. 1706., p. 126. 127., & M. Apr. A. 1707., p. 141. 142. 143., invenies.

XX XX XX 2

Pro-

(1.) in *Offi. ac cineribus* A. 1717. deſunctorum p. 35. (2.) V. Joh. Gottl. Krauſii Neue Zeitungen von gelehrten Sachen, num. 16. A. 1716., p. 216., ac J. H. a Seelen P. I. *Athen. Lubec.* p. 372. Plura de illa in Joh. Hübneri Vita, ſuo loco, a nobis dicentur.

Programma de eo, quod nimum videtur in Jac. Frid. Reimanni Pii desiderii Historiarum literarum. Stadz 1709. in 4. V. de illo *N. L. Germ.*, *M. Mart.* A. 1709., p. 106.

Consilium de optimis Subsidiis ad comparandam Latine scribendi facultatem, una cum Notitia Autorum veterum aurez præsertim & argentez ætatis, ubi de rebus eorundem, Scriptis, dictione & editionibus, differitur. Jenz 1710. in 8. Hujus, *ἀναρίμωτος* & admodum mendose, se inficio, editi, accuratiorem ipsemet (*teste Seelenio l. c. p. 93. 94.*) pollicetur editionem. Confer de illo Anonymi Neuen Büchersaal, *Seit. V.*, p. 409. 410. 411. Commendatur ab Aug. Grieschovio in *Introd. in Philol. gen.*, c. 6., p. 402.

Oratio auspicalis de Religione Historiarum præfidiis firmata, d. 2. Mart. A. 1717., cum professionem Gymnasii Hamburgensis ingrederetur, dicta; quæ Volumine V. *Memoriarum Hamburgensium* Joh. Alb. Fabricii (Hamburgi A. 1723. in 8. excuso), p. 164-168., prodit.

Mars und Irene in vergnügtester Verbindung, bey dem, von der Colonel-und Capitainschaft der Stadt Hamburg, in dero erstem Jubel-Jahre 1719., den 31. Aug., angestellten, Freuden-mahle, fürgestellt; Poema, eodem *Vol. V. Mem. Hamb.*, p. 226-246., a Fabricio exhibitum.

Serenade auf das, am 6. Apr. A. 1723. gehaltene, Jubelmahl des, vor 100. Jahren gestifteten, Hamburgischen Admiraltats-Collegii, quæ ibidem p. 263-272. legitur.

Sechs, zwischen D. Joh. Alb. Fabricio und Mich. Richey freundlich gewechselte, Streitschriften, über verschiedene, die teutsche Sprache betreffende, Punkte (drey nemlich vom Gebrauche und Mißbrauche in den Sprachen, und sonderlich der Teutschen, und drey über die Frage: Ob man deutsch, oder teutsch, schreiben müsse?); præmissæ a C. F. Weichmanno Parti Secundæ der Poesie der Nieder-Sachsen. Hamburgi A. 1723. in 8. editæ, nostroque inscriptæ.

II. ALIENUM.

Flavii Junii, Andriensis, Centum Veneres sive Lepores, cum ejus præfatione. Hamb. 1714. in 8. V. de iis *Acta Erud. Lips.*, T. VI. *Supplem.*, *Seit. 2.*, p. 96.

INEDITA.

Historia Rectorum Gymnasii Stadenfis, & Virorum bene de illo meritorum. V. Seelenii *Stadam Literatam* p. 94. & Ej. Diss. ad eum de Laboribus suis Scholasticis Stadenfis, Lubecz A. 1722. editam.

Tr. Historico-Criticus de Paraphrasis Librorum Biblicorum metricis. V. Joh. Alb. Fabricii *Prefat. Partis III. Libri V. Bibliotheca Græca*, p. 5. Joh. Christoph. Wolfii *T. I. Biblioth. Hebr.* p. 315., & J. H. a Seelen *Or. de Præcocius evaditis* p. 50.

Notæ & Animadversiones in Burch. Gotth. Struvii Introductionem ad notitiam rei literariæ, V. J. H. a Seelen *P. I. Athen. Lubec.* p. 96.

Joh. Kirchmanni, Scholz Lubec. Rectoris, Tr. de Magistratibus veterum Romanorum, quem, e MS. suo, cum Notis editurus est propriis. V. J. H. a Seelen *l. c.*, *P. I.*, p. 55.

Chrestomathia Græca, seu Consilium de recte instituendo Græcæ Lingvæ studio. V. Joh. Alb. Fabricii *Vol. X. Biblioth. Græce* p. 82. 85.

Sylloge Poematum, *dextro Apolline effusorum*, ad quam, una cum aliis præclaris ingenii foetibus, in lucem proferendam hortatus eum est idem Fabricius in *Epistola*, quæ Leonis Allatii *Diatriben de Georgiis*, Volumini X. *Bibliothecæ suæ Græce* subjunctam, illi A. 1720. inscripsit, *dedicatoria*.

Versio Germanica Commentariorum Historicorum C. Julii Cæsaris accuratissima affecta, quam absolvi edique optavit idem Fabricius *Vol. II. Biblioth. Lat.* p. 199.

Umfständliche Historische Nachricht vom Hamburgischen Admiraltats-Collegio, A. 1723. in Novellis promissa Holsticis.

LAURENTIUS DIETERICUS RICHERTS, Altonaviensis, Georg. Richardi, Pastoris Altonaviensis, Præpositique Pinnebergici, filius, Theol. C.

Diss. Historico-Theologica de Sam. Huberi vita, fatis & doctrina, Præfide D. Joh. Andr. Schmidio proposita. Helmstadii 1708. in 4. Ipsum illius esse Autorem, præter titulum, Schmidius Præses, *Tomo II. Introductionis Sagittariæ in Hist. Eccl.* p. 687. eam commendans, testatur. Laudes ejusdem ac recensum invenies in *Novis Germania literariis Hamburgensibus*, *M. Off. A.* 1708., p. 364-368.

Disp. de Clave ligante & solvente, Præfide D. Joh. Fechtio proposita. Rostochii 1711. in 4.

ANDREAS RICHIUS, Dithmariensis, sive Dithmarfus, filius forte Bernh. Richii, Parochi Hemmenfis, qui A. 1556. *Confessionem de S. Cæna Dithmarficam* subscriptione sua approbavit.

Oratio de admirando opere Incarnationis Filii Dei, scripta in Acad. Regiomontana. Regiom. 1567. in 4.

(Dispiciant alii, an idem hic sit cum Andr. Richio, cujus *Possilla* über die Evangelien durchs ganze Jahr, nebst dem Passional, Güstrovii A. 1583. in 8., testibus Paulo Bolduano, in *Biblioth. Theol.*, f. 161. a., & Georg. Draudio, in *Biblioth. classica*, prodit.)

CHRISTOPHORUS RICHTERUS, Civis & Destillator Lubecensis.

Kurzer, doch gründlicher und heilsamer, Bericht, wie man für der giftigen Seuche der Pestilenz, nicht allein könne præserviren, sondern auch, so jemand damit inficiret, davon liberiret, und heilsamlich curiret werden. Hamburgi 1603. in 4. (*P. J. Lucopp.*)

M. JOHANNES RICHTERUS, Parochiæ ruralis Troyanz, in præfectura Ducatus Slesvicensis Svabstedensi, Pastor, A. 1693. ab officio, ob delicta, remotus.

Disp. de principiis Actionum humanarum. Kilonii 1670. in 4.

(Parenti huic suo, ob nescio quod factum male audienti, filius, qui scholam adhuc frequentabat,

JOHANNES HENRICUS RICHTERUS, Slesvicensis, Apologia patrocipatus est rhapsodica, sub hoc Slesvigæ A. 1689. in 8. excusa titulo: *Lingva profana*, die lästherhafte Zunge, mit beygedruckten Bedeuten hochgelahrter Leute über ein factum.)

NICOLAUS RIDEMANNUS, Kiloniensis, Henrici, Oenopolz & XVIviri, ex Anna Dreieria, Eckernfördenfi, filius, d. 13. Maji A. 1610. in lucem editus, matrem, cum moreretur, anno ætatis 85., & viduitatis 34., reliquit superstitem, patre autem maturius A. 1628. amisso, studiis, quæ in schola inchoarat patria, Hafnia, quo ob bellicam Cimbriz tempestatem profugerat, redux, invitatus valedixit, ænopolioque paterno per tria præfuit semestria. Non potuit tamen Musarum plane oblivisci, sed horis succisivis, ad veteres recurrens amicas, Plautum, aliosque scriptores Latinos, evoluit, & de locis difficilioribus M. Joh. Vicostadium, Rectorem, aut Barth. Bramperum, Conrectorem sub-

inde

inde consuluit. A. 1629. Christ. Kircher, mercatori Colonienſi, marito Margaretæ ſororis (ſecundis poſtea D. Steph. Schulteto, Profeſſori Medico Roſtochiienſi, junctæ nuptiis), cellam Kilonienſem tranſcripſit vinariam, literisqve mentem iterum applicuit, & operam Hamburgi, in ſchola ac Gymnaſio, per biennium, haud infelicem impendit. A. 1631., M. Junio, in Academiam profeſſus Regiomontanam, Theologiſ ejus ac Philoſophis ſequenti auditis quadriennio, A. 1635., cum M. Abr. Calovio (Theologo poſtea Witebergenſi), in Roſtochiienſem diſceſſit, ac, ſvaſu D. Joh. Qviſtorpii Senioris, Præceptoris, hoſpitis, ſuturique ſoceri, Magiſtri titulum, d. 13. Oct. ejusdem anni, Decano Pet. Saſſio, Profeſſore Logico, exambiit Kilonium A. 1637. reverſus, inde in Belgium paulo poſt excurrit federatum, officioqve Paſtoris, quod Coloniz Agrippinz a cœtu urbis hujus Lutheranæ, Pontificiorum obnoxio perſecutioni, offerebatur, ex conſilio Qviſtorpii, certas ob cauſas, recuſato, Argentinam perrexit, & Theologorum ejus, Joh. Schmidii, Joh. Georg. Dorſchei, ac Joh. Conr. Danhaueri, hoſpitis ſui, ad A. uſque 1640., gaviſus eſt conſuetudine. Iſto, monitu Qviſtorpii, Roſtochium rediit, & ſequenti 1641., d. 14. Aug., templi illic Mariani electus Eccleſiaſtes, Licentiati Theologiæ titulum, duodecim poſt annos, Gryphuswaldiz, habitis prælectionibus in caput III. *Epistolæ ad Romanos* curſorii, publiceque deſenſa, Præſide D. Joh. Beringio, Brabeſta, Diatriba de *Spiritus ſancti ſubſiſtentia* inaugurali, A. 1653. demum reportavit (1.). Officio Roſtochiienſi, per luſtra quatuor, & quod excurrit, non ſine laude præſuit, & teſte Joh. Georg. Dorſcheo (2.), in concionibus ſuis, magna ſemper diligencia, & doctrina redundantia, & *Literarum fontes eſt ſecutus*; in vita autem ita ſe geſſit, ut in *Programmate funebri* Bacmeiſteriano, *Viri revera boni nomen, variorum ſane exemplo, omnium prope civitatis Roſtochiienſis hominum conſcientia ac verbis, aſſectus eſſe perhibeatur*. Primas d. 13. Oct. A. 1641. nuptias celebravit cum Barbara, D. Joh. Qviſtorpii Sen., Theologi Acad. Roſtoch. primarii, filia, & octo ex hac nobilioris, tribusqve ſeqvioris ſexus liberis ſublatis, tres ex iis pueros, puellamqve unicam, ante ſe vidit efferri. E ſuperſtitibus Barbara M. Sim. Taddelio, Eccleſiæ apud Hornanos in Friſia Lutheranæ Paſtori, A. 1661. eſt elocata, Henricus autem, Philoſ. Magiſter, e ſuis *Architecturæ militaris Inſtitutionibus*, A. 1674. editis, alijsqve ſchediaſmatis Mathematicis, mihi innotuit. Qviſtorpiæ, d. 29. Jun. A. 1660. partus extinctæ doloribus, d. 4. Febr. A. 1662. Margaretam Catharinam, M. Remberti Sandhagii, Archidiaconi Roſtochiienſis Nicolaitani, ſubrogavit filiam, ſed, ſeptem poſt nuptias hebdomadibus vix elapſis, febri acuta, d. 25. Mart., anno ætatis 52., deſunctus, duobus ſuis in hoc matrimonio ſucceſſoribus, Henr. Schlutovio, Diacono Nicolaitano, & M. Joh. Ern. Helwigio, ſcholæ Conrectori, eam, A. 1705. demum, in viduitate tertia denatam (3.), reliquit. Plura de vita ejus ſuggeret D. Joh. Bacmeiſteri, Prof. Roſtoch. Medici, *Programma funebre*, Lubecz A. 1709., in Georg. Henr. Götzii *Elogiis LXXX. Theologorum Germanorum*, num. 57., p. 358-369., recuſum. Conferri etiam poſſunt Henn. Wittenii *Tomus I. Diar. Biogr. Sec. XVII., ad A. 1662.*, Georg. Nic. Erasmii *Lib. IV. Anagramm. emmetrorum*, n. 58., Zach. Grapii Jun. *Evangelichs Roſtock*, c. 7., p. 197., & M. Joh. Conr. Bæckmanni *Schediaſma de doctis Nicolais* p. 42. 43.

SCRIPTA LATINA EDITA.

Diſp. Metaph. de Ente dependente & independente, Præſide M. Abr. Calovio. Regiom. 1633. in 4. (*Progr. fun.*)
Diſp. Theologico-Scholæſtica de Anima ſeparata, ab eo conſcripta, & Præſide D. Levino Pouchenio propoſita. Regiomonti 1634. in 4.

Diſp. de æterna Filii Dei a Patre generatione, Photinianis oppoſita, Præſide D. Joh. Qviſtorpio Sen. Roſtochiū 1637. in 4.

Diſp. Inaug. de Subſiſtentia Spiritus ſancti divina, heterodoxiz Photinianorum oppoſita. Præſide D. Joh. Beringio. Gryphuswaldiz 1653. in 4.

Syntagma Theologicum, in quo controverſiæ potiores, quæ cum Hæreticis & Schiſmaticis modernis, Socinianis, Anabaptiſtis, Weigelianis, Remonſtrantibus, Pontificiis, Calvinianis, Autore Præadamitarum, & aliis Novatoribus, nobis intercedunt, in cohzrentem ac certam articulorum fidei methodum, tam pro aſtruenda orthodoxa veritate, quam pro deſtruenda heterodoxa falſitate, ſunt redactæ; XXV. Diſputationibus publico-privatis, conſenſu Facult. Theol. Roſtoch., expeditum. Roſtochiū 1659. in 4. Præmiſſa eſt D. Joh. Georg. Dorſchei, Theol. Prof. primarii, præſatio, his illud verbis commendans: *Pulcherrima profeſſo & liquidiffima methodo Autor totum corpus doctrine celeſtis præſentavit, perſpicua brevitate ampliffimum rerum divinarum theſaurum complexus eſt, partitionibus planis & evidentibus confuſa diſceſſit, teſtimonia S. Literarum idoneis ſedibus exprompſit ſelectiffima, eaqve ad controverſiæ ſtatum accommodavit, opiniones fugiendas perſpicue detexit, & conſutationis oſtenſis medullis conculcavit, atqve hæc omnia, limatiſſimorum Theologorum præſidio, adeo præſtitit feliciter, ut magno adjumento lucubrationes hæc ejus res ſacras tractantibus eſſe queant. Fas eſt labores ejus in præſentibus ſacrosanctæ verborum ſanorum appellare. -- Særa ſane, ſi qua futura eſt, poſteritas meritis demum encomiis deprædicabit ejus induſtriam.*

(An Ridemanni *Diſp. de Hierarchia Politica & Oeconomica*, quam in *Catalogo* quodam video memorari, noſtro huic debeat, anceps hæreo.)

GERMANICA.

Salutis æternæ fundamenta, Grundfeſte der Seligkeit, oder Leichpredigt über Ericum Soltau von Sleſwig, J. U. Stud., auß 1. Tim. 1. 15. Roſtochiū 1650. in 4.

Laſſaal in Trübsaal, oder Leichpr. über Joach. Kleiſchmid, Bürgermeiſtern zu Roſtock, auß Ef. LIV. 7. 8. Roſt. 1652. in 4.

Herbſtärkung wieder alle geiſtliche und leibliche Symptomata und Zufälle, oder Leichpr. über Eberh. Deichmann, J. U. D. und der Stadt Roſtock Conſiliarium, auß Pf. XXIII. Roſt. 1655. in 4.

Leichpred. über Henr. Goſebrok, Kaufmann. Roſt. 1659. in 4.

Wolberdienter Lehrer Ehrenkrone, oder Leichpred. über D. Joh. Georg. Dorſcheum, Theol. Prof. primarium zu Roſtock, auß Dan. XII. 3.: *Samt zwey Leichen-Programmatibus und den Epicediis*. Francofurti 1660. in 4.

Sermones alii funebres vernaculi.

M. JOHANNES RIEBLINGIUS, Hamburgienſis, Lutheri & Melanchthonis, in Academia Witebergenſi auditor, ædis in urbe Brunſvicenſi Catharinæ, ab A. 1529., fuit Paſtor (4.), unusqve e primis Civitatis iſtius Reſormatoribus, ſed ſaſtu auditores offendit nimio, teſte Melch. Neofanio, ita de illo canente (5.):

Cui

(1.) V. D. Joh. Beringii *Programma, Diſp. Inaugurali præmiſſum*. (2.) in præſat. *Syntagmatis ejus Theologici*. (3.) V. de illa *Novæ Lit. Lubec. M. Majo A. 1705.*, p. 105. 106. (4.) V. Melch. Neofanii *Catalogum Concionarum Brunſvicenſium elegiacum* p. 16., & Chriſtoph. Jac. Blumii *Brunſchweiger Prediger-Gedächtniß* p. 21. (5.) l. 6.

*Cui fastu celebris Ribelingus, & ore disertus,
Successit, tanto fretus honore nimis,
Reddidit invisum sese quo nomine plebi,
Et sic mutato celsis & ipse loco,
Hunc Heneta gentis Principe accivit, & ipsum
Parchemia fecit Praesulem in urbe sacrum.*

*Quem cum cepissent vestis fastidia sacra,
Quarum hic tunc pie adhuc temporis usus erat,
Cive subornato petulante, invadere amictum
Veste sacerdotem jusserat ipse sacra.
Fratribus hinc aliis minitans restare periculum,
Consilio abjecta hoc vestis honesta fuit.*

Brunsviga anno 1539. (1.), non autem 1536., qui a Mich. Cordesio (2.), vel 1537., qui in Epitaphii Parchimensis substituitur epigrapha, ab Henrico Pacifico, Duce Megapolitano, evocatus, primusque, non urbis tantum ac dioceseos Parchimensis, sed & totius Ducatus Meclenburgici, Superintendens Lutheranus constitutus, Ecclesiam hujus scholasque, in gemina visitatione, A. 1540. & 1541., ac deinceps A. 1553., instituta, emendavit, primamque Sanctionem de Sacris illarum publicis, istorumque ritibus, Rostochii, anno jam 1540., dialecto edidit Saxonica. Eloquentia illius sacra, & brevitas in sermonibus ecclesiasticis studium, a Joh. Posselio Seniore (3.) verbis celebrantur sequentibus: *Ipse audi vi puer Concionatorem Joh. Rieblingium, quem honoris causa nomino, Parchimensis Ecclesiae Pastorem, & inclyti Ducatus Megalburgensis Superintendentem, mira dicendi suavitate praeditum, hanc vocem crebris sermonibus usurpare: Mea in habendis concionibus sacris consuetudo haec est, ut, cum Auditores mei omnium attentissime auscultant, prolixior concionem expectantes, ego finem faciam dicendi. Scio enim, inquit, hac ratione fieri, ut illa, quae a me dicta sunt, & facilius animo percipiant audientes, & firmitus memoria complectantur ac custodiant. Nec eum fessellit opinio. E conjugis prioris tredecim sustulit liberos, e posteriori autem Eva, Caspari Lonnies, Ecclesiastae primi Parchimensis Lutherani, gnata, Philippum, filium unicum, tandemque sexagenarius d. 25. Nov. A. 1554. obiit, teste inscriptione Epitaphii, in choro zdis Georgianz Parchimensis, defuncto erecti, elegiaca. Recitat hanc, qui plura, quam ceteri Autores jam allegati, de illo annotavit, & praecipue meretur consuli, M. Joach. Mancelius in *Sebediasmate de Superintendentibus Parchimensibus* p. 6-19.*

Ordnung, wo vdt van den Lutherischen Prædicanten und Kirchendieners, mit den Ceremonien und Gades Densten, in dem Förstenthomb Mecklenborg, gehalten schal werden. Rostochii 1540. in 8. De prima hac Constitutione ecclesiastica Ducatus Megapolitani Lutherana, in Liturgicis tantum occupata, solum Rieblingium agnoscente Autorem, nec non de altera, dogmatica istis additura, quam idem Rieblingius, D. Joh. Aurifaber, Theologus Rostochiensis, aliique, A. 1551. ab Henrico & Johanne Alberto, Ducibus Meclenburgicis, conscribere sunt iussi, sed non absolverunt, V. Joach. Mancelium l.c. p. 13. 14. 15., & quem is etiam allegat, Zach. Grapium Juniores in dem Evangelischen Rostock p. 313. & seqq.

HENRICUS RIECK, Civis Lubecensis, & Prochorophei D. Annæ Oeconomus, mercatoribus eruditus a Georg. Henr. Götzio, in *Additamentis ad suam de illis Diatriben*, §. 13., p. 10. 11., annumeratus. Conf. Pauli Jac. Marpergeri *Cent. I. der Gelehrten Kaufleute*, num. 62., p. 115.

Evangelischer Jesus-Lust Erster Theil, oder neuentsprungener Trost- und Lebensbrunn auß dem Herzen und Munde des Hebreichen Herrn Jesu, nach allen Contags- und Fest-Evangelien des ganzen Jahres, bestehend in 73. geistreichen Evangelischen Jesus-Liedern: Samt einer Vorrede D. Georg. Henr. Götzii, Superintendenten, Lubecz 1706. in 12. obl.

Derselben Ander Theil, von 71. Liedern: Samt einem Anhang fürzer, doch Schriftmäßiger, Fragen über die fünf Hauptstücke des Catechismi Lutheri, und Schriftmäßiger Antwort darauf. Lubecz 1706. in 12. obl: Autorem, cujus nomen in titulis est omisum, Praefatio Götziana detexit. V. *Nova Lit. Lubec.*, M. Dec. A. 1706., p. 375. 376.

GEORGIUS RIEGE, Arithmeticus urbis Hamburgensis, & Societatis istius Arithmetico-Technicz Collega, *Maturantis* (des Reiffenden) donatus agnomine.

Lapis Lydius mercatorius, oder Probierstein der Kaufmännischen Rechnung, darin selbige, mit vorbergehenden nöthigen Fundamenten, aufs deutlichste vorgestellt und abgehandelt wird. Hamburgi 1697. in 8. V. N. L. *Lubec.*, M. Mart. A. 1700., p. 96.

PETRUS RIEGE, Arithmeticus Hamburgensis.

Arithmetische Lust- und Lehrschule, darinn sinnreiche Gedancken, deutliche Gleichnisse, bequeme Hülfsmittel, und kurzrichtige Compendia im Rechnen, in Frag und Antwort sind verfasst. Hamburgi 1683. in 8.

Haushüchlein. Hamb. 1685. in 8. (*Catal.*)

Freundschaftsspiegel, mit angehangten Christlichen Denckzetteln. Hamb. 1691. in 8.

Süßes Jesusgedächtniß, oder Beicht- und Communionbuch. Hamb. in 12.

HEINO RIGIUS, Hamburgensis, mercatoris sibi cognominis e Juditha Peinia filius, d. 17. Jun. A. 1616. in lucem editus, in Acad. Rostochiensis (quam A. 1637. adiit) A. 1642. Philos. Magister, in Lugduno-Batava autem, post reditum e Galliis, Med. Doctor A. 1649., creatus, Practicus artis suae initio in Dithmarsia Meldorpiensis, deinde Rostochiensis, & urbis tandem in Ducatu Megapol. Sternbergenfis (in quam a Protodicafterio evocatus est provinciali), ab A. 1657., Physicus, Rostochii, quo ob calamitates bellicas A. 1658. remigrarat, sequenti 1659., ac ætatis 43., d. 25. Martii, asthma expiravit, duosque reliquit liberos, ex Anna, M. Gerh. Tidemanni, Ecclesiastæ Rostochiensis, susceptos filia, V. D. Mich. Cobabi, Theologi Rostoch. (cui *Vir audit doctrina & experientia spectatissimus*), *Programma* de vita ejus funebre, & D. G. Morhofii Epigramma in illius obitum, in *Funeribus* p. 38. obvium.

Disp. Inaug. Medica. Lugd. Bat. 1649. in 4.

JOHANNES RISTIUS, Ottenfæ in Comitatu Pinnebergico, d. 8. Mart. A. 1607., in lucem editus, patrem habuit Casparum, pagi illius Pastorem, A. 1626. defunctum, matrem vero Margaretam Ringemuhtiam, secundis postea Godofr. Fritschio, Electoris Saxonici Organopoeto, junctam nuptiis (4.), ac A. 1653. extinctam, votoque parentum, antequam nasceretur, ministerio est destinatus Ecclesiastico. E schola Hamburgensi, & Gymnasio, quod Matth. Martinio Rectore frequentavit (5.), Bremensi, A. æt. 21. dimissus, in Acad. migravit Rinteliensem, & Theologiz (studio Juridico, primum adamato, svasu aliorum, prælato) sacris a D. Joh. Gifsenio est initiatus. In urbe postea celebri (Hamburgensi, ni fallor) juvenis opulenti privatum egit Pædagogum, & a sorore hujus, proci, utriusque parenti invisum, depereunte, ut *νευσαλκομανείας* illicitæ, quæ anus venenica amoris hujus frustranei exitum felicem prædictum a se iri (sed falso, cum tristissima quæque, ab eventu comprobata, crystallum inspicientibus se offerrent) erat pollicita, secum spectator esset, temeritate *αθεολόγη*, & ab Erasmo Francisci merito reprehensa, persvaderi sibi passus, noctes ex eo tempore haud paucas, crebros inter terrores, insomnes transegit (6.). Ad idem forte tempus referendæ etiam sunt

(1.) testibus Neofanio & Blumin, modo citatis. (2.) in *Chronico Parchimensi* p. 28. (3.) *Orat. VIII. de Pronunciatione* p. 183. 184. (4.) V. ejus Epicedium in obitu vitrici, in *Doct. Schauplage* p. 228. & seqq. (5.) V. *Vitam Martini*, *Lexico illius Philologico*, in edit. tertia, Ultrajecti A. 1697. excusa, præfixam. (6.) Tragicæ hujus *νευσαλκομανείας* historiam prolixiorē V. in ipsius *Ulrichsteden Zeltverführung*, p. 55. & seqq., ac Er. Francisci *Höfischen Proreo*, Sect. 78., p. 85-88.

sunt tentationes, quibuscum, in juventute, triennio se confictatum esse testatur (1.) integro, longo gravissimz. Persvasum tunc habebat, Deum, secundum justitiam suam & voluntatem occultam, penitus se rejecisse, & Cacodæmoni ita in peculium tradidisse, ut nunquam speranda esset ejus gratia. Summopere hanc ob causam perterrefacto, quæcumque se oculis offerebant, diabolicam præ se ferre speciem, omnesque creaturæ, conditoris jussu, in suum conspirasse videbantur exitium. Hinc hominum, velut obsessorum, cervicemque sibi fracturorum, in agris occursum cane pejus & angue vitabat, & audito, sive in templis, sive alibi, Diaboli nomine, genibus flexis, & capite denudato, honorem illi exhibebat, ab aliis in aurem ratus infusurrari, se, ni id faceret, in barathrum confectum detrusum iri Tartareum. Hamburgo, cum discipulo suo, Rostochium profectus, cum studio Theologico Medicum conjunxit, ductuque Jac. Fabricii, Prof. publici, & Angeli Salz, Chymiatræ Itali, eos, in Botanicis, Chymicis & Pharmaceuticis, fecit progressus, quibus frater, cum officio postea fungeretur Ecclesiastico, & laboribus vacare Hermeticis, & Praxin, licet πολυπραγμοσύνης ob hanc vetitæ a nonnullis infimularetur, Medicam, M. Joh. Neucrantzii Epigrammate (2.) defensam, exercere, non dubitavit. Utrique, in itinere Belgico, cum Leidæ & Trajecti ad Rhenum diutius hæreret, Matheseos etiam aliquam adjunxit notitiam. In patriam redux, vici Stormariæ ad Albim Wedelensis antiquissimi, in Comitatu sita Pinnebergico, Pastor A. 1637. est constitutus, istique, per annos 32., ad obitum usque, non verbum solum divinum annuntiavit, sed & in duplici cum Danis bello Svecico, a plurimis illius incommodis immunitatem, sua, apud hostilium copiarum Duces, intercessione, obtinuit. Sed nec parum eidem conciliavit ornamentis, statua illius vetusta Rolandina, seu potius Carolina, Caroli M. sistente imaginem, A. 1651., cum lapsum minaretur, suo, per Joh. Bremerum, Præfectum regium, instaurata hortatu, clavis trabalibus firmata ferreis, & retrorsum suffulta, sequentique a se decorata tetraestichio (3.):

Als sechshundert und noch ein und fünfzig Jahr,
Im Wintermonat, die bekante Jahreszahl war,
Ist dieses Kaysersbild aufs neu hieher gesetzt:
O du woll' es, und uns all', erhalten unverletzt.

Duas habuit conjuges, e quarum priore, Elisab. Stapelia, A. 1635. ducta, & A. 1662. extincta, tres filios, duasque filias, & hos inter, Joh. Ernestum, J. U. C., Joh. Casparum, Pastorem Wedelensem, ac Annam Margaretam, Joh. Pet. Med. D. & Practico Glückstadtensi, elocata, qui soli parenti fuere superstites, sustulit. Secundas cum Anna Be. dehoopia, Phil. Hagedornio antehac nupta, sed infecundas, A. 1664. celebravit nuptias, eamque febri, quam hydrops & diarrhoea comitabantur, sexagenarius d. 31. Aug. A. 1667. (non 1668., quem Christ. Junckerus substituit (4.)) defunctus, viduam reliquit. Non Theologiz solum, Medicinæ & Matheseos, imprimis vero Musicæ, sed linguarum etiam Exoticarum, Gallicæ Italicæque, e quibus opuscula nonnulla in vernaculam transtulit, peritia laudem est adeptus, ac rerum insuper naturalium, quarum apparatu haud spernendo Museum suum, a Joh. Dan. Majore (5.) modernis annumeratum celebrioribus, locupletaverat, scrutator fuit industrius. Nulla tamen ingenii dote magis inclauit, quam vena in sermone Germanico Poetica, mediocri quidem tantum, si cum Vanbus hodiernis, longe ἐξουτέροις, comparetur, & ob scribacitatem nimiam, ab idiotismis patriis, archaismis, tautologiis, vitiis profodicis, aliisque hævis, haud immuni, sed laudes tamen, si ævum, quo vixit, respiciamus, aliquas, etsi non tantas, quantis ipse, scriptor περιουλόγος, amici & clientes, illam ornarunt, vel prodige potius onerantur, merita. Applausum certe, non plebis solum indoctæ, & vulgi literatorum (in quo sui etiam, de quibus passim queritur (6.), ipsi haud defuere plagiarii), sed eruditorum quoque, ipsorumque Imperatorum, Regum & Principum, carmina ejus ista tempestate reportarunt vernacula. In quibus, uti mentionis Deorum Ethnicorum fuga perpetua (7.) homine sacri ordinis apprimè est digna, ita parum contra eidem decora, & a calumniatoribus, invidis, falsisque, quibus toties indignatur, fratribus, accedente præsertim aliqua vitæ hilarioris licentia, facile in opprobrium Autoris detorqueri potuit, multitudo Eroticorum, quæ, velut juvenilia, se invito atque ignaro in lucem protrusa, & partim Principum jussu conscripta, excusare incassum est conatus (8.). Hymni sacri, quorum tot edidit volumina, magnam partem publicis Ecclesiarum Lutheranarum (quarum complures, vicinæ pariter atque longius disticæ, Epistolis ei, ob labores hos melicos, peculiaribus egerunt gratias (9.)) dudum inserti hymnologis, & in coetibus ubivis decantati Ecclesiasticis, non his solum, sed & Pontificiis placuere, pari honore illos passim dignatis. Hymni certe illius *coelestes*, cum a Barone quodam in aulam delati essent Cæsaream, Mariæ Eleonoræ, Ferdinandi Imp. viduæ, sacerdoti aulico ita arriiserunt, ut huic eos de nota meliore commendaret, & nonnullos, atque in his paschalem *Eisest uns den Herren preisen*, cum sacra celebrarentur, juberet decantari, summo cum Augustæ applausu, hoc eum dignatæ elogio: *Es dieses ist ein gar schönes herrliches Lied, welches man noch einmahl singen müste! Wäre immer Schade, daß der Verfasser solte zum Teufel fahren* (10.). Non minus celebre est Canticum de morte Christi servatoris: *O Traurigkeit, o Herzeleid*, cujus a Carpzovio, Mayero, aliisque Lutheranis, passim commendati (11.), Parodiam vernaculam, e Pontificiis, Moguntini suo A. 1679. inseruerunt hymnologio (12.). Hujus verba, Deo ipsi mortem tribuentia: *O groffe Noth! O du selbst liegst todt*, cum, velut duriora, Brunsvicenses, in suo Hymnologio, hæc *Ottes Sohn liegt todt*, & in Tremoniano D. Bernh. Drelingius, urbis Superintendens, alia *der Herr liegt todt*, substituendo, emendassent, vindicem ista, præter D. Christ. Kortholtum, Theologum Kuloniensem (13.), repererunt M. Rumpzium quendam, A. 1700., in Gymnasio Tremoniano, in *Disput. de Propositionibus primi Communicationis idiomatum generis Idiomaticis: Christus est passus, Deus est passus*; Præside D. Joh. Christoph. Nungessero, Drelingii successore, habita, phraseos hujus tuitum ἐρδοδοξίαν. Cui cum Drelingii filius Apologiam pro parente excusam, aliquot post annis, opposuisset, fraternæ vicissim Diatribæ, & verbis simul Ristiani, ceu scripturæ sacre & Analogiæ fidei congruis, patrocinatus est M. Justus Wesselus Rumpz, Unna-Westphalus, in peculiari de his *Problemate Theologico*, sub D. Joh. Nic. Qvistorii Præsidio A. 1703. Rostochii (14.) proposito, & a Theologis reliquis, Joh. Fechtio ac Joh. Pet. Grünebergio, in adjectis approbato Epistolis. Nos, misso hoc, cujus historiam Lubecenses (15.), Georg. Henr. Götzius (16.) & Val. Ern. Löscherus (17.), Ristio idem faventes, fusius exposuerunt, certamine, Principes, Magnates & Eruditos

Y y y y y 2

celebrio-

(1.) Narrationem ipsius de his tentationibus fuscè repetit M. Christ. Feustelius in *Sched. de eruditorum German. vitis*, p. 127. 128. (2.) In Appendice adoptiva *Parnassi Teutonici Ristiani*, p. 885. 886. (3.) V. de Statua hac lapidea J. D. Majoris *Beobachtungen* Cimbrien, c. 80., p. 142. W. E. Tenzelii *Dial. Menstr. Germ.*, M. Nov. A. 1695., p. 984. Trog. Arntkielii *Cimbriſche Heldendechruna*, L. 3. c. 2., p. 141. 142., & W. H. Adelungii *Append. Chronici Hamburg. vernaculi* p. 41. E quibustres priores leonem ejusdem, æri incisam, exhibent. (4.) In *Sched. de Ephemeridibus Erud.* p. 105. (5.) In *Bedencken von Kunst- und Naturalientamern* p. 34. (6.) In præfat. *Parnassi Teutonici*, lit. b. o. b., & alibi. (7.) V. de illa eandem præfat., lit. b. 10. b. b. 11. a. b., & *Prolegomena*, dem Poetischen Lustgarten A. 1637. præfixa. (8.) In *Præfat. der neuen Musicalischen Catechismus-Andachten*. (9.) V. eandem præfat. (10.) V. ipsius præfat. der *Sabbathischen Seelen* d. p. 24., & ex ista, Joh. Stieheri *Continuationem Locorum Theologico-Historicorum* p. 1408., Georg. Henr. Götzii *Diff. de odio Pontificiorum in Hymnos Lutheranos*, §. 11., p. 31. 32., ac G. Serpillii *Fortsetzung der Liederaendachen*, p. 156. (11.) Loca V. in Georg. Serpillii *Zusatz zu Liederaendachen* p. 66. (12.) Recitat illam Joh. Frid. Mayerus in *Diff. quantum Pontificiis B. Lutheri reformatio profuerit*, Th. 4., p. 21. (13.) In *Corollaris Disput. de Vitarum sanctorum sancta*, A. 1694. editæ, p. 28. (14.) In 4. (15.) In *Novis Lit. Septentr.*, M. Nov. A. 1701., p. 241-243. (16.) In *Append. epistolica der Liederpredigt*, p. 74. 75. 76. (17.) In den unschuld. Theolog. Nachrichten, *Sch. IV.* A. 1704., p. 218. 219.

celebriores, quorum favorem, benignitatem atque amicitiam, Ristii Hymni sui, atque carmina vernacula, conciliant, enumerabimus. Eminent hos inter Ferdinandus III., Imp. Rom., qui A. 1644 laurea Poetica, A. 1653, autem, per Hermannum, Comitem a Tschernin, Legatum suum (1.), nobilitatis privilegiis & insignibus, Virginem serto caput redimitam, alterumque dextra gestantem, una cum Cygno, cujus guttur corolla cingit tertia, exhibentibus (2.), ac Comitis simul Palatini dignitate, nostrum donavit. Qua ille fretus, non Doctorem solum creavit Medicum (3.), & homines illiteratos, ob venam in Poesi Germanica haud plebejam, applaudente Joh. Balth. Schuppio (4.), laurea ornavit Poetica, sed Contr. ab Höveln etiam, teste Chr. Franc. Paulino (5.), Vice-Comitem Palatinum constituit. E Regibus patronos & Evergetas veneramus est Christianum IV. & Fridericum III., Monarchas Danicos, & Principibus autem (quorum nonnullis literarium cum ipso intercessit commercium (6.)) Ludovicum praesertim Anhaltinum, Societatis Carpophorum, ad lingvæ Germanicæ culturam instituta, primum Autorem ac Praesidem, a quo & ipse A. 1647, in eandem, attributo agnomine des Rüstigen (*Armatus*), additoque ligni sacri, hoc ornati elogio: *Wozu man sein bedarf, emblemate, est receptus* (7.). Nec minori illum affectu sunt persecuti Wilhelmus, Dux Saxo-Vinariensis, ejusdem Ordinis post Ludovicum moderator, Augustus & Rudolphus Augustus, Principes Brunsvico-Guelpherbytani eruditissimi, Fridericus Holfato-Gottorpiensis, Christianus Ludovicus Sverino-Megapolitanus, Consiliarii eum Ecclesiastici, imo, si Joh. Hudemannum (8.) audias, Intimi, dignatus titulo, ac, e Comitibus, Antonius Güntherus, Oldenburgicus, & Christ. Ranzovius, Prorex Slesvigo-Holfaticus, Proceres Cimbriæ & Ducatus Bremensis plurimos, Urbisque Hamburgensis Consules, Senatores, Canonicos, & Patricios opulentiores, quorum prolixum in se favorem & benignitatem in scriptis passim celebravit, praetereo. Inter Amicos ipsius eruditos celebriores aliis fuerunt Jac. Wellerus, Steph. Klotzius, Joh. Reinbohtius, Joh. Hudemannus, Mich. Waltherus, Brand. Detrius, Meno Hannekenius, Jac. Stölterfohtius, Joh. Müllerus, Joh. Balth. Schuppius, Joh. Mich. Dillherrus, Dan. Ludemannus, Joh. Meisnerus, Dan. Wulfertus, Gerh. Gravius, Joh. Corfinius, Andr. Henr. Bucholzius, Pet. Rehbinderus, Seb. Gotfr. Starckius, Tob. Seifartus, & Joh. Rotlöbius, Germanicæ & Cimbriæ a vo isto Theologi; Jasp. ab Örtzen, Satrapa Pinnebergicus, Theod. Reinkingius, Cancellarius in Cimbria Danicus, Joh. Angelius a Werdenhagen Ferdinandi III. Imp., Justus Georg. Schottelius & Gotfr. Hegenitius, Augusti Ducis Brunsvic., & Joach. Hagemeierus Comitibus Oldenburgici, Consiliarii, Enochus Gläferus, Acad. Juliz Antecessor, Joh. Georg. Stürzelius, Consul Rotenburgensis, Georg. Phil. Harsdörferus, Senator Noribergensis, Christoph. Schwanmannus, Synd. Buxtehudeanus, Birnbaumius, Elect. Sax. Archiater, Nicol. Fontanus, Med. Amstelod., & Paulus Marqv. Slegelius Hamburgensis; Philologique tandem ac Poetæ eximii, Joh. Henr. Bœclerus, Joh. Matth. Schrieuberus, Andr. Tscherningius, Ægid. Gutbierius, Joh. Mich. Moscheroschius, Sigism. a Bircken, Ad. Olearius, & Mich. Kirstenius. Quos pene omnes, cum longe pluribus famæ minoris literatis, scriptis suis, vel judicia honorifica, vel Carmina Encomiastica, praefixisse, ipsemet, in prolixo Amicorum Catalogo, *Meditationum Catechetico-Musicarum Prolegomenis* A. 1656, inserto vernaculis testatur. Non contentus autem Nollet loco inter Carpophoros, lingvæ & Poeseos Teutonicæ instauratores, sibi assignato, postquam e Colle Schuloventi amoenæ, duobus irriguo fonticulis, Albiqve ac Wedeliz suæ vicino, ob carmina plurima in illo condita, Parnassum sibi Cimbrium *μεινονορία* audaci effinxerat (9.), velut novus quidam Apollo, Poeticam Vatum, vernaculorum, suis in Parnasso hoc somniatorum auspiciis, societatem (quam ab ipso Imperatore fundatam esse Joh. Ovingtonus, *Itinerarii Swattensis*, Londini Anglicæ A. 1696, editi, Autor (10.), a Lipsiensibus (11.), ob errorem hunc, jam notatus, falso credidit), anno circiter 1660., instituit, & *Cygnæ Albianæ* (des Elbschwänenordens) nomine ornavit ambitioso. In hac ipse, illius Praeses, modo *Daphnis*, modo (ob palatii Cæsarei Lateranensis Comitum) *Palatinus*, e sociis autem, absque justo receptis selectu, qui præ reliquis innotuere, fictitiis pastorum assumptis, nominibus Balth. Kindermannus *Kurandor*, Gotfr. Wilh. Sacer *Hierophilus*, Constant. Christ. Dedekindus *Concord*, Gothilf. Treßerus *Fidelio*, Georg. Greflingerus *Celadon*, Mart. Kempius *Klodor*, Dan. Bährholtzius *Philocyrtus*, Frid. Hofmannus *Epigrammatocles*, Gotfr. Zamelius *Almeisius*, Georg. Henr. Weberus *Hypbautes*, & Sam. Sturmius *Philamon*, vocabantur. Reliquorum, hominum obscurorum, notitiam ac nomina Pastoralia, uti & Societatis, quæ cum autore suo non multo post expiravit, historiam ac leges, unius e sociis, *Candorini* (i. e. Conradi ab Höveln), hominis in scriptura & stylo lingvæ Germanicæ ridicule ineptientis, libelli duo suggerent Germanici, sub hisce excuti titulis: 1. *Zimberschwan*, dattin des hochlöblichen edlen Schwanenordens Anfang, Zunehmen, Verandniß, Gebrauche, Satzungen, Ordensgefasse, samt der hochansehnlichen Gesellschaft Ordensnahmen, sind entworfen: Lubecz 1665, in 8. obl.; 2. *Thranstießender Zimberschwan*, welcher aller des Schwanenordens, zu des Uhrhebers Lebenszeit, rühmlichst gewesen Lobwürdigen Mitglieder Ordensnahmen, neben sonderbahren Merckwürdigkeiten, und anderen Ordens-Bewandnissen, eröffnet: Lubecz 1669, in 8. obl. Cui scripto sodalium etiam in Ristii, Prætidis, obitum adjecta sunt Epicedia. Laudibus eam nimis Christ. Franc. Paulinus (12.), & alii amici Ristiani, onerant potius quam ornant. Certum enim est, & alibi (13.) a nobis præstantissimorum lingvæ Germanicæ vindicum ac Poetarum confirmatum suffragiis, & Cygneam hanc societatem, & quatuor similes (*Kojigeram, liligeram, coryophylligeram* ac *rutigeram*), a Philippo a Zelen, Ristii æmulo, fundatas, licet patrii sermonis puritati, & Poeseos ejusdem elegantiz, vindicandis essent destinata, in utriusque pestes ac corruptrices, ob promiscuum quorumvis rhythmopoeorum ineptientium ad illas confluxum, & Praesidium, inprimis autem Zetii, novaturandi libidinem, degenerasse. Catervatim certe ex iis Poetastri prodire nugaces, qui veterem veramque lingvæ Germanicæ orthographiam & syntaxin pro lubitu immutare, & voces, non vere solum peregrinas, civitate vero dudum donatas Germanica, sed vernaculas etiam, quæ ipsis, genuinæ lingvarum antiquitatis atque cognationis vel ignaris, vel incuriosis, peregrinæ falso videbantur, eliminare, aggregare, novas, at perquam ridiculas atque absonas, in locum istarum substituerunt, præcipuas autem Poematis egregii dotes, inventionis scil. acumen, & elocutionis dignitatem, turpiter neglexerunt.

Vitz Ristii historia Germanica (quam e multis ipsius aliorumque scriptis auximus) M. Joh. Hudemanni, Superintendentis Holfatiæ regii, Sermoni, in exequiis ejus, e Luc. XVIII. 13., habito, & sub titulo der Christlichen Sterbekunst, Hamburgi A. 1667. in 4. edito, est subjuncta, ab Henn. Wittenio autem Latine translata, & in *Memoria Theologorum renovata*

- (1.) V. Ristii *Lobrede an Ferd. III.*, A. 1653, editam. (2.) V. M. Joh. Neucrantzii Epigr. Latino-Germ. in illa, in *Append. Parnassi Teutonici Ristiani* p. 871. 872. (3.) V. Chr. Franc. Paulini *Lagographia* Cap. VI., & ex illo W. E. Tenzelii *Dialogus mensuros*, M. Apr. A. 1652., p. 345. (4.) Im Deutschen Lehrmeister, in *Append. Opp. Germ.* p. 193. (5.) P. I. der Zeitfuchenden erbaulichen Kunst, num. 241., p. 715. (6.) V. ipsius *Praefas. der neuen Mulicalischen Catechismus-Andachten*. (7.) V. Georg. Neumarchii *Neuproffenden teutschen Palmbaum*, seu Societatis illius historiam, p. 286. (8.) in *Serm. funebri, in exequiis Ristii habito*. (9.) V. ipsius prolixam Collis istius descriptionem, in *Prolegomenis des teutschen Parnassi*, f. b. 2. - b. 6., & Frid. Hofmanni, *Conrect. Elbing.*, in eundem Epigramma, in *Appendice Lusivum Epigrammaticorum serin.* p. 246. (10.) p. 252. (11.) in *Actis Erud.*, T. III. *Supplem.*, Sect. X., p. 448. (12.) In der *Lobrede an Poesie*, Parte II. der *Poetischen Erstlinge*, p. 75. 76. 109. 104. (13.) Parte II. *Isagoges ad Hist. Cimbr.*, t. 3., §. 1., p. 202-207., in *Hemonymis-Isopija*, *Seß.* 1., t. 4., §. 15., p. 287. 288., & in *Vita Philippi a Zelen*, suo operi huic loco inferenda.

renovata Centuria, qvz Francofurti A. 1685. prodit, Decade XII., p. 578-1582., adjecto scriptorum indice minus accurato, denuo exhibit.

Passim eandem illustrant: 1. Ipsi, Scriptoris *παραυολόγη*, Prolegomena scriptorum suorum, prazfertim des Teutschen Parnassi, & der Neuen Musicalischen Catechismus-Andachten; 2. Poetarum plurimorum, partim celebrium, partim mediocrium, partim vero obscurorum atque ineptorum (quorum ipse, in eodem *Meditationum Catecheticarum Prooemio*, prolixum A. 1656. contexit indicem), Carmina in laudem ipsius adoptiva innumera, singulis ferme ejus scriptis praxixa, & Sylloge imprimis talium uberrima, *Parnasso Teutonico*, appendicis instar, sub titulo des Nebenbergleins, A. 1652. adjecta; 3. Candorini, sive Contr. ab Höveln, libelli duo de Ordine Cygnæo Germanici, paulo ante memorati, & qvz horum ultimo, sicut & *Sermoni funebri* Hudemanniano, addita sunt, aliorum in obitum nostri Epicedia.

Præter hos, carminibus eum variis celebrant Christoph. Bernhards, Musicus Hamburgensis, im letzten Schwanengesange Joh. Ristii, Hamburgi A. 1667. edito, Andr. Petri, Presbyter in Fionia Ollerupensis, im Eibeschwane, sive Odis ad illum Latinis ac Germanicis ἀνκδόσεις, supra num. 1451. memoratis, Georg. Phil. Harsdörferus sub finem *Partis VI. der Gesprächspiele* (ed. Norib. A. 1646.), Frid. Hofmannus, Conrect. Elbing., in *Serie Epigrammatum seriorum, Lusibus subjecta Epigrammaticis*, p. 223. 226. 227. 228. edit. *primæ Amstelod. A. 1665.*, & p. 246. 251. 252. 253. edit. *Sec. A. 1703. Bremensis*, Christ. Franc. Paulinus, P. II. der Poetischen Erstlinge, p. 75. 76., & P. III. (Epicedium exhibente) p. 134. 135., Mart. Kempius, cujus tria ad illum Poemata, in der Balthis, oder den Gedichten etlicher am Bette weidenden Wegnißschaffer (ed. Bremæ A. 1677.), P. II., p. 82-93., leguntur, ac Justus Siberus in der Poetisirenden Jugend, Cl. X. p. 443., & Cl. XIII., p. 649-654. 670-675. 680-683. 686-691. 701-704.

Conferri etiam de illo possunt, præter Autores, in Vita jam allegatos, & Joh. Casp. Wezelii (Hymnos ejus sacros, e Syntagmatis illorum, fule enumerantis) *Partem II. Hymnopoeographiæ Germanicæ* p. 358-392., *Epistole Dedicatoriæ*, quibus Phil. a Zesen *Scalam Heliconis Teutonici*, Amstelod. A. 1643. editam, & Gotfr. Wilh. Sacer Mascaronii letzte Worte des sterbenden Seneca, e lingua Gallica in Germ. a se translata, Budisæqve A. 1666. impressa, ei inscripserunt, Henn. Wittenii T. I. *Diary Biograph. Sec. XVII., ad A. 1667.*, Erdm. Uhsei *Leben der Kirchenlehrer des XVI. und XVII. Seculi* p. 893. 894., Joh. Balth. Schuppis *teutscher Lehrmeister*, in *Append. Opp. Germ.* p. 180. 181. 193. 194. 195., Justi Georg. Schottelii *Opus de lingua Germanica vernaculum*, Lib. V., Tr. IV., p. 1176. 1177., Georg. Neumarkii *Neusprossender Teutscher Palmbaum* p. 467., D. G. Morhofii *Unterricht von der Teutschen Sprache und Poesie*, P. II., c. 9., p. 430., & P. III., c. 3., p. 109., Erdm. Neumeisteri *Diff. de Poetis Germanicis* p. 86., & allerneueste Art zur reinen Poetrie zu gelangen, c. 9., p. 476., Christ. Junckeri *Tr. de Diariis eruditum* p. 101. 106. 107., Wolff. Casp. Prinzii *Historische Beschreibung der Singekunst*, c. 13., p. 168., Joh. Christoph. Olearii *Entwurf der Lieder-Bibliothek*, p. 64. 65., Georg. Serpili *Zusällige Liedergedanken* p. 66., und Fortsetzung derselben p. 61. 62. 196., Contr. ab Höveln *Hamburgische Höchit* p. 10., locaqve scriptorum meorum, num. 33. *Vita marginali* indicata.

ELOGIA.

Augustus, Dux Brunsvicensis, duobus eum compellavit Tessaradecastichis Germanicis, in *Appendice Parnassi Teutonici adoptiva*, p. 858. 859., obviis. Posterius adjicio:

Za freulich sag ich recht, daß du so herlich singest,
Als je ein Meister kan: wie du denn auch, Herr Rist,
Der Teutschen Liederkunst und Singer Meister bist.
Wo ist ein Deutsches Ohr, da du nicht hindurch dringest?
Wo ist ein Christenherz, dem du nicht Ruf aufzuwingest?
Wie wol machstu uns vor des Satans böse List?
Wie herlich führstu aus, daß Gott barmherzig ist?

Joh. Balth. Schuppis, in *Teutschen Lehrmeister*, in quo Daphnidem (sive Ristium) secum colloquentem introducit, p. 193., ita de illo: Virgilius ist ein Mann gewesen, wie mein Herr Daphnis, ein Mann, der gute naturalia, gute influenz, ges habt, und die Welt gekandt hat: it. p. 190.: Alles, was in gang Deutschland Verstandt und ein gesundes Judicium hat, wird erkennen, daß ihm Gott sonderbare Gaben in der Poesie mitgetheilt habe. Er verdienet den Ruhm und die Ehre, daß er sey ein Fürst unter den Teutschen Poeten. Confer ejusdem unterrichteten Studenten (in *Append. Opp. Germ.*) p. 247., ubi Poetas Germanicz studiosos, non Witebergam, sed Wedelam, ad Ristium, *Opitium alterum*, jussit proficisci. Gerh. Meierus, Theol. Brem., *Lib. II. Biblioth. Theol. contractæ*, c. 10., p. 252., sacra ejus Poemata scriptis potioribus accenset Asceticis.

Gotfr. Hegenitius, in *Epigrammatis, Appendici Parnassi Teutonici*, p. 860. 861., insertis, eum, *Polyhistoris ad ungrem facti ornatum titulo*, metris hisce compellavit:

Annulus insculptos habeat si forte Poetas,
Qui patriæ pronunt optima metra lyre,
Gemma tuam referet, Risti, lux enthea vatum,
Effigiem, ut primo sic numerere loco.

Joh. Mich. Moscheroschius, in *Epigr. suo (ibid. p. 876.)*, ita de illo:

Unus, qui lapsam dicendi restituit rem:
Quis poteris nostro doctius orbe loqui?

Justus Georg. Schottelius, in *Carminibus Heroicis (ibid. p. 862.)*, Hymnos ejus sacros appellat *dulce sonantes, doctrina gratos, & pietatis flore refertos*; in *Catalogo vero Autorum, Operi de lingua Germanica praxixo, suaves ac utiles*, & in ipso opere, *Lib. V., Tr. IV., p. 1176. 1177.*, hisce ipsum verbis (a Georg. Neumarkio, im neusprossenden Teutschen Palmbaume, sine ulla mutatione, p. 467. descriptis) commendat: der Ristige ist, wegen seiner in Teutscher Sprache, sonderlich in Teutscher Poesie, leichtvernehmlichen lieblichen Schreibart, wolbekandt und berühmmt.

Thom. Bartholinus (in *Epigrammate Joach. Rachelii Satyris Germanicis praxixo*) ita de ipso:

Ristius ille potens lingua, cui laurea crevit,
Aonidum titulis fulget ubique novis.

Vitus Beringius, in *Elegis in Thomæ Kingovii Chorum sacrum (T. II. Delic. Poet. Dan. Frid. Rostgaardi p. 85.)*, Hymnos ejus sacros metris extollit sequentibus:

Hactenus altisoni rythmos & carmina Risti,
Et numeros, pietas quos velit esse suos,

Miramur Dani, & peregrino affascimus ori,
Et bibimus rivos, Rhene sup. rbe, tuos.

Ol. Borrichius, in *Conspectu Scriptorum Chemicorum*, §. 67., p. 42., Poetam eum salutat *facundissimum*, & in *Disserit. de Poetis* p. 139. (una cum Joh. Frid. Scharfio, in *Problematis Poeticis* p. 16., & J. F. Hekelio, in *Tr. de Corona Poetarum* p. 62.), praxipuis Vatribus Germaniz annumerat vernaculis.

Molleri Cimb. Lit. Tom. I.

Zz zz zz

D. Mich.

D. Mich. Walthero (in *Judicio*, ipsius *Neuen Musicalischen Catechismus-Andachten* A. 1656. *præfixo*) audit ein hoch berühmter, und in der Schule der ungefärbten Gottesfurcht wolersahner, Mann.

Georg. Phil. Harsdörfero (in *Carminibus in lauream ejus Poeticam Latino*, *Parti VI.* der *Gesprächspiele* *subjecto*) *Theologus devotus, Mathematicus ingeniosus & Philologus eruditus.*

Andr. Tseherningio (in *metris, Theatro ipsius Poetico* A. 1646. *præfixis*) ein Liebt der Zeit, und Sobn der steten Ewigkeit.

Joh. Hudemanno (in *Carminibus ad illum, in Append. Parnassi Teutonici* p. 872. *obvio*) ein Fürst der Deutschen Senger, und unsrer Muttersprach berühmter Wiederbringer, it. ein Mann, davon das *Emberland* Ruhm ewig haben kan.

Christoph. Schwanmanno, in *Epigr. Latino* (*ibid.* p. 869.), *Vates doctissimus, Germanis pollens odis.*

Georg. Neumarckio, in *Carm. Germ.* (*ib.* p. 896.), ein grosser *Fæbus-Sohn*, des *Schriften* lauter himlisch sind.

Sigismundo a Bircken, in *Oda ad illum Germanica* (*ib.* p. 917.), eine Zier und Preis der Dichter, unsrer Sprachberderber Richter, und der reinen Reimen Rächer; it. *Eusser Orpheus Teutscher Lieder.*

Mich. Kirstenio, in *Oda Latina* (*ib.* p. 890 - 892.), *Vates magnus, imo Teutonum maximus, Phæbo dilectus, perque altam æthera penna nil trepidante volans, & astris caput insinuans.*

Joh. Neucrantzio, in *Epigrapha Epigramm. Encomiastici* (*ib.* p. 882.), *Riftius ὀρίστis ἡ φύσις ἀρίστος linguæ patriæ.*

Georg. Greflingero (*ib.* p. 907.) Ein Fürst der Deutschen Dichter, von allen Mufen außgeschmückt.

Philippo a Zesen (in *Ep. dedic. Scælae Heliconis Teutonici*) *Theologus, Mathematicus, Philologus, ad perennitatem Poeseos Teutonice erudendam, fovendam, conservandam, natus, Musarum, imprimis divæ Uranie, delectamentum, & Holsatiæ ornamentum.*

Gabr. Claudero (in *Tr. de Tinctura universali* c. 3.) *Theologus Holsatus; ob Hymnos angelicos, variaque alia scripta curiosa, literato orbi haud incognitus.*

Joh. Christ. Frommanno (in *Tr. de Fascinatione* p. 667.) *illustre Germanici orbis fidus.*

Erasmio Francisci (im *Höllischen Proteo*, num. 78., p. 827.) Ein Mann, der, als ein gelehrter Poet, und zierlicher Redner, durch seine Feder gar berühmt ist worden.

Georg. Casp. Kirchhædero (in *Τὸ πρῶτον ἐκείνους decori Oratori sacro observandi*, c. 1., §. 3., p. 6.) *Vindicibus Germanæ in loquendo scribendoque puritatis videtur annumerandus.*

Gregorio Michaelis (in *Notis ad Jac. Gaffarelli Curiosit. Inauditas*, P. I., p. 9.) *Poetarum audit ocellus.*

M. Joh. Alb. Prætorio, Antistiti Meldorpiensi, in *Epitaphio* (quod H. Wittenius / c. integrum p. 1581. exhibet):

- - *Astrum orbis eruditi fulgidum,
Minervæ amores, Gratiarum corculum,
Phæbi decus, splendensque fax Sionia;
Præstantibus quem Theologi dudum inseruit
Pietas fidesque, fœda & elegantia;*

*Cui carminis venusta liberalitas
Inter Poetas principem dedit locum;
Perit a qui consiliiqve magmine,
Non sordidus naturæ & artis arbiter,
Vel Principum merere norat gratiam.*

Henn. Wittenio (in *Centuria memor. Theol. renov.* p. 1578. 1580. 1581.) *Theologus, Poeta & Polyhistor inclytus, suavissimus olor & Poeta præstantissimus, qui tot eruditissimis elegantissimi ingenii monumentis æternitatem nominis dudum promeruit, & tot divini spiritus plenissimas reliquit cantilenas, quorum stro ævo alius fere nemo.*

Christ. Franc. Paulino, P. II. der *Poet. Erstlinge* (in der *Lobrede der Poesie* p. 75. 76., der edle Rüstige, der zur *Teutschen Sprache Glück* war vom Himmel selbst erkobren; & P. III. (in *Epicedio ei scripto*), p. 134. 135., das Herz der *Teutschen Vorbeertheiden*, das *Fama* täglich an den *Sternen-Erker* schrieb, *Sions Flamme*, und der *Ziertracht* unsrer Zeit.

Joh. Georg. Eccardo (in *Historia studii Etymologici* L. Germ., c. 12., p. 119.) *Vir magnæ apud nos famæ.*

Georg. Henr. Götzio (in *Diff. de odio Pontificiorum in Hymnis Lutheranos* p. 31.) *Poeta multo clarissimus.*

Mich. Schirmerio (in *præfat. versionis Æneidos Virgilii Germanico-metricæ*) der *überirdische Gesangdichter.*

Justo Sibero, in *carmine Encomiastico* (*Classe XIV. der Poetisirenden Jugend*, p. 670. & seqq.) der hochgelahrten *Wunder*, der *Lichter Jupiter*, der *Poesie Zunder*, der *Wissenschaften Liebt*, &c.

Frid. Hofmanno (in *Append. Lusuum Epigrammaticorum* p. 251. 252.) *Præcellens Jovæ Phæbique sacerdos, & Rex Poetarum Teutonicorum.*

Christ. Feustelio (in *Sched. de Viris Erud. Germ.* p. 127.) *Maro Christianus.*

(Plura hujusmodi Encomia hyperbolica, quorum haud exiguus superest numerus, addere supersedeo.)

CENSURÆ.

Christ. Hofmaninus, in *præfat. der Heldenbriefe*, de illo ac Paulo Flemmingio hoc fert judicium, sie haben sich, in ihren *Verse*, ihrer *Mundart* nicht gänglich entbrechen können.

D. G. Morhofius, P. II. des *Unterrichts von der Teutschen Sprache und Poesie*, c. 9., p. 430., ita de illo: Herr Rist hat eine flüssige Art Lieder zu schreiben gehabt, dessen letzte Schriften sehr von den ersten verschieden seyn. Dann seine *Musa Teutonica*, die er A. 1640. herausgegeben, lauft sehr wieder die *Regeln der Kunst*; it. P. III., c. 3., p. 109.: In seiner *Musa Teutonica* sezt er, fast in allen *Carminibus*, andern *Verbis* das *Wort* thun hinzu; nec non in *Prælectionibus Polyhistoris MSS.*, c. 9.: *Riftius in Alexandrino genere est insuavis & verbosus, in Odas numerosus & facilis, sed tautologus, & nescio quibus formularum quotidianarum emblematis, molestus, ne dicam de idiotismis patriis, in ejus carmine occurrentibus.*

Gottfr. Arnoldus, T. II. *Hist. Eccl.*, Lib. XVI., c. 11., p. 131., hanc de *Hymnis* ejus tulit censuram: Seine *Geistliche Lieder* sind etwas gezwungen, und nicht so kräftig, wie Joh. Franckens, Paul Gerhards, Joh. Hermanns, &c.

Erdm. Neumeisterus, in *Diff. de Poetis Germanicis* p. 86., hæc de illo habet: De hoc viro tanto minus verborum sumus facturi, quanto majoribus pluribusque hunc *elegis*, nescio quo jure, quæve injuria, plerique omnes ornarunt, an oneraverunt? Cumque multum ipsi a multis deferatur, tum vero, si recte omnia pensites, longe rem aliter se habere manifeste deprehendes, quando neque *dictionis castitas*, neque *structuræ concinnitas*, neque ipsi *postremo spiritus ac nervi*, usquequaque *numeros implent*, etiam in *Odas sacris*, quas tamen vulgo ad *coelum laudibus extollunt*: nobis vero constat exploratumque est, optimas quasque *Patrum Ecclesiæ veteris*, atque in his maxime D. Augustini, *meditationibus vitam spiritumque debere*. Gemina his sunt, quæ, in der allerneuesten Art zur reinen und galanten *Poesie* zu gelangen, c. 9., p. 476., monuit: Man machet sonst einen grossen Staat von Joh. Risten. Allein mein *Judicium*, ohne jemanden zum *Præjudiz*, von ihm zu geben, so finde ich in dem zehnden *Gefange* kaum ein bißgen *Gast* und *Kraft*, welches ein andächtiges Herz recht vergnügen könne. Wie konnte es aber auch anders kommen? Indem er den *Buchführern* alle Lieder, und derer ganze *Lasten* voll, umds *Geld* aufsetzte. Gleichwol waren sie in grosser *Estime*; das machte, er hatte einen *Mantel* umb, welcher *opinio* heisset.

SCRIPTA

SCRIPTA GERMANICA EDITA.

(Horum Catalogos, sed nec plenos, nec accuratos, jam olim Henn. Wittenius, in *Centuria memor. Theol. renov.* p. 1581. 1582., J. G. Schottelius, in *Opere de lingua Germanica, Lib. V., Tr. IV.*, p. 1176. 1177., & Georg. Neumarkius, huic suum debens, im Neusprossenden Teutschen Palmbaume, p. 467., exhibuerunt.)

Musa Teutonica, oder Teutscher Poetischer Miscellaneen, Erster Theil, darinn begriffen allerhand Oden, Epigrammata, Sonnetten, Elegien, Epitaphia, Lob-, Traur- und Klagegedichte. Mit einer Vorrede von der Teutschen Poetie. Hamburgi 1634. 1637. & 1640. in 8. D. G. Morhofii de illa Censuras paulo ante recitavimus.

Perseus, eine neue Tragödie, welche, in Beschreibung theils wahrhaftiger Geschichte, theils lustiger Gedichte, einen Sonnenklaren Welt- und Hof-Spiegel darstellt. Hamb. 1635. in 8. Editam hanc esse, quam non vidi, prater Schottelium & Neumarkium H. cc., *Catalogi nundinarum A. 1635. autumnalium p. 16.*, & *Babynianus p. 53.*, testantur. Promissam tamen A. 1637. adhuc ab Autore esse video, im Poetischen Lustgarten, *lit. O. 2. 4.*

Capitain Spavento, oder Rodomontades Espannoles; das ist: Spanische Aufschneideren, auß dem Französischen in deutsche Verse gebracht. Hamb. 1635. & 1640. in 8.

Poetischer Lustgarten; das ist: Allerhand anmuthige Gedichte, auch wahrhaftige Geschichte, auß alten und neuen Geschichtschreibern aufgefesen, und, benebst mancherley Elegien, Sonnetten, Epigrammaten, Oden, Grabchriften, Hochzeit-, Lob-, Traur- und Klage-Gedichten, auch einem Anhange geistlicher Lieder, aufgegeben. Hamb. 1637. u. 8. Præmissa est præratio proluxa de Poeti Teutonica, carminibus Eroticis, nominibus Deorum Gentilium e Poeti eliminandis, & argum. similibus.

Philosophischer Phoenix; das ist: Kurze, jedoch gründliche und Sonnenklare, Entdeckung der wahren und eigentlichen Materie des alleredelsten Steines der Weisen. Præfixis literis nominis Autoris sui initialibus J. R. H. prodiit Hamburgi, A. 1638. in 12., sub integro autem illius nomine, sam einem Aufzuge auß seiner alleredelsten Thorheit der Welt von gleicher Materie, Dantisci A. 1682. in 8. De hoc ita Ol. Borrichius, in *Conspectu Scriptorum Chemicorum*, §. 67., p. 42.: *Job. Ristii Phoenix Philosophicus magis adeo concinnatus videtur propitiando facundissimi Poete genio, quam investigande artis hujus sinceritati; ita, quæ de cucurbita ex osse balenari confecta, & succo cancrorum, scobe chalybea & silicibus imbuta, commentatur, ad capiendum e sublimi spiritum universalem, olent suavem ad irridendos stolidos fabellam.* Confer de eodem Jac. Thomasi, Autorem, sibi ignotum, Chymicis fabulæ de Phœnice, aliarumque Poeticarum, accensentis interpretibus, *Diff. IX. Stoicam de Phœnice*, §. 228., p. 130., & Vinc. Placcii *T. I. Theatri Anon. & Pseudon.*, c. 11., p. 462.

Rettung des Philosophischen Phœnix: Quæ e folis Schottelii & Neumarkii scriptorum Ristianorum indicibus mihi innotuit.

Kriegs- und Friedenspiegel; das ist: Christliche, Teutsche und wolgemeinte Erinnerung an alle Kriegs- und Friedensliebende Leute, insonderheit sein vielgeliebtes Vaterland Holstein, worinn die abscheulichen Greuel des blutigen Krieges, und mannigfaltige Süßigkeiten des güldenen Friedens, poetisch werden beschrieben. Samt Vorrede und Anmerkungen. Hamb. 1640. in 4.

Lob- Traur- und Klagegedicht über das frühzeitige, doch selige, Absterben Mart. Opitii, Königl. Polnischen Raths und Secretarii, des fürnehmsten unter den Poeten dieser Zeiten, und eines in allen Wissenschaften und Künsten hocherfahrenen Manns. Mit Anmerkungen. Hamb. 1640. in 4.

Hymnlicher Lieder erstes Zehn, mit anmuthigen Melodeien Joh. Schoopen, Hamburgischen Musici. Lüneburgi 1641. in 8. Anderes, drittes, vierdes und fünftes Zehn, *ibid.* 1642. in 8. Junctim quinque istz Hymnorum cælestium Decades (sub titulo: Neue Hymnische, in fünf Classen, 1. der Fest- und Passions-Lieder, 2. der Dankgesänge der Heiligen A. und N. Testaments, 3. der Betrachtungs-, 4. der Bet-, und 5. der Lob-Morgens-Abends-Tisch- und Reise-Lieder, eingetheilte Lieder), auctiores, & meliori ordine dispositæ, sunt reculsæ Lüneburgi A. 1644. 1652. & 1658. in 8., & una cum M. Tob. Petermanni, Rectoris in Misnia Pirnensis, Metaphrasi illorum Latinorhythmica (sub titulo des Ersten Theils der geistlichen Poetischen Schriften Joh. Ristens, mit M. Tob. Petermanns Lateinischer Uebersetzung, und Joh. Schoopens Melodeyen), *ibidem* A. 1657. & 1685. in 24. Danicam eorundem Versionem metricam ἀναξαρδίου reliquit Severinus Terkellen, Exactor vestigalis Glückstadtensis regius, teste Pet. Syvio in *Benennung der Cimbrische Sprog*, p. 141.

Neuer Hymnlicher Lieder sonderbahres Buch, begreifend 1. Klag- und Lob-, 2. Buß- und Dank-, 3. sonderbahre, 4. Sterbens- und Gerichts-, und 5. Himmels- und Höllen-Lieder, in fünf Theilen, mit Thomæ Sellii, Hamburgischen Cantoris, melodeyen. Lüneburgi A. 1651. (& juxta Wittenium, 1653. etiam) in 8. Denuo prodiit, cum M. Tob. Petermanni metaphrasi Latino-rhythmica (sub titulo des Andern Theils der geistlichen Poetischen Schriften Joh. Ristii, mit M. T. Pet. Lateinischer Uebersetzung, *ibid.* A. 1658. & 1685. in 24. De Severini Terkellen versione illius Danico-Metrica inedita V. Pet. Syvium / c.

Hymnum nostri de Inferno (O Ewigkeit du Donnerwort, &c.) M. Joh. Henr. Kindervaterus, Pastor, Northufanus, 24. explicavit Meditationibus, sub titulo eines Spiegels der verdammten Ewigkeit. Jenz A. 1722. in 8. excusis. V. die fortgesetzte Sammlung von *Theol. Sachen*, *Sect. 5. A. 1722.*, p. 810.

Triumphlied, als Christianus IV., König in Dennemarck, zu Glückstatt, A. 1641. anlangete, auß Christiani, Grafen von Ranzou, Befehl aufgesetzt. Hamb. 1641. in 4. Denuo A. 1646. prodiit im Poetischen Schatzkiste, p. 1-6.

Baptista Armati (*quæ larva Joh. Ristii nomen occultat*), Vatis Thalosi (per ἀναξαρχα Ἰωλσάτι), Rettung der edlen Deutschen Sprache, wieder derselben muhtwillige Verderber, und alamodisirende Aufschneider, in unterschiedlichen Briefen vor Augen gestellt. Hamb. 1642. in 8. Nostro, qui, eam a se in der Schafferey Dessel (i.e. Wedel), am edlen Lebestrom (i.e. dem Elbestrom), scriptam esse, sub finem Epistolæ dedicatoriæ, perhibet, merito vindicata est a Schottelio & Neumarkio, in scriptorum ejus Catalogis, Vinc. Placcio *T. II. Theatri Anon. & Pseudon.* p. 75., T. Crenio *P. V. Animadv. Philol. & Histor.*, c. 3., p. 183., & J. G. Eccardo in *Historia studii Etymol. L. Germ.*, c. 12., p. 120.

Daphnis auß Cimbrien (i.e. Ristii) Besungene Galatee, mit Melodeyen. Hamb. A. 1642. & (*juxta Catalogos nundinales*) 1644. ac 1647. in 8.; it. mit der Mittellstimme aufgefertigt von Joh. Andr. Herbst in Francofurti A. 1653. & 1677. in 12. (*juxta Beughemii Bibliogr. Mathem.* p. 333., & *Catal. A. 1657. nundinalem*); it. (sub titulo: *Daphnis auß Cimbrien Lirtenlieder an die Schaffereinn Galatee*), zu vier Stimmen aufgesetzt durch Casp. Dierbold von Zürich, Schaffshuliz, quam, in titulo haud expressam, *Catalogus nundinalis* detexit) A. 1656. in 8. Præfixa est Theobaldi Grummieri præfatio, Lüneburgi A. 1642. exarata. An Severini Terkellen Versio illius Danica, ab ipso Ristio Oda peculiari (*in Parnasso Teutonico p. 160-63.*) commendata, prodierit, ignoro.

Lobrede und Poetische Gedanken, über das Beylager Friderici III., Königs in Dennemarck; Hamb. 1643. in 4.

Lob- und Trostrede über den Todt Diet. Niebauers, J. U. L. und Hamburgischen Rathsherrn. Hamb. 1643. in 4. Recusa A. 1710. in Joh. Alb. Fabricii *Parte I. Memoriarum Hamburgensium*, p. 497-512.

Starcker Schild Gottes, wider die giftige Mordpfeile falscher und verleumbderischer Zungen; das ist: Kräftiger Heldenrost vor alle fromme Christen, welche unschuldiger weise von bösen Lügern geschmähet, und von mißgünstigen Lasterern genidet werden. Hamb. A. 1644., & Wedelix, uti titulus fingit (adjectis Joh. Arndii, & aliorum, opusculis ejusdem argumenti Germanicis). A. 1690. in 8.

Friedliebs von Sanftleben. Holsteinisches Klag- und Jammerlied, an Georg. Phil. Harsdörfern, in 100. Sätzen. A. 1645. in 4. Poemation de calamitatibus patriz bellicis *Περὶ πόλεως*, cujus ipse (in *Notis* der Friedensposaune adjectis, lit. C. 3. a., & im Teutschen Parnasso p. 606.), Autorem se est professus. Confer Schottelii & Neumarchii Catalogus scriptorum illius, P. *Imam Isagoges* meæ ad *Hist. Cimbr.*, c. 8., §. 8., p. 147. 148., istamque secutum Placcium, l. c., T. II., p. 556.

Friedensposaune, mit welcher, nach wiedererlangtem Landfrieden, die Holsteinische Fürstenthümer zur schuldigen Dankbarkeit gegen Gott aufgemuntert werden: Mit Anmerkungen. Hamb. 1646. in 4. Recusa A. 1652., im Teutschen Parnasso, p. 612-617.

Poetischer Schauplag, auf welchen allerhand Wahren, gute und böse, kleine und grosse, Freude und Leid zeugende, zu finden. Hamb. 1646. in 8. Præfixa sunt Prolegomena de quinque Poetarum Germanicorum classibus, e quibus sola poëtrema laudanda.

Lobrede an Christian, Grafen von Ranzou, wegen seiner neulichen Kriegshändel. A. 1646. in 4.

Friedwünschendes Teutschland, in einem Schauspieler vorgestellt durch ein Glied der fruchtbringenden Gesellschaft (i. e. Ristikum). Hamb. A. 1647. & 1673. in 8., Coloniz 1649. in 12., & (juxta Wittenium) Noribergæ 1653. in 8.

Friedjauchzendes Teutschland, in einem Schauspieler, theils in gebundener, theils in ungebundener Rede, vorgestellt: Mit Melodeyen Mich. Jacobi, Lüneburgischen Cantoris. Norib. 1653. in 8.

Der zu seinem allerheiligsten Leiden und Sterben hingeführte, und ans Kreuz gehetzte, Jesus Christus, in wahren Worten und herrlicher Andacht besungen: Mit Henr. Papen, Altonaischen Organisten, Melodeyen. Hamb. 1648. in 12. Aus neue übersehen und verbessert, auch von M. Tob. Petermanno in Lateinische Reimen übersetzt. Hamb. 1655. in 12. Petermanni Metaphrasis Latina sola etiam (sub titulo *Christi Jesu ad passionem deducti, crucique tandem sanctissimæ affixi, a Ristio Germanis Germanice, nunc vero Latinis Latine, decantari*) Dresdz A. 1652. in 12., sicut & Danica Severini Terkelsen (sub tit. Joh. Ristens Passionsviser) Hafniæ A. 1661. in 12., prodit.

Holstein vergiß es nicht; das ist: Kurze, doch eigentliche Beschreibung des erschrecklichen Ungewitters, Erdbebens, und überaus grossen Sturmwindes, der, in der Fastnacht A. 1648., an vielen Orten in Holstein, sonderlich am Elbströme, erschrecklich gewüthet, in gebundener Rede verfaßt, und mit Anmerkungen aufgegeben. Hamb. 1648. in 4. Scripta est jussu Friderici III., Regis Danici, & non Joh. Hudemanni solum (hoc testantis), G. P. Harsdörferi, aliorumque, carminibus præfixis, sed duobus etiam Augusti, Ducis Brunsvicensis (a quo ein schönes Bußgedicht vocatur), tessaradecastichis commendata Germanicis, in *Parnassi Teutonici Appendice*, p. 818. 859. 860., obviis.

Der Adeliche Hausvater, von Torquato Tasso, in Welscher Sprache, beschrieben, nachmahls durch Joh. Baudouin ins Französische übersezt, und nunmehr verdeutschet, in gewisse Abtheilungen verfaßt, und mit nützlichen Erläuterungen vermehrt. Lüneburgi 1650. in 12. Aug. Buchneri in hanc versionem Epigramma in *Poematis ejus Latinis*, p. 500. 501., legitur.

Gedächtnisseule Nicolao Jarren, J. U. L., als er zum Bürgermeistern, und Jürgen Möllern und Luca von Spreckelsen, als sie zu Rathsherrn in Hamburg, d. 21. Febr. A. 1650., angenommen worden, aufgerichtet: Mit Anmerkungen. Hamb. 1650. in 4. Recusa A. 1652. im Teutschen Parnasso, p. 298-331.

Sabbathische Seelenlust, oder Lehr-Trost-Bermahnungs- und Warnungsreiche Lieder, über alle Sontägliche Evangelia des ganzen Jahres, mit Thomæ Sellii Melodeyen. Lüneburgi A. 1651. & (juxta Catal. nundin. ac Wittenium) 1653. in 8., it. Germanice pariter atque Latine, adjecta M. Tob. Petermanni Metaphrasi Latinorhythmica (sub titulo des dritten Theils der Geistlichen Poetischen Christen Joh. Ristii), Lüneburgi 1659. in 24. Versionem ejus Danico-metricam *avendo* reliquit Severinus Terkelsen, teste Pet. Syvio, in *Meditationibus de lingua Cimbrica Danicis* p. 141. *Judicis autem* illi præfixis, eam commendarunt Mich. Waltherus, Steph. Klotzius, Meno Hannekenius, Pet. Rehbinders, Seb. Gotfr. Starckius, Alb. Kirchovius, Jac. Stolterfohtius & Dan. Wülferus, Theologi, metricis autem Joh. Wilh. Baro a Stubenberg, G. P. Harsdörferus, Mich. Kirstenius, & alii.

Des edlen Daphnis auß Cimbrien (i. e. Ristii) Besungene Florabella, oder 50. weltliche Lieder, von Pet. Meiern, Hamburgischen Musico, aufgegeben, und mit neuer Melodeyen aufgezietet. Hamb. 1651. & 1656. in 8.; it. mit unterschiedlichen Stücken vermehrt. Hamb. 1666. & 1677. in 8. Odas hæc eroticas, maximam partem e lingvis Gallica, Italica & Hispanica, in Germanicam transfusas, infcio nec præmonito Autore, quod nonnullæ illarum, sparsim excusæ, a plagiaris sibi vindicarentur, ac proinde omnes junctim uno publicandæ viderentur volumine, a se esse editas, Meierus, in *Ep. dedic.* ad Eberh. & Vinc. Molleros, Ristii amicos, testatur.

Neuer Teutscher Parnass, auf welchem befindlich Ehr- und Lehr-, Ehre- und Schmerz-, Leid- und Freuden-Gewächse, zu unterschiedlichen Zeiten gepflanzt, nun aber gesamt, und in die offenkundige Welt aufgestreut: Samt einem Nebenbäumlein, auf welchem befindlich fürnehmer Herren, und wolvertrauter Freunde, an den Nützigen überschickte Ehrengedichte. Lüneburgi A. 1652. & (juxta Wittenium, Catalogosque nundinales, & Resenianum), Hafniæ 1668. in 12. Scripti hujus, a colle Schulovienfi, Wedelix vicino, Parnassique sui nomine a nostro donato, quod pleraque ejus carmina in hoc essent scripta, sic appellati, Pars secunda in Prolegomenis promittitur.

Allerunterthänigste Lobrede an Keyser Ferdinandum III., als er ihn, durch Hermann, Grafen von Tschernin, mit Adelschen Wapen und Freyheiten, und dem Loorbeerfranke, begabet hatte. Hamb. 1653. in 4.

Lobrede an Christian Ludwig, Herzogen zu Mecklenburg. Hamb. 1653. in fol. (Catal.)

Frommer und Gottseliger Christen Alltägliche Haus-Musick, oder Musicalische Andachten, bestehend in neuen geistlichen Liedern; mit Joh. Schoopen Melodeyen. Lüneb. 1654. in 8. De Severini Terkelsen Versione ejus Danico-metrica *avendo* V. Pet. Syvii *Meditt. de lingua Cimbr. Danicas* p. 141.

Neue Musicalische Festandachten, bestehend in Lehr-Trost-Bermahnungs- und Warnungsreichen Liedern, über alle Evangelia und sonderbare Texte, welche jährlich, an hohen und gemeinen Fest-Apostel- und andern Feiertagen, werden erkletet, mit Melodeyen Thomæ Sellii. Lüneb. 1655. & (juxta alios) 1685. in 8.

Neue Musicalische Catechismus-Andachten, bestehend in Lehr-Trost-Bermahnungs- und Warnungsreichen Liedern, über den ganzen Catechismum, samt 12. erbaulichen Gesängen über die Hauptafel: Mit Melodeyen Andr. Hammer-schmids, Zittauschen Organisten. Lüneb. 1656. & (juxta alios) 1686. in 8., nec non (si Catalogo cuidam credendum)

Hafniæ

Hafniz 1666. in 12. *Præfixa sunt, præter Ristii præfationem de Scriptis suis, illorumque Encomia stis, prolixam, Judicia honorifica Mich. Waltheri, Jac. Welleri, Joh. Reinbohtii, Pet. Rehbinderi, Joh. Corfinii & Gerh. Gravii, Theologorum, nec non G. P. Harsdörferi, Dan. Wülseri, Andr. Tscherningii, aliorumque, partim epistolica, partim vero metrica.*

Der beschmähnten Eitelkeit, und erlangten Ewigkeit, Erster Theil, in XXIV. erbaulichen Seelengesprächen, und eben so vielen, von Henr. Scheidemann, Hamburgischem Musico, in Melodeyen gesetzten, Geistlichen Liedern, verfasst. Lüneb. 1658. in 12. Ander Theil derselben, in 24. Seelengesprächen, und eben so viel lehrreichen Liedern, bestehend. Francof. 1668. in 12. A Joh. Balch, Schuppio, sub initium des Teutschen Lehrmeisters (*in Append. Opp. Germ. p. 180.*), vocantur schöne und Geistreiche Meditationes, die ihn über alle Maass wol contentiret haben.

Wislommrede an Christian, Grafen von Ranjou, als er von der Gesandtschaft nach dem Keyserlichem Wahlstage zu Frankfurt war zurück gekommen. Hamb. 1658. in fol.

Neue Musicalische Kreuz-Trost Lob- und Dankschule, worinn befindlich neue Lehr- und Trostreiche Lieder, in mancherley Kreuz und Trübsaal hochnützlich zu gebrauchen; mit Mich. Jacobi, Lüneburgischen Cantoris, Melodeyen. Lüneb. 1659. & (*juxta alios*) 1685. in 8.

Neues Musicalisches Seelenparadeiß, begreifend die vornehmsten Sprüche d. H. Schrift Altes Testaments, in Lehr- und Trostreichen Liedern und Hergensandachten richtig erklärt und abgefasst: Samt einem Vorberichte von den eigentlichen Ursachen des heutigen falschen Christenthums, und gottlosen Lebens der so genandten Christen. Lüneb. 1660. in 8.

Neues Musicalisches Seelenparadeiß, begreifend die fürtrefflichsten Sprüche der H. Schrift Neues Testaments, in Lehr- und Trostreichen Liedern und Hergensandachten richtig erklärt und abgefasst: Mit Melodeyen Christ. Floren, Lüneburgischen Organisten. Lüneb. 1662. & (*juxta alios*) 1685. in 8.

Denemarck ein Erbkönigreich, an König Friderich den dritten. Lüneb. 1660. in fol.

Des Rüstigen (i. e. Joh. Ristii) annuhtige und erbauliche Monatsgespräche, durchs ganze Jahr. Horum sex priora ipsi debentur Ristio, nempe:

Das allerredelste Maß der ganzen Welt, oder Jenner-Unterredung. Francofurti A. 1663. & 1674. in 12.

Das allerredelste Leben der ganzen Welt, oder Hornungs-Unterredung. Francof. 1663. in 12.

Die allerredelste Thorheit der ganzen Welt, oder März-Unterredung. Ibid. 1664. in 12.

Die allerredelste Belustigung Kunst und Tugendliebender Gemüther, oder April-Unterredung. Ibid. 1666. in 12.

Die allerredelste Erfindung der ganzen Welt, oder May-Unterredung. Francof. 1667. in 12.

Die allerredelste Zeitverkürzung der ganzen Welt, oder Brachmonats-Unterredung. Francof. 1668. in 12.

Sex posteriora Colloquia, Ristio telam coeptam, ob infirmitatem, labores alios, & mortem denique, cui A. 1667. succubuit, pertexere non valente, ab Erasmo Francisci, Lubecensi, V. C. (*quem supra p. 178. sqq. celebravimus*), methodum secuto Ristianam, præcedentibus sunt adjecta, & his gaudent titulis:

Die allerredelste Rache der allerredelsten Gemüther, oder Heumonats-Unterredung. Francof. 1668. in 12.

Die allerredelste List der ganzen Welt, oder August-Unterredung. Ibid. 1669. in 12.

Die allerredelste Kunst der ganzen Welt, oder Herbstmonats-Unterredung. Ib. 1670. in 12.

Das allerredelste Unglück der ganzen Welt, oder Weinmonats-Unterredung. Ib. 1670. in 12.

Das allerredelste Pferd der ganzen Welt, oder Wintermonats-Unterredung. Ib. 1670. in 12.

Die allerredelste Veränderung der ganzen Welt, oder Christmonats-Unterredung. Ib. 1671. in 12. Omnia junctim Augusti Viadelicorum A. 1703. in 12. sunt recusa, sub titulo: Joh. Ristii und Er. Francisci Curieuses Recreations-Jahr, wie dasselbe mit den erbaulichsten Discursen von den schönsten Erfindungen, und nützlichsten Wissenschaften, höchstergöglichst zuzubringen. In hisce Dialogis, Ristius pariter atque Er. Francisci, in naturam initio quorundam florum herbarumque inquirunt, ac deinceps argumentum aliquod sermonis, fictis colloquentium nominibus, in utramque partem discutunt. Sic e. g., in Dialogo primo, cuinam liqori, Vinone, an lacti, an aqvz, an vero atramento, palma debeatur, discipulari, & ultimo illam deferri, observabis. V. Christ. Junckeri, fusius de illis differentis, *Schediasma de Ephemeridibus eruditorum* p. 106. 107., & de solis Franciscianis ipsius Er. Francisci Verzeichniß seiner Schriften p. 11. 12. Admodum jucundos lectu eos esse censet Christ. Thomasius in der weiteren Erläuterung wieder Tenzelium, c. 2., p. 86., Junckerus autem, l. c. p. 105., ob laborem jucundum pariter, nec minus utilem, commendat, & simul p. 107. Autoris Observationis VI. Anni VI. Decurie II. Miscell. Acad. Nat. Cur. Germ. censuram (p. 21. obviam) de Chiromantiz defensione, a Ristio (*M. Mart. p. 114.*) frustra suscepta, recitat.

Die Keyser Juliani; das ist: Eine annuhtige Satyra oder Schimpfgedicht des abtrünnigen Keyfers Juliani, in welcher eine Veraleichung beynahe aller Römischen Keyser, so vor ihm regieret, wird angestellet, und von derselben Leben und Wandel ein vernünftiges Urtheil gefasset, auß dem Griechischen verdeutscht, und mit nützlichen Anmerkungen erklärt, durch einen Liebhaber guter Wissenschaften und Sprachen. Hamb. 1663. in 12. Versionis hujus Satyræ Juliani in Cæsares ædemptis, Vinc. Mollero, Consil. & Legato Svecico, amico Ristii intimo, inscriptæ, Autorem esse ipsum Ristium, *Catalogus nund. Lips. A. 1663. autumnalium*, p. 22., testatur, & Joh. Naumannus, Bibliopola Hamb., cujus sumptu excusa est, mihi confirmavit.

Neue hochheilige Passions-Andachten, in Lehr- und Trostreichen Liedern verfasst, mit Mart. Coleri, Fürstl. Wollsenbüttelschen Musici, Singweisen: Samt einem Vorberichte von den Ursachen des heutigen falschen heuchlerischen Christenthums. Hamb. 1664. & (*juxta Catal. Etzevir.*) 1674. in 8.

Jesugelbeslein über alle Sontags- und Fest-Evangelia. Hamb. 1664. in 12.

Blutige Thränen über den Todt Caroli I., Königs in Engelland, quarum in Schottelii & Neumarckii Catalogis scriptorum ipsius occurrit mentio.

Epistola Germanica ad Joach. Burmeisterum d. 13. Oct. A. 1663. scripta, in qua de Christiani Ludovici, Ducis Megapol., ad Pontificios apostasia differit, sequæ nullam ei sermonibus suis occasionem dedisse protestatur; edita a Val. Ern. Löschero, in den Unschuld. Theol. Nachrichten A. 1708., *Seit 7.*, p. 404-407.

INEDITA ET PROMISSA.

Sicilimenta sacra, seu Carmina & Epigrammata Latina, varias preces & meditationes sacras, Patrumque sententias, continentia, quæ avândola asservari a se, in præfat. des Poetischen Schaulplices, A. 1646. jam est testatus.

Volumen Poematum Germanicorum, quod Svecos milites, in bello Cimbrico, A. 1643. & sq. gesto, in usum bombardarum suarum absumpsisse, in eadem præfat. conqueritur.

Pars II. des Teutschen Parnassi, in primæ, A. 1652. editæ, promissa Prolegomenis.

Deutsche Dichtkunst, quam, in præfat. des Poetischen Lustgartens, A. 1637. est pollicitus, & expectari quoque ab illo justie Phil. a Zesen, im Eingange des Teutschen Helicons, *lit. C. 6. b.*

Molleri Cimb. Lit. Tom. I.

Aaa aa aa

Tragoediz

Tragoedia IX. Germanica, im Poetischen Lustgarten, *lit. O. 2. a.*, promissz: 1. Polymachia, 2. Irenochorus, 3. Berofiana, 4. Begamina, 5. Herodes, 6. Wallensteinius, 7. Gustavus, 8. Gviscardus, 9. Perseus. De quarum ultima, qvz in scriptorum editorum monita sunt Catalogo, possunt legi.

Tractatus von der Gartenlust, qvem A. 1648., in *Epist. dedic.* Poematis de tempestate Holfatica vernaculi (Holfstein vergiß es nicht), & A. 1652., in *Parnasso Teutonico* p. 84., a se jussit expectari. Nicol. Peuceri Tessaradecastichon in illum Germanicum, in *Parnassi* ejusdem *Appendice*, p. 901. 902., legitur.

FALSO EI ATTRIBUTA.

Schediasmata & Poematia nonnulla, bello Dano-Svedico, A. 1643. & 1644. gesto, Cimbriam affigente, sub ejus publicata nomine, qvz sua non esse, in *Parnasso Teutonico*, & quidem in *notis* der Friedensposaune adjectis, p. 606. 607., est protestatus.

Ritterschaft des H. Röm. Reiches im Untern Elß. Noribergz 1653. in 4.

Ritterschaft der sechs Orten in Francken. Norib. 1659. in 4. Scripta duo *ἀδίστολα*, in *Catalogo Elzeviriano*, aliisque librariis Alphabeticis, Ristii monumentis, ordine Alphabeti sic exigente, immediate subjuncta, qvz Henn. Wittenius, incautus horum lector atque exscriptor, Ristiana itidem esse credens, in suos librorum nostri indices, tam in *Centuria memor. Theol. renov.* p. 1582., quam *Tomo I. Diar. Biogr. Sec. XVII.*, ad A. 1667., *lit. 222. 3. a.*, perperam retulit.

Depositions-Büchlein Joh. Risten, mit Joh. Lud. Victors neuaußgesetztem Format-Büchlein. Francofurti A. 1679. in 8. produisse, in *Catalogo nundinarum anni istius vernalium Lipsiensi*, p. 28., perhibetur. Qvalis hic sit libellus, an nostro debeatur, & an revera prodierit, ignorare me fateor.

JOHANNES CASPARUS RISTIUS, Wedelia Pinnebergicus, Johannis (*modo laudati*) ex Elisab. Stapelia filius, & in Vici ad Albim natalis Pastoratu, ab A. 1667., successor, A. 1693. superstes.

Todtensackel, bey dem Grabe Gregorii Krögers, Königl. Dänischen Rattes, und Amptmanns der Graffschaft Pinneberg, d. 25. Dec. A. 1683. aufgesteckt, oder Leichabdamfung über denselben. Altonaviz 1683. in 4.

JOHANNES ALBERTUS RITSCHER, Hamburgensis, J. U. Lic. & Judicii in patria superioris Procurator five Advocatus ordinarius, circa A. 1704.

Disp. Inaug. de Mensura Poenarum, magnitudini delictorum respondente, Præfide D. Joh. Hermann a Sode. Erfurti 1693. in 4.

ANDREAS RITTERUS, Lubecensis, Georgii, Pastoris Petrini, & Sophia, Joh. Nicolai, Antecessoris, gnata, filius, M. Oß. A. 1681. in lucem editus, & schola patria A. 1699. in Academiam migravit Lipsiensem, & illic, Thomz Ittigii, Theologi celeberrimi, usus convictu, Magistri titulum d. 27. Jan. A. 1701. obtinuit, publiceque, sequenti 1702., d. 31. Oß., *de Reformatione ante Lutherum frustra tentata, peroravit.* A. 1703. in patriam, & inde mox Gryphiswaldiam, profectus, studiis sacris, Joh. Frid. Mayeri ductu, continuatis, locum inter Ordinis Assessores Philosophici A. 1705. istic promeruit, ac Theologiz Baccalaureus A. 1706., Licentiatu autem & Doctor (post habitas prælectiones in 2 *Tim. III. 1-9.* cursorias, ac *Disp. Inauguralem*) d. 2. Maji A. 1707., est renunciatus. Eodem A. 1707. Insulz vicinaz Rugianaz Præpositus, & oppidi in ea Bergenfis Pastor, constitutus, Catharinam, filiam D. Balth. Bebelii, Theologi Argentinenfis & Witebergenfis, Mayerique (a quo Bebelii foci Collegium Antisyncrericum A. 1709. ei est inscriptum) domesticam, conjugem elegit.

Plura de vita ejus suggerent bina Mayeri *Programmata*, *lectionibus cursoriis & Disputationi inaugurali* Gryphiswaldiz A. 1706. præmissa, *Nova Literaria Lubecensis*, M. Oß. A. 1706., p. 307. 308., M. Jan. A. 1707., p. 8. 9. 10., *Menseque Julio ejusd.* p. 201. 204., *Nova Literaria Germanica* A. 1703., M. Febr. p. 60., & M. Jun. p. 217., ac Joh. Henr. a Seelen *Athene Lubecenses*, P. II., p. 226-229.

SCRIPTA.

Disp. de Juramentis, qvz falso habentur non obligantia, Lipsiz 1701. in 4.

Disp. de Vestibus sacris, certis literis notatis, pro Loco in Ord. Philos. proposita, Lips. 1703. in 4. V. de illa *N. L. Germ.*, M. Jun. A. 1703., p. 217.

Disp. de fide Christi, seu utrum Christus fidem habuerit? Præfide D. Joh. Frid. Mayero. Gryphiswaldiz 1704. in 4. Recensum V. in *Nov. Lit. Lubec.*, M. Oß. A. 1704., p. 296. 297.

Dispp. duz de Vestibus Clericorum, crucis signo notatis. Gryphisw. 1704. in 4. V. de iis *N. L. Lub.*, M. Dec. A. 1704., p. 359.

Programma de Principum in Renatum Cartesium favore, prælectionibus de vita ejus, M. Julio A. 1705., præmissum. Gryph. 1705. in 4. V. *N. L. Lub.*, M. Sept. A. 1705., p. 265.

Disp. de Religione Renati Cartesii. Gryph. 1705. in 4. V. de illa *N. L. Lub.*, M. Majo A. 1706., p. 141. 142.

Diff. Historico-Theologica de Sacerdotum salutandi formula: *Dominus vobiscum*; Præfide D. J. F. Mayero proposita. Gryph. 1705. & 1709. in 4. V. de illa *N. L. Lub.*, M. Nov. A. 1705., p. 344. 345.

Disp. de Pietistarum Socinismo circa Indifferentismum religionum, pro gradu Baccalaurei Theologiz, Præfide J. F. Mayero, defensa. Gryph. 1706. in 4. V. *N. L. Lub.*, M. Oß. A. 1706., p. 308.

Disp. Inaug. de Qv.: Utrum Filius a Spiritu sancto fuerit missus? pro gradu Licentiz, Præfide J. F. Mayero, proposita. Gryph. 1706. 1709. in 4. Recensum V. in *N. L. Lub.*, M. Jun. A. 1707., p. 9. 10. 11.

Oratio Panegyrica de Carolis & Fridericis rei literariz statoribus, qva Academiæ ad Viadrum Francofurtanæ annum ætatis ducentiesimum, d. 25. Apr. A. 1706., Gryphiswaldiz publice est gratulatus; cum Programme Joh. Phil. Palthenii præmisso, excusa in *Sacris secularibus secundis Acad. Viadrinæ*, Francofurti ad Viadrum A. 1707. in fol. publicatis. Confer de illa *N. L. Lub.*, M. Jun. A. 1706., p. 174.

Disp. de Præceptoribus Platonis. Gryph. 1707. in 4. V. *N. L. Lub.*, M. Jul. A. 1707., p. 201.

JOHANNES RITTERUS, Lubecensis, d. 27. Sept. A. 1622. natus, patrem habuit Andr. Ritterum, mercatorem, Johannis, Consulis in Wagria Neostadiensis, filium, matrem vero Angelam, Alb. Ritteri, Westphali, negotiatoris itidem Lubecensis, filiam, ac cognomen proinde Ritterianum, utrique parenti commune, jure usurpavit duplici. Scholam patriz, Rectore Joh. Kirchmanno, juvenis frequentavit publicam, ac studiis deinde Juridico-Politicis, in Acad. Regiomontana, Sim. Dachium, Poeseos Professore, nactus hospitem, ab A. 1641., in Argentinenfi, Joh. Rebhani, Juri, una cum Viro illustri, Vito Lud. Seckendorffio, commilitone suo, usus convictu, ab A. 1644., & in Julia tandem, ab A. 1648., incubuit, titulumque Licentiatu, in ultima, cum Germaniam, Belgium, Galliam & Italiam, ab A. 1649., triennio perlustrasset integro, A. 1651. reportavit. In patriam redux, praxi per octennium vacavit forensi, A. 1659. autem, d. 21. Dec., in ordinem cooptatus est Senatorium (1.), &, legatione ad Leopoldum Imperatorem (qvz

Comitiv.

(1.) V. Justi Tribbechovii *Carmen gratulatorium*.

Comitiva cum Palatina sponte ac gratis donavit), sequenti 1660., homagii præstandi causa, cum Diet. Brömsio, Collega, feliciter expedita (1.), in Consularem d. 20. Febr. A. 1669. evectus (2.), locumque tandem in hoc principem A. 1686. obtinuit. Dignitatibus hisce, quas inter Senatoriam & Italus quidam, Physiognomiz peritus, facie ejus Venetiis inspecta, & alijs Anagrammate nominis ominoso (*Johannes Ritter * Senator meritis*), ipsi prædixerat, magna cum justitiæ & pietatis laude est functus, nec curiam, nisi post preces in museo flexis fufas genibus, unquam ingressus. E conjugibus priorem, Annam Margaretam, D. Nicol. Hunnii, Superintendentis Lubecensis, filiam, & Henr. Sluteri, civis primarii, viduam, d. 16. Jun. A. 1656. ductam, post tres masculos, filiamque matri cognominem (D. Achilles Danielis Leopoldi, J.Cti celebris, uxorem), in lucem editos, A. 1660., d. 17. Oct., amisit, & posteriorem, Annam Schirmeisteriam, Joach. Brandii, mercatoris, viduam, isti d. 7. Dec. A. 1663. subrogatam, Andrea Angelaque (Adolpho Matthæo Roddio, J. U. D. ac Consuli Lubecensi, elocata) ex illa susceptis, A. 1693. itidem extulit. Septennium vitæ residuum, quatuor filiis ante se extinctis, viduus, atque, ob assiduos calculi, ischuriz & diabetis, cruciatus, valetudinarius, exegit, donec Anno $\pi\pi\pi$ Chr. seculari 1700., ætatis 78., & Consulatus 31., Kal. Sept. tortoribus suis succumberet. Memoriz ejus hæredes numisma consecrarunt argenteum, in antica parte imaginem ejus titulosque (*Joh. Ritter, Com. Pal. Cef. & COS. Lubec.*), in postica autem sequentem exhibens inscriptionem: *Insignium meritorum Vir. natus Lubeca A. MDCXXII. d. XXVII. Sept., resp. patriæ ab A. MDCLIX. d. XXI. Dec. Senator, ejusdemque ab A. MDCLXIX. d. XX. Febr. Consul, pius justus, integer, non sine honor. luctu, Kal. Sept. A. MDCC. obiit.* Plura de vita ejus docebunt Enochii Svantenii, Rect. Lubec., *Programma funebre Latinum*, & M. Jac. a Mellen, Antistitis Mariani, *Biographia Germanica*, quæ Lubeca A. 1700. in fol. prodierunt, nec non *Nova Literaria Lubecensis*, M. Off. A. 1700., p. 317. 318., & Pet. Ambr. Lehmanni *Curieuse Remarques des 1700. Jahres*, num. 41., p. 326. 327. Vitæ ejus etiam historiam, una cum Herm. Nottelmanni Oda in Consulatum ejus Choriambica, Epitaphii, in æde Mariana erecti, epigraphæ, & quinque Numismatum, in honorem illius cuforum, descriptionibus, Joh. Henr. a Seelen quoque, *Parte I. Athen. Lubec.* p. 202. 210. 213., exhibuit.

Disp. Inaug. de Præscriptionibus jurium ex quasi possessione, Præfide D. Joh. Mehlbaumio. Helmstadii 1651. in 4. **M. JOHANNES RITZENBERGIUS**, Hamburgensis, Secretarii urbis patriæ quarti officium, quod M. Joh. Cloorius, Protonotarius, ob ætatem, muneris sui imp. r esset laboribus, A. 1535. obtinuit, & hoc A. 1540., cum duo Collegæ reliqui, M. Joach. Sommerfeldius & M. Herm. Röverus, in Senatum essent cooptrati, cum Protonotari sparta commutavit, istam cum per tria lustra ornasset, A. 1556. sponte abdicavit (3.), & lustris aliquot vitæ reliquis in otio transactis literario, superstes adhuc fuit A. 1574., qvo Joach. Westphali, Superintendentis, excessum Epigrammate luxit funebri, *Epicedio* D. Joh. Frederi Jun., Theologi Rostochiensis, adjecto. Socerum habuit Joh. Schröderum, Senatorem Hamburgensem, in *Epitaphiis* (num. 15.) a se celebratum, Gesamque, filiam unicam, Ludolpho a Schöningen, civi primario, & Alberti ab Eitzen, J. U. Lic. ac Consulis, focero, elocavit (4.). Poeta fuit venæ, pro Seculi, qvo vivebat, genio, haud proletariæ, & ob istam, cæterasque ingenii dotes, non Joh. Epino solum, Joh. Frederico Seniori, & Joach. Westphalo, Theologis Hamburgensibus, sed Philippo etiam Melanchtoni, suo Witebergæ olim Præceptori (qvi eum ab Henr. Mollero, in *Epistola* ad hunc Hamburgum A. 1553. scripta, voluit salutari), Joh. Stigelio (cujus Epigramma ad illum superest Encomiasticum (5.)), aliisque hominibus Germaniz eruditis, longe gratissimus.

ELOGIA.

Joh. Frederus Senior, in *Encomio Hamburgi heroico*, A. 1537. edito, *lit. C. 6. b. C. 7. a.*, his illum, juvenem adhuc, metris celebravit:

*Nec mihi Johannes es tu Risperge tacendus.
Hic est ingenio plusquam flore beatus,
Indolis & celsæ juvenis, & pectoris alti.
Hic, nisi me, nec me fallunt præfugia mentis,
Ardua confendet meriti fastigia bonoris.
Hic erit & patriæ, jamque est, laus, gloria, fama
Magna, salusque, suæ: tantis virtutibus auctus,
Tam pectus prudens est, consiliisque senile,
Sit quamvis ætas primævo in flore juventa.
Est & in eximiis miranda modestia donis,*

*Quæ sibi mirificum cujusvis constat amorem.
Talem fecerunt divina Palladis artes,
Castaliqve chori præses sanctæque sorores.
Nam juga Parnassi conscendit amæna virentis,
Pegasei & fontis sacros dulcesque liquores
Ore bibens avido, plena se proluit unda.
Hinc facili manat dirissima carmine vena,
Tam prædulce canens docto modulamine carmen,
Ut Peligniacam credas resonare Camænam. &c.*

Joach. Westphalo (in præfat. Epitaphii ejus *Æpiniani*) Vir audit ingenii, doctrinæ virtutisque, laude præcellens.

Joh. Alb. Fabricio (in præfat. *Partis I. Memor. Hamburg.*) Poeta felix juxta ac pius.

SCRIPTA EDITA.

Elementa pietatis brevi carmine, per quæstiones & responsiones, reddita; cum præfatione Joach. Westphali, Pastoris Hamburgensis. Witebergæ 1555. in 8. In his Joh. Alb. Fabricius, l.c., perspicuam versuum facilitatem, & limpidam puritatem doctrinæ salutaris, commendat.

Epitaphium Reverendi & clarissimi Viri, Joh. Æpini, Th. D. & Ecclesiæ Hamburgensis Superintendentis, Patris de universa Christi ecclesia optime meriti, A. 1553. defuncti. Adjecta sunt Epitaphia alia breviora quorundam, propter virtutem, & merita in Ecclesiam & rempublicam (*inprimis Hamburgensem*), memoria non indignorum. Accessit etiam Joach. Westphali præfatio ad Frid. Æpinum, Joh. filium, Rostochii A. 1555. in 4. Poema hoc Elegiacum, Æpini sacrum memoriz, & Henr. Ranzovio, Proregi Cimbrico, inscriptum, cæteraque Epitaphia, Consules, Pastores, Ludimagistros & Senatores Hamburgenses præcipuos, aliosque nonnullos Viros eruditos, ab A. 1528. ad 1554. defunctos, celebrantia, edidit Ritzenbergius hortatu Joach. Westphali, qvi, in præfatione, fuisse ea commendante, contineri illis censet bonam partem historię exordii instauratæ apud Hamburgenses puræ religionis, copiosa brevitate luculenter descriptam. Sub finem adjiciuntur aliz quædam Elegiz & Epigrammata. Epitaphium Æpini recusum est, cum Æpini *Enarrationibus in Psalmorum Davidis Decades I. & II.*, Francofurti A. 1555. in 8.. Totius Sylloges novam editionem, Inscriptionibus suis subjungendam Hamburgensibus, Otto Sperlingius Jun., Consil. Danicus, in *Catalogo nundin. Lips.* A. 1678. autumn. p. 39., est pollicitus, exhibuit autem, cum ista julto diutius differretur, Joh. Alb. Fabricius, *Parte I. Memoriarum Hamburgensium*, Hamburgi A. 1710. in 8. impressa, p. 71-128. Cui, in præfatione, Epitaphia hæc digna audiunt quæ conserventur, & Musis scripta haud invitis. Confer de illis *Partem IV. Isagoges meæ ad Hist. Cimbr.*, c. 8., §. 13., p. 548., & c. 10., §. 4., p. 571.

Aaa aa aa 2

Cantilena

(1.) V. *Compendium Chronici Lubecensis Kirckbringio-Mollerianum* p. 325. (2.) V. *idem Compendium* n. p. 324. 325., & Jac. a Mellen *Lubecam anni 1701. literasam* p. 14. (3.) Hæcenus relata D. Ott. Sperlingii Jun. ad me literis debentur. (4.) V. Inscriptionem Epitaphii, cognatis suis ab Eitzenio in æde Petrina Hamburgensi erecti, in Theod. Anckelmanni *Inscript.* Hamburg., num. 45., p. 20. (5.) *Parte II. Poematum*, p. 405. 406.

Cantilena Satyrica adversus Synergistas & Majoristas seculi XVI. Saxonicos. Huic, ab ipso edita, & Joach. Magdeburgii, Ecclesiastæ Hamburgensis Petrini, Dialogo vernaculo de *Afano & ejus agasone* (vom Esel und dessen Treiber), A. 1558. contra eosdem publicato, Anonymum quendum, anno eodem 1558., Odam aliam Saxoniam, itidem scopiticam (sub tit.: *Een nye Eedt van twee Eseldrivers*, Joh. Ritzenberg und Joach. Magdeburg), reposuisse, ex Alb. Meieri, Pastoris Lindholmienfis, *Epistola ad Joh. Pistorium aventæ* 79 didici.

CHRISTIANUS RODBERG, Parochus in agro Slesvigæ vicino Tolckenfis.

Consideratio Incendiorum, oder einfältiges Bedencken und Erinnerung von denen icho hin und wieder entstehenden Feuersbrünsten, aus dem Evangelio Lucæ XIV. 6. u. f., nachdem ihm sein Pfarrhof war abgebrant, vorgestellt. Slesvigæ 1672. in 4.

HENRICUS RODBERTUS, Borna Holsatus, Parochus in Ducatu Megapolitano Kolzovienfis,

Kolzonischer Anfang, oder Antrittspredigt, vom Ampte treuer Lehrer und Ehrlicher Zuhörer, auß dem Evangelio von der Wittve zu Nain Luc. XVI. Rostochii 1648. in 4.

Psingstpredigt auß Luc. XXIV. 49. Rostochii 1652. in 4.

Kolzonische Feuersnoht, oder Predigt von dem d. 30. Jul. A. 1667. zu Kolhou geschehenen Brande, auß Luc. VI. 36. Rost. 1667. in 4.

ADOLPHUS MATTHÆUS RODDE, Lubecensis, Matthæi, Consulis, filius, J. U. D., urbis patriz, ab A. 1688., Secretarius, ab A. 1695. (d. 20. Febr.) Protonotarius, ab A. 1701. (d. 22. Febr.) Senator, & tandem, ab A. 1708. (d. 20. Febr.) Consul; Gener Joh. Ritteri, J. U. L., Consulari itidem functi dignitate.

V. *Nova Lit. Lubec.*, M. Mart. A. 1701., p. 94., & M. Mart. A. 1708., p. 64., ac Jacobi a Mellen *Lubecam A. 1702. litteratam* p. 10., *Seriemque MS. Senatus Lubecensis*. Conf. de illo J. H. a Seelen P. I. *Athen. Lubec.* p. 213. 214. 215.

Disp. Inaug. de Repressaliis, Præfide D. Nicolao Martini. Kilonii 1682. in 4.

JOHANNES RODDE, Lubecensis, d. 31. Dec. A. 1692. natus, Francisci Bernhardi, Mercatoris, ex Anna Magdalena, Joh. Siricii, Consulis, gnata, filius, J. U. Lic. & Patriz, ab A. 1717., Secretarius. V. de illo Joh. Henr. a Seelen P. I. *Athen. Lubec.* p. 259. 260., & Programma, ipsius, d. 25. Apr. A. C. 1720., ac ætatis 28., extincti, memoriz consecratum.

Disp. Inaug. de Legatis ad pias causas, Præfide D. J. Chr. Schrötero proposita. Jenæ A. 1714. in 4. Recensum ejus invenies *Parie XXXV. der Gelehrten Fame* p. 795-801.

ANDREAS ALBERTUS RODE, (non *Richy*, uti perperam alicubi (i.) cognominatur), Barmsteda Pinnebergicus, Christ. Dethl. Rodii, pagi primum istius Parochi, & Pastoris deinde atque Inspectoris in Femaria Burgenfis, filius, Pastor & ipse Holsaticus castrenfis. Conf. de illo *Nova literaria Lubecensis*, M. Jul. A. 1702., p. 201.

Cimbrisch-Holsteinische Antiquitäten-Remarques, oder Accurate und umständliche Beschreibung derer, in den Grabs-Hügeln der alten heidnischen Holsteiner, der Gegend Hamburg, gefundenen Reliquien, als Urnen, Wehr und Waffen, Zierrathen, Ringe, Armbänder, &c., welche, durch häufige Untersuchung und Ausgrabung der Tumulorum, auß selbigen hervorgeholet worden durch Christ. Dethl. Roden, Inspectorum auf Femern, und Pastorem zu Burg, und dessen Sohn, Andr. Alb. Roden, Pastorem; von welchem selbige, so viel möglich, auß accurateste, nicht allein abgezeichnet, sondern auch illustrirt worden. Am Ende sind beygefüget verschiedene, zu dieser materie gehörende, und bißher ungedruckte, Brieffe, 18. Lateinische nemlich des Ezel. Ottonis Sperlingii, und 4. anderer berühmten Antiquariorum (Oligeri Jacobzi, Trogilli Arnkiels und Jac. von Mellen), an Christ. Dethl. Roden; wie auch Chr. Dethl. Roden Lateinisches Sendschreiben an Ott. Sperlingium A. 1699. abgelaßen, und Beschreibung eines sonderbahren Begräbniß-Hügels zu Barmstede in der Graffschaft Ranzow. Nebst einer Vorrede D. Joh. Alb. Fabricii. Hamburgi 1720. in 4. V. de iis *Acta Erud. Lipsiensia Germanica*, *Parie LXXI.*, num. 6., & (ex istis) Joh. Gottl. Kraußi *Neue Zeitungen von gelehrten Sachen*, num. 16. A. 1721., p. 125. 126. 127.

Anastasis Cimbrorum veterum, cum adjecto illi Taciti Libro de Moribus Germanorum veterum, Notis illustrando; promissa in scripto præcedenti p. 338. 339.

CHRISTIANUS DETHLEVUS RODE, Itzehoa Stormarus, Pastor, circa A. 1698., in Comitatu Ranzoviano (Pinnebergici parte) Barmstedienfis & deinde Ecclesiæ infulz Femariensis Inspector, Pastorque oppidi ejusdem Burgenfis, A. 1717. mortuus.

Ob singulare antiquitatum studium, ac diligens tumulorum Cimbriz sepulchralium scrutinium, a Jacobo a Mellen, in *Relatione duplici de curiosis quibusdam illius circa tumulos istos, & res in iis inventas, observationibus*, *Novis anni 1699. literariis Lubecensibus*, M. Mart., p. 88-96., & M. Jul. p. 219-224., inserta, ac Pet. Ambr. Lehmanno, in breviori de iisdem narratione (*in Observationibus curiosis Historicis anni 1701. Germanicis*, num. 37., p. 294. 295. 296., & num. 47., p. 374. 375., exhibita), publice est commendatus. D. Oligeri Jacobzi, Prof. Medici Hafniensis, Epistola ad eum Latina de tribus nummis Henrici III., Regis Angliz, antiquis, in museo ipsius obviis, in Wilh. Ern. Tenzelii *Dialogis mensuris* A. 1698. *Germanicis*, M. Oct., p. 893. 894. 895., prodiit.

Musei ejus rerum rariorum, e Tumulis erutarum Cimbricis, Hamburgi, post obitum ipsius, ab Andrea Alberto, filio, A. 1721. D. Menoni Paulo Hannekenio, Medico Lubecensi (Musei itidem insignis rerum naturalium possessori) venditi, duplex ibidem prodiit Descriptio, altera brevior (13. plagularum), sub titulo des Rhodischen Antiquitäten-und Münz-Cabinets edita, & a filio in sequenti p. 336. 312. allegata; altera uberior, Hamburgi A. 1720. in 4. juris facta publici, cujus hæc est inscriptio: Cimbrisch-Holsteinische Antiquitäten-Remarques, oder accurate und umständliche Beschreibung derer in den Grabs-Hügeln der alten heidnischen Holsteiner, der Gegend Hamburg gefundenen Reliquien, als Urnen, Wehr und Waffen, Zierrathen, Ringe, Armbänder, &c.; welche durch häufige Untersuchung und Ausgrabung der Tumulorum, auß selbigen hervorgeholet worden, durch Christ. Dethl. Rhoden, und dessen Sohn, Andr. Alb. Rhoden, Pastorem; von welchem selbige, so viel möglich, auß accurateste nicht allein abgezeichnet, sondern auch illustrirt worden: Nebst einer Vorrede D. Joh. Alb. Fabricii. Subjunetz sunt huic posteriori Epistolæ ad Chr. Dethl. Rhodium, de Tumulis ac reliquiis talibus, archæologicæ (p. 389-442.), Ott. Sperlingii Jun. XVIII., Oligeri Jacobzi duz, G. A. Pegavii, Trog. Arnkielii & Jac. a Mellen, singulorum singula, Rhodique ipsius una ad O. Sperlingium, ac Versio Germanica Descriptionis suæ Tumuli sepulchralis Barmstedensis.

Descriptio Lucæ cujusdam, in Dithmarsiz & Holsatiz confiniis, antiquissimi, sacris destinati Ethnicis, in *Novis Literariis Lubecensibus*, M. Sept. A. 1699., p. 286. 287. 288., publicata.

Descriptio singularis cujusdam Tumuli sepulchralis Barmstedienfis, in iisdem, M. Dec. A. 1699., p. 368-376., obvia. Hanc illustrat, sæpiusque ab ea dissentit, D. Ott. Sperlingii junioris ad Autorem Epistola, ibidem, M. Jan. A. 1700., p. 14-24., occurrens.

(1.) in H. P. L. M. *Continuation des Nachrichten von Journalen* p. 113.

Respon-

Responsorum ad Epistolam Sperlingii modo laudatam, quæ Descriptio præcedens ulterius illustratur, & contra istam defenditur, Sperlingianæ, l. c., p. 24-27., immediate subiecta.

Excerpta Epistolæ de Tumulo prope pagum Cöllensem a se effosso, & lampade sepulchrali, cæteraque suppellectile, in eo inventa, quæ in *Novis It. Lubec.*, M. Jun. A. 1702., p. 180-184., exhibentur.

(Addantur D. Steph. Klotzii, Superint. regii Slesvigo-Holsatici, Diss. de Urim & Thumim, ac Oratio de propagatione bonarum artium, nec non H. Lehmanni Tr. von Vermeidung frembder Sünden, quorum editionem, in *Catalogo nudin.* Lips. A. 1698. vernali, p. 54. & 78., a se iussit expectari.)

JOHANNES RODE, Londino Dithmarsus, scriptor incertæ ætatis, cujus Chronicon breve Dithmarsicum, lingua conscriptum Saxonica, & ab A. C. 1146. ad 1475. perductum, *avindsoy*, inter MSSa Bibliothecæ Hamburgensis publicæ Lindebrogiana, asservatur (in 4.), & Parte IV. *Isagogæ ad Hist. Cimbr.*, c. 12., §. 2., p. 228., a nobis jam est laudatum.

(Diversi ab eo sunt: I. Joh. Rode, Ecclesiæ Bremensis Præpositus major, bullarumque Apostolicarum Corrector, qui A. 1463. Archiepiscopatum Bremensem, sibi oblatum, recusavit, & Henrico, Comiti Schwartzburgico, transcripsit, ab Alb. Krantzio, in *Metropoli*, Lib. II., c. 52., & Lib. 12., c. 23., ac Casp. Dancwerthio, P. III. *Chorogr. Cimbr.*, c. 13., p. 274., celebratus; II. Joh. Rode, Bremensis, præcedentis ex fratre nepos, Ecclesiæ Bremensis initio Præpositus, ac deinde, ab A. 1496. ad fatalem 1511., Archiepiscopus, libri *de Archiepiscopi Bremensis introductione vernaculi* (cujus excerpta Lindebrogiana in Hamburgensi Bibliotheca offendi) Autor, de quo Krantzius, l. c., Lib. 12., c. 23. 25. 26. & 30., Dav. Chytræus Parte I. *Chronici Saxonie*, p. 68-72., & C. Dancwerthius, l. c. p. 274., consulendi; III. Joh. Rode, Dithmarsicæ borealis, ab A. 1599., Præfectus, Londini A. 1626. mortuus, & a Dancwerthio, l. c., P. III., c. 16., p. 300., ac Ant. Heimreichio, Lib. 3. *Chronici Dithmarsici*, c. 4., p. 249. 250., memoratus.)

JACOBUS RODEMANN, Parochus Ulmsbüllensis in Elderstadia Pastor.

Sermo Panegyricus, oder Ehren- und Trostpredigt über Claus von Buchwald, einen in Frankreich erschossenen Holsteinischen Edelmann, auß Joh. XIV. 2. 3. Hamburgi 1652. in 4.

JOACHIMUS RÖDERUS, Lubecæ, patre Hermanno mercatore, matre vero Magdalena, Erasmi Jappii, Senatoris, filia, d. 3. Aug. A. 1623. natus, Juris utriusque (cui, ab A. 1641., Helmstadii, Witebergæ & Argentinx, vacaverat) Doctoris titulum Basileæ A. 1648. obtinuit, & ex Helvetia deinde, Italia, Gallia, Anglia & Belgio, sequenti peragratis biennio, in patriam A. 1650. redux, inter hujus Advocatos inclauit. Obiit M. Oct. A. C. 1689., & ætatis 67., cum quatuor ex Anna Schöleria uxore, A. 1655. ducta, sustulisset liberos: V. Enochii Svantenii, Rectoris Lubecensis, *Programma de vita ejus sumbre*, & J. H. a Seelen P. III. *Athen. Lubec.* p. 133. 134. 135.

Disp. de Legibus, Præfide M. Joh. Meisnero. Witeb. 164. in 4.

Disp. ad titulos Codicis de Usuris pupillaribus, & re judicata, textusque parallelos, directæ, Præfide D. Joh. Ott. Taboræ. Argentinx 1646. in 4.

Disp. Inaug. de Sequestratione conventionali. Basileæ 1648. in 4.

JOACHIMUS RÖDERUS Junior, Lubecensis, Senioris, J. U. Doctoris (de quo modo est dictum), filius, d. 2. Oct. A. 1672. natus, & Duisburgi A. 1702. J. U. Doctor item renunciatus. V. J. H. a Seelen (plura de vita ejus addentis) P. III. *Athen. Lubec.* p. 135. 136.

Disp. Inaug. de Emptione rerum furarum, Duisburgi 1702. in 4.

M. PETRUS RÖDING, Hamburgensis, insulæ Albis Billianæ, Hamburgo vicinæ, Pastor, A. 1704. superstes. Reichspredigt über Salomonem Petri, Pastorem zu Steinbeck, auß Matth. XXV. 21., M. Jan. A. 1685. gehalten. Ratzeburgi 1685. in 4.

EBERHARDUS RODOLPHI, Parochus in Nordstrandia, sub seculi XVI. initium, Scintebüllensis Pontificius, & fraternitatis Kalendarum in eadem insula Marianæ Decanus.

Die Geseze und Beliebungen der Bruderschaft des Kalandes im Nordstrande, von ihm A. 1510. zusammengetragen, quæ in Ant. Heimreichii *Chronici Frisie Borealis Germanici* editione secunda, Slesvigæ A. 1668. in 4. excusa, Libro II., c. 1., p. 69-84., lucem viderunt publicam.

C. A. RÖDSCHER, Slesvicensis.

Coronata integritas, Gekrönte Redlichkeit, oder Eichenrede über Cay Wildhagen, Fürstl. Holsteinischen Kammercaptl. Assessorem. Slesvigæ, sine mentione anni, in fol.

CORNELIUS ROELOFS, Civis Hamburgensis, Quakerorum sectæ addictus, de quo supra, (sub Henr. Dehnii, socii ejus, nomine), narrata possunt relegi.

(Diversus ab hoc est Joh. Roelofs, Quakerus, cujus *Wiederlegung wider Joh. Berkendals Neujahrsgedichte* a Joh. Conr. Danhauero, in *Colluvie Quakerorum* p. 36., aliisque, allegatur.)

JOHANNES ROELOF, Lubecensis, civis & typographus, Seculo XV. expirante, Colonienfis, Roelofius a Suffrido Petri, quem sequimur, Haringi Sifridi Synnamæ, Frisii, Academix Colonienfis Jcti, *Expositiones titulorum utriusque Juris*, Coloniz A. 1500. in fol. ab eo excusas, laudante, *Decade VIII. Scriptorum Frisorum*, n. 9., p. 96., vocatur. Joh. Koelhoff de Lubeca contra audit Autori præfationis, Brunello Nigelli Wirekeri, & *Vetula* Ovidio suppositæ (quæ ille Poemata, circa A. jam 1490., Coloniz impresserat), in editione anni 1662. Gvelfherbytana, præmissæ, p. 2., & Andr. Senfleblio, in *Notis ad Alani de Insulis Parabolas* p. 10. Quorum ultimus cum antiquissimum *Commentatorem Roethii super Consolationem Philosophiæ* eundem appellet, scriptoribus Cimbricis merito accensendus videtur. De *Chronico Germanico*, Coloniz A. 1499. in fol. per eum impresso, V. Joh. Hübneri *Cent. V. Biblioth. Hist.*, n. 9., p. 32. 33. 34.

TILEMANNUS ROENERUS, Jctus, Spiræ, ut fori Germanici praxin familiarem sibi redderet, circa A. 1567., commoratus, Slesvigæ A. 1602. fuit superstes, & eandem, causis forensibus patrocinatus, uti credo, exercuit. V. *Epist. dedic. Animadversionum ad Joh. Adolphum, Ducem Holsatiæ*.

Animadversionum Juris Practicarum Tomus I., secundum Tractatus Juris civilis varios, variorum casuum decisiones, partim in foro receptas, partim, ad amussim juris scripti, & processus judicii, compilatas, continens. Slesvigæ, typis Nicolai Wegneri, A. 1602. in 4. Basileæ illum etiam A. 1603. in 4. produsse, *Catalogus nudinarum anni istius vernalium*, & Lipenii *Bibliotheca Juridica*, perhibent, sed mihi non persuadent. Præfixæ sunt duæ *Epistolæ dedicatorie*, ad Joh. Adolphum, Ducem Holsatiæ, & Gerh. Ranzovium, Proregem Cimbricum, Slesvigæ A. 1602. scriptæ. In

Mollerii Cimbr. Lit. Tom. I.

Bbb bb bb

qua-

quarum prima, publicasse se in hoc Tractatu, quæ, ad praxin forensensem spectantia, ante annos 35., in Camera Imperiali, observaverat, paucaque alia iisdem addidisse, significavit.

M. CHRISTOPHORUS ROHNIUS Lubecensis, natus d. 10. Dec. A. 1663., Coenobii initio patris Laurentiani, in Suburbio, Ecclesiastes, d. 24. Aug. A. 1693. electus, deinde vero Diaconus in urbe ipsa Jacobus, in Henr. Dürkopii locum d. 15. Jul. A. 1706. subrogatus, & ab A. 1712. d. 6. Oct. Pastor.

Uxorem duxit Catharinam Elisabetham, Herm. Westhovii, Pastoris Jacobzi, filiam natu maximam, & hac defuncta, A. 1713. d. 10. Jul. Annam Charitatem, Christoph. Wendii, Templi cathedr. Pastoris ac Ord. Eccl. Senioris, filiam.

V. Jac. a Mellen *Lubecam Anni 1698. Literatam* p. 11. & *Catal. MS. Ecclesiastarum Lubecensium*, *Nova Lit. Lubecensis*, *M. Oß. A. 1706.*, p. 319. ac J. H. a Seelen *P. II. Athen. Lubec.* p. 223.

Historia Vitæ M. Balth. Gerh. Hannekenii, Pastoris Mariani Lubecensis, Germanice ab eo Lubecz M. Apr. A. 1706. edita allegatur in *Novis Lit. Lubec.*, *M. Sept. A. 1706.* p. 287.

GERHARDUS MATTHÆUS ROHR, Hamburgenfis, patre Christophoro, Medico celebri, d. 19. Nov. A. 1672. natus, Medicinæ Doctor, & Practicus, circa A. 1698., in Pomerania Anclamensis. V. *Nova Lit. Lub. A. 1698.* p. 52. 126. 127., & *A. 1699.* p. 7., ac A. D. Habichthorstii *Rostoch. Lit.* p. 443.

Disp. Inaug. de Arthritide, Præside D. Joh. Ern. Schapero, Rostochii 1698. in 4.

GVERNERUS ROLFINCIUS, Hamburgenfis, Gverneri, Gymnasii patris publici Professoris, e Catharina Hermesia, Consulis Buxtehudani gnata, filius, d. 15. Nov. A. 1599. in lucem editus, avum habuit sibi itidem cognominem, Gvern. Rolfincium, scholz Hamburgenfis, ad A. usque fatalem 1590., Rectorem, insignibus, ob doctrinam, a Joh. Caselio, Joh. Fuchtio, Gev. Elmenhorstio & Sam. Rosenbohmio, publice ornatum elogiis. Oriundus fuit familia antiqua Westphalica, quæ, Seculo jam XV., per Wernerum Rolevincium de Laer, Monachum Carthusiæ Coloniensis eruditum, *Fasciculo temporum, Martyrologio, libro de laudibus Westphaliæ*, aliisque scriptis Historicis, famam adeptum, & A. 1502. defunctum (1.), inclaruit, Ludolphumque deinde Rolevincium, Magdeburgensem, Th. D. ac Comitatus Barbyensis Seculo XVII. Superintendentem (2.), itidem protulit. Ab his majoribus ad nostrum transierunt insignia familiæ, fringilla scilicet frumenti insidens mergin; & stella inter duo bubali cornua effulgens, isti superimposita (3.). Utroque parente in ætate orbatus tenera, patrem invenit alterum in Christoph. Schelhammero, scholz Hamb. Johannez Præceptore, agnato suo, a quo sollicite & educatus, & institutus, in lingvis literisque humanioribus ita profecit, ut 17. natus annos Witebergam adire potuerit, & biennio illic sequenti Philosophiæ pariter ac Medicinæ, duce Dan. Sennerto, felicissimo incubuerit successu. Lugdunum hinc Batavorum A. 1618. delatus, in coepto strenue perrexit curriculo, Anatomiesque imprimis peritiam accuratorem dissectionibus animalium sibi acquisivit assiduis. A. 1621. Leida discescit, & Angliæ, Gallia atque Italia, perlustratis, in Athenis diutius hæsit Patavinis, perquam industrius Joh. Prevotii (cujus discipulorum a Jac. Phil. Tomafino (4.) annumeratur primiceriis), cæterorumque Hygeæ mystarum, auditor. Brevi autem adeo illic, doctrina rariori, & admiranda in exercitiis Anatomicis dexteritate, inclaruit, ut non Professorum solum, sed & Magnatum Venetorum ac Patavinorum, summum sibi conciliaret favorem, a studiosis autem, Philiatris inprimis atque Germanis, non minori, quam doctores publici, haberetur in pretio. Magnis præsertim famæ ejus auxerunt incrementis dux dissectiones publicæ, A. 1625., d. 21. Mart. & 12. Apr., in fratrum Contarenorum, Petri & Francisci, palatio, spectantibus, cum applausu, proceribus quæ plurimis, & plusquam 300. variarum gentium studiosis, tanta institutæ dexteritate, ut Natio Artistarum, quos vocant, Germanica honorifico hanc testimonio, Actis publicis ab Henr. Lysio, Consiliario suo, nostrique cive, inserto (5.), de prædicandam esse censuerit. Joh. Thulius, Marixmontanus, Med. D. & Eloqv. ac Hist. Professor, adeo eandem est admiratus, ut ipsi, cum d. 7. Apr., eodem A. 1625., Phil. & Med. Doctor, in Panegyri (quam ipse Dux Venetus, Contareni, aliique Optimates, præsentia sua ornabant) splendidissima, crearetur, his applausit elegis (6.):

*Mortua quæ rursus nostras animantur in usus
Membra parente manu, hanc quis neget esse Dei?
Longam a defunctis, Rolfinci, discere vitam,
Corpora & ex obitu noscere morte, facis,
Tam bene membra secas, tam docte sella recenses,
Ut depicta putem, quæ laniata scio.*

Oblati hi honores Academici ipsi jam ante erant in Gallia; sed scholz eos debere maluit Patavinæ, cui Georg. Spörlinus, Basileensis, de Candidato adeo insigni metris gratulatus est sequentibus:

*Gessit hac olim te cingere Gallia lauro:
Tanta sed Ausoniæ debita fama fuit.*

*Contarena domus testis sit, & umbra penatum
Clara angustorum, lucis origo tua.
Splendeat & vigeat lux hæc dispersa per orbem,
Famaque ab illustri stet tibi capta loco!
Nunc te fert amantem, nulla peritura senectæ:
Phæbum Mythen talia dona decet.*

*Debit Adriaci decus hoc accedere Musis,
Inque Patavino stella micare polo.*

Tanti vicissim Patavini eum, ex Italia licet A. 1628. jam digressum, & Witebergam reversum, fecerunt, ut privatim hic viventi professionem Anatomies, eodem anno, jussu Nicol. Contareni, Senatoris Veneti & Academiæ Reformatoris, obtulerint ordinariam, ad quam suscipiendam Natio etiam Artistarum Germanica & Joh. Thulius aliquot ipsum invitarunt epistolis (7.). Prætulit tamen huic, post aliquot mensium deliberationem, vel patris & religionis amore, vel causis permotus aliis, Anatomico-Chirurgico-Botanicam Academiæ in Thuringia Jenensis, ad quam A. seqv. 1629., d. 30. Jan., in locum Eusebii Schenckii, literis Witeberga evocabatur publicis. Hanc solenni de *Epilepsia* disputatione M. Majo A. 1629., Jenæ auspicatus, d. 21. Febr. A. 1641. cum Practica & Chymica (ipsi omnium primo decreta), Ducum Saxoniorum jussu, commutavit, cum Senioris Collegii Medici dignitatem triennio ante jam esset adeptus, anno sc. 1638., quo, post obitum Collegarum, Ant. Vari & Zach. Brendelii Jun., solus in illo, tempore menstruo, ad civis usque sui & auditoris, Pauli Marquardi Slegelii, adventum, docuit (8.). Totam Acad. Jenensem, ejus sexies (A. sc. 1632. 1638. 1646. 1652. 1658. ac 1666.) fuit Rector (9.), & Senior tandem A. 1664., post Phil. Horstii, Rhetoris, excessum, evasit, meritis sibi æternum devinxit ingentibus, famaque eruditionis medicæ stupendæ, & summæ in docendo dexteritatis, per omnem Europam longe lateque diffusa, tot, e plerisque illius regionibus, & Germania inprimis, Jenam allexit Philiatros, ut horum illa numero, quoad superstes fuit, Athenæ Germanica superaverit omnia.

Solus

(1.) V. de illo Joh. Trithemii *Catal. virov. illustr.*, R. Bellarmini *Lib. de Scr. Eccl.* p. 300., G. J. Vossii *Lib. 3. de Hist. Lat. c. 6.*, p. 569. 570., Phil. Labbei *Diff. de Scr. Eccl.*, P. II., p. 407., Cavium item, Olearium, aliosque Scriptorum Ecclesiasticorum & Historicorum nomenclatores. (2.) V. de hoc Pauli Bolduani *Ep. dedie Complementi Biblioth. Theol.*, A. 1622. editi. (3.) V. M. Adr. Beieri *Architectum Jenensem*, c. 57., p. 728. (4.) in *Elogiis posterioribus* p. 231. (5.) Præfixum illud etiam est *Dissertationibus* nostri *Anatomicis*, A. 1656. editis. (6.) Prodiierunt Patavii A. 1625. in f. pat., cum aliorum (Henr. se, Lysii Hamb., Georg. Spörlini, Basileensis, Car. Avanti, Rhodigini, & Oct. Sperlingii Hamb.) carminibus in promotionem hanc Doctorem gratulatoriis, scortum auctem A. 1656., in frontispicio *Dissert. Anatomicarum*, sunt recusi. (7.) V. M. Adr. Beieri *Syllabus Rectorum & Professorum Jenensium* p. 924. 925. (8.) V. Beierum *l. c.* p. 563. 564. (9.) V. Beierum *l. c.* p. 235. 251. 274. 293. 332. 332. 849., & Joh. Frischmuthii *Programma funebre*.

Solus certe CIV. ex istis Candidatos tjara ornavit doctorali, cum integro haecenus seculo (ab A. 1558. ad 1658.) totidem tantum essent promoti (1.), suisque annumeravit auditoribus plerosque celebriores Germaniae; nec paucos septentrionis, Archiatros, Poliatros & Professores in Academiis Medicos, atque, hos inter, omnes suos in Salana, ab A. 1638., Collegas, P. M. Slegelium, Joh. Placcium, Gotfr. Mæbium, Christoph. Schelhammerum, Joh. Theod. Schenckium, Joh. Arn. Friderici, Georg. Wolsf. Wedelium & Aug. Henr. Falschium. E quibus Slegelius, in Historia vitae propriæ ἀνέκδοτῳ, se potissimam eruditionis suae Medicæ partem illi debere, ingenue est fassus, Mæbius autem in familiaribus saepe gloriatus colloquiis, se, nunquam apud Gallos, Anglos, Italos & Hispanos, peregrinatum, aut plantas illorum scrutatum exoticas, & Botanices nihilominus, & reliquarum Medicinæ partium, peritiam, in Thuringiæ solo natali, haud infeliciter sibi parasse, Rolfsincioque, Praeceptorum ac Collegæ, secundum Deum, ferre acceptam (2.). In prælectionibus publicis, primis muneris Academici annis, Rhafen Arabem, ultimus Medicorum hujus gentis veterum inter Germanos exegetes, illustravit, deinde vero ipse etiam, misso his nuncio, Hippocratem & Galenum, Græcosque ceteros, isto ἐξουκείας scholasticæ honore digniores censuit (3.). Non tamen ita in horum verba ac dogmata jurandum sibi putabat, ut omnia recentiorum placita atque inventa, cum Joh. Riolo Jun., Casp. Hofmanno, aliisque tyrannis ac dictatoribus reip. Iatricæ ἀντοχευοῦσιν, superciliose sperneret. Quinimo potius, quæcumque, in Anatomie, Chymia, Chirurgia & Therapeutica, a Viris ætatis suæ ingeniolis atque eruditis, vel noviter esse detecta, vel solerter excogitata, compererat, sub accuratum, rationis & experimentorum ope, revocabat examini, & ubi in isto certitudinem illorum deprehenderat, non minus quam veterum doctrinam, in prælectionibus suis atque scriptis, proponebat & commendabat, imo hanc saepe, ad istorum ductum, emendabat & reformabat. Talest ipsius in se animum Circulatio sanguinis Harveana, Vasa Thomæ Bartholini lactea & lymphatica, Chirurgia Joh. Dan. Majoris infusoria, aliaque aliorum ἐκρήματα, sunt experta. Dissectiones brutorum privatis, in Studioforum gratiam, instituit quamplurimas, nec non octo cadaverum humanorum, ab A. 1629. ad 1638. (quo cultum Slegelio successori tradidit Anatomikum) publicas. Harum primæ, in duobus corporibus masculis d. 24-30. Oct. A. 1629. peractæ, & Venarum lactearum, veteribus ignotarum, in cane vivo demonstratione illustratæ, Symbolum, Programmate præmissum explicatum, fuit *Anatome Medicinæ oculus*; secundæ (M. Febr. A. 1631.) *Homo microcosmus*; tertiæ (M. Mart. A. 1632.) *Instru-mentorum Chirurgicorum, & istorum ad singulos artus applicationis, ostentione finitæ*, *Anatome, calumniæ non merita*; quartæ (M. Mart. A. 1633.) *Famina, animal mirabile*; quintæ (M. Jul. A. 1634.) *Anatome Theologiæ principium*; sextæ (M. Sept. A. 1634.) *Famina animal amabile, in quod insuantes pios esse oportet*; septimæ (M. Apr. A. 1636.) *Anatome, pie devotionis suscitabulum*; & octavæ denique (M. Oct. A. 1637.) πολυθεύδων illud Chilonis: Γυνὴ σεαυτὴν (4.). Exceperunt octo istas, cum professione Slegelio jam cessisset Anatomica, tres alix, quarum una, in arce Vinariensi peracta, sex Principes spectatores habuit. In Anatome certe, sua ætate, vix quæquam in Germania parem habuit, & ut tanto illa felicius Jenæ excoleretur, Principes Saxonicos, ad sumptus, extruendo Theatro Anatomico necessarios, Academiæ donandos, permovit, structuramque ejusdem A. 1654. & 1655., cum collega Joh. Theod. Schenckio, strenue promovit (5.). In Botanica quantopere excelluerit, non scripta solum de Vegetabilibus, præsertim purgantibus, ostendunt, sed serz etiam Rolfsinciani, quo adhuc gaudet, cognomine testatur posteritati Hortus Acad. Jenensis Medicus, in area Acroateriis Juridico ac Philosophico vicina, A. 1630. ab ipso primum plantatus, & civis sui, Slegelii (cui Hortum Wilhelmitanum, ab hoc diversum, Proxenetæ quippe, in isto a Wilhelmo, Duce Saxo-Vinariensi, exorando, felici, idem A. 1641. debere cæpit Lyceum), ope socia accedente, sequenti 1631. dispositus, excultus, rarissimisque plantis, floribus & fruticibus exoticiis, magnam partem ex Hortis ducalibus, Vinariensi & Lützen-dorfensi, submissis, exornatus. Hortum hunc, plantis Alphabetico ordine, per areolas artificiosas, collocatis pulchre jam tum superbientem, d. 11. Jul. A. 1631., declamatione de *studii Botanici utilitate* solenni, initiavit, primusque deinde ejusdem, ad A. usque 1638. (quo Slegelius ipsi successit), fuit Ephorus (6.). Chirurgiam & primus in Acad. Jenensi publice docuit, & felicissime, manu pariter atque ingenio promptus, exercuit. A. certe 1631., F. Ascens., factum mortuum, utero Barbaræ Stolbergeriz, Joh. Justo Bratschschio, Judici provinciali Jenensi, nuptæ, firmissime impa-ctum, vixque ex ore ejus interno verticem ostendentem, intra quadrantem horæ, feliciter adeo extraxit, ut mater, illa sanitate, vitæ evaserit periculum, atque ad secundas postea transierit nuptias (7.). Nec minor fuit in Chymia, Iatro-Pharmaceutica imprimis, quæ, cum a Chrysopæiz fallacis amafius exiguo haecenus habita esset in pretio, ipsius, atque D. Joh. Michaelis, Prof. Lips. Medici, beneficio, a contemptu hoc vindicata, & emolumento mortalium incredibili, in lucem revocata, utrumque loco inter Mystras suos principe dignum merito judicavit. Ob peritiam certe illius singularem primus Jenæ publicam Chemiæ professionem obtinuit, eamque dextre adeo ornavit, ut, e scholis ejus, Medici plurimi, sacris his naturæ initiati Eleusiniis, velut ex eqvo Trojano, in omnem dispersi sint Germaniam. Joh. Joach. Becheri, Chrysopæiz adversus eum patroni, censuræ, quibus, cum alibi, tum in *Physica subterranea*, experientia ei Chymicæ defectum, variosque in hac doctrina errores, exprobavit (8.), & ironice alterum illum salutavit (9.) *Æsculapium Jenensem, Anatomicum insignem, imo apud rudem plebeculam Hermatem, qui tam parum in dictis & scriptis errare posse credatur, quam ipse Lutherus*, non magis mereretur attendi, quam contraria Car. Patini, Chymicæ contemptoris (10.), nimium in eodem hujus studium atque usum reprehendere haud veriti. Ut rem in pauca contraham, Medicus fuit Rolfsincius tantæ, quantam natura mortalium assequi potest, perfectionis, nec literaturæ reliquæ ἀμύνη, sed Philosophiæ pariter atque Philologiæ insigniter peritus, floribusque & observationibus utriusque selectissimis Meletemata sua Medica exornare, ac ita dulce utili miscere, semper est solitus (11.). Praxeos quidem Medicæ gloriam quod attinet, Guido Patinus, e solis scriptis sibi visis de dotibus ejus temerarium ferre ausus judicium, an istam æque, ac theoricæ eruditionis laudem, meruerit, censura hac in dubium vocavit præcipiti (12.): *P ay recen les livres de Guvernerus Rolfsincius, que vous m'avez envoyez. Si cet homme ne fait de Pratique, que ce qui paroît en ses errits, il fera bien de ne pas venir à Paris. Je dirois volontiers de luy, ce que Mons. de Saumaise a dit de nôtre Mons. de Gorris, dans ses Exercitations sur Solinus: Si in curandis aegris nihil plus videt, vœ miseris!* Sed Galli hujus (in iisdem *Epistolis*, an Dan. Sennertus, Practicorum Germaniæ princeps, Practicus fuerit, ambigere haud veriti (13.)) temeritatis abunde convincit falsitatisque judicium unanimis, non incolarum solum urbis Jenensis & Thuringiæ univerzæ, sed aularum etiam ducalium Vinariensis (cujus Archiare-

Bbb bb bb 2

a Wil.

- (1.) V. Beierum l. c. p. 63. (2.) V. M. Adr. Beieri *Architectum Jenensem*, c. 57., p. 72. (3.) V. Günth. Chr. Schelhammeri *Ad. l. c. ad H. Conringii Introduct. in artem Medicam* p. 65. (4.) V. Adr. Beieri *Syllabum* p. 930. 931. 934., & *Architectum Jenensem*, c. 52., p. 673. (5.) V. ejusd. *Syllabum* p. 931. 936. (6.) V. ejusd. *Syllabum*, p. 885. 926. 927. 928., & *Architectum Jenensem*, c. 52., p. 631., c. 57., p. 718. 722. (7.) P. M. Slegelii *Programma lectionibus Botaniciis A. 1630. præmissum*, p. 7. & Joh. Dan. Majoris *Memoriam Horti Med. Kilon.* p. 6. (8.) V. Beieri *Syllabum* p. 931. 937. (9.) *Lib. I. Sect. IV.*, c. 1., p. 122. Locum infra, ubi de nostri Chymia in artis formam redacta dicendum, recitabimus. (10.) *Lib. I.*, *Sect. V.*, c. 2., p. 401. (11.) in *Lycæo Patavino* p. 65. (12.) V. G. C. Schelhammerum l. c. p. 362., & Georg. Francum in *Epist. de Medicis Philologis* p. 22. (13.) *Vol. I. des Lettres choisies*, Ep. 124., p. 481. 484. (14.) V. Adr. Brud. Lips., *M. Majo A. 1634.*, p. 254.

2. Wilhelmo IV., Duce, est delectus) cæterarumque Saxoniarum omnium, Holfato-Gottorpiensis, Brunsvico-Cel-
lentis, & quatuor Anhaltinarum (quarum Principes, in suis suorumque morbis, vel præsentis auxilium, vel absentis
consilium, Epistime, & magno plerumque cum emolumento, desiderarunt), nec non Comitum Strategorumque par-
tis in bello tricennali Germanico utriusque plurimorum, in ope Æsculapii hujus, quam grata etiamnum recordatione
posterius prosequuntur, ægris innumeris salutifera, deprecanda, consensus. A Friderico, Duce Holfato-Gottorpiensi,
ad Archiatri dignitatem, a Christiano Alberto autem, illius filio, A. 1665., ad professionem Medicinæ in novella Aca-
demia Kiloniensi primariam, invitatus, Jenam suam, cui juvenis Patavium posthabuerat, deferere noluit, sed ipsi etiam
Chersoneso patriæ senex prætulit. Domum in urbe hac inhabitabat Schenckianam, ab hæredibus antecessoris sui, D.
Eusebii Schenckii, A. 1641. emptam, suisque sumptibus instauratam ac magnifice exornatam, prætereuntes mortalita-
tis suæ gnoma hac commonefacientem Apostolica (1.): 'Οὐκ ἔχομεν ὡς μένυσαν πόλιν, ἀλλὰ ἣν μέλυσαν ἐπιζητήματα.
(2.). Instructa illa erat a possessore, elegantiarum omnium studio, tribus ingentibus artis, quam profitebatur, Medi-
cæ præfidiis, Horto nempe pulcherrimo, Laboratorio (in quo Minerva, *Physicæ & Pyrotechnicæ*, Joh. Dan. Majore (3.)
iudice, habitavit), Chymico, & Museo (quod ab eodem Majore (4.) celebrioribus orbis Europæi annumeratur, sed &
spectris, sceleta ejus subinde animantibus, crebris insectum esse perhibetur tumultibus (5.)) Physico-Anatomico.
Uxorem, eodem, quo & des istas cepit incolere, anno 1641., die 9. Febr., duxit Sophiam Margaretam, Günth. Henr.
Platneri, Consilarii Saxo-Vinariensis Ecclesiastici atque intimi, filiam, cujus soror, Catharina Elisabetha, D. Christoph.
Schelhammero, Collegæ ipsius in ordine Medico, & post hujus obitum, D. Job. Ern. Gerharo, Theologo Jenensi,
est elocata. Nullos ex hac mares, sed quinque filias, sustulit, e quibus dux, Anna Catharina, Joh. Christoph. Wexii, J.
U.D. & Cancellarii Saxo-Martisburgici, conjux, ac Maria Sophia, cum matre, defuncto tantum fuere superstites. Quo
pauciores autem reliquit liberos, morti obnoxios, tanto plures edidit libros, fetus ingenii præcellentis immortales, &
in omne ævum parentis propagaturos memoriam. Istos, Vinc. Placcio teste (6.), characteribus adeo grandibus, polli-
cisque latitudinem æquantibus, exarare consueverat, ut, librum modicæ magnitudinis editurus, typographo volumi-
na vastissima, quibusque portandis viri vix pares essent robustissimi, transmitteret. Corpus procerum ac toro-
sum, faciemque decoram, præter artuum concinnitatem, mores & gestus ornabant; ad omnem elegantiam,
missa gravitati in affectatæ comitate singulari, compositi. Valetudine gavisus est integra, eamque laboribus
confirmavit assiduus, & si quæ illi, vel a destillationibus capitis, vel causis aliis, subinde imminabant pericula, Dei atque
artis suæ ope, triumphator morborum priorum felicissimus, diu averuncavit. Novissimæ Catarrhus, oculo dextro
incumbens, & alio deductus, cervicem inflammavit, & quamvis locus affectus a chirurgo percuratus jam ferme esset,
febri lenta cum marasmo senili accedente, finem vitæ instare, & ad solam Medici cælestis, opem esse confugiendum,
senem inclytum monuit. Nec invitus is emigrationi in πένυ μέλυσαν καὶ μένυσαν se accinxit, totiusque in æternitatis
defixus consideratione, amico, moribundum, quid ageret, interroganti, sola se τὰ ἄνω καὶ κάτω, suprema atque infima,
cælum scilicet ac sepulchrum, meditari, non pie minus quam argute, respondit (7.). Inter præclaras hujusmodi
meditationes, crebra de rebus divinis cum D. Seb. Niemann, Antistite tunc Jenensi, aliisque, colloquia, ac preces ar-
dentissimas, recurrentibus deliquiis, die 6. Maji, A. C. 1673. & ætatis 74., placide expiravit, scholæque Salanz, cujus
per lustra novem Professor, & per annos totidem Senior, fuerat, valedixit.

Vitæ ejus historiam fufius sunt persecuti, quos & nos præcipue consulimus: 1. Joh. Frischmuhlius, LL. Or. Prof.
Jenensis, in *Programmate funebri*, in Henn. Wittenii *Memorie Medicorum renovate* (Francof. A. 1676. in 8. editæ)
Decade II., p. 264-271., adjecto scriptorum Indice, recuso, cujus Epitomen Paulus Freherus, in *Theatro Erud.* p. 142.
143., exhibuit; 2. M. Adr. Beierus, Archidiaconus Jenensis, in *Syllabo Rectorum & Professorum Jenensium*, A. 1659. Jenæ
edito, p. 224-235. 251. 252. 270. 274. 275. 293. 332. 335. 336. 364. 621. 769. 770., imprimis autem 282-285., nec non in Poe-
mate peculiariter in primum illius Rectoratum elegiaco, de Professoribus Acad. Jen. Saxonice, ipsiusque vitæ cursu ac
laudibus, quod A. 1632. seorsim prodit, A. 1658. autem, in quinto ejusdem Rectoratu, est revisum, auctum, *Syllabo-
que* modo laudato, p. 298-351., insertum. Brevius eandem contraxerunt Henn. Wittenius *T. I. Diar. Biograph. Sec.*
XVII., ad A. 1673., Georg. Abr. Merclinus in *Lindensio renovato*, p. 367., Joh. Franc. Buddeus *T. IV. Lexici Historici*
p. 299., & Joh. Casp. Zeumerus in *Vitis Proff. Med. Jen.* p. 36-40.

Conferri, præter jam ante allegatos, de illo possunt Joh. Ant. a Linden *Lib. I. de Scriptis Med.* p. 220., Thom. Bar-
tholinus *Lib. 8. Corninum* p. 235., & *Cent. II. Epp. Med.* p. 567. 568., Frid. Rappoltus in *Poematis* p. 195. 226. 227., Car.
Patinus in *Icycoo Patavina* p. 95., Günth. Chr. Schelhammerus in *Addit. ad H. Conringii Introduct. in artem Medicam* p.
30. 65. 135. 209. 288. 334. 335. 362. 381. 404., & in *Introduct. in Physiologiam* p. 25., M. Adr. Beierus in *Architecto Jenensi* c.
20., p. 190. 196. 197. c. 41. p. 41. c. 42 p. 633. c. 54. p. 670. c. 57. p. 718. 720. 721. 728. 732., ac in præfatione *Syllabi Doctorum
Medicinæ, Jenæ promotorum*, A. 1644. editi, Georg. Nic. Erasmi L. 3. *Anagramm. emmetr.* n. 67., Corn. a Bèughem
in *Bibliographia Medico-Physica* p. 225. 226. 227., Andr. Ottom. Göllicke in *Historia Anatomie* p. 148. 149., & *Homo-
nymoscopia nostra*, *Seß. I.*, c. 3., §. 18., p. 75.

Addantur Epistolæ, quibus Joh. Sperlingius, Prof. Witteb., *Tractatum de formatione Hominis in utero* A. 1641., M.
Aur. Severinus, Med. Prof. Neapol. (teste Matth. Zimmermanno in *Analectis mensuris*, M. XII., n. 6., p. 615.), Pho-
cam illustratum A. 1659., Thom. Bartholinus *Spicilegium ex Vasis lymphaticis* A. 1658., & Joh. Dan. Major *Descriptio-
nem machinarum mechanicarum Renati Cartesii*, Latine a se versam & Kilonii editam, A. 1672., ipsi inscribere, dedi-
catoris. Alia Bartholini, qua Eucharisticæ Rolincii ob dedicatum *Spicilegium* A. 1661. respondit, A. 1667., in *Centu-
ria Epp. ejus Med. tertia*, n. 27., p. 99-102., prodit. Joh. ab Horne, Acad. Lugduno-Batavæ Medici, ad eundem Epi-
stola, observationum in partibus sexus utriusque genitalibus specimen exhibens, Leidæ A. 1660. & Lipsiæ A. 1675. (in
12.), cum *Microcosmo* illius, est excusa.

ELOGIA.

(Joh. Thuilii & Georg. Spörlini metrica, in Vitæ ejus historia, jam supra recitavimus.)

Joh. Frischmuhlius, in *Programmate funebri*, ita de illo: Enimvero, cum Athenæ nostræ Salanz desiguntur in con-
templatione Hippocratis sui, G. Rolincii, tantam reverentiam virtus insolita, beneficia charitatem, gloriam celestem in-
genii animique vastissimi monumenta, protinus imperant, ut nullum satis amplum, satisque honorificum, Scitum factu-
ris occurrat, unde divinas Viri maximi dotes, & merita in Academiam ingentia, per idoneum obnoxiorum & devotorum
pectorum redhostimentum, videamur agnoscere. - Cum Jenam vix adisset, plura confestim doctrinæ, & insolitarum
ad istum diem demonstrationum, miracula struxit, ut qui Æsculapius olim ab Epidaurio Romam, nunc Patavio Jenam

transi-
(1.) ex Hebr. XII. 14. (2.) V. M. Adr. Beieri *Architectum Jenensium*, c. 20., p. 190. 196. 197., & c. 54. p. 657. (3.) in *Epilogo Descriptio-
nis Machinarum mechanicarum Renati Cartesii*, A. 1672. Rolincio inscriptæ. (4.) Im Bedenden von Kunst und Naturalien *Kammern*
p. 12. Conf. Dan. Gvilh. Mölleri *Diff. de Technophysiotameis*, c. 7., p. 44. (5.) V. Erasmi Francisci Höltschen Proteum p. 994. (6.) in
Lib. de Arte excerpenti p. 51. (7.) V. M. Casp. Neumannii *Peisabbanchungen* p. 364., & ex illis, M. Christoph. Krahe *Sermone in ex-
quis Val. Schmidii funebrem* p. 13.

transisse, credi posset. - - Chemie professionem & primus Jenæ orsus est, immenso Medice rei bono, & Practica accedente, ad fastigium perduxit, majori inde Germaniæ salute, quam quæ expulsi dignèque dilandari possit. - - Rol-
fincius, ceu pater Medicorum, innumeram discipulorum non inficiandorum multitudinem per omnes Germaniæ partes
emisit, in remota aliquibus, & extremas septentrionis oras, penetrantibus. &c.

Joh. Sperlingius (in Ep. cis. dedic.) ita illum A. 1641. compellavit: Vir amplissime & nominis celebritate insignis,
Quantopere Medica studia tuis promota sint laboribus, dicere in faciem erubescio. Publicæ id loquuntur voces, conte-
stantur facta, grata mente renarrans discipuli clarissimi.

Thom. Bartholinus (Lib. 8. Carm. p. 235.), regnare eum, ait, in orbe medentium, & (in Consilio de peregrinat. Medica
p. 11.) professoribus accenset clarissimis, in cultioribus Europæ regnis florentibus, & exterorum studia ad se allicienti-
bus. Eidem Doctor audit in Acad. Jenensi exercitissimus (in Tr. de Vasis lymphaticis in homine inventis, c. 5.); Vir
integerrimus decusque Anatomicorum (in Spicilegio secundo ex Vasis lymphaticis, c. 5.); Vir in Anatome & aliis
summus (ibid. c. 6.); Vir, cujus auctoritatem omnes venerantur (Cent. II. Epp. Med. p. 709.); Vir ubique amplissima c-
reditione, judicii maturitate, famæ magnitudine, orbis applausu, regnans, magnorum in temp. literariam meritorum,
Germaniæ ornamentum, Medicorum hujus seculi clarissimus (Cent. III., in Ep. 27. ad ipsum Rolfincium, p. 99-102.);
magnusque Germaniæ Æsculapius, cujus oracula omnes suspicimus (Cent. IV. p. 400.).

Leccardus Leichnerus, Med. Prof. Erfurt. (in Ep. ad Thom. Bartholinum, Centuriæ II. Epp. Med. Bartholini p. 690.
infera), acies Medico-Anatomicæ antesignanis, Ol. Borrichius (in Diss. de ortu & progr. Chymie p. 6.) iis, qui Chymica
accuratius tractant, Joach. Vitus Wigandus sive Joh. Val. Willius (Diss. 1. de Itineribus Philiatr. Germ. p. 45.) cele-
brioribus Germaniæ Chymicis, & Georg. Francus, in Epist. de Medicis Philologis p. 22., his, eum annumerarunt.

Joh. Rhodio (Cent. II. Observat. Med., Obs. 4.) Vir audit eximius, contubernalis suus & consecratus.

Joh. Mich. Dilherro (in Epist. ad Joach. Morfium MS., A. 1634. exarata) Medicorum Princeps.

Johanni ab Horne (in Epist. ad ipsum, paulo ante laudata) Anatomicus veteranus exercitissimus.

Ant. Deusingio (in Elegantiarum Philologicarum examine, seu Calorum caterva disjecta) Vir inclitus, Philosophus
ac Medicus incomparabilis, a Sægero Bibliothecarius naturæ vocatus, qui nempe vivam in pectoris scriniis Bibliothecam
circumferat, naturæ virtutes ac ingenia complectentem.

Georg. Hier. Velschio (Dec. III. Curationum & Consiliorum Medicorum, Curat. I.) Vir illustris & amplissimus.

Casp. Marchio (in Program. quodam Kiloniensi) Vir per universam Europam celeberrimus.

Car. Patinus (in Lycæo Patavino p. 95.) ita de illo: Fato functum audiri celeberrimum G. Rolfincium. - - Medicinam
ille callebat ad unguem, reconditoria ejus Axiomata liberalissime profundens, quæ tamen minori Chymie usui conjuncta
esse voluisset. Parcans ejus manes huic meæ opinioni.

Joh. Joach. Becherus, in Supplem. I. Physicæ subterraneæ, pro Mercurio quidem corporum fuscæ contra illum dispu-
tat, sed Virum tamen eum aliis prudentem, doctum & circumspexit, esse p. 623. fatetur.

Phil. Jac. Sachsis Senex audit de rep. Medica meritisissimus, & nunquam satis laudandus (Lib. II. Gammarologiz, Sect.
2., c. 3.), nec non (in Append. ad Lib. II. Ampelographiæ, Sect. 9.) Vir excellentissimus & de rep. Medica meritisissimus,
ex cujus institutione, velut ex equo Trojano, Viri Medici florentissimi prodierunt, Phæbusque Acad. Salanæ.

Joh. Sigism. Elsholzio (in præfat. in Non entia Chymica, Destillatoria curiosè adjecta) Excellentissimus nuper seculi
nostri Medicus.

Joh. Dan. Majori Atlas orbis Medici summus, Jenensium Æsculapius, illustris meritis, & vel ob senium venerandus
(in Ep. dedic. Descriptionis machinarum Ren. Cartesii); Medicorum maximus, quem Italia desideravit, quem Gallia,
Belgium, & reliquæ Europæ provinciæ, cum Imperatrice & Regina earum Germania, genuinum ac redivivum ejus Hip-
pocratem venerantur (in ejusd. Descript. Epilogo); Vir maximi nominis, vere Medicorum Germaniæ hodie facile pri-
mus, Patavium ad professionem pene juvenis vocatus, nunc senex emeritus, & conscientia rerum, prudentissime a se ge-
starum, contra quorū fama suæ insultantium conatus, intra annum nemini insidiosum, triumphans (in Memoria Hor-
ti Med. Kilon. p. 6.); Anatomicus oculatissimus (in Historia Calculi Sperlingiani p. 25.); & Vir multa meritorum laude
celebratissimus (in Prodrōmo Chirurgiæ infusoriæ p. 31.).

Joh. Christ. Frommanno (in Problematis tribus miscell. p. 18.) Alter Hippocrates, senex venerandus.

Matthiz Tilingio Illustris Germaniæ Anatomicus & Medicus (in Anatomia lienis, Sect. 2., c. 1.); Anatomicus &
Medicus nunquam satis laudandus (in Dissq. de Placenta uteri, Art. 3.); Vir in arte Medica sane incomparabilis (ib.
Art. 4.); Germanorum Medicorum ac Anatomicorum aquila (in Proamio Exerc. de admiranda Renum structura & u-
su); & incomparabilis ille Anatomicus ac Medicus Germanus (ib. Sect. I., §. 55.).

Jac. Barnero (in Append. Sennerti novi) Summus ille artis nostræ Antistes.

Gabr. Claudero (in Invento Cinnabario, c. 15.) Vir magnus.

Val. Andr. Mollenbrocio (in Tr. de Varis, c. 10., n. 42.) Chymicus insignis.

Christ. Frid. Garmanno (L. I. de Mirac. Mortuorum, Tit. 7., §. 36.) Magnus Jenensium Apollo, & (in Diss. de Ova
humano, §. 41.) Vir de arte nostra optime meritis.

Jac. Wolfio, Prof. Med. Jenensi (in Progr. de ætjodixjotis, A. 1690. edito, p. 3.) Vir illustris ac vere Σαυσιγίος.

Christ. Daumio (Ep. 28. ad Joh. Andr. Bofium p. 40.) Æsculapius Jenensis, Vir, ut mira doctrina, experientia, & me-
ritis maximis, stupendus, ita Academia Jenensis, Medicorumque omnium, æternum decus.

Casp. Poshero (in Diss. de Manna §. 10.) Vir a morte quoque celeberrimus.

Erasmo Francisci (in Höllischen Proteo p. 904.) Ein annoch, dem Ruhme nach, unsterblicher Anatomiste.

Gothofr. Vogtio (in Curiositatibus Physicis, c. 1., Sect. 1., §. 3.) Chymicus excellentissimus.

M. Adr. Beiero Phosphorus in cælo Medico clarissimus, & firma scholæ Salanæ columna (in Syllabo Proff. Jen. p. 252.
293.); Hamburgi patriæ æternum decus (ib. p. 564.); primusque in Salanæ Chirurgus & Chymicus, Anatomia autem
& Botanice instaurator (ib. p. 860.).

Christ. Franc. Paulino (in Tr. de Angvilla, Sect. 2., c. 3., §. 11.) Vir eximius, & (Sect. 3., c. 1., §. 3.) magnus.

Lucæ Schröckio Jun. (in Memoria Welschiana p. 28.) Medicus astra fama & anima jam incolens.

Joh. Andr. Schmidio (in Miscellaneorum Physicorum Fasciculo p. 53.) Immortale Acad. Salanæ lumen, nunc ad cælos
translatum.

Frid. Hofmanno (in Ep. dedic. Cardianastrophes admirande, A. 1671. illi inscriptæ) Ævi nostri Medicorum coryphe-
us, omnium seculorum memoria dignus, cujus doctrina admiranda modernæ sanioris medicinæ cultus nititur; Humanæ
salutis antistes, morborum debellator, optime de re Medica meritis, qui absolutissimam variis ingenii sui monumentis la-
trices encyclopædiam contexit, & abstrusiores artis latebras illustravit; cujus aurea dictionis catena unimos audito-
rum

rum capiebat quasi & vincebat, verba erant oracula, admonita consilia, consilia auxilia, diagnostica & prognostica Sibyllina folia.

Joh. Conr. Barckhusio (in *Historia Medicine*, Dial. 17., p. 18.) Medicus Ecclesiasticus, eruditione longe clarissimus.

Günth. Christoph. Schelhammerus, in *Addit. ad H. Conringii Introd. in artem Medicam*, p. 30., magnum eum vocat Chymiatrum, p. 334. Botanicum absolutissimum, p. 404. Chirurgum manu & ingenio præstantissimum & felicissimum, p. 136. vastissimæ Viri doctrinæ, quo, & Joh. Michuele, autoribus caput primum extollere capis Chymie pars Pharmaceutica, antea fere neglecta; ac p. 386. de iisdem duumviris ita scribit: Isti duo Viri, quicquid deinceps in Germania Chemicorum eruditurum emicuit, videntur nobis peperisse. In iisdem *Additamentis*, p. 302., nostrum commendat, quod scriptis Medicis Grammaticarum & Philosophicarum rerum subinde aliquia immiscere soleat; in *Introductione* autem in *Physiologiam*, p. 21., verbis celebrat sequentibus: Ex Germanis nostris addendus Physiologis celeberrimis venit, magno suo merito, G. Rolfinckius, avunculus meus, nulli Anatomicorum sui temporis secundus, & non doctrina magis, quam facundia ac gravitate morum, illustris, qui cum Botanicæ ac Chymie, tum Anatomici studii cumprimis, in Acad. Jenensi, non restaurator modo, sed novus conditor, extitit. Illi enim viro debetur, quod hæc studia, ex eo tempore, ibi altius caput extulere.

Eidem Schelhammero celeberrimus audit Acad. Jenensis Aesculapius (in *Exerc. de Fonticulis*, c. 1., §. 9.); Vir æternæ memoriæ, & immortalis (ib. c. 2., §. 2. & 6.); Splendidissimum Acad. Jenensis lumen (in *Disp. Inaug. de Voce, ejusque affectibus*, c. 4., p. 17.); magnum Jenensis Academiæ quondam fidus (Disp. III. de Resolutione corporum per ignem, §. 27., p. 18.); & decus Acad. Jen. immortale (in *Diff. de genuina curandi febres Methodo*, P. II., Sect. I., §. 3.).

Joh. Franco in *Tr. de Veronica*, Sect. II., P. I., Memb. I., c. 5.) Vir immortalis memoriæ.

Benj. Scharfio (in *Tr. de Natura Venenorum*, c. 5.) Vir post fata illustris, & (c. 7.) accuratissimus.

SCRIPTA EDITA.

I. PROPRIA.

Ἡμετέριον Ὀνείρισμα, seu Poema Græcum in nuptias M. Henr. Winsenii, Past. Wilttrienfis, & Mariz Tegeneriz. Hamburgi 1617. in 4.

Disp. de Hydrope, Resp. Paulo Marqv. Slegelio Hamb. (Collega postea Jenensi) Witebergæ 1628. in 4.

Disp. de Epilepsia, pro loco in Ordine Medico obtinendo proposita. Jenæ 1629. in 4.

Disp. de Dolo capitis, Resp. Joh. Placcio Sen. (Poliatro postea Hamburgensi). Jenæ 1629. in 4.

Disp. de Melancholia. Jenæ 1629. in 4.

Disp. de Phrenitide. Jenæ 1629. in 4.

Disp. de Lethargo. Jenæ 1629. in 4.

Disp. de Apoplexia. Jenæ 1630. in 4.

Disp. de Paralyti. Jenæ 1632. in 4.

Disp. de Chylificatione & circulatione Sangvinis. Jenæ 1632. in 4. (Lipen.)

Disp. de Febri malignæ natura & curatione. Jenæ 1638. in 4.

Disp. de Epilepsia. Jenæ 1640. in 4.

Encomion Chymiz. Jenæ 1641. in 4. (O. Sperl.)

Disp. de Febre maligna. Jenæ 1642. in 4.

Disp. de Arthritide. Jenæ 1644. in 4.

Disp. de Melancholia hypochondriaca, Resp. Joh. Theod. Schenckio (Prof. postea Med. Jenensi). Jenæ 1644. in 4.

Disp. de Scorbuto. Jenæ 1648. in 4.

Disp. de Ictero flavo. Jenæ 1650. in 4.

Disp. de Arteriis. Erfurti 1651. (v. Beughemii Bibliogr. Med. p. 226. & 1653. (v. Catal. nund.) in 4.

Disp. de Chylo & sanguine. Jenæ 1652. in 4.

Disp. de Inundatione Microcosmi, Resp. Godofr. Walthero. Jenæ 1652. in 4. (V. Beugh. l. c. p. 292.)

Diff. de Hepate, ex Veterum & recentiorum propriisque observationibus concinnata, & ad circulationem sanguinis accommodata. Jenæ 1653. in 4. Elegans vocatur a Thoma Bartholino, in *Tr. de Vasis lymphaticis in homine inventis*, c. 5.

Methodus cognoscendi & curandi affectus particulares Capitis, qui cerebro, ἡ πρῶτη αἰσθητικὴ, insidiantur, Hippocraticis, Paracelsicis ac Harveanis principiis illustrata, & XII. Dissertationibus explanata. Jenæ 1653. in 4. Denuo, nova *Differt. de Autoribus Practicis* aucta, & Georg. Hier. Welfchio, Medico Augustano, inscripta, sub hoc Jenæ A. 1671. in 4. prodit titulo: *Ordo & methodus Medicinæ specialis commentatoriæ, ut in iisdem cognoscendi & curandi dolorem Capitis, ad normam veterum & novorum dogmatum proposita*. G. H. Welfchio (Hecatost. II. Observati. Medico-Phys., Obs. 87.) libellus audit aureus.

Disp. de Vulneribus. Jenæ 1653. in 4.

Diff. de Corde, ex veterum & recentiorum propriisque observationibus concinnata, & ad circulationem sanguinis accommodata. Jenæ 1654. in 4.

Ordo & methodus Medicinæ specialis commentatoriæ, ut in γίγνται, ad normam veterum & novorum dogmatum proposita. Præmittitur Diff. de Autoribus Practicis. Jenæ 1654. & 1665. in 4. Continuatio ejus (testibus Wittenio & Beughemio) Jenæ A. 1669. in 4. prodit. Recensum ejus exhibent Joh. Galloelii *Ephemerides Erud. Gallicæ anni 1666*, p. 24. ad d. 14. Jun.), & Versio istarum Latina Nitschiana p. 383. 384.

Disp. de Palpitatione cordis. Jenæ 1654. in 4. (V. Beugh. p. 292.)

Epitome methodi cognoscendi & curandi particulares Corporis affectus, secundum ordinem Abubetri Rhazæ, ad Regem Mansorem Libro IX., Hippocraticis, Paracelsicis & Harveanis principiis illustrata. Jenæ 1655. in 4. Recognita deinde, & triplici indice locupletata, curante Georg. Wolsf. Wedelio, Autoris Collega, cum nova ejus præfatione, prodit Jenæ A. 1675. in 4. Hæc, judice G. C. Schelhammero (in *Addit. ad H. Conringii Introd. in art. Med.* p. 209.) *Studiosius apprimè est utilis, & sua se cum primis brevitatem & elegantiam commendat, maximamque partem est Pathologicæ, veterum præcipue Græcorum dogmata complectens, quibus subinde aliquid novi, ex propria Autoris observatione, accessit.*

Disp. de Catarrho suffocativo. Jenæ 1655. in 4.

Quæritationes Anatomicæ, methodo synthetica exarata, sex libris comprehensæ, theoreticis & practicis veterum & recentiorum, propriisque observationibus, illustrata, & ad circulationem sanguinis accommodata. Noribergæ 1656. in 4. Quanti hoc opus (metu plagiariorum, MStum istud possidentium, & velut suum, aliquando forsitan editurorum, ab Autore, teste præfatione, publicatum) Joh. Riolanus Jun., Prof. Med. Paris., fecerit, Guido Patinus Thomæ Bartholino, in Epistola ad eum A. 1656. data (Cent. II. Epp. Med. Bartholini p. 645.), verbis hæc significavit: *Riolanus videtur*

per

per accepit ex Germania novam quandam Anatomiam (saltem primam ejus partem) G. Rolfinckii, Prof. Jenensis, quam multis laudibus extollit, ejusque lectione plurimum delectatur. Alias duas partes, quæ in posterum edende supersunt, quam libenter videret! Editionem novam, pleniorē atque auctiorem, sperari jubet G. C. Schelhammerus, ejusdem Encomiastes, in *Introd. in Physiologiam* p. 25. ita scribens: *Sunt in manibus Dissert. Anatomica, satis proluxæ, quæ tamen fortassis aliquando (quod faxit Deus!) auctiores, novam inducæ formam, prodibunt in publicum, quod post mortem absolutum hoc opus, cum aliis, illum reliquissæ novimus.* Partis editæ *Lib. I.* de Anatome in genere, *II.* de ossibus, *III.* de musculis, *IV.* de nervis, *V.* de venis, & *VI.* de arteriis, commentantur. In Biblioth. Hamburgensi publica MSta asservatur Rolfinckii *Anatomia*, a Paulo Marqv. Slegelio, cive illius ac Collega eximio, notis aucta ἀντὶ γὰρ τοῦ, quam ab hoc opere haud credo esse diversam.

Disp. de Salivatione, Resp. Zach. Nic. Götzio, Jenz 1656. in 4. (V. Beügh. p. 102.)

Ordo & methodus cognoscendi & curandi Febres generalis, Hippocraticis, Paracelsicis, Harveanis & Helmontianis principiis illustrata, Jenz A. 1658. (imo, si Beüghemio p. 226. & Catalogo Elzeviriano credas, jam ante A. 1656.) in 4. Commendatur a G. C. Schelhammero in *Addit. ad Conringii Introd. in art. Med.* p. 211.

Disp. de Incubo, sive Ephialte. Jenz 1658. in 4.

Disp. de Vertigine. Jenz 1659. & 1665. in 4.

Disp. de Sangvificatione laesa. Jenz 1659. in 4.

Dissert. VI. Chymicæ: 1. de Tartaro, 2. de Sulphure, 3. de Margaritis, 4. de perfectis Metallis duobus, Auro & Argentis, 5. de Antimonio, 6. de imperfectis Metallis duris duobus, ferro & cupro. Seorsim singulæ prodierunt Jenz A. 1660. in 4., junctim vero ibidem A. 1679. in 4. Commendantur a G. C. Schelhammero, *l. c.* p. 288., Phil. Jac. Sachsio in *Append. Ampelographiæ, ad Lib. 2. Sect. 9.*, & Chr. Hellwichio (eruditissimas vocante) in *Proæmio Schediasmatis de ære, Appendici Ann. VII. & VIII. Dec. III. Miscell. Acad. Nat. Curiosorum inserti*, p. 147.

Epistola ad uxorem, cum ipsi Diss. suam de Margaritis offerret. Jenz 1660. in 4. (V. P. II. Biblioth. Carpzov. p. 46.)

Chymia in artis formam redacta, & VI. libris comprehensa, Jenz A. 1661., Geneva 1671., Francofurti 1675. & (juxta Merclini *Append. Lindenii renovati* p. 1093.) 1686. in 4. Breves Autoris ad eam Notæ, Disput. peculiari exhibitæ, seorsim Jenz A. 1669. in 4. prodierunt. Editus quoque est, si Chr. Hendreichii *Pandectæ Brandenburgicæ* p. 421. fidem merentur, D. Jac. Barneri, Elbingensis, Tr. de Vulgi in Chymia erroribus, secundum seriem capitum Chymicæ Rolfinckianæ elaboratus. Commendatur opus hoc Rolfinckii a Joh. Sig. Elsholtzio (eum, Chymiam in artis formam redigendo, universos ante se Didacticos superasse persuaso), in *præfat. Non entium Chymicorum, Destillatorie curiosæ adjectionum*, Joh. Dan. Majore (magno illud posterorum commodo in lucem esse missum censente) in *Diss. de Cancris & Serpentibus petresfactis* p. 32., ac Georg. Hier. Velschio, in *Epist. de Scriptis suis*, sub finem *Bibliothecæ latentis & promissæ Theod. Jansonii recusa*, p. 80. 81., ita scribente: *Pulcherrimus quidem Illustris Rolfinckii labor Chymie in artis formam redactæ. Sed multa sigillatim tetigisse non videtur, quorum vulgaris jactantia est, & publica scientia esse debet. Defectum hunc ipse supplere voluit Velschius in Censura sua Chymica affecta, de qua eadem Epistola, l. c., & Lucz Schröckii Jun. (nihil illius, præter Collectaneæ quædam in Lib. sextum Chymicæ Rolfinckianæ de non entibus Chymicis, post obitum Velschii inventum esse, testantis) Memoria Velschiana p. 58., possunt consuli. Mercurios corporum, inter non entia Chymica, in libro hoc, a Rolfinckio relatos, acriter contra illum defendit Joh. Joach. Becherus, *Lib. I. Physicæ subterraneæ, Sect. V., c. 3.*, p. 401-409., de toto etiam opere, *Lib. I., Sect. IV., c. 1.*, p. 181., iniquius hoc ferre non veritus judicium: Rolfinckius Jenensis, nescio quibus Aristotelicis alis, extra functionem suam, in Chymiam involavit, & amique in artis formam redigere voluit, sc. Aristotelicam. Ast quam turpiter Theologia larverur, si Aristotelis larva personetur, tam pessime quoque ei cum Hermete convenit. Deinde in præfata artis forma nullas video rationes, nisi novum ordinem processus ponendi, & quod, Græcos quosdam terminos rebus illinens, multa falsa pro veris, vera pro falsis, statuerit, non sine argumento nullius experientie. D. G. Morhofius quoque, Chymicæ secretionis iusto studiosior, in *Prælectionibus Polyhistoricis MSS.*, nostro, quod multas operationes Chymicas, quas veras esse constet & speciatim Mercurium metallorum, tanquam non entia, extruxerit, præjudiciis suis indulgens, succensuit.*

Disp. de fluore albo Mulierum. Jenz 1661. in 4.

Comm. in Hippocratis Aphorismum I. Libri I., disputationi subjectus. Jenz 1662. in 4. A J. Casp. Zeumero *l. c.* p. 40. perperam Comm. in Hippocratem vocatur.

Disp. de Syncope. Jenz 1662. in 4.

Disp. de Scabie. Jenz 1662. in 4.

Disp. Med. de Mola. Jenz 1662. in 4.

Disp. de Arthritide. Jenz 1663. in 4. (V. Beügh. p. 227.)

Disp. de Podagra, Resp. Aug. Henr. Falschio, Arnstadiensi (Prof. postea Med. Jenensi). Jenz 1663. in 4.

Disp. de Chylificatione laesa. Jenz 1663. in 4.

Ordo & methodus Partium generationi dicatarum fabricam, per Anatomicos, cognoscendi, ad normam veterum & recentiorum scriptorum exarata. Præfixus est Applausus Epistolicus. D. Ott. Sperlingii Sen., Medici Hamburgensis. Jenz 1664. in 4. Recusus ἀντιρρησις (nisi quod, sub finem *Partis I.*, p. 120., literæ nominis initiales GVER. supersint) Francofurti A. 1684. in 4., sub novo hoc titulo: *Sacra Eleusinia patefacta, seu Tr. Anatomicus novus de Organorum, generationi dicatarum, structura admirabili in utroque sexu, veterum atque neotericorum hypothefibus & inventis accommodatus.* Postremæ hujus editionis recensum Pet. Bælius (cui Autor fuit ignotus) exhibuit, in *Novellis Reip. Lit. Gallicis, M. Jul. A. 1684.*, p. 535. 536., & hoc librum ornavit elogio: *L' Auteur de ce livre égaye fort cette matière, & on voit bien que le jeu lui plaît. On y trouve de l'érudition, & des remarques curieuses.*

Disp. de Enterocæle, sive Hernia. Jenz 1664. in 4. (V. Beügh. p. 227.)

Disp. de lapide Bezoar. Jenz 1665. in 4. (V. Beügh. p. 227.)

Scrutinium Chymicum Vitrioli. Jenz 1666. in 4. (Lipen. & Catal. Fogel.)

Pyretologia, seu Disp. de febribus in genere. Jenz 1666. in 4. (V. Beügh. p. 84.)

Disp. de Luc Venerea. Jenz 1666. in 4.

Liber de Purgantibus vegetabilibus, Sectionibus XV. absolutus, & Gvidoni Patino inscriptus. Jenz A. 1667. & 1684. in 4.

Disp. de Ebrietate & crapula. Jenz 1667. in 4. (V. Beügh. p. 227.)

Disp. de Quartana intermittente. Jenz 1667. in 4.

Disp. de Scrophulis, seu strumis. Jenz 1667. in 4. (V. Beügh. p. 108.)

Disp. de Phthisi. Jenz 1667. in 4.

Disp. de Diaria. Jenz 1668. in 4.

Disp. de curatione Ascitis. Jenz 1668. in 4.

Ordo & methodus Medicinæ specialis consultatorix, *ως ἐν ἀρίστῳ*, continens Consilia Medica, ad normam veterum & novorum dogmatum adornata. Jenz 1669. in 4., & (sub titulo *Consiliorum ac responforum Medicorum*) Francofurti 1675. in 4. Editio antiquior anni 1665. vel 1666. Jenensis, a Beughemio, l. c. p. 226., & *Catalogis* aliquot, memorata, haud dubie est chymica.

Ad Chymiam in artis formam redactam illustrandam Notæ breves, disputationi expositz, Resp. Luca Schröckio Jun., Augustano (*patriæ postea Poliastro*). Jenz 1669. in 4.

Disp. de leeo. Jenz 1669. in 4.

Disp. de Gutta serena. Jenz 1669. in 4.

Disp. de Ἀγρυπνία, seu pervigilio. Jenz 1669. in 4.

Disp. de Catarrho narium. Jenz 1669. in 4.

Non ens Chymicum, Mercurius metallorum & mineralium. Jenz 1670. in 4. Liber hic (Athan. Kircheri inscriptus), una cum Utinis Udenii (*sive Mich. Kirstenii*) *Non entibus Chymicis*, recusus est sub finem *Destillatorie curiosæ* Joh. Sigism. Elsholtzii, Archiatri Brandeburgici, Berolini A. 1674. in 8., & Germanice quoque, cum Germanica illius versione, Noribergæ A. 1683. in 12. prodiit, teste *Catalogo nund. Lips. A. 1683. Autumn. p. 14.* Recensum ejus *Ephemeride VI. Erud. Ital. A. 1676.* exhiberi, docet Corn. a Beughem *Conspectu III. Apparatus ad Hist. Lit. noviss. p. 251.* Oppositum illi est Joh. Joach. Becheri *Experimentum Chymicum novum, quo artificialis & instantanea Metallorum generatio & transmutatio ad oculum demonstratur, loco Supplementi ad Lib. I. Physicæ subterraneæ, & Responsi ad D. Rolfincii schedas de non entitate Mercurii corporum*, Francofurti A. 1671. in 8. excusum, & cum *Physicæ subterraneæ*, Lipsiæ A. 1703. in 8. recusum.

De Vegetabilibus, plantis, suffruticibus, fruticibus & arboribus in genere, libri duo, Joh. Dan. Majori, Prof. Medico Kiloniensi, inscripti. Jenz 1670. & 1686. in 4. Excerptus ex his est Joh. Dan. Majoris *Catalogus plantarum, quarum mentio fit in Rolfincii Lib. I. & II. de Vegetabilibus, in gratiam prælectionum & demonstrationum Botanicarum adornatus*, Kiloniæ A. 1673. in 4. editus. G. C. Schelhammerus (*in Additt. ad Comringii Introd. in art. Med. p. 335.*) librum eos vocat *deliciis hortensibus, atque amoenitatibus ita refertum, ut in hortis ipsis versari, & prodeambulare per eorum areas & vireta, legentes sibi videri queant; nec multo post (p. 354.) elegantem libellum, ad Philosophicam plantarum notitiam referendum.*

Disp. de Aphthis. Jenz 1672. in 4. (*Lipen. & Beugh.*)

Disp. de Dysenteria maligna. Jenz 1672. in 4. (*V. Beugh. p. 227.*)

Disp. de Phrenitide. Jenz 1672. in 4. (*V. Beugh. p. 114.*)

Theatrum Practicum, in quo omnes affectus, in Medicina speciali occurrentes, producuntur & examinantur; *Opus posthumum*. Francofurti & Lipsiæ A. 1686. in 4.

Disputationes, in H. Wittenii *Dec. II. Memor. Med. renov. p. 271.*, & *T. I. Diar. Biogr. Sec. XVII., ad A. 1673.*, *Catalogis*que nonnullis, sine anni memoratæ indicio: 1. de Partu difficili; 2. de renum & velicæ Calculo; 3. de Febre hectica; 4. de Tertianâ intermittente; 5. de Synocho putrida; 6. de Mania; 7. de Valore missarum; 8. de Tussi; 9. de Febre petechiali; 10. de dolore dentium; 11. de Suppressionione mensium; 12. de Partu; 13. de Vertiginis *ἰατρικῆς, προγενέσθαι & διακρίσθαι*; 14. de Calculo; 15. de Variolis; 16. de Cardialgia. Quas inter septimæ, si Medica est, titulus monstri aliquid videtur alere.

Programmata VIII. (quorum argumenta Vitæ nostræ jam indicavit historia), dissectionibus Anatomicis publicis, ab A. 1629. ad 1638., præmissa, aliæque complura Academica.

Epistola ad Thom. Bartholinum, pro dedicatione *Spicilegii ex Vasis lymphaticis*, Eucharistica perbrevis, A. 1661. scripta, quæ in Bartholini *Centuria III. Epp. Med.*, Hafniæ A. 1667. in 8. excusa, num. 26., p. 98. 99., adjectis (n. 27., p. 99 - 102.) hujus responsorii, prodiit.

II. ALIENA.

D. Zach. Brenzelii Jun., Prof. Med. Jenensis, Chymia in artis formam redacta, & Prælectionibus publicis Philiatricis, in Acad. Jenensi, communicata, ubi, præter methodum addiscendi *ὑπερπλοῖς* Chymicas facillimam, & plurimorum medicamentorum correctionem, varii discursus Chymici reperiuntur, quorum agmen claudit accurata Disquisitione de famosissima præparatione Auri potabilis. Ab Autore Jenz A. 1630. in 12. (teste *Lindani Libro I. de Scr. Med. p. 617.*) est edita, a Rolfincio autem revisa, & præfatione ornata, denuo ibidem A. 1641. in 8., Lugd. Bat. A. 1672. in 12., & (*juxta Beughemium p. 43.*), cum Joh. Beguini *Tyrocinio Chymico*, per Gerh. Blasium recensito, Amstelodami A. 1658. & 1669. in 12., prodiit.

D. Christoph. Schelhammeri Hamburg., Prof. Jen. Medici, Biga Dissertationum de Humoribus humani corporis posthuma, ab illo edita. Jenz 1652. in 4.

DISPUTATIONES MEDICÆ INAUGURALES, illo Præside propositæ.

Christ. Seb. Ayteri, Franci, de Phrenitide. Jenz 1632. in 4.

Victorini Gregorii, Weissenfelsensis, de Hydrope Ascite. Jenz 1633. in 4.

Nath. Vogtii, Servestani, de Arthritide. Jenz 1635. in 4.

Georg. Chr. Gramanni, Meinungensis, de Melancholia. Jenz 1636. in 4.

Conr. Viêt. Schneideri, Bitterfeldensis, Prof. Med. Witeb., de Pestilentia natura & curatione. Jenz 1636. in 4.

Abr. Birnbaumii, Afcanii, de Catarrho. Jenz 1637. in 4.

Joh. Georg. Henisii, Practici Cizensis, de Epilepsia. Jenz 1637. in 4.

Joh. Sam. Albinii, Dresdenensis, Practici Torgensis, de Plevritide. Jenz. 1638. in 4.

Andr. Mackii, Archiatri Schwartzburgici, Decas Thematum miscellaneorum. Jenz 1638. in 4.

Gothofr. Mæbii, Prof. Med. Jen., de Cervi natura, usu & arcanis Hermeticis utilissimis. Jenz 1639. in 4.

Balth. Wildtmarekii, Thuringi, de Febre pestilentiali & maligna in genere. Jenz 1640. in 4.

Hieron. Bierlingii, Lipsiensis, de Scorbuto. Jenz 1640. in 4.

Joh. Georg. Walcheri, Lignicensis, Decas quæstionum Medicarum illustrium. Jenz 1640. in 4.

Tob. Matthæi, Odera Misnici, de Pestilentia natura & curatione. Jenz 1641. in 4.

Joh. Drawizii, Magdeburgensis, de Ichore ulcerum seroso (nom *Glückwasser*). Jenz 1642. in 4.

Henr. Steinmetzii, Hebergensis, de Suffocatione uterina. Jenz 1644. in 4.

Joh. Matthiæ Nesteri, Culmbacensis, de Anorexia. Jenz 1649. in 4.

Frid. Hofmanni, Halensis, de Dysenteria. Jenz 1651. in 4.

Christ. Ern. Tarbi de Placa Polonica, Jenz 1658. in 4.

Herm.

Herm. Andrez de dolore Colico. Jenz 1660. in 4.
 Joh. Arn. Friderici, Altenburgensis, Prof. Med. Jen., de Apoplexia. Jenz 1661. in 4.
 Joh. Jacobi, Brunsvicensis, de Hydrope Ascite. Jenz 1662. & 1672. in 4.
 Joh. Nicol. Ewaldi, Gothani, de $\chi\lambda\omega\pi\acute{o}\tau\epsilon\varsigma$, seu foedis Virginum coloribus. Jenz 1665. in 4.
 Georg. Wölg. Wedelii, Spremberga Lusati, Prof. Med. Jen., de Pollutione nocturna. Jenz 1667. in 4.
 Car. Schröteri, Zittaviensis, de Quartana intermittente. Jenz 1670. in 4.
 Chr. Henr. Ruperti de Hydrope. Jenz 1672. in 4. (V. Beügh. p. 231.)
 Andrez Persicke de Siti immoderata. Jenz 1673. in 4. (V. Beügh. p. 201.)

INEDITA.

Herbarium vivum, industria incomparabili, & ordine Remb. Dodonzi pulcherrimo, ab eo adornatum, decemque integris Voluminibus (in fol.) comprehensum, quod G. C. Schelhammerus, in *Catalogo plantarum horti sui variorum*, A. 1683. edito, p. 4., & in *Additt. ad Conringii Introd. in art. Med.* p. 334., ac Joh. Dan. Major (*varissimum illud artis & naturæ vocans pagnion*, Jenzque, aut in finitima aula Ducali Saxonica, tradens asservari), in *Memoria Horati Med. Kilon.*, p. 6. 7., commendant.

Opus Chirurgicum, de quo ita Schelhammerus in iisdem *Additt.* p. 404.: *Rolfincius, uti erat Chirurgus manu & ingenio præstantissimus & felicissimus, ita conscripserat etiam, in ea arte, opus absolutum, & ad editionem paratum, quod manibus plurimum versavi, sed, ex peregrinatione redux, post obitum ejus, frustra quæsi, furtiva manu sine dolo ablatum. Forte prodibit aliquando sub alieno nomine.*

Opus novum Anatomicum, *Dissertationes Anatomicas*, A. 1656. editas, longe auctiores, aliamque indutas formam, exhibens, de quo in illarum jam dictum est recensu.

Formulæ remedium pharmaceuticæ, Philatriis in privato communicatæ Collegio, quas Joh. Crussus, Medicus Slesvic., & alii, MSS. asservant.

Oratio de studii Botanici utilitate, qua hortum Medicum Jenensem d. 11. Jul. A. 1631. initiavit. V. M. Adr. Beieri *Syllabum Professorum Jenensium* p. 927., & *Architectum Jenensem*, c. 52., p. 633., c. 57., p. 718. 720. 721.

M. JOHANNES RÖLINGIUS, Lütkenburgi, Wagræ oppido (1.), d. 22. Sept. A. 1634. natus, patrem habuit Liborium, prædiorum Comitum Ranzovii Schmolenfis, Hohenfeldensis, Holtzgartensis & Hobygartensis, inspectorem, matrem vero Margaretam, cujus cognomen ignoratur. E schola Lubecensi A. 1652. in Gymnasium Stettinense migravit, & ex isto, cum in Philosophia pariter atque Philologia egregios, Joh. Miczlii & Henrici Schævii ductu, fecisset progressus, A. 1656. in Academiam Rostochiensem transiit, studiique sacri hodegos Joh. Georg. Dorſchheim ac Aug. Varenium, hospitem suum, auspicio elegit. Horas successivas Musis dicavit Poeticis, & successu quidem eo feliciore, quod & naturæ, dotes ipsi largitæ eximias, hæc deperiret instinctu, & Henr. Schævii ac Andr. Tſcherningii, du cum peritissimorum, premeret vestigia, & currenti commilitonis præstantissimi, Dan. Georg. Morhofii, Pyladis sui, exemplo calcar perpetuo adderetur. Horum ope præsidiorum cum alios plerosque Pieridum cultores longo post se reliquisset intervallo, post supremam Philosophiæ lauream, competitore Morhofio, Præceptore utriusque communi Schævio applaudente (2.), Rostochii reportatam, Simoni Dachio, Vati cultissimo, in professione Academiarum Regiomontanz Poetica, per Fridericum Wilhelmum, Electorem Brandenburgicum (cui e Carminis cujusdam elegantissimi lectione dotes ejus innotuerant), A. 1660. est subrogatus. Hanc, in Borussia, inter fausta Propemptici vernaculi, a Morhofio, quem amor verè $\alpha\mu\phi\theta\alpha\lambda\acute{\iota}\varsigma$ ipsi devinxerat, scripti (3.), omina atque encomia, proficiscens, M. Major A. 1661. *Disputatione de Metro* auspiciatus est Poetico, eaq; fide & dexteritate administravit, ut Electori (a quo suprema etiam alumnorum suorum mensurarumque communium ephoria illi est commissæ), Collegis, bonisque omnibus, satisficeret. Uxorem Regiomonti duxit Mariam, Johannis Wegneri, Architecti & molarum Electoralium directoris, filiam, XII. sibi enixam liberos. Novem ex istis, & ipsam tandem conjugem, d. 20. Apr. A. 1679. extinctam, turbato naturæ ordine, vivus extulit, trigamque tantum filiorum reliquit superstitem, cum, quadrimestri vix elapso, viduus, d. 25. Aug., eodem A. C. 1679., ætatis 45., orbi erudito, morte præmatura, itidem eriperetur, Musasque patrias pariter atque Borussicas in luctum ingentem conjiceret. Si enim longior, quam, paucissimis in Poesi, præsertim vernacula, jam secundus, mereri utique videbatur, usura illi vitæ obtigisset, vix dubitandum erat, quin palmam principibus ejusdem reddidurus fuisset ambiguum. V. de illo *Programma* Regiomontanum (cui nostra magnam partem debemus) *funebre*, Mich. Kongehlii, urbis Regiomontanz Secretarii Kniphoviani, Odis duas in obitum ipsius uxorisque Germanicas, Dantisci A. 1694., in illius *Immergründem Eppressenhayne*, p. 517-524. 689-694., reculas, & Henn. Wittenii *T. I. Diar. Biograph. Sæc. XVII., ad A. 1679.*

ELOGIA.

Rector Acad. Regiomontanz, in *Programmate funebri*, ita de illo: *Ingenii ejus magnitudinem posteritas agnoscat, quod leges exascatissima carmina, quæ cecinit innumera.*

D. G. Morhofius, in *Propemptico* jam laudato, multis verborum ambagibus ipsum, ejusque castmina (quæ p. 112. *æd. 1700* esse digna, invidia autem temporisque injuria superiora, judicat), celebravit, & in alio Epigrammate nuptiali (P. I. *Poem. Germ.* p. 90.), alterum illum salutavit Dachium, cujus *citharæ erudite suavitatem arando sua stridula minime sis æquatúra.*

Jpach. Fellerus (in *præfat. ad Versionem Meditationum D. Joh. Gerhardi sacrarum Metrico-Germanicam*, a Tob. Richtero concinnatam, & A. 1691. editam) ac Erdm. Neumeisterus (in *Diff. de Poet. Germ.* p. 87.) Vatum eum Germaniz vernaculorum accensent principibus.

Dan. Bährholtz, Elbingensi, auditori suo, in Epigrammate vernaculo (4.), audit der Dichter Prinz, dem keiner nicht mag gleichen, weil ihm Apollo längst geschenkt den ersten Sitz.

Mich. Kongehlio, in Oda funebri (l. c. p. 118. 120.), ein Liecht der Dichter, des Preussischen Pindus Kron, und der Dichtkunst echter Sohn, der durch so viel nette Lieder die gelehrte Welt ergetzt, und ihm selbst ein mahl gestet, das kein Reid der Zeit wiffst nieder; der da war, was Opiß, Rist, Flemming, Dach und Tſcherning, waren.

(1.) Patria hujus, in *Programmate* non expressè funebri, notitiam M. Christoph. Krahe debet relationi. (2.) V. Henr. Schævii *Cassarem & Pollacem, seu Epiphonema Heroicum ad Rølingium & Morhofium, Magistros Poesiosque Professores A. 1660. creator, in Dissertationum Morhofii Academicarum, junctim A. 1660. editarum, Appendice adoptivæ, p. 60-72., recensum.* (3.) Legitur illud in Morhofii *Poematis Germanicis*, P. I., p. 111-119. (4.) Legitur illud in Balchide, oder den Gedichten Dreier am Belicht stehenden Pagnionischaffer (ed. Bremæ A. 1677.), p. 207. 208.

SCRIPTA.

Opnoraſia, Poemation Latinum, Rostochii, A. circiter 1659., in fol. editum, quo (ut a Morhofio sum edoctus) sortem Cimbriz, Svecorum tunc armis oppressa, miseram ac calamitosam deploravit. Confer de illo P. I. *Ifagoges nostrae ad Hist. Cimbr.*, c. 8., §. 9., p. 148.

Disp. de Metro Poetico, pro Loco in Ord. Philos. proposita. Regiomonti 1661. in 4. Philosophice in naturam atque efficaciam metrorum ac rhythmorum inquirat.

Teutscher Oden sonderbares Buch von geistlichen Sachen. Regiomonti 1672. in 8. De hac Sylloge ita Morhofius in Unterrichte von der Teutschen Sprache und Poesie, P. II., c. 9., p. 432.: Herrn Rölings, der mein lieber Freund gewesen, und uns gar zu frühe durch den Tod entrissen ist, seine geistliche Lieder, deren ein Theil herausgegangen, seyn voll tiefsinniger Einfälle, und führen eine Flemmingsche Art bey sich, als die er jederzeit beliebet hat. Nec non P. III., c. 15., p. 713.: Herrn Rölings seine geistliche Oden sind voll Tiefsinnigkeit, und an Erfindung reich.

Carmina alia Germanica, tum sigillatim edita, tum *ἀνέκδοτα*, quæ junctim publicari Morhofius, l. c., P. II., c. 9., p. 432., verbis optavit sequentibus: Es ist zu beklagen, daß nicht alle seine Verse in ein vollständig Werk versamlet werden sollen, die fähig seyn unter die trefflichsten Geister dieser Zeit ihn zu setzen, und der Nachwelt vorzustellen.

(A Lipenio, P. II. *Biblioth. Theol.* p. 226., memoratur Joh. Rölingii *Manuale sacrum*, oder Neuzeitgetichtes geistliches Handbuch, so in 30. trost- und lehrreiche Tractatein ist abgetheilet; in 24. excusum. An istud nostro debeat, *ἀνέκδοτα* definiant.)

M. ANDREAS (PETRI fil.) ROMDORPHIUS, Cimper, A. 1605. natus, supremos Philosophiz honores Hafniz A. 1638. (quo studia juvenum aliquot in Acad. Sorana gubernabat nobilium), Brabevta Christ. Longomontano, Mathematico illustri, post VII. hujus de *Summo bono* *ἡνίκμα* publice defensa, obtinuit. Scholz deinde in urbe Ripensi publicæ, ab A. 1630. ad 1640., fuit Rector, ac, sequenti novennio, templi ejusdem cathedralis Archidiaconus ac Canonicus. Obiit d. 29. Mart. A. C. 1649., ac ætatis 44., viduamque reliquit Dorotheam, M. Severini Velleji, Pastoris Ripensis, filiam, XI. hæctenus annorum conjugem, secundis D. Ludovico Pouchio, Medico & Canonico Ripensi, sociatam nuptiis. Hac curante Epitaphium illi in Basilica erectum est Ripensi, cujus tumulique Epigraphæ non inellegantes, in Pet. Terpagrii *Inscriptionibus Ripensibus*, p. 24. 25. 58. 148., recitantur. In literis ejusdem ad me amicis *Theologus* vocatur & *Philologus* excellens, qui, ut *statura præ omnibus aliis urbis Ripensis præeminuit, ita etiam eruditione*. Confer de illo Pet. Resenii *Indicem Catalogi Biblioth. sue tertium*, & Henn. Wittenii T. II. *Diar. Biograph. Sec. XVII.*, p. 63.

Disp. miscellanea, theses Logicas, Metaphysicas, Physicas & Mathematicas, continens. Hafniz 1640. in 4.

Decachordum Jubilæum; det er: Wandelig Jubilsynd, ofver vor Jesu Christi, naaderige Gudsfel, gudeligen forstilled udi ti trostelige Julesange. Hafniz A. 1668. in 8. Decas est Hymnorum in Christi incarnationem Danicorum, a Georgio Laurentii Aaskovio edita.

Prælectiones in Locos Theologicos, & Enarrationes in Epistolam posteriorem Petri, Johannisque secundam & tertiam, *ἀνέκδοτοι*, in *Catalogo MSS. M. Joh. Pouchii* memoratæ.

Commentarius sive Paraphrasis in Apocalypsin MS., cujus editionem G. L. Aaskovius, in *Epistola Decachordi* ejus *dedicatoria*, optavit, ac Pet. Terpagrius, possessor, pollicetur. Ad hujus ductum Matthias Frisius Senior, Parochus Aabelensis, concinnasse se fatetur *Tabulam suam Historie N. T. Apocalypsicæ synopticam*, Lüneburgi A. 1683. in fol. editam, ac supra p. 200. memoratam.

Conciones in Apocalypsin *ἀνέκδοτοι*, quas Aaskovius, l. c., luce itidem dignas censet publica.

Carmina non pauca Testimoniaque scholastica, quæ *ἀνέκδοτα* Cl. Terpagrius asservat.

ERICUS a RONNE, Hamburgensis, mercatoris, sibi cognominis (A. 1653. defuncti), filius, J. U. D. Altorfii A. 1664. creatus, & Romæ A. 1675. mortuus.

Disp. Inaug. de Proxenetis. Altorfii 1664. in 4. (N. Sperl.)

GERHARDUS ROOSE, Civis ab A. 1640. Hamburgensis, A. 1697. superstes.

Gründlicher Unterricht von dem ideo gewöhnlichen Gebrauche und Art der umtahtsamen Kachelöfen, darinn angewiesen werden die groffen Fehler, warum dieselbe keine gnugsame Wärme von sich geben, und wie solchen zu helfen stehe: Samt deutlicher Vorstellung einer neuen Invention sehr vortheilhafter Kachelöfen, welche mit wenigem Holze mehr Wärme geben, &c. Hamburgi A. 1695. in 4. Obscuritatis accusatur a Georg. Paschio, in *Inventis novantiquis*, A. 1700. recusus, c. 7., p. 713. 714.

Appendix an den Unterricht, oder Auflösung und Gegenbericht auf einige Bedenckungen der Hamburgischen Bürger, gegen seine neue Inventions-Defen. Hamb. 1697. in 4.

GERHARDUS ROOSE, Mennonitarum Altonaviensium Ecclesiastes, a precedenti, uti suspicor, diversus.

Unschuld und Gegenbericht der also genandten Mennisten, über die Beschuldigung, als ob sie von der aufrührerischen Münsterischen Rotte entsprossen; benebenst deren Glaubens-Bekantnisse, und Menno Simens Lebenslaufe. Ratzeburgi 1702. in 8.

M. NICOLAUS RÖPERUS, Hamburgensis, Scholz Itzehoensis, circa A. 1662., Rector.

Disp. de Telluris, & quorumvis locorum, longitudine. Gryphisvaldiz 1651. in 4.

Florilegium festivum, Germanice editum. Nordhufz. 1652. in 4. (*Catal.*)

Helleuchtender Spiegel der Liebe des himmlischen Bräutigams, und seiner Braut, der Christlichen Kirchen, aus dem Hohen Liebe Salomons, in XCI Predigten, der Gemeine zu Iseboe vorgetragen. Jenz 1662. in 4.

DAVID RORARIUS, Rendesburgensis (1.) Hofstus, J. U. Doctor Heidelbergæ VIII. Kal. Maji A. 1581. cum quinque creatus competitoribus (2.), Protodicafterii Germaniæ Spirensis, curiæque Palatinatus supremæ, A. 1580. jam egit Advocatum (3.), & nuptus cum Elisabetha, Phil. Freundii, arcis Breuburgensis Præfecti, filia, Id. Aug. A. 1583. Heidelbergæ celebratis (4.), A. 1596. etiamnum superstes, non juris solum, Præciosque ejus, peritia, sed vena quoque Poeticæ præstantia, inclauit.

Paschalis festi, tam veteris, quam novi, repetitio, carmine Heroico illustrata. Heidelbergæ 1578. in 4.

Carmen Heroicum in nuptias Caroli IX., Sveciæ Principis hæreditarii, & Mariæ, Ludovici, Electoris Palatini, filiz, genealogiam ac progeniem illustrissimarum familiarum continens. Heidelbergæ 1579. in 4.

Aulæum Principum Palatinorum & Ducum Bavariz, sive Poema de illis heroicum, Eliz. Reusneri *Operi Basilicæ Genealogico*

(1.) Rendesburgensem ipsemet se vocavit in *Ἐπιτάφιος* MS. ad Eberh. Tweslingium. (2.) V. *Carmina Gratulatoria amicorum*. (3.) V. *Ἐπιτάφιος modo citatum*. (4.) V. Joh. Lauterbachii, Rectoris Heilbrunnensis, & aliorum, *Epistolæ*.

Genealogico Catholico, Francofurti A. 1592. in fol. edito, insertum, & stirpi Carolinz (p. 230. ac seqq.) subjunctum. V. Mich. Hertzii P. IV. *Biblioth. Germanica, lit. N. 1. a.*, & Phil. Jac. Speneri (sæpe istud allegantis) *Sylogon Generale-Historicam* p. 186. 187. & seqq.

Επιβαλῆς Elegiacum, ad Eberh. Twestrengium, Hamburgensem, J. U. Lic., Spira in patriam A. 1580. remigrantem, exaratum, quod inter MSSa Bibliothecæ Hamburgensis publica ἀνέκδοτον offendi.

Julii Clari, Patritii Alexandrini, Jcti clarissimi, & Philippi II., Regis Hispaniæ, in provincia Mediolanensi, supremi Consilarii & Regentis, Receptarum Sententiarum Opera omnia, quæ quidem hæcenus per Autorem in lucem sunt edita, in hac editione, pluribus in locis, haud contemnenda fide revisa. Accesserunt Additiones Hieron. Giaccharil Lugienfis, item ejusdem Consilia ac responsa duo, nec non Animadversiones Manfredi Goveani & Joh. Gviotii, Jctorum. Omnia junctim edita, curante Dav. Rorario, Holsato, J. U. D., cujus Epistola ad Henr. Ranzovium, Cimbriz Proregem, dedicatoria (*Francofurti A. 1596. scripta*) præmittitur. Francofurti A. 1596. 1604. & 1613. in fol. Tres hæc *Sententiarum Julii Clari receptarum* (de quarum historia & laudibus Er. Mauriti Nomenclator Scriptorum feudaliū, in *Volumine Dissertationum* ejus obviis, p. 665. 666., potest consuli) editiones Rorarianas præcessere Venetæ A. 1568. & 1570., ac Francofurtana A. 1572., subsecutæ autem sunt Francofurtana A. 1636., Lugdunensis A. 1661., & Genevensis A. 1666., in fol. itidem publicatæ, & præter Additiones, prioribus jam adjectas, novis augmentis Joh. Bapt. Bajardi, Bernh. Rosignoli & Ant. Draghi, notisque & animadversionibus Joh. Harprechti, locupletatæ. V. de illis Jos. Simleri *Bibliothecam* p. 438., de his autem Corn. a Beughem *Bibliographiam Juridicam* p. 46.

GEORGIUS ROSA, Hamburgensis, Georgii, qui urbi a commentariis fuit, filius (1.), in Acad. Rostochiensis Dav. Chytræum & Valent. Schachtium (cujus Epistola ad illum gratulatoria, A. 1597. exarata, in Joh. Fechtii *Supplemento Hist. Eccl. Sec. XVI. (2.)* prodiit), ab A. 1593., uti Chytræi ad commendatitiam Henr. Gareri docet responsoria (3.), ingenii atque morum ejus deprædicans elegantiam, in studiis sacris habuit Præceptores. Inde illum, exeunte A. 1596., Argentinam, cum Chytræi ad Phil. Marbachium, Professorem Theologum, systematicis profectum esse literis, & filiorum ab hoc suorum præfectum studiis, alia Chytræi ad eundem Marbachium Epistola, d. 20. Febr. A. 1597. scripta, & a Fechtio (4.) publicata, verbis testatur sequentibus: *Georg. Rosam, ingeniosissimum juvenem, a me quoque ad te literas habuisse arbitror, & filiis tuis de tali vite & studiorum inspectore, fido & industrio, gratulor.* Argentina, post supremam Philosophiæ lauream 6. Id. Mart. A. 1597. reportatam, & Orationem de Bello fugiendo, quam Melch. Junius excuso commendavit Programmata, non multo post habitam, in Academiam Tubingensem digressus, in hac, præter Licentiati Theologiæ titulum, professionem Historiæ ac Politicæ obtinuit ordinariam, & per annos aliquot administravit. Anno tandem 1605. e Svevia in Cimbriam revocatus, & Mart. Pletzio in ædis Cathedralis Slesvicensis Pastoratu datus Successor, hunc, cui, nondum quadragenarius, A. 1613., teste inscriptione lapidis in eodem templo sepulchralis Latina, d. 20. Dec., est immortuus. D. Christ. Sledano, conjugem autem Mariam, filiam Joh. Brentii Junioris, neptemque Joh. Brentii Senioris, Theologorum Acad. Tubingenfis illustrium, Marco Lüdero, Consiliario Holsatico, Præfectoque Hufenis, quocum secundas illa A. 1614. celebravit nuptias (5.), reliquit.

Theses de fide Abraham, veraque ejus imitatione, Præside D. Phil. Marbachio proposuit, Argentinæ 1597. in 4.

Oratio de puero Jesu. Tubingæ 1604. in 8. (O. Sperl.)

Oratio pro Jurisprudencia & Jurisconsultis. Tubingæ 1604. in 4.

HENRICUS ROSENBOHMIUS, Dithmarsus, Samuelis. *supra* celebrandi, filius, *Partisqve Poematum* ejus *Latinorum prime*, a se collectæ, ac in *libros III.* distinctæ, quæ Hamburgi A. 1634. in 8. prodiit, editor.

SAMUEL ROSENBOHMIUS (quem F. Taubmannus (6.) *μῆλαφῶδῶς* cognominis Græca *Rhododendrium*, Mart. autem Lipenius (7.) perperam *Joh. Rosenbornium*, appellavit) gente fuit Holsatus, ac forte Dithmarsus, annumque ætæ Christianæ 1567. (8.), & diem secundum Martii (9.), natales habuit. Studiorum prima fundamenta scholæ debuit Hamburgensi (10.), ulteriora autem incrementa Academiis Witebergensi (in qua intra eosdem cum Gvilh. Alardo, V. C., vixit parietes (11.)), & Rostochiensis, A. 1594., uti amicorum testantur propemptica (12.), relicta. In patriam redux, vici primum in Dithmarsia Boreali Wessellburensis, ac deinde, uti ex Joach. Morfii *Albo didici ἀνέκδοτον*, Elmshornensis in Comitatu Pinnebergico, sacerdotium obtinuit, & ruris licet incola, Presbyterorum multorum (quos Casp. Rodolphus, Prof. Marpurgensis, *pecora campi* appellare consueverat (13.)) ruralium exemplo, otio ignavo obtorpescere, aut curis æconomicis commerciisque quæstuosus Mulas possidere, noluit, sed studiis, & literis imprimis elegantioribus, non minori, quam antehac in Academiis, ardore vacavit ac diligentia. Librum *Analectorum* (quem *genium suum ingenique primum condum* appellabat) perpetuo ad manus habebat, & quicquid in scriptoribus, sive antiquis, sive recentioribus, selectiorum observabat rerum ac phrasium, in istum apud inftar sedulæ congregabat, opeque Anthologiæ hujus Musarum postea favos, quovis melle dulciores, effungebat (14.). Cum enim ad Poesin natura esset factus, hanc in primis deperiit, nullumque ferme sine ducta in studio isto Musico linea diem passus præterlabi, carmina conscripsit innumera, non trivialia, sed talia, quæ inventionis acumine, sermonis elegantia, metrorumque concinnitate, ad Poetarum veterum adspirarent gloriam, & eruditionum quorumvis applausum provocarent. Paulus sane Melissus, eorum delectatus venustate, lauream ipsi Heidelbergæ, M. Aprilis A. 1597., sponte transmisit, hoc adjecto Epigrammate, *Poematis nostri præfixo Latinis*:

*Qui sua victuris intexere nomina cbaris,
Spe letus fama nobilioris, amat,
Cogitur is cerie cunctis contendere nervis,
Ut punctum varii judicis omne ferat.
Rarus in hac robur Vates explorat arena:
Rarior ex pugna victor honorus abit.*

*Tu vero, Holsate, Samuel, flos integer oræ,
Digna canis Musis carmina, digna cedro.
Inde tibi nomen, vivace perennius ære,
Surget ad æthereæ picta theatra domus.
De Clario saltem purum bibe fonte liquorem
Largius: est capiti laurea texta tuo.*

Nec minori etiam profecti sunt affectu, quos metris subinde suis compellavit, sibi que conciliavit, Jos. Scaliger, Justus Lipsius, Janus Doufa, Dom. Baudius, J. Gruterus, Dan. Heinsius, Pet. Scriverius, Thom. Segethus, Joh. Wouwerius, Joh. Rodenburgius, Nicod. Frischlinus, Frid. Taubmannus, Æg. Hunnius, Joh. Huswedelius, Frid. Tileman-

Ddd dd dd 2

nus,

- (1.) V. Melch. Junii *Programma*, Orationi ejus de bello præmissum. (2.) p. 772. 773. (3.) V. illam inter *Epistolas Chytræanas* p. 817. 819. (4.) l. c. p. 770. (5.) V. M. Joh. Cröchelii *Sermonem in exequiis Luideri habitum*, lit. D. 4. a. (6.) in Carmine in laudem versuum Rhododendrii, quod in *Melodæsiis*, Lib. I. *Epigramm.* p. 355., legitur. (7.) in *Biblioth. Philos.* (8.) V. Carmen ejus ad seipsum (*P. I. Poem.*, Lib. I., p. 8.), in quo se A. 1597. tricennarium lauream reportasse testatur Poeticam. (9.) V. Elegos ejus in diem natalem, ibid. Lib. III., p. 184. (10.) V. Phaleucos ad M. Osv. Dammannum, ib. L. III., p. 208. (11.) V. Hendecasyllabos ad Alardum, ib. L. III., p. 104. (12.) V. *Carmina comitativa*, *Sum. Rosenbohmi consecrata*, quæ Rostochii A. 1594. in 8. (teste *Catalogo Biblioth. Lerkiane* p. 113.) prodierunt. (13.) V. Ott. Melandri *T. II. Jocorum atque seriorum*, v. 3., p. 4. 5. (14.) V. Carmen ipsius de libro suo *Analectorum*, P. I. *Poem.*, Lib. I., p. 40.

nus, Dav. Herlicius, Barthol. Battus, Ad. Theod. Siberus, Henr. Gerlachius & Wilh. Alardus, Viri eruditionis fama, inter Belgas & Germanos, aliis ævo isto superiores. Nimum archaismi studium sibi exprobantibus Elegos hosce, in fronte Sylloges Poematum posthumæ, opposuit Apologeticos:

*Letor, in his forsitan deprendes multa libellis,
Quæ sint prisca nimis, sive Latina minus,
Te censente; sed, oro, nigrum præfigere Theta
Parce meis verbis, parce meis numeris.*

*Obvia non lippis, consoribus obvia non sunt
Omnia, quæ veteri sunt tamen e Latio.
Nititur Autorum fundamine nostra proborum
Pallas, & hinc vitii nil proba Pallas habet.*

In vivis A. 1619. adhuc fuit Poeta tersissimus, quem, ab Ol. Borrichio licet in suo Vatum Latinorum præteritum recensu, ex augurio ipsius verissimo (1.),

*Delius dudum stetit auspicato,
Ob lyre argutam resonantis artem,
Inter illustres animas Virorum
Morte carentum.*

E conjugē, Hardovici Langii, Parochi in Diithmarfia Hemmensis, filia, liberos aliquot sustulit (2.), hosque inter Samuelem, Vici Elmshornensis, post se, circa A. 1635., Pastorem (3.), & Henricum, Sylloges Poematum posthumæ, quæ A. 1634. prodit, editorem.

ELOGIA.

Pauli Melissi Epigramma Encomiasticum jam recitavimus.

Frid. Taubmannus (cujus aliud etiam Epigramma in carmina ejus Onomastico-Encomiasticum, in *Melodæsis*, Lib. I. Epigr., p. 355., legitur) eum, in *Schediasmati*, Lib. II. Epigr., p. 767., hoc compellavit hexasticho:
*Immo, Rosenbohmi, quod es esto (quid oculis ignem,
Illa Prometheis aurea furta tubis?):
Ede (nec attrepida) specimen juvenile pericli,
(Confer ejusdem Taubmanni ad nostrum Epistolam, Carminaque Pauli Melissi, Domin. Baudii, Joach. Vagetti (novum Marsie Martie Phæbum eum salutantis) & Nicol. Langii, de illo & Poematis ejus, encomiastica, A. 1612. in *Thylstorum* edita Appendice.)*

Thomæ Segethi Anagramma hoc Gallicum Poematum ejus Part. I. A. 1634. est præfixum:

*Samuel Rosenborn, * La Muse son ombre,
Le Gentil ROSENBOM, bonheur du sacre nombre,
De LA MUSE est suivi, comme cors de SON OMBRE.*

Mich. Clenovius Junior Myrmecis suis tyrociniorum Poeticorum, A. 1614. editis, quædam in laudem ejus carmina, p. 50. 54. 56. 72., inseruit, librumque Carminum adoptivorum, iisdem subjunctum, Elegia ipsi inscripsit peculiari, in qua ita compellatur:

*Nobile Diithmarsum decus, & spes una cohortis
Pierie, vatum fama, medulla Sophi, &c.*

Barth. Bilovius, Lib. V. Anagramm. f. 45. b., hoc nominis illius exhibet: *Samuel Rosenbomius; * En i Musarum fo-
boles.*

D. G. Morhofius (*Orat. VIII. p. 243.*) illustribus eum orbis literati e Cimbria annumerat sideribus.

SCRIPTA EDITA.

Thalyfia, seu Floridorum Liber singularis, cum Epiphora Laureæ Melissæ: ad V. Cl. Frid. Taubmannum. Lugd. Bat. 1612. in 8. Recusa (teste G. M. Königii *Biblioth. Vet. & nova*), vel integra, vel aliqua sui parte, in *Deliciis Poetarum Germanorum*, Tomo V., p. 902. & seqq. Joach. Vagetti Carmen in illa Encomiasticum in *Decade Astmatum philicorum*, Hamb. A. 1613. edita, n. 9., legitur.

Poematum variorum, piissimorum, suavissimorum, tersissimorum, Pars prima, libris tribus distincta, collecta & edita opera ac sumptibus Henrici filii. Hamburgi A. 1634., & (si *Biblioth. Oizeliana* Pars II. p. 325. fidem meretur) Groningæ A. 1638., in 8. Præfixa sunt Elogia Pauli Melissi, Thomæ Segethi, F. Taubmanni, Cvilh. Alardi, Joh. Huswedeli & Thomæ Rhædi, Scoti, metrica.

INEDITA.

Poemata ævândosa quæ plurima, quorum Volumina aliquot ingentia Hamburgi A. 1631., apud fratrem Autoris, Davidem, delituisse Joach. Morfius, in *Albo suo* MS. fol. 815., testatur. De illorum, prælo paratorum, multitudine, ita noster, in *Carmine ad semetipsum* (P. I. Poem., Lib. I., p. 9.), cecinit:

*Facundo mea vena fluxu
Carmina fudit.
Mille quæ possent saturare chartas
Melle Musarum, modo negligentium
Non moraretur studium premendi
Chalcographorum
Appetens lucri gravis officina:*

*Quod tamen tardat minime laborem
Ingeni factus numerosiores
Congerere, ampla
Mole in immensum cupidos volumen
Indies cogi: cumulantur Horti,
Nobiles longa serie ROSARUM
Pulchra comantur.*

Argumenta illorum & titulos, in Oda ad Christoph. Schwannmannum (*ibid.*, Lib. II., p. 132-133.), hisce metris exposuit:

*- - - - - Lyre
Diverfo strepitu nam vaga Pieris
Titillat teneras, non sine pectoris
Motu, suaviter aures
Indefessa legentium.
Inspirata sacri numine Flaminis
Nunc peana Deo cantat; amoribus
Nunc castis operata
Pangit carmina nuptiis,*

*Commendans socii gaudia fœderis:
Lessum funeribus nunc faciens piis
Ferales Hyacinthi
"A" A ingeminat notas.
Nunc aptam facili materiem stylo
Dat divina libri pagina cælitis
Nunc festiva faceffunt
Rerum inventa negotium.*

(1.) locorum, 8. pag. præc. citato. (2.) V. Carmen ejus ad socerum, P. I., Poem., Lib. III., p. 228. 229. (3.) V. Carmen, a filio hoc Scavi-
facris Christoph. Schwannmanni, Syndici Buxtehude, A. 1635. præfixum.

*Est & quando gravi detonat incluta
Heroum lituo facta celebrium
Cleio, tradita chartis,
Et tradenda perennibus.
Non gentilitii nominis immemor*

Quodvis lemma mihi clarat opusculum:

Rose ex his nobiles, quas ipse Georg. Lud. Frobenio, Typographo Hamburgensi, carmine peculiari (*ibid.*, Lib. II., p. 124.) edendas obtulit, ac deinceps A. 1631. M. Joh. Adolphus Fabricius, Ecclesiastes Jacobus Hamburgensis (*teste Joach. Morfio h. c.*), asseravit, venusto hoc a Joh. Huswedelio, Prof. Rostochiensis, celebratz sunt Epigrammate, *Porti I. Poematum præmissio*:

*Dicite, qui colitis Vates Heliconia Tempe,
Vidistis, vestrum quod magis ad genum
Jam dudum faceret? non hic mordacis aceti
Offundit vappam aut fellis amaritiem.
Nulla venit vibex calamo, nullumque flagellum,*

*Hinc est nata RHODANTHE
Sunt hinc nata THALYSIA,
Conforsque ANTHOLOGUS nobilibus ROSIS,
ODIS, ELARINIS atque RHODARGMATIS;
Præter Musica TEMPE,
Et Phæbi VIRIDARIA,
Florum multiplici germine confusa:*

*Nulla quiritantis lacryma stigmatæ.
Ni si forte Rose fulgor præstrinxit ocellos:
Ah! parce ab! teneris livor amabo oculis,
Illicet Invidia Medici collyria lippa;
Jam gemit, & limia lacruma inest oculis.*

JOHANNES ADOLPHUS ROSMANNUS, Bordsesholmiz Holfatorum d. 12. Febr. A. 1653., patre Eccardo, Præfecturæ Bordsesholmensis subqvæstore, matre vero Anna, Reimari Kielmanni filia, natus, Literis humanioribus in Gymnasio patrio atque Lubecensi imbutus, ac Theologiz postea in Academiis Rostochiensis, Salana & Kiloniensis ab A. 1673. studiosus, M. Nov. A. 1683. æt. 30. Kilonii, in ædibus Fratris Joh. Philippi, Jurisprud. Prof. Extraord. extinctus. Plura de eo V. in D. G. Morhofii Progr. Funebri, in Syntagmate *Orationum ac Programmatum* (n. 56., p. 771-778.) recuso, & M. Joach. Giesii Serm. funebri ex Phil. I. 21. Kilonii A. 1683. in 4. edito. Conf. Joh. Henr. a Seelen P. III. *Athen. Lubec.*, p. 524. 525.

Disp. de Univocis, ab eo conscripta, & Præfide M. Franc. Wolfio, Log. PP. defensa. Rost. 1674. in 4.

JOHANNES PHILIPPUS ROSMANN, Itzehoensis (1.) iisdem, quibus frater modo laudatus, Joh. Adolphus, parentibus d. 29. Jun. A. 1642. natus, cum, e Gymnasio Bordsesholmensi & Lubecensi dimissus, Juri, ab A. 1660. ad 1665., Giesii ac Leidæ dedisset operam, Galliamque & Angliam lustrasset, in Acad. Kiloniensis, commendatione cognati sui, Joh. Ad. Kielmanni, ministri aulae Holfato-Gottorpiensis primarii, A. 1667. Secretarii Academici officium, & A. 1672. Doctoris titulum, professionemque Institutionum extraordinariam, obtinuit. Uxorem, Ursulam, Joach. Faustii, civis Kiloniensis, filiam, eodem A. 1672. ductam, duasque sibi puellas enixam, cum A. 1680., M. Aprili, exspirasset, adeo immodice luxit, ut, bimestri tempore vix elapso, ipse etiam, anima vinculis corporis, nimia pingvedine laborantis, exsoluta, d. 20. Jun., eodem A. C. 1680., ac ætatis 37., extingveretur. V. M. Joach. Giesii, Past. Kilon., Sermonem exequialem in Job. XIX. 25. Germanicum, Kilonii A. 1680. in 4. excusum, & D. G. Morhofii duo *Programmata* de vita ejus conjugisque funebria, in *Appendice Orationum Programmatica*, num. 51. & 52., p. 736-746., recusa, nec non Epigrammata in promotionem illius Doctoralem ac nuptias, *Libro II. Epigramm.* p. 12. 13., & in *Veneribus novis* p. 43., obvia.

Disp. de Jure emphyteutico, Præfide D. Adr. Beeckertio a Thienen. Lugd. Bat. 1663. in 4.

Disp. Inaug. de Injuriis, & earum actionibus, Præfide D. Sam. Rachelio. Kilonii 1672. in 4.

MATTHIAS ROSTOCHIUS, Petri filius, Ripensis, ædis initio Canutianæ in metropoli Fioniz Ottoniensis Ecclesiastes, & Pastor deinde ac Præpositus, in eadem insula, ab A. 1705., Middelfartensis, V. *Nova Lit. Lubec.*, M. Febr. A. 1705., p. 57.

SCRIPTA DANICA EDITA.

Guds Børns Christelige Bordsstik ved hans Bord (Libellus de præparatione filiorum Dei ad mensam ejus, sive S. Cœnam, Danicus). A. 1689. primum prodit, Ottonizque A. 1694. in 8., & Hafniæ A. 1697. in 12., est recusus.

Catechismus, eller en ensfoldig Huus- og Kæmpesstik, osbet de Sen- og Hellige Dagets Evangeliske Dexter, sive Erotemata in periochas dierum dominicorum ac festorum Evangelicas Danica. Hafniæ 1699. in 8. Titulum integrum V. in N. I. *Lubec.*, M. Nov. A. 1699., p. 346. 347. Recusa, addita simili Periocharum Epistoliarum explicatione, Hafniæ 1721. in 4., teste Alb. Thura.

SCRIPTA DANICA INEDITA.

Lac Catecheticum, seu Quæstiones & responsiones Catecheticae.
Calendarium sacrum perpetuum, seu Exercitia pietatis quotidianæ in tabula.
Poema Danicum prolixum in laudem urbis patriz Ripensis, virorumque ejus celebrium.
Lexici Danici ingentis, quod, circa A. 1698., a Viris eruditissimis compluribus, Christiani V., Regis, adornabatur auspiciis, pars aliqua, ab ipso, uti amicus me docuit, elaborata.

M. HERMANNUS ROVERUS, Patricius Hamburgensis, urbis patriz, ab A. 1528., Secretarius & Protonotarius, ac, ab A. 1540., Senator, præclare de civibus suis meritis, diversisque ad Reges Arctos, Conventus Protestantium Smalcaldicæ A. 1535. & Brunsvici A. 1538. institutos, & Principes Germanicos, functus legationibus, ac die tandem nono Augusti (qui D. Cyriaco erat sacer) A. 1543. extinctus. V. de illo M. Joh. Ritzenbergii, Protonotarii Hamburg., Epitaphium ei scriptum, & *Virorum urbis Hamburgensis celebrium Epitaphiis* (lit. F. 1. b.) insertum, Joh. Frederici Sen. *Encomion Hamburgi*, lit. A. 6. b., Ad Tractat. Jun. *Seriem Senatus Hamburg. Chronologicam* p. 28., Pet. Lambecii *Indicem Auctorum*, *Libro II. Rer. Hamburg. adjectum*, & *Partem IV. Isagoges nostræ ad Hist. Cimbr.*, c. 8., §. 12., p. 546. 547.

ELOGIA.

Joh. Ritzenbergius, in Epitaphio modo laudato, his illum commendat elegis:
*Mentis in hoc vixit vis atque industria tanta,
Possit in urbano quanta vigere viro.
Clarus & eximius multis virtutibus, atque
Ingenii propter plurima dona, fuit.
Dulciloquis inerat vis perasforia labris,*
*Est qualem Pylii fama fuisse senis.
Hinc inter Reges pacem reparare sequestram
Eloquio potuit, consiliisque suis.
Heu mihi! præsidium quantum respublica nostra
Et decus hoc uno perdidit orbu viro?*

(1.) Teste *Disputationis Inaug. titulo. Programma funebre de patria filiet.*
Mollerii Cimb. Lit. Tom. I.

Eee ee. ee.

Joh.

Joh. Frederus Sen., l. c., ita de illo:

*Hic a secretis vir prudentissimus urbi
Est nostra, ingenti præcellens viribus ampli,
Omnis virtutis cumulata laude refulgens.
Huic studioforum rebus sunt nata juvantis
Pectora: nam doctos citius non provehit alter.*

Ad Tractigero Juniori (l. c. p. 28.) audit ein feiner, gelahrter und geschickter Mann, der der Stadt Hamburg viel nützliche Dienste erwies.

SCRIPTUM SAXONICUM INEDITUM.

Bezeichnete denjenigen Personen, so im Rade to Hamburg gewesen sind, wenn se darinn sind gekommen, und wenn se gestanden; uth olden Reccessen, Striften und Breven, tosamengebracht A. C. 1534. Catalogo huic Senatus Hamburgensis Chronologico, quem ab A. C. 1160. auspiciatus ad A. 1534. perduxit, præfixum est Epigramma M. Joh. Ritzenbergii encomiasticum, in *Epitaphiis* etiam hujus *Hamburgensibus*, l. i. a. b., obvium. Tria illius in Biblioth. publica Hamburgensi MSSa evolvi, quorum primum solum Röveri indicem exhibet, alterum autem a Joh. Mollero, Hamburgensi, J. U. D. & Joh. Adolpho, Ducis Holst., Consiliario, ad A. 1610., ac tertium ab Anonymo ad A. 1630., sunt continuata. Post istos eandem (quam circa antiquiora sunt secuti tempora) ulterius pertexuerunt, ad A. 1663. Ad Tractigero Jun., J. U. L. & Practicus Stadensis, in *Serie Senatus Hamburgensis Chronologica*, Germanice Stadz A. 1664. in 4. edita, ad A. 1709. vero Gerh. Schröderus, J. U. D. & Consul Hamburgensis (passim errores illius emendans), in *Fastis Proconsularibus & Consularibus Hamburgensibus*, Hamburgi A. 1709. in fol. publicatis.

JOACHIMUS RÖVERUS, Hamburgensis, Petri Senatoris filius, J. U. D., A. 1678. defunctus.

Oratio de literarum utilitate, quæ tum omni, tum præsertim Martiali hoc tempore, ex iis redundat. Rostochii 1627. in 4.

Disp. Inaug. de Nuptiis. Argentinz 1635. in 4.

MARTINUS RÖVERUS, Hamburgensis, mercatoris sibi cognominis, ex Anna Alexandrina, Justi Varendorpii, Præfecti Reinbeccensis, gnata, filius, d. 19. Mart. A. 1612. in lucem editus, ex Academiis Germanicis in Angliam, Galliam, Belgium, Italiam & Hispaniam, excurret. Hamburgum, J. U. Licentiatum titulo apud externos impetrato, reversus, Secretarij urbani spartam d. 25. Sept. A. 1650. obtinuit, & d. 23. Nov. A. C. 1657., ac ætatis 45., extinctus, viduam, liberis ex ea quatuor susceptis, reliquit, quam decennio ante duxerat, Mariam, Jacobi Schleebuschii, Curatoris ædis Petrinæ, filiam, Gothardo Marquardo, Consuli Lubecensi, secundis postea sociatam nuptiis. V. *Epicedia*, & Joh. Alb. Fabricii *Catalogum Secretariorum urbis Hamburgensis*, P. I. *Memor. Hamburg. p. 590.*

Disp. de Furtis, Præfide D. Zach. Prueschenckio. Jenæ 1638. in 4.

PETRUS RÖVERUS Junior, Hamburgensis, Petri Senatoris filius, J. U. Lic., in ordinem d. 12. Nov. A. 1679. electus Senatorium, eodem, cum Scholarcham etiam ageret, d. 5. Aug. A. 1698., a civibus, ob crimen repetundarum, motus, & 16000. multatus Imperialibus, sed a Legatis Cæsareis M. Majo A. 1709. loco suo restitutus, & sequenti 1710., d. 7. Mart., defunctus. Plura de illo V. in Joh. Frid. Wincleri *Program. funebri* recuso A. 1715. in Joh. Alb. Fabricii *Manissa Memor. Hamb. p. 342-353.*

Disp. Inaug. Juridica, Aureliz in 4.

Wahrschaste Erzehlung; Scriptum adversus concives suos Apologeticum, A. 1699. editum, cui, anno eodem, ab Anonymo Pet. Meieri, J. U. L. & Senatoris, hyperaspista opposita est die Nothwendige Anzeige einiger falschen Aussagen L. Pet. Rövers wieder L. Pet. Meiern, in 4. excusa.

MARTINUS RUARUS, qui Esdræ Edzardo, Theologo Hamburgensi, ob Socinismum, per Anagramma cognominis mutilati Hebraicum, mihi olim coram recitatum (*Ruar* * רואר), maledictus audiebat & execrabilis, a Socinianis, in commercio literarum secretiori, *µακροχρονος* nominis cryptica, *Aretius Crispinus* vocabatur (1.). A Dan. Georg. Morhofio (2.) Dithmarsis, & a Jac. Bernhardo, *Un Gentilhomme d' Holstein* cum appellante (3.), Nobilibus Holfatis, perperam annumeratur. Crempæ enim Stormarforum, uti filius parenti *δμωνυμος* me edocuit, A. 1588. est natus, Petrique Ruari Senioris, scholæ Crempensis, per annos XVI., ad fatalem usque 1595., Rectoris doctissimi, fuit primogenitus. Fratres germanos habuit Joachimum, Med. D. & Electoris Brandenburgici Archiatrum (*Dominici Anastasii Crispini* larva in commercio Socinianorum arcaniori gavisum epistolico), & Petrum juniorem, Parochiæ Breidenbergensis Pastorem, ad quos complures ipsius Epistolæ in harum supersunt *Centuriis* (4.), & nonnullæ quidem (5.), in Socinismi, a nostro hausti, eos adducentes suspensionem. Studiorum quibus in Lyceis patrio ac Hamburgensi vacavit, scholasticorum, & quæ istis successerunt, Academicorum, rationem ipsemet, in *Epistola ad Heinonem Voglerum* (6.), hisce verbis exposuit: *Post pueritiam, non aliæ fere occupationes meæ, aliquot deinde annos fuisse, quam ut per florentissimos Græciæ Latineque campos, instar apis, vagaver, non ut febriculosas aliquot observationes, ad Grammaticam pertinentes, colligerem, sed, ut stylum ad scribendum prosa versaque, nec minus linguam ad differendum, formarem, animum vero præclaris vitæ præceptis imbuerem, & ad civile commercium subigerem ac præpararem. In Hebraicis etiam, quorum sub Joh. Tarnovii vexillo syroctinium felix nobis fuit, eoque progressus sum, ut nec in Rabbinis plane sim hospes. Quin & Syriacæ Arabicæque rudimenta, sub Erpenio & Maronitis Parisiensibus, delibavi. Lingvas, ut ibidem testatur, Gallicam, Italicam & Polonicam, ita, ut expedite iis sermocinaretur, calluit, nullam Philosophiæ partem intactam reliquit, & in singulis, in sectarum omnium, tam veterum, quam recentium, placita liberime, nullius in magistri verba jurare addictus, inquisivit, plusculum tamen Philosophiæ immoratus est civili, eumque in finem jus, tum naturale, tum civile, scrutatus, & varia diversarum rerum publicarum instituta, partim ex historiis, partim in peregrinatione, observavit. Eruditionis hujus multiplicis, sacræ & profanæ, fundamenta solida in Academiis jecit Germanicis Rostochiensis præsertim, Saxonice (in quibus A. 1610. est versatus (7.)), Argentinensi, Tubingensi, &, quam reliquis prætulisse videtur, Altorfina. In hac anno jam 1611., uti literæ ad Joh. Kirchmannum (8.) ostendunt, vixit, & iustro integro, ad A. usque 1616., substitit. Familiariter illic tum aliis Professoribus, tum Ern. Sönero innotuit, Med. Doctore, ejusdemque & Physices interpreti, Philosopho inter Germanos tunc omnium accuratissimo, sed promacho simul ac propagatori doctrinæ (qua, præter nostrum, Joh. Crellium etiam imbuat) Socinianæ clande-*

(1.) V. *Homonymiescopium* nostrum, *Secl. III., c. 4., §. 1., p. 804.* (2.) *T. I. Polyhist., Lib. I., c. 24, p. 399.* (3.) in *Novis Reip. Lit. Galli-*
cis, M. Jan. A. 1702., p. 59. (4.) *Cent. I., n. 14, 15, 16., ac Cent. II., n. 21. & 19.* (5.) *Cent. II., n. 21. & 19.* (6.) *Cent. I., n. 17.*
(7.) V. *Conr. Ritterhufii* Epist. ad Joh. Kirchmannum A. 1610. scriptam, in *Append. Epistolarum Gudianarum, n. 175., p. 298.* (8.) in
eadem *Append. Epp. Gud., n. 180, 190, 191., p. 161-166.*

clandestinos, de quo, præter Georg. Richteri, Reip. Noriberg. Consiliarii, Orationem, quæ d. 30. Sept. A. 1612. extincto parentavit, funebrem (9.), Christoph. Sandius Junior, Socini eum affectis publice annumerare haud veritus (10.), & Thom. Crenius, de religione illius in partem utramque disputans (11.), consuli merentur. Is, uti aliis adolescentibus, quos ingenii commendabat præstantia, studiosis, ita & Ruaro, se accedenti, Socini de Bonis operibus, renatorum in hac vita perfectione, rationis in mysteriis scrutinio, ipsaque Trinitate & Christi persona atque officio, dogmata paulatim cepit instillare, & cum hunc idcirco suam vitare observasset consuetudinem, tanto prenavit ambitiosius, alioquinque benigno, ne se ac contribules proderet, placavit. Ruarus, blandimentis delinquit, cum Gregorii Nysseni Sermonem quendam adversus Arianos κατὰ ἡγεμονίαν, Latine a se, svasu Conr. Rittershusii & Dav. Hoefschelii, translatus, edere pararet, a Sonero, quibus Socini doctrinam, Gregorianæ contrariam, tueretur argumentis, discere voluit, ut, si refellendis iis par esset, Nysseni illa Orationi, addita refutatione, attexeret. Verum, cum, partim ex ore Soneri, partim e libris, ab eo suppeditatis, omnia istuc pertinentia collegisset, res eum habuit eventum, ut ipsemet, argumenta Sociniano-Soneriana S. Lit. præsidio gaudere persuasus, post multas deliberationes, a Lutheranis ad Socinianos deficeret (12.). Mortuo A. 1612. Sonero, Ruarus, qui iuxta Præceptorum Jambis in obitum & Hendecasyllabis in tumulum defuncti venustissimis perfolvit, cætus in Acad. Altorfina Crypto-Sociniani factus, in locum ejus, antesignanus, *museum suum*, teste cujus verba recito, Mich. Piccarto (13.), *impietati isti commodavit, in quo & sacramento se invicem obstrinxerunt, & cenam administrarunt, sed minime dominicam*. Detecto tandem A. 1616. hoc sodalities, e studiosis, qui nomen illi dederant, reliquis, Witebergam nonnulli, alii Helmstadtium, alii Jenam, diffugerunt, Ruarus autem, *aucta*, Piccarto, amico veteri, iudice (14.), *eruditione, sed non fama*, Argentinam concessit, & inde, eodem A. 1616., litteras Altorfium ad Piccartum dedit apologeticas, rumori de se turbatum in schola Altorfina Socinianarum Autorem, per Germaniam sparso, oppositas (15.), in quibus huic (16.) *cum innocentia de puritate visus est contendere*. Joach. Peuschelium contra & Joh. Vogelium, Senatus Noribergensis alumnos, ab hoc, ob Socinismum, carceri inclusos, & in isto ad palinodiam tandem adactos, eodem A. 1616., duabus epistolis prolixis, ad captivos exaratis (17.), in Heterodoxia Neophotiniana ulterius instituere, ac suis ad constantiam incentivis confirmare, non dubitavit. E ditione Noribergensi eum, ob Socini errores Altorfii sparso, esse relegatum, præter Lipsienses (18.), Christoph. Hartknochius (19.) perhibet, ad Senatus Dantiscani provocans Epistolam (20.), quæ Castellano is Cracoviensi, nostrum, ex aliquot jam ante Germaniæ locis, ob molitiones suas, fuisse expulsum, retulit. Sed nec solum illum, nec præsentem, verum sponte jam digressum, Senatus Noribergensis A. 1616., Altorfio, tanquam *sacrorum desertorem, impietatis partiarium, & juventutis Altorfinæ corruptorem* (21.), arcuit. Processum relegationis Piccartus, in Epist. ad Joh. Kirchmannum prid. Kal. Aug. A. 1616. data, ita descripsit (22.): *Prid. Kal. Jul., in ipso Academia natali & festivitate annua, in publico foro oppidi nostri, circumstante Amplissimo Scholarcharum ordine, & plerisque reip. nostræ Senatoribus, & præterea Corpore Academico, & magna hospitum caterva, peregrinorumque concursu, libri Photiniana insania, reperti apud nostros male fascinatos adolescentes, concremati sunt, interveniente voce præconis, qui impietatem illam degerabat, & omnes ejus fautores complicesque excessu, & ditione nostra excedere, serio jubebat, idque brevi. In Holfatia, ob eandem apostasiam, hæreditate paterna, teste Morhofio (23.), excidit, multorumque, antea amicissimorum, incurrit indignationem. Quos inter Theod. Bussius, J. U. D. & Cancellarius provinc. Slesvigo-Holfaticus, cum in Socini eum castra transiisse accepisset, in hæc verba, ut Mich. Piccarto, sua eadem facere haud verito (24.), est relatum, erupit: *Utinam Deus illum cito perdat! nisi enim hoc futurum esset, magnam stragem dabit: Ita in animos hominum influere novit, & quæ cupit, persuadere*. Nec Argentinz, quo Altorfio, cum Ern. Lud. Burgitorfio, Equite Marchico (cujus studiis præerat, & ad quem aliquot ejus in *Centuriis* supersunt epistolæ), abierat, diu subsistere ipsi licuit. Tutores enim Burgitorfii, de illius edocti Socinismo, res eum sibi suas habere mox jusserunt, ejusque magisterio cognatum subtraxerunt (25.). Argentorato, media anni 1616. ætate, digressus, Germaniam reliquam, Daniam, Angliam, Belgium, Italiam & Galliam, itinere peragravit literario (26.), multosque in isto, per annos complures continuato, viros dignitate & eruditione præstantes sibi conciliavit. A. 1618, Lugduni Batavorum vixit, sequenti autem 1619. e Batavia in Angliam trajecit, & in Academia aliquamdiu commoratus Cantabrigiensi, professionem hujus Historicam, a Fulcone Grevilio, Fisci regii Cancellario, recens fundatam, & perpetuo 100. librarum dotatam salario, sibi autem omnium primo, svasu Thomæ Rhædi, Jacobi I. Regis Secretarii, destinatum, ejusdemque literis, Londini XI. Kal. Febr. A. 1619. exaratis (27.), antequam eo advenisset, oblatam, libertatis & sectæ suæ amore recusavit. De vocatione ista ipsemet, A. eod. 1619., Nicol. Dumlery verbis edocuit sequentibus (28.): *De me privatim hoc habere, difficilem mihi in Anglia conflictum fuisse contra tam validas preces, tot aurea promissa, quibus istuc attinebat, ac propemodum deligabatur. Puto te intellexisse, quomodo splendida mihi professio illic in Acad. Cantabrig. fuerit oblata. Ejus conditiones augebantur supra modum, cum intellectum esset, me difficulter animum ad eam adjicere. Nam, ultra centum librarum stipendium, promittebatur mihi locus in Collegio aliquo honestissimus, unde tota vitæ ratio mihi gratis constituta erat: addebatur, si privatim adolescentium quorundam emendationem suscipere vellem, posse me inde ad minimum circiter alias centum libras colligere, ita ut, ultra victum & cultum, & cetera, quæ hominis literati vitæ requirunt, annua, quotannis ad craticc. florenos vestras reditus meos redigere potuerim. - Vicis tamen libertatis amor, cui quodammodo compedes illic parari videbam. In Gallia Lutetia noster aliquamdiu subsistit, & si fidem meretur Andr. Rivetus (29.), veneno illic Sociniano aliquos afflavit. Fuere, qui cum ipso Hug. Grotio ibidem esse conversatum, & hunc eruditorum ævi sui principem in castra Socinianorum traduxisse, rumoribus sparserunt publicis, ac Morhofio propemodum persvasuerunt, ita de nostro scribenti (30.): *Primus certe fuisse creditur, qui Grotium in partes Socinianorum traxerit; ut vel inde ingenium hujus viri conjicere possimus, cui tantus vir potuerit succumbere*. Sed vanos fuisse rumores istos, ac, quas And. Rivetus & Jac. Laurentius his assuerunt, relationes, de Ruaro hospitio & convivio per Grotium Parisiis excepto, itidem**

Eee ee ee 2

(9.) Recusa est illa A. 1676., in Henn. Wittenii *Decade I. Memoria Medicorum venonta*, p. 18. & seqq. (10.) in *Biblioth. Antirritariorum*, p. 98. 97. (11.) P. V. *Animadvers. Philol. & Histor.*, c. 3., §. 8., p. 242-252. (12.) V. ipsius prolixam Apostasie suæ historiam, in Epist. ad Joh. Huseveldium, *Cent. II.*, n. 26., p. 172-176., & confer Mich. Piccarti Epist. ad J. Kirchmannum, 6. Kal. Maj. A. 1616. exaratum, in *Append. Gudianarum*, n. 183., p. 255. 256., ac Th. Crenii P. XVI. *Animadvers.*, p. 310-314. (13.) in Ep. ad J. Kirchmannum, prid. Kal. Aug. A. 1616. scripta, in *Append. Gudianarum*, n. 184., p. 256. 257. (14.) loco num. 12. allegato. (15.) Superfluit illæ *Cent. II. Epistolarum*, num. 15. (16.) loco num. 13. citato. (17.) Leguntur hæc *Cent. II. Epp.*, p. 50-51. 95-139. (18.) in *Actis Bræd.*, M. Jan. A. 1683., p. 21. (19.) *Lib. III. Hist. Eccl. Prussicæ vernacula*, c. 9., p. 818. 819. (20.) *Cent. II. Epp. Ruari*, n. 81., p. 384. (21.) V. Ruari ipsius Epist. ad Piccartum, *Cent. II.*, num. 15. (22.) loco num. 13. citato, p. 257. (23.) T. I. *Polybist.*, Lib. I., c. 24., p. 309. (24.) in Ep. ad Kirchm., n. 13. citata, p. 256. (25.) V. eandem Piccarti Epistolam p. 256. (26.) V. ipsius Ep. 55. *Centuria II.*, & aliam ad G. J. Vossium, A. 1623. exaratum, *Cent. I. adscriptarum*, Vossianis, Londini A. 1690. in fol. editis, adjecit, n. 54., p. 31. 32., Lipsienses item atque Hartknochium, locis n. 18. & 19. citatis. (27.) Legi hæc Rhædi literas, cum aliis ad Joach. Morfium ejusdem argumenti, in *Albo Morfiano MS.*, f. 605. 606. (28.) *Cent. I. Ep. 10.* (29.) in *Examine Animadversarum Hug. Grotii*, Leidæ A. 1642. edito, p. 12. (30.) T. I. *Polybist.*, L. I., c. 24., p. 309. Conf. T. III., L. V., p. 68.

itidem mendaces, abunde Grotius, in Epistola ad Gvillhelmum fratrem d. 23. Maji A. 1643. exarata (31.), evicit, ac Ruarum Parisiis sibi nunquam esse visum, sed Hamburgi tantum, in ædibus Leonh. Sorgii, se convenisse, monuit. Colloquiorum Hamburgensium argumentum eidem, d. 4. Jun. A. 1639., hisce verbis exposuit (32.): *Cum Ruaro sapius collocutus sum. Defendi veteres sententias neque re ados, de satisfactione, de penis post hanc vitam; ex S. Literis, ex consensu antiquitatis, ex usu ipso, refutavi contrarias. De satisfactione ita mihi respondit, ut nihil admodum controversie relinqueretur.* Fufius idem, biennio ante, d. 19. Dec. A. 1637., in literis ad Nicol. Reigersbergium, affinem (33.), enarraverat, disputationis sequentia subiungens historiz: *Certe non otiosus, neque penitendus, mihi is cum ipso congressus fuit. - - Confido, me apud ipsum profecisse, si non quantum vellem, certe plus, quam falluri fuerant clamosi convitatores. Literarum quoque commercio abstinere cur debuerim, non video, cum id beneficium etiam Paganis præstitisse videam eos, qui columnina Græcæ Ecclesiæ fuerunt. Non mihi tanti est maligna curiositas, ut eas literas proferam: si luberet, jam adspicerent, non illas questiones, propter quas Photinus, & Photini sectatores, male audiunt, sed quid sit unius uxoris vir apud Paulum, expellendusne sit a communione, qui nuptias fecit legibus civilibus solis vetustas, & alia ejusmodi. Est vero Ruarus, propter vitæ & consuetudinis lenitatem, in tanta apud Dantiscanos Reformatos gratia, ut quidam eorum, inter eos Andr. Conradi, liberos suos ad me, cum ipsius testimonio, miserint, quibus ego ita me comem facilemque præbui, ut aberrimas mihi gratias & ipsi egerint, & ipsorum parentes. Ego vero ejus ego ita me comem institui, ut mihi cum hominibus cunctis præcipue cum Christianis, quantumvis errantibus, necessitudinis aliquid putem intercedere, idque me, neque dictis neque factis, pigeat demonstrare.* In Poloniam tandem, ut libere sibi Socinianam liceret religionem profiteri, abiit, ac in Racovienfis scholæ Rectoratu Joh. Crellio, ad Pastoris munus evecto, successit (34.). Tanta autem scholæ hujus Socinianæ, triennio isto, vel quadriennio, quo ei præfuit, fama fuit & frequentia, ut plures sæpe, in illa, quam trecenti, equestris ordinis juvenes, non Unitarii tantum, sed & Pontificii ac Evangelici, erudirentur, quibus si filios civium urbanorum adjicias, facile numerus discipulorum millenarius exurgeret (35.). Munere hoc scholastico Racovienfi (in quo Joach. Stegmannus Sen., Marchicus, illi est subrogatus (36.)), circa A. jam 1623. (quo Francofurti ad Viadrum, VIII. Id. Nov., literas ad Gerh. Joh. Vossium de Academiæ illius dedit Professoribus (37.)), se abdicavit, & in emporium Prussiæ Gedanense habitatum concessit. Istic certe A. 1624. jam vivebat, quo Joh. Crellius, Antistes Racovienfis, amicusque ipsius intimus, prolixis eum d. 19. Jul. compellavit literis, a Thoma Crenio editis (38.), causamque immigrationis in istam Borussia metropolin præcipuam verbis hisce (39.) dedit: *Fraternum meum germanum, si Dantisci ad nudinas futurus est, tibi quæso commendatum habeo, & si quid illi poteris de religione instillare, vel saltem ad veritatem penitus cognoscendam eum animare, id ut facias, pro. Quamquam te orare nihil est opus, qui hanc operam omnibus sponte tua præstas ac luens, eamque ipsam ob causam istic locorum es futurus.* Toto igitur cælo errat Henr. Kippingius, Racovia eum demum A. 1638., & Amstelodamum quidem, profugum discessisse, sequenti tradens narratiuncula (40.): *Disperso A. 1638. Racovienfi cætu, Jonas Schlichtingius fuga se proripuit in Belgium, demum in Transsylvaniam venit, & Claudiopoli permansit. Ruarus, amicus ejus, Amstelodami informare cætum suum porro voluit.* Dantisci enim, ab A. 1624. (in cuius locum a Chr. Hartknochio (41.) 1632., quo e patria, brevi salutata itinere, eodem rediit, (42.) perperam substituitur), ad A. usque 1643., per lustra quatuor, ducta ibidem A. 1633. conjuge, est commoratus, & non politica solum negotia, a Stanis. Koniecpolscio, Archistratego Polonico & Castellano Cracovienfi, Palatino Posnanienfi, aliisque Poloniæ magnatibus, suæ commissa curæ & fidei, dexteritate expeditit insigni, sed doctrinam etiam Socinianam propagare, ac secum conversantibus instillare, nullo licet sacro functus munere (falso enim a Car. Ogerio (43.) Arianorum, circa A. 1635., Dantisci fuisse Pastor perhibetur), nunquam non allaboravit. Hoc fine, duos hebdomadatim, modo in hoc, modo alio in loco, conventus hominum X. vel XII., maximam partem plebejorum, clandestinos (poculo, ne religiosi, sed familiares, viderentur, semper præsentem) instituit, ac, permessa singulis suam de religionis capitibus sententiam libere expromendi potestate, est moderatus, uti ipsemet, in Epistola ad Eugenium, fufius eosdem describente (44.), testatur. Ad disputationem in Gymnasio publicam, ut theses propositas impugnarer, invitatus, Arianismum palam defendit, ac libros præterea Socinianorum, Racoviz excusos, multis distribuit, virisque, tum civitatis Dantiscanæ, tum locorum aliorum, eruditis, operam in rarioribus conquirendis suam efflagitantibus, prompte inservit (45.). Hac librorum distributione, & eloquentia, in commendandis, quotiescunque cum eruditis etiam congregiebatur, sacris scæta suæ dogmatis, flexanima, quosdam, uti in Epistola ad Eugenium, refert, *Viros in urbe Dantiscana doctos, moderatioris ingenii, etiam ex sacro ordine, permovit, ut dexteram sibi fraternitatis junxerint, & se Socinianos, ob sententiam ipsorum, nolle tristi ferire anathemate, sint fassi.* Cæteris longe alia mens fuit Ecclesiasticis, quorum postulatu Senatus ipsi, ob Socinismum inter cives disseminatum, A. 1639. urbe interdixit, sola per hyemem proximam in eadem subsistendi concessa potestate. Intercessionibus tamen Stanis. Koniecpolscii, Archistrategi Polonici, Sigismundi de Grudna, Palatini Calisienfis, & Nobilitatis Evangelicæ submontanæ, pro ipso crebris est effectum, ut, sententiæ executione dilata, urbem porro inhabitandi, si quiete in posterum vivens suos haud spargeret errores, potestas ei concederetur. Verum, cum, libertate conscientie non contentus propriæ, promissis haud stetit, sed dogmata sua aliis perrexisset instillare, quadriennio post, A. 1643., insuper habitis novis Koniecpolscii, Christophorique Opalinscii & Gerh. Denhofii, provinciarum Posnanienfis ac Pomerellæ Palatinorum, aliorumque procerum Polonicorum, intercessionibus, urbe, una cum socero, Mart. Vossio, mercatore, Medicis duobus, Floriano Crusio & Dan. Zwickero, Ladebachio, civitatis Secretario, & Wernero Büttels, tonsore, in castra Socini traductis, coactus est emigrare (46.). Ejectus Strassinum se contulit, prædium Pauli Ivanicii, viri nobilis, milliari Gedano tantum distans unico, inque isto, licet sacerdos non esset, cætus, qui e vicina potissimum civitate colligebatur, Sociniani Mystagogum reliquo vitæ tempore egit ac Concionatorem (quod Pastor ordinarius lingvæ hujus imperitus esset) Germanicum (47.). Eodem A. 1643., Koniecpolscii patroni commendatione, ab Uladislaw IV., Poloniæ Rege, diplomate peculiari (48.), in *Servitorum* (quos vocant) sive ministrorum suorum receptus est numerum, omnibusque istorum juribus, privilegiis & immunitatibus (libere sc. ubivis commorandi, negotia exercendi, sacraque peragendi,

(31.) in Append. Voluminis Epistolarum omnium, num. 654., p. 914. (32.) Ep. 456. ejusd. Appendicis, p. 883. (33.) in Volumine Epistolarum, n. 820., p. 128. Locum integrum in W. E. Tenzelii Dialogis mensuris Germanicis, M. Mart. A. 1603., p. 253. 254. 255., etiam invenies. (34.) V. Sandii Bibliob. Anti-Trinit. p. 124., & subjunctam illi Anonymi Epistolam de vita Andr. Wiffovatii p. 230. (35.) V. eandem Epist. de Vita Wiffovatii p. 230., & de discipulis Pontificiis. Stanislaw Lubienicij Historiam Reformationis Polonica, Lib. III., c. 12., p. 240. (36.) V. Christoph. Sandium l. c. p. 232. (37.) Allegare hæc jam sunt num. 26. (38.) P. V. Annadvers. Philol. & Hist., c. 2., p. 252-262. (39.) p. 261. (40.) in Supplementis ad Job. Pappi Hist. Eccl. p. 91. (41.) Lib. III. Hist. Eccl. Prussica, c. 9., p. 818. 819. (42.) V. Ruari Epist. ad G. J. Vossium, Dantisci A. 1632. III. Kal. Oct. scriptam, in Appendice I. Stanarum adoptiva, Cent. II., n. 106., p. 105. (43.) in Itinere Polonico, p. 418. 419., teste Pet. Ballo T. II. Dictionarii Hist. & Crit., P. II., p. 176. (44.) Cent. I. Epp., n. 25. (45.) V. Hartknochium l. c., p. 325. 326. (46.) V. Ruari ipsius, Procerum Polonicorum, & Senatus Gedanensis, de gemina hac relegatione, epistolas, Cent. II. Epp. illius, num. 48-72., p. 324-386., obvia, Hartknochium l. c., Lipsienses in Actis Erud., M. Jan. A. 1683., p. 21., & Vinc. Fabricii Epist. ad Henr. Vegetium A. 1651., exaratam, in Opp. p. 118. 119. (47.) V. Anonymi Epist. de vita Andr. Wiffovatii, n. 34. citatam, p. 241., Hartknochium l. c. p. 819. 820., & Vinc. Fabricium l. c. (48.) Exhibet illud Centuria Epp. ipsius secunda, num. 88.

coram nullo autem, præter tribunal regium, causam dicendi iudicio, &c.), donatus, ac eadem etiam dignitate, iisdemque prærogativis, a successore Uladislai, Joh. Casimiro, A. 1649., sub suo gaudere iussu imperio (49.). A. 1645. ab Unitariis Poloniz, una cum Jona Schlichtingio, ad Colloquium Irenicum Thoruniense ablegatus (50.), in popularem suum, Georg. Calixtum, Theologum Acad. Juliz incomparabilem, ab Electore eodem missum Brandenburgico, illic incidit. Is, in primo cum Schlichtingio ipsoque congressu (cujus historia a Frid. Ulr. Calixto, filio, in *calce Disputationis de Deo & attributis divinis*, est exhibitæ), sub Colloquii statim initium, idololatriæ accusavit Socinianos, quod Christum, quem verum Deum esse negarent, cultu nihilominus, vero Deo soli debito, afficerent. Idem postea, ut a filio, modo laudato, per literas sum edoctus, Ruarum, aliquoties solum ad se reversum, in Ecclesiæ, quam deseruerat, gremium reducere studuit, & serio atque ardentem, cum invocatione nominis divini, ut, ratione salutis æternæ habita, ad istam e coetu reverteretur hæretico, est obtestatus, sed pertinaciam ejus, nec argumentis, nec monitis, superare potuit. Vivis tandem noster A. C. 1657. septuagenarius excessit, uti non tantum Christoph. Sandius (51.) & Henn. Witenius (52.) publice tradiderunt, sed filius etiam illius *ἐμνήσθη* privatim me edocuit. Conjugem Dantisci A. 1633. (53.) elegit filiam Mart. Vossii, mercatoris, ob Socinismum urbe secum A. 1643. ejecti, eandemque Senatoris Dantiscani neprem. Liberos ex hac sustulit complures, e quibus mihi tres innotuere filii, in Bataviam post parentis delati obitum, Martinus scilicet, Chymiater Amstelodamensis, lectus Jac. Böhmii libris, in hujus asseclarum castra, desertis Socinianis, transgressus, cui Vitam hanc paternam nonnulla, Frid. Breclingio interprete communicata, debere jam indicavi, Joachimus, Ecclesiæ Romanæ profelytus, qui, post editam A. 1677. *primam Epistolarum parentis Centuriam*, opusculis etiam aliquot propriis de Cultu Dei interno Belgico-rythmicis inclauit, ac David, Typographus Amstelodamensis, posterioris *Epistolarum* paternarum *Centuriæ* editor.

Vir fuit Ruarus eruditione solida pariter atque omnigena paucis ævi sui secundus, lingvarum Græcæ Latineque (in quibus, & soluta oratione terse, & ligata splendide atque argute, scribendi artifex erat eximius), Hebrææ item, Germanicæ, Gallicæ, Italicæ & Polonicæ, peritissimus, in Philosophia universæ, Historia & doctrina civili, cura versatus exquisitissima, disputatorque subtilis & singulari iudicii accuratior præcellens. Ob dotes has ingenii egregias, virtutesque animi ac morum haud inferiores, ab ordinis literarii, ævo isto, non in Germania solum, sed & apud externos, principibus, sacra licet diversissima, Lutherana, Pontificia, Reformata, sectantibus (quorum notitiam *Epistolarum* suggerent *Centuriæ*), dignus amicitia sua & commercio judicabatur literario. In Theologia partes quidem aliis Christianorum coetibus invisas est sectatus, sed ob candorem nihilominus, & doctrinam in singulis literaturæ diviniore partibus præclaram, raramque animi moderationem, ab illorum etiam promachis, Hug. Grotio, Georg. Calixto, Georg. Königio, Abr. Calovio, Marino Merfeno, Conr. Bergio, Steph. Curcellæo, aliisque pluribus, maximo habitus in pretio. In controversiis sacris, Socinianis aliis longe mitior fuit ac moderatior, imo, in articulo de Satisfactione Christi, sententia illorum, cum Jona Schlichtingio, post falsitatem ejus utriusque Leidæ, a Simone Episcopo, in familiaribus ostensam colloquiis, desertor (54.), & Grotio quoque (cujus verba supra recitavimus) teste, contrariæ, inter Christianos receptæ ceteros, *ἐμνήσθη*. Circa sacra a se dissentientibus, quolibet Christianorum in religione sua salutis æternæ fieri posse competere persuasus, æquissimum se perpetuo præbuit, eaque, teste Joachimo filio (55.), *simplicitate fidei Christianæ contentus, quæ clarissimis Scripturæ testimoniis, atque Symbolo Apostolico, est confirmata, præterea nihil ad salutem necessarium urgit, nisi vitam ad mandata Christi pro viribus exactam*. Novatoribus sectæ suæ animose se opposuit, & hos inter Danieli præsertim Zwickero, fraternitatem cum Hussitis, sive fratribus Moravis, & bonorum communionem, duabus ad ipsum epistolis (56.), importune admodum, nec sine convitiis plurimis, A. 1654. urgere aggresso, sed tribus ejus responsoriis (57.), illam dissuadentibus, hanc vero acriter impugnantibus, pari styli vehementia castigato. Chiliasmo se favere, in *Epistola ad Philomathen* (58.), haud dissimulavit, ab aliis autem Fanaticorum erroribus animum, in duabus, ad Valent. Grünwaldum exaratis, ac ineptias hujus egregie refellentibus Enthusiasticas (59.), prodidit alienissimum. Pietatis contra infucatz, & studii bonorum operum assidui, strenuus, in Epistolis ad fratres, Mich. Piccartum, aliosque amicos (60.), est ergodictes, nec ab exercitiis cultus divini, in iis, quæ *ἀδυσώπη* sunt, spontaneis exterioribus se abhorruisse, jejuniis suis, cui singulis Veneris diebus assueverat, & carniū abstinencia, contra Mich. Gittichii, iisdem secum sacris addicti, censuras iniquiores, Pentade *Epistolarum* (61.) defensis, abunde demonstavit.

Vitæ ejus historiam, fuscæ a nobis, tum ex Autoribus aliis, jam allegatis, tum e duabus præcipue *Epistolarum* ipsius *Centuriis*, expositam, breviori narratione persequuntur, præter *Isagogen* nostram ad *Hist. Cimbr.*, P. II., c. 5., §. 5., p. 106. 107., Christoph. Sandius Jun. in *Bibliotheca Antitrinitariorum* p. 114. 115. 230. 241., Christoph. Hartknochius in *Historia Prussiæ Ecclesiastica vernacula*, Lib. III., c. 9., p. 818. 819. 825. 836., Lipsienses in *Actis Erud.*, M. Jan. A. 1683., p. 30. 21. & seqq., Pet. Bælius (Sandium & *Isagogen* nostram secutus) T. II. *Dictionary Historici & Critici*, P. II., p. 976. Edit. primæ, & T. III., p. 2619. 2620. Edit. secunda, Joh. Franc. Buddeus T. IV. *Lexici Historici* p. 311., & Gotfr. Arnoldus T. II. *Hist. Eccl.*, Lib. XVII., c. 13., p. 562.

Conferri etiam de illo possunt Abr. Calovius in *Socinismo confutato*, p. 1066. 1067. 1068., ac in *Indice Scriptorum Socinianorum, eidem præfixo*, Joh. Hornbeckius in *Summa Controvv.*, Lib. 8., p. 598., D. G. Morhofius in *Polyhist.*, T. I., Lib. I., c. 24., p. 309., & T. III., Lib. V., p. 68., Matth. Zimmermannus in *Disp. Inaug. de Acceptatione Sociniana*, p. 25. 27. 31., Andr. Caroli in *Memorabilibus Sec. XVII. Ecclesiasticis*, T. II., Lib. VIII., c. 46., p. 158. 159. 160., Thom. Crenius P. V. *Animadvers. Philol. & Histor.*, c. 3., p. 248. 249., & M. Frid. Ern. Ketnerus in *Disp. de Unitariis, imprimis Sæc. XVII.*, Lipsiæ A. 1694. edita, §. 35. & 42.

Addantur Epistolæ ad illum Virorum eruditorum, tum *Epistolarum* ipsius duabus insertæ *Centuriis*, de quibus in harum dicetur recensu, tum seorsim editæ, Joh. Crellii sc., Antistitis Racoviensis, una, Racoviz d. 19. Jul. A. 1624. exarata, & a T. Crenio, l. c., p. 252. 262., exhibitæ, ac decem Hug. Grotii, in Syntagmate Grotianarum omnium Amstelodamensi A. 1627. publicatæ. Harum prima, Parisiis d. 10. Maji A. 1631. scripta, quæ amicitiam cum nostro contraxit (inter *Epistolas* etiam *Remonstrantium Ecclesiasticas*, a Phil. Limburgio A. 1684. iterum editas, n. 502., p. 764., occurrens, num. 282., p. 104., secunda (d. 19. Jan. A. 1632.) n. 258., p. 105., tertia (Hamb. d. 2. Jul. A. 1633.) n. 322., p. 111., quarta, de morte Joh. Crellii & Qq. nonnullis matrimonialibus (Hamb. d. 20. Aug. A. 1633.), n. 327., p. 116. 117., quinta (Hamb. d. 4. Jan. A. 1634.) de Baptismo Judæorum veterum, & Conjugio sine parentum consensu contracto, n. 336.,

(49.) Diploma illius V. *ibid.*, Cent. II., n. 89. (50.) V. *Vitam Stan. Lubienicii*, ejus *Historia Reformationis Polonica præfixam*. (51.) in *Biblioth. Antitrinit.* p. 114. (52.) T. I. *Diar. Biogr.* Sec. XI^{II}, ad A. 1657. (53.) V. Hug. Grotii *Ep. 336. ad illum*, p. 121. 122. (54.) V. Phil. Limburgii *Vitam Sim. Episcopi* p. 329. 330. (55.) In *præfat. Centuriæ I. Epistolarum*. (56.) Cent. I. *Epp. Ruari*, num. 70. & 73. (57.) Cent. I., n. 71. 72. & 74. (58.) Cent. I., n. 100., p. 455. (59.) Cent. I., n. 5. & 7. (60.) Cent. II., n. 2. 15. & c. (61.) Cent. I. n. 90. 92. 94. 96. 98., ubi singulis Gittichianæ, in iis confutatæ, præmittuntur.

n. 336., p. 121. 122., sexta (d. 26. Febr. A. 1634.) n. 340., p. 123., septima, de Pythagora Judaizante & Essenis (d. 8. Febr. A. 1636.), n. 352., p. 216. 217., octava (d. 3. Aug. A. 1637.) n. 303., p. 348., nona (d. 5. Aug. A. 1638.) n. 398., p. 452., & decima (d. 7. Maji A. 1639.) n. 1166., p. 529. 530., in illo sunt obvix. De Thomæ Rhædi Epistola ad eum *avendo* supra, num. 27. *Vite marginali*, jam est dictum.

ELOGIA.

I. SOCINIANORUM.

Hier. Moscorovius, in Epist. ad eum (*Cent. I. n. 34.*), *admirabilem in eo divina veritatis proferenda ardorem, foveitatem ingenii, judicii que dexteritatem, rara comitatam eruditione*, commendavit.

Joh. Crellio, in Epigraphe Epistolæ modo laudatæ, *Vir audit doctrina & pietate clarissimus, Theologusque & Philosophus eximius.*

Autor Anonymus *Epistola de vita Andr. Wiffovatii*, Chr. Sandii *Bibliotheca Antitrinitariorum* subjunctæ, p. 227., eum inter *lucida Ecclesiæ sue fidera, virosque pietate & doctrina præclaros*, retulit, p. 229. autem *Virum inclitum*, & p. 230. *Virum summum*, salutavit.

II. ERUDITORUM, RELIGIONES ALIAS PROFESSORUM.

Hug. Grotii Epistolæ ad Nic. Reygersbergium verba, huc spectantia, in vita ejus jam recitavimus.

Conr. Rittershusius (in Epist. ad Joh. Kirchmannum A. 1610. exarata, in *Append. Gudianarum*, n. 175., p. 248.) ita de illo: *M. Ruarus, Holsatus, magnopere me sibi devinxit pulcherrimis & elegantissimis duabus Elegiis suis, quibus secundas nuptias meas exornavit.* - *Nuperrime e Saxonia ad me scripsit literas, eruditione, & amore meo singulari, refertas.*

Joh. Kirchmannus, in Epist. MS. ad Theod. Bussium, A. 1623. *vecere eum amicum suum appellavit, a quo eruditionis solide laudem veritas ipsa non spreverit*; in Carmine autem ad Joh. Starckium atque illum metris commendavit sequentibus:

*Starcki, delicia novem sororum,
Patris delicia, Ruare, Phæbi,
Quem Phæbus pariter, novemque nate,
Utrumque unanimi beant amore,
Donantque egregium sonare carmen.*

Marinus Merfennus, in Epist. ad eum (*Cent. I. n. 50.*), *Parisius ipsum primum audire omnium, qui Dantis deunt, doctorem*, testatur.

Joach. Morfius, in *Ep. dedic.*, Sim. Simonidæ *Poematis* A. 1619. præmissa, *veterem eum vocavit suum, ac quantum est hominum fidißimum, familiarem, quem, ob ingenium sublime, judicium acerrimum, & variam atque reconditam eruditionem, olim veneratura sit posteritas.*

Vinc. Fabricius, Consul Gedanensis, in Epist. ad Henr. Vegetium A. 1653. scripta (*in Opp. p. 338. 339.*), ita de illo: *Ruarum a fama ingenii & eruditionis, ante multos jam annos, audio celebrari. Vivit ruri, in prædio satis amœno, distante ab hac urbe passibus 5000. Publicus scilicet Sociniane est mystagogus, eamque ob causam larem in hac urbe habere, a pluribus jam annis, per Sæc. prohibitus.*

Joh. Weitzius, Rect. Gothanus, in *Poemate gratulatorio ad Christoph. Colerum*, *Biblioth. Uratislaviensi præfatum*, Poetis illum annumeravit Germanicis, Opini secutis vestigia, quorum in corde lepos, Svadaque in ore, sedes.

D. G. Morhofius, *T. I. Polyhist.*, L. I., c. 24., p. 309., ita de illo: *M. Ruari, Dischmarß, Viri quidem doctissimi, sed Sociniani, Epistolæ in Batavia editæ sunt.* - *Erat vero ille Vir doctus, Græcæ Latinæque lingvæ scientissimus, ac præterea omnium illarum controversiarum, quæ Sociniani intercedunt cum Orthodoxis, præ aliis gnarus, disputator acutus, cui accedebat notitia antiquitatum sacrarum. Primus certe fuisse creditus, qui Grotium in partes Socinianorum traxerit, ut vel inde ingenium hujus viri conjicere possimus, cui tantus vir potuerit succumbere. Misere tamen vixit, & paterna in Holsatia hereditate excidit, ob religionem legibus imperii vetitam. Conf. ejusd. *Orat. VIII.*, p. 243., ubi illustribus orbis literati & Cimbria sideribus annumeratur.*

Lipfensibus (*in Adf. Erud.*, M. Jan. A. 1683., p. 20. 21.), & hos excubienti Andr. Carolo (*in Memorab. Eccl. Sec. XVII.*, T. II., L. 8., c. 46., p. 158.), *Vir audit, exceptis scilicet suæ, quæ Socini fuit, erroribus, sic satis probus, qui, ob summam eruditionem, & maximas ingenii dotes, non modo inter suos illustre obtinuit nomen, sed & magnis ubique viris, a religione ejus aliocquin alienis, gratissimus vixit.*

Abr. Calovio (*in Socinismo confutato* p. 1066.) *Vir magni inter Socinianos nominis.*

Frid. Ulr. Calixto (*in Via ad pacem inter Protestantes*, P. II., c. XI., p. 218.) *Vir & ingenio pollens, & eruditione baud vulgari munitus*; nec non (*in Orat. de uberrimo Sæctarum proventu*, A. 1695. edita, p. 25.) *Vir, quanto eruditior, tanto in tuenda hæresi pertinacior.*

Gvilh. Saldeno (*Lib. I. de libris, & eorum usu ac abusu*, c. 7., p. 204.) *Vir sane non indoctus.*

Frid. Breclingio (*in Epist. ad amicum*) *Ein moderater und sehr gelahrter Mann, der nicht so streng gewesen, wie die rechten Socinianer.*

Gotfr. Arnoldus (*T. II. Hist. Eccl.*, L. 17., c. 13., p. 562.) ob eruditionem & probitatem ingentem eum commendat.

SCRIPTA EDITA.

Notæ in Catechesin Ecclesiarum Polonicarum, unum Deum patrem, illiusque filium unigenitum, una cum Spiritu sancto, ex S. Scriptura consentitum, Racoviensem, a Val. Smalcio conscriptam, & ab Hier. Moscorovio Latine versam, insertæ editioni hujus a Joh. Crellio ac Jona Schlichtingio recognitæ, & dimidia amplius parte auctæ, una cum Schlichtingii Responsionibus quibusdam ad notas hæc Ruari, Irenopoli, sumptibus Friderici Theophili, post Ann. Dom. 1659. (sive circa A. 1665.), in 8. Recusæ in editionibus per Andr. Wiffovatum recognitis, & notis etiam propriis illustratis, Stavropoli, per Evlogetum Philalethen, A. 1680. in 4., ac A. 1684. in 8., nec non, cum adjecta *Ethica Aristoteleæ & Christiana* Joh. Crellii, Cosmopoli (i.e. Amstelodami) A. 1681. in 4. Belgicæ illæ pariter atque responsiones Schlichtingianæ prodierunt, cum Versione Catecheseos ejusdem Belgicæ, A. 1666. in 4. V. Chr. Sandii *Biblioth. Antitrinit.* p. 100. 101. 105. 106. 114. 115. 117. 130. 131. 147., & Joh. Andr. Schmidii *Programma de Catechesi Racoviensi*, Helmstadii A. 1707. in 4. editum.

Centuria prima Epistolarum Mart. Ruari selectarum, & his adjunctarum complurium, ab Eruditis aliis ad ipsum scriptarum, in quibus res magni in religione momenti, inter diversarum sententiarum atque sæctarum homines, tractantur & examinantur. Subjunguntur Scriptum Ruari de Magistratu ad Dan, forte Brenium, & Rationes cur Ecclesiæ

Roma-

Romanz affectu Unitariis non adeo deberent esse infensi; præmittitur autem Joachimi filii ad Lectorem præfatio, Amstelodami, apud Dav. Ruarum, Typographum, A. 1677. in 8. Exhibet illa Epistolas Ruari ad Ern. Lud. Burgstorfum, Joh. Crellium, Val. Grünwaldum, Joach. Peuschelium, Nic. Dumlerum, Pet. Bertium, Joach. & Pet. Ruaros, fratres, Hein. Voglerum, Conr. Bergium, Frid. Schofferum, Henr. Hudemannum, Hug. Grotium, J. Grevinchovium, Abr. Calovium, Mar. Merfennum, Barthol. Nigrinum, Mich. Gittichium, J. Pelsium, Franc. Limburgium, Georg. Calixtum, Flor. Crusium, Dan. Zwickerum, N. Mierzynium, Sam. & Joh. Nizanum, Rhenanum, Matth. Rhawum, Steph. Curcellzum, Vinc. Frisium, Eugenium & Philomathen *Ψευδωνυμους*, ac quosdam Anonymos; nec non adoptivas Val. Grünwaldi, Pet. Bertii, Conr. Bergii, Hug. Grotii, Abr. Calovii, Mar. Merfenni, Mich. Gittichii, Franc. Limburgii, Dan. Zwickeri, Sam. & Joh. Nizanorum, ac Steph. Curcellæi, ad ipsum exaratas.

Centuria altera & ultima Epistolarum M. Ruari selectarum, nec non aliorum Illustrum, spectabilium doctorumque virorum, ad ipsum, vel ejus causa, scriptarum, a Dav. Ruaro, filio Autoris, cum sua præfatione, publicata. Amstelod. A. 1681. in 8. Centuria hæc posterior (cujus recensum Historico-Encomiasticum, in *Actis Erud. Lipsiensibus*, M. Jan. A. 1683., p. 20-25., invenies) proprias Ruari sistit Epistolas ad E. L. Burgstorfum, Joh. Cobium, Gabr. Conerdin-gium, Coqvum, Joh. Crellium, Fratres Transylvanos, Sigism. de Grudna, Joh. Huswedelium, Joh. Kirchmannum, Ku-rossium, Sam. & Joh. Nizanum, Mich. Piccartum, Joach. Peuschelium, J. Pelsium, Georg. Richterum, Matth. Rhawum, Joach. & Pet. Ruaros, Ulr. Rudigerum, Chr. Ruffanovium, Pet. Riezicium, Senatum Gedanensem, Senatum Claudiopo-litanum, Jac. a Siennen, Val. Smalcium & Hein. Voglerum, alias vero, ad ipsum, aut de ipso, scriptas, Conr. Bergii, Jac. Bongarsii, Dan. Brenii, Fr. Bethlenii, Flor. Crusii, Nic. Dumleri, Joh. Huswedelii, Georg. Königii, Stanisl. Koniec-polscii, Franc. Limburgii, Chr. Lubienicii, Chr. Martini, G. Meieri, Chr. & Lucz Opalinskiorum, Poemeri & D. Sap-mæ. Epistolæ has Ruari nitidissimas, rerumque variarum, tum eruditis aliis, tum Theologis imprimis ac Historicis li-terariis studiosis, cognitu utilium ac jucundarum, copia lectoribus se commendaturas, Liphsenses, magno eas cum eru-ditorum applausu exceptas esse addentes, l. c. p. 21. 22., hoc ornant elogio: *Multa continentur, quæ cuiusvis docto, tum ob styli elegantiam, tum rerum erudite cognoscendarum jucunditatem, eas facile commendant: siquidem, in iis, non Phi-losophus modo, Politicus & Historicus, sed & potissimum Theologus, invenit, quorum notitia cum forte antebac fugiebat.* Commendant quoque easdem Gotfr. Arnoldus (rebus notatu dignis refertas esse judicans) *T. II. Hist. Eccl., L. XVII., c. 13., p. 562., & D. G. Morhofius, in Polyhistore, T. I., L. I., c. 24., p. 309., & T. III., L. V., p. 68.;* loco priore hæc de illis subjungens monita: *Multa in iis habentur, quæ ad historiam Socinianismi pertinent. Multæ illic sunt ad Gro-tium Epistola, quæ ipsum Socinianismi suspectum faciunt: multæ etiam ad alios Theologos, quas illi forte abesse inde velint.*

Epistolæ seorsim editæ:

1. Una ad Val. Grünwaldum, Dantisci Prid. Kal. Dec. A. 1632. scripta; inter *Epistolas Remonstrantium Ecclesiasticas*, curante Phil. Limburgio Amstelod. A. 1684. in f. recusus, n. 515., p. 771.
2. Tres ad Joh. Kirchmannum, Altorfii & Noribergæ A. 1611. ac 1612. exaratas; in *Appendice Epistolarum* Marqv. Gu-dii, Trajecti A. 1697. in 4. editarum, n. 189. 190. 191., p. 261-266.
3. Una ad Franc. Limburgium, Francofurti ad Viadrum M. Jul. A. 1620. scripta, & in *Centuriis* haud obvia; in Th. Crenii *Parte V. Animadversionum*, A. 1699. publicata, c. 3., §. 10., p. 262. 263. 264.
4. Dux ad Georg. Richterum, inter *Epistolas Richteri Selectas* (Norib. A. 1662. in 4.), p. 386. 388. & sq.
5. Una ad Heinonem Voglerum, de studiis suis, sub finem *Divitiarum Poeticarum* Henr. Hudemanni, Hamburgi A. 1625. in 8. editarum.
6. Dux (quæ in *Centuriis* desiderantur) ad Gerh. Joh. Vossium, una Francofurti ad Viadrum VIII. Id. Nov. A. 1623. (de Academiz illius Professoribus), altera autem Dantisci III. Kal. Oct. A. 1632. scripta; inter *Clarorum Virorum ad Vossium Epistolas*, Vossianis, a Paulo Colomesio Londini A. 1690. in fol. editis, subjunctas, *Cent. I., n. 54., p. 32. 33., & Cent. II., n. 160., p. 105.*
7. Epistolæ de statu damnatorum, ad Abr. Calovium Gedano A. 1638. datæ, & *Centuria I.* obvix (quæ in Chr. Sandii *Biblioth. Antitritin.* p. 27., typographi incuria, Mart. Bucero perperam tribuitur), Fragmentum; in Abr. Calovii *Socinismo confutato* p. 1067. 1068.

Carmina Latina varia, argutissima atque elegantissima, sigillatim diversis edita temporibus, e quibus mihi in-notuerunt:

1. Elegix dux in secundas Conr. Ritterhufii, Acad. Altorfinæ Jcti, nuptias, A. 1610. excusæ, de quibus judicium Rit-tershufii honorificum inter Autoris supra exhibitum est elogio.
2. Jambi in obitum Ern. Soneri, Med. D. ac Prof. Altorfini, & Hendecasyllabi in ejusdem tumulum, A. 1612. scripti, & cum Georg. Richteri *Or. funebri*, Sonero habita, impressi; e quibus illos Th. Crenius *Parti V. Animadvers.*, c. 3., p. 248. 249., hos autem Henn. Wittenius *Decadi I. Memor. Med. renov.* p. 37., inseruit.
3. Carmina duo Encomiastica, Mich. Piccarti *Decadibus VI. Observationum Historico-Politicarum prioribus*, Am-bergæ A. 1613. editis, & *Organo Aristotelico in Qq. & responsiones redactæ*, quod Lipsiæ eodem A. 1613. prodiit, præfixa.
4. Scazontes in Sim. Simonidis *Poemata*, a Joach. Morfio Leidæ A. 1619. edita, iis præmisii.

Carmen Germanicum Alexandrinum, prolixum & haud invenustum, Henr. Hudemanni Emblematis Germani-cis, sub tit. des Hirschleiffers A. 1626. in 8. excusis, subjunctum.

INEDITA ET AFFECTA.

Nova Bibliorum Versio, Lexiconque Biblicum, quæ illum editioni parasse Joach. Morfius, in *Albo suo MS. fol. 759.*, testatur.

Analyfes seu Conciones in varia S. Scripturæ loca. V. Chr. Sandii *Biblioth. Antitritin.* p. 115.

Annotationes in Catechesin Racoviensem, ab editis diversæ. V. Sandium l. c. p. 114.

Anti-Botfaccus, D. Joh. Botfacco, Theologo Gedanensi, oppositus, cujus ipsemet *Cent. II. Ep. 98.* mentionem iniecit.

Historia sui temporis, V. Sandium l. c. p. 115.

Excerptorum liber. V. Sandium p. 115.

Epistolæ, in duabus illarum haud publicatæ Centuriis. V. Sand. p. 115. Harum unam, ad Joach. Morfium Altorfio missam, *αὐτοῦ γράφει* satisque prolixam, cum Propemptico ad eundem, Britanniam aditurum, Elegiaco, Leidæ A. 1618. exarato, in *Albo Morfii MS.*, quod V. C. Jac. a Mellen Lubecæ asservat, f. 719. 760. 761., reperi.

Scripta varia, tum Historica, tum Theologica, nullius conscientiam turbatura, sed ad mores solum corrigendos ac pieta-

pietatem incitaturus; quorum editionem Dav. Ruarus, ejus filius, A. 1681., in *præfat. secunde Epistolarum Centuriæ*, a se jussit expectari.

Gregorii Nysseni Sermo adversus Arianos *κατὰ Ἀριανούς*, Latine versus, quem, Altorfii vivens, A. 1611., cum notis, publicare voluit, uti in Vita ejus fufius est narratum.

Joh. Crellii, Franci, Antistitis Sociniani Racoviensis, Opera posthuma, quæ Hugo Grotius, Ep. 336. ad nostrum, p. 122., *avide se expectare* A. 1634. ei significavit, eoqve magis, quod a Ruaro dijudicata & limata sint proditura.

FALSO ILLI TRIBUTUR.

Versio Germanica N. T. Sociniana Racoviensis, A. 1630. in p., sine Autoris, loci ac typographi mentione, sub hoc publicata titulo: *Das Neue Testament; das ist: Alle Bücher des Neuen Bundes, welchen Gott durch Christum mit den Menschen gemacht hat; treulich auß dem Griechischen ins Deutsche übersehet*. Hanc præter annotationem nonneminis in exemplo mihi viso & lecto MStam, illi asserunt Theod. Hackspanius, in Elencho *Ψευδευκων* ejus, quem Interpreti errabundo, §. 72-77., inseruit, prolixo, ad aliorum, a quibus relatum sibi sit, obferricante Ruaro eam prodisse, testimonium, §. 72., provocans, & Matth. Zimmermannus, in *Diff. Inaug. de Acceprilatione Sociniana*, p. 27. & 31., sequenti, loco posteriore, censura eandem perstringens: *Sociniani, si verba S. Scripturæ sunt nimis clara, transponunt commata, textum novo modo distinguunt, quasdam voces subintelligunt, aliisque modis sententiam corrumpunt, ut alium sensum, quem quis ne per febrim quidem somniare possit, eliciant. Et hoc est artificium Ruari & Felbingeri in suis versionibus*. At falli eos inde patet, quod Ruarus, nihil se adhuc in lucem edidisse publicam, A. 1641., duobus post hanc excusam lustris, in Epistola ad Marinum Merfennum (*Cent. I., n. 49.*), sit professus, & alius proinde Autor, circa quem eruditorum sententiæ discrepant, est quærendus. Joh. Saubertus Junior (in *Disp. ad initium Evangelii Johannis, a Macedonianis corruptum*, §. 12.) Valentino eam Smalcio, rumore fretus publico, vindicat. Christoph. Sandius contra, in *Biblioth. Antiirinit.* (Smalcio Versionem N. T. Polonicam Racoviensem, A. 1620. editam, deberi, p. 94. & 104., testante), hanc a Joh. Crellio & Joach. Stegmanno Seniore, concinnatam esse, p. 94. 116. & 133., perhibet. Cujus sententiam verba Epistolæ Crellii ipsius, ad Ruarum A. 1624. exarata, & a Crenio P. V. *Animadvers.*, c. 3., edita, confirmare videntur sequentia (p. 258.): *In N. T. Versione Germanica parum hactenus laboravi, neque vero multum laborare potui. Nunc quoque mihi aliquantum parco, dum fervet Sirius. Agam tamen, Deo volente, quotidie aliquid. Editio tum ob correctionis tarditatem maturari non potest, tum ob summam non modo caritatem, sed inopiam etiam chartæ. Nec difficulter forte cum eadem conciliari poterit relatio Mart. Ruari junioris, filii nostro ευαγγέλιον, a quo, adornatam illam credi a Christoph. Ottorodo, ac συνέργειν aliquot, revissam esse a tota societate, & in hac parente suo, tandemque præfatione a Crellio ornatam, A. 1684. scheda peculiari, Amstelodamo transmissa, sum edoctus. Confer de illa P. II. *Isagoges mez ad Histor. Cimbr.*, c. 5., §. 5., p. 107., Vinc. Placcii (hanc secuti) *T. I. Theatri Anon. & Pseudon.*, c. 11., p. 441., Gust. Georg. Zeltneri, Theologi Altorfii, *Diff. de novis Versionibus Bibliorum Germanicis non temere vulgandis*, c. 1., §. 11., p. 14. 15., & Jacobi le Long *P. II. Biblioth. sacræ*, c. 9., p. 269.*

JOHANNES RUFFUS, scriptor ætatis mihi nondum exploratæ.

Chronicon Lubecense *αἰνέσιον*, Saxonico conscriptum idiomate, quod ab Henr. Bangetto (in *Notis ad Helmodum*, p. 157. 204. 496., & in *Indice Autorum præfixo*), Paulo Neukrantzio (in *Exerc. de Harengo*, p. 57.) & Casp. Saggittario (in *Historia Bardovicensi*, c. 6., p. 61.), allegatur, uti *P. IV. Isag. ad Hist. Cimbr.*, c. 4., §. 1., p. 431. 432., jam monuimus.

JACOBUS RUGE, Fanaticus e Ducatu oriundus Slesvicensi, mente, uti e Schedis ejus inficeris, tardiosa *αἰσχία* molestis, eandemque cramben sæpius recoquentibus, colligo, forsitan motus, non Visiones solum divinas jactavit, ac in Principes, Clericos, horumque conjugium, ac jura Saxonica, vehementer est debacchatus, sed in literis etiam ad Jac. Fabricium, *αὐθαδεία* ridicula, seipsum orbis Christiani Dominum, pseudomonarchiæ Dæmonum victorem, luporum ac Pseudochristianorum Ephorum; Practicæque Theologiæ, Juris & artium atque subtilitatum omnium, Syndicum, appellavit. Quid quod, Regem se Danicæ ac Ducem Holstatæ fieri potuisse, & literarium cum præcipuis orbis Monarchis exercere commercium, stolidè est gloriatus. In potestatem meam, e Bibliotheca Jac. Becceri, Advocati Hafniensis, sequentia ejus pervenere *ἐν ἑσπερίᾳ* vernacula *αἰνέσιον*:

1. Beschreibung von der aufrichtigen Antichristlichen Tyranny, was fromme Christen in solchem Casu thun sollen. (4. pl. in f.).
2. Poema ejusdem argumenti rhythmicum, cujus titulus hic est: Ein greulich miraculum mundi, in Holstein passiret (7. pl. in f.).
3. Zwey Brieffe an M. Jac. Fabricium, Fürstl. Holsteinischen Hofprediger, A. 1643. geschrieben (3. pl. in f.).

NICOLAUS RUGE, Eckernfördenensis, Ecclesiastes circa annum 1618. Slesvicensis.

Rostochii A. 1607. Respondentem egit in D. Christ. Sledani Disp. Theol. VIII. de Peccato, & XV. de Prædestinatione; it. in M. Pet. Hinkelmanni Disputat. de Baptismo.

Legi MStam Relationem ejus Epistolice de Itinere Joh. Rhuelii, Conc. aul. Slesvicensis, in Pagos vicinos, se comite, A. 1615. facto, & indecore atque lascive in isto per Rhuelium perpetratis, A. 1618., jussu superiorum, ni fallor, exaratam, sub titulo: *Wallfahrt zweyer geistlichen Wallbrüder in Angeln und was sich dabey zugetragen, vormahls nie gesehen, noch gehört*.

RUTGERUS RULANDUS Junior, Hamburgensis, Rutg. Rulandi Senioris, Jcti perillustis, & Practicorum Germaniæ sua ætate principis, *Tomo sequenti* fufius celebrandi, e Catharina Grevia, Ægidii gnata, filius, d. 25. Aug. A. 1621. in lucem est editus. E patris A. 1638. dimissus schola ac Gymnasio, Juris studio Witebergæ, Tubingæ & Argentiniæ (quæ Doctorem A. 1648. eum creavit), sequenti vacavit decennio, ac quatuor deinde annos itineri per Germaniam, Italiam, Galliam, Belgium & Britanniam, impendit literario. Hamburgum A. 1652. reversus, inter Advocatos urbis brevi inclavit, & ducta d. 24. Febr. A. 1659. uxore Margareta, Erasmi Wetkenii, J. U. Lri, filia, duas ex hac puellas, & filium sibi cognominem, J. U. Doctorem, sustulit. A. 1670. tandem, Prid. Kal. Sept., Syndicus patris, in D. Broderi Pauli, Consulis, locum, electus, cum ter ad Christianum V., Danicæ Regem, & semel ad Georgium Wilhelmum, Ducem Brunsvico-Cellensem, legatus abiisset, phrissi d. 19. Maji A. C. 1675., ac ætatis 54., expiravit. V. D. Mich. Kirstenii (cui patriæ prudens audit *Orator, legum plenius scientia*) *Programma funebre*, A. 1710., *Parte I. Memoriarum Hamburgensium* Joh. Alb. Fabricii, p. 447-455., recusum, & Georg. Greflinger *Epicedium Germanicum*, Joh. Matth. Schneuberi, Prof. Argent., Carmen in promotionem ejus Doctorem in *Fasciculo Poematum* illius, p. 47. 48., legitur.

Conclusiones Inaugurales de Juramento purgationis. Argentiniæ 1648. in 4.

RUTGE-

RUTGERUS KULANDUS III., præcedentis filius, Hamburgensis, J. U. D., e cujus Bibliotheca Joh. Alb. Fabricius Gothofr. Vogtii, Th. Lic. & Scholz Hamburgensis Rectoris, *Thyiasferiologiam, seu Tr. de Veterum Christianorum Altiaribus posthumum*, A. 1709. edidit, ipseque inscripsit. A. 1719., d. 13. Sept., patriz electus est Senator.

Disp. Inaug. de Jure expellendi conductores singularem, quod successoribus competit. Trajecti ad Rhenum 1690. in 4.

JOHANNES BALDUINUS RULL, Hamburgensis, J. U. D.

Disp. Inaug. de Jure exportandi & importandi res in civitatem. Lugd. Bat. 1689. in 4.

CAJUS RUMOHR, Eques Holsatus, Toparcha hæreditarius Rostensis, Satrupholmensis, Hohenlitzensis & Hantoviensis, Christiani V., Regis Daniz (a quo, d. 5. Maji A. 1684., ordinis Eques creatus est Danebrogici (1.)), & Joh. Georgii III., Joh. Georgii IV., Fridericique Augusti, Electorum Saxoniz, Consiliarius intimus ac provincialis; hoc usus Symbolo: *Quo fata trahunt*. Superstes fuit A. 1709.

Disp. de Duello, ab ipso conscripta, & Præfide D. Wilh. Ludwello, hospite suo, propofita. Altorfii 1658. in 4. Erudita est, flosculisque historiz Borealis exornata plurimis.

M. HENRICUS RUMPIUS, Hamburgensis, patre Johanne, sericopolâ, ac matre Walpurgi Claenia, M. Augusto A. 1561. natus; vividum adeo, numinis beneficio, nactus erat ingenium, ut tempus, quo alii balbutiunt, literarum jam elementis impenderet, spatiaque bonarum artium, adolescentiz studia pueritiz rudimentis, curasque viriles juventuti, miscens, semper anteverteret. Octodecim natus annos, lingvas Latinam, Græcam & Hebræam, literasque humaniores, egregie calluit, & in Acad. Witebergensem A. 1579. missus, plus illi intulit, quam plerique e scholis sublimioribus referre solent. Præter Philosophiam, cujus Magister illic A. 1582. est creatus, notitiaque privatim deinde alios imbuit, lingvas ibidem Orientales, Hebræam, Chaldæam, Syriacam & Arabicam, ductu Val. Schindleri, illarum Professoris, ita feliciter addidit, ut Philologus postmodum in hac literatura accenseretur *ἐκζητῶν*, filiusque, *illum parem fortassis, suo tempore, in studio Orientali non habuisse, certe nemini fuisse, secundum*, asserere non dubitaverit. Schindlerus sane tantum illi tribuit, ut, ex tot, quos per 30. annos habuerat, auditoribus, soli huic suum *Grammaticæ Hebrææ Compendium* A. 1602. inscripserit, & paulo ante mortem, alteram ejusdem editionem auctiorem curandam commiserit. Theologiz postea, integro septennio, partim Witebergæ, partim vero Rostochii, eo vacavit successu, ut in Acad. deinceps Juliam delato Ordo istius Theologicus Doctoris titulum plus semel, sed, ob modestiam ipsius, incassum, obtulerit. Decennio in Academiis transacto Germanicis, Lugduno-Batavam A. 1589. adiit, & Joh. Scaligerum, Dom. Baudium, aliosque Doctores publicos, eruditionis atque indolis præstantia ita sibi conciliavit, ut toto vitæ tempore carus iis fuerit, & absens etiam plerorumque amicis subinde sit compellatus epistolis. E Batavia vix reverso Lingvarum Græcæ & Hebrææ in Academia Helmstadiensi A. 1592. oblata est professio, & præclare ab ipso sequenti administrata quinquennio. Hamburgum inde A. 1597. revocatus, focero suo, M. Johanni a Duthen, adhuc superstiti, in x-dis Johannæ Pastoratu, d. 4. Sept. (quo a Joh. Schelhammero, Antistite Petrino, inaugurabatur), successit (2.), cum ipsi interim Helmstadii, in LL. Or. professione, Val. Schindlerus, Præceptor, grata utrique subrogaretur vicissitudine. Muneri Ecclesiastico Hamburgensi, a Senatu, d. 12. Mart. A. 1613., adjectum est scholasticum easdem, quas Helmstadii juventuti instillarat, lingvas, in Gymnasio recens condito, docendi officium, quod d. 12. Aug. in panegyri inaugurationis istius solenni, erudita auspiciatus est oratione (3.). Utrique A. 1617. Vicaria Gymnasti, post discessum M. Jac. Fabricii, Rectoris, accessit gubernatio, ipsi atque Pet. Laurenbergio commissa, & ab ambobus, ad A. usque 1620., quo M. Zach. Schefferus Rectoratum adiit, administrata (4.). Spartam hanc Gymnasticam fide ac industria ornavit incomparabili, nec publice solum, in corona juvenum, imo Virorum etiam, qui, ad illum audiendum ac salutandum, ex locis sæpe longe disitis adventabant, eruditorum, numerosa, libros V. T. Hebræos, Poetasque Græcos, suis ante impensis, ut auditorum sumptibus parceret, e Bibliotheca selectissima editos, erudite illustravit, sed privata etiam quotidiæ collegia, & gratis videm (nullum enim *διδασκῶν* postulabat) omnia, aperuit. Biduum insuper singulis septimanis, Judæis e Codice V. T. Hebræo erroris sui convincendis, & ad Christum convertendis, nec sine fructu, impendit. Aliquot enim gentis istius homines *καὶ ἡρώδης* hæc ejus Christianos reddiderunt, & Doctorem atque Prædicum Medicinæ ex eadem percelebrem, ad literas Græcas, Catonis exemplo, in senectute, ut Christianæ religionis fundamenta ac origines accuratius posset scrutari, addiscendas, permoverunt. Morum ejus sanctimonia, humanitas, candor, modestia, *ἀνδρεία* (quam motus Pastoratum Hamburgensem Catharinæ, longe suo lautior, recusavit) plus quam vulgaris, & ab avaritiæ immunis contagio, mansuetudo, quæ vix unquam irasci eum est passa, incredibilis, diligentia in officii curis pariter ac studiis indefessa, alizque virtutes, in superstite vocibus deprecatur publicis, a filio, in Vita historica, eximia autem in certaminibus sacris moderatio, & in heterodoxos animi æquitas, a Dom. Baudio, in Epistola ad ipsum, cujus verba paulo post recitabimus, celebrantur. Liberalitatis in pauperes profusæ moribundus quoque ea specimina cecidit, ut plerique, an familiaris quippiam indonatum relinqueret, dubitaverunt. Vegetam nactus valetudinem, nec ullis, nisi in prima infantia, per omnem vitam, morbis obnoxius, catarrho tandem pedis, & febri hunc subsecutus, senex, A. C. 1626., ætatisque 65., die 16. Augusti (5.), succubuit. Successorem in officio habuit Ecclesiastico M. Joh. Turbanum, Hadelensem, filium olim auditorem, superstitemque reliquit filium, quem ex Anna uxore, M. Johannis a Duthen, Antecessoris gnata, sustulerat, tantum non posthumum, Marcum, templi Cathedralis Vicarium. Hujus *Memoria*, cui nostra debemus pleraque. Parentis vindicata, schædiasma stylo exaratum eleganti, & cum præfixa ejus imaginie, subjunctoque scriptorum Catalogo, Hamburgi, sine anni mentione, in 4. editum, in Henn. Wittenii autem *Centuria memorie Theologorum renovata* (quæ Francofurti A. 1685. prodit), *Decade VII.*, p. 585-592., recusum, præ aliis de illo meretur consuli.

Conferri possunt, præter jam allegata, Mich. Clenovii Jun. *Tyrociniurum Poeticorum Myrmecia* p. 29. 106., Mich. Kirstenii *Programma Orationis Eberb. Anckelmanni, L. Hebr. Professoris Hamburg.*, auspicali A. 1675. præmissum, Joh. Alb. Fabricii *Part. II. Memor. Hamburg.* p. 908. 909. 1066. 1067. 1068. 1071. 1072., M. Erdm. Unsei *Vita Doctorum Sec. XVI. & XVII. Ecclesiasticorum Germanica* p. 903. 904., & *Isagoge nostra ad Hist. Cimbr.*, p. IV., c. 10., §. 26., p. 613. 618.

Inscripserunt illi Val. Schindlerus, LL. Or. Prof. Witeb. & Helmst., *Compendium Grammat. Hebr.*, Witebergæ A. 1602. excusum, & Joh. a Fuchte, Acad. Juliz Theologus, Didymi Alexandri *Libros III. de Spiritu Sancto*, Helmstadii A. 1614. in 8. a se editos.

- (1.) V. Pet. Resenii *Prolegomena Versionis Nuncanonis Jurei Germanice Krabbiana* p. 14. (2.) V. Catal. MS. *Ministrorum Ecclesiæ Hamburg.* ad 1610. (3.) V. eundem *Catalogum*, & Joh. Alb. Fabricii *P. II. Memor. Hamburg.* p. 1066. 1067. 1071. (4.) V. Pet. Ambicii *Orationes* p. 69., & Fabricium *l. c.* p. 1067. 1068. Quorum ultimus perperam Rectoris eum vices A. 1626. & 1627. denovo transibisse, cum ante A. 1627. vix jam excesserit. (5.) Diem huic mortualem, a filio omissum, *Catalogus*, num. 1. allegatus, & Henr. Wittenium, *T. I. Diar. Bigr. Sec. XVII.*, ad A. 1626., indicant.

Molleri Cimbr. Lit. Tom. I.

Ggg gg gg

Exstant

Exstant etiam Epistolæ ad eum: 1. Joh. Caselin, quarum complures lucem publicam vidisse filius, in *Memoria parentis*, testatur; 2. Dominici Baudii quinque, A. 1605, 1606. & 1608, scriptæ, in *Centuria Baudianarum tertia*, n. 12. 18. 19. 23. & 32., obviæ; præter quas tres alias prolixiores, momentique majoris, ineditas apud se superfuisset Rumpius Dan. Heinsio, in literis ad eum, infra allegandis, A. 1622. significavit; 3. Joh. Wouwerii, Hamburgensis (cujus itidem plures *avixde* delitescunt), una, A. 1603. exarata, quam *Centuria Epistolarum illius prima*, num. 35., exhibet.

ELOGIA.

Domjn. Baudius eum, in Epistola d. 9. Maji A. 1606. exarata (*Cent. III.*, n. 19., p. 530.), ita compellavit: *Vellem occasio ferret, ut majori in re testari possem meam erga te benevolentiam dicam, an observantiam. Nam, inter ceteras ingenii doctrinaeque dotes, valde fama, & sermone bonorum omnium, commendatur animi tui (in controversiis sacris) æquitas & moderatio: quæ virtus rara repertu est inter homines tui muneris atque ordinis.*

D. Phil. Nicolai (in *Ep. dedic. Comm. de Christo omnipresente*) ita: *M. Dav. Wolderus, & M. Henr. Rumpius, donis linguarum excellentibus præpollent.*

D. Joh. a Fuchte (in *Ep. dedic. librorum Didymi de Sp. S.*), ob antiquitatis Ecclesiasticæ studium atque æstimum, eum commendat.

Joh. Henr. Hottingerus (*P. I. Biblioth. Quadripart.*, c. 6., p. 110. 111.) nominibus illum accenset inter eruditos notis atque honoratis, quorum ipse Epistolas, in archivo privato, asservabat ineditas.

Mich. Kirstenius (in *Program. cit.*) ita de illo: *Professione LL. Or., per 13. annos, præfuit Hamburgi, eo successu, ut recentis scholæ incrementa adjuvaret quam maxime, pro insigni pietate, eruditione & dexteritate, quæ in eo erant.*

Marcus Rumpius, filius, imagini parentis, *Memorie ejus præfixæ*, hoc adjecit hexastichon:

Vivus adhuc isto genitor mihi spirat in ære,

Hunc vulturn, hæc quondam, dum fuit, ora tulit;

Qui Latio & doctis palmam contendit Athenis,

Quoque Oriens docuit præcipiente loqui;

Cui mundi patuitque omnis sapientia coeli;

Hæu quod me puero debuit ille mori!

SCRIPTA EDITA.

I. PROPRIA.

Isagoge in linguas Orientales primarias, imprimis Chaldaicam & Syriacam, cum præceptionum, per insigniora V. ac N. T. dicta, usq. Hamburgi 1614. in 8.

Carmen funebre Heroicum elegans in excessum Henr. Lampadii, Brunsvicensis Presbyterii Senioris, inter Epicedia reliqua, Lampadio scripta, & M. Joh. Gasmeri *Orationi de ejus vita ac obitu*, A. 1590. in 2. excusæ, subjuncta, lit. c. 1. & 2., publicatum.

II. ALIENA.

Aristophanis Comoedia Plutus, cum Versione metrica Nicod. Frischlini, ad imitationem Plauti & Terentii comparata, Græco-Latine denuo edita, Hamburgi 1613. in 8.

Joach. Camerarii Hymni sacri, Græcis versibus redditi, ex *Disputatione de piis, catholicis & orthodoxis precibus* excerpti, & in usum Gymnasii Hamburgensis, cum præfatione editi. Accesserunt ejusdem Capita pietatis, & alia Patrum Græcorum elegantia opuscula. Hamb. 1613. in 8.

Valent. Schindleri Compendium Grammaticæ Hebrææ, quod Autor Witebergæ A. 1602. editum Rumpio inscripserat, & paulo ante mortem, auctum emendatumque transmiserat, ab eo, cum præfatione nova, denuo editum, Hamb. 1613. in 8.

Homeri Iliados Libri I. & II., Græce, cum versione metrica Helii Eobani Hessi. Hamb. 1614. in 8.

Ejusdem Libri III. & IV., Græce, cum Versione metrica H. E. Hessi. Hamb. 1617. in 8.

Ejusdem Liber IX., seorsim itidem (*teste filio in Memoria parentis*) editus.

Vaticinia aliquot Biblica de Messia *deus & pater*, Hebræo-Latine, in usum *Pharædium*, collecta, & in Gymnasio Hamburgensi proposita. Hamb. 1615. in 8.

Aristophanis Comoedia *Epixva*, Græce, cum Versione Latina Quinti Septimii Florentis Christiani, Comicoe Latinorum stylum imitata, eodemque versuum cum Græcis conscripta genere. Hamb. 1615. in 8.

Joh. Chrysostomi Homilia de liberorum educatione, Græce, in usum Gymn. Hamb., edita. Hamb. 1615. in 8.

Tryphiodori, Poetæ Egyptii, Poema de excidio Trojæ, in quo pleraque belli Trojani *ἀξιωματικόν*, tanquam in epitome, exponuntur, Græce editum. Hamb. 1617. in 8.

Coluthi Thebani Lycopolitæ de raptu Helenæ, & Musæi de Herone ac Leandro, Poemata, ab Hel. Eob. Hesso, & Andr. Papio Gandensi, Latino carmine reddita; Gr. & Lat. Hamb. 1617. in 8.

Euripidis Hecuba, Græce & Latine, ex versione Desid. Er. Roterodami, edita. Hamb. 1617. in 8.

Theocriti Syracusani Idyllia aliquot Græca, cum Versione metrica Hug. Grotii, Dan. Heinsii, Jac. Mycilli & Helii Eob. Hessi, in usum Gymn. Hamb. selecta. Hamb. 1617. in 8.

Historia Esther Hebraice, cum versione Latina Imman. Tremellii & Franc. Junii, seorsim, in usum G. H., edita. Hamb. 1618. in 8.

Euripidis Cyclops, Græce, cum Versione Latina Q. Sept. Flor. Christiani, editus. Hamb. 1618. in 8.

Euripidis Tragoedia, Iphigenia in Aulide, ab Er. Roterodamo Latine versa, & Londini A. 1519. excusa, nunc denuo Græco-Latine edita. Hamb. 1618. in 8.

Euripidis Medea, Græce, cum translatione Lat. metrica Georg. Buchanani, edita. Hamb. 1618. in 8.

Joh. Caselin Oratio pro arte Poetarum, cum præfatione edita. Hamb. 1618. in 8.

Euripidis Andromache, Græce, cum Versione Lat. Q. S. F. Christiani, edita. Hamb. 1619. in 8.

Aristophanis Comoedia *Σφήκες*, seu Vespæ, cum versione Lat. metrica Q. S. F. Christiani, edita, Accessit Commentatiuncula de Comoediz definitione, origine & divisione. Hamb. 1620. in 8.

INEDITA.

Opus contra Judæos prolixum atque egregium, quod ab ipso, ante mortem, ad umbilicum ferme fuisse perductum M. Joh. Turbanus, successor, amicique alii, filio retulerunt, cui nihil illius inter chartas paternas invenire licuit.

Grammatica Arabica, quam Autore, paucis ante obitum hebdomadibus, Hamburga, typis tunc desinita Arabicis, Lugdunum Batavorum, ut illic excuderetur, transmisisset M. Georg. Buschius, Subrektor Hamb., filium edocuit, cui nam illa fuerit commissa. quove deinceps pervenerit, ignarum. Mihi, in Volumine Epistolarum ad Joh. Meursium inedito, per Zach. Lundium congesto, Epistola Rumpii ad Dan. Heinsium, A. jam 1622., integro ante obitum quadriennio, exarata, occurrit, in qua remitti sibi ab Heinsio postulavit *pagellas Arabicas, & MSSas, & editas, rudi-*

menta linguae ejus, cum farragine exemplorum, continentes, A. 1618. Leidam ad ipsum, ut per Thom. Erpenium imprimerentur, & deinde *Isagoge suz in Ling. Chald. & Syriacam*, Hamburgi publicata, subjungerentur, ablegatas.

Joh. Caselli, aliorumque Virorum summorum, Belgarum cum primis Anglorumque, & Rumpii, Epistolae mutuz, a filio hujus asservatae. Quibus, praeter modo laudatam nostram ad D. Heinsum, aliz etiam ejusdem auctoris, quas penes se superfuisset J. H. Hottingerus, *P. I. Biblioth. quadrip.*, t. 6., p. 110. III., testatus est, possunt adjungi.

JOHANNES RUMPIUS, Hamburgensis, J. U. Lic. & Judicii in patria inferioris, circa A. 1700. (qvo Casp. Thurmanni *Bibliotheca Academica* ipsi aliisque est inscripta), Vice-Præses, invitatus deinde in Senatorium, d. 17. Febr. A. 1708., a plebe erectus ordinem, & d. 28. Maji A. C. 1718., ætatisque 53., extinctus.

Disp. Inaug. de Clausulis executivis, Heidelbergz 1687. in 4. (*V. P. A. Lehmanni Hamb. Lit. A. 1701.*, p. 23.)

MARCUS RUMPIUS, Hamburgensis, Henrici (*supra celebrati*) filius tantum non (uti ipse testatur) posthumus, ædis in patria Cathedralis, ab A. 1664. (1.), Vicarius, A. 1688. superstes, & Evergetis suis ab Henn. Wittenio annuumeratus literariis (2.).

Memoria M. Henr. Rumpii, Pastoris Hamburg., parentis sui, vindicata, & cum Imagine ejus, scriptorumque Catalogo, edita; Hamburgi, sine mentione anni, in 4. Recusa Francofurti A. 1685., in Henn. Wittenii *Centuria memorie Theologorum renovate*, Dec. VII., p. 885-892. Stylo scripta est eleganti.

VINCENTIUS RUMPIUS Senior, Hamburgensis, d. 17. Dec. A. 1637. natus, J. U. Licentiatus titulum Heidelbergz A. 1659. adeptus in Senatum patris d. 8. Mart. A. 1675. admissus, filioque unico cognomine (*de quo statim dicetur*) e conjuge, Anna Maria, Pet. Lütkenii Sen., J. U. L. & Consulis, gnata, A. 1662. ducta, suscepto, d. 22. Apr. A. C. 1682., ætatis 45., mortuus. V. Joach. Henningii, *Consect. Hamb.*, & aliorum, *Epicedia*.

Disp. de Emptione & venditione, Præfide D. Henr. Dav. Cunone, Heidelbergz 1658. in 4.

Disp. Inaug. de Litis contestatione, Præfide eodem, Heidelberg. 1659. in 4.

VINCENTIUS RUMPIUS Junior, filius præcedentis unicus, J. U. Lic. & in patria civitate Hamburgensi Prædictus; Eberhardi a Campen, J. U. L. & Senatoris, gener.

Disp. Inaug. de jure Retractus, Heidelbergz 1688. in 4.

MARCUS RUNGIUS, Parochus ruralis, in Sylva Ducatus Slesvicensis, quam vocant, Danica, Gettorpiensis, Coronatiumphantum; *Geistlicher Ritter Himmelskrone, oder Reichpredigt über Fr. Hedwig von Buchwald, und ihren Sohn Friederich*, aus Jac. L. 12. Slesvigz 1641. in 4.

S.

JOACHIMUS SAGER, scholz in civitate Lubecensi trivialis Præceptor.

Runsbuch allerhand schöner Schriften. Lubecz 1608. in 4. *V. Catal. Nund. Francof. A. 1608. vern.* p. 36.

FRIDERICUS a SALLERN, Apenrada Cimber, J. U. C., Caroli Friderici, Ducis Holst., circa A. 1723., Quæstor & Cameræ Consiliarius.

Disp. Juris Ecclesiastici de jure precum publicarum, Præfide D. Justo Henningo Böhmero proposita. Halz 1705. in 4. Recensum ejus *V. in Novis Lit. Germ.*, M. Sept. A. 1707., p. 333-336. Quæ in hac, ejusque Corollariis, Clericis parum grata passim occurrunt, illorumque auctoritatem ac reditus imminuere posse videntur, frater ipsius, Georgius, eodem A. 1705., Rostochii, in *Disput. suæ, statim memorandæ*, Corollariis, impugnare est aggressus. *V. Nova Lit. Lubec.*, M. Dec. A. 1705., p. 315.

GEORGIUS a SALLERN, Apenrada Cimber, Theol. Cultor, & fratris modo laudati, uti jam dictum, Antagonista.

Disp. de peccatis Heroum fidei eminentibus, Præfide D. Joh. Pet. Grünebergio proposita. Rostochii 1705. in 4. *V. de illa Nova Lit. Lubec.*, M. Dec. A. 1705., p. 315.

JOHANNES HENRICUS a SALLERN, Neomonaasteriensis Holstatis, antequam supremos Juris, quos Disputatione inaugurali Kilonii d. 15. Dec. A. 1698. ambiverat, honores reportaret, ob eadem commilitonis, ibidem factam, A. 1699. ineunte patriam profugus reliquit. Venia deinde homicidii impetrata, in urbe Advocatum egit Slesvicensi, donec ipse etiam A. 1707., in itinere ad castra Svecica, Lipsiæ vicina, jussu Ducis sui suscepto, violenta morte, sive a latronibus occisus, sive alio extinctus fato, periret.

Oratio de laudibus ac virtutibus Friderici, Ducatus Slesvigo-Holstatici hæredis, ipso ejus natali, d. 18. Oct., recitata. Kilonii 1694. in 4.

Disp. de Mitigatione poenarum, favore matrimonii contracti, Præfide D. Joh. Kleinio proposita. Rostochii 1697. in 4. Recusa in Kleinii *Volumine Dissertationum Juridicarum*, Güstrovii A. 1706. in 4.

Disp. Inaug. de jure Immunitatis a vectigalibus, certis personis competente, Præfide D. Sim. Henr. Musæo, Kilonii 1698. in 4. Recensum ejus *V. in Nov. Lit. Lubec.*, M. Jan. A. 1699., p. 26. 27.

Epistola ad Joh. Pechlinum, Biblioth. Gottorp. Prædictum, de parentis sui, D. Joh. Nicol. Pechlini, Consilarii & Archiatri Holstatici, obitu. Slesvigz 1706. in fol.

CHRISTOPHORUS SANDINUS, Parochiz cujusdam ruralis Holstatiæ Ecclesiastes.

Gülden Kleinod, oder Gründlicher Bericht vom trostreichen Artickel der Auferstehung von den Todten. Lubecz 1614. in 12. Libellus Nobilibus aliquot Ranzovius inscriptus.

M. HENRICUS SANTMANNUS, Lubecz A. 1586. natus, laureaque Francofurti ad Viadrum A. 1609. ornatus Philosophica, templi in patria Egidiani Diaconatum d. 22. Oct. A. 1612. obtinuit, ac, conjugio gemino cum D. Jac. Eberti, Professoris Acad. Francofurtanz Theologi (3.), Henricique Mennii, Pastoris Lubecensis Egidiani, filiabus contracto, d. 25. Jun. A. C. 1639., ætatisque 54., Michael filio (de quo mox dicetur) superstite, vivis, uti Epicediæmpe docuerunt, excessit. Perperam enim, & a Jacobo a Mellen (4.) d. 23. Julii, & a Conrado ab Höveln (5.) anno 1630., obisse traditur. Imago ejus in templo Egidiano superest (6.).

Triga Orationum Panegyricarum: 1. *Διδασκαλική* de Incarnatione Christi; 2. *Ἐπιδεικτική* de fundatione & incrementis inclytz Lubecz; 3. *Συμβουλευτική*, an Eruditio, an vero morum integritas, in demandandis officiis, potius

Ggg ggg 2

fit

(1.) V. Joh. Alb. Fabricii *P. II. Memor. Hamburg.* p. 625. (2.) in *Indice V. Tomi II. Diar. Biograph. Sec. XVII.* (3.) V. *Programm de Vita Eberti funebre*, & Joh. Christoph. Beckmanni *Notitium Acad. Francof.* p. 118. (4.) in *Catal. MS. Ecclesiastiarum Lubecensium*, (5.) in *Beglückten Lübeck* p. 145. (6.) Confer de illo Willichii *Westhovii Lib. II. Epigramm.* f. 16. b.

fit spectanda? pro gradu Philosophico Francofurti ad Viadrum habitz, & ibidem editz A. 1609. in 4. Secundam Jo-
ach. Morfius (1.) *elegant opusc.* vocat.

Prognosticon Mosaicum; das ist: Ein herrlicher, unveränderlicher, ewiger und ungebahrter Kirchen-Calender, auß Dvtr. XXVIII., ordentlich und vollkommen erkläret; in welchem vorhanden eine tröstliche Erquickung der möglich Frommen, und eine treubehige Warnung der Unbußfertigen. Lubecz 1614. in 4. Svecica ejus Versio, ab Arvido Johannis Tidero, Pa-
rocho Wakelsangensi, concinnata, Holmiz A. 1622. in 8. prodit, teste Joh. Scheffero in *Svecia literata* p. 118.

Bußglocklein, in drey Predigten von Eheurung, Krieg und Pest, verfasst. Lubecz 1628. in 8.

Victrix fati pietas, oder Bild und Selbgleichniß wieder die Herßfressende Melancholey und Schwermuth, auß E. XL. 6. 7. 8. Lubecz 1629. in 4.

M. MICHAEL SANTMANNUS, Lubecensis, Henrici, modo memorati, filius, d. 16. Jan. A. 1625. in lu-
cem editus, & d. 21. Sept. A. C. 1666., ac ætatis 42, in patria defunctus. V. Epicedia.

Trauriges Passions- und Tortur-Haus Jesu Christi, darinn die Marter-Instrumente, womit ihm Pein und Ovaal an-
gelegt worden, gezeigt werden. Lubecz A. 1661. & 1682. in 8.

Cave Propheticum, oder Christeinsältiger Unterricht, wie ein Christe, in dieser grundbösen und falschen Welt, leben müsse,
damit er nicht betrogen werde, auß Mich. VII. 5. 6. vorgestellt. Lubecz 1662. & 1682. in 8.

ERASMUS SARTORIUS, Slesvicensis (2.), P. L. C., Musicus pariter atque Vates haud ignobilis, A. 1577.
natus, vix decennis a Friderico, Duce Holfato-Gottorpiensi, pueris aulæ suæ adscriptus est symphoniacis, ab hujus au-
tem fratribus atque successoribus, Philippo & Johanne Adolpho, in Cantorum ejusdem cooptatus numerum, & ab ul-
timo tandem, loco inter suos ei attributo alumnos, ad studia excolenda, in Bordsesholmenfē (cujus Organædum simul
egit (3.)) Gymnasium, Academiamque Rostochiensē, ablegatus. Rostochii a Senatu Cantoris templi Mariani, chō-
rique Directoris Musici, officium ei est commissum (4.), sed ab ipso A. 1604. cum eodem in urbe Hamburgensi mune-
re permutatum. In hac, cum ingenio sibi omnes conciliasset faceto ac hilari, locumque etiam inter ædis cathedralis ob-
tinuisset Vicarios (5.), sexagenarius tandem d. 17. Oct. A. 1637. (6.), decennio post nuptias secundas celebratas, expi-
ravit. Musicz veteris fuit tenacissimus, & contemptores hujus novaturientes, in artis suæ *Institutionum Proæmio*, acrit-
ter est insectatus. Joh. Adolphus Fabricius, Ecclesiastes Hamburgensis, hoc nominis eum commendavit anagram-
mate:

*Erasmus Sartorius, Cantor. * Ars, virtus ac fors, me ornat;*
Vinc. Fabricius autem, Consul Gedanensis, Epigrammate sequenti, *Institutionibus* ipsius præfixo *Musici*, & in Fa-
bricianis recuso *Poematis* (7.) atque *Operibus* (8.):

Felix autor & arbiter jocorum,

Invenire facias disertus,

Blande vocis, Erasmus, architectus,

Artem, quam Polyhymnia magistra,

Quos Phæbo didici sonos magistro,

Profert denique posterisque tradit:

Famam denique posteris rependit.

Verni temporis, amoenissimi, commodissimi, illustrissimi, Laudatio, Heroo pede scripta. Rostochii 1604. in 4.
Belligerasmus; i. e. Historia belli exorti in regno Musico, in qua liberalis & non tetrici ingenii lector inveniet,
quod tam prodesse, quam delectare, possit. Hamburgi 1622. in 8. In eodem versatur argumento Pet. Laurembergii
Musimachia, seu Bellum Musicale, ante quinque lustra, in gratiam Er. Sartorii, belligeratum, denuo autem institutum
& editum Rostoch. 1639. in 8.

Institutionum Musicarum tractatio nova & brevis, libris duobus comprehensa, quibus non tantum artis præcepta
brevisiter & dilucide proponuntur, verum etiam pulcherrima Modorum Musicorum doctrina exhibetur, & exemplis
illustratur. Præmittitur Oratio de Artis hujus inventoribus, præstantia & utilitate. Accedunt etiam Fugæ aliquot 2. 3.
4. 5. 6. 7. & 8. vocum, in unisono, pro discipulis scholæ Hamburgensis. Hamburgi 1635. in 8.

Scripta complura jocularia *avendo*, imprimis autem *Mortualium jocularumque opera*, jam absoluta, quæ in præ-
fat. *Belligerasmus* est pollicitus. E quibus *Mortualia* ejus, seu *Epitaphia lepida & mirabilia*, a Joh. Starckio etiam, in
Carminibus *Belligerasmus* eidem præfixo, metris hisce commendantur:

Non levis ars est

In tragicis etiam spargere posse jocos.

M. NICOLAUS SASSIUS, Hatherslebenfensis, supremos Philosophiæ honores Hafniz A. 1639., Brabevta Jac.
Finckio, post *Disput.* hujus de *Elementis* defensam, adeptus, Pastor & Præpositus in Fionia Afsnensis, d. 19. Jul. A.
1665. defunctus; Vir Poeseos, & Latinæ, & Germanicæ, amantissimus. V. *Indicem III. Catalogi Biblioth. Resenianæ*,
& Alb. Bartholini *Lih. de Script. Dan.* p. 109.

Carmen in natalem Filii Dei, & de lapsu humani generis, ejusque instauratione. Lubecz 1631. in 4. (M. C. K.)
Threnodia, memoriz Udalrici, Hæredis Norwagiz, Ducisque Slesv. & Holf. (Christiani IV., Regis Danie, filii),
sacra. Hafniz 1633. in 4. In ea, nec artem, nec genium, desiderari, cenfer Ol. Borrichius, in *Diff. ult. de Poetis* p. 172.

Gratiarum actio pro immenso Dei beneficio veræ & sinceræ religionis, a D. Mart. Luthero prolata, siye Carmen de
hoc Elegiacum, die Martini A. 1633., in Acad. Hafn., recitatum. Hafn. in 4.

Threnodia & Epitaphium memoriz Henrici, Comitiss ab Holck, sacra. Hafn. 1634. in 4.

Epicedia & Epithalamia alia Latina, diversis edita temporibus.

Geistlich Neuiahrs- und Friedens-Geschenke. Hafn. 1634. in 4. (M. C. K.)

Englische Schildkracht, oder Lobgesang auf das H. Engelfest. Hafn. 1635. in 4. (M. C. K.)

Historia des Leidens und Sterbens Jesu Christi. Hafniz 1637. in 4. (Id.)

ANDREAS SAURIUS, Scholæ Kiloniensis Cantor.

Herrliche Glückwünschung an Christian Albert, Herzogen zu Holstein, als er die Erbholdigkeitspflicht von seinen Unter-
thanen empfing, in einer Musicalischen harmonie von 7. 9. oder 14. Stimmen übertrichtet. Hamburgi 1661. in fol.
(Diversus ab eo est Andr. Saurius, Tragædiarum scriptoribus a Pet. Rosenio, in præfat. *Epith. lit. e. 2. b.* annume-
ratus, Chimæricus forsan, & ex Abrahamo Saurio effectus.)

(1.) in *Albo MS.* f. 670. (2.) V. ejus *Belligerasmus Musicum* p. 69. (3.) teste Mart. Coronzo Jun. in *Antiqq. Bordsesholmensibus MSS.*
(4.) V. ipsius *Epist. ad die. Belligerasmus Musici*, ad Joh. Frid., D. Holf. (5.) V. Joh. Alb. Fabricii *P. II. Memor. Hamburg.* p. 62. (6.)
testibus Epistolis ad Joh. Sperlingii ac Winckelii. (7.) in *Libro Miscellaneorum*, p. 147, edit. Leid. (8.) in eodem *Libro Miscell.* p. 60.
ed. Lips.

JACOBUS SAXE, Eiderstadiensis; d. 4. Mart. A. 1563., patre Saxio Jacobi, aggerum maritimorum præfecto, natus, qui Tonningæ A. 1610., per decennium jam exul, commorabatur, & hoc se erigebat Symbolo: *εὐσεβὴς καὶ ἐλπί-
στέος*. V. *Epist. dedic. opusculo sequenti* præmissam.

Kurze und förmliche Beschreibung des löblichen Eiderstädtischen Landes, so weiland von Casp. Hoyer, Staltern desselben, in Lat. Sprache ist aufgegeben, jetzt aber in die Deutsche übersezt, und folgendes auch in seine Niedersächsisch Rythmos componiret, von Jac. Saxen: Samt einer nützlichen Vorrede vom Lobe desselbigen Landes. Hamburgi 1610. in 8. Continetur: 1. Hoyer scriptum Latinum; 2. Sachsi Versio illius Germanica *ἀμείζους*; 3. Ejusdem Μετὰ Φρασις istius Saxonico-rythmica; 4. Ejusdem Rythmi alii complures Saxonici. Confer de illa *Partem III. Isagoges nostræ ad Hist. Cimbr.*, c. 2., §. 5., p. 245. 246.

JACOBUS SAXE secundus, Flensburgi d. 8. Dec. A. 1554., parentibus Petro, Cive primario, & Ingeburga, Mart. Svelundii, Senatoris, filia, natus, Scholz, in Ducatu Anhaltino, Cothenensis, ab A. 1577., per XV. menses, & A. 1580., Bregensis in Silesia, per semestre, fuit Præceptor, deinde vero, in Cimbria, Pastor ruralis, ab A. 1580., Oldorpiensis ad Arlam, & ab A. 1583. Coslevienfis, tandemque, ab A. 1586. (M. Febr.), Civitatis Husensis Ecclesiastes, Angina d. 16. Apr. A. 1616. ac ætatis 63. extinctus, præter liberos alios, e Christina, Pet. Paynckii, Cive Husensis, filia, A. 1583. ducta, & A. 1609. mortua, susceptos, M. Pet. Saxonium, Matheos in Acad. Altorfina Professore, reliquit superstitem. Synopsis hanc vitæ ejus ex Annotationibus ipsius collegi ad *Calendarium Pauli Eberi Historicum MSSis*. Conf. Joh. Melch. Kraftii (fufius de vita ejus ac familia differentis) *Husumische Kirchengeschichte* (in dem Zweysfachen Jubel-Gedächtnisse) p. 236-240. Mart. Holmeri *Præfat. Sermonis sacri de templi Husensis incendio Germanici* p. 11. & P. III. *Isagoges nostræ ad Hist. Cimbr.*, c. 2. §. 5. p. 245. 246. ac c. 4. sequ., §. 4. p. 351. ubi cum præcedenti a nobis incaute est confusus.

Annales Husumenses MSSi, ab Ant. Heimreichio in *Chronico Dithmarsico, & Catalogo Autorum illi præfixo*, allegati. Conf. de illis Kraftium l. c. p. 240.

Diarium MS. ab Holmero l. c. p. 22. laudatum.

PETRUS SAXE (1.), Evensbulla Strandfrisius, d. 6. Sept. A. 1597. in lucem editus, post reditum e schola Lubecensi atque Academiis Vici in Eiderstadia Coldenbüttelensis incola, Provinciæque Eiderstadiensis Senator, & quidem, circa A. 1653., primarius, A. 1661. adhuc superstes, Vir fuit solide eruditus, Historiæque patriæ Frisico-Cimbricæ, ac Matheos etiam, peritissimus. Abunde id demonstrant

Scripta ejus Chorographico-Historica *ἀνέκδοτα*, VI. Voluminibus (in fol.) *ἀνέκδοτοις*, quorum, in auctione Bibliothecæ Kielmanseggianæ Lubecensi emptorum, D. Bath. Krülingius, Flensburgeris, Medicus Lubecensis, jam est possessor, comprehensa, partim Latina, partim Germanica. Latina sunt:

1. Frisia minor, in Tabulis exactis Chorographicis, eum brevi Explicatione, A. 1638. exhibita.
2. De Rebus gestis Frisiorum Septentrionalium Libri VI., A. 1656. conscripti.
3. Exercitationes Historicæ, sive Animadversiones in varios Scriptorum complurium Historiæ patriæ Cimbrico-Frisicæ, editorum & *ἀνέκδοτοις*, errores, A. 1657. inchoatæ, & d. 12. Nov. A. 1661. absolutæ.

Germanica autem sequentia:

4. Nord-Striefland, sive Descriptio totius Frisicæ septentrionalis, A. 1636. concinnata.
5. Nordstrandia, Föhra, Amera & Silta, Insulæ, nec non Hardz Lundenbergicæ, Sydergoficæ, Nordergoficæ, Kahria-na atque Widingicæ, ingenti A. 1637. descriptæ Volumine, multis mappis exornato chorographicis, Chronicon Nordstrandicæ, sibi licet haud visum, Heimreichius loc. citand. laudavit.
6. Eiderstadia, Everfchopix & Utholmiz, Descriptio Historica, A. 1636. finita.
7. Annales Eiderstadiensis, ad A. usque 1645. continuati, cum multis Tabulis chorographicis. Iidem procul dubio sunt cum *Chronico Eiderstadie*, a C. Dancwerthio P. II. *Chorogr. Cimbr.*, c. 13. p. 148. & Ant. Heimreichio (authoris singularem in colligendo commendante diligentiam) in *Præfat. Chronici Frisicæ Borealis, & Indice Autorum eidem præmissis*, allegatum.
8. Dithmarsia, A. 1640. scripta.

Consulatur de iis Joh. Henr. a Seelen, *Parte III. Athenarum Lubecensium* p. 137-152., singulorum non titulos solum prolixiores recitans integros, sed & *συναρπάξας* adjungens uberiores, una cum M. Ant. Heimreichii Epistola de illis sibi communicandis, A. 1653. ad Autorem (quem *Virum præstantissimum, & antiquitatis rerumque memorabilium curiosum* appellat indagatorem) exarata.

JOHANNES SAXONIUS, Saxonis Johannis, Agricola, filius, Hattstediz, vico Frisicæ nostræ Borealis (quam *minorem* Suffridus Petri appellat), urbi Husensi vicino, natus, *Hattstediz* agnomine, hanc ob causam, a Joh. Bapt. Zilletto (2.), *Hattstediz* autem a Joh. Alb. Fabricio (3.), perperam, scriptura ejus depravata, donatur. Belgis eum falso a Val. Andr. Desselio (4.) & Franc. Sweertio (5.) annumerari, rectius autem Cherfoneſa asseri Cimbricæ, luculenter evincunt, tum verba ipsius, quibus, in *Orat. de Vita Rud. Agricola, patriam suam non solum Frisiam, testatur, esse vicinam, sed Frisiorum etiam coloniam, & ideo adhuc hodie nomen Frisicæ minoris in Holsatia retinere, tum Programmata, in quibus subinde M. Job. Saxonem Holsaticensem se appellat, Witebergensis. Taceo Jos. Simleri, Suffr. Petri, aliorumque, imo scriptorum ejus propriorum, testimonia, Hattstediz nostræ ipsum vindicantia. Philologus fuit, Historicus & JCtus Sec. XVI. nobilissimus, supremis, & Philosophicæ, & Juris utriusque, potitus honoribus, ac inter literarum elegantiorum in Germania instauratores neutiquam postremus. Professioni Academicæ Witebergensis Philosophicæ, quam Gotfr. Svevus (6.) & Andr. Sennertus (7.) A. demum 1539. obtinuisse illum perhibent, jam ante adnotum fuisse crediderim, cum non solum A. 1539., sed & 1533., Collegii Decanum egerit Philosophici (8.). Functus est illa ad A. usque circiter 1546., & Rectorali etiam ibidem A. 1544. ornatus purpura (9.) Jurisprudentiam deinde, testibus Suffrido Petri (10.) & Val. Andr. Desselio (11.), in diversis Germanicæ docuit Academiis, & Erfurti quidem A. 1559., quo se ac Henr. Knaustinum, JCtum, familiariter cum illo ibidem esse conversatos Suffridus perhibet. Hoc circiter tempore in Belgium etiam, ad conquirenda gentis, e qua ortus erat, cuiusque historiam meditabatur, Frisicæ monumenta antiquiora, iter instituit literarium, de quo mox in operis hujus affecti plura dicentur recensu. In Cimbriam tandem redux, in Basilicæ (cujus Canonicus ante fuerat) Cathedralis Hamburgensis Decanatu (A. jam 1554., uti, e*

libro

(1.) Conf. de illo P. III. *Isag.* ad Hist. Cimbr., c. 2. §. 5. & 6. p. 247. 249. (2.) in *Indice librorum juris*, Venetiis A. 1561. in 4. edito, f. 41. (3.) P. II. *Memor. Hamburg.* p. 604. (4.) in *Biblioth. Belg.* p. 550. (5.) in *Athenis Belgicis* p. 406. (6.) in *Acad. Witeb.* in *Kkk.* 3. b. (7.) *Lib. I. Athenarum Witebergensium*, p. 141. (8.) V. Svevum l. c., *lis. Hbb.* 2. b. *Hbb.* 3. a., & Sennertum l. c., p. 222. (9.) V. *Programmata*, ab eo Rectore proposita, Svevum *lib. L.* 1. b. & *Kkk.* 1. b., ac Sennertum l. c. p. 61. (10.) *Decade XII. Scripturum Frisiorum*, num. 8. (11.) l. c.

libro hujus *Visitatorio*, Ultr. Winckelius, J. U. L., me edocuit, administrato), vel D. Vito Krummero (pro quo Index Decanorum, a D. Joh. Dancwerthio, eadem dignitate functo, mihi transmissus, militat), vel (quem literarum Ott. Sperlingui substituit) M. Joh. Garlefftorpio, A. 1550. extincto, successit, simulque inter Canonicos Bremenses A. 1555. locum obtinuit. Dignitatibus hisce Hamburgi, vel A. 1561. (uti a J. Alb. Fabricio (1.) traditur), vel 1564. (2.), immortalus, Decanatum Hamburgensem M. Henr. Withmario, successori, reliquit. Suffridus Petri (3.) *Vir audit insigni eruditione & prudentia conspicuus*.

(Postquam hæc scripseram incidi in Jac. Saxii, Nostri ex fratre nepotis, Ecclesiastæ Hufensis, *Annot. MSS. ad Calendarium historicum Eberianum*, a quo, ad diem 16. Martii, Witebergæ, per decennium, Oratorix fuisse Professor, deinde Adolphi, Ducis Holstati Gortorpiensis, aliquamdiu (circa A. 1550. & 1551.) Cancellarius, ac tandem Decanus Hamburgensis, Canonicusque Bremensis, ob religionem puriorem & integritatem Collegis exosus, atque coelebs Hamburgi, die 16. Martii A. 1561., defunctus tumulum in xde Nicolaitana obtinuisse traditur.)

Confer de illo præter scriptores jam allegatos, Continuatores *Biblioth. Univers. Gesnerianæ*, Jos. Simlerum p. 413., & Joh. Jac. Frisium p. 494., Lud. Priggii *Poema de coronatione Christ. III.*, R. Dan., p. ult., Pet. Lambecii *Prodromum Hist. Lit.*, L. 2., c. 31., Ant. Heimreichii *Chronicon Frisie Borealis Germanicum*, L. 2., c. 2., p. 86. ed. sec., *Indicem* (qui scriptorum ejus lectionem permittit) *Expurgatorium Hispanicum*, ab Ant. Sotomajore, Inquisitore generali, Madridi A. 1667. editum, p. 648., Ant. Teiserii *Partem II. Catalogi Catalogorum* p. 188., Joh. Alb. Fabricii *P. II. Memor. Hamburg.* p. 604. 614., Joh. Melch. Kraffii *Hufumsche Kitchens-Histories* (im Jyewtschen Jubel-Gedächtnisse) p. 237. 238. & *Isagogen nostram ad Hist. Cimbr.*, P. III., c. 2., §. 2., p. 237. 238. 239.

SCRIPTA LATINA EDITA.

Dux Orationes, cum titulum Magisterii quibusdam eruditis juvenibus decerneret, habitæ: prior de Vita Rudolphi Agricola, posterior de D. Augustino; ad Johannem, Ducem Slesvici & Holstatiæ. Witebergæ 1539. in 8. (*V. T. H. Atomum. Autogr. Rud. Aug.*, D. Brunsvic., p. 226.) Harum posterior recusa est *Tomo II. Orationum Melanchthonianarum*, Argentinx A. 1560. in 8. editarum, p. 257-267., prior vero *ibidem* p. 444-458., & in M. Reinh. Henr. Rollii *Decade I. Memoria Philosophorum renovata*, Rostochii A. 1710. in 8. excusa, p. 1-18.

Comm. in Ciceronis Orat. pro Q. Ligario, Witeb. 1542. in 8. (*V. Pauli Bolduani Biblioth. Philos.* p. 520.)

Comm. in Ciceronis Orationem pro S. Roscio Amerino, una cum ipsius Orationibus de Utilitate studii dicendi, & de observandis legibus. Basileæ, apud J. Oporinum, A. 1545. in 8. Solus, sine Orationibus istis, recusus est in *Volumine Enarrationum Virorum doctissimorum in Orationes Ciceronis*, Basileæ, ex eadem Opporini officina, A. 1553. in fol. publicato, p. 178-209. Excerpta ejus M. Joh. Beati Helii, Basileensis, *Bibliotheca Commentariorum, scholiorum, & aliarum lucubrationum*, in *Orationes Ciceronis Tomo I.*, *ibidem* A. 1594. in fol. edito, sunt inserta.

Commentariolus in T. Livii Patavini Historiarum ab U. C. libros XXI. & XXII., de secundo bello Punico. Basileæ, apud Oporinum, A. 1547. in 8., & Lugd. Gall., ap. Gryphum, A. 1555. in 8. Recusus est in editionibus nonnullis Livii, cum notis variorum vulgariis, Gallo-Lugdunensi sc. Frelloniana A. 1552., tribus Francofurtensibus Feyrabendianis A. 1568. 1578. & 1588. (*T. II.*), & Parisiensi (quæ textui eum librorum Livianorum in singulis subtravit paginis) Jac. Gohorii, Parisini, A. 1573., in fol. impressis. Additus quoque est, teste Lipenio, Const. Schröteri *Fastis Rom. Livianis*, Dantisci A. 1675. in 4. editis.

Assertio de Glossis Accursianis, & Bartholi, consimiliumque Doctorum, Commentariis, absque iis Jus civile recte intelligi non posse; ad Vigilium Zvichemum. Basileæ, apud Joh. Oporinum, A. 1548. in 8. (Thom. Hydius, in *Catal. Biblioth. Bodlejane*, Ticini quoque, eodem A. 1548., illam produisse, perhibet.)

Programmata varia, ab eo, Acad. Witeb. Rectore, A. 1544. publicata, quæ in *Scriptis Acad. Witeb. publicis*, ab A. 1540. ad 1553. propositis, Witeb. A. 1553. in 8. editis, *lit. L. 4. b. - M. 8. a.*, prodierunt.

Programma, enarrationi librorum C. Julii Cæsaris de bello civili Witebergæ, Frid. Id. Jun. A. 1546., præmissum, quod in eadem Sylloge, *lit. X. 3. & 4.*, legitur.

Phil. Melanchthonis Comm. in Ciceronis Partitiones Oratorias, A. 1545. ab eo, teste Mart. Mylio (in *Chronologia scriptorum Melanchthonis, ad hunc annum*), editus.

AFFECTUM ET INEDITUM.

Historia Frisiz totius generalis. Hanc cum conscribere decrevisset, ad conquirenda subsidia necessaria, in Belgium est profectus, & a Viglio Zvichemo, Consilii secretioris Belgici Præsidi (cui, hoc sine, suam de *Glossis Accursianis Assertionem* A. 1548. dedicaverat), Bruxellis salutato, Senatui Frisiz Occidentalis regio, imprimis autem D. Aggæo Albadæ, Julio a Geel, Advocato regio, & Steph. Sylvio, Pastori, commendatus, ope illorum omnia fere Frisiz Chronica ac monumenta antiquiora collegit, secumque in Germaniam asportavit. Quæ, post illius, labori immortui, obitum, Suffridus Petri, simile opus moliens, per Henr. Knaustinum, Hamburgensem, J. C. Erfurtensem, ab hæredibus ejus ac fratre germano A. 1571. quidem repetiit, sed recuperari nunquam potuisse indignabundus, *Decade XII. Scriptt. Fris.*, n. 2., conqueritur. Metamen judice, si ejusdem illa fuerint fursuris cum cæteris Frisiz, quæ Suffridus ubique crepat ac sequitur, Chronicis vetustioribus, ineptis, anilibus & fabulosisimis, non est cur jactura ista tantopere deploretur. Fragmenta & ἀποσπασματῶν operis Saxonii, ad umbilicum non perducti, haud dubie fuerunt *Annotatiuncule* ejus de *Frisia rebus* MSSæ, quæ ab Herm. Hamelmanno (in *Catalogo Autorum, Chronico Oldenburgico præfixo*), & hunc secuto Ant. Heimreichio (*Lib. II. Chronici Frisie Borealis*, c. 2., p. 86.), allegantur. Confer de iis, & ipso opere affecto, *Partem III. Isagoges nostræ ad Hist. Cimbr.*, c. 2., §. 2., p. 237. 238. 239.

PETRUS SAXONIUS, Hufensis, Jac. Saxii, Flensb., Diaconi Hufensis, filius, parentibus honestis, e gente apud Dithmarfos perantiqua oriundis, d. 16. Aug. A. 1591. natus, Mathematicum superiorum, in Academia Altorfina, professionem, post obitum Joh. Prætorii, M. Oët. A. 1617. obtinuit, & cum per octennium summa cum laude ei præfuisset, morte d. 16. Sept. A. C. 1625., ætatis 34., extinctus immatura, Dan. Schwentero, auditori suo, transcripsit. Obitum illius Casp. Hofmannus, in Epistola ad Joh. Kirchmannum die ejus emortuali exarata, & in *Epistolarum* Marqv. Gudii edita *Appendice* (4.), verbis deploravit sequentibus: *Nos cras terræ mandabimus Virum egregium, D. Pet. Saxonem, Holstatum, Mathematicum nostrum. Hei mihi, quam difficulter carebimus hoc viro publico bono! Ausim affirmare, Europam nostram huic sivilem non habere, in hoc, inquam, studii genere. Obiit autem ille marasmo, cum sæctus esset alienissimo tempore (in fervoribus canicularibus) ramex ipsius carnosus. Hæc Medicus ille Altorfinus incomparabilis. Virum Mathematicum peritissimum eum vocat Magnus Daniel Omeisius, cujus Gloriæ Academiæ Altorfinæ (5.) & pau-*

(1.) P. II. Mem. Hamb. p. 604. (2.) V. Desselium l. c., & Joh. Gvalteri (sive potius Jani Gruteri) *Lib. II. Chronici Chronicorum*. (3.) l. c. (4.) num. 146., p. 307. (5.) p. 110., & in *Addamentis* p. 175. Conf. Joh. Jac. Baieri *Beschreibung der Altorfschen Universität*, c. 14., p. 78.

cula, de vita illius supra relata, debentur, & hæc, quæ de scriptis subjungit *ἀνέκδοτος*: *Decreverat secum edere Græcos aliquot Tractatus Mathematicos, una cum Commentationibus suis, si diutius vixisset.* Plura de illo suggeret D. Georg. Königii, Acad. Altorfii Theologi, Sermo in memoriam ipsius, quem A. 1626. prodiisse Henn. Wittenius (1.) testatur, sed mihi consulere non licuit, funebri Germanicus. Conferri etiam possunt filii hujus, Georg. Matth. Königii, *Bibliotheca vetus & nova, lit. S.*, ac Joh. Jac. Poemeri *Oratio in obitum Dan. Schwenterii parentalis* (*Decade III. Memor. Philos. renovatæ* Henn. Wittenii obvia) p. 358.

JOHANNES HENRICUS SBÜELEN, Hamburgensis, Med. Doctor & in patria Practicus.

Theses Medicæ Inaugurales. Patavii A. 1698. V. *Hamburgum anni 1716. literatum* p. 27.

M. ANDREAS JACOBI SCERBECIUS, a pago natali cognomen mutuatus, filius fuit Jacobi Laurentii, Parochiæ in præfectura Hatherslebiensi Scherbeccensis Pastoris, & Nomarchiæ Gviddingherdentis Præpositi. Gymnasium Bordsesholmense, a Joh. Seniore, Duce Holstæico, sustentatus, per quinque annos frequentavit, & in Acad. dein de Rostochiensis, D. Lucæ Bacmeisteri Sen., Theologi, convictor, integrum exegit novennium, Magistriqve titulum reportavit. Illic viventem Fridericus II., Rex Daniæ, stipendio donavit annuo, quod ut in aliquot ei annos prorogaretur, testimonio totius Academiæ publico, a Bacmeistero Rectore conscripto, Monarchæ huic est commendatus. Offerebantur ipsi ibidem, præter scholæ Itzehoensis Rectorem ac Bordsesholmensis Conrectoratum, locumqve inter Canonicos Ripenses, a Diœceseos hujus promissum Episcopo, munera in urbibus Rostochiensis, Parchimenti & Barthensi, Cænobioqve Reinfeldenis, Ecclesiastica, sed omnia vitæ ab eo posthabita sunt Academicæ. A. tandem 1586. parenti se adiutorem, in sacra parochiæ natalis Scherbeccensis ephoria, passus est adjungi, & a Bacmeistero, antequam Rostochio discederet, *χρησθεύσας* ritu initiatus. A. 1590. a Pet. Ranzovio ad officium in arce vicina Troyeburgensi vocatus Ecclesiasticum, huic ad A. usque 1598. præfuit, quo parenti in Pastoratu Scherbeccensi, &, lustris dein aliquot elapsis, in Præpositura etiam Gviddingherdensi, successit. Superstes fuit A. 1618., quo e Catharina Nissenia, uxore, præter Johannem filium, aliquot sustulerat filias, Willehædo Canuti & M. Pet. Fabricio, Parochis Ecclesiarum Loydtensis & Warnensis, elocatas. Doctrinam ejus, eloquentiam, & literarum humaniorum Poeseosqve peritiâ, Epistolæ luculenter demonstrant *ἀνέκδοτος*, Carminaqve elegiaca & Epigrammata, illis passim immista. Symboli loco hoc usus est disticho Latino-Danico:

*Nostra per adversas agitur dum vita procellas,
Agnus erit fessis anchora tuta piis.*

*Naar Modgangs Bolger paa mig indslaat,
Paa Guds Lam mit trygge Anker staar.*

Poemation Latinum, Rostochii editum.

Oratio de traduce animæ, ex Gen. II., M. Andr. Vellejo inscripta, & Rostochii (uti in *Epistolis* testatur) itidem publicata.

Epistolarum Latinarum, maximam quidem partem familiarium, sed stylo eleganti, ad Parentem, Johannem fratrem, M. Andr. Vellejum, M. Sim. Brandesium (Rect. Bordsesholm.), Lucam Bacmeisterum & Joh. Frederum Jun. (qui Poema ipsi quoddam inscripsit), Theologos Rostochienfes, Val. Schachtium, Er. Stocmannum, Andr. Helvigium, Jac. Fabricium Sen., Pet. Hegelundium, Joh. Posselium Jun., aliosqve Viros Cimbriz ac Germaniz eruditos, exaratarum, tres Centuriæ, quas pronepos ejus, Willehædus Fabricius, Ecclesiæ Loydtensis Pastor, MSSas asservat.

JOHANNES SCERBECIUS, Andreæ modo laudati frater, eodem cum illo patre, inqve eodem pago, cui cognomen debuit, Ducatus Slesvicensis Scherbeccensi, A. 1553. est natus, ac Daniæ proinde a Pet. Borello (2.) minus accurate annumeratur. Fallitur etiam Bernh. Mölmannus, qui *Viris in rep. lit. illustribus, Flensburgi oriundis*, eum, in *Diff. de his p. 17. 18. 19.*, accensuit. Post absolutum curriculum studii Medici Academicum, Christiano Barnekovio, Equiti Dano, præfectus, isto comite, plerasqve Europæ, Asiæ & Africæ, regiones integro pervagatus est decennio, & pericula, in itinere illo, non pauca, persona modo Medici, modo militis, modo aulici, modo nautæ, assumpta, divino superavit beneficio. In Europa Galliam bis, Angliam ter, adiit, & Daniæ quoqve, Germaniam, Bohemiam, Belgium, Scotiam, Hyberniam, Italiam, Siciliam ac Illyricum, peragravit. Legatum Casareum, ex Austria, per Hungariam, Bulgariam & Thraciam, in aulam comitatus Turcicæ, inde in Græciam, Epirum, Macedoniam, vicinasqve provincias imperii Turcici Europæas, excurrit, ac Asiam postea minorem, Syriam, Chaldæam, Persiam, Phoeniciam, Palæstinam, Arabiam, Indiam, Chinam, Africam, Egyptum, &, ex insulis, Rhodum, Cyprum, Meliten, aliasqve celebriores, peregrinator admodum curiosus, uti Epicædiorum, aliorumqve carminum, memoriz ejus sacrorum, docet fasciculus, perlustravit. Fine peregrinationi imposito, Basileæ honores Artis Medicæ supremos, Brabeuta Casp. Bauhino, 17. Kal. Apr. A. 1591., cum uterqve de peregrinatione Medica perorasset, obtinuit, & Lubecæ deinde praxi artis felicissima, peritiæqve Chymiz (cujus illum scriptoribus Pet. Borellus (3.), fidem Ernesti cujusdam secutus, accenset) interiori, ad annum usque fatalem 1633. (quo octuagenarius d. 27. Jun. extinguebatur), inclaruit. Exstant *Carmina, memoria piusqve manibus ipsius, partim ab ipsomet, partim, in ejus honorem, olim a magni nominis viris, & post obitum a familiaribus, conscripta*, Lubecæqve A. 1633. in 4. junctim excusa. In hac Sylloge duo occurrunt Carmina, quibus ipse, paulo ante obitum, sibi parentavit, Enneastichon sc. Epicum, & tessaradecastichon de peregrinationibus Elegiacum, hoc clausum disticho:

*Per duo lustra, solo & pelago, perpassus Ulyssæ est
Plura, Sophos, Medicus, navita, miles, eques.*

Leguntur in eadem Elogia metrica Pauli Melissi, ob Chymiz eum celebrantis peritiâ, Hippolyti a Collibus, Consilarii Palatini (cui decus audit *urbis & orbis, Vir forte, virtute, ingenio, arte, clarus, patriæ Phoenix, laus & ὄψων, lumen Medicum, Machaon alter, & Cimbrorum novus Ulysses*), Hermannique Fagii, Theologi, *Cimbrorum Ulyssæm verum, & raram Medicorum ὄψων gloriam*, ac Mart. Chmieleitii, Prof. Medici Basileensis, *clarum Chymiopyrotechniæ præsidem*, ipsum saluantis. Additur tandem Epitaphium hoc, a Joh. Henr. Meibomio, Poliastro Lubecenfi, conscriptum:

Memoria Sacr.: Johanni Scherbetio, Cimbro, Philosopho & Med. excellentiss. Viro moribus, ingenio, comitate, dum in vivis esset, præstantissimo, abstrusioris naturæ rerum, dum, totis X. annis, Europa, Asia & Africa, loca celebriora perlustrat, investigatori indefesso, summatibus viris, bonisqve cunctis, unice caro, quum octuagenario paulo major, annorum satur, humane vitæ fabula peracta, animo minime turbato, in vera Dei agnitione, de scena non invitatus decederet, hoc publicum fidei monumen, sincerique amoris testamen chartaceum, quia marmoreum non poteram, J. H. Meibomius, Med.

Hhh hh hh 2

Med. D. & reip. Lub. Med. ordinarius, amico bene merenti, luctu & desiderio plenus, posui. Natus A. 1613., obiit A. 1633., V. Kal. Quintil. Anima desiderata in aeternum sit bene!

Encomiastis huic addo Casp. Bauhinum, qui, in Orat. de Peregrinatione Medica ἀναδύσας, in Actu promotionis Doctoralis A. 1591. habita, *Pancratiasten* eum vocavit *Phæbeum* præstantis ingenii, *doctrina singularis*, *virtutisque eximie*; ac M. Ulr. Bollingerum, in Elegia de vera antiqua Medicina Philosophica, Osw. Crolli Basilica adjecta Chymica, Mystis illum Chymiz potioribus sequenti accensentem disticho:

Et peregrinator Scerbetius, alter Ulysses,
Multiavidens terræ mystica, multa maris.

SCRIPTA.

Ἀπορρήματα Ἱατρικοφίκα, pro gradu Doctoratus d. 9. Febr. proposita, Basileæ A. 1591. in 4.

Oratio de Peregrinatione Medici, in promotionis suæ Doctoralis actu Basileæ A. 1591. habita, quam, cum Casp. Bauhini, promotoris, alia ejusdem argumenti, Willehadus Fabricius, Pastor Loydtenfis, fratris ipsius pronepos, ἀντιδῶσαν asservat.

Diarium Germanicum suorum per Europam, Asiam & Africam, itinerum, quod MS. apud eundem superest.

CHRISTOPHORUS SCHACHTIUS, Lubecensis, Johannis, Pastoris Jacobzi, filius, Theol. Studiosus, M. Dec. A. 1706. in patria defunctus. V. *Nova Lit. Lubec.*, M. Jan. A. 1707., p. 32.

Disp. de propagatione Philosophiæ veteris, Præfide M. Matth. Lobetantzio. Kilonii 1704. in 4.

Oratio divæ memoriæ & sempiternæ gloriæ Sophiæ Charlottæ, Reginz Borussiae, & Electricis Brandeburgicæ, in Acad. Jenensi, III. Kal. Julii A. 1705., habita. Jenz 1705. in fol. V. *Nova Lit. Lubec.*, M. Dec. A. 1705., p. 383. 384.

Sylloge Observationum Theolog., contra Joh. Lightfootum, Præfide D. Georg. Henr. Görtzio. Lub. 1706. in 4.

HENRICUS SCHÆVIUS, Kilonii A. 1624. in lucem editus, patrem, uti credo, habuit Johannem, urbis istius Secretarium, &, in schola, quam, Rectore M. Zach. Mosero, frequentavit, illius publica, circa A. 1641., Joh. Jonfio, Polyhistor postea celeberrimo, Gymnasiiqve Prorectore Francofurtani, commilitone est gavisus. Ex Academiis, Regiomontana, in qua A. 1645. & sequenti commoratus est biennio, aliisque Germanicis, præter divitem eruditionis Medicæ, Philosophicæ & Philologicæ, apparatus, Poetæ etiam laureati & Doctoris Medici, reportavit titulos. Gymnasii hinc Stettinensis Prorector, & Lingvæ Græcæ ac Poeseos in eodem Professor, circa A. 1650., constitutus, non minus singulari in auditoribus (quos inter D. G. Morhofius, plurimum se illi debere semper professus, facile eminuit) instituendis dexteritate, quam scriptis eruditissimis, brevi inclaruit. Stettino A. 1660. Thorunium Borussiae a Senatu ad Gymnasii vocatus est Receptorum, quem d. 31. Oct. suscepit, sed vix annuo administratum spatium, pestis sævitia d. 7. Nov. A. C. 1661., ætatisque 37., in flore ætatis, extinctus, M. Jac. Gerharδο, successori, reliquit (1.). Vir fuit solertis admodum ingenii, nulliusque laboris fugitans, nec in Medicina solum, & literatura atque polymathia amoeniori, sed Musica etiam, pictura atque sculptura, πολλῶν ἄλλων ἱερός, artis Mnemonicæ peritia vix cuiquam secundus, & Poeta in Latino pariter atque vernaculo sermone expeditus, in cujus tamen Latinis carminibus Morhofium majorem dictionis puritatem desiderasse recordor. Opera, quæ moliebatur, complura, ob mortem immaturam, vel ad umbilicum non sunt perducta, vel in manus inciderunt partim discipulorum, partim plagiariorum, quorum nonnulli sætus ejus asserere sibi jam cœperunt literarios, alienas.

Confer de illo D. G. Morhofii *Poculum boni Dæmonis*, seu *Carmen ad eum valedictorium*, A. 1657. scriptum, & in *Opp. Poet.* p. 909-914., recusum, Mich. Filizii *Specimen Analectorum ad Ol. Borrichii Dissert. de Poetis* p. 37., & Ephr. Prætorii *Athenas Gedanenses* p. 213.

ELOGIA.

D. G. Morhofius, *Orat. VIII.*, p. 243., illustrioribus eum orbis literati e Cimbria accenset fideribus, &, in *Vita suæ historia. Dissertationibus subjuncta Academicis*, p. 6. 7., ita de illo scribit: *Vir ille erat ad omnes elegantias factus, Poeta, Musicus, Mathematicus, Mechanicus, Philosophus, sed Cartesii potissimum partibus addictus. Sub ejus auspiciis universæ Matheseos curriculum absolvi, Physicam doctrinam ingressus fui, in Poeticis me exercui. Et, quoniam vir ille Statium imitandum sibi unice proposuerat, ingenio olim suo plus justo indulgens, solam tum scribendi carminis vim sequer, a qua tandem me ipsum revocabam, judicio maturiore, & Poetarum antiquorum lectione, monitus.*

Eidem *Imitatus* audit elegantiarum lingvarumque pater, pater leporum (in *Miscell. Poet.* p. 73.); *Vir ingeniosissimus* (T. I. *Polyhist.*, L. 2., c. 6., p. 374.); *Vir doctissimus, & in omni disciplinarum genere versatissimus* (ibid. L. 4., c. 9., p. 108.); nec non im *Unterrichte von der Deutschen Sprache und Poesie*, P. III., p. 620.) Ein Mann von grossem Geiste, und vielen Wissenschaften, der ihm selbst das beste Denckmahl seines Ruhmes hätte stiften können, wann ihn nicht der Tod zu frühzeitig hinweggerissen.

Andr. Beyerq (in *Notis ad Joh. Seldeni Syntagma de Diis Syris* p. 137.) *Vir de juventute optime meritis.*

Erdm. Neumeistero (in *Diff. de Poetis German.* p. 89.) *Vir in ceteris longe doctissimus, in Poesi vero patria parum pressans.*

Ephr. Prætorio (l. c. p. 213.) *Vir omni eruditionis genere clarus.*

SCRIPTA EDITA.

I. LATINA.

Cimbria rediviva, seu Epos Prosphonicum, quo pacem inter Danicæ & Sveciæ Reges reintegratam, adeoque Holfatiz restitutam, Holfaticæ nationi est gratulatus. Regiomonti 1645. in fol.

Ecloga Gamica in nuptias D. Joh. Latermanni, Theol. Prof. Regiomontani, cum Maria, D. Joh. Behmii, Collegæ, filia. Regiom. 1647. in 4.

Decas Dissertationum Philologicarum de Origine Lingvarum, & quibusdam earum attributis. Stettini A. 1652. 1653. & 1654. in 4. Dissert. harum I. de origine agit lingvarum & lingua primigenia, II. de Lingg. confusione, III. de illarum immutatione, IV. & V. de Qv.: An lingvæ sint a natura? VI. de Qv.: An sint ab arte, vel casu? VII. de Descriptione, VIII. de methodo lingvas discendi; IX. de Critice, & X. de pronuntiatione quarundam lingvarum. D. G. Morhofius, T. I. *Polyhist.*, L. 4., c. 3., n. 7., p. 26., hoc eas dignatus est elogio: *Selecta sunt omnia, & cum cura expensa. Erat enim Vir ingeniosissimus, & in his rebus accurate doctus. Liber rarior est, cum pauca ejus exemplaria sint edita.* Commendantur etiam ab Aug. Grischovio in *Introd. in Philol. gen.*, c. 2., §. 18., p. 31.

Idea Jurisprudentiæ Romanæ, ad methodum Vultejanam, cum Mnemonica rubricarum per Pandectas & Codicem, XIV. tabulis delineata. Stettini 1654. in fol. In ea singulis Pandectarum & Codicis titulis vculas adjecit Mnemoni-

cas.

(1.) V. Christoph. Hartknochii *Lib. IV. Hist. Eccl. Prussicæ*, c. 7., p. 662., & Henn. Wittenii T. I. *Diarii Biograph.* Sec. XVII., ad A. 1660. E quibus emendandus est error mei *Cimbria Literata Prodrum*, in quo A. jam 1659. obiisse perpetam traditur.

cas, numerum, & libri, & tituli, literis suis memoriz suggerentes, Lipsiz A. 1708. in 8. (teste *Catalogo nundinarum anni illius vernalium* p. 30.) seorsim recusas. Exempla exhibet, sequē in titulis Institutionum & Decretalium idem tē- tasse testatur, Morhofius *T. I. Polyhist.*, L. 2., c. 6., p. 375.

Sceleton Geographicum, in usus Poeticos & Historicos adornatum. Stettini A. 1654. in fol. (juxta *Beughemii Bibliographiam Historicam*), Argentinz 1654. in fol. (juxta eandem, *Catal. nundinalem & Lipenium*), Hannoverz 1659., Brunsvici 1662. & 1671., ac Mindz 1679., in fol. Commendatur a Christ. Henelio in *Status Mercuriali ad Stud. Ju- rispr.* p. 133., a Joh. Christoph. Becmanno autem, in *Historia Orb. Terr.*, P. I., c. 1., p. 4., errorum variorum verbis infimulatur sequentibus: *Sunt, qui H. Schævii Sceleton Geographicum alicujus estimant, sed in quo emendari possit, Ca- liforniam in sinum Mexicanum conjici, regiam magni Mogoris esse Delli, Isthmum, Estreito, Straet, Canal, idem signifi- care, &c. Aliis non immorabimur.*

Vocabularium Grammaticale, ad Evmethodiam didacticam redactum, & Stettini A. circiter 1654. editum. Corro- etiis deinde, cum Joh. Gerlaci Wilhelmi, Gymnasii Heidelbergensis Reſtoris, præfatione encomiastica, prodiit Hei- delbergz A. 1673. in 8. Voces in eo ita sunt dispositæ, ut puer, una cum vocibus, ipsam Grammaticam, absque regu- lis, addiscat. Nomina masculina nigro, feminina rubro, neutra utroque colore, picta, exhibentur. Methodum ejus atque artificia mnemonica (ob quæ a Morhofio, *T. I. Polyhist.*, L. 2., c. 6., p. 374., & L. 4., c. 9., p. 108., commenda- tur) ipsemet, *Diff. 8. Philol. de linguis*, Qu. 9. 10. & 13., p. 118. 119. 121., uberius exposuit.

Monumentum literarium, D. Joh. Micrzio, Gymnasii Stettinenſis Reſtori, erectum, sive Programma de vita ejus funebre. Stettini 1658. in 4. Recusum Francofurti A. 1685., in Henn. Wittenii *Decade X. Memoria Theoll. renova- ta*, p. 1282-1288.

Sermo Epithicus super subita liberatione urbis Stettinenſis, ab obsidione Cæsareo-Brandeburgica, Id. Nov. A. 1659. habitus, ad Paulum Würtzium, ejus defensorem. Stettini 1659. in fol. Commendatur a Morhofio, in *Præf. Poly- hist. MSS.*, c. 7.

Mythologia Deorum & Heroum, ex Natali Comite, Herm. Torrentino, Joh. Ravisii *Officina*, & Poetis classicis, me- thodice contracta. Accedunt Geographia Poetica, & Mantissa materiæ Poeticæ. Stargardiz Pomeranorum (in cujus locum Lipenius Stargardiam, Ducatus Wirtembergici metropolin, perperam substituit) A. 1660. in 12. Auctior & cor- rector reddita a M. Frid. Redtelio, Landsberga Neomarchico, scholz Stettinenſis Subreſtore, recusa est Stettini A. 1683. & 1700. in 12. Solam partem generalem M. Andr. Beyerus, Ecclesiastes Fribergenſis, *Notis* suis ad Joh. Selde- ni *Syntagma duo de Diis Syriæ*, his in editione A. 1672. Liptienſi subjunctis, p. 151-180., inseruit. Commendatur a D. G. Morhofio (elegans eam mythologiæ Poeticæ vocante compendium, & ob ordinem imprimis laudante) *T. I. Poly- hist.*, L. 7., c. 1., p. 327., Andr. Beyero *l. c.* p. 137., Joh. Gabr. Drechsler in *Evangelia innovata contra Schurmanni- am* p. 130., Th. Crenio (ordinem itidem laudante) *P. III. Animadverſ.*, c. 2., p. 50., & Mich. Filizio *l. c.* p. 37. Soli displicet B. G. Struvio, in *Bibliotheca Antiq. Rom.*, *Libro I. Syntagmatis illarum præfixa*, p. 58. 59., in usum eam scho- larum magis esse scriptam, quam ut solide instruat, judicanti.

Monumentum literarium, Georg. Kirſtenio, Med. D. & Prof. Stettinenſi, constitutum. Stettini 1660. in 4. Recu- sum Francofurti A. 1676., in Henn. Wittenii *Dec. II. Memoria Medicorum renovata*, p. 209-214.

Castor & Pollux, seu Epiphonema Heroicum ad Joh. Rölingium & Dan. Georg. Morhofium, suos olim auditores, Magistros ac Poeseos Professores A. 1660. creatos. Recusum in Morhofii *Dissertationum Academicarum*, Hamburgi A. 1699. in 4. editurum, *Appendice adoptiva*, p. 69-72.

Oratio inauguralis de Remediis laborantis eruditionis, Thorunii III. Id. Nov. A. 1660., cum ad præfecturam incly- ti Gymnasii accederet, habita. Thorunii in fol.

Tractatus de quinque Sensibus, Stettini 1665. in 12. (*Tribuitur ei in Catal. Endteriano.*)

Collegium de Exercitatione styli, quod, velut proprii factum ingenii, per M. Frid. Redtelium, Subreſtorem Stetti- nenſem, circa A. 1685., esse editum, a Morhofio, plagii hunc infimulante, in colloquio edoctus sum familiari.

Metamorphoses sacre XIV., sermone ligato descriptæ, & Stettini, sine mentione anni, excusæ. Has, præter Mor- hofium, M. Mich. Filizius (tanta eas Schævium judicans oris decantasse dulcedine, ut Ovidium non longe sequi videri possit), in *Specimine Analeſtorum ad Ol. Borrichii Dissert. de Poetis* p. 37., commendavit.

Disputationes Physicæ in Joh. Amosi Comenii Januam linguarum auream Thorunienſes.

Collegium Erotematicum Physicum. (*Duorum horum scriptorum Morhofius mihi facit indicium.*)

Ars Fortificatoria, a Wittenio (*T. I. Diar. Biogr. Sec. XVII.*, ad A. 1661.) ei tributa.

Dramata duo de Pentæstasia & Hercule Thalassio, a Wittenio *l. c.* itidem memorata.

Orationes, Programmata & carmina varia, sigillatim, imprimis Stettini, edita.

II. GERMANICA.

Felcis Wirtzii *Wundarneo*, von ihm, samt seinem Anatomischen Berichte, aufgegeben. Stettini 1659. in 8. (*V. Ca- tal. nund.*, & Corn. a Beughem *Bibliogr. Med.* p. 420.)

Ein Büchlein von Lebertreimen, unter dem erdichteten Nahmen Euphrosynes von Sittenbach aufgegeben. V. Morhofii *Unterricht von der Teuſchen Sprache und Poesie* p. 708., Vinc. Placcii *T. II. Theatri Anon. & Pseudon.* p. 267., & Erdm. Neumeisteri (inventum hoc ejus rythmorum hepaticorum exagitantis) *Diff. de Poetis Germanicis* p. 89. 90. Nomen Euphrosynes a Sittenbach plane fictitium est, ac perperam proinde illa mulieribus annumerata eruditus ab Ott. Sper- lingio Jun., in *Tr. MS. de feminis doctis*, num. 787., Christ. Franc. Paulino (Schævium sub larva illius latitare voluisse perſaſo) in *Philosophischen Beyrabend*, c. 5., p. 211., & im Hochgelahrten Teuſchen Frauenzimmer p. 135., ac Georg. Chr. Lehmlio in *Teuſchlands galanten Poetinnen* p. 227.

Uebersetzung der XVII ersten Oden des I. Buches Horatii, in unterschiedliche Arten der deutschen Verse und Reimgebäude; Prodiit sub finem des Unterrichtes D. G. Morhofii von der teuſchen Sprache und Poesie (ed. Kilonii A. 1682. in 8.), p. 781-807.

INEDITA VEL AFFECTA.

Στοιχειολογία, seu Tractatus contra Joh. Sperlingii de Elementis doctrinam, a D. G. Morhofio, illius possessore, in *Historia naturali*, P. II., c. 13. (*T. II. Polyhist. Lib. II.*), p. 362., commendatus.

Curriculum Mathematicum, cujus notitiam colloquii ejusdem debeo familiaribus.

Lexicon Etymologicum lingvæ Latinæ, mole perexiguam, promissum *Diff. VIII. de linguis*, §. 18., p. 125.

Mnemonica radicum Græcarum (quas Eilh. Lubini *Clavis* exhibet) & Hebræarum, imaginum Mnemonicarum, so- leter inventarum atque ordinarum, ope, memoriz illas imprimens; quam M. Egid. Neudorfius, Autoris discipulus, scholæque in Dithmarſia Heidenſis Reſtor, teste Morhofio, eam *T. I. Polyhist.*, L. 2., c. 6., p. 374., ac L. 4., c. 6. p. 70., commendante, asservavit.

Panfophia Poetica, sive Lexicon universale Poeticum affectum, omnia, quæ in Poetis occurrunt, mythologica, propographica, nomina Deorum, Heroum, urbium, regionum, patronymica, epitheta, &c., collecta exhibiturum, quod, ex omnibus Poetis antiquis, discipulorum (e quibus Morhofio Seneca Tragicus obtigerat) opera, congerere coeperat, sed absolvere, ob mortem prematuram, non potuit. V. D. G. Morhofii *T. I. Polyhist. Lit., Lib. III., c. 10., p. 66. 67., & Th. Crenii P. III. Animadvers., c. 2., p. 10.*

Paraphrasis & Lexicon in P. Papinii Statii Poemata, quæ prælo parata fuisse Morhofius (*T. I. Polyhist. L. 3., c. 10., p. 66. 67., & L. 4., c. 13., p. 195.*) testatur, ac a se editum iri M. Frid. Redtelius, Corrector Stettinensis, in *Novis Lit. Lubec., M. Mart. A. 1702., p. 73.*, est pollicitus. Utriusque apud Wittenium etiam & Crenium mentio II. cc. occurrit. Lexicon Statianum, eadem, quæ Lexicon Poeticum universale, congestum methodo, apud hæreses Autoris, Filizio (*l. c.*) teste, superfuit. Laciniæ ejusdem aliquot Morhofius possedit, unamque illarum de Hercule, speciminis instar, loco priori e modo laudatis, exhibuit. Mentio illius etiam in J. G. Walchii *Historia Critica L. Lat., c. 5., p. 255.*, occurrit.

Paraphrasis in Juvenalis Satyras, cujus editionem M. Frid. Redtelius, in *N. L. Lub., M. Mart. A. 1702., p. 73.*, item promissit.

JOHANNES SCHÆVIUS, Mollena (oppido Urbi vicino Lubecensi) Saxo, J. U. D. & Dicasterii aulici Saxo-Lauenburgici Advocatus ordinarius, deinde Syndicus, ab A. 1717., Lubecensis.

Disp. Inaug. ad Legem finalem octavam Codicis, de Novationibus ac delegationibus, Præfide D. Joh. Werlhofio proposita. Helmstadii 1709. in 4. V. de illa *Nova Lit. Germ., M. Jun. A. 1709., p. 279. 280.*

BARTHOLDUS NICOLAUS SCHAFSHAUSEN, Hamburgensis, Nicolai, J. U. D. & Cancellarii Saxo-Lauenburgici, ex Elisabetha, Erasmi Wetkenii, J. U. Lic., gnata, filius, ipse etiam J. U. D. ac in patria Practicus circa A. 1716., generusque Danielis a Campen, J. U. L. ac Senatoris.

Disp. Inaug. ad L. Ult. C. Famil. Hercisc. Lugd. Bat. A. 1677. in 4.

BARTHOLDUS NICOLAUS SCHAFSHAUSEN Junior, Hamburgensis, J. U. Lic. & in patria Practicus.

Disp. de Jure Affignationis inter mercatores, Præfide D. Sam. Strykio proposita. Halz A. 1708. in 4.

Theses Juridicæ Inaugurales. Trajecti ad Rhenum 1708. in 4. V. *Hamburgum anni 1716. literatum p. 33.*

JOHANNES THEODORUS SCHAFSHAUSEN, Hamburgensis, frater præcedentis germanus, isdem d. 26. Mart. A. 1643. natus parentibus, schola Gymnasioque patriæ relictis, Juri, ab A. 1663., per triennium, in Academia vacavit Julia, Doctorque ejusdem Basileæ A. 1667. est creatus. Germania deinde, Italia, Gallia & Belgio, per biennium lustratis, Hamburgum redux, Senatoriam dignitatem d. 17. Mart. A. 1677., præturamque A. 1682., obtinuit, & cum Legatus aliquoties ad Regem Danicæ Ducesque Lüneburgicos, nec non A. 1678. ad Panegyria Irenicam Neomagensensem (1.), ac A. 1685. in aulam Cæsaream, abiisset, Scholarchis A. 1688., ac Consulibus patriæ d. 22. Jul. A. 1690., est adscriptus. Obiit d. 10. Nov. A. C. 1697., ætatis 55., & e sedecim liberis, quorum patrem Agatha Beckmannia, uxor A. 1674. ducta, ipsum reddiderat, filios duos, quatuorque filias, reliquit superstites. MStum Alcorani, aliosque Codices Arabicos rariores, Vindobonæ, cum legatum illic ageret, coemptos, sibi communicatos, Abr. Hinckelmannus, in præfatione *Corani a se editi*, locis passim pluribus, Musæum autem ejus nummorum, rerumque naturalium & artificialium, Gabr. Artisius, in *Diario eruditorum Hamburgensi Gallico* (2.), commendavit. Numismatum (quæ Medagliones vocant) aureorum majorum, ab eo collectorum, sed post obitum venalium, Index Hamburgi A. 1699. (3.) prodit Germanicus. Numismatis, in ipsius A. 1695. cusi honorem, idem Artisius (4.), memorialisque in obitum Collectores *Novorum Literar. German.* (5.), & Pet. Ambr. Lehmannus (6.), sistunt ectypa. Joh. Frid. Meyer (7.) *Jurisconsultus audit egregius*, Jacoboque a Mellen (8.) *Vir magni nominis, majorumque meritorum*. Plura de illo suggeret Georg. Eliez. Edzardi, Prof. Hamb.; *Programma funebre Biographicum, Parte I. Memoriarum Hamburgensium* J. Alb. Fabricii, p. 343-359.; recusum. Confer etiam Artisium, *l. c., T. I., p. 54. 55. 56., & T. II. p. 144.*, ac Barth. Feindium Jun., in *Poematis Germanicis, Parte I., p. 483. 483. 623.*

Disp. de Thesauris, Præfide D. Enocho Glafero proposita, Helmstadii 1666. in 4.

Disp. Inaug. de Cessione bonorum, Basileæ 1667. in 4.

JULIUS HENRICUS SCHAFSHAUSEN, Hamburgensis, duorum præcedentium germanus, J. U. Lic., urbis patriæ Secretarius d. 17. Aug. A. 1683., Senator autem d. 22. Aug. A. 1699., electus, ac d. 4. Maji A. 1715. mortuus.

Disp. Inaug. de Inventario in genere, ejusque speciebus nobilissimis. Lugd. Bat. 1671. in 4.

MATTHIAS DIETERICUS SCHAFSHAUSEN, Hamburgensis, Julii Henrici, modo memorati, filius, J. U. D. & patriæ, ab A. 1713., Syndicus ad A. 1719.

Disp. de Differentiis Juris in statu naturali & adventitio, Præfide D. Joh. Nicol. Hertio proposita. Gießæ 1705. in 4. Recensum V. in *Novis Lit. Germ., M. Jun. A. 1705., p. 229. 230.*

Disp. Inaug., Juris Hamburgensis cum legibus aliorum populorum sistens parallelisum. Gießæ 1706. in 4. Recensum V. in *iisdem N. L. Germ., M. Mayo A. 1706., p. 187. 188. 189.*

NICOLAUS LUCAS SCHAFSHAUSEN, Hamburgensis, Joh. Theodori, Consulis (de quo *supra* dictum), filius, J. U. Licentiatus A. 1702., Doctor autem Kal. Jul. A. 1703., in Academia creatus Halensis, urbis patriæ, ab A. 1708. (d. 5. Dec.), Secretarius.

Barth. Feindii Jun. Carmen ad eum vernaculum *P. I. Poem. German., p. 480-483.*, legitur.

Disp. de Mutatione & conservatione ultimarum voluntatum, Præfide D. Sam. Strykio. Halz 1701. in 4. Recusa in Strykii *Traclatu de Cautelis Testamentorum*, ibid. A. 1703. in 4.

Diff. Inaug. de Jure singulari Fæminarum Hamburgensium, Præfide D. Joh. Sam. Strykio. Halz 1702. in 4. V. *Nova Lit. Germ., M. Jan. A. 1703., p. 28.*

M. HENRICUS SCHARBAU Lubecensis, natus d. 25. Maji 1689., Templique D. Mariæ Magdalenz in patria Burgenfis ab A. 1715. Ecclesiastes, cujus Vitam fusius enarrarunt D. Georg. Henr. Götzius, in *Ordinations-Sermon über D. Joh. Staupitzens Leibespruch*, Lubecz A. 1717. in 8. edito & Joh. Henr. a Seelen *P. II. Athen. Lub., p. 277-292.*

SCRIPTA

- (1.) Confer quæ de hac legatione supra, num. 412., sunt dicta. (2.) *T. I. p. 206. 244.* (3.) in 4. (4.) *l. c., T. II., p. 144.* (5.) *M. Sept. A. 1705., p. 360.* (6.) in *Observant. Historicis anni 1703. vernaculis, n. 51., p. 407. 408.* (7.) in *der Schungschrist des Hamb. Ministerii* inledet D. Speneri p. 27. (8.) *Classe I. Sylloges nummorum uncialium p. 15.*

SCRIPTA.

Disp. de homicidio doloso, supra aggratiandi jus posito. Præfide M. Joh. Dan. Heinricho. Jen. 1708. in 4.
 Disp. philol. de Creophagia ante diluvium licita. Præfide Joh. Andr. Danzio. Jen. 1709. in 4.
 Diff. de Provocatione ad Tribunal Dei. Jen. 1710. (V. Seelenium c. 1. p. 277-278.
 Disp. de fati studii moralis inter Hebræos. Lipsi. 1712. in 4. V. de illa Partem XIV. der Gelehrten Famz p. 163. 164.
 Diff. de Monica, matre Augustini, Præfide D. G. H. Götzio defenfa. Lub. 1712. in 4. V. Partem XXII. ejusdem p. 724.

Exerc. Philol. de Serpentis zneis significatione mystica. Lubecz 1713. in 4. V. de illa Partem XXXII. der Gelehrten Famz p. 544. 545.

Tractatus de Parallelismo cum Hæreticis instituto; cum Præfatione encomiastica D. Joh. Fechtii. Rostochii 1714. in 4. Argumentum hujus exposuere Val. Ern. Löscherus in den Unschuldigen Theol. Nachrichten, Sect. 6. A. 1714., p. 101., Autor der Gelehrten Famz; Parte XX XVII., p. 20. 21. 22., & e Pontificiis, Parisiensis (Zelum Autoris culpantes nimium) in Diario Erud. Gallico, M. Sept. A. 1715., p. 340. 341., ac Jesuitæ Trevoltiani (Autorem multæ esse lectionis agnoscentes, sed confusæ tractandi rationis, calumniarumque contra Pontificios & Jesuitas, accusantes) in Memoriis suis Artium ac scientiarum Gallicis, M. Sept. A. 1716., Art. 109., p. 1668-1674.

Epistola pro Tractatu de Parallelismo cum Hæreticis instituto apologetica; contra Jesuitarum Trevoltianorum Recensum illius, modo memoratum, ad Joh. Henr. a Seelen, Rect. Lubec., d. 19. Febr. A. 1720. Scripta; & Lubecz, eodem A. 1720., in Seelenii Athenarum Lubecensium Parte II., p. 280-291.; juris facta publici.

Commentatio de D. Joh. Staupitio, Præfide D. Georg. Henr. Götzio defenfa. Lubecz 1715. in 4.

Dissertatio Philologico-Theologica de Caipha, ejusque Vaticinio, ex Joh. XI. 49. 50. 51. Lubecz 1715. in 4.

Observatio Philologica de Plantis voce πνοή comprehensis & respirantibus, ad illustrationem loci Act. XVII. 25.; inserta Tomo V. Miscellaneorum Lipsiensium, Lipsiæ A. 1717. in 8. edito, num. 105., p. 167-178. Alia de affectata Ariarum Pietate, A. 1720. Tomo IX. eorundem Miscellaneorum, num. 12., exhibita.

Parerga Philologico-Theologica. Lubecz 1719. in 8. In his, posthac continuandis, de Luxu Hebræorum, & poena luxuriantium, ad Ef. III. 24., de Lacedæmonum & Judæorum fraternitate, ad 2. Macc. XII., & de Historia Samaritanæ, ad Joh. IV. 20. 21. 22., est commentatus. V. Seelenium l. c. p. 291. 292., & V. E. Löscheri Unschuld. Theol. Nachrichten, Sect. 2. A. 1719., p. 332. 333. Pars II. Lubecz 1721. in 8. Pars III. ibid. 1723. in 8. Pars IV., ibid. 1724. in 8.

Judaismus detectus, in quo vindicantur & restituntur, qui vel injuste inter Judæos relati, vel ex Judæorum numero immerito exclusi sunt. Lubecz 1722. in 8. V. de illo Acta Eruditorum Germanica, Parte LXXXI., num. 6.

Der gewaltige Ernst im Christenthume, welchen diejenige auszuüben trachten, die Gottes Rechte in ihrem Leben halten wollen, auß Joh. XI. 12. vorgestellt, und mit nöthigen Anmerkungen erläutert. Scriptum ab 1720., sed prælo maturum. V. Seelenium l. c. p. 292.

De Bibliotheca Lubecensi Exercitationum Philologico-Ecclesiastico-literariarum, Novorumque literariorum Maris Balthici, ab ipso, & Joh. Henr. a Seelen, Scholz Lubec, Rectore, colligenda, & ab A. 1725., Partibus diversis publicanda, V. Allogvium utriusque ad eruditos, Lubecz A. 1724. in 8. editum.

M. DAVID SCHARFIUS, Hamburgensis, Joachimi, mercatoris, & Margarete Krebbsz filius, d. 8. Aug. A. 1624. natus, e schola patria, Theologiz vacaturus, A. 1641. in Acad. Gryphicam, A. 1644. in Witebergensem (Magistri illi titulum, primumque inter competitores locum, A. 1646. largitam), & A. 1647. in Lipsiensem, abiit. Bardovici, oppido Ducatus Lüneburgici, intergemino Pastoris, Canonici & Superintendentis, munere, A. 1650., Dom. XII. post F. Trin., D. Joh. Henrichio, ad professionem Theologicam Rinteliensem avvocato, successit, & cum Ecclesiæ huic, summa cum pietatis, eloquentia & eruditionis gloria, teste Casp. Sagittario (1.), per annos 42., præfuisse, inque sermonum sacrorum 4510., per totam vitam habitorum, ultimo auditoribus, se, Dom. I. Adv. imminente, cursum eorundem de Vitæ æternæ contemplatione annum esse inchoaturum, absque successu significasset, d. 4. Dec. A. C. 1691., & ætatis 68., decessit. E duarum, quas habuit, conjugum priore, Anna, M. Henr. Janichii, Ecclesiæ Hamburgensis Catharinæ, filia, A. 1650. ducta, tres mares, totidemque puellas, ex posteriore autem, Anna, Christoph. Gerkenii, mercatoris Hamburgensis, gnata, illi, A. 1681. mortuæ, sequenti 1682. subrogata, nullam prolem sustulit. E filiis Henricus Wilhelmus, Th. Lic., Superintendens fuit Lühnenfis, David Jonathan, J. U. D., Advocatus Sverinensis, & Petrus Bartholdus Pastor Hojanus; e filiabus autem Clara Margareta, Joh. Henr. Köpkio, J. U. D. & Advocato Lüneburgensi, nupta, nepotem illi enixa est Dav. Henr. Köpkium, Th. D. & Philos. in Acad. Rostoch. Professore (2.). Fusius vitam ejus exponunt M. Joh. Westphali, Canonici & Ecclesiæ Bardovicensis, Sermo in 1. Joh. III. 2. 3. funebris vernaculus, sub titulo der Seligen Hofnung der wiedergeborenen Kinder Gottes, Lüneburgi A. 1692. in 4., cum Appendice Biographica & Epicediis, editus, ac Christiani Schlöpenkii, Rectoris Bardovicensis, Chronicon der Stadt und des Stiftes Bardowick, Lubecz A. 1704. in 4. excusum (quod Tenzelius, in Biblioth. Curiosa anni 1706., Sect. 6., p. 440., allegat), Parte II., Cap. IX.

Theologus a facultatis præstantia commendatus, in biga Theologorum Gryphiswaldensium incomparabilium, five Poema Panegyricum in obitum D. Bartholdi Krakevitzii & D. Bartholom. Batn. Gryphiswaldiz 1643. in 4.

Disp. Anti-Rabbinica in Ef. VII. 14. 15., Præfide M. Joh. Michaelis. Gryphisw. 1644. in 4.

Disp. de Accentibus Hebræis. Witeb. 1646. in 4. (M. C. K.)

Christianorum militiæ, cælorum lætitiæ, der Christen Streit und Seligkeit; oder Reichpredigt über Henr. Christ. Heldberg, auß Apoc. III. 5. Lüneburgi 1653. in 4.

Christianismus Paulinus. Hamb. 1654. in 4. (Catal.)

Vita spiritalis, fides vitalis: Geistliches Leben der Gläubigen muß geben; oder Reichpred. über Ursula Clara Heldberginn, auß Gal. II. 20. Hamb. 1656. in 4.

Lebensdampf und Sterbensdampf, oder zwey Predigten, deren die erste ein geistliches Nichts, und die Wichtigkeit unsers zeitlichen Lebens, auß Ps. XXXIX. 7., die andere einen sünfechtigen Glaubensschild, wieder sünferlen Anfechtungs-Pfeile des Höllischen Bösewichts, im Sterben zu gebrauchen, auß Act. XV. 11., vorstellet. Hamb. 1663. in 12.

Memoria Rudeniana, oder zwey Reichpredigten über Georg. Rudenium, Seniore und Thesaurarium des Stiftes zu Bardowick, und seine Ehefrau, Claram, auß 2 Tim. IV. 7. 8. und Luc. II. 29 - 32., gehalten. Lüneb. 1671. in 4.

Himmlischer Heldenberg ewiger und über alle maas wichtiger Herrlichkeit, oder Reichpr. über Henr. Heldberg, Fürstl. Lehn-Secretarium und Archivarium zu Zell, auß 2 Cor. IV. 17. 18. Lüneb. 1679. in 4.

iii ii ii 2

Göttliche

(1.) in Historia Bardovicensi p. 243. (2.) V. Nova Lit. Lubec., M. Aug. A. 1704. p. 255.

Göttliche Gewissensfreudigkeit rechtgläubiger Christen, oder Leichpr. über Georg. Dav. Erythrophilum, Past. zu Patten sen, auß Pf. CXXXIX. 23. 24. Lüneb. 1684. in 4.

M. Henr. Janichii, Predigern zu S. Cathar. in Hamburg, Geistliche Sterbuh, auß 1 Sam. XXV. 29., nach dessen Tode, von ihm, mit einer Vorrede (darinn der Autor mit dem sterbenden Simeon verglichen wird), aufgegeben. Hamb. 1656. in 4.

MICHAEL SCHARFIUS, Ludimagister atqve Arithmeticus Hamburgens., in Societatem urbis suz Arithmeticae A. 1690. receptus, & *Acuentis* (des Schärfenden) de. natus agnomine, ac A. 1703. mortuus. V. de illo *Nova Lit. Lubecensis, M. Mart. A. 1700., p. 91. 94. 95.*

Recht lesen lehrendes Buchstabierbüchlein, oder deutliche Anweisung zum gründlichen Buchstabieren und fertigen Lesen. Hamburgi 1683. in 12.

Henr. Meisners Arithmetischer Rosenkranz, oder 100. Arithmetische, A. 1687. von ihm publicirte, Aufgaben, aufgegeben, und mit 50. Solutionibus aufgegeben. Hamb. 1688. in 8.

Arithmetica jocosoria, oder allerhand nützliche, lustige, scharfsinnige und kunstrichtige Scherz- und Ernstrechnungs-Aufgaben, in II. Theilen. Hamb. 1693. in 8.

THOMAS SCHATTENBERG Junior, Flensburgensis, Thomaz, Praepositi Pastorisque Mariani, filius, templi Nicolaitani Hafnienfis Organædus.

Jubilus S. Bernhardi de nomine Jesu, IV. vocibus decantatus. Hafniz 1620. in 4.

An huic Schattenbergii etiam *Cantiones sacre*, Stettini in 4. excusæ, quarum mentionem in *Bibliopoliis Hertellani* offendi *Catalogo*, debeantur, haud definio.)

M. BENEDICTUS SCHEELE, Lubecensis, Joachimi, urbis illius Ecclesiastæ, filius. V. de illo Willichii *Westhovii P. H. Poem. fol. 56. & 57.*

Evangelia evangelios ad M. Andr. Pouchenium, Superint. Lubec., & M. Joach. Scheelium, parentem suum, carmine expressa. Witebergæ 1593. in 4.

JOHANNES SCHEELE, Willstrienfis, Gymnasii Bordesholmenfis, circa A. 1623. (*teste Mart. Coronaeo Jun. in Antiq. Bordesholmenfis MSS.*), Conrector, ac deinde Parochiz ruralis in Wagria Schönbergensis, circa A. 1643., Pastor, A. 1653. superstes.

Disp. de natura & essentia Tropi, Præside Æg. Hunnio Jun., Th. Lic. Witeb. 1622. in 4.

Trauriger Herden heilsamer Trostbecher, oder Leichpredigt über Rich. Bennichium, Pastorem zu Preeß, auß 1 Tim. I. 15. 16. Hamburgi 1653. in 4.

JOHANNES SCHEELE, Civis & Chirurgus (*uti Ott. Sperlingii Jun. me docuerunt literæ*) Hamburgensis. Continuatio Chronici Hamburgensis D. Ad. Tratzigeri senioris Germanici *avendse*, MStâ itidem atqve vernacula. V. P. IV. *Isagoges mæx ad Hist. Cimbr. c. 8., §. 5., p. 534-537.*

JOHANNES SCHEELE, Hamburgensis, Martini (*de quo statim dicetur*) filius, J. U. Lic., Lucæ Langermanni, Decani & dis Cathedralis eruditissimi, gener atqve ex affe hæres, A. 1704. superstes.

Disp. Inaug. de Jure naufragii colligendi. Argentinz 1674. in 4. Recusa in *Decuria III. Disput. Inauguralium Juridicarum Argentinenfis*, ibidem A. 1676. in 4.

JOHANNES THEODORUS SCHEELE, Hamburgensis, J. U. Lic. & in patria Practicus.

Disp. Inaug. de Potestate Statuum Imperii circa Privilegia. Trajecti ad Rhenum 1713. in 4. V. *Hamburgum annis 1716. literatum p. 34.*

MARTINUS SCHEELE, Hamburgensis, Wolderi Scheelii, J. U. Lic. & Senatoris, Annæque Peinix, Georgii, mercatoris, gnatz, filius, d. 7. Jun. A. 1613. in lucem editus, & J. U. Doctor Basileæ A. 1643. creatus, Advocatus urbis patris celebris, maritus Cæciliz Sylmiz, Wolderique, J. U. D. ac Syndici Hamburgensis, & Johannis, J. U. Li, parens, d. 23. Nov. A. C. 1665., ac ætatis 52., vivis excessit. V. Joh. Ern. Pfuelii (Theol. postea Doctoris & Gymnasii Stettinensis Rectoris) *Consolationem ad viduam, de obitu ejus, vernaculam, & Neniæ exequialem Latinam*, Hamburgi A. 1665. excusæ; quibus hoc ab eodem adjectum est Epitaphium:

*Palladis heic tegitur molli tellure voluptas,
Palmarum Eunomies Historiæque decus,
Orachum populi, Schelii, Svadæque medulla,*

*Eloqvii quicum fulmina fracta jacent:
Vir vere antiquus, vulgi securus, & omnis
Hæc, quem decuit non potuisse mori.*

Disp. Inaug. de Chirographo. Basileæ 1643. in 4. Recusa in *Volumine novo Disput. Inauguralium Jurid. Basileensium*, ibidem A. 1653. in 4. per Georg. Deckerum edito, num. 3., p. 169-223.

MARTINUS SCHEELE Diaconus circa A. 1701. Itzehoensis, A. 1714. superstes.

Traur-Rede über den Tod Joh. Hier. von Perckum, Theol. Lic., Münsterdorfischen Probstes und Past. zu Zeehoe; bene gedruckt Alb. Christ. Kirchoffs Leichpredigt über denselben. Glückst. 1715. in fol.

MARTINUS LUCAS SCHEELE, Hamburgensis, Wolderi, Syndici (*de quo infra dicetur*), filius, J. U. D. a Joh. Werlhofio d. 27. Sept. A. 1707. Helmstadii creatus, urbis patris autem Senator M. Majo A. 1715. electus. V. *Nova Lit. Germ., M. Sept. A. 1708., p. 342.*, & Herm. ab Hardt, Prof. Helmst., *Epistolam ad illum de Germana Politzæ origine*, Helmstadii A. 1707. editam, ac a Joh. Georg. Eccardo, in *Historia studii lingvæ Germanicæ Etymologici* p. 320., allegatam.

Disp. de Instrumentis indiscretis, Præside D. Georg. Engelbrechtio. Helmstadii 1707. in 4.

Disp. Inaug. de Instrumento Affecurationis, sive Polizza, Præside D. Joh. Werlhofio, ibid. 1707. in 4.

MATTHIAS SCHEELE, Hamburgensis, qui circa A. 1524. vixit.

MScum von den Landes-findingen, quod allegatur in M. Joh. Christoph. Kräfickii *Notis ad Poema sacrum seculare* (A. 1717. editum) p. 30.

PETRUS SCHEELE, in vico Holfatiz Prezensi, d. 7. Jun. A. 1623., patre natus cognomine, cum Kilonii scholasticis, Regiomonti autem, ab A. 1645., Academicis vacasset studiis, urbis initio Rendesburgensis Diaconatum A. 1659., & deinde Archidiaconatum, obtinuit, hinc Parochiz ruralis in Wagria Gykovienfis, circa A. 1679., egit Pastorem, & disqve tandem, in urbe Hamburgensi, Mario-Magdalenez, post Georg. Haccium, d. 8. Jan. A. 1681., factus est Ecclesiastes. Duas quidem duxit uxores, & has inter (cujus in tumuli Hamburgensis inscriptione vernacula (1.) mentio occurrit), Elisabetham, M. Joh. Rhenii, Rectoris (seu potius Conrectoris) Hufensis, filiam, sed *annus* tamen d. 4.

(1.) apud Joh. Alb. Fabricium, in *Auflario Inscriptionum Theod. Anselmanni Hamburgensium*, n. 171., p. 54.

deburgicæ Baruthino, ad munus Archiatri invitatus aulicum, obsequi huic, licet ipse cuperet, quod Academia dimittere se nollet, haud potuit. Nuptias Vinariæ, d. 30. Maji A. 1648., cum Catharina celebravit Elisabetha, Guntheri Henrici Platneri, Consilarii Saxo-Vinariensis intimi, filia, ac sorore uxoris Rolfincii Collegæ germana. Ex hac filium sustulit unicum, Güntherum Christophorum, felicem parentis æmulum, & Professore artis Medicæ, in Academiis Julia, Jenensi ac Kiloniensi, inclutum, Herm. Conringii, Viri summi, Collegam pariter atque generum. Cum nova nupta, eodem A. 1648., in ædes Joh. Gerhardi immigravit, Theol. Acad. Jenensis eximii, cujus filium, Johannem Ernestum, publicum itidem S. Lit. interpretem, defunctus, vicissitudine fatali, & in domo hac paterna, & in conjugio cum Platneria, A. 1653. habuit successorem (1.). Morbo ab ipsa usque juventute, obnoxius fuit hypocondriaco, qui, annuo ante obitum tempore, aliis auctus symptomatis, tanta sumpsit incrementa, ut maximam vitæ reliquæ partem uni loco affixus transegerit, & Vinariæ tandem (quam, ante mentem, an aeris sibi mutatio, post remedia alia incassum adhibita, salutaris esset futura, experturus, petierat), in foci ædibus, d. 20. Jun. A. C. 1651., ætatisque 32., morte immatura, decesserit. Defuncto, in æde Jenensi Academica, Epitaphium est erectum, cujus hanc Casp. Sagittarius (2.) recitat inscriptionem:

J. C. S. Hic situs est Christoph. Schelhammerus, Hamb., Med. D., quem vidit Bat., Angl., Gall., Italia, peregrinum, Jena Anatomen, Botan., Chirurgiam, profitentem, Vinaria A. et. XXXII., XII. K. Quint., expirantem. Abi nunc Lector, & vita quid sit, cogita. Posit. Anno MDCLI.

Vitæ historiam debeo D. Gothofredi Cundisii, Theologi Jenensis, Sermoni vernaculo, e Pl. XXXIX. 6. & seqq., in ejus habito exequiis, & Joh. Zeifoldi, Prof. Physici, Academico tunc functi Rectoratu, Programmati funebri, junctum, una cum Epicediorum sylloge, Jenæ A. 1651. in 4. excusis.

Confet de illo M. Adr. Beieri *Syllabum Professorum Jenensium* p. 267-271. 288. 407. 886. 887. 888., & *Architeſtum Jenensem*, c. 20., p. 194., ac c. 25. p. 311., Henn. Wittenii *T. I. Diar. Biograph. Sec. XVII.*, ad A. 1651., Joh. Ant. a Linden *Lib. I. de Script. Med.* p. 115., Georg. Abr. Merclini *Lindenium renovatum* p. 179. 180., & Joh. Casp. Zeumeri *Vitas Proff. Jen. Med.* p. 46-49.

ELOGIA.

Joh. Zeifoldus (in *Progr. funebri*) ita de illo: *Cecidit tale membrum facultatis Medicæ, in quod Deus & natura, non manu parca, sed mihi præpo, dona sua contulerant. Donatus enim erat felici ingenii sagacitate atque acumine; eruditione instructus erat admiranda; pollebat facunda & grata dicendi ubertate; In docendo aderat singularis solertia & dexteritas.*

Gvern. Rolfincio Jun., Collegæ (in *Carmin. funebri*), *Anatomicus audit, Chirurgus, Botanicus & Medicus Practicus, supra laudem positus.*

Paulo Marqv. Slegelio, in *Ep. dedic. libri de sanguinis motu*, ipsi & Giliano Gartzio, discipulis suis, A. 1650. inscripti, *Anatomicus exercitissimus.*

Gothofr. Mæbio, Prof. Jen. Medico, in *Epicedio*,

*Nobile Salanæ fidus, flos nobilis artis
Pæoniæ, domitor morborum fortis, amant
Delitium Floræ, ferro Vesalius alter
Dædaleo, desiderium prædulce juvenæ
Phæbeæ.*

Phil. Horstio, Philosopho Jenensi (in *Carmin. epitaphio*), *Salanæ lucida gemma.*

SCRIPTA LATINA EDITA.

Ophthalmographia & Ophtioscopia, Præside D. Paulo Marqv. Slegelio proposita. Jenæ 1640. in 4.

Disp. Inaug. de Ictero. Basileæ 1643. in 4.

Disp. de Convulsione, pro loco in Collegio Medico d. 8. Sept. habita. Jenæ 1643. in 4.

Disp. de Variolis & morbillis. Jenæ 1643. in 4.

Disp. Physiologica de Spiritibus. Jenæ 1644. in 4.

Disp. de Febri ardente, Resp. Christ. Bunckio, Hamb. (Prof. postea Med. Giessensi). Jenæ 1645. in 4.

Disp. de Incubo. Jenæ 1646. in 4.

Disp. de Peripnevmonia. Jenæ 1647. in 4. (Lipen.)

Disp. de Angina, Resp. Dan. Ludovici (Archiatro postea Saxo-Gothano). Jenæ 1647. in 4.

Disp. de Paralyfi. Jenæ 1649. in 4.

Bigæ posthuma Dissertationum de Humoribus humani corporis, curante Gvern. Rolfincio, Med. D. & Prof. primario, edita. Jenæ 1652. in 4. Lineamenta hæc prima exhibet operis de iisdem Humoribus inchoati, sed immatura Autoris morte interrupti. V. Günth. Christoph. Schelhammeri, ejus filii, *Introd. in Physiologiam* p. 25., & *Addit. ad H. Conringii Introd. in art. Med.* p. 182.

Disputationes de Phrtisi, Vertigine & Catalepsi, in Catalogis quibusdam memoratæ.

Programmata varia Jenensia Academica.

Disputationes Medicæ Inaugurales, Præside illo propositæ.

Joh. Georg. Macasii, Egrani, de Epilepsia. Jenæ 1644. in 4.

M. Joh. Zenckeri de Hydrope tympanite. Jenæ 1644. in 4.

Christ. Aug. Mithobii, Cellensis, de Dysenteria. Jenæ 1644. in 4.

Valent. Andr. Mollenbrocii, Erfurtenensis, de Veneno. Jenæ 1649. in 4.

Statii Henr. Cravelii, Osterodensis, de dolore Colico. Jenæ 1651. in 4.

DAVID SCHELHAMMERUS, Hamburgensis, Sigismundi Philonis, Ecclesiastæ Petrini, filius, Canonicus initio in Ducatu Brunsvicensi Hamelenensis, ac deinde Bibliothecæ Johanneæ Hamburgensis publicæ, ab A. 1679., Præfectus, febri acuta, d. 23. Sept. A. C. 1693., ætatis 64., expiravit. Museum ejus rerum naturalium rariorum, quod Bibliothecæ Hamburgensi magnam partem intulit, a Joh. Dan. Majore (3.), & Dan. Gvilh. Mollero (4.), curiositas autem & peritia in collectione illarum ac cognitione, ab eodem Majore (5.), commendatur. Aug. Buchneri Epistolam de corona triplicilimperatoria, A. 1649. ad eum exaratam, *Parte I. Buchnerianarum* (6.) invenies.

Descriptio rerum variarum naturalium, potissimum exoticarum, Germanica ἀνέκδοτος, duobus comprehensa Voluminibus, quam ipsemet olim pervolvi, & Rud. Capellus (Autorem, sibi amicum, virum benigne salutans eruditissimum).

(1.) V. M. Adr. Beieri *Architeſtum Jenensem*, c. 20., p. 194., & *Syllabum Professorum Jenensium* p. 407. 887. (2.) in *Inscriptionibus sepulchralibus templi Jenensis Academici* p. 27. (3.) in *Bedenden von Kunsthund Naturalien-Kammern* p. 33. 30. (4.) in *Diss. de Technophytometis*, c. 7., p. 42. (5.) in *der Beschreibung der Kunsthund Naturalien-Kammern in Italien* p. 21. (6.) *num. CXL.* p. 204. 205. 206.

num), in *Sciagraphia Nummophylacii Luderiani*, Jobus Ludolfus, in *Comm. ad Hist. Aethiop.* p. 180., illumque secutus Joh. Paulus Hebenstreitius, in *Diff. de locustis Fenensibus*, A. 1693. edita, c. 2. §. III., publice allegarunt. Joh. Dan. Major, qui Schelhammero den Grossen, aus den meisten Schätzen der Welt zusammengebrachten Reichthum, oder Poetischen Interims Discurs von Kunst und Naturalien-Kammern, Kilonii A. 1679. editum, inscripsit, mire de opere hoc, ex collatione, uti ait, Autorum veterum & novorum, lingvis commentatorum diversis, sedula, & experientia propria atque diuturna, caepo congeri, in *epistola παραπαραυδει dedicatoria*. Inventarium enim illud fore auguratur forum naturalium rarissimarum generale, perfectum, & Bibliothecis dignum regis atque ducalibus, quod Plinius, si in vitam redeat, non sine pudore, ob credulitatem suam, sit evoluturus, Aristoteles ambitiosius prae invidia impugnaturus, Salomon autem, Democritus, Galenus, Albertus Magnus, Gesnerus, Georg. Agricola, Cardanus, Scaliger, Aldrovandus, Bauhinus, Verulamius, Peirescius, Kircherus, Wormius, Velschius, ceterique scrutatores naturae accuratiores atque εἰσχωρητοί, applausu gratulabundo unanimi excepturi, suisque approbaturi suffragiis. Sed imposuisse Panegyristae huic adeo diserto affectus videtur nimis in amicum, de suo rerum naturalium ac artificialium museo crebris istius generis praecclare meritum donariis, cui palpum vicissim obtrudere, & gratum hoc pacto animum declarare, voluit. Ego sane, cum opus hoc, ab Autore invitatus, evolverem, nihil tanto hiatu dignum in illo offendi. Solam enim propemodum illud exhibebat farraginem narrationum, de rebus naturalibus exoticis, e variis scriptoribus (quorum se nomina, incuria quadam, addere plerumque neglexisse Autor ipse fatebatur) congestarum, rudem ac indigestam, votoque Georg. Hier. Velschii, qui (in *Somnio Vindiciani* p. 46.) *Ideam Pinacothecae Physico-Medicae* inter Medicinæ desiderata retulit, minime satisfacturam. Confer, quæ de eodem, in *Hypomnematis ad T. II. Polybistoris Morhofiani* p. 125., diximus.

JACOBUS SIGISMUNDUS SCHELHAMMERUS, Hamburgensis, Dieterici, Senatoris, filius, & Sigismundi Philonis, Ecclesiastæ Petrini, nepos, J. U. Lic. & in patria Practicus, tandemque illius Senator, d. 3. Oct. A. 1716. electus, & M. Apr. A. 1719. mortuus.

Judicium pro anima, quod ablatorum restitutione, sive satisfactione, peragitur, Præfide D. Henr. Linckio, JC., Diff. peculiari propositum. Altorffii in 4. Laudatur a D. Gotfr. Wegnero, Theologo Regiomontano, in *Disp. de Restitutione ablatis* p. 22.

Disp. Inaug. de jure Matheseos, tum antiquæ, tum hodiernæ. Lugd. Bat. 1695. in 4.

JOHANNES SCHELHAMMERUS Junior, Hamburgensis, Sigismundi Philonis, Ecclesiastæ Petrini, & Magdalena, Dieterici a Göhren, mercatoris, gnata, filius, Johannis autem Schelhammeri Senioris, Pastoris Petrini, Presbyterique Hamburgensis Senioris, nepos, A. 1612. in lucem editus, Regiomonti A. 1638. M. Andr. Mylii *Disp. Criticam de Interpretatione S. Scripturæ posteriorem* publice defendit. A. 1640. Ecclesiæ, in ditione Comitatus Oldenburgici Jeverana, Heppensenfi est præfectus, A. autem 1644. Hagam Comitum evocatus, & in Cætus ejus Lutherani Pastoru, D. Christiano Matthiæ, qui illo se abdicaverat, datus successor (1.). Munere hoc sacro Hagienfi cum per integrum functus esset semiseculum, ab auditoribus rude est donatus (2.), & nonagenario proximus, sed ἀπαίς, A. 1699. adhuc fuit superstes. Ob promptam de bonis atque eruditis omnibus præclare merendi voluntatem ab Henn. Wittenio (3.) eum video commendari, Museum autem, quod collegerat, καμψίον naturæ, artis atque antiquitatis, rariorum, imprimis exoticorum, instructissimum a Joh. Ern. Gerhardo (4.), Joh. Dan. Majore (5.), Rud. Capello (6.), Christ. Hofmanno (7.), & aliis (8.), celebrari.

Conr. Sam. Schurtz fleischii Epistola ad illum, A. 1681. exarata, Tomo I. *Epistolarum arcanarum*, Halz A. 1711. editæ, n. 72., p. 122. 123., legitur.

ELOGIA.

C. S. Schurtz fleischius, *Epist. 63. ejusdem Tomi I.*, p. 106. 107., eum ob prudentiam, ac insigne de rebus sacris judicium, commendavit.

Rud. Capello (l. c.) *Senex venerandus & clarissimus audit, de Ecclesia orthodoxa bene meritis, qui rariora multa & possidet ipse, & satis intelligit.*

Henn. Wittenio (in *Dedic. Decadis XIV. Memoriae Theoll. renovatæ, ei A. 1685. inscriptæ*) *Theologus pius, cordatus, industrius, sua æque ac majorum virtute percelebris, multis præclarisque, per plurimos annos, laboribus de Ecclesia orthodoxa optime meritis, bonorum delictum, malorum terror.*

SCRIPTA EDITA.

I. PROPRIA.

Schriftmäßige Herbstgedanken, von der edlen Kreuzruhe, auß Apoc. III. 19., der veränderlichen Menschenblume, auß Ps. CIII. 15., richtiger Hausbestellung, auß Ec. XXXVIII. 1., nnd ritterlicher Sterbekunst, auß 2 Tim. IV. 7.; in IV. Predigten verfasst. Samt Morgen- und Abend-Gebeten auß alle Tage in der Wochen. Hamburgi 1657. & 1668. in 12., ac (s. Lipenio P. I. *Biblioth. Theol.* p. 123. credendum) Lugd. Bat. quoque A. 1656. in 12.

Hagische Kirchengedanken, von dem äußerlichen und innerlichen Gotteshaufe, bey Einweihung der Lutherschen Kirche in Gräfenhage, d. 15. Apr. A. 1663., auß Joh. X. 22. 23., in einer Predigt vorgestellt. Hamb. 1664. in 4.

Der Kranken und Sterbenden Angst- und Freuden-Gedanken, oder Leichpredigt über M. Henr. Cordes, Lutherschen Prediger im Hage, auß Ec. XXXVIII. 9. & sq. Hamb. 1678. in 4.

II. ALIENA.

D. Christiani Matthiæ, Pastoris Hagienfis, Antecessoris sui, *Sophistica, seu Doctrina modum fallacias artificiose solvendi docens, exemplis Theologicis illustrata*. Hamb. 1659. in 12.

Ejusdem *Poenitentialia Davidica, seu Elucidationes Theoretico-Practice in Psalmos Davidis poenitentiales*. Lipsiæ 1692. in 4.

Ejusdem *Antilogiz Biblicæ, sive Conciliationes dictorum S. Scripturæ, in speciem inter se pugnantium, e schodis Autoris dispersis ab eo collectæ, absolutæ & editæ*. Hamb. 1700. in 4.

INEDITA ET PROMISSA.

Hochnöthige Buß-Kreuz- und Todes-Gedanken, auß 100. Kernsprüchen der Heil. Schrift genommen, samt zugehörigen Gebeten und Liedern.

Selige Simeons-Gedanken, über das Absterben seines 29jährigen Collegen, Herm. Glaseri.

Kkk kk kk 2

Heilige

- (1.) V. Henn. Wittenii *Dec. XI. Memoria Theoll. renov. p. 1484.* (2.) V. Joh. Coleti, Collegæ, *Epigramma D. Christ. Matthiæ Antilogiz Biblicæ A. 1699. præfixum.* (3.) in *Præfat. Centuria nova Memor. Theol. renov. & Induce V. Tomi II. Diar. Biogr. Sec. XVII.* (4.) in *Diff. de Ecclesia Coptica* p. 16. (5.) im *Bedencken von Kunst und Naturalien-Kammern* p. 11. (6.) in *Sciagraphia Nummophylacii Luderiani.* (7.) in *Umbra in luce, lib. K. 4. b. N. 3. b. R. 3. b. Bd. 4. b.* (8.) V. Dan. Gvilih. Molleri *Diff. de Technophylosomai*, c. 7., p. 47., & M. Dan. Grützmanni *Disp. de Ave Paradisiaca, in prælogo.*

plerique tantum dicunt & precipiunt, vita, factis, & moribus suis integerrimis, exprimere studerent. Utrique cum M. Christoph. Mageiro, Stendaliensi, templi Cathedralis Güstroviensis Diacono (1.), sacra intercessit controversia, scriptis haud dubie ineditis) utrinque agitata, & Theologorum tandem Rostochiensium commissa decisioni. Consuli, & de ista, & de partis utriusque scriptis, absque titulum & argumenti mentione allegatis, dux possunt Dav. Chytrzi ad M. M. Henricos, Pastores Güstrovienses (Piperiten sc. & Schinckium), epistolæ, nomine Collegii Rostochiensis exaratz Theologici, & in Syntagmate Chytrzanarum Hanovienfi (2.) A. 1614. publicatz. In quibus uti Mageirum, ob data scandala, ἀντιχριστός appellat, ita in Piperite & Schinckio, a compositione, quam Rostochiensis svadebant, dissidii amica alienioribus, majus pacis ac tranquillitatis ecclesiastica desiderare videtur studium. Nihil mihi Schinckii, quod lucem viderit publicam, innotuit, præter Carmen de Joach. Westphalo, Superintendente Hamburgensi, Græcum funebre, Joh. Frederi Jun. Poemati Latino in obitum ejusdem heroico, Rostochii A. 1575. in 4. excuso, subjunctum.

JOHANNES SCHLEEBUSCH, Hamburgensis, Jacobi, Oenopolæ & ædis Petrinæ Curatoris, Mariæque Brûseriæ, Henrici, eadem in templo Catharinæ dignitate functi, gnatz, filius, d. 12. Oct. A. 1607. in lucem est editus. E scholis patris dimissus, Juri in Academia Rostochiensis, & deinde in Anglia Oxoniæ, in Gallia Aureliis, in Helvetia Basileæ (quæ Licentiatum illum A. 1631. ornavit titulo), ac in Germania Spiræ, sedulam dedit operam. Hamburgum rediit, ducta A. 1636. uxore, Elisabetha, Herm. Wetkenii, Canonici, filia, quinque ipsi mares & puellam enixa unicum, A. 1639. patris Senator, A. 1643. Prætor, & tandem, post legationes aliquot publicas, A. 1653. Consul, est electus. Sexennio hac dignitate gavisum, sed dubia interea usum valetudine, mors subita d. 25. Jul. A. C. 1659., ac ætatis 52., rebus humanis eripuit. V. Professorum Gymnasii Hamburgensis (quibus Civis audit egregius, Senator optimus, Consulque prudentiæ consummatus, & Christianæ pietatis observantissimus) Programma funebre, A. 1710. Parte I. Memoriarum Hamburgensium Joh. Alb. Fabricii, p. 242-248., recusum, & Ad. Tratsigeri Jun. Seriem Chronol. Senatus Hamburg., ad A. 1639., p. 49.

Oratio pro Justitiæ eminentia, in Athenæo Hamburgensi recitata. Hamburgi 1625. in 4.

Disp. Inaug. de eo quod interest. Basileæ 1631. in 4. Recusa Volumine VIII. Disput. Jurid. Basileensium (num. 17.), ibidem A. 1658. in 4.

DIETERICUS HERMANNUS SCHLEEBUSCH, Hamburgensis, J. U. Lic., A. 1696. in patria defunctus.

Disp. Inaug. ad L. 2. C. de rescindenda Venditione. Basileæ 1667. in 4.

JOHANNES HENRICUS SCHLETT, Lubecensis, Med. D. & Practicus, circa A. 1698. & 1716. Hamburgensis.

Disp. Inaug. de Cephalalgia particulari. Trajecti ad Rhenum 1689. in 4.

MARCUS DANIEL SCHLETT, Lubecensis, J. U. D.

Disp. Inaug. de eo quod interest. Franeqveræ, & mox Lubecæ, eodem A. 1672., in 4.

M. CHRISTOPHORUS SCHLICHTING, Hamburgensis, Jobi Ludolfi in lingua discipulus Æthiopica, quam deinde in patria sæpius docuit, publicisque Programmatis, A. 1693. editis, commendavit. V. Christ. Junckeri Comm. de vita Jobi Ludolfi p. 160.

Homilia Æthiopica de nativitate Christi, ante annos multos Latine ad verbum versa, jam vero emendata, & Æthiopice, cum lectione ac Vers. Lat., denuo ab eo edita. Hamburgi 1691. in 4.

Castrum doloris Joh. Stuhrio, J. U. D. & Senatori Hamburgensi, inscriptione funebri erectum, Hamb. 1698. in fol.

Inscriptio votiva, Canonicorum Hamburgensium dicata Collegio, Hamb. 1700. (V. Nova Lit. Lubec., M. Febr. A. 1700., p. 62.)

Castrum doloris Rudolpho Augusto, Duci Brunsvicensi, Inscriptione Latina erectum. Hamb. 1704. in fol. (V. Nova Lit. Germ., M. Jul. A. 1704., p. 278.)

Or. inedita de pace victoribus æque ac victis utili, quam Vinc. Placcius A. 1681. Hamburgi excuso indixit Programme.

HENRICUS SCHLICKER, Hamburgensis, J. U. Lic.

Exerc. ad Tit. XV. Libri IV. Instit., Præfide D. Barthol. Leonh. Schwendendörfero, Lipsiæ 1663. in 4.

Disp. Inaug. ad L. Contractus XXIII. de R. J., L. V. §. 2. Commod., Præfide D. Joach. Dechero. Francofurti ad Viadrum 1666. in 4.

CHRISTIANUS SCHLUMPFIIUS, Rendesburgensis, Jacobi, venatoris regii, e Catharina Waseria filius, d. 2. Jun. A. 1634. in lucem editus. Magister Lipsiæ d. 28. Jan. A. 1658., & J. U. D. Witebergæ sequenti 1659. (3.), est creatus. Lipsiam deinde redux, ducta uxore Sabina Weinrichia, A. 1664. extincta (4.), minoris illic Principum Collegii, ab A. 1662., fuit Collegiatus, nationis Saxonice Claviger, Canonicusque simul, ab A. 1659., Martisburgensis. Lapsu vehementi crurifragium d. 25. Apr. A. C. 1672., ac ætatis 38., passus, die 30. mensis ejusdem expiravit. Fusi-tis vitam ejus Programma Rectoris Academiz Lipsiensis enarrat funebre.

Disp. Politica de Legibus. Lipsiæ 1658. in 4. (M. C. K.)

Disp. Inaug. de Tempore legali, Præfide D. Casp. Zieglero. Witebergæ 1658. in 4.

M. PAULUS SCHMEDICKE, Hamburgensis.

Diff. Theol. de natura & cura Adiphororum, quæ tam Romanensium, quam Calvinianorum, aliorumque quorumvis, errores taxantur. Argentinz 1667. in 4.

JOHANNES HENRICUS SCHMEUSER Hamburgensis, Med. D. & Practicus, ab A. 1698., in patria, A. 1716. superstes.

Disp. Inaug. de usu & abusu Alcalium. Lugd. Bat. 1697. in 4. (V. P. A. Lehmanni Hamburgum Literatum A. 1701. p. 24.)

CHRISTOPHORUS SCHMIDIUS, Lubecensis, Med. Doctor & in patria, ab A. 1717., Practicus. V. de illo J. H. a Seelen Partem III. Athen. Lubec. p. 392, 393.

Diff. Inaug. Medico-Practica de Siriasi. Lugd. Bat. 1717. in 4.

(1.) V. de hoc Frid. Thomam I. c. p. 23, 24., & N. L. Lubec., M. Mart. A. 1704., p. 66. (2.) p. 27, 28, 29. (3.) V. Andz. Sennertii Lib. I. Athen. Witteb., p. 112. (4.) V. Salom. Sreperneri Inscripti. Lipsiensis p. 66.

ERICUS SCHMIDIUS, Hamburgensis, J. U. D. & in patria Practicus circa A. 1716.

Disp. Inaug. de Jure circa lumen cœli. Aureliz 1682. in 4.

HENRICUS SCHMIEDEN, sive **SCHMIDIUS**, Slesvicensis, Juris utr., cui Regiomonti & Argentinx vacaverat, honores supremos, post reditum e Belgio, Gallia & Anglia, Gryphiswaldiz M. Jul. A. 1657. obtinuit, Slesvigz Dorotheam Beatam, Balth. Gloxini, Consilarii Ducalis, filiam, elegit conjugem, & ipse ibidem Christiano Alberto primum, Duci Holsato-Gottorpiensi, ac deinde Christiano V., Regi Danico, fuit a consiliis, tandemque M. Febr. A. 1689. vivis excessit.

Disp. de Testamentis, Præfide D. Joach. Schnobelio. Rostochil 1648. in 4.

Disp. Inaug. de Quæstionibus & torturis, Præfide D. Joh. Pomerefschio. Gryphisw. 1657. in 4.

HERMANNUS SCHMIDIUS, Hufensis, ab Adolpho, Duce Holsatiz, Phil. Melanchthoni commendatus, Witebergæ A. 1559. vixit, & Melanchthonis hortatu, Historiam Sufannæ, carmine comprehensam Sapphico, Augusto, Saxonum Electori, inscripsit, sed quinquaginta tantum ejus excudi curavit exempla, teste Epistola ipsius ad Joh. Pistorium, Præpos. Eiderst., ἀντὶ τοῦ, in *Volumine Epistolarum ad hunc MS. Axeniano, Cent. II., n. 9.*, mihi perlecta.

JOACHIMUS SCHMIDIUS, Johannis Adolphi, Ducis Holsato-Plönensis, Ecclesiastes, circa A. 1683., aulicus.

Christliche Einweihungspredigt, bey der von Herzog Joh. Adolphen zu Holstein-Plön, am andern Advents-Contage A. 1683., angestellten Einweihung der neuerbauten Kirche zu Kurou, auß Matth. XXI. 1. sq., gehalten. Plönz 1683. in 4.

Das von Gott erleuchtete scharffsehende Glaubensauge der Kinder Gottes, oder Reichpredigt über Henr. Ern. von Kram, Fürstl. Plönischen Hofmarschall, auß 2. Tim. IV. 7. 8. Plönz 1683. in 4.

Reichpred. über Dan. Granovium, Diaconum zu Plön, auß Dan. XII. 13., A. 1704. gehalten. A. 1704. in 4. (*V. Nova Lit. Lubec., M. Od. A. 1704., p. 314.*)

Reichpred. über D. Schabbelum. in 4. (*Catal.*)

M. JOHANNES SCHMIDIUS, Hatherslebiensis, Valentini, Pastoris urbani, filius, laurea Kilonii, in prima promotione Academica, d. 22. Jan. A. 1666., ornatus Philosophica, Pastor initio in tractu Hatherslebiensi Bierterensis, & in Schwanzia deinde Riesbyensis, simulque Burchardi, Comitibus ab Alefeld, Ecclesiastes aliquamdiu aulicus, A. 1706. superstes.

Disp. de Scholis Græcorum apud Athenienses insignioribus, Præfide M. Frid. Lersio, Argentinenſi, proposita. Witebergz 1661. in 4.

Carmen Propempticum, Burchardo, Comiti ab Alefeld, cum, ad capeſſendum regimen in Comitibus Oldenburgico & Delmenhorſtano vicarium, abiret, oblatum. Slesvigz 1681. in fol. (*M. C. K.*)

Gottes Todesregiment, zum Christlichen Ehrengedächtnisse seiner drey verstorbenen Brüder, Valentini, Christiani und Gothofredi, auß Ps. XC. 1. v. f., vorgestellt. Slesv. 1677. in 4.

JOHANNES HENRICUS SCHMIDIUS, J. U. Lic. & Practicus, circa A. 1698., & 1704. Hamburgensis.

Theses Inaugurales ex utroque jure. Aureliz 1684. in 4. (*V. P. A. Lehm. Hamb. Lit. A. 1701. p. 24.*)

MICHAEL SCHMIDIUS, civitatis Hamburgensis scriptoribus ab Ott. Sperlingio Jun., in *Indice illorum MS.*, annumeratus, & a Mich. Schmidio, Hamburgenti, Ecclesiasta Grödenſi, distinctus.

Schrift gegen Hartwigs von Spreckelsen Proceß und Schmähungen. A. 1638. in 4. (*O. Sp.*)

M. NICOLAUS SCHMIDIUS, Hamburgensis, Rostochii A. 1624. a Joh. Hufwedelio laurea ornatus Philosophica, Parochiz ruralis Bargstedienſis, in præfectura Trittovienſi, ab A. 1626., Pastor.

Catechismus-Schule, darinn eensoldige Christen schlecht und recht, in den 5. Hooftstücken des Gelobens, underweiset werden. Hamburgi 1632. in 12. (*L. Saxon.*)

OTTO SCHMIDIUS, sive (uti ab Alb. Bartholino (1.) appellatur) **FABRICIUS**, Hufensis, Poeta non contemnendus, Matthiz Boethio (2.) *Vir audit doctior, quam celebrior.* An idem sit cum Ott. Schmidio, Hufensi, quem Scribam Nordstrandiz, ante Christiani III., Regis Danici, tempora, provincialem fuisse Ant. Heimreichius, in *Chronico Frisia borealis vernaculo*, testatur (3.), anceps hæreo. Confer de illo *Partem Isagoges nostræ ad hist. Cimbricæ primæ, c. 11., §. 2., p. 171. 172., & c. 13., §. 1., p. 195.*, ac Joh. Alb. Fabricii *Centuriam Fabriciorum p. 64. 65.*

Historia de nativitate & incarnatione Christi, carmine Græco reddita. Witeb. 1564. in 4.

Poema Elegiacum de obitu Johannis Senioris, Ducis Slesvici & Holsatiz, quo vita & mores tam rari & dignissimi Principis perstringuntur. Slesvigz 1581. in 4.

Daniados Pars prima, libris III. comprehensa, qua Vitz & res gestæ Christiani I. ac Johannis, Regum Daniz, carmine breviter & succincte describuntur. Slesvigz 1581. in 4. Poematis hujus, Regum Daniz, e familia ortorum Oldenburgica, persequentis historiam, *Partes etiam II., III. & IV.*, mihi non visas, Slesvigz in 4. postea produsse, *Catalogus* quidam testatur.

WERNERUS SCHMIDIUS seu **FABRICIUS**, Neomonaſterienſis Holsatus, Parochiz ruralis Sude-rovienſis in Stormaria Ecclesiastes, parens Alberti, Organædi Flensburgensis, avus Werner Fabricii, Musici Lipsienſis eximii, & proavus Joh. Alb. Fabricii, Th. D. ac Gymnasii Hamburgensis Professoris inclyti. V. hujus *Centuriam Fabriciorum p. 76. 77.*

Levavi oculos Davidicum; das ist: Erklärung des CXXI. Psalms, in drey an Bußtagen gehaltenen Predigten. Hamburgi 1626. in 8.

PETRUS SCHNELLERUS, J. U. D. & Practicus, circa A. 1630. (quo D. Rutg. Rulandi Senioris *Responsio de Affecuratione* suffragium suum, cum ulteriori ejus *Deductione*, adjecit), Hamburgensis.

Disp. Inaug. de Actionum investigatione & cumulatione, Præfide D. Henr. Andr. Cranio proposita. Helmſtadii 1622. in 4. (*Catal.*)

JOHANNES SCHNELLIIUS, Holsatus, J. U. D. & Dicasterii supremi Gottorpiensis Advocatus, circa A. 1636., emeritæ, generque D. P. uli ab Eitzen, J. C. & Canonici (ad A. usque fatalem 1617.) Slesvicensis; Anagrammatis a Nic. Scribonio (*Lib. II. Lusu Anagrammaticorum Gottorpiensium p. 43.*) & Georg. Nic. Erasmo (*Lib. II. Anagrammatum ἱμνῶν, n. 9.*) commendatus encomiasticis.

Disp.

(1.) in *Li. de Script. Dan. p. 104.*

(2.) in *Scholiz ad Comm. de Carolyſmo Nordstrandico p. 149.*

(3.) c. 12., p. 107. *ubi prima.*

Disp. Inaug. de Stipulatione, de qua Frid. Taubmanni carmen gratulatorium, in *Schediasmatis, Lib. II. Epigramm.*, p. 772., obvium, potest consuli.

(Diverſi ab eo ſunt Joh. Schnellius, Tunderenſis, Rector ſub finem Sec. XVI. Tonningenſis, & Joh. Schnellius, Amſtelodamenſis, Autor *Orationis de Qu. An Jdex ſecundum acta & probata, an ſecundum conſcientiam, judicare debeat?* Bremæ A. 1672. in 4. editæ.)

JOHANNES CHRISTOPHORUS SCHNELLIUS, Hamburgeniſis, J. U. Lic. & in patria Præcticus, A. 1704. ſuperſtes.

Delibata quædam ad Proceſſum Hamburgeniſem, pro gradu Licentiæ propoſita. Trajecti ad Rhenum 1694. in 4.

JOACHIMUS SCHOLVIEN, Lubecenſis, Med. Doctör.

Disp. Inaug. de Medicamentis Baſamicis, Præſide D. Frid. Hofmanno propoſita. Halæ 1716. in 4. V. de illa *Partem XLVII. der Gelehrten Fame* p. 939. 940. 941.

ACHILLES FRIDERICUS SCHOMERUS, Lubecenſis, d. 20. Apr. A. 1664. natus, Nicolai Schomeri, Oſnabrugeniſis, J. U. D. & Senatoris Lubecenſis, e Sufanna Schlaſia, Chriſtophori, Advocati Hamburgeniſis, gnata, filius, Friderici Wilhelmi, Ducis Megapolitani, e ſtudiorum Ephoro in aula Sverinenſi, ab A. 1692., Conſultarius Juſtitiæ, & ab A. 1709., Cancellarij Vicedirector, A. 1719. adhuc ſuperſtes; a Joh. Fechtio, in præſat. *Annotationum* fratris ejus, Juſti Chriſtoph. Schomeri, Theologi Roſtochienſis, in *Epistolæ Pauli minores poſthumarum*, commendatus. Conf. de illo Joh. Henr. a Seelen *Partem II. Athen. Lubec.* p. 106. 107.

Huic deberi Præſationem novam, prolixam atque eruditam, Juſti Chriſtoph. Schomeri, fratris, *Theologiæ morali ſibi conſtanti, ſive Specimini Theologiæ moraliſis*, in editione altera auctiore, Roſtochiæ A. 1707. in 8. publicata, ſuppreſſo nomine ſuo, præmiſſam, teſtatur eſt A. 1710. Autor des *Neuen Vorraths von allerhand Büchern, Sect. II.*, p. 190. 191.

JUSTUS CHRISTOPHORUS SCHOMERUS, Lubecæ A. 1648. ipſo ſeſto natus Paſchali, patrem habuit Nic. Schomerum, Oſnabrugeniſem, J. U. D. & Advocatum tunc Lubecenſem, deinde vero urbis Brunſviceniſis Conſiliarium, ac Lubecenſis tandem Senatorem, Jodoci, prædiorum cathedralis Oſnabrugeniſum templi Inſpectoris, Judicij: Kappe- lenſis Secretarii, filium, matrem vero Sufannam, parente gavifam Chriſtoph. Schlaſio, Senatore primum ac Secretario Oſnabrugeniſi, poſtea autem, cum patriam religionis cauſa reliquiſſet, celebri cauſarum forenſium in civitate Hamburgeniſi patrono, Collegijque Canoniorum ejusdem Secretario & Proſyndico. Literarum rudimentis in ſchola imbutus eſt patria, ac deinceps in Martiniana urbis Brunſviceniſis, in quam pater decennem A. 1658. ſecum abduxerat. Lubecam hinc, cum eodem, A. 1664. reverſus, eximios, in Athenæo publico, in Græcis Latinisqve literis fecit progreſſus, eamque, ductu Henr. Bangerti, Rectoris, Hiſtoriz, tam exoticæ, quam patriæ, ſibi acquiſivit peritiâ, cujus ſpecimine *de veterum Germanorum virtutibus* Oratorio, ante diſceſſum recitato, bonorum omnium favorem promeruit. Ab Herm. Nottelmanno, Bangerti ſucceſſore, A. 1667. in Academiam dimiſſus Kilonienſem, Matth. Waſmuthium, hoſpitem, in Lingvis Orientalibus, Chriſtoph. Franckium in Philoſophia, & Sam. Reyherum in Mathesi, duces elegit, ſequenti autem 1668. Wiſmariz Steph. Maſii, Theol. Licentiati, fuit conviſtor, & diſcipulus in ſtudio Rabbiniſco perquam ſedulus. A. 1669., cum ſtipendium Theologicum Schabbelianum decantatiſſimum a diribitoribus ejus, Dav. Gloxino & Henr. Schabbelio, civitatum Lubecenſis & Wiſmarieniſis Conſulibus, impetraſſet, Academiam Gieſſenam adiit, & in ſtudiis ſacris Pet. Haberkornii, Joh. Nic. Miſleri, Phil. Lud. Hannekenii, civisqve ſui & hoſpitis, Mich. Siricii, in Mathesi vero & Philoſophia Carteſiana Frid. Niſchii, inſtitutione per integrum uſus eſt biennium. Gieſſa A. 1672. in Italiam abiit, ac in civitatibus ejus diutius commoratus nobiliſſimis, Eccleſiæ Romanæ Chriſtianorumque Orientalium ſacra ac ritus coram inſpexit, monumenta antiquitatis ſtudioſe luſtravit, Bibliothecas, publicas pariter atque privatas, excuſſit, & e converſatione cum hominibus eruditis aſſidua fructum doctriinæ variz collegit uberrimum. Galliam hinc, tractumque Germaniz Rheanum, pari curioſitate pervagatus, Gieſſam A. 1673. rediit, & ardori diſcendi vehementiſſimo obſecutus, non in ſacro ſolum alacriter perrexit curriculo, ſed Juri etiam utriqve, Civili & Canonico, ut in Moraliſtarum, quos vocant, ſcriptis eo felicius verſaretur, incubuit. Tantos ſane in utroqve ſecerat progreſſus, ut in Conſiſtorio poſtea Roſtochienſi proceſſum forenſem, non minori dexterritate, quam magni nominis J. Cui, ſit modoratus, Johannesqve Fechtius in *Programmate* aſſerere non dubitaverit *ſunabri, plures creari Juriſ Doctores, qui, vel in legum notitia, vel fori actionibus, paria cum ipſo facere nunquam potuerint*. Gieſſam, Licentiati titulo, quem Ordo offerebat Theologicus, modeſte recuſato, A. 1674. reliquit, & ſalutatis in itinere Academiis Julia, Lipſienſi, Leuco- rea, Jenenſi ac Erfurtina, Lubecam redux, integrum illic annum, ut, quæ apud externos obſervarat, domi recoqueret, inque futuros uſus digereret, ſubſtitit, & ex ſacro aliquoties ambone, cum applauſu, peroravit. A. ſeqv. 1675., novum iter aggreſſus literarium, in Belgium ſæderatum & Britanniam excurrit, cumqve hujus Episcopis, utriusqve Theologis, & variarum ſectarum doctöribus, crebra inſtituit colloquia, & animum præterea, plura diſcendi cupidum, aliorum etiam hominum eruditorum conſuetudine, deliciisqve non unius generis exſaturavit literariis. Oxoniæ in Bibliotheca Bodlejana fuit aſſiduus, ejusqve ope Hiſtoriz adyta felicius penetravit Eccleſiaſticæ, nec parum ex quotidiano Edv. Bernhardi, Aſtronomiz Profeſſoris, ac Polyhiſtoris eximii, profecit conviſtu. Cantabrigiæ A. 1676. linguam ab Iſaaco Abendana, Judæo, addidit Hiſpanicam, & hujus privata, publicaqve Academiz Bibliotheca, cum fructu uſus eſt maximo. Ex Anglia in Belgium trajecit Hiſpanicum, luſtratiſqve hujus urbibus Lubecam reverſus, in vicinam mox Academiam Roſtochienſem A. 1677. commigravit, ſuaſuqve Aug. Varenii, Theologi celeberrimi, hoſpitis ſui, poſt *Anti-Calvinismum* ejus *Orthodoxum* publice jam ante deſenſum, Doctöris Theologi titulum, *Diſputatione de religioſe Adorationis obſectio inaugurali*, d. 28. Aug. eodem propoſita Præſide, nullo negotio exambiit. Triennio poſt, A. ſc. 1680., a Chriſtiano Ludovico, Duce lineæ Sverinenſis Megapolitano, Profeſſor ejusdem Academiz Roſtochienſis Theologus, Conſiſtorii Ducalis Aſſeſſor, & Dioceſeos Meclenburgicæ Superintendens, auſpicato eſt conſtitutus, iſtisqve dignitatibus, cum locum, Collegis omnibus (Varenio, Mich. Siricio & Mich. Cobabo) intra annum vertentem extinctis, in Collegio, ſolus e ſacrorum doctöribus ſuperſtes, Theologico, A. 1685. jam occuparet principem, ad obitum uſqve, ſumma cum laude, & inſigni Athenæi Varniaci, reſtereſcere illius viſi auſpiciis, incremento, perfunctus. Munus enim Cancellarii Academiz in Livonia Dorpatenſis ſplendidum A. 1689., profeſſionem Witebergenſis Theologicam A. 1691., & ſupremam Eccleſiarum Ducatus Sverino-Megapolitani Ephoriam A. 1691., cum ſibi offerrentur, iſtis poſthabuit. Rectoratu Academico, in alterum ſemestre præter morem prorogato, A. 1687. (t.), Collegii vero Theologici Decanatu ſæpius, eſt functus, tituloque Doctörali Joh. Fechtium, Joh. Nicol. Qviſtorpium (ambos Collegas ſuos), Joh. Wilh. Petrzum & Jac. Hier. Lochnerum, licentia autem, quam vocant, ad eundem aſpirandi Gottl. Frid. Seligmannum, Jac. Dorncreilium & Jac. Winnemerum, donavit. Theologus fuit omnium conſenſu eximius at-

LII II II 2

que

(1.) V. Joh. Nic. Qviſtorpii *Programma de Rectoribus Acad. Roſtoch. Sec. XVII.*, p. 3.

que πολυμαθία, ingenii iudiciiue præstantia, doctrina multiplici, sacra pariter atque profana, Lingvarum plurimarum, tum eruditio propriarum (Græcæ, Latinæ, Hebrææ, Chaldææ & Syriacæ), tum exoticarum (Italicæ, Gallicæ, Hispanicæ, Danicæ, Anglicæ & Belgicæ), peritia, & cognitione Philosophiarum accuratioris Historiarumque Ecclesiasticarum interiori, vix cuiquam cævorum, inter Germanos, secundus, & ob fidem præterea dexteritatemque in docendo, sedulitatem laboriosam, prudentiam sacram, & pietatis (cujus instinctu quintum cujusvis hebdomadis diem jejuniis destinavit) infusata laudem, commendatissimus. Pacis & tranquillitatis Ecclesiasticæ studiosissimus, certaminibus, quibus hæc turbabatur, Theologorum Lutheranorum domesticis ingerere se noluit, & argumentum de Collegiis pietatis privatis, inter illos controversum, scripto discutere aggressus peculiari, tanta de illo moderatione differuit ac prudentia, ut, rara admodum felicitate, partis utriusque laudes ac applausum reportaverit. Merito proinde boni piique omnes mortem Viri hujus, nullo Antecessorum, si longiorem vitæ usuram fata ei indulsissent, futuri inferioris, acerbè luxerunt immaturam, quæ, febri correptus maligna, d. 9. Apr. A. C. 1693., ætatis 46., ingenti cum Ecclesiæ detrimento, expiravit. Ex Anna Catharina Vettenia, conjugè, Bernhardi gnata, A. 1683. ducta, & A. 1688. mortua, filium quidem & tres puellas sustulit, sed superstitem, e quatuor hisce liberis, filiam tantum reliquit unicam, Susannam Margaretam, Constant. Fidlerò, Pastori Nicolaitano Wismariensi, A. 1702., mense elocatam Januario, sed marito hoc, novimestri vix elapso tempore, M. Octobri ejusdem anni, orbatam (1.). Sangvinis esu abstinuisset, conscientie tenerioris stimulo motus, traditur (2.).

Vitæ ejus historiam e duobus de illa *Programmatibus* deprompsit Rostochiensibus, altero D. Aug. Varenii, *Disputationi Inaugurali* A. 1677. præmissa, altero D. Joh. Fechtii, Collegarum amicorumque conjunctissimi, laudibus defunctum dignati maximis, sed haud injustis, funebri, seorsim A. 1693. in 4. Rostochii edito, *Lectionibus* nostri in *Epistolas ad Romanos & Corinthios* A. 1699., *Speciminisque Theologiæ Moralis editioni secundæ* A. 1707., præfixo, & Lipsiæ quoque A. 1705., in Henr. Pippingii *Septenario Decadum Memoriarum Theologorum renovatæ*, Dec. IV., n. 6., p. 482-500., recuso. Quibus addi possunt D. Sim. Henningii, Past. Jacobzi Rostochiensis, Sermo in obitum ejus parentalis, a Zach. Grapio Jun., in *Rostochio Evangelico*, c. 7., p. 191., allegatus, & quæ nonnemo produisse itidem mihi retulit, Gothofr. Weislii, Ecclesiasticæ Rostoch., Concio funebris Germanica.

Sam. Pufendorfii & Viti Ludov. Seckendorffii dux ad ipsum Epistolæ, de *Specimine Theologiæ Moralis*, A. 1690. exarata, huic, in editione secunda anni 1707. Rostochiensis, sunt præfixæ. Phil. Jac. Speneri Germanica, de controversiæ cum D. Franc. Wolfio, Collegæ, compositione, d. 28. Jan. A. 1688. ad eum data, legitur in Speneri *lesten Theologischen Bedencken*, P. I., Cap. II., Art. I., Sect. V., p. 338-339.

Confer de illo *Acta Erud. Lipsiensia*, M. Jul. A. 1693., p. 336., Joh. Franc. Buddei *T. IV. Lexici Historici* p. 391. 392., Erdm. Uhsei *Vitas Theologorum Sec. XVI. & XVII. Germanicas*, p. 923. 924., Anonymi *Neuen Vortrath von allerhand Büchern*, Sect. II., p. 183-191., Joh. Henr. a Seelen *Partem II. Athenarum Lubecensium* p. 298-314., & Joh. Fabricii *P. V. Hist. Biblioth. Fabric.* p. 332-333.

ELOGIA.

Lipsienses, in *Actis Erud.*, M. Jun. A. 1691., p. 254., eum Virum appellant solida eruditione & judicandi facultate instructum, & M. Jul. A. 1693., p. 336., in ætate eundem terris florentissima, magno ecclesiæ orthodoxæ, quæ plurimum sibi singulari Viri eruditione pollicita fuerat, detrimento, esse creptum, deplorant.

Vitus Ludov. Seckendorffius, in *Epistola* ad illum, paulo ante allegata, Virum eum vocat, de cujus eximia eruditione patriæ & Ecclesiæ nostræ sit gratulandum.

Sam. Pufendorfius, in *Epistola* itidem jam laudata, in *Theologiæ moralis* eum studio cum primis judicavit excellere.

Aug. Varenius (in *Programmate Disputationi Inaugurali* A. 1677. præmissa) ingenium ei tribuit, diligentie ac exercitii lama, doctrinæque præceptis, in usum salubrem sepositis, lingvarum quoque, Theologo partim necessariorum, partim decorarum, cognitione, probe excultum, pectus quacunque Theologiæ parte non tantum bene præparatum, sed & instructissimum, & omni doctrinæ sublimioris genere oppletum, judiciumque in re Theologica accuratum.

Phil. Jac. Spenerus eum publice salutavit einen tapfern Theologum (in *Tr. von der Freyheit der Gläubigen vom Ansehen der Menschen* p. 116.), einen vortreflichen, und nechst mit billigem Leide der Evangelischen Kirchen verstorbenen, Theologum (in *der Beantwortung des Unfugs der Pietisten*, c. 2., §. 33., p. 141.), einen gelehrten und unverdächtigsten Theologum (P. III. der *Theol. Bedencken*, Art. II., Dist. II., n. 31., p. 791.), einen stattlichen Mann (P. III. der *legten Theol. Bedencken* p. 348.), einen sehr gelehrten und judiciofen Theologum (ibid. p. 510.); in *Epistola* autem ad Joh. Fechtium, nostri *Specimini Theol. Mor.*, in secunda editione, præfixa, ita illius deploravit obitum: Quod Schomerum attinet, dici non potest, quam illius me perculerit mors nunciata. Quamvis enim Virum nunquam noverim, neque inter nos commercium aliquod intercesserit, Viri tamen eruditionem, æque peraræ & judicium incomparabile, ex quo mihi innotuere, adeoque ipsum, inter præcipua seculi nostri atque Ecclesiæ ornamenta, ex debito veneratus sum. - Bene sit bene de studiis merito in æternum! - An aliquid Beatus ille reliquerit, quod adhuc publicandum sit, resciscere averterem. Certe lætæva quæcumque in pretio fuerint habenda.

Joh. Fechtii *Programma* de vita ipsius funebre plurimis ejus scaturit encomiis, e quibus pauca hæc subjungo: Si qui sit, qui universalem quandam variarum rerum scientiam eadem perfectione in unum conjunxerit, inesse in hoc quiddam admirabile & prope divinum, omnes recte existimant. Id Schomero obtigisse, nemo eorum, qui eundem penitus noverat, insciabitur. Quæ singula mirari solemus in aliis, ea junctim in eum confluerant. Nam & Philosophiæ, veteris & recentioris, omniumque, quæ ei ex variarum sectarum genere adherent, perplexitatem, & contraversionum Theologicarum, si ad ultimas etiam minutias & subtilitates progrediamur, & lingvarum, cum orientalium, Hebrææ, Chaldaicæ, Syrac, Rabbinicæ, tum exoticarum, Anglicæ, Gallicæ, Italicæ, Hispanicæ (Danicam etiam adjunxit), quas omnes ego, quod bona fide refero, eundem legentem & interpretantem his oculis meis conspexi, ne quid de Græcæ Latinæve dicam, & antiquitatis totius, sacræ, & profanæ, ejus cum primis, quæ in Synodicorum Canonum curationi notitia consistit, quos quasi singulos in numero habebat, & Historiæ recentioris, cum literariæ, tum religiosæ, erat ad admirationem usque peritus. Nec quidquam literarum, quod vel ad SS. Theologiæ nostræ decus, vel ad ejusdem perfectionem & majestatem, faceret, non dicam, intactum reliquit & inexpertum, sed curiosa felicitate intime penitissimeque imbibit. Mathematicas etiam disciplinas, ipsa sublimitate sua plerisque aliis impervias, ita hausit, ut, de difficillimis questionibus, cum corum vulgari magisteris promptè, subtiliterque & solide, contenderet. Quibus componendis exarandisque manum apposuit, ætatis doctrinæ meditationibus superiora sunt, ad eruditæ antiquitatis gloriam aspirant, nec verborum lenociniis & mani fuco, sed in affectata simplicitate & naturali pulcritudine, decurrunt. Quæ legenti incertum est, felicitatem ingenii, an judicii pondus & gravitatem, prius admireris. - Finitus est florentissima integerrimaque ætate Theolo-

(1.) V. *Novæ Lit. Lubec.*, M. Nov. A. 1702., p. 305. 316.

(2.) V. Ott. Frid. Schüzii *Lit. J. Comm. de Vita Dav. Chytrai* p. 32., & quædam al-

legat, Theologiam ipsius Moralem, c. 18., §. 5., p. 449.

gus vere eximius, vere consummatus: - - Præcipuum Academiæ nostræ lumen, quod unicum spes nostras, nubilas satis & obscuras, illustrare posse videbatur, extinctum est. - - Sine ambitionis metu pronunciare ausim, vix visuram posteritatis nostræ ætatem esse doctorem, vel doctrinarum ubertate, vel prudentiæ laude, vel omni denique contenta consensuque laudis, præstantiorem. Confer ejusdem Præfationem Collegii Controv. noviss. Schomeriani, in qua divinas illi virtutes, raram eruditionem, & incredibile indefessumque studium officium in omnibus partibus suum faciendi, tribuit.

Eidem quoque Vir audit eruditionis exquisitissime, cujus jacturam nullis satis lacrymis destere Ecclesia nostra potest, nomen sibi, dum vixerit, pretiosissimum (Orat. I. de studio Biblico, Schomeri Exegeti in Epistolas Pauli minores subjun-cta, lit. Gg. 3. a.); Vir, in quo ingenium & memoria cum judicio certavit (in præf. Analyseos J. G. Dorschei in Esaiam p. 17. 18.); Theologus vere solideque eruditus (in præf. Comm. Dorscheani in IV. Evangg., lit. c. 2. b.); Theologus ne- mini, seu consummata doctrina, seu judicandi prudentia, secundus (ibid. lit. d. 2. b.); nec non Theologus inestimabili cum Academiæ Rostochiensis, & Ecclesiæ nostræ, damno rebus humanis ereptus, cui, nec inusitato ingenii acumine, nec perfecto de rebus quibuslibet judicio, nec diffusa solide eruditionis scientia, nec consiliorum ad admirandam prudentiam exacta incredibilique promptitudine, quonquam facile Theologorum, quos sibi intime novisse datum sit, parem extitisse, ex quo propius eundem insucri potuerit, semper fuerit persuasus (in Epist. ad Heß. Gotfr. Masum, A. 1696. scripta, & Disputationi in Epist. Jude subiecta.).

Phil. Lud. Hannekenio (in Epistola de Collegiis pietatis Germanica p. 4.) audit ein ihm, und der wahren Kirchen, billich hochgehrter Theologus.

Abr. Hinckelmanno (in Detectione fundamenti Böhmiæ p. 19.) ein fürtrefflicher, und, zu der gesamten Kirchen Leidwesen, in diesen Tagen, selig verstorbenen Theologus.

Ad Rechenbergio (in Or. fun. in obitum D. Gottl. Frid. Seligmanni p. 7.) Theologus celeberrimus, Virque pietate eru- dita & prudentia insigni.

Sam. Schelgvigio (im Ernste der Uebereilung D. Speners in seiner Eilfertigen Vorstellung p. 50.) ein redlicher Theo- logus.

Joh. Frid. Mayero (P. IV. Musæi ministrorum Ecclesiæ p. 47.) Theologus exactissimus, & dexterrimus orthodoxiæ vindex; nec non (in Biblioth. Theol. Mor. p. 25.) Theologus eruditione, & judicii acie, plurimos suæ ætatis ante- vertens.

Joh. Joach. Zentgravio (in Programm. de vita D. Job. Faustii, Theol. Argent., A. 1695. edito) Theologus, cujus ma- gna fuit in Ecclesiâ expectatio.

Joh. Nicol. Qvistorio (in Programm. de Rectoribus Acad. Rostoch. Sec. XVII. p. 25.) magni nominis, amplissimeque apud externos famæ, Theologus acutissimus.

Joh. Henr. Feustkingio (in Gynæceo Heretico-Fanatico p. 471.) ein Grundgelehrter Theologus, und unvergleichlicher Lehrer.

Joh. Kleinio, Acad. Rostoch. Jcto (in Programm. de vita D. Job. Gottl. Mölleri), Vir de Acad. Rostochiensis, & univer- so orbe orthodoxo, immortaliter meritis.

Zach. Grapio Jun. (im Evangelischen Rostock p. 567.) ein unvergleichlicher Theologus.

Joach. Fellerio (in Poemate de Brabeis Philosophicis Lipsiensibus, A. 1690. edito, p. 47.) Eusebie Argus.

Joh. Franc. Buddeo (in der Erzählung von den Pietisten, S. 21., p. 28.) ein berühmter und vortrefflicher Theologus, und vernünftiger Mann.

Joach. Lindemann (in Memoria D. Christ. Kortbolts p. 23.) Spesque decusque Rostochii.

Joh. Frid. Hekelio (in Addit. ad Phil. Cluwerii Introd. Geogr. L. 3. c. 14.) Academiæ Rostochiensis decus & columna, Theologus clarissimus atque modestissimus.

Car. Arndio (in Bibliotheca Politico-Heraldica p. 56.) Vir post fata etiam inestimabilis.

SCRIPTA EDITA.

I. LATINA.

Disp. Theol. de Poenitentia, Præfide D. Phil. Lud. Hannekenio. Giesæ 1671. in 4.

Disp. Inaug. de Religioz Adorationis objecto, Præfide D. Aug. Varenio, Rostochii 1677. in 4.

Affertio endoxa fidei Christianæ de Spiritu Sancto, contra novam & antehac inauditam hæresin, sub schemate Pro- blematis paradoxo nuper in lucem protrusam. Francofurti A. 1679. in 8. Opposita est C. C. S. (i. e. Christophori, Chri- stophori filii, Sandii, Regiomonto Borussi, Neo-Arianorum promachi, ut ipsius Bibliotheca Antitrinitariorum p. 170. post alios, docuit) Problematis paradoxo de Spiritu Sancto, annon per illum sanctorum Angelorum genus intelligi pos- sit? Coloniz (seu potius Roterodami) A. 1678. in 8. edito. Hoc noster, post Christoph. Wittichium, Theologum Acad. Lugduno-Batavæ Reformatum (de cujus atque Sandii scriptis ἀπορίαις Acta Erud. Lipsiensia, M. Jan. A. 1683. p. 39. 40., possunt consuli), ex principiis ab adversario concessis, in Assertionem ista, impugnavit, & judice Joh. Fechtio (in Programmate funebri), in ea vastum ingenium, & admirandam posteris industriam, & tot linguarum scienti- am, & exactum S. Lit. scrutinium, & solidum de antiquitate judicium, ubique conspiciendum præbuit. Commenda- tur etiam a Joh. Frid. Mayero, in Disp. contra eandem Sandii de Sp. S. sententiam, Hamburgi A. 1700. edita, p. 7.

Disp. de Semiprædestinatione Latitudinaria. Rostochii 1682. in 4. Examini subicit novam Henr. Mori & Latitu- dinariorum Angliæ sententiam, qui Deum ita arbitrantur hominibus gratiam suam dispertiri, ut pauci quidam per il- lam irresistibiliter salventur, reliquis autem ea sufficienti mensura distribuatur, sed relicta arbitrii libertate, ac omnes proinde, qui damnantur, sua culpa perire. Perquam erudita audit Joh. Fechtio in Lect. in Syllagen Controv., Disp. 20., p. 277.

Theses Anti-Socinianæ. Rost. 1682. in 4. Recusæ sub finem Collegii Anti-Sociniani, ibid. A. 1706. in 4.

Disp. de Sacramentis Veteris Testamenti. Rost. 1684. in 4.

Disp. de differentia inter Unionem personalem & mysticam. Rost. 1684. in 4.

Disp. de Animarum separatarum statu & conditione post mortem, Resp. Gothofr. Weisio (Superins. postea Lüne- burgensi). Rost. 1684. in 4.

Disputationes IV. de Collegiis privatæ pietatis, quarum I. de iis in genere, II. de collegiali dicendi libertate in Syna- xibus Christianis, III. de Syncretismo Collegiali, & IV. de utilitate Collegiorum, commentatur. Rostochii A. 1685. & 1686. in 4. Auctiores deinde recusæ, sub titulo Disputationum IV. de Collegiatisimo, tam orthodoxo, quam heterodoxo, Lüneburgi A. 1692. in 4. Harum, institutionem Collegiorum pietatis haud improbantium, multoque minus anathe- mate notantium, sed caute tamen in iis verandum, ne schismati occasionem præbeant, recte monentium, recensus ex- hibuerunt Encomiasticos Lipsienses, in Actis Erud., M. Sept. A. 1692., p. 448. 449., & Henr. Basnagius, in Historia

Möllerii Cimb. Lit. Tom. I

Mmm mm mm

operum

operum eruditorum Gallica, M. Majo A. 1694., p. 219. 220. Merito autem ipsemet Autor, applausu hoc, ob prudentiam & moderationem suam, una cum eruditione, in argumenti hujus controversi tractatione, abunde (uti Lipsienses etiam observant) ostensas, dignissimus, in *praefatione* secundae illarum editionis, utrique eas Theologorum Lutheranorum, de collegiis istis dissentientium, parti placuisse, sibi est gratulatus. E Defensoribus enim istorum Phil. Jac. Spenerus, in der Beantwortung des Unfuges der Pietisten, c. 2., p. 145., & in den Theologischen Bedenken, P. I., c. 2., Art. 4., Sect. I., p. 16., Sect. 17., p. 67., ac P. III., Art. 2., Distinct. 2., n. 31., p. 788., eas commendavit, imo, in Tr. von der Freyheit der Gläubigen vom Ansehen der Menschen, p. 116., hoc ornavit elogio: So hat der tapfere Rostockische Theologus, Herr D. Justus Chr. Schomerus, in seinen Dispp. de Collegiis privatæ pietatis, die materie so gründlich als jemand aufgeführt, und, wie der Irreligiösen Collegia statlich wiederleget, also, was auch vor Sorge und Bedenken in den wahren Kirchen dabei seyn möchte, klüglich überleget, mit was Debuttsamkeit wer dergleichen einführen wolte zu verfahren sey, gezeiget, und nirgend sie, als etwas der Kirchen zu Schaden gereichendes, verworfen. Pari in pretio Joh. Windlerum illas habuisse, *Refutatio ejus Epistola* Phil. Lud. Hannekenii contra Collegia pietatis vernacula passim testatur. Sed & ex ipsis horum Collegiorum adversariis, honorificum de iis tulere judicium Phil. Lud. Hannekenius, in *Epistola modo allegata* p. 4., Joh. Fechtius in *Programmate de vita Schomeri funebri*, & Joh. Frid. Mayerus P. IV. *Musei Ministrorum Ecclesie* p. 17. Nec proinde immerito Gust. Georg. Zeltnerus (in *Diff. de Præfilla* p. 50.), laborem hunc Schomerianum *communis totius Ecclesie consensu esse probatum*, pronuntiavit. Confer simile judicium Joh. Franc. Buddei in der Erzehlung von den Pietisten, §. 21., p. 28. 29. Solus Sam. Schelgwigius (im Entwurfe der Uebersetzung D. Speners in seiner eifertigen Vorstellung p. 50.), quæ Pietistis faveant in eo deprehendisse sibi visus, retractaturum hæc fuisse Autorem, si diutius vixisset, conjecit.

Dispp. de Passione Domini. Rost. 1686. in 4.

Theses Anti-Jesuiticæ. Rost. 1687. in 4.

Theses Theologicæ de Justificatione. Rost. 1687. in 4.

Programma de servanda Orthodoxia in articulo de Peccato, D. Franc. Wolfio, Collegæ, oppositum. Rost. 1687. in 4.

Specimen Theologiæ moralis, quo vera & naturalia omnis juris atque honestatis principia breviter eruuntur, quinque Disputationibus propositum. Rostochii 1690. in 4. Nova atque auctior ejus editio ibidem A. 1707. & 1717. *ms.* sub hoc prodiit titulo: *Theologia moralis sibi constans, seu Specimen Theologiæ moralis, V. Disputationibus, vera ac naturalia juris ac honestatis principia eruuntur*, A. 1690. primum publici juris factum; nunc IV. aliis, postea additis, auctum, &, præter revisionem Autoris, qualicumque operis supplemento ex Collegio *MS.* completum. Accedunt *Praefatio nova*, & Sam. Pufendorffii ac Viti Ludov. Seckendorffii de illo ad Autorem *Epistola*. *Praefationem* novam ediderunt fratri Autoris, Achilli Friderico Schomero, Consiliario Megapolitano, debere, Anonymi testimonio, superius, jam est astructum. Editionis prioris recensum Lipsienses, in *Actis Erud.*, M. Jun. A. 1691., p. 253. 254., posterioris autem iidem, *Tomo IV. Supplementorum*, Sect. IV., p. 157. 158., & Parisienses, in *Diario Eruditorum Gallico anni 1708.*, n. 52. (M. Dec.), p. 480. 481., exhibuerunt. Scriptum est plane egregium, sed, ob mortem Autoris immaturam, imperfectum. Quamvis enim, noluisse Schomerum hoc *Specimen* ulterius pertexere, sed novum potius ejusdem argumenti opus, alia methodo, res a ratione & revelatione pendentes sollicitè discernente, concinnandum, svasu & exemplo Sam. Pufendorffii, esse molitum, perficere autem non potuisse, Joh. Frid. Mayerus (ad Joh. Phil. Palthenii, Professoris Gryphiswaldensis, & communis utriusque amici, narrationem provocans), in *Bibliotheca Scriptorum Theologiæ moralis*, Eg. Strauchii *Theologiæ morali* A. 1705. adjecta, p. 25. 26. 27., & hanc secuti Lipsienses, in *Actis Erud.*, M. Dec. A. 1705., p. 561. 562., perhibeant, falsitatis tamen hæc relatio, suppressis Autorum nominibus, a Schomeri fratre modo laudato, in *praefatione nova*, editioni A. 1707. præmissa secundæ, p. 10. 11. 12. 19-33., jam est convicta. Lipsienses, l. c., M. Jun. A. 1691., p. 253. 254., hoc illud ornavit elogio: *Universam hanc pediam Theologiæ moralis sane accuratam, non ex lacunis Moralistarum, sed ex solis S. Scripturæ fontibus, ac juris naturalis fundamentis, idoneo ordine, ac puro & eleganti stylo, deducit: Ut optandum sit, Virum solida eruditione & judicandi facultate instructum telam, quam exorsus est, valde utilem pertexere.* Sam. Pufendorffius autem, in *Epistola ad Autorem*, editioni secundæ præmissa, sequenti: *Non pauca in iis subtiliter disceptata video, adversus recentiorum quorundam scita, profani quid spirantia, quibus moralis doctrina in universum non parum stabilitur. Nec dubium est, quin, ubi integrum opus, ad eum, quem designasti modum, absolveris, ingens apud S. Lit. studio deditos futurus sis operæ pretium.* Imo idem Pufendorffius, uti Lipsienses (in *Actis Erud.*, T. IV. Supplem., Sect. IV., p. 158.) testantur, non tantum Schomerum, quamvis in constituendo Juris naturalis fundamento a se modeste dissentiret, ut Theologiam suam *malem* absolveret, est hortatus, sed amico etiam quasi in aurem dixisse fertur, se, etsi publice hoc declarare commode non posset, convictum tamen esse in conscientia, & Schomeri principia, tanquam firmiora, & magis sufficientia, suis præferre. De Vito Lud. Seckendorffio Phil. Jac. Spenerus, in literis ad Joh. Fechtium, secundæ Speciminis editioni præfixis, refert, eum, hoc lecto, ad se scripsisse, *se hujus generis simile nihil adhuc a nostris vidisse Theologis, quod exterorum celeberrimorum quorumcumque æquivaleret & soliditatem æquaret, aliorum vero nostræ gentis, qui plerumque ingenii nervos scribentes minus intendunt, labores plurimum superaret.* Joh. Fechtius, in *Programmate de vita nostri funebri*, scriptum hoc *solidum subactumque* vocat, & mox sequentia in laudem ejus addit: *Specimen hoc Schomerianum a summi nominis Viro, Sam. Pufendorffio, tanti factum esse accepimus, ut, in illo scriptionis argumento, ceteris, quæ edita passim a Viris etiam doctissimis fuerunt, præcipere palmam, omnium incorrupte arbitantium judicio, status merito debeat. Credimusque, si & cetera ex divino viri ingenio operi illi accessissent, tum demum numeris suis perfectum moralis Theologiæ corpus, quoniam desitui liberrime fateri debemus, nos habituros fuisse.* Joh. Mich. Langium (in *Diff. Proemiali, Compendio Theol. moralis Joh. Conr. Durrîi præmissa*, §. 26.), & alios, iidem illud commendantes, prætereo. Epitomen ejus, ni fallor, exhibent Joach. Ottonis, Rectoris Güstrovienfis, *Theses doctrinæ moralis*, juxta præscriptionem D. Schomeri, IV. *Disputationibus propositæ*, & Güstrovii A. 1704. in 8. editæ, deinde vero, sub titulo *Doctrinæ J. C. Schomeri moralis in compendio*, cum *praefatione* D. Joh. Fechtii, Rostochii A. 1710. in 8. recuſæ, de quibus *Nova Lit. Lubecensis* A. 1704. p. 161., & A. 1705. p. 8. 202., possunt conferri.

Dispp. de forma Fidei justificantis. Rost. 1690. in 4.

Dispp. de functionis Ecclesiasticæ & Politicæ combinatione, Resp. M. Henr. Christ. Tielkenio, J. U. C., proposita. Rost. 1691. in 4.

Logica, cum accessionibus Joach. Ottonis, Rect. Güstrov., edita Rostochii A. 1695. in 8., quæ illi in *Bibliotheca nominali*, Witebergæ A. 1703. excusa, p. 226., tribuitur.

Lectiones privatæ, & Observationes Exegeticæ, in Epistolas Pauli ad Romanos & Corinthios, a D. Joh. Fechtio editæ. Rost. 1699. in 4.

Exegesis

Exegesis in omnes Epistolas S. Pauli minores ad Gal., Eph., Phil., Col., Theſſal., Timoth., Titum & Philemonem, a D. Joh. Fechtio edita, cum præfatione ſua de S. Literarum ſtudio in Academiis exculcto, duabusq; ejusdem argumenti Orationibus Academicis. Roſt. 1700. in 4.

Exegesis in Epistolas S. Pauli ad Hebræos, Jacobi, & partem prioris Petri, a D. Joh. Fechtio edita, cum præfatione ſua de Academicorum Doctorem, circa interpretandas S. Literas, & inſtillandam inde, tum ſacrorum notitiam, tum animi pietatem, officio, uti & Programme de particulari defunctorum pro vivis interceſſione. Roſt. 1701. in 4. Recenſum ejus Pariſienſes *Novo Diario Erud. Gallico anni 1702.*, T. II., P. II., n. 31., p. 88-92., inſeruerunt. Fechtio (in præfat. *Analysos J. G. Dorschei in Eſaiam p. 18.*) judice Exegeſes hæc atqve præcedentes obſervationibus concipiſſe quidem, ſed accuratiſſimis ſelectiſſimisque, libros ſacros illuſtrant.

Collegii Controverſiarum noviffimarum in univerſam Theologiam, A. 1682. habiti, & poſt Autoris obitum, a D. Henr. Aſc. Engelke, Prof. Theologo Roſtochiienſi, publice ventilati, Diſputationes XIII., ſeorſim publicatæ Roſtochii A. 1702. & 1703. in 4., junctim vero recuſæ, cum editoris Engelkii Diſſ. Proæmiali de Sententiis in S. Scripturam injuriis, & in tractanda illa minus tutis, ac D. Joh. Fechtii Præfatione ſagistica, ibidem A. 1703. 1711. 1721. in 4. V. de iis *Nova Liſ. Lubecenſia A. 1702.*, p. 155-158. 189. 190. 219-222. 251. 254. 255. 316. 319., & *Anni 1703.*, p. 170. 192. Com-mendantur a Val. Ern. Löſchero in den Unſchuldigen Nachrichten von Theol. Sachen, *ſect. 3. A. 1704.*, p. 180-183.

Collegium Anti-Socinianum in univerſam Theologiam, Præſide D. Henr. Aſc. Engelke, editore, XIII. publicis A. 1704. & 1705. Roſtochii ſubjectum diſputationibus, totum vero, una cum Schomeri Theſibus Anti-Socinianis (jam ante A. 1682. ſeorſim editis), & Engelkii Diſſ. de damnabili Socinianismi gangræna, ſive Sectæ Socinianæ natura, au-toribus, antecelloribus atqve progreſſu, publicatum ibidem A. 1706. in 4. Recenſum ejus V. in *Novis Liſ. Lubec. A. 1704.*, p. 174. 230. 235. 258. 263. 323., *Anni 1705.*, p. 4. 33. 34. 66. 98. 99. 195., & anni præſertim 1706., *M. Jun.*, p. 161-167. Recuſum eſt Roſtochii A. 1725. in 4.

Collegium Anti-Calvinianum in univerſam Theologiam, a D. Henr. Aſc. Engelke editum, & publicis A. 1706. ac 1707. Roſtochii ventilatum diſputationibus, totum vero, adjecta Engelkii Diſſertatione de Controverſiis Reformato-rum domeſticis, publicatum ibidem A. 1708. in 4. V. de illo *N. Liſ. Lubec. anni 1706.*, p. 128. 129. 130. 259. 260., & *anni 1707.*, p. 4. 5. 33. 34. 38. 39. 194. 195., nec non *Nova Liſ. Germ. A. 1709.*, p. 134.

Oratio in gaudia feſti Paſchalis. Roſt. in 4. (*Catal. Roſenkrantz.*)

Diſp. de officio Voluntatis & Affectuum, in *Catalogo* quodam memorata, quam *Speciminis Theologie moralis* par-tem eſſe conjicio.

Diſputationes Theologicæ Inaugurales, illo Præſide propoſitæ, quibus erudita præmiſit Programmata.

1. Joh. Wilh. Petzſi, Superint. Lüneburg., Chriſtus omnia in omnibus. Roſt. 1686. in 4.
2. Jac. Hier. Lochneri, Norib., Superint. Brem., Diſp. de Separatiſmo. Roſt. 1686. in 4.
3. Gottlob. Frid. Seligmanni, Zittaviienſis, Prof. tunc Roſtochiienſis, de ſentiendi & credendi Libertiniſmo. Roſt. 1686. in 4.
4. Jac. Dorncreiſii, Lüneburgenſis, de nobili ſtudio Harmoniz ſacræ. Roſt. 1686. in 4. (Recuſa hæc eſt in fronte *Bi-bliorum* ejusdem Dorncreiſii *Hiſtorico-harmonicorum & Dogmatico-parallelorum*, Lüneburgi A. 1686. in ſol. Ger-manice editorum.)
5. Jac. Winnemeri, Archidiaconi Stettinenſis, Scrutinium arcanorum Jehovæ, quæ Moſes Deut. XXIX, 29. revelavit. Roſt. 1690. in 4.

II. GERMANICUM

Gewiſſensfreudigkeit im Tode, oder Leichpredigt über Aug. Varenium, Th. D. und Prof. primarium auf der Roſtockiſchen Academie, auß 2. Cor. I. 12. Roſt. 1684. in 4.

INEDITA.

Annotationes in IV. Evangelistas & Epistolas Catholicas, quarum editionem Joh. Fechtius, quolibet eas anno vo-cans pretioſiores, in præfat. Annot. ejusdem in *Epistolas Pauli minores*, & *Orat. II. de ſtudio Biblico*, his ſubjuncta, eſt pollicitus.

Institutiones Theologicæ Moralæ, privato propoſitæ Collegio, e quibus ſupplementa quædam *Specimini Theologie moralis*, in ſecunda editione, A. 1707. ſunt adjecta. V. hujus præfationem p. 16.

Observationes ad Hug. Grotii libros de Jure Belli & pacis, in Collegio propoſitæ Academico, quas Autor ejusdem præfationis p. 16., & Car. Arndius in *Bibliotheca Politico-Heraldica* p. 66., allegant.

Collegium Anti-Papiſticum, cujus, diſputationibus a ſe ventilandi publicis, editionem D. Henr. Aſc. Engelke promiſit. V. Anonymi *Neuen Vortraht von allerhand Wüßern, ſect. II.*, p. 201.

JOHANNES SCHÖNBACHIUS, Lubecenſis, J. U. D., Chriſtiani IV., Daniæ Regis, ab A. 1608., per 27. annos, in Ducatibus Cimbricis, Conſiliarius, Principiſque Holſtatici, per triennium, Procancellarius (1.), Canonicus Sleſvicensis, d. 7. Mart. A. 1635. Kilonii vivis exceſſit. Maritus fuit Reginz Finckelthuiſæ, paterqve ex illa Joh. Chriſtoph. Schönbachii, J. U. D. & Cancellarii provincialis Sleſvigo-Holſtatici, ſocer autem Theod. Lentii, Cancellariæ in aula Friderici III., Regis Daniæ, Germanicæ Præſidis (2.). Carminibus eum celebrarunt Mich. Clenovius Jun. in *Tyrociniorum Poeticorum Aſſymectis* p. 48. 49. 50., Georg. Nicol. Eraſmi *Lib. II. Anagrammatum* *ἐμπύκτων*, n. 55., Ni-colausqve Scribonius *Lib. I. Luſuum Gottorpienſium* p. 14., & ultimus quidem hoc nominis Anagrammate:

*Joannes Schönebachius. * Ebo, an hic bonus? Sic ſane.*

Poema Elegiacum de S. Johanne Baptiſta, Chriſti præcurſore. Roſtochii 1597. in 4.

Illuſtrium Quæſtionum Juridicarum Diſputationes XX., ab eo Præſide propoſitæ. Jenæ 1604. in 4.

CHRISTOPHORUS LUDOVICUS SCHÖNBACHIUS, Kilonienſis, Johannis, modo laudati, nepos, & Joh. Chriſtophori, Cancellarii provincialis Sleſvigo-Holſtatici, filius, J. U. D.

Theſes miſcellaneæ Inaugurales ex jure Civili, Canonico & feudali, Præſide D. Bernh. Schultzio. Kilonii 1680. in 4.

FRIDERICUS WILHELMUS SCHÖNBACHIUS, Kilonienſis, frater præcedentis germanus, J. U. D. & Cancellariæ in Ducatibus Cimbricis regis Glückſtadienſis Aſſeſſor, A. 1693. ſuperſtes.

Theſes Inaugurales ex jure Civili, Canonico & feudali, Præſide D. Bernh. Schultzio. Kilonii 1677. in 4.

Mmm mm mm 2

JOHAN-

(1.) V. *Vitas Profeſſorum Groninganiſum*, in *Vita Nic. Langii*, JCI, filii ejus ſeceri.

(2.) V. Pet. Reſenii *Inſcriptiones Haſnienſes* p. 132.

JOHANNES CHRISTOPHORUS SCHÖNBACHIUS Junior, Joh. Christophori Senioris itidem filius, Kiloniensis, J. U. D., & Praefectus in Seelandia Danica, circa A. 1698., Callundburgensis, Draxholmenfis ac Seeby-gardenfis.

Theses miscellaneæ Inaugurales ex Jure Civili, Canonico & feudali, Praefide D. Bernh. Schultzio. Kilonii 1680. in 4.

FRANCISCUS HENRICUS SCHÖNEMANN, Hamburgensis, a Diaconatu Grödenfis in praefectura Rirzbüttelensi Ecclesiae ad Pastorum sedis in suburbio Hamburgensi Paulinæ Kal. Maji A. 1701. advocatus. V. *Novæ Lit. Lubec.*, M. Jun. A. 1701., p. 190., & Joh. Alb. Fabricii P. II. *Memor. Hamburg.* p. 914.

Das durch Gottes Gnade gewonnene Judenbergh, in der Person Simon Joels, eines zum Galgen verurtheilten, und darauf in der Hamburgischen Frohnerei befehnten und getauften, Juden. Hamburgi 1710. in 4. ibid. 1719. in 4.

STEPHANUS a SCHONEVELD, Hamburgensis, Med. Doctor Rostochii A. 1591. creatus, Joh. Adolphi, Ducis Holstato-Gottorpiensis, per annos XVI., & quod excurrit, ad A. usque illius fatalem 1616., Archiater, & Practicus deinde in patria celebris (1.); Medicus eruditissimus, & solers admodum naturæ scrutator.

Disp. Inaug. de Scorbuto. Rostochii 1591. in 4.

Ichthyologia, & nomenclatura Animalium marinarum, fluviatilium, lacustrium, quæ, in florentissimis Ducatibus Slesvici & Holstatiæ, & celeberrimo emporio Hamburgo, occurrunt trivialia, ac plerorumque, hætenus desideratorum, imagines, breves descriptiones & explicationes. Hamburgi A. 1624. in 4. maj. (*Catalogus numm. A. 1649. vern. Lipsiensis*, qvi p. 21., A. 1649. eam denuo ibidem prodidisse, tradit, fidem haud meretur.) Ob librum istum, in quo aquatilium historiam piscibus aliquot nostratibus, quorum antehac nulla aut perexigua facta erat mentio, esse auctam, Epistola ad Hier. Voglerum, Consulem Hamb., *dedicatoria* vere perhibet, Autor & *clarissimis Historiæ piscium naturalis scriptoribus*, a Lipsiensibus, in *Actis Erud.*, M. Apr. A. 1687., p. 169., & viris de historia Chersonesi Cimbricæ naturali optime meritis a me, P. I. *Isagoges ad Hist. Cimbr.*, c. 2., §. 3., p. 13., & Scriptoribus Medicis a Joh. Ant. Lindano, *Lib. I. de illis* p. 578., merito est annumeratus. Thom. Bartholinus, *Diff. VI. de Medicina Danorum domestica* p. 275., hoc eum, (jam ante etiam *Diff. I. p. 28. commendatum*) ornavit elogio: *Ichthyologiam, seu nomenclaturam animalium marinarum, fluviatilium, lacustrium, in Ducatibus Slesvici & Holstatiæ, ac emporio Hamburgo, trivialium, conscripsit Steph. a Schonevelde, Medicus doctissimus, quæ, ex mari Baltico, Oceanoque Germanico, illabentibusque amnibus, fluviis, & mediterraneis locis, curiose pariter & erudite collegit & illustravit.*

AUGUSTUS a SCHÖNFELD.

Aufrichtige Ermegung der Erläuterung der Fürstl. Mecklenburgischen Kirchen-Ordnung, To A. 1708. publiciret ist, was darinn theils sonderlich preiswürdig, theils auch anstößig, vorgekommen, dem Herrn Autori, D. Joh. Petro Grüneberg, Professori Theol. zu Rostock, vorstellend. Hamburgi 1709. in 4. V. de illa *Nova Liter. Germanica*, M. Sept. A. 1709., p. 372. 373., & Val. Ern. Löschneri *Unschuld. Nachrichten von Theol. Sachen*, *Seit. 8. A. 1709.*, p. 464-467.

ALBERTUS SCHOOPE, Hamburgensis, Musicus & Organoedus Ducis Megapolitani aulicus.

Exercitia vocis; das ist: Theils Deutsche, theils Lateinische, Concerten, mit einer Stimme, und beygefügetem Basso continuo. Hamburgi 1667. in fol.

JOHANNES SCHOOPE, Musicus Hamburgensis eximius, ob peritiam artis suæ a Joh. Balth. Schuppio celebratur, tum *cap. 4. des Regentenspiegels* (in *Opp.* p. 45.), tum im Unterrichteten Studenten (in *Append. Opp.* p. 247.). Quo loco ultimo cum vocat einen wolberühmten Mann, additque Musicos tribus Hamburgensibus, illi scil. Scheidemannno & Wechmannno, pares in aliquot aulis facellisve regis ac electoralibus non inveniri. A. Joh. Ristio, in *præfatione Hymnorum celestium*, & carmine peculiari vernaculo, im *Poetischen Schaulage* p. 37-44., obvio, itidem extollitur, ac, in *Parnasso Teutonico* p. 309., Amphion alter salutatur.

Neuer Paduanen, Galliarden, Allemanden, Balletten, Couranten und Canzonen, mit 3. 4. 5. und 6. Stimmen, nebst einem Basso continuo, Erster Theil. Hamburgi 1633. & 1640. Ander Theil, ibid. 1635. & 1640. in 4.

Geistlicher Concerten, mit 1. 2. 3. 4. und 8. Stimmen, sambt beygefügetem Basso continuo, vor die Orgel, Erster Theil. Hamb. 1644. & (*juxta Catal. numm.*) 1650. in 4. Joh. Ristii *Carmen Encomiasticum*, ei præfixum, legitur etiam im *Poetischen Schaulage*, p. 83. 84.

Modi Musici, cum quibus, ab ipso in gratiam Autorum additis, prodire:

1. Joh. Ristii Himelische Lieder, Lüneb. 1644. 1652. & 1658. in 8.
2. Ejusd. Frommer Christen alltägliche Haus-Musick, Lüneb. 1654. in 8.
3. Phil. a Zesen Dichterische Jugend- und Liebesflammen, Hamb. 1651. in 12.
4. Ejusd. Geistliche Wollust Salomonis, oder Hohes Lied in Dattelreimen, Amstelod. 1657. in 12.
5. Des flüchtigen (i. e. Jac. Schwiegers) Fluchtige Feldrosen. Hamb. 1655. in 12.

GERHARDUS SCHOTTE, Hamburgensis, patre Antonio Reinharde, mercatore, d. 30. Apr. A. 1641. natus, Juris utriusque, cui, ab A. 1661., Helmstadii (Conringii convictu gaudens) & Heidelbergæ vacaverat, Licentiatum titulum Basileæ A. 1665. obtinuit, Galliamque deinde, Germaniam, Italiam, Belgium & Sveciam, peragravit. Hamburgum redux, Judicii inferioris Actuarius & Archivarius A. 1682., Senator autem d. 16. Aug. A. 1693., est constitutus, ac dysenteria tandem, quam esu sibi pomorum accersiverat, d. 25. Oct. A. C. 1702., ætatisque 62., extinctus, duas filias, cum vidua Anna Cæcilia a Spreckelsen, A. 1671. ducta, reliquit superstites. Ludorum Hamburgensium Musico-Scenicorum, quos *Opera* cum Italis vocamus, fundator & director fuit præcipuus, &, ob istorum patrocinium, controversiæ cum Abr. Hinckelmanno, Antistite cordatissimo, est implicatus. Vitz ejus Synopsis *Nova Literaria Lubecensis*, M. Nov. A. 1702., p. 344., *Nova literaria Germanica*, M. Jan. A. 1703., p. 37., & Pet. Ambr. Lehmanni *Observationes Historiæ Anni 1702. vernacula*, num. 45., p. 359. 360., exhibent. Joh. Alb. Fabricio (in *Progr. funebri de vita Hier. Hartw. Mölleri*, *Consulis*, p. 2.) *Vir audit omnium elegantiarum*, Collectoribus vero Nov. *Lit. German.* (l. c.) *Vir ob amorem in literas, experientiam Architectonicas, collectam nummorum ex antiquis rariorum suppellectilem, instituta exquisitioris operis dramata, & florentem in patria Musicam, celeberrimus.* A Joh. Dan. Majore quoque (in *Tr. de Nummis Græce inscriptis* p. 96.) ob curiositatem nummariam, ac Autorem der geübneten Raritäten und Naturalien-Kammer (P. III. des geübneten Ritterplatzes), p. 143., ob Musei talis collectionem, commendatur. Bibliothecæ defuncti *Catalogus Hamburgi A. 1704. in 8. prodit.*

Disp. Inaug. de Substitutione vulgari. Basileæ 1665. in 4.

(1.) V. Ep. *Dedic. Ichthyologie*,

Diet

Vier Bedencken fürnehmer Theologischer und Juristischer Facultäten zu Rostock und Wittenberg, wie auch D. Joh. Frid. Mayers, was von den Opem zu halten, von ihm aufgegeben. Francofurti 1693. in 4. Judicia hęc, sumptu suo, A. 1687. jam collegerat, sed A. 1693. demum edidit, & D. Abr. Hinckelmanno, Pastori Hamburgensi Catharino, in ludos istos scenicos sapius in sacris invecro sermonibus, opposuit.

CHRISTIANUS ULRICUS SCHREIBERUS, Slesvicensis, Chirurgi aulici filius, Medicinæ Doctor Kilonii d. 30. Dec. A. 1706. creatus. V. *Nova Lit. Lubec. A. 1707. p. 124.*

Disputationes Medicæ, Præfide D. Günth. Christoph. Schelhammero, Autore, ab eo & Christoph. Mart. Burchardo, A. 1700. 1701. 1702. & 1703., alternis defensæ. Kilonii in 4. V. *Nova Lit. Lubec. A. 1700. p. 255. 272. 379., A. 1701. p. 78. 208., & A. 1703. p. 62.*

Disp. altera de Resolutione corporum per ignem, Præfide eodem. Kil. 1702. in 4.

Quid pro quo, seu Disp. de Substitutis Therapeuticis, Præfide D. Wilh. Huld. Waldschmidio. Kil. 1702. in 4.

Disp. an herba Thee exiccandi virtute polleat, Præfide D. Car. Frid. Luthero. Kil. 1703. in 4.

Disp. Inaug. de Calculo renum (qvo ipse laborabat), Præfide D. Wilh. Huld. Waldschmidio. Kil. 1703. in 4.

FRIDERICUS SCHREIBERUS, Rendesburgensis, J. U. D. & Cancellarij regij Glückstadiensis Advocatus, A. 1709. mortuus.

Disp. Inaug. de Commentariensibus, Præfide D. Engelb. Wippermanno. Rintelii 1678. in 4.

GABRIEL SCHREIBERUS, Rendesburgensis, J. U. D. Francofurti ad Viadrum A. 1693. creatus (1.), Advocatus initio Slesvicensis, deinde Fisci Ducalis Holsato-Gottorpiensis patronus, & Principis tandem ipsius, ab A. circiter 1704., Confiliarius aulicus; gener Pet. Axenii, Jcti Slesvicensis doctissimi, *Epistola ei peculiari de Doctoris gratulati titulo*. Obiit Slesvigæ M. Sept. A. 1722.

Disp. Inaug. de Subtilitatibus juris utilibus, Præfide D. Pet. Schultzio, Francofurti ad Viadrum 1692. in 4.

MATTHIAS SCHREIBERUS, Lubecensis, J. U. Doctor.

Disp. Inaug. de Judiciis. Gryphiswaldiz 1651. in 4.

ALBERTUS SCHREININGIUS, Hamburgensis, d. 12. Jan. A. 1633. natus, e Gymnasio patriz, Themidilaturus, A. 1654. discessit, lustroque Altorfii, biennio Heidelbergæ, tribusque semestribus Spiræ, exactis, in itinere, qvod A. 1663. orsus est, per Italiam, Galliam, Britanniam & Belgium, literario, Aureliæ Doctoris reportavit titulum. Hoc ornatus in patriam rediit, &, duplici conjugio cum Gesa a Fichte A. 1664., & Elisabetha Hormannia A. 1669., inito, ex illa nullos liberos, ex hac autem filios duos, sed brevis ævi & ante se extinctos, sustulit. Syndicus urbis Hamburgensis, in locum D. Joh. Mülleri, d. 20. Febr. A. 1672. electus, tanta hoc munus integritate & dexteritate, per annos XVII., administravit, ut civium universorum, non expectationem solum, sed & vota, superaret, tredecimque legationes, duas scil. ad Imperatorem, & secundam quidem triennio (ab A. 1676. ad 1679.) continuatam integro, unam ad Regem Galliz, qvinas ad Regem Daniz, unam ad Electorem Saxonicum, & quatuor denique ad Georgium Wilhelmum, Ducem Brunsvico-Cellensem, summa obiit fide atque diligentia. Ex studiorum assiduitate corpus, ab eo jam tempore, qvo Heidelbergæ his vacabat, caufarium habuit ac debile, crebrisque morborum insultibus obnoxium, febrique tandem hecticæ, ac catarrhis pectoris, pie d. 8. Maji A. C. 1688., ætatis 55., defunctus, succubuit. Posthumus ei laudator obtigit Georg. Eliezer Edzardus, Gr. & Hist. Professor Hamburgensis, qui, in *Programmate Biographico funebri*, A. 1710. Parte I. *Memoriarum Joh. Alb. Fabricii Hamburgensium* (p. 456-475.) reculo, *ingenium ei sublime, animum præsentissimum & infratum, memoriam admirabilem, acrimoniam judicii rarissimam, facundiam ingenitam incredibilem, doctrinam vel invidia fatente exquisitissimam, & prudentiam eximiam, communemque modum supergressam*, tribuere non dubitavit. Non minus fuisse ab eodem celebrantur pietas ejus ἀνὸς ἀνὸς, cujus instinctu nunquam fere curiam adiit, quin templi prius limina salutasset, & agenda Numini precibus commendasset serlis, justitiæ amor perpetuus, & ab omni δὲ ἀποφύλα alienissimus, candor infucatus & spuriz Pseudo-Policorum contemptor prudentiz, ἀνὸς ἀνὸς, humanitas; omnibus inserviendi promptitudo, beneficentia in egenos, animi tranquillitas, & vitæ ἀνὸς ἀνὸς sanctitas, alizque virtutes, hoc ævo, tum alibi, tum in patria ipsius, inter istius ordinis homines, rarissimæ. Vir tandem ei audit Syndici vere optimi nomen, mensuram, partes numerosque omnes, implevisse credendus, Syndicus semper ἐν δίκῃ, nunquam ἀδίκῃ, nunquam ὑπὸ δίκῃ. quique τὰς ἀνδίκας, &, vel cum justitiæ sacerdote Samuele, in publico & solennissimo conventu, omnes, quot quot adessent, provocare, si quis esset, qui vel corruptæ justitiæ, vel alterius criminis, reum peragere posset, intrepidus auderet; Vir ad omnes res aptus, ad unguem factus, omnibus virtutum numeris dives, & πολλὰν ἀνδρείου ἄλλων.

Observationes ad Jus statutarium Hamburgense, præjudiciis illustratz, quas eum ἀνὸς ἀνὸς reliquisse, a Viro Consultissimo, Ulr. Winckelio, J. U. L., sum edoctus.

HENRICUS SCHRITSMEIER, Dithmarsus, Med. D., & Falstrix ac Lalandiz, insularum Danicarum, Medicus, circa A. 1670. (qvo Carmen Leonh. Schritsmeieri *Speculo præfixit Politico*), provincialis.

Disp. Inaug. de Asthmate. in 4. (*Catal.*)

LEONHARDUS (2.) SCHRITSMEIER, Meldorpio Dithmarsus, Hafniz Danorum A. 1670. (qvo *Speculum suum Politicum* Senatui inscripsit Lüneburgensi) commoratus.

Speculum Politicum, qvo exhibentur nobilissimæ & selectissimæ quæstiones, ex Jure publico decerptæ, artificiosa & perspicua methodo pertractatz, & Historicorum flosculis exornatz. Francofurti A. 1670. (&, juxta *Beughemii Bibliogr. Jurid.*, 1673. etiam) in 8. Commendatur a Dan. Hartnaccio P. I. *Bibliothecarii Hodegi* p. 69.

Juristenspiegel, durch Anleitung des Sprichwortes: Juristen sind böse Christen, aufgesetzt, von Leonh. S. Hamburgi 1666. & (titulo leviter mutato, cum accessionibus quibusdam) 1701. in 12. Confer de illo (cognominis Autoris sui literam tantum exprimente initialem) Vinc. Placcii *T. I. Theatri Anon. & Pseudon.* c. 11., p. 460.

PETRUS SCHRITSMEIER, Dithmarsus, Med. Doctor.

Disp. Inaug. de Epilepsia, Trajecti ad Rhenum 1680. in 4.

ANDREAS SCHRÖDERUS, Flensburgensis, Marci, Consulis, filius, Jurisconsultus pariter atque Philologus haud ignobilis, post reditum ex Academia (in qua A. 1608. vixit) Witebergensi, aliisque exoticis, vitam in ædibus civitatis

(1.) V. Georg. Pet. Schulzii *Diff. I. de claris Marebiciis* p. 14. 15. (2.) *Wilhelmus* perperam appellatur ab Ad. Rechenbergio, in *Diff. de propagatione Religionis violenta*, §. 24.

civitatis patriz Meerfeldianis, otii literarii (pro quo Apologiam suo *de Religionum variarum toleratione* Discursui A. 1622. pramissit) amantissimus, egit privatam, testamentique Meerfeldiani d. 27. Oct. A. 1617. adscriptus Curatoribus, A. 1638. vivis excessit. Exuviz sepulchro foci Henr. Meerfeldii, Consulis, in xde Fleusburgensi Mariana, sunt illarum.

Oratio de laudibus Jurisprudentiali. Witebergæ 1608. in 4.

Palatinus novus. Francof. A. 1612. in 8.

Epistolarum liber. Francofurti A. 1611. & Spitz 1613. in 8. (*juxta P. Bolduani Biblioth. Philos. p. 159.*), Spitz A. 1612. in 8. (*juxta Biblioth. Carpzovianam & Catalogos alios*). Mihi non est visus, sed a Joach. Morfio tamen (*in Albo MS. f. 914.*) eidem illi tribuitur.

Somnium pro laude Ruris. Rostochii 1618. in 4.

Discursus, num variz Religiones, uno in regno, principatu & ditione, tolerandæ, ex *Monitis & Præceptis suis regis* ab ipso excerptus, & publici juris factus. Accedit Præfatio Apologetica pro Autoris otio ac secessu. A. 1622. in 4.

Adhortatio ad amicos & populares, de Saltatoribus & Saltationibus Platonice, venustis, pudicis, probatis, recipiendis, invenustis autem, impudicis & Platonice improbatis, rejiciendis. A. 1622. in 4. Commendatur a Thoma Bartholino *Diff. VI. de legendis libris p. 166.*

Vita Francisci Petrarchæ, litterarum Phœnicis ac parentis. A. 1622. in 4. Commendant hanc Joh. Henr. Hottingerus in *Analectis Historico-Theologicis, Diff. I. p. 12.*, Mart. Hankius *Lib. II. de verum Romanarum scriptoribus p. 331.*, & Joh. Hallervordius (*summa eam diligentia & scriptis Petrarchæ collectam esse* judicans, sed Autorem Johannem perperam appellans) in *Spicilegio de Historicis Latinis p. 58.*

Discursus Laconicus de Militia, ad Ægid. a Lancken, Consiliarium Holsaticum. Hamb. 1630. in 8.

Nihil, cum præfatione ad Neminem: Sine loci annique mentione, in 4.

Monita & præcepta regia inedita.

Libellus de vita aulica ei tribuitur *P. I. Biblioth. Kœlmansegg. p. 862.*

BENEDICTUS GEORGIUS SCHRÖDERUS, Slesvicensis.

Oratio valedictoria de Juditha Holofernem in castris interficiente, in schola Lubecensi A. 1662. recitata. Lubecæ 1662. in 4.

BERNHARDUS SCHRÖDERUS, Hamburgensis, Med. D. & in patria Practicus, M. Junio A. 1691. defunctus.

Disp. Inaug. de Apoplexia, in 4. edita, & in *Catalogo* quodam memorata.

BERNHARDUS SCHRÖDERUS, Hamburgensis, cui in Ott. Sperlingii Jun. *Indice MS. Scriptorum Hamburgensium* tribuitur Carmen Hebraicum & Græcum, cum Jena discederet, illic A. 1678. in 8. editum.

GEORGIUS SCHRÖDERUS, Flensburgensis, Johannis, Senatoris urbani, e Magdalena Boysenia, filius, Marciqve Schröderi & Joh. Boysenii, Consulium, nepos, J. J. U. Licentiatum titulum Giesæ A. 1662. adeptus, Legatus initio in Angliam Danici fuit Secretarius, deinde vero Cancellarius Ducatum Cimbricorum regis Glückstadiensis Consiliarius, & ab A. 1697., Procancellarius, simulqve, ab A. 1684., Helgolandiz, a Rege suo Holsatico Duci creptus, per annos aliquot, donec pax restitueretur, Gubernator. Obiit M. Febr. A. 1713.

Disp. Inaug. de Gratificatione, Giesæ 1662. in 4.

GERHARDUS SCHRÖDERUS, Hamburgi, patre cognomine, Civium Centurione, d. 12. Aug. A. 1659. natus, cum e patria discessisset Schola ac Gymnasio, Theologiae primum, ab A. 1679., Witebergæ & Rostochii, deinde vero, post apostasiam studiorum, Juri, ab A. 1682., Lipsiæ (ductu præsertim Christi Thomasi, a quo Ulr. Huberi Positiones in Institutum & Pandectas, Scholius auctoris propriis, ei sunt inscriptæ) & Altorfii, dedit operam. Altorfii J. U. Doctor A. 1685. creatus, mox Spiram, & A. 1686. Comitia Ratisbonensia, Aulamqve Cæsaream Vindobonensem, adiit, ac, eodem atqve sequenti 1687., Italiam, Galliam, Angliam & Bataviam, peragravit. Hamburgum redux praxi vacabat forensi, ac, d. 14. Jan. A. 1689., conjugium, sed sterile, cum filia D. Rutg. Rulandi, Syndici, contrahebat unica. A. 1698. Kal. Sept. urbis patriæ Senator a civibus, senatu invito, est electus, ab hoc tamen A. 1699. d. 4. Aug. confirmatus, ac A. 1703., eodem die in consularem evectus ordinem, dignitati huic, Ordinis sui Senior, d. 28. Jan. A. 1723. immortalus. Nummi, Consulatus ejus consecrati auspiciis, iconem *Novorum Germaniæ litterariorum Collectores, M. Sept. A. 1703. p. 360.*, exhibent. Abiisdem, *M. Jan. A. 1703. p. 40.*, *Vir de patriæ re, & publica, & litteraria, optime meritis*, ac, *M. Sept. A. 1703. p. 359.*, *Vir multis prudentiæ ac virtutum encomiis, solido, tum in Jure, tum reliquis doctrinarum generibus, eruditione, & insigni antiquitatum studio, celebris*; a Joh. Alb. Fabricio (qui *Bibliothecæ etiam Græcæ libros duos priores A. 1705. ei Epistola inscripsit encomiastica*), in præfatione *Partis I. Memoriarum Hamburgensium*, gnarissimus rerum patriæ suæ meritisqve Consul, a Georg. Eliez. Edzardo autem (*loc. cit. nd.*) *V. r. multæ lectionis stupendæqve eruditionis, ad hæc judicio acri, in causis cognoscendis sagacissimus, in dijudicandis expeditissimus, in rebus gerendis in defessi prorsus & durati animi*, appellatur. Confer de illo Barth. Feindii Jun. *P. I. Poem. Germ. p. 623.*, & Georg. Eliez. Edzardi Programma funebre, uberiolem vitæ suppeditaturum historiam. Recusum illud est, adjectis Epicediis quibusdam, Hamburgi A. 1723., in Joh. Alb. Fabricii *Memoriarum Hamburgensium Quinto* (cui effigies ejus præfixa est) *Volumine, p. 371-396.*

Positiones juridicæ selectiores Inaugurales. Altorfii 1685. in 4.

Fasti Proconsulares & Consulares Hamburgenses, five Series continua duplex, Chronologica atqve Alphabetica, Dominorum Proconsulum & Consulum (*i. e. Senatorum*) reipublicæ inclytæ Hamburgensis, ab A. C. 1299. ad 1709. Accedit Syndicorum, Physicorum & Secretariorum ejusdem, accurata recensio. Cum præfatione Joh. Mülleri, Med. D. & Phys. ac Poet. in Gymn. Hamb. Professoris. Hamburgi 1709. in fol. Scriptum ἀνώνυμον, Herm. Röveri, Secretarii & Senatoris Hamburgensis (A. 1543. defuncti) Catalogum Consulum & Senatorum Hamburgensium vernaculum ἀνώνυμον emendatum, & ultra seculum continuatum, exhibens, cujus Autorem esse Schröderum *Nova Germaniæ litteraria, M. Mart. A. 1709. p. 157.*, testantur. Commendatur a Joh. Alb. Fabricio, *P. I. Memor. Hamburg. p. 483.*, & teste illo, a Parisiensibus, in *Ephemeridibus Erud. Gallicis A. 1709. M. Apr. p. 217.*

Fasti Proconsulum atqve Consulum (*five Senatorum*) Hamburgensium soli, ab A. 1292. ad 1710., secundis curis auctiores, & singulis annis, quotquot in Senatu fuerunt, enumerantes, ἀνώνυμος editi Hamburgi A. 1710. in fol. Recusi sunt ibid. A. 1721. in fol. & ad annum quidem istum continuati, auctique præterea Proconsulum & Senatorum Tabulis Genealogicis ac Insignibus.

Vitz

Vita & res gestæ complurium Consulum, Syndicorum & Senatorum Hamburgensium, quibus Historia Hamburgensis fere universa præclare illustratur, cum eorum insignibus & stemmatibus gentilitiis, publicandæ. V. D. Joh. Mülleri *Præfationem Pastorum ipsius Hamburgensium*, & ex illa, *Nova Lit. Germ.*, M. Mart. A. 1709., p. 157.

Præclara quædam alia, ad Historiæ lucem, & urbis Hamburgensis decus atque antiquitatem, facientia, quæ Joh. Alb. Fabricius, in *præfat. ad Pet. Lambecii libros duos Rerum Hamburgensium*, ab illo jussit expectari.

Scripta varia inedita, Hamburgensium res atque historiam spectantia, a se elaborata, superstes Archivo, teste Edzardo, donavit urbano. Molitus etiam esse traditur, & magnam partem absolvisse, eine umständliche Beschreibung der Stadt Hamburg, und von ihrem allmähligem Anwachs, und übrigen Veränderungen; cujus Tabulæ aliquot, diversam urbis diversis temporibus sistentes faciem, ætiam, ipsius jussu, sunt incisæ.

M. HENNINGUS SCHRÖDERUS, patria, ni fallor, Hamburgensis, Gymnasii certe urbis illius, circa A. 1634., alumnus, Scholæ, in Ducatu Bremenfi, Stadenfi A. 1646. Conrector, & Lemgovienfis in Westphalia A. 1652. Rector; Vir, judice Henr. Ernstio (in *Aristarcho Philosophico* p. 78.), maxime pius, & solide eruditus.

Disp. de principio cognoscendi in doctrina morali, in schola Stadenfi habita. Hamburgi 1646. in 4.

Disquisitiones de principis Corporum naturalium, in schola Lemgovienfi propositæ. Hamb. 1652. in 4.

Epitome Scholastica Logicæ Peripateticæ. Francof. 1658. in 12. (Catal.)

HENRICUS SCHRÖDERUS, Hamburgensis, Joh. Adolphi Buchwaldi, Equitis Holstati, in Acad. Argentinenfi, circa A. 1643., Ephorus (1.), J. U. Licentiati titulum ibidem sequenti 1644. adeptus, patris urbis, ab A. 1668., fuit Secretarius, & cum munere hoc d. 13. Aug. A. 1683. se abdicasset, non multo post A. 1684. obiit. V. *Catalogum Secretariorum Hamburgensium, in Appendice Chronici Hamburg. Adelungiani obviunt*.

Disp. Inaug. de Compensatione. Argentinz 1644. in 4.

HENRICUS SCHRÖDERUS; Wilstria Stormarsus.

Predigt von der ewigen Sonnen der Gerechtigkeit, Christo Jesu, auß Mal. IV. 2. Glückstadii 1649. in 4.

De boni laboris glorioso fructu; das ist: Eine Predigt von König Davids Christgeistlichen Buß- und Erneuerungs-Weit. Glückst. 1650. in 4.

JACOBUS SCHRÖDERUS, Senatus Bancæque mercatoriz Hamburgensis Δοκιμαστής monetarius (Münzwarden).

Compendiose, in IV. Theilen bestehende, und in Tabellen verfaßte, Silber- und Goldrechnung, darinn zu finden, wie viel Mark, Lothe, und Grain fein, ein jedes Stück Silbers, an seinem Gehalt, begreife, und ferner, nach Bedingung des Preises, an Gelde belaufe; item wie viel Ducaten in jedem Stücke Goldes enthalten, und was folglich davor bezahlt werden müße. Samt einem Anhange von curiöser Berechnung der Stücke von Achten, und andern Merckwürdigkeiten. Hamburgi A. 1695.

JOHANNES SCHRÖDERUS, Kiloniensis, Parochiz ruralis Bargumensis, in nomarchia Præfecturæ Flensburgensis Nordgoesiana, Pastor, cæterarumque nomarchiz ejusdem Vice-Præpositus. V. Ant. Heimreichii *Chronicon Friæ Borealis* p. 342.

Pilulæ, sine quibus esse nolo, sive Narratio Elegiaca Latino-Germanica signorum & ostentorum, quæ apud Cimbricos, & insularum Oceani septentrionalis incolas, nuper acciderunt. A. 1636. in 4.

JOHANNES CAROLUS SCHRÖDERUS, Flensburgensis, Caroli, Scholæ publicæ Rectoris, filius, J. U. Lic. & Practicus, circa A. 1701., & 1716. Hamburgensis.

Theses Juridicæ inaugurales. Francqveræ 1700. in 4. (V. P. A. *Lehmanni Hamburgum anni 1701. literaturæ* p. 24.)

JOSIAS HERMANNUS SCHRÖDERUS, Ecclesiastes in Dithmarsia Hemmenfis.

Parentations-Rede, bey Beichbestattung Jürgen Jungens, eines studirenden Knabens, gehalten. Slesvigz 1699. in fol.

LAURENTIUS SCHRÖDERUS, Scholæ Glückstadiensis Rector & Catecheta, A. 1672. superstes.

Trifolium strenæ annuæ, oder drey Neujahrspredigten. Glückstadii 1667. in 4. (V. *Henn. Wittenii Indicem Autorum, Repertorio adjectum Homiletico*.)

M. SEBASTIANUS SCHRÖDERUS, Scholæ initio Flensburgi Rector fuit, ab A. 1570., publicæ (2.), & in ea Thomæ Finchii, Medici Acad. Hafniensis celeberrimi, Præceptor (3.), deinde vero, ab A. 1571., ædis ibidem Nicolaitanz, post socerum suum, Gerh. Sleewartum, primum illius Antistitem Lutheranum, Pastor, simulque, ab A. 1585., in Præpositura Ecclesiarum vicinæ dioeceseos, M. Joh. Meieri successor. Obiit d. 14. Jul. A. 1693. (4.), æt. 52., & Mariam Sleewartiam, conjugem (d. 16. Jan. A. C. 1611., æt. 74., demum extinctam), filiumque sibi cognominem, Med. D. & Practicum, ad A. usque fatalem 1619., Flensburgensem, reliquit superstites. Joh. Bernhardi, Præpositi Alsenfis, IX. ad eum Epistolæ in MSto Epistolarum hujus mihi lectæ sunt Volumine. Confer de illo *Partem III. Isagoges meæ ad Hist. Cimbr.*, c. 3., §. 2. & 29., p. 259-333., *Catalogumque Rectorum scholæ Flensburg.*, *Novis Literariis anni 1702. insertum Lubecensibus*, M. Oß., p. 297., nec non Ant. Heimreichii *Lib. IV. Hist. Eccl. Slesvic.*, c. 3., p. 197., ac Schediasma German. de Scholæ Flensb. historia, A. 1717. a me editum, p. 7. 8.

Oratio *ἀντίδοχος* de Beneficiis, quæ Deus urbi Flensburgensi exhibuit, & plurimis, & maximis, in M. Pauli Sperlingii, Scholæ Rectoris, inauguratione, d. 18. Jul. A. 1585. habita, quam Sperlingius (*disertam eam vocans & pulcherrimam*), in *Orat. sua auspicali, Administrationi Scholæ Flensburgensis præmissa*, fol. 2. a. 3. a. 7. a., commendavit.

THEODORUS SCHRÖDERUS, Hamburgensis, J. U. Doctor.

Disp. Inaug. de Avaria (vom Habereprechte). Altorffii 1576. in 4.

WILHELMUS SCHRÖDERUS, Hamburgensis, Joh. Schröderi, Consulis, filius, J. U. Doctor Trajecti ad Rhenum A. 1690. creatus, ac in patria d. 9. Dec. A. C. 1692., ætatisque 28., defunctus.

Disp. Inaug. de privilegio Hamburgensium de non appellando. Trajecti ad Rhenum 1690. in 4.

HERMANNUS SCHRÖTERUS, Hufensis, templi in urbe Slesvicensi Cathedralis circa A. 1592. Cantor, & deinde Ecclesiastes, A. 1605. (in cujus locum 1665. typographi irrepsit incuria), teste Nicol. Heldvadero, d. 25. Martii mortuus. V. hujus P. I. *Sylvæ Chronologicæ circuli Balibici*, c. 10., p. 10. 2., & P. III. *Isagoges meæ ad Hist. Cimbr.*, c. 4., §. 1., p. 348. 349.

Nnn nn nn 2

Chrono-

(1.) V. J. G. Dorschei *Epist. dedic. Sceletomania Pontificie*. (2.) V. Pauli Sperlingii *Ep. dedic. Administrationis scholæ Flensburgensis*. (3.) V. Er. Vindingii *Acad. Hafniensem* p. 160. (4.) teste Joh. Calixto in *Annot. MSS.*

Chronodisticta IX., annos, menses ac dies emortuales Regum Danicæ Principumque Holfaticorum dynastiæ Oldenburgicæ, in 2de Cathedrali Slesvici sepulchrorum, indicantia, occasione obitus Christinæ Hassiacæ, Adolphi, Ducis Holfatici, viduæ, A. 1604. scripta, & seorsim Slesvigæ in folio excusa unico, a Nicol. Heldvadero autem deinde, tum *Descriptioni urbis Slesvicensis vernacula* (lit. F. 1. a.), tum *Parti I. Sylvæ circuli Balthici Chronologica* (c. 10., p. 50. 51. 52.), inserta.

Carmina alia, sigillatim diversis annis edita.

GEORGIUS SCHRÖTERING, Hamburgensis, J. U. Lic. & in patria Practicus, A. 1704. superstes; quem Vinc. Placcius, symbolis ejus adjutus literariis, *T. I. Theatri Anon. & Pseudon.*, c. 3., p. 222., *ſcſtum conſultiffimum, & alia multiplici eruditione atque virtute ſibi chariffimum*, ſalutavit.

Diſp. de Anticategoria, Præſide D. Henr. Linckio. Altorſii 1682. in 4.

Theſes Juridicæ inaugurales. Aureliæ 1682. in 4.

HENRICUS SCHRÖTERING, Hamburgensis, J. U. Licentiati Baſileæ conſecutus titulum, urbis patris, ab A. 1644. (d. 2. Apr.), Secretarius, & deinde Protonotarius, abdicato d. 3. Aug. A. 1683. hoc officio, A. 1686. extinctus; maritus Catharinæ, Henningii Matthiſii, J. U. L. & Senatoris, filiz.

Diſp. Inaug. de Fidejuſſoribus. Baſileæ in 4. (I. T. L.)

(An idem cum ipſo, an vero diverſus, ſit Henr. Schrötering, Hamb., cujus *Diſp. de Homine ſocietatis civilis membro*, Præſide D. Joh. Gryphiandro Jenæ eſt propoſita, & in *Domin. Arumzi Vol. III. Diſcurſuum de Jure publico*, ibidem A. 1621. in 4. impreſſo, num. 24., p. 961-1001., recuſa, incertus hæreo.)

JOACHIMUS SCHRÖTERING, Hamburgensis, J. U. Lic. & Conſiliarius Saxo-Gothanus, A. 1704. in patria ſuperſtes.

Theſes miſcellaneæ inaugurales de Nuptiis. Baſileæ 1663. in 4.

MARTINUS WOLDERUS SCHRÖTERING, Hamburgensis, J. U. Doctör, A. 1716. ſuperſtes.

Diſp. de pluribus hominibus perſonam unius gerentibus, Præſide D. Joh. Nicol. Hertio. Gieſſæ 1709. in 4.

Diſp. Inaug. de Dominii reviviſcentia, occasione *Part. II. Tit. V. Art. III. Statutorum Hamburgensium* conſcripta, Gieſſæ 1711. in 4. (*V. P. X. der Gelehrten Fame* p. 714., & Matth. Nic. Kortholti *Hexaſtichon* in illam, *Libre I. Epigramm.* p. 9. obvium.)

MARQVARDUS SCHULDORPIUS, Kilonienſis, primus templi Slesvicenſium Cathedralis Paſtor Lutheranus, a Friderico I., Danorum Rege, A. 1526. muneri huic, ut civibus, Eccleſiæ ſuæ curam Friderico cuidam, deſertori vitæ monaſticæ procaci ac ſeditioſo, committi temere poſtulantibus, aliquatenus gratificaretur, eſt admoſus. Lutheri doctrinam, cum Friderico iſto, qvo per ſemestre uſus eſt ſacellano, pro virili propagavit (1.), Sacramentariis autem ſe vehementer oppoſuit atque Fanaticis, ac utrorumque imprimis promacho, Melch. Hofmanno, qvi in Eccleſiam Kilonienſem, Parochi a Rege donatus officio, ſubdole irreperat. Hunc, in demegoriis ſacris, neceſſariis doctrinæ Chriſtianæ capitibus omiſſis, Vaticanis Apocalypſeos interpretari aggreſſum obſcuriſſima, & multa proponentem erronea, privatim initio corripuit, & cum monitis iſtis nihil proficeret, apud Theologos derulit Witebergenſes, cumque illis, ac Nicol. Ambſdorfio, Antiſtite Magdeburgenſi, tum invectivis e ſuggeſtu acrioribus, tum ſcriptis publicis, impugnavit (2.). Non pepercit ei viciffim Hofmannus, ſed, tam in reſponſis, ipſi ac Ambſdorfio in Cimbria reſoſitis, Kiloniique A. 1528. excuſis (3.), qvam in *Narratione de Colloquio Flensburgenſi apologetica*, Argentinz paulo poſt in exilio edita (4.), eloquentia illi canina conjugium inprimis cum ſororis filia, ſvaſu Lutheri atque Ambſdorfii, Magdeburgi A. 1526., præſente urbis ſenatu, initum, velut inceſtum, perquam ſcandalolum, doctrinæ Evangelii ignominioſiſſimum, & ab ipſo uſque N. T. exordio, inter Chriſtianos inauditum, acerbe exprobravit (5.). Neque ſolus ille has deteſtabatur nuptias, ſed omnes etiam Pontificii, nec pauci ex auditoribus Schuldorpii Lutheranis, qvos ſe vocibus, ob iſtas, in platea, probroſis ſæpius eſſe infectatos, ipſe, factum ſuum libertatis Chriſtianæ prætextu frigide excuſans, & infectum jam non poſſe reddi inculcans, teſtatur (6.) Non dubitarunt tamen conjugio huic publice patrocinari Mart. Lutherus ipſe & Nicol. Ambſdorfius, a Joh. Ad. Cypræo (7.) virgula notati cenſoria. Lutheri de illo extat ad Schuldorpium Epiſtola, Germanice d. 7. Jan. A. 1526. ſcripta, a Schuldorpio in dialectum translata Saxoniam, ſuæque *Epiſtolæ ad Kilonienſes Apologetice* (8.) A. 1528. adjecta, ſed Operum Epiſtolarumque Lutheri Tomis nunquam inſerta. In iſta conjugium hoc, qvod ſvaſu ſuo fatetur eſſe contractum, Zelo & *παρρησία* ingenti, contra obrectatores, defendit, & licitum eſſe, cum nullibi in Scriptura verbis diſcretis ſit vetitum, a Pontificibus Romanis, pecunia corruptis, haud raro approbatum, & Abrahami prætereâ, Saram, ſuam vel e parente tantum uno ſororem, vel e fratre Harano neptem, uxorem ducere haud veriti, prævia ſeqvatur veſtigia, animoſe contendit. Scripti pro eodem Ambſdorfiani hæc, *Tom. II. Monumentorum Rudolphi Auguſti, Ducis Brunsvicensis, autographorum* (9.), occurrit inſcriptio, A. 1529. (10.) iſtud prodiſſe indicans: *Grund und Urfache*, worup Marqvard Schuldorp heſt ſoner Güſter Dochter tor Ehe genamen, bewert dörch Ern Nicol. Ambſdorf, Licentiaten, und Ern Mart. Luther, Doctör in der Hilligen Schrift. Præſuit Schuldorpius Eccleſiæ Slesvicenſi unico ſaltem triennio, & A. 1529., ſudore correptus Anglico, vitam cum morte, teſte Cypræo (11.), commutavit. Confer de illo Joh. Ad. Cypræum *ll. cc.*, Ant. Heimreichii *Lib. IV. Hiſt. Eccl. Slesvic.*, c. 1., p. 168., *Iſagogen meam ad Hiſt. Cimbr.*, P. II., c. 6., §. 1., p. 130. 131., & P. IV., p. 645., Petrique Bzlii, iſtam ſecuti, *T. II. Diſtionarii Hiſtorici & Critici*, P. I., p. 111.

Inhalt vom Sacramente und Testamente des Leibes und Blutes Jeſu Chriſti, in 4. Huic Melch. Hofmannus oppoſuit den Beweis, daß Marqv. Schuldorp, in ſeinem *Inhalt vom Sacramente und Testamente Chriſti*, ketzeriſch und verſüßriſch geſchrieben, ed. Kiloni A. 1528. in 4.

Brief an de Glöbigen der Stadt Kiel, medder eerem Prediger, Melch. Hofmann. A. 1528. in 4. Subjuncta huic eſt Mart. Lutheri pro conjugio Schuldorpii Epiſtola, ſupra jam memorata.

ALBERTUS SCHULTE, Hamburgensis, Johannis, Conſulis primarii, filius, d. 26. Dec. A. 1651. in lucem editus, J. U. Licentiati titulum Cadomi in Gallia d. 10. Jan. A. 1677. obtinuit, & ex itinere per Germaniam, Belgium, Angliam & Galliam, literario, Hamburgum A. 1678. reverſus, patris, ab A. 1683. (d. 15. Aug.) fuit Secretarius, ab A. 1693. autem (d. 15. Mart.) Protonotarius. Obiit d. 2. Oct. A. C. 1702., ætatis 51. V. Vitæ ejus Synopſin, in *Novis Lit.*

(1.) V. Joh. Ad. Cypræi *Annales Episcoporum Slesvicensium*, Lib. III., c. 5., p. 417. 418. 419. (2.) V. *ejus Epiſt. ad Cives Kilonienſes* p. 2. (3.) V. *Den Beweis wider Schuldorps Inhalt vom Sacrament, it. den Beweis, daß Nic. Ambſdorf ein lügenhafter falſcher Ratenaſt* (10, p. 19. (4.) V. Cypræum *l. c.* p. 422. (5.) V. *Scriptum contra Ambſdorfium modo citatum* p. 19. (6.) in *Epiſtola ad Kilonienſes*, p. 18-21. (7.) *l. c.* p. 425. 426. (8.) p. 23-26. (9.) p. 152. (10.) in 4. (11.) *l. c.* p. 416.

Lit. Lubec. M. Nov. A. 1702. p. 344. Novis Lit. Germanicis, M. Jan. A. 1703. p. 37. & P. A. Lehmanni Observationibus Historicis A. 1702. vernaculis, n. 42. p. 336. exhibitam.

Disp. Inaug. de Sententiis. Cadomi 1677. in 4.

ANDREAS SCHULTZE, Hamburgensis, Alberti XII viri filius, & Johannis Consulis germanus, Medicinæ (cujus honores summos Basileæ A. 1657. obtinuit (1.)) simul ac Juris utriusque fuit Doctor, templique in patria cathedralis, teste Nicol. Blancardo (2.), Canonicus. Ob partis Jastramio-Schnitkerianæ, in dissidio urbis civili, studium, illa oppressa, d. 26. Aug. A. 1687., lata a Senatu sententia, e patria annis XX. jussus est exesse, 10000. multatus Imperialibus, omnique spe honorum publicorum privatus. Seqvens quadriennium in urbe vicina exul transegit Altonaviensi, & in eadem M. Sept. A. 1691. vivis excessit. Contr. Sam. Schurtzfleischii Epistola, qua illum A. 1681. compellavit, honorifica *Tome I. Epistolarum arcanarum*, Halæ A. 1713. edito, num. 61., p. 101-104., legitur.

Disp. Med. Inaug. de Plevritide. Basileæ 1657. in 4.

BARTHOLDUS HIERONYMUS SCHULTZE, Hamburgensis, Joachimi, Ecclesiastæ Jacobzi, filius, J. U. Lic. & urbis in Ducatu Slesvicensi Tunderensis Consul, M. Aprili A. 1708. mortuus.

Disp. Jurid. Inaug., Saulis regimen antecedentia exhibens. Argentinæ 1674. in 4. Recusa, in *Decade Disput. Inaug. Jurid. Argentinsium tertia*, ibidem A. 1676. in 4.

CORNELIUS SCHULTZE, Eckernfördenensis, Christiani, urbis istius Pastoris, filius, insulæ Nordmarsensis, civitati Hufeni vicinæ, Parochus.

Christlicher Haushalter, oder einfältige Anleitung, wie ein Haushalter seine Kinder und Gesinde den Morgen und Abends segnen, wie auch die Tischgebete, Gottgefällig möge beten lehren; der Gemeine auf Nordmarsch in etlichen Predigten mitgetheilet. Slesvigæ 1678. in 8.

Treuer Knechte Gottes Gnadenlohn, oder Leichpredigt über Joh. Petrejum, Past. auf der Nordstrandischen Insul Høge, auß Matth. XXV. 23., A. 1687. gehalten. Slesvigæ 1694. in 4.

M. DANIEL SEVERINUS SCHULTETUS, Hamburgensis, M. Joach. Schulteti, Treptoa-Pomerani, Ecclesiastæ Hamburgensis, per annos 38., ad fatalem usque 1682. Jacobzi, filius, literis humanioribus ac Philosophiæ in patriæ schola ac Gymnasio, studio Hebræo-Biblico ibidem, ab A. 1661. ad 1664. (3.), in Collegiis Edzardi, doctoris illius celeberrimi, domesticis, ac Theologico tandem in Academiæ Witebergensi, Lipsiensi, Jenensi, Gieslenæ & Argentinenfi (4.), egregio cum successu, incubuit. Domum redux, muneribus haud inhiavit publicis, sed in otio vitæ privatæ consenuit literario, ac proinde perperam a Christ. Junckero (5.) Ecclesiæ minister vocatur Hamburgensis. Otium istud negotiolum sacris impendit lucubrationibus, præsertim vero polemicis adversus Pontificios, Reformatos, Socinianos & Anabaptistas, præcipuos Ecclesiæ Lutheranæ adversarios. Pacis tamen cum Reformatis Ecclesiasticæ studium aliquot tum in scriptis professus est publicis, tum in Collatione etiam, de horum ac Lutheranorum controversiis, Epistolica privata, ad illam promovendam, D. Phil. Jac. Speneri auspiciis, A. 1699., cum Theologo instituta Tigurino, de qua tres Speneri ad Theologum hunc consuli possunt Epistolæ. *Parte III. Consiliorum Theologicorum Latinorum* obvix (6.). Applausum hoc Reformatum quidem reportavit, sed nonnullis tamen illorum justo visus est esse rigidior, & dum, controversiarum dogmatum conciliatione, tolerantia & silentio, rejectis, eorundem per disputationes ventilationem, ac partis in istis superatæ in alterius castra transitum, urgebat, pacem, quam una manu obtulerat, altera eripere. Mortuus est Hamburgi d. 29. Dec. A. C. 1712., ætatisque 67. (cum quatuordecim ante, ipso Christi natali, sacrum habuisset sermonem) est mortuus, & hoc Joh. Alb. Fabricii celebratus Epitaphio:

*Quem Pacis studium Veri haud excussit amore,
Nec studium Veri fuerat esse ferum,*

*Scultetus jacet hic, fugiente extinctus ab anno:
Vere novonova lux pacis in axe micat.*

V. Lipsiensium *Acta Eruditorum Germanica*, P. IX., p. 791., & *Partem XXIV. der Gelehrten Famæ* p. 258. 259.

Confer de illo Recensum scriptorum ejus historicum prolixiorum, ab ipsomet, ni fallor, concinnatum, & *Novis Literariis Germanicis*, M. Majo A. 1703., p. 196-200., insertum.

ELOGIA.

Lipsiensibus, in *Actis Erud.*, M. Nov. A. 1693., p. 527., Theologus audit minime incelebris, & M. Mart. A. 1698. p. 142. 144., *Vir doctissimus*.

Frid. Ulr. Calixto, in præfatione, Georgii parentis Consultationi de tolerantia Reformatum, A. 1697. denuo editæ, præfixa, *Vir, quem haud vulgaris, & eruditio, & prudentia, commendat.*

Phil. Jac. Spenero (P. I. *Consil. Theol. Lat.*, c. 1., Art. 1., n. 38., p. 100. 101.) *Vir doctissimus, qui, muneri publico non innexus, eo majori libertate sacras paginas indefessus versat, & controversias enodare laborat, veritatisque studio tenetur.*

Ad. Rechenbergio 'in *Disp. Inaug. de Justitia Dei ultrice*, §. 44.) *Theologus eximius.*

Lubeantibus (in *Novis Liter. Septentr.*, M. Aug. A. 1700., p. 256.) *Vir doctrina & scriptis Theologicis clarissimus.*

Joh. Frid. Mayero (in *Disp. de Christoph. Sandii de Sp. S. sententia*, §. 4., p. 8.) *Theologus multis magnisque in Ecclesiam Lutheranam meritis inclitus, & immortale patriæ suæ ornamentum.*

Joh. Alb. Fabricio (P. II. *Memor. Hamburg.* p. 289.) *Vir pietate, doctrina, & variis scriptis utilibus, in lucem editis, clarissimus.*

Pet. Ambr. Lehmanno 'in *Observationibus Historicis A. 1700. vernaculis*, n. 27., p. 215.) ein, wegen seiner Theologischen Schriften, berühmter, und umb die Kirche wolverdienter, Mann.

Pet. Jurinus, adversarius ejus & Reformatis, in *Consultatione de pace inter Protestantes inunda*, A. 1688. ei opposita, *Virum eum vocavit clarissimum & doctissimum, & ob pacis amorem commendavit Ecclesiasticæ, sed, disputationes, tanquam hujus consequendæ medium, illi arridere, moleste tulit.*

Henr. Basnagius, JC., in *Historia operum Eruditorum Gallica*, M. Jun. A. 1692., p. 450. & sq., eum a Jac. Basnagio, fratre suo, Theologo Batavico, in *Historia Ecclesiarum Reformatarum*, ob pacis cum Reformatis studium, itidem testatur deprædicari; ipsemet autem, M. Dec. A. 1687., p. 533. 534., illum salutatur Un Theologien de la ville de Hambourg, & de la communion Lutherienne, qui tient un rang considerable dans son party.

(1.) V. Mich. Kirstenii *Carv en gratulatorium*, & Nicol. Blancardi *Append. Panegyrici secularis Francoverani* p. 67. (2.) l. c. (3.) V. Ep. *dedic. Judicii divini supremi contra Reformatos*. (4.) V. Balch. Bebelii *Præfat. Disputationis ejus de Fide hypocrítica*. (5.) in *Tr. de Diar. Erud.* p. 207. 208. (6.) p. 782. b. 785. 786. 787.

SCRIPTA EDITA.

I. LATINA.

Disp. de Fidei justificantis natura, Præfide D. Joh. Ern. Gerharo. Jenæ 1668. in 4.

Disp. de momento Justificationis, Præfide D. Seb. Schmidio. Argentinz 1671. in 4.

Disp. Anti-Calviniana de Fide Hypocritica, D. Joh. Maccovio præcipue opposita, Præfide D. Balth. Bebelio. Argent. 1671. in 4. Præmissa est Bebelii præfatio, Schulteto Autori illam asserens.

Antididagma, quo probatur, doctrinam a Jacobo Benigno Bossveto, Episcopo Condomensi, expositam, & ab Innocentio XI., Pont. Rom., egregie laudatam, admitti non posse, invicta tamen argumenta pro veritate Evangelicæ, in Episcopi Expositione, contineri, ipsa Tridentina convelli placita, & latissimam viam corrigendis Ecclesiæ Romanæ doctrinæ & moribus pandi. Dehinc agitur de puritate Ecclesiæ Evangelicæ ex Fleurio, de ratione tollendi dissidii, de tolerantia Evangelicorum κατ' ἀρχαίον, de nuperis Parisinæ Synodi decretis, de censura eorum Hungarica, de methodo conversionis Gallicana, de Apocryphis V. T. scriptis contra Huetium, & de methodo conversionis Evangelicæ. Subjicitur ipsum Bossveti scriptum, cum suis suffragiis. Hamburgi 1684. in 8. Recensum illius uberius exhibuit Pet. Bælius in *Novellis reip. Lit. Gallicis*, M. Jan. A. 1685., Art. II., p. 13-24., brevior vero Adr. Bailletus, in *Tr. des Satyres personnelles*, T. II., p. 330-331. Contra Anonymum quendam adversarium Autor istud defendit in *Vindiciis*, tum prioribus, A. 1686. *Epicrisi ad Articulos Argentinenfes*, tum iteratis, A. 1687. *Animadversionibus ad scriptum Pet. Jurii Irenicum*, adjectis.

Epicrisis ad Articulos Argentinenfes nuperos, unionem Ecclesiæ Evangelicæ & Romano-Catholicæ concernentes. Subjiciuntur Vindiciæ Antididagmatis contra Anonymum Jac. Ben. Bossveti hyperaspisten. Francofurti 1685. in 8.

Diagraphæ rerum fidei, inter Evangelicos, Reformatos & Romano-Catholicos, controversarum, in eorum gratiam, qui prima Theologiz Polemicæ limina salutant, adornata: additis Particularissimi elencho & Canonum Dordracenorum Censura. Hamburgi 1686. in 8.

Animadversiones ad nuperum scriptum Pet. Jurii, Theol. Professoris Roterodamensis, unionem Ecclesiæ Evangelicæ & Reformatæ concernens, quibus complures difficultates, sanctam animorum concordiam remorantes, expendantur. Subnectuntur conditiones piz Unionis Ecclesiarum Protestantium, cum observationibus necessariis, & iteratæ Vindiciæ Antididagmatis contra Anonymum. Hamburgi 1687. in 8. Oppositæ sunt libello Jurii, in quo Schultetum nominatim ac amice compellaverat, sub titulo hoc A. 1686. Roterodami edito: *Jugement sur les Methodes rigides & relâchées d'expliquer la providence & la grace, pour trouver un moyen de reconciliation entre les Protestans, qui suivent la Confession d'Augsbourg, & les Reformés*. Recensum illarum plenior, sed (uti a Chr. Junckero, in *Tr. de Diar. eruditorum* p. 207-208., observatum jam est) admodum falsum, Henr. Basnagii *Histoire des Ouvrages des Savans*, M. Dec. A. 1687., p. 533-537., exhibuit. Mirifice eas sibi placuisse, dignasque esse, quarum conditiones proposte maturius adhuc expendantur, indicavit Phil. Jac. Spenerus P. II. *Confl. Theol. Latin.*, c. 3., Art. 2., n. 8., p. 78., & A. III., p. 66., ubi, in iis, cum eruditione & ἀκριβείᾳ, moderationem eximiam, argumento dignam, deprehendi, addit. Reposita est illis a Pet. Jurio Consultatio de pace inter Protestantas inunda, sive Amica Disceptatio cum D. S. Schulteto, circa quæstiones de Gratia, quæ remorantur unionem Protestantium Confessionis Augustanæ & Reformatæ, Trajecti ad Rhenum A. 1688. in 8. edita. Cujus scripti Parte I. Controversiæ de gratia discutuntur, illa autem de momento earum, & ratione illas componendi, tractatur, & Schultetus ob pacis quidem laudatur amorem, sed disputationes, quas is medium hujus conciliandæ esse judicarat optimum, rejiciuntur. V. recens ejus, apud Basnagium, l. c., M. Febr. A. 1688., p. 186-216., & in *Adis Erud. Lipsiensibus*, M. Mart. A. 1698., p. 142., obvios. Quibus addi etiam potest Jac. Ben. Bossveti, Episcopi in Gallia Condomensis & dein Meldensis, *Additio de scriptis P. Jurii & D. S. Schulteti, quibus de conciliatione Protestantium inter se contenderunt*, Tomo II. *Historie Variationum Ecclesiarum Protestantium*, Gallice Parisiis A. 1688. in 12. editæ, adjuncta, censuram, hypothesibus conformem Pontificiis, de utriusque consiliis exponens Irenicis. Schultetus ipse, novennio post, Consultationi Jurianæ, in *Iterata* (de qua mox dicetur) Ecclesiæ Reformatæ ad pium in doctrina fidei consensum Invitatione, A. 1697. publicata, respondit.

Responsio ad difficultates, circa articulos Unionis Ecclesiarum Protestantium, in Pet. Bælii *Novellis reip. literariæ Gallicis*, M. Martio A. 1687., propositis, iisdem *Novellis*, M. Jul. A. 1687., p. 714-730., inserta. Patrociniatur hæc Theologi cujusdam Lutherani (Schultetini ipsius, an alterius, mihi non constat) Articulis XXIV. Irenicis, Gallice (sub titulo: *Articles de reunion entre les Protestans de la confession d'Augsbourg, & les Reformez, proposez par un Theologien de la confession d'Augsbourg*) Roterodami A. 1687. in 4. editis, contra Animadversiones, quibus Pet. Bælius, in recensu illorum (l. c. M. Mart. A. 1687., p. 250-260.), loca eorundem nonnulla impugnaverat.

Judicium supremum, a Deo luculentissime atque uberrime factum, in scripturis Prophetarum atque Apostolorum, de causâ Evangelicam inter Reformatamque Ecclesiam hæctenus disceptata, ad demonstrandam doctrinæ Evangelicæ veritatem, & ad promovendam piam Protestantium harmoniam, ex Hebræo Græcoque fonte exhibitum, & D. Phil. Jac. Spenero inscriptum. Lipsiæ 1689. in 8. Recusum in *Stereomate doctrinæ Evangelicæ*, ibidem A. 1692. in 8. Congessit Autor, in hoc opusculo, sub certis titulis, & CVI. thesibus, dicta S. Scripturæ, contra Reformatos in singulis militantiâ controversiis, non tamen integra, sed vocem illorum unam vel alteram, in qua nervus argumenti delitescit. Pollicetur autem in præfatione Exegetin illius prolixior, quam vim probandi loca obscuriora, in eo allegata, habeant, ostensuram.

Panoplia sacra, ex armario Prophetico & Apostolico, pro doctrina Ecclesiarum Protestantium, contra Ecclesiæ Romanæ errores & abusus, collecta, deprompta ac digesta. Lipsiæ 1691. in 8vo. Recusa in *Stereomate doctrinæ Evangelicæ* ibidem A. 1692. in 8. Eadem, quæ præcedens opusculum, adornata est methodo.

Stereoma doctrinæ Evangelicæ, lubricis Reformatorum, Romano-Catholicorum & Socinistarum, placitis oppositum, ex authentico Codice divino universo collectum, atque in tria distincta opuscula congestum. Lipsiæ 1692. in 8. Continentur in hoc Syntagmate: 1. Prolegomena prolixa de præstantiâ doctrinæ Evangelicæ, & necessitate proprii de rebus ac controversiis sacris iudicii; 2. Panoplia sacra contra Pontificios, seorsim A. 1691. edita; 3. Judicium supremum contra Reformatos, seorsim itidem A. 1689. publicatum; 4. Testimonium Spiritus, per Prophetas & Apostolos, pro doctrina salutis, contra Socini *Φωσφας*, datum, & eadem, quæ *Judicium supremum*, methodo congestum. Recens totius Sylloges exhibuerunt Henr. Basnagius (Autorem, tum, quod nuda tantum Scripturæ testimonia, tanquam pro Lutheranis extra controversiam militantiâ, absque illis explicationibus, ratiociniis & vindiciis, congerat, tum, quod in Reformatos, quibuscum antehac pacem desideraverit, sit durior, reprehendens), in *Historia Operum eruditorum Gallica*, M. Jun. A. 1692., p. 450-454., & Pet. Rabus (Censorem agens Satyricum) in *Booſtjaal van Europa*, M. Nov. & Dec. A. 1692., p. 528-535.

Iterata

Iterata Ecclesiae Reformatz Invitatio ad pium in doctrina fidei consensum, occasione Consultationis Pet. Jurii de pace inter Protestantes ineunda facta: Cum praefatione D. Joh. Gvilh. Baieri, Theologi Jenensis: Jenæ 1697. (*falso enim A. jam 1689. & 1694. ibidem produsse in Catalogis traditur nundinalibus*) in 8. Commendatur a Lipsiensibus, recensum ejus, in *Actis Erud.*, M. Mart. A. 1698., p. 141-144., fissentibus accuratum, & Frid. Ulr. Calixto, in praefatione, D. Georg. Calixti, parentis, Consultationi de tolerantia Reformatorum, A. 1697. denuo editæ, præfixa. Frustraneam contra eam fore, quod Autor, tolerantia & silentio mutuo rejectis, solum Reformatorum ad Lutheranos urgeat transiitum, Henr. Basnagii monuit amicus, cujus Epistolæ excerpta in hujus *Historia operum Eruditorum Gallica*, M. Mart. A. 1698., p. 131. 132., leguntur.

Disceptatio amica cum Bened. Picteto, Theologo Genevensi, ejus Dissertationi de Consensu ac dissensu inter Reformatos, & Augustanz confessionis fratres (*Amstelodami A. 1697. publicata*), opposita, & ἀντιρρῳς, ni fallor, A. 1699. in 8. edita; quam ei tribuunt Ad. Rechenbergius (eam commendans), in *Disp. Inaug. de Justitia Dei ultrice*, S. 44., & *Nova literaria Germanica*, M. Majo A. 1703., p. 198. Reposita est illi a Picteto *Amica Responsio ad Amicam Disceptationem Rev. ac Celeb. Hamburgensium Theologi, D. S. Schulteti, de rebus inter Protestantes controversis*, Amstelod. A. 1700. in 12. excusa, cujus argumentum in Jac. Bernhaldi *Novellis reip. lit. Gallicis*, M. Jul. A. 1700., Art. 7., p. 115; 116., enarratur.

Assertio amplissimæ divinæ gratiæ, ad Amicam Responsonem celeberrimi Genevensis Theologi, Bened. Picteti, ex amore veritatis & pacis, amice repetita. Annectitur Epicrisis ad ejusdem Viri celeberrimi novissimum de consensu Lutheri & Calvinii scriptum, cum Observationibus ad D. Sam. Strimesii, Theologi Francofurtensis ad Viadrum, Criticam concionatoriam Irenicis. Hamburgi 1701. in 8. Recensum V. in *Novis Lit. Lubecensibus*, M. Jun. A. 1701., p. 191., & Jac. Bernhaldi (rigorem postulati de doctrina a Reformatis muranda irridentis) *Novellis reip. lit. Gallicis*, M. Sept. A. 1701., p. 356. 357. Observationibus ad Criticam suam concionatoriam, ei adjectis, Sam. Strimesius *Epistolam ad Schultetum* opposuit *Irenicam*, Francofurti ad Viadrum A. 1701. in 8. impressam.

Universalissimi Reformati discussio, ad Epistolam Irenicam celeberrimi Francofurtensis Theologi, D. Sam. Strimesii. Accedunt Monita Irenica ad D. Barth. Holtzfussii recentissimum de Prædestinatione Tractatum. Hamburgi 1703. in 8. Recensum ejus invenies in Henr. Basnagii *Histoire des Ouvrages des Sçavans*, M. Mart. A. 1703., p. 125-128., & *Novis Literariis Germanicis*, M. Majo A. 1703., p. 196. 197.

Succincta Depulsio errorum Romanæ Ecclesiæ, ad Jacobi Benigni Bossveti *Historiam des Variations des Eglises Protestantes* suscepta; cum præfatione de officio Episcoporum Galliz. Jenæ 1704. in 8. Recensum ejus encomiasticos exhibent *Nova literaria Germanica*, M. Jun. A. 1704., p. 220. 221., & Val. Ern. Löscheri *Unschuldige Nachrichten von Theol. Sachen*, Sect. V. A. 1704., p. 281-286.

Animadversiones Irenicæ ad Langianam (i. e. Joach. Langii, Theologi Halensis) de Theologia irrogenitorum sententiam, cum Observationibus de natura ac indole fidei justificantis; a D. Val. Ern. Löschero, cum præfatione, & Notionibus suis Theologicis de Illuminatione impij orthodoxi, editæ. Lipsiæ 1710. in 4. Duo illarum recensum, Latinus (in quo melior ὑπόψῃς παίδειας; in nonnullis Schulteti p. 337. desideratur) & Germanicus (Schulteti cum Löschero & Parastatis consensum, & a Langio dissensum, contra hujus *Epistolam* mox allegandam, ostendens), a Löschero, in *deit Unschuld. Nachrichten von Theol. Sachen*, Sect. III. A. 1711., sunt exhibitæ, ille quidem p. 336-340., hic vero p. 340-354. Respondit iis Langius in *Epistola ad Schultetum & Löscherum*, Tomo II. *Antibarbari Orthodoxiæ Dogmatico-Hermeneutici*, Partes III. & IV. complexo, Halæque A. 1711. in 4. edito, præmissa.

Gratia Spiritus Sancti negotiosa, occasione Epicriseos epistolice Joach. Langii edita. Flensburgi 1712. in 4. Hujus recensum, phrasæ nonnullas obelo notantem, invenies in V. E. Löscheri *Unschuld. Theol. Nachrichten*, Sect. 3. A. 1712, p. 507. 508. 509.

Diff. de Scientia Theologica & Pietate Doctorum Evangelii, quæ utriusque sit necessitas in Ecclesia Dei, Halensibus opposita. Flensburgi 1712. in 4.

Paraphrasis continua in Novum Testamentum, a Wern. Mich. Borcholto, Gymnasii Lüneburg. Professore, cum Observationibus, edita Lüneburgi A. 1720. in fol. Duplex illius Elogium invenies in der fortgesetzten Sammlung von Theol. Sachen in Append. A. 1720., p. 1100. 1101., & Sect. I. A. 1721., p. 89. 90. 91.

II. GERMANICA.

Nichtigkeit des Päpstlichen Messopfers. Hamburgi 1686. in 12. Impugnavit hoc scriptum Dionysius Werlenus, Capuccinus Hildesienus, Parte II. des Messberichtes, refutatus vicissim sequenti:

Mehrerer Beweis der Nichtigkeit des Päpstlichen Messopfers, Dionysii von Werlen Anderem Theile des Messberichtes entgegengesetzt. Hamb. 1705. in 8. Recensum V. in *Novis Lit. German.*, M. Off. A. 1705., p. 399. 400.

Nothwendigkeit der Verbesserung der Reformirten Lehre, mit satzfamen Gründen dargestellt. Hamb. 1686. in 8. Wo stehts geschrieben? Nirgend; das ist Ungrund der irrigen Meinungen, und sündlichen Gewohnheiten der Römischen Kirche, auf Veranlassung eines Päpstlichen, zu Münster A. 1684. gedruckten, Büchleins (dessen Titel ist: *Unterricht auf die Frage: Wo stehts geschrieben, was die Römische Kirche glaubet und thut in ihren Versamlungen?*) aufgefertiget. Hamb. 1697. in 12.

Wo stehts geschrieben? In dem H. Worte Gottes; das ist: Fester Grund des Lutherthums, oder Beweis der heilsamen Evangelischen Lehre, hergenommen aus den Schriften der Propheten und Apostel, und in möglichster Kürze dargestellt. Am Ende wird erörtert die Frage: Ob nicht diejenige sich schimpflich verfühlen, welche von der Evangelischen Kirche zur Römischen abtreten? Hamb. 1698. in 12.

Bestimme der Kinder Gottes, oder auf H. Schrift zusammengesuchte Gebete auf allerhand Fälle. Hamb. 1698. in 12. Aufgesetztes Gegeheuer; Nebst einer Antwort auf Dionysii Werlenus, eines Hildesheimischen Capucciners, Catholischen Ehrenretter. Hamb. 1699. in 12.

Friedensgedanken in dem Hamburgischen Streite, wegen Renovation des Berruffes D. Joh. Frid. Mayers zum Pastorate zu S. Jacobi. A. 1703. in 4. His, e factionis Stielckio-Krumholtzianæ, renovationem istam urgentis, affectis, tenebrius quidam, Christianus Mothes, mox opposuit die Erwekung der Friedensgedanken Petri Schultzen, refutatam, eodem anno 1703., in M. Leandri *Pseudonymus* Vertheidigung der Friedensgedanken D. S. Schultzens, gegen-eines, unter dem Nahmen Christiani Mothes versteckten, Hamburgischen Demagogi Anpöckungen, & Eberhardi Arends Erbärmlichen Niederlage Christiani Mothes in Erwekung der Schultzienschen Friedensgedanken, in der Eil vorgestellt. Quæ duo scripta pro nostro Apologetica seorsim A. 1703. in 4. prodierunt, & deinde in *Protocollo & Actis* der peinlichen Sache gegen D. Christ. Krumholz, Hamburgi A. 1711. in fol. editis, sunt recusa; prius quidem M. Leandri (cui a Mothio scheda, sub titulo *Leanders des elenden Advocaten*, A. 1703. est reposita) p. 149-151., posterius vero Arndii p. 155-159. Præter Mothium istum larvatum, Schulteti *Meditationes* has *Irenicas* ipse etiam impugnavit Christ. Krumholz, Pastor templi Hamburg.

Hamburg. Petrini seditiosus, in den Anmerkungen über vier Schriften wieder die Renovationem vocationis D. Joh. Frid. Mayers (qvz, post Autoris sui exautorationem, in *Actis Krumbolzanis*, modo laudatis, A. 1711. demum prodierunt), *Secl. IV.*, p. 775-801.

Gottes heiliger guter Wille, betreffend der gesamten Menschen Befehrung und Seligkeit, durch Veranlassung einer Reformirten Neujahrspredigt, vorgestellt und erwiesen. Hamb. 1704. in 4. Oppositum est hoc opusculum Laur. Steverslotii, Ecclesiastz Altonaviensis Reformati, *Sermoni de novo celo & nova terra*, in 2 Pet. III. 13., Belgico, A. 1704. publicato, in qvo is locum 2 Pet. III. 9. ad solos electos restrinxerat. Sub finem adjicitur *Συναγῆς* doctrinz de Conversione hominum Latina. V. *Nova Lit. Germ.*, M. Mart. A. 1704., p. 118., & M. Jun. p. 240.

Kräfteige Zerschütter der Römischen Kirche vom Ablasse, Meßopfer und Fegfeuer, durch Veranlassung einiger niedrigen Hildesheimischen Schriften, derselben zur Besserung, vor Augen gestellt. Hamb. 1705. in 8. Oppositus est libellus scriptis Dionysii Werlensis, Capuccini, & Joh. Rempenii, Jesuitz, contra Meinolphum Viartum, Capuccinum, a Pontificis ad Lutheranos transgressum, editis. V. *Nova Lit. Germ.*, M. Nov. A. 1704., p. 439. 440.

Wolgemeinte Warnung vor der Gemeinschaft des Gottesdienstes der Mennonisten, an die Evangelische in Hamburg. Hamb. 1706. in 8. Opposita est Sermonibus XVIII. sacris Belgicis Jac. Denneri, Mennonitarum Altonaviensium Ecclesiastz, eodem A. 1706. *ἀντιρῆσις* editis. V. *Nova Lit. Germ.* A. 1708., p. 118. 119.

Evangelisches Glaubensbekenntniß einer gemessenen Mennonistinn, mit einigen Anmerkungen. Hamb. 1707. in 8. V. de illa N. L. *Germ.*, M. Aug. A. 1707., p. 296.

Die in gläubiger Zuversicht zu Gott gerichtete Bestimme der Kranken und Sterbenden, samt dem erfreulichen Wiederhülle der Göttlichen Erbdrung, in Gebets-Formeln verfaßt. Flensburgi 1707. in 12.

Der weise Kirchenbau, auß Veranlassung des kurzen Entwurfs, welchen D. Sam. Strimesius, von der Lutherschen und Reformirten Einigkeit im Grunde des Glaubens, hat ans Licht gegeben, zur Besserung der Reformirten, und Beförderung heiliger Eintracht, entworfen. Hamb. 1711. in 8.

Wagschaale, darinn der ichtigen Römisch-Catholischen Lehre Ungrund und Nichtigkeit, hiernächst der Evangelischen Lehre Grund und Wahrheit, wird vor Augen gestellt; Hamburgi A. 1713. in 12., teste Catalogo quodam, excusa.

Untersuchung wieder D. Sam. Strimesium, sub larva Philalethz Irenophili edita, qvam illi vindicat D. Joh. Fabricius Parte III. *Historie Bibliothecae Fabricianae* p. 105.

INEDITA ET AFFECTA, pleraque in *Novis Lit. Germ.*, M. Majo A. 1703., p. 198. 199. 200., promissa.

Otia Exegetica, Opus 40. Alphabetorum, in qvo universa ferme S. Scriptura, per brevem, plenam planamqve paraphrasin, primo exponitur, tum per observationes subjunctas sensus verborum, ubi necessum id videtur, uberius firmatur, & verba etiam, ad res fidei probandas, secundum *Stereomatis doctrinam Evangelicam*, A. 1692. editi, ordinem, applicantur.

Censura Cultus publici Romanz Ecclesiz, qva probatur, Romano-Catholicorum Missalia, Breviaria, Hymnos Germanicos, Rituale, Pontificale & Ceremoniale, vitis scateri, iisque bonam sui partem enormibus, adeoque Sacra publica Romanz Ecclesiz esse contaminata, & multo maxima indigere emendatione. Publice in *Catalogo nundin. Lips. An. 1686. vernali* est promissa.

Exegetis uberior locorum S. Scripturaz, in *Judicio divino supremo contra Reformatos* allegatorum, qvam in hujus *praefatione*, uti supra monitum, est pollicitus.

Halcyonia Protestantium, in qvibus, e Bened. Picteti, Henr. Horchii & Pet. Allingz, Reformatorum, scriptis Irenicis, collecta sistuntur, qvz pro Ecclesia Lutherana adversus Reformatos militant. Conter de his Phil. Jac. Speneri P. III. *Consil. Theol. Lat.* p. 782. b.

Vindiciæ gloriæ Dei, pro Trinitatis mysterio, Exegeticz, contra Dan. Zwickerum, aliisque Socinianos & Arianos, qvas, tanquam *librum doctum atque utilissimum*, commendavit, edique vehementer desideravit, Joh. Frid. Mayerus, in *Disp. de Chr. Sandii de Sp. S. sententia*, §. 4., p. 8.

Lob der Heiligen Schrift.

Der Bußfertigen hohe Glückseligkeit.

Ueberrachter Heiligen Dienst.

Heßlicher Bilders Dienst.

Apparatus mensæ sacre.

Poculum salutis.

Opuscula, dogmatis Pontificiorum specialibus opposita.

Römische Feigenblätter, wieder P. Dionysii de S. Marthe A. 1688. aufgegebenes Réponse aux plaintes des Protestans, touchant la prétendue persecution de France.

Capuccinus Evangelicus plenius informandus, P. Dionysii Werlensis, Capuccini Hildesienfis, *Vie pacis*, Hildesiz A. 1686. editz, oppositus.

Lehre der Wahrheit, in welcher alle Evangelische und Reformirte Christen einstimmig werden müssen: Nebst Anmerkungen über D. Sam. Strimesii Entwurf der Vereinigung. V. *Catal. nundin. Lips. A. 1710. vern.* p. 72.

Allgemeine Pflicht der Menschen.

Bestimme der Tischgäste Gottes, oder Communicanten-Büchlein.

M. DAVID SCHULTETUS, Hamburgensis, M. Petri Schulteti, Diaconi xdis Catharinaz, filius, & D. Dav. Klugii, ejusdem Pastoris, ex filia nepos, d. 16. 31. pt. A. 1679. natus, e patriz Schola ac Gymnasio Witebergam A. 1700. abiit, & istic die 28. Apr. A. 1701. Magistri obtinuit titulum. In patriam A. 1703., ob mortem Parentis, reversus, sequenti 1704. Rostochium excurrit, reliquum autem vitæ quadriennium, ab A. 1705. ad fatalem 1709. (qvo, d. 25. Aprilis, morbo extinctus est Colico), Hamburgi transegit. Cum sacris, qvz a Præceptoribus hauferat, valde laboraret præjudiciis, istorumque effata, velut oracula, veneraretur, ac zelum immodicum *Philoxenia* præcoci *ἀναγωγῆς* imitaretur, audacia juvenili controversiis nuperis Ecclesiz Lutheranz domesticis, accuratioris licet de istis judiciis expers, temere se ingessit, & Theologos moderatores, aliosque scriptores, a sacris alieniores litibus, schediasmatis subinde laceravit existit. Quo cum esset animo, mirum haud est, eum a doctore suo, D. Joh. Frid. Mayero, cujus *γῆρας* erat discipulus, in *Oratione de Job. Rugenbaggio* p. 8., Juvenem esse salutatum *summe spei*, &, si *doctrinæ apparatus*, *modum innocentiam*, *discendique ardorem*, *species*, in *exemplum hominis natum studiosi*. Plura de vita ejus suggerent C. O. F., Lüneburgensis, Narratio de hac vernacula; scripto ipsius posthumo von den Hamburgischen von der Schule betruffenen Predigern A. 1709. subjuncta, & qvz istam sequuntur, *Nova Germaniæ literaria Hamburgensia*, M. Sept. A. 1709., p. 371. 372. Conf. de illo *Diarium Eruditorum Parisiense Gallicum anni 1708*, in *Supplem. Augusti*, p. 402.

401. & sequens anni 1709. in Supplem. Junii p. 611. Conr. Sam. Schurtzfleischii Græcum ad eum Epigramma in Poë-
matis p. 347. ac Barth. Feindii Junioris Carmen in lauream ipsius Philosophicam Germanicum, *Parte I. der Deutschen*
Gedichte, p. 463-468., obvium.

Disp. de Salute Aristotelis, Præfide Gerh. Meiero, Th. Lic., defensa. Hamburgi 1698. in 4.
Disp. de D. Lutheri Voto: *Deus vos impleat odio Papa!* Præfide D. Joh. Frid. Mayero defensa. Hamb. 1699. in 4.
Disp. de Pietista per Status Evangelicos accusato & judicato, Præfide eodem. Hamb. 1700. in 4.
Disp. de Jure Gratiz Principis Christiani in reos noxæ capitalis, e S. Scriptura & Veterum Piorum moribus repetito;
Præfide D. Phil. Lud. Hannekenio Autore defensa. Witebergæ 1701. in 4.

Diff. de LII. Doctis præcocius, Accessiones ad Adr. Bailleti Librum *des Enfants devenus celebres par leurs études,*
ou par leurs écrits, suppeditans, Præfide M. Henr. Klausingio, Ord. Philos. Witeb. tunc Adjuncto, proposita. Wite-
bergæ 1702. in 4. V. de illa *Nova Germania literaria*, M. Jul. A. 1703. p. 245. Idem argumentum fulius deinde per-
sequi A. 1708. cepit, in der *Erforneten Schaubühne der gelehrten Jugend*, Scripto, de quo infra dicetur, vernaculo, sed,
morte impeditus, non nisi primam illius edidit Sectionem.

Disp. quæ formula *Dicis causa ex literatura* explicatur, Præfide Conr. Sam. Schurtzfleischio, Autore, defensa. Wite-
bergæ 1703. in 4. Recensum ejus invenies in eisdem *Novis Germania literariis*, M. Jul. A. 1703. p. 243. 244.

Disputationes duæ de Fœminis 24. prima ætate eruditione ac scriptis illustribus & nobilibus, ab ipso Præfide propo-
sitz. Witebergæ 1703. in 4. V. de istis eadem *Nova*, l. c. p. 244. 245. Plagi eas in suam *de Poetris puellis* Distriben-
Kilonii A. 1700. editam, accusavit Sebast. Kortholtus, Professor Kilonienfis, in amicis ad me literis, consentiente Auto-
re des *Ausführlichen Berichtes von neuen Büchern*, Sect. 7., p. 688. 689.

Theses ex Theologia selectæ, Præfide D. Joh. Fechtia propositæ. Rostochii 1705. in 4. V. de his *Nova literaria Lu-
becensia*, M. Oct. A. 1705. p. 291.

Innocentia Theologorum Hamburgensium contra Gothofredum Arnoldum, aliisque, asserta. Hamburgi 1706.
in 4. Tractatui huic (de quo Val. Ern. Löscheri Unschuldige Theologische Nachrichten, Sect. 4. A. 1707. p. 262. 263. 264.)
possunt conferri) per Gothofr. Arnoldum, cujus ille *Historia Ecclesiastica Hereseologica Germanica* potissimum erat
oppositus, paucis, sed nervose, responsum est, in den *Theologischen Historischen Betrachtungen*, Francofurti A. 1709.
in 4. editis, P. V., c. 1., p. 619-623. Ubi Autori, quod juveniliter ferociens, impudenti maledicentia, Spenero, Arnol-
do, aliisque eruditis, temere insultaverit, Zelum immodicum atque *avon* ubique prodiderit, libellum famosum, ejus-
que calumnias, exscripserit, *ad* inepte cumulaverit, verba Arnoldi perverterit, manifeste vera negaverit, manife-
ste falsa defenderit, Historicorumque consensui, imo sibi ipsi contradixerit, exprobratur, luculentisque probatur spe-
ciminibus, & hæc tandem p. 623. de scripto ejus censura additur: *Ich bin gewis, daß, wenn die Rhetorischen und Sophi-
stischen Kunst, zusammen den groben Convitus, weggethan werden, nichts wahrhaftiges noch solides miteinander daran bleiben*
*kan. Quæ Isagoges meæ ad Historiam Cimbricam Partis IV. Capitis X. narrationibus de Ordinibus Ecclesiasticis Ham-
burgensis Certaminibus sacris, præsertim intestinis, in eodem Tractatu a Schulteto sunt opposita, cum Autor Zelum*
quorundam degenerem argumentis, pro legitimo solum militatibus, frustra defenderit, in singulorum certaminum
historia domestica tantum Zelotum Hamburgensium, & Parastatarum, quos illi habuere, imitiorum, allegaverit
*testimonia, contraria autem aliorum moderatiorum, audacia juvenili, mendacii sæpe impudenter, nullis licet rationi-
bus adductis, infirmulaverit, & certamina Epinianum, Schuppianum, Haccianum, Reiserianum & Horbium, quo-
rum vitia excusari non poterant, callide præterierit, responso indigna esse, & egomet judicavi, & alii prudentiores*
consueverunt.

Schediasma de Doctoratu Theologico apud Reformatos non assumendo: Una cum Enneade Observationum ad
nuperum Reformatum in Comitibus Ratisbonensibus postulatam, ut iis a nostratibus licentia concedatur sacram
idem extruendi, ubicunque viginti Reformatum familiarum reperiuntur. A. 1708. in 4. V. de illo *Nova Germania lite-
raria*, M. Mart. A. 1708. p. 120. & Val. Ern. Löscheri Unschuldige Theologische Nachrichten, Sect. 6. A. 1708. p. 317.

Erfornete Schaubühne der gelehrten Jugend, worauf bey die 400. in allen Wissenschaften erfahrene und gelehrte Junglin-
ge aufgeführt werden, in unterschiedlichen Dethungen. Hamburgi 1708. in 8. Sylloges hujus, ex Adr. Bailleti Tractatu
ejusdem argumenti Gallico, aliisque Autoribus, ordine Alphabetico congestæ, Scenæ sive Sectionis primæ, quæ sola
tantum prodit, *ausführlichen Berichtes von neuen Büchern*, Sect. 3., p. 314-317.

D. Mart. Lutheri und Casp. Calvörri ganz ungleiche Lehren von der Vereiningung der Evangelischen und Reformirten,
auf beyderseits Schriften zur Gnüge gezeigt. Hamburgi 1709. in 4. Scheda Casp. Calvörri, Superintendentis in Ducatu
Brunsvicensi Cellerfeldensis, Consultationi de Pace ecclesiastica inter Protestantes opposita. V. Val. Ern. Löschernum,
l. c., Sect. 8. A. 1709. p. 484-488.

Der von der Schule zur Kirche berufene Hamburgische Prediger. Hamburgi 1709. in 8. Catalogus est Ecclesiasticarum
Hamburgensium, scholasticis antea funetorum officis, cujus recensum *Nova Germania literaria*, M. Sept. A. 1709. p.
368-372. & Val. Ern. Löschernus, l. c., Sect. 11. A. 1709. p. 690. 691. 692., exhibuerunt.

Schediasma de Doctis *negotiorum*, sive Apostatis, in der Schaubühne der gelehrten Jugend, Sect. I., p. 17., promi-
sum. Semicenturium horum tantum unicum a C. O. F., Vitz ejus scriptore, reliquisse perhibetur.

Schediasma affectum de Moribus Calvinianorum tragicis, cujus mentio apud eundem occurrit Biographum.

GEORGIUS DIETERICUS SCHULTZE, Hamburgensis, Joachimi, Diaconi Jacobzi, filius, & Danielis
Severini, modo laudati, germanus, Med. Doctor & in patria Prædicator, Poliater ejusdem inferior d. 5. Jul. A. 1700. e-
lectus. Obiit A. 1722. V. *Nova literaria Lubecensia*, M. Aug. A. 1700. p. 256., & Joh. Alb. Fabricii P. II. *Memor.*
Hamburg. p. 1044.

Disp. Inaug. de Dysenteria. Trajecti ad Rhenum 1682. in 4.

GODOFREDUS SCHULTE, J. U. Lic. & Prædicator Hamburgensis, Johannis, Consulis primarii, filius, A.
1704. superstes.

Theses inaugurales, ex utroque jure selectæ. Patavii A. 1695. (V. P. A. Lehmanni *Hamburgum* A. 1701. *literatum*
pag. 25.)

HENRICUS SCHULTZE, Lubecensis, J. U. D. Rostochii A. 1658. creatus.

Disp. de acquirendo Rerum dominio, Lovanii edita, teste Henr. Rahnio, in *Programmate Disp. Inaug. sequenti*
premissa.

Disp. Inaug. de Jure Belli & pacis, Præfide D. Henr. Rahnio. Rostochii 1658. in 4.

Molleri Cimb. Lit. Tom. I.

PPP PP PP

JOACHIM.

JOACHIMUS SCHULTZE, Hamburgensis, Johannis, J. U. Licentiat, filius, Med. Doctor Helmstädi A. 1605. creatus, urbis patriz, circa A. 1618. (uti ex *Albo Joach. Morfii MSto* (1.) didici), fuit Poliater, & ab Alb. Wichgrevio (2.) hoc nominis commendatus est Anagrammate: *Joachimus Schultetus*; * *Et hic Musis oculus*.

Disp. de ratione purgandi, Præs. D. Duncano Liddelio. Helmstädi 1601. in 4.

Disp. de Catarrho, carmine peculiari ab Alb. Wichgrevio, l. c., laudata.

JOHANNES SCHULTZE, patria haud dubie Eiderstädiensis.

Verzeichniß von den Ländern Eiderstätt, Everstrop und Usholm, A. 1612. aufgesetzt; opusculum ἀνέκδοτον, quod ab Ant. Heimreichio, in *Chronico Frisia borealis vernaculo*, c. 6., p. 111., & *Catalogo Auctorum*, secundæ ejusdem editioni præfixo, allegatur.

JOHANNES SCHULTZE, Lubecensis.

Cæleste Ordnung, oder *Schrift von der himlischen Behausung der Kinder Gottes, bey Absterben* Fr. Annæ Catharinæ, Herrn Alexandri Lüneburgs Ebeliebsten, aufgesetzt. Lubecz 1683. in 4.

JOHANNES SCHULTZE, Hamburgensis, Alberti, XIIviri & Mercatoris, ex Gertrude Fechtia filius, avo Joh. Schultzio, J. U. L. & Senatori, ἐμῶνμος, diem 14. Dec. A. 1621. natalem habuit, & e patriz schola Gymnasioque dimissus, Jurisprudenz Rostochii A. 1641., & Argentinz sequenti vacavit quadriennio, Licentiat autem titulum Basileæ A. 1647. obtinuit. Gallia deinde ac Batavia perlustratis, Hamburgum A. 1648. reversus, Secretariis patriz d. 16. Mart. A. 1658., Consulibus autem d. 20. Jul. A. 1668., adscribi meruit, ordinisqve horum amplissimi, per lustra quatuor vitæ ultima, fuit Senior. Vivis d. 2. Mart. A. C. 1697., & ætatis 76., excessit, cum ex Elisabetha Reinstorfia uxore, A. 1649. ducta, in conjugio ferme semiseculari, VII. fastulisset filios & VI. filias. E quibus decem, ipsi superstites (& hos inter Albertus, J. U. L. ac Protonotarius, & Godofredus, J. U. L., suis supra locis memorati), nepotum & neptium XXXI., octoque pronepotum & proneptium, avum ac proavum, ante obitum, eum jam reddiderant. Plura de ejus vita, laudibus ac in patriam meritis, suggerent Epitaphii, in xde ipsi Petrina erecti, inscriptio, a Joh. Alb. Fabricio, in *Auclario Inscriptionum Hamburgensium* Theod. Anckelmanni, num. 132., p. 41. 42., exhibitæ, & Joh. Frid. Mayeri, Pastoris tunc Jacobzi Hamburgensis, *Elogium*, quo defuncto parentavit, panegyricum, seorsim Hamburgi A. 1697. in fol., cum præmissis *Programmatibus* de senectute illius vegeta, excusum, sine hoc autem A. 1710. ibidem, in Fabricii modo laudati *Parte I. Memoriarum Hamburgensium*, p. 320-342., recusum. Idem Mayerus suum etiam de *Pontificum Romanorum electione* Epistola peculiari illi inscripsit *Commentarium*, & in hac vitam eum vocavit *Bibliothecam, ambulatoriumque museum*, ac ob judicii divinitatem cum memoria pertinacitate, in senectæ etiam, contententem, celebravit. *Summus veræ Jurisprudentiæ Antistes* audit Vinc. Placcio in Epistola *Tr. sui Juridici de Actionibus*, illi A. 1679. inscripti, *dedicatoria*. Nummum exequialem, extincti A. 1697. dicatum memoriæ, Pet. Ambr. Lehmannus, in *Observationibus Historicis anni 1702. vernaculis*, num. 51., p. 407. 408., descripsit, & in *Novis Lit. Germ.*, M. Sept. A. 1703., p. 360., æri insculptum exhibuit.

Disp. Jurid. de Collationibus, Præs. D. Joh. Ott. Tabore. Argentinz 1646. in 4.

Disp. Inaug. de Contributione jactus. Basileæ 1647. in 4.

Observationes ejus in Jura, tum Imperii Romani, tum Civitatis Hamburgensis, ineditas, *judicio & labore longe maximo conscriptas*, oculis suis se usurpasse, testatur Placcius l. c.

JOHANNES SCHULTZE, Hamburgensis, Alberti, Protonotarii, filius, & Johannis Consulis nepos, J. U. Licentiat, A. 1716. Præs. in Judicio patriz inferiori functus munere. V. *Hamburgum anni 1716. literatum* p. 33., & Mich. Richey (ob *solidam doctrinam, cum prudentia quam dexterrime conjunctam*, eum commendantis) *Epist. dedic. Centum Venerum Flavii Junii, Andriensis*, a se, ex illius MSto, Hamburgi A. 1714. iterum editarum, ipsique inscriptarum.

Disp. Inaug. de Transactione jurata. Tubingæ 1705. in 4.

M. PETRUS SCHULTZE, sive **SCHULTETUS**, Hemma Dithmarsius, Stephani, Pastoris pagi primum istius, & ædis deinde Hamburgensis, Spiritui sancto sacrz, e Barbara Sabelia filius, d. 11. Mart. A. 1641. in lucem editus, Witebergæ, d. 16. Oct. A. 1662., laurea a D. Æg. Strauchio ornatus est Philosophica, Parochus Ecclesiæ in Dithmarsia Wördenfis A. 1668., Catharinæ autem Hamburgensis Diaconus d. 22. Mart. A. 1674., electus, & post quinque liberos ex Anna Maria, D. Dav. Klugii, Pastoris Catharinæ Hamburgensis, gnata, A. 1671. ducta, susceptos, calculi doloribus d. 16. Maji A. C. 1703., ac ætatis 63., extinctus. V. Vitæ ejus historiam, in *Novis liter. Germanicis*, M. Jul. A. 1703., p. 280., exhibitam, & Joh. Alb. Fabricii *P. II. Memor. Hamburg.* p. 382. Joh. Frid. Mayero, *P. III. Musei ministri Ecclesiæ*, c. 3., p. 92., *Orator audit Ecclesiasticus scitissimus, & Theologus pie solideque doctus*.

Bructerus, Poema Heroicum. Hamburgi 1658. in 4.

Disp. de Causa per accidens, Præs. M. Sim. Frid. Frenzelio. Witebergæ 1662. in 4.

Exerc. Historica de Imagine ἡρακλεῶς Danielitica, Præs. D. Ægid. Strauchio proposita. Witeb. 1662. in 4. Ipsi tribuitur, simulque commendatur, in Aug. Pfeifferi *Antichiliasmo* p. 283.

Disp. ad Gen. XLIX. 5. Witeb. 1663. in 4.

Disputt. dux de Dario Medo. Witeb. 1663. in 4.

Unterschiedener Himmels- und Erdentweg, nach Anleitung des ersten Psalms, in VI. Predigten beschrieben. Hamb. 1673. in 8.

Das von Liebe brennende Predigen-Herg Petri, auß Joh. XXI. 15. 16. 17., in einer Anzugspredigt an S. Catharinen-Kirche in Hamburg, d. 9. Apr. A. 1674. vorgetragen. Es ist hinzugefüget seines Vattern, M. Steph. Schulteti, Pastoris emeriti an des H. Geistes Kirche, Abhandlung, geschehen d. 11. Febr. A. 1674. Hamb. 1674. in 8.

Taufsermon bey der Taufe eines Türkischen Mädchens, so vorhin Fattima, nun aber Elisabeth Christina, genandt, d. 11. Apr. A. 1689. gehalten. Hunc D. Joh. Frid. Mayerus, in *Museo suo ministri Ecclesiæ*, Lipsiæ A. 1690. in 4. edito, *P. III.*, c. 3., p. 92-99., juris fecit publici.

SAMUEL SCHULTETUS, Eddelakiz, in Dithmarsia Australi, d. 28. Oct. A. 1635., natus, eisdem cum Petro fratre, modo memorato, parentes, Stephanum, Ecclesiasten Dithmarsicum atque Hamburgensem, & Barbaram, Petri Sabelii, mercatoris Hamburgensis, filium, habuit. Quinquennis Hamburgum cum parente migravit, & schola civitatis publica per quadriennium, ac Gymnasio per triennium, frequentatis, studio Theologico, ab A. 1656., in Academia Witebergensi, sequenti 1657. Magistri ei largita titulum, & ab A. 1659., in Argentinensi, convictuque D. Joh. Conr. Danhaueri, incubuit. Ex hac, biennio elapso, digressus, Hamburgi substitit, ad A. usque 1667., quo

Vici

(1.) fol. 671. (2.) Cent. I. Anagrammatum, Des. IV., n. 7., p. 45.

vici in Dithmarfia boreali Diaconatum obtinuit Heidenfis, cum Pastoratu, & Przpositi Ecclesiarum provincie ejusdem Ducalium reliquarum dignitate, post mortem M. Joh. Crügeri, Collegæ, A. 1681. commutatam. A. 1683., d. 4. Nov., Ecclesie Petro-Paulinæ Hamburgensis Pastor, in locum M. Hermannii a Petkum, est electus, istudque officium, titulo Doctoris Theologi in Acad. Kiloniensi d. 21. Dec. impetrato, d. 22. Jan. A. 1684. auspiciatus, ac deinceps A. 1688. Senior etiam ordinis Ecclesiastici, scholarumque Inspector, a Senatu, post D. Dav. Klugii, designatus, obitum. Duo, cum presbyterio præfesset Hamburgensi, non hujus solum, sed civitatis etiam universæ, tranquillitatem certamina sacra, perquam infauſta, turbant, in quibus ipse partis rigidioris, cum D. Joh. Frid. Mayero, Pastore Jacobo, & incentore utriusque præcipuo, fuit promachus. Prioris, A. 1690. Joh. Winclero, Joh. Henr. Horbio & Abr. Hinckelmanno, Ecclesiarum Michaelitanæ, Nicolaitanæ & Catharinæ, Antistitibus, ob Collegia pietatis domestica, formulamque novi Juramenti Ecclesiastici vernaculam, istis, aliisque circa sacra innovationibus, Magistratu ignaro, a nostro, ejus (uti Mayerus (1.) testatur) autore, oppositam, & Presbyterio obtrusam, animose repudiatam, moti, sed a Senatu A. seqv. 1691. sopiti, historiam breviorē, b. l. haud repetendam, *Parte IV. Isagoges ad Historiam Cimbricam* (2.) jam exhibuimus, uberiorē autem Wincleri, Horbii & Hinckelmanni, biographus reservamus. Isto vix sedato, nova, A. 1693. ineunte, adversus Horbium, ob libelli de Juventutis educatione, a Pet. Poirreto, homine heterodoxo. Gallice scripti, Versionem Germanicam, incaute publicatam, a Mayero concitata est tempestas, eaque priori longe truculentior, in qua, exemplo hætenus inter Lutheranos inaudito, tanta in Collegam hunc, ab adversariis, & plebe seditiosa, illorum secuta auctoritatem, sevitum est animorum intemperie, ut Horbio, Magistratu atque auditoribus invit, ne vitæ discrimen incurreret, munere sacro fuerit abstinendum, & urbs tandem ipsa, cui *παιδαγωγία* turbæ a factionibus excitatæ seditiosis, minari videbantur, relinquenda. In tragoedia ista Mayeri noster denuo fuit affecula, & sermonibus sacris justo vehementioribus (quorum unum, in Joh. Nicol. Blanckii, Diaconi Petrini, inauguratione, d. 22. Aug. A. 1693. recitatum, Laicus quidam Hamburgensis refutare mox est aggressus (3.)), *Declamations in fanaticos scholæ fores scholastica*, d. 11. Maji A. 1693. habita, scriptisque variis, sub Ordinis totius Ecclesiastici nomine publicatis, animum in Horbium, ejusque patronos, Winclerum & Hinckelmannum, immitem atque infensum abunde prodidit. Certaminis hujus funesti, cujus beneficio noster, scriptis aliis parum famæ consecutus, exteris innotuit, series universa, monumentis jam Senatus Hamburgensis, atque aliorum, compluribus publice exposita literariis, in Vitz Horbii suo loco commodius enarrabitur historia. Sex e duabus uxoribus, Anna, Nicolai Bojeni, Actuarii Dithmarfici, gnata, A. 1669., & Anna Margareta Raschia, Johannis Adolphi, zærio Dithmarfiæ borealis præfecti, filia, Reimarique Clausenii, Prztoris Tellingstedensis, vidua, A. 1673. ducta, sustulit liberos, sed filium tantum unicum, Stephanum, J. U. Licentiatum, cum A. C. 1699., ac ætatis 64., d. 30. Maji, & festi Pentecostalis (cujus prima concionatus publice erat) tertia, morte subita expiraret, reliquit superstitem. Epitaphii, ab illo parenti in æde erecti Petrini, Epigraphen Joh. Alb. Fabricii *Audarium Inscriptionum Theod. Anckelmanni Hamburgensium*, n. 136., p. 43., exhibet. Parentatum est defuncto a Joh. Schultzio, scholæ Hamburgensis Rectore, *Oratione ἀνακρίσις*, a Balth. Menzero autem, Professore Gymnasii Mathematico, *Programmate funebri*, Hamburgi A. 1699. excuso, & A. 1711. *Parte Memoriarum Hamburgensium* Joh. Alb. Fabricii *Tertia*, p. 340-350., recuso. E quo, mecum, Pet. Ambr. Lehmannus, in *Observationibus Historicis anni 1699. vernaculis*, num. 23., p. 180. 181. 182., & Autor Anonymus *Excerptorum curiosorum e novellis anni 1699. Germanicorum*, p. 76., vitz ejus repetierunt historiam. Bibliothecæ illius, auctione publica distractæ, Catalogus Hamburgi A. 1701. in 8. prodit. Confer etiam elogium insignē, quo Parastatam hunc suum Joh. Frid. Mayerus, im Mißbrauche der Freyheit der Gläubigen, c. 2., p. 16., est dignatus.

SCRIPTA.

Disp. de persona Christi, Przside D. Abr. Calovio. Witebergæ 1658. in 4.
Ecclesia Muhammedana breviter delineata, & Przside D. Joh. Conr. Danhauero exhibita. Argentinz 1660. & 1668. in 4., ibidem (si titulo, typis contradicentibus, credendum), sine mentione anni, in 4., & Lipsiæ tandem (in *Appendice Voluminis Disput. Theologicarum Danhaueri*) A. 1707. in 4. Præfixa est præfatio Danhaueri Przsidis, & veni, uti stylus, aliaque, mihi ferme persvadent, Autoris, cujus nomen in editionum secundæ ac tertiz titulis perperam est omis- sum. Ipse certe Schultetus, in *Proamio*, Disp. hanc ductu illius, per *Christides Aët. III. Phen. VIII.* præbito, & (vas- su, elaboratam esse, non diffitetur. Commendatur a Joh. Henr. Hottungero (*compendium eam Muhammedismi, sed historicum potius, quam elenchicum*, vocante), in *Bibliothecario quadripartito*, P. IV., c. 3., p. 406., & Joh. Frid. Mayero P. III. *Musei ministri Ecclesie*, c. 3., p. 67.

Disp. Inaug., Hodomoriæ Muhammedanæ breviter exhibens, Przside D. Matthia Wasimuhio proposita. Ki- loniæ 1683. in 4. Eadem est cum Diatriba præcedenti, titulo mutato, initio hic suo & sine mutilata.

Scriptis hæc Latinis addantur Germanica, sub Ordinis Ecclesiastici Hamburgensis nomine, ab ipso, uti creditur, adversus Joh. Henr. Horbium, Joh. Winclerum & Abr.

Hinckelmannum, Collegas, edita.

Des Ministerii zu Hamburg Verbindungs-Formul in der reinen Lehre, wieder allerhand neue Schwärmer und Sectirer, d. 14. Mart. A. 1690. unterschrieben. A. 1690. in 4. Pomum Eridos in ecclesiam projectum Hamburgensem, de cujus historia *Part IV. Isagoges nostræ ad Hist. Cimbr.*, c. 10., §. 22., p. 601-607., potest consuli. Joh. Frid. Mayerus, quem Autorem ejus esse, *issic p. 603.*, rumorem secuti publicum, perhibuimus, Schulteto illam debere indicavit im Miß- brauche der Freyheit der Gläubigen zum Decel der Bosheit, scripto Anti-Speneriano, Hamburgi A. 1692, in 4. edito, c. 2., §. 4., p. 19.

Sendschreiben an D. Joh. Frid. Mayern, von der Streitigkeit des Hamb. Ministerii mit D. Phil. Jac. Spenern, d. 3. Mart. A. 1692. geschrieben. Prodiit in scripto Mayeri modo allegato, c. 3., §. 3., p. 34-37.

Grundrichtiges Urtheil von dem Büchlein, Klugheit der Gerechten genandt, den Deputatis des Raths zu Hamburg, am 10. Mart. A. 1693., schriftlich communiciret: Samt den Volgegründeten Ursachen, Herrn Joh. Henr. Horben, Pasto- ris zu S. Nicolai, höchstnöthig erachtete Remotion betreffend, so dem Rathe d. 20. Mart. sind eingehändigt. A. 1693. in 4. Opposita huic scripto est Horbii *Apologia* Germanica, eodem A. 1693., jussu Senatus, in 4. edita.

Kurze Anzeige, was von J. H. Horbii Responso, so er, auf des Ministerii, am 20. Mart. eingegebene, Ursachen seiner Remotion, am 27. Jun. dem Rathe übergeben, zu halten sey. A. 1693. in 4. Reposita huic est Horbii Kurze Fürstellung, daß die Anzeige der Herren Ministerialen, was von seiner Apologie zu halten, wieder Christliche Liebe und Wahrheit sey, ex- cusa A. 1693. in 4.

Vortrab der zukünftigen Verantwortung des Ministerii in Hamburg, auf die harte Beschuldigung, so, in dem, so genandt, PPP PP PP 2 ten,

(1.) im Mißbrauche der Freyheit der Gläubigen p. 19. (2.) Cap. X., §. 22., p. 601-607. (3.) in der Gewissenstretung eines rechtlichen Einwohners in Hamburg, an die Kirchen-Vorsteher zu S. Petri und Pauli, scripto quaternionis unci, A. 1693. edito,

ten, Protokollmäßigen Berichte dessen, was, zwischen einem Hochweisen Räte, und dem Ministerio, occasione der Horbischen Sache, bisher vorgefallen, enthalten ist. A. 1693. (d. 7. Jul.) in 4. Prodrum hunc, quaternione constantem unico, & Senatus Hamburgensis de certamine Horbiano Relationi, a D. Joh. Henr. Simone, Syndico, A. 1693. scriptæ ac editæ, oppositum. Schulteto vindicat Joh. Frid. Mayernus in Wahrhaften Gegenberichte gegen eben denselben Protokollmäßigen Bericht, p. 4. 6., confutavit autem scriptum pro Horbio *adversus*, eodem A. 1693. in 4. sub hoc excusum titulo: der, samt seinen Ritt- und Rottmeistern, geschlagene Vortropp, oder Vortrab, der Herrn Ministerialen in Hamburg, mitten unter dem Anund Abtragen dieser Apocalypsischen Cavallerie (*Zach. VI. Apoc. VI.*), entworfen von einem, der dem auf dem weissen Pferde (*Apoc. XIX.*) folget.

Urtheil von D. Abrah. Hinckelmanns Schriften wieder D. Joh. Frid. Mayern, am 14. Febr. A. 1694. aufgesetzt, und Mayerns Ablehnung der verunstalteten Antwort Hinckelmanns, so A. 1694. (d. 14. Febr.) in 4. ist publiciret, p. 9. 10. 11., einverleibet. Improbaturum mox est a Joh. Winclero, in Epistola, Hinckelmanns Vernünftiger Abfertigung der dritten Schmähchrift Mayerns, eodem anno, d. 15. Febr., adjecta.

Erste Abfertigung Herrn Joh. Wincleri und D. Abr. Hinckelmanns, mit ihrem gründlichen Beweise, daß in Hamburg keine Gefahr der Verlierung reiner Lehre, unter den Lehrern, gewesen. Hamburgi 1694. in 4. Refutata est a Winclero, in der, an die geheiligte Häupter, Vorsteher, und Christi. Gemeinde zu S. Michaelis, gerichteten. Zugemüthsführung der schmählichen Schrift des Hamb. Ministerii, so unter dem Titel der Ersten Abfertigung herausgegebenen, und angehangener Abfertigung der unbilligen Auflagen, Hamb. A. 1694. in 4. edita.

Andere Abfertigung Herrn Joh. Wincleri, mit seiner Zugemüthsführung. Hamb. 1694. in 4. Huic itidem responsum est in Wincleri kurzer Rettung seiner Unschuld, wieder die heftige ungegründete Auflagen der Hamburgischen XX. Ministerialen, in ihrer andern Abfertigung; quæ Hamburgi eodem A. 1694. in 4. prodit.

Inedita adhuc est Historia totius Certaminis Horbiani Hamburgensis Germanica, quam, velut accuratissime conscriptam, Sam. Schelgwigius, in *Itinerario Anti-Pietistico* p. 49., commendavit.

M. SEVERINUS SCHULTZE, Hatherlebens, Hafnia M. Septembri A. 1704. extinctus. V. *Nova literatura Lubec.*, M. Dec. A. 1704., p. 372.

Virgula divina, seu Prodrum demonstrationis existentiz Dei, ex operationibus mentis humanæ, Disput. publica exhibitus. Jenæ 169.. in 4.

STEPHANUS SCHULTZE, Heida Dithmarsus, Samuelis (*de quo supra est dictum*) filius, J. U. Lic. & ab A. 1700., Practicus Hamburgensis.

Disp. Inaug. de Pædis. Lugd. Bat. 1699. in 4. (V. P. A. Lehmanni Hamburgum A. 1701. literatum p. 25.)

HENRICUS WILHELMUS SCHUMACHER, Lubecensis, J. U. Doctor, & Dicastri Ratzeburgensis regii Advocatus.

Disp. Inaug. de Communione Bonorum inter Conjuges, ejusque effectu, Præside D. Franc. Ern. Vogtio proposita. Kilonii 1722. in 4.

JOHANNES SCHUMANNUS, Prezonis, Cænobii initio in vico natali virginum nobilium inclyti, circa A. 1666., ac oppidi deinde in Wagria Plönensis, circa A. 1681., Pastor.

Aller gläubigen Christen Trostreichs Grabchrift, oder Leichpredigt über Jungf. Magdalena Brocktorffin, auf Apoc. XIV. 13. Kilonii 1666. in 4.

Aller Gläubigen Benedictiner Loß und Erbruche, oder Leichpredigt über Jungf. Benedicta Ranzouinn, auf Ps. XVI. 6. Kilonii 1669. in 4.

Plötzliche Todesfälle als nützliche Zeittreuer vorgestellt, oder Leichpred. über den plöglich erschossenen Danischen Kornet von Koesfeld, auf Eccl. IX. 12. Plönz 1681. in 4.

Leichpredigt über Gen. XXXV. 16. 21. in 4. (*Catal.*)

ALBERTUS SCHUNEMANN, Lubecensis, J. U. D. & in patria, circa A. 1698., Practicus.

Disp. Inaug. de Contractu avertendi periculi. Gießz 1687. in 4. Auctior recusa est in Joh. Nicol. Hertii, Acad. Gießenz Jcti, *Opusculorum*, Francofurti A. 1700. impressorum, Tomo III. Libro I. *Paroemiarum Juridicarum*, sub *Paroemia* 43., teste Andr. Langio in *Introd. in Notitiam Legum nauticarum*, c. 15. p. 139. 140.

HANSIUS SCHUPPE, Cogvus Johannis Adolphi, Ducis Holsato-Plönensis, aulicus.

Traiteur à la mode, so der delicates und neubegierigen Welt darlegt ein neues völeingerichtetes Kochbuch, darinn zu finden, wie man, sowohl Fürstliche, als andere vornehme Tafeln, nach besser Manier des heutigen Ellars, mit Speisen galant bestellen und versehen könne. Lubecz 1698. & (443. ferculis, aliisque accessionibus, auctus) Plönz 1702. in 4. V. *Nova Lit. Lubec.*, M. Mart. A. 1698., p. 44., & M. Mart. A. 1702., p. 86. Tertia ejus editio, denuo prioribus reddita locupletior, A. 1709. in 4. prodit.

HENNINGUS SCHURIUS.

Flora Cimbrica, A. 1648. edita, quam Anagrammata in Viros Cimbriz insignes exhibere, Ulr. Petrizi, Slesvicensis, J. U. C., me docuit epistola.

HENRICUS SCHÜTZE, Hamburgensis, Med. D. & in patria Practicus, A. 1704. superstes:

Disp. Inaug. de Ulceribus. Hardervici 1672. in 4.

ANDREAS SCHWARTZE, Hamburgensis, patre Johanne, cive honesto, matre autem Catharina Schröderia, d. 11. Aug. A. 1620. natus, Themidi, in Academia initio Witebergensi (qvæ illum, de qvæstione: *An Principem a subditis diligi præset, quam metui?* publice A. 1641. audivit perorantem (1.)), deinde, ab A. 1642., in Lipsiensi, & tandem, ab A. 1647., in Tubingensi (quam, comite Wolig. Ad. Lauterbachio, Jcto deinceps istius perillustri, est ingressus (2.)), litavit, & supremos in hac illius honores eodem anno obtinuit. In patriam redux, cum Anna Maria Becmannia A. 1648. primas, cum Walpurgi ab Holten vero A. 1650. secundas celebravit nuptias, & a Svecia Rege suis in Ducatu Bremensi Consiliarius, Judicique provincialis Assessoribus, adscriptus, Hamburgi tandem d. 11. Oct. A. C. 1668., & æt. 48., decessit (3.). Aug. Buchnerus, in *Programmate* paulo ante laudato, *adolefcentem etiam ingenii juxta & morum elegantia* vocavit *commendatissimum*, suamque *Orationum Pet. Cunæi Oeconomiam*, A. 1643. editam, epistola illi inscripsit peculiari, *Parvi Epistolarum Buchnerianarum*, qvæ Dresdz A. 1708. prodit, *tertiæ* inserta (4.).

(1.) V. Aug. Buchneri *Programma*, Orationi huic præmissum, *Vol. I. Dissert. Acad.*, p. 510-513. (2.) V. Vitam Lauterbachii. D. Balch. Raithii *Sermoni in Memoriam ejus summi Germanico subjunctam*. (3.) V. Mich. Kirilenii, & aliorum, *Epiceda*, (4.) *nam* 57. p. 129. 130, 131.

Disp. de Monarchia, regno & tyrannide, Præfide D. Mich. Wendelero. Witteb. 1641. in 4.
 Pentas Theoremata Philosophicorum. Lipsiæ 1642. in 4. (M. C. K.)
 Disp. Inaug. de Jure aggratiandi, Præfide D. Joh. Wurmsero proposita. Tubingæ 1647. in 4. Recusa ibidem in *Quar-*
to Disput. Juridicarum, sub præsidio Wolffg. Ad. Lauterbachii habitatum, Volumine.

JOHANNES CASPARUS SCHWARTZ, Chirurgus Hamburgensis, ab Andr. Ottom. Gålickio (in *Historia*
Chirurgia recentiore, S. 412. p. 263. 264.) tum ob doctrinam vulnorum triplicium exemplis practicis breviter, sed egre-
 gie & accurate, illustratam, tum ob candorem, quo errores in curando proprios exposuit atque emendavit, ingenuum;
 fule commendatur.

Die gezerrete Narrenkappe der Bartscheretey. Friburgi 1702. in 8. Opposita huic est Joh. Friedliebs von Wahrheits-
 burg, Scriptoris *Pseudonymus*, Zurückgeschichte Schwarzsche Narrenkappe, oder Gründliche Ablehnung der verleumbder-
 schen Chartecke, welche J. C. Schwartz gegen der Barbierkunst Verwandte aufgestreuet hat, Freyburgi A. 1703. in 12. edita.

Der Wundargneyischen Anmerkungen Erstes Duget, von gebauenen Wunden. Hamburgi 1705. in 8.

Anderes Duget, von gestochenen Wunden. Hamb. 1705. in 8.

Drittes Duget, von geschossenen Wunden. Hamb. 1706. in 8.

Der Wundargneyischen Anmerkungen Vier Duget von gebauenen, gestochenen, geschossenen und zufälligen Wunden,
 zusammengedruckt. Hamburgi 1713. in 8. (Catal.)

Der selben fünftes Duget, von Geschmülsten und Geschwären. Hamb. 1718. in 8.

Klystieren, als ein allgemeines Hülfsmittel, in allen Vorfällen sicher zu gebrauchen: ingleichen vom Wasser- und Toback-
 Gebrauche. Hamb. 1723. in 8.

JOHANNES FRIDERICUS SCHWARTZE, Lubecensis, Med. Doctor & Practicus, circa A. 1709., Bero-
 linensis. V. Georg. Frid. Neumanni *Or. de favore Lubecensium in externos* p. 29.

Themata Medica de Vestitu, Præfide D. Joh. Jac. Baiero. Altorfii 1704. in 4.

Disp. Inaug. de impedimentis Sudationum, eorumque medela. Altorfii 1706. in 4. V. *Nova Lit. Germ., M. Sept.*
A. 1707., p. 323.

CASPARUS SCHWENCK, Flensburgensis, Caspari, Secretarii urbani, e Christiana, D. Steph. Klotzii,
 Cimbriz regiz Superintendentis, gnata, filius, Scholz in Eiderstadia Gardingensis moderator.

D. Steph. Klotzii Erläuterter Catechismus, von ihm auß des Autoris anderen Schriften vermehret, und, den Erwachse-
 nen zum besten, mit Sprüchen der H. Schrift bestätigt. Hamburgi 1699. in 12.

JOHANNES SCHWENCK, Gardinga Eiderstadiensis, Caspari Schwenckii, Eiderstadiz Præsidis, ex An-
 na, Rudolphi Langii, Consulis Tonningensis, gnata, fuit filius, Casparique Schwenckii Senioris & Joh. Camperi, Con-
 sulum Stadenium, nepos ac pronepos. Causarum forensium patronum, circa A. 1662., in urbe egit Flensburgensi,
 deinde autem, J. U. Licentiatu titulo Helmstadii A. 1664. ante reportato, Novellarum ac Institutionum in Academia
 Kiloniensi Professor A. 1666. est constitutus, Doctoreque, triennio post (A. 1669.); a Collega Erico Mauritio renunci-
 atus. A. seqv. 1670. munere Professorio, quod Magno Wedderkopffio, locum inter Antecessores adeptum tertium, esset
 posthabitus, sponte se abdicavit, & Hamburgum initio, posteaque in patriam, digressus, partem vitæ reliquam, inter
 conjugii infelicis tridia, privatus transegit.

Disp. Jurid. de Re militari. Præfide D. Georg. Wernero proposita. Helmstadii 1661. in 4. Recusa *Volumine II. Exer-*
citationum Juris publici, ab Ahafv. Fritschio collectarum, Rudolstadt A. 1668. in 4. edito, num. 15.

Disp. Inaug. de Privilegio sumptuum, studiorum causa factorum, ex celebri *L. 50. ff. fam. berc.*, Præfide D. Georg.
 Wernero. Helmst. 1664. in 4.

Programma ad Novellas & Jus privatum audituros. Kilonii 1666. in 4.

Disp. de jure Academicarum. Kilonii 1666. in 4.

Epithalamion in nuptias Christiani Alberti, Ducis Holfatici, & Fridericz Amalix, Principis Danicz. Kil. 1667. in fol.

JOHANNES THOMAS SCHWERMANN, Tunderensis, Johannis, pharmacopæi oppidani, filius, d.
 10. Aug. A. 1670. natus, artisqve Medicæ, cum Praxin ejus in patria A. 1697. jam inchoasset, Doctor in Academia cre-
 atus A. 1699. Kiloniensi. De vita ejus plura suggerent Wilh. Huldar. Waldschmidii *Programma Disput. inaugurali*
præmissum, & ex isto, *Nova Literaria Lubecensia, M. Sept. A. 1699., p. 276.*

Disp. Inaug. de Mictione cruenta, ex suppressione Hæmorrhoidum, Præfide D. Wilh. Huldar. Waldschmidio, Ki-
 lonii 1699. in 4.

CHRISTOPHORUS SCHWICHEL, Husensis.

Oratio de Jesu Christi, totius generis humani Servatoris, laudibus, in Pzdagogio Stettinensi d. 10. Maji A. 1636:
 habita. Stettini 1636. in 4.

JACOBUS SCHWIEGER, Altonavia Holfatus (1.) Poeta alicujus inter vernaculos nominis, cujus patriam,
 in Holfatia, ni fallor, sitam, Phil. a Zesen (2.) primis tantum literis (von A. auß H.) indicavit, in Societate Poetica Zesii
 hujus, cui Kal. Aug. A. 1645. adscriptus est (3.), rosifera agnomen *Fugacis* (des Flüchtigen), in Cygnea autem Joh. Ri-
 stii pastorale *Filidoris*, obtinuit, dramatumqve & Poematum suorum nonnullis nomina hæc adoptiva, aliis autem ve-
 rum præfixit ac gentilitium. Castra, uti e *Veneris* pater *Armata* titulo, aliquamdiu est secutus, magnamque vitæ par-
 tem Hamburgi, Glückstadii, ac in locis vicinis, exegit, circa A. 1665. autem in aula Comitum in Thuringia Schwartzbur-
 gici Rudolstadiensis, uti dramata docent tunc edita, est versatus. De Carminibus ejus vernaculis Erdmannus Neumei-
 sterus, in *Diff. de Poetis Germanicis* (4.), hoc tulit judicium: *Ingenium ad poetandi facilitatem proclive est; sed ne-*
scio quid in dictione affecler, quo Poemata placeant minus.

Ueberschriften und Gedichte. Stadz 1654. in 12. (V. *Catal. Tournes. p. 466.*)

Der Liebesgrillen, oder Lust- und Liebes-Scherz- und Sittenlieder, Erster Theil. Hamburgi 1654. in 12.

Der Liebesgrillen Erster und Anderer Theil besammeln, in 4. Büchern. Hamburgi 1656. in 12.

Des Flüchtigen flüchtige Feldrosen, in unterschiedlichen Lustgängen vorgestellt, und von Joh. Schoopen, und anderen Mu-
 sicis, mit neuen Melodeyen gezieret. Hamb. 1655. in 12.

Gebets-Rauchwerk, auß Col I. 9-14., in einer zu Stade gehaltenen Predigt, A. 1655. vorgestellt. Stadz 1655. in 4.

Wandelungslust, welche in allerhand Anbindungen, Hochzeit, Neujahrs- und Liebes-Schaffereyen besteht: mit Hans
 Haken, Violisten in Stade, Melodeyen. Hamb. 1656. in 12.

(1.) V. *Catal. Collegarum Societatibus Zesianis adscriptorum*, ed. Wit. 1685. (2.) Im Helikonischen Rosenthale. (3.) V. *Zesum l.c.*

(4.) p. 97.

Molleri Cimb. Lit. Tom. I.

Q99 99 99

Verlachte

Verlachte Venus auf Liebe der Tugend, auf Begehren der edlen Constantia aufgesetzt. Glückstadii A. 1659. & Hamburgi 1660. in 12.

Adeliche Rose, welche dem getreuen Schäffer Siegreich, und die wankelmüthige Adelmuth, in drey Theilen fürstellt. Glückst. 1659. in 12.

Geistliche Seelenangst, zur Zeit der Aufsehung, mit schönen Melodeyen Mich. Jacobi. Hamburgi 1660. in 12. (*Catal. mundin.*)

Sicherer Schild wider die Verleumdungspfeile. Glückst. 1660. in 12.

Filidors geharnschte Venus, oder Liebeslieder, im Kriege gedichtet, mit neuen Gesangsweisen: Nebst etlichen Sinnreden der Liebe. Hamb. 1660. in 12. In scripto hoc Erdm. Neumeisterus, l. c. p. 82. 83., culpatur archaismos, duritiem, dictio- nemque hincam, & Virgilianæ pecudis instar, vix offibus herentem, nec eo secius tamen passim lascivientem.

Die verführte Schäferinn Cynthie, durch listiges Nachstellen des Floridans. Glückst. 1660. in 12.

Filidors Erster Theil der Traur-Lustbund Witschspiele, oder Lustspiel von dem vermeinten Prinzen Floridor in Sicilien, Herrn Alberto Antonio, Grafen von Schwarzburg, und Emiliz Julianz Gräfinn von Barby, auf dero Gräflichem Beyla- ger, d. 7. Jun. A. 1665., in dem Schlosse Heydeck, vorgestellt: Auf dem Italianischen Frid. Pallavicini übersetzt. Rudolstadt 1665. in 4. Dramati huic, haud invenuto, quoad argumentum pariter atque styli elegantiam, gemina sunt, & Filidori proinde, sive Schwiegere, itidem vindicanda videntur, duo sequentia, *avvismus* ibidem edita: 1. Ermelinde, Princessin von Norfolck, oder die viermahl Braut, Rudolst. 1665. in 4.; 2. Die Witzkinder, oder Sieg- und Freundschaft von des Hochgräflichen Schwarzburgischen Hauses Ursprünge, Fortwachsen und Christenthume, bey Alberti Antonii, Grafen von Schwarzburg, Vermählung, auf dem Schlosse Heydeck, vorgestellt. Jenz 1666. in 4.

Filidors Erst entflammte Jugend. Hafniz 1667. in 12. (*Catal.*)

JOHANNES SCOLVINUS, Lubecensis, Joh. Winckelmanni (cujus *Disput. I. contra Anabaptistas* (1.) A. 1609. defendit) & Balth. Menzeri, Theologorum, in Academia Giesfena auditor, Scholz Lubecensis Subrektor M. Majo A. 1610., Insulz autem in Albi Curslacensis, Hamburgo vicinaz, Parochus d. 12. Nov. A. 1613., est constitutus (2.), tandemque Pastoratum oppidi in Ducatu Bremensi Buxtehudensis Petrinum, quo A. 1642. adhuc fungebatur, obtinuit. Autoribus prohibitis, in *Indice expurgatorio Hispanico*, per Ant. Sotomajorem Madriti A. 1667. edito, p. 649., annumeratur. Confer de illo J. H. a Seelen *Partem IV. Athen. Lubec.*, c. 13., p. 244. 245.

Aethiopissa, Tragico-Comædia nova, ex Historia Heliodori Aethiopica. Francofurti ad Viadrum A. 1608. & (*juxta Partem II. Biblioth. Carpzovianæ* p. 187.) 1621. in 8.

Synopsis Theologiae, Analytico ordine comprehensæ, Præfide D. Balth. Menzero proposita. Giesfæ 1610. in 4.

Tractatus Theologicus de loco Rom. V. 12., in quo agitur de Peccato originali. Giesfæ 1618. in 8.

M. CHRISTIANUS SCRIVERUS, Scriptor, non solo nomine, sed & re ipsa, imo καὶ ἑξ ὧν, Christianus, non Flensburgi (uti Joh. Franc. Buddeus (3.) credidit), sed Rendesburgi Holstatorum, d. 2. Jan. A. 1629., in lucem editus, patrem habuit cognominem, mercatorem honestum, matrem vero Abigaelem, Mich. Gudii, Senatoris, filiam. Embryoni ingens jam imminuit periculum, cum mater gravida, filiolo alteri, in lacum prolapsa hortensem, opitulante, utero in currum graviter impingens, & in terram prostrata, lipothymiam pateretur, ipsaque deinde, in eadem cum infante piscina, submersioni esset proxima, focruique, subito accurrenti, salutem deberet propriam. Infans, cum genitrix eadem, cujus lacte alebatur, peste decumberet, puer autem quinquennis, cum in Eidoram fluvium, haud procul a rotis molendini, procidisset, & a muliercula, aquam hauriente, præsentissimo vitz vix eriperetur discrimini, de- nuo vehementer est periclitatus (4.), sed ope tamen divina Ecclesiæ reservatus commodis. Patre, cum sextum ætatis mensem ageret, lue pestilenti extincto, a matre, & Vitrico, quem secundis hæc ipsi conciliarat nuptiis, Gerh. Culemanno Juniore, Pastore ac Præposito Rendesburgensi, quæ par erat cura, educabatur. Vitricum hunc octennis itidem amisit, & nihilo tamen minus a matre, ut voto parentis moribundi, qui munerum eum sacerdotali destinaverat, pueri- que ipsius in hoc vitz genus affectui, satisfaceret, fideli Joh. Hamerici, scholz patris Rectoris, institutioni est commis- sus, illoque in Dithmarsiam digressus, per M. Christoph. Straußium, Præpositum Rendesburgensem, pueri delectatum ingenio, literis aliquamdiu imbutus humanioribus. Sollicitudinem matris, quo pacto, in re domi angusta, studia fel- citer esset continuaturus, anxiaz, opportune levavit Thomas Hebbes, mercator Lubecensis opulentus, avizque pa- ternæ germanus, qui puero, Lubecam a genitrice querula A. 1638. adducto, cum ingenium ejus explorasset, non so- lum ad pietatem & diligentiam monitis præclaris calcar addidit, sed stipendium etiam 50. Joachimicorum annuum, donec muneri admoventur publico, est pollicitus, & moribundus præterea, in ultimæ voluntatis tabulis, illi pariter at- que fratri subsidium aliud legavit nummarium, quo noster, post fratris obitum, integro solus est potitus (5.). Benigni- tate hac Evergetz animatus eximii, majori indes animi ardore palzstræ infudavit literariz, in schola primum patria, & deinde, ab A. 1645., in Lubecensi, quam, Rectore M. Sebast. Meiero, & Conrectore Henr. Bangerto, biennio frequen- tavit integro, privatumque simul filiorum patricii ejusdam egit pædagogum. Lubeca A. 1647. in Academiam di- gressus Rostochiensis, hospitem elegit D. Casp. Mauritium (cujus Exercitatio de S. Cana, Anti-Calvinianarum sex- ta, biennio post publice ab eo est defensa), Præceptores autem, præter eundem, in Philosophia D. Joach. Lütke- mannum, D. Steph. Schultetum & M. Mich. Falckium, in Philologia profana Andr. Tscherningium, in Hebræo-Biblica Aug. Varenium, in Theologia vero Joh. Qvistorpium, Joh. Cohtmannum & Herm. Schuckmannum. Triennio Ro- stochii, inter progressus in eruditione solidiori, imprimis sacra, assiduos atque insignes, exacto, Segebergz in Wagria privatæ liberorum Joach. Radebrandi informationi sequens impendit biennium, Magistrique interea titulo absens Ro- stochii a D. Joh. Corfinio, Phys. & Metaph. Professore, est ornatus. A. 1652. affinem suum, M. Henr. Christoph. Trinceum, scholz in Marchia Brandenburgica Stendaliensis Conrectorem, illuc, sororis, ei nuptæ, comitatus, rogatu, sermonibus aliquot sacris incolarum ita sibi conciliavit animos, ut eum Trinceo, aliorum mox avvocato, eodem anno, in Conrectoratu subrogaverint scholastico, & antequam hunc adiret, d. 23. Febr. A. 1653. templi Jacobzi elegerint Diaconum. Muneri huic d. 11. Martii admotus, & postea ad Archidiaconatum evectus, utrumque insigni fide ac in- dustria, inter adversitates & persecutiones injustas, imo tentationes etiam Spirituales plurimas, divinitus, ut verus at- que practicus evaderet Theologus, immixtas, per annos XIV., administravit. Pari deinde dexteritate atque Sancti- monia Ecclesiæ præfuit civitatis Magdeburgensis Jacobz, cujus Pastor A. 1667. est electus, Synedriique simul Eccle- siastici Assessor A. 1674., Scholarcha A. 1676., Ordinis sacri Senior, Judexque causarum matrimonialium A. 1679., ac tandem

(1.) Recusa est A. 1617., *Tomus III. Disput. Theol. Giesfensium*, num. 12. (2.) testibus Henr. Bangerto & Jacobo a Mellen. in *Catalogis Præ- ceptorum scholæ Lubecensis*. (3.) *Tomus IV. Lexici Historici* p. 406. Sequitur hunc *Lexicon Eruditum Lipsiense Germanicum* p. 264., nec non Joh. Casp. Werselius *Parte III. Hymnographia Germanica* p. 147. (4.) Confer ipsius *Partem III. de S. Cana* p. 124. & ex illa, G. H. Götzii *Diss. de Eruditis, qui aquis vel perierunt, vel divinitus liberati fuerunt*, §. 19., p. 21. 24. (5.) Confer ipsius *Scriptura P. IV. de Seelenfragen, Sermon. VI.*, §. 16., p. 142., ubi, studia sua 900. Thaleris a benefactore hoc sublevata esse, testatur.

tandem Ecclesiarum etiam vicini tractus sylvestris (des Hölzstreies) ruralium Ephorus A. 1685., partim a Senatu urbano, partim vero ab Augusto Saxone, Archiepiscopus Magdeburgensis Administratore, & Friderico Wilhelmo, Electore Brandenburgico, merita Theologi eximii singulari favore remuneratis ac gratia, constitutus. Magdeburgi per annos vixit XXIII. continuos, nec inde vel A. 1676. ad Pastorum Halberstadiensem ac Praepositi civitatis Berolinensis dignitatem, vel A. 1680. ad aulæ Electoralis Dresdensis Proteccliaſtæ officium (inter cujus, Joh. Andr. Lucio tandem collati, Candidatos, post Mart. Geieri obitum, ipse etiam & Phil. Jac. Spenerus tunc sunt relati (1.)), potuit abſtrahi. A. 1679., & denuo A. 1680., ad eandem in aula Svecorum regia dignitatem ſacram primariam, ab Ulrica Eleonora, Principe Danica, Carolique XI., Svecorum Monarchæ, ſponſa, Cenſorem eum actionum ſuarum ἀπορωπόλησιν, vi-
tiosas παραρτησεις objurgaturum, & ad optimas quasque aſſidue hortaturum, uti ipſamet ſignificabat, deliderante, cum Hafnia Holmiam tranſiret, plus ſemel invitabatur. Impedire hanc vocationem, Indiculo errorum noſtri, & vocu-
lis ſcriptorum ejus aliquot innoxius Zelo præcipiti & temerario exſcultorum, peculiari, Reginz tranſmiſſo, fruſtra co-
natus eſt Conradus Tyburtius Rango, Paſtor tunc Stettinenſis, & Profeſſor deinde Gryphiswaldenſis, ad cujus no-
men, monumenta Scriveriana manibus ſuis excutere aggreſſi, tot pios, apud quos ubique illa in pretio ſunt, expu-
ros eſſe Phil. Jac. Spenerus, cui conatus hujus debet notitiam, ominari haud dubitavit (2.). Sed & iſtam dignitatem
Scriverus, qua erat ἀνταρεία, poſtquam Collegia aliquot Academica, aliosque Theologos, conſuluerat, deprecari,
quam Magdeburgenſes deſerere, maluit, licet Spenerus, in Reſponſo ſuo vernaculo (3.), vocationem hanc Svecicam
divinam eſſe judicaret, & neutiquam recuſandam, Regina autem ſtipendium 1000. Imperialium offerret annuum, ac
ſenectutem valetudinemque infirmam, itineri longinquo imparem, prætexenti, ſe canos ejus, capillamentis juvenum
adoptivis præferendos, ſummopere eſſe veneraturam, valetudinis ipſius curam non minus, quam propriæ, geſturam,
& lectica, qua in Sveciam commode deportari poſſet, ſubmiſſa, itineris levaturam moleſtias, polliceretur. Hujus ta-
men, in opera ſua Reginz, ob pietatem, aliasque virtutes, inclytæ, deneganda, pertinaciæ, poſtea, cum non uno adver-
ſitatum genere, Numinis permiſſu, Magdeburgi aſſigeretur, ductus eſſe fertur pœnitentia (4.). Deo certe, aliorum
vocanti, obtemperare his edoctus, decennio poſt, officia Concionatoris aulici primarii, Conſilarii Eccleſiaſtici,
Scholarchæ & Paſtoris in oppido Quedlinburgenſi Servatiani, d. 3. Jan. A. 1690. ab Anna Dorothea, Duce Saxo-
nica & Abbatiffa Quedlinburgenſi (cui Spenerus de ſelici vocationis ſucceſſu Epistoſa gratulatus eſt peculiari (5.)),
ſibi oblata, longe promptius ſuſcepit, ac quinta poſt F. Paſch. Dominica, ſive d. 18. Maji, auſpicatus, ſequenti,
ad obitum uſque, adminiſtravit triennio. In omnibus hiſce muneribus ſacris ita ſe geſſit, ut, ſi quisquam Do-
ctorum ævi noſtri Eccleſiaſticorum, ipſe vel imprimis Theologi γνως, & fideliffimi myſteriorum divinatorum
diſpenſatoris, titulo dignus fuiſſe videatur. Vir erat non eruditione tantum ſacra, ſolida atque multiplici, pru-
dentia doctore Eccleſiæ neceſſaria, eloquentia flexanima, aliſque ſtudiis eximiis, conſpicuus, ſed Zelo etiam
pro gloria Dei, ſalute Eccleſiæ, & Chriſtianiffimi degeneris emendatione, ardentiffimo aliis plerifque ſuperior,
& nihilo tamen minus pacis, tum in converſatione civili, tum in ſacris domeſticis Lutheranoſum certami-
nibus, ſtudioſiffimus, & a litibus haud neceſſariis alieniſſimus. Accedebant ſanctimonia Vitæ ἀνταρεία, exemplar
virtutum omnium auditorum oculis imitandum proponentis, eximia, integritas Germana, humilitas (cujus inſtinctu,
de ſemeripſo in ſcriptis ſubinde locuturus, alienam ſibi perſonam induit) inſucata, & aſſiduitas in precibus, piis medi-
tationibus, ac colloquiis cum Deo myſticis, indefeſſa. Hiſ certe armis ſpiritualibus miles ille Chriſti intrepidus Ca-
codæmonem e corpore infelici Petri Ottonis, Goſlarienſis, Decurionis Danici caſtrenſis, poſt pactum execrabile cum
illo initum, ab eodem obſeſſi, diuque miſere excruciat, ejecit. Cujus de Diabolo victoriæ hitoriam cum & ipſe, in
Ove perſita ac iterum inventa, ſive libello de Energumeno hoc vernaculo, A. 1672. in lucem edito, & Theoph. Spi-
zelius (6.); Georg. Freſius (7.), aliſque plures, ſuſe expoſuerint, brevitatis ſtudioſus prætereo. A tentationibus,
quas, una cum oratione & meditatione, Theologo, qualem imperſectio admittit humana, perfectio eſſe neceſſarias
Lutherus inculcavit, itidem haud fuit immunis. Adverſitatibus enim plurimis, morbis frequentibus, viduitate tri-
plici, jactura liberorum pene omnium acerbiffima, calumniæque & perſecutionibus Zelotarum aliquot importunio-
rum (e quibus, poſt Rangonem, ſupra memoratum, Eccleſiaſtes quidam in Ducatu Halberſtadienſi, grandi eum volu-
mine, typis deſignato, hereſeos publice inſimulaſſet, niſi a Viris bonis ac cordatis eſſet prohibitus (8.)), ac hoſtium
aliorum, malitioſis, ſapius toto vitæ afflictuſ eſt tempore. Crebras præterea tentationes Cacodæmonis, numinis per-
miſſu, paſſus eſt internas, ſed ope tamen divina (qua Canis etiam rabidi, ſe adorti, morſum, tegulæque grandis, e
recto, juxta prætereuntis caput, præcipitata, impetum, A. 1656. evitavit, ac lapſum gravem, e ſuperioris ædium partis
ſcabello, in cellam vicinam ſubterraneam, ſenſit innoxium) ex omnibus hiſce animæ atque corporis feliciter elucta-
tus periculis. Perpetuam tandem ab illis immunitatem, obitu, quem jam pridem, piis de vita æterna vacans meditati-
onibus, ultima Theſauri animarum incomparabilis parte comprehenſis, exoptaverat, placido ac beato, paralyſi lingvæ
lateriſque dextri (qua antea etiam aliquoties laboraverat) biſeſtri, ac remedius, quæ Princeps clementiſſima, Medicis
tribus in conſilium adhibitis, copioſe ſuppeditabat, pertinaciter reſiſtente, accelerato, poſt ſuſpiria & ſoliloquia mentis
in lectulo emortuali aſſidua ac devotiſſima, d. 5. Apr. A. C. 1693., ætatis 64., munerumque ſacrorum 40mo, eſt con-
ſecutus. Cadaver, poſt juſta ei, comitantibus Principibus aliquot, Quedlinburgi perſoluta, Magdeburgam eſt depor-
tatum, & iſtic monumento, in æde Jacobæ, illatum hæreditario, Epitaphio a ſuperſtite exornato, cujus deſcriptio-
nem, variæque inſcriptiones Germanico-Latinas, Joh. Vulpius, in Magnificencia Parthenopolitana, Magdeburgi A.
1702. edita (9.), exhibet. Hunc vitæ finem habuit SCRIPTOR, cui ſolum nomen vere ominoſum ad laudem ſuffi-
cit, καὶ ἔσχατον CHRISTIANUS, poſt mortem, Eccleſiæ luctuolaſ, etiamnum, non in coelo tantum, ſed & in terris,
ſuperſtes, fama quippe, tot meritis parta, gaviſurus immortalis, & piorum omnium perpetuo obverſaturus memoriz,
dignusque proinde, cui Paulino iſto (2. Cor. VI. 9.), quod Symboli loco uſurpavit (10.), parentetur: Ὁς ἀποθνήσκειν
765, καὶ ἰδὲ ζῶμεν. Thorii vitæque ſocias quatuor habuit, eaſque omnes, beneficio (quod ipſemet (11.) celebravit, divi-
no, pias, probas, & virtutibus, ſexum omnium muliebrem, inſtruxiſſimas. Primam harum, Annam Margareta,
M. Joh. Stralii, Superintendentis Palæo-Marchici, filiam, A. 1653. ductam, & filiolum enixam unicam, ſequenti 1654.
in puerperio amiſit. Quæ hujus jacturam A. 1655. ſolata eſt, Catharina, M. Joh. Herphardii, Paſtoris Jacobæi Stenda-
lienſis,

Q 99 99 99 2

- (1.) V. Phil. Jac. Speneri *Partem III. der Theologiſchen Bedencken* p. 424. (2.) V. ejus *Partem III. Conſiliorum Theologicorum Latinorum* p. 174. 375. 655. Idem C. T. Rango publice etiam heterodoxiz. Zeli præcipitiſ impuſſu, Scriverum accuſare voluit in Tractatu, quem medita-
batur de Tribulatione noſtri temporis, Arndianiſmo, Spenerianiſmo & Scriverianiſmo. V. Val. Ern. Löſcheri Unſchuld. Theol. Nachrichten, *Secl. 3. A. 1715* p. 419. (3.) Legitur illud *Parte I. der Theol. Bedencken*, c. 6., Art. 2., *Secl. 4.*, p. 453-463. Conſer ejusdem *Partem III. Conſiliorum Theologicorum Latinorum* p. 301. (4.) V. Pet. Zäſcheri *Sermonem Glückſtadienſem valedictorium*, in *Sermonibus ſacris Ger-
manicis miſcellaneis* p. 323. (5.) Hanc, d. 5. Febr. A. 1690. exarataſ, invenies in ejus *ſecl. Theol. Bedencken*, P. I., c. 2., Art. 2., n. 28.,
p. 390-397. (6.) In der Gebrochenen Nacht der Finſterniß, p. 229. & ſeqq. (7.) In der Ausweijung über die zehn Gebote p. 69-72. (8.)
V. Gotfr. Arnoldi *T. II. Hiſt. Eccl.*, Lib. 17., c. 5., p. 470. (9.) *Cap. IV.*, p. 51, 52, 53. (10.) V. Thomæ Crenii *Partem XI. Animad-
verſionum*, c. 2., p. 142. (11.) *Parte IV. der Seelenſchafft, Sermon. X.*, §. 42. & 44.

hensis, gnata, 4 puellarum (e quibus Abigail Catharina M. Joh. Henr. Havekero, oppidi Calbenfis Parochus, scriptorumque socii plurimorum editori, est elocata) & 5. masculorum foecunda genitrix, d. 6. Nov. A. 1670. decessit (1.). Ex tertia, Margareta, Joh. Drehnii, Consulis Magdeburgensis, filia, A. 1671. in thorum admissa, & A. 1680. extincta, bigam filiorum, & gnatam unicam, e quarta autem, Elisabetha, Christoph. Silovii, ministri rei tormentariz, in propugnaculo Spandoviensi, Brandenburgici, filia, quam, A. 1681. ductam, viduam moriens reliquit, solam Catharinam Elisabetham, sustulit. Præterquam, & Joachimum Henricum, Mercatorem in Holsatia Kilonientem, Herphardiz filium, e XIV. liberis, nemo parenti defuncto fuit superstes (2.).

Fusus vitam ejus enarrant M. Sethi Calvilli, Superint. Quedlinburgensis, Sermo funebris, in Pl. XXXVII. 4. 5., Germanicus, cum Appendice Biographica accurata, M. Sam. Schmidii, Rectoris Quedlinburgensis, Parentatione vernacula, Amicorumque Epicediis, Helmstadii A. 1694. & 1698. in 4. excusus, istumque secuti Henr. Pippingius in *Septenario sacro Decadam Memoriz Theologorum renovata*, Dec. IV., n. 1., p. 466-482., Wilh. Ern. Tenzelius in *Bibliotheca curiosa, Germanice edita*, Sect. XI. A. 1705., p. 890-894., & M. Erdm. Uhlseus in *Vitis Theologorum* Sec. XVI. & XVII. Germanicis, p. 929. 930. 931.

Conferti de illo, præter alios, supra jam allegatos, possunt Phil. Jac. Speneri Epistolæ dux ad illum Theologicæ, Germanice A. 1679. scriptæ, *Parteque III. der Theolog. Bedencken*, Art. I., *Disput. II.*, num. 41., p. 286. 287. 288., ac n. 12., p. 324-328., editæ, nec non tertia (de Vocatione ipsius in Sveciam), d. 30. Sept. A. 1680. exarata, & ibidem, *Disput. III.*, n. 16., p. 402. 403. 404., occurrens, *Acta Erud. Lipsiensia*, M. Jul. A. 1693., p. 336., Joh. Franc. Buddei *Tomus IV. Lexici Historici* p. 406. 407., Vinc. Placcii *Tomus II. Theatri Anonymorum ac Pseudonymorum* p. 321., Frid. Ern. Kettneri *Quedlinburgische Kirchenhistorie*, c. 31., p. 219. 220., Joh. Casp. Wezelii *Pars III. Hymnopoëgraphiæ Germanicæ* p. 147-153., & Joh. Henr. a Seelen *Pars II. Aibénarum Lubecensium* p. 316-320.

ELOGIA.

Abr. Hinckelmannus, Theol. Hamburg., hoc imaginem ejus ornavit Epigrammate:

*Eusebie, terras lictura, omnemque suam rem
Ostensa piis, Scriverium exhibuit.
Huic animi coelestem aciem roburque recludit,
Instruit hunc Svadæ robore fulmineo.
Prob, quoties stupueret tui rumpentia verba
Per mentis scopulos faxea, Parthenope!*

Ahasv. Fritschius, Cancellarius Schwartzburgicus, defuncto sequenti parentavit tetraſticho:

*In coelum est raptus, qui coelum mente tenebat,
Scriverus noster, præco Dei egregius.*

Lipsienses (in *Actis Erud. A. 1693.*, p. 336.) Virum eum appellant clarissimum, & scriptis quamplurimis Homilieticis, in lucem editis, de Ecclesia præclare meritum.

Phil. Jac. Spenerus einen Gottseligen und geistreichen Magdeburgischen Prediger (in der *Allgemeinen Gottesgelahrtheit* p. 73.), einen treuen Diener Christi (ibid. p. 111.), den wolersfahrenen Scriver (ibid. p. 290.), einen rechtschaffenen Gottesfreund (P. III. der *Theol. Bedencken* p. 324.), & pietissimum Magdeburgensium Antistitem (P. III. *Consil. Theol. Latin.* p. 837.). Confer ejusdem *Partem III. der Legten Theol. Bedencken*, c. 6., p. 57. 58. 293., & loca scriptorum alia, supra, in vitæ historiz, jam allegata.

Gebh. Theod. Meiero (in *Supplementis libri de tribus novellorum nascentis Ecclesiæ Christianorum Initiamenis* p. 145.) Vir sui nominis, amicusque pie doctus, audit.

D. Joh. Fabricio Jun., Acad. Juliz Theologo (in *Amanitatibus Theologicis*, *Disp. VI.*, p. 278.), Vir religiosissimus.

Ad Rechenbergio (in der *Vorrede über M. T. K. Bescheid auf D. Alb. Joach. Krakewizens Antwort de sermone salutis peremptorio*, lit. e. 2. a.) ein geistreicher Theologus.

Gotfr. Wegnerus, in *Diff. de Postillis Ecclesiasticis*, §. 1., p. 9., ejus Postillas, quas vocant, iis, quæ præ aliis laudantur, una cum Joh. Frid. Mayero (in *Museo Ministri Ecclesiæ*, P. II., p. 42.), accenset.

Eidem Mayero Scriverus (P. IV. *Musei modo citati* p. 189.) Vir audit incomparabilis, nec non ein tapfeter Gottesmann (in den *Erbaulichen Frühstunden* p. 55.), it. ein des Heiligen Geistes und wahren Glaubens voller Lehrer (im *bertrüben und getrösteten Kinde Gottes*, P. I., p. 306.)

Joh. Franc. Buddeo (T. IV. *Lexici Historici* p. 406. 407.) Ein geistreicher und erbaulicher Prediger, dessen Leben mit seiner Lehre wol übereingetroffen.

Georg. Henr. Götzio (in den *Miscellan-Predigten* p. 471.) ein lobliebend und lesenswürdiger Theologus; & (in *Diff. de Eruditis, qui aquis perierunt*, §. 19.) Meritissimus de Christi ecclesia Antistes.

Ab eodem Götzio (in der *Krancken Bibliothek* p. 9.), Bernh. Raupachio (in *Diff. de Lingvæ Saxonica inferioris neglectu injusto*, §. 18., p. 42.), & Autore *Præfationis*, secundæ editioni *Tractatus de Lingvæ & Poësi Germanica* Morhofiani A. 1700. præfixæ, scripta ejus, ob singularem sermonis Germanico-Misnici puritatem & elegantiam, commendantur.

Gotfr. Arnoldus, T. II. *Hist. Eccl.*, lib. XVII., c. 5., p. 461., eum vocat einen unsträflichen Theologum, p. 470. autem Testibus veritatis contra Christianismum degenerem (assentiente Frid. Breclingio, in sui eorundem *Catalogi*, Tomi IV. *Operis hujus Arnoldini* Sect. III., n. 18., exhibit, *Prolegomenis*, p. 760.) annumerat, nonnullasque de Ecclesiæ Lutheranz corruptelis quarelas, e *Thesuro Animarum*, recitans, einen redlichen Mann appellat. In *Descriptione præterea & Historia Theologiæ Mysticæ*, c. 24., p. 388., scripta illius mysticis accenset potioribus.

Christ. Thomafius (in den *freymüthigen Gedanken von allerhand Büchern*, M. Apr. A. 1689., p. 274.) ita de illo: der Herr Scriver ist berühmt, daß er unter das kleine Häuflein der Gottesgelassenen und erleuchteten Prediger gehöre.

Contr. Sam. Schurtz Heischius (T. II. *Epistolarum arcanarum*, *Epist.* 241., p. 352.), scripta ejus, & Phil. Jac. Speneri, veterum pietatem sanctimoniamque emulari, judicat.

M. Car. Frid. Lochnero (im *Seltenen Alter* p. 629.) audit ein Christeifriger Mann, it. (in *præfat. ejusdem*) ein lehrreicher Mann.

Pet. Zitzschero (in den *Miscellan-Predigten* p. 323.) ein geistreicher und redlicher Lehrer unserer Kirchen.

Joh. Christ. Ittero, Jcto (in *lib. de Honoribus Academicis*, c. 2., §. 15., p. 40.), Theologus pietissimus.

Georg. Fresio, Civi Hamburg. *Σαυμαγάρων* (in der *Anweisung über die 10. Gebote* p. 71.), ein Geistreicher Ewangelischer Prediger.

Autor

(1.) V. de illa ipsius *præfationem* der Zufälligen Andachten.

Walter p. 71. 72.

(2.) Confer Georg. Henr. Gözii den bey dem Grabe seiner Kinder weinenden

Autor Anonymus Historiz Henr. Kratzensteinii, Fanatici Quedlinburgensis, Germanicz, Cothenis A. 1701. in fol. editz, c. 2., §. 3., p. 22., hominis hujus, Scriverum, quod suis adversaretur deliriis, *nebulonem senem & hypocritam* impudenter vocare haud veriti, merito detestatur maledicentiam, ipsumque contra salutat den andächtigen Herrn Scri-ver, den alle Welt für ein Muster eines rechtschaffenen, und umb die Kirche Christi wolverdienten, Lehrers gehalten, und der gewiß allem heuchlerischem Wesen mit Ernst entgegengegangen, wie seine Gottselige Schriften aufweisen.

SCRIPTA EDITA.

I. PROPRIA.

Methodus concionandi concisa & utilissima, e Colloquiis cum Christ. Scrivero familiaribus observata, & ad fratrem perscripta, a Joh. Joach. Wolfio, Th. Lic. & Pastore Magdeburgensi. Magdeburgi 1699. in 8. Editio Lipsiensis, quam A. 1688. in 8. produisse Henr. Pippingius, l. c. p. 481., perhibet, haud dubie est chimærica. Recensum Schediasmatis hujus (Wolfio potius, quam Scrivero, tribuendi) V. in Val. Ern. Läscheri Altam und Neuen auß dem Schatze Theol. Wissenschaften, M. Oß. A. 1701., p. 397-400.

Epistola latina de Interdicto Elenchi contra Reformatos Brandenburgico ad D. Casp. Mauritium, Theologum Ham-burgensem, A. 1665. scripta, a Val. Ern. Läscheri edita est in den Unschuld. Theol. Nachrichten, Sect. 5. A. 1717. p. 732-735.

Blutrünstiges Bild Jesu des Gekreuzigten, in III. Predigten, auß 1. Pet. II. 21., vorgetragen. Magdeburgi 1653. in 4., Lipsiz 1690. in 8., ibid. 1702. in 12.

Glückselige Unglückseligkeit Christlicher Frauen, auß 1. Tim. II. 15. Magdeb. 1655. in 12. Recusa, sub finem *Chryfologie Catechetice*, in editionibus Lipsiz A. 1681. 1690. 1702. & 1709. in 8. publicatis.

Gnadenhimmel aller gläubigen Kinder Gottes, auß Ps. III. 11. vorgestellt. Magdeb. 1658. in 12., & (sub finem *Chryso-logie Catechetice*) Lipsiz A. 1681. 1690. 1702. & 1709. in 8.

Chryfologia Catechetica, oder VII. Goldpredigten, darinn die seligmachende Catechismuslehre außs kürzeste verfasst, mit Betrachtung des Goldes erkläret, und allem vergänglichem Golde und Schätzen der Welt vorgezogen wird; zu Stendal gehalten. Magdeb. 1659. in 8. Wieder nachgedruckt, nebst einem Anhange sonderbahrer Predigten von der glückseligen Un-glückseligkeit Christlicher Frauen, und dem Gnadenhimmel aller gläubigen Kinder Gottes, Lipsiz A. 1681. 1690. 1702. & 1709. in 8.

Gottholds zufällige Andachten, bey Betrachtung mancherley Dinge der Kunst und Natur, in unterschiedlichen Veranlassungen, geschöpft, aufgefasset und entworfen. Meditationum harum subitanearum, Jos. Halli, Episcopi Exoniensis, in eodem argumento diligentiz feliciter æmularum, Centuriz tres, sub sctio GOTTHOLDI (i.e. Theophili) nomine, ab eo sunt editz Magdeburgi A. 1663. & Lipsiz A. 1671. in 8., emendatiores autem, adjecta Centuria quarta, reculz Lipsiz A. 1674. & 1679. (qvo iis accessit die Anweisung, wie dieselbe, bey den Sontags- und Fest-Evangelien und Episteln, zu gebrauchen) in 8., Francofurti A. 1681. in 12., Lipsiz A. 1683. 1686. 1691. & 1697. in 8., Helmstadii A. 1701. in 8., Lips. 1715. in 8. Versio Latina Anonymi (sub titulo *Meditationum THEOCHARÆ extemporanearum sacrarum, ad omnis generis naturalium & artificialium rerum objecta*) A. 1690. in 8. produisse traditur in *Catal. nund. Lips. A. 1690. vern. p. 51.* Aliam, Magdeburgi in 8. edendam, Joh. Jac. Kyderlingius, in *Catal. nund. Lips. A. 1699. autumn. p. 63.*, est pollicitus. Nisi idem forte prioris etiam est Autor. Continuare illas, sub *Christliebii larva*, aggressus est Gener Auto-ris, M. Joh. Henr. Hæverkerus, Pastor Calbensis, im Himmel auß Erden, oder vierhundert geistlichen Andachten, Magde-burgi A. 1684. in 8. excusis. Scriverianz a Jac. Thomasio (in iis *cum pietate ingenium, cum ingenio certare eloquentiam, judicante*), *Orat. XXI. de vite Theoretice præstantia*, p. 524. 525., Gottl. Frid. Seligmanno, in *Idea studiosi volu-puositatis*, §. 20., & aliis, commendantur.

Stußpredigt und Valerlegen, damit er von der Gemeinde zu S. Jacobi in Stendal, am Michaelisfeste A. 1667., Abschied genommen, auß 1. Theß. II. 11. 12. 13. Magdeb. 1668. & 1683. in 4.

Magdeburgische Antrittspredigt, oder erster Segen, womit er bey der Gemeinde S. Jacobi in Magdeburg, am XIX. Sontage nach Trin., auß dem ordentlichen Evangelio Matth. IX. 1-8., seine Kirchenarbeit A. 1667. angefangen. Magdeb. 1668. & 1683. in 4.

Verlohrnes und wieder gefundenes Schäfflein, oder Historischer Bericht von einem jungen Menschen (*Peter Otten*), der mit dem Teufel einen Bund hat gemacht, und von ihm leiblich ist beseßen, doch aber von seiner Tyranney wieder errettet wor-den: Samt einem Anhange allerley merckwürdiger Sachen. Magdeb. 1672. in 4., Helmstadii A. 1673., Magdeb. 1680. 1684. 1688. 1717., Helmst. 1695., Magdeb. 1702. & Lipsiz 1705. in 8. Scripti hujus, de qvo in vita Autoris jam est di-ctum, recensum exhibuerunt, illudque commendarunt, Theoph. Spizelius & Georg. Fresius, ibidem allegati. Com-mendavit etiam, e Medicis, Günth. Chr. Schelhammerus, i. i. *Disp. Med. de Obsessis*, §. 11., p. 7.

Seelenschaz, in dessen Ersten Theile von der menschlichen Seelen hohen Würde, und tiefem und kläglichem Sündenfalle, im Andern von der Buße und Erneuerung durch Christum, im Dritten vom Göttlichen heiligen Leben, im Vierdten von der Gläubigen Seelen vielfältigem Kreuze und Ansechtungen, wie auch dem Troste da wieder, und den Mitteln selbige zu übers-win-den, und, im Anhang, vom Gebete, Hoffnung und Gedult, im Fünften endlich von der Gläubigen Seelen Verlangen nach dem Ewigen, Vorbereitung zum Tode, Abscheide auß der Welt, triumphirlichen Einzuge in den Himmel, und Genusse der ewigen Seligkeit, erbaulich und tröstlich gehandelt wird; In öffentlichen Wochenpredigten, über allerhand Dertter der H. Schrift, der Magdeburgischen Gemeinde gezeigt, hernach aber weiter aufgeföhret, und mit nützlichen Registern versehen. Scor-sim initio Partes I. & II. prodire Lipsiz A. 1675. in 4., Pars III. Magdeburgi A. 1678. in 4., Pars IV. Francof. A. 1681. in 4., Appendix illius ibidem A. 1681. & 1684. in 4., Partes IV. priores, junctim reculz, Francof. A. 1681. & Lipsiz 1687. in 4., Pars V. Magdeburgi A. 1688., Lipsizque 1692. & 1696. in 4. Totum tandem opus, quinque partes uno exhibens volu-mine, post Autoris obitum, Lipsiz A. 1693. in 4., ac ibidem A. 1698. 1701. 1704. 1708. & (addita præfatione nova D. Joh. Georg. Pritii) 1723. in fol., est impressum. Partis I. Versio Svecica Holmiz in 4. A. 1723. prodit. V. *Nova literaria Danica anni 1723.*, n. 34., p. 270. Autor ejus est Ant. Munchenbergius, Pastor Borgenis in Ostrogothia, editor Rei-nerus Brocmanus, Pastor Norcopensis Teutonicus; uti in *Adis literariis Sveciæ*, Trim. IV. A. 1723., p. 483., tra-ditur. Cum Partis quintz ac ultimz editio, diutius dilata, ab Autore multoties ab amicis ac patronis efflagitaretur, to-tum opus Vitz æternz claudendum esse descriptione monentibus, his, testibus Setho Calvilio (in *Biographia, Sermoni funebri adjecta*, lit. N. 3. a.) & Sam. Schmidio (in *Parentatione Vernacula*, lit. Q. 3. a.), ita respondit: Er wüßte nicht, wie es zugienge: es scheine, ob wolte es Gott nicht haben, und hätte dieses einem andern zu thun vorbehalten. Denn ehe-mahls hätte er wol schreiben können, aber anieso wolte es ia nicht mehr so fließen. Wenn er so schreiben wolte, wie man heutis ges Tages schreibe, so wolte er bald damit fertig werden. Et alio tempore: Es würde wol nicht geschehen, es scheine, ob wolte es sein Jesus nicht haben, er möchte es nicht recht treffen, er würde es wol müssen selbst vorher alles in Augenschein nehmen; dis-sey sein einiges Verlangen, dis-sey sein täglicher Wunsch. Opus hoc Præstantissimum Phil. Jac. Spenerus, in der Allge-meinen

Molleri Camb. Lit. Tom. I.

Rrr rr rr

meinen

meinen Gottesgelahrtheit p. 73., salutavit den andächtigen Seelen so angenehmen Seelenschaf, & p. 299. den heiligen Seelenschaf, ac, in Epistola ad Autorem (P. III. der Theol. Bedencken p. 326.), itidem deprædicavit. A Joh. Frid. Mayero, in Museo Ministrorum Ecclesie, P. II., p. 41., his idem de nota commendatur meliori, & P. I. des Betrübten und getrösteten Kindes Gottes, p. 366., der unschätzbare Seelenschaf appellatur. Theologi cujusdam Saxonici (Joh. Bened. Carpzovii Junioris, ni fallor), Scriveri scripta, & hoc præsertim opus, *Chaos mixtum* vocare haud veriti, judicium præceptis Autor Anonymus der Offenbaren Fehler der heutigen verderbten Welt, *Considerat. I.* (A. 1703. edita), p. 36. 37., exagitavit. Joh. Michaelis, Separatist, in istud pariter atque Autorem proterve (in *Luthero redivivo* p. 166.) debacchati, maledicentia a Val. Ern. Löschero, in den Unschuldigen Theol. Nachrichten, Sect. IX. A. 1710, p. 528., est castigata. Indicibus istud illustrarunt, atque ἀξιωματικώτερον ejus selectiora, in classes certas digesta, exhibuerunt:

1. M. Joh. Frid. Engelmannus, cujus Anweisung über M. Chr. Scriveri Seelenschaf, wie er bey den jährlichen Evangelii zu gebrauchen, samt einer Probe am ersten Advents-Sontage, in *Catalogo nund. vern.* A. 1683. Lips., p. 51., est promissa.
2. Christoph. Kochius, Scriveri, in Pastoratu Jacobo Magdeburgensi, successor, im Sterne und Kerne des Seelenschafes, der in sich begreiffet, so wol unterschiedliche vollkommene Register über denselben, als auch Anweisungen, wie er, in den Predigten über die ordentlichen Evangelia und Episteln, Passions-Historie und Catechismus, könne gebraucht werden, und auf alle Editiones desselben gerichtet ist. Quod opus satis vastum 6. vel 7. Alphabetorum Lipsiz initio A. 1689. in 4., ac deinde, plus dimidia parte auctius, Magdeburgi A. 1692. ac Lipsiz A. 1697. in 4., & ibidem A. 1701. ac 1717. in fol., prodit.

3. Anonymus, qvi (teste *Catalogo nundinali*) die auß dem Seelenschafe herausgezogene Hauptsprüche Magdeburgi A. 1686. in 8. edidit.

4. Christ. Goclenius, Pastor Bezendorfiensis, cujus Guldene, in dem Seelenschafe C. Scriveri begelegte, Gebetsfließ, oder Aufzug aller Gebete und Seufzer auß demselben, Magdeburgi A. 1686. in 8., posteaque a Paulo Simonis, Diacono Salzensi, iterata vice auctum, & commodiori digestum ordine, Magdeburgi A. 1693. in 8., Noribergz A. 1697. in 8., & ibidem (juxta *Catal. nund.*) A. 1704. & 1713. in 12., prodit.

5. Anonymus, cujus Gleichnißschaf, auß Chr. Scriveri Seelenschafe, und andern Schriften, gesamlet, Magdeburgi A. 1688. lucem vidisse, in *Catalogo nund. Lips. anni istius autumm.* p. 16., traditur.

6. M. Crispinus Weisius in des Seelenschafes C. Scriveri Sasse und Kraft, oder 88. Geistreichen Betrachtungen und Seelenandachten auß demselben, Witeb. A. 1704. in 4.

7. Joh. Frid. Möckhelius, cujus Memento mori, oder erbauliche Todesgedanken, auß C. S. Seelenschafe zusammengelesen, Lipsiz A. 1711. in 8. (teste *Catal. nund.*) prodierunt.

8. M. Dav. Heermannus im Historischen Seelenschafe der in selbem vorkommenden Historien. Magd. A. 1712. in 8.

9. Eines Liebhabers Jesu (i. e. Sebast. Jac. Jungendreß) XCV. Passions Andachten auß C. Scrivers Schriften gezogen und mit eigenen Gedanken vermehret. Norib. 1725. in 8.

Magdeburgische Huldigungspredigt, auß 1. Reg. VIII. 66., darinn die wahre Glückseligkeit eines Christlichen Fürsten, und seiner Unterthanen, vorgestellt wird, bey der ihrer Churfürstl. Durchlauchtigkeit von Brandenburg, den 30. Maji A. 1681., gehaltenen Huldigung gehalten. Helmstadii 1682. in 4.

Gotholds Wolvergnügte Seelenruh, bey Erklärung der überaus schönen Kraft und Macht-Worte Christi Joh. III. 16. Francof. 1683. in 4.

Gotholds Rechtgläubiger Christen selige Bräderschaft, oder die, durch wahre Buße, bey Gott wolvergnügte Christen-sele, in IX. Predigten vorgestellt. Francof. 1684. in 4.

Gotholds Arznei der Betrübten und Trost der Sterbenden, oder Geistliche Andachten Christlicher Herzen. Lipsiz 1685. in 12. Opusculum hoc, pestis metui præcipue oppositum, sicut & duo præcedentia, illi, ni fallor, Gotholdi jam antehac larva in *Meditationibus delectato subitaneis*, debentur.

Herligkeit und Seligkeit der Kinder Gottes, deren sie, vor den ungläubigen Weltkindern, als eines sonderbaren Vorrechetes, im Leben, Leiden und Sterben, zu genießen haben; auß den Sonn- und Festtags-Evangelien vorgestellt, und von M. Joh. Henr. Havckern, Past. zu Kalbe, des Autoris Schwiegersohne, aufgegeben. Lipsiz 1685., & Noribergz 1694. ac (juxta *Catal. nund.*) 1709. in 4.

Die Neue Creatur, oder das in Christo erneuerte menschliche Herz, auß den Sonntags- und Fest-Evangelien, in erbaulichen Predigten (deren Inhalt in einem Reimsprüche und Seufzer verfaßt ist) vorgetragen, und, mit des Autoris Vorrede, von M. J. H. Havckern aufgegeben. Lüneburgi 1685. & 1701. in 4.

Theologisches Bedencken über die Frage: Ob und wie weit es einem Christen zugelassen sey, bey einer guten Gesellschaft, sich mit dem Truncke zu ergehen, und ob es schlechterdings eine Todesünde sey, einen Rausch zu trincken? Helmst. 1685. in 12. Retusum est, cum simili D. Joh. Qvistorpii judicio, sub titulo des Christlichen Sallustii oder Trinckmeisters ridiculo, A. 1701. in 12.

Rechtschaffenener Christen geheiligte und Gott wolgefällige Haushaltung, in einem Jahrgange über die ordentlichen Evangelia vorgestellt, und von M. J. H. Havckern aufgegeben. Magdeb. 1686. in 4., Francof. & Lips. 1688. 1695. 1700. & 1706. in 4., ac (juxta *Catal. nund.*) Magdeb. 1712. 1717. in 4.

Des Christlichen Sieges und Sieges-Bettes Erster Theil, in 19. Betrachtungen über so viel Sprüche der Schrift. Noribergz 1687. in 8. Ander Theil, in 9. Betrachtungen, ibid. 1694. in 8. Beyde Theile zusammen, ibid. 1698. 1709. 1718. in 8. Commendantur a G. H. Götzio in der *Krancken-Bibliothec* p. 9.

Andächtiger Schluß und Gruß, oder Magdeburgische Abschiedspredigt, am dritten Ostertage, auß Gal. VI. 14. 15. 16., und Obedlinburgische Anzugspredigt, am Sontage Rogate, auß Joh. XVI. 23-30., A. 1690. gehalten. Norib. A. 1690. & 1694. (in titulo haud expresso) in 4.

Der süße Todt der Kinder Gottes, oder Leichpredigt über Catharina Bachinn, M. Joh. Erichs, Magdeburgischen Conrectoris, Wittwe, Lips. 1691. in 8. (V. H. Pipping. l. c. p. 481.)

Theognosia Evangelico-Christiana, oder das lebendige und thätige Erkänntniß Gottes, auß den Sonn- und Festtags-Evangelien vorgestellt, und von M. J. H. Havckern aufgegeben. Norib. 1692. in 4. Ibidem A. 1718. in 4.

Evangelia Symbolica, oder sonderbare, nachdenckliche und erbauliche Evangelische Gedensprüche, darinn alle Sonntags- und Fest-Evangelia anmuhtig erklärt sind, und insonderheit eines jeden Hauptlehre enthalten ist. Lips. 1697. in 4. Ibidem (juxta *Catal. nund.*) 1718. in 4.

Wittventrost, vor eine vornehme Wittwe, bey Absterben ihres Ehelihesten, gestellet: Mit einer Vorrede Joh. Georg. Pritii. Lips. 1697. in 8.

Drey

Dreysaches erbauliches Absehen eines Christen, auf Gott, seinen Nächsten, und sich selbst, auf den ordentlichen Sontags- und Fest-Evangeliis, in einem Jahrgange vorgestellt. Norib. 1698. in 4. & ibidem. 1713. in 4.

Das Andächtige Christenthum, welches sich, durch Evangelische und Epistolische Morgen- und Abend-Gebete, zu Gott in den Himmel erhebet, darinn sowohl die Sonn- als auch Festtags-Evangelia und Episteln, zur geistlichen Anwendung und Übung, kürzlich wiederholet werden: Welchem beygefüget ist das Geistliche Hausopfer, auf Begehren einer andächtigen Seelen abgefasset von M. Chr. Scrivern. Lips. 1701. & 1709. in 12.

Göttliche Kunst reich zu werden, vermittelst welcher auch der ärmste Mann, bey seinem Glauben und Religion durch die Gnade Gottes, zu einem gesegneten beständigen und zulänglichem Reichthum gelangen kan. Lipsiz 1714. in 12.

Gesegneter Kaufmann. in 8. (Catal.)

[Ex omnibus hinc monumentis sacris Scriverni editis congesta sunt: I. M. Polycarpi Lyseri, Pastoris Mariani Numburgensis, Parva Biblia oder kleine Bibel, in welcher alle Sprüche und Schriftdrucker A. und R. T., welche M. Christ. Scrivernus hin und wieder erklärt, auf allen seinen geistreichen Schriften, sind zusammengetragen, und in Ordnung gebracht (Lipsiz A. 1705. in 4.); II. M. Joh. Christoph. Gerstückeri, Past. Grumbachiani, Kern der allerschönsten Gleichnissen Joh. Arnds, Henr. Müllers, Chr. Scrivers, der Carpzoviorum, und anderer berühmten Gottesmänner, auf deren herrlichen Schriften zusammengesucht, und in Ordnung gebracht (Dresdz 1706. in 4.).

II. ALIENA, PRAEFATIONIBUS AB EO ORNATA.

D. Christ. Otfari, Rostockischen Medici, Geistlicher Herrschasser und Seelenstiller betrübter und unruhiger Christen. Lipsiz 1678. in 8.

Mich. Kubachs, Lüneburgischen Buchhändlers, Grosses vollkommenes Gebetbuch. Lipsiz 1692. 1697. & 1699. in 8. & 12. (juxta Catalogos nundinales).

SCRIPTA INEDITA AC PROMISSA.

Heiltrieffender Balsambaum, oder IV. Predigten von den theuren Wunden Jesu Christi.

Die schmahliche Ehrenkrone Jesu Christi des Gekreuzigten, oder IV. Predigten von seiner Dornenkrone.

Zodiacus Christianus, oder Neujahrs-Predigt vom Laufe und Wandel frommer Christen, welchen sie, nach Anlaß der XII. Himlischen Zeichen, das Jahr hindurch, zu halten haben.

Sulamith, oder das Hohe Lied Salomons, in Gottseligen Betrachtungen erklärt.

Apostolischer Leuchter, oder Erklärung der Sontags- und Fest-Episteln.

Kirchenbuch von allerhand Beicht-Tauf- und Ehevertrauungs-Reden. (Sex hæc scripta præcedentia A. 1655., in præfatione der Glückseligen Unglückseligkeit Christlicher Frauen, est pollicitus.)

Erster Jahrgang über die Sontags- und Fest-Evangelia, darinn das liebevolle Herz Jesu, zum Troste, Prüfung und Nachfolge, gezeigt wird. V. Catal. nundin. autumn. A. 1669. Lips. p. 32.

Collectio variorum Tractatum, oder Catechismus-, Ab- und Anzugs-, Passions-, und andere Predigten. V. Catal. nundin. vern. A. 1694. Lips. p. 63.

Amphitheatrum Providentiæ divinæ, oder Denkwürdige Thaten und Wunder Göttlicher Vorsorge vor die Frommen, und der Gerechten Gerichte über die Gottlosen, in beglaubten, sonderlich neuen und bisher unbekanten, Exempeln. De opere hoc (cujus editionem, socero mortuo, gener M. Joh. Henr. Havckerus, Pastor Calbensis, in Catalogo nundin. autumn. A. 1702. Lips. p. 47. promissit) V. Phil. Jac. Speneri, suas amicorumque Symbolas polliciti, Epistolam ad Scrivernum Germanicam, A. 1679. exaratam, & Parte III. der Theol. Bedenken, Art. I., Distinct. II., num. 52., p. 326. 327., obviam, ejusdemque Consiliorum Theolog. Latinorum Partem III. p. 837., ubi mentio illius in idem occurrit honorifica.

Lobklingende Festposaune, zu Verkündigung der hohen Wohlthaten Gottes, an hohen und anderen Festtagen, auf unterschiedlichen Sprüchen der H. Schrift, erthonend. V. Catal. nund. autumn. A. 1702. Lips. p. 47.

Emblematische Epistel-Postilla über die Sontags- und Fest-Episteln. V. eundem Catalogum p. 47.

M. JOACHIMUS SCRIVERUS, Mollena (urbe Lubecz vicina) Saxo, Cænobii B. Virginis Lutherani Magdeburgensis, circa A. 1673., Conventualis, Prior & Senior; Scriptor in stylo Latino pariter atque vernaculo inepte novaturiens, quem Erdm. Neumeisterus (in Diss. de Poetis Germanicis p. 98.) Aug. Buchneri in Poesi quidem Germanica fuisse discipulum, sed non tamen Buchneriani heredem cothurni, vere judicavit.

SCRIPTA EDITA.

Kurzer Bericht von der Deutschen Reimkunst. Altenburgi 1648. in 12. Levis (judice Neumeistero l. c.) est opella, fere ex Phil. Cassii Helicone descripta, & cujus subsidio vix leviusse carmen componas.

Wilh. Schröteri, der Königl. Englischen Societät Beyseher, Dissertation de Ministrissimo, von Oberstaatsbedienten, auf dem A. 1663. und 1671. gedrucktem Lateinischen Ursprungs-Aufsatz verdeutschet: Samt Jac. Thomasi Dissertation von eben derselben Materie. A. 1673. in 8.

INEDITA AC PROMISSA.

Poesis Epigrammatico-Satyrica, partim Latina, partim Theodesca, partim Latino-Theodesca, enormis vitioforum perversicordiz perstrimenta Epigrammatica exhibens. Accedit Antidiconiceos elenchtica specimen unum & alterum Latino-Germanicum. V. Catalogum nundin. autumn. A. 1674. Lips. p. 24., & G. M. Königii (eam produisse credentis) Biblioth. V. & N. p. 742.

Joach. Beußii Christiados libellus novantiquus, sive Disticha Evangelica Græco-Latina, tetrastichis Germanico-Alexandrinis ab ipso expressa, & plurimis augmentis illustrata. V. Catal. nundin. autumn. A. 1662. Lips. p. 38., & vernalem A. 1663., p. 44. 45.

Pædagogia Heavtoparalogizomena; das ist: Kinderzuchtlicher Selbstbetrug, von der Jugend Verhärtung in der Bosheit, und ersolgendem übeln Gerathen, und bey wem die Schuld desfalls am meisten zu finden. (Hanc Lipsiz A. 1663. in 12. produisse perperam Lipenius, P. II. Biblioth. Theol. p. 388., tradiit.)

Hymnodia Ecclesio-Paradotica, Latino avthentico idioma recentata, vernaculo interpretativo-nova, oder die alten Lateinischen Hymni und Festgesänge, theils verbessert, allesamt aber in Deutsche Reimen überseht.

Hierodia Buchnero - Scrivurgica, vernaculo avthentico idioma recentata, Latino interpretativo-nova, oder Aug. Buchneri, Prof. zu Wittenberg, Geistliche Deutsche Lieder, samt Scriverni Lateinischer gleichstimmig-reimzeitigen Uebersetzung. (In hac exhibere haud dubie voluit tres Hymnorum sacrorum Buchneri, Præceptoris sui, Germanicorum centurias, quas ab eo promissas quidem esse, sed non editas, Erdm. Neumeisterus, l. c. p. 20., dolet.)

Hierodia Mixo-Scrivurgica, oder Unterschiedlicher Verfasser Deutsche Geistl. Lieder, theils verbessert, samt einer Lateinischen gleichstimmig-reimzeitigen Uebersetzung. (Integros quatuor horum scriptorum ultimorum titulos, perquam nugaces, quos describere piget, in Catalogo nundin. vern. A. 1663. Lipsiensis, ea pollicito, p. 44., invenies.)

RRR II II 2

HENRI.

HENRICUS SEEDORFIUS, Lubecensis, Civis cognominis e Christiana Hagenia filius, d. 25. Aug. A. 1631. est natus, & Jurisprudentiæ, cui Witebergæ, Altorfii, Helmstadii, ac in itinere ad externos literario, vacaverat, Doctor, M. Oct. A. 1661., in Academia creatus Julia. Lubecz postea, Consiliarii etiam Hassiaci ornatus titulo, inter causarum forensium patronos inclauit, & A. 1664., d. 24. Oct., Heilwigem Ursulam, Balth. Gloxini, J. U. D. ac Consiliarii Holsatici, filiam, Dethlevique Heldii, J. U. D., viduam, A. 1673., d. 6. Mart., Reginam Elisabetham, Christiani ab Hatten, Consiliarii Danico-Holsatici, gnatam, & Nicol. Schwabii, J. U. D., viduam, ac A. tandem 1682., d. 26. Oct., Rosinam Barbaram, Bernh. Diet. Braueri, J. U. D. & Consule Lubecensi primario, patre gavisam, duxit conjuges. Ineunte A. 1686., eadem, qva Brauerus fover, duæque hujus filiz, & affinium unus, expiraverant, febri maligna, d. 2. Febr., anno ætatis 55., est extinctus, & iisdem cum uxore ultima, diebus 12. elapsis itidem mortua, cryptæ sepulchrali illatus exequiis. V. Mart. Lipenii, Conrectoris Lubecensis, *Programma de illius vita funebre*. Bibliothecam suam Lubecensi publicæ legavit.

Disp. de Jure accrescendi, Præfide D. Wilh. Ludwello, Altorfii 1654. in 4.

Disp. de Processu. Helmstadii 1656. in 4. (*Catal.*)

Disp. Inaug. de Judiciis in genere, & personis principalibus, ea constituentibus, Præfide D. Georg. Wernero. Helmst. 1657. in 4. (*Catal.*)

JOHANNES SEEDORFIUS, scholæ trivialis Jacobæ in civitate Hamburgensi Arithmeticus.

Resolutio oder Auflösung etlicher Geometrischen Aufgaben, von dem neu aufgeführten Thurne zu S. Nicolai. Hamburgi 1656. in 4.

M. JOHANNES CHRISTOPHORUS SEELING, Samuelis, Pastoris in Wagria Plönensis, e Bohemia exul filius, laurea A. 1657. Lipsiæ ornatus Philosophica. V. Frid. Rappolti in illam carmen, in *Poematis* p. 328. 329.

Disp. de natura Prædicationis. Lipsiæ in 4. (*Catal.*)

CHRISTIANUS SEERUPIUS, Ripensis, Nicolai Seerupii Senioris, Pastoris, Præpositi & Canonici Ripensis, filius.

Disp. de Pompa triumphali. Hafniæ 1675. in 4. (*A. D. L.*)

GEORGIUS SEERUPIUS, Ripensis, d. 13. Sept. A. 1660. natus, M. Nicol. Seerupium Seniore, Canonicum & Præpositum Ripensem, templique Cathedralis Pastorem, & Elisam, M. Severini Velleji, ejusdem ædis Sacre Antistitis, filiam, parentes habuit. E schola, qvam, ab A. 1672., Rectore M. Georg. Fogio, frequentaverat, patria in Academiam A. 1676. ablegatus Hafniensem, quadriennii spatio, ductu præsertim Ol. Borrichii, civis, gavilus, inclyti, in adyta, cum literaturæ elegantioris universæ, tum Medicinæ & Chymicæ, interiora, labore indefesso, feliciter sibi patefecit aditum. Scholæ deinde patriz ab A. 1680. egit Præceptorem, Fridericianæ autem, ab A. 1686. (qvo & Magisterii lauream Hafniæ, Brabevta Borrichio, obtinuit), Rectorem. Ex ista ad eandem in patria dignitatem A. 1693. revocatus, praxi simul Medica adeo inclauit, ut a Christiano V., Rege Danicæ, morbo decumbente arthritico diuturno & fatali, A. 1698., ad consilia cum Archiatris socianda aulicis, Hafniam sit evocatus. Tanta hic dexteritate, per annum integrum, ejus satisfecit expectationi, ut Philosophiæ ac Metaphysicæ in Academia Hafnienfi Professor, Collegiiqve Medici Adjunctus, ab illo, die ultimo Martii A. 1699., sit designatus, & a Friderico IV., filio & successore, post Andr. Aagardi discessum, d. 2. Dec. anni ejusdem, constitutus. Laurea tandem artis Medicæ suprema, post lares Ripis Hafniam translatus, a Casp. Bartholino Juniore, d. 18. Mart. A. 1700., ornatus, paulo post d. 22. Maji morte decessit immatura, & Georg. Frid. Franco, successori, munera reliquit Academica. V. de vita illius Olai Römeri, Mathematici Hafnienfis, *Programma*, actui promotionis ejus Medicæ M. Mart. A. 1700. præmissum, *Nova Literaria Lubecensia*, M. Majo A. 1700. p. 146. 147., & M. Mart. A. 1703., p. 59. 60., ac Pet. Terpagrii *Inscriptt. Ripenses* p. 149. harumque Appendicem, p. 28. 29. ipsius, & p. 47. 48. 49. Nicolai, filii unici (scholæ Ripensis hypodidactali), exhibentem epitaphia, nec non Alb. Thura *Ideam Hist. lit. Dan.* p. 68. 69. 171. E quibus Römerus *Virum eum salutavit, qui in omni literarum elegantia se non versatum tantum, sed ejusdem etiam possessorem, plurimis monstravit argumentis, ac Sanitatis conservanda & restituenda artem ita suam fecit, ut Roscios inter numerari potuerit.*

Disputationes duæ de Auguriis. Hafniæ 1678. in 4.

Disp. de Cordis structura & motu, Præfide D. Casp. Bartholino Jun. Hafn. 1678. in 4.

Disp. de Olfactus organo, Præfide eodem. Hafn. 1679. in 4.

Methodus Logica Didactica. Hafn. 1679. in 4.

Diff. Polemica, Cyriaco Lentulo opposita, qva Renatus Cartesius ab Atheismo vindicatur. Hafn. 1679. in 4.

Triumphus Lithargyriatorum, seu Disp. Inaug. Medico-Chymica, qva vindicantur Saccharum Saturni & Mercurius lithargyrii, ab animadversionibus Joh. Viêt. Jägerschmidii, Medici & Physici Ulmenfis. Hafn. 1700. in 4. Opposita est Jägerschmidii Tractatui, Ulmæ A. 1699., sub titulo des in denen durch die Silberglätt bestrichenen Weinen verbotenen, nun aber entlarvten, Mercurii, edito impugnata autem in M. Immanuelis Weismanni *Disp. Inauguralide doctima fia Vini Lithargyrio mangonifati*, Tubingæ A. 1707., Præfide D. Joh. Zellero, proposita. V. *Nova Lit. Germ.*, M. Nov. A. 1708., p. 433.

NICOLAUS SEEREPIUS Junior, Nicolai Senioris itidem filius, Ripensis, Medicinæ & Philosophiæ Professor in Academia Hafnienfi designatus, sed, anteqvam hanc adiret professionem, A. 1691., in itinere ad externos literario, extinctus. V. Christophori de Hemmer, civis ipsius, *Elegiam in ejus obitum*, Parisiis, M. Nov. A. 1691., in fol. pat. excusam.

Disputationum Philosophicarum, seu Cogitationum rationalium, de Disputationibus Philosophicis Burcheri de Volder, Prof. Lugduno-Batavi, de Rerum naturalium principiis, Prima, qva, contra eundem, solidis, ut spes est, rationibus ac argumentis, Aqva solum materiale omnium Corporum principium astruitur, & simul ea assertio, ab animadversionibus Clarissimorum quorundam Virorum, vindicatur. Hafniæ 1681. in 4.

Diff. contra Paradoxa Joh. Bapt. Helmontii. Hafniæ 1682. in 4.

Animadversiones ad Frid. Hofmanni, Archiatri Saxo-Halenfis, Judicium de Auro potabili Christiani Adolphi Balduini, Dissertatione Epistolica expressum. Adjuncta sunt specimina aliquot Philosophiæ experimentalis sacre, e locis Biblicis deductæ. Hafn. 1682. in 4.

M. SEVERINUS SEERUPIUS, Ripensis, Nicolai Senioris filius, triumque præcedentium frater germanus, templi in patria Cathedralis, post parentem, ab A. 1695. (1.), Pastor & Canonicus, vicinarumque simul Ecclesiarum Præpositus.

(1.) V. *Inscriptiones Ripenses* Pet. Terpagrii p. 18.

Præpositus; cujus duarum uxorum, Ingeburgis Baggoniz & Dorotheæ Margaretæ Terpagriz (quibus tertia deinde Susanna Catharina, Matthiæ Wormii, Præsidis regis Ripensis, filia, successit), Epitaphia Ripensia, hortique Liliomontani inscriptiones, Pet. Terpagrius (1.) exhibet.

Disput. miscellanea, Hafniz in 4.

Disp. de Admiratione. Hafn. 1673. in 4.

Sermo funebris in obitum D. Christ. Lodbergii, Episcopi Ripensis, A. 1693. mortui, Danicus, quem, aliquot post annos, edidisse perhibetur.

CAJUS a SEESTÄTT, Eques Holfatus, Georgii, Toparchæ Nofchenfis, Gûldensteinensis & Pardvellenfis, filius.

Oratio de dicto: Νόμος καὶ Χώρα (*Legi & regioni inserviendum*), in Academia Argentinensi A. 1597. recitata; quæ in *Orationum Argentinensium, ductu Melch. Junii habitarum*, editione prima, Argentinz A. 1597. in 8. excusa, *Tomo VI.*, p. 373-397., in editione secunda, ibidem A. 1606. publicata, *Tomo II.*, p. 728-743., & in tertia, ibidem A. 1620. impressa, *Tomo I.*, p. 575-587., prodiit.

Oratio, quatenus ætatis ratio in Magistratu habenda? Argentinz A. 1596. recitata; quæ in *Orationum earundem Argentinensium* editionis primæ *Tomo VI.*, p. 397-409., in secundæ *Tomo I.*, p. 575-580., & Tertiz *Tomo II.*, p. 624-628., legitur.

M. CHRISTIANUS LUDOVICUS SEILERUS, Hamburgensis.

Disp. de Henoticis Orientis, Præfide Joh. Gvilh. Bergero proposita. Witeb. 1723. in 4.

Diff. de Typo Constantis II. Imp., A. C. 648. promulgato. Witeb. 1723. in 4. (*V. Fabricii Vd. XII. Bibl. Gr. p. 344.*)

M. BENEDICTUS SELLIEN, Hamburgensis, templi in patria Cathedralis, ab A. 1663., Petrinique, Jacobz & Nicolaitani, ab A. 1665., Vicarius, d. 16. Maji A. 1672. defunctus. V. Joh. Alb. Fabricii *P. II. Memor. Hamburg. p. 621. 630. 632. 635.*

Disp. ex Theologia naturali, de ratione quidditativa Dei. Witeb. 1668. in 4. (*M. C. K.*)

Sublime SS. Trinitatis mysterium, e libris V. & N. T. propositum, oder eine Predigt von des Göttlichen Wesens Einigkeit, und der Göttlichen Personen Dreyfaltigkeit, auf 1 Joh. V. 7., in der Lutherschen Kirche zu Amsterdam A. 1671. gehalten. Amstelodami, 1671. in 4.

CONRADUS SELMER, Parochus ruralis in Anglia Cimbrica Vahrenstedensis.

Christliche und nütze Kinderstogen uth dem Catechismo Lutheri. Slesvigz 1601. in 8. (*L. Sax.*)

CORNELIUS SELMER, Kiloniensis, oppidi Eckernfördenfis Pastor, A. C. 1643., & ætatis 78. (quo *Poenisentiali* Christ. Schultzii, generi ac successoris, carmen præfixit), adhuc superstes, quem anno demum ætatis 96. expirasse nonnemo rétulit.

Elegia in nuptias M. Pauli Sperlingii, scholz Hamburgensis Reëtoris, & sui olim in Flensburgensi Præceptoris. Helmshtadii 1592. in 4.

Auflegung über den XXXIV. Psalm. Slesvigz 1608. in 8. (*Catall.*)

Verhör des Catechismi, oder Kinderlehre und unterweisung, aus dem kleinen Catechismo Lutheri. Slesvigz 1626. in 8.

Christlicher Haushälter und Hausmütter Seelenschaz, oder ein schöner Unterricht, wie Gottselige Haushälter die Ihrigen, nicht allein mit Leibes Unterhalt, sondern vielmehr der Seelen nach, versehen müssen, und wie sie demnach dieselben, in Christlicher Übung der Gottseligkeit, einrichten und halten sollen: Mit einer Vorrede D. Nicol. Hunnii, Superintendenten zu Lübeck. Lübeck 1632. in 12.

DANIEL SELMER, urbis Slesvicensis Senator, Judiciique provincialis & aulici Advocatus, A. 1638. superstes, difficili cum D. Christ. Sledano, Pastore, & M. Henr. Gladovio, Diacono templi Cathedralis, implicitus controversiz, cujus *Parte II. Isagoges ad Hist. Cimbr.*, c. 7., §. 4., p. 187. 188., & in Vita Sledani, suo loco, facta est mentio.

Unterthänigste Deductio gravaminum, und, zu dero behuf, Anzeige etlicher wider Gott, und die H. Christliche Kirche, großer erschrecklicher Greuel D. Christ. Sledani und M. Henr. Gladovii; MStum sex plagularum, in adversarios, inprimis autem Sledanum, perquam maledicum. Opposuit illi Sledanus, sed non edidit: 1. Epistolam (4. *plagularum*) ad Consules Slesvicenses Apologeticam; 2. Apologeticum, famæ, non aucupandæ, sed servandæ, scriptum, adversus uti varias, ita vanas, sycphantias Dan. Selmeri, Cenforis in oppido Slesvicensi inquietissimi, & si quos in eodem luto domi forisque forsan habet doctos ad malitiam & calumniam (*scheldiasma 10. plagularum*). A. Gladovio ei itidem est responsum in der Abgenöthigten Anzeige und Berichte, weswegen Dan Selmer nicht hat zur Absolution, und Geniesung des H. Abendmahls, gelassen werden können, an das Sleswigsche Thum capittel (*MS. 4. pl.*)

BURCHARDUS a SERKEN, vel (si Alb. Krantzium (2.) sequi malis) SARKEN, incertum cujas, ex Ecclesiæ Lubecensis Canonico ac Cantore, octuagenarius, A. C. 1276. (3.), post Joh. Tralovii obitum, ejusdem evasit Episcopus, & spem Collegarum, qui cum, paucis annis superstitem fore persuasi, Cardinalium Romanorum, Pontifices eligentium, exemplo, suis in cathedram evexerant suffragiis, vivacitate *rara, & monstri* (Krantzio (4.) judice) *simili, senex annis quidem grandævus, sed viribus recens* (5.), lustrisque octo dignitate gavisus Episcopali, delusit (6.). Nec tamen Ecclesiæ, ob senectutem, fuit inutilis, sed commoda ejus studiose promovit, jura autem atque immunitates ea defendit constantia, quæ in pertinaciam interdum nimiam degeneraret. Debita, ab antecessore contracta, ut dissolveret, prima ipsi cura fuit; nec dubitavit in Galliis aliquamdiu, quod minore illic pompa sibi opus esset, ut sumptibus parceret, vivere, & e redditibus suis absens Ecclesiæ satisfacere creditoribus. Villam Eggerstorffianam 430. Marcis comparavit, tertiamque partem supremi in villis, ad mensam Episcopalem spectantibus, judicii. Cellario, cui panes, quos vocant, *Præbendales* Collegis hebdomadatim distribuendi cura incumberet, Canonicorum primus auxit numerum, & huic de redditibus prospexit annuis, alioque beneficio perpetuo S. Habundi in æde cathedrali altare donavit. In æde oppidi Utinensis lapidea Parochiali, novo a se ornata sacello, primus Canonicorum, quod hodiernum superest, erexit Collegium (7.), & Monasterio etiam Prezensi virginum religiosarum Benedictino favorem suum ac benignitatem tribus, de quibus infra dicitur, testatus est diplomatis. Toto Episcopatus tempore assidua ei cum civibus & monachis

(1.) l. c. p. 208. 209. 260. 261. (2.) Lib. 8. *Metropolus*, c. 37. (3.) testibus Alb. Krummendiklo, Krantzio & Autore *Chronici Slavici*. (4.) l. c. (5.) teste eodem Krantzio Lib. 7. *Vandalia*, c. 38. (6.) V. Krantzii Lib. 8. *Metrop.*, c. 37. (7.) V. Alb. Krummendikil *Chronicon Episcoporum Lubecensium* p. 397. 398., & Alb. Krantzii *L. 8. Metrop.*, c. 37., ac speciatim, de æde parochiali Utinensi dignitate Collegiatæ aucta, ejusdem *Vandalia*, Lib. 7. c. 49., ac Frid. Cogelii *Uthinijsch Stadtgedächtniß*, c. 0., p. 27. 28. 29.

Lubecensibus intercessere certamina, quibus, Krantzio (1.) teste, *fatigatus quidem est, sed non fractus*, Przful animosus, ideo diu in terris dilatus, ut Fratrum rebellionem, & *sevier's tumultuantisqve* Laici populi in Clerum temeritatem, cohiberet, castigaret, reprimeret. Primæ liti A. 1280. occasionem suggessit sepultura Rigburgis, viduæ opulentæ, cujus cadaver, quod illa in Coenobio monachorum mendicantium Catharino humari iusserat, Parochus, ceterique sacerdotes, in sua definebant dioecesi, Coenobitæ autem e templo parochiali furtim ablatum monasterii includebant fornici. Reddere illud sacrificulis ab Episcopo iussu, non obtemperarunt, sed, cum civibus, quos in partes suas pertraxerant, anathema, quo idem, in vibrando hoc fulmine, nimis præceps, utrosque percusserat, contemserunt, &, in sacris publicis celebrandis, interdicto illius insuper habito, post appellationem interpositam, nihilominus perrexerunt. Plebs, Episcopi irritata anathemate, illum, cum toto Canonicorum & sacerdotum grege, urbe eiecit, & Utini per annos aliquot exulare coegit, donec Romæ dissidium hoc, a Jacobo Columna, Cardinali, Pontificis componeretur auspiciis (2.). A. 1293. novæ inter Senatum & Clerum lites sunt enatæ, ob molas ab illo, in vicinia & fundo australi templi Cathedralis, nuper extructas, quas Canonici a civitate frustra, una cum Episcopo, sacris idcirco huic denuo interdicere haud verito, repetebant. Burchardus ipse, Clero ex urbe excommunicata iterum digresso, centenarius Romam abiit, &, post causam Ecclesiæ suæ, coram tribunali Pontificio, laboriose pariter atque animose integro defensionem quadriennio, victor quidem Lubecam remigravit, sed compositione tamen postea litem dirimi, cum necessitas hoc exigeret, accepta, passus est, pecunia (3.). Majores turbas dedit, quæ, inter Episcopum & urbem, de agris aliquot & pratis, in veteri sitis Lubeca, A. 1299. exorta est, dissensio. Ille enim cives tertio subiciebat anathemati, nec tamen monachos Dominicanos & Franciscanos, his adhærentes, ut sacris abstinerent publicis, adigere, vel sua autoritate, vel nova Giselberti, Archiepiscopi Bremensis, excommunicatione, contra ipsos, tanquam interdicti Episcopalis violatores, promulgata, poterat. Cives pari se illi opponere pertinacia, &, urbe egressi, prædium Episcopale *Kaltenhof* igne injecto vastabant, deinde autem, intra moenia reversi, Canonicis omnibus iugatis, palatia illorum spolabant soloque æquabant. Episcopus, vindictæ cupidus, Ottonis, Ducis Lüneburgici, nec frustra, imploravit auxilium. Is enim A. 1301. trecentis comitatus equitibus, irruptione in agrum facta Lubecensem, prædaque pecoris haud exigua abacta, cives, cum militibus se persequentes, sudit, caesoque Przfecto, reliquos partim in fugam conjecit, partim vero magno captivos abduxit numero. Anno tandem 1308., si *Chronici Slavici* autorem & Krantzium, vel 1314., si Mellenium audias, per transactionem amicam, sopitæ sunt istæ Episcopi & Canonicorum cum civibus & monachis controversiæ, illique prædia sua ac palatia, ab his occupata atque vastata, recuperarunt, utrique autem, legatis Romam missis, sacris denuo publicis, sublato anathemate, vacandi potestatem, quod Clementi V., Pontifici, his urbem vix ingressis, mortuo, per biennium, & quinque menses, nemo subrogaretur, A. 1317. demum obtinuerunt (4.). Krantzium suum, de lite ista, ejusque compositione, hisce verbis exposuit iudicium (5.): *Octavo tandem anno post 1300., Burchardus, Episc. Lubecensis, cum Clero suo justificatus in Romana curia, recepit possessionem Ecclesiæ, & prædiorum ejus, nec tamen jaculare potuit de lucro. Piscarum erat aureo reti, &, illo amisso, ea fuisse litis impendia, ea plebis in res Ecclesiæ violentia, ut non facile lucra damnis compensarentur. Es tamen decorum est, imo etiam debitum, pro jure Ecclesiæ, & ejus libertate, ad sanguinem usque decertare. Sic factus est Christo martyr Thomas Cantuariensis.* Nec tamen diuturna pax ista fuit, sed a civibus A. 1315. subitanea in templum Jacobarum violata est irruptione, qua, Minoritarum auspiciis, & in horum gratiam, cadaver, tumulo inferendum, cunctis ad exequias rite jam præparatis, abstulerunt, & Episcopo quartum sacrorum interdictum extorserunt. Quod tamen, postquam cum illo, perspecta constantia ejus in adversis heroica, in gratiam rediissent, & Clerum ejectum revocassent, paulo post est sublatum (6.). Tot inter turbas fatalem vitæ terminum Antistes hic longævus attigit, qui Hermannus quidem Bonno (7.) *homo audit singularis audacia, & civitati parum conferens*, & Joh. Petzro (8.) *ein fühner Mensch, der viel Müß den Grafen zu Holstein, und der Stadt Lübeck, durch sein frevel Gütnehmen, gemacht*, sed a Krantzio tamen, in partes ejus proniore, & a monachis merito alieniore (9.), *Viri multis ex rebus memorabilis* reportavit elogium. Causa utique, in dissidiis hisce feralibus, si ex temporum illorum conditione eam dijudices, plerumque gavissus est meliore, sed motus, qui lenitate prudenti sopiendi erant, more Clericis solenni, Zelo nimio, sui ipsius faber infortunii, exasperavit. Obiit, teste Alb. Krantzio (10.), A. C. 1317., ætatisque 120., Episcopatus autem (juxta eundem, Alb. Krummendikium (11.) & *Chronici Slavici* prioris Autorem (12.) 41 mo, ac Henricum a Bocholt, Ecclesiæ Lubecensis & Medico, stirpe orto plebeja, Decanum & Przpositum, in hoc successorem obtinuit. Annis XXI. Ecclesiæ Lubecensis præfuisse, præter Conradi Bocholt, Cænobi Prezensis, Sec. XIII. exeunte, Przpositi, *Registrum Przposituræ Prezensis avédojov*, tria etiam confirmant ipsius Diplomata Prezen^a, mox alleganda, quorum primum, annum ærz Christuæ 1286. Episcopatus ejus fuisse undecimum, diserte testatur, tertium autem A. 1313., & proinde quadriennio saltem ante obitum, est exaratum. Longævitas ejus nullam ab Henr. Meibomio Juniore, Lubecensi, in eleganti *de Longævis, ad Augustum, Ducem Brunsvicensem, Epistola*, A. 1664. edita, mentionem esse factam, Jac. a Mellen (13.) haud immerito miratur, sed temere in dubium eandem vocat, &, conjectura iusto audaciori, *Episcoporum Lubecensium unum, ac forte Burchardum alium, per negligentiam scriptorum, serie Episcopali excidisse*, contra tot veterum consensum, suspicatur. Conferri de illo possunt, præter Alb. Krummendikium (in *Chronico Episcoporum Lubecensium*, Tomo II. *Rer. German. Henr. Meibonii Jun. publicato*, p. 397. 398.), *Chronici Slavici* prioris Autorem, Alb. Krantzium, Herm. Bonnum, Joh. Petzrum & Jac. a Mellen, locis jam allegatis consulendos, Anonymus in *Continuat. Chronici Alberti Stadenfis*, ad A. 1276., p. 10., ad A. 1299., p. 24. 25., ad A. 1314., p. 64., & ad A. 1317., p. 77. 78., Casp. Dancwerthius *P. III. Chorographia Cimbrica*, c. 8., p. 227., Gorch. Kirchringius in *Compendio Chronici Lubecensis vernaculo* p. 31. 32. 33., & alii historici Episcoporum rerumque Lubecensium scriptores.

In Monasterii Virginum nobilium Holfatici Prezensis Archivo tria ejus Latina supersunt Diplomata *avédoja*, mihi perlecta. Horum primum, die Agnetis A. 1286. exaratum, Conradi Bocholt, Przpositi, Adelheidis Priorissæ, & Conventus totius Prezensis, sanctionem de victu atque amictu monialium Oeconomicam, illi insertam, confirmat. Secundo Virgines solito plures in cænobium, ad debita ejus eo citius dissolvenda, recipi A. 1307. permisit. Tertio denique, A. 1313., die Agnetis, scripto, Monasterio decimas decimarum, sibi debitas, sed ab initio usque Episcopatus haud persolutas, benigne remisit.

JOHANNES a SESEN, Arithmeticus Lubecensis.

Arithmetica, ebder Rechenkunst, up Einien und Ziffern. Lubecz 1611, in 8. (Sax.)

Flöres

- (1.) L. 7. *Vandalie* c. 49. & 54. (2.) V. Krantzii *Metrop.* L. 8. c. 37., & *Vandaliam* L. 7. c. 38., Anonymi *Chronicon Slavicum prius*, ad A. 1280., p. 206. Edit. *Lindbrog.*, in primis autem Jacobi a Mellen *Historia Lubecensis* Diss. III., c. 4., §. 6. 7. (3.) V. Krummendikium l. c., Krantzium L. 8. *Metrop.* c. 37., & L. 7. *Vandal.* c. 40., ac Mellenium, l. c., Diss. III., c. 6., §. 6. (4.) V. *Chronicon Slavicum prius*, ad A. 1308. & 1314., p. 206. 207., Krantzium L. 7. *Vandalie* c. 44. & 47., ac præsertim Mellenium l. c. Diss. III., c. 6., §. 8. & Diss. IV., c. 1., §. 3. & 8. (5.) L. 7. *Vandalie* c. 47. (6.) V. Krantzii *Vandaliam*, Lib. 7., c. 54. (7.) in *Chronico Lubecensi*, Lib. II., lit. D. c. 23. (8.) P. II. *Chronici Holfatici* p. 77. 80. (9.) L. 7. *Vandal.* c. 54. (10.) L. 8. *Metrop.*, c. 37. Conf. L. 7. *Vandalie* c. 38. & 49. (11.) l. c. (12.) p. 227. (13.) l. c., Diss. III., c. 4., §. 6., & Diss. IV., c. 1., §. 10.

Flores Arithmeticae, edder Arithmetica, mit vielen schönen uherlesenen Exempeln, welche Johann van Sefen erstlich colligieret, und nu van Otto Weselou, Scholmeistern in Bremen, resolveert und upgelöset sind. Sine loci mentione A. 1617. (Sax.)

M. ANSGARIUS SEVERINI, Hafniz A. 1637. a Wolsig, Rhumanno, post defensionem hujus de natura Logices Egipti, supremis Philosophiz ornatus honoribus, urbis in Julia Coldingensis, per 47. annos, fuit Pastor, Nomarchizque simul Pontanz Præpositus, & d. 16. Nov. A. 1682. defunctus (1.), successorem habuit Ansgarium Ansgarii, filium suum, Doctorem postea Theologum, & Ecclesiz Ripensis Episcopum.

Sermo funebris Danicus, in exequiis Erici Porssii habitus. Aarhuz 1647. in 4.

JACOBUS SEVERINI, Ripensis, in urbe patria scholæ publicæ Rectoratu, ab A. 1550., ædis Catharinæ Diaconatu, ab A. 1557., Pastoratuque ejusdem, ab A. 1565., functus, d. 29. Mart. A. C. 1580., & ætatis 57. vivis excessit. V. Pet. Terpagii *Inscriptiones Ripenses* p. 118. 119. 147., & Epitaphium Ripense, quod ipsemet sibi scripsit, Elegiacum, in iisdem p. 127. 128. obvium.

Homilæ Danicæ in Deveron. cap. XXXII. (seu Canticum Mosi) & XXXIV., Psalmos LXXIV. LXXIX. & XC., Ezech. cap. XXXIII., nec non XXXVIII. & XXXIX. (de Gogo & Magogo), ac Danielis cap. VII. (de IV. Monarchiis); quas ætatis 75. in M. Joh. Pouchii, Diaconi Ripensis, Bibliotheca superfluisse *Catalogus MSSorum illius* testatur.

PETRUS SEVERINUS, Chymicorum Seculi XVI. ætæ Christianæ eruditiorum extra controversiam princeps, Ripis Cimbrorum A. 1542. est natus, Patre Severino Jesszo, Senatore, matre autem Borthilda Severini. In schola patria, & Academia Hafniensi, brevi eos in literis fecit progressus, ut, nondum XX. natus annos, dignus judicaretur, cui Poesin publice in hac docendi munus committeretur. Isto summa cum laude aliquamdiu functus, A. 1562., Magistri titulo, Brabevta M. Nicol. Scavenio, paulo ante reportato, ad studia Medica & Philosophica accuratius excolenda, in Galliam abiit, & Hafniam A. 1565. reversus, doctrinam Meteorologicam publice tradidit. Non diu autem post, Comite Joh. Pratenfi, Pylade suo, ad professionem deinde Medicam Hafniz evecto, Italiam adiit, eandemque, post secundum in patriam reditum, tertio itinere literario, ut suam in Praxi Medica augeret experientiam, repetiit. Hujus felicitate adeo Venetiis, ac in aliis Germaniæ & Italiæ urbibus, inclauit, ut Fridericus II., Rex Daniz, fama ejus per motus ingenti, patriæ illum, oblata A. 1570. Archiatri sui dignitate, postliminio vindicare haud dubitaverit. Paruit noster voluntati regiz, & A. 1571., gradu Doctōris Medici, in Gallia, quam transibat, impetrato, Hafniam reversus, in officio isto, Canonicatus Roeskildensis accessione aucto, non Friderico solum, sed & filio ejus, Christiano IV., summa fide ac industria inservivit, Monarchis hisce, Magnatibus aulicis, & popularibus reliquis, ob doctrinam atque experientiam insignem, eximiam in medendo dexteritatem & felicitatem, pietatem, probitatem, candorem infusatum, ac perpetuum de omnibus bene merendi studium, gratissimus. Diligentia in studiis fuit indefessa, vereque Hercules, & ut istis, ac experimentis Physico-Chymicis, assidue vacaret, Euclio temporis parcissimus. Doctrina ejus in Poesi literis, & elegantioribus (quam stylus scriptorum, floridus pariter atque castigatissimus, abunde commendat) fuit egregia, in Philosophia, imprimis naturali, solida, & cum paucissimis ævo isto ipsi communis, in arte autem Medica, & sacris Chymiz Eleusiniis, admiranda atque incomparabilis. Philosophiam certe hanc Hermeticam, per Theophrastum quidem Paracelsum a neglectu superiorum temporum jam vindicatam, sed ingenii simul rudis ac ferocioris vitio valde deformatam, nugis & sordibus inquinatam plurimis, ausu primus feliciter reformavit heroico, & digno artibus cultu, habituque decoro, ornatam, nitori suo ac integritati restituit, inque eadem instaurata principatum, & superstes, & post fata, absque æmulo, suffragiis mystarum ejus concordibus, obtinuit; statim quippe illius præcipuus, & ubique gentium, ob *Ideam Medicinæ Philosophicæ*, monumentum ingenii *Σαυματοῦ* æternaturum, Panaceam auspiciatam reperiit, ac inventa alia haud vulgaria, decantatissimus. Hermannō utique Conringio, in Commentario de *Medicina Hermetica*, locis paulo post allegandis, Hermeti huic redivivo *ἀναδεδειγται*, turpem incitiam, Logicæ ignorantiam, nugasque & ineptias, effrazni maledicentia passim objicienti, merito, licet a sententia ipsius de *Χεῖρονομίας*, & promissorum cæterorum inanum, quibus Chymici vulgares corvos hiantes deludunt, vanitate, haud sim alienus, indignior, & præcipitantiam in judicando nimiam, ex odio Chymiz ipsius injusto, & superstitionis dogmatum scholæ Peripateticæ Philosophicorum, Galenicæque Medicorum, veneratione, profectam, longe justius mihi exprobrare posse videor. Nullos, me judice, cætus Chymicorum universus, per aliquot secula, scriptores habuit, vel solidiores, vel πολυμάθεστους; ac elegantiores, quibusque justius possit gloriari, duobus, quos Ripæ Cimbricæ protulerunt, artis suæ statoribus ac vindicibus, Pet. Severino, & hujus adversus Conringium Hyperaspista, Olao Borrichio, civis sui, quocum fata, in vita prope omni, uti ipsemet (2.) observavit, expertus est eadem, æmulo, hac etiam in parte, felicissimo. Dotes tot ingenii illustris præclaras a Severino, non aulæ solum & ægrorum salutis, sed juventutis etiam in arte salutifera institutioni, esse impendendas, Christianus IV., Danorum Monarcha, est arbitratus, eoque sine hujus illum in Academia Hafniensi, A. 1602., post abitum D. Andreæ Christiani, designavit Professore (3.). Verum isto eum munere fungi prohibuit mortis (quam paulo ante, sanus adhuc, sibi intra paucos dies imminere, observato subobscuro supercilii exanthemate, prædixerat (4.)), suæ hinc decrementa metuentis potentiz, levitia. Hæc enim domitorem tot morborum Herculeum, ne factum novam (qualem inter Chymicos jam enatam esse Joh. Gabr. Drechslerus (5.) comminiscitur *Severinianam*, sibi infestam, Doctōr Academicus, in Dania conderet, pestis sexagenarium adorta contagio, huic, die Julii 28. (6.), vel 29. (7.), eodem A. 1602. (non autem d. 29. Junii A. 1603., quem Contr. Aslæus (8.) perperam substituit), coegit succumbere. Quanta moribundi fuerit pietas, Apophthegma ostendit memorabile, quo, paucis ante obitum horis, est professus, *Animam bene habere, quam Spiritus sustentat & vivificat, non secus ac corpus, quando, qui in illo est, spiritus, suo modo, in corde, cerebro, hepate, & cæteris partibus, facit officium*. Votum cælibatus mutuum, quo ipse & D. Joh. Pratenfis, amicorum intimus, se invicem, Thoma Bartholino (9.) teste, obstrinxerant, septennio post hujus, in cathedra Academica, Kal. Jun. A. C. 1576. ac ætatis 33., hæmorrhagia extincti subitanea, & a se Epitaphio celebrati elegantissimo (10.), excessum, solvit, lugubrem atque immaturum. Conjugem enim A. 1583. elegit Druidam, Reinholdi tor Smeden, Senatoris Flensburgensis, e Gesa Langia filiam, in secundo 19. annorum conjugio quatuor sibi masculos, totidemque puellas, enixam, & cum per octennium marito fuisset superstes, d. 21. Sept. A. C. 1610., & ætatis 43., itidem extinctam (11.). E liberis, filiz duz, Sophia & Borthilda, Reinholdusque filius, parentis obitum suo prævertunt,

555 55 55 2

(1.) teste Pet. Resenio, in *Indice Catalogi Bibliothecæ suæ tertio*. (2.) in *Ep. dedic. Diss. de Chymia ortu & progressu*. (3.) V. Pr. Vindingii (in Vita nostri de professione hac ipsi decreta silentis) *Acad. Hafn.* p. 119 (in Epitaphio) & 104. (in Thomæ Finchii, Successoris, elogio), ac Thomæ Bartholini *Cistam Medicam Hafniensem*, *Loc. 12.*, p. 118. (4.) V. Thomæ Bartholini *Cent. VI. Histor. Anatom.*, num. 20., p. 230. (5.) *Diss. I. de Alchymia*. (6.) juxta *Programma funebre*, & *Vindingium I. c.*, p. 119. (7.) juxta *inscript. Epitaphii*. (8.) in *Chronologia Oratorum Jubilææ adjecta*. (9.) in *Or. parentali*, D. Paula Molitio, Archiatro regio, *habitu*, p. 50. (10.) Exhibent illud Er. Vindingius *I. c.* p. 130. 131., & Thom. Bartholinus in *Cista Med. Hafn.*, *Loc. V.*, p. 59. 60. (11.) V. *Programma de illa funebre Hafniense*, apud Bartholinum *I. c.*, *Loc. XII.*, p. 121. 122.

runt, Severinus autem, Johannes, & Gela, Matthiae Johannae, Consuli Hafniensi, nupta, eundem cum illo annum habuere fatalem. Diutius utrique parenti fuere superstites Fridericus, Med. D. & Practicus Flensburgensis atque Hafniensis (1.), & Anna, Flensburgi A. 1586. nata, Jonae Charisio, Nicopiensi, J. U. & Med. Doctori, ac Christiani IV., Danorum Regis, Consiliario ac Legato, Canonicoque Roeschildensi, inclytæ Charisiorum familiae in Dania conditori, A. 1602. elocata, eumque, A. 1619. defunctum, A. C. 1633., ac ætatis 47., ad superos subsecuta (2.). Inscriptionem Epitaphii, Severino & uxori, in sacello S. Rochi zdis Hafniensis Marianæ, a liberis erecti superstitionibus, duplicem metrico-prosaicam, prolixiorē, quam ut h. l. queat repeti, Er. Vindingius (3.), Thom. Bartholinus (4.), Laur. Afferous (5.), Pet. Resenius (6.) & Paulus Freherus (7.), exhibent.

Vitam Severini fusius exponunt: I. Rectoris Academiæ Hafniensis *Programma funebre*, A. 1602. editum, cui sua ceteri debent Biographi; II. Ambrosii Rhodii Jun., Kemberga Saxonis, Medici & Professoris in Norwagia Christianiensi, neptisque Severiniani mariti, *Prefatio Disputationum suarum in Severini Ideam Medicinæ Philosophicæ*, Hafniæ A. 1643. in 4. editarum; III. Erasmi Vindingii (scripta etiam recensentis) *Historia Academiæ Hafniensis* p. 117-122.; IV. Thomæ Bartholini (Scriptorum *ἀνecdωται* & affectorum indicem, cum duabus nostri Epistolis, unaque D. Joh. Paludani de ipso ad Henr. Smetium, ei subjungentis) *Cista Medica Hafniensis*, *Loculo XII.*, p. 114-132.; V. Pauli Freheri, Vindingium secuti, *Theatrum Eruditorum* p. 1310. 1311.

Jac. Bongarsii, Legati Gallici, brevis ad illum Epistola, A. 1597. exarata, inter Bongarsii & Georg. Mich. Längelsheimii *Epistolas*, Argentinx A. 1660. in 12. editas, p. 36. 37., occurrit.

Conferri etiam de illo possunt Erasmi Michaelii Læti *Liber VIII. Rerum Danicarum* p. 391-394., Joh. I. Pontani *Descriptio Danie Chorographica*, *Historia Danica annexa*, p. 786., Jonæ Coldingensis Oda ad eum, *Descriptioni Danie* A. 1594. subjuncta, Alb. Bartholini *Lib. de scriptis Danorum* p. 124., nostraque ad istum Hypomnemata p. 387. 388., Jos. Simleri *Bibliotheca Universalis* p. 506., Mich. Neandri *P. II. Syllog. Phys.* p. 199., Pasch. Galli *Bibliotheca Medica* p. 258., Joh. Georg. Schenckii *Biblioth. Med.* p. 450. 451., Ifr. Spachii *Nomenclator Scriptæ. Med.* p. 8. 31. 32., Joh. Ant. Lindani *Lib. I. de Script. Med.* p. 535., Georg. Abr. Merclini *Lindenius renovatus* p. 906., Corn. a Beughem *Bibliographia Medica* p. 69. 258., Henn. Wittenii *T. I. Diar. Biogr. Sec. XVII.*, ad A. 1602., Casp. Conradi *Millenarius II. Prosopographia Melicæ* p. 181., Joh. Andr. Qvenstedii *Dialogus de patriis Virorum illustrium* p. 250., Dan. Sennerti *Lib. de Chymicorum cum Aristotelicis consensu & dissensu*, c. 4., p. 50., Pet. Borelli *Biblioth. Chymica* p. 209. 201., Thomæ Bartholini *Diff. II. de Med. Danor. domest.* p. 40., & *Diff. II. de legendis libris* p. 43., Herm. Conringii *Lib. II. de Medicina Hermetica* p. 179. 182. 183. 195. 196. 208. 306. 367., & *Apologeticus contra Borrichium*, eidem subjunctus, p. 436., Ol. Borrichii *Diff. de ortu & progressu Chemicæ*, in *Ep. dedic.*, uti & p. 145., *Sapientiaque Hermetis contra Conringium vindicata* p. 290. 291. 292., & Joh. Conr. Barckhausii *Dissertationum 26. de Medicinæ origine & progressu* (ed. Trajecti A. 1723.) *Vigesima de ejus*, Crollii, Scheunemanni & Helmontii, hypotbesibus.

ELOGIA.

Rector Acad. Hafniensis, in *Programmate funebri*, Erasmusque Vindingius, hujus verba, l. c. p. 118. 119., sua faciens, ita de illo: *Vir erat admirande eruditionis & experientie, imo ingens nature bonum, novèν ἀγαθόν, & rarum patriæ ἀειψάειν*, cui nihil magis in votis fuit, quam bonis omnibus prodesse, nocere nemini. In ipso nihil fictum, nihil simulatum. Nulla in ipso, præterquam temporis, observata est avaritia. Ipsi vita studia erant, delicia meditatio, divitiæ scientia, voluptas summa placere Deo & prodesse bonis omnibus.

Erasmus Michaelius Lætus, *Lib. VIII. Rer. Dan.* p. 391-394., tum aliis eum, ob doctrinam, solertiam & felicitatem Medicam, elogius fusc ornat metricis, tum Virum fuisse testatur *felici plane ingenio, satisque secundis, solerti que manu*. Similem in laudes ejus *ἡραψάειν Libro XI.*, p. 484. 485., invenies.

Casp. Bartholino Seniori (in *Consilio de studio Medico* p. 1.) *Medicus audit & Spagyricus olim incomparabilis, & nunquam non celebris*.

Conr. Aslaco (*Orat. IV. de Anima mundi* p. 134.) *Præstantissimus hac nostra tempestate Medicus*.

Joh. Georg. Schenckio (in *Biblioth. Med.* p. 450.) *Medicus & Philosophus eximius*.

Frid. Taubmanno (in *Schediasmati*, *Lib. I. Epigr.*, p. 658.) *Vir & Melici titulo nobilis & Medici*.

Joh. Js. Pontano (l. c.) *Vir Philosophicæ & Medicæ artis excellentia, aliarumque scientiarum ac virtutum præstantia, omnibus Ordinibus summe charus*.

Franc. Baco Verulamius, teste Ol. Borrichio (in *Diff. de ortu & progressu Chemicæ* p. 145., & *Lib. 2. Sapientie Hermetis vindicate*, c. 2., p. 291.), tanti illum æstimavit, ut calamum ejus Bombasteo gregi inviderit, ac l. 3. *de augm. scient.*, c. 4., p. m. 230., eum *Paracelsi doctrinam eloquenter in corpus quoddam, & harmoniam Philosophiæ, redegit, judicavit*.

Casp. Conradus (l. c.) hoc eum disticho celebrat:

Arte Severinus Medica fuit bevere serenus;

Talem se scriptis comprobavit ipse suis.

Joh. Jonstonus (in *Tr. de Nature Constantia* p. 67.) præcipuis illum Paracelsi annumerat sectatoribus, Georg. Hornius autem (*Lib. 6. Hist. Philos.* c. 10., p. 318.), & ante hunc Joh. Henr. Alstedius (*L. 32. Encyclopæd.*, c. 9., p. 2010. a.) celebrioribus Chymicis.

Herm. Conringius (*Lib. II. de Med. Hermet.*, c. 1., p. 179.), præcipuum eum inter Paracelsi discipulos esse, agnoscit, & Chymicos plerisque Severinum jam potius, quam Paracelsum, sectari.

Thom. Bartholinus Virum eum vocavit *de re Medica bene meritum* (*Diff. II. de legendis libris* p. 43.), Chymicumque *clarissimum* (in *Diff. de Medicis Poetis* p. 145.), ac (*Diff. II. de Med. Dan. domest.* p. 40.) hoc ornavit elogio: *Chemia nihil non debet Pet. Severino, Dano, qui Paracelsi infantiam virili habitu ornavit, atque novis laciniis illustriorem ejus purpuram fecit*.

Ol. Borrichius, in *Ep. dedic. Diff. de Ortu & progr. Chemicæ*, ejus laudes in *Chemia partas, laureamque tota Europa collectam*, sibi, tropæorum Miltiadis instar, somnos interpellasse, fatetur; & p. 145. *Chemicum illum salutis sine controversia excellentem, cujus ingenio multum debeat splendoris sui alioquin inanius futurus Paracelsismus, cujus calamum veneratur Germania, adorat pene Davissonius, invidet Bombasteo gregi Verulamius Baco*.

Jac. Barnerus, in *Prodromo Sennerti novi*, cum Paracelsum, ejusque affectas, inconstantiz in morborum causis explicandis infimulasset, addit: *Severinum, cum ille, præ reliquis, aliquid constantiæ præ se ferre videatur, expendendum mihi præcipue sumo*.

Ambr.

(1.) V. de illo Alb. Bartholini *Lib. de Scriptis Danorum* p. 45. Edit. secunda, a me curata. (2.) teste Epitaphii Roeschildensis inscriptione, a V. C. Petro Jani Lucoppidano, communicata. (3.) l. c. p. 119-121. (4.) in *Cista Med. Hafn.*, *Loc. XII.*, p. 114-121. (5.) in *Inscriptionum Scelandicarum Antigraphis*, lit. C. 1. a. b. C. 7. b. C. 8. a. (6.) in *Inscriptionibus Hafniensibus* p. 52. 204. 105. (7.) in *Theatrum eruditorum* p. 1311.

A. n. Rhodio Juniori (in *Disput. in Ideam ejus*) Optimus audituratur & mundi Interpret, decusque ac ornamentum literarie nunquam intermoriturum.

Pet. Borello (*Cent. I. Observat. Med.*, num. 74., p. 79.) Vir doctissimus.

Joh. Betto (in *prefat. libri de ortu & natura sanguinis*) Chymicarum unus, qui instat habet omnium.

Joh. Conr. Barckhusio (in *Historia Medicinae*, Dial. 16., p. 442.) Vir in studio literarum oppido versatus, Secretar. Paracelsi, qui doctrinam hujus imprimis posteritati propagavit.

Joh. Sophr. Kozackio (in *Anatomia vitalis Macrocosmi*) Paracelsus secundus.

CENSURÆ.

Joh. Paludanus, e Reginz Danicz viduz Archiatro Medicus Wiburgensis, in Epistola de illo ad Henr. Smetium, Prof. Heidelb., d. 3. Jun. A. 1605. scripta, a Thoma Bartholino, *Loc. XII. Cisse Med.*, p. 127. 128. 129., A. 1652. edita, & a Dan. Sennerto quoque (in *Lib. de Chymicorum cum Aristotele consensu & dissensu*, c. 4., p. 50.) ac Herm. Conringio (*Lib. II. de Med. Herm.*, c. 3., p. 205.) allegata, hoc de ipso tulit judicium: Quod inquiris de Severini miraculosa & certa deploratorum (& incurabilium aliis) affectuum curandarum solertia & successu (quoniam homini docto, & apud multos magni habito, nihil detrabere volo), ingenue tamen fateor, sumam factis superiorem. Ad Panaceam ejus quod attinet, Anwaldinam imitari conatus est, cum per resolutionem medicamentum hoc ingredientia inquireret, sed haud perfecte est consecutus; nec is tantis laudibus suam, quantis Anwaldinus a se inventam, exultis. Variis medicamentis ad morbos varios usus est, sed sepe vehementioribus; in quorum usu hoc per sepe evenit, quod illis accidere solet, qui, ad fructuum maturationem, arborum radicibus calcem admovent. Intelligenti satis, Medicamentis Paracelsicis non semper est usus, verum & compositionibus Galenicis sepe: sed extremis morbis extrema adhibebat remedia. At, cum morbus epidemicus Hafnia multum sevirer, circiter A. 1602. ipse quoque peste extinctus fuit. - Non potuit autem D. Mart. Edituo, Medico regio, viro alioquin doctissimo, cum D. Pet. Severino convenire, qui eam ob causam in Hollandiam rediit, & ante annos aliquot Amstelodami vivis excessit.

Andr. Libavius (a Dan. Sennerto, judicium ejus non de nihilo esse rato, l. c., c. 3., p. 164., allegatus), in *Examine Philosophiæ Hartmanni*, ita de illo: Bonus vir multa dicit, quasi nuper ex thesauris & abyssis naturæ produisset, & omnia nuda vidisset, sed nihil probat.

Herm. Conringius, *Lib. I. de Med. Hermet.*, c. 1., p. 179., hanc de illo tulit censuram: Qui sane inter discipulos Paracelsi præcipuus est, Pet. Severinus, Danus, licet videri velis Paracelsicorum hinc inde directorum dogmatum compilator, multa tamen Bombastica rejecit, multa ex suo cerebro confinxit, quo informis Paracelsica ars & Philosophia aliquam doctrinæ effigiem nancisceretur. Jam vero plerique Severinum potius, quam Paracelsum, sectantur. Idem, *Lib. 2., c. 2., p. 182.*, Severinum nugari affirmat, P. 195. verba Severini scribentis, Morbos non in categoriis, sed categoriis in morbis collocandas; sibi quoque aliquoties visam febrem tertianam, in forma viscosæ & viridis mucilaginis, per vomitum rejectam, quæ vitalia motus vestigia febrili horrore aliquantisper demonstraverit, magna adstantium admiratione, a nauticis hominis apertissime cenlet prodere; ac *Lib. 2., c. 11., p. 367.*, eandem narrationem, cum inscitie summæ, & parum cognitz Prædicamentorum doctrinæ, argumentum, denuo exagitat. *Lib. 2., c. 2., p. 196.*, de verbis (a Dan. Sennerto etiam, l. c., c. 4., p. 50., jactantiz insimulatis) ejusdem, in *Idea Medicinae*, c. 14., p. 341., nec podagras, nec hydropes, nec lepras, nec epilepsias, insanabiles esse, sive hereditarie, sive alimentarie, existant, sive leviores, sive graviores, sive incipientes, sive confirmate, nisi occulta prædestinatione, mortalibus incomprehensa, insanabiles evadant, affirmantis, judicat idem hoc esse, ac si dicas, curabiles esse omnes morbos, præter eos, qui sunt incurabiles. *Lib. 2., c. 10., p. 306.*, mire eum se, & inepte, in definitionibus principiorum Chemicorum, c. 18. *Idea*, gerere, pronunciat, In Apologetico tandem contra Borrichium, editioni secundæ adjecto, p. 436., nostrum rudem, & omnis Logicæ artis contemptorem, appellat. Ubi monendum, durioribus hisce censuris abunde satisfactum esse, locaque Severini singula, a Sennerto ac Conringio in sensum detorta alienum, dextre explicata ac defensa, ab Ol. Borrichio, in *Sapientia Hermetis & Chemicorum adversus Conringium vindicata*, *Lib. II., c. 2., p. 290. 291. 292.*

SCRIPTA EDITA.

Idea Medicinæ Philosophicæ, fundamenta continens totius doctrinæ Paracelsicæ, Hippocraticæ & Galenicæ: Friderico II., Daniz Regi, inscripta. Basileæ A. 1571. in 4., Erfurti 1616. & (juxta *Catal. quendam*) 1636. in 8., & (testibus Alb. Bartholino, Beüghemio ac Merclino ll. cc.), cum Commentario Gvilh. Davissonii, Regis olim Galliz, & deinde Poloniæ Svecizque Regum, Archiatri, Hagz A. 1660. & 1664. in 4. Edidit initio Davissonus *Commentariorum in sublimis Philosophiæ & Viri incomparabilis, Petri Severini, Ideam Medicinæ Philosophicæ Prodrumum*, in quo Platonicæ doctrinæ explicantur, fundamenta, super quæ Hippocrates, Paracelsus & Severinus, nec non ex antisthesi Aristoteles & Galenus, sua stabilivere dogmata, & sub finem, Autoris doctrinæ, febrium exemplo, in praxin reduciunt, adjecto *Remedium Chemicorum selectiorum Manipulo*, Hagz A. 1660., & ibidem ac Roterodami A. 1668. in 4. Secutus est *Prodrumum ipse Commentarius*, Hagz A. 1663. in 4. publicatus. V. de utroque Corn. a Beüghem *Bibliogr. Med.* p. 69. Extant etiam Ambr. Rhodii Jun., Poliatri & Prof. in Norwagia Christianiensis Physico-Mathematici, neptis Severiniana mariti, *Disputationes in Ideam hanc Medicinæ Philosophicæ*, quibus loca illius obscura & difficilia illustrantur; adversarii refutantur, & multi discursus, ex intimis naturæ adytis deprompti, moventur, Hafniz A. 1643. in 4. impressi. *Idea* ipsius argumentum fufius Joh. Conr. Barckhusius, Med. Prof. Trajectinus, in *Historia Medicinae*, Amstelodami A. 1710. edita, *Dial. XVI., p. 442-451.*, brevius autem Joh. Georg. Schenckius, in *Biblioth. Med.* p. 450., hisce verbis exposuit: Immutata & repudiata Dogmaticorum, Galeni potissimum, doctrina, novas artis hypotheses, fundamenta & axiomata nova, ut plurimum ex Paracelsi sententia, constituit. Consensum antiquorum Philosophorum, Hippocraticis imprimis, adjungit, cujus scriptis frequenter, ad stabiliendam sententiam suam, utitur. Siquidem Hippocraticam Hermeticam admittere videntur. Cujus autoritate non tam sua confirmare, quam novitatem excusare, simul etiam quantum hæc etas ab antiqua Philosophia Democriti, Heracliti, Empedoclis, Anaxagoræ, Parmenidis, Orphei, Hermetis, Platonis, &c., destiterit & defecerit, demonstrare, conatur. Proinde, præter innumeras locorum & librorum Hippocraticorum citationes, quas ad Hermeticorum sententiam & consensum enixim trahere laborat, ex professo Paraphrasin in ejusdem de antiqua Medicina librum pollicetur. Præter Joh. Pratensem, Prof. Hafn. Medicum, cujus Carmen proluxum libro est subjectum, Thomamque Bartholinum, Ol. Borrichium, & ceteros, quorum loca inter Autoris e-logia jam exhibuimus, alii etiam *Ideam* hanc summis dignati sunt laudibus. Joh. Il. Pontano (in *Descr. Chorogr. Danicæ* p. 786.) judice, doctrinæ illa Paracelsicæ, Hippocraticæ & Galenicæ, fundamenta, hactenus in obscuro posita, eruit, & eruditus styli verborumque involucris explicuit antextit, ut hodie non nisi initiatis, & artis utriusque mystis, ad eam sacra aditus & via pateat. Gabr. Naudæus, *Epist. 92. ad Hier. Bardum* p. 691., principem ei locum inter libros Chemicos, qui maximi apud omnes, hac tempestate, sunt, tribuit. Er. Vindingius, in *Acad. Hafn.* p. 118., cordatos confores,

Mollerii Cimb. Lit. Tom. I.

Tet et et

vel

vel ex unico hoc scripto, facile scribit, estimaturus, quanti iudicii, quantaeque eloquentiae, Autor extiterit. Joh. Episcopus, Bibliopola Erfurtensis, nullum scriptum Medicum, toto tempore negotiationis suae librariae, frequentius ab emptoribus esse expetitum, in praefat. editionis A. 1616. a se curata, testatur. Erasinus Michaelius Latus, Libro VIII. Rer. Dan. p. 392. 393., & Lib. XI. p. 484. 485., in illa celebranda satis itidem est prolixus, sed vere tamen simul, p. 393., Eridos eam fatetur evasisse.

- - Ingrate pomum, quod volvere multi
Cum satagant, laudatur ab his, culpatur ab illis.

E Chymiae certe adversariis, sectae Galenico-Aristotelicae addictis, quibus sudes ea est in oculis, ex professo illam impugnant: 1. Thom. Erastus, Prof. Heidelberg., in *Disputationibus de nova Paracelsi Medicina*, in Partes IV. divisus, ac Basileae A. 1572. & 1573. in 4. editis (V. Schenckium l. c.); 2. Theod. Zwingerus, Prof. Basileensis, a Schenckio itidem allegatus, in editione sua Operum Hippocratis, ibidem A. 1579. in fol. publicata; 3. Dan. Sennertus, Prof. Witteb., in *Libris II. de Chymicorum cum Aristotelicis & Galenicis consensu ac dissensu*, Wittebergae A. 1619. in 8., ac A. 1629. in 4., excusis. Asperiores de eadem Andr. Libavii & Herm. Conringii censuras supra jam recitavimus. Utroque immitior est gener Conringii, Günth. Christoph. Schelhammerus, qui, in *Addit. ad soceri Introduct. in artem Medicam* p. 136., meras nostrum nugas, & mira deliria, proposuisse, temere pronuntiavit. Ex ipsis Chymicis Joh. Hartmannus, Med. Prof. Marpurgensis, Joh. Pratenf., Acad. Hafnienfis Medico, & amico Severini intimo, *Ideam* hanc vindicare haud veritus, plagii nostrum insinulavit literarii, sed falso, uti ostensum jam est ab ejus progenero, Ambr. Rhodio, in praefat. *Disputationum in Ideam*, & Thoma Bartholino, *Diff. II. de legendis libris*, p. 43., ita scribente: *Pet. Severini Idea Medicinae Paracelsicae Pratenfi Collegae assignatur. Ego, de Severini nostri innocentia securus, Hartmanni praeceptis de eo iudicium admittor, qui Pratenf., Acad. nostrae olim Professori Medico, cujus ad Severinum carmen votivum in fine legitur, operis laudem concedit. Absolvunt Virum de re Medica bene meritum manu ipsius scriptae chartae & maculae, ejusque defensionem Ambr. Rhodius editis Commentariis suscepit, qui Severini neptem uxorem duxit, Conf. Hypomnemata nostra ad Alb. Bartholini Lib. de scriptis Danorum p. 209., & Vinc. Placcii T. II. Theatri Anon. & Pseudon. p. 506. An plus veri subsit accusationi Joh. Rhodii, qui, in Biblioth. Medica, Severini Ideam magnam partem ex Isaaco Hollando exscriptam esse, perhibet, in utroque Autore versati dispiciant.*

Epistola ad Paracellum, in qua ratio ordinis & nominum, totiusque Philosophiae adeptae methodus, ostenditur. Basileae A. 1572. (non 1552., quem Vindingius, l. c. p. 122., substituit) in 8.

Epistolae duae, una ad Jac. Bongarsium, qua operum suorum suppressionem excusat, altera ad Pistorium, contra Chymiae & scriptorum suorum calumniatores; editae a Thoma Bartholino, in Cista Medica Hafnienfi (Hafniae A. 1662, in 8. excusa), *Loculo XII.*, p. 123-127.

(A Mart. Lipenio, in *Biblioth. reali Philosophica*, memorari quoque video *Pet. Severini Genethliacum Frid. II., Ducis Meclenburgici*, Rostochii A. 1577. in 4. editum. Quod, si nostrum Autorem agnoscit, scriptum haud dubie est in natalem Christiani IV., Danorum Regis, d. 12. Apr. A. 1577., patre Friderico II., itidem Rege, matre autem Sophia, Duce Meclenburgica, nati. Patrem in filii locum a Lipenio substitui, & Ducem Meclenburgicum vocari, qui Princeps erat appellandus Danicus, haud miror, sphalmatis hujusmodi in scriptore isto tolerandis dudum assvetus.)

INEDITA ET AFFECTA.

Ista Thomas Bartholinus, *Loculo XII. Cista Med. Hafn.*, p. 130. 131. 132., in tres divisa classes, hoc recenset ordine.

I. NONDUM PERFECTA AUT EDITA.

Libellus sine titulo, de praeparatione & separatione Metallorum & mineralium.

Libellus de generationibus & transplantationibus Morborum.

Libellus de separatione virtutum ab invalido.

Liber Physicus de Principiis, elementis, causis, forma, materia.

De generatione & transmutatione Mineralium & metallorum.

Tractatus, cui initium est: *Nolle in causa est, non posse praetenditur.*

II. AB AUTORE PROMISSA, quorum rudimenta MSa apud Fridericum filium vidit Ol. Wormius (1.).

Astrologica Commentaria, de Motuum & maturitatum proportionibus.

De Mixtione & rerum confluentia.

Comm. de Vita longa.

Lib. de Nominibus & rebus.

De generatione Morborum.

Comm. de Febribus.

Paraphrasis in librum Hippocratis de antiqua Medicina.

III. QVAE MANU SEVERINI SCRIPTA APUD FILIUM SUPERFUERE, ET AB OL. WORMIO SUNT VISA (2.).

Confessio Pucciana, in 4.

Confessio Huberiana, in 4.

Liber Theologicus Paracelsi, in fol.

Secreta Paracelsi varia, in 4.

Liber de praeparationibus Medicamentorum, ex Gebro, Arnaldo Villanovano, aliisque Chymicis, excerptus, qui nec genium aut stylum Severini redoluit, nec integer fuit, in 4.

Fragmenta libri de generationibus & transplantationibus Morborum, in 4.

Meditationes quaedam in Aristotelis libros VIII. Acroaseon, & in libros de Coelo, prorsus sine methodo & confuse exarata, in 4.

Commentaria satis vasta in libellum Synefii de Somniis, quae fere extremam manum senserunt, quibusque filius nihil habuit perfectius, in fol.

Liber, in quo Severinus varia sua somnia & epistolas congeffit, in 4.

Varia Fragmenta epistolica ad amicos, in 4.

Observationes quaedam Grammaticae, in 4. (Nullum horum omnium, sine lima ulteriori, prae lo committi potuit.)

BRODERUS SIBBERSEN, Hufensis, Parochiae, in Eiderstadia, Coldenbüttelanz, ab A. 1681., Diaconus & ab A. 1688., Pastor, A. 1716. defunctus. V. de vita illius Joh. Melch. Kraftii *Hufensche Kirchengeschichte* p. 252. 253. 254.

Tracta-

(1.) Haec, ex *Idea Severini*, in Joh. Georg. Schenckii *Bibliotheca Medica*, p. 450. 451., itidem recensentur. (2.) Haec maximam partem non sunt Severini, sed aliena.

Tractatus ineditus vom Fleische und Geiste bey den Widgebohrnen, a Kraftio L. c. p. 214. commendatus.

NICOLAUS SIBBERN, Rendesburgo Holsatus, urbis Glückstadiensis, ab. A. 1679., fuit Diaconus, & ab A. 1691., Pastor, annumque 1712., morbo extinctus pestilenti, habuit fatalem. A. 1705., cum Beatitudini fidelium in hac vita, inchoatæ quidem tantum, sed actuali tamen (quam vocant) ac reali, publice, in sermonibus examinibusque sacris, sæpius esset patrocinator, controversæ cum Casp. Wildhagio, Collega, & D. Josva Schwartzio, supremo Ecclesiarum Cimbriz regiarum Antistite, doctrinam hanc *σποδοξία* infimulantibus, diuturnæ est implicitus. Quæ brevis latius diffusa, aliisque Septentrionis & Germaniz Theologis eidem involutis, complures doctrinæ suæ non adversarios solum, sed & patronos, in Ecclesia Lutherana reperit. Impugnarunt illam:

1. Die drey Theologische Belehrungen der Theologischen Facultäten zu Wittenberg und Greifswalde, und D. Josva Schwartzens, von einer in Holslein sich erhobenen neuen Lehre, daß die Gläubigen das Ewige Leben, in diesem Leben, dem Anfange nach, wirklich und in der That haben und besitzen, editæ Hamburgi A. 1705. in 4., de quibus Val. Ern. Löschers: Unschuldige Theol. Nachrichten, *Sect. 8. A. 1706., p. 463. 464.*, possunt conferri.
2. D. Joh. Georg. Neumannii, Prof. Theologi Witebergensis, Disp. de Brabeo ante victoriam, seu de Coelesti Beatitudine hujus vitæ, Latine Witebergæ A. 1707. in 4., Germanice autem ab interprete, M. Gottlobio Lehmanno, Ecclesiastice Rendesburgensi, Glückstadii A. 1708. in 4., publicata, cujus recensio in *Novis Lit. Germ., M. Aug. A. 1707., p. 261-264.*, est exhibitus.
3. D. Joh. Sensii, Archidiaconi Mariani Rostochiensis, Disp. in 2 Pet. I. 3., de Beatitudine nunc & tunc, an specie differant? quæstionis hujus tuita affirmativam, & Rostochii A. 1708. in 4. excusa. V. *Nova Lit. Lubec., M. Jul. A. 1708. p. 160. 161.*
4. Theod. Dassovii, Theologi tunc Kiloniensis, Disp. contra Initium actualis Beatitudinis gloriose in hac vita, Kiloniæ A. 1709. in 4.
5. D. Josva Schwartzii *Erweiterte Widerlegung* der nun, sonderlich in Holslein, einreisenden Pietistischen gefährlichen Lehre, daß unter der Seligkeit des Gnadenlebens der Gläubigen, hie in der Zeit, und unter der Seligkeit des Ewigen Lebens, kein wesentlicher wirklicher Unterschied, sondern eine Seligkeit sey; in drey Theilen abgefaßt: Nebst D. Heßl. Gotfr. Masii und D. Barth. Borsacci Judicii von dieser controvers, und der Theol. Facultät zu Rostock Schreiben an D. Franc. Jul. Lütkenens, aufgegeben, Hamb. A. 1709. in 4. De quo opere posthumo, scripto (de quo mox dicetur) pro doctrina Sibberiana Lütkeniano præsertim opposito, Löscherus, *l. c., Sect. 4. A. 1709., p. 216-219.*, consulendus.
- Defenderunt contra eandem S. Codicis, librorum Symbolicorum, Lutheri ac Theologorum, testimoniiis:
1. Anonymi Rothbringenæ Antrede an D. Josvam Schwartzem, wegen der controvers mit D. Henr. Muhlio, Slesvigæ A. 1707. in 4. edita, p. 132-136.
2. D. Franc. Julii Lütkenens, Ecclesiastix in aula Danica regii, Antwort auf Nicol. Sibbern Brief an ihn, von der wirklichen Seligkeit der Gläubigen in dem Gnadenreiche hie auf Erden, und Rettung derselben wieder D. Josva Schwartzens selbiger entgegengefügtes Sendschreiben an Casp. Wildhagen, ed. Hafniæ A. 1708. in 4. De quibus Löscherus, *l. c., Sect. V. A. 1708., p. 299. 300. 301.*, conferatur.
3. Joh. Hieronymi a Petkum, Th. Lic. & Past. ac Præpositi Itzehoensis, Judicium de hac controversia vernaculum, quod Lütkenius *Apologie* modo laudat, *c. 5., p. 192-199.*, inseruit.
4. Collegii Theologici Lipsiensis Responsum de eadem controversia Germanicum, d. 6. Dec. A. 1707. exaratum, & Lütkenii *Apologie*, p. 203-208., subjunctum.
5. D. Henr. Muhlio, Ecclesiarum Holsatæ-Gottorpiensium Superintendentis, Unverfälschter Sinn unsers lieben Vaters, D. Mart. Lutheri, in dem bestrittenen Lehrsatze von der wirklichen Seligkeit der Gläubigen allhier in diesem Leben, untersucht, und auß allen seinen Schriften zusammengetragen; nebst einem Vorberichte Kilonii A. 1708. in 4.
6. Irenzi *Ψυδωρύς* (i. e. Sam. Chriff. Teuberi, Th. D. & Past. Ulriciani Magdeburgensis) de Pomo Eridos Cimbrorum, h. e. de actuali Salute & vita æterna Viatorum, Suffragium Eroticum, amice explicans: 1. quid hinc inde rejiciatur? 2. quid utrinque concedatur? 3. quæ in parte differant Theologi? 4. quanti res sit momenti? 5. utra sententia sit probabilior? Lipsiæ A. 1708. in 4. excusum. Is enim, licet mediatorem in hac agere constituerit controversia, sententiam tamen Sibberi *Q. V.* approbat & tuetur.
7. Nicol. Petri Sibbern, Glückstadiensis, ipsius filii, Disp. de Beatitudine in regno gratiæ exhibita, seu de actuali Salute Viatorum, Præfide D. Joh. Franc. Buddeo (cujus etiam Suffragium illi accessit epistolicum) proposita, & Jenæ A. 1709. in 4. publicata; quæ parentem, ejusque sententiam, adversus Josva Schwartzii imprimis Judicium vernaculum, Hamburgi A. 1706. editum, defendit.
8. D. Joh. Christoph. Pfaffii, Prof. Tubingensis Theologi, Disp. de inchoata Beatitudine Viatorum fidelium, Tubingæ A. 1709. in 4. excusa. V. *Nova Lit. Germ. A. 1709. p. 251.*

SCRIPTA EJUS GERMANICA.

Pium Regis moribundi Testamentum, oder Reichpredigt über Christianum V., König in Dänne-marc, am 3. Nov. A. 1699., auß 1 Reg. II. 1-4., gehalten. Glückstadii 1699. in 4.

Zwey Visitationss-Predigten. Glückst. 1705. in 4. (*Catal. nund.*)

Zwey Predig. von der wirklichen Seligkeit der Christen in der Zeitlichkeit. Glückst. 1705. in 4. (*Catal. nund.*)

NICOLAUS PETRUS SIBBERN, Glückstadio Holsatus, Nicolai modo memorati filius, arcis regiz Glückstadiensis, ab A. 1714., Pastor.

Schediasma de Libris Latinorum Ecclesiasticis. Witebergæ A. 1706. in 8. Ob eruditionem a Contr. Sam. Schurtzschio, in Epistola illi præfixa, & Joh. Christoph. Wolfio, in *Notis ad Casauboniana* p. 206., est commendatum. Novam illius editionem, auctiorem & emendatiorem, Autor pollicetur, in *Biblioth. Hist. Dan., c. 9., p. 295.* Conf. de illo Henr. Basnagii *Hist. Opp. erud. Gallicam*, M. Jun. A. 1708., p. 282. 283.

Disp. de Beatitudine in regno gratiæ exhibita, seu de actuali Salute Viatorum, pro doctrina Parentis de hac Apologetica, Præfide D. Joh. Franc. Buddeo proposita. Jenæ A. 1709. in 4. V. quæ de illa *supra* diximus.

Bibliotheca Historica Dano-Norvegica, seu de scriptoribus rerum Dano-Norvegicarum Commentarius Historico-literarius. Hamburgi 1716. in 8. Recensio ejus encomiasticos invenies in *Lipsienium Actis Eruditorum*, M. Dec. A. 1716., p. 545-549., *Parisiensium Diario Eruditorum Gallico*, M. Jul. A. 1717., num. 13., *Halensium* (qui, methodum illius alii, Bibliothecas hujusmodi scripturis Historicis, exempli, quod imitentur, instar proponi posse, judicarunt) *Neuer Bibliothek*, *Sect. 47., p. 545. 546. 547.*, Anonymi *Neuem Büchersaale*, *Sect. 56., p. 561-571.*, & *Memoriis Jesuitarum Trevoltinis Gallicis*, M. Dec. A. 1719., num. 7.

Tit t t t 2

Der

Der Schleunige Todt, als eine besondere Wohlthat Gottes, vor hochverdiente und fromme Leute, bey Reichbegängniß Joachimi Wolters, Königl. Dänischen Justitz- und Kanzleyp-Rathes, in einer Leichen-Rede vorgestellt. Glückstadt 1719. in fol.
Die Gelassenheit im Glauben, als der köstliche Smuck erleuchteter Seelen, in einer Standrede vorgestellt. Glückl. 1722. in fol.

Promittuntur etiam ab illo
Scriptores aliquot rerum Danicarum inediti, uno comprehensi volumine, notisque brevioribus illustrati, in *Biblioth. Hist. Dano-Norvegice præfatione. sub finem.*

Codex Diplomaticus Saxoniz inferioris, capite 6. ejusdem p. 189.

Bibliotheca Bibliothecariorum, sive syntagma de claris Bibliothecariis, cap. 10. p. 313. & in *Actis Erud. Lips.*, M. Jan. A. 1712. p. 50. it. in literis ad me scriptis.

PETRUS SICKIUS, qui, Rendesburgensem, ac proinde Holfatum, se fuisse, ipsemet, in *Programmatis & præfatione Regularum vitæ* Dav. Chytræi, testatur, Regenspurgenfis (sive Ratisbonensis) a Jac. Frid. Reimanno (*Sittium* etiam perperam appellante) (1.), Uratislaviensis ab Autore *Programmatum* Lipsiensis in D. Burch. Harbarti, Theologi Lipsiensis, ipso olim Præceptore gavisi, obitum funebris, A. 1614. publicati (2.), Stralsundensis autem a Joh. Henr. Conrado (M. Aprili A. 1528. eum esse natum perhibente) (3.), Jac. Schickfudio (4.) & Gothfr. Ludovici (5.) extitisse falso est creditus. Rendesburgicum in lucem esse editum, Ephr. Prætorius etiam (6.), non e scriptis solum ipsius, sed Epitaphii quoque Goldbergensis epigraphæ, ac Joh. Pet. Titii, Professoris Gedanensis, pronepotis ejus, Genealogia familiz suæ *αυτογενέως*, confirmavit. E patria in Academiam missus Rostochiensis, cum progressus brevi, in studiis sacris pariter atque profanis, Dav. Chytræi imprimis ductu, fecisset egregios, & ab A. 1554., Theodorici Maltzanii, Equitis Megapolitani summæ apud Principes suos autoritatis, filium, in ædibus Jac. Bordingi, Professoris Medicæ, privatim simul instituisse cognominem (7.), A. 1555., uti *Acta Ordinis* tradunt Philosophici, gradum Magisterii reportavit. Inde Witebergam A. 1557. digressum Melanchthon & Collegæ idoneum censuerunt, cui publica Rhetoricæ & Locorum Theologicorum committeretur prælectio (8.). A. 1562. professione, in Academia Borussiz Regiomontana, jam functus est Theologica, & A. 1567. *Repetitioni Corporis doctrinæ Prutenici*, a Joach. Morlino & Mart. Chemnitio, Theologis celeberrimis, concinnatæ, cum Collegis, subscripsit (9.). Superstes adhuc Regiomonti fuit A. 1575., quo Dav. Chytræus (alibi etiam *Viri clarissimi & optimi* illum dignatus elogio (10.)) ipsi, jussu Principis, ad primariam S. Literarum in Academia Borussica se invitanti professionem, *nefas se ducere, Sickio istic docente, alium inquiri, & aliunde attrahi*, postridie Festi Johannis, respondit (11.), atque isto judicio eruditioni ac meritis ejus omni exceptione majus perhibuit testimonium. Teste Prætorio, Epitaphi secuto narrationem, Witebergæ & dein, ultra 15. annos, Regiomonti, Artium ac Theologiz fuit Professor, postea vero Gymnasii Elbingensis A. 1575. (M. Nov.), Scholz Bregenfi A. 1579. (d. 11. Dec.), ac tandem Goldbergensis A. 1583. (in locum Valent. Trocedorii) (12.), Rector constitutus, hac instaurata, Goldbergæ die 26. Apr. A. C. 1588. ac ætatis 58., obiit. Eum Scholis Bregenfi ac Goldbergensi præfuisse, non a Casp. Conrado solum (13.), ejusque filio Joh. Henr. Conrado (ad Nicol. Poli MSSa provocante) (14.), ac M. Gothofredo Ludovici (15.), sed in *Actis* etiam *Ordinis Philosophici Rostochiensis MSSis* (soli licet Rectoratus Bregenfi inicientibus mentionem (16.)) perhibetur. Casp. Conradi in eum, de munibus his Silesiacis, addo distichon:

Pansophiam doctus docui quoque credita corda:

Chrysoæa hoc mihi dat Bregaque culta decus.

Diu me in ea fateor fuisse sententia, Gymnasiarcham hunc Silesiacum a Rendesburgensi nostro, Professore Regiomontano, forsan esse diversum, & ab aliis cum illo homonymiz fraude confundi. Verum cum, præter *Acta Rostochiensia*, Joh. Henr. Conradum & Gothofredum Ludovici, Regiomonto eum in Silesiam transiisse, ac sexagenarium Goldbergæ, d. 26. Apr. A. 1588., obiisse, diserte testantes, ipsumque Epitaphium conjecturæ mez videam refragari, præfractæ ei non inhæreo, & quæ tot urbium natalium nostro tributarum fuerit causa aut occasio, aliis inquirendum transcribo.

Conferri de illo potest, præter jam allegatos, Ephr. Prætorius (*Philosophum, Oratorem & Theologum insignem* eum salutans) in *Athenarum Gedanensium appendice* p. 231. 232. & Sam. Grosserus Parte IV. der *Lausitzischen Merkwürdigkeiten* c. 2. p. 115., ubi Rectoratus Bregenfi loco Goldbergensem, facta cum Laur. Circlero, Rectore Goldbergensi, officiorum permutatione, adeptus esse traditur.

SCRIPTA EDITA.

Dav. Chytræi *Regulæ vitæ*, seu Virtutum descriptiones methodicæ, ex prælectionibus ejus in Decalogum a Sickio collectæ, ac, cum præfatione ad Theodoricum Maltzanium, discipulum suum, editæ. Witebergæ A. 1555. 1559. ac 1560., & Lipsiæ 1570., in 8.

Oratio de Vestigiis sapientiz ac providentiz Dei, quæ artibus impressa sunt. Regiomonti A. 1562. in 4.

Oratio de obitu Alberti Senioris, Marchionis Brandenburgici, primi Ducis Borussiz, & conjugis ejus, Annæ Mariz Brunsvicensis, recitata die natali Alberti, 17. Maji A. 1568. Addita sunt & alia scripta, in exequiis ejus proposita. Regiom. 1568. in 4.

Oratio de statu Ecclesiarum Prutenicarum, & confessione Alberti Senioris, Principis Brandenburgici, opposita calumniis & manifestis mendaciis Pauli Scalichii, cum d. 20. Martii A. 1572. quarta vice sanctissimo Heroi parentalia celebrarentur. Regiom. 1572. in 4. Refellit hæc fabulam de Alberti ad Pontificios apostasia, a Paulo Scalichio, Th. D. ejusque Consiliario, metu pænæ profugo, & ad Pontificios transgresso, in scripto ipsam, A. 1571. edito. Reposuit quidem ille Sickio libellum alium, Coloniz A. 1573. excusum, sed responsione indignum, judice Christoph. Hartknochio. V. hujus (Orat. Sickianam commendantis) *Hist. Eccl. Prussiz, Lib. II. c. 4., p. 440.*

Oratio de dicto Paulino Eph. VI. 4. in 4. (*Catal.*)

Oratio de moderandis animi Affectibus. in 8. (*Catal.*)

Programmata tria, quibus prælectiones suas publicas, tum Rhetoricæ (d. 5. Aug.), tum Theologicas (d. 31. Oct.), in Academia Witebergensi, A. 1557. est auspicatus, *Tomo III. Scriptorum publicorum Witebergensium, f. 117. 118. 132. 133. 134. 136. 137. 138., obvia.*

Epistola

(1.) Parte III. der *Einleitung zur Hist. Lit. der Teutschen, Sect. II., p. 580.* (2.) V. illud in Henn. Wittenll *Decade I. Memoria Theol., renovata* p. 81. (3.) in *Silesia togata* p. 290. (4.) *Lib. IV. Chronici Silesia ecclesiastici, c. 10., p. 79.* (5.) *P. I. Historia Rectorum & Scholæarum, p. 119.* (6.) loc. citand. (7.) V. ipsius *Epist. dedicatorem, Dav. Chytræi Regulæ Vitæ præfationem.* (8.) V. *Programmata, de quibus infra dicetur. Prælectionibus hisce præmissa.* (9.) V. Christoph. Hartknochii *Hist. Eccl. Prussiz, Lib. 2., c. 4., p. 437.* (10.) in *Epistola ad Angelum Vicenium, inter Chytræanas, Hanoviz A. 1614. editas, p. 217. obvia.* (11.) in *Epistola ad Sickium, inter eandem Chytræanas, p. 223. 255. edita.* (12.) M. Gothfr. Ludovici l. c. annum 1582. substituit. (13.) *Milenario II. Prosopographia Mælica* p. 181. (14.) in *Silesia togata* p. 292. (15.) *P. I. Historia Rectorum & Scholæarum* p. 119. (16.) ad A. 1555.

Epistola ad Jac. Horstium, Med. D. & Prof. Helmstadiensem, ab eo (*Artium adhuc Professore*) 9. Kal. Maji A. 1559. Scripta, & inter Horstii *Epistolas Philosophicas & Medicinales*, Lipsiz A. 1596. in 8. editas, p. 60. 61., publicata.

ACHATIUS SILBERHORN, Holfatus.

Selecta Historica rariorum casuum: das ist: Historischer Aufzug mancher denschwürdigen Fälle und Begebenheiten, die sich von A. 1670. bis 1677. zugetragen. Altenburgi 1678. in 4.

BARTHOLDUS SIMON, Hamburgensis, M. Franc. Simonis senioris, suburbii Georgiani Pastoris, ex Elisab. Papia filius, Med. Doctor Lugduni Batavorum A. 1670. creatus, sed non multo post, cum ex Anglia in Galliam trajecisset, Parisiis, anno ætatis 28., extinctus. V. Rud. Capelli *Programma de Vita parentis ejus funebre*.

Disp. de curatione Hydropis Ascitis, potissimum autem *παρὰ τὴν ἰστίαν*, Præside D. Gvernero Rolancio. Jenæ 1668. in 4.

Disp. Inaug. de Epilepsia. Lugd. Bat. 1670. in 4.

M. FRANCISCUS SIMONIS Junior, Senioris itidem filius, Hamburgi d. 4. Apr. A. 1638. natus, Ecclesiæ, ab A. 1670., Allermodianæ, in insula Albis Billiana, deinde vero, ab A. 1679. (d. 21. Dec.), Georgianæ in suburbio Hamburgensi, fuit Pastor, parentisque defuncti successor. Munere se sacro, in M. Nicol. Mollerum translato, senex A. 1706. abdicavit, & d. 10. Oct. A. C. 1709., ætatisque 71., vivis excessit. Vitam ejus fufius enarrant Herm. Gerh. Welandi *Iusta funebria*, qvz *Parte III. Memoriarum Hamburgensium*, p. 387-396., recudi A. 1711. curavit Joh. Alb. Fabricius, *Parte etiam II.*, p. 213., de illo conferendus.

Triumphus Christi infernalis, seu Disp. de glorioso descensu Christi ad inferos, Præside D. Joh. Ern. Gerhardo propofita. Jenæ 1663. in 4.

JOHANNES SIMONIS, Hamburgensis, Francisci Junioris, suburbii Georgiani Ecclesiastæ, filius, J. U. Lic. & in patria Practicus, A. 1716. superstes.

Disp. Inaug. de Famosis Libellis. Franeqverz 1708. in 4. V. *Hamburgum anni 1716. literatum* p. 33.

JOHANNES HENRICUS SIMON (qvem Joh. Franciscum Simonis perperam Joh. Alb. Fabricius, *P. I. Memor. Hamb.* p. 442., appellat), Hamburgensis, duorum præcedentium germanus, natus d. 24. Jan. A. 1641. J. U. Doctor Argentinz A. 1667. est creatus, & uxore ducta Maria Elisabetha, D. Broderi Pauli, Consulis Hamburgensis, filia, ex urbis patriæ Advocato ejusdem, d. 4. Jan. A. 1689., evasit Syndicus, in aulam A. 1690. & 1695. ablegatus Cæsaream. Obiit A. C. 1713., ætatis 73., die Aprilis tertio. Vitæ atque itinerum ejus historiam fufius exposuit Joh. Müller, Med. Doct. & Gymn. Hamb. Professoris *Programma de Exequiis præmissum* & in Joh. Alb. Fabricii *Maniffa Memoriarum Hamburgensium. Jubileo primo Gymnasii Hamburgensis*, A. 1715. edito, subjuncta, p. 331-341. reculum.

Disp. Philosophico-Historica de Conscientia erronea, circa Deum ex lumine naturæ cognoscibilem, & imprimis de erroris hujus ortu, ac ad nostra usque tempora progressu, Præside Severo Christoph. Olpio, Philos. Pract. Professore, exhibita. Jenæ 1663. in 4.

Disp. Jurid. Inaug. de Nutu (neutiquam vero *de Natura*, qui est error *Progr. fun.*) Argentinz 1667. in 4.

Protokollmäßiger Bericht dessen, was zwischen E. E. Räte der Stadt Hamburg, und dem Ehrw. Ministerio, occasione der Horbischen Sachen, bißhero dorgefallen. Samt einer weitem Beylage. Hamburgi 1693. in 4. Scriptum hoc ἀντίγραφον, Senatus Hamburgensis jussu ex Actis ab eo congestum publicis, in qvo D. Joh. Frid. Mayeri, ipsiusque in presbyterio Hamburgensi assecularum, technæ in Joh. Henr. Horbio, Collegæ, ἀντίονδος oppugnando adhibita, turbæ in civitate ipsa excitatæ, arrogantiaque & adversus magistratum contumacia, παρ' ἐξουσίαν deteguntur, Ecclesiastæ modo memorati confestim, non solum crebris e suggestu in Autorem investivis, sed duobus etiam Schediasmatibus impugnarunt sequentibus: I. des Ministerii zu Hamburg Bortrab der künftigen Verantwortung auf die hatte Beschuldigung, so in dem Protokollmäßigen Berichte enthalten, A. 1693. (d. 7. Jul.) in 4. II. D. Joh. Frid. Mayeri Warhafter Gegenbericht auf dasjenige, was der Protokollmäßige Bericht ihm schuld gegeben. A. 1693. in 4. Sed egregie illud Senatus (a qvo etiam ulteriori refutationis ejus publicatione interdictum tibi esse ipsi Ecclesiastæ, in der ersten Abfertigung Winckleri und Hinkelmanni p. 6., testantur) edicto, contra utrumque, vindicavit peculiari, d. 10. Jul. A. 1693. promulgato, qvo illud Protocollo, qvod vocant, tum Collegii Senatorii, tum XVvirorum ordinis, prorsus congruere, & coram his, ac LX. civibus delectis, ante editionem esse recitatum, atque ab omnibus approbatum, perhibetur.

M. MARCUS SIMON, Hatherslebia Cimber, Scholz Flensburgensis, ab A. 1588., per quadriennium Conrector, & oppidi deinde Tunderensis, ab A. 1592., Diaconus, A. 1607. adhuc superstes.

Carmina gratulatoria in gradum Magisterii, Jac. Fabricio, Tunderensi, & Jac. Bacmeistero, Rostochiensis, collatum. Rostochii 1585. in 4.

Historia Passionis D. N. Jesu Christi, carmine Latino Heroico reddita. Accessit Carmen Græcum de Resurrectione Christi. Wittebergæ 1588. in 4. (M. C. K.)

THEODORUS SIMON (qui a Joh. Henr. Hottingero (1.) *μετὰ τὴν ἰστίαν* erronea *Simon Theodorus* vocatur), Berchtesgaden-Holfatus, Philologus insignis, & in literatura præsertim Græca versatissimus, XVII. se annis varias Germaniæ scholas & Academiæ, studiorum gratia, obiisse, ipse testatur (2.). In Gedanensi cum viveret Gymnasio, Præceptor Georg. Fhelavii, Ecclesiastæ Dantiscani, fuit domesticus (3.), post reditum vero ex Academiis Ludimagister aliquamdiu Lüneburgensis. A Lutheranis deinde, quorum doctrinam sacram cum lacte hauserat Ludimagister aliquamdiu Melch. Leydeckerus, qui (4.) Pontificis eum adhæsisse a vitæ credit initio, ob dissolutam vitæ impiæ, in Protestantium Ecclesiis, licentiam, aliasque Leonh. Leslii, Jesuitæ, pro Romanæ veritate, rationes, ad Pontificios transgressus (5.), apostasiam suam Colloquio Halberstadii publico A. 1629. defendere non dubitavit, de cuius exitu ita Casp. Sagittarius (penes qvem fides esto narrationis) (6.): A. 1629., d. 16. Jan., nequissimus Apostata, Theod. Simonis, Ludimagister quondam Lüneburgensis, M. Paulum Müllerum, Cathedralis Ecclesiæ Pastorem, ad colloquium religiosum provocavit, cumque, pondere argumentorum victus, progredi amplius non posset, nisi Pontificia religio salvifica foret, divit se devovit. Ea vix prolocutus, tam gravi narium profluvio laborare cepit, ut, cum summa ignominia, proripere se necessarium haberet. Non erat sane, cur Marcus Schönmannus, Jesuita Erfurtinus, cætus Protestantium desertores in *Armamentario Catholico* enumerans vernaculo (7.) celebriores, de ejus gloriaretur apostasia, cum, sive animi levitate,

(1.) in *Bibliothecario Quadripartito*, L. 4., c. 1., p. 140.

(2.) apud Melch. Leydeckerum in *Historia Jansenismi*, Lib. I., c. 10., p. 89.

(3.) V. Fhelavii *Ep. dedic. Nasarum ad Christoph. Angeli Lib. de statu Ecclesiæ Græcæ*. (4.) l. c. (5.) V. ejus *Retractionem*. (6.) in *Historia Halberstadensi* p. 105. (7.) p. 43.

tate, siue quod scrupulis sacris, in hoc subinde emergentibus, facile succumberet, Proteo in religione fuerit mutabilior, & a Pontificis ad Lutheranos postliminio redierit. Protestantes enim Germaniæ, in suis cum ipso disceptationibus, ea de Ecclesiæ Romanæ veritate homini moverant dubia, quibus cum satisfacere per se non posset, Lovanium abiit, Theologos de iis consulturus Academicos, horumque ope adversariis os obturaturus. Accessit hoc fine Corn. Janse- nium, regium tunc S. Lit. Interpretem, postea vero Episcopum Yprensem, ac cætus Janseuitarum conditorem incli- tum, & cum illo sæpius, de Pontificis Romani *ἀναμαρτυρία*, cum Liberii Arianismo haud conciliabili, *ἀεὶ ὁλοκαίρεα* Eu- charistica, aliisque controversiis, disputavit. Objectionibus ejus Jansenius pro virili respondit, & Pontificem priva- tim quidem, sed non publice, posse errare, arbitratus, in plerisque controversiis ad Bellarmini scripta Polemica, quæ ad manus assidue habebat, ipsum ablegavit, hujusque responsiones sibi satisfacere negantem, se Cardinali doctorem non esse, monuit. Imo pertinacius tandem symbolorum Eucharisticorum impugnanti adorationem, *facis se*, regessit, *perspicere, cum quali res sibi sit Catholico, nec immerito suspicari, eum, in Hollandiam reversum, de victoria esse glo- riatum, itaque nolle se viva posthac voce, sed scriptis, cum ipso disceptare*. Persuasus scilicet erat, Theodorum emissar- ium esse Ministrorum Sylvæducentium Reformatorum, quibuscum tunc controversia ipsi intercedebat publica, scri- ptis ejus ac Gisb. Voetii ventilata contrariis, nec suspicionem hanc a nostro, ostendente Senatus Hamburgensis de se literas, alia docentes, sibi patiebatur eximi, sed, post duas velitationes literarias frustraneas, Antagonistam noctu, in diversorio, per milites regios, ostium vi emolitos, custodiri tradi curabat arctissimæ. Ex ista tamen, licet non deessent, qui mitram Hispanicam, qualem Inquisitionis ministri damnatis imponunt, captivo minarentur, Ducisque Aricho- tani Secretarius, satis Domino suo lignorum, in sylva, ad hæreticum comburendum superesse, jactaret, paulo post no- ster, non sine Janseonii congressu ipsius jam abstinens, ignominia, dimissus est, cum Suffraganeo Archiepiscopi Mechliniensis, in suam inqvirenti religionem, Catholicum se esse ac mansurum, voce pariter atque scripto confirma- set, peccataque Jesuitæ esset confessus. Jansenius, suspensionem, de illo a Sylvæducentibus subornato, sibi imposuisse, abunde jam edoctus, licet, cum affectis, ejurasse eum hæreses erroresque suos, in vulgus spargeret, postquam senten- tia judicis causa ceciderat, hospiti illius impensas custodiæ, ciborumque quinque quotidie portectorum militibus, per- solvit, imo Simoni ipsi abituro, quod cum egestate colluctaretur, nummos aliquot a iudicibus curavit erogari. Lo- vanio digressus noster, Ordine licet Præmonstratensium, in quo aliquamdiu vixerat, ante voti solennis professionem, deserto, non statim ad Protestantes rediit, ne vindictæ id studio facere crederetur, sed, Augustini exemplo, in Scepti- cismo sacro per integrum perseveravit biennium (1.). Hoc elapso, cætui Pontificio valedixit, causasque reditus ad Protestantes, incertitudinem sc. doctrinæ, & idololatriam cultus Ecclesiæ Romanæ publici, in *Retractione*, Presbyte- rio A. 1630. inscripta Hamburgensi, *Libro de statu & religione Papatus propria* Anti-Janseiano, & adjecta huic *Epi- stola* ad Libertum Fromondum, Theol. Lovaniensem (in *Crisi cause Papatus desperatæ* Gisb. Voetii, se, tanquam ho- minem *rabidum, furibundum, ac sincipitis insani*, criminatum), *Apologetica*, accurate exposuit. Verum, aliquot post lustris, castra Protestantium denuo deseruit, & novo PHILIPPI COSMII nomine, ob *librum de Papatu* (si Lubienic- io & Sandio credendum), in pristini locum, adscito, ad Socinianos transfugit. Horum scholæ in Russia Lituanica Kisselinensis, & Racoviensis ruinis insigniter auctæ, Rector constitutus, illi, cum Eustachio Gisélo, Ludov. Hollan- denio & Pet. Stegmanno, præfuit, donec Tribunalis Lublinensis sententia disjiceretur (2.).

Confer de illo, præter Leydeckerum, Balium, aliosque, jam allegatos, Liberti Fromondi (a Balio citati) *Crisin de- speratæ cause Papatus*, c. 45., p. 284., nostramque *Isagogen ad Hist. Cimbr.*, P. II., c. 5., §. 5., p. 108., ac *Homony- moscopiam*, Sect. III., c. 3., §. 5., p. 781.

ELOGIA.

Gisb. Voetio (*Lib. II. Biblioth. Stud. Theol.* p. 309.) *Vir audit in literaturæ Græcæ apprime versutus.*

Georg. Phelavio (*l. c.*) *Vir ἑλληνομάτορος.*

Stanisl. Lubienicio (*l. c.*) *Vir Græcis literis apprime excultus.*

SCRIPTA EDITA.

Retractatio, in qua causæ exponuntur, quare, Pontificis Romani iudicio heglecto, puram legis & Evangelii doctri- nam, in Augustana Confessione expositam, iterum sit amplexus; Ordini Ecclesiastico Hamburgensi inscripta. Sine loci mentione A. 1630. in 4., & (sub titulo novo *Dissertationis de Principiis falsis & idololatriæ Religionis Pontificiæ, quæ sui e Papatu discessus rationem reddit*) Lugd. Bat. A. 1631. in 8. Libellus eruditus, cujus versio, ni fallor, fuit Germanica *Vanitas Romane cathedræ*, oder der Gründliche Beweis, daß die Bâbſtliche Lehre auf falschem Grunde beste- he, und deswegen ein irriger und verwerflicher Wahn sey, cujus Velsiansem editionem *Catalogus nund. A. 1631. autumn.* Lipsiensis, p. 33., promissit.

Epistola ad Corn. Janseonium, contra violentam se convertendi methodum, qua responsum ad Diss. præcedentem ab eo flagitavit, Emmerici d. 12. Febr. A. 1632. scripta, A. 1635. Gisb. Voetii *Causa Papatus desperatæ*, p. 702. & seqq., inserta, A. 1638. sub initium libri sequentis *de statu Papatus* recusa, & a Liberto Fromondo, in *Crisi desperatæ cause Papatus*, c. 45., p. 284. & seqq., obiter vellicata, sed in *Epistola* contra hunc *Apologetica*, de qua mox diceretur, A. 1638. defensa. V. Leydeckerum, *l. c.* p. 72., & P. Balium *l. c.* p. 1054.

Tractatus de statu & religione Papatus propria, contra Corn. Janseonium, Episcopum Ipresem. Lugd. Bat. 1638. in 8. Huic, cum de Papismo in genere, tum de lingulis illius erroribus, differenti, præmissæ sunt: 1. Epistola ad Corn. Janseonium, modo memorata; 2. Epist. dedicatoria ad Andr. Rivetum, Gisb. Voetium, Andr. Colvium & Mart. Lydi- um, Theologos Reformatos; 3. Epistola *Apologetica* ad Libertum Fromondum, Th. D. & Prof. Lovaniensem, in *Crisi cause Papatus desperatæ* Gisb. Voetii se criminatum. Inserta est illi (p. 126-137.) Jac. Laurentii, Past. Amstelod., Epistola ad Autorem, qua Cæf. Baronii rationes & exceptiones contra Liberii Papæ Arianismum refutantur. Sub fi- nem accedunt Appendix de vita S. Francisci, & Epilogus ad Papas. Andr. Rivetus, in *Judicio* præfixo, cum verbis hisce commendavit: *Placet mihi partitio & methodus. Video etiam, te jugulum cause petere. Nec dubito, quin ejus lectione moveantur, qui in hoc luto adhuc hærent, & confirmantur, qui Christo nomen dederunt.* De argumento ejus Leydeckerus *l. c.* p. 73. conferatur.

Joh. Amosi Comenii Janua aurea lingvarum referata, & auctior, & emaculatio, quam unquam antehac, edita, cum adjecta Versione Græcæ Theod. Simonis. Amstelod. 1642. & 1649. in 12., nec non, cum eadem Versione Græcæ, in- numeris in locis emendata a Steph. Curcellæo, qui Gallicam etiam novam adjunxit, Amstelod. A. 1644. 1649. & 1665. in 8. Occurrit etiam Græcæ hæc Simonis Versio in editionibus *Januæ Comenianæ*, τριγλῶν Græco-Latino-Germa- nica,

(1.) Hætenus de actis ejus satisque Lovaniensibus narrata fufius, ex ipsius *Epistola* ad Lib. Fromondum *Apologetica*, & Gisb. Voetii *Causa Pa- patus desperatæ* p. 702., exposuere Melch. Leydeckerus, *l. c.*, Lib. I., c. 10., p. 68-75., & Pet. Balium in *Dictionary Historico-Critico*, T. II., P. I. p. 155., & P. II. p. 1054. Edit. prima, T. III. autem p. 279. Edit. secunda. (2.) V. Stanisl. Lubienicii *Historiam reformat.* Polonica, Lib. 3., c. 16., p. 277., & Chr. Sandii *Biblioth. Anti-Trinitar* p. 149.

anic, triplici Vocabulario aucta, Francofurti A. 1645. & 1656. in 8., & πειραγλωττω Græco-Latino-Germanico-Polonica Dantisci A. 1643. in 8., & πειραγλωττω Latino-Græco-Germanico-Italico-Gallica, postremis duabus translationibus a Nathaneele Daezio locupletata, Francofurtique A. 1644. in 8. excusa. Commendatur a Gisb. Voetio *Lib. II. Biblioth. Stud. Theol. p. 309.*, & Mich. Watsono (*elegantem eam vocante*) in *Unione sapientie p. 110.*

[Falso attributa est nostro, cum ab aliis, a Bzlio jam notatis, tum a Joh. Upmarchio, Acad. Upsal. Rhetore, in *Athromastige*, Upsalix A. 1709. edito (*de quo Nova Lit. Germ., M. Oß. A. 1709., p. 395., consulenda*), c. 1., RELIGIO SIMONIS, Libellus Atheus, ἀνομήτως Cracoviz A. 1588. editus, cujus blasphemias Theoph. Spizelius, in *Scrutinio Atheismi p. 43. 44.*, recitat. Recte enim Pet. Bzlius, *T. II. Dictionar. Hist. & Crit. p. 1054.*, conjecturam illorum, e nostri cognomine munereque Polonico desumptam, cum anno, quo liber prodit, noster autem natus forte nondum fuit, 1588. haud posse conciliari, observavit.]

PETRUS SINNKNECHTIUS, Lubecensis, oppidi Hatherslebiensis, ab A. 1613., Pastor, a M. Joh. Schrödero, Præposito Hatherslebiensi, doctrinæ erroneæ, coram Christiano IV., Rege Daniz, A. 1635. accusatus, & ab isto Synodo Præpositorum Rendesburgensi d. 17. Martii sistere se iussus, antequam illuc abiret, officio se in sermone abdicavit publico. Rendesburgi deinde coram Synodo comparuit, & a Schrödero est in simulatus, quod 1. Gradus Academicos, & titulum imprimis Magistri, improbasset; 2. voce der Gelassenheit, Weigelianis usitata, in sacris frequenter usus esset concionibus; 3. Sabbathum animæ quotidianum internum auditoribus assidue, non sine quadam externi hebdomadalis extenuatione, commendasset; 4. in demagogis meras pene sectatus esset allegorias; 5. in benedictione neonymphorum domestica formulas, a receptis diversas, usurpasset; 6. verba aliquando in suggestu protulisset, negat resurrectionis carnis ejusdem suspecta; 7. linguarum cognitionem V. D. ministris negasset esse necessariam; 8. librorum Ethnicorum in scholis prælectionem improbasset; ac 9. mandatis Regis, Magistratumque inferiorum, non obtemperasset. Ad hos ille articulos, cum denuo munere se sacro abdicasset, utis commode, phrasas suas obscuriores clarius explicando, facta autem excusando vel aliter narrando, respondit, nisi quod in honores Academicos scriptoresque Paganos iniquior, allegoricæ autem docendi rationis iusto studiosior, fuisse forsitan queat videri, ulterius autem doctrinæ suæ examen subterfugit. Hatherslebiæ hinc (quæ Valent. Schmudium illi subrogaverat) reversus, *Apologiam* adversus eosdem articulos Germanicam, & *Synopticam præcipuorum Articulorum Theologicorum delineationem Latinam*, adornavit, & antequam prælum subirent, M. Frid. Damu, Præpositi Flensburgensis, ac D. Christ. Sledani, Pastoris Slesvicensis, censuræ subiecit. *Apologia* utrique, nec immerito, est probata, *Delineatio* vero soli Damio, sequens de illa ferre haud verito iudicium: *Hanc confessionem s. Aug. A. 1635. perlegi, quam satis orthodoxam, neque, in ullo articulo, a S. Literis, vel Augustana confessione, discordare existimo. Quare, si confessor in hac fide constans permanferit, Ecclesiæ salutare organon fore nullus dubito. Quod etiam ex animo precor.* Sledano contra, amico licet Autoris veteri ac intimo, phrasas illius, de plerisque fidei capitibus, displicuerunt obscuræ, inusitatæ, Scripturæ, libris Symbolicis, Theologisque Lutheranis, ignotæ, ἡ ὑπόμνησις τῶν λόγων ὑγιαίνοντων haud conformes, monstrique aliquid novitate sua parturientes. Quarum ille XXVI. specimina, in trium ad nostrum Epistolarum, quas asservo, ἀνέκδοτον prima, admodum prolixa, recensuit, virgulaque notavit censoria, ac in duabus reliquis scripti hujus, tlenuo improbat, editionem serio dissuasit. Obtemperare monito huic Sinnknechtium, virum pium & doctum, sed in phrasologia sacra plus iusto novaturientem, coegit morbus, qui ipsum, eodem A. 1635., M. Septembri, oppressit, fatalis. Quo antequam occumberet, ἐφ' ὅδῳ instruendus Eucharistico, Dom. XV. post R. Trinit., coram Collega, aliisque, se intempestivæ officii desertionis, & silentii Rendesburgensis, seria duci pœnitentia, doctrinam Lutheranam amplecti, errores contrarios damnare, adversariisque omnibus ignoscere, est professus, imo scripto publico ἐφ' ὅδῳ εἰς suam testamentum, si vita sibi divinitus prorogaretur, pollicitus. Superfunt penes me, una cum Actis controversiæ judicialibus, tria hæc ejus scripta ἀνέκδοτα:

1. Manu ductio deiformis pietatis, vel gratiosæ ac penitentiæ animæ cum Deo unitatis, e sana Theologia proposita. (1. pl.)
2. Synoptica præcipuorum articulorum Theologicorum Delineatio, extemporaliter & populariter, prout infirmitas concessit, suis de causis, adornata. (31 pl.)
3. Antwort auf die Klage-Artickel, so der gewesene Probst zu Hathersleben, M. Joh. Schröder, als vornehmte Excessen, am 17. Mart. A. 1635., wieder ihn angegeben. (2. pl.)
Confer de illo *Partem II. Isagoges nostræ ad Hist. Cimbr., c. 7., §. 5., p. 189. 190.*

JOHANNES SIRICIUS, Lubecensis, Michaelis, Pastoris Mariani (*statim memorandi*), ex Agnete, Gerh. Reiteri, Senatoris, gnata, filius, primam Kal. Jul. A. 1630. lucem aspexit. Post rudimenta studiorum in patria civitate egregia, Argentinx, per triennium integrum, Leidæque deinceps ac Gießæ, studio vacavit Juridico. Lubecam hinc reversus, Michaeli Mauroceno, Venetorum ad pacem inter Poloniz ac Sveciz Reges instaurandam Legato, illac transseunti, ita se approbavit, ut & in legatione ista a secretis ipsum sibi esse voluerit, & postea Venetias abductum plurimis affecerit beneficiis. Commendatitius hujus instructus, Italiam, Galliam, Angliam & Belgium, peragravit. A. 1655. Lubecam repetiit, & a Senatu A. 1657. Contubernii mercatorum in Norwagia Bergensis Hanseatici, A. 1668. autem (post legationem, fœderis sibi nomine commissam Hanseatici, dextre in Dania, Anglia & Scoria, expeditam) ipsius urbis Lubecensis, constitutus est Secretarius. A. seqv. 1669. (quo Gießæ etiam Doctores obtinuit titulum), d. 20. Mart., in Ordinem patriz allegebatur Senatorium, sæpiusque postea legationibus, in aula præsertim Danica, adhibebatur arduis, & successu quidem plerumque prospero, quod, Ulr. Frid. Gûldenlovii, Norwegiz Proregis, patronique sui, commendatione, ipsius Regis, Christiani V., sibi conciliasset gratiam. Consul tandem patriz d. 21. Febr. A. 1687. creatus, novennio elapso, respirandi ob pectus oppilatum difficultate, d. 4. Maji A. C. 1696., ac æt. 66., expiravit, & duas e conjugio, cum Anna Prôssia M. Sept. A. 1668. contracto, filias, Agnetem Catharinam & Annam Magdalenam, illam Henn. Engenhagio, Judicii Actuaria, hanc Franc. Bernh. Roddio, mercatori, nuptam, reliquit superstites. V. Enochii Svan-tenii, Rect. Lubec., *Programma* de vita ejus funebre encomiasticum, & Jacobi a Mellen *Striem Senatus Lubec. ἀνέκδοτον*.

Disp. Inaug. quatenus Dementes, furiosi, ebrii, &c., ex delictis & contractibus obligentur. Gießæ 1669. in 4.

M. MICHAEL SIRICIUS Senior, Lubecensis, A. 1585. patre civæ cognomine, matre vero Magdalena Beckeria, natus, Ordinis Philosophici Wirebergensis, circa A. 1614. (quo Wolfg. Franzii *Schola Sacrificiorum Dispnt. primam*, & Hutterianam *de Pace ecclesiastica*, publice defendit,) fuit Assessor. Lubecam redux, ædis Marianæ Diaconus d. 7. Oct. A. 1614., ejusdem Pastor (in locum D. Nicol. Hunnii) d. 20. Jan. A. 1625., ac Ordinis tandem Ecclesiastici Senior, est constitutus, Menonemque Haunekenium, Superintendentem, A. 1646. inauguravit. Cum prædecessore hujus, Georgio Stampelio, A. 1622. extincto, controversia ipsi momenti haud admodum magni intercessit, de

Uuu uu uu 2

cantilena

cantilena plebejorum natalitia: Joseph, lieber Joseph mein, &c., cujus, in Stampelii (qui scriptum de illa peculiare fertur reliquisse, nostro oppositum) elogio, aliqua forte fiet mentio. Sexagenarius d. 7. Dec. A. 1648. obiit, cum ex Agnete, Gerh. Reuteri, Senatoris, filia, eodem, quo ipse, anno defuncta, præter liberos alios, Michaellem, Academiarum Gießen & Rostochiensis Theologum, Johannem, J. U. D. & Consulem Lubecensem, Christophorum, ejusdem urbis Secretarium, & Gerhardum, templi Ægidiani Ecclesiasten, sibi superstites, sustulisset. In ædis Marianæ, pone chorum ipsius ostentantis effigiem, Pastoratu Jac. Stolterfohrus, Collega eruditus, illi successit. V. de illo Seb. Meieri, Jac. Kockerti, Bernh. Krechtingii, aliorumque, *Epicedia*, junctim excusa, Henn. Wittenii *T. I. Diar. Biograph. Sec. XVII.*, ad A. 1648., Jac. a Melien *Seriem MS. Ecclesiastarum Lubecensium*, & J. H. a Seelen (Epitaphii recitantis epigraphen) *P. II. Athen. Lubec. p. 320. 321.*

Disp. de Pace & unione Lutherianorum & Calvinianorum, contra *Irenicon* Dav. Parei, Præs. D. Leonh. Hutcro defensa. Witeb. 1614. in 4. Recula *Tomo III. Disput. Theol. Witebergensium*, ibid. A. 1623. in 8. edito, num. XI.

Disp. de varia significatione Radicum וָבַב, לָבַב, מָבַב, ad Ef. LIII. 9. Witeb. 1614. in 4.

Drey Christliche Luthersche Jubelpredigten, auß dem LXXVI. Psalme, darinn die Wohlthaten, so Gott, vor 100. Jahren, der Deutschen Kirche, durch Lutherum, erzeiget, gerühmet, und der wunderbare Schutz Gottes, den er seiner Kirchen biß her geleistet hat, vor Augen gestellt wird. Nebst einem Briefe, welchen die Ruffen, vor einen Paßport ins Himmelreich, reisenden Leuten pflegen ins Grab zu geben. Hamburgi 1618. in 4.

Justitiz & misericordiz Dei temperamentum, oder zwey Predigten vom Kriege und Frieden, auß Ef. XLV. 7., nach geschlossenem Frieden zwischen dem Keyser und Könige von Dänemark, auf Begehren der Königlichen Abgesandten, gehalten. Lubecz 1629. in 4.

Ehrengedächtniß und Leichpredigt über Fr. Jsa Catharina von Alvensleben, auß Rom. XIV. 7. 8. 9. Lubecz 1639. in 4.

Hirtenschule, oder Leichpredigt über D. Nicol. Hunnium, Superintendenten zu Lübeck, auß dem Evangelio des Sonntags Miseric. Dom., Joh. X., von dreierley Hirten, als Feld-, Welt- und Seelenhirten, gehalten. Lub. 1643. in 4.

Predigt vom Greuel der Verwüstung am XXV. Sontage nach Trin., auß Matth. XXV. 24., gehalten, und auß hochdringenden Ursachen aufgegeben. Lub. 1644. in 4.

Warnungspredigt, darinn alle Todtschläger, Duellanten und Bolger, von ihren unmenschlichen Mordthaten abgeschreckt werden, auß Ezech. VII. 23-27. Lub. 1645. in 12.

Suspiria & gaudia Ecclesiz Lubecensis; Das ist: Herzhliche Seufzer und Freudenpredigt, am XXI. Sontage nach Trin., auß dem Evangelio Joh. IV., gehalten, als, nach Ableben D. Nicol. Hunnii, D. Meno Hannekenius wieder zum Superintendenten eingeführt wurde. Lub. 1646. in 4.

MICHAEL SIRICIUS Junior, Lubecz. d. 2. Dec. A. 1628., patre cognomine, Antistite templi Mariani, modo laudato, matre autem Agnete, Gerh. Reuteri, Senatoris, filia, natus, stipendio Theologico Schabbeliano impetrato (1.), e schola patria, A. 1646. in Gymnasium Stettinense, & 1647. in Academiam Juliam, transit. Hanc, enato certamine inter Theologos illius & Saxonicos infausto, A. 1648. (parenti utrique fatali) reliquit, ac, Lipsiz Joh. Hülsmanni aliquamdiu gavitus convictu, A. 1649. Witebergam, & A. 1651. Giesam, migravit. In Academia hac Hassiaca gradum Magisterii A. 1652., titulum Licentiatii Theologiz, & professionem ejusdem extraordinariam, A. 1657., ordinariam Historiz Ecclesiasticæ, locumque inter Ecclesiastas urbanos, A. 1658., honores Theologiz supremos d. 17. Febr. A. 1659., professionem ejusdem ordinariam, a Davide Christiani, in civitatem Goarum avvocato, relictam (2.), eodem anno, d. 22. Aprilis, nec multo post Alumnorum Hassiacorum ephoriam, ac tandem A. 1668. Rectoratum Academicæ annuum, obtinuit. A. 1663. Hafniam Danorum, spe Pastoratu Ecclesiz potius Germanicæ ductus, excurrit, & licet hæc eum sit frustrata, benigne admodum a Friderico III., Rege, est habitus (3.). Stadensibus, ad munus in urbe sua invitantibus Ecclesiasticum, ipse obsequi noluit. Avelli se tandem Giesæ A. 1670. est passus per Gustavum Adolphum, Ducem Megapolitanum, qui aulæ eum suæ Güstrovienfis, in Herm. Schuckmanni locum, constituit Protecclesiasten, munerique huic A. 1676. professionem Academicæ Rostochiensis Theologicæ, vicinæ dioeceseos ephoriam, ac locum in Consistorio Ducali, adjecit. Güstrovii tamen in aula a Principe est detentus, & licet A. 1680. familiam Rostochium transfulisset, sequenti 1681. eodem revocatus, & ab illo tempore rarius in Academia comparuit, Güstroviiq. tandem, d. 24. Aug. A. C. 1685., ætatis 57., vivis excessit (4.). Conjugem Theologus hic variz eruditionis laude celebris A. 1659. elegit Annam, Adami Forthii, mercatoris Francofurtani, filiam, tres ipsi mares (M. Ernestum Gerhardum, Johannem, Med. D. & Practicum Kiloniensem, ac Gustavum Adolphum), quatuorque puellas (e quibus duz Nicol. Dassoio, Professore Acad. Gryphicæ Theologo, & Georg. Frid. Niehenckio, Rostochiensis, Theol. Licentiatu, nupserunt), enixam. Conjugium alterum, cum Anna, Friderici Plonnies, Senatoris Lubecensis, filia, & Sam. Schützii, J. U. Lic., vidua, A. 1679., biennio post Forthii mortem, initum, devota Episcopalem peculiari scripto defendendi occasione ipsi præbuit, sed sterile fuit ac prolis expers.

Theologus Altorfinus perperam vocatur a Zach. Götzio in *Dissert. de Nummis p. 302.*

Fusius alius, jam allegatis, vitæ ejus exposuerunt historiam:

1. D. Christoph. Redekeri, Acad. Rostoch. Jcti & tunc Rectoris, *Programma funebre*, Rostochii, cum justa ei, d. 8. Sept. A. 1685., Güstrovii perfolverentur ultima, propositum.
2. Collegii Theologici Rostochiensis *Programma* (quod nos potissimum sumus secuti), eodem publicatum tempore, & in Henr. Pippingii *Sacro Decadum Memoria Theologorum renovatæ Septenario*, Dec. I., n. 7., p. 82-94., adjecto scriptorum indice, recusum.
3. M. Nicol. Heidemann, Past. Güstrov., *Sermo funebris* in locum Ef. LVII. 1. 2. Germanicus, ed. Güstrovii A. 1685. in 4.
4. Friderici Thomæ *Appendix Analeclorum Güstrovienfium* p. 18. 19. 20.
5. Erdm. Uhsei *Vitæ Doctorum Sec. XVI. & XVII. Ecclesiasticorum Germanicæ* p. 941. 942.
6. Joh. Henr. a Seelen *Pars II. Athen. Lubec. p. 320-325.*

Catalogus Bibliothecæ ejus, auctione publica distractæ, Hamburgi A. 1691. in 8. prodit.

ELOGIA.

Auctorum orbis eruditi Lipsiensium Collectoribus. (M. Febr. A. 1687., p. 92.) *Theologus audit de Ecclesia meritisissimus.*

Theologis Lipsiensibus (in *Judicio*, ejus *Offensioni abominationum Papatus præfixo*) *Theologus de vera Ecclesia immortaliter meritis.*

Theologis

- (1.) V. Georg. Frid. Neumanni *Oras. de favore Lubecensium in exteras* p. 15. (2.) V. Joh. Justi Pistorii *Propylæum Athenæ Hassiæ* p. 15.
(3.) V. ejus *Epist. dedic. Prævitarum Simonis Magi.* (4.) V. Henn. Wittenii *T. I. Diar. Biograph. Sec. XVII.*, ad A. 1685.

Theologis Rostochiensibus (in *Programm. funebri*) Theologus expertissimus, & multijuga lectionis Philologus.
Theologis Wittebergenfibus (in *Censura de Offensione abominationum Papatus*) Theologus de universa Christi Ecclesia meritissimus.

D. Valent. Alberti, in praefatione ejusdem *Offensionis*, Theologum eum vocavit de tota Ecclesia scriptis suis meritissimum ac celebratissimum, illiusque imagini, operi praefixit, hoc adjecit Epigramma:

Qui fuis Eusebii lumen, Siricius, umbram

Hic dedit, effigiem corporis ipse sui.

Cerne sed ingenii faciem per scripta nitentem,

Umbraque qui visus, lux tibi totus eris.

Joh. Henr. Majo (in *Examine Historiae Criticae N.T. Rich. Simonis*, c. 8., p. 106.) Academia audit Giesfene decus quondam eximium.

Joh. Nicol. Qvistorio (in *Programm. de Rectoribus Acad. Rostoch. Sec. XVII. p. 23.*) Theologus famigeratissimus.

Thomaz Crenio (P. XIV. *Animadv.* p. 98.) Vir mirae probitatis, & (P. XVI., c. 2., p. 228.) Theologus, quo nos melior, nec eruditior, acerrimus veritatis patronus.

Friderico Thomaz (in *Analektis Güssroviensibus*, Periodo III., p. 205.) Theologus incomparabilis.

SCRIPTA EDITA.

I. LATINA.

Disp. de Sacra Scriptura, Praefide D. Joh. Scharfio. Witeb. 1649. in 4.

Disp. de Majestate & Jure majestatis, praecipue autem potestate ferendi & abrogandi leges, Praefide Jacobo le Bleu, Prof. Giesfeno, ad gradum Magisterii consequendum, proposita. Giesfz 1652. in 4.

Theses de Communicatione proprii. Giesfz 1653. in 8.

Disp. Theol. Inaug. de Deo, Praefide D. Pet. Haberkornio proposita. Giesfz 1657. in 4. Recusa Tomo IX. *Disputt. Theol. Giesfensium*, A. 1671. in 8. impresso, num. VI. (*Programma funebre* plures ipsi de Deo *Disputationes* tribuit, quarum unam de *Attributis divinis* ipse in *Decade Disputt. Theol.*, p. 54., allegavit.)

Acta Colloqvii Giesfensis, inter D. Pet. Haberkornium, Theol. Prof. Giesfenum, & Joh. Rosenthalium, Jesuitam, coram Ernesto, Hassiz Landgravio, d. 7. Febr. A. 1653. habiti, bona fide, si non iisdem, tamen consimilibus verbis, a Studiosis quibusdam excepta, & ab eo, cum Annotationibus, edita. Giesfz 1657. in 4.

Decas Exercitationum Academicarum de quaestione gravissima, inter Lutheranos & Reformatos controversa: An intuitus Fidei finalis ordine praecedat, an vero ordine sequatur Electionem aeternam? Giesfz 1658. in 4.

Causa Dei & Scripturae, contra Joh. Schefferi, Apostatae, haereticas impugnationes, Disputt. duabus vindicata. Giesfz 1660. in 4. De illis ita Joh. Christianus, Baro a Boineburg, jam Pontificius, Ep. 38. ad Joh. Conr. Dietericum, p. 199. 200.: Res iis non est confecta, cum valde parca sint circa rem ipsam.

Epitome Historiae Arianae, qua vita, mores & mors Arii brevissime (ex *Annalibus Baronianis*) traduntur, Resp. Phil. Lud. Hannekenio ad disputandum proposita. Giesfz 1660. in 8.

Fasciculus I. Disputationum, continens VII. Disputationes, contra varios Heterodoxos, e Luc. I. 35., institutas. Giesfz 1661. in 8.

Discursus de Religione Moscovitica, Resp. M. Ludero Cramero, Riga Livono. Giesfz A. 1661. in 4. Recusus est ibidem A. 1664. (juxta S. W. Sluteri *Propyleum Hist. Christ.* p. 174.) & 1670. (juxta Lipenii P. II. *Biblioth. Theol.* p. 390.) in 4. Verio Germanica Crameri Respondentis, sub titulo des *Moskovitischen Irrglaubens*, Giesfz A. 1662. in 12. prodit. Commendatur a Joh. Henr. Urlino in *Berichte vom Unterscheide der Religionen* p. 55., Casp. Sagittario in *Introd. in Hist. Eccl.*, c. 19., §. 33., p. 457., & Nicol. Bergio P. I. *Dissert. de statu Eccles. Moscov.*, c. 1., p. 7.

Exerc. Historico-Theologica de Andrea Bodenstein Carlostadio, a puriore Ecclesia devio, ejusque erroribus. Giesfz 1662. in 4. Subjecta deinceps est *Elogiis X. Theologorum Germanorum*, junctim a Georg. Henr. Götzio Lubecz A. 1708. in 8. editis, p. 155-206.

Disputationum Theologicarum de Successione Ecclesiastica, Pontificiis, praesertim Fratribus Walenburchiis, oppositarum, Pars I. Giesfz 1663. in 4. Pars II. ibid. 1666. in 4. (Pars III., uti in *Programmate* refertur *funebri*, inedita ab Autore est relicta.) Commendantur a Joh. Conr. Dieterico in *Breviario Pontiff. Rom.* p. 15., Sev. Walth. Slutero in *Diff. de praesidiis generalibus Heterodoxorum* p. 18., & Joh. Chr. Meelführero in *Corona centum Patrum* p. 93. 119.

Disp. de Idololatria, ejus ortu, & in ultimis his temporibus progressu. Giesfz 1664. in 4.

Simonis Magi, Haereticorum omnium patris, pravitates, antiquae & recentiores, ad Babylonis, & Sophistarum in ea, confusionem, Ecclesiarumque Evangelicarum a viperarum morfu vindicationem, Disquisitionibus duabus (quarum prima *Haeresin Simonis antiquam*, secunda *eandem in Pontificiorum catu redivivam exhibet*) propositae. Giesfz 1664. in 4. Commendantur a Jac. Thomasio in *Schediasm. Philos.* p. 28., Joh. Andr. Schmidio in *Continuatione Introd. Sagittariae in Hist. Eccl.* p. 116. 1163., & G. H. Götzio (cui succiplene audiunt) in *Concionibus miscellaneis* p. 208.

Disp. de omnibus Peccati causis, directa cum prius adversus eos, qui Deum audent dicere causam peccati, vel Physicam, vel moralem, vel per accidens. Giesfz 1664. in 4. (M. C. K.)

Discursus Academicus Theoretico-Practicus de Lachrymis Jesu Christi, Salvatoris mundi. Giesfz 1666. & 1671. in 4. Tertia vice quoque ibidem A. 1678. in 4. prodit, adjectis noviter Tractatu de Uxore una, & Responsione ad quaestio-nem: An & quatenus poenitentis, nec non absolutionem & admissionem ad S. cenam desideranti, lachrymae & jejunia sint necessaria? A Joh. Cypriano (*Diff. II. de Signis*, §. 6.) *Tractatus doctissimus*, & a G. H. Götzio (in *Diff. de cultu S. Annae*, §. 4., p. 20.) eruditus, vocatur.

"Ασχυρα Historico-Theologicum de Ebione, & Ebionitis antiquis & recentioribus. Giesfz A. 1668. & (auditus, teste Casp. Sagittario in *Introd. in H. E.*, c. 33., p. 944.) 1678. in 4. *Dissertatio est erudita*, judice Joh. Henr. Majo, in *Examine Hist. Crit. N. T. Rich. Simonis*, c. 8., p. 106., imo eruditissima, juxta J. F. Mayerum, in *Diff. de Socinism. historia* p. 6.

Disp. Inaug. de Absurdo dubitationis, illo Praefide, a D. Phil. Lud. Hannekenio, Acad. Giesfenz Theologo, propo-sita. Giesfz A. 1668. in 4. Recusa est ibidem A. 1671., Tomo IX. *Disputt. Theol. Giesfensium*, num. 21.

Uxor una, ex Jure naturae & divino, moribus antiquis, & constitutionibus Imperatorum ac Regum, eruta, & contra insultus impugnantium defensa. Giesfz A. 1669. & (cum Tr. de lachrymis Christi) 1678. in 4. Ob diligentiam & accu-rationem laudatur a Joh. Bened. Carpzovio Jun., in *Notis ad Wilh. Schickardi Jus regium Hebraeorum* p. 182.

Tr. de beata Anima post mortem Scriptorum Theologicorum, Francos. A. 1692. in 8. impresso. Commendatur a D. Joh. Müllero, Theologo Hamb., in *Atheismo detecto* p. 268.

Decas Disputationum Theologicarum (*de S. Scriptura, Deo & tribus personis Deitatis*), Heterodoxis antiquis & recentioribus oppositarum. Gieslæ 1669. in 4.

Collegium Theologicum publicum, quo orthodoxa fides, juxta seriem articulorum fidei consuetam, asseritur, & contra Heterodoxos antiquos ac recentiores defenditur. Gieslæ 1670. in 4. Idem forsitan est cum præcedenti *Decade*, a Mart. Lipenio autem (*P. I. Biblioth. Theol. p. 336.*), & Henn. Wittenio (*T. I. Diar. Biogr., ad A. 1685.*); in Collegium Theologicum Biblicum perperam mutatur. Præter istud aliud Collegium Theologicum publicum, omnes variorum adversariorum controversias breviter & perspicue comprehendens, Gieslæque A. jam 1665. in 4. editum, in Catalogo nundinarum anni istius autumnalis p. 3., Siricio tribuitur, & a Lipenio quoque (ibidem illud A. jam 1613. in 4. produisse fabulato), l. c. p. 427., itidem memoratur.

Idolum Papale, ex ipsa Papatus praxi, & antiquis monumentis, per aliquot capita, solide demonstratum. Gieslæ 1670. in 4.

Episcopus *δυσέγνωτος*, an & quatenus hic, juxta Scripturam & orthodoxam antiquitatem, in ordine Sacro vel Clericatus, admittatur. Gústrovii 1678. in 4. Scriptum ab eo, cum nuptias ipse meditaretur secundas, publicatum.

Præco poenitentiae, liber unus, ad excutiendum Securitatis carnalis somnum lethalem, & lapsorum poenitentium solatium, exhibitus. Rostochii 1682. in 8. & (*juxta Catal. nund.*) ibidem 1713. in 8.

Viatrix Veritas, in Censuris Theologico-Medicis (*Theologorum Medicorumque Witebergensium ac Aug. Varenii, Theologi Rostoch.*), de nova Spirituum Medicina, autoritate Principali exhibita, & cum præloquio edita. Gústrovii 1684. in 8. Recusa (*teste Catalogo nundinali*) Rostochii A. 1713. in 8. Opposita est Sebast. Wirdigii, Prof. Medici Rostochiensis, *Nova Spirituum Medicina*, & sententiae (quam ipse postea damnasse fertur) de corporibus Angelorum igneis ac subtilissimis suspectæ, aliisque opinionibus paradoxis, in ista propositis, de quibus Georg. Paschii Tr. *de curiosis hujus seculi Inventis*, c. 6., §. 16., p. 353-359., Nathaneelis Falckii *Demonologia recentiorum falsa*, Disp. II., §. 25., & Zach. Grapii Jun. *Historia Rostochii Evangelici Germanica*, c. 13., p. 517-521., consulantur. Wirdigius, injuriam sibi hinc Censuris, & illarum editione, esse factam, per vassus, Apologiam contra eas, teste Grapio, scripserat prolixam, sed moribundus flammis abolevit.

Ostenso fundamentalis abominationum Papatus, circa religiosum Creaturarum cultum, tribus libris distincta; cum præfatione & supplemento D. Valentini Alberti, Theologi Lipsiensis, Rostochii 1687. in 4. Concinnatum est ab Autore opus hoc posthumum, ad vindicandum *Discursum* suum de abominationibus quibusdam Papatus idololatricis extemporaneum, occasione Colloqvii privati, jussuque, Gustavi Adolphi, Ducis Megapolitani, conscriptum, ab hoc Ernesto, Baroni de Erlencamp, Electoris Moguntini Consiliario, ad Pontificios a Lutheranis transgresso, communicatum, illius autem auspiciis, a duobus Ecclesiae Romanæ Doctoribus, totidem Antilogiis, in Aulam Gústroviensem transmissis, impugnatum. Antilogiam primam Nicol. Stenonio, Episcopo Titopolitano, alteram vero Jesuitæ cuidam (quem Casp. Sevensternium, Lojolitam Hildesensem, in aulam A. 1673. delatum Gústroviensem, fuisse, e Frid. Thomæ narratione, paulo post alleganda, colligo), deberi, Siricius pariter atque Albertus conjiciunt. Apologiam, priori oppositam Antilogiz, Siricius ipse absolvit, alteri autem, quam posteriori reponere Antilogiz cæperat, est immortuus. Ne vero opus, jussu Ducali luce donandum publica, imperfectum esset, D. Val. Alberti, quæ in Apologia posteriori desiderabantur, supplementi instar, attexuit, & præfationem simul adjecit. Totum opus in libros III. distinguitur, quorum primus Sirici *Discursum* de abominationibus quibusdam Papatus extemporaneum, duasque Erlencampii epistolas breves, de conspectu hoc, ad illum & Secretarium Ducalem, Germanica, Coloniz A. 1684. exaratas, Secundus Antilogiam & Apologiam primam, Tertius Antilogiam & Apologiam secundam, cum Supplemento Albertino, Epistolarum etiam Erlencampii respondente dictariis, rerumque & Autorum indicibus, exhibet. Præfixa sunt operi Judicia Theologorum Lipsiensium (quibus illud *Scriptum* audit *solidissimum*) & Witebergensium (quibus idem *omnium exuperare videtur encomia*). Conter de illo *Acta Eruditorum Lipsiensia* (in quibus *fatus* appellatur *parentis optimi posthumus, labor doctissimus, scriptumque eruditissimum*), M. Febr. A. 1687., p. 91. 92., & Frid. Thomæ *Analecta Gústroviensia*, Periodo III., §. 25., p. 205. 206.

Collegium Anti-Enthusiasticum, seu Compendium Theologiz Anti-Enthusiasticæ, quod a Jac. Richardo, Th. D., Lipsiæ A. 1691. in 4., in lucem esse prolatum, *Catalogi nund. A. 1691. Lips. Autumnalis* p. 35., & *Vernalis* A. 1692. p. 48., fide forsitan parum certa, restantur.

Fasciculus Disputationum contra Heerwardum, in 8. editus, quem mihi plane ignotum, Lipenius (*P. I. Biblioth. Theol. p. 530.*), Wittenius (*T. I. Diar. Biogr. Sec. 17., ad A. 1685.*) & Pippingius (*in Septenario Decadum sacro* p. 93.), scriptis nostri annumerant.

II. GERMANICA.

Censura contra Joh. Melch. Stengeri, Ecclesiæ Erfurtini, de Poenitentia doctrinam, nomine Collegii Theol. Gieslensis A. 1670. scripta, & in Dan. Hartnaccii *Stengerismo condemnato*, n. 2., edita.

Der alte Prophetische und Apostolische Glaube, auß dem Nicenischen und Constantinopolitanischen Symbolo, zu Gústrov, in XX. Predigten, erkläret und vorgetragen. Gústrovii 1673. in 4.

Conciones XX. in Symbolum Apostolicum, a solo Wittenio, l. c., memoratz, quas cum a nemine alio laudatas viderim, an prodierint dubito.

INEDITA.

Commentarius in Novum Testamentum, in Theod. Dassovii *Veritate victrici* p. 273. allegatus,

Disputationum de Successione Ecclesiastica Pars tertia.

Tractatus de quærenda in omnibus gloria Dei.

Exercitationes in Genesin & Exodum, quarum, sicut & duorum MSSorum præcedentium, in Collegii Theologici Rostochiensis *Programmate funebri* occurrit mentio.

Acta Colloqvii Gieslensis, inter D. Pet. Haberkornium & Hieron. Mülmannum, Jesuitam, coram Ernesto, Hassiz Landgravio, instituti, quorum editionem A. 1657., in præfatione *Actorum* Colloqvii ejusdem Haberkornii cum Joh. Rosenthalio, promissit.

HENRICUS SIVERUS, Hamburgi A. 1626., *stirpe subobscura* (uti nonnemo canit), sed sine sorde, *fatus*, quicquid deinde famæ obtinuit, suæ, juxta Deum, ceu Placcius vere judicat, debuit virtuti. E schola patris in Gymnasium ejusdem translatus, inter Joach. Jungii ac Joh. Adolphi Tassii, Philosophorum hujus percelebrium, discipulos interioris admissionis eminuit, inque Mathesi præsertim, horum ductu, eos fecit progressus, ut ex Acad. Witebergensi (in qua A. 1653. vixit) reverso potestatem istam ac artem Logicam privatim docendi concedere non dubitaverint. Privatas has acroases, per lustra quatuor, magno cum applausu (quod insipidissima etiam studia, Jungii exemplo, leporum amenitate

amœnitate condiret), instituit, & Gymnasii deinde Hamburgensis instaurati Professor Mathematicus a Senatu, d. 11. Jan. A. 1675., constitutus, spartam hanc, post Orationem *de Scientiarum Mathematicarum utilitatibus* auspicalementem d. 8. Apr. recitatam (1.), tribus lustris sequentibus, summa ornavit fide ac diligentia, terque (A. 1679. 1685. & 1691.) ejusdem Gymnasii functus est Rectoratu. Bibliothecæ quoque templi (inter cujus Vicarios locum obtinuerat) Cathedralis simul, ab A. 1663., egit Præfectum, primusque omnium a Canonicorum Collegio huic admotus est muneri. Vitam, quam, non tranquillitatis solum literarum studio, sed & ob claudicatam ac herniam intestinalem, coelibem semper egerat, cum morte, post paralyfin lateris dextri mensuram, conditis ultimæ voluntatis tabulis, animo hilari, d. 10. Jul. A. C. 1691., ætatis 65., in Rectoratu Gymnasii tertio, commutavit. Vir erat, uti candoris infucati, præsæque virtutis ac fidei, ita, in conversatione familiari, ob jocos festivos & innoxios, mihi, aliisque amicis, jucundissimus. Ab ambitione alienus literaria, & discipulorum assidua vacans institutioni, ingenii monumentis proprii inclarescere noluit, solaque ferme in Præceptores, Joach. Jungium & Joh. Ad. Tassium, quorum *avendois* in lucem proferendis immoriebatur, pietate orbis eruditi applausum provocavit. Tassius sane haud exigua ei famæ debet incrementa, cum Siveri beneficio, omnia jam, præter *Motuum celestium theoriæ*, scripta ejus publice legantur, suoque æstimentur pretio, posthuma. Bibliothecam ejus, MSSis instructissimam Mathematicis, Rud. Capellus, Collega (2.), Museum autem operum naturæ ac artis rariorum (in quo varia, ab ipso fabrefacta, & hæc inter, Virunculum tempestatum, in vitro aqua pleno, indicem, ad nutum se illius moventem, vidisse recorder), præter eundem (3.), Joh. Dan. Major (4.) & Dan. Gvilh. Mollerus (5.), Europæis annumerarunt celebrioribus. Successorem in professione Mathematica habuit Casp. Büssingium, Virum doctissimum, Encomiasten autem posthumum Vinc. Placcium, Collegam, cujus *Programma* mati, quo ipsum & Joh. Vegetium, Philos. Professorē, mensis unius defunctos spatio, junctim celebravit, funebri (A. 1711. *Volumine III. Memoriarum Hamburgensium* Joh. Alb. Fabricii, p. 528-538. & recuso) de illo narrata magnam partem debentur.

Confer de ipso, præter jam ante allegatos, Joh. Alb. Fabricii *Vol. II. Memor. Hamburg.* p. 1093. 1094., & Pauli Georg. Krüfickii, Scholz Hamb. Præceptoris, Epicedium, cujus voces singulæ a litera S. incipiunt, operosum magis quam ingeniosum.

ELOGIA.

Mich. Kirstenio (in *Programmate*, Orationi ejus auspicali A. 1675. præmissa) *Mathematicus audit, qui, se dignum esse cathedra sua, Mathematicum in modum, i. e. re ipsa, jam diu ostendit.*

Vinc. Placcio (in *Tr. de Arte excerpti* p. 122.) *Discipulorum Tassii facile princeps.*

Leonh. Christoph. Sturmio (in *Tr. de nat. & const. Matheseos*, Sect. 2., c. 5., p. 241.) *Vir eruditissimus.*

SCRIPTA EDITA.

I. PROPRIA.

Epistolæ ejus & Stanisl. Lubienicii, de Cometis A. 1664. & 1665, mutæ, in Lubienicii *Theatro Cometico*, Amstelod. A. 1668. in fol. edito, T. I., p. 913-930., obvix.

Programma funebre de vita Broderi Pauli, J. U. D. & Consulis Hamburgensis, Hamburgi A. 1680. in fol. publicatum, & ibidem A. 1710., *Volumine I. Memoriarum Hamburgensium* Joh. Alb. Fabricii, p. 291-299., recusum.

II. ALIENA.

Joh. Adolphi Tassii, Math. Professoris Hamburgensis,

1. *Doctrina proportionum*, Hamburgi 1670. in 4.
2. *Compendium Photicæ*, quæ vulgo Optica dicitur, cum Siveri Sciagraphia ejusdem & observationibus, Hamb. 1673. in 4.
3. *Compendium Arithmeticæ empiricæ*, Hamb. 1673. in 4.
4. *Pars Geometrix de magnitudinibus proportionum*, Hamb. 1673. in 4.
5. *Compendium Trigonometrix Canonicæ*, cum Siveri Sciagraphia ejusdem, Hamb. 1676. in 4.
6. *Compendium Geodesiæ, seu Geometrix præcticæ*, cum Siveri Sciagraphia & animadversionibus quibusdam, Hamb. 1677. in 4.
7. *Stereometria*, Hamb. 1677. in 4.
8. *Compendium Astronomiæ sphericæ*, in globo, & Canonibus primi motus, propositæ, cum Siveri Sciagraphia & animadversionibus, Hamb. 1679. in 4.
9. *Diagrammata Geometrix*, Hamb. 1679.
10. *Compendium Geographiæ universalis*, cum Siveri præfatione (quæ, nihil casu fieri, sed providentiam divinam ubique conspici, ostenditur) & Sciagraphia, Hamb. 1679. in 4.
11. *Compendium Chronologiæ*, Hamb. 1680. in 4. (Hoc Siverus, judice L. C. Sturmio, l. c. p. 241., notis & exemplis egregie illustravit.)
12. *Compendium Staticæ*, Hamb. 1681. in 4.
13. *Diagrammata Geographica*, Hamb. 1681. in 4.
14. *Opuscula IV. Mathematica* (num. 7. 10. 11. & 12. modo enumerata), a Balth. Menzero, Math. Professore Hamburgensi, junctim denuo recensita, Hamb. 1699. in 4.

Nicol. Pompei, Math. infer. Prof. Witebergensis, Præcepta Chiromantica, A. 1653. in Collegio privato dictata, ab ipso, cum præfatione & Sciagraphia illorum, edita, Hamb. 1682. in 8.

Joach. Jungii, Gymnasii Hamb. Rectoris & Professoris, Geometria empirica, quinta ab eo vice edita, cum *Programmate* ejusdem Jungii de laude Matheseos, A. 1655. publicato. Præmissæ sunt Siveri Animadversiones nonnullæ, Hamb. 1688. in 4. Diagrammata Siveri in eam, æri incisa, seorsim prodierunt.

Ejusd. Jungii Phoronomica, seu Doctrina de motu locali, Hamb. A. 1688. & (cum Joh. Ad. Tassii *IV. Opusculis Mathematicis*) 1699. in 4.

Bericht von Grönland, auß zwey alten Chronicken, einer Isländischen und einer Dänischen, gezogen, in Francköischer Sprache an den Herrn Mothe de la Vayer überschicket, und von ihm zu Paris A. 1647. aufgegeben, iero aber verdeutschet durch Henr. Sivers. Hamburgi A. 1674. in 4., & (juxta *Catal. quendam*) Noribergz 1681. in 4. Scripti hujus Gallici *αἰδερνός* (*Relation du Grönland*), a Sivero, Joach. Jungii hortatu, Germanice translati, Autorem esse Isaacum Peyrerium, Gallum, placten Præadamitarum famosum, in Dania aliquamdiu commoratum, e Pet. Cassendi *Comm. de Philosophia*

XXX XX XX 2

(1.) V. Mich. Kirstenii, Collegæ, *Programma*, Orationi ejus auspicali præmissum, & *Monumenta Gymnasii Hamb. instaurati* p. 5. (2.) in *Sciagraphia Nummophylaciæ Lüderiani*. (3.) l. c. (4.) in *Bedencken von Kunst, und Naturalien*, Kammern p. 11. (5.) in *Diff. de Phytotechnomateis*, c. 7., p. 43.

sophia Epicuri, ad Lib. X. Diog. Laertii, p. 1139., Vinc. Placcius, in *Tr. de Script. Anon.*, c. 14., p. 104., ac T. I. *Theatri Anon. & Pseudon.*, c. 11., p. 465. 466., detexit, Johannesque Hallervordius, in *Biblioth. curiosa* p. 217., post illum, repouit. Conf. de illo Joh. Hubneri *Cent. V. Biblioth. Histor.*, Art. 100., p. 334. 335. 336.

M. HENRICUS SIVERS, Hamburgensis, suburbii Fridricobergensis, in civitate Slesvicensi, ab A. 169., Ecclesiastes, A. circiter 1717. mortuus.

Disp. an genus humanum aliter, quam cruenta morte Christi, potuerit reparari, Præfide D. Joh. Frid. Mayero, Hamburgi 1688. in 4.

Disp. de studio Belli & pacis, Præfide D. Christ. Kortholto. Kilonii 1689. in 4.

Das herrliche Leben der Gläubigen, wozu sie, umb der Gemeinschaft mit Christo willen, auß ihrem Tode gelangen, in einer Gastpredigt über Col. III. 3. 4., der Gemeine zu S. Catharinen in Hamburg, am 22. Nov. A. 1703., vorgestellt. Hamburgi 1703. in 4.

JACOBUS SIVERS, Hofrath, & Georg. Matth. Königio (in *Bibliotheca vetere & nova*) scriptum de jure gentium edidisse perhibetur. Non aliud autem illud est, quam Disputatio hujus argumenti, Præfide D. Sam. Rachelio, Kilonii A. 1673. ab eo defensa. Cujus (potiori forte jure Præsidi vindicandæ) an Autor ille fuerit, valde dubito.

PETRUS AUGUSTUS SIVERS, Oldenswortha Eiderstadiensis, urbis in patria Tonningensis, ab A. 1698., Diaconus, &, ab A. 1699. (d. 22. Apr.), Pastor. V. ipsius *Appendicem* des Tönningischen Kanzelpredigt p. 63. Obiit A. 1717.

Disp. de statu exinanitionis Christi, ex dicto classico Phil. II. 6. 7. 8., ab ipso conscripta, & Præfide D. Christ. Kortholto proposita. Kilonii 1688. in 4.

Passions-Catechismus, oder die Historie des bitteren Leidens und Sterbens Jesu Christi, in Frag und Antwort gestellt, und mit allerhand nützlichen Anmerkungen erläutert. Slesvigz 1698. in 8. Scriptum ἀναμνησιν, sub titulo der Passionschule, Hamburgi A. 1702. (teste *Catalogo undinali*), recusum. Laudes ejus V. in V. E. Löschers Unsch. Theol. Nacht. A. 1712., p. 194. 195.

Jesu sonderbarer Predigstul, bey Einsegnung der neuen Tönningischen Kanzel, A. 1703., am 23. Sontage nach Trin., auß dem Evangelio Matth. XXII. 15. 22., in einer Predigt vorgestellt. Samt Verzeichniß der Tönningischen Prediger, von A. 1562. biß A. 1706. Slesvigz 1706. in 4. Recensum V. in *Novis Lit. Lubec.*, M. Sept. A. 1707., p. 281. 282. 283.

Gründliche Erweisung der Zusammenhugung der 5. Evangelisten. Hamb. 1709. in 4. (*Cat. und.*)

Die wolkungende Harfe Davids, oder der Psalter Davids gesangsweise, auß vielen vortreflichen Autoribus, zusammengetragen. Hamb. 1711. in 12. obl. Scriptum ἀναμνησιν.

Catechismus-Fragen, bey der Jährlichen Confirmation in Tönningen gebräuchlich. Tönningz 1708. in 8.

JOHANNES SLEGELIUS, Hamburgensis, Med. D. & in patria Practicus, A. 1676. defunctus.

Apologia Epistolæ D. Joh. Mülleri, Prof. Mathematici Hamburgensis, de quadratura Circuli, contra Bertrandum de la Coste conscripta. Hamburgi 1663. in 4. (*V. quæ de illa supra p. 450. sunt dicta.*)

Disp. de Phusi, Præfide D. Giern. Rolincio. Jenæ 1667. in 4.

Disp. de Inaug. de Pica. Basileæ 1668. in 4.

PAULUS MARQVARDUS SLEGELIUS (quem Wolfg. Henr. Adelungius (1.), dum Johannem eum vocat, cum cive, modo memorato, confundere videtur), Hamburgi d. 23. Aug. A. 1605. in lucem editus, patrem habuit Martinum, mercatorem, gente natum patritia; matrem vero Cæciliam Brandiam. Ab hac, cum quadrienis genitorem amisisset, literarum dicatus est studiis, usque tum a scholæ publicæ doctoribus, tum a Præceptore domestico, Luca Holstenio, Polyhistor deinceps aulæ Romanæ nemini coævorum secundo, imbutus. Post matris, quem vix decennis luxit, excessum, tutoribus negligentius curam ejus gerentibus, vitæ liberiori & pene dissolutæ affevit, donec affinis eum, tutoribus ereptum, Joh. Starckii, Conrectoris, Didactici eximii, & rigidi disciplinæ Scholasticæ custodis, institutioni privatæ committeret. A quo cum negligentia temporis, rei omnium pretiosissimæ, turpiter prodiga, serio ipsi esset exprobrata, tanto discendi ardore subito est incensus, ut libris perditus atque pernox, non sine valetudinis detrimento, affixus hæserit, donec Academiæ luce dignus & huic, & aliis, videretur. In delectu certi studiorum generis tutoribus, qui Juridico eum destinabant, constanter refragatus, Medicum huic prætulit, eventum, quod naturæ obsequeretur ductui, felicissimo. Isti vacaturus Altorhium A. 1626. abiit, & tyrociniorum moderatore auspicio nactus Casp. Hofmannum, hospitem suum, Georg. Nöslern & Ludov. Jungermannum (fratrem ipsum amore persecutum), per tria illic hæsit semestria: Inde, A. 1627. exeunte, Witebergam, ut Dan. Sennertum, Germaniæ Hippocratem, audiret, perrexit, sed, nec illum, nec Greg. Nymmannum, Collegam (Academiz tunc fungentem Rectoratu), ob molem occupationum, votis suis discendi ardori satisfacturos, observans, post repetitionem partium Philosophiæ omnium in Collegio, cum aliquot commilitonibus, institutam disputatio, singulari ibidem felicitate in civem suum, Gvernerum Rolincium, Med. Doctorem, ex Italia nuper reversum, incidit. Ab hoc (cui partem se eruditionis suæ Medicæ præcipuam ferre acceptam mente semper grata est professus) in intimam admissus familiaritatem, ductu ejus invidendos in arte sua brevi fecit progressus, peritiamque simul Astrologiæ Genethliacæ, eodem svasore, Nicol. Pompeji, Acad. Mathematici, manu ductione usus, sibi paravit. Eundem Rolincium, Jenam ad professionem Medicam vocatum, A. 1629. Lipsiam est comitatus, & quinque illic hebdomadibus, in zdibus D. Joh. Ruperti Sultzbergeri, inter exercitia exactis Anatomica, in Academiam secutus Salanum, eademque cum ipso mensa, & eodem cubiculo, in Hier. Prætori, Philos. natur. interpretis, civis sui, usus convictu. Substitit Jenæ ferme per biennium, & zstatem, cum Rolincio, studiis potissimum Botanicis, & Pharmaceuticis, hyemen Anatomicis, impendit, in Chymicis autem Collegam illius, Zach. Brendelium, elegit hodegum. Quantum in Botanicis profecisset, luculenter jam tunc ostendit, cum, incunte A. 1631., paulo ante discessum, hortum Acad. Jenensis Medicum, sua Rolincio debentem, & auspiciis, & incrementa, sedulo coleret, ac aratro profecissum & stercoreatum in areolas ac pulvillos distingveret, variisque herbis & seminibus instrueret (2.). Sed & reliquas Medicinæ partes ita jam callebat, ut Doctoris titulum, nisi Rolincius differendæ promotionis fuisset autor, haud difficulter exambire potuisset. A. 1631., d. 22. Martii (3.), Præceptori, ut nostrum, discipulorum suorum primogenitum, Collegam olim salutare posset, votis Numen precato haud irritis, valedixit, Jenæque relicta, iter, cum Joh. Ehringio, Numburgensi (Professore postea Medico Witebergensi), ingressus literarium, Academiam initio Lugduno-Batavam adiit, sed faciem ejus, quoad studia Medica, longe suæ expectatione reperit inferiorem. Adolphi tamen Vorstii delectatus consuetudine, hoc autore Botanicen diligentius excoluit, & aliquem rerum naturalium rariorum atque

(1.) in der Historischen Beschreibung der Stadt Hamburg, ad A. 1653. p. 124.

(2.) V. M. Adr. Beieri *Syllabum Rectorum & Professorum Jenensium*, p. 926. 927., & *Archibulum Jenensium*, c. 57., p. 730.

(3.) V. Beieri *Archib.*, Jenæ, l. 6.

atque exoticarum apparatus Amstelodami sibi comparavit. Lustrato deinde Enchus celebri Bernh. Paludani Museo, Flissingz, Angliam petiturus, navem conscendit, sed, a vento Caletum rejectus adverso, visis urbibus Belgii Hispanici præcipuis, salutatoque Lovanii Erycio Puteano, summa in ipsum humanitate uso, iterata demum navigatione in Britanniam, cum Ehringio, appulit. In ista Londini initio, per 5. menses, ut linguam gentis addiceret, est commoratus, & cum Theod. Mayernio Turqveto, Archiatrorum Regis primicerio, Gvilh. Harveo (cujus novam de circulari Sangvinis motu doctrinam multis postea in Gallia & Italia infudit, libroque insigni contra Joh. Riolanum Jun. defendit), Roberto de Fluctibus (cujus ipsi experimenta non satisfecerunt), & Corn. Drebbelio, occultatore secretorum suorum invidio, frequenter conversatus. Inde Cantabrigiam, ac, M. Febr. A. 1632., in Acad. Oxoniensem, excurrit, Germanicis, ipso iudice, splendore quidem externo, non autem Virorum doctorum copia, superiorem. Ubi cum nulla in Medicina proficiendi spes a vivis alluceret doctoribus, mortuos consuluit, & e Biblioth. Bodlejanæ, in quam trimestri se abdidit spatio, voluminibus tanta assiduitate Analecta sua locupletavit, ut parum somno relinqueretur temporis. Ex Anglia A. 1632. in Galliam trajecit, & Parisiis integro versatus biennio, Medicam suam eruditionem insignibus perfecit augmentis. In Anatomicis Joh. Riolo Juniori (qui, in ipsius solius gratiam, dissectionem aliquando instituit publicam), in Botanicis Joh. Robino, Botanico regio, & Renato Morino, hortorum instructissimorum possessoribus, sibi amicissimis, Jacoboque Cornuto, in Chymicis Gvilh. Davissonio, Scoto, Pet. Joh. Fabro, Valloto, & Joh. Genaudio, Argentinenfi, Chirurgo ac Empirico celebri (cujus ædes nosocomium erant a Medicis derelictorum cæteris), plurimum debuit. Genaudii hujus, qui superstes arcana sua potiora ipsi inviderat, peste extincti MSSa pleraque & secretiora, remediaque Chymica rariora ac pretiosiora quamplurima, partim honorarii loco obtinuit, partim vero, ope Francisci de la Faye, Medici insignis, sumptu sibi comparavit modico, cum, ad indicem medicamentorum ejus, jussu regio, conficiendum, aliis laborem hunc metu contagii detrectantibus, pretio se certo conducere esset passus. Chirurgiz ibidem plurimum temporis tribuit, & Chirurgo usus hospite, hunc & collegas ita sibi conciliavit, ut ad omnes ferme illorum consultationes & ἐπεχειρήσεις invitaretur, manumque sæpe operationibus, iis haud invidis, admoveret. Vixit etiam aliquamdiu in ædibus Honorii (Honoré), Chirurgi munere fungentis obstetricio, a quo ad difficulter parturientes adductus multa rariora observavit. Sedulitatis hujus & dexteritatis in omnibus eximix beneficio brevi adeo Lutetiz inclauit, ut studiosi variarum gentium plurimi ejus institutionem expeterent, sumptibusque haud exiguis cadavera, etiam maleficorum, complura, ab ipso dissecanda, coemerent. Imo ipvatus est tandem, cum Medici & Chirurgi diffiderent, ad dissectiones, absente Riolo (præter quem, atque ipsum, nemo Doctorum Academicorum istis vacabat), publice in theatro instituendas Anatomico, ringentibus Chirurgis & Medicorum non paucis, juvenemque Germanum Anatomem docere Gallos ægre ferentibus. Vulgi sane Chirurgorum (peritioribus suo eum nihilo minus æstimantibus pretio), ne, Parisiis sedem figens, offam sibi præriperet, metuentis, tantam iis incurrit offensam, ut consultationibus illum suis & operationibus non amplius adhiberent. Invidiam hanc declinaturus, A. 1634., cum auditorum suorum non paucis, Anglis imprimis ac Belgis, Lutetia Lugdunum Gallorum abiit, Henricoque illic Grassio, Medico (cujus ipsi Bibliotheca patebat), & Pauthotio ac Coullerio, Chymicis & Chirurgis peritissimis, usus est familiariter. E quibus ille universam cum nostro peragrarè Hispaniam, nisi bellum Gallico-Hispanicum prohibuisset, constituerat, hic autem, paterno eum amore profecutus, omnium secretorum fecit participem. Cum Lugduni per tempus quadrimestre hæssisset, facto per Arverniam, cum Pharmacopoeo Lugdunensi, & Monachis quibusdam (in quorum coenobio humaniter habebatur) mendicantibus, itinere, excursionibus in montem Pilati, aliaque loca, Botanicis sæpius interrupto, per tractus Nemaufensem & Arausionensem, sub finem A. 1634., Monspelium appulit. Intima illic gavissus amicitia Laur. Catalani, Pharmacopoei insigni materiæ Medicæ, rerumque naturalium, quas in Museum magno congefserat numero, rariorum, peritæ conspicui, huic, didactro promisso, ut sibi ac amicis ad accuratorem simplicium, non ubivis obviatorum, cognitionem in privato facem præferret collegio, eademque simul, & Museo, spectanda, contrectanda & examinanda exhiberet, persvasit. Id quod tanta ab illo factum est dexteritate, ut Siegelius (cujus schedæ hujus argumenti in Bibliotheca Hamburgensi supersunt), ejusque exemplo cæteri, differentis sermones atque observationes calamo excipere non dubitarent. Ibidem, socio Sam. Remmingtoni, Angli, labore adjutus, thesaurum Curationum & remediorum empiricorum practicum, e libris ac MSS. variis, coepit congerere, & e quotidianæ ejus (quem in Therapevrica Præceptorem, in Chirurgia autem, Anatome & Botanica, discipulum habebat. adeo profecit consuetudine, ut, neminem suorum, in Gallia & Italia, commilitonum plus illò studiis suis emolumenti attulisse, deinceps sit professus. Familiariter quoque Monspelii Franc. Ranchino, Laz. Riverio, Bellevallio, Richerio, aliisque Medicis Academiæ ἐχρησίμους, nec non Formio, Chirurgo nobili, est usus, & quod iter in Hispaniam, licet frustra, meditaretur, lingvæ illius addiscendæ aliquid temporis impendit. Vernis anni 1635. mensibus Nemausum, antiquitatum Romanarum rudera spectaturus, & plantarum simul collectioni vacaturus, excurrit, parataque sibi illic Pistorii & Matth. Gnoccii, Medicorum (quibus experimenta complura debuit) insignium, ac Sam. Petiti, Ecclesiastæ πολυμαθὲς, amicitia, M. Majo Monspelium rediit, ac plantas tractus vicini amoenissimi sollicitè itidem, cum Joh. Langverio, Raph. Ficheto, aliisque comitibus; conquisivit. M. Julio anni 1635. inde Massiliam, ac porro Aquas Sextias, concessit, ibique cum Nic. Fabricio Peirescio, Mæcenate Gallico, qui eum humanissime excepit, est conversatus, & de rebus naturalibus rarioribus suavissime sermocinatus. Sedani, in convicctu Pet. Langverii, Botanici excellentis, literario jam ante conciliati commercio, trimestri hæsit tempore, ductuque illius (sicut ipse, tum in Virz suæ historia, tum in *Programmate* Jenensi anni 1639. Botanico, publice est professus), in plantarum, aliorumque simplicium, noticia exquisitiori, incredibile quantum profecit. Obtulit eidem suam, in edendis operibus ipsius Botanicis, operam, sed conatu, ob mortem, qua paulo post ille occubuit, intempestivam, irrito. Diniam hinc, ut Pet. Gassendum saluaret, perrexit, ac, navi deinde Niceæ conscensa, Genuam trajecit, lustratisque Portu Liburno, Pisis (ob Pierii Dionysii Velliz, horto publico præfecti, eximiam in ipsum humanitatem memorandis), Florentia, Bononia, Venetiis, ac alijs tractus Italiz vicini urbibus, in Academia tandem Patavina substitit. Remmingtonum illic suum iterum amplexus, interiorum sibi Joh. Rhodii, Dani, amicitiam, & summum Viri illustis, Nicol. Contareni, studiis Botanicis additissimi, quo Rolincius etiam gavissus erat patrono, favorem, mox conciliavit. E Professorum prælectionibus Anatomicas imprimis ac Chirurgicas Petri de Marchettis & Joh. Veslingii frequentavit. In cujus dissectionibus cum errores quidam a nostri discipulis essent observati, & paulo liberius notarentur, ipse hanc illorum παρρησίαν coercuit, & ad honorem debitum Viro tanti nominis exhibendum, eos est hortatus. Consilarii spartam, a Natione Artistarum Germanica universa sibi decretam, modeste quidem declinavit, nec tamen impedire potuit, quin Consiliarius & Bibliothecarius ejusdem Bohemicus, vel invitus, eligeretur. Pleraque, hætenus narrata, e Virz Siegelii Historia ἀναλόγῳ, quam ipsemet, aliorum, tam veterum, quam recentiorum (de quibus Joh. Jonsius (1.) consulendus), exemplo, scribere cepit,

(1.) Lib. 1. de Scripturis Hist. Philos. t. 2. p. 222.

re cepit, & ab anno natali 1605. ad 1636. tantum perductam, Bibliothecz Hamburgensi reliquit, in compendium contraximus. Quam, tria tantum priora vitæ complexam decennia, si ulterius, ad obitum usque, pari diligentia continuasset, & Observationibus Medicis, Physicis literariisque selectissimis, Pet. Gassendi, in *Vita Nic. Fabricii Peirescii*, laudabilem haud infeliciter æmulatus industriam, exornare perrexisset, uberiorem haud dubie de se, suisque in Medicinam ac literas meritis, dicendi suggessisset materiam, & nos ea, quæ sequuntur, e schedis suis palantibus, aliorumque monumentis, conquirendi labore levasset. Patavii A. 1636. supremos artis Medicæ honores (ab Adr. Beiero (1.) ad A. 1637. perperam relatos), Præfide Collegii Medici Bened. Silvatici, Brabeutæque Joh. Veslingio, d. 22. Mart. obtinuit (2.). Legi ipse diploma Silvatici de promotione hac membranaceum, Chirographis Nicol. Benzoni, Prorectoris, ac Professorum Medicorum, Joh. Veslingii, Joh. Domin. Salz, Alpini Alpini, Joh. Bapt. Soncini, Petri de Marchettis, Julii Salz, Gvidi Ant. Albanesi ac Joh. Franc. Bonardi, confirmatum, quo amplissimum ei eruditionis eximium, in examiniibus ostensæ, & expectationis omnium longissime superatæ, perhibetur testimonium. Imo Soncinus perpetuam ejus præsentiam Academiz suæ, in literis ad illum, d. 2. Nov. A. 1636. exaratis, verbis optare non dubitavit sequentibus: *Utinam Patavine Academiæ contingeret aliquando, ut te profitemem haberet!* Verum alia nostro mens erat, qui, titulo Doctoris impetrato, Patavio discedens, reliquam perlustravit Italiam, & Romæ (ubi se Cassiani a Pureo, Equitis doctissimi, consuetudine maximo cum fructu esse usum, in *Programmate* anni 1639. professus est Botanico) Neapolique diutius commoratus, salutatis denuo in transitu amicis Patavinis, Germaniam, post septennium apud externos transactum, A. 1638. repetiit. Vix hanc attigerat, cum Anatomes jam atque Chirurgi in Academia Jenenti Professor, Hortique Medici Præfectus, d. 2. Julii eligeretur, & tergemino huic muneri, d. 19. Julii eodem A. 1638. (3.), habita Oratione auspicali de quæstione: *Liceatne Medicis, tanta muliercularum ignoxantia grassante, obsecricum opera defungi?* (4.) præficeretur. Lustrum illi unico, singulari diligentia, fide & dexteritate, præfuit, & sub ipsum ejus aditum, dissectionem corporis humani, in Acroaterio Philosophico, instituit publicam, tessera hac gavifam symbolica: *Subiecta res oculis certum dabit consilium* (5.). Hortum Academicum veterem, seu Rolincianum, ante octennium laboriose a se adornatum, ulterius colere, illi jam præfectus, sedulo perrexit. Novum insuper, in suburbio situm Zwezeno, & a donatore, Wilhelmo III., Duce Saxo-Vinariensi, Wilhelmitani agnomen adeptum, cum arci (cui Bernhardus II., Wilhelmi filius, A. 1663. eundem restituit) Jenenti ante inservisset, Academiz A. 1640. (quo ejusungebatur Rectoratu (6.)) primus a Principe hoc exoravit, Medicoque attributum Collegio herbis ac floribus, exoticis pariter atque indigenis, instruxit (7.). Reliqua ejus in Musas Salanas merita Joh. Mich. Dilherrus, Philologus & Theologus Jenensis, A. 1643., in *Epistola*, Hier. Prætorii *Philosophiæ Practicæ*, a se recensitæ, & ipsi inscriptæ, præfixa, verbis celebravit sequentibus: *In fronte horum libellorum collocavi nomen tuum, tot notum regionibus. Viderunt enim & audierunt Slegelium, naturæ arcana rimantem, & hominis artificiosissimam texturam retinentem, Belgium, Angliam, Galliam, Italiam. Et, cum tandem Jena, unanimi procerum Academicorum suffragatione, & clementissimo Dm. Nutritorum consensu, te doctorem nancisceretur, quot se tibi debere beneficia confessa est? Non docendo solum singulari ornameto & incremento, sed consulendo etiam, in gravibus periculis, laudabili adjumento, fuisti. Universitatis fundos, dynastiam Rhemensem, & oppidum Apoldam, cum pagis eo pertinentibus, prudenter gubernasti, causam publicam, apud Duces utrorumque castrorum, fideliter egisti, & quod primo loco ponendum erat, ita Sereniss. Saxonie Ducibus te, dotibus animi tui excellentissimis commendasti, ut, licet, non absque dolore, ex Universitate illustrissima dimittereris, Archiatri tamen & Consilarii honoribus clementissime ornatus discederes. Sed nolo plura, publice nota, hic recensere. Hoc unum sufficiat: Stante Jena, non cadet fama Slegelii. Hæc ille suo, & Zach. Præschencii, J. Cti, Gvernerique Rolincii, Medici, in eadem secum versatorum sententia, nomine. Anno sc. 1642. exeunte, Slegelius in civitatem patriam Hamburgensem, a Senatu, ad Poliatri primarii revocatus officium, Jenæ d. 11. Oct. valedixit, sed, ante discessum, a Wilhelmo III., Duce Saxo-Vinariensi, Archiatri & Consilarii donatus est titulis. Hamburgi Medicus hic consummatissimus praxi artis suæ felicissima, per decennium, inclauit, bonis omnibus longe gratissimus. Nuptias ibidem, Car. Avantii, Prof. Patavini, Joh. Mich. Dilherri, J. G. Volcammeri & Dan. Wülferi, amicorum Noribergerum, Medicorumque, quorum præerat Collegio, patriz omnium, ornatas Epithalamias (8.), d. 4. Apr. A. 1643. celebravit cum Elisabetha, Ahasveri, sive Svederi potius Hüpkennii, mercatoris, filia, e qua gnatos quidem quatuor, ac puellas duas, sustulit, sed in prima omnes pueritæ, illis superstes, extulit. De morte, qua d. 20. Febr. A. C. 1653. (non 1652., quem Joh. Dan. Major (9.), eumque secutus G. M. Königius (10.), substituunt), ætatisque 48., occubuit, immatura, ejusque causa, diversæ apud diversos occurrunt narrationes. Rumor vulgaris percrebuit, scriptis multorum confirmatus publicis (11.), mihiqve ipsi olim (12.) fide visus haud indignus, Slegelium, cum cadaver malefici, a magistratu impetratum, tertio a suspendio die, dissecare esset aggressus, & sectionem continuaturus, postriedie ad illud rediret, colapho a brachio furciferi, sponte atque avulso, in caput suum prolapsus, sibi inflicto, perterritus, eadem luce in morbum incidisse lethalem, hujusque die 17mo expirasse. Non deerant, inter plebejos, homines superstitiosi, qui revixisse maleficum credebant. Fuere & inter cordatiores, qui reliquias quasdam vitæ in eodem, laquei violentia non omnino extinctæ, per integrum delituisse quatruiduum, & motum hunc brachii produxisse, arbitrarentur, ipsique Thomæ Bartholino imponent, in *Diff. de Vasis lymphaticis*, A. 1653. edita, sic scribenti (13.): *Ipsa hac hyeme Slegelius, Anatomicus Hamburgensis, graviter decubuit, quod, admota novacula, furciferum, in mensa Anatomica, cum borrore videri se moventem. Dissenserunt ab his, qui, cum Joh. Dan. Majore (14.) & Joh. Val. Willio (15.), cadaver vitæ omnis fuisse expers statuerunt, motum autem brachii, quod, pridie dorso substratum, tota nocte tensionem musculi pectoralis perpetuam sustinuerat, ad anteriora resilientis, violentum, à causa naturali, subita scilicet musculi illius contractione, derivarunt. Licet autem, ex hæctenus allegatis, causam motus istius alii aliam comminiscerentur, plerique tamen terrorem, quem nostro is incussisse ferebatur, morbum ipsius fatalem mortemque accelerasse, cum vulgo Hamburgensi (16.), existimabant. Verum, si Joh. Placcium, Poliatrium, ceterosque Medicos Hamburgenses, qui dissectioni interfuerunt, & Bartholinum, rumori credulum, de errore suo, per discipulos ipsius, Mich. Lyserum (17.) & Henr.**

a Moini-

(1.) in *Syllabo Proff. Jen.* p. 887. (2.) V. Carmina Gratulatoria Joh. Rhodii, Henrici Lutterloh & Joh. Georg. Wirsungi, Patavii A. 1636, in 4. excusa. (3.) V. M. Adr. Beieri *Archibetellum Jenense*, c. 57., p. 722, 729. (4.) V. *Programma* ejus Jenense, illi A. 1638. præmissum. (5.) V. Adr. Beieri *Archib.* Jen., c. 54., p. 665. (6.) V. Beieri *Syllabum* p. 255. (7.) V. Beieri *Syllabum* p. 233, 237, 238., & *Archib.* Jen., c. 25. p. 311., & c. 57. p. 718. (8.) Prodiere illa, partim Hamburgi A. 1643., partim Noribergæ A. 1644., in 4. (9.) in *Historia prima Anasomus Kiloniensis* p. 11. (10.) in *Biblioth. Ver. & nova* p. 760. (11.) V. Thomæ Bartholini *Tr. de Vasis lymphaticis*, t. 4. Or. 30. p. 270., & *Diff. de Peregrinis Med.* p. 13., J. D. Majorem & G. M. Königium illos., Joach. Viti Wigandi (sive Joh. Val. Willii) *Diff. II. de Philotrorum Germanorum itineribus* p. 156., J. Alb. Fabricii *P. II. Memor. Hamburg.* p. 1044., & W. H. Adelungii *Histor. Beschreibung der Stadt Hamburg*, ad A. 1653., p. 124. (12.) P. II. *Isagoges ad Hist. Hamb.*, c. 8., §. 3., p. 270. (13.) c. 4. (14.) l. c. (15.) l. c. (16.) V. Henr. a Moiniichen Epist. ad Th. Bartholinum, A. 1654. scriptam, *Cent. II. Epp. Med. Bartholini*, n. 50., p. 570. (17.) V. Lyseri Ep. ad Bartholinum d. 15. Jun. A. 1653. (in cujus locum, typographi incuria 1652. substituit) exaratum, *Cent. II. Epp. Med. Barthol.*, n. 25., p. 483.

a Moinichen (1.), A. 1653. ac 1654. amice monuerunt, audias, rumor iste, de alapa Slegelio inflata, & orto hinc terrore lethali, falsissimus fuit, & ab invidis confictus, nullumque vel minimi motus indisium, in cadavere, cum disseccaretur, a quoquam est observatum. Imo perhibetur ab iisdem Slegelius, jam ante Anatomen, de adversa conquestus esse valetudine, & altero, post sectionem inchoatam, die in febrim incidisse exanthematicam, sive petechialem malignam, morbum Hamburgi tunc epidemium (2.), illaque, cum per XVII. dies decubisset, expirasse. Moribundus, in tabulis voluntatis ultimæ, quod ænæ, decederet, Bibliothecam instructissimam, MSSa sua, & omnem rerum naturalium atque artificialium rariorum, Organorumque Anatomicorum ac Chirurgicorum, apparatus, Bibliothecæ urbis Hamburgensis legavit publicæ, & nuntium insuper sacram, nuper extructam, campanis Musico-Harmonicis, sumptu suo, iussit exornari.

Conferantur de Slegelio (de cujus Historia vitæ propriæ avædōsupra est dictum), præter alios, jam allegatos, Epicedia, et scripta, M. Adr. Beieri *Syllabus Professorum Jenensium* p. 255. 770. 884. 885. 927. 928., & *Archædus Jenensis vernaculus*, c. 25. p. 311., c. 54. p. 601., c. 55. p. 681., c. 57. p. 718-723., Henn. Wittenii *T. I. Diar. Biogr. Sec. XVII.*, ad A. 1653., Joh. Ant. Lindani *Lib. I. de Scriptis. Med.* p. 509., Georg. Abr. Merclini *Lindenius renovatus* p. 869., Casp. Hofmanni *Prefatio Rejectionum Patologicorum*, & Carmen ad illum de *avædōsupra*, in *Centuria II. Poematum sacrorum*, Altorfii A. 1651. editorum, num. 178., obvium, Joh. Alb. Fabricii *P. II. Memor. Hamb.* p. 1044., *Isagoge mea ad Hist. Cimbr.*, P. II., c. 8., §. 3., p. 210., ac *P. IV.*, c. 10., §. 28., p. 620., & Joh. Casp. Zeumeri *Vitæ Proff. Med. Jen.* p. 41. 42.

Inscripserunt et Epistolis peculiaribus Casp. Hofmannus, Med. Prof. Altorfinus, *Pathologiam parvam*, Jenæ A. 1640. in 8., Joh. Mich. Dilherrus *Philosophiam Practicam* Hier. Pratorii, a se recensitam, Noribergæ A. 1643. in 12., & Christoph. Schelhammerus, civis ipsius, & in professione Medica Jenensi successor, *Disp. Inaug. de lãero*, Basileæ A. 1643. in 4. editam. Præter ea, aliz ad illum Epistolæ Casp. Hofmanni, Gothofr. Mæbii, Gvern. Rolfincii, Joh. Placcii, Joh. Marii (*Poliatri Ulmenfis*), Theod. Konderdingii, Joh. Veslingii, Joh. Bapt. Soncini, Joh. Rhodii, pluriumque Germaniz & Italiz Medicorum, avædōsupra, inter MSSa ejus, in Bibliotheca asservantur Hamburgensi.

ELOGIA.

Joh. Mich. Dilherri judicium de illo honorificum in Vitæ jam exhibuimus historia, Joh. Riolani Jun. autem, e Præceptore adversarii, Censuras, in quibus Senex morosus auditorem hunc suum vel invitus laudibus ornavit eximus, melle simul atque felle aspersas, infra, in *Commentationis de Sangvinis motu* recensu, itidem recitabimus.

Casp. Hofmanno (in *Carmine modo laudato*) Amicorum audit decus veterrimum, ac (in *Epistolis ad T. Reinesium* p. 1.) *Vir Cl. & filiali sibi amore prosequendus.*

Herm. Conringio (in *pref. libri de Sangvinis generatione & motu*, ac in *Epistolis* p. 105.) *Vir ingenio & judicio insignis*, ac (in *Introd. ad artem Med.*, c. 4., p. 110.) *longiore vita dignissimus.*

Petro a Castro, Med. Prof. Patavino (in *Bibliotheca Medici eruditi* p. 38.), *Vir doctissimus.*

Christ. Langio, Prof. Med. Lipsienfi (in *Diff. de lacte humano*, §. 14.), *Vir famigeratissimus.*

Thom. Bartholinus, in *Tr. de vasis lymphaticis in brutis*, c. 4., cum *Virum ad Anatomies gloriam natum*, & in *Defensione dubiorum Anatomicorum de lacteis thoracis*, c. 5., *Virum solide eruditionis, & nature non fictum fautorem*, præpropera morte catibus eruditorum non ita pridem ereptum, appellat; in *Consilio autem de Peregrinat. Medica* p. 11., locum illi tribuit inter *professores clarissimos*, nostro seculo in *cultioribus regnis Europæis florescentes*, & *exteriorum studia ad se allicientes.*

Theod. Konderdingius, Archiater Brunsvico-Hannoveranus, in *Epist. ad illum avædōsupra*, A. 1647. scripta, his eum verbis compellavit: *Insignis tua eruditio, & sollicita industria, in Gallis & Italia, unde paulo ante adventum meum discesseras, laudata mihi sæpius est ab amicis tuis (Dn. Veslingium, Rhodium, Corvinum, Pharmacopæum Romanum, & alios, puto); & postea in Germaniam rediit, apud venerandum senem Altorfinum, Casp. Hofmannum, expertus sum, quam ille virtutes tuas æstimavit. Scio & quanti te faciat Herm. Conringius, Vir celeberrimus, & amicus tuus summus.*

Joh. Dan. Major (in *Historia primæ Anatomies Kiloniensis* p. 11.) *Medicum eum vocat clarissimum, Anatomicumque insignem*, & (in *Defensione Chirurgiæ infusoriæ*, Dub. 10., §. 17.) *clarissimis Germaniæ superioris Anatomicis annumerat.*

Georg. Frid. Laurentio (in *prefat. Exerc. in Aphorismos Hippocratis*, lit. d. 1. a.) *Ornamentum audit artis Medice, Virque tam in inveniendis ingeniosissimus, quam operando felicissimus, & ad invidiam doctus.*

Joach. Vito Wigando, sive Joh. Val. Willio (in *Diff. II. de Philiatr. German. itineribus* p. 150.), *Anatomicus doctissimus.*

Günth. Christoph. Schelhammero (in *Introd. ad Physiologiam* p. 25.) *Vir insignis.*

SCRIPTA EDITA.

Problema, an Spiritus nutriatur externo aere? Præfide D. Casp. Hofmanno, Altorfii 1627. in 4.

Disp. de Hydrope, Præfide D. Gvern. Rolfincio. Wireb. 1628. in 4.

Disp. de Suffocatione uterina, pro loco in Collegio Medico habita. Jenæ 1638. in 4.

Disp. de Dentibus, Jenæ 1639. in 4.

Disp. de natura Lactis, Resp. Joh. Theod. Schenckio (*postea Prof. Jen. Medico*). Jenæ 1640. in 4.

Disp. de Erysipelate, Jenæ 1640. in 4.

Disp. de Hydrophobia, seu rabie contagiosa, Jenæ 1640. in 4.

Ophthalmographia & Ophtiscopopia, Resp. Christoph. Schelhammero (*postea Prof. Jen. Medico*). Jenæ 1640. in 4.

Disp. de saluberrimo delectu Venarum in corpore humano secundarum, Jenæ 1641. in 4. (Commendatur a Joh. Dan. Horstio in *Manud. ad Medicinam*.)

Disp. de Epilepsia, Resp. Giliano Gartzio, Hamburgensi. Jenæ 1642. in 4.

Disp. de Lue Venerea, Jenæ 1642. in 4.

Disp. de Quartana intermittente, Jenæ 1642. in 4.

Commentatio de Motu Sangvinis, in qua præcipue in Joh. Riolani Jun., V. C., sententiam inquiritur; ad D. Christoph. Schelhammerum, Prof. Med. Jenensem, & D. Gilianum Gartzium, Med. Hamb., Anatomicos exercitatisimos (*Autoris olim discipulos*). Hamburgi 1650. & 1652. in 4. Tractatui huic, in quo Gvilh. Harvei de Sangvinis circulatione doctrinam, contra Joh. Riolani Jun., Præceptoris sui, *Anthropographiam denuo recognitam*, modeste defendit, præmissum est Carmen prolixum encomiasticum Mich. Kirstenii, Prof. Hamburgensis, quem deinceps illum, velut a se, Slegelii tunc domestico, suppeditatis ab hoc aliquot tantum experimentis, elaboratum, sibi vindicasse Vinc. Placcius

Yyy yy yy 2

(T. II.)

(1.) in *Epist. num. 16. pag. præc. citata*, p. 569. 570.

(2.) V. Joh. Dan. Majorem loco num. p. p. præc. citata.

(T. II. *Theatri Anon. & Pseudon.* p. 160.) perhibet, sed mihi non persuadet. Thom. Bartholinus, in *Defensione duobus Anatomie de lacteis thoracis*, c. 5., ita de illo: *Riolani circulum, circulatoribus quam Anatomicis digniorem, singulari dexteritate delevit & expunxit P. M. Slegelius, Vir solida eruditionis & naturae non fictus fautor, praepropera morte cæcibus eruditorum non ita pridem ereptus; nec ad tanti Viri argumenta quidquam, quod stringeret, haecenus reposuit Riolanus, quamquam magistraliter, sed acerbius, more suo, contra discipulum disputavit.* Vopiscus Fortunatus Plempius, Prof. Lovan., in *Fundamentis Medicinæ auctis*, valde eundem effert, seqve, Riolani circulationem chimericam scripto itidem impugnaturum, viso *solidissimo* hoc opusculo, cum nihil posset addi, labore isto supersedisse fatetur, testibus Bartholino l. c., & Mart. Bogdano, in *Epistola ad Bartholinum* (*Centurie II. Epp. Med. Bartholini inserta*), p. 526. Joh. Dan. Major, in *Diff. de aurea Jovis Catena*, c. 11. §. 14., sequenti eundem ornat elogio: *Universum negotium circulationis Sanguinis accurate, si quisquam alius, in compendium redegit P. M. Slegelius in pererudita, quam scrupulosius Riolani disputationibus opposuit, de Sanguinis motu Commentatione.* Commendatur etiam ab Herm. Conringio (quo iudice Autor novam Riolani de Circ. sangv. sententiam doctissime refutavit) in *Introd. ad art. Med.*, c. 4., p. 108. 110., Pet. a Castro in *Biblioth. Medici eruditi* p. 38., & Günth. Chr. Schelhammero (cui opus audit præclarum) in *Introd. ad Physiologiam* p. 25. Reposuit illi Riolanus *Defensionem adversus P. M. Slegelii de motu Sanguinis inquisitionem*, in *Opusculis Anatomicis variis ac novis, de Sanguinis imprimis motu, ejusque circulatione vera, ex doctrina Hippocratis, agentibus*, Lutetizque A. 1652. in 12. excusis, p. 231-354., publicatam, de qua Bartholini paulo ante recitavimus iudicium. Solita ille maledicentia in Slegelium, elogiis tamen passim ornatum insignibus, debacchatur, ac, in *prefatione*, cum Medicum eum vocasset *eruditissimum*, sed indolis litigiosæ simul accusasset, dictatoriam hanc de illo, scriptoque ipsius, fert sententiam: *Slegelius, Vir doctus, & peritus Anatomicus, est subtilis Sophista, maximus vitiligator, qui in festucis colligendis occupatur, dum micrologiam affectat, & in scirpo nodos querit. Est verbosissimus & scribacissimus, cujus liber 16. folia integra continet, quæ poterat 5. foliis exprimere. Diffusa oratione describit, quæ poterat tribus vel quatuor lineis explicare. Quibus aliisque inæstimabili fatiisimis facile a Slegelio potuisset respondere, nisi mors immatura sequenti anno 1653. teris illum eripuisset.*

Adversaria Memorabilia Medicorum, Georg. Hier. Welschii *Consiliorum Medicinalium Centuriis IV.*, Ulmæ A. 1676. in 4. excusis, adjecta. V. G. A. Mercelini *Lindenium renovatum* p. 869., & H. Wittenii *T. I. Diar. Biogr. Sec. XVII.*, ad A. 1653.

Programma de selectioribus rei herbariæ Scriptoribus, Hortisque Medicis potioribus, lectionibus Botanicis præmissum. Jenæ 1639. in 4.

Programmata quædam alia Jenensia.

Programma administrationi Anatomicæ præmissum. Hamburgi 1653. in 4. Recusum istud est A. 1715. in Joh. Alb. Fabricii *Mantissa Memor. Hamburg.* p. 410-416.

Carmen, Joh. Veslingii *Observationibus de Plantis Aegyptiacis*, Patavii A. 1638. in 4. excusis, præfixum.

Disputationes Medicæ Inaugurales, illo Præside propositz.

Frid. Balduini, Wittebergensis, de Calculo renum & vesicæ. Jenæ 1638. in 4.

Christoph. Pauli Tham, Sondershufæ Schwartzburgici, de Empyemate. Jenæ 1639. in 4.

Gottfr. Vogelii, Haynæ Misnici, de Palpitatione cordis. Jenæ 1639. in 4.

Joh. Wilibaldi Höpneri, Palatini, de Hæmorrhagia in genere. Jenæ 1640. in 4.

Joh. Dammenhanii, Altenburgensis, de Hydrope Ascite. Jenæ 1640. in 4.

Ad. Haberkornii, Cizensis, de affectione Hypochondriaci. Jenæ 1641. in 4.

Joh. Aug. Windorferi, Moravi, de Ileco. Jenæ 1642. in 4.

SCRIPTA INEDITA.

1. QUÆ IN BIBLIOTHECA PUBLICA HAMBURGENSE SUPERUNT.

1. Historia Vitæ propriæ imperfecta, de qua supra jam dictum.
2. Herbarium vivum, summa congestum industria, & in VI. Pemptadas librorum, totidemque Volumina grandia, distributum, quorum Primum libris V. Alphabetico plantas singulas, una cum genere & similitudine conjunctis, sistit ordine; Secundum 1. Violas, floresque his cognatos, 2. Flores ex Bulbis, 3. Flores sylvestres, 4. Herbas odoratas & coronarias, 5. Plantas umbelliferas; Tertium 1. Radices, 2. Herbas purgantes, 3. Convolvulos, & plantas aliis innitentes stirpibus, 4. Herbas deleterias & perniciosas, 5. Filices, muscos & Fungos; Quartum 1. Frumenta, 2. Legumina, 3. Vitia frugum, 4. Gramina & trifolia, 5. Plantas aquatiles & palustres, Quintum 1. Herbas edules, 2. Cucumerarias & fructus herbaceos, 3. Bulbos esculentos, 4. Oleracea, quæ ad ciborum condituram adhibentur, 5. Carduos; & Sextum denique 1. Frutices spinosos, 2. Frutices non spinosos, 3. Arbores fructiferas, 4. arbores sylvestres, ac 5. perpetua fronde virentes, coniferas resiniferasque, exhibet. Laudes ejus in C. H. E. D. *Relatione de itinere suo Anglicano & Batavo*, A. 1710, edita, p. 22., invenies.
3. Prælectiones Botanicz Jenenses, in fol.
4. Anthropographiæ liber tertius, in 4.
5. Gvern. Rolincii Dissertationes Anatomicæ, notis a Slegelio auctæ, in 4.
6. Memoriale pro dissectionibus Anatomicis, in 8.
7. Dictionarium Anatomicum Latino-Germanicum.
8. Syntagma Exordiorum Anatomicorum, seu Dissertationum dissectionibus præmissarum, in 4.
9. Discursus Anatomicus de Oculorum structura & actione, in 4.
10. Tr. de Venis, arteriis & nervis.
11. Tr. de Musculis, in 4.
12. Observationes de Ovo, in 4.
13. Lib. I. & III. de Bile, in 4.
14. LLCC. Medicinæ Practicæ, ex variis collecti Autoribus, in 4.
15. Consultationum Medicinalium Liber I., cum præfatione de Consultationibus in genere, earumque utilitate, nobilitate & necessitate, in 4.
16. Consultationum & Observationum Medicarum ingens fasciculus, in 4.
17. Idea Sanitatis & morborum, in 4.
18. Febrium curandarum methodus, in 4.
19. Collectaneorum Medicorum Volumina complura, in 4.
20. Variarum Historiarum & Observationum Medicarum, apud externos observatarum, & ab amicis communicatarum, Volumina duo, in 8.

21. Observationum Chirurgicarum, Anatomicarum & Practicarum, Fasciculi complures, in 4.
22. Observationum Chymicarum aliquot Volumina.
23. Beschreibung allerhand Chymischer Medicamenten, in 4.
24. Explicationes vocum Medicinæ difficiliorum, in 4.
25. LLCC. reales Scriptorum de argumentis Medicis, in 4.
26. Catalogus Autorum rariorum, præsertim Medico-Physicorum, Alphabeticus, in 4.
27. Index Plagiariorum, præcipue Medicorum, in 4.
28. Orationes IV.: 1. Auspicalis de Vetustissimæ saluberrimæque Artis obstetriciæ scientia & usu, Obstetricum erroribus, & quæstione: Liceatne Medicis, tanta muliercularum grassante ignorantia, obstetricio defungi munere? Jenæ A. 1638. habita (*quam MStam Noribergæ etiam a D. Gotfr. Thomasio asservari Rud. Mart. Meelfubrerus, in Accessionibus ad Janssonii Biblioth. latenter & promissam, p. 138., testatur.*); 2. de Medicorum in bellis necessitate, in quinque Candidatorum promotione dicta; 3. de loco Siracidis: *Qui peccat in Creatorem, incidit in manus Medici*; in trium Candidatorum promotione recitata; 4. de Oeconomia Medicorum circa ægrotantes, sive officii erga illos; in 4.
29. Fasciculus Præfationum, Disputationibus præmissarum, in 4.
30. Tractatio de variis Philosophorum Sectis, in 4.
31. Acta Rectoratus, quo Jenæ A. 1640 est functus, Academici, in 4. (Monendum autem, esse, e MSSis hisce, mihi visis, quædam juvenilia, minusque elaborata, quædam manca aut imperfecta, quædam in privatos tantum usus congesta, nec editioni destinata. Sunt etiam, de quibus dubito, an Slegelium revera agnoscant Autorem, an vero manu illius tantum sint exarata. In quem censum imprimis refero, quæ numeri 4. II. 13. 17. 18. 30. exhibuere.)

II. AFFECTA ET PROMISSA (*quæ an supersint ambigo*).

1. Tr. de insigni Plantarum & Animalium venenatorum usu, in *Vite sue* ab ipso memoratus *historia*, ubi Observationes se quasdam, ei inservituras, Diniz Gallorum collegisse testatur.
 2. Tractatus de Consensu partium in Corpore humano, in quo docetur vera medicamentorum externorum & internorum applicandorum ratio.
 3. Colloquia herbas investigantium.
 4. Tr. de studio Medico docendo & discendo, in quo simul de Academicarum restauratione, & abusu profitentium, agitur.
 5. de Chirurgia apud Germanos excolenda.
 6. Observationes de Obstetricum ignorantia.
- [Quinque his scriptis posterioribus se manum imposuisse (incertum an ultimam), in *Catalogo MS. Autorum rariorum*, perhibet.]

M. NICOLAUS JOHANNES a SLICHTEN, Dithmarsius, Pastor in Palatinatu Electorali Eicholzheimensis. Disp. de Sacramentis in genere, & in specie de Baptismo ac S. Cœna, Præfide Qvirino Resitero, Th. D. ac Prof., proposita. Heidelbergæ 1610. in 4. (In hujus titulo *Nicolaus Johannis* tantum appellatur.)
Leichpredigt über Friderich Pleicard Landschaden von Steinach, auf Eicholzheim, auß Rom. VIII. 15. 16. 17. Heidelberg, 1618. in 4.

JOHANNES GEORGIUS SLOTEL, Hamburgensis, Med. D.
Disp. Inaug. de pravitate Sangvinis, Præfide D. Bernh. Albino. Francofurti ad Viadrum 1689. in 4.
DAVID MATTHIAS SLUTERUS, Hamburgensis, JCrus.
Leben Matthæi Sluteri, J. U. D. und Hamburgischen Rathsherren. Prodiit Hamburgi A. 1723. Volumine V. *Memoriarum Hamburgensium* Joh. Alb. Fabricii, p. 427-439.
JOHANNES SLUTERUS Junior, Hamburgensis, Matthæi, J. U. Doctoris & Senatoris, filius, ipse etiam J. U. Doctor (Gießæ d. 19. Oct. A. 1707., Academix Jubileo, creatus) ac in patria Practicus, &, ab anno 1719., Syndicus. V. *Nova Germaniæ literaria*, M. Febr. A. 1708., p. 67., & *Nova literaria Lubecensis*, M. Apr. A. 1700., p. 121. 122.
Disp. de Fratri germani Qverela inofficiosi adversus quoscunque, Præfide D. Joh. Nicol. Hertio proposita. Gießæ 1705. in 4.

Disp. Inaug. de Responsis Mercatorum. Gießæ 1706. in 4. V. *Hamburgum anni 1716. literatum* p. 20.
MATTHÆUS SLUTERUS, Hamburgensis, Johannis, J. U. Doctoris ac urbis istius initio Advocati, deinde Tribunalis regii Wismariensis Assessoris, nec multo post aulæ Güstrovio Megapolitanæ, tandemque Consiliarii ac Consulis Hamburgensis (*Tomo II. fufius celebrandi*), filius ex Elisabetha, Matthæi Traineri, Patritii Noribergensis & JCr Hamburgensis, gnata, natus d. 15. Aug. 1648., post studiorum in schola Wismariensi tyrocinia, cum fratre Severino Walthero (*de quo statim dicetur*), A. 1668. in Acad. Jenensẽ, & A. 1669. in Altorfinam, abiit, domesticoque Joh. Mufæi & Joh. Conr. Durrii, Theologorum, gavisus convictu, JCr utriusque audivit celeberrimos, Germania deinde Belgioque fœderato Iustratis, Güstrovium ad parentes rediit, & illic, titulo Doctoris A. 1673. Rostochii reportato (1.), Praxi, in Cancellaria Megapolitana, vacavit forensi (2.). Eandem, ex itinere ad Gallos, aliosque exteros, A. 1679. finito (3.), reversus, in urbe patria Hamburgensi, ducta illic A. 1681. uxore Agnete Mõlmannia, Georg. Lessii & Barth. Phil. Meureri, JCrurum istius, vidua, continuavit, donec d. 10. Aug. A. 1703., conjugi, 4. liberos enixa, fatali, in ordinem ejusdem eveheretur Senatorium. Syndicus civitatis hujus patriz A. 1701. (quo tamen dignitatis istius eum Candidatis adscriptum fuisse accepi) a Georg. Ern. Stahlio (4.), Consul autem A. 1704. a Jac. Bernhardo (5.), perperam est appellatus. Obit d. 20. Nov. A. C. 1719., & ætatis 72., patrizque Johannem filium, J. U. D. ac Syndicum illius, reliquit.

De Vita ejus, scriptis ac laudibus, fufius sunt commentati David Matthias Sluterus, JCr., in *Biographia Germanica*, quæ A. 1723. Hamburgi, Volumine V. *Memoriarum Hamburgensium*, Joh. Alb. Fabricii p. 427-439., prodiit, & M. Joh. Christoph. Krüfcke, Ecclesiastes Hamburg. Petrinus, in *Carmine funebri elegiaco*, Notis illustrato, quod in eodem, p. 440-462., est recufum.

- (1.) V. D. Christ. Woldenbergii, JCr Rostoch., *Programma, Disputationi ejus Inaugurali præmissum*, in quo hæcenus narrata fufius exponuntur. (2.) V. Henn. Wittenii *Centuriano memoria Theologorum renovata*, Dec. VIII., p. 1048. (3.) V. Sev. Walth. Sluteri *Propyleum Historia Christiana* p. 70. (4.) *Tomo III. Observationum literarum Halensium selectarum*, Obs. XX., p. 194. (5.) in *Novellis resp. lit. Gallicis*, M. Aug. A. 1704., p. 197.

Confer de illo, ejusque scriptis, Christ. Woldenbergii *Programma citatum, Nova Literaria Lubecensia, M. Apr. A. 1700.*, p. 122, 123., & *Nova literaria Germanica, M. Febr. A. 1703.*, p. 76-79.

SCRIPTA EDITA.

I. LATINA.

Disp. de Jure accrescendi, Præfide D. Ern. Cregelbo. Altorfii 1670. in 4.

Disp. de Actu judiciali extremo, seu Executione, tam criminali, quam civili, Præfide D. Henr. Rud. Redekero. Rostochii 1672. in 4.

Disp. Inaug. de Successione extraordinaria, Præfide D. Christ. Woldenbergio. Rostochii 1673. in 4.

Justinianus defensio, in Athenæo Güstroviensi, Respondente Dav. Slutero, fratre, exhibitus. Güstrovii 1677. in 4.

Sciagraphia Bibliothecæ Patrum maximæ, Tomi XXVII. Lugduni Gallorum A. 1678. publicatæ, Sever. Walch. Sluteri, fratris, *Propyleo Historia Christianæ, Francofurti A. 1680. in 12.*, & Lüneburgi A. 1696. in 4., excuso, subjuncta.

II. GERMANICA.

Tractatlein von einer zu Recht beständigen Gewohnheit. Hamburgi 1694. in 4.

Vorstellung der Ursachen des strengen Winters und täglichen Gewitters der Jahre 1694. und 1695., nach William Kocks, Englischen Mathematici, Grundregeln. Hamb. 1695. in 8.

Aspektenzeigere über die Jahre 1696. 1697. 1698. 1699. 1700. 1701. 1702. und 1703., in einem leglichen derselben Jahre einzeln aufgegeben; samt einer ihnen allen miteinander bedruckten Vorrede, woraus ein jeder, der Sternkunst sonst unersahner und ungelehrter, gar leicht erkennen kan, wie man, nach William Kocks, eines Engelländischen Mathematici, wenigen, gar leicht zu behaltenden, Grundregeln, von dem Gewitter vorher urtheilen möge. Hamburgi 1696-1703. in 8. Scripta hæc, diversis annis edita, in quibus tempestatum in singulis vicissitudines, e Planetarum mutuis aspectibus, juxta Wilh. Kockii, Angli, Axiomata meteorologica, plenius simul illustrata, sunt prædictæ, ob accuratorem, & certitudinem exquisitam, doctrinæ huic crebris experimentis, atque observationibus ingeniosis, conciliatam, fuisse commendat, judiciumque suum aliquot anni 1701. exemplis confirmat, Autor (qui Georg. Ern. Stablius est, Med. D. & Prof. Halensis) Observationis XX. Tomi III. Observationum selectarum Halensium, ad rem literariam spectantium, A. 1701. editi (de Meteorologia Cokio-Sluteriana), p. 391-404. Qui etiam p. 404. promisit, se Cokio-Sluteriana ista artis hujus fundamenta & experimenta concinnaturum, & sub ordinem aliquem distributurum, ut tanto commodius, sub variis schematibus, curiosis quibuslibet inservire, adeoque ulteriori elucidationi experientie via sterneret. Quod factum est in der Einleitung zu der neuen Meteoroscopia, oder Witterungsdeutung nach William Kocks Grundregeln und D. Matth. Sluters Anmerkungen, quam 1715. in 8. produisse e Catalogo quodam didici. Commendat eadem, & Slutero einen vorstehlichen Meteoristen, der dis Studium zu einem höhern Grad der Wissenschaft zu bringen sich angelegen seyn lässet, appellat, Dethl. Cluverus in *Nova Crisi temporum, Tumo I.*, sive A. 1700., n. 33., p. 263. 264.

Summarischer Abriß des Tractates von denen Erben in Hamburg, nach seinen Theilen, und derselben Capitteln. Hamb. 1698. in fol.

Historisch und Rechtsbegründeter Tractat von denen Erben in Hamburg, derer Achterfolgung, und Kostündigung der darinn versicherten Gelder. Hamburgi 1698. & (solo primo quaternione recuso, novoque titulo eines Historischen und rechtsbegründeten Tractats von unbeweglichen Gütern, nach den Sächsischen, Hamburger und Keyserlichen Rechten, in prioris locum substituto) 1709. & 1715. in 4. Opus VII. constans partibus, quarum secunda de re cerevisiaria, & tertia de foris ac plateis urbis Hamburgensis, lectionem præ cæteris merentur. Συνοψία illius, num in scripto præcedenti vernaculo, tum in *Actis Erud. Lipsiensibus, M. Febr. A. 1699.*, p. 77-81., invenies. Commendatur etiam a Christ. Gryphio (multa in eo occurrere memorabilia judicante), in *Diff. Isagog. de scriptoribus seculi XVII. Historicis, c. 2.*, p. 88., & Sam. Reyhero in *Hist. Juris univers.*, c. 44., p. 355. 366.

Tractat von dem Entstehungs Processe, welcher gemeinlich bey der Achterfolgung der Erben in Hamburg vorkommt: Mit Responsis der Rielischen Juristen-Facultät und D. Sam. Strykii. Hamb. 1699. in 4. V. de illo *Nova Lit. Germ.*, M. Febr. A. 1703., p. 79.

Tractat von der Eheleute Erbrechte, so wol in gemeinen Keyserlichen, als Sächsischen Rechten, begründet; woben erwiesen wird, daß selbiges Recht auch in den Hamburgischen Ländern, Billwärder, Ochsenwärder, &c., Statt habe: Samt einer Historischen Vorrede, worinn mit mehrerm gezeigt ist, wie die Sachsen einen großen Theil von Europa nach und nach erstritten, und daher das Sachsen Recht an vielen Orten, auch außerhalb Sachsen, angenommen und noch im Brauche sey. Hamb. 1700. in 8. V. de illo *Nova Lit. Lubec.*, M. Oct. A. 1700., p. 316. 317., & *Nova Lit. Germ.*, M. Febr. A. 1703., p. 79.

Tractat von Verlassungs Rechte, nach den Sächsischen, Elbischen und Hamburger Rechten. Hamb. 1703. in 4. Caput hujus de Resignationis jure libri argumenta, iisdem verbis, enarrant *Nova Literaria Lubecensia, M. Dec. A. 1702.*, p. 375. 376. 377., & *Nova literaria Germanica, M. Febr. A. 1703.*, p. 76. 77.

A Dav. Marth. Slutero l. c. sequentia ejus memorantur avēdota:

1. Der Hamburgische Richter.
2. Anmerkungen über den in Hamburg üblichen Proceß.
3. Annotationes ad P. I. Statutorum Hamburgensium, vom gerichtlichen Processe.
4. Nachricht von den Hamburgischen die Arresta betreffenden Concordaten.

Promissus præterea ab illo est, in *Tractatu* von den Erben in Hamburg, P. VI., Tit. 23., p. 1002., *Tractatus Juridicus vernaculus* von Tilgung alter Pöste.

SEVERINUS WALTHERUS SLUTERUS, Hamburgensis, d. 12. Jan. A. 1646. in lucem editus, eosdem, quos duo jurisconsulti præcedentes, natu ipso minores, parentes habuit, avoque M. Severino Slutero, Antistiti ædia Jacobæ Hamburgensi, fuit *πατριάρχης*. Studio a parentibus, quorum primogenitus erat, consecratus Theologico, illud, post literarum rudimenta in scholis Hamburgensi, Lubecensi ac Wismariensi, ipsi instillata, Rostochii, ab A. 1665., Jenæ, ab A. 1668., & Altorfii, ab A. 1669., Aug. Varenii, Joh. Musæi & Joh. Conr. Durræ, Theologorum in tribus his Academiis celeberrimorum, convictor, eorumdem atque Collegarum ductu, diligenter excoluit. A. 1670., Marthæo fratre comite, Germaniam superiorem, Belgiumque foederatum, itinere peragravit literario, Virisque Academiæ urbi Batavia promachis, familiariter innotuit. Itinere hoc finito, Güstrovium ad parentem reversus, Licentiatum Theologiz titulum A. 1672. in vicina Academia Rostochiensis examini, sequenti autem 1673. professione S. Lit. in eadem ordinaria, Gustavi Adolphi, Ducis Megapolitani (cui pater a consiliis erat intimis), potitus est beneficio, & hanc d. 11. Dec. solenni de difficultate studii Theologici oratione auspiciatus. Spartam istam sacram ornaturus, prælectionibus publicis

publicis Paulinam ad Titum illustrare coepit Epistolam, privatis autem Historiam Ecclesiz Christianz proponere (1.), sed pensā, vix inchoata, discessu suo abruptit, cum A. seqv. 1674. a Sophia Emilia, Friderici III., Danorum Monarchz, vidua, ut a concionibus sibi esset aulicis, Rostochio Hafniam avocaretur. Munere isto, per lustra duo, & quod excurrit, functus, horis succisivis Bibliothecas metropoleos Danicz instructissimas, publicas pariter atque privatas, diligenter excussit, illarumque ope, in Autorum variorum & librorum notitia, uti ipsemet fatetur (2.), multum profecit. A. 1684. a Julio Francisco, Duce Saxo-Lauenburgico, Ecclesiarum Ducatus sui Antistes, oppidique Lauenburgensis Pastor, constitutus, familiam e Dania illuc transtulit, & cum, per 13. annos, Ephoriz, sibi commissa (quam cum Lüneburgica, nunquam ei oblata, Joh. Fechtius, Lüneburgi eum saluans Antistitem, perperam confudit (3.)), inyigilasset, ac Pietistas, qui in Ducatum irrepserant, promacho illorum, Bartholom. Crasselio, studioso, exiliū perpetui poena A. 1694. multato, Magistratus ope, profigasset (4.), d. 31. Dec. A. C. 1697., ac ætatis 52., est extinctus (5.). Duas thori vitæque habuit socias, Mariam sc., Matthzi Velhaferi, Templic Germanorum Helsingorensis Pastoris, filiam posthumam, A. 1676. ductam, maribusque quatuor, & puellis totidem, in lucem editis, A. 1693. defunctam, & quam huic Id. Aug. A. 1695. subrogavit, moriensque gravidam reliquit, Mariam Elisabetham, gnatam D. Aug. Pfeifferi, Superintendentis Lubecensis, (aliquot post generum diebus humanis itidem rebus crepti), natu maximam (6.).

Sluterum, ejusque Socerum, D. Augustum Pfeifferum, Superintendentem Lubecensem, & D. Gothfr. Weiffum, Ecclesiarum urbis Lüneburgensis Antistitem, de se atque Pietistis constanter impugnandis, viduisque defunctorum a superstitibus ope consilioque juvandis, pactum iniisse mutuum, sed, quod omnes paulo post, eodem fere tempore, vivis eriperentur, irritum, Joh. Wilh. Petrus perhibet, tum in *Historia Vitæ propriæ Germanicæ* p. 231. 232., tum in dem Geheimnisse der Gottseligkeit, Christus in uns, p. 9.

Vitæ ejus historiam fufius exposuit, e recensu ejusdem Germanico, M. Conr. Pet. Meisterus, Weiffensea Thuringus, in Narratione Latina, Henr. Pippingii *Triadi Decadum memoriæ Theologorum renovatæ*, p. 1380-1387., inserta. Cui jungi potest D. Mich. Cobabi, Theologi Rostochiensis, *Programma*, Disputationi ipsius inaugurali A. 1672. præmissum. Conferantur de illo, præter jam allegatos, D. Joh. Fabricii Jun., Theologi Altorfni & Helmstädiensis, *Epistola*, quæ Parentis, sibi cognominis, *Prælectiones Theologicas*, Altorfii A. 1681. editas, ei dedicavit, Henr. Wittenii *Centuria memoriæ Theologorum renovatæ* (cujus Decas XIII. illi inde A. 1685. est inscripta), Dec. VIII. p. 1047. 1048., & Dec. XIII. p. 1647. 1648., Pet. Relenii *Index III. Catalogi Biblioth. sue, lit. S.*, Erdm. Uhsei *14ta Theologorum Soc. XVI. & XVII. Germanicæ*, p. 945. 946., & Jac. Wilh. Imhofii *Præfatio Notitiæ Procerum Imperii Romano-Germanici*, Tubingæ A. 1684. editæ.

ELOGIA.

Thom. Bartholinus (in *Epistola ad illum, secundæ Propylæi editioni præfixa*) scripta ejus ingenii & eruditionis summe factus appellavit.

Aug. Varenio (in *Carmine Exerc. Inaugurali adjecto*) Vir audit doctrina vitæque fulgidissimus.

Ant. Reifero (in *Ep. dedic. Romæ non gloriosæ*) Vir suis in publicam rem literariam meritis conspicuus.

Christ. Thomasio (in *Hist. Sapien. & stultitiæ, T. II., M. Jun., p. 135.*) Vir eruditissimus.

Georg. Finwetterus (sive, qui sub hac larva latuit, Godofr. Wegnerus, Theol. Regiomont.), in *Pio Desiderio* p. 64., cum, seu Virum in Patrum lectione versatissimum, ad Societatem novam Patristicam invitavit.

SCRIPTA EDITA.

I. LATINA.

Sacræ Ancoræ Ancoralia, seu Disp. de Principiis cognoscendi divinam S. Literarum firmitudinem, Præfide D. Joh. Musæo proposita. Jenæ 1668. in 4.

Disp. de Ecclesia, Præfide D. Joh. Weinmarmo. Altorfii 1669. in 4.

Magister discipulus, seu Colloquium Nicodemi cum Christo, de secundis natalibus (Joh. III.), variis observationibus illustratum. Rostochii 1672. in 4.

Exerc. Inaug. sistens generalia Præfidia, eaque potiora, quibus, vel pro sua, vel adversus nostram religionem, potiores hodie Adversarii (Pontificii, Calviniani, Sociniani, Arminiani & Judæi) utuntur, addita brevissima Animadversione, Præfide D. Mich. Cobabo proposita. Rostochii 1672. in 4. & Francof. 1681. in 12. *Pererrudita* vocatur a Seb. Edzardo, in *Vindiciis contra D. Joh. Fabricii Defensionem* p. 98.

Oratio de studii Theologici difficultate, habita, cum, d. 11. Dec. A. 1673., Theol. Professor ordinarius Rostochii constitueretur. Rost. 1673. in 4. Recusa est Lüneburgi A. 1696. (in 4.), sub finem editionis secundæ *Propylæi Historiæ Christianæ*, p. 289-311.

Disp. de Visione Dei passiva. Rost. 1674. in 4.

Propylæum Historiz Christianæ, sistens enarrationem methodicam Scriptorum, ad Historiam Ecclesiz Christianæ facientium. Francofurti 1680. in 12. Quod titulorum ordinem Centuriarum Magdeburgensium præmit vestigia, Accedunt sub finem Synopsis Patrum, in maxima Patrum Bibliotheca, Lugduni Gallorum A. 1677. edita, comparentium, quam e Gallia Matthus frater, & Christoph. Sandii Jun., Ariani, Catalogus Scriptorum Socinianorum, quem in Amstelodamo A. 1671. Autori transmissit. De hoc opusculo ita D. G. Morhofius, *Tomo III. Polyhist. Lib. V., p. 122.* *Pauca sunt illa, & multis modis ampliari possunt; & forte faciet Autor, cum ad curas secundas descenderit.* Celeberrime isto Morhofiano, & honesta scripti sui mentione, ab Henr. Meibomio Jun. (in *Addit. ad Val. Henr. Vogleri Introduct. in notis. bonorum Scriptorum* p. 176.) facta, excitatus Autor, triplo illud vel quadruplo auctius A. 1696. sub hoc publicavit titulo:

Propylæum Historiz Christianæ, sistens enarrationem methodicam scriptorum veterum atque recentiorum, cum generatim ad historiam Ecclesiz Christianæ, tum speciatim ad ejusdem Topographiam, Prosopographiam, Pragmatographiam & Polemographiam, facientium: Editio priori recte, atque longe plurimis locis auctior, quæ Casp. Sagittarii *Introductioni in Hist. Eccl.* posthumæ, in multis, supplementi loco esse potest. Subjunguntur: 1. Synopsis Patrum, in Biblioth. Patrum maxima, Lugd. Gall. A. 1677. edita, comparentium; 2. Chr. Sandii Jun. Catalogus Scriptorum Socinianorum; 3. Sluteri ipsius Oratio de studii Theologici difficultate; 4. Ejusdem Oratiunculæ dux, in schola Ratzeburgensi dictæ, de Causis contemptus literarum, & de Causis exigui in solida literatura progressus; 5. Autorum ac rerum Indices, Lüneburgi 1696. in 4. Tractatus hic Thomæ Bartholino (in *Epistola & Epigrammate*

ZZZ ZZ ZZ Z

ad

(1) V. *Programma*, quo ad utrasque Studiosos invitavit, Academicum, sub initium *Propylæi Historiæ Christianæ*, p. 1-9. edit. secundæ. (2) in *Præfatione novæ editionis Propylæi*. (3) in *Programmate de Theologis Rostochii promotis*, Disput. Inaugurali D. Mich. Gottl. Hanschil A. 1709. præmissa, p. 6. (4) V. Sam. Schelvgighi *Itinerarium Anti-Pietisticum* p. 5045. (5) V. M. Joh. Ehrenfridi Pfeifferi *Or. fun. in obitu parentis, D. Aug. Pfeifferi*, lit. E. 1. b. (6) V. M. Joh. Ehrenfr. Pfeifferum I. c., & Enochii Svantenii, *Recl. Lubecæ; Programma de vita Aug. Pfeifferi funebre*.

ad Autorem, ei præfixis) opus audit *illustre*, Christ. Thomasio autem (qui titulum ejus & præfationem novam, antequam prodiret, in *Historia Sapientie & Stultitie*, Halz Saxonum A. 1695. in 8. edita, *Tomo II.*, M. Jun., p. 135 - 146., exhibuit) labor multum ad studium Hist. Eccl. conducent, & ab Henr. quoque Meibomio Jun., in *Addit. ad V. H. Vogleri Introd.* editione recentiori, A. 1700. publicata, p. 185., commendatur.

II. GERMANICA.

Theologische Gedanken von der Polygynia, oder Vielweiberey, auf Veranlassung eines ohnlängst, in Lateinischer Sprache, unter dem Nahmen Theophili Alethzi, aufgegangenen Discurses, eröffnet. Rostochii 1677. in 8. Scriptum hoc (cujus editionem novam auctiorem Auctor, in *Propyleo* minori p. 180., promissit) a duobus impugnatum est patronis Polygamiz *Ψευδώνυμοις*, Athanasio sc. Vincentio (sive Joh. Lysero, Lipsiensi, qui *Discursum* etiam, a nostro confutatum, sub Theophili Alethzi larva, ediderat), in *Polygamia triumphatrice*, Londini Scanorum (uti titulus fingit) A. 1682. in 4. excusa, & Daphnzo Arcuario (sive Laur. Begero, Electorum Palatini & Brandenburgici Consiliario ac Bibliothecario) in der Betrachtung des in dem Natürlichen und Göttlichen Rechte gegründeten H. Ehestandes, quæ A. 1679. in 4. prodit. Athanasium Shuterus (uti in editione *Propylei* posteriori p. 231. significat) responso judicavit indignum, Daphnzo autem sequentem reposuit Dialogum.

Pyrrhonii und Ortophili Unterredung von der A. 1679., unter Daphnzi Arcuarii Nahmen, ans Licht gekommenen Betrachtung des im Göttlichen und Natürlichen Rechte gegründeten Ehestandes, so ferne dieselbe S. W. Shuteri Theologische Gedanken von der Polygynia betrifft. Hamburgi 1680. in 8.

Schlüssel zur bleibenden Himmelsstadt, welche vermittelt dessen, durch gründliche Erläuterung des Lutherischen Catechismi, auß Göttlicher Schrift, eröffnet wird. Ratzeburgi 1687. & Hamburgi 1691. in 12.

Beantwortung der Frage: Ob es zulässig sey, wenn uns, heutiges Tages, ein unmittelbare Göttliche Offenbarung vorgebender heiliger Mensch etwas denen, in der H. Schrift enthaltenen, Glaubens- und Lebens-Lehren zuwiderlaufendes, als eine Göttliche Offenbarung, vorstellet, selbiges als eine Göttliche Offenbarung anzunehmen? einer die Göttliche Wahrheit ernstlich suchenden Person zu gute entworfen. A. 1693. in 4.

Leichpredigt über Sibylla Hedwig, Herzoginn von Sachsen-Lauenburg, auß Pl. LXXIII. 23-26. Lüneburgi 1695. in fol. (Catal.)

INEDITA ET AFFECTA.

Refutatio Lutheri explorati, ab Anonymo Apostata Glatzæ A. 1688. (in 12.) Germanice editi, jussu Julii Francisci Ducis Saxo-Lauenburgici, eodem sermone conscripta, illique in Bohemiam transmissa, de qua editio *Propylei* posterior p. 228. consulenda.

Opus contra Atheos, cujus, in editione *Propylei* priore, p. 168., promissi, spem in posteriore, p. 201. 202., ademit.

Promptuarium Theologicum, argumenta omnia, ad Theologiam Academicam spectantia, ordine Alphabetico, accurate delineaturum, minuendisque Collectaneorum Theologicorum difficultatibus inserviturum, quod A. 1694., in præf. editionis *Propylei* posterioris, est pollicitus.

Historia Ecclesiæ Christianæ, ab originibus ejus primis, ad nostra usque tempora, deducta; Opus ingens affectum, IV. partibus, illius Topographiam, Protopographiam, Pragmatographiam & Polemographiam, exhibiturum, quod A. 1674., in *Programmate*, prælectionibus itius argumenti Rostochiensibus præmissis, ac in fronte utriusque *Propylei* recuso, nec non A. 1680. in ipso *Propyleo*, illius Prodromo, fontes ac scriptores subsidiarios, eadem, quæ elaborare istud decreverat, methodo, in Centuriis jam usurpata Magdeburgensibus, enumerante, promissit, partiumque simul singularum argumenta specialia fufius delineavit. Verum, in præfatione nova editionis *Propylei* posterioris, A. 1693. exarata, opus hoc, occupationum publicarum multitudinem, & rei librariz in oppido Lauenburgensi inopiam, quo minus illud perfici possit, ob stare causatus, a se ulterius vetuit expectari; Sciagraphiam tamen ejus perspicuam, *Propylzi* methodo congruam, in *Appendice præfationi* A. 1694. adjecta, etiamnum pollicitus.

JOHANNES SMEITERUS, Parochus Sec. XVI. ruralis, in præfectura Flensburgensi, Breclumensis.

Schediasma MS., quo errores Theobaldi Thammeri refutavit, in Bibliotheca olim M. Jac. Fabricii Sen., Superint. Holsatici, uti e quadam hujus Scheda didici, asservatum.

THEODORUS (qui *Diodorum* etiam interdum se vocavit) SMELEJUS, Hamburgensis.

Carmen, Eliæ Hutteri *Cubo Hebraico*, Hamburgi A. 1588. in fol. edito, præfixum.

Ampolis, seu astium per Albim ratio, carmine expressa. Hamb. 1589. in 4. (O. Sp.)

Carmina alia, sparsim edita.

NICOLAUS SMYLAU, Hamburgensis, Phil. & J. U. D., Lipsiz studiis sedulam dedit operam, & laurea summa a Philosophis pariter atque Jurisconsultis impetrata, ordini Professorio, Collegiique Principum Collegiatis, est adscriptus. A. 1451. Decanus ibidem Collegii fuit Philosophici, A. 1453. autem Academiæ Rector (1.). Romam deinde profectus, causarum illic forensium, per multos annos, patronum egit haud incelebrem, ac in Concilio quoque Basileensi, ob eruditionem & prudentiam, inclaruit. Mundi tandem vanitatem pertæsus cucullum induit monasticum, & in cœnobio Bergenensi, urbi Magdeburgensi vicino, expiravit. V. Anonymi (cui *Vir audit in Philosophia utcumque perdoctus*) *Centuriam Scriptorum insignium*, qui in *Academiis Lipsiensi, Witebergensi & Francofurtiana ad Oderam*, floruerunt, Seculo XVI. ineunte congestam, & a Joach. Joh. Madero Helmstadii A. 1660. editam, num. IV. A quo sequentia etiam, quibus se *memorandum posteritati reliquisse* perhibetur, illi tribuuntur, opuscula, omnia, ni fallor, inedita:

Super editionem Donati Lib. I.

In proprietates terminorum Lib. I.

Exercitium pro adolescentibus, Lib. I.

Majusculus Codicillus.

Epistolæ, Orationes, aliæque plurimæ.

CHRISTIANUS SOLINUS, urbis in Stormaria Crœmpensis, circa A. 1615., Pastor.

Chronologia: dat is: Een korter Uitsch der vœrnehmsten Historien, van Anfang der Welt, besch up dat Jahr Christi 1614., mit Göttlicher Schrift, ende lofwerdigen Historienfœrverern, tosamengedragen: Samt der Holsstenischen Chronica. Hamburgi 1615. in 8. Scriptum hoc Saxonicum (aliqua sui parte, uti præfatio testatur, jam ante editum) in IV. divisum est Sectiones parallelas, quarum I. res in singulis Monarchiis, & Imperio præsertim Romano, gestas, II. Historiam Ecclesiæ,

III. An-

(1.) V. Catalogus Rectorum ac Decanorum Acad. Lipsiensis, in Zach. Schneideri & Tob. Heidenreichii *Chronis obvis Lipsiensibus* vernaculis.

III. Annales rerum Cimbrico-Holsaticarum, IV. autem origines & incrementa Imperii Turcici, eorundem, sub literis A. B. C. & D., ordine temporum, diligentiaque mediocri, exhibet. Sectionem illius tertiam, de rebus Cimbrico-Holsaticis, Ad. Olearius e dialecto Saxonica in Mifficum transtulit, & Compendio suo *Chronici Holsatici* (dem fursen Begriffe der Holssteinischen Chronica), ab A. 1448. ad 1663. perducto, seu supplementum illius in historia antiquiori, in editione secunda, Slesvigz A. 1674. in 4. excusa, sub hoc praefixit titulo: *Holssteinisches Chronicon*, auf Chr. Solini Chronologia fürstlich verfaßt und zusammengetragen durch A. O. Qvz &, cum eodem Olearii *Compendio*, ac Anonymi *Continuatione* fürstlich verfaßt und zusammengetragen durch A. O. Qvz &, cum eodem Olearii *Compendio*, ac Anonymi *Continuatione* illius ab A. 1662. ad 1702., recusa est in den *Geschichten der Herzogthümer Sleßwig und Holstein*, Francofurti A. 1703. in 4. editis. Asperius de Solino tulit Judicium Pet. Lambecius, eum, *Libro II. Rer. Hamburg. p. 192.*, minorum gentium annumerans transcriptoribus. Confer de illo *Partem I. Isagoges nostrae ad Hist. Cimbr., Cap. VII., §. 5. & p., p. 121, 122, 128.*, & Joh. Christ. Nevii, hanc secuti, *Partem II. Accessionum ad Degorei Wheari Relectiones Historicas p. 338.*

BERNHARDUS SOLTUVIUS Junior, Slesvicensis, Bernhardi senioris, Adolphii, Ducis Holsatiz, Consiliarii, filius, Juris utriusque (cui Argentinz, Tubingz, Jenz, Heidelbergz ac Marburgi (1.) vacaverat) Doctor Rostochii A. 1623. creatus, Friderici, Ducis Holsato-Gottorpiensis, Consiliarius, Collegique Canonicorum Slesvicensium Syndicus, A. 1656. (sexennio post Ericum filium, Rostochii A. 1650. (2.) mortuum) defunctus.

(Symbolum ejus hoc in *Albo Morfiano MS.*, f. 719. b., occurrit: Alles nach Gottes Willen.)

Confer de illo Pet. Laurenbergii (eum, ob literarum elegantiorum Poeseosque peritiam commendantis) Epistolam, qua ipsi, suo olim Rostochii domestico, *Pascompsen*, seu *Delineationem pulchritudinis*, A. 1630. inscripsit, & M. Phil. Fabricii Elegiam ad illum, in *Sylloge Epicediorum, Joh. Nannio scriptorum, lit. F. 2. a. b.*, obviam.

Disp. de Hereditatibus, qvz ab intestato capiuntur, Praefide Christoph. Luchovio. Rost. 1611. in 4.

Disp. Juridica Inauguralis. Rost. 1623. in 4.

Disp. de Politis & Rebus publicis. in 4. (Catal.)

BERNHARDUS BALTHASAR SOLTUVIUS, Slesvicensis, J. U. D. & in patria Practicus, annuo, post nuptias cum Margareta Agnete, D. Balth. Gloxini, Consiliarii Holsatici, filia, d. 21. Sept. A. 1652. celebratas, tempore vix elapso, d. 10. Oct. A. 1653. mortuus, viduam hanc, per decem sibi lustra, ad A. usque 1704., superstitem, cum filia posthuma reliquit unica, matri cognomine, & Joh. Christ. Heclauero, Consiliario Holsatico, elocata.

Disp. Inaug. de Juribus Majestatis minoribus, Argentinz 1650. in 4.

FRANCISCUS a SOM, Hamburgensis, J. U. Lic. & in patria Practicus, d. 13. Nov. A. 1724. electus est Archivarius.

Disp. de Brachmanibus, Philosophis Indorum, Praefide D. Joh. Alb. Fabricio defensa. Hamburgi 1708. in 4.

Disp. de Carrocio (quo *Mediolanenses, & Itali alii, loco vexilli sunt usi*), ex Jure militari medii xvi, Praefide D. Eucharcho Gottlieb Rinkio proposita. Altorfii 1711. in 4. V. de illa *Partem VIII. der gelehrten Fame p. 532. 533.*, & Joh. Alb. Fabricii (Somnio eam tribuentis) *Bibliographiam Antiquariam, c. 12., p. 541.*

Theses Inaugurales ad Tit. Institut. de Usucapionibus & longi temporis Praescriptionibus. Aureliz 1715. in 4. V. *Hamburgum anni 1716. literatum p. 35.*

JOHANNES a SOM, Hamburgensis, J. U. D., Senator patriz d. 25. Nov. A. 1697. electus, in Sveciam A. 1700. ablegatus, & dignitati Senatoriz, qua, ob turbas civiles, d. 7. Febr. A. 1708. se abdicaverat, eodem mox anno, d. 14. Jun., restitutus, (3.), A. autem 1719, M. Sept., mortuus.

Disp. de Juris Justiniani receptione atque autoritate in Germania, Praefide D. Henr. Linckio. Altorfii 1679. in 4.

Disp. Inaug. de Notis Mercatorum (vom Markt oder Zeichen der Kaufleute). Altorfii 1680. in 4.

ALBERTUS SOMMERUS, in civitate commoratus Hamburgensi.

Der entseelte König Carol von Groß-Britannien, oder Kurzer Bericht von der Ankunft, Geburt, Leben, Regierung und Beerdigung Caroli Stuarts, Königs von Groß-Britannien, aus dem Englischen verdeutscht. Hamburgi 1660. in 8.
Kurze Anweisung zum Briefstellen, auf La Setre seinem Französischem alamodischen Secretario verdeutscht. Hamb. 1660. in 12.

Hundert Conversations-Gespräche, in Freud und Traurfällen nützlich zu gebrauchen. Hamburgi 1662. 1665. 1672. 1675. 1681. 1683. 1687., Francofurti 1693. & Lubecz 1693., in 12.

JOHANNES SOMMERUS, Chori Musici, in aula Ducali Holsatica, circa A. 1623., Director.

Frohlicher Sommerzeit Erster Theil, darinn begriffen unterschiedliche neue Contexte, theils zu singen, theils auf Instrumenten zu gebrauchen, mit 2. 3. 4. 5. und 6. Stimmen. Bremz 1623. in 4. V. *Catal. nundin. autumn. A. 1623. Lips. p. 17.*

JOHANNES MATTHIAS SOMMERUS, Jtzehoa Stormarius, J. U. D., Joh. Rhederi, Jcti Wilstienfis, ab A. 1674., gener.

Disp. de Infortoria actione, Praefide D. Amadeo Eckolto. Lipsiz 1664. in 4.

Disp. Inaug. de Contractu consensuali, Praefide D. Henr. Dav. Cunone. Heidelbergz 1665. in 4.

MATTHIAS JOACHIMUS SOMMERUS, Wilstria Holsatus, J. U. Doctor.

Disp. Inaug. Juris communis, & Ordinationis provincialis Holsaticz, differentias principes exhibens, Praefide D. Lüdekingio proposita. Rintelii 1717. in 4. V. de illa *Partem LXVII. der gelehrten Fame p. 785-788.*

ANTONIUS DANIEL SONNEMANN, Lubecensis, Leonhardi, Scribz Camerz urbani, filius, in Aca-
miz ad Viadrum Francofurtana J. U. Doctor A. 1674. renunciatus, & professioni ejusdem extraordinariæ, circa A. 1685., postea vero ordinariæ (qua A. 1693. jam fungebatur), admotus, tandemque A. 1699. (quo Jus ejus *Novellarum* lucem vidit publicam) extinctus. V. Anonymi *praefationem, Juri Novellarum praemissam*, & J. H. a Seelen *P. III. Athen. Lubec. p. 153-158.*

Disp. de potestate Principis in Ecclesia, Praefide D. Sam. Strykio. Francof. ad Viadrum 1673. in 4. Adjecta deinceps est a Praefide Joh. Brunnemanni, socii sui, *Operi de Jure Ecclesiastico*, ibidem A. 1681. in 4. edito.

Disp. Inaug. Jus Lubecense, methodo Institutionum, cum differentiis Juris communis, proponens, Praefide D. Sara. Strykio exhibita. Francof. ad Viadr. 1674. in 4. Recusa *Volume II. Dissert. Jurid., sub Strykii habitaram praefidio*, ibidem A. 1683. in 4. Commendatur a D. G. Morhofio, *T. III. Polyhist., Lib. VI., Sect. 10., p. 112.*

Disp. Jurid. de Divite. Fr. ad V. 1685. in 4.

Disp. de Jure Infantum. Ibid. 1686. in 4.

(1.) V. Phil. Fabricium loco mox citando. (2.) velle Nicol. Ridemannii *Sermone funebri*. (3.) V. Joh. Alb. Fabricii *P. I. Memor. Hamb. p. 491.*

Molleri Cimb. Lit. Tom. I.

AAA 222 22

Disp.

Disp. de Jure potiori. lb. 1690. in 4.

Disp. de Brevitate temporis. lb. 1693. in 4.

Prælectiones publicæ ad leges notabiliores Digestorum & Codicis, subjunctis earum rationibus, ampliationibus, declarationibus & limitationibus, partim ex ipsis textibus, partim ex aliorum Commentariis, decisionibus & disputationibus, ad unam vel alteram legem conscriptis, desumptis. Francof. ad V. 1695. in 8. De his ita Lipsienses, in *Actis Erud.*, M. Nov. A. 1695., p. 515. 516.: *Labor Clarissimi Autoris, quo is levem & simplicem viam, ad intelligendas optimas leges, futuris causarum Patronis sternere voluit, omni laude evehendus venit; siquidem insigniorum, quæ in Pandectis ac Codice occurrunt, sensum primo breviter ac perspicue evoluit, mox per solidas rationes confirmat, ampliationes, declarationes ac limitationes, partim ex ipsis textibus authenticis, partim probatissimis Doctoribus, subnectit, & quædam hæc omnia ea sedulitate, ut omnino illud, quod Diogenes Laertius de Erilli Philosophi libris scribit, & de hoc plenissimo bonæ frugis opusculo dici jure possit: Έστὶ βιβλίον αὐτῷ ἀνεγέσχεον μὲν, δυνάμει δὲ μέγαν.*

Jus Novellarum Constitutionum Justiniani Imperatoris, ex Jure Civili, Canonico, Feudali & Publico, ut & celebrioribus ævi nostri Doctoribus, textualiter explicatum, & additionibus Theoretico-Præcticis ad usum accommodatum. Francof. ad V. 1699. in 4. Commendat illud, & ad praxin, præ aliis Novellarum commentatoribus, facere judicat, B. G. Struvius (A. 1692. id jam prodidisse falso tradens), in *Biblioth. Juris selecta*, c. 3., §. 69., p. 187.

PETRUS SPARCKIUS, Marci filius, Wilstria Stormarsus. Med. Doctor Patavii, d. 14. Maji A. 1637., a Joh. Dominico Sala creatus. V. *Carmina gratulatoria* Nicol. Benzonei, Rhandrusia Dani, Acad. Prorektoris, Joh. Rhodii & Joh. Georg. Wirungi; quorum primo *Afsclepiade* audit corona Phœbi, artis delictum, & patriæ decus perenne.

Disp. Med. de Humoribus alimentariis, Præside D. Joh. Walzo. Lugd. Bat. 1635. in 4.

OTTO SPERLINGIUS Senior, Hamburgi d. 30. Dec. A. 1602. natus, patrem habuit Paulum Seniore, scholæ publicæ Rectorem, Gymnasiiqve Rhetorem, infra celebrandum, matrem vero Annam, Ott. Cranebergii, ædis suburbii Georgiani Curatoris, filiam. Quadriennis ludum jam frequentavit patrium, & tredecennis carmina scripsit elegantia. Studii Philosophico-Medici curriculum A. 1617. in Academia exorsus est Gryphiswaldensi, & ab A. 1619., in Lugduno-Batava, quam comite Luca Holsteno adiit, convictor D. Treleatii, pharmacopolæ celebris, continuavit. A. 1621., cum Matthia Levio, Brabantiam, vicinasque regiones, perlustravit, A. 1622. autem, vere primo, Hafniam profectus, itineri Norwegico, in comitatu Christiani IV., Regis Danici, menses aliquot impendit. Autumno ingruente Rostochium, cum Wilh. Laurenbergio, se contulit, sed A. 1623. a D. Georg. Fuirenio, Medico insigni, Hafniam revocatus, cum illo, ut plantas Danicæ domesticas collecturum opera sublevaret socia, Seelandiam, Fioniam, Jutiam, Scaniam, Hallandiam, Blekingiam, Oelandiam, Gotlandiam, aliasque remotiores maris Balthici insulas, peragravit (1.). Natus est Fuirenio, in itinere hoc Botanologico, regis suscepto auspiciis, *Index plantarum Daniae ac Norwegiae indigenarum*, qui, diu post ejus, A. 1628. defuncti, excessum, e schedis a Thoma filio suppeditatis, A. 1662., in Thomæ Bartholini *Cistæ Medicæ Hafniensis Loculo XXV.*, & seorsim etiam, ni fallor (2.), sub solo illius nomine, est editus, sed Sperlingium, uti alibi (3.) monuimus, aliqua saltem sui parte, itidem haud dubie agnoscit Autorem. A Fuirenio ægre dimissus, Italiam, & Academiam Patavinam, A. 1624. adiit, & ex ista A. 1625., tempore feriarum canicularium, Venetias, & in Istriam, herbas conquisiturus rariore, nec multo post, itinere pedestri, Romam, pompam Jubilæi spectaturus, excurrit. Patavium hinc rediturus, regnum Neapolitanum peragravit, nec multo post Patavio Venetias A. 1626. discessit, ac Nicol. Contareni, Senatoris (cui Adr. Spigelius, Prof. Patav., cum commendaverat), domesticus factus atque Botanicus, Hortum hujus elegantissimum plantis novis ac rarioribus quamplurimis, in montibus Trevisanis & Istria, matre florum herbarumque sæcundissima, collectis, exornavit. A. 1627. a parente domum revocatus, post titulum Doctoris Patavii d. 27. Aug., Præside Pomp. Caimo, ac Promotore Cæf. Cremonino, reportatum, Genevæ iter arripuit, & cum per Galliam metu pestis non auderet, per Germaniam, M. Febr. A. 1628., Hamburgum apulit. Quia autem Contareno, se Venetias ad ipsum esse rediturum, promiserat, vere mox primo Amstelodamum abiit, & nave, Roterodami conscensa, in Angliam, ac inde in Italiam, trajicere voluit, sed, tempestate orta, portus petere coactus est Norwegicos, ac, cum, cælo sereno, mari se iterum commisisset, a Pirata Dynkerkano eodem rejectus. In Norwegia sc. primam fortunarum sedem futa ipsi destinarent, quam ne iterum defereret, a Jano Juelio, Prorege, Jano Brelkio, regni Cancellario, Episcopo Bergenensi, aliisque Magnatibus, haud vulgaria pollicitis, persuasus, in metropoli Bergenensi, Medico regio provinciali, D. Paulo Andrez, nuper orbata, donec successor hujus e Dania adveniret, medicinam facere decrevit. Ubi dum Episcopum crebrius accedit, amore Margaretæ Schwendiz, Andrez, Canonici Roschildensis, filiz, & D. Pauli Andrez viduæ, 23. annos natæ, quæ ejusdem subinde ædes invisebat, captus, conjugium illius exambiit, & itinere in Daniam patriamque A. 1629. facto, locoque inter ædis Cathedralis Hamburgensis vicarios d. 19. Sept. impetrato (4.), sequenti 1630., d. 30. Jun., Roschildiz Zeelandorum celebravit nuptias. Cum nova hac marita (in 24. annorum conjugio tres ipsi filios, totidemque filias, enixa, ac die tandem 9. Jan. A. 1654. Amstelodami extincta), eodem A. 1630., cum, in locum D. Mich. Christierni (qui priori uxoris marito successerat, sed Coltingam rediturus dimissionem petierat) Medicus Norwegicæ provincialis a Christiano IV., Rege, esset constitutus, Bergam repetiit, & illic praxi artis suæ lauta aliquamdiu est gavisus. A. 1632. Christianiam, Christoph. Urnii, Proregis, civiumque, lautiora pollicitorum, desideriis obsecutus, discessit, sed, cum, nec in urbe, nec in vicinia, quicquam, tantis dignum promissis, reperisset, A. 1634. e Norwegia, in Zeelandiam, & prædium uxoris Jernlöfsense, septem Hafnia distitum milliariis, se recepit. Illic triennio versatus continuo, praxi satis lucrosa inter nobiles vicinos ita inclauit, ut A. 1637. a Christiano IV., Rege, Hafniam evocaretur, & commendante Cornificio Ulefeldio, aulæ Magistro, Orphanotrophei designaretur Medicus, nec multo post A. 1638. Botanicus aulicus, Hortorumque regionum inspector. A. 1640. Hannibalem Seestadium, Legatum regium, hujus postulatu, Regisque jussu, invitatus licet, in aulam comitatus est Hispanicam, & ex ista, M. Apr. A. 1641., cum Joh. Ulr. Guldenslovio, filio Regis naturali, reversus, Poliatri Hafniensis dignitatem mox obtinuit ordinarii. Ipsius deinde Cornificio Ulefeldii, Ministri aulæ regis principis, a quo maxime fiebat, A. 1642. in legatione Anglica, A. autem 1649. ac 1650. in Batavico-Gallica, comes fuit individuus, sed consuetudine illius plus justo familiari semetipsum maximis involvit calamitatibus. Cum enim Sejanus iste Arctous A. 1651. a Dina Winhoveria, meretricula, cujus illicitis indulserat amoribus, coram Friderico III., Rege, Christiani IV. filio & successore, quod, una cum uxore, vitæ ejus veneno strueret insidias, insimularetur, noster, quem eadem potus lethiferi, in patroni gratiam, præparati reum agebat, causam adversus illam, coram Senatu primum urbano, ac supremo deinde regni Dicasterio, dicere coactus, licet speciose se defenderet, ac Dina supplicium sibi capitis, suæ in criminibus,

utrique

(1.) Iter hoc memorat, sed absque ulla Sperlingii mentione, Thom. Bartholinus *Diff. II. de Medicina Danorum domestica* p. 37. 38. (2.) V. Alb. Bartholini *Tr. de Script. Dan.* p. 47. (3.) P. I. *Isagoges ad Hist. Cimbr.*, c. 2., §. 1., p. 42. (4.) V. J. Alb. Fabricii *P. II. Memor. Hamb.* p. 67.

utrique objectis, modo retractandis, modo confirmandis, inconstantia, accerferet, sententiam proscriptionis, cum Sim. Henningio, Ecclesiasta Germanico, Ulfeldii itidem cliente, evitare haud potuit (1.). Quæ tamen a Rege mitissimo est abolita, potestasque, abdicatis officiis, Hafnia discedendi hanc petenti A. 1652. ægre concessa. Dimissus, non patriam confestim (uti a Thoma Bartholino (2.) traditur) repetit, sed primo potius vere anni 1652., cum uxore & liberis, Amstelodamum trajecit, civibusque urbis adscriptus praxin in ea Medicam, per biennium, exercuit. A. 1653., cum Holmiam Svecorum excurrisset, Archiatri titulum, a duobus jam ante Danicæ collatum Regibus, a Christina etiam, Svecorum Semiramide, obtinuit, amissaque Amstelodami, post reditum, sub A. 1654. initium, conjuge, viduus Hamburgum M. Majo se recepit, & Praxin illic sequenti, inter cives, continuavit decennio. A. 1658. Amstelodamo, quo paulo ante excurrerat, ad suos remeans, M. Augusto Tychopoli, quam ob naucleri ingressus erat negotia, a Comité Ebersteinio, Archistratego ac Gubernatore urbis Danico, quod Svecis, Danorum hostibus, sua addidisset ministeria, ac in castris illorum vixisset, est detentus, & M. Martio demum A. 1659., Friderici III., Regis, jussu, Hamburgum dimissus. Captivitatem hanc septimestrem longe diuturnior ac perpetua, sexennio post, est secuta; cum, d. 16. Apr. A. 1664., ab Hagedornio, Cohors Danicæ Protibuno, uxorem suam ope ipsius egere medica mentito, rhedæ impossitus, manuque violenta, ne vim sibi factam clamore proderet, pene suffocatus, extra patriæ muros, in vicinam ditionem Danicam abriperetur, & inde Hafniam deportaretur. Et si enim ab Hagedornio (quem prædiis ipsius Danicis inhiasse filius conjecit), Regis injussu, Hamburgo esset abductus, Hafniam tamen delato, cum inimici familiaritatem ejus cum Ulfeldio, & crimina cætera, olim objecta, Regi in memoriam revocarent, & vix ipse se defendere, vel ab aliis defendi, auderet, poena carceris subeunda fuit perpetui, nec mingari deinde, licet indicia clementiæ Friderici III. & Christiani V., successoris, haud obscura captivum subinde erigerent, ob temporum conditionem, potuit. Toleravit illam, per annos XV. continuos, animo, uti filius perhibet, etiam in inimicos æquissimo, donec mors tempestita, d. 26. Dec. A. 1681., animam senis ferme octuagenarii, sed, si nonnullos audias, in istis etiam ærumnis longiorem vitæ usuram optare haud veriti (3.), & e vinculis his, & e corporis ergastulo, in libertatem assereret. Exuviz, jussu regio, monumento majorum, in æde Hafniensi Mariana, a filia, funus curante, & amicis nonnullis, honorifice sunt illatz. Medicus fuit (male enim Georg. Abr. Merclinus his a se, in *Lindenio renovato* (4.), recte annumeratum, expungi ex isto, tanquam non Medicum, in *prefatione* jussit) & Botanicus imprimis eruditissimus, arcanorumque naturæ, cujus thesaurorum selectionum apparatus haud exiguum in Museo, Europæis celebrioribus a Joh. Dan. Majore (5.) & Dan. Gvilh. Mollero (6.) annumerato, liberis reliquit, consultissimus. Infortunii sui, ob quod *Literatis* Joh. Pierii Valeriani & Corn. Tollii adjungi meretur *infelicibus*, faber ipsemet haud dubie exitit. Licet enim beneficii in perniciem Friderici III., Regis Danicæ, execrabilis, quod Paulus Ammannus, Prof. Med. Lipsiensis (7.), publice ipsi, sed non sine Parachronismo (dum ad annos 1678-1664. istud refert), exprobravit, plene non sit convictus, πολυπραγμοσύνη tamen ejus, & immodica erga patronum Ulfeldium, Regi suo refractarium, & uti deinceps patuit, sæpius inlidiatam, meritoque proinde jam tunc suspectum, obsequia, reprehensionem haud effugient, a Joach. Vito Wigando *ψευδονόμῳ*, sive Joh. Val. Willio (8.), censura hac merito notata: *Ni Sperlingius, Hamburgensis, Medicus, falcem in alienam messem immittere didicisset, non in hunc ipsum diem, aliæ proditiōis reus, æterno carcere Hafniæ clauderetur.*

Biographiz hujus, ex aliis subinde interpolatz Autoribus, capita pleraque Filio ipsius ἐμωνύμῳ, Ott. Sperlingio Juniori, Jcto & aulæ Danicæ Consiliario, debentur, quem parenti filiali pietate, in MSto, mihi transmissio, pro virili patrociniatum esse nemo mirabitur. Confer de illo, præter jam allegatos, Anonymi Discursus von D. Ott. Sperlingii *Ents führung auf Hamburg*, sive Schediasma quaternionis unici pro illo Apologeticum, Hamburgi A. 1664. in 4. excusum, Thomæ Bartholini *Cista Medicæ Hafniensem* p. 11. 473., Alb. Bartholini *Lib. de Script. Dan.* p. 114., nostraque ad illum *Hypomnemata* p. 369., Henn. Wittenii *T. II. Diar. Biogr. Sec. XVII.*, p. 125. 126., Joh. Ant. Lindani *Lib. I. de Script. Med.* p. 505., Georg. Abr. Merclini *Lindenium renovatum* p. 863., & Joh. Jac. Baieri *Diff. Epistolicam de longevitate Medicorum* p. 13.

ELOGIA.

Thom. Bartholinus eum *Virum eruditissimum* (Cent. VI. *Hist. Anatom.*, *Hist.* 46., p. 272.), *naturæ peritissimum* (ib. *Hist.* 76., p. 333.), nec non *naturæ consultissimum* (in *Cista Med. Hafn.*, *Loc. XLV.*, p. 473.), appellat, simulque (loco ultimo) a Nicol. Contareno, Senatore Veneto, *Plinium alterum*, se præfente, vocatum esse testatur.

Joh. Andr. Bosio (*Epist.* 14. ad T. Reinesium p. 65. 67.) *Vir audit doctissimus, & sagax antiquitatis indagator, cujus cimelia plurima asservat, & cottidie plura comparat.*

SCRIPTA EDITA.

Hortus Christianeus, seu Catalogus plantarum, quibus Christiani IV., Regis Danicæ, Viridarium Hafniense A. 1642. adornatum erat. Hafniz 1642. in 12. Recusus, primo loco, inter *Viridiorum variorum* Indices, junctum a D. Simone Pauli, Archiatro Danico, ibidem A. 1653. in 12. publicatos. Commendatur a T. Bartholino in *Cista Med. Hafn.*, *Loc. 45.*, p. 473.

Catalogus Plantarum indigenarum, in S. Reg. Maj. Viridarium Hafniense A. 1645., se Horti præfecto, translaturum, in Thomæ Bartholini *Cista Medica Hafniensi*, Hafniz A. 1662. in 8. edita, *Loculo XLV.*, p. 461-473., occurrens.

Applausus Epistolicus ad D. Gvern. Rolincium, *Methodum partium genitalium fabricam cognoscendi* evulgantem, huic, Jenæ A. 1664. in 4. impressz, præfixus.

INEDITA, quæ a se asservari Otto, filius Autoris πολυμαθὴς αἰσῶς, mihi significavit.

Notæ & emendationes in Plinii Historiam naturalem.

Animadversiones in Scribonium Largum, Valerianum, aliosque Medicos ævi veteris Latinos.

M. PAULUS SPERLINGIUS Senior, Eckernsfordæ Cimbrorum (non Hamburgi, uti Mich. Clenovius (9.), *scholæ patriæ* eum vocans *Directorem*, credidisse videtur), patre cognamine, oppidi Consule (10.), A. 1560. est natus, & studiis, raro tunc inter concives exemplo, dicatus literariis. In Argentinenſi, quam A. 1578. adiit, Academia, ductu Melch. Junii, Rhetoris, cui commendatus erat, publici, Joh. Sturmii, Joh. Lud. Havenreuteri & Joh. Benci (quos ipse celebrat (11.)), in eloquentia, & reliqua literatura humaniori ac Philosophica, stupendos brevi fecit progressus. Impetratis ibidem, post declamationes aliquot publicas, d. 22. Sept. A. 1583., supremis Philosophiæ honoribus, Basileam quoque, Tubingam, Jenam & Witebergam, salutavit, & cum Viris ævi illius doctissimis est conversatus, donec A.

Aaa aaa aa 2

1586.

- (1.) V. Anonymi (qui Jac. Henr. Pauli fuisse creditur) *Machinationum Cornif. Ulfeldii narrationem* p. 12-20. (2.) in *Cista Med. Hafn.* p. 11. (3.) V. *Milandri Theatrum Tragicum* p. 822. (4.) p. 863. (5.) in *Bedenken von Kunst- und Naturalien-Raumern* p. 33. (6.) in *Diff. de Technophytotameis*, c. 7., p. 42. (7.) in *Irenico Numæ Pompilii cum Hippocrate*, p. 209. (8.) *Diff. I. de Philiastrorum Germanorum itineribus* p. 30. (9.) in *Tyrociniorum Poeticarum Myrmecis*, p. 69., ubi Anagrammate celebratur. (10.) V. D. G. Morhofii *Programma de vita filii ejus cognominis* funebre. (11.) in *Administ. scholæ Flensb.* f. 27. b. 45. a.

1586. Flensopolin, ad scholz Rectoratum, regius evocaretur auspiciis, Johanneque Avenario, recitata d. 18. Julii Oratione auspicali, subrogaretur. Praefuit illi, summa cum laude, per quinquennium, intereaque temporis, postulatu Inspectorum, libellum de ejus recte administrandae ratione, lectiones, atque exercitationes classicas, legesque scholasticas, complectentem, ac methodo Praeceptorum suorum Argentinenfium, Joh. Sturmii & Melch. Junii, didacticarum, omnium praestantissimarum, conformem, elucubravit. Quam, typographo jam transmissum, cum milites Gallici Mompelgardiae combussissent, ut praelo iterum pararet, ac Witebergae A. 1589. ederet, autores iidem & ergodiotae fuerunt (1.). A. 1591., d. 9. Febr., ad gubernacula scholz Johannez Hamburgensis, post Wern. Rolfincium, capeffenda, a Senatu urbis invitatus, illuc, Flensburgensis cura successori, M. Joh. Posselio juniore, transcripta, & oratione valedictoria d. 11. Jun. habita, commigravit, ac d. 28. Jun. officio est admotus (2.), loci inter Vicarios templi Cathedralis accessione d. 11. Jun. A. 1594. laudiori reddito (3.). Quanta, per lustra propemodum sex continua, huic dexteritate, quantoque famae applausu, praefuerit, Pet. Muszi verbis (4.) exprimere malo, quam propriis: *Rectoratum schole Flensburgensis quinque, Hamburgensis triginta annis, maxima cum nominis sui laude, & juventutis egregio fructu, gessit, utpote ex cuius ludo, tanquam ex equo Troiano, pene infiniti emerferunt Viri celeberrimi, non in Holsatia solum & Saxonia, sed Germania prope universa, plurimisque regionibus exteris, Dania, Norwegia, Suecia.* Musz, alibi etiam (5.) *Virum eum salutanti clarissimum, totaque patria celebratissimum, calculos adjiciunt D. G. Morhofius (6.) & Joh. Blohmus, Bibliothecae praefectus Hamburgensis (7.).* Equibus ille nostrum Praeceptorem vocavit optimum, cui similem Germania tunc vix habuit, cuiusque e ludo, velut ex equo Troiano, gregatim procedens, per omnem Germaniam, Daniam, Holsatiam, Sueciam, virorum doctorum populus diffundebatur; hic autem verbis celebravit sequentibus: *Erat P. Sperlingius Hamburgensis scholae non tantum Rector, sed & certissimus amplificator. Omnes enim, qui illum vel notum habuerunt, vel de illo aliqua auditione acceperunt, hoc mihi praedicarunt.* Anno certe 1603. 1100. discipulorum, in schola universa, fuit gubernator, 130. vero auditorum, in classe prima, informator. Tantis ipsius in urbem suam juventamque meritis permotus Senatus Hamburgensis, non solum muneri scholastico A. 1613. Professionem Gymnasii, recens a se fundati, adjecit Oratorio-Poeticam, sed & A. 1619. scholz valedicentem, subrogato Zach. Scheffero, velut emeritum, rude donavit, solique deinceps Gymnasio inservire voluit. Laboribus tandem assiduus enervatus, aliquot ante excessum annis, in lateris dextri ac linguae incidit paralyfin, & quancquam valetudini aliquatenus restitutus, in obituando munere pergeret, malo tamen subinde recrudescente, huic, & turbis morborum reliquarum, senectutis quoque, quae & ipsa morbus est (8.), d. 13. Jun. A. C. 1633., ac aetatis 73., succubuit (9.). Ex Anna, Ottonis Cranenbergii, templi in suburbio Hamburgensi Georgiani curatoris, filia, A. 1592. ducta (10.), Philologus hic atque Orator celeberrimus duos sustulit, superstitisque reliquit, filios, non minorem eruditione eximia famam meritos, Ottonem sc. Medicum, de quo supra est dictum, & Paulum Theologum, statim celebrandum.

Confer de illo, praeter jam laudatos, *Isagogen nostram ad Hist. Cimbr., P. III., c. 3., §. 8., p. 278. 279. 280., & P. IV., c. 10., §. 24. ac 26., p. 609. 613.,* Indicemque Rectorum scholz Flensburgensis, *Novis insertum literariis Lubecensibus, M. Off. A. 1702., p. 298.,* Joh. Alb. Fabricii *P. II. Memor. Hamburg. p. 1073. 1121.,* ac Schediasma nostrum de Scholz Flensb. *historia Germanicum p. 9. 10.*

SCRIPTA EDITA.

Oratio de dicto Psalms LXV. v. 12.: *Coronas annum bonitatis tuae;* in Acad. Argentinenfi recitata. Slesvigz 1587. in 4. Occurrit etiam in *Orationum Argentinenfium, ductu Melch. Junii habitatum,* editionis primae, Argentinz A. 1603. in 8. excusae, *Tomo I., p. 289-289.,* in secundae, ibidem A. 1606. publicatae, *T. II., p. 38-40.,* ac in tertiae, A. 1620. Argentorati itidem impressae, *T. I., p. 10-27.*

Or. de triplici Voto S. Augustini, quo dicitur optasse, videre Christum in carne, Romam in flore, & Paulum in ore, quae in earundem *Orat. Argentinenfium* Edit. primae A. 1603. *T. I., p. 371-388.,* in secundae A. 1606. *T. II., p. 33-66.,* & in tertiae A. 1620. *T. I., p. 38-47.,* prodiit.

Oratio, qua sustinuit personam Pauli, in Concilio Hierosolymitano, de Circumcisionis, & cultuum, in lege praescriptorum, abrogatione, dicentis, in earundem *Orat.* edit. primae A. 1603. *Tomo IV., p. 87-97.,* in secundae A. 1606. *T. I., p. 641-649.,* & in tertiae A. 1620. *T. II., p. 116-122.,* obvia.

Scholz Flensburgensis Administratio, qua continentur: 1. Oratio de Scholis constituendis & conservandis, habita, cum Rectoris munus ipsi d. 18. Jul. A. 1586. commendaretur; 2. Lectionum & exercitationum classicarum designatio; 3. Leges de officiis discipulorum scholasticarum. Witebergz 1589. in 8. Quae ad ejus spectant historiam, Autoris vita jam exhibuit.

Compendium Grammaticae Latinae, in Melanchthonianae locum in schola olim substitutum Flensburgensi, uti leges hujus recentiores MSSae testantur.

Herodes, seu Poema de Caede puerorum Bethlehemitarum, in schola Hamburgensi A. 1591. recitatum. Hamburgi 1592. in 4.

Aristotelis Stagiritae de Virtutibus & vitiis liber, seorsim editus, & certis capitibus distinctus, pro schola Hamburgensi: Cum Versione ac praefatione M. P. Sperlingii. Adjecti sunt Pselli Jambici Graeci in Virtutes & vitia. Hamb. 1603. in 8.

Epistola de Theodorici Morelli, Campani, *Enchiridio Oratorio,* ad M. Mich. Ziegenhornium, denuo illud evangelantem, scripta, & editioni Lipsiensi, A. 1618. in 12. excusae, praefixa.

(Ineditus est Commentarius ejus in Dialecticam Phil. Melanchtonis, Hafniae in Bibliotheca mihi visus Mohtiana.)

PAULUS SPERLINGIUS Junior, Hamburgensis, patre cognomine, modo celebrato, matre vero Anna, Ott. Cranenbergii, & dis in suburbio Georgianae Curatoris, filia, d. 9. Nov. A. 1605., in lucem est editus. In schola patria, ingenii praecocis ac solertissimi, fidei parentis, Zach. Schefferi & Joh. Starckii, *χρησάμενος*, adjuti, ope, brevi tantos in literis humanioribus fecit progressus, ut anno aetatis XI. locum inter primae classis alumnos obtinuerit, XIV. autem Graece peroraverit. In civium deinde Gymnasii admissus numerum, ductu Pet. Laurembergii, Henr. Rumpii, FF. Werembergiorum, parentis ac Z. Schefferi, in adyta Philosophiae ac Philologiae, sacrae pariter atque profanae, interiora penetravit, currenti calcem addente Henr. Langenbeckii, Cancellarii postea Lüneburgici, Barth. Molleri, Confulis deinceps Hamburgensis, aliorumque commilitonum, industria. A. 1623. Rostochium missus, in Philosophia ac li-

teris
(1.) V. *Epistolam illius dedicatorem, & Isagogen nostram ad Hist. Cimbr., P. III., c. 3., §. 8., p. 278. 279.* (2.) teste Anonymi *Catalogo MS. Ministrorum Ecclesiae Hamburg.* (3.) V. Joh. Alb. Fabricii *P. II. Mem. Hamb. p. 621.* (4.) in *Programmate Kiloniensi.* filii eius cognominis *Disput. Inaug. Theologicae* A. 1666. praemisit. (5.) in *Progr. jun. de vita D. Bernh. Mulleri, Medici Kiloniensis.* (6.) in *Progr. de vita filii cognom. jun.* (7.) in *Orat. de Vita Henr. Vagatii.* (8.) V. Pet. Muszium l.c. (9.) V. *Epicedia,* illi scripta, quibus Vitae quoque historiam magnam partem debet. (10.) V. Mart. Plecii, Corn. Selmeri, aliorumque, *Epithalamia,* Hamburgi ac Helmsladii excusa, nec non P. Musz & D. G. Morhofii *Programmata* jam citata.

teris elegantioribus Joh. Hufwedelium, Pet. Laurenbergium, Joach. Stocmannum & Joach. Jungium, in sacris autem Joh. Qvistorium ac Paulum & Joh. Tarnovios, duces habuit. Quorum ultimus, ut parenti ejus, Præceptoris suo, gratum testaretur animum, non in convictum solum, sed & musei societatem, per tria illum admisit semestria, longeqve doctiore, cum in Thomæ Lindemanni, Antecessoris, ædes, filiorum ejus studia moderaturus, transiret, dimisit. Familiariter ibidem Jac. Fabricio & Joh. Bacmeistero, Professoribus Medicis, innotuit, inter commilitones autem Joh. Gebhardo, Critico percelebri, & Academiæ postea Groninganz Historico, primas detulit. Rostochio, post exactum illic triennium, lingvæ Græcæ, quæ, post abitum Hufwedelii, sibi offerebatur, professione, Parentis svasu, recusata, Hamburgum A. 1626. reversus, Metaphysicam, Astronomiam & Philologiam, studiosos aliquot ac Gymnasii alumnos privatim hybernis docuit mensibus. A. 1627., ut in lingvis Orientalibus, quas ab Henr. Rumpio, Mart. Trostio & Joh. Tarnovio, jam addidicerat, majores faceret progressus, Belgicas salutavit Academias, & Franc. Gomari, Sixt. Amant, Const. l'Empereur Jacobique Golii, ductu, recessus illarum perscrutatus est intimos. Leidz diutius hæsit, & cum Professoribus plerisque familiariter innotuisset, suamque approbasset eruditionem, potestatem Aristotelis Rhetorica publice, extra ordinem, interpretandi omnium obtinuit suffragia. A. 1628. Henr. Memmio, Senatus Parisiensis Præsidi, juvenem, qui Lucæ Holstenio in Bibliothecz suæ præfectura succederet, & Græcorum Rhetorum monumenta secum recognosceret, expetenti, a Dan. Heinsio commendatus, Lutetiam in ejus transit contubernium, diutius hoc fructurus, nisi Parens, insidias, quoad religionem, non minus ipsi, quam concivi Holstenio, structum iri, metuens, Hamburgum revocasset. Illuc a Memmio, non sine honorario liberali, dimissus, ludum eloquentiæ Latinæ privatum A. 1628. aperuit & publice VII. declamationes de VII. Christi crucifixi Apophthegmatis Latinas, totidem diebus continuis, memoriter A. 1629. recitavit. Quæ facundia, ac in docendo dexteritate, tantum meruit applausum, ut, commendante illum Joach. Jungio, Gymnasii Rectore, de ipso Parenti emerito in professione Oratorio-Poetica subrogando, consilia a Senatu sint agitata, sed, partim ob motus vicinorum bellicos, partim vero quod ipse munus hoc, sibi jam oblatum, studiose declinaret (1.), irrita. A. 1630. in Daniam excurrit, & Hafniæ Thom. Finckium, Casp. Bartholinum, Casp. Er. Brochmannum ac Ol. Wormium, Sorz autem Joh. Cluverum, Joh. Meursium & Joh. Laurenbergium, salutavit. Hinc in Belgium & Galliam denuo abiit, ut LL. Or. peritiam Jac. Golii, Gabr. Sionitæ, aliorumque Philologorum, consuetudine auget. Italia pestis eum arcuit. In Angliam igitur profectus, inde maritimo Hamburgum A. 1633., qui Parenti fatalis erat, rediit itinere, ac paulo post, in aulam Guelpherbytanam ab Augusto, Principe Branswicensi evocatus eruditissimo, literis manu exaratis propria, Aristotelisque sui ipsi dignatis titulo, primogeniti illius, Rudolphi Augusti, per triennium studia gubernavit proximum. Quæ institutione, perquam felici, Alexandri hujus fuit Philomathes tantum sibi favorem conciliavit, ut patris is deinceps admotus gubernaculis absentem præmiis sepe beaverit amplissimis, ac literis frequenter compellaret, Virum eum sibi usque salutantibus charissimum, de se optime meritum, & ab antiqua educatione suum, imo Gnoma hac ἡ σοφία A. 1669. obsignatis: Deo & bonis præceptoribus non potest reddi æquivalens. Incerto hæcenus lare vagatus, A. 1635. tandem in Gymnasio Holsatiz Bordesholmenfi monastico sedem fortunarum fixit stabilem, cum hujus, Sec. XVI. jam aperti, sed A. 1627. belli Cæsarei tempestate disjecti, Rectoratus ac Pastoratus, A. 1630. promissi, a Friderico, Duce Holsato-Gottorpiensi, ejus institutionem, Jac. Fabricii patris, ac filii cognominis, aulæ suæ Theologorum, hortatu, aggresso, ipsi d. 7. Aug., per Joh. Adolphum Beckerum, Commissarium Ecclesiasticum, post civem suum M. Dan. Westermannum (qui in patria A. 1628. obierat), committerentur (2.). Adjuncta est muneri utrique Præpositi Ecclesiarum Holsatiz Ducalium dignitas A. 1643., quo Agnes etiam Catharina, M. Jac. Fabricii Junioris, supremi Ducalium Cimbricarum Antistitis, filia, conjux ipsi obtigit, puellam tantum unicam, Annam Catharinam, Christoph. Langio, Parocho Elmeshagenfi, elocatam, enixa (3.). Atheismo Bordesholmenfi, per 30. annos, summa fide ac sedulitate præfuit, juvenibusque in eodem plurimis viam ad solidæ eruditionis arcem commonstrans regiam, præclare de Chersoneso Cimbrica, Didacticis cum annuerante præcipuis, est meritis, ad A. usque 1665., quo a Christiano Alberto, Duce Holsatice, Gymnasii illius aboliti reditus novæ attributi sunt Academiæ Kiloniensi, & ipse primus Antiquitatum in hac sacrarum Professor Theologus, ephoria Ecclesiarum Holsaticarum muneri annexa Academico, est constitutus. Antiquitates has, & Oratoriam Ecclesiasticam, post Doctoris titulum, d. 22. Jan. A. 1665., in primæ promotionis Academicæ panegyri, a Pet. Musæo, Colloga, sibi collatum, eadem, quæ literas antehac elegantiores, dexteritate, quoad valetudine utebatur mediocri, docuit, & Rectoratum simul Academiæ (4.) A. 1669. præclare administravit. Ultimo vitæ quadriennio, a morbis compluribus, ædudis marasmi senilis, variis alternatis symptomatis, comitibus, non de ponte, sed de officii sui partibus, animo etiamnum satis erecto, ut phrasi utar Pechliniana (5.), decessit, horam intrepide expectavit decretoriam, & superveniente tandem tertiana, rarissima aliquem senilis corporis hospita, quarto aut quinto ejus impetu prostratus, d. 27. Apr. A. C. 1679., æt. 73., placide expiravit. Ita Dominica, quam omnialem Pechlinus vocat, Quasmodogenitorum beatæ ad vitam sempiternam παρρησιας, eodem, quo parens, ætatis anno, compos evasit Senex non animo minus, quam capillis, candidissimus, & de juventute Cimbrica meritisimus. Quem, licet eruditionem suam, variam pariter atque solidissimam, scriptis ambitiose ostentare neglexerit, ob peritiam tamen LL. Or. eximiam, facundiamque in Hebræa, Græca & Latina, tersissimam ac extemporalem, cognitionem Historiæ antiquioris, sacræ pariter atque profanæ, diffusam, & venam imprimis Poeticam, in sermone Attico & Romano, admirabilem veterumque æmulam, luminibus Cimbriz literarum ἑξοχὴν accensere haud dubitamus.

Vitam ejus fusius enarrant: I. Dan. Georg. Morhofii *Programma funebre*, in Appendice *Orationum Programmatica*, n. 48., p. 708-721., reculum; II. Pet. Musæi, Theologi Kilon., *Programma Disput.* ejus *Inaugurali* A. 1666. præmissum; III. Joh. Nicol. Pechlini, Prof. Kilon. Medici, *Inscriptio funebris*, cum Epicediis cæterorum Collegarum Kiloniensium Encomiasticis (e quibus Joh. Dan. Majoris Oda Germanico-dithyrambica (*Madrigalone*), proluxa atque elegans, legi præ aliis meretur) Kilonii A. 1679. in 4. excusa. Bibliothecz instructissimæ, Kilonii publica auctione distractæ, Catalogus, negligenter admodum & mendose impressus, Hamburgi A. 1681. in 8. prodit.

Contemni de illo, præter supra laudatos, possunt Epistolæ, quibus Joh. Vorstius A. 1652. *Diatriben de Latinitate*, quæ suspecta esse possit, & Otto Sperlingius Junior, J.C. (ipsius e fratre nepos), A. 1675. *Diff. de Monumento Hamburgensi Benedictino*, illi inscripserunt, Henn. Wittenii *Tomus I. Diar. Biogr. Sec. XVII.*, ad A. 1679., Vinc. Fabricii *Paris II. Poematum* (in edit. *Operum Lipsiensi*) p. 716. 717., *Isagogæ nostra ad Hist. Cimbr.*, P. IV., c. 1., §. 4. ac 7., p. 366. 379. 380., & Alb. zum Felde *Oratio de Meritis Ordinis Theolog. Kilon.* (in *Analectis Disquisit. sacr.*) p. 225. 226.

- (1.) teste Joh. Nic. Pechlino in *Inscriptione funebri*. (2.) V., præter *Programma* (in quo numeris hujus initia ad A. 1636. perperam referuntur) *funebre*, C. Danewerthii P. III. *Chorogr. Cimbr.*, c. 4., p. 102., Mart. Corunæ Jun. *Antiqq. Bordesholmensis MSS.*, & P. IV. *Isagogæ nostræ ad Hist. Cimbr.*, c. 1., §. 7., p. 179. 380. (3.) V. Joh. Rissii *Epithalamium* in ejus nuptiis, in *Portifera Schanplage*, p. 29-32. (4.) V. Carmen in hunc elegans D. G. Morhofii, antecessoris, in *Horis subsecivis Poeticis* p. 10-19. (5.) in *Inscript. funebri*.

ELOGIA.

Pet. Musæus (in Programm. citato) Virum eum vocavit, *cujus eruditio & longa experientia, cum in omni literarum genere, tum etiam in Theologia studiis, omni prædicatione est major, & (sub finem) notum esse addidit, quantum tam Græcorum, quam Latinorum Autorum, pelagus legendi & relegendi sit emensus, imo exhausserit ac imbibierit; quam in utraque Historia, tam sacra, quam profana, sit versatus; quantam, versandis Oratoribus & Poetis, cum Carminum pangendorum venam, tum dicendi peritiam, comparaverit; quanta denique cum cura, quam sedulo & assidue, Græcos Latinosque veteris Ecclesiæ Patres, ut etiam accuratioribus Theologiæ studiis augetur, evolverit, perlustrarit, excusserit.*

Joh. Georg. Grævio, in Epistola ad D. G. Morhofium A. 1678. exarata, & Appendici adoptivæ Dissert. Acad. Morhofii, p. 43. 44., inserta, audit politissimus.

Val. Henr. Voglero, in Epist. ad Frid. Fabricium, de Magisterii honoribus, A. 1656. Helmstadii collatis, gratulatoria, Grævis & singularis formandæ juventutis magister, ex cuius disciplina progressi eximios plerumque in literis fecerunt progressus, vix insuper carminis pangendi facultate pollentes.

Nicolao Martini, Acad. Kil. JCro, ipsiusque discipulo, in Epigrammate Epitaphio, Maximus Cimper, princepsque Anonidum vindex, nec non

Depositorum coeli, merito, quod Cimbria mater
Luget, & ereptum Pieris alma dolet,
Parrhasius dudum gaudet quomundus alumno,

Quem sibi municipem deligit ipsa Charis,
Cui Pandionius fasces submittit Apollo,
Doctræque secretas Cyrrba recludit opes.

D. G. Morhofio (in Programm. funebri) Βιβλιοθήκη ἐμψυχος, Præceptor totius Holsatiæ laudatissimus, juventutis patriæ olim Rex quidam & Imperator, artium & linguarum commune oraculum, cuius in sinu primum nutritæ Musæ in Acad. Kiloniensem tandem immigrarunt; cuique solutæ & prosæ orationis tam prompta facultas fuit, ut, ad præfici purique sermonis, tam Attici, quam Romani, genium, castigata ipsi verba quasi sponte sua promanarent; nec non (Programm. 77., p. 918.) Senex optimus, communis Holsatiæ per tot annos Præceptor, Musarumque nostrarum (Kiloniensium), quæ, in sinu ejus nutritæ, huc tandem duxere coloniam, quidam quasi Pater.

Joh. Dan. Majori (in Memoria Horti Medici Kiloniensis initiati) Senex audit optimus, & de polymathia sacra & profana meritisissimus; item (in Carmine in nuptias filię ejus ἀμύπη rhythmico, A. 1665. edito) Panfophus, Theologus facundus, Museum ambulans, quem Latium cum Hellade fatetur Poetam maximum, qui, si certare detur cum ullo veterum de ser-
to gloriæ, facturus dubium sit indubie, Helluo doctrinæ variet magnus.

Ab eodem, in Oda funebri Germanico-dithyrambica, πολυμαθείαν ejus, πολυγλωσσίαν, πολυαναγνώσιαν, candorem, aliasque virtutes, fusc extollente, venusta etiam hac ad cognomen Sperlingii, passerem designans, allusione commendatur:

Ihr wehsten Dietinnen,
Kein Sperling, nein kein Sperling, flücht von hinnen;
Ein Phoenix, ein Erleuchter Phoebus-schwan,

Dem nie kein Lied ist mißgelungen,
Hat sich mit mehr denn Adlersflügeln in die Höh gedrungen,
Und ist, im hohen Geist, ein Paradiesesvogel worden.

Joh. Ristio (in Epithalamio in nuptias ejus, supra allegato) audit der Phoebus unsrer Zeit, sehr weit und breit berühmt von Weisheit, Kunst und Jugend.

Georg. Ern. Heldbergio, Philosopho Kiloniensi (in Tetraſtico funebri), Vir,
Quo neque quæquam habuit majorem Holsatica pubes
Doctorem, neque fors est habitura parem.

Seb. Kortholto (in Diff. de Biblioth. Acad. Kilon. p. 5.) Vir ad literarum emolumenta promovenda natus.

Nicol. Scribonius (Lib. V. Lusuum Gottorp. p. 126. hoc nominis ejus exhibet Anagramma:
Paulus Sperlingius, Hammapolitanus. * Pullus Musarum sapiens palato ingenii.

SCRIPTA EDITA.

I. PROPRIA.

Catalogi lectionum Gymnasii Bordesholmenſis anniversarii. in 8.

Disp. Inaug. de antiquissimo Exorcismi in Baptismo ritu nequaquam temere, multo minus tumultuarie, vel rejiciendo, vel abrogando, Præfide D. Pet. Musæo proposita. Kilonii 1666. & 1671. in 4. Longe plenior & accuratior cum hanc, si per morbum licuisset, fuisse daturum, Musæi docet Programma, illi præfixum.

Programmata varia, in Rectoratu Academiæ Kiloniensis semestri, A. 1669. publicata.

Carmina & Epigrammata in laudem Augusti, Ducis Brunſvicenſis, in Mart. Gosku, Archiatri Guelphici, Arbusto Augusto, A. 1650. & 1693. in fol. excuſo, f. 2. 10. 11. o., obvia.

Strena Heroica ad Rudolphum Augustum, Ducem Brunſv., alumnus suum, ibid. f. 90. 91.

Emblemata Anagrammatica, tumbræ Dorotheæ Anhaltinæ, Augusti, Ducis Brunſv., conjugis, inscripta, & Jambi in obitum ejusdem, ibid. f. 296. 305. 306.

Genethliaca duo in natalem Antonii Ulrici, Ducis Brunſvic., ibid. f. 112. 113.

Carmina alia variorum generum Græca & Latina quamplurima, sparsim annis publicata diversis, aut aliorum scriptis adjecta; dignissima, quæ, ob inventionum præstantiam, dictionisque tersissimæ Veneres atque argutias, in unum Volumen colligantur.

Summarischer Auszug, was die Christliche Jugend, in ihrem Christenthume, zu glauben, und vornehmlich zu wissen und lernen, von nöthen habe; in einem Handbüchlein verfaßt. Sine mentione loci A. 1671. in 8.

II. ALIENA.

Hug. Grotii Epistola consolatoria ad Benjam. Auberium Maurerium, Regis Galliz ad Batavos Legatum, ab eo, cum præfatione sua ejusdem argumenti ad Joh. Henricum Kielmannum a Kielmannſeck, & aliis quibusdam, edita. Kilonii 1674. in 4.

Basilii Magni Homilia Græco-Latina, continens descriptionem Ebrietatis, atque omnium malorum, quæ ebrietatem & ebrios comitantur; cum ejusdem generis pluribus Ebrietatis descriptionibus & accusationibus, e Scriptoribus tam Græcis, quam Latinis; ἀναγνώσις edita. Kil. 1675. in 4.

INEDITA.

Commentaria in Epistolas Pauli ad Philippenſes, Coloſſenſes & Theſſaloniceſes, quorum mentio in Catalogo Bibliothecæ ejus (inter MSS. in 8.) occurrit.

Adr. Turnebi de Vino Libellus, quem denuo a se, cum præfatione, editum iri, in proœmio Homiliæ Basilii M. de Ebrietate, promissit.

Jol.

Joh. Caselij, Göttingensis, Acad. Juliz Professoris, Opera omnia, quorum, a se, non sine magno labore, a multis jam annis, congestorum, & accuratori, quam hactenus, ordine digestorum, editionem, in eodem prooemio, est pollicitus, ac D. G. Morhofius, *T. I. Polyhist.*, Lib. I., c. 24., p. 298., Jacobusque Burchardus, in *Epist. de Caselij in bonas literas meritis* p. 63., mentione dignati sunt honorifica. Sed, quæ fortuna est monumentorum Caselij iniquior, nec illa in lucem prodit, nec quas, ante ipsum, Joh. a Fuchte & Conr. Hornejus, Theologi Helmstadienses, Christoph. Heidmannus, Academiæ ejusdem Rhetor, Henr. Ernstius, JCrus in Dania Soranus (*Conspectum illorum live Indicem* prolixum, sed imperfectum tamen, in certas ea classes dispartientem, Hamburgique A. 1651. publicatum, etuditis jam impertitus), Joh. Kirchmannus, scholz Lubec. Rector, ac Henr. Hudemannus junior, Ecclesiastes in Holstia Wevelsfletanus, aut novissime Marqv. Gudius ὁ πᾶν, Henningius quidam (*in Morhofii Prælect. Polyhist. MSS.*, c. 7., *memoratus*), ac Justus Dransfeldius, civis Caselij, Gymnasiarchaque Göttingensis (cui *Epistolarum* jam *libros XVI.*, A. 1687. editos, debemus), Ducum partim Brunsvicensium (teste Morhofio) auspiciis, frustra sunt moliti, & expectari a se jusserunt.

FRIDERICUS SPIESSIUS, Slesvicensis, Med. Doctor.

Disp. de Plevritide, ab ipso Præfide proposita. Helmstadii 1609. in 4.

(Diversus ab hoc est Frid. Spiessius, Brunsvicensis, cujus extant Disp. de Phrenitide, Præfide D. Johanne Michaelis, Lipsiz A. 1648., & Exerc. Inaug. de Hæmorrhagia, Præfide D. Gottfr. Moebio, Jenæ A. 1652., propositæ.)

M. JOHANNES SPIESMACHER, Hamburgensis, Parochus in tractu Ritzbüttelano Dönsensis, A. 1698. defunctus.

Disp. Arithmetica de Praxi Italica, Præfide M. Mart. Knorrio, Halensi, Lipsiz 1685. in 4.

Ex Ungve homo, seu Disp. de Mensura totius Hominis, ex mensura Ungvis unici colligenda, Præfide M. Christ. Hempelio, Uratislaviensi. Lipsiz 1685. in 4.

Disp. Metaphysica de modo Atheos speculativos convertendi, pro Loco in Ordine Philosophico habita. Lipsiz 1687. in 4.

Disp. de eo, quod licitum sit, certis in casibus, Vitam morti, pro salute alterius, exponere. Lipsiz in 4. (*Catal.*)

HENRICUS SPLETHENIUS, Pastor circa A. 1607. in Dithmarsia Schlichtingensis.

Threnodiz piis manibus Christiani Jungii, & uxoris ejus Ottiliz, Parentum D. Nicol. Jungii, Cancellarii Holstici, scriptæ, & cum Carmine In secundas hujus Nuptias, editæ A. 1607. in 4.

HARTWIGUS a SPRECKELSEN Hamburgensis, Hartwigi Senatoris filius J. U. Lic., patrisque ab A. 1663. Senator, d. 25. Oct. A. 1680. mortuus.

Disp. Inaug. de Judicio Mulctarum, bom Grebel's Gerichte. Basileæ 1651. in 4.

HARTWIGUS a SPRECKELSEN, Hamburgensis, J. U. Lic., A. 1704. superstes.

Disp. Jurid. Inaug. de Apostolis, Præfide D. Huldarico Eubenio proposita. Helmstadii 1672. in 4. Recusa in Eubenii *Scriptis Juridicis*, Argentinz A. 1708. in fol. editis, P. II., p. 451-458.

Disp. Feudalis de Investitura, ab eo Præfide exhibita. Helmstadii 1672. in 4.

HERMANNUS a SPRECKELSEN, Hamburgensis, Lucæ, Senatoris, filius, J. U. Licentiati titulum Argentinz A. 1654. consecutus, a Leopoldo, Imperatore, in Baronum S. Rom. Imperii evehctus ordinem, & cælebs M. Junio A. 1683. (*uti ab Ott. Sperlingio Jun., JCro, accepi*) mortuus.

Dodecas Controversiarum miscellanearum. Altorfii 1662. in 4.

Disp. Inaug. de Sortitione. Argentinz 1664. in 4. (Digna visa G. M. Königio, ob quam Autoris, in *Biblioth. Vet. & nova*, mentionem injiceret.)

JOHANNES a SPRECKELSEN, Hamburgensis, Petri, Senatoris, filius, in Senatorium itidem ordinem, cum ædis aliquamdiu Petrinæ fuisset Curator, A. 1660. evehctus (1.), sed eodem A. 1666. evehctus, cum recuperare dignitatem istam conaretur, difficillimæ cum civibus liti, coram Imperatore, Judicibusque ab hoc constitutis, Electoris Brandenburgici ac Ducis Brunsvicensis Consiliariis, voce & scriptis per annos agitatur complures, se implicuit, nec quicquam tamen effecit. Obiit tandem d. 6. Jun. A. 1684. Causæ ejus patrocinantur:

I. Quæ ipsius nomen præferunt:

Keyserliches Protectorium, oder Schutz und Schirm-Brief, wie auch Bitte, daß selbiger öffentlich möge angeschlagen werden. A. 1666. in 4.

Allerunterthänigster Gegenbericht auf den ab adverso Keyserlicher Majestät übergebenen Bericht, in Sachen Joh. von Spreckelsen, contra L. Jac. Morfen, & consortes. A. 1667. in 4.

Deductiones zwischen Ihm und der Stadt Hamburg. Hamb. 1667. in 4.

Supplica an Keyserliche Majestät. in 4.

Demüthigster Bericht an die Churfürstliche Brandenburgische und Fürstliche Braunschweig-Wolfenbüttelsche Subdelegatos, wider die Zween und Funffziger. A. 1670. in 4.

Bitte an die Subdelegirte. A. 1670. in 4.

II. Petri filii, J. U. Lic., pro parente Apologetica:

Supplica wider L. Jac. Morfen. A. 1668. in 4.

Replica an Keyserl. Majestät. A. 1668. in 4.

Conclusions-Schrift. A. 1670. in 4.

Haud pauciora ab Adversariis ei sunt opposita, e quibus mihi innotuerunt:

Des Raths zu Hamburg Bericht an Keyf. Majest., wegen Joh. von Spreckelsen. A. 1667. in 4.

Demüthigster Gegenbericht an die Churf. Brandenburgische und Fürstl. Braunschweigische Subdelegirte, mit gründlicher Beantwortung der falschen, im Berichte enthaltenen, calumnien; pro den LII. Deputirten, D. Walthern und L. Morfen, contra Joh. von Spreckelsen, abgesetzten Gerichtsherrn und excludirten Rathsherrn. Hamb. 1670. in 4.

D. Vinc. Garmers, Syndici, kräftiges Antidotum gegen Joh. von Spreckelsen. in 4.

JOHANNES a SPRECKELSEN, Hamburgensis, Med. D. & in patria Practicus circa A. 1716.

Disp. Inaug. de Paralyfi. Lugd. Bat. 1699. in 4. (*V. P. A. Lehmanni Hamburgum A. 1701. literatum p. 26.*)

Bbb bbb bb 2

Disp.

(1) V. Ad. Trautigeri Jun. *Series Senatui Hamb.* p. 14.

JOHANNES a SPRECKELSEN, Hamburgensis, J. U. Doctor, Basilicæ patriz, ab A. 1719., Canonicus. Disp. Inaug. de Usu Forensi Articulorum Positionalium, eorumque abusu præcise, Præfide D. Georg. Engelbrechtio proposita. Helmstadii 1712. in 4. V. de illa *Partem XXIII. der Gelehrten Fame* p. 803. 804. 805.

LUCAS a SPRECKELSEN, Hamburgensis, J. U. Doctor.

Disp. Inaug. de Juris Naturalis & Civilis differentiis. Lugd. Bat. 1718. in 4. (V. Anonymi *Hamb. lit.* A. 1719. p. 23.)

NICOLAUS a SPRECKELSEN, Hamburgensis, J. U. Lic., A. 1716. superstes.

Disp. Inaug. de Rei vindicatione contra bonæ fidei possessorem non competente, ad *Art. VII. Tit. II. Partis II. Statutorum Hamburgensium*, Præfide D. Henr. Bodino proposita. Halæ Sax. A. 1703. in 4. V. *Nova Lit. Germ.*, M. Sept. A. 1703., p. 345.

PETRUS a SPRECKELSEN, Hamburgensis, Johannis, Senatoris (*de quo supra dictum*), filius, J. U. Lic.

Disp. Inaug. de Jure Sepulturæ, Præfide D. Joh. Frid. Böckelmanno. Heidelbergæ 1665. in 4.

Apologemata aliquot pro Johanne parente Germanica, A. 1668. & seqq. edita, de quibus *supra* narrata possunt reperi.

VINCENTIUS a SPRECKELSEN, Hamburgensis, Juris utriusque (cui, cum fratre Bartholdo, Alto. fil. & Argentinz vacaverat (1.)) Licentiatum titulum Basileæ A. 1645. adeptus.

Disp. Inaug. de Institutoribus mercatorum, seu Factoribus. Basileæ 1645. in 4.

WOLDERUS a SPRECKELSEN, Hamburgensis, Johannis, Senatoris (*de quo supra dictum*), filius, J. U. Lic., A. 1696. in patria defunctus.

Disp. de Usu fructu, Præfide D. Joh. Frid. Böckelmanno. Heidelbergæ 1661. in 4.

Disp. Jurid. Inaug. de differentiis Theoriz & Praxeos, in genere, & in specie ad leges in *Πρώτοις* contentas, Præfide D. Joh. Frid. Böckelmanno. Heidelb. 1662. in 4.

JOHANNES GUILHELMUS SPRINGIUS, Hamburgensis, J. U. Doctor, & in patria Practicus.

Disp. Inaug. de Emptione & venditione, tam secundum Jus Civile Justinianeum, quam secundum Jus Statutarium Hamburgense. Lugd. Bat. 1713. in 4. V. *Hamburgum anni 1716. literatum* p. 23.

JOHANNES CHRISTIANUS SPRÖGELIUS, Hamburgensis, Med. Doctor & in patria Practicus, in Academia Naturæ Curiosorum Germanicam sub Nymphodori receptus agnomine.

Disp. Inaug. de Petroleo. Jenæ 1710. in 4. V. *Hamburgum anni 1716. literatum* p. 29.

Unter Gottes Vorforge zuverlässige Kinder-Pflege, bey der Allerdurchleuchtigsten Keyserinn Welterfreulichen Niederkunft übergeben. Hamburgi 1717. in 8.

Anatomia, oder der ganze Menschliche Körper, nach allen seinen Theilen, wie er den Studiosis Chirurgiæ in seinem Collegio Anatomico erkläret, und auch andern curiosen Zuschauern, auf dem Hamburgischen Theatro Anatomico, öffentlich von ihm demonstrirt wird. Hamburgi 1718. in 8. V. de illa Joh. Gottl. Krausii *Neue Zeitungen von gelehrten Sachen*, num. 44. A. 1718., p. 349. 350. Recusa est, teste *Catalogo nundinali*, Hamburgi A. 1723. in 8.

Promittuntur ab illo in *Catalogo nundin.* Lips. A. 1716. autumn. p. 57. 64.:

Physica positiva, oder Zuverlässiger Unterricht zu einer vollkommenen und gründlichen Wissenschaft von natürlichen Dingen.

Materialien-Lexicon, oder Kurzer doch gründlicher Nachricht von aller Materialien, welche in den drey Reichen der Natur, Animal, vegetabili & minerali, anzutreffen sind, Rahmen, Gestalt, Herkunft, Natur, Zubereitung und Nutzung in der Oeconomie und Medicin; samt der unbekandtesten Abbildung in Kupfern.

Mathesis enucleata, oder Ausfertigung, und auf gewisse im Menschlichen Leben vorkommende Fälle applicirte, Mathematische Demonstrationes, auf allen Theilen der Mathematicæ aufgeführt.

Acta Physica & Mathematica, ab Orbe condito ad nostra usque tempora, collecta & in ordinem redacta.

David Beuthers, Ehur-Sächsischen Münz-Guardeins zu Dresden, Universal und Particularia, worinnen die Vertheilung geringer Metallen in Gold und Silber deutlich gelehrt wird: Nebst einem Anhange curieuse Alchymischer Kupfer, und einer Vorrede von Beuthers Person und Schriften. V. *Catal. nund. Lips.* A. 1718. autumn. p. 26. Hunc Libellum Hamburgi A. 1718. jam produsse, sed editionem istam, æque ac quasvis alias, suis laborare nævis & defectibus, *Acta Medicorum Berolinensium, Volumine VII.*, monuerunt. V. *Acta Erudit. Lips.*, M. Jul. A. 1721., p. 317.

WILHELMUS STADTLÄNDER, Urbis Hamburgensis, Parochizque illius Nicolaitanz, ab A. 1681. Quindecimvir, M. Nov. A. 1686. defunctus. V. Joh. Alb. Fabricii *P. II. Memor. Hamburg.* p. 131., & Wolfg. Henr. Adelungii *Verzeichniß der Hamburgischen Oberalten* p. 10.

F. Basilii Valentini, Benedictiner Mönchs, Chymische Schriften alle mit einander, jetzt zum ersten mahl zusammen gedruckt, und auß vielen, so wol geschriebenen, als gedruckten, Exemplaren vermehret und verbessert: In zwey Theilen, mit einer Vorrede. Hamburgi A. 1677. 1694. & 1700. in 8. Hanc editionem, ejusque præfationem, ipsi (licet nomen illud haud sit adjectum) vindicant Otto Sperlingius Jun. & Joh. Teclenburgius, Jcti, in *Scriptorum Hamburgensium Indicibus MSSis*, quos mihi communicarunt, tumultuariis.

M. DAVID STAHLIUS, Ecclesiastes arcis regiz Hatherslebensis aulicus, scholæque simul oppidanæ Rector, d. 27. Sept. A. 1601. (teste Nic. Molleri *Chronologia urbis Hatherslebensis vernacula*) vivis excessit. Ab Henr. Muhlio (im Vorberichte des unverfälschten Cuius Lutheri von der Seligkeit der Gläubigen in diesem Leben, p. 58.,) perpetuam *David Stachelius* vocatur.

Gülden Kleinod, oder Auflegung des Spruchs Joh. III. 16. Hamburgi 1599. in 8.

JOHANNES STAHLIUS, Hamburgensis, J. U. Doctor, A. 1719. superstes.

Disp. Inaug. ad L. 2. Cod. de Pact. inter emptorem & venditorem composit. Trajecti ad Rhenum 1702. in 4. (V. P. A. *Lebmanni Hamburgum* A. 1704. *literatum* p. 27.)

JOHANNES FRIDERICUS STAHLIUS, Scriba præfecturæ Slesvicensis, circa A. 1695.

Monumentum Metæ Kielmanniz. Kilonii in fol.

Epigraphe honori Mariæ Elisabethæ Niederstädtz sacra. Slesvigæ 1682. in fol.

Inscriptiones aliz Latinæ complures, satis ingeniosæ, seorsim diversis editæ temporibus.

PAULUS

(1.) V. M. Jac. Grossii *Ep. ded. Tertia Defensionis Triades de stylo N. T.*, A. 1641. el inscriptæ.

PAULUS STAHLIUS, Hamburgensis, Med. Doctor.

Disp. Inaug. de dolore Capitis. Lugd. Bat. 1666. in 4.

CHRISTOPHORUS a STÄMMEN, Preza Hofatus, Ecclesiæ ruralis Wabfensis in Schwartzia Cimbrica Pastor, literarum elegantiorum, quas & cum patrono suo ac συμφιλολογῆν, Friderico Christiano, Barone a Kielmans-egge, vicinæ arcis Cohövetanz Dynasta, ipse diligenter excoluit, & juvenes haud paucos privatim docuit, fuit aman-tilimus; Obiit mense circiter Majo A. 1688., & præter liberos alios, e Margareta Dorothea Mofingia (cujus cum illo nuptias D. G. Morhofius (1.) suo ornavit Epithalamio) susceptos, Johannem filium, scholarum Hatherslebensis & Itzehoenfis Rectorem, reliquit superstitem. A Christoph. Gräbio, Conrectore Altenburgensi, suo olim Lipsiæ com-militone, in *Politico Orientali* (2.), ob *vividum ingenium*, lingvarumque Orientis peritiam, commendatur, ac non de-gener Joh. Ad. Scherzeri in his vocatur *discipulus*, sed Jctis ac Politicis, cum in ordine vixerit Ecclesiastico, perperam accensetur.

R. Josephi Albo, Hispani, acutissimi Hebræi, Capitula II. & III. Libri secundi עקרי, de Voluntate Dei nova, quam vocant, & antiqua, exercitii gratia ab eo Latinitate donata, & Hebræo-Latine edita. Lipsiæ 1661. in 4. Præfixa est Epi-stola encomiastica Joh. Ad. Scherzeri, Theologi Lipsiensis, qui ipse postea Versionem integri istius operis *Funda-mentorum* Rabbinici Latinam, in *Catalogo nundin. Lips. A. 1687. autumn. p. ult.*, promisit, sed non edidit.

HENRICUS STAMMICHIVS, Hamburgensis, Consiliarius in Ducatu Mindensi, primum Svecicus, & deinde Brandenburgicus, A. C. 1686. ætatisque 77. defunctus; maritus Annæ, Ott. Hedemanni, Cancellarii Lünebur-gico-Cellensis, filiz, focerque Gerh. Gerlingii, Med. D. & Practici Rostochiensis. V. Andr. Dan. Habichtthorffii *Rosto-chium A. 1699. literatum p. 279.*

Decas quæstionum Juridicarum. Regiomonti 1639. in 4.

NICOLAUS STAMPEHL, Hamburgensis, J. U. Doctor, & urbis patriæ, ab A. 1710., Archivarius, A. 1721.; d. 17. Apr., in Senatum evectus.

Diff. de Jure naturali Usurz, Præfide Vinc. Placcio proposita. Hamburgi 1695. in 4.

Disp. Inaug. de eo, quod interest Imperii Romano-Germanici, circa Civitates Imperiales. Lugd. Bat. 1707. in 4. Recensum ejus exhibent *Nova Lit. Germanica, M. Apr. A. 1708., p. 132. 133. 134.*

ANDREAS STAPHORST, Hamburgensis, J. U. Doctor.

Disp. Inaug. de Alienatione actionum in potentiores. Argentinz 1674. in 4.

ANDREAS STAPHORST, Hamburgensis, Ecclesiastes aulicus, circa A. 1699., Hasso-Darmstadinus. V. Seb. Edzardi *Ep. dedic. Examini Logica Joh. Clerici præfixam.*

Trour-Rede über den Todt Herrn Weyprechts von Gemmingen. Darmstadii 1702. in fol. (*Catal.*)

Annotaciones MSS. in diversa V. T. loca, & Joh. Ad. Scherzeri *Systema Theologiæ*, in Ad. Henr. Lacmanni *Miscell. liter., c. 1., p. 11.*, memorata. Conf. Acta Erud. Lipsiæ, M. Jul. A. 1721., p. 312.

M. HENRICUS STAPHORST, Hamburgensis, Nicolai II., Ecclesiastæ Petrini (de quo statim dicetur), fili-us, ædis in patria Nicolaitanz, ab A. 1646. (d. 12. Apr.) Diaconus, celebs d. 11. Febr. A. 1649. phthisi expiravit. Nic. Rittershusius, Acad. Altorfinæ Antecessor, Amphilochoi de *recta studiorum & vitæ ratione ad Seleucum* illi inscripsit *Epistolam*, cum notis Conradi, parentis sui, tertia vice Altorfii A. 1644. in 8. editam. Confer de illo *Catalogum MS. ministrorum Ecclesiæ Hamburg. ἀδελφῶν*, & Joh. Alb. Fabricii *P. II. Memor. Hamburg. p. 873.*

Philologemata sacra & profana (de pana Parricidii, lectione nominis מורד, inepta Claud. Verdierii in *Autores cen-sione, canibus Lazari, &c.*), Præfide Joh. Mich. Dilherro proposita. Jenæ 1638. in 4. Recusa *Volum. I. Disputt. Philol. Dilherri, Noribergæ A. 1652. in 4. impressarum, num. XXI.*

Diff. Philol. de Areopago, in quem abductus fuit S. Apostolus Paulus, cum novum religionis dogma Atheniensibus annunciare videretur, Præfide J. M. Dilherro proposita, & Frid. Lindebrogio inscripta. Jenæ 1640. in 4. Recusa *Vol. II. earundem Disputt. Philol. Dilherri, num. X.*

Disp. de Potentia Dei absoluta, Præfide Dan. Stahljo. Jenæ 1639. in 4.

M. NICOLAUS STAPHORST II., Hamburgensis, Nicolai I., Pastoris Petrini, ex Gertrude Olyeman-nia filius, M. Febr. A. 1577. in lucem est editus, Witebergæ A. 1602. Magister creatus, Dav. Wolderi, in Diaconatu patriæ Petrino, successor d. 9. Apr. A. 1605. electus, & d. 16. Apr. inauguratus, tandemque, cum Archidiaconatum ejusdem obtinuisset, & sacro diutius, quam omnes reliqui Ecclesiastæ Hamburgenses, præfuisset officio, d. 17. Mart. A. C. 1642., ætatis 66., rebus humanis exemptus. Symbolum familiare e loco Johanneo Apoc. III. 12. est mutua-tus. Uxores duas habuit, Ursulam, Joh. Schelhammeri, Antistitis Petrini, filiam, & M. Magni Penshornii, Dithmarsiz australis Præpositi, viduam, tres sibi filios, & hos inter M. Nicolaum, Pastorem Hamburgi, ab A. 1640. ad 1652., Jo-hanneum, ac Henricum, Ecclesiasten Nicolaitanum, modo laudatum, totidemque puellas quarum una D. Andr. Cassio Seniori, Medico Hamburgensi, nupsit, enixam, &, quam huic subrogavit, Barbaram, Mart. Arndii, civis Ham-burgensis, antea conjugem. Plura de vita ejus Collegarum docebunt Epicedia, e quibus M. Nic. Hardkopffio, Pastori Nicolaitano, *gregis audit exemplar, sacrique ordinis ornamentum*, Joh. Stemanno autem, Ecclesiastæ Nicolaitano,

*Servus fidelis, integer vitæ, pius,
Mansuetus, absque felle, ledens neminem,
Suavis omnibus, gravis nulli, Deo*

*Charus perinde quam bonis mortalibus;
Exemplar ipse splendidum sacri gregis,
Morumque imago sanctorum fulgida.*

Conf. de illo Joh. Alb. Fabricii *P. II. Memor. Hamb. p. 866.*

Disp. de Providentia Dei, Præfide M. Paulo Petrzio, Prof. Theol., proposita. Rostochii 1601. in 4.

Christliche Leichenschrist, Sr. Sophiz Schmiedinn, D. Joh. Mülleri, Hamburgischen Pastoris zu S. Petri, Eheliebsten, zum Ebrengeächtnisse aufzugeben, unter den ersten Namensbuchstaben M. N. S. Hamburgi 1628. in 4.

NICOLAUS STAPHORST III., Hamburgensis, Collegii Medicorum in Anglia Londinensis Chymi-cus, officinzque Chymicæ, circa A. 1686., Præfectus, A. 1699. superstes.

Officina Chymica Londinensis, seu exacta Notitia Medicamentorum ejus spagyricorum, Alphabetico ordine di-gesta. Hamburgi 1686. in 12. Recusa sub finem *Pharmacopææ Collegii Londinensis*, in editione hujus tertia, Jenæ A. 1701. in 12. publicata.

(1.) in *Veneribus novis, p. 85-88.* (2.) *Parte II. Dyota sacra, pag. ult.*

M. NICOLAUS STAPHORST IV., *Hamburgensis*, Magistri titulum Rostochii d. 2. Sept. A. 1702. obtinuit (1.). Quo cum nimis se efferre nonnemi videretur, carmine ab hoc Satyrico vernaculo haud inficeto, A. 1705. edito (2.), & in Menantis Poematum Germanicorum Sylloge A. 1706. (3.) Hamburgi recuso (cui titulus: Das geprüfte M., oder Magister Lobes), fertur esse exagitatus. Eodem A. 1705. adis Hamburgensis Johannez, in locum Joh. Teclenburgii, d. 22. Mart. electus est, & d. 25. Apr. inauguratus, Ecclesiastes (4.).

Disp. Theol. miscellanea, Præfide D. Joh. Nicol. Qvistorpio proposita, Rostochii 1702. in 4. V. *Nova Lit. Lubec.*, M. Apr. A. 1702., p. 123.

Joh. Schelhammeri, Pastoris Hamburgensis Petriini, abavi sui, Scripta sacra Germanica omnia, ab eo Tomis aliquot inclusa, & præfatione, Vita Autoris atque Indicibus, aucta, de quibus Schelhammeri Vita suo loco consulatur. Tomus I. Hamburgi A. 1710. in 4. prodit.

Verzeichniß einiger zur Hamburgischen Kirchen-Historie gehörenden Urkunden, welche theils aus Rever. Ministerii Actis, theils aus hiesiger Stadt-Bibliothek, theils von guten Freunden gesamlet. Hamb. 1720. in 8. V. de ea Joh. Gottl. Kraußi Neue Zeitungen von Gelehrten Sachen, num. 43., A. 1721. p. 338. 339.

Historia Ecclesiæ Hamburgensis Diplomatica, das ist: Hamburgische Kirchen-Geschichte, aus glaubwürdigen und mehrentheils noch ungedruckten Urkunden, sowohl Kaiserlichen, Königlichen, Fürstlichen, Gräflichen u. als auch Bisthümlichen, Erzbischöflichen, Bischöflichen und anderer beider geistlicher als weltlicher Personen respective Gnaden-Freyheits- und Bestätigungs-Briefen, Concessionen, Indulgen, Stiftungen, Vermächtnissen, Verordnungen, Statuten, Verträgen, Contracten, Vergleichen und andern dergleichen vielfältigen Schriften, gesamlet, beschrieben und in Ordnung gebracht. Des Ersten Theils Erster Band, darinnen die Belehrung unserer Vorfahren zum Christenthum, die Einrichtung des hiesigen Erzbistums, desselbigen Zuwachs durch die Vereinigung mit der Bremischen Kirche, bis zu dessen völliger Aufhebung und Abtretung, vorgestellt, mithin die Zeiten von A. 811. bis 1223. beleuchtet werden. Hamburgi 1723. in 4. Conf. de hoc opere A. H. Lacmanni *Miscell. lit. c. 1. p. 35.*

Ejusd. des Ersten Theils zweyter Band, darin die Geschichte aus dem 13. und 14ten Jahrhundert beygebracht und beleuchtet werden. Hamburgi 1725. in 4.

CASPARUS HENRICUS STARCKIUS, *Lubecensis*, Pastor, ab A. 1709., Ecclesiæ, in præfectura Holfatiz Tritoviensis, ruralis Siebenböhmenensis, natus d. 15. Maji A. 1681. De ejus Vita & Scriptis plura narrantur a Joh. Henr. a Seelen *Parte II. Athenarum Lubecensium p. 327-336.*

SCRIPTA EDITA.

I. LATINA.

Joh. Bothvidi, Theologi Svecici, Theses de quæstione: Utrum Moscovitz sint Christiani? ex editione anni 1620. Holmiensi, ab eo, cum præfatione sua de Autore, & scripto ipso, historica, denuo publicatæ. Lipsiæ 1705. in 4. V. *Nova Lit. Lubec.*, M. Dec. A. 1705., p. 383.

Diff. Epistolica de Salute Virginis Mariz, Anonymo opposita, ad D. Georg. Henr. Götzium, Superint. Lubecensem. Lubecz 1706. in 4. Recensum V. in *N. L. Lubec.*, M. Dec. A. 1706., p. 376. 377.

Tractatus Historico-moralis de Doctorum Vita privata, quam honoribus quidam & officiis publicis prætulerunt, Lubecz A. 1708. in 4. Recensum ejus invenies in *Novis Lit. Lubec.*, M. Sept. A. 1707., p. 284-288., *Diario eruditum Gallico anni 1709. Parisiensi*, M. Jan., *Ephem.* 3., p. 73. 74. 75., dem Ausführlichen Berichte von neuen Büchern, *Seit. III. (ed. A. 1708.)*, p. 317-322., & Joh. Fabricii *Parte III. Historia Bibliothecæ Fabricianæ p. 133.*

Diff. de claris Gothofredis, ad Gothofredum a Wedderkop, Kilonii studiis operam dantem, quæ VI. Martii diem, Gothofredo sacrum, ei est gratulatus. Lubecz 1708. in 4. V. de illa *Nova Lit. Lubec.*, M. Apr. A. 1708., p. 85. 86.

Vindicæ pro marginali D. Mart. Lutheri in Prov. XXXI. 10. Glossa (Nichts liebers ist auf Erden, denn Frauen Lieb, wem's san werden), adversus Pontificiorum cavillos, nuptiis Joh. Dan. Burchardi, Ecclesiæ Lubecensis Mariani, dicatæ. Lubec. 1708. in 4. Conf. de iis G. H. Götzii *Specimen Bibliothecæ Anti-Pontificiæ clarorum Lubecensium p. 16.*

Enquête ad Vinc. Placcii Theatrum Anonymorum, Observationum Hallensium Latinarum Auctores quosdam detectos exhibens. Lubecz 1716. in 4., & Rostochii eodem A. 1716. in 8. Conf. de illo Val. Ern. Löffcheri *Unschuldige Theol. Nachrichten, Seit. 4. A. 1716.*, p. 705. 706. 707.

Aaronis inductu domestico Silentium, in Exequiis Catharinæ Margaretæ, conjugis D. Georg. Henr. Götzii, Superint. Lubecensis. Lubecz 1717. in fol.

Dissertatio, quæ Annum Jubilæum MDCCXVII. Ecclesiæ Evangelico-Lutheranæ nequiquam esse fatalem, secularia sacra rite facturæ, evicit, & vanum Vatem, Rud. Mart. Meelführerum, repressit atque castigavit. Lubecz 1717. in 4.

Schediasma de Vitiis Allegationis Auctorum, tum in genere aliorum, tum præcipue Historicorum, quod *Tomo VII. Miscellaneorum Lipsiensium*, Lipsiæ A. 1718. in 8. edita, num. 147., p. 62-86., prodit.

Vindicæ Conjugii Christianorum, adversus obtrectatores Judæos, nuptiis D. Georg. Henr. Götzii, Præsulis Lubecensis, dicatæ. Lubecz 1719. in 4.

Nova Literaria Maris Balthici & septentrionis Lubecensis, ab anni 1705. mense Septembri, usque ad finem, publicata, Seelenio teste eum Autorem agnoscunt.

II. GERMANICA.

Kurzgefaßter Lebensbeschreibung der Lübeckischen Superintendenten, sint der Reformation Lutheri bis auf gegenwärtige Zeit, darinn selbiger Lebensgeschichte, auf theils gedruckten, theils ungedruckten (aus des Lübeckischen Ministerii Archiv mitgetheilten), Urkunden, Documenten und Acten, mit denen dahin gehörigen Beylagen, werden aufgefertiget, Erster Theil von M. Herm. Bonno. Lubecz 1710. in 8. Excerpta hujus exhibent Anonymi *Neuer Bücheraal, Seit. VIII.*, p. 605-612., & Val. Ern. Löffcheri *Unschuldige Theol. Nachrichten, Seit. 9. A. 1716.*, p. 165. 166.

Kurze und erbauliche Fragen für junge einfältige Leute die zur Beicht und H. Abendmahl gehen wollen, meistens aus der gemeinen Beichte und den Worten der Einsetzung des H. Abendmahls gezogen. Lubecz 1711. in 8.

Die Gott Lob vergeblich bestürmte Luthersche Kirche, im Punkte vom H. Abendmahl, oder Ablehnung des Mathematischen Beweises Leonh. Christoph. Sturmii von selbigem. Lubecz 1715. in 8.

Abgedruckene Ehren-Rettung wieder den unnützen Calvinischen Eiferer Leonh. Christoph. Sturmium. Lubecz 1715. in 8.

Entdeckung, daß des Fürstl. Meßenburgischen Kammer-Raths Herrn Leonh. Christoph. Sturmien, Meinung von dem H. Abendmahl, nicht, wie er vorgiebet, neu, sondern eine alte, faule, verdorbene Schwermerey sey: Samt einem Verzeichniß aller bisher, in dieser Controvers, ausgegebenen Schriften. A. 1719. in 8.

Lubeca

(1.) V. *Nova Lit. Lubec.*, M. Oct. A. 1700., p. 289. 290.

(2.) in 4.

(3.) V. Menantis *Theatralische, galante und Gelehrte Gedichte*, p. 279.

(4.) V. *Nova Lit. Germ.*, M. Jul. A. 1705., p. 280., & Joh. Alb. Fabricii *P. II. Mæmur. Hamb.* p. 209.

Lubeca Lutherano-Evangelica, das ist, der Kayserlichen Freyen und des Heil. Römischen Reichs Hanse und Handels Stadt Lübeck Kirchen-Historie, darin die vornehmsten Geschichte, welche sich sint der Reformation Herrn Lutheri seel. bis auf gegenwärtige Zeiten in der Kirchen daselbst begeben und zuge tragen haben, von Jahren zu Jahren ordentlich beschreiben; Insbesondere die wichtigsten Religions-Handlungen E. Ehrw. Ministerii, sowohl für sich alleine, als auch in Gemeinschaft der Ministeriorum zu Hamburg und Lüneburg, ihre Controversien, conventus, colloquia, und scripta publica umständlich erzehlet; desgleichen die Leben und Schriften der Herrn Superintendenten, Pastorum, und übrigen Prediger richtig vorge stellt, auch über das zu allen zulängliche Besagen an raren, meist ungedruckten Theologischen Priefterschaften, Consilis, Respon sis und andern Documenten aus unterwerflichen Urkunden mitgetheilet werden. Erster Band. Lubecz 1724. in 4. V. Jo. Henr. a Seelen Przf. Partis IV. Athenarum Lubecen sium.

INEDITA.

Lubecz Lutherano-Evangelicz Volumen secundum.

Scriptorum clarorum Lubecen sium Centuria. V. Nova Lit. Lubec., M. Dec. A. 1704. p. 368. & ipsius Vitam Herm. Bonni p. 77.

Commentatio de abavo suo, Casp. Starckio. Superintendente, circa A. 1580., in Misnia Eilenburgensi, ob confi-ctus cum Calvinianis haud ignoto. Vid. N. L. Lub. l. c. p. 368.

Diff. de Lutheranismo a Juris Consultis promotio, quam in Diff. de claris Goshofredis pollicetur. Vid. N. L. Lubec., M. Apr. A. 1708., p. 86.

Tabulæ Genealogicz præcipuorum Seculi XVI. & XVII. Theologorum, addita ubiqve, illustrationis gratia, unius-cujusque Vitz & scriptorum brevi delineatione.

Theatri Anonymorum & Pseudonymorum Vinc. Placcii Continuatio & Emendatio.

Παραρτήματα Doctorum, circa Auctorum, abs se allegatorum, prænomen, cognomen, patriam, parentes & familiam, religionem, iunctiones, scripta, mortem, &c., commissa, & plurimis quoad singula momenta exemplis demonstrata.

Sylloge Errorum, in Georg. Matth. Königi Bibliotheca, Henn. Wittenii Diario Biographico, & Mart. Lipenii Bibli-otheca Reali Theologica, &c., occurrentium.

NICOLAUS STARCKIUS, Crempa Stormarius, J. U. Lic. & urbis Glückstadtien sis Præses, circa A. C. 1683., regius.

Disp. de Jure Cæcorum, Præfide D. Sam. Strykio defensa. Francofurti ad Viadrum A. 1666. in 4. Recusa in Strykii Autoris Tractatu de Jure Sensuum, ibidem A. 1671. in 4.

Disp. Inaug. de Jure Blanditiarum, Præfide D. Sam. Strykio proposita. Francof. ad Viadr. 1672. in 4. Recusa Volum. II. Disput., Præfide Strykio habitatum, ibidem A. 1683. in 4.

CONRADUS STARKY, Med. D. & Practicus, circa A. 1704., in Hamburgensi (in qua d. 8. Jun. A. 1679. na-tus erat) civitate, ac deinde, circa A. 1708., in Bremensi. V. Bremam A. 1708. literas p. 63.

Disp. Inaug. de Morbis malignis. Trajecti ad Rhenum 1701. in 4. (V. P. A. Lebmanni Hamburgum A. 1704. lite-ratum p. 27.)

STATIUS ὁ ἀνεπώνυμος, ex Monacho urbis Lubecen sis Dominicano Burgen si ædis ejusdem cathedralis, in-certum quo seculo, Vicarius.

Chronicon Lubecense ἀνέκδοτον, quod Henr. Rehbeonium, in Chronico suo ejusdem civitatis MSto, aliquoties alle-gare, & velut sibi lectum, sequi, a V. C. Jacobo a Mellen per literas A. 1698. sum edoctus.

MARCUS STEFFENS, five STEPHANI, Holsatus, urbis Oldenburgensis, in Comitatu Oldenbur-gico, ab A. 1683., per septennium, Diaconus, a Lutheranis ad Reformatos, circa A. 1690., est transgressus, & cum Bremæ aliquamdiu privatim vixisset, Friderico Werderæ & Dorotheopoleos Berolinensis Ecclesiastes a Friderico III. Rege Prussiz, constitutus. Superstes illic etiamnum fuit A. 1704.

Geistliche Andachten: 1. auf die Anpreisung der allgemeinen öffentlichen und besonderen Catechismus-Lehre; 2. auf die Vortrefflichkeit der Christlichen Gesänge und Kirchen-Musick. Oldenburgi 1687. in 12. obl.

Herzensgrund, vorgestellt zur Behauptung seines rechtmässigen Abtritts von den Irrthümern in der Lehre und den Rit-zengebräuchen der Lutherischen, zu denen, selbigen entgegengesetzten, Wahrheiten der Reformirten Lehre, wie auch bescheides-ner, jedoch gründlicher, Beantwortung der wichtigen Warnungsschrift D. Nicol. Alardi. Coloniz ad Sævum A. 1693. in 12. Oppositum est hoc scriptum D. Nicol. Alardi, Superint. Oldenburgici, Warnung vor der gefährlichen Nachfolge des Abfalls des zu den Calvinisten übergetretenen Oldenburgischen Predigers, Marci Steffens, Oldenburgi A. 1691. in 8. editæ, impugnatum autem denuo ab Alardo in der fest stehenden Warnung vor der gefährlichen Nachfolge des Abfalls Marci Steffens, wieder seinen derselben entgegengesetzten Herzensgrund; samt einem kurzen Verweise der gesamten Evange-lischen Lehre, welche von den Reformirten in Zweifel gezogen wird, libello Hamburgi A. 1693. in 12. excuso.

Silentium post clamores, oder die unvordersprechlich bewiesene Richtigkeit der Alardischen Warnung, und fest stehenden Warnung. Coloniz ad Sævum A. 1694. in 12. Huic etiam libello, quem suo (der fest stehenden Warnung) Stephani-us reposuerat, ab Alardo responsum est in dem Verfall der Reformirten Kirche, Oldenburgi A. 1696. in 8. impresso.

Sendschreiben an D. Nicol. Alardum. in 12.

Anhang, oder Verdeutschung einiger Lateinischen Stücke in beyden Apologien wieder D. Nicol. Alardum. Berolini 1694. in 12.

Fasciculus Anti-Alardianus, collectus ex scriptis pro veritate religionis Evangelicz Reformatæ, & pro averruncan-dis impetationibus falsis & falsis editus. Berolini 1695. in 12.

Candidi Conscientiosi Epistola ad Liberium Philalethen, de promissa editione Apologiz Steffensonianæ contra A-lardianos insultus. Eleutheropoli in 12. Huic a Modesto Veridico, in Epistola ad Candidum Conscientiosum, de mora & progressu Apologie Steffensonianæ, est responsum.

BERNHARDUS STEIN, Lubecensis, Lucæ, Ecclesiastæ Jacobzi, filius, d. 24. Dec. A. 1651. natus, Archidiacono, ab A. 1686. ad fatalem usque 1695., Marianus Wisnariensis. V. Joh. Wendekeri, Collegæ, Sermonem in exe-quijs ejus, e Dan. XII. 3., habitum, istumque allegantis Joh. Henr. a Seelen Partem II. Athén. Lubec. p. 341. 342. Ubi quatuor ab illo editæ esse perhibentur Homiliz Funebres Germanicz:

α. in Pf. XXXVII. 4. Wismariz 1686. in 4.

β. in Pf. LXXIII. 23. & sq. Wism. 1693. in 4.

γ. in Pf. LXXIII. 25. & sq. Sverini 1693. in fol.

δ. in Job. XIV. 5. Wismariz 1693. in 4.

JOHANNES PETRUS STEIN, Möllensis, d. 8. Oct. A. 1647. natus, Lucz, Archidiaconi Lubec. Jacobzi, filius, templi Lubecensis Ægidiani Diaconus d. 21. Febr. A. 1678., Pastor ejusdem d. 7. Mart. A. 1689., totiusque tandem Ordinis Ecclesiastici Senior A. 1706., constitutus (1.), & a Joh. Dan. Majore (2.), ob polymathiam rariore exempli, pietatem, merita in Ecclesiam, & mores tranquillos, commendatus, d. 30. Apr. A. 1710. vivis excessit. V. de illo En. Svantenii *Programma funebre*, & J. H. a Seelen P. II. *Athen. Lubec.* p. 340. 341.

Epistola ad D. Joh. Dan. Majorem, Prof. Med. Kilon., prolixa, de ipsius cum Franc. Wörgero Ecclesiaste Lubecensi, de Accentuum Græcorum novitate, voceque *χώρα* (Matth. XI. 21.), controversiis, A. 1686. exarata, Majorisque *Iussis doloribus contra Wörgerum*, Kilonii A. 1686. in 4. excusis, p. 29. 30. 31. 32. & seqq., adjecta,

Carmina quædam Germanica.

LUCAS STEIN Junior, Lubecensis, Lucz, Archidiaconi Jacobzi, itidem filius, d. 16. Febr. A. 1664. natus, Med. D. Trajecti ad Rhenum A. 1692. creatus, & cum Britannia lustrata, praxin in patria inchoasset, sexta post nuptias hebdomade, d. 15. Jan. A. C. 1699., ætatisque 35., extinctus. V. *Nova Lit. Lubec.*, M. Febr. A. 1699., p. 62., Jac. a Mellen *Lubecam anni 1700. literatam* p. 14., & Georg. Henr. Götzii *Or. de doctis Lucis p. 15.* Conf. etiam de illo J. H. a Seelen P. III. *Athen. Lubec.* p. 393. 394.

Scrutinium Medicum Cosmodixeos Satanicæ Matth. IV. 8., Præside Autore, D. Joh. Dan. Majore, de sensum. Kilonii 1686. in 4.

Disp. Inaug. de Dysenteria. Trajecti ad Rhenum 1692. in 4.

HANSIUS STEINBERGER.

Immetroschrender Calender. in 8. Diarium perpetuum, Prognostica varia complectens jocosa & Satyrica, moribusque Holsatiz & urbis Hamburgensis præcipue accommodatum, quod Joh. Balth. Schuppius, in *Calendario ad filium vernaculo* (3.) summa ejus recensens capita, commendavit, & A. circiter 1658. vel 1659. produisse tradidit.

PETRUS STEINBRECHER Cantor in Wagria circa A. 1646. Neostadiensis, A. 1659. superstes, parens Jacobi, Scholz Lubec Præceptoris, & Petri, Cantoris Husensis.

Handbüchlein vor kleine Schulkinder. Lub. 1646. in 12. (*Catal.*)

MARTINUS STEINHAUS, Willstria Stormarsus, J. U. D.

Disp. Inaug. de Consuetudine, seu Jure non scripto, Præside D. Joach. Weccio proposita. Helmstädi 1638. in 4.

DETHLEVUS CAJUS STEINMANN, Holsatus, J. U. D.

Assertiones Inaugurales circa Scutum Vellejanum. Basileæ 1669. in 4.

JOHANNES STEINMANN, Itzehoensis, Jacobi, Consilarii in Cimbria Danici, filius, Præfecturæ initio Steinburgensis Scriba, deinde vero, isto munere A. 1662. abdicato, Regis Danicæ Consiliarius, & Legatus in urbe Lubecensi, circa A. 1689., ordinarius.

Justa funebria, Christiani IV., Regis Danicæ, piensissimis & gloriosissimis manibus persoluta. Bremæ 1648. in fol.

Disp. de Jure Emphyteutico, Præside D. Joh. Ott. Tabore proposita. Argentinz 1652. in 4.

JOHANNES STEINWICHUS, Hamburgensis, Jacobi, & dis Jacobzæ Curatoris, filius, J. U. Lic. & urbis patriz, ab A. 1625., Secretarius, ab A. 1630. autem Senator, dignitate etiam A. 1634. functus prætoria, ac præbenda templi Cathedralis minore potitus tertia, d. 4. Febr. A. 1639. vivis excessit. V. Ad. Tratfigeri Jun. *Seriem Senatus Hamburg.* p. 47., & Joh. Alb. Fabricii (mortem ejus ad d. 10. Febr. referentis) P. II. *Memor. Hamburg.* p. 616.

Disp. Inaug. de Juribus Civitatum. Argentinz 1623. in 4.

Disp. de Juribus Fluminum, in *Catal. Pufendoriano* p. 76. memorata, & illi forte tribuenda.

MARTINUS STELLING, Civis & Medicus (sicut ipse perhibet) Hamburgensis, ac Loemister, circa A. 1625., Bremensis.

Virtutis comes invidia: *Gunst und Abgunst, oder Bericht von der Pest, und den Arzneymitteln wider dieselbe.* Bremæ 1625. 12.

M. JOHANNES STEMANNUS, Hamburgensis, Justi, mercatoris, ex Elisabetha Thebenia, Dithmaria, filius, d. 28. Aug. A. 1602. in lucem editus, post finita studiorum, in scholis Buxtehudensi, patria, Hervordienfi & Onabrugensi, tyrocinia, Theologiz Rostochii, ab A. 1620., in convictu D. Joh. Tarnovii, per quinquennium vacavit, & juvenis simul nobilis studia est moderatus. A. 1625. Hafniam Danorum, ut Joh. Bramium, mercatorem sibi cognatum, templique Germanorum Petrini curatorem, salutaret, excurrit. Cujus, & aliorum, Ecclesiæ suæ, præter Pastorem, jam senem, alio opus esse ministro, judicantium, hortatu cum sacrum habuisset sermonem, isti Collega mox est adjunctus, & M. Septembri a D. Joh. Pauli Resenio, Seelandicæ Episcopo, inauguratus. Quinquennio post Hamburgam, Diaconus & dis ejus Nicolaitanz d. 7. Mart. A. 1630. electus, repetiit, munusque hoc sacrum, d. 28. Apr. sibi commissum, per 46. annos administravit continuos. Occasione Sermonis de legitima Ministrorum verbi divini electione vernaculi, A. 1646. editi, in quo problematis: *An in ista indigenarum aliqua, præ exteris, habenda sit ratio?* affirmativam, Senatus etiam decreto paulo post confirmatam, defenderat, controversiæ minoris momenti, cum Joh. Slutero, J. U. D., Advocato tunc & postea Consule Hamburgensi, est implicitus. Is enim negativæ, in Vita parentis sui, M. Severini Sluteri, Pastoris Jacobzi, *Dissertationi de Ministrorum verbi divini ordine, vocatione, potestate & privilegiis*, Hamburgi A. 1650. publicatæ, subjunctæ, patrocinari, & argumenta sermonis Stemanniani refutare, aggressus, nostro *Vindicias quæstionis illius, objectionibus & exceptionibus quibusdam, nuper divulgatis, oppositas*, eodem A. 1650. extorsit. Quibus cum a Slutero repositæ essent *Vindiciæ quæstionis istius enervatæ*, anno eodem 1650. Hamburgi impressæ, Stemannus ferram contentione ulterius recipere noluit (4.) Ad. parochiæ tandem Nicolaitanz Archidiaconatum (qui in Archiepiscopatum ridicule ab Ant. Teiserio (5.) transmutatur) evectus, sensim, senectute gaudens cruda ac viridi, defecit, & in concione ultima, pridie Paschatus, de sepultura Christi, habita, morbo correptus fatali, octiduo post, die nono Aprilis (non vero Augusti, quem Joh. Alb. Fabricius (6.) perperam substituit), A. C. 1676., ætatis 74., munusque sacrorum 51., apoplexia & paralyssi expiravit. E conjugæ priori, Sophia Hedwige, M. Valent. Wudriani, Antistitis Petrini Hamburgensis, gnata, M. Jun. A. 1627. ducta, &, post biennium, Hafniz amissa, duos quidem sustulit filios, sed unicum tantum, Justum Valentinum, Theol. Licentiatum, Pastoremque initio Helsingorensis, deinde vero supremum Ecclesiarum Holsatiz regiz Ephorum, reliquit superstitem. E posterioris, Annæ Jügeritz, quam A. 1630. duxit, & viduam moriens reliquit, quinque filius, duabusque filiabus, solus itidem Joachimus,

(1.) teste Jacobo a Mellen in *Serie MS. Presbyterii Lubecensis*.

(2.) in *Iussis doloribus contra Wörgerum* p. 21.

(3.) V. *Opera* ejus Germanica p. 174-178.

(4.) Plura de controversia hac Parte IV. *Isagoges ad Hist. Cimbri.*, c. 10., §. 10., p. 180. 181., dicimus, & in *Elogio Sluteri*, suo loco, afferimus.

(5.) Parte II. *Catalogi Catalogorum* p. 207.

(6.) P. II. *Memor. Hamb.* p. 279.

urbis Hamburgensis XV vir, & zdis Catharinæ curator, defuncto parenti supersuit. Epitaphii, ab utroque illi filio, in zde Hamburgensi Nicolaitana, erecti, Epigraphen Jambicam, haud inveniunt, satisque prolixam, a natu majore, Justo Valentino, concinnatam, in Joh. Alb. Fabricii *Auctario Inscriptionum Theod. Anckelmanni Hamburgensium* (1.) invenies. Vitz historiam fufius exposuit D. Mich. Kirstenii, Prof. Hamburg., *Programma funebre*, Hamburgi A. 1676. in fol. excusum, & A. 1711. in ejusdem Fabricii *Volumine Memoriarum Hamburgensium tertio*, p. 319-327., recusum.

Conferri de ipso, præter jam allegatos, poterunt *Catalogus Ministrorum Ecclesie Hamburgensis MS. additio* 66, Henn. Wittenii *T. I. Diar. Biogr. Sec. XVII.*, ad A. 1676., Christoph. Schraderi *Programmata Helmstadiensia publica*, num. 56., Pet. Resenii *Inscriptiones Hafnienfes* p. 213., & Joh. Christ. Blumii *Theologorum emeritorum Jubileus*, t. 3., p. 171.

SCRIPTA EDITA.

Exegesis dicti Act. IV. 12., Præside D. Joh. Tarnovio, Rostochii 1623. in 4.

Vindictæ quæstionis: Utrum, in electione Ministrorum verbi divini, popularium, præ exteris, aliqua habenda sit ratio? objectionibus quibusdam & exceptionibus, nuper divulgatis, oppositis. Hamburgi 1650. in 12. Historiam illarum e vita Autoris repete.

Stadtspiegel des Propheten Elia, darinn zum Theil der Stadt Gottes, seiner Kirchen, Stärke und Erweiterung, und was die Gläubigen darinn vor Friede, Vertrauen, Wege, Lust, Begierde und Hoffnung haben, zum Theile Weltlicher Städte Macht, Wohlstand und Friede, wie auch der Stolzen Städte, und aller Gottlosen Straffe, nebst andern heilsamen Kirchen und Stadtslehren, auf El. XXVI. 1-12., in XV. Predigten verfaßt ist. Hamburgi 1631. in 4.

Meditationes Eucharisticæ; Heilsame Lehre, heilige Lust und Liebe, Christliche Vorbereitung, würdige Genießung, süßer Trost und gottselige Wirkung, auf den Worten der Einsetzung des H. Abendmahls, in andächtige Betrachtungen gefaßt, und, neben schönen Buß-Beicht- und Communion-Gebeten, aufgegeben. Hamburgi A. 1637. 1645. 1660. 1685. & 1708. in 12.; nec non Belgice translatz a Zach. Webbero, Amstelodami 1657. in 12.

Gewisser Trost der Seligkeit, wider allerhand Anfechtungen, auf Gottes Wort gegründet, und in ellichen Predigten vortragen. Hamb. 1638. in 12.

Predigt über Joh. XIV. 6. Hamb. 1641. in 12. (Catall.)

Kurzer schriftmäßiger Bericht von nothwendiger, göttlicher und ordentlicher Predigterwahl, nach Anleitung der Apostolischen Wahl Matthæ, auf Act. I., der Gemeine zu S. Nicolai, in den Bestunden, vortragen. Hamb. 1646. in 12. De controversia, hujus scripti occasione, inter Autorem ac D. Joh. Sluterum enata, in vitz nostri jam dictum est historia.

Geistlich Gesehr gegen die Türken, oder Erklärung des Gebets des Propheten Habacucks wider die Chaldæer, cap. I. 12-17., in VII. Predigten verfaßt; mit beigefügten Gebeten. Hamb. 1664. in 12.

NICOLAUS DANIEL STEMANNUS, Hamburgensis, Johannis, modo laudati, ex Anna Jügeria filius, d. 6. Jul. A. 1642. natus, e patriz Gymnasio A. 1661. in Academiam missus Juliam, & in eadem, cum summi Juris honores, post examina confecta, ac magnam Diatribz Inauguralis partem jam excusam, ipsi essent conferendi, d. 13. Aug. A. C. 1666., ætatis 24., febriacuta extinctus. V. Christoph. Schraderi *Programma de vita ejus funebre*, in *Programmatis Helmstadiensibus publicis*, num. 56., obvium, D. Balth. Cellarii *Sermonem Germanicum*, in exequiis ejus, o Jac. IV. 12-15., habitum, & Helmstadii A. 1666. in 4. excusum, ac *Epitaphii Helmstadiensis Epigraphen* in iusti Christoph. Böhmeri *Inscriptis. Helmstadiensibus* p. 14. Chr. Schraderi, l. c., *Juvenis audit summi ingenii, singularis modestie, ac minime vulgaris doctrine.*

Disputationes XI. in Pandectas, totidem hebdomadibus continuis, Præside D. Enocho Glasero, propositæ. Helmstadii 1666. in 4. (V. Schraderum l. c.)

Disp. de Successione liberorum in feuda, ab ipso Præside (Resp. Henr. Heldio, Hamburgensi) exhibita. Helmst. 1666. in 4.

Disp. Inaug. de Jure Fisci. Helmst. 1666. in 4. Huic, morte prohibitus, manum supremam non imposuit.

Oratio de Hanfici foederis origine, incrementis, privilegiis, & in totam Germaniam beneficiis, Helmstadii A. 1665. recitata, de qua Chr. Schraderi *Programma* 105. *Helmstadiense privatum*, illi præmissum, consulatur. Anprodierit, ignoro.

JACOBUS STENDEROP, Hatherslebia Cimb.

Rudimenta Logicz Tetraëtycz, seu Disp. de vi Tetraëtycz, vel numeri quaternarii, in Arithmetica. Hafniz 1698. in 4. V. Nova Lit. Lubec., M. Jul. A. 1698., p. 115.

CORNELIUS STENHUSEN, Dithmarsius, Urbis Flensburgensis Secretarius, post Hartw. Lohmannum, d. 6. Maji A. 1622. electus, & in ordinem postea, d. 12. Nov. A. 1639., evehctus Senatorium, Apoplexia d. 25. Jul. A. 1647. expiravit subita, & præter liberos alios, Margaretam filiam, Lamp. Alardo, Th. Lic. ac Pastori in Dithmarsia Brunopolitano, A. 1654. elocatam, reliquit superstitem. D. Steph. Klotzii, Superint. regii, Sermo Germanicus, e Pl. CXVI., in ejus habitus exequiis. *Decade III. Concionum Klotzianarum funebrium*, Lubecæ A. 1669. editarum, prodit, sed nullam vitz exhibet historiam. Joh. Kirchmanni, Scholæ Lubec. Rectoris, V. C., Epistolas ad illum complures avarèdōus Marqv. Gudius noster olim asservabat.

Joh. Meieri, Flensburgensis, patriz Secretarii, focique sui, Methodum juris Danici ineditam, a se illustratam, luci destinavit publicæ. V. quæ de illa supra, (sub Meieri nomine), attulimus.

JACOBUS STINDTIUS, Hamburgensis, Dav. Chytræ, in Acad. Rostochiensis, A. 1585. fuit auditor, Jenamque postea delatus XI. Kal. Febr. A. 1593., & nuptias celebravit, & supremos Juris honores, applaudente Wolfg. Heidero (2.), obtinuit. Professorem eum Juris extraordinarium ibidem, circa A. 1596., fuisse constitutum, licet Adr. Beieri *Professorum Jenensium Syllabus* de illo taceat, e *Programmate*, quo Legum studiosos velut Doctores compellavit publicus, *Orationi de Lothario Saxone* præfixo, colligas. Fuit præterea Judicii aulici Jenensis, circa A. 1600. Advocatus, ac ædes D. Victorini Gruneri, Antecessoris Academici, ab eodem, ad obitum usque, inhabitavit (3.). Rerum ferme omnium inopem illum, A. 1615. in eunte, decessisse, verba Epistolæ Wolfg. Heideri, Acad. Jen. Philosophi, ad Frid. Hortlederum avarèdōus, d. 16. Febr. eodem anno exaratz, docent sequentia, a Casp. Sagittario (4.) recitata: *Non sum animi dubius, quin olim noveris D. Jac. Stindtium, Virum quidem bonum, sed infeliciorem, & quarta luna, quod dici solet, natum. Deceßit ille, & uxorem viduam, liberos orbos, & rem familiarem propenullam, reliquit.* Nicol. Reusnerus (a Z. Celsiprio, Lib. 2. de Anagrammatismo p. 269., allegatus) hoc eum laudavit Anagrammate:

Jacobus Stindtius * Sat bonus hic civis.

(1.) num. 143., p. 45. (2.) in Carmine peculiari, Lib. III. Form. p. 135. 136. (3.) V. M. Adr. Beieri *Archivesum Jenensium*, t. 16., p. 790. (4.) in *Introduct. in Hist. Eccl.*, t. 24., p. 37., p. 672.

Εγκώμιασιν, seu de laudibus Lotharii Saxonis, Imperatoris, Oratio, altera parte auctior, quæ ante triennium Jenæ publice fuit habita. Hamburgi 1599. in 4. Præfixa sunt, præter ipsius ad Juris Studiosos Programma, carmina EL. Reusneri & Wolsf. Heideri, Professorum Jenensium, encomiastica.

Disp. de Sponsalibus & nuptiis. in 4. (Catal.)

Carmen in obitum D. Dav. Chytrzi, Theologi Rostochiensis, A. 1600. scriptum, & inter Epiceidia, hujus memoriz sacra, excusum.

Elegia (haud inelegans) in Dav. Chytrzi junioris excessum, Parentis illius libri de Morte & Vita æterna, Witebergæ A. 1581. in 8. editi, Partis I. Appendici (lit. C. 1. a. b.) inserta.

GODSCHALCUS a STITEN, Patritius Lubecensis, Antonii, Consulis, filius, reipublicæ patriz Senator, d. 28. Jan. A. 1567., quamvis cælebs, electus, in aulam Danicam, cum D. Calixto Scheinio, Syndico, A. 1578. ablegatus, ac tandem d. 11. Febr. A. 1588. defunctus. V. *Chronicon Lubecense Germanicum Kirchringio-Mollerianum* p. 233. 241.

A. 1582., una cum Joh. Ludinghusio, Consule, & D. Calixto Scheinio, Syndico, Senatus jussu, Jus Lubecensium municipale revidit, emendavit, ac congruo digestum ordine Lubecz A. 1586., Latine pariter atque Germanice, edidit. V. supra sub Ludinghusii dicta nomine, & Partem IV. *Isagoges nostræ ad Hist. Cimbr.*, c. 6., §. 3., p. 497. 498.

CHRISTIANUS a STÖCKEN, Rendesburgo Holfatus, d. 15. Aug. A. 1633. in lucem editus, patrem habuit Henricum, Senatorem & exactorem vectigalium, matrem Abeliæ, Nicol. Gudii, Senatoris, filiam, avum paternum Nicolaum, proavum Henricum, utrumque Architectum regium, fratres autem Gerhardum, Academiz Argentinenfis Antecessorem, & Henricum, Christiani V., Daniz Regis, Quæstorem supremum ac Consiliarium intimum, familiis omnes Stackiorum (1.) & Gudiorum, jam olim, si Biographiam postremi audias vernaculam, equestribus, progenitos. Jactis, in scholis patria atque Heidenii (quibus Joh. Hamericus præerat), Gymnasioque Lüneburgensi, studiorum fundamenti, Theologico in Academicis vacavit Lipsiensi & Rostochiensis, tituloque Magistri in hac d. 12. Maji A. 1655. impetrato, Idæ Rumohræ, viduæ nobilis, liberos, in prædio Angliz Cimbricæ Röstensi, per aliquot annos, instituit. A qua, Vici sui Cappelenfis ei collatura Pastoratum, cum A. 1656. Trittoviam, Wagriz oppidum, ut Frid. Alefeldio, Prælecto illius, Ducisqve Holfato-Gottorpiensis Vicario, se sisteret, ejusque consensum obtineret, esset ablegatus, adeo huic dotes ipsius arriserunt, ut secum, invita Ruhmoria, detineret, & Trittoviz, d. 7. Dec., seu Dom. II. Adv., Pastorem præficeret. Officio huic per duo lustra præfuit, ad A. usque 1666., quo Ecclesiastæ aulici officium, eodem ipsi tempore a Christiano Alberto, Duce Holfato-Gottorpiensi, matreque hujus vidua, Maria Elisabetha, Hufz commorante, destinatum, ab Augusto Friderico, Episcopo Lubecensi, una cum Ecclesiarum Episcopatus omnium ephoria, Eutuu illi conferebatur. A. 1674., d. 12. Maji, post habitam Disputationem de *Virga Aaronis*, qua ad cognomen alludit vernaculum, inauguralem, Doctores Theologi titulum Kilonii, Brabeva Christ. Kortholto, exambiit (2.). A. 1677. Joh. Jebbenio, in urbis patriz Rendesburgensis Pastoratu & Præpositura, A. 1678. Joh. Hudemanno (cui anno præcedenti jam adjunctus erat coadjutor), in Superintendentis Ecclesiarum Ducatus utriusque regiarum, Consiliarii qve Ecclesiastici, dignitatibus, ac Præpositura Segebergensi, A. 1680. autem M. Gregorio Michaelis in Præpositura Flensburgensi, a Christiano V., Daniz Rege, prævia Henrici fratris commendatione, est subrogatus, nec multo post supremus etiam sacrorum Comitatus Pinnebergici constitutus Inspector. Sex ista officia, quatuor vel quinque Theologis antehac committi solita, solus, Rendesburgi hærens, & inde in loca cætera nonnunquam excurrens, ad obitum usque, ut potuit, non ut debuit (nec enim omnibus sufficiebat), administravit, & die tandem 4. Sept. A. C. 1684., ætatis 51., morte illis inopina valedixit. Superstites ei, e conjugio priori cum Margareta Gravia, Johannis, civis Hamburgensis, filia, ac Bernh. Lösebeckii, sui in Pastoratu Trittovienfi antecessoris, vidua, d. 9. Febr. A. 1657. inito, duo fuerunt filii, Henricus Theologiz, & Frid. Gerhardus, LL. cultor, cum totidem filiabus, quarum natu maxima, Anna Catharina, Christiano Burchardo a Felden, Cameræ regiz Consiliario, supremoqve Comitatu Oldenburgici & Delmenhorstani Commissario ac Quæstori, est elocata. Hac conjuge d. 30. Maji A. 1682. orbatus (3.), secundas, sequenti 1683., d. 17. Apr., celebravit nuptias cum Ida Walteria, Hansii, Copiarum Danicarum pedestrium Strategæ, Gubernatorisqve Rendesburgensis, gnata, unicum ipsi puerum in sedecimestri enixa conjugio. Pastoratum ac Præposituram Rendesburgensem defunctus Henrico filio, Segebergensem M. Georg. Henr. Burchardo, Flensburgensem Joh. Lyffio, supremam autem ephoriam Ducatus Slesvicensis Ecclesiarum D. Josvz Schwartzio, ac Holfaticarum M. Herm. Erdmanno, reliquit. Inter sacros Cimbricæ Oratores, Poetasqve & Hymnographos vernaculos, famam aliquam obtinuit, nomenqve sodalizio horum dedit Liligero, in quod a Phil. Zesio, autore, agnomine *Devoti* (des Andächtigen), emblemate lilii coerulei, lemmate nach dem Himmel zu, tituloqve Secretarii (des Miterscheinsalters), ei attributis, est receptus, & hoc ornatus elogio:

Willig wird der Herr von Stöcken der Andächtige genandt,

Und die Himmelblaue Lili ihm zu führen zuerkannt,

Weil er seinen edlen Sinn gang zur Andacht pflegt zu lencken,

Weil er nil auf nichts so sehr, als den Himmel, sehn und dencken.

Non desuere tamen ipsi Censores sui, qui partim fastum, splendorem vitæ externum, opumqve studium, in eo notasse sibi sunt visi, partim vero, quod in Hymnologio suo vernaculo, A. 1681. certo pretio Ecclesiis obtruso Cimbricis, cantiones Lutheri, aliorumqve Sec. XVI. Theologorum, numeris lege solutis, more xvi istius, conscriptas, ad nuptas leges metricas refingere & emendare haud dubitasset, audaciz accusarunt temerariæ.

Consulatur de vita illius Caj. Arndii, Dithmarsiz australis Præpositi, Sermo funebris in Matth. VI. 10. Germanicus, cum Henr. Hamerici, Scholz Rendesburgensis Rectoris, Parentatione vernacula, Epicediisqve tum Collegarum Societatis Rosigerz Zesianz, tum Hamerichii ejusdem (in cive hoc suo extollendo nimis), aliorumqve clientium, Glückstadii A. 1685. in 4. excusus.

Confer etiam Henn. Wittenii *Tomum I. Diarii Biogr. Sec. XVII.*, ad A. 1684., Ant. Heimreichii *Hist. Eccl. Slesvic.*, L. 4., c. 2., p. 190. 191. 199., *Isagogen meam ad Hist. Cimbr.*, P. III., c. 3., §. 29., p. 336., Joh. Christoph. Olearii *Entwurf einer Eider-Bibliothek* p. 70. 71., & Joh. Casp. Wezelii *Partem III. Hymnopoëgraphiæ Germanicæ* p. 269. 270.

ELOGIA.

Paulus Sperlingius Jun., Theol. Kiloniensis (in *Elegia & Choliambis in promotionem illius Doctoralem*), eum, ob facundiam, carminum svavitatem, & dotes mirandas, D. G. Morhofius autem (in *Tr. Germ. de lingua & Poësi Germanica*, P. III., c. 15., p. 713.), ob diligentiam in hymnis sacris vernaculis elucubrandis, commendavit. Henr. Hamericum

(1.) Familiæ Stackianæ Casp. Danewerthius, P. J. *Chorogr. Cimbr.*, c. 3., p. 21., familiis Cimbricæ accenset equestribus, sed jam extinctis.

(2.) V. Carmina de illo gratulatoria P. Muszi, C. Kortholti, Pauli Sperlingii, D. G. Morhofii, & aliorum, Kilonii A. 1674. in 4. excusa.

(3.) V. D. Andr. Svelingeri, Præpositi Münsterdorf., Sermonem in Graviz obitum, e Rom. XIV. 8., funebrem, A. 1683. excusum.

mericum taceo, qui, in *Elegia funebri*, defuncto plus justo adulatus, *Florem illum salutavit patrie, Aonidum columen, tutelam Minervae, pietatis exemplar, facem honesti splendidam, equi regulam, boni normam, caputque arte refertum omnigena,*

*Cui se religio tantum debere fatetur,
Quantum fors hominum se meruisse super.*

Erdm. Neumeisterus, in *Diff. de Poetis Germanicis* p. 102., his quidem cum accenset, sed carminum simul ejus *ditionem esse communem, & artificium mediocre*, judicat.

SCRIPTA EDITA.

I. LATINA.

Animæ damnatae lamenta & tormenta (Der Verdammten Seelen Klag und Plag,) *rythmis non inconcinnis* ab Anonymo Autore, ante seculum, & quod excurrit, expressa. Subjunguntur *Rythmi de extremo Judicio & mysterio Trinitatis*. Omnia a Stöckenio emendata, ad orthodoxiam reformati, eodem *rythmi genere* in linguam translata Germanicam, & variis veterum ac recentiorum sententiis, ad marginem, illustrata. Latino-Germanice. Hamburgi 1669. in 4. Versionem ejus Germanicam *admodum concinnam, monitaque adjecta doctissima*, vocat M. Greg. Michaelis P. I. *Notarum ad Jac. Gaffarelli Curiositates inauditas* p. 121.

Disp. Inaug. de Virga Aaronis florida, e Num. Cap. XVII., Præfide D. Christ. Kortholto proposita. Kilonii 1674. in 4. Recusa Witebergæ 1690. in 4. *Eruditissima* a Greg. Michaelis, l. c. p. 139., appellatur.

II. GERMANICA.

Mengestimimte Davids Harfe, oder die Psalmen Davids, guten theils auf Mart. Opitzens Uebersetzung, dergestalt eingerichtet, daß sie, nach denen in Lutherschen Kirchen üblichen Gesangsweisen, edunen gesungen werden. Slesvigz 1656. in 12.

Erittonischer Antritt, oder zwey, bey Antretung des Pfarrdienstes zu Eritton, A. 1656. gehaltene Predigten: I. eine Vorsellungspredigt auf dem Evang. am XX. Sontage nach Trin., von eines Evangelischen Predigers Ehre, Beschränkung und Lehre; II. eine Anzugspredigt, auf den ersten Worten des Evangelii am andern Sontage des Advents, vom gestirneten Kirckenhimmel hierunten auf Erden, was an demselben vor heiliche Sterne leuchten, und wie Gott allerwege an demselben sonderliche Zeichen habe geschehen lassen. Hamburgi 1658. in 4.

Heilige Friedensarbeit, über den, durch Gottes Gnade, getroffenen Nordischen Frieden, darinn enthalten: 1. die gute Vorsehung duseibigem, in zwey Predigten; 2. Holsteinisches Memorial wegen desselben, nach Ordnung der VII. ersten Bücher des Alten Testaments, in VII. Dank- und Bet-Sermonen; 3. Schützige Friedens-Feyer an dem Fürstl. Holsteinischen Friedensfeste, in zwey Dankpredigten; 4. Andächtige Friedenslieder. Glückstadt 1662. in 4.

Fürnehmer Herren Heiligkeit und Sterblichkeit, oder Leichpredigt über Frid. von Alefeld, Fürstl. Holst. Statthalter und Ammann zu Eritton, auf EL. XII. 20-25. Ratzeburgi 1664. in fol.

Gottseliger Ehrente heiliges Ehd und Hausführlein, auf Joh. II. 4. Hamb. 1664. in 12.

Jüdische Hausfönne, eine Hochzeitpredigt. Kilonii 1664. in 4. (Commendatur a Joh. Frid. Mayero in *Musæo Ministr. Eccl.*, P. IV., p. 56.)

Türkische Krieges- und Christliche Sieges-Posaune, auf Deut. VII. 5-8. Ratzeb. 1665. in 12.

Bischöfliche Ehrenseule, Herren August Friderichen, erwählten Bischoffen zu Lübeck, auf Gen. XLIX. 22-27., aufgesetzt. Ratzeb. 1667. in fol. *Sermo auspiciis Episcopatus ejus sacer, ac proinde ab Henn. Wittenio, l. c., male inter funebres relatus.*

Christi Ohnmacht der Christen Andacht, Poetisch und Gesangsweise aufgesetzt, und mit Passions-Gesängen und Gebeten vermischt. Ratzeb. 1668. in 12.

Heilige Herzensseufzer, in zwey Theilen: samt einem zweifachen Anhang. Lubecz 1669. in 12.

Dreysaches Taufgedächtniß, bey der Taufe dreyer hochadelichen Kinder, Aug. Frid. von Baudissin, Henr. Diet. von Berkentin und Aug. Sperlings, in 3. Taufreden, vom ehren Handfasse unsern Tauf-Schäze, Exod. XXX. 18., von der Wangel Wunder und unserer Wiedergeburt, auf Gen. I. 20., und vom eingetauchten und getauften Sperling, auf Lev. XIV. 4-7., aufgerichtet. Hamb. 1670. in 4.

Gläsern Meer der H. Taufe, oder Taufpredigt, auf Apoc. XV. 2. Ratzeb. 1670. in 4.

Die vernünftige laute Milch des H. Catechismi (Libellus Catecheticus, in Ecclesiis Cimbriz receptus regis, additio quidem, sed Autorem suum literis vocum sequentium prodens initialibus *Christus Verleyhe Segen* Dazu.). Ratzeb. A. 1672. & 1681., Rendesburgi 1680., Glückstadt 1684. 1694. 1696. 1710. 1721., ac Flensburgi, sine mentione anni, in 12. Danica ejus versio Flensburgi A. 1705. in 12. producit, a P. Saffio, Diacono Hatherslebiensi, concinnata.

Ehrenpforte, ehmahls dreyen Hochfürstl. Personen, auf dero Reise, in der Bischöflichen Hof-Kirche, A. 1668. aufgerichtet, wieder übersehen, und Augusto Friderico, Bischoffen zu Lübeck, zur Bewillkommung nach der Nordischen Reise, übergeben. Ratzeb. 1672. in 8.

Heilige Passions-Gemählde, in welchen die ganze Traurgeschichte des Leidens und Sterbens Jesu Christi nachsinnlich vorgestellt, und in VII. Predigten anmuthig erkläret wird; Mit Kupfern. Francofurti 1674. in 12.

Die öffentliche Kinder- und Kirchen-Berhör auf dem Catechismo, mit vielen Zeugnissen bestätigt und vertheidiget. Accedunt Anonymi *Regulæ morales pro Ministro Ecclesiæ*. Ratzeb. 1674. in 8.

Das Eiserne Teutschland, in der Lühnengrube des Krieges, zum Fußgebete Daniels eifrig und ernstlich angewiesen, oder Buß- und Bet-Predigt, auf Dan. IX. 4-9. Plönz 1676. in 8.

Das Hochfürstliche Ehd und Liebes-Bette Aug. Friderici, Bischoffen zu Lübeck, und Christinz, Herzoginn zu Sachsen, eingesegnet, oder Hochzeits-Sermon auf Cant. I. 16. Plönz 1676. in fol.

Was ist? oder Casisches Ehrengedächtniß, zum Nachrühme Christ. Cassii, Bischöf. Lübeckischen Geheimen Raths, in einer Leichabhandlung, aufgerichtet. Produictum Christoph. Rodatzii, Past. Eutinensis, Sermones de eodem Cassio funebri, in Pl. XXXIX. 13., Plönz A. 1676. in fol., & seorsim Glückstadt A. 1679. in 12.

Heilige Nachtmahls-Musick, auf Thomæ von Kempen im vierdten Buche von der Nachfolge Christi befindlichen Andachten vom Sacramente, in dreymahl zwölf Lieder verfasst: Mit Melodeyen Christ. Floren, Lüneburgischen Musici. Plönz 1676. in 8.

Klare Andeutung und wahre Anleitung zur Nachfolge Christi, bey Verschmähung der weltlichen Eitelkeiten, und Ueberhebung der niedrigen Begebenheiten, in Ansehung der Göttlichen Süßigkeiten, auf Thomæ von Kempen drey ersten Büchern solchergestalt aufgeführt, und mit 38. Andachtsliedern, und eben so viel neuen Melodeyen, aufgezietet. Plönz 1678. in 8.

Ddd ddd dd 2

Der

Der Stecken Aarons, wie er, durch die Hand Mosis, aus der Erisbüthen genommen, und in seiner Blüthe der ganzen Gemeine Israel gezeigt worden, in einer, am letzten Pfingsttage, A. 1678., zu Eutin, gehaltenen Abschiedspredigt, auf Num. XVII. 8., betrachtet. Plönz 1678. in fol. *Adjecta sunt Carmina D. Joh. Wilh. Petri, successoris, & aliorum, gratulatoria.*

Opera sacra de Pace recuperata; Heilige Freude und Friedenswerke über den, durch Gottes Gnade, erlangten Nordischen Frieden, an dem am 1. Sept. des Advents angestellten Dankfeste, aus dem Evangelio Matth. XXI. 1. sqq., vorge stellt. Samt einer Vorrede von den Kunstwerken, die man Opera nennet. Plönz 1680. in 4. Commendatur ab Henr. Elmenhorstio, Operum scenicorum hyperaspista, in Dramatologia p. 101.

Der Seelenperle löst und löst doch Christliche Einfassung ins Gold der Gedult; oder Leichpredigt über Margareta, Henrici von Elfwich. Predigern zu Rendesburg, Ebstau, auf Luc. XXI. 19. Plönz 1680. in 4.

Der von Gott gesegneten Kron und Helm, oder Leichpr. über Anna Sophia, D. Andr. Svelingers von Kronhelm, Probst und Pst. zu Kempte, Ebstau, auf Ps. V. 13. Rendesburgi 1680. in 4.

Geistliche Wallfahrt zum rechten Heilbrunnen, bey dem, durch Gottes Gnade, nicht weit von Brahmstede, entsprungnen Gesundbrunnen. in einer im freyen Felde gehaltenen Predigt. vorge stellt. Rendesb. 1681. in 16.

Kleines Holsteinisches Gesangbuch, darinn außerlesene alte und neue Gesänge, von den alten zwar die gewöhnlichste, und von den neuen die nöthigste, von beyden die nöthigste, durchgehends aber also verbessert, daß die alten gedoppelt, nach ihrer vorigen, und gleich gegen über nach jetzt üblicher Poetischer Reimart, die neuen aber mit vielen, nie gedruckten (meistentheils des Autors eigenen), vermehrt, zu finden: In guter Ordnung, unter gewissen Haupt- und sonderbaren Titeln, nicht so sehr zusammen als auf gesucht. Rendesb. 1681. in 12. *Hymnologia hoc minus, e majori inedito excerptum, privilegioq; Christiani V., Regis Danicæ (cujus permisso Autor Holsticum illud appellavit), munitum, a Stöckenio superlute Ecclesiæ Chersonesi Cimbricæ regis, ad usum in templis publicum, obtrusum quidem est, & cum singula exempla libri complura emere coegerentur, bis eodem A. 1681. excusum, sed, mox post obitum ejus, minori habuit in pretio, ac tandem plane neglectum. Editio prior, in 12. impressa, Evchologium (sic Heilige Betandacht) habet adjunctum, quo posterior, in 8. obl. publicata, & proæmio Apologetico, Hymnisq; 143 (illa enim 642. hæc 785., exhibet), aucta, destituitur. Mart. Lipenius, P. I. Biblioth. Theol. p. 239., Anonymi Hymnologia Holsticum (Holsteinisches Gesangbuch) Francofurti A. 1676. in 8. jam produsse, tradens, more suo scriptum, vel chimericum, vel saltem promissum, editis accenset. Emendatio Hymnorum Lutheri, cæterorumque antiquiorum, ad leges Poeseos hodiernæ Germanicæ metricas, privato ausu temere ab illo instituta, non majori gavisæ est successu, quam Urbani VIII., Pont. Rom., Poetæ eximii, similis circa Hymnos veteris Ecclesiæ Latinæ, in Canones itidem prosodicos sepius impingentes, conatus frustraneus. Licet enim noster, in præfatione, de labore hoc suo a D. Mart. Geiero, Præceptore, aliisque Theologis, approbato, gloriatur, displicere tamen sibi institutum istud complures non dissimulant, & hos inter, nomine illius suppresso, Ant. Reiserus (graviter in reformatores Canticum Lutheri, ac coetaneorum, audaculos invehit), in præfatione Hymnologii vernaculi, A. 1683. a se editi, Christ. Scriberus P. II. des Siech und Siegesbettes p. 88., Joh. Andr. Schmidius in Diss. de modo propagandi Religionem per Carmina, §. 30., p. 52., ac M. Trog. Arnkielius, in proæmio dem alten emendierten Eieswigs-Holsteinischen Gesangbuche A. 1696. præfixo; expresso autem eodem M. Joh. Melch. Kraßius in der Gerecheten Unschuld Zweyer Fürstl. Holsteinischen Superintendenten, c. 4., p. 215., & M. Erdm. Neumeisterus, in Diss. de Poetis Germanicis, p. 101. 102. ita scribens: Hymnos B. Lutheri, aliorumque, Ecclesiasticos, instituto non admodum nimis utili ac probando, interpolavit. Nam si vel maxime rhythmum forte juvat, nervum certe spiritumque non raro prorsus infringit, quantum addiderat, tantumdem quoque demens. Exstat etiam Satyra adversus Hymnologia hoc Stöckenianum Germanicæ, ἀνώνυμος; Romanopoli A. 1682. in 12. (sub titulo der Verachtschlagung Apollinis und der Mufen im Parnasso, über das Holsteinische Gesangbuch) impressa, quam nonnulli Nicol. Winterbergio, Parocho Hilgenstädtensi, alii vero M. Magno Gartnero, Sveco, Ecclesiæ Cimbricæ, vindicarunt. In illa (ἀκρισίαν Autors sui passim prodecente, nimioque rigore Pontificiorum, Reformatorum, Socinianorum, aliorumque ἀλλοφύλων, heterodoxias locis compluribus, sensum, etsi verba subinde sint duriuscula, admittentibus saniozem, affingente) homines omnium ordinum eruditi introducuntur, sua de Hymnologia hoc exponentes judicia: Lutherus, ob hymnorum suorum correctionem, & censuram de illorum obscuritate temerariam, in Stöckenium, de propriorum perspicuitate ac sva vitæ gloriarum, invehitur: Nicol. Selneccerus, Phil. Nicolai, aliique Doctores Lutherani vetustiores, de simili illius, in Canticis suis refigendis, & sæpe, non solum quoad sensum, sed & quoad metri rationem, depravandis, conqueruntur audacia, Pontificiis interim & Reformatis, ob eandem, Ecclesiæ Lutheranæ insultantibus: Theod. Reinkingius ab usum privilegii regii ad nummos corradendos, Dan. Sennertus autem scandala, ex hoc Autors novaturientis instituto, orta, exaggerat: Erasmus Francisci phraseologiam ejus Germanicam virgula notat censoria: Joh. Rissius tandem, Hymnorum suorum immutationi itidem indignatus, ipsi Φαυλάω, crebras vocum trajectiones, elisiones duriusculas, particulas expletivas, aliæque in leges Poetico-prosodicas peccata, exprobrat. Responsum quidem schedæ huic ab Anonymo est alio, in Epistola vernacula (dem Schreiben eines Freundes an seinen Freund, über die Relation aus dem Parnasso, betreffend das Holsteinische Gesangbuch), quam Henr. a Stöcken, nostri filius, cum præfatione sua, Glückstädti A. 1682. in 4. edidit, sed frigide admodum, ac ita, ut clientis sui causam parum juvet.*

Erläuteter Advents-gesang: Nun komm der Heiden Heiland. Glückst. 1682. in 8.

Der ältste Weihnachts-gesang: Ein Kindelein so löblich; nach seinem eigentlichen Wortverstande, schriftmäßig erläutert. Glückst. 1683. in 8.

Erläuteter Passions-gesang: Ach wir armen Sünder. Glückstädti 1683. in 8.

Erläuterung vier außerlesener Advents-, Weihnachts-, Passions-, und Ostergesänge: 1. Nun komm der Heiden Heiland 2. Ein Kindelein so löblich; 3. Ach wir arme Sünder; 4. Christ lag in Todes Banden. Glückst. 1699. in 8. Commendatur a Georg. Serpilio in den Zufälligen Liedergedanken, p. 116. 116., & alibi.

Bedencken zweyer vornehmen Theologen, über die den Eieswigschen Landständen, Bedienten, Unterthanen und eingeseßenen, angemessene Eidesleistung. A. 1684. in 4. Prius e duobus his judiciis, quod Christ. Alberi, Ducis Holsat-Gottorpiensis, subditos in Ducatu Slesvicensi Christiano V., Danicæ Regi, homagium, quod is A. 1684., hoc occupato, exigebat, salva præstare posse conscientia, asserit, Stöckenio tribuitur ab Autore des Fürstlichen Bedenckens über zwey Hauptfragen p. 45., ac in posteriori (cujus Autor D. Christ. Kortholtus, Theologus Kiloniensis, fuisse creditur) est refutatum.

Hortus conjugalis, e Ps. CXXVIII., quem Stöckenio tribuit Wittenius, T. I. Diar. Biogr. Sec. XVII., ad A. 1684.

INEDITA.

Großes vollständiges Gesangbuch, in drey Büchern verfaßt, quod prælo paratum A. jam 1681. fuisse, præfatio Hymnologii Holstici minoris, ex illo excerpti, testatur.

Catechismuspeise, quam in 4. editum in Catalogus nund. Lips. A. 1663. autumn. p. 36., est pollicitus.

HENRICUS

HENRICUS a STOCKEN, Trittonia Holfatus, Christiani (*de quo modo dictum*) e Margareta Gravia filius, d. 16. Nov. A. 1657. in lucem editus, parentis, ab A. 1684., in Pastoratu ac Præpositura Rendesburgensi, Successor, phtchist M. Julio A. C. 1690., ac ætatis 33., extinctus; in Societ. Rutigera Zefiana der Gelassene.

Schreiben eines Freundes an seinen Freund, über die also genandte Relation auf dem Parnasso, betreffend das Holsteinische Gesangbuch, von ihm, mit einer Vorrede, aufgegeben. Glückstadt 1682. in 4. V. qvz de Epistola hac, quam alterius esse contendit, in vita Parentis ejus monuimus.

Heilige Todeswunder, oder Leichpredigt über Andr. Thomsen, Bürgermeistern zu Rendesburg, auf Joh. XI. 25. 26. Slesvigz 1685. in 4.

Heilige Todtenkammer, oder Leichpredigt über Rötger Neven, Bürgermeistern und Postmeistern zu Rendesburg, auf Ef. XXVI. 20. Plönz 1686. in 4.

Die große Hergensangst eines ietzt Sterbenden, wie man sich derselben, noch vor dem Sterben, entschütten, und desto fröhlicher und seliger sterben, kan. Plönz 1686. in 4. (M. C. K.)

M. HENNINGUS (EGGERTII fil.) STOCKFLEHT, Hatherslebia Cimber, scholz initio urbis in Norwagia Christianiensis, primus ab A. 1637. (qvo Magistri titulum Hafniz, Brabevta Wolsig. Rhumanno (1.), obtinuit), Rector, simulqve Log. & Metaph. in Gymnasio Professor, deinde vero, ab A. 1646. (2.), ejusdem, post M. Olavum Boethium, Episcopus & Canonicus, A. 1664. (juxta Pet. Resenium (3.)) vel 1663. (juxta alios) defunctus, & M. Johannem Claudii Rosingium (Parochum antea Callundburgensem) nactus Successorem; Parens Christiani, Consilarii Status regii, Præfecti Bergenfis, supremique Norwegiz tribunalis Justitiarum, A. 1704. mortui (4.). V. de illo Alb. Thurz *Ideam Hist. Lit. Dan. p. 88.*

Disp. de Prædestinatione, ab ipso conscripta, & Præside D. Casp. Er. Brochmanno proposita. Hafniz 1636. in 4.

Sermones Danici funebres, in exequiis

Marg. Snelliz, Castani Meklenburgii, Senatoris, viduz. Christianiz 1647. in 4.

Greg. Krabbii, e Sap. V. 16. 17. Sorz 1656. in 4.

Margaretz Meklenburgiz, ex Ef. LVI. ult. Hafn. 1661. in 4.

M. ERASMUS STOCKMANNUS, Hamburgi d. 21. Maji A. 1544. natus, & e schola patria Rostochi-um A. 1562. missus, ductu Gerh. Nennii Sledani, hospitis, & Henr. Bruczi, Professorum artis Medicæ, & in hac, & in Mathesi, insignes fecit progressus, ac supremos Philosophiz honores a Nath. Chytrzo A. 1569. reportavit. Scholis deinde privatis, Geometricis & Astronomicis, ibidem inclaruit, donec A. 1579. Christoph. Gerdnero (5.), in professione Physica, a Senatu Rostochiensis subrogaretur. Per sex hanc lustra ornavit, mensqve simul communis, per 23. annos, fuit Inspector, & Academiæ totius A. 1587. (6.) ac 159.. Rector. E conjuge Elisabetha, Gerh. Nennii, Præceptoris, filia, duos sustulit filios, & hos inter, Joachimum, Med. D. & in Acad. Rostoch. Professore, totidemqve gnatis, Elisabetham sc. M. Gerh. Tidemann, Theologo, ac Margaretam M. Pet. Crügero, Pastori in Holfatia Kiloniensis, elocatam. Hac A. 1602. amissa, ad secundas A. 1605. transiit nuptias cum Anna, D. Lucæ Bacmeisteri, Theologi Rostochiensis, ex fratre Marco, cive Lüneburgensi, nepte, filiam sibi enixa unicam. Asthmate tandem d. 26. Febr. A. C. 1608., ac ætatis 64., extinctus, M. Joh. Slekerum in professione Physica successorem habuit. V. Thomæ Lindemannii Acad. Rostoch. Jcti, *Programma de vita ejus funebre*, & confer Joach. Vagetti Epicedion ei scriptum (in *Decade Asmatum philicorum*, Hamburgi A. 1613. edita, num. 6.), Lucæqve Bacmeisteri Jun. *Orat. parentalem Dav. Lobechio habitam p. 13.*

ELOGIA.

Dav. Chytrzo (in Epist. ad Casp. Kochium A. 1592. Scripta, & inter reliquas ejus p. 760. obvia) *Vir audit optimus & doctissimus, & propagatione doctrine Physicæ & Mathematicæ optime de Academia Rostochiensis merens.*

Eilh. Lubino (in *Programmate*, Joh. Slekari, successoris ejus, Orationi præmisso auspicali) *Mathematicus insignis, & Vir optimus.*

Laur. Bodockio (in *Academia Varniaca, Professores suos, ab A. 1641. ad 1659. mortuos, deplorante*) *Vir de Acad. Rostochiensis meritisissimus, in quorum integritas cum rara eruditione certabat.*

Ant. Sotomajor, Inquisitor generalis Hispanicus, in *Indice expurgatorio Hispanico*, Madriti A. 1667. edito, p. 366., scriptoribus eum accenset prohibitis.

SCRIPTA.

Henr. Bruczi, Med. D. & Prof. Rostoch., *Libri tres de Motu primo*, ab eo recogniti, emendati, & cum præfatione nova editi. Rostochii 1604. in 8. Ipse Bruczus hos ibidem A. 1588. in 8. jam publicaverat, & moribundus Stockmanno, suo olim auditori, novæ editionis curam (uti hujus testatur *præfatio*) commiserat.

Comm. ineditus in Georg. Purbachii Theorias Planëtarum, a Dan. Lipstorpio, Jcto Lubecensi μαθηματικῶν, in sua olim asservatus Bibliotheca. V. *Catal. Biblioth. Lipstorp. p. 120.*

JOHANNES CHRISTIANUS FERDINANDUS STOLBERG, Hamburgensis, Med. D. & in patria Præticus, A. 1704. superstes.

Disp. Inaug. de morbo Herculeo, seu Epilepsia, Præside D. Georgio Christophoto Petri proposita. Erfurti 1691. in 4.

JOHANNES REINHARDUS STOLBERG, Hamburgensis, M. C., Judicii in patria inferioris Procurator, A. 1702. mortuus. V. Pet. Ambr. Lehmanni *Hamburgum anni 1704. literatum p. 36.*

Thomæ Brian, M. P., *Englischer Wahrsager auf dem Urin, oder gewisse Wahrsagungen auf dem Wasserglase, auf dem Englischen durch ihn verteutscht, und wieder aufgegeben, samt Theod. Maji, Pastoris zu Ebendorf im Magdeburgischen, A. 1610. publicæ Urinbüchlein Anonymi, von Beschreibung desselben, und Apollinaris Tractate vom Urin und Pulse. Hamburgi 1693. in 8. Ibid. (juxta *Catal. mund.*) 1703. in 8. Omnia hæc opuscula Urocriticam impugnant. Recusa sunt Hamburgi A. 1723. in 8.*

Eugenii Philalethus *Lumen de lumine, oder Neues Magisches Licht*, auf dem Englischen verteutschet von J. R. S. Hamb. 1693. in 8.

THOMAS STOLLEY, Hamburgensis, d. 26. Jul. A. 1662. natus, supremosqve juris honores Basileæ d. 27. Oct. A. 1685. adeptus, urbis patriæ, ab A. 1689., Stadenfis autem, & Dicasterii in ea regii, ab A. 1699., Advocatus, cujus vitam Joh. Henrici a Seelen *Stada anni 1711. literata, p. 107. 108.*, fusius exposuit.

(1.) V. Rhumannii *Εἰς τὴν de Natura Logica*, in promotione propositam. (2.) V. *Carmina gratulatoria*. (3.) in *Biblioth. sac Indictoria*. (4.) V. de illo *Nova Lit. Lubec. M. Sept. A. 1722.*, p. 289. 270. (5.) V. Dav. Chytrzi *Ep. ad Frid. Stockium*, A. 1579. scriptam, inter reliquas illius, p. 366. 307. (6.) teste Nicol. Grylio in *Append. Vita Joach. Slekari Saxonicæ*.

Molleri Cimb. Lit. Tom. I.

Eee eee ee

Disp.

Disp. de Usuraria prerogativa in Concursu creditorum, ex L. Lucius 18. ff. qui potius in pignore, Præfide D. Henr. Linckio. Altorfii 1684. in 4.

Disp. Inaug. de Mora. Basileæ 1685. in 4.

JOHANNES HENRICUS STOLTENBERG, Lubecensis.

Dissertatio Epistolica de Nomine novo vincennibus dando, ad Apoc. II. 17., quæ Adolpho Matthæo Roddio, Jctro & Consuli Lubecensi, diem nominalem Mathæi celebranti, est gratulatus. Jenæ 1704. in 4.

Infamia Eabelis ab Ecclesia Evangelico-Lutherana depulsa, Præfide D. Ef. Frid. Weissenbornio. Jenæ 1715. in 4.

De Disput. hac V. Partem XLVI. der Gelehrten Fame p. 730. 731. 732.

Disp. de Benedictione Papæ, Præfide D. Georg. Henr. Görzio defensa. Lubecæ 1715. in 4.

M. JACOBUS STOLTERFOHT, Lubecensis, d. 20. Julii anno seculari 1600. natus, patrem habuit Johannem, Pastorem Marianum, & Ordinis Ecclesiastici Seniore, e familia, quæ Livoniæ jam olim Nicolaum, ad Episcopalem evectum dignitatem, & Lubecæ Johannem, Senatorem, dederat, ortum antiquissima. Mater ei fuit Margareta, Lucæ Bacmeister Senioris, Prof. Theologi & Superint. Rostochiensis, filia, neptisque Jac. Bordingi senioris, Archiatri Danici, ac Franciscæ Nigronæ, Avenionensis, e nobilissimis Nigronorum Genuensium, & Rochelliorum Avenionensium, stemmatis oriundæ. In ipsa fere infantia literarum elementis, partim a parente, partim vero a fratribus, Luca, Pastore deinde Lüneburgensi Johanneo, & Arnoldo, Diacono Nicolaitanò Stralsundensi, imbutus, ab anno ætatis sexto ad vigesimum scholam patris, Rectoribus Ott. Gvaltperio & Joh. Kirchmanno (suo postea socero), frequentavit publicam. Ex ista A. 1620. Rostochium digressus, cum Philosophiæ studio Juridicum cepit conjungere, sed hoc tamen paulo post, cum Patri minus placere intelligeret, Theologico posthabuit. Rostochio, ingruente autumno anni 1621., Witebergam discessit, sed, ob parentis obitum, vere sequenti in patriam revocatus, inde in Acad. Gryphicam, ac A. 1623. denuo in Rostochiensem, se contulit, Magistrique illic titulum A. 1624. obtinuit. Pestis sævitia hinc discedere coactus, Witebergam autumno ejusdem anni repetiit, & Balth. Meisnerum (cujus *Præcognitorum Theologicorum Disput. octavam* publice est tuitus), Frid. Balduinum, Jacobumque Martini, Professores Theologos, annuo audivit spatio, diutius auditurus, nisi, morbo 15. hebdomadam correptus gravissimo, Dan. Sennerto, Germaniæ Podalirio, reditum in patriam fradenti, obtemperandum putasset. Ad suos autumno anni 1625. reversus, febri tertiana, ad ver usque sequentis adultum, laboravit, istaque vix liberatus, cum novum in Germaniæ superioris Academiæ iter medicaretur, præter expectationem Diaconus Ecclesiæ Marianæ, triduo post festum Pentecostes A. 1626., est electus, ac d. 18. Jun. inauguratus. Muneri huic sacro imparem se initio, satis quippe tenuiter ab eruditione Theologica, cum ne unicum quidem annum huic studio recte impendisset, instructum, minusque exercitatum, fuisse, implemet in Vitz suæ ingenue fitetur historia. Assidua vero diligentia, nullum diem per otium sibi passus elabi, & partem etiam nocturnam studiis vindicans, rarissimeque post tertiam matutinam somno indulgens, brevi & doctrinam necessariam, & eum in concionando habitum, sibi comparavit, ut publice dicendorum meditationi, necessitate ita exigente, vel bihorium sufficeret unicum. Suas certe dotes, non civibus solum, sed & Adolpho Friderico, Duci Megapolitano, cui, Lubecæ A. 1629. & 1630. exuli, consensu Senatus & Presbyterii, a concionibus & sacris, per biennium istud, cæcis urbani cura haud neglecta, fuit domesticis, approbavit. Ab hoc A. 1632. ad Ecclesiæ aulicæ Sverinensis dignitatem, denuo A. 1634., una cum suprema Ecclesiæ tractus Sverinensis ephoria, oblatam, a Christiano IV., Rege Danico (cui Nobilium Holfaticorum commendatione innotuerat), eodem A. 1632., ad urbis Itzehoensis Pastorum, & Præposituram Steinburgensem, a Slesvicenſibus autem A. 1647. ad munus sacrum in æde Cathedrali primarium, nec raro ab aliis, Lubeca, sed frustra, est advocatus. Amore enim patris, & auditorum in se motus affectu, consiliisque Joh. Kirchmanni, foci, obtemperans (1.), Diaconatum Lubecensem, satis tenuem, in re licet angustam, ob numerum familiarum quotannis accrescentem, vivens, & ære alieno obrutus, muneribus istis laudioribus prætulit, & hac *avjαπεία* concives ad majorem (quam socer prædixerat) provocavit liberalitatem. Abiisdem unanimi postea consensu, post obitum M. Mich. Siricii, parentis sui successoris, ædis primariæ Marianæ Pastor d. 27. Sept. A. 1649. est electus, ipsoque Michaelis Archangelis festo Ecclesiæ a Menonne Hannekenio, Superintendente, commendatus. Nec tamen sui Lubecæ ipsi defuere adversarii & obtractatores, de quorum, *coram oculis favorem præ se ferentium singularem*, multitudine, ingenio doloso, ac malis per eos sibi paratis, & in *Oratione*, quæ Kirchmannum celebravit, *funerari* (2.), & in Vitz suæ, conqueſtus est, historia, sed & in ipsos tandem Autores illa redundasse, simul testatus. Tres habuit uxores, e quarum prima, Dorothea, Joh. Kirchmanni, scholæ Lubecensis Rectoris celeberrimi, filia natu majore, d. 2. Oct. A. 1626. ducta, & d. 18. Jun. A. 1637. febre petechiali extincta (3.), quatuor filios, & tres gnatas, sustulit. Ex illis Johannes urbis Lubecensis in regis Holmiensi ac Hafniensi fuit Procurator, Jacobus (Joh. Jacobi, Med. D., & e Professore Gryphiswaldensi Poliatri Lubecensis, parens) Pharmacopola Slesvicensis & Lubecensis, Lucas civis patris literatus, Mathæus vero J. U. D., & Academiæ Kiloniensis, sodalitiique mercatorum Bergensis Hanſæatici, Secretarius. E filiabus Margareta M. Bernh. Krechtingio nupsit, parentis in æde Mariana Collegæ & successoris, Emerentia Herm. Dakendorffio, Diacono Petrino, ac Anna Maria Gerhardo a Mellen, civi Lubecensi atque Cappeliensi, Jacobi a Mellen, Antistitis nunc Mariani Lubecensis, ex se parenti. Secunda conjux, Anna Hackhusia, Sam. Wolteri, mercatoris, vidua, A. 1638. in thorum admissa, & A. 1664. mortua, tres ipsi filias, & has inter, Elisabetham Dorotheam, Jac. Lippii, templi Cathedralis Ecclesiæ, conjugem, tertia autem Gertrudis Steinmannia, Hier. Buckii, mercatoris, vidua, quæ A. 1665. d. 31. Jul., domum duxit, sed sequenti 1666., d. 11. Nov., amisit, nullam prolem est enixa. Senecta ingruente, non una animi corporisque noster laboravit ægitudine, imprimis autem, media anni 1663. æstate, morbo, quem beneficio immisſum sibi fuisse ex haud obscuris collegit indicis, gravissimo & perquam miserabili. Qui licet, maxima eum vehementia d. 29. Jul. adortus, perpetuis diurnis nocturnisque vigiliis, ultra semestre, ita enervavit, ut vix lectum mutare, nedum pedem domo efferre, posset, pristinam tamen, ope divina, recuperavit valetudinem, & quinquennio ferme integro, ad annum usque Seculi XVII. pariter atque ætatis suæ sexagesimum octavum, quo dies Martii quartus finem ei vitæ attulit, fuit superſes. Defuncto, in Pastoratu Mariano, Alb. Balemannus, Collega, & post hunc, Bernh. Krechtingius, gener, ac Jac. a Mellen, nepos, successerunt. Exuviz in sacello ædis Marianæ, audiendis confessionibus sacris destinato, sunt tumulata, columnæque vicinæ affixum Epitaphium, præter effigiem ejus, & vitæ *συναγγραφή* perbreve vernaculam, hosce exhibens elegos:

*Vidit in hoc uno cunctas Lubeca recondi,
Sive Heliconis opes, sive Sionis opes.*

*Ore, animo, calamo, Zelo, haud illustrior alter,
Gratior hinc Musis, carior inde Deo.*

Digna est, quæ vitæ s. jungatur, & ex *Isagoge* nostra ad *Historiam Cimbricam* (4.) repetatur, narratio certaminis de Visionibus & revelationibus modernis, inter Theologum hunc eruditum, sed paulo vehementiorem, ac Jac. Fabricium,

(1.) V. *Oras.* ipsius in obitum Kirchmanni p. 65. 67. 68.
6.5., 6.14., p. 440-485.

(2.) p. 65.

(3.) V. de illa *Or.* in obitum Kirchmanni p. 41. 5. 10.

(4.) P. IV.,

cium, Cöslino Pomeranum, Th. D. & Pomeraniz Svedicz Superintendentem, anati, & scriptis compluribus agitati E-
nisticis. Historia hujus ab ipso etiam, in adversarium paulo iniquiore (1.), Joh. Micrzlio, Gymnasiarcha Stettinensi,
Fabriciique hyperaspiste, fusius cæteris omnibus, in *Demonstratione contra Sebast. Meierum*, Stettini A. 1648. (2.) e-
dita, præmissaque huic *Relatione in controversia de modernis Revelationibus extraordinariis actorum Historica*, illam
persecuto, Gotfr. Arnoldo (3.) & Balth. Köpke (4.), Fabricio itidem faventibus, Joach. Fellerio (5.), Wilh. Ern. Ten-
zelio (nostram secuto narrationem) (6.), Sev. Walth. Slutero (7.), Alb. Chr. Rohrio (8.), Joh. Alb. Fabricio (9.),
Christ. Gryphio (10.), & aliis, vel prolixè, vel breviter, sed a multis non absque partium studio, est exposita.
Nos, ab hoc alieni, summa rerum capita breviter proponemus. Ediderat noster, ut Hermannus ab Hude, Joh. Warne-
ro, Georg. Reichardo, aliisque Fanaticis, Lubecz, & in vicinia, revelationes jactantibus extraordinarias, os obturaret,
A. 1634. *Considerationem Visionum* vernaculam, & has in S. Codice nostris temporibus haud esse promissas, moder-
nas autem summa laborare incertitudine & absurditate, cum seditionis periculo conjuncta, nec proinde quæquam, si
vel maxime *Σύνοψις* essent, ad fidem iis habendam obstringi, asseruerat. Aliquot post annis Fabricius, in Svecorum
gratiam, Joh. Warnero, Misnico, novas de expeditionis illorum Germanicæ fati auspiciatissimis sibi obligasse gloriant
revelationes, ut juris eas faceret publici, permittebat. Quod ipsius institutum cum cæteri Ecclesiastæ Stettinenses im-
probarent, conquiri coeperunt de controversia ista iudicia aliorum Theologorum, & hos inter Lubecenium (qui sen-
tentiam suam in Stolterfohtii libro responderunt esse expositam), istorumque svasu dissidium amice est compositum.
Fabricius tamen, cum varie de Warneri, & aliorum, revelationibus, in partes pronioribus Svecicas, videret judicari,
patrocinari iis, Germanice A. 1642. Noribergæ edita, Theologisqve inscripta Witebergensibus, *Visionum probatione*,
non dubitavit. In ista docuit, lumen post Apostolorum tempora non cessasse propheticum, modernasqve proinde vi-
siones nec indifferenter damnandas, nec promiscue approbandas, sed ad analogiam fidei, prædictionis eventum, ali-
osque characteres, ductu locorum Mosaicorum Devt. XIII. 1. & XVIII. 15., examinandas, simulqve Stolterfohtii li-
bellum, quem suæ adversari putabat sententiæ, refellere, nomine illius suppresso, est aggressus. Vindicavit hunc no-
ster A. 1645. in *Consideratione visionum Apologetica*, & *Visionum probationi invicte*, isti A. 1646. a Fabricio oppositæ,
A. 1647. *Vindicias Veritatis atque fame bipartitas*, (Die Nothwendige Wahrheit und Ehrenrettung) reposuit. Quarum
pars posterior, Lubecz A. 1648. edita, Fabricianæ etiam *Injuriarum Depulsioni*, priorem A. 1647. adortæ (der gebüh-
renden Ablebung der unverdienten Schmach), simul respondet. *Vindicias Stolterfohtii* A. 1649. impugnavit Fabricia-
na *Nugarum Stolterfohticarum Discussio*, hanc autem *Iterata controversia de Visionibus Repetitio*, a Stolterfohtio eo-
dem anno publicata, Germanice scripta ista, (quorum titulos suis postea locis recitabimus integros) prodierunt om-
nia, sicut & Meletemata (de quibus ibidem dicitur) Sam. Plasteri & Joach. Bronckwedelii, pro Fabricii sententia, ad-
versus Stolterfohtium, Apologetica. Ipse etiam Musæ, sacris istis libris haud assuetæ, a Sebast. Meiero, Rectore Lube-
censi, Stolterfohtii, & Joh. Micrzlio, Gymnasiarcha Stettinensi, Fabricii Parastata, qui aculeatis carminibus, ab illo
A. 1645. nostri *Considerationi visionum Apologetica*, ab hoc A. 1646. Fabricii *Invicte visionum probationi*, ab illo autem
denuo A. 1647. *Vindiciarum Stolterfohtianarum Parti primæ*, præfixis, & in istos, & in se invicem, sunt debacchati,
ingratis huic se immiscere coactæ sunt certamini. Quorum postremo cum Micrzlius, in Epistola ad Fabricium, hu-
jus *Depulsioni* A. 1647. præmissa, respondisset, Meierus similem ad Stolterfohtium *Parti II. Vindiciarum* ejus A. 1648.
adjecit, a Micrzlio, eodem A. 1648., in *Demonstratione*, qua, Meierum a se, in responsione ad carmina ejus, non esse in-
elementer, immisericorditer & illiberaliter, habitum, ostendit, seorsim Stettini, una cum *Historia in controversia de*
Revelationibus modernis actorum Relatione, publicata, refutatam quidem, sed non impune. Altera enim ad Stolter-
fohtium Epistola, quam hujus *Repetitioni controversia* A. 1649. junxit comitem, Meierus & sua vindicare, & sibi in
Demonstratione objecta diluere, non sine crebris λογισμαζ & convitiis, est annexus. De quibus utriusque carmini-
bus & epistolis enisticis, metricisque Bogislai Fabricii & Christoph. Meieri, puerili parentibus suppetias ferre conato-
rum maledicentia, contrariis similibus, in Micrzlii *Demonstratione* junctim recusis, cum supra in Meieri Vita
sit dictum, plura jam piget addere. In bello hoc sacro, magna utrinque animorum intemperie & styli acerbitate gesto,
neutri parti sui defuere Parastatæ. Fabricio, præter Micrzlium, Joh. Saubertus Sen., Corn. Marci & Zach. Hogelius,
Theologi, qui *Probationem visionum* elogiis ornavunt metricis, Noribergenses & Erfurtinus, cum Balth. Köpke &
Gotfr. Arnoldo, jam ante allegatis, applaudunt. Quorum ultimus (11.) de Stolterfohtii scriptis hoc ferre non dubita-
vit iudicium, daß er nichts, als solche Vorurtheile, und zwar in voller Schmach und Zerschneidung, vorbringe, dergleichen vorlängst
die elenden Juden und Heyden, wieder Christum, und alle Bote Gottes, vorgeschübet haben. Stolterfohtio contra favent
Presbyteria Lubecensæ, Hamburgensæ, Lüneburgensæ, Brunsvicensæ, Wismariensæ, & Güstrovienensæ, Matth. Hoes, au-
th. Elect. Saxonici Protecclesiastes, Barth. Battus, Theol. Gryphisw., Tob. Wagnerus, Prof. Tubing., Lucas Bacmeister-
us Jun., Superint. Megapol., Georg. Zemannus, Antistes Stralsundensis, Joach. Jehringius, Episc. Reval., Paulus Ein-
hornius, Superint. Curlandicus, Joh. Rodöbius, Præpos. Hathersleb., Johannesque Müllerus urbis Hamburgensis, Chri-
stoph. Schultetus Stettinensis, Lud. Duntius Revaliensis, ac Nicol. Baringius (scriptis etiam cum Fabricio congressus
publicis) Hannoveranz, Pastores; quorum Censuræ & Epistolæ, cum sub initium *Considerationis Apologetica*, & sub
finem *Partis I. Vindiciarum*, tum inprimis in *Repetitione*, A. 1649. publicata, longa serie exhibentur. Horum nume-
rum postea auxerunt Ministri Hamburgenses recentiores (12.), Joh. Hülsemannus (13.), Sam. Pomarius (14.), &
alii complures, a quibus scripta nostri de Visionibus publice sunt approbata & commendata. In re ipsa utramque par-
tem consentire, in solis autem phrasibus ac modis loquendi (ob quos tantos excitari fluctus haud oportebat) dissen-
sum aliquem deprehendi, Joh. Micrzlius & Alb. Christ. Rohrius (*jusso liberius utrumque locutum esse* simul obser-
vans) (15.) non immerito arbitrantur. Si tamen primam controversiæ originem penitus inspicias, causâ cecidisse Fa-
bri-
cium, qui varicina Warneriana, Svecis pene universalem quandam, in bello tricennali Germanico, pollicita monar-
chiam, sed ab eventu falsitatis convicta, defendebat, non potest negari.

In certaminis hujus cum Fabricio historia, scripta utriusque ἀντιπαύει, & Joh. Micrzlii *Relationem in illo actorum*,
supra laudatam, præsertim sumus secuti. Quoad vitam reliquam, præcipuo nobis adjumento fuit ipsius Stolterfohtii
Narratio hujus Latina, A. 1650. conscripta, & a Jacobo a Mellen, ejus nepote, cum sua ad annum fatalem 1668. con-
tinatione, in *Notitia majorum suorum* (quæ Lipsiæ A. 1707. in 4. prodit), p. 14-25.; publicata, & in *Novis Literariis*

Eee eee ee 2

Lubecen-

- (1.) in der Kirchen Wiederholung der Streitigkeit von den Geschichtern, A. 1649. edita, proæmis & Cap. I. (2.) in 4. (3.) Tomo III. Hist.
Eccles., c. 1. p. 197-209, 200. (4.) in der Wahren Theologia mystica, Halz A. 1700. edita, P. I., c. 3., §. 21., p. 167-170. (5.) in Continuati-
on. Hist. Eccles. Joh. Lat. p. 542, 543. (6.) in Dial. mensuris German., M. Mart. A. 1694., p. 247, 248, 249. (7.) in Propylæo Hist. Christiana-
na, p. 177. edit. prima, & p. 233. secunda. (8.) in Unterrichte von Prophetischen Weissagungen (ed. Lipsiæ A. 1694.), §. 32., p. 94-97.
(9.) in Centuria Fabriciorum p. 46. (10.) in Diss. I. sag. de Scripturis Historicis Sec. XVII., c. 2., p. 117, 118. (11.) Tomo III. Hist.
Eccles., c. 10., p. 200. (12.) in præfat. des Dissertations. (13.) in Præfati. ad Breviar. Theol., Vindiciis S. Scriptis, adjecit, p. 1149.
(14.) in Præfat. Partis I. der Schugschiff wider den Guemannischen Offenbarung. Patron, (15.) loco num. 8. citato.

Lubecensis (M. Jun. A. 1707., p. 189. 190.), *Germanicisqve Hamburgensibus* (M. Febr. A. 1707., p. 56. 57. 58. 59.), in compendium contracta. Addantur huic Sylloge Epicediorum in obitum ejus, Lubecz A. 1668. impressa, Oratio ipsius parentalis, Joh. Kirchmanno, focero, habita, Henn. Wittenii Tomus I. Diar. Biogr. Sec. XVII., ad A. 1668., Jac. a Mellen *Catalogus MS. Ecclesiastarum Lubecensium*, & J. H. a Seelen *Par. II. Athen. Lubec.* p. 344-354.

ELOGIA.

Joh. Balch. Schuppio (im Sendschreiben an den Calenderschreiber in Leipzig p. 27., & in Opp. Germ. p. 611.) audit ein Hochgelahrter Theologus und Polyhistor Lubecensis.

Paulo Neucrantzio, Poliatro Lubecensi (in Tr. de Purpura, c. 20.), Theologus, Philologus & Polyhistor eximius, ad renascentis Enthusiasmi deliramenta refellenda, singulari Ecclesiae bono, natus; nec non (in Epicedio)

----- Magnum & memorabile nomen	Innumerabilibus voluerunt tradere libris,
Theologia, cujus generoso in pectore fanum	Natum erat, aut si quid scivit longa vetustas;
Virtus, & pietas, & rara scientia rerum,	Autorum ut tantis operis pereuntibus ex se
Constituit, cui, quicquid Eber, Grajusque Latinusque	Bibliothecam aliam posuisset condere mundo.

Casp. Sagittario (in Introd. in Hist. Eccl., c. 33., Sect. 26., p. 932.) Vir gravissimus, doctissimus atque eloquentissimus, quem adolescens aliquoties perorantem, non sine admiratione, audierit.

Joh. Frid. Mayo (in Bibliotheca Theologiae moralis, Aeg. Strauchii Theol. morali adjecta, p. 28.) Vir magnae eruditionis & Zeli pro gloria divini nominis.

Georg. Henr. Götzio (in praefat. des Schiffers Catechismi) ein umb die Lübeckische Kirche wolverdienter Theologus.

Sebait. Meierus, Rector Lubec., in Carmine Considerationi visionum Apologeticae praefixo, Insignem eum salutat Theologum & Philologum, in Epistola autem, Part. II. Vindictarum ipsius praemissa, ob vitae integritatem, sanctimoniam morum, profundamque in omni, tum sacrarum, tum profanarum literarum, genere eruditionem, extollit.

SCRIPTA EDITA.

I. LATINA.

Disp. Physica de Anima rationali, Praefide M. Andr. Virginio. Gryphiswaldia 1622. in 4. (V. Jac. a Mellen *Notitia* an. majorum p. 21.)

Disp. de Mundo, Praefide D. Joach. Stockmanno. Rostochii 1623. in 4. (V. Mellenium l.c. p. 21.)

Oratio funebris, qua memoriam Joh. Kirchmanni, scholae Lubecensis Rectoris, Praeceptoris & foceri sui, celebravit. Praefixum est Programmata invitatorium, subjunctaque ipsius & aliorum Epicedia. Lubecz 1643. in 4. Recusa in Henn. Wittenii *Decade IV. Memoria Philosophorum renovata*, Francofurti A. 1677. in 8. edita, p. 116-153. Stylo scripta est eleganti, & ob *μαγενηται* etiam, in vitis Urbis Magistratusque Lubecensis notandis, lectu dignissima.

Historia Vitz propria, A. 1650. conscripta, & cum Jacobi a Mellen, nepotis, *Continuatione* ad annum fatalem 1668., in hujus *Notitia majorum*, Lipsia A. 1707. in 4. edita, pag. 14-25., juris facta publici.

II. GERMANICA.

Pseudo-Petrus Romanus, oder der falschgenandte Stul-Erbe Petri zu Rom, in welchem, auß Matth. XVI. 13-18., in zwey Predigten, erwiesen wird, in welchen Stücken der Dabst mit Petro übereinkomme, und in welchen er ihn zurwider setz. Lubecz 1630. in 4.

Mecklenburgische Aufzugspredigt, auß 2 Chron. XV. gehalten, als Adolf Friderich, Herzog von Mecklenburg, auß Lübeck abzog. Lub. 1631. in 4.

Consideratio Visionum, oder Schriftmäßiges gründliches Bedencken, was heutiges Tages von Gesichtern und Offenbarungen zu halten sey. Lubecz 1634. & 1636. in 12. Argumenti illius (quod breviter, cum ceteris, ad ejus spectantibus historiam, in Vita Autoris, jam exposuimus) recensum uberiores Joh. Micrzlius, in *Demonstratione contra Seb. Meierum*, lit. A. 2. a. b. A. 3. a. D. 2. a., exhibuit. Impugnavit illam & refutavit, suppresso nostri nomine, D. Jac. Fabricius, Pomeraniae Svedicz Superintendens, in *Probatione Visionum*, oder dem Christlichen, in Gottes Worte und reiner Theologen Schriften, wolgegründeten, Bedencken von Gesichtern, deren etliche können Göttliche Offenbarungen, etliche aber teuflische Verführungen seyn, müssen derowegen nothwendig geprüft, und, nach Anleitung gewisser Kennzeichen, recht unterschieden werden. Cujus, Theologis Witebergensibus (Jacobo Martini, Paulo Röbero, Wilh. Lysero & Joh. Hülsemanno) inscripta, & ad Joh. Warneri, ac aliorum, revelationes, Svecis faventes, defendendas, Noribergz A. 1642. in 4. edita, neutiqum autem Stettini A. 1646. in 4. (uti Henn. Wittenius, hanc cum *Probatione visionum invidiam*, sive Apologia pro illa, sibi ignota, confundens, Dec. VIII. *Memor. Theol. renov.* p. 1098., falso tradidit) recusa, nos supra dedimus *αναρχαφια*, recensum autem prolixior Joh. Micrzlius (l.c., lit. A. 4. b. B. 1. a. D. 2. a. b.) ac Gotfr. Arnoldus (T. III. *Hist. Eccl.* c. 19., p. 199. 200.) instituerunt. Praeter Fabricium *Considerationi* Stolterfohtianz contradixit eliens hujus, Joach. Bronckwedelius, Ecclesiastes in Pomerania Abshagensis, cujus *Consideratio Considerationis Stolterfohtianae*, oder Gerechte, jedoch Ertliche Hintertreibung der Scheingründe M. Jac. Stolterfohts, mit welchen er, in seiner Consideratione, sich unterfangen hat zu erstrecken, daß Gott der Herr zu diesen Zeiten keine Gesichter geben wolle, und deswegen wenig von den Gesichtern zu halten sey, Stettini A. 1648. in 4. prodiit.

Consideratio Visionum Apologetica; das ist: Schriftmäßiges Bedencken, was von Gesichtern heutiges Tages zu halten, zum andernmahl übersehen und vermehret: Nebst Christlicher Beantwortung dessen, was darwider durch öffentliche Schriften, hat eingewendet werden wollen. Lub. 1645. in 4. Scripto huic, pro *Consideratione Visionum*, contra D. Jac. Fabricii *Probationem* earundem, Apologetico (cujus argumentum a Joh. Micrzlio, in *Demonstrat. cit.*, lit. B. 1. & 2., fusa enarratur) Fabricius opposuit *Probationem Visionum invidiam*, oder wolbeseftigte Widerlegung der wichtigen Scheingründe, mit welchen ein Streitsüchtiger Sophiste sein Vichlein von Gesichtern zwar bejürmet, aber nicht überwinden hat, Stettini A. 1646. in 4. editam (cujus *αναρχαφια* apud Micrzlium, l.c., lit. B. 3. & 4., invenies); Parastata autem ejus Sam. Plasterus, Pastor in Pomerania Wartenbergensis, Kurze Entdeckung und Hintertreibung des Irrthums, welchen M. Jac. Stolterfoht, in seiner Consideratione Visionum apologetica, ausgesprenget, Stettini itidem A. 1646. in 4. excusam, de qua Micrzlius, l.c., lit. C. 3. b. C. 4. a., consulendus. Huic noster A. 1646., illi autem 1647., Antapologias sequentes reposuit.

Kurze Antwort auf die Chardeck Sam. Plasteri, darinn er ihn eines sonderbahren Irrthums überführen wollen. Lub. 1645. in 4. Mox refutata in Plasteri Gründlicher Gegenantwort auf die neulich aufgegebenen Antwort M. J. Stolterfohts, qvz Stettini eodem A. 1646. in 4. prodiit. Brevem utriusque recensum Micrzlius, l.c., lit. C. 4. a., exhibet.

Der Nothwendigen höchstgedrungenen Wahrheits- und Ehrenrettung, wieder D. Jac. Fabricii *Invidiam* Visionum probationem, eine heftige Schrift, darinn er sein Schriftmäßiges Bedencken von Gesichtern umbzustossen sich höchlich, wie

wohl vergeblich, bemühet, Erster Theil. Lub. 1647. in 4. *Partem hanc Vindictarum primam* (a Micralio, l. c., lit. C. 2. a., quoad summa adumbrata capita) Fabricius denuo impugnavit in der gebührenden Ablehnung der ganz unverdienten Schmach, welche M. Jac. Stolterfoht, in seiner greulichen Schmähsarte, unter dem Titel der Wahrheits- und Ehrenrettung, wieder die Invidiam Visionum probationem, freventlich hat aufgesperrt, Stettini eod. A. 1647. in 4. edita, & a Micralio (lit. C. 4. a. b.) itidem delineata, sed a nostro, *Parte II. Vindictarum*, simul cum ipsa *Invidiam Visionum probationem*, mox confutata.

Der Nothwendigen Wahrheits- und Ehrenrettung, wieder D. Jac. Fabricii Invidiam Visionum probationem, Anderer Theil, darinn zugleich auf die fürnehmsten Punkte, so er, in seiner Gebührenden Ablehnung, wieder die Wahrheit vorgebracht, geantwortet wird. Lub. 1648. in 4. Huic itidem a Fabricio responsum est in *Discussione nugarum Stolterfohticarum*, oder der Schriftmäßigen Wiederlegung des unnützen Geschwädes, welches M. J. Stolterfoht, in seinen beyden letzten Schriften, die heutige Visiones betreffend, unter dem färgewandten Scheine der Wahrheitsrettung, wieder die klare Wahrheit, ganz sophistischer und rüchischer weise, getrieben hat, Stettini A. 1649. in 4. publicata; cui noster *Repetitionem*, mox memorandam, reposuit, istaque toti finem simul imposuit controversiæ.

Nochmahlige kurze, jedoch gründliche, Wiederholung der Streitigkeit, so, nun etliche Jahre in der Christlichen Kirchen, von den Gesichtern und unmittelbaren Prophezeungen und Offenbarungen, geführt worden: Nebst öffentlicher Protestation für der ganzen Christl. Kirche, beigefügten Judicii vornehmer Theologen, auch Ausführlichem Berichte Pauli Einhorn's, Superintendenten in Ruhlrand, was sich daselbst mit Laur. Matthæo begeben, darauß ein Muster des Geistes der neuen Propheten kan genommen werden. Lubecæ 1649. in 4.

Historia von David Georgen, einem heillosen Manne, und gotteslästerlichen Erzähler, auß Thuano, Jobo Fincelio, Henr. Ad. Petri, Joh. Wigando und Luca Olandro, zusammengezogen. Lub. 1635. in 4. Denuo edita est (omissis tamen nostris eam Observationibus) a Christ. Thomasio, in der Historie der Weisheit und Thorheit, Halz A. 1693. in 8. publicata, *Trimestri primo*, p. 64-137. Commendant eam Joh. Henr. Ottius in *Annalibus Anabaptisticis* p. 133., Casp. Sagittarius in *Introd. ad Hist. Eccl.*, c. 33., *Sec. 26.*, p. 932., & Chr. Thomasius l. c. p. 62. A quorum ultimo, hanc præcipue ob causam, laudatur, daß er, in Verrfertigung dieser Historie, wenn man ihn mit vielen andern seines Gleichen conferiret, wenig Affecten blicken läßt, ob er schon von der niedrig gesunnten Parthey des Dav. Georgen ist.

Zwey Evangelische Predigten: 1. von der gefährlichen Schiffahrt Pauli; 2. vom versuchten und verdorreten Zeigenbaume. Lub. 1635. in 4.

Die gefährliche Schiffahrt S. Pauli, auß Aët. XXVII., in zehn Predigten erkläret, darinn, nebst der Lehre von der Schiffahrt, auch viele andere, zur Uebung des Christenthums, und dem gemeinen menschlichen Leben, nützliche, Erinnerungen begriffen: Mit einer vorhergehenden Predigt von der Schiffahrt iasgemein, über Ps. CVII. 23-31., außgegeben. Lub. 1637. & 1638. in 8. Commendatur a G. H. Götzio in *prefat.* des Schiffer-Catechismi.

Der Verachten Seelen seliger Zustand nach dem Tode, oder Leichpredigt über Anna von Rottermund, auß Sap. III. 1. 2. 3. 4. Lub. 1641. in 4.

L. Annæ Senecæ schönes Büchlein von der Göttlichen Providenz, verdeutschet, und mit Theologischen, Politischen, Historischen und andern Anmerkungen, vermehret: Samt einer weilläufigen Vorrede, darinn abgehandelt wird, was vom Gebrauche und Anziehung Heidnischer Scribenten, in Christlichen Kirchen und Schulen, zu halten sey. Lub. 1642. in 8. Wittenius librum hunc ei, velut proprium, omisso Senecæ nomine, perperam (*T. I. Diar. Biogr. Sec. XVII.*, ad d. 4. Mart. A. 1668.) tribuit. Justus Georg. Schottelius, in *Catalogo Auctorum, operi de lingua Germ. præfixo*, ita de illo: *Jac. Stolterfohtii Seneca de providentia* ist ein recht wol vertirtes Tractatlein, mit beigefügten Erklärungen, so leswürdig und voller Erudition sind. Paulo Neucrantzio (*in Tr. de Purpura*, c. 20.) observationes Stolterfohtianæ *Commentarii* audiunt *eruditissimi*.

Heptas Sermonum de tempore; das ist: VII. Zeitpredigten, als III. Advents-Predigten über Ps. XXIV., und IV. Fastenpredigten (drey über Ps. CII. 10. 11., und die vierde von der ehernen Schlange). Lub. 1644. & 1660. in 8. Editio anni 1647. Lubecensis, quam Lipenius, *P. I. Biblioth. Theol.*, addit, est chimærica.

Trifolium consolationis divinæ, dreyfaches Kleeblättlein Göttliches Trostes, oder Leichpredigt über Kay Seestäd, Erbs Herrn auß Petersdorf, und dessen Ebeliebste Annam, auß 1 Thess. IV. 13-18., zu Kiel A. 1646. gehalten. Lub. 1646. in 4.

Vorbereitung zum Tode, oder Christl. Predigt, wie man sich recht und gebühlich zum seligen Tode schicken und bereiten solle, am Palmsonstage A. 1653. gehalten. Lub. 1653. in 4.

Conscientia in genere; das ist: Gründlicher Bericht vom Gewissen in gemein, daß es sey, was es sey, warum es sey, und wie es recht zu prüfen und zu forschen sey: Mit einer weilläufigen Vorrede und Anmerkungen. Lub. 1654. in 8. Commendatur a D. Joh. Müllero in *Arbeitsmo devicto* p. 382., & Joh. Frid. Mayero in *Bibliotheca Theologiae moralis* p. 28.

JOHANNES JACOBUS STOLTERFOHT, Jacobi, Antistitis Lubecensis modo celebrati, nepos, & Jacobi Junioris, Pharmacopœi, ex Elisabetha Schröderia filius, Slesvigz d. 19. Oct. A. 1665. natus, & Lubecam deinde a parente, Pharmacopola Senatus publico illic constituto, A. 1670. tractatus, in Disputationibus se prioribus Academicis Slesvicensem, in scriptis autem aliis Lubecensem, appellavit. Witebergæ studio primum Theologico, Abr. Ca. Jovii, hospitis sui, & Joh. Frid. Mayeri (quo Præside publice disputavit) ductu, deinde vero, mente mutata, Medico, incubuit (1.), & istud, post Magistri titulum ibidem M. April. A. 1686. reportatum (2.), in Academia Rostochiensis, aliisque exteris, continuavit. Doctor Medicinæ in Gryphiswaldensi A. 1692. creatus, Professorem ejusdem in hac ipsa, filia D. Conr. Tyburtii Rangonis, Theol. Interpretis primarii, uxore ducta, aliquamdiu egit publicum. Postea Lubecam, anno circiter 1697., reversus, praxi medica, labore, in colligendis, quæ ab A. 1698. ad 1708. prodire, *Novis Maris Balstici & Septentrionis literariis*, cum eruditis aliis sociato (3.), & apparatu rerum naturalium atque artificialium rariorem insigni, sollicitè congesto, inclaruit, Poliatrique dignitatem A. 1708. obtinuit secundarii, A. autem 1712. primarii. Obiit Kal. Apr. A. C. 1718., ætatis 53.

Confer de illo Jacobi a Mellen *Notitiam majorum suorum* p. 22. Vitz & iterum ejus historiam uberiores J. H. a Seelen exhibuit tum in *Programmate* A. 1718. exequiis præmissis, tum *Parte III. Athen. Lubec.*, p. 394-408.

SCRIPTA LATINA.

Disp. de מַלְאָכִים, e 1 Sam. VI. 5. Præside M. Joh. Nic. Hartschmidio proposita. Wit. 1685. in 4.

Disp. de Brutorum sensibus & cognitione. Præside M. Georg. Paschio. Wit. 1686. in 4.

Disp. de causa primaria Theologiz, Præside D. Joh. Deutschmanno. Witeb. in 4.

Problema morale, quid homini naturaliter pro vita liceat, Præside M. Sim. Frid. Woltharto, Ordinis Philos. Adjuncto, propositum, Witeb. 1686. in 4.

(1.) V. Georg. Henr. Götzii *Diff. de Theologis Pseudo-Medicis* p. 9. 10. (2.) V. Conr. Sam. Schurtzleischii *Gratulationem in Poem.* p. 132. (ubi 1678. male substituitur). (3.) V. quæ de *Novis hinc supra*, sub Jacobi a Mellen dicta sunt nomine.

Συλῆξ: Positionum moralium, ad disput. proposita. Rostochii 1689. in 4.
 Disp. Med. Inaug. de Idea errante, in Ecstasi, sive Enthusiasmo, conspicua, Præside D. Joh. Gerdesio. Gryphiswaldiz 1692. in 4.
 Disp. de Idea errante in Monstrorum generatione. Gryph. 1695. in 4.
 Physiologia in nuce, e privato ejus discursu a Sigism. Aug. Pfeiffero, Respondente, exhibita. Gryph. 1697. in 4.
 Programmata varia Gryphiswaldensia.
 Diss. Epistolica de Sudore Christi sanguineo, ad M. Bernh. Krechtingium, Pastorem Lubecensem, Lubecæ 1698. in 4.

Vestigal connubiale margaritifera, sive *Uniologia* Physico-Medica, in memoriam Jubilæi gamici, a M. Bernh. Krechtingio, Pastore Lubecensi Mariano, & Margareta Stolterfohtia, amita sua, post decem lustra matrimonii felicissimi transacta, fausto celebrati omine, tabulis affixa votivis. Lubecæ 1700. in 4. Capitulum illius XII. recensum V. in *Novis literariis Lubecensibus*, M. Majo A. 1700., p. 159. 160.

Observationes Medicæ & Physicæ plurimæ, tum propriæ, tum alienæ, scholiis ab ipso illustratæ, quæ, in *Novis Maris Baltici & Septentrionis literariis mensuris*, Lubecæ, ab A. 1698. ad 1708., in 4. editis, passim occurrunt.

Thema *παράδοξον* de Mortuorum vitalitate, seu Vita in morte, in quo de plantarum etiam ex seminibus, aut cineribus, resurrectione agitur, in *Diss. de Sudore Christi sanguineo* p. 5., nec non in *Novis Lit. Lubec.*, M. Mart. A. 1701., p. 89., ac M. Jul. A. 1702., p. 215., promissum.

Volumina magnæ molis MSSa, incredibili diligentia, nec minori judicio congesta, & omnes Medicinæ partes explanantia, quæ, Seelenio judice, lucem publicam omnino merentur.

MATTHEUS STOLTERFOHT, Lubecensis, Jacobi, Pastoris Mariani (de quo supra est dictum), ex Dorothea, Joh. Kirchmanni, scholæ publicæ Rectoris, gnata, filius, d. 18. Sept. A. 1636. natus, studiis humanioribus in scholis patria ac Bordsesholmensi, Juridicis autem Rostochii, Helmstadii & Altorfi, vacavit. E Gallia, aliisque regionibus exteris, redux, Dicasterii initio provincialis Slesvigo-Holsatici fuit Advocatus, & deinde Academiæ novellæ Kiloniensis, ab A. 1666., nec multo post Collegii mercatorum in Norwegia Bergensis Hanseatici, Secretarius. Hoc fungens officio, Kilonii A. 1670. Annam Margaretam, D. Frid. Jessenii, Pastoris urbani, filiam, duxit conjugem, & A. 1673. supremos Juris honores obtinuit Academicos, Hafniæ autem d. 4. Febr. A. C. 1677., ac ætatis 41., vivis excessit. V. Jacobi a Mellen *Notitiam majorum suorum* p. 22.

Disp. de Contractibus in genere, Præside D. Georg. Wernero. Helmstadii 1659. in 4.

Disp. Inaug. de Infamia, Præside D. Magno Wedderkopffio proposita, & Kilonii A. 1673. in 4., tum seorsim, tum in *Fasciculo Disputationum Inauguralium, sub Wedderkopffii habitatum præsidio*, excusa.

BERNHARDUS STOLTZE, Theol. Studiosus, Glückstadii circa A. 1670. commoratus, Pseudopropheta ineptiens, a Joh. Vulpio etiam, in *Berichte von den vermeinten Jüngsten Tages-Propheeten* (lit. C. 2. 6.), in impostorum talium relatus numerum.

Perveisthum, wenn der Jüngste Tag kommen werde, nemlich im Jahre Christi MDCXCI. Glückstadii A. 1671., & (*juxta Lipenium* P. II. *Biblioth. Theol.* p. 335.) jam ante A. 1666., in 4.

M. HENRICUS STORNING, Kiloniensis, ædis Spiritui sancto sacræ, in urbe patria, circa A. 1666. (quo supremam Philosophiæ lauream, Brabevta D. G. Morhofio, d. 22. Jan., obtinuit), Ecclesiastes, Nicolaitanz ibidem, ab A. 1669., Diaconus, ac Cænobii tandem vicini Prezensis, ab A. 1671., Pastor, A. 1692. superstes, in G. M. Königii *Biblioth. Vet. & nova* (lit. S.) memoratur, sed solo ferme nomine.

Gratiarum actio, in promotionis suæ Philosophicæ Kiloniensis recitata panegyri, quæ in D. G. Morhofii *Descriptione actorum primæ promotionis Academicæ Kiloniensis*, Alex. Julii Torqvati *Historia Inaugurationis Academicæ Kiloniensis Appendici*, A. 1666. in fol. editæ, inserta, & ejusdem Morhofii *Dissertationibus Academicis*, Hamburgi A. 1699. in 4. excusis, p. 226-230., legitur.

Disp. de Causis in genere. Kilonii 1666. in 4.

D. Athanasii, Archiepiscopi Alexandrini, de æterno Dei Verbo, Dei hominisque filio, doctrina, ex quinque ejus in Arianos Orationibus excerpta, & in aphorismos digesta. Kil. 1672. in 4.

Liebrechtes Andencken Alexandri Spieffen, Studiosi, oder Reichpredigt über ihn, auß dem Evangelio von der Wittne zu Nain Sohne, Luc. VII. 11-17. Kil. 1667. in 4.

Planctus Ecclesiæ, oder Klage wegen allerley in der Christlichen Kirchen eingerissenen Aberglaubens. Plönz 1677. in 12.

Grundlehre von der ehlichen Keuschheit zwischen einem Manne und Weibe, auß dem Worte Gottes dargethan. Kil. 1677. in 4.

Kurze Entdeckung der vertriebenen Papistischen Lehre: samt einer Protestation von solchen Streitsachen, gegen den Herrn seinen Gott. A. 1681. in 12. Scriptum *ἀντίρρητον*, quod illi deberi a M. Christoph. Kraheo, Præposito Hatherslebensi, sum edoctus.

Der schöne Glantz Gottes, auß dem Nordischen Evangelischen Zion, zur Verfinsternung des also genandten Römisch-Catholischen Nordsterns, iusförderst auß dessen Gebet- und Gesangbuch gerichtet. A. 1681. in 12. Scriptum itidem *ἀντίρρητον*, cujus dedicationi literas nominis initials H. S. subjecit. Oppositum est illud libello Pontificio, Coloniz A. 1673. in 12. sub hac inscriptione excuso: Nordstern, oder drey außerlesene Catholische Bücher, Gebetbuch, Gesangbuch und Lehrbuch; cujus Autorem fuisse Henr. Kircherum, Jesuitam Hafniensem, Joh. Dieckmannus (responsum hoc Storningianum *brève, sed solidum*, vocans), in *Notis ad Encenia septentrionalia*, A. 1693. edita, p. 99., ostendit.

Große annoch befundene Finsterniß in einem so genandten Lichte der Wahrheit, oder Catholischen Büchlein, welches 4. Lehrstücke, und 15. Fragen, von dem Römisch-Catholischen Glauben in sich begreiffet, und zur Verführung der wahren Evangelischen Christen herausgegeben ist, ietz aber beantwortet von einem Liebhaber der Wahrheit. Hamburgi 1682. in 12. *Αντίρρητον* prodiit.

Die Unverlassene Einsame, oder Evangelische Lehre, Trost und Erinnerung, vor einsame Frauenspersonen, insonderheit Christliche Jungfern, in und außserhalb der Klöster. Hamb. 1682. in 12. Oda a D. G. Morhofio commendata est peculiariter, in *Poematis ejus Germanicis*, p. 465, 466. 467., obvia.

Eigentlicher Verstand der Worte Christi vom H. Abendmahl, der lieben Einsalt sonnenklar dargethan. Plönz 1684. in 12.

Die Obersoverainität des Herren Jesu Christi, als das allein zulängliche Mittel, alle Ketzer zu bekehren, und alle Kirchen zu vereinigen. Hamb. 1686. in 12.

Kettung unserer Lehre und Lehrer, daß wir nemlich so wol reine Lehrer und Prediger, als auch die reine Lehre, haben, kürzlich verfaßt von einem Diener Jesu Christi in Holstein. Plönz 1694. in 12. *Opusculum ἀντίρρητον*, Pontificio cuidam oppositum.

CAROLUS

CAROLUS MICHAEL STRASBERG, *Hamburgensis*, J. U. Lic.

Disp. Inaug. de Fontibus Juris Romani, eorumque usu hodierno, Praefide D. Christ. Wildvogelio proposita. Jenæ 1723. in 4. Præmissum est D. Joh. Phil. Sleevogtii Programma de vita Candidati.

JOHANNES ULRICUS STRAUSSII, *Notarius publicus Hamburgensis*.

Distichorum Latinorum Centuriæ I. & II., Dethl. Alefeldio inscriptæ, cum versione Germanico-Metrica Georg. Greflingerii. Hamburgi 1654. in 8.

M. ENGELBERTUS STREITHORST, *Hamburgensis*, Ecclesiæ initio Grödenfis, in præfectura Ducatus Bremensis Ritzbüttelana, Minister, ac deinde templi in patria Michaelitani Ecclesiastes, A. 1627. d. 23. Sept. electus, ac d. 15. Nov. inauguratus, sed, bimestri vix elapso, d. 23. Jan. A. 1628. (in cujus locum sequens 1629. in Wolsfg. Henr. Adelungii *Indice Ecclesiastarum Hamburgensium* male est substitutus) mortuus. V. Anonymi *Catal. MS. ministrorum Ecclesiæ Hamburg.*, Georg. Haccii Michaelisdyen *Eintritt* p. 49., Hier. Pasmanni *Hamb. Denkmahl* p. 108., & Joh. Alb. Fabricii *P. II. Memor. Hamburg.* p. 191.

Oratio de auxilio Spiritus sancti in Martyribus. Witebergæ 1607. in 4.

Parentatio pro Mart. Luthero, in qua tota ejus Vita, & acta memorabilia, juxta annorum seriem descripta, continentur. Witeb. 1608. in 4.

Florilegium sanctorum Patrum, in quo jucunda & rotunda Patrum dicta, dictorumque varix explicationes veterum & recentiorum Theologorum, Ecclesiæque clarissimorum luminum, reperiuntur, iusto ordine facilique methodo conscriptum, & in certos Locos digestum. Hamburgi 1625. in 8. Libris prohibitis accensetur in *Indice Expurgatorio Hispanico*, ab Ant. Sotomajore, Inquisitore generali, Madriti A. 1667. edito, p. 363.

(Streithorstii Oratio de Bonis literis, in 8. edita, in quodam memoratur *Catalogo*. Nostrumne illa, an alium, Autorem agnoscat, ignoro.)

JOACHIMUS STREVICKE, *Hamburgensis*, J. U. Lic., A. 1687. superstes.

Disp. Inaug. de Jurejurando. Argentinx in 4. (O. Sp.)

JOHANNES STRICERII, *Lubecensis*, templi in patria Burgenfis Ecclesiastes, A. 1584. electus, & d. 23. Jan. A. 1598. mortuus. V. Jac. a Mellen *Catal. MS. Ecclesiastarum Lubecensium*.

Geistliche Comædie vom erbärmlichen Falle Adams und Evæ. Lubecz 1570. in 8. (*Catal.*)

Düdsche Schlömer; dat is: Een Geistlic Spill, darinn de ruchlose Menschen afgemahlet, gewarnet, und tot Bote vermahnet werden. Francofurti ad Viadrum A. 1593. in 8. (L. Saxon.) Præfixum est carmen D. Christoph. Pelargi, Acad. Viadrinx Theologi, Encomiasticum. Misnica etiam dialecto Magdeburgi A. 1588. in 8., testibus Nicol. Basszo & Georg. Draudio, prodit.

D. Mart. Lutheri Catechismus bedesweise verfasset. Lubecz 1594. in 8. (L. Saxon.)

MARTINUS STRICERII, patria, uti credo, Holsatus, a Lutheranis ad Pontificios, circa A. 1612., transgressus, sed ordinem (uti adversarius ejus, Jac. Reneccius, falso tradidit) haud ingressus Jesuiticum, in civitate A. 1613. (teste eodem Reneccio) hæsit Hamburgensi. A. 1626. Doctor fuit Theologus, cænobii monialium D. Agnetis, in Neapoli Magdeburgica, Præpositus, Eques sepulchri Hierosolymitani, Canonicusque xdis S. Crucis Hildelensis, & Ferdinandi II., Imperatoris, jussu, tanquam illius Commissarius, effossioni reliquiarum D. Norberti Magdeburgensium, Pragæ transferendarum (1.), A. 1629. autem Monasterii Ilfeldensis occupationi, a Canonicis factæ Præmonstratensibus (2.), interfuit. Georg. Calixto, quem A. 1626. Helmstadii in suis compellavit xdis, *Vir audit* (3.), & *humanus, & eruditus*.

Catholische Censur einer Unecatholischen Predigt Jac. Reneccii von der Rechtfertigung. Monasterii A. 1612. in 4. Opposita est Jac. Reneccii, Pastoris Catharinæi Hamburgensis, Triadi sermonum de *Justi persona ac fortuna*, c. PLXXXIV. 19., Germanicorum, doctrinæ de Justificatione Lutheranz contra Pontificios patrocinantium, Hamburgi A. 1611. in 4. excusæ. Reposuit ei Reneccius *Justum Christi Tribunal, contra fædas ac fatidas Photinianorum ac Pontificiorum*, & inter hos, *cujusdam Apostate, ipsiusque Præceptoris Lojolitæ, sordes propugnatum*. Quo in libro, Hamburgi A. 1613. in 8. impresso, *Censuram* non ab ipso Stricerio, sed Jesuita alio, credit esse conscriptam, scurrilibusque jocis & contumeliis (quibus nec ipse, par pari referens, subinde abstinet) scatere, ac totam ex Bellarmino esse compilatam, affirmat.

PAULUS STRICKERUS, Nienkerka (Episcopatus Lubecensis pago) Wagus, scholæ Flensburgensis, ab A. 1682., Conrector, Parochus in agro Tritoviensi, ab A. 1690., Eckenfis, templique tandem in urbe Slesvicensi cathedralis, ab A. 1694., Archidiaconus, & ab A. 1703., Pastor. M. Febr. A. 1721. mortuus. Conf. de illo J. H. a Seelen *P. II. Arhen. Lubec.* p. 315.

Programma, Sermoni auspicali Joh. Herm. Brinckmanni, Rectoris Slesvicensis, præmissum. Slesvigz 1703. in 4.

Der Gläubigen Vortheil bey Gottes Antheil, oder Leichpredigt über Margareta Agnes Gloxininn, D. Bernh. Balthei Solrouen, Advocati, Wittve, auß Pl. LXXIII. 28. Slesvigz 1705. in fol.

Carmina complura, imprimis Germanica, diversis edita temporibus.

M. DIONYSIUS STROPIUS, *Lubecensis*, Pastor ruralis Geisthachtensis, A. 1653. superstes.

Disp. de natura & constitutione Logices. Rostochii 1651. in 4.

Disp. de usu Philosophiæ in Facultatibus Juridica & Medica. in 4. (*Catal.*)

Disp. de constitutione Physices. Rostochii in 4.

Bacchus turbans, sive Dissertatio, in qua moderni seculi mores describuntur, & velut in somnio, sine somnio, representantur. Rost. 1653. in 4.

FRIDERICUS STROTTMANN, *Lubecensis*, in lingvis Orientalibus, scriptisque Rabbiniis, præclare versatus & A. 1698. superstes.

Disp. de Achabo appetente, & Nabotho vineæ vitam postponente, e 1 Reg. XXI., ab ipso conscripta, & Praefide D. Joh. Frid. Mayero proposita. Witebergæ 1686. & 1701. in 4. Recusa etiam *Tomo I. Thesauri Theologico-Philologici Dissertationum in V. & N. T.*, Amstelodami A. 1701. in fol. editi, p. 500. & seqq.

Disp. de Lutherano vereque Evangelico Anabaptismo, sive quando rebaptizare liceat? Praefide D. Joh. Frid. Maye-

Fff fff ff 2

ro.

(1.) V. Cæz. *Catal. Comm. de Germania sacra restaurata*, p. 320., & D. Phil. Mülleri, Theologi Jenensis, *Vindicias Norbertinas*, Jenæ A. 1683. editas, p. 32. 37. (2.) V. Joh. Georg. Leuckieldii *Antiquitates Ilfeldenses*, c. 12., p. 124. 125. (3.) in *Digress. de Arte novo Harb. Nibula* p. 17.

ro. Kilonii 1691. in 4. Recusa inter Mayeri *Dissertationes selectiores Kilonienses & Hamburgenses*, Francof. A. 1693. in 8. publicatas, p. 835-844.

M. REIMARUS STRUVE, Itzehoensis, Pastor initio ruralis, circa A. 1672., Hohenfeldensis, deinde autem urbanus, circa A. 1681., Glückstadensis, M. Dec. A. 1693. defunctus. V. de illo Pet. Zitscheri, arcis Glückstad. Pastoris (ob raram eum mansuetudinem, assiduamque concordiam cum Collegis studium, celebrantis) Parentationem vernaculam, sub titulo des Einmüthigen Priesterthums, Glückstadii A. 1694. in 4. editam.

Verborgene Propheten-Traur, oder Leichpredigt über Margareta Dorothea, M. Nicol. Nohthelfers, Schloß-Pastoris zu Glückstadt, Ehefrau, auß Ezech. XXIV. 15-18. Glückst. 1681. in 4.

FRANCISCUS STUBBE, Hamburgensis, J. U. Doctor.

Disp. Inaug. de Rei vindicatione. Hardervici 1712. in 4. V. *Hamburgum anni 1716. literatum* p. 22.

JACOBUS STUBBE, Chirurgia Studiofus, Slesvigz A. 1681. commoratus.

Parvus Mundus, die kleine Welt, samt derselben kurzen Anatomischen Beschreibung, nach allen ihren Theilen, auß der besten Autoribus zusammengetragen. Slesvigz 1681. in 8.

JOHANNES STUER, Hamburgensis, d. 22. Febr. A. 1657. natus, J. U. Doctor, in Senatum patriæ d. 17. Mart. A. 1697. affectus, sed sequenti 1698. (in cujus locum 1699. in Gerh. Schröderi *Fastis Hamburgensibus*, p. 204. perperam substituitur), d. 24. Oct., mortuus. V. M. Christoph. Schlichtingii *Inscriptionem funebrem*.

Disp. Inaug. de Jure Medicorum. Aureliz 1683. in 4. (*J. Tecl.*)

JOHANNES HENRICUS STUHR, Hamburgensis, J. U. Doctor.

Disp. Inaug. de Sponsalibus. Lugd. Bat. 1716. in 4. (V. Anonymi *Hamburgum anni 1719. literatum* p. 22.)

M. PETRUS STUHR, Flensburgensis, diversa vitæ sectatus genera, cui, A. 1683. Witebergæ Magistri adepti titulum, Comr. Sam. Schurtzleischius applausit. V. ejus *Poemata* p. 124. 125. Superstes fuit A. 1721.

Decas Positionum moralium, circa principia & affectiones rerum humanarum, Præfide Christiano Röhrensee, Eth. Prof., proposita. Witeb. 1684. in 4.

Disp. de novo Scepticismo Practico, circa principia morum. Witeb. 1684. in 4.

JOHANNES SVANINGIUS Junior, Ripensis, d. 28. Maji A. 1600. in lucem editus, patrem habuit Janum Lagonis, Senatorem & vectigalium regionum præfectum, M. Joh. Lagonii, Episcopi Ripensis, germanum, matrem vero Dorotheam, M. Joh. Svaningii Senioris, Christiani III. & Friderici II., Regum Danicæ, Historiographi, Decanique Ripensis, *Tomo II.* celebrandi (cujus cum nomine cognomen etiam adoptavit, paternoque prætulit), filiam. A quo avo materno *ἐμάρτυμα*, nec non a consanguineo, Joh. Svaningio, Hottersnensi, Academiz Hafniensis Theologo, & Seelandiz, ad A. usque fatalem 1668., Archiepiscopo (1.), eum accurate esse distinguendum, alibi jam monuimus (2.). Primis ætatis annis scholam Ripensem, adultior autem Soranæ Seelandiz (ab A. 1611. ad 1617.) & Lundensem Scaniz (A. 1617. 1618. & 1619.), frequentavit. Academiz Hafniensis civibus d. 8. Febr. A. 1620. est adscriptus, & ex illa, impetratis stipendiis Munchiano ac Lundenfi, A. 1624. in Witebergensem, A. 1627. in Jenensem, ac A. 1629. in Altorfinam & Basileensem, digressus. Basileæ, qvo, Joh. Buxtorfium seniore, literaturæ Hebrææ Phœnicem, auditurus, migraverat, hujus, peste defuncti, interfuit exequiis, & a Dan. Tossano Juniore, Gymnasiarcha, in *Oratione*, quæ d. 22. Oct. A. 1629. illi parentavit, *funebri*, publice, cum de studiosorum exterorum ad Buxtorfium confluxu dixisset, *πρὸς τὴν χάριν* hac compellatus est honorifica: *Cujus rei testis esse potes, doctissime Johannes Svaningius, propter insignes animi tui dotes commendatissime, cui ita Buxtorfii, publice privatimque docentis, placuit conversatio, ut te, nec sumptuum, nec difficultatum, quæ in itinere maxima fuerunt devoranda, poeniteat* (3.). M. Januario A. 1630. Basilea Francofurtum discessit, & cum Judæis, quibus ob insignem linguæ Hebrææ peritiam erat gratissimus, doctoribus per aliquot conversatus hebdomades, in Belgium perrexit, maritimoque itinere d. 21. Apr. illuc in patriam rediit. Reduci, eodem mox anno 1630., d. 8. Maji, Hafniæ a Chr. Longomontano, post VII. hujus de *Summo Hominis bono* *Συμμετρία* ab ipso & competitoribus defensa, Magistri collatus est titulus, die autem 21. Julii scholz regis Soranæ gubernatori a Chr. Frisio, Cancellario regio, & Justino Hoegio, illius pariter atque Academiz Præfide, commissa. Lustro huic præfuit unico, ad A. usque 1635., qvo (4.) ineunte M. Eliz Eisenbergio, in Samsøensis insulæ (quam *Samum* ipse *Danicam* appellare est solitus (5.)) Præpositura, Parochiarumque Onsbergensis ac Besserensis Pastorum, imo & in conjugio cum vidua Anna, Jani, Consulis Holbecensis, filia (duos nostro mares, Eliam ac Johannem, enixa, & d. 16. Sept. A. 1671. defuncta), successit. Antistitem Insulæ hujus per octo egit lustra continua, & memor apophthegmatis, quod Christ. Frisius, Cancellarius regius, Parochorum plerorumque ruralium in studium negligentiam merito detestatus, in eam abeundi inculcarat: *Jam a nobis recedis vir doctus, vide ne rusticus redeas; quicquid a curis officii supererat temporis scrutinio literaturæ sacræ & profanæ assiduo diligenter impendit, utilissimisque lucubrationibus* d. 27. Aug. A. C. 1676., ac ætatis 77., est immortalis (6.). Chronologiam certe & Historiam, tum exoticam, tum Danicam imprimis atque Arctoam, æmulus doctrinæ famæque avi materni cognominis industrius, scriptis adeo illustravit ac curatis, ut inter Autores utriusque principes locum haud infimum peritorum judicum jampridem obtinuerit suffragia.

Vitæ ejus historiam ipsiusmet de illa debeo narrationi, in Pet. Resenii *Descriptione Samsoe*, p. 41. 42., obvix. Conferantur de illo, præter jam allegatos, Alb. Bartholini *Lib. de scriptis Danorum* p. 90. meaque ad hunc *Hypomnemata*, p. 311. 312., Thomæ Bartholini *Lib. III. Carminum* p. 86. 87., Pet. Winstrupii Jun. quatuor ad eum Carmina, *libro III. Epigrammatum*, p. 895-898. 980. 981., inserta, Casp. Sagittarii *Introd. in Hist. Eccl.*, c. 12., §. 45., p. 202. 203., nec non *Isagoge nostra ad Hist. Cimbr.*, P. I., c. 4., §. 1. 6. 7. 8., p. 31. 36. 37. 38. 39., c. 5., §. 2., p. 44. 45., ac *Homonymoscripta*, Sect. II., c. 7., §. 130., p. 726.

ELOGIA.

Dan. Tossani Jun. *πρὸς Φώνησιν* ad eum honorificam in Vita illius jam recitavimus.

Thomæ Bartholino Sen. (in *Epigraphe Carminis, Chronologiæ ejus Danicæ præfixi*) *summus audit Theologus & Philologus.*

Steph.

- (1.) V. de hoc Matth. Fosii *Orat. funebrem* (in Henn. Wittenii *Dec. XII. Memor. Theol. renov.*, p. 1601-1614.), Er. Vindingii *Acad. Hafn.*, p. 312. 313. 314., H. Wittenii *T. I. Diar. Biogr. Sec. 17.*, ad A. 1608., & Alb. Bartholini *Lib. de Scr. Dan.*, p. 80. 90. (2.) in *Homonymoscripta*, Sect. II., c. 7., §. 130., p. 726., & in *Hypomnematis* ad Alb. Barthol. de *Scr. Dan.*, p. 311. 312., quæ tamen Hottersnensi utale tribuunt Dan. Tossani de nostro elogium, mox recitandum. (3.) V. Tossani *Orationem*, in Henn. Wittenii *Dec. III. Memor. Philos. renov.*, p. 316. 317. (4.) V. *Prolegomena Chronologiæ ejus Danicæ* p. 4. (5.) V. Carmin. Steph. Joh. Stephanii editioni Saxoniæ Grammatici A. 1644. præfixum. (6.) V. Henn. Wittenii *Tomi I. Diar. Biogr. Sec. XVII. Appendicem*, ad A. 1076.

Steph. Joh. Stephanio *Historicus Danica, fama super æthera notus* (in *Proleg. notarum ad Saxonis Grammatici Hist. Dan.*, c. 5., p. 7.), *Chronologus diligentissimus* (in *Notis ad Lib. XI. Saxonis* p. 223.), & *inclutus Danicorum Vindex, præclare de universa patria meritis* (in *Epist. ad ipsum, Chronol. Danica præfixa*).

Thomæ Bartholino Jun. (in *Diff. de Holgero Dano* p. 13.) *Chronologus diligentissimus*.

Joh. Andr. Bosius (in *Introd. ad notit. rerump.*, c. 4., p. 64.) præcipuis eum rerum Danicarum accenset Historicis.

SCRIPTA EDITA LATINA.

Colossus Nebucadnezaris, vel Libri IV. de IV. Monarchiis, live summis & sacris Imperiis. Hafniz 1634. in 8.

Chronologia Danica, quæ 1. Noachidarum series exhibetur, 2. Judicum Cimbriz ac Gothiz anni recensentur, 3. Regum Danicæ tempora, a prima regni origine, ad A. C. 1650., Dynastiis octo diriguntur, ac quorundam equestris ac sacri ordinis, in regno Danicæ, illustrium Virorum ætates, nova & accurata methodo, describuntur, res Politicæ & Ecclesiasticæ breviter enumerantur, cum annis Orbis conditi, Christi nati & ante Christum natum, Imperatorum item, Regum Longobardiz, Angliz, Galliz, Sveciz & Norwegiz, Electorum Saxoniorum & Brandenburgicorum, Pontificum Romanorum & Archiepiscoporum Bremensium, ita conferuntur, ut hujus inspectio historias Danorum legentis memoriam simul & judicium adjuvet. Accedunt VII. Prolegomena: 1. de occasione & scopo Chronologiæ hujus Danicæ, 2. de ejus materia & argumento, 3. de triplici Intervallo temporum, & octo Regum dynastiis, 4. de octo Familiis regis, 5. de Epochis Danorum illustrioribus, 6. de Rerum Danicarum Scriptoribus, 7. de tribus monitis generalibus. Hafniz 1650. in fol. Præfixa sunt carmina Encomiastica Ol. Wormii, Thomæ Bartholini Sen. (*Libro III. Carminum*, p. 86. 87., recusum), Steph. Joh. Stephanii & Viti Beringii (inter *Poemata Beringiana, Tomo II. Delic. Poet. Dan.* Frid. Rostgaardi, p. 28. 29., in idem obvium), una cum duabus Wormii & Stephanii ad Autorem, de libro ipsius, Epistolis. Hos inter Wormius (in *Epistola*) opus eam vocat *eruditum, laboriosum, dignum quod omnium, qui res patriæ amant, teratur manibus*, Stephanus autem (deliderium editionis, in *Proleg. Notarum ad Sax. Gramma.*, c. 5., p. 7., jam ante testatus), in literis suis, *opus præclarum, æreque perennius, quod non Jovis imber, nec edax potis est aboleræ vetustas*. In Carmine præfixo idem hinc illam metris extollit:

Aureus ecce liber pandit mysteria, nulli

Nota prius, nullus quæ dedit ante labor.

Hæc calcata via est nulli: laus sola Svaningi est,

Danica quod nitidum tempora lumen habent.

Pet. Winstrupii Jun., Episcopi Lundensis, geminum in eandem Epigramma encomiasticum *Libro III. Epigrammatum* illius, p. 897. 898. 899. 901., invenies. Ipse illam, *Parte I. Isagoges ad Hist. Cimbr.*, c. 4., §. 6., p. 36. 37. præmissa scripti similis *ἀνέκδοτα*, ab Andrea Severini Vellejo, Decano Ripensi, & Friderici II., Danicæ Regis, Historiographo, ante Svaningium concinnati, mentione), ob diligentiam & accurationem, commendavi, filique in antiquitatum Danicarum labyrintho Ariadnei elogio non indignam esse monui, sed unum hoc, c. 4., §. 7. & 8., p. 38. 39., ac c. 5., §. 2., p. 44. 45., simul in eadem merito reprehendi, quod fabulas de gentis Danico-Cimbricæ originibus, conditoribus, Heroibus, Ducibus, Regibus, rebusque xvi *ἀνέκδοτα* gestis, antiquas narrationibus veris, Saxonem, Annales Gotlandicos, Claudii Lyschandri *Opus Genealogicum*, aliaque sublesta fidei monumenta, sequens, incaute, absque selectu, præmittat atque immisceat. Dan. Hartnaccio, in *Catalogo Historicorum, Historia Joh. Micraeli Politicæ*, a se continuatur, A. 1702. subjuncto, *Chronologiam* hanc, sibi forte non visam, Joh. Svaningio Seniori, avo nostri materno, supra laudato, perperam tribuenti, utriusque *ἀνέκδοτα* imposuit. Confer de illa Joh. Hübneri *Cent. I. Biblioth. Histor.*, Art. 17., p. 57-60.

Parva Biblia, ordine scripta Alphabetico. Accesserunt Admonitio de LLCC. Practicis e S. Scriptura eruendis, & Appendix gemina de Republica Hebræorum ac IV. Monarchiis. Hafniz 1656. in 8. Libellum hunc, quem ipse, in Vitz propriæ historia, scriptis suis annumeravit, Henn. Wittenius, insigni *ἀβελψία*, & illi (*T. I. Diar. Biogr. Sec. XVII.*, in *Append.*, ad A. 1676.), & *ἀνέκδοτα* Acad. Hafn. Theologo, Præfuleque Seelandico (*codem T. I.*, ad A. 1668., ac *Dec. XII. Memoriae Theol. renovatae*, p. 1614.), adscribit.

Tr. de Religione Danica, quem, nec mihi visum, nec ab aliis memoratum, solus Thomas Bartholinus Sen., in suo in illum tetrasticho (*Lib. III. Carminum* p. 87. obvio), ei tribuit, Hafnizque A. 1665. produisse testatur.

Aureum Chronologorum Horologium, vigilantibus profuturum, in Samo Danica inventum. Hafniz A. 1669. (*juxta Catal. Biblioth. Resen.*) & 1672. in 4. Commendatur a Thoma Bartholino Sen. (*methodum ejus compendiosam ad historiarum lucem & memoriam multum proficuum esse judicante*) *Vol. I. Ad. Med. Hafn.* p. 304., Leonh. Christoph. Sturmio in *Tr. de nat. & constir. Matheos*, *Sec. 2.*, c. 8., p. 238., & Casp. Sagittario, in *Introd. in Hist. Eccl.*, c. 12., §. 45., p. 203., ita scribente: *Duobus absolvitur quaternionibus, sed tam eleganti metodo fabricatis, ut inter levisissima compendia Chronologica pridem vetulevim.*

Senecz Theologia naturalis contemplativa, in LLCC. digesta; cum præfatione Sever. Lintrupii, Prof. Hafnienfis, de Christianismo Senecz controverso, ac Vita Autoris. Hafniz 1710. in 4. V. recensura in *supplem. Ad. Erud. Lips.*, *T. VI. Sec. VII.*, p. 335. 336.

Steph. Joh. Stephanii, Eloqv. Prof. Sorani, Historiz Danicæ libri duo, quibus res memoratu dignas, regnante Christiano III., ab A. 1550. ad 1559., in Dania gestas, complectitur; Opus posthumum, a Svaningio, cum Epistola sua ad Frid. III., Danicæ Regem, dedicatoria, editum. Sorz 1650. in 4.

INEDITA, in Historia vitæ suæ ab eo promissa.

I. LATINA.

Orthotomis sacra.

Syntaxis sacra.

Chronologia Oraculorum divinatorum & diabolicorum, opus rarissimum.

Princeps Christianus, e folis Senecz Philosophi operibus collectus.

Pandectæ lingvæ Hebrææ, typographi Hafnienfis incuria distractæ.

Aureum Danorum Horologium speciale (*haud dubie Chronologicum*).

Chronologia Normannorum, apud Janum Rosenkrantziū, Præfectum Neoburgensem, deposita; cujus in Bibliotheca eam superfuisse Ott. Sperlingii Jun. etiam *Catalogus scriptorum de rebus Danicis Historicorum* testatur *ἀνέκδοτα*.

II. DANICA.

Memoriale Viduarum.

Sacra Suspiria & oracula.

Homiliz sacre variz.

Geistlige Ridderspil.

Mølleri Cimbr. Lit. Tom. I.

Ggg ggg gg

PETRUS

PETRUS SVENDSON, five SVENONIS, Ripensis.

Descriptio Historica rerum quarundam, quæ in Dania contigerunt; MStum lingua A. 1611. in fol. exaratum Danica, quod in Bibliotheca asservari Pasbergiana Otto Sperlingius Junior, in *Catalogo* modo citato, perhibet.

M. MICHAEL SUMIUS, Scholz Kiloniensis Conrector circa A. 1607.

Oratio funebris, memoriz Christinz Hassiacæ, Adolphi, Ducis Holsatiz, conjugis, A. 1604. mortuæ, Kilonii scripta: Slesvigz in 4.

HENRICUS SUPRIAN, Med. D. & Practicus Hamburgensis, A. 1704. defunctus. V. Pet. Ambr. Lehmanni *Hamburgum anni 1704. literatum*, p. 38.

Disp. Inaug. de Colica. Lugd. Bat. 1693. in 4.

LAURENTIUS SURIUS, Lubecz, anno circiter 1523., patre aurifabro, sacris Romanæ addicto Ecclesiæ, natus, & deinceps educatus, studiis in Academia aliquamdiu ad Viadrum Francofurtana, inter Lutheranos, incubuit, sed inde in Coloniensem Pontificiam postea est ablegatus. In qua cum Georgium a Schotborg, Archiepiscopum olim in Scania Londinensem, ob religionem tunc exulem, hospitem adeptus, hujus, Nicol. Eschii, Sacerdotis, Andr. Heerlii, Theologi, aliorumque Virorum eruditorum, ductu & consuetudine assidua in sacro progressus insignes fecisset curriculum, Magisteriique honores A. 1539. reportasset, cum Petro Canisio, commilitone percelebri, voto de vita monastica amplectenda conspiravit mutuo, & eodem A. 1542., quo ille Jesuiticæ nomen dedit societati, ordinem Carthusianum, coenobiumque istius Coloniense, parente invito ac frustra adversante, est ingressus. In otio hoc sacro, nunquam otiosus, Gerh. Hamontani, Abbatis sui, hortatu, lustra quatuor priora scriptis Joh. Tauleri, Joh. Ruysbrochii, Florentii Batavi, Henr. Harphii, Henr. Sufonis & Nicol. Eschii, Ascetico - Mysticis, Mich. autem Sudonii, Joh. Fabri, Joh. Gropperi, Frid. Staphyli & Mart. Eifengreinii, contra Lutheranos Polemicis, Belgice ac Germanice conscriptis, sermone Latino donandis, istoque publicandis, impendit. Ætate provectior, quatuor, quibus, ab A. 1567., Concilio-rum Acta, & sex, quibus, ab A. 1570., Sanctorum Vitas, sollicitè a se collectas, evulgavit, Voluminibus, peritiam Historiæ Ecclesiasticæ sacrarumque antiquitatum prudentibus eximiam, famam sibi longe majorem, summorumque Principum, ac, hos inter Pii V., Pontificis (qui, suis eum dignatus literis, galero etiam ornare voluisse fertur Cardinali-tio), & Philippi II., Regis Hispanici (500. Florenis *Concilia*, sibi inscripta, remunerati), gratiam acquisivit atque favorem. Haud parem contra *Commentario* rerum Seculo XVI., quoque suo, gestarum *Historico* reportavit applausum, sed, cum in eo, sacris suis præjudiciis, nimioque in Ecclesiam Romanam affectui, ac in Protestantes odio, plus justo indulgens, æxerit, partiumque studium, Historico indignum, ubique detexisset, Lutheranis & Reformatis, atrociter vicissim in illum invecitis, vapulavit, ipsisque Pontificis moderationibus, imo Ordinis sui, qui, ne telam istam ulterius pertexeret, interdixisse creduntur, Patribus, displicuit. Exercitiis tandem familiæ, cui nomen dederat, monasticæ, cæteris rigidioris, perquam austeris, & sacris, quibus Sanctorum Vitas augere denuo cœperat, laboribus, d. 23. Maji A. C. 1578., ac ætatis 56., est immortalus. Uberiorem Vitæ ejus & scriptorum historiam, judicis, & de istis, & de Autore, variis, honorificis pariter atque seqvioribus, illustrandam, Tomo Operis hujus exhibebimus ultimo. Evolvantur interim de illo Vita ejus, ab Amico scripta Anonymo, & Operis *de Sanctorum Vitis* editioni tertiæ, Coloniz A. 1618. in fol. publicatæ, præfixa, Corn. Loolei Callidii *Catalogus illustrium Germaniæ Scriptorum*, lit. L. 1.2. & 3.; Theod. Petreji *Bibliotheca Carthusiana* p. 226 - 232.; Ant. Poslevini *Apparatus sacer*, T. II., p. 333. 334., Aub. Mirzi *Bibliotheca Ecclesiastica*, P. II., p. 110., Joh. Bollandi *Prolegomena, Actis Sanctorum M. Januarii*, Antwerpiz A. 1643. editis, præmissa, §. 5., Hier. Ghilini *Theatrum hominum literatorum Italicum*, P. II., p. 184. 185., Andr. du Saussay *Continuatio libri Bellarminiani de Scriptoribus Ecclesiasticis*, num. 1., p. 1., Ant. Teiserii *Additamenta Elogiorum Juveniorum Gallica*, P. I., p. 480. 481. edit. secunde, Pauli Freheri *Theatrum Eruditorum* p. 247., Casp. Sagittarii *Introductio in Hist. Eccl.*, c. 11., §. 1., p. 92., & §. 21., p. 127. 128., ac Joh. Franc. Buddei *Tomus IV. Lexici Historici Germanici* p. 498.

CONRADUS JULIUS SURLAND, Hamburgensis (Petri, J. U. D. & Bibliothecarii, filius), J. U. Doctor, & Cancellariæ Ducis Holsatiz-Gottorp., circa A. 1723., Assessor.

Disp. de Ediçto perpetuo, Præfide D. Hambergero defensa. Jenz 1715. in 4.

Disp. Inaug. Controversias L. celebriores, e Jur. Naturæ, Feudali, Civili, Publico & Canonico, exhibens. Argentinz 1717. in 4. V. *Partem LXVII. der Gelehrten Fame* p. 793. 794.

JOHANNES SURLANDUS Senior, Hamburgensis, mercatore d. 25. Apr. A. 1616. natus cognomine, studiorum sacrorum curriculo Jenz Rostochiiqve absoluto, aulz initio Holsaticæ Rethwicensis, ab A. 1646., per biennium, fuit Ecclesiastes, ac deinde templi in patria Michaelitani d. 4. Apr. A. 1649. electus est Diaconus. Spartam hanc sacram, per annos 28., tanta diligentia, Zelo morumque sanctimonia, ornavit, ut Vinc. Placcio, Encomiastæ, dignus sit visus, cujus vitam longiorem suæ detrimento atque impendio ipse, aliqve auditores, redimere, si per fata licuisset, exoptassent. Complures ex allophylis, Anabaptistas imprimis atque Judæos, & hos inter, Dav. Hieronymum, Rabbinum, d. 6. Jun. A. 1676., cum uxore & sex liberis, a se baptizatum, Lutheranz Profelytos reddidit Ecclesiæ. Febri tandem maligna, d. 8. Jun. A. C. 1677., ac ætatis 61., extinctus, e septem filiis, quos conjux Anna Margareta, Julii Joh. Bokelii, Med. D. & Practici Hamburgensis, filia, Joh. autem Bokelii, Poliatri ejusdem civitatis ex Professore Acad. Juliz Medico ordinarii (pro parente illius a Placcio falso habiti), neptis, d. 11. Oct. A. 1649. ducta, sibi cnixa erat, duos tantum, Petrum ac Julium (de quibus mox dicitur), reliquit superstites. V. Vinc. Placcii, Prof. Hamb., *Programma de Vita ejus funebre honorificum*, A. 1711. in Joh. Alb. Fabricii *Volum. III. Memor. Hamburg.*, p. 296-306., recusum, Epitaphii, in æde ipsi Michaelitana erecti, Inscriptionem, ab eodem Fabricio, in *Auctario Inscriptionum Theod. An kelmanni Hamburgensium*, n. 169., p. 51., exhibitam, Georg. Haccii Michaelischen *Eintritt* p. 47. 49., M. Hier. Palmanni *Hamburg. Denkmahl* p. 106. 108., Dav. Hieronymi *Præfat. des Gewissen Glaubensgrundes*, Joh. Alb. Fabricii *Vol. II. Memor. Hamburg.* p. 391. 392., & Amicorum *Epicedia*.

Danckpredigt, nach glücklicher Ververtigung des neuen Thurms an S. Michaelis Kirche, auß Prov. XVIII. 10., am 9. Mart. A. 1669: gehalten: Samt der Historie der Grundlegung selbiger Kirchen. Hamburgi 1669. in 4.

Bericht von einem bekehrten und getauften Juden. Hamb. 1676. in 4.

Glaubensbekänntniß zweier bekehrten Juden. Hamb. 1677. in 8. (*Catal.*)

M. JOHANNES SURLANDUS Junior, Hamburgensis, senioris, modo laudati, filius, d. 14. Jan. A. 1654. natus, in Academiam A. 1673. profectus Witebergensem, & in ista d. 14. Oct. A. 1675. Magistri potius titulo, sequenti vero 1676. (æt. 23.) Kal. Oct. denatus. V. D. Joh. Deutschmanni, Theologi Witeb., *Programma de vita illius funebre*,

nebre, D. Abr. Cälovii *Sermonem in Sap. IV. 4. exequiale Germanicum*, Witebergz excusum, Professorum reliquorum *Epicedia*, & Nic. Lud. Esmarckii *Carmen funebre, in Sione vernaculo* p. 114. 115.

Disp. an & quomodo Dei existentia, ex naturæ lumine, efficaciter ac invictè probari possit? Przside Christ. Donato, PP. Witeb. 1674. in 4.

Disp. de Morali actione, Przside Christiano Röhrensee, PP. Witeb. 1676. in 4.

Disp. de Mentalibus Jesuitarum reservationibus, ab ipso Przside proposita. Witeb. 1676. in 4.

JOHANNES JULIUS SURLAND, Hamburgensis, Julii Consulis filius, Petri, patris absentis, in Bibliothecæ publicæ præfectura, ab A. 1713., aliquamdiu Vicarius, deinde J. U. Lic. & in patria Practicus, ejusdemque, ab A. 1719., Syndicus.

Disp. Inaug. de Literis maritimis, von Seebriefen. Groningz 1715. in 4. V. de illa *Partem LI. der Gelehrten Sammlung* p. 218. 219.

JULIUS SURLANDUS, Hamburgensis, Johannis senioris (*de quo supra dictum*) itidem filius, d. 21. Dec. A. 1657. in lucem editus, & Philos. Magister Witebergz d. 26. Apr. A. 1676. creatus, deserto, post obitum parentis, studio, cui hactenus vacaverat, Theologico, J. U. Licentiati titulum in Academia Galliz A. 1678. exambuit Flexiensis. Hamburgum redux, dignitatem senatoriam, Henr. Meureri, Consulis, favore, d. 24. Jan. A. 1690., & e legatione anni 1700. reversus Svecica, Consularem d. 14. Dec. A. 1702., obtinuit, sed sequenti mox 1703., die 28. Julii, annos 46. natus, febris acuta expiravit. V. Eberh. Anckelmanni *Programmata funebre*, A. 1710. *Parte I. Memor. Hamburg. Joh. Alb. Fabricii*, p. 370-380., recusum, *Nova* (in quibus nummorum etiam in Consulatum ac obitum ejus mnemonico-rum ectypa occurrunt) *Literaria Germanica anni 1703.*, M. Jan. p. 40., M. Febr. p. 76., & M. Sept. p. 319. 360., ac Pet. Ambr. Lehmanni *Observationes Historicas A. 1703. Germanicas*, p. 263. 264.

Disp. an, quia res præscita a Deo, ideo sit futura, num, quia futura, ideo præscita a Deo? Przside Christ. Donato, Philos. Prof., proposita. Witeb. 1677. in 4.

Theses Juridicæ inaugurales. Flexiz 1678. in 4. (V. P. A. Lehmanni *Hamburgum A. 1701. literatum*, p. 27. 40.)

PETRUS SURLANDUS, Hamburgensis, tertius Johannis senioris, *supra* laudati, filius, J. U. D. & in patria Practicus, simulque, ab A. 1693. (*d. 2. Nov.*), Bibliothecæ publicæ Johannez Præfectus. V. J. Alb. Fabricii *P. II. Memor. Hamb.* p. 1119., & J. H. 2 Seelen *P. III. Athen. Lubec.* p. 160.

Theses Juridicæ inaugurales, Aureliz 1682. in 4. (V. Lehmanni *Hamburgum A. 1701. literatum* p. 27.)

M. RADULPHUS SUTOR, Clericus haud dubie Slesvicensis.

Cum M. Wilh. Mercatore *Diurnale secundum ordinarium ac consuetudinem & ritum insignis Ecclesiæ & Diocesis Slesvicensis*, Parisiis A. 1513. in 12. excusum, revidit ac publicavit.

GARLEFUS SYLM, Hamburgensis, Hieronymi, Senatoris (*de quo infra dicetur*), filius, J. U. Lic. & urbis patriz, ab A. 1710., Syndicus, ab A. 1717. Consul. Conf. de illo Joh. Alb. Fabricii *Epist. dedic. Bibliotheca Ecclesiastica*, A. 1718. ei inscriptæ.

Uffichtmäßige Antwort vor seinen Vatter, gegen Aug. Wigandi Vortrab wieder den Raht zu Hamburg; scheda A. 1696. edita, & contumelioso excepta responso in Wigandi Entsetem Vortrabe, *lit. L. 2. b. L. 3. a.*

Disp. de Obsequio Judicis inferioris, Przside D. Sam. Strykio. Halæ 1700. in 4.

Theses inaugurales, selectæ ex Jure Naturæ, publico & civili. Franeqverz 1708. in 4.

M. GEORGIUS SYLM, Hamburgensis, oppidi in Eiderstadia Tonningensis Diaconus, nec multo post Pastor, eodem A. 1656. (qvo & Magdalenam, M. Andreæ Lonneri, Eiderstadiz Præpositi, filiam, duxit conjugem), electus, ac in itinere, qvod cum loco ingressus erat, Batavico, Nordz in Ostfrisia, d. 16. Jun. A. C. 1661., ac ætatis 35., extinctus. V. Pet. Aug. Siveri *Appendicem der Tönningischen Rathelpredigt* p. 61. 62.

Der Geistliche Wandersmann durch das finstere Kreuz- und Todesthal, oder Leichpredigt über Naamanum Benfen, Königl. Schmied. Staats-Secretarium, auß Pl. XXIII. 4. Slesvigz 1659. in 4.

HELVICUS SYLM, Hamburgensis, J. U. Lic., patriz Secretarius d. 10. Apr. A. 1693., & Protonotarius A. 1702., electus, ordinique tandem Senatorio, d. 17. Febr. A. 1708., invitatus a plebe, ejusque demagogis, intrusus. Vinct. Placcio (qui se illum, in *Theatro suo Scriptorum Anonymorum ac Pseudonymorum* locupletando, habuisse *convictum*, in *Invitatione ad illud augendum* p. 33. 34., fatetur, ac moribundus A. 1699. eundem testamenti sui constituit Executorem), in *Epistola Accessionum Ethicarum*, quas A. 1695. ei inscripsit, *dedicatoria*, *Vir audiat antiqua pietate ac fide, doctrinaque solida, publice ita notus, ut quærenti sibi vivum morum, quos optimos in hoc scripto docere satagat, exemplar nullam aliud fuerit præferendum*. Obiit d. 5. Dec. A. 1714.

Disp. Inaug. de Privilegiis Senum, Aureliz 1677. in 4.

HIERONYMUS SYLM, Hamburgensis, e Curatore templi Petri d. 10. Maji A. 1690. patriz factus Senator, a civibus, cum prætura fangeretur, d. 17. Sept. A. 1696. (Collegis tunc invitatus, verum postea d. 18. Aug. A. 1699. consentientibus), ordine ejectus est Senatorio, sed a Legatis eidem d. 7. Mart. A. 1709. restitutus Cæsareis. De filii Garlesi scheda pro illo Apologetica supra est dictum. Obiit M. Nov. A. 1710.

Höchstveranlassete Vorstellung und respective Ablehnung einer bößlich ausgesprengten unglimpflichen diffamation, die vermeinte Urheber der Keyserlichen zu Hamburg angebrachten Commission betreffend. A. 1698. in 4. *Recusa Hamburgi* A. 1711. in *Protocollo & Actis* der peinlichen Sache gegen D. Christ. Krumholz, p. 336-339.

JOACHIMUS SYLM, Hamburgensis, J. U. Lic., Secretarius patriz d. 2. Maji A. 1721. electus.

Theses Inaugurales ex Jure Civili & Statutario Hamburgensi. Groningz 1718. in 4. V. *Hamb. lit. A. 1719. p. 35.*

JOHANNES SYLM, Hamburgensis, Jacobi Senatoris filius, J. U. Lic., A. 1704. superstes.

Disp. Inaug. de Nuptiis. Aureliz 1678. in 4.

NICOLAUS SYLM, Hamburgensis, J. U. Lic. & in patria Practicus, a Senatu illius A. 1686., ceu factionis Jastramio-Schnitgerianæ affecta, in vincula est conjectus, lataque d. 26. Aug. A. 1687. sententia exilio decennali ac 1000. Imperialibus multatus, omnique spe honorum privatus, sed, contra sententiam hanc, a Jacobo Henrico Pauli, Consiliario Danico, scripto peculiari, Glückstadii A. 1687. in 4. edito (*Declaration wegen des vermeinten Verraths der Stadt Hamburg, dessen, nebst andern, Lic. Nicol. Sylm beschuldigt wird*), defensus. Exul Glückstadium se recepit, & praxi, coram Protodicafterio regio, forensi clienibus inservit & superstes fuit A. 1708.

Disp. de simulatione, Przside D. Ant. Henr. Mollenbeccio. Giessz 1671. in 4.

Disp. Inaug. de singulari Matrum jure. Giessz 1674. in 4.

CHRISTOPHORUS SYLVIUS, vernaculo *Uthdemhuschii* cognomine gaviſus (1.), Hamburgensis, claſſis in ſchola patriæ tertiz, circa A. 1588., Præceptor, Poeta Latinus argutiſſimus ac venuſtiſſimus, ſed morte immatura, in flore ætatis, extinctus; parens, teſte Joach. Morſio (2.), fuit Georgii, J. U. Lic. & Senatoris Hamburgensis, infra memorandi. A Decano ordinis Roſtochienſis Philoſophici (3.) *Vir ſalutatur bonus, Poetaque optimus*; ab Henr. Vagietio (4.) *Vir, cum in aliis diſciplinis, tum in re Poetica, excellens, & in flore ætatis vita functus*; a Joh. Alb. Fabricio (5.) *Poeta elegantiffimus, & Poeta tandem ſuaviſſimus* a Sam. Roſenbohmio, in epigraphe ſequentis in tumulum ejus Hexaſtichi (6.):

*Quis tumulus? Sylvi: quæ ſtant hinc inde puellæ
Ad latas? hinc Charites, inde ſed Aonides:*

Quis capiti aſſiſti? Muſarum ductor Apollo:

Quis pedibus? Pallas: Cur ſedet ore dolor?

Scilicet inſignem manes adiſſe Poetam,

Aonides, Charites, Pallas, Apollo, dolent.

Poema heroicum, exemplis aliquot declarans, Menſem Octobrem plerumque Regibus Daniæ eſſe fatalem, & hos ipſos Reges raro excedere annos ætatis Climaëtericos & Enneadicos, imprimis ſexageſimum tertium; quod, cum Elegia ejus ad Henr. Ranzovium, & aliis carminibus nonnullis, in *Appendice Descriptionis pompæ funebriſ exequiarum Friderici II., Regis Daniæ*, ab Henr. Ranzovio Hamburgi A. 1588. in 4. editæ, prodiit.

Elegia ad El. Hutterum, *Cubo ejus Hebræo*, per Dav. Wolderum Latine verſo, & Hamb. A. 1588. in ſol. excuſo, præfixa.

Elegia prolixa & elegans, qua Religio ad tumulum Henr. Lampadii, Paſtoris Brunſvicenſis, plorans deſcribitur, inter Epicedia, Joh. Gaſmeri *Orationi de Lampadio funebri*, Hamburgi A. 1590. in 8. impreſſæ, adjecta, occurrunt.

Carmina & Epigrammata plurima, in laudem ac gratiam Henr. Ranzovii, Proregis Cimbrici, Mæcenatis ſui, ſcripta, & in Pet. Lindebergii *Hypotypoſi Ranzoviana*, Hamburgi A. 1591. in 4. excuſa, paſſim obvia.

Carmina alia, ſparſim diverſis annis edita.

DETHLEVUS SYLVIUS, Hoſtatus, Henr. Ranzovii, Proregis Cimbrici, cliens ac forte miniſter, a Pet. Lindebergio (in *Juvenilibus* p. 152.) brevi compellatus Epigrammate.

Carmina nonnulla in laudem Henr. Ranzovii, Pet. Lindebergii *Hypotypoſi Ranzoviana*, Hamburgi A. 1591. in 4. editæ, paſſim inſerta.

Henr. Ranzovii Traſtatus de Valetudine conſervanda, in uſu liberorum privatos conſcriptus, ab eo A. 1573. (uti Epistoſta ad Franciſcum & Breidonem, Henrici autoris filios, docet dedicatoria, Segebergz exarata) editus, ac poſtea Lipſiæ A. 1576. 1580. ac 1582. in 8., Antwerpiz 1580. & 1584. in 8., ac Francofurti 1591. 1596. 1604. & 1617. in 12., recuſus, Germaniceque a Joh. Wittichio ac Joh. Beato Humelio tranſlatus, de quo plura in Ranzovii ipſius dicta ſunt Elogio.

FRANCISCUS de le BOE SYLVIUS, Hamburgensis, Med. Doctör & in patria Practicus, A. 1719. ſuperſtes.

Diſp. Inaug. de Febre nuperrima epidemia. Lugd. Bat. 1692. in 4. (V. Anonymi *Hamb. lit.* A. 1719. p. 26.)

GEORGIUS SYLVIUS, (ſive *Uthdemhuſch*), Hamburgensis, Chriſtophori (*ſupra celebrati*) filius (7.), J. U. Licentiatus titulum Argentinz A. 1625. eſt adeptus, Senator patriæ A. 1635. electus, prætura A. 1638. functus, dieque 16. Aprilis A. 1641., juxta Wolfg. Henr. Adelungium (a quo perperam *Hieronymus* vocatur) (8.), A. 1641. autem, juxta Gerh. Schröderum (9.), deſunctus. In Ad. Traſtgeri Jun. *Serie Senatus Hamburgensis Chronologica* mentio illius plane eſt omiſſa. Anagramma nominis ejus Nicol. Scribonii *Lufuum Anagrammaticorum Gottorpienſium Liber quartus* (10.) exhibet.

Diſp. Inaug. de Pace publica & profana. Argentinz 1625. in 4.

M. GEORGIUS CHRISTOPHORUS SYLVIUS, Hamburgensis.

Pentæ poſitionum Hiſtoricarum. Witebergæ 1660. in 4. (M. C. K.)

Diſp. de Donatione Conſtantini M. Witeb. 1662. in 4. V. Joh. Vogii *Hiſt. lit. Conſt. M.* p. 50.

JOHANNES SYLVIUS, Hatherslebenſis. V. de illo Claud. Lyſchandri *Catal. MS. Scriptorum Danicorum, lit. I.*, & Alb. Bartholini *Lib. de Script. Dan.* p. 90.

Oratio de Rolis, ad Oligerum Roſenkrantzium. Hafniz 1601. in 4.

Oratio de Angelis. Hafniz 1602. in 4.

Diſp. de privilegiis Studioſorum, Præſide D. Nicol. Theophilo, Jcto. Hafn. 1603. in 4.

Muſici Poema vetuſtiſſimum de Hero & Leandro, e Lingva Græca Danice tranſlatum, nuptiisqve Sivardi Beckii conſecratum. Hafn. 1602. (V. *Lyſchandrum l. c.*)

Käyser Chronica Hafn. A. 1517. (juxta *Catalogos quosdam*) 1632. in 8.

Tr. Danicus de Amore Dei in homines (om Guds Rietlighed imod Menniften). Hafn. 1620. in 8. (*Catal. Reſen.*)

Alexander Magnus; det er: En Ny Chronica om Kong Alexander den ſtore, oc hans Riger (i. e. *Chronicon Alexandri Magni, bellorumque illius, Danicum*). Hafniz A. 1630. & 1664. in 8.

Kong Salomons Hønsang, forfattet i 43. aandelige Brudeſange (ſive *Canticum Canticorum Salomoneum*, 43. *Hymnis ſacris Danicis comprehenſum*); Scriptum avindſov, quod a Catharina Bræhea, Virgine Danica nobili, aſſervabatur, (teſte Pet. Reſenio, in *Appendice Catalogi Biblioth. ſuæ* p. 353.)

THEOPHYLUS SYLVIUS, Hoſtatus, cujus etiam in Joh. Jac. Friſii *Bibliotheca univerſali*, p. 332., occurrit mentio.

Henr. Ranzovii, Proregis Cimbrici, Catalogum Virorum in Aſtrologia excellentium, ſive Exempla Aſtrologica, Lipſiæ A. 1580. in 8., ibidem A. 1584. in 4., Colonizque A. 1585. in 4., impreſſa, & ſæpius deinde recuſa, primus publicavit, uti ex ejus ad lectorem patet Alloquio, ſub finem (p. 308. *edit. Colon.*) obvio, in quo ſe etiam alia majora, e Bibliotheca Ranzoviana, eſſe prolaturum eſt pollicitus.

T.

FERNHARDUS TAMKE, Urbis initio in Stormaria Itzehoenſis, ac deinde, circa A. 1659., Lüneburgensis, Ludimagiſter Arithmeticus.

Ein lauterer Evangelisches Gebet- und Gefangbüchlein, darinn, auf alle Contage- und Feſt-Evangelia, XC. lehrgeiſt- und troſtreiche Gebete oder Liedlein, und eben ſo viel ſummarische Reimsprüchelein, verfaſſet ſind. Hamburgi 1659. in 12. (Andrez Godekio hoc perperam tribuit Erdm. Neumeiſterus in *Diſſ. de Poet. German.* p. 39.)

- (1.) teſte Joach. Morſio in *Albo MS.*, f. 299. (2.) l. c. (3.) in *Programma de vita Job. Huſwedelli, Praef. Roſtoch.*, diſcipuli ejus, A. 1654. publicata. (4.) in præſat. *Comm. in Nux & Hæſegov Job. Caſellii*. (5.) P. I. *Memor. Hamburg.* p. 414. (6.) P. I. *Poematum* p. 55. 56. (7.) V. *ſupra de Chriſtoph. Sylvio diſſa.* (8.) in *ſucceſſione Senatus Hamburg.* p. 40. (9.) in *ſtat. Hamburg.* (10.) p. 101.

JOHANNES TANGERMANN, Orphanotropei Hamburgensis Arithmeticus.

Gründliche Erörterung der vornehmsten Posten, aus Joh. Erhorns, Rechenmeisters und Buchhalters zu Hamburg, A. 1664. ausgelassenem Memoriale; nebst einem andern kurz abgefaßtem Memoriale, seinem Wiederfacher zu resolviren vorge-
gestellt, wie auch etlichen wenigen ungeweihten, und bisher in keinem Autore gesehenen, Arithmetischen pyramidal-colum-
nar- und pyrgoidalischen Aufgaben. Hamb. 1667. in 4.

Arithmetica mercatoria nova, oder Neues zur Kaufmannschaft gründlich anführendes Lehr- und Rechenbuch. Hambur-
gi 1670. 1680. 1693. & 1705. in 8. Hanc, exemplis a se denuo plurimis *duodecim* illustratam, Autor in Bibliotheca
Hamburgensi deposuit publica.

Öffentlich Bekanntniß etlicher Personen in Lübeck, und aller derjenigen, die, in Reinigkeit des Apostolischen Glaubens, wenn sie, nach Gelegenheit der Zeit, selbander, oder dritte, oder mehr, im Nahmen Jesu Christi, versamlet sind, das H. Abendmahl, auf die Vollmacht Christi, mit einander halten, und doch dabey die eussertliche Gemeinschaft des Wortes und der Sacramenten, in grössern Versammlungen, mit allen Gläubigen, ohne Gewissenszwang, zu halten geneigt sind; jedermänniglich, zu Benehmung des Argwohn's, als ob damit eine selbsterwehlte Absonderung gesucht würde; im Nahmen der andern Mitglieder, an den Tag gegeben. Lubecz A. 1668. in 4. Huic, sub Ordinis Ecclesiastici Lubecensis nomine, a D. Menone Hannekenio, Superintendente, opposita est die Christliche Probe der neuen Schwärmerrey, da etliche Manns- und Weibes-Personen eigene kleine Zusammenkünfte halten, darinn nicht allein unberuffene Männer, sondern auch Weiber, das H. Abendmahl austheilen, welche Thomas Tanto, in einer gedruckten Chartecke, zu verthädigen sich unterstanden hat; Lubecz A. 1669. in 8. excusa, & ibidem A. 1692., cum nova D. Aug. Pfeifferi contra Pictistas præfatione, recusa.

HERMANNUS TASTIUS, perperam *Teslius* a Joh. Micrzlio (1.) & Gotfr. Arnoldo (2.) appellatus, natus Hufz A. 1490, insignibus manus atrectantis gavisus est cognomini congruis vernaculo (3.), & locum inter XXIV. adis Hufenfis oppidi parochialis Vicarios adeptus Pontificios (4.), Lutheri partibus, mox sub initium reformationis, accessit, primusque non inter Frifz solum Borealis, sed univerſe etiam Cimbriz, Eccleſiaſtas, uti a Chriſt. Kortholſo (5.) recte est obſervatum, doctrinam illius publice propoſuit. Hufz A. 1522, fecit initium, indignantibus licet & adverſantibus Clericis cæteris, a quibus cum templi oculi prohiberetur aditu, in Cœmiterio, ſub ſilia virente, magno cum auditorum conſortio atque applauſu, eſt concionatus (6.). A. 1524 Gardingæ etiam, in vicina Eiderſtadia, primum ſermonem ſacrum habuit, quo provinciz iſtius reformationi via ſternebatur (7.). A. 1527. Paſtor Hufenſis electus eſt ordinarius (8.), & totius Cherſonēſi Cimbricæ reformationem, juffu Chriſtiani III., a parente Friderico I., Rege Danico, illi præſecti, una cum Dethl. Reventlovio, Cancellario regio, Joh. Ranzovio, Archiſtratego, & Joh. Bugenhagio, Eberh. Weidenſeo, Joh. Vandalo ac Gerh. Sleewarto, Theologis, conſilio atque opera ſua promovit (9.). A. 1529. a Friderico I., Rege, Flensburgum evocatus, in cœnobio Franciſcano, die Jovis primam poſt feſtum Paſchale ſecuta Dominicam, coram Chriſtiano III., Regis filio, & Reventlovio, Ranzovio, aliisque Magnatibus, Joh. Bugenhagio, ac Theologis

(1.) P. III. *Synodus H. E. p. 441.* (2.) T. II. *Hist. Eccl., Lib. 16., c. 7., p. 71.* (3.) V. Mart. Holmeri, *Past. Hulsensis, prefat. per Synodum*
idem Synpredigt p. 7. 8. (4.) V. Ant. Heimreichii *Lib. IV. Hist. Eccl. Slesvici, c. 1., p. 471.* (5.) in *Narrat. de Reformatione Cimbrica,*
Viti Lud. Seckendorffii Comm. de Lutheranism, Lib. I., Sect. 57., §. 149., inserta, p. 203. (6.) V. Kortholm & Holmerum *L. cc., 20*
Heimreichium l. c. p. 164. (7.) V. Casp. Danewerthii *P. I. Chorogr. Cimbr., c. 13., p. 257., & Heimreichium l. c. p. 164., ac in Chronica*
Frisc. Baralii, c. 73., p. 150. (8.) V. Holmerum l. c., & Heimreichii *Lib. IV. H. E. Slesv., c. 3., p. 200.* (9.) V. Dav. Chytrai *Chronica*
Sax., P. II., p. 86., Herm. Hainelmanni P. II. Hist. Eccl. Evangelii restitui (in Opp. Hist.) p. 281., Mich. Sachsii Rerum Chronica, P. IV.,
p. 254., Joh. Pomarii Sächsische Chronica p. 611., Joh. Ol. Slangendorpii Orat. de initio & progressu Religionis in Dania, lit. P., a., Exp.
Lindebrogii Continuationem Historiae Regum Daniae incerti Auctoris, a se edidit, p. 60., Abe. Sculteti Dec. II. Annalium Evangelii renouati
p. 31., Joh. Ad. Cypertii Annales Episcop. Slesvici, L. 1., c. 6., p. 439., C. Danewerthii P. I. Chorogr. Cimbr., c. 4., p. 24., Rug. Hermannidis
Descriptio, Dania p. 104., Ant. Heimreichii Hist. Eccl. Slesv., Lib. IV., c. 1., p. 171., V. L. Seckendorffii Comm. de Lutheranism, Lib. III.,
Sect. 16., §. 75., p. 248., Chr. Kortholm Hist. Eccl. p. 742. 743. 744., Gottfr. Arnoldi T. II. Hist. Eccl., Lib. 16., c. 7., §. 73., & Usagium no-
strum ad Hist. Cimbr., P. II., c. 4., §. 2., p. 27.

Hh hhh hh

Theologis ceteris, auscultantibus, cum Melch. Hofmanno, Pastore Kiloniensi fanatico, solus fere de controversia disputavit Eucharistica, & corporis sanguinisque Christi in S. Cœna præsentiam eo ardore defendit, ut Hofmannus, ad argumenta ipsius obmutescens, & disceptationem de aliis detrectans articulis, Cimbria, ob pertinaciam, ejiceretur. Parastatæ autem ejus, Joh. a Campen & Jac. Heggius, in Lutheranorum castra transierunt. Toto proinde cœlo errant Ad. Rechenbergius (1.), & qvi hunc sequitur, M. Joh. Gottlieb Hofmannus (2.), qvi, Bugenhagium, Theologum Witebergensem, in Colloquio Flensburgensi, oralem manducationem, adversus Melch. Hofmannum & Herm. Tastium, defendisse, fabulantur, Tastium patronum ejusdem manducationis, & Hofmanni adversarium, in disputatione hac, fuisse præcipuum, nescii. Extant Acta Colloqvii (de quo in Hofmanni vita fusius a nobis dicitur) Germanica, a Joh. Bugenhagio Witebergæ A. 1529., contra Hofmanni de eodem *Dialogum*, edita, & a Christophoro Wilhelmo a Vallo (sive C. W. Walpurgero, Theologo Lipsiensi) (3.), Gerz A. 1611., denuo publicata, & aliorum (4.) ex his excerptæ, quæ consuli de illo merentur, narrationes. Occasionem haud dubie Colloqvium istud nostri cum Hofmanno Flensburgense vulgari præbuit errori, quo tot Scriptores, indigenæ pariter atque exteri, David sc. Chytræus, Herm. Hamelmannus, Mich. Sachsus, Joh. Pomarius, Joh. Ol. Slangendorpius, Erp. Lindebrogius, Abr. Scultetus, Joh. Adolphus Cypræus, Rutg. Hermannides (5.), aliique plures (6.), civitatis eum Flensburgensis Pastorem fuisse, falso, uti ab Ant. Heimreichio (7.) etiam monitum jam esse video, crediderunt. Octennio post Colloqvium hoc elapso, A. 1537. scilicet, *Ordinationem regnorum Danicæ & Norwegiæ Ecclesiasticam*, Hafniæ, Christiani III., Regis, auspiciis, editam, sua, una cum aliis Pastoribus Cimbricis, subscriptione approbavit; A. 1542. autem, in comitiis Rendesburgensibus, ad conscribendam, ductu Joh. Bugenhagii, *Ordinationem Ecclesiasticam Ducatum Slesvicensis ac Holsatici peculiarem*, cum Theologis nostratibus aliis, symbolam haud dubie suam contulit (8.). In ipsius certe gratiam ac honorem, uti recte a Casp. Dancwerthio (9.) est observatum, Vici Husensis (in urbium tunc numerum nondum evecti) Pastori, in illa, a Christiano III. concessa videtur esse potestas Superintendentem, una cum Canonicis Slesvicensibus, & civitatum Slesvicensis, Flensburgensis ac Hatherslebiensis, Antistitibus, eligendi. Obiit tandem noster Hufz A. C. 1551., & ætatis 61., d. 11. Maji, cum Ecclesiæ loci istius per lustra quinque præfisset (10.), Nordstrandizque simul vicinæ, ab A. 1539. ad 1543., fuisse Inspector (11.). Uxorem habuit Gertrudem, suam ante coqvam, quæ 1590., novagenaria major vivis excessit. Ex liberis ejus mihi innotuerunt Hermannus, Nordstrandiz, circa A. 1572., Vice-Præpositus, ac Parochus in ea Bupseensis, Johannesque, urbis in Livonia Rigenfis, ad A. usque 1586. (quo cives eum, ob collusionem cum Polonis ac Jesuitis perfidiam, capite truncarunt), Secretarius. Conf. de Tastio Henr. Muhli *Diff. I. Historico-Theol. de Reform. relig. Cimbr. p. 35. 36. 37.* & qvi ejus vitam fusius aliis exposuit Joh. Melch. Krafft *Wienfaches 200. Jahrges Jubel-Gedächtnis p. 27. 28. 29.*, istique subjuncta *Historia Ecclesiæ Scholæque Husensis Germanica p. 102. 103.*

Scriptum ei Mart. Holmerus (a quo ein grundgelahrter und behergter Mann appellatur) l. c. tribuit de Disciplina Ecclesiastica *ἀνάτολιν*, de quo, per Pet. Bockelmannum, Autoris successorem, sibi transmissio, Presbyterium Bremense Lutheranum, interprete Joh. Timanno, Pastore Martiniano, hoc d. 20. Mart. A. 1555. tulit judicium: *Forma seu ordinatio Christianæ & Ecclesiasticæ discipline, constituta, & nobis ad examinandum & subscribendum transmissa, a Reverendis piis & eruditis Dnm. Pastoribus Ecclesiæ Husensis, pia est, utilis & necessaria, hoc potissimum furioso & Epicureo tempore, quo, laxata omni disciplina, Cyclopico more vivitur.*

GEORGIUS MARTINUS TATTERUS, Slesvicensis, Med. D. & Practicus, circa A. 1689., Glückstadiensis, A. 1705. mortuus; ad quem Nicol. Ludov. Esmarchii Epigrammata de Anseri Martiniano, in hujus *Heliconæ*, p. 148. 149. 150., leguntur.

Disp. de Sanguine peridromo, Præfide D. Joh. Dan. Majore. Kilonii 1673. in 4.

Disp. Inaug. de Epilepsia, & specificis contra eam, Præfide D. Joh. Nicol. Pechlino. Kil. 1678. in 4.

FRANCISCUS TAUCHLER, Lubecensis, scholz Glückstadiensis Rector A. 1669. superstes.

Disp. de Comitæte, Præfide M. Joh. Holtzkampio, Hamburgensi. Lipsiæ 1649. in 4.

Schedion de Superstitione, ad Senatum Lubecensem. Lubecz 1662. in 4.

Compendii Theologico-Practici primæ lineæ, de Theologia ipsa, & S. Scriptura, ab eo conscriptæ, & Præfide D. Seb. Niemann ad disputandum propositæ. Jenæ 1664. in 4.

Reimen über Matth. XI. 28. Lubecz 1661. in 8. (*Catal.*)

JOHANNES TECLENBURG, Hamburgensis, Henrici, civis primarii, filius, J. U. Lic. & Collegii XVvirorum urbis patriz, ab A. 1688., Secretarius, tandemque urbis ipsius, usque ad A. 1712., haud dubie fatalem, Syndicus. (12.)

Disp. de Rebus publicis mixtis, ad Lib. IV. Polit. Aristotelis. Helmstadii 1666. in 4.

Disp. Jurid. de Mora, Præfide D. Georg. Wernero. Helmst. 1668. in 4.

Disp. Inaug. de Cancellatione, ejusque in jure effectibus, Præfide D. Wolfg. Ad. Lauterbachio proposita. Tubingæ 1669. in 4. Recusa ibidem *Volume III. Disputationum Juridicarum, sub Lauterbachii habitatum præsidio.*

Promittebantur insuper ab eo A. 1688., in colloquio familiari, & parte sui aliqua mihi ostendebantur:

1. Bibliotheca universalis, Autorum singulorum ætatem, officia, scripta, & aliorum de iis judicia, Tomis exhibitum compluribus.

2. Catalogus librorum & Bibliothecarum, in quibus Jesu Christi salvatoris, Imperatorum, Pontificum, Regum, Tyrannorum, Reginarum, Electorum, Cardinalium, Archiepiscoporum, Principum, Ducum, Episcoporum, Marchionum, Comitum, Abbatum, Abbatissarum, Prælatorum, Baronum, Equitum, Nobilium, Heroum, Deorum Gentilium, Sapientum, Patriarcharum, Prophetarum, Evangelistarum, Apostolorum, Sanctorum, Martyrum, Patrum, Canonicorum, Sacerdotum, Theologorum, Rabbiorum, Jctorum, Medicorum, Chymicorum, Chirurgorum, Philosophorum, Sophistarum, Politicorum, Criticorum, Oratorum, Mathematicorum, Poetarum, Historicorum, Philologorum, Monachorum, Hæreticorum, Musicorum, Artificum, &c., imo omnis generis, & gentis cuiusvis, doctorem illustriumque Virorum ac seminarum, vel ætates & patriz annotantur, vel Vitz, obitus & res gestæ, describuntur.

(1.) in *Summario Hist. Eccl., Periodo V., c. 1., p. 557.* (2.) in *Disp. de Secta Hofmannistarum, c. 3., §. 5., p. 25.* (3.) in *der Historischen Configuration aller Aften des Sacraments-Streites, P. I., Sect. II., ad A. 1529., p. 25-55.* (4.) V. Hamelmannum l. c., Joh. Ad. Cypræum l. c., Lib. III., c. 5., p. 419-422., ac P. II. *Ujagogen nostre ad Hist. Cimbr., c. 6., §. 2., p. 171-174.* (5.) locum n. o. præ. præc. allegatis. (6.) Vide, inter alios, M. Ott. Beieri *Disp. de originibus & incrementis Flensburgi* p. 37. (7.) in *Chronico Frisæ Borodis, Lib. III., c. 4., p. 214. edit. secunda.* (8.) V. *Ujagogen meam ad Hist. Cimbr., P. II., c. 4., §. 4. & 5., p. 90-93.* (9.) l. v. P. II., c. 12., p. 140. (10.) V. Holmerum l. c., & Heimreichium L. IV. *Hist. Eccl. Slesvic., c. 3., p. 200.* (11.) V. Heimreichium ibidem p. 206. 207., & in *Chronico Frisæ Borodis, c. 12., p. 116.* (12.) V. Anonymi *Jugendendes Hamburg A. 1723. p. 20.*

scribuntur, vel Epitaphia, imagines, miracula, monumenta, genealogiz & elogia, exhibentur, & qvz scripta posteritati reliquerint, quibusque olim inclaruerint, indicatur, nonnunquam etiam de iis iudicium fertur; ordine Alphabetico, secundum cognomina Autorum, collectus & digestus: Opus longe vastioris, quam Bibliotheca Bibliothecarum Labbeo-Teiseriana, argumenti, przloque (uti affirmabat) jam tunc maturum.

CHRISTOPHORUS TELEMANN, Kiloniensis, J. U. D.

Disp. Inaug. de vera substantia Possessionis, ejusque acqvirendz, retinendz & amittendz, modis civilibus. Basilez 1613. in 4. Recusa Volum. II. *Disput. Jurid. Basileensium*, a Joh. Jac. Genathio collectarum, ibidem A. 1616. in 4. impresso, num. 14.

GEORGIUS PHILIPPUS TELEMANN, Hamburgi Scholz Johannez Cantor, Choriqve Musici Director, A. 1721. d. 10. Jul., est electus, ac d. 16. Oct. inauguratus (1.), Novellisqve Holfaticis testibus eodem Przfecti Chororum suorum Musicorum titulo, a Ducibus Saxo-Ilfenacensi & Saxo-Vinariensi, Marchione Brandenburgico-Baruthio & Magistratu urbis Mæno-Francofurtanz, donatus.

Schediasmata varia Musica, sigillatim edita.

Neuer Musicalischer Jahrgang auf die Sonntage und Feste, qvem, qvatuor comprehensum Voluminibus, Hamburgi a se editum iri, A. 1724. in Novellis pollicitus est Holfaticis.

ADRIANUS TEMMING, Hamburgensis, J. U. D., Christiani V., Regis Daniz, Consiliarius, Toparchaque Kōhōvetanus & Schwensbyensis, religioni addictus Reformatz, a Petro Jurieu (im Verlaufe der Sachen Mons. de la Conseillere p. 17. 18.) vocatur ein Mann von unsträflichem Leben, und in der Stadt und Gemeine zu Hamburg hochgeachtet. Opposita est illi Dan. Sachsi, Th. D. & Pastoris Reformati Altonaviensis, Præfatio Apologetica, sermoni suo in Gen. XXIV. Germanico (von Abrahams Vorsorge wegen Verheyrathung seines Sohns Isaac), Altonz A. 1667. in 4. excuso (qvo ille notatum se esse ratus Autorem per Notarium objurgaverat publicum), præfixa.

Disp. Jurid. Inaug. de Actione exercitoria. Basilez 1663. in 4.

Umständliche Erzählung der Sachen zwischen Herrn Hans Henrich, Baronen von Kielmannseck, angemastem Retrahenten und Cicanten, und Adf. von Temming, Königl. Dänischem Rächte, Citaten, cum rationibus dubitandi & decidendi, in puncto angemasteten Bespruchs an das adeliche Guth Kōhōvet, im Herzogthume Schleswig belegen; mit XVI. Bepflegen. A. 1701. in fol. Scriptum, vel ab ipso, vel ipsius nomine, Kielmanno oppositum, de qvo *Nova Literaria Lubecensis*, M. Mart. A. 1702., p. 83. 84., conferantur.

M. PETRUS (2.) TERPAGRIUS, Ripensis Cumber, patre Nicolao, Senatore octogenario (A. 1698. defuncto) (3.), matre autem Maria Harbovia, d. 22. Maji A. 1654. natus, e schola, qvam A. 1662. frequentare cepit, patria A. 1670. in Academiam transiit Hafniensem, hospitemqve ac Przceptorem domesticum nactus Olavum Borrichium, popularem inclytum, przclaros in literis, & sacris, & elegantioribus, fecit progressus. Baccalaurei Magistrique titulis, eodem Brabeva, A. 1676. impetratis, in patriam redux, in schola hujus publica, Conrectoris officium anni ejusdem mense Julio, Lectoris autem Theologi dignitatem, annexosqve huic Pastorum Westerdienstadiensem, ac zdis Cathedralis Canonicatum, A. 1687. (4.), regio obrinuit beneficio, ac d. 15. Nov. Orationem auspicalem de *Lectoris sive Gymnasii* habuit *Theologicis*. Præter liberos octo, e Maria Frisia, cive ac conjuge sua, susceptos (5.), liberos etiam, ingenii fetus, testesqve laudabilis, in Historia przsertim Daniz ac urbis patriz illustranda, industriz, posteris relinquit pharos.

Vitz hanc suz seriem, uti & complures aliorum Virorum doctorum Ripensium, civium suorum, biographias, nostro passim insertis operi, ipsemet per Epistolas nobis amicas suppeditavit. Conferantur de illo *Nova Literaria Lubecensis*, M. Jan. A. 1698., p. 14., M. Apr. A. 1702., p. 115., ac M. Mart. A. 1703., p. 60. 61., Frid. Rostgaardi *Præfatio Delitiis Portarum Danorum præmissa* p. 17. 20., & Alb. Thura *Hist. Lit. Dan. Idea* p. 66.

SCRIPTA EDITA.

I. LATINA. a. PROPRIA.

Primitiva Græco-Latina. Hafn. 1677. in 8.

Tabulz Synopticz in præceptiones Rhetoricas Joh. Pauli Resenii & Georg. Hilaril. Hafniz A. 1678. in fol. ac 1702. in 8. Editio tertia, definitionibus, exemplis, & usu troporum figurarumqve, aucta, curante Laur. Terpagrio, Autoris filio, ibidem A. 1703. in 8. prodit.

Prodromus Bibliothecz sacrz, seu Designatio præcipuarum editionum S. Biblicorum, præmissa *Bibliotheca Sacro-Critica*, in qva judicia, & optimorum Theologorum testimonia de unaqvaque Versione, & celebrioribus editionibus, adducuntur. Accedit Appendix de Concordantiis variarum linguarum Biblicis. Hafniz 1680. in 8.

Decades Exordiorum Bblicorum; seu Dicta decem, e S. Scriptura deprompta, singulis totius anni Evangelii convenientia, & qvz in Exordiis apte explicantur. Francofurti 1682. in 8.

Seculum illustre, seu de Seculo nostro, ejusque illustrioribus doctrina ingeniis, Commentatio. Hafn. 1682. in 8.

Inscriptiones Ripenses, Latinæ, Danicæ, Germanicæ, cum præmissa brevi Urbis Ripensis descriptione. Hafniz. 1702. in 4. Inscriptionibus Danicis ac Germanicis singulis Latina versio adjungitur. Appendix illarum Hafniz A. 1714. in 4. prodit.

Epistola prolixa ad Chr. Falsterum gratulatoria, hujus *Supplemento L. Lat.*, Flensburgi A. 1717. in 8. publicato, præmissa.

Oratio Jubilæa Evangelica, de Ripis olim pontificiis, Jubilæo secundo magno A. 1717. habita. Hafniz 1718. in 8. maj.

β. ALIENA.

Ripensium Episcoporum Series & Vitz, tetraſtichis comprehensz per D. Joh. Laurentium, Medicum & Canonicum Ripensem; a Terpagrio cum prælatione sua denuo editz, & decem tetraſtichis ad hunc usque diem continuatz. Hafn. 1704. in 4.

Ritualis Daniz ac Norwagiz Ecclesiæ, iussu Christiani V., Regis, Danice adornati, Versio Latina. Hafn. 1706. in 8. maj. Recensum ejus V. in *Novis Literariis Lubecensibus*, M. Aug. A. 1707., p. 24. & seqq., ac in *Gallicis* Jac. Bernhardi, M. Jan. A. 1709., p. 65-75.

Hhh hhh hh 2

Anonymi

(1.) V. das Tschleibende Hamburg des Jahres 1723. p. 31. (2.) Johannes perpetam vocatur in Val. Ern. Löschers Unschuldigen Theologischen Nachrichten A. 1709. p. 64. (3.) V. Inscriptionibus Epitaphiis, illi erecti, in filii *Inscriptionibus Ripensibus* p. 78. 79. (4.) V. ejus *Inscriptiones Ripenses* p. 30. (5.) Nomina illorum Epigraphæ lapidis sepulchralis, in eodem *Inscript. Rip.* p. 51. 52. obvia, exhibet.

Anonymi Chronicon Ecclesie Ripensis, seu Annales XXXIV. illius Episcoporum (a fundatione Episcopatus ad A. C. 1570. usque perducti), e MS. eruti, & cum præfatione editi. Hafn. 1708. in 8. Recensum V. in Jac. Bernhards Novellis reip. liter. Gallicis, M. Jan. A. 1709., p. 75-78. In præfatione novam ejus editionem, a se auctam, ad nostra tempora continuatam, & notis, diplomatis, aliisque monumentis vetustis, illustratam, promittit.

H. DANICA.

Trost imod Døden (i. e. Solatium contra mortem); det er: Trost til Bennerne, ober Mads Clementson Riberis iams merlig og fast ubortlig Død, uddragen af Luc. VII. 13. ed. A. 1679. (V. Dan. Pauli Mercurium librarium Danicum A. 1679. p. 7.)

En Christens gudelige Evnet, og salig Endeligt, udi et Trostskrift ober Laurids Jris paa Eyrestrup Død (in Ef. XXXVIII. 10.). Hafn. 1700. in 4.

Wolf Sengverds Skrift om de Apuliske Edderfoppe fordansket. Hafn. 1702. in 8. Versio Danica Schediasmatis Wolferdi Sengverdi, Philosophi Batavi, de Tarantulis Apuliz, cui præfationem ipse adjecit geminam, Danicam de lingvæ Danicæ præstantia, & Latinam de stupenda Musices vi atque efficacia.

Sermo funebris in obitum M. Petri Giørding. Hafn. 1720. in 4.

INEDITA ET PROMISSA.

Bibliotheca Sacro-Critica, de qua titulus *Prodromi* illius, A. 1680. editi, paulo ante exhibitus, relegatur.

Ripz Cimbricæ, sive plena Urbis patriz Ripensis Historia, quam in præf. *Inscriptionum Ripensium* promissit, & in ipsis *Inscriptionibus Ripensibus* p. 13., aliquot jam annis typis fuisse maturam indicavit.

Chronica aliquot Ecclesie Ripensis vetusta, quæ, a se illi communicata, cum diplomatis, eadem illustrantibus, publicatum ab eo iri, Christ. Wormius, Theologus Hafniensis, ac Seelandix Episcopus, A. 1695. mihi retulit.

Den Danske Boglade; det er: Fortegnelse paa de Skrifter, som de lærde Mand i Dannemærck haver ladet udgaa; sive Bibliotheca Scriptorum Danicæ Danica, de qua Dan. Pauli Mercurius librarium anni 1679. *Danicus* p. 8., meaque *Bibliotheca Septentrionis eruditi Prolegomena*, §. 43., p. 64., possunt consuli.

Lexicon Danicum, cui, superiorum jussu, A. 1698., cum aliis Viris doctis, insudavit, literasque illius A. (solum p. sibi vindicantem plagulas) B. C. & D. elaboravit.

Specimen Lexici Cimbrici Alphabeticum, 336. vocabula XVI. plagulis exhibens.

Andr. Bordingi, Ripensis, Theol. in patria Lectoris, Poemata Danica, in partes duas (*teste Dan. Pauli l. c. p. 1.*) digesta, & M. Joh. Meieri, Rectoris Ripensis, Latina, ab eo collecta, & editioni destinata, quam a Frid. Rostgaard, Consiliario regio, post syllogem utramque illi a se donatam, nunc jubet expectari.

LAURENTIUS TERPAGRIUS, Ripensis, Petri, modo laudati, filius, Pastor in Seelandia Danica Mehrnenfis.

Disp. Chronologico-Critica de LXX. Hebdomadibus Danielis, Præfide M. Pet. Brinchio. Hafniz 1702. in 4.

Pet. Terpagrii, parentis, Tabularum Rhetoricarum editio tertia auctior (*de qua supra dictum*), ab eo publicata. Hafn. 1703. in 8.

Disp. Historico-Ecclesiastica de Ambone veterum. Hafn. 1703. in 4.

Reliquiarum sanctuarium, seu Exerc. de Sepulchro altaris. Hafn. 1704. in 4.

Schediasma de sacris veterum Danorum Vigilis. Hafn. 1705. in 4. V. de illo *Nova Literaria Lubecensis*, M. Majo A. 1706., p. 158. 159.

Prodromus Asylographiz Danicæ, de Asylis per Daniam olim apertis. Hafn. 1706. in 4. V. de illo *N. L. Lubec.*, M. Majo A. 1707., p. 147.

Diff. Historica de Typographiz natalibus in Dania. Hafn. 1707. in 4. V. de illa Jac. Bernhards *Novellis reip. lit. Gallicis*, M. Jan. A. 1709., p. 79.

Programmatis Hafniensis in obitum Matthiz Wormii, Consilarii Danici & Præfidis Ripensis, Versio Danica. Hafn. 1707. in 8.

CHRISTIANUS DETHLEVUS TESTMANN, Rendesburgensis, A. 1635. natus, Legati in Angliam & Belgium Danici, ab A. 1660., & deinde, post reditum, Cameræ regiz Hafniensis, Secretarius, tandemque, ab A. 1665., Consiliarius, d. 24. Febr. A. C. 1667., ac ætatis 31., extinctus. V. Epitaphii Hafniensis, in æde illi Petrina erecti, inscriptionem, in Pet. Resenii *Inscriptionibus Hafniensibus* p. 225.

Disp. Jurid. de Novatione in specie dicta. Helmstadii 1658. in 4. (Præfide D. Joh. Eichelio.)

JACOBUS TETENS, Eiderstadiensis, J. U. Doctor Basileæ A. 1588. creatus, non multo post professionem in Academia Altorfina obtinuit Ethico-Juridicam, & ad A. usque 1594., quo in Eiderstadium suam reversus est, administravit (i.) Uxorem anno præcedente 1593., d. 4. Jan., Altorfii duxerat Paschinam Wesenbeciam, Matthæi & Petri Wesenbeciorum, Jctorum Germaniz illustrium, sororem, & Antonii de Penshart, Consilarii Hispanici, viduam. Nuptias applausibus prosecuti sunt metris, Altorfii junctam excusis, Scipio Gentilis, Conr. Rittershusius, Nicol. Taurellus, Mich. Piccartus & Georg. Pulmarus, Collegæ Academici. A quorum ultimo ipse *Altorfine gloria magna scholæ. & celebres inter stasque decusque Viros*, appellatur.

Disp. Inaug. de in legem Jurando. Basileæ 1588. in 4. Recusa Volumine II. *Disputt. Juridicarum Basileensium*, a Joh. Jac. Genathio collectarum, ibidem A. 1616. edito, num. X.

Theses de Substitutionibus, ad L. *Præcibus C. de Inpnh. & aliis Substit.* Noribergz 1594. in 4.

Disputationes Altorfinæ de Transactionibus, & de Jurisdictione, ab Omeisio, l. c. p. 52., memoratæ.

M. JAC. TETENS, Seculi XVII. scriptor; inter Autores, quorum scriptis editis in Historia sua Ecclesiastica Slefvicensi conscribenda, est adjutus refertur ab Ant. Heimreichio in Catalogo illorum, Libro huic præfixo.

JOHANNES TETENS, Eiderstadiensis, Med. D. & in patria Practicus, cujus filia Margareta A. 1627. M. Jac. Finckio, Professori Academiz Hafniensis Physico, est elocata. V. Erasmi Vindingii *Academiarum regiam Hafniensem* pag. 294.

Disp. de Purgantibus simplicibus cholagogis, Præfide D. Jacobo Coco. Wittebergz 1601. in 4.

Theses inaugurales de Angina. Basileæ 1604. in 4.

NICOLAUS

(1.) V. Magni Dan. Omeisii *Gloriam Acad. Altorfinæ* p. 52. 103., & Joh. Jac. Baieri (A. 1593. cum Professore esse constitutum tradentis) *Beisprechung der Altorfischen Universität*, c. 42., p. 79.

NICOLAUS TETING (qui perperam a Joh. Henr. Hottingero (1.) *Titingius*, & a Joh. Ad. Osiandro (2.) *Tep-pingius*, appellatur) prater cognomen hoc, scriptis præfixum omnibus, patronymico etiam KNUTSENII (non *Kundschonii*, quod Aug. Pfeifferus (3.) substituit), in Antagonistarum libris passim obvio, est gavisus. Patriam habuit urbem Ducatus Slesvicensis Husensem, ac falso proinde Fanaticis patria Silesia a Gottlieb Wernsdorffio, in sua de illis Diatriba (4.), annumeratur. Juvenis in Academiam profectus Lugduno-Batavam, cognitionem sibi linguarum & artium, non perfectam quidem & diffusam, mediocrem tamen, & quæ homini inter eruditos censeretur haud cupienti sufficeret, cujusque vestigia in scriptis, stylo methodoque tolerabili, nec sine judicio, concinnatis, observare, paravit. Majori contra studio, præter S. literas, Medicinæ vacavit ac Chymiz, quam innumeros sibi typos ac testimonia de Deo, Christi inhabitatione in fidelibus, regeneratione, aliisque mysteriis, suppeditasse iusto confidentius gloriatur (5.). Nimis certe scopitice eum (quem Jos. Schwartzius (6.) *Chymicum* salutatur eruditum) Maur. Rachelius, adversarius, in *Anti Lohmanno-Canuto* *ἀντιλόμαν* (7.), investiva hac compellavit asperiori, nec veritati satis congrua: Ein Medicus wollet ihr seyn, aber ihr seyd dazu geschickt wie der Esel zur Eyer, und die Sau zur Sackpfeiffen. Ihr seyd weder ein Græcus, noch Latinus, sönnet weder decliniren, noch conjugiren, unangesehn ihr zu Leiden alle Kunst so llet gezeissen haben. Flenopolin e Batavia delatus, jusque civitatis, ducta uxore & contracta cum familia primarius amicitie, consecutus, morum integritati ac pietati studuit, ac concives ad eandem exhortari, Clericorumque hypocritin. & Laicorum vitam flagitiosam, Christianismi degeneris tædio, frequenter deplorare, Tauleri autem, Lutheri & Joh. Arndii, monumenta Ascetico-Practica serio commendare, cum Hartwigo Lohmanno, urbis Secretario, amico sibi *ὁμοδύμου*, non dubitavit. Labem tamen utriusque pietati asperserunt opiniones, quas Tetingius a Batavia erroribus forte imberbat, & cum Lohmanno, iisdem a se imbuto, aliis subinde inculcabat, fanaticæ. Utrumque enim Christo carnem celestem, nostræ dissimilem, affinxisse, Unioni ejusdem cum fidelibus essentiali, licentia absque vocatione docendi promiscuæ, perfectæ in hac vita legis impletioni, regno Chilastico & revelationibus internis, non sine aliquo verbi externi contemptu, esse patrocinarum, de Patribus Ecclesiæ primæ sequius judicasse, Laicis Evcharistia distribuendæ jus vindicasse, bellaque, vindictam publicam, lites forenses, usuras, Academiæ, juramenta, & ornatum vestium externum, rigore nimio improbasse, non soli clamitant adversarii, sed libelli utriusque ostendunt proprii. An Rosæ Crucis per nonnullos recte annumerati sint fratribus, dubito, licet haud ignorem, Tetingium, & Rosæ sub cruce efflorescentis icone, sigilli loco, nonnunquam esse usum, & in Colloquio Hoyerswortensi cum M. Nicol. Wedovio (d. 24. Maji A. 1623.), Emblema hoc Collegii istius defendisse, satisque commode esse interpretatum. Heterodoxiam eorum subodoratus M. Habacuc Meierus, Parochus, quam incolebant, Flensburgensis Marianæ Pastor, doctrinam de Carne Christi, & fidelium cum illo unione, Weigelianam, festo Epiphaniæ A. 1622., in concione refutavit publica, & in duos hos patronos istius novellos, privatum haud monitos, quos phantastas, stultos & Enthusiastas, vocabat, iisque, nominaliter suppressis, depingebat coloribus, ut ab omnibus indice designarentur digito, acerbè est debacchatus. De qua hominis iracundi & contentiosi vehementia cum ambo, literis d. 15. Jan. ad eum exaratis, essent conquecti, ac his fidei suæ Confessionem, phrasibus Biblicis, sed nonnunquam ambiguis, contextam, adjunxissent, ad Confessionem nihil Meierus regessit, epistolæ autem, calumniarum se insimulanti, aliam d. 25. Jan. opposuit, & in hac, injuriam forensi ultus retorsione, se de ipsis in concione haud esse locutum asseveravit. Apologia, isti a Tetingio & Lohmanno d. 29. Jan. reposita, adeo eundem irritavit, ut ambo, post sparsam in vulgus illorum Confessionem, in singulis ferme deinceps concionibus, velut hæreticos, supplicia meritis durissima, contumeliosis prosciderit investitis. Lohmannus, qui Confessionem M. Frid. Damio, Præposito, etiam exhibuerat, de novem illius erroribus Weigelianis ab hoc, schismaticate, sed incassum, monitus est, vernaculo (8.). Institutum tandem est, Caji Alefeldii, Præfecti regii, auspiciis, coram illo, duobusque Consulibus, Marco Schrödero & Christ. Beiero, solenne inter duumviros hos, & Ecclesiastas urbanos, Colloquium. In eo, post Meieri cum Damio altercationem, & juramentum, quo, investivas suas publicas Tetingium ac Lohmannum, de his conquerentes, non spectasse, denuo asseverabat, spontaneum (9.), a Damio præcipue & Tetingio, de efficacia baptismi & fide infantum, illum, uti Tetingius asseverabat, antecedente, unione Christi & fidelium essentiali, Confessionis Augustanæ, cæterorumque Symbolorum Ecclesiasticorum (quæ, excepto Apostolico, duumviri hi, tanquam scripta mere humana, rejiciebant), autoritate, & carnis tandem Christi cum nostra *ὁμοουσίæ* (quam Tetingius ex 1 Cor. XV. 47. impugnabat, Damius autem & Collegæ, e Matth. I. 20., Rom. IX. 5., Gal. IV. 4. & Hebr. II. 11. 14. 16., defendebant), per diem fere diducum, non sine convitiis disceptatum est mutuis. Ob quæ cum Tetingio & Lohmanno istud continuare detrectarent, Consules, affinitate ipsis juncti, post sermones cum Ecclesiasticis seorsim habitos, eos, ne ex urbe discederent, monuerunt, Ecclesiæque ministros, si sacris ipsi publicis interesse pergerent, & in concionibus plebem, de quæstione circa Carnem Christi controversa, subinde, textuum ductu, paterentur informari, posthac ab investitis atque convitiis in ipsos sibi temperaturos, verbis illorum sunt polliciti. Cui petitioni cum duumviri non acquiescerent, sed, dudum sibi decretum fuisse ex urbe in pagum aliquem digredi solitarium, significarent, deinde vero, inter concives, nonnulla in auctoritatem Epistolæ ad Hebræos, e qua suus de Carne Christi celesti error in Colloquio præcipue erat oppugnatus, Canonicam injuria spargerent, Damius istam scripto Latino vindicavit *ἀντιλόμαν* (10.), & D. Lucæ Evangelistæ debere ostendere est conatus. Non multo post ambo, invitatis & Consulibus (a quibus, ante abitum, testimonio, in quo jus civitatis absentibus reservabatur, instructi sunt honorifico), & affinibus reliquis, Flenopolin sponte reliquerunt, & in vicina ditionis Ducalis loca discesserunt. Lohmannus Svabstedæ sequenti vixit biennio; Tetingius autem A. 1622. Windertz & Hattstedæ in tractu consedit Husensi, sed ab Augusta mox Danica, Johannis Adolphi, Ducis Holstæ-Gottorpiensis, vidua, illiusque domina, per Ecclesiastas monita Husenses, dogmata illic Heterodoxa voce aut scriptis disseminare, prætere agrestis interprete, est prohibitus. Windertz A. 1623. in arcem Eiderstadiæ Hoyerswortanam, ab Anna Ovena Hoyeria, Herm. Hoyer, Præfecti Eiderstadiensis, vidua, Poetriaque Cimbrica, ut filio ægrotanti medicinam faceret, evocatus, animum hujus, muliebri curiositate prurientem, in suas facile partes pertraxit, ac ita fascinavit, ut in convictum admissum domesticum potestatem clandestina instituendi conventicula, fraternamque prolem baptizandi, concesserit, imo Prophetam esse *ἑρμηνεύων*, & ipsa crediderit, & aliis persuadere sit conata. In arce Hoyerswortensi, d. 24. Maji A. 1623., cum M. Nicol. Wedovio, Præposito Eiderstadiensi, Hoyeriam invifente, collocutus, ad illius de religionis capitibus quæstiones satis quidem

(1.) in *Biblioth. Quadrip.*, L. 3., c. 5., p. 423. (2.) in *Collegio in Augustanam Confessionem Theologica* p. 215. (3.) in *præfat. Anti-Enthusiastici* p. 10. (4.) *ibid.*, p. 10. (5.) in *Prodromo Apologetico* p. 20. (6.) in *præfat. des Berichts vom Sabbath*, lit. a. 4. b. (7.) *ibid.*, II. c. 8. (8.) Legitur illud in *Damii Relatione de Colloquio Flensburgensi*, lit. B. 7. b - C. 4. a. (9.) Hoc a se præstitum esse Meierus postea scheda inficiatus est peculiari, eidem Damii *Relationi* (lit. D. 6. c. 7.) inserta, sed in Tetingii *Prodromo Apologetico* p. 23. 24. confutata. (10.) Summa hujus capita ipse, in *Relatione de Colloquio Flensburgensi*, lit. D. 1. a. b., exhibet.

dem orthodoxe, iudice isto (1.), respondit, sed multa tamen simul Chiliaflica, de imminente anno 1625., & vaticinio- rum Ezechielis, Danielis, Capitis XI. Epistolæ ad Romanos atque Apocalypseos, impletione, istum nobilitatura, Pau- lo Nagelio, atque *Astronomie* ejus *Centrice*, credulus, sermoni inspersit. Ad novum vero ab eodem, accuratius in ipsius de religione sententiam, jussu Principis, inquisituro, Oldenswortham d. 28. Julii evocatus colloquium, non comparuit. A. 1624., ut matri decrepita gratificaretur, Husam, in sororis zdes, commigravit, & cum ab urbis Eccle- siasticis, imprimis autem Petro Danckwerthio, Pastore, in singulis pene concionibus, convitiis criminibusque variis oneraretur, ac Magistratus civesque, ut vel supplicio se afficerent, vel exilio multarent, ab iisdem monerentur, nec de- essent ex plebe, qui, his obtemperantes, scommatis ipsum, ac cognatos, in platea publica, minitabundi, nec verberibus abstinentes, insectarentur, scripto vernaculo Apologetico (dem *Wahrhaftigem Berichte*), Derhl. Luthio, Consuli, d. 7. Aug. transmissio, & eodem mox anno 1624. excuso, famam suam vindicare est aggressus. Quod cum non hetero- doxa solum defenderet dogmata, criminaque falso objecta dilueret, sed & in Presbyteros Flensburgenses ac Husenses acrius inveheretur, *ἐλευθεροποιία* ista crabrones se irritasse paulo post est expertus. Flensburgenses enim scripto huic Retorsionem primum solennem, d. 30. Aug. Senatui Husensi, ut in Acta curiæ referretur, transmissam, & deinde A. seqv. 1625. *Relationem* (cui Retorsio etiam ista est inserta (2.)) M. Frid. Damii, Præpositi sui, de *Colloquio Flensbur- gensi* Germanicam, Rostochii excusam, & in *Prodromo* Tetingii, jam exulis, *Apologetico* A. 1627. demum confutatum, reposuerunt. Husenses autem Presbyteri, de injuria atroci, sibi illata, libello ad Fridericum, Ducem Holsatæ-Gottor- piensem, d. 16. Aug. A. 1624., conquesti supplice, mandato hujus ad Senatum urbis suæ, quo is processu, quem vo- cant, summario, & absque fori strepitu, cognitionem causæ aggredi d. 18. Aug. jubebatur, impetrato, Tetingium, Lohmanno, parastata suo (silere a Magistratu jussu), comitatum, d. 27. Aug., in curia, quod demagogos se seditiosos, Pseudo-Lutheranos & homines perditos (lose Leute), vocasset, vitamque sacerdotibus ac Christianis indignam sibi ex- probrasset, accusarunt, & ut ad palinodiam adigeretur, multamque & litis impensas persolvere cogeretur, postula- runt. Tetingius vicissim, de concionibus Pastorum in se conquestus maledicis, ut injuriarum simul atque controver- siarum sacrarum, arctissime connexarum, disceptatio, non voce viva, sed scriptis ἀποβάραις, institueretur, petiit, ac, repulsam passus, cum potestas etiam ad iudicium provocandi superius sibi denegaretur, eadem delideria sua, Epistola prolixa supplice, Friderico Principi exposuit, eumque simul, ut cognitionem causæ, Senatui Husensi, ad iudicium de sacris ferendum controversiis inepto, ereptam, sibi ipse vindicaret, est obtestatus. Cui cum responsum iri frustra speraret, subito eum atque affectas (quos *Nicolaitas* M. Jac. Fabricius, Superint. Holsaticus, & M. Nicol. Wedovius, Præpositus Eiderstadiensis, in Epistolis appellant mutuis) perterrefecit, actionique injuriarum Husensi finem impo- suit, Edictum Ducale, d. 27. Sept. A. 1624. promulgatum, quo Tetingius atque Lohmannus, intra duas hebdomadas, vel errorum omnium, fusc in eodem enumeratorum, palinodiam canere, vel Ducatibus Slesvicensi & Holsatico exce- dere, sectatores autem illorum, mente serio mutata, ad Ecclesiæ Lutheranz redire communionem, ni exilio itidem vellent multari, jubebantur. Gotfr. Arnoldus, qui (3.) relegationem hanc illorum, quod a Consulibus, ut in urbe sua manerent, rogati fuerint Flensburgensibus, in dubium vocavit, discessum ipsorum e civitate Flensburgensi spontaneum cum relegatione Husensi incaute confudit. Noster, cum Lohmanno (ante abiturum, prolixas d. 12. Oct. Edicto Principis opponere responsoris, paulo post editas, ac in iis errores, sibi objectos, par- tim amoliri, partim vero S. Codicis defendere testimoniis, proque affectis, poenam timentibus similem, in- tercedere, haud verito), exulare, quam mentem mutare, maluit. Husa igitur, exeunte anno 1624., postquam ulterio- rem controversiæ cum Presbyterio, per scripta ἀποβάραις, disceptationem Senatui epistola peculiari, ad tribunal simul provocante divinum, d. 5. Oct. frustra obtulerat, parte bonorum, ad impensas litis persolvendas, ab eodem multatus, Hamburgum discessit, ac paulo post, *Epistola ad Christianos omnes parænetica* Germanice edita, processus adversus se Cimbrici iniquitatem demonstrare est conatus. Hamburgi quæstu praxeos Medicæ vitam per annos toleravit complu- res, tandem vero, cum sua adversus Ordinem Ecclesiasticum παρρησία, libelloque vernaculo (*Abgedrungene Betante mortung*), contra scriptum D. Nicol. Hunnii, communi Presbyteriorum Lubecensis, Hamburgensis & Lüneburgensis, nomine, A. 1634. sibi pariter atque Fanaticis aliis (sub titulo des ausführlichen Berichtes von den Neuen Propheten) oppositum, A. 1635. evulgato, D. Joh. Müllerum (a quo *Apologia* pro scripto Tripolitano A. 1636. ei est reposita), ex- terosque mystas Hamburgenses, offendisset, audaciam hanc, post acres & suggestibus templorum omnium invectivas (4.), poena luit exilii, illorum instinctu, teste Christ. Hoburgio (5.), a Senatu ipsi irrogata Hamburgensi. Hucusque seriem vitæ ac factorum Tetingii, ex Actis certaminum Flensburgensis atque Husensis, quæ possideo, plerisque ἀνενδό- ταις, scriptisque ipsius ac Lohmanni (de quo supra dicta conferantur), & adversariorum utriusque, Polemicis ἀπο- βάραις, editis pariter atque ineditis, mox enumerandis, pertextere mihi licuit. Quonam deinde exulatum abierit, quo- ve in loco, & quo anno, decesserit, ignoro, unicum hoc, A. 1642., nec illum, nec Lohmannum, amplius fuisse super- stites, e patronæ ejus, Annæ Ovenz Hoyeriz, *Epistola ad Ecclesiam Holsaticam* Germanico-rythmica, anno isto exa- rata, & utrumque μακαρίην salutante (6.), edoctus. Opposuerunt illi ac Lohmanno, amborumque scriptis & erro- ribus:

1. M. Frid. Damius, Præpositus Flensburgensis, cum Schediasma (cujus supra facta est mentio) pro autoritate Episto- læ ad Hebræos Latinum ἀνένδοτον, tum die Abgedrungene Relation des Colloquii, und was sonst mit denen von Flens- burg entwichenen Enthusiasten, Nicolao Knutzen und Hartwig Lohmann, gehandelt, auch gründliche Refutation ihrer greulichen Schwermeyen, auf Gutachten des Ministerii in Flensburg gestellt. Qui libellus, cum Presbyterii Flensbur- gensis adversus utrumque Retorsione, illi inserta, *Vera* illorum *Narrationi* (dem *Wahrhaften Berichte*) præcipue oppositus, Rostochii A. 1625. ac Flensburgi A. 1705. in 8. prodiit, & in Tetingii *Prodromo Apologetico* A. 1627. est refutatus.
2. M. Maur. Rachelius, Pastor in Dithmarsia Londinensis (a quo etiam, in *Schola Arndiana* p. 109., sunt notati), Anti- Lohmanno-Canutum, oder gründliche Wiederlegung der sehr greulichen und abscheulichen Irrthümer, so wol auch unvers- schämten Lügen und Lasterungen, Hartwig Lohmanns und Claus Knutzens, vermeinter Rosenkreutzbrüder, wieder der Lutherschen Prediger zu Husum, Flensburg, und anderswo im Lande, Lehre und Leben. Quod scriptum ἀνένδοτον, stylo justo vehementiori A. 1624. elucubratum, *Veram Narrationem* Tetingio-Lohmannianam itidem impugnât, & in- ter schedas meas delitescit.
3. Paulus Egardus, Pastor in Holsatia Norttorpiensis, Epistolam ad Pet. Danckwerthium, Pastorem Husensem, Ger- manicam, d. 4. Sept. A. 1624. exaratam, Confessionem Tetingio-Lohmannianam, M. Habacuco Meiero A. 1622. exhibitam, illiusque errorem de Carne Christi cœlesti, refellentem, quam A. 1723. edidit Joh. Melch. Kraffius im 3ten

(1.) in *Epistola de Colloquio hoc MSsa*, ad M. Jac. Fabricium Sen. d. 30. Jul. A. 1625. exarata. (2.) *lit. D. 2. b. - D. 4. a.* (3.) *T. III. Hist. Eccl., c. 10., p. 125.* (4.) V. de his ipsius querelam in der *Abgedrungene Verantwortung* p. 8. (5.) in *Apologia Prætoriana* p. 164. 384. 397. (6.) V. *Pœmata Hoyeriz* p. 234.

zweyfachen Jubelgedächtnisse p. 488-492. Librum ejusdem contra se peculiarem (mihi hactenus ignotum) Tetingius ipse memoravit, seque illi haud responsurum esse significavit, in der abgedruckten Verantwortung auf den ausführl. Bericht, A. 1635. edita, p. 115. 116.

4. Anonymus den gründlichen Beweis, wie Theophr. Paracellus, Val. Weigel, Paul Felgenhauer, Nic. Teting, &c., mit großer Heuchelei, groben Lasterungen, und falschen Weissagungen, umgehen, und wie sie viel Zeugnisse der H. Schrift verkehren und verfälschen. Quod scriptum, A. 1634. in 8. (teste Catalogo nund. vern. A. 1634. Lips. p. 47.) editum, Tetingius, l. c. p. 115. 116., nullo indem responso dignum judicavit.
5. D. Nicol. Hunnius, Superint. Lubecensis, den ausführlichen Bericht von der Neuen Propheten Religion, Lehre und Glauben, sub publico Presbyteriorum Lubecensis, Hamburgensis ac Lüneburgensis, nomine, Enthusiastis oppositum, Lubecaeque A. 1634. in 4. excusum, in quo Tetingi etiam ac Lohmanni Vera narratio, quoad dogmatica, refutatur.
6. D. Joh. Müllerus, Pastor Petrinus Hamburgensis, die nothwendige Vertheidigung des ausführlichen Berichtes von der Neuen Propheten Religion, Lehre und Glauben, wider Nicol. Teting, welcher, in seiner vermeinten wolbewehrten Verantwortung, solchen Bericht, in etlichen wenigen Punkten, angetastet, die längst beantwortete Dinge wiederholet, und allerlei Schwennckfeldische, Wiedertäuferische und Weigelianische Irrthümer damieder ausgestreuet; scriptum pro Hunniano praecedenti, adversus libellum, quem Tetingius isti A. 1635. opposuit, Apologeticum, Hamburgi A. 1636. in 4. impressum.
7. D. Aug. Varenius, Prof. Theol. Rostochiensis, *Disp. de Veritate & εὐνοία Carnis Christi cum nostra*, Praefide D. Joh. Quistorpio seniore Rostochii A. 1644. propositam, & Tetingio atque Lohmanno oppositam; in cujus Corollariis etiam se summam errorum Weigelianorum, quales quantique tunc apparebant, e scriptis eorundem, designasse, in Epistola ad Sam. Pomarium, ab hoc praefationi Partis scripti Anti-Gutmanniani vernaculi secunde inserta, testatur.

Praeter hos alii etiam eum passim, ob heterodoxiam, notarunt. E quibus Joh. Henr. Hottingerus (*Lib. III. Biblioth. quadrip.*, c. 5., p. 423.), Gerh. Meierus (*in Biblioth. Theol. contr.* p. 236.), Joh. Ad. Osiander (*in Collegio in Aug. Conf.* p. 215.) & Sam. Pomarius (*in praefat. Partis I. scripti Anti-Gutmanniani*) Enthusiastis ac Weigelianis, Abr. Calovius (*in Catalogo Auctorum, Anti-Böhmio suo adjecto*) Böhmistis, Aug. Pfeifferus (*in Antichiliasmo*, c. 2., p. 70.) Chiliaftis, illum accensent, Josua Schwartzius autem (*in praefat. des Berichtes vom Sabbath*, lit. a. 4. b.) errorum Valentinianorum, Enthusiasticorum, Chiliafticorum ac Anabaptisticorum, acculat.

Sola ferme illi ac Lohmanno, contra adversarios Cimbricos, sed muliebri tantum dicacitate, patrocinata est Anna Ovena Hoyeria, Poetria Eiderstadiensis, ab eo, uti supra narravimus, seducta, in Poematis Germanicis, Amstelodami A. 1650. in 12. excusis; cum in dem Schreiben an die Titulträger von hohen Schulen, M. Frid. Johannis und M. Frid. Dame, auf ihr Büchlein wider Nicol. Teting (p. 67-74.); tum in dem an die Gemeine im Lande zu Holstein, wider ihre Priester, A. 1642. abgelassenen Schreiben (p. 231-246.).

Conferantur de illo, praeter hactenus allegatos, Ant. Heimreichii *Lib. IV. Hist. Eccl. Slevoic.*, c. 4., p. 249-253., & *Chronicon Frisiae borealis*, Lib. 3., c. 9., p. 314., Timoth. Dan. Colbergii *Platonisch-Hermesisches Christenthum*, P. I., c. 5., §. 9., p. 244. 245. 246., Joh. Henr. Ottii *Annales Anabaptistici* p. 262., Christ. Kortholii *Historia Ecclesiastica*, Sec. XVII., c. 2., §. 12., p. 902. 903., Ad. Tribbechovii & Sam. Racheli *Epistolarum de illo ad Jac. Thomasium excerpta*, in B. G. Struvii *Fascic. VII. Aduorum Literariorum*, p. 62-6., obvia, Gottfr. Arnoldi (ei patrocinantis) *Tomus III. Hist. Eccl.*, c. 10., p. 104. 105. 106., Joh. Henr. Feustkungii *Gymnasium Heretico-Fanaticum* p. 316. 357., Joh. Melch. Kraftii *zweyfaches 20cnähriges Jubel-Gedächtniß* p. 161-169. 176. 177. 483-492., *Isagoge nostra ad Hist. Cimbr.*, P. II., c. 6., §. 3. 4. 5., p. 135-142., ac P. IV., c. 5., §. 7., p. 470., & Frid. Arnkelii *Rettung des Nord. Christenthums*, c. 11., p. 150-157.

SCRIPTA GERMANICA EDITA.

Wahrhafter Bericht, aus was Ursachen Hartwig Lohmann und Nicol. Teting (sonst Knutzen genandt), so wol auch andere mehr, von den Priestern zu Husum, Flensburg, und an anderen Orten im Lande, auf den Predigstühlen ausgefchert, gelästert, verdammet, ihrer Güter beraubet, und endlich aus dem Lande vertrieben worden. Bis prodit uno eodemque anno 1624. in 4. Legitur etiam in Joh. Melch. Kraftii *zweyfachen Jubel-Gedächtnisse*, Hamburgi A. 1723. in 4. edito, p. 475-488. Historiam ejus, & litis ob illud Tetingio motae, nec non scriptorum M. Frid. Damii, Maur. Rachelii & D. Nicol. Hunnii, eidem oppositorum, Vitz nostri jam exposuit narratio.

Bermahnungsschreiben an alle verständige Menschen und wahre Christen, zu erkennen und bekennen, ob die Priester zu Husum, Flensburg und Sleswig, Christlich und Priesterlich an ihm gehandelt haben, und ob sonst rechtmäßig mit ihm sey procediret worden. A. 1624. in 4.

Kurzer Sermon vom Reiche Gottes (in uno hie in der Welt). A. 1625. in 4. Praefix sunt solz literz nominis initials N. T. H.

Bekantnis von dem Modo der Menschwerdung und Einwohnung Christi in allen Menschen, dann auch von dem Nutzen derselben Wissenschaft; zum Zeugnis wider die Widerwärtige und Verfolger zu Husum, Flensburg, Sleswig, und an andern Orten. A. 1625. in 4.

Prodromus Apologeticus auf des Ministerii zu Flensburg (durch M. Frid. Damen A. 1625. ausgegebene) Abgedruckene Relation des mit denen von Flensburg entwichenen Enthusiasten gehaltenen Colloqvii, und gründliche Refutation ihrer Schwermerey; an den Begehrenden und Liebhabern der Wahrheit immittelst zum Zeugnisse abgefertiget, bis nun bald, am Tage des Berichtes, alles mit mehrern wird erörtert werden. A. 1627. in 4.

Abgedruckene, kurze, jedoch gründliche, und mit H. Schrift, Lutheri, Phil. Melancthonis, Pomerani, Brentii, und anderer Avthenisirten Lutherschen Theologen, Schriften mehr, wolbewehrte, Verantwortung auf des Predigampts zu Lübeck, Hamburg und Lüneburg, ohnlangst in Druck ausgegangenen ausführlichen Bericht von der Neuen Propheten (die sich Erleuchtete, Gottesgelahrte und Theosophos, nennen) Religion; allen und ieden zur Nachrichtung, und Erkantnis der Wahrheit, dann auch zu Rettung seiner Unschuld, und Ablegung der aufgebürdeten unerweislichen, hochgefährlichen und beschwerlichen Auflagen, ausgegeben. A. 1635. in 12. Libellus hic, scripto Nicol. Hunnii, de quo paulo ante dictum, oppositus, & Rintelii (teste Catalogo nund. vern. A. 1636. Lipsiensis p. 22.), absque loci istius mentione, excusus, Veram tantum Narrationem, ejusque heterodoxias, contra censuras Hunnianas, sigillatim quidem, sed breviter, ulteriorem earundem defensionem promittens, tuetur. Sub finem, p. 117., Autor conqueritur, ab alio eum antehac typographo, se ignaro, esse editum, & additamentis, a mente sua alienis, passim interpolatum. Cujus editionis exempla se monet suppressisse, nec, si a typographo spargantur, pro suis agniturum. Commendavit eum Christ. Hoburgius, in *Apologia Pratoriana* p. 80., refutavit

refutavit autem D. Joh. Müllerus, Pastor Hamburg. Petrinus, in der Nothwendigen Vertheidigung des Ausfürlichen Brichts von der Neuen Propheten Religion, wieder Nic. Teting, Hamburgi A. 1636, in 4. impressa.

Glaubensbekanntschaft, Hartw. Lohmanns und Nic. Tetings, am 14. Jan. A. 1622. M. Habacuc Meiern, Pastori zu S. Marien in Flensburg, übersandt (1.). Opposuerunt huic M. Frid. Damius Schediasma breve Germanicum, in *Relatione de Colloquio Flensburgensi*, lit. B. 7. b-C. 4. a., obvium, & Paulus Egardus Epistolam *supra jam laudatam*.

Bittschreiben an den Racht zu Husum, wegen schriftlicher Fortsetzung seines Processus mit den Priestern zu Husum, in seiner Abwesenheit, am 5. Oct. A. 1624. datiret. Legitur apud Kratium l. c. p. 472. 473. 474.

INEDITA.

Gegenbericht auf M. Habacuc Meiers Antwortschreiben wegen der Confession, von H. Lohmann und Nic. Teting ibid. am 29. Jan. A. 1622. zugesandt.

Unterthänige Supplication an Herzog Friderich zu Holstein, wegen seines gerichtlichen Processus mit den Priestern zu Husum.

Confession von der Menschwerdung Christi, Herzog Friderichen zu Holstein übergeben; quæ ab ipso, im Bekantniße vom Modo der Menschwerdung Christi p. 3., & in *Prodomo Apologetico* p. 24., nec non ab H. Lohmanno, in der Antwort auf Herzog Friderichs Verweisungs-Mandat, allegatur.

M. GEORGIUS THAM, Lütkenburgi in Wagria, patre Consule, d. 11. Nov. A. 1631. natus, Witebergæ A. 1655., Brabeyta Aug. Buchnero, Magistri adeptus titulum, oppidi, cum e Batavia in Cimbriam rediisset, Eckernfördenfis Pastor A. 1664. (quo cum filia etiam M. Theod. Niemann, Antistitis Slesvicensis, celebravit nuptias) constitutus, & d. 24. Jun. (F. Joh. Bapt.) A. C. 1698., ætatisque 67., mortuus.

Disp. Physica de Qualitatibus in genere & specie. Witebergæ 1655. in 4.

Quæstionum Physicarum Decas. Wit. 1657. in 4.

Positionum Physicarum singularium Decas. Wit. 1657. in 4.

Diff. Apologetica de Bonis Operibus, contra Georg. Calixtum & Syncretistas. Wit. 1658. in 4.

Disp. Politica de Jure Monetærum. Rostochii 1661. in 4.

Disputationes aliquot Metaphysicæ. in 4.

Praxis Catechetica, Germanice edita. Slesvigæ 1687. in 8.

NICOLAUS THEOPHILUS, Flensburgensis, patre Nicolao Johannis, primo Ecclesiæ Marianæ Pastore Lutheranæ, matreque Anna Laurentia, A. 1541. natus, & scholis patria ac Lubecensi (in qua Pet. Vincentium, Professorem deinde Witebergensem, per triennium Præceptorem habuit) A. 1558. in Rostochiensem profectus est Academicum, Arnoldique Burenii & Dav. Chytræi auditor quinquennium fuit proximo. Quantum Chytræo debuerit, affinis ejus, Joh. Bernhards, Præpositus Alsenfis, hîce, in Epistola ad Chytræum, 10. Kal. Apr. A. 1567. exarata, verbis est testatus: *Multa extant officia, quæ, pro tua humanitate miranda, singularique favore, in meum affinem, Nicol. Theophilum, Holstatum, affatim contulisti; in quo quicquid est humanitatis, quicquid est doctrinæ, breviter quicquid præter hominis effigiem habet, id tibi, ut par est, libens ingenueque acceptum refert.* Ductu illorum, operam initio, Philosophia & Medicina haud neglectis, studio impendit Theologico, inque isto tantum profecit, ut affini modo laudato dignus sit visus, quem, Parentis successore, M. Petro Brandio, A. 1565. defuncto, Parochiæ Flensburgensis Marianæ Consuli, tanquam Pastoris idoneum officio, commendaret (2.). Sed nostro id factum est ignaro atque invito, qui, mox a parentis, A. 1560. denati. excessu, relicta Theologia, Rostochii ad Jurisprudentiam animum applicuerat, Jenæque deinde, ab A. 1563., & Ingolstadii (ubi illam cum laude aliquamdiu & admiratione docuit), majores in eadem fecit progressus, ac praxin etiam fori Germanici in urbe Spirensi sibi reddidit familiarem (3.). In aulam hinc digressus Cæsaream, Maximiliani II., Imperatoris, favorem carnisibus, quæ dextro Apolline, Jctus neutiqum ἀμσος, fundebat, eximiis promeruit, in arce Hungaricæ Posoniensi A. 1567. ab eo, & laurea manibus ornatus propriis, & Nobilium simul adscriptus ordini. A Magno, Gustavi Regis filio, paulo post in Sveciam evocatus, abire illuc, ob turbas regni intestinas, noluit, sed, Polonia, Italia atque Gallia, peragratis, Doctorisque titulo d. 26. Sept. A. 1569. Rostochii reportato, Wilhelmo, Hassæ Landgravio, suam addixit operam, ejusque, in aula Castellana, primum Notarius, deinde Secretarius, & tandem Consiliarius, crebris ad Reges Danicæ & Poloniæ, Germanicæque Electores ac Principes, legationibus inclaruit. A. 1580., cum, jussu ejusdem, Comitibus Danicis Ottoniensibus, & ætui, quo, in istis, d. 3. Maji, Ducatus Slesvicensis feudum Principibus conferebatur Holsticis, solenni, interesset (4.), a Friderico II., Danicæ Rege (inter cujus Consiliarios locum, A. jam 1576. Epistola Joh. Bernhards, affinis, ad Christoph. Knopsum, Ecclesiasten aulicum, XI. Kal. Sextil. exarata, interprete, ambiverat), per Nicol. Kaasium, Cancellarium, ad professionem Acad. Hafniensis, in locum D. Alb. Knopperi, vocatus est Juridicam, & missionem a Landgravio ægre impetrata, d. 19. Dec. illi admotus. Spartam hanc quinque propemodum lustris ornavit, simulque, ab A. 1593. ad 1595., templi B. Virginis fuit ædilis, & ter, A. scil. 1582. 1594. ac 1603. (quo Jonas Charisius d. 30. Jun. ab eo J. U. Doctor creabatur), Academix functus est Rectoratu. Legationes etiam interea temporis obiit complures, a Friderico, ejusque filio, Christiano IV., non solum A. 1590., ad coronationem Annæ, Sororis regis, Scoticam (5.), sed ad Imperatorem etiam, Elisabetham, Angliæ Reginam, & Electores, cum mandatis missus publicis. Post toleratos diu calculi & morbi articularis cruciatus, a capitis tandem, non sine tæbe aliqua, suffocatus destillationibus, d. 2. Nov. (in cujus locum duodecimus a Contr. Aslaco (6.) male substituitur) A. C. 1604., magno ætatis suæ Climacterico, ἀναις decessit. Sterile enim fuit, quod Castellis, A. 1571., cum Anna Zaania, Contr. Neidii, Stabuli Philippi, Hassæ Landgravii, Præfecti inferioris, vidua, contraxerat, 28. annorum matrimonium. Fulsus vitam ejus, a nobis ex Epistolis subinde auctam Bernhardinis, exposuerunt D. Joh. Pauli Resenius, Theologus Hafniensis, in *Programmate funebri*, istudque secuti Erasmus Vindingius in *Academia Hafniensi* p. 147. 148. 149., ac Paulus Freherus in *Theatro eruditum* p. 968. 969.

Conferantur de illo Contr. Aslaci *Tabula Chronologica*, *Orationi Jubilææ adjecta*, ad A. 1580. 1594. 1603. & 1604., Alb. Bartholini *Liber de Script. Dan.* p. 110. 111., nostraque ad hunc *Hypomnemata* p. 352. 353., Henn. Wittenii *T. I. Diar. Biograph. Sec. XVII.*, ad A. 1604., Georg. Matth. Königii *Bibliotheca vetus & nova* p. 802., *Isagoge nostra ad Hist. Cimbr.*, P. III., c. 3., §. 29., p. 337., & J. H. a Seelen *Pars III. Athen. Lubec.* p. 160-164.

Epistolæ

(1.) Hæc etiam Hamburgi A. 1723., in Joh. Meleh. Kratii *Memorabiliæ Jubil. Gedächtniße*, p. 409-400. prodit. (2.) Testis est ipse Joh. Bernhards Epistola, ad Theophilum Non. Dec. A. 1564. scripta. (3.) teste eodem Joh. Bernhards, in Epistola, ad Christoph. Knopsum A. 1576. exarata. (4.) V. Jac. Krögeri *Historiam investigatæ hujus Germanicæ*, in Legatorum recensu. (5.) V. Hadr. Dammanni a Biesterveld, Gamlavensis, *Carmen de Coronatione Annæ Danicæ, Jacobo VI., Scotorum Regi, nuptæ, heroicum*, cum aliis in nuptiis ejus Schediasmatibus, Edinburgi A. 1590. in 4. excusum, p. 6. (6.) in *Tabula Chronologica*, max. citande, ad A. 1604.

ELOGIA.

SCRIPTA LATINA EDITA.

INEDITA

ELOGIA

SCRIPTA EDITA.

Kkk kkk kk

ticos, plurimis in locis emendata, prodit ibidem A. 1634. in 8. Autores Hymnorum, in eo collectorum, enumerat Alb. Thura, in Idea Hist. lit. Dan. p. 347. 348.

Sermo funebris in obitum Magdalenz Banneriz Danicus, Hafn. 1573. in 8.

Consolatio illorum, qui ex morte amicorum mœrore affliguntur, Danica. Hafn. A. 1577. (V. Alb. Barthol. l. c. p. 91.)

INEDITA.

Proverbiorum Danicorum aliquot Centuriz, a Cl. Lyschandro l. c., & Pet. Syvio, in præfat. suæ eorundem collectionis p. 18., laudatz.

Calendarium recognitum & auctum. (V. Lyschandrum l. c.)

Epistola de D. Justo Jona Juniore, Hafniz decollato, & alia ad Canutum fratrem; quas in Bibliotheca Academica Hafniensi supereffe MSSorum hujus testatur Catalogus.

(Diversus, ni fallor, ab illo est Joh. Thomæus, cujus Explicatio Historiz de nuptiali Isaaci convivio Danica, sub titulo, Isaacs Gifternaal forstaret, Hafniz A. 1622. in 8. edita, in Catal. Biblioth. Resen. p. 125. memoratur.)

M. LAURENTIUS THOMÆUS, Scholz Tunderensis Rector.

Medulla Philosophiz naturalis. Lipsiz 1575. in 8. (M. C. K.)

(Diversus ab hoc, uti credo, fuit Laur. Thomæus, Pastor Mögeltunderensis, de cujus multiplici incestu ac adulteriis M. Andr. Scerbeccius, Pastor Scerbecensis, ipsius, uti e literis patet, A. 1590. ac 1607. ad eum exaratis, amicus, hæc A. 1614. ad D. Joh. Scerbeccium fratrem, Medicum Lubecensem, perscripsit: D. Laur. Thomæus, Pastor perfundus Megaltunderæ, sub eparchia nobis proxima, nunc recens deprehensus inauditis sceleribus, plus quam sodomiticis, incestum, per multos annos, impudenter exercens cum propria sua focu, propria sorore, propria filia primogenita, & cum XVIII. uxoribus aliis [excepta propria], viventibus harum maritis. Conjux ipsius mariti sui fratri prostituta sæpius, & aliquot liberos ex ipso peperisse, dicitur. De qua tamen narratione amicus parochiz ipsius vicinus, W. F., a me interrogatus, cum sola eum filia, a matre, adultero se substratura, ut suum in thoro parentis locum occuparet, persuasa, ignarum retulit incestum commisisse, istumque vicicomburio huisse, duos autem Pastores, ad rogum ipsum comitatos, quorum uni scipionem suum, alteri malum, quod manu versabat, citreum, moribundus donaverat, occulto quodam scelerum infectos contagio, adulteriis se indem, intra annum vertentem, polluisse, & ob ista, sacris excidisse officiis.)

NICOLAUS THOMSEN, Flensburgensis, e Comitibus Alefeldiz Viduz Ecclesiastica aulico Gravensteiniensi, Pastor & Propositus Ständerburgensis, d. 18. Oct. A. 1693. electus, ac M. Jan. A. 1694. inauguratus.

Der Reichthum des herrlichen Erbes Gottes an seinen Heiligen; oder Leichpredigt über Anna Maria Sameland auß Psalm. XVI. 6. Slesv. 1696. in fol.

SAMUEL THOMSEN, Flensburgensis, Ecclesiz initio ruralis Hürupensis Parochus, ac deinde Flensburgi Diaconus ab A. 1659., & Pastor ab A. 1676. Johannæus, tandemque Pastor ab A. 1685. Nicolaitanus, d. 1. Oct. A. 1703. æt. 70. mortuus.

Ein in Gott vergnügter Christ; oder Leichpredigt über Martin Jessen, Bürgermeister zu Flensburg, auß Psalm. CXVI. 7. 8. 9. Altonz 1697. in fol.

JOHANNES THORNHEGGEN, Lubecensis.

Oratio de Passione Christi, in Collegio Oratorio Joh. Simonii habita. Rostochii 1614. in 4. Recusa in Volumine Exercitationum Oratoriæ, ductu Joh. Simonii habitatum, ibidem A. 1619. in 4. impresso, num. 7.

HILMARUS THORSTRATEN, Flensburgensis.

Lobrede von billiger Liebe und Hochachtung unserer Teutschen Haupt- und Mutter-Sprache. Flensburgi 1722. in 4.

M. GERHARDUS TIDEMANN, Lubecensis, Pauli, civis honesti, & Annæ, M. Gerh. Schröderi, Pastoris Petrini, ordinisve sacri Senioris, gnatz, filius, Theologiz initio sectatus studium, Giesæ A. 1609. Christoph. Scheibleri Collegii secundi Psychologici (sibi ac commilitonibus inscripti) Disput. quartam, & A. 1611. Christoph. Helvici Elenchum Judæorum quartum de officio Messie sacerdotali, publice defendit. Idem postea in Academiis Marpurgensi, Tubingeni & Rostochienfi, continuavit, & Magistri titulo in hac impetrato, Upsaliam Svecorum A. 1624. delatus, Disputationis quidem de S. Scriptura publicæ Præsidem illic agendi potestatem, neutiquam vero (uti a M. Huberto Köhniio perperam est traditum (1.)) professionem Theologiz Academiam, obtinuit. Inde Rostochium reversus Theologiam juri posthabuit, & Advocatum Ducalisque Consistorii Procuratorem egit, ad annum usque fatalem 1640., cujus Februario exeunte apoplexia, inter dicendum, in curia est correptus, ac postridie domi mortuus. Uxorem habuit Elisabetham, M. Erasmi Stockmanni, Professoris Physici Rostochienfis filiam, generum vero Heinonem Rigium, Med. D. & in eadem urbe Practicum. V. D. Joh. Quistorpii Sen., Theologi Rostoch., Programma de vita illius funebre.

Disputationes Ethicæ. Rostochii 1613. in 4.

Συζητήσεις Logicæ. Rost. 1613. in 4.

Disp. de Summo hominis Politici Bono. Rost. 1613. in 4.

Disp. de Demonstratione. Rost. 1613. in 4.

Illustrium quæstionum Theologicarum de S. Scriptura Decas, ab ipso Præside, Resp. Henr. Wolfio, Lubecensi, in Acad. Upsalienfi, impetrato speciali consensu Joh. Skyttii, hujus Cancellarii, ad disputandum proposita, Upsalæ 1624. in 4.

PETRUS TIDEMANN, Arithmeticus Lubecensis, in Societatem Hamburgensem Arithmeticam, sub agnomine Portantis (des Tragenden), A. 1690. receptus, & a duobus Scriptoribus Danicis ejusdem nominis antiquioribus (de quibus Alb. Barthol. Lib. de Script. Dan. p. 123., nostraque in hunc Hypomnemata p. 359., possunt consuli) probe distingvendus.

Kunstreicher Begreifer zur Schreibkunst. Lubecz 1696. in fol.

Die versteckte und entdeckte Algebra, quam Mich. Scharhus, in præfat. Arithmeticae Jocoferie, ab eo jussit expectari.

MATTHIAS TIESEN, Meldorpio Dithmarsius, Vir (teste editore Grammaticæ ejus Anglico-Germanicæ) doctus, multisque peregrinationibus lingvarum plurimarum affecutus peritiam, ac Lignicii tandem Silesiorum, anno circiter 1700., defunctus.

Dollstom

(1.) in Serv. funebri Germanico, memoria Henr. Wolfii, Lubecensis, Parochi Oldesloensis, Tidemannum in Sociam cimiterii, consecrato.

Vollkommene Deutsch-Englische Grammatica, in welcher alles, was zu leichter Erlernung der Englischen Sprache dienlich seyn kan, aufs deutlichste vorgetragen wird; nach des Autoris Tode revidiret und ans Licht gegeben von M. Gottfried De-
werdeck, Berolini A. 1705. in 8. Recusa (*si Catalogis credendum nundinalibus*) ibidem A. 1710. & Francofurti
A. 1712. in 8.

Lexicon Anglico-Germanicum Alphabeticum inchoatum, cujus eum literas tantum quatuor priores absolvisse,
Grammaticae editor, in praefatione, testatur.

THOMAS TILE, Aldenburgo Wagrius, Cœnobii Lubecensis Annæ, ab A. 1673., Præceptor, A. 1676. mor-
tuus. V. *Nova literaria Lubecensis*, M. Aug. A. 1704., p. 255. 256., & Joh. Hilmeri von Gott gewürdigte Lob- &c. p. 124.

Mich. Hentschelii, Prædecessoris sui, Erneuerte Lutherische Catechismus- und Gebets-Schule, Lubecz A. 1644. & 1649.
ab Autore jam antea editam, ibidem A. 1674. in 8., tertia vice, cum præfatione nova, a se adjuncta, curavit excudi.
V. *Nova Lit. Lubec. l.c.*

JOACHIMUS TIMMERMANN, Rendesburgo Holfatus, Med. Doctor (Regiomonti A. 1641. creatus)
Poliatereqve in Fionia Danica Ottoniensis, d. 22. Jan. A. 1648. mortuus. V. Henn. Wittenii T. II. *Diar. Biograph. Sec.*
XVII. p. 61. Medicis etiam urbis Ripensis annumeratur a Pet. Terpagrio in *Appendice Inscriptt. Rip.* p. 61.

Disp. de Dolo Colico, Præfide D. Joh. Masio, Regiomonti 1640. in 4.

Disp. de Dolo capitis, Præfide eodem, Regiom. 1640. in 4.

Disp. Inaug. de Paralyfi. Regiom. 1641. in 4.

Theses Medicæ de Pulmonum ulcere Phthisicorum, Regiom. 1641. in 4.

Theses de Morbis occultarum qualitatibus, Regiom. in 4.

M. ARNOLDUS TODE, Neomonafterii Holfatorum d. 30. Apr. A. 1693. natus, & eodem natali A. 1722.
Kilonii supremis Philosophiæ potitus honoribus, postea Pastor in patria adjunctus constitutus.

Disp. Inaug. Philosophica de Suspicionem, Animi morbo gravissimo, Præfide Seb. Kortholke proposita, Accedit Ordi-
nis Kilonienfis Philosophici Gratulatio, vitz illius enarrans seriem. Kilonii 1722. in 4.

Oratio inedita de Principum Holfato-Gottorpiensium in remp. literariam meritis, in Acad. Kilon. d. 30. Apr. A.
1722. recitata.

Diff. de eo, quod justum vel injustum est circa Dies summorum Principum natales. Kil. 1724. in 4.

CHRISTIANUS TODE, Hamburgensis, ex Orphanotrophei patris alumno Prædagogus, ab A. 1683., in paro-
chia primum Catharinæ, & deinde Jacobæ, trivialis fuit privatus. In gratiam is Balth. Stielckii, opificis seditiosi,
ejusque complicitum, renovationem vocationis D. Joh. Frid. Mayeri ad Pastorem, quo se abdicaverat, Jacobæum Se-
natui Presbyterioque Hamburgensi extorquere conatorum, A. 1702. & 1703., partim ἀνυπόμωτος, partim vero sub
Christiani Morts larva, schedas complures, quæ eandem tuti dicacitate, & effreni impudentiæ, urgebant, ac recensu
videntur indignæ, publicavit vernaculas. Quarundam, in Joh. Winckler, Dan. Sev. Schulteti, ac aliorum, qui illas re-
futarunt, scriptorum Catalogis, obiter a nobis injicitur mentio; omnes vero ab ipso, in Elencho scriptorum Polemi-
corum Hamburgensium, controversiam renovandæ vocationis concernentium, sunt enumeratæ. Ob istas, non so-
lum in dramate Satyrico, A. 1703. edito (dem Schauspiel vom verwirrten Hause Jacobs), aliisque scriptis similibus
ἀποστόμωτος, facete est exagitatus, sed a Joh. Wincklero etiam, Presbyteri Seniore, ἀπογοητιστικῶς ἰππὶ πολυπραγμο-
σύνης, & contumaciam adversus Magistratum seditiosam atque maledicam, vere exprobrante (im Besseu Herbeij des
Hamburgischen Ministerii wieder das Renovations-Gesuch p. 10. 11. 12., ac in der Treuerhigen Warnung wieder Balth.
Stielcken p. 15. 16.), merito publice objurgatus. Senatus easdem vendi, tanquam chartas infames, vetuit, & A. 1707.,
cum nonnullis adversariorum, per carnificem jussit comburi. Ipse tandem Autor ab eodem, cum A. 1708., Stielckiana
factione oppressa, ex urbe aufugisset, absens A. 1710. est proscriptus, parique notatus infamia.

NICOLAUS TOLLIUS, Pastor ruralis in Stormaria Bejenstetanus, A. 1684. superstes.

Evangeliorum totius anni Dominicalium & festivalium textualis Dispositio tripartita Latino-Germanica, adjectis
rhythmis Germano-Dactylicis, ad praxin quam maxime interservientibus. Glückstadt 1681. & 1684. in fol.

Leichpredigt über Laur. Votisch, Diaconum zu Beienstede, aus Pf. LXXXIV. 7. 8. Hamburg 1669. in 4.

Das gülden Kleinod Pauli von der Liebe Christi Kostbarkeit, aus Phil. III. 19. der Gemeine zu Beienstede vorgestellt.
Glückstadt 1676. in 8. Sermo sacer, ἀνυπόμωτος editus, cujus Autorem illum esse conjicio.

ALBERTUS FRIDERICUS TOPPIUS, Aulæ Holfato-Norburgicæ, ab A. 1639., Ecclesiastes, & Parochiz
deinde Bergenfis, in Ducatu Lüneburgico, ab A. 1653., Pastor.

Christliche Leichpredigt über Nicolaum Brand, Pastorem zu Erßen auf Alsen, aus Pf. XLII. 1-7. Lubecz 1649. in 4.

PHILIPPUS JULIUS TOPPIUS, Norburgo Alsenfis, Alberti Friderici, modo memorati, filius, Pastor in Dioe-
cesi Lüneburgici Ducatus Lünenfi Eibenbüttelanus, d. 10. Sept. A. 1680. inauguratus. V. *Nova Lit. Germanica*, M.
Aug. A. 1703., p. 320., & M. Majors A. 1704. p. 197.

Acht Kennzeichen der Seligkeit, aus Matth. V. 2-12. vorgestellt: Samt einem Anhange von Gewißheit der Seligkeit.
Hamburg 1697. in 12.

Schriftmäßige Betrachtung der unerkannten Sünden der Welt. Hamb. 1699. in 8.

Hochnöthige Christenthumsfragen von der Buße, nebst einem Sündenregister, und etlichen Gebeten vor dem Gebrauche
des H. Abendmahls. Hamb. 1703. in 12.

Göttliche Erleuchtung, nebst einem Anhange von der Gültigkeit gegen den Nechsten. Hamb. 1704. in 12. Commendatur
a Val. Ern. Löschero (phrases tamen illius aliquas censura notante), in den Unschuld. Theol. Nachrichten, Sect. V.
A. 1711., p. 616.

Rechte Anwendung der iewigen kurzen Lebenszeit, und Christliche Vorbereitung zur seligen Ewigkeit, aus Sprüchen der
H. Schrift. Hamb. 1708. in 12.

Heilige Sterbekunst. Hamb. 1709. in 12. (*Catal. nund.*)

Abbildung der Ewigkeit. Hamb. 1709. in 12.

M. GEORGIUS TRAJECTINUS, Hamburgensis, Joannis, Ecclesiastæ Petrini, filius, scholæ patris Con-
rector, in locum Henn. Conradini, d. 26. Oct. A. 1584. electus, ac peste A. 1605. mortuus; Poeta non inelegans. V.
de illo Henn. Conradini in ejus cum Maria Prætoris nuptias Epithalamium, in *Poematis* p. 66., Joh. Alb. Fabricii P. II.
Memor. Hamburg. p. 1124., & M. Dav. Sculteti (a quo perperam *Gregorius* vocatur) Hamburgischen von der Schulen
zur Kirchen beruffenen Prediger p. 10.

Idyllon in nuptias Georg. Buschii, civis Hamburgensis. Rostochii 1586. in 4.

Carmina alia, sparsim diversis publicata temporibus.

Ciceronis Partitiones Oratoriz, in usum scholæ Hamburgensis ab eo editæ, & in capita distinctæ. Hamburgi 1591. in 8.

ADAMUS TRATSIGERUS Junior, Senioris ὁμωνύμου, Cancellarii Holsato-Gottorpiensis (*de quo Tomo sequenti dicitur*), filius vel cognatus, J. U. Lic. & causarum forensium in Curia aulica Gottorpiensi, circa A. 1633., patronus, a Nicol. Scribonio (*Lib. II. Lusuum Anagramm. Gottorp. p. 50.*) hoc commendatus Anagrammate:

*Adamus Tratsigerus. * Sed tu gratus amaris.*

Discursus Historico-Politicus de lamentabili civitatis Magdeburgensis excidio, quem ab illo, sub ficto AMANDI della CROCE nomine, publicatum esse Joach. Morfius (*in Albo MS. f. 765.*) testatur.

ADAMUS TRATSIGERUS III., J. U. Lic., in civitate A. 1664. (qvo *Seriem Senatus Hamburgensis* edebat *Chronologicam*) commoratus Stadenſi, nepos fuit, uti conjicio, Ad. Tratsigeri Senioris, Cancellarii e Syndico Hamburgensi Holsatici. Aviam suam e familia Zeveniorum Hamburgensium consulari fuisse oriundam, multisqve se a Senatu Hamburgensi affectum esse beneficiis, ipsemet in *Seriei* modo dictæ fatetur præmio.

Serie, oder Kurzer Begriff, von der Succession der Herren Bürgermeister und Senatoren zu Hamburg, und wie dieselbe, von dem Jahre Christi 1189. bis 1663., in den Rathstul, und andere Aempter, sind erwöhlet, an frembde Potentaten verschicket, andere Commissionen der Republic zum Besten glücklich verrichtet, und in welchen Jahren sie gestorben; auß ubraltten Annalibus berührter Stadt verfaſset und zusammengezogen. Stadz 1664. in 4. V de illa *Partem IV. Isagoges nostræ ad Hist. Cimbr.*, c. 8., §. 12., p. 547.

JOHANNES TREIBBENACH, Hamburgensis.

Fortuna humana & Dei providentia, sive Prudentia vitæ humanæ & æternæ, Liber tripartitus. Liber I. ostendit, quibus modis fortunam obsequentem assequamur; Lib. II. qvo pacto cum eadem versoria conversemur; Lib. III. Providentiam divinam, per quinque mundos distinctos Locorum Theologicorum, Logice & Theologicæ tractat: Hamburgi A. 1633. & 1634. in 4. Opus ἀμύθοον, & scriptoris sui ubique prodens ἀπρόσβλητον, cui M. Joh. Neucrantzius, exempli, qvòd ego pervolvi, possessor, ἀνὸς ἄνευ censuram hanc adscripserat: *scriptum illud esse sine stylo Latino sive Philologico, sine filo divino sive Theologico, ac proinde superiorum censura & dissensu maxime dignum fuisse; Autorem autem, tanquam juvenem, maturo caruisse judicio, Chilastamque extitisse, uti e præfat. proluxa ad Senatum Hamburgensem, pag. XXXX. i. a., pateat.*

ADAMUS TRIBBECHOVIUS, Lubecz d. 11. Aug. A. 1641. natus, patrem habuit Justum, Scholæ publicæ Præceptorem (*de quo postea dicitur*), matrem vero Annam, M. Adami Helmsii, Pastoris Petrini, Ordinisque Ecclesiastici Senioris, filiam. Divina ope & in matris, cui gravidæ varia occurrebant prodigia, servatus est utero, & salvus, licet vix nato aliz mali dæmonis imminerent insidiz, lucem aspexit (1.). Studiorum humaniorum duces, præter parentem, in Athenæo patriz, habuit M. Seb. Meierum Rectorem, Henr. Bangertum, Conrectorem, Jacobumque Kockertum ac Joh. Poltzium, Subrectores, & Bangerti imprimis prælectiones magno cum fructu audivit Historicas. Ab his in Academiam A. 1659. dimissus Rostochiensē, curriculum Theologicum, J. G. Dorſchei illic, Herm. Schuckmanni, Casp. Maurittii, Henr. Mülleri & Aug. Varenii, ductu inchoatum, A. 1660. in Julia, Balth. Cellarii (hospitis sui), Gerh. Titii, Joach. Hildebrandi & Frid. Ulr. Calixti, auditor assiduus, feliciter continuavit, & in reliquis etiam Polymathiz partibus, Herm. Conringium, Christoph. Schraderum & Andr. Frölingium, doctores adeptus, insigniter profecit. Præter Scriptores, quos hactenus in deliciis habuerat, profanos, veteres ibidem Ecclesiasticos, quorum magnus deinceps fuit helluo, cœpit evolvere, Calixti, in Collegio peculiari, illorum & historiam tradentis, & monumenta libraria, e Bibliotheca parentis locupletissima, auditoribus exhibentis, fidelem secutus χερσὶν ὡρῶν. Helmſtadio A. 1661. a Dav. Gloxino, J. U. D. & Consule, ut filii superstitis unici, Antonii Henrici (J. U. postea Doctoris & Consilarii Cæsarei), studia gubernaret, in urbem revocatus est patriam. Hunc, stipendio Schabbeliano ab ejusdem parente, affiniqve illius, Henr. Schabbelio, Consule Wismariensi, donatus Theologico, Rostochium deduxit, & supremos illic Philosophiz honores d. 23. Apr. A. 1662. obtinuit (2.). Inde, scholæ patriz Conrectoratu & Gymnasii Colbergensis Rectoratu, qvòd eruditionem a se Theologicam accuratorem Testamenti exigerent leges Schabbeliani, recusatis, Gießam, Men. Hannekenii, Superint. Lubecensis, svasu, perrexit, & cum Theologos cæterosqve Professores Academicos, ac hos inter D. Mich. Siricium, civem & hospitem suum (cujus *Collegii Theologici primam de S. Scriptura Dissertationem* publice est tuitus), aliquamdiu audivisset, ipsemet alios privatim docere auspicio est aggressus. Prælectionibus certe ac disputationibus crebris brevi ita inclaruit, ut Senatus ei Wormatiensis Gymnasii sui præfecturam, epistola D. Balth. Menzeri junioris, aulæ Hassio-Darmſtattinz Theologi, interprete, offerre non dubitaverit. Prætulit tamen huic, parentis obsecutus desideriis, munus, cujus eodem sibi tempore Joh. Ad. Kielmannus, Minister aulæ Holsato-Gottorpiensis primarius, spem fecerat, in novello Lyceo Cimbriz Kiloniensi, Academicum. Neque hæc eum expectatio fefellit. Kilonii enim, M. Oct. A. 1665. (in cujus locum præcedens 1664. ab Henr. Pippingio (3.) perperam substituitur), professionem Ethices extraordinariam, & vix elapso trimestri, post mortem Mich. Watſoni, sub anni 1666. initium, Historiz sacræ ac profanz ordinariam, obtinuit, proximoqve præclare hac functus septennio, in duplici Ordinis Philosophici Decanatu, A. 1668. & 1671., decem Magisterii candidatos gradu hoc ornavit Academico (4.). A. 1672. ad dignitates, in aulis Germanicis, sacras vocatus diversas, Consilarii munus Ecclesiastici, ab Ernesto Pio, Duce Saxo-Gothano, Wilh. Veerportii & Joh. Franckii, civium, qui a consiliis huic erant, ac Christ. Kortholti, Theologi Kiloniensis, justas ob causas istud deprecari (5.), commendatione prævia, sibi oblatum, suscepit, ac, post reportatum, Brabevta Kortholti, d. 6. Oct. Doctoris Theologi titulum (6.), Gotham profectus, per quinquennium egregie administravit. A. 1677. tandem, post Joh. Christ. Gotteri excessum, a Friderico Principe, Ernesti Pii filio, ditionum suarum omnium Superintendens generalis, Protosynedrii Ecclesiastici Assessor, Gymnasiiqve (in qvo Theologiam docuit) Gothani Ephorus, est constitutus. A. 1680. ædem Augustinianam, Gothæ non tam renovatam, quam noviter extructam, consecravit, nec multo post inter Legatos, qui Academiam Jenensem visitarunt, Ducales locum habuit. Cum Nobili præterea Pontificio de sacris conferre jussus controversiis, tanta id fecit eruditione & comitate, ut ipse adversarius, utram magis admirari deceret, ambigere se fateretur (7.). Nuptias d. 10. Aug. A. 1675. (8.) celebravit cum

Sophia

(1.) V. Wilh. Ern. Tenzelii *Parentalia ad funus illius*, p. m. 188. 189.

(3.) in *Sacro Decadam Memor. Theol. renov. Septenario* p. 192.

(5.) V. *Programma Kiloniense de vita Kortholti funebre*.

Majoris ac D. G. Morhofii, Kilonii A. 1672. excoſa.

tarium I. c., p. 192.

(2.) V. D. G. Morhofii de his *Elegidiis in Miscellaneis Poeticis* p. 32. 33.

(4.) V. Pet. Muszi *Programma de promotionibus Academicis Kiloniensibus*.

(6.) V. *Carmina gratulatoria & propemptica Casp. Marchii, Joh. Dan.*

(7.) V. Casp. Sagittarii *Historiam Gothanum pleniorē*, c. 7., p. 192.

(8.) V. Sagittarii

Sophia Elisabetha, Abr. Giesbachii, Diaconi Gothani aulici, filia, & Thomz ab Aussen, Inspectoris Ecclesiastici provincialis, vidua. Hæc sex ipsignatas (quarum tres ante parentem obierunt), tresque masculos, est enixa, ac, hos inter, Johannem, Ordinis Philosophici in Academia Jenensi, circa A. 1700., Theologici autem in Halensi, ab A. 1705., Adjunctum, simulque Professorem Philosophiæ extraordinarium (1.), ac cætus tandem Lutherani in Anglia Londinensis Antistitem. Officiis arduis (in quibus Henr. Fergium, Ecclesiasten antea aulicum, habuit successorem), summa cum laude, per lustra aliquot, administratis, cum, ob nimiam haud dubie in studiis laboribusque sacris assiduitatem, annuo ferme ante obitum immaturum, insultibusque acceleratum apoplecticis, tempore, omnem memoriæ usum ac animi vigorem (uti a Morhofio tunc accepi) jam amisisset, d. 17. Aug. A. C. 1687., ac ætatis 46., demum est immortalis, & spem tam Ecclesiæ, quam seip. literariz, de se ingentem, summo cum bonorum omnium luctu, destituit (2.). Theologus utique fuit & ἰσὺν ὑπὲρ ἑαυτὸν, sed, sive eruditionis sacræ copiam, ac insignem in antiquitate Ecclesiastica, historiaque & literatura omnigena, πολυμαθεῖαν, sive studium pacis inter doctores Lutheranos conservandæ & restaurandæ laudabile, sive pietatem denique infuscatam, ac seriam de illius incrementis, degenerisque Christianismi emendatione, sollicitudinem, intuearis, πολλῶν ἄλλων ἀνέδειξας. Illam erudito orbi scriptis ac Diatribis argumenti selectioris approbavit quamplurimis, istud autem Ecclesiæ consilium de certaminis, D. Joh. Muszō, Theologo Jenensi eximio, per Abr. Calovium, Professorem Witebergensem φιλοπαιδείαν, temere moti, compositione, A. 1680. M. Aprili, Friderici, Ducis Saxo-Gothani, jussu, Orlamundæ, cum D. Joh. Christfrido Sagittario, Præfule Saxo-Altenburgico, duobusque Muszæ Collegis, Fridem. Bechmanno ac Joh. Gvilh. Baiero, per duas sociatis hebdomadas (3.), quibus, ne in schisma illud Lutheranorum degeneraret, est impeditum (4.). Hujus denique testis est luculentissima Epistola ad D. Phil. Jas. Spenerum, Gothæ d. 14. Oct. A. 1675. exarata, e qua, a Spenero (5.) edita, sequentia, Zelum pietatis spirantia incomparabilem, lubet adjicere: *Pia tua desideria scias communia tecum nobis, & pio maxime Principi nostro, non ita pridem defuncto, fuisse, quin & in consultationem deducta, & post aliquando capta fuisse, etsi non ita feliciter perfecta omnia.* - *Disciplina Ecclesiastica est, quam adeo exoptas, quæ constituta bene in provincia hæcenus nostra viget, rara avis in terris nigroque simillima cygno.* Addo etiam Catechetica informationem, quæ, sicubi Zelo ardent verbi Dei ministri, fructu non caruit; ita quidem, ut opponere liceat pæros aliquot nostros, qui stivam tenent, alienigenis quibusdam S. Ministerii candidatis. Cognita loquor: neque enim hic, ubi de gloria divini nominis cernitur, opus est humani operis ostentatione. Unum est quod doleo, hypocrisis non deesse, ubi disciplina acuitur Ecclesiastica. - *Tu, Vir maxime reverende, videris meliora sperare tempora. Utinam! Deus novit, quantum opere nostra deplem, & aurea antiqua voveam.* Nescio autem, qui fiat, ut, in ferrum intuitus & glaciem hyemis nostræ, non absque metu sim ingruentium majorum malorum, & quod Lutherus vaticinatus est, domestica aliquando futura religionis. Non licet chartis credere comperta, atque ex animo etiam expromere majores metus; quin &, si obvia in Academiis, in templis, in præsensione ministerii Ecclesiastici, in aulis, in curiis, in scholis, & adorari se passim sinens mundi idolum, vix a tribus spreto, depingere vellem, defueris papyrus, atque alibi etiam nuditatem patris Noachi (an ausem pater hic?) revelare viderer.

Effigies ejus Gothæ, in æde Augustiniana, juxta defuncti sepulchrum, spectatur.

Vitam ejus, justis laudibus additis, enarrarunt:

1. Henr. Fergius, successor, in Sermonem in Ps. CXIX. 132. funebri, sub titulo theurer Kirchenlehrer Weh und Wol edito.
2. Wilh. Ern. Tenzelius, in Parentalibus ad funus illius, sive Oratione cum D. Augustino ipsum comparante, Sermoni Fergiano adjecta, & in Henr. Pippingii Sacro Decadum memoria Theologorum renovatæ Septenario, Lipsiæ A. 1705. in 8. edito, Decade II., p. 187-199., recusa, ac tandem A. 1719. ab Heumanno novæ editioni Libri de Doctrinis Ecclesiasticis præfixa.
3. D. Christ. Kortholtus, Theologus Kiloniensis, in Programmate, Disput. inaugurali A. 1672. præmisso.
4. Casp. Sagittarius in Historia Gothana pleniore, Jenæ A. 1700. edita, c. 7., p. 189-194.
5. Joh. Franc. Buddeus T. IV. Lexici Historici p. 576.
6. Joh. Henr. a Seelen P. II. Athen. Lubec. p. 363-375.

Phil. Jac. Speneri Epistola ad eum Theologica, suppresso nostri nomine, in Consiliis Theologicis Latinis Spenerianis, Francofurti A. 1709. editis, P. I., Cap. II., Art. III., n. 8., p. 344-347., prodit.

Conferantur de illo, præter supra jam allegatos, Henn. Wittenii T. II. Diar. Biogr. Sec. XVII., p. 143., Erdm. Uhlei Vitæ Theologorum Sec. XVI. & XVII. Germanicæ p. 967. 968., Frid. Ulr. Calixti Idea editionis Operum Hieronymi p. 5. 6., D. G. Morhofii Carmina ad eum gratulatoria, propempticum & funebre, in Miscellaneis Poeticis p. 32. 33., Auto-schediasmatibus p. 15. 16. 17. 25. 26., & Operibus Poeticis omnibus, Lib. III. Charitum p. 192. 193., ac Lib. II. Manium p. 538. 539., obvia, Christoph. Cellarii Epistola, qua Portam Syriæ A. 1682. ei inscripsit, dedicatoria, Wilh. Ern. Tenzeli Dialogi mensuræ Germanici, M. Febr. A. 1692., p. 162. 163., Pars IV. Isagoges nostræ ad Hist. Cimbricam, c. 1., §. 4., p. 370. 371., Joh. Casp. Wezelii Pars III. Hymnopoëographiæ Germanicæ p. 315. 316. & D. Joh. Fabricii Pars IV. Historiæ Bibliothecæ Fabricianæ p. 438. 439.

ELOGIA.

Lipsiensibus (in Actis Erud., M. Aug. A. 1684., p. 344.) Theologus audit de operum Hieronymi editione, uti & de Ecclesia alias, insigniter meritis; nec non (M. Febr. A. 1705., p. 63.) Vir magnus, & Theologus quondam celeberrimus.

Phil. Jac. Spenero (in der Beantwortung des Unfuges der Pietisten, c. 1., §. 30. p. 41. 42.) ein wolverdienter Gothischer Theologus.

Frid. Ulr. Calixto (l. c. p. 5.) Vir venerabilis, qui pietate, ac eruditione, præstantior haberi debeat, non satis liquet.

Abr. Calovius (in Lessu Haberkorniano, A. 1676. edito, p. 21.) Theologus eum orthodoxis superstitibus annumeravit præcipuis.

Joh. Gvilh. Baierus, Theol. Jen., in Epicedio, his eum metris compellavit:

Omne multum dilecte Deo, venerande Tribbechovi,
Sanctæ cohortis lumen atque fulcrum,

Cui morum gravitas, nitor oris & eruditionis,
Famæ perennis gloriam dederunt.

- (1.) V. Nova Lit. Germ., M. Jan. A. 1706., p. 29. Conf. de ejus vita & satis Jo. Casp. Wezelii P. III. Hymnopoëographiæ Germanicæ p. 316-324.
- (2.) V. Casp. Sagittarii Memorabilia Historiæ Gothanæ, c. 5., §. 6., p. 51., ac c. 9., p. 74., & Introd. in Hist. Eccl., c. 14., §. 20., p. 316. 317.
- (3.) V. Christoph. Henr. Læbri Indiculum Hist. Eccl. Orlamundanæ p. 18. 19., & Historiam Ecclesiasticam Eboricam Orlamundanæ, p. 137. 139. 140.
- (4.) teste Autore præfationis, Joh. Wigandii Tractatus Germanicus de Neutralibus, seu mediis, A. 1693. recuso, præfix. (5.) in der Beantwortung des Unfuges der Pietisten, c. 1., §. 30., p. 41. 42. 43.

D. G. Morhofius juveni de laurea Philosophica Elegis (in *Miscell. Poet.* p. 32.) gratulatus est sequentibus:

*Sic tua, noster amor, celeri petit æthera passu
Gloria, & ingenio surgit ovatoque suo!
Ipsa tibi primos mens altior anteit annos,*

*Et juvenis poteris anticipare senem. - -
Prima tibi nos signa damus titulosque: sed ingens
Nominis & decoris tu faber ipse tui.*

Adultiorem, in alio, idem, Carmine (in *Autosched.* p. 15. 16. 17.), ad aversand[um] suorum editionem ita A. 1666. est hortatus:

*At tu perge tuas, Tribbeovi, promere gazas,
Quasque tenes clausas Euclio doctus oper.*

*Sumimus hos obolos: quæ restant ede talenta,
Quas, si tu dederis, semper habebis opes.*

Casp. Sagittario (in *Introd. in Hist. Eccl.*, c. 14., §. 20., p. 317.) Theologus audit cum magna bonorum omnium, sed & sua singulari dolore, ante diem defunctus; it. (in *Memorabilibus Historie Gothanæ*, c. 5., §. 6., p. 51.) Vir longiori vita dignissimus, & supra religiosissimam, qua excellebat, pietatem, non solum in Historia Ecclesiastica, sed & in aliis Theologie partibus, exquisitè eruditus; ac tandem (in *Historia Gothana pleniore*, c. 7., p. 192.) Vir, qui tam pie, provide ac diligenter, fecit officium, ut maximis, medioximis, minimis, ex æsse satisfaceret, ac imprimis rara animi moderatione, atque ex ipso vultu, magis autem ex verborum infucatorum dulcedine, relucente humanitate, neminem non sibi devinciret; cujus virtutes fuere rare, & nonnullæ plane incomparabiles, quique uti incredibile sui desiderium, ita immortalem nominis famam, ubique reliquit.

Wilh. Ern. Tenzelio, in *Oratione funebri* fufius ei laudes admenso uberrimas (in *Diff. de Symbolo Athanasii* p. 251.) Theologus celeberrimus; it. (in *Exerc. selectis*, *Exerc. V.*, §. ult., p. 228.) Vir maxime pietatis doctrinæque; nec non (in *Dial. mensr. Germ.*, M. Jul. A. 1690., p. 650.) Ein sehr gelabter Mann.

Joh. Frid. Mayero (in *Eclogis de fide Baronii & Bellarmini, ipsi Pontificiis ambigua*, Ecl. I., c. 3., p. 82.) Vir magnorum in Ecclesia Christi, & remi literariam, meritum.

Joh. Frid. Hekelio (in *Notis ad Phil. Cluverii Introd. Geogr.* p. 220.) Theologus pius, modestus & summe eruditus.

Alb. Feldenio (in *Analectis Disquisit. sacrarum*, Or. V., p. 212.) Decus Acad. Kiloniensis insigne.

Georg. Henr. Götzio (in *Diff. de Ritibus Magisterialibus* p. 13.) Vir gloria meritum clarissimus, & (in *Commentat. de Joh. Wesselo* p. 9.) Lubecensium ornamentum prorsus singulare.

D. Joh. Fabricio Parte IV. *Historie Bibliothecæ Fabricianæ* p. 439. Vir audit sanctus & doctus, Specimen columnæque reip. Christianæ, in quo studium fuit uberrimum, cognitio S. Scripturarum exactissima, judicium acre & exterius, ingenium ad miraculum acutum, quique neminem offendit, nisi præproprio obitu.

SCRIPTA EDITA.

I. PROPRIA.

a. LATINA.

Theses variz Philosophicz. Gießæ 166.. in 4.

Disp. Philologico-Physica de Bombyce. (Resp. Joh. Colero, Lubecensi). Gießæ 1665. in 4. Commendatur a D. G. Morhofio T. II. *Polyhist.*, Lib. II., P. II., c. 45., p. 472.

Liber de Doctores Scholasticis, & corrupta per eos rerum divinarum humanarumque scientia. Gießæ 1665. in 4. Liber hic (e quo Lipenius, P. I. *Biblioth. Theol.* p. 138., *Tractatum de Doctores Ecclesiasticis* chimæricum Tribbechovio perperam, velut Kilonii in 4. editum, affingendi ansam arripuisse videtur), Wilh. Ern. Tenzelio, in *Orat. funebri*, iudice, inter Scripta Autoris sui, velut Sol inter stellas, eminet, & non tantum apud eruditos testatum fecit, quid ille posset in omni doctrinæ parte, Historiaque præsertim sacra & literaria, sed professionem etiam ipsi Kiloniensem, a Principe, cujus nomini eum inscripserat, Holfato collatam, promeruit. Commendant eundem Jac. Thomæsius in præfat. *Diff. sue de Doctores Scholasticis Latinis*, D. G. Morhofius (argumentum hoc cum cura tractatum in eo esse iudicans) T. II. *Polyhist.*, Lib. I., c. 13., p. 74., Casp. Sagittarius (cedro vocans dignissimum, & ut a nimis tricarum Scholasticarum estimatoribus sollicite legatur, optans) in *Historia Gothana pleniori*, c. 7., p. 191., Joh. Fabricius Jun. (eximium appellans) in *Amoenitatibus Theologicis*, Disp. V. de Moderatione Theologica, p. 187., Joh. Franc. Buddeus in *Diff. de Cultura ingenii*, c. 1., §. 17., & B. G. Struvius in *Biblioth. Philos.*, c. 3., §. 11., p. 53. Commendavit etiam, sed rigoris simul in Scholasticos accusavit nimii, Joh. Christianus, Baro a Boineburg, *Epist. 40. ad Joh. Conr. Dietericum*, p. 202., ita scribens: Tribbechovii libellus pro vilipendio Scholasticorum, nuper editus, ostendit multam & supra vulgares modulos lectionem, plusculum vero prætervidit. Pluris certe estimandi sunt, quam Zelote nonnulli pretendunt. Liber hic, cum Christoph. Aug. Heumannii, Gymnasii Göttingensis Inspectoris, nova Præfatione de Theologia & Philosophia Scholastica, Wilh. Ern. Tenzelii *Oratione de Tribbechovio funebri*, & Indice copioso, Jenæ A. 1719. in 8. est recusus. E qua editione secunda recens illius encomiasticos Lipsienses, in *Actis Eruditorum*, M. Apr. A. 1719., p. 182. 183. 184., ac Val. Ern. Löscherus, in den Unschuldigen Theologischen Nachrichten, Sect. 5. A. 1719., p. 855 - 860., exhibuerunt. Chr. Aug. Heumannus, in *Præfatione*, Tractatum hunc quidem, ob eruditionem, judicium rectissimum, methodum commodam, & dicendi genus elegans suavissimumque, commendat, sed supplementis quibusdam omisorum indigere, & Autorem a sententia Philosophiam simpliciter damnantium, omnique huius studio Theologiz cultoribus propemodum interdicentium, erronea haud procul abuisse, iudicat.

Poematia duo, Choliambicum & Heroicum, in Academiz Kiloniensis fundationem, in *Appendice Historie Inaugurationis illius*, ab Alex. Jul. Torqvato Slesvigz A. 1666. in fol. editæ, obvia.

Diff. de Philosophia morum inter Barbaros, præcipue Orientales (Sabios sc., Chaldeos, Persas, Indos, Sinenses, Japonenses, Peguanos & Siameses). Kilonii 1666. in 4. Specimen hæc est iusti de Philosophiz moralis historia operis, in proœmio verbis promissi sequentibus: Prima hac Dissertatione Philosophiæ moralis culturam in Oriente rudis penicillo adumbramus. In illis, quæ sequuntur, meridionalium & septentrionalium scrinia, seu potius scriniorum fragmenta, excutiemus. Inde Græcorum spolia legemus, & quomodo Judei de morum doctrina philosophati, & quid Christiani in illa, aut aboleverint, aut exornarint, dispiciemus. Primum hoc operis istius (cui Diff. etiam de Corruptis Philos. moralis inter gentes, p. 32. promissa, erat accessura) specimen commendatur a D. G. Morhofio, in venusta in laudem Sapientiz barbaricæ Elegia, illi præfixa, ac in *Autoschediasmatis Poeticis*, p. 15. 16. 17., recusa, Tomoqve III. *Polyhistoris*, Lib. I., p. 2., Wilh. Ern. Tenzelio (exquisitam illud sapere eruditionem, Atheosque summæ convincere impietatis, iudicante) in *Or. funebri* p. m. 194., Joh. Gabr. Drechslero in *Εὐαγγελία ἑνικὰ* contra Schurmanniam p. 142., & B. G. Struvio (cui *Dissertatio* audit elegans) in *Biblioth. Philos.*, c. 8., §. 9., p. 190., & c. 3., §. 2., p. 43. Historia Chiliafmi, ad gradum Magisterii obtinendum a Joh. Huld. Heidero, Lindaviensi, defensa. Kil. 1667. in 4. Copiose in ea Chiliafmi Historiam esse expositam vere iudicat Morhofius T. III. *Polyhist.*, Lib. V., p. 68.

Disp. de Defectu luminis naturæ, in assequendo augustissimo SS. Trinitatis mysterio, ex veterum Philosophorum senten-

sententiis, & antiquis monumentis, proposita, ac ab Ad. Laur. Nicolai, Lubecensi, Magisterii Candidato, defensa, Kil. 1667. in 4. *Luculenta est*, judice W. E. Tenzelio, in *Oras. funebri* p. m. 194.

Disp. Metaphysica de Angelis, Resp. Matth. Frisio, Magisterii Candidato. Kil. 1668. in 4.

Disp. de Concurfu Dei, Resp. Joh. Frid. Hasenmüllero, Mag. Cand. Kilonii 1668. in 4.

Disp. de Impositione manuum, ex Hebræorum & Christianorum monumentis instituta, & ad gradum Magisterii obtinendum, a Joh. Baudewino, Stralsundensi, defensa. Kil. 1668. in 4.

Disp. de Ordine superiorum potestatum Ecclesiasticarum veteris & florentis Ecclesiz, Resp. Joh. Chr. Hasenmüllero, Mag. Cand. Kil. 1668. in 4.

Disp. Historico-Philologica de Apparitionibus Spirituum, sub habitu certarum personarum, ad Act. XII. 15., a Nicol. Nohthelfero, Noribergensi, Mag. Cand., defensa. Kil. 1668. in 4.

Veritas Creationis mundi, prout a Mose est descripta, in traditionibus gentium, & vetustissimis profanz antiquitatis monumentis, ad convincendos Atheos, ostensa. Kil. 1668. in 4. Recula in Thomæ Crenii *Fasciculo I. Dissertationum Historico-Critico-Philologicarum*, Roterodami A. 1691. in 8. edito. Diff. hanc eruditam, & a Joh. Andr. Schmidio etiam, in *Disq. de Ovomundano*, c. 1., §. 10., p. 21., commendatam, editionis posterioris occasione, partim recensu prolixiori, partim mentione honesta, dignati sunt Lipsienses in *Actis Erud.*, M. Jul. A. 1691., p. 335. 336., Cousinus in *Diario Erud. Parisensi* A. 1695. Gallico, *Ephem.* 30., p. 532. 533., W. E. Tenzelius in *Dial. mensr. Germ.*, M. Febr. A. 1692., p. 162. 163., & Chauvinus in *Novo Diario Erud. Roterodamensi* Gallico, M. Jan. A. 1694., p. 117-122.

Exercitationes V. ad Caesaris Baronii Annales Ecclesiasticos, ubi desit Is. Casaubonus, in Acad. Kilon. propositæ. Kil. 1669. in 4. Adjectæ postea etiam D. Christ. Kortholti *Dissertationibus VII. Anti-Baronianis*, Lipsiæ A. 1708. in 4. recusis. Examen illarum narrationum Tomi I. Baroniani in A. C. XXXIV. num. 222. (numerus 221., in quo Casaubonus subsisterat, sequente) inchoant, & ad num. 287. ejusdem anni tantum continuant. D. G. Morhofius hoc Autori applausit Epigrammate, in *Autoschediasinatis etiam Poeticis*, p. 25. 26., obvio:

Scilicet ista tuis restabat gloria coepris!

Hæc erat ingenio digna palestra tuo!

Te, Casauboni qui sacra resumeres arma,

Exhibuit dignum Cimbrica Musa ducem.

Causa Dei est; isto pugnabitur auspice: non hic

Subsidiis deerit Cimber Apollo suis.

Ibis in Annales nostros Annalibus istis,

Hosque per Annales fama perennis erit.

Nam quot continuas labor hic tibi crescit in horas,

Annos tot pariet fertilis hora tibi.

Dum novus annus adest, Annales excutis istos,

Qui generant fame secula longa tue;

Quæ non summa dies, quæ nulla obliterat ætas,

Quæ non Lethæis abripiuntur aquis.

(Conf. ejusd. T. III. Polyhist., Lib. IV., p. 35.) Casp. Sagittarius, in *Introd. in Hist. Eccl.*, c. 14., §. 20., p. 317., ita de illis: *Quantavariæ rariorisque doctrinæ seges in his Exercitationibus collecta sit, deprehendent omnes illi, quibus volupe est easdem cum cura legere: sic ut non immerito doleamus, Autorem, tum per occupationes alias, tum nova illa in Thuringia munera, ab tam utili labore fuisse abstractum.* Commendant easdem Lipsienses in *Actis Erud.*, M. Apr. A. 1692., p. 156., Joach. Fellerus (a quo noster Scriptor est vocatus ausu non impare grandia nescens orsa Casaubonide) in *Poemate de promotione Magistrorum Academica Lipsiensi* p. 73., Conr. Sam. Schurtzschius (quo judice is non pigendum, in confutando Baronio, operam navavit) *Epist.* 440., p. 688., Joh. Frid. Mayerus in *Eclogis de fide Baronii & Bellarmini*, Eccl. I., c. 3., p. 82., & G. H. Götzius, in *Specim. Bibliothecæ Anti-Pontificiæ clarorum Lubecensium* p. 15. Recensum illarum, ex editione anni 1708. Lipsiensi, invenies in *Ephemeridibus eruditorum anni 1709. Gallicis*, M. Dec., *Ephem.* 52., p. 491-497.

Exerc. Historico-Philologica de signo Crucis, Resp. Joh. Uppendorffio, Magisterii Candidato. Kil. 1670. in 4.

Disp. de causis & ratione formali Virtutis in genere. Kil. 1670. in 4.

Mosis Mizraim, Egyptiorum Osiris, Diff. Historica descriptus, Resp. Andr. Lonnero, Magisterii Candidato. Kil. 1671. in 4. Commendatur a W. E. Tenzelio in *Dial. mensr. Germ.*, M. Jul. A. 1690., p. 650.

Disp. de Commerciis. Kil. 1672. in 4. Commendatur a D. G. Morhofio T. III. Polyhist., Lib. IV., p. 33.

Disp. Theol. Inaug. de Jesu Christo, Domino ac Deo nostro, unica via, veritate, vita, ad dictum Joh. XIV. 6., Præside D. Christ. Kortholto proposita. Kil. 1672. & 1680. in 4. Henn. Wittenius, T. II. *Diary. Biogr. Sec. XVII.*, p. 143., perperam ex unica hac duas fabricatur disputationes, alteram de *J. C. unica via, veritate & vita ex Joh. XIV. 6.*, alteram de *J. C. Domino ac Deo nostro.*

Regnatricis prudentiæ Augusti exemplum, in novo Imperio quærendo, constituendo & tuendo, Diff. peculiari propositum, Resp. Caj. Alefeldio, Kilonii in 4.

Disp. de Intellectu. Kilonii in 4.

Memoria D. Menonis Hannekenii, Superintend. Lubecensis, posteritati consecrata. Lubcz 1673. in 4.

Historia Naturalismi, a prima sui origine, ad nostra usque tempora, per suas classes deducta, & post obitum Autoris, a filio ejus, M. Joh. Tribbechovio, edita. Accedit D. Joh. Diecmanni Schediasma inaugurale de Naturalismo Joh. Bodini, ob argumenti affinitatem recusum. Jenæ 1700. in 4.

β. GERMANICA.

M. A. T. P. (i. e. M. Ad. Tribbechovii, Professoris) *Abbildung seliger Heimsfahrt aus dem zeitlichen in das ewige Leben, wie selbige, nach dem Exempel Simeons, muß beschaffen seyn, bey der Leichbegängniß Dav. Gloxins, J. U. D. und Bürgersmeisters zu Lübeck, vorgestellt.* Lubecz 1671. in 4.

XIV. Andachten vom ewigen und himmlischen Freudenleben, zusammengezogen aus D. Phil. Nicolai *Freudenspiegel des Ewigen Lebens*; Samt etlichen nützlichen Vorerinnerungen: Auf Fürstlichen Befehl abgefaßt. Gothæ 1674. in 8. Libellus *αἰσχρολογίας*, quem a Tribbechovio, jussu Ernesti Pii, Ducis Saxo-Gothani, esse concinnatum, W. E. Tenzelius (in *Dial. mensr. Germ.*, M. Oct. A. 1693., p. 789.), Casp. Sagittarius (in *Historia Gothana pleniore*, c. 7., p. 193.) & Vinc. Placcius (T. I. *Theatri Anon. & Pseudon.*, c. 11., p. 437.), docuerunt.

Die Gekreuzigte Liebe; das ist: Andächtige Betrachtung einer Gläubigen Seele, über die Historie des bitteren Leidens und Sterbens Jesu Christi, wie solche von den IV. Evangelisten ist beschrieben; auf Fürstl. Befehl (Ernesti, Herzogen in Sachsen) aufgegeben. Gothæ 1676. in 8., Lipsiæ 1695. 1701. 1718. in 8. *Libellus meditationum egregius*, judice Georg. Henr. Götzio in *Principe Commentatore Biblico* p. 8.

Leichpredigt über Ernestum, Herzogen zu Sachsen-Gotha, auf Joh. XI. 25. Prodiit, cum aliorum parentationibus, in der Wohlervuerten Ehrenseule Herr. Ernsten in Sachsen, Gothæ A. 1680. in fol. Reg.

Leichpredigt über Magdalena Sibylla, Friderici, Herzogen zu Sachsen-Gotha, Gemahlinn, auf Rom. VIII. 38. 39. Gothæ A. 1681.

Sermones alii in 2. Tim. IV. 7., pluraque loca Biblica, funebres, ab Henn. Wittenio, T. II. *Diar. Biogr. Sec. XVII.*, p. 143., memorati.

II. ALIENA.

S. Hieronymi Stridonensis Opera omnia, cum notis & scholiis variisque lectionibus, Desid. Erasmi Roterodami, Mariani Victorii Reatini, Henr. Gravii, Frontonis Duczi, Latini Latini, aliorumque, subnexis item IV. Indicibus, 1. Locorum scripturarum expositorum, 2. Capitum doctrinae fidei, 3. Miscellaneorum moralium, Historicorum & Philologicorum, 4. Pericoparum Evangelicarum anniversariarum explicatarum: Autoritate & sumptibus Friderici, Ducis Saxoniae, diligenti studio revisa, a mendis repurgata, atque ex collatione probatissimorum exemplarium, praesertim Basileensis Erasmi, Romani Mariani Victorii, & Parisiensis novissimi, plene & curate Tomis XII. edita. Francofurti 1684. in fol. Editioni huic, se & hortatore Principis sui susceptae auspiciis, & curatore praecipuo publicatae, in Tomis IX. prioribus e Basileensi Desid. Er. Roterodami Frobeniana expressa, & ejus textum ac ordinem ubivis, absque mutatione ulla, servanti, solisque locorum S. Codicis allegatorum (quos nulla hactenus editio exhibuerat) capitum versuumque numeris in margine auctae, Tribbechovius Epistolam suam ad Fridericum, Ducem Saxo-Gothanum dedicatariam, ac praefationem, cum Bernh. Zechii, Secretarii Ducalis, Evolutione Insignium Principis sui Heraldica, praefixit. Tomis IX. prioribus scripta Hieronymi omnia, eadem serie, qua in Basileensi Erasiana, Tomis comprehensa totidem, cum Erasmi in Tomos IV., Brunonis autem & Basilii Amerbachiorum in quinque reliquos, praefationibus ac scholiis, exhibentur. Decimus Mariani Victorii Vita Hieronymi, & in omnia illius opera annotationes, Henr. autem Gravii, Front. Duczi & Latini Latini, in Epistolas scholia & observationes, ex editionibus Romana ac Parisiensi depromptas, Undecimus Francisci a Messana *Loca S. Hieronymi difficilia*, & Ferd. Vellofili, Episc. Lucensis, *Advertentias Theologiae Scholasticae in opera Hieronymi*, ac Duodecimus denique IV. Indices, supra laudatos (quos inter tres priores M. Joach. Christ. Ludovico debentur, quartus autem Joh. Henr. Sprögelio, Diacono aulico Quedlinburgensi), continent. Longe plura de splendidissimae hujus editionis historia, ordine ac praerogativis, suggerent Frid. Ulr. Calixti, Theologi Helmstädiensis, *Idea illius*, prodromi instar, seorsim Helmstädi A. 1684. in 4. edita, & Recensus ejusdem, tam prolixior, in *actis Erud. Lipsiensibus*, M. Aug. A. 1684., p. 343-348., quam breviores, in Abbatis de la Roque (Electoris eam Saxonici produsse sumptibus falso pervasi) *Diario Erud. A. 1685. Gallico, Ephem. IV.*, p. 51., ac Pet. Bæli *Novellis resp. lit. Gallicis*, M. Jun. A. 1686., p. 695., obvi.

Bartholomæi Platini Inventarii Bibliothecae Sixti IV., Pontificis (quod MS. in Bibliotheca ejus latuit), Sciagraphia, Jenæ A. 1706., in B. G. Struvii *Fasciculo IV. Actorum literariorum ex MSS.*, num. I., edita.

INEDITA, AFFECTA ET PROMISSA.

Fragmentum Commentariorum in universa Biblia. V. C. Sagittarii *Hist. Gothanam plen.*, c. 7., p. 194.

Summaria & Porismata in Psalmos Davidicos, ad praxin vitae manuducuntia. V. Sagittar. l. c.

Fragmentum Systematis Theologiae, ibidem a Sagittario memoratum.

Collatio Theologiae Gentilis cum divina, quam non tam affectam, quam confectam, esse A. 1667. jam, in *Historia Chiliasmus*, c. 1., §. 1., est testatus.

Specimen Theologiae Gentilis de statu Animarum post mortem, sine seculorum, & poenis praemiisque æternis, in *Catalogo nundin. vern.* A. 1666. Lips. p. 38. promissum.

Historia Adami, cujus editionem Thom. Crenius, in praefat. *Fasciculi I. Dissert. Historico-Critico-Philologica-tum*, A. 1691. editi, optavit, solum autem titulum & *συμψηφισαν*, Kilonii concinnatam, superesse, W. E. Tenzelius, in *Dial. mensfr. Germ.*, M. Febr. A. 1692., p. 163., docuit.

Collatio Historiarum S. Codicis cum fabulis Gentilium, de qua hæc ipsemet Diatribæ de *Veritate Creationis mundi* p. 18. inferuit: *Quod si & tenuis nostra hic allegari opella mereatur, affirmare certe ausim, ne unicum quidem alicujus momenti historiam (sunt autem omnes permagni) in S. Scripturis occurrere, cujus transcriptum exemplum, in profanis gentium scriptis non deprehenderim.* Imo, Tenzelio, l. c. p. 163., teste) affirmare est solitus, nullum in toto V. T. caput occurrere, cujus historiae doctrinaeque vestigia aliquot, in Gentilium ritibus ac scriptis, non inveniantur. Confer de illa *Hyponnemata nostra ad T. III. Polyhistoris Morhofiani* p. 124. 125.

Traëctatus de Chiliasmo, quem post obitum auctoris superfuisse amicus mihi retulit.

Refutatio librorum Edv. Herberti de Veritate & religione Gentilium, quam MS. superesse testatur, & elegantem vocat, B. G. Struvius in *Introd. ad notit. rei lit.*, c. 9., §. 10., p. 458. 459.

Exercitationum ad Cæs. Baronii Annales Ecclesiasticos Continuatio, frustra aliquoties promissa.

Historia Ecclesiastica, a Lutheri reformatione ad nostra usque tempora, adversariorum etiam in illa errores refutata, cui, Germanice conscribendæ, Ernesti Pii, Ducis Saxo-Gothani (a quo, teste Christoph. Arnoldi ad Jobum Ludolfum Epistola, Christ. Junckeri *Historiae Ludolfi* p. 194. inserta, hoc sine Kilonio erat evocatus), jussu, manum ad-movit, sed in limine illius substitit. V. W. E. Tenzelii *Or. funebrem p. m.* 197., & Casp. Sagittarii (Fragmentum hujus eum reliquisse monentis) *Historiam Gothanam plenioram*, c. 7., p. 194.

Criticus Hieronymianus, una cum aliis ad Hieronymum Exercitationibus, in quibus de Hieronymi vita, studiis, scriptis, genuinis pariter atque spuris, editionibus, commentatoribus, autoritate, & orthodoxia secundum omnes fidei articulos, disquiritur, & simul in Francisci a Messana *Difficultates*, ac Ferd. Vellofili *Advertentias* in Hieronymum, stricturæ delineantur. Promissus est A. 1684., in *praefatione editionis Operum Hieronymi*.

Memorabilia Historiae Seculi P. N. C. duodecimi, cum Annotationibus insigniorum quorundam errorum, ab indoctis & heterodoxis rebus vere gestis admistorum; quæ se editurum esse, & publicis explanaturum praelectionibus, in *Catalogo Lect. Acad. Kiloniensi*, A. 1670. est pollicitus.

Historia Philosophiae gentium potiorum moralis. V. quæ de specimine ejus, five *Diff. de Philosophia morum inter Barbaras orientales*, A. 1666. edita, diximus. Conf. *Hyponnemata nostra ad T. III. Polyhistoris Morhofiani* p. 119.

Editio nova omnium S. Aurelii Augustini, Episcopi Hipponensis, Operum, Notis, Commentariis, observationibus variisque lectionibus, Des. Er. Roterodami, Joh. Lud. Vivis, Leonh. Coqvæi, Latini Latini, aliorumque, ipsius in lectionem librorum Augustini Introductione, inter alia doctorum Virorum de singulis expendente Judicia, Indicibusque, tum veteribus aliis, tum quinque novis locorum Scripturae, capitum doctrinae fidei, virtutum & vitiorum, insigniter dictorum, scholiorumque, instructa, diligenti studio revisa, a mendis replurgata, atque ex collatione probatissimorum exemplarium, Basileensium, Antwerpensis, novissimi Parisiensis, ac Supplementi Vigneriani, plenior atque accuratior reddita; quam, Friderici, Ducis Saxo-Gothani, auspiciis & sumptibus, ipsiusque cura, prodituram, præter *Catal. nund. Lips. A. 1681. vernalem* p. 3., Frid. Ulr. Calixti (aliorum etiam Patrum opera, Ducis ejusdem impensis, eademque ratione, illustrata, jubentis expectari) *Idea editionis operum Hieronymi* p. 4., est pollicita.

JUSTUS

JUSTUS TRIBBECHOVIUS, Mollenz, oppido Lubecz vicino, A. 1608. natus, Scholz initio patriz Re-
stor, & Lubecensis deinde (in quam, commendante eum Joh. Kirchmanno, A. 1638. evocabatur), per Iustra VII.,
Hypodidascalus, octo liberorum, & hos inter, Adami, Theologi eximii (*modo celebrati*), ex Anna, M. Ad. Helmsii,
Pastoris Petrini Lubecensis, filia, parens, d. 8. Jul. A. C. 1674., ætatisque 66., vivis excessit. Symbolo delectatus est
sequenti, ad prænomen alludente: *Iustitia tutior metallo*. V. de illo Collegarum *Epicedia*, Casp. Sagittarii (cui *Vir*
pius doctusque audit, ac Poeta nobilis) *Historiam Goshanam plenior*, c. 7., p. 190., Henr. Bangerti *Catalogum Præ-*
ceptorum scholæ Lubecensis, & J. H. a Seelen P. IV. *Athen. Lubec.*, c. 14., p. 365. 367.

Carmen de Pentecoste. Lubecz 1650. in 4. (*Catal.*)

Carmen Heroicum de Jona, ejusdemque fato, cui brevibus subicitur, quæ ratione ille Christi sepulti, & in vitam re-
vocati, typus fuerit: A. 1655. in schola Lubecensi recitatum. Lubecz in 4.

Ἕνος συλλαβισµόν, cum olea, quam, metro heroico decantatam, Gotschalco a Wickedén, Consuli, & IV. Senatori-
bus novis, d. 19. Dec. A. 1659. electis, consecravit. Accedunt Notæ Philologicæ. Lubecz 1659. in 4.

Carmina alia, sparsim edita.

JOHANNES DANIEL TRIBBENIUS, Holfatus, Scholz Itzehoensis, circa A. jam 1682., Rector, A. 1710
mortuus.

Disp. de Dei attributis, seu prædicatis qualitatibus. in 4. (*Catal.*)

Programmata aliquot scholastica, discipulorum Orationibus annis præmissa diversis.

PETRUS TROGILLI, Hufensis, Parochiz Witzwortensis in Eiderstadiæ Pastor, A. 1713. mortuus.

Disp. de custodia Angelorum ab eo conscripta & Præfide Joh. Ern. Gerhardo, Th. D. ac Prof. defensa, Jenæ
1665. in 4.

THOMAS TROSTIUS, Lubecensis, patre Davide, scholæ publicæ Præceptore, Kal. Nov. A. 1637. est na-
tus, & a Justo Tribbechovio modo laudato, hujus Collegæ, matrisque Annæ Wolfæ, ante nuptias secundas defun-
ctæ, sponso, educatus. Post studiorum in Lyceo patriz tyrocinia, Theologiz & lingvis, quarum peritissimus fuit,
Orientalibus, Lubecz initio, Menonis Hannekenii, Superintendentis, auspiciis, ac deinde, ab A. 1658., Witebergæ,
ab A. 1663. Hamburgi (ducibus Esdra Edzardo, Davide Cohen de Lara, Rabbinisque aliis), porroque Hafniz, Soræ,
Kilonii, & in Academijs Emporiisque Batavicis, operam impendit haud infelicem. Lubecam inde reverius, cum iter
Gallicum, laboresque magnos, & ingenio suo dignos, medicaretur, morte immatura tricenarius A. 1667. expiravit.
V. M. Ad. Laur. Nicolai, *Ecclesiastiz Lubecensis, Delineationem vitæ ac obitus ejus*, Lubecz A. 1667. in 4. editam,
& ex ista, J. H. a Seelen P. III. *Athen. Lubec.* p. 525. 531.

Panegyricum in laudem Academiæ Kiloniensis novellæ, d. 11. Dec. A. 1666., Kilonii recitavit Hebræum, in lucem,
ni fallor, haud editum. Prodiit tamen Matth. Wasmuhti, LL. Or. Professoris Kiloniensis, *Programma*, quod illi præ-
misit, septem quaternionum, Herm. Conringii de lingua Codiceque V. T. Hebræo sententis oppositum minus ho-
norificis, Kiloniique eodem A. 1666. in 4. impressum. In illo, p. 54., noster, allusione ad cognomen cum Mart. Tro-
stio, Doctore Philologicæ Orientalis inter Germanos percelebri, ipsi commune, subobscura, præclarus salutaris ejus-
dem *Philologie Orientalis cultor, magno nomine & amine sanctioribus hisce studiis, a primis annis, innutritus*,
Conf. de illo *Partem IV. Isagoges ad Hist. Cimbr.*, Cap. I., §. 5., p. 374. 375.

M. JOACHIMUS HARTWIGUS TURBANUS, Hamburgensis, A. 1704. superstes.

Disp. de Immutabilitate Dei, Præfide Georg. Frid. Schrödero. Witeb. 1701. in 4.

Disp. de Angelorum existentia, eam ex obiectorum effectibus non posse demonstrari. Witeb. 1701. in 4.

ALBERTUS TWESTRENG, Hamburgensis, Joachimi e Gefa Nigelia filius, A. 1550. in lucem editus,
Med. Doctor Basileæ A. 1581. creatus, febrequæ hectica, d. 30. Aug. A. C. 1585., ac ætatis 35., in patria extinctus,
V. Epitaphii ejus in æde Nicolaitana Hamburgensis inscriptionem, in Theod. Anckelmanni *Inscriptt. Hamburgensi-*
bus, n. 85., p. 24. 25., & Henn. Conradini Epigramma in obitum illius, in *Poematis* p. 190. obvium.

Elegia prolixa in obitum Matthiæ Rhederi, Proconsulis Hamburgensis, in D. Mich. Rhederi *Memoria Rhederiana*,
Rostochii A. 1581. in 4. edita, occurrens, & A. 1710. Hamburgi, *Parte I. Memoriarum Hamburgensium* Joh. Alb. Fa-
bricii, p. 144. 150., recusa.

Elegia inauguralis in honorem Vinc. Molleri, J. U. Licentiatii titulum Basileæ consecuti. Basileæ 1583. in 4.

Carmina alia, venam haud plebejam prodentia.

ALBERTUS TWESTRENG Junior, Hamburgensis, Bartholdi, Consulis, e Margareta, Alberti ab Eitzen,
Consulari iidem dignitate functi, gnata, filius, d. 3. Jan. A. 1649. in lucem editus, J. U. Licentiatii Basileæ A. 1674.
adeptus titulum, patriz Senator d. 9. Nov. A. 1687., posteaque Prætor etiam ac Scholarcha, electus, ac d. 4. Aug. A. C.
1707. defunctus. Plura de vita ejus V. in Joh. Alb. Fabricii P. I. *Memoriarum Hamburgensium* p. 388. 492. 491.

Disp. Inaug. de officio Magistratus. Basileæ 1674. in 4.

EBERHARDUS TWESTRENG Senior, Hamburgi A. 1543., patre Joachimo, matreque Gefa Nigelia,
natus, Germaniam, Galliam & Italiam, itinere peragravit literario, & Patavii, cum A. 1575. illic viveret, Theod. Mol-
lero, civi suo ac consobrino, monumentum (cujus inscriptio supra est exhibita) erexit Epitaphium. Doctrina
insigni sibi comparata, ac titulo J. U. Licentiatii Basileæ A. 1578. reportato, Spira (ubi Præxeos forensis causa aliquam-
diu substiterat) Hamburgum rediit, eodem A. 1578. Secretarii, deinde vero Protonotarii, hinc d. 21. Febr. A. 1601.
Senatoris, & tandem, post legationes plurimas, A. 1606. Consulis, dignitates obrinuit. A. 1608. (juxta Epitaphii in-
scriptionem), vel 1609. (juxta Ad. Tratfigeri Jun., Gerh. Schröderi, Adelungii, & aliorum, fastos Hamburgenses Se-
natorios), d. 22. Junii, cum e curia domum redisset, ac tempore pomeridiano rhedam, hortum petiturus suburba-
num, conscenderet, Apoplexia est correptus, & hac d. 22. Julii, annos 65. natus, expiravit. E conjugē Gertrude Mol-
leria, Johannis filia, post annorum 21. convictum, paulo ante obitum amissa, filios duos, & hos inter, Senatorem (de
quo mox dicetur) sibi cognominem, totidemque gnatas, sustulit. V. de illo Inscriptiones Epitaphii duplicis, in æde
Nicolaitana, tum parentibus fratrique, tum sibimet ipsi, ab eo erecti, Biographicas, in Theod. Anckelmanni *Inscriptio-*
nibus Hamburgensibus, num. 85. & 70., p. 24. 25. 26., Ad. Tratfigeri Jun. (Epitaphii ipsius iidem recitantis Epigra-
mmata, in *Poematis* p. 185. 191. 307. & seqq., Theod. Glæzeri *Epistolam ad eum dedicatariam, iisdem Conradini*
præfixam Poematis, Joh. Alb. Fabricii (venæ etiam illius Poeticæ, post Conradinum ac Glæzerum, celebrantis præstan-
tiam) P. II. *Memor. Hamburg.* p. 1126. 1129., ac P. IV. *Isagoges mex ad Hist. Cimbr.*, c. 8., §. 12., p. 547.

Molleri Cimbr. Lit. Tom. I.

Mmm mmm mm

Elegia

Elegia ad Eberh. Mollerum de dignitate Senatoria Hamburgensi gratulatoria, A. 1565. scorsim edita, & A. 1568. *Tomo VI. Scriptorum publicorum Witebergensium*, f. Qg. 1. 2. 3. & 4., recusa.

Conclusiones XXXVII. inaugurales de Cessione honorum. Basileæ 1578. in 4.

Catalogus Secretariorum Hamburgensium ἀνέκδοτος, a Pet. Lambecio, *Lib. II. Rer. Hamb.* p. 242., laudatus.

Repetitio Jurium Feudalium, Basileæ A. 1578. scripta, Compendium Decretorum imperialium, memoriz causa concinnatum, Tabulæ in Ordinationem Camerae Spirensis, aliaque Meletemata ac Collectanea MSSa Juridico-Practica, Latina & Germanica, Volumine (quod Bibliotheca Johannea Hamburgensis asservat) peculiari, Dav. etiam Rorarii, J. U. D. & Advocati Spirensis, Επιστήμιον ad eum, Spira in patriam remigrantem, Elegiacum exhibente, comprehensa.

Henningi Conradini, Conrectoris Hamburgensis, Poemata omnia, ejus auspiciis ac sumptibus, curante Theod. Glazero, Rostochii A. 1607, in 8. prodierunt. Quam ejus liberalitatem, post Glazerym (*in Epist. dedic.*), Eilh. Lubinum, Joh. Posselium Jun. & Joh. Kirchmannum (*in Carminibus præfixis*), Joach. Henningius, *in Parodiarum Horatianarum præfatione*, deprædicavit.

EBERHARDUS TWESTRENG Junior, Hamburgensis, Senioris, modo laudati, filius, J. U. Lic. & patriz, ab A. 1614., Senator, A. autem 1616. Prætor, curiam, ob podagram, quæ laborabat, raro admodum adiit, eiqve, d. 31. Oct. A. 1622. defunctus, filium Bartholdum, J. U. deinde Licentiatum ac Consulem, e conjuge Magdalena Becmannia, A. 1609. ducta, susceptum, reliquit. V. de illo Ad. Tratzigeri Jun. *Seriem Senatus Hamburg.*, ad A. 1614., p. 42., ac Contr. Rittershusii, Thomæ Segethi & Joh. Hufwedeli, ad eum *Epithalamia*.

Disp. de Restitutione in integrum, Præside D. Eberh. Bronchorstio proposita. Lugd. Bat. in 4. Adjectum est ei Dominici Baudii Carmen Heroicum Encomiasticumque prolixum, *Poematis* deinde illius, Leidæ A. 1616. excusis, ac *Libro* quidem *Heroicorum*, p. 549-554., insertum, quod ipse (Cent. II. *Epist. III. ad Joh. Wouwerium* p. 251.) *non pessimum* appellavit.

U.

JOACHIMUS VAGELBUSCH, Hamburgensis, J. U. D. & in patria Practicus, A. 1704. superstes.

Disp. Inaug. de Jure Repressaliorum. Lugd. Bat. 1690. in 4.

M. BARTHOLDUS VAGETIUS, Hamburgensis, A. 1656. in lucem editus, scholz oppidi ad Albim Berghedorfensis, circa A. 1680., fuit Cantor, & deinde (teste Collegarum, Societatibus adscriptorum Zesianis, Catalogo, Witebergæ A. 1685. Germanice edito) Ecclesiastes in urbe Michaelis Archangeli Russica Lutheranus. Poeta erat laureatus vernaculus, sed e κακοζήλων istorum grege, qui in sodalitia Philippi Zesii Poetica (e quibus ipse Caryophylligeri, agnomine *Fidelis*, sive des Wetrenen, impetrato, evasit Collega) confluerunt, & lingvæ Poësique Germanorum heroz labem suo novaturiendi pruritu asperferunt haud exiguum.

Δράμα Ὀνομαστικόν, oder Heliconisches Freudenfest, über die Aufnehmung einer vornehmen Castalinne in die Pierische Junst, in Musicalische Noten gesetzt. Hamburgi 1678. in 8.

Ἐπιθαλάμιον Σαλομοναίον μουσικόν; oder Salomons, des allerweissesten Königes, wunderliebliches hohes Brautlied, über das heilbringende Verlobniß, und hochzeitliche Freudenfest, des himmlischen Bräutigams Messix, und seiner auferstohenen Erdenbraut, auch deren freudenvolle Heimsund Himmelsführung, nach der H. Grundsprache, schriftmäßig und verständlich, in 40. Liedern über das I. und II. Capittel, erklärungswelse nachgesungen. Hamb. 1680. in 4. Reliqua etiam VI. capita Cantici Cantorum Salomonei similibus se hymnis expressurum esse Germanicis est pollicitus.

M. BERNHARDUS VAGETIUS (qui Vogelius a Wolfg. Henr. Adelungio (1.) perperam appellatur), Hamburgensis, ædis in patria Nicolaitanz, in qua infans A. 1548., uti ipse testatur (2.), undis perfusus erat lustris, postquam, Scholz in Cimbria Tunderensis ad A. usque 1580. fuisset Rector (3.), d. 31. Mart. A. 1581., post M. Dav. Penshornium, Pastor est electus, fratremque Davidem, ejusdem Diaconum, Collegam habuit. Senior Ordinis Ecclesiastici, post Georg. Stammichii, Antistitis Catharinzi, excessum, A. 1600. evasit, & cum adulterii A. 1609. a M. Luca a Collen, Pastore Jacobzo, ob criminationem hanc sacro privato munere, infimulatus esset, sed haud convictus (4.), vivis die 18. Novembris (in cujus locum a Joh. Alb. Fabricio modo 23tius, modo 13tius ejusdem, substituitur) A. C. 1613., ac ætatis 65., excessit, munusque sacrum Nicolao reliquit Hardkopffio. A Philippo Nicolai, Collega (*in Epistola Commentarii de omni præsentis Christo dedicatoria*), Vir salutatur *speciatissimus*, & angelus Ecclesiæ Nicolaitanae fidelissimus, a Joh. Blomio autem (*in Orat. de vita Henr. Vagetti*), ob singularem gravitatem & splendorem, pietatemque eruditam, celebratur. Confer de illo *Catalogum Ecclesiastarum Hamburgensium* MS. ἀπόστολον, Hier. Pasmanni *Hamburgisches Denckmahl* p. 74-77. 80-84., Joh. Alb. Fabricii *P. II. Memor. Hamburg.* p. 621. 809., & quas is allegat, *Relationes curiosas anni 1707. Hamburgenses*, p. 641. & seqq.

Scriptum de Schola illustri cænobii Bardesholmenfis in Holfatia. Hamb. 1577. in 4. V. *Catalogum Bibliothecæ D. Joh. Frid. Mayeri* p. 619.

Wahrhafter Bericht van dem grüßten und erschrecklichen Brande des Thorns to S. Nicolai in Hamborg (*Saxonice*). Hamburgi 1589. & 1656. in 4.

Christliche und richtige Erklärung des VII. IX. XI. und XII. Capittels des Propheten Daniels, in Predigten vorgetragen. Hamburgi 1595. in 4. Recusa deinde (Draudio, Lipenio, Catalogisque nonnullis, testibus), sub titulo Eines summarischen Begriffes der vornehmsten Historien und Weissagungen Daniels, Magdeburgi A. 1608. in 4.

Eine herrliche Predigt S. Bernhards, gehalten am Tage der Verkündigung Mariæ, darinn, under andern, een sehr schön Bild des Göttlichen Gerichtes über den gefallenen Menschen vor Dgen gestellt ward; Uth dem Latiniſchen verdüßſchet. Hamb. 1596. in 4. Versio Saxonica Sermonis de Justitiæ & misericordiæ Dei certamine Bernhardini, a Jac. Thomasio commendata, in *Appendice* des Historischen Spruchbuches Joh. Meelführeri, Lipsiæ A. 1682. editi, *ad locum* Ps. LXXXV. 11.

Der Ehrbaaren Fry-Rückbund Seestade, Lübeck, Bremen, Hamburg, Rostock, Stralsund und Lüneborg, Christliches und ernstliches Mandat wedder de Sacramentschänder, Wedderdoper und Gotteslästerer, A. 1535. in Druck utgegeben; nu wedder utgefertiget mit eenem gründlichen Berichte van den roomeemsten Hoofpunten, in welchen wy mit den Calvinischen strydig sind, in de Leere van Adventmaal und Person Christi. Hamb. A. 1603. (*juxta Starckium, mox allegandum*) & 1616. in 4. De Mandato hoc Saxonico, *Appendice* ab eo Anti-Calviniana aucto, V. Herm. Bonni *Chronicon Lubecense*, Lib. 3., lit. M. 6. a., Zach. Grapii *Rostochium Evangelicum*, c. 9., p. 227-242., Casp. Henr. Starckii *Vitam Herm. Bonni* p. 61. 62., & P. IV. *Isagoges nostræ ad Hist. Cimbr.*, c. 5., §. 4., p. 463.

(1.) in *Catalogo Ministrorum Ecclesiæ Hamb.*, *Chronica Hamburg. adjecto*. (2.) in *præfat. Explicationis IV. Capituli Danielis*. (3.) V. *Kraf. in Append. der Hufumischen Kirchen-Hist.* p. 320. (4.) V. M. Dav. Sculteti *Hamburgischen von der Schule beruffenen Prediger* p. 92.

Homiliz Latinz in passionis Christi historiam, A. 1607. habitz, qvz in Bibliotheca Hamburgensi publica MSSSz as-
servantur.

Homiliz in Esaiam & Epistolam ad Romanos ineditz, quarum ipse in *Explicationis IV. Capitem Danielis Epistola*
mentionem injectit *dedicatoria*.

M. DAVID VAGETIUS, Hamburgensis, Parochiz initio Altenwallensis, in praefectura Ducatus Bremensis
Ritzbüttelana, Pastor, xdis in urbe patris Nicolaitanz Diaconus, fratribusque Bernhadi Collega, d. 3. Maji A. 1584. est
electus, die autem 28. ejusdem mensis A. 1618. defunctus. Uxorem habuit Catharinam, M. Joach. Degeneri, Anti-
stis Petrini Hamburgensis, filiam, paterque ex hac sunt Joachimi & Henrici, virozum, de quibus mox dicetur, longe
doctissimorum. V. de illo *Catalogum Ecclesiastiarum Hamburgensium* MS. add. 10507, Henrici filii *Praefationem Com-
mentarii in Nuxθίμερον Joh. Caselii*, Joh. Blomii (*candorem ejus sine ambitione, ac pietatem eruditam, commendantis*)
Orat. de vita Henr. Vageti funebrem, & Joh. Alb. Fabricii *P. II. Memor. Hamburg. p. 872.*

Homiliarum in Periochas Evangelicas & Epistolicas anniverfarias, aliqve loca Biblica, Latinarum VI. volumina,
qvz in Bibliotheca publica Hamburgensi MSSSz aservantur.

HENRICUS VAGETIUS, Hamburgensis, Davidis modo laudati & Catharina Degeneris filius, A. 1587. die
25. Dec., Christi servatoris natali, lucem primam aspexit. Studio a parente destinatus Theologico, istud, cum curri-
culum in patria scholasticum, M. Pauli Sperlingii, Rectoris, Joachimi, fratris eruditissimi, aliorumque, ductu, absol-
visset, Rostochii A. 1607. est aggressus, ac Er. dnum simul Stockmannum, Eilh. Lubinum & Joh. Kirchmannum, ad
interiora Philosophiz & Philologia adyta habuit hodegos. Philosophiz ibidem A. 1610. creatus Magister, Witeber-
gam abiit, & Frid. Taubmanno viam commonstrante, ad Poesin animum serio applicuit, a Dan. Sennerto autem mor-
bo liberatus est gravissimo. Lipsiam hinc salutavit & Helmstadium, atque istuc cum Setho Calvisio ac Joh. Rodenbur-
gio, hic autem cum Joh. Caselio & Corn. Martino, quorum in se humanitatem publice deprædicavit (1.), familiariter
est conversatus. Ex Academiis, quod sumptibus in illis diutius vivendi destitueretur, domum mature reversus, otium
suum Locis communibus augendis sedulo impendit, ac classis postea in schola Hamburgensi tertiz, per aliquot annos,
egit Praeceptorem, simulque parentis labores seniles Ecclesiasticos sermonibus sacris hebdomadatim sublevavit vica-
riis. A. 1624. Scholz eum Michaelitanz Lüneburgensis fuisse Rectorem, e carmine ipsius in nuptias M. Joh. Mollerii,
xdis Sp. S. Hamburgensis ministri, tunc scripto, didici. Munere hoc (de quo Joh. Blomius, Vitz ejus scriptor, aliqve
silent) scholastico abdicato, Angliam (quam in comitatu Joh. Brunonis, Secretarii Lubecensis, A. 1627. ingressus, Pa-
tricii Junii, Biblioth. regiz praelecti, aliorumque eruditorum, meruit amicitiam), aliasque regiones exterar, obivit, &
juvenibus deinceps aliquot urbium patriz vicinarum operam privatim illos docendi honestis locavit conditionibus.
Imo a Johanne etiam, Duce Holfatico ac Episcopo Lubecenti, ut in studiis se adjuvaret humanioribus, Eutimium est o-
vocatus, nec sine *διδάξῃ* pro luculento ex aula dimissus (2.). A. 1629. a Senatu Hamburgensi, suum instaurato Gym-
nasium, literas in eo docere jussus humaniores, spartam hanc, ducta A. circiter 1636. uxore (3.), ad mortem usque,
qvz senem *ἄγχιον* d. 4. Jun. A. C. 1659., ætatisque 72., terris, post morbum semestrem, eripuit, praelectionibus in
plerisque bonos Autores, per sex lustra, ornavit Philologicis. Qvas licet juvenes, ut ipse, ceteros *δὲ καὶ τοὺς ἄλλους*, verba
se, non res, inculcasse falso criminatos, refellens, haud diffitetur (4.), pauci frequentaverint, Vinc. tamen Fabricius,
Consul Gedanensis eruditissimus, & Joh. Blomius, Bibliothecarius Hamburgensis, discipulorum ipsius principes, in-
signi cum fructu audiverunt, plurimumque se Philologo huic eximio, in ligata non minus quam soluta oratione felici,
debere grata mente publice sæpius sunt professi. Quorum judicium cum suis approbaverint calculis Joh. Wouwerius
(quem primum se ad literarum excitasse studia ipse (5.) perhibet), Hugo Grotius, Georg. Calixtus, Dan. Heinsius,
Conr. Hornejus, Nicol. Rittershusius, Vinc. Mollerus (*Consul Hamburgensis*), aliqve ordinis literarii proceres, sua,
ob dotes easdem, mores commodos, vitzque integritatem, ipsum dignati amicitia, voces juventutis imperitz stolidas
facile potuit contemnere.

Plura de vita ejus suggerent, præter ipsius *Praefationem Commentarii in Nuxθίμερον Caselianum*, A. 1659. editi, Joh.
Blomii, Bibliothecarii Hamburgensis, de Vita illius *Oratio*, & de hitoria obitus *Epistola* ad Vinc. Fabricium *Narra-
tio*, eidem, Appendicis instar, adjectæ, seorsim vero in M. Reinh. Henr. Rollii *Decade II. Memoria Philosophorum re-
novata* (Rostochii A. 1710. in 8. edita), p. 188-251., recuzæ.

Hug. Grotii Epistolæ ad illum duæ de nuptiis gratulatoriz, Parisiis d. 31. Oct. A. 1635. & d. 10. Oct. A. 1636. scri-
ptæ, cum Epigrammate in easdem, leguntur in Syntagmate Grotianarum omnium Amstelodamensi, num. 502. & 668.,
p. 193. 272., Joh. autem Kirchmanni unica, A. 1634. exarata, in *Appendice Epistolarum* Marqv. Gudii, Trajecti A.
1697. editarum, num. 217., p. 283. 284. Vinc. Fabricii Cento, quo eum ad scriptorum suorum hortatus est editionem,
Græco-Latinus, ex hemistichis contextus Homericis, inter *Poemata* Fabricii, Leidæ A. 1633. in 12. excusa, p. 60., &
Epistola ejusdem argumenti unica, in *Appendice* illorum, p. 84-90., jam prodierunt; XX. vero Epistolæ aliz, ab A.
1632. ad 1659. ad ipsum exaratz, in *Operibus* demum Fabricianis omnibus, Lipsiæ A. 1685. in 8. publicatis.

Conferantur de illo Henn. Wittenius *T. I. Diar. Biograph. Sec. XVII., ad A. 1659.*, Vinc. Fabricius *locis, præter
jam citata, aliis, mox allegandis*, Nic. Scribonius *Libro IV. Lusuum Anagramm. Gottorp. p. 105.*, Joh. Alb. Fabricius
P. II. Memor. Hamburg. p. 1068. 1074., & *Pars IV. Isagoges nostræ ad Hist. Cimbr., c. 10., §. 26., p. 615. 616.*

ELOGIA.

Hugo Grotius (*l. c., Epist. 502., p. 193.*) *Virum illum vocat eruditissimum, ejusque candorem animi, egregium ma-
gnæ eruditionis comitem, deprædicat.*

Vinc. Fabricius (in *Epist. ad illum, in Append. Poem. p. 84-90. obvia*) suum pariter atque Dan. Heinsii judicium de
illo honorificum hisce verbis exponit: *Factum est haud ita pridem, cum ego ad Cl. Heinsium inviserem, ut in sermonem
de literis tuis, quibus me Viro illi primis insinuaveras, & de ipso te, incideremus. Ibi Heinsius: Et quid ille amicus no-
ster, inquit, nihilne in lucem protulit, & assignavit fame? non enim triviale in eo esse doctrinam, tunc, cum præsentem
aspexi, multis, nec dubiis signis, visus sum deprehendere. Tum ego, esse te, dicere, ut eruditionis absolutum, ita mode-
stie & ἀφιλοδοξίας summum, & ex iis, qui docti esse malunt, quam videri, tutiusque ducere, non degenerem animum, &
multarum verum scientiam, secessu tegere, quam inficeto huic seculo, & iniquo virtutum censori, impatere. Idem in E-
pistola ad Joh. Blomium A. 1659. exarata (in *Opp. p. 379. 380.*), *Virum eum vocavit longissima vita dignissimum, δῖον
ῥήγιον, & προσφιλές, ὃν ἡ σεβασμωδέστατον ἀρετὴ*; sub initium autem *Dissert. de Divitiis (ibid. p. 60.)*, ita, fictitio Eubuli,
Mmm mmm mm 2 cognati*

(1) in *Or. de Vita Jac. Werenbergii*, lit. B. i. b., & in *praefat. Epistolarum Joh. Caselii* Rostochiensium. (2) *V. Ep. dedic. Commentarii in
Nuxθίμερον Joh. Caselii*, ad Christ. Alb., Ducem Holfatæ. (3) *V. Hug. Grotii ad illum Epistolæ*, paulo post alleganda. (4) in
praefat. Commentarii in Nuxθίμερον Caselianum. (5) in *Carminibus* MS. in laudes illius Heroicæ.

- cognati sui, ornatum nomine, celebravit: *Est Vir ille ita a natura factus, ut nihil omnino, aut jaceret, aut pra se ferat; ceterum tam exquisita doctrina excoluit animum, & tam eleganti, ut propemodum videatur nimio more peccare.*
- Joh. Georg. Dortheo (in *Programmate de vita Fslra Edzardi inaugurali, Semestri Miscell Historico-Theol. infer-* 10, p. 206.) *Vir audit exquisitissime doctrinae, & eminenter celebris; nec non (in Progr. alio, Disp. Inaug. Gerb. Mohr-* manni *prae-misso) Philologus singularis.*
- Herm. Conringio (in *Epistola, Caseliana* a Justo Dransfeldio editis, A. 1687. prae-fixa) *Præstans doctrina apud Ham-* burgenses *doctus.*
- Joh. Goessio (in *Sylloge Opusculorum de Westphalia* p. 163.) *Eruditissimus Gymnasii Hamburgensis quondam Pro-* fessor.

SCRIPTA EDITA.

I. PROPRIA.

- Vita & mors Joach. Vagetii fratris, Oratione peculiari descripta. Lipsiz 1614. in 4.
- Oratio de Vita ac morte M. Jac. Werembergii, Theologi ac Philosophi eximii, Pastoris & Professoris Hamburgensis, Lüneburgi 1625, in 4. Recusa in Joh. Alb. Fabricii *Volumine III. Memoriarum Hamburgensium*, (Hamb. A. 1711. in 8. edito), p. 165-202.
- Programmata Hamburgensia, sparsim publicata.
- Carmina plurima, funebria, nuptialia, gratulatoria, &c., seorsim itidem edita, sed digna, quæ junctim recudantur.
- II. ALIENA, EDITA AC ILLUSTRATA.
- Sophoclis Ajax Iorarius, cum Jos. Scaligeri translatione editus. in 8. (Catall.)
- Ausonii Eidyllion de ambiguitate Vitæ eligendæ, cum notis & commentationibus editum. Hamburgi 1637. in 8.
- Joh. Caselii Epistolæ LXXXVIII. Rostochiensis (ab A. 1562. ad 1588. exarata), bonæ frugis plenæ, quarum paucæ antehac editæ fuerunt, pleræque jamdemum lucem aspiciunt; ab illo singulari studio conquisitæ, & in unum quæsi corpus redactæ, serieque annorum dispositæ. Hamb. 1641. in 8.
- Joh. Caselii Epistolarum XXXIII. Rostochiensium Mantissa, quam altero abhinc anno a se editis subjunxit. Hamb. 1643. in 8. Epistolarum harum Caselii Rostochiensium, suo ipsius sumptu, teste Jac. Burchardo (in *Epistola de Caselii erga bonas literas meritis* p. 17.), ab eo publicatarum, sicut & *Epistolarum* ejusdem *ad Viros Principes ac nobiles*, per Joh. a Fuchte, Theologum Helmstadiensem, Helmstadii A. 1619. & 1623. in 8., gemino editarum volumine, Justus a Dransfeld, scholæ Göttingensis Rector, cui *Epistolarum* Caselii, a Fuchtio & Vagetio non editarum, *Libros XVI.*, ex Autoris erutos autographo, & Francofurti A. 1687. in 8. excusos, jam debemus, in harum *præfatione*, novam, eamque auctiorem, promissit editionem.
- Joh. Caselii Νύχθρημα, seu Carmen Heroicum (4. *saltem paginarum*) monitorium, de Ratione vitæ & studiorum, tam noctu, quam interdiu, ab adolescentibus recte instituenda, cum Henr. Vagetii Commentario, & ejusdem argumenti præfatione prolixa, a Joh. Blomio, Hamburgensi, editum. Accesserunt sub finem Desid. Er. Roterodami, & aliorum Virorum doctorum, Carmina quædam, Johannisque Blomii Epistola de morte Henr. Vagetii, ad Vinc. Fabricium A. 1659. exarata, ac de Vita ejusdem Oratio. Hamb. 1659. in 8. Recusum est deinde, seu potius, primo tantum ostensione mutato, junctum cum Joh. Blomii *Hexamero*, Hamburgi A. 1673. in 8. edito. Commentarius Vagetii in carmen Caselii perbreve prolixus, lectionibus juvenuti propositus publicis, a Jac. Burchardo (l. c. p. 41.) *luculentus* appellatur. Rud. Capellus *Dissertationem de Descriptione & editione librorum*, e locis illius diversis a se congestam, sub Vagetii nomine, in *Lectionibus Bibliothecariis*, Hamburgi A. 1682. in 12. impressis, *Seç. III.*, n. 2., publicavit.

INEDITA.

Varium & elegans Locorum Communium opus, in quo (teste Joh. Blomii Oratione, cujus verbis utor, funebri) omnis status, ætatis & ordinis, homines inveniunt, quo suum leniant, præsertim cum illuc derivatum sit, quicquid est in universa eruditionis humane amplitudine magnificum & excellens. Vinc. Fabricius, in Epistola ad Joh. Blomium, in *Operibus* p. 379. 380. obvia, summa illud industria, nec minore judicio, collectum, & in volumina complura digestum fuisse, testatur.

Variorum Poematum, maximam partem seorsim editorum, ingens Volumen,

Volumen mediocri Orationum & præfationum, publicis in Autores veteres prælectionibus præmissarum.

Comm. in aliquot Ciceronis Orationes.

Comm. in Horatii librum de arte Poetica.

Joh. Caselii Epistolæ Helmstadienses, quarum editionem, in *præfat. Rostochiensium*, A. 1641. quidem est pollicitus, sed A. 1659., in Νύχθρημα Caseliani prolegomenis, expectari a se, senectutis molestiis, & sumptuum magnitudine, ab ea deterrito, amplius vetuit. Joh. Blomius promissio de iisdem publicandis, in *Orat. de Vita Vagetii* facto, itidem haud satisfecit. Prodierunt tandem, uti supra jam est monitum, Francofurti A. 1687., curante Justo Dransfeldio.

Hactenus recensitis, quæ a Joh. Blomio, possessore illorum, in *Oratione* enumerata sunt funebri, addantur sequentia:

Descriptio Itineris Anglicani, A. 1627. confecti, quæ in Bibliotheca Johannea Hamburgensi MStam offendi.

Comm. MSt. in Horatii Carmen seculare, in Bibliotheca Vinc. Placcii, eidem Johanneæ Hamburgensi legata, teste illius Catalogo, obviis.

Carmina in Joh. Wouwerium, Thomam Rhædum, aliosque Viros eruditos, encomiastica, quæ in *Albo* Joach. Morfii MSto, f. 468. 469. 469. & alibi, leguntur.

JOACHIMUS VAGETIUS, Hamburgensis, juvenis fuit præcoci admodum ingenii, & peritia lingvarum, Latinæ, Græcæ ac Hebrææ, Historiarum item ac Theologiæ, plus quam vulgari, insignique orationis, & solutæ, & ligatæ, facultate, famam, perbrevis ætatis spatio, adeptus est ingentem, longe majorem, si diutius vixisset, meriturus. Natalem habuit annum Seculi XVI. octuagesimum quintum, parentesque Davidem, ædis Nicolaitanz Archidiaconum, ac Catharinam Degeneriam, cum Henrico fratre natu minore, modo celebrato, sibi communes. E schola patria, in qua Siracidæ Ecclesiasticum, & Passionis dominicæ historiam, Græcis non ineleganter expresserat hexametris (1.), Rostochium est profectus, & istic, triennio in civis sui, Erasmi Stockmanni, Professoris Phytici, exacto convictu (2.), suprema Philosophiæ ornatus laurea. Academiam deinde Gießenam (in qua, Balth. Menzero, Theologo, Præfide, disputavit), & hac relicta, magnaque Germaniæ parte peragrata, Witebergensem, studiorum sedem elegit.

Obi

(1.) teste Henrico fratre, in *præfat. sui ip Joh. Caselii Νύχθρημα Commentarii. de Ajaxum publicorum, unum. 6.*

(2.) V. ipsius Carmen in obitum Stockmanni, in *Des-*

ubi cum A. 1611. doctoribus familiariter innotuisset publicis, & in Collegiis aliquot privatis, lingvas Græcam ac Hebræam feliciter docuisset, scholæ Hamburgensis Johannez classi secundæ est præfectus, sed paulo post, fato immaturo, & isti, & reip. literariz, multa atque egregia a juvene, non πολυμαθὴς solum, sed & φιλόπονος, frustra sibi pollicitæ, Id. Sept. A. 1613., ætatisque 28., ereptus. Parentavit defuncto frater superstes, Henr. Vegetius, *Oratione de Vita ac morte illius*, Lipsiæ A. 1614. in 4. edita. Quæcum conferri possunt Ejusdem *Præfatio in Νύκτιμον Caselianum*, Joh. Blomii *Or. de vita Henr. Vegetii*, isti adjecta, Henn. Wittenii *Appendix Tomi I. Diarii Boogr. Sec. XVII.*, ad A. 1613., & *Isagoge nostra ad Hist. Cimbr.*, P. IV., c. 8., §. 11., p. 546.

ELOGIA.

Joh. Caselius eum, in Epistola, A. 1607. exarata (quæ ἀνέγραψε in Biblioth. Hamburgensi superscripta), ita compellavit: *Novi te probum, ingeniosum, disciplinarum liberalium præ popularibus studiosissimum, sed præcipue earum literarum (Græcarum), quas doctissimi homines colunt.*

Sebast. a Bergen, Consul Hamburg., suam (quæ ibidem asservatur) ad ipsum Epistolam verbis A. 1610. exorsus est sequentibus: *Probari semper tuam, abineunte ætate, accuratam industriam, mores, ingenium, & præcipue pietatem, quæ, & id genus dona alia, in te, Dei benignitate, lucent.*

Joh. Blomius (in *Orat. cit.*) ita de illo: *Joach. Vegetius, juvenis eruditione supra annos plane stupenda, qui, ut, in ipso adolescentiæ flore, ἀπὸ fato defunctus, ita dignus est, ut literis, de quibus benemeruit, memoria ejus conservetur. Nam; ut ea scripta, quibus editis reimp. literariam sibi obligavit, hic omittam, quot & quanta ea sunt, quæ, paucis annis, vehementi studio, multo labore, magna diligentia, summo ingenio, præclare quidem observata, sed imperfecta, nobis reliquit! Vero mihi hoc videor esse dicturus, tot ac tanta ea esse, ut, si fata ei vitam in terris tantisper indulgissent, donec omnia, quæ orsus erat, detexuisset, atque in commune contulisset, cum summis viris nunc merito esset comparandus.*

Joh. Frid. Mayero (in *Evangelischen Hamburg p. 167.*) audit ein hochgelehrter und vorreflicher Mann.

SCRIPTA EDITA.

Oratio de Labore & diligentia. Rost. 1605. in 4. (*Catal.*)

Anatolius Horothetes, sive de Regni Turcici periodo Diascepsis, cum Prolegomenis de Religionum, imprimis Orientalium, varietate. Hamburgi 1611. in 8. In Christ. Gryphii *Diff. Isagogica de Scriptoribus Sec. XVII. Historicis*, c. 14., p. 573., perperam Hagecii *Anastolii Herobetes* vocatur.

Præcidanea de Orbe habitabili, seu Geographistoriz, locorum, personarum, rerum, toto orbe memorabilium, theoriæ compendio exhibitæ, Apocypsalma primum. Francofurti 1613. in 8.

De Stylo Latino Disquisitiones VII., Frid. Taubmanno & Joh. Kirchmanno inscriptæ, cum Erasmi Roterodami Apologetico ad Mart. Dorpium; quibus liquido demonstratur, non tantum quid fugiendum, quid faciendum, sed & doctrinam ac disciplinam quamlibet, sine vernacula Latinitate, cæcæ & illiberalem, sine Grammaticæ Exegeticæ & lingvarum studio mancā etiam & mutilā, esse. Accesserunt Ant. Mancinelli, Itali, Castigationes in Laur. Vallæ libros VI. de Latine dicendi norma, & Vegetii ipsius *Decas Asmatum philicorum, Græcorum & Latinorum*, Nicol. Langio, Jcto Groningensi, dedicata. Hamburgi 1613. in 8. Editionem Hanoviensem, quam *Catalogus anni istius nundialis* ac Draudius A. 1621., & Francofurtanā, quam Lipenius A. 1643., produisse in 8. perhibent, chimericas esse conjicio. Admodum de scripto hoc honorifice judicat Anastasius Proft., homo, nā fallor, Græcus, cujus, ac Vegetii, Epistolæ mutæ Græco-Latinæ *Disquisitionibus de stylo* sunt subjunctæ.

INEDITA ET AFFECTA.

Geographistoria locorum, personarum, rerum, toto orbe memorabilium, cujus ἀπόκρυφα esse *Præcidanea*, paulo ante memorata, illorum ostendit titulus.

Metaphrasis Græco-metrica Ecclesiastici Jesu Siracidæ, ac Historiz passionis dominicæ, versibus concinnata hexametris, de qua in Vitz jam dictum est historia.

Gnomologia sacra Græcanica, de qua ita ipse, in *Ep. dedic. Decadis Asmatum philicorum ad Nicol. Langium*: *Accipies a Pylade tuo Decadem hanc, promulgsdem Sacræ Gnomologie Græcanicæ. Nosti enim, opinor, quid, in Hagiographorum quorundam versione metrica, attentarim.*

Descriptio Urbis Hamburgensis, quam Joach. Morfius edere voluit, uti Carmina gratulatoria Joh. Polyandri (Theologi Leidenfis), Hadriani a Mynsicht, Dan. Drencani (*Annalium Hamburgensium posthumorum* scripto huic tribuentis titulum) & Joach. Pastorii, in *Albo* ejus *MSro*, f. 221. 317. 320. 321., obvia, testantur. Ab hac diversum haud esse credo scriptum, quo fabulæ verustæ (a nobis, post Alb. Krantzium & Pet. Lambecium, *Parte II. Isagoges ad Hist. Cimbr.*, c. 1., §. 6., p. 10. 11., explosæ) de Jove Hammone Hamburgi olim culto, urbeque hac nomen ab illo suum adeptæ, patrocinatorum se esse, in *Præcidaneis p. 219.*, est pollicitus, a Joh. Frid. Mayero, ejusdem fautore, in *Hamburgo Evangelico p. 167. 168. 169.*, honorifice allegatum. Sed merito Lambecius, frustra indignante Mayero, hunc ejus conatum, *Libro II. Rerum Hamburg. p. 324.*, irritis, & *stultitiam exhibitione dignam* vocavit. Confer *Præfat. novam Isagoges nostræ ad Hist. Cimbr. p. 58. 60.*

Oratio de Hamburgensis Senatus gravitate, reipublicæ felicitate, cæli clementia, terræ habitu, atque omnino felici isto & plane divino genio; quam Joh. Blomius, in *Orat. de Vita Henr. Vegetii*, laudat, ac *elegantem* appellat.

Alia complura, de quibus Blomii ejusdem verba, supra recitata, possunt relegi.

COSMAS VAKE, Flensburgensis, Harderi, Senatoris, filius, J. U. D. & Consiliarius (uti *Acta urbis testantur patriæ*), circa A. 1601., Bavaricus.

Disp. de Condiçãoe indebiti, Præfide D. Joh. Halbrittero. Tubingæ 1589. in 4.

M. JOHANNES VAKE, Hamburgensis, laurea Lipsiæ A. 1669. potitus Philosophica, 2dis in patria Petrinæ Diaconatum d. 30. Apr. A. 1676., Archidiaconatum autem A. 1684., obtinuit, solisque ferme sacris, quæ cum Collegiis ipsi, hoc pacto famæ inhianti, intercessere, certaminibus innotuit, ac die tandem 28. Apr. A. 1709. (1.) vivis excessit. Primum, cui se ingessit, certamen fuit Horbium, Joh. Henr. Horbio, Antistiti Nicolaitano, ob versionem libelli de Juventutis educatione Gallici, a Pet. Poireto conscripti, Germanicam, A. 1693., sub *Prudentiæ Iustorum* (Der Klugheit der Gerechten) titulo, editam, ac auditoribus distributam, a Joh. Frid. Mayero, Pastore Jacobæo φιλοπρωϊονιστῇ, motum, &, plebis, ad tumultus concitatz seditiosos, ope, sævitia inter Lutheranos hæctenus inaudita, donec Horbius, Magistratu invito, loco motus, urbe ejiceretur, ac paulo post extingveretur, continuatum. In hoc ille, Mayeri, Promachi sui, *epitromus*, schedis plurimis libellum istum, in omnibus quidem non probandum, sed nimio tamen rigore

ab

(1.) teste Joh. Alb. Fabricio *Parte II. Memor. Hamburg. p. 207.*

ab adversariis impugnatum, dogmatum non unius hæreseos damnatorum, verbis in sensum sæpe ab Autoris mente detortis alienum, insimulavit, Horbiumque editorem, ac Collegam ejus, Henr. Dornemannum, pro virili odiose traduxit. Quas cum, præter Poirerum, Libelli proprii, in editionis ejus Latinæ, Amstelodami A. 1694. (1.) publicatæ, appendicibus, adversus censuras Mayerianas ac Vakianas, vindicem, Joh. Winclerus, Abr. Hünckelmannus & Henr. Dornemannus, Pastores Hamburgenses, Johannesque Colerus, Ecclesiastes Lutheranus Amstelodamensis, Horbium defendere & excusare aggressi, refutarent, nova hinc ipsi serrat contentio cum istis etiam reciprocandi enata est occasio. Fine certamini huic infausto morte Horbii, & Magistratus autoritate, impolito, Mayerus ac Vakius, cum Collegas alios laceffendi deessent occasiones, concordia sua discordi dissoluta, duello vehementi congressi, mutuis vulneribus atque injuriis justa manibus persolverunt Horbianis, alterque alteri infamiam, insolentiam ac *Philoveneriam*, charitis exprobrarunt cristicis. Vakii sententiam, in libello pro existentia Numinis ac Resurrectione mortuorum vernaculo, A. 1696. propositam, qua, talia ex lumine rationis proferri posse argumenta, quæ homini, sibi relicto, resurrectionem, ut fide illam humana credat, partim persvadeant, partim evincant, asseruerat, Gerh. Meierus, Gymn. Hamb. Professor, A. 1697., in *Disputationum Philosophicarum sexta (de Resurrectionis possibilitate rationi non ignota)* atque *octava (de Resurrectione carnis rationi ignota)*, dissimulato illius impugnabat nomine. Quibus cum Vakius *Repetitionem argumentorum* pro illa suorum opposuisset Latinam, Gerh. Meiero ad hanc silente, Joh. Frid. Mayerus, Præceptor ejus *ἀντιρρητικός*, certamen, ab auditore pristino, suis forte auspiciis, inchoatum, edita ad Vakium *Epistola de questione: An, seclusa revelatione, ex solonatura lumine, Resurrectio carnis immoscat, & probari possit?* continuavit. In hac quaestione istius tuitus negativam, Vakium, tanquam apodictice Resurrectionem e naturæ demonstrare conatum lumine, traduxit, ac heterodoxie insimulavit. Quod cum is factum a se esse negaret, & demonstrationis vocem sensu se usurpasse latiori atque laxiori, contenderet, *λογμαχία* inani, per aliquot menses, Epistolis atque invektivis *ἀπορροαίς* exculis, convitiisque mutuis, est decertatum, donec istud de verbis ferme solis litigium, postquam Vakius disputationem in Gymnasio publicam, ad quam a Mayo *Σύμμιξις* suis d. 6. Oct. provocabatur, detrectasset, a Pastoribus reliquis, exeunte anno 1697., qualitercunque, transactione privata, componeretur (2.). Bona certe fide cum Mayo Vakius in gratiam haud rediit, uti, præter schedam, qua Hamburgo in Pomeraniam digressi Vocationis ad munus Hamburgense renovationem, ab ejus desideratam auditoribus, dissuasit, A. 1703. editam, similitates cum D. Christ. Krumholtzio, Mayeri assecla seditioso ac infelici, Petrinæque, cui ipse etiam inserviebat, Ecclesiæ Parocho, ad obitum usque continuat, testantur. Præter Collegas alios etiam subinde heterodoxie vel convictos, vel suspectos, scriptis impugnavit. E quibus Joh. Wilh. Petrus, Chiliafmi patronus, A. 1694. (3.) den kurtzen und gründlichen Beweis thum des Chiliafmi sancti Apocalyplici, in einer ernstlichen Aured an M. Joh. Vaken, auß H. Schrift dargestellt, Joh. Melch. Stengerus autem *Collyrium Stengeriana impetu cæco insectantibus Rostochico Georg. Frid. Niehenko, tum & Hamburgensi Capenco, M. Joh. Vakio, &c., expeditum* (4.), illi reposuit.

SCRIPTA EDITA.

I. LATINA.

Disp. de Origine Animæ humanæ (pro ejus militans traduce), Præside Jac. Thomasio, Autore, defensa. Lipsiæ 1669. in 4.

Disp. de Origine Animæ humanæ, Amandi Veri (scriptoris *Animæ triumphantis* *ψυδωνύμης*) quibusdam de hoc argumento motis difficultatibus opposita. Lipsiæ 1669. in 4.

Exerc. de aspectu Judæorum in Messiam transfixum, ad Zach. XII. 10., Præside D. Joh. Ad. Scherzero, Autore, defensa. Lipsiæ 1670. 1682. & 1710. in 4.

Argumenta, ex lumine rationis Resurrectionem carnis probantia, olim Germanice conscripta, nunc syllogisticè quidem, modeste tamen, repetita. Hamburgi 1697. in 4.

Epistola responsoria ad D. Joh. Frid. Mayerum, exhibens quæstiones præliminares, sententiam de Resurrectione mortuorum rationis lumine probabili concernentes. Hamb. 1697. in 4.

Epistola responsoria altera ad D. Joh. Frid. Mayerum, exhibens Vindicias argumentorum, ex lumine rationis Resurrectionem carnis probantium. Hamb. 1697. in 4. Ambæ Meyeri de controversia hac quæstione ad se Epistolæ, eodem A. 1697. Hamburgi in 4. excusæ, de qua supra dictum, sunt oppositæ.

Responsio Categorica ad D. J. F. Mayeri chartulam, *Σύμμιξις* inscriptam, qua se ad disputationem in auditorio Gymnasii publicam, ad d. 6. Oct., peremptorie citavit. Hamb. 1697. in 4.

Vindiciæ. - - - } Schedæ adversus Joh. Frid. Mayerum itidem eristicæ, quas editas a se esse, in *Responsione*
Animadversiones. } modo memorata, testatur, *Demonstrationem* simul *Anti-Apologeticam*, eidem opponen-
Fasciculus flosculorum. } dam, promittens. Historia controversiæ supra breviter jam est exposita.

II. GERMANICA.

Des Reichthums Hertzigkeit und Eitelkeit, A. 1680. in einer Predigt über Eccl. II. 8. vorgestellt, und hernach weitläufftiger aufgeführt. Hamb. 1682. in 4.

Der Häuser, der Gärten, der Kleider, und Menschlichen Gnade, Hertzigkeit und Eitelkeit. Hamb. 1685. in 4.

Der frühe geiagten Hindinn Klag, Lob, und Bet, Geschehen, oder XIV. Predigten über den XXII. Psalm. Hamb. 1687. in 8.

Das Christliche Begräbniß erkläret und bewehret. Hamb. 1690. in 8. Invektiva in exequias clandestinas nocturnas, sed *ἀμείδοτος* ac inconcinna.

Drey Predigten über den Spruch Pauli Rom. V. 1. 2. Hamb. 1690.

Vom Ursprunge der Menschlichen Seelen unter vielen Meinungen die beste gezeigt. Hamb. 1692. in 8. Defensio est Traducis animæ.

Eitliche, theils grobe, Irrthümer und Ketereyen, in dem Büchlein, genandt Klugheit der Gerechten, gezeigt, wie sie wieder die Symbolische Bücher lauffen. Hamb. 1693. in 8. Primum hoc scriptum illius, Joh. Henr. Horbio, in controversia supra memorata, oppositum, Joh. etiam Coleri, Pastoris Luth. Amstelodamensis, Epistolam vellicat pro libello Poireriano, per Horbium edito, Apologeticam, *ἀντιρρητικός* (adjectis tamen, sub finem, vocibus hisce, nominis indicibus: *Jesu Christi Diener In Aufrichtigkeit*), Amstelodami A. 1693. in 4., sub hoc editam titulo: *Eines Evangelischen Lehrers Christbescheidenes Sendschreiben an seinen Freund N. N. in Hamburg, wegen der neulich von D. Joh. Frid. Mayern aufgegebenen Warnung wieder das Büchlein, genandt Klugheit der Gerechten*. Refutarunt istud: I. Anonymus in der sehnlichen Klage aller rechtgläubigen Kinder Gottes, über den zerrütteten Zustand des Hamburgischen Ministerii; Camt

(1.) in 2. (2.) De controversia hac Vakii cum Mayo conferantur Joh. Fechtii *Lectiones ad Syllogem suam Controv.*, Disp. 48., p. 550-560.
(3.) in 4. (4.) Allegatur istud in G. F. Niehenoki *Compendio errorum Pietisticorum* p. 75.

Samt einem Theologischen Bedenken über D. J. F. Mayers Uebereilte Warnung, und M. Joh. Vakens Grobe Irrthümer und Ketereyen, welche er der Klugheit der Gerechten hat angeschmuget, leidmüthig von einem der Evangelischen Lehre zugehörigen Theologo entworfen, A. 1693. in 4. II. Joh. Colerus im Sendschreiben eines Gelehrten in Holland an einen Herrn und Freund, betreffend eine Antwort auf D. Joh. Frid. Mayers Warnung vor der Klugheit der Gerechten, Cui Epistola secundz, ἀντιρρῶς; itidem A. 1693. in 4. excusaz, Pet. Poirerit accessit Declaratio, qva Deum testem invocavit, errores, libello suo a Mayo atqve Vakio affictos, a se rejici, loca autem ejusdem ambigua ex mente sua a Colero explicari confirmavit. Utrique adversario duo scripta sequentia a Vakio sunt opposita.

Die Sophistereien des Theologastri, die er, in seiner sehnlichen Klage, und Theologischem Bedenken, zur Beschönung des Büchleins Klugheit der Gerechten, verübet hat, entdeckt. Hamb. 1693. in 8.

Antwort auf eines Lichtscheuenden Zweytes Sendschreiben auf Amsterdam, vor die Klugheit der Gerechten. Hamb. 1693. in 8. Huic Joh. Colerus, pro Epistola sua, nomen in titulo professus, reposuit den Unzeitigen und Lieblosen Eifer M. Joh. Vaken, aufgebrochen in seiner Antwort auf eines, so genandten Lichtscheuenden, Zweytes Sendschreiben, mit Christlicher Bescheidenheit gezeigt, und als unrechtmäßig verworfen, A. 1693. in 4. & 8. Hunc sequens Vakii impugnativus *Antidoteus*.

Der falsche Aufleger der beyden Horbianischen Bücher, Gedenkbüchlein und Klugheit der Gerechten genandt, samt seinen Unzeitigen und Lieblosen Eifer und Spiritu familiari, abgewiesen. A. 1693. in 8. Sed & isti a Colero, eodem A. 1693., in der Christlichen Auflegung der beyden Horbianischen Büchlein, est responsum.

Ablehnung einer falschen Beschuldigung) daß D. J. F. Mayer M. Vaken die stumpfe abgebrochene Pfeile, so er gegen Horbium und Colerum abgedruckt, an die Hand gegeben, mit welcher ein Horbianischer Todmaier (in den Nöthigen Anmerkungen über D. Mayers Kurze Fürsstellung vom Alcorfischen Bedenken über Horbii Sache) ihn hat wollen belegen. Hamb. 1693. in 4.

Nöthige Beylage der kurzen Fürsstellung J. H. Horbii wider die Anzeige des Hamb. Ministerii von seiner Apologie. Hamb. 1693. in 4.

Schrift dem Horbio orthodoxo opponiret. Hamb. 1694. in 4.

Zeigung der Irrthümer im Horbianischen Gedenkbüchlein. Hamb. 1694. in 4.

Epidromus, oder Bepläuser, entgegengezet dem Gründlichen Beweise Joh. Wincleri und Abr. Hinckelmanni, Pastorum in Hamburg, daß keine Religions-Gefahr in Hamburg verhanden sey. Hamb. 1694. in 4. Refutatur hunc: I. Joh. Winclerus, Pastor Hamb. Michaelitanus, im Gründlichen Beweise, daß er die Hamburgische Kirche nicht irre gemacht habe, Hamb. 1694. in 4. II. Henr. Dornemannus, Diaconus Hamburg. Nicolaitanus, a Vakio in illo fallis oneratus calumniis, tum in dem Aufrichtigen Bekäntnisse der Wahrheit, gegen die falsche Beschuldigung M. Joh. Vaken (ed. A. 1694. in 4.); tum in Literis ad Senatum supplicibus, quas Vakius, additis observationibus elencticis, sub sequenti recudi curavit titulo.

Henr. Dornemanns Unterdienstliches Gesuche an den Rath zu Hamburg, wider M. Joh. Vaken; mit M. Joh. Vakens Anmerkungen illuminiret. Hamb. 1694. in 4.

Kurzer doch gründlicher, Verweisethum auf dem Lichte der Natur, daß ein Gott sey, der die Welt regieret, dem die Menschen zu dienen schuldig sind, und von welchem sie einem Auferweckung zu gewarten haben: Samt einem Vorberichte von der Pradamiteren. Hamb. 1695. in 8.

Historiam brevem Controversiaz Vakio, ob libellum hunc (qvem, profanis nonneminis, se præsente, mortuorum resurrectionem inficiati, ac Pradamitis patrocinati, sermonibus offensus, edidit), doctrinamque illius de Resurrectione mortuorum e rationis lumine probanda, per Gerh. Meierum ac Joh. Frid. Mayerum A. 1697. motz, & schedasmatum utriusque partis polemicorum, supra jam exhibuimus.

Die behauptete Freyheit auch in der Sacristey das H. Abendmahl zu empfangen. Hamb. A. 1699. in 4.

Der Kirchenbau, in der Hamburgischen Kirchenordnung beschrieben, mit D. Frid. Balduini, Wittenbergischen Theologj, Worten erklärt; den Berächtern des H. Abendmahles, die sich seiner Seelenforge haben anvertrauet, zur Warnung: Samt einem Anhange vom Knechte Ohrenbläser. Hamb. 1701. in 4. (V. N. L. Lubec., M. Aug. A. 1701., p. 22.)

Unparteyisches Gutachten von der bißher so gestrittenen Beruffserneuerung D. Joh. Frid. Mayers, seinen Zuhörern zur gründlichen Unterweisung mitgetheilet. Hamb. 1703. in 4. Judicio huic, renovationem istam improbanti, opposuit nonnemo, sub larva des der Wahrheit verpflichteten, ein Freündliches Sendschreiben an M. Joh. Vaken, wegen seines Unparteyischen Gutachtens von der Beruffserneuerung (A. 1703. in 4.), patrocinata autem est sequens ipsius responsio:

Antwort auf das freündliche Sendschreiben, wegen seines Unparteyischen Gutachtens von der Beruffserneuerung. Hamb. 1703. in 4. Hanc, una cum præcedenti Judicio, impugnant Collegæ ejus, D. Christ. Krumholtz, Anmerkungen über vier Schriften wider die Renovationem vocationis D. Joh. Frid. Mayeri, Hambürgi A. 1711. demum (in Protocollo der peinlichen Sache gegen D. Krumholtz) editz, Sect. III., p. 770-775.

Nöthige Ehren- und Unschuldsetzung, welche ihm falsche Zungen abgepreßet haben. Hamb. 1708. in 4. Scheda rumorem refellens de ipso sparsum, qvo Collegæ suo, D. Christ. Krumholtzio, ob seditiosas molitiones in carcerem abducto, e fenestra prospiciens, gestibus ac verbis επιχαριστικός insultasse perhibebatur.

PAULUS VALENTINUS, Flensburgensis, Dicasterii initio Gottorpiensis aulici, circa A. 1634., Nicol. Scribonio (1.) teste, Advocatus, deinde vero Urbis patriæ Flensburgensis Senator, d. 16. Dec. A. 1636. electus, & A. 1661. mortuus; qui a Scribonio hoc nominis celebratur anagrammate:

Paulus Guilielmus Valentinianus, Jurisconsultus.

Nullus vir in aula magis pius, insons, veluti tu lucet.

Cui hoc idem subjecit distichon:

Vel tu Vir pius es, pius aut est nullus in aula:

Vel tu Vir insons, aut insons nullus in aula.

Disp. de Pignore, Præfide D. Cyriaco Herdesiano proposita. Francof. ad Viadrum 1622. in 4. Georg. Draudius in Biblioth. classica, & Mart. Lipenius in Biblioth. Juridica (sub voce Creditores), Georg. Henr. Bolfrasii, J. U. D., & Pauli Valentini, Hofrati, Tractatus duos (quorum alter haud dubie hæc est Dissertatio) utilissimos de pignoribus & privilegiis creditorum memorant, junctim Francofurti ad Oderam A. 1622. in 4. editos. Quos etiam a B. G. Struvio, in Biblioth. Juris selecta, c. 3., §. 57., p. 163., commendari video.

DAVID VASMERUS, Phil. ac Med. D. ac Practicus, sub finem Seculi XVI., Lubecensis, a Casp. Bauhino, in præfat. Phytopinacis, ob ποσὺν in plantis seminibusque sibi communicandis, laudatus, Moscoviz deinceps, Non non non 2 circa

(1.) Lib. II. Lusum Anagramm. Gottorp. p. 57.

circa A. 1602. (uti, ex *Albo Christi. Holckii MSSo, Vir Cl., Petrus Jani Lucoppidanus, me docuit*), Magni Russorum Ducis fuit Archiater.

Oda ad Legatos Lubecenses, e Comitibus Augustanis redeuntes, cum Epigrammate in Lubecam, Rostochii A. 1582. excusa, quæ a Georg. Frid. Neumanno, in *Orat. de favore Lubecensium in externos* p. 2., allegatur.

FRANCISCUS VASMERUS, Hamburgensis, J. U. Lic. & in patria Practicus A. 1704. superstes, Dieterici-que Cordesii, Senatoris, gener; ad quem Conr. Sam. Schurtzschii Epistola, A. 1688. *exposita, Jussu I. Epistolæ arcanarum* (A. 1711. Hälz edito), num. 37., p. 605. 606. 607., legitur.

Disp. de Servitute Maris, Præside Conr. Sam. Schurtzschio. Witebergæ A. 1671. & 1695. in 4. Recusa etiam in Schurtzschii *Volumine Disputationum Historicarum civilium*, Lipsiæ A. 1699. in 4. edito, num. 42.

Disp. Inaug. de Admiralitate, Argentinx 1674. in 4. Recusa, in *Decuria Disput. Inaug. Juridicarum Argentinensium tertia*, ibidem A. 1676. in 4.

NICOLAUS a VECHTE, Hamburgensis, Alberti, J. U. Licentiat, filius (1.), & Joh. Wouwerii, Consiliarii Holfato-Gottorpiensis inimi, ex sorore nepos, d. 20. Aug. A. 1582. in lucem est editus (2.). E schola patria A. 1601. in Academiam abiit Witebergensem (3.), A. 1604. autem, M. Julio, cum Wouwerii ad Domin. Baudium commendatitiis (4.), in Lugduno-Batavam. Illic, Baudii exceptus hospitio (5.), isti, Jos. Scaligero, Jano Doufiz, Pet. Scriverio, aliisque, mirifice suam approbavit industriam, quæ, soli se Jurisprudentiæ adstringi haud passa, in Philosophiæ etiam, Historiæ literarumque elegantiorum, vireta, honesta Avunculi æmulatione, divagabatur, stylique Latini & Veneres, & sublimitatem, eo sectabatur studio, ut nimum hic cultum & tumorem, qui orationem hiantem reddebat & inæqualem, veterumque imitationem plus justo affectatam, aliquot in illo reprehenderit epistolis (6.). Leida A. 1607. Heidelbergam digressus, Jano Grutero (cui Wouwerius duabus eum iudem commendavit epistolis (7.)), Marqv. Frehero & Dion. Gothofredo familiariter innotuit; quorum ultimo brabeuta, post reditum ex itinere ad externos literario, J. U. Licentiat A. 1612. ibidem reportavit titulum. Hamburgum redux, Praxi forænsi, donec A. 1626. in Senatum allegeretur (8.), vacavit, primaque d. 16. Sept. A. 1616. cum Margareta, Reinholdi Walravii, J. U. L. ac Senatoris, filia (A. 1636., post familiam puellis tribus, pueroque, auctam, unico, defuncta), A. 1640. autem, d. 21. Junii, secundas cum Elisabetha, Wilhadi Wetkenii gnata (A. 1648. sibi iudem erepta), celebravit nuptias, ac vivis tandem d. 31. Mart. A. C. 1650., ætatisque 68., exemptus (9.) tumulum in æde Petrina invenit. V. de illo, præter Joh. Ad. Fabricii & Henr. Vagetii *Epicedia*, Ad. Traßigerum Jun. (l. c.), & Nicol. Scribonii *Lib. IV. Lusuam-Anagramm. Gottorp. p. 100.*, Joh. Wouwerii viginti (*Cent. I., n. 25. 32. 38. 39. 45. 51. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 70. 72. 79., ac. Cent. II. n. 79. 80.*), & Dominici Baudii quatuor (*Cent. III., n. 28. 29. 33. 80.*), familiares ad eum epistolas, ejusdemque Baudii Carmen, in *Poematis*, Leidæ A. 1616. editis, *Lib. 2. Jamb., p. 126. 127.*, obvium.

Oratio Witebergæ A. 1602. habita, quam Joh. Wouwerius (*Cent. I. Ep. 32., p. 59. 60.*) non omnino publici esse saporis, sed resultare interdum pingvioribus membris, & imitatione nimis aperta pellucere, judicavit.

Oratio de Aristocratia, forma reipublicæ optima, Leidæ A. 1605. recitata atque edita, & a Baudio (*Cent. III. Ep. 80., p. 667. 668.*) Wouwerioque (*Cent. I. Ep. 58. & 68., p. 115. 142.*) commendata. Quorum ultimus, l. c. p. 142., ita de illa: *Orationem tuam hisce diebus accuratius legi, quæ mirum in modum mihi placuit, si modo tota tua, quod ægre mihi persuades.*

Disp. Inaug. ex materia Regalium desumpta, Præside D. Dionys. Gothofredo. Heidelbergæ 1612. in 4.

Annotationes MSS. in Jus Hamburgense statutarium, a Matth. Slutero, in *Tr. von den Erben in Hamburg, P. IV., Tit. 3., p. 694.*, laudatæ.

Epistola ad Dan. Heinsium, de Joh. Wouwerii testamento, A. 1618. exarata, quam in Appendice Voluminis Epistolarum ad Joh. Meursium *avæd's*, a Zach. Lundio collecti, olim inveni.

WILHELMUS VEERPOORTEN, Lubecz d. 18. Oct. A. 1631. in lucem editus, patrem habuit Jacobum, mercatorem honestum, avum Johannem, e Brabantia, religionis Lutheraniæ studio, Hamburgam profugum, matrem vero Annam Catharinam, Joh. Andr. Weisbachii, Senatoris in Franconia Hamelburgensis, ob constantiam in eadem in vinculis mortui, filiam. Studio Theologico, voto parentis, ab ipsis destinatus incunabulis, illud, post discessum e schola patria, Menonisque Hannekenii, Superintendentis, cujus filios per biennium instituerat, convictu, Giesz, ab A. 1652., una cum Philosophico, Justi Feurbornii, hospitis sui, ac Collegarum ejus, ductu, per annos duos, excoluit. Tondem deinde privatæ filiorum D. Dav. Gloxini, Syndici, informationi in patria impensis, stipendioque Schabbeliano hujus ope impetrato, in Acad. Jenensi eorundem, quadriennio integro (ab A. 1656. ad 1660.), in Joh. Muszi, Theologi inclyti, convictu, egit Ephorum, Magistrisque illic titulum A. 1657., loco inter 32. competitores secundo potitus, obtinuit. Witebergæ hinc, Lipsiæ & Rostochii, ad A. usque 1663., substitit, quo a Friderico, Landgravio Hasso-Homburgensi, Hannekenii permoto commendatione, Weselingam ad Ecclesiasticæ munus evocatus aulici, sequenti huic, plurimas inter advenitates, præfuit quinquennio. A. 1668. in aulam Ernesti Pii, Ducis Saxonici, Gothanam transiit, & Consiliariis adscriptus Ecclesiasticis (10.), non scholas solum & Ecclesias sedulo visitavit, sed legatione etiam sacra, jussu ejusdem, functus est duplici. In harum priore Principis sui meditata, de novo Theologorum Collegio, Regum Principumque Lutheranorum auspiciis, ad negotia religionis publica moderanda, deliberationes de ejus propagatione ac conservatione instituendas, dissensiones doctorum intestinas tollendas ac præcavendas, praxinque pietatis instaurandam erigendo, Nic. Hunnii, Superint. Lubecensis, de eodem consiliis, scripto A. 1632. expositis Germanico, congrua, cum Monarchis his atque Principibus A. 1670., Alberto, ipsius filio, in itinere per Saxoniam utramque, Holfatiam, Daniam & Sveciam, annuo, comes adjunctus, in aulis communicavit singulis (11.). In altera, A. seqv. 1671. sibi commissa (12.), ad tollendum Theologorum Saxonie electoralis & Helmstadiensis dissidium, schismati proximum, judiciumque virorum prudentia religiola insignium de tanti momenti conquirenda negotio, Jenam, Dresdam, Lipsiam, Witebergam, Cellam, Gvelfherbytum, Helmstadium, & in loca vicina, excurrit, hujusque itineris, sicut & prioris, ἀξιωματικόν in Commentarios, licet utrumque, ob saxeam Saxoniorum duritiem, fuerit frustraneum, retulit. A. 1672. Visitationi Ecclesiarum ac scholarum Ducatus Saxo-Altenburgici generali interfuit, eodemque fine A. 1673. in Coburgicum Franconie ab Ernesto ablegatus, & illius Ecclesias, Consiliarii ejusdem Ecclesiastici titulo sibi collato, moderari jussus, Coburgi deinceps substitit (13.), ac A. 1676. demum (non 1673., quem

(1.) V. Ad. Traßigeri Jun. *Seriem Senatus Hamburg.* p. 46. (2.) V. Joh. Adolphi Fabricii & Henr. Vagetii *Epicedia.* (3.) V. Gottfr. Svevi *Acad. Witeberg., Lit. C. 4. a.* (4.) Leguntur hæc in Wouwerii *Cent. I. Epp., n. 48., p. 90. 97.* (5.) V. Baudii ad illum *Epistolæ*, mox laudandæ. (6.) *Cent. I., n. 22. 28. & 41., p. 59. 60. 70. 91. 92. 93.* (7.) *Cent. I., n. 79. & 75., p. 154. 156.* (8.) V. Traßigerum l. c. (9.) V. *Epicedia*, num. 2. allegata, & Traßigerum l. c. (10.) V. Casp. Sagittarii *Memorabilia Historia Gothana, c. 9., p. 74. & Historiam Gothanam pleniorum, c. 10., p. 303. 304.* (11.) V. Eliz. Mart. Eytingii *Vitam Ernesti Pii, Ducis Saxonie, c. 29., p. 110-119.* (12.) Confer de hac eundem Eytingium, l. c., c. 14., p. 66. 67. 68. (13.) V. Casp. Sagittarium *locis* num. 10. citatis.

Casp. Sagittarius (1.) substituit D. Joh. Christoph. Seldio, in Superintendentis generalis officio, Gymnasii ephoria ad professione Theologica, Urbis Pastoratu, dignitateque in Consistorio senatoria, ibidem successit. Muneribus istis Theologus, ob pietatem non minus & pacis Ecclesiasticæ studium, quam eruditionem commendandus eximiam, Doctoris titulo Giessæ A. 1678. reportato, per lustra duo, præclare est functus, morboque tandem e vita contracto sedentaria, d. 12. Mart. A. C. 1686., ac ætatis 55., defunctus. E conjugæ Lucia Eleonora, filia D. Menonis Hannekenii, Superint. Lubecensis, natu minima, Lubecz d. 16. Maji A. 1664. ducta, præter gnatas duas, quatuor sustulit filios. Quos inter Albertus Meno (*rarissime indolis adolescens, Gymnasiique Coburgensis spes certissima, aliis in exemplum commendanda*, in *Programmate* de vita Parentis salutatus funebri), Ordinis deinde Witebergæ Philosophici Assessor, ac Pastor, circa A. 1708., in Franconia Sonnebergensis, nonnullis Hist. Eccl. recentiore illustravit ichediasmatis, Philippus Theodorus autem literarum elegantiorum, eodem A. 1708., in Gymnasio Coburgensi, egit Professore, & Joh. Burchardus, J. U. D. & Advocatus Coburg., *Schediasmate de Investitura Allodiorum* A. 1715. inclauit. Plura de Vita ejus *Programma* Gymnasii Coburgensis funebre, in Georg. Henr. Götzii *Elogiis LXXX. Theologorum*, num. 64., p. 601-614., Lubecz A. 1709. (adjectis Chr. Kortholti, Ad. Tribbechovii ac Joh. Reichii *Epicediis*) recitum, & M. Joh. Fischeri, Archidiaconi Coburgensis, *Sermo exequialis Germanicus*, suggerent. Præter quos historiam etiam ejusdem exhibituros esse Georg. Paulum Hönium, J. U. D. & Archivi ducalis Saxo-Coburgici Præfectum, in *Historia Coburgensi*, ac M. Christ. Schlegelium, Salfeldensem, in *Historia Superintendentium Coburgensium aversæ*, Casp. Sagittarius (de ipso itidem consulendus), in *Historia Gothana pleniori*, c. 16., p. 363. 364., significavit.

Conferri quoque de illo poterunt Henn. Wittenii *Tomus I. Diarii Biographici Sec. XVII., ad A. 1686.*, Christ. Kortholti *Epistola contra Stephani Fequete, Apostata, de Academia Kiloniensi calumnias Germanica*, A. 1682. ipsi inscripta, Ad. Tribbechovii *Memoria D. Menonis Hannekenii*, Joh. Frid. Hekelii *Notæ ad Phil. Cluverii Introduct. Geogr.* p. 227., El. Mart. Eyeringius II. cc., & Joh. Henr. a Seelen P. II. *Athen. Lubec.* p. 358. 359. Symbolo A. 1659., cum Magister adhuc esset, sequenti usus est *ἀρχαῖος*: *Meam Vitam Voveo Vitæ Porritori Lubens.*

ELOGIA.

Programmatæ Coburgensis funebri Autori Doctor audit justitiæ, intercessor salutis, Zelotes pietatis, exemplumque veri Christianismi.

Casp. Sagittario (*I. c.* p. 364.) *Vir optimus, integerrimus ac religiosissimus; nec non (in Epistola M. Hermannii ab Hardi Disputationi de fructu librorum Judaicorum subjuncta) Θεολογικώτατος Ecclesiæ nostratæ Theologus.*

Joh. Frid. Hekelio (*I. c.*) *Theologus omnino Christianus, orthodoxus, & excellenter benignus.*

El. Mart. Eyringio (*I. c.* p. 116.) *Theologus optimus.*

SCRIPTA EDITA.

Disp. Inaug. de Consensu fundamentali Lutheranorum & Pontificiorum, in fundamento salvationis primo & imo, quod est Jesus Christus, quem Autor se demonstrasse putat *Aurora pacis religiose, divine veritati amica* (Adolphus Godofr. Volufius), Præfide D. Phil. Ludov. Hannekenio, affini, proposita. Giessæ 1678. in 4.

Pietas Ernestina, seu Oratio de pietate Ernesti III., Ducis Saxo-Gothani, in Gymnasio recitata Coburgensi; quæ, inter scripta parentalia Latina & Germanica, Ernesti consecrata memorix, junctimque (sub titulo der *Wolverdienlichen Ehrentseule Ernesti, Herzogen zu Sachsen*) Gothæ A. 1680. in fol. reg. excusa, prodiit.

Ereuer Lehrer Herzenslust, Lust und Trost, oder Leichpredigt über Balch. Christ. Bechmann, Superint. zu Salsungen, auf Pf. CXIX. 25-32., A. 1669. gehalten. Gothæ 1670. in 4.

Nachpredigt von Pflichtschuldiger Bezeugung Christlicher Obrigkeit und Unterthanen gegen einander, bey Einführung des neuen Nachts zu Coburg, am 29. Oct. A. 1675., auf 1. Pet. II. 13. 14., gehalten. Coburgi 1678. in 4.

Der von seinem Leiden predigende Jesus, bey Einführung Joh. Blanckenauers, Superint. zu Neustadt an der Heyde, am 10. Febr. A. 1678., auf dem Evangelio des Sonntages Quinquag. Luc. XVIII., vorgestellt: Samt einer Anrede an die Pastores, und Joh. Blanckenauers Gegenrede. Coburgi 1679. in 4.

Augustus filiorum De thesaurus; das ist: Herrlicher Schatz der Kinder Gottes, in einer Leichpredigt über Augustum Carizon, Fürstl. Sachsen-Coburgischen Geheimen Rath und Ranzlern, am 2. Dec. A. 1683., auf Cant. III. 4., gezeigt, Coburgi 1684. in fol.

(Promissæ eum præterea Confutationem Apologiæ Germanicæ Ad. Burghaberi, Jesuitæ & Prof. Theologi Friburgensis, pro Thomæ Henrici, Theologi itidem Friburgensis, *Irenico Catholico*, contra D. Menonis Hannekenii, socieri sui, *Irenicum Catholicum-Evangelicum*, Friburgi A. 1673. editæ, a D. Christ. Kortholto, Theologo Kiloniensi, amico ipsius, sum edoctus.)

CAROLUS GUSTAVUS VEGESACK, Hamburgensis, J. U. Lic.

Disp. Inaug. de Periculi pretio, ad L. 5. D. de nau. favore. Giessæ 1678. in 4.

CONRADUS VEGESACK, Hamburgensis, J. U. Lic. & in patria Practicus.

Disp. Inaug. de Affecutionibus. Lugd. Bat. 1704. in 4. V. *Hamburgum* A. 1716. *literatum* p. 33.

NICOLAUS VEGESACK, Hamburgensis, J. U. Lic. & in patria Practicus, A. 1716. superstes.

Theses ex utroque Jure inaugurales, Aureliæ 1673. in 4. (V. *Pet. Ambr. Lebmanni Hamburgum anni 1701. literatum* p. 29.)

M. SEVERINUS ANDRÆ VELLEJUS (quem Bertili Canuti ad illum carmina (2.), Joh. Svaningii Junioris *Chronologia Danica* (3.), horumque exemplo *Homonymoscopia* nostra (4.), *Severinum Severini Vellejum* appellarunt), Ripensis Cimber, filius fuit M. Andrez Severini Velleji, Canonicorum Ripensium Collegii Senioris ac Decani, Theologi & Historici, quem *Tomus sequenti* fusius celebrabimus, eximii. Rectorem is initio egit scholæ in Seelandia Danica Soranz, ab A. 1608., deinde autem ædis in urbe patria Ripensicæ cathedralis, ab A. 1616. (quo M. Matthiz Porfio d. 11. Oct. est subrogatus), per annos 37., Pastorem primum atque Canonicum, dieque 22. Jan. A. C. 1653., ac ætatis 66., vivis excessit. A Joh. Svaningio (5.) *Vir salutatur omnium eruditissimus & humanissimus*, & a Christ. Aagardo, genero, in Epitaphio, quod Frid. Rostgaard *Poetarum Danorum Deliciæ* (6.) exhibent, eleganti, metris celebratur sequentibus:

*Non alio pietas jactantior extat alumno,
Es potuit totam demeruisse Deam.*

Hoc voluit cæli favor inclarescere Mystra,

Grandiaque ætherei noscitur æsta senis.

Hoc locuples petitis sapientia pectore condi,

Nec magis compositos noverat illa lares.

(1.) B. cc. (2.) in *Juveniliam reliquit* p. 97., & *Paradii Horatiani* p. 147. 148. (3.) in *Prolegom.* p. 29. (4.) *Seb. J. c. s.* p. 179. (5.) *I. c.* (6.) *T. I.* p. 147. 148.

Molleri Cimb. Lit. Tom. I.

000 000 00

Joh.

Joh. Meieri, scholæ Ripensis Rectoris, Votum novi anni 1643. Poeticum & Parodiam, quibus laudes ejus itidem decantavit, cum reliquis Poematis Meierianis, idem Celeb. Rostgaardus in lucem proferet. Liberos e Susanna Petra, 35. annorum conjuge (A. C. 1674., æt. 73., extincta), septem sustulit, Petrum scilicet, Pastorem Reisbyensem Præpositumque Hviddingensem, tres alios, quibus Andreæ nomen commune fuit, filios, ac gnatas totidem. Quas inter Dorothea M. Andr. Romdorphio, Canonico & Archidiacono, Ludovicoque Pouchio, Med. D. ac Poliatro Ripensi, Elisa M. Nicol. Seerupio, ædis Cathedralis post parentem Antistiti, Metra autem M. Christ. Aagardo, Lectori Theologiæ publico, est elocata. V. de illo, præter jam allegatos, Pet. Terpagrii (Epigraphen lapidis sepulchralis exhibentis biographicam Danico-Latinam) *Inscriptiones Ripenses* p. 17. 53. 4.

Poemata Latina, de quibus ita Ol. Borrichius in *Diff. ult. de Poetis*, p. 172.: *Andrea Vellejo non inferior Severinus Vellejus, præsertim carmine Elegiaco.*

CORNELIUS VERDUNCK, Hamburgensis, patre d. 17. Sept. A. 1675. natus cognomine, Commissario Electoris Brandenburgici bellico, veredariorumque præfecto, Berolini educatus, ac Rostochii A. 1699. J. U. Doctor renunciatus. V. *Nova Literaria Lubecensis*, M. Jan. A. 1699., p. 3., & Andr. Dan. Habichtorstii *Rostochium anni 1699. literatum* p. 452.

Disp. Inaug. de necessitate Consensus paterni in nuptiis liberorum, Præside D. Joh. Joach. Schöpfero. Rostochii 1698. in 4.

FRIDERICUS VERMEHREN, Lubecensis, J. U. Doctor.

Disp. Inaug. de Protestatione secreta, Præside D. Matthæo Steinio proposita, Rostochii 1712. in 4. V. de illa *Partem XXIV. der Gelehrten Fame* p. 865. 866.

MICHAEL VERMEHREN, Lubecensis, natus d. 10. Nov. A. 1659., patre Paulo mercatore, matre autem Elisabetha, M. Mich. Siricii, Antistitis Mariani, filia; ex testamenti Schabbeliani alumno, ædis in patria Egidianæ Ecclesiæ d. 4. Apr. A. 1689., Pastor autem ejusdem d. 8. Apr. 1711. est electus, & tandem d. 25. Apr. A. C. 1718., æt. 59., brevi post conjugem tempore, feбри contagiosa extinctus, eodemque funere cum Paulo filio, Theol. Studio, elatus. Vitam suam enarravit Joh. Henr. a Seelen, tum in *Programmate funebri*, tum *Parte II. Athenarum Lubecensium* p. 375-388. Ubi, præter Epitaphii inscriptionem, Epistola etiam D. Abr. Hinckelmanni, Præceptoris, ad illum, de ratione studii Theologici, Germanica adjungitur. Conf. de eo Jac. a Mellen *Lubecam anni 1698. literatam*, & Georg. Frid. Neumanni Or. de favore Lubecensium in externos p. 23.

Disp. de Salutandis atque salutantibus, ex D. Pauli Epistolis, Præside M. Jacobo a Mellen. Rostochii 1681. in 4.

Disp. de Sermone Domini in monte, Matth. V. VI. VII. & Luc. VI., Præside D. Sebast. Schmidio. Argentinz 1684. in 4.

Resolutio Psalmorum Prophetorum de Christo, Præside D. Seb. Schmidio, Autore, XIV. Disputationibus ab ipso, ac Alberto Elers, Leoburgensi Saxone, publice discussa. Argentinz 1688. in 4. Opus grandiusculum, de quo *Acta Erud. Lipsiensia*, M. Aug. A. 1688., p. 397-402., consulantur.

Scriptum Germanicum de Resurrectione mortuorum fiducia Christianorum, ad Tertulliani *lib. de Resurrect. carnis*, Dorotheæ Elisabethæ a Dorne consecratum exequiis. Lubecz 1704. in fol. V. *Nova Lit. Lubec.*, M. Jun. A. 1704., pag. 192.

Das triumphirende Lutherthum, oder Christmässige Betrachtung der wahren Christlichen Kirchen Triumph-und glorieichen Sieges, welchen die Römische Kirche über die Lutheraner sol erhalten haben, auß der Feder Cornelii Hazarts, S. J., und aufgeblasen hat Joh. Übelgünn, Lübeckischer Jesuite: Mit einer Vorrede des Lübeckischen Ministerii. Lubecz 1708. in 4. Opus spissum, de quo Val. Ern. Löscheri *Unschuldige Theol. Nachrichten*, Sect. I. A. 1708., p. 70., possunt conferri.

PAULUS VERMEHREN, Lubecensis, Mercatoris sibi cognominis, ex Elisabetha, M. Mich. Siricii, Pastoris Lubecensis Mariani, gnata, filius, cum scholam patriam, Rectore Abr. Hinckelmanno, frequentasset, hujusque ductu A. 1675. *de vera sub Legibus Libertate*, & A. 1677. *de Casare abdicante*, perorasset, studiis, in Academia Lipsiensi, aliisque, sedulo vacavit, tam elegantioribus, quam Juridico-Politicis. Juvenibus deinde præfectus illustribus, regiones adit exteras, & redux Christiani V., Regis Daniz, tum in aula Hafniensi, tum in Gallia & Panegyri Irenica Rysvicensi, egit Secretarium, posteaque Ulrico Friderico Gûldenlovio, Comiti ac Proregi Norwagico, in secessu Hamburgensi, fideliter inserviit. Ab hujus filio, Waldemaro, Barone a Loitwendahl, Supremo Aulæ Electoralis Saxonice Mareschallo, Dresdam secum abductus, a Friderico Augusto, Rege Poloniz & Electore Saxonico, Consiliariis suis, quos vocant, Commissionum, & mox Aulicis, adscribebatur, tandemque A. 1715. Cursorum etiam ac tabellariorum publicorum constituebatur Præfectus. Muneribus hîsce fungens Politicis, horas subsecivas Poesi successu felici impendit Germanicæ, sacrisque præsertim Carminibus, non argutis minus & elegantibus quam piis, locum inter Vates vernaculos meruit haud infimum. V. Joh. Henr. a Seelen *Partem II. Athenarum Lubecensium* p. 114-124.

Poema Germanicum, quo Christiano V., Regi Daniz, d. 15. Apr. A. 1692., natalem suum, adjecta rerum ab eo gestarum narratione, est gratulatus, a Seelenio *l. c.* p. 116. commendatum.

Jesus und seine Kirche, auß denen Sonn- und Festtags-Evangelien, so auch auß denen Apostel-Geschichten, in hundert mit so vielen Kupfern gezierten Vergleichungs-Sonnetten, zu erbaulicher Ergetzung, bey sonst müßigen Sabbaths-Stunden, betrachtet: Nebst einem Vorberichte D. Val. Ern. Löscheri, Dresdenschen Superintendenten, von den Geistlichen Schrifften hoher und anderer vornehmen weltlichen Personen. Dresdz & Lipsiz 1713. in fol. Laudes Operis in Löscheri Præfatione, & Unschuldigen Theologischen Nachrichten, Sect. 4. A. 1713., p. 665. 666. 667., ac apud Seelenium *l. c.* p. 116-120., invenies.

Biblischer Bilder-und Lehren-Catechismus, nach den fünf Hauptstücken desselbigen, auß allerhand Exempeln, Vergleichen und Sprüchen der H. Schrift, zusammengetragen, und in 222. Bildern, Sinn-Bildern und Sonnetten, mit denen dazu gehörigen Anmerkungen, zu erbaulicher Seelen-Ergetzung abgefasst: Nebst einer Vorrede D. Val. Ern. Löscheri von der vielfältigen Art mit Bildern zu lehren, und derselben Nutzen und Mißbrauche. Lipsiz 1718. in 8. V. *Relationes de illo encomiasticas Löscheri in Præfatione*, & in den *Unschuldigen Theol. Nachrichten*, Sect. 6. A. 1718., p. 1052. 1053., J. H. a Seelen *l. c.* p. 120-124., & Joh. Gottl. Krausii in den *Neuen Zeitungen von gelehrten Sachen*, num. 44. A. 1718., p. 352.

Carmina Germanica varia, sigillatim edita.

JOHANNES VESTERUS, sive (uti in carmine se appellavit proprio) SYLVESTER, Flensburgensis, Nissenii Vesteri, Senatoris, e Metta, Joh. Vesteri, civis, gnata, filius, J. U. Doctor, in patria A. 1618. & seqq. praxi forensi insulari, deinde autem Joachimi Ernesti, Ducis Holsat-Plönensis, ad A. usque circiter 1661., quo Plönz decessit, fuit Consili-

Confiliarius. Scholz patriz Flensburgensis (quam puer A. 1591., & sequentibus, frequentaverat) Præceptoribus mille, discipulis autem, publice peroraturis, 60. nummorum uncialium, urbi hoc sine A. 1656. ineunte mutuo datorum, usuras moribundus legavit annuas, ob beneficentiam hanc, A. jam 1656., a Joh. Lundio, in *Epistola Dissertationis de Enunciatione negativa*, Præfide Joh. Vorstio, Rectore, proposita, merito celebratus *dedicatoria*.

Carmen Heroicum (*eruditum & elegans*) in obitum Helix Putschii, Antwerpiani, Philologi clarissimi, ac commilitonis sui amicissimi, A. 1606. sub Joh. Sylvestri scriptum nomine, quod inter Epicedia, Conr. Rittershusii, J. Cui Altorfii, ni, *Vite Putschii*, Hamburgi A. 1608. in 4. edita, subjuncta, p. 112-115., occurrit.

BURCHARDUS JOHANNES UFFELMANN, Hamburgensis, J. U. Lic. & in patria Practicus.

Disp. Inaug. de Exceptionibus contra Instrumenta garentiata, ad P. I. Statutorum Hamburgensium Tit. XX. Art. V. Trajecti ad Rhenum 1710. in 4. V. *Hamburgum anni 1716. literatum* p. 34.

PAULUS VICCIUS, Hamburgensis.

Catechesis Mart. Lutheri, carmine Græco Heroico exposita, & interpretatione Latina ad verbum reddita. Rostochii 1603. in 8.

GEORGIUS VIETHE, Dithmarsus, Johannis, Dithmarsiz Borealis Præfecti (*de quo statim dicetur*), filius, Johannis autem Boethii, J. U. Doctoris, præfecturæ isti post parentem admoti, gener, & in eadem coadjutor atque successor. V. Ant. Heimreichii *Chronicon Dithmarsie*, Lib. III., c. 4., p. 250.

Exercitationes Juris, a D. Justo Sinoldo Schützio, J. C. Giessensi, Disputationibus XV. ad Institutiones conscriptæ, secundo per illum prælo examiniquæ, in Academia Giessena, subjunctæ. Giessæ 1656. in 4.

JOHANNES VIETHE, seu VITUS, Dithmarsus, Georgii, modo memorati, parens, post reditum ex Academiis & regionibus exteris, Dithmarsiz Borealis, ab A. 1626. (quo Joh. Rhodio successit), Præfectus, per lustra quatuor, fuit Ducalis, & Londini Dithmarsorum A. 1646. mortuus, officium D. Joh. Boethio, viduam autem D. Theod. Reinkingio, Cancellario Cimbriz regio, secundo illius marito, reliquit. Ob doctrinam insignem, & venam Poeticam, in lingvis etiam exoticis, felicem, a Sam. Rosenbohmio (1.) Anagrammate hoc celebratus est, Epigrammate illustrato:

*Joannes Viet, Dithmarsus. * His nova artium sedes in te.*

*Quæ sale Cecropio imitæ, quæ melle madentes
Arpinate, novem concinuerunt Deæ,
Hæc tu non Latio, velut ante, nec ore Pelasgo,
Scite alias linguam doctus utramque, sonas,
Sed Gallos Italosque redux imitaris, & omnes
Sic, alienigeno fame, delicias,
Quas peregrinanti tellus exotica passim
Nosse dedit, cupidis ingerit auriculis;*

*Ut te Ronsardi manes, manesque Petrarchæ,
Excepisse sacro pectore quisque putet.
ARTUM Menim HIS SEDES IN TE NOVA contigit: inde
Exanimis caput p. sthuma vita dari.
Galle mihi vates, mihi vates Itale salve,
Par redivivorum nobile Semideum!
Es tu, Vite, viges qui vita triplice, salve,
Hocque mei pignus semper amoris habe.*

Phil. Fabricio, in *Elegia ad Dithmarsiam* (2.).

--- Novenarum audit cura una sororum,
Ille gravis prisce dexteritatis bonus;

Ant. Heimreichio autem (3.) *Vir doctus & cordatus* (Ein gelahrter und verständiger Mann).

Confer de illo, præter modo laudatos, Phil. Fabricii ad ipsum *Elegiam*, l. c., lit. D. 5. & 6., obviam, Casp. Dancwerthii *P. III. Chorographia Cimbrica*, c. 16., p. 300., & Vinc. Barficii *Anagramma in Florilegio Holsatico* p. 7.

Disp. de Judiciis & foro competente, Præfide D. Ant. Matthæo proposita, Marpurgi 1607. in 4.

Carmina *avæde*, Latina, Gallica, Italica, a Rosenbohmio l. c. commendata.

ANDREAS ULCKEN, Hamburgensis, d. 18. Oct. A. 1645. natus, parentes habuit, e familiis Belgii haud obscuris, Henricum, mercatorem Hamburgensem, & Johannam de Dobbelaer, Dieterici filiam. Studiis Juridico-Politicis, ab A. 1659., Heidelbergæ (in Sam. Pufendorffii convinctu) Altorfiæque, per sexennium, incubuit, Belgium, Galliam, Italiam & Germaniam, sequenti peragravit biennio, & J. U. Licentiati titulum Tubingæ A. 1669. exambuit. A. 1671. e patria in aulam Christiani Alberti, Ducis Holsatici, Gottorpiensem transiit, & ab isto A. 1673. aulicis, A. autem 1682. Cameræ, regiminis & admissionis interioris, adscriptus est, Confiliarius, ac ad Procancellarii simul evectus dignitate. Ab eodem A. 1673. ad Comitum Circuli inferioris Saxonici Brunsvicensis & Lüneburgensis, A. 1674. in aulam Cæsaream, A. 1676. & 1678. ad Carolum II., Britanniz Monarcham (a quo dignitatem equestrem, torque donatus, obtinuit), A. 1677. ad Panegyrim irenicam Neomagensem (4.), A. 1679. in aulam Gallicam, sæpiusque deinceps ad Electores Saxonum ac Brandenburgicorum, Ducesque Brunsvicenses, ablegabatur. A. tandem 1687. Conventui de dissidiis Regis Daniz Principisque sui compositione Altonaviensi, minister hujus, quem vocant, plenipotentarius, interfuit, arduoque isti negotio, catarrho febrique continuo finem vitæ acclerantibus, cum Bibliothecam privatam aulicæ legasset Gottorpiensi, d. 23. Jan. A. C. 1688., ætatisque 43., est immortalis. Sponsam priorem, Mariam Elisabetham, Burch. Niederstädtii, Confiliarii Holsato-Gottorpiensis, filiam, d. 11. Jan. A. 1680. ante nuptias, amisit (5.), posteriorem autem domum quidem duxit, sed viduam, post sexennii convinctum, reliquit *ἀνέκτων*. V. M. Laur. Postelii, Ecclesiastæ Hamburgensis, Schediasma parentale, cum exuvia Hamburgi xlii Petriæ inferrentur, ibidem (sub titulo des Traur- und Ehren-Gedächtnisses H. Andr. Ulckens) A. 1688. in fol. publicatum.

Disp. de Obligatione adversus Patriam, Præfide Sam. Pufendorffio, Heidelbergæ 1663. in 4.

Disp. Inaug. de Curatore bonorum absentis. Tubingæ 1669. in 4.

Scripta nonnulla, quibus Christiani Alberti, Ducis Holsato-Gottorpiensis, Principis sui, causæ, adversus Christianum V., Regem Daniz, ἀνώνυμῳ (uti Tomo I. *Theatri Anonymorum & Pseudonymorum Placciani*, c. 3., p. 215., jam significavi) patrocinatus est, Germanica.

JODOCUS HERMANNUS ULICH, Tractus Crempensis scriba circa Annum 1660. provincialis,

Nomen insigne Frederici III., Regis Daniz in fol.

(Fertur etiam edidisse aliquid de Ordine Equestri Danico.)

M. HEINO VOGLERUS, Hamburgensis, Parochiz Billkirchenfis in insula Billiana, patriz vicina, Pastor, Mart. Ruaro (cujus complures ad eum supersunt epistolæ, *Cent. I. Ruarianarum num. 17.*, ac *Cent. II. n. 1. 2.*, alibi que, obvix),

000 000 00 2

(1.) P. I. Poem., Lib. II., p. 157. 158. (2.) in *Sylloge Epicediorum in obitum Joh. Nannii*, A. 1617. edita, lit. B. 7. b. (3.) in *Chronico Dithmarsico*, Lib. 3., c. 4., p. 250. (4.) Diploma, quo hæc legatio, cum plena de controversiis transigendi potestate, ipsi & Magno Wedderkopffio d. 10. Oct. A. 1677. est commissa, exhibet Joh. Christ. Linigii *Sylloge negotiorum publicorum*, A. 1794. edita, p. 148. 149. (5.) V. Epicedia D. G. Morhofii (in *Poem. German. p. 435-447.*), aliorumque, excusa.

obvix), Joach. Morlio (cujus *Protestationi contra Senatus Hamburgensis citationem* A. 1629. Carmen adjecit), aliisque viris doctissimis, ob eruditionem, familiaris & acceptissimus.

Leichpredigt über Georg. Neven, Past. zu Steinbeck, auß der Historie Eliz. Hamburgi 1618. in 4.

PETRUS VOGT, Rendesburgensis, J. U. D. & Cancellariz regiz Slesvigo-Holsaticz Glückstadiensis Consiliarius, gener Laur. Übbingii, Senatoris Flensburgensis, d. 9. Mart. A. 1665. Glückstadii defunctus. V. *Epicredia*.

Disp. Inaug. de Foro ac Judice competente causarum feudalium. Argentinz 1635. in 4.

GEORGIUS VOLCHARDUS, Hattstediz, vico urbi Husensi vicino, d. 30. Aug. A. 1637. natus, habuit Volqvardum Paisenium, illius initio Diaconum, ac Mariz deinde Elisabethz, viduz Ducalis Holsaticz, Ecclesiasten in arce Husensi aulicum, virum antiquz virtutis & fidei, pietatisque eximix. Qui, cum A. 1659. noctu, in lectulo, calamitates, quibus Cheronesus Cimbrica, bello, annonz caritate, morbisque contagiosis, afflicta, pene opprimebatur, deplorans, opem divinam imploraret, diem 10. Junii (qvo pax Dano-Svedica ab ipso, Parochisque vicinis, e suggestibus templorum est annunciata) finem istis esse allaturum, cœlitus, voce sonora, fertur esse edoctus. Parenti huic, post absolutum Husz ac Lüneburgi curriculum scholasticum, in Academiis autem Julia (A. 1656.) & Rostochiensis, Henricique Mülleri, Theologi religiosissimi, convictu (A. 1662. ac seqq.), Philosophico-Theologicum, in utroque successit officio, in Hattstediensis quidem A. 1665. (qvo uxorem etiam duxit M. Theod. Niemannii, Pastoris Slesvicensis, filiam), in aulico vero Husensi sequenti 1666. Vivis morte immatura A. C. 1671., ætatisque 34., excessit, cum annuo ante spatio, de fato, sibi imminente, voce, uti credebatur, cœlica esset commonefactus, istaque permotus, ut ad obitum se pariter atque auditores beatum præpararet, *in Savariæ* artem in singulis, ex eo tempore, inculcasset concionibus. Successit ipsi Affinis, M. Petrus Petrus, Parochus Haddebyensis, a Principe, ut defuncti viduz & orphanis eo commodius prospiceretur, aliis prælatus. Conjugem ejus secundis sibi junxit nuptiis M. Trogillus Arnkielius, Præpositus Apenradensis, qui, hanc vitæ illius mecum communicans narrationem, præclari eum Oratoris, Poetæ Historicique, ornavit elogio. Conf. de illo Joh. Melch. Kraffii *Husumsche Kirchen-Historie* p. 308. 309.

Tractatus Historicus, succincta methodo exhibens: 1. Synopsis Historiæ universalis, ab O. C. ad nostra usque tempora, cum annexo Autorum, e quibus historiæ petendæ, probatissimorum syllabo; 2. Synopsis Chronologicam, nobiliores epochas, in historiis occurrentes, explicantem; 3. Synopsis Geographiæ, tam universalis, quam particularis. Rostochii 1663. in 12. Nomen Autoris, qvò in titulo non comparet, Epistolæ subjectum est dedicatoriæ.

JOHANNES VOLCMARUS, Petri, Diaconi Utersensis filius, natus Hamburgi (in suburbio Georgiano) d. 23. Sept. A. 1660., Ecclesiastes initio fuit Henningi Meyerkronii, Legati ad Gallos Danici, ab A. 1688. (qvo Hafniz Licentiatum obtinuit titulum), in urbe Parisiensi, domesticus, Fridericique IV., regni Daniz tunc hæredis, in peregrinatione, A. 1693., aulicus. A. 1694. urbis Itzehoensis Pastor, Comitatusque Pinnebergici, nec multo post præfecturæ etiam Sreinburgensis, Præpositus a Christiano V., Monarcha, constitutus est, Danico. Hamburgum tandem, cum Ecclesiæ illic Catharinæ Pastor, in Abr. Hinckelmanni locum, d. 30. Aug. A. 1696., annitente, & aliorum ipsi suffragia conciliante, Joh. Theod. Schafshusio, Consule, esset electus, migravit, ac d. 3. Dec., post sermonem auspicalementem in Eccl. III. 10. 11. habitum, inauguratus, Doctoris Theologi titulo A. 1698. Witebergæ reportato (1.), Senior etiam sacri ordinis, post Joh. Winckleri obitum, d. 17. Apr. A. 1705. evasit. Obiit d. 27. Nov. A. C. 1715. ac ætatis 56. Vitæ ejus historiæ fufius exposuit Joh. Christoph. Wolfii, Gymnasii tunc Hamburgensis Professoris, ipsi paulo post in Pastoratu subrogati Catharino, *Programma funebre*, A. 1715. in fol. editum, & A. 1717., cum Concionibus Epicediisque in obitum illius, recusum. Conf. de illo *Partem XLVII. der Gelehrten Famæ* p. 869. 870., *die Neue Zeitungen von gelehrten Sachen*, num. 51. A. 1715. p. 446. 447. Löschers *Unschuld. Nachr.* A. 1715. p. 1150. 1151., Joh. Alb. Fabricii *P. II. Memor. Hamburg.*, p. 626. 879. & Ej. *Epistolam*, qua Pauli Colomesii *Opera*, junctim a se edita, A. 1709. ei inscripsit *dedicatoriam*. Joh. Frid. Mayerus eum *Theologum sua laude majorem* vocavit in *Or. de Joh. Bugenbagii meritis*, p. 8.

Disp. de Potestate judiciaria circa ministerium Clavium, Præfide D. Joh. Oleario. Lipsiæ 1684. in 4.

Disp. Inaug. de Meritis Adami in statu integro, Præfide D. Joh. Baggero, Seelandiz Episcopo, proposita, Hafniz 1688. in 4.

Der Prophet Elias, in seinem Eifer, wie ihm getreulich hat nachgeeeifert Antonius Reiser, Th. Lic. und Pastor zu S. Jacob in Hamburg, in einer Predigt, auß 1 Reg. XIX. 10., vorgestellt. Hamburgi 1686. in 4.

JUSTUS THEODORUS VOLCMARUS, Glückstadiensis, J. U. D. & urbis patriz Senator. V. D. G. Morhofii duo in supremos Juris honores, Kilonii A. 1681. ei collatos, carmina, *Lib. III. Charitum*, p. 240. 241., obvia, & Henr. Hamerici, Rect. Rendesburgensis, in eosdem *Epigraphen*.

Disp. de Tempore ante tempus. Gryphiswaldiz 167.. in 4. (V. H. Hamericum l. c.)

Disp. Inaug. de Jure Optionis, Præfide D. Bernh. Schultzio. Kilonii 1681. in 4.

JOACHIMUS VOLSCHOVIUS, scholz Hamburgensis, ab A. 1699., Subrector.

Diff. de Nativitate Christi, ad Luc. II. 10. 11. Hamburgi 1698. in 4. V. Jac. Frid. Wildeshusii *Bibliothecam Disputi.* in V. & N. T. p. 65.

JOHANNES VORSTIUS Junior, Wesselburiz, Dithmarsiz borealis vico, A. 1623. in lucem est editus, & perperam proinde, sicut alibi (2.) jam monuimus, ab Alb. Bartholino (3.) Danis annumeratur, a G. M. Königio autem (4.), & Adr. Baileto (5.), hunc secuto, Berolini, in Marchia, natus esse perhibetur, Brandeburgica. Patrem habuit Martinum, vici istius Pastorem, & Dithmarsiz simul Borealis, ab A. 1619., Præpositum, Joh. Vorstii Senioris, Brabantini, Presbyteri Itzehoensis, ac supremi simul Ecclesiarum Holsaticz regiz Antistitis, *Tomo sequenti* celebrandi, filium. Primis literarum rudimentis in Dithmarsia, scholisque Itzehoensi & Hamburgensi, Philosophiæ autem & Philologiæ scientiæ, in Gymnasio Hamburgensi, a Joach. Jungio, Bernh. Werembergio, Joh. Ad. Tassio & Henr. Vegetio, hujus Professoribus, accurate imbutus, Witebergam A. 1644. se contulit, & Jac. Martini, Paulum Røberum, Willh. Lyserum ac Joh. Hülsemannum, Theologos, Aug. Buchnerum, Andr. Sennertum & Joh. Er. Ostermannum, Philologos, Johannemque Sperlingium, Christoph. Notnagelium, Joh. Scharfium ac Mich. Wendelerum, Philosophos, integro audivit biennio. Impetratis illic, Brabevta Wendelero, supremis Philosophiæ honoribus, Georg. Mülleri, Senatoris Hamburgensis, præfectus filii, A. 1646. Helmstadium, in ædes Georg. Wernerii, Jcti, transiit, Georgique Calixti, Conr. Horneji,

(1.) V. Henr. Pippingii *Triadem memoria Theol. renov.* p. 1460. de Scr. Dan. p. 52. (4.) in *Biblioth. Veteri & nova* p. 856.

(2.) in *Hypomnematis ad Alb. Barthol. de Scr. Dan.* p. 318. (3.) in *Lib. de Scriptoribus personis*, T. I., p. 188.

(5.) in *Lib. de Scriptoribus personis*, T. I., p. 188.

neji, Herm. Conringii ac Christoph. Schraderi, Acad. Juliz luminum, institutione & consuetudine, per duos itidem annos, gavissus, invidendos in polymathia sacra pariter atque profana fecit progressus. Horum, postquam Jenam A. 1648. cum discipulis abierat, praelara adeo dedit specimina, ut non solum in Majoris utriusque, Muszi, Cundisii, Sleevogtii, Stahliz, Professorumque aliorum, facile se insinuaret amicitiam, sed Friderico etiam, Duci Holsato-Gottorpiensi, dignus videretur, quem suis in Academia Rostochiensis Alumnis Ephorum A. 1649. praefereret. Studia horum Rostochii quadriennio moderatus continuo, editis Disputationibus argumenti Historici, Philologici & Philosophici, perenuditis quamplurimis, brevi inclauit, ac deinde A. 1653., missione a Principe impetrata, Belgium foederatum itinere peragravit literario, & Christ. Matthiz, Dav. Blondello, Adolpho Vorstio, Joh. Coccejo, Jac. Golio, aliisque Viris summis, familiariter innotuit. Eodem A. 1653. a Senatu Flenopoleos mex ad Scholz publicz vocatus Rectoratum, *functionem* hanc, Thoma Reinesio iudice (1.), *saris honestam, & viam ad majora capeffenda monstrare idoneam*, per septennium, ingenti cum famae suae, & Athenaz ipsius, incremento, praelare administravit, intereaque temporis, M. Nov. A. 1655., Rostochii Theologiz Licentiatum titulum obtinuit, ac A. 1656. Saram, Jodoci Valepagii, tractus Stapelholmenfis Scribz publici, filiam, duxit uxorem. Professionem Academiæ Juliz Theologicam, quæ hic viventi, Henr. Langenbeckii, Cancellarii Guelphici, & Herm. Conringii, offerebatur literis, quo erat candore, ab omni in facris simulatione & dissimulatione alieno, Gerh. etiam Titii, Antagonistæ, laudes merito, recusavit, quod, a pluribus jam annis (uti Reinesianæ ad ipsum haud obscure passim docent epistolæ), non omnia Lutherianorum dogmata probaret, & Reformatorum imprimis de S. Coena amplecteretur sententiam, in Epistola Diatribes *de Gratia divina* inauguralis, ad Frid. III., Daniz Regem, dedicatoria, illorum notante errores, A. 1655. præteritam, suæ autem ipsius menti doctrinæque haud congrua alibi nollet inculcare (2.). Eandem ob causam A. 1660. officio Flensburgensi sponte se abdicavit, & Gymnasiu ad Svevum Coloniensis Rector, suæque simul Bibliothecz Ephorus, a Friderico Wilhelmo, Electore Brandeburgico, constitutus; palam ad Reformatos defecit, illorumque de S. Coena doctrinam, *tribus Dissertationum sacrarum libris*, ac *Epistola ad Warnerum Freundium*, A. 1662. editis, contra Lutheranos tueri non dubitavit. In quibus cum Joh. Gerhardi, aliorumque Theologorum Lutheranorum, lapsus nonnullis *non sibi familiari animose perstrinxisset, trabrones se irritasse, ab horum successoribus, Joh. Muszo, Christ. Chemnitio, Christ. Dreiero ac Gerh. Titio, ut Joach. Lud. Reimerum, Sam. Cocum, Wolfz. Ouwium* (Pastorem ex auditore ipsius Flensburgensem, satis duriter in Apostasiam Præceptoris invecum (3.)), aliosque minoris famæ adversarios, taceam, facto impugnatis agmine, didicit. Chemnitio, Dreiero, Titio & Reimero, schediastmata aliquot apologetica, sed haud impune, reposuit, cæterorum invecivas nullo, svasu Thomæ Reinesii, in controversia hac Eucharistica ipsi ac Reformatis *ἐπεψήφισα*, dignatus responso. Is enim, nuntiata amici apostasia, in literis, ad illum Liptiz d. 22. Apr. A. 1662. exaratis (4.), inopinatum sibi ejus ex Holsatia (*in qua fortuna favebat, ductaque uxor, nati liberi, & cetera, quæ caræ habere solemus mortales, obveniant*) discessum accidisse, præfatus, contilium ipsius, *ἢ μή ἐπεσθῆναι* probavit, seque de *Dissertationum sacrarum* argumento prorsus cum eo sentire est professus, de adversariorum autem turba conqvesto hoc, in epistolis aliis, A. 1664. scriptis (5.), suggessit monitum: *Querebaris de intemperie quorundam, qui, facto quasi coetu, & totis castris, te invadant & oppugnent. Sane doleo molestias tibi creari, quæ sine invidia frus suis bonis, & tranquillum vivere, malim. Hoc vero ubi mebis, puto, si, quos ἐνδύρηνουσιν & ἰδὲν ὑποσπάζειν ἔτιρῃσσι, feras, & dum æstus animorum detumescat, expectes: quo processeris longius, eo plus te ipsum læseris.* Paruit huic noster, & relicta aliis Theologiæ disputatrice, ad studia elegantiora reversus, vitam reliquam lucubrationibus maximam partem impendit Philologicis, & utilissimis in scriptores antiquos laboribus. Quibus eruditionem suam, variam pariter atque solidam, orbi ita approbavit literato, ut, communi hujus consensu, etiamnum, anno licet *xxx* Christianæ 1676., ac ætatis 53., die 4. Augusti, jam mortuus (6.), Viri in facris literis, Patrumque monumentis, versatissimi, Philosophi accurati, Philologi eximii ac *πολυγλῶσσοι*, Antiquarii insignis, Criticique ac Censoris dictionis Romanæ perquam judiciosi, posthuma reportet elogia. Amicis suis, præter Thomam Reinesium (cujus *Inscriptionum* opus præclarum, haud pauca illi debuit subsidia (7.)), Georg. Galixtum, aliosque jam laudatos, annumetavit Joh. Tob. Majorem, Thom. Bangium, Joh. Reinbohtum, Theologos, Henr. Ernſtium JCrum, Joh. Henr. Meibomium, Thom. Bartholinum, Joelem Langellottum, Medicos, Wilh. Langium, Joh. Frid. Gronovium, Lucam Langermannum, Joh. Henr. Hottingerum, Joh. Schefferum, Joh. Casp. Svicerum, Joh. Andr. Bosium, Joh. Jonsium, Joh. Frischmuhtium, Andr. Müllerum, Jac. Thomafium, Philologos celeberrimos, aliosque ordinis literarii in Germania, Dania, Cimbria & Batavia, proceres. Equibus Thomafius, eum sibi, *Theſaurum linguæ Latinæ* Fabro-Buchnerianum A. 1672. locupletiotem edituro, suas ad hunc observationes prompte communicasse, grato testatus est animo (8.). Vitæ ipsius seriem, ad A. usque 1655., Casp. Mauriti, Theologi Rostochiensis, *Programma, Disputationi illius Inaugurali* eodem præmissum, reliqua vero alii, jam allegati, suggesserunt. Præter quos conferri etiam de ipso possunt Thomæ Reinesii ad illum *Epistolæ*, Joh. Christoph. Beckmanni *Catalogus Biblioth. Francofurt. p. 467.*, Joh. Alb. Fabricii *Centuria Plagiariorum, num. 75., lit. N. 1. b.*, Thomæ Crenii *Animadversiones, P. I., c. 6., §. 4. & 5., p. 100-105., P. II. p. 231. 240., P. III., c. 3., p. 91-98., P. VI., c. 1., p. 24. 25. 37. 38., Val. Alberti Intereſſe præcipuarum religionum p. 409.*, Sam. Schelvigii *Diff. de incrementis Bibliothecæ Gedanensis p. 17.*, Joh. Fabricii *Pars IV. Hiſt. Biblioth. Fabric. p. 89. 90. Isagoge nostra ad Hiſt. Cimbr., P. II., c. 5., §. 4., p. 104., & P. III., c. 3., §. 8., p. 280.*, Index Rectorum s. holtz Flensburgensis, in *Novis Lit. Lubec., M. Off. A. 1702., p. 299.*, obitus, & *Schediaſma de Scholæ Flensburg. hiſtoria Germanicum p. 14. 15.*

Catalogus Bibliothecz ejus, in 4. editus, in Jacobi le Long. *P. II. Biblioth. sacræ, p. 454., allegatur.*

ELOGIA.

Herm. Conringio (*in præfat. ad Paradoxa de Nummis Hebræis p. 23.*) *Vir audit longe doctissimus.*

Joh. Frid. Gronovius (*in Epistola ad eum, Valerio Maximo ipsius præfixa*), *serio illum & cordate Musas tractare amoeniores, judicat.*

Joh. Schefferus (*in præfat. Justini, A. 1678. editi*) eum, ac J. G. Grævium, *Virus summos & optimos appellat.*

Joh. Ericus Ostermannus, in *Epistola, Parti II. Philologiæ ipsius sacræ præfixa*, ita ad eum: *Multum te colo, Vir Clarissime, ob amorem singularem, non in Græcas tantum foederis novi, verum etiam Orientis universi, literas, quas ira mihi visus es in eruditissimis Dissertationibus tuis animo complexus esse, ut unus commodus judicandus sis, qui litem illam de Hellenistica definiat ad extremum.*

(1.) *Epist. 18. ad Vorstium p. 44.* (2.) V. ipsius *Epistolam priorem ad Gerb. Titium, & Titii præfationem*, suo ad hanc *Responsa* præmissam, (3.) *in Epist. dedic. der Erinnerung vom Mißbrauche der Kleider, p. 14. & seqq.* (4.) V. Reinesii *Epistolæ ad Vorstium, num. 54. p. 53. 54.* (5.) *I. c. num. 27., p. 59. & num. 29. p. 61. 62.* (6.) V. Henr. Wittenii *T. I. Dinr. Biograph. Sec. XVII., ad A. 1676.* (7.) V. Adæ Erud. Lippz, *M. Apr. A. 1672., p. 89.* (8.) *in præfat. editionis sue Theſauri illius, Lipsiæ A. 1630. in fol. encausa.*

Joh. Leusdenio (Diff. XII. Philologi Hebræo-Græci, de N. T. Hebraïsmis, P. I., §. 4. & 6.) Vir audit doctissimus; Mathix Wasmutho (P. II. Vindiciarum S. Hebrææ Scripturæ p. 258.) Vir clarissimus; Henr. Meibomio Jun. (in Epist. de Historia Medicorum scribenda p. 8.) Vir longe doctissimus.

Joh. Georg. Grævio (in præf. Justini, A. 1701. editi) Vir variis eruditis ingenii monumentis celebris.

D. G. Morhofius (Orat. VII. p. 243.) illustribus eum orbis literati e Cimbria annumerat sideribus.

Ant. Reifero (in Apologia pro Epistola consolatoria p. 30. 31.) Scriptor audit nuperus & recentior in religionis quidem negotio inconstantia nota, verum in re Grammatica plurimum, inter quos Frischmuthius & Saubertus eminent, elogio insignis.

Laur. Bodockio (in Programm. Rostochiensis de vita Hansii Mauriti, discipuli ejus, funebri) Vir singularis industria, maximeque in curando officio fidelitatis.

Ant. Bænzio Lib. I. de Calceis Hebræorum, c. 1., p. 69.) Vir pereruditus & diligentissimus.

Joh. Henr. Hanero (in Miscellaneis Philologico Criticis; num. 17.) Amicus suus magnus.

Sev. Walth. Slutero (in Diff. de Colloquio Nicodemi cum Christo, lit. B. 2. a.) Vir eruditissimus.

Thomæ Crenio (P. II. Animadvers. p. 235.) Vir variis eruditis ingenii monumentis celebris.

Joh. Frid. Hekelio (in Notis ad Mich. Barthii Vitam Virgilii p. 18.) Philologus consummatissimus.

Pet. Rabo (in Boeciaal van Europa, M. Sept. & Oct. A. 1694., p. 222.) Een Mann van doorkorende Kennisse; it. (M. Mart. & Apr. A. 1691., p. 294.) De Hooggeleerde, en voortreffelike Hoofdmann der Hebræïsche Taalkenners.

Joh. Fabricio (P. IV. Hist. Biblioth. Fabric. p. 39.) Philologus πολυμαθὴς, πολὺ γράφας, deque sacris & profanis scriptoribus egregie meritis.

CENSURÆ.

Gerh. Titius, in Repetitione doctrinae Protestantium de S. Cana, illi opposita, p. 80. 81., eruditionem ejus Patrologiam hinc verbis extenuat: Imprudenter profecto foret, quisquis homini mei simili, b. e. vix mediocriter docto, tam temere & profuse de omni ævi, nemine excepto, quicunque hanc rem attigerunt, Doctorum, non nisi de pane vocationis intelligentium, sententiis ampullari auso, fidem habere properaret; Cum ipse vastum illud lectionis omni ævi Doctorum pelagus nunquam sit emensus, nec per ætatem & obstacula hactenus emecti potuerit, sed, quod amici ejus inter nos norunt, & res ipsa loquitur, cymbam saltem in littore sit periclitatus.

Christ. Chemnitius, in Defensione Joh. Gerhardi contra illum, Sect. 26., eum, ob apostasiam, criminis lese majestatis, in Christum Salvatorem commissi, insimulat; Sect. 2. autem, præteritiam ejus, in notandis Theologorum Lutherorum præcipuorum, Jac. Andreæ, Chemnitii, Hunnii, Meisneri, Graueri, Glasii, Brochmanni, Waltheri & Gerhardi, lapsibus, ingentem detestatus, præter Wendelinum, scribit, & Erbmannum, vix hactenus visum fuisse, qui spiritus sibi sumpserit majores, & qui pro majore delectamento habuerit, inter alienorum nominum cadavera vagari. Cui censuræ Vorstius, in Epist. ad Chemnitium priore, p. 47-51., respondit, & præter alia, p. 48., hæc regessit: Soleo ego, in opusculis meis, qui quos errores errasse videantur, libere monere, atque causas quoque, quamobrem pro errore habendum hoc vel illud sit, adjicere. Atque isto consilio, non Joh. Gerhardi tantum, sed & Beza, Castalionis, Salmasii, Calixti, Horneji, pluriumque aliorum, παρρησια, ubique occasio tulit, detexi & refelli.

Ant. Reiferus (in wiederholten & ewigse wieder Christ. Pauli, p. 194.) eum vocat einen bekandten Mammelucken.

Ol. Borrichius, in Defensione Vossii & Strada contra Casp. Scioppium p. 307., illum, in scriptis de Latinitate, Scioppio additiorem esse, judicat.

Thomas Crenius, in Animadversionibus, P. XIV., p. 46., ignaviam defuncto hisce verbis immerito exprobravit: Nimirum d' sciebat homo ἀπαρξῆ, αὐτὸς αὐτοῖς, ut Reclor scholæ Joachimicæ vallis, Coloniam translata, fieret, & sequi desertorium posset. Novimus enim hominem, & qui nobiscum eum cognoverunt, nos non mentiri sciunt. Alibi (P. I. Animadv., c. 6., §. 5., p. 104.) non pigritia solum, sed & pligiorum, eundem insimulavit, ita scribens: Vorstius sane tantum non potuit a lectione Romanorum, quantum videri volebat. Superveniebat aliorum laboribus, addebat, demebat, corripiebat, inventisqve aliorum fruebatur, non propriis, ipseque, parum de suo proferens, omnia sibi fere vindicabat. Indices maximi Boecleri in Corn. Nepotem, & Cl. Freinshemius in Justinum, multo pleniores reddidit hic Reclor scholæ Joachimicæ, quæ Colonie Brandenburgicæ est; at novos in Sulpit. Severum & Val. Maximum, quos cum notis suis edidit, adornare indices nimis laboriosum erat huic homini, in labore remisso nimis, parumque patienti. Lege, quæ de hoc multis præfixa. Non vituperamus ejus adjecta, sed, quod ille ipse, nullibi non utilitatem Indicum, tam ample, quam vere, prædicans, nullos omnino suis abs se editis libris subjunxerit, eruditus vehementer dolet. Similia his reperit Parte XV., c. 1., p. 90. 91., ac Parte VIII., c. 2., §. 4., p. 89-93., ubi aliquot nostro plagia (e Casp. Scioppii Lectionibus suspectis, & J. F. Gronovii Observationibus), in Notis ejus ad Justinum a se deprehensa, exprobrat, simulque negligentiam, in locis Veterum allegandis, hisce verbis objicit: Capita & versus, nisi inveniat ab aliis adducta, non addit, quod perspicuum est indicio, Vorstium ipsa Romanorum loca non evoluisse, nec examinasse sed alienis oculis vidisse; quare, si addit, prævios habuit istiusmodi Autores, loca ita citantes. Sane diversitas adlegendi scriptores, quam in Vorstio observavi, fecit, ut tantus mihi non videretur, quantus aliis forte. Verum censorem hunc rigidum, nodos in scirpo hostili quærentem animo, & Vorstium tot plagiorum accusantem, in Notis suis ad Joach. Pastori Tr. de Institut. Juvent., p. 227., e Vorstii ipsius Epistola libri de falso suspecta Latinitate dedicatoria, prolixam de lingvæ Latinæ laudibus periocham, iisdem verbis, plagio insigni, descripsisse, ab Anonymo Epistolæ brevis, ad Theod. Janssonium d. 15. Jul. A. 1705. scriptæ, & seorsim in 8. editæ, Autore φθασαυνοφανεπὺς est ostensum. Id quod nec ipse, P. XIV. Animadversionum p. 143. 144., negare potuit, Vorstii illic nomen, festinationis vel memoriæ vitio, esse omissum, cautus.

SCRIPTA EDITA.

I. LATINA.

α. PROPRIA.

Disp. de nomine tetragrammato יהוה, Præside M. Joh. Reichio, Lubecensi. Witebergæ 1646. in 4.

Disp. de Imagine Dei in homine, Præside D. Jacobo Martini. Witeb. 1646. in 4. (V. C. Mauriti Progr. cit.)

Diatriba Chorographica de quibusdam Regionibus, quarum in Historia sacra fit mentio, ab ipso conscripta, & Præside Christoph. Notnagelio, Math. Prof., defensa. Witeb. 1646. in 4.

Exerc. de primariis Sedibus Episcopalibus veteris Ecclesiæ, imprimis Romana, ab ipso conscripta, & Præside D. Joh. Tob. Majore proposita. Jenæ 1648. & (si Catalogus numd. A. 16 1. autumn. p. 36. fidem meretur) Rostochii 1651. in 4. Recusa in Thomæ Crenii Fascic. Exercitationum Theologico-Historicarum, Leidæ A. 1697. in 8. edito (cujus recensum Ludolphi Neocori Bibliotheca libh. nov., M. Oct. A. 1697., p. 460-467., exhibet). Nonnulla hujus argumenti Autori Thomæ Reinesii Epistola ad eum tertia, p. 15-19., suggessit.

Exerci-

- Exercitationes duæ, quibus sacra *ἱστορία* (de Sefach Jer. XXV. 26. & Li. 41., ac LXX. annorum captivitate) expenduntur. Jenæ 1649. in 4. Recusa, in *Διατριβῇ Exercit. Academicarum*, Rostochii A. 1651. in 4. T. Reinellii, a Vortio in nonnullis dissentientis, monita ad eas *Epistola ad illum XII.*, p. 32. 33. 34., exhibet.
- Positiones miscellæ, Rostochii 1649. in 4. (*V. Catal. Biblioth. Lipsorp.* p. 202.)
- Diff. de Temporibus, quibus Medi ac Babylonii ab Assyriis defecerunt, deque singularum istarum gentium, quæ postea fuit, conditione. Rost. A. 1650. in 4. Recusa ibidem (*in Exercit. Acad. Διατριβῇ*) A. 1651. in 4.
- Exerc. de Invito & sponte factō. Rost. 1650. in 4.
- Diff. de Synedriis Hebræorum. Rost. 1651. in 4. Recusa, in Thomæ Crenii *Fasciculo IV. Opusculorum ad Historiam ac Philologiam sacram spectantium*, Roterodami A. 1694. in 8. V. *Acta Erud. Lips.*, M. Febr. A. 1695., p. 96. Cousini *Diar. Erud. Gall. A. 1695.*, n. 34., p. 605-610., Chauvini *Diar. Erud. Roterod. Gallicum*, M. Jul. & Aug. A. 1694., p. 482-489., & Pet. Rabi Boockjaal *Europæ*, M. Sept. A. 1694., p. 222-226.
- Disp. de LXX. Hebdomadibus annorum, quas Angelus Dan. IX. determinat. Rostochii (& seorsim, & in *Διατριβῇ*) A. 1651. in 4. Contra hanc, ex accentuatione, Matth. Wasmuthus, P. II. *Vindic. Scr. Hebr.*, p. 255. & seqq., multa passim disputat.
- Cogitata quædam de stylo Novi Testamenti. Rost. 1651. in 4. Recusa, in T. Crenii *Fasce Exercit. Theologico-Histor.*, Leidæ A. 1697. in 8. V. Neocorum *l.c.* p. 460-467. Prælium fuisse *Philologia sacra de N. T. Hebraismus*.
- Exerc. Physica de Appetitu sensitivo & Affectibus. Rost. 1651. in 4.
- Exerc. de Virtute. Rost. 1651. in 4.
- Exerc. de Justitia (*Resp. Sam. Rachelio, Dithmarso, JCo deinde Acad. Kiloniensis*). Rost. 1651. in 4.
- Dispp. II. Politicæ de Summa potestate civitatem gubernandi, quam unus obtinet (*Resp. Wolfg. Ourmio, Flensburgensi, patria deinde Pastore*). Rost. 1651. in 4.
- Exerc. Log. de secunda Mentis operatione, hujusque signo oratione externa (*Resp. eodem*). Rost. 1651. in 4.
- Positiones miscellæ (*Resp. Frid. Fabricio, Slesvicensi*). Rost. 1651. in 4.
- Exercitationum Academicarum *Διατριβῶν*, quarum I. de temporibus, quibus Medi & Babylonii ab Assyriis defecerunt, II. de 70. Annis captivitatis Hebræorum & vastitatis Hierosolymitanæ, III. de tempore, quo templum Hierosol. instauratum fuit, IV. de voce *Sefach* Jer. XXV. 26. & Li. 41., deque expugnatione Babylonis, a Cyro facta, & V. denique de 70. Hebdomadibus annorum, Dan. IX. prædictis, disserunt. Rost. 1651. in 4. Recusum, in T. Crenii *Fascic. III. Opuscul. ad Hist. & Philol. S. spectantium*, Roterodami A. 1693. in 8. V. *Acta Erud. Lips.*, M. Dec. A. 1693., p. 544. Cousini *Ephem. 33. Erud. Gall. A. 1695.*, p. 589. 590., Chauvini *Diar. Erud. Roterod.*, M. Maj. & Jun. A. 1694., p. 379., & Pet. Rabi Boockjaal, M. Sept. & Oct. A. 1693., p. 238-245.
- Tres Philologicæ & ex parte Philosophicæ Diatribæ in Lev. XVIII. 18., Eph. IV. 8., &c. Rost. 1652. in 4.
- Disquisitionis brevis de quibusdam veterum Autorum assertionibus. Rost. 1652. in 4.
- Diff. de τοῖς Ἑβραίοις, quorum cap. VII. & XII. Johannis fit mentio. Rost. 1652. in 4.
- Diff. de nominibus propriis rerum & personarum, quæ ex nomine veri Dei proprio *יהוה* sunt composita. Rost. 1652. in 4. (Disputt. duæ de veri Dei Nominis proprio *יהוה* Rost. 1652. in 4. memorantur in *Catal. Biblioth. Mayerianæ* pag. 117.)
- Diff. brevis de Causa per se & per accidens, itemque de Physica & morali. Rost. 1652. in 4.
- Diff. de Syllogismo infinito. Rost. 1652. in 4.
- Syntagma Miscellaneorum Academicorum, in quo varia, quæ ad Philologiam & historiam spectant, VI. Disputationibus & capitibus XII. exponuntur; Augusto, Duci Brunsvicensi, inscriptum. Rost. 1652. in 4. Recusum, in T. Crenii *Fascic. V. Opuscul. ad Hist. & Philol. S. spectantium*, Roterodami A. 1695. in 8. V. Cousini *Ephem. 35. Erud. Gall. A. 1695.*, p. 620., Chauvini *Diar. erud. Roterod. A. 1694.*, M. Sept. & Oct., p. 624-630., & P. Rabi Boockjaal A. 1695., M. Mart. & Apr., p. 293-303. Capita ejus V. priora de nomine *יהוה*, VI. de quibusdam nominibus propriis Biblicis, VII. de novis aliquot Versionibus vulgaribus, VIII. & IX. de Enunciationibus Hebræorum negativis universalibus, X. de nominibus quibusdam propriis Gen. 10., XI. de Magis Persarum, & XII. de observationibus miscellis, disserunt. Commendatur a Joh. Diecmanno in *Gymnasmate de lingua primigenia Hebræa* p. 18., impugnatur autem a M. Imman. Webro, Milnico, in *Exercitio Grammatico ad יהוה Hebr. XIII. 16.*: *Τοιούτοις θυσίαις εὐαγγελίαι οὐ δίδως, capiti VII., versionem ejus vulgatam defendenti, opposito*, editoque Lipsiæ A. 1683. in 4.
- De Latinitate, quæ suspecta esse possit, deque Latine ac Germanicæ lingvæ convenientia, brevis Diatribe. Rost. 1652. in 8. Primas exhibet lineas libri (de quo mox dicitur) *de Latinitate falso suspecta*, triplo auctioris, prorsusque immutati, qui A. 1665. prodit. T. Reinellius, *Ep. 14.*, p. 40., ita de illa ad Autorem scripsit: *Suspecta Latinitas tua nostris Philologis per placet, excelsæque æmulus elegantis studii, qui pluram tuas in adificabunt.*
- Exercitationes VII. de quibusdam ad Philologiam orientalem spectantibus (*Resp. Andr. Müllero, Præposito postea Berolinensi πολυχρόνῳ*). Rost. 1653. in 4. Recusa, in T. Crenii *Fasce Exercitationum Philologico-Historicarum*, Leidæ A. 1697. in 8. V. L. Neocori *Biblioth. libr. nov.*, M. Oct. A. 1697., p. 460-467.
- Disp. de Sceptro & Judicibus posterorum Judæ, usque ad Messie adventum e Gen. XLIX. 10. Rost. 1653. in 4.
- Disp. de Paradiso. Rostochii 1653. in 4. Ibidem, una cum præcedente eodem anno 1653. in *Dissertationum Sacrarum syntagmate recusa*.
- Dissertationum sacrarum, earumque Historicarum & Philologicarum, breve Syntagma, in quo agitur: I. de tenente sceptrum ac Magistratu, qui ex Judæ posteris non deficere debuerunt, donec Messias venisset, e Gen. XLIX. 10.; II. de quatuor vulgo sic dictis Monarchiis; III. de Paradiso. Rost. 1653. in 4. Recusa, in T. Crenii *Fasciculo IV. Opuscul. ad Hist. & Philol. S. spectantium*, Roterodami A. 1694. in 8., una cum *Diff. de Synedriis*, in cujus recensu Ephemeridum literariorum de utrisque loca indicavimus. Primam illarum Matth. Wasmuthus, in *Disp. de usu Philologia Hebrææ in Theologia Exegetico-Polemica*, c. 2., impugnavit.
- Diff. de studio Sermonis, tum veri, tum falsi. Rost. 1653. in 4.
- Diatribe de Necessario. Rost. 1653. in 4.
- Disp. de Supposito & persona (*Resp. Christ. Kortholto, Theologo postea Kiloniensis*). Rost. 1653. in 4.
- Diff. de Qv.: An Logica, seu Dialectica, in Philosophicæ partibus sit numeranda? Rost. 1653. in 4.
- Disp. de prima Mentis operatione, ejusque differentis. Rost. 1653. in 4.
- Disp. de Enunciatione universali, tum affirmativa, tum negativa. Rost. 1653. in 4.
- Diff. de Legibus. Rost. 1653. in 4.
- Disp. Inaug. de divinæ Gratæ, in hominibus tum primum convertendis, tum in fide conservandis, efficacia & operandi

randi modo, pro gradu Licentiz, Præfide D. Casp. Mauritio, d. 8. Nov. A. 1655. proposita. Rost. 1655. in 4. Præmissa est Epistola ad Frid. III., Regem Daniz, dedicatoria de Reformationum erroribus, nullam dogmatis mentionem injiciens Eucharistici; cum applausibus J. G. Dorschei & Herm. Schuckmanni, Theologorum Rostochiensium, metricis.

Disp. de Enunciatione negativa, præsertim externa, in schola Flensburgensi (Resp. Joh. Lundius, Flensburgensi, Ecclesiasta postea Tunderensi doctissimo) proposita. A. 1656. in 4.

Disp. de lingua omnium prima, deque hujus, ut Scriptura vocat, confusione, in schola Flensburgensi (Resp. Joh. Ewaldi) proposita. A. 1657. in 4.

Philologia Sacra, seu Comm. de Hebraïsmis Novi Testamenti, qvo, quicquid Hebraïsmorum in toto N. T. reperitur, pene omne recensetur, in certas classes digeritur, atque ipsarum linguarum orientalium collatione illustratur, non pauca item alia, tum Theologica, tum Philologica, attinguntur & pertractantur: Opus in partes duas divisum, quarum prima seorsim initio Lugd. Bat. A. 1658. in 4., utraqve autem, cum Indicibus locupletissimis, Amstelodami A. 1665. & Francofurti (adjuncta Diatriba de N. T. Adagis) A. 1705. in 4., prodiit. Ab Henn. Wittenio (T. I. Diar. Biogr. Sec. XVII., ad d. 4. Aug. A. 1676.) perperam sub Philosophiæ sacre allegatur titulo. Περὶ γυναικὸς ejus Autor dedit in Cogitationis de stylo N. T., Rostochii A. 1651. editis, Spicilegium autem A. 1670., in Epist. dedic. Diatribes de Adagiis N. T., est pollicitus. Recensum Partis I. Joh. Galloësius, in Diario Erud. A. 1667. Gallico, Ephem. 9., p. 681. 682. edit. Lat. Nitschianæ, utriusque vero, sed parum accuratum, Joh. a Gavern, in Boockjaale der geleerden Wetseid, M. Jul. & Aug. A. 1706., p. 30-39., exhibuit. Commendarunt illud Thom. Reinesius (Epist. etiam 23., p. 52., Vorstio, Hebraïsmos ejus apud intelligentes esse in pretio, nuncios) Joh. Henr. Hottingerus (non obscura se in illo eruditionis & πολυπραγμοσύνης deprehendisse specimina significans), Thom. Bartholinus (opus cedro vocans dignissimum), Joh. Schefferus, Bernh. Gosmannus, Joh. Er. Ostermannus (cujus verba inter Autoris recitavimus elogia), Joh. Frischmuthius (Diff. quoque III. de Fædere novo, ad Jer. XXXI., c. 2., §. 17., opus appellans eruditum), Joh. Casp. Svicerus & Joh. Mohtius, in Epistolarum ad Autorem excerptis, editioni Amstelodamensi præfixis, Joh. Galloësius I. c., Joh. Saubertus Jun in Or. auspici de studii L. Hebr. in Theologia necessitate p. 8., Joh. Henr. Heideggerus in Enchiridio Biblico, Lib. III., c. 2., p. 687., Gerh. Meierus Lib. II. Biblioth. Theol. contracta p. 210., Christ. Kortholtus in Introduct. ad stud. Theol., c. 4., Theor. 3., §. 2., Joh. Olearius Jun. in Diff. de stylo N. T. p. 80. 176., & alibi passim, Aug. Pfeifferus in Introduct. in Orientem p. 45., & in Critica Sacra, c. 3., p. 82., D. G. Morhofius T. I. Polyhist., L. 4., c. 6., p. 76., Christoph. Cellarius in Diff. de soluta orationis Scriptoris, scholarum usui commendandis, §. 17., p. 15. Joh. Georg. Præsius (miram in colligendis Hebraïsmis Autori tribuens industriam) in Introduct. ad lectionem N. T., c. 22., §. 2., p. 393., Ant. Bynæus Lib. I. de Calceis Hebræorum, c. 5., p. 69., aliique complures. Joh. Leusdenius, in Philologi Hebræo-Græci Dissert. XII. de N. T. Hebraïsmis, prolixum istorum, ductu operis Vorstiani, exhibuit Catalogum, in Classes XXXI. digestum, & hunc §. 6. ita est exorsus: Cum nemo Vorstio melius, solidius ac clarius, de N. T. Hebraïsmis egerit, ideo non possumus non Philologiam ejus sacram aliis commendare, & D. Autori summas pro labore, in his Hebraïsmis eruendis & colligendis adhibito, gratias agere. Cui Jac. Rhenferdius, Prof. Franeqveranus, in Syntagmatis Dissertationum de stylo N. T., Leovardiz A. 1702. editi (cui Leusdenianam etiam hanc inferuit), præfatione (p. ***. 2. a.), verbis succint sequentibus: Joh. Vorstii Philologiam sacram auditoribus nostris usque commendare solemus, quæ si Lightschoti, aliorumque, novissimas observationes excipias, quicquid fere locutionum Hebræarum ab aliis, vel ab ipso notatum erat, summo studio & indefesso labore collegit, in certisqve classes concinno ordine redegit. Verum enimvero liber eximius prolixior est paulo, & hoc in primis tempore etiam rarior. Nimiam contra Vorstio, in phrasibus mere Græcis in Hebraïsmorum referendis numerum, audaciam & πρηνειαν exprobrarunt dialecti Hellenisticæ adversarii, & cum istis, Thom. Reinesius (de linguarum cognatione præclare differens), Ep. 14. & 23. ad ipsum, p. 38. 39. 40. 52., Joh. Henr. Mijus (sententiam ejus, de vocibus Græcis novas, in N. T. Græco, per Hebraïsmum, adeptis significationes, improbens) in Examine Historiæ N. T. Criticæ Rich. Simonis, c. 27., p. 366. 367., & Introduct. in stud. Philol., c. 3., p. 30., Thom. Crenius (non pauca bone frugis continere hunc Commentarium agnoscens, sed satis vitiose Amstelod. A. 1665. esse impressum, copiosamque simul reprehensionis segetem & materiam præbere, judicans) P. I. Animadv., c. 6., §. 4., p. 100. 101., Joh. Alb. Fabricius Lib. IV. Biblioth. Græcæ, P. I., c. 5., p. 134., Alb. a Felde Diff. I. de Simplicitate Theologica, §. 17., p. 23., & qui hunc allegat, M. Pet. Zornius in Diff. de Verbo oriso Matth. XII. 36., p. 13. 14., fusiussqve ceteris Horatius Vitringa, Campegi filius, juvenis eruditus, in flore ætatis extinctus, in Animadversionum ad J. Vorstii Tr. de Hebraïsmis N. T. specimine, Lamb. Bosii Observationibus miscellaneis, Franeqveræ A. 1707. in 8. excusis, subjuncto. Quem pluribus hoc exemplis docuisse Fabricius I. c. testatur.

Dissertationum sacrarum libri III., quorum primo præcipue id agitur, ut verborum Domini (Hoc est corpus meum, hic est sanguis meus) vera ac genuina sententia appareat; Secundo ostenditur, Ecclesiam veterem ac primitivam non credidisse, ipsum proprie dictum corpus & sanguinem Domini ore hominum manducari & bibi; Tertio de autoritate Antiquitatis Ecclesiasticæ, de usu rationis in Theologia, deque aliquam multis Scripturæ locis, disseritur. Clivis 1662. in 4. Recusi Daventrix A. 1718. in 4. Libros hos, post apostasiam ad Reformatos ab Autore editos, scriptis de controversia Eucharistica præcipuis accensuit Joh. Henr. Hottingerus in Biblioth. Quadrip. p. 367. 458., & Thom. Reinesius, Epist. 24. ad Vorstium p. 53., hisce verbis approbavit: De argumento, quod accuratius pertractare voluisti, prorsus tecum sentio. - Utilissimam esse operam tuam, quam pro antiquitate in hoc negotio posuisti, judico. Aliter de iis judicarunt, e Lutheranis, præter Ant. Reiserum (in Wiederholten Berweise wieder Christ. Pauli p. 194.), Christ. Chemnitius & Gerh. Titius, locis inter censuras de Autore jam recitatis. Addatur his ejusdem Titii Prefatio Respons. ad priorem Vorstii ad se epistolam, in qua scripta ejus de Eucharistia verbosa vocat, sed enervia, nec ulla re magis, quam arrogantia inepta, conspicua, spumeum in iis πολυλογία & ταυτολογία, annem culpat. Sacrasque Dissertationes, ex parte Calvinianorum de S. Cæna errorem ex Patribus adstruunt, farraginem & compilationem esse pronunciat. Quæ profecto easdem impugnantur: I. Christ. Chemnitius, Th. D. & Prof. Jenensis, in Defensione B. Joh. Gerhardi (loceri sui), Joh. Vorstio, eum, in Libris III. Dissert. sacrarum, injuste & inmodeste aggresso, opposita, Jenæ A. 1663. in 4., & hujus, contra Vorstii ad se Epistolam (de qua paulo post dicitur) Continuatione, ibidem A. 1664. in 4. edita; II. Joh. Musæus, Theologus itidem Jenensis, Syllogismo suo pro vera & reali præsentia, in Tr. de Usu rationis contra Nicol. Vedelium proposita, quem Vorstius, tanquam in forma peccantem, rejecerat, patrocinatus, in Triade Disputationum de S. Cæna, sine Corpus & sanguis Christi in ea realiter præsentia, quibus partis affirmativæ probatio, ex verbis institutionis deducta, a Joh. Vorstii objectionibus & exceptionibus vindicatur, Jenæ in 4. A. 1664. excusa; III. Christ. Dreierus, Th. D. & Prof. Regiomontanus, in Homil. in Duabus de S. Cæna, contra Vorstium, Germanicis, quibus ille Judicium de iis, itidem vernaculum, Berolini A. 1664. in 4. publicatum, reposuit; IV. M. Joach. Ludov. Reimerus, Hamburgensis, scholæ Wilstrentis Rector, in Epistola ad Vorstium, duos D. Joh. Gerhardi contra illum vindicante Syllogismos, A. circiter 1663. edita, & adversus Vorstii Responsionem, Berolini A. 1664. excusam, in Animad-

Animadversione in hanc (de qua suo loco dicetur), anno eodem defensa; V. M. Sam. Cocus, Elect. Sax. Alumnus, cuius Lipsiæ A. 1664. in 4. prodit *Anti-Vorstius*, tribus Dissertationum pulverulenti Scholarchæ, Joh. Vorstii, libris oppositus, quod id agitur, ut 1. Omnipresencia Salvatoris stabilietur, 2. Verba institutionis testamentariae genuine & literaliter explicentur, 3. Bene de Ecclesia meriti & merentis Theologi, contra hujus Apostatae vitiosum & virulentum calumniam, condigne defendantur, 4. Patrum beatorum sensus recte excutiantur, & a nostratibus productus afferatur, 5. Fundamenta rationis bene examinentur, didisqve Theologicis subordinentur. De quo ultimo adversario, Vorstii librorum ordinem *κατά τάδε* secuto, sed nimia in eum uso maledicentia, ita Thom. Reinesius, Epist. 29. ad Vorstium p. 61. 62.: De Cocco Dresdensi quid turbaris? Immanis fera ad latratum canis lenta respexit. Suspicio e feroculis, quos Academiae hodie tradere aulis solent, & ministeriis aulicorum, unum esse, qui tuo nomine querit inclarescere. Non est puto, si te laesis, quod cum eo paria facias: non agnatum evanescet.

Epistola ad D. Christ. Chemnitium, super hujus quibusdam Disputationibus, quas *Defensionem B. Joh. Gerhardi contra Joh. Vorstium* inscripsit, Berolini 1663. in 12. Sub finem aliam contra idem Chemnitium scriptam minatus est Epistolam, quæ in illo restabant excussuram. Reposita est huic a Chemnitio *Continuatio Defensionis B. Joh. Gerhardi, seu Responsum ad Epistolam J. Vorstii, quam prioris Defensionis Disputationi primæ, & paucis thesibus secundæ, opposuit, IV. Disputt. inclusum*, Jenæque A. 1664. in 4. editum.

Responsio ad Epistolam Joach. Lud. Reimeri, quæ is par quoddam syllogismorum D. Joh. Gerhardi defendere studuit. Berolini 1664. in 12. Refellit hanc Reimeri *Animadversio in Responsionem J. Vorstii ad Epistolam, nuper editam, quæ magni Theologi, Joh. Gerhardi, Syllogismi quidam ab ulterioribus ejus cavillationibus vindicantur*, Glückstadii A. 1664. in 12. excusa.

Epistola ad Warnerum Freundium, super ipsius Homilia de Corpore & sanguine Domini, a Gerh. Titio (*in Programmata ad auditores Helmstädienses peculiari*) tantopere commendata. Berolini 1662. in 12. Recusa est Helmstädi, eodem A. 1662., in 12., sub finem libelli, a Gerh. Titio, Theologo Helmstädiensi, vero Homiliz istius Germanicæ (*Der Gründonnerstagspredigt von der wahren, wirklichen, wesentlichen Gegenwart des Leibes und Blutes Christi im Abendmahle*), sub Warneri Freundii larva, Elbingæ (sive potius Helmstädi), A. itidem 1662., in 12. publicatæ, Autore, hoc ei oppositi titulo: *Repetitio doctrinæ Protestantium, quod Corpus & sanguis D. N. J. C., cum pane & vino, in S. Coena, ore communicantium accipiuntur; cum confutatione nuperæ Epistolæ J. Vorstii, quæ ille Warn. Freundii Homiliam de hoc ipso argumento Germanicam aliquot locis vellicare laboravit.*

Epistola prior ad Gerh. Titium, super ipsius libello, quem contra suam ad Warn. Freundium Epistolam vulgavit, Berolini 1663. in 12.

Epistola altera ad Gerh. Titium, super libello ejus contra suam ad Warn. Freundium Epistolam. Berol. 1663. in 12. Utrique a Titio, *Repetitionis* suæ vindice, responsum est; illi quidem in *Responsio, J. Vorstii verbosæ Epistolæ prioris, super suo libello, quem pro Homilia Warn. Freundii de vera ac reali presentia Corporis & sanguinis Domini in S. Coenæ vulgaverat, conscriptæ, reddito*, Helmstädiqve A. 1666. & 1684. in 4. excuso; huic autem in *Continuatione Responsi, J. Vorstii Epistolæ posteriori reddita, quæ controversia de manducatione corporis, & bibitione sanguinis Christi, quæ ore fiat, an videlicet, hanc ita fieri, & faciendam esse, ad salutem sit necessarium? Vorstio præeunte, excutitur, tum argumenta potiora, & Patrum dictis contorta, refelluntur, &c.*, Helmstädi A. 1667. in 4. impressa.

De Latinitate falso suspecta, deque Latinæ linguæ cum Germanica convenientia, Liber. Berolini A. 1665. 1678. & 1690. in 8., nec non (*una cum Libro de Latinitate merito suspecta*) Franeqveræ A. 1698. & Lipsiæ A. 1703. 1723. in 8. Editiones annorum 1669. & 1675. Berolinenses, quas *Catalogi nundinales* memorant, chymicæ videntur. De *Dialectica* brevi argumenti ejusdem, primas libri hujus, triplo auctioris, exhibente lineas, Rostochii A. 1652. in 12. edita, supra jam est dictum. In utroque, æmulatione Henr. Stephani (cujus *de Latinitate falso suspecta, & linguæ Gallicæ cum Latina convenientia, liber* A. 1576. in 8. prodit) felici conscripto, quam variis significationibus, usibus & phrasibus, voces Latinæ cum Germanicis congruant, diligenter annotavit, & perperam proinde formulas loquendi Latinas, Germanicis conformes, promiscue ab imperitis rejici, eleganter ostendit. De Vinc. Placcii, Prof. Hamb., Additamentis ad librum hunc *ἀνέκδοτος*, quæ, in Scriptorum suorum Catalogo, A. 1674. *Tractatus de Scriptoribus Anonymis & Pseudonymis* adjecto, est pollicitus, & Vorstio (qui literis, Kal. Jan. A. 1676. exaratis, ea expetierat), ut novæ editioni accederent, paulo ante obitum, sed, ob hunc ipsum, frustra, transmissit. V. ipsius *Epistolam de Excerptis propriis, Libro de arte excerptandi subjunctam*, p. 203. 204. Joh. Galloesio, in recensu ejus, (*Ephem. 12. Erud. anni 1666*, p. 251. 252. edit. Lat. Nitschiane, obvio), judice, multa cum elegantia conscriptus est, & monstrat, Autorem ipsius, in lingua Latina pariter ac Germanica, esse versatissimum. Commendatur eundem *Acta Eruditorum Lipsiensis anni 1682. Latina* p. 256., & *Germanica* anni 1712. (quibus hic, & sequens *de Latinitate merito suspecta*, audiunt *Hauptbücher zur Erläuterung der Lateinischen Sprache*), P. IV., p. 335., D. G. Morhofius in *Polyhistoro*, T. I., Lib. 3., p. 21., & Lib. 4., c. 9., p. 116., ac in *Tr. de Patavinitate* Liviana, c. 8., p. 117., Joh. Pet. Titius in *Manuduct. ad excerptandum* p. 216., Joh. Geogr. Eccardus in *Historia studii L. German. Etymologici*, c. 2., p. 35., Joh. Georg. Walchius in *Historia L. Lat. Critica*, c. 5., p. 249., ac T. Crenius P. VIII. *Animadvers.*, c. 2., §. 4., p. 72-76. Qui tamen, P. IX., c. 3., §. 8., p. 233., sequius hoc de eodem tulit judicium: *Pauca legi in Vorstio, quæ non jam olim observavi in Ant. Schoro, Henr. Stephani, Ob. Gifanio, G. Scioppio, Joh. Priceo & Jac. Kockertio.*

De Latinitate merito suspecta, deque vitiis sermonis Latini, quæ vulgo fere non animadvertuntur, Liber. Berolini A. 1669. 1674. ac 1682. in 8., nec non (*una cum præcedenti*) Franeqveræ A. 1698. & Lipsiæ A. 1703. 1723. in 8. Promissus est in præcedente, c. 2., p. 19. & itidem a Vinc. Placcio (teste Joh. Alb. Fabricii *Vita illius, Theatro Scriptorum Anonymorum & Pseudonymorum præmissa posthumo*) accessionibus locupletatus ineditis. Commendatur a D. G. Morhofio T. I. *Polyhist.*, Lib. 3., p. 21., J. G. Walchio (opus vocante *utilissimum*) l. c., & T. Crenio P. VIII. *Animadvers.*, c. 2., §. 4., p. 72. & seqq. Cujus quoque censuras in loca illius aliquot, non injustas, Pars. I. eandem *Animadversionum*, cap. 6., p. 101-104., ac Pars III., c. 3., p. 95-98., exhibent. Ol. Borrichio (*in Defensione Vossii & Strade contra Scioppium* p. 307.) Autor, & in hoc Tractatu, & in præcedenti, Scioppio videtur esse additior. Joh. Casp. Kühnii, Prof. Argent., Specimen Animadversionum in hunc librum Argentinz A. 1715. in 4. prodit.

Facilis & expedita ratio SS. Apostolorum, Pauli & Jacobi, super doctrina de justificatione, conciliandorum. Coloniæ Brandeburgicæ 1666. in 4. Argumentum ejus exposuit Joh. Fabricius P. IV. *Historiæ Biblioth. Fabric.* p. 29. Huic scripto (e quo in M. Joh. Car. Poenii *Bibliotheca portatili Exegetico-Biblica*, p. 191., *Commentarius in omnes Epistolas Apostolicas conciliatorius* perperam effingitur) opposita est Ant. Reiseri, Th. Lic. & Past. Hamburg. Jacobæi, *Harmologia Pauli & Jacobi, in articulo de Justificatione hominis coram Deo, & ejus demonstratione coram hominibus*, pro gradu Licentiæ, Præfide D. Joh. Nicol. Muslero, proposita, & Gieslæ A. 1678. in 4. edita.

Conjectura de generatione Animantium, sub ficto Jani Orchami nomine edita. Col. Brandeb. A. 1667. in 12. Gvith. hanc Harvei, semen masculinum nihil ad animalium generationem contribuere, cum in utero, post conceptionem, non animadvertatur, statuentis, sententiam, ex S. Scriptura, Hippocrate, & antiquorum consensu, impugnat, cumque his, in particulas minimas atque invisibiles vi caloris semen resolvi conjiciens, conciliare conatur. V. recensum illius in D. G. Morhofii (Vorstio eam vindicantis, & Harveo contra ipsum patrocinantis) *Polyhistoris Tomo II., Lib. II., p. 408. 409.*

Specimen Observationum in linguam vernaculam (i. e. Germanicam, non vero, uti in Lipenii Biblioth. Philos. reali falso traditur, Latinam). Col. Brandeb. 1669. in 12. Opusculum, multarum vocum Germanicarum origines, hactenus paucis cognitae, e monumentis antiquis, Bibliothecae praesertim Electoralis Brandenburgicae, Teutonicis, erudite detegens, quod D. G. Morhofius, in *Tr. de lingua ac Poesi Germanica vernaculo*, P. III., c. 9., p. 492. 493., & T. I. *Polyhistoris*, Lib. 4., c. 4., p. 37. (ubi doctae Vorstium de vocum Germanicarum commentariis judicavit originibus), Mich. Hertzii *P. I. Biblioth. German., lit. G. 2. a.*, & Joh. Georg. Eccardus in *Historia studii L. Germ. Etymologici*, t. 28., p. 230., merito commendarunt.

Diatriba de Adagiis Novi Testamenti. Col. Brandeb. 1670. in 4. Recusa in T. Crenii Fascicule III. Opuscul. ad Hist. & Philol. S. Speculantium, Roterod. A. 1693. in 8. excusum, in Jac. Rhenferdii *Synagmate Dissertationum de stylo N. T.*, Leovardiz A. 1702. in 4. edito (p. 471-536.), & sub finem *Philologiae sacrae* ipsius Vorstii, in editione Francofurti A. 1705. in 4. publicata. Adagia haec N. T. non solum (quod jam ante a Joh. Drusio, Andr. Schotto, Joach. Zehnero & Mart. Delrio, erat factum) collegit ac illustravit, sed & fontes illorum, e scriptis Thalmudicis & Rabbinicis, solerter detexit. Commendarunt eam Joh. Olearius Jun. in *Diff. de stylo N. T.* p. 49. 61., T. Crenius P. II. *Animadvers.* p. 235., atque complures. Confer de illa, & editione praesertim Creniana, *Acta Erud. Lips.*, M. Dec. A. 1693., p. 544, Cousini *Ephem.* 33. *Erud. Gall. A.* 1695., p. 584-587., Chauvini *Diar. Erud. Roterod. A.* 1694., M. Maj. & Jun., p. 374-375. 376., & P. Rabi Boeckhaal, *M. Sept. & Oct. A.* 1693., p. 238-245.

Epistola ad Thom. Bartholinum, de τῶς μὲν τὴν Ὀρεάνων νόμου, Clementi Alexandrino memoratis, Rostochii A. 1651. scripta, quae in Bartholini *Centuria II. Epist. Medic.*, Hafniz A. 1660. in 8. edita, num. 9., p. 433-436., legitur.

Epistola ad Bartholinum alia de morte Cl. Salmasii, ac T. Reinesii *Inscriptionibus*, Flensburgi A. 1654. exarata, & ibidem, num. 31., p. 511-14., obvia.

Prodiit quoque tandem, sed posthumus & aliqua sui parte mutilus atque imperfectus, Liber, de Latinitate selecta, & vulgo fere neglecta, per M. Andr. Jul. Dornmeierum, Gymnasii Berolinensis Correctorem (*editioni immortuum*), Supplemento, Notis brevibus, & Dissertatione de vitioso Ciceronis Imitatore, auctus, ac, cum Christoph. Frid. Bodenburgii, Gymnasii ejusdem Rectoris, praefat. ac, Berolini A. 1718. in 8. excusum. *Συναγωγή* Flavillius invenies in *Lipensium Actis Eruditorum Latinis*, M. A. A. 1718., p. 378-381., & Germanicis, Parte I. X., num. 6., Halensium *Bermischter Bibliothek*, Sect. X., p. 938-9., & Joh. Gottl. Krausii *Novis literariis anni 1718. Latinis*, num. 9., p. 104-107. Liber hic ab ipso Vorstio in *Notis ... Justinum* p. 245. 297., literis ad Joach. Henningium (ab hoc A. 1683., in praef. *Corn. Nepotis sui*, allegatis), *Catalogisque nundinalibus*, autumnali A. 1667., & vernali A. 1676., p. 18., promissus, ac jam editis in *Lipenii Bibliotheca Philosophica & Catalogo librorum Latinorum recentiorum universali*, Londini A. 1681. in fol. edito, p. 185., perperam olim est annumeratus. Thomas Crenius contra, P. VIII. *Animadv.*, c. 2., §. 4., p. 76-93., Latinitatis hujusmodi exempla congerens, zgre ejus tulit jaeturam.

β. ALIENA, EDITA AC ILLUSTRATA.

Thomae Reinesii Defensio Variarum Lectionum, contra iniquam censuram Poetae Lipsiensis (Andr. Rivini). Rostochii 1653. in 4. Hanc, Vorstio curante prodiisse, Reinesii ad illum *Epistola 14. & 17.*, p. 37. 38. 43., evincunt.

Corn. Nepotis, non, ut aliquando credebatur, Aemilii Probi, quae exstant, cum J. H. Boeckleri notis, & tam verborum, quam rerum, concinno Indice, a se locupletato, edita per J. Vorstium. Qui & praefationem de conditione ac utilitate, cum hujus, tum id genus aliorum Indicum, addidit. Lipsiae A. 1662. 1669. & (juxta Catal. nund. ac Beughemium) 1675. in 8. Editio haec Vorstii, judice Ol. Borrichio (*in Conspectu praestantiorum L. Lat. scriptorum* p. 8.) omnium aliarum, quoad textus integritatem, est optima, Boeckleriana autem, quoad notas & indicem. De Indice adjecto ita D. G. Morhofius in *Praelect. Polyhistoris MSS.*, c. 6.: J. H. Boeckleri Indicem in Corn. Nepotem Vorstius adhuc locupletiores edidit, falsa expunxit, transposita suis locis reddidit, suisque observationibus auxit, ut absolutissimus quidem ille sit, quem hactenus habemus. Commendant eundem etiam Joh. Georgius Walchius in *Historia Linguae Latinae Critica*, c. 5., p. 257., & Georgius Finwetterus, sive potius Gothofr. Wegnerus, in *Pio Desiderio* p. 18., aliorumque Autorum Indices methodo in Vorstiano hoc observata optat concinnari. Valde contra, ob suum in Indice isto laborem, se inconsulto, audacter reformatum & interpolatum, Vorstio, suppresso ejus nomine, indignatus est Joh. Henr. Boecklerus, in praefatione, quam editioni suae Velleji Paterculi secundae, Argentinz A. 1663. publicatae, praemisit. Cui, applausu T. Crenii, nostro infesti (P. I. *Animadv.*, c. 6., §. 5., p. 104. 105.), exceptae haud exiguae, Vorstius, gratias sibi potius, ob operam satis molestam, Indici Boeckleriano emendationi & perfectioni reddendo impensam, deberi pervasus, pauca, in *Lib. de Latinitate falso suspecta* p. 227. 272., regessit. Confer de lite hac D. G. Morhofii *T. I. Polyhist.*, Lib. IV., c. 11., p. 147.

Thomae Reinesii, *Polyhistoris*, *Epistolarum XXX.*, ad Joh. Vorstium (ab A. 1646. ad 1666.) scriptarum, Fasciculus, quo varia ad literas pertinentia, itemque ingenuum de quibusdam hujus temporis controversiis Theologicis judicium, exponitur: Cum praemissa ejusdem *Epistola* ad Jac. Clauderum de Beroso Anniano, suaque praefatione, a Vorstio editus. Col. Brandeb. A. 1667. in 4. Suas ad Reinesium epistolas adjungere noster haud potuit, quod earum nulla sibi servasset apographa.

Sulpitii Severi Opera, cum notis suis ab eo edita. Col. Brandeb. 1668. in 12. & Lipsiae 1703. ac 1709. in 8. De qua postrema editione, Tomo altero, *Epistolas VII.*, a Joh. Clerico recensitas, notisque illustratas, continente, auctiori, Autor *Bibliotheca novae*, quae Halz Saxonum Germanice editur, Sect. II., p. 160-164., & Parisienses in *Diario Erud. Gallico*, M. Jun. A. 1710., p. 617-660., possunt consuli. In Notis Vorstius, uti in *Epistola* significat *dedicatoria*, lectiones diversas, minime contemnendas, vulgatasque meliores, & MSSis plerorumque Sulpitii operum, in Bibliotheca aulica Berolinensi repertis, produxit, ac complura praeterea, ad stylum ejus, & historiam antiquitatemque, pertinentia, observavit. Commendatur haec editio a Joh. Gottfr. Oleario in *Abaco Patrologico* p. 429., & Paulo Colomasio (notas appellante *eruditae*) dans la *Bibliothèque choisie* p. 102. Notae nostri & J. Drusii in Sulpitii Historiam sacram adjectae sunt editioni hujus, Tiguri A. 1708. in 8. a Joh. Calp. Hofmeistero publicatae, teste *Catalogo Biblioth. Ittigianae*, P. II., p. 97.

Justini in *Historias Philippicas Trogi Pompeii Epitomarum Libri XLIV.*, ab eo recensiti, & Notis suis, Indiceque Joh. Freinshemii, sed altero tanto locupletiore per se reddito, illustrati. Lipsiae A. 1673. in 8., & (si *Catalogo nundinali* cre-

licredendum), adjectis Joh. Gerlaci Wilhelmi Axiomatis, Berolini A. 1689. in 8. Commendat editionem Vorstianam J. G. Walchius in *Historia L. Lat. critica*, c. 8., p. 395. Textum Justini, e Vorstiana hac editione, in suam, Hamburgi A. 1678. in 12. excusam, se transtulisse, Joh. Schefferus, in Notis etiam plerumque Vorstianas approbans emendationes, hisce *præfationis* verbis fatetur: *Post nuperrimas Virorum etiam summorum, Grævi Vorstique, curas in hunc Autorem, mirum fors videri queat, quod & ego sustinuerim eum publicare. Ac profecto plurima dedisse, quibus Scrip-
tor hic illustrior est factus, nemo, nisi vel harumce literarum imperitus, vel tam luculentis virorum optimorum meritis ingratus, diffitebitur.* - *Textum dedimus, qualem a Vorstio accepimus, quod in eo videremus revocata, ex editionibus vetustioribus, haud pauca, quæ Bongarsii intempestivum emendandi studium inconsulte, aliquando & in pejus, mutaverat, retinueratque Berneggerus, qui Bongarsiana vestigia religiose sibi proposuerat sequenda.* Notas Vorstii integras, & Indicem Freinsheimii, ab eo auctum, Joh. Georg. Grævius (haud paucas illum Justini emendationes, e notis suis, nomine plerumque suppresso, suffuratum esse conquerens (1.)) editioni suæ, cum castigationibus propriis, notisque Variorum integris, Lugd. Bat. A. 1683. & Uranislaviz A. 1688. in 8. publicatæ, cæterarumque omnium, si Joh. Alb. Fabricium (*P. I. Biblioth. Lat. p. 144.*) ac T. Crenium (*P. VI. Animadv. c. 1., p. 24. 25.*) audias, optimæ, inseruit. Eadem etiam novissime translata sunt in Abrah. Gronovii editionem Scriptoris hujus Lugduno-Batavam, A. 1719. in 8. publicatam, & Commentariis variorum illustratam. Indicem D. G. Morhofius, in *Coli. MS. de legendis Autoribus*, c. 3., commendat, T. Crenius autem, *P. I. Animadv., c. 6., p. 104.*, ob laboris Freinsheimiani culpam interpolationem.

Valerii Maximi Dictorum ac factorum memorabilium Libri X., collati cum 2. Codd. MSS. Bibliothecæ Electorali-
lis Berolinensis, & post editiones Bighii, Coleri, Thylii, Minellii, 600. locis meliores redditi, notisque perpetuis illus-
trati, Berolini 1672. & (*juxta Catal. nund.*) 1689. in 8. Commendatur hæc editio (quam Marqv. Gudius quoque,
MSSis aliquot Vorstio communicatis, uti a Morhofio accepi, adjuvit) a Joh. Frid. Gronovio & Joh. Scheffero, in Epi-
stolis ad editorem Encomiasticis, illi præfixis, Ol. Borrichio in *Conspectu præstantiorum L. Lat. Scriptorum*, §. 18., p. 10.,
D. G. Morhofio (*multa in textu recentius esse emaculata, Indicemque plenum adjectum, judicante*) in *Coli. MS. de le-
gendis Autoribus*, c. 3., Joh. Alb. Fabricio (notas Vorstii *eruditæ* vocante) *Lib. II. Biblioth. Lat., c. 5., p. 33., ed. sec.*,
& T. Crenio *P. VI. Animadv., c. 1., §. 7., p. 37. 38.*

Veterum Poetarum Græcorum Poemata, aut Poematum Apospasmatia selecta, eo consilio congesta, ut juvenus in
scholis non unum, sed plerosque omnes Poetas Græcos veteres, cognoscere possit, atque ita mature, ad legenda illo-
rum cætera, alliciatur. Berolini A. 1674. & Francofurti ad Viadrum A. 1692. in 8. Editiones cæteræ, quas *Catalogi
nundinales* Berolini A. 1689. & 1691., ac Francofurti A. 1703., prodidisse perhibent, mihi non sunt visæ, & partim for-
techimæricæ. Exhibentur in Syntagmate hoc (de quo Joh. Alb. Fabricii *Lib. II. Biblioth. Græcæ*, c. 11., p. 437. 436.,
conferri poterit) Græco-Latine Homeri Liber VI. Iliados, Hesiodi Opera & dies, Theognidis Sententiæ, Pythagoræ
Verba aurea, Phocylidis Poema admonitorium, Euripidis Hecuba, variaque e Pindaro, Sophocle, Æschilo, Aristophane,
Theocrito, Moscho, Bione, Apollonio Rhodio, Arato, Callimacho, Dionysio Periegete, Oppiano, ac Anthologo
Epigrammatum, ἀποσπασµατῶν.

Veterum Poetarum Latinorum Poemata, aut Poematum Apospasmatia selecta, eo consilio congesta, ut juvenus in
scholis non unum, sed plerosque omnes veteres Poetas Latinos, cognoscere possit, & ad legenda illorum scripta matu-
re alliciatur. Berolini A. 1674. & Lipsiæ A. 1675. in 8. An cæteræ, quas *Catalogi nundinales* Berolini A. 1689. 1691.,
1694. ac 1700., & Francofurti ad Viadrum A. 1698., in 8. prodidisse tradunt, editiones revera lucem viderint, alii dis-
quirant.

C. Sallustii Crispi quæ extant, ex ejus recensione, Francof. & Lipf. 1677. in 12. (*V. Catal. Nund., Lipenii Biblioth.
Philos., Beughemii Bibliogr. Hist. p. 218., & J. A. Fabricii Biblioth. Lat. p. 155. edit. sec.*) Commendatur hæc editio a
J. G. Walchio in *Historia L. Lat. Critica*, c. 8., p. 368.

II. GERMANICUM.

Ruthes Bedenden über D. Christ. Dreiers zwey Predigten vom H. Abendmahle. Berolini 1664. in 4.

INEDITA.

Spicilegium Hebraïsmorum N. T., quod se duabus *Philologiæ* de iisdem *scriæ* partibus esse subjuneturum A. 1670.,
in *Epistola Diatribes de N. T. adagiis dedicatoria*, est pollicitus.

P. Virgilii Maronis Bucolica, Georgica & Æneis, cum Thomæ Farnabii, Culexque & Ciris, cum ipsius notis, publi-
canda. *V. Catal. nundin. Lips. A. 1662. autumn. p. 36.*

JACOBUS VOSS, Hamburgensis, J. U. D.

Disp. Inaug. de distinctione Bonorum, Præside D. Henr. Coccejo proposita. Francofurti ad Viadrum 1708. in 4.
V. Nova Lit. Germ., M. Aug. A. 1709., p. 327.

M. MARTINUS VOSSIUS, oppidi in Dithmarsia Meldorpiensis circa A. jam 1683. Pastor & ab A. 1709. Præ-
positus Dithmarsiz Australis Regius; cui R. David Cohen de Lara A. 1658. locum tribuit inter Philologiæ orientalis
Doctores atque Cultores, quibus Lexicon suum Thalmudico-Rabbinicum inscripsit.

Parentatio germanica, satis facunda & arguta, in Caji Arndii, Dithmarsiz Australis Præpositi, Exequiis recitata, &
cum M. Henr. Hahnii Sermonem funebri, eidem habito, Glückstadii A. 1691. in 4. excusa.

ALBERTUS HENRICUS VOSSENHOL, Hamburgensis, J. U. D.

Disp. Inaug. de Neutralitate. Altorfii 1673. in 4.

M. JOHANNES UPPENDORFIUS, Vir præclare doctus, & in literaturæ imprimis Orientalis, Poeseos-
que ἀειδή, sive Epigraphicæ, cultura felicissimus, Tunderz Cimbrorum, M. Aprili A. 1645., lucem aspexit, & post
obitum parentis, benignitate D. Steph. Kenkelii, Præpositi Tunderensis, sublevatus, studia, in scholis patria ac Flens-
burgensi auspiciato inchoata, in Academia Rostochiensis, ab A. 1664., & in Kiloniensi, ab A. 1665., Matthiz Wasmu-
thi utrobique domesticus, continuavit. Kilonii, post exactum illic quinquennium, & Academiæ Juliam atque Saxoni-
cæ brevi lustratas itinere, suprema Philosophiæ a Cæsone Grammio, Professore Physico, d. 3. Oct. A. 1670., ornatus
laurea, sequenti 1671. privatum filiorum Kenkelii, Evergetz sui, in patria, egit Pædagogum. A. 1672. ad Scholæ Ger-
manorum, in metropoli Sveciz Holmieni, evocatus Rectoratum, hunc, lustro elapso, A. 1677., cum eodem, in A-
thenzo Livoniz Rigensi regio, munere commutavit, Hoc, magno cum Juventutis Livonicæ & Curlandicæ, cæterva-
tim ad ipsum confluentis, commodo, per 20. annos, recusata scholæ urbis Senatoriæ præfectura, plus semel ibidem
sibi oblata, est functus, conjugiumque d. 7. Oct. A. 1680. cum Catharina Languiniit, sed sterile atque æxuv. A. 1698.
tandem a Carolo XII., Svecorum Rege, Lingvarum Græcæ ac Orientalium Professor in Academia Livoniz constitutus
est Dorpatensi, sed, aliquot post adventum in hanc elapsis hebdomadibus, antequam munus illud solenni (quam de di-
vino

Qq q q q q q 2

vino

(1.) Confer de hoc plagio Joh. Alb. Fabricii *Centuriam plagiariorum*, n. 75., lit. N. 1. b.

vino S. *Literarum* *καὶ μὴ* sancte habendo conscripserat) Oratione posset auspicari, d. 4. Sept. ejusdem anni xrx Christianz 1698., ac ætatis 53., morbo extinctus scorbutico, ac Laudatione a Mich. Davio, Academiz Rhetore, d. 21. Jan. A. 1699., celebratus funebri. Gerh. a Vries (1.) *Professoribus* eum, quos Joh. Leusdenius amicos habuit, accenset *meritis atque fama celeberrimis*, Frid. Breclingius autem (a quo Ecclesiasticis fuisse invisus Rigenfibus, sed a D. Joh. Fischer, Livoniz Episcopo, adversus illos esse defensus, perhibetur) (2.) vernaculo eines theuten Mannes, und treuen *Præceptoris*, ornat elogio.

Vitz ejus notitiam partim ipsius ad meliteris, partim vero narrationi *Novorum anni 1698. Literariorum Lubecensium*, M. Oß., p. 183. 184., obvix, debeo. Conferantur de illo *Nova eadem anni 1698.*, M. Jan. p. 11., M. Majo p. 76., M. Jun. p. 94., ac *amni 1699.*, M. Majo p. 147., Joh. Schefferi *Sveciæ literatæ Appendix* p. 314., nostraque ad eam *Hypomnemata* p. 471., D. G. Morhofii in ejus peritiam lingvæ Hebrææ Epigramma, in *Autoschediasmatis Poeticis* p. 28. 29., Jonz Joh. Phragmenii *Riga literata* p. 21., & Trog. Arnkielii *Lib. IV. von den Cimbrischen Heydenbegräbnissen*, c. 10., p. 358.

SCRIPTA EDITA.

I. LATINA.

Disp. de Usu sacrx Philologiæ Hebrææ in Theologia Exegetico-Polemica, loca aliquot Biblica illustrans, Præfide D. Matth. Wasmuhtio defenſa, Kilonii 1668. in 4.

Exerc. Historico-Philologica de Signo Crucis, Præfide Ad. Tribbechovio. Kil. 1670. in 4.

Disp. Physico-Philologica de Esu Sangvinis, in locum Lev. XVII. 4., ad gradum Magisterii obtinendum, Præfide D. Cæſone Grammio, proposita. Kil. 1670. in 4.

Monumentum Dorotheæ Tarnoviz, D. Matth. Wasmuhti conjugis, memoriz sacrum. Kil. 1670. in 4.

Λογικὴ Philologicum contra abusum S. Philologiæ Hebrææ in Theologia Polemica. Kil. 1671. in 4. Commendatur a G. H. Götzio in *Principe Hebraice docto*, §. 25., p. 34.

Gratulatio, cum Carolus XI., Rex Svecorum, imperii gubernacula capeſſeret. Holmiz 1672. in 4.

Historia Reformationis Ecclesiasticæ, per Lutherum factæ, Actu Comico-Oratorio expressa. Holmiz 1673. (V. Scheff. l. c.)

Fata scholastica, dramate Latino expressa. Holmiz 167..

Gratulatio ad D. Jac. Helwigium, Ecclesiæ German. Holmiensis Pastorem, Episcopatu admotum Revaliensi. Holmiz 1677. in 4. (V. Scheff. l. c.)

Ἐπιδείξις votiva ad Jac. Joh. Hassferium, Gubernatorem Livoniz, boni ominis ex illustri nomine prænunciæ, sive Inscriptio, ei dicata. Rigz 1686. in fol.

Schematismus Geographicus, universi Orbis, tam antiqui, quam recentioris, partes, earumque terminos, regna, regiones, populos, Comitatus, urbes, insulas, fluvios & montes, diversis characteribus typographicis, sedes autem Imperatorum, Regum, Electorum & Ducum, Archiepiscopatus, Episcopatus, Academiæ, Abbatias, Parlamenta, Urbes Imperiales & Hanseaticas, Emporia, arces, &c., hodie florentes vel destructas, certis signis, e scriptoribus probatissimis, compendiose tradens; instruentibus, ad genuinum singulorum sensum, Parznesi in fine Schematismi, & Hypomnematibus, tabulis atque Indici præmissis; in usum regii apud Rigenſes Athenæi adornatus. Rigz A. 1687. in fol., & auctor ibidem A. 1696. in fol. Commendatur a D. G. Morhofio *T. I. Polyhist.*, Lib. II., c. 6., p. 378.

Inscriptio in obitum Ulricæ Eleonoræ, Reginæ Svedicæ. Rigz 1693. in fol.

Inscriptio in auspiciæ gubernaculi Livonici Erici Dahlbergii. Rigz 1696. in fol.

Mortalium ex immortalis semine renatorum ἐκπαλῆς, sive Inscriptio in obitum Christinz Elisabethæ Fischeriz. Rigz 1696. in 4.

Inscriptio in Caroli XII., Regis Sveciæ, inaugurationem. Rigz 1698. in fol. pat.

Inscriptiones aliz minores, præsertim funebres, plurimæ, sigillatim editæ.

Indices Lectionum Athenæi regii Rigenſis anniversarii. Rigz in fol.

Programma, quo ad actum Oratorium de Memorabilibus Resurrectionis Christi invitavit. Holmiz A. 1674.

Programmata Rigenſia, actibus præmissa Oratoriis: 1. de Virtutibus juvenilibus A. 1691.; 2. de diversis Ecclesiæ Lutheranz fatis, 1692.; 3. de Syrtibus studioſæ juventuti obviis, 1693.; 4. de obitu Ulricæ Eleonoræ, Reginæ Svedicæ, 1693.; 5. de Præſagiis tenellæ ætatis de firmata, 1694.; 6. de Interesse divino in tribus statibus hierarchicis, 1696.; 7. de Reip. literariæ Ancilibus in institutione scholastica, pietate, doctrina solida & disciplina, 1697.; 8. in memoriam Caroli XI., Regis Sveciæ, 1697.; 9. de Cura publici in tribus statibus vitæ humanæ, 1698. Singula Rigz in fol. excusa.

II. GERMANICUM.

Androphilus, seu Drama de Redemptionis Christi beneficio, Holmiz editum.

INEDITA ET AFFECTA.

Compendia Theologiæ Symbolicæ, Therico-Polemicæ, Argumentativæ & Practicæ, methodo Joh. Frid. Königii adaptata, & auditoribus dictata.

Oratio auspicalis Dorpatensis de divino S. *Literarum* *καὶ μὴ* sancte habendo.

Vindicæ affectæ dicti Dan. IX. 27., de confirmatione fœderis, &c., contra Chronologum quendam, qui, sub Nathaneelis Philadelphi nomine, *Chronotaxin Heptadietericon* evulgavit. V. *Nova Lit. Lubec.*, M. Oß. A. 1698., p. 184.

Sciagraphia Chronologico-Historica Ecclesiæ V. & N. T., ac IV. Monarchiarum, ab O. C., ad hzc usque tempora, secundum Matth. Wasmuhti calculum, ex Autoribus probatissimis excerpta, & in fol. edenda; cujus titulus proluxus in *Novis Lit. Lubec.*, M. Jan. A. 1698., p. 11., integer exhibetur.

Commentationes de Ritibus Judaicis affectæ. V. N. L. *Lubec.*, M. Oß. A. 1698., p. 184.

HENRICUS URSINUS, Parochiz in agro Wagriz Plönensi Curoviensis, circa A. 1603., Pastor.

Horologium Theologicum; h. e. Piz & S. Literis analogæ Cogitationes de dicto Salvatoris Joh. XI. 9. (*Nonne sunt XII. hora dici, &c.*), lectu non injucundæ, & sua quæque hora diei & noctis consideratu non inutiles. Lubecz A. 1603. in 4., nec non (*juxta J. C. Becmanni Catal. Biblioth. Francof.* p. 468., aliosque Indices) ibidem A. 1605. in 8.

ISAACUS URSIVINUS, seu BEERWIN, Hamburgensis.

Summarische Erklärung der Epistel am Sontage Lætare, auß Gal. IV. A. 1615. in 4.

JOHAN.

(1.) in *Or. funebri in obitum Joh. Leusdenii*, p. 58. (2.) in *Catalogo Testium veritatis*, num. 121., apud Gottfr. Arnoldum *T. IV. Hist. Eccl.*, Sect. III., n. 18., p. 773.

JOHANNES USLERUS, Hamburgensis, J. U. Lic. & zdis in patria Catharinæ, ab A. 1656., Vicarius, d. 21. Mart. A. 1673. defunctus. V. Joh. Alb. Fabricii *P. II. Memor. Hamburg. p. 633.*
 Disp. de Usu fructu, Præfide D. Joh. Christenio. Hardervici 1650. in 4.
 Disp. Inaug. de Compensationibus. Basileæ 1652. in 4.

W.

HERMANNUS WAHN, Arithmeticus Hamburgensis.

Holsteinische fünffache General-Calender auf die Jahre 1723. 1724. in 8.

Kurz- gefasste Grammatica der Deutschen Sprache. Hamburgi 1723. in 8.

JOHANNES GOTHARDUS WALRAF, Hamburgensis, in Svecia commoratus.

Pet. Laurenbergii Acertæ Philologicæ Historiarum Centuria prima, in linguam translata Svecicam. Upsalæ (non Holmiæ, quam Joh. Schefferus, in Svecia literata p. 287., substituit) A. 1646. in 8.

BARTHOLDUS WALTHERUS, Hamburgensis, J. U. D. & in patria Practicus, Vinc. Placcio, Gymnasii Hamburgensis Professori, suoque Præceptori, Collegam se A. 1689. in *Theatro, scriptorum Anonymorum & Pseudonymorum* (quod A. 1708. prodit) majori elaborando, adjunxit (1.), & ab illo moribundo Testamenti sui A. 1699. designatus est Executor. Ab eodem (2.) Auditor suus vocatur *exoptatissimus, planeque nulli secundus, Vir virtutis & eruditionis eximie probata*; nec non alibi (3.) *Vir literature humanioris, Philosophie accuratioris, Jurisprudentie solidioris, cognitione & praxi insignis, suus olim, per septennium integrum, auditor, & jam, per septennium alterum, familiaris, ita probatissimus, ut successorem sibi, in officio publico, nullum magis exoptet.* Superstes fuit A. 1716.

Disp. de Gratitudine, Præfide Vinc. Placcio propolita. Hamburgi 1686. in 4.

Disp. Inaug. de Usu fructu. Aureliis 1688. in 4. V. P. A. Lehmanni *Hamburgum A. 1701. literatum p. 30.*

CONRADUS WALTHERUS, Hamburgensis, Friderici, scholæ publicæ Præceptoris, filius, d. 19. Jul. A. 1609. in lucem est editus, artisque Medicæ Doctor in Academia creatus Groningensi, hujus deinde praxi in patria inclaruit. Decani Vicariorum zdis cathedralis dignitate A. 1651., cum ipse & Wilh. Mollerus, ejus Candidati, pari suffragiorum gaudent numero, D. Joh. Ebelingio, Poliatro primario (uti literæ me docuerunt Winckelianæ), cessit, istique, hac se abdicanti, in eadem, d. 14. Mart. A. 1657. denuo electus, successit, sed, quadrimestri vix elapso, d. 18. Julii, annos 48. natus, vivis excessit. Plura de illo suggeret Mich. Kirstenii in obitum ejus *Epicedium*, cum Joh. Alb. Fabricii *Parte II. Memor. Hamburg. p. 619.* conferendum.

Disp. de Calido innato, ex Veterum sententia, contra Neotericos & novatores, Præfide D. Joh. Freitagio propolita. Groningæ 1632. in 8. (V. Joh. Ant. a Linden *Lib. I. de Scr. Med. p. 356.*)

Decades VII. Conclusionum Medicarum variarum, Præfide D. Conr. Matthix. Groningæ 1635. in 4.

Disp. Inaug. de Scorbuto. Groningæ in 4. (*Catal.*)

(Diversus ab hoc est D. Waltherus, Medicus olim Hamburgi percelebris, & Principis deinde Holfaticæ Archiater, A. 1679. Hamburgi adhuc superstes, quem Sale suo volatili miranda in praxi præstitisse Joh. Andr. Stisserus, in *Actuum Laboratorii Chymici Specimine I., p. 37. 39.,* testatur.)

JOHANNES WALTHERUS, Hamburgensis, J. U. D.

Disp. Inaug. de Successione Creditoris in locum prioris. Argentinz 1653. in 4. (*J. T. L.*)

M. JOHANNES WALTHERUS, Hemmingstadio Dithmarsus, Pauli (*de quo infra dicetur*) filius, ac M. Gerh. Ouwii, Soceri, in zdis Johanneæ Flensburgensis Pastoratu, ab A. 1653., Successor, Kal. Jan. A. 1660. mortuus; quem Frid. Breclingius sibi in Consistorio quidem Flensburgensi esse adversatum, sed palinodia deinde ac deprecatione spontanea, post tentationes gravissimas superatas, in lectulo emortuali, multis cum lachrymis, satisfacisse, perhibet. V. ejus *Catalogum Testium veritatis, num. 106.,* apud Gotfr. Arnoldum, *T. IV. Hist. Eccl., Sed. III., n. 17., p. 770.*

Süblen und Hoffen frommer Christen unter der Kreuzeslast, oder Leichpredigt über Catharina, Henr. Lillii, Pastoris zu Adelby, Ehefrau, auß Ps. LXVIII. 20. 21. Rostochii 1658. in 4.

JOHANNES WALTHERUS, Dithmarsus, Theol. Studiosus, de quo, an cum præcedenti idem sit, dubito.

Ungechliffene Zunge des so genandten Læfni Læfni, Theologi, welche er, in den neulich außgefohenen Vier nâhlichen Fragen, genommen auß D. Joh. Botfacci Reich Sermon über Nicolaum Pahl, Bürgermeistern zu Danzig, mercklich mit der spöttischen Feder spâren lassen, auß dem Drexelianischen Bettstein geschliffen. A. 1650. in 4.

Bescheidenliche Replica der unbescheidenen Catholischen Dancsfagung des nâhmlosen Læfni Læfni. A. 1650. in 4.

JOHANNES GEORGIUS WALTHERUS, Holfatus, J. U. D.

Disp. Inaug. de Anargyria, Præfide D. Bernh. Schultzio. Kilonii 1681. in 4.

M. PAULUS WALTHERUS, Hamburgensis, Parochiz initio ruralis in Dithmarsia Hemmingstadiensis, deinde vero templi Flensburgensis Mariani, ab A. 1627., Diaconus, sequenti biennio, ob belli calamitates Cæsarei, cum magna auditorum parte, Hafniæ ac Christianstadii Scanorum exulavit, pace autem Cimbriz A. 1629. reddita Flenopolin reversus, illic, suscepto e Catharina Steinhausia, uxore, præter liberos alios, Johanne, Pastore Flensburgensi Johanneo, d. 31. Dec. A. C. 1640. (non autem 1641., quem Henn. Wittenius perperam (4.) substituit), ætatisque 43., decessit. Effigies ejus Flensburgi, in Æde Mariana, superest.

Vaticinium Esaiæ Cap. LIII. carmine redditum. Hamburgi 1617. in 4. (*O. Sp.*)

Synopsis Physicæ sacre, ab eo conscripta, & Præfide Laur. Ludenio, Math. Prof., ad disputandum propolita. Gryphiswaldiz 1619. in 4.

Exul Christianus, oder Christlicher, in Gottes Worte gegründeter, Unterricht, wie sich ein ieder, in seinem Exilio, zu diesen hochbeschwerlichen Zeiten und Kriegerstößen, schicken und verhalten solle. Rostochii 1629. in 4. (*V. Catal. nund. vern. p. 56., Wittenium l.c., & Lipenii P. I. Biblioth. Theol. p. 677.*)

Regenpredigt von ungewöhnlichem Plazregen und nâssem Wetter, auß 1 Sam. XII. 16 - 23. Hamb. 1632. in 4. Recusa A. 1637. *Triade III. Dodecadis Concionum Poenentialium, num 1.*

(1.) V. Vinc. Placcii *Invitationem ad opus suum de Scripturibus Anonymis augendum p. 35.* (2.) *l.c.* (3.) in *Epist. dedic. Accessionum Juris naturalis*, A. 1695. ei inscriptum. (4.) *T. I. Diar. Biogr. Sec. XVII., ad A. 1641.*

Mollerii Cimb. Lit. Tom. I.

Rrr rrr rr

Larva

Larva bacchantium detracta, oder Predigt, darinn auffündig gemacht wird, warum ein Ehrste der Mummerey sich enthalten, und keinesweges verlarven müsse, auß Devt. XXII. 5. Hamb. 1633. in 4. Recusa A. 1637. in Appendice Dodecadis, num. 1.

Sturmpredigt oder Christl. und Christmässige Erörterung, auß Sir. XL. 33. 34., woher die grausame Sturmwinde kommen, welcher gestalt sie anzusehen, und wie man sich dabei zu verhalten, durch Gelegenheit des, am 11. Oct. A. 1634., mit einer grossen Wasserfluth, entstandenen Sturms, am folgenden 16. Oct. vorgetragen, und nun mit vielen Exempeln, und einer Relation des dadurch geschehenen Schadens, aufgegeben. Hamb. 1634. in 4. Recusa A. 1637. Triade III. Dodecadis, n. 3. Confer de illa Partem III. Isagoges nostrae ad Hist. Cimbr., c. 2., §. 7., p. 253. 254.

Manuale Ecclesiasticum, edder Kirchenhandboeckchen. Hamb. 1635. in 8. Sermones prodiit Saxonico, & exhibet: 1. Cantica Ecclesiastica, 2. Periochas Evangelicas & Epistolicas anniversarias, 3. Historiam passionis Christi, 4. Catechismum Lutheri minorem, 5. Excerpta Constitutionis Ecclesiasticae Slesvigo-Holsaticae, 6. Formulas actuum plerorumque Ecclesiasticorum varias. Enchiridion hoc usu publico in Ecclesiis receptum fuit Cimbricis, ad A. usque 1665., quo Ad. Olearii Manuale Ecclesiasticum prolixius (das Schleswig-Holsteinische Kirchenbuch, in 10. Theilen), Slesvigz in 4. editum, illustre successit. Commendatur ab Oleario in Manualis sui Proemio, & Trig. Arntzelio in praef. des alten emendierten Holsteinischen Gesangbuches. Conf. P. II. Isagoges nostrae ad Hist. Cimbr., c. 4., §. 5., p. 93. 94.

Blutpredigt, oder Christl. und Christmässige Erörterung allerhand Blutzeichen, auß Joel III. 31. 32. 33., durch Gelegenheit unterschiedlicher neulich in Eiderstätt, den Alemptern Glesnburg und Rendesburg, und den Städten Husum und Ebnina gen, geschehener Blutwandelungen des Brodes, Fleisches und Bräse, gehalten. Hamb. 1635. in 4. Recusa A. 1637. Triade IV. Dodecadis, num. 1. Obelo eam notavit Joh. Christoph. Becmannus, Prof. Acad. Viadrinz Theologus, in Diss. de Prodigis sanguinis, Francofurti ad Viadrum A. 1676. edita, c. 2., §. 4. & 5., p. 16. 17. 18. Ubi augendi prodigia studium Walthero exprobrans, ex unico, quod Genus A. C. 933. contigit, duo eum effinxisse observat, & Cimbricorum, de quibus ille declamavit, causas reddit naturales, satis probabiles.

Concionum Poenentialium de tempore Dodecas, oder XII. Zeit-Busspredigten, bey fürfallenden Gelegenheiten gehalten, mit Bussgebeten beschloffen, und, nebst vier Historischen Berichten, und einem Anhange dreier sonderbarer Predigten, aufgegeben. Hamburg: (Seu potius Lubeca, ut singularum Triadum docent tituli) A. 1637. in 4. Distincta est in IV. Triadas & Appendicem. Triade I. exhibentur: 1. Predigt vom Kriege, auß Nah. III. 1-7.; 2. Pred. von Pestilenz und Sterben, auß 2 Reg. XX. 1-7. und Es. XXXVIII. 1-6.; 3. Pred. von Theurung und Hunger, auß Luc. XV. 11-25.; 4. Historischer Bericht von ungewöhnlich häufig ankommenden, theils auch mit einander streitenden, Thieren, Vögeln und Ungeziefern. Triade II.: 1. Pred. vom grausamen Erdbeben, auß Nah. I. 5. 6.; 2. Feur- und Brand-Predigt, auß Sir. VII. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 850. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. 859. 860. 861. 862. 863. 864. 865. 866. 867. 868. 869. 870. 871. 872. 873. 874. 875. 876. 877. 878. 879. 880. 881. 882. 883. 884. 885. 886. 887. 888. 889. 890. 891. 892. 893. 894. 895. 896. 897. 898. 899. 900. 901. 902. 903. 904. 905. 906. 907. 908. 909. 910. 911. 912. 913. 914. 915. 916. 917. 918. 919. 920. 921. 922. 923. 924. 925. 926. 927. 928. 929. 930. 931. 932. 933. 934. 935. 936. 937. 938. 939. 940. 941. 942. 943. 944. 945. 946. 947. 948. 949. 950. 951. 952. 953. 954. 955. 956. 957. 958. 959. 960. 961. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968. 969. 970. 971. 972. 973. 974. 975. 976. 977. 978. 979. 980. 981. 982. 983. 984. 985. 986. 987. 988. 989. 990. 991. 992. 993. 994. 995. 996. 997. 998. 999. 1000. 1001. 1002. 1003. 1004. 1005. 1006. 1007. 1008. 1009. 1010. 1011. 1012. 1013. 1014. 1015. 1016. 1017. 1018. 1019. 1020. 1021. 1022. 1023. 1024. 1025. 1026. 1027. 1028. 1029. 1030. 1031. 1032. 1033. 1034. 1035. 1036. 1037. 1038. 1039. 1040. 1041. 1042. 1043. 1044. 1045. 1046. 1047. 1048. 1049. 1050. 1051. 1052. 1053. 1054. 1055. 1056. 1057. 1058. 1059. 1060. 1061. 1062. 1063. 1064. 1065. 1066. 1067. 1068. 1069. 1070. 1071. 1072. 1073. 1074. 1075. 1076. 1077. 1078. 1079. 1080. 1081. 1082. 1083. 1084. 1085. 1086. 1087. 1088. 1089. 1090. 1091. 1092. 1093. 1094. 1095. 1096. 1097. 1098. 1099. 1100. 1101. 1102. 1103. 1104. 1105. 1106. 1107. 1108. 1109. 1110. 1111. 1112. 1113. 1114. 1115. 1116. 1117. 1118. 1119. 1120. 1121. 1122. 1123. 1124. 1125. 1126. 1127. 1128. 1129. 1130. 1131. 1132. 1133. 1134. 1135. 1136. 1137. 1138. 1139. 1140. 1141. 1142. 1143. 1144. 1145. 1146. 1147. 1148. 1149. 1150. 1151. 1152. 1153. 1154. 1155. 1156. 1157. 1158. 1159. 1160. 1161. 1162. 1163. 1164. 1165. 1166. 1167. 1168. 1169. 1170. 1171. 1172. 1173. 1174. 1175. 1176. 1177. 1178. 1179. 1180. 1181. 1182. 1183. 1184. 1185. 1186. 1187. 1188. 1189. 1190. 1191. 1192. 1193. 1194. 1195. 1196. 1197. 1198. 1199. 1200. 1201. 1202. 1203. 1204. 1205. 1206. 1207. 1208. 1209. 1210. 1211. 1212. 1213. 1214. 1215. 1216. 1217. 1218. 1219. 1220. 1221. 1222. 1223. 1224. 1225. 1226. 1227. 1228. 1229. 1230. 1231. 1232. 1233. 1234. 1235. 1236. 1237. 1238. 1239. 1240. 1241. 1242. 1243. 1244. 1245. 1246. 1247. 1248. 1249. 1250. 1251. 1252. 1253. 1254. 1255. 1256. 1257. 1258. 1259. 1260. 1261. 1262. 1263. 1264. 1265. 1266. 1267. 1268. 1269. 1270. 1271. 1272. 1273. 1274. 1275. 1276. 1277. 1278. 1279. 1280. 1281. 1282. 1283. 1284. 1285. 1286. 1287. 1288. 1289. 1290. 1291. 1292. 1293. 1294. 1295. 1296. 1297. 1298. 1299. 1300. 1301. 1302. 1303. 1304. 1305. 1306. 1307. 1308. 1309. 1310. 1311. 1312. 1313. 1314. 1315. 1316. 1317. 1318. 1319. 1320. 1321. 1322. 1323. 1324. 1325. 1326. 1327. 1328. 1329. 1330. 1331. 1332. 1333. 1334. 1335. 1336. 1337. 1338. 1339. 1340. 1341. 1342. 1343. 1344. 1345. 1346. 1347. 1348. 1349. 1350. 1351. 1352. 1353. 1354. 1355. 1356. 1357. 1358. 1359. 1360. 1361. 1362. 1363. 1364. 1365. 1366. 1367. 1368. 1369. 1370. 1371. 1372. 1373. 1374. 1375. 1376. 1377. 1378. 1379. 1380. 1381. 1382. 1383. 1384. 1385. 1386. 1387. 1388. 1389. 1390. 1391. 1392. 1393. 1394. 1395. 1396. 1397. 1398. 1399. 1400. 1401. 1402. 1403. 1404. 1405. 1406. 1407. 1408. 1409. 1410. 1411. 1412. 1413. 1414. 1415. 1416. 1417. 1418. 1419. 1420. 1421. 1422. 1423. 1424. 1425. 1426. 1427. 1428. 1429. 1430. 1431. 1432. 1433. 1434. 1435. 1436. 1437. 1438. 1439. 1440. 1441. 1442. 1443. 1444. 1445. 1446. 1447. 1448. 1449. 1450. 1451. 1452. 1453. 1454. 1455. 1456. 1457. 1458. 1459. 1460. 1461. 1462. 1463. 1464. 1465. 1466. 1467. 1468. 1469. 1470. 1471. 1472. 1473. 1474. 1475. 1476. 1477. 1478. 1479. 1480. 1481. 1482. 1483. 1484. 1485. 1486. 1487. 1488. 1489. 1490. 1491. 1492. 1493. 1494. 1495. 1496. 1497. 1498. 1499. 1500. 1501. 1502. 1503. 1504. 1505. 1506. 1507. 1508. 1509. 1510. 1511. 1512. 1513. 1514. 1515. 1516. 1517. 1518. 1519. 1520. 1521. 1522. 1523. 1524. 1525. 1526. 1527. 1528. 1529. 1530. 1531. 1532. 1533. 1534. 1535. 1536. 1537. 1538. 1539. 1540. 1541. 1542. 1543. 1544. 1545. 1546. 1547. 1548. 1549. 1550. 1551. 1552. 1553. 1554. 1555. 1556. 1557. 1558. 1559. 1560. 1561. 1562. 1563. 1564. 1565. 1566. 1567. 1568. 1569. 1570. 1571. 1572. 1573. 1574. 1575. 1576. 1577. 1578. 1579. 1580. 1581. 1582. 1583. 1584. 1585. 1586. 1587. 1588. 1589. 1590. 1591. 1592. 1593. 1594. 1595. 1596. 1597. 1598. 1599. 1600. 1601. 1602. 1603. 1604. 1605. 1606. 1607. 1608. 1609. 1610. 1611. 1612. 1613. 1614. 1615. 1616. 1617. 1618. 1619. 1620. 1621. 1622. 1623. 1624. 1625. 1626. 1627. 1628. 1629. 1630. 1631. 1632. 1633. 1634. 1635. 1636. 1637. 1638. 1639. 1640. 1641. 1642. 1643. 1644. 1645. 1646. 1647. 1648. 1649. 1650. 1651. 1652. 1653. 1654. 1655. 1656. 1657. 1658. 1659. 1660. 1661. 1662. 1663. 1664. 1665. 1666. 1667. 1668. 1669. 1670. 1671. 1672. 1673. 1674. 1675. 1676. 1677. 1678. 1679. 1680. 1681. 1682. 1683. 1684. 1685. 1686. 1687. 1688. 1689. 1690. 1691. 1692. 1693. 1694. 1695. 1696. 1697. 1698. 1699. 1700. 1701. 1702. 1703. 1704. 1705. 1706. 1707. 1708. 1709. 1710. 1711. 1712. 1713. 1714. 1715. 1716. 1717. 1718. 1719. 1720. 1721. 1722. 1723. 1724. 1725. 1726. 1727. 1728. 1729. 1730. 1731. 1732. 1733. 1734. 1735. 1736. 1737. 1738. 1739. 1740. 1741. 1742. 1743. 1744. 1745. 1746. 1747. 1748. 1749. 1750. 1751. 1752. 1753. 1754. 1755. 1756. 1757. 1758. 1759. 1760. 1761. 1762. 1763. 1764. 1765. 1766. 1767. 1768. 1769. 1770. 1771. 1772. 1773. 1774. 1775. 1776. 1777. 1778. 1779. 1780. 1781. 1782. 1783. 1784. 1785. 1786. 1787. 1788. 1789. 1790. 1791. 1792. 1793. 1794. 1795. 1796. 1797. 1798. 1799. 1800. 1801. 1802. 1803. 1804. 1805. 1806. 1807. 1808. 1809. 1810. 1811. 1812. 1813. 1814. 1815. 1816. 1817. 1818. 1819. 1820. 1821. 1822. 1823. 1824. 1825. 1826. 1827. 1828. 1829. 1830. 1831. 1832. 1833. 1834. 1835. 1836. 1837. 1838. 1839. 1840. 1841. 1842. 1843. 1844. 1845. 1846. 1847. 1848. 1849. 1850. 1851. 1852. 1853. 1854. 1855. 1856. 1857. 1858. 1859. 1860. 1861. 1862. 1863. 1864. 1865. 1866. 1867. 1868. 1869. 1870. 1871. 1872. 1873. 1874. 1875. 1876. 1877. 1878. 1879. 1880. 1881. 1882. 1883. 1884. 1885. 1886. 1887. 1888. 1889. 1890. 1891. 1892. 1893. 1894. 1895. 1896. 1897. 1898. 1899. 1900. 1901. 1902. 1903. 1904. 1905. 1906. 1907. 1908. 1909. 1910. 1911. 1912. 1913. 1914. 1915. 1916. 1917. 1918. 1919. 1920. 1921. 1922. 1923. 1924. 1925. 1926. 1927. 1928. 1929. 1930. 1931. 1932. 1933. 1934. 1935. 1936. 1937. 1938. 1939. 1940. 1941. 1942. 1943. 1944. 1945. 1946. 1947. 1948. 1949. 1950. 1951. 1952. 1953. 1954. 1955. 1956. 1957. 1958. 1959. 1960. 1961. 1962. 1963. 1964. 1965. 1966. 1967. 1968. 1969. 1970. 1971. 1972. 1973. 1974. 1975. 1976. 1977. 1978. 1979. 1980. 1981. 1982. 1983. 1984. 1985. 1986. 1987. 1988. 1989. 1990. 1991. 1992. 1993. 1994. 1995. 1996. 1997. 1998. 1999. 2000. 2001. 2002. 2003. 2004. 2005. 2006. 2007. 2008. 2009. 2010. 2011. 2012. 2013. 2014. 2015. 2016. 2017. 2018. 2019. 2020. 2021. 2022. 2023. 2024. 2025. 2026. 2027. 2028. 2029

summam pietatem pariter atque doctrinam inclyti, in juventute, convictu gavifus domestico (1.). Aduletior, cum Pastorem aliquamdiu adis D. Albani egisset Ottoniensem (2.), A. 1616. Nicolao Laurentii Arctandro in Episcopatu Juniz Wiburgensi, adisque Cathedralis Canonicali, successit (3.), geminamque hanc dignitatem, Doctoris Theologi titulo, A. 1620., Hafniz, a Joh. Pauli Refenio sibi collato (4.), auctam, d. 14. Dec. A. C. 1641., ac ætatis 63., mortuus (5.), M. Wichmanno Hasebardo (sequenti 1642. item extincto) reliquit. Conjugem habuit Margaretam, Joh. Burchardi, Senatoris Ottoniensis, filiam, & meritis in Ecclesiam Danicam, non propriis solum, sed & filii (6.) nepotisqve, sibi *quarvum*, Professorum Academiz Hafniensis Theologorum, inclaruit. A Casp. Erasmi Brochmanno (*in præfatione Systematis Theologici*) Episcopus ab exacta monumentorum divinatorum, & vetustissimorum Patrum, scientia commendatissimus, ab Erasmo Bartholino autem (*in Programme de filii vita funebri*) Vir honestus ac gravis, atque ideo sacri ordinis decus, salutatur.

Sermones ejus extant complures Danici funebres, Virorum matronarumque nobilium consecrati memoriz, e quibus mihi innotuerunt sequentes, in exequiis recitati:

- Claudi Belovii. Hafniz 1620. in 4.
- Axilli Brahei (e Pl. XXXI. 1-5.). Hafn. 1623. in 4.
- Jani Juelii (e Joh. V. 24., sub *Scale cali* titulo) Hafn. 1634. in 4.
- Heilwigis Lindenoviz. Hafn. 1634. in 4.
- Ulr. Sandbergii (e Pl. LXXXIV. 2-9.) A. 1636. in 4.
- Joh. Bildii. A. 1638. in 4.
- Christinz Lungiz (e Pl. CXXX.) Aarhuz A. 1638. in 4.

PETRUS (JOHANNIS FIL.) WANDALINUS, Hatherslebiz, uti a Christoph. Kraheo, vel Ripis, uti a Matth. Roslochio accepi, in lucem editus, e schola Ripensi in Academiam abiit Witebergensem, & haud vulgarem sibi in ista, cum Theologia, tum lingvæ Hebrææ, cæterarumque Orientalium, acquisivit peritiam. Hanc, in itinere postea per Germaniam, Italiam, Galliam, Hispaniam, aliasque regiones Europæas, quas Danis aliquot nobilibus præfectus peragravit, literario, non insigniter solum auxit, sed & Occidentalium plerarumque illi adjunxit notitiam. In Cimbriam redux, parochiarum in diœcesi Hatherslebiensi ruralium, Magstrupensis & Jegerupensis, Pastoratum obtinuit, & cum in conjugio viveret sterili, quicquid ab officii curis, ac Studioforum, ad se confluentium, in lingvis Orientalibus institutione, supererat temporis, memoriz suæ, scriptorum sacrorum, præsertim exegeticorum, quotannis ferme editorum, suique Autoris demonstrantium *πολυλυσίαν*, ac ædificii splendidi structuræ, ope, ad posteros propagandæ impendit. Sed palatium istud, fossa cinctum profunda, ponteque munitum sublicio, arcique proinde simillimum, belli Sævo-Danici tempore, eodem, quo ipse exul, & bonis omnibus exutus, cum uxore obiit, anno 1659., militari eversum ac solo æqvatum licentia, spem conditoris sui sefellit. Libri autem, quos sumptibus propriis (ne ferendis his impar esset, symbolis parochiarum diœceos Hatherslebiensis singularum, quotannis ipsi, ad obitum usque, a Friderico III., Daniz Rege, singulos persolvere jussarum Joachimicos, sublevatus nummaris) edidit, expectationi Autoris, memoriam illi pollicentes posthumam, quodammodo respondent. Confangineus ejus fuit M. Trogillus Arnkielius, Præpositus Apenradensis, cui hæctenus de vita illius narrata debeo. Confer Alb. Bartholini (octo tantum ipsius monumenta enumerantis literaria) *Lib. de Scriptis Danorum p. 118.*

SCRIPTA EDITA.

I. LATINUM.

Catalogus 300. Vocabulorum Danicorum, cognationem cum lingua Hebræa habentium. Slesvigz 1651. in 4. Commendatur ab Ol. Borrichio in *Diff. de Causis diversitatis linguarum*, §. 6.

II. GERMANICA.

- Visitationspredigt, auß 1. Pet. II. 9. Slesvigz 1643. in 4.
- Taufpredigt. Slesv. 1647. in 8. (*Catal. Refen.*)
- Drey Bettagspredigten, wie ein Christgläubiges Herze sich, in seinem Christenthume und gantzen Leben, in dieser Welt verhalten solle, auß Pl. XXVII. 4., LXXIII. 25. 26. und LXXXIV. 11. 12. 13. Slesv. 1649. in 8.
- Penu filiorum Dei, oder Speisekammer der Kinder Gottes. Slesv. 1650. in 8.
- Drey Predigten: 1. Eine Taufpredigt, auß Tit. III.; 2. eine Leichpredigt, auß 1. Thess. IV. 14.; 3. eine Brantpredigt, auß Gen. XXIV. Slesv. 1652. in 4.
- Paraphrasis Germanica in Epistolas Pauli ad Galatas, Philippenfes & Hebræos. Slesv. 1658. in 4. (*V. Catal. nund. vern. A. 1658. Lips. p. 20., & Lipenii Bibl. Theol., P. I., p. 724., P. II. p. 17.*)
- Paraphrasis Germanica in tres Johannis Epistolas. Slesv. 1658. in 4. (*Lipen. & Catal. Refen.*)
- Paraphrasis Germanica in VII. Psalmos poenitentiales. Slesv. in 4. (*Catal. Refen.*)

III. DANICA.

- Guds aandelig Huusholdning (i. e. Oeconomia Dei mystica). Slesvigz A. 1631. & (*refte Catalogo quodam*) Hafniz A. 1687. in 12.
- Explicatio nonnullarum Epistolæ D. Pauli ad Romanos sententiarum. Slesv. 1634. in 8.
- Paraphrasis Danica in D. Pauli Epistolas ad Corinthios. Hafn. 1648. in 4.
- Paraphrasis in Epist. ad Ephesios. Slesv. 1650. in 8.
- Paraphrasis in Epist. ad Titum. Slesv. 1653. in 4.
- Paraphrasis in Evangelium S. Matthæi. Slesv. 1654. in 4. Præfixæ huic sunt Epistolæ Theologorum aliquot Danicorum Encomiasticæ.
- Paraphras. in Epist. ad Galatas. Slesv. 1655. in 4.
- Paraphrasis in tres D. Johannis Epistolas. Slesv. 1655. in 4.
- Paraphrasis in Epist. ad Romanos. Slesv. 1656. in 4.
- Paraphrasis in Epist. ad Hebræos. Hafn. 1656. in 4.
- Paraphrasis in utramque D. Petri Epistolam. Hafn. 1656. in 4.
- Paraphrases in Jonæ Prophetiam, Epistolas D. Pauli ad Colossenses, Philippenfes, Theffalonicenses & Philemonem, Jacobi & Judæ Epistolas, ac Apocalypsin, sigillatim, diversis annis, Slesvigz in 4., teste *Bibliothecæ Refeniæ Catalogo*, editæ.

Rrr rrr rr 2

Homiliz

(1.) V. Olai Vindii *Serm. de Olig. Rosenkrantzio funebrem* p. 27. (2.) V. Wittenium l. c. (3.) V. Har. Huifeldii (a quo perperam Job. Vædel appellatur) *Chron. Episc. Danicæ* p. 106. (4.) V. Er. Vindingii *Acad. Hafn.* p. 183. (5.) V. Refenium & Wittenium l. c., ac Vindingium l. c. p. 395. (6.) De filio V. Er. Bartholini *Programma de illo funebre*, in H. Wittenii *Dec. XV. Memor. Theol. renov.*, p. 186, = 1682., reculum, & Vindingium l. c. p. 307-404.

Homilix de passione Christi. Slesvigz in 8.

Informatio cordis moesti & afflicti. in 8. (*Catal. Resen.*)

(Huic etiam vindicandus videtur Tractatus de perfecta & æterna Salvatoris nostri Justitia MStus Pet. Wandalini, qui in Bibliotheca D. Joh. Wandalini Junioris, Theologi Hafniensis, teste *Catalogo* ejus, asservabatur.)

GOTHOFREDUS WANDLING, J. U. D., Georgii Hansenii, arcis regiz Hatherslebiensis inspectoris, filius, A. 1636. in prædio natus Wandlingensi, Hatherslebiz vicino, ac Vedelz in Jutia A. C. 1667., ætatisque 31., ext-
ctus; cujus Epitaphium, a vidua Regina Schönbachia erectum, in templo urbano Hatherslebiensi superest. V. Valent. Schmidii, Past. Hatherleb., *Sermonem in memoriam ejus funebrem Germanicum*, Kilonii A. 1667. in 4. editum, & M. Jesseni Corvini, scholz Hathersleb. Rectoris, *Σύγγραμμα votivum ad eum, domum reducem*, Slesvigz A. 1664. in fol. excusum.

Disp. de Republica Aristocratica, Præfide D. Mich. Wendelero proposita. Witeb. 1657. in 4.

Disp. Inaug. Juridica. in 4.

CONRADUS WASMER, Itzehoenfis, Henrici, Dithmarsiz regiz Præfidis, filius, J. U. Licentiatu8, & Cancellariz initio regiz Glückstadiensis Consiliarius & Procancellarius, a Christiano deinde V., Rege Daniz, status publici adscriptus est Senatoribus, & A. tandem 1689. Joh. Christoph. Schönbachio, in Cancellarii provincialis Slesvigo-Holsarici dignitate, datus successor. Conjugi priori, Margaretz Bruhniz, Dithmarsiz, A. 1676. defunctæ, D. Joh. Rhederi, Jcū Wilstrienfis, subrogavit filiam, & ex illa Jacobum Johannem filium sustulit, Consiliarium iidem Glückstadii regium, sibi, A. 1705. extincto, superstitem. V. de illo Nic. Ludov. Esmarchii Epicedium vernaculum Encomiasticum, in *Sione* p. 158-163., Caji Arndii Sermonem in memoriam primæ ejus conjugis, ex Ezech. XXIV., funebrem, Glückstadii A. 1676. in 4. excusum, & Ant. Heimreichii (a quo falso A. jam 1676. obisse traditur) *Chronicon Dithmarsie Germanicum*, Lib. III., c. 4., p. 239.

Thematum Juridicorum Decades VII. Inaugurales, Præfide D. Henr. Dav. Cunone propositæ. Heidelbergz 1658. in 4.

MATTHIAS WASMUHTIUS Senior, Kiloniensis, d. 29. Junii A. 1625. in lucem editus, patrem habuit Georgium, civem Kiloniensem, matrem vero Annam, Matthiz Zoegz, Romani, in Lutheranorum castra e Pontificiis transgressi, filiam. E schola patria A. 1648. in Academiam migravit Witebergensem, & cum in Theologia pariter atque Philologia, præsertim Orientali, progressus, Doctorum publicorum ductu, fecisset eximios, post honores Philosophiæ supremos, Brabevta Andr. Sennerto, A. 1651. reportatos, ejusdem notitia alios in privatis imbuere coepit Collegiis. A. 1653. iter exorsus literarium, in Belgii foederati Academiis Joh. Cocceji, Jac. Golii & Georg. Gentii, Argentinar Joh. Schmidii ac Joh. Conr. Danhaueri, & Basileæ Joh. Buxtorffii Junioris, familiari se oblectavit, & literarum simul sacrarum atque Orientalium peritiâ auxit, consuetudine, *Grammaticaque Arabica* Amstelodami A. 1654. edita jam tunc coepit inclarescere. In patriam reversus, Friderico, Duci Holsato-Gottorpiensi, *Panegyricum*, in laudes ejus scriptum, A. 1655. obtulit, hujusque commendatitiis instructus A. 1657. professionem Academiæ Rostochiensis Logicæ, a genero illius, Gustavo Adolpho, Principe Megapolitano, obtinuit. Rostochio A. 1665. in novellam urbis patriæ Kiloniensis Academiam, a se conditam, per Christianum Albertum, Friderici filium, est evocatus, & primus omnium professioni, a Friderico jam olim promissæ, lingvarum admotus Orientalium, titulumque Doctoris Theologi, in eadem, A. seqv. 1666., adeptus. Collegium, quod ibidem A. 1670., cum Christ. Ravigio, ad Judæorum, Muhammedanorum & Ethnorum, conversionem promovendam, moliebatur, Orientale, scripto licet omnibus commendatum Germanico, successus destinuit. Theologiæ professionem extraordinariam A. 1671., ordinariam autem A. 1675., obtinuit, & abdicata triennio post Anatolico-Philologica, ad mortem usque, quæ senem laboriosum d. 18. Nov. A. C. 1688., ætatis 64., rebus eripuit humanis, administravit. In coniugio cum Dorothea, D. Joh. Tarnovii, Professoris Theologi Rostochiensis eximii, ac Gertrude, Sigism. Philonis Schelhammeri, Ecclesiastæ Hamburgensis Petrii, filia, vixit duplici, & e priori marita filios duos, Joh. Georgium, Oratoriz Sacræ Professore Kiloniensem, septimestri ante se extinctum tempore, ac Matthiam, Doctorem Medicum, sustulit. Lingvarum sacrarum ac Orientalium peritissimus, *Hebraismi* præsertim, quem vocavit, *restituti* opere tripartito, & *Accentuationis Hebrææ*, quam huic inferuit, sed Sam. Bohlii, Casp. Ledebubrii, ac Aug. Varenii, laboribus maximam partem debuit. *Institutione*, suam eruditæ approbavit industriam. Quæ tamen scripta, cum ipsemet plus justo iis, jactantiz, sibi familiaris, vitio, tribueret, aliorum lucubrationes ejusdem argumenti contemneret, Accentuumque præcipue divinam originem pertinacius tueretur, ac in dissentientes Zelo sæviret immodico, præter Herm. Conringium (quocum, a se lacessito, acior ipsi intercessit controvefsum), plures alios, a quibus publice impugnatus est, adversarios, & hos inter Is. Vossium, Andr. Sennertum Præceptorem, Joh. Frischmuhtium, Abr. Calovium, Aug. Pfeifferum, Joh. Eberh. Busmannum, Joh. Brunsmannum ac Georg. Ottonem, adversus eum irritarunt. Longe minorem applausum promeruerunt Operis, quod absque solidiori Matheseos, Astronomiz & Historiz profanz, peritiâ aggressus, *ἀναμάρτητος*, imo serme *ἀσώματος*, esse temere jactabat, Astronomico-Chronologici, quo Christinz Augustæ, Svecorum Reginz, 14000. Imperialium dono istud dignatæ, provocavit munificentiam, affecti potius, quam confecti, Tabulæ, speciminaque & fragmenta cætera, in lucem edita. In quibus magnis cum ausis excidisse, hypotheticeque ingenii sui lubricam ac incertam secutum, crebros commisisse errores, Viri docti superstitem jam monuerunt, & nunc omnes consentiunt. Fusius Operis hujus, cæterorumque Autoris scriptorum, conatum & certaminum, historiam, una cum Vita, *Tomo* exponemus *Cimbria* hujus *literatæ* ultimo. Consuli interim de iis merentur D. G. Morhofii *Programma* de vita ejus *funebre*, Hamburgi A. 1698., in *Appendice Orationum Morhofianarum Programmatica*, num. 69., p. 858-869., & Lipsiæ A. 1705., in Henr. Pippingii *Sacro Decadam Memoriz Theologorum renovatæ Septenariæ*, Dec. II., p. 255-267., recusum, D. Joh. Wilh. Petrii *Monumentum æternitatis ejus memoriz sacræ*, quod Kilonii A. 1688. in fol. prodit, M. Joach. Giesii, Pastoris Kiloniensis, *Himnische Academie*, sive Sermo vernaculus, in defuncti habitus exequiis, D. Christ. Kortholti, Collegæ, *Programma Disputationi ejus inaugurali* A. 1666. præmissum, Wilh. Ern. Tenzelli *Dialogi mensuris Germanicis*, M. Dec. A. 1689., p. 1165-1205., & M. Dec. A. 1690., p. 1133-1136., ejusdem *Bibliotheca anni 1705. curiosa vernacula*, *Seß. 1. & 12.*, p. 881-884., Joh. Franc. Buddei *Tomus IV. Lexici Historici* p. 66., Georg. Paschii *Tr. de curiosis seculi hujus Inventis*, c. 7., §. 14., p. 571-574., & Henn. Wittenii *Tomus II. Diar. Biogr. Sec. XVII.*, p. 158.

MATTHIAS WASMUHTIUS Junior, Kiloniensis, Senioris, modo laudati, filius, Med. Doctor, in Patria A. 1693. extinctus. V. Henr. Muhlii *Epigramma Græcum in ejus obitum*, in *Sylloge carminum*, *Convivio erudito* A. 1693. adjecta, p. 81-85.

Disp. Inaug. de Febribus ardentibus. Lugd. Bat. 1691. in 4. maj.

M. ALEX.

M. ALEXANDER WEBERUS, Lubecensis, oppidi Eutinensis, ab A. 1645. ad 1657., Diaconus. V. Frid. Cogelii Uthiniſches Stadtgedächtniß, c. 8., p. 49.

Disp. de Cauſa peccati, contra Calvinianos, & Wendelinum præfertim. Roſtochii 1642. in 4.

M. GABRIEL WEDDERKOPF, Huſenſis, Henningum, mercatorem, & Annam, Thomæ Anderſoni, civis Huſenſis, filiam, parentes habuit, dieque nono Februarii A. 1644. lucem primam aſpexit. E ſcholis patria, Lubecenſi, ac Lüneburgenſi, dimiſſus, ab A. 1662., Helmſtadii, Tubingæ & Argentinz, ſtudiis vacavit Philoſophico-Theologicis, ac Germaniam deinde, Helvetiam, Galliam & Bataviam, perluſtravit. In Cimbriam redux, Huſæ Principi Holſaticæ viduz aliquamdiu fuit a concionibus, ab A. 1668. autem Eccleſiæ ruralis Trojanæ, in Præfectura Svabſtedenſi, Parochus, & urbis tandem Kilonienſis, ab A. 1671. (qvo Magiſtri ibidem titulum, Brabevta Ad Tribbechovio, obtinuit), Diaconus, ab A. 1679., Archidiaconus, ac, ab A. 1694., Paſtor, ſimulque Eccleſiarum Holſaticæ Ducalium, ab A. 1695., Præpoſitus. Febri continua, cum abſceſſu conjuncta interno, d. 18. Sept. A. C. 1696., ac ætatis 53., extinctus, e liberis XI., in conjugio duplici, cum Ida, Michaelis Langemacii, Paſtoris Neoftadienſis, gnato, A. 1668., & Uſula, Matth. Burchardi, ſui in officiis Kilonienſibus antecelloris, filia, A. 1672. inito, ſuſceptis, præter alios, Michaeliem Henningum, Conſiliarium Holſato-Gottorpienſem, Joh. Caſparum, Scribam Eiderſtadiæ provincialem, ac Annam, D. Henr. Muhlii, ſucceſſoris ſui, ſimulque Profeſſoris Theologi Kilonienſis, conjugem, reliquit ſuperſtites. Vitam ejus ſuſius exponit Appendix Biographica, Wölſg. Chriſtoph. Franckii, Collegæ, Sermoni in memoriam ejus (c. Pf. LXXIII. 25. 26.) funebri Germanico, Kilonii A. 1696. in 4. impreſſo, adjecta. A Sim. Henr. Muſæo, Jcto, in Vindiciis Juris naturalis Paraſiſei, Diff. I., p. 37., ob ſingularem judicij perſpicaciam, variam eruditionem, linguarum plurimarum peritiam, & collectam in peregrinationibus prudentiam, eſt commendatus.

Diſſertationes duæ, quarum prior de Scepticiſmo profano & ſacro, præcipue Remonſtrantium, Præſide D. Balth. Bebelio, A. 1664. in Acad. Argentinenſi eſt ventilata, & ſeorſum edita, poſterior de Atheiſmo, præcipue Sociniano-rum. Argentinz 1655. in 4. Commendantur ab Ant. Reiſero in Diff. de Antitheïſmi origine & progreſſu p. 230., Ad Tribbechovio in Hiſtoria Naturaliſmi, c. 8., p. 49., & G. H. Götzio in den Miſcellan-Predigten p. 498.

Statua honoris, oder Chriſtliche Ehreſeule über Jr. Catharina, Chriſtiani Ranzouen, Erbherren auf Raſtorf, Ebeliebſte, auß Rom. V. 3. ſqq. Kilonii 1675. in 4.

Heiliges Verlangen der Diener Gottes, oder Leichpredigt über D. Frid. Jeſſenium, Kieliſchen Paſtorem, auß 1. Reg. XIX. 4. Kil. 1677. in 4.

Das ſchöne Regentenbild, oder Leichpred. über Georg. Sultzbergern, Kieliſchen Bürgermeiſtern, auß Sap. III. 16. Kil. 1680. in 4.

Der Gläubigen ſiegreiche Oſtern, oder Leichpredigt über Anna Margareta Hennings, auß 2. Tim. IV. 7. 8. Kil. 1686. in 4.

Das heilichſte und heilſamſte Chriſtenwerk, beſtehend in 70. geiſtlichen und Gottgeſälligen Betrachtungen, zur Uebung der Gottſeligkeit vorgeſtellt. Kil. 1689. in 8. Reculz hz Meditationes, reſte Catalogo nundinali, ſunt ibidem A. 1708. in 8., ſub titulo Gott gewidmeter Nebenſtunden.

Das auf hohen Schulen brennende und ſcheinende Lehrlicht, oder Leichpredigt über Chriſtianum Kortholt, Th. D. und Prof. primarium auf der Kieliſchen Uni-verſität, auß Matth. XXV. 21. 23. Kil. 1694. in 4.

Eruet wolverdienter Lehrer herrlicher Lohn und Himmelskron, oder Leichpredigt über M. Joach. Gieſen, Kieliſchen Paſto-rem, auß Sap. V. 16. Kil. 1694. in 4.

Opus affectum de Origine ſacrorum Eccleſiæ primitivæ rituum, qvod morte ejus interruptum eſſe W. C. Francki-us, l. c. p. 38., teſtatur.

MAGNUS WEDDERKOPF, Huſæ itidem A. 1638. in lucem editus, & e familia, uti fertur, nobili Geldri-ca, ob religionem in Franconiam profuga, oriundus, parentes, cum fratre jam memorato ſibi communes, habuit Henningum, mercatorem e Pentecontarcho Caſareo Huſenſem, & Annam, Thomæ Anderſoni, civis, filiam, neposque fu-it Magni Wedderkopfi & Annæ Funckiz, ſæminæ nobilis Franconicæ, Joachimi autem Wedderkopfi, legionis in Belgio Hispanicæ Producis, in Franconiam digreſſi, & Sophiz a Kere, pronepos. Quorum Majorum nobilitatis prærogativa a Leopoldo Imperatore A. 1683. in ejus gratiam eſt renovata, ipſique, cum liberis & poſteris, denuo collata. Puer ludum frequentavit patrium, juvenis in ſchola Lubecenſi Henr. Bangertum Præceptorem per integrum habuit quinquennium, ac deinde ſtudiis Philoſophico-Juridicis in Acad. Julia menſes aliquot, in Jenenſi (ductu præfertim Joh. Strauchii, Jcti eximii, & Erh. Weigeli, Mathematici illuſtris, hoſpitisque ſui) triennium, ac in Heidelbergenſi, A. 1661. ſalutata, biennium, impendit. Parte hinc Galliz atque Italiz peragrata Heidelbergam reverſus, A. 1664. illic Doctores titulum, ſequenti autem 1665. Juris publici & feudalſis profeſſionem, a Reinholdo Blomio, ad Procellarij dignitatem eveſto, relictam, Caroli Ludovici, Electoris Palatini, obtinuit beneficio. Cujus Legatus cum patriam aulamque Gottorpienſem A. 1668. reverſer, Chriſtiano Alberto, Duci Holſatico, ſuas ita dotes approbavit, ut, ſequenti 1669., in Cimbriam revocatus, Codicis, in Academia Kilonienſi, admoveretur profeſſioni. Hanc d. 8. Julii Oratione de Moralium corporum unione ſolenni (1.) auſpicatus, per ſeptennium, & qvod excurrit, ornare ſtudit, ſimulque, Canoniciſ adſcriptus Lubecenſibus, Collegij horum egit Syndicum, ac Auguſti Friderici, Epiſcopi Lubecenſis, ab A. 1676., Conſiliarium. Ex Academiâ paulo poſt Kilonienſi in aulam eum ſuam Chriſtianus Albertus, Dux Holſaticæ, e-vocavit, Gottorpienſis, & in Conſiliario-rum ſtatus publici, Cameræ, provincialium ac tandem etiam Intimorum, eve-ſtum ordinem, præfecturaque Tremſbutto-Steinhorſtenſi donatum, graviffimis ſæpe ad Reges Arctooſ, Electores & Principes Germanicos, Circuli-que inferioris Saxonici comitia, adhibuit legationibus. Qvas inter Neomagenſis anni 1677. (2.), & Altonavi-enſis anni 1688., ad conventus de controverſiis illuſtribus Danico-Holſaticis Irenicos, Andr. Ulckenio & ipſi, cum plena de iſtis tranſigendi poteſtate, commiſſæ, facile eminent. Non minori apud Fridericum, Chriſtiani Alberti filium ac ſucceſſorem, gratia & autoritate valuit, a qvo A. 1695. (qvo Status etiam publici Conſiliarii a Carolo XI., Svecorum Rege, obtinuiſſe fertur titulum) Miniſter aulæ ſuæ conſtitutus eſt primarius, ac A. 1698. Pin-nebergam, & A. 1700. Travendahlia, ad controverſias, inter Reges Danicos ac ſe denuo enatas, Principum aliorum ope, componendas, ablegatus. Hoc etiam Principe A. 1702. morte immatura extincto, & patriz imperio ad filium e-jus impuberem, Carolum Fridericum, hujusque tutorem ac patruum, Chriſtianum Auguſtum, devoluto, in eodem dignitatum aulicarum, per ſeqvens ſeptennium, eminuit ſtigio, & Academiz præterea Kilonienſis Ephorus A. 1706. perpetuus, cum D. Henr. Muhlio, ſupremo ſacrorum Antiftite, affini-que ſuo, designatus, novam ſequenti 1707. Con-ſtitutionem, de rebus ad iſtam, Doctoresque ejus publicos ac ſtudioſos, ſpectantibus, promulgavit Germanicam. In hoc

(1.) V. D. G. Moſthoſii Programma, illi præmiſſum, inter Programmata, Orationibus ejus ſubjuncta, num. 76., p. 915. 916. 917. (2.) Diploma, qvo hæc ipſi d. 10. Oct. A. 1677. eſt commiſſa, in Joh. Chriſt. Lünigii Sylloge negotiorum publicarum, A. 1694. edita, p. 348. 349., invenies.

hoc felicitatis aulicæ constitutus culmine, animum ad conjugium cum Margareta Elisabetha Pinciera, Lubecensi, filium sibi unicum, Gothofredum, enixa, paulo serius appulit (1.), istisqve opes, quas, una cum præfectura Steinhofstensi, a Principe æris indigo sibi oppignorata, prædusqve equestribus Seegardenfi, Moisingano, Tangstedenti & Magniwordano, per tot annos, haud difficulter sibi acquisiverat, & parsimonia per totam ferme vitam (si sumptus, in aram templi cathedralis Lubecensis, magnifice extructam, A. 1696. factos (2.), excipias) immodica auxerat, ingentes destinavit. Sed non defuere tandem in aula ipsi Gottorpiana æmuli, felicitatem hanc invidentes. A quibus cum opes tantas *dispo. p. 171.* artibusqve illicitis, corrasisse perhiberetur, aliorumqve insimularetur criminum, Christiani Augusti, Ducatus Administratoris, gratia excidit, iussuqve illius dignitatibus exutus universis, & M. Dec. A. 1709. in arctiorem arcis Tonningensis abductus custodiam, in ista A. 1714. ineunte adhuc delituit. Mense vero ejusdem Februarii, Tonninga a Danis occupata, libertatem Friderici IV., horum Regis, mox, una cum bonis suis, recuperavit beneficio, tandemqve Hamburgi 17. Jan. A. C. 1721., ac ætatis 83., obiit, & Lubecz, in xde Cathedrali, est sepultus.

Vitz ejus synopsis, ad A. usque 1708. pertextam, Sam. Reyheri, J. C. Kiloniensis, *Disputatio de Juribus Longobardico, Feudali & Ecclesiastico*, Kilonii A. 1709. edita, atqve *Historia Juris universalis*, c. 31., p. 256-259., & ex hac, Joh. Henr. a Seelen *Par. II. Athenarum Lubecensium*, p. 124-131., Andr. Hoyer *Nova literaria Haffniensia anni 1721.*, num. 8., Art. 5., ac *Nova Literaria Germanica*, M. Sept. A. 1709., p. 365. 366., exhibuerunt. Commentationem de Senectute heroica veterum Christianorum, defuncti memoriz consecratam, Hamburgi A. 1721. in 4. edidit Magnus Crusius, Slesvicensis, Cognatus ejus ac Bibliothecz Ephorus; qui etiam Commentationem peculiarem de ejus Vita in *Novellis Holsaticis* A. 1723. promisit.

Conferantur de illo Epistolæ Encomiasticæ, quibus Joh. Frid. Mayerus A. 1700. *Trigam Dissertationum, utrum Fata religionum, regionum & urbium, ab astris pendeant*, Joh. Alb. Fabricius A. 1708. *Bibliotheca Græce Librum quartum*, Jac. Gronovius A. 1696. *Lexicon Harpocratonis*, a se editum, Joh. Wilh. Petrus A. 1709. *Die Macht der Kinder in der letzten Zeit*, aliique homines docti quamplurimi monumenta sua literaria, ei inscripserunt.

SCRIPTA EDITA.

Disp. Inaug. de Incertitudine Juris, & remediis contra eam, Præside D. Joh. Frid. Böckelmanno proposita. Heidelbergæ A. 1664. in 4. Recusa, in *Quadriga Disputt. inauguralium, sub Böckelmanni habitatum præsidio*, ibidem, sine anni mentione, in 4. Commendatur a Sim. Henr. Musæo in *Vindiciis Juris naturalis Paradisi* p. 201., & sub initium *Speciminis aggerum contra Juris incerti cataclysmum*, ac Georg. Paschio (eam, mole licet exiguum, pretio tamen casta juris volumina vel æquare, vel superare, ac *Jctum corypheis campum aperire ad meliora juris artis fata destinanda*, jactante) in *Tr. de Curiosis seculi hujus Inventis*, c. 5., p. 287. ed. secundæ.

Disp. de Collatione feudi. Heidelbergæ 1667. in 4.

De Feudis Tractatus Gvilh. Fornerii Aurelianensis, & Ant. Contii, Bituricensis Antecessoris, una cum Caroli Crassi, Imperatoris, Constitutione de feudis, Commentario Marquardi Freheri exposita, & aliis ejusdem argumenti, ab eodem. Francofurti A. 1668. in 12. Commendatur a D. G. Morhofio *Tomo III. Polyhist.*, Lib. VI., Sect. 7., p. 403.

Disp. de Fructibus, & eorum acquisitione. Kilonii 1670. in 4.

Disp. de Jurisdictione. Kil. 1671. in 4.

Disputationes aliquot in Pandectas. Kil. 1672. in 4. (*Tertiam vidi.*)

Disputationes quinque Juridicæ Inaugurales, illo Præside propositæ: 1. Nicol. Henr. Küselii, Holsati, de Inrotulatione Actorum, A. 1671.; 2. Gotfr. Wilh. Sacri, Advocati Gvelfherbytani, de Libellis famosis, A. 1671.; 3. Matthæi Stolterfohtii, Lubecensis, de Infamia, A. 1673.; 4. Ivari Gerrits, Eiderstadiensis, de Collatione bonorum, A. 1673.; 5. Henr. Balemanni, Lubecensis, de Transmissione hæreditatis, A. 1673.; Junctim recusat Kilonii A. 1673. in 4.

Decas Quæstionum Imperatoria decisione dignarum. Kil. 1674. in 4. Commendatur a Nicol. Christoph. Lynckero *Lib. II. Instructorii forensis, Sect. II.*, P. I., c. 2., lit. e. 1. a., Vinc. Placcio in *Jcto Romano-Germanico*, *Musis Juridicis inserto*, p. 121. 122. 150., ac in *Epistola super quæstionibus de tempore*, sub Nicetæ Spilii nomine publicata, p. 45., & Johanne Gröningio in *Diff. de nevus Corporis Juris Romani, Cap. I.*, §. 12., p. 16. Plures Quæstionum harum Decadas cum *avædæ* jus asservasse, & luci destinasse publicæ, Seb. Kortholti, V. C., literæ me edocuerunt.

Disp. de Præscriptione moratoria. Kil. 1675. in 4.

Theses miscellanæ ex Jure, tam publico, quam privato (*Resp. Godsch. ab Alefeld*). Kil. 1676. in 4.

Observationes Theoretico-Practicæ ad Tit. 3. 4. 5. 6. 7. & 8. Libri I. Institutionum, Kilonii, sine mentione anni, in 4.

Programmata quædam, A. 1673. in Academiæ Kiloniensis semestri publicata Reëtoratu.

Responsio Amici ad Epistolam Ministri cujusdam Gallicam, super quæstione: Num officia, quæ S. R. M. Daniz, in favorem Caroli, fratris sui, ratione Coadjutoratus Lubecensis, impendit, contraria sint paci Travendahlenfi? A. 1704. editam; *ἀντιμῆτις*, Latine pariter atqve Gallice, A. 1704. in 4. excusa, cujus se Autorem esse ipsemet, teste Kortholto, est fassus.

MICHAEL HENNINGUS WEDDERKOPF, Kiloniensis, Gabrielis (*de quo supra est dictum*) filius, Friderici, Ducis Holsato-Gottorpiensis, Consiliarius, circa A. 1698., aulicus.

Oratio de eo, quod in Honestate optima sit prudentia. Kilonii 1687. in 4. V. de illa *Programma* D. G. Morhofii, ei præmissum, inter *Programmata*, *Orationibus* ejus subjuncta, num. 95., p. 967. 968. 969. Ubi etiam num. 92., p. 973. 974., *Programma* aliud legitur, Orationi ejus alteri *de Venetorum victoria Peloponnesiaca*, d. 20. Sept. A. 1687. habitæ, sed, uti credo, haud editæ, dicatum.

Disp. de Resignatione judiciali, Præside D. Joh. Kleinio proposita. Rostochii 1691. in 4. Recusa in *Volumine Dissertationum Kleinii Juridicarum*, Gütstrovii A. 1706. in 4.

GOTHARDUS WEDEMHOFF, Lubecensis, J. U. C.

Disp. de Favore liberorum, ab eo conscripta, & Præside D. Gotthfr. Stöffero proposita. Argentinz A. 1673. (*& seorsum, & in Decuria II. Disputt. Inaug. Juridicarum Argentinenisium*) in 4.

PAULUS WEDEMHOFF, Lubecensis, J. U. D.

Disp. Inaug. de Edicto Adriani. Basileæ 1648. in 4. (*V. Lipenii Biblioth. Jurid.*)

M. HENRICUS WEGHORST Senior, Kiloniensis, suprema Philosophiæ Regiomonti, d. 9. Jul. A. 1643., a Mich. Eislero ornatus laurea, scholæ patriz Kiloniensis, ab A. circiter 1646., Reëtor, A. 1688. defunctus. Academiæ Kiloniensis Professor tandem esse constitutus perperam traditur in Alb. Thura *Idea Hist. Lit. Dan.* p. 161.

Disputa-

(1.) V. D. G. Morhofii Epithalamium, Academiæ Kiloniensis nomine scriptum, in *Opp. Poeticis*, ac *Veneribus* horum novis, p. 435. 436. (2.) V. de hoc altari Anonymi Angli *Relation d'un voyage fait en Danemarck*, T. II. Ep. 5., p. 591., & das beglückte und geschmückte Lübeck p. 157.

Disputatio Philosophica, Hamb. 1637. in 4. (*Catal.*)
 Spongia, qva calumniæ & convitia, in Virum quendam honoratissimum & doctissimum conjecta, expunguntur, & in ipsius impudentissimi Autoris os regeruntur. A. 1637. in 4.
 Tractatus de Vero veri Dei cultu & adoratione, tam Sabæorum ante & post diluvium, quam Apostatarum Judæorum & Regum Israelitarum in V. T., ut & Dæmoniacorum Gentilium in N. T., nec non hodiernorum magorum, lamiarum, & Samaritano-Pseſdo-Christianorum ac Deistarum in ipso Christianismo, falsæ religioni, seu potius diabolice superstitioni ac cultui Dæmoniaco, oppositus, Kilonii 1671. in 8. Partem ejus maximam recensens qualiscunque Idolorum, in S. Codice memoratorum, sibi vindicavit alphabeticus.

HENRICUS WEGHORST Junior, Kiloniensis, patre cognomine, de quo modo dictum, anno 1653. d. 23. Sept. natus, Hafniz vero ab affine, D. Paulo Mohzio, Archiatro regio, educatus est. A. 1681. in Academia patria J. U. Doctor creabatur, ac, post iter duplex ad Germanos, Gallos & Itales, literarium, Philosophiæ moralis in Academia regia cœlestri, Hafniz, ab A. 1692., fuit Professor, in antiquiore autem urbis ejusdem Collegii Juridici Adjunctus, & Metaphysices, posteaque Ethices, Interpres, ab A. 1698. publicus, simulque Cancellariæ Coniliarius. Tandem in Rectoratu academico, A. 1720. sibi collato, d. 2. Febr. A. C. 1722., ac ætatis 69. obiit. Vitam ejus, e Joh. Grammii, Ling. Græc. Prof. Hafn., Oratione funebri, fufius enarravit Alb. Thura in *Hist. Lit. Dan.* p. 161. 162. 163. simulque scriptorum ejus XXII. *avæððar*, Juridicorum plerorumque aut moralium, Indicem prolixum exhibuit, illic legendum.
 Conf. de eo Bernh. Raupachii *Commentationem de præfenti rei sacre & literariæ in Dania statu*, p. 103. 104., *Nova Literaria Lubecensis*, M. Jan. A. 1699., p. 22., & M. Jun. p. 173., ac Cornelii a Beughem (Henr. Wegenborffium, & Cancellarium regium, perperam eum appellantis) *Apparatus ad Hist. lit. noviss. Conspectum V.*, p. 146.

SCRIPTA EDITA.

Theses XLVIII. Inaugurales, ex Jure Civili, Canonico ac Feudali, Præside D. Bernh. Schultzio propositæ. Kilonii 1681. in 4.

Disp. de Judiciis, titulorum, in Pandectis occurrentium, partem majorem tangens. Hafniz 1693. in 4.
 Comparatio juris Danici & civilis, in matrimonialibus. Hafn. 1693. in 4.
 Disp. I. de differentiis Juris Danici & Romani. Accedit Disp. de Cautione Mutui Scævolæ (*antea seorsim edita*). Hafn. 1701. in 4. V. *Nova Literaria Lubecensis*, M. Majo A. 1701., p. 147.
 Disp. II. de Regulis, in quibus Jus Danicum cum Romano concordat, ex titulo Digestorum de Regulis Juris. Accessit Labyrinthus graduum cognationis. Hafn. 1702. in 4. V. *Nova Lit. Lubec.*, M. Jun. A. 1702., p. 173.
 Disp. III. de differentiis Juris Danici & Romani, in Materia Delictorum, Hafn. 1704. in 4. V. *N. L. Lubec.*, M. Sept. A. 1704., p. 272. 273.
 Disp. de Imperii Romano-Germanici conventu generali. Hafn. 1702. in 4.
 Labyrinthus moralis Juri naturæ pervius, Pars I. & II. Hafn. 1713. in 4. (Tertiam reliquit ineditam).
 Disp. de Transmissione Actionum, ad §. 1. *J. de perpet. & temp. Act.* Hafniz 1716. in 4. V. de illa *Partem LVIII. der Gesehten Fame* p. 744. 745. 746.

Schediasma ad capita Juris Canonici *Rainutius & Rainaldus, X. de Testam., de duplicis deductione Quartæ*; cui adjungitur alterum ex Jure Civili, de acquirenda Hereditate, pupillis, infantibus & furiosis, delata. Hafniz 1716. in 4. V. eandem p. 746.

Phalaris Juris naturæ gnarus, cum Thesibus Juridicis miscellaneis. Hafn. 1719. in 4.
 Disputatio de Jure Naturæ. }
 Disp. de Jure Feudali. } V. Raupachium I. c.
 Disp. de Austregis. }
 Introductio in Jus Feudale. Hafniz in 4. (*Catal.*)
 Disp. de Jure Danico & communi. Hafniz in 4. (*Catal.*)
 Christiani V., Regis Danicæ, Jus Danicum, in VI. libros divisum, e sermone Danico (*quo ab Erasmo Vindingio, Prof. & Consiliario regio, erat scriptum, Hafnizque A. 1683. prodierat*) Latine ab eo redditum, sumptibusque regis editum Hafniz A. 1698. in 4. Ibid. (*teste Catalogo nundinali*) A. 1715. in 4. Præter hanc Codicis Danorum Christianei novissimi (de cujus historia Pet. Resenii *Prolegomena Versionis Nomocanonis Jurici Germanicæ Krabbianæ*, A. 1684. editæ, nostræque narrationes, P. I. *Isagoges ad Hist. Cimbr.*, c. 15., §. 17., p. 274. 275. 276., in *Hypomnematis ad Alb. Bartholini Lib. de Script. Dan.* p. 213. 214., & in *Spicilegio ad eundem* p. 14. 15., obviæ, nec non librorum capitumque singulorum Index, *Novis Literariis Lubecensibus*, M. Apr. A. 1698., p. 58. 61., insertus, possunt consuli) translationem Latinam, dux extant alix. Harum altera M. Pet. Hoyellini, Scholæ in Falstria Nicopiensis Rectoris, stylo puriore concinnata, & in *Novis jam literariis anni 1704. Lubecensibus*, M. Sept., p. 286., commendata, Hafniz A. 1710. in 4. prodit; altera vero Christ. Mülleri, Hafniensis, Præfetti in Islandia regii, notis, uti ab amico edoctus sum, illustrata uberrimis, duobusque (*in fol. reg.*) comprehensa Voluminibus, *avæððar* adhuc delitescit. Germanicam Weghorstius itidem, sub titulo sequenti, solis literis nominis initialibus H. W. præfixis, A. 1699. edidit.

Königs Christian des Fünften Dänis bes Geseze, auß dem Dänischen ins Deutsche übersezet: Woben die Gleichstellen, und einige Dertter, die Verwandniß mit einander haben, so wol auß dem Geseze selbst, als auß den jüngerem, von A. 1683. biß 1698. außgegebenen, Königlichem Verordnungen, am Rande mit angeführet seyn, durch H. W. Hafniz A. 1699. in 8.

INEDITA, in Catalogo nundinarum A. 1692. autumnalium Lipsiensis, p. 35., promissa.

Examen Institutionum Imperialium, quo quæstiones, ad textus ordinem, omnem cujusvis tituli paragraphorum materiam exhaustientes, proponuntur.

Paraphrasis Institutionum Imperialium, omiſſis terminis Philosophicis, ad ordinem titulorum & paragraphorum textus, composita.

Compendium Juris publici.

Nova Prudentiæ deliberativæ methodus, præceptis ordine collocatis delineata.

FRIDERICUS WEIDENKOPF, Slesvicensis, Eberhardi, Consiliarii Holsatæ-Gottorpiensis, ex Anna, Ottonis Brockesii, Consulis Lubecensis, gnata, filius, J. U. Doctor.

Positiones Inaugurales miscellaneæ, Præside D. Nicolao Martini propositæ. Kilonii 1674. in 4.

OTTO WEIDENKOPF, Slesvicensis, eorundem cum Friderico parentum filius, d. 10. Nov. A. 1642. in lucem editus, & e medio studii Juridici curriculo, morte immatura, variolis accelerata, d. 15. Apr. A. 1664., Altorfii advocatus.

avocatus, V. de illo D. Joh. Weinmanni, Theol. Prof. Altorfni, *Sermonem Germanicum, ex Apoc. II. 10., in ejus habitum exequiis*, & cum Joh. Pauli Felwingeri *Programmate funebri, Epicediisque*, Slesvigz A. 1664. in 4. excusum.

Disp. de Homagio, ab ipso conscripta, & Præfide D. Henr. Rud. Redekero propolita. Rostochii 1662. in 4.

HENRICUS WELLMANN, J. U. D. & Præcticus urbis patriz Hamburgensis, A. 1716. superstes.

Disp. Inaug. de Orphanotrophiis. Franeqverz 1701. in 4. (V. Pet. Ambr. Lehmanni *Hamburgum anni 1704. literatum* p. 30.)

JOHANNES WEMHEIER, scholæ templi Cathedralis, in urbe Hamburgensi, Arithmeticus, Achatii Döringii, Arithmetici Hamburgensis, Arithmetica, sermone A. 1549. editam Saxonico, cum præfatione sua, Hamburgi A. 1578. in 8. denuo publicavit. (P. J. Lucopp.)

CHRISTOPHORUS WENDT, Lubecz d. 19. Dec. A. 1659. natus, Joachimum, ædis Cathedralis Antistitem, pietatis raræ fama inclytum, & Christinam, M. Ad. Helmsii, Pastoris Petrini, filiam, parentes habuit. Templi & ipse in patria Cathedralis A. 1685. d. 21. Maji Diaconus, & d. 5. Nov. A. 1705. Pastor, electus, simulque Prochotrophei D. Annæ, per quatuor lustra, fuit Ecclesiastes, ac, ab A. 1710. Ordinis sacri Senior. Catarrho, die 14. Apr. A. C. 1719., ac ætatis 61., extinctus suffocativo, viduam Annam Charitatem, D. Pauli Joach. Stocmanni, Medici, gnatam, & D. Aug. Varenii, Theologi Rostochiensis, neptem, cum filiis duobus (quos inter Augustus Joachimus Diaconatum ædis mox obtinuit Cathedralis), totidemque filiabus (quarum una Christoph. Rohnio, Pastori Jacobo, jam nupserrat), reliquit superstites. Fusius vitam ejus A. 1719. enarrarunt Herm. Frid. Blatzenius, Collega, in *Biographia Germanica*, Joh. Henr. a Seelen in *Programmate funebri, & Parte II. Athen. Lubec. p. 403. 404. 405.*, hosque secutus Christ. Polyc. Leporinus in *den Leben der Gelehrten, Parte III., num. 20., p. 242., & seqq.* Conf. Jac. a Mellen *Lubecam anni 1698. literatam* p. 12. 13. & *Nova Literaria Lubecensia, M. Dec. A. 1705., p. 384.*

Disp. de Obsequatione fidelium interna, ex Eph. I. 14. 15., ab ipso conscripta, & Præfide D. Sebast. Schmidio propolita. Argentinz 1681. in 4.

JOHANNES WENDLERUS, Augustæ Danicz, Johannis Adolphi, Ducis Holsato-Gottorpiensis, viduz, Concionator in arce Husensi aulicus, & Pastor, post A. 1639., in Ditmarsia, Londinensis. V. de illo Joh. Melch. Kraftii *Husumische Kirchengeschichte* p. 305. 306.

Klag- und Lob-Sermon über Fr. Augustam, verwillbete Herzoginn zu Schleswig-Holstein, am 3. Mart. A. 1639., auf Pf. XXXIX. 14., gehalten. Slesvigz 1639. in 4.

Geistliche Tauben-Grüßkartein und Ebränenschaf. } MSSa in Bibliotheca aulica

Geistliche Himmelsleiter. - - - } Gottorpiensi, teste illius Cata-

Testamenta der XII. Patriarchen. - - - } logo, supersunt.

ADRIANUS WENGLER, Parochiz ruralis Eggebeckensis, in præfectura Flensburgensi, circa A. 1656. Ecclesiastes, a Frid. Breclingio Veritatis contra Christianismum degenerem Testibus, in horum *Catalogo (Tomus IV. Hist. Eccl. Gotfr. Arnoldi, Sect. III., n. 18., obvio)*, num. 107., p. 770., accensetur, ob Tractatum vernaculum ineditum, ab ipso, paulo ante mortem, sibi prælectum, vom Versalle und Gottlosigkeit der Priester in Holstein, und der Academischen Studenten und Lehrer im Luthertume.

DANIEL WENSIN, Eqves Holsatus, Godschalci, Toparchæ in tractu Wagriz Segebergico Rolestorpiani, Consiliarii Ducalis, Præfectique Gottorpiensis, filius, in Academia A. 1614. (quo Christoph. Befoldi *Collegii Politici secundam de Majestate disputationem* publice defendit) commoratus Tubingenfi. V. de illo Casp. Dancwerthii *P. III. Chorographia Cimbrica, c. 10., p. 237.*

Oratio contra Britanniam, quæ in Friderici Achillis, Ducis Würtenbergici, sive Thomæ potius Lansii, JCa Tubingenfis, *Consultatione de provinciarum Europa principatu*, Tubingz A. 1655. & 1678. in 8. edita, p. 542-589., occurrit.

LAURENTIUS WENSIN, Eqves Holsatus, in Academia itidem A. 1614. versatus, & Christoph. Befoldi *Collegii Politici Disput. V. de Monarchia ac regno electivo* tuitus, Tubingenfi.

Oratio pro Italia, quæ in *Consultatione* Lansiana, modo laudata, p. 681-714., legitur.

(Probe ab hoc sunt distinguendi Laur. Wensin, Toparcha Rolestorpianus, & Præfectus Sec. XVI. Hatherslebiensis, ejusque filius *ὁμώνομος*, Laur. Wensin, Godeschalci, Præfecti Gottorpiensis, frater, & Ernesti parens, qui Duci primum Holsatico, deinde vero, cum a Lutheranis ad Pontificios defecisset, Ernesto Bavaro, Archiepiscopo Colonienfi, ac tandem Maximiliano, Electori Bavariz, fuit a consiliis, ejusque in Palatinatu superiore & tractu Ambergenfi Vicarius. De utroque Casp. Dancwerthius, *l. c. p. 237.*, & Andr. Angelus, *Libro I. der Holsteinischen Adels-Chronica* p. 236., consulantur.)

M. BERNHARDUS WEREMBERGIUS, non Hamburgi, uti plerique alii perperam tradiderunt, sed Trojz, vel Treyz, præfecturz in Ducato Slesvicensi Svabstedianz pago, d. 24. Aug. A. 1577. in lucem editus, M. Jac. Werembergii senioris, Hamburgensis, pagi initio istius, ab A. 1573., Parochi, & templi deinde in patria Petrini, ab A. 1588. ad fatalem 1609., Ecclesiastz, ex Anna Meieria fuit filius. Studia, Hamburgi inchoata, continuaturus, Academiam Juliam A. 1593., Witebergensem vero A. 1599., adiit, & Rectoratum deinde scholæ in Marchia Brandeburgica Spandovienfis A. 1605., Hatherslebiensis autem in Cimbria A. 1609., obtinuit. Ex ista A. 1614. Hamburgum revocatus, professionem Philosophiz Præctiz, in Gymnasio recens aperto, d. 14. Febr. sibi decretam, d. 13. Martii suscepit, & una cum Historica, huic deinceps adjecta, fide ac diligentia insigni, per sex ferme lustra, donec Kal. Junii A. C. 1643., ætatisque 66., vivis excederet, administravit. Uxorem d. 24. Jan. A. 1615. (uti Pet. Laurenbergii, Collegæ, docet Epithalamium) duxit Margaretam, Bernh. Langermanni, mercatoris, filiam, liberos sibi aliquot, & hos inter, Jacobum, Philos. Magistrum, enixam. V. de illo Ecclesiastarum Hamburgensium *in obitum ejus Epicedia*, A. 1643. in 4. excusa, Henn. Wittenii *T. I. Diar. Biograph. Sec. XVII., ad A. 1643.*, Joh. Alb. Fabricii *P. II. Memor. Hamburg. p. 1072.*, & *Isagogen nostram ad Hist. Cimbr., P. IV., c. 10., §. 26., p. 614.* Pet. Muszø (*in Programmate, Disp. inaugurali Pauli Sperlingii Jun. præmissa*) *Philosophus audit elegantissimus & acutissimus.*

Progymnasmatum XIII. Politica, Hamburgi A. 1613. 1614. & 1615. in 4.

Disputationes VIII. Ethicz. Hamb. 1614. & 1615. in 4.

Sermo Eucharisticus de Luthero Stella, proximum ante seculum, Ecclesiæ boreali tenebroz, sub mundi vesperam, emicante, VIII. Id. Nov., anno Jubileo 1617., publice pronuntiatus, Hamb. 1617. in 4. Recusus ibidem A. 1723. *Volumine V. Memor. Hamburg. Joh. Alb. Fabricii* p. 17-46.

Collegii Ethici Disputationes XIII. Hamb. 1617. in 4.

Collegii

Collegii Politici Disputationes XVII. Hamb. 1618-1621. in 4.
 Discursus XI. Historico-Politici. Hamb. 1621. in 4.
 Disp. inauguralis novi anni.
 Elogium virtutum sagatarum.
 Disp. quod nihil Muliere fortius.
 Disp. quod nihil Veritate fortius.
 Disp. pro Monarchia.
 Disp. pro Aristocratia.
 Disp. pro Democratia.
 Disp. pro mixta Reipublicz forma.
 Exerc. de regno Poloniz. Hamb. 1626. in 4.
 Disp. de natura Prudentiz, germanisqve secundum eam prudentibus. Hamb. 1627. in 4.
 Gymnasmatum Physiologica, quorum primum de Philosophiz Theoreticæ in universum, & speciatim Physiologiz, indole prodit Hamburgi A. 1629. in 4.
 Exercitationes XII. Politicæ, cum adjecta Dissertatione de Oratoriz indole Germana. Hamb. 1630, 1631. & 1632. in 4.
 Gymnasmatum XXXVI. Historica. Hamburgi, ab A. 1632. ad 1639., in 4.
 Exercitationes Rhetoricæ & Oratoriz. Hamb. 1639. & 1640. in 4.

Singula seorsim Hamburgi A. 1623. vel 1624. in 4. prodierunt, teste *Lectio Gymnasii Hamburgensis Indice*, A. 1624. edito.

M. JACOBUS WEREMBERGIUS Junior, Troja itidem, sive Treya, Cimber, eosdem cum Bernhardo fratre, modo laudato, diemque XI. Januarii A. 1582. natalem, habuit. Commilitonibus scholæ Hamburgensis brevi superatis, in Academiam, 17. natus annos, migravit Juliam, & Joh. Caselium, Duncanum Liddellium, Ad. Luchtenium ac Corn. Martinum, suos in Philosophia Peripatetica literisque elegantioribus Præceptores, indolis sibi præstantia, ac sedulitate assidua, facile conciliavit. Triennio Helmstadii exacto, A. 1602. Witebergam adiit, studiorumque sacrorum hodegis Æg. Hunnio, Dav. Rungio, Georg. Mylio, Salom. Gesnero (hospite suo ac deinceps focero), Leonh. Huttero ac Frid. Balduino (cujus primam in *Articulos Visitationis Saxonica de S. Cæna A. 1606. defendit disputationem*), per integrum illic gavisus septennium, his atque Philosophicis summa incubuit diligentia, & Melanchthonis exemplo, somnum, post cenam inchoatum, ultra noctem haud produxit mediam. Cum Magistri titulum, primo inter competitores loco, ibidem A. 1604. obtinisset, disciplinas omnes Philosophicas privatim, eo cum applausu, docuit, ut non solum A. 1606. Andr. Behaimu, Patricii Noribergenensis, alumnis præficeretur Ephorus, sed, Ordinis etiam Adjunctis adscriptus Philosophici, hos inter eminere omnium consensu judicaretur. Frid. Taubmannus certe, *se nequaquam tam animo percursum suum habere Virgilium, ac suam Werembergius haberet Metaphysicam*, profecti non dubitabat; Leonh. autem Hutterus, in disputationibus Academicis, *Magistri eum præstantissimi ornatu*, quo, quo neminem ejusdem ordinis alium dignari consueverat. Witeberga A. 1609. Hamburgum, ut parenti *ἐπιτιμῶν*, rude donato, in ædis Petrinæ succederet Diaconatu, post electionem absentis, die 5. Oct. factam, est revocatus, munerique hinc die 25. Nov. admotus Ecclesiastico. Quod postquam per quadriennium administraverat, & non vocis solum suavitate, sed facundia etiam erudita, populi se accommodante captui, inclaruerat, A. 1613., d. 19. Jan., templi D. Mariz Magdalenz sacri Pastor est electus, ac Dominica post festum Paschale secunda a Joh. Schelhammero, Antistite Petriano, inauguratus (1.), semeltriqve nondum elapso Gymnasii etiam Hamburgensis, eodem anno recens fundati, primus Professor Logico-Metaphysicus d. 12. Aug. constitutus. Gemino hoc officio per decennium functus, tres interea masculos, ac puellas quatuor, e Maria, D. Salom. Gesneri, Theologi Witebergen's, filia, A. 1610. ducta (2.), & secundis, post obitum ipsius, M. Henr. Janichio, Ecclesiastæ Catharinæo Hamburgensi, A. 1630. sociata nuptiis, sustulit. Morte tandem immatura, per aquam accelerata intereum, d. 29. Jan. (non 30. Junii, pro quo Index Ministrorum Ecclesiæ Hamburgensis militat *ἀδικοῦς*) A. C. 1623. non 1624., quem Henn. Wittenius (3.) substituit), ac ætatis 42., decessit. Qui, si fama, eruditione sacra ac Philosophica accuratiori, ac dexteritate in certaminibus disputatoriis (in quibus Hamburgi *homines agninum rudes, nec satis accurate calculum ponentes* (4.), *quoties in arena temere descendebant, omnibus*, teste Henr. Vegetio, *propinavit deridendos*) singulari, parta, diutius ei frui licuisset, ad altiora forsitan fuisset emerfurus. Tanti sane eum fecit Leonh. Hutterus, celebris Acad. Witeb. Theologus, ut, in literis ad ipsum, atque amicos alios, datis, sæpe Collegam, sæpe successorem, sibi optaverit, tanti item reliqui S. Lit. in eadem Doctores, ut A. 1617., post obitum Hutteri, desiderii illius memores, in numerum Candidatorum professionis, ab eo relictæ, cum Nicol. Hunnio & Jacobo Martini, retulerint, suisque Electori Saxoniz, in Hunnium priori, commendarint suffragiis. Fufius eum celebrat Henr. Vegetii, Lit. Human. Prof. Hamburgensis, *Oratio de illius vita ac morte funebris*, cum Joh. Huswedelii, Bernh. Meieri & Bernhardi Werembergii, *Epicediis*, Lüneburgi A. 1625. in 4. edita, ac Hamburgi A. 1711., *Parte III. Memoriarum Hamburgensium* Joh. Alb. Fabricii, p. 165-202., recusa.

Conferantur, præter jam allegatos, ejusdem Fabricii *Paris II. Memor. Hamb. p. 867. 906., 1066. 1067. 1072., & Isago: gen nostra ad Hist. Cimbr., P. IV., c. 10., §. 26., p. 613.*

ELOGIA.

Balth. Meisnerus, in *Questionibus vexatis*, Qu. 4., §. 19., p. 96., Theologis eum Lutheranis annumerat præcipuis, circa malitiam peccati originalis positivam sibi *ἐνοψήφους*.

Henr. Vegetius, in *Orat. funebri*, Theologum illum salutat *Philosophumque eximium, ac Virum eruditionis eximie & vite inculpate*, literasque exhibet Theologorum Witebergen'sium, quibus Witeberga digressurum A. 1609. instruxerunt, systatice-encomiasticas.

Frid. Taubmanno (*L. c.*, audit *Arte Sophis Theologisqve Solon*).

Pet. Musæo (in *Programm. Disp. Inaug. Pauli Sperlingii Jun. præmissis*) *Philosophus elegantissimus & acutissimus*.

Jac. Thomasio (in *Præfationibus* p. 159.) *Vir nostri seculi eruditus*.

SCRIPTA EDITA.

I. LATINA.

Disputationes Meteorologicæ. Witebergæ 1606. in 4.
 Theoremata de Loco & Vacuo. Witeb. 1606. in 4.
 Disp. de Locis Topicis, e Lib. I. Topicorum Aristotelis (*Resp. Christ. Thomæ Seestadio, Nobili Dano, regni patrii postea Cancellario*). Witeb. 1607. in 4.

(1.) V. Anonymi *Catal. MS. Ministrorum Ecclesiæ Hamburgensis*, Georg. Hæcclii *Appendicem der Hamburgischen Inchtung*, Predigt, & Joh. Alb. Fabricii *P. II. Memor. Hamburg. p. 867. 1066. 1067. 1072.* (2.) V. Frid. Taubmanni *Epigramma* in ejus nuptias, in *Schediasmatibus*, Lib. III. *Epigramm.*, p. 40. (3) T. I. *Diar. Biogr. Sec. XVII., ad A. 1624.* (4.) Mart. Willichium, Pastorem Catharinæum, & Zach. Schefferum, Rectorem, uti nonnemo ad *Orationis Vegetianæ* annotavit marginem.

Molleri Cimbr. Lit. Tom. I.

Ttt ttt tt

Disp.

- Disp. de Justitia. Witeb. 1607. in 4.
 Disputationes de Corporis humani fabrica. Witeb. 1608. in 4. (*Catal. Broehm.*)
 Prodromus Disputationum Logicarum. Witeb. 1608. in 4. (*Id. Catal.*)
 Exercitationes Logicae XVI., ad examen veritatis & Scholarum Dialecticorum Pet. Rami institutae. Witeb. 1608. 1609. & 1610. in 4., ac denuo ab Autore recognita, ibid. 1613. in 8. Contra has M. Sever. Sluterus, Pastor Hamburgensis Jacobus, Rami affecula, in his p. 376. & seqq. 1216. & seqq. castigatus, *Responsionem* scripsit & reliquit *avendojov*, teste Joh. Slutero, JCo, in *Vita parentis*.
 Exercitationes XX. Metaphysicae, Witeb. 1608. in 4. Auctiores, sub titulo *Systematis*, ibidem A. 1616. in 8., uti mox dicitur, recusa. Haud diversa ab iis est, uti credo, *Metaphysicae, in genuinam methodum redactae, Explicatio brevis & perspicua, Disput. X. comprehensa*, & Witeb. A. 1609. in 4. edita, quam P. Bolduanus (*in Biblioth. Philos. p. 358.*) & Lipenius ei tribuunt.
 Disputationes X. de Anima humana. Witeb. 1610. in 4.
 Gymnasmatum, sive Dissertationes Gymnaeicae XII., in Dialecticam Phil. Melanchthonis, quae, non solum in illam, sed & in universam Aristotelis Logicam, uberrimorum Commentariorum vice esse possunt, & quaecunque in tota Philosophia traduntur, eorum synopsin exhibent; singulatum propositum Hamburgi A. 1613. 1614. & 1615., junctim autem recusa ibidem A. 1618., in 4. De illarum, in Philippi Dialectica cum Aristotele concilianda, instituto praefatio consulatur.
 Secundarum operarum in Librum II. Erotematum Dialectices Phil. Melanchthonis Gymnasmatum XV. Hamburgi A. 1615. 1616. & 1617. in 4.
 Theses de Summo Bono. Hamb. 1614. in 4.
 Disput. Ethicae. Hamb. 1614. in 4. (Tribuuntur illi ab Ott. Sperlingio Juniore, mihi autem, annon eadem sint cum Bernhardi fratris *Disput. VIII. Ethicae*, eodem A. 1614. Hamburgi publicatis, dubio, merito sunt suspectae.)
 Systema Metaphysicae methodicum, XX. Exercitationibus absolutum, ejusdemque operis Enchiridion, nomenclaturam & gnomologiam Metaphysicam continens. Witeb. 1616. in 8. Ex hoc complura expungi jubet *Index Expurgatorius Hispanicus*, ab Ant. Sotomajore, Inquisitore generali, Madridi A. 1667. in fol. editus, p. 544.
 Noctes sacrae, ad lucernam vigilaet, prima seculari felicissimi omnium Sanctorum e Babylone exitus vigilia, seu Orationes duae in memoriam Reformationis Lutheri seculares. Hamb. 1617. in 4. Recusa ibid. A. 1723. Vol. V. *Memor. Hamburg. J. A. Fabricii p. 46-94.*
 Analysis Logicae primae Controversiae Rob. Bellarmini de Verbo Dei. Hamb. 1618. in 4.
 Admonitiones seu Disputationes X. de Dialectica Ramza. Hamb. A. 1619. & 1620. in 4.
 Exercitationes VII. Apodicticae, seu de Demonstratione. Hamb. A. 1621. & 1622. in 4.
 Vindiciae Ecclesiae Lutheranae, Dei gratia a mysterio Superstitionis Pontificiae superiore seculo liberatae, & apostasio Apostolicae haereticae ab eo tempore conservatae, contra *Mysterium iniquitatis Pseudo-Evangelicæ*, quod revera est mysterium *ſis avoplas* cujusdam vespertilionis, inordinate ambulantis. Hamb. 1622. in 8. Opposita sunt M. B. F. B. (i. e. Melch. Breleri, Joh. Arndii Convictoris ac discipuli, Doctorisque Medici, Hamburgi A. 1627. extincti, de quo suo loco fufius dicitur) *Mysterio iniquitatis Pseudo-Evangelicæ*, seu *Dissertationi Apologeticae pro doctrina B. Joh. Arndii, contra Centauros quosdam Pseudo-Evangelicos, & sophisticam illorum Theologiam*, Olig. Rosenkrantzio, regni Danici Senatori, inscripta, Goslarizque A. 1621. in 8. excusa. A quo (sub iisdem literis nominis sui initialibus M. B. F. B.) reposita iis sunt *Vindiciae pro Mysterio iniquitatis Pseudo-Evangelicæ, contra Pseudo-Evangelicum declamatorum & Possillatorem Hamburgensem*, Goslariz A. 1622. in 8. impressa. V. de scriptis his utriusque contrariis Vinc. Placcii T. I. *Theatri Anonymorum & Pseudonymorum*, c. 2., p. 137. 138., & M. Dav. Sculteti (scripto Werembergiano, contra Breleri Vindicias, patrocinantis) *Innocentium Theologorum Hamburgensium*, Sect. 6., p. 101-108. Contra Werembergii Vindicias D. Christoph. Befoldus, Acad. Tubing. Antecessor (*Pedotribam* eum vocans *Hamburgensem*), *Axiomatum suorum Philosophico-Theologicorum* quorundam, in istis *ſepodoſias* accusata, vindicavit, in *Partis* eorundem *prime editionis secunda* (Argentinae A. 1628. in 12. excusa) praefatione, & p. 34. 37. 58. 92. 93. 98. 147. 204. 219. Nostri *Vindicias* Henr. Varenius (*P. II. der Rettung Joh. Arndii p. 171. 173.*) & Joh. Dieckmannus (*in praefat. librorum Arndii de vero Christianismo*), ob modestiam, commendarunt, Christ. Hoburgius vero, Autorem den blinden Hamburgischen Weremberg seoptice appellans (*in Apologia Praetoriana p. 444. 445.*), ob phrasin, qua p. 196. Christi imitatio artificium Pontificiorum, quo imperitam multitudinem inescare noverunt, vocatur, duriores, obelo notavit.
 Programma Categoriarum Aristotelis pralectioni praemissum, & Hamburgi A. 1613. in f. pat. excusum, aliaque forte hujus generis complura.

II. GERMANICA.

- Coronae anni Evangelicae, oder der Evangelischen Jahrstrone, darinn sechs unterscheidene Predigten über iegliches Evangelium zu finden sind, Erster Theil, über die Evangelia der IV. Advents-Comtage Lüneburgi 1620. in 4.
 Derselben Ander Theil, oder XVIII. Weinachtspredigten von der Gnadenreichen Geburt Christi, über die drey Evangelia desselben Festes. Lüneb. 1620. in 4. Reliquae partes non prodierunt.
 Abendmahlspredigten, quas solus Lipenius (*P. I. Biblioth. Theol. p. 373.*) memorat, & Lipsia in 4. produsse perhibet, sed nostro, uti credo, perperam affigit.

M. JACOBUS WEREMBERGIUS III., Hamburgensis, Bernhardi (*de quo supra dictum*) filius, Witebergae A. 1642. laurea potitus Philosophica.

Decas Aphorismorum Ethicorum. Witeb. 1643. in 4.
 (In *Catalogo Biblioth. Rosenkrantzianae* Jac. etiam Werembergii dux de Venetiis, & de Terrae motu, Disputationes memorantur, in 4. editae, quae an huic, vel praecedenti, debeantur, dubius haereo.)

M. PAULUS WEREMBERGIUS, Hamburgensis, anno circiter 1620. in lucem editus, Lipsiaque supremis Philosophiae ornatus honoribus, urbis in Misnia Eilenbergensis, ab A. 1650., fuit Diaconus, & A. C. 1656., aetatque 36., vivis excessit. Filium reliquit Henr. Jonathanem Werembergium, Th. Lic. & Superintendentem initio, in Saxonia superiore, Jutrebocensem, deinde vero, circa A. 1701., Lüneburgensem. V. M. Jerem. Simonis, Past. Lünenensis, *Chronicon Eilenbergense German.*, Lipsia A. 1696. editum, P. I., p. 125., & P. II., c. 3., p. 409., ac c. 6., p. 412.

- Disp. de Enunciatione non una. Lipsia 1643. in 4.
 Disp. de Intellectu agente & patiente, pro Loco in Ord. Philos. habita. Lips. 1644. in 4.
 Disp. de Intellectu Theoretico & Practico. Lips. 1646. in 4.

M. JOHAN-

M. JOHANNES WERGERUS, Lubecensis, Henrici, mercatoris, e Margareta Wibekingia filius, annum 1633. natalem habuit, & e schola patria A. 1652. in Academiam missus Witebergensem, A. 1655. Magistri illic titulum, locumque inter XXIII. hujus Candidatos principem, obtinuit, A. 1657. in patriam quidem, testimonio instructus Ordinis Theologici (e quo haecenus narrata depromimus) honorifico, typis excuso, discessit, sed sequenti 1658. Witebergam repetit, & Ordinis ejus Adjunctis adscriptus est Philosophici. A. 1660. Serveſtæ Diaconus Principis Anhaltini evasit aulicus, & uxore ducta Margareta Sibylla, Christoph. Notnagelii, Acad. Witebergensis Mathematici, filia (1.), munere illo, ad obitum usque, est functus, ac d. 10. Sept. A. C. 1677., ætatis vero 44., defunctus, (2.). Plura de illo haud dubie suggeret N. Langenſtætti Sermo in memoriam ejus funebriſ Germanicus, mihi non viſus, quem Serveſtæ A. 1678. in fol. produiſſe *Catalogus* quidam teſtatur.

- Diſp. de Formarum origine. Witebergæ 1654. in 4. } Sub aliorum propoſitæ præſidio.
- Diſp. de *Λυκωνοποιίας* ſigmento. Witeb. 1654. in 4. }
- Diſputt. duz de Generatione æquivoca, quarum priorem Præſide Joh. Sperlingio, alteram ipſe Præſes, defendit, Witeb. 1657. in 4.
- Diſputt. duz Pnevmatizæ de diſciplinæ illius objecto & affectionibus. Witeb. 1657. in 4.
- Diſp. de Magia naturali. Witeb. 1657. in 4.
- Diſp. de Magia dæmoniaca. Witeb. 1657. in 4.
- Orthodoxia de Protoplaſtis ad imaginem Dei creatis, adverſariorum non paucorum heterodoxiz oppoſita, Præſide D. Joh. Meißnero. Witeb. 1657. & 1680. in 4. Ibid. 1711. in 4.
- Diſp. de Peccato in Spiritum Sanctum, Præſide D. Conſt. Ziegra. Witeb. 1657. in 4.
- Diſp. de Anima ſeparata. Witeb. 1658. in 4.
- Diſp. de generatione Mineralium. Witeb. 1658. in 4.
- Diſp. Metaphyſica de Concurſu Cauſæ primæ cum ſecundis. Witeb. 1659. in 4.
- Diſp. de Spiritu, ut ſic. Wit. in 4. - - - - }
- Diſp. de monſtroſis naturæ operibus. Witeb. in 4. - - - - } (*Catal.*)
- Diſp. de Somniis. Witeb. in 4. - - - - }

JOHANNES a WERLE, Lubecensis, d. 12. Dec. A. 1599. natus, Mich. Piccarti, cui a Joh. Kirchmanno, affini, commendatus erat, in Acad. Altorfina, ab A. 1617., fuit domesticus (3.). J. U. Doctōris titulo Baſileæ A. 1629. reportato, Lubecam ſequenti 1630. reverſus, Agnetem, Henr. Coleri, Conſulis, filiam, d. 30. Oct. duxit uxorem, ſed d. 14. Nov. A. 1638. amiſit (4.), ipſeque, ſexennio poſt, Kal. Maji A. C. 1644., ac ætatis 45., vivis, uti *Epicedia* teſtantur, itidem eſt exemptus.

Lingioſæ poſſeſſionis Sylloge, ex *Ordinationis Cameralis P. II. Tit. 21.* deſumpta, & ad Doctōralem gradum conſequendum propoſita, Baſileæ 1629. in 4.

JOHANNES WERLHOFIUS, Lubecensis, Vir uti ingenii in juventute præcociſ, ita doctri-næ, poſtquam ad maturiorem pervenit ætatem, in Jure, tam naturali, quam publico ac privato, Politica, Hiſtoria novantiqva, & literis elegantioribus, conſummatiffimæ, judiciique exactiffimi, primam d. 12. Mart. A. 1660. lucem aſpexit (5.). Patre gavus eſt cognomine, cive urbis erudito ac primario, A. 1667. deſuncto, matre autem Dorothea Eliſabetha, Joh. Henr. Meibomii, Poliatri Lubecenſis & Polyhiſtoris eximii, filia, quibus Henr. Meibomius, Avunculus, Medicus, qve poſtea Acad. Juliz inclutus, pueri in literis præſtantiſſimæ, vates haud vanus, in ſuo, qvo Aureliz naſcenti applauſit, prædixit Genethliaco, Scholam patriam A. jam 1675. qvindenſis reliquit, & in Academiam Juliam, Avunculiqve convictam, cum Ephoro ſtudioſum, Andr. Herm. Helbergero, Doctōre poſtea Medico, ſuoqve affini (6.), a matre ablegatus, qvinquennio illic ſequenti (7.), eos in Hiſtoria doctri-naqve civili Herm. Conringii ac Meibomii ſui, in Jurisprudentia vero Antecęſſorum publicorum ductu, fecit progreſſus, qvi Præceptoribus ipſis, maxima licet, qvævis de illius ſibi ingenio pollicitis, fuerunt admirationi. Specimine horum illuſtri, Præſide Conringio, in Diatriba exhibitō, de *Commerciis a ſe conſcripta maritimis*, A. 1680. in Germaniam ſuperiorem abiit, ſalutisqve, in tranſitu, Academia-rum Marpurgenſis, Gieſſenæ, Heidelbergeniſis ac Tubingenſis, Doctōribus, & Dicasterii Spirenſis Aſſeſſoribus, Argentunæ, eo, qvo a Gallis occupabatur, tempore, Ulr. Obrecht, Viri ſummi, per annum convictor ſuit integrum. Inde, urbibus Helveticis, & Academia imprimis Baſileenſi, luſtratis, in Galliam proſectus, Genevæ Phil. Reinh. Vitriarium, JCrum. Lugduni autem Jac. Sponium, Medicum *παραμυθεύων*, habuit hoſpitem, Sponiiqve inſtructus commenda-tiōis, Pariſiſ etiam, Aureliz (qvæ J. U. Licentiati illum A. 1682. ornavit titulo), & in aliis regni hujus urbibus, erudi-tiffimis qvibusqve familiariter innotuit. Lutetia in Angliam diſceſſurus triftis de morbo matris lethali ſufflaminavit nunciuſ, & ſacto per Belgium itinere, ſalutisqve hujus Academiæ ac Viriſ eruditis, patriam A. 1684. repetere coe-git. Ex iſta Helmſtadium A. 1686. revocatus, & Herm. Conringio in profeſſione ſubrogatus Politica, *Orationem* d. 22. Jul. recitavit auſpicalem, ſummaqve, in docendo pariter atqve ſcribendo, accuratiōe & dexteritate, haud degene-rem ſe tanti Doctōris eſſe diſcipulum ac ſucceſſorem, ſatis ſuperqve demonſtravit. Adjec-ta eſt Politicæ profeſſioni de-cennio poſt Juridica, quam d. 19. Nov. A. 1696. *Oratione ſolenni de ardiſſimo Jurisprudentiæ & civilium ſtudioſum nexu* eſt auſpicatus, locumqve tandem inter Aca-demiz, Rectore etiam ipſo A. 1702. gaviſc, Antecęſſore primarium, & aulici ſimul dignitatem Conſiliarii, A. 1708. ab Antonio Ulrico, Duce Brunſvico-Gvelderbyetano, ſibi collatam, meritis adeptus inſignibus. Muneribus hiſce, qva par erat, fide adminiſtratis atqve induſtria, d. 25. Apr. A. C. 1711., & ætatis 51., immortuus, filios reliquit, e Pauli Heigeli, Profeſſoris Acad. Juliz Theologi, gnata, conjuge ſua (8.), ſuſceptos, paterna ſtrenue ſectantes veſtigia. De natu maximo, feliciqve parentis æmulo Joh. Henr. Werlhofio, J. U. Cand., qvi ſcripta paterna publicatam a ſe iri promittebat *videndo*, morte immatura Helmſtadii, M. Nov. A. C. 1717. ac ætatis 25. extincto, V. Chriſt. Grundmanni *Cineres & Offa* A. 1717. deſunctorum, p. 111. 112., & Joh. Gottl. Kraußii *Nova literaria anni 1718. Lipſienſia Germanica*, n. 18., p. 143.

Vitz ejus hiſtoriam partim D. Joh. Schmidii, Poliatri Helmſtadienſis, *Epiftolæ ad ipſum de Profeſſione Politica gra-tulatoriæ*, Helmſtadii A. 1686. in 4. editæ, partim vero Elogio, qvo Lipſienſes (in *Actis Eruditorum*, T. V. Supplem. *ſect. V.*, p. 235-238.) deſunctum ſunt dignati, perquam honorifico, deberi lubens profiteor. Expoſuerunt illam etiam Autor Anonymus *Memoriæ* illius, Helmſtadii A. 1711. in 4. editæ, & qvi hanc allegat ac ſequitur Joh. Henr. a Seelen

Tet tet tet 2

Parte

- (1.) V. Vitam Notnagelii, in Henn. Wittenli *Dec. VIII. Memor. Philoſ.* renov. p. 457. (2.) V. Georg. Frid. Neumann *Orat. de ſeuvre Lu-becenſium in cæteros* p. 39. (3.) V. Piccarti *Epift. de illo ad Kirchmannum*, in *Appendice Gudianorum*, n. 186., p. 258. 350. (4.) V. Henr. Bangerti *Or. parent. Colero habitam*, lit. G. 3. a. (5.) V. ejus *Ep. dedic. Diſſertationis de Commerciis maritimis, ad Senatū Lubrecenſem*, 16. (6.) V. Abr. Hünckelmanni *Programma de vita Helbergeri funebre*, Lubecæ A. 1685. editum. (7.) V. *Ep. dedic. modo allegatam*. (8.) V. Epigraphen Epitaphii, Heigelio ſocero ab eo erecti, in Juſt. Chriſtoph. Böhmeri *Inſcript. Helmſtadienſibus* p. 109. 110.

Parte III. Athen. Lubec., p. 164-177. Conf. Joh. Aug. Falschii *Florens Orientale in Occidente Helmstadium* p. 40. & sq. ubi fusius eum sermone ligato celebrat.

ELOGIA.

Herm. Conringius, in *Epistola, Dissertationi de Commerciis maritimis* A. 1680. præmissa, *diligentiam ejus ætatis mores excedere, ipsamque judicii ac ingenii nativis dotibus, ultra vulgi sortem, esse instructissimum*, judicavit; Diatriben autem istam *Libellum* vocavit *immatura quidem ætate confectum, sed qualem soli multum adulti, & longo verum usu exercitati, nec nisi raro, exhibuerint; cujusmodi certe, quantum equidem noverit, hæcenus inter Academica nunquam comparuerit exercitia*. Quibus verbis sequentia subjunxit: *Es vero isthac tua opera, fateor, meam quoque expectationem, quantumvis de te semper fueris insignis, longe superasti. Ut proinde in palestram disputatoriam te producturus sim, velut ideam propemodum diligentis & ultra annos sapientis adolescentis. Utinam valetudo & vita diuturna præcociitati tuæ porro faveat!*

Lipsiensibus (l. c. p. 235. 238.) *Vir audit Juris omnis, naturalis, gentium, publici privatiqve, elegantiorum item literarum, Historiæ civilis pariter ac Ecclesiasticæ, Philosophiæ veteris, imo rerum divinarum etiam, longe peritissimus, & gloria eruditionis, quam annis, maturior.*

Henr. Meibomio Juniori (in *Programm. de decem Historiæ Germanicæ periodis*, A. 1697. edito, p. 18.) *Vir Clarissimus, Juris omnis & Historiæ peritissimus.*

Joh. Franc. Buddeus, in *Historia J. Nat. (inter Selecta J. N. & G.)*, §. 49., p. 71. 72., *Dissertationes ejus de variis J. N. & G. capitibus, sparsim editas, exquisitissima eruditione refertas esse*, judicat.

D. Joh. Schmidius, Poliater Helmstad., in *Epist. modo citata, stylum ei floridum & succiplenum, benignam in versibus pangendis venam, eloquentiam flexanimam, ingenium divinum & acre judicium*, tribuit.

Nicol. Hier. Gundlingio (in *Historia Philos. mor.*, P. I., c. 6., p. 56.) *Vir audit sagacissimus, & Jctus in Acad. Julia politissimus.*

Herm. Diet. Meibomio (in *Orat. de genuinis Hist. Germ. fontibus* p. 14.) *Vir Clariss., nec Juris magis, publici privatiqve, quam doctrinæ elegantioris & Historiæ omnis, interiori peritiqve excellens.*

Justo Chr. Böhmero (*Progr. I. Disput. Grotianis præmissis* p. 10.) *Singulare Acad. Juliæ decus; & (in Memoritis Profess. Med. Helmst., Prolus. II., p. 48.) Jctus elegantissime doctus orbisque eruditi decus.*

Burch. Gotth. Struvio (in *Biblioth. Jur. selecta*, c. 14., p. 393. edit. tertie) *Vir doctissimus.*

Novæ Bibliothecæ Halensis Germanicæ Autori (Sect. 13., p. 272.) *Genuinus Conringii discipulus.*

Joh. Andr. Schmidio (*Tomo II. Introductionis Sagittariæ in Historiam Eccl.* p. 1121.) *Vir in studiis Historiæ Ecclesiasticæ singulariter versatus, in quo Academia Julia magnam passa est jacturam.*

Andr. Langio (in *Introd. ad notitiam legum nauticarum*, c. 8., p. 156.) *Ingens quondam Juris omnis, Historiæ Musarumqve decus.*

SCRIPTA EDITA.

Diff. de Maritimis commerciis, ab ipso conscripta, & Præside Herm. Conringio proposita, Helmstadii 1680. in 4. Insignia merito reportavit elogia Henr. Conringii (in *Epistola præfixa*, cujus verba modo recitavimus), Henr. Meibomii Jun. (in *Carmine Encomiastico*, ei adjecto, D. G. Morhofii (*pulcherrima eum de his commerciis lineamenta, in Diff. de iis erudita, duxisse judicantis*) T. I. Polyhist., Lib. III., c. 13., p. 152., & Gust. Raschii (*egregiam illam vocantis*) in *Opusculo de novis Urbibus condendis* p. 114.

Carmen in excessum Herm. Conringii, cum aliorum in eundem Epicedis editum. Helmst. 1682. in fol.

Positiones Juridicæ Inaugurales miscellanæ. Aureliæ 1682. in 4.

Programma, publicis Lectionum Politicarum auspiciis præmissum. Helmst. 1686. in 4.

Oratio auspicalis de Civiliu studioru sobria, & ad genium seculi accommodata, cultura, XI. Kal. Aug. A. 1686. recitata. Helmst. 1686. in 4.

Disp. de Electione & successione in Regnis. Helmst. 1687. in 4.

Disp. de genuinis fontibus solide decidendi Controversias illustres & publicas. Helmst. 1688. in 4. Duas alias ejusdem argumenti in hac est pollicitus.

Disp. de usu Juris Romani, aliorumqve privatorum, in Controversiis illustribus gentium liberarum decidendis. Helmst. 1692. in 4.

Disp. de Pactis liberarum gentium. Helmst. 1691. in 4.

Disp. de Alienatione & concessione jurium, quæ vocari solent Regalia. Helmst. 1693. in 4.

Notitiæ S. Romani Imperii enucleatæ, & in succinctas theses memoriales digestæ, Specimina I. & II. Helmst. 1695. in 4. Commendantur ab Henr. Meibomio Jun. in *Progr. de decem Hist. Germ. periodis* p. 18., Herm. Diet. Meibomio in *Or. de genuinis Hist. German. fontibus* p. 14., B. G. Struvio (*observationes illorum laudante haud proletarias*) in *Biblioth. Jur. selecta*, c. 14., p. 393. 481., & F. W. Bierlingio in *Lineamentis methodi stud.*, c. 9., p. 127.

Epistola (4. foliorum) de ratione studiorum Jurisprudentiæ & Politicæ cultoribus ineunda, ad Herm. Diet. Meibomium, hujus Disputationi de Principum in dispensando potestate, Præside D. Georg. Engelbrechtio propositæ, & Helmst. A. 1695. editæ, subjunctæ.

Disp. de potestate Legislatoris civilis circa ea, quæ sunt Juris naturalis. Helmst. 169., in 4. Allegatur in *Vindiciis sequentibus dogmatis Grotiani*, §. 29.

Vindiciæ Grotiani dogmatis (Lib. 2. de J. B. & P. c. 4.) de Præscriptione inter gentes liberas, contra illustri scriptoris Gallici, Pet. Puteani, Diff. Gallicam: An Præscriptio inter summos Principes locum habeat? operi de Juribus Regis Christianissimi insertam. Helmst. 1696. in 4. Recusæ ibidem A. 1720. in 4.

Oratio professionis Juridicæ auspicalis de arctissimo Jurisprudentiæ & Civiliu studioru nexu, d. 19. Nov. A. 1696. recitata. Helmst. 1696. in 4.

Programma præmissum Disputationibus Grotianis. Helmst. 1700. in 4.

Programma de vita D. Henr. Meibomii junioris, Prof. Medici Helmstadiensis, avunculi sui, sub Rectoris Acad. Juliz nomine publicatum. Helmst. 1700. in 4. Grandiusculum & elegans.

Oratio de Libertate Academica, d. 20. Julii A. 1702., cum Prorektoris munus in Academia Julia susciperet, dicta. Helmst. 1702. in 4.

Programma de Ἀρχιλατρίας veteris Ecclesiæ, quo Canon 35. Synodi Laodicensis illustratur, festo D. Mich. A. 1702. propositum. Helmst. 1702. in 4. Commendatur a J. A. Schmidio T. II. *Introd. Sagittariæ* in H. E. p. 1120. 1121.

Programmata alia, eodem A. 1702., ab illo Prorectore publicata.

Juris,

Juris, maxime quo Germani in foro utimur, enucleati, & in succinctas theses memoriales digesti, Specimen primum, de Jure Germanis patrio universali, Helmst. 1705. in 4. Ejusdem *Specimen II.* de Jure Germanis patrio, particulari tali. Helmst. 1707. in 4.

Juris publici enucleati Caput I. de Juris publici prudentia, & II. de origine Imperii Germanici. Helmst. 1706. in 4. Laudata a B. G. Struvio *l. c.* p. 486.

Oratio de Vero solidæ Doctrinæ pretio, & inani ejus contemptu, d. 27. Sept. A. 1707., cum duos Juris Doctores crearet, habita. Helmst. 1707. in 4.

Epithalamium, Caroli III., Regis Hispaniarum, & Elisabethæ Christianæ, Principis Brunsvico-Lüneburgicæ, augusti connubii, in panegyri publica, dictum. Helmst. 1708. in fol.

Diff. de Instrumento Affecurationis. Helmst. 1708. in 4.

Disput. Juridicæ Inaugurales, Præfide illo propositæ;

1. Joh. Schavii, Molnensis, ad Leg. finalem octavam Codicis de Novationibus ac delegationibus. Helmst. 1709. in 4. (*V. Nova Lit. Germ., M. Jun. A. 1709., p. 279. 280.*)
2. Joh. Christoph. Vogelii, Schönheidenfis, Advoc. Cygnei, de jure & privilegio Collectarum in concursibus Creditorum. Helmst. 1709. in 4. (*V. N. L. Germ., M. Aug. A. 1709., p. 322. 323.*)
3. Christ. Silemanni Eisenharti, Helmstadiensis, de Condemnatione voluntaria. Helmst. 1709. in 4.
4. Joh. Frid. Krügeri, Lüneburgensis, de Judicio Admiralitatis Hamburgensis. Helmst. 1709. in 4.

INEDITA ET AFFECTA, a Lipsiensibus, in Elogio illius, *l. c.*, enumerata & commendata.

Historia Danica, ab origine gentis ad nostra usque tempora, ab ipso 14. annos nato concinnata, nec publica luce prorsus indigna.

Commentatio de nobilioribus Seculi XVII. Pacificationibus, publica primum Oratione exhibita, & deinde notis, sed ultra Pragensem anni 1635. non productis, illustrata, quæ edetur.

Schediasmata, varias Antiquitatis & Juris Ecclesiastici partes illustrantia.

Comm. in Hug. Grotii Libros III. de Jure Belli & pacis, præmissa Grotii vita, loca Scriptorum eos illustrantia, Paraphrasin notasque ad loca difficiliora, vel ab Interpretibus intacta, aut male intellecta, exempla quoque cultiorum gentium medii & recentis ævi, exhibiturus, quem omnia illius scripta superaturum fuisse Lipsienses judicant.

Notitia Imperii Romani, Jus publicum, & Jus Germanicum, quorum quædam tantum prodire specimina.

Commentatio ad Sanctionem Caroli V. Imp. Criminalem, ad naturalis æquitatis rationes eam examinans, sed ultra Articulum XXVI. non progressa.

Responsa Juridica, tum publico Ordinis Acad. Juliz Juridici, tum proprio nomine, in materiis etiam illustribus, mira accuratone elaborata, quorum quædam, coram Judicio Imperiali aulico productæ, non exiguum illi pepererunt gloriam.

Responsa matrimonialia, numero concinnata haud exiguo, quæ editioni destinabat.

Responsa aliorum Juridica meliora rariorisque argumenti, quæ seligere e variis Voluminibus, & junctim publicare, voluit.

Dissertationes, Orationes & Programmata varii argumenti, quæ tanta accuratone, quantum alii magnis vix impendunt Voluminibus, conscripsit, junctim edenda.

Carmina (in quibus pangendis incredibili pollebat felicitate), a filio natu maximo collecta, & cum prolixiori Viri Parentis descriptione, in lucem proferenda.

Addatur his Systema Politicæ universæ, quod disputationibus se publicis esse exhibiturum A. 1689., in literis ad Ulr. Winckelium, Hamburgensem, J. U. L., est pollicitus.

Domini ab Affeln, Centurionis Bremensis, Excerptorum e Recensibus Fœderis Hansici Germanicorum, editionem, Specimine II. Juris enucleati, c. 2., p. 139-145. a se jussit expectari, teste Andr. Langio in Introd. ad mont. leg. naut., c. 8., p. 56. 57.

M. JOACHIMUS WERMERUS (quem *Schwermerum*, *l. c.* Fanaticum, Greg. Stammichius, Pastor Hamburg. Catharinæ, in Epistola de ipso ad Joh. Cocum, Ecclesiastæ Brunsvicensis (1.), & Andr. Celichius, Concionator aulicus Megapolitanus, in literis ad Contr. Schlüsselburgium A. 1589. exaratis (2.), allusione ad cognomen ejus ironica, appellavit), Hamburgensis, Arcinatoris filius, a M. Joach. Westphalo, Antistite Catharinæ, cum in Academia viveret, est sustentatus, & Scholæ deinde in patria publicæ per florentissimum fuit Subrektor (3.). Hoc elapso, munere scholastico abdicato, Academiam denuo Rostochiensis adiit, Davidis quoque Chytræi fuit auditor, qui in patriam reversurum Eberh. Mollero, hujus Consul, in Epistola ad eum, verbis commendavit sequentibus (4.): *Vere testor, quod multorum annorum familiari cum eo consuetudine perspexi, M. Joach. Wermerum Virum doctum, pitum, modestum, & insignibus in docendo donis ornatum, esse; ac specimen industriae, & facultatis in docendo fide, assidue apud nos, pro concione & in schola, laudabile edidit. Vestre etiam urbis Scholæ totum novennium antea fideliter eum servasse intelligo. Quare oro, ut memoriam ipsius cum benevolentia servare dignemini, & Collegis eum vestris commendentis.* Nec frustranea hæc fuit commendatio. Hamburgensem Joach. Degenero in ædis primum Pastoratû Cathedra, Lectoris quoque Theologiæ secundarii officio, Kal. Maji A. 1581., ac deinde in templi Petri Antistitis dignitate d. 27. Jun. A. 1585., subrogatus (5.), ob doctos a Chytræo laudatas magni & non paucis ferebat, & hos inter, ab Eliâ Hünnero, Evergetis eum suis, in præfatione Bibliorum, quæ Hamburgi A. 1587. edidit, *Hebræorum*, annumerante præcipuis. Postquam per octennium Ecclesiæ inservierat urbis patriæ, turris Nicolaitana d. 17. Jul. A. 1589. igne cælesti conflavit, reliquæ autem civitati ab incendio isto, ventis licet sevientibus, nihil damni est illatum. Divinum hoc beneficium ut grata mente cives agnoscerent, edita est a Presbyterio Hamburgensi, & in concionibus singulis aliquamdiu recitata, Precatio vernacula evcharistica (*Eine schöne Danksagung, Berchte und Gebet, in diesen gefährlichen Zeiten hochnötig mit Andacht zu sprechen*), in qua Deus etiam, ut Pontificiorum, Calvinianorum & Anabaptistarum, doctrinam ab urbe arceret, implorabatur. Istam Wermerus, qui Calvinianis clam favebat, auditoribus quidem prælegit, sed in vocis Calvinistarum locum Sacramentariorum nomen substituit. Reprehensus ideo a Collegis, *Declarationem Apoc-*

(1.) Legitur illa in M. Dav. Schulteti *Innocentii Theologorum Hamburgensium*, Sed. 21. p. 235. 236. 237. (2.) Proclama. Hünneri *Epistola Schlüsselburgii Theologica posthumus*, num. 101., p. 135. (3.) teste M. Joachimo Dambio, Ecclesiasta Hamburgensi, in annotatione ad librum Bremensem, paulo post allegandum, MS. (4.) V. Epistola Dav. Chytræi p. 156. 157. (5.) V. *Catal. Ministrorum Ecclesiæ Hamburg.* MS. *αὐτοκρατορ.*

logeticam, Germanice exaratam, ex ambone recitavit, in qua, momentum controversiæ Lutheranorum cum Calvinianis Eucharistica extenuante, veram corporis sanguinisque Christi in S. Cœna præsentiam ab utrisque agnosci, & de modo tantum præsentis litigari, affirmabatur. Hujus aliarumque locutionum palinodiam canere, ac Calvinii dogmata anathemate notare, iussus, facere id recusavit, istamque ob causam d. 30. Aug. A. 1589. sacro (in quo Joh. Schellhammerus ipsi successit, privatus est officio. Hamburgo Bremam abiit, & inde, cum palam in Reformatorum castra transisset, Groningam A. 1590. vocatus, urbis hujus Belgicæ denuo egit Pastorem, donec vivis die 13. Maji, vel A. 1599., pro quo Hier. Pasmannus (1.), vel 1614., pro quo Joh. Alb. Fabricius (2.) militat, excederet. *Declaratio* ejus, cujus modo facta est mentio, trium paginarum *Apologetica* in Scripto prodiit Ministrorum Ecclesiæ Bremensis, seu potius D. Christoph. Pezelii, horum promachi, Germanico, causæ ejus patrocinante, & contra eandem, quam ipse improbaverat, Hamburgensium precationem, Bremæ A. 1590. in 4., sub hac edito epigraphe: *Christliche Erinnerung der Prediger zu Bremen an die Prediger zu Hamburg, von wegen der vermeinten Form des Gebets, so sie in ihren Kirchen abzuweisen gestellet, und in Druck gegeben, darinn sie, unter dem Rahmen der Calvinisten, rechtgläubige Evangelische Lehrer, und viele fromme Christen, den Papisten und Wiedertäufern gleich zu setzen, und wieder sie zu beten, sich unterstehen.* Cui, in gratiam Hamburgensium, a Nicol. Seneccero, Theologo Lipsiensi, responsum est in der Kurzen Entwurfung der Gegenantwort, so er auf Christoph. Pezelii Famöses Libell thum könte, samt Ablehnung der Lügenhaften Relation Pezelii wieder die Prediger in Hamburg, Jenæ A. 1592. in 4. excusa.

Conferantur de Wernero, ejusque cum Collegis Hamburgensibus certamine, præter duo ista scripta contraria, Epistolæque Chytræi, Stammichii & Celichii, ac aliorum narrationes, jam allegatas, *Isagoge nostra ad Hist. Cimbr., P. IV. c. 10., §. 14., p. 583. 584.,* ac Dav. Schultetus, tum *l. c.*, tum in dem Hamburgischen von der Schulen zur Kirchen beförderen Prediger p. 12. 13. 21-30.

Theses de Statu Animarum post hanc vitam, Præfide D. Dav. Chytræo propositæ, Rost. 1578. in 8. V. de his Ont. Frid. Schützii (*Wernerum eum vocantis*) *Lib. II. de Vita Dav. Chytræi p. 575.*

M. GÜNTHERUS WERNHER, Cancellarius, uti Luthero audit, vel potius Secretarius Reip. Dithmarsicæ provincialis, A. 1524. Henrico Zutphanienti, nomine Gubernatorum provincie publico, ne Lutheri doctrinam Meldorpiensibus annuntiaret, interdixit, mandatoque haud obtemperantem ipsemet, 500. comitatus rusticis, Heidam captivum abduxit, & post examen perbreve, ad rogi feralis supplicium, se præsepte toleratum, condemnavit (3.). Superstes adhuc fuit A. 1537., quo novæ aliquot Constitutiones Magistratus Politicæ ab ipso sunt promulgatæ (4.), sed A. 1542., quo Herm. Schröderus eodem Secretarii fungebatur officio, vivis jam excefferat (5.).

Sylloge Privilegiorum Dithmarsicæ, quibus ante libertatem amissam gaudebat, vetustorum Saxonico-Latina, ab eo congesta, ἀνέκδοτος in Bibliotheca civitatis Hamburgensis publica asservatur, & a nobis jam olim, *Parte IV. Isagoge ad Hist. Cimbr., c. 12., §. 6., p. 635.*, est laudata.

M. JOHANNES CHRISTOPHORUS WERNERUS, Scholæ Hamburgensis Johannez, ab A. 1723., Præceptor (6.).

Disp. de Expeditione Gogi, ad Ezech. cap. 38. & 39. Hamburgi A. 1723.

Vocabula Græca, e Sectionibus Evangelicis excerpta, & quæ formale suum, quantum hætenus licuit, explicata. Hamburgi A. 1724. (*Catal.*)

Promittuntur ab eo, testibus Novellis Holfaticis:

1. Vocabula Græca Sectionum Epistoliarum, quoad formale suum explicata;
2. Henr. Wilh. Ludolfi Grammatica Slavo-Russicæ, suis Observationibus aucta;
3. Evangelii Johannis Caput IV. priorum Versio Persica, Vocalibus & interpunctionibus illustrata, cum Vocabulario Persico.

JOHANNES WESSELIUS, Lubecensis, oppidi in vicinia Travemundani Diaconus d. 23. Nov. A. 1719. electus. V. de illo J. H. a Seelen *P. II. Athen. Lubec. p. 406. 407.*

Malachias enucleatus, in quo Voces Lingvæ sanctæ, ad normam *Interpretis* Joh. Andr. Dantzi, cum studio resolvuntur, sensus verborum, juxta præcepta *Literatoris* ejusdem, perspicue eruitur, coherentia vaticinii in tabula quadam homiletica exhibetur: Cum præmissa brevi Introductione Historica, Epistolisque ad Autorem D. Georg. Henr. Götzii & D. Franc. Alb. Epini. Lubecæ 1719. in 4.

Disp. de Effectibus Fidei Magorum, e Matth. II. 1-12., Præfide D. Georg. Henr. Götzio defensa. Lubecæ in 4.

Commentatio Historico-Theologica de Johanne Wesselo Gröningensi, Præfide eodem proposita. Lub. 1719. in 4.

Disquisitio epistolica de Ἐπιστολῇ δευτερογὰμῳ, seu de Nuptiis secundis Episcopo licitis, occasione loci 1 Tim. III. 2. Lubecæ 1719. in 4. V. Seelenium *l. c.*

JOHANNES THOR WESTEN, Hamburgensis, J. U. Lic., ædis Cathedralis Hamburgensis, ab A. 1675., Vicarius, ab A. 1686. autem (post D. Laur. Bilderbeckium) Vicariorum Decanus & Canonicorum Collegii Secretarius, simulque, ab A. 1691. (post Henr. Siverum) Bibliothecæ ejusdem templi Cathedralis Præfectus, A. 1708. (quo Phil. Jac. Meurerus, J. U. L., in Vicariorum Decanatu ipsi successit) mortuus. V. Joh. Alb. Fabricii *P. II. Memor. Hamburg. p. 619.*

Disp. de Assesuratione, Præfide D. Jac. Brandmüllero. Basileæ 1671. in 4.

Disp. Inaug. de Charta blanca, Basileæ 1672. in 4.

CASPARUS WESTERMANN, Hamburgensis, d. 17. Maji A. 1622. in lucem editus, e schola patrizii Gymnasium ejusdem transiit, & in Philosophia accuratori Joach. Jungium Ducem elegit. Qui tanti hunc fecit discipulum, ut moribundus A. 1657. Testamenti cum sui executorem, cum 4. aliis Viris eruditis, designavit Philosophici Juri in Academiis, & itinere ad externos, vacavit, literario, ac Licentiati titulum Aureliæ A. 1647. obtinuit. Hamburgum A. 1648. redux praxi initio forensi inclaruit, & in Senatum deinde A. 1660. allectus, nec multo post Prætor, ac tandem etiam Protoscholarcha, constitutus, legationes ad Reges Danicæ, Angliæ & Sveciæ, Electores Saxonem & Brandeburgicum, Principes Brunsvico-Cellensem ac Holsat-Gottorpiensem, Belgicæque fœderati Ordines, ad A. usque 1680., obiit plurimas. Marasmo senili paulatim confectus, d. 29. Jun. A. C. 1688., ætatisque 66., expiravit, cum e conjuge priori, Gertrude, Petri Röveri, Senatoris, gnata, A. 1651. ducta, Petrum, J. U. D. & ædis Cathedralis Decanum, ac Annam Margaretam, Petro æ Lengerke, J. U. Licentiato, suoque in dignitate Senatoria successori, & tandem Consuli, elocutam, e posteriori autem, Margareta, Joach. Stampehlui, mercatoris, filia, illi, A. 1654. extinctæ, A. 1657. subrogata, tres

(1.) in Hamburgischen Denkmale p. 72. 73. 74. (2.) P. II. Memor. Hamburg. p. 603. 603. (3.) V. Lutheri Historiam martyrii Henr. Zutphanienti, T. VI. Opp. Germ. Wierb., p. 382-389., T. III. Jen., f. 27-35., & T. II. Epist. p. 258-268., ac Ant. Heimreichii Chron. Dithmarsic., L. 1., c. 7., p. 140-158. (4.) V. Heimr. L. 2., c. 9., p. 175-182. (5.) V. Heimr. L. 2., c. 9., p. 175. (6.) V. des. Jetzt lebende Hamburg des Jahres 1723. p. 31.

nes masculos, duasque puellas, sed brevis omnes zvi, sustulisset. Fufius vitam ejus, in *Programmate funebri* (A. 1710. Parte I. *Memoriarum Hamburgensium* Joh. Alb. Fabricii, p. 544-561., recuso), exposuit Georgius Eliezer Edzardus, Prof. Hamburgensis, cui *Vir ingenii audit capacissimi, memorie felicissime, judicii acrioris, prudentie rare, doctrinae excellentis, polymathiae non vulgaris, sermonis promptissimi, facundiae insignis*, Φιλόπονος, ἀμύμος & χαλκίνορος; optimeque de republica & schola meritis. Conferantur de illo Ad. Trautigeri Jun. *Series Senatus Hamburgensis* p. 14., Joh. Ristii *Epithalamium* in nuptias priores Germanicum, in *Parnasso Teutonico*, p. 347-402., obvium, & Rud. Capelli *Epistola Syntagmatis Lectionum Bibliothecariorum*, ei A. 1682. inscripti, *dedicatoria*.

Disp. de Pseudaxiomate Aristotelico, *Lib. I. Phys. tit. 50. & 56.* (In omni genere uno una prima est contrarietas), Przfide D. Joach. Jungio proposita. Hamb. 1642. in 4.

Analysis Logica triterminz cujusdam pseudapodixeos Physicz, Przfide eodem. Hamb. 1643. in 4.

Disp. Inaug. Juridica. Aurelia 1647. in 4.

De Joach. Jungii *Harmonica, Isagoge Phytoscopica & Phoranomica*, illius hortatu atque auspiciis, a Joh. Vagelio & Henr. Sivero editis, *Logica autem Hamburgensi & Geometria empirica*, eorundem studio, ipso ergodiocta, denuo recensitis, Edzardi *Programma*, ac nostrum Jungii Autoris Elogium, consulantur.

(Diversus ab eo est Casp. Westermannus alius, JCtus *eximie*, teste Bernh. Schultzii *Exerc. XXVII. ad Pandectas, Th. XI., eruditionis*, cui debentur: 1. Disp. de Altero tanto, prazcipue usurario, Przfide D. Henr. Hahnio proposita, & Helmstadii A. 1653. & 1676. in 4. excusa, *succiplena*, Schultzio iudice, & *nervosa*; 2. Disp. Inaug. de Melioratione feudi, Przfide D. Joh. Lotichio exhibita, Helmst. A. 1649. in 4. Diversus etiam Westermannus, sine praznominis mentione in aliquot allegatus *Catalogis*, cujus *Disp. de Defensione necessaria*, Przfide D. Dav. Pestelio defensa, Rintelii A. 1653. in 4. prodit.)

M. DANIEL WESTERMANN, Hamburgensis, Gymnasii Bordsesholmensis, ab A. circiter 1623., Rector & Pastor, cum, belli Czfarei tempestatem evitaturus, in patriam A. 1627. se recepisset, illic d. 26. Jun. A. 1628. exul obiit, & A. demum 1635. Paulum Sperlingium juniorem, civem suum, successorem obtinuit. V. *Epicedia*, & *Partem IV. Isagoges nostrae ad Hist. Cimbr.*, c. 1., p. 379.

Disp. de S. Scriptura, Przfide M. Pet. Hinckelmanno, Prof. Theol., proposita. Rostochii 1620. in 4.

Operarum scholasticarum in illustri Gymnasio Holfatiz Bordsesholmensi Trimestria, sive Indices, singulis trimestribus, A. 1624. (qvo primus prodit) & seqq., Slesvigz in 8. publicati.

M. NICOLAUS WESTERMANN, Lubecensis, Ecclesiz Germanicz in Svecia Gothoburgensis Pastor, d. 30. Dec. A. 1670. defunctus. V. M. Joh. Vultzei, Holmiensis, ejusdem Ecclesiz Pastoris, *Solatium Concionatorum ingenuorum, seu Sermonem de illo, ex Ef. XLIX. 3. 4. 5., Germanicum funebrem*, Gothoburgi A. 1670. in 4. editum, Joh. Schefferi (istum memorantis) *Sveciam Literatam* p. 350. 308., & Henn. Wittenii *T. I. Diar. Biogr. Sec. XVII., ad A. 1670.*

Disp. de natura & constitutione Logices, Przfide M. Dionysio Stropio. Rostochii 1651. in 4.

Salutiferum munus Genethliacum, sive Sermo in Ef. IX. 6. Germanicus. Gothoburgi 1660. in 4.

Concio Germanica, in zdis Germanorum Gothoburgensis inauguratione, ex Luc. XIX. 46., d. 11. Aug. A. 1672. habita. Gothoburgi in 4. Hanc, una cum pracedenti, Schefferus, *l. c.*, p. 308., ei tribuit. Quomodo autem illa A. 1672. ab ipso potuerit haberi, qui A. jam 1670., Wittenio & Scheffero ipso testibus, obierat, me haud assequi taceor.

Concio funebris in exequiis Annz Harderiz habita. Gothob. 1673. in 4. (*Catal. Biblioth. Resen.*)

PETRUS WESTERMANN, Hamburgensis, Caspari, J. U. Lic. & Senatoris (*de quo supra dictum*), & Gertrude Röveria filius, J. U. Doctor Cadomi in Normannia A. 1676. creatus Gallica, Canonicorum templi Cathedralis Hamburgensis d. 18. Mart. A. 1672. adscriptus est Collegio, & cum Syndicum ejusdem aliquamdiu egisset ac Bibliothecz Przfectum, in Decanatu tandem D. Joh. Danewethio d. 6. Oct. A. 1694. successit, ac A. 1716. fuit superstes. Uxorem duxit Elisabetham, Joach. Lemmermanni, Consulis, filiam, & Georgii a Lengerken, mercatoris, viduam. Conf. de illo Joh. Alb. Fabricii *P. II. Memor. Hamburg.* p. 612., & Georg. Eliez. Edzardi *Programma de vita foceri ejus funebre.*

Disp. de jure Sigillorum, Przfide D. Joh. Henr. Böttichero proposita. Helmst. 1675. in 4.

Disp. Inaug. de Jurejurando. Cadomi 1676. in 4. (V. P. A. *Lehmanni Hamburgum anni 1701. literatum* p. 30.)

HERMANNUS WESTHOVIUS, Lubecensis, Poliatri, sibi cognominis, & Magdalena Rohtbartia filius, d. 6. Nov. A. 1635. natus, post reditum ex Academiis Giesfensi & Lipsiensi, A. 1671., d. 29. Junii, Coenobil in patria Johannei Ecclesiastes, & A. 1691., d. 8. Oct., Templi Jacobzi Pastor, electus, febrique tandem continua, d. 15. Dec. A. C. 1696., ztatisque 61., extinctus. Plura de vita ejus suggeret Enochii Svantenu, Rectoris Lubecensis, *Programma funebre*, in Georg. Henr. Götzii *Elogiis LXXX Theologorum Germanorum*, Lubecz A. 1709. editis, *num. 74., p. 674-681.*, recusum, & J. H. a Seelen *Pars II. Athen. Lubec.* p. 407. 408.

Exerc. de Anima separata, Przfide M. Casp. Ebelso, Log. & Metaph. Prof., proposita. Giesfz 1657. in 4.

Disp. de Papam, ejusque electione, vel desertione & fuga, Przfide D. Davide Christiani. Giesfz 1657. in 4.

Disp. de Veritate Christiana, e V. T. probata, Przfide D. Pet. Haberkornio. Giesfz in 4.

JOHANNES WESTHOVIUS, Med. D. & Practicus Hamburgensis, A. 1622. (qvo *Chryfologia* Angeli Salz carmen prazfixit) superstes; cujus filiam, Angelam, Vinc. Fabricius, Syndicus & Consul Gedanensis eruditissimus, A. 1641. duxit uxorem.

Oratio de laudibus Medicinz, quam editam ab eo esse Joach. Morfius, in *Albo suo MS. f. 833.*, testatur.

WILLICHIVS WESTHOVIUS a WESTHOVEN (1.), Eqves, Comesque Palatinus & Poeta laureatus Czfareus, venz mediocris nec omnino contemnenda, sed justo scribaciore, eoque minus accuratus, Bosoviz, pago Episcopatus Lubecensis in Wagria parochiali, primam A. 1577. lucem aspexit. Patre natus est Petro Westhovo, parochiz illius Pastore, A. 1609. defuncto (2.), matre autem Anna, ex urbe Slesvicensi oriunda (3.). Literis humanioribus, in schola Lubecensi, per decennium imbutus integrum, Academiis Rostochiensem ac Francofurtanam studiosiorum sublimiorum elegit magistras, & Lipsiensi deinde, Jenensi, Altorfina, Ingolstadiensi, Basileensi, aliisque pluribus, in itinere salutatis Germanico, Italiam, Austriam, Bohemiam, Poloniam, Lituaniam, Curlandiam Borussiaque, eidem peragravit. Bergam hinc Norwagorum, cujus Ecclesiz Germanicz pater ejus a Senatu nuper przfectus erat

Uuu uuu uu 2

Lube-

(1.) A. Casp. Barlaq, praznomen in cognomen perperam mutante, *P. II. Poem., L. 3. Eleg., p. 183.* J. Willichius appellatur. (2.) V. de illo ipsius *P. I. Poem., Lib. 1. Eleg. p. 192.* & *P. II., p. 16.* (3.) V. ipsius *Hendelshylabus in matris obitum, P. I. Poem., L. I. Phaleuco-*
rnm, p. 175-178.

Lubecensi, indeque Hafniam Danorum, circa A. 1600., delatus, Thom. Finchium, artis Professore Medica, aliquamdiu in hac hodegum habuit (1.). E Dania in Germaniam reversus, Bartholom. Bilovii, Stendalia Marchici, Com. Pal. Cæsarei, Civisque Romani, *Poetastrificis* (uti a Gothofr. Jungermanno (2.) salutatur) audacissimi, ac Versificatorum Germaniae ineptorum, laurum ab isto adeptorum venalem, adversus Conr. Rittershusii, Jcti Altorfni, *Spongiam*, & Frid. Taubmanni *Diff. de Lingua Latina, cum Epifodio in veteramentarium Poetarum futorem* Wittebergæ A. 1602. editam, egit vindicem. Qua opera sibi met ipsi quoque patrocinari simul voluit, *impetrato in Italia Comitum palatini jure, passim locorum, per quæ transibat, artem hanc Poeticam*, teste Rittershusio (3.), *facilitare*, & *Vatibus* (satuis) *novis, dignis, indignis*, sive *Ματαια, αργα*, Germaniam implere, dummodo ipse tantum inde colligeret viatici, quantum suo rumini implendo, & famulo & cani pedissequis alendis, sufficeret, imo, uti Helias Putschius (4.) refert, *nobilitatem* quoque Poetastri illis, ac villas Utopenses, liberaliter distribuere, itidem haud verito. Hoc consilio, Lipsiæ vivens, anno circiter 1603., in lucem protrulit Epigrammatum, in Taubmannum & Rittershusium (quem *Polyphemum spongium* nomine vocavit suppresso) perquam in iurioeum, & Jungermanno (5.) iudice, *inspectorum atque invenustorum*, syllogem, plurimis, teste Putschio (6.), *scatentem solacis, barbaris, & peccatis in linguam Latinam manifestissimis*. Sed non impune tulit juvenilem istam in lacescendis Germaniæ luminibus audaciam. Helias enim Putschius, Antwerpensis, Rittershusii amicus, juvenis eruditissimus, morte triennio post immatura extinctus, eodem A. 1603., sub *Amandi Rosacii* larva, Epistolam illi, in qua Poetastro Biloviano respondetur, ad C. Rittershusium III. Id. Martii exaratam, & quaternione constantem unico, reposuit. In hac, festiva & satyrica dictionis cultissimæ acrimonia, & Rittershusii is famam vindicavit, & deridendum omnibus propinavit Westhovium, quem *lunorivendum, larvidonum, ebori nevensilis perenne dedecus, Comitem Poeticum* (7.), *hominem novum, in quo multum est loquentie, sapientie parum, novis ac vanis titulis*, & villa etiam Utopensi, *auctum, adolescentem nullius eruditionis, falsæ persuasionis, & vix primis bonarum artium elementis, leviter tinctum, versificatorem magnum, hominem insulsum, puerum adhuc jejunum & plane æmulum mugivendum, nebulonem, & terræ filium*, dicacitate justo inclementiori, passim appellat. Ne unum quidem carmen sani coloris eum unquam scripsisse, quæcunque autem ab eo prodierunt, tam arguta, tam lepida, tam Poetica esse, ut nihil magis sapiant, quam Textoris Epitheta & Decimatoris Synonyma, tantorum virorum vestigiis ubique apparentibus, pronunciat. Satyræ enim in ista aliam contra eundem, & Poetastros alios, est minatus, sed in lucem haud protulit, tempus multo rectius alibi collocari posse ab ipso monitus Rittershusio. Qui (8.) (Westhovium *agrytam, Poeticum laurivendum, & hominem ineptissimum, vocans*, una cum Gothofr. Jungermanno (cui idem *Subpoetastræ a Bilovii manu laureatus* audit) (9.), Melch. Adamo (10.) & Vinc. Placcio (11.), Epistolam *Amandi Rosacii* *Ψευδώνυμοι*, suis ornata laudibus, Putschio vindicat, deque certaminis istius historia, cum iisdem, meretur consuli. Westhovius, ob audaciam juvenilem adeo duriter ab adversario se doctiore castigatus, Daniam mox repetiit, & A. eodem 1603., vel sequenti 1604., scholæ in Seelandia Herlovianæ factus est moderator (12.). Elaplis deinde annis aliquot, munere scholastico abdicato, & uxore A. 1611. ducta Anna Sparræ, virgine nobili, ipse met etiam nobilitatis jura, cum insignibus, Pegasus duos, toridemque stellas, ferto cinctas, exhibentibus, tum Christiani IV., Danicæ Regis, tum Matthiæ Imperatoris (quem in Comitibus A. 1613. salutavit Ratisbonensibus, & *Emblematis* nomini ejus inscriptis sibi conciliavit), consecutus est beneficio. Ratisbona in aulam reversus Danicam, studii Christiani, Ducis Brunsvicensis, ab A. 1615., aliquamdiu, Christiani IV., Regis, jussu, præfuit, & Canonicatu tandem ædis in urbe Scanicæ Londinensi cathedralis, ab eodem, A. 1619. donatus, Sparræ, primæ conjugii, d. 16. Jul. A. 1623. (uti Epitaphii Londinensis docet inscriptio) mortuæ, A. 1626. Metam Biornopiam, stirpe itidem ortam nobili, huic autem, A. 1633. extinctæ, quadriennio post, Annam Poppingiam, Patriciam Lubecensem, subrogavit. Ipse Londini Scanorum A. C. 1643., ætatis 66., vivis excessit, cum paulo ante obitum hoc sibi scripsisset Epitaphium, sub finem *Libri Epigrammatum sexti* obvium:

Munde immunde vale! hinc ad mundum transeo mundum.

Mundus ego: immundi nam capis æthra nihil.

Ipse suo lotum mundavit sanguine Christus:

Hemistichion, quo symboli loco usus est: *Perfer & obdura*, metrica ipse itidem, in *Libro Emblematum*, num. 100, illustravit exegeli.

Vitz ejus historiam partim Cognati ipsius narrationi compendiariz, per M. Trogillum Arnielium, Præpositum Apenradensem, transmisit, partim vero Scriptis ipsius aliorumque jam allegatis, debemus. Præter quæ conferri etiam de illo possunt Alb. Bartholini *Lib. de scriptis Danorum* p. 147. 149., nostraque ad eum *Hypomnemata* p. 460., Ol. Borrichii *Diff. ultima de Poetis* p. 173., Casp. Barlzi *Elegidion* ad illum, P. II. *Poem.*, Lib. 3. *Eleg.*, p. 183., Pet. Winstrupii duo ad illum *Carmina Encomiastica*, Lib. III. *Epigramm.*, p. 721. 1000. 1001., Bertili Canuti Aquilonii longe plura, in *Parodiis Horatianis* p. 22. 31. 78., ac in *Juveniliis reliquiis*, p. 55-60. 84. 85. 93. 98. 103. 109. 113. 126. 152. 162. 194. 201. 206. 213., & Anagrammata nominis ipsius Nicol. Scribonii *Lib. I. Lusum Anagrammaticorum Gortorpiensium* p. 17., atque Georg. Nicol. Erasmi *Lib. II. Anagrammatum* p. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 850. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. 859. 860. 861. 862. 863. 864. 865. 866. 867. 868. 869. 870. 871. 872. 873. 874. 875. 876. 877. 878. 879. 880. 881. 882. 883. 884. 885. 886. 887. 888. 889. 890. 891. 892. 893. 894. 895. 896. 897. 898. 899. 900. 901. 902. 903. 904. 905. 906. 907. 908. 909. 910. 911. 912. 913. 914. 915. 916. 917. 918. 919. 920. 921. 922. 923. 924. 925. 926. 927. 928. 929. 930. 931. 932. 933. 934. 935. 936. 937. 938. 939. 940. 941. 942. 943. 944. 945. 946. 947. 948. 949. 950. 951. 952. 953. 954. 955. 956. 957. 958. 959. 960. 961. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968. 969. 970. 971. 972. 973. 974. 975. 976. 977. 978. 979. 980. 981. 982. 983. 984. 985. 986. 987. 988. 989. 990. 991. 992. 993. 994. 995. 996. 997. 998. 999. 1000.

ELOGIA.

Joach. Tanckius, Med. D. & Prof. Lips., in Epigrammate, *Introductionibus illius Dialectica & Rhetorica* A. 1606. adjecto, ita ei applausit:

*Artem dicendi tradis brevis atque docendi,
Sed, cithara atque lyra bonus, æquas carmine Flaccum:
Westbovi, series alto sic vertice coelum.*

Casp. Barlzius, l. c., suum ad eum Elegidion his metris inchoat:

*Willich, medios inter qui carmina Cimbræ
Scribis, & Arctos frigora sæva plagæ,*

*Inser te vatem populis, rigidoque sub axe
Palladia pergas gentis honore frui.*

Joh. Svaningius Jun. (in *Prolegomenis Chronologie Danicæ*, num. 2., p. 5.) eum, inter *Poetas Danicæ in Canonico collegiis ingeniosissimos, familiam facile duxisse*, judicat.

Pet. Resenio (in *Inscriptis Hafniensibus* p. 17.) magnus audit Poeta.

Barthol. Bilovius hoc nominis ejus anagramma concinnavit (*Lib. V. Anagr. f. 37. b.*):

*Willichius Westbovi. * Hui vivis! Hui ut Sol lucet!*

(1.) V. P. I. *Poem.* p. 191. 192.

(2.) in *Epist. ad Melch. Goldastum* A. 1603. exarata, & inter *Epistolas Virorum doctissimi ad Goldastum* p. 107. obvia.

(3.) in *Historia vite Helie Putschii* p. 25. 26. (4.) in *Epistola ad Rittershusium*, mox laudanda, p. 4. 5. (5.) l. c. (6.) l. c.

(7.) V. Jambos Jani Scholtahoffi a Scholtahoffi *Ψευδώνυμοι*, *Epistola præfixos*. (8.) l. c. (9.) l. c. (10.) in *Vitis Philosophorum Germanorum* p. 460. 461. (11.) *Tomo II. Theatri Anonymorum & Pseudonymorum* p. 544. (12.) V. *Nomistam Resensii* de *jussu*

auspicalem, A. 1604. editam, & Er. Vindingii *Acad. Hafn.* p. 278.

Nicol. autem Scribonius, l. c., sequens exhibuit:

Willichius Westhof, Cimber, Comes Palatinus atque Eques.

Hic virus Eques factus est, simulque Apollineum cor habet.

CENSURÆ.

Duriorem justo, præter Conr. Rittershusium, Hel. Putschium & Gothofr. Jungermannum (quorum in Vita ipsius recitavimus judicia), tulit Frid. Taubmannus, in *Diff. de Lingua Latina*, p. 67., Poetarum cum ineptorum gregi accensens.

Mitior est Ol. Borrichius, in *Diff. de Poetis ultima*, p. 173., ita scribens: *Willichii Westhovii, Comitis Palatini, Canonici Lundensis, opera metrica plura extant, Poemata, Epigrammata, Emblemata, Homilie Poetica, Melodia, alia, in quibus tamen non raro frequentior scandendi montis ardui impetus scandentis assiduitate refrigit. Subinde tamen sic satis recaluit.*

SCRIPTA LATINA EDITA.

Libellus Epigrammatum adversus Conr. Rittershusium & Frid. Taubmannum, pro Poetis laureatis, A. 1603. editus, de quo, uti & Hel. Putschii *Epistola*, illi opposita, in Vita Autoris fuscè jam est dictum.

Omnia Poetica, cum Gymnasii Herloviani regimen susceperet, scripta. Hafniz A. 1604. in 4. (Alb. Bartholinus & Ol. Borrichius, l. c., plures illi *Homilias Poeticas* tribuunt.)

Αἰσχρονδίαμα Poeticum in laudem regis Danorum Academicæ Hafniensis. Hafn. 1604. in 4.

Εισαγωγή seu Introductio ad Dialecticam Phil. Melanchthonis, in tres partes tributa, quarum prima Definitionem, secunda divisionem, tertia argumentationem continet. Lipsiæ 1606. in 8.

Εισαγωγή seu Introductio ad Rhetoricam Phil. Melanchthonis, in tres partes tributa, quarum prima vim Oratoris, secunda quæstionem, tertia orationem continet. Lipsiæ 1606. in 8.

Epigrammata miscellanea, excusa cum M. Jac. Staji Zullichii, Silesii, Carminum elegantiorum libello. Francofurti ad Viadrum 1606. in 8. *V. Catal. nundin. vern. A. 1606. Francofurt. p. 55.*

Poematum Pars prima, Eidyllia Bucolica XII., Odarum Lib. I., Phaleucorum Lib. I., & Elegiarum Lib. I., continens. Lipsiæ 1606. in 8.

Poematum Pars secunda, Odarum librum secundum, Phalæcorum librum secundum, Elegiarum lib. secundum, & Epicorum lib. primum atque secundum, continens. Rostochii 1621. in 8.

Urbes & oppida Seelandiz, insulæ regni Danici præstantissimæ, Epigrammatis delineata. Hafniz A. 1607. (non autem 1591., uti in *Catalogo Reseniano perperam traditur*) in 4. Recusa, juxta alios, ibidem A. 1616. in 4. Leguntur etiam in Sylloge Scriptorum de regnis Daniz & Norwegiz variorum, a Steph. Joh. Stephano Lugd. Bat. A. 1629. in 16. publicata, p. 500-510.

Isochratis Oratio parænetica de legitimo Regis officio, carmine Latino heroico reddita, & Christiano V., Principi Danorum regio, consecrata. Hafn. 1610. in 4.

Μελῶδρια de Bello per Christianum IV., Danorum Regem, adversus Carolum IX., Sveciz Regem, jussu suscepto, & prospere continuato. Hafn. 1611. in 4.

Emblematum liber, Divo Matthiz, Romanorum Imperatori Augustissimo, sacratum. Ratisbonæ 1613. in 4.

Illustres sententiarum flores, e Saxonis Grammatici libris XVI. Historiz Danicz lecti. Lipsiæ 1617. in 8.

Arbuscula Parnassæa, tres ramos explicans, & in his 1. Will. Westhovii Emblemata, 2. Militiam hominis Christiani, carmine heroico a Rich. B. accurate descriptam, 3. Sigism. Dursfeldii Epigrammata & Elogium Germaniz profaicum. Rostochii 1619. in 12.

Epigramma ad Christianum V., Principem, Daniz ac Norwegiz Regem designatum. Hafn. 1629. in 4.

Poemation in festum connubiale Christiani V., Principis, Dan. & Norw. Regis designati, ac Magdalenz Sibyllæ, Electoris Saxonici filiz. Hafn. 1634. in 4.

Epigrammatum libri III. priores. Hafn. 1637. in 8.

Epigrammatum libri III. posteriores (quartus, quintus & sextus). Hafn. 1646. in 8.

Emblemata, Christiano IV., Regi Daniz, dicata. Hafn. 1640. in 8. Diversa ab *Emblematis*, A. 1613. editis.

INEDITA ET AFFECTA.

Expositio Historicæ veritatis, in Scythicam Jani Minoris contra Petrum Parvum Retorsionem, sub fictitio *Jani Minimi* (uti Otto Sperlingius Jun., Consiliarius Danicus, Autographi Autoris possessor, apud Placcium, *T. II. Theatri Anon. & Pseudon.* p. 373., testatur) A. 1615. scripta nomine; cujus aliud quoque MSum in Bibliotheca Academicæ Hafniensis Reseniana asservari ex hujus *Catalogo* p. 248. didici. Reposita est, ad famam gentis Danicz vindicandam, Joh. Messenii, JCr Upsalienis, & Dicasterii Holmænsis Svedici Assessoris, *Retorsioni imposturæ, quibus inelytam Svecorum Gothorumque nationem Petrus Parvus, Rosfontanus, Eques Danus (in Resutatione calumniarum Joh. Magni, Gothi, Archiepiscopi Upsalienis, quibus, in Historia Svecorum Gothorumque, ac famosa Oratione, gentem incessit Danicam, Hafniz A. 1560. in 4. excusa) infectatur, sub Jani Minoris Svecensis larva, Latine Holmiz A. 1611., & Svedice (ex versione Henr. Chemii, Wiburgo Carelii) ibidem sequenti 1612., in 8. publicatæ, de qua Joh. Schefferi Svecia Literata p. 84. 87., nostraque in hanc Hypomnemata p. 366. 367. 380., possunt consuli. Westhovii scriptum Casp. Bartholinus senior (*Classe IV. Epigrammatum, lit. D. 7. b. D. 8. a.*) Decassicho hoc, in Joh. Magnum asperiore, commendavit:*

*Mentiri librum se est scribere, nemo vel ullum
Præ se librum se sit scribere.*

*Mendaci es lingua magnus, rabieque procaci,
Es magnus & calumnius,*

Sed pietate minor: non magnus, sed neque parvus

Historiz Christiani III., Daniz Regis, libri VI., carmine scripti Latino, quos itidem MStos in Bibliotheca Academicæ Hafniensis Reseniana superesse *Catalogus illius*, p. 327. 328., testatur.

Historia regni Danici, carmine Latino exposita, quam, in *Epist. dedicatoria Partis I. Poematum*, A. 1606. est pollicitus.

M. PETRUS WESTHUSIUS, Hamburgensis, d. 12. Febr. A. 1613. in lucem editus, Rostochii A. 1635. Sam. Bohlhii *Disputat. in cap. LIII. Esaiæ secundam* defendit, & Wirebergz A. 1646., d. 13. Oct., Magistri obtinuit

Molleni Cimb. Lit. Tom. I.

Xxx xxx xx

titulum.

titulum. Rector scholæ in Stormaria Itzehoensis sub initium anni 1649. Hamburgensis autem patriz. in locum M. Dan. Arnoldi, d. 9. Sept. A. 1651., est electus, ductaque sequenti 1652. uxore Dorothea, M. Nicol. Hardkopff, Past. Hamb. Nicolaitani, filia, A. C. 1660., ac ætatis 47., d. 14. Nov., defunctus. V. *Epicedia*, Joh. Ristii carmen ad eum de Magistri titulo gratulatorium, in *Parnasso Teutonico* p. 350. 351. obvium, Christoph. Schraderi (cui *fidus audit adolescentie doctor*) *Programmata Helmstädiensia publica*, num. 56., Joh. Alb. Fabricii *P. II. Memor. Hamb.* p. 1121. 1122., & *P. IV. Isagoges nostræ ad Hist. Cimbr.*, c. 10., §. 24., p. 611.

Plutarchi Liber de Educatione puerorum, Græce, cum duplici Versione Latina (*altera horridiori, verbum de verbo, simulque textus Græci idiotisimos, exprimente, altera concinniore Hier. Wolfii*), editus, & Analyti Logica, Grammatica, Ethica, Politica atque Historica, duplicique vocabulorum & particularum Græcarum Indice, illustratus, Hamburgi A. 1665. 1694. & 1702., ac Jenæ 1680. in 8. Præfixa est sœtui huic posthumo, præter Westhusii præmium, Sam. Lübeckii, Rectoris in Dithmarfia Meldorpiensis, a quo editus est, præfatio, singulisque capitibus, in paragraphos subdivisis, Annotationes Westhusii subjunctæ, tum propria, tum e Theod. Vietoris, L. Gr. Prof. Marpurgensis, in hunc librum depromptæ *Commentario*.

ARNOLDUS WESTPHALUS e gente quidem apud Westphalos (quibus ipsum hanc cognomen vindicat) nobilissima ac notissima, teste Henr. Rahnio (1.), fuit oriundus, verum patria non Westphalus (uti Justus Reisenbergius (2.) & Herm. Kirchnerus (3.) falso tradiderunt), sed Lubecensis, annumque Christi 1399., uti computus annorum ætatis ostendit retrogradus, habuit natalem. Patre gavisus est Hermannno, Senatore Lubecensi, A. 1433. mortuo, matre Margareta, Henrici ab Alen filia (4.), fratre Johanne, Urbis Lubecensis, ad A. usque fatalem 1474., Consule, Wilhelmiqve Westphali, quarti a patruo Episcopi Lubecensis, parente (5.), ac sorore tandem Cœnobii ejusdem civitatis Johannei Abbatissa (6.). Cum ad studia animum applicuisset, ope ingenii capacissimi, & sedulitatis assidua, eam sibi literarum humaniorum, Philosophiæ & Juris, in Academiis, imprimis autem Lipsiensi, acquisivit peritiam, ad quam ævo illo infelici paucissimi perveniebant (7.). Lipsiæ non Magistri solum artium (8.), Decretorum Doctoris & Juris civilis Licentiatii (9.), titulos, sed professionem etiam publicam, Ordinariiqve in Collegio Juridico dignitatem (10.), quibus A. 1436., quo Rectoratus his Academiæ semestris accessit (11.), jam fungebatur, obtinuit, ac per tria circiter lustra administravit. Rostochii etiam A. 1443. Juris cum fuisse Professore, & Rectorem simul academicum, Georg. Frid. Neumannus, incertum quo autore, perhibet (12.). Tantam autem sibi, muneribus fungens Academicis, paravit auctoritatem, ut plurimæ maximiqve Principum totius Septentrionis controversiæ ipsi, vel per sententiam, tanquam judici, vel per laudum, tanquam arbitro, decidendæ, prospero eventu, teste Centuriatore Anonymo, sæpius jam laudato, sint commissæ. Fama ista doctriinæ ac probitatis ipsius permoti Canonici Lubecenses eum A. 1449. (13.) (in cujus locum 1459. a Conr. Hövelio (14.), ac 1460. a Frid. Cogelio (15.), male substituuntur), in Ecclesiæ patriz Episcopatu (post Decanatum ejusdem jam ante, testibus Alb. Krummendikio, successore, & Chronographo Slavico (16.), administratum), Nicol. Sachovio, *Pontifici optimo, insequutorem*, uti Krantzius (17.) loqui amat, sive successor *nubilo minorem*, suis dederunt suffragiis. Electus, missis Romam duobus Canonicis, confirmationem a Nicolao V., Pontifice, Apostolicam, factis plus quam mille aureorum impensis, obtinuit, & a duobus Episcopis, Nicolai Sverinensi, & Johanne Ratzeburgensi, Gerhardiqve, Archiepiscopi Bremensis, qui suam excusabat absentiam, Vicario, Lubecz, festo Pentecostes, est inauguratus (18.). Episcopatu, magna cum pietatis, prudentiæ, aliarumqve virtutum, laude, per annos, uti Chronographus Slavicus Krantziusqve (19.) testantur, XVI. præfuit, a Casp. Dancwerthio (20.) in XII. male immutatos, & interea temporis Ecclesiæ suæ ditionem villis & prædiis, ærarium redditibus annuis & vasis argenteis quamplurimis, Bibliothecam autem libris insignibus, auxit, ædis Lubecensium cathedralis sacrarium testæto, sumptibus propriis, instruxit plumbeo, & in arce Uinensi, quæ necessaria videbantur, exardificavit (21.). Ob prudentiam Christianam I., Regi Danicæ, & Adolpho, Duci Slesvicensi, Comitique Holsatico, consiliis ejus in negotiis magni momenti frequenter usis, longe fuit charissimus, & ab Adolpho diversis adhibitus est legationibus, patrisqve nomine, ut sui in eum affectus exprimeret magnitudinem, compellatus (22.). Ejusdem prudentiæ, & dexteritatis in negotiis publicis expediendis eximie, fama, intra patriz se muros coerceri haud passa, aliis etiam exteris, ut operam ejus, in controversiis illustribus componendis, sæpe efflagitarent, calcar addidit. Has inter odiosa, quam *Chronici Slavici prioris* Autor (23.) Krantziusqve (24.) memorant, Senatus & Cleri Lüneburgensis causa, a Rege Danicæ & ipso, arbitris partis utriusqve consensu electis, laudo tali A. 1461. est terminata, de quo neutra sibi admodum gratulabatur. A. 1460., tanquam mediator & arbiter, conventui Ordinum Holsaticorum interfuit Oldesloensi (25.), in quo Otto, Comes Schaumburgicus, ejusque filii, omni suo in Comitatum Holsatiæ jure Christiano I., Danicæ Regi, accepto ab hoc syngrapho de 41500 aureis Rhenanis sibi persolvendis, sponte cesserunt, factaque cessione ista feudum Comitatus hujus imperiale, Friderici III., Imperatoris, cujus Legatum agebat, nomine, Regi contriit (26.). A. 1464., rogatu Senatus Lubecensis, cum duobus hujus Legatis, totidemqve Canonicis, in Borussia, bellum inter Equites Ordinis Teutonici, & civitates Prussicas, harumqve patronum, Poloniz Regem, diuturnum amica transactione compositurus, trajecit, & partibus belligerantibus Thorunii aliquot istius articulos, a se adumbratos, proposuit, tunc quidem, ipso præsentē, rejectos, sed A. seqv. 1465., cum Lubecam jam rediisset (errat enim Dancwerthius (27.), bis eum in Prussiam, ut pacem hanc promoveret, iter fecisse, perhibens), non ab Urbibus solum, sed Equitibus etiam, etsi haud exiguo cum detrimento suo, receptos atqve approbatos (28.). Vivis tandem, in urbe patria, A. C. 1466., ætatisqve 67., profesto Purificationis Mariæ virginis, sive Kalendis Februarii, sicut Autor *Chronici Slavici prioris* (29.) testatur, excessit, nec proinde

- (1.) in *Programm. Rostochienfi, Disput. inaugurali Aug. Meieri A. 1657. præmissæ*. (2.) *Orat. V. de Inauguratione Acad. Rintelienfis* p. 106. (3.) *Vol. II. Orat. p. 82.* (4.) *V. Nova Lit. Lubecæ, M. Mort A. 1705., p. 71.* (5.) *V. Alb. Krantzi Append. Metropoleos p. m. 852.* (6.) *V. Chronicon Lubec. Kirchbringio-Mollerianum p. 99.* (7.) *V. Anonymi Centurium Scriptorum in Acad. Lipsiensi, Witebergensi & Francofordiana, insignium, a Joh. Joach. Madero Helmst. A. 1660. editum, num. 30., p. 16. 17., & Alb. Krantzi Metropoli, Lib. XI. c. 46., p. 201.* (8.) *V. Anonymum Centuriatorem, l. c.* (9.) *V. Incerti Chronicon Slavicum prius, ab Erp. Lindebrogio, inter Scriptores rerum Germ. & Septentrion., editum, ad A. 1449., p. 218., Anonymum, Krantziæ & H. Rahnium, l. c., & Casp. Dancwerthii P. III. Chorogr. Cimbr. c. 2., p. 228.* (10.) *V. Anon. Centuriatorem l. c.* (11.) *V. Catalogus Rectorum Acad. Lips., Chronici Lipsiensibus Zach. Schneideri & Tob. Hidenreichii insertos.* (12.) *in Or. de future Lubecensium in exteris p. 28.* (13.) *V. Chronicon Slavicum prius ad hunc annum, & in subiecto illi Episcoporum Lubecensium Catalogo, Alb. Krummendikii Chronicon Episcoporum Lubecensium (Tomo II. Rer. German. Hædr. Meibemii Jun. editum) p. 402. 403., Chronicon Lubec. Kirchbringio-Mollerianum p. 101., & alios.* (14.) *in Beglückten Lübeck p. 158.* (15.) *im Uthmischen Stadtgedächtnisse, c. 2., p. 46.* (16.) *l. c.* (17.) *L. XI. Metrop. c. 46.* (18.) *V. Krantziæ l. c.* (19.) *l. c.* (20.) *l. c.* (21.) *V. Krummendikium, Krantziæ & Dancwerthium, l. c.* (22.) *V. Krummendikium l. c.* (23.) *ad A. 1462., p. 224.* (24.) *l. c., & Lib. XII. Vandaliæ, c. 27.* (25.) *V. Chronicon Slavicum prius, ad A. 1460., Joh. Adolphi Cyprii Annales Episcoporum Slesvicensium, Lib. III., c. 2., p. 392., & Casp. Dancwerthium l. c.* (26.) *V. Haraldi Huitfeldti T. V. Chronici Danicæ vernaculi p. 801. 892., & Joh. Petrii P. I. Chronici Holsatiæ p. 140.* (27.) *l. c.* (28.) *V. Chronicon prius Slavicum, ad A. 1464., p. 226., & Krantziæ Lib. XII. Vandaliæ c. 31., ac Lib. XI. Metrop. c. 46.* (29.) *ad A. 1449., & in Catalogo Præfulum Lubecensium.*

proinde vel A. C. 1465., quem Conr. Hövelius (1.), vel 1472., quem Frid. Cogelius (2.) perperam substituit, habuit fatalem.

Conferri de illo, præter Autores jam allegatos (e quibus Alb. Krummendikius, Eqves Holsatus, ipsiusque in Episcopatu Lubecensi successor, Centuriator Anonymus & Alb. Krantzius, plura, quam cæteri, de vita ejus me docuere), possunt Herm. Bonni *Chronicon Lubecense*, Lib. 2., p. 65., Joh. Petri *Chronicon Holsaticum*, ad A. 1449., p. 143., Melch. Neofanii *Elegia de Episcopis Lubecensibus* p. 8., Jac. & Mellen *Notitia majorum suorum* p. 131. 132., M. Jearh. Mancellii *Memoria Westphalorum doctorum*, Gryphiswaldiz A. 1705. edita, & *Nova Literaria Lubecensia*, M. Mart. A. 1705., p. 73.

ELOGIA.

Alb. Krummendikio, l. c., *Vir audit bonæ & laudabilis vitæ & conversationis, qui sanctæ vitæ instituit, & prudenter Ecclesiæ præfuit & consuluit.*

Anonymi *Chronici Slavici prioris scriptori* (ad A. 1449.) *Vir diocesi Lubecensi perutilis & devotus, qui sæpe in officio amarissime flevit, nec non* (in *Catalogo Episcoporum Lubecensium*) *Vir miræ devotionis.*

Alb. Krantzio (Lib. XI. *Metropoleos* c. 46.) *Pontifex antecessore optimo, Nicolao, nihilo minor, qui, ab ineunte ætate, in studiis generalibus publicisque Gymnasiis diversatus, legendo docendoque magnum & celebre nomen sibi conscriberat; Pontifex item bonus, qui moriens, in testamento, reliquit argenti facti plurimum, ad ornamentum Episcopalis mense, libros insignes, & quod omnia exuperat, magnum sui desiderium.*

Anonymo *Autori Centuriæ Scriptorum in Academiis Lipsiensi, Witebergensi & Francofordiana, insignium, num. 20.* *Vir ingenio industrius, Orator disertus, artium & Philosophiæ undecunque doctissimus, tam carmine, quam prosa, concinnus, disputatorque in Dialecticis & Philosophiâ acerrimus, qui inaitum natura & studio ingenium Juridicæ peritiæ adeo exacuit, ut, brevi super coætaneos coalescens, Ordinariatum Juridicæ scholæ Lipsiensis assequeretur.*

Ab. Herm. Kirchnero (in *Oratione de Ducibus, Comitibus ac Nobilibus, Magistris ac Doctoribus promotis* Vol. II. *Orat.*, n. 3., p. 87. 88.), hoc ornatur elogio: *Eam ætatem ornavit plurimum insigne Seculi lumen, decusque Westphaliæ, Arnoldus de Westphal, Decretalium Doctor, & Civilis Juris Licentiat, nobilissime omnibusque notissime in his oris familiæ, quem non modo in plurimis Academiis studuisse, verum etiam publice Leges civiles docuisse, accepimus, quemque eruditionis gloria ad Episcopalem Lubecensium Ecclesiæ dignitatem evehit.*

Henr. Rahnio (in *Programm.*, n. 1. citato) *Seculi sui lumen, & Vir, quem eruditionis gloria ad Episcopatum propevit.*

Casp. Dancwerthio (l. c.) *Ein gelehrter und sehr begabter Herr, der ein gutes Lob, und groß Verlangen nach ihm, hinterlassen.*

SCRIPTA LATINA.

I. EDITUM.

Oratio ejus, ante Missam dicenda, in Curia de Domina secundum Ecclesiæ Hamburgensem, Rostochii A. 1522. excusa, p. 133. & seqq., legitur, & in Joh. Alb. Fabricii Mantissa Memoriarum Hamburgensium, A. 1715. Jubileo primo Gymnasii Hamburgensis adjecta, p. 132. 133. 134., est recusa.

II. INEDITA.

Passio Christi explicata, cujus duo MStæ, in Monasterio inventa Bordesholmensi, in Bibliotheca Academica Kiloniensi asservantur.

Lectura super Decretalibus.

Consiliorum diversorum Volumen ingens.

Orationes plurimæ.

Alia quædam illustria, temporis injuria & hominum incuria collapsa.

(Scriptoribus Seculi XV. Homileticis, incertum quare, noster a Val. Ern. Löschero, in *Appendice miscellanea Excerptationis de Pajonismo* p. 228., est annumeratus.)

JOACHIMUS WESTPHALUS, solo nomine, non autem patria (uti Joh. Andr. Qvenstedius, Lud. Morenius & Ant. Teiserius, perperam ex isto collegerunt), Westphalus, Hamburgi A. 1510. vel 1511. in lucem est editus, & Nicolai, fabri lignarii, fuit filius. Studiis ab hoc, civium vicinorum svalu ac sumptu, consecratus literarius, curriculum scholasticum in Lyceis Hamburgensi & Lüneburgensi, Philosophico-Theologicum autem in Academia Witebergensi, absolvit. Impetrato in hac Magistri titulo, Hamburgum quidem est revocatus, & munere Subrektoris scholæ Johanneæ publicæ, sibi commissio, in annum usque functus alterum, sed non multo post a Magistratu, M. Joh. Schröderi, Senatoris eruditi, hospitisque ejus, commendatione permoto, ampliore donatus stipendio, & Witebergam, ad studia Theologica accuratius excolenda, denuo ablegatus. Quibus cum, per annos aliquot, non illic solum, in Lutheri ipsius convectu, sed & in cæteris plerisque Academiis Protestantium Germanicis, vacasset, & privata simul juvenum aliorum institutione inclaruisset, A. 1541., eodem tempore, Witeberga, & Rostochium, ad professionem publicam, & Hamburgum, ad Parochiæ Pastorum Catharinæ, est invitatus, illique hunc, svalu D. Joh. Epini, Superintendentis, a quo feriarum paschaliæ anni ejusdem tertia inaugurabatur, prætulit. Sacro hoc munere per lustrum sex funtus est continua, & ab anno 1562., vices simul D. Pauli ab Eitzen, Superintendentis, a Senatu, ad *πρόκοπος* Ecclesiarum Holsaticarum temporariam, in Adolphi Principis gratiam, dimissi, per integrum, quod ordinis Ecclesiastici esset Senator, obiit decennium, A. 1571. tandem, spe reditus Eitzenii decollante, ipsemet illi, d. 29. Augusti, in gemina supremi sacrorum Hamburgensium Antistitis, Lectorisque Theologiæ in xde Cathedrali primarii, dignitate, abdicato Pastortu Catharinæ, est subrogatus, duobusque annis cum dimidio nondum elapsis, ac liberis nullis ex Agnete conjuge sterili susceptis, calculi tortoris, d. 16. Jan. A. C. 1574., ætatisque 52., extinctus ævitia. Doctrinæ s. r. x., a Luthero haustæ, assertor fuit rigidus, sed, quod ad stylum attinet & disputandi methodum, iusto sæpe vehementior atque importunior, non contra Reformatos solum (Joh. Calvinum, Henr. Bullingerum, Theod. Bezam, Bernh. Ochinum, Joh. a Lasco, Mart. Micronium, aliosque), Crypto-Calvinianos Witebergenses, Andr. Osiandrum, aliosque Doctores Ecclesiæ Lutheranz (quos Interimistas, Adiaphoristas, Synergistas & Majoristas vocabant) suspectos, sed Phil. Melancthonem etiam Præceptorem, Joh. Epinum & Paulum ab Eitzen, Antistites Hamburgenses, cæterosque urbis patriæ Ecclesiastas, se mitiores ac moderatores. Crebra ipsius cum his certamina, & plurima, quæ in potioribus utrinque prodierunt, scripta Pœmica, uberiores sui, quam instituti nostri in Tomo hoc admittit ratio, exigunt historiam, quam Tomus operis nostri ultimus, una cum accuratiori vitæ ipsius, monumentorumque ingenii, & variorum de his judiciorum, recensu, suo loco exhibebit. Consulatur interim, qui cæteris iustus de illo sunt commentati, Joh. Frederus Junior, Theologus Rostochiensis, in *Pœmate Heroico funebri*, & Jod. Methodius, Hamburgensis, in *Orat. de vita &*

Xxx xxx xx 2

obitu

(1.) l. c. (2.) l. c.

obitu ipsius (quam Joh. Alb. Fabricii quoque *Parv. Memoriarum Hamburgensium secunda*, p. 931-973, sistit legendam) parentali, junctim, addita *Epicediorum* sylloge, Rostochii A. 1575, in 4. excusis, Pet. Bælius *Tomo III. Dictionarii Historici & Critici*, p. 3016. 3017. 3018. edit. secunda A. 1702., Ant. Teiserius in *Addit. Gallicis ad Elogia Thuanea*, P. I., p. 421. 422. ed. sec., Joh. Franc. Buddeus *T. IV. Lexici Historici* p. 678., Theod. Anckelmannus (*Epitaphii exhibens epigraphen*) in *Inscriptionibus Hamburgensibus*, num. 81., p. 29., & *Isagoge nostra ad Hist. Cimetr.*, P. IV., c. 10., §. 10. 11. 12., p. 579-583.

M. JOHANNES WESTPHALUS, Hamburgensis, Annz initio Oldenburgicz, Viduz Ducalis Holfato-Sünderburgicz, Ecclesiastes, in przdio Gammelgardensi, ad A. usque 1669., illi emortualem, aulicus, deinde Parochus ruralis, ab A. 1670., in przfectura Holfariz Steinburgica, Krummenteichenfis, & Diaconus tandem, circa A. 1691., ac Canonicus, in Ducatu Lüneburgico, Bardovicentis, A. 1704. etiamnum superstes. Confer de illo M. Joach. Mancelii *Memoriam Westphalorum doctorum*, Gryphiswaldiz A. 1705. editam, & *Nova Lit. Germanica*, M. Majo A. 1704., p. 192.

Disp. de Temperantia, Przfide M. Jac. Morfio proposita. Regiomonti 1656. in 4.

Todes- und Lebensgedanken über den Abschied Fr. Annz, Herzoginn zu Holstein-Sünderburg, aufgesetzt. Slesvigz 1669. in 4.

Gläubiger Christen Freudenwechsel, oder der vor die Seinigen sorgende, und sie wol versorgende, Jesus, in einer Predigt auf Joh. VI. 1-15. anfangs vorgestellt, und nachmahls weitläufiger aufgeführt. Hamburgi 1669. in 8.

Selige Hofnung der wiedergeborenen Kinder Gottes, oder Leichpredigt über M. Dav. Scharfen, Suprint. zu Bardewick, auf 1. Joh. III. 2. 3. Lüneburgi 1692. in 4.

JOHANNES JACOBUS WESTPHALUS, Ecclesiastes Altenwördenfis in Dithmarsia.

Erbaulicher Kirchen- und Haus-Lehrer, welcher in zwey Theilen treulichst anweist, wie Gottselige Christen und Zuhörer, so wol in der Kirchen, als in ihren Wohnhäusern, sich Gottesgefallig zu verhalten haben. Hamburgi 1712. in 8. V. *Partem XXVI. der gelehrten Fame* p. 97. 98.

HERMANNUS WETKEN, Hamburgensis, J. U. Lic., Consul initio Brunsvicensis, deinde autem, circa A. 1689., tractus in Frisia Cimbrica Stapelholmenfis Judex provincialis, D. Mart. Böckelii, Cancellarii Holfato-Gottorpiensis, gener.

Oratio, nullam Rempublicam sine justa severitate administrari recte posse ostendens. Helmstädi A. 1668. (O. Sp.)

Disp. de Usu & autoritate Juris Canonici in foro & terris Protestantium, Przfide D. Georg. Wernero proposita. Helmit. 1669. in 4.

Disp. Inaug. de Venia ætatis. Francqverz 1671. in 4.

M. JOHANNES WETKEN, Hamburgensis, Notarius publicus, patriz initio Secretarius A. 1508., deinde Senator die Gregorii A. 1528. (vel, juxta alios, A. 1527.), & tandem Consul sequenti 1529., festo D. Petri, est electus, sed, cum in delirium A. 1533. in morbo incidisset ancipiti, nec rationis usum postea omni ex parte recuperasset, dignitate se ista, eodem A. 1533., vel, quem alii substituant, 1535., abdicavit, & d. 26. Febr. A. 1538. vivis excessit. Uxorem habuit Johannis a Spreckelsen, Consulis, filiam. V. de illo Ad. Traßigeri Jun. *Seriem Senat. Hamburgens. p. 25.*, Gerh. Schröderi *Fastos Hamburgens.* & Wolfg. Henr. Adelungii *Catalogum Secretariorum Hamburgensium*.

Comm. Saxonicus in Jus Hamburgense Statutarium *ἀνέκδοτος* prolixior, in quo brevioris, ab Herm. Langenbeckio, J. U. D. & Consule, conscripti, *notas plerumque ita suas fecit, ut nec primam personam, in qua locutus est de se Langenbeckius, mutaverit, sed eadem sæpe verba, itidem nominibus, numerisque & personis, retinuerit.* V. Ott. Sperlingii Jun. *Comm. hunc ἀνέκδοτος* ipsi vindicantis, Epistolam de illo ad Vinc. Placcium, possessorem, in Placcii *Idea Juri Hamburgens. perfecti*, Musis inserta *Juridicis*, c. 3., p. 160., obviam.

(Diversus ab hoc est Joh. Wetken, Hamburgensis, Lutheri, Melanchthonis & Justii Jonz, in Acad. Witebergensi, auditor, quem, Witeberga in patriam, & inde ad externos, abiturum, Joh. Stigelius, commilito, ac Professor deinde Jenensis, Elegia commendavit propemptica, Joh. Frederi Sen. *Poemati in laudem Hamburgi heroico*, Witeb. A. 1537. in 8. excuso, adjecta, & *Pyladem suum, juvenem amplexu Phœbi dignissimum, Pieridumque comitem candidum & spem amplam*, appellavit.)

JOHANNES CASPARUS WETKEN, Hamburgensis, J. U. Lic.

Disp. Inaug. de Testibus. Basileæ 1650. in 4.

REINHOLDUS WETKEN, Hermannii filius, Hamburgensis, J. U. Doctor.

Disp. Inaug. de jure *πολιτείας*, seu Retractus. Argentinz 1659. in 4.

DAVID HENRICUS WETSTEIN, Lubecensis, oppidi in Femaria Burgensis, ab A. 1702. Archidiaconus, Pastor autem, ceterarumque simul Insulz istius Ecclesiarum, ab A. 1703., Inspector, ab utroque officio, cum, liti cum Magistratu Burgensi diuturnz implicitus, aulz Gottorpiensis mandatis haud obtemperasset, & sponte jam in patriam discessisset, A. 1711. remotus. V. de illo & libris cum Magistratu urbano Burgensi Joh. Henr. a Seelen *P. II. Arben. Lubec.* p. 409. 410. Conf. *Nova Lit. Lubec.*, M. Majo A. 1704., p. 158. 159.

Unterthänigste Vorstellung an Christ. Augustum, Administratorem des Herzogthums Holstein, und Bisthoffs zu Lübeck, einiger Documenten der mit seinen Zuhörern habenden Streitsache, den ganzen Actis prxmittiret. A. 1710. in 4.

Andere Unterthänigste Vorstellung an Christianum Augustum, der Herzogthümer Sleswig und Holstein Administratorem, &c. A. 1718. in fol.

Allerunterthänigste Vorstellung an Ihre Königl. Maiestat zu Dennemarc Norwegen, &c. A. 1719. in fol.

PHILIPPUS WEYSER, Parochiz ruralis Netükirchenfis, in tractu Angliz Cimbricz Holfato-Glücksburgico, Pastor, A. 1703. ineunte mortuus.

Jesus aller Christen gewisser Hersenstrost, oder Leichpredigt über Fr. Elisabeth von Kröchern, Frid. Augusti von Worgewitz, Fürstl. Holstein-Glücksburgischen Raths und Hofmeisters, Ehliebste, auf 1. Tim. I. 15. Plönz 1683. in 4.

BARTHOLDUS WICHERS, Hamburgensis, Med. Doctor, & in patria Practicus.

Disp. Inaug. de multitudinis Remediorum abusu, Przfide D. Georg. Ern. Stahlio. Halz 1708. in 4.

Die nach der gefunden Vernunft und täglichen Erfahrung entdeckte Medicinische Wahrheit. Hamb. 1722. in 8.

M. ALBERTUS WICHGREVIUS, Hamburgensis, P. L. C., Henningi, Suburbii Georgiani Ecclesiastz (1.), filius, Witebergz A. 1597. Magistri reportavit titulum, & scholz in Marchia Brandeburgica Pritzwalkensis, circa A. 1602.

(1.) V. ipsius *Lessum in memoriam patris*, A. 1614. editum, & *Cent. I. Anagrammatum*, p. 97.

A. 1602., egit Rectorem, A. autem 1607. Parochiz Allermodensis, in Billiana Albis insula, patriz vicina, Pastorem, Conjugemque habuit Elisabetham, Joh. Chemnitii, Senatoris ac Secretarii Prizwalcensis, filiam (1.). Statum corporis sui exiguum, cum *Oratione pro Homullis* peculiari, tum hoc, patrocinatus est, disticho:

*Esti me brevibus contraxis syncopa membris,
Corpore in exiguo cor mihi grande latet.*

Comicus fuit haud infelix, & a Casp. Conrado (2.) hoc reportavit elogium:

*Cornelium pepuli: meritum dato, Phoebe, minervall
Laurum mi Lycophron porgit Aferque suam.*

In *Indice contra Expurgatorio Hispanico*, per Ant. Sotomajorem, Inquilitorem generalem, Madriti A. 1667. edito (3.), Autoribus accensetur damnatis ac prohibitis. Confer de illo Mich. Clenovii Jun. *Tyrolinorum Poeticorum myrmecias* p. 82. & Z. Celspirius (sive Georg. Serpilius) Libro II. de Anagrammatismo p. 270. 271.

Disp. ex Aristotelis *Lib. II. de generatione & Corruptione* ac *Lib. IV. Meteor.*, Praefide M. Dan. Cramero proposita, Rostochii 1592. in 4.

Disp. de Nutritione corporis humani, Praefide Ulr. Nagelio. Witeb. 1596. in 4.

Disp. de Sanctorum reliquiis & imaginibus, Praefide Joh. Rodenburgio. Witeb. 1596. in 4.

Historia Passionis Christi, heroico carmine scripta, & Witebergz recitata. Witeb. 1596. in 4. Frid. Taubmanni in eam Epigramma in *Melodaeis, Lib. II. Epigr.*, p. 424., legitur.

Poema de rebus gestis C. Julii Caesaris, a Joh. Conovio, in Epigrammate, *Centuria I. Anagramm.* ejus praefixo, memoratum. Prodiit, testibus aliis, Rostochii A. 1598.

Oratio pro Homullis, seu *Μυρμηκία*. Rostochii A. 1599. in 8. Recusa Magdeburgi A. 1606. in 8. (*juxta Catal. Fuiren.*) & Francofurti A. 1627. in 4. (*juxta Catal. nund. & Lipenium.*)

Cornelius relegatus, seu Comoedia nova, festivissime depingens vitam Pseudo-studioforum, nonnullosque ritus Academicos, in Germania usitatos, continens; acta Rostochii, in foro Latino. Rostochii 1600. & 1601., ac Lipsiz 1602., in 8. Germanice etiam, interprete Joh. Sommero, Magdeburgi A. 1605. in 8., testibus Draudio & Lipenio, prodiit. Commendarunt eam Joh. Frederus Jun., Dav. Lobeckius, Joh. Posselius Jun., Mart. Braschius, Joh. Simonius, Eilh. Lubinus ac Jac. Fabricius, Professores Rostochienfes, in praefixis carminibus, & Casp. Conradus, in disticho paulo ante recitato.

Anagrammatismorum Centuria I. Rost. 1602. in 8. Centuria II. ibid. 1605. in 8. Ambz, P. Bolduano (*in Biblioth. Philos. p. 584.*) & Lipenio testibus, junctim Hamburgi A. 1606. in 8. sunt recusae. De iis Z. Celspirius i. e. G. Serpilius c. I. hoc tulit judicium: *Plurimis in contemendis Anagrammatibus palmam praeperet, nisi absurdis nonnunquam interjectionibus, aliisque particulis, ea conspurcarent.*

Lesli super funera & exequias Henningi Wichgrevii, patris, Marthix Chemnitii, affinis, & Henn. Wichgrevii, filii sui, Hamburgi 1614. in 4.

Poema Satyricum in Vetullam, Vetulas foedissimis depingens coloribus; cujus ipse, *Dec. X. Anagr.*, n. 5., p. 103., Joh. Conovius l. c., & Christ. Acidalius, in Carmine, *Centuria* ejus I. *Anagramm.* subjuncto, mentionem iniecerunt.

Encenia Allermodiana, edder *Unweihungspredigt der Ketten to Allermode im Billwarder*, utq. PL. CXXXIX. Hamb. 1615. in 8. (*L. Saxon.*)

(Falso ei tribuuntur in Joh. Christoph. Beckmanni *Catalogo Biblioth. Francofurtanae* p. 476., culpa non Autoris, sed typographi, a quo nomen Wicelii, Wichgreviano subjungendum, est omissum, VII. scripta Georg. Wicelii, Theologi Misitae Pontificii, contra Lutherum, & ejus affectas, Polemica, Latina partim, partim Germanica, ab A. 1533. ad 1549., diu antequam noster, Lutheri additis doctrinae, nasceretur, edita; a Mart. Lipenio autem, Catalogum istum, more suo, incaute secuto, *P. II. Biblioth. Theol. realis* p. 8., unum illorum, *Liber sc. de Moribus veterum Haeticorum, & quibuscum illi, hac aetate, affinitatem habeant*, A. 1537. in 8. excusus.)

M. GERHARDUS WICHMANNUS, Lubecensis, Collegii Academiz Witebergensis Philosophici, circa A. 1664., Adjunctus, & adis deinde Lubecensis Marianae Ecclesiae, d. 29. Jul. A. 1669. electus, Mariam, Alb. Balemanni, ejusdem Pastoris, filiam, sequenti 1670. elegit conjugem, & d. 23. Jul. A. 1683. vivis excessit. V. Jacobia Mellen, successoris ejus, *Catalogum MS. Ecclesiastiarum Lubecensium.*

Disp. de generatione Mineralium, Praefide M. Joh. Wegero. Witebergz 1658. in 4.

Disput. II. de Ente rationis ratiocinante. Witeb. 166. in 4.

Disp. Gnostologica de Abstractione, Principio Cognoscibilis productivo. Wit. 1660. in 4.

Disp. de Ente rationis ratiocinante. Witeb. 1661. in 4.

Mathema Opticum de Radii Optici quidditate, & visionis per eum formalitate. Witeb. 1661. in 4.

Disp. de Unitate. Witeb. 1661. in 4.

Disp. de Tyrannide & Tyranno. Witeb. 1661. in 4.

Disp. de Syllogismo in genere. Witeb. 1662. in 4.

Disp. Theol. de Sessione summi Pontificis, Jesu Christi *Θεωσις*, ad dexteram Dei patris, ex Hebr. VIII. 1. 2., Praefide D. Abr. Calovio proposita. Witeb. 1662. in 4.

Disp. de unitate & identitate animae, realiter, & secundum substantiam, in Homine unius ejusdemque. Wit. 1663. in 4.

Disputationes Apologeticae contra M. Joh. Christoph. Hundeshagium, Collegii Philol. Jenensis Adjunctum. Witeb. 1665. in 4. Agitata est inter eum ac Hundeshagium, disputationibus publicis, A. 1664. & 1665. controversia Physica: Sitne homo tribus inter se distinctis Animabus, an vero unica tantum, trium, aliis in subjectis separatarum, exercente functiones, praeditus? Pro unitate pugnabat Wichmannus, pro pluralitate ternaria Hundeshagius, cujus *Tractatus de Pluralitate animarum in homine, realiter distinctarum*, quarta vice auctior atque emendatior, Jenz A. 1675. in 4. prodiit. Confer de hac lite Jac. Thomasi *Praefationes* p. 202. & seqq.

Disputationes aliae (*quas Catalogi quidam memorant*) Witebergenses, de Indivisibilitate Spiritus, de principio Individuationis, de Specie intelligibili impressa & expressa, de Privationis Physicae figmento, de Vigilis & de Terminis, diversis annis in 4. editae.

Exegema Philologico-Theologicum de Asmodxo, spiritu maligno, ex Tob. III. 8. Lubecz 1666. in 4. Hoc Lipenius, *P. I. Biblioth. Theol.* p. 104., perperam Georgio Wichmanno, *P. II.* autem, p. 268., recte Gerh. Wichmanno, tribuit, & hinc ab illo male, in *Indice*, distinguit.

(1.) V. *Cent. I. Anagramm.* p. 21. 106. & seqq. (2.) *Milenario II. Prosopographia Melica* p. 204. (3.) p. 12.

Mollerii Cimb. Lit. Tom. I.

Yyy yyy yy

JOACHI-

- JOACHIMUS WICHMANNUS**, Hamburgensis, Hermannii, mercatoris, filius, J. U. Licentiat. Disp. de Expenfis, Præfide D. Joh. Ott. Tabore. Argentinz 1644. in 4.
Disp. Inaug. de Arbitris compromissariis. Basileæ 1646. in 4.
- JOACHIMUS WICHMANNUS**, Chalcoglyptes Hamburgensis.
IV. priora Geneseos capita, æri, Esdræ Edzardi, Th. Licentiat, sumptu, Hebraice incisa. Hamburgi in 4.
Casp. Waseri, Prof. Tigurini, Nummi Hebraici, aliique, diligenter, accurate & bona fide, ab ipso æri insculpti, & in charta deinde expressi, teste Rud. Capello in *Sciagraphia Nummophylacii Luderiani*.
Figurarum XL ænearum Syntagma. Hamb. 1677. in fol. (O. Sp. L.)
- LAURENTIUS WICHMANNUS**, Hamburgensis, A. 1645. patre Bartholdo, J. U. Licentiat, matreque Cæcilia, D. Laur. Langermanni, Canonicorum patris Decani, filia, natus, Licentiat Juris, cui Bremæ, Rostochii, Helmstadii & Tubingæ, nec non in Italia, Gallia & Belgio, vacaverat, titulum d. 25. Oct. A. 1671. Tubingæ absens obtinuit, & praxi deinde forensi in patria, in qua A. 1704. adhuc erat superstes, inclauit. V. de vita ejus D. Joh. Andr. Frommanni, J. Cti Tubingensis, *Programma, actui promotionis A. 1671. præmissum*.
Disp. de Collatione Bonorum, Præfide D. Georg. Wernero. Helmstadii 1667. in 4.
Conclusiones Inaugurales de Retorsione, Præfide D. Burch. Bardilio propositæ. Tubingæ 1669. in 4.
- PETRUS WICHMANNUS**, Hamburgensis.
Grundlehren der wahren Christlichen Religion, oder kurze Anweisung, wie die Jugend, in der Evangelischen Lutherschen Kirche, in den Grund-Artickeln des wahren seligmachenden Glaubens, auf Gottes Worte, unterrichtet, und zu einem heiligen Leben, als dem Beweise des Glaubens, angewiesen wird. Scriptum, quod, testibus Catalogis aliquot, A. 1723. Hamburgi vel est editum, vel prælo fuit paratum.
- ZACHARIAS WIDING** vel **WITTE**, Flensburgensis, Parochia ruralis Nibelanz, in tractu Cimbriz Sundevithano, A. jam 1560. Pastor, A. 1592. adhuc superstes, ad quem Epistolæ XV. Joh. Bernhadi, Pastoris Broacke-rani, & Præpositi Sundevithensis, in MSto Epistolarum hujus mihi lectæ sunt volumine.
Carmen Genethliacum, Christiano, Johannis Junioris, Ducis Holfato-Sunderburgici, primogenito, A. 1571. scriptum, quod Joh. Bernhadi in quadam laudavit Epistola.
Epithalamium in nuptias Joh. Blomii, Adolph, Ducis Holfatiæ, Marefchalli, & Catharinæ Stuhritz. A. 1573. in 4.
Jolas, Ecloga, Christiano IV., Friderici II., Regis Daniæ, filio recens nato, scripta. Hafniæ 1577. in 4. V. Alb. Bartholini *Lib. de Script. Dan.* p. 150.
Carmen Elegiacum in laudem urbis patris Flensburgensis, Slesvigæ A. 1592. editum, quod 208. constare distichis a M. Christoph. Kraheo sum edoctus. Conf. de illo *Partem III. Isagoges nostræ ad Hist. Cimbr., c. 3., §. 2., p. 258.*
Sermo funebris Germanicus. in 4. (Catal.)
- CONRADUS WIDOU**, Hamburgensis, J. U. Licentiat, Senator patris d. 4. Jun. A. 1718. electus; cui Joh. Alb. Fabricius A. 1719. *Volumen IX. Bibliothecæ Græcæ* Epistola inscripsit dedicatoria.
Satura rerum, quæ ad Jus spectant, singularem, Præfide D. Joh. Nicol. Hertio proposita. Giesæ 1707. in 4. Recensum ejus exhibent *Nova Germaniæ literaria, M. Nov. A. 1708., p. 428. 429. 430.*
Disp. Inaug. Specimina Praxeos, optimas Juris Romani leges negligentis, exhibens. Argentinz 1714. in 4. V. de illa *Partem XXXVII. der Gelehrten Fame* p. 76. 77. 78.
- M. HERMANNUS WIECHORST**, Hamburgensis, Lipsiæ d. 30. Jan. A. 1690. suprema Philosophiæ potitus laurea. V. Joach. Felleri *Poema de Brabeis Philosophicis, lit. D. 3. a. b.*
Disp. de Iniqua Expulsione Ottonis IV., Imperatoris, e regno, ab illo Præfide proposita. Lipsiæ 1690. in 4. Commendatur a Joh. Hübnero *Cent. II. Bibliothecæ Historiæ Hamburgensis vernacula, Art. 43., p. 181. 182.*
- CHRISTOPHORUS WIEGERS**, Hamburgensis, J. U. Lic.
Disp. de Ulucapionibus & Præscriptionibus, Præfide D. Henr. Rud. Redekero. Rostochii 1678. in 4.
Disp. Inaug. de Remediis spoliatorum, Præfide eodem. Rost. 1679. in 4.
- THOMAS WIEMEIER**, Hamburgi A. 1705. commoratus.
Neueröffnetes Raritäten-Cabinet Ostund Westindischer ausländischen raren Sachen und Gewohnheiten, auf den besten Reißbeschreibungen zusammengetragen. Hamburgi 1705. in 8. In præfatione ab Autore promittuntur:
1. Cabinet Morgenländischer Raritäten. | 3. Cabinet Ostund Westindischer Curiositäten.
2. Cabinet Europäischer Raritäten. | 4. Cabinet Europäischer Curiositäten.
- ARNOLDUS WIERMANN**, Med. D. & Practicus Hamburgensis, in patria A. 1716. superstes.
Disp. Inaug. de Suppressione mensium. Trajecti ad Rhenum 1693. in 4. (V. Pet. Ambr. Lehmanni *Hamburgum anni 1701. literatum* p. 30.)
- ANDREAS WIESE**, Hamburgensis, Doctor.
Ἐπιφάνεια Eucharisticum, Christiano IV., Regi Daniæ, scriptum. A. 1603. (O. Sp.)
Ἔδος Πινδαρικὸν εἰς τὰ συγγράμματα καὶ τὰ ἰατρικὰ ἔργα τοῦ Θεόφραστο, Φιλίππου τοῦ Νικολάου; Poemation 3. paginarum Græcum, Tomo I. *Opero Latinorum* D. Phil. Nicolai, Theologi Hamburgensis, per Georg. Dedekennum Hamburgi A. 1617. in fol. edito, præfixum.
Carmen Græcum in Christi natalem heroicum, cum versione Latina; nec non Hymni aliquot Lutheri versibus Græcis redditi. Hamburgi in 12. (Catal. Hemming. p. 217.)
- BENJAMIN WIESE**, Hamburgensis, J. U. D., A. 1689. defunctus.
Disp. Inaug. de Citatione. Basileæ 1651. in 4.
- M. BERNHARDUS WIESE**, Hamburgensis, A. 1585. natus, graduque Magisterii A. 1608. Rostochii potitus, Ecclesiæ in Ducatu Megapolitano Arensbergensis, ab eodem A. 1608., Hamburgensis autem Catharinæ, ab A. 1623. (M. Nov.), fuit minister, & cum officio, quo eum Senatus fungi per annum prohibuerat integrum, esset restitutus, d. 29. Julii A. C. 1659., ac ætatis 74., decessit. V. *Epicedia, Catalogum MS. Ecclesiastiarum Hamburgensium ἀδελφότητος*, & Joh. Alb. Fabricii tumuli exhibentis epigraphen) *Auclarium Inscriptionum Theod. Anckelmanni Hamburgensium, n. 150., p. 47., ac Partem II. Memor. Hamburg. p. 381.*
Schrift vom Ampte des H. Geistes. Rostochii A. 1615. (O. Sp.)
Triumphus Christi, oder Gastpredigt von Jesu Christi Himmelfahrt und Eigen zur rechten Hand Gottes, auf Pf. LXVIII. 19. 20., am 12. Mart. A. 1621. in Hamburg gehalten. Rost. 1623. in 4. Spiritus-

Spiritualis & felix Christiani ægroti cura : Eine geistliche und glückliche Cur eines Christlichen Krancken, genommen auf Sirachs XXXVIII. Capittel, und der Historie des francken Königs Hiskiz 2. Reg. XX. : darinn aller Kranckheiten eigentliche Ursachen werden entdeckt, heilsame Mittel vorgeschrieben, und ein geistlich Trostbette zugerichtet, dadurch dem Gottseligen Krancken, am Leibe zur Gesundheit, und an der Seelen zu Troste und Seligkeit, gewiß und mächtig kan geholfen seyn : in drey Predigten verfaßt. Mit Erörterung der Gewissens-Frage : Ob Christen, mit unverlettem Gewissen, die Jüdische oder Portugiesische Medicos gebrauchen können ? Hamburgi 1624. in 8.

HENRICUS DIETERICUS WIESE, Hamburgensis, J. U. Licentiat, Civium initio patriz Secretarius, Senator deinde d. 31. Jul. A. 1716., & Consul d. 6. Aug. A. 1720., electus.

Theses Inaugurales, ex utroque Jure selectæ. Aureliz 1701. in 4. *V. Hamburgum anni 1716. literatum p. 7.*

M. MATTHÆUS WIESE, Hamburgensis, A. 1654. superstes.

Disp. de Fidei Christianæ fundamento, ex 1 Joh. I. 1. 2., Præside D. Joh. Qvistorpio. Rostochii 1643. in 4.

Disp. de Prædicationis Evangelicæ momento, ex 1 Joh. I. 3. 4., Præside D. Joh. Cohtmanno. Rost. 1644. in 4.

(Dispiciant alii, an idem hic sit cum Matthæo Wisio, Pastore & Seniore in Ducatu Megapolitano Neobrandenburgensi, M. Matthæi Marci, Ecclesiastæ Güstroviensis, genero, & M. Matthæi Erasmi Kohlreisi, Concionatoris aulici ac Superint. Strelizensis, cui filia ejus A. 1670. nupsit, socero, de quo *Nova Literaria Lubecensis*, M. Febr. A. 1706., p. 62., & Frid. Thomæ *Appendix Analektorum Güstroviensium* p. 46., possunt consuli.)

PETRUS THEODORUS WIESE, Hamburgensis, J. U. L.

Disp. Inaug. de privatione dotis & successionis statutariz ex capite adulterii, occasione art. 2. tit. 3. P. 3. Statut. Hamb. Præside Just. Henning. Böhmero. Halz 1724. in 4.

JACOBUS WIGANDUS, Flensburgensis, Cantor ab A. 1600. Hufensis (1.), Ecclesiastes initio Ennonis, Comitis Ostfrifici, in arce Auricensi, ab A. 1603. & circa A. 1615., aulicus, deinde vero Parochiz ruralis Hagensis, in Sylva Ducatus Slesvicensis Danica, ad A. usque fatalem 1644., Pastor.

Predigt von dem Aufgange aller gläubigen Israeliten, auß dem betrübtten Egypten dieser Welt, in das Gelobte Land des Ewigen Lebens, bey der Leichbegängniß Fr. Annæ, gebührer Herzoginn zu Holstein, Gräffinn von Ostfrickland, auß Hebr. X., zu Zurich, A. 1615. gehalten. Hamburgi in 4. (M. C. K.)

M. MARTINUS WILDE, Lubecensis, scholz patriz Subrector, M. Martio A. 1625. (2.), Ecclesiarum autem Insulz Femariensis Ephorus, & oppidi in hac Burgensis Pastor, A. 1630., constitutus, M. Apr. A. 1639. (uti a M. Matthia Lobetanzio, successore, accepi), post novenni paralyfin, vivis excessit. Confer de illo Henr. Bangerti *Catalogum Præceptorum scholæ Lubecensis, Orationi Rectoratus auspicali adjectum, & Programma de vita M. Sebast. Meieri, Rect. Lubec.*, A. 1664. editum : in quo Vir appellatur non illas modo artes, quæ ab humanitate habent nomen, probe doctus, & Hebraice imprimis lingvæ perquam gnarus, sed verum etiam Theologicorum cognitione præclara instructus. Duo in eum Anagrammata V. in B. Bilovii (cui Travemundensis in Indice audit) L. 7. *Anagr.*, f. III. b. 114. a.

Disp. de Baptismo, contra Photinianos, Præside D. Nicol. Hunnio proposita. Witeb. 1618. in 4.

Opus Biblicum πολὺ γλῶσσαι, quod eum, apparatu ingenti jam congesto, esse edere, ob mortem immaturam, non potuisse, a D. Christ. Kortholto, Femariensi, Theologo Kiloniensi, sum edoctus.

JOHANNES WILDENHEIN, Kiloniensis, d. 20. Mart. A. 1642. natus, post curriculum studiorum in scholis patria, Lubecensi & Dresdenti, Academiaque Witebergensi, absolutum, templi in Slesvicensi suburbio Fridericobergensis Diaconatum A. 1674., & Pastoratum sequenti 1675., obtinuit. A Christiano V., Rege Daniz, A. 1684., quod homagium sibi præstare aliquamdiu, Principis sui exulis, Christiani Alberti, amore, detrectasset, loco quidem est motus, sed paulo post, cum mentem mutasset, sacro oppidi Apenradensis præfectus cætui, A. vero 1689. a Principe Holsatico, ditionibus suis restituto, ad pristinum officium Fridericobergense revocatus, istique d. 14. Junii A. C. 1796., ac ætatis 54., immortalis. Plura de vita ac laudibus ejus Sermo funebris suggeret Germanicus, a Casp. Herm. Sandhagio, Superint. Holsato-Gottorpiensi, e Rom. VIII. 35-39., in illius habitus exequiis, & Slesvigz A. 1697. in 4. excusus. Ob fidem in officio sacro singularem D. Christ. Kortholtus etiam (im Weiblichen Tugendspiegel p. 40.) publice ipsum commendavit.

Lehrend und Trost-Schrift über den Abschied Fr. Mariz Elisabethz Niederstädtinn, an dero Ebeliebsten Herren Burchard Niederstädt, J. U. D. und Fürstl. Holsteinischen Hof- und Rathscheller-Nacht. Slesvigz 1683. in fol.

MICHAEL WILDERUS, Lubecensis, J. U. Doctor.

Disp. Inaug. de Revissione particulari Juris communis, in causis ex privilegio Principum, & Statuum Imperii, inappellabilibus, ex R. R. Imp. de A. 1600., §. 16., & 1654., §. 113. Altorfii 1712. in 4. Recensum ejus exhibet *Par. XXV. Der Gelehrten Fame* p. 29-33.

ERICUS WILDESHUSEN, Hamburgensis, J. U. D. & in patria Practicus, circa A. 1716. mortuus.

Disp. de Aere, Præside D. Sam. Reyhero (illius Autore) defensa. Kilonii 1669. in 4.

Theses Juridicz Inaugurales. Aureliz 1674. in 4. (*V. Lehmanni Hamburgum A. 1701. literatum p. 31.*)

M. JACOBUS FRIDERICUS WILDESHUSEN, Hamburgensis, Th. C., A. 1716. superstes, qui a Barth. Feindio Juniore (in *Apologia vernacula* p. 86.) vocatur ein gelehrter und ehrlicher Hamburgischer Patriote, welcher sich umb die Geschichte seines Vaterlandes, und den Splendeur der vornehmsten Familien, sehr bemühet.

Bibliotheca Disputationum Theologico-Philologicarum in Vetus & Novum Testamentum, sive Notitia, elegantiores in loca V. & N. T. selectiores Disputationes Academicas, serie librorum capitumque dispositas, repræsentans. Hamburgi A. 1702. in 4. Recusa ibidem longe auctior A. 1710. in 4. Cum enim prior editio (quam Jesuitz Trivultiensis, in *Memoriis suis*, M. Sept. A. 1702., p. 220., commendarunt) XV. tantum constet quaternionibus, posterior hæc in XLIII. excrevit.

Vollkommene Beschreibung und ausführliche Erklärung aller Ceremonien, so nenlich, bey Krönung Jacobi II., Königs in Engelland, sind vorgegangen. Hamburgi 1685. in 4. Schediasma, sub ejus, tyronis tunc adhuc literarii, editum nomine, cujus verum Autorem esse Dan. Hartnaccium, privatum e schola patria nuper digressi Præceptorem, Otto Sperlingius Jun., Jctus, me docuit, & amici alii Hamburgenses confirmant.

Bibliotheca Disputationum Philosophico-Theologica realis, quam in Pet. Ambr. Lehmanni *Observationibus Historicis anni 1703. Germanicis*, n. 46., p. 368., & *Novis literariis anni 1704. Germanicis*, p. 120., est pollicitus.

Yyy yyy yy 2

JOHAN-

(1.) V. J. M. Kraffti *Hufumfche Kircken-Historie* p. 38.
a Seelen *Parte IV. Aßben. Lubec.*, c. 14., p. 33-34.

(2.) Orationem Joh. Kirchmanni, Rectoris, qua cum inauguravit, exhibet J. H.

JOHANNES HENRICUS WILDHAGEN, Slesvicensis, Casp. Herm. Sandhagii in Theologia Exegetica discipulus, templi in urbe Hafniensi Christianahafniensis, ab A. 1694., Ecclesiastes, & oppidi deinde in Stormaria Crempensis, ab A. 1696., Pastor.

Expositio Exegetica Epistolæ S. Pauli ad Titum, in qua Idea veri Ecclesiæ Ministri representatur, ab ipso conscripta, & Præfide D. Joh. Pechtio proposita. Rostochii 1692. in 4.

M. ANDREAS WILHELMI, Lubecensis, mercatoris filius (1.), primus in urbe patria, cujus templo præerat Egidiano, cum Joh. Walhofio & Mich. Fundio, A. 1528., doctrina Pontificiorum reprehensa, Lutheranam auditoribus proposuit, istamque ob causam, cum duobus his Collegis, civitate, A. eodem 1528., est ejectus. Verum, cum, sequenti 1529., Demagogi LXIV., quos plebs Senatus in republica administranda Collegas obtulerat, tributa, quæ Senatus, ad levandam ætarii inopiam, postulabat, nisi illi suis restituerentur officiis, huic denegarent, ac restitutionem denuo, d. 24. Aug. & 11. Dec., vehementer, injecto seditionis metu, urgerent, Wilhelmus ac Walhofius A. 1530. in urbem sunt revocati, & d. 7. Jan., in curia, a IV. Consulibus ac Camerario, pristino docendi munere fungi iterum jussi, illeque Petrinæ, hic autem Marianæ præfectus est Ecclesiæ. Restitutus, trimestri spatio, cum Monachis Parochisque Pontificiis, acriter in ipsos, Senatuique simul ac Demagogos, ex ambonibus, ob sacrorum mutationem, invecitis, concionibus fuit decertandum contrariis, donec adversariis istis, cum disputationem de religione publicam, a civibus expectitam, detrectassent, plebis tumultuantis postulatu, a Senatu, invito licet, ac demagogis, concionandi initio potestate d. 2. Apr. A. 1530., nec multo post ipsa urbe, est interdictum, Petrusque Brymershemius Jacobæ, Joh. Flaxbartus Cathedralis, & Wilh. Antonii Egidianaedis, Pastores Lutherani, in ejectorum locum subrogati (2.). Relicta deinde noster æde Petrina Cathedralis, circa A. jam 1551. (3.), fuit Antistes, utroque fungens munere A. 1553. Presbyterii Lubecensis Confessionem, sive Epistolam ad Matth. Flacium & Nic. Gallum, Georg. Majoris, Theologi Witeb., de Bonorum operum ad salutem necessitate doctrinæ d. 7. Apr. oppositam, & in Contr. Schlüsselburgii *Libro Catalogi Hæreticorum sexto* (4.) obviam, primo inter Collegas loco, subscriptione sua approbavit, tandemque d. 18. Maji A. 1557. (5.) est extinctus. Perperam ergo duo hujus nominis Pastores Lubecenses, alter primus doctrinæ Lutheranae præco, alter, Val. Curtio Superintendente, post A. 1550., sacro admotus muneri, in Contr. ab Höveln Catalogo Ministrorum Ecclesiæ Lubecensis rhapsodico (6.), lectoribus sunt obtrufi. Confer de Wilhelmio, præter jam allegatos, Pet. Lindebergii *Lib. IV. Chronici Rostochiensis*, c. 1., p. 113., & Gotfr. Arnoldi *Tomum II. Hist. Eccl.*, Lib. 16., c. 7., p. 69.

Theses pro doctrina Lutherana, contra Pontificios, Lubecæ, sub Reformationis Ecclesiasticæ initium, publice ab illo affixæ, de quibus Nicol. Grysius *l. c.*, lit. C. 2. a., consulatur.

JOHANNES CASPARUS WILHELMI, Urbis in Wagria Oldenburgensis, circa A. 1675., Ecclesiastes, qui A. 1687. adhuc erat in vivis, sed A. 1693. jam obierat: a Joh. Dan. Majore (im *Bevölkerten Cimbrien*, c. 63., p. 106.) e-logio eines sehr fleißigen und frommen Exemplarischen Mannes ornatus.

Hortus passionalis floridus: Blumenreicher Passionsgarten, darinn XLVIII. Glaubens- und Lebenslehren, auß der Passions-Historie, unter dem Bildniße der Gartengewächse, vorgestellt werden. Mit vorübergehender Betrachtung aller Gärten der 3. Schrift, und einem Anbange, so wol einer Sinnbildereischen Vorstellung des Grabes Christi, als drey neuer Passionslieder. Plönz A. 1687. in 12.

Jesu Christi Wanderschaft, in XXX. Sonnetten vorgestellt. Plönz 1687. in 4. (M. T. A.)

Leichpredigt über J. N. Wildhagium. Plönz 1687. in fol.

Res Ecclesiasticæ, MStum Historicum, quod a Joh. Dan. Majore *l. c.* laudatur.

M. NICOLAUS WILHELMI, Ripensis, scholz patriæ, ab A. 1580. ad 1585. Rector, & Parochia deinde ruralis vicinæ Balloensis Pastor, A. 1588. superstes. V. Claud. Lyschandro *Catalogum Scriptorum Danicorum ineditum*, lit. N., & Pet. Terpagrii *Inscriptiones Ripenses* p. 148.

Carmina varia ad Nicol. Kragium, & alios, a Cl. Lyschandro *l. c.* memorata.

ARNOLDUS WILCKENS, Hamburgensis J. U. Lic. & in patria Practicus.

Disp. inaug. de usufructu. Aureliz 1715. in 4. *V. Hamb. Lit. A.* 1719. p. 35.

JOHANNES HERMANNUS WILCKENS, Pastor in Comitatu Pinnebergico Wedelensis.

Weißagung im Munde des sterbenden Davids, oder Leichpredigt über Christian den Fünften, König in Dänemark, auß 1. Reg. II. 1. 2. 3. 4. Altonæ 1700. in fol.

NICOLAUS WILCKENS, Hamburgensis, J. U. D. & in patria Practicus, a Joh. Alb. Fabricio, in *Epistola Isagogæ ad Historiam Gallicam*, A. 1708. ei inscriptæ, *dedicatoria*, & *præfatione Inscriptionum Theod. Anckelmanni Hamburgensium*, commendatus; urbis deinde natalis, ab A. 1721., Archivarius. Obiit 2. Oct. A. 1724.

Diff. Inaug. de fine & scopo Imperii Romano-Germanici. Basileæ 1702. in 4. Samueli Werentelsio, Theologo Academiæ Basileensis eximio, Diatriba hæc, *omnigena eruditione*, illo judice, *referta*, ansam dedit Wilkenio Autori suam *de Jure in Conscientias, homine non usurpando*, inscribendi *Epistolam*, seorsim Basileæ A. 1702. in 4. editam, & in *Sylloge ejus Dissert. Theologicarum*, ibidem A. 1709. in 8. publicata, num. 2., p. 71-112., reculam.

SCRIPTA αὐτοῦ EDITA.

Das Leben D. Alb. Krantzii, dem beygefüget sind dessen Defensorium Ecclesiæ und Heiligen Calender. Hamb. 1722. in 8.

Das Leben des berühmten Joh. Frid. Gronovii, nebst einigen seinen Briefen, die guten theils bisher ungedruckt, Hamburgi A. 1723. in 8.

Leben des Gelehrten Lucæ Holstenii. Hamburgi 1723. in 8.

Leben der berühmten Lindebrogiorum: Nebst einer Nachricht vom Leben Gev. Elemenhorsii, Joach. Morfii, Hel. Putschii und Corn. Dalii. Hamburgi 1723. in 8.

Leben D. Ad. Tratzigeri, nebst verschiedenen dazu gehörigen Beylagen. Hamb. 1722. in 8.

Leben des Gelehrten Pet. Lambecii. Hamb. 1724. in 8.

BARTHOLDUS WILLERS, Hamburgensis, J. U. D. & in patria Practicus, simulque Consiliarius, circa A. 1701., Slesvigo-Holsaticus. V. Pet. Ambr. Lehmanni *Hamburgum anni 1701. literaturum*, p. 31.

Disp. Inaug. de Cautelis Judicis. Altorfii 1690. in 4.

JACOBUS

- (1.) V. Nic. Gryfii *Historiam vite Joach. Sluteri, Past. Rostoch.*, *Saxonicam*, lit. C. 2. a. (2.) V. de initiis hujus Reformationis Lubecensis turbulentis *Chronicon Lubec.* Kirckbringio-Mollerianum p. 144-152., Dav. Chytræi *P. II. Chron. Saxoniae* p. 152-157., Abr. Sculteti *Dec. II. Annalium Evang. renovati*, p. 316-320., Nic. Gryfium *l. c.*, ad A. 1528. 1529. 1530., & *Isagogen nostram ad Hist. Cimbr.*, P. IV., c. 5., §. 1., p. 476. 477. (3.) teste Jac. a Mellen, *Acta Ord. Ecclesiastici secuto*, in *Catalogo MS. Ecclesiastarum Lubecensium*, suisque ad me literis. (4.) p. 628-636. (5.) teste Jac. a Mellen *II. cv.* (6.) im *Beglückten Lübeck* p. 84-85.

JACOBUS WILLERS, Sûnderburgo Alsenfis, Med. Doctor & Practicus, ab A. 1715., Ripensis, Flensburgi d. 24. Jan. A. C. 1721., ætatis 29., mortuus.

Disp. Inaug. de Anorexia. Lugd. Bat. 1714. in 4.

JOACHIMUS WILLERUS, Hamburgensis, Jctus insignis, & praxeos imprimis forensis peritissimus, Witebergæ A. 1566. studiis incubuit, A. 1575. Electoris Palatini fuit Consiliarius (1.), & d. 23. Jun. A. 1580. Spirz, a Camera Imperiali, ad Assessoris ejus officium, a Circulo S. Rom. Imperii Saxonico sibi collatum, licet Reformatam profiteretur religionem, nullis tunc adhuc in Germania donatam privilegiis, est admissus (2.). Assessoris munere postea ipsemet se abdicavit, & inter Advocatos supremi hujus Tribunalis locum adeptus Germanici (3.), Spirz A. 1592. adhuc superfuit. Nicol. Cisnerus (4.) *Jctum* eum vocavit in hac ætate egregium, *Hamburgensiumque civem, magna sibi necessitudine conjunctum*. Conferatur Henn. Conradini, Correct. Hamburg., Sylva Phalzciorum ad illum, in *Poematis*, Rostochii A. 1607. editis, p. 193. (5.), obvia.

SCRIPTA EDITA.

Elegia scripta in Festo nativitatis Domini nostri Jesu Christi. Adjuncta est Elegia gratulatoria ad Joh. Hugium & Eberh. Mollerum, Senatores Hamburgenses. Witebergæ 1566. in 8.

Consilium super petita Restitutione in integrum, Spirz A. 1591. scriptum, & *Volume IV. Consiliorum Illustrum Jctorum*, Francofurti, in Typographia Steiniana, A. 1607. in 4. edito, num. 15., publicatum.

Nucleus Responsonum cujusdam in Imperiali Camera quondam Advocati, arduarum sui temporis causarum consultiissimi, exhibens Praxeos Candidatis modum respondendi consulentibus de meritis Causarum, juxta fundamenta Juris, Constitutiones Imperii, præjudicia & judicata similia, &c. Accessit Modus instruendi processum Austregarum, five formulæ actori, reo & judici, deservientes. Spirz 1678. in 4. Scriptum Camerale posthumum ἀδελφόν, cujus Willerum esse Autorem indicarunt, ac fusius simul de eodem disseruerunt, Joh. Deckherus (haud admodum præclare de illo judicans) in *Concordia supremorum S. Rom. Imperii tribunalium*, c. 23., p. 196., & in *Conjecturis de Scriptis adespotis* p. 118., ac Vinc. Placcius *T. I. Theatri Anonymorum & Pseudonymorum*, c. 3., p. 228.

INEDITA.

Missivale, a Deckhero, in *Conject. de Scr. adesp.* p. 118., allegatum.

Consilium pro Revocatione Bonorum domanialium, Ordinum Pomeranicorum postulatu A. 1592. scriptum, & per hos Bogislao Duci, in Comitibus, exhibitum, quod ab Autore *Gryphis in integrum restituti*, scripti publici Sveco-Pomeranici, A. 1693. Germanice editi, *lit. D. 2. b.*, allegatur.

Consilia alia Juridica MSta, in Catalogo Bibliothecæ cujusdam Lubecensis memorata.

CHRISTIANUS MARTINUS WILLICHIUS, Martini, Gymnasiarchæ initio & deinde Archidiaconi Coloniensis ad Svecum, tandem vero Pastoris Catharinæ Hamburgensis, ex Elisabetha, Christoph. Butelii, Th. D. & Antistitis Srettinensis, sorore, filius, A. 1613. in lucem editus, Hamburgensem semetipsum in Dissertationibus appellavit Academicis, ab Henn. Wittenio autem Colonia Marchicus fuisse perhibetur. E schola Hamburgensi dimissus, Medicinæ initio, ab A. 1631., Leidæ, Oxonii, Cantabrigiæ & Franeqverz, deinde autem, mente mutata, Theologiæ, ab A. 1637., Regiomonti, Rostochii & Jenæ, dedit operam, Magistrique titulum in Academia Regiomontana, d. 8. Apr. A. 1638., Licentiatum vero Theologiæ gradum in Jenensi (cum Daniele Henrici, S. Lit. in Lipsiensi Interprete), A. 1641., obtinuit. A. 1644. Pastor ac Superintendens Burchtorfensis a Friderico, Duce Brunsvico-Lüneburgico, constitutus, Annam Knakiam sequenti 1645. elegit conjugem, munereque isto per lustra duo administrato, d. 2. Aug. A. C. 1555., ac ætatis 44., vivis excessit. V. de illo Joh. Nohrii, Diaconi Burchtorfensis, *Sermonem ex Es. XII. funebrem* Germanicum, in ejus habitum exequiis, & Hamburgi A. 1655. in 4. editum, D. Joh. Himmelii, Theologi Jenensis, *Programma Disputationi ejus A. 1641. præmissum Inaugurali*, & Henn. Wittenii *Tomum II. Diarii Biographici Sec. XVII.* p. 73.

Disp. de Plevritide, Præfide D. Adolpho Vorstio, Lugd. Bat. 1633. in 4.

Disp. de S. Cæna, Regiomonti 1638. in 4.

Disp. Critica de Punctis & apicibus nominis ἡπαγαµµατὸν ἰσχυρὸν, quod non sint genuini & proprii, sed adscriti & peregrini, ostendens, ab ipso Præfide proposita. Rostochii 1639. in 4.

Disp. de Lege Dei, Præfide D. Joh. Qvistorpio, Rost. 1640. in 4.

Disp. Inaug. de Pacificatione, vel Syncretismo, inter Lutheranos & Calvinianos, in spiritualibus & rebus religionis, Præfide D. Joh. Himmelio exhibita. Jenæ 1641. in 4.

Disp. de Ecclesia, ab ipso Præfide proposita. Jenæ 1642. in 4.

Frommer Christen Trost im Leben und Sterben, oder Reichpredigt über Juncker Arend Friderich von Lüneburg, auß Pf. CXVI. 7. 8. 9. Hamburgi 1654. in 4.

CHRISTOPHORUS FRIDERICUS WILLICHIUS, Hamburgensis, præcedentis frater, d. 5. Oct. A. 1610. in lucem editus, artis Medicæ, cujus eum Doctorem Melch. Sebizius Senior Argentinx A. 1636. creavit, Hamburgi Practicus, d. 11. Jan. A. C. 1646., ætatisque 36., defunctus.

Disp. Metaph. de Ente, ejusque natura & conceptibus, Præfide M. Mart. Ludemannno, Log. & Metaph. Professore, exhibita. Hamburgi 1629. in 4.

Disp. Metaph. de Bonitate, Præfide eodem. Hamb. 1630. in 4.

Disp. Metaph. de Necessitate & contingentia, Præfide eodem. Hamb. 1630. in 4.

Questionum Metaphysicarum Decas, Præfide eodem. Hamb. 1630. in 4.

Disp. de Calculo Vesicæ, Præfide D. Adolpho Vorstio, Lugd. Bat. 1632. in 4.

GOTHOFREDUS WILLICHIUS, Hamburgensis.

Oratio Hebræa de Sectis Judæorum, cum versione Latina, & D. Ægid. Gutbierii Programme, ei præmissa. Hamburgi 1652. in 4.

Disp. de Indivisione, per quam ens est unum, Præfide M. Joh. Ad. Scherzero. Lipsi. 165.. in 4. (*Catal.*)

Disp. Theol. de Prædestinatione, Præfide D. Joh. Meisnero. Witebergæ 1656. in 4.

(1.) teste Nicol. Cisnero in *Ep. dedie, Saxoniæ Alb. Krantzii, ad Senatorem Hamburgensem*, A. 1575 scripta. (2.) V. Joh. Deckheri *Notas ad Ordinationem Camera, Vindicis jurisveique Cameralis præfixas*, p. 140. (3.) V. Joh. Deckheri *Conjecturas de Scriptis adespotis* p. 118.

(4.) l. c. (5.) teste Joh. Alb. Fabricii *Parte II. Memor. Hamburg.* p. 115.

MARTINUS WILICHUS, Hamburgensis, Med. D. & Friderici Wilhelmi, Electoris Brandenburgici, circa A. 1685., Archiater ac Consiliarius.

Disp. de Lue Venerca, Præfide D. Gvernoro Rolancio proposita. Jenæ 1666. in 4.

JACOBUS WILMS, Hamburgensis, J. U. D. & in patria Practicus, A. 1701. superstes.

Disp. Inaug. de Curatoribus extraordinariis. Aurelæ 1686. in 4.

NICOLAUS WILSTERMANN, Crempa Stormarsus, Med. Doctor.

Disp. Inaug. de Diabete (von der Harnuhr), Præfide D. Georgio Christophoro Petri proposita. Erfurti 1691. in 4.

LUCAS WINCKEL, Hamburgensis, J. U. Lic. & in patria Practicus, A. 1713. mortuus.

Disp. Inaug. de positionibus miscellaneis Juridicis. Aurelæ 1677. in 4.

THEODORUS WINCKEL, Hamburgensis, Ulrici Senioris (de quo statim dicetur) filius, A. circiter 1620. in lucem editus, J. U. Lic. & in patria Practicus, Margaretam initio, Lucæ Beckmanni, Senatoris, filiam, A. 1649., & deinde, hac defuncta, A. 1653. Joh. Kellinghusii, mercatoris, gnatam, duxit uxores, ac e posteriore Ulr. Winckelium juniorem, J. U. Licentiatum (quem infra laudabimus), sustulit.

Hic, nisi omnino fallor, Winckelius ille est, cui Vinc. Placcius (*T. I. Theatri Anonymorum & Pseudonymorum*, c. 11., p. 431.), nulla prænominis ejus facta mentione, librum πειρ τῆς ἐυδαιμονίας, testimonio Autoris ipsius, vindicat vernaculum pagg. 240., ἀνώνυμος in 4. sub hoc editum titulo: Geistliches Sterbebette, darauf ein Krancket sanfte ruhen, und selig sterben, tan.

ULRICUS WINCKEL Senior, Hamburgi, d. 30. Oct. A. 1575., patre cognomine, Templi Petrini curatore, matreque Anna Luchtemacheria, natus, prima studiorum in scholis patriæ ac Bremensi posuit tyrocinia. Jurisprudentiæ Marburgi, ab A. 1596., Coloniae ab A. 1599., Altorfii (in convictu Contr. Rittershusii) ab A. 1602., & cum illic aliquamdiu privatim alios Antecessorum docuisset permisso, Argentinz A. 1605., vacavit, gradumque Licentiatu Basileæ eodem anno 1605. obtinuit. Gallia deinde ac Belgio peragratis, in patriam A. 1606. reversus, uxorem d. 11. Apr. A. 1608. duxit Ursulam, Theodori ab Holten, Consulis, filiam, duos sibi mares, Theodorum, J. U. Lic. (de quo modo est dictum), & Ulricum, sed paulo serius, & undecim conjugii annis jam elapsis, enixam, dieque 15. Dec. A. 1646. defunctam. Hamburgi praxi primum forensi inclauit, ac postea Francisci simul, Ducis Saxo-Lauenburgici, egit Consiliarium, Syndicumque Ordinis equestris Holsatici, cujus nomine solenne ab illo A. 1616. Friderico, Duci Holsato-Gottorpiensi, in panegyri splendida, præstitum est homagium. Biennio post, A. sc. 1618., d. 21. Febr., urbs patriæ Hamburgensis Senatorio adscriptum ordini totum sibi vindicavit, ac prætura dextre functum in Consulatu tandem Sebastiano a Bergen, d. 22. Febr. A. 1624., subrogavit. Per quinque hoc lustra gavissus, non consilii solum, operaque fideli, domi civibus inservit, sed legationes etiam obiit complures, e quibus Belgica ad Belgii Hispanici Gubernatricem A. 1623., & tres Danicæ ad Christianum IV., Regem, A. 1622. 1635. & 1643., vectigalis novi Glückstadensis deprecandi causa, susceptæ, mentionem imprimis merentur. Morie tandem subita, catarrho accelerata vehementi, A. C. 1649., ætatis 74., rebus humanis eodem die 15. Februarii est creptus, quo, anno præcedenti 1648., templi, quod vivus frequentaverat, cujusque patronus fuerat, Catharinæ turris, ruina ingenti, fati Consuli huic suo imminens, judice M. Jac. Grossio, illius Antistite (1.), juxta alios autem (2.) mortis Christiani IV., Monarchæ Danici, prænuncia, urbis incolas perterrefecerat. Fusius Consul hic eximius (Symboli loco sequenti usus hemistichio: *Simplex duntaxat & unum*) celebratus est a nepote cognomine, Ulr. Winckelio Juniori, J. U. Licentiatu, in Diatriba de Vita & obitu ejus peculiari, Joh. Alb. Fabricii *Memoriarum Hamburgensium Part. I.* (Hamburgi A. 1710. editæ), p. 209-233., inserta, ac in Epicediis M. Jac. Grossii, M. Joh. Adolphi Fabricii & Henr. Vagetti, Latinis. E quibus duo priora sub finem Diatribes modo laudatæ sunt recusa. Epitaphii, in xde illi Petrina Hamburgensi crediti, Epigraphen Joh. Alb. Fabricii *Auctarium Inscriptionum Theod. Anckelmanni Hamburgensium*, num. 131., p. 41., exhibet. Conferri etiam de illo possunt Joh. Ristii *Parnassus Teutonicus* p. 302. 319., Ad. Tratsigeri Jun. *Series Senatus Hamburg.* p. 43., Nic. Scribonii *Liber IV. Lusuum Anagramm. Gottorp.* p. 95. 96., & *Pars IV. Isagoges nostræ ad Hist. Cimbr.*, c. XI., §. 2., p. 623.

ELOGIA.

D. Brandano Detrio, Theologo Gvelfherbyitano (in *Jambis*, nepotis ἐμωλύμα *Disputationi de Divortio* A. 1682. adjectis),

----- Lumen audit urbis maximum,
Quæ flavum ad Albim dives attollit caput;
Ille, ille iniqui Censor & moris mali,
Carus Jehovæ, carus omnibus bonis,
Patriæ parens & Consul optatus sue.

Joh. Ristio (*l. c.* p. 302.) Ein hochbegabter Mann, und kluger Bürgermeister.

Ant. Damannus, Belga, hoc eum disticho (quod in *Albo Juach. Morfii MSro fol. 474. offendi*) commendavit, ad cognominis etymon alludente Germanicum:

Esse procul mores enormes Consule norma!
Quicquid ad hanc struitur quam bene surget opus?

SCRIPTA EDITA.

Oratio de Carolo Magno, primo Germanorum Imperatore, in Gymnasii Bremensis auditorio recitata. Bremæ 1594. in 4.

Quæstiones aliquot controversæ, ex materia Tutelarum & curationum desumptæ, ac Præfide D. Joh. Gøddeo propositæ. Marburgi 1599. in 4.

Conclusiones de Verborum obligationibus, Præfide D. Winoldo Kivero. Coloniz 1602. in 4.

Disp. Jurid. de Fructibus, Præfide D. Contr. Rittershusio. Altorfii 1602. in 4.

Decades VI. Conclusionum controversarum, ex Jure Civili, Canonico & Feudali, sparsim desumptæ, & pro Licentiz gradu propositæ. Basileæ 1605. in 4.

INEDITA, quæ a se asservari Ulr. Winckelius Jun., J. U. Lic., ejus nepos, mihi indicavit.

Oratio de auri Institutionum Imperialium libelli dignitate & utilitate, Altorfii, M. Sept. A. 1602., privatæ ejus explicationi præmissa.

(1.) in *Epicedio*. (2.) V. Ad. Olearii *Compendium Chronici Holsatici*, Lib. XI., c. 2., p. 189.

- Decas Repetitionum Justinianearum, Collegii Juridici consensu, Altorfii sub ejus propositarum praesidio.
Comm. in Libros IV. Institutionum Juris (*in fol.*)
Comm. in Pandectas, Voluminibus duobus comprehensus (*in fol.*)
Informatio in Jus universum Romanum.
Scholia & animadversiones in Jus statutarium Hamburgense (*in fol.*)
Diaria IV. legationum, ad Gubernatricem Belgii A. 1623., & ad Christianum IV., Daniz Regem, A. 1622. 1635. ac 1643., susceptarum.
Fasciculus Epistolarum mutuarum illius, D. Brand. Detrii, Joach. Hagemeieri, Joh. Vorstii, aliorumque hominum eruditorum.
Unvorgreifliches Project einer Registratur - Ordnung, samt D. Joachimi Peterfen, Syndici zu Hamburg, Bedenken über dasselbe.
Revidirte Hamburgische Gerichts-Ordnung de A. 1645., mit Marginal-Summarien.
ULRICUS WINCKEL Junior, Hamburgensis, Theodori, J. U. Licentiat (*de quo supra dictum*), e Kellinghusia, posteriori conjuge, filius, & Ulrici Senioris, patris Consulis, modo celebrati, nepos haud degener, literis elegantioribus in Gymnasio Hamburgensi, Jurisprudenz autem, ab A. 1678., Helmstadii, Leidz, Trajecti ad Rhenum, & in Academia Galliz Aurelianensi, operam impendit, non felicem minus, quam sedulam. Gradu Licentiae in hac, post munus Bibliothecarii nationis Germanicæ aliquandiu administratum, A. 1684. potitus, finito itinere literario, patriam repetiit, ductaque d. 2. Sept. A. 1689. uxore Margareta Gertrude, D. Joh. Danckwerthii, Decani Hamburgensis, filia, praxeos tædia forensis studiis amœnioribus variis, ac diligenti imprimis Historiz literariz patrizque Hamburgensis scrutinio, leniit. Cujus fructus in *Cimbriam* quoque hanc nostram *Literatam*, non paucis ab illo hominum eruditorum locupletatam biographiis, aliisque subsidiiis literariis, per annos complures sponte submissis, redundasse, post Joh. Alb. Fabricium, a quo similis ejusdem in studiis suis juvandis *περὶ βύβλου*, in *Partis Memoriarum Hamburgensium prime*, ac editionis *Inscriptionum* Theod. Anckelmanni *Hamburgensium* auctoris, celebrata est *praefationibus*, grata, uti par est, mente lubentes profitemur.
Laudatio funebris, & Inscriptio sepulchralis, memoriz Hartvici Bunckii, civis sui, consecratz. Lugd. Bat. 1681. in fol.
Disp. de Divorziis, Praeside D. Cypr. Regnero ab Oosterga proposita. Trajecti ad Rhenum 1682. in 4. Praefixa sunt Elogia D. Brand. Detrii, Joh. Georg Grævii, & aliorum, metrica.
Disp. Inaug. de Pactis. Aureliæ 1684. in 4.
Diff. de Vita & obitu Ulr. Winckelii Senioris, J. U. L. & Consulis Hamburgensis, avi sui paterni, Helmstadii A. 1680. Scripta, & in Joh. Alb. Fabricii *Memoriarum Hamburgensium Parte prima* (Hamburgi A. 1710. in 8. excusa), p. 209-233., juris facta publici.
ANTONIUS WINCLERUS, Toparcha Lauerhoffensis, Lubecz, d. 27. Nov. A. 1637., patre Benedicto, J. U. D. & reipublicæ Syndico, matre autem Catharina Brandisia, Antonii filia, natus, patrem undecennis, cum scholam frequentaret publicam, amisit. Juri Lipsiz, ab A. 1655., & deinde, juvenibus aliquot generosis A. 1658. praefectus, Heidelbergz, Tubingz & Argentinz, incubuit, Galliaque postea, Italia ac Germania, peragrans, Kilonii A. 1669. supremos Juris honores, Brabevta Erico Mauritio, obtinuit. Istis ornatus, ephoriam Caji Ranzovii, Dynastæ Neuenhufani, Regis postea Daniz Consiliarii provincialis ac intimi, in itinere A. 1670. suscepit Gallico, illoque finito, & expeditis in aula Cæsarea quibusdam reip. patriz negotiis, Lubecam reversus, dignitatem d. 24. Maji A. 1671. reportavit Senatoriam. Hanc, post legationes plurimas, Consularis, excepit, Kal. Maji A. 1694. ei collata, cui, Ordinis sui Senior, & ferme Septuagenarius, d. 15. Febr. A. 1707. est immortuus. Duas habuit conjuges, Annam, Pet. Isernhagii, Senatoris, filiam, A. 1670. ductam, filiumque sibi unicum, Benedictum Petrum, J. U. D., quinquennio ante parentem extinctum, enixam, & quam, hac A. 1700. orbatus, secundis A. 1705. sibi junxit nuptiis, Catharinam, Bernh. Frisii, Consulis Lubecensis, gnatam, ac Sebast. Niemannii, Th. Doctoris supremique Ecclesiarum Cimbriz Ducalium Praesulis, viduam. Plura de vita ejus suggerent Enochii Svantenii, Rectoris Lubecensis, *Programma funebre* Latinum, Herm. Frid. Blatzenii, templi Cathedr. Diaconi, *Biographia Germanica, Nova literaria Lubecensis*, M. Mart. A. 1707., p. 95. 96., & Joh. Henr. a Seelen (Epitaphii etiam, in æde Mariana erecti, recitantis epigraphen) *Part. I. Athen. Lub.* p. 221-226.
Disp. Inaug. de jure Interventionis, Praeside D. Er. Mauritio proposita. Kilonii 1669. in 4. Recusa, in Mauriti *Volumine Dissert. Juridicarum*, Francof. A. 1692. in 4. impresso, p. 425-495.
BENEDICTUS PETRUS WINCLERUS, Lubecensis, Antonii, modo memorati, filius ex Anna Isernhagia unicus, d. 17. Jul. A. 1671. natus, J. U. Doctor d. 22. Jul. A. 1597. in Academia creatus Rostochiensis, ductaque A. 1698. uxore, & suscepto ex hac filiolo, in patria, Kal. Aug. A. C. 1702., ætatisque 31., extinctus. Seriem vitæ ejus integram V. in En. Svantenii *Programm. funebri, Novis Literariis Lubecensibus*, M. Sept. A. 1702., p. 277. 278., Pet. Ambr. Lehmanni *Observationibus Historicis anni 1702. vernaculis*, num. 34., p. 270., & J. H. a Seelen *P. III. Athen. Lubec.* p. 177. 178. 179.
Disp. Inaug. de Inhibitione judiciali in causis Appellationum, Praeside D. Joh. Kleinio proposita. Rostochii 1696. in 4. Recusa in Kleinii Praesidis *Volumine Dissert. Juridicarum*, Gütstrovii A. 1706. in 4. edito.
JOHANNES CHRISTOPHORUS WINCLERUS, Hamburgensis, Johannis, Presbyterii urbis illius Senioris, Theologiquæ eximii, filius, d. 25. Jun. A. 1686. natus, ac Helmstadii, cum Juri illic in Academia operam daret Julia, septiduo ante parentem, d. 29. Martii A. C. 1705., ætatisque 19., febris acuta extinctus, & primus omnium in Porta coeli, sive novo Academiae templo, sepultus. Epitaphii, in hoc ipsi erecti, duas Inscriptiones Just. Christoph. Böhmeri *Inscriptiones Helmstadienses*, p. 135. 136., exhibent. Plura de illo suggerent *Programma Acad. Juliz funebre, Nova Literaria anni 1705. Germanica*, M. Majo, p. 199., & M. Nov. p. 437., ac Joh. Schultzii *Oratio in obitum parentis ejus funebris, sub finem*.
Tabula Biographica, notitiam præstantissimorum quorumvis Virorum, armis literisque inclitorum, representans. Hamburgi 1703. in 4. Schediasma s. tantum quaternionum juvenile, Biographos illorum, sed nec plene, nec accurate, enumerans. V. de illo *Nova Lit. Germ.*, M. Nov. A. 1703., p. 440. Recusa est Rostochii A. 1714. in 4., in Car. Arndii *Systemate literario*, sub finem sectionis II. *Biographica*, p. 90-118.
HENRICUS WINDHAUSEN Glückstadiensis, Protodicafterii in urbe patria Cimbrici Advocatus, filii-que regii patronus, A. 1660. superstes.
Disp. Jurid. de Nuptiis, ab eo conscripta, & Praeside D. Joach. Schnobelio proposita. Rostochii 1645. in 4. (M. C. K.)
M. HEN.

M. HENRICUS WINSENIUS, Hamburgensis, urbis in Stormaria Wilstrensis Pastor, d. 9. Apr. A.C. 1639, ætatis 56., mortuus. V. de illo M. Viti Barbarossæ, Antistitis Itzehoensis, *Sermonem in obitum ejus, e I. Tim. I. 15. 16., funebrem Germanicum*, Glückstadii A. 1640. in 4. excusum, Mich. Clenovii Jun. *Tyrociniorum Poeticorum Myrmecias* p. 31. 114., & Gotfr. Svevi *Acad. Witeb. lit. II. 4. a.*

Hypotyposis pii & impii; Eigentliche Beschreibung eines Frommen und Gottlosen Menschen, auß Sap. V., oder Leichpredigt über Pet. Desebrück, Aimpfmann zu Bremerörde. Hamburgi 1635. in 4.

Miles Christianus, oder Leichpred. über Titum Thomæ, Bürgermeistern zu Wilsst, auß 2. Tim. IV. 7. 8. Hamb. 1636. in 4.

CHRISTOPHORUS WINSTMANN, Hamburgensis, J. U. Lic. & in patria, circa A. 1683., Practicus, A. 1704. superstes.

Theses Juridicæ Inaugurales miscellanæ. Anreliz in 4. (*V. Lehmanni Hamburgum anni 1701. literaturum p. 31.*)

HENNINGUS WINSTMANN, Hamburgensis, Musicus circa A. 1570. celebris, qvi Componistis, quos vocant, sive Melopoeis Sec. XVI potioribus a Wolsig. Casp. Prinzio, Musico Soravienfi, in der Historischen Beschreibung der Singkunst, Dresdz A. 1690. edita, Cap. II., p. 127., accensetur.

M. GERHARDUS WINTERUS, Lubecensis, Petri, naviculitoris, filius, d. 10. Nov. A. 1589. in lucem editus, e schola patria A. 1610. in Acad. Rostochiensem, posteaque in Witebergensem ac Tubingensem (cui Magistri debuit titulum), commigravit. Domum redux A. 1616. scholz Kiloniensis Rector, A. 1619. ædis Lubecensis Marianæ Diaconus, A. 1626. (d. 9. Maji) Pastor ibidem Jacobus, est constitutus, tandemque Ordinis Ecclesiastici A. 1653. evasit Senior. Concionandi Vir natura ad dicendum expeditus adeo diligenter functus est officio, ut nunquam, nisi morbo decumbens gravissimo, partes suas alteri delegaverit, imo sacro huic labori tandem sit immortalis. Cum enim A. 1661., tertia Quadagesimæ dominica, sive d. 17. Martii, ædis Jacobæ sacellum ingressus, publice dicenda præmeditaretur, subito oppressus langvore, antequam ambonem conscenderet, anno ætatis 72. expiravit. E conjuge, Elisabetha Thölia, A. 1619. ducta, tredecim quidem sustulit liberos, sed quinque tantum, & hos inter Petrum (*de quo statim dicetur*), ac Johannem, Julii Henrici, Ducis Saxo-Lauenburgici, Protonotarium, superstites reliquit. V. M. Sebast. Meieri, Rectoris Lubec., *Programma de illo funebre*, in Georg. Henr. Götzii *Elogiis LXXX. Theologorum Germanorum*, Lubecz A. 1709. editis, p. 274-284., recusum, Syllogen Epicediorum, Henn. Wittenii *Diarium Sec. XVII. Biographicum, T. I., lit. Ppp. 4. a., & T. II. p. 83.*, Conradi ab Höveln (effigiem ejus Lubecz, in æde Jacobæ, prope aram, spectari testantis) *Beglücktes und geschmücktes Lübeck p. 125. 126.*, & Joh. Henr. a Seelen *P. II. Athen. Lubec. p. 410. 411.*

Predigt über das Evangelium am XIV. Sontage nach Trin., auß Luc. XVII., wie man auß diesen beschwerlichen Zeiten zu bessern gelangen möge. Lubecz 1627. in 8. (*Catal.*)

Sermo de tempore, oder kurze Erklärung der Worte Ps. XLVI. 9. 10., zum Gedächtniß des Nordischen Friedens. Lubecz 1629. in 8.

Juramentum Jehovah, oder zwey Predigten über Ezech. XXXIII. 11. Lub. 1636. in 4.

Christliche Erinnerungspredigt vom Christlichen Harten und Hoffen, bey der Leichbegängniß Herrn Hans Albrechts von Qvitzou, auß Sir. II. 7., gehalten. Lub. 1639. in 4.

Christl. Trostpredigt auß Es. XLIX. 11-14., über den Todt Dorotheæ, Herrn Hans Albrechts von Qvitzou Wittwen. Lub. 1640. in 4.

Christlicher Unterricht von rechter Vorbereitung zum Tode, oder Leichpredigt über Christoph. von Neuentkirchen, Fürstl. Pommerschen Raht, auß Gen. XXXII. 1-24. Lub. 1641. in 4.

Christl. Unterweisungspredigt von der geistlichen Ritterschaft rechtschaffener Christen, auß 2. Tim. IV. 7. 8., über den Todt St. Annæ von der Wisch. Lub. 1650. in 4.

Predigt über Gal. VI. 8. (*V. Wittenium I. c., T. II. p. 83.*)

M. PETRUS WINTERUS, Gerhardi, de quo modo dictum, ex Elisabeth. Thölia filius, Lubecz A. 1622. natus, & Witebergæ Magistri potius titulo, Pastor, in Ducatu Megapolitano, fuit, ab A. 1650. Parchimensis, ab A. 1651. Gadebuschenfis, & tandem, ab A. 1671., Schönebergensis, simulque Ordinis Ecclesiastici in Episcopatu Ratzeburgensi Senior, ac d. 24. Mart. A. C. 1677., ætatis vero 55., decessit. V. *Epicedia*.

Christmässige Sternpredigt, wie wir die helleuchtende Himmelsleuchter, die Sterne, ansehen sollen, und was wir uns bey denselben, zu unsers Christenthums Erbauung, zu erinnern haben, wie auch von neuen Sternen und Cometen, &c., auß Gen. XV. 5. Lubecz 1661. in 4. V. G. H. Götzii *Elogia 80. Theoll. Germ. p. 289.*

NICOLAUS WINTERBERG Senior, Hofatus, Pastor ruralis in Præfectura Steinburgensi Hilgenstadiensis. V. de illo Mich. Clenovii Jun. *Tyrociniorum Poeticorum Myrmecias* p. 79.

Brevis Relatio de Christiani IV., Regis Daniz, navi magna. Hamb. 1615. in 4. (*Catal.*)

Disp. de figura, positu, magnitudine & quiete Terræ, Præside M. Joh. Sturmio, Lüneburgensi, proposita. Rostochii 1596. in 4.

Leichpredigt über Hieron. Plessen, Kön. Dänischen General Majoren, auß Job. XIX., A. 1639. zu Jærbø gehalten. Glückstadii 1640. in 4.

NICOLAUS WINTERBERG Junior, Hofatus, Pastor itidem Hilgenstadiensis, Comesque Palatinus Cæsareus, A. 1694. superstes.

Autor fuisse a compluribus creditur Satyræ vernaculæ, contra D. Christiani a Stöcken, Superint. regii Slesvigo-Holsatici, *Hymnologium Holsaticum, ἀνώνυμος*, Romanopoli A. 1681. in 12., sub hoc editæ titulo: *Betrachtſchlagung Apollinis und der Musen im Parnasso über das Holssteinische Gesangbuch*. V. qvæ de illa supra, sub Stöckenii dicta sunt nomine.

GEORGIUS WIPPERMANN, urbis in Wagria Segebergensis A. 1591. Pastor.

Elegia Consolatoria ad Henr. Ranzovium, Proregem Cimbricum, de Caji filii obitu, inserta *Epistolis ad Ranzovium consolatoriis*, a Georg. Ludov. Frobenio collectis, pag. 236-240. editionis anni 1593. Francofurtanæ, & p. 391-395. alterius ibidem sine mentione anni excusæ.

Elegidia & Epigrammata quinque in nonnulla Cimbrorum Hofatorumque veterum facta egregia, castrumque Ranzovianum, in Henr. Ranzovii *Libello de origine, nomine & rebus gestis Cimbrorum*, A. 1594. in 8. excusæ, lit. A. 7. & 8. B. 5. C. 4. 5. & 8. ac D. 8., obvia.

Epigram-

Epigrammata alia in laudes ac prædia Henr. Ranzovii, qvz in *Hypotyposi Ranzoviana* Pet. Lindebergii passim leguntur.

HENRICUS WITSCHIUS, Lubecensis, Pastor, in Ducatu Megapolitano, primum Plaviensis, & Prochotrophei deinde Sp. S. Güstroviensis, ab A. 1683., Ecclesiastes, simulque templi Cathedralis Concionator extraordinarius. V. de illo *Nova Lit. Lubec.*, *M. Mart. A. 1704.*, p. 67., & Frid. Thomæ *Appendicem Analektorum Güstroviensium* p. 59. 60.

Die gekrönte und wieder geheilte Freudigkeit zu Gott im Gebete: Nebst einer Schriftmäßigen Selbstprüfung. Rostochii 1706. & 1715. in 8. Recensum ejus *Nova Literaria Lubecensis*, *M. Nov. A. 1706.*, p. 323. 324., exhibent.

JOACHIMUS WITTE, Johannis, Ecclesiæ ruralis Hagenfis, in Sylva Ducatus Slesvicensis Danica, Parochi, filius, & A. 1684. defuncti in officio successor, Parentis hujus sui *Trifolium sacrum*, sive Sermones tres de novo altari, campana atque ambone templi Hagenfis, inaugurales Germanicos, Plönz eodem A. 1684. in 4. edidit.

JOHANNES WITTE, Lubecensis, Jctus atque Politicus plane eximius, literaturæque elegantioris universæ peritissimus, cum itinere juvenis Europam cultiorem peragraret literario, Florentiæ in Italia, & Lutetiæ in Gallia (circa A. 1602.), diutius substitit (1.), ac Viris ubique summis familiariter innotuit. Domum A. 1603. redux, Lubecz vitam per aliquot annos egit privatam, & circa A. demum 1607., operam suam, quam aulæ antehac frustra obtulerat Holsaticæ (2.), vicinæ Sverinensi addidit (3.), Adolphoque deinceps Friderico, Duci Megapolitano, ad mensem usque Februarii anni 1645., sibi fatalem (4.), a consiliis fuit intimis. Eruditionem suam quamvis librorum editione ambiciose ostentare noluerit, sed, qvz, in doctrina imprimis civili, accurate elucubraverat, studiose presserit, & cum solo fere Joh. Wouwerio, Hamburgensi, *fedali* (uti Casaubonus (5.) etiam testatur) *vetere* atque intimo, flagitatore horum assiduo atque importuno (6.), & hærede quoque, licet frustra (cum noster ei, per 33. annos, fuerit superstes), designato (7.), communicaverit, latere tamen omnino haud potuit. Wouwerius enim, non schedas solum in Ciceronem, a Jano Gulielmio relictas, ejus adeptus opera (8.), sed subsidia etiam necessariis, cum Panegyricum in laudes Christiani IV., Daniz Regis, scriptaque alia, meditaretur, ab illo instructus (9.), eaque, ante editionem, censuræ ejusdem subijcere haud veritus (10.), in suis ad illum Epistolis, prudentiam ipsius Politicam solidiorem, doctrinam multiplicem, judicii acrimoniam, styli, in lingvis etiam Gallica & Italica, nitorem (11.), aliasque animi dotes eximias, insignibus passim ornavit elogiis. Modo enim, ut alia taceam, *Amicorum* eum salutavit *optimum & præstantissimum, omnibusque fortunæ muneribus dignum, & seculo fatuo, magnum hoc ingenium legitimo haud æstimanti pretio, est indignatus* (12.), modo, scripta ejusdem *optima, & paucorum, imo nullorum hominum, esse, affirmavit* (13.). Nec siluere de illo, quos amicis suis itidem annumeravit (14.), Jos. Scaliger, If. Casaubonus, Scipio Amiratus, Joh. Caselius, Hugo Grotius, Dan. Heinsius, Joh. Kirchmannus, Geværh. Elmenhorstius, aliique homines zvi istius eruditissimi. E quibus Elmenhorstius (15.) *Virum* eum vocavit *præstantissimum*, Jac. Stolterfohtius autem, Theologus Lubecensis, in *Epicedio*, & Epistola *Orationis in obitum Joh. Kirchmanni funebris* (ipsi A. 1643. inscriptæ) *dedicatoria, Jctum, Politicum, Philologum, Polyhistorum & Antiquarium incomparabilem, in quem natura benignior tantum profundissime sapientiæ & dexteritatis cumulum, quanti homo unquam particeps fieri potest, effudit, cujusque nomen apud exquisitos doctos undique est celebratissimum.*

Ex Eruditorum ad eum Epistolis lucem viderunt publicam: I. Una If. Casauboni, A. 1613. exarata, in editione Casaubonianarum Hagiensis anni 1638. Gronoviana, *num. 398.*, & in Brunsvicensi Græviana, *num. 722.*, p. 950., nec non in Geværh. Elmenhorstii *Emendationibus ad Apulejum*, p. 93. 94. 95.; II. Quinque & viginti Joh. Wouwerii, Hamburgensis, ab A. 1602. ad 1610. scriptæ, in *Epistolarum* ejus, Hamburgi A. 1618. editarum, *Centuria I.*, *num. 28. 29. 100.*, & *Cent. II.*, *num. 44. 45. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 60. 61. 74. 75. 76. 81. 82. 84. 86. 87.*; III. Quinque Hug. Grotii Politicæ, A. 1635. 1637. & 1638. exaratz, in Volumine Grotianarum omnium Amstelodamensi, A. 1687. in *fol. excuso*, *num. 388. 727. 785. 850. 887.*, p. 142. 309. 338. 373. 391. 392.; IV. Una Ignatii Hannielis, Jcti Rostochienfis, de *Studio Politico*, A. 1607. scripta, quam Herm. Conringius Gabr. Naudæi *Bibliographie Politice*, a se denuo Francofurti A. 1673. in 12. editæ, p. 139-150., adjecit.

SCRIPTA INEDITA.

Meditationes Politicæ, a Joh. Wouwerio, qui communicari eas sibi sæpius petiit, in *Epistolis* prolixè passim laudatæ. V. *Cent. I.*, n. 100., p. 201. 202., & *Cent. II.*, n. 49., p. 304. 305., n. 50. p. 309., n. 53. p. 313., n. 55. p. 316., n. 56. p. 319. 320., n. 60. p. 327., n. 61. p. 332., n. 86. p. 375.

Scriptum de Arcanis Imperii, quod Wouwerius ab eo, *Cent. II. Ep. 44.*, p. 296., & *Ep. 52. p. 312.*, efflagitavit.

Progressio, scriptum argumenti Politici, de quo V. Wouwerium *Cent. II. Ep. 55. p. 317.*, & *Ep. 61. p. 333.*

Observata Politica de Republ. Romana, qvz Wouwerius, *Cent. II. Ep. 48.*, p. 302., illi extorquere est conatus.

Diatriba de Artibus regis, in gratiam Joh. Wouwerii, Panegyricum Christiano IV., Regi Danico, scripturi, A. 1603. concinnata, illique transmissa. V. Wouwerii *Cent. II. Ep. 49.*, p. 304. 305., & *Ep. 60. p. 326. 327.*

(Postulavit etiam ab illo A. 1603. Wouwerius, ut, in gratiam suam, Præcepta aliquot conscriberet Politica, ad Jacobum I., Britanniz Regem novellum, veram illi viam ostensura, qva, tor licet insidiis cinctus & conspirationibus, tamque infirmo & lubrico statu insitens, emergeret, & imperii muniret retinacula. V. *Cent. II. Ep. 49.*, p. 305. 306., & *Ep. 50. p. 307. 308. 309.* An huic desiderio ipsius a Wittenio sit satisfactum, ignoro.)

JOHANNES WITTE, Glückstadtii Holsatus, Theol. Studiosus, in *Novis Literariis Lubecensibus*, *M. Febr. A. 1705.*, p. 57. 58., opuscula sequentia, partim confecta, partim affecta, pollicitus:

1. Annotata Critico-Philologica in Codicem V. T. Hebræum.
2. Poemata varia Latina.
3. Christeidem, carmine heroico, libris XII., ad imitationem Virgilii, absolvendam.
4. Priores & Cantiques du matin & du soir, traduits en François de l'Allemand.
5. Recueil des pieces spirituelles choisies traduites & composees.

- (1.) V. Joh. Wouwerii Epistolas duas, Lutetiam ad illum A. 1609. scriptas, *Cent. I.*, n. 28. & 29., p. 72-76. (2.) V. Wouwerii *Epist. 56. Centuria II.*, p. 318. (3.) V. Ejusd. Epist. ad illum A. 1608. exarata, *Cent. II.*, n. 84., p. 372. (4.) V. Jac. Stolterfohtii & Jac. Kocherti in obitum ejus *Epicedia*. (5.) in *Epistola ad Wittenium* max alleganda. (6.) V. Wouwerii *Epistolas*, *Cent. I.*, *num. 100.*, & *Cent. II.*, n. 44. 45. 48. 49. 50. 52. 53. 55. 56. 60. 61. 86. (7.) V. Wouwerii *Ep. 45. Centuria II.*, p. 308. (8.) V. *Cent. I. Epp.*, n. 28., & *Cent. II. n. 44. 48.*, &c. (9.) V. *Cent. II. Epp.*, n. 49., p. 304., n. 60., p. 327., &c. (10.) V. *Cent. I. Epp.*, n. 100., p. 205., & *Cent. II.*, n. 48., p. 307. (11.) V. de illo Wouwerii *Ep. 51. & 60. Centuria II.*, p. 310. 329. (12.) *Cent. I. Ep. 100.*, p. 201., & *Cent. II. Ep. 44.*, p. 372. (13.) *Cent. II. Ep. 57.*, p. 321. (14.) V. *Epicedia*, *num. 4. allegata*. (15.) in *Emendat. ad Apulejum* p. 93.

6. Meditations spirituelles de Monf. Jean Gerhard, nouvellement traduites du Latin.

7. Quaestiones Theologicae principales.

MICHAEL WITTE, Hamburgensis, J. U. Doctor.

Disp. de Induciis ad Literas Cambiales solvendas, earundem termino addi solitis, vulgo den Discretions-Tagen, ad Statut. Hamburg. Lib. 2. Tit. 7. Art. 4. & 12., Praeside D. Joh. Christoph. Franckio proposita. Halæ 1715. in 4.

Disp. Inaug. de rite formando Statu controversis: An Legum Juris Justiniani sit frequens, aut exiguus usus practicus, in foris Germaniz? Praeside D. Christ. Thomasio proposita. Halæ 1715. in 4. V. de illa *Partem XLVIII. der Gelehrten Fame* p. 898-901.

B. F. WOLDENBERG, Hofrath.

Chronodistica, tam de solenni Augustanz Confessionis exhibitione, quam nonnullis Principibus (*Holfaticis*) eidem addictis. Glückstadtii 1652. in 4.

CHRISTIANUS WOLDENBERGIUS, Crempæ in Stormaria d. 14. Oct. A. 1621. natus, patrem habuit Nicolaum, urbis illius Pastorem, matrem autem Margaretam, Nicol. Tollii, Parochi Süderoviensis, filiam, & M. Joh. Vorstii, Pastoris Itzehoensis, regiarumque in Holfatia Ecclesiarum Antistitis, neptem, sibi superstitem. Patre in prima orbatus pueritia, scholas Crempensem & Kiloniensem frequentavit, & studio deinde Juridico, in Academicis Liplienfi (Magistri ipsi largita titulum), Coloniensi, Lovaniensi, Lugduno-Batava, Hafniensi, Gryphica & Rostochienfi, serio incubuit. A. 1649. ab Helena, Comitissæ Brandensteinii vidua, filii praefectus est studii, sed Rostochium non multo post repetit, tyronesque Juris privatim tanto cum applausu instituit, ut, post gradum Doctorem Gryphiswaldiz, Brabevta Joach. Volchovio, d. 16. Jan. A. 1651. (1.), impetratum, professionem ejus extraordinarium a Senatu Rostochienfi A. 1653. reportaverit (2.). Ob quam cum molestia ei a nonnullis crearentur, cum Græca illam, post M. Bernh. Taddelii obitum, d. 17. Martii A. 1657. (quo Sermonem de *Linguae Graecae usu* recitavit inauguralem), ejusdem Senatus auspiciis, Græcam autem deinde cum Decretalium, sive Juris Canonici, ordinaria, loco inter Confistorii Ducalis Assessores aucta, d. 13. Dec. A. 1659. (quo de *origine, progressu & usu Corporis* peroravit *Canonici*), Gustavi Adolphi, Principis Megapolitani, jussu, commutavit. Officiis his, trium lustrorum spatio, diligenter ac religiose functus, & ab A. 1656. simul Comitissæ Palatini Casarei dignitate, per Dethlevum, Comitem a Ranzou, Imperatoris nomine, diplomate sibi, Kalendis Maji, collata honorifico, gavissus, calculi & Colicæ insultibus, sæpius antehac feliciter superatis, d. 3. Febr. A. C. 1674., ac ætatis 53., succubuit, nullosque, e conjugio cum Christina Mülleria, Vincentii, Consulis Hamburgensis, filia, A. 1655. inito, liberos reliquit superstites. V. Georg. Radovii, Jcti Rostochienfis, *Programma de Vita ejus funebre*, A. 1676. in Henn. Wittenii *Decade IV. Memoria Jctorum renovata*, p. 526-533., reculum, Paulique Freheri, hoc secuti, *Theatrum Eruditorum* p. 1203., ac confer Henn. Wittenii *T. I. Diar. Biograph. Sec. XVII.*, ad A. 1674., nec non Corn. a Beughem *Bibliographiam Juridicam* p. 253. 254., & *Bibliograph. Historicam* p. 275.

ELOGIA.

Andr. Tscherningius, Poet. Prof. Rostochienfis, hoc imagini ejus Epigramma adjecit:

<i>Woldenbergiades sic ora oculosque gerebat,</i>	<i>Atticaque argutis fundere mella sonis.</i>
<i>Qui stabili Musis junxit amore Themis,</i>	<i>Cetera, quæ meritis, memorabit postera proles:</i>
<i>Itala flexanima doctus depromere lingua,</i>	<i>Nam cineri demum gloria vera venit.</i>

Georg. Radovio (in *Programmate funebri*) Vir audit, qui id unice in vita egit, ut, docendi, quod sustinuit, munere egregie exornato, staccescens Rosetum pristino stori quoddammodo restitueret; ingens reipublicæ Academicæ decus atque columnen, Justitiæque Sacerdos egregius.

Joh. Frid. Hekelio (in *Discursu de Oculis*, A. 1689. iterum edito, p. 53.) Optime notæ Politicus.

SCRIPTA EDITA.

I. PROPRIA.

Compendium ex integro Tractatu Matthiæ Coleri de Processibus executivis, quod Rostochii A. 1646. in 4. (*juxta Wittenium, Lipenium & Catal. Elzevirianum*), ac ibidem A. 1666. in 8. (*teste solo Lipenio*), prodit, mihiqve non est visum. Corn. a Beughem, in *Bibliogr. Jurid.* p. 254., opus Coleri integrum ab eo Rostochii in 4., & Francofurti A. 1662. in fol., editum esse, perhibet. Utri parti credendum, ἀνέστης dispiciant.

Micarum Juris Manipulus primus, continens Proverbia, ex medio Jure, Alphabetico ordine, collecta. Hamburgi 1646. in 4.

Earundem Manipulus secundus, Metaphoras Juris continens. Rostochii 1650. in 4.

Earundem Manipulus tertius, continens Sententias sacras, Ethicas, Politicas, Oeconomicas, ex medio Jure Alphabetice congestas, uti & Versus in glossis utriusque Juris occurrentes, Rostochii 1652. in 4. Omnes hi tres Manipuli, parte dimidia auctiores, adjectis Chronologia brevi, Legi II. Digest. de origine Juris lucem afferente, Legibus digitorum & Codicis difficilioribus & Candidatoris, materiarumque Juris difficiliorum sedibus, junctim recusi sunt. Rostochii A. 1665. in 4.

Disp. I. Politica de Societatibus & naturalibus vivendi generibus, ex integro Aristotelis Libro I. de Republica. Hafniæ 1646. in 4.

Disp. II. Politica, ex integro Libro II. Aristotelis de Republica, qui merito Cenfor rerumpublicarum inscribi debet. Rost. 1652. in 4.

Carmen votivum de dignitate apud Hamburgenses Consulari, ad Nicol. Jarrium, J. U. Licentiatum, cum Notis. Hamb. 1650. in 4.

Theses ex libris Institutionum. Rost. 1650. in 4.

Disp. Inaug. de Contractu & distractu Sponsaliorum, Praeside D. Joach. Volchovio proposita, Gryphisw. 1651. in 4.

Disp. de Vectigalibus, Publicanis & commissis. Rost. 1651. in 4.

Discursus Politicus, in quo tota Politica Henn. Arnizii per synopsis exhibetur. Rost. 1652. in 4.

Oratio de laude Φιλανθρωπίας, seu Amore sui, in Acad. Rostochienfi M. Oct. A. 1650. memoriter pronunciata. Hafniæ 1653. in fol.

Disp. de Summo Bono & beatitudine Politica. Rost. 1654. in 4.

Disp. de Fidejussoribus. Rost. 1655. in 4.

Disp.

(1.) V. Carmina Professorum Gryphiswaldensium gratulatoria. In *Progr. funebri* Radoviano perperam annis 1652. substituitur. (2.) teste ipsius *Oratione de Lingua Graeca usu inaugurali*.

- Disp. de acquirendo Rerum dominio naturali & civili. Rost. 1655. in 4.
 Disp. de Infamia, & infamibus, & his qui notantur infamia. Rost. 1656. in 4.
 Disp. de Injuriis & famosis libellis. Rost. 1656. in 4.
 Oratio inauguralis de Usu Lingvæ Græcæ in omnibus facultatibus, artibus & scientiis, d. 17. Martii recitata. Rost. 1657. in 4.
 Collegium Theticum super Institutiones Juris. Rost. 1657. in 4. (V. Witt. & Beügh. II. cc.)
 Disp. Philologico-Juridica de Novo anno, seu oblatione Votorum, ex L. Un. C., Lib. 12. tit. 49. Rost. 1658. in 4.
 Subsidium Juris, seu Index Interpretum & Commentatorum, antiquorum & recentium, maxime celebratorum, super IV. libros Institutionum, in & extra Germaniam existentium, ad nostra usque tempora productus. Rost. 1659. in 4.
 Oratio inauguralis de Origine, progressu & usu Corporis Canonici, d. 13. Dec. A. 1659. memoriter pronunciata.
 Accessit Index Decreti & Decretalium. Rostochii, sine mentione anni, in 4. Recusa sub finem *Principiorum Juris Romani*, ibidem A. 1668. in 4.
 Disp. de Ætate legali, ejusque privilegiis. Rost. 1659. in 4.
 Disput. duæ de Ætate Canonica, & qualitate ac ordine præficiendorum. Rost. 1660. & 1661. in 4.
 Disp. de Conditionibus Civilibus & Canonicis. Rost. 1661. in 4.
 Oratio Academica de privilegiis Studioforum, & poenis vagorum Scholarium. Rost. 1662. in 4.
 Quæstio juris controversa: An Consensus Parentum, in nuptiis liberorum, de jure divino, gentium, naturali, Canonico & civili, de necessitate ac honestate, requirendus? disputatione publica proposita. Rost. 1662. in 4.
 Tractatus Juridico-Philologicus de Numeris utriusque Juris, Civilis & Canonici. Accesserunt Pet. Lindebergii Numeri sacri & profani, magnam partem aucti, & Eustathii, Antecessoris Constantinopolitani, Tractatus Græco-Latinus de varia Temporis in jure civili observatione. Rostochii A. 1663. (*juxta Wittenium & Catalogos quosdam*), & Francofurti ac Lipsiæ A. 1671. in 4.
 Idea seu delineatio Juris publici in Imperio Romano-Germanico. Rost. 1664. in 4. (*Catal.*)
 Indices tres Autorum & Tractatum Juris universi, auspiciis Gregorii XIII., Pontificis Romani, Venetiis A. 1584. (sub tit. *Tractatus Tractatum*) in unum congestorum, XVIII. materias, XXV. volumina, comprehendentium, in usum jura discendum editi. Rostochii A. 1665. & Jenæ A. 1670. ac 1679. in 12.
 Disp. Philologico-Juridica de Majuma, ad L. Un. C., Lib. XI., tit. 45. Rost. 1665. in 4.
 Panegyris Poetica, quam, autoritate & imperio Leopoldi I., Imp. Rom., interprete Dethlevo, Comite a Ranzou, sub felici S. Cæs. Maj. regiminis auspicio, in Academia Rostochiensis (*partim carmine, partim prosa*), exhibuit Chr. Woldenbergius. Rost. 1667. in fol.
 Disp. de Calumniatoribus, & Juramento calumniæ. Rost. 1669. in 4.
 Oratio de Vita ac honestate Clericorum, Rostochii A. 1668. habita. Rost. 1670. in 4. *Elegantissima* vocatur a Joh. Frid. Hekelio in *Tr. de Corona Poetarum* p. 154.
 Disp. de Abactu, seu Abigeatu. Rost. 1671. in 4.
 Axiomata Juris universi, tam Civilis, quam Canonici, in usum studiosæ legum juventutis, ut iis, tanquam Vademecum ubique uti possit, plenius & integrius edita. Rostochii 1673. in 12. Recusa (*juxta Catal. nundin.*) Regiomonti A. 1693. in 12.
 Disp. de origine Consistoriorum, imprimis Megapolitani, potestateque, jurisdictione & officio Consistorialium. Rostochii in 4.
 Disp. de Potestate regia. Rost. in 4. (*Catal.*)
 Disp. de Legatis & legationibus. Rost. in 4. (*Catal.*)
 Tyrocinium Juris Feudalis, in 12. editum, quod ei tribui in unico tantum lubricæ fidei Catalogo observavi.

II. ALIENA.

 Theodori Studitz Testamentum, Græce ab eo, cum versione sua Lat., ac Tr. de Veterum Testamentis, editum. Rost. 1651. in 4. (*Catal.*)
 Tyrtæi, Poetæ Atheniensis claudi, de Virtute bellica Poemata, Græco-Latine & emaculate edita, duplicique versione metrica, Analyti Grammatica, Elogiis Tyrtæi ex variis Autoribus conquisitis, & nonnullis Observationibus Philologicis, illustrata. Rost. 1618. in 4.
 Joach. Camerarii & Joh. Casellii Pietatis capita, Græcis versibus reddita, adjecta versione Latina ab eo recensita. Rost. 1657. in 4. V. de iis Vinc. Placcii *T. I. Theatri Anon. & Pseudon.* p. 88.
 Principia Juris Romani; i. e. Leges Draconis & Solonis, Leges Romuli, & Leges XII. tabularum, secundum ordinem a Pardulpho Pratejo & Justo Lipsio observatum; item Collatio legum Atticarum & Romanarum Phil. Melanchthonis. Accessit Introductio in totum Jus Canonicum, tam Decretum, quam Decretales, una cum Oratione de Origine, progressu & usu ejusdem, jam iterum publicata. Rost. 1668. in 4.
 Disputationes Inaugurales, Præfide illo propositæ.
 D. Dan. Fischeri, Lubecensis, Consulis Rostoch., de Favore ejus, quod publice interest. Rost. 1665. in 4.
 D. Matthæi Sluteri, Hamburgensis, patris Senatoris, de Successione extraordinaria. Rost. 1673. in 4.

INEDITA.

 Commentaria IV. celeberrimorum Germanicæ Jurisconsultorum, Melch. Klingii, Joach. Mynfingeri, Matthæi Coleri & Joh. Zangeri, in secundum librum Decretalium; cum Compendio Juris Cameralis novissimi, & Introductione ad Jus Canonicum; quæ in *Catalogo nundin. Lips. A. 1665. vern.*, p. 32., est pollicitus.
 Disputationes Juris selectæ, ibidem promissæ.
 PAULUS WOLDENBERGIUS I, Hofatus, J. U. C.
 Acclamationes votivæ, quibus Fridericum III., Danicæ Regem, pro felicissimo futuro ingressu in Ducatus Slesvici & Holstatæ, ad homagii fidelitatis & obsequii acceptionem, ut & pro faustissima S. R. Maj. coronatione peragenda, est profectus. Tychopoli 1648. in 4. (*M. C. K.*)
 (Programmata ad Gerhardum & Dethlevum Ranzovios, Hamburgi A. 1617. in 4. (teste *Parte I, Biblioth. Kielmannsegg.* p. 446.) exci. fa. an huic, vel alteri *ὁμωνύμῳ*, debeantur, ambigo.)
 M. DAVID WOLDERUS I, Hamburgensis, cum in Academia studiis sacris vacaret Rostochiensis, filiorum D. Lucae Bacmeisteri senioris, Professoris Theologi ac Superintendentis, Prædagogus simul, teste Joach. Cüstero (1.), fuit domesticus. In patriam deinde, ad ædis Petrinæ Diaconatum (falso enim Pastor Petrus a Joh. Frid. Mayero (2.) appellatur

Aaa aaa aaa 2

 (1.) in *Or. parentali de Vita D. Lucae Bacmeisteri junioris.* (2.) in *Historia Versionis Bibliorum Lutheri Germanicæ*, & s., §. 11., p. 61.

appellatur), M. Februario A. 1577. revocatus, spartam hanc, d. 29. Oct. sibi commissam, per annos 27., pro virili operavit, dieque tandem 14. (vel, juxta alios, 11.) Decembris A. 1604. peste est extinctus (1.). *Lingvarum*, teste Philippo Nicolai (2.), *donis excellentibus præpolluit*, & sacrarum imprimis, Hebræz atque Græcz, fuit peritissimus. Ad quarum amorem ut alios etiam Ecclesiarum, Cimbricarum præsertim, ministros excitaret, Typographeum Græcum & Hebræum primum Hamburgi sumptibus instruxit haud exiguis, & ex illo, in usum coetuum Cimbriz sacrarum, Biblia, quibus *Cimbricorum* agnomen in præfatione exoptavit (3.), quadrilingvia, post laborem triennii continuum, & superatam febrem, quæ huic insudantem invaserat, pestilentem, A. 1596., VI. Voluminibus, luci stetit publicæ, ac Christiano IV., Regi Daniz, Johanni que Adolpho, Duci Holstætico, inscripsit. In edendis istis occupatum, tum Evergetz alii, tum Joh. Adolphus imprimis, Holstætici Princeps, ac Joh. & Cornelius de Meiere, Belgæ, fratres ac mercatores Hamburgenses (quorum *rem familiarem sibi, sumptibus exhausto, toto editionis tempore, patuisse*, in præfatione, testatur), sua sublevarunt beneficentia. Singulæ præterea Ducatum Slesvicensis & Holstætici Ecclesiæ operis editi unum sibi exemplum, XIV. Imperialium ac solidorum XII. pretio, Regis Ducisque mandato (quod noster A. 1598., in *Hymnologii* vernaculi, iisdem dedicati, præmio, grato deprædicavit animo), compararunt (4.). Damnum tamen nihilominus rei familiaris, quod sumptus editionis facultates transcederent, & exempla pleraque tarde distraherentur, tantum inde est passus (5.), ut, æri alieno ante obitum dissolvendo impar, uxorem, novemque liberos, summa pressio inopia, alienæ moriens commendare coactus sit benignitati. Factum hoc ab ipso esse traditur, uti literæ me Sporingianæ edocuerunt, inscriptis mensæ Musei, novem liberorum depictas exhibenti imagines, verbis sequentibus: *Serva nos Domine, perimus: Qui intelligit intelligat, & sit cordatus.*

Dav. Chytræi Epistola ad illum, quæ de rebus quibusdam Hamburgensibus edoceri ab eo desideravit, inter Chytræanas, Hanoviz A. 1614. in 8. editas, p. 632., legitur. Elias Hutterus, in *præfat. Bibliorum Hebræorum*, Hamburgi A. 1587. editorum, Evergetis illum suis annumeravit præcipuis.

SCRIPTA EDITA.

I. PROPRIA.

Donatus Hebræicus, IV. Libris continens rudimenta Lingvæ Hebrææ, Grammatices ac Logices legibus conformata ac illustrata. Hamburgi 1591. in 8. Expungi ex hoc scripto (a quo *Institutiones lingvæ Hebrææ pro incipientibus, & Præxin Donati Hebræi*, in aliquot Woldero tributas Catalogis, haud esse, diversas conjicio) nonnulla jussit *Index expurgatorius Hispanicus*, ab Ant. Sotomajore, Inquisitore generali, Madriti A. 1667. in fol. publicatus, p. 256.

Elegia in obitum Joach. Westphali, Superintendentis Hamburgensis, Joh. Frederi junioris Epicedio Heroico, eisdem scripto, & Rostochii A. 1575. in 4. impresso, subjecta.

Elegia in obitum Henr. Lampadii, Ordinis Ecclesiastici in urbe Brunsvicensi Senioris, quæ inter Epicedia, M. Joh. Gasmeri *Orationi de Lampadii vita funebri*, A. 1590. in 8. excusæ, addita, *lit. a. 7. & 8.*, legitur, ac, una cum præcedenti, venæ Poeticæ haud plebejæ laudem Autori suo vindicat.

Historie der grooten Pestilens der Kinder Israel, uti 2. Sam. XXIV. und 1. Chron. XXII.; mit einem Anhang etlicher Trostschreiben Lutheri, Urb. Regii und Joh. Pfessingeri, als auch Gebeden van der Pest. Hamburgi 1596. in 4. (L. Saxon.)

Neues Catechismus-Gesangbüchlein, darinn Mart. Lutheri, und anderer Christen, geistliche Gesänge, durch Dav. Wolderum, nach Ordnung der Hauptstücke des Catechismi, seyn abgetheilet, und mit ihren Melodeyen und Summarien gedruckt. Hamb. 1598. in 8.

Seelenparadiß edder Lustgaarden, voll teufflicher und heilsamer Pflanzen, und wolriechenden Blömken des Christlichen Gebets, in allerley Noth und Zustandt, uti H. Schrift, und der Oldväter Spröken, togerichtet. Hamb. 1602. in 4. Ibid. 1603. in 2. (L. Saxon.)

II. ALIENA.

Biblia sacra quadrilingvia Hebræo-Græco-Latino-Germanica, Voluminibus VI. comprehensa, in VII. partes (quarum sex V. T., unam N. T. sibi vindicat) distincta, & in usum præcipue Ecclesiarum, quæ sunt in ditionibus Illustrissimorum Ducum Holstætici, a M. Dav. Woldero edita. Hamburgi, typis Jac. Lucii Junioris, A. 1596. in fol. Volumen primum Biblia exhibet V. T. Hebræa, eleganti & majuscula characterum forma, quæ, primo statim intuitu, literæ radicales & serviles, deficientes & quiescentes, e situ & colore discerni possunt, seorsim Hamburgi, A. jam 1587. in fol., ab Elia Huttero edita, in cujus Vita, *Tomus II.* exhibenda, plura de iis afferuntur. Volumina quinque reliqua trilingvia, A. demum 1596. juris facta publici, in columnis parallelis lectori sunt diversis: 1. V. T. Versionem LXX. interpretum Græcam, ex editione Plantiniana, & N. T. textum Græcum archetypum; 2. Utriusque Versionem Latinam duplicem, Vulgatam sc. (ex editione Plantiniana Antwerpiensi), & recentiorum Santis Pagnini, in locis, quibus Hebræa verbotenus non transiit, aut ab eorum sensu recessit, notis marginalibus, studiose interdum, ut archetypi mentem eo accuratius expriment, *παρὰ τὸν ὀρθόν*, sapius emendatam; 3. Germanicam Lutheri Versionem, ex editione, illo superstiti, Witebergæ A. 1541. publicata, descriptam. Loca parallela ubivis interiori inscripta sunt margini, summulæ autem summis paginis, ac sæpe capitum initis, adjectæ. A. 1591. hoc opus Hamburgi jam esse editum, in Gvilh. Crowxi *Elencho Interpretum S. Scripturæ* p. 4., A. 1616. autem ibidem recusum, in *Catalogo Basileensi Königiano* p. 1., perperam traditur. Elia Huttero soli (cui *Tomum tantum primum deberi jam monuimus*) editionem illius Joh. Henr. Hottingerus, in *Biblioth. quadripart.*, P. II., c. 2., p. 141., & W. E. Tenzelius, in *Diff. de Bibliis Polyglottis*, §. 11., illi autem simul ac Woldero G. Crowxi, l. c. p. 4. 1., J. F. Mayerus in *Historia Versionis Bibliorum Lutheri Germanicæ*, c. 5., §. 11., p. 63., ac J. Alb. Fabricius P. II. *Memor. Hamb.* p. 865. 866., minus accurate tribuunt, & circa editionis etiam annum plerique impingunt. Præter Georg. Mylium, Dav. Lobeckium, Joh. Schelhammerum, Collegam, aliosque Theologos (a Dav. Schulteto, in *Innoc. Theoll. Hamb.* p. 129., memoratos), Ministri etiam Ecclesiarum Dithmarsicæ nostræ, cum ipsis Biblia hæc A. 1597. essent exhibita, Wolderum reprehenderunt, quod Theod. Bezz Versionem N. T. Latinam, Reformatorum passim faventem doctrinæ, absque ulla cautela, iis inseruisset. His ille A. 1598. peculiari respondit schediasmate, typis excuso, Biblicoque operi adjuncto, &, se ab editione Versionis Bezz Francofurtana, A. 1591. publicata, Santi que eam Pagnino affingente, esse deceptum, ingenue fassus, loca, *ἐπισόδοιον* quid continentia, in notis suis marginalibus emendata esse monuit, teste Ant. Heimreichio, *Lib. III. Chronici Dithmarsicæ*, c. 5., p. 266. Cætera, ad historiam Bibliorum horum quadrilingvium (de quibus Gvilh. Crowxi etiam, l. c., & Jac. le Long P. I. *Biblioth. sacræ*, c. 1., p. 26., conferri poterunt) spectantia, Vitz Wolderi jam exhibuit narratio.

Cubus Alphabeticus sanctæ lingvæ Hebrææ, vel Lexici Hebræi novum Compendium *תַּיִקְוֹנוֹן*, in tabulas Alphabeticas

(1.) V. *Catalogum Ministrorum Ecclesiæ Hamburgensis* MS. *αἰδέσσοις*, & Joh. Alb. Fabricii P. II. *Memor. Hamburg.* p. 865. (2.) in *Ep. dedic. Commentarii de omnipresente Christo*, T. I. Opp. Lat. p. 185. (3.) V. J. Dan. Majoris *Diff. de nominis Græce inscriptis* p. 14. (4.) V. Ant. Heimreichii *Chronicon Frisie Borealis*, c. 23., p. 325., & *Chron. Dithmarsicæ*, L. 3., c. 5., p. 260. (5.) V. Rud. Capelli *Lectiones Bibliothecarum*, lit. N. p. 6.

beticas ita digestum, ut singulæ radices nativam & congenerem derivatarum vocum significationem, in suis Locorum communium areolis, primo statim intuitu, lectori offerant; inventus primum, & Germanice editus, ab Elia Huttero, Lufato, nunc vero recognitus & Latine versus a Dav. Woldero. Cujus etiam accedit Commonefactio de Cubici hujus operis usu, exemplis, e loco classico Gen. III, 15. petitis, eundem illustrans, Hamburgi A. 1588. & Noribergæ A. 1601. in fol. De hujus Cubi historia & artificio plura Tomo II., in El. Hutteri scriptorum Catalogo, a nobis afferuntur.

Versio Bibliorum D. Mart. Lutheri Germanicorum Saxonica, ab eo recognita & emendata. Hamburgi 1596. in fol. Emendata sunt ab eo, in hac editione, loca Versionis Saxonica, tam ea, quibus a Misnica Lutheri recedebat, quam alia, Saxonica lingvæ genio haud conformia, & Misnicum aut peregrinum quid redolentia. V. Christ. Kortholti *Tr. de variis Editionibus S. Scripturae*, c. 25., §. 35., Joh. Frid. Mayeri *Historiam Vers. Bibl. Luth. Germ.*, c. 6., §. 1., p. 65., & Jacobi le Long *P. II. Biblioth. sacræ*, c. 9., p. 247. 248. 249. E quibus Mayerus, N. T. Saxonicum, ex hac Wolderi recognitione, Georfim A. 1626. in 8. prodixisse, testatur.

Joh. Matthesii *Huusholdinge, edder heilsame und nödige Lehre vom Christlichen Huusregiment, in Sächsische Kiemen übersetzt*. Hamb. 1596. in 4.

Joh. Matthesii *Predigt van der Pestilent, öber dat Evangelium Luc. XVII. van den 10. Uchfättigen, int Sächsische übersetzt*. Hamb. 1597. in 4.

Mich. Sachsen, Gräfflichen Hoffpredigers to Tonna und Obedrup, *Erster Theil des Christlichen Kindverdrivers, edder geestliken Affragelbuchs, darinn de allerlustigste Fragen, mit eeren darup gegebenen Antwoorden, verfatet sind, als van Gade, der Schöpping, den Engeln, Däwel, Wunschen, und van allen Creaturen und Früchten der Erden; int Nedderdütsche übersetzt, und mit eener Börde vermehret*. Hamb. 1597. in 8.

D. Joh. Geileri Keyfersbergers *Trostspeigel, gebetert und up Sächsisch übersetzt*. Hamb. 1597. in 8. Cui editioni Saxonica mox successit Misnica, Hamburgi A. 1598. in 8. sub hoc publicata titulo: *Trostspeigel D. Keyfersbergers, aufs neue poliret und gebessert, mit einer Börde Dav. Wolderi*. In præfatione Wolderus, se errores Pontificios, aliasque phrales suspectas, ex hoc expunxisse, fatetur, opusculo.

M. DETHLEVUS WOLDERUS, Crempa Stormarius, urbis patris Diaconatu, ad A. usque 1625., est functus, quo illi Lamp. Alardus in hoc officio, sicut & sequenti 1626. in conjugio cum Anna, defuncti vidua, succedebat. Mortem Viri doctissimi, & lingvæ præsertim Græcæ peritissimi, accelerasse, uti ab Alardi filio accepi, creditur moeror, quo, ob jacturam Versionis Operum Basilii Magni (sive potius Seleuciensis, uti conjicio) Latine, magnam jam partem a se absolutæ, sed a militibus disceptatæ atque combustæ, animum excruciat.

Disp. de Corporis naturalis essentia & principiis, Præfide M. Thoma Rhædo, Scoto, proposita. Rostochii 1610. in 4.

Basilii, Seleuciz Archiepiscopi, Oratio super verba Gen. I. 1. (*In principio creavit Deus celum & terram*), Græce antehac a Commelino edita, nunc autem, versione nova Latina adjecta, denuo ab illo recensita. Hamburgi 1618. in 8.

Basilii Seleuciensis Oratio de Elifzo & Sunamitide, Græce antea a Commelino A. 1596. edita, nunc autem primum Latine versa, & utroque sermone publicata. Hamb. 1618. in 8. Conf. de illa Joh. Gottfr. *Olearii Abacum Patrologicum* p. 73.

Basilii Seleuciensis Orationum omnium Versio Latina, quam se Senatui esse inscripturam Hamburgensi, in *Epistola* ad Hier. Voglerum, Consulem Hamburgensem, *dedicatoria, Orationi ejusdem in Gen. I. 1. præfixa*, A. 1618. est pollicitus, a militibus, uti jam narratum, igne, Musis inimico, abolita. Observandum autem, omnes XLIII. Basilii homilias a Claud. Dausquejo, qui Græce illas A. 1596. Heidelbergæ, e Commelini officina, ediderat, Latine etiam esse translata, & ibidem A. 1604. publicatas. Quod ignorasse Wolderus videtur.

GEORGIUS WOLDERUS, civis & Bibliopola Hamburgensis.

Münzbuch, darinn zu besehen die beste und schönste, so wol alte als neue, Geldmünzen, davon etliche in des Herren Christi Zeiten geschlagen, wie auch die Münzen, heutigens Tages im Römischen und andern Reichen gebräuchlich sind: Mit einem weitläufigen Register, und angehängter Probe etlicher Gelder, auch dem Wehrte am Rande. Hamburgi 1631. in 4.

ANDREAS WÖLDIKE, Sommersteda Cimb.

Axiomata miscellanea. Hafniz 1708. in 4.

GEORG. WÖLDIKE, Sommersteda Cimb.

Tractatus Talmudici Chagiga Caput, e Gemara Hierosolymitana Latine versum, Notisqve illustratum. Hafniz 1722. in 4. V. Alb. Thura *Ideam Hist. lit. Dan.* p. 338.

MARCUS WÖLDIKE, Sommersteda Cimb.

R. Moisi Maimonidis מוסר ומעלות, seu *Tractatus de Cibis vetitis, Pars I., Latine versa & Notis illustrata*. Hafn. 1722. in 4. V. Alb. Thura *l. c.*

JOHANNES WOLERUS, Hamburgensis.

Gratulatio ad Mart. Böckelium, cum a Rege Svecorum ad novam Legati, qui Hamburgi resideret, dignitatem evectus esset. A. 1666. in fol.

CHRISTIANUS WOLFIUS, Glückstadiensis, J. U. D. & in Dicafteriis initio Cimbriz Practicus, deinde vero Cancellariæ regiz Glückstadiensis, ab A. 1700., Consiliarius, M. Nov. A. 1721. mortuus.

Disp. Jurid. Inaug. de Scientia, Præfide D. Joh. Strauchio proposita. Jenæ 1674. in 4.

HENRICUS CHRISTIANUS WOLFIUS, Lubecensis, J. U. C., A. 1702. superstes.

Disp. Moralis de necessitate jus in res alienas concedente, Præfide D. Casp. Matth. Müllero. Rostochii 1695. in 4.

Disp. Jurid. de rationabilitate Canonis juris Lubecensis: *Hand muß Hand wahren*; Præfide D. Joh. Amelio proposita. Regiomonti 1698. in 4. V. *Nova Lit. Lubec.*, M. Sept. A. 1698., p. 155.

M. HERMANNUS WOLFIUS, Lubecensis, ædis in patria Marianæ Diaconus M. Mart. A. 1598., Jacobæ autem Pastor d. 28. Jan. A. 1613., est electus, & cum per triennium Ordinis Ecclesiastici fuisset Senior, ac coecitate per biennium laborasset, d. 17. Apr. A. 1625. defunctus. Uxorem habuit Annam, Henr. Mennii, Pastoris Egidiani, Presbyterique inde Senioris, filiam, Henricum, Parochum Oldesloensem, & Johannem, præsidij militaris Glückstadiensis Pastorem, sibi enixam. V. M. Huberti Köhni, Ecclesiastæ Lubecensis, *Sermonem in memoriam Henrici, ejus filii, funebrem Germanicum*, Jac. a Mellen *Catal. MS. Ecclesiastarum Lubecensium*, ac Georg. Henr. Götzii *Theologum semiseculare* p. 45., & *Specimen questionum e Theol. casuali*, Qv. 2., p. 7.

Disp. de Turca, ex Ezech. 38. & 39., Præfide D. Salom. Gesnero proposita. Witeb. 1596. in 4.

Disp. de Sacramentis in genere, Præfide eodem. Witeb. 1596. in 4. *Récula in Volumine Disput. Theol. Gesneri*, Lüneburgi A. 1621. in 4. edito.

M. JOHANNES WOLFIIUS, Lubecensis, Hermannii, modo memorati, filius, Praesidii militaris Glückstadiensis brevi tempore Pastor, ante A. 1640 mortuus. V. *M. Ilub. Köhniun l. c.*

Or. in Barbariem lingvarum. Rostochii 1622. in 4.

Or. de Christo in horto agonizante, in urbe patiente, in monte moriente. Rost. 1623. in 4.

JOHANNES WOLMER, Phil. ac Med. D., Physicusque sive Poliater, circa A. 1540., Hamburgensis, die S. Martini A. 1545. mortuus. V. Joh. Ritzenbergii Epitaphium illi scriptum, in *Epitaphiis Virorum clarorum Hamburgensium, lit. F. 3.*, & Joh. Alb. Fabricii P. II. *Memor. Hamburg. p. 1043.*

Drom up de twee nasolgende Jahre 1543. um 1544. Magdeburgi 1542. in 4. (L. Saxon.). V. Herm. ab Hardt T. I. *Monum. Autograph. Rud. Aug., Ducis Brunsvic., p. 427.*

Vorklaringe der Herkomst van aller Overigheid, unde wat man schuldig is van den Undersatten to doende: item van dem Adel, dessen Dorfsprung, Helm um Wapen, um wat de Farben van deselven bedüden; Gedruckt durch Joh. Ballhorn A. 1544. in 8. (L. Saxon.)

JOHANNES WOLTERUS, Lubecensis, d. 21. Aug. A. 1665. natus, J. U. D. & in patria Practicus, ejusdem Senator d. 30. Apr. A. 1708. electus, & 17. Aug. 1721. mortuus. Plura de vita ejus V. in J. H. a Seelen P. I. *Athen. Lubec. p. 264. 265.*, & *Progr. funebri.*

Disp. Inaug. de potestate personarum publicarum in se ipsam, Praeside D. Joh. Henr. Bergero proposita. Wittebergae 1692. in 4.

PETRUS WOLTERUS, Lubecensis, Johannis Mercatoris filius, Pastor ruralis in Holsatia Warderanus, Paterque Joach. Wolteri, Consiliarii Cancellariz Glückstadiensis Danici.

Die heilige und gerechte, doch aus Menschen unbegreifliche, Regierung Gottes, oder Leichpredigt über Fr. Catharina Reventlouinn, geborne Brocktorffin, auß EC. XXXVIII. 10. 11. 12. Lubecz 1674. in 4. (M. C. K.)

Manuscripta Historica, a Cajo Brocktorffio, in *Disp. de Naturali scientia constitutione p. 20.*, allegata.

STEPHANUS WOLTERS, Hamburgi d. 26. Jul. A. 1645. natus, Bremz. Hamburgi, Leidz. & in aliis Belgii foederati Angliarumque Academiis, sacris vacavit studiis, & eadem, Theologiz jam Doctor Cantabrigiz A. 1670. creatus, in Salmuriensi, Genevensi, Basilicensi ac Heidelbergensi, continuavit. Hamburgum redux, Holmii Suecorum excurrit, Dantiscique tandem, ab Incolis urbis hujus Reformati Templi sui Petro-Paulini Ecclesiastes extraordinarius A. 1674. atque ordinarius postea A. 1681. electus, confedit. Conjuges (quarum prima Corn. Schrevelii, Philologi Leidensis, erat filia) tres habuit, & die 15. Apr. A. C. 1719., aetatis autem 74., obiit. V. Joh. Gottl. Krausii *Neue Zeitungen von gelehrten Sachen, num. 21. A. 1722.*, p. 221. 222.

Edidit, teste Krausio:

Krone der Gnade Gottes. A. 1684. in 8.

Deutsche Uebersetzung des Französichen Traictatens Petri Jurieu von der Audacht; samt einigen von seinen eigenen Predigten. A. 1687. in 8.

Seuffabre-Greuel und Gerichte. A. 1693. in 8.

Kirchen- und Christl. Postill, in fünf Bänden. A. 1697. in 4.

Einige Leichpredigten.

CHRISTOPHORUS WOLTERECK, Glückstadiensis, Christophori, Consulis urbani, Monetarii que regii, filius, Theol. Candidatus, in omni etiam polymathia elegantiori versatissimus, ac Viri merito doctissimi elogio a Lipsiensibus (in *Actis Erud., M. Aug. A. 1709.*, p. 370.) ornatus; postea vero studia Juridica Theologicorum loco iustus ob causas amplexus, civitatis Goslarensis, parenti suo natalis, anno circiter 1716., uti ab Amico accepi, fuit Advocatus.

Exerc. Critica, quae, Crucem, quam in caelo se vidisse juravit Constantinus Magnus, Imperator, fuisse naturalem in halone solari, disputatur, Praeside D. Joh. Alb. Fabricio, Autore illius, defensa. Hamburgi 1706. in 4.

Observationes Philologicae & Theologicae in locum Matth. XV. 24., de Apostolatu Christi ad Judaeos, Praeside D. Gottfr. Oleario proposita. Lipsiz 1709. in 4.

Electa rei Nummariae, sive XXXV. Selectae Dissertationes de rarioribus Nummis antiquis, tam Graecis, quam Latinis, ad historiarum veterum monumenta illustranda, & Antiquitates Graecorum pariter atque Romanorum dilucidandas, insigniter facientes, ex Gallico maximam partem Latine translatz, & junctim editz. Hamburgi 1709. in 4. De Syntagmate hoc (cujus Dissertationes singulas Index praefixus enumerat, continuationem vero plures illius generis, quos praefatio pollicetur, exhibebunt Fasciculi) recensius illius consulantur, in *Actis Eruditorum Lipsiensibus, M. Aug. A. 1709.*, p. 370. 371. 372., *Ephemeridibus eruditorum anni 1709. Gallicis Parisiensibus, in Supplemento. M. Maji, p. 411. 412. 413.*, *Novis Literariis Germanicis, M. Febr. A. 1709.*, p. 103. 104., *Halsnium Bibliotheca nova vernacula, Sect. 80. p. 522. 523. 524.* Joh. Fabricii P. V. *Hist. Bibl. Fabricianae p. 248. 249.*; & ipsius Collectoris Woltereckii *Aussführlichem Berichte von neuen Büchern, Sect. VIII.*, p. 801. 815., obviit. Electa haec Hamburgi A. 1719. (in 4.) non recusa sunt, sed Anshelmi Bandurii Bibliothecae nummariae, a Joh. Alb. Fabricio cum Notulis & Indicibus denuo edita, Appendixis instar, per Christ. Liebezeitium, Bibliopolam, titulo ac praefatione resectis, ipsoque nomine Woltereckii Interpretis omisso, studio lucris haud probando, subjuncta. Versionis autem Latinae Woltereckii elegantiam commendavit Joh. Car. Schottus dans *P. Explication d'une Medaille Enigmatique d'Auguste, Tomo V. de l'Histoire Critique de la Republ. des Lettres insera*, p. 26. 27. Scriptoribus cum rei nummariae celebrioribus; ob ista, Dan. Ringmücherus, Prof. Ulmenfis, in *Diff. de Nummis, A. 1711* edita, p. 28., accessit.

Index Scriptorum, a Pausania, in *Descriptione Graeciae*, allegatorum, Part. I. Libri IV. *Bibliotheca Graeca Joh. Alb. Fabricii* (Hamburgi A. 1708. excusa), c. 15., p. 471. 482., insertus.

Index Autorum, a Clemente Alexandrino, in scriptis suis, allegatorum, in *Bibliotheca ejusdem Fabricii Graeca Libro V.*, Hamburgi A. 1712. edito, P. I., c. 1., p. 115. 133., publicatus. Recusus *Volume II. Operum Clementis Graeco-Latinorum*, a Joh. Pottero, Episcopo Oxoniensi, Oxoniae A. 1715. in fol. publicatorum.

Aussführlicher Bericht von allerhand neuen Büchern, und andern Dingen, so zur heutigen Historie der Gelehrsamkeit gehörig, stückweise aufgegeben. Lipsiz 1708. & sqq. in 8. Relationes completivae de libris recentioribus, aliisque rebus literariis, XIII. Germanicas, lectu, ob variam eruditionem, dignissimas, A. 1708. 1709. 1710. & 1711., per certa temporum intervalla, *ἀνώνυμος* editas, quas a se & Joh. Gottlieb Krausio, Silesio, Juvene inde doctissimo, suoque in pen-

ras

ras me amicas edocuit. Confer de iis Burch. Gotth. Struvii (ob multam illas industriam, notasque eruditae ac lectu jucundas, commendantis) *Supplem. Introductionis ad notitiam rei literariae* p. 75. 76.

Deutsche Oden, Cantaten, Sonnette, Madrigalen und Singsgedichte, in zwey Theilen verfasst. Editio secunda auctior. Glückstadii A. 1711. in 8. prodit.

Holsteinische Mäusen, worinn enthalten Ehren-Gedichte, Briefe, Cantaten, Oden, Sonnette, Madrigalien, Singsgedichte und Grabchriften. Glückstadii 1712. in 8.

Geistliche und weltliche Sings-Gedichte, nemlich Cantaten, Oden und Arien: Samt einem Anhange einiger anderer Vers-Arten. Hamburgi 1713. in 8.

Goslarische Ehren- und Scherz-Gedanken, größten Theils in kurzen Sings-Gedichten verfasst. Goslariz 1715. in 8. Has, una cum *Musis Holsaticis*, ob judicium Autoris accuratius, deprædicarunt Halenses *Secl. 63*, der Neuen Bibliothek p. 545. 546. 546.

Scriptis hisce editis addo inedita, in Cl. Autoris ad me promissa literis.

Opus de Notis Veterum brachygraphicis, quod Joh. Alb. Fabricius, *Libro IV. Biblioth. Græcæ, P. I., c. 15., p. 471., Expositionem locupletissimam Siglarum, in nummis, & aliis veteribus monumentis, occurrentium, Usati, & aliorum quorumque, collectionibus longe plenior, appellavit, & in Biblioth. Latina, Lib. IV. c. 6., p. 776. edit. sec., verbis commendavit sequentibus: Sed omnium, ut spero, diligentiam, in hoc genere, vincet Christoph. Wolterich, Glückstadensis, qui Sertorii Ursati Opus de Notis Romanorum (Patavii A. 1672. editum) in alterum tantum auxit, & Græcas quoque Siglas longe, quam dedit Joh. Valeus ad Calcem Numismatum Græcorum, locupletiores simul est daturus. Denuo illud commendavit in Notis ad Ansh. Bandurii Bibliothecam Nummariam p. 80. 139.*

Specimen Historiæ nummarie Hamburgensis, capitibus X. comprehensum.

Hadriani Εισαγωγή εις τας Σειας γραφας, cum Versione Latina, & notis atque emendationibus, ab eo, post Dav. Höschelium, denuo edenda, de qua ipsemet, *Secl. IX. des Aufsehetlichen Berichtes* p. 269., conferatur. Versionem hanc & Notas, prælo paratas, edidit J. A. Fabricius *Vol. IX. Biblioth. Græc., seu Lib. V., P. V., c. 38. p. 381.*

LAURENTIUS WOLTERSDORF, Lubecensis, natus 1651., J. U. D. & in patria Practicus, Collegii Canoniorum Syndicus A. 1701., republicæ autem urbanæ Senator d. 20. Febr. A. 1708., electus. Obiit A. 1712. æt. 61. Vita historia plenius exposita est ab Enocho Svantenio in *Programmate funebri*, brevius autem a Joh. Henr. a Seelen, *Parte I. Arhen. Lubec., p. 261. 266.* Conf. Jac. a Mellen *Lubecam annu 1702. literatam* p. 13. 14., & *Novæ Literariæ Lubecensis, M. Mart. A. 1708., p. 64.*

Disp. de Aqvæ pluvie arcendæ Actione, Præfide D. Wilh. Lyfero. Witebergæ 1676. in 4.

Disp. Inaug. de Amicabili Compositione, Præfide D. Bernh. Schultzio. Kilonii 1681. in 4.

ANTONIUS WOLTERICH, Meldorpii Dithmarforum, d. 12. Dec. A. 1593., patre Castano, mercatore, matre autem Magdalena Steinhause, Antonii, Dithmarsix regis Protographi, filia, natus, cum Scholas patriam, Hamburgensem & Hannoveranam, reliquisset, XXIII. Germaniz, Galliz, Angliz, Daniz, Belgiz & Helvetiz, Academias studiorum partim Juridico-Politicorum magistras elegit, partim vero in itinere salutavit. Spiræ deinde per annum commoratus, Doctoris titulum, quem Heidelberg A. 1618., habita Disputatione inaugurali, jam promeruerat, sed, ob dissipatam paulo post calamitatibus bellicis Academiam, obtinere nequiverat, Rostochii A. 1623., post Disputationem aliam de *Mulierum intercessionibus* solemnem, primo inter VIII. Candidatos loco, reportavit. Factus est deinde, in Ducatu Megapolitano, Urbis primum Rostochiensis Consiliarius, post tractus Sverimensis Syndicus, supremique simul Dicasterii Sternbergensis Advocatus, tandemque Syndicus A. 1628. Wismariensis, ac A. 1632. Rostochiensis, uxorem d. 17. Aug. A. 1619. duxit Justinam, Pauli Merulz, Professoris Academiæ Lugduno-Batavæ celeberrimi, filiam, ab avunculo illius, D. Joh. Alb. Gryphio, suo in Syndicatu Rostochiensis antecessore, sibi elocatum; eamque, ad optatam, ob sterilitatem illius, Christiano, fratris filio, cum, post quartanam, scorbutum hydropemque superatos, febri hecticæ, d. 25. Dec. A. C. 1645., ac ætatis 52., succumberet, reliquit superstitem. Symboli loco Hemistichium usurpavit decantatissimum: *Vixit post funera virtus.* Vita ejus historiam *Programma* D. Joh. Qvistorpii Senioris, Theologi Rostochiensis, nobis suggestit funebre. Duo nominis ipsius Anagrammata, carminibus totidem Encomiasticis haud invenustis illustrata, in Joh. Mautneri *Curia Rostochiensis Anagrammatica*, A. 1636. edita, *lit. B. 1. & 2.* invenies.

Disp. Inaug. Juridicæ. Heidelberg 1618. in 4.

Disp. de Intercessionibus Mulierum, ab ipso Præfide (*Resp. Joh. Helmio, Dithmarso, Cancellario deinde in Holsatia regio*) proposita, Rostochii 1623. in 4.

ERICUS WORDENHOF I., Hamburgensis, Nicolai, elvis primarii, ex Anna Moltkia filius, d. 10. Jun. A. 1586. in lucem editus, cum parentem in prima ætate amississet, sub tutela patris sui, Erici a Vechte, Consulis, adolevit, Johanneque Wouwerio, Viro summo, sibi cognato, studiorum directore est gavius. E. schola dimissus patria, Academias Rostochiensem, Gryphicam, Altorfinam, Tubingensem, Heidelbergensem, Argentinensem & Basileensem, adiit, tituloque Licentiatii utriusque Juris A. 1608. in ultima impetrato, Europam cultiorem itinere peragravit literario. Hamburgum redux, ducta A. 1611. uxore Anna, Frid. Telemanni, XIIvir & ædis Petri Curatoris, filia, ex illa, in 40. annorum conjugio (morte conjugis A. 1651. dissoluto), tres mascululos & quinque foemellas sustulit. E quibus Ericus, J. U. Lic., Senatoriam in patria obtinuit dignitatem, Catharina autem d. 12. Aug. A. 1678. Sam. Strykio, Antecessori Academicarum Viadrinæ, Witebergensis & Halensis, primario, Electorisque Brandenburgici Consiliario intimo, ac fororum hujus una A. 1672. Wernero Johanni Uffelmanno, J. U. D. & Senatori Hamburgensi, sunt elocata. Cum praxi in patria forensi, per lustra aliquot, inclaruisset, dignus A. 1622. Senator est visus, quem, tanquam consiliorum rectorem & præsidem, XIIviris, Judicium inferius, vagum hætenus ac desultorium, instauraturis, adjungeret, posteaque A. 1630. in Senatum ipsum allectus, & ad præturam, tractus (cui ab A. 1644. ad 1650. præfuit) Ritzbüttelani præfectus, Scholarchæque dignitatem, evectus. Ordinis tandem Senatorii Senior, cum nec oculos hebetes, ne memoriam vacillantem, esset expertus, & in referendo ad Senatum, extrema etiam ætate, nulli concessisset, morbo, quo vix bi-duum decubuerat, fatali, d. 20. Aug. A. C. 1667., ætatisque 82., est extinctus. V. Mich. Kirstenii *Programma* de vita ejus funebre, A. 1710. *Parte I. Memor. Hamburg.* Joh. Alb. Fabricii, p. 13. 19., recusum, & Germanice quoque Hamburgi in fol. editum, ac Ad. Tratligeri Jun. *Seriem Senatûs Hamburg. Chronologicam* p. 47.

Disp. Inaug. Juridicæ. Basileæ 1608. in 4.

Enchiridion, in quo summa & præcipua doctrinæ Christianæ capita, ad S. Scripturæ normam, & veteris pietatis usum, conformata, breviter & dilucide explicantur. Hamburgi A. 1657. 1664. & 1675. in 12. Ultimæ anni 1675. editioni, sub folis literis nominis (quod priores integrum exhibuerant, initialibus E. W. L. publicatæ, novus hic præfixus est titulus

Bbb bbb bbb 2

lus

lus: *Manuductio ad Veram pietatem, in qua præcipua, homini Christiano ad salutem scitu necessaria, dilucide explicantur, genuinusque doctrinae capitum usus monstratur.* Confer de illo Vinc. Placcii *T. I. Theatri Anon. & Pseudon.*, c. 2., p. 151. 152. Annotationes MSS. in Jus Statutarium Hamburgense, in D. Matth. Slutteri Tr. von den Erben in Hamburg, P. II., Tit. 3., p. 689., & Tit. 10. p. 761., laudata.

ERICUS WORDENHOF II., Hamburgensis, primi, modo laudati, filius, J. U. Licentiatum titulum, post annos complures in Germaniæ, Belgii & Galliz, transactos Academiis, Basileæ, Brabevta Joh. Jac. Feschio, A. 1648. obtinuit. Patriæ restitutus, praxi initio vacavit forensi, & in fraternitatis Kalendarum, sive Vicariorum ædis Cathedralis (quibus A. 1628. adscriptus erat), Collegii Decanatu Joh. Drefemanno d. 16. Jun. A. 1671. successit, tandemque, abdicato isto munere, d. 2. Oct. A. 1676. in ordinem evectus Senatorium, triennio post, d. 4. Nov. A. 1679., decessit. V. de illo Joh. Alb. Fabricii *P. II. Memor. Hamburg.* p. 619. 623., & Joh. Jac. Feschii *Programma* de promotione ejus Academica Basileense, perquam honorificum. Gratulatio metrica Senatoriæ dignitatis, d. 21. Febr. A. 1641. Hier. Fresio, J. U. L., Petro Lütken, J. U. L., Joh. Wetkenio & Dithmaro Kohlio, collatz. Hamburgi 1541. in 4.

Disp. de genere Logica, Præfide D. Joach. Jungio. Hamb. 1641. in 4.

Disp. de Repressaliis, Præfide D. Joh. Jac. Wissenbachio. Franeqverz 1646. in 4.

Disp. de querela inofficiosi Testamenti. Franeqv. 1646. in 4. (Præfide eodem).

Disp. de divortio Juris Civilis & Canonici, Præfide eodem. Franeqv. 1647. in 4.

Disp. Inaug. de jure Dotium. Basileæ 1648. in 4.

ERICUS WORDENHOF III., Hamburgensis, J. U. Licentiatum titulum A. 1677. Aureliæ (cum nationis illic Germanicæ esset Procurator) consecutus.

Disp. Jurid. de Polypædia, Præfide D. Pet. Schultzio. Francofurti ad Viadr. 1675. in 4.

Disp. Jurid. Inaug. de Occasione. Aureliæ 1677. in 4.

ERICUS WORDENHOF IV., Hamburgensis, J. U. Doctor, & Canonicorum patris, ab A. 1708., Secretarius, Bibliothecarius, nec non Canonicus minor.

Disp. Inaug. de Libertate in testando Statutis Hamburgensibus restricta. Lugd. Bat. 1706. in 4. V. *Hamburgum anni 1710. literatum* p. 21.

HENRICUS WORDENHOF, Hamburgensis, J. U. D., ædis in patria Cathedralis, ab A. 1630., Canonicus, & Canonicorum omnium, cum d. 12. Sept. A. 1661. expiraret, Senior. V. J. Alb. Fabricii *P. II. Memor. Hamburg.* p. 607.

Quæstiones illustres Politicæ, Præfide M. Ant. Mylio propositæ. Jenæ in 4. (Catal. Placc.)

Disp. Inaug. de Diffamationibus. Basileæ 1625. in 4.

LAURENTIUS WORDENHOF, Hamburgensis, J. U. Lic. & in patria Practicus, A. 1704. superstes.

Disp. Inaug. de Quittantiis. Aureliæ 1683. in 4.

M. BERNHARDUS WÖRGERUS, Lubecensis, Ecclesiastes in patria Petrinus d. 19. Nov. A. 1635. electus, & d. 23. Febr. A. 1647. defunctus; Francisci (de quo statim dicetur) patens. V. Jac. a Mellen *Catal. MS. Ecclesiastiarum Lubecensium*.

Decas quæstionum de Prædestinatione, Præfide D. Joh. Tarnovio proposita. Rostochii 1617. in 4.

FRANCISCUS WÖRGERUS, Lubecensis, Bernhardi, modo memorati, filius, homo eruditus, sed φιλόνομος post reditum ex Academia (in qua A. 1664. vixit) Jenensi, aliisque Germanicis ac Danicis, cænobii in suburbio Lubecensi Laurentiani d. 26. Jun. A. 1673. electus est Ecclesiastes. Sacro hoc munere per lustra functus est quatuor, sed bis interea temporis, si vera a Joh. Dan. Majore, ejus adversario (in *Justis doloribus*, ei oppositis, p. 6.), traduntur, ob continuas altercationum tricas atque plicas, quibus Viros honestos, & Sam. imprimis Pomarium, Superintendentem, ad mortem usque, defatigabat, illius exercitio aliquamdiu prohibitus, tandemque, ob Elenchi abusum Ecclesiastici, & contumaciam adversus Magistratum, d. 21. Oct. A. 1692. plane remotus. A. seqv. 1693. templi Germanorum Petrini Hafnienfis Pastoratum frustra ambiit, & vitam deinde in urbe patria egit privatam. Obiit M. Nov. Anni 1708. Vitz ejus synopsis perbreve, cum scriptorum ejus indice, tribusque Thomæ Crenii, in quibus ista laudantur, Epistolis ad Auctorem, A. 1703. 1704. & 1706. exaratis, exhibet Joh. Henr. a Seelen *Parte II. Athenarum Lubecensium*, p. 411-425. Conf. Indicem scriptorum ejus, editorum & ineditorum, in *Novis Literariis Lubecensibus*, M. Mart. A. 1698., p. 45. 46. 47., exhibitum, Jac. a Mellen *Lubecam A. 1698. literatam* p. 13., & *Catal. MS. Ecclesiastiarum Lubecensium*, Joh. Dan. Majorem l. c., Vinc. Placcii (a quo perperam Doctor est salutatus) *T. I. Theatri Anon. & Pseudon.*, c. 11., p. 451., & Rud. Mart. Meelführeri *Accessiones ad Theod. Fansonii Biblioth. promissam* p. 155. 156.

SCRIPTA EDITA.

I. LATINA.

Disp. de Odoratu, Præfide M. Herm. Grubio proposita. Jenæ 1664. in 4.

Detectio fraudis, qua pleræque omnes, quibus hodie Lojolitæ ad suas partes sollicitant orthodoxos, revelantur atque confunduntur artes; ad Hier. Müllmannum, Jesuitam, super istius libro, cui titulum fecerat *Mysterium fraudis. Hafniæ*, sine mentione anni (qui fuit 1666. vel 1667.), in 12.

Observationum Liber singularis, in quo ex Patribus varia delibantur, ad devotionis incrementum. Lubecz 1672. in 8. (Catal.)

Oedipus sacer super Evangelia Dominicalia & festivalia; h. e. Variorum locorum, quæ quidem Interpretum industria hætenus magis obscuravit, planissime expositorum, Decas singularis. Accedit brevis Enodatio loci Gal. III. 20. Lubecz 1675. in 8.

Primitivæ Dissertationum sacrarum: I. An David Rex, horribili cæde mactans Ammonitas, enormiter peccarit? II. Quinam cap. 3. Jobi maledictores diei atque Leviathan? Lub. 1678. in 4. Priorem, pro Davide apologeticam, D. Joh. Diemannus (in *Notis ad Concionem de Victoria Suecorum Narvensi* p. 62.) commendavit.

Triga Dissertationum: I. de Signo filii hominis in cælo Matth. XXIV. 30.; II. de Hædis ab ovibus in judicio separandis; III. de Mense nascentis Domini, contra Sam. Bochartum. Kilonii 1679. in 4.

Hakeldama, seu Harmonia S. Matthæi cum Jeremia facili & expedita, super Agro sanguinis; sine loci & anni (qui 1683. fuit) mentione in 4. excusa, & *Tomo Thesauri Theologico-Philologici Dissertationum in loca V. & N. T. selectiora elegantiorum Secundo* (in N. T.), Amstelodami A. 1702. in fol. edito, p. 222. & seqq., recusa. Diatriben hanc, solum Jeremiam, excluso Zacharia, a Matthæo esse citatum, hujusque verba omnia (c. XXVII. v. 9. 10.) apud Jeremiam, etfi non

non καὶ τὸ πᾶν, tamen quoad rem ipsam, occurrere, contendente, Thom. Crenius, *P. III. Animadvers.*, c. 5., p. 180., *Tractatum vocaviteruditum.*

Conciliatio S. Evangelistæ Marci cum Johanne, super horam, quæ cruci affixus est Dominus. Hamburgi, sine anni (qui 1683. fuit) mentione, in 4. Recusa Amstelod. A. 1702., *Tom. II. Thesauri Theologico-Philologici, modo allegato*, p. 277. & seqq. Sententiam ejus, Johannem non de certa diei ac crucifixionis hora, sed de illa, quæ Judæi agnum mactare solebant paschalem, esse locutum, & sic mystice voluisse innuere, Christum, ejus antitypum, eadem in ara crucis fuisse mactandum, statuentis, violentiæ accusat & rejicit Thom. Ittigius, in *Selectis Hist. Eccl. Sec. II. Capitis*, c. 3., *Secl. 2.*, §. 24., p. 132.

Historia Hamelenfis contra Mart. Schookii *Fabulam Hamelensem* defensa. Præmittuntur, adversus ejusdem cavillationes super historica veritate Johannæ Papiæ, breves aliquot stricturæ. Hamburgi, sine mentione anni (qui 1688. fuit), in 12.

Diff. de Avibus Salomonis, secretorum delatoribus. Ratzeburgi 1685. in 12.

Disquisitio de Fontibus, Salomonis hortos irrigantibus. Ratzeb. 1685. in 12.

Vastatio Babylonis Assyriæ, seu primæ, secundum Sodomæ & Gomorrhæ vastationem omnium horribilissima, multis Prophetarum, imprimis Esaïæ & Jeremiæ, locis explicandis accommodata, & a tot Scriptorum veterum, Græcorum, Latinorum & Christianorum, intolerandis erroribus vindicata. Ratzeb. 1685. in 12.

Diff. de Benedictione sacerdotali. Helmstadii 1686. in 4.

Psychologia Salomonis, post tot interpretum sinistras detorsiones, ab Aug. Varenio dextre explicata, & contra Bened. Spinosæ, aliorumque Atheorum, inanes cavillationes, uberius defensa. Hamburgi 1686. in 12.

Dissertatio super loci Matth. XI. 21. Versionem insolitam, nupero anno 1685. recoctam: *Væ tibi (χώρα Ζιν) regio Zin*, V. C. Joh. Dan. Majoris, Prof. Med. Kilon., *Epistolæ de Nummis Græcæ inscriptis* opposita. A. 1686. in 8. Repositi huic sunt (Kilonii A. 1686. in 4.) a Majore *Iusti dolores, ad pleniorum informationem orbis eruditi, & judicium competentium, expressi, ob injurias graves, a Franc. Wörgero sibi illatas, in causa, an Matth. XI. 21. Luc. X. 13. Chorazin, vel Chora Zin, sit legendum.* Quibus a Wörgero, minas adversarii de actione forensi ipsi intentanda haud morato, sequenti responsum est schediasmate:

Ultimæ Exequiæ regionis Sin, & fictæ novitatis Accentuum Græcorum, quas ipse Joh. Dan. Major in *Iustis doloribus* ivit. A. 1687. in 8. Teste Seelenio Controversia hæc philologica in litem degeneravit forensi, hujusque occasione prodierunt Zweyer Juristischen Facultäten auf den Akademien zu Leipzig und Wittenberg wolgegründete Bedencken, wegen der im Jahre 1686. verwechselten Streitschriften D. Joh. Dan. Majors und Fr. Wörgers, Wörgero magis, quam Majori, faventia.

Symbolæ Theologicæ & Historicæ ad Exercitationes Academicas V. C. Jac. Gronovii de Juda proditore. Lubecz 1688. in 12.

Vastatio Sepulchri Dominici desperata & irreparabilis, non solum multipartitis monachorum superstitionibus atque imposturis detegendis, sed & aliis perquam necessariis dilucidandis, adaptata. Lub. 1688. in 12.

Diff. de Submergendo capite scandalizantis, in locum Matth. XVIII. 6. Lub. 1688. in 12.

Exerc. Biblica de Samfone, instructis ad incendium Vulpibus agros Philistæorum comburentibus; cum Appendice de Maxilla asini, quæ ab eodem percussæ sunt mille Philistæi: Ad M. Bernh. Krechtingium, Presbyterii Lubecensis Seniores. Lubecz 1699. in 8. *V. Nova Lit. Lubec.*, *M. Majo A. 1699.*, p. 159.

Exerc. de Præfule Ephesio, charitatem primam relinvente, ad Apoc. II. 4. Lubecz 1707. in 4. *V. N. L. Lub.*, *M. Apr. A. 1707.*, p. 127.

Exerc. de Alpide obturante aures coram Incantatore. Lub. 1707. in 4. *V. N. L. Lub.*, *M. Jul. A. 1707.*, p. 224.

Diff. de Rachele clanculum Labano Teraphim surripiente. Lub. 1707. in 4. *V. N. L. L.*, *M. Nov. 1707.*, p. 352.

Scholia varia, Novis Literariis Lubecensibus passim inserta:

1. Ad Jac. a Mellen Seriem Regum Hungariæ, *M. Aug. 1699.*, p. 248-251.
2. de Observationibus aliquot Historico-Criticis, *M. Jun. A. 1700.*, p. 189-192.
3. Chronologicum de Epistola Eliæ ad Joramum missa, *M. Sept. A. 1700.*, p. 286-288.
4. de priscis Septentrionalium in Americam navigationibus, *M. Jan. A. 1702.*, p. 27. 28. 29.
5. de Infernali Serpente Protoplastorum seductore, sub Serpentis illum specie apparuisse negans, *M. Febr. A. 1702.*, p. 56. 57.
6. de gallicinio noctis Christo natalitæ fabuloso, *M. Mart. A. 1702.*, p. 88. 89. 90.
7. de falso credita Spiritus sancti, in baptismo Christi, sub specie Columbæ, apparitione, *M. Apr. A. 1702.*, p. 120. 121. 122.
8. de Papa Domino & Deo, *M. Jul. A. 1702.*, p. 216. 217. 218.
9. in loca 1. Pet. III. 19. & IV. 5. 6., *M. Sept. A. 1702.*, p. 279-282.
10. de Societate Ignatiana Christo Jesu mimica, *M. Oct. A. 1702.*, p. 310-314.

II. GERMANICA.

N. PROPRIA.

Babylonisches Vorwerk der geschminckten Greuel, unter dem Titel von Unfehlbarkeit des Papstes, Historischer weise, auf der Papisten eigenen Büchern, kürzlich aufgedeckt. Flensburgi, apud Gotfr. Herbertum, A. 1672. in 12. Lipenius (*P. I. Biblioth. Theol.* p. 125.) scriptum hoc, errore triplici, & die Babylonische Verwirrungen appellat, & Flensburgi A. jam 1670. in 4. proditisse perhibet.

Der Todten Weckuhr, auf einem Grabsteine, zu Hamburg, in S. Jacobi Kirche, weiland aufgestellt, und anteq der letzten üppigen Welt, in sechs symbolischen Betrachtungen, vorgestellt: Samt einem Beschlusse, welcher mit sechs Abtheilungen darthut, daß eben solche Weckuhr schon längst, wieder die Gewaltigen, durch den H. Geist selbst, E. L. XL., also sey eingerichtet. Lubecz 1672. in 12.

Des Teufels Weckquast und Schminckstessel. Hafniz 1673. in 12. Invektiva est in fucum faciei, ornatumque vestium muliebrium nimium.

Fasciculus Concionum, oder außerselene Zeitpredigten. Hafniz 1675. in 4. (*V. Catal. nundin. Lips. A. 1675. autumn.*, & *Lipenium P. I. Biblioth. Theol.* p. 383.)

Leichpredigt über Fr. Czecilia von Höveln, Herrn Gottchalcks von Wickeden Eheliëste, auß Sap. III. 1. 2. Lub. 1676. in 4.

Des Geistlichen Blumenthals allerhand annehmlicher und nachdencklicher, doch meistens sehr kurzer, Sprüche der H. Mölleri Cimb. Lit. Tom. I. Ccc ccc ccc Göttlichen

Göttlichen Schrift, so in sonderbahren Predigten sind erkläret, Erster Theil. Francof. 1678. in 4. Anderer Theil, Francof. 1678. in 4. Utraque pars, folio tantum primo mutato, sub novo hoc Hafniz A. 1687. denuo venum exposita est titulo: Auserlesene Biblische Kern- und Trostsprüche, in XXI. Predigten erkläret. Partis tertiz, quartz & quintz Συναγχαφαι, sive Indices capitum & contentorum peculiāres, lucem viderunt 1694. & 1695.

Der Lebendigen Ermunterung aus der Todten Vermoderung. Lubecz 1685. in 12. Sub literis nominis initialibus F. W. D. L. P. ab eo est edita. V. Vinc. Placcii (A. 1658. illam produisse falso tradentis) T. I. Theatri Anon. & Pseudon., t. II., p. 451.

Der Gerechten Eingang in ihre Ruhe (aus Sap. IV. 7 - 11.) welchen Joh. Casp. Rodde, J. U. Lic. vollbracht, ed. Ratzeburgi A. 1691. in 4.

Der Christen Leben im Sterben aus Phil. I. 21.

Erklärung des Festtextes am Tage S. Laurentii Joh. XII. 24. Lub. 1704. in 4.

2. ALIENA.

Jac. Göttenii, Predigern zu S. Joh. in Lübeck, Ander Theil der Epaußunden Gottseliger Betrachtungen, wie man sich in der täglichen Übung des thätigen Christenthums zu verhalten habe; nach des Autoris Tode von Fr. Wärgern vollführet und ausgegeben. Lubecz A. 1671. & Lipsiz 1691. in 12. (Pars I. anno jam 1663. ab ipso Göttenio erat edita.)

Heil- und Geleits- Thurm im Wege der Ottern und Drachen, oder Joh. Eusebii Niezenbergü Zwen Bücher, wie man seine Feinde lieben solle, verdeutsch. Lub. 1673. in 12.

INEDITA.

I. LATINA.

Relaxationum Historico-Politicarum Libri duo, *ῥεῖς ἀνὰδῶς* in *Novis Literariis Lubecensibus*, M. Mart. A. 1698., p. 46., recte annumerati, quos Lubecz A. 1673. in 12. Lipenius (*Catalogo nundinarum anni istius vernalium*, eos p. 38. tantum pollicito, temere credulus) in *Biblioth. Philosophica*, Flensburgi autem A. 1675. in 4., præter eundem, Corn. a Beughem in *Bibliogr. Juridico-Politica* p. 253., ac in *Bibliogr. Histor.* p. 275., *Catalogusque Janssonianus Amstelodamensis*, falso tradunt prodiisse, cum earum tantum Συναγχαφαι, sive Contentorum & Capitum index A. 1693. sit excusus.

Dissertationes Biblicæ: 1. de Adventu Messiz in regno suo; 2. de Vitulo Aaronis; 3. de Uxore Lothi in statuum salis versa; 4. de Bethsemitis apud arcam Domini prostratis; 5. de pueris Bethelensibus coram Elisa dilaniatis; 6. de signo Jonæ Prophetæ; 7. de Pisce, in quo Jonas est sepultus; 8. de Sanctis cum Christo resurgente resuscitatis; 9. Num Papa Romanus sit hostis crucis? 10. de Enocho, Elia atque Paulo, in cælum raptis; 11. de gloria Salvatoris transfigurati in monte; 12. de Corvis carnes & panes Eliz afferentibus, & de potu ejus e torrente Crithi; 13. de Jacobo luctante cum filio Dei; 14. de Statere invento in ore piscis, quo didrachmam Petrus persolvit; 15. de S. Johanne strenue illibatum honorem B. Virginis Mariæ, a Domino sibi commissæ, tutante; 16. de Messia non rapinam arbitrante esse æqualem Deo; 17. de Responso Christi: *Si eum volo manere, &c.*, Joh. XXI. 22.; 18. de Pentatevcho, adversus frivolos Bened. Spinosa cavillos eum vindicans; 19. Concio Symbolica *Dominus providebit*, Gen. XXII. 8. V. *Novæ Lit. Lubecensia*, M. Mart. A. 1698., p. 46. 47.

Oedipi Sacri Pars altera.

Appendix ad Diff. de Signo Filii Hominis in Cælo (in *Triga Dissertatt.* A. 1679. editam): Cur Filius Dei, Marci XIII. 32., se ignorare dixerit tempus atque horam Judicii extremi?

Appendix ad Diff. de Benedictione sacerdotali, de Benedictionibus Posterorum Jacobi Gen. XLIX., eas esse mere spirituales.

Diff. de Connubio Hofæ cum meretrice.

Messias patiens, e vaticinio Jacobi Gen. XLIX. 11. 12., post tot sinistras Interpretum aberrationes, Christianis pariter ac Judæis propositus.

Diff. de Indurato ad tot miracula Pharaone, & quam præpostero ausu, ex illius casu, hodieque malevolentiam quamdam supremo Numini adscribant nonnulli.

Diff. de Salvatore nostro Jesu Christo, Gallinæ se comparante, quæ sovet sub alis pullos suos: contra Atheos, Ecclesiam in diaboli atque mortis regione protegi ac servari inficientes.

II. GERMANICA.

Des Geistlichen Blumenthals Fortsetzung, in allerhand Predigten. (IV. Volumm.)

Tractat von Auferstehung der Todten, gegen die Atheisten; cujus Συναγχαφαι lucem vidit.

Tractat von der verkehrten Welt, und dem selbiger in kurzem bevorstehenden Gerichte.

Tractat von S. Pauli Kampfe mit dem Tode, aus Phil. III. 7 - 16., 2 Tim. I. 12. und IV. 6. 7. 8.

Tractat von rechter Vorbereitung zum Tode.

Tractat von Aufmunterung der Kranken muthig und Christlich zu sterben. (Sex hæc scripta *ἀνὰδῶς* Lubecenses, loco modo citato p. 46. 47., ab eo jubent expectari.)

Die befreiete Heimath der selig Sterbenden aus 2 Cor. V. 1-10. sammt einigen dahin zielenden andern Predigten.

Historische Frühlingstriebe allerhand annuhtiger und nützlicher Erzählungen, quæ in *Catalogo nundin. vern.* A. 1678. Lips. p. 38., *vernali* A. 1682. p. 42., ipsius *Vastatione Sepulchri dominici* p. 137., & *Novis Lit. Lubec.*, M. Jan. A. 1702., p. 27., promittuntur. Opus hoc novem constans Alphabetis, Noribergæ jam cœptum erat imprimi, novemque illius plagulæ excusæ, cum editio ulterior morte Joh. Hofmanni Bibliopolæ, sumptus suppeditantis, sufflaminaretur.

Comœdia Satyrico-Scoptica in adversarios suos Lubecenses, aliosque concives, publicis fungentes officiis, Saxonicæ scripta dialecto, cujus ab amico mihi factum est indicium.

JOHANNES WORGGERUS, Lubecensis, Med. Doctor.

Disp. Medica Inaug. de Mola. Trajecti ad Rhenum 1687. in 4. (A. D. L.)

FRIDERICUS AUGUSTUS a WORGEWIZ, Hofrath, Christiani, Ducis Holfato-Glücksburgici, aulæ Præfectus ac Consiliarius, d. 4. Mart. A. 1689., cum anno præcedente Principis sui excidisset gratia, est mortuus. In Societate Carpophorum Germanica A. 1659., teste Georg. Neümarckio (1.), locum obtinuit, & a Præside hujus, Wilhelmo, Duce Saxo-Vinariensi, *Detegentis* (des Offenbahrenden) donatus est agnomine.

Disp. de boni Consiliarii in Republica munere, Præside Herm. Conringio proposita, Helmstädti 1652. in 4.

Reichenrede über Sibyllam Ursulam, Herzoginn zu Holstein-Glücksburg, gehalten, und in der Gedächtnissschule derselben (quæ Hamburgi A. 1672. in fol. prodiit), p. 8 - 12., gedruckt.

CASTANUS

(1.) im Drossprossenden Teutschen Palmbaum p. 406.

CASTANUS WORMIUS, Ripensis, Matthiz, Praefidis illius civitatis regii, filius, & in officio ab A. 1700. (quo parens isto se abdicabat,) successor (i.), Cancellariusque simul regis Hafnienfis Danicæ Consiliarius, A. 1720. Scholz Ripensi Scriptores omnes Lingvæ Latinæ donavit veteres, sedulo a se collectos, primaque liberalitate hac fundamenta Bibliothecæ jecit scholasticæ, ab aliis mox locupletatæ. Celebratus est ob istam a V. C. Christ. Falstero, Conrectore Lycæi illius, in *Sermone de Bibliothecis variarum gentium Scholasticis*, eodem A. 1720. & Ripis d. 20. Junii publice habito & Flensburgi (in s.) edito.

Diff. de Faba Pythagorica. Hafn. 1696. in 4.

Disp. de capitis diminutione. Hafn. 1697. in 4.

Metaphrasis Danico-metrica Satyræ Nicolai Boileau Gallicæ quintæ de Nobilitate elegans, ἀντιμύμησις A. 1718. in 4. prodit.

Versio Danica XIII. Satyrarum Nic. Boileau Gallicarum, Hafn. 1713. in 4. V. *Nova literaria Danica anni 1723.*, num. 34., p. 265. 266. 267.

Poema Danicum ἀνέκδοτον de Friderici IV., Regis Danicæ, rebus præcipuis per totum regimen gestis, Numismatis ejusdem rarioribus illustratum, ipsique Regi A. 1720. oblatum; de quo & continuatione ad A. 1722. V. Alb. Thurz *Ideam Hist. Lit. Danorum* p. 353.

JOHANNES WOWERIUS, in urbe (cujus, ob ingratitudinem in se, mentionem ab Encomiastis injici posthumis in testamento prohibuit) Hamburgensi d. 10. Martii A. 1574. in lucem editus, cum Joh. Wouwerio, Antwerpiensi, patriz Senatore, Philippi IV., Regis Hispaniæ, Consiliario bellico, & rariique Assessore Belgici, scriptore sibi agnato, coævo atque ἐμωυμίστῳ, a plurimis, uti in *Hymonymoscopia* (Sess. II., c. 7., §. 142., p. 733-736.) jam monuimus, perperam confunditur. E familia Belgicâ (qvæ Barones, Equites auratos, Ministrosque eximie dignitatis regios, per complura patriz jam dederat secula) perillustri ortus & antiquissima, patrem habuit Nicolaum, Antwerpiensem, Virum eruditum, religionis (ob quam a parentibus exheredatus est) Lutheranz studio Hamburgum e patria digressum, & istic mortuum, matrem vero Sophiam, e gente Wintemiorum progeneratam vetusta ac nobili. Puer lingvæ literasque elegantiores in schola Hamburgensi, Rectore Wernero Rolancio, ingenii præcocis beneficio, celeriter arripuit, ac, commilitonibus brevi superatis, ut Juris his adjungeret scientiam, in Academiam A. 1590. Marpurgensem abiit. Ex ista A. 1592. in Lugduno-Batavam delatus, per integrum illic quinquennium, Themidos pariter atque Musarum elegantiorum sacris ardore ac successu vacavit incredibili, biennioque hujus ultimo studia simul juvenis generosi, Domini de Scagen, moderatus, Jos. Scaligeri (cui Petronium inscripsit, A. 1595. a se editum), cæterorumque Leidæ ac Bataviæ luminum, indolis ac doctrinæ præstantia sibi conciliavit amicitiam. Lustro (intra quod in Angliam etiam excurrit) continuo istic commoratus, Galliam, ab A. 1596. ad 1600., Italiam vero, vicinamque Siciliam, triennio sequenti, literario & politico peragravit itinere. In quo non ea solum, qvæ ad studia polymathicæ elegantioris illustranda facere videbantur, diligenter undique conquisivit, sed aularum etiam & rerum publicarum arcana solerter exploravit, singularique felicitate, cum Viris locorum singulorum eruditissimis, tum Principibus ipsis (e quibus Hetruscus munus ei in aula sua offerebat splendidum), horumque Ministris, ac magnatibus aliis, imo Clementi etiam VIII., Pontifici (stipendio liberali promisso Romæ ipsum detinere conato), ac Cardinalibus haud paucis, perquam familiariter innotuit. Crebra certe ipsius cum his conversatio rumori falso, de religione Lutherana ab eo Romæ abjurata, operaque mercenaria Pontifici & Inquisitionis tribunali præstita, occasionem præbuit, in Batavia tunc & Germania ab æmulis divulgato malevolis. Italia relicta, æstivo A. 1602. tempore, aulam Rudolphi II., Imperatoris, Pragensis, in summorum hujus procerum, qui ingentibus illuc eum evocarant promissis, gratiam, adiit, & bimestri a Joh. Matthæo Wackero, Senatore intimæ admissionis, exceptus hospitio, cum locum inter Consiliarios sibi oblatum Cæsareos recusasset, Hammopolin patriam repetiit. In hac, post iter anni 1603. in Septentrionem trimestre, scriptumque eodem Christiano IV., Danicæ Regi, occasione homagii huic ab Hamburgensibus præstiti, insignem *Panegyricum*, spe assequendorum inter cives honorum ductus frustranea, biennium, in arce autem Steinburgensi, ac Bened. Alefeldii, Marschalli Danici, convictu, Joh. Friderici, Ducis Holfatici, Præfultisque Bremensis, aula, ac prædio Wandesbeckano, patriz vicino, triennium, privatus exegit. A. 1607., M. Majo, Ennoni III., Comiti Ostfrisiæ, cæpit esse a consiliis, sequenti autem 1608., legatione ad conventum de pace cum Embdensibus instauranda Hagiensi auspicio finita, ex illius aula in Gottorpiensem Johannis Adolphi, Ducis Holfatici, Ennoni affinitate juncti (cui anno præcedenti, cum filios Comitæ ad eum deduceret, ita doctrinam, prudentiam moreque suos, probaverat, ut transitum hunc, antequam dimitteretur, jurejurando coactus fuerit polliceri), commigravit. In hac Consilarii intimi ac Cameralis, Senatusque Ecclesiastici Præfidis, nec multo post Præfecti etiam Gottorpiensis, dignitates consecutus splendidas, & loco inter Ministros aulicos propemodum principe potitus, gratia Ducis, nihil alicujus momenti ipso inconsulto aggressi, ad *indivisiâ usque summâ*, cuique accedere nihil posse ipsemet, in Epistolis ad amicos, jactabat, per quadriennium, ad obitum usque, floruit, & nonnunquam, insolenter quædam ac injuste agendo, est abusus. Vitz isti negotioz, multorumque odiis, ac molestiis aliis, obnoxia, quam nihil ferme temporis studiis, monumentisque ingenii, in omni ferme literarum genere, affectis quamplurimis perficiendis, relinquere, sæpe dohuit, post toleratos triennio ultimo morbi lentis, multiplicis ac lævissimi, insultus ac cruciatus propemodum assiduos, cum de abdicandis dignitatibus plerisque aulicis, & secessu in præfecturam Apenradensem exiguam, sed amoenissimam, cogitaret, Slesvigæ, d. 30. Martii A. C. 1612., ætatisque 38., obitu immaturo, est immortuus. In Testamento, ante hunc condito, Bibliothecam aulicæ Principis sui Gottorpiensis, literarum studiosis & consanguineis pauperibus stipendia perpetua, Amicis eruditis donaria, singulisque, Panegyricos sibi in posterum scripturis, LX. nummos unciales, de famæ suæ perpetuitate sollicitus, legavit, lapidi autem, monumento zdis cathedralis Slesvicensis sepulchrali imposito, verba tantum jussit insculpi sequentia: *Hic sita sunt ossa & cineres Joannis Woweri. Obiit. d. XXX. Mart. A. MDCXII.* Jurisconsultus fuit, Politicus, Antiquarius, Historicus, Criticus, Philologus ac Polyhistor plane eximius, & eruditorum istius, quo vixit, ævi principibus merito accensendus, menteque generosa ac singulari morum elegantia plerisque popularibus superior, sed ambitiosus simul, περὶ ἀνέλεον atque immodicus dotium suarum ostentator, jactantizque istius vitio in eruditos alios, etiam amicissimos, haud raro injurius, & plagii vicissim ab istis non unius infimulatus est literarij. Uberiore vi tæ Viri virtutibus pariter atque virtus magni, scriptorumque ejus editorum ac ineditorum, meritorum in literas, & variorum de his atque ipsomet judiciorum, narrationem historicam Tomus operis hujus nostri exhibebit ultimus. Consultantur interim, præter duas *Epistolarum* ipsius amicorumque *Centurias*, a Geverh. Elmenhorstio Hamburgi A. 1618. editas, ejusdem Elmenhorstii Vitz ejus *ἐπιστολάδων*, *Synagmatis* illius de Græcæ ac Latinae Bibliothecarum interpretatione posthumæ, additis eruditorum quorundam Epicediis & elogiis, A. 1618. præfixa, & A. 1665., sub initium editionis

ccc ccc ccc 2

(1.) V. Pet. Terpaglii *Inscriptiones Ripenses* p. 150.

onis *Tractatus de Polymathia* Lipsiensis Thomasiae, A. 1677. autem in Henn. Wittenii *Memoriae Philosophorum renovata Decade I.* p. 79-82., recusa, Jac. Thomasiae Prolegomena editionis *Libri de Polymathia* Lipsiensis, modo laudat, Panegyrici, quos in laudem illius, spe primum, paulo ante memorati, Ad. Olearius (Kilonii A. 1667. in fol.) & Nicol. Joh. Crusius (Slesvig A. 1657. in fol.) ediderunt, Pet. Bælii *Tomus III. Dictionarii Historico-Critici*, p. 3027-3028. edit. secundæ anni 1702. *Roterodamensis*, Burch. Gotth. Struvii *Bibliotheca antiqua*, M. Nov. A. 1705., p. 537-544., Frid. Lindebrogii duz de ipso Epistola, ad Janum Gruterum A. 1613., & ad Pet. Puteanum A. 1618., hostili scriptæ animo, quarum prior (similem Vitz ejus pollicita historiam) in *Gudianarum Appendice*, num. 221., p. 280. 287., posterior vero (ex apographo meo) *Tomus I. Polyhistoris Morhofiani*, Lib. I., c. 25., p. 314. 315., producit, Nicol. Heldvaderi *Relatio de se ab officio sacro per illum deturbato Germanica*, sine anni mentione in 4. excusa, & supra, p. 243. 244., in Epitomen contracta, Domin. Baudii *Epistolarum tres Centurie*, locis passim plurimis, Jac. Thomasiae *Tr. de Plagio literario*, §. 578. 593. 594., hujusque *Accessiones* §. 676., D. G. Morhofii *Polyhistoris Tomus I.*, Lib. I., c. 1., p. 6. 7., c. 24., p. 303. 304., & c. 25., p. 314. 315., Thomæ Crenii *Pars VII. Animadu.*, c. 2., §. 5. 6., p. 106-112., Joh. Franc. Buddei *T. IV. Lexici Historici* p. 705., *Isagoge nostra ad Hist. Cimbr.*, P. I., c. 7., §. 6., p. 122. 123., c. 12., §. 6., p. 186. 187. 188., P. II., c. 8., §. 3., p. 209. 210., P. III., c. 4., §. 2., p. 351., & *Homonymoscopia*, Sect. II., c. 7., §. 142., p. 733-736. 970., aliique plures, quos enumerare jam non vacat.

HENRICUS WRANGEL, J. U. Lic. & Judiciorum Hamburgensium, circa A. jam 1698., Procurator, A. 1710. superstes.

Disp. Inaug. de Procuratoribus, Franeqverz 1701. in 4. (V. P. A. *Lehmanni Hamburgum anni 1704. literatum* p. 32.)

CASPARUS WRINGERUS Senior, Hamburgensis, Johannis forte, templi Sp. S., ad A. usque fatalem 1619., Ecclesiasticus, filius, Parochus ruralis, in vicinia patriz, Curslacensis.

Leichpredigt über Elisabeth, M. Joh. Neucrantzen, Pastoris im Kirchwerder, Ehestau, auf 2 Tim. IV. 7. 8. Hamburgi 1630. in 4.

CASPARUS WRINGERUS Junior, oppidi ad Albim Bergerdorffensis Pastor.

Leichpredigt über M. Jac. Müllern, Past. im Kirchwerder, aus Cant. III. 4. Lubecz 1676. in 4.

JOHANNES WUNDSCHIUS, Nordmaritz, insulæ Ducatus Slesvicensis, Strandiz vicinz, Pastor.

Litania Israelitico-Nordmaritica, oder Israelitische Allgemeine Litaney, auf dem XX. Psalme, auf der Insel Nordmaritz, A. 1658., zur Zeit des Schwedischen Krieges, in 3. Predigten erklärt. Slesvigz 1660. in 4.

Hieroglyphicum poenitentiale Davidico-Wundschianum; Hellpollter Buß-Gebets-Glaubens-und Lebenspiegel, oder Erklärung des LI. Psalms, in vier Predigten. Hamburgi 1661. in 12.

Buccina Slesvigo-Holsatica, oder Slesvig-Holsteinische Bußposaune, von dem auf der Nordstrandischen Insel Nordmaritz d. 4. Jun. A. 1668. gefallenem Blutregen. Slesvigz 1668. in 8.

HENRICUS WURTZERUS, Hamburgensis, Prochei urbis patriz Pastor d. 24. Martii A. 1705. constitutus. V. Joh. Alb. Fabricii P. II. *Memor. Hamburg.* p. 914., & Anonymi *Hamburgum anni 1716. literatum* p. 12.

Harmonia Evangelico-Biblica, oder Evangelische Uebereinstimmung der Heiligen Schrift, nach Anleitung der gewöhnlichen Sonn- und Festtags-Evangelien, aus den Canonischen Biblischen Büchern, nach ihrer Ordnung, gezeigt. Hamburgi 1716. in 4. (*Catal. nundin.*)

Medaille auf das andere Lutherische Jubel-Fest, samt derselben Erklärung. Hamburgi A. 1717. in 4.

Lutherus Reformator, oder Predigten von der Reformation Lutheri, worinn, nebst der Lebens-Beschreibung Lutheri, viele Däbische Lehrlinge wiederlegt gefunden werden. Hamburgi A. 1718. in 8.

Martinalia, oder Gedächtniß D. Mart. Lutheri, auf sein Namens-Fest Martini, nach der Russischen Weissagung von der Gans und dem Schwane. Hamburgi 1719. in 8.

Postilla Prophetico-Apostolica, oder Prophetische und Apostolische Haus-Postill, worinnen die Sonn- und Fest-Tags-Evangelia, aus allen Prophetischen und Apostolischen Schriften der ganzen Bibel, nach ihrer Ordnung, erklärt werden. Hamb. 1724. in 4. (*j. Catal. nund.*) Eadem esse videtur cum *Harmonia Evangelico-Biblica*.

Z.

PETRUS ZACHOU, Musicus & Cornicen Senatorius Lubecensis.

Stehen Branlen, mit dazu gehörigen Gayen, Gavetten, &c., und drey Couranten bey jeglicher Branle. Lubecz 1683. in 4. Erster Theil verstimmter Viol di gamb Lustspielen Solo, bestehend in Präludien, Alamanden, Couranten, Ballo, Sarabanden und Chiquen, benebst einer vorhergesetzten Sonate; in 48. Kupferne Platen gestochen. Lub. 1683. in fol. (*Catal. nundin.*)

JOHANNES DOMINICUS ZAPPONIUUS, Hamburgi d. 21. Mart. A. 1666. natus, & Med. Doctor Duisburgi d. 3. Sept. A. 1693. renunciatus, Practicus artis suæ, circa A. 1708., Bremensis. V. Anonymi *Bremam anni 1708. literatam* p. 70.

Disp. Inaug. de Apepsia. Duisburgi 1693. in 4.

M. HENRICUS ZEIDLERUS, Lubecensis, Johannis, Pastoris Ægidiani, filius, Theol. Candidatus, vitz in patria privatæ oris, ad obitum usque, se oblectavit literario, & Bibliothecam studiose congeffit ingentem, Disputationibus imprimis & Programmatibus Academicis, Biographiis eruditorum, aliisque schedis variorum generum minoribus, necabivis obviis (quas Joh. Cinellus, in suis talium Indicibus, *volantes* apposite vocavit), instructissimam. Publica hæc auctione, postquam ipsum, A. 1688. exanimem in lecto inventum, mors subita, nimia in victu parsimonia, ut nonnulli crediderunt, accelerata, oppresserat, Lubecz A. 1690. & 1691. est distracta, *Catalogusque* illius 68. octernionum amplissimus, in IV. divisus Sectiones, ibidem excusus. Προδουλιαν ἱμαμαρτυ, in Vitis hominum eruditorum ex ista communicandis, post Henn. Wittenium (1.), ego etiam, eandem expertus, *Pars IV. Isagoge ad Historiam Cimbricam* (2.), celebravi, & jam iterum grata mente deprædico.

Disp. de Stellis, Præfide Christoph. Notnagelio, Math. Prof., proposita. Witeb. 1655. in 4.

Honor novissimus exequialis, Joh. Zeidlero, Pastori Lubecensi Ægidiano, a filiis moestissimis, Johanne & Henrico, exhibitus, vitam illius, cum Dissertatiuncula de Animæ immortalitate, ac post separationem a corpore statu, huic præ-

(1.) in præf. *Centuria memoria Theologorum renovata*, A. 1695. editæ, & in *Indice V. Tomi II. Diss. Biogr. Ser. XVII.*, perperam cum Johanne appellante. (2.) c. 4., §. 4., p. 444. 445.

missa, complectens. Lubecz 1661. in 4. Recusus in Georg. Henr. Götzii *Elogiis LXXX. Theologorum Germanorum*, Lubecz A. 1709. in 8. editis, num. 36., p. 341-358. (Frater nostri, M. Joh. Zeidlerus junior, Lubecensis, cui hoc Schediasma cum ipso est commune, Pastor fuit, circa A. 1668., oppidi in Ducato Megapolitano Gnoienfis, filiumque reliquit cognominem, M. Joh. Zeidlerum III., Pastorem urbis Rostochiensis, ab A. 1702., Petrinum. V. Andr. Dan. Habichtshorstii *Rostochium anni 1699. literatum* p. 351. 352.)

Erbschrift bey Leichbestattung Fr. Agnetz Kalatzinn. Lub. 1671. in 4.

Templorum Urbis Lubecensis descriptio, & Epitaphiorum, aliarumque Inscriptionum, in singulis obviarum, sylloge, quam se luci destinare publicæ ipsemet mihi A. 1688., paulo ante obitum, uti in *Isagoge ad Hist. Cimbr.*, l. c., jam retuli, significavit.

M. BALTHASAR ZIMMERMANN, Rendesburgensis, Matthiz, Scribz tractus Rendesburgensis regii, filius, A. 1617. in lucem editus, laurea Hafniz A. 1643. positus Philosophica, & cum, arti, cui Rostochii & in Academiis Danicis incubuerat, Medicæ in Gallia etiam vacaturus, itineri in hanc se accingeret, Hafniz Kal. Maji A. C. 1646., ætatisque 29., extinctus. V. Claudii Plumii, Acad. Hafn. Jcti, *Programma de vita illius funebre.*

Disp. de Dyfenteria, Præfide D. Georg. Krugkio proposita. Sorz 1645. in 4.

M. NICOLAUS ZIMMERMANN, Crempa Stormarusus, d. 26. Dec. A. 1601. natus, scholz Lüneburgensis Michaelitanz, ab A. 1634., Subrektor, & mox Conrektor, ab A. autem 1640. Rector, munus hoc scholasticum cum simill Athenzi ejusdem civitatis Johannei præfectura A. 1646. commutavit, ac d. 28. Dec. A. 1661. sexagenarius obiit. Fufius celebratur a Greg. Blechio, Scholz Lüneb. Michaelitanz Conrectore in *Idea boni ac fidelis Præceptoris, sive Oratione in nœmoriâ illius funebri*, A. 1662. habita atque edita, & qui hanc sequitur, Joh. Henr. a Seelen *Parte III. Athen. Lubec.*, p. 136. 137. 138. M. Gotfr. Ludovici P. I. *Historia Rectorum & scholarum* p. 44., ac Casp. Sagittarii *Memorabilia Historia Lüneburgica*, §. 114., p. 42., & §. 154., p. 54.

Gregorii Nazianzeni Poemata quædam selectiora, Græce, cum doctorum virorum interpretatione, maximam partem metrica, ab ipso edita. Lüneburgi 1647. in 8.

Aur. Prudentii Clementis Opera, ex postrema Virorum doctorum recensione, in usum scholarum, edita. Lüneburgi 1648. in 12.

FRIDERICUS ZOBELIUS, Holfatus (1.), Chymicus uti perquam industrius, ita dexterrimus atque felicissimus, Friderici, Ducis Holfato-Gottorpiensis, circa A. jam 1636. (2.), fuit Archiater, Laboratoriique Chymici Gottorpiensis Præfectus, Principi suo, qui isdem delectabatur studiis, longe charissimus. Muneribus hisce fungens vivis excessit anno circiter 1647., quo in isdem ipsi subrogabatur Joel Langellottus, Chymiater nulli corvorum secundus, quem consuetudini ejus, quæ A. 1643. utebatur, familiari, & MSSis posthumis, haud pauca debuiffe arcana nonnulli opinantur. Phil. Jac. Sachfio (3.) *Chymicus audit aula Gottorpiæ insignis*, Joh. Christoph. Wenzelio autem (4.) *Insignis seculi præsentis scriptor*. Confer de illo Georg. Abr. Merclini *Lindenium renovatum* p. 310.

Tartarologia Spagyrica, seu Medicamentorum ex Tartaro, in Laboratorio Gottorpiensi paratorum, fidelis descriptio, duabus sectionibus comprehensa, & a Georg. Wolff. Wedelio, Med. D. ac Prof. Jenensi primario, edita. Jenæ A. 1676. & 1708. in 12. Publicata est e MSto D. Joh. Ant. Clorzii, Poliatri Butzbacensis, & antequam prodiret, teste Wedelii editoris *præfatione*, a Gvern. Rolfincio, in *Diff. de Tartaro*, & Phil. Jac. Sachfio, in *Ampelographic*, publice jam laudata.

Chymische Medicinische Peste, darinn herrliche köstliche Medicamenta zu finden, nebst Berichte von Ursachen der Krankheiten, und Curation derselben nach spagyrischer Art und Weise; ausgegeben durch Matthiam Pauli. Dresdz A. 1686. in 12., & (secunda parte von Schusswunden auctor) ibidem A. 1701. in 8. A Zobelio ipso A. jam 1636. Ulrico, Kruliz Orientalis Comitii, est intercripta.

Thesaurus Tartaro-spagyricus; das ist: Spagyrischer Schatz aus dem Tartaro, darinn 50. auserlesene Arzneyen enthalten, so beydes in Medicina und Chirurgia hochnützlich können gebraucht werden, an Herzog Friderich zu Holstein; MStus inter Codices Bibliothecæ publicæ Hamburgensis Slegelianos asservatur, sed a *Tartarologia Spagyrica* edita (versione forte illius Latina), uti suspicor, haud est diversus.

M. CHRISTIANUS ZOEGA, Hatherslebiensis, Matthiz Wasmuhti cognatus, lingvas, quas ab hoc Kilonii A. 1681. ac 1682. hauferat, Hebræam & Orientales, in Academiis Lipsiensi (cujus Ordinis Philosophici fuit Assessor), ab A. 1686. ad 1695., & deinde etiam Kiloniensi, privatim alios docuit, & hypothesium Doctoris sui de punctis atque accentibus Hebræis strenuum pro virili egit hyperaspisten. Harum occasione controversiæ cum Leonh. Christoph. Sturmio, Mathematico deinde Guelpherbyitano & Francofurto-Viadriano percelebri, est implicitus. Qui, in *Iusta calumniarum ejus explosione*, A. 1695. edita, se ipse quidem in *literatura Orientali eruditionem* (a Georg. Henr. Götzio (5.) etiam commendatam) magni æstimare est professus, sed *juratum simul auctoritatis Wasmubtiani mancipium, lingvæ Hebræicæ monopolio ad desperationem usque inhians, & quantum sit, nil nisi Grammaticum esse*, monuit, Lipsiæque ad palinodiam convitiis publicorum propudiosam a Magistratu fuisse adactum tradidit (6.). Pastor deinde ruralis in Comitatu esse factus perhibetur Oldenburgico. Anno 1717. superstes.

Disp. de Cognitione Dei naturali, Præfide M. Joh. Georg. Wasmuhto. Kilonii 1681. in 4.

Disp. de Motu Corporis locali, Præfide eodem. Kil. 1682. in 4.

Disp. de Moloch & Chiun Israelitarum, ad Amos c. V. v. 26. Lipsiz 1686. in 4.

Disp. Metaphysica de Persona, ad locum in Collegio Philos. obtinendum proposita. Lipsi. 1687. in 4.

Disp. de Unctione Sacerdotis summi, ex Exod. XXIX. 7. Lipsi. 1689. in 4.

Disp. I. de Sententiis Thalmudico-Rabbinicis circa Buccinam sacram Hebræorum. Lipsiz 1692. in 4.

Disputationes tres aliz (quas Catalogus quidam memorat) Lipsienses: 1. de Corporeitate; 2. de Hebræorum vocabulis; 3. de Usu sectionis Scriptorum profanorum in Theologia dogmatica.

Epistola ad amicum, in Argentoratensium Academia degentem, Tubinga transmissa, ἀνώνυμος, A. circiter 1694., edita, in qua sententiam de Accentuum Hebræorum usu hermenevtico & distinctivo Wasmuhtianam, contra Leonh. Christoph. Sturmii *Sciagraphiam templi Hierosolymitani*, eam impugnantem, & usum Accentibus tantum tribuentem *Musicum*, tueri est conatus. Reposita huic est a Sturmio, & Altorfii A. 1695. edita, *Iusta Explosio calumniarum, quibus*

(1.) teste Dethl. Cluveri, V. C., ad me epistola. (2.) V. *Ep. dedic. der Chymischen Medicinischen Peste*. (3.) *Lib. II. Gammarologie, Sect. 2., c. 2., §. 17.* (4.) in *Disp. Inaug. de aspera pericardii*, Jenæ A. 1694. edita, *Sec. IV., §. 2., p. 34.* (5.) in *Concionibus miscellaneis* p. 136. (6.) V. *Explosionem Sturmianam* p. 1. 5. 6. 8. 9. 15.

bus Anonymus scriptor, sub larva Epistole ad amicum, in Argentoratensium Academia degentem, Tübinga transmissa, in Sciagraphiam suam templi Hierosolymitani debacchatur.

M. PETRUS ZORNIUS, Hamburgensis, Witebergz d. 16. Oct. A. 1703. lauru ornatus est Philosophica (1.), Rostochii autem, A. 1705. exeunte, Theologica, sive Baccalaurei Theologiz titulo. Zelum, quo heterodoxos, & Lutheranos etiam in hos mitiores, scriptis per aliquot annos oppugnaverat variis, fervidum, & justo subinde vehementiorem, A. 1707., Rostochii vivens, occasione conflictus cujusdam disputatorii, subito ipsemet cepit detestari, imo, in publico Professorum confesso, ad causam suam dicendam vocatus, juramentum retractare haud dubitavit, quo libris se illic Ecclesie Lutheranz, ante biennium, obstrinxerat Symbolicis. In Batavia deinde ac Giesfensi Academia A. 1708., in Kiloniensi autem A. 1709., & sexennio sequenti, est commoratus, schediasmatisque variis, Latinis ac vernaculis, insignem Philologiz, imprimis Græcz, Hermenevticæ sacræ, & Antiquitatis Ecclesiasticæ, peritiam, simulque ἱερογλωσσόν in exegesi sacra novaturientem, & animum in Zelotas iniquiorem, prodentibus, inclaruit, donec A. 1715. Plönam ad officium Rectoris avocaretur scholastici, quod ipsi, liti cum Consiliario Ducali implicito, A. 1720. fuit relinquendum.

Professorem Kiloniensem Autor Anonymus des Curieusen Nachrichten von Journal-Schriften, p. 6. eum perperam appellavit.

ELOGIA.

Joh. Alb. Fabricio (*Lib. II. Biblioth. Græce, c. 4., p. 306.*) Juvenis audit egregius, & cui longe ampliora olim debebit res literaria.

Joh. Burch. Majo (*in Epistola, Dissertationi ejus de Hymnorum Ecclesie Latine collectionibus subiecta*) iudice in cognitione Græcarum literarum paucos pares habet.

SCRIPTA EDITA.

I. LATINA.

Diff. Historico-Theologica de Catacumbis, seu Cryptis sepulcralibus SS. Martyrum, in qua Burneti, Missonii, & aliorum (*tales eas esse negantium*), sententia, contra Mabillonium, Ciampinum, Bosium, & alios Romanenses, defenditur; permisso D. Thomæ Ittigii, Fac. Theol. Decani, edita. Lipsiæ 1703. in 4.

Disquisitione Theologica-Philologica de Baptismo Profelytorum, an Judaicum V. T. fuerit sacramentum, contra Lightfootum, Seldenum & Caveum, Præfide D. Joh. Cypriano proposita. Lipsiæ 1703. in 4. V. de illa *Nova literaria Germanica, M. Jan. A. 1704., p. 26.*

Epistola ad D. Joh. Fabricium, Theologum Helmstädiensem, in qua placide ostenditur ingens dissensus ejusdem ab ipsius parente, Joh. Fabricio, Antistite Noribergensi, circa controversias inter nostram & Pontificiam Ecclesiam. Hamburgi 1705. in 4. Responsum huic breviter est in Fabricii *Defensione ad objectiones contra ipsius Considerationem controversiarum*, Helmstädi A. 1707. in 4. edita, p. 37. 38.

Index Autorum, ab Eustathio, in Commentario in Homerum allegatorum, D. Joh. Alb. Fabricii ductu, ab ipso, & Joh. Christoph. Wolfio, Wernigerodano (Professore deinceps Hamburgensi), concinnatus, & a Fabricio, *Libro II. Bibliotheca Græca*, Hamburgi A. 1705. in 4. edito, cap. 4., p. 306-329., publicatus.

Diff. Historico-Theologica de Ἐπιτάφιος veterum ad Spiritum sanctum in S. Cæna, τῇ παραμυθείᾳ Claud. Salmasii, Joh. Wächteri, & aliorum, opposita, ac, pro gradu Baccalaurei, Præfide D. Joh. Fechtio, M. Decembri, proposita. Rostochii 1705. in 4. Recensum ejus in *Novis literariis Lubecensibus, M. Apr. A. 1706., p. 97-103.*, invenies.

Programma Historicum de Missa ex nummis falso probata & illustrata, contra Nicol. Claudium Fabricium de Peirese, Claud. de Moulinet & Phil. Bonnanum. Rost. 1706. in 4. V. recensum illius in *Novis lit. Lubec., M. Majo A. 1706., p. 134. 135. 136.*

Diascepsis Theologica novæ Collectionis plus quam LX. Symbolorum Hæreticorum in veteri Ecclesia, a primis seculis usque ad duodecimum, moderatore D. Joh. Nicol. Qvistorpio, ab ipso Præfide proposita. Rost. 1706. in 4. Hujus συναγραφὰς Lubecenses, l. c., M. Jul. A. 1706. p. 196-199., exhibuerunt.

Μελέτημα seu Programmæ Historicum de varia fortuna Thomæ Aquinatis in scholis Pontificiorum, imprimis in Gallia. Rost. 1706. in 4. V. de illo N. L. Lubec., M. Dec. A. 1706., p. 360. 361.

Diff. Philologico-Theologica de commoda methodo Phrasæologiam dogmaticam etiam ex analogia rituum exponendi, Liberio a S. Amore opposita. Rost. 1706. in 4. Recensum V. in N. L. Lubec., M. Dec. A. 1706., p. 361. 362. 363.

Diff. Historico-Theologica de Philtris Enthusiasticis Anglico-Batavicis (von dem Englischen und Holländischen Quackerspulver). Rost. 1707. in 4. Recensum V. in N. L. Lubec., M. Mart. A. 1707., p. 65-68.

De Philosophismis Græcis Novi Testamenti Ἀσκημα, una cum Παρνεσίᾳ ἀφ' Ἀλίνης in Academiis Rostochiensis, de Prælectionibus suis in N. T. Critico-Philologicis. Rost. 1707. in 4. V. de illo N. L. Lubec., M. Oct. A. 1707., p. 292. 293.

Tractatus de Libertatibus Ecclesie Gallicanz, antiquæ & hodiernæ, in quo agitur, tum de capitibus Libertatum Ecclesie illius, tum de scriptoribus Gallis antiquis & recentissimis, qui eas vel defenderunt vel oppugnarunt, e Prælectionibus Academicis, in quibus Galliam schismaticam exhibuit, excerptus. Accedit Appendix, in qua Autor se, contra Joh. Fabricii, Theologi Acad. Juliz primarii, objectiones (*in Defensione Considerationis controversiarum*) nuperrimas, defendit. Rost. 1707. in 4. V. de illo N. L. Lubec., M. Oct. A. 1707., p. 293. 294. 295. Commendatur a J. Andr. Schmidio *T. II. Introd. Sagittariae in Hist. Eccl. p. 286.*

Diff. de Evnuchismo Origenis Adamantii, dubium illum reddens, Præfide D. Joh. Henr. Majo proposita. Giesiæ 1708. in 4. Recensum V. in *Novis Lit. Germ., M. Jan. A. 1709., p. 33-34. 35.*

Censura Eclogarum D. Joh. Frid. Mayeri de fide Baronii & Bellarmini ipsis Pontificiis ambigua, selectis ex Historia literaria observationibus referta, auctaque plus quam LX. Scriptorum Pontificiorum (*utriusque Censuræ & adversariorum, a Mayo ommissorum*) farragine, e Museo Nicetæ Critopuli, J. U. D. & Curiz Juliæ Advocati ordinarii. Düsseldorfii, apud Agathonem Gelasium, A. 1709. in 8. Schediasmatis hujus, complures Mayeri confutantis errores, recensum exhibuere Parisienses in *Diario Eruditum Gallico, M. Sept. A. 1710., p. 278-283.*; Autorem autem verum, istis ignotum, Zornium fuisse D. Joh. Fabricius, *Parte III. Historiæ Bibliothecæ Fabricianæ p. 163.*, docuit.

Vindiciz pro perpetua Ecclesie traditione de Christo Pane ἐπιστή, contra D. Gottliebium Wernsdorfium, Theologum Witebergensem, sub larva Justi Pezronii editæ, teste itidem D. Joh. Fabricio l. c. p. 167.

F. Lotharii Mariz a Cruce, Ord. FF. Min., Catalecta in Thomæ Ittigii Dissertationem de Hæresiarchis zvi Apostolici, & Apostolico proximi, Ingolstädi (uti titulus fingit), typis Ansh. Qventelii, excusa. Hæc etiam Zornio deberi, e genere

(1.) V. *Nova Lit. Germanica, M. Jan. A. 1704., p. 26.*

et genere scribendi, illi, quo Wernsdorfium impetit, simili, M. Joh. Christoph. Colerus, in *Prolegomenis Historiae Gotfr. Arnoldi* p. 23, 24; coniecit. Reposita est iis a Thoma Ittigio, Theologo Lipsiensi, sub larva Thomae de Lypfia, Ordinis FF. Prædicatorum, *Dissertationis Ittigianæ de Hæresiaribus ævi Apostolici, adversus Catalecta F. Lotharii Mariae a Cruce, Defensio*, Lipsiæ A. 1709, in 4, impressa.

Vindiciæ SS. Patrum, per omnes fidei Christianæ articulos, Joh. Dallzi Libris de usu & abusu Patrum oppositæ. Accedunt Selectæ Observationes contra recentiores Patrum censores, Anglos, Belgas & Gallos. Francofurti 1709, in 8. Prodiit sub larva *Pezronii* paronomastica, sed Zornio (in *Diff. de Eunucho Origene*, §. 2., p. 4., eas pollicito) vindicatæ sunt a Joh. Henr. Majo (qui nondum editas etiam, in Epistola eidem *de Eunucho Orig.* Diatribæ præfixa, commendaverat) *Tomo II. Exercit. Select. (in Diff. de Hæresi Prædica)* p. 177., istumque secuto Val. Ern. Löschero in den *Unschuld. Theol. Nachrichten*, *Seit. VI. A. 1711.*, p. 825., imo in *Catalogo quoque nundin. A. 1709. autumn. Lipsiensi* p. 48., ac Autoris ipsius *Diff. de Hymnorum Ecclesiæ Latine collectionibus*, modo memoranda.

Diff. de Hymnorum Latine Ecclesiæ collectionibus, quæ simul in Hymno Ambrosii: *Veni redemptor gentium*, viriosa lectio (*Carnis trophæo accingere*), ex MS. Frid. Lindebrogi (pro *trophæo* vocem *strophio* substituente), nunc primum emendatur. Kilonii 1709, in 4.

Diff. Critico-Philologica de Verbo otioso, ad Matth. XII. 36. Kil. 1710, in 8.

Diff. de Atheniensium Sarcasmo in S. Paulum *σπερμολόγῳ*, ad Act. XVII. Kil. 1710, in 4.

Disp. de varia fortuna vocis Όμοίσις. Kil. 1712, in 4. V. *Partem XIX. der Gelehrten Famæ* p. 532. Adjectæ illi sunt Vindiciæ vocis hujus contra Petavium, Curcellæum, Cudworthum & Clericum, qui Patres Nicænos Trithæismi accusarunt.

Commentatio de Usu zreorum Tripodum & Cymbalorum in sacris Græcorum, ad singularem verborum Pauli 1. Cor. XIII. 1. explicationem; Specimen majoris Operis, quo quamplurima in Novo Foedere loca illustrantur, & ab Interpretum inscientia vindicantur. Kilonii 1715, in 4. Recensum illius in V. E. Löscheri (eam, velut doctissimam, commendantis) *Unschuldigen Theol. Nachrichten*, *Seit. 6. A. 1715.* p. 1034, 1035., invenies.

Diff. de Scholis publicis, quas antiqui Judæi, prope a lacuum, amnium, & fluviorum, crepidinibus, ripis & littoribus, extruxisse perhibentur, ad Act. XVI. 13. Plönz 1716, in 4.

Diff. de Throno Satanæ apud Pergamēnos, sive de celeberrimo Pergamēnorum Museo, quod a primis Christianis capitali odio diffedisse dicitur Apoc. II. 13. Plönz 1716, in 4. V. *Partem LVIII. der gelehrten Famæ* p. 730.

Diff. de Novi Anni auspiciis, quæ Judæi, gentium ritu, in honorem Gad & Meni, h. e. Solis & Lunæ, celebrarunt, ad illustrationem loci Eccl. LXV. 11. Hamb. 1722, in 8.

Schediasma de Senatu Vigilum, A. 1722., in *Bremensium Bibliotheca Historico-Philologico-Theologica, Classis V. Fasciculo III.*, editum.

Opusculorum sacrorum Tomus I. Francofurti & Lipsiæ A. 1723, in 8.

Bibliotheca Antiquaria & exegetica in universam S. Scripturam Veteris & Novi Testamenti, omnium adhuc locupletissima, nec in lucem hac ratione edita nec visa unquam; in qua doctissimi rarissimiqve ex Hispanis, Italis, Anglis, Belgis, Germanis, &c., Antiquarii, quatenus Theologorum usui & S. Codicis lectioni inserviant, optima fide recensentur, emendantur & variis Auctoris observationibus adaugentur. Cujus Tomi I. Partes I. II. & III. Berolini A. 1724, in 8. prodierunt.

II. GERMANICA

Lutherus Catholicus, oder Gründlicher Beweis, daß Lutherus kein Arianer gewesen. Lipsiæ 1704, in 4. Lutherum nec Ariam fuisse, nec Photinianum, contra Pontificios, Reformatos & Socinianos quosdam, ostendit, & relationem præterea exhibet de Angliæ Antitrinitariis, pluribusqve inter Theologos Anglos controversiis, e scriptoribus congestam Anglicis atqve Gallicis, V. *Nova lit. Germ.*, M. Dec. A. 1704., p. 479, 480.

Die schon längst verlangte Historie der zwischen den Lutherischen und Reformirten Theologis gehaltenen Colloquiorum, in welcher theils die Lutherische Kirche von den falschen Beschuldigungen der heutigen Reformirten befreit, theils die vergebliche Hoffnung, durch Colloquia eine Union zu verschaffen, gründlich gezeigt wird, nach Anleitung Hunnii, Calovii und Hülsemanni: Samt Erinnerung, wie der Reformirten Lehre mit dem Papismo, Fanaticismo und Socinismo, in sehr vielen Stücken übereinkömmt. Lauenburgi 1705, in 8. Recensum ejus encomiasticum invenies in Val. Ern. Löscheri *Theologischen Annalibus* des ersten Decennii des XVIII. Seculi p. 242-247.

Gründliche Aufführung, daß die Lutherische Wahrheit einige Reformirte so weit überwinden, daß sie auch wieder ihren Willen, doch nach dem Gefühle ihres Gewissens, derselben gute Zeugnisse belegen müssen, und daß sie demnach verbunden sind zur Lutherischen Religion zu treten: Nebst zwey kurzen Bedenken: 1. von Georg Polii Tractate vom Exorcismo; 2. von Sam. Strimesii nichtigen Anmerkungen über die vornehmsten Colloquia mit den Reformirten. Hamburgi 1705, in 8. Scriptum hoc Sam. Strimesius paulo post publice refutare est aggressus, sed suppresso Zornii Autoris nomine, qui *Antididagmate* quodam se illud esse vindicaturum promisit. De hoc etiam Libello V. E. Löscheri, eum laudantis, relatio, *l. c.*, p. 248-251., conferatur. Add. *Nova literaria Lubecensis*, M. Apr. A. 1705., p. 102, 103.

Erstes Christenthum, so wol in reiner Lehre, als heiligem Leben, auß den Feinden Christiſches Namens, den Heyden, zur Befräftigung des Christiſchen Glaubens, und Ueberzeugung der spömischen Atheisten, in einem Grundriſſe eines völligen und aufführlichen Werkes entworfen. Kilonii 1711, in 4. *Sciagraphia est brevis operis majoris, Christianorum veterum doctrinæ pariter atqve vitæ, Libris duobus, testimoniis Scriptorum XXXI. Ethnicorum, patrocinaturi.*

Theophili Amelii, eines Niedersächsischen Theologi (*sub cujus larva Zornius delitescere voluit*), Erörterung der dunkelsten und schweresten Schriftstellen im Neuen Testamente, in welcher, 1. nach Untersuchung der H. Grundsprache, 2. genaue Aufmerksamkeit auf die Verknüpfung der H. Schrift, 3. bescheidenliche Verbesserung der Uebersetzung Lutheri, 4. fleißiges Nachlesen in den klügsten Gottesgelehrten, viele bisher unbekante Göttliche Wahrheiten, mit unparteyischer Fei der, zum Besten aller Christen, entworfen und geöffnet werden; in XII. Monate abgetheilet. Edilen, bey Pet. Marteau, A. 1711, in 8. Trium priorum Mensium recensum, & paradoxorum, quæ in iis occurrunt, exegeticorum indicem & censuram, in Val. Ern. Löscheri (scriptum ipsum *doctissimum* vocantis) *Unschuldigen Theol. Nachrichten*, *Seit. IV., A. 1711.*, p. 332-340., invenies, novem vero posteriorum *Seit. I. A. 1713.*, p. 117-121.

Theophili Amelii Bescheidene und gründliche Ablehnung einiger Schwierigkeiten, welche wieder seine Erörterung der dunkelsten und schweresten Schriftstellen im neuen Testamente sind angeführt worden: samt einem vierfachen Register über die Erörterung. Coloniz 1713, in 8. V. de illa V. E. Löscheri *l. c.*, *Seit. I. A. 1713.*, p. 117-121.

Theophili Amelii anderer Theil der Erörterung der dunkelsten und schweresten Schriftstellen im neuen Testamente, in XII. Monate abgetheilet. Coloniz 1714, in 8.

INEDITA ET PROMISSA.

Annotationes in Novum Testamentum Critico-Philologicæ, Rostochii A. 1707. auditoribus dictatz, quarum paradoxæ complura Exegetico-Theologica M. Michael Lilienthal, Lipstadio Prussus, in *Epimetro Dissertationis contra novam de peccato in Sp. S. hypothesein*, Rostochii A. 1709., præside D. Joh. Nicol. Qvistorio, propositæ, recensuit & obelo notavit. V. *Nov. Lit. Germ.*, M. *Majo* A. 1709., p. 224.

Opus de Christianismo primævo, ex Ethnicis eum Scriptoribus XXXI. adumbrans & defendens, librisque de doctrina & vita Veterum Christianorum duobus comprehensum. V. *Sciagraphiam illius Germanicam*, A. 1711, editam, & paulo ante memoratam.

Supplementa Introductionis Casp. Sagittarii in Historiam Ecclesiasticam, quæ prælo parata esse ipse, in *Diff. de Ev-
nuchismo Origenis* p. 21., & Joh. Henr. Majus, in *Epistola*, huic adjecta, testantur.

Antididagma contra Sam. Strimesium, cujus supra jam facta est mentio.

Centuria Theologorum, qui, in ipsa juventute, aut scriptis pro veritate, aut officiis citius admoti, optime de Ecclesia Christi promeriti sunt, Censori Juliano (D. Joh. Fabricio, *Theologo Helmstädiensi*) opposita, quam in *Novis literariis Lubecensibus*, M. *Apr.* A. 1706., p. 103., est pollicitus.

M. BENEDICTUS JOACHIMUS ZWERGIUS, Cappelia Anglo-Cimber, Joachimi, vici istius Pastoris, filius, A. 1711. superstes.

Oratio de Incunabulis divini Oratoris, i. e. de præsepiis Servatoris nostri Jesu Christi. Jenæ 1688. in 4.

Selecti quidam Casus, e Sacramentorum doctrina petiti, Præside D. Valent. Velthemio ad disputandum propositi. Jenæ 1688. in 4.

Kurze Lebensbeschreibung gelehrter Männer in allen Facultäten, welche sich, von A. 1530. bis 1700. durch ihre Gelehrsamkeit bekandt gemacht, quam Lubecz in 2. esse prodituram *Catalogus nundin* A. 1711. *Lips. vernalis*, p. 57., est pollicitus.

CHRISTIANUS OSWALDUS ZWERGIUS, Slesvicensis, Michaelis, primi suburbii Fridrichsbergensis Pastoris, filius, parochiæ ruralis Petersdorffensis, in insula Femariensi, ab A. 1690. Diaconus, & ab A. 1702. Pastor. V. *Nova literaria Lubecensia*, M. *Majo* A. 1704., p. 158.

Die gestärkte Bekantniß der Evangelischen Wahrheit, nach Zubalt der Augspurgischen Confession, vermittelst vier unterschiedlicher Betrachtungen über ieglichen Articul. Plönz A. 1700. & Lubecz A. 1710. in 8. V. de illa *N. L. Lubec.*, M. *Nov.* A. 1698., p. 218. 219., & M. *Majo* A. 1700., p. 103.

GOTTHARDUS JOHANNES ZWERGIUS, Slesvicensis, Michaelis itidem filius, Joh. Lundii, soceri sui, Viri doctissimi, in Diaconatu urbis Tunderensis, ab A. 1686., successor.

Monumentum honoris, oder Ehrengedächtniß Herrn Hans von Tienen, Fürstl. Holsteinischem Landrachte und Amptmann zu Tundern, A. 1691., in einer Leichpredigt über 1 Sam. XXV. 1. aufgerichtet. Kilonii 1692. in 4.

Predigampts-Gedanken, oder Leichpredigt über Bernh. Kenkel, Probst zu Tundern, auß *El. XLIX.* 4. 5. Slesvigz 1694. in 4.

Das verborgene Manna, als ein Bild des ewigen Lebens, oder Leichenrede über Frid. Jürgensen, Amptschreibern zu Tundern, auß *Apoc.* II. 17.; beygedruckt Pet. Zischneri, Tundersehen Probst, Leichpredigt über denselben. Slesv. 1698. in 4.

Das Urim und Thumim des Evangelischen Priestertums, oder Leichpredigt über Joh. Conr. Kiefern, Probst zu Tundern, auß 2. *Cor.* IV. 5. 617. Slesv. 1704. in fol.

Heilige Sterbelust des heiligen Hiobs, oder Leichpredigt über Jungf. Christina Lasszinn, auß *Job.* XIV. 14. Slesvigz 1704. in fol.

